ኪዳነ ወልድ ክፍሌ

መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ።

መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡
ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ።

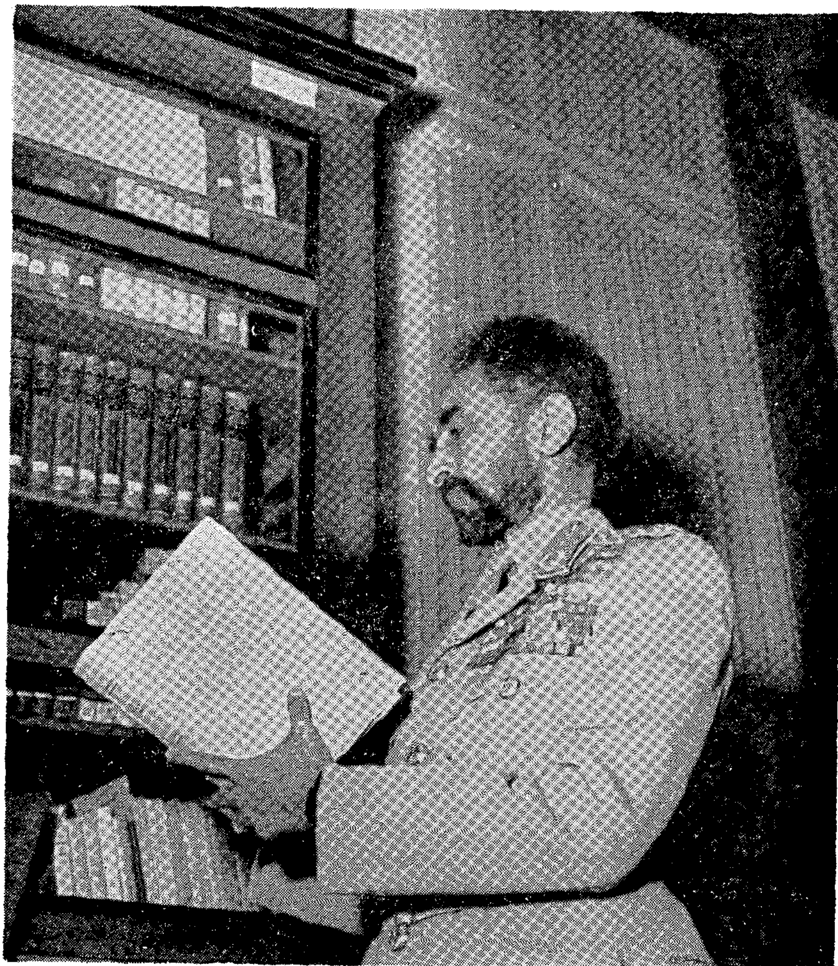
ትልቁ፡ሊቅ፡አለቃ፡ኪዳነ፡ወልድ፡ክፍሌ፡ቤተ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡በተወለዱ፡በ፳፡ዓመት፡በ፲፰፻፹፪፡ዓ፡ም፡ከኢትዮጵያ፡ወጥተው፡በኢየሩሳሌም፡ሲኖሩ፡በ፲፱፻፲፪፡ዓ፡ም፡ወዳገራቸው፡ተመልሰው፡መጡ። የመጡበትም፡ምክንያት፡የኢትዮጵያ፡መንግሥት፡ዐልጋ፡ወራሽ፡(ቀዳማዊ፡ዐፄ፡ኀይለ፡ሥላሴ)፡ትችል፡እንደ፡ኸነ፡መጥተኸ፡ሕዝቅኤልን፡ተርጕምልኝ፡የሚል፡ደብዳቤ፡ስለ፡ጻፉላቸው፡ነው።

ሕዝቅኤልንም፡ንባቡን፡ከምሉ፡ትርጓሜው፡ጋራ፡አሳትመው፡ከስረከቡ፡በኋላ፡በቅድስት፡አገር፡የወጠኑትን፡ይህን፡ብርሃናዊ፡መጽሐፍ፡እንደ፡ገና፡በድሬ፡ዳዋ፡ማዘጋጀት፡ዠመሩ። በሥራ፡ውለው፡ማታ፡ነፋስ፡በመቀበል፡ጊዜ፡አንድ፡ሐሳብ፡ቢያገኙ፡በማስታወሻ፡ለመጻፍ፡ከውጭ፡ወደ፡ቤት፡ይመለሳሉ። በምሳ፡ወይም፡በራት፡ጊዜ፡አንድ፡ትርጓሜ፡ቢታሰባቸው፡ምግቡን፡ትተው፡ብድግ፡ይላሉ። ሌሊትም፡ተኝተው፡ሳሉ፡አንድ፡ምስጢር፡ቢገጥማቸው፡ከመኝታቸው፡ተነሥተው፡መብራት፡አብርተው፡ይጽፋሉ።

ያን፡ጊዜም፡ግርማዊ፡ንጉሠ፡ነገሥት፡ቀዳማዊ፡ዐፄ፡ኀይለ፡ሥላሴ፡ያዘዙላቸውን፡ቀለብና፡ድርጎ፡እያደረጁ፡በዕለት፡መፍቅድ፡ይረዷቸው፡የነበሩ፡የክቡር፡ብላታ፡አሸኔ፡ኪዳነ፡ማርያም፡ባለቤት፡ክብርት፡ወይዘሮ፡በላይነሽ፡ገበና፡ናቸው።

ከዚህም፡ኹሉ፡ትጋትና፡ድካም፡በኋላ፡በ፲፱፻፳፱፡ዓ፡ም፡የንጉሠ፡ነገሥቱን፡ተመልሶ፡መምጣትና፡ከኢትዮጵያ፡ዠምሮ፡የመላ፡አፍሪቃን፡ነጻነት፡ጥቂት፡እንኳ፡ሳያፍሩ፡ሳይፈሩ፡በመናገራቸው፡ፋሺስቶች፡በጨለማ፡ውስጥ፡ስላሰሯቸው፡ምንም፡ዐይናቸው፡ቢጠፋ፡በ፫፻፳፫፡ገጽ፡እንደ፡ገለጹት፡የሀገርና፡የስም፡ተራ፡መሰብሰብና፡መተርጐም፡ሲያስቡ፡በ፲፱፻፵፯፡ዓ፡ም፡ሠኔ፡፳፬፡ቀን፡ዐርፈው፡ደብረ፡ሊባኖስ፡ተቀበሩ።

ደስታ፡ተክለ፡ወልድ።

ቀዳማዊ ፡ ሐፄ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡
ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡
ኢይፈቅድ ፡ ይንግርዎ ፡
ግዕዝ ፡ ለሰብእ ፡ ግእዝ ፤
እስመ ፡ ለሊሁ ፡ የአምሮ ።

ተሐትመ : ዝንቱ : መጽሐፍ : አመ : ፳ወ፫ : ዓመተ : መንግሥቱ :
ለቀዳማዊ : ኀይለ : ሥላሴ : ንጉሠ : ነገሥት : ዘኢትዮጵያ ።

መክሥት ፡ አርእስት ።

መክሥት ፡ አርእስት ፡፡

፭ኛ ፡ ማዕርግ ፡፡

ጉባኤ ፡ ዝርዋን ፡ ፊደላት ፥
ቍጥር ፡ በፊደልና ፡ በአኃዝ ፡

፮ኛ ፡ ማዕርግ ፡፡

ስለ ፡ እጅ ፡ መኪና ፡ ፊደል ፡፡ ዐዋጅና ፡ አገባብ ፡
ፊደልና ፡ ዋየል ፡ ከነአኃዙና ፡ ከነጓዙ ፡
የጥፈትና ፡ የመጻሕፍት ፡ መልክ ፡
የታሪክ ፡ መርገፍ ፡ የመቅድም ፡ አጫዋች ፡

ዐጭርና ፡ ቍርጭኝ ፡ ሰዋስው ፡፡

መዠመሪያ ፡ ምዕራፍ ፡ ባላ፬ ፡ ክፍል ፡ . . . . ፡፡

፩ኛ ፡ ክፍል ፡፡

የሰዋስው ፡ ዐዋጅ ፡ ርባ ፡ ቅምር ፡፡

መዠመሪያ ፡ ዕርከን ፡ ወይም ፡ ቀዳማይ ፡፡

የዘርና ፡ የነባር ፡ ጠባይ ፡፡

ዘር ፡
ነባር ፡

፪ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ ዐመሎች ፡
ከመላላት ፡ በቀር ፡ መጥበቅ ፡ የሌላቸው ፡ አ—ዐ ፡ ሀ—ሐ—ኀ ፡
ወና ፡ የ ፡
ሐተታ ፡ ስለ ፡ ብህለና ፡ ስለ ፡ ቤለ ፡
ደጊመ ፡ ቃል ፡

፫ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ ልማድ ፡ ባላምስት ፡ አዕማድ ፡
የትንቢት ፡ ሥሮች ፡ ወይም ፡ ልማዶች ፡

፬ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ አርእስት ፡ ባለ፫ና ፡ ባላ፬ ፡ ፊደላት ፡

፭ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ ሰራዊትና ፡ ድርቦች ፡

፮ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ ዐይነትና ፡ ክፍል ፡

መክሥተ ፡ አርእስት ።

መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ።

ንባቡ ፡ በግእዝ ፡ ፍችው ፡ ባማርኛ ።

እምኀበ ፡ መምህር ፡ ዐቢይ ፡ ክፍለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወእምኀበ ፡
ረድኡ ፡ ንኡስ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ወልደ ፡ አባ ፡ ተክሌ ።

በአርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡
ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ አሳተመው ።
6288

፲፱፻፵፰ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ።

ያለፈቃድ ፡ መልሶ ፡ ማሳተምና ፡ ወደ ፡
ሌላ ፡ ቋንቋ ፡ መተርጐም ፡ ክልክል ፡ ነው ።

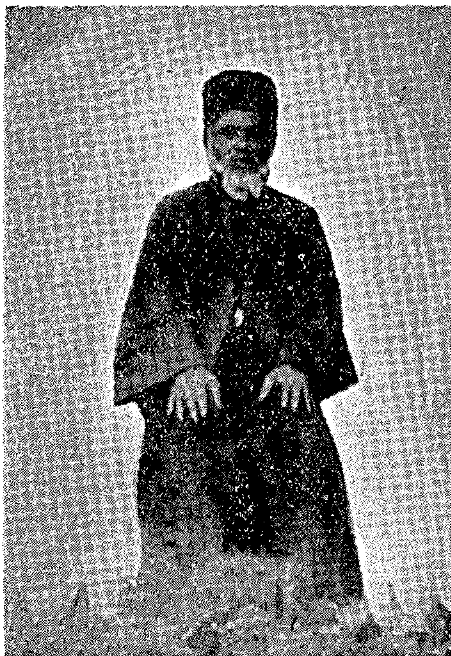

ካለቃ ፡ ኪዳን ፡ ወልዴ ፡ ክፍሌ ፡ ተጥፈው ፡ ገና ፡ ያልታተሙ ፡ መጻሕፍት ።

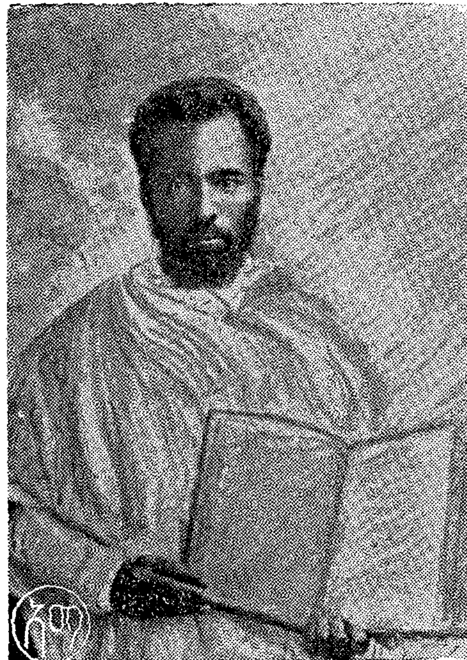
፩ኛ ፤ የዕብራይስጥ ፡ ግስ ፡ በግእዝ ፡ ፊደል ፡ ተጽፎ ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ የተተረጐመ ።

፪ኛ ፤ ሃይማኖተ ፡ አበው ፡ ባማርኛ ፡ ንባብና ፡ በኹለት ፡ ዐይነት ፡ ግጥም ፡ የተዘጋጀ ።

ኦርቶዶክሳውያን ፡ ሊቃውንት ፡

መምህር ፡ ክፍለ ፡ ጊዮርጊስ ።

አለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ።

አለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ባ፲፱፻፴፮ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ በተወለዱ ፡ በ፸፬ ፡ ዓመት ፡ ሠኔ ፡ ፳፬ ፡ ቀን ፡ ቅዳሜ ፡ ዐርፈው ፡ ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ተቀበሩ ። ነገር ፡ ግን ፡ የማይሞት ፡ ሥራቸው ፡ (ይህ ፡ መጽሐፋቸው) ፡ የኢትዮጵያን ፡ ልጆች ፡ ዘላለም ፡ ሲያስተምር ፡ ይኖራል ።

ደ ፡ ተ ፡

ምእማር ፡ ወምስትእማር ።

ማመልከቻና ፡ ማስታወቂያ ።

ናቀድም ፡ ወንኤምር ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ መዝገበ ፡ ቃል ፡ ወመጽሔተ ፡ ፊደል ፥ ግቡር ፡ ሐዲስ ፡ ወጽሑፍ ፡ ሥልሰ ፡ መጠነ ፡ ሰብዐቱ ፡ አዝማን ፤ ወከመ ፡ ለሊሁ ፡ ውፁእ ፡ ወእስትጉቡእ ፡ በኪን ፡ እመጽሐፈ ፡ ጠቢብ ፡ ዲልማን ፡ ወእመጻሕፍት ፡ ካልኣን ፡ እለ ፡ ያረትዑ ፡ ቃለ ፡ ፍኖተ ፡ ግእዝ ፡ ዘበአማን ። እስመ ፡ ርቱዓት ፡ ፍናዊሁ ፡ ለእግዚአ ፡ ልሳን ፡ ግእዝ ፥ ፍናወ ፡ ቃለ ፡ ሕግ ፡ ወትእዛዝ ፤ ጻድቃን ፡ የሐውርዎን ፡ ወኃጥኣን ፡ ይስእንዎን ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ (ሆሴ፲፬ ፡ ፱) ።

ዲልማንሰ ፡ ሉተራዊ ፡ እምነገደ ፡ ጌርመን ፡ ማእምረ ፡ ልሳናት ፡ ሴማውያን ፡ ወመተርጕመ ፡ ግእዝ ፡ ኀበ ፡ ላቲን ። ጽሩየ ፡ ዐይን ፡ ወበሊኅ ፡ ልሳን ፥ ዘርቱዐ ፡ ይመትር ፡ ቃለ ፡ መጻሕፍት ፡ ወነገረ ፡ ኵሎን ፡ በሓውርት ፤ ወበ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ በእንቲኣሁ ፡ እምደቂቀ ፡ ያፌት ፡ አርዳኢሁ ፡ በለብዎ ፡ ወበአንክሮ ፥ ዘከመ ፡ ወረደ ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈሰ ፡ ጥበብ ፡ ወአእምሮ ፥ ወአስተራትዖሙ ፡ በተምህሮ ።

ወንሕነኒ ፡ ዓዲ ፡ ኢሰማዕነ ፡ ወኢርኢነ ፡ ግሙራ ፥ ወኢነገሩነ ፡ አበዊነ ፡ በቃለ ፡ ነከራ ፥ ከመ ፡ ቦ ፡ ባዕድ ፡ እምጸዓድው ፡ ማእምረ ፡ ግእዝ ፡ ከማሁ ፥ ኢእምቅድሜሁ ፡ ወኢእምድኅሬሁ ። ዲልማንኬ ፡ ድልወ ፡ ብፅዓን ፡ ወቡራኬ ፡ ምስለ ፡ አበዊነ ፡ በውሳኬ ፥ እስመ ፡ ሎቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘከመ ፡ ዝኬ ፤ ኅጽዋ ፡ ወመጋቢሃ ፡ ለልሳነ ፡ ግእዝ ፡ ህንደኬ ፥ ንግሥተ ፡ ሳባ ፡ ወኖባ ፡ ወኢትዮጵያ ፤ ወግብሩሂ ፡ ክሡት ፡ ግብረ ፡ ሐዋርያ ፥ ዘያሜንን ፡ ግብጸ ፡ ወእስክንድርያ ። ማእረሩሰ ፡ ለግእዝ ፡ ብዙኅ ፡ ወፍድፉድ ፥ ወገባሩ ፡ ኅዳጥ ፡ ወውሑድ ፤ ሰአልዎ ፡ እንከ ፡ ኦ ፡ አርዳእ ፥ ለበዓለ ፡ ማእረር ፡ እግዚእ ፥ ከመ ፡ ይወስክ ፡ ካዕበ ፡ እምድሩ ፥ ገባረ ፡ ለማእረሩ ።

ካኹን ፡ ቀድም ፡ ንጉሥና ፡ ጳጳስ ፡ ስለ ፡ ሕዝብ ፡ በየወረዳው ፡ ያቆሙት ፡ ታላላቅ ፡ ጉባኤ ፡ ሰፋፊ ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ ከሌለ ፡ ዘንድ ፥ ካባትና ፡ ከናት ፡ ቤት ፡ ኰብልሎ ፡ አገር ፡ ላገር ፡ ዙሮ ፡ በልመና ፡ እንጀራ ፡ የሚማሩት ፡ ትምርት ፡ እንደ ፡ ቅምሻና ፡ እንደ ፡ ጕርሻ ፡ የማያጠግብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሽመታና ፡ በቧገታ ፡ በራቻና ፡ በሸት ፡ ይመሰላል ። ከዚህ ፡ ምሳሌም ፡ የተነሣ ፥ ጥሬትና ፡ ትምርት ፡ እየቅል ፡ ኹኖ ፡ ጥሬት ፡ ዐዋቆች ፡ ከሰዋስው ፡ ትምርት ፡ የራቁ ፥ መጽሐፍ ፡ ዐዋቆችም ፡ ጥሬት ፡ የማያውቁ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ የትምርቱ ፡ አበጋዝ ፡ ጳጳሱም ፡ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ የግእዝን ፡ መልክአ ፡ ፊደል ፡ የማያውቅ ፡ ባዕድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሊቅ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የግእዝ ፡ አዝመራ ፡ የትምርቱ ፡ ሰብል ፡ በመምህራን ፡ ማጭድ ፡ በበሊኅ ፡ አእምሮ ፥ ተለቅሞ ፡ ታጭዶ ፡ ነዶው ፡ ታስሮ ፥ ተሰብስቦና ፡ ተከምሮ ፥ በቃላቁና ፡ በሰፊው ፡ በትምርት ፡ ዐውድማ ፡ ተጥሎ ፥ ምርቱና ፡ ግርዱ ፡ ተንጣሎ ፥ ገና ፡ አልታፈሠም ፤ አልተዛቀም ፤ ስፍሩና ፡ ቍጥሩ ፡ ውጤቱ ፡ አልታወቀም ፤ አዝመራው ፡ በዝቶ ፡ ሠራተኛው ፡ አንሷል ። ከብዙ ፡

በጥቂቱም ፡ የተሠራ ፡ ቢኖር ፡ ተፈጭቶ ፡ ያልተነፋ ፡ ዱቄት ፡ ተበራይቶ ፡ ያልተመ
ረተ ፡ ምርት ፡ ይመስላል ፤ የግሱና ፡ የፊደሉ ፡ እብቅ ፡ ቂንዱና ፡ ግርዱ ፥ የጥፈቱ ፡ ፍሬና ፡
ገለባ ፡ በትምርት ፡ ነፋስ ፡ አልተለየም ። ይልቁንም ፡ የ፪ቱ ፡ አዐና ፡ የ፫ቱ ፡ ሀሐኀ ፡ ግእ
ዛቸው ፡ ከራብዓቸው ፡ በመልክ ፡ ብቻ ፡ ተለይቶ ፡ በድምፅ ፡ ስላልተለየና ፡ ልዩነቱ ፡
ስላልታወቀ ፥ በግእዙ ፡ በታ ፡ ራብዕ ፡ (ጐሥዓ ፡ ሞዓ (አ) ፡ በልዓ ፡ በዝኃ ፡ በርሃ) ፡ በራ
ብዑ ፡ ፈንታ ፡ ግእዝ ፡ (ጸሐፊ ፡ ከሀሊ ፡ ወሀቢ) ፡ ተጥፎ ፡ ይገኛል ። የራብዕ ፡ ጠባዩ ፡
አፍ ፡ ማስከፈትና ፡ ቃል ፡ ማገንታት ፥ ዝርዝር ፡ ማሳየት ፡ ነው ፤ ለግእዝ ፡ ግን ፡ ይህ ፡
ኹሉ ፡ የለውም ፤ በ ፡ ባ ፡ ገ ፡ ጋ ፡ ደ ፡ ዳ ፡ በድምጥና ፡ በመልክ ፡ ልዩ ፡ ልዩዎች ፡ እንደ ፡
ኾኑ ፥ አዐና ፡ ሀሐኀም ፡ ከራብዖቻቸው ፡ ከኣዓ ፡ ከሃሓኃ ፡ ልዩዎች ፡ ናቸው ። የራብ
ዖች ፡ ጠባይ ፡ ከግእዞች ፡ ጠባይ ፡ እንደ ፡ መልካቸው ፡ ፍጹም ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፥ የመ
ልክና ፡ የድምጥ ፡ የጠባይ ፡ አንድነት ፡ ወይም ፡ ተወራራሽነት ፡ ሳይኖራቸው ፥ በግ
እዝ ፡ በታና ፡ በግእዝ ፡ ፈንታ ፡ ራብዕን ፡ መጣፍ ፡ የስሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ስሕ
ተትም ፡ የሠለጠነበት ፡ ምክንያት ፡ ጥፈትና ፡ ትምርት ፡ ተባብረው ፡ባንድ ፡ ሰው ፡
እጅ ፡ ስላልተገኙ ፡ ነው ። ጥፈት ፡ የማያውቁ ፡ መምህራን ፡ የተጣፈውን ፡ ከመተር
ጐም ፡ በቀር ፡ የጸሐፍትን ፡ ስሕተትና ፡ ግድፈት ፡ ማረምና ፡ ማቅናት ፡ እንዳይችሉ ፥
ሰዋስው ፡ የማያውቅ ፡ ጸሓፊም ፡ መልክአ ፡ ፊደሉን ፡ ሐረጉን ፡ ቅጠሉን ፡ አጣጣሉን ፡
ብቻ ፡ ከማሳመር ፡ በቀር ፡ ንባቡንና ፡ አገባቡን ፡ አጥርቶ ፡ ማወቅ ፡ ፊደሉን ፡ መጠን
ቀቅ ፡ አይችልም ።

ስሕተት ፡ ፊደል ፡ መለወጥ ፡ ነው ፥ ግድፈት ፡ ግን ፡ ፊደልን ፡ መጣል ፡ ነው ፤
ሚካኤል ፡ ገብርኤል ፡ ያለውን ፡ ሚኤል ፡ ገብርል ፡ እንደ ፡ ማለት ። አፈ ፡ ወርቅም ፡
ትምርትን ፡ ከጥፈት ፡ አስተባብሮ ፡ አለመማር ፡ የጥፈት ፡ ዕንቅፋት ፡ መኾኑን ፡ ሲያ
ጠይቅ ፡ በታስዕ ፡ ድርሳኑ ፥ ስለ ፡ ተማሪና ፡ ስለ ፡ ትምርት ፤ ወበከመ ፡ ዘይመጽእ ፡
ኀበ ፡ ትምህርተ ፡ መጽሐፍ ፡ ይደልዎ ፡ ከመ ፡ ይስማዕ ፡ ቅድመ ፡ ፍካሬ ፡ ሆህያት ፡ ካለ ፡
በኋላ ፥ ስለ ፡ ጥፈትና ፡ ስለ ፡ ጣፊም ፤ ወለጸሓፊኒ ፡ ኢይትከሀሎ ፡ ጠንቅቆተ ፡ ጽሒፍ ፡
ለእመ ፡ ኢያእመረ ፡ ሥርዐተ ፡ ሆህያት ፤ ወባሕቱ ፡ ለእመ ፡ አዝለፈ ፡ አስተሐይጾ ፡
ውስቴታ ፥ ወአብዝኀ ፡ ተመላልሶ ፡ ውስተ ፡ አእምሮ ፡ ፍካሬሃ ፡ ኢይረክቦ ፡ ዕቅፍት ፡
ብኋል ። ጥሩ ፡ መስታዮት ፡ ከሌለ ፡ ፊትን ፡ ባይን ፡ ማየት ፥ እድፉን ፡ ጉድፉን ፡ መክ
ላት ፡ እንዳይቻል ፡ የትምርትና ፡ የጥፈትም ፡ ሥራ ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ጥሩ ፡ መምህርና ፡
ጥሩ ፡ መጽሐፈ ፡ ግስ ፡ ካልተገኘ ፡ ጥሩነት ፡ የለውም ። መምህርና ፡ መጽሐፍ ፡ የተ
ማሪ ፡ ቤት ፡ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ በጥሩ ፡ ምንጭና ፡ በፈሳሽ ፡ በወራጅ ፥ ተማሪና ፡ ጣፊም ፡
በውሃ ፡ ቀጅ ፡ ይመሰላሉ ፤ በጥፈትና ፡ በነጋገር ፡ የፊደል ፡ ጥንቃቄ ፡ ከሌለ ፡ ግን ፡ ም
ንጩ ፡ ደፈረሰ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሀገራችንና ፡ ቋንቋችን ፡ ያረገዙትን ፡ ለመውለድ ፡ ወል
ዶም ፡ ለማሳደግ ፡ ሐኪምና ፡ ጊዜ ፡ አላገኙም ፤ የተወለደውም ፡ ትምርታችን ፡ ወላ
ጆቹና ፡ ሞግዚቶቹ ፡ ታርደው ፡ ተሰደው ፡ ስላለቁ ፥ እንደ ፡ ሙት ፡ ልጅ ፡ ኹኖ ፡ ከመ
ጫጩትና ፡ ከመመሥጨት ፡ በቀር ፡ እያደገና ፡ እየሰፋ ፡ እየፋፋ ፡ መኼድ ፡ አልቻለም ።
የግሱም ፡ አካኼድ ፡ እንደ ፡ ፊደሉ ፡ እንደ ፡ ሀለሐመ ፡ ተፋልሶ ፡ በግጥም ፡ አካኼድ ፡
ስለ ፡ ኾነ ፡ ተራውና ፡ ሥራው ፡ ተበላሽቷል ።

ፊደልን ፡ በሀ ፡ መጀመር ፡ ስሕተት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ ግስንም ፡ መነሻውን ፡ ትቶ ፡ በመድረሻው ፡ ፊደል ፡ መሰደር ፡ መደርደር ፡ ፍጹም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ የቅኔና ፡ የባለ ቅኔ ፡ እንጂ ፡ የመዝገበ ፡ ቃል ፡ ሕግ ፡ አይዶለም ፤ ሐረግ ፡ በጫፉ ፡ ተይዞ ፡ እንዳይሳብ ፥ ዘርና ፡ ነባርም ፡ ሥሩና ፡ መነሻው ፡ እያለ ፡ በመድረሻው ፡ ተራ ፡ አይጣፍም ። በዚሁ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የአዐ ፥ የሀሐኅ ፥ የሠሰ ፥ የጸፀ ፡ ግሳቸውና ፡ ነባራቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሲ ኾን ፡ ዐብረው ፡ በአንድነት ፡ መጣፋቸውና ፡ ባንድነት ፡ መገሰሳቸው ፡ እጅግ ፡ ታላቅ ፡ ግፍ ፡ ነው ፤ ግእዝ ፡ ተምሮ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ለጨመረ ፡ ይልቁንም ፡ ዕብራይ ስጥና ፡ ዐረብ ፡ ለተማረ ፡ በጣም ፡ ያሳዝናል ። ባላንድ ፡ ቋንቋ ፡ እንዳንድ ፡ ዐይና ፡ ሰው ፡ ነው ፤ ባለኹለት ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ፪ ፡ ዐይና ፡ ነውና ፥ በግራና ፡ በቀኝ ፡ አብዝቶና ፡ አጥ ርቶ ፡ መዝኖ ፡ አስተካክሎ ፡ አስረግጦ ፡ ማየት ፡ ይችላል ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ በሮ ማውያን ፡ ዘንድ ፡ የከበሩ ፡ ትምርት ፡ ከጥፋት ፡ ያስተባበሩ ፥ በትምርታቸውም ፡ የተ ደነቁና ፡ የታወቁ ፥ በሀገራቸው ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ነቢያት ፡ የተናቁ ፡ እንደ ፡ ሐዋርያት ፡ የተጠቁ ፥ እንደ ፡ ዮሴፍም ፡ ወንድሞቻቸው ፡ ጠልተው ፡ ተመቅኝተው ፡ ለማይረባ ፡ ዋጋ ፡ የሼጧቸው ፥ ያንከበሩ ፡ ሊቅ ፡ መምህር ፡ ክፍሌ ፡ ወልደ ፡ አባ ፡ ተክሌ ፡ ብዙ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ባህል ፥ ቋንና ፡ ፊደል ፡ ስለ ፡ ሰሙና ፡ ስላዩ ፡ ስላነበቡ ፥ ይልቁንም ፡ ታላቁን ፡ የዲልማንን ፡ ግስ ፡ ስላገኙ ፥ ሥራን ፡ መንቀፍ ፡ በሥራ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በቃል ፡ ብቻ ፡ መንቀፍ ፡ አይበቃም ፡ ብለው ፥ ያን ፡ የቀድሞውን ፡ ግስ ፡ በሥራ ፡ ነቅፈው ፡ ይህን ፡ ሐዲስ ፡ ግስ ፡ አውጥተዋል ። ፫ቱ ፡ ሀሐኅና ፡ ፪ቱ ፡ አዐ ፤ ፪ቱ ፡ ሠሰና ፡ ፪ቱ ፡ ጸፀ ፡ ምንም ፡ እንደ ፡ ቀድሞ ፡ የድምፅ ፡ ልዩነት ፡ ባይኖራቸው ፡ የመልክ ፡ ልዩነት ፡ አላቸውና ፥ ምስጢራቸውና ፡ ስማቸውም ፡ እንደ ፡ መልካቸው ፡ እየቅል ፡ ነውና ፤ ስንኳን ፡ በጥፈት ፡ በትምርትም ፡ በገሳሰስም ፡ ሊለዩ ፡ ይገባል ፡ ብለው ፡ እየብቻቸው ፡ ለያይተውልናል ። ይህነንም ፡ ግስ ፡ ያወጡት ፥ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ተሰደው ፡ ምጽዋዕ ፡ በሚባለው ፡ ደሴት ፡ ካቡነ ፡ ዮሴፍ ፡ ቤት ፡ ሳሉ ፡ ነው ።

ግሱንም ፡ ጨርሰው ፡ ከምጽዋዕ ፡ ወደ ፡ ከረን ፡ ማኅበር ፡ ሲልኩ ፡ የጣፉት ፡ መል እክት ፡ እንሆ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ።

የዚህ ፡ ግስ ፡ ሥራው ፡ ገና ፡ አልተጨረሰም ፤ ስምና ፡ ግብር ፡ ግዕዝ ፡ ብሔር ፡ ቀርቶታል ፤ ጊዜ ፡ ቢገኝ ፡ ኋላ ፡ ሲታተም ፡ ይጨረሳል ።

ተራም ፡ ቤቱን ፡ ሳይለቅ ፡ አንዳንድ ፡ የፊደል ፡ ተራ ፡ ተዛውሮ ፡ ይገኛል ፤ ኋላ ፡ ይቀናል ። ዐማርኛው ፡ ለሰው ፡ እንዲሰማ ፡ የሀገረ ፡ ሰብ ፡ ዐማርኛ ፡ አለበት ፤ ሥርና ፡ ሥራ ፡ በብዙ ፡ አንድ ፡ ዐማርኛ ፡ ይኾናሉ ፤ ሥራ ፡ ሲበዛ ፡ ሥሮች ፥ ሥርም ፡ ሲበዛ ፡ ሥሮች ፡ ይባላል ፤ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ሲገኝ ፡ ያለመምህር ፡ ለኹሉ ፡ አይሰማም ። ስለዚህ ፡ ሥራ ፡ ብሎ ፡ በብዙ ፡ ሥራዎች ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ያለ ፡ ይጥፏል ፤ ለሰው ፡ እንዲረዳ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ መልካም ፡ ዐማርኛ ፡ አይዶለም ።

ሦስቱ ፡ ሀሐኅ ፥ ኹለቱ ፡ ሠሰ ፥ ኹለቱ ፡ አዐ ፥ ኹለቱ ፡ ጸፀ ፡ እንዳይሳሳቱ ፡ በጣም ፡ መጠንቀቅ ፡ ያስፈልጋል ፤ አለዚያ ፡ ተራ ፡ ይበላሻል ። የፊደልም ፡ ተራ ፡ ሀላዊ ፡

ሳይል ፡ (ኀ) ሀለደ ፡ አይልም ፤ ከላ ፡ ለ ፡ ይቀድማል ፡ ብሎ ፡ ሀለደ ፡ ቢል ፡ ከዊ ፡ ደ ፡ አይቀድምም ፡ ይላሉ ። ኹሉ ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ቤቱን ፡ ካለቀቀ ፡ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ቢቀዳደሙ ፡ ግድ ፡ የላቸውም ፤ ፫ኛው ፡ ፊደል ፡ ያለተራው ፡ እንዳይገባባቸው ፡ ይጠብቃሉ ። ፍችውም ፥ አእማሬ ፡ ያወቀ ፥ አእማሪት ፡ የወደደች ፥ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ፍች ፡ አለው ፤ ያንዱ ፡ ፍች ፡ ለኹሉ ፡ ይኾናል ። የፊደል ፡ ግድፈት ፡ ተጠንቅቃችኹ ፡ ተመልከቱ ፤ ዕለቱን ፡ ተጨርሶ ፡ ሳይታረም ፡ መጥቶላችኋል ። ሰላመ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ኵልክሙ ፤ አሜን ።

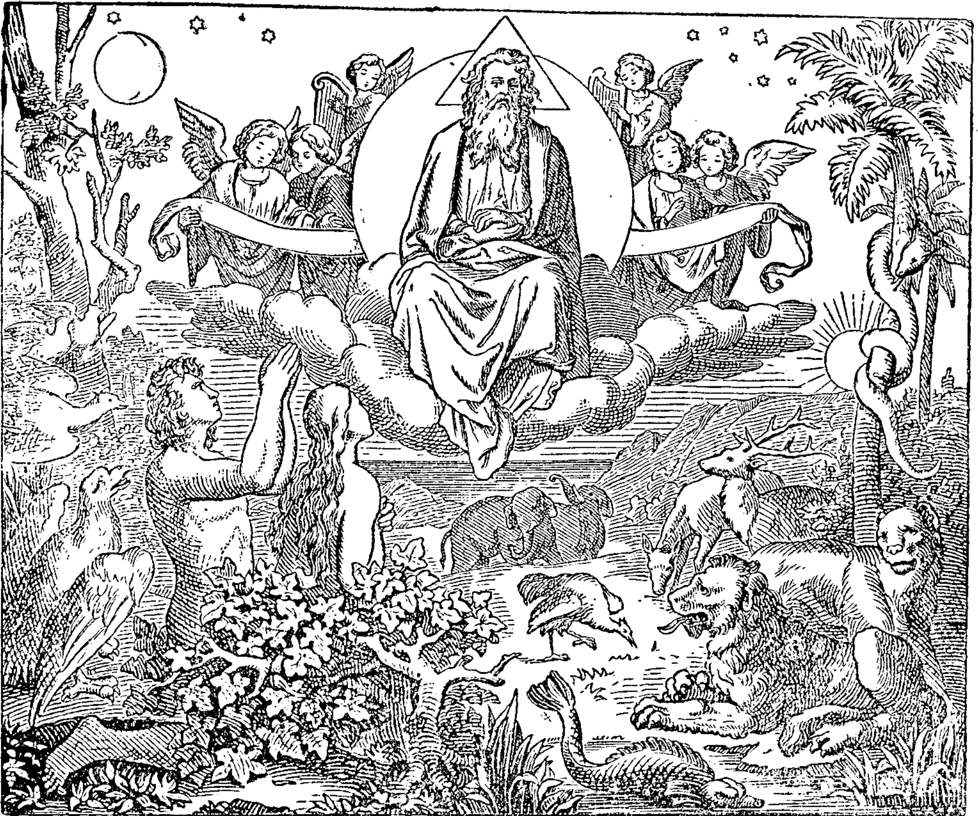
ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ለማረምና ፡ ለማሳተም ፡ ዕረፍትና ፡ ጊዜ ፡ አላገኙም ፤ ተከረን ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ከሮማ ፡ ወደየሩሳሌም ፡ ሲሉ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ዐለፈ ፤ ይልቁንም ፡ የፊደሉን ፡ ተራ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማፍረስ ፡ ለመናድ ፥ በዚያው ፡ በጥንቱ ፡ ሕግ ፡ በአሌፋት ፡ መንገድ ፡ በአበገደ ፡ ለማስኬድ ፡ ፍጹም ፡ ሐሳብ ፡ ነበራቸውና ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ሳይታተም ፡ ቈየ ። ኋላም ፡ በጊዜ ፡ ሞት ፡ ፲ ፡ ዓመት ፡ ምሉ ፡ ከርሳቸው ፡ ጋራ ፡ ለነበረው ፡ ለሀገራቸው ፡ ልጅ ፡ ለተማሪያቸው ፡ እንዲህ ፡ ብለውታል ፤ ልጄ ፡ ሆይ ፡ ይህነን ፡ ግስ ፡ ማሳተም ፡ ብትፈልግ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ጥቂት ፡ ዕብራይስጥ ፡ ተምረኽ ፡ ማፍረስና ፡ ማደስ ፡ አለብኽ ፤ በመዠመሪያው ፡ አበገደን ፡ ጥፈኽ ፡ የፊደሉን ፡ ተራ ፡ በዚያው ፡ አስኪደው ። አንባቦችም ፡ እንዳይቸገሩ ፡ ከፊደል ፡ ቀጥለኽ ፡ ዐዌር ፡ ሰዋስው ፡ አግባበት ፤ የጐደለውና ፡ የጠበበው ፡ ኹሉ ፡ መልቶ ፡ ሰፍቶ ፡ ሊጣፍ ፡ ፈቃዴ ፡ ነው ፤ ከሌላው ፡ ንግድ ፡ ይልቅ ፡ ይህን ፡ ፩ ፡ መክሊት ፡ ለማብዛትና ፡ ለማበርከት ፡ ትጋ ፤ ዘር ፡ ኹን ፥ ዘር ፡ ያድርግኽ ፤ ካላጣው ፡ ዕድሜ ፡ አይንፈግኽ ፤ ለሀገርኽ ፡ ያብቃኽ ፡ ብለው ፡ ተሰናበቱት ።

ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ሩብ ፡ ሰዓት ፡ ያኽል ፡ ቈይተው ፡ እግዚእየ ፡ ተመጠዋ ፡ ለነፍስየ ፡ ብለው ፡ ከሥጋ ፡ ርስት ፡ ከዚህ ፡ ዓለም ፡ ሕይወት ፡ ተለዩ ። ገና ፡ አስቀድመው ፡ በግንቦት ፥ ዘንድሮ ፡ ነሐሴን ፡ ብጨርስ ፡ ጳጒሜን ፡ አላልፋትም ፡ እንዳሉ ፡ በ፲፱፻ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በጳጒሜ ፡ በ፫ ፡ የሩፋኤል ፡ ለት ፡ ዐርፈው ፡ በደብረ ፡ጽዮን ፡ ተቀበሩ ። ዕድሜያቸውም ፡ ፹፫ ፡ ዓመት ፡ ከ፬ ፡ ወር ፡ ከ፳ ፡ ቀን ፡ ነው ። እስከዚህ ፡ ማስታወቂያ ፡ ነው ።

የታሪክ ፡ መግቢያ ።

ፊት ፡ በር ፤ ወይም ፡ ጥንተ ፡ ነገር ።

በስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ መሓሪ ፡ ወመስተሣህል ፥ ዋሕድ ፡ መለኮት ፡ ወኀይል ፡ ወሥሉስ ፡ አካል ። ወሥላሴሁኒ ፡ ፍጽምት ፡ በፍና ፡ አካላት ፡ ወበአስማት ፤ ሥላሴ ፡ ዕሪት ፡ እንበለ ፡ ፍልጠት ፤ እንተ ፡ ኢትትኌለቍ ፡ በመለኮት ። ፈጣሬ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፥ ወጸጋዌ ፡ ኵሎን ፡ ሀብታት ፤ ፈጣሪ ፡ በኢጻምዎ ፥ ወጸጋዊ ፡ በኢደንጽዎ ፤ ፈጢርሰ ፡ ወጸግዎ ፡ አምጽአተ ፡ ኵሉ ፡ በቃሉ ፡ እምኢሀልዎ ፡ ኀበ ፡ ሀልዎ ፤ ንዌጥን ፡

(ዘይክል ፡ ኵሎ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይሰአኖ) ።

ጽሒፈ ፡ በለብዎ ፥ ወነጊረ ፡ በአሰርግዎ ፥ አርእስተ ፡ ዝንቱ ፡ መዝገብ ፡ ምሉአ ፡ ጥበብ ። ከመ ፡ ናስምዕ ፡ ሰብአ ፡ በቃል ፡ ሐዋዝ ፡ ወበነገር ፡ ምዑዝ ፡ ጥንተ ፡ ነገሩ ፡ ለግእዝ ፥ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ልደቱ ፡ ወዘከመ ፡ እፎ ፡ ርደቱ ፡ እምአይ ፡ ነገድ ፡ ወእምአይ ፡ ትውልድ ፤ እስከ ፡ አመ ፡ ዐርገ ፡ እምኀቤነ ፡ ብሉየ ፡ መዋዕል ፡ ብልየቱ ፥ እንዘ ፡ ከመ ፡ ንስር ፡ ይትሔደስ ፡ ውርዙቱ ። ወከመ ፡ ተዐለዋ ፡ ዓዲ ፡ ኀቤሁ ፡ መጻሕፍት ፡ አምላካውያት ፡ ወአዋልዲሆን ፥ እምአይ ፡ ከናፍር ፡ ወእምአይ ፡ ልሳን ፥ በአይ ፡ መዋዕል ፡ ወበአይ ፡ አዝ

ማን ፤ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ጥበብ ፡ ጥበበ ፡ መጽሐፍ ፣ ተረስዐት ፡ እምኵሉ ፡ ሰብእ ፣ ወተኀብአት ፡ እምአዕዋፍ ፤ አዕዋፍሰ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃነ ፡ ካህናት ።

ወጽሒፎትነሂ ፡ አኮ ፡ በአንኆ ፡ በቃለ ፡ ዝንጋዔ ፤ አላ ፡ በአኀጽሮ ፡ ወበጥእማኤ ። ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ እስከ ፡ ለዓለም ፤ ወእስከ ፡ ዳግም ፡ ጉባኤ ፣ ዘበቱ ፡ ይትከፈል ፡ ማኅበረ ፡ ምእመናን ፡ ለክልኤ ፤ በመልክአ ፡ ቊርባን ፡ ጽዋዔ ።

ሙባአ ፡ ታሪክ ፡ ወዜና ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ግእዝ ፡ ቅድምና ፤ እምአሪተ ፡ ሙሴ ፡ ወእምአብረክሲስ ፣ ጥንተ ፡ ብሉይ ፡ ወጥንተ ፡ ሐዲስ ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፩-፱ ። ግብ፪ ፡ ፩-፲፫) ። ያለም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ በየነገዱ ፡ ስም ፡ ሲጠራ ፣ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ በማንም ፡ ነገድ ፡ ስም ፡ አልተጠራም ፤ በራሱ ፡ በገንዘቡ ፡ እንጂ ። ግእዝ ፡ ማለት ፡ ፩ ፡ ፩ኛ ፡ መዠመሪያ ፡ ማለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ የብሉይ ፡ መምህራን ፡ ይልቁንም ፡ የጀርመን ፡ ሊቃውንት ፤ ወኮነ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፡ አሐተ ፡ ከንፈረ ፡ ወአሐደ ፡ ነገረ ፡ ያለውን ፡ ይዘው ፡ ተመርኵዘው ፣ ግእዝ ፡ የአዳም ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ይህችንም ፡ በህል ፡ ያነቃትና ፡ ያፈለቃት ፣ ከብሉይ ፡ መምህራን ፡ ያጣበቃት ፡ ሲዲ ፡ ጳውሎስ ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ መዐልም ፡ ዮሐንስ ፡ የሚሉም ፡ አሉ ፤ ፪ቱም ፡ ጀርመኖች ፡ ናቸው ። ዳግመኛም ፡ የሐዲስ ፡ መምህራን ፣ እሊህም ፡ ፪ቱ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ሳይቀሩ ፣ ወአኀዙ ፡ ይንብቡ ፡ በልሳናት ፡ ካልኣት ፡ ያለውን ፣ ኢትዮጵያ ፡ ታበጽሕ ፡ እደዊሃ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ካለው ፡ አያይዘው ፣ ልሳናት ፡ ካልኣት ፡ ከተባሉት ፡ ፩ኛው ፡ ግእዝ ፡ ነውና ፣ ከኢትዮጵያም ፡ ለፋሲካ ፡ በዓል ፡ የኼዱት ፡ ፈላሾችና ፡ አይሁድ ፡ የጰራቅሊጦስ ፡ ለት ፡ የጴጥሮስን ፡ ስብከት ፡ (፲፬–፵፩) ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋቸው ፡ ስለ ፡ ሰሙ ፡ አምነው ፡ ተጠምቀው ፡ ከ፫ቱ ፡ ሺሕ ፡ አርድእት ፡ ተቈጥረዋል ። «አሰማማቸውም ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ቅዱስ ፡ ጴጥሮስ ፡ በራሱ ፡ ቋንቋ ፡ በዕብራይስጥ ፡ እየጮኸ ፡ ሲሰብክ ፣ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለያንዳንዱ ፡ ኹሉ ፡ በያገሩ ፡ ፊደል ፡ በቋንቋ ፡ በቋንቋው ፡ ያሰማል ፤ ለመቶ ፡ ኻያው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ግን ፡ ይልቁንም ፡ ለሐዋርያት ፣ ያለምን ፡ ኹሉ ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ከመ ፡ ቅጽበት ፡ ገልጦላቸዋል» ። ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ እስከ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ሞት ፡ የቈዩና ፡ ወዲያው ፡ በቶሎ ፡ የመጡ ፡ አሉ ፤ በፊትም ፡ በኋላም ፡ የመጡት ፡ ከምሴተ ፡ ኀሙስ ፡ እስከ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ በይናቸው ፡ ያዩትን ፡ ከሐዋርያትም ፡ የሰሙትን ፡ የክርስቶስን ፡ ሥራና ፡ መከራ ፡ መሲሕነቱን ፡ ተረድተው ፣ እንደ ፡ ኖብ ፡ ንግሥት ፡ ጃን ፡ ደረብ ፡ እየዞሩ ፡ በያህጉሩ ፡ ሰብከዋል ፣ ርሱ ፡ ለሱዳኖች ፡ እንደ ፡ ሰበከ ። መጥምቁ ፡ ዮሐንስ ፡ ለጌታችን ፡ ስብከት ፡ መሪ ፡ ፊታውራሪ ፡ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ መጠን ፣ በጴጥሮስም ፡ ስብከት ፡ ያመኑት ፡ ፈላሾችና ፡ አይሁድ ፣ ለሐዋርያት ፡ መንገድና ፡ አካኼድ ፡ መሪዎችና ፡ ፊታውራሮች ፡ ዐዋጅ ፡ ነጋሮች ፡ ኹነዋል ፡ ብለው ፣ አምልተው ፡ አስፍተው ፣ ሥር ፡ መሠረት ፡ ሰጥተው ፡ ቀዋሚ ፡ አፈታት ፡ ይፈቱታል ። ሐተታውንም ፣ ኢትዮጵያ ፡ እንዲህ ፡ አስቀድማ ፡ በልጆቿ ፡ ሐዋርያነት ፡ የወንጌልን ፡ እስኩታ ፡ ገፊታ ፡ ተቀብላ ፡ ቀምሳ ፣ ሕገ ፡ ኦሪትንም ፡ ሳትረሳ ፣ ኹለቱንም ፡ እያጣጣመች ፣ በክርስቶስና ፡ በሐዋርያት ፡ ደም ፡ የበቀለው ፡ ትምርት ፡ በሰማዕታት ፡ ደም ፡ ዘርዝሮ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእትን ፡

እስኪያፈራ ፡ ድረስ ፡ ፫፻ ፡ ዓመት ፡ ከቈየች ፡ በኋላ ፥ ስለ ፡ ጥምቀትና ፡ ስለ ፡ ቍርባን ፡ ርሷው ፡ ራሷ ፡ ወዳ ፡ ለምዳ ፡ እጅ ፡ መንሻዋን ፡ ሰዳ ፡ ጳጳስ ፡ ላኩልኝ ፡ አለች ፡ እንጂ ፤ ከቅዱስ ፡ ማርቆስ ፡ ፳ኛ ፡ ከትናቴዎስ ፡ በፊት ፥ ዐስቦና ፡ ሹሞ ፡ የላከላት ፥ ወይም ፡ ተከራክሮ ፡ ያሳመናት ፡ ባዕድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ የለም ። በብሉይም ፡ ኸነ ፡ በሐዲስ ፡ እጇና ፡ ልቧ ፡ ከነቢያት ፡ ከሐዋርያት ፡ ደም ፥ ከጻድቃን ፡ በቀል ፡ ከሰማዕታት ፡ ቂም ፡ ንጹሕ ፡ ነው ፡ ብለው ፥ እንዲህ ፡ ያትታሉ ።   እስከዚህ ፡ የታሪክ ፡ መግቢያ ፡ ነው ።

ታሪክና ፡ መቅድም ፡
የሰዋስውና ፡ የግስ ፡ ወንድም ።

ይህም ፡ ታሪክ ፡ በ፬ ፡ አርእስት ፡ ይከፈላል ።
፩ኛው ፡ ክፍል ፤ ስለ ፡ ነገድና ፡ ስለ ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ሀገርም ፡ ስም ፡ መፋለስ ።
፪ኛው ፡ ክፍል ፤ ስለ ፡ ብሉይና ፡ ስለ ፡ ሐዲስ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ መመለስ ።
፫ኛው ፡ ክፍል ፤ ስለ ፡ ፊደል ፡ ተረክበና ፡ ጥንት ፡ ስለ ፡ ትምርቷም ፡ ሰማያዊነት ።
፬ኛው ፡ ክፍል ፤ መቅድም ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ ነገድና ፡ ስለ ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ሀገርም ፡ ስም ፡ መፋለስ ።

ከማየ ፡ አይኅ ፡ በኋላ ፡ ሳባንና ፡ አቢስን ፡ የወረሱ ፥ በሳባ ፡ በአቢስ ፡ የነገሡ ፡ የሳባ ፡ የአቢስ ፡ ባላባቶችና ፡ መደበኞች ፡ ነገደ ፡ ካም ፡ ናቸው ። ካም ፡ ኵሽን ፥ ኵሽ ፡ ሳባንና ፡ አቢስን ፡ ይወልዳል ፤ ከነዚህም ፡ ሌላ ፡ ፳፮ ፡ ነገድ ፡ ወልዷል ። ከ፳፮ቱ ፡ ነገድ ፡ ሽባእና ፡ ድዳን ፡ የሚባሉት ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ነገድ ፡ እንደ ፡ ምናሴና ፡ እንደ ፡ ኤፍሬም ፡ የልጅ ፡ ልጆች ፡ ናቸው ፡ (ዘፍ ፲ ፡ ፯) ። አቢስ ፡ የበኵሩ ፡ የሳባ ፡ ሳብዓይ ፡ የናምሩድ ፡ ተከታይ ፡ ፯ኛ ፡ ልጅ ፡ ነው ፤ ከሳባ ፡ እስከ ፡ ናምሩድ ፡ ፯ቱ ፡ ሽባእና ፡ ድዳን ፡ ሳይቀሩ ፡ ፳፬ቱ ፡ ነገድ ፡ በአሪትና ፡ በዜና ፡ መዋዕል ፡ ተጥፈዋል ፤ የቀሩት ፡ ኻያው ፡ ግን ፡ በታሪክ ፡ እንጂ ፡ በቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ አይገኙም ። አንዳንዱ ፡ ታሪክ ፡ በአቢስ ፡ ፈንታ ፡ ከለው ፥ በከለው ፡ ፈንታ ፡ አቢስ ፡ ይላል ፤ ከለው ፡ የአቢስ ፡ ፪ኛ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ኢትዮጲስ ፡ የኵሽ ፡ ፪ኛ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ኾነ ።

የወንድሞቻቸው ፡ የበለው ፡ የኖበ ፡ የሐዊላ ፡ ምድር ፡ በየስማቸው ፡ እንደ ፡ ተጠራ ፥ የሳባና ፡ የአቢስም ፡ ክፍል ፡ በየስማቸው ፡ ተጠርቷል ። ሳባ ፡ የትግሮች ፥ አቢስ ፡ ያማሮች ፡ አገር ፡ ነው ። ከባቢሎንም ፡ ግንብ ፡ በኋላ ፡ አንድ ፡ የነበረው ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ሲለያይ ፥ ቋንቋቸውም ፡ እንደ ፡ ሀገራቸው ፡ በየስማቸው ፡ ተሰይሟል ። ከሳባም ፡ ቋንቋ ፡ በኋላ ፡ ሳባን ፡ የመሰለ ፡ በየዘመኑ ፡ የታከለ ፡ ብዙ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ እንዳላቸው ፡ ታውቋል ፤ ይኸውም ፡ በየዋሻውና ፡ በየደንጊያው ፡ በየሐውልቱ ፡ ላይ ፡ ተጥፎ ፡ ይገኛል ።

ግእዝ ፡ ግን ፡ በ፫ ፡ ሺ.ሕ ፡ ከ፺፱ ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ፺ኛው ፡ መቶ ፡ ሳይፈጸም ፡ በያ ዕቆብ ፡ ዘመን ፡ ከእስያ ፡ ክፍል ፡ ከየመን ፡ ፈልሰው ፡ እንዳንበጣ ፡ በዝተው ፡ ምድር ፡ አላብሰው ÷ አተርትረው ፡ በባብ ፡ እልመንደብ ፡ ተሻግረው ፡ ሳባንና ፡ አቢ.ስን ፡ ለመ ውረስ ÷ እንደ ፡ ያዕቆብ ፡ ወዳፍሪቃ ፡ ክፍል ፡ ወደ ፡ ምድረ ፡ ካም ፡ የገቡ ፡ የነገደ ፡ ሴም ፡ ቋንቋ ፡ ነው ።

ባብ ፡ እልመንደብ ፡ ማለት ፡ የመከራና ፡ የጭንቅ ፡ በር ÷ ወይም ፡ የታረደ ፡ የተ ቈረጠ ፡ ምድር ፡ ማለት ፡ ነው ። በኤርትራና ፡ በሀንድ ፡ ውቅያኖስ ፡ ጫፍ ፡ በ፪ቱ ፡ ባሕ ሮች ፡ መካከል ፡ ወሰን ፡ ደንበር ፡ ኹኖ ፡ የቆመ ÷ እስያና ፡ አፍሪቃ ፡ የብስ ፡ ለየብስ ፡ ገጥመው ፡ ተያይዘው ፡ የነበሩበት ÷ ከእስያ ፡ ወዳፍሪቃ ፡ ከአፍሪቃ ፡ ወደ ፡ እስያ ፡ የሚ ያሳልፍ ፡ ጠባብ ፡ መተላለፊያ ፡ በር ፡ ነበረ ። ኋላ ፡ ግን ፡ እስክንድር ፡ መቄዶናዊ ፡ በስ ዩስና ፡ በሳይድ ፡ መካከል ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ በር ÷ የብሱን ፡ ቈርጦ ፡ መሬቱን ፡ ቈፍሮ ፡ ኹለቱን ፡ ባሕሮች ፡ ገጥሞና ፡ አገናኝቶ ፡ እስያና ፡ አፍሪቃን ፡ በባሕር ፡ ስለ ፡ ለያያቸው ÷ ከዚ.ያ ፡ ወዲ.ህ ፡ የብስነቱ ፡ ቀርቶ ፡ ባሕር ፡ ኹኗል ።

የመጡበትንም ፡ ምክንያት ፡ ትግሬው ፡ አቶ ፡ ፍሥሓዬ ፡ በታሪኩ ፡ ውስጥ ፡ እን ዲ.ህ ፡ ይላል ። ከርሐቀቱ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ይህን ፡ ጊዜ ፡ በማይባል ፡ ዘመን ፡ በሳሊ.ማና ፡ በቦሬ ፡ በረሓ ፡ ቍጥር ፡ የሌለው ፡ ሕዝብ ፡ ወደ ፡ ኢ.ትዮጵያ ፡ ገባ ። ክፍላቸውና ፡ ነገ ዳቸው ፡ በሺ.ሖ ፡ ቋንቋ ፡ ፩ ፡ ዔዳ ፤ ፪ ፡ ጊም ፡ ዔዳ ፤ ፫ ፡ አሰላ ፡ ዔዳ ፤ ፬ ፡ ኰልስ ፡ ዔዳ ፡ ይባላል ፡ «ዔዳ ፡ በዕብራይስጥ ÷ ማኅበረ ፡ ሕዝብ ÷ ጉባኤ ፡ ሕዝብ ÷ የታከበ ፡ የተሰበ ሰበ ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሲ.ያበዛ ፡ ዓዳት ፡ ይላል» ። ፩ኞች ፡ ሐመደ ፤ ፪ኞች ፡ ደብዓ ፡ ይባላሉ ፤ ሐመድ ፡ ማለት ፡ ዐፈር ፡ መሬት ፡ ማለት ፡ ነውና ፡ ብዛታቸውን ፡ ያስ ታውቃል ። በኋላ ፡ የመጡ ፡ እነዚ.ህ ፡ ኹለቱ ፡ ሐመደና ፡ ደብዓ ፡ ትግሪኛ ፡ ይናገሩ ፡ ነበር ፤ በደብዓ ፡ ዘመን ፡ ከጦርነት ፡ ላይ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ምሉ ፡ ዝናም ፡ ሳይዘንም ፡ ድር ቅ ፡ ኹኖ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። በዚ.ያ ፡ ዘመን ፡ ቶባስ ፡ የሚባል ፡ ኀያል ፡ ንጉሥ ፡ የዐረ ብን ፡ አገር ፡ ጠቅልሎ ፡ ይገዛ ፡ ነበረና ÷ ኢ.ትዮጵያንም ፡ አጥቅቷታል ፤ ከዚ.ህ ፡ የተነሣ ፡ ሰዎች ፡ ኹሉ ፡ ወርቃቸውን ፡ እየቀበሩ ፡ በያሀጉሩ ፡ ተሰደዱ ፤ ኢ.ትዮጵያም ፡ ሰው ፡ ስላነሳት ፡ ውድማ ፡ ኹና ፡ ነበር ፡ ይላሉ ። በደብዓ ፡ ዘመን ፡ የኾነው ፡ መከራና ፡ መቅ ሠፍት ፡ ዘመኑ ፡ አይታወቅም ፤ እንዳልጠይቅም ፡ ለጥያቄው ፡ ምላሽ ፡ የሚሰጥ ፡ ታሪክ ፡ ዐዋቂ ፡ ሰው ፡ በገር ፡ ታጣ ፡ ብሎ ፡ ይተርካል ።

የሮማውያን ፡ ታሪክ ፡ ግን ፡ ስደታቸውን ፡ ከእስራኤል ፡ ስደት ፡ አነጻጽሮ ÷ ነገደ ፡ ሴም ፡ ወዳፍሪቃ ፡ ክፍል ፡ መግባታቸው ÷ በኢ.ትዮጵያ ፡ መስፈራቸው ፡ እስራኤል ፡ በግብጽ ፡ ሳሉ ፡ ነው ፡ ይላልና ፤ ይህ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ዮሴፍ ፡ ለፈርዖን ፡ የተረጐመለት ፡ ፯ቱ ፡ ዓመት ፡ ዘመነ ፡ ረኃብ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በግልጥ ፡ ይታወቃል ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፲፯–፴፪) ።

እሊ.ህንም ፡ ነገደ ፡ ሴም ፡ ያልናቸውን ፡ ሕዝብ ፡ የነጮችና ፡ የዐረቦች ፡ ታሪክ ፡ ሕምያር ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ ሐበሻት ፡ ይላቸዋል ። ዮቅጣን ፡ የተባለም ÷ ፲፫ ፡ ነገድ ፡ የወ ለደው ፡ ታናሹ ፡ የዔቦር ፡ ልጅ ፡ የፋሌግ ፡ ወንድም ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፳፭–፳፱) ።

እስክንድርም ፡ በዠግንነታቸው ፡ ቲግሮች ፡ ብሏቸዋል ፤ ነብሮች ፡ ማለት ፡ ነው ። ሕምያር ፡ ማለት ፥ ቀያዮች ፡ የቀይ ፡ ዳሞች ፡ ደበብ ፡ ያሉ ፥ ጡብና ፡ ሸክላ ፡ የሚመሳ ስሉ ፥ ማእከላዊ ፡ ሕብር ፡ ያላቸው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አዳሎችም ፡ ቀይ ፡ ሰው ፡ ሲሉ ፡ አሳሒመራ ፡ የሚሉት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ይመስላል ። ሐበሻት ፡ ደግሞ ፡ የ፮ቱ ፡ ዔዳ ፡ ጠቅላይ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ስምነቱም ፡ ቀዳማዊ ፡ እንጂ ፡ ደኃራዊ ፡ አይዶለም ፤ ገና ፡ ወዳፍሪቃ ፡ ሳይመጡ ፡ በዚያው ፡ ባገራቸው ፡ በየመን ፡ ሳሉ ፡ ሐበሻት ፡ ሲባሉ ፡ ኑረ ዋል ። ትርጓሜውም ፥ ነጻነትና ፡ ልዩነት ፡ አንድነት ፡ ያለው ፡ ሕዝብ ፤ አንድነቱ ፡ እንደ ፡ ችቦና ፡ እንደ ፡ ነዶ ፡ ባንድ ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ የታሰረ ፥ ለብቻው ፡ የቆመ ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ የተለየ ፡ ሴማዊ ፡ ማኅበር ፡ ማለት ፡ ነው ።

ዐረቦች ፡ ግን ፡ ቅልቅል ፡ ድብልቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ ምክንያቱም ፡ የዮቅ ጣን ፡ ልጆች ፡ ፲፫ ፡ ነገድ ፡ ሲኾኑ ፡ ወዳፍሪቃ ፡ የመጡትና ፡ ያልመጡት ፡ የልጅ ፡ ልጆ ቻቸው ፡ ፫ቱ ፡ ነገድ ፡ በንግሥተ ፡ አዜብ ፡ አባቶች ፡ በሽባእ ፡ ሕዝብ ፡ ላይ ፡ ፩ ፡ ታላቅ ፡ መንግሥት ፡ አቁመው ፡ ነገደ ፡ ሴም ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ ተብለዋል ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ እስ ራኤል ፡ በየነገዳቸው ፡ ተለይተው ፡ አልተጠሩምና ፥ ስለዚህ ፡ ነው ። እውነተኛው ፡ ታሪክ ፡ ይህ ፡ ከኾነ ፤ አቢስ ፡ አቢሲኒያ ፡ ማለትና ፡ ሐበሽ ፡ ሐበሻ ፡ ማለት ፡ በነገድ ፥ በትውልድ ፥ በፊደል ፥ በዘመን ፡ ልዩ ፡ ልዩዎች ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ማስተዋል ፡ ይገባል ።

....

....

ኢትዮጵያም ፡ ማለት ፡ ከኵሽ ፡ ሞት ፡ በኋላ ፡ በ፪ ፡ ሺሕ ፡ ከ፬፻፵ ፡ ዓመት ፡ በበጥ ሊሞስ ፡ ዘመን ፡ የወጣ ፥ ሐዲስ ፡ እንግዳ ፡ ጽርአዊና ፡ ደኃራዊ ፡ ስም ፡ ነው ። ፸ ፡ ሊቃ ናት ፡ ብሉያትን ፡ ከዕብራኒ ፡ ወደ ፡ ዮናኒ ፡ ሲመልሱ ፡ ዕብራይስጡ ፡ ኵሽ ፡ የሚለውን ፡ የኵሽን ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ ኢትዮፕስ ፡ ስላሉት ፥ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ከግብጽ ፡ ወዲህ ፡ ያለው ፡ የኵሽ ፡ አገር ፡ ኹሉ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተብሏል ። የግእዝም ፡ ብሉይ ፡ ከጽርእ ፡ ስለ ፡ ተቀዳ ፡ እንደ ፡ ጽርኡ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፥ እንደ ፡ ዕብራይስጡ ፡ ኵሽ ፡ አይልም ፤ ትርጓሜውም ፡ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፲፫ ። ኤር፲፫ ፡ ፳፫) ። ፪ኛም ፡ የሀገር ፡ ስም ፡ ሲኾን ፥ ቈላ ፡ በረሓ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፡ ማለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በረሓ ነት ፡ ላለው ፡ ለእስያም ፡ ክፍል ፡ ለቃዴስ ፡ በርኄና ፡ ለሐቅለ ፡ ሲና ፡ ይነገራል ፡ (መዝ ፸፩ ፡ ፱ ። ፸፫ ፡ ፲፬) ። ባ፲፫ኛው ፡ ሴክል ፡ በላስቶች ፡ ዘመን ፡ ነብሪድ ፡ ይሥሐቅ ፡ እል መለክን ፡ ምኒልክ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ሐሳቡ ፡ ካረብ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የመለሰው ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፡ ግን ፡ ኵሽን ፡ ኵግ ፡ ኵሳ ፡ አክሡናስ ፡ ብሎ ፡ ኢትዮጲስን ፡ የአክሁናስ ፡ ልጅ ፡ ይለዋል ፤ የመላ ፡ የግምት ፡ የነሲብ ፡ አነጋገር ፡ ነው ፤ የነብሪድ ፡ ይሥሐቅ ፡ ጕሽ ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፥ ከጠራውና ፡ ከበሰለው ፡ ከቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ ይቀድማልን ፥ ወይስ ፡ ይሻላልን ። አሪት ፡ ነቢያትን ፡ ላላዩ ፡ ላልሰሙ ፡ ወይም ፡ አይተው ፡ ሰምተው ፡ ለማያ ስተውሉ ፡ እውነት ፡ ይመስላቸው ፡ ይኾናል ። ወይመስሎሙ ፡ ወልደ ፡ ዮሴፍ ፡ (ሉቃ ፫ ፡ ፳፫) ። እለሰ ፡ አልበሙ ፡ ትምህርት ፡ ወእለ ፡ ኢለበዉ ፡ ይመይጥዎ ፡ ለቃለ ፡ መጽ ሐፍ ፡ (፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲፮) ።

የአፍሪቃ ፡ ሰዎች ፡ መጥቈራቸው ፡ ኢትዮጵያም ፡ መባላቸው ፥ ያልተማሩ ፡ ሰዎች ፡ እንደሚሉት ፡ የካም ፡ ዘር ፡ በመኾን ፡ አይዶለም ። ወምድረ ፡ ካምሰ ፡ መርቄ ፡ ይእቲ ፡ እንዲ ፡ ይላል ፡ (ኩፋሌ) ። ሔኖክ ፡ ያያቸው ፡ ፲፪ቱ ፡ መሰክወ ፡ ፀሓይ ፡ ከመንፈቀ ፡ ሰማይ ፡ ወዲህ ፡ ወደ ፡ ደቡብና ፡ ወደ ፡ አዜብ ፡ በአፍሪቃ ፡ አንጻር ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ የአፍሪቃ ፡ ሰዎች ፡ ለፀሓይ ፡ ይቀርበሉና ፥ ፈላስፎችም ፡ ምድርን ፡ በሎሚ ፡ በንቍላል ፡ መስለው ፡ ወገቧ ፡ ክበቧ ፡ አፍሪክ ፡ አመሪክ ፡ ነው ፡ ይላሉና ፤ የአፍሪቆች ፡ ጥቍረት ፡ አየራቸውና ፡ መሬታቸው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ የምድር ፡ ደረት ፡ የፀሓይ ፡ ጎረቤት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከሙቀት ፡ ብዛት ፡ ከሐሩር ፡ ከዋዕይ ፡ ከመሬት ፡ ርስን ፡ ከነፋስ ፡ ከፀሓይ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ አባታቸው ፡ ኵሽ ፡ ጥቍር ፡ ኹኖ ፡ እንደ ፡ ቍራ ፡ ጸልሞ ፥ ወይም ፡ እንደ ፡ ከነዓን ፡ ተረግሞ ፡ በመርገም ፡ ምክንያት ፡ አይዶለም ፡ (ማሕ፩ ፡ ፭ ፡ ፮) ። ያልተረገመው ፡ ካም ፡ ተረግሞ ፡ ጥቍረት ፡ በመርገምስ ፡ ቢኾን ፡ ወዲያ ፡ ማዶ ፡ በእስያ ፡ ክፍል ፡ በአፍሪቃ ፡ ድንበር ፡ ያሉት ፡ የካም ፡ ነገድ ፡ የከነዓን ፡ ትውልድ ፡ የሚጸራይም ፡ ልጆች ፡ እነሉድ ፡ የኵሽም ፡ ልጆች ፡ እነናምሩድ ፡ እንደ ፡ ያፌትና ፡ እንደ ፡ ሴም ፡ ዘር ፡ ቀያዮች ፡ ነጫጮች ፡ ብጮች ፡ በልኾኑም ፡ ነበር ። የራስ ፡ ቅማልና ፡ የልብስ ፡ ቅማል ፡ ካንድ ፡ ሰው ፡ ተገኝተው ፡ ነጭና ፡ ጥቍር ፡ መኾናቸው ፡ በቦታ ፡ ምክንያት ፡ እንጂ ፡ ነው ፤ ፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ በፈጣሪው ፡ ትእዛዝ ፡ ያለበትን ፡ ዓለም ፡ የበቀለበትን ፡ መሬት ፡ ርስቱን ፡ መከነ ፡ ፍጥረቱን ፡ ይመስል ፡ ዘንድ ፡ ግድ ፡ እንዳለበት ፡ የታወቀ ፡ የተረዳ ፡ ነው ። እንሆ ፡ በ፭ቱ ፡ ክፍል ፡ ዓለም ፡ በእስያና ፡ በአፍሪቃ ፡ በኤውሮፓና ፡ በመሪቃ ፡ በውስትራልያ ፡ ያለው ፡ ሕዝብ ፥ ሰማያዊ ፡ ንጉሥ ፡ ያዘጋጀው ፡ የሕያው ፡ የመንግሥቱ ፡ ፀላማ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ቀይ ፡ ጥቍር ፡ ነጭ ፡ ብጫ ፡ ተብሎ ፡ በራት ፡ ዐይነት ፡ ስሞች ፡ ይጠራል ። ቀለሙና ፡ ሕብሩ ፡ እንደ ፡ መሬቱና ፡ እንዳየሩ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ቈርበቱና ፡ ገላው ፡ ቀርበ ፡ ሲያዩት ፡ የስንዴ ፡ ሊጥ ፡ የዘጲ ፡ ዕንጨት ፡ ፍልጥ ፡ መዳብና ፡ ንሐስ ፥ ወይም ፡ ወርቀ ፡ ዘበ ፡ ደማስ ፡ ይመስላል ። ለዚህም ፡ ላራቱ ፡ ዐይነት ፡ ሕብር ፡ ፫ ፡ ፫ ፡ ዕርከን ፡ አለውና ፥ ክፍሉ ፡ እስከ ፡ ፲፪ ፡ ይደርሳል ። በካምና ፡ በሦስቱ ፡ ልጆቹ ፡ ሳይኾን ፡ በራተኛው ፡ ብቻ ፡ በከነዓን ፡ ላይ ፡ የተነገረው ፡ የኖኅም ፡ ርግማን ፡ አምላካዊ ፡ ትንቢት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከከነዓን ፡ ስም ፡ ይሰማማል ፤ ከነዓን ፡ ማለት ፡ ታዛዥና ፡ ተገዥ ፡ ፈቃደኛ ፡ ትሑት ፡ ማለት ፡ ነውና ። ትርጓሜውም ፡ ነጋዴ ፡ ተብሎ ፡ ለወንድሞቹና ፡ ላጎቶቹ ፡ ቀረጥና ፡ ግብር ፡ መክፈሉን ፥ ነጋዴ ፡ ኹሉ ፡ በርሱ ፡ ስም ፡ ከነዓን ፡ መባሉን ፥ ኋላም ፡ በሴም ፡ ዕፃ ፡ ካቀናው ፡ ርስት ፡ ተነቅሎ ፡ የባሮች ፡ ባሪያ ፡ የእስራኤል ፡ ተገዥ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፡ እንጂ ፤ የመልክን ፡ ጥቍረት ፡ አያሳይም ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፳፭ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፫) ።

በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የከነዓን ፡ ዘር ፡ ወዳፍሪቃ ፡ ክፍል ፡ አልመጣም ። ካንድ ፡ አባት ፡ ካንድ ፡ እናት ፡ ቀይና ፡ ጥቍር ፡ መወለዱም ፡ ካንድ ፡ ወይን ፡ ዘለላ ፡ ካንድ ፡ ራስ ፡ ማሽላ ፡ ነጭ ፡ ዐይነትና ፡ ጥቍር ፡ ዐይነት ፡ ፍሬ ፡ እንዲገኝ ፡ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፤ የናት ፡ ሆድ ፡ ዝንጕርጕር ፡ እንዲሉ ። የሴቶች ፡ ጠባይ ፡ እንደ ፡ ኅሥሥት ፡ ጠባይ ፡ ተለዋጭ ፡ ተገልባጭ ፡ ተቃላይ ፡ ያየውን ፡ መሳይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ የሌላ ፡ ወንድ ፡

መልክ ፡ በማየትና ፡ በመመልከት ፡ በመውደድና ፡ በመመኘት ፡ ሳሉ ፡ ከባሎቻቸው ፡ የሚቀበሉት ፡ ዘር ፡ ሌላውን ፡ እንጂ ፡ አባቱን ፡ አይመስልም ። ሴትና ፡ መሬት ፡ ዘር ፡ መለወጣቸው ፡ ከጥንት ፡ ከፍጥረት ፡ ከሰብአ ፡ ትካት ፡ ገምሮ ፡ ነው ፤ ይህንንም ፡ ገበሬና ፡ ወላድ ፡ አለጥርጥር ፡ ያውቁታል ። ሴቶችም ፡ ዐይናቸው ፡ የወደቀበትን ፡ ልባቸው ፡ የጐመዠበትን ፡ በፎቶግራፍ ፡ ፅንስ ፡ እንዲያነሡትና ፡ ያን ፡ አስመስለው ፡ እንዲወልዱ ÷ እንኋ ፡ በላባንና ፡ በያዕቆብ ፡ በጎች ፡ ይታወቃል ፡ (ዘፍ፡፴ ፡ ፴፯–፵፪) ። ሌላም ፡ የሚያዩትና ፡ የሚወዱት ፡ ባይኖር ፡ ባሎቻቸውን ፡ በፍጹም ፡ ልቡና ፡ ካሎደዱ ና ፡ የባሎቻቸው ፡ መልክ ፡ በልቡናቸው ፡ ካልተሣለ ÷ በሥም ፡ ላይ ፡ የሚፈስ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅ ፡ አፍሳሹን ፡ ትቶ ፡ ሠሙን ፡ እንዲመስል ÷ ልጆችም ፡ አባቶቻቸውን ፡ መምሰል ፡ ትተው ፡ ፈጽመው ፡ እናቶቻቸውን ፡ ይመስላሉ ፤ ወይም ፡ ከባት ፡ ከናታቸው ፡ ጥቂት ፡ ጥቂት ፡ ነሥተው ፡ እንደ ፡ በቅሎ ፡ መካከለኞች ፡ ይኾናሉ ።

ከናምሩድ ፡ አገር ፡ ከባቢሎን ፡ እስከ ፡ ግብጽና ፡ እስከ ፡ የመን ፡ እስከ ፡ ፊንቂ ፡ እስከ ፡ ከነዓን ፡ በእስያ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ዐረብ ፡ ሦስቱ ፡ እጅ ፡ የካም ፡ የኵሽ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ተከፍሎም ፡ ወደ ፡ ህንድ ፡ የተሻገረና ፡ ወደ ፡ ኤውሮፓ ፡ የኼደ ፡ አለ ። ኋላም ፡ በየጊዜው ፡ የሴም ፡ የያፌት ፡ ዘር ፡ ተጨምሮበታል ፤ ሰናክሬምም ፡ በነገሠ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ደበላልቆታል ፤ በዘመኑ ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ እስራኤል ፡ ያልነቀለውና ፡ ያልተከለው ፡ ያላፈለሰው ፡ ሕዝብ ፡ የለም ። ዛሬም ፡ ባ፭ቱ ፡ ክፍል ፡ ዓለም ፡ ያለው ፡ የሕዝብና ፡ የአሕዛብ ፡ ትውልድ ፡ እንዳረብ ፡ ዘር ፡ ውጥንቅጥ ፡ ኹኗል ። ሕዝብ ፡ ኹሉ ፡ በየሐረጉና ፡ በየጕንዱ ፡ በየቦታውና ፡ በያጸዱ ÷ በየዕፃውና ፡ በየክፍሉ ፡ በየፈንታውና ፡ በየዕድሉ ፡ በየነገዱና ፡ በያባቱ ፡ በየመንግሥቱና ፡ በየርስቱ ፡ ተወስኖ ፡ መኖር ፡ ስላልቻለና ፡ ፍጹም ፡ ዐርነት ፡ ስላገኘ ÷ በየኼደበት ፡ በየደረሰበት ፡ አለጐሣውና ፡ አለሕዝቡ ፡ ከማንም ፡ ሕዝብ ፡ እየተጋባ ፡ ዘሩና ፡ ደሙ ፡ እንዳለሌና ፡ እንደ ፡ ባዝራ ፡ እንደ ፡ ዘይትና ፡ እንደ ፡ ወይራ ÷ እንደ ፡ ጌሾና ፡ እንደ ፡ ብቅል ፡ እንደ ፡ ንፍሮ ፡ እኽል ፡ ተቀላቅሏል ። ይልቁንም ፡ የሮማውያን ፡ ዘር ፡ (ዳን፪ ፡ ፵፫) ። በዘር ፡ በሩካቤ ፡ ያልተዳያቀለ ፡ ያልተቀላቀለ ÷ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ያልተጫጨና ፡ ያልተጋባ ፡ ያልተዋለደ ፡ ያልተራባ ፡ ሕዝብና ፡ ነገድ ፡ አይገኝም ፤ ቋንቋውም ፡ እንደ ፡ ዘሩ ፡ ኹኗል ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ምድራዊ ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ ካምን ፡ ክዶ ፡ የሴም ፡ ዘር ፡ ብቻ ፡ ነኝ ÷ ሴምን ፡ ክዶ ፡ የካም ፡ ዘር ፡ ብቻ ፡ ነኝ ÷ ወይም ፡ የያፌት ፡ ብቻ ፡ ነኝ ፡ ቢል ÷ በበዛው ፡ በጸናው ፡ ከሦስት ፡ አንዱን ፡ ብቻ ፡ ሚሶውን ፡ መናገር ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ነገሩ ፡ ጥሩ ፡ እውነት ፡ አይኾንም ። ባለብዙ ፡ አባትስ ፡ ይቅርና ፡ ያላንድ ፡ አባት ፡ ያላንድ ፡ ምክንያት ፡ ከሴት ፡ ብቻ ፡ የተወለደው ÷ የናቱ ፡ ትውልድ ፡ ከሴም ፡ ከአብርሃም ፡ እስከ ፡ ኢያቄም ፡ እየተንኳለለ ፡ የወረደው ፡ እንደ ፡ ሰውነቱ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም ፡ የተባለው ፡ ጌታችን ፡ መድኅኒታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ቢኾን ፡ የሴም ፡ ዘር ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ አይባልም ÷ ከካምም ፡ ተወልዷልና ፤ ከያፌትም ፡ ይኖረው ፡ ይኾናል ፤ እንደ ፡ ካም ፡ በይጣፍ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ (ማቴ ፩ ፡ ፫ ፡ ፭ ፡ ፮) ።

እንደዚህም ፡ ኹሉ ፡ በኋላ ፡ የመጡት ፡ ነገደ ፡ ሴም ፡ ከባላባቶቹ ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ ተዋልደው ፥ በጥበብ ፡ በኀይል ፈድፍደው ፡ የኩሽን ፡ ዘር ፡ የሳባንና ፡ የአቢስን ፡ ማኅበር ፡ እያባቱት ፡ እየተበራቱት ፡ ኸደዋል ፤ ኋላ ፡ የመጣ ፡ ዐይን ፡ አወጣ ፡ እንዲሉ ። ነገደ ፡ እስራኤል ፡ በከነዓን ፥ ነገደ ፡ ይስማኤል ፡ በሚጽራይም ፡ ኋላ ፡ ገብተው ፡ እንደ ፡ ሰፈኑ ፥ ነገደ ፡ ዮቅጣንም ፡ በኩሽ ፡ ላይ ፡ ሰፍነዋል ። ኋላም ፡ እንዲህ ፡ ጥቂት ፡ በጥቂት ፡ እያሉ ፡ ነገሥተ ፡ ሳባን ፡ ወግተው ፡ የኩሽን ፡ መንግሥት ፡ቀምተው ፡ ሹራሽ ፡ በነገሡ ፡ ጊዜ ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋቸው ፡ ዐብሮ ፡ ነግሧል ፤ ቋንቋን ፡ የሚያሰፋው ፡ መንግሥት ፡ እንጂ ፡ ነው ። ጥንታዊውም ፡ ያንድነት ፡ ስማቸው ፡ ሐበሻት ፡ መባል ፡ ወደ ፡ አግዓዝያን ፡ ተለውጧል ። አግዓዝያን ፡ ማለት ፡ ራሳቸውን ፡ ለኩሽ ፡ ከመገዛት ፡ ነጻ ፡ ያወጡ ፥ ነጻነት ፡ ያላቸው ፡ ጌቶች ፡ ባለግዕዛኖች ፡ ማለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ብሔረ ፡ ሳባን ፡ አግዓዚት ፡ አግዓዝያ ፡ ብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ አሰኝተው ፥ የአቢስንም ፡ ክፍል ፡ ዐምሐራ ፡ አሰኝተዋቸል ፤ ነጻ ፡ ሕዝብ ፥ ጨዋ ፡ የጨዋ ፡ ልጅ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ግዕዘ ፡ አግዐዘ ፡ ብሎ ፡ ተጓዘ ፡ አጓዘ ፡ ይላልና ፤ አግዓዝያን ፡ ማለት ፥ የሚያጓዙና ፡ የሚጓዙ ፥ ተሰደው ፡ ተጓዘው ፡ የመጡ ፥ ስደተኞች ፡ ባለብዙ ፡ ጓዞች ፡ ማለትን ፡ ያሳያል ። ከታናሹ ፡ ነገድ ፡ ከዮቅጣንም ፡ ልጆች ፡ በኋላ ፡ የታላቁ ፡ ነገድ ፡ የፋሌግ ፡ ልጆች ፡ ነገደ ፡ አብርሃም ፡ በየጊዜው ፡ እየተጓዙ ፡ ከነአሪታቸው ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገብተዋል ። ከዳዊትና ፡ ከሰሎሞን ፡ በፊት ፡ ከኩሽ ፡ ገዥምሮ ፡ የነበረው ፡ ጥንታዊው ፡ የሳባ ፡ መንግሥት ፡ ከነድልናዓድ ፡ ቤት ፡ ወጥቶ ፡ ከኩስም ፡ ወደ ፡ ላስታ ፡ ወደ ፡ ዛጔ ፡ ጸታ ፡ እስኪያልፍ ፥ ዐማርኛም ፡ በላስቶች ፡ ዘመን ፡ ከብዙ ፡ ዐይነት ፡ ቋንቋ ፡ ተመርጦ ፡ የመንግሥት ፡ ቋንቋ ፡ እስኪኾን ፡ ድረስ ፥ ሴቱም ፡ ወንዱም ፡ ልጁም ፡ ዐዋቂውም ፡ የሚናገርበት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጥሩ ፡ ቋንቋ ፥ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ዓለም ፡ ኹሉ ፡ ይመሰክራል ። ለብሉይ ፡ ለሐዲስ ፡ መብቃቱና ፡ ጥሩ ፡ ቋንቋነቱም ፡ ከሰላማ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከሰላማ ፡ በፊት ፡ እንዲህ ፡ እንደ ፡ ዛሬው ፡ ከዕብና ፡ ሣልስ ፥ ራብዕ ፡ ኃምስ ፥ ሳድስ ፡ ሳብዕ ፡ አልነበረውም ። ከብልየት ፡ ደዌ ፡ መታደሱንና ፡ መፈወሱን ፥ የፊደሉንና ፡ የግሱን ፡ ዐመል ፡ ኋላ ፡ በመቅድም ፡ እናመጣዋለን ። ፩ኛው ፡ ክፍል ፡ ከብዙ ፡ በጥቂቱ ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፪ኛ ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ ብሉይና ፡ ስለ ፡ ሐዲስ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ መመለስ ።

ኢትዮጵያ ፡ ኢትዮጲስ ፡ ማለት ፡ በሴም ፡ በካም ፡ ቋንቋ ፡ በግእዝ ፡ በሳባ ፡ ያይዶለ ፥ በያፌት ፡ ቋንቋ ፡ በዮናን ፡ በጽርእ ፡ ልሳን ፡ ነው ፡ ብለናልና ፤ ብሉያችን ፡ የተቀዳበት ፡ ምንጭ ፥ ነቁና ፡ ዐዘቅቱ ፡ ሥር ፡ መሠረቱ ፡ ከሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ ትርጓሜ ፡ ከጥንታዊ ፡ ጽርእ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ቃሉ ፡ ባለቤቱ ፡ ይመሰክራል ፤ ቊጥር ፡ ከሌላቸው ፡ ከአዋልድ ፡ ወገን ፡ ሌላ ፡ ምስክር ፡ አያሻውም ፤ በውስጡ ፡ ያለው ፡ ጥሬ ፡ ንባብ ፡ የአህጉርና ፡ የሰው ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ የጽርእ ፡ የዮናን ፡ ቃል ፡ ነውና ። የአህጉር ፡ ስም ፡ ኩሽን ፡ ኢትዮጵያ ፥ ሚጽራይምን ፡ ግብጽ ፥ ያም ፡ ሱፍን ፡ ባሕር ፡ ቀይሕ ፡ ወይም ፡

ባሕረ ፡ ቈሐት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ባሕረ ፡ ኤርትራ ፡ ማለት ፤ ፍሌሼትን ፡ ኢሎፍሊ ፥ ዐዛን ፡ ጋዛ ፥ ዐሞራን ፡ ገሞራ ፥ ጾርን ፡ ጢሮስ ፡ ማለት ። ልባኖንን ፡ ሊባኖስ ፥ ያፎን ፡ ኢዮጴ ፥ አራምን ፡ ሶርያ ፥ ባቤልን ፡ ባቢሎን ፥ ሔዴቄልን ፡ ጤግሮስ ፥ አራም ፡ ናሃራ ይም ፡ ያለውን ፡ ማእከለ ፡ አፍላግ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መስጴጦምያ ፡ ማለት ፥ ይህን ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ ነው ። የሰው ፡ ስም ፡ ያልነውም ፡ በመጨረሻው ፡ ያስ ፡ ያስ ፡ የሚ ለው ፡ ኹሉ ፡ የጽርእ ፡ ልማድ ፡ ነው ፤ ዕብራይስጡ ፡ ሒዝቅያሁ ፡ ዮሽያሁ ፡ ወይም ፡ ይሻዕያህ ፡ ይርምያህ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፤ ያስ ፡ አይልም ። ይልቁንም ፡ መጽሐፈ ፡ ዳንኤል ፡ ዕብራይስጡ ፡ (ውሊብኖት ፡ ይሩሻላይም ፡ ዐድ ፡ ማሽያሕ ፡ ናጊድ) ፡ ያለውን ፡ ወትትሐ ነጽ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እስከ ፡ ክርስቶስ ፡ ንጉሥ ፡ በማለቱ ፡ አለጥርጥር ፡ ያስረዳል ፤ ክር ስቶስ ፡ ማለት ፡ በጽርእ ፡ ነውና ። ያጣጣፉም ፡ ሥርዐት ፡ ኢያሱንና ፡ መሳፍንትን ፡ ሩትን ፡ ጨምሮ ፡ ፰ ፡ ብሔረ ፡ ኦሪት ፡ ማለት ፥ ባራተኛውም ፡ ነገሥት ፡ ከዩአቄም ፡ በኋላ ፡ ኢኮንያንን ፡ ባባቱ ፡ ስም ፡ መልሶ ፡ ዩአቄም ፡ ማለት ፥ ይህ ፡ ኹሉ ፡ የሰብዓ ፡ ሊቃናት ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ የዕብራይስጥ ፡ ባህል ፡ አይዶለም ።

ዳግመኛም ፡ በዚህ ፡ በኛ ፡ ብሉይ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ያልተመለሰ ፡ ብዙ ፡ የጽርእ ፡ ቃል ፡ እንዳለበት ፡ በጽርኡም ፡ ብሉይ ፡ ወደ ፡ ጽርእ ፡ ያልተመለሰ ፡ የዕብራይስጥ ፡ ቃል ፡ አለና ፤ እንደዚሁ ፡ ደግሞ ፡ በኛም ፡ ብሉይ ፡ ውስጥ ፡ ከዚያው ፡ ከጽርኡ ፡ የተቀዳ ፥ አዶናይ ፡ ኤሎሄ ፡ ጸባኦት ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ አንዳንድ ፡ የዕብራይስጥ ፡ ቃል ፡ ይገኛል ፤ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ያልተመለሰው ፡ ቃል ፡ ጽርኡም ፡ ዕብራይስጡም ፡ ጥሬ ፡ ይባላል ። ጥሬ ነቱንም ፡ የቀውስጦስን ፡ ገድል ፡ የጣፉ ፡ ሰዎች ፥ ይልቁንም ፡ አባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በመጽ ሐፈ ፡ ምስጢር ፡ ሰፌዳቸው ፡ ሳያበጥሩ ፡ ሳያንጠረጥሩ ፤ ወከመሰ ፡ ተዐለዋ ፡ መጻሕ ፍተ ፡ ነቢያት ፡ እምዕብራይስጢ ፡ ኀበ ፡ ግእዝ ፥ ትረክብ ፡ ትእምርተ ፡ በመጽሐፈ ፡ ነገሥት ፡ እንዘ ፡ ይብል ፥ አዶናይ ፡ ኤሎሄ ፡ ጸባኦት ፡ ብለው ፡ ዕብራይስጡን ፡ ብቻ ፡ ዐፍነው ፡ ሸፍነው ፡ ጠቅሰውታል ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጥቅስ ፥ ቈርበት ፡ ነክ ፡ ምስ ጢረ ፡ በክ ፥ ወይም ፡ ማታለያ ፡ ሽፍጥ ፡ ገበሬ ፡ አስደንግጥ ፡ ይባላል ። ከዕብራይስጥ ፡ ከተመለሰ ፡ የጽርኡን ፡ ጥሬ ፡ ማን ፡ አገባው ፤ ጽርእ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ይቀድማልን ፥ ወይስ ፡ ፪ኛ ፡ በጽርእ ፡ ታረመን ፡ ብሎ ፡ ለሚጠይቅ ፥ እውነተኛ ፡ ምላሽ ፡ አይገኝም ።

የቀውስጦስም ፡ ገድል ፡ ኦሪት ፡ ነቢያት ፡ በሰሎሞን ፡ ጊዜ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ እንደ ፡ ተመለሱ ፡ ተናግሮ ፡ ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ በፂዋዌ ፡ ጠፍተው ፡ ከሚጠት ፡ በኋላ ፡ ዘሩባቤል ፡ አይዙር ፡ ከሚባለው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ ለምኖ ፡ አሶስዶ ፡ ከግ እዝ ፡ ወደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ እንዳስተረጐመ ፡ ይናገራል ። አይዙርሰ ፡ ዘነግሠ ፡ መንፈቀ ፡ መዓልት ፡ በሰብዐቱ ፡ ምእት ፡ ሰብዓ ፡ ወክልኤቱ ፡ (በ፯፻፸፪) ፡ ዓ ፡ ም ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ። ይህ ነንስ ፡ ወዲያ ፡ እንተወውና ፡ ብሉያችን ፡ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ተመል ሷል ፡ ማለት ፥ በነብሪድ ፡ ይሥሐቅ ፡ እጅ ፡ ሳይከክና ፡ ሳይበካ ፡ ሳይጋገር ፡ ምጣድ ፡ ሳይ ነካ ፡ እምነበ ፡ አልበ ፡ የተገኘ ፡ የሐሳብ ፡ የምኞት ፡ የሕልም ፡ እንጀራ ፡ ነው ።

በማሕልይም ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ዚቅና ፡ እንደ ፡ ስሯጽ ፡ ከያሬድ ፡ በኋላ ፡ የገባ ፡ መዘምራን ፡ የማያዜሙት ፡ መምህራን ፡ የሚተረጕሙት ፡ ጥሬነት ፡ የሌለው ፡ ትርፍ ፡

ንብበ ፡ አለ ፤ ስሙንም ፡ ከጽርኡ ፡ ምላሽ ፡ ለይተው ፡ ዕብራይስጥ ፡ ይሉታል ፡፡ ርሱ ፡ ግን ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ሌላው ፡ ጥሬ ፡ በዕብራይስጥ ፡ አይገኝምና ፤ ግእዝ ፡ እንጂ ፥ ዕብራይስጥ ፡ ሊሉት ፡ አይገባም ፤ ዕብራይስጥ ፡ ብሎ ፡ ስም ፡ የሰጠው ፡ ከማኅል ፡ አግብቶ ፡ ያስቀመጠው ፡ ከቶ ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አልታወቀም ፡፡ በጽርእ ፡ በዮናን ፡ የሌለውን ፡ ከዕብራይስጥ ፡ የማይገኘውን ፡ ዕብራይስጥ ፡ ብሎ ፡ ዐፍሦ ፡ ማግበት ፡ የድፍረት ፡ ድፍረት ፡ ነው ፤ ከበሮቹ ፡ ከነቢያት ፡ ይልቅ ፡ ጌታን ፡ ማሳበል ፡ ይኾናል ፤ አስጣፊውና ፡ አስተርጓሚው ፡ ርሱ ፡ ባለቤቱ ፡ ነውና ፡ (ዘዳ፬ ፡ ፪ ፡፡ ፲፪ ፡ ፴፪ ፡፡ ራእ፳፪ ፡ ፲፰ ፡ ፲፱) ፡፡

ብሉያትም ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የተመለሱ ፡ ከሐዲስ ፡ ጋራ ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ ከዚያውም ፡ በ፬ኛው ፡ መቶ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ሱቱኤል ፡ ዕዝራን ፡ ያላየ ፡ ያልሰማ ፡ ስለ ፡ ጣፈው ፡ ዐጥፎ ፡ ደርበ ፡ እየዋሸ ፡ ታሪክ ፡ ያበላሸ ፡ የቀውስጦስ ፡ መጽሐፈ ፡ ገድልና ፡ መጽሐፈ ፡ ምስጢር ፡ እንደሚሉት ፡ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ አይዶለም ፡፡ የመለሳቸውም ፡ ዕብራዊ ፡ ሌዋዊ ፡ ወይም ፡ ግብጻዊ ፡ ያይዶለ ፡ ጽርአዊውና ፡ ጢሮሳዊው ፡ ፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ ነው ፡፡ እንዲህ ፡ ስላልነ ፡ ግን ፡ የቋፍራውን ፡ ሥራ ፡ ላለቃው ፡ ሰጥቶ ፡ መናገር ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ኹነው ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ ዐብረው ፡ የመለሱ ፥ ግእዝና ፡ ጽርእ ፡ ዐረብና ፡ ሱርስት ፡ የሚያውቁ ፡ ብዙ ፡ ያገር ፡ ልጆች ፥ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ አሉ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ፳፯) ፡፡ ከሣቴ ፡ ብርሃን ፡ ከተባለው ፡ ካንደኛው ፡ ሰላማ ፡ ከፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ የቀረውም ፡ ብሉይ ፥ ከላስቶች ፡ መንግሥት ፡ በኋላ ፡ ብርሃን ፡ አዜብ ፡ በተባለው ፡ በካልእ ፡ ሰላማ ፥ ከዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ ተመልሷል ፡፡ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ የብሉይ ፡ መምህራን ፡ ስለ ፡ ጥበብና ፡ ስለ ፡ መክብብ ፡ እንዲህ ፡ ያትታሉ ፤ ከዕብራይስጥ ፡ ወደ ፡ ጽርእ ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ዐረብ ፡ ከዐረብ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የተመለሰው ፡ ጥበብን ፡ አስቀድሞ ፡ መክብብን ፡ ያስከትላል ፡፡ ከዕብራይስጥ ፡ ወደ ፡ ጽርእ ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የተመለሰው ፡ ግን ፡ መክብብን ፡ አስቀድሞ ፡ ጥበብን ፡ ያስከትላል ፡ ብለው ፡ ይተርካሉ ፡፡ ይህም ፡ ታሪክ ፡ ፫ቱ ፡ መጽሐፈ ፡ ሰሎሞን ፥ ወይም ፡ መላው ፡ የግእዝ ፡ ብሉይ ፡ ከጽርእ ፡ ብቻ ፡ እንዳልተመለሰ ፥ ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ ከዐረብ ፡ እንደ ፡ ተመለሰ ፡ ያሳያል ፤ አስተያየቱ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ብልዝ ፡ ዐይን ፡ ነው ፤ አንዱን ፡ ነገር ፡ ፪ ፡ አድርጎታል ፡፡ የዐረብም ፡ ቋንቋ ፡ በግብጽ ፡ የሠለጠነ ፡ ከፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ በኋላ ፡ ፬፻ ፡ ዓመት ፡ ቈይቶ ፡ በተንባላት ፡ ዘመን ፡ ነው ፡፡

ስለ ፡ ካልእ ፡ ዕዝራም ፡ እንዲህ ፡ ያትታሉ ፤ ከዐረብ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የተመለሰው ፡ በቀዳሚት ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱን ፡ ያስቀድማል ፤ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ የተመለሰው ፡ ግን ፥ ወአምጽአ ፡ ኢዮስያስን ፡ ያስቀድማል ፡ ብለው ፡ ይተርካሉ ፡፡ ይህም ፡ ታሪክ ፥ ምንም ፡ መላው ፡ ብሉይ ፡ ከዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ ባይመለስ ፡ የጽርኡ ፡ ቅሬታ ፡ ከዐረብ ፡ ተመልሷልና ፥ ከጽርእም ፡ የተመለሰው ፡ በዐረብ ፡ ታርሟልና ፤ ታሪክነቱ ፡ ለውነት ፡ የቀረበ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ጥሩ ፡ እውነት ፡ አይዶለም ፡፡ ፍሬ ፡ ነገሩ ፡ ግን ፡ ብሉያችን ፡ ከሐዲስ ፡ ጋራ ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ መመለሱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፥ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ አለመመለሱን ፡ ያስረዳል ፡፡

የሰው ፡ ኹሉ ፡ ብሉይ ፡ ኋላ ፡ በዕብራይስጥ ፡ ይታረም ፡ እንጂ ÷ መዠመሪያ ፡ ከጽርእ ፡ ተቀድቷል ፤ የኛ ፡ ብሉይ ፡ ግን ፡ በዕብራይስጥ ፡ ስላልታረመና ፡ የቅጂ ፡ ቅጂ ፡ ስለ ፡ ኾነ ÷ ከናቱ ፡ ከምንጩ ፡ ከጽርእ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ከያቱና ፡ ከቅድም ፡ አያቱ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ አይሰማማም ፤ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ መሥመር ፡ ይጥላል ÷ ቃል ፡ ይለውጣል ። ይህነንም ፡ ዕብራይስጥና ፡ ጽርእ ፡ የሚያውቁ ፡ ግእዝ ፡ የተማሩ ÷ እንደነመዐልም ፡ ዮሐንስ ÷ እንደነዲልማን ፡ እንደነጕይዲ ፡ ያሉ ፡ ብዙ ፡ ዐዋቆች ፡ ይመሰክራሉ ። ጀርመናዊው ፡ ሊቅ ፡ ሰ.ዲ. ፡ ጳውሎስም ፡ ለጐንደር ፡ ሊቃውንት ÷ ትፈቅዱ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ብሉያችኹን ፡ ከዕብራይስጥ ÷ ሐዲሳችኹን ፡ ከጽርእ ፡ እያሰማማኹ ፡ ዐርሜ ፡ ንባቡን ፡ ከነትርጓሜው ፡ አሳትሜ ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ላምጣላችኹ ፡ ቢላቸው ፡ አንፈልግም ፡ ብለው ፡ በምቀኝነት ፡ እንዳስቀሩት ÷ ቅንነት ፡ ያላቸው ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ይተርኩታል ፤ ርሱም ፡ በታሪኩ ፡ ጥፎታል ፡ ይባላል ።

የአዋልድም ፡ ነገር ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ኩፋሌና ፡ ሔኖክ ፡ ሳይቀሩ ፡ የብሉይ ፡ አዋልድ ፡ ኹሉ ፡ መዠመሪያ ፡ እንደናቶቻቸው ፡ ከጽርእ ፡ ከዮናን ፡ ተመልሰዋል ፤ ከዐረብም ፡ የተመለሱና ፡ በዐረብ ፡ የታረሙ ፡ አሉ ። በበጥሊሞስ ፡ ጊዜ ፡ ታሪኩና ፡ ሥራው ፡ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚጨመር ፡ ኸምርና ፡ ውጥን ፡ ስለ ፡ ኾነ ÷ ፸ ፡ ሊቃናት ፡ እንደ ፡ መቃቢስ ፡ ዘብንያምና ፡ እንደ ፡ መቃቢስ ፡ ዘሞአብ ፡ ከዕብራኒ ፡ ወደ ፡ ዮናኒ ፡ ያልመለሱት ፡ ደገኛው ፡ ታሪክ ፡ ፪ቱ ፡ ክፍል ፡ መቃብያን ፡ ብቻ ፡ በሰላማና ፡ በሰላማ ፡ ከጽርእ ፡ ከዐረብ ፡ ሳይመለስ ፡ ቀርቶ ÷ ከግራኝ ፡ በኋላ ፡ በሱስንዮስ ፡ ዘመን ፡ ኢየሱሳውያን ፡ ከሮማይስጥ ፡ መልሰውታል ። የኢትዮጵያ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፡ ያ ፡ የጊቱ ፡ ዓመት ፡ ደምና ፡ ቂም ፡ እየታሰባቸው ፡ ሮማውያንን ፡ ስለ ፡ ጠሉና ፡ ከሮማይስጥ ፡ ስለ ፡ ተመለሰ ፡ መጽሐፉን ፡ አልተቀበሉትም ። ኋላም ፡ በቴዎድሮስ ፡ ከጐንደር ፡ ተዘርፎ ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ ስለ ፡ ወጣ ፡ እንግሊዞች ፡ ማርከው ፡ ወስደውታል ፤ ዛሬ ፡ ግን ፡ በሮማውያን ፡ እጅ ፡ ከብሉያት ፡ ጋራ ፡ ታትሞ ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ እየገዛ ፡ ያነበዋል ።

በቴዎድሮስ ፡ ጊዜ ፡ የተቃጠሉት ፡ የተቈነጸሉት ÷ ይልቁንም ፡ ተዘርፈውና ፡ ተማርከው ፡ የኼዱት ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ በግራኝ ፡ ጊዜ ፡ ከጠፉት ፡ ቢበልጡ ፡ እንጂ ÷ አያንሱም ፤ እንግሊዞች ፡ ብቻ ፡ በያይነቱ ፡ ፫፻፸፫ ፡ መጽሐፍ ፡ ወስደዋል ፡ ይባላል ። ከዚያም ፡ በፊት ፡ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ ፡ ኤውሮፓ ፡ ተሻግረዋል ÷ ዛሬም ፡ ይሻገራሉ ፤ የግእዝ ፡ መጻሕፍት ፡ እንደ ፡ እስራኤል ፡ ዘር ፡ ያልኼዱበትና ፡ የሌሉበት ፡ ሀገርና ፡ መንግሥት ፡ አይገኝም ፤ ትምርታቸውንም ፡ ከኛ ፡ ይልቅ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ጠግበውታል ። ይኸውም ፡ ዲልማን ፡ በጣፈው ፡ ግስ ፡ ይታወቃል ፤ የመጽሐፉ ፡ አርእስት ፡ መቅድሙ ፡ በትጋትና ፡ በቀን ፡ ብዛት ፡ የሰበሰበውን ፡ መዝገበ ፡ ቃል ፡ ፺፪ ፡ መጽሐፍ ፡ አንብቦ ፡ ከዚያ ፡ እንደ ፡ ለቀመው ፡ ይተርካል ። የብራና ፡ መጽሐፍ ፡ ጥፈቱና ፡ ሥራው ፡ እጅግ ፡ የሚያደክም ፡ ሲፈለግም ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ የማይገኝ ፡ ሩቅ ፡ ስለ ፡ ኾነ ÷ ወደ ፡ ውጭ ፡ አገር ፡ መኼዱ ፡ ምንም ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ቢያሳዝን ÷ ባንድ ፡ ወገን ፡ ደግሞ ፡ የግእዝን ፡ ቋንቋ ፡ በኤውሮፓ ፡ ዘርቶ ፡ የዲልማንን ፡ መጽሐፍ ፡ በማብቀሉና ፡ በማፍራቱ ፡ እጅግ ፡ ደስ ፡ ያሰኛል ፡ (መዝ ፡ ፻፳፫ ፡ ፫ ፡ ፺) ።

ሐዲሳችን ፡ ግን ፡ ፪ኛ ፡ በካልእ ፡ ሰላማ ፡ ከዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ ተመልሷል ። ይኸውም ፡ ሳዊሮስ ፡ ዘእስሙናይን ፤ በእንተ ፡ ብዙኀ ፡ ተደምሮቶሙ ፡ ምስለ ፡ ተንባላት ፡ እስመ ፡ ጠፍአ ፡ ልሳኖሙ ፡ ቅብጥ ፡ ዘእምኔሁ ፡ የአምሩ ፡ ጽድቀ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ይላልና ፤ ተንባላት ፡ ግብጽ ፡ ከገቡና ፡ የቅብጥን ፡ ቋንቋ ፡ ካጠፉት ፡ በኋላ ፡ ብዙ ፡ ቈይቶ ፡ ነው ። ካልእ ፡ ሰላማም ፡ የመጣው ፡ ካፄ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ በኋላ ፡ በአግብአ ፡ ጽዮን ፡ ዘመን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ርግጡ ፡ ታውቋል ፤ ካንደኛው ፡ ሰላማ ፡ እስከ ፡ ኹለተኛው ፡ ቢቈጥሩ ፡ ትርፉን ፡ ትቶ ፡ ፱፻ ፡ ዓመት ፡ ይገኛል ። የፊተኛውና ፡ የኋለኛው ፡ ሐዲስ ፡ አብነቱ ፡ በጥፈት ፡ ተዛንቆ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ በመኾን ፡ ከጽርእ ፡ ከዐረብ ፡ ተጣልቷና ፤ እንደ ፡ ገና ፡ መታረቅና ፡ መስማማት ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ መኾን ፡ ያሻዋል ። ሊቃውንትና ፡ የሐዲስ ፡ አዋልድ ፡ እኩሉ ፡ ከጽርእ ፡ እኩሉ ፡ ከዐረብ ፡ ተመልሰዋል ፤ ከሌላም ፡ ቋንቋ ፡ የተተረጐመ ፡ ይኖራል ። ከጽርእ ፡ በተመለሱት ፡ የጽርእ ፡ ጥሬ ፡ እንዲገኝባቸው ፡ ከዐረብም ፡ በተመለሱት ፡ የዐረብ ፡ ጥሬ ፡ ይገኝባቸዋል ፤ የመላሾቹና ፡ የተርጓሞቹም ፡ ስም ፡ ካንዳንድ ፡ በቀር ፡ የኹሉ ፡ አልተጻፈም ።

፫ኛ ፡ ሐተታ ።

አሪት ፡ ነቢያት ፡ ጭራሽ ፡ በፂዋዌ ፡ ጠፍተው ፡ ከዕብራውያን ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ታጡ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ዕዝራ ፡ አስጥኗቸዋል ፡ የሚሉት ፡ ግን ፡ ፈራሽ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ንባቡ ፡ እንጂ ፡ ትርጓሜው ፡ እውነት ፡ አይዶለም ። ይህን ፡ ታሪክ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ በቀር ፡ ሌሎች ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ አይሉትም ፥ አይቀበሉትም ፤ መጽሐፉን ፡ ቅሉ ፡ እንደ ፡ አይሁድ ፡ ነቅፈው ፡ ከቍጥር ፡ አውጥተውታል ። ይህን ፡ መጽሐፈ ፡ ግስ ፡ ያወጡ ፡ መምህር ፡ ክፍለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ግን ፡ የሕዝቅኤል ፡ በቀኝ ፡ በግራ ፡ ጐን ፡ መተኛት ፡ እልፍ ፡ አእላፍ ፡ ሙታን ፡ ማስነሣት ፡ በራእይ ፡ በሕልም ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ የሱቱኤል ፡ ዕዝራም ፤ መጻሕፍትን ፡ ማስጣፍ ፡ የተጣፉትን ፡ ፳፬ ፡ ብሎ ፡ መቍጠር ፡ በራእይ ፡ በሕልም ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በብርዕ ፡ በቀለም ፡ አይዶለም ፡ ብለዋል ። ስለ ፡ ምን ፡ ቢሉ ፥ እስራኤል ፡ የተማረኩ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ እንጂ ፡ ነው ፤ መገርመሪያውና ፡ ኹለተኛው ፡ ምርኮ ፡ አልጐዳቸውም ። ሕዝቡ ፡ ከንጉዛቸው ፡ ካህናቱ ፡ ከነመጽሐፋቸው ፡ ሳይቀሙ ፡ ሳይንገላቱ ፡ ሳይሳቡ ፡ ሳይጐተቱ ፡ በክብረት ፡ ወርደዋል ፤ ኀሳራቸውና ፡ መከራቸው ፡ በሦስተኛው ፡ ነው ፡ (ኤር፶፪ ፡ ፳፰–፴) ። ስለዚህ ፡ ነገር ፡ መጻሕፍት ፡ ከብዛት ፡ አንሰዋል ፡ እንጂ ፥ አበቶቻችን ፡ እንደሚሉት ፡ ተጨርሰው ፡ ዕልም ፡ ድርግም ፡ ብለው ፡ አልጠፉም ፤ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ ከለዳውያንን ፡ በሚመስሉ ፡ በጕዲትና ፡ በፈላሾች ፡ በነግራኝ ፡ ዘመን ፡ ጭራሽ ፡ እንዳልጠፉ ፡ ዘራቸው ፡ እንዳልተመተረ ። ዕዝራ ፡ ግን ፡ ስለ ፡ ማነሳቸው ፡ ያዝን ፡ ይቈረቈር ፡ ነበረና ፤ ከሚጠት ፡ በኋላ ፡ በዝተው ፡ እንዲጣፉ ፡ ቍጥራቸውንም ፡ የኋለኞች ፡ አይሁድ ፡ እንዲህ ፡ በ፳፬ ፡ እንዲወስኑት ፡ ጌታ ፡ በራእይ ፡ ገልጾለታል ። የአይሁድን ፡ ቍጥር ፡ ለማየትና ፡ ለመረዳት ፡ ፳፬ ፡ መኾኑን ፡ ለማግኘት ፡ ባ፲፱ ፻፲፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከትርጓሜው ፡ ጋራ ፡ የታተመ ፡ ሐዲሱን ፡ መጽሐፈ ፡ ሕዝቅኤል ፡ ከ፳፻ ፲፮ ፡ ገጽ ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ ተመልከት ። ሕዝቅኤልም ፡ ከዕዝራ ፡ አስቀድሞ ፡ በባቢ

ሎን ፡ መጽሐፈ ፡ ኦሪትን ፡ እንደ ፡ ጻፈ ፡ ከዚያው ፡ ታገኛለኽ ፡ (ገጽ ፡ ፫፻፷) ። ዕዝራም ፡ ከሕዝቅኤል ፡ ሞት ፡ በኋላ ፡ በ፫ኛ ፡ ዓመት ፡ መነሣቱን ፡ እመ ፡ ፴ ፡ ክረምት ፡ እምዘወድቀት ፡ ሀገሪትነ ፡ ብሎ ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ዕዝራ ፡ በጥንት ፡ መጽሐፉ ፡ ይነግርኻል ። ይልቁንም ፡ ወተጽሕፉ ፡ በእማንቱ ፡ ፵ ፡ መዋዕል ፡ ፺ወ፬ ፡ መጻሕፍት ፡ ካለ ፡ በኋላ ፡ ወይቤለኒ ፡ ልዑል ፡ ዝኰ ፡ ዘቀደምከሙ ፡ ጽሒፈ ፡ ገሃደ ፡ ረሲ ፡ ወያንብቦ ፡ ኵሉ ፡ ዘይደልዎ ፡ ወዘኢይደልዎ ፡ ይላልና ። ከቍጥርም ፡ ስላልገቡት ፡ መጻሕፍት ፡ ስለ ፡ ብሉይ ፡ አዋልድ ፡ ጌታ ፡ ወለዝንቱሰ ፡ ዕቀቦ ፡ ከመ ፡ ተሀበሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ሕዝብ ፡ እስመ ፡ ቦሙ ፡ ማኅቶተ ፡ ብርሃን ፡ ወነቅዐ ፡ ጥበብ ፡ ወአእምሮ ፡ ከመ ፡ ውሒዝ ፡ ብሎታል ።

ኹለተኛም ፡ ከእሊህ ፡ ከ፳፬ቱ ፡ የከፈሏቸውንና ፡ ከ፳፪ ፡ ሊቃናት ፡ ቍጥር ፡ ያወጧቸውን ፡ መጻሕፍት ፡ ለብቻቸው ፡ ፲፬ ፡ ይሏቸዋል ። ደረቅ ፡ ትንቢት ፡ ያላቸውን ፡ ግን ፡ ከዕብራይስጥ ፡ አጥፍተዋቸዋል ። ወያንብቦ ፡ ኵሉ ፡ ያለው ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ወደ ፡ ጽርእ ፡ ቋንቋ ፡ ተመልሰው ፡ ለአሕዛብ ፡ ኹሉ ፡ እንዲሰጡና ፡ እንዲኖኙ ፡ የትምርታቸው ፡ ጐርፍ ፡ ሕዝቅኤል ፡ እንዳየው ፡ ፈሳሽ ፡ ወንዝ ፡ ኹኖ ፡ ከኹሉ ፡ እንዲደርስ ፡ በዓለም ፡ ኹሉ ፡ እንዲመላ ፡ ያጠይቃል ፡ (ሕዝ፵፯ ፡ ፩–፲፪) ። ዘይደልዎ ፡ የተባለ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወዘኢይደልዎ ፡ አረማዊ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ኅጽዋ ፡ ለህንደኬ ፡ እንደነቆርነሌዎስ ፡ ያሉ ፡ ብዙ ፡ አንባብያን ፡ ብዙ ፡ አማንያን ፡ አሉና ፡ (ግብ፳ ፡ ፳፮–፴፫ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፳ ። ዘካ፲፬ ፡ ፲፮–፲፱) ። ዕዝራ ፡ የበጥሊሞስ ፡ ጸሐፍቱ ፡ የ፸ ፡ ሊቃናት ፡ አምሳል ፡ ናቸው ። ፵ ፡ መዋዕል ፡ ያለውም ፡ ዘመነ ፡ በጥሊሞስን ፡ ወይም ፡ ከዕርገት ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡ ጥጦስ ፡ ያለ ፡ ዘመነ ፡ አይሁድን ፡ ያሳያል ። የብሉይን ፡ ቍጥር ፡ ፳፬ ፡ ብለው ፡ የወሰኑ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ነውና ፤ ዓመቱን ፡ በዕለት ፡ መቍጠር ፡ የብሉይ ፡ ልማድ ፡ ነው ። አሐቲ ፡ ዕለት ፡ ትኩንክሙ ፡ ከመ ፡ ዓመት ፤ ወአነ ፡ ወሀብኩክ ፡ ዓመታተ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ በኍልቈ ፡ መዋዕል ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ወተስዓ ፡ ዕለት ፡ ወረሰይኩ ፡ ለከ ፡ ዕለተ ፡ ከመ ፡ ዓመት ፡ እንዳለ ፡ (ዘኍ፲፬ ፡ ፴፬ ። ሕዝ፬ ፡ ፭–፮) ። የሱቱኤል ፡ መጽሐፍ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፉ ፡ ራእይና ፡ ሕልም ፡ ነው ፤ የነቢያት ፡ ቃል ፡ ስንኳን ፡ ራእዩ ፡ ትንቢቱ ፡ ቢኾን ፡ ወትሮ ፡ በቁሙ ፡ አይፈታም ፤ ማስተዋል ፡ ያሻል ። ከእልፍ ፡ ኦሪት ፡ አንድ ፡ ሺሕ ፡ ኹለት ፡ ሺሕ ፡ ቢቃጠል ፡ አነሰ ፡ ጐደለ ፡ ይባላል ፡ እንጂ ፥ ሟራሽ ፡ ጠፋ ፡ ተደመሰሰ ፡ አይባልም ፤ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ከግዜር ፡ የተገኙ ፡ የግዜር ፡ ምስክሮች ፡ ናቸውና ፤ ተጨርሰው ፡ ሊጠፉ ፡ አይችሉም ። ከለዳውያንም ፡ የተላኩ ፡ እስራኤልን ፡ ለመቅጣት ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ መጻሕፍትን ፡ ለማጥፋት ፡ አይዶለም ፤ ቤተ ፡ መቅደስም ፡ መቃጠሉ ፡ ቤተ ፡ ጣዖት ፡ ስላደረጉት ፡ ነው ። መጻሕፍትሳ ፡ በምን ፡ ምክንያት ፡ ይጠፋሉ ፤ አምልኮቱን ፡ እንኳ ፡ የካዱት ፡ ሕዝቡና ፡ ካህናቱ ፡ ሟራሽ ፡ እንዲጠፉ ፡ አላደረገም ። መጻሕፍቱንና ፡ ንዋያቱን ፡ ርሱ ፡ ባለቤቱ ፡ ጠብቋቸዋል ።

ያልጠራ ፡ ያልበራ ፡ እንቶ ፡ ፈንቶ ፡ ታሪክ ፡ በዋቆችና ፡ በመርማሮች ፡ ዘንድ ፡ ያሳፍራል ፡ እንጂ ፥ አያኰራም ፤ ኢትዮጵያንም ፡ እንደ ፡ ርሳ ፡ የሚያረካትና ፡ የሚያስመኩት ፥ ጃንሆይና ፡ እቴጌም ፡ የሚያስኙት ፡ ምንጩ ፡ ሲማስና ፡ ዱሯ ፡ ሲጣስ ፡ ከጥንት ፡ ዠምሮ ፡ የነበረው ፡ የነገደ ፡ ኵሽ ፡ ልብሰ ፡ መንግሥት ፡ አርድ ፡ አንቀጥቅጥ ፡ የዘውዳ

ቸውም ፡ ፈርጥ ፥ የነጻነቷ ፡ ሽልማትና ፡ ጌጥ ፡ መንግሥት ፡ ሳባዋ ፥ አሮጌው ፡ ካባዋ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በኋላ ፡ ዘመን ፡ እንደ ፡ እጅ ፡ መንሻ ፡ ኹኖ ፡ የመጣላት ፡ የሰሎሞን ፡ ድርብ ፡ ምኒልክ ፡ የዘውዱ ፡ ቀጸላ ፥ የንግሥት ፡ አዜብ ፡ ወርቅ ፡ ድባብ ፡ የየመን ፡ ጃን ፡ ጥላ ፡ አይዶለም ። የሰሎሞኑና ፡ የየመኑስ ፥ በሰንበት ፡ ላይ ፡ ዱብረ ፡ ዘይት ፡ እንዲሉ ፥ ዕለተ ፡ በዓል ፡ የገጠመው ፡ የስንክሳር ፡ ታሪክ ፡ ወበዛቲ ፡ ነው ።   ፪ኛው ፡ ክፍል ፡ ባለብዙ ፡ ፍሬ ፡ የታመነ ፡ የመጻሕፍት ፡ ወሬ ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

፫ኛ ፡ ክፍል ።

ስለ ፡ ፊደል ፡ ተረክቦና ፡ ጥንት ፥ ስለ ፡ ትምርቷም ፡ ሰማያዊነት ።

ፊደልና ፡ ጥፈት ፡ ለአዳም ፡ ልጆች ፡ የተገለጡና ፡ የተሰጡ ፡ በአዳም ፡ ዕድሜ ፡ ነው ፤ ከዚያውም ፡ በሳብዓይ ፡ ምእት ፡ በሣልሳይ ፡ ትውልድ ፡ በሄኖስ ፡ ዘመን ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ታውቋል ። የተሰጡበትም ፡ ምክንያት ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ሰው ፡ በግዜር ፡ ምሳሌ ፡ መፈጠሩ ፡ እንደ ፡ መላእክት ፡ ሕያው ፡ ኹኖ ፡ በሕገ ፡ ልቡና ፡ ሊኖር ፡ እንጂ ፥ በተፈጥሮ ፡ የተሰጠውን ፡ ሕግ ፡ ረስቶ ፡ ዘንግቶ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መጽሐፋዊ ፡ ሕግ ፡ ሊጥፍና ፡ ሊያስጥፍ ፡ ልቡናውን ፡ በመጽሐፍ ፡ ሊደግፍ ፥ ሕይወቱንም ፡ ዐጥቶ ፡ ሊቀበር ፡ ከመሬት ፡ ሊወተፍ ፡ እንደ ፡ ቅጠል ፡ ሊረግፍ ፡ አልነበረም ። መጽሐፈ ፡ ኩፋሌ ፡ ሺሑን ፡ ዓመት ፡ ፩ ፡ ዕለት ፡ ብሎ ፥ አዳም ፡ ዕለቱን ፡ ተፈጥሮ ፡ ወዲያው ፡ በድሎ ፡ አንዲቱን ፡ ቀን ፡ እንኳ ፡ ሳይፈጽም ፡ሞተ ፡ ይላል ፤ ይኸውም ፡ ለሺሕ ፡ ፸ ፡ ዓመት ፡ ሲቀረው ፡ በ፱፻፴ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሺሑ ፡ ዓመት ፡ በግዜር ፡ ዘንድ ፡ ፩ ፡ ዕለት ፡ ሲባል ፡ አንዱ ፡ ሰዓት ፡ ደግሞ ፡ ፵፩ ፡ ዓመት ፡ ከ፰ ፡ ወር ፡ ከ፫ ፡ ቀን ፡ ከ፯ ፡ ሰዓት ፡ ከ፪ ፡ ደቂቃ ፡ ከ፴ ፡ (ሴኮንድ) ፡ ቅጽበት ፡ ይኾናል ።   አዳምም ፡ የባሕርይ ፡ ጠላት ፡ የሌለበት ፡ መስሎ ፡ ዐርፎ ፡ ተዘልሎ ፡ በተድላ ፡ ሳለ ፥ የኀሊና ፡ ጽንት ፡ ኀጢአትና ፡ ሞት ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ የባሕርይ ፡ ሳይኾኑ ፡ ከባሕርይ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ፈትልና ፡ እንደ ፡ ሠም ፡ እንደ ፡ ፀምርና ፡ እንደ ፡ ቀለም ፡ ተስማሚነት ፡ ስላላቸው ፥ ከአፍአ ፡ መጥተው ፡ ባሕርዩን ፡ እንደ ፡ ፈትል ፡ እንደ ፡ ፀምር ፡ ቀልመው ፡ አሳድፈው ፡ ንጣቱን ፡ ጥሬቱን ፡ አጠፉበት ። ርሱም ፡ እንደ ፡ መላእክት ፡ ነጻነትና ፡ ልጅነት ፡ የልጅነት ፡ ሥልጣን ፡ ስላለው ፡ ተስማሚነትን ፡ በርትዐት ፡ ጨቍኖ ፡ ከጽንትና ፡ ከኀጢአት ፡ ጋራ ፡ መዋጋት ፡ መታገል ፥ ተዋግቶና ፡ ታግሎም ፡ ማሸነፍ ፡ መጣል ፥ ምክረ ፡ ከይሲንም ፡ አለመስማት ፡ አለመቀበል ፡ ሲቻለው ፤ እግዜር ፡ በልቡናው ፡ ያዳፈነለትን ፡ እሳተ ፡ ሕግ ፡ ገላልጦና ፡ አንድዶ ፡ በመሞቅ ፡ ፈንታ ፡ አጥፍቶ ፡ ይርቅ ፡ ዘንድ ፥ እንደ ፡ ዲያብሎስ ፡ ጽድቅን ፡ ጠልቶ ፡ ዐመፃን ፡ ቢወድ ፥ ውዱና ፡ ፈቃዱ ፡ ጽንትን ፥ ጽንት ፡ ኀጢአትን ፥ ኀጢአት ፡ ሞትን ፡ ከርግማን ፡ ጋራ ፡ ስበው ፡ ተሳስበው ፡ ተባብረው ፡ ተማፍረው ፡ መጡበት ። የባሕርይም ፡ አለመኾናቸው ፡ ሊታወቅ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ምሉ ፡ በገነት ፡ ሲኖር ፡ የኅልዮና ፡ የነቢብ ፡ የገቢር ፡ ኀጢአት ፡ አልተገኘበትም ። እስከ ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ግን ፡ እንደዚሁ ፡ በጽድቅና ፡ በርትዕ ፡ በንጽሐ ፡ ጠባይዕ ፡ ጸንቶ ፡ ቢኾን ፡ ብልየትና ፡ ሞት ፡ ሳያገኙት ፡ ረቆ ፡ ታድሶ ፡ በግዘፉ ፡ ፈንታ ፡ ርቀትን ፡ ለብሶ ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ያልመሉ ፡ ልጆቹ ፡ እያዩት ፡ ከዓለመ ፡ ሥጋ ፡ ወደ ፡ ዓለመ ፡

ነፍስ ፡ ሊያርግ ፡ ነበር ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ የተባለው ፡ ልጁ ፡ በትንሣኤ ፡ ረቆ ፡ ታድሶ ፡ ወንድሞቹ ፡ እያዩት ፡ እንዳረገ ።

እንዲህ ፡ በተፈጥሮው ፡ ንጹሕና ፡ ጽሩይ ፡ ምዑዝና ፡ ጥዑም ፡ የነበረ ፡ የሰው ፡ ምንጭ ፡ አዳም ፡ ከ፯ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ፍትወታት ፡ እኩያት ፡ ኀጣውእ ፡ ተሰብስበው ፡ ገብተው ፡ ሲዋኙበት ፡ ምድራዊነቱ ፡ ተናውጦ ፡ ሰማያዊነቱም ፡ ተበጥብጦ ፡ ንጽሐ ፡ ጠባይዑ ፡ ስላደፈና ፡ ስለ ፡ ደፈረሰ ፡ በዘር ፡ በሩካቤ ፡ ከርሱ ፡ እየተቀዳ ፡ ሞትና ፡ መቃብር ፡ ሳያቋርጡ ፡ የሚጠጡት ፡ ምድራዊ ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ በፈሳሽነቱ ፡ እያተለና ፡ እየጐሸ ፡ እየሻገተና ፡ እየገማ ፡ እየተበላሸ ፡ ከፈጣሪውም ፡ እየሸሸ ፡ ኼደ ። ምድር ፡ አፍ ፡ አውጥታ ፡ እስክትከሰውና ፡ እስክትፋረደው ፥ ሰማይም ፡ ስለ ፡ ምድር ፡ በንፍር ፡ ውሃ ፡ እስኪጠብሰውና ፡ እስኪያነደው ፤ ዳኛውም ፡ እግዜር ፡ ሰውን ፡ በመፍጠሩ ፡ ዐዝኖ ፡ ተጠጥቶ ፡ ያንድ ፡ ሰው ፡ ዘር ፡ ብቻ ፡ አስቀርቶ ፡ ኹሉን ፡ በማየ ፡ አይኅ ፡ እስኪያጠፋው ፡ ድረስ ፡ ከመባስ ፡ በቀር ፡ መመለስ ፡ አልቻለም ።

በሄኖስም ፡ ዘመን ፡ ከነበሩ ፡ ሰዎች ፡ ደቂቀ ፡ ሴት ፡ ብቻ ፡ ከናባታቸው ፡ ሲቀሩ ፡ የቃየልና ፡ የወንድሞቹ ፡ ዘር ፡ ልጁም ፡ ዐዋቂውም ፡ ተጨልጠውና ፡ ተገርኝተው ፡ ወዳምልኮ ፡ ጣዖት ፡ ስለ ፡ ኼዱ ፡ ክፋታቸውም ፡ በብዛታቸው ፡ ልክ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የማየ ፡ አይኅን ፡ እስኩታ ፡ ገፈታ ፡ ቀምሰዋል ፤ ማየ ፡ ግዮን ፡ እንደ ፡ ጭፍራ ፡ ታዞ ፡ ከሰውም ፡ ከከብትም ፡ ሚሶ ፡ ሚሶውን ፡ አጥፍቷል ፤ ምድርም ፡ ቀድሞ ፡ በአዳም ፡ እንደ ፡ ተረገመች ፡ የዘሩባትን ፡ ዘር ፡ ቈርጥማ ፡ ያልዘሩባትን ፡ ሦክና ፡ አሜከላ ፡ ደንደር ፡ ኰሸሽላ ፡ ዶቢና ፡ ሳማ ፡ ኵርንችት ፡ ዐቃቅማ ፡ አበቀለች ፤ ይህም ፡ ኹኖ ፡ በሱ ፡ እንጂ ፥ አልተመለሱም ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ በለመዱት ፡ ግብር ፡ ስቦ ፡ ለመመለስ ፡ የአዳም ፡ እረኛ ፡ ይቅርታው ፡ እየሮጠ ፡ ተከተላቸው ፤ መከተሉም ፡ ይህ ፡ ነው ። ዕንጨት ፡ ደንጊያውን ፡ ጠርበው ፡ አለዝበው ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ቀለም ፡ እየቀቡ ፡ ሸልመው ፡ አስጊጠው ፡ በሚያመልኩት ፡ በሥዕሉና ፡ በምስሉ ፡ ፈንታ ፡ በደንጊያና ፡ በንጨት ፡ ሰሌዳ ፡ በእንስሳትም ፡ አነዳ ፡ ተቀርጸ ፡ ተጥፎ ፡ ተደጕሶ ፡ ታፍፎ ፡ ኹለንተናው ፡ ገዝፎ ፡ የሚታይና ፡ የሚዳሰስ ፡ መጽሐፋዊ ፡ ሕግ ፡ ያቆምላቸው ፡ ዘንድ ፡ ስላሰበ ፥ ሄኖስን ፡ በራእይ ፡ እንደ ፡ ሙሴ ፡ ስቦ ፡ በባለሟልነት ፡ አቅርቦ ፡ ረቂቁን ፡ ሕግና ፡ ትእዛዝ ፡ አግዝፈው ፡ አጕልተው ፡ የሚያሳዩ ፡ የዐይነ ፡ ልቡና ፡ መነጽሮች ፡ ፊደላትን ፡ ሰጠው ። ፳፪ቱን ፡ አሌፋት ፡ በ፳፪ቱ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ አምሳል ፡ በጸፍጸፈ ፡ ሰማይ ፡ ጥፎ ፡ አሳይቶ ፡ ወዲያው ፡ በልቡ ፡ እየሣለ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ ዐሥርቱ ፡ ቃላትን ፡ በቃል ፡ በፊደል ፡ ያስተምራቸው ፡ ዘንድ ፥ ያለፈውንም ፡ ታሪክና ፡ ዜና ፡ ተረስቶና ፡ ተዘንግቶ ፡ እንዳይቀር ፡ ለቅሞ ፡ ሰብስቦ ፡ ይጥፍላቸው ፡ ዘንድ ፡ ሥራውንና ፡ አሠራሩን ፡ ኹሉ ፡ ነድፎ ፡ አሳይቶ ፥ ፊደላትም ፡ በስማቸውና ፡ በቍጥራቸው ፡ የፈጣሪና ፡ የፍጥረት ፡ ምሳሌ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ምስጢራቸውን ፡ አስረድቶ ፤ የጥፈትና ፡ የትምርት ፡ አበጋዝ ፥ የዕውራን ፡ ዐይን ፡ የሐንካሳን ፡ ምርጕዝ ፤ የሰው ፡ ኹሉ ፡ መገሥጽ ፡ መናዘዝ ፡ አድርጎታል ። መናዝዝነቱም ፡ የአዳምን ፡ ተስፋ ፡ ዳግማይ ፡ አዳምን ፡ በአርአያ ፡ ፊደል ፡ ሥሎ ፡ መስሎ ፥ ስሙንም ፡ አሌፍ ፡ ወታው ፡ ብሎ ፡ በማሳየትና ፡ በመስበክ ፡ ነው ፤ የኋላ ፡ ልጆች ፡ ነቢያት ፡ ይልቁንም ፡

ዳዊት፡ ኤርምያስ፡ አቡቀለምሲስ፡ ርሱን፡ መስለውና፡ ተከትለው፥ ከባለቤቱም፡ አፍ፡
ተቀብለው፡ ፊደላዊ፡ ስሙን፡ በፊደል፡ እንደ፡ ሰበኩ ። የጽርእ፡ ፊደል፡ በአልፋ፡
ዠምሮ፡ በዖሜጋ፡ ስለ፡ ጨረሰ፥ ቀድሞ፡ ለሄኖስ፡ አነ፡ ውእቱ፡ አሌፍ፡ ወታው፡ ያለ
ውን፤ ኋላ፡ ለዮሐንስ፡ አልፋ፡ ወዖ፡ ብሎ፡ መድገሙ፡ የራእያቸውን፡ አንድነት፡ ያሳ
ያል ። ተቀባዩና፡ ሠራተኛው፡ ሄኖስ፡ ብቻ፡ ሲኾን፥ የፊደላት፡ መሰጠትና፡ መገለጥ፡
በጊዜያቸው፡ በዘመናቸው፡ ስለ፡ ኾነ፥ ይህን፡ የሄኖስን፡ ሥራ፡ ገድለ፡ አዳም፡ ለአ
ዳም፡ ብቻ፥ ፈላስፋው፡ ቀሬጦን፡ ለሴት፡ ብቻ፡ ሰጥቶ፡ ይተርካል፤ ባለቤትነት፡ ግን፡
ከሄኖስ፡ አይወጣም ።

ሄኖስ፡ ማለት፥ ፍጹም፡ ሰው፥ ነፍስና፡ ሥጋ፡ ያለው፥ ነባቢ፡ ለባዊ፡ ሕያው፡
ማለት፡ ነውና፤ ስሙ፡ ከግብሩ፡ የተስማማ፡ የደብር፡ ቅዱስ፡ ሰው፡ ሄኖስም፡ እንዲህ፡
ከፈጣሪው፡ ተሹሞና፡ ቀሰ፡ የሚያዝ፡ የሚናዝዝ፥ የታቦተ፡ ሕጉ፡ ዐቃቢና፡ ገበዝ፥
የመሲሑም፡ ጸሓፊ፡ ትእዛዝ፡ ስለ፡ ኾነ፥ አውታረ፡ ልቡናው፡ በድሕንጻ፡ መንፈስ፡
ተቃኝቶለት፡ ፊደሉን፡ ከቋንቋ፡ ቋንቋውን፡ ከፊደል፡ አሰማምቶ፥ ቀኝ፡ እጁን፡ በነ
ፍስ፡ ግራ፡ እጁን፡ በሥጋ፥ ዐሥር፡ ጣቶቹን፡ በሠርቱ፡ ቃላት፡ መስሎ፡ አነጻጽሮ፥
በንደበቱና፡ በጣቱ፡ እያነበበና፡ እየጣፈ፡ የፊደልን፡ ሥራ፡ ከሕግና፡ ከትእዛዝ፡ ጋራ፡
አምልቶ፡ አስፍቶ፡ አስተምሯል ። ሕግ፡ አታድርግ፡ አታድርግ፡ ትእዛዝ፡ ግን፡ አድ
ርግ፡ አድርግ፡ የሚለው፡ ቃል፡ ነው፤ የ፪ቱም፡ ራስና፡ ቀንድ፡ በፍጹም፡ ልቡና፡
እግዜርንና፡ ባልንጀራን፡ መውደድ፡ ናቸው ። በመሐላም፡ ጊዜ፡ የግዜርን፡ ስም፡ ብቻ፡
እንዲጠሩ፥ አጠራሩንም፡ እንዲፈሩና፡ እንዲያከብሩ፡ እንደ፡ ቀድሞቻቸው፡ ግን፡
ደመ፡ አቤል፡ ያጥፉን፡ እያሉ፡ በሩቅ፡ ብእሲ፡ ደም፡ ወይም፡ በጣዖት፡ ስም፡ እንዳ
ይምሉ፡ አስጠንቅቋቸዋል ። ወውእቱ፡ ዘአኀዘ፡ ይጸውዕ፡ ስመ፡ እግዚአብሔር፡ እን
ዳለ፡ (ኩፋሌ) ። ልጁም፡ ቃይናን፡ እንደ፡ ሰሎሞን፡ ንጉሥና፡ ነቢይ፡ ወዲህም፡
ፈላስፋ፡ ነበረና፡ ሕዝቡን፡ እንዳባቱ፡ በቀና፡ መንገድ፡ መርቷቸዋል ። ከርሱም፡
በኋላ፡ እስከ፡ ላሜኽና፡ እስከ፡ ኖኅ፡ ተያይዘና፡ ተከታትሎ፡ የሚመጣው፡ ኹሉ፡
ተገልጦለት፡ ለነመላልኤል፡ ለልጆቹና፡ ለሕዝቡ፡ በሰላድወ፡ እብን፡ እየጣፈ፡ ከቤተ፡
መዛግብት፡ እንዳኖረው፡ የአይሁድ፡ ኩፋሌ፡ በዕብራይስጥ፡ ቃል፡ ይተርካል ።

በዚህም፡ በሄኖስና፡ በቃይናን፡ ሥራ፡ ግራ፡ዝማች፡ ዲያብሎስ፡ ቀንቶ፡ ተመቅ
ኝቶ፡ ጥሩውን፡ ትምርት፡ ለማደፍረስ፡ በስንዴውም፡ ፊደል፡ መከከል፡ ክርዳድ፡ ለመ
ዝራት፡ ለመነስነስ፤ ፔንሙ፡ የሚባል፡ ፩ኛውን፡ ያጋንንት፡ አለቃ፡ ጸሓፊ፡ ትእ
ዛዝ፡ አድርጎ፡ በጠላትነት፡ አስነሥቷል፤ በሙሴ፡ በአሮን፡ እነኢያኔስን፡ እንዳስነሣ ።
ፔንሙም፡ ከግዜር፡ በተገኘው፡ በቅዱሱ፡ ፊደል፡ ሌላ፡ ርኩስ፡ ትምርት፡ ጥንቈ
ላና፡ ሟርት፡ ስመ፡ አጋንንት፡ እንዲጥፋና፡ እንዲያነቡ፡ ያስተምራቸው፡ ዘንድ፤
ጌታ፡ ለሄኖስ፡ እንዳሳየው፡ ኹሉ፥ ርሱም፡ በምትሀቱ፡ ቀለምና፡ ክርታስ፡ በእጁ፡
ይዞ፡ ርኩስ፡ ትምርቱን፡ እየጣፈና፡ እየጠለሰመ፡ መጽሐፍ፡ አድርጎ፡ አሳይቷቸዋል ።
በቃሉም፡ ጩኾ፡ እየሰበከ፥ ሳይጮኽም፡ ቀርቦ፡ እንደ፡ ባለቅኔ፡ እያሾከሾከ፡ ምስጢ
ሩን፡ ኹሉ፡ በገሮሯቸውና፡ ባይናቸው፡ አጥግቧቸዋል ። ይልቁንም፡ ጽልሙታን፡

ከዋክብት ፡ የተባሉ ፡ የደቂቀ ፡ ሴትን ፡ አለቆች ፡ እነስማዝያን ፡ ማሩን ፡ አምርሮ ፡ ወተ
ቱን ፡ አጥቍሮ ፡ በመንገርና ፡ በማሳየት ፡ እንደናታቸው ፡ እንደ ፡ ሔዋን ፡ እያስጐመዠ ፡
ማርኳቸዋል ፤ ሕዝቡንም ፡ ባለቆቹ ፡ ዐድሮ ፡ እየሳበ ፡ ጭፍራ ፡ አድርጓቸዋል ። ዛሬም ፡
የርሱን ፡ አሠር ፡ ተከትለው ፡ በቅዱሱ ፡ መጽሐፍ ፡ በዳዊት ፡ በወንጌል ፡ በኑልቈ ፡
ፊደል ፡ የሚያሻርቱ ፥ ርሱንም ፡ እንዳረግ ፡ በገዛ ፡ አስማቱ ፡ የሚስቡ ፡ የሚገውቱ ፥
ምስጢሩንም ፡ በዠርዠቸው ፡ ሰምተው ፡ እያዜሙ ፡ ለጠየቋቸው ፡ የሚያሰሙ ፥ ለዲያ
ብሎስም ፡ መልክ ፡ ደርሰው ፡ ጠላታቸውን ፡ ለመጕዳት ፡ በዳዊት ፡ ፈንታ ፡ መልኩን ፡
የሚደግሙ ፥ የሰብአ ፡ ትካት ፡ ቍራጮች ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ አሉ ። ጌታም ፡ በወንጌል ፡
ወሰበ ፡ ይነውሙ ፡ ሰብኢ ፡ መጽአ ፡ ጸላኢ ፡ ወዘርዐ ፡ ክርዳደ ፡ ማእከለ ፡ ሥርናይ ፡ ወኀ
ለፈ ፡ ያለው ፥ ከአዳም ፡ ከሄኖስ ፡ እስከ ፡ ርሱ ፡ ድረስ ፡ ለነበረው ፡ መጽሐፍና ፡ ትምርት ፡
ላለፈው ፡ ኹሉ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከርሱ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ለሚመጣው ፡ ብቻ ፡ አይዶ
ለም ፡ (ማቴ፲፫ ፡ ፵፯—፶) ።

ከዚህም ፡ ቀጥለን ፡ ላለፈውና ፡ ለሚመጣው ፡ ከመጽሐፈ ፡ ሔኖክ ፡ እንጠቅሳ
ለን ። (ሔኖ፷፱ ፡ ፳፮—፳፱) ፡ ወረብዐ ፡ ስሙ ፡ ፔንሙ ፤ ዝ ፡ ውእቱ ፡ ዘአርአየ ፡ ለውሉደ ፡
ሰብእ ፡ መሪረ ፡ ወመዐርዒረ ፤ ወአርአዮሙ ፡ ኵሎ ፡ ኅቡአተ ፡ ጥበቦሙ ፡ (ለአጋንንት) ፡
ወአለበዎሙ ፡ ውእቱ ፡ ለሰብእ ፡ መጽሐፈ ፡ በማየ ፡ ሕመት ፡ ወበክርታስ ። ወበእንተ ፡ ዝ ፡
ብዙኃን ፡ ይስሕቱ ፡ እምዓለም ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ፡ ወእስከ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፤ እስመ ፡ ኢተ
ወልደ ፡ ሰብእ ፡ ለዘከመ ፡ ዝ ፡ ግብር ፥ ከመ ፡ ያጽንዑ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ በቀለም ፡ ወበረቅ ፤
እስመ ፡ ኢተፈጥረ ፡ ሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ ከመ ፡ መላእክት ፥ ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ጻድቃነ ፡ ወን
ጹሓነ ። ወሞት ፡ ዘኵሉ ፡ ያማስን ፡ እምኢገሰሶሙ ፤ አላ ፡ በዝ ፡ አእምሮቶሙ ፡ ይትህ
ጐሉ ፤ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ይበልዐኒ ፡ ኀይል ፡ እንዳለ ።

ኀጢአት ፡ የባሕርያችን ፡ ናት ፡ ለሚሉም ፡ አለመኾኗን ፡ ሲያጠይቅ ፥ መሐልኩ ፡
ለክሙ ፡ ኃጥኣን ፡ ከመ ፡ ኢኮነ ፡ ደብር ፡ ገብረ ፡ ወኢይከውን ፤ ወኢወግር ፡ አመተ ፡
ለብእሲት ፤ ከማሁ ፡ ኀጢአትኒ ፡ ኢተፈነወት ፡ ዲበ ፡ ምድር ፤ አላ ፡ ሰብእ ፡ እምርእ
ሶሙ ፡ ፈጠርዋ ፤ ወለመርገም ፡ ዐቢይ ፡ ይከውኑ ፡ እለ ፡ ገብርዋ ፡ ብሎባቸዋል ።

ሐተታ ።

የአዳም ፡ ኀጢአት ፡ ካባት ፡ ወደ ፡ ልጅ ፡ መውረዱ ፡ አዳምን ፡ መስለው ፡ ተከት
ለው ፡ በሚሠሩት ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በማይሠሩትና ፡ በሚነቅፉት ፡ እንደ ፡ ሔኖክ ፡
በሚጸየፉት ፡ በልጆቹ ፡ ኹሉ ፡ አይዶለም ፤ ይኸውም ፡ ቡርክት ፡ አንቲ ፡ እምአንስት ፡
ወቡሩክ ፡ ፍሬ ፡ ከርሥኪ ፡ በተባሉት ፡ በናትና ፡ ልጁ ፡ ይታወቃል ። ጽድቁም ፡ እንደ ፡
ኀጢአት ፡ ነው ፤ ከባሕርይ ፡ ተከፍሎ ፡ በመወለድ ፡ አይወረስም ፤ አባትን ፡ መስሎ ፡
በመሥራት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ (ሕዝ፲፰ ፡ ፬ና ፡ ፳) ። በዘርም ፡ እንዳይወርድ ፡ የአዳም ፡
ኀጢአት ፡ የነፍስ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ የሥጋ ፡ አይዶለም ፤ ነፍስም ፡ እንደ ፡ አዳም ፡ ነፍስ ፡ ከፈ
ጣሪ ፡ እፍታ ፡ በንጽሐ ፡ ጠባይዕ ፡ ተገኝታ ፡ ካባት ፡ ከናት ፡ በተከፈለው ፡ በዘርና ፡ በደም ፡
ታድራለች ፡ እንጂ ፥ ርሷ ፡ አትከፈልም ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፭ ። ዘካ፲፪ ፡ ፩) ። ወእንዘ ፡ ማይ ፡

ውእቱ ፡ ታረግዖ ፡ በጥበብከ ፡ ወትነፍኅ ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈሰ ፡ ሕይወት ። ወእምአሐተ ፡ መዝገብ ፡ ዘእምእስትንፋሰ ፡ አፉሁ ፡ ይሠርጻ ፡ ወያሕመለምላ ፡ ነፍሳት ፡ እለ ፡ ይትወለዱ ፡ እምዝንቱ ፡ ዓለም ፡ እንዳለ ፡ (ቀዳ ፡ አት ። ግሩ) ። ሱቱኤል ፡ ዕዝራም ፡ ወዘሰ ፡ ነገረ ፡ ሞት ፡ እምከመ ፡ ወፅአ ፡ ቃለ ፡ ትእዛዝ ፡ እምኀበ ፡ ልዑል ፡ ወይቤ ፡ እገሌአ ፡ ይሙት ፤ ወትወፅእ ፡ እምላዕሌሁ ፡ መንፈሱ ፡ እምነ ፡ ሥጋሁ ፡ ከመ ፡ ትግባእ ፡ ኀበ ፡ ዘወሀባ ፡ (ዘፈነዋ) ፤ ወታቀድም ፡ ሰጊደ ፡ ለስብሐተ ፡ ልዑል ፡ ያለው ፡ ቃል ፡ ከዚህ ፡ ይሰማማል ። የእክል ፡ የተክል ፡ ዘር ፡ ዝናም ፡ ካላገኘ ፡ እንዳይበቅል ፡ የሰውም ፡ ዘር ፡ ሥጋ ፡ አለነፍስ ፡ አይበቅልም ። ነፍስም ፡ ስትፈጠር ፡ እንደ ፡ መላእክት ፡ ነጻነትና ፡ ዕውቀት ፡ ሥልጣን ፡ ያላት ፡ የወደደችውን ፡ ማድረግ ፡ የምትችል ፥ ነባቢት ፡ ለባዊት ፡ ሕያውት ፡ ፍጽምተ ፡ አካል ፡ ናት ፡ እንጂ ፤ ከሥጋ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ሥጋ ፡ ከባት ፡ ከናት ፡ ስላልተከፈለች ፡ በየጥቂቱ ፡ ማደግ ፡ የለባትም ። (መቅ ፡ ወን) ፡ ወገብረ ፡ ላቲ ፡ ሥልጣነ ፡ በውስቴታ ፡ ትግበር ፡ ዘከመ ፡ ኀርየት ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘይኬንና ፡ ወዘይኄይላ ፥ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሠናያቲሃ ፡ ወእከያቲሃ ፡ በሥምረተ ፡ ኀሊናሃ ፡ በአምሳለ ፡ መላእክት ። ተፈጥሮዋም ፡ እንደ ፡ መላእክት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከተፈጠረች ፡ ዠምሮ ፡ አለሥራ ፡ መኖር ፡ አትችልም ፤ ግዙፉ ፡ መሣሪያ ፡ ሥጋዋ ፡ እስኪያድግና ፡ እስኪጸና ፡ ድረስ ፡ በራሷ ፡ በገንዘቧ ፡ መሥራት ፡ ትችላለች ፤ በርቀቷ ፡ የምትሠራውን ፡ ግን ፡ ከፈጣሪ ፡ በቀር ፡ የሚያውቃትና ፡ የሚያውቅባት ፡ የለም ። ቀደስኩከ ፡ እምከርሠ ፡ እምከ ፡ (ኤር፲፩ ፡ ፳) ። እምከርሠ ፡ እምየ ፡ አንተ ፡ አምላኪየ ። ተነከሩ ፡ ኃጥአን ፡ እማሕፀን ፤ እምከርሥ ፡ ስሕቱ ፡ ወነበቡ ፡ ሐሰተ ፡ (መዝ፶፩ ፡ ፭) ። ኀጢአትና ፡ ሞት ፡ ድንቍርና ፡ እንዲህ ፡ በስተኋላ ፡ የመጡ ፡ ባዕዶችና ፡ እንግዶች ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፤ ከሥጋና ፡ ከነፍስ ፡ የሚሠርጹ ፡ የባሕርይ ፡ ዘመዶች ፡ አይዶሉም ። የባሕርይም ፡ ካለመኾናቸው ፡ የተነሣ ፥ እንሆ ፡ በአዳም ፡ ኀጢአት ፡ ያልተወገሩና ፡ ያልቈሰሉ ፡ ሔኖክ ፡ ኤልያስን ፡ የመሰሉ ፡ ሳያረጁና ፡ ሳይሞቱ ፡ በተሐድሶ ፡ የሚኖሩ ፥ ቅዱስ ፡ ጳውሎስም ፡ በተሰሎንቄ ፡ ክታቡ ፡ ኋላ ፡ ተለውጠው ፡ እንዲገቡ ፡ የተናገራቸው ፡ ብዙ ፡ ጻድቃን ፡ ያዳም ፡ ልጆች ፡ አሉ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፲፫) ። በታቸውም ፡ ብሔረ ፡ ሕያዋን ፡ ይባላል ። ወእምድኅረ ፡ ዓመተ ፡ ዡኔ ፡ በኀምሳ ፡ ምእት ፡ አመ ፡ ዐሡሩ ፡ ለጽልመተ ፡ ሣልስ ፡ ወርኅ ፥ ወመዕሊሁ ፡ ተስዓ ፡ ወክልኤቱ ፤ ይእተ ፡ አሚረ ፡ ነሥእዎ ፡ ለዕዝራ ፡ ወወሰድዎ ፡ ብሔረ ፡ እለ ፡ ከማሁ ፡ እንዳለ ፡ (ዕዝ፲፬ ፡ ፵፰) ። ያዳምና ፡ የሔዋን ፡ ምንጭነት ፡ ከላይ ፡ አቀዳዱ ፡ ወደ ፡ ታችም ፡ አወራረዱ ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ ይህ ፡ ነው ።

ከመጻሕፍት ፡ የተገኘውና ፡ የሚገኘው ፡ እውነተኛው ፡ ታሪክ ፡ ይህ ፡ ሲኾን ፥ ባ፲፱፻፷፫ ፡ ስለ ፡ ዕርሻና ፡ ስለ ፡ ተግባረ ፡ እድ ፥ ስለ ፡ ሃይማኖትም ፡ ክርክር ፥ ካለቃ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ በውጥንቅጥነት ፡ ተጥፎ ፡ ባዲስ ፡ አበባ ፡ የታተመው ፡ መጽሔተ ፡ ጥበብ ፡ ግን ፡ በ፻፺፱ ፡ ገጽ ፡ ስለ ፡ ፊደልና ፡ ስለ ፡ ጥፈት ፡ ሔኖክን ፡ ጠቅሶ ፡ ሲተርክ ፡ መልኩን ፡ እንደ ፡ ሰይጣን ፡ ሥዕል ፡ አጥፍቶና ፡ አክፍቶ ፡ ገበሬ ፡ አስደንግጥ ፡ አድርጎታል ። መዠመሪያ ፡ ምክንያቱንና ፡ ጊዜውን ፡ ሳይለይ ፥ ተቀባዩንም ፡ ሳያሳይ ፥ የሄኖስንና ፡ የሔኖክን ፡ ነገር ፡ በለማስተዋል ፡ ዐፍኖ ፡ ሸፍኖ ፡ ያልሆነውን ፡ የኾነ ፡ አስመስሎ ፡ ፊደልና ፡ ጥፈት ፡ ጥን

ቱን ፡ ከሰይጣን ፡ ትምርት ፡ የተገኙ ፡ የሰይጣን ፡ ገንዘቦች ፡ እንደ ፡ ኹኑ ፡ የግዜር ፡ እን ዳይዶሉ ፥ በኋላ ፡ ግን ፡ እግዜር ፡ ከሰይጣን ፡ ተውሶ ፡ በሰይጣን ፡ መሣሪያ ፡ ስሙንና ፡ ቃሉን ፡ እንዳስጣፈ ፡ ለውጦ ፡ ገልብጦ ፡ ይተርካል ። ስለ ፡ ሃይማኖትም ፡ ስሙን ፡ ኦርቶዶክስ ፡ አሰኝቶ ፡ እንደ ፡ ፔንሙ ፡ ጨለማውን ፡ ብርሃን ፡ ብርሃኑን ፡ ጨለማ ፡ እያለ ፡ መጻሕፍትንም ፡ እያስተባበለ ፡ ብዙ ፡ ስሕተት ፡ ጥፏል ፡ (መክ፲ ፡ ፩ ። ኢሳ፳ ፡ ፳) ። ይትኀፈሩኬ ፡ ኵሎሙ ፡ አርድእተ ፡ ፔንሙ ፡ እለ ፡ ልሳኖሙ ፡ ፀፊራ ፡ ለሕብል ፥ ወእለ ፡ ረሰያ ፡ ጽዕልተ ፡ እምንእሳ ፡ ለእመ ፡ መጻሕፍት ፡ ፊደል ፥ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወለተ ፡ ሳጥ ናኤል ። በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ዐጻዌ ፡ ኖኅቶሙ ፡ አፍ ፤ ዝሉፍ ፡ ለይትገሠጽ ፡ በቀ ስታመ ፡ ቃል ፡ ንቁጽ ፥ ሐባሊ ፡ ለይትነፃኅ ፡ ከመ ፡ ቈጽለ ፡ አርዝ ፤ ወይዘርዝር ፡ ኵሉ ፡ ዘፍጥረታተ ፡ ሕምዝ ። ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ኢታትሕት ፡ ሎቱ ፡ ርእሰከ ፥ ወኢታርምም ፡ ሎቱ ፡ አፉከ ፡ ለብእሲ ፡ አብድ ፡ ወመስተአብድ ፤ አላ ፡ ገሥጾ ፡ ወአመጽሉ ፡ ገጾ ፥ እስመ ፡ ነዛኤ ፡ ገጽ ፡ በዐምፆ ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

የሰዋስው ፡ ቡቃያና ፡ ተክል ።

መቅድመ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡

ጸያሔ ፡ ንባብ ፡ መብእስ ፡ ወመርትዔ ፡ ነገር ፡ ሐንካስ ፡
ለዘውስተ ፡ ኀይል ፡ እምኀይል ፡ የሐውር ፡ ወይገይሥ ።

ጸዋትወ ፡ ፊደል ፡

በበ ፡ ማዕርግ ፡ ወበበ ፡ ክፍል ።

እስመ ፡ ለሊሃ ፡ ፊደል ፡ እመ ፡ መቅድመ ፡ ቃል ፤ ከዊነ ፡
ሰዋስው ፡ ዘትክል ፡ ለዘእምታሕቱ ፡ የዐርግ ፡ ኀበ ፡ ላዕል ።

፩ ፤ ፊደል ፡ ማለት ፡ የቋንቋና ፡ የቃል ፡ ያነጋገር ፡ ኹሉ ፡ ምልክት ፡ አምሳል ፥ ወይም ፡ መግለጫ ፡ ማስታወቂያ ፡ ማለት ፡ ነው ። የሰው ፡ ኹሉ ፡ መልክ ፡ በጥሩ ፡ ሥዕ ልና ፡ በመስታዮት ፡ ታይቶ ፡ ተለይቶ ፡ እንዲታወቅ ፥ የማይታየውም ፡ ኀቡእ ፡ ንባብ ፡ ረቂቅ ፡ ሐሳብ ፡ በቀለም ፡ ገዝፎ ፥ በክርታስ ፡ ተጥፎ ፥ በፊደሉ ፡ መልክ ፡ ታይቶ ፡ ተለ ይቶ ፡ ይታወቃልና ፤ ስለዚህ ፡ ምልክት ፡ አምሳል ፡ መግለጫ ፡ ማስታወቂያ ፡ አሉት ። በግእዝም ፡ ፈደለ ፡ ብሎ ፡ ጣፈ ፡ ቈጠረ ፡ ለየ ፡ መረጠ ፡ ይላልና ፤ ፊደል ፡ ከዚህ ፡ ይወ ጣል ፡ ልዩ ፡ ምርጥ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ቅንጣቱን ፡ ቅንጣትነቱን ፡ የቃል ፡ ዘር ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ዐረቦች ፡ ሐርፍ ፥ ዕብራውያን ፡ ኦት ፡ ይሉታል ፤ በተገናኝ ፡ ምልክት ፡ ማለት ፡ ነው ።

፪ ፤ የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሥር ፡ መሠረት ፡ የትግሬና ፡ ያማርኛም ፡ ጥንት ፡ እሊህ ፡ ናቸው ። አ ፡ በ ፡ ገ—ጐ ፡ ደ ፡ ሀ ፡ ወ ፡ ዘ ፡ ሐ ፡ ኀ—ኈ ፡ ጠ ፡ የ ፡ ከ—ኰ ፡ ለ ፡ መ ፡ ነ ፡ ሠ ፡ ዐ ፡ ፈ ፡ ጸ—ፀ ፡ ቀ—ቈ ፡ ረ ፡ ሰ ፡ ተ ፡ «ጰ—ፐ» ።

የፊደል ፡ ኹሉ ፡ ራስ ፡ አርእስቱና ፡ መዠመሪያው ፥ ማንሻው ፡ መነሻው ፡ አልፉ ፡ አ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ፊደል ፡ ኹሉ ፡ በአ ፡ ዠምሮ ፡ በማናቸውም ፡ ይጨርሳል ፤ ምንም ፡ መዠመሪያው ፡ ፩ ፡ ቢኾን ፥ መጨረሻው ፡ ከሱርስትና ፡ ከዕብራይስጥ ፡ አይተባበርም ። ዐረብና ፡ ጽርእ ፡ ሮማይስጥ ፡ በየ ፡ በዖ ፡ በዘ ፡ ይጨርሳሉ ፤ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ መጨረሻውን ፡ ይለውጣል ። ከጥንት ፡ ከአበው ፡ ከሄኖስ ፡ ከቃይናን ፥ ኋላም ፡ ከዔበር ፡ ከነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ የወረደ ፥ ከከላውዴዎን ፡ ከብሔረ ፡ የመን ፡ የመጣ ፡ ጥንታዊው ፡ የግእዝ ፡ ፊደል ፡ ግን ፥ ጎን ፡ ከሐ ፡ ፀን ፡ ከጸ ፡ ደርበ ፡ ዘሩ ፡ ፳፪ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተራውና ፡ ስሙ ፡ ሳይፋለስ ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ በአልፍ ፡ ዠምሮ ፡ በታው ፡ ይጨርሳል ።

፫ ፤ ፪ቱ ፡ ፊደላት ፡ ጰና ፡ ፐ ፡ ግን ፡ የተጨመሩ ፡ በኋላ ፡ ዘመን ፡ ነው ፤ መጨመራቸውም ፡ መጻሕፍት ፡ ከተቀዱበት ፡ ምንጭ ፡ ከጽርእ ፡ ከዮናን ፡ ለማሰማማት ፡ እንጂ ፥ በግእዝ ፡ ፊደላት ፡ ሕጸጽ ፡ ኑሮ ፡ አይዶለም ። ከ፪ቱ ፡ ደግሞ ፡ መደበኛው ፡ ፐ ፡ ነው ፤ ምንም ፡ በመልክና ፡ በቅርጽ ፡ በመጥበቅና ፡ በመላላት ፡ ፪ ፡ መስለው ፡ ታይተው ፡ ፪ ፡ ቢባሉ ፥ ፊደልነታቸው ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ሲላላ ፡ ፐ ፡ የሚባለው ፡ ሲጠብቅ ፡ ጰ ፡ ይባላል ። የጰ ፡ መልክና ፡ ቅርጽ ፡ ከጸ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ ጨምረው ፡ ጸን ፡ ጰ ፡ ብለውታል ፤ ድምጡ ፡ ግን ፡ የሳበ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ ከጋልኛም ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ። ፐም ፡ ከፈ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ ግን ፡ የጽርእ ፡ ተ ፡ ነው ፤ ፐ ፡ መባሉ ፡ በግእዝ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በጽርእ ፡ በላቲን ፡ ተ ፡ ይባላል ። እኛ ፡ አኃዝ ፡ አድርገን ፡ ፲ ፡ የምንለውን ፡ ጽርኣውያንና ፡ ቅብጣውያን ፡ ፐ ፡ ይሉታል ፤ ፈ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዕብራውያንም ፡ ነቍጣ ፡ ጨምረው ፡ ፈን ፡ ፐ ፡ ይሉታል ፤ ቍጥሩም ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ በዕብራይስጥ ፡ ሰማንያ ፡ ነው ፤ አኃዛችን ፡ ኹሉ ፡ የጽርእና ፡ የቅብጥ ፡ ፊደል ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ኋላ ፡ በበታው ፡ እናመጣዋለን ። ጰ ፡ ከጋልኛ ፡ እንዲሰማማ ፡ ፐ ፡ ደግሞ ፡ ከወላምኛ ፡ ይሰማማል ።

፬ ፤ ጰና ፡ ፐ ፡ ለግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ በውድ ፡ እንጂ ፥ በግድ ፡ አያስፈልጉም ፤ እንሆ ፡ ዐረቦች ፡ ጴጥሮስ ፡ ጳውሎስ ፡ ጲላጦስ ፥ ወይም ፡ ፔትሮስ ፡ ፓውሎስ ፡ ፒላጦስ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፥ ቡጥሩስ ፡ ቡሉስ ፡ ቢላጦስ ፡ ይላሉና ፤ ዕብራውያንም ፡ ፌጥሮስ ፡ ፌሎስ ፡ ፊላጦስ ፡ ይላሉና ፤ ለግእዝም ፡ በጰና ፡ በፐ ፡ ፈንታ ፡ በ ፡ ወይም ፡ ፈ ፡ ይበቃው ፡ ነበር ። ከጽርእና ፡ ከቅብጥ ፡ ወይም ፡ ከሮማይስጥ ፡ የመጣ ፡ ጥሬና ፡ ነበር ፡ ስም ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ በግእዝና ፡ ባማርኛ ፡ በትግሪኛም ፡ ሳይቀር ፡ ጰንና ፡ ፐን ፡ የሚያስፈልግ ፡ ቃል ፡ የለንም ። ከጥንት ፡ የነበረ ፡ የግእዝ ፡ ፊደል ፡ አለመኾኑ ፥ ቅድምና ፡ ዝምድና ፡ የሌለው ፡ ባዕድና ፡ ደባል ፡ የኋላ ፡ ቅጥል ፡ መኾኑ ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ። ጥንታዊነትና ፡ ዘመድነት ፡ ያለው ፡ የግእዝ ፡ ፊደልስ ፡ ቢኾን ፡ ስንኳን ፡ ከግእዝ ፡ ካማርኛና ፡ ከትግሬ ፡ ከትግሪኛ ፡ ባልታጣም ፡ ነበር ፥ አባታቸው ፡ ግእዝ ፡ ነውና ፤ በግስም ፡ ውስጥ ፡ ጰንገለ ፡ ሄጰ ፡ ዴፐ ፡ ገንጸለ ፡ ጸንጸወ ፡ እያለ ፡ ቢገኝ ፡ ኹሉም ፡ በበና ፡ በፈ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ነው ።

ግእዝ ፡ ስለ ፡ ማለትና ፡ ስለ ፡ መባል ።

፭ ፤ ግእዝ ፡ ማለት ፡ ዋሕድ ፡ ማለት ፡ ነው ፥ ጕንድ ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ ጕንድነቱም ፡ ፯ ፡ ዐጽቅ ፡ ባለው ፡ በተቋመ ፡ ወርቅ ፡ ይመሰላል ። ግእዝ ፡ የቋንቋና ፡ የፊደል ፡ ስም ፡

ሲኾን ፡ በአልፍ ፡ አ ፡ እንጂ ÷ በዐይን ፡ አይጣፍም ፤ በዐይኑ ፡ ዐ ፡ ሲጣፍ ፡ ትርጓሜው ፡ ሌላ ፡ ነው ፤ ግእዘንና ፡ ግዕዘን ፡ ተመልከት ። ከኼታችን ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ኋላም ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ እስከ ፡ አብርሀ ፡ ወአጽብሐ ፡ ዘመን ፡ ድረስ ፡ ካዕብ ÷ ሣልስ ÷ ራብዕ ÷ ኃምስ ÷ ሳድስ ÷ ሳብዕ ፡ ሳይኖር ፡ በግእዙ ፡ ብቻ ፡ ይጥፉበትና ፡ ያነቡበት ፡ ይናገሩበት ፡ ነበረና ፤ ግእዝ ፡ የተባለ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ።

፮ ፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ በጥንታዊ ፡ ፊደል ፡ ተጥፎ ፡ ከአኵስም ፡ ሐውልት ፡ የተገኘ ፡ ጥንታዊው ፡ የግእዝ ፡ ንባብ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ።

«ዘ ፡ ሐወለተ ፡ ዘአገበረ ፡ አገዘ ፡ ለአበወሀ ፡ ወሰሐበ ፡ መሐዘተ ፡ አወየ ፡ ለነ ፡ ፀበለነ ፡ ወሐለፈነ ፡ ወመጸ ፡ ነገሠ ፡ ወፈተወ ፡ የነገሠነ ፡ አነዘ ፡ ሀለከ ፡ በአከሰመ ፡ ዘከመ ፡ ገአዘ ፡ አበወሀ ፡ በነደየ ፡ ፀወወነ ፡ ፀወ ፡ መፀ ፡ አከሰመ ፡ ወፀአየ ፡ ዘአደወየ ፡ ወወከሐ ፡ ዘመጸአ ፡ አመ ፡ ቀደመ ፡ የተከፀወ ፡ ደመ ፡ ቀነየከ ፡ ነገሠ ፡ አከሰመ ፡ ወፈነወከወ ፡ የነጸረ ፡ አከሰመ ፡ በሐረ ፡ መነገሠተየ» ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ንባብ ፡ አለ ፤ መልክአ ፡ ፊደሉም ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ መልክ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በየዘመኑ ፡ ተለዋውጧል ። ከፊተኞች ፡ ይልቅ ፡ የኋለኞች ፡ አሻሽለውታል ፤ አሠራረሩንም ፡ ከሰማርያና ፡ ከፊንቂ ፡ አመሳስለውታል ፤ ካህኑ ፡ ዕዝራ ፡ ዕብራይስጥን ፡ ከአሶር ፡ ፊደል ፡ እንዳመሳሰለ ።

ስለ ፡ ፊደላት ፡ ፯ ፡ ፯ነት ።

፯ ፤ ቋንቋነቱና ፡ ፊደሉም ፡ ያረጀ ፡ ያፈጀ ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ለሐዲሱ ፡ ዘመን ፡ አነጋገር ፡ ንባብ ፡ የሚያከፋ ፡ ምስጢር ፡ የሚያጠፋ ÷ አፍ ፡ የሚያስከፍት ፡ ነገር ፡ የሚያስጐትት ፡ ስለ ፡ ኾነ ÷ ከሣቴ ፡ ብርሃን ፡ ሰላማ ፡ በዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ መጻሕፍትን ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመልስና ፡ ሲያስመልስ ፡ በግእዝ ፡ ቃል ፡ ብቻ ፡ ለመተርጐም ፡ አልመችኽ ፡ ቢለው ÷ ያይሁዶችንና ፡ ያረቦችን ፡ የጽርኣችን ፡ ፊደል ፡ እንደ ፡ ቋንቋው ፡ ሥርዐት ፡ ድምጥ ፡ እየለወጠ ፡ በሚያስኬድ ፡ በነቍጣና ፡ በዋየል ፡ ፈንታ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ድረስ ፡ ያሉትን ፡ ስድስቱን ፡ አዕጹቅ ፡ አግብቶ ÷ በጽርእ ፡ ቋንቋ ፡ ሽ ፡ የሚሉ ፡ ፊደል ፡ ስለ ፡ ሌለ ፡ ሽን ፡ ሠ ፡ ብሎ ፡ ከሽነቱ ፡ አውጥቶ ÷ በንባቡና ፡ በገባቡ ፡ ከጽርእ ፡ ፊደል ፡ አሰማምቶ ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ዐድሶታል ፤ ለብሉይና ፡ ለሐዲስ ፡ የበቃና ፡ የተቀደሰ ፡ ብርሃን ፡ የለበሰ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ነው ።

፰ ፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ከጥንት ፡ ከአበው ፡ የተገኘ ፡ ከውሉድም ፡ የተሰናኘ ፡ ትርጓሜ ፡ ፊደል ÷ ያባ ፡ ሰላማን ፡ ትጋትና ፡ ሥራ ፡ ሲተርክ ፤ ወአምጽአ ፡ ለነ ፡ ሰላማ ፡ ጳጳስ ፡ ፊደለ ፡ እምሕርክትያኑስ ፤ ወሚጠሙ ፡ በአዱ ፡ ልሳን ÷ ወእሙንቱ ፡ ሰብዐቱ ፡ ፊደላት ፡ ብሎ ፡ ይመሰክራል ። ሰባት ፡ ማለቱ ፡ ከግእዝ ፡ ጋራ ፡ ነው ፤ ከሰባቱ ፡ ደግሞ ፡ ስድስቱ ÷ ከነዚያውም ፡ ፩ ፡ ፩ቱ ፡ ግእዝና ፡ ሳድስ ÷ ካዕብና ፡ ሳብዕ ÷ ሣልስና ፡ ኃምስ ፡ ሱቱፋን ፡ ናቸው ፤ ይወራረሳሉ ። ይኸውም ፡ በገቢር ፡ አንቀጽ ÷ ሞአ ፡ ፀረ ፡ ወጸላኤ ÷ ሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ወጽርሐ ፡ ያለውን ፡ በተገብሮ ÷ ተሞአ ፡ ፀር ፡ ወጸላኢ ÷ ተሐንጸ ፡ ቤቱ ፡

ወጽርሐ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ መናገር ፡ ነው ። ራብዕ ፡ ግን ፡ ኃምስና ፡ ሳብዕ ፡ ሳይቀሩ ፡ ከኹሉም ፡ ተፈቃቃሪ ፡ ነው ፥ መልኩንና ፡ ድምፁን ፡ ሳይለውጥ ፡ ኹሉን ፡ ይከታል ፤ ይህም ፡ በልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፥ ተበልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ራብዕ ፡ ናቸው ፤ ቀሠመ ፡ ጾጌ ፡ ወፍሬ ፥ ተቀሥመ ፡ ጾጌ ፡ ወፍሬ ፡ አኀዘ ፡ ዖርሆ ፡ ወአንቆቅሖ ፥ ተእኀዘ ፡ ዖርሆ ፡ ወአንቆቅሖ ፡ እያሰኙ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ይከታሉ ። ፯ ፡ ያልናቸው ፡ ፫ቱ ፡ መዋርስቶች ፡ በይንና ፡ በዠሮ ፡ በፍንጫ ፡ ይመሰላሉ ፤ ራብዕ ፡ በአፍ ፡ ይመሰላል ። ባለቅዳሴዎች ፡ ግን ፡ ሰባቱን ፡ ኹሉ ፡ በሰባቱ ፡ ዕለታትና ፡ በሰባቱ ፡ ሀብታት ፥ በሰባቱ ፡ ምስጢራት ፡ ይመስሏቸዋል ።

፱ ፤ ሕርከትያኑስ ፡ የዐረብ ፡ ቃል ፡ ነው ፥ ጫፉ ፡ የጽርእ ፡ ይመስላል ፤ ዐረብ ፡ ግን ፡ ሐረከ ፡ ብሎ ፡ አማሰለ ፡ ይላልና ፥ ሕርከት ፡ ከዚህ ፡ ይወጣል ፤ የፊደልን ፡ ድምጥ ፡ የሚለዋውጡ ፡ ነቍጣትንም ፡ መወልጣን ፡ ሲል ፡ እልሐረካት ፡ ይላል ። ትርጓሜውም ፥ የተማሰለ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ እንዲኾን ፡ እንዲቀላቀል ፤ ነቍጣው ፡ ወይም ፡ ዋየሉ ፡ ከፊደሉ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ የኾነ ፡ የተቀላቀለ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዋየል ፡ ነቍጣ ፡ የሚባል ፡ ቅጥሉ ፡ ነው ፤ ቅጥልም ፡ ባይኖረው ፡ ሰባሩና ፡ ዐንካሳ ፡ መኾኑ ፡ ራሱን ፡ ማጽነኑ ፡ እንደ ፡ ቅጥል ፡ ኹኖ ፡ ዋየል ፡ ይባላል ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ ነቍጣ ፡ ይታሰባል ። ዋየል ፡ የላቲን ፡ ቃል ፡ ነው ፤ መላው ፡ የአ ፡ ቤት ፡ ፊደል ፡ ፯ቱ ፡ ዐይነት ፡ ኹሉ ፡ በሮማይስጥ ፡ ዋየል ፡ ይባላል ፤ ድምፅ ፡ ወይም ፡ ጕህና ፡ ማለት ፡ ነው ፥ መወልጠ ፡ ድምፅም ፡ ይሉታል ፤ ድምፅ ፡ ለራሱ ፡ መወልጥ ፡ ለሌላው ። እኛ ፡ በሰዋስው ፡ ግእዝ ፡ ዐመል ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ የምንላቸውን ፡ እነዚህን ፡ ሦስቱን ፡ ኤውሮፖች ፡ ኮንሶን ፡ ዋየል ፡ ዱብል ፡ ይሏቸዋል ። አሊሁም ፡ ከነሰ ፡ ወየለ ፡ ደበለ ፡ ከማለት ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ናቸው ፥ በንባብ ፡ በምስጢር ፡ ይገጥማሉ ፤ እንዲያውም ፡ በጯራሽ ፡ ከነዚህ ፡ የወጡ ፡ ይመስላሉ ። በግእዝና ፡ በማርኛም ፡ በሌላ ውም ፡ በሴም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ በዐረብ ፡ በሱርስት ፡ በዕብራይስጥ ፥ አና ፡ ሀ ፡ ወና ፡ የ ፡ አሊህ ፡ ፬ቱ ፡ እንደ ፡ ዋየል ፡ ናቸው ፤ ለራሳቸው ፡ ድምፅ ፡ እየኾኑ ፡ የሌሎቹን ፡ ድምፅ ፡ ይለዋውጣሉ ። አለዋወጣቸው ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ድምጣቸውንና ፡ ድምጥነታቸውን ፡ በግስ ፡ ዐመል ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

አዕጹቅ ፡ ያልናቸው ፡ የ፮ቱ ፡ ፊደላት ፡ ጠባይ ።

፲ ፤ በካዕብ ፡ በሳብዕ ፡ ወ ፥ በሣልስ ፡ በኃምስ ፡ የ ፥ በራብዕ ፡ በሳድስ ፡ አና ፡ ሀ ፡ አሉ ። የወ ፡ ጠባይ ፡ ራሱን ፡ ጐርዶ ፡ ሌላውን ፡ ፊደል ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ማድረግ ፡ ነውና ፤ የካዕብ ፡ የሳብዕ ፡ ቅጥይ ፡ ዐንካስነት ፡ ህየንተ ፡ ወ ፡ ኹኖ ፡ በወ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ። የየ ፡ ጠባይ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ወ ፡ ራሱን ፡ ጐርዶ ፡ ሌላውን ፡ ፊደል ፡ ሣልስና ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ፡ ነውና ፤ የሣልስ ፡ የኃምስ ፡ ቅጥይ ፡ ኹሉ ፡ ህየንተ ፡ የ ፡ ኹኖ ፡ በየ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ። የአና ፡ የሀም ፡ ጠባይ ፡ እንደ ፡ ወና ፡ እንደ ፡ የ ፡ ራስን ፡ ጐርዶ ፡ ወይም ፡ ሳይጐርዱ ፡ ሌላውን ፡ ፊደል ፡ ራብዕ ፡ ሳድስ ፡ ማድረግ ፡ ነውና ፤ የራብዕና ፡ የሳድስ ፡ ቅጥይ ፡ ሰባርነትና ፡ ዐንካስነት ፡ ስለ ፡ አ ፡ ስለ ፡ ሀ ፡ የገባ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ አና ፡ እንደ ፡ ሀ ፡ ይታሰባል ፤ አና ፡ ሀ ፡ ጠባያቸው ፡ ፩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፪ቱ ፡ ስላንድ ፡ ይቈጠራሉ ።

ለዜማ ፡ ምልክት ፡ ሥረይ ፡ እንዳለው ፥ ለፊደልም ፡ ድምፅ ፡ ለጠበዩና ፡ ለቅጥዩ ፡ ሥረ
ዩቹ ፡ ዉ.ዎ ፡ ዩ.ዮ ፥ ኣ—ሀ ፡ ናቸው ፤ ቅጥይ ፡ ኹሉ ፡ ባለቤት ፡ አከል ፡ ነውና ፤ ጉንደ ፡
ፊደሉን ፡ ነዉ ፡ ነዎ ፡ ነዩ ፡ ነዮ ፡ ነኣ ፡ ነሀ ፡ በማለት ፡ ፈንቃ ፥ ኑ ፡ ኖ ፡ ኒ ፡ ኔ ፡ ና ፡ ን ፡ እያ
ሰኘ ፡ በ፯ ፡ ስልት ፡ ማስኬዱ ፡ የነዚህ ፡ ምልክት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። የርሳቸውም ፡ ቅጥይ ፡
ምልክትነቱ ፡ ሥረይ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የድምጣቸውን ፡ ስልት ፡ ልዩ ፡ ልዩነቱን ፡
እያገላ ፡ እያጋነነ ፡ ያሳያል ። እንደ ፡ ኤውሮፖችም ፡ ብዙውን ፡ ፊደል ፡ ጠቅልሎ ፡ አሳ
ንሶ ፡ በእጅ ፡ መኪና ፡ ለመጣፍ ፤ ግእዞችን ፡ ብቻ ፡ በኡ—ቡ ፥ በኢ—ቢ ፥ በኣ—ባ ፥
በኤ—ቤ ፥ በእ—ብ ፥ በኦ—ቦ ፡ እያሉ ፡ በአ ፡ ብቻ ፡ ማስኬድ ፡ ይቻላል ፤ ይህነንም ፡ ኋላ ፡
በ፯ኛው ፡ ማዕርገ ፡ ፊደል ፡ እናመጣዋለን ።

፲፩ ፤ ዳግመኛም ፡ ያራቱ ፡ ዲቃሎች ፡ የነገ•ነ•ኬ•ቄ ፡ ቅጥይ ፡ ከግእዛቸው ፡ በቀር ፡
ኹሉም ፡ መንቃ ፡ መንቃ ፡ ዐይነት ፡ መኾኑ ፥ ዋየሎቻቸው ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤
የግእዛቸው ፡ ቅጥል ፡ ግን ፡ እንደነሆሎፎ ፡ እንደነሮቆቶ ፡ መኾኑ ፥ ፩ ፡ ዋየል ፡ ብቻ ፡
ወን ፡ ያሳያል ፤ ቀለበቱ ፡ ሀየንተ ፡ ወ ፡ ነው ። ይህም ፡ ገወ—ጎ ፥ ገወዩ—ጉ ፥ ገውዋ—ጓ ፥
ገወዮ—ጔ ፥ ገወሀ—ጕ ፥ እያለ ፡ ኹሉን ፡ ያሳያል ። ከዕብና ፡ ሱበዕ ፡ መተዋቸው ፡ የከዕ
ቡን ፡ ድምጥ ፡ ሣልሳቸውና ፡ ሳድሳቸው ፡ ጐ ፡ ጕ ፥ የሳብዑን ፡ ድምጥ ፡ ግእዛቸው ፡
ጎ ፡ ደርበ ፡ ስለ ፡ ወረሰው ፡ ነው ። ሳድሳቸው ፡ የካዕብ ፡ ድምጥ ፡ ስለ ፡ ደረበ ፡ ከኹን ፡
ቀደም ፡ ጎ ፡ ጕ ፥ ኈ ፡ ኍ ፥ ኰ ፡ ኵ ፥ ቈ ፡ ቍ ፡ እያለ ፡ በቃውን ፡ ትቶ ፡ አለበቃው ፡ ገብቶ ፡
በካዕብ ፡ በቃ ፡ ይጣፍ ፡ ነበር ፤ ዛሬ ፡ ግን ፡ ከበቃው ፡ ገብቶ ፡ መጨረሻ ፡ ኹኗል ። ሳድስ
ነቱም ፡ ጕሕቈ ፡ ኵሕሰ ፡ በለው ፡ ይታወቃል ፤ ግስ ፡ በካዕብ ፡ በሣልስ ፡ አይነሣምና ።
ግእዛቸው ፡ በቅኔና ፡ በመልክ ፡ ከግእዝ ፡ ጋራ ፡ እንዲገባ ፡ ሳድሳቸውም ፥ ሰርጕ ፡ እኍ ፡
ጽኵ ፡ ጽጕ ፡ ኍልቍ ፡ እያለ ፡ ከሳድስ ፡ ጋራ ፡ ይገባል ፤ ከካዕብ ፡ ግን ፡ አይተባበርም ፤
ቤት ፡ ያፈርሳል ።

፲፪ ፤ ከናባ ፡ ሰላማም ፡ በኋላ ፡ እስከናጫ ፡ ካሌብ ፥ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡ ብዙ ፡
ዘመን ፡ ሕዝቡ ፡ ሰራዊቱ ፡ ይህን ፡ ሐዲስ ፡ ግእዝ ፡ አንለምድኽ ፡ ብለው ፡ እንደ ፡ ካህ
ናቱ ፡ ታዜና ፡ ወልደ ፡ አልዐሜዳ ፡ ካሌብ ፡ በማለት ፡ ፈንቃ ፥ ተዘካ ፡ ወለደ ፡ አለፀመደ ፡
ከለበ ፡ እያሉ ፡ በዚያው ፡ ባሮጌው ፡ ግእዝ ፡ ሲጥፉ ፡ እንደ ፡ ኖሩ ፥ ባኵስምና ፡ በሽማ
ዛና ፡ በደንጊያ ፡ ተጥፎ ፡ የሚገኝ ፡ ጥንተ ፡ ጥፈታቸው ፡ ይመሰክራል ።

ፍናወ ፡ ፊደል ፡ ወሑረታቲሁ ።

፲፫ ፤ የጥንቱ ፡ ግእዝ ፡ ፍጹም ፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አካኼዱና ፡ መንገዱ ፡
እንደ ፡ ወንድሞቹ ፡ እንዳረብና ፡ እንደ ፡ ሱርስት ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡
ግራ ፡ ነበረ ፤ ይህነንም ፡ በየመን ፡ ያሉ ፡ ሕምያር ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፥ ዕብራውያንም ፡
ሳይቀሩ ፡ በቃል ፡ በታሪክ ፡ ይመሰክራሉ ። ፪ኛም ፡ ፊደሉና ፡ ቋንቋው ፡ ቅን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡
እንደርሻ ፡ አካኼድ ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ ከግራ ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ ይጣፍና ፡
ይነበብ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ። ይህነንም ፡ እኔ ፡ ከቃላቸው ፡ እንደ ፡ ሰማኹ ፥ በትግሬ ፡
መሬት ፡ ከዚያውም ፡ ባጋሜ ፡ ወረዳ ፡ ከዋሻ ፡ ውስጥ ፡ በደንጊያ ፡ ተጥፎ ፡ ያዩትና ፡

ያገኙት ፡ አሉ ። ኋላ ፡ ግን ፡ በሰላማ ፡ ጊዜ ፡ በአብርሀና ፡ በአጽብሐ ፡ ዘመን ፥ የያፌት ፡ ልጆች ፡ ጽርአውያን ፥ የካም ፡ ልጆች ፡ ግብጻውያን ፡ ከያፌት ፡ ቋንቋ ፡ ሊያሰማሙ ፡ በጭራሽ ፡ ከግራ ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ አዙረውት ፡ ከሴም ፡ ቋንቋ ፡ መንገድ ፡ ወጥቷል ። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በጕረሮ ፡ የሚነገረው ፡ ቃል ፡ የሐውት ፡ ሐና ፡ የዐይኑ ፡ ዐ ፡ ድምጥ ፡ እየደከመና ፡ እያነሰ ፡ እየጠፋ ፡ ኼደ ። ትግሮች ፡ ግን ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ ከቋንቋቸው ፡ አላጠፉትም ፤ እንዳይሁድና ፡ እንዓረቦች ፡ ለይተው ፡ ጠንቅቀው ፡ ይናገሩታል ።

፲፬ ፤ ፊደሉ ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ መኼዱም ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ በጥንታዊ ፡ ፊደል ፡ ተጥፎ ፡ ከአኩስም ፡ የተገኘው ፡ አንቀጽ ፡ እንሆ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ።

የማናይ ።	ፀጋማይ ።
መሐጸበወ	ወበጺሐሙ ፡
መረሐበ	ብሒሮሙ ፡
መሰለፈአ	አፍለሰሙ ፡
መሀሰሰነአ	እንስሳሆሙ ፡
ረበከየ	ይክበር ፥ ማለት ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ቃል ፡

በቃል ፡ ተርጕመውታል ። አኩስሞች ፡ ግን ፡ ከቀኝ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ ስለ ፡ ተጣፈ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ይሉታል ። (ተረት) አባቱን ፡ አያውቅ ፡ አያቱን ፡ ናፈቅ ፡ እንዲሉ ። ወዲያ ፡ ማዶም ፡ በየመንና ፡ በናግራን ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ አንቀጽ ፡ ጥፈት ፡ በየዋሻውና ፡ በየደንጊያው ፡ በየመቃብሩ ፡ ይገኛል ፤ የብራናም ፡ መጽሐፍ ፡ አይታጣ ፤ ሕምያሮች ፡ ግን ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋቸውን ፡ አጥፍተው ፡ እንደ ፡ ግብጦች ፡ ዐረቦች ፡ ኹነዋል ።

ፍልሰተ ፡ ፊደላት ፡ ወአኃዛቲሆን ።

፲፭ ፤ የፊደል ፡ ተራ ፡ የተፋለሰና ፡ አልፍ ፡ አ ፡ ከርስቱ ፡ ከቀዳማዊነት ፡ ተነቅሎ ፡ በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ሆይ ፡ ሀ ፡ መዠመሪያ ፡ ፊደል ፡ የኾነ ፡ ከፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፤ አበገደህ ፡ የነበረውን ፡ ሀለሐመሠ ፡ ብለው ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ ያፋለሱትም ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡ የነበሩ ፡ ጽርአውያንና ፡ ቅብጣውያን ፡ ናቸው ፡ ይባላል ። ያፋለሱበትም ፡ ምክንያት ፡ የግእዝን ፡ ፊደል ፡ ከአኃዝነት ፡ አውጥቶ ፡ የርሳቸውን ፡ ፊደል ፡ አልፋ ፡ ቤታ ፡ ጋማ ፡ የነበረውን ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ እያሉ ፡ በግእዝ ፡ ፊደል ፡ ላይ ፡ አኃዝ ፡ አድርጎ ፡ ለማግባት ፡ እንዲመቻቸው ፡ ነው ፤ አኃዛችን ፡ ኹሉ ፡ የጽርእና ፡ የቅብጥ ፡ ፊደል ፡ መኾኑን ፡ ኋላ ፡ በበታው ፡ እናመጣዋለን ። ይህም ፡ ሥራ ፡ የግእዝን ፡ ፊደል ፡ ከሴም ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋጅ ፡ አውጥቶ ፡ ጥርጊያ ፡ መንገዱን ፡ አጥፍቶ ፡ ቍጥሩን ፡ አሳስቶ ፡ በዚህ ፡ ብቻ ፡ የቀረ ፡ አይዶለም ፤ በሄኖስ ፡ ራእይ ፡ ተመሥርቶ ፡ የታነጸውን ፡ ያልፋ ፡ ወያን ፡ ምስጢር ፡ አፍርሷል ።

፲፮ ፤ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ አበገደ ፡ እየተረሳና ፡ እየጠፋ ፥ ሀለሐመ ፡ እየሰፋ ፡ ኼደ ፤ ኋላ ፡ ግን ፡ በኹሉ ፡ አገር ፡ ጠፍቶ ፡ በሺዋ ፡ በስሜን ፡ ስለ ፡ ተገኘ ፡ እኩሉ ፡ የሺዎች ፡ ፊደል ፥ እኩሉ ፡ የስሜኖች ፡ ፊደል ፡ ይሉታል ፤ ርሱ ፡ ግን ፡ ከጥ

ንት ፡ ከሰላማ ፡ በፊት ፡ የነበረ ፡ አንቲካ ፡ ፊደል ፡ ነው ። አንቲካነቱንም ፡ ዐረቦች ፡ ሳይ ቀሩ ፡ ሴማውያንም ፡ ያፌታውያንም ፡ በፊደል ፡ ታሪክ ፡ ይመሰክራሉ ፤ በሀገራችንም ፡ ባሎስም ፡ ሐውልት ፡ በስሜን ፡ መጻሕፍት ÷ በሺዋም ፡ በያድባራቱ ፡ በየገዳማቱ ÷ ይል ቁንም ፡ በደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ አለ ፤ ያስተምሩበታል ። ስሙንም ፡ ከሀለሐመ ፡ ለይተው ፡ በዚያው ፡ በጥንቱ ፡ አጠራር ፡ አበገደ ፡ ወይም ፡ አቡጊዳ ፡ ይሉታል ፤ አቡጊ ዳም ፡ ማለት ፡ የግእዙ ፡ ተራ ፡ ሳይፋለስ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ያሉት ፡ ፮ቱ ፡ አዕጹቅ ፡ በመፋለስና ፡ በመዋረስ ፡ እየተዛነቁ ፡ ይጣፋሉና ÷ ስለዚህ ፡ ነው ፤ መዛነቃቸውም ፡ ውጥ ንቅጥ ፡ ኹኖ ፡ የሕዝቅኤልን ፡ ምግብ ፡ ይመስላል ፡ (ሕዝ፬ ፡ ፱) ።

ማዕርገ ፡ ፊደላት ።

፳፪ ፤ የፊደላት ፡ ማዕርግ ፡ ባጣጣፍና ፡ በትምርት ፡ ከ፫ ፡ ይከፈላል ፤ ፫ቱ ፡ ክፍል ፡ የግእዝ ፡ ብቻ ፤ ፩ኛው ፡ ያማርኛ ፡ ብቻ ፤ ፫ኛው ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ መድበል ÷ ጉ ባኤ ፡ ፊደል ፡ ነው ። የግእዙ ፡ ማዕርግ ፡ ከ፫ ፡ መክፈሉ ÷ የወጣኒና ፡ የማእከላዊ ፡ የፍ ጹም ፡ ትምርት ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ ያማርኛውና ፡ መድበሉም ፡ ከ፫ቱ ፡ የሚበልጥ ፡ የፍጹም ፡ ፍጹም ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ማዕርግ ።

፳፪ ፤ ፊደል ።	ስመ ፡ ፊደል ።	ኍልቈ ፡ ፊደል ።
አ	አልፍ ፡	አሐድ ፡
በ (ጰ)	ቤት ፡	ክልኤት ፡
ገ (ጐ)	ገምል ፡	ሠለስት ፡
ደ	ድልት ፡	አርባዕት ፡
ሀ	ሆይ ፡	ኀምስት ፡
ወ	ዋዌ ፡	ሰድስት ፡
ዘ	ዛይ ፡	ሰብዐት ፡
ሐ (ኀ—ኈ)	ሐውት ፡	ሰምንት ፡
ጠ	ጠይት ፡	ተስዐት ፡
የ	የማን ፡	ዐሥርት ፡
ከ (ኰ)	ካፍ ፡	ዕሥራ ፡
ለ	ላዊ ፡	ሠላሳ ፡
መ	ማይ ፡	አርብዓ ፡
ነ	ነሐስ ፡	ኀምሳ ፡
ሠ	ሠውት ፡	ስሳ ፡
ዐ	ዐይን ፡	ሰብዓ ፡
ፈ (ፐ)	ፈፍ ፡	ሰማንያ ፡
ጸ (ፀ)	ጸደይ ፡	ተስዓ ፡

ቀ (ቈ)	ቆፍ ፡	ምእት ፡
ረ	ርእስ ፡	በ ፡ ምእት ፡
ሰ	ሳት ፡ (ሰዓት) ፡	ገ ፡ ምእት ፡
ተ	ታው ፡	ደ ፡ ምእት ።

ሐተታ ።

፲፱ ፤ እሊህም ፡ ፳፪ቱ ፡ ፊደላት ፡ የመልክ ፡ ልዩነት ፡ ያላቸው ፡ ፬ቱ ፡ ድርቦች ፡ (ኀፀጸፐ) ፡ ሳይቀሩ ፡ በ፭ ፡ ጸታ ፡ ተከፍለው ፡ በ፭ቱ ፡ ሕዋሳተ ፡ አፍ ፡ በጕረሮና ፡ በትናጋ ፡ በምላስና ፡ በከንፈር ፡ በጥርስ ፡ ይነገራሉ ፤ ጸታቸውና ፡ ክፍላቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩ኛ ፤ — በጕረሮ ፡ የሚነገሩ ፡ ፭ ፤ — አ ፡ ሀ ፡ ሐ ፡ ኀ ፡ ዐ ።
(እነዚህ ፡ ፭ቱ ፡ ከመላላት ፡ በቀር ፡ መጥበቅ ፡ የላቸውም) ።
፪ኛ ፤ — በትናጋ ፡ የሚነገሩ ፡ ፬ ፤ — ገ ፡ የ ፡ ከ ፡ ቀ ።
፫ኛ ፤ — በምላስ ፡ የሚነገሩ ፡ ፭ ፤ — ደ ፡ ጠ ፡ ለ ፡ ነ ፡ ተ ።
፬ኛ ፤ — በከንፈር ፡ የሚነገሩ ፡ ፮ ፤ — በ ፡ ወ ፡ መ ፡ ፈ ፡ ጰ ፡ ፐ ።
፭ኛ ፤ — በጥርስ ፡ የሚነገሩ ፡ ፮ ፤ — ዘ ፡ ሠ ፡ ጸ ፡ ፀ ፡ ረ ፡ ሰ ።

፪ኛ ፡ ማዕርግ ።

፳ ፤ መላው ፡ የግእዝ ፡ ፊደል ፡ ከናበጋዙና ፡ ከነጓዙ ፡ ከነአኃዙ ።

አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ	፩
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ	፪
ገ ጐ	ጉ	ጊ ጒ	ጋ ጓ	ጌ ጔ	ግ ጕ	ጎ	፫
ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ	፬
ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ	፭
ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ	፮
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ	፯
ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ	፰
ኀ ኈ	ኁ	ኂ ኊ	ኃ ኋ	ኄ ኌ	ኅ ኍ	ኆ	፱
ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ	፲
የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ	፳
ከ ኰ	ኩ	ኪ ኲ	ካ ኳ	ኬ ኴ	ክ ኵ	ኮ	፴
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ	፵
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ	፶
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ	፷
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ	፸
ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ	፹

ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ	፺
ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ	፻
ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ	፪፻
ቀ ቈ	ቁ	ቂ ቍ	ቃ	ቄ ቋ	ቅ ቍ	ቆ	፫፻
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ	፬፻
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ	፭፻
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ	፮፻
ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ	፯፻
ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ	፰፻

፫ኛ ፡ ማዕርግ ፤ አቡጊዳ ።

፳፩ ፤ አቡጊዳሰ ፡ ውእቱ ፡ ኅዉሥ ፡ ዘርዕ ፡ ወሥርጽ ፤ ወቱሱሐ ፡ መልክእ ፡ ሐንፈጽ ። ሑረቱ ፡ አምሳለ ፡ ፍርዝ ፡ እንዘ ፡ በየማኑ ፡ ወበፀጋሙ ፡ አኃዝ ፤ ወፍናዊሁኒ ፡ መብእስ ፡ ወደጋን ፥ አዕቃጼ ፡ ረዋጺ ፡ ሕፃን ።   የፊደሉና ፡ የአኃዙ ፡ ተራ ፡ ከታው ፡ በታች ፡ ፬ቱን ፡ ድርቦች ፡ ኀፀጸፐንና ፡ ፪ቱን ፡ ዲቃሎች ፡ ኈቈን ፡ ጨምሮ ፡ እስከ፲፻ ፡ ይወርድና ፡ ፻ ፡ ለማለት ፡ የአልፍ ፡ አን ፡ ሳድስ ፡ እን ፡ ይጥፋል ፤ አጣጣፉም ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩	አ	ቡ	ጊ	ዳ	ሄ	ው	ዘ	፯
፪	በ	ጉ	ዲ	ሃ	ዌ	ዝ	ሐ	፰
፫	ገ	ዱ	ሂ	ዋ	ዜ	ሕ	ጠ	፱
፬	ደ	ሁ	ዊ	ዛ	ሔ	ጥ	ዮ	፲
፭	ሀ	ዉ	ዚ	ሓ	ጤ	ይ	ከ	፳
፮	ወ	ዙ	ሒ	ጣ	ዬ	ክ	ሎ	፴
፯	ዘ	ሑ	ጢ	ያ	ኬ	ል	ሞ	፵
፰	ሐ	ጡ	ዪ	ካ	ሌ	ም	ኖ	፶
፱	ጠ	ዩ	ኪ	ላ	ሜ	ን	ሦ	፷
፲	የ	ኩ	ሊ	ማ	ኔ	ሥ	ዖ	፸
፳	ከ	ሉ	ሚ	ና	ሤ	ዕ	ፎ	፹
፴	ለ	ሙ	ኒ	ሣ	ዔ	ፍ	ጸ	፺
፵	መ	ኑ	ሢ	ዓ	ፌ	ጽ	ቆ	፻
፶	ነ	ሡ	ዒ	ፋ	ጼ	ቅ	ሮ	፪፻
፷	ሠ	ዑ	ፊ	ጻ	ቄ	ር	ሶ	፫፻
፸	ዐ	ፉ	ጺ	ቃ	ሬ	ስ	ቶ	፬፻
፹	ፈ	ጹ	ቂ	ራ	ሴ	ት	ኆ	፭፻
፺	ጸ	ቁ	ሪ	ሳ	ቴ	ኅ	ፆ	፮፻
፻	ቀ	ሩ	ሲ	ታ	ኄ	ፅ	ጶ	፯፻

፪፻	ረ	ሉ	ቲ	ኃ	ዔ	ጵ	ፖ	፰፻
፫፻	ሰ	ቱ	ኂ	ፃ	ጼ	ፕ	አ	፩
፬፻	ተ	ኁ	ፂ	ጻ	ፔ	እ	በ	፪
፭፻	ኀ	ፀ	ጺ	ፓ	ኤ	ብ	ጎ	፫
፮፻	ፀ	ጹ	ፒ	አ	ቤ	ግ	ዶ	፬
፯፻	ጸ	ፑ	ኢ	ባ	ጌ	ድ	ሆ	፭
፰፻	ፐ	ኡ	ቢ	ጋ	ዴ	ሀ	ዎ	፮
፱፻	ጐ							
፲፻	ቈ							
፼	ኧ							

ያቡጊዳ ፡ ተረፍ ።

፳፪ ፤ መልካቸውንና ፡ ድምጣቸውን ፡ አካኼዳቸውን ፡ ለውጠው ፡ ከዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ትተው ፡ ፭ ፡ ፭ ፡ ብቻ ፡ እየኾኑ ፡ በሕጹጽነት ፡ የሚጣፉ ፡ ፬ቱ ፡ ሕጹጻን ፡ ዲቃሎች ፡ ከናባቶቻቸው ።

ገ	—	ጐ	ጕ	ጓ	ጔ	ጕ
ኀ	—	ኈ	ኍ	ኋ	ኌ	ኍ
ከ	—	ኰ	ኵ	ኳ	ኴ	ኵ (ዅ)
ቀ	—	ቈ	ቍ	ቋ	ቌ	ቍ

የኀና ፡ የከ ፡ ዲቃሎች ፡ ኋና ፡ ኯ ፡ ቅጥላቸውና ፡ ድምጣቸው ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ፩ ፡ ስልት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በማርኛ ፡ ይዋረሳሉ ፤ እናንተ ፡ በሚል ፡ ባ፬ኛው ፡ መደብ ፡ አይታችኋል=አይታችኻል ፥ ሰምታችኋል=ሰምታችኻል ፥ ኋላ=በኋላ ፡ እያሰኙ ፡ ይዋረሳሉና ፤ ከ፪ቱ ፡ ባንዱ ፡ በወደዱት ፡ መጣፍ ፡ ይቻላል ።

ሐተታ ፤ ስለ ፡ ፊደል ፡ ቍጥር ።

፳፫ ፤ ፊደላችንና ፡ የፊደል ፡ ቍጥራችን ፡ በሀለሐ ፡ አካኼድ ፡ ተፋልሶ ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ ስለ ፡ ተሳሳተ ፥ ቍጥሩም ፡ በዚያው ፡ በስሕተቱ ፥ ዛሬም ፡ በውነቱ ፡ ፰፻ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ የዘጠኝ ፡ መቶና ፡ ያሥር ፡ መቶ ፡ የእልፍ ፡ ምልክት ፡ ፊደል ፡ አልነበረውም ። ዛሬ ፡ ግን ፡ ባቡጊዳ ፡ ቍጥር ፡ ምእት ፡ ብሎ ፡ አምኣት ፡ ሳይሉ ፡ እልፍ ፡ ማለት ፡ ስሕተትና ፡ ግድፈት ፡ እንዳይኾን ፥ ከፐ ፡ በታች ፡ ፫ ፡ ፊደላት ፡ ጐ ፡ ቈ ፡ ኧ ፡ ተጨምረውለት ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ መልቷል ። እስከ ፡ እልፍም ፡ በፊደል ፡ መቍጠር ፡ የጥንት ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ያኹን ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ አይዶለም ። የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ በየፊደሉ ፡ እስከ ፡ እልፍ ፡ ይቈጥራል ።

፳፬ ፤ ጐ ፡ ስለ ፡ ቀለበቱ ፡ የ፱፻ ፡ አኃዝ ፡ መኾኑ ፥ አባቱ ፡ ኀርም ፡ ኀ ፡ የሐ ፡ ተወራጅ ፡ ነውና ፥ በተራ ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ጠ ፡ ዘጠነኛነት ፡ ስላለው ፡ ነው ። ቈም ፡ ስለ ፡ ቀለበቱ ፡ ያ፲፻ ፡ ወይም ፡ የሺሕ ፡ አኃዝ ፡ መኾኑ ፥ ቆፍ ፡ ፻ ፡ ነውና ፤ የርሱን ፡ አሥር ፡

ተከትሎ፡ነው ። እ፡ ደግሞ፡እልፍ፡መባሉና፡ያ፲፡ሺሕ፡አኀዝ፡መኾኑ፥በራሱ፡ላይ፡ስለ፡ተቀዳጃት፡ስላንዲቱ፡ቅንጣት፡ነቍጣ፡ነው ። የአልፍ፡አ፡ ጠባይ፡በዕብራይስጥም፡እንደዚህ፡ነው ፤ ብቻውን፡አሐዱ፡ይባል፡የነበረው፡በራሱ፡ላይ፡ነቍጣ፡ሲኾንበት፡፩፡እልፍ፡ይባላል ። ዕብራውያን፡ግን፡እልፍ፡የሚሉት፡እንዳረቦች፡ዐሥሩን፡መቶ፡ነው ። የግእዝም፡እልፍ፡ጥንታዊው፡እንደዚህ፡ነበረ ፤ ይኸውም፡በአኀዙ፡አካኼድ፡ይታወቃል፡ምእት፡ብሎ፡እልፍ፡በማለቱ ። ዐሥሩን፡መቶ፡ወይም፡አንዱን፡ሺሕ፡አምእት፡ብሎ፡፲ሩን፡ሺሕ፡፩፡እልፍ፡ማለት፡ከጽርእና፡ከቅብጥ፡የመጣ፡የሐዲስ፡ግእዝ፡ልማድ፡ነው ።

፹፫ ፤ ካኹን፡ቀደም፡በፊደል፡ተራ፡የቃጣነው፡የአኀዙም፡ነገር፡እንዲህ፡ነው ፤ ጥንታዊው፡የግእዝ፡አኀዝ፡እንደ፡ሱርስት፡እንደ፡ዕብራይስጥ፡እንደ፡ጽርእ፡እንደ፡ቅብጥ፡ያው፡ራሱ፡ፊደሉ፡ነው፡እንጂ፥እንዳረብና፡እንደ፡ላቲን፡ሌላ፡ቍጥር፡ልዩ፡ዐይነት፡አኀዝ፡አልነበረውም ፤ ይህነንም፡ባንደኛው፡ማዕርግ፡አሳይተናል ። በኋላ፡ዘመን፡ግን፡ከሰላማ፡ጋራ፡የነበሩ፡ቅብጣውያንና፡ጽርአውያን፡አስቀድመን፡እንደ፡ተናገርነ ፤ የግእዝን፡ፊደል፡ተራውን፡አፋልሰው፡ከአኀዝነት፡አውጥተው፡የጽርእን፡ፊደል፡ለግእዝ፡ፊደል፡አኀዝ፡አድርገው፡አላኳያውና፡አላምሳያው፡አለፈርጁ፡አላጣማጁ፡እያቈራኙ፡ስለ፡ጣፉት ፤ እንሆ፡ይህ፡ከአሐዱ፡እስከ፡እልፍ፡(፩—፼)፡ያለ፡አኀዝ፡ከሰብዓ፡(፸)፡በቀር፡ኹሉም፡የጽርእና፡የቅብጥ፡ፊደል፡ነው ።

፹፬ ፤ የፊደል፡ትውልድ፡አወራረዱና፡አቀዳዱ፡እንዴት፡ነው፡ብትል ፤ የፊንቅያ፡ፊደል፡ከዕብራይስጥ፥የጽርእ፡ፊደል፡ከፊንቅያ፥የላቲን፡ፊደል፡ከጽርእ፡ተቀድቷል ። የጽርእ፡ፊደላት፡መላው፡፳፬፡ናቸው ፤ የቅብጥ፡ደግሞ፡በነዚህ፡ላይ፡፯፡ጨምሮ፡፴፩፡ነው ። ለኛ፡ግን፡አኀዝ፡የኾኑልን፡፲፯፡ናቸው ፤ ከነዚሁም፡፯ቱና፡፫፡አኀዝ፡እንጂ፡ፊደል፡አይባሉም ፤ ፊደልነት፡ስለሌላቸው፡በፊደላት፡ተራ፡አይጣፉም ። ፬ቱ፡ደ፡ነው ፤ መልኩ፡ተለውጦ፡ዐይኑ፡ዐን፡ይመስላል ፤ በወዲያ፡ግን፡ዴልታ፡፫፡ማእዝን፡ነው ። ፭ቱም፡ሄ፡ነው ፤ ኤ፡ይሉታል ። ፮ቱም፡ዛይ፡ነው ፤ በጽርእ፡ፊደል፡ዋው፡ስለሌለ፡ዛይን፡፯፡ጊዜ፡ጥፈው፡እግሮቹን፡ዘርግተው፡ቈልፈው፡የገን፡ሣልስና፡ኃምስ፡አስመስለው፡፯ና፡፮፡አድርገውታል ፤ ቈላፉው፡ዛይ፡ነው ፤ ዝርጉ፡ስም፡የለውም ። አንዱን፡አልፋ፡ጎዳና፡ቀንዳም፡አድርገው፡ጎዳውን፡አሐዱ፡፩፥ቀንዳሙን፡ዕሥራ፡፳፡እንዳሉት፡ይህም፡እንደዚያ፡ነው ። ፰ቱም፡ሔት፡ነው ፤ እንደ፡ሬሳ፡ተጋድሞ፡ተጥፏል ፤ በጽርእ፡ኤታ፡በሮማይስጥ፡ሐሽ፡ይባላል ። ፱ቱና፡፲ቱም፡ጤትና፡ዮድ፡ናቸው ፤ ቴታ፡ዮታ፡ይኟቸዋል ። ባለቀንዱም፡፳፡፩፡ነው ፤ ፩ዱም፡አልፋ፡ነው ። ፴ና፡፵ም፡ተዛውረው፡ተዘቅዝቀው፡አለመልካቸው፡ተጥፈዋል ፤ ፴፡እንደ፡ሥዕለ፡ጴጥሮስ፡ቍልቍሊት፡ተጥፎ፡ራብዑን፡ሃ፡ይመስላል ፤ አቅንቶ፡ሲያዩት፡ላምዳ፡ነውና፥በጽርእ፡ሠላሳ፡ይባላል ። ፶ም፡ኑን፡ነውና፥በጽርእ፡ኀምሳ፡ይባላል ። ፵ም፡ሚም፡ነው ፤ እንደ፡ላምዳ፡ቍልቍሊት፡ተጥፎ፡ራብዑን፡ሣ፡ይመስላል ።

፷፯፤ ፴ ፡ ግን ፡ የግእዝ ፡ ሮ ፡ ነው ፤ ፆሚክሮን ፡ የሚሉት ፡ ቃናሹ ፡ ፆ ፥ በዴልታ ፡ ምትክ ፡ አድርገው ፡ ፬ቱ ፡ ካሉት ፡ ከዐይኑ ፡ ዐ ፡ ጋራ ፡ በስምና ፡ በመልክ ፡ ተባብሮ ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ ኾነባቸው ፥ በፆ ፡ ፈንታ ፡ ሮን ፡ አግብተው ፡ አለስሙና ፡ አለቍጥሩ ፡ ሰብዓ ፡ ብለውታል ። ፹ም ፡ ፈ ፡ ነው ፤ በጽርእ ፡ ፐ ፡ ይባላል ፤ መልኩ ፡ አልተለወጠም ። ፺ ፡ ግን ፡ አኃዝ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ፊደል ፡ ስላልኾነ ፡ ከቍጥር ፡ ስም ፡ በቀር ፡ የፊደልነት ፡ ስም ፡ የለውም ፤ መልኩ ፡ ተለውጦ ፡ እንደ ፡ ን ፡ ኹኗል ፤ ጥንተ ፡ መልኩ ፡ ግን ፡ ራሱ ፡ ገጥሞ ፡ እግሩ ፡ ቀጥ ፡ ያለ ፡ ነው ። በጽርእ ፡ ፊደል ፡ ዋውና ፡ ጻዴ ፡ ቆፍ ፡ እነዚህ ፫ቱ ፡ ስለሌሉ ፡ በታቸውን ፡ በአኃዝነት ፡ ሌሎች ፡ ወርሰውታል ። ፻ ፡ የተባለም ፡ ሬስ ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ የግእዝን ፡ የ ፡ ይመስላል ፤ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ ሮ ፥ በሮማይስጥ ፡ ፐ ፡ ይባላል ፤ ሬስ ፡ መቶ ፡ መባሉ ፡ በታውን ፡ ትቶ ፡ በቆፍ ፡ በታ ፡ ገብቶ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በግእዝና ፡ በዕብራይስጥ ፡ ኹለት ፡ መቶ ፡ ነው ። ፻፻ም ፡ ኹለት ፡ ሮ ፡ ነው ፤ በጽርእ ፡ ሚርያ ፡ ይባላል ፤ ፪ቱን ፡ ሮ ፡ አቈራኝቶና ፡ አስተሳስሮ ፡ እልፍ ፡ ማለት ፥ እንደ ፡ ጽርአውያን ፡ መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ እንደ ፡ ሴማውያን ፡ ፲ ፡ ጊዜ ፡ መቶ ፡ ወይም ፥ ሺሕ ፡ ማለት ፡ አይዶለም ።

፬ኛ ፡ ማዕርግ ።

ከግእዝ ፡ ፊደላት ፡ የተዴቀለ ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ።

፷፰፤ ምሉ ፡ ዐማርኛ ፡ ያላቸው ፡ ፊደላት ፡ ፯ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ፤ ለቀሩት ፡ ግን ፡ ከራብዖቻቸው ፡ በቀር ፡ ያማርኛ ፡ ቅጥል ፡ የላቸውም ፤ ከነራብዑም ፡ በጜራሽ ፡ የሌላቸው ፡ አሉ ፤ (አ—ዐ ፡ ሀ—ሐ ፡ ወ—የ ፡ ጰ—ፐ) ። ፯ ፡ ያልናቸውም ፡ ምሉአንና ፡ ፍጹማን ፡ ፊደላት ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

ደ	—	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
ዘ	—	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
ጠ	ጸፀ	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ
ከ	—	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
ነ	—	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
ሰ	—	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
ተ	—	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ

ሐተታ ።

፷፱፤ ጨ ፡ የወጣ ፡ ከጠና ፡ ከጸፀ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ከጠ ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፤ በግእዝ ፡ ጸ—ፀ ፡ የሚባለው ፡ ባማርኛ ፡ ጠና ፡ ጨ ፡ ይኾናል ። ማስረጃ ፡ ጸመ ፡ ጠመ ፡ ጸልአ ፡ ጠላ ፤ ጸጕር ፡ ጠጕር ፡ ጬገር ፤ ጸልመ ፡ ጨለመ ፤ ጼው ፡ ጨው ፤ ጻጹት ፡ ጫጩት ፤ ጸርቅ ፡ ጨርቅ ። ፀመደ ፡ ጠመደ ፤ ፀመረ ፡ ጨመረ ፤ ፀበጠ ፡ ጨበጠ ።

ዐማርኛና ፡ ትግሬ ፡ ትግሪኛ ፡ ካባታቸው ፡ ከግእዝ ፡ ጕያ ፡ ሳይወጡ ፡ ጀሸኸ ፡ በማለት ፡ ከዐረብ ፡ ከሱርስት ፡ ከዕብራይስጥ ፥ ዠኘቸ ፡ በማለት ፡ ከሮማይስጥና ፡ ከልጆቹ ፡ ይስማማሉ ፤ ጨ ፡ በማለት ፡ ግን ፡ ከማንም ፡ ከማን ፡ የማይገጥሙ ፡ ብቸኞች ፡ ናቸው ። ሸን ፡ ከጥንታዊ ፡ ግእዝ ፡ ወርሰውታል ፤ ጀ ፡ የዐረቦች ፡ ገ ፡ ነው ፥ ዐረብ ፡ ገ ፡ ሲል ፡ ጂም ፡ ጀመል ፡ ይላል ። ከን ፡ ኸ ፡ ማለት ፡ የዕብራይስጥና ፡ ያማርኛ ፡ የትግሬኛም ፡ ነው ፤ ባረብና ፡ ባሮጌው ፡ ግእዝ ፡ ግን ፡ ኸ ፡ የሚባለው ፡ ኀርም ፡ ኀ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ከፍ ፡ አልነበረም ። ሸ ፡ የሚባለውም ፡ ንጉሡ ፡ ሠ ፡ እንጂ ፥ ሳቱ ፡ ሰ ፡ አልነበረም ፤ ሠውት ፡ ሠና ፡ ሳት ፡ ሰ ፡ ተዛውረውና ፡ ተፋልሰው ፡ አለቦታቸው ፡ ተጥፈዋል ፤ መፋለሳቸውም ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ ነጋሢ ፡ ነጋሽ ፥ ሢመት ፡ ሹመት ፥ ሦክ ፡ ሾኽ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

በጓኋኳቋ ፡ አንጻር ፡ ከግእዙም ፡ ካማርኛውም ፡
የሚገኙ ፡ የራብዕ ፡ ዲቃሎች ፡ ራብዖች ፡ ብቻ ።

(ከግእዙ) ።

፴፤ በ ዳ ዛ ጣ ላ ማ ና ሣ ፋ ጳ ፃ ራ ሳ ታ ።
ቧ ዷ ዟ ጧ ሏ ሟ ኗ ሧ ፏ ጿ ሯ ሷ ቷ ።

(ካማርኛው) ።

ጃ ዣ ጫ ኻ ኛ ሻ ቻ ።
ጇ ዧ ጯ ዃ ኟ ሿ ቿ ።

ለነዚህ ፡ ፊደሎች ፡ ለኹሉም ፡ ዋየላቸው ፡ ዋ ፡ ነው ፤ ቅጥላቸው ፡ ኹሉ ፡ ሀየንተ ፡ ዋ ፡ ኹኖ ፡ በዋ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ። ቅጥላቸው ፡ ቀርቶ ፡ በዝርዝር ፡ ፊደል ፡ ሲጣፉ ፡ ግን ፡ ቡአ ፡ ዱአ ፡ ጁአ ፡ ጬአ ፡ ያሰኛሉ ፤ በዚህም ፡ ዉአ ፡ ይገኛል ፤ ይኸውም ፡ ዋ ፡ ማለት ፡ ነው ። ኹሉንም ፡ ዘርዝሮ ፡ ሲጥፉት ፥ በዉአ ፡ ደዉአ ፡ ጀዉአ ፡ እያሰኘ ፡ የቅጥላቸው ፡ መንታነት ፡ ስለ ፡ ፪ቱ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ሟኗሧጿሯቷ ፡ እነዚህ ፡ ፯ቱ ፡ እንደ ፡ ጓኋኳቋ ፡ ናቸውና ፥ ለግእዝም ፡ ይስማሙታል ። ተሟቅሐ ፡ ይትመዋቃሕ ፡ ይትሟቃሕ ። ተኗለወ ፡ ይትነዋሉ ፡ ይትኗሉ ፤ ምሧዕ ፡ መሧዕት ። መጸተ ፡ መጿቴ ፡ ምጿት ። ምሯጽ ፡ ስሯጽ ። ተቷስሐ ፡ ይተዋሳሕ ፡ ይቷሳሕ ፤ ተቷሳሒ ። አስተቷስሐ ፡ ያስተተዋስሕ ፡ ያስተቷስሕ ፤ አስተቷሳሒ ፡ መስተቷስሕ ። ዋ ፡ ከዕብና ፡ ራብዕ ፡ ማዛመዱ ፡ ቅጥሉ ፡ የአ ፡ ምስለኔ ፡ ስለ ፡ ኾነለት ፡ ነው ፡ (ቍ፲) ።

፲፰ኛ ፡ ማዕርግ ።

፴፩፤ ጉባኤ ፡ ዝርዋን ፡ ፊደላት ፥ ፊደላተ ፡ ግእዝ ፡ ወዐምሐራ ፡ እለ ፡ ምስለ ፡ ሱርስት ፡ ወዐረብ ፡ ወምስለ ፡ ዕብራይስጥ ፡ የኀብራ ።

አ	ኡ	ኢ	ኣ	—	ኤ	እ	ኦ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቧ	ቤ	ብ	ቦ
ገ	ጉ	ጊ	ጋ	—	ጌ	ግ	ጎ
ጐ	»	ጒ	ጓ	—	ጔ	ጕ	»
ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዷ	ዴ	ድ	ዶ
ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጇ	ጄ	ጅ	ጆ
ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	—	ሄ	ህ	ሆ
ወ	ዉ	ዊ	ዋ	—	ዌ	ው	ዎ
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዟ	ዜ	ዝ	ዞ
ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዧ	ዤ	ዥ	ዦ
ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	—	ሔ	ሕ	ሖ
ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	—	ኄ	ኅ	ኆ
ኈ	»	ኊ	ኋ	—	ኌ	ኍ	»
ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጧ	ጤ	ጥ	ጦ
ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጯ	ጬ	ጭ	ጮ
የ	ዩ	ዪ	ያ	—	ዬ	ይ	ዮ
ከ	ኩ	ኪ	ካ	—	ኬ	ክ	ኮ
ኰ	»	ኲ	ኳ	—	ኴ	ኵ	»
ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ዃ	ኼ	ኽ	ኾ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሏ	ሌ	ል	ሎ
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሟ	ሜ	ም	ሞ
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኗ	ኔ	ን	ኖ
ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኟ	ኜ	ኝ	ኞ
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሧ	ሤ	ሥ	ሦ
ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	—	ዔ	ዕ	ዖ
ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፏ	ፌ	ፍ	ፎ
ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጿ	ጼ	ጽ	ጾ
ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	—	ፄ	ፅ	ፆ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	—	ቄ	ቅ	ቆ
ቈ	»	ቊ	ቋ	—	ቌ	ቍ	»
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሯ	ሬ	ር	ሮ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሷ	ሴ	ስ	ሶ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሿ	ሼ	ሽ	ሾ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቷ	ቴ	ት	ቶ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቿ	ቼ	ች	ቾ
ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	—	ጴ	ጵ	ጶ
ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	—	ፔ	ፕ	ፖ

ቍጥር ፡ በፊደልና ፡ በአኃዝ ።

አ በ ገ ደ ሀ ወ ዘ ሐ ጠ የ ከ ለ መ ነ ሠ ዐ ፈ ጸ ቀ ቄ እ
፩ ፪ ፫ ፬ ፭ ፮ ፯ ፰ ፱ ፲ ፳ ፴ ፵ ፶ ፷ ፸ ፹ ፺ ፻ ፲፻ ፼

፮ኛ ፡ ማዕርግ ።

ስለ ፡ እጅ ፡ መኪና ፡ ፊደል ።

፴፪ ፤ ኤውሮፖች ፡ ፊደላቸውን ፡ ሳያሳንሱና ፡ ሳይከፍሉ ፡ እናሳንስም ፡ ሳይሉ ፡ መላውን ፡ ፊደል ፡ ፳፮ቱን ፡ ዘር ፡ ከነአኃዙና ፡ ከነጓዙ ፡ አሳክተውና ፡ አስማምተው ፡ በ እጅ ፡ መኪና ፡ እንዲጥፉ ፥ የኛም ፡ ፊደል ፡ በኤውሮፖች ፡ ልክ ፡ ፳፮ ፡ ዘር ፡ ነውና ፤ እንደ ፡ መዠመሪያው ፡ ማዕርግ ፡ ጭፍራውን ፡ ትቶ ፡ አበጋዙን ፡ ብቻ ፡ ግእዝ ፡ ግእዙን ፡ ባንድ ፡ አይቅር ፡ ሰብስቦ ፡ በ፯ ፡ ዋየል ፡ ቢያስኬዱት ፡ ከእጅ ፡ መኪና ፡ ተስማምቶ ፡ እንደ ነሱ ፡ ፊደል ፡ ይኼዳል ። አኃዙንም ፡ ፲ኛውን ፡ ዘሮ ፡ አድርጎ ፡ የላይ ፡ የታች ፡ ሠረዝ ፡ ቀርቶበት ፡ ከ፩ ፡ እስከ ፡ ፱ ፡ ያለውን ፡ በ፲ቱ ፡ ዘሮነት ፡ ቢያስኬዱት ፡ ከአኃዛቸው ፡ ይሰ ማማል ። ዘሮ ፡ ማለት ፡ የአኃዝ ፡ ዋየል ፡ ወይም ፡ ምእላድ ፥ ወላጤ ፡ ፍቅድ ፡ ወመፈ ድፍድ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ብቻውን ፡ ሲኾን ፡ ባዶ ፡ ጠፍ ፥ አኃዝ ፡ ሲከተለው ፡ አብዢ ፡ ይባላል ፤ ጥሬነቱም ፡ ዘረወንና ፡ ዘርዘረን ፡ ይመስላል ።

ፊደልና ፡ ዋየል ፡ ከነአኃዙና ፡ ከነጓዙ ።

አ በ ገ ደ ሀ ወ ዘ ሐ ኀ ጠ የ ከ ለ
መ ነ ሠ ዐ ፈ ጸ ፀ ቀ ረ ሰ ተ ጰ ፐ ።

ዲቃሎች ።

ጐ ጀ ዠ ኈ ጨ ኰ ኸ ኘ ቈ ሸ ቸ ።

ዋየሎች ።

ኡ ኢ ኣ—ዋ ኤ እ ኦ ።

አኃዞች ።

፩ ፪ ፫ ፬ ፭ ፮ ፯ ፰ ፱ ፲ ።

ምልክቶች ።

. ፡ ፥ ፤ ፦ ። . . . ? ! ( ) - « » — × +

ዐዋጅና ፡ አገባብ ።

፴፫ ፤ ግእዝ ፡ ፊደል ፡ በግእዝነት ፡ ዋየልም ፡ በፊደልነት ፡ ሲነገር ፡ ኹሉም ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ በየጠባዩ ፡ ይነገራል ። ግእዝ ፡ ኹሉ ፡ ዋየል ፡ መፈለጉ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡

ሳብዕ ፡ ነው ፤ ዋየልም ፡ ድምፁን ፡ የሚያወርስ ፡ ለግእዝ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይህም ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ ገደለ ፡ ተገደለ ፡ ቀበረ ፡ ተቀበረ ፡ እያለ ፥ በዋየልም ፡ ታዝሎ ፥ በኡ—ቡ ፡ በኢ—ቢ ፡ በኣ—ባ ፡ በዋ—ቧ ፡ በኤ—ቤ ፡ በእ—ብ ፡ በኦ—ቦ ፡ እያሰኘ ፡ ከገ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ያሉትን ፡ የኹሉን ፡ አካኼድ ፡ ያሳያል ። ዋየልም ፡ በፊደልነቱ ፡ መነሻ ፡ መድረሻ ፡ መካከልም ፡ ቢኾን ፡ እንደ ፡ ግእዝ ፡ ራሱን ፡ ይችላል ፤ ይህም ፡ ኡረኡኤለእ—ኡሩኤል ፤ ኢየአ በእ—ኢዮብ ፤ አፈእአ ፡ አፍአ ፤ ኤለእየአሰእ—ኤልያስ ፤ እነኤ—እኔ ፤ እኘአ—እኛ ፤ ኦረኢተእ—ኦሬት ፡ እያሰኘና ፡ በቁም ፡ ቀሪነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዋየልነቱንም ፡ ያሳያል ። ዋ ፡ ደግሞ ፡ በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ ፊደል ፡ በአንቀጽ ፡ ሲገባ ፥ በጥሬ ፡ መነሻም ፡ ሲገባ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። ምሳሌ ፤ ጐዋጐረ—ጓጐረ ፡ ጐዋጐዋረአ—ጓጓራ ፤ ተነእፈዋፈዋ—ተንፏፏ ፤ ፈዋፈዋተኤ—ፏፏቴ ። በጥሬ ፡ መድረሻ ፡ ሲገባ ፡ ግን ፡ የሩቅ ፡ ሴት ፡ ዝርዝር ፡ ይኾናል ። ምሳሌ ፤ በአለዋ—ባሏ ፤ ለእጅዋ—ልጇ ፤ ዐመአ ቸዋ—ዐማቿ ። የጥሬው ፡ መድረሻ ፡ ሣልስና ፡ ራብዕ ፡ ኃምስና ፡ ሳብዕ ፡ ሲኾንበት ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡ ይበቃል ፤ ይህም ፡ ሰነእጠኢ—ሰንጢ ፡ ሰንጢዋ ፤ ከአረአዋ—ካራዋ ፤ ጐፈረኤዋ—ጐፈሬዋ ፤ መኢደኦዋ—ሚዶዋ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ማእከል ፡ ኹኖ ፡ ግእዝ ፡ ሲቀድመውና ፡ ሲከታተል ፡ ግን ፥ ድምፁን ፡ ለግእዝ ፡ እንዳያወርስና ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ኹኖ ፡ እንዲነገር ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ፪ ፡ ነቍጥ ፡ ይደረግበታል ፤ ይህም ፡ አስተዋ̈ለ ፤ ተዋ̈ዋለ ፤ ከኡ̈ረ ፥ ለኢ̈የ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የኤውሮፓን ፡ ቋንቋ ፡ ተምረው ፡ ለሚጥፉና ፡ ለሚያነቡ ፡ ስላገር ፡ ቋንቋና ፡ ስለ ፡ እጅ ፡ መኪናም ፡ ለሚያ ስቡ ፡ ማመልከቻ ፡ ይኸው ፡ ይበቃል ። የአኃዙም ፡ ነገር ፡ ዐሥርቱ ፡ ዘሮ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዐረቦች ፡ ከህንዶች ፡ ኤውሮፖች ፡ ከረቦች ፡ እንደ ፡ ወሰዱት ፡ እንደዚያው ፡ እንደ ፡ ህንዶች ፡ አኃዝ ፡ ይኼዳል ፤ ከመልክ ፡ በቀር ፡ ያካኼድ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። አኃዝነ ቱና ፡ ፊደልነቱም ፡ የጽርእና ፡ የቅብጥ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በ፫ኛው ፡ ማዕርግ ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፳፫ና ፡ ፳፯) ። የምልክቶችም ፡ አገባብ ፡ ከነስማቸው ፡ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ይነገራል ።

ያልተነገረውም ፡ ያራቱ ፡ ዐይነት ፡ ቍጥር ፡ ምልክት ፡ ይህ ፡ ነው ።

\+ የመደመር ፡
— የመቀነስ ፡
× የማብዛት ፡
÷ የማካፈል ።

የንባብ ፡ ማሳያ ።

መኦአ ፡ አነእበሰአ ፡ ዘእ̈መእነገደ ፡ የእሀኡደአ ፤ ቀደአመአወኢ ፡ ኀየእለ ፡ ሠእ ለአሰኤ ፡ ሠእየኡመ ፡ እገእዘኢአበእሐኤረእ ፡ ነእገኡሠ ፡ ነገሠእተእ ፡ ዘኢ̈ተእየኦጰእ የአ ። ሞአ ፡ አንበሳ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፤ ቀዳማዊ ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ሥዩመ ፡ እግ ዚአብሔር ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ። ፲፱፻፵ ፡ ወይም ፡ 1942 ፡ ፲፱፻፵፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡

የጥፈትና ፡ የመጻሕፍት ፡ መልክ ።

፴፬ ፤ ከንገት ፡ በላይ ፡ በለው ፡ በፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ መልክ ፡ በየራሱና ፡ በየገጹ ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያላቸው ፡ ብዙ ፡ ሕዋሳት ፡ እንዳሉ ፥ በመጻሕፍትም ፡ መልክ ፡ በያንዳንዱ ፡ ገጽ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ያለው ፡ ክፍል ፡ አለበት ። ያልተቀጻው ፡ ብራና ፡ ወረቀት ፡ አንዳንዱ ፡ ጥቅል ፡ ሰሌዳ ፥ ወይም ፡ ሉሕ ፡ ይባላል ፤ ዝርግ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚያ ፡ የሚቀጻው ፡ አንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ ሳይታጠፍ ፡ ቅጽ ፥ ሲታጠፍ ፡ ቅጠል ፡ ይባላል ። ፪ኛ ፡ ቅጠል ፡ የሌለው ፡ እኩሌታ ፡ ቅጽ ፡ ሲኾን ፡ ኅላፍ ፡ ይባላል ። ፬ቱ ፡ ወይም ፡ ፰ቱ ፡ ቅጽ ፡ እየታጠፈ ፡ በንድነት ፡ ሲታሰር ፡ ጥራዝ ፡ ይባላል ። አንዱ ፡ ቅጽ ፡ ተሠምሮ ፡ ሲታጠፍ ፡ ባላ፬ ፡ ገጽ ፡ ከኾነ ፡ ዘንድ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ያለው ፡ የ፪ቱ ፡ ገጽ ፡ ስምና ፡ መልክ ፡ በየክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ውግ ፡ ያለበት ፡ ክፍል ፡ ግራና ፡ ቀኙ ፡ ጠርዝ ፥ መግለጫውና ፡ መግለጫው ፡ ግልየት ፥ ላይኛው ፡ አርእስት ፥ ታችኛው ፡ ኅዳግ ፥ መካከለኛው ፡ ዐምድ ፤ ዕጥፋቱን ፡ እንደ ፡ ወንዝ ፡ አማክሎ ፡ ወደ ፡ ጥራዝ ፡ ያለው ፡ ማዶና ፡ ማዶው ፡ ምስማክ ፡ ይባላል ፤ መከዳ ፡ ማለት ፡ ነው ። በመካከልም ፡ በያንዳንዱ ፡ ውግ ፡ ፊት ፡ ወስፌውና ፡ ርሳሱ ፡ ያለፈበት ፡ ሰንበር ፡ ሰንበሩ ፡ ሢራክ ፥ ቀለም ፡ የሚወድቅበት ፡ ቃዳው ፡ ተለላው ፡ መሥመር ፥ በፊደልና ፡ በፊደል ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ክፍት ፡ ክፍቱ ፡ ኖኅት ፥ በየፊደሉ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፥ ከርሥ ፡ ይባላል ፤ የነጩ ፡ ስም ፡ ይህ ፡ ነው ። የመሥመርም ፡ ሥራ ፡ አብነቱ ፡ የተገኘና ፡ የተቀዳ ፡ ከሙዝ ፡ ቅጠልና ፡ ከጕናጕና ፡ ነው ፡ ይባላል ። የጥቍሩ ፡ ደግሞ ፡ አንዳንዱ ፡ ፊደል ፥ ቀለም ፡ ወይም ፡ ኅር(ወ)መት ፡ ይባላል ፤ ቅርጽ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከነቍጥ ፡ እስከ ፡ ነቍጥ ፡ የሚሰደረው ፡ አንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ንባብ ፡ ይባላል ፤ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ። ቃልንም ፡ ከቃል ፡ በየንባቡና ፡ በየስልቱ ፡ በየብልቱ ፡ ለይተው ፡ ነጥለው ፡ ዘርዝረው ፡ ደምረው ፡ ፩ ፡ ፈርጅ ፡ አድርገው ፡ የሚያሳዩ ፡ የቃል ፡ ምልክቶች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ መልካቸውና ፡ ስማቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

መልካቸው ።	ስማቸው ።
.	ነጥብ ፥ አው ፡ (ወይም) ፡ ነቍጥ ፥ ማጥበቂያ ።
፡	ንኡስ ፡ ነጥብ ፥ አው ፡ ንጻል ፡ (ነጠላ) ።
፤ ፥	ንኡስ ፡ ሠረዝ ፥ አው ፡ ንጻል ።
፤	ዐቢይ ፡ ሠረዝ ፥ አው ፡ ክዑብ ፡ (ድርብ) ።
።	ዐቢይ ፡ ነጥብ ፥ አው ፡ ክዑብ ።

ሐተታ ።

፴፭ ፤ ነጥብና ፡ ነቍጥ ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ናቸው ፤ ነጥብ ፡ የግእዝ ፡ ብቻ ፡ ነቍጥ ፡ የዐረብና ፡ የዕብራይስጥ ፡ ነው ፤ ያውም ፡ አንዳንዱ ፡ ጠብታ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ፪ቱና ፡ ፬ቱ ፡ አይዶለም ፤ ሲበዛ ፡ ነቍጣት ፡ ነጥባት ፡ ወይም ፡ ነጠብጣብ ፡ ያሰኛል ። የጥንቱ ፡ ነጥብ ፡ እንደ ፡ ዜማ ፡ ይዘት ፡ ፩ ፡ ቅንጣት ፡ ብቻ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፤ ፪ኛም ፡ በንዱ ፡ ነጥብ ፡ ፈንታ ፡ እንዳ፲ቱ ፡ ያለ ፡ ዘንግ ፡ ነበረ ፤ ፫ኛ ፡ ግን ፡ አንዱ ፡ ነጥብ ፡ የመጥበቅ ፡ ምልክት ፡ ስለ ፡

ኾነ ፡ እንዳይሞከሽ ፡ በዘንጉ ፡ ፈንታ ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ኹኗል ። ፪ቱን ፡ ፬ቱን ፡ ነቍጥ ፡ ነጥብ ፡ ብሎ ፡ ባንድነት ፡ ስም ፡ መጥራት ፡ በዚያው ፡ በጥንቱ ፡ ባንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በሰዋስው ፡ መንገድ ፡ አይዶለም ። ባማርኛ ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ፬ ፡ ነጥብ ፡ ተብሎ ፡ ከቅጽል ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ፤ ጣፎችና ፡ ባለመጣፎች ፡ ግን ፡ ነቍጥን ፡ ለ፪ቱ ፡ ብቻ ፡ ነጥብን ፡ ላ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ሰጥተው ፡ አለቅጽል ፡ ፪ቱን ፡ ነቍጥ ፡ ፬ቱን ፡ ነጥብ ፡ ብለው ፡ በተለየ ፡ ስም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ አድርገው ፡ ይጠሩታል ። ባለቅኔዎችም ፥ ቃልከ ፡ ነቍጥ ፡ እንዘ ፡ ክልኤቲ ፤ ልሳንከ ፡ አሐቲ ፡ ይእቲ ። ፍቅደ ፡ ነጥብ ፡ በዓላተ ፡ ወልድ ፡ ተስዐቱ ፡ ውእቱ ፡ እያሉ ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ያገቡታል ። ነጥብን ፡ ተስዐቱ ፡ ማለት ፡ ፱ ፡ ቀይ ፡ ሲጨመርበት ፡ ነው ።

አገባባቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

፴፮ ፤ ነቍጥ ፡ የንኡሳን ፡ ቃላት ፡ መለያ ፡ ነው ፤ በንባብ ፡ ኹሉ ፡ ራስ ፡ በያንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ይገባል ። ነጠላ ፡ ወይም ፡ ንኡስ ፡ ሠረዝ ፡ ጠባዩ ፡ ፩ ፡ ሲኾን ፡ መልኩ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ልዩነት ፡ ስላላቸው ፡ እየራሳቸው ፡ በሚታሰሩና ፡ በማይጫፈሩ ፡ በጫጭር ፡ ቃሎች ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ አነ ፡ ቀዳማዊ ፤ ወአነ ፡ ደኃራዊ ፥ ርእስ ፡ ወማኅለቅት ፤ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ፣ አንተ ፡ ዘአሜሃ ፤ ወአንተ ፡ ዘይእዜ ፥ አንተ ፡ ዘእሙንቱ ፤ ወአንተ ፡ ዘለነ ። ተፈለጥ ፡ የማነ ፤ አው ፡ ፀጋመ ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ ግበእ ፡ ድኅረ ፤ ወኢትሑር ፡ ቅድመ ። ድርብ ፡ ወይም ፡ ዐቢይ ፡ ሠረዝ ፥ በፍጹም ፡ ቃል ፡ ማኽል ፡ በንዳንዱ ፡ ፈርጅ ፡ (ፍራዝ) ፡ ውስጥ ፡ እየራሱ ፡ በሚታሰርና ፡ በሚነገር ፡ ባስረጅና ፡ ባፍራሽ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ወምድርሰ ፡ ኢታስተርኢ ፤ ወኢኮነት ፡ ድሉተ ፤ ወጽልመት ፡ መልዕልተ ፡ ቀላይ ፤ ወመንፈሰ ፡ እግዚ ፡ ይጼልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ። ወይቤ ፡ እግዚ ፤ ለይኩን ፡ ብርሃን ፤ ወኮነ ፡ ብርሃን ። ነዐ ፡ ንበር ፡ ማእከሌነ ፡ ወንግረነ ፤ እስመ ፡ ኪያከ ፡ አልሀቀ ፡ እግዚ ። ፈርሀ ፡ ወደንገፀ ፤ ባሕቱ ፡ ኢጐየ ፡ ወኢገገጸ ። ነጥብ ፡ (።) ንኡስ ፡ ምዕራፍ ፡ ነው ፤ አንባቢን ፡ እንደ ፡ ልጓም ፡ ኹኖ ፡ ይገታል ። አንዱ ፡ ፍጹም ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ፈርጅ ፡ ዐጭርም ፡ ረዥምም ፡ ቢኾን ፡ ተሳቢው ፡ ተከቶ ፡ ነገሩ ፡ ሲጨረስ ፡ እንደ ፡ ጒልላት ፡ በጫፉ ፡ በቍንጮው ፡ ይገባል ። ረዥም ፡ ቃል ፥ ወምድርሰ ፡ እንዳል ነው ፡ ያለ ፡ ነው ። ዐጭር ፡ ቃል ፥ በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ ሰማያተ ፡ ወምድረ ። ያማርኛውም ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፡ ነው ፤ ለብቻው ፡ የተለየ ፡ ዐዋጅ ፡ የለውም ።

፴፯ ፤ በነዚህ ፡ ባራቱ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፤ . . . . ነጠብጣብና ፡ ( ) ቀርን ፡ « » አቅርንት ፡ ሲጨመሩ ፡ ቍጥራቸው ፡ ፯ ፡ ይኾናል ፤ የነዚህም ፡ የ፫ቱ ፡ አገባብ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ነጠብጣብ ፡ ከያንዳንዱ ፡ ምዕራፍና ፡ አንቀጽ ፡ ፍሬ ፡ ፍሬው ፡ ጥቅስ ፡ በጥፈት ፡ ሲለቀም ፡ በቀሪው ፡ ቃል ፡ ፈንታ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ መጽሐፈ ፡ ልደቱ ፡ ለኢ ፡ ክር ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም ። አብርሃም ፡ ወለዶ ፡ ለይሥሐቅ ፤ . . . . ወእሴይኒ ፡ ወለደ ፡ ዳዊትሀ ፡ ንጉሠ ፤ . . . . ወኵሎንኬ ፡ ትውልድ ፡ እምአብርሃም ፡ እስከ ፡ ዳዊት ፡ ዐሥርቱ ፡ ወአርባዕቱ ። ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፤ . . . . ወውእቱ ፡ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ። ዳግመኛም ፡ በቋንቋ ፡ መጣፍ ፡ ውስጥ ፡ የተጣፈውን ፡ ቃል ፡ አንዱን ፡ ስም ፡ መላ

ልሶ ፡ በመጣፍ ፡ ፈንታ ፡ በቀሪው ፡ ፊደል ፡ ልክ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ጎግ ፥ ማ . . ። ዳዊት ፥ መዝሙረ ፡ . . . ። አምላክ ፥ ወልደ ፡ . . . . ። ቀርን ፡ እንደ ፡ ዋዌና ፡ እንደ ፡ አው ፡ ነው ፤ ሞክሼና ፡ ባዕድ ፡ አስረጅ ፡ ወይም ፡ ተወላጅ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተጥፎ ፡ በማይነበብ ፥ በ ፡ ዘይቤ ፡ በሚያሰኝ ፡ ነገር ፡ በትርፍ ፡ ንባብ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ወንጌል ፡ ብሂል ፡ በልሳነ ፡ ጽርእ ፤ ወትርጓሜሃ ፡ ስብከት ፡ (ብሥራት) ። እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሂል ፡ ቅቡዕ ፡ (መሲሕ) ። ፲፱፻፷፩ ፡ (፵፪) ፡ ዓ ፡ ም ፡ በግስም ፡ ሲገባ ፡ ጽሒፍ ፤ (ጸሐፈ ፡ ይጽሕፍ ፡ ይጽሐፍ) ፡ መጣፍ ፡ አጣጣፍ ። ጸሓፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ጸሐፍት) ፡ ያሰኛል ። አቅርንት ፡ ያንዱን ፡ ደራሲ ፡ ቃል ፡ ከሌላው ፡ ድርሰት ፡ ለመለየት ፡ ባለድርሳኑ ፡ ሌሎች ፡ ከደረሱት ፡ ከድርሳን ፡ ከተግሣጽ ፡ አብዝቶ ፡ አሳንሶ ፡ በሚጠቅሰው ፡ ቃል ፡ በጥቅስና ፡ በስሑጽ ፡ ይገባል ፤ ጥቅስና ፡ ስሑጽ ፡ የንባብ ፡ የምስጢር ፡ የድርሰት ፡ ማቅኛ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ምሳሌ ፤ ከመ ፡ ዝ ፡ ነአምን ፡ ወከመ ፡ ዝ ፡ ንትአመን ፤ ወንበል ፡ ጸሎተ ፡ ሃይማኖት ። «ነአምን ፡ በአሐዱ ፡ አምላክ ፡ . . . . ። ወንሴፎ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፤ ወሕይወተ ፡ ዘይመጽእ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም» ። ንግበእኬ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ነገር ።

፴፰ ፤ ጣፎችና ፡ ዐታሞች ፡ የፊደላትን ፡ ዘር ፡ በብራና ፡ ማሕፀናቸው ፡ በወረቀት ፡ ሰፋድላቸው ፡ ከመምህራን ፡ እየተቀበሉ ፡ ፀንሰውና ፡ አምጠው ፡ በቀለም ፡ በብርዕ ፡ የሚወልዱት ፡ የጥፈትና ፡ የመጻሕፍት ፡ መልክ ፡ ድርሰቱ ፡ መድበሉ ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ። ይህ ፡ የጣፍነው ፡ ኹሉ ፡ ስምና ፡ መልክ ፡ ታትሞ ፡ ተጥፎ ፡ ተጠርዞና ፡ ታፍፎ ፥ ድጕሱና ፡ ማኅደሩ ፡ ተከናውኖ ፥ ግዙፍና ፡ ምእዙን ፡ ኹኖ ፡ ሥራው ፡ ካለቀለት ፡ በኋላ ፤ መጽሐፉ ፡ በጽላት ፥ ማኅደሩ ፡ በታቦት ፥ ዙሪያው ፡ በ፬ቱ ፡ ማእዝን ፡ ይመሰላል ። ከዚያውም ፡ ዘንድ ፥ ቀኙ ፡ የምሥራቅ ፡ ግራው ፡ የምዕራብ ፥ ራሱ ፡ የሰሜን ፡ እግሩ ፡ የደቡብ ፤ ፬ቱ ፡ ቀርን ፡ በነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ የንኡስ ፡ ማእዝን ፡ ምሳሌ ፡ ነው ።

፴፱ ፤ ለንባቡም ፡ ትምርት ፥ ለስልቱና ፡ ለማዕርጉ ፡ እንዳሪቱ ፡ ጸዋትወ ፡ ዜማ ፡ ፭ ፡ ክፍል ፡ አለው ፤ ፩ኛው ፡ ቍጥር ፥ ፪ኛው ፡ ግእዝ ፥ ፫ኛው ፡ ወርድ ፥ ፬ኛው ፡ ዐቢይ ፥ ፭ኛው ፡ ድጋም ፡ ወይም ፡ ማነብነብ ፡ ይባላል ። እነዚህም ፡ ፭ቱ ፡ ክፍሎች ፡ ጸዋትወ ፡ ንባብ ፡ ተብለው ፡ ኹሉም ፡ በሕፃን ፡ አካኼድ ፡ ይመሰላሉ ፤ ቍጥር ፡ እንደ ፡ መንኰቀቅ ፥ ግእዝ ፡ እንደ ፡ መዳኽ ፡ ነው ፤ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ በሣር ፡ በሥንጥር ፡ ይነገራሉ ። ቍጥር ፡ በኖኅትና ፡ በኖኅት ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የያንዳንዱን ፡ ፊደል ፡ ራስ ፡ ራሱን ፡ በሣር ፡ እየነኩ ፥ ፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ስም ፡ ስሙን ፡ ለይቶ ፡ መጥራት ፡ ነው ። ግእዝ ፥ ከነቍጥ ፡ እስከ ፡ ነቍጥ ፡ በያንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ያሉትን ፡ ፊደሎች ፡ እንደ ፡ መሠረዝ ፡ ሣሩን ፡ በላያቸው ፡ እያሳለፉ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቡ ፡ ማጋጠም ፡ ነው ። ወርድ ፥ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ በማዛረፍና ፡ በማናበብ ፡ የሚወድቅና ፡ የሚነሣ ፡ የሚጠብቅና ፡ የሚላላ ፡ ቀለም ፡ ለይቶ ፡ በሐዘንዚን ፡ ቃል ፡ እየጮኹና ፡ እያለፉ ፡ እየተደገፉ ፡ ማንበብ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ እጅን ፡ ተይዞ ፡ አቱ ፡ ሥግሩ ፡ ታቱ ፡ ሥግሩ ፥ ወይም ፡ ዳዴ ፡ ዳዴ ፥ አንድ ፡ ኹለት ፡ እየተባሉ ፡ በመኼድና ፡ በመራመድ ፥ በማንገር

ገር ፡ በመወናከር ፡ ይመሰላል ፡፡ አቡጊዳና ፡ ወርድ ፡ ንባብ ፡ ለተማሪ ፡ በጣም ፡ ይጠቅማሉ ፤ አለነዚህ ፡ አለኹለቱ ፡ በፊደል ፡ በንባብ ፡ ቶሎ ፡ መሠልጠን ፡ አይቻልም ፡፡ ዐቢይ ፡ ንባብ ፥ ራስን ፡ ችሎ ፡ እየተቀናጡ ፡ ቶሎ ፡ ቶሎ ፡ እንደ ፡ መኼድ ፡ ኹሉ ፤ በነቍጥ ፡ በሠረዝ ፡ የተለየውን ፡ ቃል ፡ ከነጥብ ፡ እስከ ፡ ነጥብ ፡ እንደሚገባው ፡ እያሰሙ ፡ እያሰ ማሙ ፡ ማንበብ ፡ ነው ፡፡ ድጋም ፡ ከደጋሚው ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ የማይሰማው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሩጫ ፡ አካኼድ ፡ ይመሰላል ፡፡ የሚጠብቅና ፡ የሚላላ ፡ ቀለም ፡ ያልነውም ፡ ልዩ ፡ ልዩነቱ ፡ በንባብ ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፥ በምስጢርም ፡ እንጂ ፤ መላላት ፡ የሥራ ውን ፡ ቀሊልነትና ፡ ገርነት ፥ መጥበቅ ፡ ግን ፡ ከባድነቱን ፥ በኀይልና ፡ በግድ ፡ መኾ ኑን ፡ ያሳያል ፡፡ ከግእዝም ፡ ይልቅ ፡ ዐማርኛ ፥ ገደለ ፡ ሰበረ ፥ ዐረሰ ፡ ቈፈረ ፥ ዐጨደ ፡ ነቀለ ፡ እያሰኘ ፡ አጥብቆ ፡ ያሳያል ፤ ዕብራይስጥም ፡ እንዳማርኛ ፡ ነው ፡፡ ጸዋትወ ፡ ፊደል ፡ የተባለው ፡ የሰዋስውና ፡ የግስ ፡ መቅድም ፡ እስከዚህ ፡ ነው ፡፡

የታሪክ ፡ መርገፍ ፡ የመቅድም ፡ አጫዋች ፡፡

ውዳሴ ፡ ዕበያ ፡ ወክብራ ፡ ለብእሲተ ፡ ሰማይ ፡ ፊደል ፡ አርአያ ፡ ድንግል ፡፡

፴ ፤ ንግባእኬ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ነገር ፡ ወባህል ፤ ወንሕትታ ፡ ከዕበ ፡ ለቅድስት ፡ ፊደል ፥ በዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ አርአያ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ አምሳል ፡ እንዘ ፡ ኪያሃ ፡ ንሜስል ፡ ወናስተማስል ፡፡ በመኑ ፡ በአምሳለ ፡ መኑ ፡ ትትሜሰል ፡ ፊደል ፤ በምድረ ፡ ሎዛኑ ፡ ወዳቤር ፡ ሀገረ ፡ ሰዋስው ፡ ወመጽሐፍ ፥ ወሚመ ፡ በሲና ፡ ጉባኤ ፡ መላእክት ፡ አእ ላፍ ፤ አው ፡ በጽዮን ፡ ሀገረ ፡ ዳዊት ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ቅድስት ፤ ጽዮ ንሰ ፡ ወሳሌም ፥ መካነ ፡ ርእሱ ፡ ለአዳም ፥ ወመክፈልተ ፡ ርስቱ ፡ ለሴም ፤ እስመ ፡ እም ጽዮን ፡ ይወፅእ ፡ ሕግ ፡ ወቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡፡ ፊደልሰ ፡ አሚን ፡ መሠረተ ፡ ነገር ፡ ወጥንት ፤ ወከልአኒሃ ፡ መጻሕፍት ፡ ሕንጻ ፡ ወንድቅ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ምግባር ፡ ወትሩፋት ፡፡ ሥረዊሃ ፡ ሥርወ ፡ ቀለማት ፥ ዐቃቢረ ፡ ፈውስ ፡ ወመድኀኒት ፡ ዘመህሮ ፡ ለኖኅ ፡ አሐዱ ፡ እመላእክት ፡ ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ታቦት ፤ ወሥ ርወ ፡ ነገራ ፡ ይቀውም ፡ በስምዐ ፡ ሠለስቱ ፡ ገጻት ፡ ከመ ፡ ሥርወ ፡ እሴይ ፡ ወዳዊት ፡፡ ሠናይትኬ ፡ ሠናይት ፡ እምኵሎን ፡ ሠናያት ፥ ላሕየ ፡ ፈጣሪ ፡ ሕያው ፡ ወሥነ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥ ረት ፤ እስመ ፡ ጕላቲሃ ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤት ፤ ወሱባዔሃኒ ፡ ፍጹም ፡ ሱባዔ ፡ ዕለት ፡ እም ዕለተ ፡ እሑድ ፡ ግእዝ ፡ እስከነ ፡ ሳብዕት ፡፡ አርአያሃኒ ፡ አዳም ፡ አርአያ ፡ ሥላሴ ፡ ቅድስት ፤ ወአምሳሊሃኒ ፡ ንዮሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ቃላት ፥ ወሰሌዳቲሃ ፡ ጽላት ፡፡ ጽሕፈታሂ ፡ መንክር ፡ ዘእ ግዚአብሔር ፡ ጽሕፈት ፡ በጸፍጸፈ ፡ ሰማይ ፡ ሳብዕ ፡ ሰሌዳ ፡ እሳት ፤ ወግብረታሂ ፡ ዕጹብ ፡ ግብረ ፡ መለኮት ፡ እምኀበ ፡ አልበ ፡ ማየ ፡ ሕመት ፡፡ ታበታ ፡ ደቂቀ ፡ ሴት ፤ ወደብተራሃ ፡ ሰብአ ፡ ትካት ፡፡ አዕማዲሃሰ ፡ ኖኅ ፡ ወሴም ፡ ካም ፡ ወያፌት ፤ ወምዕማዲሃ ፡ ነቢያት ፡ ወካ ህናት ፡፡ አርእስቲሃ ፡ አብርሃም ፡ ይሥሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ አርእስተ ፡ አበው ፡ ቀደምት ፤ ወደመና ፡ ርእሳ ፡ ብሩህ ፡ መንፈስ ፡ ትንቢት ፡፡ አረፋቲሃ ፡ ዘዕንቍ ፡ እእባነ ፡ ልብሰ ፡ አሮን ፡ ሕስት ፤ ወመሠረታ ፡ ዘጽድቅ ፡ ኰኵሐ ፡ ሃይማኖት ፤ ወኰኵሕሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ እብነ ፡ ርእሰ ፡ ኵሉ ፡ ማእዘንት ፡ ዘመነንዎ ፡ ነደቅት ፡፡ ቅድስተ ፡

ቅዱሳን፡አበው፡ነቅዐ፡ምስጢራት፤ወመንበረ፡ስብሐት፡ድልው፡እምአፈ፡ደቂቀ፡ወሕፃናት ። ኵለንታሃ፡ወርቅ፡ተቋመ፡ማኅቶት፥ወመድሎተ፡ወርቃ፡ጽሩይ፡መጠነ፡መክሊት፤ አዕጹቂሃኒ፡አዕጹቀ፡ዘይት፡አምሳለ፡ሰብዐቱ፡ሀብታት፥ወመሳውሪሃ፡አእላፍ፡ብሩሃነ፡አልባብ፡ጸሐፍት ። ጸዳለ፡ብርሃና፡ወሥና፡ብዝኀ፡ትምህርት፤ወብርሃናስ፡ውእቱ፡ገባሬ፡ብርሃናት፡ዐበይት፡ዘበጸዳሉ፡ብርሃኑ፡ሰሰለ፡ጽልመት ።

፶፩ ፤ ጥብልልት፡ራእዩ፡ወፋእሙ፡ለበላዔ፡መጽሐፍ፡ሕዝቅኤል፤ወስቴ፡ጽዋዑ፡ለዕዝራ፡ደመ፡ሕብረ፡እሳት፡አስካል፡ዘያውዒ፡ልበ፡ወያንበለብል ። ይእቲኬ፡ድንግል፡ወላዲተ፡ቃል፡በብሥራተ፡መልአክ፡ገብርኤል፤መጥበቢተ፡አብዳን፡ኖሎት፡ወሰብአ፡ሰገል፡እለ፡ውስተ፡ዓለም፡ኀል፤እስመ፡ሀላዌሁ፡ለቃል፡ሀላዌ፡ፊደል፡በከመ፡ተነበየ፡ዳንኤል፡ወፈከረ፡ላቲ፡በብዙኅ፡አምሳል ። ወኮከበኒ፡ታው፡ጽዱል፡ኮከበ፡ወንጌል፡ዘቦቱ፡ትእምርተ፡መስቀል ።　አበዊነሂ፡ይብልዋ፡በዘአበዊሆሙ፡በህል፡ወለቱ፡ለሄኖስ፡ንእስተ፡አካል፡ወእኅተ፡አቡሁ፡ለመላልኤል ። ፍኅርቱ፡ለያሬድ፡ልሂቅ፡ብሉየ፡መዋዕል፤ወመፅመርተ፡ብርዑ፡ለሔኖክ፡ጸሓፌ፡ጥበቡ፡ለልዑል ። ሱታፌ፡ንባቡ፡ወቃሉ፡ለማቱሳላ፡ባዕል፤ወፍቅርተ፡ላሜኅ፡ወኖኅ፡ወራዙተ፡ኀይል ።

፶፪ ፤ ልህቅት፡ይእቲ፡እምሰብዓ፡ሊቃናት፤ወብሊት፡ዘእምቅድመ፡ብሉይ፡ኦሪት ። ሐፃኒተ፡ሙሴ፡ሕፃን፡ዘአኮ፡ይብስተ፡አጥባት፤ወጥልልተ፡ርሥአን፡ዕቤርት፡እሞን፡ለዕቤራተ፡ሕግ፡መጻሕፍት፡ወለአዋልድ፡ንኡሳት፤በከመ፡ተብህለ፡ስሳ፡እማንቱ፡ንግሥታት፡ወሰማንያ፡ዕቁባት፥አዋልድሰ፡እለ፡አልቦን፡ኈልቍ፡ወመስፈርት ። ወላዲቱ፡ለጥበብ፡ሕያው፡ወላዬ፡ሕይወት፤ወእምሔውቱ፡ለነገረ፡ኵሎን፡በሓውርት ። ጽዕዳዌ፡ሥዕርታ፡ክርስቶስ፡ቅቡዐ፡መንፈስ፡ከመ፡ፀምረ፡በግዕ፡ጌዴዎን፡ወከመ፡ሜላት፡ፍሑስ፤ወቂሐተ፡ገጻ፡ልሁብ፡መንፈሰ፡ጸጋሁ፡ለአብ፡መስተፍሥሔ፡ልብ ። ድምድማሃ፡ድሉል፡በመሥዕርተ፡ብርዕ፥ወሕብረ፡ቀለማ፡ጸሊም፡ከመ፡ሕብረ፡ቋዕ፤ወቀይሕ፡ከመ፡ደመ፡በግዕ ።　በእንተዝ፡ትልሒ፡እምፀሓይ፡ወእምኵሉ፡ንብረተ፡ከዋክብት ። እንዘ፡ምስለ፡ብርሃን፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳማዊት፤ወእንዘ፡በርሥእ፡ሀለወት፡ኵሎ፡ትሔድስ፤ወለትውልደ፡ትውልድ፡ውስተ፡ነፍስ፡ጻድቃን፡ትትፋለስ ።

፶፫ ፤ ይእቲ፡ትኄይስ፡እምዕንቍ፡ክቡር፤ወኵሉ፡ክብር፡ኢመጠና ። ላቲ፡ምክር፡ወዕዘዝ፤ወላቲ፡ጽንዕ፡ወአእምሮ ። ባቲ፡ነገሥት፡ይነግሡ፤ወባቲ፡ኀያላን፡ይጽሕፉ፡ጽድቀ ። ባቲ፡ዐቢያን፡ይከብሩ፤ወባቲ፡መኳንንት፡ይእኅዙ፡ምድረ ። እለ፡ያፈቅርዋ፡ታፈቅር፥ወእለ፡የዐቅብዋ፡ተዐቅብ፤ወእለ፡የኅሥዋ፡ላቲ፡ይረክቡ፡ሞገሰ ። ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡ታንሶሱ፤ወውስተ፡አሠረ፡ጽድቅ፡ትትመየጥ፡ከመ፡ተሀበሙ፡ለእለ፡የአምርዋ፡ጥሪተ፡ወመዛግብቲሆሙ፡ከመ፡ትምላእ፡ተድላ ። ዘኵሎ፡የአምር፡ውእቱ፡የአምራ፤ወዘኵሎ፡ይመልክ፡ውእቱ፡አሠነየ፡

ፍኖታ ። ውእቱ ፡ ወሀበ ፡ ለሄኖስ ፡ ቀኖልዔሁ ፡ ወለቃይናን ፡ ቅዱሱ ። ወእምዝ ፡ አስተ ርአየት ፡ ዲበ ፡ ምድር ፤ ወአንሶሰወት ፡ ውስተ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ። ናሁ ፡ ሐነጸት ፡ ላቲ ፡ ቤተ ፤ ወአቀመት ፡ ሰብዐተ ፡ አዕማደ ። ዘብሐት ፡ ዘዚአሃ ፡ ጥብሐ ፥ ወቶስሐት ፡ ውስተ ፡ ስያሓ ፡ ዘዚአሃ ፡ ወይና ፤ ወአስተዳለወት ፡ ዘዚአሃ ፡ ማእደ ። ወፈነወት ፡ ዘዚአሃ ፡ አግ ብርተ ፡ በነዋኅ ፡ ስብከት ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ዘአብድ ፡ ውእቱ ፡ ይትገሐሥ ፡ ኀቤየ ፤ ወለ እለሂ ፡ የሐጽሙ ፡ አእምሮ ፡ ትጼውዕ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፥ ንዑ ፡ ብልዑ ፡ ኅብዝትየ ፡ ወስ ተዩ ፡ ወይንየ ፤ ወኅድግዋ ፡ ለእበድ ፡ ወሕየዉ ። ፊደልሰ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘለክአ ፡ ወእደ ፡ መንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ ዘአስተናበሮ ፡ ወሠርዖ ፥ ዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ይኩን ፡ ስፉሐ ፡ ሰሌዳ ፡ ተሰብአ ፥ ወምስለ ፡ ኃጥአን ፡ ይትኈለቍ ፡ በሱባዔ ፡ ኅለት ፡ ተኰርዖ ፥ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አልፋ ፡ ወዖ ፤ በበ ፡ ስብዕ ፡ ስብዐ ፡ እንበለ ፡ አጽርዖ ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ትውልድ ፡ ያስተበፅዖ ፥ በአሐዱ ፡ ቃለ ፡ አውሥአ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግ ዚኦ ፡ እግዚኦ ። ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወአኰቴት ፡ ዕበይ ፡ ወበርከት ፥ ውዳሴ ፡ ወማሕሌት ፤ ክብር ፡ ወብዕል ፡ ዕዘዝ ፡ ወኀይል ፡ ለልዑል ፡ ወሃቤ ፡ ፊደል ፤ ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ፡ ወ ለዓለመ ፡ ዓለም ፤ አሜን ። ወለእለሂ ፡ ነሥእዋ ፡ እምኔሁ ፡ በአሚን ፡ ከመ ፡ ጽላተ ፡ ሕግ ፡ ወኪዳን ፡ ወከመ ፡ ቅዱስ ፡ ቍርባን ፥ ለርእሰ ፡ ነቢያት ፡ ሄኖስ ፡ ወለበኵረ ፡ ነገ ሥት ፡ ቃይናን ፤ እስመ ፡ ከመ ፡ ሙሴ ፡ ወአሮን ፡ ክቡዳነ ፡ ክልኤ ፡ አቅርንት ፡ ወአም ርሕተ ፡ ሠናይ ፡ ፍኖት ፡ ለዕዉራነ ፡ ልብ ፡ ሰብአ ፡ ትካት ። ፍኖትሰ ፡ ፊደል ፡ ዕንስተ ፡ ወንጌል ፥ ወስፍሕተ ፡ ማሕፀን ፡ ትንቢት ፡ ለወሊደ ፡ ተስፋ ፡ ሥግው ፡ እምኍልቄ ፡ ዕ ሥራ ፡ ወክልኤቱ ፡ ዘመደ ፡ ፍጥረት ፡ አበው ፥ ወእምዝርዐ ፡ ያዕቆብ ፡ ሰዋስው ።

ዐጭርና ፡ ቍርጭኝ ፡ ሰዋስው ፡

የመምህራን ፡ ዐይን ፡ ያዕቆብ ፡ እንደ ፡ ረኸሙ ፡ አጥርቶና ፡ ቀምሎ ፡
ያላየው ፥ ቀርበም ፡ እንደ ፡ ሐኪም ፡ ያልዳሰሰውና ፡ ያልፈወሰው ።

ሰዋስው ፡ ማለት ፡ ዘይቤው ፡ መሰላል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እሙን ፡ ትርጓሜው ፡ ግን ፡ የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋጅ ፥ ያሰካኩና ፡ ያጣጣፉ ፡ ያነጋገሩ ፡ ፈርጅ ፥ የንባቡ ፡ ኹሉ ፡ እ ጅና ፡ ፍንጅ ፥ አስተሳሰሩና ፡ አፈታቱ ፡ ተለይቶ ፡ የሚታወቅበት ፡ የትምርት ፡ ደንብ ፡ ፍርድና ፡ አገባብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ።

አዝመራ ፡ ታጭዶ ፡ ሲሰበሰብ ፡ ብዙው ፡ አገዳ ፡ ፩ ፡ እስር ፡ ነዶ ፥ ብዙው ፡ ነዶ ፡ ፩ ፡ ሙሉ ፡ ዕቅፍ ፥ ብዙው ፡ ዕቅፍ ፡ ፩ ፡ ጕቶ ፥ ብዙው ፡ ጕቶ ፡ ፩ ፡ ታላቅ ፡ ክምር ፡ እንዲ ኾን ፤ የሰዋስውም ፡ ክፍል ፡ እንዲሀ ፡ ነው ፤ ምዕራፍ ፡ በታላቅ ፡ ክምር ፡ ይመሰላል ። ብዙው ፡ ብትን ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ በየወገኑና ፡ በያይነቱ ፡ ሲሰበሰብና ፡ ሲ ለቀም ፡ ነዶውና ፡ ዕቅፉ ፡ ጕቶው ፡ በ፫ ፡ ዐይነት ፡ ቍጥር ፡ ተቈጥሯል ፤ ብትኑ ፡ ቃል ፡ በነዶው ፡ ቍጥር ፥ ነዶው ፡ ቃል ፡ በዕርከን ፥ ዕርከንም ፡ በዐቢይ ፡ ክፍል ፡ ተጠቅልሎ ፡ ፫ ፡ ብቻ ፡ ኾኗል ። በያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ አርእስተ ፡ ቃል ፡ ንኡስ ፡

ክፍል ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ዕርከን ፡ ተብሏል ፤ ፩ ፡ ክፍል ፡ ትምርት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፩ ፡ ሙሉ ፡ ዕቅፍ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፬ቱና ፡ ፫ቱ ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ በ፪ ፡ ምዕራፍ ፡ ይከፈላሉ ፤ ክፍላቸውና ፡ ስማቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

የሰዋስው ፡ ክፍሎች ፡ ስምና ፡ ተራ ።

መዠመሪያ ፡ ምዕራፍ ፡ ባላ፬ ፡ ክፍል ።

፩ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅምር ፡ ባለብዙ ፡ ሕብር ።
፪ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ርባ ፡ የሰዋስው ፡ ሆድና ፡ ዠርባ ።
፫ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ጥሬ ፡ የርባታ ፡ ቅንጣትና ፡ ፍሬ ።
፬ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅጽል ፡ ባለቤት ፡ አከል ።

፪ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፫ ፡ ክፍል ።

፭ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ንባብ ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ተናባቢ ።
፮ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ አገባብ ፡ የዘርና ፡ የነባር ፡ ሕንባብ ።
፯ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፡ የሠምና ፡ የወርቅ ፡ ዡርጓኔ ።

፫ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ጸዋትወ ፡ ግስ ፡

ባለ፳፯ ፡ ክፍልና ፡ ራስ ፡ ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ድረስ ።

ጸዋትውም ፡ ማለት ፡ ጓዝና ፡ ወገን ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጸዋትወ ፡ ቀዳሴ ፡ እንዲሉ ። ያጭሩ ፡ ሰዋስው ፡ ልክና ፡ መልክ ፥ ወርዱና ፡ ቁመቱ ፡ አርእስቱ ፡ ይህ ፡ ነው ። የቀረውን ፡ በየነዶውና ፡ በየቅፉ ፡ በየጕችው ፡ ቃል ፡ ተመልከት ፤ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ላንዱ ፡ መቅድምና ፡ አርእስት ፡ እየኾነ ፡ ሰዋስውነቱን ፡ ስንስለት ፡ አድርጎ ፡ ያሳይ ኻል ። ከዚህም ፡ ሰዋስው ፡ የቀረውን ፡ ረዥም ፡ ትምርት ፡ ኅሊናችን ፡ ዐጥሮ ፡ ስላልደረሰበት ፡ ለኋላ ፡ ልጆች ፡ ትተነዋል ፡ (ማቴ፯ ፡ ፯ና ፡ ፰) ።

መዠመሪያ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፬ ፡ ክፍል ፡ ጎረ ፡ ቤተ ፡ ወንጌል ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

የሰዋስው ፡ ዐዋጅ ፡ ርባ ፡ ቅምር ።

የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ያውም ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ተባትና ፡ እንስት ፡ እንዲባል ፤ ሰዋስው ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ፡ የቋንቋም ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ዘርና ፡ ነባር ፥ ወይም ፡ ስምና ፡ ግብር ። ወንድና ፡ ተባት ፡ ሴትና ፡ እንስት ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ በ፪ነት ፡ እንዲታዩ ፥ እነዚህም ፡ ፬ቱ ፡ ስሞች ፡ ዘርና ፡ ግብር ፡ ነባርና ፡ ስም ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ፪ኛም ፡ የመሰላል ፡ ዕርከን ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ በ፪ ፡ አዕማድ ፡ እንዲወሰን ፤ የቋንቋም ፡ ትምርት ፡ ስሙና ፡ ክፍሉ ፥ ስልቱና ፡ ባህሉ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ ዐይነቱና ፡ ሕብሩ ፡ አርእስተ ፡ ነገሩ ፡ በነዚህ ፡ በ፪ቱ ፡ ብቻ ፡ ተወስኗል ፤ ከስ ምና ፡ ከግብር ፡ አይወጣም ። ሲዘረዘሩ ፡ ግን ፡ አንቀጽና ፡ ርባታ ፥ ዝርዝር ፥ ቅጽልና ፡

ጥሬ ፥ አገባብ ፥ ሠምና ፡ ወርቅ ፥ ሙሻዘር ፥ ሠረዝ ፥ አንጻር ፡ ተብለው ፡ ፲ ፡ ይኾናሉ ፤ ዝርዝር ፡ ከርባታ ፥ አገባብ ፡ ከጥሬ ፡ ሲደረቡ ፡ ግን ፡ ፳ ፡ ብቻ ፡ ኹነው ፡ ይቀራሉ ። የሰዋስውን ፡ ክፍል ፡ ዝቅ ፡ ብለው ፡ ፫ና ፡ ፬ ፡ ፮ ፥ ከፍ ፡ ብለው ፡ ፲፪ና ፡ ፲፰ ፡ የሚሉ ፡ አሉ ።

መዠመሪያ ፡ ዕርከን ፡ ወይም ፡ ቀዳማይ ።

የዘርና ፡ የነበር ፡ ጠባይ ።

ዘር ።

፩ ፤ ነጠላ ፡ ግስን ፡ ከነርባው ፡ የሚያስገኝ ፥ ጥሬ ፡ ዘርን ፡ ኹሉ ፡ የሚወልድ ፡ በሊዕ ፡ ሰትይ ፡ ጸጊብ ፡ ሰኪር ፡ መዊት ፡ ሐዪው ፡ እያለ ፡ በሦስት ፡ ፊደል ፡ በቅሎ ፡ የሚኼድ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኀጠተ ፡ ቃል ፥ አባት ፡ ዘር ፡ ይባላል ፤ አባትነቱም ፡ አዳምን ፡ ይመስላል ። አባት ፡ ዘር ፥ ርሱ ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ሥር ፡ ኹኖ ፡ ሌላውን ፡ ፍሬ ፡ ቃል ፡ ቢያስገኝ ፡ እንጂ ፡ ለርሱ ፡ አስገኝና ፡ አባት ፡ የለውም ። ፪ኛም ፡ ሥረ ፡ ነገር ፡ መሠረተ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ አርእስት ፡ ይባላል ። ፫ኛም ፡ ዐጕል ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ንኡስ ፡ ይባላል ። ስሞቹ ፡ እንደ ፡ ፊደሎቹ ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ አባት ፡ ዘር ፥ አርእስት ፥ ንኡስ ፡ አንቀጽ ።

፪ ፤ ዘር ፡ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ የግስ ፡ ጥንት ፡ የርባ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ከአናቅጽ ፡ በፊት ፡ ይጣፋል ፤ ከርባታ ፡ በፊት ፡ ይነገራል ። ጣፊም ፡ አንባቢም ፡ ወንጌል ፡ ዘዮሐንስ ፡ ሳይል ፡ ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፡ እንዳይል ፤ አርእስትን ፡ በጥፈትም ፡ በመነገርም ፡ ንባብ ፡ እንዳይቀድመው ፥ ዘርንም ፡ አንቀጽና ፡ ጥሬ ፡ አይቀድሙትም ። የዚህ ፡ መጽሐፈ ፡ ግስ ፡ ቀዋሚ ፡ ግብሩ ፡ ደገኛ ፡ ነገሩ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ እናት ፡ ዘር ፡ ሳትቀበል ፡ እንዳትፀንስ ፡ ርሱም ፡ ዘር ፡ ሳያስቀድም ፡ አንቀጽ ፡ አይጥፍም ። ምንጩን ፡ አሳይቶ ፡ ውሃውን ፥ ዛፉን ፡ አሳይቶ ፡ ፍሬውን ፡ እንደ ፡ መስጠት ፡ ኹሉ ፥ ዘሩን ፡ በፊት ፡ አንቀጹን ፡ በኋላ ፡ ያመጣዋል ፤ ባፈ ፡ ታሪክም ፡ የቀድሞ ፡ መምህራን ፡ ዘር ፡ ሳያስቀድሙ ፡ አይገሱም ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

፫ ፤ ዘር ፡ መባሉም ፡ በምሳሌ ፡ ነው ፤ ዘር ፡ በዘሩት ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ብዙ ፡ ቅንጣቶች ፡ እንዲያፈራ ፥ ንኡስ ፡ አንቀጽም ፡ በረቡትና ፡ በገሰሱት ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ ቃላት ፡ ያፈራልና ፤ ስለዚህ ፡ ዘር ፡ ተባለ ፡ (ዮሐ ፲፪ ፡ ፳፬) ። በዕብራይስጥም ፡ ሾሬሽ ፡ ምቁር ፡ ይባላል ፤ ሥርው ፡ ነቅዕ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዘር ፡ ከማለት ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ። አማናዊው ፡ የባሕርይ ፡ ስሙ ፡ ግን ፡ ግብር ፡ ይባላል ፤ ግብርነቱም ፡ ሠራተኛው ፡ ያልታወቀለት ፥ ለሠራተኛ ፡ ያልተሰጠ ፥ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚሰጥ ፥ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ መካከል ፡ የቆመ ፡ ዐጓጕል ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ካባት ፡ ዘር ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፥ ስምና ፡ መስም ፥ ርሱም ፡ እንዳባቱ ፡ ሲገሰስ ፥ ዘርነቱ ፡ ወዳንቀጽነት ፡ ተለውጦ ፡ ጥሬ ፡ ግስ ፡ ይኾናል ። ካባቱ ፥ አባት ፡ የመሰለ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ እንዲገኝ ፥ ከጥሬውም ፡ ጥሬ ፡ የመሰለ ፡ ይገኛል ፤ አገኛኘቱንም ፡ በግስ ፡ አርእስት ፡ ውስጥ ፡ ባ፵፬ ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ።

፬፤ በ፫፡ፊደል፡እግር፡የቆሙ፡ዘርና፡ግስ፡የሚነሡባቸው፡ፊደላት፡ወይም፡ቀለማት፡፫፡ናቸው፤ በላገባቦች፡መራኁት፡ይሏቸዋል፤መክፈቻች፡ማለት፡ነው። እሊሁም፡ግእዝ፡ራብዕ፡ኃምስ፡ሳድስ፡ሳብዕ፡ናቸው፤ ዘርና፡ግስ፡በነዚህ፡ብቻ፡ቢነሡ፡እንጂ፡በካዕብ፡በሣልስ፡አይነሡም። የዘርና፡የግስ፡አነሣሥ፥አከኼድና፡አገሣገሥ፡እንዴት፡እንደ፡ኾነ፡በግስ፡አርእስት፡ተመልከት። የዘር፡መድረሻ፡ወይም፡መጨረሻ፡፪፡ናቸው፤ሳድስና፡ሳብዕ፥ይህም፡ነዊም፡ነቂህ፥ሰብሖ፡ዘምሮ፡እያለ፡በነዚህ፡ብቻ፡መድረሱን፡ያሳያል። ግስ፡ግን፡ምንም፡እንደ፡ዘር፡በላ፫፡መነሻ፡ቢኾን፥በላንድ፡መድረሻ፡ነውና፤ቀደሰ፡ባረከ፡ሤመ፡ጥሕረ፡ሖረ፡እያለ፡በግእዝ፡ብቻ፡ይጨርሳል፤ ይኸውም፡የሩቅ፡ወንድ፡አንቀጽ፡ስለ፡ኾነ፡ነው፤ ግእዝ፡የሩቅ፡ዝርዝር፡ነውና። ሲረባና፡ሲዘረዘር፡ግን፡ከኃምስ፡በቀር፡በሌሎቹ፡ኹሉ፡ይጨርሳል።

፭፤ አባት፡ዘር፡ከ፫ቱ፡ልጆቹ፡(ቀዳማይ፡ካልአይ፡ሣልሳይ)፡ከዐበይት፡አና ቅጽ፡በኋላ፡፬ኛ፡ንኡስ፡አንቀጽ፡ኹኖ፥ቀቲል፡ቀቲሎት፥ቀድሶ፡ቀድሶት፥ባርኮ፡ባርኮት፥ብሂል፡ብሂሎት፡እያለ፡በደጊመ፡ቃል፡መነገሩና፡ምእላድ፡ፊደል፡ትን፡እየጨመረ፡መኼዱ፥ለመዘርዘርና፡ለማዘረፍ፡ለማብዛትና፡ለማብለጥ፡ንባብ፡ለማስጌጥ፡ነው። በዝርዝር፡ጊዜ፥ቀቲልሁ፡ቀቲሎቱ፥ቀድሶሁ፡ቱ፥ባርኮሁ፡ቱ፥ብሂልሁ፡ብሂሎቱ፡ቢል፡እንጂ፥ቀቲሉ፡ቀድሱ፡ባርኩ፡ብሂሉ፡ብሎ፡በዘመድ፡አይዘረዝርም፤ ይህ፡በለ፡ሲያዛርፍ፡ነው። በዘና፡በግእዝ፡ሲያዛርፍ፡ግን፡እንዳለ፡ይገባል፤ይህም፡ቀቲል፡ዘዳዊት፥ዘዳዊት፡ቀቲሎት፥ቀቲለ፡ዳዊት፡ቀቲሎተ፡ዳዊት፡ኀልያድህ፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል። በላገባቦችም፡ለብሂል፡ለ፡የለው፥ለብሂሎት፡ዘ፡የለው፡ብለው፡ያውጃሉ፤ ይህም፡ብሂሉ፡ለዳዊት፥ብሂሎት፡ዘዳዊት፡አለማለቱን፡ያሳያል፤ በብሂል፡ኹሉን፡መናገር፡ነው። ሲያበዛና፡ሲዘረዝርም፥ሀልዎታት፡ሀልዎታቱ፡ቲሁ፡ያሰኛል።

፮፤ ዘር፡ጥንቱን፡ሲፈጠር፡ሲታነጽ፡ሲቀረጽ፡ከ፫፡ፊደል፡በሕርይ፡መገኘቱና፡በ፫፡ፊደል፡ብቻ፡መመሥረቱ፥ወደ፪ና፡ወዳ፬፡አለመውረድ፡አለመውጣቱ፡ስለ፡ምን፡ነው፡ብትል፤እግዜር፡በ፮ኛ፡ቀን፡ንግበር፡ሰብአ፡በአርአያነ፡ወበአምሳሊነ፡ብሎ፡አዳምን፡ሲፈጥር፡ቋንቋውንም፡አርአያና፡አምሳል፡አድርጎታልና፥ስለዚህ፡ነው። ይኸውም፡አነ፡ውእቱ፡አልፋ፡ወዖ፡ወይም፡አሌፍ፡ወታው፡ባለው፡ይታወቃል፡(ራእ፳፪፡፲፫)። ኋላም፡በባቢሎን፡ንዑ፡ንረድ፡ወንክዐው፡ሀየ፡ነገሮሙ፡ከመ፡ኢይስማዕ፡ብእሲ፡ከንፈረ፡ቢጹ፡ብሎ፡የልጆቹን፡ቋንቋ፡ሲለያይ፡ይህ፡የአዳም፡ቋንቋ፡በሴም፡ብቻ፡ቀርቷል፡(ዘፍ፩፡፳፮። ፲፩፡፯)። በሴም፡ዘር፡የቀረ፡ቋንቋው፡ብቻ፡አይዶለም፤ ተስፋውና፡ሃይማኖቱም፡እንጂ። ስለዚህ፡ነገር፡የሴም፡ቋንቋ፡ኹሉ፡ዘሩ፡ሥረ፡ነገሩ፥ዋሕድ፡ቃል፡ሥሉስ፡ፊደል፡እየ ኾነ፡በ፫፡ፊደላት፡ተወስኗል፤ከ፫፡ቅንጣት፡ፊደል፡አይወጣም፤ወደ፡፪፡ፊደል፡አይወርድም። ከዚህ፡የተነሣ፡ፊደሉ፡አርአያ፡አካላት፥ቃሉ፡አምሳለ፡መለኮት፡ተብሏል።

፲ ፤ ግእዝም ፡ ከላይ ፡ ከአዳም ፡ የነቃ ፡ ከታችም ፡ ከኖኅ ፡ የፈለቀ ፡ ሴማዊና ፡ አዳማዊ ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ዘሩን ፡ በኖኅ ፡ ልጆች ፡ አምሳል ፡ ሲሰፍርና ፡ ሲቈጥር ፡ ከ፫ ፡ ፊደላት ፡ አያበልጥም ፤ አያሳንስም ፡፡ ቀቲል ፡ ገቢር ፥ ቀዊም ፡ ሐዊር ፥ ሣርሮ ፡ ሐድሶ ፥ ሐውጾ ፡ ገሥጾ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ወንድሞቹ ፡ እንዳረብና ፡ እንደ ፡ ሱርስት ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ በ፫ ፡ ፊደላት ፡ ይኼዳል ፡፡

«ዋዜማ ፡ ዘሰሜቴ ፡ ሠርጸ ፡ ድንግል ፡፡

አካልከ ፡ ነጋዴ ፡ ሕግ ፡
ለአጥርዮ ፡ ሕማም ፡ ሲሳዩ ፡ ውስተ ፡ ቀራንዮ ፡ ወረደ ፤
ጊዮርጊስ ፡ መብረቀ ፡ ስባሔ ፡ ዘትጸውር ፡ ነደ ፡፡
ወበውስተ ፡ ዓለም ፡ ይዝራዕ ፡ ገቢረ ፡ ተአምር ፡ ዘመደ ፡
ከማድከ ፡ ኖኅ ፡ ሠለስተ ፡ ወለደ ፤
ወበእሉ ፡ ኢወሰከ ፡ ባዕደ» ፡፡

፲፩ ፤ መጻሕፍት ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመለሱ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የገባ ፡ የሰባ ፡ የኖባ ፥ የጽርእ ፡ የቀብጥ ፡ ቃል ፡ የኋላ ፡ ቅጥል ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፥ ከለዳዊና ፡ ዮቅጣናዊ ፡ ሕምያራዊ ፡ ለሚባለው ፡ ለጥንታዊው ፡ ግእዝ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፡፡ ኋላ ፡ ግን ፡ በታደሰ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ ባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ ገብቶበታል ፤ ባዕድ ፡ የተባለም ፡ የካ ምና ፡ የያፌት ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፡፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ ከ፫ ፡ ከ፬ ፡ ቢከፈል ፡ ነቁ ፡ ሥር ፡ መሠረቱ ፡ እንደ ፡ ምንጭ ፡ እንደ ፡ ዛፍ ፡ እንደ ፡ ሕንጻ ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ርስ ፡ በርሱ ፡ ይስማማልና ፤ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ ዘመድ ፡ እንጂ ፥ ባዕድ ፡ አይባልም ፡፡ የጐደለው ንም ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ቢወስድ ፡ ብድር ፡ አይኾንም ፥ ገንዘቡ ፡ ነውና ፤ የቅርብ ፡ ዘመድ ፡ ወንድም ፡ እኅት ፡ ወዳጅ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ እያለ ፡ ከባዕድ ፡ መበደር ፡ አይገባም ፥ ታላቅ ፡ ስንፍና ፡ ነው ፤ ሳይቸገሩም ፡ መበደር ፡ ዝሙት ፡ ይባላል ፡፡

ነባር ፡፡

፲፪ ፤ ዘርነት ፡ የሌለው ፥ ከዘር ፡ ከአንቀጽ ፡ የማይገኝ ፡ የቋንቋ ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ እየ ኾነ ፡ በውጥንቀጥነት ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ ነባር ፡ ይባላል ፤ ትርጓሜውም ፡ የማይፈልስ ፡ የማይናወጥ ፡ የማይጠፋ ፡ የማይለወጥ ፡ ስም ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ ከነባር ፡ የሚገኝ ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፥ አንቀጽና ፡ አገባብም ፡ እንጂ ፤ ከዘሩ ፡ ዘር ፡ የመሰለ ፡ አንቀጽ ፡ እንዲገኝ ፥ ከነባሩም ፡ ነባር ፡ የመሰለ ፡ ይገኛል ፡፡ ከባት ፡ ዘር ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፥ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ እንዲገሰስ ፡ ግስነቱም ፡ ዲቃላ ፡ እንዲባል ፥ ከነባርም ፡ ጥሬ ፥ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ የሚገሰስ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ አለ ፤ ነባር ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ዘር ፡ ኹኖ ፡ ሊረባ ፡ ሊገሰስ ፡ አንቀጽ ፡ ሊወጣለት ፡ ይቻላል ፡፡ ይህም ፡ ሰብእ ፡ ብሎ ፡ ተሰብአ ፥ ወይን ፡ ወየነ ፡ አውየነ ፥ እብን ፡ አበነ ፡ አእበነ ፥ ክርስቲያን ፡ ክረስተነ ፥ ደብተራ ፡ ደብ ተረ ፡ ተደብተረ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሰያል ፡፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፡ የማይበ ዛና ፡ የማይረባ ፡ የማይገሰስ ፡ ስም ፡ የለም ፤ ከነባር ፡ ስም ፡ የሚወጣ ፡ አንቀጽ ፡ ነባር ፡ ግስ ፡ ይባላል ፡፡

፲ ፤ ነባር ፡ መባሉም ፡ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ስላልታወቀ ፡ እንጂ ፥ ዘር ፡ የሌለው ፡ ኹኖ ፡ አይዶለም ፤ ልጅ ፡ አላባት ፡ አለናት ፡ እንዳይገኝ ፥ ነባርም ፡ አለዘር ፡ በቅሎ ፡ አይገኝም ። ጥሬ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ሚስት ፡ ልጅ ፡ ነው ፤ ነባር ፡ ግን ፡ ከባት ፡ ከናቱ ፡ እንደ ሚጣልና ፡ ሌሎች ፡ አንሥተው ፡ እንደሚያሳድጉት ፥ ወይም ፡ እናቱ ፡ ታውቃ ፡ አባቱ ፡ እንደማይታወቅ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ። ከዘር ፡ አንቀጽም ፡ እየተዴቀለ ፡ ስሙና ፡ ጠባዩ ፡ ተለውጦ ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ የሚባል ፡ አለ ፤ ሐሰወ ፡ ሐሰ ፥ ነዐወ ፡ ነዐ ፥ አበየ ፡ እንቢ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ የቀረውን ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተመልከት ።

፲፩ ፤ ለጥሬ ፡ ለነባር ፡ እንደ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ግስ ፡ የፊደል ፡ ውሳኔ ፡ የለውም ፤ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ባሉት ፡ በ፯ቱ ፡ ኹሉ ፡ ተነሥቶ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ይጨርሳል ። ያገባብም ፡ ቃል ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ከመ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ መድረሻው ፡ ግእዝ ፡ መኾኑ ፡ ሲናበብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ሲያርፍና ፡ ሲወድቅ ፡ ሳድስ ፡ ነው ። ከዚህም ፡ አካኼድ ፡ የተነሣ ፡ ነባር ፡ ከዘርና ፡ ከግስ ፡ ተዛንቆ ፥ የፊደሉን ፡ ተራ ፡ ጠብቆ ፥ ተባብሮ ፡ ተጫፍሮ ፡ በንድነት ፡ ይጣፋል ፡ እንጂ ፤ ለብቻው ፡ የተለየ ፡ ቦታ ፡ የለውም ። ያለም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ሲጣፍ ፡ ሲነገር ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ ነባርን ፡ ከዘር ፡ አይለየውም ። የፊደሉም ፡ ተራ ፡ ሥሩን ፡ መነሻውን ፡ እንጂ ፥ እንደ ፡ መልክና ፡ እንደ ፡ ቅኔ ፡ እንደ ፡ ሙሾና ፡ እንደ ፡ ዘፈን ፡ ግጥም ፡ ጫፉን ፡ መድረሻውን ፡ አይሻም ።　ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ከቅኔያቸው ፡ እንዲስማማላቸው ፡ መነሻውን ፡ ትተው ፡ መድረሻውን ፡ ብቻ ፡ ይሻሉ ፤ ግሱንም ፡ ሎሐ ፡ ለብሐ ፡ ለስሐ ፡ እያሉ ፡ በቅኔያቸው ፡ መንገድ ፡ ስላስኬዱት ፤ የርባታው ፡ መንገድ ፡ የዘሩና ፡ የነባሩ ፡ አካኼድ ፡ የጥፈቱ ፡ ረገድ ፡ ተበላሽቶ ፡ ካለም ፡ ቋንቋ ፡ መንገድ ፡ ወጥቷል ። የሐ ፡ ግስ ፡ የሚባል ፡ በሐ ፡ የሚነሣ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በሌላ ፡ ተነሥቶ ፡ በሐ ፡ የሚጨርስ ፡ አይዶለም ፤ የሌላውም ፡ ፊደል ፡ እንዲሁ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ፊደልና ፡ ግስ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነውና ፤ ፪ቱንም ፡ ያፋለሷቸው ፡ ሰባክያን ፡ ናቸው ፡ ይባላል ፥ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ (መቅ ፡ ፲፭) ።

፲፪ ፤ የርባታውም ፡ መበላሸትና ፡ መሳሳት ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ አመረ ፡ በመላላቱ ፡ የቀተለ ፡ ቤት ፡ ሲኾን ፤ አመረ ፡ (የአምር ፡ ይእምር ፤ አሚር ፡ አሚሮት) ፡ ዐወቀ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ አስደራጊውን ፡ አእመረን ፡ መደበኛ ፡ ያ፬ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ አድርጎ ፤ አእመረ ፡ (የአምር ፡ ያእምር ፤ አእምሮ ፡ ሮት) ፡ አሳወቀ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ዐወቀ ፡ እያሉ ፡ በደንገፀ ፡ ቤት ፡ መግሰስና ፡ ማርባት ፡ የስሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አስደራጊውን ፡ መደበኛ ፡ ትንቢቱን ፡ ኀላፊ ፡ ስላሉት ፡ የአእመረና ፡ የይቤ ፡ ርባታ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ ተበላሽቷልና ፤ ሌላውንም ፡ እንደነዚህ ፡ እየው ። አእኰተ ፡ አግመረ ፡ አድምዐ ፡ አጥብዐ ፡ አጥመቀ ፡ አልጸቀ ፡ አይድዐ ፡ አርመመ ፡ አዕረፈ ፡ አፍቀረ ፤ ተገበረ ፡ ተወከለ ፡ ተለዐለ ፡ ተሰፈወ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ዐመል ፡ ያለበት ፡ ግሥ ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ይቤና ፡ እንደ ፡ አእመረ ፡ ያልታረመ ፡ ያልተጠነቀቀ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ነው ።

፲፫ ፤ አንቀጽ ፡ የሌላቸው ፡ አገባቦችና ፡ የመጠሪያ ፡ ስሞች ፡ ፊደልና ፡ አኃዝም ፡ አንዳንድ ፡ ቅንጣት ፡ ዘሮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ቍጥራቸውና ፡ ክፍላቸው ፡ ከነባሮች ፡ ነው ። ዘርና ፡ ነባርን ፡ በጥፈት ፡ በትምርት ፡ ለመለየት ፡ በግእዝ ፡ ንባብ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ቍጥ

ርን ፡ አሐድ ፡ ዱ ፤ ክልኤት ፡ ቱ ፤ ዐሥርት ፡ ቱ ፡ እያሉ ፡ ኹሉን ፡ በፊደል ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በአኃዝ ፡ ብቻ ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ አኃዝና ፡ ፊደል ፡ አቈራኝቶ ፡ ፩ዱ ፡ ፪ቱ ፡ ፫ቱ ፡ ይልቁንም ፡ ፳ኤል ፡ እያሉ ፡ መጣፍ ፡ አይገባም ፤ የንባቡና ፡ የትርጓሜው ፡ የምስጢሩ ፡ ጣዕም ፡ ይበላሻል ፡፡ በአኃዝ ፡ ሊጣፍ ፡ የሚገባው ፡ ምዕራፍና ፡ ክፍል ፡ በውስጡ ፡ ያ ለው ፡ ነዶ ፡ ቃል ፡ ያማርኛ ፡ ንባብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ለግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ አይስማማውም ፡፡

፪ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ ዐመሎች ፡፡

፲፬ ፤ ግስ ፡ ማለት ፡ የቋንቋ ፡ ጓዝ ፡ የዘርና ፡ የነባር ፡ እክት ፡ ወይም ፡ ዕቃ ፡ ግሴት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሰማይ ፡ ከነግሱ ፡ ምድር ፡ ከነልብሱ ፡ እንዲሉ ÷ ከነጓዙ ፡ ሲሉ ፡፡ የሚያ ጠግበውና ፡ የሚያረካው ፡ እሙን ፡ ትርጓሜው ፡ ግን ፡ ተወራራሽና ፡ ተመላላሽ ፡ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ ፩ዱ ፡ አንቀጽ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ጥሬው ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ መደብ ፡ መረባቱና ፡ መ ዘርዘሩ ፡ ያንዱ ፡ ለብዙ ፡ የወንዱ ፡ ለሴት ፡ የሩቁ ፡ ለቅርብ ፡ እየተሰጠ ፡ በመፋለስና ፡ በ መዋረስ ፡ በመመላለስ ፡ ነውና ፡፡ በገሲስ ፡ ዘይቤም ፡ ሲፈቱት ፡ መደቦችና ፡ መደበኞች ፡ ኹነው ፡ የሚዳሰሱና ፡ የሚያዙ ፡ ዐሥሩን ፡ ሰራዊት ፡ ያሳያል ፡ (ቍ፶፯) ፡፡ ለግስ ፡ አከፋፈል ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ አለው ፡፡ መዠመሪያ ፡ ትርጓሜና ፡ አፈታት ፡ እንደ ፡ ገጠመው ፡ ሲነገር ፡ ከተማ ፡ ግስ ፤ ፪ኛ ፡ እንደ ፡ ተገኘ ፡ ሲነገር ፡ መንደር ፡ ግስ ፤ ፫ኛ ፡ እንደ ፡ ፊደሉ ፡ ተራ ፡ በየወገኑና ፡ በየቤቱ ፡ በየሰራዊቱ ፡ ሲነገር ፡ ተራ ፡ ግስ ፡ ይባላል ፡፡ የቀረውም ፡ ኋላ ፡ በ፯ኛ ፡ ዕርከን ፡ ይመጣል ፡፡

፲፭ ፤ ነጠላ ፡ ግስ ፡ ከ፪ ፡ ፊደል ፡ አይወርድም ፤ ከ፬ ፡ ፊደል ፡ አይወጣም ፤ ልማ ድና ፡ ባዕድ ፡ ሲጨመር ፡ ግን ፡ ፭ም ፡ ፮ም ፡ ፯ም ፡ ይኾናል ፤ ከ፯ ፡ በላይ ፡ ግን ፡ አይወ ጣም ፤ ይህን ፡ ኋላ ፡ በቦታው ፡ እናመጣዋለን ፡፡ በግስ ፡ ያሉ ፡ ዐመሎች ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ አና ፡ ሀ ÷ ወና ፡ የ ÷ ደጊመ ፡ ቃል ፡፡ አና ፡ ሀ ፡ ስላንድ ÷ ወና ፡ የ ፡ ስላንድ ፡ ይቈጠራሉ ፤ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ግን ፡ ለብቻው ፡ ፩ ፡ ነው ፤ እሊህ ፡ ፫ቱ ፡ ዐመሎች ፡ ያሉበት ፡ ግስ ፡ ቤቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ድምጥና ፡ መንገድ ፡ ይለውጣል ፡፡ ዐመሎችን ፡ ሕርመት ፡ ወይም ፡ ጸዋትው ፡ የሚሉ ፡ አሉ ፡፡

ከመላላት ፡ በቀር ፡ መጥበቅ ፡ የሌላቸው ፡ አ—ዐ ፡ ሀ—ሐ—ኀ ፡፡

አና ፡ ሀ ፡ በመካከሉ ፡ ያሉበት ፡ ግስ ፡ የቀተለ ፡ ሰርዌ ፡ አርእስቱ ፡ በግእዝ ፡ ይነሣ ፡ የነበረውን ፡ ለውጦ ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ፤ ይህም ፡ ልኢክ ፡ ለአከ ÷ ልሒክ ፡ ለሐኰ ፡ ጽዒል ፡ ጸዐለ ÷ ምሂር ፡ መሀረ ÷ ግሒሥ ፡ ገሐሠ ÷ ዝኒር ፡ ዘኀረ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ አንቀጹ ፡ ሳይቀር ፡ ፪ቱንም ፡ በሳድስ ፡ ያስነሣል ፤ ይህም ፡ ንኢድ ፡ ንእደ ÷ ጥዒም ፡ ጥዕመ ÷ ብሂል ፡ ብህለ ÷ ጥሒር ፡ ጥሕረ ÷ ጕሒቍ ፡ ጕሕቈ ÷ ድኂን ፡ ድኅነ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፡፡ አና ፡ ሀ ፡ ማእከል ፡ ኹነው ፡ እን ዲህ ፡ ከለወጡት ፡ በቀር ፡ ዘርና ፡ አንቀጽ ፡ በሳድስ ፡ ፊደል ፡ አይነሣም ፡፡ ዳግመ ኛም ፡ በመካከሉ ፡ ዐመል ፡ ያለበት ፡ ግስ ፡ እንደ ፡ ኀሥሥት ፡ የሚለዋወጥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡

ተዝኅረ፡ ተዘኀረ ፥ ተልዕለ፡ ተለዐለ ፥ ተውዕረ፡ ተወዐረ ፥ ተምህረ፡ ተመሀረ ፥ ተክዕወ፡ ተከዐወ፡ እያለ፡ ይገኛል ። በክህለም፡ ያለ፡ ህ፡ እስከ፡ ፳፡ ሰራዊት፡ በካልአይ፡ ኹሉ፡ ይታጣል ፤ ይህም፡ ክህለ፡ ይክል ፥ ክህልከ፡ ትክል ፥ ክህልኩ፡ እክል፡ እያለ፡ ጭራሽ፡ መታጣቱን፡ ያሳያል ። የብህለም፡ አካኼድ፡ እንደ፡ ክህለ፡ ነው ፤ ህን፡ በካልአይ፡ ኹሉ፡ ይውጣል ። ይህም፡ ብህለ፡ ይብል ፥ ብህልኩ፡ እብል ፥ ብህልነ፡ ንብል፡ ማለቱን፡ መደብ፡ አድርጎ፡ ይብህል፡ እብህል፡ ንብህል፡ አለማለቱን፡ ያሳያል ። በቤለ፡ አካኼድ፡ ግን፡ መሪና፡ ተከታይ፡ የሌለው፡ ባሕታዊ፡ ፍኖት፡ ነው ፤ ቤለን፡ ተመልከት ።

፲፮ ፤ ፫ኛም፡ ከቀተለ፡ እስከ፡ ማህረከ፡ ባሉት፡ በ፯ቱ፡ አርእስት፡ አና፡ ሀ፡ መድረሻ፡ ሲኾኑ፡ ፪ኛው፡ ፊደል፡ ወይም፡ ፫ኛው፡ ግእዝ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ለውጠው፡ ሳድስ፡ ያደርጉታል ። ይህም፡ ገብአ፡ ፈርሀ ፥ ጸውዐ፡ ሰብሐ ፥ ሰርሐ፡ ሣርን፡ ባልሐ ፥ ቈቅሐ፡ ቶስሐ፡ ሞቅሐ ፥ ገፍትዐ፡ ቀሕቅሐ ፥ ላዕልዐ፡ ላሕልሐ፡ እያለ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል ። ፯ቱ፡ አርእስቶች፡ ማን፡ ማን፡ እንደ፡ ኾኑ፡ ባመል፡ መጨረሻ፡ ተመልከት ።   ፬ኛም፡ በ፫፡ ፊደል፡ ግስ ፥ ከዚያውም፡ በቀተለ፡ ቤት፡ በሣልሳይ፡ አንቀጽ፡ ሳድስ፡ ይኾን፡ የነበረውን ፥ ይግበእ፡ ይፍራህ ፥ ይብላዕ፡ ይክላሕ፡ ይበእ፡ ይፃእ፡ ይብዛኅ፡ እያሰኙ፡ ወደ፡ ራብዕ፡ ይለውጡታል ። ፪ነታቸው፡ ስላንድ፡ የሚቈጠር፡ የአና፡ የሀ፡ ግብር፡ ይህ፡ ነው ።

ወና፡ የ ።

፲፯ ፤ የወና፡ የየ፡ ዐመል፡ መጕረድና፡ ድምጥ፡ መለወጥ፡ ነው ፤ ራሳቸውን፡ እየጐረዱና፡ እየዋጡ ፥ ወይም፡ በጥፈት፡ እየታጡ፡ እየተዋጡ፡ ለሌሎቹ፡ መወልጣነ፡ ድምፅ፡ ይኾናሉ ። የድምጣቸውም፡ ስልት፡ በፊደላት፡ ጠባይ፡ በ፲ኛው፡ ቍጥር፡ በመቅድም፡ ውስጥ፡ እንደ፡ ተነገረ፡ ፪፡ ፪፡ ነው ፤ የወ፡ ካዕብና፡ ሳብዕ፡ ማድረግ ፥ የየ፡ ሣልስና፡ ኃምስ፡ ማድረግ ።

ወ ።

፲፰ ፤ ወ፡ መድረሻ፡ ወይም፡ መጨረሻ፡ ሲኾን ፥ ካልአዩ፡ ሳድስ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ጕርዶ፡ ካዕብና፡ ሳብዕ፡ ያደርጋል ፤ ይህም ፥ በገቢር፡ ዘረወ፡ ይዘሩ ፥ ሠረወ፡ ይሤሩ ፥ ፈነወ፡ ይፌኑ፡ ማለቱን ፤ በተገብሮም፡ ተዘርወ፡ ይዘሮ ፥ ተሠረወ፡ ይሤሮ ፥ ተፈነወ፡ ይትፌኖ፡ ማለቱን፡ ያሳያል ። ደጊም፡ ሲኾን፡ በጭራሽ፡ አይጐርድም ፤ ይህም ፥ ከወወ፡ ይከውው ፥ ለወወ፡ ይለውው ፥ ዔወወ፡ ይዔውው፡ እያለ፡ መኼዱን፡ ያሳያል ። ሳድስ፡ ቅጽሉንም፡ መከከሉ፡ ካዕብ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ሳድስ፡ ያደርጋል ፤ ይህም፡ ዝርው፡ ሥርው፡ ፍንው፡ ህልው፡ ቅንው፡ ጊውው፡ ምጥው፡ ማለቱን፡ ያሳያል ።

፲፱ ፤ ኹለተኛም፡ ወ፡ በቀተለ፡ ሰርዌ፡ ማእከል፡ ሲኾን፡ ያንቀጹ፡ መነሻ፡ ግእዝ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ጕርዶ፡ ሳብዕ፡ ያደርጋል ፤ ይህም፡ ሀዊብ፡ ሆበ፡ የሀውብ፡ ይሁብ ፥ ሐዊር፡ ሖረ ፥ ጸዊር፡ ጾረ ፥ ነዊም፡ ኖመ ፥ ቀዊም፡ ቆመ፡ እያለ፡ መኼዱን ፤

ሕንዳርእስቱ፡ ሀወበ፡ ሐወረ፡ ጸወረ፡ ነወመ፡ ቀወመ፡ አለማለቱን፡ ያሳያል ። በ፬፡ ፊደል፡ ግስ፡ ማእከል፡ ሲኾን፡ ግን፡ ያርእስቱንም፡ ጣፍ፡ እንደ፡ ሥሩ፡ ሳብዕ፡ ያደርጋል ። ይህም፡ ኖልዎ፡ ኖለወ፥ሰስዎ፡ ሰሰወ፥ ቶስሐ፡ ቶስሐ፥ቆጽሮ፡ ቆጸረ፡ እያለ፡ በ፫፡ ፊደል፡ ብቻ፡ መኼዱን፤ ነውልዎ፡ ነውለወ፥ ሰውስዎ፡ ሰውሰወ፥ ተውስሐ፡ ተውስሐ፥ ቀውጽሮ፡ ቀውጸረ፡ አለማለቱን፡ ያሳያል ።

፳ ፤ ሦስተኛም፡ ወ፡ ለሦስት፡ ፊደል፡ ግስ፡ መነሻ፡ ሲኾን፥ ጥሬ፡ ዘሩ፡ ፬፡ ፊደል፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ጐርዶ፡ ፫፡ ፊደል፡ ብቻ፡ ያደርጋል ። ይህም፡ ወጊስ፡ ወገሰ፡ ብሎ፡ ሞገስ፤ ወጥሐ፡ ወጥሐ፡ ብሎ፡ ሞጥሕ፤ ወቂሕ፡ ወቅሐ፡ ብሎ፡ ሞቅሕ፤ ወጊድ፡ ወገደ፡ ብሎ፡ ሞገድ፤ ወገረ፡ ሙጋር፥ ወደየ፡ ሙዳይ፥ ወድቀ፡ ሙዳቅ፥ ውሕዘ፡ ሙሓዝ፥ ወለደ፡ ሙላድ፡ ማለቱን፡ ያሳያል ። ሳቢ፡ ዘሩ፡ ግን፥ ልደት፡ ፀአት፡ ድቀት፡ ርደት፡ እያለ፤ ወይም፡ ሳይጐርድ፡ ውግረት፡ ውኀደት፡ ውኀጠት፡ ውጥነት፡ ውፅፈት፡ እያለ፡ ይኼዳል ። ሣልሳዩንም፡ ከቀደሰና፡ ከባረከ፡ ቤት፡ በቀር፡ ኹሉን፡ ይጐርዳል፤ ይህም፡ ወሀበ፡ ይውህብ፡ ብሎ፡ የሀብ፤ ይገስ፡ ይቃሕ፡ ይገድ፡ ይገር፤ ይደቅ፡ የሐዝ፡ ይለድ፡ ይፈጥ፥ ይፀፍ፡ ይረድ፡ ማለቱን፡ ያሳያል ።

፳፩ ፤ አራተኛም፡ ከ፪ቱ፡ ዐመሎች፡ ሲገናኝ፡ አርእስቱ፡ ሳድስ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ወደ፡ ራብዕ፡ ይለውጠዋል፤ ይህም፡ ዋሕይ፡ ዋሕዮት፥ ዋሐየ፡ ይዋሒ፡ ይዋሒ፡ እያለ፡ መኼዱን፡ ያሳያል ። ዳግመኛም፡ ውዕይ፡ ውዕዮት፡ ውዕየ፡ ወይም፡ ወዐየ፡ ይውዒ፡ የዐይ፡ ይላልና፥ ዋሐየም፡ እንደ፡ ውዕየ፡ ሊኼድ፡ ይችላል፤ ይህም፡ አካኼድ፡ በቀተለ፡ ቤት፡ ነው ። በቀደሰና፡ በባረከ፡ ቤት፡ ግን፤ ወደሰ፡ ይዌድስ፡ ይወድስ፥ ወጥሐ፡ ይዌጥሕ፡ ይወጥሕ፥ ወሠረ፡ ይዌሥር፡ ይወሥር፥ ዋሐደ፡ ይዋሕድ፡ ይዋሕድ፥ ዋከየ፡ ይዋኪ፡ ይዋኪ፥ ዋነየ፡ ይዋኒ፡ ይዋኒ፡ ይላል፡ እንጂ፤ እንደ፡ ቀተለ፡ ቤት፡ አይጐርድም ። ወ፡ መነሻም፡ መድረሻም፡ ማእከልም፡ ኹኖ፡ ከልጐረደው፡ በቀር፥ የግእዝ፡ ቋንቋ፡ ግስ፡ በሳብዕ፡ ቀለም፡ አይነሣም፤ በካዕብ፡ በሳብዕ፡ አይጨርስም፤ ጥሬ፡ ዘሩም፡ በካዕብ፡ በሳብዕ፡ አይነሣም ። ከዚህ፡ የቀረውን፡ የወን፡ ጠባይና፡ ዐመል፡ እኹል፡ ገብ፡ ፊደል፡ መኾኑን፡ በቦታው፡ ተመልከት ።

የ ።

፳፪ ፤ የ፡ መድረሻ፡ ወይም፡ መጨረሻ፡ ሲኾን፥ ከልአዩ፡ ሳድስ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ጐርዶ፡ ሣልስ፡ ያደርጋል፤ ያርእስቱንም፡ ማእከል፡ ሣልስ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ለውጦ፡ ሳድስ፡ ያደርጋል ። ይህም፥ ሐቅይ፡ ሐቀየ፡ የሐቂ፤ ሰቅይ፡ ሰቀየ፡ ይሰቂ፤ ፈድይ፡ ፈደየ፡ ይፈዲ፤ ገንይ፡ ገነየ፡ ይገኒ፤ ኀርይ፡ ኀረየ፡ የኅሪ፡ እያለ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል ። በቦዝ፡ አንቀጽም፡ እንዲሁ፡ ነው፤ ሣልስ፡ ይሆን፡ የነበረውን፡ ሳድስ፡ ያደርጋል ። ወርእያ፡ ደንገፀት፤ በሊዖ፡ ወሰትዮ፤ አዕሚቆ፡ ወኀልዮ፡ እንዲል ።

፳፫ ፤ ፪ኛም፡ የ፡ በቀተለ፡ ሰርዌ፡ በ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ማእከል፡ ሲኾን፡ መነሻው፡ ግእዝ፡ ይኾን፡ የነበረውን፡ ለውጦና፡ ጐርዶ፡ ኃምስ፡ ያደርጋል ። ይህም፡ ገዩሥ፡

ጌሠ፥ጠዴስ፡ጤሰ፥መዴጥ፡ሜጠ፥ሠዴም፡ሤመ፥ዐዴል፡ዔለ፥በዴል፡ቤለ፡እ
ያለ፡መኼዱን፡መደብ፡አድርጎ፤እንዳርእስቱ፥ገየሠ፡ጠየሰ፥መየጠ፡ሠየመ፤ዐ
የለ፡በየለ፡አለማለቱን፡ያሳያል።በ፬፡ፊደል፡ግስ፡ማእከል፡ሲኾን፡ግን፡አርእስ
ቱንም፡እንዳንቀጹ፡በኃምስ፡ያስነሣል፤ይህም፡ዴግኖ፡ዴገነ፥ጌግዮ፡ጌገየ፥ሌልዮ፡
ሌለየ፥ቄቅዮ፡ቄቀየ፥ሴስዮ፡ሴሰየ፡ማለቱን፡መደብ፡አድርጎ፤ደይግኖ፡ደይገነ፥
ገይግዮ፡ገይገየ፥ለይልዮ፡ለይለየ፥ቀይቅዮ፡ቀይቀየ፥ሰይስዮ፡ሰይሰየ፥አለማለ
ቱን፡ያሳያል። የ፡ማእከልና፡መድረሻ፡እየኾነ፡ከልጐረደው፡በቀር፥ግስ፡በኃምስ፡
ፊደል፡አይነሣም፤በሣልስ፡ፊደል፡አይጨርስም፤ጥሬና፡ነባርም፡እንደዚህ፡ነው።

ሐተታ፡ስለ፡ብህለና፡ስለ፡ቤለ።

፳፬፤ ሀሎ፡የሀለወ፡ክፋይ፡ወይም፡ካዕቡ፥መንቲያው፡ድርቡ፡እንደ፡ኾነ፤
ቤለም፡የብህለ፡ካዕብ፡መንቲያና፡ድርብ፡ይባላል፤ያንዱ፡ቅንጣት፡ዘር፡ግስ፡
ባለ፪፡ዐመል፡ስለ፡ኾነ፡በሀና፡በየ፡ስልት፡በ፪ቱ፡አካኼድ፡ይኼዳል። የሀውን፡
አካኼድ፡በሀ፦ተናግረናል፤የየውም፡አካኼድ፡እንዲህ፡ነው። በሀ፡ማእከልነት፡
ብሂል፡ብሂሎት፡ብህለ፦የተባለው፤፪ኛ፡ደግሞ፡በየ፡ማእከልነት፥በዩል፡በዩ
ሎት፡ቤለ፡ተብሎ፥አስደራጊውንም፥አበለ፡ያብል፡እያሰኘ፡ልውጥና፡ግልብጥ፡
ሕግ፡ወጥ፡አካኼድ፡ይኼዳል፤ብህለም፡ቤለ፡መባሉ፡በወዲያኛው፡ትግሬ፡በሐ
ባቦች፡ቋንቋ፡ይታወቃል፤በወዲህኛውም፡ትግሪኛ፥ሐማሴኖች፡የለ፥አኵስም
ችና፡ዐዶች፡በለ፡ይሉታል።ያካኼዱም፡ሕግ፡ወጥነት፡ይህ፡ነው፤ቤለ፡ይበይል፡
ይቢል፡ብሎ፥እንደ፡ዔለና፡እንደ፡ሤመ፡ፊት፡ለፊት፡በመኼድ፡ፈንታ፥ቤለ፡
ይቤ፡ይበል፡ይበል፤ቤልከ፡ትቤ፡ትበል፡በል፤ቤለት፡ትቤ፡ትበል፡ትበል፤
ቤልኩ፡እቤ፡እበል፡እበል፤ቤልነ፡ንቤ፡ንበል፡ንበል፡እያለ፡በነዚህ፡በ፰ቱ፡
ሰራዊት፡ለን፡እያሰገደ፥የን፡እየጐረደ፡በዔለና፡በሤመ፡አካኼድ፡ግእዝ፡ይኾን፡
የነበረውን፡በ፥በካልአይ፡ኹሉ፡ኃምስ፡ያደርጋል። በቀሩት፡ደግሞ፡በ፰ቱ፡
ኹሉ፥ቤሉ፡ይቤሉ፡ይበሉ፡ይበሉ፤ቤልክሙ፡ትቤሉ፡ትበሉ፡በሉ፤ቤላ፡ይቤላ፡
ይበላ፡ይበላ፤ቤልክን፡ትቤላ፡ትበላ፡በላ፤ቤልኪ፡ትቤሊ፡ትበሊ፡በሊ፡እያሰኘ፡
የን፡በመጕረዱ፡ላይ፡ለን፡እየጨመረ፡ይኼዳል። ትንቢትነቱንም፥ይቤ፡ትቤ፡
እቤ፡ንቤ፡ብሎ፡በሥርወ፡ቀለሙ፡ያስረዳል፤ይህነንም፡በአሥራውና፡በብሂል፡
አፈታት፡ተመልከት። ባላገባቦች፡ግን፡ባለመጽሐፎችም፡ሳይቀሩ፥የይቤ፡ቀዳ
ማይ፡ቤለ፡መኾኑን፡ስላላስተዋሉ፤፪ኛም፡ቀዳማይ፡አንቀጽ፤ሥርወ፡ፊደል፡አለ
መለወጡን፥በሣልስ፡በኃምስ፡አለመጕረዱን፥አጥብቀው፡አጥልቀው፡ስላልመረ
መሩ፥ይቤን፡በቤለ፡ፈንታ፦ቀዳማይ፡አንቀጽ፡አድርገው፥እኩሉ፡ዘርና፡አርእ
ስት፡የሌለው፡ለብቻው፡የቆመ፡ነበር፡ቀዳማይ፡ነው፤እኩሉም፡የቀዳማይ፡አን
ቀጽ፡የብህለ፡ድርብ፡ነው፡እያሉ፡በቀዳማይነት፡ስላቆሙት፥ርባታውና፡አፈታቱ፡
ከሥር፡እስከ፡ጫፍ፡ተበላሽቷል፡(ቍ፲፪)።

፳፭፤ የአንና፡የሀን፥የወንና፡የየን፡የነዚህን፡የኹለቱን፡ስልት፥የመንገዳ
ቸውን፡ልዩነት፥ያካኼዳቸውን፡መጥፎነት፥ነውጠኞችና፡ዐመለኞች፡ኹነው፡የግ

ስን፡ቤት፡ኹሉ፡ማናወጣቸውን፥ጠባይና፡ዘር፡ማስለወጣቸውን፡ለማስተዋልና፡ለመመርመር፡ይህ፡የጣፍነው፡ብቻ፡ይበቃል ፤ ከዚህ፡የቀረውን፡የየን፡ጠባይና፡ዐመል፡በቦታው፡ተመልከት ። በመካከሉ፡እነዚህ፡ዐመሎች፡የሌሉበት፡ግስ፡በግእዝ፡በራብዕ፡ቢነሣ፡እንጂ፥በኃምስ፡በሳድስ፡በሳብዕ፡ፊደል፡አይነሣም ። በግእዝ፡መነሣት፡የዐረብ፥በራብዕ፡መነሣት፡የሱርስትና፡የዕብራይስጥ፡ነው ፤ ግእዝም፡የዐረብ፡የሱርስት፡የዕብራይስጥ፡ወንድም፡ስለ፡ኾነ፥በነዚህ፡አካኼድ፡ይኼዳል ። የነዚህም፡ያራቱ፡ልሳናት፡ዘራቸውና፡ነባራቸው፥ንባባቸውና፡ምስጢራቸው፡እንደ፡ወንጌላት፡ቃል፡ይገጥማል ፤ ልዩነቱ፡ጥቂት፡ጥቂት፡ነው ።

ደጊመ፡ቃል ።

፹፮ ፤ ደጊመ፡ቃል፡ያለው፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡ከዚያውም፡የቀተለ፡ሰርዌ፡እንደ፡ወና፡እንደ፡የ፡ይጐርዳል ፤ አጐራረዱ፡ግን፡እየቅል፡ነው ። ፪ኛው፡ፊደል፡፫ኛውን፡ውጦ፡ካዕብና፡ሳብዕ፡ወይም፡ሣልስና፡ኃምስ፡ሳይኾን፡እየጠበቀ፡የ፪፡ፊደል፡ግስ፡ይኾናል ። ይህም፡ጠቢብ፡ጠበ፥ነቢብ፡ነበ፥ነዲድ፡ነደ፥ጸኒን፡ጸነ፥ቀሊል፡ቀለ፥ቄሪር፡ቄረ፥ተኒን፡ተነ፡እያለ፡መኼዱን፡ያሳያል ። ወና፡የ፡ደጊመ፡ቃል፡እሊህ፡፫ቱ፡ዐመሎች፡ካልጐረዱት፡በቀር፡የ፫፡እንጂ፡የ፪፡ፊደል፡ግስ፡አይገኝም ።

፹፯ ፤ ዕጥፍ፡ደጊመ፡ቃል፡ያለውም፡በጐበጐ፥ጐድጐደ፥ደግደገ፥ጠብጠበ፥ከብከበ፥በልበለ፥ቀልቀለ፥ፈልፈለ፥ጸንጸነ፥ተንተነ፥እንደዚህ፡ያለ፡ይህን፡የመሰለ፡ኹሉ፡ፊተኛውና፡፫ኛው፡ስላንድ፡ተቈጥሮ፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡ይባላል ፤ ምንም፡ቅንጣቱ፡፬፡ቢኾን፡ፊደሉ፡፪፡ነውና፥ግስነቱም፡ደጊመ፡ቃል፡ካለው፡ከ፪፡ፊደል፡ግስ፡የወጣ፡ተቀጥላ፡ግስ፡ነውና፥ባ፭፡ግስ፡፭፡ብቻ፡እንጂ፡፪፡ደጊመ፡ቃል፡አይኾንም ።

፹፰ ፤ ደጊመ፡ቃል፥ገሰሰ፡ኀሠሠ፥አረረ፡ሣረረ፥ኰነነ፡መነነ፥ሐተተ፡ፈተተ፡እያለ፡፫ኛ፡ሲኾን፡ለብቻው፡በራሱ፡ይቈጠራል ፤ ገብሰሰ፡ደምሰሰ፥ደንገገ፡ፈርገገ፥ጠንቀቀ፡ሐንቀቀ፡እያለ፡፬ኛ፡ፊደል፡ሲኾን፡ግን፡፬ኛው፡ዲቃላ፡ነውና፥ከ፫ኛው፡ጋራ፡ስላ፭፡ተቈጥሮ፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡ይባላል ፤ አርእስቱ፡ግን፡ደንገፀ፡ነው ።

፹፱ ፤ ያ፬፡ፊደል፡ግስ፡ያልናቸውም፡ኖለወ፥ሎለወ፥ሶሰወ፥ጌገየ፥ሌለየ፥ቈቀየ፥ሴሰየ፡እሊህን፡የመሰሉ፡ኹሉ፡በምስጢር፡በውሳጣይ፡ቊጥር፡ያ፬፡ፊደል፡ግስ፡ሲኾኑ፡የተጐረደው፡፪ኛውና፡ያልተጐረደው፡፬ኛው፡ፊደል፡ስላንድ፡ተቈጥሮ፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡ይባላሉ ። ይኸውም፡ከ፬፡አንዱ፡ፊደል፡ተጐርዶ፡፫፡ብቻ፡ስለ፡ቀረ፡ነው ። ደጊመ፡ቃልም፡ባይኖር፡ወና፡የ፡ያሉበት፡ቶስሐን፡ዴገነን፡የመሰለ፡ያ፬፡ፊደል፡ግስ፡ወና፡የ፡በንባብ፡በጥፈት፡ተውጠው፡ተጐርደው፡ስለ፡ቀሩ፡፪ኛው፡ፊደል፡ከፊተኛው፡ጋራ፡ስላንድ፡ተቈጥሮ፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡ይባላል ።

፴፬ ፤ በትናጋ ፡ የሚነገሩም ፡ ፫ቱ ፡ ፊደላት ፡ ገ ፡ ከ ፡ ቀ ፤ በምላስ ፡ ከሚነገሩትም ፡ ነ ፡ እነዚህ ፡ ፬ቱ ፡ የግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ከና ፡ ነ ፡ ደግሞ ፡ መድረሻና ፡ ትራስ ፡ እየ ኾኑ ፡ በምእላድነት ፡ ሲጨመሩ ፡ ገና ፡ ቀ ፡ ተወራራሾች ፡ ናቸውና ፤ ከ ፡ ባለባቸው ፡ ባ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ላይ ፡ አቅራቢውን ፡ ከ ፡ ደጊመ ፡ ቃልነት ፡ ስላለው ፡ ውጠውና ፡ ጐር ደው ፡ በንባብ ፡ በጥፈት ፡ ያስቀሩታል ፡፡ ይህም ፡ (ዐረግከ ፡ ሰበክከ ፡ ጠየቅከ) ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐረገ ፡ ውስተ ፡ አርያም ፤ ሰበከ ፡ ለነ ፡ ልደተ ፡ እግዚእ ፤ ጠየቀኑ ፡ አ ፡ ፍቁር ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡ ነ ፡ ደግሞ ፡ የንሕነ ፡ ዝርዝር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ (ኰንነ ፡ ድ ኅንነ ፡ አመንነ) ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኰነ ፡ ድኅነ ፡ አመነ ፡ እያለ ፡ በመጥበቅ ፡ ደጊሙን ፡ ይጐርዳል ፡፡ በተና ፡ በደ ፡ በጠ ፡ የሚጨርስ ፡ ግስ ፡ ባንዲቱ ፡ ሴት ፡ ሳድስ ፡ ቅጽልና ፡ በመድበል ፡ ቅጽል ፡ ሳይጐርድም ፡ እየጐረደም ፡ እንዲሁ ፡ ይጠብቃል ፡፡ ይህም ፡ ት ሑት ፡ ብሎ ፡ ትሕት ፤ ሐታቲ ፡ ሐተት ፡፡ ብዑድ ፡ ፍሉጥ ፡ ብሎ ፡ ብዕድ ፡ ፍልጥ ፡፡ ዐ ጻዲ ፡ መሣጢ ፡ ብሎ ፡ ዐጸድ ፡ መሠጥ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡

፫ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የግስ ፡ ልማድ ፡ ባላ፮ ፡ አዕማድ ፡፡

፴፭ ፤ በኋላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ላይ ፡ ተውሳክ ፡ እየኾኑ ፡ የግስን ፡ ጾታ ፡ ያንቀጽን ፡ ርባታ ፡ በየቤቱና ፡ በየሰራዊቱ ፡ ለይተው ፡ የሚመሩና ፡ የሚያስኬዱ ፡ የግስ ፡ ልማዶች ፡ እንዳ፮ቱ ፡ አዕማድ ፡ ፮ ፡ ናቸው ፤ አ ፡ ተ ፡ አስተ ፡ አን ፡ አስ ፡፡ ካ፮ቱ ፡ ደግሞ ፡ መደበኞቹ ፡ አና ፡ ተ ፡ ፪ቱ ፡ ናቸው ፡፡ ስና ፡ ን ፡ ስሯጽ ፡ ይባላሉ ፤ ፮ ፡ አዕማድ ፡ የተባሉም ፡ አድራጊ ፡ አስደራጊ ፡ ተደራጊ ፡ ተደራራጊ ፡ አደራራጊ ፡ ናቸው ፡፡ አ ፡ እነፈለሰን ፡ በሚመስሉ ፡ ባኀጕል ፡ ግሶች ፡ ላይ ፡ ሲገባ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ልማድ ፡ ይኾ ናል ፤ ይህም ፡ አምጽአ ፡ ብሎ ፡ አመጣ ፡ አስመጣ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ እነቀተለን ፡ በሚ መስል ፡ በገቢር ፡ ግስ ፡ ግን ፡ የማስደረግ ፡ ብቻ ፡ ይኾናል ፡፡

፴፮ ፤ ተ ፡ የመደረግና ፡ የመደራረግ ፡ ልማድ ፡ ነው ፤ በጥርስ ፡ በምላስ ፡ ከሚነገሩ ፡ ከሥራንዱ ፡ ፊደላት ፡ በ፮ቱ ፡ ብቻ ፡ (ደ ፡ ዘ ፡ ጠ ፡ ሠ ፡ ጸ ፀ ፡ ተ) ፡ ለሚነሡ ፡ ግሶች ፡ ልማድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ በሩቆችና ፡ አነ ፡ ንሕነ ፡ በሚል ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ ኹሉ ፡ ተውጦ ፡ ተጐርዶ ፡ ይቀርና ፡ ባ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፡ በትእዛዝ ፡ ብቻ ፡ ይገኛል ፡፡ ይ ህም ፡ ተድኅረ ፡ ይዴኅር ፡ ይደኅር ፤ ተዘብጠ ፡ ይዘበጥ ፤ ተጠውመ ፡ ይጠወም ፤ ተሠ ይመ ፡ ይሠየም ፤ ተፀምደ ፡ ይፀመድ ፤ ተፀመድኩ ፡ ነ ፡ እፀመድ ፡ ንፀመድ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፡ ያራቱን ፡ ቅርቦች ፡ ተፀመድ ፡ ዲ ፡ ዱ ፡ ዳ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፤ ባንዱ ፡ የኹሉ ፡ ይታወቃል ፡፡

፴፯ ፤ አስተ ፡ መደቡ ፡ የማደራረግ ፡ ድርቡ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ የመደ ረግም ፡ ነው ፤ አስተ ፡ የማደራረግ ፡ ልማድና ፡ መደብ ፡ መኾኑ ፡ ባስደራጊው ፡ ልማድ ፡ በአና ፡ በተ ፡ መካከል ፡ ስ ፡ ስሯጽ ፡ ኹኖ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ሥርወ ፡ ቀለ ሙን ፡ አስተቃተለ ፡ ብሎ ፡ ራብዕ ፡ በማድረግ ፡ ይታወቃል ፤ የማያሳስት ፡ መለዮውና ፡ ምልክቱ ፡ ይህ ፡ ነው ፡፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ መኾኑም ፡

አስ፡በአነቱ፡ማድረግንና፡ማስደረግን፡ብቻ፡እንዲሻ፥ተም፡በተነቱ፡መደረግን፡ብቻ፡ይሻልና፥ስለ፡አና፡ስለ፡ተ፡ጠባይ፡ነው፤ በነዚህ፡በ፫ቱ፡ድርቦች፡ሥርወ፡ቀለሙን፡ግእዝና፡ሳድስ፡ቢያደርግ፡እንጂ፥ራብዕ፡ማድረግ፡አይችልም፤ መለዮው፡ይህ፡ነው። ይኸውም፡ሐመመ፡አስተሐመመ፤ ረሰየ፡አስተረሰየ፤ በዕዐ፡አስተብዕዐ፤ ረከበ፡አስተርከበ፤ ርእየ፡አርአየ፡አስተርአየ፡እያለ፡መኼዱን፡ያሳያል።

፴፬፤ አን፡ደግሞ፡የማድረግና፡የመደረግ፡ልማድ፡ይኾናል፤ ነ፡በዕብራይስጥ፡እንደ፡ተ፡የመደረግ፡ልማድ፡ነውና፤ አና፡ነ፡በየራሳቸው፡፪፡ልማዶች፡ስለ፡ኾኑ፡እንደ፡ባልና፡ሚስት፡ገጥመው፡፩ዱን፡ግስ፡በማድረግና፡በመደረግ፡በ፪፡ጾታ፡ያስፈታሉ። ሲገቡም፡ደጊመ፡ቃል፡ባለው፡ከደጊመ፡ቃልም፡በሚደ ቀል፡ገለገን፡ጌገየን፡በልበለን፡ጐድጐደን፡በሚመስል፡በ፫ና፡በ፬፡ፊደል፡ግስ፡ይገባሉ፤ ይህም፡ነገወ፡ብሎ፡አንነገወ፥ቀልቀለ፡ብሎ፡አንቀልቀለ፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል።

፴፭፤ አስና፡አል፡ከግእዝ፡ይልቅ፡በማርኛ፡ውስጥ፡ይበዛል፤ አስ፡ባስደራጊ፡ጾታ፥አል፡በአልበ፡ባሉታ። አስ፡እንደ፡አን፡ኹኖ፡በደጊመ፡ቃል፡ግስ፡ሲገባ፡ስ፡እንደ፡ን፡ግእዝ፡እየኾነ፡ለጥሬ፡ዘሩ፡መነሻ፡ይኾናል። ይኸውም፡አንጐድጐደ፡ብሎ፡ነጐድጓድ፡እንዲል፥ዐዘዘ፡ባለው፡አስዖዘዘ፡ብሎ፡ሰዖዛዝ፥ቈቀወ፡ባለው፡አስቈቀወ፡ብሎ፡ሰቈቃው፤ ቈረር፡ቈረ፡አቍረረ፡ባለው፡አስቈረረ፡ብሎ፡ሰቈራር፡ማለቱን፡ያሳያል። ከዚህ፡የቀረውን፡የልማድ፡ፍች፡በበታው፡በለመደ፡ተራ፡ተመልከት።

የትንቢት፡ሥሮች፡ወይም፡ልማዶች።

፴፮፤ የትንቢትም፡ልማድ፡ሥርወ፡ቃሉና፡ተውሳከ፡ፊደሉ፡እንደ፡ነቢያት፡፬፡ነው፤ የ፡ተ፡አ፡ነ። እነዚህ፡፬ቱ፡ግእዞች፡ሳድስና፡ራብዕ፡መኾን፡ሳይቀር፡ለትንቢት፡አንቀጽ፡መነሻ፡መሠረት፡ስለ፡ኾኑ፡አሥራወ፡ትንቢት፡ይባላሉ። የ፡ለሩቅ፡ለሩቆች፡ለ፫፡መደብ፡ብቻ፤ ተ፡ላንዲቱ፡ሩቅና፡ላ፬ቱ፡ቅርቦች፤ አ፡ለአነ፡ብቻ፥ነ፡ለንሕነ፡ብቻ፥የሥርወ፡ቀለም፡ሥር፡እየኾኑ፡ትንቢትን፡ኹሉ፡ከኀላፊ፡አንቀጽ፡ይለያሉ፤ ይህም፡ቀተለ፡ልከ፡ልኩ፡ልነ፡ብሎ፥ይቀትል፡ትቀትል፡እቀትል፡ንቀትል፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል።

፴፯፤ መሠረታቸው፡ሳድስነት፡ሲኾን፡ግእዝና፡ራብዕ፡መኾናቸው፡በመል፡ምክንያት፡ነው፤ ይህም፡ሐረ፡ባለው፡ግእዝ፡ብቻ፥አሐረ፡አስተሓወረ፡ባለው፡ራብዕ፡ብቻ፥ውሕዘ፡ባለው፡ሳድስና፡ግእዝ፡እየኾኑ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያሉ፤ አንቀጹም፡አሉታ፡ሲኾን፥ኢቀተልኩ፡ብሎ፡ኢይቀትል፡ሲል፡አን፡የ፡ይወርሰዋል፤ ከአነ፡በቀር፡የዘጠኙ፡አይለወጥም። በኃምስ፡የሚጐርድ፡ይቤም፡የቤለ፡ከልአይ፡ስለ፡ኾነ፡ፍጹም፡ትንቢት፡እንደ፡መኾኑ፡በነዚህ፡ባራቱ፡አሥራው፡ይኼዳል፤ ትንቢትነቱን፡ግን፡ከኹን፡ቀደም፡ያየለትና፡የሰማለት፡ያወቀለት፡የለም፡(ቍ፷፬)። አንዳንድ፡ዐይናሞች፡ግን፡በሚቀኙት፡ቅኔ፡ትንቢት፡አንቀጽ፡ኹኖ፡

ይገኛል ። ወሠናይት ፡ ላሒይ ፡ መርዓት ፡ ደብረ ፡ ክርቤ ፥ ሰዐሙኒ ፡ ሰዐሙኒ ፡ ትቤ ። በኀበ ፡ ዐናብርት ፡ ዮናስ ፡ ሚ ፡ ይሜኒ ፤ እስመ ፡ ይቤ ፡ ኀጡኒ ፡ ኀጡኒ ። ስድስቱ ፡ አክናፍ ፡ አዝማዲሁ ፡ ይቤልዎ ፡ ገበሁ ፡ ገበሁ ። በአ ፡ የሚነሣ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሥርወ ፡ ትንቢቱ ፡ እንደ ፡ ሖረ ፡ ነው ። አመረ ፤ የአምር ፡ ይእምር ። ተደራጊውና ፡ ተደራራጊው ፡ ግን ፡ ኹሉን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ። ተአምረ ፡ ይትአመር ፡ ይትአመር ። ተኣመረ ፡ ይትኣመር ፡ ይትኣመር ። አስደራጊውና ፡ አደራራጊውም ፡ እንደ ፡ አሖረ ፡ ነው ፤ ኹሉን ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ አእመረ ፡ ያአምር ፡ ያእምር ፤ አስተኣመረ ፡ ያስተኣምር ፡ ያስተኣምር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ጠብቆም ፡ በቀደሰ ፡ ቤት ፡ ሲነገር ፥ አመረ ፡ ይኤምር ፡ የአምር ። ሐወጸ ፡ ይሔውጽ ፡ የሐውጽ ፡ እያሰኘ ፡ ሳድስና ፡ ግእዝ ፡ ያደርጋል ። የአሥራው ፡ አካኼድ ፡ ይህ ፡ ነው ። ትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ በግስ ፡ ኹሉ ፡ ከመጥበቅ ፡ በቀር ፡ መላላት ፡ የለውም ፤ ከትንቢት ፡ አንቀጽም ፡ የሚወጡ ፡ መድበል ፡ ቅጽልና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ኹሉም ፡ ይጠብቃሉ ። ይህም ፡ ቀደመ ፡ ይቀድም ፡ ብሎ ፡ ቀደምት ፤ ዐጸወት ፥ ዐቀበት ። ተሰምየ ፡ ይሰመይ ፡ ብሎ ፡ ስሙይ ፤ ቅኑይ ፥ እኩት ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ላልቶ ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ ቀተለ ፡ ብሎ ፡ ቀተልት ፥ ተቀትለ ፡ ብሎ ፡ ቅቱል ፡ እያሰኘ ፡ ከኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ። ከትንቢት ፡ መውጣቱን ፡ የማያውቁ ፡ ግን ፡ በመጥበቁ ፡ ሕግ ፡ አፍራሽ ፡ መስሏቸው ፡ ይነቅፉታል ፤ ይልቁንም ፡ መድበል ፡ ቅጽልን ፡ ዐጕል ፡ ሰባራ ፡ ይሉታል ።

፬ኛ ፡ ዕርከን ።

የግስ ፡ አርእስት ፡ ባለ፫ና ፡ ባላ፬ ፡ ፊደላት ።

፴፰ ፤ ከኹለት ፡ ፊደል ፡ እስከ፬ ፡ ፊደል ፡ ያሉ ፡ ግሶች ፡ እንዲህ ፡ ናቸው ። ከአልፍ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ላለ ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ጠቅላዮችና ፡ መደበኞች ፡ ኹነው ፡ ነጠላ ፡ ግስን ፡ የሚመሩ ፡ የግስ ፡ አርእስቶች ፥ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ባሉት ፡ በ፯ቱ ፡ ፊደላት ፡ አምሳል ፡ ፯ ፡ ናቸው ፤ ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፫ቱ ፡ የ፫ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ፬ቱ ፡ ያ፬ ፡ ያ፬ ፡ ፊደል ፡ ናቸው ። ስማቸውና ፡ ተራቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ዘራቸውና ፡ አንቀጻቸው ፡ እንደ ፡ ማዕርጉ ፡ ተጥፏል ።

፩ ፤	ቀቲል ፤	ቀተለ ፤	ይቀትል ፡	ይቅትል ።
፪ ፤	ቀድሶ ፤	ቀደሰ ፤	ይቄድስ ፡	ይቀድስ ።
፫ ፤	ባርኮ ፤	ባረከ ፤	ይባርክ ፡	ይባርክ ።
፬ ፤	ዴግኖ ፤	ዴገነ ፤	ይዴግን ፡	ይዴግን ።
፭ ፤	ኖልዎ ፤	ኖለወ ፤	ይኖሉ ፡	ይኖሉ ።
፮ ፤	ደንግፆ ፤	ደንገፀ ፤	ይደነግፅ ፡	ይደንግፅ ።
፯ ፤	ማህርኮ ፤	ማህረከ ፤	ይማህርክ ፡	ይማህርክ ።

፴፱ ፤ ከነዚሁ ፡ ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ እንደሸት ፡ ተመርጠው ፡ ተለይተው ፡ ሕጸጽና ፡ ተውሳክ ፡ የሌላቸው ፡ ምሉኣን ፡ ፍጹማን ፡ የኹኑ ፡ ሥረ ፡ ወጦች ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡

ቀትለ ፡ ቀደሰ ፡ ባረከ ፡ ናቸው ፤ እሊህ ፡ ፫ቱ ፡ በየራሳቸው ፡ የቆሙ ፡ ጕንዶችና ፡ ነገዶች ፡ እንጂ ፥ እንደ ፡ ሌሎቹ ፡ ቅጥዮችና ፡ ዲቃሎች ፡ አይዶሉም ። ጠባያቸውም ፡ የ፪ቱ ፡ መላላት ፡ መጥበቅ ፥ የ፫ኛው ፡ በራብዕ ፡ ተነሥቶ ፡ ኹሉን ፡ በራብዕ ፡ መጨረስ ፡ ነው ። እንዲህ ፡ ስላልነ ፡ ግን ፡ የቀደሰ ፡ ጠባይ ፡ መጥበቅ ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፥ መላላትም ፡ አለው ፤ በ፫ቱ ፡ ጸታ ፡ ይጠብቅና ፡ በቀረው ፡ እንደ ፡ ቀተለ ፡ ይኼዳል ፤ ይህም ፡ ቀደሰ ፡ ተቀደሰ ፡ አቀደሰ ፥ ወይም ፡ አስተቀደሰ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፥ ተቃደሰ ፡ አስተቃደሰ ፡ እያለ ፡ መላላቱንና ፡ ከቀተለ ፡ መንገድ ፡ መግባቱን ፡ ያሳያል ። ባረከም ፡ በራብዕ ፡ ስለ ፡ ተነሣ ፡ ተደራጊው ፡ መደራረግን ፥ አስደራጊው ፡ ማደራረግን ፡ ደርቦ ፡ በ፪ ፡ በ፪ ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ተባረከ ፡ ብሎ ፡ በቁሙ ፡ ተባረከ ፥ ተበራረከ ፤ አስተባረከ ፡ ብሎ ፡ አስባረከ ፥ አበራረከ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ አባረከ ፡ ሲል ፡ ግን ፡ ማስደረግ ፡ ብቻ ፡ ይኾናል ፤ አስተ ፡ ካለለ ፡ ማደራረግን ፡ አይደርብም ፤ መንገድና ፡ አካኼድ ፡ የማይለውጥ ፡ ቀተለ ፡ ብቻ ፡ ነው ። የዴገነና ፡ የኖለወም ፡ ጠባይ ፡ በ፫ቱ ፡ ጸታ ፡ ሳይለወጥ ፡ በ፬ኛውና ፡ በ፭ኛው ፡ ጸታ ፡ መነሻውን ፡ ሳድስ ፡ አድርጎ ፡ የጐረዳቸውን ፡ ፊደላት ፡ የንና ፡ ወን ፡ ራብዕ ፡ በማድረግ ፡ ይለወጣል ። አካኼዱንም ፡ በ፺ኛው ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ። የደንገፀና ፡ የማህረከም ፡ ጠባይ ፡ መነሻውን ፡ አለመለወጥ ፡ ነው ።

፵ ፤ ዴገነ ፡ ኖለወ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ እንደነቀተለ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ ሲኾኑ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ መነሣታቸው ፥ አስቀድመን ፡ በመል ፡ ትርጓሜ ፡ (ቍ፲፱ና ፡ ፳፫) ፡ እንደ ፡ ተናገርነ ፡ በ፫ነታቸው ፡ ርባዔ ፡ አለና ፤ ፪ቱን ፡ ዐመሎች ፡ የንና ፡ ወን ፡ ስለ ፡ ጐረዱ ፡ ነው ። ዐመላቸውን ፡ ባይጐርዱና ፡ ጕራጅ ፡ ባይኾኑ ፡ ግን ፡ ደይገነ ፡ ነውለወ ፡ ማለት ፡ የባላራት ፡ ፊደል ፡ የደንገፀ ፡ መንገድ ፡ የደንገፀ ፡ አካኼድ ፡ ነውና ፤ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ተብለው ፡ ለየብቻቸው ፡ ፪ ፡ አርእስት ፡ ይኾኑ ፡ ዘንድ ፡ ከአርእስትነት ፡ በልገቡም ፡ ነበር ፤ ዘራቸውና ፡ ምንጫቸው ፡ ግን ፡ ሥር ፡ መሠረታቸው ፡ ፫ ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ ነው ፤ ደዩግ ፡ ዴገ ፥ ወይም ፡ ዳገነ ። ነዊል ፡ ኖለ ፥ ነወለ ።

፵፩ ፤ ደንገፀ ፡ ማህረከ ፡ እነዚህ ፡ ደግሞ ፡ ከሴም ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋጅ ፡ ወጥተው ፡ ኹለቱ ፡ ብቻ ፡ አላመል ፡ አለደጊመ ፡ ቃል ፡ ያራት ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ መኾናቸው ፥ እንደነዴገነ ፡ ከ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ የወጡ ፥ እንዳጽቅ ፡ ኹነው ፡ የበቀሉ ፡ የተቀጠሉ ፥ ቅጥዮችና ፡ ዲቃሎች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ፤ ፫ቱ ፡ ፊደላት ፡ እንዳንድ ፡ አባት ፥ ፬ኛው ፡ ፊደል ፡ እንደናት ፡ ኹነው ፡ ዴቅለዋቸዋል ። ደንገፀ ፡ ከደጐጸና ፡ ከተደጕጸ ፡ ወጥቷል ፤ ደጐጸ ፡ በሕፅኑ ፡ ፪ኛ ፡ ፊደል ፡ ንን ፡ ስሖጽ ፡ አግብቶ ፡ ደንገፀን ፡ ይወልዳል ። ማህረከም ፡ የመሀረ ፡ ልጅ ፡ ነው ፤ ከምሂር ፡ ወጥቷል ፤ መሀረ ፡ በራሱ ፡ ፬ኛ ፡ ፊደል ፡ ከን ፡ ምእላድ ፡ ጨምሮ ፡ ማህረከን ፡ ይወልዳል ፤ ምስጢሩም ፡ የምርኮ ፡ ሥራ ፡ በሥጋዊና ፡ በመንፈሳዊ ፡ ኀይል ፡ በትምርትና ፡ በታምራት ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ግስ ፡ ዲቃላ ፡ ወይም ፡ ተቀጥላ ፡ ይባላል ።

፵፪ ፤ የግስ ፡ ጠባይ ፡ እንደ ፡ ተክል ፡ እንጂ ፡ ነው ፤ ተክል ፡ ከማይመስለው ፡ ዕንጨት ፡ ሲጋባ ፡ ወይም ፡ ሲራከብ ፡ ሲከተብ ፡ ጣዕሙና ፡ መልኩ ፡ ተለውጦ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ እንዲኾን ፥ አባት ፡ ግስ ፡ ደግሞ ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ የሌላ ፡ ፊደል ፡ ዘር ፡ በዕድና ፡

ምእላድ ፡ ስሬጽ ፡ እየኾነ ፡ በሥር ፡ በጫፉ ፡ በመካከሉ ፡ ሲገባበት ፡ ሦስትነቱ ፡ ይቀራልና ፤ ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ መንገዱና ፡ አካኼዱ ፡ ኹሉ ፡ ተለውጦ ፡ እንደ ፡ ፀቅሎ ፡ ዲቃላ ፡ ይኾናል ። ግስ ፡ የሚዴቀል ፡ ወይም ፡ ዲቃላ ፡ የሚባል ፡ ባራት ፡ ወገን ፡ ነው ፤ በባዕድና ፡ በምእላድ ፡ ፊደል ፥ በስሬጽ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ።

፵፫ ፤ በባዕድ ፥ ረተመ ፡ ብሎ ፡ ሐርተመ ፤ ጸለወ ፡ መጽለወ ፤ ነሰወ ፡ መንሰወ ፤ ነደበ ፡ መንደበ ፤ ነቀወ ፡ ሰንቀወ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በምእላድ ፡ እንደ ፡ ማህረከ ፤ ኋሐለ ፡ ኋሕለወ ፤ ደነጸ ፡ ደንጸወ ፤ ጸዐደ ፡ ጸዕደወ ፤ በስሬጽ ፡ እንደ ፡ ደንገፀ ፤ ጠቀለ ፡ ጠንቈለ ፤ ሰአለ ፡ ሰንአለ ፤ ፀግ0 ፡ ፀንግ0 ፤ ገፍዐ ፡ ገፍትዐ ፤ ደከመ ፤ ደከተመ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በደጊመ ፡ ቃልም ፡ እንደ ፡ ደምሰሰ ፤ በረደ ፡ በርደደ ፤ ብሕረ ፡ ባሕረረ ፤ ጐደደ ፡ ጐድጐደ ፤ ጠበ ፡ ጠብጠበ ፤ በረ ፡ በርበረ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የቀረውን ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ፍች ፡ እይ ።

፵፬ ፤ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ደግሞ ፥ ይልቁንም ፡ ስምና ፡ መስም ፥ በባዕድ ፡ ፊደል ፡ ላይ ፡ የማድረግና ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ጨምሮ ፡ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ በዲቃልነት ፡ ሲገሰስ ፡ በደንገፀና ፡ በማህረከ ፡ በ፪ቱ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ፤ ይህም ፡ ደበለ ፡ መድበል ፥ መድበለ ፡ አመድበለ ። ዘበረ ፡ መዝበር ፥ መዝበረ ፡ አመዝበረ ፤ ተመዝበረ ። ረዐወ ፡ መርዕው ፥ መርዐወ ፡ አመርዐወ ፤ ተመርዐወ ። ኀበረ ፡ ማኀበር ፥ አማኀበረ ። አከለ ፡ ማእከል ፥ አማእከለ ፤ ተማእከለ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። አንዳንዱም ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ፊደሎቹ ፡ በወ ፡ ምክንያት ፡ ፫ ፡ ፫ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በኖለወ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ፤ ይህም ፡ ወገደ ፡ ብሎ ፡ ሞገድ ፥ ሞገደ ፡ አሞገደ ። ወገሰ ፡ ሞገስ ፥ ሞገሰ ፡ አሞገሰ ፤ ተሞገሰ ። ወጥሐ ፡ ሞጥሕ ፥ አሞጥሐ ፤ ተሞጥሐ ። ወቅሐ ፡ ሞቅሕ ፥ ሞቅሐ ፥ ተሞቅሐ ፡ አሞቅሐ ፡ እያለ ፡ ጥሬ ፡ ዘርነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዲቃልነቱን ፡ ያሳያል ።

፳ኛ ፡ ዕርከን ።

የ፺ቱ ፡ አርእስት ፡ ሰራዊትና ፡ ድርቦች ።

፵፭ ፤ ቀተለ ፡ የግስ ፡ ኹሉ ፡ አባት ፥ መሪ ፡ ፊታውራሪ ፥ የአርእስት ፡ በኵር ፥ ታላቅ ፡ ወንድምና ፡ ግንባር ፡ ቀደም ፥ ጠቅላይ ፡ መስፍን ፡ ርእሰ ፡ ርኡሳን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ለብቻው ፡ ፺ ፡ ሰራዊት ፡ አሉት ፤ ለቀሩት ፡ ግን ፡ ለ፺ቱ ፡ አርእስት ፡ በመል ፡ ምክንያት ፡ የሚለወጥ ፡ ድርብ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፥ ከጭፍራ ፡ በቀር ፡ ሰርዌ ፡ የላቸውም ። ባላገባቦች ፡ ግን ፡ የግስን ፡ ጠባይ ፡ ፈጽመው ፡ ስላልመረመሩ ፥ ልማድ ፡ ያለበትን ፡ ጨምረው ፡ እርእስትን ፡ ፷ ፥ ሰራዊትን ፡ ፴ ፡ ወይም ፡ ፴፪ ፡ ይላሉ ፤ ፶ ፡ ብለው ፡ የሚቈጥሩም ፡ አሉ ። ሰራዊትም ፡ ማለት ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ አለቆች ፡ ባለብዙ ፡ ጭፍሮች ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሰረወንና ፡ ሠረወን ፡ ተመልከት ። ቀተለ ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፥ የቀሩት ፡ ፺ቱ ፡ እንደ ፡ ራስ ፥ ሰራዊት ፡ እንደ ፡ ደጃዝማች ፡ ወይም ፡ ከዚያ ፡ በታች ፡ እንዳሉት ፡ ፊታውራሪ ፡ ቀኛዝማች ፡ ግራዝማች ፡ የሻንበል ፡ የመቶ ፡ አለቃ ፡ እንደሚባሉት ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ጭፍራ ፡ እንደ ፡ ወታደር ፡ አይደሉም ።

፵፮ ፤ ቀተለን ፡ የሚከተሉ ፡ የሰራዊት ፡ ስምና ፡ ቍጥር ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩ ፤	ነቢብ ፤	ነበ ፤	ይነብብ ፡	ይንብብ ፡	ነባቢ ።
፪ ፤	ሠዪም ፤	ሤመ ፤	ይሠይም ፡	ይሢም ፡	ሠያሚ ።
፫ ፤	ቀዊም ፤	ቆመ ፤	ይቀውም ፡	ይቁም ፡	ቀዋሚ ።
፬ ፤	ገቢር ፤	ገብረ ፤	ይገብር ፡	ይግበር ፡	ገባሪ ።
፭ ፤	ገሪም ፤	ገረመ ፤	ይጌርም ፡	ይግርም ፡	ገራሚ ።
፮ ፤	ጠፊር ፤	ጠፈረ ፤	ይጠፍር ፡	ይጠፍር ፡	ጠፋሪ ።
፯ ፤	ጥሒር ፤	ጥሕረ ፤	ይጥሕር ፡	ይጥሐር ፡	ጠሓሪ ።

እነዚህም ፡ ፯ቱ ፡ ሰራዊት ፡ በብዙ ፡ ወገን ፡ ቀተለን ፡ ሲመስሉ ፥ ከርሱ ፡ የሚለዩበት ፡ ጠባይና ፡ አካኼድ ፡ ይህ ፡ ነው ። ያ፩ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ፫ኛውን ፡ ፊደል ፡ ደጊመ ፡ ቃሉን ፡ ውጦ ፡ መጥበቅና ፡ ፪ ፡ ፊደል ፡ መኾን ። የ፪ኛና ፡ የ፫ኛ ፡ ሰርዌ ፡ ማእከሉን ፡ ጕርዶ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ መነሣትና ፡ እንደ ፡ ፊተኛው ፡ ፪ ፡ ፊደል ፡ መኾን ። ያ፬ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ማእከሉን ፡ ሳድስ ፡ ሣልሳዩን ፡ ግእዝ ፡ ማድረግ ። ያ፭ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ላልቶ ፡ ካልኣዩን ፡ እንደ ፡ ቀደሰ ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ። የ፮ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ጠብቆ ፡ ኹሉን ፡ በግእዝ ፡ መጨረስ ። የ፯ኛው ፡ ሰርዌ ፡ በሳድስ ፡ ተነሥቶ ፡ ኹሉን ፡ በሳድስ ፡ መጨረስ ፡ ነው ።

፵፯ ፤ ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ቀተለን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፥ ቀደሰንም ፡ እየደረቡ ፡ ላልተውና ፡ ጠብቀው ፡ በቀተለና ፡ በቀደሰ ፡ በ፪ቱ ፡ አካኼድ ፡ የሚኼዱ ፡ አሉ ፤ ስማቸውም ፡ ቱሱሕ ፡ ይባላል ፤ ቅልቅል ፡ ድብልቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ኵሳኵስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ። ይኸውም ፡ በቀተለ ፡ አካኼድ ፡ ገቢር ፡ ገብረ ፥ አሚር ፡ አመረ ፥ ጸኒዕ ፡ ጸንዐ ፡ ያሉትን ፤ ፪ኛ ፡ በቀደሰ ፡ አካኼድ ፥ ገብሮ ፡ ገበረ ፡ ይጌብር ፥ ተገበረ ፡ ይትጌበር ፥ አገበረ ፡ ያጌብር ። አምሮ ፡ አመረ ፡ ይኤምር ፥ ተአመረ ፡ ይትኤመር ፥ ጸንዖ ፡ ጸንዐ ፡ ይጼንዕ ፡ ይጸንዕ ፡ እያሰኙ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ። መጥበቃቸውም ፡ በ፫ ፡ በ፫ ፡ አዕማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ባ፬ኛና ፡ ባ፭ኛ ፡ ዐምድ ፡ ከመላላት ፡ በቀር ፡ መጥበቅ ፡ ስለሌለ ፥ ተመልሰው ፡ ከዚያው ፡ ከወጡበት ፡ ከቀተለ ፡ መንገድ ፡ ይገባሉ ፤ ቀደሰም ፡ እንዲሁ ፡ ነውና ፡ (ቍ፴፱) ።

፵፰ ፤ ዐመል ፡ ያለባቸው ፡ የ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ ድርቦች ፡ ደግሞ ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

፩ ፤	ሰብሖ ፤	ሰብሐ ፤	ነስሐ ፤	ሠርሐ ፤	ጸውዐ ፤	የቀደሰ ።
፪ ፤	ባልሖ ፤	ባልሐ ፤	ሣርኀ ፤		ዛውዐ ፤	የባረከ ።
፫ ፤	ቄቅሖ ፤	ቄቅሐ ፤	ቄቀየ ፤	ሴሰየ ፤	ሴለየ ፤	የዴገነ ።
፬ ፤	ቶስሖ ፤	ቶስሐ ፤	ሞቅሐ ፤	ሞገደ ፤	ሞገሰ ፤	የኖለወ ።
፭ ፤	ገፍትዖ ፤	ገፍትዐ ፤	ፀንግዐ ፤	ቀሕቅሐ ፤		የደንገፀ ።
፮ ፤	ጣእጥኦ ፤	ጣእጥአ ፤	ላዕልዐ ፤	ላሕልሐ ፤	ናሕንሐ ፤	የማህረከ ።

የድርቦች ፡ ጠባይ ፡ ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በአና ፡ በሀ ፥ በወና ፡ በየ ፡ ፍች ፡ በ፪ቱ ፡ ዐመሎች ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፲፯—፳፫) ።

፵፱ ፤ ዳግመኛም ፡ ከ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ ለቀተለ ፡ ብቻ ፡ ከ፫ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ ብልጫ ፡ እንዳለው ፣ ለደንገፀም ፡ ከ፬ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ ብልጫ ፡ አለው ፤ ብልጫውም ፡ ይህ ፡ ነው ። በዕድና ፡ ልማድ ፡ ያለባቸው ፡ ዲቃሎችና ፡ አዕማዶች ፡ ኹሉ ፡ ያርእስታቸውን ፡ መድረሻ ፡ ሳብዕ ፡ በማድረግ ፡ ደንገፀን ፡ መስለው ፡ ተከትለው ፣ በርሱ ፡ መሪነት ፡ ይኼዳሉ ። ይህም ፣ ገንጽሎ ፡ ተንብሎ ፣ ጐድጕዶ ፡ አንጐድጕዶ ፣ አቅትሎ ፡ ተቀትሎ ፡ ተቃትሎ ፡ አስተቃትሎ ፣ አእምሮ ፡ ተአምሮ ፣ ተኣምሮ ፡ አስተኣምሮ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ማህረከም ፡ እንደ ፡ ባረከ ፣ ጻዕደወንና ፡ ሣእሥአን ፡ መስለው ፡ በራብዕ ፡ ብቻ ፡ ለሚነሡ ፡ ላ፬ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ መሪ ፡ ነው ፤ የዲቃላ ፡ ግስ ፡ ጠባዩ ፡ ካባቱ ፡ ጠባይ ፡ ልዩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ ዲቃላን ፡ ከዲቃላ ፡ በቀር ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሊመራው ፡ አይችልም ።

፶ ፤ ባ፲፫ኛ ፡ ቍጥር ፣ ግስ ፡ ከ፯ ፡ ፊደል ፡ አይወጣም ፡ ያልነውም ፣ አስተ ፡ ባ፬ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ ነው ፤ ይህም ፡ አስተድያገነ ፣ ያስተደያግን ፣ ያስተድያግን ፤ አስተንዋለወ ፡ (ወይም ፡ አስተኗለወ ፡ ያስተነዋሉ ፣ ያስተንዋ(ኗ)ሉ) ፤ አስተደናገፀ ፣ አስተማህረከ ፣ አስተጣእጥአ ፡ እያለ ፡ ሰባትነቱን ፡ ያሳያል ፤ መስሙም ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ መ ፡ ስለ ፡ ገባበት ፣ መስተድያግን ፣ መስተንዋልው ፣ መስተደናግፅ ፣ መስተማህርክ ፡ መስተጣእጥእ ፡ እያለ ፡ ፯ ፡ ፯ ፡ ፊደል ፡ ይኾናል ።

፯ኛ ፡ ዕርከን ።

የግስ ፡ ዐይነትና ፡ ክፍል ።

፶፩ ፤ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ገቢርና ፡ ዐጕል ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስምና ፡ በ፪ ፡ ዐይነት ፡ ይከፈላል ፤ የቋንቋ ፡ ዐይነት ፡ ከስምና ፡ ከግብር ፡ እንዳይወጣ ፡ የግስም ፡ ዐይነት ፡ ከነዚህ ፡ ከ፪ቱ ፡ አይወጣም ። ገቢር ፡ ግስ ፡ ተሳቢና ፡ ተቀባይ ፡ ያለው ፣ ሥራው ፡ ከድራጊ ፡ ወደ ፡ ተደራጊ ፡ የሚያልፍ ፣ በተደራጊ ፡ ላይ ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ቀተለ ፡ ደምሰሰ ፣ ሰብሐ ፡ ወደሰ ፣ ባረከ ፡ ቀደሰ ፣ አኀዘ ፡ ገሰሰ ፣ ፈተወ ፡ ኀሠሠ ፣ ዘገነ ፡ ሐፈሠ ፣ ሠለሰ ፡ ሰደሰ ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ገቢር ፡ ይባላል ።

፶፪ ፤ ዐጕል ፡ ግስ ፡ ግን ፡ ተሳቢ ፡ የሌለው ፣ ሥራው ፡ ከዚያው ፡ ከድራጊው ፡ የማይወጣ ፡ በድራጊው ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ሠነየ ፡ ቀደወ ፣ ምዕዘ ፡ ጼነወ ፣ ልህቀ ፡ ወርዘወ ፣ ጥሕረ ፡ ነቀወ ፣ ሞተ ፡ ሐይወ ፣ ቆመ ፡ ሖረ ፣ ሮጸ ፡ በረ ፣ ደከመ ፡ ነበረ ፣ ኖመ ፡ ንኅረ ፣ ነደ ፡ ቈረ ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ዐጕል ፡ ይባላል ፤ ፈናፍንት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ተገብሮ ፡ እንዳይባል ፡ ሌላ ፡ ገባሪ ፡ የለውም ፤ ገቢር ፡ እንዳይባል ፡ ሌላ ፡ ተሳቢ ፡ የለውም ፤ አድራጊውም ፡ ተደራጊውም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ ዐጓጕል ፡ ይባላል ። ፈናፍንታም ፡ ሰው ፡ ከወንድነት ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ሴትነት ፡ እንዲያደላ ፣ ይህም ፡ ከገቢር ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ተገብሮ ፡ ያደላል ፤ ቍጥሩም ፡ ከተገብሮ ፡ ነው ።

፶፫ ፤ ጠባዩ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ዳኛ ፡ የወል ፡ እንደ ፡ ምሰሶ ፡ የመካከል ፡ ኹኖ ፡ በገቢርና ፡ በተገብሮ ፡ ማኽል ፡ የቆመ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ተገብሮን ፡ ብቻ ፡ ለይቶና ፡ አጥርቶ ፡

አያሳይም ፤ እንደ ፡ ብልዝ ፡ ዐይን ፡ ነው ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ብዙ ፡ መምህራን ፡ ስሙን ፡ ሐውልት ፡ ይሉታል ፤ ቅልቅል ፡ ወይም ፡ ቀዋሚ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዕብራውያንም ፡ ዖሜድ ፡ ይሉታል ፤ ቀዋሚ ፡ ቅዉም ፥ ዐምድ ፡ ሐውልት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ከዚያው ፡ ከጕልነት ፡ አይወጣም ። ኤውሮፖችም ፡ ዐጕል ፡ ሲሉ ፡ ነትር ፡ ይሉታል ፤ ዐጕል ፡ ማለት ፡ ቅርጽ ፡ ገጽ ፡ ማእዝን ፡ የሌለው ፥ ክብ ፡ እንክብል ፡ ድንብልብል ፥ የኳስ ፡ የኩብ ፡ ዐይነት ፡ ከካብ ፡ አይገባ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፶፬ ፤ የርባታቸውም ፡ ሕጸጽና ፡ ምልአት ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ በሕጸጽ ፡ ፩ም ፡ ፪ም ፡ ፫ም ፡ ፬ም ፡ ጸታ ፥ በምልአት ፡ ፭ ፡ ጸታ ፡ እየኾነ ፡ ይረባል ። ፩ ፡ ጸታ ፡ ከነ ፥ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፪ ፡ ጸታ ፥ ቤለ ፡ አበለ ፤ ዘንመ ፡ አዝነመ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ። ፫ ፡ ጸታ ፥ ሐነጸ ፡ ተሐንጸ ፡ አሕነጸ ፤ ገብረ ፡ ተገብረ ፡ አግበረ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ሥራና ፡ ሥራ ፡ አለሠሪ ፡ የማይደራረግ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ተሓነጸ ፡ ተጋበረ ፡ አይልም ፡ እንጂ ፤ አስተሓነጸ ፡ አስተጋበረ ፡ ማለት ፡ ይችላል ። ፬ ፡ ጸታ ፡ ፈለሰ ፡ አፍለሰ ፡ ተፋለሰ ፡ አስተፋለሰ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፈለሰ ፡ ዐጕል ፡ የራሱ ፡ አድራጊ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተፈልሰ ፡ አይባልም ፤ አድራጊውም ፡ አስደራጊነትን ፡ ደርቦ ፡ በ፪ ፡ ጸታ ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ አፍለሰ ፡ ብሎ ፡ አፈለሰ ፡ አስፈለሰ ፡ እንዲል ፡ አአፍለሰ ፡ አአምጽአ ፡ እንዳይል ፡ ያሳያል ፤ ያጕል ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ጸታውና ፡ ዐምዱ ፥ መንገዱ ፡ አካኼዱ ፡ ይህ ፡ ነው ። በምልአት ፡ ፭ ፡ ጸታ ፤ ቀተለ ፡ አቅተለ ፡ ተቀትለ ፡ ተቃተለ ፡ አስተቃተለ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ጸታ ፡ ያልነውም ፡ ዐምድ ፡ ይባላል ፤ ዐምድ ፡ አንቀጹን ፡ ጸታ ፥ አንቀጽ ፡ ተቀባዩን ፡ ያሳያል ።

፶፭ ፤ በነዚህ ፡ በ፭ቱ ፡ አዕማድ ፡ ላይ ፡ ዐጕል ፡ ሲጨመር ፡ መላው ፡ አናቅጽ ፡ ፮ ፡ ይኾናሉ ፤ ከ፮ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፫ ፡ ፫ቱ ፡ በጠባያቸው ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ ከ፪ ፡ ይከፈሉና ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ መኾናቸው ፡ ገቢር ፡ ተገሮ ፡ ተብለው ፡ በ፪ ፡ ስም ፡ ይጠራሉ ፤ ገቢር ፥ ቀተለ ፡ አቅተለ ፡ አስተቃተለ ፤ ተገብሮ ፡ ፈለሰ ፡ ተቀትለ ፡ ተቃተለ ፡ ናቸው ። ይህም ፡ አከፋፈል ፡ የሰውን ፡ ትውልድ ፡ ሲቈጥሩ ፡ እናትን ፡ ትቶ ፡ በባት ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ መቊጠር ፡ ነው ፤ ከናት ፡ ይልቅ ፡ ያባት ፡ ይጐላልና ። እንደዚህም ፡ ኹሉ ፡ ተቃተለና ፡ ፈለሰ ፡ ምንም ፡ ከተገብሮ ፡ ቢቈጠሩ ፡ ሥራቸውን ፡ ሰጭና ፡ ተቀባይ ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ተቀትለ ፡ ተቀባዮች ፡ ብቻ ፡ ስላልኾኑ ፡ ገቢርነትም ፡ አላቸው ፤ ከፈለሰም ፡ ይልቅ ፡ ተቃተለ ፡ እንደ ፡ ራብዕ ፡ ፊደል ፡ ከገቢርና ፡ ከተገብሮ ፡ ተፈቃቃሪ ፡ ነው ፤ ተቀትለም ፡ ቢኾን ፡ ቀምሎና ፡ ተከሮ ፡ ትክ ፡ ብሎ ፤ ሲያዩት ፡ ፈለሰን ፡ መስሎ ፡ ይገኛል ፤ እንደነሳአል ፡ እንደነይሁዳ ፡ ራሱን ፡ በራሱ ፡ የሚገድል ፡ ገዳይና ፡ ሟች ፡ አለና ። ዳግመኛም ፡ አንቀጽነታቸው ፡ በልማድ ፡ በአሥራው ፡ በመንታ ፡ መንገድ ፡ የሚኼድ ፡ ዘማችና ፡ ገሥጋሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስልት ፡ ይነገራል ። ሦስተኛም ፡ አንቀጹ ፡ ገቢር ፡ ተሳቢው ፡ የባለቤት ፡ ገላ ፡ ኹኖለት ፡ ሰፍሐ ፡ እደዊሁ ፤ ከሠተ ፡ አፉሁ ፤ ኀፀበ ፡ ርእሶ ፤ አንጽሐ ፡ ነፍሶ ፡ እያሰኘ ፡ በግብረ ፡ ገብነት ፡ ሲነገር ፡ ስሙ ፡ ተመላሽ ፡ ሥራ ፡ ይባላል ። (ማስረጃ ፡ ተረት) ፤ ደንጊያ ፡ ቢያጕኑት ፥ ተመልሶ ፡ ዐናት ፤ ተንጋሎ ፡ ቢተፉ ፥ ተመልሶ ፡ ከፉ ።

፯ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

የርባታ ፡ መደብ ፡ ወይም ፡ ሰራዊት ፡፡

፻፮ ፤ በባሕርይ ፡ ስም ፡ ፈንታ ፡ የአካል ፡ ስምና ፡ የስም ፡ ዐጸፋ ፡ እየኾኑ ፡ ስምነታቸው ፡ ሳይጠራ ፡ በዝርዝር ፡ ብቻ ፡ ፫ቱን ፡ አዕማድ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ ለይተው ፡ ዘርዝረው ፡ የሚያሳዩና ፡ የሚመሩ ፡ የርባታ ፡ መደቦች ፡ እንዳሠርቱ ፡ ቃላት ፡ ፲ ፡ ናቸው ፡፡ እነዚሁም ፥ ውእቱ ፡ እሙንቱ ፥ ይእቲ ፡ እማንቱ ፥ አንተ ፡ አንትሙ ፥ አንቲ ፡ አንትን ፥ አነ ፡ ንሕነ ፡ ይባላሉ ፡፡ ካሥሩ ፡ ደግሞ ፡ ፭ቱ ፡ ያንዳንድ ፤ ፭ቱ ፡ የብዙ ፤ ፬ቱ ፡ የወንዶች ፡ ብቻ ፤ ፬ቱ ፡ የሴቶች ፡ ብቻ ፤ ፪ቱ ፡ ግን ፡ አነና ፡ ንሕነ ፡ የወንድም ፡ የሴትም ፡ እየኾኑ ፥ ፬ቱ ፡ በሩቅ ፡ በሩቆች ፥ ፮ቱ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቦች ፡ ይነገራሉ ፡፡ ዳግመኛም ፡ ዐይነታቸውና ፡ ቍጥራቸው ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ሲኾን ፡ ክፍላቸው ፡ ፫ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ ዐይነት ፡ ወንድና ፡ ሴት ፥ ቍጥር ፡ አንድና ፡ ብዙ ፥ ክፍል ፡ ግን ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፤ አነ ፡ ንሕነ ፡ ናቸው ፡፡ አነና ፡ ንሕነ ፡ ምንም ፡ ከቅርቦች ፡ ቢቈጠሩ ፡ ስማቸውንና ፡ ግብራቸውን ፡ እኔ ፡ እኛ ፡ እያሉ ፡ ራሳቸው ፡ የሚናገሩ ፥ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚያስተባብሩ ፡ ነባቢ ፡ ወነባብያን ፥ ነባቢት ፡ ወነባብያት ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ በጠባያቸው ፡ ከ፫ቱ ፡ መደብ ፡ ይለያሉ ፡፡ የዘጠኙ ፡ ጥንትና ፡ መሠረት ፥ አባት ፡ እናታቸው ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ዘጠኙ ፡ ኹሉ ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ካንድ ፡ ከውእቱ ፡ የወጡ ፡ ነባር ፡ ስሞችና ፡ ነባር ፡ አንቀጾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ የርባታ ፡ መሠረት ፡ ኹነው ፡ ስማቸውን ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ እየዘረዘሩ ፡ አንጹን ፡ አንቀጽ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ ያስረባሉ ፡፡

፻፯ ፤ የስሞቻቸውም ፡ ዐጸፋ ፡ ወይም ፡ ዝርዝር ፡ ፫ቱ ፡ በዘመድ ፡ ፯ቱ ፡ በባዕድ ፡ ይነገራል ፤ ዘመድ ፡ ዝርዝር ፡ የ፫ቱ ፡ ብቻ ፡ የውእቱና ፡ የእሙንቱ ፡ የእማንቱ ፡ ፊደል ፡ ግእዝና ፡ ካዕብ ፡ ራብዕ ፡ መኾን ፡ ነው ፡ (ቀተለ ፡ ሉ ፡ ላ) ፡፡ ባዕድ ፡ ዝርዝር ፡ ግን ፡ ት ፡ (ቀተለት) ፡ በሩቂቱ ፡ ሴት ፡ በይእቲ ፡ ፈንታ ፤ የቀሩት ፡ ፮ቱ ፡ (ቀተል) ከ ፡ ኪ ፡ ኩ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ነ ፥ በ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ተጨምረው ፡ አንተ ፡ አንቲ ፡ አነ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፡ ንሕነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይነገራሉ ፡፡ ዐይነታቸው ፡ በወንድና ፡ በሴት ፥ ቍጥራቸው ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፥ ክፍላቸው ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፡ ተለይቶ ፡ በ፪ነት ፡ እንዲነገር ፤ ዝርዝራቸውም ፡ ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስሞች ፡ ይጠራል ፡፡ ባዕድ ፡ ያሰኘውም ፡ በየመድረሻቸው ፡ የሚጨመር ፡ ምእላድ ፡ ፊደል ፡ ነው ፤ ዝርዝርነትን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ፡፡

ዘመድ ፡ ዝርዝር ፡፡		ባዕድ ፡ ዝርዝር ፡፡
የሩቅ ፡ ወንድ ፤	ግእዝ ፡ ሳብዕ ፡ ካዕብ ፡፡	ሁ ፡ ዎ ፡ ዮ ፡፡
የሩቂቱ ፡ ሴት ፤	ት ፡ ራብዕ ፡፡	ሃ ፡ ዋ ፡ ያ ፡፡
የሩቅ ፡ ወንዶች ፤	ካዕብ ፡ ሳብዕና ፡ ሙ ፡፡	ሆሙ ፡ ዎሙ ፡ ዮሙ ፡፡
የሩቅ ፡ ሴቶች ፤	ራብዕ ፡ ሳብዕና ፡ ን ፡፡	ሆን ፡ ዎን ፡ ዮን ፡፡ «ሙና ፡

ን ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ አብዢዎች ፡ ናቸው» ፡፡

የቅርብ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያንድና ፡ የብዙ ፤	ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ።
አነ ፡ የሚሉ ፡ የወንድና ፡ የሴት ፥ ነባቢ ፡ ወነባቢት ፤	ኢ ፡ የ ፡ ተ ።
ንሕነ ፡ የሚሉ ፡ የወንዶች ፡ የሴቶች ፥ ነባብያን ፡ ወነባብያት ፤	ነ ።

ከ ፡ ኢ ፡ የ ፡ ተ ፡ ነ ፥ እነዚህ ፡ ፊደሎች ፡ ኹሉም ፡ ሳቢችና ፡ አቅራቢች ፡ ይባላሉ ።

የርባታን ፡ መንገድ ፡ ያንቀጽን ፡ አካኼድ ፡ የሚለዩና ፡ የሚያስለዩ ፥ ጸዋትወ ፡ ርባን ፡ በየስልቱ ፡ ለይተው ፡ አጥርተው ፡ የሚያሳዩ ፡ ያውራው ፡ ትምርት ፡ በግ ፡ የርባ ፡ ቅምር ፡ ዐይኖችና ፡ ቀንዶች ፡ ፯ ፡ ናቸው ፡ (ራእ፭ ፡ ፮) ። እነዚሁም ፡ አርእስት ፥ ሰራዊት ፥ ዐመል ፥ ልማድ ፥ አዕማድ ፥ አሥራው ፥ ምእላድ ፡ (ወይም ፡ ዝርዝር) ፡ ይባላሉ ፤ እስ ከዚህ ፡ ርባ ፡ ቅምር ፡ ነው ።

፪ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ርባ ፡

የሰዋስው ፡ ሆድና ፡ ዥርባ ፤ ወርዱና ፡ ቁመቱ ፡ ስፋቱ ፡ እንደ ፡ ጽዮን ፡ አንባ ፥ በየዋሁ ፡ በዳዊት ፡ ግንብና ፡ በመሠሪው ፡ በሰሎሞን ፡ ቤት ፡ ልክ ፡ ተመሥርቶ ፡ ስለ ፡ ተገነበ ፥ ፲ ፡ መደብ ፡ ቁባት ፡ የሚከት ፡ ፳ውንም ፡ የሚያገባ ።

«ጃን ፡ ደረባ ፡ ዐዋጅ» ።

የርባታና ፡ ያንቀጽ ፡ ስምና ፡ ረድፍ ።

፺፰ ፤ የርባታ ፡ ስሞች ፡ እንዳገባብ ፡ ስሞች ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ ይባላሉ ፤ ዐቢይ ፡ ርባታ ፡ እስከ ፡ ፳ ፡ አካል ፡ የሚዘመት ፡ የ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ የኀላፊና ፡ የትንቢት ፡ የትእዛዝ ። ንኡስ ፡ ርባታ ፡ ያ፭ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፤ እሊሁም ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፥ ቦዝና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፥ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ናቸው ። ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ የጥሬ ፡ ዘርና ፡ የነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ። ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ባስገኘነቱ ፡ አባት ፡ ዘር ፡ እንዲባል ፡ ኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ደግሞ ፡ የካልአይና ፡ የሣልሳይ ፡ በኵር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቀዳማይ ፡ ይባላል ፤ የቀረውም ፡ ጥሬ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ የሚረባ ፡ ኹሉ ፥ ንኡስና ፡ ደቂቅ ፡ ይባላል ፤ ታናናሽ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፺፱ ፤ ባቢይ ፡ ርባታ ፡ ውስጥ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ አለ ፤ ያለፈና ፡ ያኹን ፡ የሚመጣ ፤ የዐ ቢይ ፡ ርባታም ፡ መንገድና ፡ አካኼድ ፡ ፴ ፡ ረድፍ ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ ረድፍ ፥ ቀተለ ፡ (ኀ ላፊ) ፡ ገደለ ። ይቀትል ፡ (ያኹንና ፡ ትንቢት) ፡ ይገድል ። ይቅትል ፡ (ዘንድና ፡ ትእዛዝ) ፡ ይገድል ፡ ዘንድ ፥ እንዲገድል ፡ ሊገድል ፤ (ይቅትል) ፡ ይግደል ፡ እያለ ፡ በመደበኛነት ። ፪ኛው ፡ ረድፍ ፡ ቀተሎ ፡ ገደለው ፤ ይቀትሎ ፡ ይገድለው ፥ ይቅትሎ ፡ ይገድለው ፡ ዘንድ ፤ ይግደለው ፡ እያሰኘ ፡ በዝርዝርነት ። ፫ኛው ፡ ረድፍ ፥ ቀቲሎ ፡ ሀለወ ፥ ገድሏል ፡ ገድሎ ፡

ነበር ፤ ይቀትል ፡ ሀሎ ፥ ይገድላል ፡ ይገድል ፡ ነበር ፤ ቀቲሎ ፡ የሀሉ ፡ ገድሎ ፡ ይኖር ፡ ዘንድ ፥ ገድሎ ፡ ይኑር ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፯ ፡ ይዘምታል ። የነዚህም ፡ የ፫ቱ ፡ ረድፎች ፡ ስም ፡ የዋሀ ፥ መሠሪ ፥ ጽንዕ ፡ ይባላል ።

፳ ፤ ኸነ ፡ አለ ፡ ኖረ ፡ ነበረ ፡ የሚያሰኙ ፡ የጽንዕ ፡ አንቀጾች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ፪ቱ ፡ ዘማቾች ፥ ፪ቱ ፡ ነባሮች ፤ ዘማቾች ፡ ሀሎና ፡ ኮነ ፥ ነባሮች ፡ ውእቱና ፡ በ ፡ ሎ ፤ በና ፡ ሎ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ኮነ ፡ በትንቢት ፡ ብቻ ፡ ትርጓፅ ፡ እየኸነ ፡ በቀዳማይነት ፡ ይገባል ። ይህም ፡ ኮነ ፡ ይፈርሀ ፥ ኮነ ፡ ይጐይይ ፥ ኮነ ፡ ይትኀበእ ፡ እያሰኘ ፡ ይፈራ ፡ ነበር ፡ ይሸሽ ፡ ይደበቅ ፡ ነበር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ ሀሎም ፡ ኮነ ፡ በገባበት ፡ ይገባል ። ትርአስ ፡ እየኸነም ፡ በካልአይነት ፡ ሲገባ ፡ ቀቲሎ ፡ ይከውን ፥ ይቀትል ፡ ይከውን ፡ እያሰኘ ፡ ጥያቄና ፡ ምኞት ፡ ይኸናል ። አለና ፡ ነበረ ፥ ወይም ፡ አልና ፡ ነበር ፡ ተብለው ፡ የሚፈቱ ፡ አናቅጽ ፡ ኹሉም ፡ ጽንዕ ፡ ይባላሉ ፤ አልና ፡ ነበር ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲገቡ ፥ አልጥቂት ፡ የቈየ ፡ የዘገየ ፡ ማእከላይ ፡ ጊዜ ፤ ነበር ፡ ግን ፡ በጣም ፡ ያለፈና ፡ የራቀ ፡ ረዥም ጊዜ ፡ ያሳያል ፤ በትንቢት ፡ አንቀጽም ፡ ሲገቡ ፥ ነገሩ ፡ የማይቀር ፡ የማይጠረጠር ፥ ርግጥና ፡ ቍርጥ ፡ መኾኑን ፥ ጥናቱን ፡ ብርታቱን ፡ ያሳያሉ ። ፭ኛው ፡ ረድፍ ፡ አሉታ ፡ ነው ፤ አሉታም ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። ኢቀቲል ፡ ሎት ፤ አለመግደል ። ኢቀተለ ፤ አልገደለ ፥ አልገደለም ፤ ኢይቀትል ፥ አይገድል ፡ አይገድልም ። ኢይቅትል ፡ እንዳይገድል ፥ ላይገድል ፥ ሳይገድል ። ኢይቅትል ፤ አይግደል ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፯ ፡ ይዘምታል ። እስከዚህ ፡ ዐዋጅ ፡ ነው ።

፳፩ ፤ ከዚህ ፡ ቀጥለን ፡ የ፯ውን ፡ አርእስት ፡ ፲ሩን ፡ መደብ ፡ ፯ውም ፡ ሳይቀር ፥ ነገር ፡ ለማሳጠር ፡ ካልአይና ፡ ሣልሳይ ፡ ሳንጨምር ፡ በቀዳማይ ፡ ብቻ ፡ ከነሰራዊቱ ፡ እያቈራኘን ፡ እንጥፋለን ፤ በርባታ ፡ ጊዜ ፡ ዝርዝራቸው ፡ በቂ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ምንም ፡ ስማቸው ፡ ባይፈለግ ፡ የርባታን ፡ መደብ ፡ ስሙን ፡ ጠርቶ ፡ ራሱን ፡ ቈርቶ ፡ ለመንገርና ፡ ለማሳየት ፡ ማቈራኘት ፡ ይገባልና ። የብዙ ፡ ወንድና ፡ የብዙ ፡ ሴት ፡ አንቀጽ ፡ (ዖቁ ፡ ዖቃ) ፡ በግእዝ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፥ በማርኛ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፤ የሴቶቹም ፡ በወንዶቹ ፡ ስልት ፡ ዐወቁ ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ።

፳ኛ ፡ ዕርከን ።

ዐቢይ ፡ ርባታ ፡ ከነኀዙ ፡ ከናበጋዙ ።

፳፪ ፤ (አንዳንድ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ወንድና ፡ ሴት) ፡ (ብዙዎች ፡ ሩቆችና ፡ ቅርቦች ፡ ወንድና ፡ ሴት) ።

ውእቱ ፡	ቀተለ ።	እሙንቱ ፡	ቀተሉ ።
ይእቲ ፡	ቀተለት ።	እማንቱ ፡	ቀተላ ።
አንተ ፡	ቀተልከ ።	አንትሙ ፡	ቀተልክሙ ።
አንቲ ፡	ቀተልኪ ።	አንትን ፡	ቀተልክን ።
(ነባቢ ፡ ት) ፡	(ወንድና ፡ ሴት) ፡	(ነባብያን ፡ ት) ፡	(ወንድና ፡ ሴት) ፡
አነ ፡	ቀተልኩ ።	ንሕነ ፡	ቀተልነ ።

ይህ ፡ ፲ሩ ፡ መደብ ፡ በሥሩ ፡ አንቀጽ ፡ ኹሉ ፤ ወይም ፡ በ፴ው ፤ ገዳዩን ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፤ የሟቹን ፡ አንድና ፡ ብዙነት ፤ ወንድና ፡ ሴትነት ፤ ቅርብና ፡ ሩቅነት ፡ የማይለይ ፡ ዕፍንና ፡ ጭፍን ፡ ድፍን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የዋህ ፡ ይባላል ፤ ሞኝ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የሚመጣው ፡ ፹ው ፡ አንቀጽ ፡ ግን ፡ ኹሉን ፡ ዘርዝሮ ፡ የሚያሳይ ፡ ጠቃሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስሙ ፡ መሠሪ ፡ ይባላል ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ የዋሁን ፡ መሠሪ ፤ መሠሪውን ፡ የዋህ ፡ ይሉታል ። መሠሪም ፡ ያሰኘው ፤ ቀተሎ ፡ ብሎ ፡ በንዲት ፡ ቃል ፤ ገደለው ፡ ገደለበት ፡ ገደለለት ፡ እያሰኘ ፡ እንዳዝማሪ ፡ ግጥም ፡ ክፉና ፡ መልከም ፡ ማሳየት ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ትሰሙ ፡ እንደኾን ፡ የወንጌል ፡ ቃል ፤ አለ-መስጠት ፡ ያጸድቃል ።

፷፫ ፤ ሲዘረዝርም ፡ ፬ቱን ፡ ሩቆች ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ ይዘረዝርና ፡ ከ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ፬ቱን ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፤ ፪ቱን ፡ በ፰ ፡ በ፰ ፡ ይዘረዝራል ፤ ፹ ፡ መባሉ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። ለመሠሪ ፡ ርባታ ፡ ፫ ፡ አዝማችና ፡ ፫ ፡ መዝመቻ ፡ አለው ፤ አዝማች ፡ ፩ና ፡ ብዙ ፤ መዝመቻ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ናቸው ። በ፩ኛው ፡ አዝማች ፡ አንዱ ፡ ፲ሩን ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፤ ፮ቱን ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድላል ፤ ሟቾች ፡ ፲፮ ፡ ገዳያቸው ፡ ፩ ። በ፪ኛው ፡ አዝማች ፡ ፲ሩ ፡ አንዱን ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፤ ፮ቱ ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድሉታል ፤ ሟች ፡ ፩ ፤ ገዳዮች ፡ ፲፮ ። በ፫ኛው ፡ አዝማች ፡ የሩቅና ፡ የቅርብ ፡ ጠቅላዮች ፡ አነ ፡ ንሕነ ፡ ብዮች ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፤ ከ፰ቱ ፡ መደብ ፡ ፬ቱን ፡ ሩቆች ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፤ ፬ቱን ፡ ቅርቦች ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድላሉ ። ፪ ፡ ጊዜ ፡ ፰ ፡ ፲፮ ፡ ነው ፤ ፫ቱ ፡ ፲፮ ፡ ፹ ፡ ይባላል ። ግስ ፡ ኹሉ ፡ እንዲህ ፡ በ፫ ፡ አዝማች ፡ በ፲ ፡ ሰራዊት ፡ በ፹ ፡ መደብ ፡ ሲረባ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ ከዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ፹ው ፡ ኀላፊ ፤ ፹ው ፡ ትንቢት ፤ ፹ው ፡ ትእዛዝ ፡ ይባላል ፤ ፫ቱ ፡ ፹ ፡ ፪፻፵ ፡ ነው ።

ዐሥሩ ፡ ሰራዊትና ፡ ሰማኒያው ፡ መደብ ።

ውእቱ) ፡ ቀተሎ ፤ ላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ። ቀተለከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ።
አንተ) ፡ ቀተልከ ፤ ካ ፡ ከሙ ፡ ከን ፡ ከኒ ፡ ነ ፡ (፮) ።
እሙንቱ) ፡ ቀተልዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ። ሉከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ።
አንትሙ) ፡ ቀተልክምዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ፡ ሙኒ ፡ ነ ፡ (፮) ።
ይእቲ) ፡ ቀተለቶ ፤ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ። ተከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ተኒ ፡ ነ ፡ (፲) ።
አንቲ) ፡ ቀተልኪዮ ፤ ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፡ ክኒ ፡ ክነ ፡ (፮) ።
እማንቱ) ፡ ቀተላሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ። ላከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ።
አንትን) ፡ ቀተልክናሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ ናኒ ፡ ናነ ፡ (፮) ።
አነ) ፡ ቀተልክዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ። ኩከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ (፰) ።
ንሕነ) ፡ ቀተልናሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ። ናከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ (፰) ።

የሩቅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ በዕዱ ፡ ዝርዝራቸው ፡ ወይም ፡ ዐጸፋቸው ፡ ሁ ፡ ሃ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ቀተልከ ፡ ካ ፡ ከሙ ፡ ከን ፡ ባለው ፤ ቀተልከሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ። ፈጠርከሆሙ ፡ ለመላእክት ። ወልድከ ፡ ዘቀባዕከሁ ፡ (ድጓ ። ግብ) ።

፷፬ ፤ ዳግመኛም ፡ በትናጋ ፡ የሚነገሩና ፡ ተወራራሽነት ፡ ያላቸው ፡ ፫ቱ ፡ ወንድማማች ፡ ፊደላት ፡ ገከቀ ፤ የግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ በ፳ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ያለውን ፡ ክ ፡

ደጊመ፡ ቃል፡እንደ፡መኾኑ፥ውጠውና፡ጐርደው፡እያጠበቁ፡ከመጣፍና፡ከመነ ገር፡ በግድ፡ያስቀሩታል ። ይህም፥አንተ፡ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ ፤ አንቲ፡ኀደጊ፡ሆኪ፡ ዖቂ ፤ አንትሙ፡ኀደግሙ፡ሆክሙ፡ዖቅሙ ፤ አንትን፡ኀደግን፡ሆክን፡ዖቅን ፤ አነ፡ ኀደጉ፡ሆኩ፡ዖቁ፡እያሰኘ፡መዋጡንና፡መጥበቁን፡ ያሳያል ። የቅርቡ ፡ ወንድና፡ የሩቁ፡ወንድ፥ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ ፤ የእነና፡የሩቆቹም፡ወንዶች፥ኀደጉ፡ሆኩ፡ዖቁ ፤ ከመጥበቅና ፡ ከመላላት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ መለዮ፡የለውም ። የርባታን፡ዐዋጅ፡ያላየ፡ ያልሰማ፡ጣፊና፡አንባቢ፡ግን፥የሚጠብቀውን፡የቅርቡን፡ኀደገ፡ሆከ፡ ዖቀ፡ከማ ይጠብቀው፡ከሩቁ፡ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ፡አጥብቆ፡ሊለየው፡አይችልም ። ወየው፡ለሰ ዋስው፡ትምርት፥የንባብና፡የትርጓሜ፡መብራት፡(ቍ፴) ።

፹፫ ፤ የሀለወና፡የሀሎም፡ርባታ፡እንዲህ፡ነው ፤ ፪ቱም፡እስከ፡ሣልሳይ፡ይረ ባሉ ። ሀሎ፡በ፯፡ሰራዊት፥ውእቱ፡አንተ፡አንትሙ ፤ አንቲ፡አንትን፥አነ፡ንሕነ፡ ባለው፥በነዚህ ፡ ሲረባ ፡ በቀዳማይ ፡ ብቻ ፡ ይገኛል ፤ ይህም ፡ ሀሎ ፡ ሀሎከ ፡ ሀሎ ክሙ፡ሀሎኪ፡ ሀሎክን፡ ሀሎኩ፡ ሀሎነ፡እያለ፡በጐራጅነት፡መገኘቱን፥አለመታ ጣቱን፡ያሳያል ። ሀሎና፡ሀለወ፡በ፲፡ሰራዊት፡ሲረቡ፡በየፊታቸው፡፲፯፡፲፯፡አን ቀጽ፡ይኾኑና፥ሲደመሩ፡፴፬፡አንቀጽ፡ይኾናሉ ፤ ከሀሎ፡በቀር፡፴፡እንጂ፡፴፬፡ የሚኾን፡የለም ፤ አረባቡና፡አኳኋኑም፡ይህ፡ነው ።

(ጐራጅ) ።		(ሥርው) ።	
፫ ፤	ሀሎ፡ይሄሉ፡የሀሉ፡	፩ ፤	ሀለወ፡
፫ ፤	ሀሎከ፡ትሄሉ፡ሀሉ፡	፫ ፤	ሀለዉ፡ይሄልዉ፡የሀልዉ፡
፩ ፤	ሀሎክሙ፡	፫ ፤	ሀለውክሙ፡ትሄልዉ፡ሀልዉ፡
፪ ፤	ትሄሉ፡ተሀሉ፡	፩ ፤	ሀለወት፡
፩ ፤	ሀሎኪ፡	፪ ፤	ትሄልዊ፡ሀልዊ፡
፩ ፤	ሀሎክን፡	፫ ፤	ሀለዋ፡ይሄልዋ፡የሀልዋ፡
፫ ፤	ሀሎኩ፡እሄሉ፡አሀሉ፡	፫ ፤	ሀለውክን፡ትሄልዋ፡ሀልዋ፡
፫ ፤	ሀሎነ፡ንሄሉ፡ነሀሉ ፤	፩ ፤	ሀለውነ ፤

ድሙር፡፲፯፡አንቀጽ ።　　ድሙር፡፲፯ ።　　፲፯ና፡፲፯፡፴፬ ።

በዝርዝር፡ግን፡እንደ፡ሌላው፡ኹሉ፡ነው፡እንጂ ፤ ልዩነት፡የለውም ።

፹፬ ፤ ሆበና፡ ወሀበም፡ ሲረቡ፥የሆበ፡አካኼድ፡እንደ፡ሆከና፡እንደ፡ሖረ፡ በቆመ፡ቤት፡ነው ፤ የወሀበም፡እንደ፡ወሐከና፡እንደ፡ወዐለ፡በቀተለ፡ቤት፡ነው ። ይህም፥ሀዊብ፡ሆበ፡የሀውብ፡ይሁብ ። ውሂብ፡ወሀበ፡ይውሀብ፡የሀብ፡ማለቱን፡ ያሳያል ። መምህራን፡ግን፡ሆበን፡ከወሀበ፡አዛንቀው፥የሆበን፡ሣልሳይ፡ይሁብን፡ ለወሀበ፡ካልኣይ፡አድርገው፡በይውሀብ፡ፈንታ፥ወሀበ፡ይሁብ፥ወሀብከ፡ትሁብ፥ ወሀብኩ፡እሁብ፡እያሉ፡አለመንገዱ፡ያረቡታል ። የቤለን፡ካልኣይ፡ይቤን፡ከብ ሀለ፡ደርበው፡ቀዳማይ፡አንቀጽ፡እንዳሉት ፤ የብሀለንም፡ትንቢት፡ይብልን፡ለይቤ፡ እንደ፡ ሰጡት ፤ ቀሐመንም ፡ ከቀምሐ ፡ ደርበው፡አለስሙና፡አለመልኩ፡አለዘይ

ቤው ፡ እንዲፈቱት ፥ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። የታላቁ ፡ ዳበ ፡ የአእመረና ፡ የብህለ ፡ የይቤም ፡ ሊጥንት ፥ በትምርት ፡ አለመብሰሉ ፥ ያውም ፡ ያልተነሩ ፡ ዶቄት ፡ መኾኑ ፡ ባ፲፪ና ፡ ባ፲፭ ፡ በ፹፬ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ። የዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ አካኼድና ፡ አረማመድ ፡ የርባታቸውም ፡ ጥርጊያ ፡ መንገድ ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ ይህ ፡ ነው ። የቀረውን ፡ በታላቁ ፡ ግስ ፡ ውስጥ ፡ በየፊደሉ ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ በዚያ ፡ የተጣፈው ፡ ያጠግብኻል ።

፱ኛ ፡ ዕርከን ።

ንኡሳን ፡ አናቅጽ ።

፹፯ ፤ ከዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ በኋላ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ተብለው ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ የሚረቡ ፥ አስቀድመን ፡ ባ፶፰ ፡ ቍጥር ፡ የጣፍናቸው ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፥ በዝና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፥ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ እነዚህ ፡ ፭ቱ ፡ ከመሳብ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ ነገር ፡ ሰብስበው ፡ የማያስሩ ፡ የማይጠቀልሉ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ይባላሉ ። ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ በአነ ፡ በንሕነ ፡ ባራቱ ፡ ሩቆች ፥ በነዚህ ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ከትእዛዝ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ከፊታት ፡ በቀር ፡ የንባብ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፤ ልዩነቱ ፡ በ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ነው ፤ ባካኼዱ ፡ ኹሉ ፡ አሥራውን ፡ አይተውም ፤ ጠባዩም ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ እየኾነ ፡ የአንቀጽን ፡ ሥራ ፡ መግለጥ ፡ ነው ። ትእዛዝ ፡ ግን ፡ ከአነና ፡ ከንሕነ ፡ በቀር ፡ ባራቱ ፡ ቅርቦች ፥ ቅትል ፡ ሉ ፡ ሊ ፡ ላ ፡ እያለ ፡ አሥራውን ፡ ይተዋል ። ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ ትእዛዝ ፡ መኾኑ ፡ ወይም ፡ መባሉ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ሲነገር ፡ ነው ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ ልመናና ፡ ጸሎት ፡ ይባላል ። የዘንድና ፡ የትእዛዝ ፡ ምስጢር ፡ ምንም ፡ ከትንቢት ፡ ባይወጣ ፥ ትእዛዝ ፡ የሚባል ፡ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ያ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ አንተ ፡ አንቺ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፡ ከሚባሉት ፡ ከነዚህ ፡ ከ፬ቱ ፡ በቀር ፡ በአነና ፡ በንሕነ ፡ ፊት ፡ ቁሞ ፡ የሚታዘዝ ፡ የለም ። ምክንያቱም ፡ ያራቱ ፡ ትእዛዝ ፡ አሥራውን ፡ ትቶ ፡ ብቻውን ፡ የሚኼድ ፥ የ፮ቱ ፡ ግን ፡ አላሥራው ፡ የማይኼድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ ስማቸውም ፡ ሣልሳይና ፡ ትእዛዝ ፡ ተብሎ ፡ ይለያል ፤ ሣልሳይ ፡ ላሥሩ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ ትእዛዝ ፡ ግን ፡ ላ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

፹፰ ፤ አባት ፡ ዘር ፡ ያልነው ፡ የታላቁም ፡ የንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ጠባይ ፥ ሙያውና ፡ ዐመሉ ፥ ስሙም ፡ ዘርና ፡ አርእስት ፡ መባሉ ፥ አዘራዘሩና ፡ አረባቡ ፡ ሳይቀር ፡ ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በመዠመሪያው ፡ ክፍል ፡ ባ፭ኛ ፡ ቍጥር ፤ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ በ፪ኛው ፡ ክፍል ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡ ተነግሯል ፤ አኹንም ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ ይመጣል ። የዘንድና ፡ የሣልሳይ ፡ ዐመል ፡ ከርእስት ፡ በፊት ፡ መነገሩ ፥ ስላናቅጽ ፡ ተራ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ስለ ፡ ማዕርጉ ፡ አይዶለም ፤ በስምና ፡ በማዕርግስ ፡ አርእስት ፡ ይቀድማል ።

፹፱ ፤ ቦዝ ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ከያዕማዱ ፡ ሲወጣ ፡ ቀቲሎ ፡ አቅቲሎ ፡ ተቀቲሎ ፥ ተቃቲሎ ፡ አስተቃቲሎ ፡ እያለ ፡ መድረሻውን ፡ ሳብዕ ፡ ያደርግና ፡ አንቀጽነቱ ፡ በዘንተኛ ፡ ሰነፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ መዊቶ ፡ ሐይወ ፡ ቀዲሖ ፡ ከዐወ ፡ እያለ ፥ ሌላ ፡ አንቀጽ ፡ በመሳብ ፡ ቸልታ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። ሀለወንና ፡ ውእቱን ፡ ሲስብ ፡ ግን ፡ ባ፶፱ ፡

ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተባለ ፥ በዝነቱ ፡ ጽንዕ ፡ እየኾነለት ፡ በቀዳማይነት ፡ ይዘምታል ፤ ይህም ፡ ቀቲሎ ፡ ሀለወ ፡ ወይም ፡ ቀቲሎ ፡ ውእቱ ፤ ቀቲላ ፡ ይእቲ ፡ ቀቲልየ ፡ አነ ፥ ቀቲለነ ፡ ንሕነ ፡ እያሰኘ ፥ ገድሎናል ፡ ገድለን ፡ ነበር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፸ ፤ ፫ኛም ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ድኅረ ፡ እንዘ ፡ በሚገቡባቸው ፡ በዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ ፈንቃ ፡ ወተወሊዶ ፡ ወተጠሚቆ ፡ ወጸቢሖ ፡ ወቀቲሮ ፡ ወመስዮ ፡ ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፥ ወከዊኖ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ እያለ ፡ በወ ፡ ከፋይነት ፡ ይገባና ፡ በመሸ ፡ ጊዜ ፡ ከመሸ ፡ በኋላ ፥ ሲመሽ ፡ መሽቶ ፡ ሳለ ፡ እያሰኘ ፡ እንዳበይት ፡ አናቅጽ ፡ ይፈታል ። ሲረባም ፡ እንዳበይት ፡ አናቅጽ ፡ በሥሩ ፡ መደብ ፥ ቀቲሎ ፡ ላ ፡ ለከ ፡ ለኪ ፡ ልየ ። ቀቲሎሙ ፡ ሎን ፡ ለክሙ ፡ ክን ፡ ለነ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፥ ቀቲሎሁ ፡ ሃ ፡ ሎከ ፡ ኪ ፡ ሎየ ። ቀቲሎሆሙ ፡ ሆን ፡ ሎክሙ ፡ ክን ፡ ሎነ ፡ ብሎ ፤ ቀርቡንም ፡ ቀቲለከሁ ፡ ሃ ፡ ከሆሙ ፡ ሆን ፡ ከኒ ፡ ከነ ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ይዘምታል ፤ ከ፳ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ከዘንድና ፡ ከቦዝ ፡ ከ፪ቱ ፡ በቀር ፡ እስካሥር ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ የሚወጣ ፡ የለም ።

ውስጠ ፡ ዘና ፡ መስም ።

፸፩ ፤ ሠራተኛ ፡ አካል ፡ በሥራው ፡ የሚጠራባቸው ፡ ስሞች ፡ ኹሉ ፡ በውስጣቸው ፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ስላሉባቸው ፡ ኹሉም ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ተብለው ፡ ለተጸውዖና ፡ ለተቀብዖ ፡ ለባሕርይ ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ በቅጽልነት ፡ ወይም ፡ በበቂነት ፡ ይነገራሉ ፤ ቅጽል ፡ በለቤት ፡ አካል ፡ ነውና ። የውስጠ ፡ ዘም ፡ ዐይነት ፡ ፫ ፡ ነው ፤ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ማእከል ። ሣልስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ይወጣል ። መስም ፡ ደግሞ ፡ የሣልስ ፡ ድርብ ፡ እየኾነ ፡ ከተገብሮ ፡ በቀር ፡ ካራቱ ፡ አዕማድ ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ ቀታሊ ፡ መቅትል ፥ አቅታሊ ፡ መቅተሊ ፥ ተቃታሊ ፡ አስተቃታሊ ፡ መስተቃትል ፡ ብሎ ፥ በሌላውም ፡ አንቅጽ ፡ ሐዋሪ ፡ ሐዋርያ ፥ ከያኒ ፡ ኬንያ ፥ ገሣጺ ፡ መገሥጽ ፥ ኰናኒ ፡ መኰንን ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ቀቲል ፡ ሥራ ፥ ቀታሊ ፡ ሠራተኛ ፡ ወይም ፡ የሠራተኛ ፡ ስም ፤ ቀትል ፡ የሥራው ፡ ስም ፤ ምቅታል ፡ ምስትቅታል ፡ የቦታና ፡ የመሣሪያ ፡ ስም ፡ ይኾናል ።

፸፪ ፤ ሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከተገብሮና ፡ ከሐውልት ፡ ይወጣል ፤ ገቢርና ፡ አግብሮ ፡ በሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ላይ ፡ መስም ፤ እንዲደርቡ ፡ ተገብሮና ፡ ሐውልት ፡ ፪ቱ ፡ ደግሞ ፡ ተቀታሊ ፡ ቅቱል ፥ ተቀዳሲ ፡ ቅዱስ ፥ መዋቲ ፡ ምዉት ፥ ፈላሲ ፡ ፍሉስ ፡ እያሰኙ ፡ ፪ቱንም ፡ ዐይነት ፡ በሣልስ ፡ በሳድስ ፡ ያስኬዳሉ ፤ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ያሰኛቸው ፡ መጨረሻቸው ፡ ነው ። ምእላዳቸው ፡ ትና ፡ ን ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ብቻ ፡ የሚለዩ ፥ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ የማይለዩ ፡ ብልዞች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ ፳ቱ ፡ በአነ ፡ በንሕነ ፡ እየቀኑ ፡ ፫ ፡ ፫ቱ ፡ በንዳንድ ፡ ንባብ ፡ ተጠቅልለው ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፡ ይፈታሉ ። ይህም ፡ ውእቱ ፡ አንተ ፡ አነ ፥ ቀታሊ ፤ አው ፡ ቅቱል ። እሙንቱ ፡ አንትሙ ፡ ንሕነ ፥ ቀታልያን ፤ አው ፡ ቅቱላን ። ይእቲ ፡ አንቲ ፡ አነ ፥ ቀታሊት ፤ አው ፡ ቅትልት ። እማንቱ ፡ አንትን ፡ ንሕነ ፥ ቀታልያት ፤ አው ፡ ቅቱላት ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ።

፻፫ ፤ ማእከል ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ቀላቅሎ ፡ ሣልሱን ፡ አማክሎ ፡ በሊኅ ፡ ኃን ፡ ኃት ፣ በላኅ ። ሐዲስ ፡ ሳን ፡ ሳት ፣ ሐዳስ ። ዐቢይ ፡ ያን ፡ ያት ፣ ዐባይ ። ጸሊም ፡ ማን ፡ ማት ፣ ጸላም ። ጠቢብ ፡ ባን ፤ ጠባብ ፡ ባት ። ነዊኅ ፡ ኃን ፣ ነዋኅ ፡ ኃት ፡ እያለ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ሣልሱን ፡ በራብዕ ፡ ለውጦ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እያስተባበረ ፡ ነቋር ፡ ጸጓር ፡ ፀዋግ ። ሳያስተባብርም ፡ ዋሕድ ፡ ሕያው ፡ ክዋው ፣ ጻድቅ ፡ ኃጥእ ፣ ራትዕ ፡ ባዕድ ፡ ላእክ ፡ ኄር ፡ ዴጋን ፡ እያለ ፡ ይኼዳል ። ከሣልስና ። ከማእከል ፡ ከ፪ቱ ፡ የሚወጣ ፡ መድበል ፣ ቀተልት ፣ ነደቅት ፣ ጸወርት ፣ ገበርት ፣ ዐበይት ፣ ጠበብት ፣ ቀደምት ፣ ደኀርት ፣ ዐቀብት ፣ ኖሎት ፣ ነዋልው ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ስም ፣ ብዙዎቹን ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ ያስተባብራል ፤ መድበል ፡ መባሉ ፡ ስለ ዚህ ፡ ነውና ።

ሳቢ ፡ ዘሮች ።

፻፬ ፤ የሳቢ ፡ ዘር ፡ ዐይነትና ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ለ፪ቱም ፡ አንቀጽነትና ፡ ጥሬነት ፡ አላቸው ፤ ስማቸውም ፡ ሳድስና ፡ ኃምስ ፡ ይባላል ። ፩ኛው ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ፪ኛው ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ትን ፡ ምእላድ ፡ አድርጎ ፡ ከቀተለና ፡ ከሰራዊቱ ፡ ቤት ፡ ቅትለት ፣ ሕንጸት ፣ ግብረት ፡ እያለ ፡ አርእስቶቹን ፡ ቀቲሎትንና ፡ ሐኒጾትን ፡ ገቢሮትን ፡ መስሎ ፡ ይወጣል ፤ ከንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ የሚለየው ፡ መካከሉን ፡ ግእዝ ፡ ማድረግና ፡ በሳድስ ፡ ብቻ ፡ መነሣት ፡ ነው ፤ ወና ፡ የ ፡ ባሉበት ፡ ግስ ፡ ግን ፡ ቁመት ፡ ሢመት ፡ እያለ ፡ በካዕብ ፡ በሣልስ ፡ ይነሣል ። ሳቢነቱም ፡ መደበኛ ፡ አንቀጹ ፡ እንደ ፡ ቀተለ ፡ ገቢር ፡ ይኾንና ፡ ከድራጊና ፡ ከተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ቅትለት ፡ ብሎ ፡ መግደል ፣ መገደል ፣ አገዳደል ፣ ገዳይነት ፣ ተገዳይነት ፣ ግድያ ፡ ትግል ፡ እያሰኘ ፡ ሳቢነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ጥሬነቱንም ፡ ያሳያል ።

፻፭ ፤ የወጣበት ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ቆመና ፡ እንደ ፡ ጥሕረ ፡ ዐኰልና ፡ ሐውልት ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ሳቢነት ፡ የለውም ፤ ይህም ፡ ጥሕረት ፡ ብሎ ፣ መጮኽ ፡ አጩጩኽ ፣ ጩኺነት ፣ ጩኸት ፡ ያሰኛል ፡ እንጂ ፤ ማስጮኽ ፡ አሰኝቶ ፡ ሌላ ፡ ጩኺ ፡ አይስብም ። ጥሕረትን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ብህለት ፡ ብዕለት ፡ ክህለት ፡ ንኅለት ፡ እያለ ፡ እንደዚህ ፡ ይፈታል ። ባላገባበች ፡ ግን ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፣ ያውም ፡ ከ፭ቱ ፡ ሰራዊት ፡ ከቀተለና ፡ ከገብረ ፣ ከነበ ፡ ከሤመ ፣ ከቆመ ፡ ቤት ፡ በቀር ፡ ከሌሎች ፡ አናቅጽ ፡ እንዳይወጣ ፡ ወስነው ፡ ይናገራሉ ፤ ውሳኔያቸውም ፡ የመላ ፡ የግምት ፡ የነሲብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፣ ድርስና ፡ ቍርጥ ፡ ቃል ፡ አይዶለም ፤ ድርሱና ፡ ቍርጡስ ፡ ይህ ፡ ያለፈውና ፡ የሚመጣው ፡ ነው ።

፻፮ ፤ ፪ኛው ፡ ዐይነት ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ መገ፹መሪያው ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ምእላድ ፡ ሳይጨምር ፡ መድረሻውን ፡ ኃምስ ፡ አድርጎ ፡ ከቀተለ ፡ በታች ፡ ካሉት ፡ ከ፮ቱ ፡ አርእስት ፣ ቅዳሴ ፡ ቡራኬ ፡ ዲጋኔ ፡ ኑላዌ ፡ ድንጋፄ ፡ ምህራኬ ፡ እያለ ፡ ሳቢነቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ዘመድ ፡ ዘር ፡ ኹኖ ፡ ይወጣል ። አፈታቱም ፡ እንደ ፡ ቅትለትና ፡ እንደ ፡ ጥሕረት ፡ ነው ፤ ድንጋፄ ፡ ጥሕረትን ፣ የቀሩት ፡ ቅትለትን ፡ ይመስላሉ ። ሰብሐ ፡ ተሰብሐ ፡

ብሎ ፡ ስባሔ ፡ ከ፪ቱ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ፤ ፍችውም ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፥ ጥሬ ፡ ዘርነት ፡ ነው ። ሳቢ ፥ ማመስገን ፡ አመሰጋገን ፡ አመስጋኝነት ። ተሳቢ ፥ መመስገን ፡ ምስጉንነት ፡ ተመስጋኝነት ። ጥሬ ፥ ምስጋና ፡ ክብር ፤ የክብር ፡ ብርሃን ፡ ያሰኛል ፤ አንዱ ፡ ቃል ፡ ስባሔ ፡ ባፈታቱ ፡ ከሰብሖና ፡ ከተሰብሖ ፡ ከስብሐት ፡ እንዲገጥም ፡ አስተውል ።

፻፯ ፤ ከዊን ፡ ኮነ ፡ ካለውም ፡ ክዋኔ ፡ ኩነት ፡ ይልና ፥ መኾን ፡ አኳኋን ፡ ኋኝነት ፡ ኹነታ ፡ ባሕርይ ። ሀልዎ ፡ ሀለወ ፡ ካለውም ፡ ሀላዌ ፡ ይልና ፥ መኖር ፡ መገኘት ፥ አና ዎር ፡ ኑሮ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ሠግዎ ፡ ሠገወ ፡ ተሠገወ ፡ ካለውም ፡ ሥጋዌ ፡ ይልና ፥ ሥጋ ፡ መኾን ፥ ሥጋ ፡ መልበስ ፡ መግዘፍ ፥ ሥጋነት ፡ ሥግውነት ፤ ግዘፍ ፡ ዕበይ ፥ የሥጋ ፡ ባሕርይ ፡ ያሰኛል ፤ እነትና ፡ መኾን ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ መኾኑ ፡ ከገቢርና ፡ ከተገብሮ ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ነው ፤ ከሐውልት ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ግን ፥ ንኡስነትና ፡ ጥሬነት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ሳቢ ፡ ዘርነት ፡ የለውም ። ያ፫ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ጠባይና ፡ ስም ፤ የንኡስ ፡ ርባታ ፡ መቅድም ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

፲ኛ ፡ ዕርከን ።

ንኡስ ፡ ርባታ ፡ የዐቢይ ፡ ተረፍ ፡ የደቂቅ ፡ ጸታ ።

፻፰ ፤ ከ፫ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፥ ዘንድ ፡ አንቀጽና ፡ ቦዝ ፡ አንቀጽ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ አካል ፡ እንዲረቡ ፥ ከንኡስ ፡ ርባታ ፡ እንዳይገቡ ፡ በ፫ኛው ፡ ቍ ፡ ተነግሯል ፤ በ፲ ፡ መደብ ፡ ብቻ ፡ ተወስነው ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ የሚረቡ ፡ ፫ ፡ አናቅጽ ፡ ናቸው ፤ አርእስት ፥ ውስጠ ፡ ዘ ፥ ሳቢ ፡ ዘር ። ያርእስት ፡ ዐይነቶች ፡ (ቀቲል ፡ ቀቲሎት) ፡ እንደ ፡ ሳቢ ፡ ዘሮች ፡ (ኩነት ፡ ክዋኔ) ፡ መንታ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በመንታ ፡ መንገድ ፡ ይኼ ዳሉ ፤ አካኼዳቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ (ቀቲል) ፡ ቀቲልሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ። ቀቲልከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ቀቲልየ ፡ ልነ ፡ መግደላችን ። ከ፲ሩ ፡ መደብ ፡ አነ ፡ ባለው ፡ ብቻ ፡ አር እስትና ፡ ቦዝ ፡ ይገጥማሉ ፤ ከፈታት ፡ በቀር ፡ የንባብ ፡ ልዩነት ፡ የላቸውም ፤ ይህም ፡ ቀቲልየ ፥ መግደሌ ፤ ቀቲልየ ፥ ገድዬ ፤ ገቢርየ ፡ ነቢብ(ር)የ ፡ ጥሒርየ ፡ እያለ ፡ ከቀደሰና ፡ ከባረከ ፡ በቀር ፡ በቀተለና ፡ በሰራዊቱ ፡ ቤት ፡ መግጠሙን ፡ ያሳያል ።

፻፱ ፤ (ቀቲሎት) ፡ ቀቲሎቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ። ቀቲሎትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። የገቢር ፡ ተሳቢም ፡ ሲኾን ፥ ቀቲለ ፡ ቀቲሎተ ፥ ቀቲሎቶ ፡ ተከ ፡ ተኪ ፡ ተ ክሙ ፡ ተክን ፡ ተነ ፡ እያሰኘ ፡ እነዚህን ፡ ፮ቱን ፡ ብቻ ፡ ይለውጣል ። የቀሩትም ፡ ያራቱ ፡ አዕማድ ፡ አርእስት ፤ አቅትሎሁ ፡ ቱ ፤ ተቀትሎሁ ፡ ቱ ፤ ተቃትሎሁ ፡ ቱ ፤ አስተቃት ሎሁ ፡ ቱ ፡ እያሰኘ ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባል ። ፩ኛውን ፡ መንገድ ፡ ከጥቂት ፡ ሰዎች ፡ በቀር ፡ ኹሉ ፡ አያውቀውም ። የቦዝም ፡ ርባታ ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፤ መዠመሪያ ፡ ከሥር ፡ መደብ ፡ ዐልፎ ፡ በራሱ ፡ ብቻ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ መዝመቱን ፥ ፪ኛም ፡ ሀሎን ፡ በመሳብ ፡ ጽንዕ ፡ እየኾነ ፡ በቀዳማይና ፡ በዘንድ ፡ በሣልሳይ ፡ ኹሉ ፡ መግባቱን ፡ የሚያውቅ ለት ፡ የለም ፡ (ቍ፫፻፱ና ፡ ፻) ።

፻፲ ፤ ሣልስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ (ቀታሊ ፡ ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ።
ቀታሊሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ሊከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ሊየ ፡ ሊነ ።

ቀታልያኒሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ኒከ ፡ ንኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ኒነ ።
ቀታሊቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ።
ቀታልያቲሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ቲከ ፡ ትኪ ፡ ቲክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ቲነ ። ዳግመኛም ፡ ከአዕማድና ፡ ከመስም ፥ አንጻሒ ፡ መንጽሒ ፤ አጽናዒ ፡ መጽንዒ ፤ አቅታሊ ፡ መቅተሊ ፤ አስተፍሣሒ ፡ መስተፍሥሒ ፡ እያለ ፡ የሚገኘ ፡ ሣልስ ፥ ኹሉም ፡ እንደዚህ ፡ ይረባል ።

፹፩ ፤ ሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፤ (ቅቱል ፡ ላን ፡ ላት ፡ ትልት) ።
ቅቱሉ ፡ ላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ፤ ልከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ልየ ፡ ልነ ።
ቅቱላኑ ፡ ና ፡ ኖሙ ፡ ኖን ፤ ንከ ፡ ኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ንነ ። አው ፡
ቅቱላኒሁ ፡ ኒሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ኒከ ፡ ንኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ኒነ ።
ቅትልቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ።
ቅቱላቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ትክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። አው ፡
ቅቱላቲሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ቲከ ፡ ትኪ ፡ ቲክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ቲነ ። መስም ፥ ያል ነውም ፡ በሣልስ ፡ ሲጨርስ ፡ እንደ ፡ ሣልሱ ፥ በሳድስ ፡ ሲጨርስ ፡ እንደ ፡ ሳድሱ ፡ ይኼዳል ፤ ሌላውም ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ ድርብ ፥ ብዑድ ፡ ባዕድ ፤ ልኡክ ፡ ላእክ ፥ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይረባል ።

፹፪ ፤ ሳድስና ፡ ኃምስ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ (ኵነት ፡ ክዋኔ) ፤ ቅትለት ።
ቅትለቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። በዝቶም ፡ ሲዘረዝር ፤ ቅትለታቲሁ ፡ ይልና ፡ በምእላድ ፡ ላይ ፡ ምእላድ ፡ ጨምሮ ፡ ስያፍና ፡ ባዕድ ፡ እየኾነ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ይከታል ። የቀረውም ፡ ጥሬና ፡ ነባር ፥ ፊደሉ ፡ ፊደላቲሁ ፥ መጽሐፉ ፡ መጻሕፍቲሁ ፡ እያለ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ። በባዕድም ፡ ብቻ ፡ አቡሁ ፡ አበዊሁ ፥ አፉሁ ፡ አፈዊሁ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ ነገርን ፡ ነገር ፡ እየሳበው ፡ ከዚህ ፡ ደረስን ፡ እንጂ ፥ የጥሬና ፡ የነባር ፡ ነገር ፡ ኋላ ፡ በየክፍሉ ፡ ይመጣል ። ኃምስ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፤ ቀዳሴሁ ፡ ቡራኬሁ ፡ ዲጋኔሁ ፡ እያሰኘ ፡ በዝቶም ፡ ሲዘረዝር ፤ ቀዳስያቲሁ ፤ ቡራክያቲሁ ፡ ዲጋንያቲሁ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ቀታሊና ፡ እንደ ፡ መቅተሊ ፡ ይኼዳል ።

፲፩ኛ ፡ ዕርከን ።

ደቂቅ ፡ ርባታና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ባለብዙ ፡ ሕጸጽ ።

፹፫ ፤ ንኡስ ፡ ርባታ ፡ የዐቢይ ፡ ተረፍ ፡ እንዲባል ፥ ደቂቅ ፡ ርባታም ፡ የንኡስ ፡ ቅሬታ ፡ ይባላል ፤ አከኼዱም ፡ በጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐመል ፡ እየረባ ፥ በአንቀጽ ፡ ዐመል ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚለይ ፡ ነው ። ነባር ፡ አንቀጽም ፡ የጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐይነት ፡ ነውና ፤ ከቀዳማይ ፡ በቀር ፡ ካልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ ስለሌለው ፡ ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ይባላል ። የነባር ፡ አንቀጽም ፡ ዐይነትና ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ጽድቅና ፡ አሉታ ፤ ጽድቅ ፡ አንቀጽ ፥ ውእቱ ፡ በ ፡ ሎ ፤ አሉታ ፡ አንቀጽ ፥ አከ ፡ ሐሰ ፡ ኢ ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ ፮ቱ ፡ አናቅጽ ፡ ሲረቡና ፡ ሲዘረዘሩ ፥ ፫ቱ ፡ ጽድቆች ፡ በየራሳቸው ፥ ፫ቱ ፡ አሉቶች ፡ በለ ፡ ተዘርዝረው ፡ ኹሉም ፡ እንደ ፡ ጥሬ ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባሉ ።

፹፬ ፤ ውእቱ ፡ ሁ ፡ ከተባለው ፡ ከሩቁ ፡ ዝርዝር ፡ ስለ ፡ ወጣ ፥ መደበኛ ፡ የሩቅ ፡ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፡ ሲገሰስና ፡ ሲረባ ፤ ፲ ፡ መደብ ፡ ሲኾን ፥ አረባቡና ፡ አፈታቱ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩ ፤ ውእቱ ፤ ነው ፤ ኾነ ፤ አለ ፤ ኖረ ፤ ነበረ ።
፪ ፤ ይእቲ ፤ ነች ፤ ናት ፤ ኾነች ፤ አለች ፤ ኖረች ፤ ነበረች ።
፫ ፤ ውእቶሙ ፤ አው ፡ እሙንቱ ፤ ናቸው ፤ ኾኑ ፤ አሉ ፤ ኖሩ ፤ ነበሩ ።
፬ ፤ ውእቶን ፤ አው ፡ እማንቱ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ።
፭ ፤ አንተ ፤ ነኽ ፤ ኾንክ(ኽ) ፤ አለኽ ፤ ኖርኽ ፤ ነበርኽ ።
፮ ፤ አንቲ ፤ ነሽ ፤ ኾንሽ ፤ አለሽ ፤ ኖርሽ ፤ ነበርሽ ።
፯ ፤ አንትሙ ፤ ናችኹ ፤ ኾናችኹ ፤ አላችሁ ፤ ኖራችኹ ፤ ነበራችኹ ።
፰ ፤ አንትን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ።
፱ ፤ አነ ፤ ነኝ ፤ ኾንኹ ፤ አለኹ ፤ ኖርኩ ፤ ነበርኩ ፡ ኹ ።
፲ ፤ ንሕነ ፤ ነን ፤ ነነ ፤ ኾነ ፤ አለነ ፤ ኖርነ ፤ ነበርነ ፡ ን ።

ውእቶሙና ፡ እሙንቱ ፥ ውእቶንና ፡ እማንቱ ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ዘማቾቹም ፡ ነውና ፡ ኾነ ፡ አለና ፡ ኖረ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ነበረም ፡ የኖረ ፡ ጽንዕ ፡ ነው ።

፹፭ ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ በነዚህ ፡ ባሥሩ ፡ አናቅጽ ፡ ላይ ፡ ይኖራል ፡ ይኑር ፡ እያሉ ፡ ፲ ፡ ካልአይ ፡ ፲ ፡ ሣልሳይ ፡ ጨምረው ፥ ፴ ፡ አናቅጽ ፡ ይሉና ፤ ፴ውን ፡ ደግሞ ፡ ከብትን ፡ ጋራ ፡ በየዋህ ፡ በ፪ ፡ ጸታ ፥ በመሠሬ ፡ በ፬ ፡ ጸታ ፡ እያረቡ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ያደርጉታል ። የየዋህ ፡ ርባታም ፡ አካኼድ ፡ ባንደኛው ፡ ጸታ ።

ዘመዱ ፡ ውእቱ ፤ ዘመዱ ፡ አንተ ፤ ዘመዱ ፡ አነ ።
ዘመዱ ፡ ይእቲ ፤ ዘመዱ ፡ አንቲ ፤ » »
አዝማዱ ፡ ውእቶሙ ፤ አዝማዱ ፡ አንትሙ ፤ አዝማዱ ፡ ንሕነ ።
አዝማዱ ፡ ውእቶን ፤ አዝማዱ ፡ አንትን ፤ እያሰኘ ፤ በ፪ኛውም ፡

አካኼድ ፡ ዘመዱ ፡ ውእቱ ፤ ዘመድኪ ፡ ውእቱ ፤
ዘመዳ ፡ ውእቱ ፤ ዘመድክሙ ፡ ውእቱ ፤
ዘመዶሙ ፡ ውእቱ ፤ ዘመድክን ፡ ውእቱ ፤
ዘመዶን ፡ ውእቱ ፤ ዘመድየ ፡ ውእቱ ፤
ዘመድከ ፡ ውእቱ ፤ ዘመድነ ፡ ውእቱ ፤ እያሰኘ ፤ ሩቅ ፡ ሩቆቹን ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፥ ቅርብ ፡ ቅርቦቹን ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፤ አነና ፡ ንሕነን ፡ በ፰ ፡ በ፰ ፡ ዘርዝሮ ፡ ካንደኛው ፡ ጸታ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፤ ከ፪ኛውም ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ያስገኛል ።

፹፮ ፤ የመሠሬ ፡ ርባታም ፡ አካኼድ ፡ ባንድ ፡ ጸታ ፡ ብቻ ፡ እየረባ ፡ ባራት ፡ ማዕርጋት ፡ ይከፈላል ፤ አከፋፈሉም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ወንድ ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ቅርቦችና ፡ ሩቆች ፡ ወንዶች ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ሩቂቱና ፡ ቅርቢቱ ፡ ሴት ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ቅርቦችና ፡ ሩቆች ፡ ሴቶች ፡ ፩ ፡ ክፍል ፡ ናቸው ፤ መንገዳቸውም ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ መዛመድ ፡ ብቻ ፡ ነው ። አራቱ ፡ ክፍሎች ፡ እንዲህ ፡ ባንድ ፡ አዝማች ፡ (ጸታ) ፡ ባራት ፡ ማዕርጋት ፥ በመሠሬ ፡ ርባ ፡ እየረቡ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናሉ ። ካንደኛው ፡ ማዕ

ርግ ፡ ፹፯ ። ከኹለተኛው ፡ ፰፱ ። ከሦስተኛው ፡ ማዕርግ ፡ ፺፩ ። ከ፬ኛው ፡ ፴፫ ፡ አን ቀጽ ፤ ድሙር ፡ ፪፻፵ ። በነዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የእነና ፡ የንሕነ ፡ ፳፬ ፡ አንቀጽ ፡ ሲጨ መር ፡ መላው ፡ ፪፻፰፬ ፡ አናቅጽ ፡ ይኾናሉ ።

፹፯ ፤ ውእቱ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ከልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ የሌለው ፡ እውነተኛ ፡ ነባር ፡ ነውና ፥ አንቀጽነቱ ፡ ቀዳማይ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከ፲ ፡ መደብ ፡ ዐልፎ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ለመዝመት ፡ ይህን ፡ ኹሉ ፡ ትብትብ ፡ ይሸከም ፡ ዘንድ ፥ የዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ኀይል ፡ የለውም ፤ ተማሮችም ፡ የትብትቡ ፡ አፈታት ፥ ንባብ ፡ አልባ ፥ ቢከ ፍቱ ፡ ተልባ ፡ ስለ ፡ ኾነባቸው ፡ ስሙን ፡ የፈታና ፡ ደንጊያ ፡ ይሉታል ። በንና ፡ ሎን ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ከልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ ጨምረው ፡ በየዋህና ፡ በመሠሪ ፡ ርባታ ፡ እያረቡ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ያደርጓቸዋል ፤ ማስረጃ ፡ ምስክር ፡ የላቸውም ። ውእቱና ፡ ሀሎ ፡ ሳይገቡበት ፡ ነጠላውን ፡ አንቀጽ ፥ ቀተለ ፡ ይቀትል ፡ ያለውን ፡ ገድሏል ፡ ገድሎ ፡ ነበር ፤ ይገድላል ፡ ይገድል ፡ ነበር ፡ እያሉ ፡ ያልተነበበውን ፡ በጽንዕ ፡ አፈታት ፡ እንዲ ፈቱ ፥ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ።

፹፰ ፤ ነ ፡ ደግሞ ፡ በነባርነቱ ፡ ሲረባ ፡ አገባብና ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ አገባብ ፥ ናሁ ፡ ነዋ ፥ እንሆ ። አንቀጽ ፥ ነዮ ፡ (ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፤ ነየከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ነየ ፡ ነየነ) ፥ እንሆት ፡ ይኸው ፡ ከዚህ ፡ አለ ። ፪ኛም ፡ እንሆለት ፥ ይኸውለት ፥ ከዚህ ፡ አለለት ፡ ያሰኛል ።

፹፱ ፤ የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ደቂቆች ፡ እንዘዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ በ፰ ፡ መደብ ፡ ሲረቡ ፡ ጭብጥ ፡ አንቀጽና ፡ ጭብጥ ፡ ቅጽል ፡ ናቸው ፤ ምስጢራቸውም ፡ ማሳየትና ፡ ማመልከት ፡ ነው ፤ እማሬ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ከ፰ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፬ቱ ፡ የቅርብ ፡ ሩቆች ፥ ፬ቱ ፡ የቅርብ ፡ ቅርቦች ፡ ናቸው ። እነና ፡ ንሕነ ፡ የሏቸውም ፤ አኹን ፡ በዚህ ፡ ዕርከን ፡ የሚነገር ፡ አንቀጽነታ ቸው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(የቅርብ ፡ ሩቆች) ።

ዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ ዝክቱ ፤	ያው ፡ ያውና ፤ ያ ፡ ነው ።
እንትኩ ፡ እንታክቲ ፤	ያቺት ፡ ያችው ፥ ያችውና ፤ ያች ፡ ናት ።
እልኩ ፡ እልክቱ ፤	እኒያው ፡ እኒያውና ፤ እኒያ ፡ እነዚያ ፡ ናቸው ።
እልከን ፡ እልክቶን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(የቅርብ ፡ ቅርቦች) ።

ዝ ፡ ዝንቱ ፤	ይኸው ፡ ይኸውና ፤ ይህ ፡ ነው ።
ዛ ፡ ዛቲ ፤	ይችው ፡ ይችውና ፤ ይህች ፡ ይች ፡ ይቺ ፡ ናት ።
እሉ ፡ እሎንቱ ፤	እኒሁ ፡ እኒሁና ፤ እኒህ ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።
እላ ፡ እሎን ፡ እላንቱ ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

ቅጽልነታቸው ፡ ኋላ ፡ በ፲፪ኛ ፡ ዕርከን ፡ ይነገራል ፡ (ቍ፪፲፰) ። ዝኩ ፡ እንትኩ ፡ እልኩ ፡ ማለት ፡ ዘከሃ ፡ እንተ ፡ ከሃ ፡ እለ ፡ ከሃ ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

፺፤ በ፡ አልበ፡ ሎ ። በና፡ ለ፡ ባንድ፡ ጊዜ፡ አንቀጽና፡ አገባብ፡ እየኾኑ፡ ከውእቱ፡ እስከ፡ ንሕነ፡ ባሉት፡ ባሥሩ፡ ሰራዊት፡ ሲዘረዘሩና፡ ሲረቡ፥ አንቀጽነታቸው፡ አገባብነቱን፡ አይለቅም፤ የበና፡ የሎ፡ ፍች፡ መለዮው፡ ይህ፡ ነው፤ በ፡ በበነቱ፡ ቁሞ፡ ለም፡ በለነቱ፡ ቁሞ፡ መፈታት ። አልቦም፡ የበ፡ አሉታ፡ ነው፤ አል፡ ደግሞ፡ በኢ፡ ፈንታ፡ ገብቶ፡ የተጣፈ፡ የኢ፡ ተውላጥ፡ ነው፤ አሉታነቱም፡ ያማርኛና፡ የዕብራይስጥ፡ እንጂ፥ የግእዝ፡ አይዶለም፤ ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ ከበ፡ በቀር፡ በሌላ፡ አንቀጽ፡ ገብቶ፡ አይገኝም ። ቀተለ፡ ብሎ፡ ኢቀተለ፡ ማለት፡ ጽድቅና፡ አሉታ፡ እንደ፡ ኾነ፥ በ፡ ብሎም፡ ኢበ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አልበ፡ ማለት፡ ጽድቅና፡ አሉታ፡ ነው፤ ርባታውም፡ ከሎ፡ ተለይቶ፡ በየዋህና፡ በመሠሪ፡ በጽድቅ፡ ባሉታ፡ ይረባል፡ (ቍ፷፬) ።

(የዋህና፡ ጽድቅ) ። (ኀላፊና፡ ጽንዕ) ።

፺፩፤ በ፡ ውእቱ፤	ርሱ፡ አለ፤ ኖረ፤ ኑሯል፤ ነበረ ።
በ፡ ይእቲ፤	ርሷ፡ አለች፤ ኖረች፤ ኑራለች፤ ነበረች ።
በ፡ ውእቶሙ፤	ርሳቸው፡ አሉ፤ ኖሩ፤ ኑረዋል፤ ነበሩ ።
በ፡ ውእቶን፤	ዝኒ፡ ከማሁ ።
በ፡ አንተ፤	በቁሙ፡ አለኽ፤ ኖርኽ፤ ኑረኻል፤ ነበርኽ ።
በ፡ አንቲ፤	አንቺ፡ አለሽ፤ ኖርሽ፤ ኑረሻል፤ ነበርሽ ።
በ፡ አንትሙ፤	እናንት፡ አላችኹ፤ ኖራችኹ፤ ኑራችኋል፤ ነበራችኹ ።
በ፡ አንትን፤	ዝኒ፡ ከማሁ ።
በ፡ አነ፤	እኔ፡ አለኹ፤ ኖርኹ፤ ኑሪያለኹ፤ ነበርኹ ።
በ፡ ንሕነ፤	እኛ፡ አለን፤ ኖርን፤ ኑረናል፤ ነበርነ፡ ን ።

አሉታውንም፤ አልበ፡ ብለኽ፥ የለም፤ አልኖረም፤ አልነበረም ። የለችም፤ አልኖረችም፤ አልነበረችም፡ እያልኽ፡ ኹሉን፡ እንዲህ፡ ፍታ ።

(ዝርዝር) ። (አፈታት) ።

፺፪፤ በ፡ ቦቱ፤	አለው፤ አለበት፤ ኖረው፤ ኖረበት፤ ኑሮታል፤ ኑሮበታል፤ ነበረበት፤ በርሱ ።
ባ፡ ባቲ፤	አላት፤ አለባት፤ ኖራት፤ ኖረባት፤ ኑሯታል፤ ኑሮባታል፤ ነበረባት፤ በርሷ ።
በሙ፡ (ቦቶሙ)፤	አላቸው፤ አለባቸው፤ ኖራቸው፤ ኖረባቸው፤ ኑሯቸዋል፤ ኑሮባቸዋል፤ ነበረባቸው፤ በርሳቸው ።
በን፡ (ቦቶን)፤	ዝኒ፡ ከማሁ ።
ብከ፤	አለኽ፤ አለብኽ፤ ኖረኽ፤ ኖረብኽ፤ ኑሮኻል፤ ኑሮብኻል፤ ነበረብኽ፤ ባንተ ።
ብኪ፤	አለሽ፤ አለብሽ፤ ኖረሽ፤ ኖረብሽ፤ ኑሮሻል፤ ኑሮብሻል፤ ነበረብሽ፤ ባንች ።

ብክሙ ፤	አላችኹ ፤ አለባችኹ ፤ ኖራችኹ ፤ ኖረባችኹ ፤ ኑሯችኋል ፤ ኑሮባችኋል ፤ ነበረባችኹ ፤ በናንተ ።
ብክን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ብየ ፤	አለኝ ፤ አለብኝ ፤ ኖረኝ ፤ ኖረብኝ ፤ ኑሮኛል ፤ ኑሮብኛል ፤ ነበረብኝ ፤ በኔ ።
ብነ ፤	አለን ፤ አለብን ፤ ኖረን ፤ ኖረብን ፤ ኑሮናል ፤ ኑሮብናል ፤ ነበረብን ፤ በኛ ።

አሉታውንም ፤ አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ ብለኽ ፥ የለውም ፤ የለበትም ፤ አልኖረውም ፤ አልኖረበትም ፤ አልነበረበትም ፡ እያልኽ ፡ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ። አልባ ፤ አልባቲ ፤ አልበሙ ፤ አልበን ። አልብክ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ።

፺፫ ፤ ሎ ፡ ሎቱ ፤	ለርሱ ፥ አለው ፤ አለለት ፤ ኖረለት ፤ ነበረለት ፤ ይገባል ፤ ይገባዋል ።
ላ ፡ ላቲ ፤	ለርሷ ፥ አላት ፤ አለላት ፤ ኖረላት ፤ ነበረላት ፤ ይገባል ፤ ይገባታል ።
ሎሙ ፡ ሎቶሙ ፤	ለርሳቸው ፥ አላቸው ፤ አለላቸው ፤ ኖረላቸው ፤ ነበረላቸው ፤ ይገባ(ቸዋ)ል ።
ሎን ፡ ሎቶን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ለከ ፤	ላንተ ፥ አለኽ ፤ አለልኽ ፤ ኖረልኽ ፤ ነበረልኽ ፤ ይገባል ፤ ይገባኻል ።
ለኪ ፤	ላንቺ ፥ አለሽ ፤ አለልሽ ፤ ኖረልሽ ፤ ነበረልሽ ፤ ይገባል ፤ ይገባሻል ።
ለክሙ ፤	ለናንተ ፥ አላችኹ ፤ አለላችኹ ፤ ኖረላችኹ ፤ ነበረላችኹ ፤ ይገባል ፤ ይገባችኋል ።
ለክን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ልየ ፡ ሊተ ፤	ለኔ ፥ አለኝ ፤ አለልኝ ፤ ኖረልኝ ፤ ነበረልኝ ፤ ይገባል ፤ ይገባኛል ።
ለነ ፤	ለኛ ፥ አለን ፤ አለልን ፤ ኖረልን ፤ ነበረልን ፤ ይገባል ፤ ይገባናል ።

፺፬ ፤ ጽድቅ ፡ አንቀጽ ፡ የሚሰማባቸው ፡ የነባር ፡ ዲቃሎች ፡ ወይም ፡ በዞች ፤ እወና ፡ አሆም ፡ ውስጠ ፡ ውእቱዎች ፡ ናቸውና ፥ በጥያቄና ፡ በትእዛዝ ፡ ጊዜ ፡ የጽድቅ ፡ ተሰጦ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ቊጥራቸውና ፡ ክፍላቸው ፡ ከውእቱ ፡ ነው ፤ ንኡስ ፡ አገባብም ፡ ይኾናሉ ። እወ ፤ አዎን ፥ እውነት ፡ ነው ፤ ወይም ፡ እውነት ፥ በውነት ፡ እያሰኘ ፡ ምስክርነትን ፡ ያሳያል ፤ የያዙቱን ፡ ነገር ፡ ለማጽደቅ ፡ እንደ ፡ መሐላ ፡ ነው ። እወ ፡ ውእቱ ፥ እወ ፡ ይእቲ ፡ እያለ ፡ እስከ፲ ፡ ይዘምታል ፤ እወ ፡ እግዚኦ ፥ እወ ፡ አባ ፥ እወ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ እያለ ፡ በገባበት ፡ ኹሉ ፡ ውእቱን ፡ ያሰማል ። በጥያቄም ፡ ጊዜ ፡ ተሰጦ ፡ ሲኾን ፡ በሉታና ፡ በጽድቅ ፡ ይገባል ፤ ይህም ፡ ኢመጽአኑ ፡ ምትኪ ፥ እወ ፡ ኢመጽአ ፤ ዳግንኑ ፡ አቡኪ ፥ እወ ፡ ዳግን ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አሆ ፡ ማለትም ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በብ

ሂል፡ተስቦ፡ዕሺ፡በጎ፡ይኹን፡እያሰኘ፡ በይቤ፡ ዝርዝር፡ ይረባል፤ ይህም፡አሆ፡ ይቤ፣አሆ፡ትቤ፣አሆ፡በልዎ፡እያለ፡በብሂል፡መዝመቱን፡ያሳያል። በጥሬነቱም፡ የጥሬ፡ተሰጠ፡እየኸነ፡አቤቶ፡ሆይ፣እሜቶ፡ሆይ፤ ወይም፡በጭር፡ ቃል፣አቤት፡ እመት፡ያሰኛል፤ ሁ፡የተባለው፡የሩቁ፡ዝርዝር፡ከአ፡ ጋራ፡ገጥሞ፡አሆ፡ስለ፡ተ ባለ፣እንዲህ፡በ፪፡ስልት፡ይፈታል ።

፺፫፤ ሦስቱ፡አሉቶች፡ደግሞ፡አከና፡ሐሰ፡ኢ፡፩፡ወገን፡ናቸው፤አከ፡በ፲፡ ሰራዊት፡እየገባ፡እንደ፡በ፡በኹሉ፡ይፈታል። ይህም፡አከ፡ውእቱ፤ አከ፡ይእቲ፤ አከ፡አንትሙ፤አከ፡ንሕነ፡እያሰኘ፡በወንድና፡በሴት፡ባንድና፡በብዙ፡በሩቅና፡ በቅርብ፡መዝመቱን፡ያሳያል። አፈታቱም፣ነው፡ ኸነ፡ አለ፡ ኖረ፡ ነበረ፡ ያለውን፡ ያነኑ፡የውእቱን፡ጽድቅ፣አይዶለም፡ አልኸነም፣ የለም፡ አልኖረም፡ አልነበረም፡ እያሉ፡መለወጥና፡መገልበጥ፡ማስተባበል፡ነው ። ፪ኛም፡ አከ፡በቱ፡ አከ፡ ሎቱ፡ እያለ፡በበና፡በለ፡ሲዘምት፣በርሱ፡ለርሱ፡ተብሎ፡ይፈታል። ፫ኛም፡አከ፡አከ፡ብሎ፡ በደጊም፡ሲነገር፡እንኳን፡እንኳን፣ወይም፡አልኸነም፡አይኸንም፡እያሰኘ፡አካቶ፡ ፈጽሞ፡ጭራሽ፡ማለትን፡ያሳያል ።

፺፬፤ ሐሰ፡ከሐሰወ፡የተከፈለ፡ነው፤ሀሎ፡ከሀለወ፣ነዐ፡ ከነዐወ፡እንደ፡ተከ ፈሉ፤ሐሰንና፡ነዐን፡ነባር፡ያሰኛቸው፡ወን፡መጕረድና፡ሕገ፡ወጥነት፡ነው። ሐሰ፡ ዘርነት፡ስላለው፡ በፈታቱ፡ኹሉ፣ሐሰት፡ውሸት፣አይዶለም፤አልኸነም፤አይኸንም፤ አይኹን፡እያሰኘ፡ትንቢትና፡ትእዛዝ፡ ያናግራል። ሲዘረዝርም፡ሐሰ፡በቱ፤ ሐሰ፡ ሎቱ፤ አይኹንበት፤ አይድረስበት፤ ሐሰት፡ይኹንለት፤ ሕልም፡ ያድርግለት፡እያ ሰኘ፤ሐሰ፡ባቲ፡ሐሰ፡ላቲ፡ብሎ፡እስከ፡ንሕነ፡ይዘረዝራል ።

ኢ፡ ደግሞ፡እንደ፡አከና፡እንደ፡አልበ፡አይዶለም፡የለም፡አልነበረም፡እያ ሰኘ፣ኢ፡ውእቱ፡ኢ፡ይእቲ፡በማለት፡እስከ፲፡ይረባል። ሲዘረዝርም፡እንደ፡ አከና፡ እንደ፡ሐሰ፤ኢ፡በቱ፡ኢ፡ሎቱ፣ኢ፡ባቲ፡ኢ፡ላቲ፣ኢ፡ብከ፡ኢ፡ለከ፣ኢ፡ብየ፡ኢ፡ሊ፡ተ፡እያ ሰኘ፡እስከ፲፡ይረባል ።

፺፭፤ ባላገባቦች፡አንቀጽ፡ባገባብ፡ይዘምታል፡የሚሉት፡ይህን፡አከኼድ፡ ነው፤ ይዘምታልም፡ማለት፡አንቀጽ፡ርሱ፡ራሱ፡ሳይፈልስ፡አገባብ፡እየተከተለ፡ ባገባብ፡ዝርዝር፣ሩቅና፡ቅርብ፣አንድና፡ብዙ፡ወንድና፡ሴት፡ለይቶ፡ይኼዳል፡ ማለት፡ነው፤ አገባቦቹም፡በና፡ለ፡ናቸው። የእወ፡የአሆም፡አሉታና፡አፍራሽ፡ ፪፡ናቸው፤ እንዳዒና፡እንበ፤ እንዳዒ፡በለ፣እንበ፡በራሱ፡ይዘረዝራል፤ ይህም፡ እንዳዒ፡ ሎቱ፡ ላቲ፡ ሎሙ፡ ሎን፡ ለከ፤ እንበሁ፡ ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን፣እንቢከ፡ኪ፡ እያለ፡መኼዱን፡ያሳያል። እንጋም፡እንደ፡እንዳዒ፡ውስጠ፡ኢ፡ነውና፣ያሉታና፡ የጥርጥር፡ አንቀጽ፡ ስለ፡ ኸነ፡በለ፡ ይዘምታል፤አል፡ስለ፡ኢ፡እንደ፡ገባ፣እን ዳዒም፡ በእንጋ፡ፈንታ፡ የገባ፡ ዕብራይስጣዊ፡ ቃል፡ነው፡ እንጂ፤ ግእዝ፡ አይዶ ለም፤ እንበ፡ግን፡የአበየ፡ዘር፡ነው ።

፫ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ስም ፡ ወመስም ፣ ስሙም ፡ ጥሬ ፡ የሰዋስው ፡ ፍሬ ።

፲፪ኛ ፡ ዕርከን ።

የዘርና ፡ የነባር ፡ ጥሬ ፤ ወይም ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስም ።

፺፰ ፤ የጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐይነትና ፡ ስም ፡ ፬ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ዘመድ ፣ ፪ኛው ፡ ባዕድ ፣ ፫ኛው ፡ ምእላድ ፣ ፬ኛው ፡ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፡ ይባላል ። ዘመድ ፡ ዘር ፡ አንቀጹንና ፡ አርእስቱን ፡ መስሎ ፡ የሚወጣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ነደ ፡ ነድ ፣ ቆመ ፡ ቆም ፣ ሤጠ ፡ ሤጥ ፣ ቀተለ ፡ ቀትል ፣ ገብረ ፡ ገብር ፣ ግብር ፤ ጠቢብ ፡ (ጠበ) ፡ ጥበብ ፤ ነቢብ ፡ (ነበ) ፡ ንባብ ፤ ሐጺጽ ፡ (ሐጸ) ፡ ሕጸጽ ፤ ዐብየ ፡ ዕበይ ፡ እያለ ፡ ዘመድን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፺፱ ፤ ባዕድ ፡ ዘር ፡ የግሱን ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ በባዕድ ፡ ፊደል ፡ የሚነሣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ፊደሎቹም ፡ ፰ ፡ ናቸው ፣ አመተሰነ ፤ ግእዛቸው ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ተነገረ ፡ ካዕብና ፡ ራብዕ ፣ ሳድስና ፡ ሳብዕ ፡ አይቀሩም ፤ እነዚሁም ፡ አ ፡ ተ ፡ አስተ ፡ አን ፡ አስ ፡ ከተባሉት ፡ ከ፰ቱ ፡ ልማዶች ፡ የወጡ ፡ ናቸው ፡ (ቍ፴፩) ። አ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ልማድ ፡ እየኾነ ፡ በቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባና ፡ ወዲያው ፡ ለጥሬው ፡ ባዕድ ፡ ይኾናል ። ምሳሌ ፤ ርእየ ፡ አርአየ ፣ አርአያ ። መሰለ ፡ አምሰለ ፣ አምሳል ። ሰትየ ፡ አስትየ ፣ አስትዓ ። በረየ ፡ አብረየ ፣ እብሬት ። ገዝአ ፡ አግዝአ ፣ እግዚእ ። ለትሐ ፡ አልትሐ ፣ እልታሕ ፣ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መ ፡ ደግሞ ፡ ከተ ፡ በቀር ፡ ፫ቱ ፡ ልማዶች ፡ ከገቡበት ፡ አንቀጽ ፡ በሚወጣ ፡ ጥሬ ፡ አን ፡ እየጐረደ ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ ገብቶ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ አፍርሀ ፡ መፍርህ ፣ አደንገፀ ፡ መደንግፅ ፤ አስተብቍዐ ፡ መስተብቍዕ ፤ አንቀልቀለ ፡ መንቀልቅል ፤ አስቈረረ ፡ መስቈርር ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ልማድ ፡ ከሌለበት ፡ ከመደበኛ ፡ አንቀጽ ፡ በሚወጣ ፡ ስም ፡ ግን ፣ ሰቀለ ፡ መስቀል ፣ ሔበ ፡ ማሕየብ ፤ ቀድሐ ፡ ምቅዳሕ ፤ ወረደ ፡ ሙራድ ፤ ወፀፈ ፡ ሞፀፍ ፡ እያለ ፡ በራሱ ፡ ባዕድነት ፡ ይነገራል ። ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ራብዕ ፡ መኾኑ ፡ በ፪ቱ ፡ ዐመሎች ፡ በወና ፡ በሀአ ፡ ምክንያት ፡ ነው ፤ ሳድስ ፡ መኾኑም ፡ ጥሬነቱ ፡ የቦታና ፡ የመሣሪያ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ነው ፡ (ቍ፳) ። ተ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ነውና ፣ ከተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ ተገሠጸ ፡ ተግሣጽ ፤ ተኀመሰ ፡ ታኅማስ ፤ ተሠገወ ፡ ትሥጉት ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ሰ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ ከአስ ፡ ልማድነት ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ አስያዘዘ ፡ ሰያዝዝ ፤ አስቈቀወ ፡ ሰቈቃው ፤ አስቈረረ ፡ ሰቈራር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡ (ቍ፴፫) ። አስተና ፡ አስ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ልማዶች ፡ እንደ ፡ ሀለወና ፡ እንደ ፡ ሀሎ ፡ ናቸው ፤ ተን ፡ ከመጕረድ ፡ በቀር ፡ ልዩነት ፡ የለም ። ነ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ ከአን ፡ ልማድነት ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፣ በልበለ ፡ አንበልበለ ፣ ነበልባል ፤ በስበሰ ፡ አንበስበሰ ፣ ነበስባስ ፤ ጐድጐደ ፡ አንጐድጐደ ፣ ነጐድጓድ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

አንና ፡ አስተም ፡ ከአና ፡ ከተ ፡ ሳይለዩ ፡ እንዳሉ ፡ ባዕድ ፡ ይኾናሉ ፤ አን ፡ እን ፡ እየኾነ ፡ ሲገባ ፣ ገለገ ፡ አንገለገ ፡ እንግልጋ ። ሰሰወ ፡ አንሶሰወ ፡ (ነሶሳው) ፡ እንስሳ ። አስ

ተም ፡ እስት ፡ እየኸነ ፡ ሲገባ+ነፍሰ ፡ አንፈሰ ፡ አስተንፈሰ+እስትንፋስ ። ጋብአ ፡ አስ ተጋብአ ፡ እስትጉቡእ+(መስተጋብእ) ። ረከበ ፡ አርከበ ፡ አስተርከበ+እስትርኩብ ፤ ተራከበ ፡ አስተራከበ ፡ ብሎ ፡ ምስትርካብ ፡ መስተራክብ ፡ እያለ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ኹሉ ፡ ከሚመስለው ፡ እንጂ ፡ ከማይመስለው ፡ አንቀጽ ፡ እንዳይወጣ ፡ በግልጥ ፡ ያስረዳል ።

፺ ፤ ምእላድ ፡ ዘር ፡ ደግሞ ፡ በዘመድ ፡ ተነሥቶ ፡ በባዕድ ፡ የሚጨርስ ፡ ወሰኬ ፡ ባዕድ ፡ ነው ፤ ምእላዶቹም ፡ ፯ ፡ ናቸው+ዊው ፡ ዩያይ ፡ ል ፡ ም ፡ ናን ፡ ት ። ይህም+አብ ፡ አባዊ+አበው ። ሐዳስ ፡ ሐዳስዩ+ኢቶጵ ፡ ኢትዎ(ዮ)ጵያ ፤ አንስት ፡ አንስትያ ፤ ባሕር ፡ ባሕር(ራ)ይ ። ኪሩብ ፡ ኪሩቤል ፡ ም ፡ ን ፤ ሱራፊ ፡ ሱራፌል ፡ ም ፡ ን ። በዕዐ ፡ ብፅዕና ፡ ብፅዓን ፤ ቀደመ ፡ ቅድምና ፤ ፈለጠ ፡ ፍልጣን ፤ በርሀ ፡ ብርሃን ። ሐመየ ፡ ሐሜት ፤ ቀነወ ፡ ቀኖት ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ልምን ፡ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ምእላዶች ፡ እንደ ፡ ውና ፡ ት ፡ አብዢዎች ፡ ናቸው ፤ ል ፡ በምና ፡ በን ፡ ፈንታ ፡ በጸሓፊ ፡ ስሕተት ፡ የገባ ፡ ነው ፤ ም ፡ የዕብራይስጥና ፡ የሐባብ+ን ፡ የግእዝና ፡ የዐረብ ፡ አብዢ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ በወንድ ፡ አንቀጽ ፡ ለሚነገር ፡ ብቻ ፤ በዝርዝር ፡ ግን ፡ ምእላድነቱ ፡ የሴ ቶች ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ (አንትሙ ፡ አንትን) ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ሐባቦችና ፡ ዕብራው ያን+ኪሩቤም ፡ ሱራፌም+ጻድቃም ፡ ኃጥኣም+እስመ ፡ ብዙኃም ፡ ጽዉዓም ፡ ወኅዳ ጣም ፡ ኅሩያም ፡ እያሉ ፡ በም ፡ ያበዛሉ ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ግእዝና ፡ እንዳረብ ፡ በን ፡ አያ በዙም ። አል ፡ ከበ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አንቀጽ ፡ ገብቶ ፡ እንዳይገኝ+ልና ፡ ም ፡ ደግሞ ፡ ከሱራፌና ፡ ከኪሩብ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ጥሬ ፡ ገብተው ፡ አይገኙም ።

፺፩ ፤ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፡ የተባለውም ፡ ፬ኛው ፡ ዐይነት+በባዕድ ፡ ተነሥቶ ፡ በባ ዕድ ፡ ይጨርሳል ፤ ይህም ፡ ከፈለ ፡ መክፈልት+ሰፈረ ፡ መስፈርት+ሣረረ ፡ መሠረት+ ተደመረ ፡ ትድምርት+ተሠለሰ ፡ ትሥልስት+ተምህረ ፡ ትምህርት ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የስም ፡ ዘሮቹ ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ እንደ ፡ ጥሬው ፡ ዐይነት ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ባሕርይና ፡ ግብር ፡ ተጸውዖና ፡ ተቀብዖ ። ሕዋሳተ ፡ አፍአ ፡ በሚባሉት ፡ በዐይ ንና ፡ በጕሮሮ ፡ በፍንጫና ፡ በፍ ፡ በጅ ፡ በነዚህ ፡ በ፭ቱ ፡ መሣሪያነት ፡ የሚሠራ ፡ ኹሉ+ ማየትና ፡ መስማት ፡ ማሽተትና ፡ መቅመስ ፡ መዳሰስ+የባሕርይ ፡ ሥራ ፡ ይባላል ፤ ሌሎች ፡ ግን ፡ ባሕርይ ፡ ይሉታል ። ሥራነቱን ፡ ደግሞ ፡ የሚያጕላና ፡ የሚገልጥ ፡ የሚ ያረጋግጥ+ዕዕ ፡ (በማየትና ፡ በመታየት) ፤ ድምፅ ፡ (በመስማትና ፡ በመሰማት) ፤ ዕጣን ፡ (በማሽተትና ፡ በመሸተት) ፤ ጥፍጥ ፡ መራራ ፡ (በመቅመስና ፡ በመቀመስ) ፤ ልዝብ ፡ ሸካራ+(በገሲስና ፡ በተገሰ) ፡ ማለትና ፡ መባል+የባሕርይ ፡ ስም ፡ ነው ።

፺፪ ፤ የባሕርይ ፡ ስምና ፡ የባሕርይ ፡ ግብር+ሕይወት ፡ ላለውና ፡ ለሌለው+ለሚ ታይና ፡ ለማይታይ+ለፈጣሪም ፡ ሳይቀር ፡ ለፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ አለው ። የማይታየውን ፡ ስምና ፡ ግብር+በማይታዩት ፡ በሕዋሳት ፡ ውስጥ ፡ አስተያየት+በጥልቅ ፡ ልብ+በረ ቂቅ ፡ ሐሳብ ፡ ማሰብ ፡ ነው ፤ አኮ ፡ ከመ ፡ ይትረአይ ፡ አላ ፡ ከመ ፡ ይትኀለይ ፡ እንዳለ ፡ (ኪዳ) ። የሚታየው ፡ ስም ፡ ግን+ወንድና ፡ ሴት ፡ እያስተባበረ ፡ ባንድነትና ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት+ወይም ፡ በጠቅላይነት+በስተጋባኢነት ፡ ይነገራል ። ምሳሌ ፤ ሰብእ ፡ እንስሳ+ አርዌ ፡ ዖፍ ፤ መርዔት ፡ ፍጥረት ፡ ዘመድ ፤ ልብስ ፡ መጽሐፍ ፡ ንዋይ+የመሰለው ፡

ኹሉ ፤ ዘመድና ፡ ፍጥረት ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነው ። ወገብረ ፡ ዕፆሥራ ፡ ወክልኤተ ፡ ዘመደ ፡ (ኩፋሌ) ። ያክልና ፡ የግብር ፡ የስም ፡ መሠረት ፡ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ÷ አካልን ፡ እከሌ ፡ የሚያሰኝ ፡ እውነተኛ ፡ ስም ፡ የሚወጣ ፡ ከባሕርይና ፡ ከግብር ፡ ነው ። ግብርም ፡ አካል ፡ በባሕርይ ፡ የሚሠራው ፡ ወይም ፡ የሚያፈራው ፡ የባሕርይ ፡ ፍሬ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። የግብር ፡ ስም ፡ በውስጠ ፡ ዘና ፡ በመስም ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፸፫) ። የተጸውዖና ፡ የተቀብዖም ፡ አኹን ፡ በተራው ፡ ይመጣል ።

፪፫ ፤ የነዚህም ፡ ያራቱ ፡ ዐይነት ፡ ስሞች ፡ አበዛዝ ÷ እንዳወጣጣቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነው ፤ እኩሉ ፡ በባዕድ ፡ ፊደል ፡ በአ ፡ ብቻ ÷ ልብ ፡ አልባብ ፤ ዘመድ ፡ አዝማድ ፤ ነገድ ፡ አንጋድ ፤ ቤት ፡ አብያት ፡ እያሰኙ ፤ እኩሉም ፡ ጥብ ፡ አጥባት ፤ ነቅዕ ፡ አንቅዕት ፤ ባሕር ፡ አብሕርት ፤ ገብር ፡ አግብርት ፡ እያሰኙ ፡ በአና ፡ በት ፡ ይበዛሉ ። እኩሉ ፡ ደግሞ ፡ በምእላድ ፡ ብቻ ÷ ባዕድ ፡ ባዕዳን ፤ ኃጥእ ፡ ኃጥአን ፤ ጻድቅ ፡ ጻድቃን ፤ ጽድቅ ፡ ጽድቃት ፤ አብ ፡ አበው ÷ አበ ፡ አበት ፤ ቃል ፡ ቃላት ፤ ጠል ፡ ጠላት ፤ ዝናም ፡ ዝናማት ፤ ነድ ፡ ነዳት ፤ ቆም ፡ ቆማት ፤ ሰግላ ፡ ሰጋልው ፤ ሰሌዳ ፡ ሰላድው ÷ ወይም ፡ ሰሌዳት ፡ እያሰኙ ፡ በንና ፡ በት ፡ በው ፡ ይበዛሉ ። ባዕድና ፡ መስም ፡ የተባለው ፤ መኰንን ፡ መኳንንት ÷ መስፍን ፡ መሳፍንት ፤ መምህር ፡ መምህራን ÷ ማእምር ፡ ማእምራን ፡ እያሰኘ ፤ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፡ ያልነውም ÷ መክፈልት ፡ መክፈልታት ፤ ትምህርት ፡ ትምህርታት ፡ እያሰኘ ፡ በምእላድ ፡ ላይ ፡ ምእላድ ፡ ጨምሮ ፡ ይበዛል ። እኩሉ ፡ ግን ፡ በዕድና ፡ ምእላድ ፡ አንና ፡ ትን ፡ ተውሳክ ፡ ሳይጨምሩ ÷ ፊደሎቻቸውን ፡ ለዋውጠው ፡ ሳድስና ፡ ራብዕ ፡ በማድረግ ፤ ኀጢአት ፡ ኀጣይእ ፤ መቅደስ ፡ መቃድስ ፤ መድሎት ፡ መዳልው ፤ መክሊት ፡ መካልይ ፤ ደብተራ ፡ ደባትር ፡ እያሰኙ ፡ በራሳቸው ፡ ብቻ ፡ ይበዛሉ ።

፪፬ ፤ ፬ኛም ፡ በከዕብ ፡ በሳብዕ ፡ ወ ÷ በሣልስ ፡ በኃምስ ፡ የ ፡ ስላሉበት ÷ ተጐርደው ፡ የነበር ፡ ወና ፡ የ ፡ ገቦ ፡ ገበዋት ፤ ግልፎ ፡ ግልፍዋት ፤ ቀዳሲ ፡ ቀዳስያን ÷ ቅዳሴ ፡ ቅዳስያት ፤ ደዌ ፡ ደውያት ፤ ዴዴ ፡ ዴድያት ፡ እያሰኙ ፡ ከት ፡ ጋራ ፡ በራብዕነት ፡ ያበዛሉ ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ÷ ዳዕሮ ፡ ዳዕርው ፤ ከበሮ ፡ ከባርው ፤ ቀቀኖ ፡ ቀቃንው ፤ ሰገኖ ፡ ሰጋንው ፤ ፍኖት ፡ ፍናው ። ግምዔ ፡ ገማዕይ ፤ ቍልዔ ፡ ቈላዕይ ፡ እያሰኙ ፡ ብቻቸውን ፡ በሳድስነት ፡ ያበዛሉ ። ይህነንም ፡ ዐዋጅ ፡ አፍርሰው ÷ ውጽቦ ፡ አውጻብ ፤ ጸልቦ ፡ አጽላብ ፤ ዶርሆ ፡ ደዋርህ ፤ መርኖ ፡ መራኁት ፤ ሐለስትዮ ፡ ሐለስትዮታት ። ጠሊ ፡ አጣሊ ፤ ከይሲ ፡ አክይስት ፤ ሰርዌ ፡ ሰራዊት ፡ እያሰኙ ፡ በአና ፡ በት ፡ የሚበዙ ፡ አሉ ። ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ ደግሞ ÷ ግብ ፡ ግበብ ፡ ግበባት ፤ ዕፅ ፡ ዕፀው ፡ ዕፀዋት ፤ እብን ፡ እበን ፡ አእባን ፤ እግር ፡ እገር ፡ አእጋር ። ቀሡት ፡ ቀሡታት ፡ ቀሣውት ፤ ቀሲስ ፡ ቀሲሳን ፡ ቀሳውስት ። ክልብ ፡ ከለባት ፡ አክላብ ፤ ንህብ ፡ አንህብት ፡ አንሃብ ፤ ውሒዝ ፡ ውሒዛት ፡ ወሓይዝት ። ድርህም ፡ ድርህማት ፡ ደራህም ፤ ኅብዝ ፡ ኅብዛት ፡ ኀባውዝ ፡ እያሰኙ ፡ በ፪ ፡ ዐይነት ፡ ብዥ ፡ የሚበዙ ፡ ብዙ ፡ ስሞች ፡ አሉ ።

፪፭ ፤ በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ በአ ፡ ብቻ ፡ ለሚበዙና ፡ በአና ፡ በት ፡ በየራሳቸውም ፡ ለሚበዙ ÷ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ለመኾን ፡ ፪ኛ ፡ አበዛዝ ፡ አላቸው ። ይህም ፡ ክሊል ፡ አክሊል ፡ አክሊላት ፤ መለክ ፡ አምላክ ፡ አማልክት ፤ ጠሊ ፡ አጣሊ ፡ አጣልያት ፤ ከይሲ ፡ አክይ

ስት ፡ አክይስታት ፤ መቅደስ ፡ መቃድስ ፡ መቃድሳት ፤ መቅበርት ፡ መቃብር ፡ መቃብራት ፡ እያሰኘ ፡ በብዛት ፡ ላይ ፡ ብዛት ፡ ጨምሮ ፡ የብዙ ፡ ብዙነት ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ኹኖ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ የሚነገር ፡ ጠቅላይና ፡ አስተጋባኢ ፡ ስም ፤ ሕዝብ ፡ ሰራዊት ፡ ሐራ ፡ ሱብእ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ባንድነትም ፡ ብቻ ፡ የሚነገር ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ባሕርያዊ ፡ ስም ፤ ወርቅ ፡ ብሩር ፡ ጼው ፡ ኖጻ ፥ ጸበል ፡ መሬት ፡ ሐሪጽ ፥ ሐሊብ ፡ ቅብዕ ፥ መዓር ፡ ሶከር ፤ ብእሲ ፡ ብእሲት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፥ ግልጠ ፡ ብዙነት ፡ የለውም ።

፻፮ ፤ ውስጠ ፡ ብዙነት ፡ የሌለው ፡ ስመ ፡ ተጸውዖም ፥ የሰውና ፡ ያገር ፡ የባሕርና ፡ የወንዝ ፡ የተራራ ፡ ስም ፤ ሙሴ ፡ አሮን ፥ ግብጽ ፡ ከነዓን ፥ ኤርትራ ፡ ዮርዳን ፥ ሲናይ ፡ ሔርሞን ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ መጠሪያ ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ ይሞከሻል ፡ እንጂ ፤ አይበዛም ። ቢበዛም ፡ ቅሉ ፡ ከሞክሼነት ፡ በቀር ፡ ውስጠ ፡ ብዙነት ፡ የለውም ፤ ይኸውም ፡ ወአበዊነ ፡ ሠለስቱ ፡ መቃርሳት ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ዐረቡም ፡ ተላታ ፡ መጋራት ፡ ይላል ፡ (ቅዳ) ። ስመ ፡ ተቀብዖም ፡ የሚባለው ፡ የሹመትና ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፥ ጳጳስ ፡ ቀሲስ ፡ ንጉሥ ፡ ርእስ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ክቡር ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ በሹመት ፡ ጊዜ ፡ ከመሰጠት ፡ በቀር ፡ ከግብርና ፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። የከበሬታ ፡ ስም ፤ እግዚእ ፡ አግዓዚ ፡ አጋዕዝት ፥ ሊቅ ፡ ሊቃውንት ፥ ረብ ፡ አርባብ ፡ ረበዋት ፥ ረባን ፡ ረብናን ፥ ረባ(በ)ናት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፥ ማር ፡ ማሪ ፡ ማራን ፡ ማለት ፡ ከተቀብዖ ፡ ስም ፡ ይገባል ።

፻፯ ፤ የስምና ፡ የባለስም ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ የወንድ ፡ ዐይነትና ፡ የሴት ፡ ዐይነት ። በተፈጥሯቸው ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የኾኑ ፡ ኹሉ ፡ በመልካቸውና ፡ በስማቸው ፡ ታይተው ፡ ተለይተው ፡ ይታወቃሉ ። ምሳሌ ፤ ብእሲ ፡ ብእሲት ፥ አብ ፡ እም ፥ ወልድ ፡ ወለት ፥ እኁ ፡ እኅት ። ዕጓል ፡ ዕጐልት ፥ በግዕ ፡ በግዕት ፥ አድግ ፡ እድግት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በተፈጥሮው ፡ ተባትና ፡ እንስት ፡ ያልኾነ ፡ ደመ ፡ ነፍስ ፡ የሌለው ፡ ማንኛውም ፡ ፍጥረት ፡ የስም ፡ ባለቤት ፥ ቦታና ፡ መሣሪያ ፥ ግብርና ፡ ነገር ፤ ሌላውም ፡ ቈሳቍስ ፥ ስም ፡ ያለው ፡ ኹሉ ፤ በወንድና ፡ በሴት ፡ ሲነገር ፡ መለዮው ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ዐብሮት ፡ የሚነገር ፡ አንቀጽና ፡ ቅጽል ። በአንቀጽ ፡ ሲለይ ፥ ይትፌሣሕ ፡ ሰማይ ፥ ወትትሐሠይ ፡ ምድር ፤ አድባር ፡ አንፈርዐጹ ፤ ሣህል ፡ ወርትዕ ፡ ተራከባ ፤ ጽድቅ ፡ ወሰላም ፡ ተሳዐማ ፤ ርትዕሰ ፡ እምድር ፡ ሠረጸት ፤ ወጽድቅኒ ፡ እምሰማይ ፡ ሐወጸ ። በወንድ ፡ አንቀጽ ፡ የጠራውን ፡ ሰማይና ፡ ጽድቅ ፡ መልሶ ፡ ደግሞ ፡ ሰማይ ፡ ትጠወም ፥ ወሰማይኒ ፡ ተጠውመት ፡ ከመ ፡ ክርታስ ፤ ወጽድቅኒ ፡ ታግዕዘክሙ ፡ ይላል ። በቅጽልም ፡ ሲለይ ፥ ወርኢኩ ፡ ሰማየ ፡ ሐዲሰ ፡ ወምድረ ፡ ሐዳሰ ፤ እስመ ፡ ሰሰለ ፡ ሰማይ ፡ ቀዳማዊ ፤ ወምድርኒ ፡ ቀዳሚት ፤ ዛቲ ፡ ባሕር ፡ ዐባይ ፡ ወረሓብ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። አንድና ፡ ብዙነት ፡ የሌለው ፥ ወንድና ፡ ሴት ፡ የማይለይ ፡ ጥሬ ፥ አገባብ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ አለመለየቱም ፡ ስምነትና ፡ ግብርነት ፡ የሌለው ፡ ዝራጭ ፥ የዘርና ፡ የነባር ፡ ጭላጭ ፥ የንባብ ፡ እንቃሪ ፡ የርባታ ፡ ዝቃጭ ፥ ወይም ፡ አተላ ፡ ሙጣጭ ፥ ድፍርስ ፡ ተራዋጭ ፥ ልቃሚ ፡ ብጣሪ ፡ እንቅጥቃጭ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ።

፲ ፫ኛ ፡ ዕርከን ።

አገባብ ።

፪፳ ፤ አገባብ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ መፍትው ፡ ርትዕ ፡ ድሎት ፡ ከለው ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ዘይቤውም ፡ የተገባ ፡ ግቡ ፥ የሚገባ ፡ ሥርዐት ፥ የነገር ፡ አጣጣል ፥ የንባብ ፡ አሰ ካክ ፥ ወይም ፡ በይግባኝ ፡ መምህር ፡ የሚፈርደው ፡ ፍትሐ ፡ ሰዋስው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የሰዋስውን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ፪ኛም ፡ አገባብ ፡ ማለትን ፡ ጨው ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ እኹል ፡ ገብ ፡ ቃል ፡ ይሉና ፥ ትርጓሜውን ፡ የብትን ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ መሰብሰቢያና ፡ ማሰ ማሚያ ፥ የቋንቋ ፡ ቅመም ፥ የንባብ ፡ መቃስም ፥ ወይም ፡ ማጣፈጫ ፥ የምስጢር ፡ መግ ለጫ ፡ ይሉታል ። ያገባብም ፡ ዐይነት ፡ ስሙና ፡ ክፍሉ ፡ ፫ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ ይባላል ፤ ፫ነቱም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንደሚጣፈው ፡ ነው ።

ዐቢይ ፡ አገባብ ።

፪፴ ፤ በነበር ፡ በዘማች ፡ በዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ እየገባ ፡ ማሰሪያነትን ፡ የሚያስለ ቅቅ ፡ ኹሉ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ይባላል ፤ በስማቸውና ፡ በግብራቸው ፡ ከንኡስ ፡ ከደቂቅ ፡ ተለይተው ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ የሚባሉም ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

እስመ ፡	መጠነ ፡ ዐቅመ ፡	መዋዕለ ፡
አከኑ ፡	አምጣነ ፡	ዕለተ ፡
በእንተ ፡	ከመ ፡	ሰዓ ፡ ሰዓተ ፡
በይነ ፡	በዘ ፡	እስከ ፡
እንበይነ ፡	እምዘ ፡	ድኅረ ፡
ህየንተ ፡	አርአያ ፡	ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡
ተውላጠ ፡	አምሳለ ፡ ሕገ ፡	አላ ፡
ፍዳ ፡ በቀለ ፡	እመ ፡	ዳእሙ ፡
ኅበ ፡	ሶበ ፡	ባሕቱ ፡
መንገለ ፡	እመ ፡	እንበለ ፡
ወ(ው)እደ ፡	ጊዜ ፡	ዓዲ ፡
እንዘ ፡	ዓመተ ፡	ብሂል ።

ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ዐቢይነትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፥ ንኡስነትና ፡ ደቂቅነት ፡ የሚ ደርቡ ፡ አሉ ። ንኡስነት ፡ የሚደርቡ ፥ እስመ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ እንበለ ፡ ናቸው ። ደቂቅነት ፡ የሚደርቡ ፥ በእንተ ፡ ህየንተ ፡ ተውላጠ ፡ ፍዳ ፥ ኅበ ፡ መንገለ ፡ ወእደ ፡ መጠነ ፡ አምጣነ ፥ ከመ ፤ አርአያ ፡ አምሳለ ፥ እመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ ድኅረ ፥ እንተ ፡ እንበለ ፡ ዓዲ ፡ ናቸው ፤ እንበለ ፡ ከኹሉ ፡ ይገባል ። ከንዳንዶቹና ፡ ከጥቂቶቹ ፡ በቀር ፡ ብዙዎቹ ፡ ጥሬና ፡ ነበር ፡ እንደ ፡ መኾናቸው ፡ ባ፲ ፡ ባ፲ ፡ ይዘረዘራሉ ። ሊዘረዘሩ ፡ ግን ፡ የማይችሉ ፤ እስመ ፡ አከኑ ፡ እመ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፥ ወእደ ፡ እንዘ ፡ ባሕቱ ፡ ናቸው ።

ንኡስ ፡ አገባብ ።

፻፲ ፤ በነባር ፡ በዘማች ፥ በዐቢይ ፡ በንኡስ ፥ በአናቅጽ ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ ማሰሪያ ነትን ፡ የማያስለቅቅ ፤ ጥያቄና ፡ አንክሮ ፥ ደስታና ፡ ሐዘን ፥ ልመናና ፡ ምኞት ፥ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ ዕሽታና ፡ እንቢታ ፥ ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፥ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገር ፡ የሚያሳይ ፡ ፊደልና ፡ ቃል ፥ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ይባላል ፤ ከዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ተለይተው ፡ ንኡስ ፡ አገ ባቦች ፡ የሚባሉም ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

ሰ ፡	አ ፡	ሐዊሳ ፡	እንቋዕ ፡
እም ፡	አሌ ፡	እስኩ ፡	ጥቀ ፡
መ ፡ ሚ ፡	ወይ ፡ ዋይ ፡	ዮጊ ፡	እንከ ፡
እፎ ፡ በእፎ ፡	ወይሌ ፡	እንጋ ፡	ኦ ፡
አይ ፡ ምንት ፡ ተ ፡	አሀ ፡ አሀሀ ፡	ክመ ፡ ጽመ ፡	ሶ ፡
ሁ ፡ ኑ ፡ በኑ ፡	ሰይ ፡ ዬ ፡	ጓ ፡	ኬ ፡
አይ ፡ መኑ ፡	አይ ፡ አይቴ ፡	አይ ፡ ማእዜ ፡	ስፍን ፡
አሉታ ፤ ………	አል ፡	ኢ ፡	አክ ፡

አማራጭ ፤ ………	አው ፡ ዮጊ ፡ ሚመ ፡ እመ ፡ ኦክ ፡ ሶበ ፡ አከ ፡
አጫፋሪ ፤ ………	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ዓዲ ፡
ከፋይ ፤ ………	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ሰ ፡ ባሕቱ ፡
አጋናኝ ፤ ………	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ጥቀ ፡
ጉድና ፡ ድንቅ ፤	ዕጹብ ፡ ግሩም ፡ ተአምር ፡ ግናይ ።

የጊዜ ፡ ጥሬዎች ።

ቅድመ ፡ ቅድም ፡	ትማልም ፡	ጌሠም ፡ ሳኒታ ፡
ትካት ፡ ዓለም ፡	አሚር ፡ ዮም ፡	ወትረ ፡ ዘልፈ ፡
አስፌር ፡	ኀሪፍ ፡	ለዝሉ(ላ)ፉ ፡
ናሁ ፡	ይእዜ ፡	ግሙራ ፡ ለግሙራ ፡
ማእዜ ፡	ወትር ፡ ዘልፍ ፡	ለፍጻሜ ።

የብዙ ፡ ብዙና ፡ ጭራሽ ፡ የሚያሳዩ ።

፻፲፩ ፤ ጥቀ ፡ ፈድፋደ ፡ ብዙኅ ፡ ይሙኑ ፤ በሕቁ ፡ በፍድፋዴ ። ለዓለም ፡ ለዝሉፉ ፤ ለፍጻሜ ፥ ግሙራ ፡ ለግሙራ ። ምንት ፡ ጽመ ፡ ክመ ፥ እምድሩ ፡ በምልኡ ፡ ስብዐ ። ዳግመኛም ፡ መድረሻቸው ፡ ግእዝ ፡ እየሆነ ፥ ወይም ፡ በ ፡ ወድቆባቸው ፡ በሳድስነት ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚኾኑ ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሎች ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ።

ፍጹመ ፡	በፍጹም ፡	ጥዩቀ ፡	በጥዩቅ ፡
ጥንቁቀ ፡	በጥንቁቅ ፡	ሕቀ ፡	በሕቅ ፡

ህልወ፡	በህልው፡	ኅዳጠ፡	በኅዳጥ፡
ድቡተ፡	በድቡት፡	ውኑደ፡	በውኑድ፡
ህዱአ፡	በህዱእ፡	ንስቲተ፡	በንስቲት፡
ክቡተ፡	በክቡት፡	ፍድፉደ፡	በፍድፉድ፡
ኅቡአ፡	በኅቡእ፡	ንሕኑሐ፡	በንሕኑሕ፡
ክሡተ፡	በክሡት፡	ብዙኀ፡	በብዙኅ፡
ግሁደ፡	በግሁድ፡	ርቱዐ፡	በርቱዕ፡
መፍትወ፡	በመፍትው፡	ድልወ፡	በድልው።

በነዚህ፡አምሳል፡ንኡስ፡አገባብ፡እየኾነ፡ለሚነገር፡ቅጽል፡ውሳኔ፡የለውም። ፫ኛም፡ነበር፡አንቀጽ፡የሚሰማባቸው፡ጥሬዎችና፡ቅጽሎች፥ወይም፡ውስጠ፡ውእቱዎች። ድልወት፡መፍትው፣ብዉሕ፡ርትዕ። መፍቅድ፡ፈቃድ፡ፍትወት፡ጻሕቅ፡ሥምረት፡ማኅሠሥ። ግብር፡ኵርህ፡ግድ፡ግዱድ። ፬ኛም፡ጽድቅና፡አሉታ፡አንቀጽ፡የሚሰማባቸው፡የጥሬና፡ያንቀጽ፡ልቃሞች፥ወይም፡እንጥብጣቦች። ናሁ፡ዮጊ፡ነዋ፡ዬ፣እንሆ። ነዮ፡(ያ፡ዮሙ፡ዮን፣ነየከ፡ኪ፡ክሙ፡ክን፣ነየ፡ነየነ)፣እንሆት፣እንሆለት። እወ፡አሜን፡አማን፣አዎን፡እውነት። እንዳዒ፡እንጋ፣እንጃ። አሆ፡እንቢ፡(ቍ፺፬)። አሀ፡አሀሀ፥አሀ፡አሀ፣ወዲያ፡ወዲያ። ብሥራት፣ብሥራትከ፡(ኪ፡ክሙ፡ክን)፣የምሥራች፥ደስ፡ይበልኽ፣ተፈሣሕ፡ወተሐሠይ። ፭ኛም፡ከትእዛዝ፡እየተጨመሩ፡ንኡስ፡አገባብ፡የሚኾኑ፡ትእዛዝ፡አንቀጾች። ሀብ፣ሀቡ፣ሀቢ፣ሀባ፡(ወሀበ)። ሀብኬ፡ንትኃሠሥ። ነዐ፣ንዑ፣ንዒ፣ንዓ፡(ነዐወ)። ንዑ፡ንረድ፣ንዑ፡ንምሳሕ። ሕንክ፡ክሙ፡ሕንኪ፡ካ፡(ሐነከ)። ሕንክሙ፡ብልዑ።

ደቂቅ፡አገባብ።

፻፲፪፣ በብትን፡ሰዋስው፡ባራት፡ሰራዊት፡በሩቅ፡በሩቆች፡እየገባ፡በሥር፡መደብ፡የሚዘረዘር፡ደቂቅ፡አገባብ፡ይባላል፣በተገናኝ፡የባለቤትን፡ኹነታና፡ሥራ፡ለመግለጥ፡በብትን፡ላይ፡የሚጨመር፡ቃል፡ማለት፡ነው፣ተረፈ፡ንኡስ፡እንደ፡ማለት። ለዚህም፡፪፡ዐይነት፡አለው፣መድረሻውን፡የሚለውጥና፡የማይለውጥ። መድረሻቸውን፡የማይለውጡ፡ደቂቅ፡አገባቦች፡ከዚህ፡ቀጥሎ፡በ፬፡ረድፍ፡የተጣፉት፡ናቸው።

ቤዛ፡	ፍና፡	ውስተ፡ጠ፡	ለ፡ለለ፡
ዐስበ፡	ዲበ፡	ውሳጤ፡	በ፡በበ፡
ዕሴተ፡	ላዕለ፡	ቅድመ፡	ዘ፡ዘዘ፡
ተክለ፡	መልዕልተ፡	ማእከለ፡	ምስለ፡ከመ፡
በይነ፡	ታሕተ፡	አፍአ፡	አርአያ፡
አፈ፡	መትሕተ፡	ዝየ፡ለፌ፡	ህየ፡ከሃ።

መድረሻቸውን ፡ የሚለውጡና ፡ የማይለውጡ ፡ የቦታና ፡ የጊዜ ፡ ጥሬዎች ።

የቦታ ፡ ጥሬ ።

ላዕል ፡ መልዕልት ፡ ላዕሊት ። ታሕት ፡ መትሕት ፡ ታሕቲት ። ትርአስ ፤ ትርጋፅ ፤ አፍኣ ፤ ውስጥ ፡ ውሳጢ ፡ ውሳጢት ። ቅድም ፡ ፍጽም ፡ ገጽ ፤ አንጻር ፡ ምንጻር ። ድኅሪት ፡ ከዋላ ፤ ግንጽሊት ፡ ግፍትዒት ፡ ቍልቍሊት ። የማን ፡ ይምን ፤ ፀጋም ፡ ፅግም ። ጽንፍ ፡ ክንፍ ፡ ከንፈር ፡ ሐይቅ ፤ ድንጋግ ፡ ወሰን ። አድያም ፡ ደወል ፡ ብሔር ። ዝየ ፡ ህየ ፡ ለፌ ፡ ከሃ ። ጥቃ ፡ ጎር ፡ ሕፅን ፡ ገቦ ፡ ጕንድ ፡ ጽጕ ፡ ጽጕጕ ፤ ዐውድ ፡ ዘውር ፡ ግድም ፡ ኍኅ ፡ ኈለኄ ።

የጊዜያት ፡ ጥሬ ።

ቅድም ፡ ቀዲሙ ፡ አቅዲሙ ፤ ቀዳሚ ፡ መቅድም ። ድኅር ፡ ደኃሪ ፡ ከዋላ ። ምዕር ፡ ወትር ፡ ዘልፍ ። ኵሎ ፡ ጊዜ ፡ ኵሎ ፡ ሰዓ ፡ ኵሎ ፡ ዕለተ ፣ ኵሎ ፡ አሚረ ፣ ኵሎ ፡ ዘመነ ። ንእስ ፡ ናእስ ፤ ውርዙት ፡ ውርዛዌ ። ርሥእ ፡ ርሥእና ፡ ርሥአን ። ትካት ፡ ጥንት ፡ መሠረት ፤ ፍጻሜ ፡ ተፍጻም ፡ ተፍጻሜት ። ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ የተባሉት ፡ እነዚህ ፡ ኹሉ ፡ ያገባብ ፡ ጥሬዎች ፡ እንዲህ ፡ እንደሸት ፡ ተመርጠው ፣ ታሽተው ፡ ተፈልፍለው ፡ በ፫ ፡ ማእሰረ ፡ ክፍል ፡ የታሰሩ ፡ ኋላ ፡ እንዲፈቱ ፡ ነውና ፤ ግቢያቸውንና ፡ ባህላቸውን ፡ አፈታታቸውን ፡ በየተራቸው ፡ በ፮ኛው ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ቅጽል ፡ ወአኃዝ ፡ የሰዋስው ፡ ባለቤትና ፡ ጓዝ ።

፲፩ኛ ፡ ዕርከን ።

፻፲፫ ፤ ቅጽል ፡ ማለት ፡ ተጨማሪ ፡ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መለዮ ፡ ምልክት ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ የባለቤትን ፡ ስምና ፡ ግብር ፣ ጠባይና ፡ አኳኋን ፣ መልኩን ፡ ዐይነቱን ፣ ወርዱን ፡ ቁመቱን ፡ ስፍሩን ፡ ቍጥሩን ፤ ሌላውንም ፡ ኹሉ ፡ የሚያሳይ ፡ የስምና ፡ የግብር ፡ ፍካሬ ፣ ወይም ፡ ጽጌና ፡ ፍሬ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ (እስመ ፡ እምፍሬሁ ፡ ይትዐወቅ ፡ ዕፅ) ። የቅጽልም ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ሰዋስው ፡ ክፍል ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ዘር ፣ ፪ኛው ፡ ነባር ፡ ይባላል ፤ ዘር ፡ ቅጽል ፡ አንቀጽ ፡ ያለው ፣ ነባር ፡ ግን ፡ አንቀጽ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

፻፲፬ ፤ ዘር ፡ ቅጽሎች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ውስጠ ፡ ዘና ፡ መስም ፣ ጥሬ ፡ ዘርና ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፣ አኃዝ ። ለዘር ፡ ቅጽል ፡ ኹሉ ፡ ውስጠ ፡ ዘነት ፡ አለው ፤ የውስጠ ፡ ዘም ፡ ነገር ፡ በ፳፫ ፡ ቍጥር ፡ ከመስም ፡ ጋራ ፡ ተነግሯል ። የጥሬ ፡ ዘርም ፡ ውስጠ ፡ ዘነት ፣ ዘርፍ ፡ እየያዘ ፡ ሲቀጸል ፡ ነው ፤ ዘርፍ ፡ የሌለው ፡ ጥሬ ፣ ነጠላ ፡ ስም ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይባልም ። በአንቀጽ ፡ በብትን ፡ እየገቡ ፡ የልክ ፡ ቅጽልና ፡ አገባብ ፡ የሚኾኑ ፡ መጠንና ፡ አምጣን ፡ ዐቅም ፣ እነዚህ ፡ ኹሉ ፡ ዘር ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸው ። ወገን ፡ ቅጽሎች ፡ የተባሉም ፡ አስቀድመን ፡ በ፻ ፡ ቍጥር ፡ እንዳርእስት ፡ የተናገርናቸው ፡ ዊና ፡ ይ ፡ ናቸው ፤

(ቀዳማዊ፡ ይ፣ ወደኃራዊ፡ ይ)፤ እነዚህ፡ ፪ቱ፡ ምእላዶች፣ ዘርፍ፡ አያያዥነት፡ ባላ ቸው፡ በ፬ቱ፡ ፊደላትና፡ (ግእዝ፡ ራብዕ፡ ኃምስ፡ ሳብዕ)፡ በ፪ቱ፡ አገባብ፡ በለ፡ በዘ፡ ፈንታ፡ እየገቡ፣ የዘርፍና፡ የቅጽል፡ አፈታት፡ ስላገኙ፣ ከቅጽሎች፡ ጋራ፡ ተቈጥረ ዋል፤ ስማቸውም፡ የሙሻዘር፡ ውስጠ፡ ዘ፡ ይባላል። ወገንነታቸው፡ በወገን፡ ጥሬ፡ ሲገቡ፡ ነው። ምድር፡ ምድራዊ፣ ሰማይ፡ ሰማያዊ፣ ኢትዮጵያዊ። አኃዝ፡ ቅጽልም፡ ካንድ፡ እስከ፡ ምእልፊት፡ ያለ፡ ቍጥር፡ ነው፤ ኋላ፡ በቦታው፡ ይነገራል።

፪፲፭፤ ነባር፡ ቅጽሎችም፣ እንደ፡ ዘር፡ ቅጽሎች፡ ፫፡ ናቸው፤ ነባር፡ ጥሬና፡ ግልጸ፡ ዘ፣ የቦታና፡ የጊዜ፡ ቅጽሎች፣ ንኡስና፡ ደቂቅ። ነባር፡ ጥሬ፣ የሚበዛና፡ የማ ይበዛ፡ ስም፡ ነው፤ የሚበዛ፡ ስም፣ እብን፡ አእባን፤ ይህን፡ የመሰለ። የማይበዛ፡ የመ ጠሪያ፡ ስም፡ ነው፤ ዳዊት፡ ሰሎሞን፣ የመሰለው፡ ኹሉ። ግልጸ፡ ዘ፡ የሚባል፡ ዐበ ይት፡ አገባቦች፡ ዘ፡ እንተ፡ እለ፡ የገቡበት፡ ዘማች፡ አንቀጽና፡ ነባር፡ አንቀጽ፡ ነው፤ የዘ፡ እንተ፡ እለም፡ ዝርዝር፡ ምስጢሩ፡ ዘርፍ፡ አያያዥነት፡ ስለ፡ ኾነ፡ ግልጸ፡ ዘ፡ ይባ ላል፤ ዘ፡ ያንድ፣ እንተ፡ ያንዲት፣ እለ፡ የብዙ፡ ቅጽል፡ ነው። የቦታና፡ የጊዜ፡ ቅጽ ሎች፡ የተባሉም፡ የዘንና፡ የበን፡ ዐማርኛ፡ ይዘው፡ የሚፈቱ፡ ዐበይት፡ አገባቦች፡ ናቸው፤ የዘን፡ ዐማርኛ፡ መያዛቸው፡ በባለቤቱ፡ ላይ፡ አገባብ፡ ሳይኖር፡ ነው፤ አገ ባብ፡ ሲኖር፡ ግን፡ የዘ፡ ዐማርኛ፡ የ፡ ተበዝብዞ፡ ይቀራል፡ እንጂ፤ አይነገርም።

፪፲፮፤ የቦታ፡ ቅጽሎች፡ ኀበና፡ መንገለ፡ ውእደ፡ ናቸው፤ እነዚህ፡ ፫ቱ፡ አገ ባብ፡ በሌለው፡ ሲቀጸሉ፤ መከን፡ ኀበ፡ ይትገበር፡ መንገለ፡ ይትገበር፡ ውእደ፡ ይት ገበር፡ መሣዕተ፡ ቅዳሴ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፤ የሚደረግበት፡ ቦታ። አገባብ፡ ባለውም፡ ሲቀጸሉ፤ ውስተ፡ መከን፡ ኀበ፡ ቆመ፡ መንገለ፡ ቆመ፡ ውእደ፡ ቆመ፡ እግረ፡ እግዚእነ፤ የጌታችን፡ እግር፡ ከቆመበት፡ በቆመበት፡ ቦታ፡ ያሰኛሉ። በነባር፡ አንቀጽም፡ ሲገቡ፤ በምድረ፡ በድው፡ ኀበ፡ አልቦ፡ መንገለ፡ አልቦ፡ ውእደ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡ ወማይ፤ ዕንጨ ትና፡ ውሃ፡ በሌለበት፡ እያሰኙ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያሉ። የጊዜም፡ ቅጽሎች፡ የሚባሉ፡ በኀላፊና፡ በትንቢት፡ በነባር፡ አንቀጽ፡ እየገቡ፡ የዘን፡ ዐማርኛ፡ የበን፡ ዝር ዝር፡ ይዘው፡ የሚፈቱ፡ ዐበይት፡ አገባቦች፡ አመ፡ ሶበ፡ ጊዜ፡ ሰዓ፡ ሰዓተ፡ ዕለተ፡ መዋዕለ፡ ዓመተ፡ ናቸው። ሲገቡም፡ በኀላፊ፡ አመ፡ ተእኅዘ፡ ሶበ፡ ተእኅዘ፡ እግዚ እነ፤ ጌታችን፡ የተያዘበት። በትንቢት፡ አመ፡ ይብሉ፡ ሶበ፡ ይብሉ፡ ጊዜ፡ ይብሉ፡ ብፁዓት፡ መካናት፤ መካኖች፡ ምስጉኖች፡ ናቸው፡ የሚሉበት። በነባርም፡ አመ፡ በ፡ ወአመ፡ አልቦ፡ እያለ፡ ይገባል። የቀሩትም፡ ሰዓ፡ ሰዓተ፡ ዕለተ፡ መዋዕለ፡ ዓመተ፡ ምስጢ ራቸውን፡ ይዘው፡ እየገቡ፡ ሰዓት፡ ቀን፡ ቀኖች፡ ዘመኖች፡ ወራት፡ ዓመት፡ ተብለው፡ በያማርኛቸው፡ ይፈታሉ። ይህም፡ በመዋዕለ፡ ትኤብስ፤ በምትበድልበት፡ ወራት። በዓመተ፡ ሞተ፡ ዖዝያን፡ ንጉሥ፤ ንጉሡ፡ ዖዝያን፡ በሞተበት፡ ዓመት፡ ማለቱን፡ ያሳ ያል። የልክ፡ ቅጽሎች፡ የሚባሉም፡ በኀላፊና፡ በትንቢት፡ በነባር፡ አንቀጽ፡ እየገቡ፡ ያኽል፡ ተብለው፡ የሚፈቱ፡ ዐበይት፡ አገባቦች፡ መጠነ፡ አምጣነ፡ ፀቅመ፡ ናቸው። ሲገቡም፡ በኀላፊ፡ ከብረ፡ ዮሴፍ፡ መጠነ፡ አምጣነ፡ ዐቅመ፡ ተዋረደ፡ ወኮነ፡ ገብረ፤ ዮሴፍ፡ የተዋረደና፡ ባሪያ፡ የኾነውን፡ ያኽል፡ ከበረ። በትንቢት፣ መጠነ፡ ይክል፡

አፉየ ፡ አስተበፅዕ ፡ ዕበየኪ ። በነባርም ÷ መጠነ ፡ ብየ ፡ እሁብ ፤ ያለኝን ፡ ያለብኝን ፡ ያኽል ፡ እሰጣለኹ ፡ ያሰኛል ። የቀረውን ፡ ፍች ፡ በአኃዝ ፡ ቅጽል ፡ መጨረሻና ፡ ባቢይ ፡ አገባብ ፡ ውስጥ ፡ ተመልከት ።

፻፲፯ ፤ ንኡስ ፡ ቅጽልም ፡ የሚባሉ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚገኙ ፡ የጥያቄና ፡ ያን ክሮ ፡ ጥሬዎች ፡ አይ ፡ ምንት ÷ አይ ፡ መኑ ÷ አይ ፡ ማእዜ ÷ አይ ፡ አይቴ ÷ አይ ፡ አያት ÷ ስፍን ፡ እስፍንት ፡ ናቸው ። አይ ፡ ምንት ፤ ምን ፡ ምንድር ፤ አያት ፡ ምንታት ÷ ምኖች ፡ ምንድሮች ፤ የነገር ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸው ፤ አይ ፡ አያት ፡ ላካልም ፡ ይኾናል ። አይ ፡ መኑ ÷ ማን ፤ አያት ፡ እለ ፡ መኑ ÷ እነማን ፤ ያካል ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸው ። አይ ፡ ማእዜ ÷ መቼ ፡ መቼ ፤ የጊዜ ፡ ቅጽሎች ። አይ ፡ አይቴ ÷ ሔት ፡ ወዴት ፤ የቦታ ፡ ቅጽሎች ። አይ ፡ አ ያት ÷ ማነኛው ፡ ማናቸው ፤ ማነኛቸው ፤ ማናቻቸው ፤ ከፋዮች ። ስፍን ፡ እስፍንት ÷ ስንት ፡ ምን ፡ ያኽል ፤ ቊጥር ፡ ጠያቆች ። የጥያቄያቸውም ፡ ተሰጦና ፡ ምስጢር ፡ አኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ነው ፤ አንክሮም ፡ ይኾናል ። አይ ፡ አይቴ ፡ ከአየየ ÷ ስፍን ፡ እስፍንት ፡ ከሰፈነ ፡ የወጡ ፡ ናቸው ፤ ነባርነታቸው ፡ በጠባይ ፡ ነው ፡ እንጂ ÷ በትውልድ ፡ አይዶለም ፡ (ቊ ፯) ። ከማእዜ ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ ባ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባሉ ፤ አኃዝ ፡ ቅጽልም ፡ ከደቂቅ ፡ በኋላ ፡ ይመጣል ።

ደቂቅ ፡ ቅጽል ።

፻፲፰ ፤ በ፹፱ ፡ ቊጥር ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ቃጥተን ፡ የተውናቸው ፡ ደቂቅ ፡ ቅጽ ሎች ፡ ከነርባታቸው ፡ ከናፈታታቸው ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

(ሩቅና ፡ ድብቅ) ።

ውእቱ ፡	ርሱ ፡
ይእቲ ፡	ርሷ ፡
ውእቶሙ ፡ እሙንቱ ፡	ርሳቸው ፡ እነርሱ ፡
ውእቶን ፡ እማንቱ ፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(ቅርብ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ) ።

አንተ ፡	በቁሙ ፡ አንተ ፡
አንቲ ፡	አንቺ ፡ ች ፡
አንትሙ ፡	እላንተ ፡ ት ፡
አንትን ፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(ነባቢ ፡ ወነባቢት) ።

አነ ፡	እኔ ፡ (ወንድና ፡ ሴት) ፡

(ነባብያን ፡ ወነባብያት) ።

ንሕነ ፡	እኛ ፡ (ወንዶችና ፡ ሴቶች) ፡

ጭብጥ፡ ቅጽል፡ ወይም፡ አማሬ ።

(የቅርብ፡ ሩቅ፡ የሚታይ) ።

ዝኩ፡ ዝስኩ፡ ዝክቱ፡	ያ፡ ያኛው፡
እንትኩ፡ እንታክቲ፡	ያች፡ ያችኛዋ፡ ይቱ፡
እልኩ፡ እልክቱ፡	እሊያ፡ እሊያኞች፡ ቹ፡
እልከን፡ እልክቶን፡	ዝኒ፡ ከማሁ ።

(የቅርብ፡ ቅርብ፡ የሚዳሰስ) ።

ዝ፡ ዝንቱ፡	ይህ፡
ዛ፡ ዛቲ፡	ይህች፡
እሉ፡ እሎንቱ፡	እሊህ፡
እላ፡ እሎን፡ እላንቱ ።	ዝኒ፡ ከማሁ ።

ዝኩ፡ ዝስኩ፡ በዮች፡ አነና፡ ንሕነ፡ ስለ፡ ኹኑ + ርባታው፡ በ፰፡ መደብ፡ ተወስኗል ፤ ሲዘረዘር፡ ግን፡ ከውእቱ፡ እስከ፡ ንሕነ፡ ላሉት፡ ዘርፍ፡ አያያዥ፡ ኹኖ፡ ይቀጸላል ።

ዚአሁ፡ እንቲአሁ፡ እሊአሁ፡ (ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን)፡	የርሱ፡ የርሱን + የርሱ፡ ነው ።
ዚአከ፡ እንቲአከ፡ እሊአከ፡ (ኪ፡ ክሙ፡ ክን)፡	ያንተ፡ ያንተን+ያንተ፡ ነው ።
ዚአየ፡ (ነ)፡	የኔ፡የኔን+የኔ፡ነው ። ኹሉን፡

እንዲህ፡ ፍታ ።

፪፻፱ ፤ የገቢር፡ ቅጽልና፡ ዐጸፋ ። ኪያ፡ (ዐረብ፡ ኢያ)፡ ርስን፡ ራስን ።

ኪያሁ፡ (ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን)፡	ርሱን፡ ራሱን ።
ኪያከ፡ (ኪ፡ ክሙ፡ ክን፡ የ፡ ነ)፡	አንተን፡ ራስኽን ።

የተገብሮ፡ ቅጽልና፡ ዐጸፋ ። ለል፡ (ለለ)፡ ርስ+ቅል፡ ራስ ።
ለሊሁ፡ (ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን)፡ ርሱ፡ ቅሉ+ራሱ፡ ባለቤቱ ።
ለሊከ፡ (ኪ፡ ክሙ፡ ክን ፤ ልየ፡ ሊነ)፡ አንተ፡ ቅልኽ፡ ራስኽ ።

ደምላይና፡ ጠቅላይ፡ ውስጠ፡ ብዙ ። ኵል፡ (ክሉል)፡ ድምር፡ ጥቅል ።
ኵሉ፡ (ላ፡ ሎሙ፡ ሎን)፡ ኹ=ኹሉ+መላው፡ ጠቅላላው+፩፡ ሳይቀር ።
ኵልከ፡ (ኪ፡ ክሙ፡ ክን ፤ ልየ፡ ልነ)፡ ኹልኽ፡ መላኽ ።
ኵለንታ ፤ (የሕዋሳት፡ ቅጽል)፡ ኹለንተና፡ ኹለመና፡ ከራስ፡ እስከ፡ እግር ።
ኵለንታሁ፡ (ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን ። ከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን ፤ የ፡ ነ)፡ ኹለንተ(መ)ናው ።

ባሕቲት፡ (ብሕተ፡ ባሕተወ)፡ ብቻ፡ ብቻነት፡ ነጠላነት ።
ባሕቲቱ፡ (ታ፡ ቶሙ፡ ቶን ። ትከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን ፤ የ፡ ነ)፡ ብቻው፡ ራሱ ።

ዕራቅ ፤ ዕራቍትነት፡ ባዶ፡ ብቻ፡ ነጠላ፡ መለመላ+አንዳች፡ የሌለበት ።
ዕራቁ፡ (ቃ፡ ቆሙ፡ ቆን ። ቅከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን ፤ የ፡ ነ)፡ ዕራቍቱ፡ ባዶው፡ ብቻው ።

በይን፡ በይናት ፤ ብቻ+ርስ፡ ራስ ። በበይናት ፤ ርስ፡ በርስ ።
በበይናቲሁ፡ (ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን ። ከ፡ ክሙ፡ ክን፡ ትኪ፡ ትየ፡ ቲነ)፡ ርስ፡ በርስ ።

ከንቱ ፤ በቁሙ + ብላሽ ፡ የዝም ፡ ብሎ + ዋጋ ፡ የሌለው ።

በከ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ከንቱ ፡ ብላሽ ፡ ጠፍ ። በከት ፡ ሙቶ ፡ ያደረ + ቢያክ ፡ ቢያክ ፡ የሚባል ፡ የሚያስጠይፍ ። የዝርዝሮችም ፡ ጠባይ + ስማቸውና ፡ መልካቸው + ዘመድና ፡ በዕድ ፡ መባላቸው ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፡ መኾናቸው ፡ በ፺፯ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ፤ ከነባር ፡ ቅጽልም ፡ መቈጠራቸው + በስም ፡ ዐጸፋነት ፡ እየገቡ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ፩ና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚለያዩና ፡ የሚያሳዩ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ።

፲፭ኛ ፡ ዕርከን ።

አኀዝ ፡ ቅጽል ።

፻፳ ፤ አኀዝ ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በዘርነቱ ፡ ከዘር ፡ ቅጽሎች ፡ እንዲስማማ + በነባርነቱም ፡ ከነባር ፡ ቅጽሎች ፡ ከንኡስ ፡ ከደቂቅ ፡ ይሰማማልና ፤ ቍጥሩ ፡ ከ፪ቱም ፡ ነው ። ነባርነቱ ፡ በ፲፫ኛ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ፤ ዘርነቱም ፡ በዝርዝር ፡ ፊደል ፡ ሲጣፍ ፡ ነው ። አኀዝ ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለ ፡ የቍጥር ፡ ኹሉ ፡ ጠቅላይ ፡ ስም ፡ ነው ፤ አኀዝ ፡ ማለት + መያዣ ፡ ዐረቢን + ወይም ፡ ዥምርና ፡ ውጥን ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መያዣው ፡ አንዳንድ ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ (፩ ፡ ፪ ፡ ፫—አ ፡ በ ፡ ገ) ፡ ውጥኑም ፡ ቃል ፡ ነው ፤ አንድ ፡ ኹለት ፡ ሦስት ፡ ማለት ። ከ፺ ፡ እስከ ፡ ፻ ፡ ምንም ፡ በየክፍሉ ፡ ፍጹም ፡ ቢሆን ፡ ያንዱ ፡ ቤት ፡ ላሥር + ያሥሩ ፡ ለመቶ + የመቶው ፡ ለሺሕ + የሺሑ ፡ ለእልፍ + የእልፉ ፡ ለምእልፊት ፡ ውጥን ፡ ይባላል ፤ ፲ሩ ፡ የርበታ ፡ መደብ ፡ ለ፻ው ፡ መደብ ፡ ውጥን ፡ እንዲባል ። አኀዝ ፡ ሲባል ፡ ኹሉም ፡ ውስጠ ፡ ዘና ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ስፍን ፡ ስፍናዊ ፡ ብሎ ፡ ለሚጠይቅ + ወይም ፡ ለሚያስብ + የብትኖችን ፡ ማነስና ፡ መብዛት + ስንትነትና ፡ ስንተኛነት ፡ ዘርዝሮ ፡ ደምሮ ፡ ለማሳየት ፡ ከባለቤት ፡ በፊት ፡ እየገባ ፡ ዐብሮ ፡ የሚነገር + ባለቤትም ፡ ባይኖር ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ በቂ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። ርስ ፡ በርሱም ፡ ይቀጻጸላል ። ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለ ፡ አኀዛዊ ፡ ቍጥር ፡ ባንድ ፡ ረዥም ፡ ገመድ ፡ ሲመሰል ፡ ቤቱና ፡ ክፍሉ ፡ ፳ ፡ ፳ ፡ ይኾኑለታል ፤ ቤት + ፩ ፡ ፲ ፡ ፻ ፡ ፲፻ ፡ ፻፻ ። ክፍል + መዘርጋት ፡ መተርተር ፡ መክፈል ፡ ማጠፍ ፡ መጠቅለል ፡ ናቸው ። መዘርጋት + ብዛትንና ፡ ስንትነትን ፡ እንደ ፡ ነዶና ፡ እንደ ፡ ችቦ ፡ አስሮ ፡ ሰብስቦ ፡ የሚያሳይ ፡ የጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ፩ ፡ ፪ ፡ ፲ + እንዲሁ ። መተርተር + ስንትነታቸው ፡ ከታወቀ ፡ ከብዙዎች ፡ ማኸል ፡ ስንተኛነትን ፡ ለይቶ ፡ የሚያሳይ ፡ የተራ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ፩ኛ ፡ ፪ኛ ፡ ፲ኛ + እንዲሁ ። መክፈል + የክፍሎችን ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ እየለየ ፡ በየማዕርጉ ፡ የሚያሳይ ፡ ክፍላዊ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ መንፈቅ ፡ ሣልሲት ፡ ራብዒት + ወከማሁ ። ማጠፍ ፡ ጅምላውን ፡ ቍጥር ፡ ዐጥፎ ፡ ደርቦ ፡ እያሳየ ፡ በመንታ ፡ መንገድ ፡ የሚወስድ ፡ ያጸፋ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ አሐዳት + አው ፡ ካዕበተ ፡ አሐዱ + ፩ ፡ ዕጽፍ ። ክልኤታት + አው ፡ ካዕበተ ፡ ክልኤቱ + ፪ ፡ ዕጽፍ + ፬ ፡ ነጠላ ፤ ወከማሁ ። መጠቅለል + እንዳራቱ ፡ ክፍሎች ፡ አኀዝ ፡ ሳይኖረው + በቅጽልነቱ ፡ ማነስና ፡ መብዛት ፡ ሕጸጽና ፡ ምልአት ፡ የሚያሳይ + የአኀዝ ፡ ቅጽ

ሎች ፡ ሰብሳቢና ፡ ከታች ፡ የሚኾን ፡ መድበል ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ ያውም ፡ ኀዳጥ ፡ ብዙኀ ፡ ኲሉ ፡ ይብዛ ፤ የመሰለ ።

ሐሁ ፻፳፩ ፤ ሥራቸውንና ፡ ማፋቸውን ፡ በገመድ ፡ ዘይቤ ፡ ስበን ፡ ጐትተን ፡ መዘርጋት ፡ መተርተር ፡ ያልናቸው ፡ ጅምላና ፡ ተራ ፡ አከኼዳቸው ፡ እንደ ፡ የዋህና ፡ እንደ ፡ መሠሪ ፡ ርባ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስማቸው ፡ የዋህ ፡ ቍጥርና ፡ መሠሪ ፡ ቍጥር ፡ ይባላል ፤ የዋሁ ፡ ጅምላ ፡ መሠሪው ፡ ተራ ፡ ነው ፤ የቀሩትም ፡ ሦስቱ ፡ መክፈልና ፡ ማጠፍ ፡ መጠቅለል ፡ ያልናቸው ፡ ከፋይና ፡ ዐጣፊ ፡ ጠቅላይ ፡ ይባላሉ ። ጅምላና ፡ ተራ ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እየለዩ ፡ ከዚያ ፡ በላይ ፡ ግን ፡ ሳይለዩ ፡ ዕሥራ ፡ ሠላሳ ፡ በማለት ፡ እያስተባበሩ ፡ ይኼዳሉ ፤ ይኸውም ፡ ምእላድ ፡ ሳይኖር ፡ ነው ፤ ምእላድ ፡ ሲኖር ፡ ግን ፡ ዕሥራ ፡ ሠላሳ ፡ ያለውን ፡ ዕሥራዊ ፡ ዊት ፡ ሠላሳዊ ፡ ዊት ፡ ያሰኛልና ፤ ከመለየት ፡ በቀር ፡ ማስተባበር ፡ የለም ። የጅምላ ፡ ቍጥር ፡ አጣጣፍና ፡ አፈታት ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ አጣጣፍ ፡ በአኃዝ ፡ በፊደል ፤ አፈታት ፡ እንደ ፡ ንባቡ ፡ አንድ ፡ አንዱ ፡ ኹለት ፡ ኹለቱ ፡ እያሉ ፡ በሳድስ ፡ በካዕብ ፡ መጨረስ ፡ ነው ። የሴቶችም ፡ ቍጥር ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ከፊደል ፡ እንጂ ፡ ከአኃዝ ፡ ጋራ ፡ አይስማማም ፤ ዱብና ፡ ቅል ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ አሐት ፡ አሐቲ ፡ ክልኤ ፡ ክልኤቲ ፡ ሠላስ ፡ አርባዕ ፡ ኀምስ ፡ እያለ ፡ በፊደል ፡ ብቻ ፡ ይጣፋል ። አኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ርባታውና ፡ ዝርዝሩ ፡ እስከ፲ ፡ መደብ ፡ ነው ።

፻፳፪ ፤ የወንዶች ፡ ጅምላና ፡ የሴቶች ፡ ጅምላ ፡ ቍጥር ።

	የወንዶች ።		የሴቶች ።
፩ ፡	አሐድ ፡ ዱ ፡	አንድ ፡ ዱ ፡	አሐ(ድ)ት ፡ ቲ ፡
፪ ፡	ክልኤ ፡ ት ፡ ቱ ፡	ኹለት ፡ ቱ ፡	ክልኤ ፡ ቲ ፡
፫ ፡	ሠለስት ፡ ቱ ፡		ሠላስ ፡
፬ ፡	አርባዕት ፡ ቱ ፡		አርባዕ ፡
፭ ፡	ኀምስት ፡ ቱ ፡	ዐምስት ፡ ቱ ፡	ኀምስ ፡
፮ ፡	ሰድስት ፡ ቱ ፡		ስሱ ፡
፯ ፡	ሰብዐት ፡ ቱ ፡		ሰብዑ ፡
፰ ፡	ሰምንት ፡ ቱ ፡		ሰማኑ ፡ ኒቱ ፡
፱ ፡	ተስዐት ፡ ቱ ፡	ዘጠኝ ፡ ኙ ፡	ተስዑ ፡
፲ ፡	ዐሥርት ፡ ቱ ፡	ዐሥር ፡ ሩ ፡	ዐሥሩ ፡
፲ወ፩ ፡	ዐሥርት ፡ ወአሐድ ፡ ዱ ፡		ዐሥር ፡ ወአሐት ፡ ቲ ፡
፲ወ፪ ፡	ዐሥርት ፡ ወክልኤት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወክልኤ ፡ ቲ ፡
፲ወ፫ ፡	ዐሥርት ፡ ወሠለስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሠላስ ፡
፲ወ፬ ፡	ዐሥርት ፡ ወአርባዕት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወአርባዕ ፡
፲ወ፭ ፡	ዐሥርት ፡ ወኀምስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወኀምስ ፡
፲ወ፮ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰድስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወስሱ ፡
፲ወ፯ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰብዐት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሰብዑ ፡
፲ወ፰ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰምንት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሰማኑ ፡ ኒቱ ፡

፲ወ፱ ፡	ዐሥርት ፡ ወተስዐት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወተስዑ ፡
፳ ፡	ዕሥራ ፤ ኻያ ፡ ካያ ፥ ካዕበተ ፡ ዮድ ።		ዕሥራ ፤ ፪ ፡ ጊዜ ፡ ፲ ።

በወንዶች ፡ ዕሥራ ፡ ወአሐድ ፡ ዱ ፤ በሴቶች ፡ ወአሐት ፡ ቲ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፳፱ ፡ እንዲሁ ፡ ተጣፍሮ ፡ ይኼዳል ።

፴ ፡	ሠላሳ ፡	በቁሙ ፡	ሦስት ፡ ዐሥር ፡
፵ ፡	አርብዓ ፡	አርበ ፡	አራት ፡ ዐሥር ፡
፶ ፡	ኀምሳ ፡	ዐምሳ ፡	ዐምስት ፡ ዐሥር ፡
፷ ፡	ስ(ድ)ሳ ፡	በቁሙ ፡	ስድስት ፡ ዐሥር ፡
፸ ፡	ሰብዓ ፡	ሰባ ፡	ሰባት ፡ ዐሥር ፡
፹ ፡	ሰማንያ ፡	ሰማኒያ ፡	ስምንት ፡ ዐሥር ፡
፺ ፡	ተስዓ ፡	ዘጠና ፡	ዘጠኝ ፡ ዐሥር ፡
፻ ፡	ምእት ፡	መቶ ፡	ዐሥር ፡ ዐሥር ፡
፲፻ ፡	አምእት ፥ አው ፡ ዐሥርቱ ፡ ምእት ፡		ዐሥር ፡ መቶ ፥ ፩ ፡ ሺሕ ፡
፳፻ ፡	ዕሥራ ፡ ምእት ፡		ኹለት ፡ ሺሕ ፡
፴፻ ፡	ሠላሳ ፡ ምእት ፡		ሦስት ፡ ሺሕ ፡
፵፻ ፡	አርብዓ ፡ ምእት ፡		አራት ፡ ሺሕ ፡
፶፻ ፡	ኀምሳ ፡ ምእት ፡		ዐምስት ፡ ሺሕ ፡
፷፻ ፡	ስሳ ፡ ምእት ፡		ስድስት ፡ ሺሕ ፡
፸፻ ፡	ሰብዓ ፡ ምእት ፡		ሰባት ፡ ሺሕ ፡
፹፻ ፡	ሰማንያ ፡ ምእት ፡		ስምንት ፡ ሺሕ ፡
፺፻ ፡	ተስዓ ፡ ምእት ፡		ዘጠኝ ፡ ሺሕ ፡
፻፻ ፡	እልፍ ፡	(መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ) ፡	ዐሥር ፡ ሺሕ ፡
፲፻፻ ፡	ዐሥርቱ ፡ እልፍ ፥ አው ፡ አእላፍ ፡		መቶ ፡ ሺሕ ፡
፳፻፻ ፡	ዕሥራ ፡ እልፍ ፥ ሠላሳ ፡ እልፍ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፺፱፻ ፡ ይኼዳል ።		
፻፻፻ ፡	አእላፋት ፡	መቶ ፡ እልፍ ፥ ወይም ፡ ፲፻ ፡ ሺሕ ፡ (ሚልዮን) ፡	
፲፻፻፻ ፡	ትእልፊት ፡	ሺሕ ፡ እልፍ ፥ ወይም ፡ እልፍ ፡ ሺሕ ፡ (፲ ፡ ሚልዮን) ፡	
፳፻፻፻ ፡	ዕሥራ ፡ ምእት ፡ እልፍ ፡	እንዲህ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፺፻ ፡ ይኼዳል ።	
፻፻፻፻ ፡	ምእልፊት ፡	እልፍ ፡ ጊዜ ፡ እልፍ ፡ (፻ ፡ ሚልዮን) ።	

ሐዲስ ፡ ሐሳብ ፡ እንግዳ ፡ ቍጥር ፥ በምእልፊት ፡ ላይ ፡ የሚጨመር ፥ የቢልዮንና ፡ የትሪልዮን ፡ እንጻር ።

ምእልፊትን ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ እልፍ ፡ ፲ ፡ ፻ ፡ ፲፻ ፡ ፻፻ ፡ እያሉ ፡ በ፬ቱ ፡ ቅጽሎች ፡ ሲያበዙት ፡ አንድ ፡ የነበረው ፡ ፻፻ ፡ ምእልፊት ፡ ይኾናል ። ኹለተኛም ፡ በሚልዮንና ፡ በቢልዮን ፡ ተራ ፡ ሲያወርዱት ፥ ትሪልዮን ፡ ከሚባለው ፡ ቍጥር ፡ ይሰማማል ። ከእልፍና ፡ ከአእላፍ ፡ በላይ ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፡ በውሳኔም ፡ አለውሳኔም ፡ ይነገራልና ፤ ውሳኔው ፡ ይህ ፡ ነው ። ያለውሳኔ ፡ ግን ፡ ሲነገር ፥ አእላፈ ፡ አእላፋት ፡ ወትእልፊተ ፡ አእላፋት ፡ ምእልፊት ፡ ይላል ፤ ብዛቱ ፡ እንዳሸዋና ፡ እንደ ፡ ከከብ ፡ ሰፍሮ ፡ ቈጥሮ ፡ ሊያው

ቁት ፡ የማይቻል ፥ ከፈጣሪ ፡ በቀር ፡ ሰፋሪ ፡ ቈጣሪ ፥ ልክና ፡ መጠን ፡ የሌለው ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አባይን ፡ በጭልፋ ፡ እንዲሉ ፡ (ዘፍ፲፫ ፡ ፲፮ ። ፲፭ ፡ ፭) ።

ሐተታ ፡ ስላንድ ፡ ቤት ፡ ቍጥር ።

፻፷፫ ፤ ሠለስት ፡ የተባለው ፡ ሦስት ፡ መኾኑ ፡ ለ ፡ ስለ ፡ ላላ ፡ ነው ፤ ሲጠብቅ ፡ ግን ፡ (ሠላሲ ፡ ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፡ ሠለስት ፡ መድበል ፡ ቅጽል ፡ ኹኖ ፡ ፫ ፡ የሚያደርጉ ፡ ፫ ፡ አድራጎች ፡ ያሰኛል ፡ እንጂ ፥ ፫ነትን ፡ ወይም ፡ ፫ ፡ መኾንን ፡ አያሳይምና ፤ ከማጥበቅ ፡ ተጠንቀቅ ። ሰድስት ፡ ያልነውም ፡ ስድስት ፡ ተብሎ ፡ እንዳማርኛው ፡ በሳድስ ፡ ሲነሣ ፡ ያንዲት ፡ ሴት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ነውና ፥ ውስጠ ፡ ብዙነቱ ፡ ምንም ፡ ርግጥ ፡ ቢኾን ፥ በሰዋ ስው ፡ ሕግ ፡ ለውስጠ ፡ ብዙ ፡ ወንድ ፡ ሊነገርና ፡ ጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ሊኾን ፡ አይችልም ። አጥብቀን ፡ ሰምንትና ፡ ዐሥርት ፡ ያልናቸውም ፡ (ሰማኒ ፡ ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፡ ዐሣሪ ፡ ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፡ ሰመንትና ፡ ዐሠርት ፡ ሲባሉ ፥ አድራጊነትን ፡ ቢያሳዩ ፡ እንጂ ፥ ኺኝነትን ፡ አያሳዩምና ፤ በሰምንትና ፡ በዐሥርት ፡ ፈንታ ፡ ሰመንትና ፡ ዐሠርት ፡ ከማ ለት ፡ ተጠንቀቅ ፤ ካንድ ፡ እስካሥር ፡ ያሉ ፡ አኃዞች ፡ ኹሉም ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ከተ ደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ወጡ ፡ አፈታታቸው ፡ ያስረዳኻል ።

፻፷፬ ፤ ዳግመኛም ፡ ከክልኤት ፡ እስከ ፡ ዐሥርት ፡ ያለው ፡ ት ፡ ምእላድ ፡ መኾ ኑን ፡ የአኃዞችም ፡ ሥር ፡ ከሦስት ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ ወዳራት ፡ አለመውጣቱን ፡ አስ ተውል ፤ ይኸውም ፡ ምእላድ ፡ በሌለው ፡ በአሐድና ፡ በጊዜያት ፡ አኃዝ ፡ ይታወቃል ። ት ፡ ምእላድ ፡ ኹኖ ፡ በሳድስነት ፡ መጨመሩ ፡ የወንዱን ፡ ከሴት ፡ ለመለየትና ፡ ለማብ ዛት ፥ ለመዘርዘርም ፡ እንዲመች ፡ ነው ። የዝርዝሩ ፡ ከዕብነት ፡ ቱ ፡ ብእሲሁ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹኖ ፡ ዐጸፋን ፡ ብቻ ፡ ያሳያል ፤ ዝርዝሩ ፡ ዐጸፋ ፡ ባይኾን ፡ ግን ፡ በገቢር ፡ ጊዜ ፡ የሳድስ ፡ ወራሽ ፡ ግእዝ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ የካዕብም ፡ ወራሽ ፡ ሳብዕ ፡ ነውና ፤ አሐዱ ፡ ክልኤቱ ፡ ያለውን ፡ አሐደ ፡ ክልኤተ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አሐዶ ፡ ክልኤቶ ፡ ያሰኝ ፡ ነበር ። አርባዕት ፡ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፥ አርብዓም ፡ ባዕድ ፡ ዘር ፡ ይባላል ፤ ባዕድ ፡ ኹኖ ፡ ባዕድ ፡ ያሰኘውም ፡ አ ፡ ነው ።

ተራ ፡ ቍጥር ፡ በፊደል ፡ ብቻ ።

፻፷፭ ፤ የተራ ፡ ቍጥር ፡ መነሻ ፡ ኹሉም ፡ ራብዕ ፡ ፊደል ፡ ነው ፤ በራብዕ ፡ ተነ ሥቶ ፡ ምእላድ ፡ ሳይጨምር ፡ በ፫ ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፥ እየጨመረም ፡ በ፬ ፡ በ፬ ፡ ፊደል ፡ ይኼ ዳል ፤ የምእላዶቹም ፡ (ዊ ፡ ይ ፡ ት) ፡ ሻያ ፡ መዘርዘርና ፡ ዐጸፋ ፡ መኾን ፡ ነው ፤ አንደኛ ፡ አንደኛው ፥ አንደኝት ፡ አንደኛይቱ ፡ እያልኽ ፡ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍቻ ፤ ንባቡ ፡ መንቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ፍችውም ፡ መንቻ ፡ ነው ። በጅምላና ፡ በተራ ፡ ቍጥር ፡ ከአሐዱና ፡ ከክ ልኤቱ ፡ የሚተባበሩ ፥ ስለነርሱም ፡ የሚነገሩ ፡ ቅጽሎች ፡ እሊህ ፡ ናቸው ፤ ዋሕድ ፡ ግእዝ ፡ አኃዝ ፡ ጥንት ፡ መሠረት ፡ ቀዳም ፡ ቀዳሚ ፡ በኵር ፥ የአሐዱ ። ዳግም ፡ ካዕብ ፡ መንቻ ፡ ዘውግ ፡ ፅምድ ፥ የክልኤቱ ፡ ናቸው ።

፻፳፮፤ የወንዶችና፡የሴቶች፡ተራ፡ቊጥር ።

የወንዶች ።	የሴቶች ።
አሐድ፡አሐዳይ፡ዊ፡	አሐ(ድ)ት፡አሐቲ፡
(ግእዝ፡ጥንት፡ቀዳሚ፡በኵር)፡	(ቀዳሚት፡ማዪት)፡
ካልእ፡ካልኣይ፡ዊ፡	ካልእት፡ካልኣዪ(ዊ)ት፡
(ካዕብ፡ዳግም፡ዳግማይ፡ዊ)፡	(ዳግምት፡ሚት፡ማዪት)፡
ሣልስ፡ሣልሳይ፡ዊ፡	ሣልስት፡ሣልሳዊ(ዪ)ት፡
ራብዕ፡ራብዓይ፡ዊ፡	ራብዕት፡ራብዓዊ(ዪ)ት፡
ኃምስ፡ኃምሳይ፡ዊ፡	ኃምስት፡ኃምሳዊ(ዪ)ት፡
ሳድስ፡ሳድሳይ፡ዊ፡	ሳድስት፡ሳድሳዊ(ዪ)ት፡
ሳብዕ፡ሳብዓይ፡ዊ፡	ሳብዕት፡ሳብዓዊ(ዪ)ት፡
ሳምን፡ሳምናይ፡ዊ፡	ሳምንት፡ሳምናዊ(ዪ)ት፡
ታስዕ፡ታስዓይ፡ዊ፡	ታስዕት፡ታስዓዊ(ዪ)ት፡
ዓሥር፡ዓሥራይ፡ዊ፡	ዓሥርት፡ዓሥራዊ(ዪ)ት፡

በወንዶች፡ዓሥር፡ወአሐድ፡ወካልእ፡ወሣልስ፡እያለ፡እስከ፡ታስዕ፥በሴቶችም፡እንደዚሁ፤ዕሥራዊ፡ት፡ሠላሳዊ፡ምእታዊ፡እልፋዊ፡እያለ፡እስከ፡ ምእልፊት፡ይኼዳል ። ሲበዛም፡አበዛዙ፡ይህ፡ነው ።

ቀደምት፡ቀዳም(ማው)ያን፡ያት፡   የወንዶችና፡የሴቶች ።
ደኅርት፡ካልኣን፡ኣት፥ካልኣው(ይ)ያን፡ያት፡
(ዳግማን፡ት፥ዳግማው(ይ)ያን፡ያት)፡
ሣልሳን፡ት፥ሣልሳው(ይ)ያን፡ያት፡
ራብዓን፡ት፥ራብዓይ(ው)ያን፡ያት፡
ኃምሳን፡ት፥ኃምሳው(ይ)ያን፡ያት፡
ሳድሳን፡ት፥ሳድሳው(ይ)ያን፡ያት፡
ሳብዓን፡ት፥ሳብዓይ(ው)ያን፡ያት፡
ሳምናን፡ት፥ሳምናው(ይ)ያን፡ያት፡
ታስዓን፡ት፥ታስዓይ(ው)ያን፡ያት፡
ዓሥራን፡ት፥ዓሥራው(ይ)ያን፡ያት ።

፻፳፯፤ የብዙዎች፡አኃዝ፡በብዙዎቹ፡ብቻ፡በሦስት፡ሰራዊት፡በእሙንቱና፡በአንትሙ፡በንሕነ፡ይዘረዘራል፤አነሣሡም፡አሐዱን፡አይሽም፤ካንድ፡የወጣ፡ብዙ፡ስለ፡ኾነ፡ከ፪፡ይነሣል ። ክልኤሆሙ፡ን፥ክልኤቶሙ፡ን፥ክልኤቲሆሙ፡ን ። ክልኤክሙ፡ን፥ክልኤት፡ቲ፡ክሙ፡ን፥ክልኤነ፡ክልኤትነ ። ሠለስቶሙ፡ቲሆሙ፡ን ። ሠለስቲክሙ፡ክን፥ሠለስትነ፤እንዲህ፡እያለ፡እስከሥር፥ፍችውም፡ሦስታችን፡ሦስትነታችን፡ያሰኛል ። ወደ፡ተራ፡ቊጥር፡ሲለወጥ፡ግን፡አሐዱን፡መሠረት፡አድርጎ፡አሐዶሙ፡ካልአሙ፡ሣልሰሙ፡እያለ፡በራብዕ፡ይነሣል ። ከግእዝ፡እስከ፡ሳብዕ፡ያሉ፡የ፯ቱ፡ፊደላት፡ስምና፡ቊጥር፡ከወንዶች፡ተራ፡ስለ፡ወጣ፡ኹሉም፡በወንድነት፡ይጠራሉ ።

የክፍል፡ቍጥር ።

፻፳፫፤ የብዙዎች፡ቍጥር፡አሐድን፡ትቶ፡ከክልኤት፡እንደ፡ተነሣ፥የክፍልም፡ቍጥር፡ከመንፈቅ፡ይነሣል፤ ተከፋዩ፡አሐዱ፡ነውና ። ምንም፡አካኼዱ፡እንደ፡ተራ፡ቢኾን፡ልዩነት፡አለው፤ለበታና፡ለጊዜም፡ሲነገር፡እንደ፡ጅምላ፡ነው ።

መንፈቅ፡ንፍቅ፡ክልኢት፡	እኩል፡እኩሌታ፡፪ኛ፡እጅ፡
ሣልሲት፡	ሦስተኛት፡ሦስቲያ፡ሢሶ፡
ራብዒት፡	ርቢት፡አራቲያ፡ርብ፡ሩብ፡
ኃምሲት፡	ዐምስተኛት፡ዐምስቲያ፡ዐምሾ፡
ሳድሲት፡	ስድስተኛት፡ስድስቲያ፡
ሳብዒት፡	ሰባተኛት፡ሰባቲያ፡
ሳምኒት፡	ስምንተኛት፡ስምንቲያ፡
ታስዒት፡	ዘጠነኛት፡ዘጠኚያ፡
ዓሥሪት፡	ዐሥረኛት፡ዐሥሪያ፡ካሥር፡አንድ ።

ሲበዛም፡ክልኢታት፡ሣልሲታት፡ዓሥሪታት፡ያሰኛል ። ከ፲፡በላይ፡ግን፡ክፍልነቱን፡ገልጦ፡ዐሥርቱ፡ወአሐዱ፡ክፍል፡ዕሥራ፡ወክልኤቱ፡ክፍል፡እያለ፡በጅምላና፡በየዋህ፡ቍጥር፡ይኼዳል ። ከክልኢት፡እስከ፡ዓሥሪት፡ያሉ፡ስሞች፡ኹሉም፡ብ፲፡ብ፲፡መደብ፡ይረበሉ፤ ይህም፡መንፈቁ፡ቃ፡ቆሙ፡ቆን፤ክልኢቱ፡ታ፡ቶሙ፡ቶን፥ትከ፡ኪ፡ክሙ፡ክን፡ትነ፡ማሰኘታቸውን፡ያሳያል ። በጅምላም፡አካኼድ፡ሲነገሩ፡ስማቸው፡እጅ፡ክፍል፡እየተባለ፡ስንትነታቸውን፡ይገልጣል ።

ምእሕዲት፡	፩፡እጅ፡፩፡ክፍል፤እጅና፡ክፍል፡፩፡ወገን፡ናቸው ።
ምክልኢት፡ምክዕቢት፡	፪፡እጅ፡ዕጥፍ፡ድርብ፡
ምሥልሲት፡	፫፡እጅ፡፫፡ክፍል፡
ምርብዒት፡	አራት፡እጅ፡
ምኀምሲት፡	ዐምስት፡እጅ፡
ምስድሲት፡	ስድስት፡እጅ፡
ምስብዒት፡	ሰባት፡እጅ፡
ምስምኒት፡	ስምንት፡እጅ፡
ምትስዒት፡	ዘጠኝ፡እጅ፡
ምዕሥሪት፡	ዐሥር፡እጅ፡

ሲበዙም፡እጅነታቸው፡ዕጽፍ፡ኹኖ፥ምእሕዲታት፡፩፡ዕጽፍ፡፪፡ቀንጃ ። ምክልኢታት፡፪፡ዕጽፍ፡፬፡ቀንጃ፡፬፡ነጠላ ። ምዕሥሪታት፡፲፡ዕጽፍ፡፲፡ጥንድ፡፳፡ነጠላ፡፳፡ቀንጃ፡እየተባሉ፡እንዲህ፡በዕጽፍነት፡ይፈታሉ ። እጅ፡ማለትና፡ዕጽፍ፡ማለት፡ልዩ፡እንደ፡ኾነ፡አስተውል ። ለበታም፡ሲቀጸል፥ምእሕዲት፡ብሎ፡፩፡ክፍል፡፩፡አውራጃ፡፩፡ጋሻ፡ወይም፡ቀላድ፤ ፩፡ወገን፡፩፡ፈት፡፩፡እመም፡፩፡

ገዝም፡ ፩፡ አፍታ፡ ፩፡ ወረራ፡ ፩፡ ፈፋ፡ ፩፡ ቃዳ፡ ፩፡ ተለላ፡ያሰኛል ። ከምክልኢት፡ እስከ፡ ምዕሥሬት፡ ኹሉን፡ እንዲህ፡ ፍታ ።

፻፳፱ ፤ (በጥሬነታቸው፡ የክፍልን፡ ኹነታ፡ የሚያሳዩ፡ ጥሬዎች) ።

ትእሕ(ድ)ዲት፡ እሕድና፡	አንድነት፡	፩ኛነት፡
ትክልእት፡ ክላኤ፡	ኹለትነት፡	፪ኛነት፡
ትሥልስት፡ ሥላሴ፡	ሦስትነት፡	፫ኛነት፡
ትርብዕት፡ ርባዔ፡	አራትነት፡	፬ኛነት፡
ትኅምስት፡ ኀማሴ፡	ዐምስትነት፡	፭ኛነት፡
ትስድስት፡ ስዳሴ፡	ስድስትነት፡	፮ኛነት፡
ትስብዕት፡ ስባዔ፡	ሰባትነት፡	፯ኛነት፡
ትስምንት፡ ስማኔ፡	ስምንትነት፡	፰ኛነት፡
ትስዒት፡ ትሳዔ፡	ዘጠኝነት፡	፱ኛነት፡
ትዕሥርት፡ ዕሣሬ፡	ዐሥርነት፡	፲ኛነት፡

የዕለታት፡ አኃዝ ።

፻፴ ፤ አሚር፡ በጽርእና፡ በቅብጥ፡ (ኢሜራ)፡ ዕለት፡ ነው፡ እንጂ፥ አኃዝ፡ አይ ዶለም ፤ ስለዚህ፡ ቅጽል፡ አይኾንም ። ሰኑይም፡ በዕብራይስጥ፡ (ሼኒ)፡ ተራ፡ ቍጥር፡ ነው ፤ ፪ኛ፡ ያሰኛል፡ እንጂ፥ ፪፡ አያሰኝም ፤ አሚርና፡ ሰኑይ፡ እነዚህ፡ ፪ቱ፡ በአሐ ድና፡ በክልእ፡ ቦታ፡ ስለ፡ ገቡ፡ በነዚያ፡ ዘይቤ፡ ይፈታሉ ። የእሑድና፡ የቅዳሜም፡ ስማቸው፡ ተፋልሷል ፤ እሑድን፡ አሐድ፡ ቀዳም፡ ቀዳሚት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ በው ስጠ፡ ዘ፡ ንባብ፡ እሑድ፡ ብሎ፡ አንደኛ፡ ማለት ፤ ቅዳሜንም፡ ሰቡዕ፡ ሳብዕት፡ በማ ለት፡ ፈንታ፡ ቀዳም፡ ቀዳሚት፡ ብሎ፡ በእሑድ፡ ስም፡ መጥራት፡ የመሳሳት፥ ቋንቋ፡ ያለማስተዋል፡ ጓዝ፡ ነው፡ እንጂ ፤ የታረመ፡ ግእዝ፡ አይዶለም ። አይሁድም፡ ሰኑ ይን፡ ሼኒ፡ (፪ኛ)፡ ማለታቸው፡ እሑድን፡ ሪሾን፡ (ቀዳም፡ ቀዳሚ)፡ ብለው፡ ነው ። ፯ኛውም፡ ቀን፡ እንደ፡ ሸማኔ፡ ዕቃ፡ ዐርብ፡ መባሉ፡ የፊት፡ ግንዱን፡ እሑድ፡ ተጠ ግቶ፡ ከሰኞ፡ እስከሙስ፡ ያሉትን፡ ልብ፡ ባለማድረግ፡ ነው፡ እንጂ ፤ ዐሥርነት፡ ባለው፡ በመዘራዝሩ፡ በተራ፡ ቍጥር፡ ሕግ፡ አይዶለም ። የዐርብ፡ ዘይቤ፡ በግእዝም፡ በዕብራ ይስጥም፡ ሠርክ፡ ነውና ፤ አኃዝ፡ ኹኖ፡ ዕለት፡ ከመባል፥ ወይም፡ የዕለት፡ ስምና፡ ቅጽል፡ ከመኾን፡ አይገባም ። ከሰኑይ፡ እስከ፡ ዐሡር፡ ያሉ፡ የዕለታት፡ ስሞች፡ ከሣ ልስና፡ ከሳድስ፡ ውስጠ፡ ዘ፡ ስለ፡ ተዴቀሉ፡ በግእዝ፡ ተነሥተው፡ ከዕብ፡ እያስከ ተሉ፡ በሳድስ፡ ይጨርሳሉ ፤ አፈታታቸውም፡ ፪፡ ነው ፤ እንደ፡ ጅምላና፡ እንደ፡ ተራ ። እሑድ፡ አሐድ፡ አሚር ፤ አንድ፡ አንደኛ፡ መባቻ፡ መዠመሪያ ። ሰኑይ፡ ሠሉስ፡ ረቡዕ፡ ኀሙስ፡ ሰዱስ፡ ሰቡዕ፡ ሰሙን፡ ተሱዕ፡ ዐሡር ፤ ዐሥር፡ ዐሥረኛ፥ ኹሉን፡ እንዲህ፡ ፍታ ። አመና፡ በ፡ ሲጨመሩባቸው፡ መድረሻቸውን፡ እየዘረዘሩ፡ ከወርኅ፡ ተስማም ተው፡ በሳድሱ፡ ለጽልመተ፡ ወርኅ ። አመ፡ ዐሡሩ፡ ወአሚሩ፥ አመ፡ ዕሥራ፡ ወሰኑዩ፡

እያሰኙ፡እስከ፡፴፡ይኼዳሉ፤ጥፈታቸውም፡ከፊደል፡እንጂ፡ከአኃዝ፡ጋራ፡አይተባበርም፤የጊዜያትም፡ክፍል፡እንዲሁ፡ነው ።

፺፴፩፤   የጊዜያት፡አኃዝ ።

እሕድ፡ምዕር፡	እሕደ፡ምዕረ፡	፩፡ጊዜ፥በ፩፡ጊዜ፡
ክልእ፡	ክልአ፡	
ሥልስ፡	ሥልሰ፡	
ርብዕ፡	ርብዐ፡	
ኅምስ፡	ኅምሰ፡	
ስድስ፡	ስድሰ፡	
ስብዕ፡	ስብዐ፡	
ስምን፡	ስምነ፡	
ትስዕ፡	ትስዐ፡	
ዕሥር፡	ዕሥረ፡	ዐሥር፡ጊዜ፥በሥር፡ጊዜ ።

ዳግመኛም፡አሐደ፡ጊዜ፡ክልኤተ፡ጊዜ፥ሰብዐተ፡ጊዜያተ፡እያሰኘ፡በጅምላ፡ቍጥር፡ይነገራል፤ካሥራንድም፡በላይ፡እንደዚሁ ።

፺፴፪፤   የዕጽፍ፡ቍጥር ።

አሐዳት፥አው፡ካዕበተ፡አሐዱ፡	፩፡ዕጽፍ፡
ክልኤታት፥አው፡ካዕበተ፡ክልኤቱ፡	፪፡ዕጽፍ፡
ሠለስታት፥ካዕበተ፡ሠለስቱ፡	፫፡ዕጽፍ፡
አርባዕታት፥ካዕበተ፡አርባዕቱ፡	፬፡ዕጽፍ፡
ኀምስታት፥ካዕበተ፡ኀምስቱ፡	፭፡ዕጽፍ፡
ሰድስታት፥ካዕበተ፡ሰድስቱ፡	፮፡ጥንድ፡
ሰብዐታት፥ካዕበተ፡ሰብዐቱ፡	፯፡ጥንድ፡
ሰምንታት፥ካዕበተ፡ሰምንቱ፡	፰፡ጥንድ፡
ተስዐታት፥ካዕበተ፡ተስዐቱ፡	፱፡ጥንድ፡
ዐሥርታት፥ካዕበተ፡ዐሥርቱ፡	፲፡ዕጽፍ ።

ዐሥርታት፡ወአሐዳት፥ወይም፡ካዕበተ፡ዐሥርቱ፡ወአሐዱ፤፲፩፡ዕጽፍ ። ዕሥራት፥ካዕበተ፡ዕሥራ፤ሠላሳት፡ካዕበተ፡ሠላሳ፡እያለ፡እስከ፡ምእልፌት፡ይኼዳል ። የጊዜም፡አኃዞች፡እሕዳት፡ምዕራት፡ሲባሉ፡እንደ፡ምእሕዲታት፡ዕጽፍ፡ያሰኛሉ፤ ክልኣት፡ሥልሳት፡ርብዓት፡ኀምሳት፡ስድሳት፡ስብዓት፡ስምናት፡ትስዓት፡ዕሥራት፡እያሰኙ፡ኹሉም፡ዕጽፍ፡ይኾናሉ ።

ሳድስ፡ውስጠ፡ዘ ።

እሑድ፤ዋሕድ፡(ዳን፡ት፡ሕድ)፡	የታነደ፡እንድ፥አንድ፡የኾነ፡አንድ፡አንዲዮ፡ውስጠ፡ብዙ፤ኹሉን፡እንዲህ፡ፍታ ።
ክሉእ፡(ኣን፡ኣት፡ልእት)፡	የተኾለተ፡ኹልት፥ኹለቶ፡ኹለቲዮ፡

ምንትው ፡ (ዋን ፡ ዋት ፡ ቱት) ፡	የመነታ ÷ መንቶ ፡ መንቲዮ ፡
ሥሉስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ልስት) ፡	የተሠለሰ ፡ ሥልስ ÷ ሦስቶ ፡ ሦስቲዮ ፡
ርቡዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት) ፡	የታረተ ፡ እርት ÷ አራቶ ፡ አራቲዮ ፡
ኀሙስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ምስት) ፡	የታመሰ ፡ ዕምስ ÷ ዐምስቶ ፡ አምስቲዮ ፡
ስዱስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ድስት) ፡	የተሰደሰ ፡ ስድስ ÷ ስድስቶ ፡
ስቡዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት) ፡	የተሰበተ ፡ ስብት ÷ ሰባቶ ፡ ቲዮ ፡
ስሙን ፡ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፡	የተሰመነ ፡ ስምን ÷ ስምንቶ ፡
ትሱዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ስዕት) ፡	የተዘጠነ ፡ ዝጥን ÷ ዘጠኞ ፡ ኚዮ ፡
ዕሡር ፡ (ራን ፡ ራት ፡ ሥርት) ፡	የታሠረ ፡ ዕሥር ÷ ዐሥሮ ፡ ዐሥሪዮ ፡ ብሎ ፡

በዚሁ ፡ ይቆማል ፤ ከሥር ፡ አይወጣም ።

የመስፈሪያና ፡ የሚዛን ፡ ዕጽፍ ።

መእሕድ ፡	፪ቱን ፡ ፩ ፡ የሚያደርግ ፡
መክልእ ፡	፬ቱን ፡ ፪ ፡ የሚያደርግ ፡
መሥልስ ፡	፮ቱን ፡ ፫ ፡ የሚያደርግ ፡
መርብዕ ፡	፰ቱን ፡ ፬ ፡ የሚያደርግ ፡
መኀምስ ፡	፲ሩን ፡ ፭ ፡ የሚያደርግ ፡
መስድስ ፡	፲፪ቱን ፡ ፮ ፡ የሚያደርግ ፡
መስብዕ ፡	፲፬ቱን ፡ ፯ ፡ የሚያደርግ ፡
መስምን ፡	፲፮ቱን ፡ ፰ ፡ የሚያደርግ ፡
መትስዕ ፡	፲፰ቱን ፡ ፱ ፡ የሚያደርግ ፡
መዕሥር ፡	፳ውን ፡ ፲ ፡ የሚያደርግ ።

፪ኛ ፡ መንገድ ÷ መእሕድ ፤ ብዙውን ፡ ፩ ፡ የሚያደርግ ። መክልእ ፤ አንዱን ፡ ፪ ። መሥልስ ፤ አንዱን ፡ ፫ ። መዕሥር ፡ አንዱን ፡ ፲ ፡ የሚያደርግ ፡ እያሉ ፡ አንድን ፡ ተከፋይ ፡ አድርጎ ፡ ሲፈቱት ፡ ዕጽፍነቱ ፡ ቀርቶ ፡ ዝርዝርና ፡ ብትን ፡ ይኾናል ። ሲበዛም ፡ መእሕድ ፡ መክልእ ፡ መሣልስ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ መዓሥር ፡ ይኼዳል ፤ መ ፡ በይኖር ፡ ግን ፡ ከእሕድ ፡ እስከ ፡ ዕሥር ፡ ኹሉም ፡ የጊዜ ፡ አኃዝ ፡ ናቸው ። የአኃዝ ፡ ነገር ፡ እስከ ዚህ ፡ ነው ።

ደምላይና ፡ ጠቅላይ ፡ መድበላዊ ፡ ቍጥር ።

፻፴፫ ፤ ኵል ፡ ኵሉ ፤ ኹሉ ፡ መላው ፡ ጠቅላላው ÷ ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለው ፤ ወይም ፡ በየክፍሉ ፡ ፍጹምነት ፡ ያለው ፡ ያ፳ቱ ፡ ቤት ፡ ቍጥር ፡ አንዱም ፡ አንዱም ፡ ኹሉ ። ስፍርና ፡ ቍጥር ፡ ለሌለውም ፡ ከታች ፡ ይባላል ፤ ርባታው ፡ በደቂቅ ፡ ቅጽል ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፻፲፱) ። ኵል ፡ ኵሉ ፡ ማለት ፡ አሐድ ፡ አሐዱ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አሐዱና ፡ ኵሉ ፡ ይዋረሳሉ ፤ ኵሉ ፡ አሐዱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ወይም ፡ ብእሲ ፡ ብእሲ ፡ ይላል ፤ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ማለት ፡ ነው ። ኵሉን ፡ የመሰሉ ፡ ቅጽሎች ፤ ምሉእ ፡ ፍጹም ፡ ብዙኅ ፡ ንሕኑሕ ፡ ዝሕዙሕ ፡ ፍድፉድ ፤ ከፋዮቻቸውም ፡

ንኡስ ፡ ሕጹጽ ፡ ኀዳጥ ፡ ውኁድ ፥ ንስቲት ፡ ሕቅ ፡ መጠን ፡ አምጣን ፡ ዐቅም ፡ ናቸው ። ኵል ፡ የክሉል ፡ ክፋይ ፡ ነው ፤ ሲዘረዘርም ፥ ኵሉ ፡ ኵላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ፤ ኵልከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፥ ኵልየ ፡ ኵልነ ፡ እያሰኘ ፡ ጠብቆ ፡ ይነገራል ። ዕብራውያንም ፡ እንደዚሁ ፡ ባ፲ ፡ ሰራዊት ፡ ይዘረዝሩታል ፤ አንዳንድ ፡ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ከ፯ቱ ፡ በቀር ፥ አንተ ፡ አንቲ ፡ አነ ፡ ባለው ፡ በነዚህ ፡ በ፫ቱ ፡ የለውም ፡ ብለው ፡ ያውጃሉ ።

፪፻፬ ፤ መጠንና ፡ አምጣን ፡ ዐቅም ፡ የልክ ፡ ቅጽልና ፡ አገባብ ፡ ተብለው ፡ ከበዕድ ፡ ቅጽሎችና ፡ ከበይት ፡ አገባቦች ፡ ተቈጥረዋል ። ምስጢራቸው ፡ የአኃዝ ፡ ግምት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በስፍር ፡ በቍጥር ፡ በአኃዝ ፡ ፈንታ ፡ እየገቡ ፡ ያኽል ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ ግምታቸው ፡ ምሉእና ፡ ሕጹጽ ፡ ያሳያል ። ምሉእ ፥ መጠኑ ፡ ለረድእ ፡ ከመ ፡ ሊቁ ፥ በአምጣነ ፡ ብሒሩ ፡ ዘርዐ ፤ ዐቅመ ፡ ቆመ ፡ ብእሲ ። ሕጹጽ ፥ መጠነ ፡ ትክል ፡ ጼር ፤ መጠነ ፡ በ ፡ ውስተ ፡ እዴከ ፤ ወነበረት ፡ ማርያም ፡ ኀቤሃ ፡ መጠነ ፡ ሠለስቱ ፡ አውራኀ ። ዳግመኛም ፡ ቅጽል ፡ ሲኾኑ ፡ ቅጽሎች ፡ ኹነው ፡ ይገኛሉ ፤ ይህም ፥ ተዋረደ ፡ ፈርዖን ፡ አምጣነ ፡ (መጠነ ፡ ዐቅመ) ፡ አስተዋረዶሙ ፡ ለእስራኤል ፡ በለው ፡ ይታወቃል ። ሲፈታም ፡ በገባብነቱ ፥ እስራኤልን ፡ አዋርዷቸዋልና ፥ እንዳዋረዳቸው ፡ መጠን ፥ በዋረዳቸው ፡ ልክ ፡ ስላዋረዳቸው ፡ አሰኝቶ ፥ በቅጽልነቱም ፡ ያዋረዳቸውን ፡ ያኽል ፡ ያሰኛልና ፥ መታወቂ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ የቀረውን ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ። ፬ቱን ፡ ክፍል ፡ እንዳ፬ ፡ ጣት ፡ ፲፰ቱን ፡ ዕርከን ፡ እንደ ፡ ቀለበት ፡ አድርጎ ፥ የሰዋስውን ፡ ሕዋሳትና ፡ ጌጥ ፡ ንዋያተ ፡ ውስጥ ፡ ሰፍሮና ፡ ቈጥሮ ፡ ዘርዝሮ ፡ ደምሮ ፡ ለ፪ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ የሚያስረክብና ፡ የሚሰጥ ፡ የሚያስተላልፍ ፡ ፩ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ ተፈጸመ ። ያለፈው ፡ ንባብ ፤ የሚመጣው ፡ መትርጕም ።

፪ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፫ ፡ ክፍል ፡ ኅረ ፡ ቤተ ፡ ሥሉስ ፡ አካል ።

ጸዋትወ ፡ ክፍሉም ፡ ጸዋትወ ፡ ንባብ ፤ ጸዋትወ ፡ አገባብ ፤ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፤ የሠምና ፡ የወርቅ ፡ አንጥረኞች ፡ እነተዋኔ ፥ እንደነኤልያብ ፡ ስለ ፡ ደብተራ ፡ ሕግ ፡ ሥልጣኔ ፥ በመንፈሰ ፡ ጥበብ ፡ የሠሩት ፡ የንባብ ፡ ሽልማት ፡ ውሳኔ ፤ የጸያፎችም ፡ መታጠቢያ ፡ ጥሩ ፡ ፈሳሽ ፡ ትምርት ፡ ማየ ፡ ቤተ ፡ ግእዝ ፡ ብለኔ ። ወይም ፡ የሰዋስው ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስ ፥ ከ፯ ፡ ቀለም ፡ ቀንድ ፡ በተሠራው ፡ በፊደላት ፡ ሚዶ ፡ በጥሩ ፡ ግስ ፥ የሚበጠርና ፡ የሚነቀስ ፤ ከሎታ ፡ ንባቡ ፡ የዕንቍ ፥ ወለባ ፡ ምስጢሩ ፡ የወርቅ ፥ የሚያንጸበርቅ ። መምህራንም ፡ የግእዝን ፡ ቋንቋ ፡ አልብኪ ፡ ነውር ፡ ወኢ ፡ ምንትኒ ፡ ላዕሌኪ ፡ እያሉ ፡ እንደ ፡ መርዓዊና ፡ እንደ ፡ መርዓት ፡ ሸልመው ፡ አስጊጠው ፡ አንቈጥቍጠው ፡ ለተማሮች ፡ የሚድሩበት ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ንባብ ፥ የሰዋስው ፡ ግቢ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፥ ርስ ፡ በርሱ ፡ የሚዛረፍና ፡ የሚናበብ ፥ ተናበና ፡ ወድቆም ፡ የሚሳሳብ ፤ ሳቢ ፡ ከተሳቢ ፡ ዘርፍ ፡ ከባለቤት ፥ ቅጽል ፡ ከባ

ለቤት ። እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ አርእስቶች ፡ በ፫ኛውና ፡ በ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ ነጠላና ፡ ቀንጃ ፡ እየኾኑ ፡ ኹሉም ፡ ብቻ ፡ ብቻቸውን ፡ ተነግረዋል ። የሳቢና ፡ የተሳቢ ፡ ዐዋጅ ፤ ለመ ምህርና ፡ ለተማሪ ፡ ለቅኔ ፡ ፈጣሪ ፡ መንገድ ፡ የሚጠርግ ፡ የሚያዘጋጅ ፤ ለባለመጽሐ ፍም ፡ ለተርጓሚ ፡ ላንባቢ ፡ ለሰሚ ፡ የሚበጅ ። ዝርዋን ፡ ቃላት ፡ እንደ ፡ ድባና ፡ እንደ ፡ ማርዳ ፡ እንደ ፡ ድሪ ፡ እንደ ፡ ሰንሰለት ፥ ወይም ፡ እንደ ፡ ዋንጫ ፡ እንደ ፡ ሕዋ ሳት ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚያያዙና ፡ የሚሳኩ ፡ የሚሳመኩ ፡ በ፯ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ በዘ ርፍ ፥ በቅጽል ፥ በባለቤት ፡ በዝርዝር ፥ በሳቢና ፡ በተሳቢ ፥ በገባብ ፥ በሠምና ፡ በወርቅ ። የነዚህንም ፡ ሕግ ፡ ለውጠው ፡ በልዩነት ፡ የሚነገሩ ፡ ፬ቱ ፡ ባህሎች ፥ ብትን ፥ ሙሻ ዘር ፡ ሠረዝና ፡ አንጻር ፡ እንደኒሁ ፡ ናቸው ፤ ኋላ ፡ በቦታቸው ፡ ይነገራሉ ። አንቀጽን ፡ ቅጽልን ፡ ዝርዝርን ፡ ከባለቤት ፡ ጋራ ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፥ በንድና ፡ በብዙ ፥ በወንድና ፡ በሴት ፡ አሰማምቶ ፡ ለመናገርና ፡ ለመጣፍ ፥ የተጣፈውንም ፡ ድርሰትና ፡ ቅኔ ፡ ለማመ ስገንና ፡ ለመንቀፍ ፡ ፍጹም ፡ ጥንቃቄ ፡ ያስፈልጋል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመላሾችና ፡ በጣፎች ፡ ስሕተት ፡ የሰዋስውን ፡ ሕግ ፡ ሳይጠብቅ ፡ ሩቁን ፡ በቅርብ ፡ ቅርቡን ፡ በሩቅ ፥ አንዱን ፡ በብዙ ፡ ብዙውን ፡ በንድ ፥ ወንዱን ፡ በሴት ፡ ሴቱን ፡ በወንድ ፡ እያደባለቀ ፡ ይናገራል ፤ አነጋገሩም ፡ ይህ ፡ ነው ። ተባዕተ ፡ ወአንስተ ፡ ፈጠሮሙ ፤ ሜጡ ፡ ለተባ ዕት ፡ ኀምሳ ፥ ወለአንስትሰ ፡ ሜጣ ፡ ሠላሳ ፤ ፀር ፡ እኩይ ፥ ቢጽ ፡ ሀካይ ፡ ብሎ ፡ ስላንድ ፡ የተናገረውን ፡ መልሶ ፡ ደግሞ ፡ ስለ ፡ ብዙ ፥ አእንስት ፡ ወይም ፡ አንስትያት ፥ አፅራር ፥ አብያጽ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፥ ጠባበት ፡ አንስት ፡ ሐነጻ ፡ አብያተ ፤ ተጋብኡ ፡ ፀር ፡ እኩ ያን ፥ ወቢጽ ፡ ሐሳውያን ፤ ይቤሎሙ ፡ ለቢጹ ፡ አርዳእ ፡ ይላል ። አንባቢ ፡ ሆይ ፡ በመጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ጸያፍ ፡ አለና ፤ አሕጻክ ፡ ስሑል ፥ ዘእንበለ ፡ ይቁም ፡ አድብር ፥ ተቈጣዕክዎሙ ፡ ለይእቲ ፡ ትውልድ ፡ እያለ ፡ አላገባቡ ፡ ገብቶና ፡ ተጥፎ ፡ ብታገኝ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጸያፍ ፡ ንባብ ፡ ኹሉ ፡ የመላሽና ፡ የጸ ሓፊ ፡ ስሕተት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ የግእዝ ፡ ሕግና ፡ የሰዋስው ፡ ሥርዐት ፡ እንዳይዶለ ፡ አስ ተውል ። መተርጕማን ፡ ግን ፡ የተቀዳበትን ፡ ጽርእንና ፡ ዐረቡን ፡ ዕብራይስጡንም ፡ ስላላዩት ፥ መጽሐፍ ፡ ምስጢር ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ሕገ ፡ ሰዋስው ፡ አይጠብቅም ፥ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፡ አይጠነቀቅም ፡ ብለው ፡ ያውጁና ፥ ጸያፍን ፡ ኹሉ ፡ ልማደ ፡ መጻሕፍት ፡ ይሉታል ። በገድል ፡ በታምር ፡ በቅኔ ፡ በመልክና ፡ በሰላምታ ፡ ድርሰት ፡ ብዙ ፡ ጸያፍ ፡ አለመገኘቱ ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ነው ፡ ብትል ፥ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነለት ፥ አበባውም ፡ ድርሰት ፡ ከግእዝ ፡ መምህራን ፡ ስለ ፡ ፈነዳና ፡ ከሌላ ፡ ቋንቋ ፡ ስላልተቀዳ ፡ ነው ። የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ጥንቃቄ ፡ ኋላ ፡ በዘርፍ ፡ በቅጽል ፡ ይነ ገራል ።

፲፮ኛ ፡ ዕርከን ።

ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ የሰዋስው ፡ ዙንቢ ።

፩ ፤ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ማለት ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ወይም ፡ ቅጽልና ፡ ባለቤት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሳቢው ፡ አንቀጽ ፡ ተሳቢው ፡ ባለቤት ፡ ነውና ። የባለቤትም ፡ ጓዝ ፡ ዘር ፍና ፡ ቅጽል ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ በተሳቢነት ፡ ይከተታል ። በገቢር ፡ አንቀጽ ፡ አደረገ ፡

አላደረገም ፥ በተገብሮ፡ ተደረገ፡ አልተደረገም ፥ ባጕል፡ አንቀጽ፡ ኾነ፡ አልኾነም ፥ በነባር፡ አንቀጽ፡ ነው፡ አይዶለም፡ ተብሎ፡ የሚነገርለ(በ)ት፡ አካል ፥ ወይም፡ ፩፡ ሌላ፡ ነገር ፥ በንቀጽ፡ የሚሳብ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ተሳቢ ፥ ማሰሪያ፡ ተቀባይ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ባለቤት፡ ይባላል ። በተሳቢነቱ፡ አንቀጽ፡ ቀድሞት፡ ወይም፡ ተከትሎት፡ ሲነገር፡ አገባብ፡ አይ ወድቅበትም ፤ ስሙም፡ ነባር፡ ከልኾነ፡ በቀር ፥ ሳድስ፡ ሣልስ፡ ከዕብ፡ ኹኖ፡ በቁሙ፡ ይነ ገራል፡ እንጂ ፤ ተለውጦ፡ ግእዝና፡ ኃምስ፡ ሳብዕ፡ አይኾንም ። ምሳሌ ፤ ሐዋርያት፡ ሰበኩ ፥ ወይም፡ ሰበኩ፡ ሐዋርያት፡ ወንጌለ፡ እምኢየሩሳሌም፡ እስከ፡ በሓውርተ፡ አሕ ዛብ፡ ሲል፡ ኹሉም፡ እያንዳንዱ፡ ሰበኩ፡ ባለው፡ ይሳባል ። ዐቢይ፡ አንቀጽም፡ ዐቢይ፡ አገባብ፡ ሳይወድቅበት፡ ከሚስበው፡ ባለቤትና፡ ቃል፡ ቀድሞ፡ ተከትሎ፡ ሲነገር ፥ ስሙ፡ ማሰሪያ፡ ይባላል ። አገባብ፡ ወድቆበት፡ ተሳቢ፡ ሲኾን፡ ግን፡ አንቀጽ፡ እንጂ፡ ማሰሪያ፡ አይባልም ። ባለቤትን፡ ማሰሪያ፡ ተቀባይ፡ ማለት፡ ስለዚህ፡ ነው ። ባንድነት፡ ታስረው፡ የሚነገሩ፡ ፍጹማን፡ ቃላት፡ ከ፪፡ አያንሱም ፤ ማነሳቸውና፡ መብዛታቸ ውም፡ ከንቀጽ፡ ቍጥርና፡ ከተሳቦቹ፡ ማጠር፡ ነው ።

፬ ፤ የሳቢና፡ የተሳቢ፡ አርእስት፡ ፯፡ ናቸው ፤ መኾን ፥ ወይም፡ ኹኝነት ፤ መደ ረግ ፥ ማድረግ ፥ ማስደረግ ፥ መደራረግ፡ ማደራረግ ። መኾን፡ ኺኹን፡ አካል፡ ብቻ፡ የሚ ስብ፡ ያጕል፡ አንቀጽ፡ ነው ፤ ፈለሰ፡ ነገደ፡ ዐርገ፡ ወረደ፡ ጕሕቈ፡ ረትዐ፡ ደክመ፡ ጸንዐ ፥ ይህን፡ የመሰለ ። ኹኝ፡ ብቻ፡ ሳይኾን፡ አኹኝና፡ ኺኝ፡ ፍሉጠ፡ ርእስ፡ የሦ ስት፡ ፊደል፡ ግስ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ምንም፡ የመደረግ፡ ልማድ፡ ተ፡ ፱ኛ፡ ኹኖ፡ ባይገባ በት፡ አሳሳቡና፡ አገባቡ፡ እንደ፡ መደረግ፡ ነው ። በነዚህም፡ በ፯ቱ፡ አርእስት፡ የሚ ገቡ፡ ደቂቅ፡ አገባቦች፡ በ፡ እም፡ ለ፡ ኀበ፡ መንገለ፡ ውእደ፡ እንተ፡ ውስተ፡ እስከ፡ እንዳንቀጹ፡ ስልት፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ስም፡ አላቸው ፤ ይህም፡ በ፡ እንደሚስበው፡ አንቀጽ፡ መኾኛ፡ መደረጊያ ፥ ማድረጊያ፡ ማስደረጊያ ፥ መደራረጊያ፡ ማደራረጊያ ፥ እም፡ ሰጭ ፥ ለ፡ ተቀባይ፡ ይባላሉ ። ሖረ፡ ተመይጠ፡ ወፅአ፡ ወረደ፡ በሚያሰኙ፡ አናቅጽ፡ ሲሳቡ፡ ግን ፥ እም፡ መነሻ፡ ለ፡ ኀበ፡ መንገለ፡ ውእደ፡ ውስተ፡ መገሥገሻ ፥ እስከ፡ መድረሻ፡ ይባላሉ ።

፭ ፤ መኾን፡ ኹኝን፡ መኾኛን ፥ መደረግ፡ ተደራጊን፡ መደረጊያን ፥ መነሻን ፥ መገሥገሻን ፥ ወይም፡ መድረሻን ፥ መነሻና፡ መድረሻም፡ ቢቀሩ፡ ሰጭን ፥ ተቀባይን፡ ማሰሪያ፡ የሚያስለቅቅ፡ ዐቢይ፡ አገባብን ፥ ዘንድን ፥ ንኡስ፡ አንቀጽን፡ ይስባል ። ማሰ ሪያ፡ የማያስለቅቅ፡ አገባብ፡ ግን፡ መደረጊያ ፥ መነሻ ፥ መገሥገሻ፡ ተቀባይ፡ ከተባ ሉት፡ ጋራ፡ ዐቢይ፡ አገባብም፡ ቢኾን፡ ዐብሮ፡ ይቈጠራል ። መኾን፡ ኺኝና፡ መኾኛን፡ መደረግም፡ ተደራጊንና፡ መደረጊያን፡ ከቢይ፡ አገባብ፡ ጋራ፡ ሲስብ ፥ (ረትዐት)፡ ተወሰ ነት፡ ሃይማኖት፡ ኦርቶዶክሳዊት፡ በጉባኤ፡ ኒቅያ፡ በአፈ፡ ሠለስቱ፡ ምእት፡ አመ፡ ነግሠ፡ ቈስጠንጢኖስ፡ ይላል ። መነሻ፡ መገሥገሻ ፥ ወይም፡ መድረሻ፡ ተደራጊ፡ አገ ባብ፡ ሲስብ ፥ (ፈለሱ፡ አው፡ ወፅኡ)፡ ተፈነዉ፡ ሐዋርያት፡ እምኢየሩሳሌም፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ብሔረ፡ አሕዛብ፡ ሰበ፡ ፈቀዱ፡ ፈጽሞተ፡ ቃሉ፡ ለእግዚእነ፡ ይላል ። ተደራ ጊን፡ ሰጭን፡ ተቀባይን፡ አገባብን፡ ሲስብ ፥ (በርሀ)፡ ተሰብከ፡ ሃይማኖት፡ እምቃለ፡

ሐዋርያት ፡ ለአሕዛብ ፡ ድኅረ ፡ ዐርገ ፡ እግዚእነ ፡ ይላል ። ጀቱን ፡ ኹሉ ፡ ሲስብ ፥ (ተመ ሥጠ) ፡ ዐርገ ፡ ኤልያስ ፡ እምድር ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ በሠረገላ ፡ እሳት ፡ እምድኅረ ፡ ተአ ምረ ፡ ዐቂቦቱ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይንበር ፡ ህየ ፡ ይላል ። በዚህ ፡ ላይ ፡ በማድረግ ፡ ጊዜ ፡ አድራጊን ፥ በማስደረግ ፡ ጊዜ ፡ አስደራጊን ፡ ጨምር ። (መሠጠ) ፡ አዕረጎ ፡ እግ ዚአብሔር ፡ ለኤልያስ ፡ አዕርጎተ ፡ ፍቅር ።

፬ ፤ *መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፡ መደራረጊያን ፡ ተደራጊን ፡ መነሻን ፡ መገሥገሻን ፡ ወይም ፡ መድረሻን ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽን ፡ አገባብን ፡ ይስባል ።* ሲገባም ፥ ተራወጹ ፡ ተቃ ሐውያን ፡ ሩጸተ ፡ እመከን ፡ እስከ ፡ መከን ፡ ዘወሰኑ ፡ ሎሙ ፡ በዕዳን ፡ በመርሕብ ፡ በዕ ለተ ፡ አዕረፉ ፡ እምተግባረ ፡ ሥጋ ፡ ይክሥቱ ፡ ፍጥነተ ፡ እግሮሙ ። ፪ኛም ፡ መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፡ መደራረጊያን ፡ አገባብን ፡ ሲስብ ፥ ተቃተለ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ጎልያድ ፡ በመከነ ፡ ዔላ ፡ ሶበ ፡ ዐርጉ ፡ ኢሎፍላውያን ፡ ኀበ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ይላል ። ተደራ ጊንም ፡ ሲጨምር ፥ ተራወጹ ፡ አብያጽ ፡ ተቃሓውያን ፡ ሩጸተ ፡ በመርሕብ ፡ በዕለተ ፡ አዕረፉ ፡ እምተግባረ ፡ ሥጋ ፡ ይላል ። መነሻንና ፡ መገሥገሻንም ፡ ሲጨምር ፥ ይትራ ወጹ ፡ ሩጸተ ፡ መንፈሳዌ ፡ ሐዋርያት ፡ ወአርድእት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ኀበ ፡ እስከ ፡ ብሔረ ፡ አሕዛብ ፡ ወእምህየ ፡ ኀበ ፡ ሳሌም ፡ እንዘ ፡ ይሰብኩ ፡ ወንጌለ ፡ ይላል ። በማደ ራረግም ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ላይ ፡ አደራራጊን ፡ ጨምር ፤ አስተራወጸ ፡ እግዚእነ ፡ ሐዋር ያተ ፡ ወአርድእተ ።

፭ ፤ *ዳግመኛም ፡ መደረግ ፡ ተደራጊን ፥ መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፥ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ አድርገው ፡ ይስባሉ ።* ራብዕ ፡ ግን ፡ ለገቢርና ፡ ለተገብሮ ፡ ስለ ፡ ተመቸ ፡ ኹሉ ፡ ይስቡታል ፤ ይህም ፡ በልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፥ ተበልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፡ ማለቱን ፡ ያሳ ያል ። ስመ ፡ ተጸውዖም ፡ በገቢር ፡ አንቀጽ ፡ ተደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፡ የግእዝ ፡ ወራሽ ፡ ሀ ፡ ይጨመርበታል ፤ ይህም ፡ ጸውዑ ፡ ሊተ ፡ ናታንሀ ፡ ነቢየ ፡ ወሳዶቅሀ ፡ ካህነ ፡ ወብንያስሀ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። መደረግ ፡ ሳድስን ፡ ካዕብን ፡ ሣልስን ፡ ሲስብ ፡ ተቀ ትለ ፡ ፀር ፡ አው ፡ ፀሩ ፡ ወሚመ ፡ ጸላኢ ፡ ይላል ። ማድረግ ፡ ግእዝን ፡ ሳብዕን ፡ ኃምስን ፡ ሲስብ ፥ ቀተለ ፡ ፀረ ፡ አው ፡ ፀሮ ፡ ወሚመ ፡ ጸላኤ ፡ ይላል ። በማስደረግ ፡ ጊዜ ፡ አቅተለ ፡ በማደራረግ ፡ ጊዜ ፡ አስተቃተለ ፡ በል ። መደረግ ፡ በነባርነት ፡ ያሉ ፡ የማድረግን ፡ ተሳ ቦች ፡ ይወርሳል ፤ ይህም ፡ ተቀሥመ ፡ ጽጌ ፡ ወፍሬ ፥ ተዘብጠ ፡ ከበሮ ፡ ወመሰንቆ ፡ ማ ለቱን ፡ ያሳያል ። ማድረግም ፡ በጕልትነት ፡ ያሉ ፡ የመደረግን ፡ ተሳቦች ፡ ይወርሳል ። ይህም ፡ አክበረ ፡ አቡሁ ፥ ከሠተ ፡ አፉሁ ፥ አፍቀረ ፡ ፈጣሪሁ ፥ አፈቅር ፡ መድኅንየ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፮ ፤ *ማናቸውም ፡ አንቀጽ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ፈንታ ፡ ጥሬዎቹን ፡ ግእዝ ፡ አድ ርጎ ፡ ሲስብ ፡ ማሰሪያ ፡ አጕላማሽ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ እውነተኛ ፡ ተሳቢ ፡ አይዶለም ።* ይ ህም ፡ ፈቲወ ፡ ፈተውክዎ ፥ ወፈተዉ ፡ ፍትወተ ፥ ልህበ ፡ ልህበተ ፥ ተዐጽበ ፡ ዕጽበተ ፡ ሲል ፥ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ፪ኛም ፡ በደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ፈንታ ፡ ዐርገ ፡ ሰማየ ፡ ወረደ ፡ ቀላየ ፥ ተሰቅለ ፡ ቀትረ ፥ ተዛበጠ ፡ በትረ ፡ እያለ ፡ ባዕድ ፡ ጥሬ ፡ ሲስብ ፡ ግእዝነቱ ፡ የብትን ፡ ሰዋስው ፡ ነውና ፤ ኋላ ፡ በቦታው ፡ ይነገራል ።

መደረግ ፡ በጕልትነት ፡ ካሉ ፡ ከነባሮችና ፡ ግእዝ ፡ አድርጎ ፡ ከሚስባቸው ፡ ከራሱ ፡ ጥሬዎች ፡ በቀር ፡ ማድረግ ፡ የሚስባቸውን ፡ ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ አይስብም ፤ ገንዘቦቹን ፡ ብቻ ፡ ካዕብና ፡ ሣልስ ፡ ሳድስ ፡ ቢስብ ፡ እንጂ ። ይህም ፡ ተላጸየ ፡ ርእስ ፡ ሱ ፤ ተመትረ ፡ ክሣድ ፡ ዱ ፥ ተሀይደ ፡ ንዋይ ፡ ዩ ፥ ተእኅዘ ፡ ሰራቂ ፡ ማለቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ርእሰ ፡ ሰ ፥ ክሣደ ፡ ዶ ፥ ንዋየ ፡ ዮ ፥ ሰራቄ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ የገቢሩን ፡ ለተገብሮ ፡ ሰጥቶ ፡ ተላጸየ ፡ ርእሰ ፥ ተመትረ ፡ ክሣዶ ፥ ተሀይደ ፡ ንዋዮ ፡ ወብእሲቶ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። በላገባበችም ፡ የሚያሰኝ ፡ መስኋቸው ፡ አብነት ፡ አድርገው ፡ ይጠቅሱታል ። ዐዋቆችና ፡ ጠንቃቆች ፡ ግን ፡ ስንኳን ፡ ግእዙን ፡ ዐማርኛውንም ፡ ይነቅፉሉ ፤ ተላጨ ፡ ተቈረጠ ፡ ተቀማ ፡ ብሎ ፡ ራሱን ፡ ዐንገቱን ፡ ገንዘቡን ፡ ሚስቱን ፡ ማለት ፡ ልውጥና ፡ ግልብጥ ፡ ነውና ። ተገብሮ ፡ ግእዝ ፡ የሚስብ ፡ ገቢሩ ፡ እንደነመሀረ ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ሲስብለት ፡ ነው ፡ (ተምህረ ፡ መጽሐፈ) ። ይህነንም ፡ ኋላ ፡ በተራው ፡ እናመጣዋለን ።

፲፤ ሳቦች ፡ አናቅጽ ፡ ፳ ፡ ናቸው ፤ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፥ ፳፯ቱ ፡ ንኡሳት ፡ (ቍ፵፳) ። በጠባይና ፡ በሳሳብ ፡ ግን ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ተብለው ፡ በ፪ ፡ ይከፈላሉ ፡ (ቍ፵፳) ። ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ የሚባሉት ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ትእዛዝ ፥ ከንኡሳትም ፡ ዘንድና ፡ ቦዝ ፡ እነዚህ ፡ ፳ቱ ፡ በፊት ፡ ኹነው ፡ ወደ ፡ ኋላ ፥ በኋላም ፡ ኹነው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ሲስቡ ፡ ዐርፈው ፡ እንጂ ፡ ተናበው ፡ አይስቡም ። ይህም ፡ በፊት ፡ ሲኾኑ ፥ በልዐ ፡ ኅብስተ ፡ ይበልዕ ፡ ኅብስተ ፡ ይብላዕ ፡ ኅብስተ ፤ ሐረ ፡ ይብላዕ ፡ ኅብስተ ፥ በሊዖ ፡ ኅብስተ ። በኋላም ፡ ሲኾኑ ፡ ኅብስተ ፡ በልዐ ፡ ይበልዕ ፡ ይብላዕ ፤ ኅብስተ ፡ ይብላዕ ፡ ሐረ ፤ ኅብስተ ፡ በሊዖ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ በቀሩትም ፡ ባራቱ ፡ አዕማድ ፡ አሳሳባቸው ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፤ አይለወጥም ። አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ ዐርፈው ፡ ተናበው ፡ በለ ፡ ተያይዘው ፡ በፊትም ፡ በኋላም ፡ ኹነው ፡ ይስባሉ ። ዐርፈው ፡ በፊት ፡ ኹነው ፡ ሲስቡ ፥ በሊዕ ፡ በሊዖት ፤ በሊዖት ፡ ኅብስተ ፥ በላዒ ፡ ኅብዝተ ። በኋላም ፡ ኹነው ፡ ሲስቡ ፡ ኅብዝተ ፡ በሊዕ ፡ ዖት ፡ ብልዐት ፡ በላዒ ፡ ያሰኛሉ ። ተናበው ፡ ሲስቡ ፥ በሊዐ ፡ ኅብስት ፡ በሊዖተ ፡ ኅ ፡ ብልዐተ ፡ ኅ ፡ በላዔ ፡ ኅብዝት ። በለ ፡ ተያይዘው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ሲስቡ ፥ በሊዕሁ ፡ በሊዖቱ ፡ ብልዐቱ ፡ በላዒሁ ፡ ለኅብዝት ። ወደ ፡ ኋላም ፡ ሲስቡ ፥ ለኅብዝት ፡ በሊዕሁ ፡ በሊዖቱ ፡ ብልዐቱ ፡ በላዒሁ ፡ ያሰኛሉ ። የቀረ ፡ ተሳቢ ፡ ሲጨምሩና ፡ አገባብ ፡ ሲጫናቸው ፡ ግን ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ አይስቡም ። ይህም ፡ በሊዐ ፡ ኅብዝት ፡ በማእድ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፡ በማእድ ፡ በሊዐ ፡ ኅ ፡ በላዔ ፡ ኅ ፡ አይልም ። ሲያያዝም ። በሊዖቱ ፡ ለኅብዝት ፡ በማእድ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፡ በማእድ ፡ በሊዖቱ ፡ ለኅብዝት ፡ አይልም ፤ አገባብም ፡ ሲጫነው ፡ ለበሊዕ ፡ ኅብዝተ ፡ ለበላዔ ፡ ኅብዝት ፡ ቢል ፡ እንጂ ፥ ኅብዝተ ፡ ለበሊዕ ፡ ወይም ፡ ለበላዒ ፡ አይልም ፤ በቀሩትም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ።

፳፤ ኹለት ፡ ግእዝ ፡ የሚስቡ ፡ አናቅጽ ፥ ረሰየ ፡ መሀረ ፡ ጸውዐ ፡ ሰመየ ፡ ብህለ ፡ መልአ ፡ ቀብዐ ፡ ከደነ ፡ ዐጸፈ ፡ ናቸው ፤ እነዚህን ፡ የመሰሉ ፡ ኹሉ ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ስበው ፡ ሲገኙ ፡ ፩ኛው ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ በራሱ ፥ ፪ኛው ፡ ባገባብ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ፤ ረሰዮ ፡ ለማይ ፥ ወይም ፡ ረሰየ ፡ ማየ ፡ ወይነ ፡ ቢል ፥ ከመ ፡ ወይን ፡ ማለት ፡ ነውና ፤ የረሰየ ፡ ምስ

ጢር ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ውላጤ ፡ ሲኾን ፡ ተገብሮውንም ፡ ከነ ፡ ይወርሰዋል ፤ ጥዒሞ ፡ አንከረ ፡ ውእተ ፡ ማየ ፡ ዘኮነ ፡ ወይነ ፡ እንዲል ። መሀረም ፡ ትምርቱንና ፡ ተማሪውን ፡ ኹለቱንም ፡ በግእዝ ፡ ሲስብ ÷ መሀረ ፡ ፊደለ ፡ ሕፃናተ ፡ ቢል ፡ የተቀባይን ፡ ን ፡ አገባብ ፡ ለን ፡ ግእዝ ፡ ሲወርሰው ፡ ነው ፤ ስትፈታም ፡ ለሕፃናት ፡ በል ፡ እንጂ ፡ ሕፃናትን ፡ አትበል ። ፪ኛም ፡ መሀሮሙ ፡ ፊደለ ፡ ለሕፃናት ፤ ወትፈቅዱ ፡ ይምሀሩክሙ ፡ ቀዳሚ ፡ መጽሐፊ ፡ እያሰኘ ፡ ተቀባዩን ፡ ባገባብና ፡ በዝርዝር ÷ ተሰጪውን ፡ በግእዝ ፡ ሲስብ ÷ ፩ ፡ አንቀጽ ፡ ከ፩ ፡ ገቢር ፡ በቀር ፡ ፪ኛ ፡ ገቢር ፡ እንዳይስብ ፡ በግልጥ ፡ ያስረዳል ። ተገብሮውና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሉም ÷ ተምህረ ፡ መጽሐፈ ÷ ብእሲ ፡ ምሁር ፡ መጽሐፈ ፡ እያሰኘ ፡ ገቢር ፡ የሳበውን ፡ መልሶ ፡ በግእዝ ፡ ይስባል ።

፱ ፤ ጸውዐና ፡ ሰመየም ፡ ባለስምን ፡ በዝርዝርና ፡ በጠቃሽ ÷ ስምን ፡ በግእዝ ፡ ሲስቡ ÷ ወጸውዑ ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሀ ፤ ወሰመዩ ፡ ለብርሃን ፡ መዓልተ ፡ ወለጽልመት ፡ ሌሊተ ፡ ያሰኛሉ ። ተገብሯቸውም ÷ ተጸውዐ ፡ ተጠራ ፡ ሲኾን ፡ ሳድስ ፡ እንጂ ፡ ግእዝ ፡ አይስብም ፤ ተሰምየ ፡ ግን ፡ ተባለ ፡ ሲኾን ፡ ግእዝና ፡ ነባር ፡ ይስባል ። ተሰመይኪ ፡ እመ ፡ ወአመተ ፤ ተሰምየ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፤ አምላክ ፡ ነው ፡ ተባለ ። ተሰምየ ፡ ብሎ ፡ ስሙ ፡ ካላለ ፡ ግእዝ ፡ እንጂ ፡ ሳድስ ፡ አይስብም ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተሰምየ ፡ ዐማኑኤል ፤ ወዓዲ ፡ ይሰመይ ፡ ኢየሱስሀ ፡ ይላል ። ሰመየም ፡ በግእዝ ፡ ፈንታ ፡ ሳድስ ፡ እየሳበ ፡ ይገኛል ። ሰመዮ ፡ ለስምዖን ፡ ጴጥሮስ ። ብህለና ፡ ይቤም ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ኹኖ ፡ ጥሬዎችን ፡ እንደነሰመየ ፡ ሲስብ ÷ መነ ፡ ትብል ፡ ርእሰከ ፤ መነ ፡ ይብለኒ ፡ ሰብእ ፡ ይላል ። በውእቱም ፡ ፈንታ ÷ ቦ ፡ እለ ፡ ይብሉከ ፡ ኤልያስሀ ፡ አው ፡ ኤርምያስሀ ፤ እለ ፡ ይብሉ ፡ ርእሶሙ ፡ ሐዋርያተ ፡ እያለ ፡ ግእዝ ፡ ይስባል ። በተለየም ፡ አንቀጽና ፡ አገባብ ፡ ሲስብ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለእግዚእየ ፡ ንበር ፡ በየማንየ ፤ ኢትበል ፡ ለየማን ፡ ወኢለፀጋም ፡ ይላል ። መልእና ፡ ቀብዐ ፡ ከደነና ፡ ዐጸፈም ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ስበው ፡ ሲገኙ ፡ ፪ኛው ፡ ባገባብ ፡ ፈንታ ፡ ነው ፤ ተገብሯቸውም ፡ ተመልአ ፡ ጥበበ ÷ ተቀብዐ ፡ ዘይተ ÷ ተከድነ ፡ ሠቀ ÷ ተዐጽፈ ፡ ርትዐ ፡ እያሰኘ ፡ እንደነመሀረ ፡ ግእዝ ፡ ይስባል ።

፲ ፤ የነባር ፡ አንቀጽም ፡ አሳሳብ ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ውእቱ ፡ በአንቀጽነቱ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ የነባርና ፡ የጥሬ ፡ ዘር ፡ የሣልስና ፡ የሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ያርእስትና ፡ የሳቢ ፡ ዘር ፡ ማሰሪያ ፡ ይኾናል ። መሓሪ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፤ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕግ ፤ መንፈስ ፡ ይእቲ ፡ ነፍስ ፤ መሬት ፡ ውእቱ ፡ ሥጋ ፡ እያለ ፡ በሚስበውና ፡ በሚያስረው ፡ ኹሉ ፡ የባለቤትን ፡ ባሕርይና ፡ ግብር ፡ ሌላውንም ፡ ይተረጕማል ። ተገልጦም ፡ ባልተነገረበት ÷ ሕይወቱ ፡ ለነዳይ ፡ ስኢለ ፡ ምጿት ፤ ወተስፋሁ ፡ ጻጊበ ፡ ኅብስት ፤ ፈጢር ፡ ዘእግዚአብሔር ፤ ወተፈጥሮ ፡ ዘሰማይ ፡ ወምድር ፡ እያሰኘ ፡ በየደጁ ፡ ይመረመራል ። አኮና ፡ ኢ ፡ ደግሞ ፡ አይደለም ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ አካኼዳቸው ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ርሱ ፡ የሚስባቸውን ፡ ይስባሉ ። ይህም ፡ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢመፍትው ፡ አድልዎ ፡ በፍትሕ ፤ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢሕዝብየ ፡ እሉ ። ተነስሖቱ ፡ ለይሁዳ ፡ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢከመ ፡ ተነስሖቱ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፲፩ ፤ ቅጽል ፡ ከባለቤት ፡ ሲርቅ ፡ ወይም ፡ በውእቱ ፡ ሲፈረቀቅ ፡ ስሙ ፡ ተለ ዋጭ ፡ ይባላል ፤ ተለዋጭም ፡ ባሕርይና ፡ ግብር ፡ ስምና ፡ ነገር ፡ ይተረጕማል ፤ አካልም ፡ ያመጣል ። አካልም ፡ ኹኖ ፡ ቅጽልም ፡ ኹኖ ፡ ማሰሪያ ፡ ከወደቀበት ፡ በግድ ፡ ተለ ዋጭ ፡ ይኾናል ፤ አካል ፡ ሲያመጣ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ ብሎ ፡ ሥጋ ፡ የለበሰ ፡ አካል ፡ ያሰኛል ፤ ግብርም ፡ ሲተረጕም ፡ ማርያም ፡ ይእቲ ፡ ኪሩቤል ፡ ይላል ። ከሥሩ ፡ መደብ ፡ ፬ቱ ፡ ሩቆች ፡ በቂና ፡ አንቀጽ ፡ እየኾኑ ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ። ምሳሌ ፤ ውእቱ ፡ ዘፈጸመ ፡ ሕገ ። ይእቲ ፡ እንተ ፡ ወለደት ፡ አምላከ ። ውእቶሙ ፡ አው ፡ እሙ ንቱ ፡ እለ ፡ ሰበኩ ፡ ወንጌለ ፤ ውእቶን ፡ አው ፡ እማንቱ ፡ እለ ፡ ብዙኀ ፡ ተጋደላ ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ባልገቡበት ፡ ቅጽልና ፡ ጥሬ ፡ ማሰሪያ ፡ ሲኾኑ ፡ ውእቱ ፡ ሕያው ፥ ወእከ ፡ ምዉት ፤ ውእቱ ፡ አብርሃም ፥ ወይእቲ ፡ ሳራ ፤ እሙንቱ ፡ ደቂቅ ፥ ወእማንቱ ፡ አዋ ልድ ፡ እያሰኙ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ።

፲፪ ፤ ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ግን ፡ የሩቁን ፡ አንቀጽ ፡ ውእቱን ፡ ይደርባሉ ። ውእቱም ፡ ለዋጭ ፡ ተለዋጭ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ የቅርብ ፡ አፈ ታት ፡ ይፈታል ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘትገብር ፡ መንክረ ። አንቲ ፡ ውእቱ ፡ እንተ ፡ ወለድኪ ፡ አምላከ ። አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ ፆድክሙ ፡ አህጉረ ። አንትን ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ አፍቀርክን ፡ ንጽሐ ። አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘአምን ፡ በክርስቶስ ። ንሕነ ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ ንትፋቀር ፡ በበይናቲነ ። ወይም ፡ በብዙ ፡ አንትሙ ፡ እሙንቱ ፥ አንትን ፡ እማንቱ ፥ ንሕነ ፡ እሙንቱ ፤ ባንዲቱም ፡ አንቲ ፡ ይእቲ ፡ እያሰኘ ፡ ሩቆቹን ፡ ኹሉ ፡ ይደርባል ። በግልጠ ፡ ዘ ፡ ብቻ ፡ ያይዶለ ፡ በሌላውም ፡ ቅጽልና ፡ ጥሬ ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ፤ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ። አንቲ ፡ ውእቱ ፡ ምሥራቅ ። አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ዘርዕ ፡ ክቡር ። አነ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይላል ። ፪ኛም ፡ ሩቁን ፡ ትተው ፡ ቅርቡን ፡ ብቻ ፡ ይደር ባሉ ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ መኑ ፡ አንተ ። አንቲሰ ፡ እብድ ፡ አንቲ ። አንትሙ ፡ ኢሊባው ያን ፡ አንትሙ ። አንትንሰ ፡ ጠባባት ፡ አንትን ። እስመ ፡ አነ ፡ ጌር ፡ አነ ። ንሕነሰ ፡ አግ ብርቲከ ፡ ንሕነ ። ፫ኛም ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ሳይደርቡ ፡ ብቻ ፡ ብቻቸውን ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ ዘትፈትን ፡ ልበ ፡ ወኵልያተ ፤ አንተ ፡ ካህኑ ፡ ለዓለም ። አንቲ ፡ በአማን ፡ ምክሐ ፡ ዘመድነ ። አንትሙ ፡ ጼው ፡ ለምድር ። አንትን ፡ አዋልደ ፡ መኑ ። አንሰ ፡ ቃለ ፡ ዐዋዲ ። ወንሕነ ፡ ሰማዕቱ ።

፲፫ ፤ ውእቱ ፡ በግብር ፡ ለውጥ ፡ ሩቁን ፡ በቅርብ ፥ ቅርቡን ፡ በሩቅ ፥ አንዱን ፡ በብዙ ፥ ብዙውን ፡ ባንድ ፥ ወንዱን ፡ በሴት ፥ ሴቱን ፡ በወንድ ፡ ያናግራል ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘይገብር ፡ ኵሎ ። ማርያም ፡ ኪሩቤል ፡ ይእቲ ፤ ወኪሩቤል ፡ እሙንቱ ፡ ማር ያም ፡ በ ፡ ለ ፡ እም ፡ በእንተ ፡ ጸዊረ ፡ አምላክ ። በአካልም ፡ ለውጥ ፡ ሲገባ ፡ በየራሱ ፡ ያናግራል ፤ ወይም ፡ ተለዋጭ ፡ ይኾናል ። እመ ፡ አምላክ ፡ ይእቲ ፡ ማርያም ፤ ማርያም ፡ ይእቲ ፡ እመ ፡ አምላክ ። በባሕርይም ፡ ለውጥ ፥ እብን ፡ ዘአርአዮ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚእነ ፡ ኅብዝት ፡ ውእቱ ፤ ኅብዝት ፡ ዘአርአዮ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚእነ ፡ እብን ፡ ውእቱ ፡ ያሰ ኛል ። አከና ፡ ኢ ፡ ደግሞ ፡ የውእቱ ፡ አሉታ ፡ እየኾኑ ፡ እስከ ኹን ፡ በገባው ፡ ይገባሉ ።

፲፬ ፤ በ ፡ በነባርነቱ ፡ አለ ፡ ኖረ ፡ ነበረ ፡ ተብሎ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ሲፈታ ፤ በ ፡ አዳም ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ እምቅድመ ፡ ዕልወት ፡ መጠነ ፡ ሰብዐቱ ፡ ዓመት ፡ እያሰኘ ፡ ባለ

ቤት ፡ ካገባብ ፡ ይስባል ። በዝርዝርነቱም ፡ በ ፡ ቦቱ ፡ አለው ፡ ኖረው ፡ ነበረው ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፥ ወበ ፡ እኅት ፡ ሠናይት ፡ ለአቤሴሎም ። ወባቲ ፡ ለርብቃ ፡ እኍ ፡ እያሰኘ ፡ ገንዘብና ፡ ባለገንዘብን ፡ ከናገባቡ ፡ ይስባል ። ዝርዝሩ ፡ በቂና ፡ ዐጸፋ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ዘበ ፡ ክልኤ ፡ ክዳናት ። ወቦቱ ፡ ብርሃን ፡ ዘኢይጠፍእ ፡ እያለ ፡ ገንዘብን ፡ ብቻ ፡ ይስባል ። አሉታውም ፡ አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ እንደ ፡ ጽድቁ ፡ ነው ። በ ፡ ነባር ፡ ከዝርዝር ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ ቦቱ ፡ ግን ፡ ዝርዝር ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ሎ ፡ ሎቱ ፡ ደግሞ ፡ አለው ፡ አለለት ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ እንደ ፡ ቦቱ ፡ አድርጎ ፡ ይስባል ፤ ማይሰ ፡ ሎሙ ፡ አረፍት ፡ በይምን ፡ ወአረፍት ፡ በፅግም ። ሎሙ ፡ ሕግ ፡ ወሎሙ ፡ ሥርዐት ፡ እንዲል ። ሐሰ ፡ በለ ፡ ሲዘረዘር ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ይስባል ። እግዚኦ ፡ ታጥፍአነ ፡ ሐሰ ፡ ለከ ። ሐሰ ፡ ሊተ ፡ እግበር ፡ እኩየ ፤ አው ፡ ገቢረ ፡ እኩይ ፡ ግብረተ ፡ እኩይ ። ሳይዘረዝርም ፡ እንደነአከ ፡ ብቻውን ፡ ይገባል ። ገደፎሙኑ ፡ እግዚ ፡ ለሕዝቡ ፤ ሐሰ ።

፲፫ ፤ የኮነም ፡ አካኼድ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ያርእስትና ፡ የሳቢ ፡ ዘር ፡ የቅጽልና ፡ የጥሬ ፡ ማሰሪያ ፡ ይኾናል ። አንቀጽነቱ ፡ ዐጕል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የረሰየና ፡ የገብረ ፡ መደረግ ፡ ይባላል ፤ የረሰየ ፡ ሲኾን ፡ በሚለወጥና ፡ በማይለወጥ ፡ ነገር ፡ ግእዝና ፡ ራብዕ ፡ ኃምስና ፡ ሳብዕ ፡ ይስባል ። ምሳሌ ፤ ሌሊተ ፡ ኮነ ፡ ቀትር ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፤ ይስማኤል ፡ ኮነ ፡ ነዳፌ ፤ ኮንኪ ፡ ታቦቶ ፡ ለፈጣሪ ። የገብረ ፡ መደረግ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ሳድስ ፡ እንጂ ፡ ግእዝ ፡ አይስብም ፤ ይህም ፡ ኮብካብ ፡ ኮነ ፡ በቃና ፤ ዮም ፡ ኮነ ፡ ሕይወት ፡ ለዝንቱ ፡ ቤት ። ኢዐቀብነ ፡ ወኢገበርነ ፡ በከመ ፡ አዘዝከነ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሠናይ ፡ ላዕሌነ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። በሚለወጥ ፡ ነገር ፡ መደረግ ፡ ሲኾን ፡ በማይለወጠው ፡ ማድረግ ፡ ይኾናል ፤ በሚለወጥ ፡ ማለት ፥ ለዋጩ ፡ ሌላ ፡ ተለዋጡ ፡ ሌላ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ማየ ፡ ግብጽ ፡ እንደ ፡ ማየ ፡ ቃና ። በማይለወጥ ፡ ማለት ፡ ግን ፡ ዐጕል ፡ አንቀጽ ፡ ከኺኙ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አይስብምና ፤ የራሱ ፡ አድራጊ ፡ ኺኙም ፡ አኺኙም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ ይህም ፥ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፡ ብሎ ፡ ወኀደረ ፡ ውስቴትነ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ።

፲፬ ፤ ዳግመኛም ፡ በወ ፡ ከፋይነትና ፡ አያያዥነት ፡ የነገር ፡ የታሪክ ፡ ማንሻና ፡ መነሻ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ብህለና ፡ እንደ ፡ ይቤ ፡ አንቀጽ ፡ ይስባል ። ይህም ፥ ወኮነ ፡ እምድኅረ ፡ ሞተ ፡ ሙሴ ፤ ይቤሎ ፡ እግዚ ፡ ለኢያሱ ። ወኮነ ፡ በመዋዕለ ፡ ሄሮድስ ፡ ንጉሥ ፤ ሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ካህን ። ወኮነ ፡ በውእቱ ፡ መዋዕል ፤ ወፅአ ፡ ትእዛዝ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ጽንዕም ፡ ሲኾን ፥ አካኼዱ ፡ እንደ ፡ ሀለወ ፡ ነው ፤ ከትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ እየተደረበ ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። አገባቡንም ፡ በ፳ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተመልከት ፡ (ቍ፳) ። ሀለወ ፡ ደግሞ ፥ ሀሎ ፡ ይጽሕፍ ፡ አው ፡ ይጽሕፍ ፡ ሀሎ ፡ እያሰኘ ፡ የትንቢት ፡ ትርአስና ፡ ትርጋፅ ፡ ሲኾን ፡ ይጥፋል ፡ ብሎ ፡ ያኹኑን ፥ ይጥፍ ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ ያለፈና ፡ የሚመጣ ፡ ጊዜ ፡ ያሳያል ። ተዘርዝሮም ፥ ሀለዎሙ ፡ ይእመኑ ፡ ቦቱ ፥ ዘሀለዎ ፡ ይኩን ፡ ፍጡነ ፥ እስመ ፡ ሀለዎ ፡ ይሙት ፡ እያሰኘ ፡ ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ሲስብ ፥ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚመጣ ፡ እንጂ ፡ ያለፈ ፡ አያሳይም ። የሳቢና ፡ የተሳቢ ፡ ነገር ፡ ባጭሩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

መጨረሻ ፡ ዐዋጅ ።

፲፯ ፤ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ የሚኾነውን ፥ ሳድስ ፡ ሣልስ ፡ ካዕብ ፡ ከማድረግ ፥ ሳድስ ፡ ሣልስ ፡ ካዕብ ፡ የሚኾነውን ፥ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ከማድረግ ፡ ተጠንቀቅ ። በባለቤትና ፡ በዘርፍ ፡ በቅጽል ፡ መካከል ፡ ሌላ ፡ እንዳይገባ ፥ በሳቢና ፡ በተሳቢም ፡ ማኽል ፡ ባዕድ ፡ አይገባም ። ይህም ፡ በማእድ ፡ ነዳይ ፡ በሊዐ ፡ ኅብዝት ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ማስተላለፍ ፡ ብርቱ ፡ ጸያፍ ፡ ነው ። እምአርዑተ ፡ ኀጢአት ፡ ኢየሱስ ፡ ዘአግዐዘ ፡ ትዝምደ ፡ ሰብእ ፤ ወይም ፡ ለተቀንዎ ፡ አምላክ ፡ ዘኢያኀጸርከ ፡ አእጋረ ፡ አያሰኝም ። የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ጸያፍ ፡ ስሙ ፡ ግሥግሥ ፡ ይባላል ፤ ኅብስተ ፡ ለበሊዕ ፡ አይልም ፡ ያልነውም ፡ መከታ ፡ ይባላል ፤ መከታውም ፡ ለ ፡ ነው ።

፲፯ኛ ፡ ዕርከን ።

ዘርፍና ፡ ባለቤት ፥ ተናባቢና ፡ ተያያዥ ።

፲፰ ፤ ዘርፍ ፡ ማለት ፥ ዘይቤው ፡ ዘፈረ ፡ ቃል ፥ ትርጓሜው ፡ ዐጭር ፡ ቅጽል ፥ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ባለወገንና ፡ ባለገንዘብ ፥ የስም ፡ ተውሳክ ፡ የባለቤት ፡ ምስማክ ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለቤትም ፡ ማለት ፥ ባለዘርፍ ፡ የዘርፍና ፡ የቅጽል ፡ ጌታ ፥ ዘርፉን ፡ ተቈራኝቶ ፡ እንደ ፡ ኵታ ፡ ዐብሮ ፡ የሚታሰር ፡ የሚፈታ ፡ ማለት ፡ ነው ። አገናኝቶም ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ሲሉት ፥ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ወይም ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹኖ ፡ ፅሙርነቱን ፡ ያሳያል ። ዘርፍ ፡ ኹሉ ፡ የርሱን ፡ ስምና ፡ ባለገንዘብነት ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ የባለቤቱን ፡ ገንዘብነት ፡ ስሙና ፡ ግብሩን ፡ ወገኑን ፡ ዐይነቱን ፡ ገልጦ ፡ የሚያሳይ ፡ ዐጭር ፡ ቅጽል ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፥ ባስተሳሰሩና ፡ ባፈታቱ ፡ የዘ ፡ እንተ ፡ እለን ፡ ዐማርኛ ፡ የን ፡ አይለቅም ።

፲፱ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ የሚባሉ ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ በለና ፡ በዘእንተእለ ፡ ተያይዘው ፥ ወይም ፡ በ፬ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ በራብዕ ፥ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ ተናበው ፡ የሚጣፉና ፡ የሚጠሩ ፥ ተከታትለው ፡ የሚነገሩ ፡ ፪ ፡ ስሞች ፡ ናቸው ፤ አምላክ ፥ ሰማይ ፥ እነዚህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ። ፪ቱ ፡ ቀንጃ ፡ ስም ፡ በገባብ ፡ በፊደል ፡ ሲያያዝና ፡ ሲናበብ ፥ አምላኩ ፡ ለሰማይ ፥ አምላክ ፡ ዘሰማይ ፥ አምላከ ፡ ሰማይ ፥ ደብተራ ፡ አሪት ፡ ፍሬ ፡ በለስ ፡ ገበ ፡ ኢየሱስ ፡ አሰኝቶ ፡ ፍችውንም ፡ የሰማይ ፡ አምላክ ፡ የኦሪት ፡ ድንኳን ፡ የበለስ ፡ ፍሬ ፡ የኢየሱስ ፡ ጐን ፡ እያሰኘ ፡ ኹሉን ፡ ያሳያል ። መንታ ፡ ዘርፍም ፡ ሲኾን ፡ አምላከ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፥ እግዚአ ፡ መላእክት ፡ ወሰብእ ፥ ነቢያተ ፡ ይሁዳ ፡ ወሰማርያ ፡ ወባቢሎን ፡ እያሰኘ ፡ በወ ፡ ያጣፍራል ። ባለቤትም ፡ መንታ ፡ እየኾነ ፡ በዋዌ ፡ ተጣፍሮ ፡ ባንዳንድ ፡ ዘርፍ ፡ ላይ ፡ ይናበባል ። ኀሩያነ ፡ ወሠናያነ ፡ ሊባኖስ ። ተምያጠ ፡ ወተውላጠ ፡ ህላውያት ፤ ጽጌያተ ፡ ወፍሬያተ ፡ ትሩፋት ። ሦስት ፡ እየኾነም ፡ ሲጣፈር ፡ ጥንተ ፡ ወተፍጻመ ፡ ወማእከለ ፡ መዋዕል ። ድምፀ ፡ ወጣሕረ ፡ ወግርማ ፡ አራዊት ፡ ይላል ። ይህም ፡ አካኼድ ፡ በመጽሐፍ ፡ እንጂ ፡ በቅኔ ፡ አልተለመደም ።

፳ ፤ ያ፩ኛው ፡ አገባብ ፡ የለ ፡ ፊደሉ ፡ ፩ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ዐዋጁም ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፡ ለወንድና ፡ ለሴት ፡ አያያዥ ፡ መኾን ፡ ነው ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡

ግን ፡ ምንም ፡ በማያያዝ ፡ እንዘ ፡ ሠለስቱ ፡ አሐዱ ፡ ቢባሉ ፡ የንባብና ፡ የምስጢር ፡ ልዩ
ነት ፡ ስላላቸው ፥ ዐዋጃቸውም ፡ እንደ ፡ ንባባቸው ፡ ፫ ፡ ነው ፤ ዘ ፡ ላንድ ፡ ወንድ ፡ ብቻ ፥
እንተ ፡ ላንዲት ፡ ሴት ፡ ብቻ ፥ እለ ፡ ለ፪ቱም ፡ ወገን ፡ ብዙዎች ፡ ለወንዶች ፡ ለሴቶች ፡
ተብለው ፡ ይነገራሉ ፤ በቅጽልነትም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ፡፡ ይህም ፡ ዐዋጅ ፡ ያዋቆችና ፡
የጠንቃቆች ፥ ያይናሞችና ፡ የልባሞች ፡ እንጂ ፡ የኹሉ ፡ አይዶለም ፤ የሌሎቹስ ፡ ዐ
ዋጅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ሳይለይ ፥ እንተ ፡ ላንድ ፡ ዘ ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፡ እለ ፡ ለብዙ ፡ ተ
ብሎ ፡ በሽፍንነት ፡ ይነገራል ፡፡

፷፩ ፤ ለ ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፥ ለወንድና ፡ ለሴት ፡ አያያዥ ፡ ሲኾን ፥ ጥበቡ ፡ ጥበባ
ቲሁ ፡ ለሰሎሞን ፤ ምክሮሙ ፡ ምክራቲሆሙ ፡ ለጠቢባን ፤ ዕበያ ፡ ዕበያቲሃ ፡ ለድንግል ፤
ክብሮን ፡ ክብራቲሆን ፡ ለአንስት ፡ ያሰኛል ፡፡ የዘርፉንም ፡ ዘርፍ ፡ ቀስተ ፡ መሐላሁ ፡
ለኖኅ ፤ ደቀ ፡ ጽርሑ ፡ ለዳዊት ፡ ወመገብተ ፡ ቤቱ ፡ ያሰኛል ፡፡ ደፍቶም ፡ ሲያያይዝ ፥
ለኖኅ ፡ ሐመሩ ፥ ለአሮን ፡ በትሩ ፥ ለጌዴዎን ፡ ፀምሩ ፡ ያሰኛል ፡፡ የዘርፉንም ፡ ሲደፋ ፥
ለዳዊት ፡ መሰንቆ ፡ መዝሙሩ ፥ ለሰሎሞን ፡ መንበረ ፡ ክብሩ ፥ ለፍሬ ፡ ስብሐት ፡ መጸሩ ፡
ያሰኛል ፤ አንዳንድ ፡ መምህራን ፡ ለ ፡ ለዘርፍ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፥ ለዘርፍ ፡ ዘርፍ ፡ ደፊነት ፡
የለውም ፡ ይላሉ ፡፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ሲያያይዙ ፥ መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፥ መዘምራን ፡
እለ ፡ ዳዊት ፥ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ዳዊት ፥ ዕቁባት ፡ እለ ፡ ሰሎሞን ፤ ወይም ፡ ደፍተው ፡
ዘዳዊት ፡ መዝሙር ፡ እለ ፡ ዳዊት ፡ መዘምራን ፤ እንተ ፡ ዳዊት ፡ ብእሲት ፥ እለ ፡ ሰሎ
ሞን ፡ ዕቁባት ፡ ያሰኛሉ ፡፡

፷፪ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዝ ፥ የባለቤቱ ፡ መድ
ረሻ ፡ ነባር ፡ ፊደል ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ እንዳንቀጹ ፡ ጠባይ ፡ በመወራረስ ፡ ይነገራል ፡፡
ይህም ፡ ቀተለ ፡ ኢዮአብ ፡ ብሎ ፥ ፀረ ፡ ዳዊት ፥ አፅራረ ፡ እለ ፡ ዳዊት ፥ ዕቤረ ፡ እንተ ፡
ዳዊት ፤ ፀሮ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤሮ ፡ ለዳዊት ፤ ወይም ፡ ደፍቶ ፡ ዘዳዊት ፡ ፀረ ፥ እለ ፡ ዳዊት ፡
አፅራረ ፥ እንተ ፡ ዳዊት ፡ ዕቤረ ፤ ለዳዊት ፡ ፀሮ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤሮ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፤ ፀር ፡
አፅራር ፡ ዕቤር ፥ ፀሩ ፡ አፅራሩ ፡ ዕቤሩ ፡ አይልም ፤ ጸላኢ ፡ ባለውም ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፡፡
ዳግመኛም ፡ ተቀትለ ፡ ብሎ ፡ ፀር ፡ ፀሩ ፥ ተቀትሉ ፡ ብሎ ፡ አፅራር ፡ አፅራሩ ፥ ተቀትለት ፡
ብሎ ፡ ዕቤር ፡ ዕቤሩ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፥ ፀረ ፡ ፀሮ ፥ አፅራረ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤረ ፡ ዕቤሮ ፡ አይ
ልም ፡፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ መዋረሳቸው ፡ ዝርዝሩ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ዘመድ ፡ ሲኾን ፡
ነው ፤ በዕድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፥ ጕልትነትና ፡ ስያፍነት ፡ ያስቀርባቸዋል ፤ ይህም ፡ ጸላኢሁ ፡
ብሎ ፡ ቀተለ ፡ ተቀትለ ፥ አፅራሪሁ ፡ ብሎ ፡ ቀተሉ ፡ ተቀትሉ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡
ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡

፷፫ ፤ ዘርፍ ፡ ከባለቤት ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዝ ፡ የባለቤትን ፡ ፍጻሜ ፡ በገቢርና ፡
በተገብሮ ፡ ለይተው ፡ የሚያስታውቁ ፡ ፊደላት ፡ ግእዝና ፡ ሳድስ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ሣል
ስና ፡ ኃምስ ፡ እነዚህ ፡ ፮ቱ ፡ ተቃራንያን ፡ ይባላሉ ፤ ተወራራሾች ፡ ማለት ፡ ነው ፤
(መቅ ፡ ቊ፲) ፡፡ መድረሻው ፡ ፊደል ፡ ግን ፡ ነባር ፡ ሲኾን ፥ ዓሣ ፡ ባሕር ፡ ብሎ ፡ አሥገረ ፥
ወይም ፡ ተሠግረ ፤ አርዌ ፡ ምድር ፡ ብሎ ፥ ቀተለ ፥ ወይም ፡ ተቀትለ ፤ ስብከ ፡ ዕፅ ፡ ብሎ ፡
ሰበረ ፡ ወይም ፡ ተሰብረ ፡ እያሰኘ ፥ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሰማማል ፤ እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ ፊደ

ላት ፡ (ማ ፡ ዌ ፡ ክ) ፡ ተፋቃርያን ፡ ይባላሉ ። በ፬ ፡ ፊደልም ፡ ሲናበብ ፡ ፪ቱ ፡ በዝርዝር ነት ፡ ፪ቱ ፡ በነባርነት ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሰማሙለታል ፤ ዝርዝርነቱም ፡ ሳድሱን ፡ ግእዝ ፥ ሣልሱን ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ፡ ነው ። ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ በዝርዝርነት ፡ እየተና በቡ ፡ ሲያሰማሙ ፤ ሃይማኖተ ፡ ወንጌል ፡ ብሎ ፡ ሰበከ ፡ ወይም ፡ ተሰብከ ፤ ጸላኤ ፡ ዳዊት ፡ ብሎ ፡ ሞአ ፡ ወይም ፡ ተሞአ ፡ ያሰኛሉ ። ለራብዕና ፡ ለሳብዕ ፡ ግን ፡ ነባርነት ፡ እንጂ ፡ ዝርዝርነት ፡ የላቸውም ፤ የነባርም ፡ ምስጢር ፡ ጕልትነት ፡ ነው ።

፷፬ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዙና ፡ በ፬ ፡ ፊደላት ፡ ሲናበቡ ፡ የሚ ያሳዩትና ፡ የሚያሰሙት ፡ ምስጢር ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ገንዘብነትና ፡ ባለገንዘብነት ። ይህም ፡ መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፥ መዝሙሩ ፡ ለዳዊት ፥ መዝሙረ ፡ ዳዊት ፡ ብሎ ፥ የዳ ዊት ፡ መዝሙር ፡ እያሰኘ ፡ መዝሙር ፡ ገንዘብ ፥ ዳዊት ፡ ባለገንዘብ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ማሳየቱም ፡ ዘርፍ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ነባቢ ፡ አካል ፡ ኹኖ ፥ ባለቤት ፡ ኢነባቢ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ነው ። ፪ኛም ፥ ባለቤት ፡ ነባቢ ፡ ዘርፍ ፡ ኢነባቢ ፡ ኹኖ ፥ መልአከ ፡ ሰማይ ፡ ብእሴ ፡ ምድር ፡ ሲል ፥ ወገንና ፡ ባለወገንን ፡ ያሳያል ፤ መልአክና ፡ ብእሲ ፡ ወገን ፥ ሰማ ይና ፡ ምድር ፡ ባለወገን ። መናበብና ፡ መያያዝም ፡ ሲቀር ፡ መልአክ ፡ ሰማያዊ ፡ ብእሲ ፡ ምድራዊ ፡ እያሰኘ ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ። ዘርፎችን ፡ በዘርፍነታቸው ፡ አቁሞ ፡ ባለገንዘብና ፡ ባለወገን ፡ የሚያደርጋቸው ፡ በለ ፡ መያያዝ ፡ ነው ፤ ዘ ፡ እንተ ፡ እለና ፡ መናበብ ፡ ግን ፡ ግልጠ ፡ ዘና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ኹነው ፡ አንቀጽ ፡ እየሰጡ ፡ ዘርፍን ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ ቅጽልነት ፡ ይስባሉ ።

፷፭ ፤ ፫ኛም ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ፪ቱም ፡ ኢነባብያን ፡ ሲኾኑ ፡ ዝርዝርና ፡ ለን ፡ አያስገቡምና ፥ ባንድ ፡ አገባብ ፡ ብቻ ፡ በዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ተያይዘው ፥ በ፬ ፡ ፊደላት ፡ ተናበው ፡ ሲዛረፉና ፡ ሲነገሩ ፡ ቅጽልና ፡ ባለቤት ፡ ኹነው ፡ ሥራንና ፡ መሥሪያን ፡ ያሳ ያሉ ። ይህም ፡ ተቋም ፡ ዘወርቅ ፥ ልብሰ ፡ ወርቅ ፥ ወልታ ፡ ወርቅ ፥ አርዌ ፡ ብርት ፥ ስብከ ፡ ዕፅ ፡ ብሎ ፡ ተቋሙ ፡ ልብሱ ፡ ወልታሁ ፡ ለወርቅ ፥ አርዌሁ ፡ ለብርት ፡ ስብኩሁ ፡ ለዕፅ ፡ አለማሰኘቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ተቋምና ፡ ልብስ ፡ ወልታና ፡ አርዌ ፡ ስብከ ፡ ሥራ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ወርቅና ፡ ብርት ፡ ዕፅ ፡ መሥሪያ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ያሳያል ። ሲፈታም ፡ ዘግ ቡር ፡ እምወርቅ ፥ ዘልቡጥ ፡ በወርቅ ፥ ግቡረ ፡ ብርት ፡ ዘተገብረ ፡ እምዕፅ ፡ እያሰኘ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ፤ ስሙም ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፥ ወይም ፡ ዘመድ ፡ ዘርፍ ፡ ይባላል ።

፷፮ ፤ ፬ኛም ፡ የባሕርይ ፡ ስም ፡ ከህላዌ ፡ ስም ፡ ተናቦ ፡ ሲዛረፍ ፡ የህላዌ ፡ ስም ፡ ለባሕርይ ፡ ስም ፡ መፍቻና ፡ ቅጽል ፡ እየኾነ ፡ ባሕርይና ፡ መልክን ፡ ያሳያል ። ይህም ፡ ዕፀ ፡ አውልዕ ፡ ብሎ ፡ ወይራ ፡ የሚባል ፡ ዕንጨት ፥ የወይራ ፡ ዕንጨትነት ፥ ወይም ፡ ወይራው ፡ ዕንጨት ፡ እያሰኘ ፡ የዕፅን ፡ ባሕርይነትና ፡ የርሱን ፡ ህላዌነት ፡ ያስረዳል ። ዕፅ ፡ ብሕርዩና ፡ የባሕርይ ፡ ስሙ ፡ ነው ፤ አውልዕም ፡ ከዕፀዋት ፡ ኹሉ ፡ ተለይቶ ፡ የሚ ታወቅበት ፡ ህላዌውና ፡ የህላዌው ፡ ስም ፡ ነው ። ህላዌም ፡ ማለት ፡ አናምር ፡ ጠባይ ፡ ግዘፊ ፡ ባሕርይ ፥ የተፈጥሮ ፡ ልክ ፡ ዐይነትና ፡ መልክ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አካል ፡ እንደ ፡ ማለት ። ህላዌ ፡ አስተጋባኢ ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለፈጣሪም ፡ ሳይቀር ፡ ለፍጡራን ፡ ኹሉ ፡

ይነገራል ፤ አካል ፡ ግን ፡ እኔ ፡ እገሌ ፡ ብሎ ፡ ስሙንና ፡ ግብሩን ፡ ለሚናገር ፡ ለነባቢ ፡ በሕርይ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ለአኒነባብያን ፡ አይኾንም ።

፷፯ ፤ ፫ኛም ፡ የግብር ፡ ስም ፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ ሲናበብ ፡ ዘርፉ ፡ ለባለቤት ፡ ቅጽል ፡ እየኾነ ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ነቢየ ፡ ሙሴ ፡ ብሎ ፡ ሙሴ ፡ የሚባል ፡ ነቢይ፥ወይም ፡ ነቢዩ ፡ ሙሴ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። የተቀብዖም ፡ ስም ፡ ካህነ ፡ አሮን ፡ ብሎ ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ፤ በዘርፍም ፡ አፈታት ፡ ሲቃኙት ፡ የሙሴ ፡ ነቢይነት ፡ የአ ሮን ፡ ካህንነት፥ካህን ፡ መኾኑ ፡ ካህን ፡ መባሉ ፡ እያሰኘ ፡ ባሕርይና ፡ ግብርን ፡ ያሳያል ። የተጸውዖ ፡ ስም ፡ ማናቸውም ፡ ስም ፡ ተናበበት ፡ ዘርፍ ፡ ይኾናል ፡ እንጂ፥ርሱ ፡ በሌላ ፡ ስም ፡ ተናቦ ፡ የዘርፍ ፡ ባለቤት ፡ አይኾንም ፤ ይህም ፡ ዳዊተ ፡ መንግሥት ፡ አሮነ ፡ ክህነት ፡ አለማሰኘቱን ፡ ያሳያል ። ያገርም ፡ ስም ፡ ቢኾን ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ናዝሬተ ፡ ኢየሱስ፥ወይም ፡ ኢየሱሰ ፡ ናዝሬት ፡ አያሰኝም ፤ ናዝሬት ፡ እንተ ፡ ኢየሱስ፥ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ። በዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ሲያያዝ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ዘልዳ፥ ማርያም ፡ እንተ ፡ ዕፍረት ፡ ቢል፥ዘርፉ ፡ ልዳዊ ፡ ብእሴ ፡ ልዳ፥ዕፍረታዊት ፡ በዓልተ ፡ ዕፍረት ፡ እያሰኘ ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ፡ እንጂ ፤ ባለወገን ፡ ዘርፍ ፡ አይኾንም ።

፷፰ ፤ የባሕርይም ፡ ስም ፡ ብእሲ ፡ ዘለምጽ፥ዕደው ፡ እለ ፡ ለምጽ ፤ ወይም ፡ ብእሴ ፡ ለምጽ፥ዕደወ ፡ ለምጽ ፡ ብሎ ፡ ሲያያዝና ፡ ሲናበብ ፡ ለምጻዊ ፡ ልሙጽ ፡ ዘቦቱ ፡ ለምጽ ፤ ልሙጻን ፡ እለ ፡ በሙ ፡ ለምጽ ፡ እያሰኘ ፡ በቅጽልነት ፡ ይፈታል ፤ ሲደፋም ፡ ዘብእሲ ፡ ማቴዎስ ፡ ቢል ፡ ፍችው ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ። ዘርፍን ፡ ከቅጽል ፡ ለይቶ ፡ ዘርፍ ፡ የሚያሰኘው ፡ መያያዝና ፡ መናበብ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ባፈታትና ፡ በምስጢር ፡ ግን ፡ ከቃ ላቅ ፡ ወንድሙ ፡ ከቅጽል ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። እስካኹን ፡ ድረስ ፡ በነጠላነት ፡ የተነገ ረው ፡ ዘርፍ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ባለገንዘብና ፡ ባለወገን፥፪ኛው ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፤ አካኼዱም ፡ የመጽሐፍ ፡ ንባብ ፡ ነው ፤ ለቅኔም ፡ ይኾናል ። የዘ ርፍና ፡ የባለቤት ፡ ጠባይ ፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ አካኼድ ፡ ስሙና ፡ ጓዙ ፡ ስለ ፡ በዛ ፡ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፡ ተብሎ ፡ ለብቻው ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ተጠቅሎ ፡ በልዩነት ፡ ተጽፏልና ፤ ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ በ፲ኛው ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ። አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘርም ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሳይቀር ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ በመኾን ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ኹነው ፡ እየተናበቡ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሳያሉና ፤ ይህም ፡ በሳቢና ፡ በተሳቢ ፡ ቦታ ፡ ተነግሯል ። የዘርፍ ፡ ነገር ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፲፰ኛ ፡ ዕርከን ።

ቅጽልና ፡ ባለቤት ።

፷፱ ፤ ቅጽል ፡ ማለት ፡ ከባለቤት ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ዘርፍ ፡ ሳይያያዝና ፡ ሳይናበብ ፡ የባለቤትን ፡ ጠባይና ፡ አኳዎር ፡ ለመግለጥ ፡ ዐብሮት ፡ የሚነገር ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ባለሟል ፡ ወይም ፡ አስተርጓሚ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (ቍ፻፲፫)። ቅጽልም ፡ እንደ ፡ ዘርፍ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ዘመድ ፡ ቅጽልና ፡ ባዕድ ፡ ቅጽል ። ሲዘረዘር ፡ ግን ፡ ስሙ ፡ ፫ ፡ ነው ፤ ውስጠ ፡ ዘ፥

ግልጠ ፡ ዘ ፥ ወገን ፡ ቅጽል ፥ መስም ፥ ጥሬ ፥ ንኡስ ፥ ደቂቅ ፥ አኃዝ ፡ ይባላል ። ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ያሰኘውም ፡ ጌታውንና ፡ ባለቤቱን ፡ መምሰልና ፡ አለመምሰል ፡ ነው ።

ዘመድ ፡ ቅጽል ።

፴፩፤ ውስጠ ፡ ዘ ፤ መንፈስ ፡ (ሰ) ፡ ናዛዚ ፡ (ዜ) ፤ መልአክ ፡ (ከ) ፡ ፍንው ፡ (ወ) ፤ አምላክ ፡ (ከ) ፡ ዐቢይ ፡ (የ) ፤ ብእሲ ፡ (ሴ) ፡ መካሕ ፡ (ሐ) ፡ (ቍ፴፩—፴፫) ። ግልጠ ፡ ዘ ፤ ጳውሎስ ፡ ዘተጸውዐ ፥ ፌቤን ፡ እንተ ፡ ትትለአክ ፥ አርድእት ፡ እለ ፡ ተኀርዩ ። ወገን ፤ አብርሃም ፡ (ሀ) ፡ ከለዳዊ ፡ (ዌ) ። መስም ፤ ዳዊት ፡ መዘምር ፡ ዳዊትሀ ፡ መዘምረ ፤ ሰሎሞን ፡ (ሀ) ፡ ማእምር ፡ (ረ) ። ጥሬ ፤ ወንጌል ፡ ጽንዐ ፡ ሃይማኖት ፤ ክርስቶስ ፡ አክሊለ ፡ ሰማዕት ። ንኡስ ፤ አይ ፡ አፍ ፡ ወአይ ፡ ከናፍር ፥ አይ ፡ አኰቴት ። ደቂቅ ፤ ውእቱ ፡ ሚካኤል ፤ ይእቲ ፡ ማርያም ፤ ዝኩ ፡ ብእሲ ፤ እንታክቲ ፡ ብእሲት ። አኃዝ ፤ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፥ ወአሐቲ ፡ ሃይማኖት ።

፴፪፤ ቅጽል ፡ ከባለቤት ፡ ቀድሞ ፡ ወይም ፡ ተከትሎ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ ክቡር ፡ አምላክ ፥ አምላክ ፡ ክቡር ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቅጽል ፥ ባለቤት ፡ ሲቀር ፡ በቂ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ ድንግል ፡ ወለደት ፡ አምላከ ፤ ዘተወልደ ፡ እምድንግል ፡ አድኀነ ፡ ዓለመ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቅጽል ፡ ከባለቤቱ ፡ አይርቅም ፤ ቢርቅ ፡ ግን ፡ ማሰሪያ ፡ አስፈላጊ ፡ ወይም ፡ መመርመሪያ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ እግዚአብሔር ፡ ክቡር ፡ በኀበ ፡ እስራኤል ፡ ሲል ፡ ቅጽልነቱን ፤ እግዚ ፡ በኀበ ፡ እስራኤል ፡ ክቡር ፥ ወይም ፡ ዘከብረ ፡ ሲል ፥ ማሰሪያ ፡ ማስፈለጉንና ፡ ተለዋጭነቱን ፡ ያሳያል ። ከባለቤትም ፡ በይርቅ ፡ ተሳቢ ፡ ካለው ፡ ማሰሪያ ፡ ማስፈለግ ፡ አይቀርም ፤ ኄር ፡ እግዚ ፡ ለእለ ፡ ይትዔገሥዎ ፡ እንዲል ። ውስጠ ፡ ዘና ፡ መስም ፡ ሲስቡ ፡ ባለቤታቸውን ፡ መምሰል ፡ አይተዉም ፤ ይህም ፡ አምላክ ፡ ክቡር ፡ በህላዌሁ ፥ አምላከ ፡ ክቡረ ፡ በህላዌሁ ። ማርያም ፡ መስተምሕርት ፡ ኀበ ፡ ወልዳ ፥ ማርያምሃ ፡ መስተምሕርተ ፡ ኀበ ፡ ወልዳ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፴፫፤ ላንድ ፡ ባለቤት ፡ ፪ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፥ ወይም ፡ ፪ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ሲቀጸል ፡ መንታ ፡ ይባላል ፤ ይህም ፡ ማርያም ፡ ኅሪተ ፡ አምላክ ፡ ወፍቅርተ ፡ መላእክት ፡ ዐርገት ፡ ሰማየ ። ተሰብሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ክቡረ ፡ ስም ፡ ወልዑለ ፡ ምክሕናን ። (፪ ፡ ግልጠ ፡ ዘ) ፡ ተዐውቀ ፡ እግዚ ፡ ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ ወዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ በይሁዳ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ላንድ ፡ ባለቤት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ተጫፍረው ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ አይቀጸሉም ፤ በግራና ፡ በቀኝ ፡ ሲቀጸሉ ፡ ግን ፡ ስማቸው ፡ መከዳ ፡ ይባላል ፤ ይህም ፡ አስተርአየ ፡ ልዑል ፡ አምላክ ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ በሥጋ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። በመከዳነት ፡ ግን ፡ መንታ ፡ እየኾኑ ፡ ቢቀጸሉ ፡ ጸያፍ ፡ አይባሉም ፤ ይህም ፡ ብዙኀ ፡ መልእክት ፡ ወነዊኀ ፡ ስብከት ፡ ጳውሎስ ፡ ዘተጸውዐ ፡ ወተፈልጠ ፡ እምአርድእት ፡ ተሰብሐ ፡ ጥቀ ፡ እምኵሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፴፬፤ ፫ኛም ፡ የቅጽል ፡ ባለቤት ፡ ከአንቀጽ ፡ ባለቤት ፡ ቀድሞ ፡ የባለቤት ፡ አንቀጽ ፡ ሲወድቅበት ፡ አታላይ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ተመትረ ፡ ሥላሴ ፡ ዘፈጠሩ ፡

ጊዮርጊስ ፡ በሰይፈ ፡ ኀጺን ። ተሰቅለ ፡ ማርያም ፡ ዘወለደት ፡ አምላክ ፡ ዲበ ፡ ዕፅ ፡ ምኑን ። ተንሥአ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃን ፡ ዘሰቀሉ ፡ ክርስቶስ ፡ እሙታን ። በጥሬ ፡ ቅጽልም ፥ እሞሙ ፡ ለሰማዕት ፡ ብዙኃን ፡ ማርያም ፡ እያለ ፡ አታላይነቱን ፡ ያሳያል ። በባለቤት ፡ ላይ ፡ የሚወድቅ ፡ ነገር ፡ በዘርፍና ፡ በቅጽል ፤ በሳቢም ፡ የሚወድቅ ፡ በተሳቢ ፡ ይጠበቃል ። በዘርፍ ፡ ሲጠበቅ ፥ አክበርዎ ፡ መላእክት ፡ ለዘሰማይ ፡ አምላክ ፡ ይላል ። በቅጽልም ፡ ሲጠበቅ ፥ አዕበይዎ ፡ እስራኤል ፡ ለዘነግሠ ፡ ዳዊት ፡ ይላል ። በባለቤትም ፡ ሲጠበቅ ፥ ወተኀፍሩ ፥ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አኅሰሮሙ ፡ ይላል ። በቅጽል ፡ ተሳቢም ፡ ሲጠበቅ ፥ ረስዕዎ ፡ እስራኤል ፡ ለእግዚ ፡ ዘየዐቢ ፡ ኀይለ ፡ ወብዙኀ ፡ መንክረ ፡ ገብረ ፡ ሎሙ ፡ ይላል ።

፹፬ ፤ ፬ኛም ፡ መልክአ ፡ ፊደሉ ፡ ሳይለወጥ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እያስተባበረ ፡ ለ፪ቱም ፡ ወገን ፡ የሚቀጸል ፥ ፀዋግ ፡ ጸጓር ፡ አዳም ፡ ድንግል ፥ ሐለይት ፡ ሰንቀውት ፡ ቀነይት ፡ ዐበይት ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ፈናፍንት ፡ ቅጽል ፡ ስሙ ፡ መድበል ፡ ይበላል ። ሐዋሪ ፡ ከያኒ ፡ ከማለት ፡ የወጡ ፡ ሐዋርያና ፡ ኬንያም ፡ መሳይ ፡ ተከታይ ፡ የሌላቸው ፡ በሕታውያን ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ የሣልስ ፡ ዲቃሎች ፡ ወይም ፡ ሕግ ፡ አፍራሾች ፡ ይበላሉ ። ሐዋርያትና ፡ ነቢያትም ፡ የሴቶች ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ የወንዶች ፡ አይዶሉም ፤ ሐወርት ፡ ነበይት ፡ ካላለ ፡ መድበል ፡ ኹኖ ፡ አያስተባብርም ። ይኸውም ፡ በከኼዳቸው ፡ ይታወቃል ፤ ሐዋሪ ፡ ሪት ፤ ሐዋርያን ፡ ያት ፤ ሐወርት ። ነቢይ ፡ ይት ፤ ነቢያን ፡ ያት ፤ ነበይት ። ነበየ ፡ ተነበየ ፡ ማለት ፥ ነቢብ ፡ ነበ ፡ ተነበ ፡ ካለው ፡ የወጣ ፡ ዲቃላና ፡ ተቀጥላ ፡ ነው ። የብዙውንም ፡ ላንድ ፡ ሲቀጽል ፥ ሰማዕት ፡ መፃምርት ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ የስሕተት ፡ ልማድ ፡ ነው ። ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ይገኛል ።

ሐተታ ።

፹፭ ፤ የቅጽሎች ፡ ጠባይ ፡ ውስጠ ፡ ዘና ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ በማለት ፡ ተወስኗል ፤ ከነዚህ ፡ ከ፪ቱ ፡ አይወጣም ። ዐይነታቸው ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ከግልጠ ፡ ዘም ፡ ይልቅ ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ ዐይነት ፡ ይበዛል ። ውስጠ ፡ ዘ ፡ ደግሞ ፡ ከመድረሻው ፡ ፊደል ፡ ስም ፡ ነሥቶ ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ይባላል ፤ የንባቡም ፡ ዐይነት ፡ ስድስት ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ መከከሉን ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ ቀታሊ ፡ ተቀታሊ ፡ አቅታሊ ፡ ተቃታሊ ፡ አስተቃታሊ ፡ እያሰኘ ፡ ከ፭ቱ ፡ አዕማድ ፡ ከኀላፊና ፡ ከትንቢት ፡ ወጥቶ ፡ በ፪ ፡ ይፈታል ። ፪ኛው ፡ መከከሉን ፡ ሣልስ ፡ አድርጎ ፡ ዐቢይ ፡ ነቢይ ፡ ዐዚዝ ፡ ገዚፍ ፡ ቀጢን ፡ ጸሊም ፡ ቄሪር ፡ እያለ ፡ በሳድስ ፡ ፊደል ፡ ይጨርሳል ። ፫ኛው ፡ መከከሉን ፡ በሣልስ ፡ ፈንታ ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ፤ ነዳይ ፡ ሠናይ ፡ ጠዋይ ፡ ቀላይ ፡ መካሕ ፡ ከዋው ፡ ለዋው ፡ ጸያፍ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፬ኛው ፡ መነሻውን ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ ኹሉን ፡ በሳድስ ፡ ይጨርሳል ፤ ጻድቅ ፡ ኃጥእ ፡ ራትዕ ፡ ባዕል ፡ ባዕድ ፡ ቃውም ፡ ላእክ ፡ ካህን ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፭ኛው ፡ ዐመል ፡ ስላለበት ፡ (ኄረ ፡ ኀየረ ፡ ኄረወ) ፡ ኄር ፡ ኄራዊ ፤ ዶ.ጋን ፡ ዶ.ጋኒ ፡ ሤራዪ ፡ እያለ ፡ በኃምስ ፡ ይነሣል ፤ እስካኹን ፡ የተነገሩቱ ፡ ሳድሶች ፡ ኹሉም ፡ ካንደኛው ፡ ዐምድ ፡ የወጡ ፡ ናቸው ።

፴፮ ፤ ፮ኛው ፡ ግን ፡ ከተገብሮና ፡ ከሐውልት ፡ ይወጣል ፤ አካኼዱም ፡ ከነዚህ ፡ ልዩ ፡ ነው ። በሳድስ ፡ ተነሥቶ ፡ መካከሉን ፡ ካዕብ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ ተቀትለ ፡ ቅቱል ፥ ተቀደሰ ፡ ቅዱስ ፥ ተሰብሐ ፡ ስቡሕ ፥ ነበረ ፡ ንቡር ፥ ደክመ ፡ ድኩም ፥ ጸንዐ ፡ ጽኑዕ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። በባረከ ፡ ቤት ፡ ግን ፡ መነሻውንም ፡ ቡሩክ ፡ ሱቱፍ ፡ ጉቡእ ፡ ሡሩር ፡ እያለ ፡ ካዕብ ፡ ያደርጋል ። በዴገነም ፡ ቤት ፡ ዲጉን ፡ ሚሩይ ፡ ሊሉይ ፡ ቂቁይ ፡ ጊጉይ ፡ እያለ ፡ በሣልስ ፡ ይነሣል ። መድረሻው ፡ ወ ፡ ሲኾን ፡ ህልው ፡ ሕስው ፡ እያለ ፡ ኹሉን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ፤ ያፈታቱም ፡ ምስጢር ፡ ሥራው ፡ ያለቀለት ፡ ያለፈና ፡ ያኹን ፡ ቢያሳይ ፡ እንጂ ፤ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚመጣ ፡ ትንቢት ፡ አያሳይም ። በዕብራይስጥም ፡ ሆዌ ፡ ይበላል ፤ ክውን ፡ የኾነ ፡ የተደረገ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፴፯ ፤ የግልጠ ፡ ዘም ፡ ጠባይ ፡ ፬ ፡ ነው ፤ በአንቀጽ ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፡ ቅጽል ፤ በጥሬ ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ ይበላል ። ጺጋ ፡ ዘአብ ፡ ኂሩት ፡ ዘወልድ ፡ ሱታፌ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ከቅጽልነት ፡ አይወጣም ። ወገን ፡ ቅጽልም ፡ ከዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ ዘ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ አወጣጡም ፡ በዘርፍ ፡ አካኼድ ፡ ተነ ግሯል ። መስም ፡ ቅጽልም ፡ የሣልስና ፡ የሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ድርብ ፡ ነው ፤ ከተገብሮ ፡ በቀር ፡ ካራቱ ፡ አዕማድ ፡ ከ፬ ፡ ከ፬ቱ ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ መስም ፡ ይወጣል ። ይህም ፡ ቀታሊ ፡ አቅ ታሊ ፡ ብሎ ፡ መቅተሊ ፡ መቅትል ፤ ተቃታሊ ፡ አስተቃታሊ ፡ ብሎ ፡ መስተቃትል ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አፈታቱም ፡ እንዳወጣጡ ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ነው ፤ በቀታሊ ፡ እንደ ፡ ቀታሊ ፥ በአቅታሊም ፡ እንደ ፡ አቅታሊ ፥ በቀሩትም ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ፤ በኹሉም ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ አለበት ።

፴፰ ፤ የዘርና ፡ የነባር ፡ ጥሬም ፡ ዘርፍ ፡ ሳይዝ ፡ አለመቀጸሉ ፥ ውስጠ ፡ ዘነት ፡ ስለሌለው ፡ ነው ፤ ቤተ ፡ ልሔም ፡ ሀገረ ፡ ዳዊት ፥ ማርያም ፡ እመ ፡ አምላክ ፥ መላእክት ፡ ሐራ ፡ ሰማይ ፥ ያዕቆብ ፡ እኅወ ፡ እግዚእነ ፡ እያለ ፡ ዘርፍ ፡ ሲይዝ ፡ ግን ፡ ውስጠ ፡ ዘነ ትና ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ አፈታት ፡ ያገኛል ። የግብርና ፡ የተቀብዖም ፡ ስም ፡ ዘርፍ ፡ ሳይዝ ፡ ለተጸውዖ ፡ ስም ፡ መቀጸሉ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ (ቅቡዕ) ፤ ስምዖን ፡ ጴጥሮስ ፡ (ኰኵሓዊ) ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ግእዙማ ፡ ምን ፡ ተጠ ርጥሮ ። በስልኤል ፡ ነሃቢ ፥ ዮሴፍ ፡ ጸራቢ ፥ ገብርኤል ፡ መልአክ ፥ ዘካርያስ ፡ ካህን ፡ ወነቢይ ፡ ወሰማዕት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

፴፱ ፤ ንኡስ ፡ ቅጽል ፥ በጥያቄ ፡ ቃል ፡ የሚነገር ፡ የተጠያቂና ፡ የተመርማሪ ፡ ቅጽል ፡ ነው ፤ አንድና ፡ ብዙ ፥ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ፡ (ቍ፩፲፯) ። ይህም ፥ አየ ፡ ገቦ ፡ ረገዙ ፤ አያተ ፡ ሥሕጸታተ ፡ ነበቡ ፤ በአይኒ ፡ ታሕጻጽ ፡ እያሰኘ ። ሲበቃም ፥ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ሰብእ ፤ መኑ ፡ ዝንቱ ፤ መኑ ፡ ይእቲ ፡ ዛቲ ። መኑ ፡ አንተ ፤ ወምንት ፡ ንሕነ ፤ ምንት ፡ እማንቱ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ለጊዜም ፡ ሲቀጸል ፤ በአይ ፡ መዋዕል ፡ ወበ አይ ፡ አዝማን ፤ ለአይ ፡ ዓመታት ፡ ወለማእዜ ፡ መዋዕል ፤ አየ ፡ ጊዜ ፡ ሐይወ ። ለበ ታም ፡ ሲቀጸል ፥ እምአይ ፡ ብሔር ፡ አንተ ፡ ያሰኛል ። አይቴ ፡ ሲል ፡ ግን ፡ በቂ ፡ እየ ኾነ ፡ ባለቤት ፡ አልቦ ፥ አይቴኑ ፡ አሐውር ፤ አይቴ ፡ ብሔራ ፡ ወአይቴ ፡ ማኅደራ ፡ ያሰ ኛል ። ለሌላውም ፡ ጥሬ ፡ ሲቀጸል ፥ በአይ ፡ ሥልጣን ፤ ታሕተ ፡ አይ ፡ ዕፅ ። በከፊልም ፥

አይ፡ ዕፅ፡ ይኄይስ፡ እምዕፀው፡ ያሰኛል ። ስፍን፡ እስፍንቱም፡ እንዲሁ፡ ናቸው፤ ስፍን፡ ኀፍረት፡ ዘይረክበኒ፡ በይእቲ፡ ዕለት፤ እስፍንቱ፡ መዋዕሊከ ። አንክሮም፡ ሲኾኑ፥እስፍንተ፡ ተአምራተ፡ ረብሐ፤ እስፍንተ፡ እዜኑ፡ እከያቲሃ፡ ለልሳን፡ ያሰኛሉ ።

፺፤ ደቂቅ፡ቅጽል፤ ከውእቱ፡እስከ፡ንሕነ፡ያሉ፡፲ሩ፡የኪያሁ፡ተወራራሾች፥ ወይም፡ ተቃዋሚዎቹ፡ ስለ፡ ኾኑ፥በማድረግ፡ አድራጊ፥በማስደረግ፡ አስደራጊ፡ በማደራረግ፡አደራራጊ፡እየኾኑ፡ይነገራሉ፡እንጂ፤ እንደ፡ ኪያሁ፡ በማድረግ፡ ተደ ራጊ፥በማስደረግ፡ አድራጊ፡ ተደራጊ፥በማደራረግ፡ ተደራራጊ፡ ኹነው፡ አይነገ ሩም፡(ቍ፻፲፰)። ኪያም፡ በገቢር፡ጊዜ፥ወራሻቸውና፡ ተውላጣቸው፡ ዐጸፋቸውና፡ በቂያቸው፡ ኹኖ፡ ሲዘረዘርና፡ ሲቀጸል፥ኪያሁ፡ መንፈሰ፤ ኪያሃ፡ ፍኖተ፤ ኪያከ፡ አውልዐ፡ገዳም፡ ያሰኛል፤ በበቂነትም፡ሲነገር፥ዘኪያክሙ፡ ሰምዐ፡ ኪያየ፡ ሰምዐ፡ ይላል ። እነዚህም፡ ጥቅሶች፡ ውእቱ፡ ይእቲ፡ አንተ፡ አንትሙ፡ አነ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ የገቡ፡ ናቸው ። ከሥሩ፡ ሰራዊት፡ ፪ቱ፡ ውእቱና፡ ይእቲ፡ ብቻ፡ ውእተ፡ ይእተ፡ እያ ሰኙ፡ ራሳቸውን፡ ይችላሉ ። ስምንቱ፡ ግን፡ እግረ፡ ቀለማቸው፡ የማይፈልስ፡ ጕልት፡ ስለ፡ ኾነ፡ አለኪያሁ፡ በራሳቸው፡ ቁመው፡ አይነገሩም ። ኪያሁ፡ በተደራጊነት፡ የውእቱ፡ ወራሽ፡ ስለ፡ ኾነ፡ አገባብ፡ ተጭኖት፡ በይእቲና፡ በውእቶን፡ ፈንታ፥ለኪ ያሃ፡ ሰዓት፥በኪያሆን፡ መዋዕል፡ እያለ፡ አለርስቱ፡ ገብቶ፡ ይገኛል፤ ኹሉም፡ የመ ላሽ፡ ስሕተት፡ ነው ።

፺፩፤ ለሊሁም፡ እንደ፡ ውእቱ፡ ባለቤት፡ ይኾናል፡ እንጂ፤ እንደ፡ ኪያሁ፡ ተደራጊ፡ ተሳቢ፡ አይኾንም ። ሲቀጸልም፡ ለሊሁ፡ እግዚ፡ ጸብአ፡ ሎሙ፤ ለሊሁ፡ አምላክ፡ ይመጽእ፡ ወያድኅነነ፤ ዘለሊሁ፡ ዳዊት፡ እግዚእየ፡ ይቤሎ፡ ያሰኛል ። ለነ ውእቱም፥ውእቱ፡ ለሊሁ፥ይእቲ፡ ለሊሃ፥አንተ፡ ለሊከ፡ እየተባለ፡ ይቀጸላል፤ በዐ ጸፋነትም፡ በቂ፡ ይኾናል፤ አካኼዱ፡ ኹሉ፡ እንደ፡ ውእቱ፡ ነው ። ኵሉ፡ ከተጸውዖ፡ ስም፡ በቀር፥ኵሉ፡ ብእሲ፡ ኵላ፡ እከይ፡ እያሰኘ፡ ለብትኖች፡ ኹሉ፡ ይቀጸላል ። ፩ኛ፡ ደግሞ፡ ባሕቲቱና፡ ዕራቁ፥እግዚአብሔር፡ ባሕቲቱ፡ ቅዱስ፤ ማርያም፡ ባሕ ቲታ፡ ልዕልተ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፤ ወመልአ፡ ለነፍስ፡ ዕራቃ፡ በረከተ፡ እያሰኙ፡ ይቀ ጸላሉ፤ የቀረውም፡ ኋላ፡ ባጸፋ፡ ይነገራል ። በይን፡ ደግሞ፡ በይናት፡ በበይናቲ ቲሁ፡ እያሰኘ፡ በዝቶና፡ አገባብ፡ ወድቆበት፡ ሲነገር፥ዐጸፋ፡ እንጂ፡ ቅጽል፡ አይኾ ንም፤ ማሰሪያውም፡ ፪፡ ብቻ፡ ነው፤ ተደራራጊና፡ አደራራጊ፡ አንቀጽ ።

አኃዝ፡ ቅጽል ።

፺፪፤ የጅምላ፡ አኃዝ፡ ለጥሬ፡ ኹሉ፡ ሲቀጸል፡ ከ፫፡ እስከ፡ ፲፡ በገቢርና፡ በተ ገብሮ፥ከ፴፡ እስከ፡ ምእልፊት፡ በወንድና፡ በሴት፡ ይተባበራል ። ሲቀጸልም፡ በክት፡ በከፊል፡ በደጊመ፡ ቃል፡ ይነገራል፤ በክት፡ ሲነገር፥መጽኡ፡ ዐሠርቱ፡ ዕደው፤ ወኀ ረየ፡ ከልኣነ፡ ሰብዓ ። በከፊል፥አሐዱ፡ አካል፡ እምነ፡ ሠለስቱ፡ አካላት፡ ኮነ፡ ሰብአ ። በደጊመ፡ ቃል፥ንዑ፡ ንረድ፡ ወንንሣእ፡ ለነ፡ አሐተ፡ አሐተ፡ ብእሲተ፥ወንለድ፡

እምኔሆን ፡ አሐደ ፡ አሐደ ፡ ውሉደ ፡ ይላል ። ርስ ፡ በርሱም ፤ ተጋብኡ ፡ አሐዱ ፡ ዐሥ ርቱ ፡ ሰብእ ÷ ወይም ፡ አሐዱ ፡ ምእት ÷ ክልኤቱ ፡ ምእት ÷ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ እያለ ፡ ይቀ ጸጸላል ። በብትን ፡ ሰዋስው ፡ የሚገቡ ፡ ደቂቅ ፡ አገባበች ፡ ለአሐዱ ፡ በአሐዱ ፡ ምስለ ፡ አሐዱ ፡ እያሰኙ ፡ ይሰማሙታል ፤ ደጊም ፡ እየኾኑም ፡ ሲገቡበት ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይፈታል ። ይህም ÷ ለለ ፡ አሐዱ ፤ ላንዱም ፡ ላንዱም ፡ ለያንዳንዱ ። በበ ፡ አሐዱ ፤ በያ ንዳንዱ ÷ እያንዳንዱ ÷ አንዱንም ፡ አንዱንም ። ወአርፍቅዎሙ ፡ በበ ፡ ኀምሳ ፡ ወበበ ፡ ምእት ÷ ፻ ፡ ፻ውን ፡ ፲ ፡ ፲ውን ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፺፫ ፤ አኃዝ ፡ ጥንትና ፡ መሠረት ፡ እየኾነ ፡ በታሪክ ፡ ልማድ ፡ ይነገራል ፤ ታሪ ኩም ፡ የዘመን ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ በዐሠርቱ ፡ ወተስዐቱ ፡ ምእት ፡ ወአርብዓ ፡ ዓመተ ፡ ሥጋዌ ፡ ተንሥኡ ፡ ጎግ ፡ ወማጎግ ፡ ፍሉጣነ ፡ ሕግ ፡ ከመ ፡ ይትቃተሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ እንደ ፡ ማለት ። የተርታም ፡ አኃዝ ፡ ከቀዳምና ፡ ከአሐድ ፡ እስከ ፡ ዓሥር ፡ ወታስዕ ፡ በወ ንድና ፡ በሴት ፡ እየተለየ ÷ ከዕሥራ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ እየተባበረ ፡ ለጥሬ ፡ ኹሉ ፡ ይቀጸላል ። የዕለትም ፡ አኃዝ ፡ ዐሡር ፡ ወሰኑይ ÷ ዐሡር ፡ ወረቡዕ ፡ መዋዕል ፡ እያለ ፡ ሲቀጸል ፡ አፈታቱ ፡ እንደ ፡ ጅምላ ፡ ነው ፤ ፲፪ ፡ ፲፩ ፡ ቀን ፡ ያሰኛል ፤ የቀረውን ፡ በ፲፱ ፡ ቍ ፡ ተመልከት ። የጊዜም ፡ አኃዝ ፡ ምዕር ፡ ሲቀር ፡ ለጊዜያት ፡ ኹሉ ፡ ይቀጸላል ፤ አፈ ታቱም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ሥልሰ ፡ ጊዜያተ ፡ ብሎ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ ያሰኛል ። ርብዕ ፡ በእ መት ፤ ዕሥራ ፡ ወከዕበ ፡ በመስፈርት ፡ እያለም ፡ ከልክና ፡ ከመስፈሪያ ፡ ጋራ ፡ ሲነገር ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ።

፺፬ ፤ ምዕር ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፤ ምዕራት ፡ ፪ ፡ ጊዜ ÷ ወይም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ይኾናሉ ፤ ከጅ ምላና ፡ ከተራ ፡ አኃዝ ፡ ጋራ ፡ አሐተ ፡ ምዕረ ፡ ወምዕረ ፡ ከዕበ ÷ ምዕራተ ፡ ብዙኃተ ፡ እያለ ፡ ሲነገር ÷ ምዕር ፡ ባለቤት ፡ አኃዙ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ። ደቂቅ ፡ ቅጽልም ÷ ዛተ ፡ ምዕረ ÷ ይእተ ፡ ምዕረ ፡ እያለ ፡ ይሰማማዋል ፤ ሲዘረዘርም ፡ ምዕሬሁ ፡ ሃ ፤ ምዕሬሃ ፡ ለይ እቲ ፡ መስፈርት ፡ ያሰኛል ። ኅድጊ ፡ ምዕረ ፡ ይጽገቡ ፡ ውሉድ ። ብላዕ ፡ ወስተይ ፡ ም ዕረ ፡ ወተፈሣሕ ፡ ሲል ÷ ጥቂት ፡ አኹን ፡ ፊት ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። የዕጽፍም ፡ አኃዝ ፡ አፈድዮሙ ፡ ካዕበተ ፡ ዐመፃሆሙ ። ምክዕቢተ ፡ ክብር ፡ ይደልዎሙ ፡ እያሰኘ ፡ ከጥሬው ፡ ተናበ ፡ ይነገራል ። የክፍልም ፡ አኃዝ ፡ ተስዐቱ ፡ እድ ÷ ዐሠርቱ ፡ እድ ÷ ሰብዐተ ፡ እደ ፡ እያሰኘ ÷ የእድ ፡ ቅጽል ፡ ኹኖ ፡ በጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ይነገራል ፤ እድ ፡ የተባለም ፡ ክፍል ፡ ነው ። በተራ ፡ ቍጥር ፡ ግን ፡ ሲነገር ፡ ከእድ ፡ ተናበ ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ሣልስተ ፡ እዴሃ ፡ ለሀገር ፤ ራብዕተ ፡ እዴሃ ፡ ለምድር ፤ ሳድስተ ፡ እዴሃ ፡ ለኢን ፤ ዝኩ ፡ ሳብዕተ ፡ እድ ÷ ሰባተኛ ፡ እጅ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የዘመድ ፡ ቅጽል ፡ ጓዝ ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

ባዕድ ፡ ቅጽል ።

፺፭ ፤ ቅጽልን ፡ ባዕድ ፡ የሚያሰኘው ÷ አገባቡ ፡ የባለቤት ÷ አንቀጹ ፡ የተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፡ ነው ። ባዕድ ፡ ቅጽል ፡ ባፈታት ፡ ሲለይ ፡ ተሳቢውን ÷ ሲነበብ ፡ ባለቤ ቱን ፡ መስሎ ፡ ይነገራል ፤ ዘመድ ፡ ቅጽል ፡ ግን ፡ ሲነበብም ፡ ሲለይም ፡ ባለቤቱን ፡ ብቻ ፡

ይመስላል ። ይህም ፡ ዳዊት ፡ ዘነግሠ ፡ ለእስራኤል ፡ ሲል ፥ ለእስራኤል ፡ የነገሠ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ ባዕድ ፡ ቅጽል ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፡ ሳያናግር ፡ ያናገረ ፡ ይመስላል ። ባዕድ ፡ ቅጽልም ፡ የሚኾኑ ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፥ የቦታ ፡ የጊዜ ፡ የልክ ፡ ቅጽሎች ። ባዕድ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ በ፫ቱ ፡ አዕማድ ፡ ሲገባ ፡ አንቀጹን ፡ ቢዘረዝርም ፡ ባይዘረዝርም ፡ በዝርዝርነት ፡ ይፈታል ።

፺፮ ፤ ባድራጊ ፡ ሲገባ ፥ ወይን ፡ እንተ ፡ ተከ(ሉ)ልዋ ፡ ገባእት ፡ ፈረየት ፡ አስካለ ። በተደራጊ ፥ መስቀል ፡ ዘተሰቅ(ለ)ሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ዕፀ ፡ ሎጥ ፡ ውእቱ ። ባስደራጊ ፥ መቅደስ ፡ እንተ ፡ አሕነ(ጸ)ጻ ፡ ሰሎሞን ፡ ኪራምሀ ፡ መንክርት ፡ ጥቀ ። በተደራራጊ ፥ ዳዊት ፡ ዘተጻብ(አ ፡ ምስለ)አ ፡ አቤሴሎም ፡ መፍቀሬ ፡ ወልድ ፡ ጥቀ ። ባደራራጊ ፥ ሰሎሞን ፡ ዘአስተጻብ(አ)አ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ኢዮአብ ፡ ኢፈርሀ ፡ እምኔሁ ። ተሳቢውንም ፡ ሲዘረዝር ፥ በሐውልት ፡ ግስ ፡ ዐብየ ፡ ሰሎሞን ፡ ዘጸንዐት ፡ መንግሥቱ ። በተገብሮ ፥ ጸድቀ ፡ ኢዮብ ፡ ዘይትነከር ፡ ትዕግሥቱ ። በማድረግ ፥ ተሞቅሐ ፡ ጳውሎስ ፡ ዘሰበኩ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወንጌለ ። ባስደራጊ ፥ ጽሙእ ፡ ጥቀ ፡ ዳዊት ፡ ዘአምጽ(እዎ)ኡ ፡ ሥዩማኒሁ ፡ ማየ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ ሐራ ። በተደራራጊ ፥ ሞተ ፡ ዔሊ ፡ ዘተቃተሉ ፡ ደቂቁ ፡ ምስለ ፡ ኢሎፍላውያን ። ባደራራጊ ፥ ሞአ ፡ ለዓለም ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአስተቃተለት ፡ ወንጌሉ ፡ ሰማዕተ ፡ ምስለ ፡ ዐላውያን ፡ ይላል ። የተሳቢውን ፡ ዘርፍና ፡ የዘርፉንም ፡ ዘርፍ ፡ ሲዘረዝር ፥ ዳዊት ፡ ዘየዐቅብዎ ፡ ደቀ ፡ ጽርሑ ፤ ብእሲ ፡ ዘኍልቈ ፡ ስመ ፡ ፊደሉ ፡ ሠላስ ፡ ይላል ።

፺፯ ፤ በባዕድ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ የሚዘረዝሩ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ፱ ፡ ናቸው ። ለ ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፤ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ስለ ፤ ምስለ ፡ ከ—ጋራ ፤ ኀበ ፡ መንገለ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ ለ ፡ ወደ ፤ እስከ ፡ በቊሙ ፡ ድረስ ፤ እም ፡ ከ ፤ ከመ ፡ እንደ ፤ መጠነ ፡ ያኽል ። እንበለም ፡ ለኒህ ፡ ለዘጠኙ ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ እየኾነ ፡ ከኢ ፡ ተደርቦ ፡ ይገባል ። ያገባበችም ፡ ዝርዝር ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ሔዋን ፡ ዘነግሠ ፡ ላቲ ፡ አምላክ ። አዳም ፡ ዘሞተ ፡ በእንቲአሁ ፡ እግዚእ ። መስቀል ፡ ዘተሰቅለ ፡ ቦቱ ፡ አምላክ ። ክርስቶስ ፡ ዘሞቱ ፡ ምስሌሁ ፡ ፈያት ። ማርያም ፡ እንተ ፡ ተፈነወ ፡ ኀቤሃ ፥ አው ፡ እስከኔሃ ፡ ገብርኤል ። ምጡቅ ፡ ውእቱ ፡ ሰማይ ፡ ዘመጽአ ፡ እምኔሁ ፡ ገብርኤል ። አርብዓ ፡ ዓመተ ፡ ነግሠ ፡ ዳዊት ፤ ዘነግሠ ፡ ከማሁ ፥ አው ፡ መጠኖ ፡ ሰሎሞን ። በቀሩትም ፡ አዕማድ ፡ እንዲህ ፡ ተዘርዝረው ፡ ይገባሉ ። ዳግመኛም ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ሳይገቡና ፡ ሳይዘረዝሩ ፥ አናቅጽ ፡ ብቻ ፡ ተዘርዝረው ፥ ድኅነ ፡ አዳም ፡ ዘሞቶ ፡ እግዚእ ፤ ከብረ ፡ መስቀል ፡ ዘተሰቅሎ ፡ አምላክ ፡ እያሉ ፡ አገባቦችን ፡ ያሰማሉ ። እንበለም ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ ሲኾን ፥ አዳም ፡ ዘኢተሰቅለ ፡ አምላክ ፡ እንበሌሁ ፥ አበ ፡ ሥጋነ ፤ አምላክ ፡ አ(ያ)ለርሱ ፡ ያልተሰቀለ ፡ አዳም ፡ የሥጋ ፡ አባታችን ፡ ነው ፡ ያሰኛል ። ይህ ፡ የበእንተ ፡ አፍራሽ ፡ ነው ፤ የቀሩትንም ፡ እንደዚሁ ፡ እያሰማማኽ ፡ አግባ ። የግልጠ ፡ ዘ ፡ ዐዋጅ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፺፰ ፤ ባዕድ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ነው ፤ በንባብ ፡ ባለቤቱን ፡ ባፈታት ፡ ተሳቢውን ፡ መስሎ ፡ ሲነገር ፥ ተሳቢና ፡ አንቀጽ ፡ አገባብ ፡ ይዘረዝራል ፤ አንቀጹን ፡ ዘርዝሮ ፡ ከተሳቢው ፡ እየተናበበ ፡ ሲነገር ፥ ዐይነቱ ፡ ወይም ፡ አርእስቱ ፡ ፫ ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ ተገብሮና ፡ ሐውልት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ካድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በገቢር ፡

አንቀጽ ፤ ከስደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይፈታል ። ፪ኛው ፡ ገቢር ፡
ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በድራጊ ፡ አንቀጽ ፤ ከስደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡
በስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይፈታል ። ፫ኛው ፡ ተደራራጊ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ከተደራራጊ ፡
ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፤ ከደራራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በደራራጊ ፡ አን
ቀጽ ፡ ይፈታል ።

፺፱ ፤ (፩ኛ) ፤ ወይን ፡ ትክልተ ፡ ገባእት ፡ ፈረየት ፡ እስካለ ÷ ገበራርት ፡ የተከሏት ፡
ወይን ፡ ዘለላን ፡ አፈራች ። ትክልት ፡ በንባቡ ፡ ወይንን ፡ ይመስላል ፤ ሲፈታ ፡ ግን ፡ አ
ገባቡና ፡ ዝርዝሩ ፡ የርሷ ፤ አንቀጹ ፡ የገባእት ፡ ነው ። ገባእት ፡ አድራጊ ÷ ወይን ፡ ተደ
ራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ናቸውና ፤ የተገብሮ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በገቢር ፡ አ
ንቀጽ ፡ ይፈታል ፡ ያልነው ፡ ይህ ፡ ነው ። ሐውልት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተናቦ ፡ በገ
ቢር ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ÷ ዳዊት ፡ ንጉሥ ፡ (አው) ፡ ነጋሢ ፡ እግዚአብሔር ፤ እግዜር ፡ ያነገ
ሠው ፡ ዳዊት ። ተገብሮ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከስደራጊ ፡ ተናቦ ፡ በስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤
መቅደስ ፡ ሕንጽተ ፡ ሰሎሞን ፡ ኪራምሀ ፤ ሰሎሞን ፡ ኪራምን ፡ ያሠራት ፡ መቅደስ ፡
ያሰኛል ። (፪ኛ) ፤ ገቢር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተናቦ ፡ በድራጊው ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፡
ኅብስት ፡ በላዒ ፡ ነዳይ ፤ ድኻ ፡ የሚበላው ፡ እንጀራ ። ከስደራጊውም ፡ ተናቦ ፡ በስደ
ራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ ኪራም ፡ ሐናጼ ፡ ሰሎሞን ፡ መቅደሰ ፤ ሰሎሞን ፡ መቅደስን ፡
ያሠራው ፡ ኪራም ፡ ያሰኛል ። (፫ኛ) ፤ የተደራራጊ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ÷ ከተደራራጊ ፡
ተናቦ ፡ በተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ ዳዊት ፡ ተጻባኤ ፡ አቤሴሎም ፡ ወልዱ ፤ ልጁ ፡
አቤሴሎም ፡ የተጣላው ፡ ዳዊት ። ከደራራጊም ፡ ተናቦ ፡ በደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤
ሰሎሞን ፡ ተጻባኤ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ኢዮአብ ፤ ዳዊት ፡ ከኢዮአብ ፡ ጋራ ፡ ያጣላው ፡
ሰሎሞን ፡ ያሰኛል ።

፻ ፤ ተሳቢውንም ፡ ሲዘረዝር ÷ ያ፫ቱ ፡ አዕማድ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከተሳቢው ፡ ጋራ ፡
ተናቦ ፡ እንዳንቀጹ ፡ ስልት ፡ ይፈታል ። የተገብሮ ፡ ሣልስ ÷ አብ ፡ ተሰባሔ ፡ ወልድ ፡
በደብረ ፡ ታቦር ፤ ልጁ ፡ በደብረ ፡ ታቦር ፡ የተገለጠ ፡ አብ ። የሐውልት ፡ ሳድስ ÷ ሰሎ
ሞን ፡ ጽኑዐ ፡ መንግሥት ፤ መንግሥቱ ፡ የጠና ፡ ሰሎሞን ። የገቢር ፡ ሣልስ ፤ ጳውሎስ ፡
ሰባኬ ፡ አርድእት ፡ ወንጌለ ፤ አርድእቱ ፡ ወንጌልን ፡ ያስተማሩ(ለት) ፡ ጳውሎስ ። ያስ
ደራጊ ፡ ሣልስ ÷ ዳዊት ፡ አምጻኤ ፡ ሥዩማን ፡ ማየ ፡ ሐራ ፡ ኢሰትየ ፡ እምኔሁ ፤ ሹማምቱ ፡
ወታደሮችን ፡ ውሃ ፡ ያስመጡለት ፡ ዳዊት ፡ ከርሱ ፡ አልጠጣም ። የተደራራጊ ፡ ሣልስ ÷
ዔሊ ፡ ተቃታሌ ፡ ደቂቅ ፡ ምስለ ፡ ኢሎፍላውያን ፤ ልጆቹ ፡ ከኢሎፍላውያን ፡ ጋራ ፡
የተዋጉ ፡ ዔሊ ። ያደራራጊ ፡ ሣልስ ÷ ክርስቶስ ፡ አስተቃታሌ ፡ ወንጌል ፡ ሰማዕተ ፡
ምስለ ፡ ዐላውያን ፤ ወንጌሉ ፡ ሰማዕታትን ፡ ከዐላውያን ፡ ጋራ ፡ ያጋደለች(ለት) ፡ ክርስ
ቶስ ። የተጸውዖ ፡ ስም ፡ ጊዮርጊሱ ፡ ሚካኤሉ ፡ እያሰኘ ፡ የማይዘረዘር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡
እንደ ፡ ሌላው ፡ ስም ፡ በተሳቢነት ፡ አይገባም ።

፻፩ ፤ አገባቦቹንም ፡ ሲዘረዝር ፡ ከተሳቢው ፡ ጋራ ፡ ተናቦ ፡ ነው ፤ ለን ፡ ሲዘረዝር ÷
ሔዋን ፡ ንግሥተ ፡ አምላክ ፤ አምላክ ፡ ለርሷ ፡ የነገሡ ፤ ወይም ፡ የነገሡላት ፡ ሔዋን ።
በእንተን ፡ ሲዘረዝር ÷ አዳም ፡ ምዉተ ፡ እግዚእ ፤ ጌታ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ የሞተ ፡ አዳም ። በን ፡

ሲዘረዝር፥መስቀል፡ስቁለ፡አምላክ፤አምላክ፡በርሱ፡የተሰቀለ፥ወይም፡የተሰቀለ በት። ምስለን፡ሲዘረዝር፥አምላክ፡ምዉተ፥አው፡መዋቴ፡ፈያት፤ወንበዶች፡ ከርሱ፡ጋራ፥ወይም፡ዐብረውት፡የሞቱ፡አምላክ። ኀበን፡እስከን፡ሲዘረዝር፥ማር ያም፡ፍኖተ፡ገብርኤል፡እምሰማይ፤ገብርኤል፡ከሰማይ፡ወደ፡ርሷ፥እስከ፡ርሷ፡የተ ላከ፡ማርያም። እምን፡ሲዘረዝር፥ሰማይ፡ምጹአ፥አው፡መጻኤ፡ገብርኤል፡ኀበ፡ ማርያም፤ገብርኤል፡ወደ፡ማርያም፡ከርሱ፡የመጣ፡ሰማይ። ከመን፡ሲዘረዝር፤ አልቦ፡ሰራቂ፡ቅሡፈ፡ክርስቶስ፤ክርስቶስ፡እንደ፡ርሱ፡የተገረፈ፡ሌባ፡የለም። መጠነን፡ሲዘረዝር፥ብዙኃት፡ዓመታተ፡ዳዊት፡ነጋሥያተ፥አው፡ንጉሣተ፡ሰሎ ሞን፤ሰሎሞን፡ርሳቸውን፡ያኽል፡የነገሡ፡የዳዊት፡ዘመኖች፡ብዙዎች፡ናቸው፡ በል። እንበለን፡ለኒህ፡ለዘጠኙ፡አፍራሽና፡አሉታ፡ስታደርግ፡እስካኹን፡በተነገሩቱ፡ ቅጽሎች፡ኢ፡ን፡ጨምር። ይህም፡አበ፡ሥጋነ፡አዳም፡ኢስቁለ፡አምላክ፤አምላክ፡ ያለርሱ፡ያልተሰቀለ፡አዳም፡ማለቱን፡ያሳያል፤በቀሩትም፡ኢ፡ን፡እየጨመርኽ፡ እንዲህ፡አግባ። ከዚህ፡የቀረውን፡የውስጠ፡ዘ፡ጠባይ፡በሳቢና፡በተሳቢ፡በሙሻ ዘር፡ክፍል፡ተመልከት።

፶፬፤ የቦታ፡የጊዜ፡የልክ፡አገባቦች፥የነዚህ፡የሦስቱ፡ባዕድ፡ቅጽልነት፤ አገባቦች፡እንደ፡ግልጠ፡ዘ፡ባለቤትን፥አናቅጽ፡ተሳቢን፡ያሳያሉና፤ስለዚህ፡ነው። የቦታ፡አገባቦች፤ወንሰግድ፡ውስተ፡መከን፡ኀበ፡ቆመ፡እግረ፡እግዚእነ። መከን፡ ኀበ፡ይትገበር፡መንገለ፡ይትገበር፡ውእደ፡ይትገበር፡መሢዕተ፡ቅዳሴ፡ቅዱስ፡ ውእቱ። በምድረ፡በድው፡ኀበ፡አልቦ፡ዕፅ፡ወማይ። የጊዜ፡አገባቦች፤ተዘርዉ፡ ሐዋርያት፡በዕለት፡አመ፡ተእኀዘ፡እግዚእነ። ይመጽእ፡መዋዕል፡አመ፡ይብሉ፡ ብፁዓት፡መከናት። የልክ፡አገባቦች፡ሲቀጸሉ፡ከአኃዝ፡ጥሬ፡ተቈጥረው፡እንደ፡ ተነገሩት፡ነው፡እንጂ፤ሌላ፡አነጋገር፡የላቸውም። የቦታና፡የጊዜ፡አገባቦች፡ባለ ቤታቸውን፡የሚመስሉ፡በዝርዝር፡(ቦቱ፡ቦቲ)፡ብቻ፡እንደ፡ኸነ፡አስተውል፤ ይህም፡እስካኹን፡በተነገሩቱ፡ይታወቃል። በባለቤትና፡በቅጽል፡መከከል፡ከባለ ቤቱ፡ዘርፍና፡ከዘርፉ፡ቅጽል፡በቀር፡ባዕድ፡ቃል፡አይገባም፤ይህም፡አምላከ፡ ሰማይ፡ምጡቅ፡ሕያው፡ማለቱን፤አምላክ፡ሕያው፡ዘሰማይ፤ወይም፡ተወሰነት፡ ሃይማኖት፡በጉባኤ፡ርትዕት፡አለማለቱን፡ያሳያል። ካንቀጽ፡ወዲያም፡ቅጽል፡እን ደዚሁ፡ይፈረቅቃል፤ይኸውም፡ዮሐንስ፡ሰበከ፡ወንጌላዊ፡እንደ፡ማለት፡ነው።

፶፭፤ የበቂና፡ያጸፋም፡ነገር፡እንደዚህ፡ነው፤ቅጽል፡ኹሉ፡ባለቤት፡ሲቀር፡ በባለቤት፡ፈንታ፡በቂ፡ተጠያቂ፥ወይም፡ወኪል፡ባለቤት፡አከል፡መኾኑ፡ካኹን፡ ቀደም፡በዊር፡ቃል፡ተነግሯል፡(ቍ፴፭)። በበቂነቱም፡ተሳቢና፡ዘርፍ፡ይኾናል፤ ቅጽልም፡ይቀጸልለታል። ተሳቢ፥ምንተ፡ይመስል፡ዘአጥመቀ፡በማይ፤ዜንውዎ፡ ለዮሐንስ፡ዘትሬእዩ፡ወዘትሰምዑ። ዘርፍ፥ወአንተኒ፡ሕፃን፡ነቢየ፡ልዑል፡ትሰ መይ፤ተጠምቀ፡ሰማያዊ፡በእደ፡ምድራዊ። ቅጽል፥ቅዱስ፡ኀያል፤ናዝራዊ፡ቅዱስ። ዐጸፋ፡የሚኾኑ፡ግን፡፬፡ብቻ፡ናቸው፤ደቂቅ፡ቅጽልና፡ዝርዝር።

፶፬ ፤ ከ፲ሩ ፡ መደብ ፡ ፬ቱ ፡ ሩቆች ፡ እነውእቱ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ መኾናቸው ፡ ባልታየ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ሲቀጸሉና ፡ ሲታጸፉም ፡ በማድረግ ፡ ተደራጊ ፣ በማስደረግ ፡ አስደራጊ ፣ ተደራጊ ፣ በማደራረግ ፡ ተደራራጊ ፡ እየኾኑ ፡ ይነገራሉ ። ይህም ፡ ተፈነወ ፡ ኢዮአብ ፡ ኀበ ፡ ሰብአ ፡ ኤዶምያስ ፣ ወውእቱ ፡ ቀተሎሙ ፡ አቅተሎሙ ፡ አስተቃተሎሙ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አንቀጽና ፡ ዘርፍም ፡ ሲታጠፍ ፣ ሰበከ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሎ ፣ አንቀጹን ፡ ወበውእቱ ፡ (ስብከት) ፡ ወይም ፡ ወበቱ ፡ ተሰብሐ ፤ ዘርፉንም ፡ ውእቱኒ ፡ (ክርስቶስ) ፡ ገብረ ፡ ሎቱ ፡ መንክራተ ፡ ይላል ። ተሳቢም ፡ ኹኖ ፡ በተደራጊነት ፡ ሲነገር ፣ ውእተ ፡ ይእተ ፣ ወይም ፡ በወራሹ ፡ ኪያሁ ፡ ኪያሃ ፡ ያሰኛል ። ቅጽልም ፡ ቢኾን ፡ ዐጸፋነት ፡ አይቀርበትም ፤ ወትቤሎ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሀበኒ ፡ እምውእቱ ፡ ማይ ። ብቻውን ፡ ሲነገር ፡ በቅጽልነቱ ፡ በቂ ፣ በደቂቅነቱ ፡ ዐጸፋ ፤ ከባለቤት ፡ ጋራም ፡ ሲነገር ፡ ጭብጥ ፡ ወይም ፡ ጨበጣ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። አንተኑ ፡ ስምዖን ፡ ወልደ ፡ ዮና ፤ አንተኬ ፡ ትሰመይ ፡ ኬፋ ። አንቲኒ ፡ ዓዲ ፡ እምሰአልኪዮ ። አንትሙ ፡ ዕደው ፡ አክብሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ እስመ ፡ እማንቱሂ ፡ ይወርሳ ፡ ክብረ ። ወከማሁ ፡ አንትንሂ ፡ አንስት ። አነ ፡ ዮሐንስ ፡ እኁክሙ ። ንሕነ ፡ አግብርቲከ ፡ ንሴብሐከ ።

፶፭ ፤ የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ደቂቆች ፡ እነዝኩ ፡ ዝክቱ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ መኾናቸው ፡ እንዳራቱ ፡ ቅርቦች ፡ በታየ ፡ ነገር ፡ ሲገቡ ፡ ነው ፤ ምስጢራቸው ፡ እማሬ ፡ ነውና ። ሞተኑ ፡ ዝኩ ፡ ሕፃን ፤ ዳኅንኑ ፡ ዝስኩ ፡ አቡክሙ ፤ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ዝክቱ ፤ ወዝክቱ ፡ ዝንቱ ። ዝ ፡ ዝንቱ ፡ የቅርብ ፡ ቅርብ ፤ ዝኩ ፡ ዝክቱ ፡ የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ዝኩ ፡ ዝንቱ ፡ ዝኮ ፡ ዘንተ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፣ ውእቱ ፡ ደብር ፤ ርኢ ፡ ውእተ ፡ ደብረ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ውእቱ ፡ የሚቀጸለው ፡ ወይም ፡ የሚያጽፈው ፡ ባለቤት ፡ ባይን ፡ የማይታይ ፡ የሩቅ ፡ ሩቅ ፡ ስውርና ፡ ድብቅ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ባይን ፡ ቀምሎ ፡ በጣት ፡ ጠንቍሎ ፡ የሚያዩትና ፡ የሚያሳዩት ፡ ነገር ፡ አይዶለም ።

፶፮ ፤ ውእቱ ፡ ኪያሁ ፡ ለሊሁ ፤ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ሲቀጸሉ ፡ ነገር ፡ ለማጽናት ፡ ይደጋግማሉ ፤ ውእቱ ፡ ሰማያዊ ፡ ወውእቱ ፡ ምድራዊ ፤ አንተ ፡ ሐማሚ ፡ ወመዋቲ ፡ ዘከመ ፡ ዕሪናከ ፡ ምስሌነ ፤ ወአንተ ፡ ኢሐማሚ ፡ ወኢመዋቲ ፡ ዘከመ ፡ ዕሪናከ ፡ ምስለ ፡ አብ ። ኪያከ ፡ አበ ፡ ኪያከ ፡ መጋቤ ፡ ወኪያከ ፡ ረዳኤ ። ለሊሁ ፡ ካህን ፡ ወለሊሁ ፡ በግዕ ፡ ወለሊሁ ፡ ምሥዋዕ ። ሲያጽፋም ፡ መልኀ ፡ ጴጥሮስ ፡ መጥበሕተ ፡ ኀጺን ፤ ወይእቲ ፡ ኮነቶ ፡ ለእዝነ ። ዘእንተ ፡ ርእሱ ፡ በግዕት ፡ ዕድሜ ፡ አኅጸረ ፤ ወኪያሃ ፡ በገነት ፡ ሰወረ ። ሰባኬ ፡ ብርሃን ፡ ዮሐንስ ፡ ስምዐ ፡ ኮነ ፤ ወለሊሁ ፡ ኢኮነ ፡ ብርሃነ ። መሀረ ፡ ክርስቶስ ፡ መጥምቀ ፡ ርእሰ ፡ እንዘ ፡ ለሊሁ ፡ ይሜጡ ፡ ርእሶ ፡ ያሰኛሉ ። ለሊሁ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ በባለቤት ፡ በዘርፍ ፡ በተሳቢ ፡ ዐጸፋ ፡ ይነገራል ፤ በባለቤት ፣ አብ ፡ ፈነወ ፡ ወልዶ ፡ ለከዊነ ፡ ሰብእ ፤ ወለሊሁ ፡ ኢተፈነወ ። ተፈነወ ፡ ወልዱ ፡ ለአብ ፡ ለከዊነ ፡ ሰብእ ፡ እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ምስሌሁ ፤ ወለሊሁሰ ፡ ኢኮነ ፡ ሰብአ ። በተሳቢ ፣ አብ ፡ ፈነዎ ፡ ለወልዱ ፤ ወለሊሁ ፡ ሰምዐ ፡ ወተአዘዘ ።

፶፯ ፤ ኵሉ ፡ ደምላይና ፡ ጠቅላይ ፡ የአኃዝ ፡ ጥሬ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለብዙም ፡ ለጥቂትም ፡ በጠቅላይነት ፡ ይቀጸላል ፤ ከንድ ፡ የወጣ ፡ ፱ም ፡ ፲ም ፡ ኵሉ ፡ ይባላል ። ኵሉ ፡

ፍጥረት ፥ ኵሉ ፡ ዓለም ፥ ኵሉ ፡ ትውልድ ፤ ወተሀውከት ፡ ኵላ ፡ ሀገር ፤ አንተ ፡ ወኵሉ ፡ ቤትከ ። ሲበቃም ፡ ኵሉ ፡ ዐረየ ፤ ኵሉ ፡ ይኄሊ ፡ ትካዘ ፡ ርእሱ ፤ ወኵሉ ፡ ከመ ፡ ልብስ ፡ ይበሊ ። ሲያጥፍም ፡ በሩቅ ፥ እመኒ ፡ ኵሎሙ ፡ ዐለዉከ ። በቅርብም ፡ ተሰብሐክሙ ፡ አ ፡ ሐዋርያት ፡ በሰቢከ ፡ ወንጌል ፤ ወኵልክሙ ፡ ሰማዕተ ፡ ኮንክሙ ፡ ይላል ። በሕቷቱና ፡ ዕራቁ ፡ ለባለቤት ፡ ሲቀርቡ ፡ ቅጽል ፥ ከባለቤት ፡ ሲርቁ ፡ ተሳቢ ፡ ይኾናሉ ፤ ዐጸፋነት ፡ ግን ፡ የላቸውም ፤ ከባለቤትም ፡ በይርቁ ፡ አፈታታቸው ፡ ከተለየ ፡ ተሳቢ ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይኾኑም ። ቅጽል ፥ አከ ፡ በእንተ ፡ እሉ ፡ በሕቲቶሙ ፡ ዘእስእል ፤ ኢይከውን ፡ ሥጋ ፡ በሕቲቱ ፡ መድኀኒተ ። ተጠምቀ ፡ በማይ ፡ ዕራቁ ፤ ኢትስተይ ፡ ማየ ፡ ዕራቆ ። ተሳቢ ፥ ኢይከውን ፡ ሥጋ ፡ መድኀኒተ ፡ በሕቲቶ ፤ ወአሦጡ ፡ ቀሣውቲሆሙ ፡ ዕራቆ ፤ ኢትቁም ፡ ዕራቀከ ።

፺፰ ፤ ከንቱ ፡ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ ይኾናል ፤ ቅጽል ፥ ከንቱ ፡ ንዋይ ፡ ይከውን ፡ ከመ ፡ ኢምንት ፤ ለአጽድቆ ፡ ሕልም ፡ ነገሮሙ ፡ ከንቱ ። በቂ ፥ እመ ፡ ኢጸመውከ ፡ በርትዕ ፡ ትረክብ ፡ ከንቶ ፤ እመ ፡ ኢኀደጉ ፡ ከንቶሆሙ ፡ (ጣያታቸውን) ። ተሳቢም ፡ ሲኾን ፥ ትነብር ፡ ምድር ፡ ከንቱታ ፤ ከንቱ ፡ ኹና ፡ ያሰኛል ። ርእስ ፡ (ርእሱ ፡ ሳ ፡ ሶሙ ፡ ሶን ፡ ስከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ) ፡ ርስ ፡ ራስ ፡ ባለቤት ፥ መክብበ ፡ ሕዋሳት ። ሲዘረዘርም ፡ ፍችው ፡ እንደ ፡ ውእቱና ፡ እንደ ፡ ለሊሁ ፡ ነው ፤ ለሊሁ ፡ ለነውእቱ ፡ እንዲቀጸል ፥ ይህም ፥ ውእቱ ፡ ርእሱ ፡ ይእቲ ፡ ርእሳ ፡ አንተ ፡ ርእስከ ፤ ሲፈታም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ባለቤቱ ፥ አንተ ፡ ራስኽ ፡ ባለቤትኽ ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ላሉት ፡ ይቀጸላል ። ለሌላ ፡ ስም ፡ ግን ፡ ዘርፍ ፡ ሳይዝ ፡ አይቀጸልም ፤ ይህም ፥ እብን ፡ ርእሰ ፡ ማእዘንት ፤ ኤጲስቆጶስ ፡ ርእሰ ፡ ካህናት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ የተደራጊ ፡ ተሳቢና ፡ ዐጸፋ ፡ ዘርፍ ፡ ይኾናል ፡ እንጂ ፥ ባለቤት ፡ አይኾንም ። ለሊከኑ ፡ ትንእድ ፡ ርእሰከ ፤ ክርስቶስኒ ፡ አኮ ፡ ርእሶ ፡ ዘንእደ ። ዘርፍ ፡ ሲኾን ፥ ትካዘ ፡ ርእሱ ፤ ምስማከ ፡ ርእሱ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲጨምር ፥ አድለወ ፡ ለርእሱ ፤ ዘመከረ ፡ ብኪ ፡ መከረ ፡ በርእሱ ፤ ይቤ ፡ በእንተ ፡ ርእሱ ፡ ይላል ።

ዝርዝር ።

፺፱ ፤ የዝርዝር ፡ ጠባይ ፡ ከአናቅጽ ፡ ጋራ ፡ ባ፩ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ በ፯ኛና ፡ በ፱ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተነግሯል ። ጥሬ ፡ ኹኖ ፡ ነበር ፡ ኹኖ ፡ አገባብም ፡ ኹኖ ፡ ባ፲ ፡ ባ፲ ፡ መደብ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ የሚዘረዘር ፡ ቃል ፡ ኹሉም ፡ ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተብሏል ። ስለ ፡ ንኡሳንም ፡ አናቅጽ ፡ ንኡስ ፡ ርባታ ፡ ይባላል ። ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ዝርዝሮች ፡ ብእሲታ ፡ ብእሲሁ ፥ ዛቲ ፡ ብእሲት ፡ ዝኩ ፡ ብእሲ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እየገቡ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ ይኾናሉ ፤ ሲፈቱም ፡ ይች ፡ ሴት ፡ ያ ፡ ሰው ፥ ወይም ፡ ሴትዮዋ ፡ ሰውዮው ፡ ያሰኛሉ ። ጥሬ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ይጨርሳል ፤ በካዕብ ፡ የሚጨርስ ፡ ጥሬ ፡ ዝርዝሩ ፡ እንደ ፡ ከንቱ ፡ ነው ፡ (ከንቶሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ን ፤ ከንቱከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ን ፡ የ ፡ ነ) ። በሣልስ ፡ በራብዕ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ የሚጨርስም ፡ እንደዚሁ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዝራል ፤ ብእሲ ፡ ብእሲሁ ፥ ደብተራ ፡ ደብተራሁ ፥ ቅዳሴ ፡ ቅዳሴሁ ፥ መሰንቆ ፡ መሰንቆሁ ። በሳ

ድስ ፡ የሚጨርስ ፡ ግን ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዝራል ፤ ብእሲት ፡ ቱ ፥ እም ፡ሙ ፥ ውሉድ ፡ ዱ ፥ ደቅ ፡ ቁ ፥ አዕይንት ፡ ቱ ፡ ቲሁ ፥ አርድእት ፡ ቱ ፡ ቲሁ ፥ አርዳእ ፡ ኡ ፡ ኢሁ ። አብ ፡ አቡ ፡ አቡሁ ። እድ ፡ እዱ ፡ እዴሁ ። ምግባር ፡ ሩ ፡ ሪሁ ። አገባቦችም ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዘራሉ ፤ ተውላጥ ፡ ጡ ፡ ጣ ፤ ኀበ ፡ ኀቤሁ ፡ ሃ ። በጭራሽም ፡ ዝርዝር ፡ የማያስገቡ ፡ አሉ ፡ (ዕር፲፫ ፡ ቍ ፡ ፲፱) ።

፳ ፤ ዝርዝር ፡ ዐጥፎና ፡ ጠቅሶ ፡ የሚያሳየው ፡ ፬ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ባለቤትና ፡ ተሳቢ ፡ ዘርፍና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ያንቀጽና ፡ የደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ዝርዝር ፡ ባለቤትን ፡ ሲያሳይ ፤ ቀተለ ፡ ቀቲለከ ፡ በእንቲአሃ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ብሎ ፥ ውእቱ ፡ አንተ ፡ ይእቲ ፡ እሙንቱ ፡ ማለትን ፡ ያሰማል ። የዐበይትና ፡ የንኡሳት ፡ አናቅጽ ፡ ዝርዝር ፡ በተደራጊና ፡ ባድራጊ ፡ በተደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። ፈጠሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአዳም ፡ ወረሰዮ ፡ እግዚአ ፡ ፍጥረት ። አምጽአ ፡ ሰሎሞን ፡ ለኪራም ፡ ወአሕነጸ ፡ መቅደሰ ። እመ ፡ ብዝኀ ፡ ስቴ ፡ ኮነ ፡ መስሐቴ ፡ ኢንኅሥሥ ፡ አብዝኖቶ ። እምከመ ፡ ኮነ ፡ እክል ፡ ዘያጸንዕ ፡ ሰብአ ፡ ርቱዕ ፡ ብልዐቱ ። የቀረውም ፡ የገቢር ፡ አንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ እንዲህ ፡ እየኾነ ፡ በተሳቢ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። የሐውልትና ፡ የተገብሮ ፡ የተጋብሮ ፡ አንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ በገባቦች ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ ለእመ ፡ መጽአ ፡ ዘይከብረከ ፡ ሲል ፥ እምኔከ ፤ ተአምሩ ፡ ከመ ፡ መጽሐፈ ፡ ክርስቶስ ፡ ትትለአከክሙ ፡ ሲል ፥ ለክሙ ፡ በኀቤክሙ ፤ ወተፈኒዎ ፡ ኢየሱስ ፡ ኀበ ፡ ሄሮድስ ፡ ተቃጸበ ፡ ሲል ፥ በቱ ፡ በላዕሌሁ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ያርእስትና ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ የሳቢ ፡ ዘርም ፡ ዝርዝር ፡ እንዲሁ ፡ ባገባብ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ።

፳፩ ፤ የተደራጊም ፡ ዝርዝር ፡ በምስለ ፡ ፈንታ ፡ ሲነገር ፥ መኑ ፡ የአምር ፡ ኅሊናሁ ፡ ለእግዚ ፡ ወመኑ ፡ ተማከሮ ። በአርእስትም ፥ ዐርከ ፡ ዘእንበይነ ፡ ከርሡ ፥ ለእመ ፡ አልብከ ፡ ውእቱ ፡ ይቀድም ፡ ተቃትሎተከ ፤ በውስጠ ፡ ዘም ፡ ይከውን ፡ ተቃታሊከ ፡ ያሰኛል ። ዳግመኛም ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሎች ፡ ሲዘረዘሩ ፡ ተሳቢ ፡ እየኾኑ ፡ በበዝና ፡ በእንዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈታሉ ። ይህም ፥ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወጽሙአከ ፡ ወዕሩቀከ ፡ ሲል ፤ ተርበኽ ፡ ተጠምተኽ ፡ ታርዘኽ ። ነቋረከ ፡ ትባእ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ሲል ፥ ፩ ፡ ዐይና ፡ ኹነኽ ። ኀደግዋ ፡ ለሀገር ፡ ርኅታ ፤ ከፍተው ፥ ወይም ፡ ክፍቷን ። አኅዝዎ ፡ ሕያዎ ፤ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፥ ደኅንኛውን ፥ ወይም ፡ ሳይሞት ፡ ያሰኛል ። ዝርዝሩ ፡ ካዕብ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ተሳቢና ፡ ባለቤት ፡ ያሳያል ፤ ይህም ፥ ሕያዉ ፡ ተንሥአ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ሕያው ፡ ኹኖ ፡ ሲሉት ፡ ተሳቢ ፥ ደገኛው ፡ ሲሉት ፡ ባለቤት ፡ ይኾናል ።

፳፪ ፤ ያ፫ቱ ፡ አዕማድ ፡ አርእስትና ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፥ የሳቢ ፡ ዘርና ፡ የጥሬ ፡ ዝርዝር ፡ በዘርፍ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። ተዐቅፉ ፡ ፈሪሳውያን ፡ በረፊቀ ፡ ክርስቶስ ፡ ምስለ ፡ ኃጥአን ፡ ወበበሊዖቱ ፡ ምስሌሆሙ ። ስንክሳር ፡ ያየድዐነ ፡ ዕለተ ፡ሞቶሙ ፡ ለሰማዕት ፡ ወዘከመ ፡ እፎ ፡ ተቀትሎቶሙ ። እሙነ ፡ ይኩን ፡ ዐርኩ ፡ ለንጉሥ ፡ ወጸሓፊሁኒ ፡ መልእክታተ ። ልዑላን ፡ ፍጥረታተ ፡ እግዚአ ፡ እሙንቱ ፡ መላእክት ፡ ወጥቀ ፡ ፍቁራኒሁ ። ዕጹብ ፡ ውእቱ ፡ ንብረተ ፡ ባሕታውን ፡ ገዳመ ፡ ወብልዐቶሙ ፡ አቍጽለ ። ወልደቱ ፡ ተዐውቀ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ዕጹብ ፡ ጥበበ ፡ ሰሎሞን ፡ ወመንክር ፡ ግብሩ ። ባለቤት ፡ ለገን

ዘቡ፡ ኹሉ፡ ዘርፍ፡ ስለ፡ ኾነ፥ በዘርፍ፡ ፈንታ፡ የገባ፡ ዝርዝር፡ የባለቤትም፡ ዐጸፉ፡ ይኾናል። ዐቢይ፡እግዚአብሔር፡ወብዙኅ፡ኀይሉ፡ ሲል፥ኀይሉ፡ርእሱ፡ ወይም ዚአሁ፡ይሰማበታል ። አርቆ፡ ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ኀደጉ፡አባሆሙ፡ወመሣግሪሆሙ፡ ቢል ፤ አቅርቦም፡ አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ፡ ቢል፥ዘርፉ፡ ዘመድ፡ ይኹን፡ እንጂ፡ ዐጸፉነቱ፡ ከዘርፍ፡ አይወጣም ።

፳፫ ፤ የገቢር፡ አንቀጽ፡ አርእስትና፡ውስጠ፡ ዘ፡ ሳቢ፡ ዘር፡ ከተሳቢ፡ ጋራ፡ሲና በቡ፡ ዘርፉቸው፡ በዘ፡ እንተ፡ እለ፡ይያያዛል ፤ አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡ ዘእግዚአብሔር ። ከዘርፍም፡ ጋራ፡ሲያያዙና፡ ሲናበቡ፡ ተሳቢያቸው፡ግእዝና፡ ኃምስ፡ሳብዕም፡ ኹኖ፡ ይነገራል። ሲያያዝ፥ በሊዖቱ፡ ለብእሲ፡ ኅብስተ ፤ ሲናበብ፥ በሊዖተ፡ ብእሲ፡ ኅብስተ፡ ይላል ፤ የቀሩትም፡ እንደዚህ፡ ናቸው ። በባለቤትና፡በተሳቢ፡በዘርፍ፡ፈንታ፡የገባ፡ ዝርዝር፡ በውእቱና፡ በኪያሁ፡ ይቀናል ፤ ውእቱንና፡ ኪያሁን፡ እስከኹን፡ በገባው፡ አስተውል። በሎ፡ በሎቱ፡ የሚቀኑም፡ ወሀበንና፡ መጠወን፡ የመሰሉ፡ አናቅጽ፡ አሉ ፤ የገቢር፡አናቅጽ፡ አርእስትና፡ውስጠ፡ ዘ፡ ሳቢ፡ ዘር፡ ተዘርዝረውና፡ ዐርፈው፡ ሲስቡ፡ በኪያሁ፥ሲናበቡ፡ግን፡በዚአሁ፡ ይቀናሉ። የቀሩትም፡ አዕማድ፡ ዝርዝሮች፡ በሚሰማሟቸው፡ ደቂቅ፡ አገባቦች፡ ይቀናሉ። በዘርፍ፡ ፈንታም፡ የሚነገር፡ ከነዚ አሁ፡ ተናበ፡ በርሳቸው፡ ይቀናል ።

፳፬ ፤ ከ፩ኛው፡ ዐምድ፡ ከቦዝ፡ ስለ፡ ባለቤትም፡ ዐጸፉ፡ ከሚነገሩ፡ ዝርዝሮች፡ በቀር፡ የቀሩቱ፡ በለ፡ ይገጥማሉ ። የተጋጠሙቱ፡ አናቅጽና፡ተሳቢ፡ ቢኾኑ፡ ሳቢና፡ ተሳቢ ፤ ዘርፍና፡ ባለቤት፡ ቢኾኑ፡ ግን፡ ጠቃሽ፡ ተጠቃሽ፡ ይባላሉ ። ደቂቅ፡ አገባ ብም፡ በለ፡ ሲጋጠም፡ እንደዚሁ፡ ጠቃሽ፡ ተጠቃሽ፡ነው ። በአንቀጽ፡ ዝርዝር፡ የ ሚሳብ፡ ለ፡ ሳቢው፡ ገቢር፡አንቀጽ፡ቢኾን፡ በልማዳዊ፡ዐማርኛ፡ ይፈታል ፤ ተገብሮ፡ ቢኾን፡ ግን፡ በሚሰማሙቱ፡ደቂቅ፡አገባቦች፡ ይፈታል። ተገሐሣ፡ ለመዐት ፤ ከቍጣ፡ ራቅ። አፍጥን፡ ተግሕሦታ፡ ለእከይ ፤ ከክፉት፡ ፈጥነኽ፥ወይም፡ ቶሎ፡ ብለኽ፡ ራቅ። ዮ፡ ያ፡ ዮሙ፡ ዮን ፤ እኒህ፡ ዝርዝሮች፡ በለ፡ በሎቱ፡ በሚቀኑ፡ አናቅጽ፡ ዝርዝር፡ ላይ፡ እየተጨመሩ፡ በኪያሁ፡ ሃ፡ሆሙ፡ ሆን፡ ፈንታ፡ይነገራሉ ፤ ስማቸውም፡ ድርብ፡ ዝርዝር፡ ይባላል ። ሀበኒዮ፥ ሀቦሙያ፥ ጸግዉኒያ ፤ ሀበኒዮሙ፥ ዘወሀበኒዮን ።

፳፭ ፤ የአኃዝ፡ ዝርዝር፥ የጅምላው፡ በቦታው፡ ተነግሯል፡ (ቍ፻፳፱) ፤ የተራ ውም፡ ይህ፡ ነው ። ቀዳሚሁ፡ ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን ፤ ቀዳሚከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን፡ የ፡ ነ። ቀዳ ሚቱ፡ ታ፡ ቶሙ፡ ቶን ፤ ቀዳሚትከ፡ ኪ ። ዳግሙ፡ ዳግምቱ ፤ ሣልሱ፡ ሣልስቱ፡ እያ ሰኘ፡እስከ፡ ዓሥር፡ ዓሥርት፡ ይዘረዘራል ። ዝርዝሩም፡ ለአካል፡ ለነገር፡ ለጊዜ፡ ለክ ፍል፡ ይኾናል ፤ ለአካል፡ ሲኾን፥ወፅአ፡ ካልኡኒ ። ለነገር፥ ሣልስከ፡ ዝንቱ ። ለጊዜ፥ ሣልሰሙ፡ ዮም ። ለክፍል፥ ሣልስትኪ፡ በብድብድ፡ ወበረኃብ፥ ወሣልስትኪ፡ በኵ ናት ። የኹሉም፡ ዝርዝር፡ በቦታው፡ ተነግሯል፡ (ቍ፻፴፫) ።

፪ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ አገባብ፥የዘርና ፡ የነባር ፡ ሕንባብ፥ወይም ፡ ያገባቦች ፡ አገባብና ፡ ፍች፥ ፫ኛውን ፡ ክፍል ፡ መልሶ ፡ እየዘረዘረ ፡ የሚተች ። አገባብ ፡ ሲባል ፡ ኹሉም ፡ የዝ ርዋን ፡ ቃላት ፡ ስብሳቢ ፡ ነው ፤ በተለየ ፡ ግን ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ በአናቅጽ ፡ ብቻ፥ንኡስ ፡ አገባብ ፡ በአናቅጽና ፡ በቅጽል ፥ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ በጥሬ ፡ ወይም ፡ በብትን ፡ ይገባል ፤ ብትንና ፡ ጥሬ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነው ።

፲፱ኛ ፡ ዕርከን ።

ዐበይት ፡ አገባቦች ።

፹፮ ፤ እስመ ፤ ና ፡ ስለ ፡ እንደ ፡ ይኾናል ። ና ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘ ንድና ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ በጽድቅ ፡ በሉታ ፡ ይገባል ፤ በኋላ ፡ ኹኖ ፡ የፊቱን፥በፊትም ፡ ኹኖ ፡ የኋላውን ፡ ያስረዳል ። በኀላፊ፥ኢያምሠጠ ፡ አዳም ፡ እምኵነኔሁ ፡ ለእግዚአብ ሔር፥እስመ ፡ በልዐ ፡ እምዕፀ ፡ ዘኢአዘዞ ፡ ይብልዖ ። ወይም፥እስመ ፡ ኢዐቀበ ፡ ትእዛዞ ፡ ለእግዚአብሔር ፤ ተወክፈ ፡ አዳም ፡ በድልወት ፡ ፍትሐ ፡ ሞተ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ፡ እም እግዚኡ ። በትንቢት ፡ ሲገባ፥ሰማዕት ፡ ኢይፈርሁ ፡ ሞተ ፡ ሥጋ ፤ እስመ ፡ ይሬእይዋ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ በዐይነ ፡ ተስፋ ። በዘንድ ፡ ሲገባ ፡ በነባር ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ጻድቃን ፡ ይብልዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ እንዘ ፡ ያመጽኡ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ መከራ ፡ ሥጋ ፡ ኄር ፡ ውእቱ ፤ እስመ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዝ ፡ መከራ ፡ ሕይወተ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ሲል ፥ ይህ ፡ መ ከራ ፡ የነፍሳቸው ፡ ሕይወት ፡ ይኾን ፡ ዘንድ ፡ (እንዲኾን ፡ ሊኾን) ፡ ነውና ፡ ያሰኛል ። በነባር ፡ ሲገባ፥ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ይትዔገሡ ፡ መከራ ፤ እ ስመ ፡ ውእቱ ፡ አርአያሆሙ ። ወይም ፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ዛቲ ፡ ዓለም ፡ ዘትነብር ፡ ለዓለም ፤ ይሬእይዋ ፡ ጻድቃን ፡ ከመ ፡ እዳው ። እስመ ፡ ና ፡ በተባለበት ፡ ኹሉ ፡ ስለ ፡ ይሰማማ ዋል ፤ በተለየ ፡ ግን ፡ ስለና ፡ እንደ ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በነባር ፡ ይገባል ። ይህም ፡ ተሠ ገወ ፡ ቃል ፥ እስመ ፡ ተዋረደ ፡ አዳም ። አዳም ፡ ስለ ፡ ተዋረደ ። እሙን ፡ ነገር ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፤ እንደ ፡ መጣ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ወርቀ ፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡ ውእቱ ፡ ሲል ፥ ንጉሥ ፡ ነውና ፥ ንጉሥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ንጉሥ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ተብሎ ፡ በሦስቱም ፡ ይፈታል ። አንዳንድ ፡ መምህራን ፡ ፬ኛ ፡ ብሎ ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ ፤ በስለና ፡ በና ፡ በ፪ቱ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ፡ እንጂ፥ መደበኛ ፡ አይዶለም ። በሦስቱ ፡ ግን ፥ ምእተ ፡ ምክዕቢተ ፡ የዐስዮሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ለጻ ድቃኒሁ ፡ እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ተወክፉ ፡ መከራ ፤ ተመንደቡሂ ፡ ወሐሙ ፤ ዓዲ ፡ ሰ ቀሉ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ምስለ ፡ ፍትወት ፡ እያሰኘ ፡ በዋዌ ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ አንቀጽ ፡ ይወርዳል ፤ እስከ ፡ ፫ም ፡ ማለት ፡ የሰዋስው ፡ እንጂ ፡ የመጽሐፍ ፡ አይዶለም ። እስመ ፡ እንደ ፡ ተ ብሎ ፡ መፈታቱ ፡ በከመ ፡ ቦታ ፡ እየገባ ፡ ስለ ፡ ተገኘ ፡ ነው ። ዳእሙ ፡ በባሕቱ ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ ብቻ ፡ ተብሎ ፡ እንዲፈታ ። ንኡስ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በትን ቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ እኮ ፡ ቢያ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩም ፡ ደስታና ፡ ሐዘን ፡

አንክሮ ፡ ነው ። እስመ ፡ ሖረ ፤ ኼደ ፡ እኮ ፥ ኼደ ፡ ቢያ ። እስመ ፡ የሐውር ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። እስመ ፡ ርኢክኒሁ ፡ አመንክኒ ፤ አይተኸ ፡ እኮ ፥ አይተኸ ፡ ቢያ ። በነባርም ፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ አኀዙ ፡ ሠሪዐ ፡ ዜና ፡ ሲል ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ።

፫፯ ፤ አኮኑ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ።   አኮኑ ፡ በገባብነቱ ፡ አስረጅ ፡ ነውና ፥ እንደ ፡ እስመ ፡ በኀላፊ ፡ በትንቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ ና ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ፪ኛም ፡ እስመ ፡ ና ፡ በተባለበት ፡ ስለን ፡ እንዲደርብ ፥ አኮኑም ፡ በገባብነቱ ፡ ና ፡ ሲባል ፥ በንቀ ጽነቱ ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ ኑ ፡ ሁ ፡ ስላለበት ፡ ነውና ፡ አይዶለምን ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ይፈ ታል ። ይህም ፡ ገደፎሙኑ ፡ እግዚ ፡ ለሕዝቡ ፥ ሐሰ ፤ አኮኑ ፡ አነ ፡ እስራኤላዊ ። አኮኑ ፡ በፋሲካነ ፡ ተሰቅለ ፡ ክርስቶስ ። አኮሁ ፡ ነፍስ ፡ ተዐቢ ፡ እምሲሲት ፡ ባለው ፡ ይታወ ቃል ፤ አኮኑ ፡ አገባብ ፡ መባሉ ፥ የኋሊትም ፡ ተሰቅለ ፡ አኮኑ ፡ እያለ ፡ ማሰሪያ ፡ ማስ ጣሉ ፡ በሰዋስው ፡ እንጂ ፥ በመጽሐፍ ፡ አይዶለም ፤ በመጽሐፍስ ፡ ከኑ ፡ በቀር ፡ አኮ ፡ አገባብ ፡ ተብሎ ፡ አይጠራም ። ያንቀጽነቱንም ፡ አሉታና ፡ አፈታት ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተመልከት ፡ (ቍ፺፫) ።   አምጣነ ፡ ደግሞ ፡ ቅጽል ፡ ሲኾን ፡ ባገባብነቱ ፡ ና ፡ ይኾ ናል ፤ ይኸውም ፡ በሰዋስውና ፡ በቅኔ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በመጽሐፍ ፡ እንደ ፡ አኮኑ ፡ ነው ። እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ና ፡ ለመኾን ፡ በኀላፊና ፡ በነባር ፡ ሲገቡ ፡ በጽ ንዕ ፡ ይፈታሉ ፤ ይህም ፡ ቀንአ ፡ ሰይጣን ፡ ላዕለ ፡ አዳም ፤ እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ እመ ፡ ዐቀበ ፡ ትእዛዘ ፡ ፈጣሪሁ ፡ ኢይመውት ፡ ለዓለም ፤ አይሞትም ፡ ነበርና ። ኢአም ንዎ ፡ አይሁድ ፡ ለዘዕዉሩ ፡ ተወልደ ፡ ከመ ፡ ተፈወሰ ፤ እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ ዕዉር ፡ ውእቱ ፤ ዕውር ፡ ነበረና ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፫፰ ፤ በእንተ ፤ በይነ ፤ እንበይነ ።   እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ ሲኾኑ ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርገው ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። ንወድሳ ፡ ለማ ርያም ፡ በእንተ ፡ ዘተወልደ ፡ እምኔሃ ፡ እግዚእነ ፤ ሞተ ፡ ክርስቶስ ፡ በይነ ፡ ዘሞተ ፡ እን በይነ ፡ ዘሞተ ፡ አዳም ። ምስጢራቸውም ፡ እንደ ፡ ከመ ፡ አንጻርነት ፡ ነው ። ደቂቅ ፡ አገ ባብም ፡ ሲኾኑ ፥ በእንተ ፡ ስለ ፡ በ ፡ ይኾናል ፤ ስለ ፡ የበኀ ፥ በ ፡ የከፋ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ይሁዳ ፡ ወበእንተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ስለ ፡ ይሁዳና ፡ ስለየሩሳሌም ፥ በይሁዳና ፡ በየሩሳሌም ፡ ላይ ፡ ማለት ፡ ነውና ። ን ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ፥ ደስ ፡ ይበለው ፡ ብሎ ፥ ደስ ፡ ይበለው ፡ ሲል ፤ ደስ ፡ አይበለው ፡ ብሎ ፥ ደስ ፡ አይበ ለው ፡ ሲል ፡ ይኾናል ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፡ በእንተ ፡ አዳም ፤ አዳምን ፡ ደስ ፡ ይበለው ፡ ብሎ ፤ እምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ አስተዳሎከ ፡ ስብሐተ ፡ በእንተ ፡ ጸላኢ ፤ ዲያብ ሎስን ፡ ደስ ፡ አይበለው ፡ ብሎ ። ሲዘረዘርም ፥ በእንቲአሁ ፡ ሃ ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ የር ሱን ፡ ነገር ፥ በርሱ ፡ ላይ ፡ በርሱ ፡ ምክንያት ፡ እያሰኘ ፡ እንዳርእስቱ ፡ ይፈታል ። በይነ ፡ በ ፡ እያጋነነው ፡ ሳያጋንነውም ፥ እንበይነ ፡ ብቻውን ፡ ኹኖ ፡ ፪ቱም ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። በበይነ ፡ ዝንቱ ፥ በይነ ፡ ምንት ፥ እንበይነ ፡ ምጂት ።

፫፱ ፤ ህየንተ ፤ ተውላጠ ፤ ፍዳ ፤ በቀለ ።   እነዚህ ፡ ፬ቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ ሲኾኑ ፥ ከበቀለ ፡ በቀር ፡ ፫ቱ ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርገው ፡ ህየንተና ፡ ፍዳ ፡ በኀላፊ ፥ ተውላጠ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ እየገቡ ፡ ኹሉም ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። ህየንተ ፡ ዘገብሩ ፡

ግንፋለ ። ተውላጠ ፡ ዘይሴሰይ ። ተወክፈ ፡ አዳም ፡ ፍትሐ ፡ ሞት ፡ ፍዳ ፡ ዘአበሰ ። በቀለ ፡ ደግሞ ፡ በቁም ፡ ቀሪነቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ስለ ፥ እንደ ፡ ይኾናል ፤ ብፁዕ ፡ ዘይትቤቀለኪ ፡ በቀለ ፡ ተበቀልክነ ፤ ስለ ፡ ተበቀልሽን ፥ እንደ ፡ ተበቀልሽን ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ ህየንተ ፡ ስለ ፥ ፈንታ ፥ እንደ ፡ ይኾናል ፤ በዋጋ ፡ በለውጥ ፡ በካሳ ፡ ይገባል ። ስለ ፡ ሲኾን ፥ ይሙት ፡ ህየንተ ፡ ሕዝብ ። ፈንታ ፥ ፈደዩኒ ፡ እኪተ ፡ ህየንተ ፡ ሠናይት ። ተቀንየ ፡ ያዕቆብ ፡ ህየንተ ፡ ራሔል ። እንደ ፡ ሲኾን ፥ አ ፡ እግዚአ ፡ አሕመልምል ፡ ሊተ ፡ ነፍስየ ፡ ህየንተ ፡ ዕፅ ፡ ትክልት ፡ ማእከለ ፡ ገነት ። ሲዘረዘርም ፡ ህየንቴሁ ፡ ሃ ፤ በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ ያሰኛል ። ተውላጠም ፡ ለውጥነት ፡ ባለው ፡ በብትን ፡ እየገባ ፡ ስለ ፡ ይኾናል ፤ ተውላጠ ፡ ዝ ፥ ስለዚህ ። ሲዘረዘርም ፡ እንደ ፡ ጥሬነቱ ፡ ተውላጡ ፡ ጣ ፡ ብሎ ፡ ለውጡ ፡ ልዋጩ ፡ ያሰኛል ። ፍዳም ፡ በብትን ፡ ሲገባ ፡ ስለ ፡ ይኾናል ፤ ፍዳ ፡ ወይን ፡ ይስተይ ፡ ማየ ፡ ዝናም ፤ ስለ ፡ ወይን ፥ በወይን ፡ ብድር ፥ ወይም ፡ ፈንታ ።

፸ ፤ ኀበ ፤ መንገለ ፤ ውእደ ። እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ ሲኾኑ ፡ ዘንድ ፡ የ ፡ ይኾናሉ ። ዘንድ ፡ ሲኾኑ ፡ በዘማች ፡ በነባር ፡ ያሳስራሉ ፤ ይህም ፡ ተመዊአቱ ፡ ለንጉሥ ፡ ይከውን ፥ ወይም ፡ ውእቱ ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ውእደ ፡ ኢፈድፈደ ፡ ሰራዊቱ ፤ ካልበዛ ፡ ዘንድ ፡ ይኾናል ፥ ወይም ፡ ነው ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። የ ፡ ሲኾኑ ፡ ግን ፡ የቦታ ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸውና ፤ በ፬ኛ ፡ ክፍል ፡ ተነግረዋል ፡ (ቍ፻፲፮) ። የቦታም ፡ ቅጽሎች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ፰ ፡ የቦታ ፡ አገባቦች ፡ ይሰማሟቸዋል ። ፩ኛ ፤ ኀበ ፡ መንገለ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ ለ ፡ ወደ ፡ ሲኾኑ ፥ ውእደ ፥ ወደ ፡ ለመባል ፡ መደበኛ ፡ አገባብ ፡ ነውና ። ፪ኛ ፤ እንተ ፡ በ ፡ ሲኾን ። ፫ኛ ፤ በ ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ሲኾን ። ፬ኛ ፤ እም ፡ መነሻ ፡ ሲኾን ። ፭ኛ ፤ እስከ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾን ፤ የ ፡ ለሚኾን ፡ አገባብ ፡ እነዚህ ፡ ፭ቱ ፡ እየተሰማሙት ፡ ሲነገር ፡ ፍችው ፡ ይበዘበዛል ። ይህም ፥ የሐውሩ ፡ አግብርት ፡ እምኀበ ፡ ሀለዉ ፡ መንገለ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፥ ውእደ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፥ እንተ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፥ ውስተ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፥ ለኀበ ፡ ሀሎ ፥ እስከ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ እግዚአሙ ፤ ባሮች ፡ ካሉበት ፡ ጌታቸው ፡ ወዳ ፥ እስካለበት ፡ ይኼዳሉ ። ይሄልዉ ፡ አግብርት ፡ እንተ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፥ በኀበ ፡ ሀሎ ፡ እግዚአሙ ፤ ባሮች ፡ ጌታቸው ፡ ባለበት ፡ ይኖራሉ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ በ ፡ እም ፡ እንተ ፡ በየምስጢራቸው ፡ ሲሰማሙት ፥ አልቦ ፡ በኀበ ፡ ኢይከብር ፡ ነቢይ ፤ የማይከብርበት ። በ ፡ ብሔር ፡ እምኀበ ፡ ይወፅእ ፡ ብሩር ፤ የሚወጣበት ። ኢየአምር ፡ እንተ ፡ ኀበ ፡ ይመጽእ ፡ ኀጢአት ፤ የሚመጣበትን ፡ ያሰኛል ። የቦን ፡ ዝርዝር ፡ በን ፡ ከን ፡ ወደን ፡ ማምጣታቸው ፡ የቦታ ፡ ቅጽሎች ፡ ሲኾኑ ፡ ነው ፤ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ቀደላ ። ኀበ ፡ ተለይቶ ፡ በትንቢትና ፡ በደጊም ፡ ሲገባ ፥ ሲ ፡ ሲ ፡ ሳ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ ስ ፡ እየ ፡ እየ ፡ እያሰኘ ፡ በእንዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈታል ፤ ሰሎሞን ፡ ኀበ ፡ ኀበ ፡ ይነውም ፡ ይከሥት ፡ ዐይኖ ፡ ሲ ፡ ሲ ፤ ኀበ ፡ ኀበ ፡ ይነቅሀስ ፡ ይከድኖ ። ማየ ፡ አይኅ ፡ እስከነ ፡ አርብዓ ፡ መዋዕል ፡ ኀበ ፡ ኀበ ፡ ይመልእ ፡ ሖረ ፡ እየ ፡ እየ ፤ ወእምድኅሬሁሰ ፡ ኀበ ፡ ኀበ ፡ ይነትግ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ ፫ቱ ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፥ አጠገብ ፡ ይኾናሉ ። አሐውር ፡ ኀበ ፡ አብ ፤ ነበረ ፡ ኀበ ፡ ዐዘቅት ። ሖሩ ፡ መንገለ ፡ መስዕ ፤ ኢታቅሞ ፡ መንገሌከ ። እቱ ፡ ውእደ ፡ ሕዝብከ ፤ በውእደ ፡ ማየ ፡ ባሕር ፥ አጠገብ ። በተለየ ፡ ግን ፡ ኀበ ፡ በአካል ፡ ሲገባ ፡ ዘንድ ፤ መንገለ ፡ ወገን ፡ ይኾናል ፤ እንተ ፡

ሀለወት ፡ ጎበ ፡ አብ ። ኢኮነ ፡ አምላከ ፡ እመንገለ ፡ እሙ ፤ አላ ፡ እመንገለ ፡ አቡሁ ። ሲዘረዘሩም ፡ ጎቤሁ ፡ ሃ፣ መንገሌሁ ፡ ሃ፣ ውእደሁ ፡ ሃ፣ ወይም ፡ ውእዱ ፡ ዳ ፡ ያሰኛሉ ፤ ከጎበና ፡ ከመንገለ ፡ በቀር ፡ የውእደ ፡ ዝርዝር ፡ አልተለመደም ።

፫፩ ፤ እንዘ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ።　ሲ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ እየ ፡ ቻልታ ፡ ይኾናል ። ሲ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ ሲኾን ፡ በነባር ፡ በዘማች ፡ ከዚያውም ፡ በትንቢት ፡ በጽድቅ ፡ ባሉታ ፡ ይገባል ፤ ከሀሎና ፡ ከሀለወ ፡ በቀር ፡ በትንቢት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በኀላፊ ፡ አይገባም ። ይህም፣ እንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ኢትበልዑ ፡ ንበልዕ ፤ ሲበሉ ፡ ሳትበሉ ፡ ስንበላ ። እንዘ ፡ ውእቱ ፤ ሲኾን ፡ ሲኖር ፡ ሳለ ። እንዘ ፡ ሀሎ ፡ በ ፡ አልበ ፡ አከ ፤ ሳለ ፡ ሳይኖር ፡ ሳይኾን ። ዖደ ፡ አድያመ ፡ ዮርዳኖስ ፡ እንዘ ፡ ይጸርሕ ፤ እየጮኸ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ቻልታም ፡ ሲኾን፣ ሞተ ፡ እንዘ ፡ የሐምም፣ ታሞ ፤ ተቀብረ ፡ እንዘ ፡ ይመውት፣ ሙቶ ፡ ያሰኛል ። ሲ ፡ ስ ፡ እየ ፡ በሚኾንበት ፡ ቻልታነትን ፡ ይደርባል ፤ ይህም ፡ እንዘ ፡ ይበልዕ፣ ሲበላ ፡ በልቶ ፤ እንዘ ፡ ትበልዕ፣ ስትበላ ፡ በልተኽ ፤ ጸርሐ ፡ እንዘ ፡ ይብል፣ ሲል ፡ እያለ ፡ ብሎ ፡ ማሰኘቱን ፡ ያሳያል ።

፫፪ ፤ መጠነ ፤ አምጣነ ፤ ዐቅመ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ።　ቀጽልነታቸው ፡ በንደኛው ፡ ምዕራፍ ፡ መጨረሻ ፡ በ፻፴፬ ፡ ተነግሯል ። አገባብም ፡ ኹነው ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ሲገቡ፣ ያኽል ፡ ስለ ፡ እንደ ፡ ይኾናሉ ። ፫ቱ ፡ ኹሉ ፡ ጥሬ ፡ ዘሮች ፡ ናቸው ፤ አምጣነም ፡ የመጠነ ፡ ብኸ ፡ ነው ፤ ዘይቤያቸው ፡ ልክ ፡ መጠን፣ ፍቻቸው ፡ ያኽልና ፡ ስለ ፡ እንደ ፤ ምስጢራቸው ፡ ስፍርና ፡ ቍጥር ፡ ግምት ፡ ስለ ፡ ኾነ፣ ልኩና ፡ መጠኑ ፡ ስፍሩና ፡ ቍጥሩ ፡ በታወቀና ፡ ባልተወቀ ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ይገባሉ ። በኀላፊ፣ መጠነ ፡ ጸለይኩ ፡ በሕይወትየ ። በትንቢት፣ አምጣነ ፡ ትበልዕዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ኅብዝት ፤ ይህን ፡ ኅብዝት ፡ የምትበሉት ፡ ያኽል፣ ወይም ፡ በምትበሉት ፡ ልክ ፤ ስለምትበሉት፣ እንደምትበሉት ፡ መጠን ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ዐቅመ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ኀደረ ፡ ፍቅረ ፡ ቃል ፡ ወሕይወቱ ፤ ያደረበት ፡ ያኽል፣ ባደረበት ፡ ልክ ፤ ስላደረበት ፡ እንዳደረበት ፡ መጠን ። በአንጻራቸውም ፡ ከማሁ ፡ ፈድፋደ ፡ ሲከተሉ ፤ በአምጣነ ፡ ይነፍኀ ፡ ነፋስ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ከማሁ ፡ ይፈደፍድ ፡ ጽንዖሙ ። አምጣነ ፡ ይከልአሙ ፡ ውእቱ ፡ ፈድፋደ ፡ ይነግሩ ፡ ሎቱ ፡ እያለ ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ። አምጣነ ፡ ተለይቶ ፡ በእንዘ ፡ ቦታ ፡ እየገባ ፡ ሳ ፡ ይኾናል ፤ ይህም፣ ወባሕቱ ፡ እብል ፡ አምጣነሰ ፡ ሕፃን ፡ ውእቱ፣ ሕፃን ፡ ኹኖ ፡ ሳለ ። አምጣነ ፡ ሀሎ ፡ መርዓዊ ፡ ምስሌሆሙ፣ ሳለ ። ኢይክል ፡ ሰብእ ፡ ሐይወ ፡ አምጣነ ፡ ኢይበልዕ ፡ ወኢይሰቲ ፤ ሳይበላ ፡ ሳይጠጣ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ና ፡ ሲኾን ፡ እስመ ፡ በገባበት ፡ ይገባል ፤ አገባቡም ፡ ከእስመና ፡ ከአኮኑ ፡ ጋራ ፡ ቀድሞ ፡ ተነግሯል ። መጠነ ፡ ደግሞ ፡ ተለይቶ ፡ የሩቁን ፡ በቅርብ ፡ የቅርቡን ፡ በሩቅ፣ ያንዱን ፡ በብዙ ፡ የብዙውን ፡ ባንድ፣ ዘርዝሮም ፡ ሳይዘረዝርም ፡ ውጥን ፡ ይጨርሳል ። የሩቁን ፡ በቅርብ ፡ ሲወጥን፣ አ ፡ ዳዊት ፡ ንግሥ ፡ ሰሎሞን ፡ መጠነ ፡ አንተ ፡ ላዕለ ፡ እስራኤል ፤ አንተ ፡ የነገሥከውን ፡ ያኽል ። የቅርቡን ፡ በሩቅ ፡ ሲወጥን፣ ሰሎሞን ፡ ነግሥከ ፡ መጠነ ፡ አቡከ ፡ ላዕለ ፡ እስራኤል ። በቀረውም ፡ ሰበከ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወንጌለ ፡ መጠነ ፡ ሙሴ ፡ አሪተ ። ኢትሬኢኑ ፡ መጠነ ፡ ይበልዕ ፡ ወይሰቲ ፤ እንዲበላና ፡ እንዲጠጣ ፡ እያሰኘ ፡ ከመ ፡ በገባበት ፡ ይገ

ባል ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ ከመ ፡ በገባበት ፡ እየገቡ ፡ እንደ ፡ ይኾናሉ ፤ ባፈታ ታቸውም ፡ ምስጢራቸውን ፡ አይለቁም ።

፳፫ ፤ ከመ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። እንደ ፡ ዳ ፡ ዲ ፡ ድ ፡ ይኾናል ። በ ፡ ዘ ፡ እያጋን ኑት ፡ ሳያጋንኑትም ፥ ከማሁ ፡ አንጻር ፡ እየኾነው ፡ ሳይኾነውም ፡ በኀላፊና ፡ በትን ቢት ፡ ይገባል ፤ ባንጻር ፡ ባብነት ፡ ይነገራል ። ባንጻር ፥ በከመ ፡ ይምሕር ፡ አብ ፡ ውሉዶ ፡ ከማሁ ፡ ይምሕሮሙ ፤ ወበከመ ፡ ይርሕቅ ፡ ሠርቅ ፡ እምዐረብ ፡ አርሐቀ ፡ እምኔነ ። ባብ ነት ፥ ተሰቅሉ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወእንድርያስ ፥ በከመ ፡ ተሰቅለ ፡ ክርስቶስ ፡ ይላል ። ውጥን ፡ ጨራሽም ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ መጠን ፡ ነው ፤ ርሱ ፡ በገባበት ፡ ይገባል ። ፪ኛም ፡ ከመ ፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ በገቡበት ፡ አንቀጽና ፡ ጥሬ ፡ ሲገባ ፡ መሰለ ፡ ይኾናል ፤ ለምንት ፡ ትኄልዩ ፡ ከመ ፡ ዘኢመጻእኩ ፤ ያልመጣኹ ፡ ይመስል ፥ እንዳልመጣኹ ፡ ኹሉ ፤ ከመ ፡ ዘሰራቂኑ ፥ ሌባ ፡ ይመስል ፥ እንደ ፡ ሌባ ፡ ኹሉ ። በግእዝም ፡ ቦታ ፡ እየገባ ፡ መሰለን ፡ ሲያስከትል ፡ ን ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ ከመ ፡ ሰዶም ፡ እምኮነ ፥ ወከመ ፡ ገሞራ ፡ እመሰልነ ፡ (ገሞራን ፡ በመሰልን) ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። ሲዘረዘርም ፡ አልቦ ፡ ዘከማሁ ፡ ሃ ፤ ርሱን ፡ የሚመ ስል ፥ ወይም ፡ የመሰለ ፥ እንደ ፡ ርሱ ፡ ያለ ፡ ሰኛል ። ፫ኛም ፤ ከመ ፥ መሐለ ፡ ነበበ ፡ ዖቀ ፡ ጠየቀ ፡ ርእየ ፡ ሰምዐ ፡ ኀለየ ፡ በሚሉና ፡ ይህን ፡ በመሰሉ ፡ አናቅጽ ፡ ሲሳብ ፡ ነገር ፡ ኹኖ ፡ ማድረግ ፡ መደረግን ፡ ያሳያል ፡ እንጂ ፤ አንጻር ፡ አይኾንም ። ይህም ፥ ኢ ሰማዕኪኑ ፡ ከመ ፡ ነግሠ ፡ አዶንያስ ። ይትፈጸም ፡ ዘተብህለ ፡ በነቢይ ፡ ከመ ፡ ናዝራዊ ፡ ይሰመይ ፡ ወልድየ ። በነባርም ፡ ወሰምዐ ፡ ያዕቆብ ፡ ከመ ፡ ቦ ፡ እክል ፡ በብሔረ ፡ ግብጽ ። ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ከመ ፡ መሬት ፡ ንሕነ ፡ እያሰኘ ፡ ተሳቢነቱን ፡ ያሳያል ። ተሰፈወና ፡ ተነበየ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ሲስቡት ፡ ግን ፡ በትንቢት ፡ ብቻ ፡ ይገባል ፤ ተፈሥሐት ፡ ሳራ ፡ በልደተ ፡ ይሥሐቅ ፥ ወተሰፈወት ፡ ከመ ፡ ይልህቅ ። ተነበዩ ፡ ነቢያት ፡ ከመ ፡ ይትወ ለድ ፡ ክርስቶስ ፥ ወከመ ፡ ይትቀተል ፡ ወይትነሣእ ፤ እንዲወለድ ፥ እንዲሞትና ፡ እንዲ ነሣ ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ርኢ ፡ ዘከመ ፡ ይጽሕፍ ፥ ወለቡ ፡ ዘከመ ፡ ይነብብ ፥ ወስማዕ ፡ ዘከመ ፡ ያወሥእ ፡ እያለ ፡ ሲገባ ፥ አጣጣፉን ፡ አነጋገሩን ፡ አመላለሱን ፡ ተብሎ ፡ መፈ ታት ፡ ያምርለታል ። ፬ኛም ፤ ሲነባበርና ፡ ሲደረደር ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ፤ ሲነባበር ፡ ከመ ፡ ከመ ፡ ቀርበ ፥ ወከመ ፡ ከመ ፡ ይበጽሕ ፡ ጊዜሁ ፡ እያለ ፡ ፈጽሞ ፡ ያሰ ኛል ። ሲደረደርም ፥ ነአምን ፡ ከመ ፡ ሐመ ፡ ወከመ ፡ ሞተ ፥ ከመሂ ፡ ተንሥአ ፡ ወከመ ፡ ዐርገ ፡ እያሰኘ ፡ በተሳቢነት ፡ ይነገራል ። በቅርብ ፡ ዐጸፋም ፡ ሲገባ ፥ ከመ ፡ ዝ ፡ ወከመ ፡ ዝ ፡ መከርኩ ፡ አነ ፤ እንዲህና ፡ እንዲህ ። ከመ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ግዒሮ ፡ ሞተ ፤ እንዲህ ፡ እን ዲህ ፡ ብሎ ፥ ወይም ፡ ተናግሮ ፡ እያሰኘ ፡ ተሳቢነቱን ፡ ያሳያል ። ሠረዝም ፡ ሲኾን ፥ ሰሎ ሞን ፡ ለመንግሥት ፡ ከመ ፡ ዳዊት ፥ ወመንግሥት ፡ ለዳዊት ፡ ከመ ፡ መንበር ፡ እያለ ፡ በነ ባር ፡ ይገባል ። ከመ ፡ በዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ሲወድቅ ፡ አዳማቂ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ፤ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ዘተብህለ ፤ ይህም ፡ ይደርስ ፡ ዘንድ ፥ እንዲደርስ ፡ ሊደርስ ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ እንዲ ፡ ያሰኘው ፡ ጠባዩ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከመ ፡ እንዳይዶለ ፡ አስተውል ። ደቂቅ ፡ አገ ባብም ፡ ሲኾን ፡ በጥሬ ፡ በቅጽል ፡ በብትን ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ እንደ ፡ ይኾናል ፤ ምስ ጢሩም ፡ አንጻርነት ፡ ነው ። ተቀሥፈ ፡ ከመ ፡ ገብር ፥ ወተስቅለ ፡ ከመ ፡ እቡስ ፤ ከመ ፡

በግዕ ፡ የዋህ ፥ ወከመ ፡ ላሕም ፡ ንጹሕ ፡ እያለ ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። እንደ ፡ ቀድሞውም ፡ ሲነባበር ፡ አንዱ ፡ በስም ፡ ፪ኛው ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ ይወድቃል ፤ ይህም ፥ ሰማዕነ ፡ ኢያሱ ፡ ከመ ፡ ከመ ፡ ሙሴ ፡ በኦሪት ፥ ወጳውሎስኒ ፡ ከመ ፡ ከመ ፡ ጴጥሮስ ፡ በወንጌል ፤ ኢያሱ ፡ በኦሪት ፡ እንደ ፡ ሙሴ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ሲደረደርም ፡ ከመ ፡ ዳዊት ፡ ወከመ ፡ ሰሎሞን ፡ ያሰኛል ። ሲዘረዘርም ፡ ከማሁ ፡ ሃ ፥ እንደ ፡ ርሱ ፡ ሷ ፡ እያሰኘ ፡ እስከሥር ፡ ይዘምታል ። ምፀትም ፡ ሲኾን ፡ እምአፍቀርኩ ፡ ይሙት ፥ ወይም ፡ እመ ፡ ይመውት ፡ ጻድቅ ፡ ከመ ፡ ኪሩብ ፡ በሚያሰኝ ፡ ነገር ፡ ይገባል ። መከታም ፡ ሲኾን ፥ እግዚአ ፡ ከመ ፡ ወልታ ፡ ሥሙር ፡ ከለልከነ ፥ ወከመ ፡ ደመና ፡ ሰወርከነ ፡ ያሰኛል ።

፸፬ ፤ በዘ ፤ እምዘ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ።   በዘ ፥ ፍችው ፡ ገንዘብና ፡ ስለ ፥ እንደ ፡ ይኾናል ፤ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ። በት ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ ዘቦቱ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ እለ ፡ በሙ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሲነገር ፡ ነውና ፤ በየወደቀበት ፡ በቂ ፡ ቅጽል ፡ እንጂ ፡ አገባብ ፡ አይኾንም ፤ በቂነቱም ፡ ለነገር ፡ ብቻ ፡ ነው ። አገባብ ፡ ኹኖ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ሲገባም ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ በኀላፊ ፥ ሰለጥኩ ፡ በዘአምጽአ ፡ ሊተ ፡ አፍሮዲጡ ፤ ባመጣልኝ ፡ ገንዘብ ። በዘወድአ ፡ ሞት ፡ ኵሎ ፤ ሞት ፡ ኹሉን ፡ በጨረሰ ፡ ገንዘብ ። በዘቀነዮሙ ፡ ሞት ፤ በገዛቸው ፡ ገንዘብ ። ይትዋረድ ፡ ብእሲ ፡ እኩይ ፡ በዘአስተዋረደ ፡ ሰብአ ፤ ባዋረደ ፡ ገንዘብ ፡ ስላዋረደ ፡ እያሰኘ ፡ በኀላፊው ፡ ኹሉ ፡ ስለን ፡ ይደርባል ። በትንቢትም ፡ ወትሜህር ፡ በዘታስሕቶሙ ፡ ብሎ ፡ በምታስታቸው ፡ ገንዘብ ፡ ያሰኛል ። በኀላፊ ፡ ገብቶም ፡ እንደ ፡ ሲኾን ፡ ስልቱ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ የከመ ፥ ፪ኛው ፡ የቦዝ ፤ የከመ ፡ ሲኾን ፡ ወከነ ፡ በዘአንተ ፡ አዘዝከ ፤ አንተ ፡ እንዳዘዝከው ፡ ኾነ ። የቦዝ ፡ ሲኾን ፥ እመ ፡ ኢረከብከ ፡ በዘበልዐ ፡ ኵሎ ፡ ቤል ፡ ንመውት ፤ ቤል ፡ ኹሉን ፡ እንደ ፡ በላ ፥ ወይም ፡ በልቶ ፡ ባታገኝ ፡ እንሞታለን ።   እምዘ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ በዘ ፡ ሲኾን ፡ አይገኝም ፤ ብቻ ፡ እም ፡ የወደቀበት ፡ ቅጽል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በኀላፊ ፡ ገብቶ ፡ ከ ፡ መኾኑን ፡ ሳይለቅ ፡ ዠምሮ ፡ በኋላ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ጊዜ ፡ ነው ። እምዘፀንሰት ፡ ኤልሳቤጥ ፥ ከፀነሰች ፡ ዠምሮ ። እምዘረወዩ ፡ አግማሊሁ ፤ ገመሎቹ ፡ ከጠጡ ፡ በኋላ ። በትንቢት ፡ ሲገባ ፡ ቅጽል ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። አብልዐኒ ፡ እምዘይበልዕ ፡ ወአስተየኒ ፡ እምዘይሰቲ ፤ ከሚበላው ፡ ከሚጠጣው ።

፸፭ ፤ አርአያ ፤ አምሳል ፤ ሕገ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ።   ሦስቱ ፡ ኹሉ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡ እንደ ፡ ይኾናሉ ። ምስክሩን ፡ በተራ ፡ ተመልከት ። አርአያ ፡ ጸመ ፡ ሙሴ ፡ ጸመ ፡ ኢየሱስኒ ፤ አርአያ ፡ ይነውም ፡ ዘልፈ ፥ ወትሮ ፡ እንዲተኛ ። አምሳለ ፡ እሙንቱ ፡ ሰጥዎ ፡ ላዕሌነ ፥ ርሳቸው ፡ እንዳሳደሩብን ፤ አምሳለ ፡ ይፈቅድ ፡ ንዒወ ፥ ማደን ፡ እንዲሻ ። ትፈጽም ፡ ሕገ ፡ ተጽሕፈ ፡ እንደ ፡ ተጻፈ ። ኢተአምሩኑ ፡ አኀዊነ ፡ ሕገ ፡ ንነግረክሙ ፤ እንድንነግራችኹ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፥ አርአያ ፡ ከመዝ ፡ ሰረረ ። ይነቁ ፡ አምሳለ ፡ ዖፍ ። ሕገ ፡ ሰብእ ፡ እነብብ ፤ ሕገ ፡ ሰብእ ፡ አናሕሲ ፡ ለነ ፡ እያሰኙ ፡ እንደ ፡ ይኾናሉ ።

፸፮ ፤ እመ ፤ ሶበ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ።   ፪ቱም ፡ ውል ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡ ከ ፡ ካ ፡ ቢ ፡ ብ ፡ ባ ፡ ይኾናሉ ፤ ከ ፡ በኀላፊ ፡ በጽ

ድቅ፥ክ ፡ ባሉታ ፡ ባሥሩ ፡ ሰራዊት ፡ ይገባሉ ፤ እመ ፥ ለ ፡ እያጋነነው ፡ ሳያጋንነውም ፡ ሰበ ፡ ብቻውን ፡ ይነገራል ፡፡ ይህም ፥ እመ ፡ ቀተለ ፡ ሰበ ፡ ቀተሉ ፥ ከገደለ ፡ ከገደሉ ፤ ባሉታውም ፡ እመ ፡ ኢቀተለ ፡ ሰበ ፡ ኢቀተልከ ፥ ካልገደለ ፡ ካልገደልኽ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ ቢ ፡ በሦስቱ ፡ ሩቆች ፥ ብ ፡ ባንዲቱ ፡ ሩቅና ፡ በ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ፡፡ ይህም ፥ እመ ፡ ይቀትል ፡ ሰበ ፡ ትቀትል ፥ ቢገድል ፡ ብትገድል ፤ ባሉታውም ፡ እመ ፡ ሰበ ፡ ኢይቀትል ፥ ባይገድል ፡ እያሰኘ ፡ ኹሉን ፡ ያሳያል ፡፡ ከ ፡ ቢ ፡ ብ ፡ የተባሉት ፡ ወደ ፡ ራብዕነት ፡ ተለውጠው ፡ ካ ፡ ባ ፡ መባላቸው ፡ በአ ፡ ምክንያት ፡ ነውና ፤ ከ ፡ ተለይቶ ፡ ዐማርኛው ፡ በአ ፡ በሚነሣ ፡ በጽድቅም ፡ በኀላፊ ፡ ብቻ ፡ ይገባል ፡፡ ይህም ፥ እመ ፡ ያቀ ፡ ወአያቀ ፥ ካወቀ ፡ ካሳወቀ ፤ ሰበ ፡ አምነ ፡ ወአእመነ ፥ ካመነ ፡ ካሳመነ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ የኀላፊውን ፡ በትንቢት ፡ ወሰበ ፡ እንዘ ፡ ዘበምድር ፡ እነግረክሙ ፡ ኢተአምኑኒ ፤ የትንቢቱንም ፡ በኀላፊ ፡ ለእመ ፡ ኵሎ ፡ ዓለመ ፡ ረብሐ ፡ እያለ ፡ አለመንገዱ ፡ ያገባል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ በነባሮችም ፡ ሲገቡ ፥ እመሰ ፡ ሰበሰ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ባሕቲቱ ፡ እፎመ ፡ እምሐመ ፡ ሰበ ፡ ሰቀልዎ ፤ ወእመሂ ፡ ወሰበሂ ፡ ሰብእ ፡ ውእቱ ፡ ባሕቲቱ ፡ እፎመ ፡ እምአድኀነ ፡ ፍጡራነ ፤ አምላክ ፡ ብቻ ፡ ቢኾን ፥ ሰውም ፡ ብቻ ፡ ቢኾን ፥ ወይም ፡ ከኾነ ፡፡ እመ ፡ አኮ ፡ ሰበ ፡ አኮ ፡ እግዚ ፡ ምስሌነ ፤ ከኛ ፡ ጋራ ፡ ባይኾን ፥ ካልኾነ ፡፡ እመ ፡ በ ፡ ሰበ ፡ አልበ ፤ ቢኖር ፡ ባይኖር ፥ ካለ ፡ ከሌለ ፡ ያሰኛል ፡፡ ዳግመኛም ፡ ጥያቄና ፡ አንክሮ ፡ ባለበት ፡ በጥርጥር ፡ ቃል ፡ ሲገቡ ፡ አንቀጻቸው ፡ በዝ ፡ እየኾነ ፡ እንደኾን ፡ ተብለው ፡ ይፈታሉ ፤ በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ ሁ ፡ ትራስ ፡ ሲኾናቸው ፥ ምናልባት ፡ ማለትን ፡ ይጨምራሉ ፡፡ እመሰ ፡ ሰበሰ ፡ እኩየ ፡ ነበብኩ ፥ ክፉ ፡ ተናግሬ ፡ እንደኾን ፡፡ ይእዜ ፡ ያድኅኖ ፡ እመ ፡ ይፈቅዶ ፤ ይወደው ፡ እንደኾን ፥ ቢወደው ፡፡ እመሁ ፡ ሰበሁ ፡ የአምር ፡ በዓለ ፡ ቤት ፥ ምናልባት ፡ ቢያውቅ ፡ ያውቅ ፡ ቢኾን ፡፡ ለእመሁ ፡ ትትኤዘዙኒ ፡ በኵሉ ፡፡ እመሁ ፡ አንተ ፥ አው ፡ እመ ፡ አንተሁ ፡ ክርስቶስ ፡ ንግረነ ፡ ገሃደ ፡፡ ሦስተኛም ፡ እመ ፡ ተለይቶ ፡ የክፍል ፡ አገባቦች ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኑት ፥ ዐማርኛውን ፡ ሳይለቅ ፡ ምንም ፡ እያሰኘ ፡ እንደ ፡ እመሁ ፡ ትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ይጨምራል ፤ ምስጢሩም ፡ አፍራሽነት ፡ ነው ፡፡ ይህም ፥ እመኒ ፡ ያበዝኀ ፡ ሰብእ ፡ ጥበበ ፡ ኢይክል ፡ ያእምር ፡ ዕለተ ፡ ሞቱ ፡፡ እመኒ ፡ ኵሎሙ ፡ የዐልዉከ ፡ አንሰ ፡ ኢየዐልወከ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፡፡ በአካል ፡ በነባር ፡ እየገባ ፡ ሲደጋገም ፡ ግን ፥ ዋዌ ፡ ኹኖ ፡ በቁሙ ፡ ይፈታል ፤ እመኒ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወእመኒ ፡ አረማዊ ፥ እመሂ ፡ ጳውሎስ ፡ ወእመሂ ፡ አጵሎስ ፤ ቢኾን ፡፡ እመኒ ፡ እወ ፡ እወ ፥ ወእመኒ ፡ አልቦ ፡ አልቦ ፤ እውነት ፡ ቢኾን ፡ እውነት ፥ ሐሰት ፡ ቢኾን ፡ ሐሰት ፤ ወይም ፡ ቢኖር ፡ አለ ፥ ባይኖር ፡ የለም ፡፡ በብትን ፡ ሲገባም ፡ እመሂ ፡ በባሕር ፡ ወእመሂ ፡ በአፍላግ ፥ እመሂ ፡ ሠርከ ፡ ወእመሂ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡፡ በፍጹም ፡ ቃልም ፡ እየገባ ፥ እመኒ ፡ ዐረጉ ፡ ወእመኒ ፡ ወረድኩ ፡ ቢል ፡ ፍችው ፡ አይለወጥም ፡፡ እመ ፥ በትንቢት ፡ በነባር ፡ ካልኾነ ፡ በኀላፊ ፡ ገብቶ ፡ ቢ ፡ ብ ፡ እንዳይኾን ፡ ካኹን ፡ በፊት ፡ ተነግሯልና ፤ እመኒ ፡ ዐረጉ ፡ ወወረድኩ ፡ ወእመኒ ፡ ነሣእኩ ፡ ክንፈ ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ፡፡ እመ ፡ አኮም ፡ እንደ ፡ እመኒ ፡ ሲደጋገምና ፡ ሲጣፈር ፡ ፪ቱም ፡ ወይ ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ፡፡ እመ ፡ አኮ ፡ አንተ ፡ ኤልያስ ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ አነ ፡ ኤልዛቤል ፤ ወይ ፡ አንተ ፡ ኤልያስ ፡ ተብለኽ ፥ ወይም ፡ እኔ ፡ ኤልዛቤል ፡ ተብዬ ፡፡

ኢይክል ፡ ገብር ፡ ተቀንዮ ፡ ለክልኤ ፡ አጋዕዝት ፥ እመ ፡ አክ ፡ አሐደ ፡ ይጸልእ ፡ ወክልኦ ፡ ያፈቅር ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ ለአሐዱ ፡ ይትኤዘዝ ፡ ወለካልኡ ፡ የአቢ ፡ ያለውም ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ። የእመና ፡ የሶበ ፡ አንድነት ፡ እስከዚህ ፡ ነው ፤ ሶበ ፡ ተለይቶ ፡ ጊዜ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ከወንድሞቹ ፡ ከጊዜ ፡ አገባቦች ፡ ጋራ ፡ ተባብሮ ፡ ተማፍሮ ፡ በጊዜነትና ፡ በቅጽልነት ፡ ይነገራል ።

፹፯ ፤ እመ ፤ ሶበ ፤ ጊዜ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ። ጊዜ ፡ ሲ ፡ ስ ፡ ሳ ፡ የ ፡ ይኾናሉ ፤ በፈታታቸው ፡ ኹሉ ፡ የማድረጊያ ፡ አገባብ ፡ አይለያቸውም ። ቅጽልም ፡ ሲኾኑ ፡ የዘን ፡ ዐማርኛ ፡ የን ፡ የበን ፡ ዝርዝር ፡ ይዘው ፡ ሲፈቱ ፡ ዐዋጃቸው ፡ በቅጽሎች ፡ ተራ ፡ ተነግሯል ፤ ባ፴ኛ ፡ ክፍል ፡ (ቍ፻፲፮) ፡ ተመልከት ፤ ከዚያ ፡ የቀረውም ፡ አኹን ፡ ይነገራል ። ጊዜ ፡ ሲኾኑ ፡ በኋላፊ ፡ ብቻ ፡ ይገባሉ ፤ ይህም ፥ ወአመ ፡ በጽሐ ፡ ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ወጊዜ ፡ በጽሐ ፡ ዕድሜሁ ፡ ፈነወ ፡ ወልዶ ፤ ቀጠሮው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ ልጁን ፡ ላከ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። በቅጽልነትም ፡ ሲፈታ ፡ ቀጠሮው ፡ በደረሰበት ፡ ጊዜ ፡ ያሰኛል ። በትንቢትም ፡ ገብተው ፡ እንደዚሁ ፡ ሲፈቱ ፡ ቅጽሎች ፥ በእንዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ሲ ፡ ስ ፡ ሳ ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ አገባቦች ፡ ናቸው ፤ ምስጢራቸው ፡ ግን ፡ ከጊዜነቱ ፡ አይወጣም ። ይህም ፡ ወአመ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፤ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ትመጽእ ፡ በመንግሥትከ ፤ በሚመጣበት ፡ ጊዜ ፤ በምትመጣበት ፡ ጊዜ ፥ ቅጽል ። ሲመጣ ፡ ስትመጣ ፥ አገባብ ። ሳ ፡ ሲኾኑም ፡ በትንቢት ፡ አሉታ ፡ ይገባሉ ፤ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ኢይትሜሀሩ ፡ ሰዋስወ ፡ ተምህሮ ፡ ትርጓሜ ፥ ከመ ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ኢይትበዋሑ ፡ ተሐግሞ ፤ ሰዋስውን ፡ ሳይማሩ ፡ ትርጓሜን ፡ መማር ፡ ሳይበጡ ፡ እንደ ፡ መቃገም ፡ ነው ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ ባርእስትና ፡ በሳቢ ፡ ዘር ፡ በጥሬ ፡ በብትን ፡ ይገባሉ ፤ ይህም ፥ አመ ፡ ተሰቅሎቱ ፡ በሥጋ ፥ ሶበ ፡ ሑረቱ ፡ ወሶበ ፡ ግብአቱ ፥ ጊዜ ፡ ፀአተ ፡ ፍትሕ ፤ በፍርድ ፡ መውጣት ፡ ጊዜ ፥ ወይም ፡ ፍርድ ፡ በመውጣቱ ፡ ጊዜ ። አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ወርኀ ፡ ማእረር ፤ በመከር ፡ ወራት ፡ ጊዜ ። በአካልም ፡ ሲገቡ ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ኤልያስ ፡ ወኤልሳዕ ፡ ያሰኛሉ ። አመ ፡ ተለይቶ ፡ በአኃዝና ፡ በጊዜ ፡ ጥሬዎች ፡ ሲገባ ፡ በ ፡ ይኾናል ፤ አመ ፡ አሚሩ ፥ አመ ፡ ሰኑዩ ፤ አመ ፡ ዕለተ ፡ ቀትል ፥ አመ ፡ ሰዓተ ፡ ሞት ። አሚሁ ፡ ሃ ፥ ሶቤሁ ፡ ሃ ፥ ጊዜሁ ፡ ሃ ፡ እያሰኙ ፡ እስከ፲ ፡ ይዘረዘራሉ ። ፫ ፡ አገባቦች ፡ ለ ፡ እም ፡ እስከ ፡ ይሰማሟቸዋል ። ለአሚሃ ፡ እምሶቤሃ ፡ እስከ ፡ ጊዜሃ ፤ ብቻቸውንም ፡ ሲፈቱ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ በዚያ ፡ ጊዜ ፡ ወዲያው ፡ ፈጥኖ ፡ ቶሎ ፡ ያሰኛሉ ፤ ምስጢራቸው ፡ ዐጸፋነት ፡ ነው ፤ ዘይቤያቸውም ፡ ጊዜው ፡ ጊዜዋ ፡ ጊዜኽ ፡ ያሰኛል ። ዝርዝሩም ፡ ቀርቶ ፡ አሜ ፡ ሶቤ ፡ ኹነው ፡ ሲገኙ ፡ ጊዜ ፡ ተብለው ፡ ይፈታሉ ፤ ዘአሜ ፡ ልደቱ ፡ ሰገዱ ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ። ይትፌሥሑ ፡ ጻድቃን ፡ አሜ ፡ ሞቶሙ ። ወይእተ ፡ ሶቤ ፡ አእመኖሙ ፡ እንዲል ። ዓመተ ፡ መዋዕለ ፡ ዕለተ ፡ ሰዓ ፡ ሰዓተ ፡ ቅጽሎችና ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ከነ አመ ፡ ጋራ ፡ ባ፲፴ኛ ፡ ዕርከን ፡ (ቍ፻፲፮) ፡ ተነግሯል ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ በን ፡ እየያዙ ፡ ሳይዙም ፡ ገብተው ፡ ጊዜ ፡ ይኾናሉ ፤ ባማርኛቸውም ፡ ቢፈቱ ፡ ምስጢራቸው ፡ ከጊዜ ፡ አይወጣም ። ሲገቡም ፤ በመዋዕለ ፡ ሰላም ፤ በሰላም ፡ ወራት ፥ ወይም ፡ ጊዜ ። በዕለተ ፡ ቀትል ፤ በሰልፍ ፡ ቀን ። ሰዓ ፡ ጽባሕ ፥ በሰዓተ ፡ ጽባሕ ፤ ማለዳ ፡ በጧት ። ዓመተ ፡ ግን ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ኹኖ ፡ አይገኝም ።

፫፻፰ ፤ እስከ ፤ ዐቢይ፡አገባብ ። እስከ፡በቁሙ፥በትርፍ፡ዐማርኛ፡ድረስ፡ይኾናል ፤ አገባብነቱም፡የቦታ፡የጊዜ፡የልክ፡ነው ። ፍጻሜ፡ባለው፡በሌለውም፡ነገር፡በኀላፊና፡በትንቢት፡ይገባል ፤ ፍጻሜ፡ባለው፡ሲገባ፡ብዛትና፡ጽናት፡ክልክ፡ማለፍን፡ያሳያል ። ፍጻሜም፡በሌለው፡ሲገባ፡አካቶ፡ፈጽሞ፡ጭራሽ፡ያሰኛል ። በር፡ከፋቾቹም፡ነ፡አመ፡ሶበ፡ጊዜ፡ናቸው ፤ በር፡ከፋችም፡ሳይዝ፡ብቻውን፡ይገባል ፤ ሲፈታም፡በ፲ሩ፡ሰራዊት፡በኀላፊ፡እስከ፥በትንቢት፡በ፫ቱ፡ሰራዊት፡እስኪ፥በ፯ቱ፡እስክ፡ያሰኛል ። ባሉታም፡ሲገባ፡ዐማርኛው፡በአ፡የሚነሣ፡ስለ፡ኾነ፡በሥሩ፡ኹሉ፡በኀላፊና፡በትንቢት፡እስካ፡ይኾናል ። ፍጻሜ፡ባለው፡ሲገባ፥ኢወለደት፡ኤልሳቤጥ፡እስከ፡ልህቀት፥እስከነ፡ትልህቅ፥እስከ፡አመ፡ሶበ፡ጊዜ፡ትልህቅ ። ፍጻሜ፡በሌለው፡ሲገባ፥ኢወለደት፡ሚልኮል፡እስከ፡አመ፡ሞተት ። ኢተመይጠ፡ቋዕ፡እስከ፡አመ፡የብሰ፡ማይ ። ብዛትን፡ሲያሳይ፥ተጋብኡ፡ሕዝብ፡ኀቤሁ፡እስከ፡ይመልኡ፡መርሕበ ፤ ወይም፡እስከ፡ኢያገምሮሙ፡መካን ። ጥናትንም፡ሲያሳይ፥ወኢይትመየጥ፡እስከ፡አጠፍአሙ ። እሄሉ፡ምስሌክሙ፡በኵሉ፡መዋዕል፡እስከ፡ኀልቀተ፡ዓለም ። እስከ፡ሶበ፡ኵሉ፡ይትገበር፡ወይከውን፡ይላል ። ደቂቅ፡አገባብም፡ሲኾን፡መድረሻና፡ፍጻሜ፡እየኾነ፡በቦታ፡በጊዜ፡በልክና፡በክፍል፡ይገባል ። በቦታ፥ወምኵናኒከኒ፡እስከ፡አጽናፈ፡ምድር ። በጊዜ፥ዐለዉ፡ኒ፡እስከ፡ዮም፡ወእስከ፡ዛቲ፡ዕለት ። በልክና፡በክፍል፥ወበጽሐ፡እስከ፡ዓሥር ። ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ ። መሐለ፡ከመ፡የሀባ፡እስከ፡መንፈቀ፡መንግሥቱ፡ያሰኛል ። ለ፡በገባበት፡በግብር፡በነገር፡ሲገባ፥በጽሐ፡ይበጽሕን፡ያመጣል ፤ ይህም፥በፍቅር፡ተስሕበ፡እግዚእነ፡እስከ፡ለሞት ፤ ለሞት፡እስኪደርስ ። ተጻብኡ፡እስከ፡ለበትር ፤ እስኪደርሱ፡ማለቱን፡ያሳያል ። በቀሩትም፡በቦታና፡በጊዜ፡ጥሬዎች፡በኹሉ፡ይገባል ፤ በማእዜም፥ሲገባ፡በቁም፡ቀሪነቱን፡ሳይለቅ፡መመኘት፡መሰልቸት፡ይኾናል ። መመኘት፥ተመየጥ፡እግዚአ፡እስከ፡ማእዜኑ ፤ መሰልቸት፥እስከ፡ማእዜኑ፡እሄሉ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ዘቱሱሕ፡ምስሌየ ። በር፡ከፋችም፡ይዞ፡ሲገባ፥እምሥራቀ፡ፀሓይ፡እስከነ፡ዐረብ፥ወይም፡እስከ፡ኀበ፡ምዕራቢሃ፡ይላል ። ሲዘረዘርም፥እስከ ኔሁ፡ሃ፡ሆሙ፡ሆን ፤ እስከኔክ፡ኪ፡ክሙ፡ክን ፤ ኔየ፡ኔነ፡እያሰኘ፥እስከ፡ርሱ፡እስክንተ፡ማለቱን፡ያሳያል ።

፫፻፱ ፤ ድኅረ ፤ ዐቢይ፡አገባብ ። በኀላፊ፡ብቻ፡በጊዜ፡በቦታ፡እየገባ፡ኋላ፡ይኾናል ፤ እም፡እያዳመቀው፡ሳያዳምቀውም፡ይነገራል ። የጊዜና፡የቦታ፡አገባብ፡ስለ፡ኾነ፡በፈታቱ፡ኹሉ፡ከና፡በ፡አይለዩትም ፤ ምስጢሩም፡ከፋይነት፡ነው ። ይህም፥ድኅረ፡ተንሥአ፡እምድኅረ፡ተንሥአ፡እሙታን፡አስተርአዮን፡ቀዲሙ፡ለአንስት ፤ ከተነሣ፡በኋላ ። ደቂቅ፡አገባብም፡ሲኾን፡በቦታ፡በጊዜ፡ይገባል ፤ በቦታ፥ድኅረ፡ማዕጾ፥እምድኅረ፡ማዕጾ ፤ ከመዝጊያ፡በኋላ ። አንተም፡ሲሰማማው፡መጽአት፡እንተ፡ድኅሬሁ፡እያለ፡በስተኋላው፡በስተዠርባው፡ያሰኛል ። በጊዜም፡ሲገባ፥ወድኅረ፡ኵሎሙ፡አስተርአየኒ፡ሊተ ። ሰሎሞን፡ነግሠ፡እምድኅረ፡ዳዊት ፤ ወእምድኅሬሁኒ፡ሮብዓም፡ይላል ። ድኅረ፡ሕቅ፥እምድኅረ፡ሕቅ፡እያለ፡

ሲገባም ፥ ጥቂት ፡ ቈይቶ ፥ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ያሰኛል ። ሲዘረዘርም ፡ ድኅሬሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ድኅሬከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ሬየ ፡ ነ ፡ እያሰኘ ፥ ኋላው ፡ በኋላው ፡ ወደ ፡ ኋላው ፡ ይኾናል ።

፹ ፤ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ። ቅጽልነታቸው ፡ በ፩ኛ ፡ ክፍል ፡ በ፺፫ ፡ ቍ ፡ ተነግሯል ፤ አኹንም ፡ በዚህ ፡ ቅጽልነት ፡ ሳይቀር ፡ በየብትኑ ፡ በሚገቡ ፡ በደቂቆች ፡ ላይ ፡ እየገቡ ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ነባር ፡ አንቀጽም ፡ ያመጣሉ ። ይህም ፡ ብርሃን ፡ ዘእምብርሃን ፡ ሲል ፥ ተረክበ ፡ ይትረከብ ። እግዚእ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ሲል ፥ ደለወ ፡ ይደሉ ። ኵሉ ፡ ዘበሰማይ ፡ ወዘበምድር ፡ ሲል ፥ ሀለወ ፡ ይሄሉ ። ጳውሎስ ፡ ዘእስከ ፡ አድማስ ፡ ሲል ፥ በጽሐ ፡ ይበጽሕ ፡ ማሰኘታቸውን ፡ ያሳያል ። ዘዲበ ፡ ዘላዕለ ፡ ዘላዕሌሆሙ ፥ ዘታሕተ ፡ ዘእምታሕተ ፥ ዘቅድመ ፥ ዘውስተ ፡ እያሉ ፡ በቀሩትም ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ እየገቡ ፡ ሀለወ ፡ ይሄሉን ፥ ወይም ፡ ውእቱን ፡ ያመጣሉ ። እንተና ፡ እለንም ፡ እንደ ፡ ዘ ፡ አሰማምተኽ ፡ አግባ ። ዚአሁ ፡ ሃ ፥ እንቲአሁ ፡ ሃ ፥ እሊአሁ ፡ ሃ ፡ እያሰኙ ፡ እስከሥር ፡ ሲዘረዘሩ ፡ ግን ፡ የርሱ ፡ የርሷ ፡ ያሰኛሉና ፤ ስማቸው ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይባልም ። በዚአሁ ፡ ላይ ፡ ግን ፡ ዘዚአሁ ፡ እያለ ፡ ፪ኛ ፡ ዘ ፡ ሲጨመር ፡ ውእቱን ፡ ያመጣልና ፥ ቅጽሎች ፡ ናቸው ፤ ሲፈቱም ፡ የርሱ ፡ የኾነ ፥ ወይም ፡ የሚኾን ፡ ያሰኛሉ ። ኵሉ ፡ ዘዚአየ ፡ ዚአከ ፡ ውእቱ ፤ ወዘዚአከኒ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፤ የኔ ፡ የኾነ ፡ ኹሉ ፡ ያንተ ፡ ነው ፤ ያንተም ፡ የኾነ ፡ ኹሉ ፡ የኔ ፡ ነው ። ዚአከ ፡ ቃለ ፡ ዚአከ ፡ ጥበበ ፡ ያለውም ፡ አንቀጽ ፡ የሚያመጣ ፡ ፪ኛ ፡ ዘ ፡ ስለሌለው ፥ ቃለከ ፡ ጥበበከ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ የዘርፍ ፡ ደፊ ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይባልም ። በዘ ፡ ብቻ ፡ ሳይኾን ፡ በቀሩትም ፡ እንተ ፡ እንቲአሃ ፡ አመት ፥ እለ ፡ እሊአሁ ፡ አግብርት ፡ እያሰኘ ፥ ይእቲንና ፡ እሙንቱን ፡ ያመጣል ። ዳግመኛም ፡ ዘ ፡ ተለይቶ ፡ ጥያቄን ፡ እየተከተለ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ሲገባ ፡ የጥያቄውን ፡ ምክንያት ፡ ይገልጣል ፤ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘአፍጠንከ ፡ ረኪበ ፥ ወልድየ ። ምንተ ፡ ኮንኪ ፡ ባሕር ፡ ዘጕየይኪ ፡ ወአንተኒ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ዘገባእከ ፡ ድኅሬከ ። እስመም ፡ ዘ ፡ በገባበት ፡ እየገባ ፡ ሊነገር ፡ ይቻላል ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ፡ ልዩነት ፡ አላቸው ። ዘ ፡ ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ በበና ፡ እንደ ፡ ለለ ፥ ዘዘ ፡ እያሰኘ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ በዚአሁ ፡ ዝርዝሮች ፡ ላይ ፡ ሲገባ ፡ እየ ፥ ወይም ፡ እየ ፡ እየ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ነው ፤ ወአኀዙ ፡ ይንብቡ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፤ እየራሳቸው ፡ እያንዳንዳቸው ፤ በደጊመ ፡ ቃልም ፡ እየራስ ፡ እየራሳቸው ፡ ያሰኛል ። ይፈልጠሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፤ አስተራሕቅዎሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፤ እየብቻቸው ። ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ጸጋሁ ፤ ስጦታው ፡ እየቅሉ ፡ ነው ፤ ወይም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነው ፡ እያሰኘ ፡ እንዳመጣጡ ፡ ይፈታል ። ፀር ፡ ከፋችና ፡ አጋናኝ ፡ መኾኑም ፡ በያገባቡ ፡ ተነግሯል ። እንተ ፥ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ሲኾን ፡ እየ ፡ በ ፡ ወደ ፡ ለ ፡ ን ፡ ይኾናል ፤ እየ ፡ ሲኾን ፡ የሀበነ ፡ ምሕረቶ ፡ ወትረ ፡ እንተ ፡ ጽብሐት ፤ እየጧቱ ፡ እየለቱ ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ ዘዘ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፥ ጧት ፡ ጧት ፡ ዕለት ፡ ዕለት ፡ ያሰኛል ፤ እንተ ፡ ጸብሐ ፡ ሲል ፡ ግን ፡ እየነጋ ፡ ያሰኛልና ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ነው ። በ ፡ ወደ ፡ ሲኾን ፡ በቦታ ፡ ይገባል ፤ እንተ ፡ ካልእ ፡ ገጽ ። ወእንተ ፡ ካልእ ፡ ፍኖት ። ይሔውጹ ፡

አንተ ፡ መሰክው ፡ በ ። ፈነወ ፡ እዴሁ ፡ አንተ ፡ ስቍረት ፡ ወደ ። ለ ፡ ን ፡ ሲኾን ፡ አንተ ፡ ባሕቲቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፡ እያለ ፡ በአካል ፡ ይገባል ። አገናኝም ፡ ሲኾን ፥ አንተ ፡ ሰበ ፡ ጸዋዕክዎ ፥ አንተ ፡ ጊዜ ፡ ተንሥአ ፡ እያለ ፡ ሰበንና ፡ ጊዜን ፡ ያዳምቃል ። እለም ፡ ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ በጥያቄና ፡ በተጸውዖ ፡ ስም ፡ እየገባ ፡ እነ ፡ ይኾናል ፤ ስሙም ፡ አብዢ ፡ ይባላል ። እለ ፡ መኑ ፡ አንትሙ ። ወእምዝ ፡ ኀለፉ ፡ እለ ፡ ጳውሎስ ፡ እምነ ፡ ጳፉ ። ለጽዋዐ ፡ ኤልያስ ፡ ወሔኖክ ፡ እስከ ፡ በእለ ፡ ሔኖክ ፡ ያኀልፉ ፤ እነ ፡ ማን ፡ ናችኹ ፥ እነ ፡ ጳውሎስ ፥ በነሔኖክ ።

፹፩ ፤ አላ ፤ ዳእሙ ፤ ባሕቱ ፤ እንበለ ፤ ዐበይት ፡ አገባቦች ። አራቱ ፡ ኹሉ ፡ እንጂ ፡ ይኾናሉ ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ በቀዳማይና ፡ በካልአይ ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባሉ ። አሉታውን ፡ በጽድቅ ፡ ይወጥናሉ ፤ ማሰሪያቸውም ፡ አከ ፡ አልቦ ፡ ኢ ፡ ናቸው ፤ በነባር ፡ በዘማች ፡ በብትን ፡ ሰዋስው ፡ የሚገባ ፡ አገባብ ፡ በማሰሪያቸው ፡ ይገባል ። ይህም ፥ ሥቃየ ፡ ገሃነም ፡ አከ ፡ ዘቦቱ ፡ ፍጻሜ ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ ዘአልቦቱ ፡ ፍጻሜ ። አልቦ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ ምስጢር ፡ ኅቡእ ፡ እምቅዱሳን ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ክሡት ፡ ሎሙ ፡ ኵሉ ። ኢሰዐረ ፡ እግዚእነ ፡ ሕገ ፡ አሪት ፤ ባሕቱ ፡ ፈጸሞ ። ኢፈነወ ፡ አብ ፡ ወልዶ ፡ ለኵነኔ ፡ ዓለም ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ ለሕይወተ ፡ ዓለም ። እንበለም ፡ ዘን ፡ አዳማቂና ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ፤ በኀላፊ ፡ ኢያን ቶጉ ፡ አይሁድ ፡ ዕርፈቶሙ ፡ እምድኅረ ፡ ዐርብ ፥ ዘእንበለ ፡ ዘወሰኩ ። በትንቢትም ፡ ኢይመውት ፡ ዘእንበለ ፡ ዘአሐዩ ። መኑ ፡ ውእቱ ፡ ሐሳዊ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይክሕድ ፡ ወይብል ፡ እስመ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢኮነ ፡ መሲሐ ፡ ያሰኛል ። ዳግመኛም ፡ የጽድቁን ፡ በሉታ ፡ እንዳናገሩ ፥ ያሉታውን ፡ በጽድቅ ፥ ያንዱን ፡ በብዙ ፥ የብዙውን ፡ ባንድ ፡ ያናግራሉ ፤ ውጥንም ፡ ይጨርሳሉ ። ያሉታውን ፡ በጽድቅ ፥ ኢክሕደ ፡ ጴጥሮስ ፡ አሚነ ፡ በክርስቶስ ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘከሠተ ፡ ኪያሁ ፡ በተሰቅሎቱ ፡ ቍልቍሊተ ። በነባር ፡ አንቀጽም ፥ አከ ፡ ዘሞተት ፡ ሕፃን ፤ አላ ፡ ትነውም ፡ ይላል ። ያንዱን ፡ በብዙ ፥ ጳውሎስ ፡ ሰበከ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘኢሰበኩ ፡ ሰዱቃውያን ። የብዙውን ፡ ባንድ ፥ ሐዋርያት ፡ ሰበኩ ፡ ወንጌለ ፤ አላ ፡ ይሁዳ ፡ ኢሰበከ ። ውጥንም ፡ ሲጨርሱ ፥ ተንሥአ ፡ እግዚእነ ፡ እምከርሠ ፡ መቃብር ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ ይሁዳ ፡ እመቃብር ። እንበለም ፥ ወመዝራዕቶሙኒ ፡ ኢያድኅኖሙ ፡ ዘእንበለ ፡ የማንከ ፡ ወመዝራዕትከ ፡ እያሰኘ ፥ አሉታውን ፡ በጽድቅ ፡ ውጥን ፡ ይጨርሳል ። ፪ኛም ፡ ፬ቱ ፡ ኹሉ ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ይኾናሉ ። አላ ፡ በትንቢትና ፡ በነባር ፥ እንጂ ፡ ግን ፡ ይኾናል ፤ እንጂና ፡ ግን ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ምስጢራቸውም ፡ አፍራሽነት ፡ ነው ። በትንቢት ፡ ዝኒ ፡ ይከውን ፡ ሕዝበ ፡ ዐቢየ ፤ አላ ፡ ዘይንእሶ ፡ የዐብዮ ። በነባርም ፡ አከ ፡ አነ ፤ አላ ፡ አንተ ፡ ወቤተ ፡ አቡከ ። ዳእሙም ፡ እንጂ ፡ ብቻ ፡ ግን ፡ ይኾናል ፤ ብቻ ፡ ሲኾን ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። አከ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ መሬት ፤ እንጂ ። ኢትፍራህ ፥ ተአመን ፡ ዳእሙ ። ወለዘሂ ፡ ቈላፍ ፡ በአሚን ፡ ዳእሙ ፡ ያጸድቆ ። እሉኑ ፡ ዳእሙ ፡ ደቂቅከ ፥ ብቻ ። ግን ፡ ሲኾን ፡ ዳእሙ ፡ ሥርዎ ፡ ወጕንዶ ፡ ኅድጉ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ኵሎ ፡ ዘበ ፡ መጠውኩከ ፡ ውስተ ፡ እዴከ ፥ ዳእሙ ፡ ኪያሁ ፡ ኢትግስስ ፤ ርሱን ፡ ግን ፡ ወይም ፡

ብቻ ፤ ፪ቱም ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ባሕቱም ፡ ግን ፡ ብቻ ፡ ይኸናል ፤ ግን ፡ ሲኾን ፡ ቀድሞ ፡ ተከትሎ ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። ባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ረከብኩ ። መበለተ ፡ ባሕቱ ፡ ኢታውስብ ። ወን ፡ እየደረበም ፡ ሲገባ ፤ ወባሕቱ ፡ እብለክሙ ። ወእቤለክሙ ፡ ባሕቱ ። ብቻ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ዳእሙ ፡ እጅግ ፡ አይገኝም ፤ አላ ፡ ነቅዐ ፡ ማይ ፡ የዐርግ ፡ ባሕቱ ፡ እምነ ፡ ምድር ። በዝንቱ ፡ ባሕቱ ፤ አንተ ፡ ባሕቱ ። በብቻም ፡ ፈንታ ፡ ይልቅ ፡ ሲሉት ፡ ያምራል ። አኮ ፡ ይእዜ ፤ አላ ፡ ባሕቱ ፡ እምድኅረ ፡ ኅዳጥ ፡ መዋዕል ። እንበለም ፡ ዘ ፡ እያጋነነው ፡ በዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ገብቶ ፡ ሳ ፡ ይኸናል ። ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ ሕፃን ፡ ሰምየ ፡ አቡሁ ፡ ወእሙ ። ዘእንበለ ፡ ይቊሙ ፡ አድባር ። ፫ኛም ፡ እንበለ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ሲኾን ፤ በቀር ፡ አለ ፡ ያለ ፡ እንጂ ፡ ይኸናል ። ዘ ፡ እያጋነነው ፡ ሳያጋንነውም ፡ በጥሬ ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ በቀር ፡ ሲኾን ፡ በሉታና ፡ በክፍል ፡ ይገባል ። በሉታ ፤ ወኢታገምር ፡ ፍኖታ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐቲ ፡ ኪደተ ፡ እግረ ፡ ብእሲ ። አልብነ ፡ ዝየ ፡ ዘእንበለ ፡ ኀምስ ፡ ኅብስት ። በክፈል ፤ ወተዘርዉ ፡ ኵሎሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ሐዋርያት ። አለ ፡ ያለ ፡ ሲኾን ፤ እንበለ ፡ ኀጢአት ፡ ተሰቅለ ፤ ወእንበለ ፡ ድልወት ፡ ተገፍዐ ፡ ያሰኛል ። እንጂ ፡ ሲኾን ፤ አዘዘሙ ፡ ኢይንግሩ ፡ ዘርእዩ ፡ በደብር ፤ ዘእንበለ ፡ አመ ፡ ተንሥአ ፤ በተነሣ ፡ ጊዜ ፡ እንጂ ። አልቦኬ ፡ ዘይበቍዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ለገዲፍ ፡ አፍአ ። ሲዘረዝርም ፤ እንበሌሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ እንበሌከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ፡ እያሰኘ ፡ አለ ፡ ያለ ፡ በቀር ፡ ይኸናል ።

፹፪ ፤ ዓዲ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። እንጂ ፡ ም ፡ ይኸናል ፤ ቀድሞ ፡ ተከትሎ ፡ ይነገራል ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ በገቡበት ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ። እንጂ ፡ ሲኾን ፡ ዋዌነቱ ፡ አይቀርም ፤ አሉታውን ፡ በጽድቅ ፡ ሲያናግር ፤ አኮ ፡ በመቄዶንያ ፡ ወአካይያ ፡ ባሕቲቱ ፤ ዓዲ ፡ በኵሉ ፡ በሓውርት ፤ በገሩም ፡ ኹሉ ፡ እንጂ ። ያሉታውን ፡ ውጥን ፡ በጽድቅ ፡ ሲጨርስ ፤ ምሕሮ ፡ ወአኮ ፡ ሎቱ ፡ ለባሕቲቱ ፤ ዓዲ ፡ ሊተኒ ፤ እኔንም ፡ ደግሞ ፡ ይቅር ፡ አለኝ ፡ እንጂ ። ዳእሙ ፡ ዓዲ ፡ እያለ ፡ ሲገባ ፡ እንጂነቱን ፡ ዳእሙ ፡ ወርሶት ፡ ዋዌ ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። አኮ ፡ ክመ ፡ ሰንበተ ፡ ባሕቲቶ ፡ ዘይስዕር ፡ ዳእሙ ፡ ዓዲ ፡ አባሁ ፡ ይሬስዮ ፡ ለእግዚ ፤ እግዜርንም ፡ አባቱ ፡ ያደርጋል ፡ እንጂ ። ንኡስ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ ገና ፤ ደግሞ ፡ ዳግመኛ ፤ አኹን ፡ ም ፡ ይኸናል ። ገና ፡ ሲኾን ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በትእዛዝና ፡ በነባር ፡ ይገባል ። ይህም ፡ ዓዲ ፡ ሀሎኩ ፡ ምስሌከ ። ይዌስክ ፡ ዓዲሁ ። ተዐገሡ ፡ ዓዲ ፡ ኅዳጠ ። ዓዲ ፡ ብየ ፡ ነገር ። ዘትብሉ ፡ ከመ ፡ ዓዲ ፡ ሕያው ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። እስመ ፡ ዓዲ ፡ እንዘ ፡ ዓዲ ፡ ዘዓዲ ፡ ከመ ፡ ዓዲ ፡ እያሰኘም ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ ከሚገቡ ፡ አገባቦች ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ። በኅላፊ ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በሉታ ፡ ይገባል ። ዓዲ ፡ ኢበጽሐ ፡ ጊዜሁ ። ዓዲሁ ፡ ሃ ፡ እያለም ፡ ሲዘረዝር ፡ ገና ፡ ይኸናል ፤ እንዘ ፡ ዓዲሁ ፡ ጽልመት ። እስመ ፡ ዓዲሃ ፡ ኢተዐውቀት ። ዓዲየ ፡ ኢነሣእኩ ። ደግሞ ፡ ዳግመኛ ፡ ሲኾን ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ፤ ወገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዓዲ ፡ አራዊተ ። ወትቤ ፡ ይእዜ ፡ ዓዲ ፡ አአምኖ ። አኹን ፡ ሲኾን ፤ ዓዲ ፡ መጽአ ፡ ዓዲ ፡ ይመጽእ ፡ እያሰኘ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ይገባል ። ዓዲ ፡ ኅዳጠ ፤ አኹን ፡ ጥቂት ፤ ወዓዲ ፡ ኅዳጥ ፤ ጥቂት ፡ ቈይቶ ፤ ከጥቂት ፡ በኋላ ፡ ይኸናል ። ም ፡ ሲኾን ፡ ዋዌ ፡ ነውና ፤ ከወንድሞቹ ፡ ከወሂ ፡ ጋራ ፡ ኋላ ፡ በቦታው ፡ ይነገራል ።

፫፻፫ ፤ ብሂል ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡፡ ዘይቤው ፡ ማለት ፡ ይኾናል ፤ የብህለና ፡ የይቤ ፡ ራስ ፡ ነው ፡፡ ብሂል ፡ ፫ ፡ ነገር ፡ ይኾናል ፤ እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ አንቀጽነትና ፡ አገባብነት ፡ ሰዋስውነት ፡ ናቸው ፡፡ ባንቀጽነቱ ፡ አንቀጽን ፡ ኹሉ ፡ ይስባል ፤ ሲነገርም ፡ ቀድሞ ፡ ተከትሎ ፥ ዐርፎ ፡ ተናቦ ፡ ይገባል ፡፡ ይህም ፥ ብሂል ፡ ሠረቀ ፡ ብሂል ፡ ተወልደ ፤ ወይም ፡ ሠረቀ ፡ ብሂል ፡ ተወልደ ፡ ብሂል ፡፡ ብሂለ ፡ ሠረቀ ፡ ብሂለ ፡ ተወልደ ፡ ውእቱ ፡፡ በካልአይና ፡ በሣልሳይም ፥ ብሂለ ፡ ይሠርቅ ፡ ኮከብ ፡ እምያዕቆብ ፡፡ ብሂለ ፡ ንበር ፡ በየማንየ ፡፡ በነባርም ፡ አይምሰልክሙ ፡ በብሂለ ፡ አብ ፡ ብነ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ ፪ኛም ፡ በገባብነቱ ፡ ዘማች ፡ አንቀጽና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ኹሉ ፡ እንዳያስሩ ፡ ይከለክላል ፡፡ ይህም ፥ ብሂል ፡ ከፈለ ፡ ሙሴ ፡ ባሕረ ፥ ብሂል ፡ ዐደወ ፡ ብንያም ፡ ብሂል ፡ ለሊቀ ፡፡ በዚምህ ፡ አንቀጽነቱ ፡ መሳቡን ፡ ሳይለቅ ፡ በገባብነቱ ፡ ከፈለና ፡ ዐደወ ፡ እንዳያስሩ ፡ ማሰሪያነትን ፡ አስለቀቀ ፤ ይህ ፡ ሲደረደር ፡ ነው ፡፡ ሲነባበር ፡ ደግሞ ፥ ብሂለ ፡ ብሂል ፡ ተወልደ ፡ አምላክ ፡ እማርያም ፡ ለሊቀ ፡ ይላል ፡፡ ግብር ፡ እንዲተረጐም ፡ ስም ፡ ይተረጐማል ፤ ግብር ፡ ያለፈው ፡ ነው ፤ ስም ፡ ሲተረጐም ፥ ሚካኤል ፡ ብሂል ፡ በልሰነ ፡ ዕብራይስጥ ፥ መኑ ፡ ከመ ፡ አምላክ ፤ ጴጥሮስ ፡ ብሂል ፡ በልሳነ ፡ ጽርእ ፥ ኰኵሓዊ ፥ አው ፡ ብእሴ ፡ ኰኵሕ ፡፡ ፫ኛም ፡ በሰዋስውነቱ ፡ ዘርፍና ፡ ምሳሌ ፡ ይኾናል ፡፡ ዘርፍና ፡ ምሳሌም ፡ ሲኾን ፡ ለዘርፍነቱ ፡ ብዙ ፡ ስምና ፡ ግብር ፡ አለውና ፤ ኋላ ፡ በቅኔ ፡ ክፍል ፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ይነገራል ፡፡

ሐተታ ፤ ያለፈውን ፡ ዕርከን ፡ መልሶ ፡ የሚፈታና ፡ የሚያፍታታ ፤
ያበይት ፡ አገባቦች ፡ ዳግም ፡ ሕግ ፥ ማሰሪያና ፡ አገባብ ፡ የሚያዛውግ ፡፡

፫፻፬ ፤ ከብሂል ፡ በፊት ፡ ከእስመ ፡ እስከ ፡ ብሂል ፡ ከተነገሩቱ ፡ ተመርጠውና ፡ ተለይተው ፡ ዳግመኛ ፡ መነገር ፡ የሚያሻቸው ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ እሊህ ፡ ናቸው ፤ መደገማቸውም ፡ ስለ ፡ ማሰሪያ ፡ ነው ፡፡ ንኡስና ፡ ደቂቅ ፡ መኾናቸው ፡ ሳይቀር ፡ ጠባያቸው ፡ ኹሉ ፡ ተለቅሞ ፡ ተቃርሞ ፡ ተከቶ ፡ ተነግሯል ፡፡ የማሰሪያም ፡ ነገር ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ እስመ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ስለ ፡ ስላ ፡ ሲኾኑ ፡ በራሳቸውና ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራሉ ፡፡ በራሳቸው ፡ ማለት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፥ በባዕድ ፡ ማለት ፡ በዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በባዕድ ፡ ሲያሳስሩ ፡ ለነገሩ ፡ ፯ ፡ አገባቦች ፡ ይሰማሙታል ፡፡ አገባቦቹም ፡ እሊህ ፡ ናቸው ፤ እስመ ፡ አምጣነ ፡ አኮኑ ፡ ና ፡ ሲኾኑ ፤ እመ ፡ ሶበ ፡ ብቢ ፡ ሲኾኑ ፤ እመ ፡ እምከመ ፡ ከ ፡ ካ ፡ ሲኾኑ ፤ ኀበ ፡ ዘንድ ፡ ሲኾን ፤ ከመ ፡ እንደ ፡ ሲኾን ፤ እንዘ ፡ እየ ፡ ሲኾን ፤ እንተ ፡ እለ ፡ ዘ ፡ የ ፡ ሲኾኑ ፡ ነው ፡፡ በራሳቸው ፡ ሲያሳስሩ ፥ ሞቱ ፡ ለእግዚእ ፡ እስመ ፡ ሞተ ፡ አዳም ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘሞተ ፡ አዳም ፤ የጌታ ፡ ሞቱ ፡ አዳም ፡ ስለ ፡ ሞተ ፡ ነው ፡፡ በባዕድ ፡ ሲያሳስሩ ፥ እስመ ፡ ተዋረደ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘተዋረደ ፡ አዳም ፡ ሞተ ፡ እግዚእ ፡ ያሰኛል ፡፡

፫፻፭ ፤ ለነገሩም ፡ ፯ቱ ፡ አገባቦች ፡ ሲሰማሙት ፥ ሞቱ ፡ ለእግዚእ ፡ እስመ ፡ እስመ ፡ ሞተ ፡ አዳም ፥ አምጣነ ፡ በእንተ ፡ ዘሞተ ፡ አዳም ፥ አኮኑ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘሞተ ፡ አዳም ፥ ሎቱ ፡ ስብሐት ፤ የጌታ ፡ ሞት ፡ አዳም ፡ ስለ ፡ ሞተ ፡ ነውና ፥ ምስጋና ፡ ይገባ

ዋል ። ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ ይሴብሖ ፡ ለእግዚ ፡ እመ ፡ ሰበ ፡ ተሰቅሎቱ ፡ እስመ ፡ ተዋረደ ፥ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘተዋረደ ፡ አዳም ፤ መሰቀሉ ፡ አዳም ፡ ስለ ፡ ተዋረደ ፡ ቢ ኸን ። በይነ ፡ ምንት ፡ መነንዎ ፡ አይሁድ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እምከመ ፡ ተወልዶቱ ፡ እስመ ፡ አፍቀረ ፡ ሰብአ ፥ እመ ፡ ተወልዶቱ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘአፍቀረ ፡ ሰ ብአ ፤ መወለዱ ፡ ሰውን ፡ ስለ ፡ ወደደ ፡ ከኸነ ፡ አይሁድ ፡ ጌታን ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ናቁት ። እግ ዚእ ፡ ተሰምየ ፡ ጻድቀ ፡ ኀበ ፡ እስመ ፡ መሐለ ፥ ኀበ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘመ ሐለ ፡ ለአዳም ፡ ሞቱ ፤ ሞቱ ፡ ለአዳም ፡ ስለ ፡ ማለ ፡ ከኸነ ፡ ዘንድ ። ተዐውቀ ፡ ወተጠ የቀ ፡ ከመ ፡ ተሰምዮቱ ፡ ለተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ተክለ ፥ እስመ ፡ ተኀርየ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘተኀርየ ፡ እምከርሠ ፡ እሙ ፤ ስለ ፡ ተመረጠ ፡ እንደ ፡ ኸነ ። እፎ ፡ ይምሕል ፡ ሰብእ ፡ እንዘ ፡ እስመ ፡ መሐለ ፥ እንዘ ፡ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ዘመሐለ ፡ ተሰቅሎቱ ፡ ለእግዚእ ፤ የጌታ ፡ መሰቀል ፡ ስለ ፡ ማለ ፡ ሲ ኸን ። ተሰብሐ ፡ እግዚእ ፡ ዘበእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ መሐለ ፡ ለአዳም ፡ ሞቱ ። ሞቱ ፡ ለአዳም ፡ ስለ ፡ ማለ ፡ የኸነ ፡ ጌታ ። የቀሩ ትም ፡ ስለ ፡ የሚኸኑ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ እንደዚሁ ፡ ናቸው ። ኀበ ፡ መንገለ ፡ ውእደ ፡ ዘንድ ፡ ሲኸኑ ፡ በራሳቸውና ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራሉ ፤ ይህም ፡ በቦታው ፡ ተነግሯል ። አገ ባቦችም ፡ ሲሰማሙት ፥ ሚ ፡ የአከ ፡ ኀጢአት ፡ እስመ ፡ ኀበ ፡ ገብረ ፥ አምጣነ ፡ መንገለ ፡ ገብረ ፥ አኮኑ ፡ ውእደ ፡ ገብረ ፡ አዳም ፡ ኀጢአተ ፡ ሞተ ፡ እግዚእ ። የቀሩትንም ፡ እን ዲሁ ፡ አግባ ።

፹፯ ፤ እንዘ ፥ ስ ፡ ሲ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፤ አገባቦችም ፡ ሲሰማሙት ፥ ጸጊቦቱ ፡ ለር ኁብ ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ይበልዕ ፡ ኅብስተ ፥ እምከመ ፡ እንዘ ፡ ይበልዕ ፡ ኅብስተ ፥ ንብላዕ ፡ ኪያሁ ። መጠነ ፡ አምጣነ ፡ ዐቅመ ፥ ያኽል ፡ ሲኸኑ ፡ በራሳቸውና ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራሉ ። በራሳቸው ፥ ተዋርዶቱ ፡ ለፈርዖን ፡ መጠነ ፡ አምጣነ ፡ ዐቅመ ፡ አስተዋረዶሙ ፡ ለእስራ ኤል ። በባዕድ ፥ ተዋረደ ፡ ፈርዖን ፡ መጠነ ፡ አስተረዋዶሙ ፡ ለእስራኤል ። አገባቦችም ፡ ሲሰማሙት ፥ አብደሩ ፡ ጻድቃን ፡ መከራ ፡ ሥጋ ፡ እምተድላ ፡ ሥጋ ፤ እስመ ፡ መጠነ ፡ አፈድፈዱ ፡ መከራ ፡ ይፈደፍድ ፡ ፍሥሓሆሙ ። ለምንት ፡ ሰብእ ፡ ይጸልእ ፡ መከራ ፡ እመ ፡ ክብሩ ፡ አምጣነ ፡ ያበዝኅ ፡ መከራ ። ከመ ፥ እንደ ፡ ሲኸን ፡ በራሱ ፡ በባዕድ ፡ ያሳ ስራል ፤ በራሱ ፡ ተቀሥፎቱ ፡ ለእግዚእ ፡ ከመ ፡ ተቀሥፎተ ፡ ሰራቂ ። በባዕድ ፡ ሲያሳ ስር ፥ ይደልዎሙ ፡ ክበር ፡ ለሰማዕታት ፤ እስመ ፡ ተሣቅዮቶሙ ፡ ከመ ፡ ተሣቀየ ፡ ክር ስቶስ ። የቀሩትንም ፡ እያሰማማኽ ፡ እንዲሁ ፡ አግባ ።

፹፰ ፤ እመ ፤ ሰበ ፤ ብ ፡ ቢ ፡ ሲኸኑ ፡ በራሳቸው ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራሉ ፤ በራሳቸው ፡ አድኅኖተ ፡ ሰብአ ፡ ነፍሰ ፡ እመ ፡ ሰበ ፡ በሃይማኖቱ ፡ ይዌስክ ፡ ምግባረ ። በባዕድ ፥ ያድ ኅን ፡ ሰብእ ፡ ነፍሶ ፡ እመ ፡ ሰበ ፡ ይዌስክ ፡ ምግባረ ፡ በሃይማኖቱ ። አገባብም ፡ ሲሰማማ ቸው ፥ ይጽሕቅ ፡ ሰብእ ፡ ለከዊነ ፡ ባዕል ፤ እስመ ፡ እመ ፡ ሰበ ፡ ይብዕል ፡ ክብሩ ፡ ያሰኛሉ ፤ የቀሩትንም ፡ እንዲህ ፡ አግባ ። እስከ ፥ በራሱ ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራል ፤ በራሱ ፥ ንብረ ቶሙ ፡ ለሙታን ፡ ውሳጤ ፡ መቃብር ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይከውን ፡ ንፍኀተ ፡ ቀርን ። በባ ዕድ ፥ ኢትቅናዕ ፡ ላዕለ ፡ ባዕል ፤ እስመ ፡ እስከ ፡ ይመውት ፡ ብዕሉ ። የቀሩትንም ፡ እን ዲህ ፡ አግባ ። ቅድመና ፡ ድኅረም ፡ በራሳቸውና ፡ በባዕድ ፡ ያሳስራሉ ። በራሳቸው ፥

ሞቱ ፡ ለሰብእ ፡ ቅድመ ፡ ትንሣኤ ፤ ወድኅረ ፡ ትንሣኤ ፡ ሞተ ፡ ዓለም ። ተፈንዎቱ ፡ ለጰራቅሊጦስ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ እምድኅረ ፡ ዐርገ ፡ እግዚእነ ። በባዕድም ፥ መንክር ፡ ኀይሉ ፡ ለጰራቅሊጦስ ፤ እስመ ፡ እምድኅረ ፡ ወረደ ፡ ሎሙ ፡ ጥበዐተ ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ እም ቅድሜሁ ፡ ኢኮኑ ፡ ጥቡዓነ ። የቀሩትንም ፡ እንዲሁ ፡ አሰማምተኽ ፡ አግባ ።

፳ኛ ፡ ዕርከን ።

ንኡሳን ፡ አገባቦች ።

፺፰ ፤ ሰ ፤ ና ፡ ስ ፡ ሳ ፡ ማ ፡ ግን ፡ ትች ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ የኹሉም ፡ አፍራሽ ፡ ነው ። ሲገባም ፡ ትራስ ፡ እየኾነ ፡ በቃል ፡ መጨረሻ ፡ ይገባል ። ሰ ፡ ስ ፡ መኾኑን ፡ ሳይለቅ ፡ ጸንሐ ፡ ተርፈ ፡ ተኀድገ ፡ በሚሉ ፡ በነዚህ ፡ በ፫ቱ ፡ በሣልሳይ ፡ ብቻ ፡ እየገባ ፡ ና ፡ ይኾናል ። አገባቡም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ኢፈጸሙ ፡ አይሁድ ፡ ሕገ ፡ ወንጌል ፤ ይጸናሕሰ ፡ ይትርፍሰ ፡ ይትኀደግሰ ፡ ዝንቱ ፤ ሕገ ፡ ኦሪትሂ ፡ ኒ ፡ ጥቀ ፡ ኢፈጸሙ ፤ ሲፈታም ፡ ይህስ ፡ ይቅርና ፡ የኦሪትን ፡ ሕግ ፡ ስንኳ ፡ አልፈጸሙም ። ስ ፡ ብቻ ፡ ሲኾን ፡ በብትን ፡ በቅጽል ፡ ይገባል ፤ ወልድየሰ ፡ መዊቶ ፡ ህለወ ፥ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ጐንደየ ፤ ልጄስ ፡ ሙቷል ። ውእቱሰ ፡ ሕያው ፤ ርሱስ ፡ ደኅና ፡ ነው ። ሳ ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ በቅጽል ፡ በብትን ፡ እየገባ ፡ ጥያቄ ፡ ይከተለዋል ። ይቤሎ ፡ ለዘይቤሎ ፡ መጽኡ ፡ ሳእካኒሁ ፡ ለንጉሥ ፥ ውእቱሰ ፡ ተርፈኑ ፤ ርሱሳ ፡ ቀረን ። አንተሰ ፡ መጻእከ ፥ እኑከሰ ፤ አንተስ ፡ መጣኽ ፥ ወንድምኽሳ ። ማ ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ፡ በቅጽል ፡ በብትን ፡ ባገባብ ፡ ገብቶ ፡ በጥያቄ ፡ ምላሽ ፡ ይነገራል ። ይቤሎ ፡ ለዘይቤሎ ፡ ሕያውኑ ፡ እኁከ ፥ ውእቱሰ ፡ ሞተ ፤ ርሱማ ፡ ሞተ ። ግን ፡ ሲኾን ፡ ብቻውን ፡ በብትን ፡ ይገባል ፤ ሰብእሰ ፡ እንዘ ፡ ክቡር ፡ ውእቱ ፡ ኢያእመረ ። መብልዕሰ ፡ ጽኑዕ ፡ ለልሂቅ ። ትች ፡ ሲኾን ፡ ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ሰ ፥ ግን ፡ እየኾኑ ፡ ይከተሉታል ። ይህም ፥ ሰብእሰ ፡ ገጸ ፡ ይሬኢ ፡ ወእግዚአብሔርሰ ፡ ልበ ፡ ይሬኢ ። እሙንቱሰ ፡ ተዐቅጹ ፡ ወወድቁ ፡ ወንሕነሰ ፡ ተንሣእነ ፡ ወረታዕነ ። ለአድግሰ ፡ አቅሕሞ ፤ ወለገብርኒ ፡ ገሥጾ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። ባገባብና ፡ ባንቀጽም ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ ሶበሰ ፡ ተአምሬ ፥ እመሰ ፡ አማን ፥ እንከሰ ፥ ይረትዕሰ ፥ እፈቱሰ ፡ እፍልስ ።

፺፱ ፤ እም ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። በ ፡ ባ ፡ ከ ፡ ካ ፡ ኪ ፡ ክ ፡ ይኾናል ፤ ኪ ፡ ክ ፡ ሲኾን ፡ በትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ይልቅ ፡ ያሰኛል ። እመና ፡ ሶበ ፡ ቀድመውት ፡ ወይም ፡ ተከትለውት ፥ ብቻውንም ፡ ኹኖ ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ በጽንዕ ፡ ሲፈታ ፡ በ ፡ ባ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩም ፡ ባለፈ ፡ ነገር ፡ ጸጸት ፥ በሚመጣ ፡ ነገር ፡ ምኞት ፡ ያሳያል ። እመ ፡ ይኔስሕ ፡ ይሁዳ ፡ እምጸድቀ ፤ በጸደቀ ፡ ነበር ። እምኀየሶ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ ። እመ ፡ ኢይበልዕ ፡ አዳም ፡ በለሰ ፡ እምኢኀጥአ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘተውህበ ፤ ሶበሰ ፡ ትሄሉ ፡ ዝየ ፡ እምኢሞተ ፡ እኁየ ፤ ባልሞተም ፡ ነበር ። የእመና ፡ የሶበ ፡ ጠባይ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ (ዕር ፲፱ኛ ፡ ቍ፷፯) ፡ ተመልከት ። ብቻውንም ፥ እምደለወከ ፡ ታግብእ ፡ ወርቅየ ፥ ወመጺእየ ፡ እምአስተገበርክዎ ፡ ለልየ ። መኑ ፡ እምወሀበኒ ፡ ማየ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። ከ ፡ ካ ፡ ሲኾን ፡ ከመንና ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፡ እንደዚሁ ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ፤ እምዘ ፡ እምከመ ፡ የሚባል ፡ አገባብ ፡ የለምና ፤ እምዘ ፡ ከበዘ ፡ ጋራ ፡ በቦታው ፡

ተነግሯል ፤ ከመም ፤ እምከመ ፡ ለምለመ ፡ ዐጽቁ ፤ ወእምከመ ፡ ወፅአ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ ፡
እያለ ፡ ይገባል ። ዘእም ፡ እያለም ፡ ሲገባ ፡ እምዘ ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ጸልኡ ፡
ዘእምአፍቀሩ ፤ ከወደዱት ፡ ይልቅ ። አኅሰረከ ፡ ዘእምአክበረከ ፤ ካከበረኽ ፡ ይልቅ ።
ሊወዱት ፡ የነበር ፥ ሊያከብርኽ ፡ የነበር ፡ ብለው ፡ ኀላፊውን ፡ በዘንድ ፡ የሚፈቱ ፡
አሉ ። ሕቀ ፡ ክመ ፡ ዘእምድኅፀ ፡ ሰኰናየ ፤ ዘእምተንተና ፡ እገርየ ፡ ያለውም ፤ እን
ዲሁ ፡ ይፈታል ። ኪ ፡ ክ ፡ ሲኾን ፡ በዘንድ ፡ እየገባ ፡ ይልቅ ፡ ያሰኛል ፤ ማሰሪያውም ፡
ቀለ ፡ ኀየሰ ፡ አፍቀረ ፡ ኀረየ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ነው ። ይቀልል ፡ ኀልፈተ ፡ ሰማይ ፡
እምትደቅ ፡ አሐቲ ፡ ቃል ። ይኄይሰነ ፡ ንቅትል ፡ አሐደ ፡ ብእሴ ፡ እምይትሀጐል ፡
ኵሉ ፡ ሕዝብ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፥ ከ ፡ ይልቅ ፡ የተነሣ ፡ ዠምሮ ፥ ኋላ ፡ ወ
ዲያ ፡ ወዲህ ፡ ይኾናል ። እም ፡ ከ ፡ ካ ፡ እየኾነ ፡ በሰዋስው ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፥ ተወላጅ ፡
ተከፋይ ፡ መገኛ ፡ ሰጭ ፡ ይኾናል ። ተወላጅ ፡ ሲኾን ፡ ተወልደ ፡ ቃል ፡ እምአብ ፤ ተከ
ፋይ ፡ ሲኾን ፡ ተወልደ ፡ ቃል ፡ እምድንግል ፤ ተወላጅና ፡ ተከፋይ ፡ ሲኾን ፡ ተወልደ ፡
ወልድ ፡ አው ፡ ሕፃን ፡ እምአቡሁ ፡ ወእሙ ። መገኛ ፡ ሲኾን ፡ ወፅአ ፡ ቃል ፡ እምአብ ፤
ተሰብከ ፡ ወንጌል ፡ ለአሕዛብ ፡ እምቃለ ፡ ሐዋርያት ። ሰጭ ፡ ሲኾን ፡ ተውህበ ፡ ወርቅ ፡
እምንጉሥ ፡ ለወዓሊሁ ፡ ያሰኛል ። አለግሱ ፡ የተነበበ ፡ እም ፡ ቦዝ ፡ አንቀጽ ፡ ይመረመ
ርበታል ፤ ይህም ፡ ዜነዋ ፡ ገብርኤል ፡ ለማርያም ፡ እምእግዚአብሔር ፤ ታዞ ፡ ተልኮ ።
ለዘሐወጸነ ፡ እምአርያም ፥ ወርዶ ፡ መጥቶ ። ተንሥአ ፡ እሙታን ፥ ተለይቶ ፡ ቀድሞ ፡
አስቀድሞ ። ሰብሕዎ ፡ ለእግዚ ፡ እምሰማያት ፤ ከመላእክት ፡ አብነት ፡ ነሥታችኹ ።
እምከርሥ ፡ ስሕቱ ፡ ወነበቡ ፡ ሐሰተ ፤ ከማሕፀን ፡ ዠምረው ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። እም ፡
ይልቅ ፡ እጅግ ፡ ሲኾን ፡ በተመሳሳይ ፡ ቃል ፡ ይነገራል ፤ ይትበደር ፡ ሰብእ ፡ እምዕንቌ ፡
ሰንፔር ፡ ክቡር ፤ እምወርቅ ፡ ወእምብሩር ፡ ይትበደሩ ፡ ጻድቃን ። አንቲ ፡ ተዐብዪ ፡
እምብዙኃት ፡ አንስት ። ውጥንም ፡ ሲጨርስ ፡ የዐቢ ፡ ክብራ ፡ ለማርያም ፡ እምኵሎሙ ፡
ቅዱሳን ፡ ይላል ። የተነሣ ፡ ሲኾን ፡ ነ ፡ መንገለ ፡ በር ፡ ከፋቾች ፡ ኹነው ፡ ሳይኾኑም ፡
ብቻውን ፡ ምክንያት ፡ ባለው ፡ ቃል ፡ ይገባል ። ሰቀልዎ ፡ አይሁድ ፡ ለክርስቶስ ፡ እምነ ፡
እመንገለ ፡ ቅንአቶሙ ። የብሰ ፡ እምድንጋጼ ፡ ወጕየ ፡ እምፍርሀት ። ዠምሮ ፡ ሲኾን ፡
በቦታ ፡ በጊዜ ፡ ይገባል ፤ በቦታ ፥ እምጽንፍ ፡ እስከ ፡ ጽንፍ ፤ እምኢየሩሳሌም ፡ እ
ስከ ፡ ግብጽ ። በጊዜ ፥ እምአዳም ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፤ እምትንሣኤ ፡ እስከ ፡ ዕርገት ። ኋላ ፡
ሲኾን ፡ በጸፉ ፡ ይገባል ፤ ወእምዝ ፡ ወሰዶ ፡ መንፈስ ፡ ገዳመ ፤ ወእምዝ ፡ መጽኡ ፡ አር
ዳኢሁ ፤ ከዚህ ፡ በኋላ ። ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ ሲኾን ፥ ኢያበርህ ፡ ፀሓይ ፡ እምአድማስ ፡
አላ ፡ እምአድማስ ፡ ይላል ። ሲዘረዘርም ፤ እምኔሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ እምኔከ ፡ ኪ ፡
ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ፡ እያሰኘ ፡ እንደሚስማማው ፡ ይፈታል ። እም ፡ ነን ፡ በር ፡ ከፋች ፡
ሳይዝ ፡ በ ፡ ፈ ፡ ሰ ፡ ጰ ፡ ፐ ፡ ብሎ ፡ በሚነሣ ፡ ቃል ፥ እምበረከት ፡ እምፈቃድ ፡ እምሰ
ማይ ፡ እምጳፉ ፡ እምፓና ፡ እያለ ፡ በቅኔ ፡ ሲገባ ፡ አፈ ፡ ጸያፍ ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ከግእዝ ፡
እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ባለው ፡ በመ ፡ ፊደል ፡ በሚነሡ ፡ ቃላት ፡ ሲገባ ፡ ደጊመ ፡ ቃልነት ፡ ስላ
ለው ፡ እየጠበቀና ፡ እየዋጠ ፡ ቀለም ፡ ያስቀራል ። ይህም ፡ እመብረቅ ፡ እሙላድ ፡ እሚ
ናስ ፡ እማርያም ፡ እሜሎስ ፡ እምሥራቅ ፡ እሞት ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፫ ፤ አይ ፡ ምንት ፡ መኑ ። ማእዜ ፤ አይቴ ፤ ስፍን ። በለቤት ፡ ሲኖር ፡ ቅጽል ፥ በለቤት ፡ ሲቀር ፡ በቂ ፡ ይኾናሉ ፤ ማእዜ ፡ ግን ፡ ብቻውን ፡ ይበቃል ። ቅጽልነታቸው ፡ በ፩ኛና ፡ በ፫ኛ ፡ ክፍል ፡ ተነግሯል ። አኹንም ፡ በዚህ ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ ኹኑ ፡ ዐብሮ ፡ ይነገራል ። በንባብ ፡ ጥያቄ ፡ ብቻ ፡ ሲመስሉ ፡ በምስጢር ፡ አሉታ ፡ ናቸው ፤ ሁ ፡ ኑ ፡ ያጋንኗቸዋል ፤ አላ ፡ ዳእሙ ፡ በሕቱ ፡ ያጸድቋቸዋል ። አይ ፡ ምንት ፡ በበቂነትም ፡ በቅጽልነትም ፡ የግብር ፡ የነገድ ፡ የተቀብዖ ፡ ስም ፡ ይፈልጋሉ ። ይህም ፡ አይ ፤ ምንት ፡ ተሰቅለ ፤ ወይም ፡ አይ ፡ ብእሲ ፥ ምንት ፡ ሰብእ ፡ ተሰቅለ ፡ በቀራንዮ ፤ ነቢይሁ ፡ ኑ ፥ ወሚመ ፡ ሐዋርያ ፥ አው ፡ ረድእ ፡ ወእመ ፡ አኮ ፡ አሐዱ ፡ ጻድቅ ፤ አኮ ፡ ነቢይ ፡ ወአኮ ፡ ሐዋርያ ፥ ኢረድእ ፡ ወኢጻድቅ ፥ ዳእሙ ፡ አምላክ ፡ ሥግው ። ናሁ ፡ ተሰቅለ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፥ ምንት ፡ ብእሲሁ ፡ በለ ፡ ጊዜ ፥ አይሁዳዊ ፡ ወይም ፡ ክርስቲያናዊ ፡ መኾኑን ። ወናሁ ፡ ብእሲ ፡ ዲበ ፡ መንበር ፤ አይ ፡ ብእሲ ፡ ብሎ ፡ ጳጳስ ፡ ንጉሥ ፡ መኾኑን ፡ ይፈልጋል ። ምንት ፡ ሲቀር ፡ አይ ፡ መኑ ፡ በካል ፡ የተለየ ፡ የተጸውዖ ፡ ስም ፡ ይሻሉ ። ይህም ፥ አይ ፡ መኑ ፡ ተሰቅለ ፡ እምሐዋርያት ፡ ቍልቍሊተ ፡ በትዕይንተ ፡ ሮም ፥ ጳውሎስኑ ፡ ወሚመ ፡ ዮሐንስ ፤ አልቦ ፡ ዘተሰቅለ ፡ ዘእንበለ ፡ ጴጥሮስ ፡ ማለቱን ፡ ያሰያል ። ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኗቸው ፥ ማንም ፡ ይኾናሉ ፤ አይኒ ፡ ዘተምዐ ። በአይኒ ፡ ግብር ፡ እምግብራት ። ዘይዘብጥ ፡ መነሂ ፤ ማንንም ፡ ማን ። ኢአይኒ ፡ ወኢመኑሂ ፤ አንድስ ፡ እንኳ ፡ ያሰኛሉ ። ኢተገብረ ፡ ዘከማሁ ፡ ወኢበአይኒ ፡ መንግሥት ። አልቦ ፡ ዘርእየ ፡ ወኢመኑሂ ። በከፊል ፡ ሲገቡም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ። ምንት ፡ ደግሞ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኑት ፡ ምንምን ፡ አንዳች ፡ ይኾናል ። አሌዕል ፡ እደውየ ፡ ኀበ ፡ ሰማይ ፡ ከመ ፡ ኢይንሥእ ፡ ምንተኒ ፡ እምንዋይከ ። ዘወሀቦ ፡ አሐዱ ፡ ለካልኡ ፡ ምንተኒ ። ኢ ፡ ወኢ ፡ ሲገባበት ፡ ያልተፈጠረ ፡ ከንቱ ፥ ስምና ፡ ህላዌ ፡ የሌለው ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ሰፍሐ ፡ ለመስዕ ፡ ዲበ ፡ ኢምንት ፡ አው ፡ ዲበ ፡ ወኢምንት ።

አይ ፡ ማእዜ ፤ መቼ ፡ ይኾናሉ ፤ አየ ፡ ዘመነ ፡ በአይ ፡ ዘመን ፥ ማእዜ ፡ ተወልደ ፡ ክርስቶስ ። አይ ፡ ለኹሉ ፡ ይኾናል ፤ ማእዜ ፡ ግን ፡ ለጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኑት ፡ ኢ ፡ ሲጨመርበት ፡ ማሰሪያው ፡ አሉታ ፡ ነው ። ኢለከሮን ፡ ፀሓይ ፡ ማእዜሂ ። ወኢማእዜኒ ፡ ኢኮኑ ፡ ሕያዋነ ፤ መቼም ፡ መች ። አይቴ ፤ ሔት ፡ ወዴት ፡ ይኾናል ፤ ዐዋጁ ፡ እንደ ፡ ማእዜ ፡ ነው ። በአይቴ ፡ ኀበ ፡ አይቴ ፡ እንተ ፡ አይቴ ፡ እምአይቴ ፡ እስከ ፡ አይቴ ፡ እያሰኙ ፡ የቦታ ፡ አገባቦች ፡ ይሰማሙታል ። ለ ፡ ሲሰማማው ፡ ኀበን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፡ ለኀበ ፡ አይቴ ፡ ያሰኛል ። ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ኹነውት ፡ ሳይኾኑትም ፡ ኢ ፡ ወኢ ፡ ሲጨመርበት ፡ ማሰሪያው ፡ አሉታ ፡ ነው ። ኢትፃእ ፡ እምህየ ፡ ወኢትሑር ፡ አይቴሂ ፤ ኢአይቴኒ ፥ የትም ፡ የት ፥ ወዴትም ፡ ወዴት ። ግሙራ ፡ ኢያስተርእየ ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፡ ወኢበአይቴኒ ፤ በየትም ፡ በየት ፥ ባንድ ፡ስንኳ ፡ ቦታ ፡ ያሰኛል ። ስፍን ፡ እስፍንት ፡ ቱ ፤ ስንት ፡ ምን ፡ ያኽል ፡ ይኾናሉ ፤ ስፍን ፡ ያንድ ፥ እስፍንት ፡ የብዙ ፡ ነው ፤ ምስጢራቸው ፡ አኃዝ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በከፊል ፡ ይነገራሉ ። ሲገቡም ፡ በበቂነት ፥ እስፍንተ ፡ ኀረየ ፤ ወይም ፡ በቅጽልነት ፥ እስፍንተ ፡ ሐዋርያተ ፡ ኀረየ ፡ ክርስቶስ ፡ እምእስራኤል ፥ ክልኤተኑ ፡ አው ፡ ሠለስተ ፤ ዳእሙ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ያሰኛሉ ። ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ይኾኗቸዋል ፡ ማለት ፡ የለም ፡ እንጂ ፡ ዐዋጃቸው ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ሌሎቹ ፡ ነው ።

፺፩ ፤ መ ። ሚ ። መ ፡ ነገር ፡ ያበረታል ፥ ቃል ፡ ያገነታል ፤ አዳማቂ ፡ ኹኖ ፡ ይቀ ራል ፡ እንጂ ፥ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ የተለየ ፡ ፍች ፡ የለውም ። እውነተኛ ፡ ፍችው ፡ ማ ፡ ነበረ ፤ በመምህራን ፡ ልማድ ፡ ከሰ ፡ ተደርበ ፡ ተነግሯል ። ከአይ ፡ እስከ ፡ እፎ ፡ ባሉት ፡ በንኡሳንና ፡ በደቂቅ ፡ ቅጽሎች ፡ በአንቀጽም ፡ ሳይቀር ፡ ትራስ ፡ እየ ኾነ ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ ኑ ፡ ሲንተራሰው ፡ ጥርጥር ፡ ያሳያል ። መ ኑመ ፡ አንተ ፤ ምንተኑመ ፡ ትርአዩ ፡ ወፃእክሙ ። ዝኑመ ፡ ብቻውንም ፡ አይቴመ ፥ እፎመ ፥ እስኩመ ፡ ውእቱመ ፥ ከልእመ ። በአንቀጽም ፡ መጽአመ ፡ ዘይመጽእ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። ከንኡሳን ፡ በቀር ፡ በሌሎቹ ፡ ማ ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ ያምርለታል ። ሚ ፤ ምን ፡ ምንድር ፥ ምንኛ ፡ ስንት ፡ ይኾናል ። ምን ፡ ምንድር ፡ ሲኾን ፡ በአናቅጽ ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ ምስጢሩም ፡ ጥያቄ ፡ ምርመራ ፡ አንክሮ ፡ ነው ። ሚ ፡ የዐቢ ፡ እምረኃብ ፡ ወሚ ፡ ያሐምም ፡ እምቍር ። ሚ ፡ እግበሮ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ። ሚ ፡ ላዕሌነ ፤ ምን ፡ አለ ብን ። ምንኛ ፡ ስንት ፡ ምን ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በቅጽል ፡ ይገባል ፤ ሚ ፡ በዝኁ ፡ እለ ፡ ይሣቅዩኒ ። ሚ ፡ ይበዝኅ ፡ ሐዘነ ፡ እምየ ። ሚ ፡ መጠን ፡ ግርምት ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ። እምን ፡ ተከትሎ ፡ በጸጸት ፡ በምኞት ፡ ሲገባ ፡ ምነው ፡ ይኾናል ። ሚ ፡ እሞትነ ፡ በግብጽ ፤ ምነው ፡ በሞትነ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ እመ ፡ ሞትነ ፡ ሰበ ፡ ሞትነ ፡ ይላል ፡ (ዘፀ ፲፮ ፡ ፫) ። ሚመ ፡ ተብሎ ፡ በንድነት ፡ ሲነገር ፡ አማራጭ ፡ ነውና ፤ ኋላ ፡ ከአው ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ።

፺፪ ፤ እፎ ። እንዴት ፡ ረግ ፥ ምን ፡ ምንኛ ፤ በ ፡ ሲወድቅበት ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ይኾ ናል ። ኢ ፡ ኬ ፡ ኑ ፡ መ ፡ እንጋ ፡ እያጋነኑት ፡ ሳያጋንኑትም ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በነ ባር ፡ በቅጽል ፡ ይገባል ፤ ምስጢሩም ፡ ጥያቄና ፡ አንክሮ ፡ ድንጋፄ ፡ ነው ፤ መዓትም ፡ ያሳያል ። እንዴትና ፡ ረግ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ እፎ ፡ ወድቀ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ እምሰ ማይ ። እፎ ፡ አግመርኪዮ ፡ ለዘኢይትገመር ። ኢ ፡ ኬ ፡ ሲያጋንኑት ፡ ራብዕ ፡ ያናግ ራል ፤ ኢ ፡ ደግሞ ፡ ኤ ፡ ይኾናል ። እፎኢ ፡ እንዘ ፡ አይሁዳዊ ፡ አንተ ፡ ትስእል ፡ በኀቤየ ፡ ትስተይ ፡ ማየ ፡ እንዘ ፡ ሳምራዊት ፡ አነ ፤ ኤ ፡ እንዴት ፡ ነዋ ፡ ረግና ። እፎኬ ፡ ሰቀልዎ ፤ እንዴት ፡ ነዋ ፡ ሰቀሉት ። በቀሩትም ፡ እፎኑ ፡ ንዜኑ ። እፎመ ፡ ዘኢያምጻእክምዎ ። እፎኑመ ፡ ይኳንን ፡ ዓለመ ። እፎ ፡ እንጋ ፡ ማሕፀነ ፡ ድንግል ፡ ጾሮ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። ምን ፡ ምንኛ ፡ ሲኾን ፥ እፎ ፡ ትቤ ። እፎ ፡ ተሰባሕከ ፡ ኤልያስ ፡ ያሰኛል ። በቅጽልም ፡ ኦ ፡ ሞት ፡ እፎ ፡ ዝክርከ ፡ መሪር ፡ እያለ ፡ ምንኛ ፡ ይኾናል ። ስለ ፡ ምን ፡ ሲኾን ፥ በእፎ ፡ ትነውኅ ፡ ዕለት ፡ እምዕለት ፡ ይላል ። በደጊመ ፡ ቃልም ፡ ሲነገር ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይፈ ታል ፤ ይህም ፡ እፎ ፡ እፎ ፥ ወይም ፡ እፈፎ ፤ ምንምን ፥ ምን ፡ ምን ፡ ምንኛ ፥ እንዴት ፡ እንዴት ፥ ረግ ፡ ረግ ። እፈፎ ፡ ትቤ ፡ (ቄር) ። እፎያዊ ፤ እንዴት ፡ ያለ ፥ እንደ ፡ ምን ፡ ያለ ፡ ያሰኛል ።

፺፫ ። ሁ ፤ ኑ ። ጥያቄና ፡ አጋናኝ ፡ ናቸው ፤ በነገር ፡ ኹሉ ፡ ትራስ ፡ እየኾኑ ፡ ይገ ባሉ ። ጥያቄ ፡ ባለው ፡ ቃል ፡ ሲገቡ ፡ን ፡ ይኾናሉ ፤ ምስጢራቸውም ፡ ጥያቄን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ማድነቅና ፡ መናቅ ፡ መሰልቸት ፡ ያሳያል ። ጥያቄና ፡ ድንቅ ፡ ሲኾኑ ፡ በንድ ፡ ቃል ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ይነገራሉ ፤ ትሳአሉኒሁ ፡ መጻእክሙ ። ይትከሀልኑ ፡

ይፃእ ፡ ኄር ፡ እምናዝሬት ፡፡ ድኩምኑ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ይገብር ፡፡ መናቅና ፡ መሰልቸት ፡ ሲኾኑ ፡ ተመላልሰው ፡ ይነገራሉ ፤ መኑ ፡ ያኀድገነ ፡ ፍቅሮ ፡ ለክርስቶስ ፡ ሕማምኑ ፡ ምንዳቤኑ ፡ መጥባሕትኑ ፡፡ ይቤ ፡ ነዳይ ፡ ዘጸንዐ ፡ ቦቱ ፡ ምንዳቤ ፡ ምንት ፡ ይኄይሰኒ ፡ ሞትኑ ፡ ስደትኑ ፡ ሰሪቅኑ ፤ ስርቆትን ፡ ያሰኛል ፡፡ አጋናኝ ፡ ሲኾኑ ፡ ከአይ ፡ እስከ ፡ እፎ ፡ ባሉት ፡ ይገባሉ ፡፡ ዳግመኛም ፡ ቦሁ ፡ ቦኑ ፡ እያሉ ፡ ሲገቡ ፡ በውኑ ፡ ተብለው ፡ ይፈታሉ ፡፡ ቦኑ ፡ መሢዕተ ፡ ወቍርባነ ፡ አባእክሙ ፡ ሊተ ፡፡ ቦኑ ፡ ይብሎ ፡ ጽቡር ፡ ለለብሓዊ ፡ ኢትግበረኒ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡፡ ቦኑ ፡ ለባሕቲቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እግዚ ፡፡ በቅጽልና ፡ በጥሬ ፡ ግን ፡ አለን ፡ ያሰኛሉ ፡፡ ቦሁ ፡ ዘይሴወር ፡ እምኔየ ፡፡ ቦኑ ፡ ዘተርፈ ፡ ኀቤከ ፡፡ ይቤላሁ ፡ ለዘይቤሎን ፡ ቦኑ ፡ ረአይ ፡ በዛቲ ፡ ሀገር ፡ እወ ፡ ቦ ፡፡

፺፩ ፤ አ ፡፡ የጥሬ ፡ አገባብ ፡ ነው ፤ ሆይ ፡ ምን ፡ ወዮ ፡ ይብላኝ ፡ ይኾናል ፡፡ በተለየም ፡ ላራቱ ፡ ቅርቦች ፡ የሰሚ ፡ አገባብ ፡ ነው ፡፡ ሆይ ፡ ሲኾን ፡ ቃለ ፡ ጽዋዔ ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ አክብሮና ፡ አፍቅሮ ፡ አራኅርኖና ፡ ምክር ፡ አፍርሆና ፡ አኅስሮ ፡ ወቀሣም ፡ ያሳያል ፡፡ ጽዋዔ ፡ ለሩቅም ፡ ለቅርብም ፡ ሲነገር ፡ የሩቁ ፡ ተጠሪ ፡ የቅርቡ ፡ ሰሚ ፡ ይባላል ፤ ምስጢሩ ፡ አክብሮ ፡ ሲኾን ፡ አ ፡ ኢየሱስ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ተሣሀለነ ፡፡ አፍቅሮ ፡ አ ፡ ማርያም ፡ በእንተ ፡ ዝ ፡ ናፈቅረኪ ፡፡ አራኅርኖ ፡ አ ፡ መስተምሕርት ፡ አስተምሕሪ ፡ ኀበ ፡ ወልድኪ ፡፡ አ ፡ ዮሴፍ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ኢትፍራህ ፡ ነሢአታ ፡ ለማርያም ፡ ፍኅርትከ ፡፡ ምክር ፡ ሲኾን ፡ አ ፡ ወልድየ ፡ ስምዐኒ ፡ ዘእብለከ ፡፡ አፍርሆ ፡ አ ፡ ሀገረ ፡ ሰዶም ፡፡ አኅስሮ ፡ አ ፡ ይሁዳ ፡ አ ፡ ሐናንያ ፡ እፎ ፡ መልአ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ ልብከ ፡፡ ወቀሣም ፡ ሲኾን ፡ አ ፡ አዳም ፡ ምንተኑ ፡ ረሰይናከ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ ምን ፡ ሲኾን ፡ ቃለ ፡ አንክሮ ፡ ነው ፤ ለክፉም ፡ ለበጎም ፡ ይነገራል ፤ ለ ፡ እየተከተለው ፡ ሳይከተለውም ፡ በቅጽል ፡ በጥሬ ፡ ይገባል ፡፡ አ ፡ ዝንቱ ፡ ምስጢር ፡፡ አ ፡ ዕሙቀ ፡ ብዕለ ፡ ጥበቡ ፡፡ አ ፡ ለዝ ፡ ዝንጋዔ ፡፡ አ ፡ ለዝ ፡ ኀሊና ፡፡ ወዮ ፡ ይብላኝ ፡ ሲኾን ፡ ቃለ ፡ ሰቈቃው ፡ ነው ፤ እምና ፡ ለ ፡ ይስማሙታል ፡፡ አ ፡ ሞት ፤ አ ፡ እምዝንቱ ፡ ሞት ፡ ዘሥሉጥ ፡ ላዕለ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡፡ አ ፡ ለዘሞተ ፡፡ አ ፡ ለይሁዳ ፤ እስመ ፡ ሤጠ ፡ ለእግዚኡ ፡፡ ፪ኛም ፡ የሰሚ ፡ አገባብ ፡ ሲኾን ፡ ምስጢሩ ፡ ከጽዋዔነት ፡ አይወጣም ፤ ሰሚዎቹም ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ አንተ ፡ አንቲ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፤ አቀራቢቻቸውም ፡ ዝርዝሮች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡፡ አ ፡ እየገባባቸው ፡ ሳይገባባቸውም ፡ ብቻቸውን ፡ እየተጠሩ ፡ ይሰማሉ ፡፡ አ ፡ ሰገባ ፡ አ ፡ አግዚአ ፡ አ ፡ ብእሲቶ ፡ አ ፡ አንትሙ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ አ ፡ አዋልድየ ፡፡ አ ፡ ሲቀር ፡ ስምዐኒ ፡ እግዚኦ ፤ ስምዒ ፡ ወለትየ ፤ አጽምዑ ፡ ሕዝብየ ፤ አዋልደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ኢትብክያ ፡ ላዕሌየ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡ እነዚህም ፡ ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፡ በ፮ ፡ ነገር ፡ ይሰማሉ ፤ በማሰሪያ ፡ አቅራቢ ፡ ባንቀጽ ፡ አቅራቢ ፡ በቅጽል ፡ አቅራቢ ፡ በባለቤት ፡ አቅራቢ ፡ በዘርፍ ፡ አቅራቢ ፡ ባገባብ ፡ አቅራቢ ፡ ይሰማሉ ፡፡ በማሰሪያ ፡ አቅራቢ ፡ ሲሰሙ ፡ አ ፡ አብ ፡ ፈኖከ ፡ ወልደ ፡፡ ባንቀጽ ፡ አቅራቢ ፡ አመ ፡ ፈኖከ ፡ ወልደ ፡፡ በቅጽል ፡ አቅራቢ ፡ ፍቁርከ ፡፡ በባለቤት ፡ አቅራቢ ፡ ተሰቅለ ፡ ወልድከ ፡፡ በዘርፍ ፡ አቅራቢ ፡ ወልደ ፡ ባሕርይከ ፡፡ ባገባብ ፡ አቅራቢ ፡ አንቃዕደወ ፡ ኀቤከ ፡፡ ሰሚ ፡ ከክፍል ፡ ወዲህ ፡ ኹኖ ፡ ከክፍል ፡ ወዲያ ፡ ያለውን ፡ አይሰማም ፤ ይህም ፡ አ ፡ አብ ፡ ይነብሩ ፡ አሕዛብ ፡ በአም

ሏከ ፡ ጣፆት ፤ ባሕቱ ፡ እሉ ፡ አከ ፡ ሕዝብከ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። እንደዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ከዋዌ ፡ በታች ፡ ኹኖ ፡ ከዋዌ ፡ በላይ ፡ ያለውን ፡ አይሰማም ፤ ይህም ፥ አ ፡ አብ ፡ አይሁድ ፡ ዐለዉ ፡ ሕገ ፡ ወሰቀሉ ፡ ወልደከ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ።   ፫ኛም ፡ ኡኡ ፡ ተብሎ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ሲነገር ፡ ኡኡ ፡ ይኸናል ፤ የሪታና ፡ የቡታ ፡ ቃል ፡ ነው ፤ የሰው ፡ ያለኸ ፡ ድረሱልኝ ፡ ማለት ፡ ይሰማበታል ። ሆይ ፡ ሆይ ፡ ተብሎም ፡ ሲፈታ ፡ የክፉ ፡ አንክሮና ፡ ቃለ ፡ አፍርሆ ፡ ነው ፤ የጭንቅና ፡ የመከራ ፡ ብዛት ፡ ያሳያል ። ኡኡ ፡ ጕዩ ፡ እምሰሜን ።

፺፫ ፤ አሌ ፤ ወይ ፤ ወይሌ ፤ ሰይ ።   ኹሉም ፡ ቃለ ፡ ብካይ ፡ ናቸው ፤ ወዮ ፡ ወየው ፡ ወዮታ ፡ እዬዬ ፡ ይኸናሉ ። አሌ ፡ ሎ ፡ አሌ ፡ ላ ፤ ወይ ፡ ሊተ ፡ ሰይ ፡ ልየ ፤ ወይሌ ፡ ለቅጥቃጤየ ፡ እያሰኙ ፡ በለ ፡ ሲገቡ ፥ ወዮልኝ ፡ ወዮታ ፡ አለብኝ ፡ ወዮታ ፡ ይገባታል ፤ ወይሌ ፡ ላዕለ ፡ ናበው ፤ ወዮታ ፡ አለባት ፡ ያሰኛሉ ። ብቻቸውንም ፡ ወይ ፡ እኍየ ፡ ወይ ፡ እግዚእየ ፡ እያሉ ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገባሉ ።

አህ ፥ አሀህ ፤ ዬ ፤ ሐዊሳ ።   አህ ፡ አሀህ ፥ የአንክሮና ፡ የደስታ ፡ የሐዘንና ፡ የነቀፌታ ፡ ነው ፤ የአንክሮና ፡ የደስታ ፡ ሲኾን ፡ አዬ ፡ አዬ ፥ ዋይ ፡ ዋይ ፡ ይኸናል ። አህ ፡ አህ ፡ አንደደኒ ፡ ፍቅርከ ። አህ ፡ አህ ፡ ለድምፀ ፡ ቅኔሆሙ ። ሐዘንና ፡ ነቀፌታ ፡ ሲኾን ፡ ወዲያ ፡ ወዲያ ፡ ጓድግ ፡ ይኸናል ፤ አህ ፡ አህ ፡ እምዛቲ ፡ ኀፍረት ። አህ ፡ አህ ፡ እምዛቲ ፡ ሕሠም ።   ዬ ፤ የልቅሶና ፡ የደስታ ፡ ቃል ። የልቅሶ ፡ ሲኾን ፡ በቁሙ ፡ ወዮ ፡ ወየው ፡ እዬዬ ፡ ይኸናል ። ዬ ፡ ዬ ፡ ዬ ፡ አውረድዎ ፡ እምዕፅ ። የደስታ ፡ ሲኾን ፡ እንሆ ፡ ዕሠይ ፡ ይኸናል ። ዬ ፡ መስቀል ፡ ጸገየ ። አንፈርዐጹ ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ፡ ረኪቦሙ ፡ ሕፃነ ፡ ዘተወልደ ፡ ለነ ፥ ዬ ፡ ዬ ፡ ዬ ።   ሐዊሳ ፤ የደስታና ፡ ያንክሮ ፡ ቃል ፤ ዕሦ ፡ ዕሦ ፡ ይኸናል ። ሐዊሳ ፡ ለምጽአትከ ። ሐዊሳ ፡ ሐዊሳ ፡ ለዝንቱ ፡ ሐዋርያ ። ምስጢሩ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ነገር ፡ ከማየት ፡ ከመስማት ፡ የተነሣ ፡ ራስን ፡ ዐንገትን ፡ በመነቅነቅና ፡ በማድነቅ ፥ ወሰው ፡ ወሰው ፥ መልካም ፡ መልካም ፥ ይበል ፡ ይበል ፡ ማለትን ፡ ያሳያል ።   በሓ ፤ በአድንኖተ ፡ ርእስ ፡ የሚነገር ፡ የሰላምታ ፡ ቃል ፥ ሰላም ፡ ለከ ፡ ይኸናል ፤ በሓከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ እያለ ፥ ሳይዘረዘርም ፡ በሓ ፡ ንጉሦሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እያሰኘ ፡ ባሩቱ ፡ ቅርቦች ፡ ይነገራል ።

፺፬ ፤ እስኩ ፤ ዮጊ ። እንጋ ፤ እንዳዒ ።   እስኩ ፥ እስኪ ፡ ይኸናል ፤ ጥያቄ ፡ ባለው ፡ ቃል ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ቀድሞ ፡ ተከትሎ ፡ ይገባል ። እስኩ ፡ ንግረኒ ፡ ምንትኑ ፡ ዝ ፡ ነገር ፡ ዘትሜህር ። ንግረኒ ፡ እስኩ ፥ ሰብአ ፡ ሮሜኑ ፡ አንተ ። እስኩ ፡ ፍትሑ ፡ ለሊክሙ ። እስኩ ፡ በሎሙ ።   ዮጊ ፤ እንሆ ፡ አኹን ፥ ወይ ፡ ምናልባት ፡ ይኸናል ፤ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ። እምትሡዒ ፡ ለአማልክት ፡ ወእምዕጣነ ፡ ታዕርጊ ፥ ተመትሮተ ፡ ክሣድ ፡ አብደርኪ ፡ ወኀረይኪ ፡ ዮጊ ። ገሥጾ ፡ ለዐርክከ ፡ ዮጊ ፡ ኢገብረ ። ኢትፍቅድ ፡ ከዊነ ፡ መኰንን ፤ ዮጊ ፡ ኢትክል ፡ ተበቅሎቶ ፡ ለዘአበሰ ፥ ወዮጊ ፡ ታደሉ ፡ ለገጸ ፡ ዐቢይ ። እንጋ ፡ እንዳዒ ፤ ንኡስ ፡ ቅጽልና ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ እየተከተሉ ፡ ሲገቡ ፡ እንጃ ፡ ይኸናሉ ፤ ምስጢራቸው ፡ ምኞትና ፡ አንክሮ ፡ ጥርጥር ፡ ያሳያል ። አሐዩኑ ፡ እንጋ ፡ እስከ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ። መኑ ፡ እንጋ ፡ ይክል ፡ ድኅነ ። እንዳዒ ፡ እመ ፡ ቦ ፡ ዘኀለየ ፡ ልብከ ። እንጋ ፡ ተለይቶ ፡ አለጥያቄ ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲገባ ፡ እንሆ ፡ ይኸናል ። እንጋ ፡ በጽ

ሐት ፡ ኅቤክሙ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ። በነባር ፡ አንቀጽም ፡ አነሁ ፡ እን.ጋ ፡ እማ ዚ.አ ፡ እያለ ፡ ይገባል ።   እንዳዒ ፥ እንጂ. ፡ ሲ.ኾን ፡ ርእየ ፡ ሰምዐ ፡ አእመረ ፡ እኒህን ፡ የመሰሉ ፡ ግሶች ፡ ይወርሳል ። እንጃ ፡ ማለት ፡ አላየኹም ፡ አልሰማኹም ፡ አላውቅም ፡ ማለት ፡ ነው ። እንዳዒ ፡ ኢ.ያእመርነ ፡ ከመ ፡ ይመልእ ፡ ኵሉ ፡ ዝቅ ፡ ወይነ ፡ እንዳዒ ፡ እመ ፡ በ ፡ ዘኀለይከ ። አሉታውንም ፡ በጽድቅ ፡ ውጥን ፡ ይጨርሳል ። አልቦ ፡ ዘየዐብየኒ ፡ በዝንቱ ፥ እንዳዒ ፡ ገብርኤል ።

፺፯ ፤ ክመ ። ጽመ ፡ ጽሚ.ተ ። ኳ ። እንቋዕ ። ጥቀ ።   ክመ ፡ ብቻ ፡ መቼም ፡ መች ፥ ድንት ፡ ይኾናል ፤ ኹሉም ፡ የጊዜ ፡ ነው ። ብቻ ፡ ሲ.ኾን ፥ ሐቀ ፡ ክመ ፤ ንስቲተ ፡ ክመ ፥ ተርፎሙ ፡ ይላል ፤ ጥቂት ፡ ብቻ ፡ ማለት ፡ ነው ። መቼም ፡ መች ፡ ሲ.ኾን ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ እየኾኑት ፡ ሳይኾኑትም ፡ ብቻውን ፡ ይገባል ። ክመኒ ፡ ኢ.ወረደ ፡ እይኅ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ ኖኅ ። ክመ ፡ ኢ.ኮነ ፡ ዕረፍት ፡ ለእስራኤል ፡ ከመ ፡ አመ ፡ ነገሠ ፡ ሰሎሞን ። አንተሰ ፡ አንተ ፡ ክመ ። ድንት ፡ ሲ.ኾን ፡ በጸጸት ፡ በምኞት ፡ ይገባል ፤ ሶበ ፡ ኢ.ዐለወ ፥ አው ፡ ሶበ ፡ ኢ.የዐሉ ፡ አዳም ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚ.አ ፡ ክመ ፡ እምነበረ ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ በከመ ፡ ይነብሩ ፡ ሔኖክ ፡ ወኤልያስ ። ንበር ፡ ክመ ፥ ያንብርከ ፡ ክመ ፡ እያለም ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ።   ጽመ ፤ ዝም ፡ ብሎ ፥ ቀስ ፡ ብሎ ፥ ዝግ ፡ ብሎ ፡ ይኾናል ። መጽአ ፡ ጽመ ፥ ይመጽእ ፡ ጽመ ፥ ነዐ ፡ ጽመ ፥ ሐ.ር ፡ ጽመ ፥ ብላዕ ፡ ጽመ ፡ እያለ ፡ በዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ።   ጽሚ.ተ ፡ ጽምሚ.ተ ፤ በዝምታ ፡ በቀስታ ፡ በስውር ፡ ይኾናል ፤ ኢ.ፈቀደ ፡ ይክሥታ ፡ አላ ፡ መከረ ፡ ጽሚ.ተ ፡ ይኅድጋ ። አልቦ ፡ ዘተናገርኩ ፡ ጽሚ.ተ ፤ ሰውሬ ፡ በስ ውር ።   ኳ ፤ እኮ ፡ በ.ያ ፡ እንኳ ፡ ይኾናል ፤ ትራስ ፡ እየኾነ ፡ በቃል ፡ መጨረሻ ፡ ይገ ባል ። እኮ ፡ በ.ያ ፡ ሲ.ኾን ፥ አገባቡ ፡ እንደ ፡ እስመ ፡ ነው ፤ የእስመን ፡ ፫ኛውን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። እንኳ ፡ ሲ.ኾን ፥ በብትን ፡ ይገባል ፤ ሕሡመ ፡ ይሜንኖ ፡ ኃጥእ ፡ ለጻድቅ ፥ ዝሰ ፡ ይትርፍ ፡ ቀቲሎቶ ፡ ኳ ፥ ይቅትሎ ፡ ኳ ፡ ይትሜነይ ። መግደሉን ፡ እንኳ ፥ ሊ.ገድ ለው ፡ እንኳ ፡ ይመኛል ።   እንቋዕ ፤ የደስታ ፡ ቃል ፥ እንኳዕ ፡ ይኾናል ፤ ዕሡይ ፡ ዕሦ ፡ ወሰው ፡ ውሽን ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በኀላፊና ፡ በትንቢ.ት ፡ ይገባል ። እንቋዕ ፡ ተሰብረት ፡ ማዕጾ ፡ አሕዛብ ። እለ ፡ ይብሉኒ ፡ እንቋዕ ፡ እንቋዕ ።   ጥቀ ፤ ስንኳን ፡ ይኾናል ። ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ስንኳን ፡ ሲ.ኾኑ ፡ ይሰማሙታል ። ይቤሎ ፡ ለዘይቤሎ ፡ ትፈቅድኑ ፡ ይሙት ፡ እጐየ ፥ ጥቀ ፡ ይሙት ፥ ጥቀ ፡ ሞት ፥ ሕማምኒ ፡ ወሕማምሂ ፥ ሕማም ፡ ኳ ፡ ኢ.ይርከበ ። አብርሃም ፡ ጥቀ ፡ ሞተ ፥ ወነቢ.ያትኒ ፡ ሞቱ ። አልቦ ፡ ዘመድ ፡ ጊዜ ፡ ተዋርዶ ፤ ወይከ ውን ፡ ባዕደ ፡ ጊዜ ፡ ተዋርዶ ፡ ዘመድ ፤ እመሰ ፡ ይትሌዐል ፡ በንብረተ ፡ ሥጋ ፡ ማእድ ፥ ጥቀ ፡ ዘመዱ ፡ ወጥቀ ፡ ነገድ ፥ ባዕድ ፡ ይዘመድ ። እንኳንና ፡ እንኳ ፡ እንኳዕና ፡ ስንኳን ፡ ልዩ ፡ ልዩዎች ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ አስተውል ። እንኳን ፡ የእኮ ፡ ፍች ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ አሉታ ። እንኳ ፡ የኳ ፡ ፍች ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ አንክሮና ፡ ምኞት ፡ ማበላለጥ ፡ ነው ፤ በማበላለጡ ፡ ከጥቀ ፡ ይጎራበታል ። እንኳዕ ፡ የእንቋዕ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ ደስታ ። ስንኳን ፡ ግን ፡ የማማረጥና ፡ የማሻሻል ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ከኳ ፡ ብቻ ፡ እንጂ. ፡ ከ፫ቱ ፡ አይመሳሰልም ።

፺፰ ፤ እንከ ። እምዮም ፥ እምይእዜ ። እንከ ፥ እንከ.ያ ፥ እንግዴ.ህ ፡ ከንግዴ.ህ ፡ ወዲ.ህ ፥ ከዚ.ያ ፡ ወዲ.ያ ፡ እንሆ ፡ ይኾናል ፤ የነገር ፡ ዚ.ቅ ፡ ወይም ፡ ዘዬ ፡ ይባላል ። ከኹን ፡

ዠምሮ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በሚመጣ ፡ ነገር ፡ ቃልን ፡ ተከትሎ ፡ ይገባል ፤ ሰና ፡ ኬ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኑት ፡ ግን ፡ በፊትም ፡ በኋላም ፡ ይገባል ። እንኪያ ፡ ሲኾን ፡ ይቤሎ ፡ ለዘይቤሎ ፡ አልብየ ፥ መፍቅድ ፡ ኀቤከ ፡ ለምንት ፡ እንከ ፡ መጻእከ ፡ ኀቤየ ፤ እንኪያ ፡ ወደኔ ፡ ለምን ፡ መጣኽ ። ዘትገብር ፡ እንከ ፡ ፍጡነ ፡ ግበር ። ትሬኢ ፡ እንከ ፡ ዘየዐቢ ፡ ኀጢአተ ፤ እን ግዴህ ፡ ከንግዴህ ፡ ወዲህ ። እንከሰ ፡ አወቅሥ ። ግበሩ ፡ እንከሰ ። እንከሰኬ ፡ ይብልዑ ፡ ፍሬ ፡ ምግባሮሙ ፤ እንግዴህስ ። ኀደገት ፡ እንከ ፡ ብሂሎታ ። ወኢይሰማዕ ፡ እንከ ፡ ፀመፃ ። አልቦ ፡ እንከ ፡ መዓልት ፡ ወኢሌሊት ፤ ከዚያ ፡ ወዲያ ። ሀለወ ፡ እንከ ፡ ኀቤነ ፡ ክልኤቱ ፡ አኀው ፤ እንሆ ። እንከ ፥ እንሆ ፡ መኾኑ ፡ በናሁ ፡ ፈንታ ፡ ሲገባ ፡ ነው ። እም ዮም ፡ እምይእዜም ፡ እንከ ፡ በገባበት ፡ እየገቡ ፡ የርሱን ፡ አፈታት ፡ ይወርሳሉ ።

፺፱ ፤ አ ፤ ሰ ፤ ኬ ።   አ ፥ ቃለ ፡ መልእክት ፡ ነው ፤ ትራስ ፡ እየኾነ ፡ በኹሉ ፡ ይገ ባል ፤ ምስጢሩም ፡ ቍልምጫና ፡ ከበሬታ ፡ ነው ። በቅርብ ፡ ሲገባ ፡ ቃለ ፡ አጋኖ ፡ ቃለ ፡ አስተብቍዖ ፡ ቃለ ፡ ተጋንዮ ፡ ይኾናል ። አስተብቍዖ ፡ ሲኾን ፡ ፍችው ፡ እባክኽ ፡ ነው ፤ ያንኑ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ያናግራል ። ተጋንዮ ፡ ሲኾን ፡ መድረሻውን ፡ ፊደል ፡ እንደ ፡ ኬ ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ፤ በትርፍ ፡ ዐማርኛም ፡ እኮ ፡ ይኾናል ። መልእክት ፡ ሲኾን ፡ ፈነውኩአ ፡ ይዜንውዎአ ፡ ለእግዚእየአ ፡ ዒሳውአ ፡ ከመአ ፡ እርከብአ ፡ ሞገ ሰአ ፡ ይላል ። አጋኖ ፡ አንተኑአ ፡ ውእቱ ፡ ግብጻዊ ። አንተኑአ ፡ ዘይመጽእ ፥ ወሚመ ፡ ካልእ ። አስተብቍዖ ፥ አ ፡ እግዚአ ፡ አድኅንአ ፡ አድኅነነአ ፤ እባክኽ ፡ አድነን ፤ ወይም ፡ በደጊም ፡ እባክኽ ፡ እባክኽ ፥ አድነን ፡ አድነን ፡ ያሰኛል ። ተጋንዮ ፥ እግዚእየአ ፡ እኁ የአ ፡ እያለ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ሲገባ ፥ ጌታዬዋ ፡ ወንድሚዋ ፥ ወይም ፡ እንደ ፡ ፊቱ ፡ ጌ ታዬ ፡ ጌታዬ ፡ ወንድሜ ፡ ወንድሜ ። ሀበኒአ ፡ ኅድገኒአ ፡ እያለም ፡ ሲገባ ፡ በደጊም ፡ ይፈታል ፤ ወይም ፡ ስጠኛ ፡ ተወኛ ፤ ስጠኝ ፡ እኮ ፡ ተወኝ ፡ እኮ ፡ እያሰኘ ፡ ለክፉም ፡ ለበጎም ፡ ይኾናል ።   ሰ ፤ ከአ ፡ የበረታ ፡ የልመና ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ቍርጥ ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ እባክኽ ፡ ይኾናል ። ወይም ፡ አንቀጽ ፡ ይዘረዝ ራል ። አምላከ ፡ ኀያላን ፡ ተመየጥሰ ፤ ተመየጠነ ፥ ተመየጥ ፡ ለነ ። አድኅንሰ ፥ ሠርሕሰ ፤ አድኅነነ ፥ ሠርሐነ ፡ ሠርሕ ፡ ለነ ።   ኬ ፤ እንደ ፡ አ ፡ ትራስ ፡ እየኾነ ፡ በኹሉ ፡ ሲገባ ፡ መድረሻውን ፡ ፊደል ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ፤ ምስጢሩም ፡ ማጋነንና ፡ ማስደነቅ ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ራብዕ ፡ ሳያደርግ ፡ አጋኖ ፡ ይቀራል ፤ ወይም ፡ ማ ፡ ይኾናል ፤ ማ ፡ መኾኑም ፡ በመ ፡ ፈንታ ፡ ገብቶ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ፤ ይምጽኡኬ ፡ ይርአዩ ። ውእቱኬ ፡ ዘወ ረደ ። ዝኬ ፡ እፎ ፡ ይሀሳ ። ምንትኬ ፡ ሰብእ ። ምንትኬ ፡ ዘአሚሃ ፡ ዐውያት ። ማ ፡ ሲኾን ፡ ጽናሕኬ ፡ ጽንሕኒኬ ። አንተኬ ፡ ትሰመይ ፡ ኬፋ ፡ እያሰኘ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ይገባል ።

አሉታ ፡ የጽድቅ ፡ መከታ ።

፻ ፤ አል ፤ ኢ ።   አል ፡ የኢ ፡ ፍች ፡ ነው ፤ አሉታነቱም ፡ ያማርኛና ፡ የዕብራይ ስጥ ፡ እንጂ ፡ የግእዝ ፡ አይዶለም ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ከበ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አንቀጽ ፡ ገብቶ ፡ አይገኝም ፤ በ ፡ አልበ ። ኢ ፡ በአናቅጽ ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ ጽድቁን ፡ አሉታ ፡ ያደ ርጋል ፤ ሲፈታም ፡ ም ፡ ጽንዕ ፡ እየኾነው ፡ ሳይኾነውም ፡ በኀላፊ ፡ አል ፥ በትንቢትና ፡

ብትእዛዝ ፡ አ፥በዘንድ ፡ እንዳ ፡ ላ ፡ ሳ ፡ ይኾናል ። ይህም ፡ ኢ.በልዐ ፡ አልበላ፥አልበላም ፤
ወይም ፡ እንደ ፡ ጕዛግም ፡ አልበልቶም ፤ ኢ.ይበልዕ ፡ አይበላ፥አይበላም ። ኢ.ይብላዕ ፡
እንዳይበላ፥ላይበላ ፡ ሳይበላ፥ኢ.ይብላዕ ፤ አይብላ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። በበዝም ፡ ሲገባ ፡
ኢ.ነጊሦ ፡ ዳዊት ፤ ኢ.ተዘኪ.ሮ ፡ አበሳነ ፡ ብሎ ፥ ሳይነግሥ ፡ ሳያስብ ፡ ያሰኛል ፡ (፪ኛ ፡ ክ
ፍል ፡ ፰ና ፡ ፺) ። በሣልስ ፡ ቅጽልም፥ቃል ፡ ኢ.ሐማሚ ፡ በባሕርየ ፡ ሥጋ ፡ ዘሐመ ፤ ት
ውልድ ፡ ኢ.አማኒት ፡ እያለ ፡ ሲገባ፥ያላመነች ፡ የማታምን ፡ ተብሎ ፡ በዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ይ
ፈታል ። በሳድስ ፡ ቅጽልም ፡ ኢ.ርቱዕ፥ኢ.መፍትው ፡ ሲል ፡ ያልቀና ፡ ያልተገባ ፡ ያሰ
ኛል ። በዘ ፡ ዐማርኛ ፡ መፈታቱ ፡ ቅጽሉ ፡ በቂ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ አለዚያ ፡ ግን ፡ ኢ. ፡ እን
ዳንቀጽነቱ ፡ አይዶለም ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ማሰሪያውም ፡ አሉታ ፡ ኹኖ ፡ ወን ፡ እያ
ስከተለ ፡ ሲደረደር ፡ አንቀጽ ፡ እንጂ ፡ አገባብ ፡ አይኾንም ። ፍችው ፡ ግን ፡ ኹኖ ፡ ሲ
ብል ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ነው ፤ የኹኖም ፡ ምስጢር ፡ እንደ ፡ ወ ፡ ማጫፈር ፡ ነውና ፤ አልቦ ፡
ብዝ ፡ መዋዕል ፡ መልአክ፥ኢ.ነቢ.ይ ፡ ወኢ.ንጉሥ ፡ ኢ.ቍርባን ፡ ወኢ.መሢዕት ፤ ነቢ.ይ ፡
የለም ፡ ንጉሥም ፡ የለ ፤ ቍርባን ፡ የለም ፡ መሢዕትም ፡ የለ ፡ እያሰኘ ፡ በየደጁ ፡ ያስራል ፤
አገባብ ፡ ሲኾን ፡ ግን፥ነቢ.ይ ፡ ኹኖ ፡ ንጉሥም ፡ ኹኖ ፥ ቍርባን ፡ ኹኖ ፡ መሢዕትም ፡
ኹኖ ፡ እያለ ፡ በአልቦ ፡ ያስራል ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ እንበለ ፡ ነው ፤
አለ ፡ ያለ ፡ ይኾናል ፤ በብትን ፡ ባርእስት ፡ በጥሬ ፡ ይገባል ። እንበለንም ፡ እየተከተለ ፡
ዘእንበለ ፡ ተምያጥ ፡ ወኢ.ተውላጥ፥ኢ.ቡዓዴ ፡ ወኢ.ቱስሕት ፡ ብሎ ፡ ሲገባ፥አንቀጽና ፡
አገባብ ፡ እየኾነ ፡ ባንቀጽነቱ ፡ ሳይኖር ፤ ባገባብነቱ ፡ አለ ፡ ያለ ፡ ያሰኛል ። በ ፡ ለ ፡
በጥሬ ፡ ባርእስት ፤ ዘ ፡ በቅጽል ፡ ይሰማሙታል ። ግብር ፡ ዘይትገበር ፡ በኢ.ምክር ፡
ወበኢ.ለብዎ ፡ እበድ ፡ ውእቱ ። ማርያምሰ ፡ ፍጎርተ ፡ ብእሲ. ፡ ከመ ፡ ዘኢ.ፍጎርት ፡ ምኵ
ራብ፥ማኅደሩ ፡ ለኢ.ሩካቤ ፡ ወምዕራፉ ፡ ለኢ.ሰብሳብ ። አብዳን ፡ ወጕንዱያን ፡ ልብ ፡
ለኢ.አሚን ። ዘ ፡ ሲሰማማው ፡ በቅጽል ፡ ይገባል ፤ ምንት ፡ ብከ ፡ ዘኢ.ነሣእከ ፡ እምካል
እከ ። ኢ.ትንሣእ ፡ ዘኢ.ያንበርከ ። ባርእስትም ፡ ብቻውን ፡ ሲገባ፥ኢ.በሊ.ዐ ፡ ሥጋ ፡
ወኢ.ሰትየ ፡ ወይን ፡ ብሎ ፤ አለመብላት ፡ አለመጠጣት ፡ ያሰኛል ። በማርኛም ፡ ኢ. ፡ በ
ቊሙ ፡ ኢ. ፡ ወይም ፡ አዩ. ፡ አዬ ፡ ተብሎ ፡ ሲነገር ፡ ቃለ ፡ አኅስሮ ፡ ነው ፤ ሐዘንና ፡ አን
ክሮም ፡ ይኾናል ። ያሉታም ፡ ዐዋጅ ፡ በብሂል ፡ ሲነገር ፡ ባህሉ ፡ ፪፥ክፍሉ ፡ ፬ ፡
ነው ፤ ፩ኛውና ፡ ፫ኛው ፡ ፪ኛውና ፡ ፬ኛው ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ፩ ፡ አሉታ ፡
ፍጹም ፡ አሉታ ፤ ፪ ፡ አሉታ ፡ ፍጹም ፡ ጽድቅ ፤ ፫ ፡ አሉታ ፡ ፍጹም ፡ አሉታ ። ፬ ፡ አ
ሉታ ፡ ፍጹም ፡ ጽድቅ ፡ ይኾናል ። አንድ ፡ አሉታ ፥ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ደዌ ፡ ንስጥሮስ ፡
ባዕል፥እንበለ ፡ ኢ.ብሂል ፡ ብሂለ ፡ ወላዲ.ተ ፡ አምላክ ፡ ድንግል ። ፪ ፡ አሉታ፥ኢ.ደለዎ ፡
ለክርስቶስ ፡ በሰብእናሁ ፡ ኢ.ብሂል ፡ ከማነ ፡ አምላኪ.የ ፡ ወላዲ.ሁ ። ሦስት ፡ አሉታ፥ደ
ለዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ በመለኮቱ ፡ ኢ.ብሂል ፡ አከ ፡ አነ ፡ ወአብ ፡ አሐዱ ፡ ንሕነ፥በከመ ፡
ደለዎ ፡ ኢ.ብሂል ፡ ዘርእየ ፡ ኪ.ያየ ፡ ርእዮ ፡ ለአቡየ ። አራት ፡ አሉታ ፥ ተውህበ ፡ ለጴጥ
ሮስ ፡ ጸጋ ፡ ኢ.ብሂል ፡ ኢ.ሞተ ፡ ክርስቶስ ፡ በሥጋ ፥ በከመ ፡ ተውህበ ፡ ለጳውሎስ ፡
ሀብተ ፡ ኢ.ብሂል ፡ ኢ.ተሣሀለነ ፡ አብ ፡ በሞተ ፡ ወልዱ ።

፻፩ ፤ አው ፤ ሚመ ። ወይ ፡ ወይም ፡ ወይስ ፡ ይኾናሉ ፤ ጥያቄ ፡ በለው ፡ ቃል ፡ ተ
ከትለው ፡ ሳይከተሉም ፡ በነገር ፡ ኹሉ ፡ ይገባሉ ። ምስጢራቸውም ፡ ማሻሻልና ፡ ማማ

ረጥ ፥ ማነጻጸርና ፡ ማበላለጥ ፡ ነው ፤ ዋዌነትም ፡ አለው ። ሲገቡም ፡ አው ፡ ቀድሞ ፡
ሚመ ፡ ይከተላል ። ኢትቁም ፥ አው ፡ ንበር ፥ ወሚመ ፡ ሑር ። እየብቻቸውም ፥ በሕ
ርኑ ፡ አነ ፥ አው ፡ ቀላይ ። እምሰማይኑ ፡ ወሚመ ፡ እምሰብእ ፡ ያሰኛሉ ። ተደጋግመ
ውም ፡ ሲነገሩ ፡ አው ፡ ብቻውን ፥ ሚመ ፡ በወ ፡ ይደገማል ። አው ፡ ሠምዐ ፥ አው ፡ ዘ
ይት ። ሚመ ፡ ተፈጥሮ ፡ ወሚመ ፡ ኢተፈጥሮ ። አው ፡ ተለይቶ ፡ ዋዌ ፡ ይኾናል ፤ አው ፡
ሑር ፡ ኅበ ፡ ንህብ ። አው ፡ ካልእት ፡ ሀገር ።

፻፬፤ ወ ። ስሙ ፡ በፊደልነት ፡ ሲጠራ ፡ ዋዌ ፡ ይባላል ፤ ሜንጦ ፡ ቍልፍ ፡ ዘለ
በት ፡ ማለት ፡ ነው ። በዕብራይስጥም ፡ ዋው ፡ የመስኰት ፡ ስናግ ፡ ቈላፋ ፡ ብረት ፡ ነው ፤
በተገናኝ ፡ እንደ ፡ ዳኛ ፡ የወል ፡ እንደ ፡ ምሰሶ ፡ የመካከል ፡ ኹኖ ፡ ግራና ፡ ቀኙን ፡ የሚ
ያያይዝና ፡ የሚያቈራኝ ፡ አያያዥ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዘለበትም ፡ ሲባል ፡ በግብሩ ፡ ላይ ፡
መልኩን ፡ ጨምሮ ፡ ያሳያል ። ወ ፤ በገባብነቱ ፡ ም ፥ ና ፡ ዘተረስዐ ፥ ቸልታ ፥ ው
ጥን ፡ ጨራሽ ፥ ጠቅላይ ፥ ከ ፥ ጊዜ ፥ ስንኳ ፥ እንጂ ፥ ግን ፥ ል ፥ ስ ፥ አዳማቂ ፡ ይኾናል ፤
ምንም ፡ ያማርኛው ፡ ስልት ፡ ቢበዛ ፡ ምስጢሩ ፡ ማያያዝና ፡ ማጫፈር ፡ ብቻ ፡ ነው ።
ም ፡ ሲኾን ፡ ተሳቢውን ፡ ከቶ ፡ በሚጫፈር ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ፤ ናሁ ፡ ትፀንሲ ፡ ወ
ትወልዲ ፡ ወልደ ፥ ወትሰምዩዮ ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስ ። ተሳቢ ፡ በሌለው ፡ በድርድር ፡ አ
ንቀጽ ፡ ግን ፡ ጠቅላይ ፡ እንጂ ፡ ም ፡ አይኾንም ፤ ሐመ ፡ ወሞተ ፡ ወተቀብረ ። ወተን
ሥአ ፡ እሙታን ፡ አመ ፡ ሣልስት ፡ ዕለት ፡ ሲል ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ተሳቢው ፡ ም ፡ ይኾናል ።
ና ፡ ሲኾን ፡ ዘተረስዐ ፡ ነው ፤ በስምና ፡ ባንቀጽ ፡ እየገባ ፡ በሎደቀበት ፡ ላይ ፡ የኋሊት ፡
ይፈታል ። በስም ፡ ሚካኤል ፡ ወገብርኤል ፤ ጴጥሮስ ፡ ወጳውሎስ ። ባንቀጽ ፥ ሖረ ፡ ወመ
ጽአ ፥ ቦአ ፡ ወወፅአ ፥ ሐመ ፡ ወሞተ ፤ ኼደና ፡ መጣ ፥ ወይም ፡ ኼዶ ፡ መጣ ፡ እያሰኘ ፡
ዘተረስዐነቱን ፡ ያሳያል ። ቸልታ ፡ ሲኾን ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በወደቀበት ፡ ላይ ፡ ይፈታል ፤
ተንሥአ ፡ ወኀደገ ፡ ልብሰ ፥ ተጠምቀ ፡ ወአድኀነ ፡ ርእሰ ፥ ልብሱን ፡ ጥሎ ፡ ራሱን ፡
አዘንብሎ ። ውጥንም ፡ ሲጨርስ ፡ በኋላ ፡ ኹኖ ፡ የፊቱን ፥ በፊት ፡ ኹኖ ፡ የኋላውን ፥
የወንዱን ፡ በሴት ፡ ያንዱን ፡ በብዙ ፥ የብዙውን ፡ ባንድ ፡ ያናግራል ። በኋላ ፡ ኹኖ ፡
የፊቱን ፥ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ የኀልፍ ፤ ሰማይ ፡ ያልፋል ፥ ምድርም ፡ ታልፋለች ፤ ም
ድር ፡ የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ እናት ፡ ስለ ፡ ኾነች ፡ በሴት ፡ አንቀጽ ፡ እንጂ ፡ በወንድ ፡ አት
ጠራም ። በፊትም ፡ ኹኖ ፡ የኋላውን ፥ መጽአ ፡ ዝኩ ፡ ብእሲ ፡ ወብእሲቱኒ ። በሉቃም ፡
ኢኮነ ፡ ደብር ፡ ገብረ ፡ ወኢይከውን ፤ ወኢወግር ፡ አመተ ፡ ለብእሲት ። ያንዱን ፡ በብዙ ፥
ተውህበ ፡ ጳውሎስ ፡ ሙቁሕ ፡ ወካልአንሂ ፡ ሙቁሓን ። አገብኦ ፡ ለኤልዛቤል ፡ ወለ
እለ ፡ ዘመዉ ፡ ምስሌሃ ። የብዙውን ፡ ባንድ ፥ ተሰቅሉ ፡ ፈያት ፡ ወክርስቶስኒ ፡ ኅቡረ ፡
ምስሌሆሙ ። ሩቅና ፡ ቅርብም ፡ ሲወጥን ፡ እንደዚሁ ፡ ያናግራልና ፤ አሰማምተኽ ፡ አ
ግባ ። ጠቅላይ ፡ ሲኾን ፡ ባንቀጽና ፡ በስም ፡ በአኃዝ ፡ ይገባል ፤ ያንቀጹ ፡ ተነግሯል ።
በ፫ ፡ ስሞች ፡ ሲገባ ፡ ፩ኛውና ፡ ፪ኛው ፡ ጠቅላይ ፡ ይኾናል ። ጳውሎስ ፡ ወስልዋኖስ ፡
ወጢሞቴዎስ ። በሌላውም ፡ ጥሬ ፥ ክብር ፡ ወስብሐት ፡ ወዕዘዝ ፡ ሲል ፡ እንዲሁ ፡ ነው ።
በአኃዝ ፡ ሲገባ ፡ ካሥር ፡ እስከ ፡ ሺሕ ፡ ይጠቀልላል ፤ ዐሥርቱ ፡ ወአሐዱ ፤ ተስዐቱ ፡
ምእት ፡ ተስዓ ፡ ወተስዐቱ ፤ ከሺሕ ፡ በላይ ፡ ግን ፡ ከ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩም ፡ ብዙውን ፡

ከጥቂት ፡ ማመፈር ፡ ነው ። ኀምሳ ፡ ወኀምስቱ ፡ ምእት ፤ እልፍ ፡ ወዕሥራ ፡ ምእት ።
ጊዜ ፡ ሲኾን ፡ በቦዝ ፡ ይገባል ፤ አገባቡም ፡ በ፱ኛ ፡ ዕርከን ፡ በ፰ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ።
ስንኳ ፡ እንጂ ፡ ግን ፡ ሲኾን ፡ ነቃፊ ፡ ነውና ፣ በሉታና ፡ ባፍራሽ ፡ ይገባል ፤ ኢ.ወሀበ ፡
ርስቶ ፡ ወኢመጠነ ፡ ምሥጋረ ፡ እግር ፣ አንዲት ፡ ርምጃ ፡ ስንኳ ። በልዐ ፡ ወኢሰትየ ፣
አልጠጣም ፡ እንጂ ። እግር ፡ በሙ ፡ ወኢየሐውሩ ፡ ያለውም ፣ እንጂ ፡ ተብሎ ፣ ወይም ፡
ጠቅላይ ፡ ኹኖ ፡ በትች ፡ ቃል ፣ አለዚያም ፡ ዘተረስዐ ፡ ኹኖ ፡ በእንዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈ
ታል ። አንተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዕድሜሁ ፡ ስብከተ ፣ ወይሁዳ ፡ አኀጸረ ፡ ዕለተ ፤ ይሁዳ ፡ ግን ።
ል ፡ ሲኾን ፡ ስምዐኒ ፡ ወእንግርከ ፤ ቅረበኒ ፡ ወእግስስከ ፡ እያሰኘ ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡
ይገባል ። ሲ ፡ ሲኾን ፡ በንኡስ ፡ ይገባል ፤ አይቴኑ ፡ አሐውር ፣ ወአይቴ ፡ እጐይይ ፤ ወዴ
ትስ ። ምንተ ፡ በልዐ ፣ ወምንተ ፡ ሰትየ ፤ ምንስ ፡ ጠጣ ። አዳማቂ ፡ ሲኾን ፡ በጥንተ ፡
ነገር ፡ ይገባል ፤ ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ። ወኮነ ፡ በሠላሳ ፡ ክረምት ። ምስጢሩ ፡ ግን ፡
ከማቈራኘት ፡ አይወጣም ፤ የሚቀድመው ፡ መጽሐፍ ፡ አለና ። ወንድና ፡ ሴትም ፡ ሲያ
መፍር ፣ ተፈጥሩ ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ፡ ይላል ፡ እንጂ ፣ ሔዋን ፡ ወአዳም ፡ አይልም ።
ተመፋሮች ፡ ፫ ፡ ሲኾኑ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ሴት ፡ ያስቀድማል ፤ ወረከብዎሙ ፡ ለማር
ያም ፡ ወለዮሴፍ ፡ ወለሕፃንኒ ። ባመፋሪነቱም ፡ ዘርፍና ፡ ቅጽል ፡ አያተርፍም ፤ ዘርፍ ፡
አለማትረፉ ፡ ባለቤት ፡ መንታ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ኅሩያነ ፡ ወሠናያነ ፡ ሊባኖስ ፡
ያለውን ፣ ኅሩያነ ፡ ሊባኖስ ፡ ብሎ ፡ ወሠናያን ፡ አለማለት ፡ ነው ። ቅጽል ፡ አለማትረ
ፉም ፡ ብፁዕ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወጳውሎስ ፡ ሲል ፡ ነው ። በወ ፡ የማይወርዱ ፡ ፰ ፡ ናቸው ፤ የግ
እዝ ፡ ወራሽ ፡ ሀ ፡ የሙሻዘር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ዊ ፣ ዝርዝር ፣ አሉታ ፤ እም ፡ ጸጸትና ፡ ተም
ኔት ፡ ሲኾን ። ኀረዩ ፡ እስጢፋኖስሀ ፡ ወፊልጶስሀ ። ክርስቶስ ፡ ሰማያዊ ፡ ወምድራዊ ።
ነአምን ፡ ሕማሞ ፡ ወሞቶ ። ኢገብረ ፡ ኀጢአተ ፡ ወኢተረክበ ፡ ሐሰት ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ።
እመ ፡ ነስሐ ፡ ይሁዳ ፡ እምጸድቀ ፡ ብሎ ፣ ወእምኢተኰነነ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፤ ወ ፡ እምን ፡
ያወርድልኛል ፡ ብሎ ፡ ወኢተኰነነ ፡ አይልም ።

፻፫ ፤ ሂ ፡ ኒ ፡ ዓዲ ። ስማቸው ፡ ማሰሪያ ፡ ከፋዮች ፣ ማንጸሪያ ፤ ትርጓሜያቸው ፡
ም ፣ ደግሞ ፡ ይኾናል ። ሂ ፡ ኒ ፡ በኋላ ፣ ዓዲ ፡ በፊትም ፡ በኋላም ፡ እየገቡ ፡ ይነገራሉ ። ንት
ሜሰሎ ፡ በሕይወቱሂ ። የኀድግ ፡ ለክሙኒ ። ዓዲ ፡ ናቄርብ ፡ ለከ ፤ ፈነውነ ፡ ምስሌሁ ፡
ዓዲ ። ሂ ፡ ወሂ ፣ ኒ ፡ ወኒ ፡ ም ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ ምስጢራቸው ፡ ማመ
ፈርን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ አንጻርነትና ፡ ከፋይነት ፡ አማራጭነት ፡ ነው ። ዘንተሂ ፡ ወዝ
ክተሂ ። ዝኒ ፡ የኀልፍ ፡ ወይሰዐር ፡ ዝኒ ። ተደርድረውም ፡ ሲያመፍሩ ፣ ከሃሊ ፡ አንሰ ፡
ተጽናሰሂ ፡ ወተደልዎሂ ፣ ርኂበሂ ፡ ወጸጊበሂ ፣ ሐሚመሂ ፡ ወተፈሥሖሂ ፡ ያሰኛሉ ።
፪ኛም ፣ ሂ ፡ ኒ ፡ ሰ ፡ ባሕቱ ፡ ግን ፡ ሲኾኑ ፡ ክፍል ፡ ናቸውና ፣ ወ ፡ ግን ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡
ገባው ፡ አግባ ። ፫ኛም ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ጥቀ ፡ ኑ ፡ በብትን ፡ ሲገቡ ፡ ስንኳ ፡ ይኾናሉና ፤ ወ ፡ ስንኳ ፡
ሲኾን ፡ እንደ ፡ ገባው ፡ አግባ ። ጥቀ ፡ ኑ ፡ በየቦታቸው ፡ ተነግረዋል ፤ የቀረውም ፡ የሂና ፡
የኒ ፡ አገባብ ፡ በእመ ፡ ተነግሯል ።

፻፬ ፤ ቅድመ ። ንኡስ ፡ አገባብ ። እም ፡ እያዳመቀው ፣ ሳያዳምቀውም ፡ ብቻ
ውን ፡ በዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ገብቶ ፡ ሳ ፡ ይኾናል ። እምቅድመ ፡ ይትረበባ ፡ ሰማያት ። በሰ

ማይኒ ፡ ቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ኪሩብ ፤ ሰማዮች ፡ ሳይዘረጉ ፤ ኪሩብ ፡ ሳይፈጠር ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ በፊት ፡ ይኾናል ፤ እምና ፡ በ ፡ እየተሰማሙ ፡ በቦታ ፡ በጊዜ ፡ ይገባል ፤ በቦታ ፡ ዘሀሎ ፡ እምቅድመ ፡ ሀገር ። በቅድመ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ። በጊዜም ፡ ሲገባ ፡ እምቅድመ ፡ ዳዊት ፡ በቅድመ ፡ ዳዊት ፥ ቅድመ ፡ ዳዊት ፡ ነግሡ ፡ ሳኦል ፡ ያሰኛል ። ሲዘረዝርም ፡ ቅድሚሁ ፡ ሃ ፡ ብሎ ፡ እስከሦር ፡ ይዘምታል ። የሚገባም ፡ ፊት ፡ በተደረገ ፡ ኋላም ፡ በማይቀር ፡ በቍርጥ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ የቦታና ፡ የጊዜ ፡ ጥሬ ፡ ስለ ፡ ኾነ ።

የጊዜያት ፡ ጥሬ ።

፩፫ ፤ ትካት ፤ ዓለም ። ዱሮ ፡ ጥንት ፡ ቀድሞ ፡ ይኾናሉ ። ትካት ፡ ብቻውን ፥ ሰብአ ፡ ትካት ። ሕዝብ ፡ ዘኢተአምሪ ፡ ትካት ፡ እያለ ፥ ከገባብም ፡ ጋራ ፥ እምትካት ፥ ኀበ ፡ ዘትካት ፡ እያለ ፡ ይገባል ። ዓለም ፡ ግን ፡ አገባብ ፡ ሳይዝ ፡ ብቻውን ፡ አይገባም ፤ ነቢያት ፡ እለ ፡ እምዓለም ። ተዘከርኩ ፡ ፍትሐከ ፡ ዘእምዓለም ፤ ከዱሮ ፡ ከጥንት ፡ ከቀድሞ ፡ ዠምሮ ፡ የነበረ ። ለ ፡ ሲወድቅበት ፡ ወትሮ ፡ ዘወትር ፡ ድንት ፡ ይኾናል ። አንተሰ ፡ ትነብር ፡ ለዓለም ። ዘ ፡ ሲጨመርበት ፥ አምላክ ፡ ዘለዓለም ፡ ብሎ ፥ ለድንት ፡ የሚኖር ፡ የማይጠፋ ፡ የማይለወጥ ፥ ጥንትና ፡ ፍጻሜ ፡ የሌለው ፡ ያሰኛል ። ለዓለመ ፡ ዓለም ፤ ለዘላለም ፥ በጊዜው ፡ በዘመኑ ፡ ኹሉ ፡ ያለማቋረጥ ፤ እምዓለም ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ፤ ከመዠመሪያ ፡ እስከ ፡ መጨረሻ ፤ ከፍጥረት ፡ እስከ ፡ ምጽአት ።

፩፬ ፤ ቅድም ፤ ትማልም ። ቅድም ፡ ብቻውን ፡ ሲነገር ፡ ፊት ፡ መዠመሪያ ፡ ይኾናል ፤ ከትማልም ፡ ጋራ ፡ ሲናበብ ፡ ግን ፡ በስቲያ ፡ ወዲያ ፥ ሐች ፡ ይኾናል ። ትማልም ፡ ደግሞ ፡ ትላንት ፡ ዓምና ፡ ይኾናል ፤ ዕለት ፡ እንተ ፡ ትማልም ፡ ኀለፈት ። በተገናኝ ፡ ቅድመ ፡ ትማልም ፡ ብሎ ፡ ከትላንት ፡ በስቲያ ፥ ወይም ፡ ወዲያ ፥ ሐች ፡ ዓምና ፥ የወዲያኛው ፡ ዓመት ፡ ያሰኛል ።

ዮም ፡ ይእዜ ። ዛሬ ፡ አኹን ፡ ዘንድሮ ፡ ይኾናሉ ፤ ዘትማልም ፡ ወዮም ። እም ይእዜ ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ። ቅድምና ፡ ትማልም ፡ ዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ሲባሉ ፡ ዮምና ፡ ይእዜም ፡ ዘመነ ፡ ሐዲስ ፡ ይባላሉ ። ዳግመኛም ፡ በመምህራን ፡ ልማድ ፥ አሜር ፡ አስፌር ፡ ዓምና ፤ ኀሪፍ ፡ ገሪፍ ፡ ዘንድሮ ፡ ይባላሉ ፤ በመጻሕፍት ፡ ግን ፡ ከኀሪፍ ፡ በቀር ፡ የሦስቱ ፡ ምስክር ፡ አይገኝም ። ጎድጋ ፡ ኀሪፈኒ ፡ እመ ፡ ትፈሪ ፡ ለዓመ ። ምናልባት ፡ ለሚመጣው ፡ ዓመት ፡ ብታፈራ ፥ ዓምና ፡ እንደ ፡ ተውኻት ፡ ዘንድሮም ፡ ተዋት ። ይኸውም ፡ አትክልት ፡ የሚታገሉበት ፡ የርጥበት ፡ ወራት ፡ ጊዜ ፡ ገሚድ ፡ ነው ።

፩፭ ፤ ጌሠም ፤ ሳኒታ ። ነገ ፡ ነገታ ፥ ማግስት ፡ የዮም ፡ ተከታይ ፥ ፪ኛ ፡ ቀን ። ዮምኬ ፡ ሰብእ ፡ ወጌሠመ ፡ መሬት ። ወበሳኒታ ፡ እምድኀረ ፡ ዐርብ ። በዘመን ፡ ሲገባም ፡ ከርሞ ፡ የዛሬ ፡ ዓመት ፡ ይኾናል ። ኢትበሉኬ ፡ ለጌሠም ፤ እስመ ፡ ጌሠምሰ ፡ ትኄሊ ፡ ለርእሳ ። ዘልፍ ፡ ወትር ፤ ዘልፈ ፡ ወትረ ፤ ወትሮ ፡ ዘወትር ፥ ያለማቋረጥ ፡ ይኾናሉ ። ልማድ ፡ ዘዘልፍ ፥ ዘወትረ ፡ ይሴብሑ ። ለዝሉፉ ፡ ለዝላፉ ፥ ለወትሮ ፡ ለዘወትር ፡ ለዘላለም ፡ ይኾናል ። ግሙራ ፡ ለግሙራ ፥ ለፍጻሜ ፤ ከቶ ፡ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ፡ ይኾናሉ ። በተገብሮም ፡ አንቀጽ ፡ ሲገቡ ፡ ተከቶ ፡ ተካቶ ፡ ተጨርሶ ፡ ያሰኛሉ ። እምድ

ሩም ፡ እንደ ፡ ግሙራ ፡ ነው ፤ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ፡ ይኾናል ፡፡ እመ ፡ እምድሩ ፡ ትኰሲ ፡ ልደቶ ፡፡ ነቅዐ ፡ ኀጢአትየ ፡ ለገብረከ ፡ እምድሩ ፡ ይሠሮ ፡፡ ብዛትና ፡ ብልጫ ፡ የሚያሳዩ ፥ ጥቀ ፡ ፈድፋደ ፡ በሕቁ ፤ እጅግ ፡ በጣም ፡ ይኾናሉ ፡፡ ጥቀ ፡ ተሰብሐ ፡፡ ፈድፋደ ፡ ተለዐለ ፡፡ ለእመ ፡ ኢተኀፅቡ ፡ በሕቁ ፡፡ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ እየኾኑ ፡ ሕጸጽ ፡ የሚያሳዩ ፤ ኅዳጥ ፡ ንስቲት ፡ ሕቅ ፤ ጥቂት ፡ ይኾናሉ ፤ ዓዲ ፡ ኅዳጠ ፡ ኢትሬእዩኒ ፤ ወካዕበ ፡ ኅዳጠ ፡ ትሬእዩኒ ፡፡ ንስቲት ፡ ሕቅ ፡ ከክመ ፡ ጋራ ፡ ተነግረዋል ፡፡

፻፰ ፤ መድረሻቸው ፡ ግእዝ ፡ እየኾነ ፡ ወይም ፡ በ ፡ ወድቆባቸው ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚኾኑ ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሎች ፡ በዐበይትና ፡ በንኡሳት ፡ በአናቅጽ ፡ ኹሉ ፡ እየገቡ ፡ እንደሚስማማቸው ፡ ይፈታሉ ፡፡ ይህም ፡ እነግረክሙ ፡ ከሡተ ፥ አው ፡ በከሡት ፡ ብሎ ፡ ገልጬ ፡ ወይም ፡ በግልጥ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ የቀሩትም ፡ ድሎትና ፡ መፍትው ፡ ብዉሕ ፥ በለ ፡ ተዘርዝረው ፡ ሳይዘረዘሩም ፡ በዘንድ ፡ አንቀጽና ፡ ባርእስት ፡ በሳቢ ፡ ዘር ፡ ገብተው ፡ ሲነገሩ ፡ ማሰሪያቸው ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፡፡ አኮ ፡ ድሎት ፡ ሊተ ፡ አንቃዕዶ ፡ ወእርአይ ፡፡ መፍትው ፡ ትግበሩ ፡ ዘንተ ፡ ወዝክተኒ ፡፡ አኮ ፡ ድሎት ፡ ወአኮ ፡ መፍትው ፡ አስተርእዮ ፡ በመንታ ፡ ፍናው ፡፡ ብዉሕ ፡ ሊተ ፡ አንብራኒ ፡ ወእሚማኒ ፡፡ ጽድቅና ፡ አሉታ ፡ አንቀጽ ፡ የሚያሰሙ ፡ ዮጊ ፡ ዬ ፡ ናሁ ፡ ነዋ ፡ በኹሉ ፡ እየገቡ ፡ እንሆ ፡ ተብለው ፡ ይፈታሉ ፤ ዮጊና ፡ ዬ ፡ በየበታቸው ፡ ተነግረዋል ፡፡ ናሁና ፡ ነዋ ፡ ከነባር ፡ አንቀጽ ፡ ከነ ፡ የወጡ ፡ ናቸው ፤ ርባታቸውም ፡ ነዮ ፡ ያ ፡ በ፲፩ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተነግሯል ፡ ፤(ቍ፹፰)፤፡፡ እነዚህ ፡ ኹለቱ ፡ በቅርብ ፡ አነጋገር ፡ እንሆ ፡ እያሉ ፡ ሩቁን ፡ እንደ ፡ ቅርብ ፡ ሲያደርጉ ፡ ቅርብ ፡ ቅርቡንም ፡ ሲዳርጉ ፥ ደቂቅ ፡ ቅጽል ፡ እንጂ ፡ አገባብ ፡ አይመስሉም ፡፡ ናሁ ፡ ለወንድም ፡ ለሴትም ፥ ነዋ ፡ ላንድ ፡ ወንድ ፡ ብቻ ፡ ይነገራል ፡፡ ናሁ ፡ ኢመጽአ ፡ ለበዓል ፤ ወናሁ ፡ ኤልሳቤጥኒ ፡፡ ነዋ ፡ ወልድከ ፡፡ ናሁ ፡ ተሊይቶ ፡ ቃለ ፡ አንክሮ ፡ ይኾናል ፤ ይኸውም ፡ መጽሐፍ ፡ መላሾች ፥ ዕብራይስጡ ፡ ሚ ፡ ሠናይ ፡ ወሚ ፡ አዳም ፡ ያለውን ፥ ናሁ ፡ ሠናይ ፡ ወናሁ ፡ አዳም ፡ ብለው ፡ ስላገቡት ፡ ነው ፡፡ ፪ኛም ፡ በእስመ ፡ ፈንታ ፡ እየገባ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ይኾናል ፤ ወሥጋሁኒ ፡ እምድኅረ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ከነ ፡ ዘኢይማስን ፡ ወዘኢይመውት ፤ ናሁ ፡ ከነ ፡ አሐደ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡፡ እስመ ፡ ደግሞ ፡ በናሁ ፡ ፈንታ ፡ እየገባ ፡ ንኡስ ፡ ይኾናል ፤ እስመ ፡ ቆሙ ፡ ላዕሌየ ፡ ሰማዕተ ፡ ዐመፃ ፡፡ እወ ፡ አማን ፡ አሆ ፡ እንቢ ፡ አህ ፡ ብሥራት ፤ ሀብ ፡ ነዐ ፥ ና ፡ ቶሎ ፡ በል ፤ ሕንክ ፥ ዕንካ ፡፡ እነዚህ ፡ ኹሉ ፡ በ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ በ፲፫ኛ ፡ ዕርከን ፡ ከነርባታቸው ፡ ተነግረዋል ፡ (ቍ፻፲፩) ፡፡ አኢ ፡ አኢ ፤ ዐዋጅ ፡ ዐዋጅ ፥ ስማ ፡ ስማ ፡ ይኾናል ፡፡ በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ዘይትበሀል ፡ አኢ ፡ እንዲል ፡ (ገድ ፡ ተክ) ፡፡ በላገባቦች ፡ ግን ፡ በአኢ ፡ ፈንታ ፡ ኤር ፡ ኤር ፥ ወይም ፡ ኤል ፡ ኤል ፡ አብሬል ፡ ይላሉ ፤ የአብሬልንም ፡ ፍች ፡ ገብር ፡ ከነ ፡ እግዚአ ፡ ይሉታል ፤ ኹሉም ፡ የተሳሳተ ፡ ነው ፡፡ ኤር ፡ ኤል ፡ በአሪት ፡ የለም ፤ አብሬል ፡ ብቻ ፡ አብሬኽ ፡ ተብሎ ፡ ይገኛል ፥ ፍችውም ፡ ብርክ ፡ አስተብርክ ፥ ስግድ ፡ ወአምኃ ፥ ግነይ ፡ ወባርክ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ ይኸውም ፡ ስለ ፡ ዮሴፍ ፡ ሹመት ፡ የተነገረ ፡ የፈርዖን ፡ ዐዋጅ ፡ ነው ፤ ቃሉም ፡ ዕብራይስጥ ፡ ነው ፡፡

ኛ፩ኛ ፡ ዕርከን ።

ደቂቅ ፡ አገባቦች ።

፻፱ ፤ ቤዛ ፡ ተክለ ። በብትን ፡ ገብተው ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ፤ ቤዛ ፡ ለውጥነት ፡ ባለው ፡ ተክለ ፡ ምትክነት ፡ ባለው ፡ ይገባል ። እሜጡ ፡ ነፍስየ ፡ ቤዛ ፡ አባግዕየ ። ተወልደ ፡ ሴት ፡ ተክለ ፡ አቤል ፤ ስለ ፡ በጎቼ ፡ ቤዛ፥ ስለ ፡ አቤል ፡ ምትክ ። ፪ኛም ፡ በጥሬነታቸው ፡ የበጎቼን ፡ ቤዛ ፡ ነፍሴን፥የአቤል ፡ ምትክ ፡ ሴት ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናሉ ። ዐስበና ፡ ዕሴተም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ዋጋነትን ፡ ሳይለቅ ፡ ይፈታል ። ሲዘረዝርም ፡ ቤዛሁ ፡ ሃ፥ ተክሉ ፡ ላ ፡ እያለ ፡ ስለ ፡ ርሱ፥ ቤዛው ፡ ምትኩ ፡ ያሰኛል ።

የቦታ ፡ አገባቦች ፤ ዲበ ፡ ላዕለ ፡ መልዕልተ ። ላይ ፡ በላይ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ በ ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ። ዐርገ ፡ ዲበ ፡ ሰግላ ። ክልብ ፡ ይገብእ ፡ ዲበ ፡ ቂያኡ ። ዲበ ፡ ሀጕለ ፡ ውሉዶሙ ፡ ይግዕሩ ፤ በልጆቻቸው ፡ ጥፋት ፤ ስለ ፡ ልጆቻቸው ፡ ጥፋት ። ላዕለ ፡ መልዕልተም ፡ እንደዚሁ ፡ ናቸው ። አዕረፈት ፡ በረከት ፡ ላዕለ ፡ ያዕቆብ ። ወመጽአ ፡ ቃል ፡ ላዕለ ፡ ዮሐንስ ። ዐርጉ ፡ መልዕልተ ፡ ወግር ። ወጽልመት ፡ መልዕልተ ፡ ቀላይ ። ስለ ፡ ሲኾን ፡ ጸልዩ ፡ ላዕሌየ ፡ ወላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ መሢዕት ፡ እያሰኘ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ይገባል ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ጥቅም ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ ሲገባ ፡ ለ ፡ ይኾናል ፤ ግበሩ ፡ ምሕረተ ፡ ወምጽ.ተ ፡ ላዕለ ፡ አኀዊክሙ ፤ ለወንድሞቻችኹ ። ሲዘረዝሩም ፡ ዲቤሁ ፡ ላዕሉ ፡ ሌሁ፥መልዕልቱ ፡ ቴሁ ፡ እያሰኙ ፡ እንዳንቀጹ ፡ ስልት ፡ ይፈታሉ ። ፫ ፡ አገባቦች ፡ በ ፡ እም ፡ እንተ ፡ ይሰማሟቸዋል ። ጸጋ ፡ በዲበ ፡ ጸጋ ። ቀነጸ ፡ እምዲበ ፡ ሐመር ፤ አዝዘኒ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤከ ፡ እንተ ፡ ዲበ ፡ ባሕር ። ፪ኛም ፡ በጥሬነታቸው ፡ ዘርፍ ፡ ይዘው ፡ ወይም ፡ ተዘርዝረው ፡ ቅጽል ፡ ይኾናሉ ። ጠፈር ፡ ዲበ ፡ ላዕለ ፡ መልዕልተ ፡ ምድር ፡ ዓለመ ፡ ብርሃናት ፤ ወሰማይኒ ፡ ላዕለ ፡ ጠፈር ፡ ዓለመ ፡ መላእክት ፡ ውእቱ ። ሲፈታም ፡ የምድር ፡ ላይ ፡ ጠፈር፥ የጠፈር ፡ ላይ ፡ ሰማይ፥ ወይም ፡ አቅንቶ ፡ ከምድር ፡ በላይ ፡ ያለ፥ ከጠፈር ፡ በላይ ፡ ያለ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፻፲ ፤ ታሕተ ፡ መትሕተ ። ታች ፡ በታች ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ይኾናሉ ፤ ያቦታ ፡ አገባቦች ፡ በ ፡ እም ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ውስተ ፡ ወደ ፡ ሲኾኑ ፡ ይሰማሟቸዋል ። በታሕተ ፡ እምታሕተ ፡ ሰማይ፥ኀበ ፡ መትሕት ። ሲዘረዝርም ፡ ታሕቴ ፡ መትሕቴ ፡ ቴሁ፥በታቹ ፡ ከርሱ ፡ በታች ፡ ያሰኛል ። በጥሬነቱም ፡ ሲነገር ፡ ተዘርዝሮና ፡ ዘርፍ ፡ ይዞ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ። በሰማይ ፡ በላዕሉ፥ወበምድር ፡ በታሕቱ ። ምድር ፡ ታሕተ ፡ ጠፈር ፡ ወመትሕተ ፡ ደመናት ፡ ዓለመ ፡ ሰብእ ፡ ወእንስሳት ። ስትፈታም ፡ በሰማይ ፡ ላዕሉ ፡ ለምድር ፡ ወበምድር ፡ ታሕቱ ፡ ለሰማይ ፡ ብለኽ ፡ ግጠም ።

፻፲፩ ፤ ውስተ፥ ውሳጤ፥ ማእከለ ። ውስተ ፡ ውስጥ ፤ በውስጥ ፡ በማኽል፥በ ፡ ወደ ፡ ይኾናል ። ዓሣ ፡ ዘውስተ ፡ ባሕር ። ሡርዌ ፡ ዘውስተ ፡ ዐይንከ ። ከመ ፡ አንበሳ ፡ ውስተ ፡ እንስሳ ። ኢሀሎ ፡ ውስተ ፡ መካኑ፥ በቦታው ። ሖርከ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል፥ ወደ ። ምስጢሩ ፡ ውስጥን ፡ አይለቅም ፤ የቦታ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በ ፡ እም ፡ እንተ ፡ ይሰማሙታል ። የበ ፡ መሰማማት ፡ ተነግሯል ። ዘይወፅእ ፡ እምውስተ ፡ አፍ ። ወፅአት ፡ ሐጽ ፡

እንተ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፤ በደረቱ ። ሲዘረዝርም ፡ በ ፡ እም ፡ እንተ + ውስቴቱ ፡ ታ ፡ እያሰኙ ፡ ይሰማሙታል ። ውስጥና ፡ ውሳጤም ፡ ከውስተ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ ውስተ ፡ የተ በለው ፡ ውስጥ ፡ ነውና ። ውሳጤም ፡ ውስተ ፡ በገባበት ፡ እየገባ + ውስጥ ፡ በውስጥ ፡ ይኾናል ። ይትኀብኡ ፡ አራዊት ፡ ውሳጤ ፡ ግብ ። በ ፡ እም ፡ ይሰማሙታል ፤ ሲዘረዝ ርም ፡ ውሳጤሁ ፡ ሃ ፡ እያለ ፡ ውስጡ ፡ ውስጧ ፡ ያሰኛል ። ማእከለም ፡ ማኽል ፡ በማኽል ፡ ወደ ፡ ማኽል ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ውስጥ ፡ ነው ፤ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ላይና ፡ ታች ፡ ከበብ ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ ይገባል ። ጽንፍ ፡ ወማእከል ። ቁም ፡ ማእከለ ። በእ ፡ ማእከለ ፡ ሀገር ። በ ፡ እም ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ ይሰማሙታል ። በማእከለ ፡ ማኅበር ፡ እሴብሐከ ። አወፅ አሙ ፡ እማእከላ ። እንተ ፡ ማእከላ ። ውስተ ፡ ማእከሎሙ ። ሲዘረዝርም ፡ ማእከሉ ፡ ላ + ማእከሌሁ ፡ ሃ ፡ እያሰኘ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይነገራል ።

፻፲፱ ፤ በ ። በቁም ፡ ቀሪ ፤ ም ፡ ን ፡ ለ ፡ ጊዜ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ቸልታ ፡ ይኾናል ። በቁም ፡ ቀሪ ፡ ሲኾን ፡ በማሰሪያ ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ ማድረጊያ ፡ ይኾናል ። አድኅነነ ፡ በመ ለኮቱ ፡ ወቤዘወነ ፡ በትስብእቱ ። ም ፡ ሲኾን + ለእግዚአብሔር ፡ ምድር ፡ በምልኣ ። እስመ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ በምልኡ ፡ ይላል ። ወምልኣ ፡ ወምልኡ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በውስጧም ፡ ያለው ፡ ማለትን ፡ ያሰማል ። ይኸውም ፡ መላሾች ፡ በወ ፈንታ ፡ ስላገቡት ፡ ነው ፤ ከዚህ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አይገኝም ። ን ፡ ሲኾን + የግእዝ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፤ ለምሁራነ ፡ ልብ ፡ በጥበብ ። ኢቀባዕክኒ ፡ በዘይት ፤ ጥበበ ፡ ዘይት ፡ ማለት ፡ ነው ። ይኄይስ ፡ ተአምኖ ፡ በእግዚ ፡ እምተአምኖ ፡ በዕጓለ ፡ መሕያው ፡ ሲል + በቁም ፡ ቀሪ ፡ ኹኖ + ወይም ፡ ን ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ለ ፡ ሲኾን ፡ መንታነትና ፡ ተነጻጻሪነት ፡ ባላቸው ፡ በሕዋሳት ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፡ አንቀጹም ፡ ተደራራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ነው ። ተናጸሩ ፡ ገጸ ፡ በገጽ ፤ ፊት ፡ ለፊት ። ይትጓድዑ ፡ ክንፈ ፡ በክንፍ ። አስተአኀዘሙ ፡ እደ ፡ በእድ + ወእግረ ፡ በእግር ። ወተናገሮ ፡ ቃለ ፡ በቃል ። ጊዜ ፡ ሲኾን ፡ የእመ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፤ ኢመፍትው ፡ አድልዎ ፡ በፍትሕ ፤ በፍርድ ፡ ጊዜ ። ጋራ ፡ ሲኾን ፤ የም ስለ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፤ ተዋሐደ ፡ ቃል ፡ በሥጋ ። እንደ ፡ ሲኾን ፡ የከመ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፤ ጽድቅ ፡ በወልታ ፡ የዐውደከ ። ቸልታም ፡ ሲኾን ፡ የእንዘ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፤ ጸለየ ፡ ወሰ አለ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡ በብካይ ፤ አልቅሶ ፡ ወይም ፡ እያለቀሱ ፡ ያሰኛል ። በ + በማይስማማው ፡ ግስ ፡ ገብቶ ፡ ሲገኝ ፡ በሚስማማው ፡ ግስ ፡ ይፈታል ። መጻእከሙ ፡ ተአኀዙኒ ፡ በአብ ትር ፤ በበትር ፡ መትታችኹ ፡ ትይዙኝ ፡ ዘንድ ፤ ወይም ፡ መጻእከሙ ፡ በአብትር ፤ በትር ፡ ይዛችኹ ። ከልብኑ ፡ አነ ፡ ከመ ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ በአእባን ፡ ወበትር ፤ ድንጊ ያና ፡ በትር ፡ ይዘኽ ። ነሐውር ፡ በእግረ ፡ ደቂቅ + በልጆች ፡ እግር ፡ ልክ + ወይም ፡ እንደ ፡ ልጆች ፡ እግር ፡ ያሰኛል ። አምላክ ፡ ውእቱ ፡ በሥጋ ፤ በሥጋ ፡ ሳለ ። ወበቱ ፡ ፍጹም ፡ መለኮት ፡ በአርአያ ፡ ንጼትነ ፤ በነዳይ ፡ ባሕርያችን ፡ ሳለ ፤ ሳይለወጥ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሐመ ፡ ሕማመ ፡ ሥጋ ፡ እሙነ ፡ በመለኮቱ ፤ በምላክነቱ ፡ ሳለ + ሳይታመም ። በበታ ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፡ አገባብነቱን ፡ ሳይለቅ ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ ኤልያስ ፡ በገነት ። አፁነ ፡ ዘበሰማያት ። ሲዘረዝርም ፡ በጥሬነቱ + በ ፡ ባ ፡ እያለ ፡ በርሱ ፡ በርሷ ፡ ያሰኛል ። በበ + በየ ፡ ይኾናል ፤ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፡ በብትን ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ በበ ፡ ደወሉ +

በያውራጃው ። ከዕለት፡እስካመት፡ያሉትን፡ጊዜያት፡በዝርዝር፡ወይም፡በደጊመ፡ቃል፡ያናግራል ። ይህም፥በበ፡ዕለት፤በየለቱ፥ዕለት፡ዕለት ። በበ፡ወርኅ፤በየወሩ፥በወር፡በወር ። በበ፡ዓመት፤በያመቱ፡ባመት፡ባመት ። ይሠውዑ፡በበ፡ነግህ፡ወበበ፡ሠርክ፤ጧ.ት፡ጧ.ት፥ማታ፡ማታ ። በአኃዝም፡ገብቶ፡እንዲሁ፡ይፈታል ። በበ፡አሐዱ፤በያንዳንዱ፥አንዱም፡አንዱም፥አንዳንድ ።

፻፲፫፤ ለ ። አቀባይ፥ወይም፡በቊም፡ቀሪ፤አቀብሎ፡ሽሽ፥አዳማቂ ። የ፡ን፡ከ፡ወደ፡ላይ፡ስለ፡ጋራ፡ይኾናል ። በቊም፡ቀሪ፡ሲኾን፡ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፥ወዘእግዚ፡ለእግዚ ። ኢ.ትበሉ፡ለጌሠም ። በባለቤትና፡በቅጽልም፡እንደ፡በ፡እየ ተደረበ፡ይነገራል ። ለካህናት፡ለደቂቀ፡አሮን፤ለብእሲ.ት፡ለመርዓተ፡በግዑ፤ለጋይዮስ፡ለእኁነ ። በና፡ለ፡ባማርኛም፡እንደዚሁ፡ናቸው፤ተደራርበው፡ይነገራሉ ። በሰማይ፡በላዕሉን፡ተመልከት ። አቀብሎ፡ሽሽ፡ሲኾን፥ለይኩን፡ብርሃን፤ለይትጋባእ፡ማይ፤ለትቅረብ፡ስእለትየ፡ኀቤከ፡እያሰኘ፡በትእዛዝ፡አንቀጽ፡ይገባል ። አዳማቂም፡ሲኾን፥ለኀበ፡ሰማያት፡ለመንገለ፡እግዚ፤ለእመ፡ርኅበ፡ጸላኢ.ከ፡እያለ፡በገባብ፡ይወድቃል ። የ፡ሲኾን፡ዘርፍ፡እያያዥና፡የዘርፍ፡ደፊ፡ነው፤ን፡ሲኾን፡ተጠቃሽ፡ወይም፡የግእዝ፡ወራሽ፡ይባላል፤፪ቱም፡በዘርፍና፡በባለቤት፡ክፍል፡ተነግረዋል፡(ዕር፲፯፡ቊ፭፪) ። ከ፡ሲኾን፡ተሠጠ፡ለክልኤ፤ተከፍለ፡ለአርባዕቱ፡እያለ፡በአኃዝ፡ገብቶ፡ይነገራል ። ወደ፡ሲኾን፡ተመይጠ፡ለብሔሩ፡ግብጽ፡ይላል ። ላይ፡ሲኾን፡ወአምጽአ፡ረኀበ፡ለብሔር፤በምድር፡ላይ ። ስለ፡ሲኾን፡ኢ.ትጸሊ.፡ለዝ፡ሕዝብ፡ይላል ። ፪ኛም፡ለዝ፡ያለው፡በቊም፡ቀሪ፡ሲኾን፡ያምርለታል ። ጋራ፡ሲኾን፡የምስለ፡ወራሽ፡ነው ። ትከውኑ፡ሱቱፋነ፡ለሐራ፡ሰማይ ። ለ፥ላይ፡ስለ፥መኾኑ፡መላሾች፡በላዕለና፡በበእንተ፡ፈንታ፡ስላገቡት፡ነው፤ይኸውም፡ሊ.ታወቅ፡ከዚህ፡በቀር፡በሌላ፡አይገኝም ። በዘ፡ፈንታ፡ገብቶ፡የ፡ሲኾን፡ውእቱን፤በቊም፡ቀሪ፡ሲኾን፡ደለወ፡ይደሉን፡ያመጣል ። ለእግዚ፡ምድር፡በምልኣ ። ለአብ፡ስብሐት፥ለወልድ፡ስግደት፥ወለመንፈስ፡ቅዱስ፡በርከት ። ሲ.ዘረዘርም፥ሎ፡ሎቱ፡ላ፡ላቲ፡እያለ፡ለርሱ፡ለርሷ፡ያሰኛል፤አንቀጽነቱ፡ከበ፡ጋራ፡በደቂቀ፡ርባታ፡ተነግሯል ። ለለ ። ለየ፡እየ፡ደጊመ፡ቃል፡ይኾናል ። ከተጸውዖ፡ስም፡በቀር፡በብትን፡ኹሉ፡ይገባል፤ከዕለት፡እስካመት፡ያሉትን፡እንደ፡በበ፡ይዘረዝራል ። ለለ፡ርእሱ፥ለየራሱ፡እየራሱ፡ራስ፡ራሱ ። ለለ፡አሐዱ፥ለያንዳንዱ፡እያንዳንዱ፥አንዳንዱ፤አንዱም፡አንዱም ። ለለ፡ዕለቱ፥ለየለቱ፡እየለቱ፥ዕለት፡ዕለት፡እያሰኘ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል ። ፪ኛም፡በኀላፊና፡በትንቢ.ት፡ሲ.ገባ፡ዐቢ.ይ፡አገባብ፡ይኾናል፤ዐቢ.ይነቱም፡አመንና፡ሰበን፡እንዘን፡ይመስላል፤ፍችውም፡ጊዜና፡የ፡ሲ.፡ስ፡ደጊመ፡ቃል፡ነው ። ወለለ፡ወለዳ፤አው፡ወለለ፡ይወልዳ፡ተባዕተ፡ቅትላሁ፤ወንድ፡ወንድ፡በወለዱ፡ጊዜ፥ሲ.ወልዱ፤ወይም፡የወለዱትን፥የሚወልዱትን፥ወንድ፡ወንዱን፡ግደሉት ። ለለ፡ተናገርኩ፡ተዘከርኩ፤በተናገርኹ፡በተናገርኹ፡ጊዜ፤የተናገርኹ፡የተናገርኹትን ። ለለ፡እትናገር፤ስናገር፡ስናገር ። በደጊመ፡ቃልም፡ፈንታ፡ቊጥር፡ይኾናል፤ምስጢሩ፡ጊዜን፡አይ

ለቅም ። ለለ፡ ወለዳ፡ በወለዱ፡ ቊጥር ፥ ለለ፡ ተናገርኩ፡ በተናገርኹ፡ ቊጥር ። ይኸ ውም፡ በቀዳማይ፡ ብቻ፡ ነው ።

፻፲፬ ፤ ምስለ ። ጋራ ፥ ከነ ። እንደ ፥ ከ ፥ ና ፥ ይኾናል ፤ ጋራ፡ በሚኾንበት፡ ኅቡረ፡ ሲጨመር፡ ዐብሮ፡ ባንድነት፡ ያሰኛል ። ንዒ፡ ኀቤየ፡ አ፡ ድንግል፡ ምስለ፡ ወል ድኪ ፤ ከልጅሽ፡ ጋራ ። ወመላእክትኒ፡ ተጋብኡ፡ ምስሌሆሙ፡ ኅቡረ ፤ ከርሳቸው፡ ጋራ፡ ዐብረው፡ ወይም፡ ባንድነት ። መጽአ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ ፤ ከነሚስቱ ፥ ወይም፡ ከሚስቱ፡ ጋራ ። እንደ፡ ሲኾን፡ የከመ፡ ወራሽ፡ ነው ። አበስነ፡ ምስለ፡ አበዊነ ፤ ወኢ ተቀሥፉ፡ ምስለ፡ ሰብእ ፤ እንደ፡ ሰው ። ከ፡ ሲኾን፡ የእም፡ ወራሽ፡ ነው ፤ መለያየ ትን፡ በሚያሳዩ፡ ግሶች፡ ይገባል ፤ ወብእሲትኒ፡ ኢትትኃደግ፡ ምስለ፡ ምታ ፤ ከባሏ፡ አትፋታ ። ና፡ ሲኾን፡ እንደ፡ ወ፡ አጫፋሪ፡ ነው ፤ በብዙ፡ ወንድ፡ አንቀጽ፡ ይገባል ። ከንቶ፡ ይትናገሩ፡ አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ ፤ አንዱና፡ ሌላው፡ ኹለተኛው ። ተማከ ሮሙ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ ፤ ባልና፡ ሚስቱ ። ምስለ ፥ በማይመስለው፡ ግስ፡ ሲገባ፡ በዝ፡ ኹኖ፡ ይፈታል ። ሰረረ፡ ንስር፡ ምስለ፡ መጽሐፍ ፤ መጽሐፍ፡ ይዞ ። ሲዘረ ዘርም፡ ምስሌሁ፡ ሃ፡ እያሰኘ፡ እንደ፡ ፈተኞቹ፡ ይፈታል ። አነ፡ ምስሌክሙ ፥ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌነ፡ ሲል፡ በነበር፡ በዘማች፡ ያሳስራል ።

፻፲፭ ፤ አያተ ፤ ጽላሎተ ። አያተ፡ በብትን፡ ብቻ ፥ ጽላሎተ፡ በተጸውዖ፡ ስም፡ እየገቡ፡ እንደ፡ ይኾናሉ ። ተዋሕዶ፡ ሥጋ፡ ወቃል፡ አያተ፡ ሐመልማል፡ ወነበልባል ። አስናኒከ፡ አያተ፡ አዕናቍ፡ እለ፡ ተሰክዓ ። ተሰቅለ፡ ጴጥሮስ፡ ቊልቊሊተ፡ ጽላሎተ፡ ዶርሆ ። አርእስትና፡ ሳቢ፡ ዘርም፡ እንደ፡ ይኾናሉ ፤ ተመትሩ፡ ያዕቆብ፡ ወማቴዎስ፡ ወጳውሎስኒ፡ ተመትሮተ፡ መጥምቅ፡ ምትረተ፡ መጥምቅ፡ ዮሐንስ ፤ እንደ፡ መጥምቁ፡ ዮሐንስ ።

፻፲፮ ፤ ከደቂቅ፡ አገባብ፡ የሚጨመሩ፡ የቦታና፡ የጊዜ፡ ጥሬዎች ። እነዚ ህም፡ ተናበውና፡ ተዘርዝረው ፥ ግእዝ፡ ኃምስ፡ ኹነው፡ ይነገራሉ ። ላዕል፡ ላዕሉ፡ መልዕልት፡ ላዕሊት ፤ ወደ፡ ላይ፡ ይኾናሉ ፤ ማሰሪያቸውም፡ ዐርገ፡ ርእየ፡ አንቃዕ ደወ፡ ነበረ፡ ሐወጸ፡ እነዚህን፡ የመሰለ፡ አንቀጽ፡ ነው ። ዐርገ፡ ወነበረ፡ ላዕለ፡ መል ዕልተ፡ ላዕሊተ ፤ ወደ፡ ላይ፡ ወጣ ፤ በላይ፡ ተቀመጠ ። በደጊመ፡ ቃልም፡ ይነገ ራሉ ፤ ላዕለ፡ ላዕለ፡ እንዘ፡ ያንቃዕዱ ፥ በነጽሮ፡ ተሰብረ፡ ክሣዱ ። ሖረ፡ ሮጸ፡ ርእየ፡ ኖመ ፤ እነዚህን፡ የመሰለ፡ አንቀጽ፡ ሲስባቸው፡ ሽቅብ፡ አሻቅቦ፡ ይኾናሉ ። በቀረው፡ እንደ፡ ማንም፡ ጥሬ፡ ተደራጊ፡ ተሳቢ ፥ ዘርፍና፡ ባለቤት፡ ኹነው፡ ይነገራሉ ፤ ፫ቱ፡ የቦታ፡ አገባቦች፡ ይሰማሟቸዋል ፤ ላዕለ፡ ግን፡ እየተናበበ፡ ይነገራል ። የነላዕል፡ አን ጻር ፥ ታሕት፡ ታሕቱ፡ መትሕት፡ ታሕቲት፡ ታች፡ ይኾናሉ ። ሲዘረዘሩም፡ ላዕል፡ ታሕት፡ ያለውን፡ ላዕሉ፡ ላዕልከ ፥ ታሕቱ፡ ታሕትከ፡ ያሰኛሉ ። ላዕሉና፡ ታሕቱ፡ ግን፡ የማይፈልሱና፡ የማይበዙ፡ ጕልት፡ ቀለም፡ ናቸው ፤ በቅጽል፡ ባርእስት፡ በብትን፡ በአኃዝ፡ ይገባሉ ። ክቡር፡ ውእቱ፡ ንቡረ፡ ላዕሉ፡ ወነጻሬ፡ ታሕቱ ። ያፈቅር፡ ባሕ ታዊ፡ ነጽሮተ፡ ላዕሉ፡ እምነጽሮ፡ ታሕቱ ። አንትሙሰ፡ እምታሕቱ ፤ ወአንሰ፡ እምላ ዕሉ ። ዘእምዕሥራ፡ ዓም፡ ወዘላዕሉ ፥ አው፡ ወዘታሕቱ ። የነታሕቱ፡ አንቀጾች፡ ወረደ፡

ሐወጸ፡ርእየ+እነዚህንም፡የመሰሉ፡ ኹሉ ። የቀረውም፡ አገባባቸው፡ እንደነላዕል፡ ነው ።   ትርአስ፡ትርጋፅ፤ውስጥ፡ውሳጢ፡ውሳጢት፤ ቅድም፡ፍጽም፡ገጽ፤ ድኅር፡ ከዋላ፤ የማን፡ ይምን+ፀጋም፡ ፅግም ። የነዚህም፡ ዐዋጅ፡ እንደነላዕል፡ ነው ። ግድም+ በደጊም፡ ብቻ፡ ይነገራል፤ አንትሙ፡ ተሐውሩ፡ ግድመ፡ ግድመ ። ድኅ ሬት፡ ግንጽሊት፡ ግፍትዒት፤ ማሰሪያቸው፡ ወድቀ፡ ተአስረ፡ ይህን፡ የመሰሉ፡ ናቸው ። ወድቀ፡ ዔሊ፡ ድኅሬተ፡ ግንጽሊተ፡ ግፍትዒተ፤ የኋሊት ። ተአስረ+ወይም፡ አሰርዎ፡ ድኅሬተ፡ ግንጽሊተ፡ ግፍትዒተ፤ የኋሊት፡ የግርንግሬት ።

፻፲፯፤ በዝርዝርነት፡ ግእዝ፡ ኃምስ፡ ኹነው፡ የሚነገሩ፡ የቦታ፡ ጥሬዎች፡ እሊህ፡ ናቸው ።   አፍአ፤ ከዋላ፤ ዝየ፡ ህየ፤ ለፌ፡ ከሃ፤ ኀለሄ ። አፍአ+ውጭ፡ በውጭ(ጪ)፡ ይኾናል፤ ከንቀጽ፡ ጋራ፡ ይነገራል፤ በቀረው፡ እንደነላዕል፡ ነው ። ይቀውም፡ አፍአ፤ አውፅእዎ፡ አፍአ ። ከዋላ+ ኋላ፡ በኋላ፡ ይኾናል፤ ነዐቅብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፤ የሐውሩ፡ ከዋላ፤ በኋላ፡ በስተኋላ ። ዝየ፡ የቅርብ፡ ቅርብ፡ ነው፤ በዚህ፡ ከዚህ፡ ወደዚህ፡ ይኾናል፤ ከዘማች፡ ከነባር፡ ዐብሮ፡ ይነገራል ። ዝየ፡ አኀ ድር ። ምንት፡ ብከ፡ ዝየ ። አምጽእዎን፡ ሊተ፡ ዝየ ።   ህየ+የቅርብ፡ ሩቅ፡ የዝየ፡ አንጻር፡ ነው፤ በዚያ፡ ከዚያ፡ ወደዚያ፡ ይኾናል፤ በቦታና፡ በነገር፡ ዐጸፋ፡ ይገባል ። በቦታ+ተከለ፡ ገነተ፡ ወሤሞ፡ ህየ ። በነገር+በህየኒ፡ ሰመዮ፡ ወልደ፤ ወበዝየኒ፡ ሰ መዮ፡ እኅወ ።   ለፌ፤ ወዲህ፡ ወደዚህ፡ ይኾናል፤ ትመጽእ፡ ለፌ፡ ኀበ፡ አነ፡ እቀ ውም ። በጊዜም፡ ሲገባ+እለ፡ ይብሉ፡ ከመ፡ ክርስቶስ፡ ለፌ፡ እማርያም+አው፡ ለፌ፡ እምጥምቀት፡ ይላል ። ተደጋግሞና፡ ተጫፍሮ፡ ሲነገር፡ ወዲህና፡ ወዲያ+ቀኝና፡ ግራ፡ ይኾናል ። ነጸረ፡ ለፌ፡ ወለፌ ። አንጌገየ፡ ለፌ፡ ወለፌ ። ሰቀሉ፡ ምስሌሁ፡ ክል ኤተ፡ ፈያተ፡ አሐደ፡ እምለፌ፡ ወአሐደ፡ እምለፌ ። ጽሑፋት፡ እንተ፡(በ፡ እም) ለፌኒ፡ ወእንተ፡ ለፌኒ ።

፻፲፰፤ ከሃ+ወዲያ፤ ከሃት+ወዲያዎች፡ ወዲያኞች፡ ይኾናል ። ዝርዎ፡ ከሃ፤ ሑር፡ ከሃ ። ሲዘረዝርም፡ ከሃሁ፡ ከሃቲሁ፡ ሃ፡ ሆሙ፡ ሆን፤ ከሃከ፡ ከሃቲከ፡ እያሰኘ፡ በባዕድ፡ በራሱ፡ ያናግራል ። ከዝርዝሩ፡ በቀር፡ እንደ፡ ህየ፡ ነው፤ የቦታ፡ አገባቦች፡ ይሰማሙታል ። እምለፌሁ፡ ወእምከሃሁ ። እልክቱ፡ እምከሃ+ወእሉኒ፡ እምለፌ ። ሰበከ፡ ማርቆስ፡ በግብጽ፡ ወእምህየ፡ እስከ፡ ከሃቲሃ ።   ኀለሄ፤ ቦታ፡ ኹሉ+መ ላው፡ ጠቅላላው፡ አራቱ፡ ማእዝን ። ብቻውንም፡ ከገባብም፡ ጋራ፡ ይነገራል፤ ብቻ ውን+ሖርኩ፡ መትሕተ፡ ሰማይ፡ ኀለሄ፤ እስከ፡ ይሰማዕ፡ ኀለሄ ። ከገባብም፡ ጋራ+ም ሉእ፡ በኀለሄ ። ተጋብኡ፡ ኀቤሁ፡ እምኀለሄ፤ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ኀለሄ ። ይነድ ፍዋ፡ እንተ፡ ኀለሄ፡ እያለ፡ ይገባል ።

እየተናበቡ፡ የሚነገሩ፡ የቦታ፡ ጥሬዎች ።

፻፲፱፤ ጽንፍ፡ ክንፍ፡ ክንፈር፡ ሐይቅ፡ ድንጋግ፡ ገበዝ፡ ወሰን፤ ዳር፡ ዳርቻ + ጫፍ፡ ጠርዝ፡ ይኾናሉ ። ጽንፍ+ለባሕር፡ ለየብስ፡ ለኅብስት፡ ለልብስ፡ ይኾናል ። ጽ ንፈ፡ ባሕር፡ የብስ፤ ወጽንፈ፡ የብስኒ፡ ባሕር ። ጽንፈ፡ ኅብስት፡ ወልብስ ። ክንፍ+ለ

ኹሉ ፡ ይኾናል ፤ ክንፈ ፡ ምድር ፥ ክንፈ ፡ ቤት ። ክንፈር ፡ ሐይቅ ፥ ለባሕር ፡ ይኾናሉ ፤ ድንጋግ ፥ ለወንዝ ፡ ለባሕር ፡ ለዘመን ፡ ይኾናል ። ገበዝ ፥ ለወንዝ ፡ ብቻ ፤ ወሰን ፥ ለኹሉ ፡ ይኾናል ። ወበጽሐ ፡ ዮርዳኖስ ፡ እስከ ፡ ድንጋጊሁ ። ኖጻ ፡ ዘድንጋገ ፡ ባሕር ። ሞት ፡ ድንጋገ ፡ ዕድሜ ፡ ዘኢይበጽሖ ፡ መልአክ ። ተቀበሎ ፡ ዲበ ፡ ገበዘ ፡ ተከዚ ። ኢትትዓደዊ ፡ እምወሰንኪ ። ጽፍሕ ፥ ድልድል ፤ ስፍሕ ፥ ስፋት ፡ ወልወል ፡ ይኾናል ። ጽፍሐ ፡ መሠረቱ ፤ የመሠረቱ ፡ ድልድል ፥ ወይም ፡ የግንቡ ፡ አርመን ፡ ወርዱ ፡ ሆዱ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፻፹ ፤ አድያም ፡ ደወል ፡ ብሔር ፤ አውራጃ ፡ ቀበሌ ፡ ግዛት ፡ አገር ፡ ይኾናሉ ። አድያመ ፡ ዮርዳኖስ ። ደወለ ፡ ጢሮስ ። ብሔረ ፡ ግብጽ ። ብሔረ ፡ አሕዛብ ። ደወል ፡ ተለይቶ ፡ ወሰን ፡ ደንበር ፡ ይኾናል ፤ ኢታፍልስ ፡ ደወለ ፡ ገራህት ። አፍአና ፡ ማእከል ፡ በየቦታቸው ፡ ተነግረዋል ። ጥቃ ፡ ኀር ፡ ሕፅን ፡ ገቦ ፡ ጕንድ ፤ አጠገብ ፡ ጐን ፡ ወገብ ፡ ይኾናሉ ፤ የቦታ ፡ አገባቦች ፡ ይሰማሟቸዋል ። ጥቃ ፥ ለቦታ ፡ ብቻ ፤ የቀሩት ፡ ለቦታም ፡ ላካልም ፡ ይኾናሉ ። ይነብር ፡ ጥቃ ፡ ፍኖት ። ወቤቱ ፡ ኀረ ፡ ምሥራብ ። ሕፅነ ፡ ደብር ፡ ገቦ ፡ ደብር ፡ ጕንደ ፡ ደብር ። ኢትጸውዕ ፡ ኀረከ ፤ ይረፍቅ ፡ ውስተ ፡ ሕፅኑ ። ይወድቁ ፡ በገቦከ ። አጻብዒከ ፡ እምጕንደ ፡ ክልኤ ፡ አእጋር ። ጽጕ ፡ ጽጕጕ ፡ ጽጕኅት ፥ ጥግ ፡ ወልወል ፡ ይኾናል ። ጽጕ ፡ ቤት ፤ ጽጕ ፡ ሀገር ፤ ወለእመ ፡ ሀለዉ ፡ ጽጕኅት ፡ ማእከለ ፡ አብያት ፥ ወልወል ። ዐውድ ፡ ዘውር ፥ ዙሪያ ፡ ይኾናሉ ፤ ክበብ ፡ ባለው ፡ ኹሉ ፡ ይገባሉ ። ፀውደ ፡ ቤት ፥ ዘውረ ፡ አክሊል ። ዐውድ ፡ ተለይቶ ፡ አደባባይ ፡ ሸንጎ ፡ ዐውድማ ፡ ይኾናል ። ነበሩ ፡ ዐውደ ፡ ለኵንኖቱ ። ዘቦቱ ፡ ያነጽሕ ፡ ዐውደ ፡ እክሉ ። ሲዘረዘሩም ፡ ዐውዱ ፡ ዳ ፥ ዘውሩ ፡ ራ ፡ እያሰኙ ፡ እንዳንቀጹ ፡ ስልት ፡ ይፈታሉ ። ይቀውሙ ፡ ዐውዶ ፤ በዙሪያው ። ንንሥት ፡ ዐውደነ ፤ ሸንጓችንን ፡ እንፍታ ።

የጊዜ ፡ ጥሬዎች ።

፻፹፩ ፤ ቅድም ፡ መቅድም ፡ ቀዲሙ ፡ አቅዲሙ ፡ ቀዳሚ ፤ ቀድሞ ፡ አስቀድሞ ፡ ፊት ፡ መዠመሪያ ፡ ይኾናሉ ። ቅድምና ፡ መቅድም ፡ ግእዝ ፡ ኹነው ፥ የቀሩት ፡ ጕልት ፡ ኹነው ፡ ሳይፈልሱ ፡ ይነገራሉ ። ቅድም ፡ ተለይቶ ፡ በቦታም ፡ በጊዜም ፡ እንዲገባ ፡ በፊት ፡ ተነግሯል ። ፫ቱ ፡ ኹሉ ፥ ላንድና ፡ ለብዙ ፡ ለወንድና ፡ ለሴት ፡ ለሩቅና ፡ ለቅርብ ፡ እየኾኑ ፡ እንዳንቀጻቸው ፡ ስልት ፡ ይፈታሉ ። ቅድመ ፡ አሠኒ ፥ መቅድመ ፡ ኅሡ ። ቀዲሙ ፡ ዜነወነ ፤ ዘነገሩክሙ ፡ ቀዲሙ ፤ አቅዲሙ ፡ ነገረ ፡ በአሪት ። ቀዳሚ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለከ ። መቅድምና ፡ አቅዲሙ ፡ ሲቀሩ ፡ እምና ፡ በ ፡ ይሰማሟቸዋል ። የቅድምና ፡ የቀዳሚ ፡ አንጻሮች ፡ ድኅርና ፡ ደኃሪ ፥ ኋላ ፡ መጨረሻ ፡ ይኾናሉ ፤ አገባባቸውም ፡ እስከ ፡ ነው ። ድኅር ፡ ግእዝ ፡ እየኾነ ፥ ደኃሪ ፡ ከዋላ ፡ በነባርነት ፡ ሲነገሩ ፥ ኋላ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ይኾናሉ ። ይነብሩ ፡ ሙታን ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ እስከ ፡ ይትነሥኡ ፡ ድኅረ ፥ አው ፡ ደኃሪ ፡ ከዋላ ። ገብኡ ፡ ድኅረ ። በ ፡ ለ ፡ መንገለ ፡ እም ፡ ይሰማሟቸዋል ፤ ቅድመና ፡ ድኅረም ፡ እንደ ፡ ግድም ፡ እንደ ፡ ላዕል ፡ ተደጋግመው ፡ ይነገራሉ ። ቅድመ ፡ ቅድመ ፡ እንዘ ፡ የሐውሩ ፥ ነቢያት ፡ ድኅሬተ ፡ ነጸሩ ። ፈረሱ ፡ ለፈርዖን ፡ ይቤ ፡ ድኅረ ፡ ድኅረ ፤ እስመ ፡ እግሩ ፡ ኢለመደ ፡ ባሕረ ። መቅድም ፡ መስም ፡ ነው ፤ ቀዳሚ ፡ ደኃሪ ፡

ሣልስ፡ቅጽሎች+ቅድምና፡ድኅር፡ጥሬዎች+ቀዲሙና፡አቅዲሙ፡ በዝ፡አንቀጾች፡
ናቸው ። ኹሉም፡ በ፳፡ አርእስት፡እየገቡ+ቅድመ፡መቅድመ+ቀዲሙ፡ አቅዲሙ፡
ቀዳሚ+አው፡ ድኅረ፡ ደኃሪ፡ ጸውዐ፡ አጸውዐ+ተጻውዐ፡ ተጻውዐ፡ አስተጻውዐ፡
ያሰኛሉ ። ይኸውም፡ በምልአት፡ ለሚነገሩ፡ እንጂ፡ ለኹሉ፡ አይዶለም፤ በሳድስ፡
ቅጽልም፡ሲገቡ+ጽዉዕ፡ ቅድመ፡ ቀዳሚ፡ ወምጹእ፡ ድኅረ፡ደኃሪ፤ፊት፡የተጠራ፡
ኋላ፡የመጣ፡ያሰኛሉ ። ጊዜም፡ከነክፍሎቹ፡ከቅጽል፡ጋራ፡ይነገራል ።ቅጽሉም፡
አኃዝና፡የአኃዝ፡ጥሬ፡ነው፤የአኃዙ፡በቦታው፡ተነግሯል ። ኵሎ፡ጊዜ፡ኵሎ፡ሰ
ዓተ፡ኵሎ፡ዕለተ፡ኵሎ፡አሚረ፡ኵሎ፡ዘመነ፤ ኹል፡ጊዜ+ኹል፡ቀን፡ዘወትር፡
በዘመኑ፡ኹሉ፡ያሰኛሉ ። ተናበው፡የሚነገሩ ። ጥንት፡መሠረት፤ መዠመሪያ ።
ፍጻሜ፡ተፍጻሜት፤መጨረሻ፡ይኸናሉ ።ሲገቡም፡ጥንተ፡ሕይወት፡ጥንተ፡ዕለት+
መሠረተ፡ንጽሕ፡መሠረተ፡ቃል ። ፍጻሜ፡ዘመን+ተፍጻሜተ፡መዋዕል፡ያሰኛሉ ።
መሠረት፡ለኹሉ፡ይኸናል ። ተዘርዝረው፡የሚነገሩ ። ንእስ፡ናእስ፡ንእስና፤ልጅ
ነት፡ታናሽነት ። ውርዙት፡ውርዛዌ፡ውርዝውና፤ጕልማስነት፡ዐፍላ፡ጕብዝና ።
ርሥእ፡ርሥአን፡ርሥእና፤ እርግና፡አሮጌነት ። እም፡በ፡አመ፡እስከ፡ድኅረ፡ይሰ
ማሟቸዋል ። ዘንተ፡ኵሎ፡ዐቀብኩ፡እምንእስየ ። ሰሎሞን፡ኮነ፡ጠቢበ፡እምንእሱ፡
በንእሱ፡ አመ፡ ውርዛዌሁ፤ ወአመ፡ ርሥአኑ፡ ኮነ፡ አብደ ። አብርሃም፡እምውርዛ
ዌሁ፡እስከ፡ርሥአኑ፡ኢወለደ፤ወበልህቅናሁ፡ረከበ፡ወልደ ። ወእምድኅረ፡ርሥ
አን፡ጥሉል ።

ያከልና፡የበሕርይ፡ጥሬዎች ።

፻፳፱፤ ኵለንታ፤ ኹለንተና+ኹለመና፡ይኸናል ። ከራስ፡ጠጕር፡እስከ፡
እግር፡ጥፍር፡እንደ፡ማለት ። ጠባይዕ፤በቁሙ፡ ጠባይ፡ ባሕርይ፡ ይኸናል ።
አባል፡ሕዋስ+መንፈስ፡ነፍስ+ነፍስት፡ መሌሊት፤ አካል፡ ብልት፡ ገላ፡ ሰውነት፡
ይኸናሉ ።ቅጽሎቻቸውም፡ኵሉ፡ኵላ፡ናቸው፤አኃዝም፡ይሰማማቸዋል፤ ለእመ፡
ሐመ፡አሐዱ፡አባል ። አካል፤በቁሙ+ቁመት፡አቋቋም+ለመያዝ፡የሚበቃ፤መ
ጠን፡ግዘፍ፡ይኸናል፤ዘመጠነ፡ገዘ፡አካሉን ። ሀላዌ፤ባሕርይ፡አካል+አቋቋም፡
አናዎር ። ከዋኔ፤ አኳኋን፡ኹነታ ፤ ከዋኒ፤ ኗኝ፡ቀዋሚ፡ይኸናሉ ። በት
ምርት፡በስሎ፡የታጨደው፡ያገባበች፡ነዶና፡ክምር+ክምሉ፡በክፍሉ፡ከብዙ፡በጥ
ቂቱ፡ይህ፡ነው ።

፫ኛ፡ክፍል ።

ጸዋትወ፡ቅኔ+የሠምና፡የወርቅ፡ኵርጓኔ ።

፳፪ኛ፡ዕርከን ።

ሠምና፡ ወርቅ፡ ማለት፡ እንደ፡ ወንድማማች፡ በምስጢር፡ መንታ፡ ሲኾኑ፡
በንባብ፡ሳይጣፈሩ፡በ፮፡ነገር፡ተባብረው፡ተጣምረው፡፩፡ወጣት፡ቃል፡መስለው፡

የሚነገሩ ፡ ተመሳሳዮች ፡ ማለት ፡ ነው ። በተረትም ፥ ሠምና ፡ ወርቅ ፡ እንጀራና ፡ መረቅ ፡ ይባላል ።

፻፹፫ ፤ ሠምና ፡ ወርቅ ፡ ሲመሰሉ ፡ ሠም ፡ ተናበ ፡ እየቀደመ ፡ ወርቅ ፡ ይከተላል ፤ ወርቅም ፡ ቀድሞ ፡ ሠም ፡ ቢከተል ፡ ካልተናበበ ፡ ጸያፍ ፡ አይባልም ፤ ቢናበብ ፡ ግን ፡ ግንባር ፡ ጸያፍ ፡ ይባላል ። ፩ኛውን ፡ ዐዋጅ ፡ ለማሳየት ፥ ርኁባን ፡ አሕዛብ ፡ በልዑ ፡ ኅብስተ ፡ ሃይማኖት ፤ ወይም ፡ ኅብስተ ፡ ሃይማኖተ ፡ በል ። ፪ኛውን ፡ ለማሳየት ፥ በልዑ ፡ ሃይማኖተ ፡ ኅብስተ ፡ በል ፤ ይህ ፡ ጸያፍ ፡ አይባልም ፤ ሃይማኖተ ፡ ኅብስት ፡ ቢል ፡ ግን ፡ ግንባር ፡ ጸያፍ ፡ ነው ። ሠም ፡ ተናበ ፡ ለወርቅ ፡ ፫ ፡ ፊደላት ፡ ያተርፍለታል ፤ ፊደላቱም ፡ ግእዝ ፡ ሳብዕ ፡ ኃምስ ፡ ናቸው ። ይህም ፥ ሰሎሞን ፡ ዐማኑኤል ፡ ሐነጸ ፡ መቅደሰ ፡ ደሙ ፡ ማሕየዊ ፡ በለ ፡ ጊዜ ፡ ሳብዕና ፡ ኃምስ ፡ ማስቀረቱን ፡ ያሳያል ፤ ባይናበበው ፡ ግን ፡ ደሞ ፡ ማሕየዌ ፡ ባለ ፡ ነበረ ። ግእዝ ፡ ማስቀረቱም ፥ መቅደሰ ፡ ደም ፡ ሐነጸ ፡ በማለት ፡ ይታያል ። ሠም ፡ ለወርቅ ፡ የሚያተርፍለት ፡ ይህ ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ ከዚህ ፡ ሌላ ፡ ደግሞ ፡ ፮ ፡ ነገር ፡ ያተርፍለታል ፤ እነዚሁም ፡ ማሰሪያ ፥ አንቀጽ ፥ ተናባቢ ፥ አፈታት ፥ ቅጽል ፥ ዝርዝር ፡ ናቸው ። አገባብ ፡ ያተርፋል ፡ የሚሉም ፡ አሉ ፤ አገባብ ፡ ግን ፡ በሠም ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ ለወርቅ ፥ በወርቅ ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ ለሠም ፡ ይኸናልና ፤ ሠም ፡ ለወርቅ ፡ አገባብ ፡ ያተርፋል ፡ ማለት ፡ ለልብ ፡ አይረዳም ። ፮ ፡ ነገር ፡ ማትረፉም ፡ እንዲህ ፡ ነው ። እመ ፡ ርኅራኄ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ትወግዕ ፡ ጥዑመ ፡ ሥጋዌ ፡ ሐሊበ ፡ እግዚእን ፡ ለደቂቃ ፡ ምእመናን ፥ በይነ ፡ ዘአእመረት ፡ ከመ ፡ ይከውኖሙ ፡ ሕይወተ ፡ ኀይለ ፡ ሥጋ ፡ ብሎ ፥ ትወግዕ ፡ በማለት ፡ ማሰሪያ ፡ ማትረፉን ፥ ጥዑመ ፡ በማለት ፡ ቅጽልን ፥ ሐሊበ ፡ እግዚእን ፡ በማለት ፡ ተናባቢን ፥ ሥጋዌ ፡ ወተትን ፡ በማለት ፡ አፈታትን ፥ በይነ ፡ ዘአእመረት ፡ በማለት ፡ አንቀጽን ፥ ለደቂቃ ፡ በማለት ፡ ዝርዝር ፡ ማትረፉን ፡ ያሳያል ።

፻፹፬ ፤ ባለቤትና ፡ ዘርፍ ፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ አካኼድ ፡ ሲነገሩ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ አላቸው ፡ አስቀድመን ፡ በ፲፯ኛ ፡ ዕርከን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ (ቍ፹፰) ። የሠም ፡ ባለቤት ፡ ከወርቅ ፡ ዘርፍ ፡ ተናበ ፡ የወርቅን ፡ ባለቤት ፡ ሲያመጣ ፡ ውስጠ ፡ ወይራ ፡ ያሰኛል ። ይህም ፡ ነዳያን ፡ አሕዛብ ፡ በልዑ ፡ ኅብስተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ባዕል ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ ሃይማኖተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ስሙም ፡ ክብ ፡ ውስጠ ፡ ወይራ ፡ ይባላል ፤ የሠሙ ፡ ዘርፍ ፡ ባዕል ፡ ሲቀር ፡ ግን ፡ ክብ ፡ አይባልም ። ፪ኛም ፡ የወርቅ ፡ ባለቤት ፡ እየቀደመ ፡ የሠም ፡ ባለቤት ፡ ተከትሎ ፡ ከወርቅ ፡ ዘርፍ ፡ ሲናበብ ፡ ዝምድ ፡ ያሰኛል ። ይህም ፡ ተበልዐ ፡ ሃይማኖት ፡ ኅብስተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ባዕል ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ስሙም ፡ ድርብ ፡ ዝምድ ፡ ይባላል ፤ ባዕል ፡ ሲቀር ፡ ግን ፡ ነጠላ ፡ ዝምድ ፥ ወይም ፡ ቅጽል ፡ ከምሳሌ ፡ ያሰኛል ። ፫ኛም ፡ የሠም ፡ ባለቤት ፡ ከወርቅ ፡ ዘርፍ ፡ ተናበ ፡ እየቀደመ ፡ የወርቅ ፡ ባለቤት ፡ ሲከተል ፡ ፍላጻ ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ተበልዐ ፡ ኅብስተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ባዕል ፡ ሃይማኖት ፡ ሲል ፡ ድርብ ፡ ፍላጻ ፤ የሠሙ ፡ ዘርፍ ፡ ባዕል ፡ ሲቀር ፡ ነጠላ ፡ ፍላጻ ፡ ይባላል ። ፬ኛም ፡ የሠም ፡ ባለቤት ፡ በወርቅ ፡ ባለቤት ፡ ላይ ፡ በሚናበብበት ፡ ጊዜ ፡ በወርቅ ፡ ባለቤት ፡ ሲጠበቅ ፡ ጥምዝ ፡ ይባላል ። ይህም ፡ በልዐ ፡ ኅብስተ ፡ ዘጴጥሮስ ፡ ሃይማኖት ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ ጥምዝ ነቱን ፡ ያሳያል ። ፭ኛም ፡ ዘርፍ ፡ በዘና ፡ በለ ፡ ሲደፋ ፡ ስሙ ፡ ድፋት ፡ ይባላል ። ይህም ፡

በልዐ ፡ ዘጴጥሮስ ፡ በዕል ፡ ሃይማኖተ ፡ ኅብስተ ፡ ሲል ፡ የዘ ፡ ድርብ ፡ ድፋት ፤ በዕል ፡ ሲቀር ፡ ነጠላ ፡ ድፋት ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ በልዐ ፡ ለጴጥሮስ ፡ በዕል ፡ ጥዑመ ፡ ሃይማኖተ ፡ ኅብስቶ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ርኁብ ፡ ሲል ፡ የለ ፡ ድርብ ፡ ድፋት ፤ በዕል ፡ ሲቀር ፡ ነጠላ ፡ ድፋት ፡ ይባላል ። ፯ኛም ፡ በልዐ ፡ ወይም ፡ ተበልዐ ፡ ሃይማኖተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ኅብስተ ፡ በዕል ፡ ተብሎ ፡ በየገንዘቡ ፡ ሲነገር ፡ ተቻቻይ ፡ ይባላል ።

፻፷፰ ፤ ብሂልም ፡ በሰዋስውነቱ ፡ ዘርፍና ፡ ምሳሌ ፡ ይኾናል ፤ ከዘርፍም ፡ ሲያገዝ ፡ ለብሂል ፡ ለ ፡ የለው ፡ ለብሂሎት ፡ ዘ ፡ የለው ፡ ይባላል ። ዘርፍ ፡ ሲኾን ፡ ዝምድ ÷ ፍላጻ ÷ ድፋት ÷ ጥምዝ ÷ ክብ ፡ ውስጠ ፡ ወይራ ÷ ምፀት ÷ ሠረዝ ÷ ተራ ፡ ምሳሌ ፡ ይኾናል ። ዝምድ ፡ ሲኾን ÷ ምሕረት ፡ ወርቀ ፡ ብሂል ፡ አድኅን ፡ ነዌ ፡ ለእግዚእ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ንዋዩ ። ፍላጻ ፡ ሲኾን ÷ ወይነ ፡ ብሂል ፡ ለብሰ ፡ ሥጋ ፡ ማርያም ፡ ወልደ ፡ አብ ፡ መዐዛ ፡ ሃይማኖት ፡ ሰትየ ፡ ቌርሎስ ፡ ንጉሥ ። ድፋት ፡ ሲኾን ÷ ዘብሂል ፡ ተወልደ ፡ አምላክ ፡ ወጴጥሮስ ፡ ተሰቅለ ፡ ቍልቍሊተ ፡ ምስጢረ ፡ ቤተ ፡ ሐነጽኩ ። ጥምዝ ፡ በትረ ፡ ዘብሂል ፡ አጽንዕ ፡ ሕገ ፡ አ ፡ ሰብእ ፡ ለአድኅኖ ፡ ነፍስከ ፡ ወንጌል ፡ ጳውሎስ ፡ ኖላዊ ፡ ነሥአ ፡ በእደ ፡ ጉባኤ ። ያልተከበበ ፡ ውስጠ ፡ ወይራ ፡ ሲኾን ÷ መሶበ ፡ ብሂል ፡ እትወለድ ፡ እምወለተ ፡ ወለትከ ፡ ሰፈየት ፡ ድንግል ፡ መርዓተ ፡ ሙሴ ፡ አ ፡ አዳም ። ክብ ፡ ሲኾን ÷ በግዐ ፡ ብሂል ፡ ተወልደ ፡ አምላክ ፡ እምነ ፡ ማርያም ፡ በዕል ፡ በልዐ ፡ ዕጕለ ፡ አርዌ ፡ ንስጥሮስ ። ምፀት ÷ ብሂል ፡ እድግት ፡ አውዕአት ፡ ቀርነ ÷ ብሂል ፡ ተናገረት ፡ እብን ፡ ነገረ ። ረሠዝ ÷ ብሂል ፡ ተሰቅለ ፡ እግዚእ ፡ ላዕለ ፡ ጽሒፎተ ፡ ቀይሕ ፡ ቀለም ፡ ወብሂል ፡ ተሰቅለ ፡ ጴጥሮስ ፡ ታሕተ ፡ ተርጕሞተ ፡ ሃይማኖተ ፡ አበው ፡ ይደልዎሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ሊቃውንት ፤ የዋዌ ፡ ሠረዝ ፡ ነው ። ተራ ፡ ምሳሌም ፡ ሲኾን ÷ ወርቀ ፡ ብሂል ፡ ሞተ ፡ እግዚእ ፡ በእንተ ፡ ፍቅረ ፡ ሰብእ ፡ ዘገበ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በዕል ፡ ይላል ። ከዚህ ፡ የቀረው ፡ የብሂል ፡ ጓዝ ፡ አንቀጽነቱና ፡ አገባብነቱ ፡ በቦታው ፡ ተነግሯል ፡(ቍ ፫፻፫) ።

፻፷፱ ፤ የምሳሌ ፡ ዐዋጅ ። ሩቅና ፡ ቅርብ ÷ አንድና ፡ ብዙ ÷ ወንድና ፡ ሴት ፡ አይመስሉም ፤ ይኸውም ፡ በማሰሪያ ፡ በንቀጽ ፡ በቅጽል ፡ ኅብረትና ፡ አንድነት ፡ የላቸውምና ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። ይህም ÷ ብህለ ፡ ብህልከ ÷ ተብህለ ፡ ተብህሉ ÷ አብህለት ÷ በሃሊ ፡ በሃሊት ፡ በማለት ፡ ይታያል ። ፪ኛም ፡ ወ ፡ አንድ ፡ ያደረጋቸው ፡ ኹለት ፡ ስሞች ፡ ሠም ፡ ኹነው ÷ ወርቅም ፡ ኹነው ፡ ከስም ፡ ተዛምደው ፡ አይመስሉም ። ይህም ፡ ርኁብ ፡ ወነዳይ ፡ አሕዛብ ፡ በልዑ ፡ ኅብስተ ፡ ሃይማኖት ፡ አለማለት ፡ ነው ። ፫ኛም ፡ ነባቢና ፡ ኢነባቢ ÷ የተጸውዖ ፡ ስምና ፡ ስም ÷ ስምና ፡ ግብር ፡ ኀዳሪና ፡ ማኅደር ÷ አንድና ፡ ብዙ ÷ ወንድና ፡ ሴት ÷ እነዚህ ፡ ፯ቱ ፡ ተናበው ፡ አይመሰሉም ። ቅርብና ፡ ሩቅ ፡ ግን ፡ ተናበ ፡ ሲመሰል ÷ ተበላዕከ ፡ ኅብስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘረትዐ ፡ ሲል ÷ የሠሙ ፡ አቅራቢ ፡ ለወርቁ ፡ ተርፎ ፡ ቅጽሉን ፡ ዘረታዕከ ፡ ያሰኛልና ፤ ጸያፍ ፡ አይባልም ። ይህም ÷ ዘተወልደ ፡ ዘተጠምቀ ፡ ዘተንሥአ ፡ ብሎ ፡ ተሣህለነ ፡ እግዚአ ፡ በለው ፡ ይታወቃል ፤ የግልጠ ፡ ዘ ፡ ጠባይ ፡ ይህ ፡ ነው ። ውስጠ ፡ ዘም ፡ ቢኾን ፡ ከቅርብና ፡ ከሩቅ ፡ ይሰማማል ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ላይኛው ፡ መስሏቸው ፡ በልማድ ፡ ዐዋጅ ፡ ጸያፍ ፡ ነው ፡

ይሉታል ። ነባቢና ፡ ኢነባቢ ፣ ካህን ፡ እብን ፡ ቀዳሲ ። ስምና ፡ ስም ፣ ዳዊት ፡ ሚካኤል ። ስምና ፡ ግብር ፣ ሰሎሞን ፡ ጥበብ ። ኀዳሪና ፡ ማኅደር ፣ ወርቀ ፡ መዝገብ ፣ ወይም ፡ ኅብ ስተ ፡ መሶብ ፡ ብሎ ፡ አለመመሰል ፡ ነው ። ከ፮ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፫ቱ ፡ ፊተኞች ፡ ሲቀሩ ፡ ፫ቱ ፡ ኋለኞች ፡ በውስጠ ፡ ወይራነት ፡ ሠም ፡ ለበስ ፡ ኹነው ፡ ሲነገሩ ፡ ከውስጣቸው ፡ ጥሩ ፡ ወርቅ ፡ ይወጣል ። ኀዳሪና ፡ ማኅደር ፣ ግሩም ፡ ውእቱ ፡ አንበሳ ፡ ገዳም ፡ በኀበ ፡ አራ ዊት ፡ ሰብእ ፡ ብሎ ፣ ባሕታዊ ፡ ገዳም ። አንድና ፡ ብዙ ፣ አዋልደ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ብሎ ፡ ሐዋሳተ ፡ ጊዮርጊስ ። ወንድና ፡ ሴት ፣ ብእሲተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወለደት ፡ ሠለስተ ፡ ብሎ ፡ ክሣደ ፡ ጊዮርጊስ ፡ አውሐዘት ፡ ደመ ፡ ወማየ ፡ ወሐሊበ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ዘርፍ ፡ ከዘርፍ ፡ ሳይማሰል ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ያናግራል ። ይህም ፣ እደ ፡ ሐዋን ፡ ደሙ ፡ ለዐማኑኤል ፡ መተረ ፡ ፍዳ ፡ ኀጢአታ ፡ ለሔዋን ፡ በለሰ ፡ ገነት ። ትም ህርተ ፡ ሐዋርያት ፡ መቅደሱ ፡ ለሰሎሞን ፡ ተሐንጸት ፡ በወርቅ ፡ አርእዮተ ፡ መንክር ። ምሳሌም ፡ ከንቀጽ ፡ ወዲህ ፡ እንጂ ፡ ከንቀጽ ፡ ወዲያ ፡ የለም ፤ ዝናም ፡ መጽአ ፡ ሆሳዕና ፡ ቢል ፡ ፍርቅ ፡ ይባላል ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የሠምና ፡ የወርቅ ፡ አከኼድ ፣ የቅኔ ፡ ጐዳና ፣ የንባቡን ፡ አሰካክና ፡ መልክ ፡ ከነስሙ ፡ መጽሐፍ ፡ በሚባለው ፡ በታላቁ ፡ አገባብ ፡ ተመልከት ፡ (ገጽ ፡ ፻፶፰—፻፶፲) ።

፳፫ኛ ፡ ዕርከን ።

ብትን ፡ ሰዋስው ።

የደቂቅ ፡ አገባብ ፡ አንጻሮች ፣ ወይም ፡ ውስጠ ፡ ወይሮች ።

ብትን ፡ ሰዋስው ፡ ማለት ፣ ፯ ፡ ቅንጣት ፡ ጥሬ ፣ ወይም ፡ ፯ ፡ ዐይነት ፡ ፍሬ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ውጥንቅጥ ፡ እንደ ፡ ማለት ። እነዚሁም ፡ ቦታና ፡ ጊዜ ፣ ባሕርይና ፡ አካል ፣ ስምና ፡ ግብር ፣ ነገር ፡ ናቸው ። ብትን ፡ ሰዋስውም ፡ ያሰኛቸው ፣ አገባብ ፡ ሳይዙ ፡ ብቻ ፡ ብቻ ቸውን ፡ ተነግረው ፡ ባፈታታቸው ፡ አገባብ ፡ ማምጣት ፡ ነው ።

፪፳፯፤ መድረሻቸው ፡ በዝርዝርነት ፡ በነባርነት ፡ ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ሲኾን ፡ በልማዳዊ ፡ ዐማርኛው ፣ በ፫ ፡ አናቅጽ ፡ ዐማርኛና ፡ በ፰ ፡ አገባብ ፡ ዐማርኛ ፡ ይ ፈታል ። ልማዳዊ ፡ ዐማርኛው ፡ ን ፡ ነው ፤ ፫ቱም ፡ አናቅጽ ፣ ገብረ ፡ መሰለ ፡ ብህለ ፡ ና ቸው ። ዐማርኛቸውም ፣ ኹኖ ፡ አድርጎ ፡ ፩ ፡ ወገን ፤ መስሎ ፡ አስመስሎ ፡ ፩ ፡ ወገን ፤ ብሎ ፡ ተብሎ ፡ አሰኝቶ ፡ ተባብሎ ፡ አባብሎ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነው ። ኹኖ ፡ መስሎ ፡ ተብሎ ፡ ተባብሎ ፡ በ፰ ፡ አርእስት ፡ ያሳስራሉ ። አድርጎ ፡ አስመስሎ ፡ ብሎ ፡ አባብሎ ፡ በ፫ ፡ አ ርእስት ፣ አሰኝቶም ፡ በራሱ ፡ ያሳስራሉ ። ያ፰ቱ ፡ አገባብ ፡ ዐማርኛ ፡ በ ፡ ከ ፡ ወደ ፡ ጋራ ፡ ለ ፡ ነው ። ን ፡ ሲኾን ፣ ጼሐ ፡ ፍኖተ ፤ ተከለ ፡ ደብተራ ፤ ቀሠመ ፡ ጽጌ ፤ አኀዘ ፡ መርኖ ፡ ይላል ። በ ፡ ሲኾን ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ፤ ወደ ፡ ሲኾን ፡ በቦታ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ማሰ ሪያዎቹም ፣ ቦአ ፡ ወፅአ ፣ ሖረ ፡ መጽአ ፣ ተመይጠ ፡ ገብአ ፣ ዐርገ ፡ ወረደ ፣ ተፈነወ ፡ ነ ገደ ፣ በጽሐ ፡ ተሰደ ፣ እነዚህን ፡ የመሰሉ ፡ ናቸው ፤ ሲገባም ፣ ዐርገ ፡ ሐመረ ፡ ወረደ ፡ ምድረ ፡ ጐየ ፡ ግብጸ ፡ ተመይጠ ፡ ናዝሬተ ፡ ወገሊላ ። ሰፍያ ፡ ንግሥት ፡ ነገደት ፡ ሮሜ ፣

ወበጺሓ ፡ ሮሜ ፡ ሖረት ፡ ተሰሎንቄ ፥ ወእምህየ ፡ ገብአት ፡ ደማስቆ ፡ ያሰኛል ። ባለቦታ ውንም ፡ ፈልጎ ፡ በተጸውዖ ፡ ስም ፡ ሲገባ ፥ ግእዝ ፡ ወራሽ ፡ ቀለም ፡ ይፈልጋል ፤ እነዚ ሁም ፡ ሀ ፡ ሃ ፡ ናቸው ፥ ግእዙ ፡ የወንድ ፡ ራብዑ ፡ የሴት ። ፈነወ ፡ ኪራም ፡ አግብርቲሁ ፡ ሰሎሞንሀ ። ተፈነወ ፡ ገብርኤል ፡ መልአክ ፡ ማርያምሃ ፡ እያሰኘ ፡ ኀበ ፡ በገባበት ፡ ይ ገባል ።

፻፳፰ ። ግብር ፡ ነገር ፡ በዝርዝርነት ፡ በነባርነት ፡ ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ሲኾኑ ፡ በ ፡ ይኾናሉ ። በ፮ ፡ ግሶች ፡ ያሳስራሉ ፤ ግሶቹም ፡ ንእሰ ፡ ዐብየ ፡ ዐረየ ፡ ቀደመ ፡ ኀብረ ፡ ሰክረ ፡ ናቸው ። ግብር ፡ በ ፡ ሲኾን ፥ ኢትስክሩ ፡ ወይነ ፤ በወይን ። ንእሰ ፡ ክብረ ፡ ይሁዳ ፡ ዐብየ ፡ ማትያስ ፡ እምይሁዳ ፡ ክብረ ፤ በክብር ። እምከመ ፡ ዐረይነ ፡ ሕማመ ፡ ንዔሪ ፡ ክብረ ፡ ምስሌሁ ፤ በመከራ ፡ በክብር ። ቀደመ ፡ አሳሄል ፡ ሩጻተ ፡ እምአብያጺሁ ፤ በሩጫ ። ነገር ፡ በ ፡ ሲኾን ፡ ኀበሩ ፡ ቃለ ፡ ነቢያት ። ኀብሩ ፡ ምክረ ፡ ወሃይማኖተ ፥ አው ፡ አሚነ ፡ ብሎ ፡ በምክር ፡ በሃይማኖት ፡ ያሰኛል ። ቦታ ፡ ግን ፡ በ ፡ ሲኾን ፡ ሀሎ ፡ ኮነ ፡ ነበረ ፥ እነዚህን ፡ በመሰሉ ፡ ግሶች ፡ ያሳስራል ። ሀሎ ፡ ገዳመ ፡ አው ፡ ቤተ ፤ ነበረ ፡ ላዕለ ፡ አው ፡ ታሕተ ፤ በዱር ፡ በቤት ፥ በላይ ፡ በታች ።

፻፳፱ ፤ ጊዜም ፡ በ ፡ ሲኾን ፡ ለቦታ ፡ በሚስማሙ ፡ አናቅጽ ፡ ያሳስራል ። ይህም ፥ ሌሊተ ፡ ቦኡ ፡ ወሌሊተ ፡ ወፅኡ ። መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ዕቀበነ ፡ አንተ ። ተሰቅለ ፡ ቀትረ ፥ ወወረደ ፡ ሠርከ ፡ እያሰኘ ፥ በመዓልትና ፡ በሌሊት ፥ በቀትር ፡ በሠርክ ፡ ማለ ቱን ፡ ያሳያል ። አኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ሲጨመርበት ፡ ግን ፡ በ ፡ ወይም ፡ ን ፡ ተብሎ ፡ መፈ ታት ፡ የለውም ፤ ዐማርኛው ፡ በአኃዝ ፡ ይበዘበዛል ። ይህም ፡ ነበረ ፡ ሠሉሰ ፡ መዋዕለ ፡ ወሠሉሰ ፡ ለያልየ ። ሰዱሰ ፡ ዕለተ ፡ ተገበር ፡ ግብረከ ። ጾመ ፡ አርብዓ ፡ መዓልተ ፡ ወአ ርብዓ ፡ ሌሊተ ፡ በለው ፡ ይታወቃል ።

፻፴ ፤ ግብር ፡ ነገር ፡ ባሕርይ ፡ አካል ፥ ግእዝና ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ኹነው ፡ ሲነገሩ ፡ ከ ፡ ይኾናሉ ። የሚስቧቸውም ፡ አናቅጽ ፡ ርኅበ ፡ ጸምአ ፡ ነድየ ፥ ተዐርቀ ፡ ጾመ ፡ ዐብየ ፡ ንእሰ ፥ እነዚህን ፡ የመሰሉ ፡ ናቸው ። ግብር ፥ ከ ፡ ሲኾን ፥ ተዐርቀ ፡ ልብሰ ፤ ርኅበ ፡ ኅብስተ ፤ ጾመ ፡ መብልዐ ፡ ብሎ ፥ ከልብስ ፡ ከንጀራ ፡ ከመብል ፡ ያሰኛል ። ነገርም ፡ ከ ፡ ሲኾን ፥ ተከልአ ፡ ውዴተ ፡ ወሐሜተ ፥ ከሰብቅ ፡ ከሐሜት ። ባሕርይ ፡ ከ ፡ ሲኾን ፥ ጸምአ ፡ ማየ ፥ ነድየ ፡ ወርቀ ፥ በደረ ፡ ልሂቀ ፤ ከውሃ ፡ ከወርቅ ፡ ከልሂቅ ። አካልም ፡ ከ ፡ ሲኾን ፥ ዐብየ ፡ መልአከ ፡ በኀይል ፡ ሰብአ ፤ ንእሰ ፡ ሰብእ ፡ በኀይል ፡ መልአከ ፡ ያሰኛል ፤ ኹሉንም ፡ ከ ፡ ብለኽ ፡ ፍታ ።

፻፴፩ ፤ ብትን ፡ ሰዋስው ፡ ኹሉ ፡ በዝርዝርነት ፡ በነባርነት ፥ ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ሲኾን ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ይኾናል ። ጋራ ፡ ሲኾን ፡ በመደራረግ ፡ በማደራረግ ፡ ያሳስ ራል ። በመደራረግ ፡ ተማከረ ፡ ሰብአ ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ ከሰው ፡ ጋራ ፡ ተማከረ ፡ ያሰኛል ። በማ ደራረግም ፡ ጊዜ ፡ አስተማከረ ፡ ሰብአ ፡ በል ። ብትን ፡ ሰዋስው ፡ እንደ ፡ ሲኾን ፡ በዘፈቀደ ፡ ግስ ፡ ያሳስራል ። ተቀሥፈ ፡ እግዚእነ ፡ ሰራቂ ፥ ወተሰቅለ ፡ እቡሰ ፤ እንደ ፡ ሌባ ፡ እንደ ፡ በደለኛ ። ኹኖም ፡ ሲኾን ፥ አምላክ ፡ ሞተ ፡ ሰብአ ፤ ሰው ፡ ኹኖ ። አድርጎም ፡ ሲኾን ፥ አስተየ ፡ ማየ ፡ ወይነ ፤ ውሃውን ፡ ወይን ፡ አድርጎ ። መስሎም ፡ ሲኾን ፥ አስተርአየ ፡

ሰይጣን ፡ ሰብአ ። አስመስሎም ፡ ሲኾን ፥ ይውህብ ፡ ሰይጣን ፡ እብነ ፡ ወርቀ ፥ አው ፡ ኅብ ስተ ፡ ይላል ። ተብሎም ፡ ሲኾን ፥ ተሰቅለ ፡ ክርስቶስ ፡ ኃጥአ ። ብሎም ፡ ሲኾን ፥ ሰቀ ልዎ ፡ አይሁድ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኃጥአ ። አሰኝቶም ፡ ሲኾን ፥ አስቀሎሙ ፡ ሰይጣን ፡ ለአ ይሁድ ፡ ክርስቶስሀ ፡ ኃጥአ ። ተባብሎም ፡ ሲኾን ፥ ተቃጸበ ፡ ሄሮድስ ፡ ምስለ ፡ ወፀልቱ ፡ ላዕለ ፡ ክርስቶስ ፡ ዐላዌ ። አባብሎም ፡ ሲኾን ፥ መስተዋድይ ፡ ያስተፃርፍ ፡ ጻድቃነ ፡ ሐሳዌ ፡ ያሰኛል ።

፻፴፱ ፤ ብትን ፡ ሰዋስው ፡ ለ ፡ ሲኾን ፥ ተቀባይነት ፡ በሚሰማማው ፡ ጥሬ ፡ ይገ ባል ። ይህም ፥ ዘይትቀነይ ፡ ወፍረ ፡ ተኀርየ ፡ ሢመተ ፡ ብሎ ፥ ለርሻ ፡ የሚገዛ ፡ ለሹ መት ፡ ተመረጠ ። ወይምህክ ፡ ነዳየ ፡ ወምስኪነ ፡ ብሎ ፥ ለድኻ ፡ ለጦም ፡ ዐዳሪ ፡ ይራ ራል ። ኢያንእስ ፡ እንዘ ፡ ይፌትት ፡ ርእሰ ፡ ብሎ ፥ ለራሱ ፡ ሲቈርስ ፡ አያሳንስ ፡ እያሰኘ ፡ ተቀባይነቱን ፡ ያሳያል ። በተቀብዖ ፡ ስም ፡ ሲገባ ፡ ፍችው ፡ ና ፡ ነት ፡ ይኾናል ። ተሰ ይመ ፡ ጳጳሰ ፥ አው ፡ ቀሲሰ ፡ ወዲያቆነ ፤ ጵጵስና ፡ ቅስና ፡ ዲቁና ፤ ወይም ፡ ጳጳስነት ፡ ቄስ ነት ፡ ዲያቆንነት ። በግእዝም ፡ ቋንቋ ፡ የጥሬው ፡ መድረሻ ፡ ና ፡ ሲኾን ፡ እንዲሁ ፡ ይፈ ታል ፤ ንጽሕና ፡ ቅድስና ፥ ንጹሕነት ፡ ቅዱስነት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

፻፴፲ ፤ ብትን ፡ ሰዋስው ፡ በዝርዝርነት ፡ በነባርነት ፡ ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳ ብዕ ፡ ኹኖ ፡ በስመ ፡ ነገድ ፡ እየገባ ፡ ኛ ፡ ሲኾን ፡ ቋንቋ ፡ ያሰማል ። ተአምርኑ ፡ ዐረበ ፡ ወዐምሐራ ፥ ዐረብኛና ፡ ዐማርኛ ፤ አው ፡ ጋላ ፡ ወሱማሌ ፥ ጋልኛና ፡ ሱማልኛ ፤ ወዓዲ ፡ ወላሞ ፡ ወላምኛም ፡ ደግሞ ። ይነቁ ፡ አብድ ፡ ዝእበ ፥ አው ፡ አድገ ፤ ዥብኛ ፡ አህይኛ ። ምስጢሩም ፡ አንጻርነት ፡ ኹኖ ፡ እንደ ፡ ከማለት ፡ ይገባል ። የብትን ፡ ሰዋስው ፡ ዐዋጅ ፡ በጭሩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፳፬ኛ ፡ ዕርከን ።

ሙሻዘር ።

፻፴፩ ፤ ሙሻዘር ፡ ማለት ፡ በማርኛ ፡ መጣብቅ ፡ ይኾናል ፤ በሰዋስው ፡ ግን ፡ ተናበ ፡ የሚስብና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ የሚያመጣ ፥ ተናባቢ ፡ ዘር ፡ ማለት ፡ ነው ። ሙሻዘሮችም ፡ የሚባሉ ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ሳድስ ፡ ቅጽልና ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ፥ አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ። የሳ ድስና ፡ የሣልስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ባዕድ ፡ ቅጽልነት ፥ ተናበውም ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ መሳበ ቸው ፡ ከግልጠ ፡ ዘ ፡ ጋራ ፡ በበታው ፡ ተነግሯል ፡ (ምፀ ፡ ቍ፴፰) ። አኹን ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ከርእስትና ፡ ከሳቢ ፡ ዘር ፡ ጋራ ፡ ሙሻዘር ፡ ያልናቸው ፥ ከብትን ፡ ሰዋስው ፡ ተ ናበው ፡ በባዕድ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ የተነገሩትን ፡ ፱ ፡ አገባቦች ፡ የሚያመጡ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ፤ ሙሻዘርም ፡ ኹነው ፡ ሲነገሩ ፡ ቅጽልነታቸው ፡ አይቀርም ።

፻፴፰ ፤ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ተናበ ፡ ፱ኙን ፡ አገባብ ፡ ሲያመጣ ። ክርስቶስ ፡ ምዉተ ፡ አዳም ፡ በለ ፡ ጊዜ ፥ ለአዳም ፡ ስለ ፡ አዳም ፡ የሞተ ። ስቁለ ፡ ፈያት ፡ ሲል ፡ ከወንበዶች ፡ ጋራ ፥ እንደ ፡ ወንበዶች ፡ ማለት ፡ ነው ። ገብርኤል ፡ ፍንወ ፡ ማርያም ፡ ሲል ፥ እስከ ፡ ማ ርያም ፥ ወደ ፡ ማርያም ፡ የተላከ ። ሰሎሞን ፡ ንጉሠ ፡ ዳዊት ፡ ሲል ፥ የዳዊትን ፡ ያኽል ፤

የነገሠ ። አዳም ፡ ፍጡረ ፡ መሬት ፡ ሲል ፥ ከመሬት ፡ የተፈጠረ ። ኢየሱስ ፡ ስቁለ ፡ ዕፅ ፡ ወቅንወ ፡ ኀጺን ፤ በንጨት ፡ የተሰቀለ ፥ በብረት ፡ የተቸነከረ ። ፪ኛም ፡ ያሉታ ፡ አገባብ ፡ ኢ ፡ ወድቆበት ፡ የነዚህን ፡ አፍራሽ ፡ ሲያመጣ ፡ ፍችው ፡ አለ ፡ ያለ ፡ ይኾናል ። ክርስቶስ ፡ ኢምዉት ፡ አዳም ፥ አላዳም ፡ ያላዳም ፡ ያልሞተ ። ኢስቁለ ፡ ፈያት ፥ ያለወንበዶች ፡ ያልተሰቀለ ። ገብርኤል ፡ ኢፍንወ ፡ ማርያም ፥ ያለማርያም ፡ ያልተላከ ። ሰሎሞን ፡ ኢንጉሠ ፡ ዳዊት ፥ ያለዳዊት ፡ መጠን ፡ ያልነገሠ ። አዳም ፡ ኢፍጡረ ፡ መሬት ፥ ያለመሬት ፡ ያልተፈጠረ ። ኢየሱስ ፡ ኢስቁለ ፡ ዕፅ ፡ ወኢቅንወ ፡ ኀጺን ፤ ያለንጨት ፡ ያልተሰቀለ ፡ ያለብረት ፡ ያልተቸነከረ ። እንበለ ፡ ከኢ ፡ ተሰማምቶ ፡ የ፱ኙ ፡ ኹሉ ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ፱ ፡ ያልናቸውም ፡ እሊህ ፡ ናቸው ፤ ለ ፡ በእንተ ፡ ከመ ፡ ምስለ ፡ ኀበ ፡ እስከ ፡ መጠነ ፡ እም ፡ በ ።

፻፵፮ ፤ ዳግመኛም ፡ የ፮ቱ ፡ አዕማድ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ከብትን ፡ ተናቦ ፡ እሊህን ፡ ፱ኙን ፡ ሲያመጣ ፡ አገባቡ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። የገቢር ፡ ሣልስ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ ሲያመጣ ፥ አብ ፡ መጣዌ ፡ ዓለም ፡ ወልዶ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ቤዛ ። ከመንና ፡ ምስለን ፡ ሲያ ፥ ጲላጦስ ፡ ቀሣፌ ፡ ሰረቅት ፡ ወሰቃሌ ፡ ፈያት ፡ ክርስቶስሀ ። ኀበንና ፡ እስከን ፡ ሲያ ፥ አብ ፡ ፈናዌ ፡ ማርያም ፡ ገብርኤልሀ ። መጠነን ፡ ሲያ ፥ ሳሙኤል ፡ ቀባዒ ፡ ሳኦል ፡ ዳዊትሀ ፡ ወአንጋሢሁ ፤ ዳዊትን ፡ በሳኦል ፡ መጠን ፡ የቀባውና ፡ ያነገሠው ። እምንና ፡ በን ፡ ሲያ ፥ ወልድ ፡ ፈናዌ ፡ ሰማይ ፡ መንፈሶ ፡ ወከዓዌ ፡ አርድእት ፡ ሞገሶ ፤ ወይም ፡ ፈጣሬ ፡ መሬት ፡ አዳምሀ ፡ ወሠያሜ ፡ ገነት ፡ ኪያሁ ፡ ያሰኛል ።

፻፵፯ ፤ የአግብሮ ፡ ሣልስ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ ሲያመጣ ፥ መሐላ ፡ ውእቱ ፡ አቅታሌ ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ፡ ክርስቶስሀ ። ከመንና ፡ ምስለን ፡ ሲያ ፥ ሕገ ፡ ሮም ፡ አቅሣፌ ፡ ሰረቅት ፡ ወአስቃሌ ፡ ፈያት ፡ ክርስቶስሀ ። ኀበንና ፡ እስከን ፡ ሲያ ፥ ምስጢረ ፡ ሥጋዌ ፡ አፈናዌ ፡ ድንግል ፡ መልአከ ፡ እምኀበ ፡ አብ ። መጠነን ፡ ሲያ ፥ መዓልት ፡ አምጻኤ ፡ ጽልመት ፡ ብርሃነ ፤ ወሌሊት ፡ አምጻኤ ፡ ብርሃን ፡ ጽልመተ ። እምንና ፡ በን ፡ ሲያ ፥ ርቱዕ ፡ ጥቀ ፡ ፍትሐ ፡ ፈጣሪ ፡ አጸዋዒ ፡ ቤቱ ፡ ለሳኦል ፡ አጋግሀ ፡ ኀበ ፡ ሳሙኤል ፡ ወአቅታሌ ፡ ኩናት ፡ ኪያሁ ፡ በእደ ፡ ነቢይ ። ለና ፡ በእንተ ፥ ከመና ፡ መጠነ ፡ ምስለ ፡ በምስጢር ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ።

፻፵፰ ፤ ያደራራጊ ፡ ሣልስ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ ሲያመጣ ፥ አብ ፡ አስተጻባኤ ፡ አዳም ፡ ወልዶ ፡ መድኀኒ ፡ ምስለ ፡ መልአከ ፡ ሞት ፥ ኄር ፡ ውእቱ ። ከመንና ፡ መጠነን ፡ ሲያ ፥ በቀለ ፡ ዳዊት ፡ አስተቃታሌ ፡ ኢዮአብ ፡ ሰሎሞንሀ ፡ ምስለ ፡ ሳሚ ። ምስለንና ፡ በን ፡ ሲያ ፥ ወላዲተ ፡ አምላክ ፡ ይእቲ ፡ አስተዋሣኢተ ፡ ንስጥሮስ ፡ ቄርሎስሀ ፤ ወአስተጋባኢተ ፡ ኤፌሶን ፡ ካዕበተ ፡ ምእት ፡ ሊቃውንተ ። እምንና ፡ ኀበን ፡ እስከን ፡ ሲያመጣ ፥ ትንሣኤ ፡ እግዚእነ ፡ አስተራዋጺተ ፡ መቃብር ፡ አንስተ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፤ ወዜና ፡ አንስት ፡ አስተራዋጺተ ፡ መቃብር ፡ ጴጥሮስሀ ፡ ወዮሐንስሀ ፡ ኀቡረ ። ፊተኛውን ፡ ከ ፥ ኋለኛውን ፡ ወደ ፡ እስከ ፡ ብለኽ ፡ ፍታ ።

፻፵፱ ፤ ያጕል ፡ አንቀጽና ፡ የተገብሮ ፡ ያስተጋብሮም ፡ ሣልስ ፡ አገባብ ፡ ሲያመጣ ፡ እንዲሁ ፡ ነው ። ያጕል ፡ አንቀጽና ፡ የተገብሮ ፡ ሣልስ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ ምስለንና ፡

ከመን ፡ በን ፡ ሲያ ፥ ክርስቶስ ፡ ተሳታፌ ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ፡ ጽዋዐ ፡ ሞት ፡ ምስለ ፡ ውሉዶሙ ፤ ውእቱኬ ፡ ተኀላቄ ፡ ፈያት ፡ ወተካፋሌ ፡ ሐብል ፡ ነዊኅ ፡ ተአሰሮተ ፡ ድኅሬት ፡ ርስቶሙ ። ኀበንና ፡ እስከን ፡ ሲያመጣ ፥ ገብርኤል ፡ ተፈናዌ ፡ ድንግል ። እምን ፡ ሲያ ፥ ዮሴፍ ፡ ጕያዬ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ ግብጸ ፥ ወተመያጤ ፡ ግብጽ ፡ ናዝሬተ ፡ ነሚአ ፡ ሕፃነ ፡ ወእሞ ። የተጋብሮ ፡ ሣልስ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ በን ፡ ሲያመጣ ፥ ዐማኑኤል ፡ ተጻባኤ ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ፡ ምስለ ፡ መልአከ ፡ ሞት ፡ በሞቱ ፡ ወተቃራኔ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ምስለ ፡ ስፉሐ ፡ ከርሥ ፡ መቃብር ። ምስለንና ፡ ከመን ፡ መጠነን ፡ ሲያ ፥ ቄርሎስ ፡ ተዋሣኤ ፡ ንስጥሮስ ፡ ወታየድሬጣ ፥ ወተማላኌ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሰይፈ ፡ ምስሌሆሙ ። እምንና ፡ ኀበን ፡ እስከን ፡ ሲያ ፥ ማርያም ፡ መግደላዊት ፡ ተራዋጺተ ፡ መቃብር ፡ ምስለ ፡ አብያጺሃ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ። ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ተባዳርያነ ፡ መቃብር ፡ ሩጸተ ፡ በጽሐ ፡ በተቃልዎ ።

፻፵ ፤ መስም ፡ ቅጽልም ፡ መድረሻው ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቍጥሩ ፡ ከውስጠ ፡ ዘ ፡ ነውና ፥ እንዲሁ ፡ ተናበ ፡ ፱ኙን ፡ አገባብ ፡ ያመጣል ። አ ፡ ዘረሰየከ ፡ እግዚአብሔር ፡ አዶናይ ፡ አምላከ ፡ ለፈርዖን ፡ ሙሴ ፡ ዕጓለ ፡ ማይ ፥ መቅተሌ ፡ ዕብራዊ ፡ ግብጻዌ ፡ ወመድፈኔ ፡ ኖጻ ፡ ኪያሁ ፡ ጽሚተ ፤ ክቡደ ፡ መዝራዕት ፡ አንተ ፡ (ለ ፡ በእንተ ፡ በ) ። በትርከሂ ፡ በትረ ፡ ጽድቅ ፡ መገሥጽተ ፡ ውሉድ ፡ ቀላየ ፥ ወመንቅዒተ ፡ ኰኵሕ ፡ ማየ ፡ (ከመ ፡ መጠነ ፡ እም) ። መርሐ ፡ ደብረ ፡ሲና ፡ እምግብጽ ፡ ስሳ ፡ እልፈ ፡ ይቡሳነ ፡ ልብ ፡ ወገጽ ፤ ወመዝለፊተ ፡ አሮን ፡ ሕዝበ ፡ ቅቡጻነ ፡ ተስፋ ፡ በዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ተግሣጽ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ዘለፋ ፤ (ኀበ ፡ እስከ ፡ ምስለ) ።

፻፵፩ ፤ አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ። የገቢር ፡ አርእስት ፡ ፱ ፡ አገባብ ፡ ሲያመጣ ፥ ደለዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ ለባሴ ፡ ክህነት ፥ ጸውዖተ ፡ ሐመር ፡ አርድእተ ፡ ወአንሥኦተ ፡ ደብር ፡ ስብከተ ፤ መጥዎተ ፡ አዳም ፡ ነፍሰ ፡ ወአኅስሮተ ፡ ገብር ፡ ርእሰ ፡ (እም ፡ በ ፡ ለ ፡ በእንተ ፡ ከመ ፡ መጠነ) ። መዊተ ፡ ፈያት ፡ ስቁለ ፡ ወፈንዎ ፡ ቤቱ ፡ ገነተ ፡ የማናየ ፡ ርግበ ፡ በእንተ ፡ መሐላሁ ፡ (ምስለ ፡ ኀበ ፡ እስከ) ። የቀሩትም ፡ ሳቢ ፡ ዘሮችና ፡ አርእስቶች ፡ እንዲህ ፡ ይገባሉ ። ስቅለተ ፡ አዳም ፡ ተሰቅሎተ ፡ አዳም ፡ ፈቀደ ፡ እግዚእ ፥ (ለ ፡ በእንተ) ። ልብሰተ ፡ ወይም ፡ ለቢሶተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሥጋ ፡ ማርያም ፡ ለአካለ ፡ ቃል ፡ ባሕቲቱ ፡ (በ) ። ኢዮአብ ፡ ገብረ ፡ ተቃትሎተ ፡ አቤሴሎም ፡ በትእዛዘ ፡ ዳዊት ፡ (ምስለ) ። አፍቀረ ፡ ወልድ ፡ ልደተ ፡ ማርያም ፡ ወይም ፡ ተወልዶተ ፡ ማርያም ፡ (እም) ። ተክህሎ ፡ ለንስር ፡ አብጽሖተ ፡ ኤርምያስ ፡ ጠማረ ፡ (ኀበ ፡ እስከ) ። ተውህበ ፡ ለሰሎሞን ፡ ንብረተ ፡ ዳዊት ፡ ነቢረ ፡ ዳዊት ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ መንግሥት ፡ (መጠነ ፡ ከመ) ። ከንኡስ ፡ ቅጽልም ፡ ተናበው ፡ አገባብ ፡ ሲያመጡ ፥ ስቅለተ ፡ ምንት ፡ ተስቅሎተ ፡ አይ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚእ ፤ ስቅለተ ፡ ሐብልኑ ፡ ወሚመ ፡ ተሰቅሎተ ፡ ኀጺን ፥ ዳእሙ ፡ ስቅለተ ፡ ዕፅ ። ተሰቃሌ ፡ ምንት ፡ ስቁለ ፡ ምንት ፡ አድኅነ ፡ ዓለመ ። ስቅለተ ፡ አይቴ ፡ ተሰቅሎተ ፡ ማእዜ ፡ ፈቀደ ። ተሰቃሌ ፡ አይ ፡ ሰዓት ፡ ወስቁለ ፡ ምንት ፡ ዕለት ፡ ቤዘወነ ፡ እያሰኙ ፡ በን ፡ ያመጣሉ ። ከደቂቅም ፡ ጥሬ ፡ ተናበው ፡ ነቢረ ፡ ላዕሉ ፥ ነጽሮተ ፡ ላዕሉ ፤ ርደተ ፡ መትሕት ፡ ነጻሬ ፡ ላዕል ፡ ንቡረ ፡ ታሕት ፡ እያሰኙ ፡ በንና ፡ ኀበን ፡ ያመጣሉ ። የቀሩትንም ፡ እንደዚሁ ፡ እያናበብኽ ፡ አግባ ።

፻፵፪ ፤ እንበለ ፡ ለዘጠኙ ፡ አገባብ ፡ አፍራሽና ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፡ በሙሻዘር ፡ ይወጣል ፤ አወጣጡንም ፡ ለማየት ፡ እንደ ፡ ቀድሞው ፡ ኢ ፡ መጨመር ፡ ነው ። ብቻ ውንም ፡ ባርእስት ፡ ገብቶ ፡ አሉታ ፡ እየኾነ ፡ ለንና ፡ በእንተን ፡ ሲያፈርስ ፥ ጥቀ ፡ ፍቁር ፡ በኀበ ፡ ወልድ ፡ ተሰቅሎተ ፡ አዳም ፡ ይላል ፤ ስትፈታም ፡ ስላዳም ፡ መሰቀል ፤ ያላዳም ፡ መሰቀል ፡ ብለኽ ፡ በጽድቅ ፡ ባሉታ ፡ በኹለቱም ፡ ፍታ ። ከኢ ፡ ተስማምቶ ፡ የበ ፡ አፍ ራሽና ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፥ ጻድቃን ፡ ወሰማዕት ፡ ያፈቅሩ ፡ ጥቀ ፡ ኢነሢአ ፡ ሥጋሆሙ ፡ መከራ ። በቅጽልም ፡ የከመ ፡ የምስለ ፡ አፍራሽና ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፥ ክርስቶስ ፡ ኢስ ቁለ ፡ ፈያት ። ለኀበ ፡ ለእስከ ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፥ ገብርኤል ፡ ኢተፈናዌ ፡ ማርያም ፡ ይላል ። ለእም ፡ አፍራሽ ፡ ሲኾን ፥ ወልድ ፡ ኢተፈናዌ ፡ አብ ፥ ኢፍንወ ፡ አብ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። ለመጠነም ፡ አፍራሽና ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፥ ጻድቅ ፡ ብእሲ ፡ ይፈቅድ ፡ ኢገቢረ ፡ ዐቅሙ ፡ ኢግብረተ ፡ ዐቅሙ ፡ ትሩፋተ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ፡ ይላል ።

፻፵፫ ፤ ዳግመኛም ፡ በሙሻዘር ፡ እስከኹን ፡ የተነገሩቱ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ፱ኙ ፡ ኹሉ ፡ ባንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ ይዘምታሉ ፤ ዘመቻውና ፡ ዝርዝሩም ፡ ይህ ፡ ነው ። ለና ፡ በእንተ ፡ ባንቀጽ ፡ ሲዘምቱ ፥ አምላክ ፡ ሞታ ፡ ለሔዋን ፡ ይላል ፤ ይህም ፡ ሞተ ፡ ላቲ ፡ ለሔዋን ፥ ወይም ፡ በእንቲአሃ ፡ ለሔዋን ፡ ማለት ፡ ነው ። አምላክ ፡ ተሰቅሎ ፡ ለመስ ቀል ፡ ሲል ፥ ቦቱ ፡ ለመስቀል ፡ በል ። ተሰቅሎሙ ፡ ለፈያት ፡ ሲል ፡ ምስሌሆሙ ፡ ከማ ሆሙ ፡ በል ። አብ ፡ ፈነዋ ፡ ለድንግል ፡ ገብርኤልሀ ፡ ሲል ፥ ኀቤሃ ፡ እስከኔሃ ፡ በል ። ሐዋርያት ፡ ተፈነውዋ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ብሔረ ፡ አሕዛብ ፡ ሲል ፥ ተፈነዉ ፡ እምኔሃ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ በል ። እግዚአብሔር ፡ አንገሦ ፡ ለዳዊት ፡ ሰሎሞንሀ ፡ ሲል ፥ መጠኖ ፡ ለዳዊት ፡ ማለት ፡ ነው ። እንበለን ፡ ለኒሀ ፡ ለ፱ኙ ፡ አፍራሽ ፡ ስታደርግ ፡ አኹን ፡ በተናገ ርናቸው ፡ አናቅጽ ፡ በያንዳንዱ ፡ ኹሉ ፡ ኢን ፡ ጨምር ። ይህም ፡ ኢሞታ ፡ ለሔዋን ፤ ኢተሰቅሎሙ ፡ ለፈያት ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። የሙሻዘር ፡ መንገድና ፡ አከኼድ ፡ ባጭሩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፳፫ኛ ፡ ዕርከን ።

ሠረዝ ።

፻፵፬ ፤ ሠረዝ ፡ ማለት ፡ ፍጹም ፡ ቃልን ፡ ከቃል ፡ የሚለይ ፡ ማእከላዊ ፡ ነቍጥ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፪ቱ ፡ ነቍጥ ፡ እንዳኃዝ ፡ ኹኖ ፡ በላይና ፡ በታች ፡ ፪ ፡ መሥመሮች ፡ ሲ ጨመሩ ፥ ስሙ ፡ ሠረዝ ፡ ይባላል ። አኹን ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ሠረዝ ፡ የምንለው ፡ በሠረዝ ፡ ተከፍሎ ፡ የሚነገር ፡ ፯ ፡ መንታ ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ኀዳሪና ፡ ማኅደር ፥ ወላጅና ፡ ተወላጅ ፥ ገንዘብና ፡ ባለገንዘብ ፥ ልዑልና ፡ ትሑት ፥ ሩቅና ፡ ቅርብ ፥ ለሚና ፡ አልሚ ፥ አጥፊና ፡ ጠፊ ። ፪ኛም ፡ ታጥፎ ፡ ተመላልሶ ፡ እየተዛወረ ፡ የሚነገር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተዛ ዋሪ ፡ ይባላል ። ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ የሌላቸው ፡ የፍጹማን ፡ ቃላት ፡ አነጋገር ፡ በያገባቡ ፡ ሲጠቀለል ፡ ስልቱና ፡ ዐይነቱ ፡ እንደ ፡ ሕዋሳት ፡ ፭ ፡ ነው ። ፩ኛው ፥ በአው ፡ በሚመ ፡ ማሻሻል ፡ ማማረጥ ። ፪ኛው ፥ በዋዌ ፡ መደርደር ፤ ተሠይጠ ፡ ዮሴፍ ፡ ወኮነ ፡ ገብረ ፡ ወ ሐማ ፡ እገሪሁ ፡ በመዋቅሕት ፡ እንደ ፡ ማለት ። ፫ኛው ፥ በወሂኒና ፡ በሰ ፡ በባሕቱ ፡ መክ ፈል ፡ ነው ። ፬ኛው ፥ ነጥሎ ፡ ደርበ ፡ መሠረዝ ። ፭ኛው ፥ ማነጻጸር ፡ ነው ።

፻፵፩ ፤ እነዚህም ፡ የቈጠርናቸው ፡ ፺ቱ ፡ ጥንድ ፡ ቃላት ፥ ነጠላ ፡ ወይም ፡ ሠምና ፡ ወርቅ ፡ ኹነው ፡ በክፍል ፡ በሠረዝ ፥ በድርድር ፡ በጥቅል ፡ እየገቡ ፡ ይነገራሉ ። ኀዳሪ ፡ ከማኅደር ፥ ማኅደር ፡ ከኀዳሪ ፡ አይዛመዱም ። ግብር ፡ ነገር ፡ ኀዳሪ ፥ በታ ፡ ጊዜ ፡ ማኅ ደር ፡ ይኾናሉ ፤ አካል ፡ ግን ፡ ገንዘብም ፡ ባለገንዘብም ፡ ይኾናል ። በክፍልም ፡ ኹኖ ፡ በሠረዝም ፡ ኹኖ ፡ ሲነገሩ ፡ ለኹሉም ፡ የተለየ ፡ አገባብ ፡ አላቸው ። የኀዳሪ ፡ ለ ፡ ነው ፤ የማኅደር ፡ ኀበ ፡ ዲበ ፡ ላዕለ ፡ መልዕልተ ፡ ታሕተ ፡ ቅድመ ፡ ድኅረ ፡ ውስተ ፡ ውስጠ ፡ ማእከለ ፤ በ ፡ እየተስማማቸው ፡ ኹሉም ፡ በ ፡ ናቸው ። የወላጅ ፡ እም ፥ የተወላጅ ፡ ለ ፡ ናቸው ። የገንዘብና ፡ የባለገንዘብ ፡ ለ ፡ በ ፡ ኀበ ፡ ናቸው ። የልዑልና ፡ የትሑት ፡ በ ፡ ኀበ ፡ ታሕተ ፡ ቅድም ፡ እም ፡ ናቸው ። የለሚ ፡ ለ ፡ ኀበ ፡ ቅድመ ፥ ያልሚ ፡ በ ፡ ናቸው ። የጠፌና ፡ ያጥፌ ፡ በ ፡ ኀበ ፡ ቅድመ ፡ ናቸው ። የሩቅ ፡ እም ፥ የቅርብ ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ለ ፡ ናቸው ። በተገናኝ ፡ የኹሉም ፡ ማሰሪያ ፡ ውእቱ ፡ ነው ።

፻፵፪ ፤ ኀዳሪና ፡ ማኅደር ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ ፥ ማርያም ፡ ለዐማ ኑኤል ፡ መዝገብ ፡ ይእቲ ፤ ወዐማኑኤል ፡ በማርያም ፡ ወርቅ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ። ስትፈታም ፡ ማርያም ፡ ለፀማኑኤል ፡ ሣጥን ፡ ናት ፤ ዐማኑኤልም ፡ በማርያም ፡ ዘንድ ፡ ወርቅ ፡ ነው ፡ በል ። በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩ ፥ መቃብር ፡ ወመዋቲ ፡ ለመዋቲ ፥ ወታሕተ ፡ መቃብር ፡ ገራህተ ፡ ዘርዕ ፡ ወዘርዐ ፡ ገራህት ፡ ይላል ። ስትፈታም ፡ መቃብር ፡ ለሟች ፡ የዘር ፡ ዕርሻ ፡ ናት ፤ ሟችም ፡ በመቃብር ፡ ታች ፡ የርሻ ፡ ዘር ፡ ነው ፡ በል ። ፪ኛም ፥ በሠ ምና ፡ በወርቅ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ ፥ ማርያም ፡ መዝገብ ፡ ለዐማኑኤል ፡ ወርቅ ፡ ሰማይ ፡ ሙዳይ ፡ ይእቲ ፤ ወዐማኑኤል ፡ ወርቅ ፡ በማርያም ፡ መዝገብ ፥ ወይም ፡ በው ስተ ፡ በማእከለ ፡ በኀበ ፡ በዲበ ፡ በታሕተ ፡ በቅድመ ፡ ማርያም ፡ መዝገብ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ብሩር ፡ ውእቱ ፡ ይላል ። ስትፈታም ፥ ማርያም ፡ ሣጥን ፡ ለዐማኑኤል ፡ ወርቅ ፡ ሰማይ ፡ ሙዳይ ፡ ናት ፤ ዐማኑኤል ፡ ወርቅም ፡ በማርያም ፡ ሣጥን ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ብር ፡ ነው ፡ በል ። በሠረዝም ፡ ሲነገሩ ፥ ማርያም ፡ መዝገብ ፡ ወዐማኑኤል ፡ ወርቅ ፥ ለዐማኑኤል ፡ ወርቅ ፤ ወበማርያም ፡ መዝገብ ፡ ሰማይ ፡ ሙዳይ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ብሩር ፡ ይላል ፤ እንደ ፡ ላይኛው ፡ ፍታ ።

፻፵፫ ፤ ወላጅና ፡ ተወላጅ ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩ ፥ ራሔል ፡ ወዮ ሴፍ ፡ ለዮሴፍ ፥ ወእምራሔል ፡ ያዕቆብ ፡ ወብንያም ፡ ይላል ። በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ገብ ተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ ፥ ገቦ ፡ ኢየሱስ ፡ ከርሠ ፡ ዐንበሪ ፡ ለዮናስ ፡ ደም ፥ ክሣደ ፡ ጊዮ ርጊስ ፡ እም ፤ ወዮናስ ፡ ደም ፡ እምከርሠ ፡ ዐንበሪ ፡ ገቦ ፡ ኢየሱስ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ዓሣ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ።

፻፵፬ ፤ ገንዘብና ፡ ባለገንዘብም ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ ፥ ዘመነ ፡ ሊቃውንት ፡ ለትምህርተ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘመነ ፡ ሐዋርያት ፡ ውእቱ ፥ ወትምህርተ ፡ ሃይ ማኖት ፡ ለዘመነ ፡ ሊቃውንት ፡ መሢዕተ ፡ ወንጌል ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፤ ይህ ፡ በታና ፡ ጊዜ ፡ ሲገቡ ፡ ነው ። በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩም ፥ ተክለ ፡ በለስ ፡ ወገነት ፡ በገነት ፡ ወለተክለ ፡ በለስ ፡ ተክለ ፡ ወይን ፡ ወደብር ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፤ ይህም ፡ በታና ፡ ግብር ፡ ሲገቡ ፡ ነው ። በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ ፥ አካልም ፡ ገንዘብና ፡

በለገንዘብ ፡ ሲኾን ፤ ዳዊት ፡ ወልድ ፡ ለሚካኤል ፡ ኢዮአብ ፡ ሰሎሞን ፡ አብ ፡ ውእቱ ፤ ወሚካኤል ፡ ኢዮአብ ፡ ለዳዊት ፡ ወልድ ፡ ገብርኤል ፡ አቢሳ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፤ የኹሉም ፡ አገባብ ፡ ለ ፡ ነው ፡፡ ዳግመኛም ፡ አካልና ፡ ነገር ፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ሲገቡ + ንስሓ ፡ ወርቅ ፡ ለአዳም ፡ ኪራም ፡ ብሩር ፡ ጌጋይ ፡ ውእቱ ፤ ወአዳም ፡ ኪራም ፡ ለንስሓ ፡ ወርቅ ፡ ዳዊት ፡ ነዌ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ የቀረውም ፡ በኅዳሪና ፡ በማኅደር ፡ እንደ ፡ ተባለው ፡ ነው ፡፡ ልውልና ፡ ትሑት ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ + ወርቅ ፡ እምብሩር ፡ ዕንቍ ፡ በሕርይ ፡ ውእቱ ፤ ወብሩር ፡ እምወርቅ ፡ ኅጺን ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩ + ጴጥሮስ ፡ ወርቅ ፡ ወይሁዳ ፡ ብሩር + እምይሁዳ ፡ ብሩር ፡ ወእምጴጥሮስ ፡ ወርቅ ፡ ክርስቶስ ፡ ዕንቍ ፡ በሕርይ ፤ ወመልአከ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ኅጺን ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡

፻፹፱ ፤ ለሚና ፡ አልሚ ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩ + ነፋስ ፡ ወእሳት ፡ ለእሳት ፡ ወበነፋስ ፡ ሕይወት ፡ አርዝ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ + ንጽሕና ፡ ነፋስ ፡ ለሥጋ ፡ ማርያም ፡ እሳት ፡ ክብረ ፡ መላእክት ፡ ሕይወት ፤ ወሥጋ ፡ ማርያም ፡ እሳት ፡ በንጽሕና ፡ ነፋስ ፡ አካለ ፡ ኪሩብ ፡ አርዝ ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ ጠሬና ፡ አጥሬ ፡ ደግሞ ፡ በነጠላ ፡ ገብተው ፡ በሠረዝ ፡ ሲነገሩ + ቤት ፡ ወነፋስ ፡ በኀበ ፡ ነፋስ ፡ ወቤት ፡ ደመና ፡ ንስር ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ገብተው ፡ በክፍል ፡ ሲነገሩ + አበሳ ፡ አዳም ፡ ቤት ፡ በኀበ ፡ ደመ ፡ ኢየሱስ ፡ ነፋስ ፡ አበሳ ሔዋን ፡ ደመና ፡ ውእቱ ፡፡ ወደመ ፡ ኢየሱስ ፡ ነፋስ ፡ በኀበ ፡ አበሳ ፡ አዳም ፡ ቤት ፡ መስቀል ፡ ንስር ፡ ውእቱ ፡ ይላል ፡፡ የቀረው ፡ እንደ ፡ ኅዳሪና ፡ እንደ ፡ ማኅደር ፡ ነው ፡፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ በነጠላ ፡ ሲገቡ ፡ ሩቁ + ፀሓይ ፡ እምነ ፡ ምድር ፡ ሰማይ ፡፡ ቅርቡም + ከከብ ፡ ለወርኅ ፡ ፀሓይ ፡ ይላል ፡፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ ሲገቡም ፡ ሩቁ + ሥጋ ፡ ማርያም ፡ ፀሓይ ፡ እምነ ፡ ምድር ፡ አበሳ ፡ አካለ ፡ ሱራፌ ፡ ሰማይ ፡፡ ቅርቡም + ሥጋ ፡ ማርያም ፡ ከከብ ፡ ለወርኅ ፡ ንጽሕና ፡ አካለ ፡ ኪሩብ ፡ ፀሓይ ፡ ይላል ፡፡ የሠረዝ ፡ አፈታት ፡ ሲገለጥ ፡ ማርያም ፡ ለዐማኑኤል ፡ ከመ ፡ መዝገብ ፡ ይእቲ ፤ ወዐማኑኤል ፡ በማርያም ፡ ከመ ፡ ወርቅ ፡ ውእቱ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ በ፲፱ኛው ፡ ዕርከን ፡ ቍ፩፫ ፡ ከመ + ሠረዝ ፡ ይኾናል ፡ ያልነው ፡ ስለዚህ ፡ ነው ፡፡

፻፺ ፤ በድርድር ፡ በጥቅል ፡ ሲነገሩም ፡ አገባባቸው ፡ እስመ ፡ ነው ፤ ባንድ ፡ አንቀጽ ፡ ታስረው ፡ ባንድ ፡ አገባብ ፡ ይጠቀለላሉ ፡፡ ሦስቱ ፡ ድርድር + ወይም ፡ ጕንጕን ፡ ሠረዝ ፤ ሦስተኛ ፡ ደግሞ ፡ በቅኔነቱ ፡ ሥላሴ ፡ የሚባል ፡፡

አስተብፅዑ ፡ ነፍስተ ፡ ዓሣ ፡
ኢየሱስ ፡ ወጴጥሮስ ፡ ወሩፋኤል ፤

በሕረ ፡ ጥብርያዶስ ፡ አኮኑ ፡ እመ ፡ ኢየሱስ ፡ ወፈረ ፡
በኅዳጥ ፡ ዓሣ ፡ አጽገበ ፡ ማኅበረ ፡፡ አባ ኃይለ ገብርኤል ደነቀ ቆሞስ
ወእምከርሠ ፡ ዓሣ ፡ አውፅአ ፡ ጸባሕተ ፡ ቄሳር ፡ ??? ፡ እስተዳዳሪ
መሠግር ፡ ጴጥሮስ ፡ አመ ፡ አሥገረ ፡፡ Abba H Gebrael Deneke Komos

ሩፋኤልኒ ፡ ሥራየ ፡ በዘአእመረ ፡
በዓሣሁ ፡ አሕየወ ፡ ዕዉረ ።

ይህም ፡ አካኼድ ፡ የተገኘ ፡ ከመጻሕፍት ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ወመጺአ ፡ ውእቱ ፡ ይዘ ለፎ ፡ ለዓለም ፡ በአንተ ፡ ኀጢአት ፡ ወበአንተ ፡ ጽድቅ ፡ ወበአንተ ፡ ኵነኔ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። ነጠላውንም ፡ ቃል ፡ በዘ ፡ ተርጕሞ ፡ ሲሠርዝ+ዐማኑኤል ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ አምላክ፡ ወሰብእ+እስመ ፡ ውእቱ፡አምላክ ፡ በመለኮቱ፡ ወሰብእ ፡ በትስብእቱ፡ ይላል ። ዳግመኛም ፡ ፪ ፡ ፍጹማን ፡ ቃላት ፡ እየብቻቸው ፡ እንደ ፡ ነዶ ፡ ታስረው ፡ በወ ፡ ሲደረደሩ ፡ በእስመ ፡ ይጠቀለላሉ ።

እምከዊነ ፡ ካህን ፡ ይኄይስ ፡ ከዊነ ፡ ኖላዊ ፤
ወኀለ ፡ እንስሳ ፡ ትትበደር ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ፡ ዐባይ ፤
እስመ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ኮነት ፡ ቤተ ፡ ፈያታይ ፤
ወበላዕለ ፡ ኖሎት ፡ ኢሀለወ ፡
ላዕለ ፡ ካህናት ፡ ዘሀሎ ፡ እከይ ።
ትእምርተ ፡ ዝኒ ፡ ከመ ፡ ንርይ ፡
በኀለ ፡ እንስሳ ፡ ሠረቀ ፡ ዘኢየዐርብ ፡ ፀሓይ ፤
ወኖሎት ፡ ተዛውዑ ፡ ምስለ ፡ ሐራ ፡ ልዑል ፡ ሰማይ ።
ዓዲ ፡ እምቅድመ ፡ ዝኒ ፡ በመከነ ፡ ኖሎት ፡ ወመራዕይ ፡
ከመ ፡ ተጸውዑ ፡ ደምፀ ፡ እግረ ፡ ቃለ ፡ ዜና ፡ ሠናይ ፡
ወልደ ፡ እንበረም ፡ ለምስፍና ፡ ወለቅብዐ ፡ መንግሥት ፡ ወልደ ፡ እሴይ ፡

ብሎ ፡ በዠመረበት ፡ ይጨርሳል ። የሠረዝ ፡ ዐዋጅና ፡ አካኼድ ፡ ባጭሩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፳፯ኛ ፡ ዕርከን ።

አንጻር ።

፻፶፩ ፤ አንጻር ፡ ማለት ፡ ትይዩ ፡ አፋዛዥ ፡ አኳያ ፡ ማለት ፡ ነው ። አኹን ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ አንጻር ፡ የምንለው ፡ ፊት ፡ የተነገረው ፡ ፍጹም ፡ ቃል ፡ በደቂቅ ፡ ቅጽል ፡ ሲታጠፍ ፡ ፊተኛውን ፡ ለመግለጥና ፡ ለማስረዳት ፡ ከጸፉ ፡ በኋላ ፡ የሚጨመር ፡ ቃል ፡ ነው ። አስተማጠፉም+ትእምርተ ፡ ዝኒ ፡ ከመ ፡ ንርአይ ፡ እንዳለው ፡ ነው ።

፻፶፪ ፤ የአንጻር ፡ ጥሬዎች ። ንባብ ፡ ዜና+ነገር ፤ ጽድቅ ፡ አማን+እውነት ፤ አምሳል ፡ ምሳሌ ፡ ጽላሎት+አምሳያ ፤ አርአያ+አብነት ፤ ተአምር ፡ ትእምርት+ምልክት ፡ ሲኾኑ ፡ እነዚህንም ፡ የመሰሉ ፡ ተውላጥና ፡ ፍዳ ፡ ጥንት ፡ መሠረት ፡ ፍጻሜ ፡ ተፍጻሜት ፡ ተጨምረው ፡ ከደቂቅ ፡ ቅጽል ፡ እየተናበቡ ፡ በጥሬነታቸው ፡ ያጸፉ ፡ ባለቤት ፡ ሲኾኑ ፤ ወይም ፡ ከመ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በነገር ፡ ገብቶ ፡ ሲጫናቸው ፡ ኋለኛውን ፡ ቃል ፡ ከፊተኛው ፡ ያነጻጽራሉ ። ማሰሪያቸውም ፡ ከነ ፡ ረሰየ ፡ ጸድቀ ፡ ተሐሰወ ፡ ተከሥተ ፡ ነጸረ ፡ ሰአለ ፡ ለበወ ፡ ፆቀ ፡ ጠየቀ ፡ ጽሕቀ ፡ ተዘከረ ፡ ሐተተ ፡ ተርፈ+እነዚህን ፡ የመሰለ ፡ ነው ።

፻፵፫ ፤ ሲገቡም ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ከነ ፡ ጻድቀ ፡ ወረሰየ ፡ ርእሰ ፡ ጻድቀ ፤ ወይም ፡ ኵሉ ፡ ሰአለ ፡ ወለበወ ፡ ፆቀ ፡ ወሐተተ ፡ ሃይማኖተ ፥ ወጽሕቀ ፡ ወተዘከረ ፡ ይኩን ፡ ፍጹመ ፡ በዘመነ ፡ ስብከቱ ፡ ለእግዚእነ ፤ ወዜና ፡ ዝንቱ ፡ ወጽድቀ ፡ ዝንቱ ፡ ወከመ ፡ አማን ፡ ዝንቱ ፡ ይትዐወቅ ፡ በፍድፋዴ ፡ ምእመናን ። ወምሳሌ ፡ ዝንቱ ፡ ወጽላሎተ ፡ ዝንቱ ፡ ወአርአያ ፡ ዝንቱ ፡ ተከሥተ ፡ በስብከተ ፡ ሐዋርያት ። እስፍንተ ፡ ጥበበ ፡ ፆቀ ፡ ሰሎሞን ፤ በሕቱ ፡ ተውላጠ ፡ ዝንቱ ፡ ፍዳ ፡ ዝንቱ ፡ ምስብዒተ ፡ አብደ ። በሕቱ ፡ ፍጻሜ ፡ ዝንቱ ፡ ተፍጻሜተ ፡ ዝንቱ ፡ ረሰየ ፡ እበደ ። ጽሕቀ ፡ ኢዮስያስ ፡ ለዐቂበ ፡ ሥርዐት ፤ ወጥንተ ፡ ዝንቱ ፥ ወመሠረተ ፡ ዝንቱ ፡ ይትዐወቅ ፡ በተሰእሎቱ ፡ ክህናተ ። ኵሉን ፡ ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ጥቀ ፡ ሲከተሉት ፥ አከ ፡ አልበ ፡ ኢ ፡ የነዚህ ፡ መነሻ ፡ ይኾኑለታል ፤ ሲገባም ፡ ኵሉ ፡ ዐለወ ፥ አልበ ፡ ዘይገብራ ፡ ለሠናይት ፡ ወኢአሐዱ ፤ ይትርፍሰ ፡ ገቢሮታ ፡ ኀልዮታሂ ፡ ኀልዮታኒ ፡ ኀልዮታ ፡ ጥቀ ፡ ወኀልዮታ ፡ አልበ ፡ ኀቤሁ ፡ ይላል ። ዳግመኛም ፡ ኵሉ ፡ በንድ ፡ ተነሥቶ ፡ በብዙ ፥ በብዙም ፡ ተነሥቶ ፡ በንድ ፡ ያነጽራል ። በንድ ፡ ተነሥቶ ፡ በብዙ ፡ ሲያነጽር ፥ ዘማች ፡ አንቀጽ ፡ እንጂ ፡ ነባር ፡ አይመቸውም ። ይህም ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለኖኅ ፡ ነበረ ፡ አሐዱ ፡ ዕልው ፥ ወአከ ፡ አሐዱ ፡ በሕቲቱ ፥ አላ ፡ ኵሎሙ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። በብዙም ፡ ተነሥቶ ፡ በንድ ፡ ሲያነጽር ፥ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ እንጂ ፡ ዘማች ፡ አይመቸውም ። የሠምና ፡ የወርቅ ፡ ንዝ ፡ ፯ኛው ፡ ክፍል ፡ ተፈጸመ ።

፰ኛ ፡ ዕርከን ።

የርባ ፡ ቅምርና ፡ የጸዋትወ ፡ ርባ ፡ ተረፍ ፡ በለ፬ ፡ ረድፍ ።

፻፵፬ ፤ ረድፍ ፡ ማለት ፡ ተከታታይ ፡ ክፍል ፡ ማለት ፡ ነው ፥ ዕርከን ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ እነዚሁም ፡ የዋሀ ፡ ርባታና ፡ መሠሪ ፡ ርባታ ፥ ጽንዕ ፡ አንቀጽና ፡ አሉታ ፡ አንቀጽ ፡ ናቸው ። አንዱን ፡ ጽድቅ ፡ አንቀጽ ፡ በየዋሀና ፡ በመሠሪ ፡ በጽንዕ ፡ ባሉታ ፡ ሲያረቡት ፡ ብዙ ፡ ጠባይ ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ አለውና ፤ ባላ፬ ፡ ረድፍ ፡ ማለት ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። የርባታም ፡ ትምርት ፡ የሚዠመር ፡ በብትን ፡ ባርእስትና ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በዐቢይ ፡ አንቀጽ ፡ አይዶለም ። ከደቂቅ ፡ ርባታም ፡ አስቀድሞ ፡ መራሕያን ፡ የሚባሉትን ፡ ያሥሩን ፡ ሰራዊት ፡ ስምና ፡ ተራ ፥ ውእቱ ፡ አንተ ፥ ውእቶሙ ፡ አንትሙ ፥ ይእቲ ፡ አንቲ ፥ ውእቶን ፡ አንትን ፥ አነ ፡ ንሕነ ፡ እያሉ ፡ ማጥናት ፡ ይገባል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ከራስ ፡ ጠጕር ፡ እስከ ፡ እግር ፡ ጥፍር ፡ ያሉትን ፡ ሕዋሳት ፡ በመልክየስ ፡ ተራ ፡ አንዳንዱን ፡ በየስማቸው ፡ ማርባት ፡ ነው ። ይህም ፡ ሥዕርት ፡ ብሎ ፡ ሥዕርቱ ፡ ሥዕርትከ ፤ ርእስ ፡ ብሎ ፡ ርእሱ ፡ ርእስከ ፤ አርእስት ፡ ብሎ ፡ አርእስቲሁ ፡ ከ ፡ ሆሙ ፡ ክሙ ፡ እያሰኙ ፡ ከናፈታቱ ፡ ሲነገር ፥ ላቢይ ፡ ርባታ ፡ በር ፡ ከፋች ፡ መቅድም ፥ ለዘማች ፡ አንቀጽ ፡ መሪ ፡ ፈታውራሪ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ምሳሌውም ፥ ርካብ ፡ ተረግጦ ፡ ወደ ፡ ኮር ፥ ድንክ ፡ ተረግጦ ፡ ወደ ፡ ዙፋን ፡ እንደ ፡ መውጣት ፡ ነው ።

፻፵፭ ፤ ዐቢይ ፡ ርባታም ፡ የሚዠመር ፡ ገቢርነት ፡ ባለው ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ ነው ፤ ያውም ፡ በምልአት ፡ የሚረባ ፥ በድራጊነቱ ፡ ላይ ፡ አስደራጊና ፡

ተደራጊ፥ተደራራጊና፡አደራራጊ፡የሚደርብ፥ላልቶ፡የሚነገር፡መደበኛ፡አንቀጽ፡ ነው ። በዋቆችና፡በጠንቃቆች፡ዐዋጅ፡እንደ፡አአመረ፡የማስደረግ፡ልማድ፡አ፡ ያለበት፡ያራት፡ፊደል፡ግስ፡አስደራጊ፡አንቀጽ፤ እንደነተዝኅረም፡የመደረግ፡ ልማድ፡ተ፡ያለበት፡ተደራጊ፡አንቀጽ፡የርባታ፡መሠረት፡አይኾንም ። ይኹና ልም፡ብሎ፡ቢያደርጉት፡ሲፈተሽና፡ሲመረመር፡ማሳፈሩና፡ማስነወሩ፡አይቀርም ። በአና፡በሀ፡የሚነሣ፡የ፫፡ፊደል፡ግስ፡እንደ፡ቀተለ፡ላልቶ፡ሲነገር፥ሥርወ፡ትን ቢቱን፡በካልአይ፡ኹሉ፡ግእዝ፡ያደርጋል፤ ዖረ፡የዐውር፤ ሖረ፡የሐውር ። እንደ፡ ቀደሰም፡ጠብቆ፡ሲነገር፡በካልአዩ፡ሳድስ፥በቀሩት፡ግእዝ፡ያደርጋል፤ አመረ፡ ይኤምር፡የአምር ። ሐወጸ፡ይሔውጽ፡የሐውጽ ።

፻፶፯፤ ያቢይ፡አንቀጽ፡ርባ፡በዘሩና፡በሥረ፡ነገሩ፡ንኡስ፡አንቀጽ፡ኹኖ፡ በንኡስ፡ርባታ፡ሲዠመር፥ግሱም፡የ፫፡ፊደል፡ኹኖ፡በጥንተ፡ፊደሉ፡በአልፍ፡ ሲነሣ፥አነሣሡ፡ይህ፡ነው ።

አርእስት፡ወይም፡ንኡስ፡አንቀጽ ።

አሚር፡አሚሮት፤ ማወቅ፥ዐዋቂነት ።

ንኡስ፡ርባታ ።

አሚርሁ፡አሚሮቱ፡ ማወቁ፡የርሱ፡ማወቅ ።
አሚርከ፡አሚሮትከ፡ ማወቅኽ ።
አሚርሆሙ፡አሚሮቶሙ፡
አሚርከሙ፡አሚሮትከሙ፡
አሚርሃ፡አሚሮታ፡
አሚርኪ፡አሚሮትኪ፡
አሚርሆን፡አሚሮቶን፡
አሚርከን፡አሚሮትከን፡
አሚርየ፡አሚሮትየ፡
አሚርነ፡አሚሮትነ፡ ማወቃችን ።

የገቢር፡ተሳቢም፡ሲኾኑ፡አሚርሁ፡ባለው፡ይከታሉ፤ በአሚሮት፡ግን፡ሙታንየ፡ ብቻ፡(ትሙ፡ታ፡ቶን፡ትየ)፡እነዚህ፡፬ቱ፡ሲቀሩ፡ካዕቡን፡ሳብዕ፥ሳድሱን፡ግእዝ፡ ይወርሰዋል ።

ይህም፡ አሚሮቶ፡ ማወቁን፡
አሚሮተከ፡ተከሙ፤ ተኪ፡ተክን፡ተነ፤ ማወቃችንን፡ማለቱን፡ያሳያል ።
አርእስትን፡ኹሉ፡እንዲህ፡እያልኽ፡አርባ ።

፩ኛ፡ ረድፍ ።

ዐቢይና፡ መደብ፡ የዋህ፡ ርባታ ።

መደበኛ፡ አንቀጽ ።

፻፶፯፤ አመረ፤ ዐወቀ ።
የአምር፡ ያውቅ፡
ይእምር፡ ያውቅ፡ ዘንድ፡ እንዲያውቅ፡ ሊያውቅ፡
ይእምር፤ ይወቅ ። ዘንድ፡ አንቀጽን፡ ኹሉ፡ እንደዚህ፡ ፍታ፤ በትንቢቱም፡ አልን፡ አትጨምር፤ ዐውቋል፡ ያውቃል፡ ማለት፡ የጽንዕ፡ አንቀጽ፡ ፍች፡ ነውና፥ ኋላ፡ ይመጣል ።

አመርከ፤ ተአምር፡ ትእምር፡ እምር ።
አመሩ፤ የአምሩ፡ ይእምሩ፡ ይእምሩ ።
አመርክሙ፤ ተአምሩ፡ ትእምሩ፡ እምሩ ።
አመረት፤ ተአምር፡ ትእምር፡ ትእምር ።
አመርኪ፤ ተአምሪ፡ ትእምሪ፡ እምሪ ።
አመራ፤ የአምራ፡ ይእምራ፡ ይእምራ ።
አመርክን፤ ተአምራ፡ ትእምራ፡ እምራ ።
አመርኩ፤ አአምር፡ እእምር፡ እእምር ።
አመርነ፤ ነአምር፡ ንእምር፡ ንእምር ።

በዝ፡ አንቀጽ ።

አሚሮ፡ ዐውቆ ።
አሚረከ፡ ዐውቀኽ ።
አሚሮሙ፡ አሚረክሙ ። አሚራ፡ አሚረኪ ።
አሚሮን፡ አሚረክን ። አሚርየ፡ አሚረነ ።

ሣልስ፡ ቅጽል ።

አማሪ፡ አማርያን፤ አማሪት፡ አማርያት ።

መድበል፡ ቅጽል ።

አመርት፤ ያወቁ፡ የሚያውቁ፡ ዐዋቆች ።

፪ኛ፡ ረድፍ ።

፻፶፰፤ ያሥሩ፡ መደብ፡ ዝርዝር፥ መሠሪ፡ ርባታ ።

ካሥሩ፡ ሰራዊት፡ ፩ቱ፡ ሩቆች፡ በ፲፡ በ፲፥ ፩ቱ፡ ቅርቦች፡ በ፯፡ በ፯፥ አነና፡ ንሕነ፡ በ፰፡ በ፰፡ ሲዘረዘሩ፡ ድምራቸውና፡ መደባቸው፡ ፹፡ ይኾናል ። አንቀጻቸውም፡

ያሥሩ፡መደብ፡፴፡እንደ፡ኾነ፡የ፹ውም፡፪፻፵፡ይኾናል። መራሕያኑም፡አንቀጽ፡ተቀባዮች፡እየኾኑ፡በየመደቡ፡ራስ፡ተጥፈዋል። ዝርዝራቸውን፡በ፺ኛ፡ዕርከን፡ተመልከት።

(ውእቱ)፡

አመሮ፤ ዐወቀው፤ዐወቀለት፤ዐወቀበት።
የአምሮ፡ ያውቀው፡ያውቅለት፡ያውቅበት፡
ይእምሮ፡ ያውቀው፡ያውቅለት፡ያውቅበት፡ዘንድ፡እንዲያውቀው፡እንዲያውቅለት፡በት፤ሊያውቀው፡ሊያውቅለት፡በት። ኹሉን፡እንዲህ፡ፍታ።
ይእምሮ፤ ይወቀው፤ይወቅለት፤ይወቅበት።

አመረከ፤የአምረከ፡ይእምርከ፡ይእምርከ።
አመሮሙ፤የአምሮሙ፡ይእምሮሙ፡ይእምሮሙ።
አመረከሙ፤የአምረከሙ፡ይእምርከሙ፡ይእምርከሙ።
አመራ፤የአምራ፡ይእምራ፡ይእምራ።
አመረኪ፤የአምረኪ፡ይእምርኪ፡ይእምርኪ።
አመሮን፤የአምሮን፡ይእምሮን፡ይእምሮን።
አመረክን፤የአምረክን፡ይእምርክን፡ይእምርክን።
አመረኒ፤የአምረኒ፡ይእምረኒ፡ይእምረኒ።
አመረነ፤የአምረነ፡ይእምረነ፡ይእምረነ።

(አንተ)፡

አመርከ፤ተአምሮ፡ትእምሮ፡እምሮ።
አመርከሙ፤ተአምሮሙ፡ትእምሮሙ፡እምሮሙ።
አመርከ፤ተአምራ፡ትእምራ፡እምራ።
አመርከን፤ተአምሮን፡ትእምሮን፡እምሮን።
አመርከኒ፤ተአምረኒ፡ትእምረኒ፡እምረኒ።
አመርከነ፤ተአምረነ፡ትእምረነ፡እምረነ።

(ውእቶሙ+አው፡እሙንቱ)፡

፻፶፱፤አመርዎ፤የአምርዎ፡ይእምርዎ፡ይእምርዎ።
አመሩከ፤የአምሩከ፡ይእምሩከ፡ይእምሩከ።
አመርዎሙ፤የአምርዎሙ፡ይእምርዎሙ፡ይእምርዎሙ።
አመሩከሙ፤የአምሩከሙ፡ይእምሩከሙ፡ይእምሩከሙ።
አመርዋ፤የአምርዋ፡ይእምርዋ፡ይእምርዋ።
አመሩኪ፤የአምሩኪ፡ይእምሩኪ፡ይእምሩኪ።

አመርዎን ፤ የአምርዎን ፡ ይእምርዎን ፡ ይእምርዎን ።
አመሩክን ፤ የአምሩክን ፡ ይእምሩክን ፡ ይእምሩክን ።
አመሩኒ ፤ የአምሩኒ ፡ ይእምሩኒ ፡ ይእምሩኒ ።
አመሩነ ፤ የአምሩነ ፡ ይእምሩነ ፡ ይእምሩነ ።

(አንትሙ) ፡

አመርክምዎ ፤ ተአምርዎ ፡ ትእምርዎ ፡ እምርዎ ።
አመርክምዎሙ ፤ ተአምርዎሙ ፡ ትእምርዎሙ ፡ እምርዎሙ ።
አመርክምዋ ፤ ተአምርዋ ፡ ትእምርዋ ፡ እምርዋ ።
አመርክምዎን ፤ ተአምርዎን ፡ ትእምርዎን ፡ እምርዎን ።
አመርክሙኒ ፤ ተአምሩኒ ፡ ትእምሩኒ ፡ እምሩኒ ።
አመርክሙነ ፤ ተአምሩነ ፡ ትእምሩነ ፡ እምሩነ ።

(ይእቲ) ፡

፻፰ ፤ አመረቶ ፤ ተአምሮ ፡ ትእምሮ ፡ ትእምሮ ።
አመረተከ ፤ ተአምረከ ፡ ትእምርከ ፡ ትእምርከ ።
አመረቶሙ ፤ ተአምሮሙ ፡ ትእምሮሙ ፡ ትእምሮሙ ።
አመረተክሙ ፤ ተአምረክሙ ፡ ትእምርክሙ ፡ ትእምርክሙ ።
አመረታ ፤ ተአምራ ፡ ትእምራ ፡ ትእምራ ።
አመረተኪ ፤ ተአምረኪ ፡ ትእምርኪ ፡ ትእምርኪ ።
አመረቶን ፤ ተአምሮን ፡ ትእምሮን ፡ ትእምሮን ።
አመረተክን ፤ ተአምረክን ፡ ትእምርክን ፡ ትእምርክን ።
አመረተኒ ፤ ተአምረኒ ፡ ትእምረኒ ፡ ትእምረኒ ።
አመረተነ ፤ ተአምረነ ፡ ትእምረነ ፡ ትእምረነ ።

(አንቲ) ፡

አመርኪዮ ፤ ተአምሪዮ ፡ ትእምሪዮ ፡ እምሪዮ ።
አመርኪዮሙ ፤ ተአምሪዮሙ ፡ ትእምሪዮሙ ፡ እምሪዮሙ ።
አመርኪያ ፤ ተአምሪያ ፡ ትእምሪያ ፡ እምሪያ ።
አመርኪዮን ፤ ተአምሪዮን ፡ ትእምሪዮን ፡ እምሪዮን ።
አመርክኒ ፤ ተአምርኒ ፡ ትእምርኒ ፡ እምርኒ ።
አመርክነ ፤ ተአምርነ ፡ ትእምርነ ፡ እምርነ ።

(ውእቶን ፥ አው ፡ እማንቱ) ፡

፻፰፩ ፤ አመራሁ ፤ የአምራሁ ፡ ይእምራሁ ፡ ይእምራሁ ።
አመራከ ፤ የአምራከ ፡ ይእምራከ ፡ ይእምራከ ።
አመራሆሙ ፤ የአምራሆሙ ፡ ይእምራሆሙ ፡ ይእምራሆሙ ።

አመራክሙ ፤ የአምራክሙ ፡ ይእምራክሙ ፡ ይእምራክሙ ።
አመራሃ ፤ የአምራሃ ፡ ይእምራሃ ፡ ይእምራሃ ።
አመራኪ ፤ የአምራኪ ፡ ይእምራኪ ፡ ይእምራኪ ።
አመራሆን ፤ የአምራሆን ፡ ይእምራሆን ፡ ይእምራሆን ።
አመራክን ፤ የአምራክን ፡ ይእምራክን ፡ ይእምራክን ።
አመራኒ ፤ የአምራኒ ፡ ይእምራኒ ፡ ይእምራኒ ።
አመራነ ፤ የአምራነ ፡ ይእምራነ ፡ ይእምራነ ።

(አንትን) ፡

አመርክናሁ ፤ ተአምራሁ ፡ ትእምራሁ ፡ እምራሁ ።
አመርክናሆሙ ፤ ተአምራሆሙ ፡ ትእምራሆሙ ፡ እምራሆሙ ።
አመርክናሃ ፤ ተአምራሃ ፡ ትእምራሃ ፡ እምራሃ ።
አመርክናሆን ፤ ተአምራሆን ፡ ትእምራሆን ፡ እምራሆን ።
አመርክናኒ ፤ ተአምራኒ ፡ ትእምራኒ ፡ እምራኒ ።
አመርክናነ ፤ ተአምራነ ፡ ትእምራነ ፡ እምራነ ።

(አነ) ፡

፻፹፱ ፤ አመርክዎ ፤ አአምሮ ፡ እእምሮ ፡ እእምሮ ።
አመርኩከ ፤ አአምረከ ፡ እእምርከ ፡ እእምርከ ።
አመርክዎሙ ፤ አአምሮሙ ፡ እእምሮሙ ፡ እእምሮሙ ።
አመርኩክሙ ፤ አአምረክሙ ፡ እእምርክሙ ፡ እእምርክሙ ።
አመርክዋ ፤ አአምራ ፡ እእምራ ፡ እእምራ ።
አመርኩኪ ፤ አአምረኪ ፡ እእምርኪ ፡ እእምርኪ ።
አመርክዎን ፤ አአምሮን ፡ እእምሮን ፡ እእምሮን ።
አመርኩክን ፤ አአምረክን ፡ እእምርክን ፡ እእምርክን ።

(ንሕነ) ፡

አመርናሁ ፤ ነአምሮ ፡ ንእምሮ ፡ ንእምሮ ።
አመርናከ ፤ ነአምረከ ፡ ንእምርከ ፡ ንእምርከ ።
አመርናሆሙ ፤ ነአምሮሙ ፡ ንእምሮሙ ፡ ንእምሮሙ ።
አመርናክሙ ፤ ነአምረክሙ ፡ ንእምርክሙ ፡ ንእምርክሙ ።
አመርናሃ ፤ ነአምራ ፡ ንእምራ ፡ ንእምራ ።
አመርናኪ ፤ ነአምረኪ ፡ ንእምርኪ ፡ ንእምርኪ ።
አመርናሆን ፤ ነአምሮን ፡ ንእምሮን ፡ ንእምሮን ።
አመርናክን ፤ ነአምረክን ፡ ንእምርክን ፡ ንእምርክን ።

የበዝ ፡ አንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ እስከ ፡ ፲ ፡፡

(ውእቱ) ፡

፻፺፫ ፤ አሚሮሁ ፡ ዐውቆት ፡ ለት ፡ በት ፡፡
አሚሮከ ፡ አሚሮሆሙ ፡ ክሙ ፡፡ አሚሮሃ ፡ ኪ ፡ ሆን ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ፡፡
(አንተ) ፡ አሚረከሁ ፡ ሆሙ ፤ አሚረከሃ ፡ ሆን ፡ ክኒ ፡ ክነ ፡፡
(እሙንቱ) ፡ አሚሮሙሁ ፡ ከ ፡ አሚሮሙሆሙ ፡ ክሙ ፡፡
አሚሮሙሃ ፡ ኪ ፡ አሚሮሙሆን ፡ ክን ፡ ሙኒ ፡ ነ ፡፡
(አንትሙ) ፡ አሚረክሙሁ ፡ ሆሙ ፤ አሚረክሙሃ ፡ ሆን ፡ ኒ ፡ ነ ፡፡
(ይእቲ) አሚራሁ ፡ ከ ፡ አሚራሆሙ ፡ ክሙ ፡ አሚራሃ ፡ ኪ ፡
አሚራሆን ፡ ክን ፡ አሚራኒ ፡ አሚራነ ፡ ዐውቃን ፡፡
(አንቲ) ፡ አሚረኪሁ ፡ ሆሙ ፡ አሚረኪሃ ፡ ሆን ፡ ክኒ ፡ ነ ፡፡
(እማንቱ) ፡ አሚሮንሁ ፡ ከ ፡ ሆሙ ፡ ክሙ ፡ አሚሮንሃ ፡ ኪ ፡
አሚሮንሆን ፡ ክን ፡ አሚሮንኒ ፡ ንነ ፡ ዐውቀውን ፡፡
(አንትን) ፡ አሚረክንሁ ፡ ሆሙ ፡ አሚረክንሃ ፡ ሆን ፡ ናኒ ፡ ናነ ፡፡
(አነ) ፡ አሚርየሁ ፡ ከ ፡ ሆሙ ፡ ክሙ ፤ አሚርየሃ ፡ ኪ ፡ ሆን ፡ ክን ፡፡
(ንሕነ) ፡ አሚረነሁ ፡ ከ ፡ ሆሙ ፡ ክሙ ፤ አሚረነሃ ፡ ኪ ፡ ሆን ፡ ክን ፡፡

፪ኛ ፡ ዐምድ ፤ አስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡፡

፻፺፬ ፤ አእመረ ፤ አሳወቀ ፡፡
ያአምር ፡ ያሳውቅ ፡
ያእምር ፡ ያሳውቅ ፡ ዘንድ ፡ ያሳውቅ ፡ እያልኽ ፡ እስከ ሥር ፡ አርባ ፡፡
ዝርዝሩንም ፡ አእመሮ ፤ አሳወቀው ፤ ለት ፤ በት ፡፡
ያአምሮ ፡ ያሳውቀው ፡ ያሳውቅለት ፡ በት ፡ እያልኽ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡
አዝምት ፡፡ ከጥንት ፡ ልማዱ ፡ የተለወጠበት ፡ ፪ ፡ ነገር ፡ ነው ፡ ሥርወ ፡ ትንቢትና ፡ አፈ
ታት ፤ ሥረወ ፡ ትንቢት ፡ ግእዝ ፡ የነበረውን ፡ የተአነ ፡ በራብዕ ፡ ያቃአና ፡ ማለት ፤ አፈ
ታት ፡ አድራጊ ፡ የነበረውን ፡ ዐወቀን ፡ ትቶ ፡ ባስደራጊ ፡ አሳወቀ ፡ ማለት ፡፡ ዐወቀ ፡ አሳ
ወቀ ፡ ብለውም ፡ በ፪ ፡ ጾታ ፡ ለሚፈቱት ፡ እወና ፡ አልቦ ፡ ይኽንባቸዋል ፡፡

፫ኛ ፡ ዐምድ ፤ ተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡፡

፻፺፭ ፤ ተአምረ ፤ ታወቀ ፡፡
ይትአመር ፡ ይታወቅ ፡
ይትአምር ፡ እያልኽ ፡ እስከ፲ ፡፡
ዝርዝሩንም ፡ ተአምሮ ፤ ታወቀው ፤ ለት ፤ በት ፡፡
ይትአመሮ ፡ ይታወቀው ፡
ይትአመሮ ፡ እያልኽ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ አርባ ፡፡

፬ኛ ፡ ዐምድ ፤ ተደራራጊ ፡ አንቀጽ ።

፻፷፮ ፤ ተኣመረ ፤ ተዋወቀ ።
ይትኣመር ፡ ይተዋወቅ ፡
ይትኣመር ፡ እያልኽ ፡ እስከ ሥር ።

ዝርዝሩንም ፡ ተኣመሮ ፡ ይትኣመሮ ፡ ይትኣመሮ ፡ እያልኽ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ አርባ ። ሥርወ ፡ ትንቢቱ ፡ እንዳለፈው ፡ ሳድስ ፡ መኾኑን ፥ ሥርወ ፡ ቀለሙ ፡ ግን ፡ ተለይቶ ፡ ራብዕ ፡ መኾኑን ፡ አስተውል ፤ የሚመጣውም ፡ እንዲሁ ፡ ነው ።

፭ኛ ፡ ዐምድ ፤ አደራራጊ ፡ አንቀጽ ።

፻፷፯ ፤ አስተኣመረ ፥ አስተዋወቀ ፤ ያስተኣምር ፡ ያስተኣምር ፡ እያልኽ ፥ መሠሪውንም ፡ አስተኣመሮ ፡ ያስተኣምሮ ፡ እያልኽ ፡ አርባ ። ካ፭ቱ ፡ አዕማድ ፡ የሚገኙ ፡ ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ በየዋህ ፡ ርባታ ፡ ፻፶ ። በመሠሪ ፡ ርባታ ፡ ሺሕ ፡ ከ፪፻ ፡ ናቸው ። አርእስቶቻቸው ፥ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሎቻቸው ፤ ሳቢ ፡ ዘሮቻቸው ፡ ሳይቀሩ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ተብለው ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ ተነግረዋል ፡ (፲፩ኛ ፡ ዕርከን) ። በምልአት ፡ የሚነገር ፡ ግስ ፡ ልኩና ፡ መልኩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፫ኛ ፡ ረድፍ ።

ጽንዕ ፡ አንቀጽ ።

፻፷፰ ፤ የጽንዕ ፡ አንቀጾች ፡ ከነና ፡ ሀሎ ፡ ውእቱና ፡ በ ፡ ሎ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ከናዋጃቸው ፡ ከናገባባቸው ፡ በ፰ኛ ፡ ዕርከን ፤ የመደበኛውም ፡ የሀሎ ፡ ርባታ ፡ በ፱ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተነግሯል ። ጽንዕ ፡ የሚባል ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ የኾነውን ፡ እንዳልኾነና ፡ እንደማይኾን ፤ ያልኾነውን ፡ እንደ ፡ ኾነና ፡ እንደሚኾን ፡ አድርጎ ፡ የሚያሳይ ፡ የጸጸት ፡ የምኞት ፡ የፍርድና ፡ የትች ፡ አነጋገር ፡ ነው ። ይህም ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ከእም ፡ ጋራ ፡ ገብቶ ፡ ተነግሯል ። ጽንዕም ፡ ያሰኘው ፡ አንቀጹ ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፡ የነገሩን ፡ ጥናትና ፡ ብርታት ፡ ማሳየት ፡ ነው ። አንቀጹና ፡ ርባታው ፡ ፍችውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

የዋህ ፡ ጽንዕ ።

አሚሮ ፡ ሀለወ ፤ ዐውቋል ፤ ዐውቆ ፡ ነበር ።
የአምር ፡ ሀሎ ፤ ያውቃል ፤ ያውቅ ፡ ነበር ።
አሚሮ ፡ የሀሉ ፡ ዐውቆ ፡ ይኖር ፡ ዘንድ ፡ እንዲኖር ፡ ሊኖር ፡
አሚሮ ፡ የሀሉ ፤ ዐውቆ ፡ ይኑር ። ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ።
አሚረከ ፡ ሀሎከ ፤ ተአምር ፡ ሀሎከ ፤ አሚረከ ፡ ተሀሉ ፡ አሚረከ ፡ ሀሉ ።
አሚሮሙ ፡ ሀለዉ ፤ የአምሩ ፡ ሀለዉ ፤ አሚሮሙ ፡ የሀልዉ ።
አሚረክሙ ፡ ሀሎክሙ ፤ ተአምሩ ፡ ሀሎክሙ ።

አሚረክሙ ፡ ተሀልዉ ፡ አሚረክሙ ፡ ሀልዉ ።
አሚራ ፡ ሀለወት ፤ ተአምር ፡ ሀለወት ፤ አሚራ ፡ ተሀሉ ።
አሚረኪ ፡ ሀሎኪ ፤ ተአምሪ ፡ ሀሎኪ ፤ አሚረኪ ፡ ተሀልዊ ፡ ሀልዊ ።
አሚሮን ፡ ሀለዋ ፤ የአምራ ፡ ሀለዋ ፤ አሚሮን ፡ የሀልዋ ።
አሚረክን ፡ ሀሎክን ፤ ተአምራ ፡ ሀሎክን ፤
አሚረክን ፡ ተሀልዋ ፡ አሚረክን ፡ ሀልዋ ።
አሚርየ ፡ ሀሎኩ ፤ አአምር ፡ ሀሎኩ ፤
አሚርየ ፡ አሀሉ ፡ አሚርየ ፡ አሀሉ ።
አሚረነ ፡ ሀሎነ ፤ ነአምር ፡ ሀሎነ ፤ አሚረነ ፡ ነሀሉ ።

መሠሪ ፡ ጽንዐ ።

፻፷፱ ፤ አሚሮሁ ፡ ሀለወ ፤　　ዐውቆታል ፤ ዐውቆለታል ፤ ዐውቆበታል ፤ ዐውቆት ፡ ዐውቆለት ፡ ዐውቆበት ፡ ነበር ።

የአምሮ ፡ ሀሎ ፤　　ያውቀዋል ፤ ያውቅለታል ፤ ያውቅበታል ፤ ያውቀው ፡ ያውቅለት ፡ ያውቅበት ፡ ነበር ።

አሚሮሁ ፡ የሀሉ ፡　　ዐውቆት ፡ ዐውቆለት ፡ ዐውቆበት ፡ ይኖር ፡ ዘንድ ፡ እንዲያውቀው ፡ ሊያውቀው ፡ ሊያውቅለት ፡ በት ፡

አሚሮሁ ፡ የሀሉ ፤　　ዐውቆት ፡ ዐውቆለት ፡ በት ፡ ይኑር ።

አሚሮከ ፡ ሀለወ ፤ የአምረከ ፡ ሀሎ ፤ አሚሮከ ፡ የሀሉ ።

አሚሮሆሙ ፡ ሀሎ ፤ የአምሮሙ ፡ ሀሎ ፤ አሚሮሆሙ ፡ የሀሉ ።

አሚሮክሙ ፡ ሀለወ ፤　ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ እያልኽ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ አርባ ። በቀሩትም ፡ ባራቱ ፡ አዕማድ ፡ በያንዳንዱ ፡ ኹሉ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ እንዲሁ ፡ ይዘምታል ። ውእቱም ፡ ጽንዐ ፡ እየኾነ ፡ ሀሎ ፡ በገባበት ፡ ሲገባ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ብቻ ፡ ይነገራል ፤ አንቀጽነቱ ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንደ ፡ ሀሎ ፡ ዘንድና ፡ ትእዛዝ ፡ የለውም ። ይህም ፡ ዐዊቆ ፡ ውእቱ ፡ የዐውቀ ፡ ውእቱ ። ዐዊቀከ ፡ አንተ ፡ ተዐውቀ ፡ አንተ ፡ እያሰኘ ፡ ዐውቀኻል ፡ ዐውቀኽ ፡ ነበር ፡ ታውቃለኽ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፩ኛ ፡ ረድፍ ።

አሉታ ፡ አንቀጽ ።

፻፸ ፤ ኢአመረ ፤　　አላወቀም ።
ኢየአምር ፤　　አያውቅም ።
ኢይእምር ፡　　እንዳያውቅ ፡ ላያውቅ ፡ ሳያውቅ ፡
ኢይእምር ፤　　አይወቅ ። ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ።　በጽድቅ ፡ አንቀጽ ፡ አ ፡ የነበረውን ፡ የአነን ፡ ሥርወ ፡ ትንቢት ፡ ብቻ ፡ ኢ ፡ ስትወድቅበት ፡ የ ፡ ይወርሰዋል ። ይህም ፡ ኢአመርኩ ፡ ብሎ ፡ ኢየአምር ፡ ኢይእምር ፡ ኢይእምር ፡ እያለ ፡

እንደ፡ሩቁ፡ወንድ፡መኼዱን፡ያሳያል ። ዳግመኛም፡የ፪ኛና፡ያ፫ኛ፡ዐምድ፡ልማዳቸው፡አ፡በኢ፡ምክንያት፡ያ፡ይኸናል ። ይህም፡ኢያእመረ፡ኢያአምር፡ኢያእምር፥ኢያእምር ። ኢያስተአመረ፡ኢያስተአምር፡ኢያስተአምር፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል ። ቦዝ፡አንቀጹንም፤ኢአሚሮ፡ኢአሚረከ፡ብሎ፥ሳያውቅ፡ሳታውቅ፡ያሰኛል ። የቀረውን፡ዐዋጅ፡ተመልሰኽ፡በርባ፡ቅምርና፡በጸዋትወ፡ርባ፡ተመልከት ።

፪፻፩፤ የአኃዝም፡ጥሬ፡ካንድ፡እስከሥር፡ያለው፡ኹሉም፡እያንዳንዱ፡ባ፲፡ባ፲፡መደብ፡ሲረባ፡ወይም፡ሲዘረዘር፥ርባታውና፡ዝርዝሩ፡ባጭር፡ቃል፡ይህ፡ነው ።

ጅምላ፡ቍጥር ።

አሐድ፡አሐዱ፡አሐዳ፡አሐዶሙ፡አሐዶን፤አሐድከ፡አሐድኪ፡አሐድክሙ፡ክን፡የ፡ነ ። ክልኤ፤ክልኤሁ፡ሃ፡ሆሙ፡ሆን፤ክልኤከ፡ኪ፡ክሙ፡ክን፡የ፡ነ ። ክልኤት፤ክልኤቱ፡ታ፡ቶሙ፡ቶን፤ክልኤትከ፡ኪ፡ክሙ፡ክን፡የ፡ነ ። ኹሉን፡እስከ፡ዐሥርት፡እንዲሁ፡አርባ፤ስትፈታም፡አንዱ፥የርሱ፡አንድ፤ኹለቱ፥የርሱ፡ኹለት፡እያልኽ፡እስከ፡ንሕነ፡ፍታ ። ዐይነ፡ምስጢሩም፡ሲገለጥ፥ቍጥሩ፡ገንዘብን፥ዝርዝሩ፡ባለገንዘብን፡ያሳያል ። በተራ፡ቍጥር፡ግን፥መነሻውን፡ራብዕ፡አድርጎ፥ኣሐድ፡ዱ፤ካልእ፡ኡ፤ዓሥር፡ሩ፡እያለ፥አንደኛው፥ኹለተኛው፥ዐሥረኛው፡ያሰኛል ። ከዚህ፡የቀረውን፡በአኃዝ፡ቅጽል፡ተመልከት ።

መዐዛ ፡ ሰዋስው ፡ ዕጣን ፡ ወጼና ፡ ትምህርት ፡ ከርቤ ፥
ለእለ ፡ ያጼንዉ ፡ ምክረ ፤ ወይሰምዑ ፡ ዘይቤ ፤
የግጥም ፡ ስብከት ፥ ወይም ፡ ይባቤ ።

በዶሮ ፡ ሥጋ ፡ አምሳል ፡ ምስጢሩ ፡ እንዲጥም ፡
ዐጽሬ ፡ ረኀሚ ፡ ይባላል ፡ ግጥም ፤
ዐጽሬው ፡ ሰዋስው ፡ ረኀሚው ፡ ግስ ፡
የሦስት ፡ ፊደል ፡ ሥጋ ፡ የርባ ፡ ቅምር ፡ ነፍስ ፤
ለልጆች ፡ እንዲተርፍ ፡ ያዋቆች ፡ መብል ፡
ያቡን ፡ ወጥ ፡ በሚሉት ፡ በተማቲም ፡ ቃል ፡
ሠርቶ ፡ ያቀረበው ፡ የግእዝ ፡ ወጥ ፡ ቤት ፡
ላስነባቢው ፡ ምሳ ፡ ላንባቢው ፡ እራት ።

ለወጣቶች ፡ ኹሉ ፡ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡
ሰዋስው ፡ እንጂ ፡ ነው ፡ መንገደ ፡ ሰማይ ፡
ያዕቆብና ፡ ዕዝራ ፡ የግዜር ፡ ጉበኞች ፡
ቀድሞ ፡ የሰለሉት ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ።

የሰዋስው ፡ ትምርት ፡ ሥጋውና ፡ ዐጥንቱ ፡
ባጽሬው ፡ ተከቷል ፡ ረኀሚነቱ ።
ላንቀጹ ፡ ፍልሰታ ፡ ለርባታው ፡ ሐዳጼ ፡
የተለቀመውን ፡ ጥሩ ፡ ፊደል ፡ ስንጼ ፡
አስተውል ፡ ተመልከት ፡ ጸሓፊና ፡ አንባቢ ፡
ያማርኛ ፡ ገበዝ ፡ የግእዝ ፡ ዐቃቢ ።

የግእዝን ፡ ትምርት ፡ አባይን ፡ በጽልፉ ፡
ቀድቶ ፡ የሚጨርስ ፡ ማነው ፡ ባለተስፉ ፤
ቀድቶም ፡ ባይጨርሰው ፡ ከርሱ ፡ ለሚጠጣ ፡
ለሚሻገረውም ፡ እየተቀናጣ ፡
ካዋቆች ፡ ራስ ፡ ቅል ፡ የተከፈለው ፡
ፋጋውና ፡ ሚጼው ፡ እንሆ ፡ ይኸው ።
ዐዘውም ፡ ስንፍና ፡ ተማሪ ፡ እንዳይነጥቅ ፡
ዋነተኛው ፡ መምህር ፡ ተግቶ ፡ ይጠብቅ ።
በቀለም ፡ ገበያም ፡ ጣፊው ፡ ብር ፡ ሲቀርጥ ፡
ፊደሉ ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ።

ነቢያት ፡ የዘሩት ፡ የፊደላት ፡ ገብስ ፡
ስሙ ፡ ልጅ ፡ አልቅሶ ፡ ቶሎ ፡ የሚደርስ ፤

ገብሱም ፡ ደረቅ ፡ ትንቢት ፡ ገበሬው ፡ ዘመን ፡
ዐጭዶና ፡ ከምሮ ፡ ያሳየን ፡ አኹን ።

ነዶውም ፡ ክምሩም ፡ የጎግ ፡ ማጎግ ፡ ሥጋ ፡
ለአዕዋፍ ፡ መርዔት ፡ ለአራዊት ፡ መንጋ ፡
እግዜር ፡ የወሰነው ፡ በሕዝቅኤል ፡ አፍ ፡
ሰባት ፡ ዓመት ፡ ብሎ ፡ መንፈቅ ፡ ሳያተርፍ ።

ይህም ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ ዘመነ ፡ ማእረር ፡
ከበጉ ፡ ዐይንና ፡ ቀንድ ፡ የሚተባበር ፤
የግእዝም ፡ ፊደል ፡ በሰባትነቱ ፡
ከትንቢት ፡ ከራእይ ፡ ወየው ፡ መስማማቱ ።

ጊዜ ፡ በስረገጠው ፡ በትምርት ፡ ዐውድማ ፡
ተንጣሎ ፡ ነበረ ፡ የግእዝ ፡ ምርትማ ፤
ፈልገን ፡ ስላጣን ፡ ዐፋሽ ፡ አጕንባሽ ፡
ድካማችን ፡ ኹሉ ፡ እንዳይቀር ፡ ብላሽ ፡
ከምርቱ ፡ ቈንጥረን ፡ ይህን ፡ ሰዋስው ፡
ስሙን ፡ ለኋላ ፡ ልጅ ፡ ዘር ፡ ይኹን ፡ አልነው ።

የዛሬማ ፡ ልጆች ፡ ብስሉን ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋ ፡
ባለመማራቸው ፡ አስመሰሉት ፡ ጨርቋ ፤
ጠጅ ፡ ነውም ፡ ብለን ፡ ብንሰጣቸው ፡ ቅሉ ፡
እንደ ፡ ጌታ ፡ ቀምሰው ፡ መጠጣት ፡ እንቢ ፡ አሉ ።
አጥብቆ ፡ ጠያቂም ፡ ሲመረምራቸው ፡
ስለ ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ ምላሻቸው ፤

ምንም ፡ ቢንደረከክ ፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ፍሕም ፡
እንደ ፡ ያፌት ፡ ከኛክ ፡ ሆድ ፡ አያሞቅም ፤
ስለ ፡ ሥጋ ፡ ጥበብ ፡ ስለ ፡ ደመወዝ ፡
ከኛኩ ፡ ይሻላል ፡ ከጠጁ ፡ ግእዝ ።

አብዝቶም ፡ ሲጠጡት ፡ በሽልም ፡ ፊደል ፡
ሆድ ፡ ስላላሞቀ ፡ ጠላ ፡ ነው ፡ ብንል ፡
አያስነቅፈንም ፡ በዛሬው ፡ ክረምት ፤
መስከረም ፡ ሲጠባ ፡ እንጃ ፡ ምናልባት ።

የመለኪያውም ፡ ስም ፡ አፈ ፡ ድስቱ ፡ ግብጥ ፡
ማብረጃ ፡ ይባላል ፡ ሙቀት ፡ እንዳይሰጥ ፤
ከማኽልም ፡ ገብቶ ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ ቢቆም ፡
ዐላፊ ፡ አሳላፊ ፡ መኾን ፡ አልቻለም ።

ዐላፊም ፡ ከሌለው ፡ ለቋንቋ ፡ ትምርት ፡
ራስ ፡ የነበረው ፡ ይኾናል ፡ ዥራት ።

ብርሃኑ ፡ ጠፍ ፡ ኹኖ ፡ የግብጥ ፡ ጨረቃ ፡
ስንኳን ፡ ለኛ ፡ ይተርፍ ፡ ለራሱም ፡ አልበቃ ፤
እስላሞች ፡ ሳይቀሩ ፡ የሚሰዮን ፡ ዦግና ፡
ሕዝቡን ፡ እንደ ፡ ምርከ ፡ ተከፍሎታልና ።

የውጭ ፡ አገር ፡ ጳጳስ ፡ ርባታው ፡ ሕጹጽ ፥
የገንዘብ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ወይም ፡ በዝ ፡ አንቀጽ ፤
ዘርፉና ፡ ቅጽሉም ፡ ባዕድ ፡ አታላይ ፡ ስም ፡
የማይስማማ ፡ ከግእዝ ፡ ቀለም ።

ስለ ፡ ቋንቋ ፡ ትምርት ፡ መንገድና ፡ አካኼድ ፤ ስለ ፡ ተማሮችም ፡ አረማመድ ።

ዐጭሬ ፡ ግጥም ፡ ቁመተ ፡ ዶሮ ፡ — የሚንጠራራ ፡ ወደ ፡ ሰው ፡ ዦሮ ፡
ቸብቸቦው ፡ ዜማም ፡ ሳይቈረጥ ፡ — በየመሥመሩ ፡ የሚያስረግጥ ፤
ባልተኛ ፡ አዝማሪም ፡ መስሎ ፡ ሲያሥቅ ፡ እንዳቤሴሎም ፡ ልብ ፡ የሚሰርቅ ።

ክቡደ ፡ መዝራዕት ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ አባት ፡ ኹኗቸው ፡ እንደነሙሴ ፡
ከተረገዙት ፡ በመንግሥት ፡ ሆድ ፡ — ከታዘሉትም ፡ በባንዲራ ፡ ለምድ ፡
ሞግዚታቸውም ፡ ዐዲሳበበ ፡ — ካቀፈቻቸው ፡ በክንዷ ፡ ስባ ፡
አንድ ፡ እንኳ ፡ ሳይቀር ፡ ኹሉን ፡ ሰብስቤ ፡ ዐጥናቸዋለሁ ፡ የምክር ፡ ክርቤ ።

ባንድነት ፡ ደንጊያ ፡ በኅብረት ፡ ዕፅ ፡ መቅደስ ፡ ልባቸው ፡ እንዲታነጽ ፤
ኋላም ፡ እንዳይፈርስ ፡ በጠላት ፡ በንብ ፡ ሃይማኖታቸው ፡ የወንጌል ፡ ግንብ ።
እንደ ፡ ፫ ፡ አካል ፡ የተካከሉ ፡ — ስለ ፡ ኅብረትም ፡ አንድ ፡ የሚባሉ ፡
፫ቱን ፡ ጉባኤ ፡ ምሰሶ ፡ አቁሞ ፡ — እግዜር ፡ የሠራው ፡ ከኛ ፡ አስቀድሞ ።

የምክሩም ፡ ክርቤ ፡ ኹለት ፡ ቈቀር ፡ በመቀነት ፡ ልብ ፡ የሚቋጠር ፥
ቍጥሩም ፡ ተገልጦ ፡ ሲታይ ፡ ሲፈታ ፡ ሽታው ፡ የሚነድፍ ፡ ልብ ፡ የሚመታ ፤
ገንዘብነቱም ፡ የቤተ ፡ ክሲያን ፡ — የሚቀበለው ፡ ገበዝ ፡ ሕፃን ፤
ስጭውም ፡ ለጋስ ፡ አቶ ፡ መንግሥቱ ፥ ርሱ ፡ ነውና ፡ በለስለቱ ።

፩ኛ ፡ ቈቀር ፡ ዕጣነ ፡ ሞገር ፥ ልጅ ፡ ዐዋቂውን ፡ ከግእዝ ፡
እንደ ፡ ድጕስና ፡ እንደ ፡ ጥራዝ ፡ የሚያጣብቅና ፡ የሚያያይዝ ።
ዘገሰሰ ፡ ፒሳ ፡ ይትአኀዝ ፡ ቦቱ ፡ (ሢራ ፲፫ ፡ ፩) ።

ስሕ ፡ ጣይቱ ፡ የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ — ዐማርኛዋም ፡ ኮከብ ፡ ጨረቃ ፤
ፊደሏ ፡ ብርሃን ፡ ዘእምብርሃን ፡ — ሰባት ፡ ቍልጭልጭ ፡ የግዜር ፡ በግ ፡ ዐይን ።
ግእዝ ፡ ግእዙ ፡ ወርቅ ፡ ቀለም ፡ — ባለ፯ ፡ ዐጽቅ ፡ ጕንደ ፡ ተቋም ፤
ስድስቱም ፡ ዐጽቆች ፡ ግራና ፡ ቀኙ ፡ — ከሱራፌል ፡ ክንፍ ፡ የተሰናኙ ።

ከኪሩቤልም፡ካራቱ፡ኹሉ፡ — በራብዕ፡ትውልድ፡ይዛመዳሉ÷
በሣልሱማ፡ኀይለ፡ሥላሴ፡ — ኹሉን፡ያገባል፡ወደ፡ቅዳሴ፤
ከ፼፡ቍጥር፡አንዱ፡ቢጐድል፡ — ቅዳሴው፡እሳት፡ይዳፈናል ።

የመላእክትም፡ጥንተ፡ልሳን፡ — ያጠራጥራል፡ርሷ፡እንዳትኾን፤
የፊደሏ፡ምንጭ፡ዐይነ፡ውሃው፡ — ከላይ፡ነውና፡የፈለቀው ።

ከሣር፡ከቅጠል፡በዝቶ፡ጊዜዋ፡ — አሮጊት፡ስትኾን፡በተፈጥሮዋ፡
እንደ፡ሔኖክ፡ንስር፡ሕዋሳቶች፡ — በተሐድሶ፡ስለ፡ኖረች፡
ዐይንና፡ጥርሷ፡ብሉይ፡ሐዲስ፡ — ነጭና፡ጥቍር፡የሚያጣቅስ ።

ዠርባዋም፡ንባብ፡እንደ፡ሰሎሜ፡ — ጌታን፡ያዘለው፡በሰው፡ትርጓሜ፤
ጡቷም፡ደረቷም፡ባለሳንቃው፡ — እንደ፡ማርያም፡የታቀፈው፡
ለመምህራንም፡ላረገዙት፡ — መወልዲት፡ናት፡መወልዲት ።

ጌታም፡ለሄኖስ፡ሲድራት፡በርኮ፡ ስላረገዘች፡የርሱን፡አምልኮ፡
ከአልፍ፡እስከ፡ታው፡መልኳ፡ፊደል፡ የሥነ፡ፍጥረት፡ጠቅላይ፡መድበል፤
የመልኳም፡ድርሰት፡በማሕልይ፡ — ተጥፎለታል፡ደግሞ፡ለሚያይ ።
እንደ፡ወጌሻ፡ገላ፡እንደሚያሽ፡ — እንደ፡ሐኪምም፡እንደ፡ፈታሽ፡
ኹለንተናዋን፡ቀምለን፡አይተን፡ — ስላጣንበት፡ነውር፡እንከን፡
መስለናታል፡በጥሩ፡ዐይናማ፡ — ከወጣቶች፡ልብ፡እንድትስማማ፤
ዐይናማነቷም፡ከገጸ፡ንስር፡ — የወረደ፡ነው፡በፊደል፡ዘር ።

ዐይኗን፡ስትገልጠው፡ከጥርሷ፡ጋራ፡ አስተያየቷ፡በቀኝ፡በግራ÷
ስትናገርም፡በፊት፡በኋላ፡ — ከኈ፡ይፈሳል፡የማር፡ወለላ፤
ልሳኗም፡ጥዑም፡የወይን፡እሸት፡ — እየተሻሙ፡የሚበሉት ።

ከአዳም፡ከኖኅ፡ካባት፡ከናቷ፡ — ለሴም፡የታጨች፡ስለ፡ውበቷ፡
ከንጉሡም፡ከግዜር፡ከባለቤቱ፡ — ስለ፡ተሰጣት፡እቴጌነቱ፡
ምንም፡ቢያጅቧት፡መኳንንቶች፡ — ዐይኗና፡ልቧ፡ከተማሮች ።

እኔም፡ልጨፍር፡ቃሌን፡ላንሣው፡ ተማሪን፡ኹሉ፡ደስ፡እንዲለው፤
የተጌ፡አሽከሮች፡የንጉሡም፡ጭፍራ፡ ወንድሞቼ፡ሆይ፡ትግሬና፡ዐማራ፡
እንዲህ፡ብታይዋት፡ድኻ፡መስላችኹ፡ ባለጸጋ፡ናት፡ግእዝ፡ቋንቋችኹ ።

የግምጃ፡ቤቷ፡ባሕር፡መዝገብ፡ — ዕብራይስጥና፡ሱርስት፡ዐረብ÷
በዥርወንዶቿም፡ነገደ፡ሴም፡ — የተሠራጨት፡በምድረ፡ካም፤
ታሪኳም፡ቈንዦ፡ስሙ፡ብርሃነ፡ — በምሥራቅ፡ቋንቋ፡የሠለጠነ ።

ማነው፡የሚላት፡ድኻ፡ምስኪን፡ ካላዩት፡በቀር፡ገብተው፡ውስጧን፤
ማእዷም፡ትምርት፡እንዲህ፡መስፋቱ፡ ልትበሉለት፡ነው፡መቼ፡ለከንቱ ።

ባዕዶቹ፡ነጮች፡ሲሻሙባት፡ — ምነው፡እናንተ፡የማትደፍሯት÷
ደፈሩኝ፡ብላም፡እንዳትከሳችኹ፡ — እኔ፡ስለ፡ርሷ፡ልማልላችኹ፤
ከምትገዛቸው፡ባስበ፡ተፈሪ፡ — እኔ፡ነኝና፡አንዱ፡አቃጣሪ ።

ደፍሮ ፡ አለመቅመስ ፡ እየከጀሉ ፡ — የጐደሎ ፡ ነው ፡ መቼ ፡ የሙሉ ።
ደፋር ፡ ወንድ ፡ እንጂ ፡ ልቧን ፡ የሚያግም ፡ የከንፈር ፡ ወዳጅ ፡ አላጣችም ።

በውበት ፡ በመልክ ፡ ግእዝ ፡ ሙሽራ ፡ ልዩ ፡ ስትኾን ፡ ከጋላ ፡ ዱብራ ፡
በፉ ፡ ሊሸኛት ፡ ከንፈሯን ፡ ለክፎ ፡ — አይገበውም ፡ ለጦቢያው ፡ ለፎ ።

በለፈው ፡ ዘመን ፡ ከቀን ፡ ጨለማ ፡ — ዐይናማነቷ ፡ ስላልተስማማ ፡
የሌበው ፡ አከን ፡ ልሳነ ፡ ወርቅ ፡ — ሰው ፡ እንዳስፈጀች ፡ በመደበቅ ፡
የደፈሯትን ፡ ለንጉሡ ፡ ነግሯ ፡ — ታስቄርጥ ፡ ነበር ፡ ምላስ ፡ በከራ ፤
ያልተቈረጠው ፡ ከገር ፡ ተሰዶ ፡ — እስኪንከራተት ፡ በፍሪቃ ፡ ማዶ ።

እንደ ፡ ሙሴ ፡ ፊት ፡ እንደ ፡ ምዠራብ ፡ እንደ ፡ ቱርክም ፡ ሴት ፡ እንደ ፡ ዐረብ ፡
አብነት ፡ ነሥታ ፡ ከበር ፡ ማሸላ ፡ — ባቡን ፡ በጨጌ ፡ ድርብ ፡ ቀጻላ ፡
ትወድ ፡ ነበር ፡ መሸፋፈን ፡ — ልቧ ፡ ሳይጠላው ፡ መገለጡን ።

እንዳትታይም ፡ በመሸፈኗ ፡ — አልተጠቀመም ፡ ቀዳዳው ፡ ዐይኗ ÷
ከርሷ ፡ የታማው ፡ አንዳንዱ ፡ ዠግና ፡ ታስሮ ፡ ሲገረፍ ፡ ታይ ፡ ነበረና ፤
ዳግመኛ ፡ እንዳያይ ፡ ዐይኗን ፡ መጽሐፍ ፡ እስኪከልሉት ፡ በጃቸው ፡ ሰይፍ ÷
ለከተማውም ፡ ላይነ ፡ ስውሩ ፡ — ብርሃን ፡ እስኪታይ ፡ በመቃብሩ ።
ብርሃንም ፡ ታይቶ ፡ ስላሳፈረ ፡ — ከማሰር ፡ በቀር ፡ መሰየፍ ፡ ቀረ ፤
በፖዝያንም ፡ በባለሰይፉ ፡ — ለምጽ ፡ ኾነበት ፡ ማሰር ፡ መግረፉ ፤
በተራራ ፡ ላይ ፡ የሠሩት ፡ ግፍ ፡ — አይሰወርም ፡ ከታሪክ ፡ አፍ ።

ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ በመሞት ፡ ፈንታ ፡ መግደል ፡ መሰየፍ ፡ የቍርአን ፡ ዛንታ ÷
ረቂቁማ ፡ የወንጌል ፡ ፍርድ ፡ — መታረድ ፡ ነበር ፡ መቼ ፡ ማረድ ፤
ቀኑ ፡ ጨልሞ ፡ በደባበይ ፡ — ያያት ፡ ሰው ፡ የለም ፡ ርሷ ፡ ስታይ ።

ዛሬ ፡ ግን ፡ ዐፍራ ፡ እንደ ፡ ነጮች ፡ የቀድሞ ፡ ግብሯን ፡ ስለ ፡ ተወች ፡
መጋረጃዋም ፡ በታምራት ፡ — ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ ተቀዶላት ፡
ወደ ፡ ነጻነት ፡ ዐይኗን ፡ አሻግራ ፡ — ኹሉን ፡ ታያለች ፡ እንደ ፡ ዲበራ ።

ቅዱስ ፡ መጽሐፍም ፡ በርሷ ፡ ዐማርኛ ፡ ከግዜር ፡ ተልኮ ፡ መጣ ፡ ዳግመኛ ÷
የትምርቷን ፡ ወንዝ ፡ አለወረፉ ፡ — ኹሉ ፡ እንዲቀዳ ፡ እየተስፋፋ ፤
ርሷም ፡ ጣይቱ ፡ መሐንድስ ፡ ኹና ፡ — እየቀየሰች ፡ የሰው ፡ ልቡና ፡
ወጣት ፡ ወጣቱን ፡ ለመቀበል ፡ — አዘጋጅታለች ፡ ቤቷን ፡ ፊደል ።

የግእዝን ፡ ጣዕም ፡ ብትቀምሱትማ ፡ አትቷዙም ፡ ነበር ፡ ሌላ ፡ ውሽማ ፤
ለንግዴሁ ፡ ግን ፡ ውሽማ ፡ አታብዙ ፡ ርሷን ፡ ዐቅፋችኹ ፡ ቀድሞ ፡ ሳትቷዙ ።

ብትጨምሩ ፡ ግን ፡ በርሷ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ዕዳው ፡ ገብስ ፡ ነው ፡ መች ፡ ዐረማሞ ፤
በዚህስ ፡ ነገር ፡ ሐሜት ፡ ሳትፈሩ ፡ — እንደ ፡ ያዕቆብ ፡ ብትጨማምሩ ፡
ስንኳን ፡ ነቢያት ፡ እነዳዊት ፡ — አይነቅፏችኹም ፡ ሐዋርያት ።

አሥረ ፡ ንጉሥ ፡ ጠቢብ ፡

ኋላፍያትን ፡ የሚያዘክር ፡ መጻእያትን ፡ የሚያሳስብ ።

ዓሣ ፡ ጕርጓሪ ፡ ዘንዶ ፡ ሲያወጣ ፡ — የሰው ፡ ፈላጊም ፡ የራሱን ፡ ሲያጣ ፡
ከኹለቱ ፡ ዛፍ ፡ ለወደቀው ፡ — አላገር ፡ ቋንቋ ፡ ማነው ፡ አንሺው ።

የሀገር ፡ ቋንቋም ፡ ያላማ ፡ ቀኝ ፡ — ኹሉን ፡ ሰብስቦ ፡ አንድ ፡ የሚያሰኝ ፥
ጋላና ፡ ዐማራ ፡ እስላም ፡ ሳይል ፡ — የፈረስ ፡ ስሙ ፡ አባ ፡ ጠቅል ፤
አባ ፡ ቀስቅስም ፡ የሚሉት ፡ አሉ ፡ — ስላነቃቸው ፡ ጠርቶ ፡ ፊደሉ ።

እኛም ፡ ተኝተን ፡ ሕልም ፡ እንዳናልም ፡ አባ ፡ ነጋ ፡ ነው ፡ የጊዜው ፡ ስም ፤
የፀሓይ ፡ መቅድም ፡ አጥቢያ ፡ ኮከብ ፡ — የሚታይበት ፡ ላፍሪቃ ፡ ሕዝብ ፥
የጠቢያውም ፡ ልጅ ፡ የሴም ፡ ቡችላ ፡ — የሚከፍትበት ፡ ያይኖቹን ፡ ግላ ፤
አፍሪቃን ፡ ያይ ፡ ዘንድ ፡ ባይኑ ፡ ማሚቶ ፡ እየቀመለ ፡ እንደ ፡ ድሪቶ ።
አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እኮ ፡ የትንቢት ፡ ቃል ፡ ሳይታወቅ ፡ ነው ፡ በጥለቅ ፡ የሚል ።

ቋንቆቻችንም ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ — ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚፋቱት ፥
ላይለያዩ ፡ ተለያይተው ፡ — ያሻማቱናል ፡ ኹለት ፡ መስለው ፤
ከቶ ፡ እኛ ፡ አንችልም ፡ ልንለያቸው ፡ — እግዜር ፡ ነውና ፡ ያጣመራቸው ።
ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ከተለያዩ ፡ — ሕያው ፡ እንዳይኾን ፡ የሰው ፡ ባሕርዩ ፡
ያማርኛም ፡ ቃል ፡ የግእዝ ፡ ሥጋ ፡ — አለግእዝ ፡ ነፍስ ፡ ሬሳ ፡ ባልጋ ፤
ሬሳውን ፡ ቃል ፡ የሚሸከሙ ፡ — በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሲፈታ ፡ ይስሙ ።

ሥረ ፡ ነገሩ ፡ ግእዝ ፡ ሳይጸድቅ ፡ — ፍሬ ፡ አያፈራም ፡ ዐማርኛ ፡ ዐጽቅ ።
ነገር ፡ ከሥሩ ፡ ውሃ ፡ ከጥሩ ፡ — የተባለውን ፡ እስኪ ፡ መርምሩ ፤
እነማናቸው ፡ ዛፉን ፡ ሳያውቁ ፡ — ፍሬውን ፡ በልተው ፡ የሚጨነቁ ፥
ዛፉንም ፡ ዐውቀው ፡ ሳይገላልጡ ፡ — ሾላ ፡ በድፍን ፡ የሚያላምጡ ፤
አለበትና ፡ ብዙ ፡ ቍጫጭ ፡ — ሆድ ፡ የሚያሳምም ፡ የሚያበሳጭ ፤
ቄስ ፡ ኹኜ ፡ ቢኾን ፡ ወይም ፡ ዲያቆን ፡ — አጠራው ፡ ነበር ፡ ስማቸውን ።

ዳቦ ፡ የሚልስ ፡ ካልገመጠው ፡ — መላሱ ፡ ብቻ ፡ ምን ፡ ሊያጠግበው ፤
አፍ ፡ አለዠሮ ፡ ቢያዜም ፡ ቢያነብ ፡ — አይታነጽም ፡ ሸካራው ፡ ልብ ፥
መርጌታ ፡ ኹኖ ፡ አቡን ፡ ሲቃኝ ፡ — እንዲህ ፡ እንዳለ ፡ አምጃር ፡ ዘፉኝ ፤

የጠቢያው ፡ ሰው ፡ እንዲያው ፡ ላይ ፡ ላዩን ፥ ውስጡን ፡ ለምን ፥
ውስጡን ፡ ለቄስ ፡ ለሚናዝዝ ፥ ቄሱም ፡ ግእዝ ፤
ስሙ ፡ ፋና ፡ ወይም ፡ መብራት ፡ የነፍስ ፡ አባት ።

እንዶድ ፡ ሳይዙ ፡ ወይም ፡ ሳሙና ፡ — አጥርቶ ፡ ማጠብ ፡ ዘበት ፡ ነውና ፡
አለሰዋስው ፡ አለጥፈት ፡ — ትምርት ፡ አይጠሬም ፡ ምንም ፡ ቢያጥቡት ፡

የትምርት ፡ ዕንቅርት ፡ አለመጣፍ ፥ — አለመስማትም ፡ ዠሮ ፡ ደግፍ ፤
ዐንገት ፡ ላለው ፡ ሰው ፡ ዙሮ ፡ ለሚያይ ፡ ከበድ ፡ ሸክም ፡ ነው ፡ እንደ ፡ ድንጋይ ።

ያኖሩት ፡ ዕንቅርት ፡ ስሙ ፡ አገልግል ፡ ቢከፍቱ ፡ ተልባ ፡ ፍሬ ፡ ቢስ ፡ ቅል ፤
ያለፈው ፡ ዐልፏል ፡ ለወደ ፡ ፊቱ ፡ — በትምርት ፡ ይራቅ ፡ ግብዝነቱ ፡፡

ካፍሪቃ ፡ ወንዞች ፡ ወርቅና ፡ አልማዝ ፡ እንደሚያስገኘው ፡ እንዳባይ ፡ ወንዝ ፡
ተርፎን ፡ እንዲፈስ ፡ ትምርቱ ፡ ንግድ ፡ — በዚህ ፡ ሰዋስው ፡ ጥርጊያ ፡ መንገድ ፡
ይልቅ ፡ ኑ ፡ እንውጣ ፡ ወደ ፡ ገበያ ÷ — ገበያችንም ፡ ኢትዮጵያ ፡፡

መደብሮቿ ፡ የተዘጉቱ ፡ — ባራቱ ፡ ማእዘን ፡ እንዲከፈቱ ፡
ልጆቿን ፡ በውቀት ፡ እያሳደገ ፡ — መንገዶቿንም ፡ እያስጠረገ ፡
እግዜር ፡ ያቆማት ፡ ከማኸል ፡ በታ ፡ — በውጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ እንዳትፈታ ፡፡

ያፍሪቃ ፡ ደንደስ ፡ ሻኛና ፡ ጫንቃ ፡ — ጦቢያው ፡ እንጂ ፡ ናት ፡ ምሥራቅ ፡ አፍሪቃ ፤
የሰማይ ፡ ምድር ፡ የምድር ፡ ሰማይ ፡ — የተከበበች ፡ በነጭ ፡ አባይ ፡፡

ዐይኗም ፡ ሲመሰል ፡ በገነት ፡ ዐይን ፡ ነጩ ፡ አባይ ፡ መደብ ፡ ጥቍሩ ፡ ብሌን ፤
ባስተያየትም ፡ ሲመረመሩ ፡ — ማየት ፡ አይችልም ፡ ነጩ ፡ አለጥቍሩ ፡፡
ነጩ ፡ ሲፈተሽ ፡ ውስጠ ፡ ጥቍር ፡ — ጥቍሩም ፡ ሲፈተሽ ፡ ውስጠ ፡ ነጭ ፡ ዘር ፤
ሕብረ ፡ ሰማይ ፡ ነው ፡ ጥቍሩ ፡ አባይማ ፡ በቂጥኛም ፡ አፍ ፡ የማይታማ ፡፡

ነጭና ፡ ጥቍር ፡ የዓለም ፡ ዐይን ፡ — ኹሉም ፡ ተገልጦ ፡ የሚከድን ፤
መከደኛውም ፡ ሞት ፡ ወዝ ፡ ከንባይ ፡ ነው ÷ ያዳም ፡ ሌባ ፡ ጣት ፡ የሰሩችው ፡፡

ዓዲ ፡ ቃለ ፡ ዐዋዲ ፡

መስቌረ ፡ ጥይዕት ፡ እዝን ፡ ወመክሥተ ፡ ክድንት ፡ ዐይን ፡፡

የማናውቀውን ፡ ፊደል ፡ ሩዝ ፡ — ከሚስዮን ፡ ቤት ፡ ስንጋበዝ ፡
በትምርት ፡ ወጭት ፡ በጥፈት ፡ ዳካ ፡ — በምላስ ፡ በብርዕ ፡ በቀለም ፡ መንካ ፡
የውጭ ፡ ቋንቋ ፡ ብንፈተፍት ፡ — ከምሳ ፡ በቀር ፡ የለም ፡ እራት ፤
ያጠግባል ፡ እንጂ ፡ ለጊዜው ፡ ብቻ ፡ — ሥንቅ ፡ አይኾነንም ፡ ለሩቅ ፡ ዘመቻ ፡፡

ለዘመቻውስ ፡ ሥንቅ ፡ የሚኾን ፡ — የዳበ ፡ ቈሎ ፡ ግእዛችን ፡
በኑን ፡ ዘመን ፡ በቀን ፡ ብዛት ፡ — የማይነቅዝና ፡ የማይሻግት ፤
ዐማርኛውም ፡ የንብ ፡ እንጀራ ፡ — በላስቶች ፡ ቀፎ ፡ ቀድሞ ፡ ሲሠራ ፡
ካረብ ፡ ከሱርስት ፡ ከዕብራይስጥ ፡ — የተቀመመ ፡ እጅግ ፡ ጥፍጥ ፡፡

ከውጭም ፡ ቋንቋ ፡ የሚገኝ ፡ ጥቅም ፡ ወደኛው ፡ ቋንቋ ፡ በመተርጐም ÷
ሊጥም ፡ እንዳይኾን ፡ ትርጓሜው ፡ ኹሉ ፡ ትምርቱን ፡ ማብሰል ፡ በየፊደሉ ፤
ቋንቋም ፡ ካልጠራ ፡ በሰዋስው ፡ — አነጋገሩ ፡ የለት ፡ ጕሽ ፡ ነው ፡፡

ስሙ ፡ ፕራቲክ ፡ የድምጫ ፡ ቋንቋ ፡ የኰረፌ ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ የድቋ ፤
ዠሮ ፡ ሲቀምሰው ፡ ከዋንጫው ፡ አፍ ፡ ያሰኛልና ፡ እንትፍ ፡ እንትፍ ፡፡

በጥሩው ፡ መጠጥ ፡ በሀገር ፡ ፍቅር ፡ ራሴ ፡ ዞሮ ፡ ስቀባጥር ፡
ስላገር ፡ ቋንቋ ፡ ምንም ፡ ብተች ፡ — አትፍረዱብኝ ፡ ያገር ፡ ዳኞች ፡፡

ከባቶች ፡ ይልቅ ፡ በሽንገ ፡ ካሉ ፡ — ወደ ፡ ልጆች ፡ ነው ፡ ነገሬ ፡ ኹሉ ፤
የቋንቋን ፡ ፀዋጅ ፡ ለልጅ ፡ መልፈፍ ፡ በደንጊያ ፡ ጽላት ፡ እንደ ፡ መጣፍ ፤
ገና ፡ የሚያድገው ፡ ጨቅላው ፡ ወጣቱ ፡ ይሻላልና ፡ ካባት ፡ ከናቱ ፤
ዠሮው ፡ አእምሮው ፡ የላሸውማ ፡ — የነገሩትን ፡ መቼ ፡ ሊሰማ ።

የቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ ማርና ፡ ኮሶ ፡ — በዓለም ፡ ቋንቋ ፡ ስሙ ፡ ተፋልሶ ፡
መራራው ፡ ጥዑም ፡ ስለ ፡ ተባለ ፡ — ማር ፡ የማይጥመው ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ አለ ።
ቢጥመውማ ፡ የማር ፡ ወለላ ፡ — አይጠጣም ፡ ነበር ፡ ኮሶ ፡ ባንኮላ ፤
ኮሶውም ፡ አስፌስ ፡ እንዲያ ፡ ሲመር ፡ መላልሶ ፡ አስቀምጦ ፡ የማያሽር፥
ተስፋውም ፡ ከንቱ ፡ የበጥባጭ ፡ ወሬ ፡ በዶሮ ፡ ፈንታ ፡ ቃሪያ ፡ በርበሬ ።
ትምርትና ፡ ዕውቀት ፡ ቶሎ ፡ እንዲሰፋ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ መንገዱ ፡ የባለተስፋ ።

ምክር ፡ ሠናይት ፡ ለኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ወለዘያስተጋብእ ፡ ማእረራ ።

እምአርቶዶክሳዊ ፡ ኪ ፡ ወ ፡ ክ ፡ ዘልሳነ ፡ ግእዝ ፡ ላእክ ።

፫ኛ ፡ ምዕራፍ ።

ጸዋትወ ፡ ግስ ፥ የዘርና ፡ የነባር ፡ መቅደስ ፡ ባለ፷፮ ፡ ክፍልና ፡ ራስ ፡ ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ድረስ ።

የቍራኛና ፡ የጥቅስ ፡ ምልክት ።

የብሉይ ፡ ጥቅስና ፡ የሐዲስ ፡ ምልክታቸው ፡ ባማርኛው ፡ ቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ በሐዲስ ፡ ኪዳን ፡ መዠመሪያ ፡ በ፩ኛውና ፡ በ፮ኛው ፡ ገጽ ፡ በከፊል ፡ ስም ፡ ተወስኖና ፡ ተተርጕሞ ፡ እንደ ፡ ተጣፈው ፡ ነው ።

የብሉይ ፡ የሐዲስ ፡ አዋልድና ፡ የሊቃውንት ፡ ጥቅስ ፡ ምልክት ።

አቡሻ ፡	ማለት ፡	አቡሻህር ።
አዋል ፡	»	አዋልድ ።
አፈ ፡	»	አፈ ፡ ወርቅ ።
ድ ፡	»	ድርሳን ።
ተ ፡	»	ተግሣጽ ።
አረ ፡ መን ፡	»	አረጋዊ ፡ መንፈሳዊ ።
አርጋ ፡	»	አርጋኖን ።
ገድ ፡ አዳ ፡	»	ገድለ ፡ አዳም ።
ገድ ፡ ዳን ፡	»	ገድለ ፡ ዳንኤል ።
ገድ ፡ ኪሮ ፡	»	ገድለ ፡ ኪሮስ ።
ገድ ፡ ላሊ ፡	»	ገድለ ፡ ላሊበላ ።
ገድ ፡ ፊቅ ፡	»	ገድለ ፡ ፊቅጦር ።
ገድ ፡ ሲኖ ፡	»	ገድለ ፡ ሲኖዳ ።
ገድ ፡ ተክ ፡	»	ገድለ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ።
ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡	»	ጊዮርጊስ ፡ ወልደ ፡ ሐሚድ ።
ግንዘ ፡	»	መጽሐፈ ፡ ግንዘት ።
ዲድ ፡	»	ዲድስቅልያ ።
ድር ፡ መድ ፡	»	ድርሳነ ፡ መድኀኔ ፡ ዓለም ።
ድር ፡ ሚካ ፡	»	ድርሳነ ፡ ሚካኤል ።
ደራሲ ፡	»	ድርሰት ፡ ደራሽ ።
ሃይ ፡ አበ ፡	»	ሃይማኖት ፡ አበው ።
ሄርማ ፡	»	ተረፈ ፡ ጳውሎስ ።
ውዳ ፡ ማር ፡	»	ውዳሴ ፡ ማርያም ።
ዜና ፡ እስ ፡	»	ዜና ፡ እስክንድር ።
ሔኖ ፡	»	ሔኖክ ።

ጥበ፡ጠቢ፡	ማለት፡	ጥበበ፡ጠቢባን ።
ጦቢ፡	»	ጦቢት ።
ጥሬ፡ሰዋ፡	»	ጥሬ፡ሰዋስው ።
ዮዲ፡	»	ዮዲት ።
ዮሐ፡መደ፡	»	ዮሐንስ፡መደብር ።
ያዕ፡ዘእል፡	»	ያዕቆብ፡ዘእልበረዳኢ ።
ዮሴፍ፡	»	ዮሴፍ፡ወልደ፡ኮርዮን ።
ኪዳ፡	»	መጽሐፈ፡ኪዳን ።
ኩፋ፡	»	ኩፋሌ ።
መዋሥ፡	»	መዋሥዕት ።
መ፡ፊ፡	»	መጽሐፈ፡ፊውስ ።
መጽ፡ባሕ፡	»	መጽሐፈ፡ባሕርይ ።
መጽ፡ባሮ፡	»	መጽሐፈ፡ባሮክ ።
መጽ፡ኑዛ፡	»	መጽሐፈ፡ኑዛዜ ።
መጽ፡ምስ፡	»	መጽሐፈ፡ምስጢር ።
መጽ፡ቄድ፡	»	መጽሐፈ፡ቄድር ።
መቃ፡	»	መቃብያን ።
መቅ፡ወን፡	»	መቅድመ፡ወንጌል ።
ማር፡ይሥ፡	»	ማር፡ይሥሐቅ ።
ሥር፡ጳኵ፡	»	ሥርዐተ፡ጳኵሚስ ።
ዕር፡ኢሳ፡	»	ዕርገተ፡ኢሳይያስ ።
ፊ፡መ፡	»	ፊውስ፡መንፈሳዊ ።
ፊልክ፡	»	ፊልክስዩስ ።
ፊላስ፡	»	ፊላስፋ ።
ፍ፡ነ፡	»	ፍትሐ፡ነገሥት ።
ቅዳ፡	»	ቅዳሴ ።
ቀሌ፡	»	ቀሌምንጦስ ።
ቄር፡	»	ቄርሎስ ።
እስት፡	»	እስትጉቡእ ።
ጳላ፡	»	ጳላድዮስ ።
ራእ፡ኤል፡	»	ራእየ፡ኤልያስ ።
ሲኖዶ፡	»	ሲኖዶስ ።
ስንክ፡	»	ስንክሳር ።
ሱቱ፡ዕዝ፡	»	ሱቱኤል፡ዕዝራ ።
ተረ፡ኤር፡	»	ተረፈ፡ኤርምያስ ።
ተረ፡ቄር፡	»	ተረፈ፡ቄርሎስ ።

ታሪ ፡ አክ ፡	ማለት ፡	ታሪክ ፡ አክስም ።
ታሪ ፡ ነገ ፡	»	ታሪክ ፡ ነገሥት ።
ትር ፡ ወን ፡	»	ትርጓሜ ፡ ወንጌል ።

ግእዝን ፡ ከሴምና ፡ ከያፌት ፡ ቋንቋ ፡ ለመግጠምና ፡ ለማመሬር ፡
በቀርን ፡ እየተከበበ ፡ የሚጣፍ ፡ ምልክት ።

ዕብ ፡	ማለት ፡	ዕብራይስጥ ።
ሱር ፡	»	ሱርስት ፡ የአራም ፡ ቋንቋ ።
ዐረ ፡	»	ዐረብ ።
ጽር ፡	»	ጽርእ ፥ ዮናኒ ።
ሮማይ ፡	»	ሮማይስጥ ፥ ላቲን ።

የሰዋስው ፡ ጥቅስ ፡ ምልክት ።

ዕር ፡	ማለት ፡	ዕርከን ።
ቍ ፡	»	ቍጥር ።
እግዚ ፡	»	እግዚአብሔር ።

የሚጠብቅና ፡ የሚላላ ፡ ምልክቱ ፥ ጥ ፡ ላ ፡ ናቸው ።

(ጥ) አምሮ ፡ አመረ ። ሰብሖ ፡ ሰብሐ ። ጠፊር ፡ ጠፈረ ፡ ይጠፍር ።

(ላ) አሚር ፡ አመረ ፡ የአምር ፡ ይእምር ። ሠቢሕ ፡ ሠብሐ ፡ ይሠብሕ ፡ ይሥበሕ ።

የብዙ ፡ ምልክት ፡ ብ ፡ ነው ።

ደብር ፤ (ብ ፡ አድባር ፡ ራት) ፤ ተራራ ። ያንዱ ፡ ፍች ፡ ውጥን ፡ ጨራሽ ፡ ኹኖ ፡ የብዙውን ፡ ተራሮች ፡ እንዲያሰኝ ፡ አስተውል ። ፪ኛም ፡ በግስ ፡ አርእስት ፡ ቀቲል ፡ ብሎ ፡ ቀቲሎት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቀቲን ፡ ጕርዶ ፡ ሎት ፡ ይላልና ፤ በሣልስና ፡ በሳድስ ፡ ቅጽልም ፡ ቀታሊ ፡ ብሎ ፡ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፥ ቀተልት) ፤ ቅቱል ፡ ብሎ ፡ (ላን ፡ ላት ፡ ትልት) ፡ እያለ ፡ ባንዱ ፡ የኹሉ ፡ የሚታወቅለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ አንዳንዱን ፡ ብቻ ፡ ይፈ ታል ። ንባቡም ፡ ፍችውም ፡ በከፊል ፡ በውጥን ፡ መጣፉ ፡ ነገር ፡ ለማሳጠር ፡ ነውና ፥ እንዳትሳሳት ፡ ተጠንቀቅ ።

የፊደላትና ፡ የቃላት ፡ ሞክሼ ፡ በያንዳንዱ ፡ መሥመር ፡ ተከታትሎ ፡ መሪና ፡ ተመሪ ፡ እየኾነ ፥ መሪው ፡ አለገንዘቡ ፡ ተመሪው ፡ በየገንዘቡ ፡ ተጥፎ ፡ ልዩ ፡ ልዩነ ቱን ፡ ያስረዳል ።

አ ፤ (**ፊደልና ፡ አኃዝ**) ፤ አንደኛ ፡ መገርመሪያ ፡ ፊደል ፤ የፊደል ፡ ኹሉ ፡ ራስ ፤ በቍር ፡ ቀዳማይ ፡ ባለም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፤ ይልቁንም ፡ በጥንታዊው ፡ ተራ ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ። ስሙ ፡ አልፍ ፡ ቍጥሩ ፡ አንድ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ አ ፡ አሐድ ፡ አሐዱ ፡ ይባላል ። ምስጢሩ ፡ እሑድንና ፡ የእሑድን ፡ ፍጥረት ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ፈጣሪን ፡ ያሳያል ። (ዘፍ፩ ፡ ፩—፭ ። ራእ፩ ፡ ፰ ፡ ፲) ። ዳግመኛም ፡ በዕብራይስጥ ፡ ዐዋጅ ፡ አለንቍጣ ፡ አሐዱ ፡ ይባል ፡ የነበረው ፡ ያው ፡ አንዱ ፡ አሌፍ ፡ አ ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ ሲኾንበት ፡ በነቍጣው ፡ ምክንያት ፡ እልፍ ፡ እንዲባል ፤ በግእዝም ፡ ሥርዐት ፡ እ ፡ እልፍ ፡ ይባላል ፤ እልፍ ፡ ያስኘውም ፡ የራሱ ፡ ነቍጣ ፡ ነው ፤ አለፈን ፡ ተመልከት ።

አ ፤ የማብዛት ፡ ልማድ ፡ አብገር ፤ ፍችው ፡ ዎች ። **ደብር ፡ አድባር ÷ ወግር ፡ አውግር ÷ ፈለግ ፡ አፍላግ** ፤ ተራሮች ፡ ኰረብቶች ፡ ወንዞች ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ት ፡ ምእላድ ፡ እየኾነለት ፡ ከት ፡ ጋራ ፡ ያበዛል ፤ **ጥብ ፡ አጥባት ÷ ነቅዕ ፡ አንቅዕት ÷ ባሕር ፡ አብሕርት** ። ዳግመኛም ፡ በአ ፡ ብቻ ፡ የሚበዛ ፡ ቃል ፡ ት ፡ ሲጨመርበት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ይኾናል ፤ **አድባር ፡ ራት ÷ አውግር ፡ ራት ÷ አፍላግ ፡ ጋት** ። በአና ፡ በት ፡ የሚበዛም ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ለመኾን ፡ ኹለተኛ ፡ ት ፡ ይፈልጋል ፤ **ነቅዕ ፡ ባሕር ፡ ርእስ** ፡ ብሎ ፡ **አንቅዕት ፡ አንቅዕታት ፤ አብሕርት ፡ አብሕርታት ፤ አርእስት ፡ አርእስታት** ። የተን ፡ አፈታት ፡ እይ ።

አ ፤ የማስደረግ ፡ ልማድ ፤ አስደራጊ ፤ ፍችው ፡ አስ ። **ቀተለ ፡ አቅተለ ፤ ክህለ ፡ አክህለ ፤ ገብረ ፡ አግበረ** ። ዳግመኛም ፡ **ቆመ ፡ቦአ ፡ ወፅአ ፡ መጽአ** ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ በሐውልትና ፡ ባንጐል ፡ ግስ ፡ ላይ ፡ ሲጨመር ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ልማድ ፡ እየኾነ ፡ አንዱን ፡ አንቀጽ ፡ በ፪ ፡ ጾታ ፡ ያስፈታል ። **አቀመ** ፤ አቆመ ፡ አስቆመ ። **አብአ** ፤ አገባ ፡ አስገባ ። **አውፅአ** ፤ አወጣ ፡ አሶጣ ። **አምጽአ** ፤ አመጣ ፡ አስመጣ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ አ ፡ ከወደቀበት ፡ ማናቸውም ፡ ግስ ፡ በ፪ ፡ ጾታ ፡ ይፈታል ፡ ብለው ፡ ያውጁና ፡ አእመረን ፡ ዐወቀ ፡ አሳወቀ ፡ ብለው ፡ ይፈታሉ ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፤ አሳወቀ ፡ እንጂ ፡ ዐወቀ ፡ አያሰኝም ፤ አመረን ፡ ተመልከት ። ሦስተኛም ፡ በክልኣይና ፡ በሣልሳይ ፡ ራሱን ፡ እየጐረደ ፡ የትንቢት ፡ መነሾች ፡ አሥራውን ፡ ኹሉ ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ። **አቅተለ ፡ ያቀትል ፡ ያቅትል** ። **አግበረ ፡ ያገብር ፡ ያግብር** ። **አእመረ ፡ ያአምር ፡ ያእምር** ። ቀዳማዩን ፡ አመረ ፡ አኰተ ፡ ዐረፈ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አእመረ ፡ አእኰተ ፡ አዕረፈ ፡ ብሎ ፤ ክልኣዩን ፡ ደግሞ ፡ የአምር ፡ የአኵት ፡ የዐርፍ ፡ ማለት ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ስሕተት ፡ ይባላል ፤ በነዚህ ፡ በሦስቱ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ማየት ፡ ነው ።

አ ፤ የትንቢት ፡ መነሻ ፤ የክልኣይ ፡ ሥር ፤ አነ ፡ ለሚል ፡ ብቻ ፡ ላንድ ፡ አካል ። ግእዙ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ተነገረ ፡ ሳድሱ ፡ አይቀርም ። **ሖርኩ ፡ አሐውር ÷ ዐረጉ ፡ አዐርግ ÷ ወረድኩ ፡ እወርድ** ። በማስደረግ ፡ ጊዜ ፡ ፪ኛ ፡ አ ፡ ስላለበት ፡ ራብዕ ፡ ይኾናል ። **አሖርኩ ፡ ኣሐውር ፤ አዕረጉ ፡ ኣዐርግ ፤ አውረድኩ ፡ ኣወርድ** ። **አእመርኩ ፡ ኣአምር** ።

አ ፤ የግስ ፡ ልማድ ፤ ጠባይና ፡ አካኼድ ፡ የሚለውጥ ። በ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፤ ከዚያውም ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፤ መነሻ ፡ መድረሻ ፡ ማእከል ፡ ሲኾን ፤ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ግእዝና ፡ ራብዕ ፤ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋልና ፤ አደራረጉና ፡ አገባቡ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በርባ ፡ ቅምር ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፪ ፡ ቍ፲፭) ።

አ ፤ (**ንኡስ ፡ አገባብ**) ፤ እንደ ፡ ሶና ፡ እንደ ፡ ኬ ፡ እንደ ፡ መ ፡ ትራስ ፡ ኹኖ ፡ በመጨረሻ ፡ ቃል ፡ እየገባ ፡ ቃለ ፡ መልእክት ፤ አጋኖ ፤ አስተብቍዖ ፤ ተጋንዮ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩም ፡ ቍልምጫና ፡ ከበሬታ ፡ ነው ። አፈታቱንና ፡ ምስክሩን ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፳ ፡ ቍ፯፬) ።

ኡ ፤ ኡኡ ፤ (ዐማርኛ) ፡ ኡኡታ ፤ ኦ ፡ ኦኦ ።

ኢ ፤ አሉታ ፤ ነባር ፡ አንቀጽና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፡ ፍችው ፡ እንደ ፡ አኮና ፡ እንደ ፡ ሐሰ ፡ እንደ ፡ አልቦ ፡ ነው ፡ (ዕር፲፩ ፡ ቍ፯፮) ። ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ሲኾን ፤ አል ፡ አ ፡ እንዳ ፡ ላ ፡ ሳ ፡ ያል ፡ የማ ፡ ይኾናል ። ኢጸሐፈ ፤ አል ፤ ኢይጽሕፍ ፡ አ ፤ ኢይጽሐፍ ፤ እንዳ ፡ ላ ፡ ሳ ። ኢጽሒፎ ፤ ሳ ፤ ኢጸሓፊ ፡ ያልጣፈ ፡ የማይጥፍ ። ትራስ ፡ እየኾነም ፡ በእፎ ፡ ሲገባ ፡ ኤ ፡ ይኾናል ፤ እፎኢ ፤ ምስጢሩም ፡ ያሉታ ፡ አንክሮ ፡ ነው ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ እንበለ ፡ ነው ፤ አለ ፡ ያለ ፡ ይኾናል ። ኢ ፡ ወኢ ፡ እያለ ፡ ሲጫፈርና ፡ ሲደጋገም ፡ ኹኖ ፤ ቢኾን ፡ ያሰኛል ። ፍችው ፡ አለ ፡ ሲኾን ፡ ከይቤ ፡ ዐማርኛ ፡ ይስማማል ፤ (ግጥም) ፤ ትስሙ ፡ እንደኾን ፡ የወንጌል ፡ ቃል ፡ አለ—መስጠት ፡ ያጸድቃል ። ባማርኛም ፡ ኢ ፡ አዪ ፤ አዬ ፡ ተብሎ ፡ ሲነገር ፡ ቃለ ፡ አኅስሮ ፡ ሐዘንና ፡ አንክሮ ፡ ይኾናል ። ምስጢሩ ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ ሲኾን ፡ ያማርኛው ፡ ስልት ፡ በዝቷልና ፤ ኹሉንም ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፳ ፡ ቍ፱) ።

ኣ ፤ (**የቅጽል ፡ በር ፡ ከፋች**) ፤ በዝርዝር ፡ ጊዜ ፤ ቅጽሎቹም ፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ናቸው ። **ዚኣሁ** ፡

እንቲኣሁ ፡ እሊኣሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ዚኣከ ፡ እንቲኣከ ፡ እሊኣከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ።

ኤ ፤—ስመ ፡ ፊደል ፤—ዐ ፡ ፯ ።

አ ፤ አልፍ ፡ ፩ ፡ ሺሕ ፤ መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ ።

አ ፤—ስመ ፡ አምላክ ፤—ዖ ፡ አልፋ ፡ ወዖ ።

አ ፤ (ንኡስ ፡ አገባብ) ፤ ሆይ ፤ ወዮ ፡ ወየው ፤ ምን ፤ ይብላኝ ። በምስጢር ፡ ቃለ ፡ ጽዋዔ ፡ ወአንክሮ ፤ ቃለ ፡ አክብሮ ፡ ወአፍቅሮ ፤ ቃለ ፡ ብካይ ፡ ወሰቈቃው ፤ ቃለ ፡ አኅስሮ ፡ ወአፍርሆ ፤ ቃለ ፡ አፉኅርኆ ፡ ይኾናል ። ፍችውንና ፡ ምስክሩን ፡ በቦታው ፡ ተመልከት ፡ (ዕርጀ ፡ ቍ፺፬) ።

አአ ፤ (ጽር ፡ ዖዖ ። ዕብ ፡ ሆይ ፡ ሆይ ። ዐረ ፡ ያያ) ፤ የጩኸት ፡ የቡታ ፡ የሪታ ፡ ቃል ፤ በቁሙ ፡ ወይም ፡ ኡኡ ፡ ዎዎ ፡ ወዮ ፡ ወዮ ፤ ሆይ ፡ ሆይ ። አአ ፡ ጕዩ ፡ እምብሔረ ፡ ሰሜን ፡ (ዘካ፪ ፡ ፮) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ ግን ፡ ከጣፊ ፡ ስሕተት ፡ የተነሣ ፡ አአ ፤ ኦአ ፡ ወይም ፡ ኹሉን ፡ ትቶ ፡ ጕዩ ፡ ይላል ። በኦኦ ፡ ፈንታ ፡ አአ ፡ ወይም ፡ ኦአ ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፤ ኹሉን ፡ መተው ፡ ግድፈት ፡ ይባላል ።

አእይ ፤ ዮት ፤ (አአየ ፡ የአኢ ፡ የአኢ) ፤ ወደ ፡ ወጡበት ፡ መመለስ ፤ መግባት ። መስማት ፤ እህ ፡ ማለት ።

አኢ ፤ (አአይክ ፡ ተአኢ ፡ ተአኢ ፡ አኢ) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ ግባእ ፡ ተመየጥ ። አኢ ፡ ወሑር ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ (ዘፀ፬ ፡ ፲፱) ።

አኢ ፤ ያዋጅ ፡ ቃል ፤ ስማ ፡ ስማ ። በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ዘይትበሀል ፡ አኢ ፡ ዘውእቱ ፡ ስማዕ ፡ ብሂል ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

አኤል ፤ (ዕብ ፡ ኤል ፡ ኤላው) ፤ የግንብ ፡ ዐምድ ፤ ውስጡ ፡ ግንብ ፡ ኹኖ ፡ አፍኣው ፡ በሉሕ ፡ የተጌጠ ፡ በልዝብ ፡ ጠርብ ፡ የተለበጠ ። ኤልንና ፡ ኤላውን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወአኤል ፡ ዘኖኖት ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፱) ።

አኤናዖን ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ዖላም) ፤ ለዓለም ፤ ዘለዓለም ፡ (ዘዳ፴፫ ፡ ፲፭ ፡ ፳፯) ።

አአትሪክን ፤ (ጽር ፡ ቱሎጉ) ፤ ዝርው ፡ ቃል ፤ ድምፅ ፡ ሰብኣዊ ፤ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የሚሰማበት ። አአትሪክን ፡ ውእቱ ፡ ቃልነ ፡ ዘይትከዐው ፡ ውስተ ፡ አየር ፡ ወእምኔሁ ፡ ይትፌኖ ፡ ንባብ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ጎር ፡ ገባ) ።

(ጥ) **አብ** ፤ (ዕብራ) ፤ የዕብራውያን ፡ ወር ፡ ነሐሴ ፡ የሚያዝያ ፡ ፭ኛ ። በ፲ኛው ፡ ቀን ፡ ያውም ፡ በጨረቃ ፡ ቍጥር ፤ ፊተኛውና ፡ ኋለኛው ፡ ፪ቱ ፡ መቅደሶች ፡ በዘመን ፡ ሩቅ ፡ ተከታትለው ፡ የፈረሱበት ፡ የተቃጠሉበት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ዕለቱን ፡ ፳፬ ፡ ሰዓት ፡ ይጾሙታል ፤ ወርኁንም ፡ ወርኀ ፡ ምዝባሬ ፡ ይሉታል ። መጥበቁም ፡ ስለ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ነውና ፤ የደጊሙ ፡ ምስጢር ፡ ፪ቱን ፡ ምዝባሬ ፡ ያሳያል ። *ኦብ ፡ ዘውእቱ ፡ ወርኅ ፡ ኃምስ* ፡ (ዮሴፍ) ።

እባብ ፤ (ዐማርኛ ። ዐረ ፡ ኡባብ ፤ ማዕበል) ፤ በቁሙ ፡ ውሀኛ ፡ ማዕበልኛ ፡ የሚኼድ ፡ የሚዘል ፡ የሚወረወር ፤ በልቡ ፡ የሚሳብ ፡ የሚጕተት ፡ መርዛም ፡ ምላስ ፡ መንታ ፡ የሰይጣን ፡ አርኣያ ፡ የክፉ ፡ ሰው ፡ አምሳል ፤ እንገሌ ፡ እባብ ፡ ነው ፡ እንዲሉ ። (ተረት) ፤ እባብ ፡ ግደል ፤ ከንበትሩ ፡ ገደል ።

አቢብ ፤ (ዐረብ ። ቅብጥ ፡ ኤፒፕ) ፤ የግብጻውያን ፡ ወር ፡ ሐምሌ ፡ የመስከረም ፡ ፲፩ኛ ፡ (አቡሻ) ።

አቢብ ፤ (ዕብራ) ፤ መፀው ፤ ዘመነ ፡ መፀው ፡ ከክረምት ፡ ቀጥሎ ፡ የሚብት ፤ የጽጌ ፡ የፍሬ ፡ የልምላሜ ፡ ወራት ፤ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ የሚውልበት ፡ ወርኀ ፡ ትፍሥሕት ፡ ወርኀ ፡ ተሐድሶ ። ይኸውም ፡ ሚያዝያ ፡ ነው ፡ (ዘፀ፳፫ ፡ ፲፭) ።

አቢብ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ በትንቢትና ፡ በምሳሌ ፡ ቡላ ፡ ለሚባል ፡ መነኵሴ ፡ ከግዜር ፡ የተሰጠ ፤ ብዙኅ ፡ ዐጽቅ ፡ መፍርየ ፡ ጽድቅ ። ተዘኪረከ ፡ ክርስቶስ ፡ ሥቃየተ ፡ አቢብ ፡ ገብርከ ፡ (ንግሥ ። ሰንክ ፡ ጥቅ፳፭) ።

አቢብ ፤ ቦት ፤ (ጥ ፡ አበ ፡ የአብብ ፡ ይአብብ) ፤ ማበብ ፡ ማፍራት ፤ የዕፀዋት ። አበባ ፡ መልበስ ፡ መቀዳጀት ፤ የመርዓዊና ፡ የመርዓት ። አባት ፡ መኾን ፡ ዘር ፡ መስጠት ፤ ወልደ ፡ ማዕለድ ፤ የወንድ ፡ የተባት ።

(ጥላ) **አባ** ፤ **አብ** ፤ (ብ ፡ አበው) ፤ ወላጅ ፡ አባት ፤ ወንድ ፡ ተባት ፡ በዘር ፡ በሩካቤ ፡ የሚወልድና ፡ የሚያዕልድ ። አክብር ፡ አባከ ፡ ወእመከ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ምክንያተ ፡ ፍጥረትከ ፡ (ዲድ) ።

አባ ፤ **አብ** ፤ የግብርና ፡ የክብር ፡ የማዕርግ ፡ ስም ። አባት ፡ መባል ፡ በብዙ ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ከግዜር ፡ ዠምሮ ፡ ያባትነት ፡ ሥራ ፡ ለሚሠሩ ፡ ለመንፈሳውያን ፡ አባቶች ፤ ለቄስ ፡ ለመነኵሴ ፡ ለአእሩግና ፡ ለሊቃውንት ፡ ለመምህራን ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። አቡነ ፡ ዘበሰማያት ፡ ኢታብአነ ፡ ውስተ ፡ መንሱት ። ትእዛዘ ፡ አበዊነ ፡ ሐዋርያት ። ብፁዕ ፡ አባ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ (ቅዳ ፡ ድጓ) ።

አባት ፤ (ዕብ ፡ አበት) ፤ አባቶች ። አብ ፡ ሲበዛ ፡ አበው ፡ እንዳሰኘ ፤ አባም ፡ ሲበዛ ፡ በግድ ፡ አባት ፡ ያሰኛል ፤ ባማርኛ ፡ ግን ፡ ውስጠ ፡ ብዙኅነቱ ፡ ሳይታወቅ ፤ ፩ ፡ መስሎ ፡ ፩ ፡ ተብሎ ፡ ስላንድ ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ ይነገራል ። አምላክ ፡ የመለክ ፡ ብዢ ፡ ሲኾን ፡ ስላንድ ፡ እንዲነገር ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፤ መለክን ፡ ተመልከት ። (ሐተታ) ፤ አብ ፡ በጥሬነቱ ፡ ዘርፍ ፡ ይዞ ፡ ሲቀጸል ፡ ወይም ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ እንደ ፡ ዘርፉ ፡ ስልት ፡ ሲፈታ ፤ ምስጢሩ ፡ ከባትነትና ፡ ከጌትነት ፡ ከባለቤትነት ፡ አይወጣም ።

አባም ፣ ባማርኛ ፣ ለሥጋዊ ፣ ሐርበኛ ፣ የፈረስ ፣ ስም ፣ ኹኖ ፣ ሲነገር ፣ እንደዚሁ ፣ ነው ። አባ ፣ ጠቅል ፣ ብሎ ፣ የጠቅል ፣ ጌታ ፣ ወይም ፣ ባለቤት ፣ ያሰኛል ። አብ ፣ የግ እዝ ፣ የዐረብ ፣ የዕብራይስጥ ፤ አባ ፣ የሱርስት ፣ ነው ። አባ ፣ ገቢር ፣ ተገብሮ ፣ ይከታል ፣ ጕልት ፣ ቀለም ፣ ነው ፤ አብዎ ፣ በገቢር ፣ ጊዜ ፣ አባ ፣ ይባላል ። አክብር ፡ አባከ ።

አበ ፡ ጉንባሕ ፤ (ትግሬኛ ፡ አባ ፡ ጉን ባሕ) ፤ ርኩም ፤ ጕንባሳ ፤ የጨኽት ፣ ባለቤት ። ጉንባ ሕን ፣ እይ ። አበ ፡ ጉንባሕ ፡ ወከራ ድዮን ፡ (ዘዳ፲፱ ፣ ፲፰) ።

አበ ፡ ደም ፤ ደመኛ ፣ ባለደም ፣ ደም ፣ አፍ ሳሽ ፣ ወይም ፣ የሜች ፣ ወገን ፣ ደም ፣ ፈላጊ ። አድኅ ንኒ ፡ እምአበ ፡ ደም ፡ (ደራሲ) ።

አበ ፡ ላሕም ፤ አቢ ፣ ላም ፣ ዘላን ፣ ባለብዙ ፣ ላም ፤ የላሞች ፣ ሐፃኒ ፣ መጋቢ ። ወይም ፣ የላም ፣ ጌታ ፣ የከብት ፣ በሽታ ።

አቤሜሌክ ፤ (ዕብ ፡ አቢሜሌኽ) ፤ አበ ፣ ንጉሥ ፤ የንጉሥ ፣ አባት ።

አበ ፡ ምኔት ፤ የገዳም ፣ አባት ፤ ባለገዳም ።

አቡ ፡ ፈረጅ ፤ (ዐረብ) ፤ የመጽሐፍ ፣ ስም ፤ ባለጸጋ ፣ ሀብታም ፣ ዕድላም ፤ በተገናኝ ፣ ፀቱን ፣ ፈርጅ ፣ ወንጌል ፣ እንደ ፣ ኩታ ፣ ገጥሞና ፣ አያይዞ ፣ የሚፈታ ፣ ዘርፍና ፣ ቅጽሉን ፣ የሚቋጭ ፣ ዐይን ፣ ምስጢሩን ፣ የሚ ገልጥ ፣ የሚያቀለጨልጭ ፣ ሊቅ ፣ መተርጕም ።

አቢሳ ፤ (ዕብ ፡ አቢሻይ) ፤ አበ ፣ ጋዳ ፣ በዓለ ፣ ጋዳ ፣ እጅ ፣ መንሻ ፣ የሚሰጥ ፣ ወይም ፣ የሚቀበል ።

አቡ ፡ ሻህር ፡ (ዐረብ) ፤ ታላቅ ፣ ስመ ፣ ጥር ፣ የቍጥር ፣ መጽሐፍ ፣ ብዙ ፣ ወግ ፣ ታሪክ ፣ ያለበት ። አበ ፣ ወርኅ ፣ በዓለ ፣ ወርኅ ፤ የጨረቃ ፣ ቍጥር ፣ ባለቤት ። መ ጽሐፉ ፣ የጸሓፊውን ፣ ቃል ፣ ስለ ፣ ያዘ ፣ በጸሓፊው ፣ ስም ፣ ይጠራል ።

አቤሴሎም ፤ (ዕብ ፡ አብ ፡ ሻሎም) ፤ አበ ፣ ሰላም ፤ በዓለ ፣ ሰላም ፤ ሰላማዊ ።

አበወ ፤ (ገቢር) ፤ ቃለ ፣ መሐላ ፤ ምጥንታም ፣ ይኾናል ። አበውን ፣ አበውና ፣ መሐላ ፤ በአበው ፣ ምጥ ንታ ። ሌላውም ፣ ስም ፣ ኹሉ ፣ በመሐላ ፣ ጊዜ ፣ መድረ ሻው ፣ ግእዝ ፣ ሲኾንለት ፣ ወይም ፣ የግእዝ ፣ ወራሽ ፣ ሀ ፣ ሲጋባበት ፣ እንደዚህ ፣ ይፈታል ። ጊዮርጊስሀ ፡ ማር ያምሃ ፤ የመሰለው ፣ ኹሉ ።

(ላ) **አበዊ ፤ አበዋዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤** ወገን ፣ ቅጽል ፣ ወይም ፣ ሙሻዘር ፣ ውስጠ ፣ ዘ ፤ ዘአበው ፣ እንተ ፣ አበው ። በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ተራኅርኆ ፡ ማህል ፡ አባዊት ፡ ላዕለ ፡ ልሕሡት ፡ አዳማዊት ፡ (ያዕ ፣ ዘእል ። ገድ ፣ አዳ) ። ተዓድዎ ፡ አበዋዊት ፡ (ማር ፣ ይሥሐ፪ ።

(ጥ) **አባዊ ፤** ስመ ፣ ፈለግ ፤ ንዌ ፣ አባይና ፣ ጥቍር ፣ አባይ ፤ ታላቅ ፣ ፈሳሽ ፣ ጕርፍ ፣ ማዕበል ፣ ማለት ፣ ነው ። ተለይቶ ፣ ግን ፣ ለጥቍሩ ፣ አባይ ፣ ብቻ ፣ ሲነገር ፤ አበ ፣ አፍላግ ፤ በኵረ ፣ አፍላግ ፤ ቀዳማይ ፣ ፈለግ ፣ ማለት ፣ ነው ፤ አብ ፣ ከርሱ ፣ ለሚገቡ ፣ ለታናናሾቹ ፤ በኵር ፣ ቀዳማይ ፣ ለወንድሞቹ ፣ ለሦስቱ ፣ ዐበይት ፣ አፍላጋት ። ኤፌሶንንና ፣ ግዮንን ፣ ተመልከት ። ፈለገ ፡ አባዊ ፡ (ታሪ ፣ ነገ) ።

አባዊ ፤ የመንኵሴ ፣ ወገን ፣ ረድ ፣ አመክሪ ፣ ጥ ቍር ፣ ራስ ፤ ወንጌል ፣ በምናኔ ፣ ወተት ፣ ሳሳደጋት ፣ ለወ ለተ ፣ እንጦንስ ፣ ለምንኵስና ፣ የታጨ ።

አብና ፤ አብነት ፤ አባትነት ፤ አባት ፣ መኾን ። እስመ ፡ አብ ፡ ይሰመይ ፡ አበ ፡ በእንተ ፡ አብናሁ ። ለአብ ፡ ቦቱ ፡ ስብሐት ፡ አብና ፡ (አፈ ፣ ድ፪ ። ሃይ ፣ አበ) ።

አበውና ፤ ዝኒ ፣ ከማሁ ፤ አባቶችነት ፣ ከዊነ ፣ አበው ። ኢይኩን ፡ ሎሙ ፡ ላዕሌሁ ፡ ማዕርገ ፡ አበ ውና ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ ፲ ፣ ፮) ።

አቡን ፤ (ዐማርኛ) ፤ የቤተ ፣ ክሲያን ፣ አባት ፣ ጳጳስ ፣ ኤጲስቆጶስ ፤ ምእመናን ፣ አባታችን ፣ ብለው ፣ የሚጠሩትና ፣ የሚያከብሩት ፣ አቦ ፣ አቦ ፣ የሚሉት ። (ተ ረት) ፤ ያቡን ፣ የጨጌ ፣ ከብት ፣ በየወገኑ ፣ ይከተት ። ከመ ፡ ዝ ፡ ይቤሉ ፡ አቡን ፡ (ታሪክ ፣ ጕንደር) ።

አቡን ፤ የድጓ ፣ መዝሙር ፣ ሰንበት ፣ ነክ ፣ ያይ ደለ ፣ ሌጣ ፣ የዘወትር ። መሪውን ፣ ባምጃር ፣ ተመሪውን ፣ ባቡን ፣ ሲመስሉት ፣ መተባበሩ ፣ እንደ ፣ ጌሾና ፣ እንደ ፣ ብቅል ፣ ኹኖ ፣ ሺሕ ፣ ፮፻ ፣ ዓመት ፣ ሆድ ፣ ያባውን ፣ የግ ብጦችን ፣ ምስጢር ፣ ያወጣዋል ። (ታሪከኛ ፣ ግጥም) ፤ በከሣቴ ፣ ብርሃን ፣ ሰላማ ፣ አንጻር ፣ ብርሃን ፣ አዜብ ፣ ከተ ባለው ፣ ክክልእ ፣ ሰላማ ፣ ዠምሮ ፣ በሰላማና ፣ በሰላማ ፣ በ፪ቱ ፣ የቀናች ፣ ሃይማኖት ፤ ኋላ ፣ በሣልስ ፣ ሰላማ ፣ በ ቀን ፣ ጨለማ ፣ ትጠፋለች ፣ ትለወጣለች ፣ ተብሎ ፣ ቃል ፣ በቃል ፣ ሲነገር ፣ የመጣውን ፣ ነግርና ፣ ትንቢት ፣ ለመፈ ጸም ፤ ፫ኛው ፣ ሰላማ ፣ ደጃች ፣ ውቤንና ፣ ራስ ፣ ዐሊን ፣ ካዋጋ ፣ በኋላ ፣ ሣልሳይነቱን ፣ ቀዳማይ ፣ ትንቢት ፣ እየ መራው ፣ ከፋሲል ፣ ከተማ ፣ ጕንደር ፣ ገብቶ ፣ በተንቤ ኖች ፣ ቋንቋ ፣ አፉን ፣ ባልፈታ ፣ አምጃር ፣ ባስተርጓሚ ፣ የመናፍቃንን ፣ ትፋትና ፣ ቅርሻት ፣ ማር ፣ እያስመሰለ ፣ መንፈስ ፣ ቅዱስን ፣ ዐሎ ፣ ብሎ ፣ ፩ ፣ ባሕርይ ፣ ወልድ ፣ ቅብ ፣ በሰውነቱ ፣ አምላክ ፣ እያለ ፣ ለውጦ ፣ ገልብጦ ፣ ስለ ፣ ሰበከ ፣ ወደ ፣ ሺዋም ፣ የግዝት ፣ ወረቀት ፣ ስለ ላከ ፣ በዚህ ፣ ምክንያት ፣ የሺዎች ፣ አፈ ፣ ጉባኤ ፣ አለቃ ፣ ዐሥራት ፣ ከሣህለ ፣ ሥላሴ ፣ ተልከው ፣ ፱፻ ፣ ሰው ፣ አስ ከትለው ፣ እስከ ፣ ጕንደር ፣ ወርደው ፣ በሃይማኖት ፣ ዜማ ፣ በሥግው ፣ ቃል ፣ ትምርት ፣ አምላክ ፣ ወሰብእ ፣ መንፈስ ፣ ቅዱስ ፣ ቅብዕ ፣ በማለት ፣ ከጕንደር ፣ ሊቃው ንት ፣ ተስማምተው ፣ አቡኑንም ፣ ድርስ ፣ ቍርጥ ፣ ባለው ፣ አነጋገር ፣ በክርክር ፣ ቃኝተው ፣ ወደ ፣ ትግሬ ፣ መርተው ፣ ሲመለሱ ፣ ያንኮበሩ ፣ ደብተራ ፣ ጕልቴ ፣ የገጠመው ። እን ዳሥራት ፣ ማን ፣ አለ ፣ የሚያውቀው ፣ ድጓውን ፤ ትግሬ ፣ መርቶት ፣ መጣ ፣ ያን ፣ ረዥም ፣ አቡን ።

(ጥ) **አበ ፤ (ጋልኛ) ፤** አባቶ ፣ አባት ፣ ሆይ ፣ አንተ ። ትግሮች ፣ አባ ፣ ጋብር ፣ ዐማሮች ፣ አቡየ ፣ የሚሏቸውን ፣

ጻድቅና ፡ ቅዱስ ፡ ጋሎች ፡ አበ ፡ ይሏቸዋል ። (ግጥም ፤ አበን ፡ የምትዘክር ፡ ያምሳ ፡ ዓመት ፡ ሴት ፡ በመከንንቷ ፡ እንደነኤልሳቤጥ ፡ በሳዘንች) ፤ ልጅ ፡ ታስጡኝ ፡ እንደኹ ፡ ልምጣ ፡ በመጋቢት ፤ የዝቋላው ፡ አበ ፡ የምድረ ፡ ከብዱ ፡ አባት ። ኋላም ፡ ልጅ ፡ አግኝታ ፡ ደስፈቅ ፡ ስላላት ፤ ያበን ፡ ገድል ፡ ፀዝለው ፡ እሸርር ፡ ከሚሉ ፡ ከቶ ፡ እንማናቸው ፡ ወልደው ፡ ያሳዘሉ ።

አበገደ ፤ (ዐረ ፡ አብጀድ) ፤ የፊደላት ፡ ሴም ፡ የጀመሩ ፡ እሌፋት ፡ ስምና ፡ አርእስት ፡ የግእዝና ፡ የዕብራይስጥ ፡ የሱርስት ፡ የዐረብ ፡ ሥርና ፡ ምንጭ ፡ ዘሩን ፡ እንደዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ አካኼድ ፡ በአልፍ ፡ ዠምሮ ፡ በታው ፡ የሚጨርስ ። ፪ኛም ፡ የግእዙ ፡ ተራ ፡ ሳይፋለስ ፡ ከከዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ያሉት ፡ ፯ ፡ ጸቱ ፡ እየተዘነቁ ፡ ሲጣፉ ፡ ስሙ ፡ አቡጊዳ ፡ ይባላል ። (ተረት) ፤ አቡጊዳ ፡ የተማሪ ፡ ዕዳ ።

አብድ ፤—በሪያ ፤—ዐብድ ።

አቢድ ፤ ዶት ፤ (አብደ ፡ የአብድ ፡ ይእበድ ። ዕብ ፡ አባድ) ፤ ማበድ ፤ መቈጣት ፤ አእምሮ ፡ ማጣት ፡ መወግሸት ፡ መነሣሣት ፡ አፈፍ ፡ አፈፍ ፡ ወፈፍ ፡ ወፈፍ ፡ ማለት ፡ መስነፍ ፤ ሞኝ ፡ አላዋቂ ፡ መኾን ፤ መጥፋት ፡ መበላሸት ፡ የልብ ፡ የናላ ። ተአብዱኑ ። ተአብድኑ ፡ ጳውሎስ ። ወአብደ ፡ መራዕይ ። የአብዱ ፡ ዘሎሙ ፡ እለ ፡ ነበከሙ ፡ ኅቡረ ፡ ምስሌሁ ፤ በቁሙ ፡ (ግብ፲፪ ፡ ፲፭ ። ጀ፮ ፡ ጀ፱ ። ማርሽ ፡ ፲፫ ። ዲድ ፡ ፯) ። ወእንዘ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይጥብቡ ፡ አብዱ ። እስመ ፡ አብዱ ፡ ኖሎት ። ኢየአብድ ፡ እምኔክሙ ፤ ስንፈ ፡ (ሮሜ፩ ፡ ጀ፪ ። ኤር ፲ ፡ ጀ፩ ። ኢዮ፲፫ ፡ ፪) ።

አባዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚያብድ ፡ የሚሰንፍ ፤ ሰናፊ ፡ ሰነፍ ፤ አላዋቂ ። ማርደም ፡ መጥበቢት ፡ ዓለም ፡ አባዲ ። ልቡ ፡ አባዲ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ታኅ፯) ።

አብድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ በድ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ እብድ ፤ ቊጡ ፤ ሰነፍ ፡ ሞኝ ፡ አላዋቂ ። እመኒ ፡ በምክንያተ ፡ ጋኔን ፡ ዘየጌብሮ ፡ ዝንቱ ፡ አብድ ፡ ውእቱ ። አብድ ፡ ከልብ ፡ ዘነሰከ ። ከመ ፡ አብድ ፡ ሐራውያ ። አብዳን ፡ አጥብብ ። ኅምስ ፡ አብዳት ፡ ወኅምስ ፡ ጠበባት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፪ ። መ ፡ ፈ ። ስንክ ፡ ነሐሴ፳፫ ። ኪዳ ። ማቴ፳፭ ፡ ፪) ።

እቡድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ብድ) ፤ ያበደ ፡ የለከረ ፡ የወገሸ ፤ እብድ ፡ ቍጡ ፡ ብስጩ ፡ ጨኺ ፤ ደረቅ ። ከልብ ፡ እቡድ ። ከነ ፡ እቡደ ፡ ከመ ፡ ሐራውያ ፤ እቡድ ፡ ወእሱር ፡ በሰናስል ። ሞገዳተ ፡ ባሕር ፡ እቡዳት ፡ (የሚጮኹ ፡ የሚተሙ) ። ወለት ፡ እቡድ ። ብእሲት ፡ እቡድ ፡ (ዲድ ፡ ፯ ። ገድ ፡ ተክ ። ይሁ ፡ ፲፫ ። ሚራ፳፪ ፡ ፫ ። ምሳ፱ ፡ ፲፫) ። በእብድ ፡ ፈንታ ፡ እቡድ ፡ ይላል ፡ አያስኝም ። እምንጉሥ ፡ እቡድ ፡ ይኄይስ ፡ ገብር ፡ ጠቢብ ፡ (አዋል) ። ጠባቢና ፡ ጠቢብ ፡ ፩ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፤ እብዳና ፡ እብድም ፡ ፩ ፡ ናቸው ።

እበድ ፤ (ዳት) ፤ ማበድ ፡ እብደት ፤ እብድነት ፤ ቍጣ ፤ ስንፍና ፡ ድንቍርና ፤ ሞኝነት ፤ አለውቀት ፡ አላዋቂነት ፤ ልጅነት ፡ ጅልነት ። እበድከ ፡ አደንገፀኒ ። እበድስ ፡ አልብየ ። ዝንቱ ፡ አሚን ፡ እበድ ፡ ውእቱ ፤ እበደ ፡ ደቂቅ ። በመዋዕለ ፡ እበድ ። ፈድፈደት ፡ እበደሙ ፡ (ሚራ፵፩ ፡ ፲፭ ። ግብ፳፯ ፡ ጀ፱ ። ቄር ፡ እስት ። አቡሻ ፡ ፪ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፱) ።

አእበደ ፤ አሳበደ ፤ እብድ ፡ አደረገ ። አሰነፈ ፤ አሞኘ ፡ አታለለ ፡ ሸንገለ ፤ ናቀ ፡ አቃለለ ። ለምንት ፡ ታእብድ ፡ ሰብአ ፡ ኦ ፡ ሰይጣን ። ያእብድዎሙ ፡ አጋንንት ፤ በቊሙ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ኩፋ ፡ ፲) ። ኢታእብደኒ ። አከኑ ፡ አእበዳ ፡ እግዚ ፡ ለጥበበ ፡ ዝ ፡ ዓለም ። አእበዳ ፡ ለነፍስከ ፡ (ጦቢ፲ ፡ ፯ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፯ ። ማር ፡ ይሥ፪ ፡ ፲፩) ። በአእበደ ፡ ፈንታ ፡ አስተእበደ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ አስተአበደ ፡ ይላል ። ትክልኑ ፡ ታስተአብዶ ፡ ለእግዚ ። አልቦ ፡ ዘያስተአብዳ ፡ ለውርዙትከ ። ኢያስተአብዱ ፡ ወኢያስተአክዩ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚ ፡ (ሮሜ፪ ፡ ፬ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲፪ ። ቀሌ) ።

አእባዲ ፤ ማእበዲ ፤ መስተአብድ ፤ የሚያሳብድ ፤ የሚያሰንፍ ፤ አስናፊ ፤ አጥፊ ። ቀታሌ ፡ ሰብአ ፡ ማእበዲ ፡ (ኪዳ ፡ ፩) ።

አስተአበደ ፤ (አደፈራረጊ) ፤ አሳነፈ አስናነፈ ፤ አቋጣ ፡ አቈጣጣ ፡ አናናቀ ።

መስተአብድ ፤ (ድት ፡ ዳን ፡ ዳት) ፤ ሰንፎ ፡ የሚያሰንፍ ፤ የሚያሳንፍ ፡ አሳናፊ ፤ ዋዘኛ ፤ ፌዘኛ ፤ ሕጹጸ ፡ አእምሮ ። መስተአብዳን ፡ ለአስተአብዶ ። ዕደው ፡ መስተአብዳን ፡ (፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ሶፎ፫ ፡ ፬) ።

አበድቢድ ፤ (ድት ፡ ዳን ፡ ዳት) ፤ እብድ ፡ ሞኝ ፤ ሰነፍ ፡ አላዋቂ ፤ ዕውቀቱ ፡ ትምርቱ ፡ ያጠረ ፤ ወደ ፡ ስንፍና ፡ የሚያደላ ፤ ጥበብና ፡ ምስጢር ፡ የማይገባው ፡ የማይስማማው ።

—፤ ከስንፍ ፡ ሰው ፡ አፍ ፡ የሚወጣ ፡ ተርታ ፡ ነገር ፡ ዐልማ ፡ ቃል ፡ ጣዕምና ፡ ምስጢር ፡ የሌለው ። ወበአበድቢዳት ፡ ቃላት ፡ ይትቃሐዉ ፡ (ቄር ፡ ጳላ፩) ። መምህራን ፡ ግን ፡ የበድበደ ፡ ዘር ፡ አድርገው ፡ ፍችውን ፡ የሚያዝግ ፡ ይሉታል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

አብዶን ፤ (ዕብ ፡ አበዶን) ፤ ፍጹም ፡ ጥፋት ፤ መፍረስ ፡ መደምሰስ ፡ ባዶ ፡ ባድማ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፡ መኾን ፤ ሲኦል ፡ መቃብር ። ወስሙ ፡ በዕብራይስጥ ፡ አብዶን ፡ (ራእ፱ ፡ ፲፩) ። ባለብሉዮች ፡ በኤርምያስ ፡ (ምጀ ፡ ፯) ። ሂሮድያኖስን ፡ ሽመላ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ የፈ ፡ ፈንክስ ፡ ብለው ፡ ሲተርጉ ፤ አብዱ ፡ የዲን ፡ ጭቃ ፡ የሚሉት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

አብደረ ፤—አስቀደመ ፤—በዲር ፡ በደረ ።

አብደሬናን ፡ ቱቂኢ.ም ፤ (ጽር ፡ አቤዲሬን ፡ አቱኪዩም) ፤ ቃሉ ፡ የዕብራይስጥ ፡ ነው ፤ ዕብ

ራይስጡ ፡ ወሀድባሪም ፡ አቲቂም ፡ ያለውን ፤ ጽርኡ ፡ እን ዳለ ፡ በጥሬው ፡ ወስደታል ። ወእሉ ፡ ዜናት ፡ ቀደምት ፤ ነገራት ፡ ቀደምት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አንቲካ ፡ ወሬ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (፩ዜና ፡ ፬ ፡ ፳፪) ። ዜናት ፡ ያላቸውም ፡ በአሪት ፡ ዘኍልቍ ፡ ይገኛሉ ፡ (ም፳፩ ፡ ፩--፱) ።

አበው ፤—የአብ ፡ ብዙ ፡ አበዎች ፤—አብ ፡ አበ ።

አብሐ ፤—አሠለጠነ ፤—በዊሕ ፡ ቦሐ ።

አበጠ ፤—ሳበ ፡ ጐተተ ፤—ዐበጠ ።

አብጥሊስ ፤ (ሳት ። ዐረ ፡ እተጥላሳት) ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ሦስተኛው ፡ የሐዋርያት ፡ ሲኖዶስ ። ፍችው ፡ ቀኖና ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ተጥላስን ፡ እይ ። ግጽው ፡ ወሥርዐት ፡ ወአብጥሊስ ። ረስጠ፳ ፡ ዘውእቱ ፡ ቀሌምንጦስ ፡ ሣልስ ። ከመ ፡ ዝ ፡ መሀሩነ ፡ ሐዋርያት ፡ በአብጥሊሶሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። ቅዳ) ።

አብይ ፤ ዮት ፤ (አበየ ፡ የአቢ ፡ ይእበይ ። ዐረ ፡ አበይ) ፤ እንቢ ፡ ማለት ፤ አበያ ፡ እንቢተኛ ፡ መ ኾን ፡ መኳደድ ፤ የሰጡትንና ፡ ያዘዙትን ፡ የለመኑትን ፡ አለመቀበል ፤ አለመስማት ፡ አለማድረግ ፡ ዕሺ ፡ በጎ ፡ ይ ኹን ፡ አለማለት ። እንብየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ን ፡ ስፎጽ ፡ ኹኖ ፡ ስለ ፡ ገባበት ፡ ወደዚያ ፡ ኺዷል ። ተአብዩ ፡ ትእዛዝየ ፡ ሰሚዐ ፡ ወሕግየ ። አበየት ፡ ሰሚ ዖቶ ። አበዩ ፡ ኵሎሙ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሥ ። ኢየአቢ ፡ ስ እለተኪ ። አበየ ፡ ዝናም ፡ ተውህቦ ፡ ለምድር ። ኢይ እቢይ ፡ ባዕል ፡ ከመ ፡ ኢይጠመቅ ፡ ምስለ ፡ ነዳይ ። እመ ፡ ጸውዐከ ፡ ኢትእበዮ ፡ (ዘፀ፲፯ ፡ ፳፫ ። አስቴ፩ ፡ ፲፪ ። ዮዲ፩ ፡ ፲፩ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። ፵፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፫ ። ሚራ ፲፫ ፡ ፱) ።

አባዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ እንቢ ፡ ባይ ፤ እንቢተኛ ፤ ተኳዳጅ ፤ አበያ ።

እበይ ፤ (ያት) ፤ እንቢታ ፤ እንቢተኝነት ።

አእበየ ፤ እንቢ ፡ አሰኘ ፡ እንቢታ ፡ አስተማረ ፤ እንቢ ፡ በል ፡ አለ ።

ተአብየ ፤ እንቢ ፡ ተባለ ፤ ተጠላ ፤ ተሰለቸ ፡ ተ ጠገበ ፤ ፍቅሩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢይትአበይ ፡ (አዋል) ።

ተአበየ ፤ እንቢ ፡ ተባባለ ፤ በፈቃድ ፡ በግብር ፡ ተለያየ ፤ ተጣላ ፤ ተፈራቀቀ ፡ አንድነት ፡ ስምምነት ፡ ዐጣ ። እስመ ፡ ሥጋኒ ፡ ይፈቱ ፡ ዘኢይፈቱ ፡ መንፈስ ፤ ወመ ንፈስኒ ፡ ይፈቱ ፡ ዘኢይፈቱ ፡ ሥጋ ፡ ወይትኣበዩ ፡ በበ ይናቲሆሙ ፡ ከመ ፡ ኢትግበሩ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ (ገላ፭ ፡ ፲፯) ።

አብየ ፤—ወፈረ ፡ ላቀ ፤—ዐብየ ።

አቢል ፤ ሎት ፤ (አበለ ፡ የአብል ፡ ይእ ብል ። ዕብ ፡ አቤር ፤ አጸና) ፤ መጽናት ፡ መበር ታት ፤ ማደግ ፡ እየጨመሩ ፡ መኼድ ።

አባል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ኤቤር ፤ ኤበር ፤ ብ ፡ ኤበሪም) ፤ ብልት ፡ የገላ ፡ ክፍል ፤ በየስሙና ፡ በያ ንጻሩ ፡ እኩያ ፡ አምሳያ ፡ ያለው ፤ ከራስ ፡ ጠጕር ፡ እስከ ፡ እግር ፡ ጥፍር ፡ በየክፍሉና ፡ በያንዳንዱ ፡ በየማውዱ ፡ ያለ ፡ ሥጋ ፤ ሕዋስ ፡ አካል ፡ ገላ ። አከለንና ፡ ሌለየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ከመ ፡ አባል ፡ ውስተ ፡ መቅፀት ። መተሮ ፡ ለበግዐ ፡ በበ ፡ አባላቲሁ ። እንዘ ፡ ንስቲት ፡ አባል ፡ አንቲ ። ወተዐጽፈ ፡ አባለ ፡ መንፈስ ፡ ረቂቅ ። ለእመ ፡ ሐመ ፡ አሐዱ ፡ አባል ፡ የሐምም ፡ ምስሌሁ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትነ ። ዘፈወሰ ፡ አባለ ፡ ሙሱነ ። አባለ ፡ ዘርዐ ። ኢይኩን ፡ ዕሩቀ ፡ አባል ፡ ቅድመ ፡ መ ኑፒ ። ብእሲት ፡ አባሉ ፡ ለብእሲ ፡ (ሚክ፫ ፡ ፫ ። ዘሌ፰ ፡ ፳ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ዮሐ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፳፯ ። ዲድ ፡ ፳፩ ። ፊልክ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፫ ። ዲድ ፡ ፲) ። አባሎ ፡ የሚሉት ፡ ብርቱ ፡ የቁላ ፡ ዕንጨት ፡ ስሙ ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

(ጥ) **አበለ ፤—አሰኘ ፤—ብህለ ፡ አብህለ ።**

አበለ ፤—በቁሙ ፡ ዐማርኛ ፤—ሐቢል ፡ ሐብለ ።

አቤል ፤ (ዕብ ፡ ሀቤል) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ወልደ ፡ አዳም ፡ (ዘፍ፬ ፡ ፪) ። አቤል ፡ መስክ ፡ ጨፌ ፤ አል ቃሽ ። ሀቤል ፡ ከንቱ ፡ ብላሽ ፡ ማለት ፡ ነው ።

አቦሊ ፤ (ጽር ፡ አቦሎስ) ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ታናሽ ፡ ገንዘብ ፡ ፩ ፡ ሳንቲም ፤ የዲድርክም ፡ ኻያኛ ፡ በዕብራይስጥ ፡ ጌራ ፡ ይባላል ፤ ኻያው ፡ ጌራ ፡ ፩ ፡ ሰቅል ፡ እንዲኾን ፤ ኻያው ፡ አቦሊ ፡ አንድ ፡ ዲድርክም ፡ ነው ። ዕሥራ ፡ አቦሊ ፡ ለአሐቲ ፡ ዲድርክም ፡ (ዘሌ፳፯ ፡ ፳፭ ። ዘኍ፫ ፡ ፵፯ ። ዘፀ፴ ፡ ፲፫ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፴፯) ።

ኡባል ፤ (ዕብራ) ፤ ታናሽ ፡ ወንዝ ፤ ፈፋ ፡ በ ዱር ፡ በዛፍ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ። የግንብ ፡ ደጃፍ ፡ የድልድይ ፡ በር ። ወሀሎኩ ፡ አነ ፡ በኡባል ፡ ኡላይ ፡ (ዳን፰ ፡ ፪) ። ኡላይ ፡ የወንዙ ፡ ስም ፡ ነው ።

እብላ ፤ ጨረቃ ፤ የጨረቃ ፡ ስም ። ወቦቱ ፡ ለወርኅ ፡ አርባዕቱ ፡ አስማት ፤ አሶንያ ፡ እብላ ፡ ብ ናሴ ፡ ኤራስ ፡ (ሔኖ፸፰ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፯) ።

አብላሊት ፤—አለብላቢት ፤—በሊል ፡ በለ ።

አበሞ ፤ አበሜ ፤ (ጽር ፡ አሞሞን ። ዕብ ፡ ቂዳ) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ስም ፤ ቅመም ፤ ቀረፋ ፤ የጢስ ፡ ዕንጨት ፡ ቅጠላም ፡ ያይደለ ። ቀረፋ ፡ ኹለት ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ቅመምና ፡ ሽቱ ፡ የሚኾን ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፴ ፡ ፳፬ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፱) ። ቀንሞስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አቡን ፤—ጳጳስ ፤—አብ ።

እብን ፤ (ዐረ ፡ ኢብን ። ዕብ ፡ ቤን) ፤ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ተባት ፤ ሲያበዛ ፡ አብናእ ፡ ይላል ። እብን ፡ እልሐኪም ፡ (ከብ ፡ ነገ) ።

እብን ፤ (ዕብ ፡ ኤቤን ። ሱር ፡ አብናእ) ፤ ደንጊያ ፤ ድንጋይ ፡ በአፍኣ ፡ በውስጥ ፡ ከምድር ፡ የሚገኝ ፤ የምድር ፡ ዐጥንት ፤ ዕንቍ ። ለዕንጨት ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ እንዳለው ፡ ለደንጊያም ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ አለው ፤ ክቡርና ፡ ኀሡር ፡ ግብዝና ፡ ብርቱ ። **እብን ፡ ዐቢይ ። ጽላት ፡ ዘእብን ። ንሕንጽ ፡ በእብን ፡** (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፬ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፱ ፡ ፲) ።

እበን ፤ አእባን ፤ (ናት) ፤ ደንጎች ፤ ደንጊያዎች ፤ ድንጋዮች ፤ አዕናቍ ። **እስመ ፡ ሠምሩ ፡ አበኒሃ ። አእባን ፡ ዐበይት ። አእባናት ። አእባነ ፡ ወርቅ ። አእባነ ፡ ህንደኬ ። አእባን ፡ ክቡራት ፡ በበ ፡ ሕበሪሆሙ ፡** (መዝ ፡ ፻፩ ። ኤር፶ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ የካ፱ ፡ ግንቦ ። መቃ ፡ ፲፴፭ ። ፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፪) ። እበን ፡ ኹለት ፡ ወይም ፡ ጥቂት ፤ አእባን ፡ ብዙ ፤ አእባናት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ይባላል ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ እበንን ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ይሉታል ፤ አያሰኝም ፤ እደውንና ፡ እገርን ፡ ተመልከት ።

አቤኔዜር ፤ (ዕብ ፡ ኤቤን ፡ ሃዔዜር) ፤ እብነ ፡ ረድኤት ፤ የረድኤት ፡ ደንጊያ ። (፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፪) ።

እብነ ፡ አድማስ ፤ ርሳስ ፤ ገንቢዎች ፡ ሕንጻ ፡ የሚለኩበት ፤ ብረትና ፡ ደንጊያም ፡ ይኾናል ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

እብነ ፡ እዝኅ ፤ ብልጭት ፡ ደንጊያ ፤ በለታም ፡ (ኢያ፳ ፡ ፪) ።

እብነ ፡ አስሐትያ ፤ የውርጭ ፡ ደንጊያ ፤ የረጋው ፡ ግግሩ ። ወይም ፡ ውርጭ ፡ የሚመስል ፡ ጽሩይ ፡ የብርሌ ፡ ጠብ ፤ ብርሌ ፡ ዐይነት ፡ ደንጊያ ፡ (ሔኖ፳፩ ፡ ፭) ።

እብነ ፡ በረድ ፤ በቊሙ ፡ የበረደ ፡ ደንጊያ ፡ እንዳረር ፡ እንደ ፡ ጠጠር ፡ ያለ ፡ ከዚያም ፡ የሚበልጥ ፤ ራስ ፡ የሚሰብር ፡ የሚቀጠቅጥ ፡ (ኢያ፲ ፡ ፲፩ ። ሢራ፵፫ ፡ ፲፯ ። ጥ፮ ፡ ፳ ። ሕዝ፴፰ ፡ ፳፪ ። ሔኖ፲፬ ፡ ፱) ።

እብነ ፡ በረድ ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ፤ በረድ ፡ የሚመስል ፤ የበረደ ፡ ዐይነት ፡ (ዐማርኛ) ።

እብነ ፡ ክቡር ፤ ዕንቍ ፡ የዕንቍ ፡ ወገን ፤ ሕብርና ፡ መልክእ ፡ ያለው ።

እብነ ፡ ኰኵሕ ፤ ጥኑ ፡ ጠንካራ ፡ ኀይለኛ ፡ ደንጊያ ፤ የማይሰበር ፡ የማይፈነከት ፤ አልማስ ፤ አለት ፡ (ዘዳ፰ ፡ ፲፭ ። ሮሜ፱ ፡ ፴፫ ። ኢዮ፵፩ ፡ ፲፱ ። ሕዝ፫ ፡ ፱) ።

እብነ ፡ ማእዘንት ፤ የማእዝን ፡ ደንጊያ ፡ ማጠፊያውና ፡ መቀነፊያው ፡ ኹለቱን ፡ ማእዘን ፡ የሚይዝና ፡ የሚያያይዝ ፤ ኹለት ፡ ክንፍ ፡ ያለው ፡ (፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፮) ።

እብነ ፡ መዳልው ፤ የሚዛን ፡ ደንጊያ ፤ ልክነት ፡ ያለው ፤ ሌላውን ፡ በርሱ ፡ መመዘኛ ፡ ማስተካከያ ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፩) ።

እብነ ፡ መከራ ፤ የፈተና ፡ ደንጊያ ፤ ታላቅ ፡ ከባድ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፡ ድንቡልቡል ፤ ጕበዛዝት ፡ ርሱን ፡ በማንሣት ፡ በመሸከም ፡ ጕልበታቸውን ፡ የሚፈትኑበት ፡ (ሢራ፮ ፡ ፳፪) ።

እብነ ፡ ሞፀፍ ፤ የወንጭፍ ፡ ደንጊያ ፤ ታናናሽ ፡ ኵረት ፤ እንደ ፡ ፍላጻና ፡ እንደ ፡ ጥይት ፡ ርቆ ፡ የሚኼድ ፡ የሚወረወር ፡ (ዘካ፱ ፡ ፲) ።

እብነ ፡ ቈናማት ፤ የሚዛን ፡ ደንጊያ ፤ ታላቁም ፡ ታናሹም ፡ በየስሙና ፡ በያይነቱ ፡ ተሰብስቦ ፡ በኪስ ፡ በከረጢት ፡ የሚከተት ፡ (ምሳ፲፮ ፡ ፲፩) ።

እብነ ፡ ሰንፔር ፤ ሰንፔር ፡ የሚባል ፡ ዕንቍ ፤ ክቡር ፡ ደንጊያ ፡ (ኢዮ፳፰ ፡ ፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲፪) ።

አበነ ፤ ደነገየ ፤ ደንጊያ ፡ ኾነ ፤ ወደ ፡ ደንጊያነት ፡ ተለወጠ ፤ ደረቀ ፡ ከረረ ፡ ፈዘዘ ።

አእበነ ፤ አደነገየ ፤ ደንጊያ ፡ አደረገ ። **እግዚ ፡ አእበና ፡ ወሜጠ ፡ ህላዌሃ ፡ ለከዊነ ፡ ሐውልት ፡** (መጽ ፡ ምስ ። ዘፍ፲፱ ፡ ፳፮) ።

ኢብን ፡ (ጽር ፡ ይቢስ) ፤ የወንዝ ፡ አሞራ ፡ በወንዝ ፡ ዳር ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ የሚኖር ፤ ነጭ ፡ አሞራ ፤ ረኸም ፤ ትሎችን ፡ ተሐዋስያንን ፡ የሚለቅም ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ግብጻውያን ፡ ያመልኩት ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፡ (ዘሌ ፲፩ ፡ ፲፯ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፮) ። ዕብራስጡ ፡ ግን ፡ ያንሹፍ ፡ ይላል ፤ ጕጕት ፡ ማለት ፡ ነው ።

አብኖስ ፡ (ዐረ ፡ አብኑስ ። ጽር ፡ ሄቤኖስ) ፤ ዘጺ ፤ ጥሩ ፡ ጠንካራ ፡ ዕንጨት ፤ መልኩ ፡ ጥቍር ፡ ዋጋው ፡ ክቡር ፤ በህንድና ፡ በሱዳን ፡ አገር ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሚገኝ ፤ ከክቡርነቱም ፡ የተነሣ ፡ በሚዛን ፡ የሚሼጥ ። **ወገብረ ፡ መጥቅዐ ፡ እምዕፀወ ፡ አብኖስ ፡** (ቀሌ ። ገድ ፡ አዳ) ። ዘጺን ፡ ተመልከት ።

አብሠረ ፤—አበሠረ ፤—በሠረ ።

አበቅ ፡ (ዕብ ፡ አባቅ) ፤ በቁሙ ፤ ጸበል ፡ ትቢያ ፡ ዐቧራ ፤ ቅንቅን ፤ በነፋስ ፡ የሚበን ፡ ደቃቅ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ።

አበቅ ፡ (ዕብ ፡ ሻሐፍ ። ጽር ፡ እብሶራን) ፤ ደዌ ፡ ሥጋ ፤ ዕከክ ፤ ፈረሳቤት ፡ እንዳበቅ ፡ የሚያለብስ ፡ አበቅ ፡ የሚመስል ፤ ሰውነት ፡ የሚፍቅ ፡ የሚያሰለስል ። **አበቅ ፡ እኩይ ። ደዌ ፡ ቢሕ ፡ ወአበቅ ። ኢዮብ ፡ አመ ፡ አንዘ ፡ አበቅ ። አ ፡ ፈታኔ ፡ ኢዮብ ፡ በደዌ ፡ ወአበቅ ።** (ዘዳ፳፰ ፡ ፳፯ ። መቃ ። ስንክ ፡ መስ፩ ። ጥበ ፡ ጠቢ) ።

አበቀ ፤ ታመመ ፡ ተደወየ ፤ ዐከከ ፤ ነጣ ፡ ገረጣ ፤ ቈሸሸ ፡ ተበላሸ ። አበቅ ፡ ለበሰ ፤ አበቅ ፡ መሰለ ፤ ኾነ ።

እቡቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ብቅት) ፤ ያከከ ፤ ዕከካም ፤ ቈሻሻ ፡ ቋቍሻም ፡ ድውይ ፡ (ዘሌ፳፩ ፡ ፳ ። ፳፪ ፡ ፳፪) ።

አብቀወ ፤—ከፈተ ፤—በቂው ፡ በቀወ ።

አቡቀለምሲስ ፤ (ጽር ፡ አፖካሊፕሲስ) ፤ መጽሐፍ ፡ የመጽሐፍ ፡ ስም ። ቃሉ ፡ ኹለት ፡ ነው ፤ ቅጽልና ፡ ባለቤት ። አፖ ፡ ሩቅ ፡ ረቂቅ ፡ ስውር ፡ ድብቅ ፡ ኅቡእ ፡ ክቡት ፤ ካሊፕሲስ ፡ ራእይ ፡ ትንቢት ። **ራእየ ፡ ዮሐንስ ፡ አቡቀለምሲስ ። ዮሐንስ ፡ ጸሐፈ ፡**

ወንጌለ ፡ ወአቡቀለምሲስ ፡ ዘርእየ ፡ ውስተ ፡ ደሴተ ፡ ፍጥሞ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፭ ። ጥር፲፬) ። እንዳረቡ ፡ ቃል ፡ በአብ ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈታ ፡ ግን ፡ ለባለመጽሐፉ ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ።

አቡቀለምሲስ ፤ አበ ፡ ራእይ ፤ አበ ፡ ትን ቢት ፤ የሕልም ፡ ጌታ ፡ የራእይ ፡ ባለቤት ፤ በዓለ ፡ ራእይ ። ዮሐንስ ፡ ቴዎሎጎስ ፡ ዮሐንስ ፡ አቡቀለምሲስ ፡ ዮሐ ንስ ፡ ዘረፈቀ ፡ ውስተ ፡ ሕፅኑ ፡ ለኢየሱስ ። ወንጌለ ፡ መለኮት ፡ ሰበከ ፡ ስምዐ ፡ ጽድቅ ፡ ኮንከ ፡ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ አቡቀለምሲስ ፡ ተሰመይከ ፡ (ድጓ) ።

አበቅቴ ፤ (ትያት ። ጽር ፡ ሄፓክቴ) ፤ ጭማሪ ፡ ተውሳክ ፤ የቍጥር ፡ ማማያ ፡ ማስተካከያ ። ተረፈ ፡ ዓመት ፡ የቀመር ፡ ትራፊ ፤ ትርፍ ፡ ፍድፋጅ ። አበቅቴ ፡ ፀሓይ ። አበቅቴ ፡ ወርኅ ። አበቅትያት ። ሠርዐ ፡ ሐሳበ ፡ አበቅቴ ፤ (አቡሻ ፡ ፳፫ ። ፳፭ ። ፴፩ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፪) ።

አብር ፤ (ብ ፡ አባር ። ዐረ ፡ ኢብረት ፤ ብ ፡ ኢባር) ፤ እሾኽ ፡ ቀጭን ፡ ሹል ፤ መርፌ ፡ የሚ መስል ። ዕፀ ፡ ግረት ፡ እንዘ ፡ ቈጽለ ፡ ዕፁ ፡ ኢይትነ ገፍ ፡ ወአባሪሁኒ ፡ ኢይጸድፉ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አባር ፤—ድርቅ ፤—ዐቢር ፡ ዐበረ ።

እቤር ፤—ባልቴት ፤—ዐቢር ፡ ዐበረ ።

አበርባሬ ፤—ዶቢ ፤—በሪር ፡ በረ ፥—በ ርበረ ።

አበርጊላ ፤ ገበጣ ፤ የገበጣ ፡ ጨዎት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፪) ።

አብሮጥስ ፤ (ጽር ፡ ፔሪዎዴፍቲስ) ፤ ታላቅ ፡ ቆሞስ ፡ የኤጲስቆጶስ ፡ ተከታይ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፭) ።

አብረክሲስ ፤ (ዐረ ፡ አብርክሲስ ። ጽር ፡ ፕራክሲስ) ፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ግብረ ፡ ሐዋርያት ፤ የሐዋርያት ፡ ሥራ ፤ ዜና ፤ ታሪክ ። መጽሐፈ ፡ አብረክሲስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፪) ።

አብሬክ ፤ (ዕብ ፡ አብሬኽ ። ጽር ፡ ኪሪ ክስ) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ ብርክ ፡ አስተብርክ ፤ ስግድ ፡ አምኅ ፤ ግነይ ፡ ባርክ ። ዮሴፍ ፡ በተሾመ ፡ ጊዜ ፡ ለሰብእ ፡ ግብጽ ፡ የተነገረ ፡ የፈርዖን ፡ ዐዋጅ ፡ ነው ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፵፫) ። ዳግመኛም ፡ ረበናት ፡ አብሬኽን ፡ አብ ፡ ራኽ ፡ ብ ለው ፡ ፪ ፡ ቃል ፡ አድርገው ፡ ይፈቱታል ፤ አብ ፡ በቁሙ ፤ ራኽ ፡ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፡ ጮጠና ፡ ወጣት ። አብ ፡ የተባለ ፡ ዮሴፍ ፡ ነው ፤ ራኽ ፡ በተሾመ ፡ ጊዜ ፡ የ፴ ፡ ዓመት ፡ ልጅ ፡ ነበረና ፡ የድሜውን ፡ ማነስ ፤ አብ ፡ የአእምሮውን ፡ መጕ ልመስ ፡ የሰውነቱን ፡ መሾምና ፡ መንገሥ ፤ ለነፈርዖን ፡ እንዳባት ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ ለወንድሞቹም ፡ ለነሮ ቤል ፡ በመጋቢነቱ ፡ እንደ ፡ ያዕቆብ ፡ አባት ፡ ይባላል ። ረሰየኒ ፡ አበ ፡ ለፈርዖን ። ለደቂቀ ፡ ያዕቆብ ፡ ወዮሴፍ ፡ (ዘፍ፵፭ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፸፯) ። የግእዝ ፡ ኦሪት ፡ ግን ፡ ወልደ ፡ ይላል ። አብሬኽንም ፡ ኤር ፡ አብሬር ፤ ኤል ፡ አብሬል ፡ ይላል ። ባለብሉዮችም ፡ ፍችውን ፡ ዐዋጅ ፡ ዐዋጅ ፡ ገ ብር ፡ ኮን ፡ እግዚአ ፤ ባላገባቦችም ፡ ይደልዎ ፤ ይበጅ ፡ ያድርግ ፡ ይሉታል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

አብሪል ፤ (ሮማይ ፡ አፕሪል) ፤ የወር ፡ ስም ፤ ሚያዝያ ።

አቢስ ፤ (አቢሲን ፥ አቢሲኔ ፥ አቢሲንያ) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ የኵሽ ፡ ልጅ ፡ የሳባ ፡ ሳብዓይ ፡ የናምሩድ ፡ ተከታይ ። ፪ኛ ፡ ስሙ ፡ ከለው ፡ ይባላል ፤ ፪ቱም ፡ በታሪክ ፡ እንጂ ፡ በቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ አይገኙም ። የሳባ ፡ ክፍል ፡ ሳባ ፡ እንደ ፡ ተባለች ፡ የአቢስም ፡ ክፍል ፡ አቢሲንያ ፡ ተብ ላለች ። አቢሲን ፤ አቢሳውያን ፤ አቢሲኔ ፤ አቢሳዊ ፤ አቢሲ ንያ ፤ ሀገረ ፡ አቢስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እስክንድርያ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ስምነቱም ፡ ከዛፍና ፡ ከተክል ፡ የወጣ ፡ ገንታዊ ፡ ስም ፡ ነው ። ቢሲን ፡ ቢሲና ፡ የሚባል ፡ ፍሬው ፡ የወይን ፡ ፍሬ ፡ የሚያክል ፡ ጥሩ ፡ ተክል ፡ አለ ፤ ሕብሩ ፡ እጅግ ፡ ፍጹም ፡ ቍጥር ፡ እጅግም ፡ ፍጹም ፡ ቀይ ፡ ሳይኾን ፡ ደበብ ፡ ያለ ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ፤ ጣዕሙና ፡ መልኩ ፡ ደም ፡ ግባቱ ፡ ከመዐዛው ፡ ጋራ ፡ ደስ ፡ ያሰኛል ። አቢሲንም ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ቢሲን ፡ ፍሬ ፡ የሚያምር ፡ የቢሲና ፡ ፍሬ ፡ የሚመስል ፡ ማእከላዊ ፡ ሕብር ፡ ያለው ፡ ጥሩ ፡ ደመ ፡ ግቡ ፡ ማለት ፡ ነው ። ስኒጋል ፡ የሚባለው ፡ ነገድ ፡ የሱ ዳን ፡ ቍራጭ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ መደገዝክርም ፡ የአቢስ ፡ ቍራጭ ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ በቅርጹና ፡ በመል ክአ ፡ ገጹ ፡ ይታወቃል ፡ (ጽርኣዊ ፡ ታሪክ) ።

(ጥ) **አብሶ ፤ ሶት ፤ (አበሰ ፡ ይኤብስ ፡ የአ ብስ ። ዕብ ፡ አባስ)** ፤ ማብላት ፡ ማጥገብ ፤ መቀለብ ፡ መመገብ ፤ ማሥባት ፡ ማወፈር ፤ ከብትን ፡ ሰውነትን ። ወይም ፡ በቁሙ ፡ ማበስ ፡ መጥረግ ፤ አብዝቶ ፡ መብላት ፡ መጋፈፍ ፤ እንደ ፡ እንስሳ ፡ መቀለብ ፤ መሥባት ፡ መወ ፈር ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ማበስ ፡ መበደል ፤ ኀጢአት ፡ መሥ ራት ፤ ዐውቆ ፡ ደፍሮ ፡ ኾነ ፡ ብሎ ። አብሶ ፡ አበሰት ። ኢይደግሙ ፡ አብሶ ። ዘይገብር ፡ ኃጢአተ ፡ ይኤ ብስ ፡ ላዕለ ፡ ነፍሱ ። ኢተአብስ ፡ በቃልከ ። መላ እክት ፡ አበሱ ፡ ምስለ ፡ አዋልደ ፡ ሰብእ ። ዳዊት ፡ አመ ፡ አበሰ ፡ በብእሲተ ፡ ኦርዮ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፰ ። ሔኖ፩ ፡ ፰ ። ሢራ፲፱ ፡ ፬ ። ፴፭ ፡ ፲፪ ። ኩፉ ፡ ፬ ። ዲድ ፡ ፲) ።

አባሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፤ የሚያበስ ፡ የሚበድል ፤ በዳይ ፡ በደለኛ ፤ ያዋቂ ፡ አጥፊ ፤ ደፋር ፤ ጥጋ በኛ ። ኃጥእ ፡ ወአባሲ ። አባሲ ፡ ዝንቱ ፡ ሕዝብ ፡ አ በሳ ፡ ዐቢየ ፡ (አርጋ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፴፩) ።

መአብስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ ዝኒ ፡ ከ ማሁ ፤ በደለኛ ። ዘይስሕት ፡ በአሐቲ ፡ ኮነ ፡ መአብሰ ፡ በኵሉ ። መአብስ ፡ ውእቱ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእነ ፡ (ያዕ፪ ፡ ፲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

እቡስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ብስት) ፤ ያበሰ ፡ የበ ደለ ፤ አበሰኛ ፤ ኃጥእ ፡ ወንጀለኛ ። እቡሰ ፡ ትሬስዮሙ ። እቡሳነ ፡ ልብ ። ተሰቅለ ፡ ከመ ፡ እቡስ ፡ (ምሳ፲፫ ፡ ፮ ። መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

እብሰት ፤ ማበስ ፤ መበደል ፡ አበዳደል ፤ በደላ ፡ በደል ፤ ኀጢአት ፡ ክሕደት ። ወእምዝ ፡ በርሕቀት ፡ መዋዕል ፡ ተእኅዘ ፡ ልማደ ፡ እብሰት ፡ ወርስዐት ፡ (ጥበ፲፱ ፡ ፲፯) ።

አበሳ ፤ (ሳት) ፤ በቁሙ ፤ ዕዳ ፡ በደል ፤ ኀጢአት ፤ ክሕደት ። አልብየ ፡ አበሳ ። አበሳ ፡ ዘኢኮነ ፡ ለሞት ፤ እስመ ፡ ቦ ፤ አበሳ ፡ ዘለሞት ። ኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ። ወዘይመስሎ ፡ ለዝንቱ ፡ እምአበሳት ። ገባር ያነ ፡ አበሳት ፡ (ኢዮ፴፬ ፡ ፮ ። ፩ዮሐ ፡ ፭ ፡ ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

አአበሰ ፤ አሳበሰ ፤ አስበደለ ፤ ኀጢአት ፡ አሠራ ። እንተ ፡ ታኤብስ ፡ ምድረ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፻) ።

አአባሲ ፤ መአብስ ፤ የሚያሳብስ ፤ የሚያስበድል ፤ አገባሪ ፡ ኀጢአት ፡ አሠሪ ።

(ጥ) **አባስ ፤ (ሱርስት) ፤** መምህር ፤ አበ ፡ ማኅበር ፤ አበ ፡ ምኔት ፡ የገዳም ፡ አባት ፡ (ሥር ፡ ጳሖ) ። አባስ ፡ ካህን ፡ ሮሜ ፡ (ታምረ ፡ ማር) ።

አቡሻህር ፤—መጽሐፍ ፤—አብ፥አቡ፡ ሻህር ።

አብስሊዲስ ፤ (ጽር ፡ እብሳልቲስ) ፤ መዘምር ፡ ዘማሪ ፤ አወዳሽ ፡ ደብተራ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

አብስልዋጥስ ፤ (ሮማይ፡ አብሶሉቲዮኒስ) ፤ የፍታት ፡ ቃል ፡ የፍታት ፡ ሥርዐት ፡ ናዛዥ ፡ ለተናዛዥ ፡ የሚያሰማው ፡ ቃል ፤ እፈትሐከ ፤ ኩን ፡ ፍቱሐ ፤ ፍትሐት ፡ ዘወልድ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ። የፍታት ፡ ዜማ ፤ ለሙታን ፡ የሚጸለይ ፡ ጸሎት ፤ በግንዘት ፡ ያለ ፡ ቃል ፤ ፍትሕተ ፡ ወንጽሕተ ፡ ረስየ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አብስልዋጥስ ፡ ይትበሀል ፡ በዜማ ፡ ግንዘት ፡ (ግንዘ) ።

አቢሳ ፤—በዓለ፡ ጋዳ ፤—አቢብ፡ አብ ።

አብሲማዳክስ ፤ (ጽርእ) ፤ ከኹለት ፡ አንድ ፡ የኾነ ፡ አምላክና ፡ ሰው ፡ ፩ ፡ አካል ።

አብሰረ ፤—አበሠረ ፤—በሠረ ።

አቢት ፤ ቶት ፤ (አበተ ፡ የአብት ፡ ይእብት) ፤ ማበት ፡ ሸብ ፡ ማድረግ ፤ ወይም ፡ መማገር ፡ አጥብቆ ፡ ማሰር ፤ አብታረግ ፡ እንዲሉ ፤ ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ።

አጊድ ፤ ዶት ፤ (አገደ ፡ የአግድ ፡ ይእግድ ። ዕብ ፡ አጋድ ፤ አሰረ ፡ የነዶ ፡ የችቦ) ፤ በቁሙ ፡ ማገድ ፡ መከልከል ፡ መግታት ። መስበር ፡ መቀልጠም ፤ መክፈል ፡ መለየት ፤ የሥጋና ፡ ያጥንት ።

አገዳ ፤ (ዳት) ፤ እግር ፡ ዛል ፤ ጭን ፡ ማኽል ፡ አገዳ ፡ ቅልጥም ፡ የእጅና ፡ የእግር ፤ መደበኛ ፡ ዐጥንት ። ዘቦ ፡ አገዳ ፡ መልዕልተ ፡ እገሪሁ ። አገዳሁ ፡ ዘየማን ። ያነጕዕ ፡ አገዳሆን ። ተሰብረት ፡ አሐቲ ፡ አገዳ ፡ እግሩ ። ሌዊ ፡ እኅወ ፡ ይሁዳ ፡ ዘሀብተ ፡ ክህነቱ ፡ አገዳ ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፳፩ ። ፯ ፡ ፴፪ ። ዘካ፲፩ ፡ ፲፯ ። ገድ ፡ ተክ ። ደራሲ) ።

—፤ ዐጥቅ ፡ አንጓ ፡ ክፍል ፤ የሽመልና ፡ የቀርከሐ ፡ የመቃ ፡ የሸንበቆ ፡ የሸንኰር ፤ የጥንቅሽ ፡ ያገዳ ፡ እኽል ፡ ኹሉ ። (ቅኔ ፡ ራስ ፡ መኰንን ፡ ዐደ ፡ ሳሉ) ፤ ጣሊያንንሂ ፡ የማሽላ ፡ እሸት ፡ እንድታበላው ፡ ጠብሰኽ ፤ ምኒልክ ፡ ያ ፡ ደገኛ ፡ ይመጣልና ፡ ወደ ፡ ቤትኽ ፤ አምጥተኽ ፡ ቈየው ፡ በፊት ፡ ራስ ፡ ራሱን ፡ ቈርጠኽ ፤ አገዳውንስ ፡ ይመጡታል ፡ እየሰባበሩ ፡ አሽከሮችኽ ።

አግዋል ፤—ዘለላ ፤—ዐግዋል ።

እግዚእ ፤—ጌታ ፤—ግዚእ ፡ ገዝአ ፤ አግዝአ ።

አጋዘን ፤ አጋዜን ፤ በቁሙ ፤ የዱር ፡ የበረሓ ፡ ላም ፤ ቀንዳም ፡ ቀንደ ፡ ረዥም ፡ (አዋል) ።

አጋዘን ፡

አግዮስ ፤ (ጽር ፡ አጊዎስ) ፤ ቅዱስ ፤ ክቡር ፡ ምስጉን ፡ (ቅዳ ። ግንዘ) ።

አግያ ፤ (አጊያ) ፤ ቅድስት ። አግያ ፡ ሶፍያ ። እልመስጦ ፡ አግያ ፡ (አዋል ። ሃይ ፡ አበ) ።

አግያስማንጦን ፤ (ጽር ፡ አጊዮ ፡ ፕኔፍማቶስ) ፤ ቅዱስ ፡ መንፈስ ፡ (ቅዳ) ።

አጕል ፤—በቁሙ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፤—ዐጕል ።

አግል ፤—ዝኒ ፡ ከማሁ ፤—ዐግል ።

እጓል ፤—ልጅ ፤—ዕጓል ።

(ጥ) **አገለ ፤ ተአገለ ፤—ቀማ ፤—ዐግሎ ፡ ዐገለ ።**

እገሌ ፤—በቁሙ ፤—ገልይ ፡ ገለየ ፤ አግለየ ።

አጋም ፤ (ዕብራ ፤ የውሃ ፡ ቦታ ፤ ወንዝ ፡ ኩሬ) ፤ በቁሙ ፡ አጋም ፤ ያጋም ፡ ፍሬ ፡ ጣዕሙና ፡ መልኩ ፡ ከማንሱ ፡ በቀር ፡ የጥቍር ፡ ወይን ፡ እሸት ፡ የሚመስል ፡ ጥፍጥ ፤ ዕንጨቱ ፡ እሾኻም ፡ ዐጥር ፡ የሚኾን ።

አግመረ፤ (አስደራጊ)፤ ገሚር፡ ገመረ፤ ግሙራ ።

አግሙስ፤ (ብዙ)፤ ገሚስ፡ ገመሰ፤ ገመስ፡ ገሙስ ።

አጊን፤ ኖት፤ (አገነ፡ የአግን፡ ይእግን ። ዐረ፡ ዐጀነ፤ አበከ)፤ መቈረጥ፡ መክፈል፡ ማሥመር፤ የሊጥ ። መገመት፡ ይህን፡ ያኽል፡ ማለት፡ የዋጋ ። አገና፤ ዋጋ፡ ገኙና፡ ሸያጭ፡ የሚስማሙበት፡ (ዐማርኛ) ።

አግን፤ ቡሖ፡ ሊጥ ።

አገን፤ ንፍጥ፡ ያፍንጫ፡ እድፍ፡ (ሐባብ) ።

ኤጎንጤ፤ (ጽር፡ ጎኒኤ)፤ ውስጥ፤ ውሳጢት፡ (ሕዝ፵፩፡ ፲፭) ።

እጕሥታር፤—ሬት፤—ፅጕሥታር ። ፅጕትሣር + ዐገተ ።

(ጥ) **አግሮ፤ ሮት፤** (አገረ፡ ይኤግር፡ የአግር ። ትግ፡ ሐባብ፡ አግረ ። ዐረ፡ ጀራሀ ። ዕብ፡ አጋር፤ ሰበሰበ)፤ ሞኼድ፡ መራመድ፤ መሮጥ፡ መፈርጠጥ፤ እግራም፡ እግረኛ፡ መኾን ። በቁሙ፤ ማገር፡ መገርገር፡ ማወክ፡ መክልከል፤ ከመንገድ፡ ከሥራ፡ ማስተጓጐል ።

አጋር፤ (ራን፡ ራት ። አጋሬ፡ ሬት፡ ርያን፡ ያት)፤ እግረኛ፡ ሯጭ፡ ገሥጋሽ፤ ኻያጅ፡ ተራማጅ፤ ዕድሜው፡ ኻያ፡ ዓመት፡ የመላ፤ ከዚያም፡ በላይ፡ እስከርባ፡ ዓመት፡ ያለ፡ ጐበዝ፡ ጐልማሳ፤ ወታደር፡ ሰልፈኛ፡ ዘማች፤ ባዋጅ፡ በቱልቱላ፡ የተጠራ፡ የተሰበሰበ ። ስሳ፡ እልፍ፡ አጋር ። አጋሮሙ ። አጋርያን ። ዐሠርቱ፡ ምእት፡ አጋር፡ ብእሲ፤ (ዘፀ፲፪፡ ፴፯ ። ዘኍ፲፩፡ ፳፩ ። ዮዲ፯፡ ፳ ። ፪፡ ፲፱ ። ፪ነገ፡ ፲፫፡ ፯) ።

መአግር፤ (ርት፡ ራን፡ ራት)፤ ዝኒ፡ ዓዲ፡ ከማሁ፡ ለአጋር፡ ወአጋሬ ።

አጋር፤ (ዕብ፡ ሀጋር)፤ ስመ፡ ብእሲት፤ የፈርዖን፡ ዲቃላ፡ ከገረድ፡ የተወለደች፤ ኋላም፡ ለአብርሃም፡ ሚስት፡ ለሳራ፡ ገረድ፡ ትኹንሽ፡ ብሎ፡ የሰጣት፤ የይስማኤል፡ እናት ። ፍችው፤ ግይርት፡ ፈላሲት፡ ኰብላይ፡ ማለት፡ ነው፤ የመኼድና፡ የመራመድ፡ የሩጫ፡ የግሥገሣ፡ ምስጢር፡ አለበት፡ (ዘፍ፲፯፡ ፩—፲፯) ።

አጋራዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ያርበኛ፡ ወገን፡ ዐርበኛ፤ የጦር፡ ሰው ። የአጋር፡ ልጅ፡ የይስማኤል፡ ዘር ። ወሰብአ፡ ኢትዮጵያ፡ ጸሊማን፡ ወአጋራውያን፤ ዐርበኛ ። ሞአብ፡ ወአጋራውን፤ ይስማኤላዊ፡ (ገድ፡ ፊቅ ። መዝ፡ ፹፪) ።

(ላ) **አግሬ፤** በቁሙ፤ አላባሽ፡ ጋሻ፡ (ዐማርኛ) ።

እግር፤ (ዕብ፡ ሬጌል ። ሱር፡ ሬግላ ። ዐረ፡ ሪግል)፤ በቁሙ፤ መቆሚያ፡ መርገጫ፤ መኼጃ፡ መራመጃ፤ ከጭን፡ እስከ፡ ሰኰና፤ እንደ፡ እጅ፡ ፫፡ ክፍል፡ ያለው ። ኪደተ፡ እግረ፡ ብእሲ ። ከመ፡ እግር፡ ሙቁሕ ። እግር፡ ቦሙ፡ ወኢየሐውሩ ። እግረ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ ። ክልኤ፡ እግር ። ዘአርባእቱ፡ እግሩ፡ (ሉቃ፡ ዕዝ፭፡ ፯ ። ሚራ፳፭፡ ፲፱ ። መዝ፡ ፻፲፫ ። ሕዝ ፳፱፡ ፲፩ ። ዓሞ፫፡ ፲፪ ። ዘፀ፱፡ ፱) ።

እግር፡

እግር፤ እግሮች፡ ለብዙም፡ ለጥቂትም፡ ባንድ፡ ገላ፡ ላሉ፡ ላራትም፡ ለኹለትም፡ ብቻ፡ ከዚያም፡ ለሚበዙ፡ ላምሳና፡ ለሺሕ፡ ይነገራል ። ሺ፡ እግር፤ ዐምሳ፡ እግር፡ እንዲሉ ። ወይቀውማ፡ እገሪሁ ። እገሪሆሙ፡ ይረውጻ ። ወድቀ፡ ውስተ፡ እገሪሃ፡ ለዮዲት ። ርቱዕ፡ እገሪሆሙ ። ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡ (ዘካ፲፬፡ ፬ ። ምሳ፩፡ ፲፮ ። ዮዲ፲፬፡ ፯ ። ሕዝ፩፡ ፯ ። ዘሌ፲፩፡ ፵፪) ።

አእጋር፤ (ራት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ እግሮች ። አእጋራት፤ የብዙ፡ ብዙ ። ኦ፡ አእጋር፡ እለ፡ አንሶሰዋ፡ ውስተ፡ ገነት፡ ተቀነዋ፡ በቅንዋት ። ሰላም፡ ለአእጋሪከ፡ እለ፡ ጠብዓ፡ ለቀዊም፡ (ቅዳ፡ አፈ ። ደራሲ) ።

እግር፤ ታች፡ ታችኛ፤ ሥር ። ታሰከቦ፡ ለኀጕዝ፡ ኀበ፡ እግረ፡ ታቦት፡ (ግንዘ) ።

እግር፤ ጫማ፤ ውስጥ፡ እግር፤ የጥላ፡ መስፈሪያ፤ ከተረከዝ፡ እስካውራ፡ ጣት፡ ጫፍ ። ጽላሎት፡ በግንቦት፡ ዕሥራ፡ ወአሐዱ፡ እግር፡ ወመንፈቀ፡ እግር፡ (አዋል ። ቁር) ። ግልያን፡ ተመልከት ።

እግር፤ ጮራ፤ ጨረር፤ ቀርን፡ ምዕዛር ። እግረ፡ አሚር ። እገሪሃ፡ ለፀሓይ ። በረቀ፡ ሥጋሆሙ፡ ከመ፡ እግረ፡ ፀሓይ፡ (ጥበ፪፡ ፬ ። ሔኖ፸፩፡ ፬ ። መቃ፡ ገ፪) ።

እግረ፡ ደቂቅ፤ የሕፃናት፡ መንገድ፤ የልጆች፡ አካኼድ፡ አረማመድ፤ አቱ፡ ሥግራ፡ ታቱ፡ ሥግራ፡ ማለት፤ ምስጢሩ፡ ጕዞና፡ ማዝገም፡ ነው፡ (ዘፍ፴፫፡ ፲፬) ።

እግረ፡ ማጣ፤ (ዕብ፡ ሬጌል፡ ሚጣ)፤ የኪሩቤል፡ ስም፤ ያራቱ፡ ኹሉ ። ዘይቤው፡ ያልጋ፡ ሸንኰር፡ የዙፋን፡ እግር፤ ምስጢሩ፡ ጸወርተ፡ መንበር፡ (ድጓ ። መዋሥ) ። ቅዱስ፡ ያሬድ፡ እንዲህ፡ ማለቱ፤ ጌታን፡ በንጉሥ፤ መንበረ፡ መንግሥትን፡ በኮር፡ በግላስ፤ ሰማይ፡ ውዱድን፡ ባልጋ፡ በፈረስ፤ ኪሩቤልን፡ ባራት፡ እግሮቹ፡ መስሎ፡ ነው ። (ሕዝ፩፡ ፳፮ ። መዝ ፲፯፡ ፲፩) ።

እግረ፡ መራጕት፤ የመክፈቻች፡ እግር፡ መያገርቸው፡ መንጠልጠያቸው፡ ቀለበቱ፤ ወይም፡ ሳንቆች፡

የሚቆሙበት ፣ መድረክ ፤ የመዝጊያ ፣ ቍላ ፤ ወንደው ፣ (አዋል) ።

እግራዊ ፤ እግራም ፣ እግረኛ ፤ ዘዋሪ ፤ እግሯ ፣ ብዙ ፤ ሺ ፣ እግር ፣ ዐምሳ ፣ እግር ፣ የሚሉት ፣ ጥቍር ፣ ትል ።

እግራዊ ፣

አግሬም ፤ (ዕብ ፡ ሀግሬም ፤ ሀግሪኢም) ፤ አጋራውያን ፣ የይስማኤል ፣ ልጆች ፣ በዮርዳኖስ ፣ ማደ ፣ ያሉት ። ፈለገ ፡ አግሬም ፡ (፩ዜና ፣ ፭ ፣ ፲፱ ። ፪ዜና ፣ ፳፭ ፣ ፲፭) ። ጽርኡና ፣ ዕብራይስጡ ፣ ግን ፣ ፈለገ ፣ ጴው ፣ ይላል ፤ የባሕረ ፣ ጴው ፣ ዱሓ ፤ ሸለቆ ፤ ወደ ፣ ባሕረ ፣ ጴው ፣ የሚፈስ ፣ ወንዝ ፣ ማለት ፣ ነው ።

አግሬም ፤ (ዕብ ፡ ጊር ፤ ኖራ) ፤ መገይራን ፤ ኖራ ፣ አውጮች ፤ ሸያጮች ፣ ቀቦች ፣ ለቅላቆች ። እሊሁም ፣ ስብአ ፣ ስደም ፣ ናቸው ፤ የጊርንና ፣ የስደምን ፣ ፍቺ ፣ ተመልከት ።

አግሬጳስ ፤ ፬ ፣ እግር ፣ ያለው ፣ አሞራ ። ወሀሎ ፡ ዖፍ ፡ ዘይሰመይ ፡ አግሬጳስ ፡ በሀገረ ፡ ቃራት ፡ ወቦ ፡ አርባዕቱ ፡ አእጋር ፤ ይመሥጥ ፡ ሶረ ፡ ወይሰርር ፡ መልዕልተ ፡ አየር ፡ እንበይነ ፡ ጽንዑ ፡ (ጊ ፣ ወ ፣ ሐ ፣ ገ፳፱) ። ፪ኛም ፣ የሰው ፣ ስም ፣ ይኾናል ፣ (ግብ፳፭ ፣ ፲፫) ።

አገተ ፤—ከበበ ፤—ዐጊት ፣ ዐገተ ።

እድ ፤—እጅ ፡ እጀታ ፤—አዲው ፣ አደወ ።

አዲግ ፤ ጎት ፤ (አደገ ፣ የአድግ ፣ ይእድግ ። ዐረ ፣ ሐደጀ) ፤ መሸከም ፤ መጫን ፤ ማንገት ፣ ማዘል ፣ መደብለል ፤ ተሸካሚ ፣ መኾን ፤ በገርባ ። በቁሙ ፤ ማደግ ፣ መመንደግ ፤ ቁመትና ፣ ጕን ፣ መጨመር ፤ ለሸክም ፣ ለጭነት ፣ መብቃት ፤ የሰው ፣ የከብት ።

አድግ ፤ (ብ ፡ አእዱግ ፤ ጋት) ፤ ተሸካሚ ፤ የጭን ፣ የጭነት ፣ የኮርቻ ፣ ከብት ፤ አህያ ፣ አጋሰስ ፣ በቅሎ ፣ ፈረስ ፣ ገመል ፣ ዝኆን ። ስምንቱ ፣ የግብር ፣ ነውና ፤ ለኹ

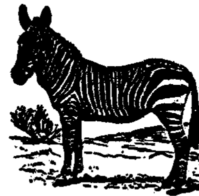

አድግ ፣

ሉም ፣ ይኾናል ፤ ልማዱ ፣ ግን ፣ ላህያ ፣ ብቻ ፣ ነው ። አድግ ፡ ወላሕም ። አድገ ፡ ጸላኢከ ። ወተገድፉ ፡ አእዱጊሁ ፡ ለቂስ ። አእዱግ ፡ ፍኖቶሙ ፡ (ቅዳ ። ዘፀ ፳፫ ፣ ፭ ። ፩ነገ ፣ ፱ ፣ ፫ ። ቅኔ) ።

አድግት ፤ እድግት ፤ (ብ ፡ አእድግት ፤ እድግታት) ፤ እንስት ፣ አህያ ፤ አህዩት ፤ አህዪት ፤ ወላድ ፣ እመጫት ። ይጼዐን ፡ ዲበ ፡ እድግቱ ። ዲበ ፡ እድግት ፡ ወዲበ ፡ ዕዋል ፡ ዕጓለ ፡ እድግት ፡ (ዘኍ፳፪ ፣ ፳፱ ። ማቴ፳፩ ፣ ፭) ። እድግታት ፣ በማለት ፣ ፈንቃ ፣ አእዱግ ፣ አእኑስ ፣ ይላል ፤ አያሰኝም ፣ (ኢዮ፩ ፣ ፫) ። ፈረስን ፣ ተመልከት ።

አድገ ፡ ገዳም ፤ የዱር ፣ የበዳ ፣ አህያ ፣ ሠጋር ፣ ጠጕረ ፣ መልካም ፤ ነብርማ ፣ ሽልምልም ፤ ሽመልመሌ ፣ ዐይነት ። ሐለስትዮን ፣ እይ ። ወኮንኩ ፡ ከመ ፡ አድገ ፡ ገዳም ። በበዓሎሙ ፡ ለአእዱገ ፡ ገዳም ፡ (ኢዮ፳፱ ፣ ፭ ። ኢሳ፴፪ ፣ ፲፬ ። ሔኖ፹፱ ፣ ፲፩) ።

አድገ ፣ ገዳም ፣

አድገ ፡ መረብ ፤ (ዕብ ፡ ቃአት ፣ ሚድባር ። ጽር ፡ ፔሊካን) ፤ ያፈ ፣ መረብ ፤ የበዳ ፣ ርኩም ፤ ቀቀኖ ፤ ወይም ፣ የርኩም ፣ ዐይነት ፣ መረብ ፤ ጋጋኖ ፣ የባሕር ፣ ደሮ ። እሊህ ፣ ኹሉ ፣ አንድ ፣ ወገን ፣ ናቸው ፤ ይመሳሰላሉ ፤ ቀቀኖንና ፣ መረብን ፣ ተመልከት ፤ አድግ ፣ ማለት ፣ ግን ፣ የመላሽ ፣ ስሕተት ፣ ነው ፣ (መዝ፻፩ ፣ ፮ ። ዘሌ፲፩ ፣ ፲፰) ። ማሕረጸ ፣ አድግ ፣ ቢል ፤ የወፍጮ ፣ ግልገል ፣ ማለት ፣ ነው ፤ አድግ ፣ ታችኛው ፣ እናቱ ፣ ተሸካሚው ፤ ማሕረጽ ፣ ላይኛው ፣ ልጁ ፣ መጁ ። ባለሐዲሶች ፣ ግን ፣ አህያ ፣ የሚያዞረው ፣ የመዘውር ፣ ወፍጮ ፣ ይሉታል ፣ (ማቴ፲፰ ፣ ፮) ።

አድው ፤—ደመኛ ፣ ባለጋራ ፤—ዐደወ ።

አዲው ፤ ዎት ፤ (አደወ ፣ የአዱ ፣ ይእዱ ። ዕብ ፣ ያዳህ) ፤ መዋረግ ፣ መጋፍ ፤ መግፋት ፣ ማስገለል ፤ መኰስተር ፣ መሰብሰብ ፣ ዐፍሦ ፣ መጣል ፤ መወርወር ፣ ማሽቀንጠር ፤ የጕድፍ ። ወነሥአ ፡ ደናግል ፡ ማእድወ ፡ ወአደዋ ፡ ወአውፅኣ ፡ ሾሎ ፡ መሬት ፡ እምዐውደ ፡ ማኅፈድ ፡ (ሄርማ) ።

አዲው ፤ እጃም ፣ ባለእጅ ፣ መኾን ፤ እጀ ፣ ሥራ ፣ ማወቅ ፤ በተግባረ ፣ እድ ፣ መሠልጠን ፣ መራቀቅ ። መያዝ ፣ መጨበጥ ፤ እጅ ፣ ማድረግ ፤ ከእጅ ፣ ማግባት ።

አዳዊ ፤ (ዊት ፣ ውያን ፣ ያት ፤ አደውት) ፤ የሚጠርግ ፣ ጠራጊ ፤ ባለወግ ፤ የከተማ ፣ የቤት ፣ ከሲያን ።

ማእድው፤ (ብ፡ መአድው፡ ዎት)፤ መጥረጊያ፤ የጕድፍ፡ መማሪያ፡ ማስገለያ ።

ተአደወ፤ ተጠረገ፤ ተኰሰተረ፤ ተከወነ፤ ቤቱ፡ ጕድፉ ።

እድው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ዱት)፤ የተጠረገ፤ የተኰሰተረ፤ ጕድፍ፡ የሌለበት ። ይረክቦ፡ ዕሩቀ፡ ወእድወ፡ ወስርግወ፡ (ማቴ፲፪፡ ፵፬ ። ሉቃ፲፩፡ ፳፭ ። ሄርማ) ።

(ጥ) **እዳው፤ (ዋት)፤** ጕድፍ፤ ጥራጊ፤ ሐመድ፤ ርካሽ፡ ሣር፡ ገለባ፤ ፍግ፡ ዐዘባ ። ገደፍኩ፡ ኵሎ፡ ወረሰይክዎ፡ ከመ፡ እዳው ። ይከውን፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ በንቤሁ፡ ከመ፡ እዳዋት፡ ወከመ፡ ኈስሕ ። ኢይገኑ፡ እዳዋተ፡ (ፊልጵ፫፡ ፰ ። አፈ፡ ተ፲፰ ። ፍ፡ ነ፡ ፴፮ ። ኢሳ፵፡ ፳፪) ።

እድ፤ (ዕብ፤ ሱር፤ ያድ ። ዐረ፡ የድ)፤ እጅ፤ የገላ፡ ክንፍ፤ መሥሪያው፡ መማሪያው፤ ከመቶ ክፍት፡ እስከ፡ አጽባዕት፤ እንደ፡ እግር፡ ፫፡ ክፍል፡ ያለው፤ ጡንቻ፡ ክንድ፡ መዳፍ ። እዴየ፡ ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፤ እዴነ፤ ክሙ፡ ክን፡ ሆሙ፡ ሆን፡ እያለ፡ እንደ፡ ኀበ፡ በኃምስ፡ ይዘረዝራል ። ምስጢሩ፡ ሥራን፡ መደብ፡ አድርጎ፡ ኀይልና፡ ሥልጣንን፡ ያሳያል ። እትሕቲ፡ ርእሰኪ፡ ታሕተ፡ እዴሃ ። በእድ፡ ጽንዐት ። እድ፡ ፀቡስ ። ኵሉ፡ እድ፡ ይደክም ። እድ፡ በሙ፡ ወኢይገቡ ። ደይ፡ እዴከ፡ ላዐለ፡ እዴየ ። መጥወኒ፡ እዴከ፤ ወመጠዎ፡ እዴሁ ። ከለባት፡ ይበልዕዋ፡ ለለትረ፡ እዴነ፡ ኤልዛቤል፡ (ዘፍ፲፯፡ ፱ ። ዘፀ፮፡ ፩ ። ሚራ፳፩፡ ፳፫ ። ኢሳ፲፫፡ ፯ ። መዝ፡ ፻፲፫ ። ዘፍ፳፱፡ ፪ ። ፬ነገ፡ ፲፡ ፲፩ ። ቅኔ) ።

እድ፡

እደው፤ እእዳው፤ (ዋት)፤ እጆች፤ የገላ፡ ቅጥዮች፤ ፀጽቆችና፡ ክንዶች ። እደው፡ ኹለት፡ እእዳው፡ ብዙ፡ እእዳዋት፡ የብዙ፡ ብዙ ። እበን፡ ዕፀው፡ ቍየጽ፡ እገር፡ ዕየን፡ እዘን፤ እንደዚህ፡ ያለ፡ ይሆን፡ የመሰለ፡ ስም፡ ኹሉ፡ መንሻው፡ መድረሻው፡ ሳድስ፡ ኹኖ፡ መከከሉ፡ ግእዝ፤ ዘውግ፡ ይባላል ። ኹለትም፡ አራትም፡ ቢኾኑ፡ ከዚያም፡ ቢበዙ፡ ተባብረው፡ ተጣፍረው፡ ተነጻጽረው፡ ባንድ፡ በታና፡ ባንድ፡ ገላ፡ ብቻ፡ ያሉትን፡ ያሳያል ። ቀነዉኒ፡ እደውየ፡ ወእገርየ ። ሰፍሐ፡ እደዊሁ፡ ለሕማም ። ኦ፡ እእዳው፡ እለ፡ ለሐኳሁ፡ ለአዳም፡ ተቀነዋ፡ በቅንዋት፡ (መዝ፡ ፳፩ ። ቅዳ፡ ዲዮ ። አፈ) ።

እድ፤ ቃል፤ አፍ፤ እንደበት ። ወገብረ፡ እግዚ፡ ላዕሌከ፡ በከመ፡ ነበበ፡ በእዴየ ። ዘነበበ፡ በእደ፡ ኤርምያስ፡ ነቢይ ። ወኮነ፡ ቃለ፡ እግዚ፡ በእደ፡ ሐጌ፡ ነቢይ ። አምኑ፡ በእደዊሆሙ፡ (፩ነገ፡ ፳፰፡ ፲፯ ። ኤርሚ፱፡ ፱ ። ሐጌ፩፡ ፩ ። ስንክ፡ መስ፳፯) ። እድ፡ ቃል፡ መባሉ፡ አፍ፡ ሲናገር፡ እጅም፡ እንደ፡ ምላስ፡ ይሠራልና፡ ከቃል፡ ጋራ፡ ተባባሪነት፡ ስላለው፡ ነው ። አንሥአ፡ እዴሁ፡ ጳውሎስ፡ (ግብ፳፮፡ ፩) ።

እድ፤ ወርች፤ የፊት፡ እግር፤ የእንስሳትና፡ የአራዊት ። (ተረት)፤ ወርች፡ የረገጠው፡ እግር፡ አይስተው ። ዘየሐውር፡ በእደዊሁ ። ላጽቂት፡ ዘበእደዊሁ፡ የሐውር፡ (ዘሌ፲፩፡ ፳፯ ። ምሳ፳፱፡ ፳፫) ።

እደ፡ አቤሴሎም፤ ታላቅ፡ ሐውልት፤ አቤሴሎም፡ ለስሙ፡ ማስጠሪያ፡ ያቆመው፤ ኋላም፡ የተቀበረበት ። ምስጢሩ፡ በታ፡ ማለት፡ ነው፡ (፪ነገ፡ ፲፰፡ ፲፰) ።

እደ፡ አትሮንስ፤ ድጋፍ፡ መከዳ፤ የመንበረ፡ መንግሥት፡ ጌጥ፤ የንጉሡ፡ እጆች፡ የሚረከዙት፡ የሚመረኰዙት ። ለመጽሐፍ፡ ሲኾን፡ ግን፡ መልሕቅ፡ ያሰኛል፤ አትሮንስን፡ እይ፡ (፫ነገ፡ ፲፡ ፲፱) ።

እደ፡ ኀጺን፤ የብረት፡ እጅ ። በሰው፡ እጅ፡ አምሳል፡ የተሠራ፡ ብረት፤ የሰማዕታት፡ መማቀያ ። ገብሩ፡ አምሳለ፡ እድ፡ ወአጻብዕ፡ ዘኀጺን ። በእደው፡ ኀጺን፡ እንዘ፡ ይጸፍዕ፡ ገጾ፡ (ስንክ፡ ሐም፳ ። ግን፳፩) ።

እደ፡ ኀጺን፤ የሐኪም፡ መማሪያ፤ መመርመሪያ ። የሻርት፡ የጥንቁላ፡ ብረት፡ መሰግላን፡ የሚያሻርቱበት ። እድ፡ ዘኀጺን፡ ዘየሐትት፡ ዘውስተ፡ ከርሥ፡ (ስንክ፡ ጥር፲፭ ።

እደ፡ የማን፤ የቀኝ፡ እጅ፤ የቀኝ፡ ወርች፡ በግራ፡ አንጻር፡ ያለ፡ (ሚራ፳፩፡ ፳፩) ።

እደ፡ ኵናት፤ የጦር፡ እንደበት፤ ቀጠሉ፡ ጫፉ፡ ሹሉ፡ ውልብልቢቱ፤ ወይም፡ ዘቢያው፡ ሶማያው ። (ተረት)፤ በጋሻው፡ ዕንብርት፡ በጦሩ፡ እንደበት፡ በፈረሱ፡ ፀንገት፡ (ኤር፲፰፡ ፳፩) ።

እደ፡ መንሠግ፤ የመዝጊያ፡ እጀታ፤ ወይም፡ የመወርወሪያው፤ ለመክፈት፡ ለመዝጋት፡ የሚያዘው፡ (ማሕ፭፡ ፭) ።

እደ፡ ሰይፍ፤ አፈ፡ ሰይፍ፤ ስለት፡ እንደበት፤ ወይም፡ ውላጋ፡ እጀታ፡ መክድ፡ (መዝ፡ ፳፪) ።

እደ፡ ሰናስል፤ ፍንጅ፤ የሰንሰለት፡ እጅ፤ እስርና፡ ቍራኛ፡ በየክንዳቸው፡ የሚያገቡት፡ (መዝ፡ ፻፵፱) ።

እድ፤ ጐን፡ ሕፅን፤ ቅርብ፡ አጠገብ፡ የቦታ፡ አዋሳኝ፡ ጎረ፡ ቤት፡ ድንበረተኛ፤ ቀበሌ፡ አውራጃ፡ ግድም፡ ገደማ ። ኀበ፡ እደ፡ ኤማት ። መንገለ፡ እደ፡ ማየ፡ ባሕር ። በእደ፡ ባሕር፡ (ሕዝ፵፰፡ ፩ ። ኩፋ፡ ፳ና፡ ፲ ።) ።

እድ፤ ክፍል፤ የክፍል፡ ስም ። የኀልቅ፡ ክልኤ፡ እድ፤ ወይትርፍ፡ ሣልስተ፡ እዴሃ ። ራብዐተ፡ እዴሃ፡

ለምድር ። ትሰቲ ፡ ሳድስተ ፡ እዴሃ ፡ ለኢን ። ብር
ሃነ ፡ ዚኣሁ ፡ ሰብዐተ ፡ እደ ፡ ያበርሀ ፡ እምዘወርኀ ።
ለዝኩ ፡ ሳብዕተ ፡ እድ ፡ (ዘካ፲፫ ፡ ፰ ፡ ፱ ። ራእ፮ ፡ ፰ ።
ሕዝ፱ ፡ ፲፩ ። ሔኖ፸፱ ፡ ፴፯ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፵፱ ፡ ፶፰) ።

እድ ፡ ወእድ ፤ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ።
ፍችውን ፡ በወእድ ፡ ተራ ፡ ተመልከት ፤ ሊጣፍ ፡ የሚገ
ባው ፡ ከዚህ ፡ ነበረ ፤ ወ ፡ በዋዌንት ፡ ገብቶ ፡ ማርኮ ፡
ስለ ፡ ወሰደው ፡ የወ ፡ ጭፍራ ፡ ኹኗል ።

**አደየ ፤—ከፈለ ፤—ዐድይ ፡ ዐደየ ፤
ዕዳ ።**

አድያማ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ክምስቱ ፡ አህጉረ ፡
ስደም ፡ አንዲቱ ።

አድያም ፤ (ማት) ፤ ደወል ፡ ዙሪያ ፡ አውራጃ ፤
ሰበካ ፡ ገጠር ፡ ታናናሽ ፡ አገር ፤ ጕልት ፡ ግዛት ። **አህ
ጕር ፡ ወአድያሚሆን ። በዙሉ ፡ አድያሚነ ። አድ
ያማተ ፡ ትግሬ ፡** (ዘኍ፴፩ ፡ ፱ ። ዳን፱ ፡ ፲፯ ። ገድ ፡
ተክ) ። አድያም ፡ የአዲም ፡ ብዝር ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ።
አድያማም ፡ የወጣው ፡ አዲም ፡ አዲሞት ፡ አዳማ ፡ አ
ዳሞት ፡ ከማለት ፡ ነው ።

(ሳ) **አዲም ፤ ሞት ፤ (አደመ ፡ የአድም ፡ ይ
እድም ። ዕብ ፡ አዳም ። ዐረ ፡ አዲመ) ፤** መቅ
ላት ፡ ቀይ ፡ መኾን ፡ ደም ፡ መምሰል ፡ ዐለላ ፡ እንሶስላ ፡
መግባት ፡ በቀይ ፡ ስባቅ ፡ መነከር ፡ መታሰል ፤ የንት ፡
የልብስ ።

አዲም ፤ (ብ ፡ አድያም) ፤ ቅጽልና ፡ ጥሬ ።
ቀይሕ ፡ ቀይሓዊ ፤ ደምማ ፤ ዐረብ ፡ አንቀልባ ፤ ንት ፡ የገባ ፡
ቈርበት ። **ማእስ ፡ በግዕ ፡ ግቡረ ፡ አዲም ። ቅናት ፡ ዘአ
ዲም ። ቅናታቲሆሙ ፡ አዲም ፡** (ዘፀ፴፱ ፡ ፳፩ ። ፱ነገ ፡
፩ ፡ ፰ ። ማቴ፫ ፡ ፱ ። ማርሸ ፡ ፯ ። ሥር ፡ ጳዥ) ።

ኤዶም ፤ ኤዶምያስ ፤ የዔሳው ፡ ስምና ፡ ሀ
ገር ፤ ቀይሕ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፳፭ ፡ ፴ ። ኢሳ፷፫ ፡ ፩ ።
መዝ ፡ ፶፱) ።

ኤዶማዊ ፤ የዔሳው ፡ ዘር ፡ የኤዶምያስ ፡ ሰው ።
ዔዲንን ፡ እይ ።

አዳማ ፤ (ዕብራ) ፤ ምድር ፡ የብስ ፡ ገራህት ፤
ቀይ ፡ መሬት ፤ መረሬ ፤ ቅላቱ ፡ ሸክላ ፡ ሕኍሬ ፤ ብስል ፡
በርበሬ ፡ የሚመስል ፤ ያፈር ፡ ወይዘሮ ። አዳማ ፡ በሴት ፡
አንቀጽ ፡ ነው ፤ ሲያበዛ ፡ አዳሞት ፡ ይላል ። ጋላም ፡ ቀይ ፡
ሲል ፡ ዲማ ፡ ዳማ ፡ ይላል ።

እድሞ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ያፈር ፡ ቤት ፤ ግድግ
ዳው ፡ የግንብ ፤ ጣራው ፡ የንጨት ፡ ኹኖ ፡ ክዳኑ ፡ ዐፈር ፡
መሬት ፤ እንደ ፡ ትግሬና ፡ እንዳደሬ ፡ ሥራ ። የግንብ ፡
ዐጥር ፡ ቅጥር ፡ መካበቢያ ፤ ወይም ፡ ዐፈር ፡ ቃም ፡ ካብ ።

(ጥዳ) **አዳም ፤** በቁሙ ፤ መዠመሪያ ፡ ሰው ፡ የሰው ፡
ኹሉ ፡ አባት ፤ ጕበዝ ፡ ጕልማሳ ፡ ወንድ ፡ ተባት ። የሥ
ጋው ፡ ተፈጥሮ ፡ ካፈር ፡ ከመሬት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አዳም ፡
መባልን ፡ ከአዳማ ፡ ወስዷል ። ሥጋው ፡ እምድር ፡ ዘተ
ሠገወ ፡ እመሬት ፤ ጽቡር ፡ ልሕኵት ፤ ቀይሐ ፡ ሥን ፡
ብሑሐ ፡ አምጣን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፲፯ ፡ ፲፱—፳፫) ።
ኹለተኛም ፡ እንስሳዊና ፡ መልአካዊ ፡ ፱ ፡ ባሕርያት ፡
ስላሉት ፤ በሥጋው ፡ መዋቲ ፡ ድኩም ፡ ፈራሽ ፡ በስባሽ ፤
በነፍሱ ፡ ነባቢ ፡ ለባዊ ፡ ሕያው ፡ ባለአእምሮ ፡ ይባላል ፡
(ዘፍ፱ ፡ ፯) ። አዳም ፡ በ፮ኛ ፡ ቀን ፡ መዠመሪያ ፡ ከ
ምድር ፡ የፈለቀ ፡ የሰው ፡ ኹሉ ፡ ምንጭ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡
በዘር ፡ በሩካቤ ፡ ከርሱ ፡ እየተቀዳ ፡ ሞትና ፡ መቃብር ፡
የሚጠጡት ፡ ምድራዊ ፡ ሰው ፡ ኹሉ ፡ በርሱ ፡ በምንጩ ፡
ስም ፡ አዳም ፡ ይባላል ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፱) ። ግእዝ ፡ ግን ፡
ዕብራይስጥና ፡ ዐረብ ፡ ትግሬና ፡ ዐማርኛም ፡ ሳይቀሩ ፡
አዳም ፡ የሚሉትን ፡ ለውጦ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡ ይላል ፤
ፍችውን ፡ በበታው ፡ ተመልከት ።

አዳማዊ ፤ የአዳም ፡ ዘር ፡ ሰው ፤ ወይም ፡ ባሕ
ርዩና ፡ ግብሩ ፡ ተፈጥሮው ። **ልሕዙት ፡ አዳማዊት ፡**
(ያዕ ፡ ዘእል) ።

(ፐ) **አድሞ ፤ ሞት ፤ (አደመ ፡ ይኤድም ፡ የአ
ድም) ፤** ማማር ፡ መዋብ ፤ ደማም ፡ ደመ ፡ ግቡ ፡ መኾን ፡
ማስጕምዠት ፡ ደስ ፡ ማሰኘት ፤ በባሕርይ ፡ በመልክ ፡
አዳምን ፡ መምሰል ፤ ከርሱ ፡ መተካከል ። **ሥን ፡ ወላ
ሕይ ፡ ይኤድማ ፡ ለዐይን ። እንተ ፡ አደመቶ ፡ እም
ኔሆን ፡ ብእሲት ። ሰበ ፡ ተፈሥሐ ፡ በአድሞ ፡ ሥነ ፡
ላሕዩሙ ። ቍርባንክሙ ፡ ኢይኤድመኒ ። አደሞ ፡
ቃላ ፡ በቅድሜሁ ። በከመ ፡ ይኤድመከ ፡ ግበር ፡ ም
ስሌየ ። ዙሎ ፡ ዘነሰየ ፡ ወአደሞ ፡ ለሰሎሞን ፡ በነፍሱ ፡
ከመ ፡ ይግበር ፡** (ሢራ፵ ፡ ፳፪ ። አስቴ፪ ፡ ፱ ። ጥበ፲፫ ፡ ፫ ። ኤ
ኤር፮ ፡ ፳ ። ዮዲ፲፩ ፡ ፳ ። ጠቢ፫ ፡ ፯ ። ፱ዜና ፡ ፯ ፡ ፲፩) ።
በአደመ ፡ ፈንታ ፡ አስተአደመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።
ኢያስተኤድሞ ፡ ሀጕሎሙ ፡ ለሕያዋን ፡ (ጥበ፩ ፡ ፲፫) ።

አዳም ፤ የሚያምር ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ ውብ ፡
ደግ ፡ መልካም ፤ መልክ ፡ መልካም ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡
ውስጠ ፡ ዘ ፤ ነቋር ፡ ጸጓር ፡ ፀዋግ ፡ ጸያፍ ፤ የዋህ ፡ መ
ካሕ ፤ ሀካይ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ዐጓጕል ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡
ቅጽልነቱ ፡ ፈናፍንታም ፡ ነው ፤ ለወንድም ፡ ለሴትም ፡
ይኾናል ። **ወራዙት ፡ ዘአዳም ፡ አርአያሆሙ ። አዳም ፡
አጥባትኪ ፡ እምወይን ። ከመ ፡ ማይ ፡ ቊዕር ፡ አዳም ፡
ለነፍስ ፡ ጽምእት ። አዳም ፡ ወሠናይት ። አዳመ ፡
ዝክር ፡ ወዜና ። ወከነ ፡ አዳመ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ በቅ
ድመ ፡ ንጉሥ ፡** (ዮሴፍ ። ማሕ፩ ፡ ፱ ። ምሳ፳፭ ፡ ፳፭ ።
ድጓ ። ስንክ ፡ ሐም፲፱ ። ፱ዜና ፡ ፴ ፡ ፬) ።

መአድም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ ዝኒ ፡
ከማሁ ፤ የሚያምር ። **እስ ፡ ሠናይ ፡ ራእዮሙ ፡ ወመ
አድም ፡ ሥዕሙ ። ብእሲ ፡ ቀይሕ ፡ መአድም ፡ ገጹ ፤
መአድምት ፡ ብእሲት ። መዐርዒር ፡ ነገር ፡ ወመአ
ድም ፡ ንባብ ፡** (አፈ ፡ ተ፲፯ ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፯) ።

እዱም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ድምት) ፤ ያማረ ፡
ያጌጠ ፡ የተዋበ ፡ ውብ ፤ መልካም ፤ ደመ ፡ ግቡ ። ሰበ ፡

ሎረ ፡ በፍኖት ፡ ርእየ ፡ እዱመ ፡ ብእሴ ፡ ለቢሶ ፡ አልባሰ ፡ ጸዐዳ ። እዱመ ፡ ዜና ። እድምት ፡ ሥን ፡ (ዮሴፍ ። አዋል) ።

አአደመ ፤ (ያኤድም ፡ ያአድም) ፤ አው ፡ አስተአደመ ፤ ያስተኤድም ፡ ያስተአድም ፤ አሳመረ ፤ አስማመረ ፤ አደነቀ ፤ አመሰገነ ፤ አጣጣመ ፤ ደስ ፡ ብሎት ፡ ሠራ ፡ አዘጋጀ ። ንፍረት ፡ አስተአድሞ ፡ ብእሲት ፡ ባዕድ ። አየ ፡ እምክልኤቱ ፡ ግብራት ፡ ትዌድስ ፡ ወታስተኤድም ። ኢያስተአደምኩ ፡ ስቴሁ ፡ ለንጉሥ ። ወባዕድኒ ፡ ዘአስተአደሙ ፡ በሕይወቶሙ ፡ (ሚራጓ፩ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ድ፳፯ ። አስቴ፱ ። ፪ዕዝ ፡ ፩ ፡ ፮) ።

እድሜ ፤—ቀጠሮ ፤—ዐደመ ።

አድማስ ፤ (ጽር ፡ አዳማስ ። ዕብ ፡ አናኽ ። ዐረ ፡ ዚጅ) ፤ ናእክ ፤ ርሳስ ፤ ወይም ፡ ብረት ፤ የሐዲስ ፡ ሕንጻና ፡ የማእዝን ፡ ልክ ፤ መመዘኛ ፡ ማስተካከያ ፤ ነደቅት ፡ በቀጭን ፡ ገመድ ፡ ጫፍ ፡ አስረው ፡ እንደ ፡ መልሕቅ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚሰዱት ። የደንጊያው ፡ ተራ ፡ የማእዝኑ ፡ ሥራ ፡ አለአድማስ ፡ አይቃናም ፤ ማእዝኑ ፡ ደግሞ ፡ ከርሱ ፡ ስም ፡ ንሥቶ ፡ አድማስ ፡ ይባላል ። ወናሁ ፡ ብእሲ ፡ ይቀውም ፡ ዲበ ፡ አረፍት ፡ አድማስ ፤ ወውስተ ፡ እዴሁ ፡ አድማስ ። ከመ ፡ ቅጽረ ፡ አድማስ ፡ (ዓሞ፯ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ራእ ፡ ባሮ) ። አድማስ ፡ የልክ ፡ የሚዛን ፡ የማእዝን ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ባለቅኔዎች ፡ የምድር ፡ ዳር ፡ ዙሪያዋ ፡ ከበቧ ፡ ቅጥሯ ፡ ዳር ፡ ድንበሯ ፡ ይሉታል ። ወተሀውከት ፡ ዙላ ፡ ሀገር ፡ ኢየሩሳሌም ፤ ፍኖት ፡ አድማስ ፡ መከራሃ ፡ አኮኑ ፡ ኢይትፌጸም ። ወእንዘ ፡ ዳዊት ፡ ያስቁቁ ፡ በተፈልጦ ፡ አምኖን ፡ ነፍስ ፡ ካዕበ ፡ አደንገፆ ፡ ርሒቀት ፡ አቤሴሎም ፡ አድማስ ፡ (ቅኔ) ።

አድማስ ፤

አድማስ ፤ (ዐረ ፡ አልማስ ። ዕብ ፡ ሐላሚሽ) ፤ የደንጊያ ፡ ንጉሥ ፤ አልማዝ ፡ ፅንቍ ፡ ፈርጥ ። ጥኑ ፡ ጠንካራ ፡ ደንጊያ ፤ ኩሖሕ ፡ እሳት ፡ የማይሰበር ፡ የማይፈነክት ። የነጠረ ፡ ብረት ፤ ደንጊያ ፡ የሚጠርብ ፡ ኩሖሕ ፡ የሚነድል ፤ የሚበሳ ፡ የሚሰረስር ። እብነ ፡ አድማስ ፡ ሠራዊ ፡ ወደምሳሴ ፡ ዙሉ ። ጽኑዕ ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይትሔየክ ፤ ዘውእቱ ፡ እብነ ፡ አድማስ ፡ ኀያል ። መላዩ ፡ ኅዳውንት ፡ አድማስ ፡ (መቃ ፡ ገጽ፩ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፪) ።

አደነ ፤—በቁሙ ፤ ሻ ፡ ፈለገ ፤—ዐደነ ።

አዶናይ ፤ (ዕብ ፡ አዶን ፤ ጌታ ። አዶኒ ፤ ጌታዬ ። አዶኒም ፡ ጌቶች) ፤ ስመ ፡ አምላክ ፤ ይዝርዝር ፡ ነው ፤ እግዚእየ ፡ አጋዕዝትየ ፤ ወይም ፡ ጌታዬ ፡ ጌቶቼ ። ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይኾናል ፤ ዐዋጁ ፡ ግን ፡ የብዙ ፡ ወንዶች ፡ ነው ፡ (ሕዝ፪ ፡ ፬) ። ከመ ፡ ዝ ፡ ይቤ ፡ አዶናይ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተብሎ ፡ ለአምላክ ፡ ሲቀጠልና ፡ የአምላክ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ምስጢሩ ፡ ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፡ ነውና ፤ አንድነትን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ሦስትነትን ፡ ያሳያል ፤ ዘይቤውም ፡ ጌቶቼ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዲህ ፡ አለ ፡ ያሰኛል ። ይቤ ፡ አንድነቱን ፤ እግዚአብሔር ፡ ባሕርዩን ፡ መለኮቱን ፤ አዶናይ ፡ አካላቱን ፡ ያመለክታል ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ኢሳይያስ ፡ የሱራፌልን ፡ ምስጋና ፡ ፫ ፡ ቅዱስ ፡ ከተናገረ ፡ በኋላ ፤ ወሰማዕኩ ፡ ቃሎ ፡ ለአዶናይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ መኑ ፡ እፌኑ ፡ ወመኑ ፡ የሐውር ፡ ለነ ፡ ኀበ ፡ ዝ ፡ ሕዝብ ። ወእቤ ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ ፈንወኒ ፡ ይላል ። ለነ ፡ ዝርዝሩ ፡ ለአዶናይ ፡ ነው ፤ ንግበር ፡ ሰብእ ፡ በአርአያነ ፤ ንዑ ፡ ንረድ ፡ ያለውን ፡ ይመስላል ። አይሁድ ፡ ግን ፡ አንድ ፡ ገጽ ፡ ባዮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ራሱን ፡ ከሱራፌል ፡ አግብቶ ፡ ይላሉ ። በኦሪትና ፡ በነቢያት ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ፤ ኤሎሄን ፡ ተመልከት ። አዶናይ ፡ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ለአምላክ ፡ ሲቀጸል ፡ እግዚእ ፤ ለሰው ፡ ሲቀጸል ፡ አጋዕዝት ፡ ይባላል ፤ ያውም ፡ ቢኾን ፡ ለብዙዎች ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ላንድ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ አይቀጸልም ። ዕብራይስጡ ፡ አዶናይ ፡ ሱኑና ፡ ኤል ፡ ቤት ፡ ዐብዴኼም ፡ ባለው ፡ ግእዙና ፡ ዐረቡ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ። አጋዕዝትየ ፡ ገሐሡ ፡ ቤተ ፡ ገብርክሙ ፡ እንዲል ፡ (ዘፍ ፲፱ ፡ ፪) ። እግዚእ ፡ አጋዕዝት ፡ የሚያሰኘው ፡ አንቀጹ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ፤ ይቤ ፡ አዶናይ ፤ ገሐሡ ፡ አዶናይ ።

አዶናዊ ፤ አዶናይ ፤ (አዶናውያን ፡ አዶናይያን) ፤ እግዚኣዊ ፤ ወልደ ፡ እግዚእ ፤ ዘቦቱ ፡ እግዚእና ። ዓለመኛ ፡ ባላዱኛ ፤ ዘመናይ ። ንትቀበል ፡ መርዓዌ ፡ አዶናዌ ፡ (ድጓ) ። አዱኛ ፡ አዱኛ ፡ ማለት ፡ ቅሉ ፡ አዶን ፡ ከማለት ፡ የወጣ ፡ ነው ።

አዲፍ ፤ ፎት ፤ (አደፈ ፡ የአድፍ ፡ ይእድፍ) ፤ ማደፍ ፡ መኾለፍለፍ ፤ እድፋም ፡ ጕድፋም ፡ መኾን ።

አደፍ ፤ (ብ ፡ አእዳፍ) ፤ በቁሙ ፡ እድፍ ፡ ጕድፍ ፤ ርስሐት ፡ እዳው ። ግብ ፡ ዘምሉእ ፡ አደፈ ፡ ወዕፄ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፩) ።

አደፍ ፤ የሴቶች ፡ ግዳጅ ፡ ትክቶ ። ተርታ ፡ መናኛ ፡ እኽል ፡ ንፋሽ ፡ ገለባ ፡ ሐሠር ፡ ያለው ። ጥሩና ፡ አደፍ ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

አደፋዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ እድፋም ፡ ጕድፋም ፡ ጭቅቅታም ።

አዳር ፤ (ራት ። ዕብራ) ፤ የዕብራውያን ፡ ወር ፡ መጋቢት ፡ የጥቅምት ፡ ፮ኛ ፡ የሚያዝያ ፡ ፲፪ኛ ፤ በሠግር ፡ ጊዜ ፡ ፲፫ኛ ፡ (አስቴ፫ ፡ ፯ ። ዕዝ፮ ፡ ፲፭) ። ፍችው ፡ ዕበይ ፡ ርሒብ ፡ ልዕልና ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ኅዳርን ፡ ተመልከት ። (ታሪክ) ፤ በ፫ ፡ በ፫ ፡ ዓመት ፡ አንዳንድ ፡ ወር ፡

ሠግር ፡ እየጨመረ ፡ ዓመታቸው ፡ ፲፫ ፡ ወር ፡ ይኾናል ፤ ስለዚህ ፡ መጋቢት ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መጋቢት ፡ ይላሉ ። ይኸውም ፡ ፀሐይ ፡ ከጨረቃ ፡ የምታተርፈው ፡ ፲ ፡ ፲ ፡ ቀን ፡ አለና ፡ ያ ፡ ተሰብስቦ ፡ ነው ። ወሰሰ ፡ ሠለስቱ ፡ ዓመት ፡ ያሠግሩ ፡ አሐደ ፡ ወርኀ ፡ ወይከውኑ ፡ አዳራት ፡ ክልኤተ ፡ (አቡሻ ፡ ፳) ።

አደር ፤ እሾኽም ፡ ዕንጨት ፡ ጋሬጣ ፤ እሾኹ ፡ እንደ ፡ ችንካር ፡ ያለ ፤ መርዛም ።

አዴራ ፤ አደርማ ፤ ቀኖት ፡ የቀኖት ፡ ስም ፤ አራተኛ ፡ ቀኖት ፡ የቀኝ ፡ እግሩ ። ሳዶር ፡ አላዶር ፡ ዳናት ፡ አዴራ ፡ ሮዳስ ፤ ኀምስቱ ፡ ቅንዋተ ፡ መስቀል ፡ (አዋልድ ፡ የጸሎት ፡ መጽሐፍ) ። ቀኖት ፡ ማለትም ፡ ችንካሩን ፡ ብቻ ፡ አያሳይም ፡ ስቍረቱንም ፡ እንጂ ፤ ዐምስተኛው ፡ ቀኖት ፡ ኵናት ፡ ነው ።

አዲር ፤ (ብ ፡ አዲሪም ፡ ዕብራ) ፤ ክቡር ፡ ምስጉን ፡ ታላቅ ፡ ገናና ። ጥቀ ፡ ተሰብሐ ፡ ባለው ፤ ማህ ፡ አዲር ፡ ሽምኻ ፡ እንዲል ፡ (መዝ ፡ ፰) ።

አድሮሄም ፤ (ዕብ ፡ አዲሬሄም ። ጽር ፡ አዶሪም) ፤ ዐበይቶሙ ፤ ጽኑዓኒሆሙ ፤ ክቡራኒሆሙ ፤ መላእክ(ህቅ)ቲሆሙ ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ገባሮች ፡ ይሉታል ፡ (ነሐ፫ ፡ ፭) ።

አድርያ ፤ አድርያቲክ ፤ የባሕር ፡ ስም ፤ በኢጣልያና ፡ በግሪክ ፡ መካከል ፡ ያለች ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፳፯) ።

አዴሮት ፤ (ዕብ ፡ አዴሬት ፤ ብ ፡ አዳሮት) ፤ የላይ ፡ ልብስ ፡ ታላቅ ፡ ሰፊ ፤ ጀባ ፡ ካባ ፡ መጐናጠፊያ ፤ ኀይል ፡ ጽንዕ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ሥርጥ ፡ መንገድ ፡ ዕዳሪ ፡ ሸንት ፡ ይሉታል ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

አደስ ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሀዳስ) ፤ በቁሙ ፤ የሽቱ ፡ ዕንጨት ፤ ሽነት ፡ ባርሰነት ። ምርስኔን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አደሳን ፤ (ሳት ። ሱር ፡ ሀዳሲን ። ዕብ ፡ ሀዳሲም) ፤ አደሶች ፡ የሽነት ፡ የባርሰነት ፡ ዛፎች ። ማእከለ ፡ አዕዋም ፡ ዘአደሳን ፡ (ዘካ፩ ፡ ፰) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ ዘአደሼም ፡ ይላል ፤ አንዳንዱም ፡ አደሼምን ፡ ትቶ ፤ በአዕዋም ፡ ፈንታ ፡ ማእከለ ፡ ክልኤ ፡ አድባር ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

አህ ፤ (ዕብ ፡ አሀህ) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። የሐዘን ፡ የጭንቅ ፡ ያሉታ ፡ የነቀፌታ ፡ ቃል ፤ መታመም ፡ መጐስም ። አይ ፡ አዬ ፤ ዋይ ፡ ወዮ ፤ ወዲያልኝ ፡ ወዲያ ፤ እህ ፡ እህህ ፤ ሐሰ ፡ ኀድግ ፤ ይኾናል ። (ግጥም) ፤ ሰው ፡ ኹሉ ፡ ገብቶ ፡ አገሩን ፤ እህናኔ ፡ (እኔ) ፡ ቀረን ። አህ ፡ አህ ፡ እምዛቲ ፡ ኀፍረት ። አህ ፡ እምዛቲ ፡ ሕሠም ፡ (አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፲፭ ። ሕዝ፱ ፡ ፲፱) ። ኹለተኛም ፡ አንክሮና ፡ ብፅዓን ፡ የደስታ ፡ ቃል ፡ ይኾናል ፤ ሐሰ ፡ ኀድግ ፡ ከማለት ፡ በቀር ፡ ዐማርኛው ፡ አይለወጥም ። አህ ፡ አህ ፡ ሊድምፀ ፡ ቅኔሆሙ ። አህ ፡ አህ ፡ ሚ ፡ መንክር ፡ ወመድምም ። አህ ፡ አህ ፡ አንደደኒ ፡ ፍቅርከ ፡ (ግንዘ ። አረጋ) ።

አሆ ፤ ነባር ፡ አንቀጽ ፤ የትሕትና ፡ የተአዝዞ ፡ ቃል ። ዕሺ ፡ በጎ ፤ በጄ ፤ ይኹን ፤ አደርጋለኹ ፤ ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ መሐላ ፡ ነው ። ወይቤሉ ፡ አሆ ፡ ናገብእ ፡ ሎሙ ፡ በከመ ፡ አዘዝከነ ፡ ከማሁ ፡ ንገብር ። ኢትበልዎ ፡ አሆ ፡ ለፍትወቱ ። አሆ ፡ ብሂልየ ፡ ለመማክርትየ ። አሆ ፡ በሃሊት ። አሆ ፡ በልነ ። በእንተ ፡ አሆ ፡ ብሂሎቱ ፡ ወትሕትናሁ ፡ (ነሐ፭ ፡ ፲፪ ። ሮሜ፮ ፡ ፲፪ ። አስቴ ፡ ፫ ። ዳን፩ ፡ ፳ ። ያዕ፫ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፺፰፱) ።

(ጥያ) **አህያ** ፤ (ቅብጥ ፡ ሄያ ፤ ሄሄያ) ፤ በቁሙ ፤ አድግ ፤ ሲጮኽ ፡ ሀሀሀ ፡ የሚል ። (ተረት) ፤ ዳኛ ፡ ቢያጋድል ፡ በዳኛ ፤ አህያ ፡ ቢያጋድል ፡ በመጫኛ ። አህያ ፡ ሠባ ፤ ካልተበላ ፡ ምን ፡ ረባ ።

(ላ) **አህያ ፡ ሸራህያ** ፤ (ዕብ ፡ ኤሀዬ ፡ አሼር ፡ ኤሀዬ) ፤ ስመ ፡ አምላክ ፤ እሄሉ ፡ ዘእሄሉ ፡ ወይም ፡ እከውን ፡ ዘእከውን ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፲፬) ። ሦስተኛም ፡ በዚሁ ፡ ቍጥር ፡ ከዚሁ ፡ ኢየይዘ ፡ ኤሀዬ ፡ ሽላሐኒ ፡ ይላል ፤ እሄሉ ፡ ፈነወኒ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አንቀጹን ፡ ስም ፡ አድርጎታል ። ዘይቤው ፡ ላባቶቻችኹ ፡ ለሦስቱ ፡ ኹሉ ፡ በጭንቃቸው ፡ ጊዜ ፡ እሄሉ ፡ ምስሌክ ፡ ያላቸው ፡ አምላክ ፡ ያሰኛል ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ አደናይ ፡ ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፡ አለበት ፤ ባ፲፱ ፡ ቍጥር ፡ ያነበበውን ፡ ከዚያው ፡ ባ፲፭ኛው ፡ ተርጕሞታል ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዘይቤውን ፡ ሳይሹ ፡ ዘሀሎ ፡ ወይሄሉ ፡ ብለው ፡ የምስጢር ፡ አፈታት ፡ ይፈቱታል ። ያህና ፡ ይሆዋን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አሄል ፤ (ዕብራ) ፤ ድንኳን ፤ የድንኳን ፡ ስም ።

አሆላ ፤ ድንኳኗ ፤ ድንኳንነቷ ።

አሆሊባ ፤ ድንኳኔ ፡ በርሷ ፤ ድንኳኔ ። አንትቶ ፡ ሀላ ፡ ወሀሊባ ፡ ይላል ፤ ግድፈት ፡ ነው ። አሆላ ፡ ሰማርያ ፤ አሆሊባ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ (ሕዝ፳፫ ፡ ፩—፬) ።

አውግሥጠስ ፤ የሮማውያን ፡ ወር ፡ ነሐሴ ፡ አውግሥቱስ ፡ የነገሠበት ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

አዊው ፤ ዎት ፤ (አወ ፤ አወወ ፡ የአውው ፡ ይእ(ው)ወው) ፤ ማወው ፡ ኸብኛ ፡ መጮኽ ፤ አዉ ፡ አዉ ፡ ማለት ። ማያያዝ ፡ ማጫፈር ፡ ማከታተል ፤ ያንኑ ፡ ደግሞ ፡ ማሻሻል ፡ ማማረጥ ፡ ማበላለጥ ። እውዋ ፡ ዋዌ ፡ ዋው ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ እውዋ ፡ የሕፃናት ፡ ንዋየ ፡ ተውኔት ፤ ዋዌንና ፡ ዋውን ፡ በቦታው ፡ ተመልከት ።

(ላ) **አው** ፤ (ዕብ ፡ አ ። ሱር ፡ ወዐረ ፡ አው) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። አጫፋሪ ፡ አንጻጻሪ ፡ ቃል ፤ ዋዌ ፤ ወይ ፡ ወይም ፤ በጥያቄ ፡ ጊዜ ፡ ወይስ ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ከሚመ ፡ ጋራ ፤ አው ፡ ውእቱ ፡ ወሚመ ፡ አንተ ፡ ንዑ ፡ ሊተ ፡ እያለ ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ዋዌ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ብቻውን ፡ በመከታተል ፡ ይገባል ። ለእመ ፡ አበስነ ፡ ለከ ፡ በአእምሮ ፡ አው ፡ በኢያእምሮ ፡ አው ፡ በጽልሑት ፡ አው ፡ በእከየ ፡ ልብ ፡ አው ፡ በገቢር ፡ አው ፡ በተናግሮ ፡

አው ፡ በናእስ ፡ ልብ ። ዕሥራ ፡ ወኀምስቱ ፡ አው ፡ ሠላሳ ። አው ፡ ሠምዕ ፡ አው ፡ ዘይት ። ቦኑ ፡ አው ፡ አልቦ ። ንግሩኒ ፤ አው ፡ ትሠውዑ ፡ አው ፡ ኣነሥእ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ጥብጣቤ ፡ ሐብል ፡ (ቅዳ ። ዮሐ፯ ፡ ፲፱ ። ፊ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፯ ። መቃ ፡ ገ፪) ። ዋዌነት ፡ ስላለው ፡ አው ፡ ወአው ፡ አይልም ፤ ምስጢሩ ፡ ማማረጥና ፡ ማሻሻል ፡ ነው ።

እወ ፤ (ዐረ ፡ ኢ.ይ ፤ ነዐም ። ዕብ ፡ ሄን) ፤ ነባር ፡ አንቀጽና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ። ያምንታ ፡ ቃል ፤ ፍችው ፡ አወን ፤ እውነት ፤ በውነት ። ቦኑ ፡ ቃል ፡ እም እግዚአብሔር ፤ ወይቤሎ ፡ እወ ፡ ቦ ። እወ ፡ እኍየ ። እወ ፡ እግዚኦ ፡ ፍትሖሙ ። እወ ፡ እግዚኦ ፡ አምላከ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ አኃዜ ፡ ኵሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ ፈጣሬ ፡ ኵሉ ። ወይኩን ፡ ነገርክሙ ፡ እመኒ ፡ እወ ፡ እወ ፤ ወእመኒ ፡ አልቦ ፡ አልቦ ፡ (ኤር፴፱ ፡ ፲፯ ። ፊልሞ ፡ ፳ ። ግንዘ ። ቅዳ ። ማቴ፭ ፡ ፴፯) ። የቀረውን ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፲፮ ፡ ቍ፵፱) ።

አውያት ፤—ጩኸት ፡ ቡታ ፤—ዐወየ ፡ ዐውየወ ።

አውከከ ፤ — አወከ ፡ አስፈራ ፤ — ወኪክ ፡ ወከ ፤ ወከከ ።

አውክሞዲስ ፤ (ጽር ፡ አውክሞዱስ ። ዕብ ፡ ጊብዓት) ፤ ታናሽ ፡ ተራራ ፡ ጕብ ፡ ባማ ፤ የሳኦል ፡ ከተማ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፬ ። ፳፯ ፡ ፩) ። ጽኑ ፡ በረሐ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፡ ተራራ ፡ ኰረብታ ፡ ዋሻ ፡ ፍርኵታ ፡ ያለበት ፤ ድኵላ ፡ ሠሣ ፡ አጋዘን ፡ ድፋሳ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ አውሬና ፡ እንስሳ ፡ የሚታደንበት ፡ (፩ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲፬ና ፡ ፲፭ ፡ ፲፱) ።

አውክዐ ፤—አደከመ ፡ አሰለቸ ፤—ወኪዕ ፡ ወክዐ ።

አውል ፤ (ዐረ ፡ አል) ፤ ጊሜ ፡ የምድር ፡ ላቦት ፡ እንፋለት ፤ የጉም ፡ ሽንት ፡ እንደ ፡ ጤፍ ፡ ቅንጣት ፡ ያለ ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ጤዛ ፡ ይሉታል ። ይባርክዎ ፡ ጠል ፡ ወአውል ። ወትተርፍ ፡ ምድር ፡ ባሕቲታ ፡ ዘእንበለ ፡ ጠል ፡ ወአውል ። ኮነኒ ፡ አውለ ፡ (ዳን፫ ፡ ፵፭ ። ቀሌ ። አዋል) ።

አውሎ ፤—ጥቅል ፡ ነፋስ ፤—ዐዊል ፡ ዖለ ፤ ዐውሎ ።

አውሎግያ ፤ (ጽር ፡ ኤፍሎጊአ) ፤ ቡሩክ ፡ ኅብስት ፤ ተረፈ ፡ መሥዋዕት ፡ ከቍርባን ፡ በኋላ ፡ በቡራኬ ፡ ጊዜ ፡ የሚሰጥ ። እንዘ ፡ ይሜጡ ፡ አውሎግያ ። ኅብስተ ፡ አውሎግያ ፡ (ቅዳ ። ኪዳ) ።

አውሎግዮስ ፡ ጌርዮስ ፤ (ጽር ፡ ኤፍሎጊቶስ ፡ ኪሪዮስ) ፤ ቡሩክ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ቅዳ) ።

አውሎግሶን ፤ (ጽር ፡ ኤፍሎጊሶን) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ ባርክ ። መነኮሳት ፡ ግን ፡ ቃለ ፡ ጽዋዔ ፡ ይሉታል ፤ ቤቶች ፡ ባለቤቶች ፡ እገሌ ፡ እንተኔ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አውሎግሶን ፡ ብለው ፡ ይጠራሉ ፤ ፍችውንም ፡ ከፈት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ አንዳንዶች ፡ ደግሞ ፡ አረጋዊ ፡ ዘይደልዎ ፡ ክብር ፡ ይሉታል ፡ (ገድ ዮሐ) ።

ኤውላጦን ፤ (ጽር ፡ ሄዊላት ። ዕብ ፡ ሐዊላ) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የካም ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፤ የኵሽ ፡ ኹለተኛ ፡ ልጁ ፡ የሳባ ፡ ታናሽ ። ኖዳ ፡ ኖዳዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፯) ። ምድረ ፡ ኤውላጦን ፤ (ዕብ ፡ ኤሬጽ ፡ ሐዊላ) ፤ የሐዊላ ፡ መሬት ፡ የወርቅ ፡ አሸዋ ፡ ድቡሽት ፤ ወርቅ ፡ እንዳሸዋ ፡ የሚታፈሥበት ፡ ካባይ ፡ በመለስ ፡ ያለ ፡ ቈላ ፤ ዳንግላ ፡ ምድረ ፡ ሻንቅላ ፤ ወዲያ ፡ ማደም ፡ ባባይና ፡ ባባይ ፡ መካከል ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ እስከ ፡ ከርቱም ፡ ያለው ፡ ሸናጣ ፡ ሾጣጣ ፡ ዠላላ ፡ ሞላላ ፡ ሾገሌ ፡ የሱዳን ፡ ቀበሌ ፡ ሳይቀር ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፲፩ ፡ ፲፪) ። ሙሴ ፡ ፵ ፡ ዘመን ፡ በሱዳን ፡ አገር ፡ ስለ ፡ ኖረ ፡ የሐዊላን ፡ ብዕል ፡ ወርቋን ፡ ወርቃምነቷን ፡ የወርቋን ፡ ጥራትና ፡ ብዛት ፡ ባየው ፡ ባወቀው ፡ ተናግሯል ፡ (ዮሴፍ) ። ባገራችንም ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፤ ሙሴ ፡ በትግሬ ፡ እስከኵስም ፡ እስከ ፡ ሽሚዛና ፤ በጐንደርም ፡ እስከ ፡ ደንቢያና ፡ እስከ ፡ ጣና ፡ መጥቶ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ። ርሱም ፡ ራሱ ፡ ሱዳናዊት ፡ ሴት ፡ እንዳገባ ፡ በኦሪቱ ፡ ያመለክታል ፡ (ዘኍ፲፪ ፡ ፩) ። ጊዮርጊስ ፡ ጽሩይ ፡ ወርቀ ፡ ኤውላጦን ፡ (ደራሲ) ።

አውሎኒ ፤ ን ፤ ና ፤ (ጽር ፡ አፍሎኒ) ፤ ዘብጥ ፡ ቈላ ፤ ሜዳ ፡ ረባዳ ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፫ ፡ ፲፯ ፡ ፲ ፡ ፲) ።

አውልዕ ፤ (ዕብ ፡ ኤሎን ፡ አሎን) ፤ ጥኑ ፡ ጠንካራ ፡ ዕንጨት ፤ ብርቱ ፡ ዛፍ ፡ በሉጥ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፩) ።

አውልዕ ፤ (ዐረ ፡ ወለዐ ፤ አበራ ፡ ለኰሰ) ፤ የበረሐ ፡ ዘይት ፡ ወይራ ፤ መራራ ፡ ጠንካራ ፤ ጥንካሬው ፡ እንደ ፡ በሉጥ ፡ ያለ ። አውልዐ ፡ ገዳም ። ወጽንዐ ፡ ከመ ፡ ጽንዐ ፡ አውልዕ ። ዕፀ ፡ አውልዕ ፡ (ሮሜ፲፩ ፡ ፲፯ ፡ ፳፬ ። ዓሞ፪ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አውናን ፤ (ጽር ፡ አፍናን ። ዕብ ፡ አናን) ። የሰው ፡ ስም ፤ ፪ኛው ፡ የይሁዳ ፡ ልጅ ፡ (ዘፍ፴፰ ፡ ፱) ። አውስቦ ፡ አውናን ፤ የአውናን ፡ ፅምረት ፡ ሩካቤ ፤ አውናናዊ ፡ ሥራ ፤ ፈቃድን ፡ ፈጽሞ ፡ ዘር ፡ አለመስጠት ፡ ከውጭ ፡ ማፍሰስ ፡ (አንቀጸ ፡ ንስሓ ፤ ወይም ፡ መጽሐፈ ፡ ኑዛዜ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፭) ።

አውሥአ ፤ — አስደራጊ ፤ — ወሢእ ፡ ወሥአ ።

አፍ ፤ — በቁሙ ፤ — ዐዊፍ ፡ ዖፈ ።

አውቃፍ ፤—አንበሮች ፤—ወቀፈ ።

አውርዮን ፤ (ጽር ፡ አውሪዮን) ፤ ጌሰም ፤ ሳኒታ ፡ (ዘኍ፲፱ ፡ ፳፩) ።

አርያሬስ ፤ (ዕብ ፡ አር ፡ ሔሬስ) ፤ ፀሓይ ፤ ስመ ፡ ፀሓይ ፤ ሥዕለ ፡ ፀሓይ ፤ አር ፡ ጸዳሉ ፡ ብርሃኑ ፡

ቀርኑ ፡ ምዕዛሩ ፤ ያሬስ ፡ ሰሌዳው ፡ ክበቡ ። ቶማስን ፡ ተመልከት ፡ (ሔኖ፹፰ ፡ ፩) ። ኦርያሬስ ፡ ሰማይ ፡ ልብስኪ ፡ ወአሣእንኪ ፡ እብላ ። ሰላም ፡ ለአንጣዎስ ፡ ለሃይማኖቱ ፡ ዘአጽደላ ፡ እምኦርያሬስ ፡ ወእብላ ። እምታስግዱ ፡ ብርከ ፡ ለኦርያሬስ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፯ ። ኅዳ፱) ።

አውራቂስ ፤ (ጽር ፡ ሄውሮክሊዶን) ፤ ብርቱ ፡ ነፋስ ፡ ባሕር ፡ የሚደርጥ ፡ የሚያናውጥ ፤ መርከብ ፡ የሚነጥ ፡ የሚገለብጥ ። ጥፉንቂስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፲፬) ።

አውራስ ፤ (ጽርእ) ፤ ጸዳል ፡ ብርሃን ፤ ነጸብራቅ ፡ ውጋጋን ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፪) ።

አውስት ፤ (ጽር ፡ ጊብስ) ፤ ነስር ፡ የጥንብ ፡ አሞራ ፤ አስቀድሞ ፡ ዐይን ፡ የሚያንቍር ፡ ፊት ፡ የሚሐጭር ፡ የሚጐፈጭር ፤ ዐይን ፡ ሳያወጣ ፡ የማይበላ ። (ሙሾ) ፤ ዘምዶ ፡ የሞተ ፡ ሰው ፡ ያዝንለት ፡ አያጣ ፤ አሞራ ፡ እንኳ ፡ ወርዶ ፡ ፊቱን ፡ ነጭቶ ፡ ወጣ ። አውስትኒ ፡ ሐቂፎ ፡ ዕጕሊሁ ፡ ይበይት ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፳፮ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፲ ። ፲፫ ፡ ፪ ፡ ፲፭ ፡ ፲፫ ፡ ፲፮) ።

አውስት ፡

አዊት ፤ (ዕብ ፡ አት) ፤ ምልክት ፡ ፊደል ፤ ታምራት ፡ ገቢረ ፡ ኀይል ። የዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ስምና ፡ በዓል ፤ ምልክታም ፡ ባለምልክት ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ያገር ፡ ስም ፡ የወይን ፡ እሸት ፡ ጊዜ ፡ ይሉታል ። በዓል ፡ ዘስሙ ፡ ይ ፡ ውእቱ ፡ ዮሐንስ ፡ አዊት ። ዘአዊት ፡ ዮሐንስ ፡ (አብጥሊ ። አዋል) ።

አወተ ፤ (ሐባብ) ፤ ተለቃ ፡ ተበደረ ፤ ታደለ ፡ ተቀበለ ።

አወት ፤ ልቃሕ ፤ ጸጋ ፡ ዕድል ።

አውታይ ፤ ን ፤ (ዐረ ፡ አውታን) ፤ ታላቅ ፡ ሰፊ ፡ ቤት ፤ ወይም ፡ ድንኳን ፡ (አቡሻ ፡ ፯) ።

አውቴ ፤ (ጽር ፡ ናዎት ። ዕብ ፡ ናዮት) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ የጸሎት ፡ የትምርት ፡ ቤት ፤ መጋቢያ ፡ መሰብሰቢያ ፤ መካን ፡ ጉባኤ ። አውቴ ፡ ዘራማ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፱ ፡ ፳፫) ።

አውተረ ፤ —አስደራጊ ፤ —ወቴር ፡ ወተረ ።

አዚብ ፤ ቦት ፤ (አዘበ ። ዐረ ፡ ወሱር ፡ ዛብ ። ዕብ ፡ ዡብ) ፤ መፍሰስ ፡ መንገርገር ፡ መንፎክ ፤ ፊር ፡ ፊር ፡ ጭርቅ ፡ ጭርቅ ፡ ጠብ ፡ ጠብ ፡ ማለት ፤ የሽንት ፡ የዘር ፡ የወተት ፡ የደም ፡ የፈሳሽ ፡ ኹሉ ።

አአዘበ ፤ አስተአዘበ ፤ ሸነ ፡ ሸና ፤ አጨረቀ ፤ ረጨ ፡ ፈነጠቀ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሰለለ ፡ ጕበኘ ፡ ይሉታል ። ዘያስተአዝብ ፡ ኀበ ፡ አረፍት ። ቅጥር ፡ ተጠግቶ ፡ የሚሸን ፡ ውሻ ፤ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፳፪ ፡ ፴፬ ። ፫ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፳፩ ። ፬ነገ ፡ ፱ ፡ ፰) ።

ሚዘብ ፤ (ሐባብ) ፤ ቦይ ፤ መትረብ ፤ አሸንዳ ።

(ጥ) **ዝብ ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ ዘብ) ፤** አባለ ፡ ዘርዕ ፤ እስኪት ፤ ትእምርተ ፡ ተባዕት ።

(ጥዝ) **አዛብ ፤ (ዕብ ፡ ኤዘብ ። ጽር ፡ ሒሶፖስ) ፤** መርጫ ፡ የቀንበጥ ፡ ችቦ ፤ ታናናሽ ፡ ቀጫጭን ፡ ቀንበጥ ፡ ሐረግ ፡ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፡ ላይን ፡ ላፍንጫ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ ናዕናዕ ፡ አዩባን ፡ ነጭ ፡ ሽቱ ፡ ፊሓን ፤ ዐጡንባር ፡ የጠጅ ፡ ሣር ፡ ይህን ፡ የመሰለ ። ቅጥይ ፡ የገቦ ፡ በጕን ፡ የሚወጣ ፡ የሚያፈጠፍጥ ፤ በቤት ፡ በግንብ ፡ ላይ ፡ ሳይዘሩት ፡ የሚበቅል ፡ ሣር ፡ ቅጠል ፤ እንዳሸክትና ፡ እንደ ፡ ሙጃ ፡ ያለ ። ሁስጱን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ባለመጽሐፎች ፡ ግን ፡ ያንንም ፡ ይኽንም ፤ የተጐነጐነ ፡ ሐር ፡ አዩባን ፡ ስምዛ ፡ አሸክት ፡ ይሉታል ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፳፪ ። መዝ ፡ ፶) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ለናዕናዕ ፡ ብቻ ፡ ይነገራል ፤ መደበኛው ፡ ርሱ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፳፫ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፵፪) ።

አዜብ ፤ —ደቡብ ፡ በረሓ ፤ —አዝየብ ።

(ጥ) **አዝዘ ፤ ዘት ፤ (አዘዘ ። ዕብ ፡ ጸዌህ) ፤** ማዘዝ ፤ መናዘዝ ፤ (ጥና) መናዘዝ ፤ በሥራ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በገንዘብ ፡ በርስት ፡ ቍርጥ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፤ አድርግ ፡ አታድርግ ፡ ይኹን ፡ አይኹን ፡ ማለት ፤ በቃል ፡ በጥፈት ፤ የሹም ፡ የቄስ ፡ ያባት ፡ የባለቤት ። (ተረት) ፤ ያልተሾመ ፡ አያዝ ፤ ያልቀሰሰ ፡ አይናዝዝ ። ላይሞቱ ፡ መናዘዝ ፤ ላይመቱ ፡ መጋበዝ ። አዝዘ ፡ ይኩን ፡ በጽሒፍ ፡ ወዘእንበለ ፡ ጽሒፍ ፡ ፈታሒ ፡ የአዝዝ ፡ ለላእካኒሁ ፡ በፈፅሀ ፡ እግዚ ። አዘዘ ፡ ያብእዋ ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘትኤዝዝ ፡ ለበዊእ ፡ ወለወፂእ ። መኑ ፡ አዘዘክሙ ፡ ትሕንጹ ። አዘዘ ፡ በእንተ ፡ ቤቱ ፡ ወሞተ ። የአዝዝ ፡ እምቅድመ ፡ ምንዙስናሁ ፡ በእንተ ፡ ንዋዩ ፡ ዘከመ ፡ ፈቀደ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፩ ። ፵፫ ፡ ፫ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፩ ። ፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፪ ። ዕዝ፭ ፡ ፫ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

አዛዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት) ፤ የሚያዝ ፡ የሚናዝዝ ፤ አዛዥ ፡ ናዛዥ ፤ ሠራዒ ፡ መጋቢ ። እለ ፡ አልቦሙ ፡ አብ ፡ ወኢእም ፡ ወኢአዛዚ ። ረሰየከ ፡ እግዚአብሔር ፡ አዛዜ ፡ ለሖኔየ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። ዮሴፍ) ።

አአዘዘ ፤ አስተአዘዘ ፤ አሳዘዘ ፤ እዘዝ ፡ ናዝ ፡ አለ ፤ አዛዥነት ፡ ሾመ ፤ ወከለ ።

መአዝዝ ፤ መስተአዝዝ ፤ (ዝት ፡ ዛን ፡ ዛት) ፤ የሚያዝ ፤ የሚያሳዝዝ ፤ አዛዥ ፡ አሳዛዥ ።

ትእዘዘ ፤ ታዘዘ ፤ ሰማ ፡ ተቀበለ ፤ ዐሺ ፡ በን ፡ አለ ፤ ተገዛ ፡ አገለገለ ። ወተአዘዘ ፡ ውእቱ ፡ ዐንበሪ ፡ የኅጦ ፡ ለዮናስ ። ኅሊ ፡ ዳእሙ ፡ ዘተአዘዝከ ። አልቦ ፡ ዘይትኤዘዝ ፡ ለቃልከ ። ልህቀ ፡ እንዘ ፡ ይትኤዘዝ ፡ ለአዝማዲሁ ። ተአዘዛ ፡ ለአምታቲክን ፡ (ዮና፪ ፡ ፲፩ ። ሚሬ ፡ ፳፪ ። ዮዲ፲፮ ፡ ፲፬ ። ድጓ ። ዲድ ፡ ፫) ።

ተአዛዚ ፤ የሚታዘዝ ፡ ታዛዥ ፤ ተለኣኪ ፡ አገል ጋይ ፤ ዐሺ ፡ ባይ ፡ ፈቃደኛ ። ተአዛዚ ፡ ዲበ ፡ ሰብእ ። ተአዛዚ ፡ ለትፍሥሕት ፡ ወለኑዛዜ ። ረድኦ ፡ ወተአዛዚሁ ። ወትከውን ፡ ለከ ፡ ተአዛዚተ ፡ (ሔኖ፳ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ የካ፲፪ ። ጥቅ፲፱ ። ፊላስ) ።

እዙዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ዝዛት) ፤ በቁሙ ፤ የታዘዘ ፤ የተገባ ፤ የተሠራ ፡ የተወሰነ ፤ የተጣፈ ፡ የተነገረ ። እዙዝ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ ያጥፍእ ። ሀቦ ፡ ክፍሎ ፡ ዘእዙዝ ፡ ለከ ። በከመ ፡ እዙዝ ፡ በእንቲኣሆሙ ፤ ወዓዲ ፡ እዙዝ ፡ ውስተ ፡ ሕግ ። ዘኢእዙዝ ፡ በውስተ ፡ ሕግ ፡ (ዮዲ፫ ፡ ፰ ። ሚሬ፯ ፡ ፴፩ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፲ ። ቀሌ) ።

ትእዛዝ ፤ (ዛት) ፤ በቁሙ ፤ እግዚኣዊ ፡ አምላካዊ ፡ ቃል ፤ ከሥራ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚሰጥ ፡ የሚጣፍ ፡ የሚነገር ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፡ አድርግ ፡ አድርግ ፡ የሚል ፤ ፈቃድ ፡ ደንብ ፡ ዕድር ፤ የሚገባ ፡ ነገር ። እስመ ፡ በትእዛዝ ፡ ውእቱ ፡ ቃሉ ። ወፅአ ፡ ትእዛዝ ፡ እምኀበ ፡ ንጉሥ ። ይወፅኡ ፡ እምትእዛዝነ ። በእንተ ፡ ትእዛዝ ፡ ወጽሕፈቱ ። ታቦት ፡ እንተ ፡ ትእዛዝ ። ዐቂበ ፡ ትእዛዚሁ ፡ ለእግዚ ። ትእዛዛተ ፡ ሰብእ ። ትእዛዘ ፡ አበዊነ ፡ ሐዋርያት ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፴፪ ። ዳን፪ ፡ ፲፫ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፩ ። ዘፀ፴፱ ፡ ፲፭ ። ሚሬ፳፫ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፲፫ ። ቅዳ) ። ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ ትእዛዝ ፡ መባሉ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ሲመጣ ፡ ነው ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ሲወጣ ፡ ግን ፡ ልመና ፡ ጸሎት ፡ ይባላል ።

ተአዘዘ ፤ ተዛዘዘ ፤ ተደራረገ ።

አስተአዘዘ ፤ አስተዛዘዘ ፤ ተዛዘዙ ፡ አለ ፤ አደራረገ ።

መስተአዝዝ ፤ የሚያስተዛዝዝ ፡ አስተዛዛኝ ።

እዘዝ ፤—ጽንዕ ፡ ኀይል ፤—ዕዘዝ ፡ ዐዘዘ ።

አዚኅ ፤ ኆት ፤ (አዝኀ ፡ የአዝኅ ፡ ይእዛኅ ። ዐረ ፡ አዘ ፤ ዐዘ) ፤ መብጣት ፡ መቍረጥ ፡ መሰንዘር ፡ መሠንበጥ ፡ በቅዛዝ ፡ በጠርሙዝ ፡ በሱፋጭ ፡ በምላጭ ። ማገርት ፡ ማፍሰስ ፤ ማንዛት ፡ መወርዛት ። ጸወበን ፡ ተመልከት ።

እዝኅ ፤ (ኃት) ፤ ሻሮ ፡ ብልጭት ፡ ደንጊያ ፤ ቦረቦጭ ፤ ሲሰብሩት ፡ ስለታም ፡ ሱፋጭ ፡ ራስ ፡ የሚላጭ ። እብነ ፡ እዝኅ ። መጣብሕ ፡ ዘእዝኅ ። አንሥአ ፡ እደሁ ፡ በእዝኅ ። ኵሠሐ ፡ እዝኅ ። ለኵሠሐ ፡ ወለእዝኅ ፡ (ኢያ፭ ፡ ፪ ። ፳፩ ፡ ፵ ። ኢዮ፳፰ ፡ ፱ ። ጥበ፲፩ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፻፲፫) ።

እዝኅ ፤ (ኃት) ፤ በቁሙ ፤ እኹ ፤ የደም ፡ ውሃ ፡ ቅራሪ ፡ ጥንፋፊ ፤ የመግል ፡ ትራፊ ፡ ከተበጣ ፡ ወይም ፡ እሳት ፡ ከፈጀው ፡ ከበጠ ፡ ከቈሰለ ፡ ገላ ፤ ከሐዲስና ፡ ከስባራ ፡ ሸክላ ፡ የሚፈስ ።

አዜብ ፤ አዝያብ ፡ (ዐረ ፡ አዝየብ) ፤ የማእዝን ፡ ስም ፤ ንኡስ ፡ ማእዝን ፤ የአፍሪቃ ፡ ወገን ፤ በምዕራብና ፡ በደቡብ ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ የደቡብ ፡ ግራ ፡ ምዕራብ ፤ የመስዕ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ። ባለብሉዮች ፡ ቈላ ፡ በረሓ ፡ ይሉታል ። ባርኽ ፡ መስዐ ፡ ወአዜበ ። ነፋስ ፡ አዜብ ። ንግሥተ ፡ አዜብ ። ከመ ፡ ውሒዝ ፡ ውስተ ፡ አዜብ ፡ (ቅዳ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፶፭ ። ማቴ፲፪ ፡ ፵፪ ። መዝ ፡ ፻፳፭) ። ጽባሕ ፡ ምሥራቅ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አዜብ ፡ ይላል ፡ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ነፋስ ፡ አዜብ ። አንሥአ ፡ አዜበ ፡ (ዘፀ፲ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፳፱ ። መዝ ፡ ፸፯ ። ሔኖ፴፯ ፡ ፩) ።

(ጥ) **አዝሎ** ፤ ሎት ፤ (አዘለ ፡ ይኤዝል ፡ የአዝል ። ዐረ ፡ አዘረ ። ዕብ ፡ አዛር ፤ ቀነተ) ፤ ማደግ ፡ መጐልመስ ፡ ለጌጥ ፡ ለመሣሪያ ፡ መድረስ ፤ መጐልበት ፡ መግነን ፤ ኀይለኛ ፡ መኾን ።

አዛል ፤ ጐበዝ ፡ ጐልማሳ ፤ ብርቱ ፡ ጠንካራ ። በሓ ፡ ኦ ፡ አዛል ፡ ዘኢይፈርህ ፡ ሞተ ፡ በቅድመ ፡ ቀታልያን ። አበ ፡ ኖብ ፡ ድንግል ፡ ወአዛል ፡ መስተጋድል ፡ (ስንክ ፡ ሐም፰ ። ቅዳ) ።

አዘለ ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ አዛል) ፤ ኼደ ፡ ነቀለ ፤ ጓዙን ፡ ዕቃውን ፡ አነሣ ፡ ወሰደ ፤ የነጋዴ ፡ የባለከራይ ።

መአዝል ፤ (ዕብ ፡ ምኡዛል) ፤ የሚኼድ ፡ ኻያጅ ፤ ገሥጋሽ ፡ ተመላላሽ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፲፱) ።

እዝል ፤—የዜማ ፡ ስም ፤—ዕዝል ፤

አዝመር ፤—ደባባ ፡ ደባሳ ፤—ዘመረ ።

አዚን ፤ ኖት ፤ (አዘነ ፡ የአዝን ፡ ይእዝን ። ዕብ ፡ አዜን) ፤ መቀቀር ፡ መቀፈር ፤ ዡሮ ፡ መስጠት ፡ ማቅረብ ፡ ለመስማት ።

አዛኒ ፤ መአዝን ፤ ቀቃሪ ፡ ቀፋሪ ፤ ሸምጣጭ ፤ አድማጭ ።

እዝን ፤ (ብ ፡ እዘን ፤ አእዛን ። ዕብ ፡ አዜን ። ሱር ፡ አዝና ፤ ኤዝና ። ዐረ ፡ ኡዝን) ፤ ዡሮ ፤ መስሚያ ፡ ማድመጫ ፤ መያዡ ፡ መጨበጫ ፡ የመ

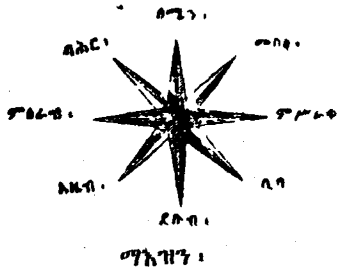
እዝን ፡

ሣሪያ ። (ተረት) ፤ የነገር ፡ ጣዕም ፡ በዡሮ ፡ የእኽል ፡

ጣዕም ፡ በጕረሮ ። እዝን ፡ ይፈልጥ ፡ ነገረ ፡ ወጕርዔ ፡ ይጥዕም ፡ እክለ ። ሰማዕነ ፡ በእዘኒነ ። አጽምሙ ፡ አእዛኒክሙ ፡ (ኢዮ ፲፪ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፸፫ ። ኪዳ) ።

እዝናዊ ፤ ዦሮም ፤ ዦሮማ ፡ ቈራፍ ፡ ባለዦሮ ፤ ዦሮ ፡ ወዳድ ።

ማእዝን ፤ ማእዘን ፡ ት ፤ (ብ ፡ መኣዝን ፡ ት ፤ ማእዝናት ፤ ማእዘንታት) ፤ በቁሙ ፤ የቦታ ፡ ክፍል ፡ ለብቻው ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ የተለየ ፤ እንደ ፡ ዦሮ ፡ ተመሳሳይ ፡ አንጻር ፡ ኹለተኛ ፡ ያለው ። መዠመሪያውን ፡ ምሥራቅ ፡ ቢሉ ፡ አንጻሩ ፡ ምዕራብ ፤ ሰሜን ፡ ቢሉ ፡ አንጻሩ ፡ ደቡብ ፤ መስዕ ፡ ቢሉ ፡ አንጻሩ ፡ አዜብ ፤ ሊባ ፡ ቢሉ ፡ አንጻሩ ፡ ባሕር ። ይቁሙ ፡ ውስተ ፡ አሐቲ ፡ ማእዝን ፡ እመኣዝኒሃ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። በማእዝነ ፡ ቤት ። እማእዘንት ፡ እስከ ፡ ማእዘንት ። ርእሰ ፡ ማእዘንት ። አርባዕቱ ፡ መኣዝነ ፡ ዓለም ። መኣዝኒሃ ፡ ለምድር ። መኣዝኒሆሙ ፡ ለእስራኤል ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፲፬ ። አፈ ፡ ተ፴፭ ። ዮዲ ፩ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፻፲፯ ። ዘፍ፪ ፡ ፲ ። ራእ፯ ፡ ፩ ። ፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፴፰) ።

ማእዝን ፡

መኣዝነ ፡ ሰብእ ፤ ፊቱ ፡ ኋላው ፡ ቀኙ ፡ ግራው ።

ምእዙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ዝንት) ፤ የተማዘነ ፤ አራት ፡ ገጽ ፡ ያለው ፤ ባላራት ፡ ማእዝን ።

አዘረ ፤—በተነ ፤—ዐዚር ፡ ዐዘረ ።

አዜራህ ፤—ዕርከን ፤—ዐዘረ ።

አዝረቀ ፤—ኒል ፤—ዘረቀ ።

አሓ ፤—ላም ፡ በሬ ፤—አኀወ ፡ አኃ ።

አሕ ፤—አዬ ፡ ወዲያ ፤—አህ ።

እሒድ ፤ ዶት ፤ (አሐደ ፡ ይእሕድ ፡ የአሐድ ። ዕብ ፡ አሔድ) ፤ አንድ ፡ ማድረግ ፤ ማዋደድ ፡ ማስማማት ፤ አንዱን ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፡ ማዛመድ ፡ ማዋሐድ ፤ ምንታዌን ፡ ማጥፋት ። ወይም ፡ አንድ ፡ መኾን ፤ በተዋሕደ ፡ አንድ ፡ መባል ፤ ዋሐደን ፡ ተመልከት ።

አሓዲ ፤ መእሕድ ፤ አንድ ፡ የሚያደርግ ፤ የሚያዋሕድ ፤ አዋሓጅ ።

አሐድ ፤ (ዱት) ፤ ኅብረት ፤ አንድነት ። የተዋሐደ ፡ ኅቡር ፤ አንድነቱ ፡ በራስ ፡ ቅሉ ፡ ብቻ ፡ ያይደለ ፤ ብዙኀት ፡ ያለው ፡ አንድ ፤ እንደ ፡ ሰው ፡ ባሕርይ ፡ የተቀመመ ፡ የተጠራቀመ ። ያንድ ፡ ቤት ፡ ቍጥር ፤ ካንድ ፡ እስከ ፡ ዘጠኝ ፡ ያለ ። አሐዳት ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ።

(ጥት) **አሐድ ፤ (አሐ(ድ)ት)** ፤ አንድ ፡ ብቻ ፤ አንዳች ። አሐድኒ ፡ በየማንከ ፡ ወአሐድኒ ፡ በፀጋምከ ፡ (ማር፲ ፡ ፴፯) ።

አሐዱ ፤ (አሐቲ) ። ዕብ ፡ ኤሐድ ። ሱር ፡ ሐድ ። ዐረ ፡ አሐድ) ፤ የቍጥር ፡ ስም ፤ መዠመሪያ ፡ ቍጥር ፤ ከኹለት ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ላለ ፡ ቍጥር ፡ ኹሉ ፡ ጥንትና ፡ መሠረት ፡ መነሻ ። አንድ ፡ አንዱ ።

አሐድ ፤ አሐዱ ፤ (አሐ(ድ)ት ፡ አሐቲ) ፤ አንደኛው ፤ መዠመሪያው ፡ መነሻው ። ዝርዝሩ ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ኹኖ ፡ ያነኑ ፡ ባለቤቱን ፡ እንጂ ፡ ሌላ ፡ አካል ፡ አያይም ፤ ብእሲሁ ፡ ብእሲታ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ስሙም ፡ ዐጸፋ ፡ ይባላል ፤ ዐጸፋም ፡ ቀድሞ ፡ ለታወቀ ፡ ለተነገረ ፡ ነው ። በሌሎች ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ አርቲክል ፡ ይባላል ፤ የስም ፡ አገባብ ፡ ወይም ፡ ተውሳከ ፡ ስም ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የሚገባም ፡ በመነሻ ፡ እንጂ ፡ በመድረሻ ፡ አይደለም ፤ እልን ፡ ተመልከት ። የግእዝ ፡ አርቲክል ፡ ዝርዝር ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ካንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በቀር ፡ በስም ፡ ኹሉ ፡ አይገባም ፤ ባፈታት ፡ ግን ፡ ሰብአ ፡ ወእንስሳ ፡ ታድኅን ፤ ሰዉን ፡ እንስሳዉን ። ዘገበርከ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፤ ሰማዩን ፡ ምድሩን ፡ ያሰኛል ። አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፤ ወአሐዱ ፡ ሃይማኖት ፤ ወአሐቲ ፡ ጥምቀት ። አዳም ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔነ ። ኩኑ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ። አሐቲ ፡ አነ ፡ ለአቡየ ። አሐቲ ፡ እምአሐቲ ። እሠይም ፡ ሎሙ ፡ አሐደ ፡ ኖላዌ ። ዘአሐተ ፡ ብእሲተ ፡ አውሰበ ፡ (ኤፌ፬ ፡ ፭ ። ዘፍ፫ ፡ ፳፪ ። ሚራ፴፫ ፡ ፩ ። ጦቢ፫ ፡ ፲ ። መክ፯ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፴፬ ፡ ፳፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፪) ። በትግብሮ ፡ አሐዱ ፡ አሐቲ ፡ ያለውን ፡ በገቢር ፡ ጊዜ ፡ አሐደ ፡ አሐተ ፡ ማለቱ ፤ አርቲክል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ አርቲክል ፡ ባይኾን ፡ ግን ፡ የካዕብ ፡ ወራሽ ፡ ሳብዕ ፡ የሣልስ ፡ ወራሽ ፡ ኃምስ ፡ ነውና ፤ አሐዱ ፡ አሐቴ ፡ ባለ ፡ ነበር ። ሌላው ፡ ኹሉ ፡ ያንድ ፡ ቤት ፡ አኃዝ ፡ እንዲህ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ በርባ ፡ ቅምርና ፡ በአኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ተራ ፡ እይ ፡ (ዕር፩ ፡ ቍ፲፫ ። ዕር፲፩ ፡ ቍ፪፳፩) ።

አሐድ ፤ (አሐት) ፤ አንደኛ ፡ አንደኛው ፡ (ዕር፲፩ ፡ ቍ፪፳፪) ፡ ተመልከት ።

አሐዱ ፡ አሐዱ ፤ አንዱም ፡ አንዱም ፤ ራስ ፡ ራሱ ፤ አንዳንዱ ፡ ሰው ፡ (ዘፍ፵ ፡ ፩ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፳፯ ። ፴፩ ፡ ፳፭) ።

በበ ፡ አሐዱ ፤ በበ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፤ በያንዳንዱ ፤ በየብቻው ፤ በየራሱ ፤ በየራስ ፡ በየራሱ ፡ (ሉቃ ፡ ዕዝ፲፩ ፡ ፳) ።

ለለ ፡ አሐዱ ፤ ለለ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፤ ለያንዳንዱ ፤ ላንዱም ፡ ላንዱም ፤ ለኹሉ ፡ (ዘፍ፲፪ ፡ ፬) ።

(ጥት) **አሐት** ፤ አንዲት ፤ አንድያ ፡ መዠመሪያ ።

አሐቲ፤ (አሐትዩ)፤ አንዲቱ፤አንደኛይቱ፤ መዠመሪያይቱ፤ ወይም ፡ አንዷ ፡ አንደኛዋ ፡ መዠመሪያዋ ።

አሐተ ፤ (አሐተዩ)፤ አንዲቱን፡አንደኛይቱን፤ አንዷን ፡ አንደኛዋን ። መነሻው ፡ አ ፡ ግእዝ ፡ ሲኾን ፥ የጅምላ፤ ኣ ፡ ራብዕ ፡ ሲኾን ፥ የተራ ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

አሐተኔ፤ አንድነት፤ ባንድነት፤ አንድ ፡ ላይ፤ አንድጋ። ነበርነ ፡ አሐተኔ ። ተጋቢአነ ፡ አሐተኔ ። ያስተጋብኦሙ ፡ አሐተኔ ። እንዘ ፡ ሀለዉ ፡ አሐተኔ ፡ (ቀሌ። ዲድ ፡ ፩ ። ዮሐ፲፩ ፡ ፶፪ ። ግብ፪ ፡ ፩) ።

መእሕድት፤ አንድ ፡ ወገን፤አንድ ፡ ፊት፤፩ ፡ እመም፤ ፩ ፡ ገዝም፤ ፩ ፡ አፍታ፤ ፩ ፡ ወረራ፤ ፩ ፡ ፊፋ፤ ፩ ፡ አውራጃ፤ ፩ ፡ ቃዳ፤ ፩ ፡ ተለላ፤ ፩ ፡ ትልም ፡ ፩ ፡ መዛሪያ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ።

ምእሕዲት፤ አንድ ፡ ዕጥፍ፤ አንድ ፡ እጅ፤ አንድ ፡ ክፍል ።

ተእሕደ፤ አንድ ፡ ኾነ፤ አንድ ፡ ተባለ ።

እሑድ ፡ (ዳን ፡ ዳት ፡ ሕድ)፤ አንድ ፡ የኾነ ፥ አንድ ፡ አንደኛ፤ መዠመሪያ፤ የዕለት ፡ ስም ። በዕለተ ፡ እሑድ ። በበ ፡ እሑድ ። ለጸቢሐ ፡ እሑድ ። ወበእሑድ ፡ ሰንበት ። ናክብር ፡ እሑደ ፡ ሰንበተ ። በሲያልየ ፡ እሑዳት ፡ (ግብ፳ ፡ ፯ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፮ ፡ ፪ ። ማቴ ፳፰ ፡ ፩ ። ማር፲፮ ፡ ፪ ። ዲድ ፡ ፴፰ ። ፊልክ ፡ ፹፫) ።

ትእሕድ፤ትእሕዲት፤ አንድነት፤ አንድ ፡ መኾን፤ መዋሐድ ፡ መተባበር ።

እሕድ፤የጊዜ ፡ ቅጽል ። **እሐደ፤**አንድ ፡ ጊዜ ። ባላገር ፡ ግን ፡ አንደዜ ፥ አንደዬ ፡ ይላል ።

ተአሐደ፤ ተዋሐደ፤ ተወሓሐደ፤ አንድ ፡ ተኳኳነ፤ ተባበረ ።

አሓዝ፤—ቍጥር፤—እኂዝ ፡ አኀዘ ።

አሑር፤—አውራ፤—ሐዊር ፡ ሖረ፤ አሖረ ።

(ጥ) **አሐት፤—አንዲት፤—አሐድ፤አሒድ ፡ አሐደ ።**

እኂው፤ ዎት፤ (አኀወ ፡ ይእኁ ፡ ይእኀው)፤ መወንደም ፥ ወንድም ፡ ማድረግ ፥ መሳብ ፡ ማቅረብ ፥ ወንድሜ ፡ ወንድሜ ፡ ማለት ፡ (ዮሐ፳ ፡ ፲፯ ። ማቴ፳፭ ፡ ፵) ።

እኍው፤እኁ፤እኍ፤(ዕብ ፡ አሕ። ሱር ፡ አሓእ ። ዐረ ፡ አኅ)፤ ወንድም ፥ ወልደ ፡ እም ፥ የናት ፡ ያባት ፡ ልጅ ፡ ባባትና ፡ በናት ፡ የሚገጥም፤ በተዘሩበት ፡ ተዘርቶ ፡ በበቀሉበት ፡ የበቀለ፤ ወይም ፡ ያባት ፡ ልጅ ፡ ብቻ ፥ የናት ፡ ልጅ ፡ ብቻ፤ እኩል ፡ ወንድም ። የቅርብ ፡ ዘመድ፤ ወገን ፡ ነገድ፤ ባልንጀራ ፡ ወዳጅ ፥ ዐብሮ ፡ አደግ ፡ ያገር ፡ ልጅ ። መናኒ ፡ ረድእ፤ ባሕታዊ ፡ መነኰሴ ። ወሶበ ፡ ተሰእሎ ፡ እኁ ፡ ለአባ ፡ ይስሪን ፡ (ፊልክ ፡ ፩) ። እኁወ ፡ (እኁ) ፡ አቡሁ ። እኁሁ ፡ ለእግዚእነ ። እኁሃ ፡ ለርብቃ ። እኁክ፤ ኪ፤ የ ። እኁሆሙ፤ ሆን፤ እኁክሙ፤ ክን፤ እኁነ ፡ እኁነ ፡ እያለ ፡ በሳድስ ፡ በካዕብ ፡ ይኼዳል፤ ይህም ፡ አሐድ ፡ አሐዱ ፡ ክልኤት ፡ ክልኤቱ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ካዕቡ ፡ ገቢር ፡ ይከታል ። ይቀትል ፡ ብእሲ ፡ እኁሁ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፪) ።

እኀዋ፤እኋ፤(እኀወ ፡ እኀ)፤ ወንድምን ። ገደፉ ፡ እኀዋሆሙ ፡ ከመ ፡ በድን ። እኁኒ ፡ ኢያድኅን ፡ እኋሁ ። ወአምጽኡ ፡ እኋክሙኒ ፡ ዘይንእስ ፡ ኀቤየ ። ኵሉ ፡ ዘያምዕዕ ፡ እኀዋሁ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ና ፡ ፸፰ ። ዘፍ፵፪ ፡ ፳ ። ማቴ፭ ፡ ፳፪) ።

አኀው፤ ወንድሞች፤ ወንድማማቾች፤ ዘመዶች ፡ ዘመዳሞች፤ ሰዎች ፡ ያዳምና ፡ የሔዋን ፡ ልጆች፤ መነኮሳት ፡ ማኅበር ፡ ኹነው ፡ በየገዳሙ ፡ የሚኖሩ ። ይሁዳ ፡ ወአኀዊሁ ። ወረከበ ፡ ክልኤተ ፡ አኀወ ። አንትሙሰ ፡ አኀው ፡ አንትሙ ። እነግሮሙ ፡ ስመከ ፡ ለአኀውየ ። ይቤሉ ፡ አኀው፤ ማኅበረ ፡ አኀው ፡ (ማቴ፩ ፡ ፪ ። ፬ ፡ ፲፰ ፡ ፳፩ ። ግብ፮ ፡ ፳፮ ። መዝ ፡ ፳፩ ። ፊልክ) ።

እኅት፤(ዕብ ፡ አሖት ። ሱር ፡ አሓታ ። ዐረ ፡ ኡኅት)፤ በቁሙ፤ እት ፡ የናት ፡ ያባት ፡ ልጅ፤ እንደ ፡ ወንድም ፡ ያለች፤ የናት ፡ አምሳያ፤ የቅርብ ፡ ዘመድ፤ ወዳጅ ፡ እኩያ ፡ ሚስት፤ ዐብሮ ፡ አደግ ። መነኰሲት ። ወቦ ፡ እኅት ፡ ሠናይት ፡ ለአቤሴሎም ። እሙ ፡ ወእኅታ ፡ ለእሙ ። ሰሎሜ ፡ እኅታ ፡ ለማርያም ። እኅትየ ፡ መርዓት ። ኢትትኃለፊ ፡ እኅትየ ። ተንሥኢ ፡ እኅትየ ፡ ንጹሊ ። እኁየ ፡ ወእኅትየ ። ፌቤን ፡ እኅትነ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፩ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ግንቦ፳፭ ። ማሕ፬ ፡ ፱ ። ጦቢ፭ ፡ ፳፩ ። ፳ ፡ ፳፬ ። ማቴ፲፪ ፡ ፶ ። ሮሜ፲፮ ፡ ፩) ።

አኃት፤ እኅታት፤ እቶች፤ እኅቶች፤ እትማማቾች ። መነኮሳይያት ። እኅተ ፡ አኃትኪ ። ወሰንእሳት ፡ ከመ ፡ ዘለአኃቲከ ። አኀዊነ ፡ ወአኃቲነ ። አኃት ፡ ክቡራት ። ይሑር ፡ ኀበ ፡ ምኔት ፡ ወይሥርያን ፡ ለእኅታት ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፵፭ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፪ ። ቅዳ ። ቁር ። ፊልክ ፡ ፲፩) ።

እኍውና፤(እኅትና)፤ ወንድምነት፤ ከዊነ ፡ እኁ፤ ዝምድና፤ ዕሪና፤ ሱታፌነት ።

አኀውና፤ ወንድሞችነት፤ ከዊነ ፡ አኀው ። መዓርገ ፡ አኀውና ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፯) ።

ተአኀወ፤ ተወናደመ፤ ወንድማማች ፡ ኾነ፤ ተዋደደ ፡ ተዛመደ፤ ተስማማ ፡ አንድ ፡ ኾነ ። አትናቴዎስ ፡ ወኢራኢ ፡ ዘተአኀዉ ። ኢፈቀደ ፡ ይትአኀዎሙ ፡ ለኪሩቤል ። ተአኃዎት ፡ መንፈሳዊት ። አልቦ ፡ ገቢር ፡ ምስሌከ ፡ ተአኃዎ ። በከመ ፡ ተአኀውከ ፡ ምስለ ፡ አካዝያስ ። ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ተአኀዉ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳር ። አርጋ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፴፯ ። ፪ዜና ፡ ፳ ፡ ፴፯ ። ሮሜ፲፪ ፡ ፲፰) ።

ተአኀ ፤ ወንድምነት ፤ ወዳጅነት ፤ ፍቅር ፣ ዝም ድና ፤ ወንድሜ ፣ ወንድሜ ፣ ማለት ። ሰዐረ ፡ ተአኅሁ ። ተአኅሆሙ ፡ ለአዕርክት ። ያረትዐ ፡ ተአኅሁ ፡ (ሚራ· ፳፱ ፣ ፳ ። ፳፭ ፣ ፭ ። ፳፯ ፣ ፲፰ ። ፯ ፣ ፲፯) ።

ተአኀ ፤ ወንድም ፣ የወንድም ፣ ወገን ፤ ዘር ፣ ልጅ ፤ ዘመድ ፣ ወዳጅ ። ቦኑ ፡ ብከ ፡ ተአኀ ፡ በዝየ ። ታ በዝኅ ፡ ተአኅሁ ። ለምስኪኖሙ ፡ ወለተአኅሆሙ ፡ (ዘፍ፲፱ ፣ ፲፪ ። ሚራ፯ ፣ ፭ ። አስቴ፱ ፣ ፳፪) ።

አስተአኀወ ፤ አወናደመ ፤ ወንድማማች ፣ አደ ረገ ፤ አቀናጀ ። ለየ ፣ ከፈለ ፣ አመንታ ፤ መንታ ፣ አደረገ ፤ አማፈረ ። እፎ ፡ ከፈልካሁ ፡ ወእፎ ፡ አመንተውካሁ ፡ ለዋሕድ ፡ ወአስተአኀውካሁ ፡ ለአሐዱ ፡ አካል ፡ (መጽ ፣ ምስ) ።

አኀ ፤ (ሐባብ ። ቅብጥ ፣ ኤሔ) ፤ ላም ፣ በሬ ፤ የቀንድ ፣ ከብት ፤ ባንድ ፣ በረት ፣ የተወለደ ፣ የላም ፣ መንጋ ። ፀምደ ፡ አልሕምት ፡ ባለው ፣ ፀምደ ፡ አኀ ፡ እንዲል ፣ (ሉቃ፲፬ ፣ ፲፱) ።

እኂዝ ፤ ዞት ፤ (አኀዘ ፤ ይእኅዝ ፣ የአ ኅዝ ። ዕብ ፣ አሐዝ ። ሱር ፣ ኤሐዝ ። ዐረ ፣ አኀዘ) ፤ መያዝ ፣ መጨበጥ ፤ እጅ ፣ ማድረግ ፤ መቀ በል ፤ ያረበን ፣ የመያዣ ፣ የዋስ ፣ የመድን ። አኀዝዎ ፡ ለአኃዜ ፡ ኵሉ ። አኀዘ ፡ ለውእቱ ፡ ዓሣ ። በእኂዘ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ (ቅዳ ። ጦቢ፯ ፣ ፬ ። ቀሌ) ።

እኂዝ ፤ መማረክ ፤ መውሰድ ፤ ማሰር ፣ መቈራ ኘት ፤ የጠላት ፣ የደዌ ፣ የጋኔን ። አኀዝዎ ፡ ለአጋግ ፡ ሕ ያዎ ። አልቦ ፡ ዘአኀዝነ ። አኀዞ ፡ ለኢዮብ ፡ ዝልጋሴ ። ዘአኀዞ ፡ ጋኔን ፡ (፩ነገ ፣ ፲፭ ፣ ፰ ። ሉቃ፭ ፣ ፭ ። ኢዮ፪ ፣ ፯ ። ቀሌ) ።

እኂዝ ፤ መግታት ፤ ማቆም ፣ ማገድ ፤ ማገር ፣ መገርገር ፤ መጋበዝ ፣ ቈይ ፣ ዋል ፣ ዕደር ፣ ሰንብት ፣ ማ ለት ። ኢይእኅዞ ፡ ልሳኖሙ ። አኀዝ ፡ እግዚኦ ፡ መዋ ግደ ፡ ጸጋከ ። ኢተአኀዙኒ ፤ ፈንዉኒ ፡ እሑር ። ትክ ልኑ ፡ ተአኅዞ ፡ ለትርያ ፡ ከመ ፡ ኢትሑር ፡ (ምሳ፳፯ ፣ ፳ ። አዋል ። ዘፍ፳፬ ፣ ፶፮ ። ኢዮ፴፰ ፣ ፴፭) ።

እኂዝ ፤ መግዛት ፣ መውረስ ፤ ገዥ ፣ ወራሽ ፣ መኾን ። እለ ፡ ይእኅዝዋ ፡ ለምድር ። ባቲ ፡ መኳን ንት ፡ ይእኅዙ ፡ ምድረ ። መኑ ፡ አኀዘ ፡ ኵሎ ፡ አጽ ናፈ ፡ ምድር ። እግዚአብሔር ፡ ዘኵሎ ፡ ይእኅዝ ፡ (ሔኖ፴፰ ፣ ፬ ። ምሳ፰ ፣ ፲፮ ። ፳፱ ፣ ፳፯ ። ቅዳ) ።

እኂዝ ፤ መደገፍ ፣ መጠበቅ ፣ እንዳይወድቅ ። መዠመር ፣ መወጠን ፤ መሰብሰብ ፣ መቍጠር ፤ የቍጥር ፣ ምልክት ፣ መጣፍ ፣ ማኖር ። አኀዚዮ ፡ በሕፃን ፡ በእ ደውኪ ። አኀዝኩክ ፡ በእዴየ ። ዘይእኅዝ ፡ ኵሎ ፡ ፍጥረተ ፤ ጠበቀ ፣ (ኩፋ ፣ ፲፯ ። ኢሳ፵፱ ፣ ፯ ። ጥበ፩ ፣ ፯) ። በዝንቱ ፡ ዓመት ፡ አኀዘ ፡ ዐባር ፡ ውስተ ፡ ም ድር ። አኀዙ ፡ ጸብአ ። አኀዘ ፡ ይስብክ ፡ ወይምሀር ። አዘኀ ፡ ይሕንጽ ፡ ወስእነ ፡ ፈጽሞ ፤ ዠመረ ፣ (ኩፋ ፣ ፳፱ ። ዮሴፍ ። ማቴ፬ ፣ ፲፯ ። ሉቃ፲፬ ፣ ፴) ። አኀዘ ፡ ኵሎ ፡ ተዓይ ኒሆሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፤ ቈጠረ ፣ (ዘኍ፳፮ ፣ ፪) ።

እኂዝ ፤ መጽናት ፣ መበርታት ፣ መጠንከር ፤ ሥር ፣ መስደድ ፣ ከፈር ፣ ከመሬት ፣ መዋሐድ ፣ የማይን ቀል ፣ የማይፈንቀል ፣ መኾን ፤ የዛፍ ፣ የደንጊያ ። ለሰው ፣ ሲኾን ፣ ግን ፣ ምስጢሩ ፣ መግዛትና ፣ መውረስ ፣ ከሰው ፣ ይገባል ። ዘእንበለ ፡ የአኀዝ ፡ ሥርወ ፡ ወኀይለ ። አኀዘ ፡ ሥርወ ፡ (ኩፋ ፣ ፴፯ ። ሄርማ) ።

እኂዝ ፤ (ጥሬ ፣ ዘር) ፤ አያያዝ ፣ አገዛዝ ፤ ኀ ይል ፣ ዕዘዝ ፤ ግዛት ፣ ሥልጣን ፤ የጌትነት ፣ ሥራ ። ስብ ሐት ፡ ወእኂዝ ፤ እስመ ፡ ለከ ፡ እኂዝ ፡ (ቅዳ) ።

አኃዚ ፤ (ዚት ፣ ዝያን ፣ ያት ፤ አኀዝት) ፤ የሚይዝ ፣ ያዥ ፤ ዐጋቹ ፤ ጨባጭ ፣ ቈጣቢ ፣ ንፉግ ፤ የሚ ገዛ ፣ ገዥ ፤ አዛዥ ፤ ጌታ ፣ ጠባቂ ። እደ ፡ ሞት ፡ አኃዚ ። አኃዜ ፡ አኅዝ ። ነጋሢ ፡ አኃዚ ። እንዘ ፡ ነገሥታት ፡ ወመኳንንት ፡ ወእንዘ ፡ አኃዝያን ፡ እሙንቱ ፡ በዲበ ፡ ምድር ። አኃዜ ፡ ኵሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክነ ። አኃዜ ፡ ነፍሱ ፡ እምነ ፡ ፍትወታት ፡ (ስንክ ፣ መጋ፲፪ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፳፯ ። ጥበ፲፩ ፣ ፲፱ ። መቃ ፣ ገ፱ ። ቅዳ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፯) ።

አኀዝ ፤ ትእዛዝ ፣ አንቀጽ ፤ ያዝ ፣ ጨብጥ ፤ አት ልቀቅ ።

አኃዝ ፤ (ዛት) ፤ መዠመሪያ ፤ ኁምር ፣ ው ጥን ፤ አንድ ፣ እንደ ፣ ማለት ። በቁሙ ፤ ቍጥር ፣ ሒሳብ ፤ የቍጥር ፣ ፊደል ፣ ወይም ፣ ምልክት ፤ ከአ ፣ እስከ ፣ እ ፣ ያለ ፤ ይኸውም ፣ እም(፩)አሐድ ፣ እስከ ፣ (፼) ፣ እልፍ ፣ ማለት ፣ ነው ። የሕዝብ ፣ የገንዘብ ፣ የሰፍር ፣ የሚዛን ፤ የሰዓት ፣ የዕለት ፣ የወርኅ ፣ የዓመት ፣ የሥራ ፣ ኹሉ ፣ ልክ ፤ ማነስ ፣ መብዛቱ ፣ ክፍሉና ፣ ዐይነቱ ፣ በየስሙ ፣ በየነገዱ ፣ ተዘርዝሮና ፣ ተደምሮ ፣ ተለይቶ ፣ የሚታወቅበት ። አኃዝ ፣ ቢስ ፤ አኃዝ ፣ የሌለው ፣ ነገር ፣ እንዲሉ ። ወሰለ ፡ ኍልቈ ፡ አኃዙ ፡ ቦቱ ፡ አኃዝ ፡ ዘበሚራኩ ። አእማሪከ ፡ አኃዘ ፡ ኍልቍ ። ዮድ ፡ ዘይቤ ፡ የውጣ ÷ ዝ ፡ ውእቱ ፡ አም ሳለ ፡ ዐሥርቱ ፡ (፲) ፡ አኃዝ ፤ ርቱዕ ፡ ውእቱ ፡ እንበለ ፡ ጸኢን ፡ (መቅ ፣ ወን ። ጥሬ ፣ ሰዋ) ።

አኅዝ ፤ (ዛን ፣ ዛት) ፤ መያዣ ፣ ዕግት ፣ ቃቢ ። ተያዥ ፣ ዋስ ፣ መድን ፤ ተጠሪ ፣ ቶፋ ። ሀበኒ ፡ አኅዘ ፤ መ ያዣ ፣ (ዘፍ፴፰ ፣ ፲፯ ፣ ፲፰ ። ዘዳ፳፱ ፣ ፲—፲፫ ። ሕዝ፲፰ ፣ ፯) ። አልብየ ፡ አኅዝ ፤ ዋስ ፣ (ኢዮ፴፱ ፣ ፴፩ ። አፈ ፣ ድ ፳፯ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፳፯) ።

አእኀዘ ፤ አስያዘ ፣ አስጨበጠ ፤ አሳልፎ ፣ ሰጠ ፤ ዐደራ ፣ አለ ፤ አስጠጋ ፤ አስደገፈ ። ወአእኅዝዎ ፡ ኀሰተ ፡ (ማቴ፳፯ ፣ ፳፱) ። በአእንዝ ፣ ፈንታ ፣ አስተእንዝ ፣ አስተ አንዝ ፣ ይላል ፤ ፍቹው ፣ አንድ ፣ ነው ፤ ከስደራጊንት ፣ አ ይወጣም ። ለእመ ፡ አስተአኀዘ ፡ ብእሲ ፡ ንዋየ ፡ ብእ ሲቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ምክራ ፡ ኢይደሉ ፡ እኂዝ ። ወአስተ አኀዘ ፡ ኢየአዳ ፡ ኵሎ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ በእደ ፡ ካህናት ። ዕፀ ፡ ሳቤቅ ፡ ዘያስተእኅዝ ፡ በግዐ ፡ ምስለ ፡ አቅርን ቲሁ ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ ፳፱ ፣ ፭ ። ፪ዜና ፣ ፳፫ ፣ ፲፰ ። መጽ ፣ ምስ) ።

ተእኅዘ፤ ተያዘ፡ ተጨበጠ፤ ታሰረ፤ ተጣበቀ፤ ተገታ፤ ተከለከለ፤ ተወረሰ፡ ርስት፡ ኾነ። እመ፡ ተእኅዘ፡ ተእኅዘ፡ በሰራቂ። ተእኅዘ፡ በመሥገርት። ዘገሰሰ፡ ፒሳ፡ ይትአኃዝ፡ ቦቱ። አስራበ፡ በማይ፡ ተእኅዘ። ወተእኅዛ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢ። ተእኅዘ፡ ልማደ፡ እብስት፡ ወርስዐት፡ (ምሳ፳፡ ፴። ኤር ፴፩፡ ፵፱። ሚራ፲፫፡ ፩። ዘፍ፳፡ ፪። ሉቃ፳፬፡ ፲፮፡ ጥበ፲፱፡ ፲፯)።

ተእኅዘ፤ ተያዘ፡ ተዋሰ፡ ተዳነ፤ ተያዥ፡ ዋስ፡ መድን፡ ኾነ፤ ዋስ፡ በራሴ፡ አለ። ታገተ፡ ተያዘ፡ በውስትና፡ በዕዳ። አብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በዕዳ፡ ልቃሐ፡ ወልዱ፡ ለእመ፡ ኢኮነ፡ ዘተለቅሐ፡ በትእዛዘ፡ ዚአሁ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፯)። በአኀዘ፡ ፈንታ፡ ተአኀዘ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ኢትትአኀዝ፡ ማሕረጸ፡ (ዘዳ፳፬፡ ፮፡ ፲)።

ተእኅዘ፤ ተያያዘ፡ ተሳሰረ፤ ተከራከረ፤ ተካሰሰ፡ ተዋዋሰ፤ ተዣመረ። ይትኣኀዝ፡ ምስለ፡ ቤተ፡ ራበ። ተኣኀዝዎ፡ ለጳውሎስ። ተኣኀዙ፡ ይትቃተሉ፡ (ኢያ ፲፱፡ ፲፩። ግብ፲፯፡ ፲፰። ፪ነገ፡ ፲፡ ፰)።

እኁዝ፤ (ዛን፡ ዛት፡ ኅዝት)፤ የያዘ፡ የጨበጠ፡ የተያዘ፡ የታሰረ፡ የተያያዘ። ዙሉሙ፡ እኁዛነ፡ አስይፍት። ሱራፌ፡ እኁዘ፡ ሰይፍ። ሊቃናት፡ እኁዛነ፡ መዓጥን፤ የያዙ፡ (ማሕ፫፡ ፰። አርጋ፡ ፩ና፡ ፫)። እስመ፡ ዓለም፡ ወዙሉ፡ ዘውስቴቱ፡ እኁዝ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ። ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ኀበ፡ ሀሉ፡ ዮሴፍ፡ እኁዝ፡ ህየ። እኁዛነ፡ አጋንንት፤ የተያዙ፡ (ዲድ፡ ፳፩። ቅዳ። ኩፋ፡ ፴፱። ማር፫፡ ፲፩)። እኁዝ፡ ክነፊሆሙ፡ ለለ፡ አሐዱ። ከመ፡ ይኩኑ፡ እኁዛነ። እኁዛን፡ በበይናቲሆሙ፤ የተያያዙ፡ (ሕዝ፩፡ ፰። ፵፩፡ ፮። አዋል)።

እኅዘት፤ መያዝ፤ (ጥያ) መያዝ፤ አያያዝ፤ ይዞታ፤ ያዥነት፡ ጌትነት፡ አገዛዝ። እኅዘትከ፡ በመጣብሕ፡ ወበአብትር። በእኅዘት፡ ወሥልጣን፡ (አዋል። አፈ፡ ድ፪)።

እኅዘት፤ (ዕብ፡ አሑዛት)፤ ርስት፡ ጕልት፡ ግዛት፤ ይዞታ፤ እጅ፡ ዐደር፡ ቦታ። ወእኅዘቶሙ፡ ይእቲ፡ ባመክፈልት፡ (ሕዝ፵፯፡ ፲፯)።

መእኀዝት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የከተማ፡ ቦታ። መአኀዝተ፡ ሀገር፡ ትሁቡ፡ (ሕዝ፵፩፡ ፯)።

መእኅዝት፤ (ብ፡ መአኅዝት)፤ መያዣ፡ መጨበጫ፤ እጀታ፡ ዦሮ፤ ቀለበት፡ መኣኅዝት፡ በዘይእኅዝዎ፡ (ዘፀ፴፰፡ ፬፡ ፲፡ ፳፫)።

መእኅዝት፤ የተቋም፡ ጽዋ፤ ቀንዲሉ፡ ዘይቱና፡ ፈትሉ፡ የሚኾንበት፤ ያገዳው፡ ራስ፡ (ዘፀ፳፭፡ ፴፩፡ ፴፫። ፴፯፡ ፲፯፡ ፲፱። ፴፰፡ ፲፯)።

መእኅዝት፤ የወርቅ፡ ኀርወት፤ መደቡ፡ ስጕዱ፡ ጕድጓዱ፡ ዕንቍ፡ ፈርጥ፡ እንዳይጠፋ፡ ኹኖ፡ የሚሰክበት፡ የሚያዝበት፡ ዐይን፡ መስሎ፡ ጕርጠ፡ ፍጥጥ፡ ብሎ፡ የሚታይበት፡ (ዘፀ፳፰፡ ፲፩)።

መእኅዝት፤ የሚይዝ፡ የሚያያይዝ፡ ቀለም፡ መጣብቅ፤ ክያዘ፡ የማይለቅ። ጽቡር፡ ለመኣኅዝቲ ሆነ፡ (ገድ፡ ላሊ)።

ምእኃዝ፤ (ዛት)፤ መያያዥ፤ ቅርብ፡ አጠገብ፤ ወሰን፡ ደንበር፤ አፍዛዥ፡ አንጻር። እስከ፡ ምእኃዝ፡ ኤዶም። ምእኃዝ፡ ገልገል፡ (ዘኍ፴፬፡ ፫። ዘዳ፲፩፡ ፴)። ዐይን፡ ሙሓዝ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ምእኃዝ፡ ይላል፡ ስሕተት፡ ነው፡ (፫ነገ፡ ፩፡ ፱)።

አስተአኅዘ፤ አያያዘ፤ አቀጣጠለ፤ አዣማመረ። ከመ፡ ዝ፡ አስተኣኀዘ፡ ኀምስተ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ እምአሐቲ፡ ኵዙሕ። ለእመ፡ ዐርጉ፡ ሮም፡ መልዕልተ፡ ማኅፈድ፡ አስተኣኅዘ፡ እሳተ፡ ውስቴቱ። አሌ፡ ሎሙ፡ ለእለ፡ ያስተኣኅዙ፡ ቤተ፡ ምስለ፡ ቤት። መኑ፡ ያስተኣኅዝ፡ ቀትለ፡ (ገድ፡ ላሊ። ዮሴፍ። ኢሳ፭፡ ፰። ፫ነገ፡ ፳፡ ፲፱)።

እኂል፤ እኄላ፤ (ዕብ፡ ዒጉል፡ ድቤላ፤ ስክ፡ በለስ። ዐረ፡ ሐለዋት፤ ጥፍጥ)፤ ጥዑም፡ ምቱቅ፤ የበለስ፡ ቋንጣ፡ እንደ፡ ድባና፡ እንደ፡ ማርዳ፡ እንደ፡ መቍጠሪያ፡ ሃ፡ ሃው፡ ፪፡ ፪ው፡ በረዥዥም፡ ክር፡ የሚሰካ። የስሌን፡ ፍሬ፡ እንደ፡ ሠምና፡ እንደ፡ ዳቦ፡ የሚረጋ፡ የሚጋገር፡ ሲበሉት፡ የሚጥም፡ የሚጣፍጥ፡ ማር፡ ማር፡ የሚል። ክልኤተ፡ ምእተ፡ እኄላ፡ በለስ። ወወሀብዎ፡ ስባረ፡ እኄላ፡ ተመርት፡ (፩ነገ፡ ፳፭፡ ፲፰። ፴፡ ፲፪)። ደበለን፡ ተመልከት።

እኂር፤ ሮት፤ (አኅረ፡ ይእኅር፡ ይእኅር፤ ዐረ። ዕብ፡ ኤሓር። ሱር፡ አውሓር)፤ ወደ፡ ኋላ፡ ማለት፤ መቈየት፡ መዘግየት፡ መትመክመክ፡ (ጥለ) መለወጥ፡ ሌላ፡ መኾን። ደኀረን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

አኃሪ፤ ደኃሪ፤ ኋለኛ፤ የኋላ፤ የዦርባ። ለአኃሪ፡ ዐምድ፡ (ዘፀ፳፮፡ ፳፯)።

አእኅረ፤ አድኀረ፤ አቈየ፡ አዘገየ፤ ለወጠ፡ ሌላ፡ አደረገ። ከተማ፡ ዐውድከ፡ ኢታእኅር፤ በሠራቱን፡ ቀዳምያቱን፡ አታዘግይ፡ አትለውጥ፡ ማለት፡ ነው፡ (ዘፀ፳፪፡ ፳፱)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ዐውድማኽን፡ አጥር ተኽ፡ አትጥረግ፡ ይሉታል።

እኅት፤—በቁሙ፤—እኅው።

ኢጥያ፤ (ጽር፡ ይቴያ)፤ ስመ፡ ዕፅ፡ ተክላዊ። ዕፀ፡ ዘስሙ፡ ኢጥያ፡ (ሄርማ፡ ገ፰፩ና፡ ፱)።

አጠነ፤—በቁሙ፤—ዐጢን፡ ዐጠነ።

አጥናን፤—ትጋት፤—ጠኒን፡ ጠነ።

አጠቀ፤—ታጠቀ፤—ዐጢቅ፡ ዐጠቀ።

አጣቃን፤ (ጽር፡ አታኪን። ዕብ፡ ሳልዓም)፤ ያንበጣ፡ ወገን፤ ኵብኵባ፤ ፌንጣ፡ (ዘሌ፲፩፡ ፳፪)።

አጠረ ፤ (ዕብ ፡ ኣጣር) ፤ በቁሙ ፤ ቀጠረ ፤ ጀጐለ ፥ ከበበ ፡ ዙሪያውን ፡ ዘጋ ። ሐጸረን ፡ እይ ። (ተ ረት) ፤ እሾኽ ፡ ዐጣሪውን ፡ ነገር ፡ ፈጣሪውን ።

አጣርቆን ፤ (ጽር ፡ አፓርኾን ። ዕብ ፡ ትሩሞት) ፤ መባእ ፡ መሥዋዕት ፤ መንፈሳዊ ፡ አምኃ ፥ ቀዳምያት ። አጸርጌን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (፪ነገ ፡ ፭ ፡ ፳፭) ።

አጥረስካ ፤ (ጽር ፡ ኤንስሮኒስቲኪ) ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ የሃይማኖት ፡ መጽሐፍ ። ባለሊቃውንቶች ፥ መጽሐፈ ፡ ክፍል ፡ ወተዋሕዶ ፤ ዘትሥልስት ፡ ወዘተዋሕዶ ፤ ክምቹ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ባለቅኔዎችም ፡ ተዝካር ፡ ይሉታል ። እምአጥረስካ ፡ ዘዐሥሩ ፡ ወአሐዱ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

እጠስ ፤—ንጥሽ ፤—ዐጠሰ ።

አይ ፤ (ዐረ ፡ አይ ። ዕብ ፡ ኤይ) ፤ ምን ፡ ምንድር ፥ ማን ፡ ማንኛው ፤ ማናቸው ፤ የቱ ፡ የትኛው ። ለወንድም ፡ ለሴትም ፥ ለሩቅም ፡ ለቅርብም ፡ ይከታል ፤ ንባቡ ፡ ጥያቄ ፡ ምስጢሩ ፡ አሉታና ፡ አንክሮ ፥ በጥያቄነቱ ፡ ስምን ፡ በታን ፡ ጊዜን ፡ ይፈልጋል ፤ ሁ ፡ ኑ ፡ ያጋኑታል ፤ መኑንና ፡ ምንትን ፡ አይቴን ፡ ተመልከት ። አይ ፥ ባለቤት ፡ ሲጠራ ፡ ቅጽል ፥ ባለቤት ፡ ሲቀር ፡ በቂ ፡ ይኾናል ። አይ ፡ ልቡና ፡ ወአይ ፡ ነቢብ ፡ ወአይ ፡ ሰሚዕ ፡ ዘይክል ፡ አእምሮ ። አይ ፡ አፍ ፡ ወአይ ፡ ልሳናን ፡ ወአይ ፡ ከርሥ ፡ ዘያገምር ። አይ ፡ ይእቲ ፡ ዛቲ ፤ አይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ (ውዳ ። ቅዳ ። ድጓ) ። አይኑ ፡ ውእቱ ፡ መዋቲ ፡ ዘይነጽሕ ። አየኑ ፡ ቤተ ፡ ተሐንጹ ፡ ሊተ ። በአይ ፡ እምእላንቱ ፡ እግህሎሙ ። በታሕተ ፡ አይ ፡ ዕፀ ፡ (ኢዮ፱ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፷፮ ፡ ፩ ። ኤር፭ ፡ ፯) ። እምዮም ፡ እምይእዜ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ወአይ ፡ ይላል ፤ መቼም ፡ መች ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፀ፱ ፡ ፲) ። አየየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

አያት ፤ ምኖች ፤ ምንድሮች ፤ ማናቸዎች ፡ የትኞች ፤ እኔቶች ፤ እነማን ፤ እንዴት ፡ ያሉ ። አያቶሙ ፡ ይኄይሱ ። ዕቀብ ፡ ትእዛዛቲሁ ፤ ወይቤሎ ፡ አያተ ። አያተ ፡ ሥሕጸታተ ፡ ዘነበበ ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፰ ። ቄር ፡ ጸላ) ። (ዕርጅ ፡ ቍ፯) ፡ ተመልከት ።

ኢዮቤል ፤ (ጽር ፡ ዮቢል ። ዕብ ፡ ዮቤል) ፤ የበግ ፡ ጠቦት ፤ ወጠጤ ፡ ተባት ፤ ቀንዳ ፡ መለከት ፤ በዓለ ፡ ኀምሳ ፤ ከ፯ ፡ ሱባዔ ፡ ወይም ፡ ከ፵፱ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ዐምሳኛው ፡ ዓመት ፡ ብዙ ፡ ጠቦት ፡ የሚሠዋበት ፡ ቀንዳ ፡ መለከት ፡ የሚነፋበት ፡ (ዘሌ፳፭ ፡ ፩—፲፫) ። ሲያበዛ ፡ ኢዮቤላት ፡ ኢዮቤልዮን ፡ ኢዮቤልዉ ፡ ኢዮቤልዎሳት ፡ ይላል ፡ (ኩፋ) ።

ኢያዜር ፤ (ጽር ፡ ያዚር ። ዕብ ፡ ያዕዜር) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የጋድ ፡ ርስት ፡ ሮቤልና ፡ ጋድ ፡ ሲማረኩ ፡ ሞአብ ፡ የወረሳት ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሔለይ ፡ የሊ ፡ ይሉታል ። ባለቅኔዎችም ፡ አልቃሽ ፡ ይሉታል ። እስከ ፡ ኢያዜር ፤ ብካየ ፡ ኢያዜር ፡ (ኢሳ፲፯ ፡ ፰ና ፡ ፱ ። ዘኍ፳፩ ፡ ፴፪) ።

ኢያዜር ፤ (ጽር ፡ ወዕብ ፡ ኔዜር) ፤ ዘውድ ፤ አክሊል ፤ ጋሜ ፡ ጕፈር ፤ አንፋሮ ፥ የብፅዐት ፡ ጠጕር ፡ የማይላጭ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዘውድ ፡ አክሊል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ልብሰ ፡ መንግሥት ፡ አርድ ፡ አንቀጥቅጥ ፡ ይሉታል ። ወአልበሶ ፡ ልብሰ ፡ ኢያዜር ፡ (፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፲፪) ። ያዕዜርና ፡ ኔዜር ፡ ኹለት ፡ ልዩ ፡ ቃሎች ፡ ሲኾኑ ፡ የግእዝ ፡ መላሽ ፡ አንድ ፡ አድርጓቸዋል ።

አዩኅ ፤ ኖት ፤ (ኤኀ ፤ አይኅ ፡ የአይኅ ፡ ይኢኅ ፤ ይእያኅ) ፤ ማጥፋት ፤ መደምሰስ ፤ መድፈን ፡ መቅበር ፡ ማስጠም ፤ የጕርፍ ፡ የዝናም ፡ የማዕበል ።

አይኅአ ፤ (አ ፡ ተቀጥላ ፡ ነው) ፤ ወረደ ፤ ከላይ ፡ ከሰማይ ፡ መጣ ፤ ዘነመ ፡ ፈሰሰ ። አይኅአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ። እምሰማያት ፡ እምኀበ ፡ አብ ፡ አይኅአ ፡ (ድጓ ። ኪዳ) ።

አይኅ ፤ ጥፋት ፡ ስጥመት ፤ የዝናም ፡ የጕርፍ ፡ የባሕር ፡ አደጋ ፤ ታላቅ ፡ ብርቱ ፡ ዝናም ፤ ዝናመ ፡ መዐት ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ የተረፈ ፤ ዝናመ ፡ ኖኅ ። ማየ ፡ አይኅ ። እምነ ፡ ማይ ፡ ዘአመ ፡ አይኅ ። ይመጽእ ፡ ዝናም ፡ ከመ ፡ አይኅ ። አይኅ ፡ ዘነፋስ ። ጸለየ ፡ ጸሎተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወአውረደ ፡ እምሰማይ ፡ አይኀ ፡ እሳት ፡ ላዕለ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰብዓ ፡ ነገሥት ፡ (ዘፍ፯ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፶፬ ፡ ፱ ። ሕዝ፲፫ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። መዋሥ) ። ውሒዝ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አይኅ ፡ ይላል ፡ (ዳን፱ ፡ ፳፯ ። ናሖ፩ ፡ ፰) ።

ተኤኅ ፤ ተአይኅ ፤ ጠፋ ፡ ሰጠመ ፤ ተደፈነ ፡ ውሃ ፡ ለበሰ ። ወከማሁ ፡ ሶበ ፡ ተአይኀ ፡ ምድር ፡ አይኅነቶ ፡ ጥበብ ። አመ ፡ ተአይኀ ፡ ዓለም ፡ (ጥበ፲ ፡ ፬ ። ደራሲ) ።

እዩኅ ፤ (ኃን ፡ ኃት ፡ ይኅት) ፤ ዝናም ፡ ያጠፋው ፡ ያሰጠመው ፤ ውሃ ፡ የበላው ።

አይጥ ፤—በቁሙ ፤—ዐይጥ ።

አየየ ፤—ዘረ ፡ ባከነ ፤—ዐየየ ።

አይይ ፤ ዮት ፤ (አየ ፤ አየየ ፡ የአይይ ፡ ይእየይ ፤ ይእይይ ። አይ) ። መምሰል ፤ መተካከል ፤ አምሳል ፡ መርገርፍ ፡ መኾን ። ኪያን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

አያዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚመስል ፤ መሳይ ፡ እኩያ ፡ አምሳያ ።

አያይ ፤ (ያት) ፤ አምሳል ፡ አምሳያ ፤ አንጻር ፡ እኩያ ፤ አብንት ፡ መምህር ፤ መልክ ፡ ግብር ። ሰላም ፡ ለጎርጎርዮስ ፡ ወለአብድራጦስ ፡ አያዩ ። ወቦ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዘሕብረ ፡ በረድ ፡ አያይ ። ወተወለጠ ፡ አያዩ ። ኮነ ፡ ሐዋርያዌ ፡ በኵሉ ፡ አያዩ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፱ ። ጥር፭ ።

ሐም፲፮ ። ፳፯ ። ግን፯) ። በአያይ ፡ ፈንታ ፡ አያያት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ጐርደ ፡ አሳጥሮ ፡ አያት ፡ ይላል ፤ አምሳል ፡ ማለት ፡ ነው ። አያተ ፡ አዕናቊ ፡ እለ ፡ ተሰክዓ ። አልቦ ፡ አያተ ፡ ግብራት ፡ ውስቴቱ ። በዝኬ ፡ አያት ፡ ንለቡ ። አላ ፡ በካልእ ፡ አያት ። በአያተ ፡ እላንቱ ። ወአያቶሙ ፡ ንነግር ፡ (ደራሲ ። ቁር ፡ እስት ፡ ጸላ) ።

አያተ ፡ መዓር ፤ የማር ፡ እንጀራ ፡ አምሳል ፡ ዕንጐቻ ፤ በማር ፡ በስኳር ፡ የሚሠራ ። የማር ፡ አምሳል ፤ ማር ፡ ማር ፡ የሚል ፡ በለስ ፡ ወይን ፡ ተምር ፡ ስኳር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወጣዕሙ ፡ ከመ ፡ አያተ ፡ መዓር ። ይፈደፍድ ፡ ጣዕሙ ፡ እምዅሉ ፡ አያያተ ፡ መዓር ፡ ዘበምድር ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፴፩ ። ገድ ፡ ተክ ። ቀሌ) ።

አያት ፤ (ታት ፤ አያያት) ፤ በቁሙ ፤ አያት ፡ እሚታ ፤ ያባትና ፡ የናት ፡ ወላጆች ፡ አምሳዮች ።

(ጥዪ) **አዪት** ፤ በቁሙ ፤ የወንድም ፡ ያጎት ፡ ሚስት ፤ የእኅትና ፡ ያክሥት ፡ ምሳሌ ፤ ባሏ ፡ አይዋ ፡ አያ ፡ የሚባል ።

ተአየየ ፤ ተመሳሰለ ፤ ተነጻጸረ ። ዘመንገለ ፡ ሰብእ ፡ ክቡር ፡ ወልዑል ፤ ወኢይትኣየይ ፡ ምስለ ፡ ካልእ ፡ በልዕልናሁ ። እምክልኤቱ ፡ እለ ፡ ኢይትኣየዩ ፡ ዘውእቱ ፡ መለኮት ፡ ወትስብእት ። አማንኑ ፡ ከመ ፡ ሰብሂል ፡ መርገመ ፡ ኮነ ፡ ወንጢተ ፡ ከማሁ ፡ ይትኣየይ ፡ ነገር ፡ ዘይብል ፡ ኮነ ፡ ሥጋ ፡ (ቄር ፡ እስት ፡ ጸላ) ።

እዩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ይይት) ፤ የተመሳሰለ ፤ የተካከለ ፤ የተነጻጸረ ፤ ልኩና ፡ መልኩ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ ብልጫ ፡ ልዩነት ፡ የሌለው ። እዩየ ፡ ግጻዌ ፡ ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡ ወዕሩየ ፡ መለኮት ። ዕሩያን ፡ በአካል ፡ ወእዩያን ፡ በሡራኄ ፡ ወበጸዳል ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። ቅዳ ። ቄር) ።

አይሉል ፤ (ዕብ ፡ ወጽር ፡ ኤሉል) ፤ ስመ ፡ ሳድስ ፡ ወርኅ ፡ ዕብራዊ ፤ የዕብራውያን ፡ ስድስተኛ ፡ ወር ፡ ከሚያዝያ ፤ ይኸውም ፡ መስከረም ። አመ ፡ ፀሡሩ ፡ ወንሞሙ ፡ ለጽልመተ ፡ አይሉል ፡ (ነሐ፮ ፡ ፲፭) ።

ኤለ ፤—ዘረ ፡ ባከነ ፤—ዐዪል ፡ ዔለ ።

ኤላ ፤—ዐዘቅተ ፡ ማይ ፤—ዐዪል ፤—ዔለ ።

ኤመ ፤—አፈገ ፡ መሰገ ፤—ዐዪም ፡ ዔመ ።

ኢም ፤ (ዕብ ፡ ኢይም) ፤ ቀበሬርት ፡ አንበሳ ፡ የሚፈራቸው ፤ የተኵላ ፡ ወገኖች ፤ የበረሓ ፡ ውሾች ። አንዱን ፡ ኢይ ፡ ይለዋል ። ጺም ፡ ምስለ ፡ ኢም ፡ (ኤር፶ ፡ ፴፱) ። ባለቅኔዎች ፡ ቀኝ ፡ ይሉታል ።

ኢያሚን ፤ (ጽር ፡ ያሚን ። ዕብ ፡ ያዔህ) ፤ የመጣሪያ ፡ ስም ፤ ኮከም ፡ ከብርት ፡ ከብረት ፡ የሚሠራ ፤ የፍም ፡ መጫሪያ ፡ መተርከሻ ፤ ያመድ ፡ የጕድፍ ፡ መጋፊያ ፤ መዛቂያ ፡ ማፈሻ ፤ ሥራው ፡ እንደ ፡ መንክና ፡ እንደ ፡ ላይዳ ፡ እንዳካፋ ፡ ያለ ፡ (፩ነገ ፡ ፯፭ ፡ ፲፱) ።

(ጥ) **አይኖ ፤ ኖት ፤ (አየነ ፡ ይኤይን ፡ የአይን)** ፤ መከባከብ ፤ ማደላደል ፡ ማቀማጠል ፤ ማስመቸት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአየነ ፡ ፈንታ ፡ ተአየነ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ በተደራጊ ። ወእመ ፡ ትቤለኒ ፡ ምንተ ፡ ውእቱ ፡ ተድላ ፡ እብለከ ፡ ተአይኖ ፡ ሥጋ ፡ ፈድፋደ ፡ ወሴስዮቱ ፡ ሐሊበ ፡ ወመዓረ ፡ ወአዕርፎቱ ፡ እምጻማ ፡ (አፈ ፡ ድ፲፫) ።

ተአየነ ፤ (ዐረ ፡ አእነ) ፤ ተከበከበ ፤ ደላው ፡ ተመቸው ፤ ባለጤና ፡ ኾነ ፤ ዕረፍት ፡ አገኘ ።

አየነ ፤—አየ ፡ ገመተ ፤—ዐይኖ ፡ ዐየነ ።

አይቆና ፤ (ጽር ፡ ኢኮን ፤ ኢኮና) ፤ ሥዕል ፤ መልክእ ፡ ሥዕል ፡ በእጅ ፡ የተሣለ ፡ የተመሰለ ። እምአይቆናሃ ፡ ወፂአ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳፩) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ የሥዕል ፡ ቤት ፡ ይሉታል ።

አየር ፤ (ራት ። ጽር ፡ አኢር) ፤ በቁሙ ፤ ኅዋ ፤ ክፍት ፤ ከምድር ፡ በላይ ፡ ከጠፈር ፡ በታች ፡ ባደው ፡ መካከሉ ። ርጉዕ ፡ ነፋስ ፡ በአየር ፡ የመላ ፤ የተመላ ። ሠጢቀ ፡ አየረ ። በአየረ ፡ ሰማይ ። አዕዋፍ ፡ ዘውስተ ፡ አየር ፡ ይሰርሩ ። መልዕልተ ፡ አየር ። ተመልአት ፡ አየር ፡ እምነ ፡ መላእክት ። አየር ፡ ጽሑወ ፡ ኮነ ። ዐርገ ፡ ውስተ ፡ አየራት ። ይኔጽር ፡ አየራተ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ዮሴፍ ። ፈላስ ። ምሳ፱ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ግን፲፱ ። አፈ ፡ ድ፳፫ ። መጽ ፡ ምስ ። ድጓ) ። አይሮፕላን ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ጠየረን ፡ ተመልከት ።

አየራዊ ፤ ላዕላዊ ፤ ነፋሳዊ ። መብረቅ ፡ አየራዊ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ) ።

ኢዮር ፤ (ጽር ፡ አኢር ። ዐረ ፡ ኢያር) ፡ ሰማይ ፤ ከጠፈር ፡ እስከ ፡ መንበር ፡ ያለው ፡ ሰባቱ ፡ ኹሉ ፤ ጠፈርና ፡ ኅዋም ፡ ሳይቀሩ ። ዘዲበ ፡ ኢዮር ፡ መንበሩ ። ከመ ፡ ከዋክብት ፡ ዘኢዮር ፡ ይበዝኃ ፡ ኀጢአትየ ። ተራወጹ ፡ በኢዮር ፡ ደመና ፡ (መዋሥ ። መጽ ፡ ኑዛ ። ደራሲ) ።

ኢዮር ፤ መካከለኛ ፡ ሰማይ ፡ የጠፈር ፡ አራተኛ ፤ ከበላዩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ሰማያዊት ፡ ሰማይ ፡ ውዱድ ፡ ጽርሐ ፡ አርያም ፡ ያሉበት ፡ (ሥን ፡ ፍጥ) ።

(ጥያ) **አያር ፤ (ዕብ ፡ ኢያር)** ፤ የዕብራውያን ፡ ኹለተኛ ፡ ወር ፤ ግንቦት ፡ (ጥሬ ፡ ሰዋ) ።

አየረ ፤—ሰደበ ፤—ዐይሮ ፡ ዐየረ ።

ኤረር ፤ ብሩህ ፡ ሰማይ ፤ ከጠፈር ፡ በላይ ፡ ከራማ ፡ በታች ፡ ያለ ። ኤረር ፡ ራማ ፡ ኢዮር ፡ እሊህ ፡ ሦስቱ ፡ ዓለመ ፡ መላእክት ፡ ይባላሉ ። የዘጠኙ ፡ ነገድ ፡ ከተማ ፡ የሦስት ፡ የሦስቱ ፡ በነዚህ ፡ በሦስቱ ፡ ሰማያት ፡ ተከፍሏል ፤ የሰማይን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። እሊህም ፡ ከጠፈር ፡ እስከ ፡ ጽርሐ ፡ አርያም ፡ ያሉት ፤ ጕልላት ፡ ሰገነት ፡ ላይ ፡ ደርብ ፡ ታች ፡ ደርብ ፡ መካከለኛ ፡ ደርብ ፡ ምድር ፡ ቤት ፡ መሠ

ረት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ናቸው ። አየራቸውም ፡ ትክክል ፡
ነው ፤ የርሕቀቱና ፡ የምጥቀቱ ፡ መጠን ፡ ከንዱ ፡ እስካ
ንዱ ፡ ሺሕ ፡ ዓመት ፡ ያስኬዳል ፡ ይባላል ። ዙሪያ ፡ ቅጥራ
ቸውም ፡ አፍኣው ፡ የሚፋጅ ፡ ውስጡ ፡ የማይፋጅ ፡ የእ
ሳት ፡ ቅጥር ፡ ነው ፤ ቀሌምንጦስ ፡ ከጠፈር ፡ በላይ ፡ ያሉ
ትን ፡ መንበረ ፡ መንግሥትን ፡ ጽምሮ ፡ ሰብዐቱ ፡ ሰማ
ያት ፡ ብርሃን ፡ ይላቸዋል ፡ (ሥነ ፡ ፍጥ) ።

ኢየሩሳሌም ፡ (ዕብ ፡ ይሩሻሌም) ፤ ስመ ፡
ሀገር ፤ የዳዊት ፡ መዲና ፤ የልጆቹ ፡ ኹሉ ፡ መናገሻ ፤ በም
ድረ ፡ ይሁዳ ፡ ያለች ፡ ጥንታዊት ፡ ከተማ ። ኢ ፡ የግእዝ ፡
ተውሳክ ፡ ነው ፤ የሩ ፡ ሀገር ፤ ሳሌም ፡ ሰላም ፤ በተገናኝ ፡
ሀገረ ፡ ሰላም ፡ ማለት ፡ ነው ። ሳሌም ፡ ከመባል ፡ በፊት ፡
ሴዱ ፡ ስላቀናናት ፡ ሳይዳ ፡ ቤተ ፡ ሳይዳ ፡ ትባል ፡ ነበር ፤
ቤተ ፡ ጸጋ ፡ ወማህል ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዮሐ፭ ፡ ፪) ። ከ
ሴዱ ፡ በኋላ ፡ ልጁ ፡ ሳሌም ፡ ስለ ፡ ነገሠባት ፡ ሳሌም ፡ የ
ሩሳሌም ፡ ተብላለች ፤ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ስሟ ፡ አልተለወ
ጠም ፡ (መዝ ፡ ፸፭ ፡ ፪ ። ኢያ፲ ፡ ፩) ። «እመጽሐፈ ፡
ዮሐንስ ፡ መደብር ፤ ክፍል ፡ ራብዕ ። መልከ ፡ ጼዴቅ ፡
ውእቱ ፡ ዘወፅአ ፡ እምነገደ ፡ ሴዱ ፡ ወልደ ፡ ንጉሠ ፡
ምስር ፡ ወኖባ ፤ ወውእቱ ፡ ሴዱ ፡ ዘነግሠ ፡ በከነዓን ፡
ወውእቱ ፡ እምነገደ ፡ ጽኑዓን ። ወውእቱ ፡ ተጻብ
እሙ ፡ ወተቀንዩ ፡ ሎቱ ፤ ወሶበ ፡ ልስተፍሥሕዎ ፡ ነ
በረ ፡ ውስቴታ ፡ ወሐነጸ ፡ ሀገረ ፡ ወሰመያ ፡ በስመ ፡
ዚኣሁ ፡ ሳይዳ ፤ ወእስከ ፡ ዮም ፡ ትሰመይ ፡ ሳይዳ ፤
ወአቡሁ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ወፅአ ፡ እምነ ፡ ሳይዳ» ፡
ጊዮርጊስ ፡ ወልደ ፡ ሐሚድ ፡ ግን ፤ መልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ወ
ልደ ፡ ፋሌቅ ፡ ብሎ ፡ የራግው ፡ ታናሽ ፡ ወንድም ፡ ሴማዊ ፡
ይለዋል ። ወሐይወ ፡ ፋሌቅ ፡ እምድኅረ ፡ ወለዶ ፡
ለራግው ፡ ክልኤተ ፡ ምእተ ፡ ስሳ ፡ ወተስዐተ ፡ (፪፻፷፱) ፡
ዓመተ ፡ ወእምዝ ፡ ወለዶ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ካህን ፡
(ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፷፱) ። ወሶበ ፡ ቀርበ ፡ ዕለተ ፡ ሞቱ ፡ ለ
ኖኅ ፡ አማሕፀኖ ፡ ለሴም ፡ ወልዱ ፡ ከመ ፡ ያፍልስ ፡
ሥጋሁ ፡ ለአዳም ፡ ወይቅብሮ ፡ ማእከለ ፡ ምድር ፡
ወይሚጦ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ወልደ ፡ ፋሌቅ ፡ ኀበ ፡
መቃብሩ ፡ ከመ ፡ ይትለአኮ ፡ እስመ ፡ ካህኑ ፡ ለእግዚ ፡
ውእቱ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፲፩) ። ቀሌምንጦስኒ ፡ ወአቡ ፡
ሻህር ፡ ይቤሉ ፡ ከማሁ ። ከሳሌም ፡ በኋላ ፡ የነገ
ሡም ፡ ንጉሠ ፡ ሳሌም ፡ በመባል ፡ ላይ ፡ መልከ ፡ ጼዴቅ ፡
አዶን ፡ ጼዴቅ ፡ እየተባሉ ፡ በምሳሌ ፡ ስም ፡ ተጠርተዋል ፤
ይኸውም ፡ ንጉሠ ፡ ጽድቅ ፡ እግዚእ ፡ ጽድቅ ፡ ማለት ፡
ነው ። አማናዊው ፡ ንጉሠ ፡ ጽድቅና ፡ እግዚእ ፡ ጽድቅ ፡
ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ እንደ ፡ ስውነቱ ፡ ንጉሠ ፡ አይሁድ ፡
ተብሎ ፡ በመካከሏ ፡ ተሰቅሎ ፤ ደቂቀ ፡ አዳምን ፡ ከአብ ፡
ሕዝብን ፡ ከአሕዛብ ፡ ሰውን ፡ ከመላእክት ፡ ነፍሳትን ፡
ከሥጋት ፡ የሚያስታርቅባት ፡ ስለ ፡ ኾነች ፤ ስሟ ፡ እንደ ፡
ትንቢት ፡ ኹኖ ፡ ከነቢያት ፡ በፊት ፡ በዘመን ፡ አበው ፡
ተነግሯል ፡ (ሉቃ፲፫ ፡ ፴፫ ። ኤፌ፪ ፡ ፲፫—፲፰ ። ቈላ፩ ፡
፳—፳፪) ። ነቢያት ፡ ግን ፡ በእስራኤል ፡ ክፋት ፡ ሰዶም ፡
ገሞራ ፡ ብለዋታል ፤ ከሰዶምም ፡ ያከፏትና ፡ ያበለጧት ፡
አሉ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፲ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፵፰) ።

ኢየሩሳሌም ፡ ሰማያዊት ፡ ዐምበተኛ ፡
ሰማይ ፡ ከጠፈር ፤ ዲያብሎስ ፡ የተፈጠረባት ፤ ርሱ ፡ ከሸ
ፈተ ፡ በኋላ ፡ ለአዳም ፡ ልጆች ፡ የተሰጠች ፡ (ዕብ፲፪ ፡ ፳፪ ፡
፳፫ ። ራእ፳፩ ፡ ፪) ።

አዩስ ፡ ሰት ፡ (ኤሰ ፡ የአይስ ፡ ይኢስ ።
ዐረ ፡ አዩሰ ። ዕብ ፡ ያኢሽ) ፤ መዛበር ፤ መጨነቅ ፡
መዋለል ፤ መስነፍ ፡ መድከም ፡ መዛል ፤ ተስፋ ፡ መቍ
ረጥ ፤ የበሽተኛ ፡ የሐዘንተኛ ። አአይስ ፡ በሕማም ፡ ወ
ትረ ። ነፍስየ ፡ ተአነብዝ ፡ ወተአይስ ፡ ልብየ ፡ (ኢዮ፴ ፡
፲፮ ። ኤር፩ ፡ ፲፱) ።

ኢየሱስ ፡ (ጽር ፤ ይሱስ ። ዐረ ፡ የሱዕ ።
ዕብ ፡ የሹዕ) ፤ ስመ ፡ ተጸውዖ ፡ ዐማኑኤልን ፡ የመዐስ ።
መድኅን ፡ መድኅኒ ፤ መድኀኒት ፤ ቤዛ ፡ መቤዝው ፡ (ማ
ቴ፩ ፡ ፳፩ ። ዮሐ፬ ፡ ፵፪) ። ኢና ፡ ይ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ና
ቸው ፤ የሱስ ፡ ማለት ፡ ይበቃ ፡ ነበር ፤ ኢ ፡ እንዲያው ፡
በከንቱ ፡ ተጨምሯል ፡ ምስጢር ፡ የለውም ፤ ኢያሱ ፡ ኢ
ዮስያስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ኢ ፡
እኮ ፡ መድኀኔት ፡ ሲሉ ፡ አይሁድ ፡ ጨምረውታል ፡ ብ
ለው ፡ ያወሩሉ ፤ ውሸት ፡ ነው ። ስምንቱም ፡ ብቻ ፡ የቃል ፡
ብቻ ፡ የሥጋ ፡ ስም ፡ አይደለም ፤ ቃልና ፡ ሥጋ ፡ ተዋሕ
ደው ፡ አንድ ፡ የኾኑበት ፡ ያንድ ፡ አካል ፡ የሥግው ፡ ቃል ፡
ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፪ ፡ ባሕርይና ፡ ፪ ፡ ግብር ፤ አምላክ ፡
ወሰብእነት ፡ ያሳያል ፤ እንዳማኑኤል ፡ ነው ። ሶበሰ ፡ አ
ምላክ ፡ ውእቱ ፡ ባሕቲቱ ፡ እፎመ ፡ እምሐመ ፡ ሶበ ፡
ሰቀልዎ ፤ ወሶበሂ ፡ ሰብእ ፡ ውእቱ ፡ በሕቲቱ ፡ እፎመ ፡
እምአድኅነ ፡ ፍጡራነ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ። ቤዛ ፡ ኹኖ ፡
መሰቀል ፡ መሞት ፡ ምግብ ፡ ኹኖ ፡ መበላት ፡ መጠጣት ፡
የሰውነት ፤ ማዳን ፡ የአምላክነት ፡ (ዮሐ፮ ፡ ፶፮ ፡ ግብ፪ ፡
፲፪) ። ከሥጋዊም ፡ በፊት ፡ የርሱ ፡ ምሳሌ ፡ ሊኾኑ ፡ የ
ሱስ ፡ የተባሉ ፡ ብዙ ፡ ናቸው ፤ (፩ዜና ፡ ፳፬ ፡ ፲፩ ። ነሐ
፲፪ ፡ ፯) ። ኢያሱና ፡ ሆሴዕም ፡ የዚህ ፡ ጥምር ፡ ናቸው ።

ኢያሰጲስ ፡ ድ ፡ (ጽር ፡ ያስፒስ ። ዕብ ፡
ያሽፌ) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ሕብሩ ፡ ሕብረ ፡ ሰ
ማይ ፡ ጽሩይ ፡ ቅዛዝ ፡ መስታዮት ፡ የሚመስል ፡ (ራእ፬ ፡
፫ ። ፳፩ ፡ ፲፰ ፡ ፲፱ ። ሕዝ፳፰ ፡ ፲፫) ።

አይቴ ፡ (ዐረ ፡ አይነ ። ዕብ ፡ አዩን ፡
እ፣ና) ፤ ቃለ ፡ ጥያቄ ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ አገባብነቱም ፡ የ
ቦታ ። ፍችው ፡ ሴት ፤ ዬት ፤ ወዴት ፤ ወደዬት ። ቦታን ፡
የቦታን ፡ ስም ፡ ይሻል ፤ ኑ ፡ መ ፡ እያገኑት ፡ ሳያገኑ
ትም ፤ ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ እየኾኑት ፡ ትራስ ፡ ሳይኾኑትም ፡
ይነገራል ። አይቴኑ ፡ አሐውር ። አይቴመ ፡ ምሪግ ፡ ዘ
መረግሙ ። አይቴኑመ ፡ ቃለ ፡ እግዚ ። ወኢበአይ
ቴኒ ። አይቴ ፡ ሀሎከ ። አይቴ ፡ ቀበርክምዎ ። አይቴ ፡
ብሔራ ፤ ወአይቴ ፡ ማኅደራ ፤ አይቴ ፡ ደወላ ፤ ወበአ
ይቴ ፡ ተረክበ ፡ አሠረ ፡ ፍኖታ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፰ ። ሕዝ
፲፫ ፡ ፲፪ ። ኤር፲፯ ፡ ፲፭ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፪ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፬ ።
ዮሐ፲፩ ፡ ፴፬ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ። የቦታ ፡ አገባቦች ፡ በ ፡ ኀበ ፡
እንተ ፡ እም ፡ እስከ ፡ ይስማሙታል ። የቀረውን ፡ በቦ
ታው ፡ ተመልከት ፡ (ዕርጅ ፡ ቍ፯) ።

አኪ.ው ፤ ዎት ፤ (አከወ ፡ የአኵ ፡ ይእኵ) ፤ መሸፈጥ ፡ ዐሎ ፡ ማለት ፡ ጽድቁን ፡ ባሉታ ፡ መለወጥ ። አከየን ፡ ተመልከት ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

አኮ ፤ (ጽር ፡ ኡ'ኽ ። ዕብ ፡ አ'ኽ ፤ ባሕቱ) ፤ ነባር ፤ አሉታ ፡ አንቀጽ ፤ እንዃን ፤ አይደለም ፡ አይኾንም ፤ አይኹን ፤ አይደረገ ። ዳግመኛም ፡ ኑ ፡ ሲጨመርበት ፡ ጥያቄና ፡ አስረጅ ፡ እየኾነ ፡ በኹለት ፡ ይፈታል ፤ አስረጅ ፡ ሲኾን ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ነው ። አኮ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ኃጥእ ንስ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ዝ ። አኮ ፡ አኮ ፡ በቅብዐ ፡ ደነስ ። አኮ ፡ ሊተ ፡ ዘሦዐከ ፡ አባግዒከ ። አኮሁ ፡ አነ ፡ ዘኣወ ልድ ። አኮኑ ፡ ዛቲ ፡ ባቢሎን ። አኮኑ ፡ ሰማርያ ። አ ኮኑ ፡ ነዳያን ፡ እሙንቱ ፡ (መዝ ፡ ፳ ። ደራሲ ። ኢሳ፹፫ ፡ ፳፫ ። ፳፮ ፡ ፱ ። ዳንኤ ፡ ፳፮ ። ሚክ፩ ፡ ፳ ። ኤርያ ፡ ፱) ።

አኮኑ ፤ (ዐቢይ ፡ አገባብ) ፤ አስረጅ ፤ ና ፤ እ ንደ ፡ ባሕቱ ፡ በፊትም ፡ በኋላም ፡ ይገባል ። አገባብነቱን ፡ በበታው ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቍ፳፯) ።

አክደር ፤ (ዐረ ፡ አኳደር) ፤ የቅጠል ፡ ዐይ ነት ፡ ቅጠሊያ ፤ አረንጓዴ ። ወንጺፍ ፡ ጸፍጸፉ ፡ በሕ ብረ ፡ ወርቅ ፡ ውብሩር ፡ ወያክንት ፡ ወአክደር ፡ ወአስ ፋር ፡ (መቃ ፡ ገ፫) ።

አክ(ቅ)ደር ፤ (ጽር ፡ ወዕብ) ፤ ጥቍር ፡ ጠ ቋራ ፤ ክስልማ ። ጽልመት ፡ ጽላሎት ፤ ጨለማ ። ቄዳርስ ንና ፡ ቄድሮስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ቀና ፡ ክ ፡ ተወራርሰዋል ።

አካጥስ ፤ (ጽር ፡ አካቲስ ፤ ዕብ ፡ ሽበ) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ከ፲፪ቱ ፡ አዕናቍ ፡ አንዱ ፡ (ዘፀ ፳፰ ፡ ፲፱ ። ፴፯ ፡ ፲፱) ።

አከይ ፤ ዮት ፤ (አከየ ፤ አከየ ፡ የአኪ ፡ ይእከይ ፡ ኪ) ፤ መክፋት ፤ መባስ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ፡ መ ኾን ፤ የጠባይ ፡ የደዌ ፡ የመልክ ። ፈድፋደ ፡ አከዩ ። አ ልቦ ፡ ዘየአኪ ፡ እምርእሰ ፡ አርዌ ፡ ምድር ። እምዝሉ ፡ ቍስል ፡ የአኪ ፡ ቍስለ ፡ ልብ ። እምዝሉ ፡ አዕዋፍ ፡ ተአኪ ፡ ንህብ ፡ (ሄርማ ። ሢራ፳፭ ፡ ፲፫ ፡ ፲፩ ። ፲፩ ፡ ፫) ።

አከይ ፤ መክፋት ፤ መግነን ፤ የለምጽ ፡ የቍስል ፡ የክፉ ፡ ነገር ። አከየት ፡ ይእቲ ፡ ሕብር ፡ (ዘሌ፲፫ ፡ ፳) ።

አከይ ፤ መብዛት ፤ ክሥር ፡ ማለፍ ፤ ክያ ፡ መ ኾን ፡ መብል ፤ ከኻያ ፡ መከፈል ፡ (ዐማርኛ) ።

እኩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ኪት) ፤ የከፋ ፡ ክፉ ፤ መጥፎ ። ኃኔን ፡ እኩይ ። ዘእኩይ ፡ ምግባሩ ። እኩ ያነ ፡ ልማድ ፡ ወግዐዝ ። እስመ ፡ ክልኤቱ ፡ እኩያተ ፡ ገብሩ ፡ ሕዝብየ ። ኢትግበራ ፡ ለእኪት ፡ ወኢይርከ ብከ ፡ እኩይ ፡ (መሳ፱ ፡ ፳፫ ። ዮሐ፫ ፡ ፳ ። ሮሜ፩ ፡ ፳፱ ። ኤር፪ ፡ ፲፫ ። ሢራ፯ ፡ ፩) ።

እከይ ፤ (ያት) ፤ ክፋት ፤ ክፉነት ፤ መጥፎነት ፡ ልግም ፡ ተንኰል ፤ የተንኰል ፡ ሥራ ። እከየ ፡ ልብ ። እ ከዩሃ ፡ ለዐልዎ ፡ ለራእያ ። ይኄይስ ፡ እከዩ ፡ ለብእሲ ፡ እምነ ፡ ኂሩታ ፡ ለብእሲት ። ዘኢይትበቀል ፡ በእከዩ ። ሒሎቱ ፡ ይጽሕፍ ፡ ዙሉ ፡ እከዮሙ ። ምግባረ ፡ እ ከይ ፡ (መክ፯ ፡ ፱ ። ሢራ፳፭ ፡ ፲፯ ። ፵፪ ፡ ፲፬ ። ኤርሚ፬ ፡ ፬ ። ኩፋ ፡ ፬ ። ዕብ፲ ፡ ፳፱) ።

አእከየ ፤ አከፋ ፤ አባሰ ፡ አስከፋ ፡ አስባሰ ፤ ክፉ ፡ አደረገ ፡ አስደረገ ፤ አስተንኰለ ። ሰይጣን ፡ አእከየ ፡ ልበ ፡ አይሁድ ፡ ላዕለ ፡ ክርስቶስ ። አእከዩ ፡ ልቦሙ ። አብ ዝኅ ፡ አእከዮ ፡ ምግባሪሁ ። ያአኪ ፡ ዐይኖ ፡ ላዕሌከ ፡ (አርጋ ፡ ፪ ። ሢራ፲፯ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፴፭) ።

አስተአከየ ፤ (አድራጊ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አ ከፋ ፡ አከፋፋ ፤ አጥላላ ፤ ናቀ ፡ ነቀፈ ፡ አቃለለ ፤ ቢያክ ፡ ቢ ያክ ፡ አለ ፤ አብዝቶ ፡ መላልሶ ፡ ፈጽሞ ። ኢታስተአከዮ ፡ ለሰብእ ፡ በርሥአቱ ። ኢታስተአከዮ ፡ ለሰብእ ፡ እንበ ይነ ፡ ሕሠሚሁ ። ያስተአኪ ፡ ተግሣጸ ፡ አብ ። ወአስተ አከዮ ፡ ሄሮድስ ፡ (ሢራ፰ ፡ ፮ ። ፲፩ ፡ ፪ ። ምሳ፲፭ ፡ ፭ ። ሉቃ፳፫ ፡ ፲፩) ።

ተአከየ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ተከፋፋ ፡ ተጠላላ ፤ ሆድ ፡ ተባባሰ ፡ ተናናቀ ።

አስተአከየ ፤ (አደራራጊ) ፤ አከፋፋ ፡ አጠ ላላ ፤ አናናቀ ፡ መስተጻልእ ፡ ኾነ ።

አክዮስ ፤ (ጽር ፡ አክሲዮስ) ፤ የምስጋና ፡ ቃል ፡ ጳጳስ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ሲሾም ፡ የሚባል ። ዕሦ ፡ ዕሦ ፡ ይበጅ ፡ ያድርግ ፤ ሹመት ፡ ያዳብር ፡ እንደ ፡ ማለት ። ወ ዓዲ ፡ ይበሉ ፡ አክዮስ ፤ ይደልዎ ፡ ይደልዎ ፡ (ኪዳ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱ ፡ ፳) ።

አኪ.ል ፤ ሎት ፤ (አከለ ፡ የአክል ፡ ይእ ክል ። ዕብ ፡ አካል ። ሱር ፡ ኤካል ። ዐረ ፡ አ ከለ) ፤ መብላት ፡ መመገብ ፤ መጕረሥ ፡ መቃም ፤ ማላ መጥ ፡ መዋጥ ፤ ምግብን ፡ ወደ ፡ ሆድ ፡ ጕተራ ፡ ማግባት ፡ መክተት ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ በአከለ ፡ ፈንታ ፡ አከመ ፡ ብለው ፡ ይገሳሉ ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ።

እክል ፤ (ላት ፤ ዕብ ፡ አኬል ። ዐረ ፡ ኡ ክል ፤ አክል) ፤ መብል ፡ ምግም ፡ ሲሳይ ፤ የበሰለ ፡ የተ ዘጋጀ ፡ እንጀራ ፡ ወጥ ። ኅጠአ ፡ እክል ። ጕርዔ ፡ ይጥ ዕም ፡ እክለ ። ብልዒ ፡ እክለኪ ። እክል ፡ ወማይ ። ዘ ይሴሰይ ፡ እክልየ ፡ (አርጋ ፡ ፩ ። ኢዮ፲፪ ፡ ፲፩ ። ሩት፪ ፡ ፲፬ ። ሢራ፳፱ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፵) ።

እክል ፤ (ዕብ ፡ ዳጋን) ፤ በቁሙ ፤ ያዝመራ ፡ እኽል ፡ በያይነቱ ፤ ያልተፈጨ ፡ ጥሬ ፤ ያገዳ ፡ ያበባ ፡ የማር ፡ የብር ፡ ፍሬ ፤ ተዘርቶ ፡ የሚበቅል ፤ ታጭዶ ፡ የሚከመር ፤ ተወቅቶ ፡ ተመርቶ ፡ የሚሰፈር ፤ ተፈጭቶ ፡ ተቦክቶ ፡ የሚ ጋገር ፡ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። አይቴ ፡ እክል ፡ ወወይን ። ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ዐውደ ፡ እክል ። ወሰምዐ ፡ ያዕቆብ ፡ ከመ ፡ ቦ ፡ እክል ። ወጸዐኑ ፡ እክሎሙ ። ቀዳሚ ፡ እ ክል ። እክላት ፡ (ሰቈ፪ ፡ ፲፪ ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ። ፳ ። ግብጻ ፡ ፲፪ ። ዘፍ፵፪ ፡ ፳፯ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፲፯ ። አቡሻ ፡ ፵፯) ።

አኪ.ል ፤ ማከል ፤ መተካከል ፡ እኩያ ፡ አምሳያ ፡ መኾን ፡ ለሌላው ። ወመለከትየ ፡ ኢይትበሀል ፡ ዘንተ ፡ የአክል ፡ ወዘንተ ፡ ይመስል ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

አኪል ፤ (ጥገ) መገመት ፡ መታሰብ ፡ መቈጠር ፡ ይህን ፡ ያኽል ፡ መባል ፤ መኾን ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ። እስ ፡ ይውኅዱ ፡ የአክሉ ፡ እልፈ ። ወየአክሉ ፡ ገነውቱ ፡ ለቤል ፡ ሰብዓ ። ወዙሉ ፡ ሕዝብ ፡ የአክሉ ፡ እልፈ ፡ ብእሴ ። ወነበሩ ፡ ህየ ፡ ዘየአክል ፡ ዐሥርተ ፡ ዓመተ ። ወየአክል ፡ ሠላሳ ፡ ክረምቱ ፡ (ኢሳ፷ ፡ ፳፪ ። ዳን፲፫ ፡ ፲ ። ፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፳፱ ። ሩት፩ ፡ ፬ ። ሉቃ፫ ፡ ፳፫) ።

አኪል ፤ ማደግ ፤ መጨመር ፤ አካለ ፡ መጠኑ ፡ ማድረስ ፤ ምሉእ ፡ ፍጹም ፡ አካላዊ ፡ መኾን ፡ ለራሱ ፤ ቡቃያ ፡ ከዘረዘረና ፡ ከሸተ ፡ በኋላ ፡ ያው ፡ ይበስላል ፡ እንጂ ፤ ቁመት ፡ እንዳይጨምር ፡ እንደዚያ ፡ ማለት ፡ ነው ። እስከ ፡ ይበጽሕ ፡ ወሬዛ ፡ ለመጠነ ፡ አካል ። ለእመ ፡ ኢበጽሐ ፡ አካለ ፡ ፍጻሜሃ ፤ ፍጻሜ ፡ መጠነ ፡ አካል ፤ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬) ።

አኪል ፤ መብቃት ፤ መብቃቃት ፤ በቂ ፡ ልከኛ ፡ መኾን ፡ አለማነስና ፡ አለመትረፍ ። ኢየአክል ፡ ዙሉ ፡ መሥዋዕት ፡ ለመዐዛ ፡ ሠናይ ። ኢየአክል ፡ ሊባኖስ ፡ ለአንድዶ ። ኢአክሎሙ ፡ ስሕተት ። እመ ፡ ኢየአክል ፡ ለሤጠ ፡ በግዕ ። ዘኅዳጥ ፡ የአክሎ ። አክሎሙ ፡ ወተርፎሙ ፡ (ዮዲ፲፯ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፵ ፡ ፲፮ ። ጥበ፲፬ ፡ ፳፪ ። ዘሌ፭ ፡ ፯ ። ሚራ፴፬ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፴፯ ፡ ፯) ።

አኪል ፤ መወሰን ፡ መደንገግ ፤ የሕግ ። ማግመር ፡ መከተት ፤ መቻል ፤ የቦታ ። ምስጢሩ ፡ መብቃት ፡ ነው ። ዘሰማይ ፡ ኢየአክሎ ። ወኢአክሎሙ ፡ ምድር ፡ (፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፳፯ ። ዘፍ፲፫ ፡ ፮) ።

አካሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚበቃ ፡ በቂ ፡ ልከኛ ። ለእመ ፡ ኮኑ ፡ ሰማዕታቲሁ ፡ ኢአካልያነ ፡ ይትኃሠሠዎ ፡ ከመ ፡ ይወስክ ፡ ለአጠይቆ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፯) ።

እኩል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ክልት) ፤ ያከለ ፤ የበቃ ፡ ብቁ ። እንዘ ፡ ጥቀ ፡ እኩል ፡ ዐድሜ ፡ መዋዕል ፡ ለበጺሕ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፪) ። በቁሙ ፤ እኩል ፡ እኩሌታ ፤ ግማሽ ፤ መንፈቅ ፡ (ዐማርኛ) ።

አካል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ፍጹም ፡ ገጽ ፡ ፍጹም ፡ መልክ ፡ ያለው ፤ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ለራሱ ፡ የበቃ ፤ እኔ ፡ የሚል ፡ ህላዌ ፡ ነባቢ ፤ ቁመት ፡ ቁመና ፤ የባሕርይ ፡ የግብር ፡ የስም ፡ ባለቤት ፤ እገሌ ፡ የሚባል ። እኔ ፡ ማለትም ፡ የሚገባ ፡ ዕውቀት ፡ ቀዋሚነት ፡ ላላቸው ፡ ለማይሞቱና ፡ ለማይጠፉ ፡ ለሦስት ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ለአምላክ ፡ ለመልአክ ፡ ለነፍስ ። በከመ ፡ አብ ፡ ህልው ፡ በአካሉ ፡ ወወልድኒ ፡ ከማሁ ። ዘኢየአምን ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ አሐዱ ፡ አካል ፡ እምሠለስቱ ፡ አካላት ። እስመ ፡ ህላዌሁ ፡ ለቃል ፡ አው ፡ አካሉ ፡ ኢይትበሀል ፡ ካልአ ፡ ዘእንበለ ፡ አካለ ፡ ርእሱ ፡ ባቲቱ ፡ ዘውእቱ ፡ ቃል ፡ (አፈ ፡ ድ፪ ። ሃይ ፡ አበ) ። አካል ፡ ያለባሕርይ ፡ ብቻውን ፡ አይቆምም ፤ ባሕርይም ፡ ያላካል ፡ አይፈጸምም ። ባሕርይና ፡ አካል ፡ እንደ ፡ ሥርና ፡ እንዳጽቅ ፤ እንደ ፡ ነቅና ፡ እንደ ፡ መትረብ ፤ እንደ ፡ ቅንጣትና ፡ እንዳገዳ ፡ ናቸው ። በከመ ፡ ሠዊት ፡ ይትወለድ ፡ እምነ ፡ ዐራቁ ፡ ኅጠት ፡ (ማር ፡ ይሥ፩) ። ከዚህ ፡ ምሳሌም ፡ የተነሣ ፤ ሥራ ፡ የባሕርይ ፡ ፍሬ ፡ ይባላል ። ዳግመኛም ፡ ከራስ ፡ ጠጕር ፡ እስከ ፡ እግር ፡ ጥፍር ፡ ባጥንት ፡ በኹርማት ፡ በሥጋ ፡ በቈርበት ፡ ተያይዞና ፡ ተሸፍኖ ፡ ያለው ፡ ባንድነት ፡ አካል ፡ ይባላል ። አካለ ፡ ጕደሎ ፡ እንዲሉ ። ዙሉ ፡ መሌሊት ፡ ይትበሀል ፡ አካለ ። አካል ፡ በዘየአክል ፡ (አዋል) ። አካል ፡ መባሉም ፡ በነፍስ ፡ ዕውቀትና ፡ በነፍስ ፡ አካልነት ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በራሱ ፡ በገንዘቡ ፡ አይደለም ፤ በገንዘቡስ ፡ የነፍስ ፡ መጣሪያ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፤ ሥጋ ፡ ገላ ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ ገልዓዊ ፡ ገልፅ ፡ ጕልሕ ፡ ግልጥ ፡ ግዙፍ ፤ የሚታይ ፡ የሚያዝ ፡ የሚዳሰስ ፤ አፍኣዊ ፡ መሬታዊ ፡ ሕዋስ ፤ እንስሳዊ ፡ ባሕርይ ፡ ማለት ፡ ነው ። (ተረት) ፤ ልብስን ፡ ዐጥቦ ፡ ለገላ ፤ ብርሌን ፡ ዐጥቦ ፡ ለጠላ ። የሰው ፡ ገላ ፡ ርጥብ ፡ ሸክላ ፤ ያልተተኰሰ ፡ ያልተኰላ ። (ግጥም) ፤ ከዚያ ፡ ቤት ፡ ያለች ፡ ሸክላ ፡ ሠሪ ፤ ድኻ ፡ ናት ፡ አሉ ፡ ጦም ፡ ዐዳሪ ፤ ማን ፡ አስተማራት ፡ ጥበቡን ፡ ገል ፡ ዐፈር ፡ መኾኑን ፡ (ገላ) ። መጣሪያነቱም ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ ርቢ ፡ ስትለቀው ፡ በመውደቁ ። ወአካልየኒ ፡ ወኢከመ ፡ ምንት ፡ በቅድሜከ ። ወኢአካልየ ፡ በመትሕተ ፡ ምድር ፡ (መዝ ፡ ፴፰ ። ፻፴፰) ። የህላዌንና ፡ የጠባይዕን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘውግ ፡ ነው ።

አካል ፤ ልክ ፤ ዐቅም ፤ መጠን ። ለእሳትስ ፡ ቦቱ ፡ መጠን ፡ ወቦቱ ፡ አካል ። ዕፀ ፡ ዘይፈሪ ፡ ዐሩየኑ ፡ ይሁብ ፡ ፍሬሁ ፡ አኮኑ ፡ በበ ፡ አካሉ ፡ (በያቅሙ ፡ በየመጠኑ) ። ሥጋ ፡ ዘነሥአ ፡ በአካለ ፡ ህላዌነ ፤ በባሕርያችን ፡ መጠን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ቅዳ ። ኪዳ ። ሃይ ፡ አበ) ።

አካል ፤ ግዘፍ ፡ ወፍር ፡ ድንዳኔ ፤ ታላቅነት ። አሕማር ፡ ዘመጠነ ፡ ዝ ፡ አካሎን ፡ (ያዕ፫ ፡ ፬) ።

አእከለ ፤ አቡላ ፤ አስበላ ፤ አበቃ ፡ አብቃቃ ፡ ጠገበ ፡ በቃኝ ፡ አለ ፤ ፈጸመ ፡ ጨረሰ ፤ አስጨረሰ ። ወአእከልኩ ። ከመ ፡ አእኪልየ ፡ ኢይኩን ፡ ሐሳዌ ። ወኀበኒ ፡ ኢያእከልኩ ። ወአእከሉ ፡ በርእይ ። አእከለ ፡ ለቤዝዎቱ ። ሶበ ፡ አእከለ ፡ ተምህሮ ፡ መዝሙረ ፡ ዳዊት ፡ (ሚራ፲፭ ፡ ፲፱ ። ምሳ፳፬ ፡ ፴፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፱ ። ጥበ፲፫ ፡ ፯ ። ዘሌ፳፭ ፡ ፳፯ ። ገድ ፡ ኪሮ) ። በአእከለ ፡ ፈንታ ፡ አስተአከለ ፡ ይላል ፤ አብቃቃ ፡ ለማለት ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ምድር ፡ አንተ ፡ ኢኮነት ፡ በአስተአክሎ ፡ ዘትበልዖ ፡ (ዘዳ፰ ፡ ፱) ።

ተአክለ ፤ ተአከለ ፤ ተበላ ፤ ምግብ ፡ ኾነ ፡ ተወሰነ ፤ ቆመ ፡ ጸና ። ኀደግነ ፡ ቡብዐለ ፡ ቃላቲሆሙ ፡ ለአበው ፡ ተአኪለነ ። መፍትውሰ ፡ ተአኪለነ ፡ በእለ ፡ ቀደሙነ ፡ መምህራን ፡ ትምህርተ ፡ ወዘቅዱሳን ፡ ማየ ፡ ተረዊየነ ፡ ናክብር ፡ በአርምሞ ፡ (ተረ ፡ ቄር፫ና ፡ ፮) ።

ተአከለ ፤ ተባላ ፡ ተናከሰ ፤ ተካከለ ፤ ተወዳደረ ። ኢትትአከል ፡ እንዘ ፡ ነዳይ ፡ አንተ ፡ ምስለ ፡ ባዕል ፡ (ምሳ፳፫ ፡ ፬) ።

አስተአከለ ፤ አስተካከለ ፤ አወዳደረ ፤ አነጻጸረ ።

ማእከል ፤ መካከል ፤ ወገብ ፡ ጕንድ ፤ ሕንብርት ፡ ሆድ ፤ ውስጥ ፡ ማኅደር ፤ ኅዋ ፡ አየር ፤ ወሰን ፡ ደን

ፁር ፤ እኩሌታ ፡ እኩል ። ለዕማድ ፡ እለ ፡ ማእከል ። ምትሮሙ ፡ እማእከሎሙ ። ያንቅዕክ ፡ እማእከ ልከ ። ዝንቱ ፡ መካን ፡ ማእከለ ፡ ምድር ። ፃኡ ፡ እማ እከላ ። ይሰርር ፡ ማእከለ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ። ማእ ከለ ፡ ሌሊት ፡ (መሳ፲፮ ፡ ፳፱ ። ዘፍ፲፭ ፡ ፲ ። ዳንኤ ፡ ፶፭ ። ቀሌ ። ` ሳ፶፱ ፡ ፲፭ ። ራእ፰ ፡ ፲፫ ። ማቴ፳፭ ፡ ፮) ።

ማእከለ ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ በመካከል ፤ ወደ ፡ መካከል ፤ በውስጥ ፡ ወደ ፡ ውስጥ ። ቁም ፡ ማእ ከለ ። ባእ ፡ ማእከለ ። ሐነጽኩ ፡ ማኅፈደ ፡ ማእከሎ ፡ (ሉቃ፯ ፡ ፰ ። ሕዝ፲ ፡ ፪ ። ኢሳ፭ ፡ ፪) ።

ማእከላዊ ፤ ይ ፤ መካከለኛ ፤ የማኅይ ፡ ፀጋ ማይ ፡ ወይም ፡ ቀዳማይ ፡ ደኃራይ ፡ ላዕላይ ፡ ታሕታይ ፡ ያለው ። ወልዱ ፡ ማእከላዊ ። ፍኖት ፡ ማእከላይ ። ማኅደር ፡ ማእከላይ ። አበው ፡ ማእከላውያን ። ይ ቤለከ ፡ ከመ ፡ ትፀመድ ፡ ወትትጋደል ፡ በገድል ፡ ማእከላይ ፤ ከመ ፡ ኢይድክም ፡ ሥጋከ ። እስመ ፡ ማእከላይ ፡ አንተ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፭ ፡ ፪ ። አፈ ፡ ድ፪ ። ቀሌ ። ያ` ዘእል ። ስንክ ፡ ማን፲፰ ፡ ራእ፫ ፡ ፲፯) ።

ማእከላዊ ፤ ዳኛ ፡ ጠባቂ ፤ አማላጅ ፡ አስታራቂ ። (ተረት) ፤ ዳኛ ፡ የወል ፤ ምስሶ ፡ የመካከል ። ማእከላይሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወለሰብእ ፡ (ቄር) ።

ማእከልና ፤ ማእከላዊነት ። ለእመ ፡ ሞተ ፡ ፍጹም ፡ በእርግናሁ ፡ ወማእከላዊኒ ፡ በማእከልናሁ ፡ ጠጠጠኒ ፡ በውርዝውናሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፬) ።

አማእከለ ፡ (ዲ ቃላ ፡ ግስ) ፤ አማከለ ፤ ከ በበ ፡ ከማኽል ፡ አገባ ።

መእክ(ዋ)ል ፤ (ዕብ ፡ (ጥክ) ፡ ማኪሌት) ፤ ተሰፍሮ ፡ ለቀለብተኛ ፡ የሚሰጥ ፡ እኽል ። ወሀቦ ፡ ሥር ናየ ፤ መእክጠ ፡ ለቤቱ ፡ (፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፩) ። ዘይቤው ፡ ቀለብ ፡ ምግብ ።

አክሊል ፤—በቁሙ ፤—ከልሎ ፡ ከለለ ።

አክሊሮስ ፤ (ጽር ፡ ክሊሮስ ፤ ክሊሪ ክስ) ፤ ቁስ ፡ ገበዝ ፤ የቤተ ፡ ክሲያን ፡ ሹም ፤ አስተን ታኝ ። ለእመ ፡ ሰረቀ ፡ አክሊሮስ ፡ ዘውእቱ ፡ ቀይስ ፡ ገቦዝ ፡ ንዋያተ ፡ ምሥዋዕ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፮ ፡ ፯) ።

አክማም ፤—የክንድ ፡ ልብሶች ፤—ከ ሚም ፡ ከመ ፤ ከመመ ፤ ከማም ።

አኰኑ ፤—ና ፤—አኮ ፡ ኑ ።

አካዕ ፤ (ጽር ፡ አካይዖ) ፤ ስመ ፡ አምላክ ፤ በመሐላ ፡ ጊዜ ፡ የሚጠራ ። አ ፡ አልፋ ፤ ካ ፡ ካይ ፡ ዋዊ ፤ ዕ ፡ ዖሜጋ ፤ አካዕ ፡ አወያ ፤ አልፋ ፡ ወያ ፤ ቀዳማዊ ፡ ወደኃ ራዊ ፤ ርእስ ፡ ወማኅለቅት ፤ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ፡ ማ ለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ አምላክ ፡ ከሃሊ ፡ ይሉ ታል ። ወአንበሮ ፡ ለዝ ፡ መሐላ ፡ አካዕ ፡ በእዴሁ ፡ ለሚካኤል ። ሰላም ፡ ለእራኅከ ፡ ስመ ፡ መሐላ ፡ ዘፀ በጠ ፡ (ሔኖ ። ደራሲ) ።

አከፈ ፤—አበሰ ፡ ጠረገ ፤—ከፍ ፡ ወ ኪፍ ፡ ወከፈ ።

አክራጦን ፤ (ጽር ፡ አክራቶን) ፤ ጥሩ ፡ የ ወይን ፡ ጠጅ ። አክራጦን ፡ ዘአልቦቱ ፡ ቱስሕት ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ኢጲ ። አርጋ) ።

አክሲጦስ ፤ አው ፡ አግሲጦስ ፤ ያልታ ወቀ ፡ ጥሬ ፡ ትርፍ ፡ ቃል ፤ በጽርኡም ፡ በዕብራይስጡም ፡ የሌለ ። ባለብሉዮች ፡ ጉባኤ ፡ ነቢያት ፡ ጉባኤ ፡ ካህናት ፡ ይሉታል ። ወትቤ ፡ አክሲጦስ ፡ አይቴ ፡ ሖረ ፡ ወልድ ፡ እኁኪ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፯) ። በማሕልይ ፡ ውስጥ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፤ እንደ ፡ ዚቅና ፡ እንደ ፡ ስሯጽ ፡ ከያሬድ ፡ በኋላ ፡ የገባ ፡ መዘምራን ፡ የማ ያዜሙት ፡ መምህራን ፡ የሚተረጉሙት ፡ ጥሬነት ፡ የሌ ለው ፡ ብዙ ፡ ትርፍ ፡ ንባብ ፡ አለ ፤ ስሙንም ፡ ከጽርኡ ፡ ምላሽ ፡ ለይተው ፡ ዕብራይስጥ ፡ ይሉታል ። ርሱ ፡ ግን ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ሌላው ፡ ጥሬ ፡ በዕብራይስጥ ፡ አይገኝምና ፡ ግእዝ ፡ እንጂ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ሊሉት ፡ አይ ገባም ፤ ዕብራይስጥ ፡ ብሎ ፡ ስም ፡ የሰጠው ፡ ከማኽል ፡ አግብቶ ፡ ያስቀመጠው ፡ ከቶ ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አልታ ወቀም ።

አኵስም ፤ (ዕብ ፡ አ ፡ ኵሽም) ፤ አ ፡ ጥንት ፡ ቀዳማዊ ፡ ርእስ ፤ ኵሽም ፡ ኵሻውያን ፡ የኵሽ ፡ ልጆች ፤ ሕዝበ ፡ ኵሽ ፡ ነገደ ፡ ኵሽ ። አኵሽም ፤ ጥንታዊት ፡ ቀዳ ማዊት ፡ የነገደ ፡ ኵሽ ፡ መዲና ፡ የአህጉረ ፡ ኵሽ ፡ ራስ ፤ እምነ ፡ ለአህጉረ ፡ ኵሽ ። ወዲበ ፡ ርእሰ ፡ ሀገረ ፡ አበ ዊነ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ። ኵሳ ፡ አኵስም ፡ ማለት ፡ በሐዲስ ፡ ግ እዝ ፡ ነው ፤ በሳባና ፡ በጥንታዊ ፡ ግእዝ ፡ በዐረብ ፡ በሱ ርስት ፡ በዕብራይስጥ ፡ በሴም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ኵሽ ፡ እ ንጂ ፡ ኵሳ ፡ አይባልም ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፯) ። ዐማሮች ፡ አኵ ስም ፡ የሚሉትን ፡ ትግሮች ፡ አክሱም ፡ ይሉታል ፤ ይኸ ውም ፡ ዐብይ ፡ ነብይ ፡ ጾም ፡ መገስ ፡ ሞገስ ፡ በቱ ፡ ለቱ ፡ እንደሚሉት ፡ ያለ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ እውነተኛ ፡ አጠራር ፡ አይደለም ፤ እውነተኛውስ ፡ አኵስም ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ በ ዘይቤ ፡ ታሪክ ፤ አኵስም ፡ ማለት ፡ ኩስኩስ ፡ ኵትኵት ፡ ከማለት ፡ ካትከልት ፡ ሥራ ፡ የመጣ ፡ ነው ፤ ትርጓሜውም ፡ የተክል ፡ ቦታ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላል ፤ በዙሪያዋ ፡ ያሉት ፡ አህጉር ፡ ግን ፡ ጎረ ፡ ቤቶቿና ፡ አቅራቦቿ ፤ አክሱም ፡ ዐይ ሕሡም ፡ ይሏታል ።

አክሲማሮስ ፤ (ጽር ፤ ሄክሳኢሜሮን) ፤ ስድስት ፡ ቀን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ። የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ የ፮ቱን ፡ ቀን ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ የሚናገር ፤ ከያ ፡ ኹለት ፡ ብሎ ፡ የሚቈጥር ፤ የኤጲፋን ዮስ ፡ መጽሐፍ ።

አክሳስ ፤ (ጽርእ) ፤ የእንስሳ ፡ ስም ፤ ትንሣኤ ፡ ሙታንን ፡ የሚያስረዳ ። ባለመጽሐፎች ፡ ግን ፡ ሺ ፡ እግር ፡ ቅንቡርስ ፡ የእበት ፡ ትል ፡ ይሉታል ፤ እንጃ ። ወእንስሳሂ ፡ ዘይሰመይ ፡ አክሳስ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ኤጲ) ።

አክሶስያ ፤(ጽር፡ ኤክሱሲያ)፤ ሥልጣን ፤ ክሂል ፤ ጌትነት ። አክሶስያ ፡ ዘይደሉ ፡ ለመለኮት ፡ (ቄር ፡ ስምዓት) ።

አኰቴ ፤ ቶት ፤(አኰተ ፡ የአኵት ፡ ይእኵት)፤ ማመስገን ፤ መባረክ ፡ መመረቅ ፤ መየበብ ፡ ምስጋና ፡ ማቅረብ ፤ ማገልገል ፡ በእጅ ፡ በቃል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአኰተ ፡ ፈንታ ፡ እእኰተ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። አእኰተ ፡ ባረከ ፡ ወፈተተ ። አእኵትዎ ፡ ጥቀ ። አእኵተከ ፡ እግዚኦ ። አእኵቶ ፡ ለዘጸገወከ ። ብእሲት ፡ እንተ ፡ ኢተአኵቶ ፡ ለምታ ፡ (ቅዳ ። ዮዲ፯ ፡ ፳ ። ኢሳ፲፪ ፡ ፩ ። ፈላስ ። ሚራ፳፭ ፡ ፳፫) ።

አኳቴ ፤(ቴት ፡ ትያን ፡ ያት)፤ የሚያመሰግን ፤ አመስጋኝ ፤ አገልጋይ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ እእኳቴ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ክነ ፡ ብእሴ ፡ ትሑተ ፡ ወአእኳቴ ፡ እግዚ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፯) ።

አእኰተ ፤ (ያአኵት ፡ ያእኵት)፤ አስመስገን ፤ አስመረቀ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ እእመረን ፡ ዐወቀ ፡ አሳወቀ ፡ እንዲሉ ፡ አእኰተንም ፡ በኹለት ፡ ጾታ ፡ ይፈቱታል ፤ ከማስደረግ ፡ በቀር ፡ አድራጊነት ፡ አይስማማውም ፤ የአን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

አስተእኰተ ፤አስተአኰተ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ (አስደራጊ) ።

አእኳቲ ፤ አስመስጋኝ ። ይህንንም ፡ አመስጋኝ ፡ ይሉታል ።

ተአኵተ ፤ ተመስገን ፤ ተባረከ ፡ ተመረቀ ። እምኀበ ፡ መላእክት ፡ ተአኵተ ። ትትአኰቱ ፡ በኀቤሁ ። ብእሲ ፡ ኄር ፡ ብዙኀ ፡ ይትአኰት ፡ (ኪዳ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፲፫ ። ምሳ፳፰ ፡ ፳) ።

እኩት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ኵት)፤ የተመስገን ፤ ምስጉን ፡ ምሩቅ ። እኩት ፡ አንተ ፡ ወእኩት ፡ ስምከ ። ክቡር ፡ ወእኩት ። እኩት ፡ ወስቡሕ ፡ (ድጓ ። ኩፋ ፡ ፴፩ ። ቅዳ) ።

እኳቴ ፤ ማመስገን ፤ መመስገን ፤ አመስጋገን ፤ ምስጋና ፡ ብፅዓን ፡ ቡራኬ ። እንተ ፡ ደለዎ ፡ እኳቴ ፡ (ደራሲ) ።

አኰቴት ፤ ምስጋና ፤ አገልግሎት ፤ መሥዋዕት ። ከመ ፡ ተሀቡ ፡ አኰቴተ ፡ ለስምየ ። ወሀበት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አኰቴተ ፡ ወስባሔ ። ያመጽኡ ፡ አኰቴተ ፡ ለቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ሚል፪ ፡ ፪ ። ኩፋ ፡ ፳፭ ። ኤር፲፯ ፡ ፳፮) ። ምስጋናነቱም ፡ ባለፈ ፡ በተደረገ ፡ ነው ፤ ሐሳብና ፡ ምኞት ፡ ሲፈጸም ፡ ለዚያ ፡ ለፈጻሚው ፡ በደስታ ፡ ቃል ፡ የሚቀርብና ፡ የሚነበብ ፡ የሚዜም ፡ ዜማ ፡ ነው ፤ ንሴብሖ ፡ እንደ ፡ ማለት ።

አኰቴት ፤ ቍርባን ፤ ኅብስተ ፡ ቍርባን ፤ የቍርባን ፡ ጸሎት ፡ ፍሬ ፡ ቅዳሴ ፤ ንእኵቶ ፡ ንአኵተከ ፡ ብሎ ፡ የሚዠምር ። እምድኅረ ፡ ተመጠዉ ፡ አኰቴተ ። አኰቴተ ፡ ቍርባን ፡ ዘአበዊነ ፡ ሐዋርያት ፡ (ኪዳ ። ቅዳ) ።

ማእኰት ፤ ጸጋ ፡ ሀብት ፡ ስርየት ፡ በጥምቀት ፡ በቍርባን ፡ በንስሓ ፡ የሚሰጥ ። ሀቦ ፡ እግዚኦ ፡ ማእኰተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዕበየ ፡ ሣህልከ ፡ ወምሕረትከ ፡ (ግንዘ) ።

ማእኰት ፤ ማኵታ ፤ እጅ ፡ መንሻ ፤ በረከት ፤ ጕበ ፡ ማማለጃ ፤ አመስግኖና ፡ ተመስግኖ ፡ የሚሰጡት ፡ የሚቀበሉት ። ነገሥታት ፡ ወመኳንንት ፡ እለ ፡ ይበልዑ ፡ ማእኩተ ። ወመኳንንቲሆሙ ፡ በላዕያነ ፡ ማእኩት ፡ (ቀሌ ። መቃ ፡ ገ፱) ።

ማእኰት ፤ ምልጃ ፡ ተስፋ ፡ ደጅ ፡ ጥናት ። መሐላ ፡ ኪዳን ፡ ብፅዐት ። ውብየ ፡ ማእኩት ፡ እምኀበ ፡ ዘፈጠረኒ ፡ ከመ ፡ እሰ ፡ አስሐትክዎሙ ፡ ይትወደዩ ፡ ምስሌየ ፡ ውስተ ፡ እሳት ። ወወሀቦ ፡ ማእኩተ ፡ ለቅዱስ ፡ ሚካኤል ፡ ለዘገብረ ፡ ተዝካሮ ፡ (መቃ ፡ ገ፳፱ ። ድር ፡ ሚክ) ።

ተአኰተ ፤(ይትአኰት ፡ ይትአኰት)፤ ተመስጋገን ፤ (ተደራራጊ) ።

ተአኳቲ ፤ ተመስጋጋኝ ።

አስተአኰተ ፤ (ያስተአኵት ፡ ያስተአኵት)፤ አመስጋገን ፤ (አደራራጊ) ።

አስተአኳቲ ፤ አመስጋጋኝ ።

መስተአኵት ፤ የሚመስጋገን ፡ የሚያመስጋግን ።

አከት ፤—ተናከሸ ፤—ዐኪው ፡ ዐከወ ።

አል ፤(ዕብ ፡ አል)፤ አሉታ ፤ በቁሙ ፡ አል ። ባማርኛ ፤ አልበላም ፡ አልጠጣም ፤ አልገባም ፡ አልወጣም ፤ አልኼደም ፡ አልመጣም ፡ እያለ ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ፤ በረ ፡ ግስ ፡ ላይ ፡ ሲገባ ፡ ለና ፡ ረ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ ረ ፡ ልን ፡ እየዋጠ ፡ ይጠብቃል ። ረባ ፡ ረጋ ፡ ረሳ ፤ አረባም ፡ አረጋም ፡ አረሳም ። በጥፈትም ፡ ባነጋገርም ፡ አልረሳም ፡ አያሰኝም ፤ አለዚያ ፡ ጥፈትና ፡ ቋንቋ ፡ ይበላሻል ። በግእዝ ፡ ግን ፡ ከበ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ፊደል ፡ አይገባም ፤ ይህም ፡ በ ፡ በቱ ፤ አልቦ ፡ አልቦቱ ፤ አልባ ፡ አልባቲ ፤ አልብከ ፡ ኪ ፤ አልብየ ፡ ነ ። አልቦሙ ፡ ቦን ፤ አልብክሙ ፡ ክን ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ያውም ፡ ሊቃውንቱ ፡ ብሉይ ፡ ተሐዲስ ፡ የሚያስማሙቱ ፤ በና ፡ አልቦ ፡ ቀተለ ፡ ኢቀተለ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ያለ ፡ ሲኾን ፤ ጽድቅና ፡ አሉታ ፡ በመኾኑ ፡ ኹለት ፡ ልዩ ፡ አንቀጽ ፡ መስሏቸው ፡ ኹለቱንም ፡ ባንድ ፡ ቅኔ ፡ ውስጥ ፡ ያገቡታል ። (መወድስ ፡ ዘይንቀ ፡ ማርቆስ) ። ለዘጕየ ፡ ሰብእ ፡ እምገጸ ፡ አንበሳ ፡ ኮኖ ፡ ዕጹበ ፡ ሶበ ፡ ተሠላ ፡ ገዳም ፡ ረከቦ ፤ ወአመ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ቦአ ፡ ተረክቦተ ፡ አርዌ ፡ ዐጸቦ ። ንብረተ ፡ ዝንቱሰ ፡ ይመስል ፡ ንብረተ ፡ አዳም ፡ በሲኦል ፡ እንዘ ፡ ቦ ፤ እስከ ፡ መንገሌከ ፡ ትቀጽቦ ፤ ሥሉጠ ፡ ልደት ፡ ክርስቶስ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ አብ ፡ ዘዲበ ፡ ጸልቦ ። እምዝኒ ፡ እስምየከ ፡ ምክንያተ ፡ ሠሉ ፡ የብቦ ፤ ዘመድ ፡ ጽሩየ ፡ ፍቅር ፡ እንበሌከ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፤ እመኒ ፡ ትሁቦ ፡ ዕረ

ፍት ፡ ወሀብተ ፡ መከራ ፡ ትሁብ ፤ እምርእስየ ፡ ለርእስየ ፡ አንተ ፡ ትቀርብ ።

እል ፤ (ዐረብ) ፤ የስም ፡ ተውሳክ ፤ ከስም ፡ ጋራ ፡ የሚጨመር ፡ ቃል ። እልሐመል ፤ እልሑት ። እልቀምሳት ፡ (አቡሻ ፡ ፱ ። ገድ ፡ ተክ) ።

(ጥላ) **እላ ፤ (ዐረ ፡ ኢላ ። ዕብ ፡ ኤላ) ፤** ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ እለለ ፡ ነው ። እንጂ ፤ ግን ፤ ዋዌ ፤ ዳግመኛ ፤ ስ ፡ ይኾናል ፤ እንጂና ፡ ግን ፡ መደበኞች ፤ የቀሩት ፡ ትርፎች ፡ ናቸው ። ባለመጽሐፎች ፡ እንዳወራረዱ ፡ ሲፈቱ ፡ አላን ፡ ይለዋውጡታል ፤ እላ ፡ ብርሃነ ፡ ሀበነ ፡ ሲል ፡ (ኪዳ) ፡ ዋዌ ፡ ዓዲ ። እላ ፡ ብሁል ፡ ሊተ ፡ ሲል ፡ (አፈ ፡ ወ) ፡ ነገርስ ። እላ ፡ አትሒት ፡ ርእሶ ፡ ነሥአ ፡ አርኣያ ፡ ገብር ፡ ሲል ፡ (ቆላ) ፡ የሌለውንስ ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ። እከ ፡ አንትሙ ፡ ዘኀረይክሙኒ ፡ እላ ፡ አነ ፡ ኀረይኩክሙ ፤ እንጂ ። ዝኒ ፡ ይከውን ፡ ሕዝበ ፡ ዐቢየ ፡ እላ ፡ እኁሁ ፡ ዘይንእስ ፡ የዐብዮ ፤ ግን ፡ (ዮሐ፲፭ ፡ ፲፮ ። ዘፍ፵፰ ፡ ፲፱) ። (ዕር፲፱ ፡ ቍ፹፩) ።

እለ ፤ (ዘ) ፤ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ አብዢ ፤ የ ፡ እነ ። ወቦ ፡ እለ ፡ ወረዱ ። ወእምዝ ፡ ኀለፉ ፡ እለ ፡ ጳውሎስ ፡ እምነ ፡ ጳፉ ፡ (ግብ፲፭ ፡ ፩ ። ፲፫ ፡ ፲፫) ። እለ ፡ የዘ ፡ ብዢ ፡ ነው ፤ ቅጽልነቱ ፡ ለብዙ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ዘ ፡ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ አይኾንም ፤ አብዢ ፡ ሲኾን ፡ ባንድ ፡ አካል ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ይወድቃል ። ሲዘረዘርም ፡ እን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፡ እሊኣየ ፡ ከ ፡ ኪ ፡ ሁ ፡ ሃ ፤ እሊኣነ ፡ ከሙ ፡ ክን ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ እያለ ፡ ባሥሩ ፡ ሰራዊት ፡ ይረባል ። (ዕር፲፱ ፡ ቍ፹) ።

እሉ ፤ እሎንቱ ፤ (ዝ ፡ ንቱ ። ዕብ ፡ ኤሌህ) ፤ የብዙ ፡ ወንዶች ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፤ እሊህ ፡ እነህ ፤ እነዚህ ፤ እሊሆች ፤ እሊኽኞች ። ባለቤት ፡ ሲኖር ፡ ጭብጥ ፡ ቅጽል ፤ ሲቀር ፡ ዐጸፋና ፡ በቂ ፡ ይኾናል ። እሉ ፡ ሰብእ ። አሐዱ ፡ እምእሉ ። ሠራዊ ፡ ሕገጋት ፡ እሎንቱ ። ይኅፅቦሙ ፡ ለእሎንቱ ። ወእሎንቱ ፡ ተፈወሱ ፡ ምዕሪ ፡ (ሕዝ፲፭ ፡ ፱ ። ቅኔያት) ። እሉና ፡ እሎንቱ ፡ በነቢር ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ናቸው ። ወሰሚዕየ ፡ እሎንተ ፡ ቃላተ ።

እላ ፤ እላንቱ ፤ እሎን ፤ (ዛ ፡ ዛቲ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የብዙ ፡ ሴቶች ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፤ ወንዶቹም ፡ ሴቶቹም ፡ ቅርቦች ፡ ናቸው ። ተዘመርነ ፡ እላ ፡ ክልኤ ፡ ቃላተ ። በእላ ፡ ክልኤ ፡ ትእዛዛት ። እላንቱ ፡ አእባን ፡ ይኤልሓ ። እስመ ፡ እሎን ፡ ሠላስ ፡ ይትሜሰላ ፡ (ቁር ። ማቴ፳፪ ፡ ፵ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፵ ። ፊልክ ፡ ፺፱) ።

እሌ ፤ (ዕብ ፡ አልላይ ፤ አይ) ፤ ቃለ ፡ ብካይ ፡ ወዐውያት ፤ ቃለ ፡ ተግሣጽ ፡ ወመዐት ፤ ወዮ ፤ ዋይታ ፤ ወዮታ ። እሌ ፡ ሊተ ፤ እሌ ፡ ለከ ፤ እሌ ፡ ሎቱ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ወይ ፡ በለ ፡ ይዘምታል ፤ ወዮልኝ ፡ ወዮልኽ ፡ ወዮለት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ገና ፤ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚመጣን ፡ መከራና ፡ ሐዘን ፡ ያሳያል ። ወይን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ፤ እሌ ፡ የግእዝ ፡ ወይ ፡ የዐረብና ፡ ያማርኛ ። እሌ ፡ ለኪ ፡ ሀገር ፡ እንተ ፡ ንጉሥኪ ፡ ወሬዛ ። እሌ ፡ ላ ፡ ለሰይፍ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ በላዕሌሃ ፡ እስመ ፡ ውሕዘ ፡ ደም ። እሌ ፡ ለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ (መክ፲ ፡ ፲፮ ። ቅኔ ። ማቴ፳፫ ፡ ፲፫) ።

ኤል ፤ (ዕብራ) ፤ ኖስ ፤ ግንብ ፤ ዐምድ ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፵፩ ፡ ፲፮) ። አምላክ ፤ ፈጣሪ ፤ ኤሎሂን ፡ ተመልከት ።

አልቦ ፤ (አል ፡ ቦ) ፤ የቦ ፡ አሉታ ፤ የለም ፡ አልኖረም ፤ አልነበረም ፤ የቦን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ። አልቦ ፡ ነገር ፡ ወአልቦ ፡ ነቢብ ፡ (መዝ ፡ ፲፰) ።

አልቦቱ ፤ (አል ፡ ቦቱ) ፤ የለውም ፤ የለበትም ፤ አልኖረውም ፤ አልነበረውም ፤ አልነበረ(ለ)በትም ። አልቦቱ ፡ ጥንት ፡ ወኢተፍጻሜት ፡ (ቅዳ) ።

አልቦ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የእግር ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ግርጃ ፡ ድኩት ፤ ጥምዝ ፤ የብር ፡ ደቃ ፤ ከወይዛዝር ፡ በቀር ፡ በማንም ፡ ሴት ፡ እግር ፡ የማይገኝ ፤ ሴቶች ፡ ኹሉ ፡ የማያደርጉት ። (ግጥም) ፤ አንጥረኛው ፡ ብዙ ፡ በቴዎድሮስ ፡ ቤት ፤ ባላልቦ ፡ አደረጉት ፡ ይኽን ፡ ኹሉ ፡ ሴት ፡ (ባል ፡ አልቦ ፤ አለባል) ።

አልባልተሪቦን ፤ (ጽር ፡ ፓቴር ፡ ኢሞን) ፤ እል ፡ የዐረብ ፡ ተውሳክ ፤ ፓቴር ፡ አብ ፤ ኢሞን ፡ ነ ፤ በተገናኝ ፡ አቡነ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወጸለየ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ እልባልተሪቦነ ፤ ዘውእቱ ፡ አቡነ ፡ ዘበሰማያት ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

አልባስጥሮስ ፤ (ጽር ፡ አላባስትሮስ) ፤ የሽቱ ፡ ቢልቃጥ ፤ የብርሌ ፡ የብርጭቆ ፡ ዐይነት ፤ ጥሩ ፡ ሽቱ ፡ ያለበትና ፡ የመላበት ፤ እንዳይተነፍስ ፡ ታትሞ ፡ ተገጥሞ ፡ የሚኖር ፡ (ማር፲፬ ፡ ፫ ። ሉቃ፯ ፡ ፴፯) ።

ኤልማ ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ለብቻቸው ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ያላቸው ፡ መጣፋቸውን ፡ ለሌላ ፡ ሕዝብ ፡ የማያሳዩ ፤ ተደብቀው ፡ የሚጥፉና ፡ የሚማሩ ፤ አምልኳቸው ፡ ከስላም ፡ ከክርስቲያን ፡ የተለየ ፤ ሌላ ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ሕዝብ ። እሊህም ፡ በትግሬ ፡ በሐማሴን ፡ ጫፍ ፡ በመረብ ፡ አውራጃ ፡ በባሪያ ፡ ጸሊም ፡ ውስጥ ፡ ይኖራሉ ።

(ጥ) **አለገ ፤—ድል ፡ ነሣ ፤ ሰለበ ፤—ዐልጎ ፡ ዐለገ ፤ ዕልገት ።**

(ጥ) **አልዶ ፤ ዶት ፤ (አለደ ፡ ይኤልድ ፡ የአልድ) ፤** መልቀም ፡ መሰብሰብ ፡ መከመር ፤ መከብ ፡ መደርደር ፤ በላይ ፡ በላዩ ፡ መጨመር ፡ ካንድ ፡ ላይ ፡ መቈለል ፤ መጐቸት ፡ ማከማቸት ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፰ ። ዘፀ፭ ፡ ፲፱ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፵፯) ። ላዕለ ፡ እስጢፋኖስ ፡ አይሁድ ፡ አለዱ ፡ እብነ ፤ ወውእቱ ፡ ወግረ ፡ ስምዐ ፡ ኮነ ። አልደትን ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ለብዙኃት ፡ አንስት ፡ ከመ ፡ ይጽዐላሃ ፡ ለማርያም ፡ (ቅኔ ። ዮሴፍ) ።

አላዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚለቅም ፡ የሚሰበስብ ፡ ለቃሚ ፡ ሰብሳቢ ። አላዲሁ ፡ ለዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭) ።

ተአለደ ፤ ተለቀመ ፡ ተሰበሰበ ፡ ተከማቸ ፤ ተወሰነ ፡ አንድ ፡ ቦታ ፡ ያዘ ። ውስተ ፡ አሐተኔ ፡ ኅበ ፡ ተአለዱ ። እንዘ ፡ ትትኤለዱ ። ይትአለዱ ፤ ወይትጋብኡ ፡ ኵሎሙ ፡ እስራኤል ። ወአንትሙሰ ፡ ናሁ ፡ ተአለደ ፡ ውስቴትክሙ ፡ ኵሉ ፡ ነውር ። ኢይትአመር ፡ እምኅበ ፡ ይወፅእ ፡ መለኮትከ ፡ ወኅበ ፡ ይትኤለድ ፡ ህላዌከ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፫ ። ሚያ፩ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፩ ። ዮሴፍ ። ቅዳ ፡ አት) ።

እሉድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ልድ) ፤ የተሰበሰበ ፤ የተጐቸ ፡ የተከማቸ ፤ ክምር ፡ ቍልል ። ዕፀው ፡ እሉዳን ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

እላዴ ፤ መሰብሰብ ፤ አሰባሰብ ፤ ስብሰባ ፤ ቍለላ ፡ ክመራ ። እላዴ ፡ ብርዕ ፡ (አዋል) ።

ምእላድ ፤ (ዳት) ፤ ማከማቻ ፤ መከማቻ ፤ መሰብሰቢያ ፡ ቦታ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፱) ። ምእላዲሆሙ ፡ ለማያት ። ምእላዳት ። ወምእላደ ፡ ገበርክሙ ፡ ማእከለ ፡ ክልኤቱ ፡ አረፍት ፡ (ቄድር ። ቀሌ ። ኢሳ፳፪ ፡ ፲፩) ።

ምእላድ ፤ በቁሙ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ዐጭር ፡ ቍርጭኝ ፡ ቅድ ፤ ቃሉ ፡ ከብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ተለቅሞ ፡ ለብቻው ፡ የተጣፈ ፡ መጣፍ ፡ እንደ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ሃይማኖተ ፡ አበው ፡ ያለ ፤ ከዚያም ፡ የሚያንስ ፡ ሥን ፡ ፍጥረትን ፡ አዕማደ ፡ ምስጢርን ፡ የመሰለ ፤ በቅርብ ፡ የሚገኝ ፡ የክርስቲያን ፡ ትምርት ።

ምእላድ ፤ ተጨማሪ ፡ ፊደል ፤ ትራስ ፡ እየኾነ ፡ በመጨረሻ ፡ ቃል ፡ የሚገባ ፤ ወንድና ፡ ሴት ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ የሚለይበት ። እሊሁም ፡ አራት ፡ ናቸው ፤ ት ፡ ናን ፡ ዊው ፡ ዩያይ ፤ አገባባቸውን ፡ በየፊደላቸው ፡ ተመልከት ።

አላድ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ወርቅ ፡ ብር ፡ ስመ ፡ ንጉሥ ፡ መልክአ ፡ ንጉሥ ፡ ያለበት ፤ ግማሽ ፡ እኩሌታ ፡ ገንዘብ ፤ ምሉ ፡ ያይደለ ። አርእዩኒ ፡ አላደ ፡ ዲናር ፡ (ማቴ፳፪ ፡ ፲፱) ። የጽርኡ ፡ አብነት ፡ ግን ፤ ወርቀ ፡ ጸባሕት ፤ ንዋየ ፡ ጸባሕት ፡ ይላል ። ባለሐዲሶችም ፡ አላድን ፡ መልክእ ፡ ይሉታል ።

ኤልዳ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ አዳምና ፡ ሔዋን ፡ የተፈጠሩበት ፡ ማእከለ ፡ ምድር ፤ ጉባኤ ፡ ኵሉ ፡ ምእላደ ፡ ኵሉ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወኅደሩ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ኤልዳ ፡ ምድረ ፡ ፍጥረቶሙ ፡ (ኩፉ ፡ ፫) ።

አላዶር ፤ የቀኖት ፡ ስም ፤ ኹለተኛ ፡ ቀኖት ፡ የቀኝ ፡ እጅ ። አዴራን ፡ ተመልከት ።

አላዳስ ፤ ኤላድ ፤ (ጽር ፡ ሄላዶስ ፤ ሄላዳ ። ዕብ ፡ ያዋን) ፤ የግሪክ ፡ አገር ፡ ስም ፡ መላው ። አንድ ፡ ታላቅ ፡ ደሴት ፤ በግሪክ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ (ኢሳ፷፮ ፡ ፲፱ ። ግብጽ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ግን፱) ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የግእዝ ፡ መጻሕፍት ፡ ደሴት ፡ ሲሉ ፡ አላዳስ ፡ ይላሉ ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ለአላዳስ ፡ ወለአህጉር ። ለባሕር ፡ ወለአላዳስ ። በባሕር ፡ ወበየብስ ፡ በአሕቁል ፡ ወበአላዳስ ፡ (ኩብ ፡ ነገ ። መጽ ፡ ምስ) ፡ ዳግመኛም ፡ ዝብል ፡ ፀፍዕ ፡ ድኩዕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አላዳስ ፡ ይላል ፡ (ሉቃ፲፬ ፡ ፴፭) ።

ኤሎሃ ፤ ሱር ። ኢላህ ፤ ዐረ ። ኤል ፤ ዕብ ። በተገናኝ ፤ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ኤሎሄ ፤ (ዐረ ፡ ኢላሂ ። ዕብ ፡ ኤሊ) ፤ አምላኪዩ ፤ ፈጣሪዩ ፤ ለሐኩዩ ፡ (፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵፮ ። ማር፲፭ ፡ ፴፬) ። ሰላም ፡ ለዓምጽ ፡ ነባቤ ፡ ቃሉ ፡ ለኤሎሄ ። አ ፡ ዘትቤ ፡ ኤሎሄ ፡ ኤሎሄ ፤ ኢየሱስ ፡ አምላከ ፡ ርኅራኄ ፡ (ስንክ ፡ ጳግ፩ ። ደራሲ) ።

ኤሎሂም ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ። ዐረ ፡ ኢላሃት) ፤ አማልክት ፤ አምላኮች ፡ ዳኞች ፡ ፈራጆች ፤ መላእክት ። ለፈጣሪ ፡ ሲቀጠልና ፡ የፈጣሪ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፤ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ አምላክ ፡ ይባላል ፡ እንጂ ፣ እንደ ፡ ዘይቤው ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ አማልክት ፡ አይባልም ፤ አለመባሉም ፡ (ባራእ ፡ ኤሎሂም ፤ ፈጠረ ፡ አምላክ) ፡ እያለ ፡ አንቀጹ ፡ ያንድ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ አምላክም ፡ የመለክ ፡ ብዢ ፡ ነውና ፣ እንደ ፡ ኤሎሂም ፡ ብዙ ፡ ወንድ ፡ ያሳያል ፤ መለክን ፡ እይ ። ንባርኮ ፡ ለአብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፤ እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ሠለስቱ ፡ ወእንዘ ፡ ሠለስቱ ፡ አሐዱ ፡ ማለት ፡ ኤሎሂም ፡ አዶናይ ፡ ከማለት ፡ ይስማማል ። ለፍጡራን ፡ ግን ፡ ለሰዎችና ፡ ለመላእክት ፡ ለጣዖታትም ፡ ሲነገር ፡ አንቀጹን ፡ መስሎ ፡ ተከትሎ ፡ አማልክት ፡ ይባላል ፤ ከአንቀጽ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ መለዮ ፡ የለውም ። አንሰ ፡ እቤ ፡ አማልክት ፡ አንትሙ ። ግበር ፡ ለነ ፡ አማልክተ ፡ ዘየሐውሩ ፡ ቅድሜነ ፡ (መዝ ፡ ፹፩ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፩ ፡ ፬) ። መዝገበ ፡ ፊደል ፡ ገጽ ፡ ፶፱—፷፫ ፡ ተመልከት ።

ኤላው ፤ (ዕብራ) ፤ አዕማዲሁ ፤ አረፋቲሁ ፤ ው ፡ ዝርዝር ፡ ነው ። ወኤላው ፡ ካዕበ ፡ እመት ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፱) ። ኤልን ፡ ተመልከት ፤ ኤላው ፡ ከኤል ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ኤሌዎን ፤ (ጽር ፡ ሄሌዎን) ፤ ዘይታም ፡ መካን ፡ ዘይት ። ደብር ፡ ዘስሙ ፡ ኤሌዎን ፡ (ሉቃ፲፱ ፡ ፳፱ ። ፳፩ ፡ ፴፯) ። ኤልያስን ፡ እይ ።

እልሐዝል ፤ — የጨዎታ ፡ ስም ፤ — ኀዝል ።

እልሐመል ፤ — ኮከብ ፤ — ሐሚል ፡ ሐመለ ።

እልሑት ፤ — ኮከብ ፤ — ሑት ፡ ሐውት ።

እልሐሰሰ ፤ — ሹክ ፡ አለ ፤ — ለኊስ ፡ ለኆሰ ፡ አልኆሰሰ ።

ኤላጤ ፤ (ጽር ፡ ኤላቴ ። ዕብ ፡ ዐርሞን) ፤ የተክል ፡ ዛፍ ፡ ስም ፤ ቁመቱ ፡ ረዥም ፡ ቅጠሉ ፡ ሰፋፊ ፤ ፍሬው ፡ መድኀኒት ፡ የሚኾን ፡ (ሕዝ፴፩ ፡ ፰) ።

ኤላጢኖስ ፤ (ጽር ፡ ኤላቲኖስ ። ዕብ ፡ ቶሬን) ፤ የመርከብ ፡ ዐምድ ፤ ምሰሶ ፡ ወፍራም ፡ ረዥም ፡ የሸራና ፡ ያላማ ፡ መስቀያ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፭) ።

ኤልዩ፤(ጽር፡ ሄሊውድ)፤ ረዐይታዊ፤ ረዥም፡ ወፍራም፤ ኀይለኛ፡ ጕልበታም። ባለብሎዮች፡ ግን፡ የድኩም፡ ድኩም፤ ዐጭር፡ ኰሳሳ፡ ይሉታል፡ (ኩፋ፡ ፲)።

አልያጦን፤(ጽር፡ አሊዬቶስ)፤ የባሕር፡ አሞራ፡ ዓሣ፡ የሚያድን፡ የሚለቅም። ባለብሎዮች፡ አባብ፡ ዋጭ፡ ይሉታል። በአዕርር፡ ቋንቋ፡ ኍን፡ የሚባል፡ የባብ፡ ዐይነት፡ ዓሣ፡ አለና፤ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ይገባል፤ የኖኅን፡ አፈታት፡ ተመልከት፡ (ዘሌ፲፩፡ ፲፫። ዘዳ፲፬፡ ፲፪)።

አልያጦን፡

ኤልያስ፤(ጽር፡ ሄሊያስ)፤ ዕፀ፡ ዘይት፤ ፍሬ፡ ዘይት፤ ቅብዐ፡ ዘይት። ወገደፈቶ፡ ታሕተ፡ አሐቲ፡ ኤልያስ። ወአሐቲ፡ መስፈርተ፡ ኤልያስ፡ ትገብር፡ ዐሠርተ፡ ምክያደ፡ ዘይት፡ (ኩፋ፲፯። ሔኖ፲፡ ፲፱)።

ኤልያስ፤(ጽር፡ ሔሊያስ። ዕብ፡ ኤሊያሁ)፤ ነቢይ፤ ስመ፡ ነቢይ፤ ፍችው፡ ኀይለ፡ እግዚአብሔር፡ (፫ነገ፡ ፲፰፡ ፴፯)።

እልኩ፤ኩ፤እልክቱ፤(ዝኩ፡ ዝስኩ፤ ዝኩ፡ ዝስኩ)፤ ቅጽልና፡ ዐጸፋ፤ ለቅርብ፡ ሩቆች፡ ወንዶችና፡ ሴቶች። እሊያ፤ እሊያኛች፤ እሊያኞቹ። እልኩ፡ አብዳት። እልክቱ፡ ደናግል። እልክቱ፡ ይከድኑ፡ ገጸሙ፡ (ማቴ፳፭፡ ፫፡ ፲፩)። ዝኩን፡ ተመልከት።

(ፕ) **አልሎ፤ሎት፤(አለለ፡ ይኤልል፡ የአልል። ዕብ፡ አሌል)፤** መሻት፡ መፈለግ፤ አይቴ፡ ቤተ፡ ዘማ፡ ማለት፤ ማመንዘር፡ መቀንዘር፤ መዝለል፡ መከመር፤ የተባት። እልል፡ ማለት፡ እንቍራሪትኛ፡ መጮኽ፤ የእንስት።

እለሌ፤ አለሌ፤ የፈረስ፡ ያህያ። ምልአተ፡ ከርሥ፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡ ከመ፡ እለሌ፡ ፈረስ፡ ወከመ፡ ሐራውያ፡ ገዳም፡ (መቃ፡ ገ፳፬)። ከአላ፡ እስከ፡ አሌ፡ እልኩም፡ ሳይቀር፡ የአለለ፡ ዘር፡ ነው።

አለለ፤—ቀለም፡ አገበ፤—ዐልሎ፡ ዐለለ።

ኤሉል፤—ስመ፡ ወርኅ፤—አይሉል።

አለም፤—በቊሙ፤—ዓለም።

ኤላም፤(ጽር። ዕብ፡ ኡላም)፤ በረንዳ፤ ደጀ፡ ሰላም፡ በታላቅ፡ ቤት፡ ደጃፍ፡ ወይም፡ በቅጥሩ፡ በር፡ የሚሠራ፡ (ሕዝ፵፡ ፲፮። ፵፡ ፯። ፫ነገ፡ ፯፡ ፯)።

ኤላማው፤ በረንዳው፤ ደጀ፡ ሰላሙ፤ ው፡ ዝርዝር፡ ነው፡ (ሕዝ፵፡ ፳፩)።

እልሚዛን፤—በቊሙ፡ ኮከብ፤—መዝኖ፡ መዘነ፡ ሚዛን።

እልመክኑን፤—ኅቡእ፤—ከነ፤ ከነነ፡ መክኑን።

እልመቃምር፤—ቅልሞሽ፤—ቀምሮ፡ ቀመረ።

ኤሊማስ፤(ጽር፡ ሄሊማስ። ዐረ፡ ዐሊሞን)፤ የሓርተኛ፡ ስም፤ እንደነኢያኔስ፡ ያለ። መሠርይ። ምሁረ፡ ሥራይ፤ መሰግል፡ መዐልመ፡ ሰገል፡ ወምትሀት፡ ጽጉብ፡ ትምህርት፡ ማለት፡ ነው፤ ስምነቱ፡ ዐለመ፡ ከማለት፡ የወጣ፡ ነው፤ ጽርኡ፡ ከዐረብ፡ ወስደታል፤ ሊጣፍ፡ የሚገባው፡ በዐይን፡ ዐ፡ እንጂ፡ በአልፍ፡ አልነበረም። ወይትዋቀሥሙ፡ ውእቱ፡ ዘሥራይ፡ ዘይብልዎ፡ ኤሊማስ፤ እስመ፡ ከመ፡ ዝ፡ ትርጓሜ፡ ስሙ፡ (ግብ፲፫፡ ፰)።

ኤልማስ፤(ጽር፡ ሔሊሙ፤ ቴሄሙ)፤ ኤሎሄ፤ አምላኪየ። ኦ፡ ወልድ፡ ክላሕ፡ ከመ፡ ዘሐመ፡ ወበል፡ ኤልማስ፡ ላማ፡ ሰበቅታኒ፡ (ቅዳ፡ አት)።

እልመስጠ፤-እምነት፡ ሃይማኖት፤-መስጠ።

አሎን፤(ጽር፡ አሎስ)፤ ዐውድ። ባሕረ፡ አሎን፤ ባሕረ፡ ጼው፡ (ኢያ፲፭፡ ፲፯። ፲፰፡ ፲፱)።

አሎን፤(ዕብራ፤ብ፡ አሎኒም)፤ የዛፍ፡ ስም፤ እንደ፡ ባንባ፡ እንደ፡ ዋርካ፡ ያለ፡ ታላቅ፤ የወፍራም፡ ቀሊል፤ መቅዘፊያ፡ የሚኾን፡ የባሳን፡ ዛፍ፡ (ሕዝ፳፯፡ ፮)።

እሎን፤—እሊህ፡ ሴ፤—እላ።

እሎንቱ፤—እሊህ፡ ወ፤—እሉ።

እላንቱ፤—እሊህ፡ ሴ፤—እላ።

አሊፍ፤ ፎት፤(አለፈ፡ የአልፍ፡ ይእልፍ። ዕብ፡ አላፍ)፤ መማር፤ ፊደል፡ መቍጠር፤ አ፡ አሌፍ፡ ማለት። ማብዛት፡ ማርባት፤ እልፍ፡ ማድረግ፤ አ፡ አንድ፤ እ፡ እልፍ፡ ማለት፤ የቍጥር።

አላፊ፤(ፊት፡ ፍያን፤ያት፤ አለፍት)፤ አሌፍ፡ የሚል፡ ተማሪ፤ ፊደል፡ ቈጣሪ።

አእለፈ፤ አስተማረ፤ ፊደል፡ አስቈጠረ፤ አሌፍ፡ እልፍ፡ አሰኘ።

ተአልፈ፤ ተቈጠረ፤ በዛ፡ እልፍ፡ ኾነ፤ እልፍ፡ ተባለ።

አሉፍ ፤ (ፉን ፡ ፉት ፡ እልፍት) ፤ የበዛ ፡ የረባ ፤ እልፍ ፡ የኾነ ፡ የተባለ ።

እልፍ ፤ (ዕብ ፡ ኤሌፍ ። ሱር ፡ አሌፍ ። ዐረ ፡ አልፍ ፤ ሺሕ) ፤ ዐሥር ፡ ሺሕ ፤ ወይም ፡ መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ ፡ (ቀቀ—፳፯ ። እ—፲፱ ። ዕብራይስጥና ፡ ሱርስት ፡ ግን ፡ ሺሑን ፡ እልፍ ፡ ብለው ፡ እልፉን ፡ ሪበ ፡ ይላሉ ፤ ዐረብና ፡ ትግሬም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ አራተኛ ፡ ነገሥት ፡ (፲፱ ፡ ፴፭) ፡ ወቀተለ ፡ እምትዓይኒሆሙ ፡ ለአሶር ፡ ዐሥርተ ፡ ወሰመንተ ፡ እልፈ ፡ ወኀምሳ ፡ ምእተ ፡ ያለውን ፤ ከዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ የተቀዳው ፡ መጽሐፈ ፡ ቄርሎስ ፡ በመዠመሪያው ፡ ክፍል ፤ ምእተ ፡ ወሰማንያ ፡ ወኀምስተ ፡ እልፈ ፡ ይላል ። ፊልክስዩስም ፡ (ተስ፴፮ ፡ መተ) ፡ ወታሕተ ፡ ሥልጣኑ ፡ እልፍ ፡ ባሕታውያን ፡ ወክልኤቱ ፡ እልፍ ፡ መነከሳይያት ፡ ይላል ። ጥንታዊውም ፡ ያሮጌው ፡ ግእዝ ፡ እልፍ ፡ እንደዚህ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፤ የሺሕን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

እልፍ ፤ ብዙ ፤ እጅግ ፡ ዐያሌ ። እስከ ፡ እልፍ ፡ ትውልድ ። አሐዱ ፡ እምእልፍ ። እልፍ ፡ መዛግብት ፡ ወርቅ ፡ ዐበይት ፡ (ዘዳ፳ ፡ ፲ ። ሚራ፮ ፡ ፮ ። ሣ፩ ፡ ፲፪ ። የሰንጌና ፡ የገብስ ፡ ዛላም ፡ ከፍሬው ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ አንዳንዱ ፡ ራስ ፡ እልፍ ፡ ይባላል ። (ተረት) ፤ የሰንደው ፡ ዛላ ፡ ዕፍኝ ፡ ይመላ ።

አእላፍ ፤ ብዙ ፡ እልፍና ፡ ሺሕ ፤ ዐሥር ፡ እልፍ ፤ ወይም ፡ መቶ ፡ ሺሕ ፡ (የእ—፲፱) ፡ አእላፍ ፡ ወርቅ ፡ ወብሩር ። ላዕለ ፡ አእላፍ ። ይቀትል ፡ ብዙኃ ፡ አእላፈ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ። ዘፀ፴፬ ፡ ፮ ። ዳን፲፩ ፡ ፲፪) ።

አእላፋት ፤ ብዙ ፡ እልፎች ፤ የብዙ ፡ ብዙዎች ። መቶ ፡ እልፍ ፤ ወይም ፡ ሺሕ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ፡ (ቀእ—፲፱) ፤ አንድ ፡ ሚልዮን ። አእላፈ ፡ አእላፋት ። ርኁሳነ ፡ አእላፋት ፡ (ዳን፯ ፡ ፲ ። ፩ዜና ፡ ፲፫ ፡ ፩) ።

ትእልፌት ፤ ብዛት ፤ ብዙ ፡ እልፍነት ። ሺሕ ፡ እልፍ ፤ ወይም ፡ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ። (ቄእ—፲፱፱) ፤ ዐሥር ፡ ሚልዮን ። ወናሁ ፡ መጽአ ፡ በትእልፊት ፡ ቅዱሳን ። ትእልፊተ ፡ ትእልፊት ። ወትእልፊተ ፡ አእላፋት ፡ (ሔኖ፩ ፡ ፱ ። ፲፬ ፡ ፵፪ ። ዳን፯ ፡ ፲) ።

ምእልፊት ፤ የእልፍ ፡ እልፍ ፤ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ እልፍ ፤ ወይም ፡ መቶ ፡ እልፍ ፡ ጊዜ ፡ ሺሕ ፡ (እእ—፲፱፱) ፡ መቶ ፡ ሚልዮን ። ምእልፊተ ፡ አእላፍ ። ምእልፊተ ፡ ትቀሥፍ ፡ (መዝ ፡ ፷፯ ። ጥበ፲፪ ፡ ፳፪) ። ዳግመኛም ፡ በማሸጋሸግ ፤ ትእልፊታት ፡ ብሎ ፡ መቶ ፡ ሚልዮን ፤ ምእልፊት ፡ ብሎ ፡ ሺሕ ፡ ሚሊዮን ፤ ምእልፊታት ፡ ብሎ ፡ እልፍ ፡ ሚልዮን ፡ ያሰኛል ። ከእልፍ ፡ በላይ ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፡ በውሳኔም ፡ ያለውሳኔም ፡ ይነገራል ፤ ውሳኔው ፡ ይህ ፡ የተጻፈው ፡ ነው ። ያለውሳኔ ፡ ግን ፡ ሲነገር ፤ እልፍ ፡ አእላፍ ፤ አእላፈ ፡ አእላፋት ፡ ወትእልፊተ ፡ አእላፋት ፡ ምእልፊት ፡ ይላል ፡ (አዋል) ። ብዛቱ ፡ እንዳሸዋና ፡ እንደ ፡ ኮከብ ፡ ያለ ፤ ስፍሮ ፡ ቈጥሮ ፡ ሊያውቁት ፡ የማይቻል ፤ ስፍር ፡ ቍጥር ፡ ልክ ፡ መጠን ፡ የሌለው ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲፫ ፡ ፲፮ ። ፲፭ ፡ ፭) ። ረበዋትን ፡ እይ ፤ ረቢብ ፡ ረበ ፤ ረበበ ።

አሌፍ ፤ አልፍ ፤ አልፉ ፤ ፊደል ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ አ ። አሌፍ ፤ የዕብራይስጥ ፤ አልፍ ፡ የግእዝና ፡ የዐረብ ፤ አልፋ ፡ የጽርእ ፡ አጠራር ፡ ነው ። አሌፍ ፡ ላም ፡ በሬ ፡ የቀንድ ፡ ከብት ። አልፍ ፡ ፋ ፤ ቀንድ ፡ የበሬ ፡ ራስ ። ምስጢሩ ፡ ቀዳማይ ፡ ርእስ ፡ በኵር ፡ ጥንት ። አበግዐኒ ፡ ወአልሕምት ፡ ባለው ፡ ዕብራይስጡ ፡ ጾኒ ፡ ወአላፊም ፡ እንዲል ፡ አልሕምት ፡ ሲል ፡ (መዝ፰ ፡ ፯) ። ቀዳማዊነቱም ፤ በተፈጥሮ ፡ ከሰው ፡ እንስሳ ፤ ከፍጥረት ፡ ፈጣሪ ፡ እንዲቀድም ፡ እንደዚያ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ፻፲፰ ፡ ፩) ። ወእምዝ ፡ ትብል ፡ አሌፍ ፡ እስከ ፡ ላሜድ ። እምአሌፍ ፡ እስከ ፡ ታው ። ሆህያተ ፡ አልፋ ። ሆህያተ ፡ ጽርእ ፡ እምአልፋ ፡ ወቤጣ ፡ ወጋማ ፡ (ግንዘ ። ቄድር ፡ አፈ ፡ ድ፱ ። ሥር ፡ ጳኰ) ።

አሌፋት ፤ ፊደላት ፡ ከአሌፍ ፡ እስከ ፡ ታው ፡ ያሉ ። መክብባቸው ፡ አሌፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በርሱ ፡ ስም ፡ አሌፋት ፡ ተብለው ፡ ይጠራሉ ፤ በሆይ ፡ ሆህያት ፡ ተብለው ፡ እንዲጠሩ ። አሌፋት ፡ ወግናያት ፡ (አዋል) ። እሊህም ፡ ፳፪ቱ ፡ አሌፋት ፡ እግዜርንና ፡ አዳምን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ ከሰማይ ፡ እስከ ፡ አዳም ፡ ያሉ ፡ ፳፪ቱን ፡ ሥነ ፡ ፍጥረትና ፡ ከሴት ፡ እስከ ፡ ያዕቆብ ፡ ያሉ ፡ ፳፪ቱን ፡ አርእስተ ፡ አበው ፡ የሚያሳስቡ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ ኤርምያስና ፡ ዳዊት ፡ ፱ ፡ ፱ ፡ ጊዜ ፡ መላልሰው ፡ በመሥመር ፡ በመሥመር ፡ እያገቡ ፡ የቃል ፡ መነሻ ፡ አድርገዋቸዋል ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፩—፳፪ ። ፪ ፡ ፩—፳፪ ። ፫ ፡ ፩—፷፮ ። ፬ ፡ ፩—፳፪) ። (መዝ፳፱ ፡ ፩—፳፪ ። ፴፫ ፡ ፩—፳፪ ። ፻፩ ፡ ፩—፲ ። ፻፲፩ ፡ ፩—፲) ። በ፻፲፰ኛው ፡ መዝሙር ፡ ግን ፡ ለየብቻቸው ፡ አንዳንድ ፡ መዝሙር ፡ እየኾኑ ፡ በስፋፊና ፡ በረዥኙም ፡ ቃሎች ፡ ስለ ፡ ገቡ ፤ ለያንዳንዱ ፡ ፰ ፡ ፰ ፡ ቍጥር ፡ አላቸው ፤ የመላው ፡ ፻፸፮ ፡ ይኾናል ።

አልፋ ፤ ስመ ፡ አምላክ ፤ ቀዳማዊ ፡ (ራእ፩ ፡ ፰ ። ፳፩ ፡ ፮ ። ፳፪ ፡ ፲፫) ። ክርስቶስ ፡ አልፋ ። በሥምረተ ፡ አልፋ ። ሰላም ፡ ለርደትከ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ አልፋ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፬ ። መጋ፲፪ ። ግን፲፰) ።

አልፋ ፤ ቅድስት ፡ ሥላሴ ፤ አ ፡ አብ ፤ ል ፡ ወልድ ፤ ፋ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ያው ፡ ቅድምና ፡ ነው ፤ አይለወጥም ። ኢይቀድም ፡ አሐዱ ፡ እምካልኡ ፡ ወካልኡ ፡ እምሣልሱ ። አሐቲ ፡ ቅድምናሆሙ ፡ ለሥላሴ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ኢሎፍሊ ፤ (ጽር ፡ አሎፍሊ) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ፍሌስት ፤ ፍልስጥኤም ፤ ፈለስን ፡ ተመልከት ። ይኸውም ፤ ሜዲተራኒ ፡ በሚባለው ፡ በታላቁ ፡ ባሕር ፡ አጠገብ ፡ በዳር ፡ በደንበሩ ፡ በወደቡ ፡ ያለች ፡ የምድረ ፡ እስራኤል ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ናት ። ተጋብኡ ፡ ኢሎፍሊ ፡ ላዕለ ፡ እስራኤል ። ወነሥእዋ ፡ ኢሎፍሊ ፡ ለታቦተ ፡ እግዚ ። ኀምስቱ ፡ አሕዛበ ፡ ኢሎፍሊ ፡ (፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፩ ። ፭ ፡ ፩ ። መሳ፫ ፡ ፫) ።

ፊሎፍላዊ ፤ (ዊት ፣ ውያን ፣ ያት) ፤ ፍሌጶሳዊ ፤ የፍሌበት ፣ ሰው ፤ ወገን ፣ ዘር ። ናሴብ ፡ ፊሎፍላዊ ። ሐነ ፡ ውእቱ ፡ ፊሎፍላዊ ፡ (፩ነገ ፣ ፲ ፣ ፩ ። ፲፯ ፣ ፷ ፣ ፲) ።

አሊፍሎሳውያን ፤ (ጽርእ) ፤ ዐጸውተ ፣ አና ቅጽ ፤ የቤተ ፣ ክሊያን ፣ በረኞች ።

አሊቄ ፤ (ጽር ፣ አሊኪ) ፤ ጨው ፤ ጨዋም ፤ ባሕረ ፣ ጼው ። ወከነ ፡ ደወሎሙ ፡ እምነ ፡ ሊባ ፡ እስከ ፡ ሌሕዱ ፡ ኅብር ፡ ዘባሕረ ፡ አሊቄ ፡ (ኢያ፲፩ ፣ ፪) ። አሎኝን ፣ ተመልከት ፤ አሊቄና ፣ አሎን ፣ አንድ ፣ ስም ፣ ነው ፣ (ዘፍ፲፱ ፣ ፫) ።

ኤሎቄ ፤ (ጽር ፣ ኤሊክስ ፤ ኢሊኪ) ፤ ዐጽቀ ፣ ወይን ፤ ሐረገ ፣ ወይን ። ግእዝ ፣ ግን ፣ ዕፀ ፣ ዘይት ፣ ይላል ፤ የተሳሳተ ፣ ነው ፣ (ዘፍ፵፱ ፣ ፲፩) ።

እለቄጥሩ ፤ (ጽር ፣ ኤሌክትሮን) ፤ ዘይበርቅ ፣ ዘያንጸበርቅ ፤ የብርሃኑ ፣ ጽርየትና ፣ ብዛት ፣ ዐይን ፣ የሚያፈዝ ፣ የሚበዘብዝ ፤ ኤሌትሪክ ፣ እንደ ፣ ማለት ፣ ነው ። ባለቅኔዎች ፣ ግን ፣ ያፍ ፣ ዘራብዕ ፣ ርእሱ ፣ ይሉታል ፤ የተሳሳተ ፣ ነው ። ከመ ፡ ርእየተ ፡ እለቄጥሩ ፡ (ሕዝ፩ ፣ ፬ ፣ ፳፯ ። ፰ ፣ ፪ ። ድጓ) ።

እልቅርጥብ ፤—ነካሽ ፣ ጋጭ ፤—ቅር ጥብ ።

እልቀታ ፤—የዱባ ፣ ወገን ፤—ቀታ ።

አለቅት ፤—በቁሙ ፤—ዐለቅት ።

ኤሊሳ ፤ ስመ ፣ ነገድ ፤ ስመ ፣ ሀገር ፤ መዲና ፣ ብዙ ፣ ደሴት ፣ ያለው ፣ (ዘፍ፲ ፣ ፬ ። ሕዝ፳፯ ፣ ፯) ።

አልሻዳይ ፤—ስመ ፣ አምላክ ፤—ሰደየ ።

እልታሕ ፤—ሥረ ፣ ወጥ ፤—ለቲሕ ፣ ለትሐ ።

አላቲኖን ፤ (ጽር ፣ አላቲኖስ) ፤ አማን ፣ በአማን ፤ እውነት ፣ በውነት ፣ (ቅዳ) ።

አመ ፤ (ዐቢይ ፣ አገባብ) ፤ በ ፣ ጊዜ ፤ የ ። በና ፣ ጊዜ ፣ አንድ ፣ ወገን ፣ ናቸው ፤ የ ፣ ቢኾን ፣ ደግሞ ፣ ጊዜነቱ ፣ አይቀርም ፤ እንደ ፣ ዘ ፣ ይዘረዝራል ። አመ ፡ አሚሩ ፤ አመ ፡ ዕለተ ፡ ደይን ። አመ ፡ ሞትኩ ፡ ቅብረኒ ። ደበጽሐ ፡ መዋዕል ፡ አመ ፡ ይብሉ ፡ ብፁዓት ፡ መካናት ፡ እለ ፡ ኢወለዳ ። አልቦ ፡ አመ ፡ ኢሀሎ ፡ ወአልቦ ፡ አመ ፡ ተንሥአ ፡ (ማቴ፲፩ ፣ ፳፪ ። ጦቢ፬ ፣ ፫ ። ቅዳ ፣ ግሩ) ። አንዳንድ ፣ ሰዎች ፣ እንዘ ፣ ይኾናል ፣ ይላሉ ፤ ምስክራቸው ፣ አያጠግብም ። ፲፱ኛ ፣ ዕርከን ፣ ፸፯ ፣ ቍጥር ፣ ተመልከት ።

አሜ ፤ ጊዜ ፤ ሰዓት ፤ ወራት ። ፀሓይ ፡ ዘአሜ ፡ ክረምት ። ወርኅ ፡ ዘአሜ ፡ ገሀሀ ። ይትፌሥሑ ፡ ኒሜ ፡ ሞቶሙ ። እስከ ፡ አሜ ፡ ሞቱ ፡ ለሄሮድስ ፡ (ገድ ፡ ኮክ ። ደራሲ ። ድጓ ። ማቴ፪ ፣ ፲፭) ። አሜሁ ፣ ሃ ፣ አሜከ ፣ ቢ ፣ እያለ ፣ ይዘረዝራል ።

አሜሃ ፤ ጊዜዋ ፤ ባጊዜዋ ፤ ያን ፣ ጊዜ ፤ በዚያች ፣ ጊዜ ፤ ወዲያው ፤ ፈጥኖ ፣ ቶሎ ። እምአሜሃ ። እስከ ፡ አሜሃ ። አ ፡ ዘአሜሃ ፡ ትውልድ ፡ (ማቴ፬ ፣ ፲፯ ። ኩፋ ፣ ፴፫ ። ቅዳ ፣ ግሩ) ። አመና ፣ እመ ፣ እም ፤ እኒህ ፣ ፫ቱ ፣ አገባቦች ፣ የአመመ ፣ ዘሮች ፣ ናቸው ፣ እንጂ ፤ ነባሮች ፣ አይደሉም ።

(ሀ) **እም ፤ (እመ)** ፤ ንኡስ ፣ አገባብ ። ከ ፣ ካ ፣ ኪ ፣ ክ ፤ በ ፣ ባ ፤ ኋላ ፤ ገና ። አገባብነቱ ፣ የመነሻ ፣ የተከፋይ ፣ የተወላጅ ፣ ነው ። መደበኛ ፣ ፍችው ፣ ከ ፣ ወይም ፣ ተ ፤ የቀረው ፣ ተውሳክ ። ወረደ ፡ እምሰማይ ፤ ከሰማይ ፤ ተሰማይ ። መጽአ ፡ እምላዕሉ ፤ ከላይ ፤ ተላይ ። ከና ፣ ተ ፣ አንድ ፣ ወገን ፣ ናቸው ። ካ ፣ ሲኾን ፣ ከመን ፣ በር ፣ ከፋች ፣ አድርጎ ፣ አሉታ ፣ ባለበት ፣ በቀዳማይ ፣ አንቀጽ ፣ ይገባል ። እምከመ ፡ ኢሞትኩ ፡ ዮም ፡ ኢየዐርፍ ፡ እምዳማ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፤ ካልሞትኹ ፤ ካ ፣ ያሰኘችውም ፣ ኢ ፣ ናት ፤ በቦዝና ፣ በዘንድ ፣ በእመና ፣ በእም ፣ በሶበ ፣ እየገቡ ፣ ባ ፣ ካ ፣ እንዳ ፣ የሚያሰኙ ፣ ራብዕ ፣ አድራጎች ፣ አኮና ፣ ኢ ፣ አልፀ ፣ ናቸው ። የቀረውን ፣ በንኡስ ፣ አገባብ ፣ ተመልከት ፣ (ዕር፳ ፣ ቍ፹፬) ።

እምድ ፣ በቁሙ ፤—ዐምዶ ፣ ዐመደ ፤ ዐምድ ።

እምድሩ ፤—አከቶ ፣ ፈጽሞ ፤—መድረ ።

አማዳሮት ፤ (ዕብ ፣ ደሀሮት) ፤ ሩጫ ፣ ግልቢያ ፤ የፈረስ ፣ (መሳ፭ ፣ ፳፪ ።

አምዳሮት ፤ አምዳር ፤-ምድሮች ፤-መዲር ፣ መደረ ፤ ምድር ።

እምዘ ፤ እምዝ ፤—እም ፣ ዘ ፣ ዝ ፤ (ዕር ፲፱ ፣ ቍ፸፩) ።

እምሔው ፤ አማሑት ፤—አያት ፤—ሐዪው ፣ ሐይወ ።

አምኖ ፤ ኖት ፤ (አምኀ ፣ ይኤምኅ ፤ የአ) ፤ እጅ ፣ መንሣት ፤ ፃንገት ፣ በወገብ ፣ በጕልበት ፣ መስገድ ፤ ጫማ ፣ ጕልበት ፣ እጅ ፣ መሳም ፣ መሳለም ፤ ሰላምታ ፣ እጅ ፣ መንሻ ፣ መስጠት ፣ ማቅረብ ፤ በቃል ፣ በእጅ ። ሰገድከ ፡ ሊተ ፡ ወአማኅከኒ ። እኤምኅ ፡ አእጋሪከ ። አምኁ ፡ ኵሎ ፡ ቅዱሳነ ፤ አምኁክሙ ፡ አኃዊነ ። አዘዘሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ዐበይቱ ፡ ከመ ፡ የአምኅዎ ፡ ንዋየ ፡ በከመ ፡ ክሂሎቶሙ ። እለ ፡ ይኤምኁከ ፡ ወርቀ ፡ (ማቴ፬ ፣ ፱ ። ደራሲ ። ፊልጵ፬ ፣ ፳፩ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፣ መጋ ፳፱ ። ሚያ፮) ።

አማኂ ፤ (ኂት ፣ ኃያን ፣ ያት) ፤ እጅ ፣ የሚነሣ ፤ የሚሳለም ፤ እጅ ፣ መንሻ ፣ ሰላምታ ፣ ሰጭ ፣ አቅራቢ ።

አአምኀ ፤ እጅ ፣ አስነሣ ፤ አስገደ ፤ እጅ ፣ መንሻ ፣ አሰጠ ።

ተአምኆ፤ እጅ፡ ተነሣ፤ እጅ፡ እግሩ፡ ተሳመ፤ እጅ፡ መንሻ፡ ተሰጠው፤ ተቀበለ።

እሙኅ፤ (ኃን፡ ኃት፡ እምኃት)፡ እጅ፡ የተነሣ፤ የተሳመ፤ ሰላም፡ የተባለ።

እማኄ፤ (ኅያት)፤ እጅ፡ መንሣት፤ እጅ፡ አ ንሣሥ፤ ሰላምታ፡ አሰጣጥ፤ አድንኖ፤ ሰላምታ፡ ከበሬታ። ለዝክረ፡ ስምኪ፡ አቅረብኩ፡ እማኄ፡ (ደራሲ)።

አምኃ፡ (ኃት)፤ ሰላምታ፤ ስዕመት፤ የቃል፡ የእጅ፡ ያንገት። እፎኑ፡ ዘከመ፡ ዝ፡ አምኃ። አምኃ፡ ዘአምኆ፡ ባቲ፡ አብ፡ ለወልድ። ጸሎተ፡ አምኃ፡ (ሉቃ፩፡ ፵፱። ቄድር። ቅዳ)።

አምኃ፤ በቁሙ፤ እጅ፡ መንሻ፤ በረከት፡ መ ተያያ፤ እጅ፡ ነሥቶ፡ ወዲያው፡ የሚሰጡት፡ ስጦታ፡ ገን ዘብ፤ ማማለጃ፡ ጉቦ። ያመጽኡ፡ አምኃ፡ ለንጉሠ፡ ሰማይ። ወአብኡ፡ ሎቱ፡ አምኃ። ኢትንሣእ፡ ሕል ያነ፡ ወአምኃ፡(ጦቢ፲፫፡ ፲፩። ማቴ፪፡ ፲፩። ኩፋ፡ ፵፩)።

ተአምኆ፤ እጅ፡ ተነሣሣ፤ ተሳሳመ፤ እጅ፡ ለ እጅ፡ ተያያዘ፤ ተገናኘ፡ ወይም፡ ተሰነባበተ። ተኣምኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት። ወተኣምኆሙ፡ በአምኃ፡ መንፈሳዊት። ዘይፈቱ፡ ድንግልና፡ ይት ኣማኃ፡ (ይሰናበት)፡ ሖሮ፡ ጥሪቶ፡ ውሂቦ፡ ለምስኪ ናን፡ (ቅዳ። ገድ፡ ተክ። ኪዳ)።

አስተአምኆ፤ አሳለመ፤ አሳሳመ፤ አገናኘ። አስተኣሚኆክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ትብል፡ ጸዋተ፡ (ግንዘ)።

አሜከላ፤ (ዕብ፡ ዳርዳር)፤ በቁሙ፤ ኵሸ ሽላ፤ የኵሸሽላ፡ ዐይነት፤ ኵለንተናው፡ እሾኽ፡ የተመላ፤ እሾኽም፡ ራሳም። ሦክ፡ ወአሜከላ፡ (ዘፍ፫፡ ፲፰። ኩፋ፡ ፫። ዕብ፮፡ ፰)።

አሜከላ፡

አምላክ፤—በቁሙ፤—መሊክ፡ መ ለከ፤ መለክ።

(ሞ) **አምሞ፤ ሞት፤ (አመመ፡ ይኤምም፡ የአ። ዕብ፡ ሀማም)**፤ ማመም፤ መሞኘት፡ መትመም። አማሚ፡ መኾን፤ ያረም፡ ያጨዳ፡ የቍፋሮ። ማነት፤ እ ናት፡ ማድረግ፤ እማማ፡ ማለት።

እመም፤ (ዐረ፡ አማም፤ ቅድም)፤ በ ቁሙ፤ ፊፋ፡ አፍታ፤ ወረራ፤ ፊት፡ ለፊት፡ አቅንቶ፡ የ ሚሠራ።

(ሞ) **እም፤ (ዕብ፡ ኤም። ሱር፡ ኤማ። ዐረ፡ ኡም)**፤ እናት፡ ወላጅ፡ መገኛ፤ ያባት፡ ኹለተኛ፤ ወ ላድ፡ ሴት፤ የጡት፡ የክርስትና፡ እናት፤ አሳዳጊ፡ ሞግ ዚት፤ መነኰሲት፤ ያገር፡ ባልቴት፤ እማሆይ፡ እመ፡ እ ንዲሉ። አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ። እሙ፡ ወእኅታ፡ ለእሙ። እሙ፡ መንፈሳዊት፡ እንተ፡ ተወክፈቶ፡ በ ጥምቀት፡ (ዘፀ፳፡ ፲፪። ዮሐ፲፱፡ ፳፭። ቀኖ፡ ኒቅ)።

እም፤ ምንጭ፡ ነቅ፤ ያባት፡ የናት፡ አገር። ፍ ትወተ፡ ሥሥዐት፡ ዘብዕል፡ እመ፡ ኵሎን፡ ኀጣውእ፡ እኩያት። እምነ፡ ጽዮን፡ ይብል፡ ሰብእ፡ (፩፡ ጢ፡ ፲፡ ፮። መዝ፡ ፹፮)።

እመ፡ አህጉር፤ መዲና፤ ታላቅ፡ ከተማ፡ (መጽ፡ ምስ)።

እመ፡ ቤት፤ በቁሙ፤ ባልተ፡ ቤት፤ የቤት፡ ን ግሥት፡ የቤተ፡ ሰብ፡ እናት፤ መሪ፡ አሳዳሪ፤ ራስና፡ ራስ ንት፡ ያላት። ርእሳ፡ ለብእሲት፡ ምታ፡ (፪ቆሮ፡ ፲፩፡ ፫)።

እመ፡ ሕያው፤ ሔዋን፤ የሰው፡ ኹሉ፡ እ ናት፡ (ዘፍ፫፡ ፳)። ዕጓለ፡ መሕያውን፡ እይ።

እመ፡ ኰሉ፤ መቃብር፤ የኹሉ፡ ከታች፡ (ሚራ፵፡ ፩)።

እመ፡ ምኔት፤ የገዳም፡ እናት፤ የመነኮሳይ ያት፡ አለቃ፡ (ስንክ፡ መስ፲፯፡ ኅዳ፲)።

እማት፤ እናቶች። ይቤልዎን፡ ለእማቲ ሆሙ። እማቲነ፡ ክና፡ ከመ፡ መበለታት፡ (ሰቈ፪፤ ፲፱። ፩፡ ፫።

እመ፤ (እም። ዕብ፡ ኢም። ሱር፡ ኤ። ዐረ፡ ኢን)፡ ዐቢይ፡ አገባብ። ቢ፡ ባ፡ ብ፡ ከ፡ ካ፤ እንደ፡ እንደኾነ፤ ምንም፤ ምን፡ አልባት። እመ፡ ቦ፡ ዘይቤ። ለእመ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ ረብሐ። እመ፡ አኮ። እመ፡ ፈተውከ። እመሰ፡ ነቢያት፡ እሙንቱ። እመ፡ እግዚ፡ ኢሐነጸ፡ ቤተ። እመ፡ አንተሁ፡ ክር ስቶስ፡ ንግረነ። እመኒ፡ ኵሎሙ፡ ዐለዉከ። እመ፡ ትፈሪ፡ ሰዓሙ። የእመ፡ አፈታት፡ ስልቱ፡ ስለ፡ በዛ፡ በያወራረዱ፡ ማቅኛ፡ ትርፍ፡ ዐማርኛ፡ ይሻልና፡ ምንም፡ ምን፡ አልባት፡ ማለት፡ ስለዚህ፡ ነው። የቀረውን፡ በዐ ቢይ፡ አገባብ፡ ተመልከት፡ (ዕር፲፪፡ ቍ፹፯)።

አሚን፤ ኖት፤ (አምነ፡ የአምን፡ ይእ መን፡ ይእ። ዕብ፡ አማን። ዐረ፡ አሚነ። ሱር፡ ሃይሜን)፤ ማመን፡ መቀበል፤ ተስፋ፡ ማድ ረግ፤ አለመጠራጠር፤ መናዘዝ፡ እውነት፡ መናገር፡ መመ ስከር፤ እወ፡ አማን፡ ማለት። ጻድቅሰ፡ በአሚን፡ የ ሐዩ። የዋህ፡ የአምን፡ ኵሎ፡ ነገረ። ኢትእመንዎሙ፡ ለአጋንንቲክሙ። አምነ፡ ወኢክሕደ። አምኑ፡ ወተኰ ነኑ። ዘአምነኒ፡ በገጸ፡ ሰብእ፡ አአምኖ፡ አነኒ፡ በገጸ፡ አቡየ፡ (ሮሜ፩፡ ፲፯። ምሳ፲፬፡ ፲፭። ኤር፱፡ ፱። ዮ ሐ፩፡ ፳። አስቴ፡ ፩። ዲድ፡ ፳፭)። አምኖ፡ ማመስገን፤ መውደድ፡ መፍቀድ። መኑ፡ የአምነከ። ዘበአሚን

ክሙ ፡ (መዝ ፳፮ ፡ ፩ ። ፳፱ ፡ ፲፪ ። ዘዳ ፲፪ ፡ ፮ ፡ ፲፯) ። በአምን ፡ ፈንታ ፡ ተአመን ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ እንጂ ፡ የግእዝ ፡ አይደለም ። መኑ ፡ ተአመነ ፡ በእግዚ ፡ ወተኀፍረ ። ኢትትአመኖ ፡ ብዙኀ ። ኢትትአመን ፡ ኵሎ ፡ ቃለ ፡ ዘነገሩከ ። ቴዎዶስዮስ ፡ ተአማኒ ፡ በጽድቅ ። እትአመነክሙ ፡ ከመ ፡ ትፈጽሙ ። ነአምን ፡ ወንትአመን ። እንዘ ፡ ይትአመኑ ፡ ኀጣውኢሆሙ ፡ (ሚራ ፱ ፡ ፲ ። ፯ ፡ ፯ ። ፲፱ ፡ ፲፭ ። ሃይ ፡ አበ ። ሮሜ ፲፭ ፡ ፲፬ ። ቅዳ ። ማቴ ፲ ፡ ፮) ።

አማኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፡ የሚያምን ፡ አማኝ ፤ እውነተኛ ፤ ክርስቲያን ። ብእሲ ፡ አማኒ ፡ ዘዘመወ ፡ በብእሲት ፡ ኢአማኒት ። ትውልድ ፡ ኢአማኒት ፡ (ፈ ፡ መ፯ ፡ ፲፭ ። ማቴ ፲፯ ፡ ፲፯) ።

አእመነ ፤ አሳመነ ፤ ወደ ፡ እምነት ፡ ሳበ ፤ አስረዳ ፤ ሰበከ ፡ ነገረ ፡ አስተማረ ። ንሕነ ፡ ናአምኖ ። ዘብዙኀ ፡ አሕዛበ ፡ አእመነ ። አእመኖ ፡ በስመ ፡ ኢየሱስ ። አእመኖሙ ፡ ለዕደው ፡ እለ ፡ ፈነዎሙ ፡ (ማቴ ፳፰ ፡ ፲፱ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ኅዳ ፲፱ ። ዮሴፍ) ። በአእመነ ፡ ፈንታ ፡ አስተአመነ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። እንዘ ፡ ያስተአምነነ ፡ ዮሐንስ ፡ ይጽሕፍ ። ወበግብሩ ፡ ያስተአምን ፡ ዝንቱ ፡ ከመ ፡ አማን ። ወያስተአምን ፡ ዘንተ ፡ እንዘ ፡ ይብል ። ሰይጣን ፡ ያስተአምን ፡ ሎሙ ፡ በግብሩ ፡ (ቄር ፡ እስት ። ጸሳ ። ቀሌ) ።

ተአምነ ፤ ታመነ ፤ ታመነበት ፤ የታመነ ፡ ኾነ ፤ ለሌሎች ። ተዘለነ ፡ ተዘለለ ፤ ሐሳቡን ፡ ጣለ ፤ ምን ፡ አለብኝ ፡ አለ ። ተወከለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ሰበክዎ ፡ ውስተ ፡ አሕዛብ ፡ ወተአምነ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። ወንጌል ፡ ዘአነ ፡ ተአመንኩ ፡ ቦቱ ። በእንተ ፡ ተአምኖ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ንዋየ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ሰላም ፡ ለመቃርዮስ ፡ በእስክንድርያ ፡ ዘተአምነ ፡ መርዔተ ፡ ክርስቶስ ፡ ይዕቀብ ። ይነብር ፡ ተአሚኖ ። (፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፲፮ ። ፩ ፡ ፲፩ ። ቀኖና ፡ ፵፩ ። ስንክ ፡ መስ ፱ ። ሚራ ፱ ፡ ፲፭) ።

ተአማኒ ፤ የሚታመን ፡ ታማኝ ፤ የማይጠረጠር ። ኢይትከሀሎ ፡ ለሰብእ ፡ ይኩን ፡ ተአማኔ ፡ እመ ፡ ኢያግሐሠ ፡ ርእሶ ፡ እምግዕዘ ፡ ልማድ ። ተአማንያን ፡ (አፈ ፡ ድ፳፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳) ።

እሙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ እምንት) ፤ በቁሙ ፤ የታመነ ፡ የተረዳ ፤ ርግጥ ፡ እውነት ፤ የተገባ ። ስምዑ ፡ ለእግዚ ፡ እሙን ። እሙነ ፡ ኮነ ፡ ምክረ ፡ ትካት ። እሙን ፡ ቃል ፡ ዘሰማዕኩ ። እሙን ፡ ሕልሙ ፡ (መዝ ፲፰ ። ኢሳ ፳፭ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፭ ። ዳን ፪ ፡ ፵፭) ።

እሙነ ፤ በውነት ፤ በሚገባ ። አማን ፡ ተወልደ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፤ እሙነ ፡ ልህቀ ፥ ወእሙነ ፡ በልዐ ፥ ወእሙነ ፡ ሐመ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ። የሐውር ፡ እሙነ ፤ ታምኖ ፤ ዐርፎ ፡ ተዘልሎ ፡ ምን ፡ አለብኝ ፡ ብሎ ፤ ሳይሠጋ ፡ ሳይፈር ፤ ሳይጠራጠር ፡ (ምሳ ፲ ፡ ፱) ።

እምነት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ሃይማኖት ፤ ማመን ፡ መታመን ፤ አስተማመን ፤ እሙንነት ። ዘወለጠ ፡ እምነተ ፡ ክርስቲያን ። እምነት ፡ ዘመስቀለ ፡ ክርስቶስ ። ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ዘእምነትነ ። እምነታት ፡ (ቀኖ ፡ አንጾ ። ስንክ ፡ መስ ፲፯ ። ቄር ፡ ጸሳ ። አፈ ፡ ተ፰) ።

አሚን ፤ (ዐረ ፡ አሚኑ) ፤ ስም ፤ እሙን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ራእ ፫ ፡ ፲፬) ።

አማን ፤ የታመነ ፤ እውነት ፡ በውነት ። እመ ፡ አማንኑ ፡ ውእቱ ፡ ለሐዊር ፡ ምስሌከ ። እመ ፡ አማነ ፡ ኮነ ፡ ወጥዩቀ ፡ ነገሩ ። አማንክሙኑ ፡ ኢታመልኩ ። አማነ ፡ ትቤ ። እስመ ፡ አማን ፡ ከማሁ ፡ ውእቱ ፡ (ጦቢ ፭ ፡ ፱ ። ዘዳ ፲፫ ፡ ፲፬ ። ዳን ፫ ፡ ፲፬ ። ቄር ፡ ጸሳ ። ዮዲ ፲፩ ፡ ፲) ።

አማናዊ ፤ ባሕርያዊ ፤ እውነተኛ ፤ ዋነኛ ፤ መደበኛ ፤ አምሳል ፡ መርገፍ ፡ ያይደለ ። አምላክ ፡ አማናዊ ። ድንግልና ፡ አማናዊ ፡ ድንጋሌ ፡ ነፍስ ፡ ይእቲ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፳፰) ።

አማንየ ፤ ቃለ ፡ መሐላ ፤ እውነቴ ። አማንየ ፡ እብለከ ፡ (ስንክ ፡ ሐም ፳) ።

ምእመን ፤ ማእምን ፤ (ንት ፡ ናን ፡ ናት) ፤ በቁሙ ፤ ያመነ ፡ አማኒ ፤ የታመነ ፡ እሙን ፤ እውነተኛ ፡ ክርስቲያን ፤ ማመኛ ፡ መታመኛ ፡ እግዜር ፤ ዘመድ ፡ ወዳጅ ፡ ባልንጀር ፤ የማይጠረጠር ። ይትአመን ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ምእመን ፡ በአብ ፡ ወበወልድ ፡ ወበመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ብእሲት ፡ ማእምንት ። ዘምእመን ፡ በስምከ ። ምእመናን ፡ ወምእመናት ። ዕደው ፡ ምእመናን ፡ በኀይሎሙ ። አዋልድ ፡ ምእመናት ። ውእቱ ፡ ምእመኑ ። ወይከውኖ ፡ ምእመነ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፫ ። ፳፬ ፡ ፲፭ ። ግንዘ ። ቅዳ ። ዮዲ ፱ ፡ ፲፭ ። ኢሳ ፴፱ ፡ ፱ ። ሚራ ፴፭ ፡ ፲፰ ። ፴፯ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፲፯) ።

ተአመነ ፤ ተማመነ ፤ ተማማለ ።

አስተአመነ ፤ አስተማመነ ፤ አማማለ ፡ አገዘዘተ ።

አሜን ፤ (ዕብራ) ፤ የንባብና ፡ የዜማ ፡ ፍጻሜ ፤ መጨረሻ ፡ ቃል ፤ የጸሎትና ፡ የበረከት ፡ የርግማን ፡ ተሰጦ ። እውነት ፤ በውነት ፤ ይኹን ፡ ይደረግ ። ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፥ አሜን ። ወትብል ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ አሜን ፡ ወአሜን ፡ (ገላ ፩ ፡ ፭ ። ዘኍ ፭ ፡ ፳፪) ።

እምነ ፤—እም ፡ ነ ፤—እም ።

አማኑኤል ፤—ስመ ፡ ሥጋዌ ፤—ዐማኑኤል ።

እም(ብ)ኖዲ ፤ (ቅብጥ ፡ ፕኖቲ) ፤ አምላክ ።

አመንክዮስ ፤ የመናፍቅ ፡ ስም ፤ ማኒ ፡ መነናዊ ፤ ምትሀት ፡ ጽላሎት ፡ የሚል ። እስመ ፡ ሥጋ ፡ ፀረ ፡ አመንክዮስ ፡ (ቄር) ።

አምንስቲቲ ፡ ሙኪርያ ፤ (ጽር ፡ ምንስቲቲሙ ፡ ኪሪዬ) ፤ ተዘከረኒ ፡ እግዚኦ ። አንቲ ፡

ፋሲልያሱ ፡ (ጽር ፡ ሔንቲ ፡ (በ)ባሲሊያሱ) ፡ በመንግ ሥትከ ፡ (ግብ ፡ ሐማ ። ሉቃ፳፫ ፡ ፵፪) ።

እሙንቱ ፤ (ዐረ ፡ ሁም ። ዕብ ፡ ሄማህ) ፤ የውእቱ ፡ ርባ ፤ ውእቶሙና ፡ እሙንቱ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። እሊያ ፤ ርሳቸው ፤ እሊያኞች ፤ ወይም ፡ ናቸው ፡ ነን ፡ ያሰኛል ፤ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ ዐጸፋና ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ የውእቱን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። እሙንቱሰ ፡ ኢያእመሩ ፤ እሊያ ። እሉ ፡ ደናግል ፡ እለ ፡ መኑ ፡ እሙንቱ ፤ ናቸው ። ንሕነ ፡ እሙንቱ ፤ ነን ፡ ነን ፡ (ሄርማ ። ቅዳ) ።

እማንቱ ፤ (ውእቶን) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የሴ ቶች ። እማንቱሰ ፡ ይትሀጕላ ፡ (መዝ ፡ ፻፩) ።

አሜፌቅ ፤ (ጽር ፡ አማፌት ። ዕብ ፡ ሚ ፍታን) ፤ መድረክ ፤ (፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፱) ።

(ተ) **አምሮ ፤ ሮት ፤ (አመረ ፡ ይኤምር ፡ የአ ምር ፡ የአ ። ዕብ ፡ አማር ፤ ብህለ ፡ ነበበ ። ዐረ ፡ አመረ ፤ አዘዘ) ፤** ማመልከት ፤ ማሳየት ፤ መጠቈም ፡ መጠንቈል ፤ መንገር ፡ ማስተማር ፤ በእጅ ፡ በቃል ። ታ ምራት ፡ ማድረግ ። ወአመሮ ፡ በእዴሁ ፡ ከመ ፡ ይነ ጽር ፡ ድኅሬሁ ። አመረኒ ፡ በክልኤቱ ፡ ትእምርት ። አመረ ፡ ባሕረ ፡ ለኀበ ፡ ሥርዐተ ፡ ብሕትውና ፤ ወዐው ሎታተ ፡ ለኀበ ፡ መከራት ፡ (ዮሴፍ ። ዲድ ፡ ፳፱ ። ፊ ልክ ፡ ፳፰) ። በአመረ ፡ ፈንታ ፡ አአመረ ፡ ይላል ፤ አያስ ኝም ። ወናኤምር ፡ ከመ ፡ እስትጉቡእ ። ያኤምር ፡ በዝንቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ። አፈ ፡ ተ፲፱) ።

አማሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚያመለከት ፤ አመልካች ፤ ጠቋሚ ፤ ጠንቋይ ፤ መከር ።

አአመረ ፤ አስመለከተ ፤ አስጠቈመ ፤ አስጠንቈለ ፤ ምልክት ፡ ታምራት ፡ አስደረገ ።

ተአመረ ፤ ተመለከተ ፤ ታየ ፤ ታለመ ፤ ምልክት ፡ ዐላማ ፡ ኾነ ፤ ተነፋ ፡ መለከቱ ። አንብሮ ፡ ኀበ ፡ ይትኤ መሩ ። ተአመሩ ፡ በቃለ ፡ ቀርን ። እትኤመሮሙ ፡ (ዘ ኍ፳፩ ፡ ፰ ። ኤር፱ ፡ ፳ ። ዘካ፲ ፡ ፰) ። በአመረ ፡ ፈንታ ፡ ተአመረ ፡ ይላል ፤ ጠንቈለ ፡ ሲል ። ዘይትኤመር ፡ በአ ጻብዕ ፡ አው ፡ በአሕጻ ። ተአማርያን ፡ (ቈድር ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

እሙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ምርት) ፤ የተመለ ከተ ፤ ምልክታም ፤ ባለምልክት ፤ ባለታምራት ።

እማሬ ፤ (ርያት) ፤ ማመልከት ፤ መመልከት ፡ አመለካከት ፤ ምልክታ ፤ ምልክት ። ኢያስተርእዩ ፡ ለን ዳሬ ፡ ወኢይትሌበዉ ፡ ለእማሬ ። ዕንባቆም ፡ ነቢይ ፡ ወልደ ፡ ዳኮር ፡ ነገደ ፡ ኅሬ ፤ ሥራዌ ፡ ዘሕዝበ ፡ አይ

እማሬ ፡

ሁድ ፡ እንዘ ፡ ይኤምር ፡ እማሬ ። ይጽሕፍ ፡ ውስ ቴታ ፡ እማሬ ፡ ዕለታት ። አላ ፡ እማሬ ፡ ባሕቲቱ ፡ ወ ምሳሌ ፡ ዘዙኝኔ ። ዜና ፡ እማሬ ፡ ዘአስተርአየ ፡ በእ ንተ ፡ ንሥተተ ፡ መቅደስ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ኅዳ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፩ ። ዮሴፍ) ።

ትእምርት ፤ (ታት) ፤ ምልክት ፤ አምሳል ፤ አብነት ፤ ዐላማ ፤ ታምራት ፤ ጕድ ። ትእምርተ ፡ ኪዳ ንየ ። ትእምርተ ፡ ተንሥሥ ፡ ወትእምርትሰ ፡ ኢይት ወሀባ ፡ ዘእንበለ ፡ ትእምርተ ፡ ዮናስ ፡ ነቢይ ። ወይ ከውነክሙ ፡ ሕዝቅኤል ፡ ትእምርተ ። ንሥኡ ፡ ትእ ምርተ ። ወእሁብ ፡ ትእምርተ ፡ በሰማይ ፡ በላዕሉ ። ወይትወለድ ፡ ትእምርት ፡ እምአንስት ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፲፪ ። ማቴ፲፪ ፡ ፴፱ ። ሕዝ፳፬ ፡ ፳፬ ። ኤር፮ ፡ ፩ ። ግብ፪ ፡ ፲፱ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፫ ፡ ፲፪) ። ይትወለድ ፡ ትእምርት ፡ ያለው ፡ እ ባብ ፡ ዘንደ ፡ አርዌ ፡ እንስሳ ፡ አሞራ ፡ ነው ። የፍጻሜ ፡ ዘመን ፡ ምልክት ። ሰውም ፡ ቢኾን ፡ ሸብቶ ፡ ጥርስ ፡ አው ጥቶ ፡ ለዘር ፡ በቅቶ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እንዲህም ፡ ኹኖ ፡ ተወልዶ ፡ ወዲያው ፡ ይናገራል ። ወይትወለዱ ፡ ሕፃይ ስት ፡ እምሰብእ ፤ ወዓዲ ፡ አራዊት ፡ እኩያን ፤ ወይት ወለዱ ፡ ደቂቅ ፡ ዘይትናገሩ ፡ ነገረ ፡ ጽኑዐ ፡ በጊዜሃ ፤ ወራእዮሙ ፡ ከመ ፡ ዘልሂቅ ፡ ወልደቶሙ ፡ ዘም ስለ ፡ ሚበት ። ወአንስት ፡ ይወልዳ ፡ ዘአርባዕቱ ፡ እ ግሩ ፤ ወይትናገሩ ፡ ደቂቅን ፡ በውስተ ፡ ማሕፀን ፤ ወ ብዙኅ ፡ ተኣምር ፡ ዘይከውን ፡ (ኪዳ፩) ። ግናይን ፡ ተመ ልከት ።

ተኣምር ፡ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ታምር ፡ ታም ራት ፤ ድንቅ ፡ ምልክት ፤ እንደ ፡ ነቢያት ፡ እንደ ፡ ሐዋ ርያት ፡ በእግዜር ፡ ኀይል ፡ በክርስቶስ ፡ ስም ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ ሊሠራው ፡ የማይችል ፡ ልዩ ፡ ድ ንቅ ፡ ጕድ ፡ ብርቅ ፡ የኾነ ፡ አምላካዊ ፡ ሥራ ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፱ ፡ ፰ ፡ ፱) ።

—፤ ፀሐይ ፡ ጨረቃ ፡ ኮከብ ። በገደ ፡ ለዙሉ ፡ ተኣምረ ፡ ሰማይ ። ፀሓይ ፡ ወተኣምር ፡ (፪ዜና ፡ ፴፫ ፡ ፫ ። ኤር፲ ፡ ፪ ። ሔኖ፵፰ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፱) ።

ምእማር ፤ ማመልከቻ ፤ መመልከቻ ፤ ታም ራት ፡ ምልክት ፡ ማድረጊያ ፤ ቦታ ፡ መማሪያ ።

አሚር ፤ አሜር ፤ (ጽር ፡ ኢሜራ ። ቅ ብጥ ፡ አሜሪ) ፤ መዓልት ፤ ፀሐይ ፡ መጋቤ ፡ መዓልት ፤ ዕለት ፡ ጊዜ ፡ ወራት ፤ አንድ ። ዙሎ ፡ አሚረ ፤ ኹል ፡ ቀን ፤ ኹል ፡ ጊዜ ፤ ዘወትር ፡ ፀሐይ ፡ በሠረቀ ፡ ቍጥር ። ው እተ ፡ አሚረ ፤ ያን ፡ ቀን ፤ ያን ፡ ዕለት ፤ ያን ፡ ጊዜ ፤ ወ ይም ፡ በዚያ ፡ ቀን ፡ በዚያ ፡ ወራት ። አመ ፡ አሚሩ ፡ ለመ ስከረም ፤ በመስከረም ፡ ባንድ ፡ ቀን ፤ የመባቻ ፡ ለት ። ሰ ላም ፡ ለመልክእኪ ፡ ዘተሰርገወ ፡ አሚረ ፡ ዘያበርህ ፡ ወትረ ። እንተ ፡ ተሰደ ፡ በእግረ ፡ አሚር ፡ (ደራሲ ። ሬ እ፲፪ ፡ ፩ ። ጥበ፪ ፡ ፱) ። ባላገባቦች ፡ አሜር ፡ አስፌር ፡ ማ ምና ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ ፤ ምስክር ፡ የለውም ።

(ላ) **አሚር ፤ ሮት ፤ (አመረ ፡ የአምር ፡ ይእ)** ማወቅ ፤ መረዳት ፤ ድርሱን ፡ ርግጡን ፡ ማግኘት ። መወ ደድ ፤ ወደ ፡ ሴት ፡ መግባት ። ሠነየ ፡ ቀደወ ፡ ብሎ ፡ አማረ

ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነውና ፤ አሚር ፡ ማማር ፡ ይኾናል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአመረ ፡ ፈንታ ፡ አእመረ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፤ አድራጊውን ፡ ባስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ማርባት ፡ ፍጹም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። የወዲያኛው ፡ ትግሬ ፡ ሐባብ ፡ እንኳ ፡ ዐወቀ ፡ ሲል ፡ አመረ ፡ እንጂ ፡ አእመረ ፡ አይልም ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ አእኰተ ፡ አዕረፈ ፡ ሌላም ፡ ብዙ ፡ ስሕተት ፡ አለ ። የፊደልን ፡ ተራ ፡ ያፋለሱና ፡ ያቃወሱ ፡ ሰዎች ፤ አባቶቻችንም ፡ ሳይቀሩ ፡ ግሱን ፡ እንደ ፡ ቅኔ ፡ ስላስኬዱት ፤ የቋንቋውን ፡ ሥር ፡ መብቀያውንና ፡ መነሻውን ፡ መንገዱንና ፡ አካኼዱን ፡ ፈጽመው ፡ አላገኙትም ፤ ብህለንና ፡ ይቤን ፡ ተመልከት ። «የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ግስ ፡ እንደ ፡ አዳም ፡ አርኣያ ፡ ሥላሴ ፡ ነውና ፤ ዘሩ ፡ ሥረ ፡ ነገሩ ፡ ከሦስት ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ አይወጣም» ፤ አእመረ ፡ ግን ፡ ለግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ የርባ ፡ መዠመሪያ ፡ መኾኑ ፡ ስሕተቱና ፡ ስሕተትነቱ ፡ ስላልታወቀ ፡ ነው ።

አማሪ፤(ሪት ፡ ርያን ፡ ያት)፤ የሚያውቅ ፡ ዐዋቂ ፡ የሚወድ ፡ ወዳጅ ።

አማሪት፤(ዐማርኛ)፤ በቁሙ ፡ ሴት ፡ ዘፋኝ ፡ ቀንቃኝ ፡ አርኾ ፡ ባለረኸርም ፡ ድምጥ ። የከበሮ ፡ ቂጥ ፤ አታሞይቱ ። የበገና ፡ አውታር ፡ ኹለቱ ።

ማእምር፤(ርት ፡ ራን ፡ ራት)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ማእምር ፡ ወዐውቅ ። ማእምረ ፡ ኀቡኣት ። ማእምራን ፡ ለገቢረ ፡ ሠናይ ። ማእምራነ ፡ ቃል ፡ (መዝ ፡ ፶፱ ። አርጋ ። መክ፱ ፡ ፲፯ ። ሚራ፲፰ ፡ ፳፱) ።

አእመረ፤(ያአምር ፡ ያእ)፤ አሳወቀ ፤ አስረዳ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ፤ ዐወቀ ፡ ተረዳ ፤ ወደደ ። በቀተለ ፡ ፈንታ ፡ አቅተለ ፡ ብሎ ፡ ገደለ ፡ ማለት ፡ አላዋቂና ፡ ዘባራቂ ፡ እንዲያሰኝ ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፤ ጥሩ ፡ ዕውቀት ፡ ባላቸው ፡ ሰዎች ፡ ዘንድ ፡ ትምርትና ፡ መምር ፡ ያስነቅፋል ። (ምሳሌ) ፤ ሰፌድና ፡ ወንፊት ፡ ያላት ፡ ሴት ፡ ያልተነፋ ፡ ደቄት ፡ አታበካም ። አእመረ ፡ ዳዊት ፡ ከመ ፡ መጽአ ፡ ሳኦል ። አእምር ፡ ርእስየ ፡ ከመ ፡ መሬት ፡ ወሐመድ ፡ አነ ። ታአምርኑ ፡ ዘታነብብ ። አእመሩ ፡ ለብእሲቱ ። እስመ ፡ እግዚ ፡ ያአምሮሙ ፡ ለመናንያን ፡ (፩ነገ ፡ ፳፮ ፡ ፫ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፮ ። ግብ፰ ፡ ፴ ። ዘፍ፬ ፡ ፩ ። ማር ፡ ይሥ፱ ፡ ፱ ።

አእምሮ፤ሮት፤ ማሳወቅ ፤ ማስረዳት ። ልማዱ ፡ ግን ፤ ማወቅ ፡ መረዳት ። አእምሮ ፡ አእምር ። ኢክህሉ ፡ አእምሮት ። ነቢያት ፡ ቀደሙ ፡ አእምሮ ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፳፫ ። ኩፋ ፡ ፵ ። ድጓ) ።

አእምሮ፤(እምሮ ። ትግ ፡ አምር)፤ ዕውቀት ፤ ማስተዋል ፤ ከጠባይ ፡ ከትምርት ፡ የሚገኝ ። አእምሮ ፡ ታጌብረከ ፡ ለምህሮ ። ጥበብ ፡ ወአእምሮ ። ወተአተተት ፡ ሖላ ፡ አእምሮቶሙ ። እለ ፡ አልቦሙ ፡ አእምሮ ፡ (ድጓ ። ኪዳ ። ኩፋ ፡ ፳፫ ። ሃይ ፡ አበ) ። ስለ ፡ ተለመደ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ አእምሮ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ አይኾንም ፤ አርእስት ፡ ነው ።

ተአምረ፤ ታወቀ ፤ የታወቀ ፡ የተረዳ ፡ ኾነ ። አራዊት ፡ እለ ፡ ይትአመሩ ። ውስተ ፡ ልበ ፡ አብድ ፡ ኢትአመር ፡ ጽድቅ ። ልበ ፡ ጠቢብ ፡ ይትአመር ፡ እምአፉሁ ። ኀይላት ፡ ዘኢትአምሩ ፡ (ጥበ፲፮ ፡ ፲፱ ። ምሳ ፲፬ ፡ ፴፫ ። ፲፮ ፡ ፳፫ ። ኤር፵ ፡ ፫) ።

እሙር፤(ራን ፡ ራት ፡ ምርት)፤ የታወቀ ፤ ዕውቅ ፤ ግልጥ ። እሙረ ፡ ይኩውን ፡ ለክሙ ። መቃብረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወጳውሎስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ወቶማስ ፡ እሙራን ፡ ወክሡታን ። በበዓላት ፡ እሙራት ። በእምርት ፡ ዕለት ፡ በዓልነ ፡ (ሔኖ፶፯ ፡ ፱ ። አፈ ፡ ድ፳፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፲፫ ። ድጓ) ። አምሮና ፡ አሚር ፡ በውስጠ ፡ ዘ ፡ ቱሱሓን ፡ ናቸው ፤ ኹሉም ፡ ይጠብቃሉ ፤ ይኸውም ፡ በመምህራን ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በስዋስው ፡ መንገድ ፡ አይደለም ።

እምረት፤ ማወቅ ፡ መታወቅ ፤ አስተዋወቅ ፤ ዕውቂያ ፤ ዕውቀት ፤ ዐዋቂነት ።

ተአመረ፤ ተዋወቀ ፤ ተወዳጀ ፤ ተዋደደ ።

አስተአመረ፤ አስተዋወቀ ፤ አወዳጀ ።

አማሲኒት፤(ጽር ፡ አማሴኒት ። ዕብ ፡ ሀሽማኒት)፤ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፤ በገና ፡ ክራር ፡ ባለ፰ ፡ አውታር ፡ (፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፳፩) ።

አምሴር፤አምሺር፤(ቅብጥ ፡ ሜኺር፤ ማሺር)፤ የግብጦች ፡ ፮ኛ ፡ ወር ፡ የካቲት ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ።

(ጥ) **አምቶ፤ ቶት፤(አመተ ፡ ይኤምት ፡ የአምት ። ዕብ ፡ አሜት)፤** ማመት ፡ መገመት ፤ ማሰብ ፡ መገምገም ፤ የዋጋ ፡ የነገር ። መክንዳት ፤ በእጅ ፡ መስፈር ፡ መለካት ፤ በጣት ፡ ማሳየት ፡ ማመልከት ። መግዛት ፤ መቅጠር ፤ አገልጋይ ፡ ማድረግ ፤ የሴት ፡ ልጅ ።

ተአመተ፤ ታመተ ፤ ተገመተ ፤ ተክነዳ ።

እሙት፤ የተገመተ ፤ የተክነዳ ።

እማቴ፤ መክንዳት ፤ መስፈር ፤ አክንዳድ ፤ ክንዳታ ።

እመት፤(ታት ። ዕብ ፡ ወሱ ፡ አማ ። ቅብጥ ፡ ማቲ)፤ ክንድ ፤ ከክርን ፡ እስከ ፡ ታላቅ ፡ ጣት ፡ ጫፍ ፡ ያለው ፡ ኹለቱ ፡ ክፍል ። ዕፀ ፡ ዘኀምሳ ፡ በእመት ። እመተ ፡ ሰብእ ፡ ወእመተ ፡ መልአክ ። እደዊሃ ፡ ትሰፍሕ ፡ ዲበ ፡ ዘይበቍዕ ፤ ወእመታ ፡ ታጸንዕ ፡ ለፈቲል ። ሰላም ፡ ለእመታትኪ ፡ እለ ፡ ጸንዓ ፡ ይፍትላ ፡ (አስቴ፭ ፡ ፲፱ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፯ ። ምሳ፴፱ ፡ ፴፯ ። ደራሲ) ።

አመት፤(ብ ፡ አእማት ። ዕብ ፡ አማህ ። ሱር ፡ አምታ ። ዐረ ፡ አመት)፤ ሴት ፡ ባሪያ ፤ ገረድ ፤ ደንገጥር ። አመት ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ዲበ ፡ ማሕረጽ ። ለሠዩጠ ፡ ገብር ፡ ወአመት ። አግብርት ፡ ወአእማት ፡ (ዘፀ፲፩ ፡ ፭ ። ኩፋ ፡ ፲፭ ። ዘፍ፴፱ ፡ ፮) ።

አመት፤—በቁሙ፤—ዓመት ።

አሜቴስጢኖስ፤(ጽር ፡ አሜቲስቶስ)፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፳ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፲፱) ።

አነ፤ (ዕብ፡ አኒ። ሱር፡ ወዐረ፡ አና)፤ ነባቢ፡ ወነባቢት፤ ወይም፡ አካላዊ፡ ቃል፤ ነባቢነት፡ ከ ሰው፡ ከፍጹም፡ አካል፡ የሚወጣ፤ በስምና፡ በአካል፡ ፈንታ፡ የሚነገር፤ በቁና፡ ቅጽል፤ ነባር፡ አንቀጽ። እኔ፤ ራሴ፤ ቅሌ፤ ባለቤቱ፤ ነኝ። ዘሩ፡ አኒስ፤ አነስ፡ ነው። አነና፡ ንሕነ፡ ወንድና፡ ሴት፡ ያስተባብራሉ፤ ንሕነ፡ የ አነ፡ ብዙ፡ ነው። **አነ፡ ወአብ፡ በቁ። አነ፡ ዮሐንስ፤ ቅጽል። ወለተ፡ ባቱኤል፡ አነ፤** አንቀጽ፤ ነኝ። **ወንሕነ፡ ምንት፡ ንሕነ፤** እኛ፡ ምንድር፡ ነን፤ ነን። **አነ፡ ኄር፡ አነ፤** እኔ፡ ቸር፡ ነኝ፤ በቁና፡ አንቀጽ። አንስ፡ አንተ፡ ቲ፡ ትሙ፡ ትን፤ ንሕነ፤ ፯ቱ፡ ኹሉ፡ የውእቱ፡ ርባ፡ ነው። አነና፡ አንስ፡ አንድ፡ ወገን፤ ሰ፡ አፍራሽና፡ አጋ ናኝ፡ አዳማቂ፡ ነው፤ ማድነቅም፡ ይኾናል፤ የሰን፡ አ ፈታት፡ ተመልከት። እኔስ፡ እኔሳ፡ እኔማ፡ እኔ፡ ግን፡ እያሰኘ፡ እንዳወራረዱ፡ ይፈታል፤ ሰ፡ ሲጨመርበት፡ አ ንስ፡ ቢል፡ እንጂ፡ አነስ፡ አይልም። **አንሰ፡ አረማዊ፡ እንዘ፡ ክርስቲያናዊ፡ በስም። ወአንሰ፡ በጽድቅከ፡ እሬኢ፡ ገጸከ። አንሰ፡ ነዳይ፡ ወምስኪን፡ አነ፡** (ቅኔ። መዝ፡ ፲፮። ፴፱)። አንቀጽ፡ ሲኾን፡ አፈታቱ፡ እንደ፡ ውእቱ፡ ነው፤ አነ፤ ነኝ፡ ኾንኹ፡ አለኹ፡ ነበርኹ፡ ያሰ ኛል፤ እንደ፡ ውእቱም፡ መረባቱ፡ የውእቱ፡ ሜፍራ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ነው፤ የቀሩትም፡ እስከ፡ ንሕነ፡ ያሉት፡ እ ንደ፡ አነ፡ ናቸው። ውእቱን፡ እይ።

አን፤ የማድረግና፡ የመደረግ፡ ልማድ። አ፡ የ ግእዝ፤ ነ፡ የዕብራይስጥ፡ ነው፤ የአ፡ ጠባይ፡ በመዠመ ሪያ፡ ገጽ፡ ተነግሯል። ነ፡ በዕብራይስጥ፡ እንደ፡ ተ፡ ኹና፡ የመደረግ፡ ልማድ፡ ይባላል። (ማስረጃ)፤ በተገ ብሮ፡ አንቀጽ፤ **ተአስረ፡ ተቀትለ፡ ተጸልበ፡** ሲል፤ **ኒቅ ሻር፡ ኒቅጣል፡ ኒጽላብ፡** እንዲል። አና፡ ነ፡ በየራሳ ቸው፡ ኹለት፡ ልማዶች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ እንደ፡ ባልና፡ ሚ ስት፡ ገጥመው፡ አንዱን፡ ግስ፡ በማድረግና፡ በመደረግ፡ በኹለት፡ ጾታ፡ ያስፈታሉ። ግሱም፡ ከደጊመ፡ ቃል፡ ግስ፡ የሚደቀል፡ ባላራት፡ ፊደል፡ ነው፤ ይህም፡ በ **ሊል፡ በለ፤ በልበለ፡ ብሎ፤ አንበልበለ፤** አንቦገቦገ፡ ተ ንቦገቦገ። **(ጐድጐደ)፡ አንጐድጐደ፤** አሰማ፡ ተሰማ። **(ቀልቀለ፤ ኩርኩረ)፡ አንቀልቀለ፤ አንኩርኩረ፤** አን ዋወጠ፡ አገለባበጠ፤ ተንዋወጠ፡ ተገለባበጠ፡ እያሰኘ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል። ርባ፡ ቅምር፡ ፫ኛ፡ ዕርከን፡ ፴፱፡ ቍጥር፡ ተመልከት።

እን፤ የአገባብ፡ ልማድ፤ የጥሬ፡ ዘር፡ ባዕድ። ሌላ፡ ፊደል፡ አንድም፡ ኹለትም፡ ሦስትም፡ ሲጨመ ርበት፡ እሱ፡ ራሱ፡ አገባብ፡ ይኾናል፤ ብቻውን፡ ግን፡ ቃልነት፡ የለውም፤ አገባብነቱም፡ በየፊደሉ፡ ይለወጣል፤ አገባቡና፡ መለወጡም፡ ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ እንደ፡ ተጣ ፈው፡ ነው።

እንበይነ፤—ስለ፤—እን፡ በይነ።

እንበለ፤—ያለ፡ አለ፤—እን፡ በለ።

እንጋ፤—እንጃ፤—እን፡ ጋ።

እንዳዒ፤—እንጃ፤—እን፡ ዳዒ።

እንዘ፤—ሲ፡ ሳ፡ ስ፤—እን፡ ዘ። (ዕር ፲፱፡ ቍ፸፩)።

እንከ፤ እንግዴህ፤—እን፡ ከ።

እንቋዕ፤—ዕሦ፡ ዕሠይ፤—እን፡ ቋዕ።

እንተ፤—የ፡ በ፡ ወደ፤—እን፡ ተ። ባዕድ፡ ዘር፡ ሲኾን፤ አን፡ በገባበት፡ ግስ፤ አንገለገ፡ እን ግልጋ፡ ይላል። አን፡ በሌለበትም፡ ጕድዐ፡ እንግድዓ፡ እያለ፡ ይገኛል።

ኢን፤ (ዕብ፡ ሂን)፤ የልክ፡ ስም፤ ታናሽ፡ ገንቦ፤ የርጥብ፡ መስፈሪያ፤ መሣሪያ፤ ፲፪፡ ሎግ፡ የም ቲዝ። ያንዱ፡ ሎግ፡ መጠን፡ ፯፡ ዕንቍላል፡ ይኾናል፡ (ሕዝ፵፭፡ ፲፩)።

አንበዘ፤—አስደራጊ፡ አንቀጽ፤—ነ ቢዝ፡ ነበዘ።

አንበሐብሐ፤—አንቧቧ፤—ነብሐ።

አንባሕቀወ፤—አፋሸገ፤—በቀወ።

አንበ(ቦ)ጣ፤—በቁሙ፤—ነበጠ።

እንብየ፤ እንቢ፤ (ዕብ፡ ኤን፡ ቢ፤ አል ብየ)፤ ነባር፡ አንቀጽ፤ እንቢታና፡ አሉታ፤ እንቢዮ፤ እንቢኝ፤ በቁሙ፡ እንቢ፤ አሻፈረኝ፤ አልሰማም፤ አል ቀበልም፤ አይኾንም፤ አይኹን። አበየና፡ እንብየ፡ አንድ፡ ዘር፡ ናቸው፤ አኮና፡ አከየ፡ ሐሰና፡ ሐሰወ፡ አንድ፡ እ ንደ፡ ኾኑ። **አሆ፡ በልዎ፡ ለእግዚ፤ ወእንብየ፡ በ ልዎ፡ ለጋኔን። እንብየ፡ ኢይሰምዕ፡** (ያዕ፬፡ ፯። ኤር ፳፪፡ ፳፩። ማቴ፳፩፡ ፳፱)። እንቢከ፤ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፤ እን ቢነ፡ ክሙ፡ ክን፡ ሆሙ፡ ሆን፡ እያለ፡ ይዘረዝራል። **ይቤሉ፡ እንቢከ፤ ኢትበሎ፡ አሆ። እንቢክሙ፡ ደቂ ቅየ፡** (፩ነገ፡ ፰፡ ፲፱። ፩፡ ፪፡ ፳፬)።

እንብየ፤ የሐዘን፡ የጸጸት፡ የቍጣ፡ የብስጭት፡ ቃል፤ እንቢልኝ፡ ወዲያልኝ፤ ይብላኝልኝ። (ግጥም)፤ እንቢልኝ፡ ወዲያልኝ፡ ሰው፡ መኾን፡ ሰለቸኝ፤ ከላይ፡ ቤት፡ አልሠራኹ፡ በምድር፡ አልተመቸኝ።

እንበይነ፤—ስለ፤—በይነ።

እንበለ፤ (እን፡ በለ። ዕብ፡ ባል፤ ብሊ)፤ እን፡ ተውሳከ፡ ምልአተ፡ ንባብ፤ በለ፡ አሉታ። በተገናኝ፡ ዐቢይና፡ ንኡስ፡ ደቂቅ፡ አገባብ፡ ነው። እንጂ፡ ሳ፡ አለ፡ ያለ፡ ከ—በቀር፡ ይኾናል፤ ፱፡ እያዳመቀው፡ ሳያዳምቀ ውም፡ ብቻውን፡ ይገባል። አገባብነቱን፡ ፲፱ኛ፡ ዕርከን፡ ፹፩፡ ቍጥር፡ ተመልከት።

እንቢልታ፤ (ዕብ፡ ሐሊል)፤ በቁሙ፤ ታ ላቅ፡ ዋሽንት፤ ውስጠ፡ ክፍት፤ ነገሥታት፡ መኳንንት፡

እንቢልታ፡
ሲጓዙ፡ ግብር፡ ሲያገቡ፡ ከመለከት፡ ጋራ፡ የሚያስነፉት፤

ከደጃዝማች ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሹም ፡ የማያስነሩው ።

አንበሳ፤—በቊሙ፤—በሲስ፡በሰ፤በስ በሰ፤አንበስበሰ ።

እንጋ፤(እን ፡ ጋ)፤ ንኡስ ፡ አገባብ)፤ የጥያቄና ፡ የጥርጥር ፡ የአንክሮ ፡ ቃል ። እንጃ፤ ይኾን፤ እንክ ፡ ናሁ ፡ ይኾናል፤ እፎ ፡ መኑ፤ ሁ ፡ ኑ ፡ እየቀደ ሙለት ፡ ሳይቀድሙለትም ፡ ይገባል ። ናሁ ፡ መኾኑ ፡ መላ ሶች ፡ በናሁ ፡ ፈንታ ፡ ስላገቡት ፡ እንጂ ፡ ፍችው ፡ ኹኖ ፡ አይደለም ። አገባቡንና ፡ ምስክሩን ፡ ፳፫ ፡ ዐርክን ፡ ፲፮ ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ።

አንገብ፤(ትግሬ)፤ መቀመጫ ፡ ቂጥ፤ ሙ ርጥ፤ ፊንጥጣ ።

አንጌቤን፤ ወይዘር፤የወይዘሮ ፡ ልጅ፤በናቱ ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት ፡ የሚወለድ፤ የነገሥታት ፡ ወገን፤ ተቀማጭ ፡ ሥራ ፡ ፈት፤ ድልድል ፡ ቅምጥል ። ቂጣም ፡ ርጥጥ፤ ዘፍጣጣ፤ ቅምጥ ።

አንጌቤናይ፤(ዊ ፡ ዪት ፡ ዊት)፤ ወይዘ ርማ፤ ወይዘር፤ የወይዛዝር ፡ ወገን ። ሕፃን ፡ ንኡስ ፡ አንጌቤናይ ፡ ወልደ ፡ አንጌቤናዊት ። ሶፍያ ፡ አንጌቤ ናይት ። አፎምያ ፡ ባዕልት ፡ ወአንጌቤናዊት ፡ (ድጓ ። ስንክ ፡ መስ፳ ። ግን፲፩ ። ሠኔ፲፪) ።

አንጉግ፤—አርጃኖ፤—ዐንጉግ ።

አንጎገወ፤—ዘረ ፡ ባከነ፤—ጎግዎ ፡ ጎገወ።

አንጌገየ፤—ዝኒ ፡ ከማሁ፤—ጌግይ ፡ ጌገየ ።

እንግዳ፤—በቊሙ፤—ነገደ ።

እንግድዓ፤—ደረት፤—ጐዲዕ ፡ ጐድዐ ።

እንግልጋ፤—ሸንጎ፤—ገልጎ ፡ ገለገ፤ አንገለገ ።

አናጕንስጢስ፤(ሳን ። ጽር ፡ አናግኖ ስቲስ)፤ አንባቢ፤ የንፍቀ ፡ ዲያቆን ፡ ምክትል ።

አናጕንስጢሳዊ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። አናጕንስጢስ ፡ ዘውእቱ ፡ አንባቢ ። አናጕንስጢሳውያን ፡ ወመዘምራን ። አናጕንስጢሳ ዊት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ፡ ፩ ። ቄስጠ ፡ ፶፫) ።

አንኵዕ፤—አንጓ፤—ነኵዕ ፡ ነኰዐ ።

እንጐት፤—የሽቱ ፡ ቅጠል፤—ዕንጐት።

አኒድ፤ ዶት፤(አነደ ፡ የአንድ ፡ ይእ ንድ ። ዕብ ፡ ዐናድ)፤ ማሰር ፡ ማጥበቅ፤አንድ ፡ ማድ ረግ፤ነደ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። መጠፈር፤ መጐለብ ፡ ቈርበት ፡ ማልበስ፤ መደጐስ፤ መሸለም ፡ ማስጌጥ፤ የከበ ሮና ፡ የመጣፍ፤የመሰለው ፡ ኹሉ ። አሒድን ፡ ተመልከት ።

አነዳ፤(ዳት)፤ ቈርበት፤ ቈዳ፤ ዳባ፤ ጠፍር፤ ዥራፍ ። አነዳ ፡ ላሕም ፡ ርጡብ ። አነዳ ፡ ዘመልዕልተ ፡ ሥጋ ፡ ልብሰ ፡ ሐዘን ፡ ወሕማም ። ይኩን ፡ ልብሰቱ ፡ እምአነዳ ፡ ማእስ ፡ ዘእንስሳ ። በሐብለ ፡ አነዳ ፡ ተአ ስሩ ። ዘቀሠፈ ፡ አሐደ ፡ እምአግብርቲሁ ፡ በአነዳ ፡ አው ፡ በበትር ። እንዘ ፡ ይቀሥፍዎ ፡ በይቡስ ፡ አነዳ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ። ስ ንክ ፡ መጋ፯) ።

አንድ፤ በቊሙ፤(ዐማርኛ) ፡ አንድ ፡ አይነድ ፡ አንድ ፡ አይፈርድ ፡ እንዲሉ ።

አንደበሩ፤—ዲቃላ፤—ደቢር ፡ ደበረ፤ ደብረወ ።

እንዳዒ፤—እንጃ፤—የዲዕ ፡ የድዐ፤ አ ይድዐ ።

እንድቅትዮን፤(ሮማይ ፡ ኢንዲክ ሲዮ)፤ ተውሳክ ፡ ጭማሪ፤ የተባለ ፡ ግልጥ ፡ ነገር፤ ወ ይም ፡ ያልተባለ ፡ ስውር ። የተወሰነ ፡ ቀመር፤ ፲፭ ፡ ዓመት ፡ (አቡሻ) ። ባለመርሐ ፡ ዕውሮች ፡ ግን ፡ የነደቀ ፡ ጥሬ ፡ መስሏቸው ፡ ዕለተ ፡ ንድቀሙ ፤ ለፍጡራን፤ዕለተ ፡ ንድቀ ፡ ለአዳም ፡ ይሉታል ።

አንደር፤(ብ ፡ አናዲር ። ትግሬ)፤ ቀሽ ንት ፡ የእንቢልታ ፡ ዐይነት ።

እንዘ፤(እን ፡ ዘ)፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። ሲ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ ቸልታ ፡ እየ ፡ ይኾናል ። እንዘ ፡ ይጼዕልዎ ፡ ኢጸዐለ፤ ሲ ። እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘያድኅን ፡ እንዘ ፡ ኢየሐጽጽ ፡ በ ላዕሉ ፡ ሳ ። እመኒ ፡ እንዘ ፡ ትነውም ፡ ወእመኒ ፡ እ ንዘ ፡ ትነቅህ ፡ ስ ። ረከቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይነውሙ፤ቸልታ ። አንሶሰወ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ገሊላ ፡ እንዘ ፡ ይሰብክ ፡ በ ምኵራባቲሆሙ፤እየ ። እንዘ ፡ ከሀለወ ፡ በቀር ፡ በቀዳ ማይ ፡ አንቀጽ ፡ አይገባም ። እንዘ ፡ ሀለዉ ፡ ኵሎሙ ፡ ኅቡረ ፡ (ግብ፪ ፡ ፩) ። ዳግመኛም ፡ ፲፱ኛ ፡ ዐርክን ፡ ፳፩ ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ።

እንዝህሉል፤—አውታታ፤—ዘህልሎ ፡ ዘህለለ ።

አንኅ፤—አረዘመ፤—ነዊኅ ፡ ኖኀ ።

አንጦርጦስ፤(ጽር ። ዕብ ፡ አንጥሪ፤ ታ ላቅ ፡ ዋሻ)፤ የታች ፡ ታች ፡ መጨረሻ ፡ ታች፤ሲኦል ፡ ገሃነም ። በርባሮስን ፡ እይ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ አንጦርጦስ ፡ ዘውእቱ ፡ መ ትሕተ ፡ ታሕቲት ፡ (አዋል) ።

እንከ፤(እን ፡ ከ)፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። እንኪያ ፡ እንኪያው፤ እንግዲያው፤ እንግዲህ፤ ከዚያ ፡ ወዲያ፤ ከእንግዲህ ፡ ወዲህ ። ስኬ ፡ ትራስ ፡ እየኾኑት ፡ ሳይኾኑ ትም ፡ በኋላና ፡ በፊት ፡ ይገባል ። አገባቡን ፡ ከነምስክሩ ፡ ፳ኛ ፡ ዐርክን ፡ ፺፰ ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ።

አንከሐከሐ፤—ፈተፈተ፤—ከሕከሐ።

አንጢዲቁ ፡ ማርያጦስ፤(ሮማይ ፡ አን ቲዲክ ፡ ማሪያኒቴ)፤ አፅራረ ፡ ማርያም፤ በማርያም ፡

ድንግልና ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ አይሁድ ፡ ክፉ ፡ የሚያወሩ ፡ የሚናገሩ ። እሊሁም ፡ ባሬተኛው ፡ መቶ ፡ ዓመተ ፡ ም ጋዌ ፡ ከኒቅያ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ በኋላ ፡ በዚያ ፡ ወራት ፡ የተነሡ ፡ ናቸው ፤ (መጽ ፡ ምስ) ።

አንክዮን ፤ (ጽር ፡ አኒኺዮን) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፡ (ዘፀ፴፯ ፡ ፳ ። ሕዝ፳፰ ፡ ፲፫) ።

አናኵዕ ፡ — ኰብኰበ ፤ — ነክይ ፡ ነከየ ፤ ነክዐ ።

አንከረ ፤ — አደነቀ ፤ — ነኪር ፡ ነከረ ።

አንክሮጦስ ፤ (ጽር ፡ አግኪሮቶስ) ፤ የመ ጽሐፍ ፡ ስም ፤ ኢጲፋንዮስ ፡ የጻፈው ። መልሕቅ ፡ መል ሕቃዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ለሐቀን ፡ እይ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

አንኰርኰረ ፤ — ገለበጠ ፤ — ኰርኰረ ።

አንክስ ፤ (ጽር ፡ አኒክስ ። ዕብ ፡ ሽሒ ሌት) ፤ የሽቱ ፡ ቅጠል ፤ የባሕር ፡ ዛጐል ፡ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፤ እንደ ፡ ዕጣን ፡ እያደቀቁ ፡ የሚያጤሱት ። ወይም ፡ የሽቱ ፡ ዕቃ ፡ ባሕረ ፡ ወጥ ፡ የደንጊያ ፡ የዕደፍ ፡ የዛጐል ፡ ቢልቃጥ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጥርኝ ፡ ይሉታል ። ማርያም ፡ ድንግል ፡ ምዕዝተ ፡ ምግባር ፡ ዘእምአ ንክሶ ፡ (ደራሲ ። አርጋ ፡ ፫ ። ሚራ፳፱ ፡ ፲፩) ።

አኒም ፤ ሞት ፤ (አነመ ፡ የአንም ፡ ይእ ንም ። ነዊም ፡ ኖመ ፤ አኖመ) ፤ መዘርጋት ፤ ማ ጋደም ፤ ድሩን ፡ ዝሐውን ፡ በቁመት ፡ በጐን ፤ ማጉን ፡ ግ ራዉን ፡ በወርድ ። መሥራት ፡ መታታት ፡ ማቈላለፍ ፡ መ ስፋት ፤ መጥለፍ ፤ የፈትል ፡ የልብስ ። ፈትለ ፡ ማሬት ፡ ተአንሙ ። የአንማ ፡ አንስት ። ይክል ፡ አኒመ ፡ ሜላት ። አኒም ፡ ወሰፍየ ፡ አልባስ ፡ (ኢሳ፶፱ ፡ ፭ ። ፱ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፯ ። ፱ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፱ ። ፍን ፡ ፳፫) ።

አናሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ አነምት) ፤ የሚሠራ ፡ ሠሪ ፤ ሸማኔ ፤ ሰፊ ፤ ጠላፊ ፤ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፯ ። ፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፳፫ ። ፳ ፡ ፩) ። ኮነ ፡ አናሚ ፡ አልባሳት ፡ ቀጠ ንት ፡ ወሰንዱናት ፡ ክቡራት ። ወአናሚሁኒ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፱ ። ቅዳ ፡ ሕር) ።

እንሞ ፤ የልብስ ፡ የፈትል ፡ ሥራ ፤ ትት ፡ ስራት ፤ ጥልፍ ፡ ዝምዝማት ፤ ያንገትጌ ፡ የእጅጌ ፤ ወይም ፡ በጫራሽ ፡ ሥረ ፡ ወጥ ። ወድማሬሁ ፡ እንሞ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፴፱) ።

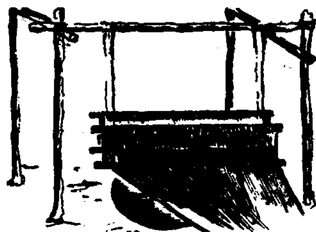
ማእነም ፤ (ማት) ፤ መሥሪያ ፤ መሣሪያ ፤ የ ሰፊ ፡ የጠላፊ ፡ የሸማኔ ፡ ዕቃ ። ግብረ ፡ ማእነም ። ይት አነም ፡ በማእነም ። ኬነውት ፡ ዘማእነም ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፩ ። ፳፰ ፡ ፲፯ ። ፴፯ ፡ ፳፩) ።

ምእናም ፤ መሥሪያ ፡ ቦታ ፤ የሸማኔ ፡ ጕድጓድ ፤ ዐርብ ። ግብረ ፡ ምእናም ። ማርያም ፡ ምእናም ፡ ግሩም ። ምእናም ፡ አንቲ ፡ ዘእምኔኪ ፡ ለብሰ ፡ (አፈ ፡ ድ፱ ። ተረ ፡ ቍር፲፰ ። ቅዳ) ።

አእነመ ፤ አሠራ ፤ አሰፋ ፤ አስጠለፈ ። አእነመ ፡ ላዕሌሁ ፡ አምሳለ ፡ ኪሩቤል ፡ (፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፲፱) ።

ተአንመ ፤ ተሠራ ፤ ተሰፋ ፤ ተጠለፈ ። ወኢት ልበስ ፡ ልብሰ ፡ ዘተአንመ ፡ በፀምር ፡ ወበዐጌ ። ል ብስ ፡ ዘኢተአንመ ፡ ወክዳን ፡ ዘኢተፈትለ ፡ (ዘዳ፳፱ ፡ ፲፩ ። ዲድ ፡ ፩ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

እኑም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ንምት) ፤ የተሠራ ፡ ሥር ፤ ሥረ ፡ ወጥ ፤ ጥልፍ ፤ ዝምዝም ። ሜላት ፡ ዘእ

ምእናም ፡

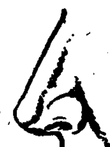
ኑም ፡ በወርቅ ። እኑም ፡ ኵለንታሁ ። መንጦላዕት ፡ ዘሜላት ፡ እኑም ፡ በፈትለ ፡ ወርቅ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፫ ። ዮሴፍ ። ዘፀ፳፮ ፡ ፴፩) ።

እንመት ፤ መሥራት ፤ መሠራት ፤ አሠራር ፤ የ ልብስ ፡ ሥራ ። ልብስ ፡ ግሩም ፡ ዘቀጢን ፡ ፍትለቱ ፡ ወሠናይ ፡ እንመቱ ። እንመተ ፡ ማሬት ። ዘእምላ ዕሉ ፡ እንመቱ ፤ (ዕር ፡ ኢሳ ። አፈ ፡ ተ፴፱ ። ቅዳ) ።

አኒን ፤ አባለ ፡ ዘርዕ ፤ — ዐኒን ።

አኒፍ ፤ ፎት ፤ አነፈ ፡ የአንፍ ፡ ይእንፍ ። ዕብ ፡ አናፍ ፤ ተቈጣ) ። ማናፋት ፤ በፍንጫ ፡ መ ሞኽ ፤ እንፍ ፡ ማለት ፡ መናፈጥ ፤ አፍንጫን ፡ መንፋት ፡ መቀብተት ፤ የጠብ ፡ የቍጣ ። መነፋነፍ ፤ ነፍናፋ ፡ መኾን ። ማነፍነፍ ፡ ማሽተት ፤ መማግ ፤ የሽቱ ፡ የትንባኾ ።

አንፍ ፤ (ዐረ ፡ አንፍ ። ዕብ ፡ አፍ) ፤ አፍ ንጫ ፡ የአፍ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ፪ኛ ፤ አፈ ፡ ሕንጻ ፤ የራስ ፡ ቅል ፡ ደጃፍ ፤ ማሽተቻ ፤ ማነፍነፊያ ፤ ካምስቱ ፡ ሕዋሳት ፡ አ ንዱ ። (ማሕ፯ ፡ ፩ ፡ ፱ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፳፱ ። መዝ ፡ ፻፲፫) ። ለእመ ፡ ዐጸርከ ፡ አንፈከ ፡ (ምሳ፳፱ ፡ ፳፰) ።

አንፍ ፡

አእናፍ ፤ (ፉት) ፤ አፍንጮች ። አንፍ ፡ ተረ ተር ፡ መስሎ ፡ የወረደው ፤ በመካከል ፡ የተሰነደደው ፤ ተ ረተሩ ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፤ አእናፍ ፡ መስኮቱ ፡ ብሱ ። በላዓም ፡ ለአእናፍኪ ፡ መሳክወ ፡ ሠናይ ፡ መፀዛ ። ይትመ ተሩ ፡ አእናፊሆሙ ። እስከ ፡ ይወፅእ ፡ እምውስተ ፡ አእናፊቲክሙ ፡ (ደራሲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፳)።

ማእነፍ፤(ብ፡ መአንፍት)፤ የሥልስ፡ ወጭት፤ ጻሕለ፡ ጎጺን፡ ወብርት፤ ማኅተመ፡ ኅብስት፡ ኅብስተ፡ ገጽ፡ የሚጋገርበት። ሊጡን፡ ወይም፡ ቡሖውን፡ በርሱ፡ እያደረጉ፡ ከእቶን፡ አግብተው፡ ሲያወጡት፤ ኅብስቱ፡ ርሱን፡ መስሎ፡ የርሱን፡ መልክ፡ ንሥቶ፡ ይወጣልና፤ ጻሕሉን፡ ማእነፍ፡ ያሰኘው፡ የኅብስቱና፡ የሥልሱ፡ ሽታ፡ ነው። ወትገብር፡ መኣንፍቲሃ፡(ዘፀ፳፭፡፳፱)። ዳግመኛም፤ መኣንፍት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መኣፍንት፡ ይላል፤ መጋገሪያ፡ ማለት፡ ነው። አፈየን፡ ተመልከት።

አንጼዋ፤—ዐይዋ፤—ነጽይ፡ ነጸየ።

አንጻር፤—በቁሙ፤—ነጽሮ፡ ነጸረ።

አኒቅ፤ቆት፤(አነቀ፡የአንቅ፡ይእንቅ። ዕብ፡ አናቅ። ሱር፡ ኤናቅ)፡ መጮኽ፡ ማኖቅ ኖቅ፤ መንሰቅሰቅ፤ የልቅሶ፡ የጭንቅ። መንጠቅ፡ መመንጠቅ፤ መቀማት፡ መመንተፍ።

አንቄ፤(ብ፡አናቅይ)፤ ነጣቂ፡ አሞራ፤ ጭላት፤ ጭልፊት፤ ሲላ፡ ገዲ፤ የድሮ፡ ጠላት። ሾተሌ፡ አሞራ፡ ጅብራ፡ የሚባል፤ ምጡቅ፡ ድምጠ፡ ትልቅ፤ ክንፋም፡ ረዥም፤ ውሹርምሹርም፤ ጥላው፡ ለሰው፡ ለእንስሳ፡ ደዌ፡ የሚኾን፤ ርጉዝ፡ የሚያስወርድ፡ የሚያስጨንግፍ፤ ወፍራም፡ የሚያቀጥን፡ የሚያመነምን፤ የሚያስለስል። ሾተላይ፡ ጋኔን፡ ሕፃናትን፡ እንደ፡ ሄሮድስ፡ ሰይፍ፡ የሚፈጅ፡ የሴቶች፡ በሽታ። ሾተላይ፡ መባልን፡ ከሾተል፡ ወስዷል፤ የግብር፡ ስሙ፡ ነው። ፍራህ፡ዕጓለ፡ዶርሆ፡ኑፋቄ፤እስመ፡በርእስከ፡ያደ፡መልአክ፡ሐበት፡አንቄ። አንቄ፡ብሂል፡ሾተላይ፤ መናፍቅ፡(ቅኔ። ጥሬ፡ሰዋ። ስንክ፡ኅዳ፳፱። ጥር፴። መጋ፳፱።

አኒቆንጦን፤(ጽር፡ አኒከንቶን)፤ ስሙ፡ አህጉር፤ በተራው፡ ያሉ፤ ከዳዊት፡ በፊት፡ ተወግተው፡ ተዘርፈው፡ የማያውቁ፡(፩ነገ፡፳፯፡፰፡፱)።

እንቋዕ፤(እን፡ ቋዕ። ዕብ፡ ሄአሕ። ዐረ፡ ሀይ)፤ ንኡስ፡ አገባብ። የደስታ፡ ቃል፤ እንኳ፡ እንኳዕ፤ ዕሦ፡ ዕሠይ፤ ወሰው፡ ውሽን፤ ይበል። እንቋዕ፡ ተሰብረት፡ ማዕጾ፡ አሕዛብ። እለ፡ ይብሉኒ፡ እንቋዕ፡ እንቋዕ፡(ሕዝ፳፮፡፪። ፴፯፡፪። መዝ፡፴፱። ፴፱)። ስንኳንና፡ እንኳን፡ ልዩ፡ ልዩዎች፡ እንደ፡ ኾኑ፤ እንኳዕም፡ ከነዚህ፡ ልዩ፡ ነው። ስንኳን፡ የማላላቅና፡ የማበላለጥ፡ ነው፤ እንኳን፡ ግን፡ የማዋረድና፡ የማሳነስ፡ ያሉታና፡ የንቀፌታ፡ ነው፤ ወ፡ ሂ፡ ኒ፡ ጥቀን፡ አኮን፡ ተመልከት።

አንቀጽ፤—በር፡ደጅ፡አፍ፤—ነቂጽ፡ ነቅጸ፤ አንቀጸ።

አንቆቅሖ፤—ዕንቊላል፤—ቆቅሕ፡ቆቅሐ።

አንቀር፤—አንቃር፤—ነቀ፡ር፡ ነቈ አንቈረ።

እንቈራ፤—የንብ፡እንጀራ፤—ነቈ

እንቆራ፤(ጽር፡ እንከራ)፤ ስመ፡ ሀገ ቴዎዶጦስ፡ዘእንቆራ፡(ተረ፡ ቄርሎ። ሃይ፡ አበ)።

እንቃስ፤-ዐዛባ፡ጭቃ፤-ነቂስ፡ ነቀ

አኒስ፤ሶት፤(አነሰ፡ የአንስ፡ ይእን
ሰው፡ መኾን፤ አካል፡ መግዛት፤ እንደ፡ አዳምና ንደ፡ ሔዋን፡ ወንድ፡ ተባት፤ ሴት፡ እንስት፡ ኹ መፈጠር፡ መገኘት። መፀነስ፡ መወለድ። ፪ኛም፡ ቁሙ፤ ማነስ፡ ታናሽ፡ መኾን፡ (ዐማርኛ)። ማን፡ ማን፡ አንሶ፡ እንዲሉ። ንእሰንና፡ ሰንአን፡ ተመልከ፡ የዚህ፡ አግዋር፡ ናቸው።

እኑስ፤(ሳን፡ ሳት፡ ንስት)፤ ያነሰ፡ ንኡ ተከታይ።

እንስ፤(ትግሬ፡ እናስ። ዕብ፡ ኤኖሽ ዐረ፡ ኢንሳን)፤ ሰው፤ ወንድ፤ ተባት፤ ጕልማሳ እን፡ አንስ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ አንን፡ ተመልከት

አእኑስ፤(ዕብ፡ አናሽም)፤ ሰዎች፤ ወደች፤ ተባቶች። የግእዝ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ አንስ፡ አኑስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተባዕት፤ ሰብእ፤ ዕደው፡ ይላል ፪ኛም፡ አንስት፡ ብሎ፡ ብዥውን፡ አእንስት፡ በማለት ፈንታ፡ መልሶ፡ አንስት፡ አንስትያ፡ አእኑስ፡ ይላል፤ ተሳሳተ፡ ነው። ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ ፈጠሮሙ። ልቦ፡ተባዕት፡ወአልቦ፡አንስት። ኢያሕየዉ፡ ኢተባዕተ፡ወኢአንስተ። ሤጡ፡ለተባዕት፡ኀምሳ፤ወለአንስትሰ፡ሤጣ፡ሠላሳ። አፍራስ፡አንስት። ቡርክት እምአእኑስ። አፍራስ፡ አእኑስ። አእዱግ፡አእኑስ (ዘፍ፩፡፳፯። ገላ፫፡፳፰። ፩ነገ፡፳፯፡፱። ዘሌ፳፯፡፫። ፫ነገ፡፲፡፳፮። ደራሲ። ፪ዜና፡፱፡፳፭። ኢዮ፩፡፫፡፲፱)። አእኑስ፡ የአንስ፡ ብዥ፡ እንደ፡ ኾነ፡ አስተውል።

አንስት፤ ሴት፤ ሔዋናዊት፡ ኹለተኛ፡ ዐይነት፡ ሰው፤ ነፍስና፡ ሥጋ፡ ያላት፤ ብእሲት፤ ሚስት፤ ሲጣፈር፤ አንስ፡ ወአንስት፤ አእኑስ፡ ወአእንስት፤ ወይም፡ ዕድ፡ ወአንስት፤ ዕደው፡ ወአእንስት፡ ያሰኛል። የግእዝ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በመላሾች፡ ስሕተት፡ አንስትን፡ እንደ፡ ፀርና፡ እንደ፡ ቢጽ፡ ላንድም፡ ለብዙም፡ ያደርጋል፤ በአእኑስ፡ ፍች፡ እንደ፡ ተነገረ። ዘይትወለድ፡እም አንስት። ኢትንሥአ፡ እምትውልደ፡ አንስት። ብእሲ፡ ወአንስት። ዕድ፡ ወአንስት። ወእመሰ፡አልብከ፡ብእሲት፡ኢትፍቅድ፡አንስተ፤ ሴት፡ (ሚራ፲፡፲፰። ማቴ፲፩፡፲፩። ኪዳ። ቅዳ። ፩ቆሮ፡፯፡፳፯)። ጠባባት፡ አንስት፡ ሐነጻ፡ አብያተ። አንስት፡ ምእባውያት። ይበልዓኑ፡ አንስት፡ ፍሬ፡ ከርሦን። ወይእኅዛሁ፡ ሰብዑ፡አንስት። አንትንሂ፡ አንስት። ወአንስትኒ፡ ይበክያሁ፤ ሴቶች፡ (ምሳ፲፬፡፩። ሩት፩፡፱። ሰቈ፪፡፳። ኢሳ፬፡፩። ፩ጴ፡፫፡፩። ሉቃ፳፫፡፳፯)።

የቀረውን፡ ፩ኛ፡ ክፍል፤ በሳቢና፡ በተሳቢ፡ አርእስት፡ ተመልከት።

አንስቲያ፤ አንስትያ፤ (ያት። ዕብ፡ ና ሽም፤ ንሺይ)፤ ሴቶች፤ ሚስቶች። ያ፡ መጨመሩ፡ ለማብዛትና፡ ለማዛረፍ፤ ለመዘርዘር፡ ነው፤ አንስትያ፡ ብዙ፤ ያት፡ የብዙ፡ ብዙ። ደቂቅየ፡ ወአንስቲያየ። ሰብዐቱ፡ ምእት፡ አንስትያሁ፡ ለሰሎሞን። ወአንስቲያሆሙኒ፡ ኀደጋ፡ ፍጥረቶን። ዕደውኒ፡ ያፍቅሩ፡ አንስቲያሆሙ፡ (ዘፍ፴፩፡ ፷፯። ፩ነገ፡ ፲፩፡ ፩። ሮሜ፩፡ ፳፯። ኤፌ፭፡ ፳፭)።

አንስታይ፤ ዊ፤ ሴታም፡ ባለሴት፤ ሴት፡ ወዳድ፤ ሴት፡ አውል፤ ጠባቂ፡ ጉማዳ፤ ስልብ፡ ጃን፡ ደረብ። ሴትማ፡ የሴት፡ ዐይነት፤ ፈናፍንት፤ ወንዳገረድ። ፈሪ፡ ወንድ፤ ጉጋ፡ አንበልጋ።

አንስቲ(ት)ያዊት፤ የሴቶች፡ ወገን፡ ሴት፤ እንስት፡ የተባት፡ ጓደኛ፡ ኹለተኛ፡ (ሔኖ፶፬፡ ፳። ፳፡ ፯። ፹፩፡ ፫)።

እንስት፤ (ታት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ በቁሙ፤ ሴት። አንስትና፡ ብእሲት፡ ለሰው፡ ፍጥረት፡ ብቻ፤ እንስት፡ ለሰውም፡ ለእንስሳም፡ ለሣር፡ ለንጨት፡ ሳይቀር፡ ለፍጥረት፡ ኹሉ፡ ይነገራል፤ መጣፍ፡ ግን፡ በእንስት፡ ፈንታ፡ ኹሉን፡ አንስት፡ ይላል። ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ ገብረ፡ እግዚ። ወእምነ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ ታበውእ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ (ማር፲፡ ፮። ዘፍ፮፡ ፲፱፡ ፳። ፯፡ ፱፡ ፫)።

አንሶጠጠ፤—አሰቀጠጠ፤—ሠዊጥ፡ ሦጠ።

እንሰይ፤ (ዐረ፡ እንሲ)፤ ጸግሜ፤ የንሐሴ፡ ማፍ፡ ተቀጥላ። እንሰይ፡ ዘውእቱ፡ ሰዋሕቅ፡ (አቡሻ፡ ፳)።

እንስሳ፤—በቁሙ፤—ሶስዎ፡ ሰሰወ፤ አንሶሰወ።

አንተ፤ (ቲ፡ ትሙ፡ ትን)፤ በቁሙ፤ የአንተ፡ ርባታ፤ የቅርብ፡ ወንድ፤ በቂና፡ ቅጽል፤ ነባር፡ አንቀጽ፤ ነኸ። የአንን፡ አፈታት፡ ተመልከት፤ መሪውም፡ ርሱ፡ ነው። አንተ፡ ትቤ። አንቲኒ፡ ዓዲ፡ እምበአልኪየ። አንትሙ፡ ትሰግዱ፡ ለዘኢተአምሩ። ኢትፍርሃ፡ አንትንሰ፤ በቂ፡ (ማቴ፳፯፡ ፳፭። ፳፰፡ ፭። ዮሐ፬፡ ፲፡ ፳፬)። አንተ፡ ወልደ፡ ዕጓለ፡ መሕያው። ወአንቲኒ፡ ቤተ፡ ልሔም። አንትሙ፡ ዕደው። አንትን፡ አንስት፤ ቅጽል፡ (ሕዝ፪፡ ፫። ማቴ፪፡ ፮። ፩ጴ፡ ፫፡ ፩፡ ፯)። ዕራቅከ፡ አንተ። አንቲ፡ መኑ፡ አንቲ። አንትሙ፡ ኢሰባውያን፡ አንትሙ። አንትንሰ፡ ጠባባት፡ አንትን፤ አንቀጽ፡ (ዘፍ፫፡ ፲፩። ዮዲ፲፡ ፲፪። ማቴ፲፭፡ ፲፯። ዘረፋ)። ደቂቅ፡ ርባታ፡ ፲፩ኛ፡ ዕርከን፡ ፹፪ቍ። ደቂቅ፡ ቅጽል፡ ፻፲፰፡ ቍጥር፡ ተመልከት።

እንተ፤ (እን፡ ተ፡ ዘ)፤ ዐቢይ፡ አገባብ። የሴት፡ ቅጽል፤ የ፤ ቅጽልነቱም፡ ላንድ፡ ብቻ፡ እንጂ፡ እንደ፡ ዘ፡ ላንድም፡ ለብዙም፡ አይኾንም። ሀገር፡ እንተ፡ ተሐንጸት፡ መልዕልተ፡ ደብር። ደብተራ፡ እንተ፡ ኢገብራ፡ እደ፡ ሰብእ። ድንግል፡ እንተ፡ ተፍኅረት፡ ለብእሲ፡ (ማቴ፭፡ ፲፬። ዕብ፱፡ ፲፩። ሉቃ፩፡ ፳፯)። እንቲኣየ፡ ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፤ እንቲኣነ፡ እያለ፡ እስከ፡ ሥር፡ ይረባል። እም፡ ብሎ፡ እናት፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

እንተ፤ ደቂቅ፡ አገባብ። በ፡ ወደ፡ ለ፡ ን፡ አዳማቂ፡ እየ፡ ደጊመ፡ ቃል። ኀለፉ፡ እንተ፡ የብስ። ሖሩ፡ እንተ፡ እግር። ይበውኡ፡ እንተ፡ መስኮት፤ በ፡ (ዘፀ፲፭፡ ፲፱። ማርኛ፡ ፴፫። ዮኤ፪፡ ፱)። ሖረት፡ እንተ፡ አውሎና፡ ርቱዐ። ሮጸ፡ እንተ፡ መርሕበ፡ ሀገር። ንሑር፡ እንተ፡ የማን፡ አው፡ እንተ፡ ፀጋም፤ ወደ፡ (ዮዲ፲፡ ፲፩። አስቴ፩፡ ፩። ዘረፋ)። ለና፡ ን፡ ሲኾን፡ በባሕቲት፡ ይገባል። እንተ፡ ባሕቲቱ፡ ብቻውን፡ ለብቻው፡ (ማቴ፲፱፡ ፲፫፡ ፳፫። ዮሐ፳፡ ፯)። እንተ፡ ሶበ፡ ጸዋዕክዎ፡ ለእግዚ። እንተ፡ ጊዜ፡ ተንሥአ፡ ሰብእ። ዘእንበለ፡ ይቅረብዋ፡ እንተ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ ወብእሲት፤ አዳማቂ፡ (መዝ፲፯። ፻፳፫። ጦቢ፫፡ ፰)። እየና፡ ደጊመ፡ ቃል፡ ሲኾን፡ በጊዜ፡ ይገባል፤ እንተ፡ ጽባሕ፤ እንተ፡ ጽብሐት፡ ይላል፤ ጸብሐን፡ ተመልከት። ደቂቅነቱንም፡ ባቢይ፡ አገባብ፡ ውስጥ፡ ፹ቍ፡ ተመልከት።

በእንተ፤ ዐቢይና፡ ደቂቅ፡ አገባብ። ስለ፡ በ፡ ነገር፡ ምክንያት፡ ቃለ፡ በኢል፤ ደስ፡ አይበለው፡ ብሎ፤ ደስ፡ አይበለው፡ ሲል፡ ይኾናል። በኀላፊና፡ በአርእስት፡ በስም፡ በግብር፡ በቦታ፡ ይገባል፤ በኀላፊ፡ አንቀጽ፡ ሲገባ፡ ዘን፡ በር፡ ከፋች፡ ያደርጋል። በእንተ፡ ዘተወልደ፡ እምኔሃ፤ የመሰለው፡ ኹሉ፤ በእንቲኣየ፡ ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፡ ነ፡ እያለ፡ ይዘረዝራል። አገባብነቱ፡ ለክፉም፡ ለበጎም፡ ይኾናል፤ ለክፉ፡ ሲኾን፡ በ፡ ላይ፤ ለበጎ፡ ሲኾን፡ ስለ፤ ይኸውም፡ ራእይ፡ ዘርእየ፡ በእንተ፡ ይሁዳ፡ ወበእንተ፡ ኢየሩሳሌም፡ ባለው፡ ይታወቃል፡ (ኢሳ፩፡ ፩)። በእንተ፡ ውእቱ፡ ሕፃን። ወበእንተሰ፡ ይእቲ፡ ዕለት፤ ነገር፡ (ማቴ፪፡ ፳። ፳፬፡ ፴፮)። ይፀርፉ፡ በእንቲኣክሙ። ይቀትሉክሙ፡ በእንቲኣየ፤ ምክንያት። በእንተ፡ ማርያም፡ ወላዲትከ፡ ልመና፤ መሐላና፡ ምጥንታ፡ ሲኾን፡ ግን፡ በ፡ ይኾናል። በእንተ፡ ጸላኢ፤ ደስ፡ አይበለው፡ ብሎ፤ ሲል። አርእስት፡ ሲኾን፡ በረኅርም፡ ባጭርም፡ ቃል፤ በምዕራፍ፡ በክፍል፤ በተለየ፡ አንቀጽ፤ በድርሳን፡ በተግሣጽ፡ ይገባል። በእንተ፡ ሰብአ፡ ሰገል። በእንተ፡ እለ፡ ተቀትሉ፡ ሕፃናት። በእንተ፡ ትምህርተ፡ ኅቡኣት። አንቀጽ፡ ቀዳማዊ፡ በእንተ፡ ቤተ፡ ክር። ድርሳን፡ በእንተ፡ መልከ፡ ጼዴቅ። ተግሣጽ፡ በእንተ፡ ከመ፡ ኢመፍትው፡ ይቅበጹ፡ ተስፋ፡ (ማቴ። ኪዳ። ፍ፡ ነ። ቄር። አፈ፡ ተ፡ ፱)። በድርድር፡ ሲገባ፤ በእንተ፡ ኀጢአት፤ ወበእንተ፡ ጽድቅ፤ ወበእንተ፡ ኵነኔ፡ ይላል፡ (ዮሐ፲፮፡ ፰—፲፩)። ሲዘረዝር፡ ደግሞ፡ በበቂነት፡ በቅጽልነት፡ ይፈታል፤ ዘበእንቲኣሁ፡ ቀብዐኒ፤ በርሱ፡ ቅብነት።

ዘበእንቲኣሁ ፡ ተመራሕነ ፤ በርሱ ፡ መሪነት ፡ መምር ነት ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡ የቀረ ፡ ቢኖር ፡ አገባብ ፡ ተመልከት ፡፡

እንትኩ ፤ (ዝኩ) ፤ እንተ ፡ ከሃ ፤ የሩቅ ፡ ሴት ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፤ ያች ፤ ያችው ፤ ያችኛይቱ ፤ ያችኛዋ ፡፡ እንትኩ ፡ ዕፀ ፡ ዘውስተ ፡ ገነት ፡፡ እንትኩ ፡ ጣዕዋ ፡ አንስትያዊት ፡ (ቅዳ ፡ አት ፡፡ ሔኖ ፡ ፳፯) ፡፡ ገቢር ፡ ሲኾን ፡ በዝኩ ፡ አንጻር ፡ እንትኰ ፡ ይላል ፡፡

እንታክቲ ፤ (ዝክቱ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡፡ እን ታክቲ ፡ ዕጐልት ፡ ቀዳማዊት ፡፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ትትወ ሰድ ፡ እምእንታክቲ ፡፡ ለእንታክቲ ፡ ሌሊት ፡ አእመ ርዋ ፡ (ሔኖ ፡፡ ማር ፡ ይሥ፩ ፡፡ ጥበ፲፰ ፡ ፯) ፡፡

አንቲካ ፤ (ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ እንተ ፡ ከሃ ፤ የዱሮ ፤ የቀድሞ ፤ የጥንት ፤ ብዙ ፡ ዓመት ፡ የኖረ ፡ አሮጌ ፤ ብሉይ ፡፡

አንተለ ፤ (አቲል ፡ አተለ ፡፡ ዕብ ፡ ዓ ጼል ፡፡ ሱር ፡ ዐጤል ፡፡ ዐረ ፡ ዐጠለ) ፤ ሰነፈ ፤ ታከተ ፤ ቦዘነ ፡፡ አተለ ፡ አተላ ፡ ኾነ ፡፡ ጠላ ፤ ሰለቸ ፤ ተስ ቀቀ ፤ ናቀ ፡ አቃለለ ፤ ታወ ፡ ቸል ፡ አለ ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአንተለ ፡ ፈንታ ፡ ተአንተለ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡፡ ኢተ አንተለት ፡ ሎቱ ፡ ነፍሱ ፡፡ ከመ ፡ ኢይትአንተሉ ፡ ወኢ ይፀሉ ፡ ክቡደነ ፡፡ ጸምአ ፡ ወኢተአንተለ ፤ ኢይኩን ፡ ምዩጠ ፡ ገጽ ፡ እምስእለትየ ፤ እንዘ ፡ ይትአነተል ፡ በእንተ ፡ ኀጣውእየ ፡፡ አንጐርጕሩ ፡ ወተአንተሉ ፡፡ ኢትትአንተል ፡ ተግሣጸ ፡ እግዚ ፡፡ ያፈጥን ፡ ለረድኤ ትየ ፡ ወኢይትአነተለኒ ፡፡ በእበድ ፡ ወበተአንትሎ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ፡፡ ቀሌ ፡፡ አርጋ ፡ ፬ ፡፡ ጥበ፲፪ ፡ ፳፯ ፡፡ ምሳ፫ ፡ ፲፩ ፡፡ ዮሴፍ ፡፡ ማር ፡ ፮ ፡ ፬) ፡፡

አንታሊ ፤ **መአንትል** ፤ ታካታ ፡ ሰነፍ ፡ ቸ ልተኛ ፡ ስልቹ ፡፡

ተአንተለ ፤ ተጠላ ፤ ተሰለቸ ፤ ቸል ፡ ተባለ ፡፡

እንታሌ ፤ ቸልታ ፤ ስልቹነት ፤ ስንፍና ፡ ቦዘን ፡፡

እንተላም ፤ (ትግሪኛ) ፤ ታላቅ ፡ መስፈሪያ ፡ ፴፪ ፡ ካዕቦ ፡ የሚይዝ ፡፡ አንዱ ፡ ካዕቦ ፡ ፰ ፡ ከፋሎ ፤ ወ ይም ፡ ፰ ፡ ምኒልክ ፡ (አዋል) ፡፡ ይኸውም ፡ የምኒልክ ፡ መልክ ፡ የተሣለበት ፡ ዋንጫ ፡ ኮባያ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡

እንጳጴ ፤ **እንጳንጴ** ፤ (ዕብ ፡ አባዕቡዓ) ፤ የገላ ፡ የቈርበት ፡ በሽታ ፤ ደዌ ፡ ሥጋ ፤ ዕበጥ ፤ ዕከክ ፤ ፈ ንጣጣ ፤ ቍስል ፡ መግል ፡ የያዘ ፡ ያረገዘ ፡፡ ጸውብ ፡ ወእ ንጳንጴ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፩ ፡፡ ኩፋ ፡ ፵፰) ፡፡

አሠረ ፤ (ትግሬ) ፤ ተከተለ ፤ ተከትሎ ፡ ኼደ ፤ ሻ ፡ ፈለገ ፡፡

አሠር ፤ **ራት** ፤ (ዐረብ ፡ ኢሽር ፤ አሰር ፡፡ ሱር ፡ አትራ ፡፡ ዕብ ፡ አሹር) ፤ ፍለጋ ፤ ዱካ ፤ ርጋጭ ፤ መከየድ ፤ መንገድ ፡ ጥርጊያ ፡ ጐዳና ፤ ርምጃ ፡ አካኼድ ፤ አብነት ፡፡ ደምሰስ ፡ አሠርየ ፡፡ አሠረ ፡ ምንት ፡ ዝንቱ ፡፡ እሬኢ ፡ አሠረ ፡ ዕደው ፡ ወአንስት ፡፡ እደ ፡ ኬደ ፡ አሠረ ፡ ውሉደ ፡ ሰብእ ፡፡ ንሑር ፡ በአሠሩ ፡፡ አሠር ፡ ንጹሕ ፡ ዘአልቦ ፡ አሥዋክ ፡፡ ወየኀድግ ፡ ውስተ ፡ ፍ ኖት ፡ አሠሮ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፲፫ ፡፡ ዳን፲፫ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ፡፡ ኩፋ ፡ ፴፪ ፡፡ ሚክ፬ ፡ ፪ ፡፡ ቅዳ ፡ ኤጲ ፡፡ መዝ ፡ ፹፬) ፡፡

— ፤ ምልክት ፤ ጠንክ ፤ ዕትራት ፤ ጠባሳ ፡ ጐዳኒሳ ፤ ቦታ ፡ ስፍራ ፡፡ አሠሩ ፡ ለልብ ፡ ፍሥሕ ፡ ገጽ ፡ ብሩህ ፡፡ አ ሠረ ፡ ደም ፡፡ አሠረ ፡ ደዌ ፡፡ አሠረ ፡ ቅንዋት ፡ ወአ ሠረ ፡ ርግዘት ፡፡ አሠራት ፡ አምላካውያት ፤ መካናት ፡ (ሢራ፲፫ ፡ ፳፯ ፡፡ ስንክ ፡ መስ፫ ፡፡ ሐምሮ፱ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱) ፡፡

አሠረ ፡ ንጉሥ ፤ የቅኔ ፡ ስም ፤ ለንጉሥ ፡ የሚ ሰጥ ፡ የዕጣን ፡ ሞገር ፡ ተቀጥላ ፡፡

(ጥ) **አሠረ** ፤—**ቀጠረ** ፤ **ካሥር ፡ አንድ ፡ አ ወጣ** ፤—**ዐሥሮ ፡ ዐሠረ** ፡፡

(ላ) **አሠረ** ፤—**በቁሙ** ፤—**አሲር ፡ አሰረ** ፡፡

አሥራግ ፤—**መስኖች** ፤—**ሠርግ ፡ ሠ ረገ** ፡፡

አፍ ፤ **አፍአ** ፤—**በቁሙ** ፤—**አፈወ** ፡፡

ኢፍ ፤ **ኤፍ** ፤ (**ዕብ ፡ ኤፋ**) ፤ የመስፈሪያ ፡ ስም ፤ ታላቅ ፡ ቍና ፤ ቤደ ፤ ላዳን ፤ የሖሜር ፡ ዐሥረኛ ፡፡ አንዱ ፡ ኢፍ ፡ ፫ ፡ ስኣ ፡ ይይዛል ፤ ስኣ ፡ እንደ ፡ መሸመቻ ፡ ያለች ፡ ታናሽ ፡ ቍና ፡ ነች ፤ መሥለስን ፡ እይ ፡፡ መስፈ ርተ ፡ ኢፍ ፡ (ዘሌ፭ ፡ ፲፩ ፡፡ ዘኍ፭ ፡ ፲፭ ፡፡ ሩት፪ ፡ ፲፯ ፡፡ ሕዝ፵፭ ፡ ፲) ፡፡

አፌድ ፤ (**አፈደ ፡፡ ዕብ ፡ አፉድ**) ፤ መታ ጠቅ ፤ መልበስ ፤ ማሸረጥ ፤ ማሸንቀጥ ፡፡

ኤፉድ ፤ (**ጽር ፡ ሄፉድ ፡፡ ዕብ ፡ ኤፉድ**) ፤ ልብስ ፡ ተክህኖ ፡ ካህናተ ፡ ኦሪት ፡ በተልእኮ ፡ ጊዜ ፡ የሚ ለብሱት ፡ የሚታጠቁት ፤ ቀሚስ ፡፡ ልብሰ ፡ እንግድዓ ፡ ሴ ደርያ ፡ (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፰ ፡ ፳፰ ፡፡ ፲፬ ፡ ፫ ፡፡ ፴ ፡ ፯ ፡፡ ዘፀ ፳፰ ፡ ፬) ፡፡ ኤፉደ ፡ ጸሎት ፡ ወዕጣን ፡ (ጥበ፲፰ ፡ ፳፩) ፡፡

— ፤ ፊደ ፤ ማጠቆ ፤ ዐጭር ፡ ሱሪ ፤ ቍምጣ ፤ ቈራጣ ፤ የ ሥራ ፡ ልብስ ፤ ማናቸውም ፡፡

አፌው ፤ **ዎት** ፤ (**አፈወ ፡ የአፉ ፡ ይእፉ ፡፡ አፈየ ፡፡ አፈፈ**) ፤ መተንፈስ ፤ እፍ ፡ እፎይ ፡ ማለት ፤ መናገር ፤ አፍን ፡ መልቀቅ ፡ መክፈት ፤ ማፋሸግ ፡ ማዛ ጋት ፡፡ ነፍኀንና ፡ ነፍሰን ፡ በቀወን ፡ ተመልከት ፡፡

አፋዊ ፤ (**ዊት ፡ ውያን ፡ ያት**) ፤ የሚተነፍስ ፤ አፈኛ ፡ አፋም ፤ ለፍላፊ ፤ አፊ ፡ ሰፊ ፡፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ሲ ኾን ፡ የአፍ ፡ ያሰኛል ፡፡

አፍ ፤ (**ብ ፡ አፈው ፡ ዋት ፡፡ ዕብ ፡ ፌህ ፡፡ ዐረ ፡ ፉህ ፤ ፋህ ፤ ፌህ ፤ ፈም ፤ ፉም ፡፡ ሱር ፡ ፉማ**) ፤ በቁሙ ፤ በከንፈርና ፡ በከንፈር ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ክፍት ፡ ጎዋ ፤ መተንፈሻና ፡ መናገሪያ ፤ የቃል ፡ የትንፋሽ ፡ የመ ብል ፡ የመጠጥ ፡ የነገር ፡ ኹሉ ፡ መውጫ ፡ መግቢያ ፡ ደጅ ፤ የሚከፈትና ፡ የሚዘጋ ፡ የሕዋሳት ፡ በር ፡፡ አፍ ፡ አንድ ፤ አፈው ፡ አፎት ፡ ኹለት ፡ ወይም ፡ ብዙ ፤ አፈዋት ፡ የብዙ ፡

ብዙ ፡ አፉየ ፡ ከ ፡ ኪ ፡ ሁ ፡ ሃ ፤ አፉን ፡ ከሙ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ ለታተመ ፡ ለተመረገ ፡ ለጕድጓድ ፡ ለመቃብር ፡ ሳይቀር ፡ አፍ ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ኢምተረፈ ፡ ልብ ፡ ይነብብ ፡ አፍ ። ይትናገሮ ፡ አፈ ፡ በአፍ ። ያበቁ ፡ አፉሁ ፡ እስከ ፡ እዘኒሁ ። ይወድስከ ፡ አፈ ፡ ነኪር ፡ ወአኮ ፡ አፈ ፡ ዚአከ ። ተፈፀመ ፡ አፈ ፡ ዘሉ ፡ አራዊት ። አፍ ፡ ቦሙ ፡ ወኢይነቡ ፤ ወአልቦ ፡ መንፈስ ፡ ውስተ ፡ አፉሆሙ ። አፈወ ፡ አንቅዕተ ፡ ቀላይ ፡ ዐቢይ ፤ በሰብዑ ፡ አፈው ፤ አፈወ ፡ ማዕምቅተ ፡ ምድር ። አፈዋት ፡ አፎች ፡ (ማቴ፲፪ ፡ ፴፬ ። ኤር፴፱ ፡ ፱ ። ሚራ፳፩ ፡ ፳ ። ፳፯ ፡ ፪ ። ኩፋ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፻፴፬ ። ኩፋ ፡ ፳ ። ገድ ፡ ተክ) ።

— ፤ ቃል ፤ ነገር ። ትርጁማን ፤ አምኻር ፤ ጠበቃ ፡ ወኪል ፡ የነገር ፡ አባት ። በአፈ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሰማዕት ። ዘሉ ፡ ይቀም ፡ በአፈ ፡ ዚአሆሙ ። እምአፈ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወኀምስቱ ፡ ነቢያት ፤ እምአፈ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ሐዋርያት ፤ እምአፈ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ቃል ፡ (ማቴ፲፰ ፡ ፲፯ ። ቀሌ ። ቅዳ) ። ይኩንከ ፡ አፈ ። ትከውን ፡ ከመ ፡ አፉየ ፤ (ባፈ ፡ አፈ ፡ ንጉሥ) ። ወኮነ ፡ አፈ ፡ ጕባኤሆሙ ፡ አባ ፡ ፊቀላዎስ ፡ (ዘፀ፬ ፡ ፲፯ ። ኤር፲፭ ፡ ፲፱ ። ታሪ ፡ ነገ) ።

— ፤ ወደብ ፡ ጠረፍ ፤ ጣፍ ፡ አፋፍ ። መንገለ ፡ አፉሃ ፡ ለባሕር ። አፈ ፡ ሞት ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። አዋል) ።

— ፤ ስለት ፤ አንደበት ። አፈ ፡ ሰይፍ ፤ አፈ ፡ ኲናት ፡ አፈ ፡ ኀጺን ። ሰይፍ ፡ ዘክልኤ ፡ አፉሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፱ ። ዕብ፲፩ ፡ ፴፬ ። ዮዲ፪ ፡ ፳፯ ። መዝ ፡ ፻፵፱) ።

አፈ ፡ እቶን ፤ የምድጃ ፡ አፍ ፡ ዕንጨቱና ፡ ልጡ ፡ እየተቈረጠ ፡ የሚገባበት ፤ ባንድ ፡ ወገን ፡ እሳቱ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ጎበስቱ ፡ የሚነድበት ፡ የሚጋገርበት ፤ ወይም ፡ የጢስ ፡ መውጫው ፡ መትጕልጕያው ፤ እንደ ፡ ባቡር ፡ ጋን ፡ ያለው ። ከመ ፡ ጢስ ፡ ዘይወፅእ ፡ እምአፈ ፡ እቶን ፡ (መቃ ፡ ፲፰፱) ።

አፈ ፡ ወርቅ ፤ የሰው ፡ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ጽሩየ ፡ ቃል ፤ ንባቤ ፡ ቃል ፡ ጽሩይ ። ቃሉ ፡ እንደ ፡ ወርቅ ፡ የጠራ ፡ የከበረ ፤ እድፍ ፡ ጕድፍ ፡ ጸያፍ ፡ የሌለበት ። ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፪) ።

አፈ ፡ መልበስ ፤ ራስጌ ፤ ዐንገትጌ ፤ እጅጌ ፤ እግርጌ ፤ የቀሚስ ፡ የባርኔጣ ፡ የከባ ፡ የጀባ ፡ የቀሚስ ፡ የሱሪ ፡ የሹራብ ፡ የመጫሚያ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፲፰ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፴፪) ።

አፈ ፡ ጽባሕ ፤ የመዓልት ፡ ደጅ ፡ አፍ ፤ መግቢያው ፡ መባቻው ፤ የፀሓይ ፡ ውጋጋን ፡ የሚታይበት ፤ መዠመሪያ ፡ ጊዜ ፤ ጎሕ ፡ ጎሐ ፡ ጽባሕ ። የጢት ፡ ጢት ፡ ማለዳ ፤ ጎሕ ፡ ሲቀድ ፡ ወፍ ፡ ሲጮኽ ፤ ጎሐን ፡ ተመልከት ። ባልቴቶች ፡ የጢት ፡ ምስጋና ፡ ሲያቀርቡ ፡ ስትዘጋው ፡ አይሰማብኽ ፡ ስትከፍተው ፡ ኰሽ ፡ አይልብኽ ፡ እንዲሉ ። ዕቅበተ ፡ ሌሊት ፡ አንተ ፡ አፈ ፡ ጽባሕ ፡ (ዘፀ፲፬ ፡ ፳፬ ። ዘፍ፲፱ ፡ ፲፭ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፮) ።

አፍአ ፤ (ዕብ ፡ ሑጽ) ፤ በቁሙ ፤ ውጭ ፡ ዕዳሪ ፤ ደጅ ፤ ወልወል ፤ ከቤት ፡ ከቅጥር ፡ ከሀገር ፡ ከመንደር ፡ ከወሰን ፡ ከደንበር ፡ በውጭ ፡ ያለ ፡ በውስጥ ፡ የይደለ ፤ ነኪር ፡ ባዕድ ፡ ልዩ ፡ ቦታ ። አልብነ ፡ ውሳጤ ፡ ወኢአፍአ ። ይቀውም ፡ አፍአ ። ዐጸወ ፡ ደብተራ ፡ እንተ ፡ አፍአ ። ዝንቱሰ ፡ ውስጡ ፡ ጽቡር ፡ ወአፍአሁ ፡ ብርት ። ተሰቅለ ፡ አፍአ ፡ እምትዕይንት ። በአፍአሃ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ (ቀሌ ። ሚራ፳፩ ፡ ፳፫ ። ዮዲ፲፫ ፡ ፩ ። ዳን፲፫ ፡ ፯ ። ዕብ፲፫ ፡ ፲፪ ። ኤር፲፩ ፡ ፮) ።

አፍአዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የአፍኣ ፡ የውጭ ፡ የደጅ ፤ ግልጥ ፡ ገሃድ ። ቅጽር ፡ አፍኣዊ ። ጽልመት ፡ አፍኣዊ ። ኢይሰርገዋ ፡ አንስት ፡ ሰርጐ ፡ አፍኣዊ ። ኢትጽንኑ ፡ መንገለ ፡ ፍኖት ፡ ሕገጋት ፡ አፍአዊት ፡ (፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፭ ። ፊልክ ፡ ፻፰ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፰ ። ፲፰ ፡ ፩) ።

— ፤ ሥጋዊ ፡ ዓለማዊ ፤ መናፍቅ ፤ ኢጥሙቅ ። አፍአውያን ፡ ዓለማውያን ። ምስለ ፡ ሰብእ ፡ አፍአውያን ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘኮነ ፡ ውጉዘ ፡ ምስለ ፡ አፍአውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

አፈው ፤ (ዋት) ፤ ሽታ ፡ መዐዛ ፤ የሽቱ ፡ ትንፋሽ ፤ ሙዳዩ ፡ ቢልቃጡ ፡ ሲከፈት ፡ ከፉ ፡ የሚወጣ ፡ ረቂቅ ፡ እስትንፋስ ። ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ስም ፤ የሽቱ ፡ ቅመም ። አፈው ፡ እንደ ፡ ሰብእ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ሽታውም ፡ ሽቱውም ፡ ከብዙ ፡ ዕንጨት ፡ ከብዙ ፡ አበባ ፡ እንደ ፡ ተቀመመ ፡ ያሳያል ። አፈወ ፡ ቅብዕ ፡ ጥዑም ። ዘሉ ፡ አፈው ። እሉ ፡ አፈው ። ተማየጣ ፡ አፈወ ፡ (መክ፲ ፡ ፩ ። ሔኖ፴፩ ፡ ፫ ። ፴፪ ፡ ፩ ። ማር፲፯ ፡ ፩) ።

አፈዋት ፤ ሽታዎች ፤ ሽቱዎች ፤ የሽቱ ፡ ቅመሞች ። ንሣእ ፡ አፈዋተ ። አግማል ፡ እለ ፡ ይጸውሩ ፡ አፈዋተ ። ወአምጽኡ ፡ አፈዋተ ፡ ከርቤ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፳፫ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፪ ፡ ፳፩ ። ቅዳ) ።

አፎት ፤ (ዕብ ፡ ፊዮት) ፤ ኹለት ፡ አፍ ፡ ያለው ፡ ሰይፍ ፤ አፉ ፤ ሾተል ፤ ጕዴ ፤ ጩቤ ። በቁሙ ፡ ስገባ ፤ ድርቁ ፡ የሰይፍ ፡ ማኅደር ፤ ሽፋፍ ። በስመ ፡ ኀዳሪ ፡ ይጼዋዕ ፡ ማኅደር ።

እፎ ፤ (ዐረ ፡ ከይፈ ። ዕብ ፡ ኤካ ፤ ኤኽ) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። እንዴት ፡ እንደ ፡ ምን ፤ ምን ፡ ምንኛ ፤ ምን ፡ ያኽል ፡ ስንት ፤ ለምን ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ምነው ፡ ረግ ፡ ይኽናል ፤ የአንክሮና ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ፡ ነው ። በ ፡ ኬ ፡ መ ፡ ኑ ፡ እንጋ ፡ እያገነኑት ፤ ሳያገንኑትም ፡ ብቻውን ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይነገራል ። እፎ ፡ ከነት ፡ ዘማ ፡ ሀገረ ፡ ጽዮን ። እፎ ፡ ኀደጋሁ ፡ ለአቡከ ። አ ፡ ሞት ፡ እፎ ፡ ዝክርከ ፡ መሪር ። እፎ ፡ ተሰባሕከ ፡ ሔልያስ ። ጽልመትከ ፡ እፎ ። እፎ ፡ ኢተአምኑ ፤ ለምን ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፳፩ ። ጦቢ፲፩ ፡ ፩ ። ሚራ፵፩ ፡ ፩ ። ፵፰ ፡ ፬ ። ማቴ፮ ፡ ፳፫ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፶፮) ። ምነው ፡ ረግ ፡ ቢኽን ፡ ድንጋጤና ፡ ሐዘን ፡ ያሳያል ። እፎ ፡ ምንተ ፡ ኮንከ ፤ እስመ ፡ ሕዙነ ፡ እሬእየከ ፤ ምነው ፡ ምን ፡ ኹንኻል ።

እፎ፡ሞትኑ፡ዝኩ፡ሕፃን፤ረግ፤ያ፡ ብላቴና፡ ሞትን፡ እያሰኘ፡ ጥያቄን፡ ሳይለቅ፡ ይነገራል። ከጋናኞችና፡ ከ ዳማቆች፡ ጋራ፡ ሲነገር፤ በእፎ፡ ኢዐቀብከ፤ እፎኬ፡ እፎኢ፤እፎመ፤እፎኑመ፤እፎ፡እንጋ፤እፎ፡እንከ፡ ፊድፋደ፡እያለ፡ ይገባል።

እፎ፡እፎ፤አፈፎ፤እፈ፡እፎ፤(ዕብ፡ኤክ ክህ)፤ እንዴት፡እንዴት፤ምን፤ምን፡ምንኛ። እፎ፡ ትቤ። በል፡እፈ፡እፎ፡(ቁር፡ጸላ)።

እፎያዊ፤ (ዊት። ሱር፡ አይፋናዩታ። ዕብ፡ኤኩት። ዐረ፡ከይፌየት)፤ ጥሬና፡ ቅጽል፤ እንዴት፡ ያለ፤እንደ፡ ምን፡ ያለ፤ምን፡ የመሰለ፤የሚ ያስፈራ፡ የሚያስጨንቅ ፤ ወይም ፡ የሚያስደንቅ። ወእ ፎያዊት፡ተቃትሎት፡(ፊልክ፡ ፺፭። ፻፲)።

አፌዝ፤(ዐረ፡አውፋዝ።ጽር፡ዖፋዝ፤ ዑፋዝ። ዕብ፡ ፓዝ)፤የወርቅ፡ወርቅ፤መዠመሪያ፡ ወርቅ፤የማዕደናት፡ ራስ፡ በኵራቸው፤ ጥራቱና፡ ዋጋው፡ ከወርቅ፡ የሚበልጥ፤ ተርታው፡ ወርቅ፡ ለፀና፡ ላዓ፡ ሲሸጥ፡ ርሱ፡ ፳ና፡ ፴፡ የሚያወጣ። ቃሉ፡ ፎዝ፡ ከማ ለት፡ የወጣ፡ ነው፤ ፋዝን፡ ተመልከት። ወርቀ፡አፌዝ፡ (ዳን፲፡ ፭። በአፌዝ፡ ፈንታ፡ ቈፋዝ፡ ይላል፤ አፌዝና፡ ፋዝ፡ ቈፋዝ፡ አንድ፡ ስም፡ ነው፡ (ማሕ፭፡፲፩)። ስላም፡ ለርእስከ፡በወርቀ፡አፌዝ፡ጽሩይ፤ዘአስተማሰለቶ፡ መርዓት፡ ሠናይተ፡ ላሕይ፡ (ደራሲ)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ኹሉንም፡ የወርቅ፡ አገር፡ ብለው፡ ይፈቱታል።

አፍኀርት፤—ማጩቶች፤—ፈርኀ።

አፍይ፤ዮት፤(አፈየ፡የአፌ፡ይእፈይ። ዕብ፡ አፋሀ። ሱር፡ ኤፋእ)፤ ኀቢዝ፤ መጋገር፤ ማብሰል፤ መረመጥ፤ የሊጥ፡ የብርኵታ።

አፋዪ፤(ዪት፡ይያን፡ያት)፡ የሚጋግር፡ ጋጋሪ፤ ዐበዛ፤ በዓለ፡ እቶን።

ተአፍየ፤ ተጋገረ፤ በሰለ፤ በእቶን፡ በምጣድ፡ ወይም፡ በፍሕም።

እፉይ፤ (ያን፡ ያት፡ ፊት)፤ የተጋገረ፤ የበ ሰለ፤ ትኵስ። ኅብስት፡ እፉይ፡ ዘእንበለ፡ ግማኔ፡ (መጽ፡ ምስ)።

አፍዮማኪን፤ (ጽር፤ ዖፌዮማኪስ)፤ ሐሴን፤ ዐሸን፤ የአንበጣ፡ ዐይነት፤ ከምድር፡ የሚፈላ፡ (ዘሌ፲፩፡ ፳፪)።

አፍከ፤ (ዐረ፡ አፈከ። ዕብ፡ ሀፋኽ)፤ ገለበጠ፤ ተገለበጠ፤ ዞረ፡ ተዛወረ፤ ከቀኝ፡ ወደ፡ ግራ፡ ከፊት፡ ወደ፡ ኋላ። መልኩን፡ ሃይማኖቱን፡ ለወጠ፤ ተለወጠ፡ ሌላ፡ ኾነ፤ ወደ፡ ሌላ፡ ሕዝብ፡ ተጠጋ፤ የክፉ፡ የበጎ። ሸሸ፡ አፈገፈገ፤ ወደ፡ ኋላ፡ አለ።

አፍኪያ፤ (ጽር፡ ዲአፂኒያ። ዕብ፡ ቄ ሬስ)፤ ኖጻድ፤ ሜንጦ፤ ዘለበት፤ ቀለበት፤ የድንኳን፡ የመጋረጃ፡ ቍልፍ፤ ማያያዣ፡ (ዘፀ፳፮፡ ፲፩። ኀጸደንና፡ ኖጻድን፡ ተመልከት።

አፍኒን፤(ዕብ፡አፋኒም)፤ መንኰራኵራት፤ ተሽከርካሮች፤ የሠረገላ፡ እግሮች። አንዱ፡ ኦፋን፡ ይ ባላል፡ (ሕዝ፩፡ ፲፭፡ ፲፮)። ጌልጌልን፡ ተመልከት፤ ከ ዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ወየዐውድዎ፡ ለውእቱ፡ ቤት፡ ሱራፌን፡ ወኪሩቤን፡ ወአፍኒን፡ (ሔኖ፡ ፸፩፡ ፲)። በፋኑኤል፡ ፈንታ፡ አፍኒን፤ በአፍኒን፡ ፈንታ፡ ፋኑ ኤል፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው። አፍኒን፡ሊቀ፡ መላእ ክት፡አሐዱ፡እምተሰዐቱ፡ሊቃናት፡(ስንክ፡ ኅዳ፳)።

አፍዖት፤—እፍኝት፤—ፈዐወ።

አፈፈ፤(ዕብ፡አፋፍ፤ከበበ፡ዐቀፈ)፤ በቁሙ፤ ቈረጠ፤ ዐረደ፡ ቀረደደ፡ አስተካከለ። አፈፍ፡ በድረግ፡ አለ፤ ፈጥኖ፡ ተነሣ፤ ወይም፡ አንሣ፡ ያዘ፤ አ ፈፍ፡ አደረገ። አፋ፡ አፍታ፡ አፈፋ፡ አፋፍ፡ ማለት፡ አፈ ወና፡ እፎም፡ ሳይቀሩ፡ የዚህ፡ ዘር፡ ናቸው፤ አፈፎን፡ እይ።

» **ፈፍ**፤ የፊደል፡ ስም፡ ፈ፤ አፍ፡ ማለት፡ ነው፤ መዠመሪያውን፡ ፈ፡ ተመልከት።

አፈር፤—በቁሙ፤—ዐፈር፡ ዐፈረ።

አፈር፤ አፌር፤ (ዕብ፡ ኦፊር)፤ ስመ፡ ነገድ፤ ስመ፡ ሀገር፤ በእስያ፡ ክፍል፡ በደቡብ፡ ዐረብ፡ በባሕረ፡ ፋርስ፡ ወይም፡ በህንድ፡ ውቅያኖስ፡ ዳር፡ ያ ለች፤ በቀድሞ፡ ዘመን፡ ወርቅ፡ እንዳፈር፡ እንዳሸዋና፡ እንደ፡ ጠጠር፡ ይታፈሥባት፡ የነበረች፡ (ዘፍ፲፡ ፳፱። ፩ነገ፡ ፱፡ ፳፰። በአፈር፡ ፈንታ፡ ሶፎር፡ አዝፋር፡ ይ ላል፡ (ኢዮ፳፰፡ ፲፮። መዝ፵፬፡ ፲፩)።

አፍርኀት፤—ማጩቶች፤—ፈርኀ።

አፍሬጥልስ፤ ዕንቍ፤ የዕንቍ፡ ስም፡ (አረጋ፡ መልዓኳ)።

ኤፍራጥስ፤ (ጽር፡ ሄፍራቲስ። ዕብ፡ ፍራት)፤ ስመ፡ ፈለግ፡ ዐቢይ፤ ራብዓይ፡ ወንዝ፡ (ዘ ፍ፪፡ ፲፬)። ምንጩ፡ ከአርማንያ፡ ተነሥቶ፡ በአሶር፡ ምድር፡ ላይ፡ ወደ፡ ባቢሎን፡ የሚጕርፍ። ከራቱ፡ ዐበ ይት፡ አፍላጋት፡ ኹለቱ፡ በአፍሪቃ፡ ክፍል፡ ኹለቱ፡ በእ ስያ፡ ክፍል፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ግዮን፡ ከርቱም፡ ሲደርስ፡ ከኤ ፌሶን፡ ገጥሞ፡ አንድ፡ ወንዝ፡ ኹኖ፡ ሜዲትራኒ፡ እን ዲገባ፤ኤፍራጥስም፡ባቢሎን፡ሲደርስ፡ከጤግሮስ፡ጋራ፡ ይገጥምና፡ አንድ፡ ወንዝ፡ ኹኖ፡ ወደ፡ ባሕረ፡ ፋርስ፡ ይገባል። ፍራት፡ ፈረየ፡ ከማለት፡ ወጥቷል፤ ዘይቤው፡ ፍሩይ፡ መፍርይ፡ ፍሬያማ፡ ማለት፡ ነው፤ ርሱ፡ የሚያ ጠጣት፡ ምድር፡ ኹሉ፡ ከላይ፡ እስከ፡ ታች፡ ባለብዙ፡ ፍሬ፡ መኾኗን፤ የፍሬዋንና፡ የመንጋዋን፡ መብዛት፡ መፈድፈድ፤ መርባት፡ መዋለድ፡ ያሳያል።

አፍራቅያ፤—አፍሪቃ፤—ፈሪቀ፡ ፈ ረቀ፤ አፍረቀ።

ኤፌሶን ፤ (ጽር ፡ ሄፍሶስ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በታናሽ ፡ እስያ ፡ ውስጥ ፡ ያለች ፤ ጳውሎስ ፡ ዮሐንስ ፡ ያስተማሩባት ፤ ሦስተኛው ፡ ጉባኤ ፡ የቆመባት ፤ ንስጥሮስ ፡ እንታዎድሬጦስ ፡ የተወገዙባት ። (፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፴፪ ። ፩ ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፫ ። ኤፌ ፡ ፩ ፡ ፩ ። ራእ ፡ ፲፩ ። ፪ ፡ ፩) ።

ኤፌሶን ፤ (ጽር ፡ ፊሶን ፤ ዕብ ፡ ፊሾን) ፤ ስመ ፡ ፈለግ ፤ ከራቱ ፡ አፍላጋት ፡ አንደኛው ፡ መዠመሪያው ፡ ወንዝ ፤ ጕዠምን ፡ የሚከብ ፡ ጥቍር ፡ አባይ ፤ ጥቍር ፡ መባሉም ፡ የውሃው ፡ መልክ ፡ ዐይነቱና ፡ ኅብሩ ፡ ጥቍር ፡ ኒል ፡ ስለ ፡ መሰለ ፡ ነው ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፲፩) ። ኤ ፡ የመላሽ ፡ ተውሳክ ፡ ነው ፤ የሱስን ፡ ኢየሱስ ፡ እንዳለው ፤ ፊሶንንም ፡ ኤፌሶን ፡ ብሎታል ። ዕብራውያን ፡ ተልባ ፡ የተልባ ፡ እግር ፡ ሲሉ ፡ ፊሽታን ፡ ይላሉና ፡ ፊሾን ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ርሱ ፡ የሚያጠጣት ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ብዙ ፡ ተልባ ፡ የሚዘራባት ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ብዙ ፡ ፈትልና ፡ ልብስ ፡ የምታስገኝ ፡ (የከታን) የፊሽታን ፡ አገር ፡ ስለ ፡ ኾነች ፤ በሚያበቅለውና ፡ በሚያፋፋው ፡ ንጣትና ፡ ጥራት ፡ በሚሰጠው ፡ በፊሽታኑ ፡ ፊሾን ፡ ተብሏል ። ይኸውም ፡ ፈለገ ፡ ግብጽ ፡ ሀገሬተ ፡ ፊሽታን ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምንም ፡ ወንዝነቱ ፡ የኵሽ ፡ ቢኾን ፡ ሥራ ፡ የሚሠራ ፡ በሚጽራይም ፡ ክፍል ፡ ነውና ፤ ስለዚህ ፡ የግብጽ ፡ ወንዝ ፡ ይባላል ፡ (ኢ ሳ፲፱ ፡ ፱ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፯ ። ፳፱ ፡ ፫ ፡ ፱) ። ባለመጽሐፎች ፡ ግን ፡ ፈለገ ፡ ኒል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ፈለገ ፡ ሐሊብ ፡ ይሉታል ። ወእንዘ ፡ ስሙ ፡ ኤፌሶን ፡ ፈለገ ፡ ጸዐዳ ፡ ሐሊብ ፡ (ቅኔ ። ድጓ) ።

አፍሶት ፤—የድውያን ፡ ቤት ፤—ሐፍሦት ፤ ሐፈሠ ።

ኤፎት ፤ (ዕብ ፡ ንጢፎት) ፤ ያንገት ፡ ጌጥ ፤ እንደ ፡ ድሪና ፡ እንደ ፡ ማርዳ ፡ ያለ ፤ ጥሩ ፡ የወርቅ ፡ መጣሪያ ። በዝግናት ፡ ዘኤፍት ፡ (መሳ፰ ፡ ፳፯) ።

አጽባዕት ፤—ጣት ፤—ጸቢዕ ፡ ጸብዐ ።

አጽዕብት ፤—ሬሳ ፡ አውጮች ፤—ጽዕብ ።

አቃጥን ፤—ኵብኵብ ፤—አጣቃን ።

አቍላፍ ፤—ያልጋ ፡ ጠፍር ፤—ቈሊፍ ፡ ቈለፈ ፤ ቍልፍ ።

አቅሌስያ ፤ (ጽር ፡ ሄክሊሲያ) ፤ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፤ ጉባኤ ፡ ምእመናን ፡ (ድጓ) ።

አቅሞንስ ፤ (ጽር ፡ ሄጉሜኖስ) ፤ አበ ፡ ማኅበር ፤ ሊቀ ፡ ቀሳውስት ። ከሬ ፡ ኤጲስቆጶስ ፤ ዘውእቱ ፡ አቅሞንስ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አቃኒ ፤ (ጽር ፡ አካን) ፤ የደጋ ፡ እሾኽ ፤ እንቧይ ፡ ዝንኪላ ፤ ኰሸሽላ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፤ ችፍርግ ፡ ቅርሽንብ ፡ (እንደኳጉላ) እንዳጉላ ፡ ይሉታል ፡ (፪ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፱) ።

አቃኒም ፤—አካላት ፤—ቅኑም ።

አቅራብ ፤—ጊንጥ ፤—ዐቅራብ ።

አቃረየ ፤—ሠዋ ፤—ቀረየ ።

ኤቌስዮም ፤ (ጽር ፡ ኢኬሲዮን) ፤ ቅድም ፤ ጥንት ፡ (፪ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳፩) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ኅያላን ፡ ይሉታል ።

ኤር ፤—መልአክ ፤—ዔር ፤ ዐየረ ።

አርአያ ፤—በቁሙ ፤—ርእይ ፡ ርእየ ፤ ኣርአየ ።

አርኤል ፤ (ዕብ ፡ አሪኤል) ፤ ምሥዋዕ ፡ የምሥዋዕ ፡ ስም ። አሪ ፡ አንበሳ ፤ ኤል ፡ አምላክ ፤ በተገናኝ ፡ አንበሳ ፡ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሥራውና ፡ ቅርጡ ፡ አቀማመጡ ፡ እንደ ፡ አንበሳ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ኹለተኛም ፡ ለአዕርጎ ፡ መሥዋዕት ፡ የወረደው ፡ እሳት ፡ በአንበሳ ፡ አምሳል ፡ ስለ ፡ ታየበት ፤ አንበሳ ፡ ተብሏል ፡ (ሕዝ ፵፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፮) ። ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ሞኢ ፡ አንበሳ ፡ ያለውን ፡ ያሳያል ፡ (ራእ፭ ፡ ፭) ። በአርኤል ፡ ፈንታ ፡ አርያል ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኢሳ፳፱ ፡ ፩ ፡ ፪) ። ሀሀርኤልን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ሞክሼ ፡ ነው ።

አርባብ ፤—ጌቶች ፤—ረቢብ ፡ ረበ ፡ ረብ ።

አረቦን ፤—መያዣ ፡ ፊለማ ፤—ዐረቦን ።

አረቦናት ፤ (ጽር ፡ አራቦት ። ዕብ ፡ ሀሬፎት) ፤ የስንዴ ፡ ክክ ፤ ወይም ፡ ፍትግ ፤ ደረቄት ። ስንዴውን ፡ ቀቅለው ፡ አድርቀው ፡ ይከኩና ፡ እንደ ፡ እንቅት ፡ እንደ ፡ ሩዝ ፡ በቅቤ ፡ አጣፍጠው ፡ ይበሉታል ። ወበጥሐት ፡ ቦሙ ፡ አረቦናተ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፱) ።

አርባዕ ፤—አራት ፤—ረብዖ ፡ ረብዐ ።

አርበቅ ፤—ኵሓ ፤ ችባሓ ፤—ዐርበት ።

አራቦት —ሜዳ ፡ በረሓ ፤—ዐራቦት ።

አሪግ ፤ ጎት ፤ (አረገ ፡ የአርግ ፡ ይእርግ ። ዕብ ፡ አራግ ፤ አነመ ፤ ሰፈየ ። አራኽ ፤ ኖኀ ። ዐረ ፡ አርጃእ ፤ ጸንሐ) ፤ ማርጀት ፤ መሸምገል ፤ አሮጌ ፡ ሽማግሌ ፡ መኾን ፤ ከዕድሜ ፡ ርዝመት ፡ ከብዙ ፡ መቈየት ፡ የተነሣ ። ልህቀን ፡ ተመልከት ። አረገት ፡ ሳራ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳፯) ።

አራጊ ፤ (ጊት ፡ ግያን ፡ ያት) ፤ የሚያረጅ ፤ የሚሸመግል ፤ ሽምጋይ ።

አረግ ፤ (ጊት ፤ (ብ ፡ አእሩግ ፡ ጋት) ፤ አሮጌ ፤ ሽማግሌ ፤ ታላቅ ፤ ልሂቅ ፤ ፸ ፡ ዓመት ፡ ያለፈው ፤ ዕድሜ ፡ የጠገበ ፡ ለሞት ፡ የቀረበ ። ሴት ፡ ብትኾን ፡ ከ፷ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ያለች ፤ አሮጊት ፡ ባልቴት ። አረጊት ፡ ዘድክምት ፡ ፈድፋደ ። አእሩግ ፡ ወሊቃውንት ፡ (ፈላስ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፭) ።

አረጋዊ ፡ ይ ፤ (ዊት ፡ ዪት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ያሮጌ ፡ ወገን ፡ መካከለኛ ፤ መዋዕለ ፡ ውርዙቱ ፡

ያለፈ፤ ዕድሜው፡ ከርባና፡ ከምሳ፡ የተረፈ፤ ጠጕሩ፡ የ ጨበረ፡ የርጅና፡ መንገድ፡ የገመረ። አረጋዊ፡ ዘበሥ ርዐቱ፡ ይትሉ፡ ዝሙተ። ናሁ፡ አቡነ፡ አረጋይ፡ ው እቱ። አረጋዩት፡ መበለት። መነከሳት፡ አረጋውያን፡ (ሚራ፴፪፡ ፰። ዘፍ፲፱፡ ፴፩። ስንክ፡ ኅዳ፳፪። ታኅ፰)።

—፤ ባሕታዊ፤ መነኰሴ፤ መምህር፤ አበ፡ ማኅበር። አ ረጋዊ፡ መንፈሳዊ። ይቤሎ፡ እኁ፡ ለአረጋይ። ወ ይቤ፡ አረጋዊ፡ (አረጋ። ፊልክ)።

እርግና ፤ በቁሙ፤ እርጅና፤ አሮጌነት። (ተ ረት)፤ እርጅና፡ ብቻኽን፡ ና። ለእመ፡ ሞተ፡ በእርግ ናሁ፡ (ፊልክ፡ ፬። ፍ፡ ነ፡ ፲፮)።

አእረገ ፡ አስረጀ፤ አሸመገለ፤ አሮጌ፡ አሰኘ።

እርጋኼ ፤ አክርማ፡ ስንደዶ፤ ግራምጣ፡ የስፌት፡ ማር። ይሥጥቅሙ፡ ከመ፡ እርጋኼ፡ (ድር፡ ሚክ)።

አርገ፤—ዐረገ፡ ወጣ፤—ዐርገ።

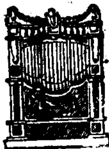
አሬጋ፤ **(ጽር። ዕብ፡ አቆ። ሱር፡ ያዕላ። ዐረ፡ ወዕል)**፤ ሳላ፤ የቦኽር፡ ወገን፤ ቀንዳም፡ ቀንደ፡ ረዥም፤ ብዕዛን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ሠሥ፡ ሠሣ፡ ይሉታል። ውዕላ፡ ወአሬጋ፡ (ዘዳ፲፬፡ ፭)። ወረጋ፡ ወሬጋ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ወረጋ፤ ሌጣ፡ ያልተማነ፡ ከብት። ወሬጋ፤ ቈንጐ፡ መልክ፡ ቀና፡ ሴት።

ኤረግ ፤—ቀፎ፡ ቅርጫት፤—ሐረገ፤ ዐየረ፤

ኤርጋብ፤ **(ጽር፡ ሄርጋብ። ዕብ፡ አር ጋዝ)**፤ ሣጥን፤ የሣጥን፡ ስም፡ (፩ነገ፡ ፮፡ ፰፡ ፲፭)። ግእዙ፡ ተሜርጋብ፡ አፍቃዴ፡ አርጋብ፡ እያለ፡ ያልነ በረ፡ ቃል፡ ይጨምራል፤ ጽርኡም፡ በ፰ኛው፡ ቍጥር፡ ቤርሴክታን፡ ያለውን፡ በ፲፭ኛው፡ ሄርጋብ፡ ይላል፤ ዕብ ራይስጡ፡ ግን፡ አይለውጥም። ዳግመኛም፡ በአርጋዝ፡ ፈንታ፡ አሬጓዝ፡ ይላል፤ ባለብሉዮችም፡ ድባብ፡ ኮርቻ፡ ይሉታል።

—፤ ታላቅ፡ ደንጊያ፤ ቋጥኝ፡ ገዎቻ፡ ዋሻነት፡ ያለው፤ መንገደኞች፡ የሚያርፉበትና፡ የሚያድሩበት፡ (፩ነገ፡ ፳፡ ፲፱፡ ፵፩)። ኤርጋብ፡ ያሰኘው፡ ዋሻው፡ ነው።

አርጋኖን፤ **(ጽር፡ አርጋኖን። ዐረ፡ አር ቀኑን። ዕብ፡ ዑጋብ)**፤ ኪታራ፡ ሙዚቃ፤ የዘፈን፡

አርጋኖን፡

የማሕሌት፡ ዕቃ፤ መዝሙር፡ በገና፤ ውዳሴ፡ ምስጋና። መልካም፡ ዜማ፡ ለጆሮ፡ ለልብ፡ የሚጣፍጥ፤ ደስ፡ የሚ ያሰኝ፡ ድምፅ፡ (፩ዜና፡ ፯፡ ፴፪)። አጽንዐ፡ አውታረ፡ አርጋኖን። አርጋኖን፡ ውብዕዘ። አርጋኖነ፡ ማር ያም፡ ድንግል፡ (አዋል። ስንክ፡ መስ፲፰። አርጋ፡ ፩)።

አርደብ ፤ **(ዐረ፡ ኢርደብ። ቅብጥ፡ ሄርቶብ። ጽር፡ አርታቢ)**፤ የመስፈሪያ፡ ስም፤ እ ንደ፡ ቆሮስ፡ ያለ፡ ታላቅ፡ መስፈሪያ፤ ሚዛን፡ (አቡሻ፡ ፶)።

አሮድዮን ፤ **(ጽር፡ ሄሮዲዮስ)**፤ ያሞራ፡ ስም፤ ሽመላ፤ ሄሮድያኖስ፡ (ዘሌ፲፩፡ ፲፱። ዘዳ፲፬፡ ፲፮)። አሮድዮን፡ ሽመላ፡ መባሉ፡ በሽመላ፡ ፈንታ፡ ስለ፡ ተ ጣፈ፡ እንጂ፡ ፍችው፡ አይደለም፤ መላሽ፡ አበላሽቶታል፤ ሄሮድያኖስን፡ ተመልከት።

አሮድዮን ፤ ያፈ፡ ያሬድ፤ በአምሳለ፡ ዖፍ፡ ታይቶ፡ ዜማ፡ ያስተማረው፡ ምስጢር፡ ያናገረው፡ መል አክ፤ ወይም፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፤ ስንክሳር፡ ግን፡ ፫፡ ወ ፎች፡ ይላል፡ (ግን፡ ፲፩)። ስሙ፡ ቅሉ፡ ያሬድ፡ የተ ባለ፡ በአሮድዮን፡ ነው፡ ይባላል፤ ድምፁን፡ እንደ፡ ነሣ፡ ስሙንም፡ ነሥቷል። ዖፍ፡ ዘይብልዎ፡ አሮ ድዮን፡ ከመ፡ ቃለ፡ ጠቢባን፡ ይትፌሣሕ፡ ወይትሐ ሠይ፡ ሶበ፡ ይትፈለጥ፡ እምኀበ፡ የኀድሩ፡ በብሔ ዓለም፤ ወየሐውር፡ ኀበ፡ መካነ፡ በድው፡ ወይነ ብር፡ ውስቴቱ። ወተብህለ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ዖፍ፡ ዘእሙር፡ በክልኤ፡ ሑረታት፤ ከመ፡ ሖሩ፡ ዘሰ ምዐ፡ ቃናሁ፡ ወንቃወ፡ ዜማሁ፡ ይትአሰር፡ ድኅ ሬሁ፡ በሑረቱ፡ ውስተ፡ ገዳም፤ እስከ፡ ውእቱኒ፡ እምጣዕመ፡ ቃናሁ፡ ይረስዕ፡ ሕይወቶ፡ ወይደ ክም፡ ወይመውት፡ (ማር፡ ይሥ፳፰፡ ፫)።

አርዳሚስ፤ አርዴምስ፤ አርጤምስ፤ ስመ፡ ጣዖት፡ (ስንክ፡ ጥር፳፯። ግን፳፭። ሠኔ፱)።

አርዳሚስ ፤ የሰሎሞን፡ ልጅ፤ የምኒልክ፡ ታ ናሽ፤ የሮብዓም፡ ታላቅ፤ በነገሥትና፡ በዜና፡ መዋዕል፡ ያልተጣፈ፤ ባለሐዲሶች፡ የሚተርኩት፡ (ሮሜ፡ ፩)። ለሰሎ ሞን፡ ወለዶ፡ ለምኒልክ፡ ወለአርዳሚስ፡ (ክብ፡ ነገ)።

አርዌ፤ **(ዕብ፡ አሪ፤ አርዮ፤ ብ፡ አራ ዮት)**፤ አንበሳ፤ ዕጓለ፡ አንበሳ፤ ያንበሳ፡ ወገን፡ ሥ ዕሉ፡ ምስሉ፤ ቡችላው፡ ግልገሉ፤ ደቦሉ።

አርዌ፤ **(ብ፡ አራዊት)**፤ በቁሙ፤ አውሬ፡ ነገዱ፡ ከእንስሳ፡ ከዖፍ፡ የተለየ፤ ቍጡ፡ ጠባየ፡ ክፉ፤ ደም፡ ልሶ፡ ብርንዶ፡ ጕርሦ፡ ዐጥንት፡ ከስክሶ፡ የሚኖር፤ የሚያድንና፡ የሚታደን፡ በረኻኛ፤ የሰው፡ የእንስሳ፡ ደመኛ፤ በየስሙና፡ በያይነቱ፡ በየነገዱ። አርዌ፡ ፀዋግ። አርዌ፡ እኩይ። አራዊተ፡ ሐቅል። አራዊተ፡ ገዳም፡ (ኩፋ፡ ፴፬። ዘፍ፴፯፡ ፴፫። ኢዮ፳፱፡ ፳፪። ዳን፬፡ ፳፪)።

አርዌ፡ ባሕር ፤ የባሕር፡ አውሬ፤ ዐሣ፡ ጕ ማሬ፡ ደራጎን፡ ዐንበሪ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። እምቅ ድመ፡ አራዊት፡ ዘባሕር፡ (ቅዳ፡ ዲዮ። ራእ፲፩፡ ፯)።

አርዌ፡ ብርት ፤ የእባብ፡ ምስል፡ (ዘኍ፳፩፡ ፰፡ ፱)።

አርዌ፡ቤት፤ ውሻ፤ ድመት።

አርዌ፡ሐሪም፤ አውራሪም። ሐርማዝንና፡ ሐሪምን፡ ተመልከት፡ (ኢዮ፴፱፡ ፱፡ ፲)።

አርዌ፡ምድር፤ (ዐረ፡ ሐየት። ሱር፡ ሔውያ። ዕብ፡ ናሐሽ። ጽር፡ ዖፌስ)፤ ክይሲ፤ እባብ፤ ዘንዶ፤ እግር፡ ስለሌለው፡ ከምድር፡ ተጣብቆ፡ በልቡ፡ የሚሳብ፤ መርዛም፡ ተንኰለኛ፡ (ዘፍ፫፡ ፩። ማቴ፯፡ ፲)።

አረወ፤ አው፡ አርወየ፡ (የአረዊ፡ የአርዊ)፤ አውሬ፡ ኾነ፤ አውሬ፡ ተባለ፤ በባሕርይ፡ በግብር። ተቈጣ፡ ተነሣሣ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በአርወየ፡ ፈንታ፡ ተአርወየ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው።

አአርወየ፤ አውሬ፡ አደረገ፤ አስኘ፤ አስቈጣ፡ አነሣሣ። ያአረውዮ፡ ለየዋህ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ ወይሬስዮ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ ሐቅል፡ (መጽ፡ ምስ)።

ተአርወየ፤ (አርወየ)፤ አውሬ፡ ኾነ። ገሠጸ፡ በተአርውዮ፡ ወአንበሮ፡ በተአንስሶ። ይትአረወዩ፡ ከመ፡ አናብስት። ኖላዊ፡ ዘይትአረወይ። እመኒ፡ ተአርወየ፡ ላዕሌከ፡ ከመ፡ ነምር፡ አክሞስስ፡ አንተ። ለነሳሒ፡ ኢይደልዎ፡ ይትመዐዕ፡ ወኢይትአርወይ። ቀነየ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ኮኑ፡ ይትአረወይዎሙ፡ ለአይሁድ፡ (መጽ፡ ምስ። ኤር፳፰፡ ፴፰። ሄርማ። አፈ፡ ተ፳፱፡ ፴፩። ዮሴፍ)።

እርዊይ፤ (ዊት፡ ዊያን፡ ያት)፤ አውሬ፡ የኾነ፡ ቍጡ፡ ብስጩ፤ ክፉ፡ ጨካኝ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ኤርዌት፤ (ብ፡ ኤረው)፤ እንስት፡ ዝኆን፡ (ትግሬ)።

(ጥ) **እሮት፤ (ዐማርኛ)፤** በቍሙ፤ የአራዊት፡ ስፍራ።

አርወየ፤—አረከ፤—ረውይ፡ ረወየ።

እራዛ፤—በቍሙ፤—ራዛ፤ሩዝ፡ረወዘ።

አርዝ፤ (ዕብ፡ ኤሬዝ። ሱር፡ አርዛ። ዐረ፡ አርዝ)። ታላቅ፡ ዛፍ፤ ወፍራም፡ ደንዳና፤ ረዥም፡ ገናና፤ እንደ፡ ጥድና፡ እንደ፡ ዘግባ፡ ያለ። ላዕለ፡ ዙሉ፡ አርዘ፡ ሊባኖስ፡ ነዋኀ፡ ወልዑል። ዐብየ፡

አርዝ፡

ወተለዐለ፡ ከመ፡ አርዝ። አርዝ፡ ዐቢይ፡ (ኢሳ፪፡ ፲፫። መዝ፡ ፺፩። ሕዝ፲፯፡ ፳፫)።

አርዛት፤ አእሩዝ፤ ዛፎች፤ መጽሐፍ፡ ግን፡ በአርዛትና፡ በአእሩዝ፡ ፈንታ፡ ዕፀወ፡ አርዝ፡ ይላል፡ (፫ነገ፡ ፱፡ ፳፱። ፩ዜና፡ ፲፱፡ ፩)። አእሩዝ፡ ዘገነት፡ አምላክ፡ (ሕዝ፴፩፡ ፰)።

አራዝ፤ ዛት፤—ልብስ፤—ዐርዘ፡ዐረዘ።

አርኅ፤ (የአርኅ፡ ይእራኅ። ዕብ፡ አራኽ፤ ኖኅ)፤ ሰፋ፡ ተዘረጋ፡ ጠፈጠፈ፤ ሰፊ፡ ዝርግ፡ ጠፍጣፋ፡ ኾነ።

እራኅ፤ (ኃት)፤ ጋልማ፤ ማኽል፡ እጅ፤ ውስጥ፡ እጅ፡ ከመዳፍ፡ እስከ፡ ጣቶች፡ ጫፍ፡ ያለው፤ ዝርጉ፡ ጠፍጣፋው፤ ለእግርም፡ ይኾናል። እራኅ፡ ዘይምን። ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራኃ፡ ለውሂብ። ዙሉ፡ ውስተ፡ እራኅነ። አንሥአተ፡ እደዊነ፡ እንዘ፡

እራኅ፡

ስፉሓት፡ እራኃቲሆን። እራኃተ፡ እደዊሁ። ኢገብረ፡ አማእነ፡ ለእራኁ፡ እግሩ፡ (ስንክ፡ መስ፲፱። ቀሌ፡ ገ፳፯። ማ፱። ፍ፡ ነ፡ ፲፱። ፩ነገ፡ ፭፡ ፬። ስንክ፡ ግን፡ ፲፱)።

አርጣባስ፤ (ጽር፡ አርታቢ)፤ የርጥብ፡ ሚዛን፤ የርጥብ፡ መስፈሪያ፤ ለእኽልም፡ ይኾናል፤ መስፈሪያነቱ፡ ከአርደብ፡ ጋራ፡ ትክክል፡ ነው፤ አርጣባስ፡ ቃሉ፡ አርደብ፡ ከማለት፡ የወጣ፡ ስም፡ ነው። ወያስተዋፅኡ፡ ሎቱ፡ ሲሳዮ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ ስንዳሌ፤ ዕሥረ፡ ወካዕበ፡ በመስፈርተ፡ አርጣባስ፡ (ዳን፲፫፡ ፫)።

አርጤምስ፤ (ጽር፡ አርቴሚስ)፤ ስመ፡ ጣዖት፤ አርጤምስ፡ በሚሏት፡ በመልካም፡ ሴት፡ አምሳል፡ የተሠራ፡ የሴት፡ ዐይነት፡ ጣዖት። ስሙንና፡ መል

አርጤምስ፡

ኩን፡ ከሴቲቱ፡ ወርሷል። ሰንበት፡ ዐቢያ፡ ለአርጤምስ፡ (ግብ፲፱፡ ፴፱፡ ፴፭)።

አርያ፤ (ጽር፡ አራያን)፤ የሕንጻ፡ ስም፡ ሠናይት፤ ስርጉት፤ ውብ፡ መልካም። የሐዲስ፡ መም

ራን ፡ እድምተ ፡ ሥን ፤ ሠናይት ፡ ሠራሬ ፡ ይሉታል ፡ (ግብ፫ ፡ ፱) ።

አርይ ፤ ዮት ፡ (አረየ ፡ የአሪ ፡ ይእሪ ። ዕብ ፡ አራህ) ፤ መልቀም ፤ መቃረም ፤ መሰብሰብ ፤ መምረጥ ፤ ማረም ፡ መንቀል ፤ መለየት ፡ መጣል ፡ (ዘሌ፲፱ ፡ ፱ ። ፳፫ ፡ ፳፱) ። እሑርኑ ፡ ውስተ ፡ ገራህት ፡ እእሪ ፡ እክለ ። ወሖረት ፡ ወአረየት ። ንሑር ፡ ወንእርዮን ። እንዘ ፡ ተአርዩ ፡ ከርዳደ ። ወነቢሮሙ ፡ አረዩ ፡ ሠናዮ ፡ (ሩት፪ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ማቴ፲፫ ፡ ፳፰ ፡ ፳፱ ፡ ፵፰) ። አረረንና ፡ ኀረየን ፡ ተመልከት ።

አራዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ አረይት) ፤ የሚለቅም ፡ የሚቃርም ፤ ቃራሚ ፡ መራጭ ።

ተአርየ ፤ ተለቀመ ፡ ተቃረመ ፤ ታረመ ፡ ተመረጠ ።

እሩይ ፤ የተለቀመ ፡ ልቅም ፤ ምርጥ ፤ ዕርም ።

አረየ ፤—ተከከለ ፤—ዐርይ ፡ ዐረየ ።

አርዮብ ፤ (ጽር ፡ አሬዎን ። ዕብ ፡ ከሲል) ። ጉቡኣን ፡ ከዋክብት ፤ ዘወትር ፡ ባንድነት ፡ ኹነው ፡ ችፍግ ፡ ብለው ፡ የሚታዩ ፤ እንደነሥስቶ ፡ እንደንስድስቶ ፡ ያሉ ፡ (ኢሳ፲፫ ፡ ፲) ። ጸዳሎሙ ፡ ለአብያዝ ፡ ወለአርዮብ ፡ (አርጋ ፡ ፯) ።

አርዮብ ፤ ታላቅ ፡ ኮከብ ፡ እንደ ፡ ፀሐይ ፡ ያለ ፤ ካራቱ ፡ ፀበይት ፡ ከዋክብት ፡ አንዱ ። ጽዱል ፡ ኮከብ ፡ በጣም ፡ የሚያበራ ፡ የሚያሸበርቅ ። እስመ ፡ ይቤ ፡ አነ ፡ ብር ፡ መንበርየ ፡ መልዕልተ ፡ አርዮብ ፡ ወአዐርግ ፡ ውስተ ፡ ምጽንዓት ። ትጸድል ፡ እምሥነ ፡ አርዮብ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ኢሳ፲፬ ፡ ፲፫ ። አርጋ ፡ ፬) ።

አርያል ፤—ምሧዋዕ ፤—አሪኤል ።

አርያም ፤—ልዕልና ፤—ረይም ፡ ሬመ ፡ ረየመ ።

አርያሬስ ፤—ፀሐይ ፤—አወር ፡ አር ።

አርዮስ ፤ (ጽር ፡ አሪዉስ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ጽርኣዊ ፡ መናፍቅ ፤ ወልድን ፡ ከአብ ፡ የሚለይ ፡ የሚከፍል ፤ በመለኮቱ ፡ ፍጡር ፡ የሚል ፤ የሰውነቱን ፡ ለአምላክነቱ ፡ የሚናገር ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ጉባኤ ፡ ኒቅያ ፤ አምላክ ፡ ጽድቅ ፡ ዘእምአምላክ ፡ ጽድቅ ፡ ዘተወልደ ፡ ወአኮ ፡ ዘተገብረ ፤ ኅቡረ ፡ ህላዌ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ ብላ ፤ ረግማ ፡ አውግዛ ፡ የለየችው ። ወሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ቃሎ ፡ ርኩሰ ፡ ለአርዮስ ፡ ደንገፁ ፡ ሰራዊተ ፡ ሰማያት ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

አርዮሳዊ ፤ (ዊት ፤ ውያን ፡ ያት) ፤ የአርዮስ ፡ ወገን ፤ በአርዮስ ፡ ሃይማኖት ፡ የሚያምን ። አርዮሳዌ ፡ አውገዘ ። አርዮሳውያን ፡ (ዝማሬ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ብንያሚ) ።

አርዮስፋጎስ ፤ (ጽር ፡ አሪዎስ ፡ ፓጎስ) ፤ የፈላስፎች ፡ ሸንጎ ፤ የጥበበኞች ፡ አደባባይ ፤ የፍየሎች ፡ ምሳግ ፤ የሕፃናት ፡ መራወጫ ፡ መፈንደቂያ ፤ የአእሩግ ፡ ፀሐይ ፡ መሞቂያ ። ቤተ ፡ ምሑናን ፡ ዘስሙ ፡ አርዮስፋጎስ ፡ (ግብ፲፯ ፡ ፲፱) ።

አሪት ፤ (ሱር ፡ አራይታ ። ዕብ ፡ ቶራ ። ዐረ ፡ ናሙስ ። ጽር ፡ ኖሞስ) ፤ በቁሙ ፤ ሕግ ፤ ፍትሕ ፤ ትእዛዝ ፤ ዐሠርቱ ፡ ቃላት ። ፍትሕ ፡ የወል ፡ የመከከል ። ሕግ ፡ አታድርግ ፡ አታድርግ ። ትእዛዝ ፡ አድርግ ፡ አድርግ ፡ የሚለው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዜና ፡ ብርሃን ፡ ስምዕ ፡ ደብር ፡ መደብር ፡ ብለው ፡ ይጠምሩበታል ። እስመ ፡ አሪት ፡ በሙሴ ፡ ተውህበት ፡ ለነ ። አሪትነኑ ፡ ትኴንኖ ፡ ለሰብእ ። ታቦት ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ አሪት ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፲፯ ። ፯ ፡ ፶፩ ። ዕብ ፡ ፱ ፡ ፬) ።

—፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ሙሴ ፡ የጻፈው ፡ ዐምስቱ ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ ዐምስቱ ፡ ብሔር ። አሪት ፡ ወነቢያት ፡ ሰበኩ ፡ በክርስቶስ ። መምህረ ፡ አሪት ። ብሔረ ፡ አሪት ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ግብ፩ ፡ ፴፱ ። አብጥ) ። ከአሪት ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡ የሚጣፉ ፡ ኢያሱ ፡ መሳፍንት ፡ ሩት ፡ እሊህ ፡ ሦስቱ ፡ መጽሐፍ ፡ እንጂ ፡ አሪት ፡ አይባሉም ፤ በግእዝ ፡ ልማድ ፡ ግን ፡ አለስማቸው ፡ አሪት ፡ ይባላሉ ። ሰመንቱ ፡ በሓውርተ ፡ አሪት ። አሪት ፡ ዘኢያሱ ። አሪት ፡ ዘመሳፍንት ። አሪት ፡ ዘሩት ።

አሪታዊ ፤ የአሪት ፤ አሪታም ፤ ባለአሪት ፤ ይሁዲ ፡ ፈላሻ ። አሪታዊት ፡ ጠረጴዛ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አርዮጳጌጤስ ፤ (ጽር ፡ አሬዎፓጊቲስ) ፤ አርዮስፋጎስ ፡ ካለው ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ግብ፲፯ ፡ ፴፬) ።

አርክ ፤—ወዳጅ ፤—ዐሪክ ፡ ዐረከ ፤ ዐርክ ።

አራም ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ላይኛው ፡ ሶርያ ፤ ደማስቆ ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፯ ፡ ፩ ፡ ፰) ።

አረሚ ፤ (ሚት ፡ ማያን ፡ ያት) ፤ የአራም ፡ ወገን ፤ የአራም ፡ ቋንቋ ፡ ሱርስት ። አራማዊ ፡ ሶርያዊ ፡ ሕዝብ ፤ አሪታውያንን ፡ እንደ ፡ ጋላ ፡ ኹኖ ፡ ይወርና ፡ ይዘርፍ ፡ ይማርክ ፡ የነበረ ፡ የእስራኤል ፡ ጠላት ።

አረሚ ፤ አረመኔ ፤ አሕዛብ ፤ በአሪት ፡ በወንጌል ፡ የማያምን ። አሕዛብ ፡ ሥርዐት ፡ ያለው ፤ አረመኔ ፡ ሥርዐት ፡ የሌለው ። አእምንዎ ፡ ለአረሚ ። አረሚ ፡ እለ ፡ ኢየአምርዎ ፡ ለእግዚ ፡ (ቀሌ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፭ ። ሮሜ፱ ፡ ፳፱ ፡ ፴) ።

አረሚ ፤ ጽርኣዊ ፤ ግሪክ ፤ ዮናን ። ብሔረ ፡ አረሚኑ ፡ የሐውር ፡ ወይሜህሮሙ ፡ ለአረሚ ። እለ ፡ እምአረሚ ፡ (ዮሐ፯ ፡ ፴፭ ። ፲፪ ፡ ፳ ። ሮሜ፩ ፡ ፲፬ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፳፪—፳፱) ።

አረማዊ ፡ ዪ ፤ (ዊት ፡ ዪት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የአራም ፡ የግሪክ ፡ ወገን ፤ አሕዛብ ፤ አረመኔ ፤ ክፉ ፡ ጨካኝ ፤ እምነት ፡ ርኅራኄ ፡ የሌለው ። ለአይሁዳዊ ፡ ወለአረማዊ ። ብእሲት ፡ ተንባላታዊት ፡ አው ፡

አረማዊት ። ኢትትመሀሩ ፡ ፍኖተ ፡ አረማውያን ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፲፮ ። ሲኖዶ ። ኤር፲ ፡ ፪) ።

አርማጌዶን ፤ (ዕብ ፡ ሀር ፡ ምጊዶን) ፤ የሀገር ፡ የቦታ ፡ ስም ፤ የንፍታሌም ፡ ዕፃ ፡ (ራእ፲፮ ፡ ፲፮) ።

አርመመ ፤—አስረመመ ፤—ረሚም ፡ ረመ ፤ ረመመ ።

አርሞን ፤ ኤርሞን ፤ (ዕብ ፡ ሔርሞን) ፤ የተራራ ፡ ስም ፤ ጕማም ፡ በረዷም ፤ የዮርዳኖስ ፡ ራስ ። ፍችው ፡ ልዑል ፡ ነዋኅ ፤ ቅዱስ ። የግእዝ ፡ መጽሐፍ ፡ ከጽርእ ፡ ስለ ፡ ተቀዳና ፡ ባጽርእ ፡ ፊደል ፡ ሀ ፡ ሐ ፡ ኤ ፡ ዒ ፡ የሚባሉ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በሔርሞን ፡ ፈንታ ፡ ኤርሞን ፡ አርሞን ፡ ይባላል ፡ (ዘዳ፫ ፡ ፰ ። ማሕ፬ ፡ ፰ ። ሔኖ ፡ ፯ ። ፲፫) ።

አርማስ ፤—ታንከች ፤—ረሚስ ፡ ረምሰ ፤ ረምስ ።

አርማስቆስ ፤ (ጽር ፡ አርሚስኮስ) ፤ ድሪ ፤ ሰደፍ ፤ ቀሀረማን ፤ እንደ ፡ ጨሌ ፡ እንደ ፡ መቍጠሪያ ፡ ያለ ፡ ያንገት ፡ ጌጥ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ግንብ ፡ መንቀል ፡ የብር ፡ ዘንግ ፡ ዘሪት ፡ ይሉታል ። ኤፎትን ፡ ተመልከት ፡ (ማሕ፩ ፡ ፲) ። ቀሀረማን ፡ ብጫ ፡ የንቍላል ፡ አስኳል ፡ የሚመስል ፤ ዕጣን ፡ ዕጣን ፡ የሚሸት ፡ ነው ፤ ፱ኛ ፡ ስሙ ፡ ቈርበት ፡ ካሪም ።

አርዐት ፤—ቀንበር ፤—ርዒው ፡ ረዐወ ።

አረፈ ፤ (ዐረብ) ፤ ጨረሰ ፡ አበቃ ፤ ፈጸመ ፤ ደመደመ ።

አረፍት ፤ (ፉት) ፤ ግድግዳ ፤ ዐጥር ፡ ቅጥር ፤ ካብ ፡ ግንብ ፤ ሥራው ፡ ያለቀለት ። አረፍት ፡ ይሴውረኒ ። አረፍት ፡ በይምን ፡ ወአረፍት ፡ በፀግም ። አረፋቲሃ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ (ሚራ፳፫ ፡ ፲፰ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፶) ።

እረፍት ፤—በቈሙ ፤—ዐሪፍ ፡ ዐረፈ ፤ አዕረፈ ።

አርቆሚን ፤ (ጽር ፡ አርኪኒም ። ዕብ ፡ ባርቃኒም) ፤ እሾኾች ፤ እሾኻም ፡ ዕንጨቶች ፤ እሾኻቸውና ፡ ቅጠላቸው ፡ ነጫጭ ፡ የኾነ ፤ በረቅ ፡ የሚመስል ፤ ኵሸሽሎች ፡ (መሳ፰ ፡ ፯ ፡ ፲፮) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ግራር ፡ ይሉታል ።

ኤረር ፤—ሰማይ ፤—አየር ፡ ኢዮር ።

አሪር ፤ ሮት ፤ (አረ ፤ አረረ ፡ የአርር ፡ ይአርር ፡ ይእ ። አረየ) ፤ መማረር ፤ ማጨድ ፡ መቍረጥ ፡ መንቀል ፤ መልቀም ፡ መቃረም ፤ መሰብሰብ ፡ ማስር ፤ መጕቸት ፡ መከመር ፤ ወቅቶ ፡ ማምረት ፤ በጐታ ፡ መከተት ፤ ያዝመራ ። ዘዘርዐ ፡ ሰብእ ፡ የአርር ። ትዘርዑ ፡ ወትአርሩ ። ካልእ ፡ ዘይዘርዕ ፡ ወካልእ ፡ ዘየአርር ። ወአንሰ ፡ ፈነውኩክሙ ፡ ትእርሩ ። አረርኩ ፡ ከርቤ ፡ (ገላ፮ ፡ ፯ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፴ ። ዮሐ፬ ፡ ፴፯ ፡ ፴፰ ። ማሕ፭ ፡ ፩) ።

— ፤ መጮኽ ፡ እሪ ፡ ማለት ፤ መጥራት ፡ ማቅራራት ፤ ታላቅ ፡ ድምጥ ፡ መስጠት ፡ የሐዘን ፡ የዘፈን ፡ (ዐረብ) ።

አራሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚማርር ፡ ማራሪ ፤ ዐጫጅ ፡ ሰብሳቢ ፡ ለቃሚ ፤ ቃራሚ ። (ተረት) ፡ አራሪ ፡ ለማራሪ ፤ ማራሪ ፡ ለበራሪ ፡ ይተው ።

አእረረ ፤ አሳጨደ ፤ አሰበሰበ ፤ አስከተተ ። ያአርሮሙ ፡ ማእረሮ ፡ (፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፪) ።

ተአረ ፤ ተማረረ ፤ ታጨደ ፤ ተሰበሰበ ፤ ተለቀመ ፡ ተቈረጠ ፡ (ድጓ) ።

እሩር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ርርት) ፤ የታጨደ ፤ የተሰበሰበ ፤ ነዶ ፡ ክምር ፡ ቃርሚያ ። ጥንግ ።

ትእሪር ፤ ማረራ ፤ ዐጨዳ ፡ ቈረጣ ፡ ስብሰባ ፡ ከመራ ፤ ለቀማ ፤ አለቃቀም ። ውጤት ፤ ምርት ።

ማእረር ፤ (ራት) ፤ መከር ፤ አዝመራ ፤ ፍሬ ፡ ያልታጨደ ፡ ያልተሰበሰበ ። በልዑ ፡ ማእረረከ ። መዋዕለ ፡ ማእረር ። ማእረሩሰ ፡ ብዙኅ ። ወምድር ፡ ትሁብ ፡ ማእረራ ። ማእረረ ፡ ምግባሮሙ ፡ (ኤር፭ ፡ ፲፯ ። ሢራ፳፬ ፡ ፳፯ ። ማቴ፱ ፡ ፴፯ ። ዘካ፰ ፡ ፲፪ ። ኢሳ፫ ፡ ፲) ።

አራራይ ፤ እሪታ ፤ ቅርርት ፡ ታላቅ ፡ ጩኸት ። የዜማ ፡ ስም ፤ የዜማ ፡ ስልት ። ሦስተኛ ፡ ዜማ ፡ የመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አምሳል ። ሠለስቱ ፡ ዜማ ፤ ዘውእቱ ፡ ግእዝ ፡ ወዕዝል ፡ ወአራራይ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፩) ።

አሩራን ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ኤሼል) ፤ ታላቅ ፡ ዛፍ ፡ ቅጠሉ ፡ ጽፍቅ ፡ ቁመቱ ፡ ምጡቅ ፡ የኾነ ፤ ስሙ ፡ ያልታወቀ ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሮማን ፡ ይሉታል ። ወቀበርዎ ፡ ታሕተ ፡ አሩራን ፡ (፩ነገ ፡ ፴፩ ፡ ፲፫) ። ታላቅንቱም ፡ ሊታወቅ ፡ በዜና ፡ መዋዕል ፤ ግእዙ ፡ ዘግባ ፡ ዐማርኛው ፡ ሰሌን ፡ ይለዋል ፡ (፩ዜና ፡ ፲ ፡ ፲፪) ።

አራራት ፤ የኖኅ ፡ ተራራ ፡ ስም ። አራራት ፡ ነበረት ፡ ታቦት ፡ (ድጓ) ።

አርሺ ፤ (ቅብጥ) ፤ ሊቅ ፤ አለቃ ። አርሲመርቲዳስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። አርሺ ፤ ዲያቆን ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ።

ኤራስ ፤ (ኀራስ ፤ ለጋ ፡ ጨቅላ) ፤ ጨረቃ ፡ የጨረቃ ፡ ስም ፤ አራተኛ ፡ ስሟ ። እብላንን ፡ ተመልከት ።

አርስጣላብ ፤ (ጽር ፡ አስትሮላበስ) ፤ የፀሐይና ፡ የጨረቃ ፡ የኮከብ ፡ መነጽር ፡ መልካቸውን ፡ አቅርቦ ፡ የሚያሳይ ፡ የሚያስመረምር ። ወይም ፡ መንገዳቸውን ፡ የሚናገርና ፡ የሚያስተምር ፡ የፍልስፍና ፡ መጽሐፍ ። ወነሥአ ፡ አርስጣላበ ፡ ወነጸረ ፡ ውስቴቱ ፡ ዘይብል ፡ እልመክኑን ። ቃይናን ፡ ወልደ ፡ አርፋክስድ ፡ ወጠነ ፡ ጽሒፈ ፡ አርስጣላብ ፡ እምድኅረ ፡ አይኅ ፤ ወእምድኅሬሁ ፡ ጸሐፉ ፡ ህንዳውያን ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፯ ። ዮሐ ፡ መደ ፡ ክ፱) ።

አርሳይሮስ ፤ (ጽር ፡ አርኺሄሬፍስ) ፤ የገዳም ፡ አባት ፤ ሹም ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አርሲመርቲዳስ፤(ጽር፡ አርኪማንድ ሪታስ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የካህናት፡ አለቃ፤ አበ፡ ምኔት፤ አበ፡ ማኅበር፤ ርእስ፡ ባሕታውያን፡ (ስንክ፡ ሐምሌ፳)።

አርሶን፤(ጽር፡ አርሲን። ዕብ፡ ማሣእ፤ ሳባል)፤ ጭነት፤ ሸክም፡ የሚከብድ፡ የሚያስጨንቅ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ጠርብ፡ ይሉታል፡ (፪ነገ፡ ፮፡ ነ፩። ፩ነገ፡ ፳፡ ፱)።

አርሲስ፤(ሳን። ጽር፡ ኤሬሲስ፤ ኑፋቄ፤ ዕልወት)፤ መናፍቅ፤ ዐላዊ፤ ባህሉና፡ ትርጓሜው፡ እንደ፡ ካራና፡ እንደ፡ ቅባት፡ ከሰው፡ ከመጣፍ፡ የማይገጥም፡ ዐልዋን፡ ዘይሰመዩ፡ አርሲስ፡ በነገረ፡ ጽርእ። ኢትጸሊ፡ ምስለ፡ አርሲሳን፡ ዘውእቶሙ፡ ዐላውያን፡ (አብጥ፡ ፵፫። ሃይ፡ አበ። ስንክ፡ ሠኔ፲፰)።

እርሳስ፤—በቁሙ፤—ርሳስ።

አሬት፤—በቁሙ፤—አረየ፤አራይታ።

አርቶዶክስ፤(ጽርእ)፤ ስመ፡ ጉባኤ፤ የኒቅያ፡ ማኅበር፤ ኦርቶ፡ ርቱዕ፤ ደክስ፡ ባህል፡ ሐሳብ፡ ኅሊና፤ ስብሐት፡ ምስጋና፡ ይኾናል፤ በተገናኝ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ ማለት፡ ነው፤ ደኩስበተሪን፡ ተመልከት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በኦርቶ፡ ፈንታ፡ አርቶ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው።

አርቶዶክሳዊ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የኦርቶደክስ፡ ወገን፤ ኒቅያዊ፤ እውነተኛ፤ ቅን፤ በሃይማኖቱ፡ ሐሰትና፡ ስሕተት፡ ጽንት፡ የሌለበት። ይኩን፡ ምእመን፡ ኦርቶዶክሳዌ። ሃይማኖት፡ ኦርቶዶክሳዊት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፱። ያዕ፡ ዘእል)። ብዙ፡ ሰዎች፡ ይልቁንም፡ ካራና፡ ቅባት፡ ባህላቸውና፡ ትምርታቸው፡ ከቅዱስ፡ መጽሐፍ፡ የሚጣላ፡ ስሕተት፡ የተመላ፡ ክፉ፡ ጥፉ፡ ሲኾን፡ ኦርቶደክሶች፡ ነን፡ ይላሉ። (ሥላሴ፡ ዘድንቅ፡ ማርቆስ፡ ኦርቶዶክሳዊ)። አርዮስ፡ ወመምህሩ፡ ላዐለ፡ ሐዋርያት፡ አመክንዩ፡ ብሂለ፡ ፍጡር፡ ወልድ፡ በቀዳማዊ፡ ልደቱ፤ ለአጽድቆ፡ ሕልም፡ ነገሮሙ፡ ከንቱ። ዮምኒ፡ ይፈጽም፡ ዐመፃ፡ በመስፈርተ፡ እሉ፡ ክልኤቱ፥ እንዘ፡ ፍናዊሃ፡ በኵልቄ፡ ቤቱ፥ ሰብእ፡ ሖሉ፡ ለሃይማኖቱ፥ ይቀብዓ፡ ስመ፡ ምእት፡ ሠለስቱ። የኦርቶደክስ፡ ባህል፡ እንዴት፡ እንደ፡ ኾነ፡ በተዋሕዶ፡ ፍች፡ ተመልከት፡ (ዋሕደ፡ ዋሐደ)።

አርቴውቂኖን፤(ጽር፡ አርኬፍቲኖን። ዕብ፡ ሻሜን)፤ ዘይት፤ ወይራ፤ ዕፀ፡ ቅብዕ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ዊንዛ፡ ዘግባ፡ ይሉታል፡ (፪ነገ፡ ፮፡ ፵፮)።

አርቲክል፤(ሮማይ፡ አርቲኩሉስ)፤ የስም፡ ተውሳክ፤ ለ፡ ላ፡ ወንድና፡ ሴት፡ የሚለይበት። እልንና፡ አሐዱን፡ ተመልከት።

ኤርትራ፤(ጽር፡ ኤሪትራ)፤ የባሕር፡ ስም፤ ከብርቱ፡ ሰይድ፡ እስከ፡ ባሕረ፡ ህንድ፤ ወይም፡ ከስዮስ፡ ወደብ፡ እስከ፡ ባብ፡ እልመንደብ፡ ያለ፡ ባሕር፤ ቀይሕ፡ ቀይሓዊ፡ ማለት፡ ነው። ባሕረ፡ ኤርትራ፡ (ባሕረ፡ ሐምያር)፤ የቀይ፡ ሕዝብ፡ ባሕር፤ ነሞችና፡ ጥቍሮች፡ ያይደሉ፡ ቀያዮች፡ የመንና፡ ሳባ፡ የሚገዙት፤ ወይም፡ ለራሱ፡ ቅላት፡ ቀይነት፡ ያለው፡ ባሕር። መሬቱ፡ ቀይ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ቀይ፡ ስልባቦት፡ ይንሳፈፍበታል፤ ቀያይ፡ ዓሣ፡ ይወለድበታል፤ በዙሪያውም፡ ቀያይ፡ ሣር፡ ቅጠል፡ ያበቅላልና፤ ቀይ፡ ያሰኘው፡ ይህ፡ ነው። ባሕርነቱም፡ ከሜዲተራኒ፡ እስከ፡ ህንድ፡ ውቅያኖስ፡ ገጥሞ፡ ተያይዞ፡ በስተምሥራቅ፡ እስያንና፡ አፍሪቃን፡ ይለያል፡ (ዘፀ፲፡ ፲፱። ፲፫፡ ፲፰። ፲፭፡ ፬)።

አስ፤(ዐማርኛ)፤ የማስደረግ፡ ልማድ፤ አቅተለ፤ አስገደለ። ተ፡ ሲጨመርበት፡ አስተ፡ እየኾነ፡ ወደ፡ ማደራረግ፡ ይለወጣል፤ አስተቃተለ፡ አጋደለ፤ አገዳደለ። በሰ፡ ግስ፡ ላይ፡ ሲነገር፡ ሰን፡ እየዋጠ፡ ይጠብቃል። አስበረ፡ አስተሳበረ፤ አሰበረ፤ አሳበረ፡ አሰባበረ። አስገደ፡ አሥገረ፤ አስገደ፡ አሠገረ። የአንና፡ የአስተን፡ አፈታት፡ ተመልከት። ፪ኛም፡ ሰ፡ በሌለበት፡ ግስ፡ እየገባ፡ ከአ፡ ተለይቶ፡ የጥሬ፡ መነሻ፡ ይኾናል። ዐዘዘ፡ አስዐዘዘ፡ አስያዘዘ፡ ሰያዝዝ።

እስ፤ ያገባብ፡ ልማድ፡ እንደ፡ እን፡ ያለ፤ እንን፡ የመሰለ። ሣስተኛ፡ ፊደል፡ ከኵመ፡ ሲጨመር፤ እስከ፡ እስኩ፡ እስመ፡ እያለ፡ ርሱ፡ ራሱ፡ ፫፡ አገባብ፡ ይኾናል፤ ልማድነቱም፡ ከአስተና፡ ከእስት፡ የወጣ፡ ነው።

አስባብ፤—ዘበኞች፤—ሰቢብ፡ ሰበ፤ ሰበበ።

አሰድ፤(ዐረ፡ እልአሰድ)፤ አንበሳ። ኮከብ፤ የኮከብ፡ ስም፤ አንበሳዊ፡ አንበስ፡ አንበሶ፡ ማለት፡ ነው። ኮከብነቱም፡ የሐምሌ፡ ነው። ከፀሓይ፡ ጋራ፡ ፴፩፡ ዕለት፡ ፲፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል፡ (አቡሻ፡ ፫)።

አስሀርት፤—ሠርቀ፡ ወርኖች፤—ሣህር።

አሲው፤ዎት፤(አሰወ፡ የአሱ፡ ይእሱ። ዕብ፡ ሱር፡ ዐረ፡ አሳ)፤ መፈወስ፡ ማዳን፤ መሾም፡ ማሠልጠን። (ጥፈ)፡ መፈወስ፡ መዳን፤ ጤና፡ ማግኘት፡ ባለጤና፡ መኾን፡ በመዳኒት፡ ወይም፡ በታምራት።

—፤ አስት፡ ማውጣት፤ ቡላድ፡ መምታት፤ ማንደድ፡ ማቃጠል፤ ማሞቅ፡ ማተኰስ፤ ማጋል፡ ማጋም፡ እሳት፡ ማድረግ።

አሳዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚፈውስ፤ የሚፈወስ፤ ፈዋሽ፡ ተፈዋሽ።

አሶ፤ ወባ፡ ንዳድ፡ ትኵሳት፤ ሐኪምና፡ ፈውስ፡ የሚያስፈልግ፡ (ትግሬ)።

አሶት፤ ፈውስ፤ ሀብተ፡ ፈውስ፤ መንፈሳዊ፡ ሥልጣን፡ (፩ቆሮ፡ ፲፪፡ ፱፡ ፳፰፡ ፴)። ንሰይኩ፡ ቅድስና፡ ዘነቢያት፡ ወአሶተ፡ ዘሐዋርያት። እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ነሚእ፡ አሶተ፡ (አርጋ፡ ፯። ድጓ)።

እሳት ፤ (ብ፡ እሳውት ። ሱር፡ ኤሽታ ። ዕብ፡ ኤሽ) ፤ በቁሙ ፤ የሚነድ፡ የሚበራ ፤ የሚያቃጥል፡ የሚበላ ፤ የሚፋጅ፡ የሚልጥ ፤ የሚለመጥጥ ። ይቡስ፡ ውዑይ፡ ብሩህ ፤ ከራቱ፡ ባሕርያት፡ አንዱ፡ በኹሉ፡ የሚገኝ ፤ በይብሰቱ፡ ከነፋስ ፤ በውዕየቱ፡ ከመሬት ፤ በብርሃኑ፡ ከውሃ፡ የሚስማማ ። በአምጣነ፡ ዕፀ፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ ። እሳት፡ በባዒ ። ደብረ፡ ሚካኤል፡ ወለደት፡ ሊቃውንተ፡ እለ፡ ኮኑ፡ እሳተ፡ እሳተ፡ (ሚራ ፳፰፡ ፲ ። ፴፡ ፴ ። ቅኔ) ።

እሳተ፡ እሳት ፤ የሰማይ፡ እሳት ፤ እሳተ፡ ገሞራ ፤ ከዚህ፡ ዓለም፡ እሳት፡ ፯፡ እጅ፡ የሚበልጥ፡ (ሔኖ ፲፬፡ ፳፪) ።

እሳተ፡ ገሃነም ፤ ብርቱ፡ ቅጣት ፤ እስራኤል፡ ልጆቻቸውን፡ ለሞሎኽ፡ ሠውተው፡ ያቃጥሉበት፡ የነበረ፡ የሰማያዊ፡ እሳት፡ ምሳሌ፡ (ማቴ፭፡ ፳፪) ።

እሳት፡ ዘለዓለም ፤ የማይጠልስ፡ የማይጠፋ፡ የማያልፍ፡ ሥቃይ፡ (ማቴ፲፰፡ ፰) ።

እሳተ፡ ሕይወት ፤ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ (ማቴ፫፡ ፲፩) ።

እሳተ፡ መለኮት ፤ ባሕርይ ፤ አካል ፤ ወይም፡ እሳትነት፡ (ቅዳ) ።

እሳታዊ ፤ የእሳት ፤ እሳታም ፤ እሳትማ፡ ቀይ ፤ ውዑይ ፤ ተፈጥሮው፡ ከእሳት፡ የኾነ ፤ እሳትነት፡ ያለው ። ሳውዳ፡ ዘውእቱ፡ ጠባይዕ፡ እሳታዊ ። እሳታውያን፡ እለ፡ ነደ፡ እሳት፡ እሙንቱ፡ ኪሩቤል፡ (ፈላስ ። ቅዳ፡ ሕር) ።

አስት ፤ በቁሙ ፤ አስቴ ፤ አስታ ፤ እሳታም፡ ዕንጨት ።

አስሐወ ፤—አወለቀ ፤—ስሒው፡ ስሐወ ።

አስሐትያ ፤—ውርጭ ፤—ስሒት፡ ስሕተ ፤ አስሐተ ።

አስጣሮት ፤ (ዕብ፡ ዐሽታሮት ። ጽር፡ አስታርቲ) ፤ ጣዖታት ፤ የበግ፡ መንጋ፡ የሚመስሉ ፤ በበጎች፡ አምሳል፡ የተቀረጡና፡ የተሣሉ፡ የበግ፡ ምስሎች ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ከዋክብት፡ ሦስቱ፡ ስድስቱ፡ ይሏቸዋል፡ (መሳ፪፡ ፲፫) ። ፪ኛም፡ በአስጣሮት፡ ፈንታ፡ አስጦራጢ ፤ አስጥርጥዮን፡ ይላል ፤ ፍቾው፡ አንድ፡ ነው፡ (፩ነገ፡ ፴፩፡ ፲) ።

አሰየ ፤—ሰጠ ፤—ዐስይ፡ ዐሰየ ።

እስያ ፤ (ጽር፡ አሲያ) ፤ ስመ፡ ክፍለ፡ ምድር ፤ ስመ፡ ብሔር ፤ ከምስቱ፡ የዓለም፡ ክፍሎች፡ አንዲቱ፡ ታላቂቱ፡ ክፍል ፤ የኤውሮፓ፡ ምሥራቅ ። የቱርክ፡ አገር፡ ደግሞ፡ ለብቻዋ፡ ታናሽ፡ እስያ፡ ትባላለች፡ (ራእ፩፡ ፲፩) ።

እስከ ፤ (እስ፡ ከ ። ዐቢይና፡ ደቂቅ፡ አገባብ) ፤ በቁሙ ፤ በቅርብና፡ በሩቅ፡ ሲገባ ፤ እስከ፡ እስኪ ፤ በትርጓሜ፡ ዐማርኛ፡ ድረስ፡ ይኾናል ። እመ፡ ሶበ፡ ጊዜ፡ ኀበ፡ ለ፡ ነ፡ ይዳምቁታል ፤ በር፡ ይከፍቱለታል ፤ ሳይከፍቱለትም፡ እስከ፡ እልህቅ፡ ወእረሥእ ፤ እስከ፡ ይመሲ ፤ እስከ፡ ይጸብሕ፡ እያለ፡ ብቻውን፡ ይገባል ። ሲዘረዝር፡ ግን፡ ነን፡ በር፡ ከፋች፡ አድርጎ፡ እስከኔየ ፤ ኔከ፡ ኔኪ፡ ኔሁ፡ ኔሃ፡ ኔነ፡ እያለ፡ በነ፡ ይዘምታል ። የቦታን፡ የጊዜን፡ የስፍርን፡ የቍጥርን፡ የሥራን፡ ኹሉ፡ ፍጻሜ፡ መድረሻውን፡ መከተቻውን፡ ያሳያል ። እስከ፡ ሶበ፡ እመጽእ ። እስከ፡ ጊዜ፡ ይሠርቅ፡ ፀሓይ ። በጽሐ፡ እስከ፡ ኀበ፡ ልኍመ፡ ፈረስ ። ተከዘት፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ለሞት ። እስከነ፡ ዐረብ ፤ የመዐለው፡ ኹሉ ። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ፍጻሜና፡ ጭራሽ፡ በሌለው ፤ ኢወለደት፡ እስከ፡ አመ፡ ሞተት ። ኢያእመራ፡ እስከ፡ አመ፡ ወለደት፡ እያለ፡ ይገባል፡ (ዕር፲፱፡ ቍ፴፰) ።

እስኩ ፤ (እስ፡ ኩ) ፤ የጥያቄና፡ የምክር፡ የልመና፡ ቃል ፤ እስኪ፡ እባክኽ ። ንግርኒ፡ እስኩ ። እስኩ፡ ፍታሕ፡ ለሊከ ። እስኩ፡ ስምዐነ ። እስኩ፡ ሀበነ፡ እያለ፡ በኋላም፡ በፊትም፡ ይገባል ። አንዳንድ፡ ጊዜም ፤ ተምኔት፡ ተግዳሮት፡ ዘቻ፡ ግን፡ ይኾናል ። እስኩ፡ ንርአያ፡ እስኩኬ፡ ንርአያ ። ይዜንዉከ፡ እስኩ፡ ወይንግሩከ ። እስኩ፡ እመ፡ ኢትገንዩ፡ ለምስል፡ ወኢትሰግዱ፡ (ድጓ ። ኢሳ፲፱፡ ፲፪ ። ዳን፫፡ ፲፭) ።

አሰከ ፤ (የአስክ፡ ይእስክ ፤ አሲክ፡ ኮት) ፤ ዐሸ፡ አኰላሸ ፤ ሰነጋ ፤ ቀጠቀጠ ፤ ሰለበ፡ ቈረጠ ። ደረሰ፡ ነካ ፤ አዋደደ፡ ሰካ ፤ የተባት፡ ያለሌ፡ ያውራ ።

እስኪት ፤ (ብ፡ እስኪታት ፤ አሰከት ። ዕብ፡ ኤሼኽ ። ሱር፡ አሽካ) ፤ ቍላ ፤ የቍላ፡ ፍሬ ፤ ቈለጥ፡ አስካሉ፡ ዕንቍላሉ ። ቍልሕን፡ ተመልከት ። ዘአሐቲ፡ እስኪቱ ። እልዐለት፡ እዴሃ፡ ወአንዘቶ፡ በክልኤሆን፡ አሰከቲሁ፡ (ዘሌ፳፩፡ ፳ ። ዘዳ፳፭፡ ፲፩) ።

እስኪት ፤ እባለ፡ ዘርዕ ፤ ላይኛው፡ ዘንጉ ፤ መድረሻ፡ ማለት፡ ነው ። ዘሞተ፡ እስኪቱ፡ በሥራይ ። ሠጠቁ፡ መላእክት፡ እስኪቶ፡ ለማር፡ ኤልያስ፡ ሊቀ፡ ምኔት፡ መነከሳይያት፡ ሶበ፡ ኮነ፡ ምስሌሁ፡ በሀየ፡ ፍትወት ። ለእለ፡ ይዜምዉ፡ በእንስሳ፡ ይትመተር፡ እስኪቶሙ ። ብእሲ፡ ዘይፈኑ፡ እስኪቶ፡ ውስተ፡ መንደቅ ፤ አው፡ ውስተ፡ ስቍረት ፤ አው፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ወይወፅእ፡ እምኔሁ፡ ፍትወት፡ (መጽ፡ ፈ ። ፊልክ፡ ፳፭ ። ፈ፡ መ፡ ፯፡ ፩ ። ፍ፡ ነ፡ ፵፰ ። ሲኖ ደ) ። አንዳንድ፡ መምህራን፡ ሰከየ፡ አስከየ፡ ብለው፡ ይገቡና፡ እስኪትን፡ ከዚህ፡ ያወጣሉ ፤ ፍቹውንም፡ አሶቃሽ፡ አስከሳሽ፡ እስከ፡ ሞት፡ አድራሽ፡ ይሉታል ። ዘየዐቅብ፡ እስኪቶ፡ የዐቅብ፡ ሕይወቶ፡ (ፈላስ) ።

አሰከት ፤ ጭጕኝ፡ የጕያ፡ ጠጕር፡ ሸከፉ፡ ቍርንድድ ። አሸከት፡ ወይም፡ አሸክት፡ የገብስና፡ የባቄላ፡

ዐረም ፡ ሽካራ ፡ ቅጠል ፡ በወይና ፡ ደጋ ፡ የሚበቅል ። (ተረት) ፤ ያይጥ ፡ ዱለት ፡ ማስሬያው ፡ አሽክት ።

ኤስኬዴሬ፤(ጽር፡ኤክሴድሬ)፤ የዕቃ ፡ ቤት ፤ ዕልፍኝ ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፵፬) ።

አስካል ፤—ዘለላ ፡ ፍሬ ፤—ሰኪል ፡ ሰከለ ፤ ሰክል ።

አስኬማ ፤ (ጽር ፡ ስኺማ) ፤ ልብስ ፤ መልክ ፤ ቅርጽ ፡ ገጽ ። ነሥአ ፡ አርኣያ ፡ ገብር ፡ ወኮነ ፡ በአምሳለ ፡ ሰብእ ፡ ፀአስኬማሁ ። ወበአስኬማሁ ፡ አስተርአየ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አስኬማ፤(ሱር፡ኤስኪማ)፤ በቁሙ ፤ ልብስ ፡ ምንኵስና ፤ ከቀሚስ ፡ ከቅናት ፡ ከቆብ ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ የሚለበስ ፤ የፍጻሜ ፡ ምንኵስና ፡ ምልክት ። ይኸውም ፡ ከነት ፡ ከንቀልባ ፡ እንደ ፡ እንቢያጕሥ ፡ ኹኖ ፡ የሚሠራ ፡ ፲፪ ፡ ትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ያለበት ፡ ነው ። ካስኬማ ፡ በኋላ ፡ ባሕታዊ ፡ መኾን ፡ መዝጋት ፡ አጽንዖ ፡ በኣት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ከገዳም ፡ መውጣት ፡ ወደ ፡ ዓለም ፡ መግባት ፡ ክልክል ፡ ነው ። መልአኩ ፡ ለእንጦንዮስ ፡ ስለ ፡ ሰጠውና ፡ ምንኵስና ፡ ሕገ ፡ መላእክት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ልብሱም ፡ አስኬማ ፡ መላእክት ፡ ይባላል ። አልበስዎ ፡ አስኬማ ፡ ዘመላእክት ። ዳንኤል ፡ አስኬማ ፡ መላእክት ፡ ዘለብሰ ። አስኬማክሙ ፡ አልባቲ ፡ ሙስና ፤ (ስንክ ፡ መስ፲፰ ። ኅዳ፲፯ ። ድጓ) ።

አስከሬን ፤ (ናት ። ሮማይ ፡ ስክሪኒዉም) ፤ የገንዘብ ፡ መያዥ ፤ ታናሽ ፡ ማኅዳ ፡ ኩረጆ ፤ ቍናማት ፡ ከረጢት ፤ ኪስ ፡ ሙዳይ ፤ ተረንተራ ። የወርቅ ፡ የብር ፡ የገንዘብ ፡ ማጥን ፤ የልብስ ፡ የጌጥ ፡ የሽልማት ፡ መዝገብ ፤ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ቤተ ፡ መዛግብት ፡ (ዮሐ፲፪ ፡ ፮ ። ፲፫ ፡ ፳፱) ። መበአ ፡ አስከሬን ፡ ይሁዳ ፡ የዐቅብ ። መጋቤ ፡ አስከሬን ። ይላሕዉ ፡ አስከሬናተ ፡ ስርጐኪ ፡ (ዲድ ፡ ፳፱ ። ሲኖዶ ። ኢሳ፫ ፡ ፳፯) ።

—፤ መቃብር ፤ የሬሳ ፡ ማጥን ፤ ርጥብ ፡ ሬሳ ፡ ወይም ፡ ደረቁ ፡ የፈረሰው ፡ የበሰበሰው ። ይህ ፡ ደግሞ ፡ የንፍስ ፡ ሣጥን ፡ ማለት ፡ ነው ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ አይወጣም ።

እስኪት ፤—እስከ ፤—አሰከ ።

አስል ፤(ትግሬ ፤ ዐረ) ፤ ዘር ፤ ሥር ፤ ጕንድ ፡ የትውልድ ፡ ምንጭ ።

እስላም ፤—በቁሙ ፤—ሰሊም ፡ ሰለመ ፤ አስለመ ።

እስመ ፤ (እስ ፡ መ) ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ። ና ፡ ስለ ፡ እንደ ፡ ብሎ ፡ ቢል ፡ እኮ ፡ ቢያ ፡ ይኾናል ። አንተ ፡ ይሔስን ፤ እስመ ፡ ኢነስሓ ። ምንትኑ ፡ ዝ ፡ ነገር ፤ እስመ ፡ ይኤዝዘሙ ። ንእዶ ፤ እስመ ፡ ከመ ፡ ጠቢብ ፡ ገብረ ፤ ና ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፳ ። ሉቃ፬ ፡ ፴፮ ። ፲፮ ፡ ፰) ። ሞተ ፡ እስመ ፡ ሐመ ፤ ተርፈ ፡ እስመ ፡ ደክመ ፤ መጽሰወ ፡ እስመ ፡ ጾመ ፤ ስለ ። ናና ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ና ፡ በገባበት ፡ ስለ ፤ ስለ ፡ በገባበት ፡ ና ፡ ይገባል ። ዘይክሕድ ፡ ወይብል ፡ እስመ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢኮነ ፡ መሲሐ ። እሙን ፡ ነገር ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። ጽሑፍ ፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ እምአኀው ፡ መጽአ ፤ እንደ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፳፪ ። ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፲፭ ። ሬልክ ፡ ፶፱) ። አምጽኡ ፡ ወርቀ ፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡ ውእቱ ። ንጉሥ ፡ ነውና ፤ ንጉሥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ንጉሥ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፤ ንጉሥ ፡ ነው ፡ ብለው ፤ ንጉሥ ፡ ነኽ ፡ ሲሉ ፡ ያሰኛል ። ብለውና ፡ ሲሉ ፡ የውእቱ ፡ ማቅኛ ፡ ትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ የእስመ ፡ ዘይቤ ፡ አይደለም ። ጸዐሎ ፡ እስመ ፡ ገብር ፤ አልዐሎ ፡ እስመ ፡ ኄር ፤ ባሪያ ፡ ብሎ ፤ ለጋስ ፡ ብሎ ፡ እያሰኘ ፡ በሚስማማው ፡ ቃል ፡ ይፈታል ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ናሁ ፡ ይኾናል ፤ ናሁ ፡ ደግሞ ፡ እስመ ፡ ይኾናል ። እኮና ፡ ቢያ ፡ ሲኾን ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ነው ። እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እሉ ፡ አንትሙ ፤ ብዙ ፡ ናቸው ፡ እኮ ፡ እኮን ። እስመ ፡ ርኢክኒሁ ፡ አመንክኒ ፤ አይተኸ ፡ ቢያ ፤ ስለ ፡ ተብሎም ፡ ይፈታል ። እስመ ፡ እንዘ ፡ ትሰምዕ ፡ ተጸመምከኒ ፤ ሰምተኸ ፡ ቢያ ፤ እየሰማኸ ፡ ቢያ ፡ ያሰኛል ። የቀረውን ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቍ፳፯) ።

አስማድዮስ ፤ (ጽር ፡ አስሞዴዎስ) ፤ የጋኔን ፡ ስም ፤ ሾተላይ ፡ ጋኔን ፤ በሴት ፡ ዐድሮ ፡ ወንዶች ፡ በወንዶች ፡ ዐድሮ ፡ ሴቶች ፡ የሚፈጅ ፡ (ጦቢ፫ ፡ ፰ ፡ ፲፯ ። ዮሐ፪ ፡ ፲፰ ። ማቴ፳፪ ፡ ፳፩—፳፯) ።

አሶንያ ፤ ጨረቃ ፤ የጨረቃ ፡ ስም ። እብላንና ፡ ኤራስን ፡ ተመልከት ፡ (ሔኖ፸፰ ፡ ፪) ።

አስፈሊጦስ ፤ (ጽር ፡ አስፋሊቶስ) ፤ የጡብ ፡ የሸክላ ፡ ጭቃ ፤ የሙጫ ፡ ቅጥራን ፡ ለጡብ ፡ ለሸክላ ፡ የሚቀባ ፤ የሚለቀለቅ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሰሊጥ ፡ የባሕር ፡ ዐረፋ ፡ ይሉታል ፡ (ዘፀ፪ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ፵፯ ። መቃ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ታኅ፪) ።

አስፌም ፤(ጽር ፡ ሄሴፌም ። ዕብ ፡ አሱፊም) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ መከነ ፡ ጉባኤ ፤ መሰብሰቢያ ፡ መከማቻ ፤ ወይም ፡ ከምቹዎች ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዐጥረ ፡ ገጥ ፡ ይሉታል ፤ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ መቅረቡን ፡ ያሳያል ፡ (፩ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲፯) ።

እስፍንቱ ፤-ስንት ፤ምን ፡ ያኽል ፤—ሰፈን ፡ ሰፈነ ፡ ስፍን ፤ እስፍንት ።

እስፍንቶፎኔሕ ፤(ጽር ፤ ቅብጥ ፡ አብሶንቶምፋኔኽ) ፤ የፍልስፍና ፡ ስም ፡ ፈርዖን ፡ ለዮሴፍ ፡ ያወጣለት ፤ ከሣቴ ፡ ኅቡእ ፤ ማእምረ ፡ ኅቡኣት ። ጸፈንን ፡ ተመልከት ። (ዘፍ፵፩ ፡ ፵፭) ።

አስፋር ፤(ዐረ ፡ አጽፈር) ፤ ያይነት ፡ ስም ፤ ብጫ ፤ ወርቅ ፡ የሚመስል ። አክደር ፡ ወአስፋር ፡ (መቃ ፡ ገ፫) ።

አስፋርስ ፤(አው ፡ መስፈርስ) ፤ የወፍ ፡ በሽታ ፤ ሰውነት ፡ ወይባ ፡ የሚያስመስል ፡ ብጫ ፡ የሚያ

ደርግ ። ወየሐምም ፡ ሕማመ ፡ መስፈርስ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ) ።

አስፈር ፤ (ጽር ፡ ሬጎስ ። ዕብ ፡ ዳሌቄት) ፤ ብርቱ ፡ ትኵሳት ፡ ከልክ ፡ ከመጠን ፡ ያለፈ ። የሆድ ፡ በሽታ ፤ ብጫ ፡ የሚያደርግ ፤ የሚያጠወልግ ። ይቀሥፊከ ፡ እግዚ ፤ በደዌ ፡ ሲሕ ፡ ወበፈፀንት ፡ ወበአስፈር ፡ (ዘዳ ፳፰ ፡ ፳፪) ።

አስፌር ፤—ዓምና ፤— ሰፌር ፡ ሰፈረ ።

ኤስፋር ፤ (ዕብ ፡ ኤሽፋር) ፤ ክፍል ፡ ዕድል ፤ የሥጋ ፡ መቍነን ፤ አንድ ፡ ሙዳ ፤ ጉማ ፤ የልጃገረድ ፡ ጡት ፡ የሚያኽል ። ፋር ፡ የሚዘኑ ፡ ስም ፤ ልኩ ፡ ፯ ፡ ጉማ ፡ የሚያነሣ ፤ ኤስፋር ፡ የፋር ፡ ፯ኛ ፡ እጅ ፤ ከ፯ ፡ አንድ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፮ ፡ ፫) ።

አስፈሬድ ፤ (ዳት ። ጽር ፡ ስፒሪዶስ) ። ቅርጫት ፤ እንቅብ ፤ ወራንታ ፤ የእንቅብ ፡ የቀፎ ፡ የጉታ ፡ ዐይነት ፤ ከቀጫጭን ፡ ሐረግ ፡ ከለበቅ ፡ ከሸንበቆና ፡ ከቀርካሓ ፡ የሚሠራ ፡ (ማቴ፲፭ ፡ ፴፯ ። ማር፰ ፡ ፰ ። ግብ፱ ፡ ፳፭ ። ገድ ፡ ተክ ። ዳን፲፫ ፡ ፴፫) ።

አስቀጢን ፤ (ጽር ፡ ስታክት) ፤ ጥሩ ፡ ሽቱ ፤ ከዕጣን ፡ ከከርቤ ፡ የሚወጣ ፤ ለትኵስ ፡ ሬሳ ፡ የሚቀባ ፤ ሬሳን ፡ እንዳይገማና ፡ እንዳይፈርስ ፡ እንዳይበሰብስ ፡ የሚያደርግ ። ሐነጠንና ፡ ስጡቃጤን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (አቡሻ ፡ ፵፰) ።

አስቄጥስ ፤ (ሮማይ ፡ አስኬታ) ፤ በረሓ ፤ የበረሓ ፡ ስም ፡ በምድረ ፡ ግብጽ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፤ የመቃርዮስ ፡ ክፍል ፡ ገዳመ ፡ ሲሃት ። አ ፡ አልበ ፤ ስኬታ ፡ ጽላሎት ፤ በተገናኝ ፡ አልበ ፡ ጽላሎት ፡ ማለት ፡ ነው ። ቀድሞ ፡ ብዙ ፡ ገዳማት ፡ ነበሩበት ፤ ዛሬ ፡ ያሉት ፡ ግን ፡ ፬ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ፤ የታላቁ ፡ መቃርዮስና ፡ የመክሲሞስ ፡ የዱማቴዎስ ፡ ያባ ፡ ብሶይና ፡ የዮሐንስ ፡ ከማ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፯ ፡ ፈልክ) ። በቅብጥ ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ ሚዛን ፤ የሚዛን ፡ ሳሕን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ መዳልው ፡ አልባብ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳) ።

አስቀሎብ ፤ አርስጣባብ ፤ የፍልስፍና ፡ ከታብ ፤ መጽሐፈ ፡ ኮከብ ። አስቀሎባና ፡ አርስጣባብ ፡ አንድ ፡ ስም ፡ ናቸው ። ወገብረ ፡ በጥበብ ፡ መጽሐፈ ፡ አስቀሎባ ፡ ወራእየ ፡ ከዋክብት ፡ ወመዳልወ ፡ ፀሓይ ፡ (ክብ ፡ ነገ) ።

እስቁፍ ፤ (ዐረ ፡ ኡስቁፍ) ፤ ኤጲስቆጶስ ፤ ሲያበዛ ፡ አስቃፍ ፡ ይላል ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፫ ። ነሐ፳፱) ።

አሰር ፤—ፍለጋ ፤—አሢር ፡ አሠረ ።

(ጥ) **አሰረ ፤—ቀጠረ ፤ ዐሥር ፡ አደረገ ፤—ዐሥሮ ፤ ዐሠረ ።**

አሶር ፤ (ዕብ ፡ አሹር) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ታችኛው ፡ ሶርያ ፡ ነነዌ ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፲፩ ፡ ፳፪) ።

አሲር ፤ ሮት ፤ (አሰረ ፡ የአስር ፡ ይእስር ፡ ይእ ። ዕብ ፡ አሳር ። ሱር ፡ ኤሳር ። ዐረ ፡ አሰረ) ፤ ማሰር ፤ ማቈራኘት ፤ ማጣመር ፡ ማዛወግ ፤ ኹለቱን ፡ ሦስቱን ፡ ወይም ፡ ብዙውን ፡ አንድ ፡ ማድረግ ፤ ማከት ፡ መተብተብ ፤ ማጋዝ ፡ ማውገዝ ፤ መገዘት ፡ መለየት ። እስሮ ፡ በእዴሁ ፡ ወእገሪሁ ። ወአሰረ ፡ ኃሊናሁ ፡ ምስለ ፡ እግዚ ። የአስር ፡ በአሥራው ። እስርዎሙ ፡ ክላስስተ ። የአስሩ ፡ ጾረ ፡ ዐቢየ ። አሰሮ ፡ ለሰይጣን ። አውገዝነ ፡ ወአሰርነ ፡ (ሒዝ፲ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፳፱ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ማቴ፲፫ ፡ ፴ ። ፳፫ ፡ ፬ ። ድጓ ። መቅ ፡ ታም) ።

አሳሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ አሰርት) ፤ በቊሙ ፤ የሚያስር ፡ አንድ ፡ የሚያደርግ ። አግዐዝነ ፡ ለዘልነ ፡ እማእሰረ ፡ ኀጢአት ፡ ዘአሰረነ ፡ አሳሪ ። ወአሳሪሁ ፡ (ግንዘ ። መቅ ፡ ወን) ።

አእሰረ ፤ አሳሰረ ፤ አስጋዘ ።

ተአስረ ፤ ታሰረ ፤ ተቈራኘ ፤ አንድ ፡ ኾነ ። ከመ ፡ ከልብ ፡ ዘየሐውር ፡ ለተአስሮ ። ተአስረ ፡ በሊሁ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ። ተአስረት ፡ ነፍስ ፡ በሥጋ ። ነፍሰ ፡ ዮናታን ፡ ተአስረት ፡ በነፍሰ ፡ ዳዊት ፡ (ምሳ፯ ፡ ፳፪ ። ግብ፳፩ ፡ ፲፩ ። ዮሴፍ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፩) ።

ተኣሰረ ፤ ተሳሰረ ፤ ተቈራኘ ፤ ተቈላለፈ ።

እሱር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ስርት) ፤ የታሰረ ፤ የተሳሰረ ፤ የተቈራኘ ፤ አንድ ፡ የኾነ ፤ እስር ፤ እስርስር ። ንዋይ ፡ ዘኢኮነ ፡ እሱረ ፡ ማእሰር ፡ ላዕሌሁ ። እሱራን ፡ ውስተ ፡ ፈለገ ፡ ኤፍራጥስ ። እመ ፡ ኮንከ ፡ እሱረ ፡ ምስለ ፡ ብእሲትከ ። ብእሲት ፡ ዘእስርት ፡ በሕግ ። ዘአሰርከ ፡ በምድር ፡ ይኩን ፡ እሱረ ፡ በሰማያት ፡ (ዘኍ፲፱ ፡ ፲፭ ። ራእ፱ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፭ ። ፳፭ ። ማቴ ፡ ፲፯ ፡ ፲፱) ።

እስረት ፤ ማሰር ፤ መታሰር ፤ አስተሳሰር ፤ እስራት ፤ እስርነት ። ውሂብ ፡ እምድኅረ ፡ ስኢል ፡ እስርት ፡ እድ ፡ ውእቱ ፤ ወውሂብስ ፡ ዘእንበለ ፡ ይስአል ፡ ፈቲሐ ፡ እድ ፡ ውእቱ ። በእንተ ፡ እስረቱ ፡ በሐብል ። ለዘ ይደልዎ ፡ እስረት ። አሰርዎሙ ፡ ክቡደ ፡ እስረተ ፡ (ፈላስ ። አዋል ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲፭ ። መቃ ፡ ገ፪) ።

ማእሰር ፤ (ራት ፤ መአስር ። ማእሰርት ፤ መአስርት ፤ ታት) ፤ ማሰሪያ ፤ መታሰሪያ ፤ የእስራት ፡ ቦታ ፤ መሣሪያ ። ታወፅአሙ ፡ ለሙቁሓን ፡ እማእሰር ። ማእሰርተ ፡ ኀጺን ። መኣስርቲሃኒ ፡ ሰርጉ ፡ ያክንት ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፯ ። ሔኖ፷፩ ፡ ፫ ። ሢራ፯ ፡ ፴) ።

— ፤ ልባጥ ፡ ልብጣት ፤ የናስና ፡ የግንብ ። ወማእሰሩ ፡ በዕፀ ፡ ብሔር ፡ (፩ዕዝ ፡ ፯ ፡ ፳፱) ።

ማእሰረ ፡ ግዘት ፤ የግዝት ፡ ቃል ፤ ውጉዝ ፡ ማለት ፡ (አፈ ፡ ተ፱) ።

ማእሰረ ፡ ልሳን ፤ ድዳነት ፤ ዝምታ ፡ (ማር ፡ ፯ ፡ ፴፭) ።

ማእሰረ ፡ ዐመፃ ፤ ኀጢአት ፤ ክሕደት ፡ (ቅዳ) ።

ማእሰረ ፡ ሰላም ፤ ፍቅር ፤ አንድነት ፡ (ኤፌ ፬ ፡ ፫) ።

ማእሰረ ፡ ተዋስቦ ፤ የጋቢ ፡ ሥርዐት ፤ ተክሊል ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፳፱ ፡ ፬) ። በነገር ፡ ኹሉ ፡ እየተናበበ ፡ እንደ ፡ ስልቱና ፡ እንዳወራረዱ ፡ ይፈታል ።

አስተአሰረ ፤ አስተሳሰረ ፤ አያያዘ ፤ አዋሰበ ፤ አቈራኘ ።

አስራብ ፤—ፈሳሾች ፤—ሰሬብ ፡ ሰረበ ፤ ሰርብ ።

አሶርዮን ፤ (ጽር ፡ አሳሪዎን ። ዕብ ፡ ኢሳር) ፤ ታናሽ ፡ ገንዘብ ፤ የገንዘብ ፡ ክፍል ፤ እንደ ፡ ሶልድና ፡ እንደ ፡ ቤሳ ፡ ያለች ፡ መዳብ ፤ ንሐስ ፡ (ማቴ፲ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፮) ።

ኤሲሳህ ፤ (ዕብ ፡ አሺሻህ) ፤ የወይን ፡ የበለስ ፡ ቋንጣ ፤ የመጠጥ ፡ ዕቃ ፤ ብርጭቆ ፡ ጠርሙዝ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ በመሣሪያው ፡ ጠጁን ፡ መናገር ፡ ነው ፤ ባለብሉዮችም ፡ የወይን ፡ ጠጅ ፡ የዘቢብ ፡ ጕድጓድ ፡ ይሉታል ። ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ስሱንና ፡ ስድስን ፡ ያሳያል ፤ የኢን ፡ ፮ኛ ፡ እጅ ፡ ፮ኛ ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ ከ፮ ፡ ፩ ፡ ማለት ፡ ነው ። የኢንንና ፡ የኤስፋርን ፡ ፍች ፡ እይ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፮ ፡ ፫) ።

እሳት ፤—በቁሙ ፤—አሲው ፡ አሰወ ።

አስተ ፤ (አስ ፡ ተ) ፤ አስ ፡ የማስደረግ ፤ ተ ፡ የመደረግና ፡ የመደራረግ ፡ ልማድ ። በተገናኙ ፡ ኹለቱ ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፤ አስተ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ የማደራረግ ፡ ይኾናል ፤ መደቡ ፡ ግን ፡ የማደራረግ ፡ ነው ። የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ሲኾን ፡ ሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ግእዝና ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ፤ ይኸውም ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ ነው ። ግእዝ ፡ ሲያደርግ ፤ ገበረ ፡ አስተገበረ ፤ ሐመመ ፡ አስተሐመመ ፤ ሐመቀ ፡ አስተሐመቀ ፤ ሐቀረ ፡ አስተሐቀረ ፤ ዐጸበ ፡ አስተዐጸበ ፤ ቀጸለ ፡ አስተቀጸለ ፤ ረሰየ ፡ አስተረሰየ ፡ ይላል ። ሳድስ ፡ ሲያደርግ ፤ በፅዐ ፡ አስተብፅዐ ፤ በቍዐ ፡ አስተብቍዐ ፤ ነፍሰ ፡ አስተንፈሰ ፤ ነተነ ፡ አስተንተነ ፤ ፈሥሐ ፡ አስተፍሥሐ ፤ ርእየ ፡ አስተርአየ ፤ ሰረየ ፡ አስተስረየ ፡ ይላል ። የማደራረግ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ፤ መለዮው ፡ ይህ ፡ ነው ። ይህም ፡ በደረ ፡ አስተባደረ ፤ ገብአ ፡ አስተጋብአ ፤ ደለወ ፡ አስተዳለወ ፤ ወደየ ፡ አስተዋደየ ፤ ነበረ ፡ አስተናበረ ፤ ሠነየ ፡ አስተማነየ ፤ ቀተለ ፡ አስተቃተለ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ልማድን ፡ ተመልከት ።

ኤስቴኤኪራን ፤ (ጽር ፡ ኢኽሲኢራን) ፤ ዓሣት ፤ ዓሦች ፤ ዓሣዎች ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዓሣ ፡ ወጋሮች ፡ ይሉታል ፡ (ንሐ፲፪ ፡ ፴፱) ።

እስትጉቡእ ፤—ክምችቱ ፤—ገብአ ፡ አስተጋብአ ።

ኤስታዎስ ፤ (ጽር ፡ ኤስ ፡ ቴዎስ) ፤ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፱ ። ሚያ፴) ።

አስትዓ ፤—ግብር ፤—ሰቲዕ ፡ ሰትዐ ።

አስቲር ፤ (ትግሬ) ፤ ሰማይ ፤ ጠፈር ፤ አየር ፡ ፈለክ ።

አስታር ፤ (ዕብራ) ፤ ሰማያዊ ፡ ጠፈራዊ ፡ ኮከብ ፤ ኮከበ ፡ ሠርክ ፡ ፀሓይ ፡ ስትገባ ፡ ወዲያው ፡ ታይቶ ፡ ወዲያው ፡ የሚጠፋ ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ አስታር ፡ ቦሸሽ ፤ ወይም ፡ አስታርቦ ፡ ሸሽ ፡ የሚባል ። ኮከባዊ ፡ ዕንቍ ፤ አበባ ፤ የባሕር ፡ እንስሳ ፤ መልኩና ፡ ቅርጹ ፡ ኮከብ ፡ የሚመስል ፡ የኮከብ ፡ ዐይነት ። እስመ ፡ ኢይሁቦ ፡ እግዚ ፡ አስታረ ፡ ሞገስ ፡ (ሚራ፴፯ ፡ ፳፩) ። ጽርኡ ፡ ግን ፡ ኢተውህቦ ፡ ጸጋ ፡ እግዚ ፡ ይላል ።

አስትሮን ፤ (ጽርእ) ፤ ግዘፈ ፡ ብርሃን ፤ ስሌዳ ፤ ክበብ ፤ ወይም ፡ ግዙፋን ፡ ብርሃናት ፤ ፀሓይ ፡ ጨረቃ ፡ ኮከብ ።

አስታር ፤ (ዐረ ፡ ኢስታር) ፤ ስጢጥራ ። የስጢጥራን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። አስታር ፡ ዘይቤ ፡ ፲፪ ፡ ወቄት ፡ ይላል ፤ የግምት ፡ አፈታት ፡ (ጥሬ ፡ ሰዋ) ።

አስቴር ፤ (ዕብ ፡ ኤስቴር) ፤ ኅብእት ፤ ስውርት ። ወለት ፡ ዘስማ ፡ አስቴር ፡ (አስቴ፪ ፡ ፯) ።

አስጳዳቶስ ፤ (ጽር ፡ አስፓላቶስ) ፤ የሽቱ ፡ ዕንጨት ፤ እሾኻም ፤ ሥሩ ፡ ከሽቱ ፡ ጋራ ፡ የሚቀመም ፡ የሚነጠር ። ባለብሉዮች ፡ ደርሶኒ ፡ ይሉታል ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፲፭ ። አርጋ ፡ ፮) ።

ኤቲ ፤ (ጽርእ) ፤ ንጥፍ ፡ ደንጊያ ፤ ሰፊ ፡ ታላቅ ፡ ልሙጽ ፡ (፫ነገ ፡ ፩ ፡ ፱) ።

አቲው ፤ **ዎት** ፤ (**አተወ ፤ አቶ ፡ የአቱ ፡ ይእቱ ። ዕብ ፡ አታሀ ። ሱር ፡ አታእ ። ዐረ ፡ አታ**) ፤ መግባት ፤ መመለስ ፤ መምጣት ፤ አቶ ፡ መባል ፡ ከሰው ፡ ቍጥር ፡ መግባት ፤ አቻ ፡ መኾን ፡ መተካከል ፤ ከሚስት ፡ ከባልንጀራ ። ተአቱ ፡ መቃብሪከ ፡፡ እቱ ፡ ኀበ ፡ ሕዝብከ ፡፡ ወአተወ ፡ እምኀበ ፡ መዝበር ፡፡ ለእመ ፡ ዳኅነ ፡ አቶክሙ ፡፡ ይጕነዲ ፡ አቲወ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፳፯ ። ዘዳ ፴፪ ፡ ፶ ። ኤር፲፱ ፡ ፲፱ ። ጦቢ፩ ፡ ፲፯ ። ማቴ፳፱ ፡ ፵፭) ።

አታዊ ፤ (**ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ አተውት**) ፤ የሚገባ ፡ ገቢ ፤ ተመላሽ ፤ መጪ ፤ አቻ ፡ እኩያ ።

እትወት ፤ መግባት ፤ መመለስ ፤ ምለሳ ፤ አመጣጥ ። በንግደትከ ፡ ወበእትወትከ ፡፡ ቡሩክ ፡ ይኩን ፡፡ ውፍረትክሙ ፡ ወእትወትክሙ ፡ (መዝ ፡ ፶፭ ። ግንዘ) ። እንዘ ፡ የአቱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እትወቶ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ማር፲፩ ፡ ፳፩ ። ሉቃ፳፫ ፡ ፳፮) ።

— ፤ ምርት ፤ ውጤት ፤ የምድር ፡ ዐላባ ፤ ፍሬ ። በአምጣነ ፡ እትወተ ፡ እክለ ፡ ገራህቱ ፡፡ ወይከውን ፡ እትወቱ ፡ ለእለ ፡ ይነድቁ ፡ ሀገረ ፡፡ በእትወተ ፡ አክማሪሁ ፡፡ እንበለ ፡ ዘርዐ ፡ እምድር ፡ እትወተ ፡ (ዘሌ፳፯ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፵፭ ፡ ፲፭ ። መቃ ፡ ገ፱ ። ድጓ) ።

አእተወ ፤ አገባ ፤ አስገባ ፤ መለሰ ፤ አመጣ ። ዘሎ ፡ ጾረ ፡ ያእትዉ ፡ ኢየሩሳሌም ። ያእትዎሙ ፡ ብሔሮሙ ። ያእትዉ ፡ ጸባሕተ ፡ ለንጉሥ ፡ (ነሐ፲፫ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፱ ። ፩ዕዝ ፡ ፱ ፡ ፯) ።

ምእታው ፤ (ዋት) ፤ መግቢያ ፤ ማግቢያ ፤ መመለሻ ፤ መምጫ ፤ ቤት ፡ አገር ። ከሙ ፡ ይኩን ፡ ምእታዊክሙ ፡ ኀበ ፡ መላእክት ። ምእታዊሆሙ ፡ ውስተ ፡ ፈለገ ፡ ሲኦል ። ወምእታዉስ ፡ አርማቴም ። ምእታወ ፡ አፍራሲሁ ፡ እምነ ፡ ግብጽ ፡ (ሄርማ ። ቀሌ ። ፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፯ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፳፰) ።

እቶን ፤ (ናት ። ሱር ፡ አቱና ። ዐረ ፡ አቱን) ፤ የማድ ፡ ቤት ፤ ፋርን ፤ ማብሰያ ፡ መጋገሪያ ፤ ምድጃ ፤ የእሳት ፡ ጕድጓድ ፤ አጐደ ፡ ኖራ ፡ ክሰል ፡ የሚያወጡበት ፤ ጡብ ፡ ሸክላ ፡ የሚተኰሱበት ። ብሱል ፡ በእቶን ። ከመ ፡ እቶን ፡ ዘአንደዱ ፡ ለኀቢዝ ፡ ኅብዝት ። ለእመ ፡ ገብረ ፡ አሐዱ ፡ እቶነ ፡ ዘየዐርግ ፡ እምኔሁ ፡ ጢስ ። በዓለ ፡ እቶን ። እቶነ ፡ ገሃነም ። እቶነ ፡ ኀጺን ፡ (ዘሌ፪ ፡ ፬ ። ሆሴ፯ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ፳፫ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፯ ፡ ፩ ። ዘዳ፬ ፡ ፳) ።

እትዌቄህ ፤ (ዕብ ፡ አቴቄይሃእ) ፤ የግንብ ፡ ዐምድ ፤ ሕንጻውን ፡ ለማጽናት ፡ ዐብሮ ፡ የተሠራ ፤ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ የቆመ ፤ ከላይ ፡ በቀስተ ፡ ደመና ፡ የተያያዘ ፡ (ሕዝ ፵፩ ፡ ፲፭) ።

ኢትዮጵያ ፤ (ጽር ፡ ኢቲዮፒአ ። ዐረ ፡ ሱዳን ። ዕብ ፡ ኰሽ ፤ ስመ ፡ ነገድ) ፤ የመልክና ፡ የሕብር ፡ የሀገር ፡ ስም ፤ የሱዳኖች ፡ አገር ፡ መላው ፡ ጠቅላላው ፤ ከግብጽ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ። ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ ከሰልማ ፤ የጥቍሮች ፡ አገር ፡ ማለት ፡ ነው ። ኢትዮጵያ ፡ ታበጽሕ ፡ እደዊሃ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ። ዘሎሙ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዘጸሊም ፡ ሥጋሆሙ ። ወቦ ፡ ዘትከውን ፡ ኀሳረ ፡ በኀበ ፡ ካልአኒሃ ፡ ከመ ፡ ቀሪጸ ፡ ገጽ ፡ በኀ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወኖባ ። ኖባ ፡ የነገድ ፡ የሀገር ፤ ኢትዮጵያ ፡ የመልክ ፡ የሕብር ፡ ስም ፡ (መዝ ፡ ፷፯ ። ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩) ። ዕብራይስጡ ፡ ኰሽ ፡ የሚለውን ፡ የኰሽን ፡ ስም ፡ ኹሉ ፤ ጽርኡ ፡ ኢትዮጵስ ፡ ይለዋል ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ታሪክ ፡ ጣፎች ፡ ኹሉ ፡ ኰሽን ፡ የኢትዮጵስ ፡ አባት ፤ ወይም ፡ የአክሱማስ ፡ ልጅ ፡ አንደኛ ፡ ኢቶጲስ ፡ ይሉታል ፤ አክሱማስ ፡ ያሉትም ፡ ኰሽን ፡ ነው ። ኹለተኛም ፡ የኰሽ ፡ አገር ፡ ኹሉ ፡ በልጁ ፡ በኢትዮጲስ ፡ ስም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተባለች ፡ ይላሉ ፤ የመላ ፡ የግምት ፡ አነጋገር ፡ ነው ፤ ዕብራይስጥና ፡ ጽርእ ፡ ላላየ ፡ ግን ፡ እውነት ፡ ይመስለዋል ። በጽርእ ፡ ቋንቋ ፡ ኢትዮጲስ ፡ የተባለው ፡ ያው ፡ በዕብራይስጥ ፡ ኰሽ ፡ የተባለው ፡ ዋነኛውና ፡ መደበኛው ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ በኰሩ ፡ ግንባር ፡ ቀደሙ ፡ የካም ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ሌላ ፡ ፪ኛ ፡ አካል ፡ የኰሽ ፡ ልጅ ፡ አይደለም ። ለኰሽ ፡ በኦሪትና ፡ በዜና ፡ መዋዕል ፡ ከተጻፉት ፡ ሳባ ፡ ሐዊላ ፡ ሰብታ ፡ ረዕማ ፡ ሰብተቃ ፡ ናምሩድ ፡ ከሚባሉት ፡ ከ፮ቱ ፡ ሌላ ፡ ፳፪ ፡ ልጆች ፡ እንዳሉት ፡ የዮናናዊ ፡ ታሪክ ፡ ይናገራል ። ከዚሁ ፡ ከዮናን ፡ የተቀዳው ፡ የሞሪዬም ፡ ታሪክ ፤ የካም ፡ ልጅ ፡ ኰሽ ፡ አርባ ፡ አልቤዎን ፡ ኪሬኔ ፡ ከሚባሉ ፡ ከ፫ቱ ፡ እኅቶቹ ፡ ፳፰ ፡ ወልዷል ፤ ዕድሜውም ፡ ፲፻፹፰ ፡ ነው ፤ መዲናውና ፡ መቃብሩ ፡ አኵስም ፡ ናት ፡ ይላል ። ፳፰ ፡ ያላቸውንም ፡ በየስማቸው ፡ ጥፉቸዋል ፤ የ፮ቱ ፡ ስም ፡ በኦሪት ፡ እንደ ፡ ተጣፈው ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፯ ፡ ፰) ። ከቀሩትም ፡ ከ፳፪ቱ ፡ ነገድ ፡ አቢስ ፡ እንጂ ፡ ኢትዮጲስ ፡ የተባለ ፡ የለም ፤ አቢስን ፡ ግን ፡ የሳባ ፡ ሳብዓይ ፡ የናምሩድ ፡ ተከታይ ፡ ከአልቤዎን ፡ የተወለደ ፡ የኰሽ ፡ ፯ኛ ፡ ልጁ ፡ ብሎ ፡ እናቱ ፡ ሳትቀር ፡ ስሙንም ፡ ቍጥሩንም ፡ ጥፎለታል ፤ አቢስን ፡ ተመልከት ። ኢትዮጵስ ፡ ማለት ፡ በጽርእ ፡ ኹለት ፡ ያሳያል ፤ የሰው ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ ከሰልማ ፤ የሀገር ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ቈላ ፡ በረሓ ፡ ምድረ ፡ በዳ ። ስምንቱም ፡ ከኰሽ ፡ ሞት ፡ በኋላ ፡ በ፪ ፡ ሺሕ ፡ ከ፬፻፶፱ ፡ ዓመት ፡ ፸ ፡ ሊቃናት ፡ ያወጡት ፡ ከ፸ ፡ ሊቃናት ፡ የተገኘ ፡ ሐዲስ ፡ እንግዳ ፡ ደኃራዊ ፡ ስም ፡ ነው ። በሱዳን ፡ ዙሪያ ፡ ያለችውም ፡ መላይቱ ፡ አፍሪቃ ፤ ይልቁንም ፡ ከነጭ ፡ አባይ ፡ ወዲህ ፡ ያለችው ፡ ክፍል ፤ የጥቍሮች ፡ የኰሽ ፡ ልጆች ፡ አገር ፡ ስለ ፡ ኾነች ፡ በዚህ ፡ ባዲሱ ፡ ስም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ትባላለች ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፲፫) ። በብሉይ ፡ በሐዲስ ፡ የተጣፈው ፡ ዋነኛውና ፡ መደበኛው ፡ ኢትዮጵያ ፡ ግን ፡ ታላቁን ፡ በረሓ ፡ ሰሐራን ፡ ጨምሮ ፡ የኖባ ፡ ክፍል ፡ ነው ፡ (፪ዜና ፡ ፲፬ ፡ ፱ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫ ። ፲፮ ፡ ፰ ። ፬ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፱ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፱ ። ሕዝ፴ ፡ ፬ ፡ ፭ ፡ ፱ ። ግብ፰ ፡ ፳፯) ። ወዲያ ፡ ማዶም ፡ በእስያ ፡ ክፍል ፡ ያለው ፡ ያረቦች ፡ አገር ፡ ቃዲስ ፡ በርኔና ፡ ሐቅለ ፡ ሲና ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፤ ቈላ ፡ በረሓ ፡ ፍጹም ፡ ምድረ ፡ በዳ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በዕብራይስጥ ፡ (ጺያ) ፡ ጺይም ፡ ይባላል ፡ እንጂ ፤ ኰሽ ፡ አይባልም ፤ በጽርእ ፡ ግን ፡ እንዳፍሪቃ ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ኖባ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይባላል ። ይገንዩ ፡ ቅድሜሁ ፡ ኢትዮጵያ ። ወወሀብኮሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ ለሕዝበ ፡ ኢትዮጵያ ፡ (መዝ ፡ ፸፩ ። ፸፫) ። የቀረውን ፡ በሰፊው ፡ ታሪክ ፡ ተመልከት ፤ (ክፍል ፡ ፩) ።

ኢትዮጳዊ ፤ **ኢትዮጵያዊ** ፤ የኢትዮጵያ ፤ አፍሪቃዊ ፤ ኖባዊ ፡ ሱዳናዊ ፤ ወይም ፡ አፍሪቂ ፡ ኖቤ ፡ ሱዳኔ ። ምስጢሩ ፡ ጥቍረትና ፡ ቈለኛነት ፡ ነው ። ይዌልጥኑ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ማእሶ ፡ ወነምር ፡ ሕንብርብሬሁ ። ወረከበ ፡ ኢትዮጵያዌ ፡ ንኡሰ ፤ ደቦል ፡ ሸንቅላ ፡ (ኤር፲፫ ፡ ፳፫ ። ፊልክ ፡ ፴፱) ።

አታሚን ፤ **አታኒም** ፤ (ጽር ፡ አታኒን ። ዕብ ፡ ኤታኒም) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ የዕብራውያን ፡ ፯ኛ ፡ ወር ፡ ጥቅምት ፤ ፯ኛነቱ ፡ ለሚያዝያ ፡ (፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፪) ። ኤታን ፤ ጥንት ፡ መሠረት ፤ ጥንተ ፡ ወርኅ ፡ ጥንተ ፡ ዓመት ፤ ጥንተ ፡ ዓለም ፡ ጥንተ ፡ ፍጥረት ። ኤታኒም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ፡ ፍጥረትን ፡ ያሳያል ፤ ዓለም ፡ የተፈጠረ ፡ በጥቅምት ፡ ነውና ፤ በፀሐይ ፡ ቍጥር ፡ ግን ፡ የመስከረም ፡ ማፍ ፡ ይኾናል ። ይኸውም ፡ አመ ፡ ርእሰ ፡ ሳብዕ ፡ ሠርቀ ፡ ወርኅ ፡ ግበሩ ፡ መጥቅዐ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፡ (ዘሌ፳፫ ፡ ፳፬) ። የግእዝና ፡ የቅብጥም ፡ ዐውደ ፡

ዓመት ፡ በመስከረም ፡ ራስ ፡ መኾኑ ፡ መጥቅዕን ፡ መሠረት ፡ ይዞ ፡ ነው ። ከአዳም ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፡ ቀዳማይ ፡ ወርኅ ፡ ኤታኒም ፡ ነበረ ፤ ኋላ ፡ ግን ፡ ከግብጽ ፡ የወጡበት ፡ ኒሳን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ የፋሲካው ፡ በግ ፡ የክርስቶስ ፡ አምሳል ፡ ነውና ፤ ምሳሌውን ፡ ከአማናዊው ፤ ሥጋዊውን ፡ ከመንፈሳዊው ፡ አያይዞ ፡ ዛሬ ፡ በዚህ ፡ ወር ፡ ከግብጽ ፡ እንደ ፡ ወጣችኹ ፡ ኋላም ፡ በዚሁ ፡ ወር ፡ ከገሃነም ፡ ትወጣላችኹ ፡ ሲል ፤ ዓመ ፡ ከመ ፡ ዮም ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ዝንቱ ፡ ወርኅ ፡ ይኩንክሙ ፡ ቀዳማየ ፡ አውራኅ ፡ ብሎ ፡ የጥቅምትን ፡ ቅድምና ፡ ለሚያዝያ ፡ የሚያዝያን ፡ ፪ኛነት ፡ ለጥቅምት ፡ አዋርሶታል ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፪) ። ዐውደ ፡ ዓመት ፡ ግን ፡ ምንም ፡ የወር ፡ ቍጥር ፡ ቢፋለስ ፡ ከዚያው ፡ ከጥንቱ ፡ ከጥቅምት ፡ አልወጣም ። ፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ በሚያዝያ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በጥቅምት ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ የሚያፈችል ፡ ቢኖር ፤ ባህሉ ፤ ይኩንክሙ ፡ ቀዳማየ ፡ አውራኅ ፡ ባለው ፡ ቶሎ ፡ ይፈርሳል ፤ ቀዳማዩ ፡ ቀዳማይ ፡ ይኹን ፡ አይባልምና ። አቡ ፡ ሻህርም ፡ ጥንተ ፡ ፍጥረት ፡ መስከረም ፡ መኾኑን ፡ ለማስታወቅ ፡ የጨረቃን ፡ ቍጥር ፡ ለመጠንቀቅ ፡ ከሚያዝያ ፡ በታች ፡ ፯ ፡ ወሮች ፡ ተውሳክ ፡ ይጨምራል ፡ (አቡሻ ፡ ፴፯) ።

አቲቅ ፤ (ዕብራ) ፤ የግንብ ፡ ዐምድ ፡ ፬ ፡ ማእዝን ፡ ያለው ። ኹለተኛም ፡ የዕቃ ፡ ቤት ፡ ዐምድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዕቃ ፡ ቤት ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ፤ እትዌቁሆን ፡ እይ ፡ (ሕዝ፵፪ ፡ ፫) ።

አቱር ፤ (ቅብጥ ፡ አቶር) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ ኅዳር ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ።

አተርጋዎን ፤ (ጽርእ) ፤ ቃል ፡ ድምፅ ፤ ቃለ ፡ መላእክት ፤ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የሚሰማበት ፤ አእትፊኮንን ፡ የመሰለ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

አትራክስ ፤ (ጽር ፡ አንትራክስ) ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ዕንቍ ፡ ፈርጥ ፡ ከደንጊያ ፡ ከሰል ፡ የሚገኝ ፡ (ጦቢ፲፫ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ መስ፲፯) ።

አትሮንስ ፤ (ጽር ፡ ትሮኖስ) ፤ የንጉሥ ፡ ዙፋን ፤ የጳጳስ ፡ ወንበር ፡ ታላቅ ፡ ምጡቅ ፤ የሰባኪ ፡ የአንባቢ ፡ ስፍራ ፡ በቤተ ፡ ክሲያን ፡ ውስጥ ፡ የሚሠራ ፤ የመጽሐፍ ፡ ወንበር ፡ ታጥፎ ፡ የሚቀመጥበት ፡ ተዘርግቶ ፡ የሚነበብበት ፡ (፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፱ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ኅዳ፰ ፡ ፴ ። መጋ፲፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፰ ፡ ፱) ።

(ጥ) **አቲት ፤ ቶት ፤ (አተተ ፡ የአትት ፡ ይእትት ። ዕብ ፡ አቴት ፤ አመለከተ) ፤** መራቅ ፡ ማግለል ፤ መለየት ፡ መነጠል ፤ ገለል ፡ ፈቀቅ ፡ ማለት ። ከመ ፡ ይእትት ፡ እምኔክሙ ። የአትት ፡ ኵሉ ፡ ግላ ። የአትቱ ፡ ኵሎሙ ፡ በሞት ፡ (፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲፮ ። ኩፋ ፡ ፯) ።

— ፤ መሻር ፡ መቅረት ፤ መጥፋት ፡ መበላሸት ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ። ወይእትት ፡ ሥልጣኖሙ ፡ እምኵሉ ፡ መኳንት ። ለእምሮ ፡ ዘኢየአትት ። ተአትት ፡ ኵላ ፡ አእምሮቶሙ ፡ (ቁድር ። ቅዳ ። ኩፋ ፡ ፳፫) ። ኹለተኛም ፡ በቀደሰ ፡ ቤት ፡ በአተተ ፡ ፈንታ ፡ ተአተተ ፡ ይባል ፤ አያሰኝም ። ኢትትኤተቱ ፡ ወርሐቀ ፡ ኢተሐውሩ ። ተአተተ ፡ ሐቀ ፡ እምሀየ ። ኢይትአተቱ ፡ እምኔሁ ። ይትአተት ፡ በትረ ፡ ግብጽ ፡ (ዘፀ፰ ፡ ፳፱ ። ማቴ ፳፮ ፡ ፴፱ ። ሔኖ፲፱ ፡ ፳፫ ። ዘካ፲ ፡ ፲፩) ።

አታቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚርቅ ፡ የሚያገል ፤ አግላይ ፡ ፈቀቅ ፡ ባይ ።

(ላጥ) **እቱት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ትት) ፤** የራቀ ፡ ያገለለ ፤ የተነቀለ ፡ የተፈነቀለ ፤ ፈቅ ፡ ፈቀቅ ፡ ያለ ፤ ገለልተኛ ። ወእቱት ፡ አረፍተ ፡ ቤቱ ። ረከበት ፡ እብነ ፡ እቱተ ፡ እምአፈ ፡ መቃብር ። ምንባበ ፡ መጻሕፍት ፡ ይኩን ፡ እቱተ ፡ ሐቀ ፡ እምነ ፡ ምሥዋዕ ፡ (ሕዝ፵፩ ፡ ፯ ። ዮሐ፳ ፡ ፩ ። ኪዳ) ።

እቱተ ፤ የራቀ ፡ ኹኖ ፤ ርቆ ፡ ፈቀቅ ፡ ብሎ ፤ ተለይቶ ፡ ብቻውን ። ትነብር ፡ ምስሌየ ፡ እቱተ ። እለ ፡ ይነብሩ ፡ እቱተ ፡ ምስለ ፡ ንጉሥ ። ይኑም ፡ እቱተ ፡ እምነ ፡ ብእሲቱ ፡ (፩ዕዝ ፡ ፱ ፡ ፲፪ ። አስቴ፩ ፡ ፲፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፱) ።

እታቴ ፤ መራቅ ፤ አራራቅ ፤ ርቀት ፤ ሩቅነት ።

አእተተ ፤ አራቀ ፤ አስራቀ ፤ አስወገደ ፤ አሰደደ ፤ አስጣለ ፡ አሶለቀ ። ናእትቶ ፡ ለልጹቅ ፡ ወናቄርቦ ፡ ለርሑቅ ። አእትቱ ፡ እምፍኖት ፡ እብነ ። ታእትቶ ፡ ለዝሉፉ ። አእትት ፡ አልባሰ ፡ ርሱሐ ፡ እምላዕሌሁ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ ። ኢሳ፷፪ ፡ ፲ ። ኢዮ፲፬ ፡ ፳ ። ዘካ፫ ፡ ፬) ።

— ፤ ገደለ ፤ አጠፋ ፤ በቁሙ ፤ አተተ ፡ ከቍጥር ፡ አወጣ ። ከመ ፡ ያእትቶሙ ። ኢያእተተ ፡ ዘርዖሙ ። ወእምዘተርፈከ ፡ አሐደ ፡ አእትት ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ። ሚራ፵፯ ፡ ፳፪ ። መር ፡ ዕጢ) ።

ተአተተ ፤ ተራራቀ ፤ ተለያየ ፤ እየብቻው ፡ ኾነ ። አተታ ፤ የጠፈረና ፡ የዐስየ ፡ ቤትኛ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ የቀደሰ ፡ ቤት ፡ እንዳይደለ ፡ አስተውል ።

ኤጳውሎስ ፤ (ጽር ፡ ሄፓፍሌዎስ ። ዕብ ፡ ፊሀሒሮት) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ እስራኤል ፡ ለፈርዖን ፡ የሠሩለት ፤ ይኸውም ፡ ፊቶም ፡ ነው ፤ መንቶች ፡ ረዣዥሞች ፡ ኹለት ፡ ጣዖታት ፡ የቆሙበት ፡ (ዘፀ፲፬ ፡ ፪ ። ፱ ፡ ፲፩) ።

አጳይዶን ፤ (ጽር ፡ ሄፓይዶን ። ዕብ ፡ ሐርጡሚም) ፤ መሰግላን ፤ ሟርተኞች ፡ ኮከብ ፡ ቈጣሮች ፤ በፊደል ፡ በሥዕል ፡ በግብጻዊ ፡ ስገል ፡ በሐረግ ፡ በጠልሰም ፡ የሚጠነቍሉ ፡ (ዳን፬ ፡ ፯) ።

አጴልዮጤን ፤ (ጽር ፡ አፒልዮቲስ) ፤ የበታ ፡ የማእዝን ፡ ስም ፤ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡ ያለ ፤ ወይም ፡ መቅሠፍትነት ፡ ያለው ፡ የምሥራቅ ፡ ነፋስ ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፲፰) ።

አጵልዮን ፤ (ጽር ፡ አፖልዮን) ፤ አጥፊ ፤ ጥፋት ፤ ምዝባሬ ፡ ፍርሰት ። አብዶንን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ራእ፱ ፡ ፲፩) ።

አጵሎን ፤ (ጽር ፡ አፖሎ) ፤ ጣዖት ፤ የጣዖት ፡ ስም ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፰ ፡ የከ፷፫ ፡ ነሐ፲) ።

አጳሊጴ ፤ (ጽር ፡ አፖሊፑ) ፤ በቤት ፡ ዙሪያ ፡ ያለ ፡ የውስጥ ፡ ወልወል ፤ የተለየ ፡ ክፍል ፡ (ሕዝ ፵፩ ፡ ፲፪) ።

ኤጴሚዳስ ፤ (ጽር ፡ ኤፖሚዴስ) ፤ መትከፈ ፡ አንቀጽ ፤ ደጃፉን ፡ ገብቶ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ያለው ፡ የመዝጊያው ፡ ኋላ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ እብን ፡ በረድ ፡ ይሉታል ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፵፰ ፡ ፵፩ ፡ ፪) ።

ኤጴሞስ ፤ (ጽር ፡ ኤፖሚዴስ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መትከፍ ፤ ልብስ ፡ መትከፍ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ቀሚስ ፡ ዘይበጽሕ ፡ እስከ ፡ እግር ፡ እምርእስ ፡ ይሉታል ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፯) ።

ኤጲፋንያ ፤ (ጽር ፡ ሄፒፋኒያ) ፤ አስተርእዮ ፤ መታየት ፡ መገለጽ ፤ ዕለተ ፡ ጥምቀት ። በዓለ ፡ ኤጲፋንያ ፡ በዘቦቱ ፡ አርአየ ፡ እግዚ ፡ ስብሐተ ፡ መለኮቱ ፡ በውስተ ፡ ጥምቀት ፡ በቅድመ ፡ ዮሐንስ ፡ በፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ። ኤጲፋንያ ፡ ማልሲት ፡ ዘተጠምቀ ፡ ባቲ ፡ ዘኢተጠምቀ ፡ ትካት ፡ (ዲድ ፡ ፳፱ ። ስንክ ፡ ጥር ፲፩ ፡ ፲፫) ።

ኤጲፋንዮስ ፤ (ጽር ፡ ሄፒፋኒዉስ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የሰው ፡ ስም ። ይኸውም ፡ ብዙ ፡ ድርሳናት ፡ የጣፈ ፡ የቆጵሮስ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ጳውሎስ ፡ ምሁረ ፡ ኦሪት ፡ አይሁዳዊ ፡ ነበር ፤ ጌታ ፡ በታምራት ፡ ማርኮ ፡ መምህረ ፡ ወንጌል ፡ አድርጎታል ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፲፯ ። ሃይ ፡ አበ ። ቅዳ) ።

አጶርጊ ፤ (ጽር ፡ አፓርኺ) ፤ የእሸት ፡ በኵራት ፤ በኵረ ፡ ወይን ፤ በኵረ ፡ በለስ ፤ በኵረ ፡ ኅብስት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ናቄርብ ፡ ለከ ፡ አጶርጊ ፡ ቀዳምያተ ፡ ፍሬ ፡ ዘአከ ። አጶርጊ ፡ ባሕቲቱ ፡ ይበልዕ ፡ (መጽ ፡ ኪዳ ። ራእ ፡ ማር ። ሕዝ፵፬ ፡ ፴) ። ተረፈ ፡ መሥዋዕትም ፡ አጶርጊ ፡ ይባላል ።

አጶሮግዮን ፤ በኵርነት ፤ ቀዳማዊነት ፤ መዋዕለ ፡ ሠዊት ። እምድኅረ ፡ ዕርገቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘበአጶሮግዮን ፡ ለኀበ ፡ ሰማይ ፡ (ማቴ፳፰ ፡ ፳፩) ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ሥጋ ፡ ይሉታል ።

—፤ ዕንቍ ፡ የዕንቍ ፡ ፈርጥ ፤ ፍሬው ፡ ቅንጣቱ ፡ (ድጓ ፡ መስ፲፩ ። አርጋ ፡ ፯) ።

ኤጲስቆጶስ ፤ (ሳት ። ጽር ፡ ሄፒስኮፖስ) ፤ ጠባቂ ፤ መምህር ፤ የጳጳስ ፡ ኹለተኛ ፤ የሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ሦስተኛ ። በእንተ ፡ ኤጲስቆጶሳት ። ወይሚም ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ባሕቲቱ ፤ እስመ ፡ ማልሳይ ፡ ማዕርጊሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፭ ። ፯) ። ሲኖዶስ ፡ ትእዛዝ ፡ ጴጥሮስ ፤ ሊቃናት ፡ ሠለስቱ ፡ ጾታ ፤ ወሠለስቲሆሙ ፡ አሐቲ ፡ ፍና ፡ ይላቸዋልና ፤ እሊህ ፡ ሦስቱ ፡ በመኾም ፡ በመሻር ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ ኹሉም ፡ በኤጲስቆጶስ ፡ ስም ፡ ይጠራሉ ። ኤጲስቆጶስ ፡ ዅሉ ፡ ፍጥረት ፡ ወልደ ፡ እግዚ ፡ ዐቢይ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ። አትናቴዎስ ፡ ዘኮነ ፡ ቅድመ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ፊልክስ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ዘሮሜ ። (ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ። ቄር ። ሃይ ፡ አበ) ። ጳጳስና ፡ ተመልከት ።

ኤጲስቆጶስና ፤ ኤጲስቆጶስነት ፤ ኤጲስቆጶስ ፡ መኾን ፤ የኤጲስቆጶስ ፡ ሹመት ፡ ማዕርግ ። እምድኅረ ፡ ኤጲስቆጶስናሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፲፩ ። ፳ ። ፊልክ ፡ ፲፩) ።

በ ፤ ኹለተኛ ፡ ፊደል ፤ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ። ስሙ ፡ ቤት ፤ ቍጥሩ ፡ ኹለት ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ በ ፡ ክልኤት ፡ ቱ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፤ ኹለትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ ከራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ኹለት ፡ እልፍ ፡ ይሉታል ። ኹለተኛ ፡ ማለት ፤ ምስጢሩ ፡ ሰኞንና ፡ የሰኞን ፡ ፍጥረት ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ኹለተኛውን ፡ አካል ፡ ወልድን ፡ ያሳያል ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፯—፰) ።

በ ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ማድረጊያ ፡ ን ፡ ጋራ ፡ ቸልታ ፡ ጊዜ ፡ ለ ፡ ወደ ፡ እንደ ፡ ስለ ፡ ይኾናል ። ማድረጊያ ፡ ሲኾን ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ፤ የቀረውን ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፳፩ ። ቍ፲፱) ።

በ ፤ ነባር ፡ አንቀጽ ። አለ ፤ ኖረ ፤ ነበረ ፤ ኾነ ። ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ለወንድም ፡ ለሴትም ፡ ይከታል ። ቦ ፡ ዐርክ ፡ ኀላፊ ። ቦ ፡ ጻድቃን ፡ ውሉደ ፡ ቤትከ ። ቦ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትሜኒ ፡ እምብእሲት ። ወቦ ፡ አንስትኒ ፡ እለ ፡ ጌሣ ፡ ኀበ ፡ መቃብር ። ቦ ፡ ቦቱ ፡ ባለው ፡ በዝርዝርነት ፡ ሲፈታ ፡ ግን ፡ ላንድ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ለብዙ ፡ አይኾንም ። ይህም ፡ አለው ፡ አለለት ፡ አለበት ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ቦቱ ፡ ከቦ ፡ ተለይቶ ፡ በርሱ ፡ በት ፡ ይኾናል ። ዘቦቱ ፡ ዅሉ ፡ ከነ ፤ ኹሉ ፡ በርሱ ፡ የተፈጠረ ፤ ወይም ፡ የተፈጠረበት ። ዅሉ ፡ ዘየአምን ፡ ቦቱ ፤ የሚያምንበት ፡ ኹሉ ። በርሱ ፡ ቢል ፡ በት ፡ ቢል ፡ ስልቱ ፡ አንድ ፡ ነው ። ለከፋም ፡ ለበጎም ፡ ይኾናል ።

በእ ፤—ገባ ፤—በዊእ ፡ በእ ።

በኡናህ ፤ **በውኒ** ፤ (ቅብጥ ፡ ፓዎኒ) ፤ የግብጦች ፡ ፲ኛ ፡ ወር ፡ ሠኔ ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ።

በአኔርጌስ፤ (ጽርእ። ዕብ፡ ብኔይ፡ ር ጎሽ)፤ ደቂቀ፡ ነጐድጓድ፡ (ማር፫፡ ፲፯)።

በእንተ፤—ስለ፤—እንተ፡ በ። አገባብ፡ እይ፡ (ዕር፲፱፡ ቊ፷፰)።

ብኢስ፤ ሶት፤ (ብእሰ፡ ይብእስ፡ ይብ አስ። ዕብ፡ ባአሽ፤ ገማ። ዐረ፡ በኢሰ)፤ መባስ፡ መጽናት፤ መክፋት፤ ማገርሸት፤ መቈጣት፤ እየ ባሰ፡ መኼድ፤ መጕዳት። መጠላት፡ ማስጠየፍ፤ ማስቀ የም፤ የደዌ፡ የቍስል፡ የጠባይ፡ የግብር፡ የክፉ፡ ነገር። በሽታ፡ ቢስ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ወእመሂ፡ አርመምኩ፡ ይብእሰኒ፡ ሕማምየ። ዘባዕለ፡ ኃጥ ኣን፡ ይብእስ፡ ምስብዒተ፡ ዝንቱ፡ ዙሉ። ይብእ ሰከ፡ረኃፀ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ። ብእሶ፡ ለንጉሠ፡ ፋርስ። እበድ፡ ዘይብእሶሙ፡ (ኢዮ፲፯፡ ፯። ሚራ፴፡ ፰። ግብ፱፡ ፭። ፱ነገ፡ ፲፯፡ ፬። ፩ጢሞ፡ ፮፡ ፱)።

—፤ ማደግ፤ መጕልመስ፤ አካለ፡ መጠን፡ ማድረስ፤ መ ግነን፤ ፍጹም፡ ጕበዝ፡ መኾን። መድፈር፡ መጨከን፤ መቀልጠፍ፡ መፍጠን፤ ያርበኛ። ተብዐን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎረ፡ ነው።

በኣሲ፤ (ሲት፡ ስያን፡ ያት)፤ የሚብስ፤ የ ሚከፋ፤ ጕጂ፡ አስቀያሚ።

ብኡስ፤ (ሳን፡ ሳት፡ እስት)፤ የባሰ፡ የከፋ፤ የተጠላ፤ ክፉ፡ መጥፎ። ብዑድ፡ ርሑቅ፡ ግዱፍ፡ በማ ለት፡ ፈንታ፡ ብኡስ፡ ይላል፤ አያሰኝም፡ (፪ነገ፡ ፲፱፡ ፲፱)።

ብእሰት፤ መባስ፤ መክፋት፤ አባባስ፡ አከፋፍ፤ ብሶት፡ ችግር።

ብእሲ፤ (ዕብ፡ ኢ፡ሽ)፤ ጕልማሳ፤ ኀይለኛ፡ ወጣት፤ የ፳፡ የ፴፡ ዓመት፡ ጕበዝ፤ ምሉ፡ ሰው፤ ባል፤ ተባት፡ ወንድ፤ ሰውነት። ተፈሣሕ፡ ኦ፡ ብእሲ፡ በውር ዙትከ። ወእመ፡ ኮንኩ፡ ብእሴ፡ ነሣእኩ፡ ብእሲተ። ኮነ፡ ብእሴ፡ ወተሰቅለ። ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ። ትወልድ፡ ወልደ፡ ብእሴ። እስመ፡ ወለደት፡ ብ እሴ። እብል፡ በእንተ፡ ብሉይ፡ ብእሲ፡ (መክ፲፩፡ ፱። ጦቢ፩፡ ፱። ጸሎ፡ ሃይ። ኤር፯፡ ፲፩። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፮። ዮሐ፲፮፡ ፳፩። ኤፌ፬፡ ፳፬)።

ብእሲሁ፤ ሰውዮው፤ ሰውነቱ፤ ይህ፡ ሰው፤ ያ፡ ሰው። ወሳምራዊ፡ ብእሲሁ። ብእሲ፡ ቅሡፍ። ብሉይ፡ ብእሲነ፡ (ኢሳ፶፫፡ ፫። ሮሜ፮፡ ፮)።

ብእሲ፡ ብእሲ፤ ሰው፡ ኹሉ፤ አንዱም፡ አን ዱም፤ በየራሱ፡ (ዘፀ፲፮፡ ፳፱። ሕዝ፲፬፡ ፬። ዘሌ፲፫፡ ፪)።

ብእሴ፡ እግዚ፤ ነቢይ፤ ሐዋርያ፤ ጻድቅ፤ ሰ ማዕት፤ ቅዱስ፡ (፩ነገ፡ ፱፡ ፮፡ ፲። ፩ጢሞ፡ ፮፡ ፲፩)።

ብእሴ፡ ደም፤ ደም፡ አፍሳሽ፤ ነፍሰ፡ ገዳይ፤ ዐርበኛ፡ የጦር፡ ሰው፡ (መዝ፡ ፭)።

ብእሴ፡ ሐቅል፤ በረኸኛ፤ ዐዳኝ፤ ወንበዴ፤ ሽፍታ፡ ወያኔ፡ (ዘፍ፳፭፡ ፳፯)።

ብእሴ፡ ኀይል፤ ኀይለኛ፡ ጕልበታም፡ ባለአ እምሮ፡ (፫ነገ፡ ፩፡ ፵፪)።

ብእሴ፡ ምድር፤ ዐራሽ፡ ገበሬ፤ ጃን፡ ገበር፤ የርሻ፡ ባለቤት፡ (ዘፍ፵፱፡ ፲፭)።

ብእሴ፡ ዐመፃ፤ ዐመጠኛ፤ ዋሾ፤ ግፈኛ፤ ሐ ሳዊ፡ መሲሕ፡ (፪ተሰ፡ ፪፡ ፫)።

ብእሴ፡ ፍትወት፤ መውደድ፡ መወደድ፡ ያ ለው፤ ሥልጡን፡ ስብቅል፡ (ዳን፲፡ ፲፩)።

ብእሴ፡ ሰላም፤ ፍቅረኛ፤ ፍቅር፡ ወዳድ፤ አስ ታራቂ፡ (መዝ፡ ፴፯)። ብእሲ፤ በስም፡ በግብር፡ በዘር፡ በነባር፡ እየተናበበ፡ በዚህ፡ አምሳል፡ እንደ፡ ስልቱ፡ እንዳመጣጡ፡ ይፈታል።

ብእሲት፤ (ዕብ፡ ኢ፡ሻ፤ ኢ፡ሽት)፤ ቈንጆ፤ ምሉ፡ ሴት፤ ሚስት። ብእሲት፡ ድንግል። ብእሲ፡ ወ ብእሲት። ብእሲተ፡ ብእሲ፡ (ዘሌ፳፩፡ ፲፫። ዘፀ፳፩፡ ፳፰። ዘዳ፳፭፡ ፲፯)።

ብእሲታ፤ ይቺ፡ ሴት፤ ያቺ፡ ሴት፤ ሴቲቱ፤ ሴትዮይቱ፤ ሴቷ፡ ሴትነቷ። ምንት፡ ብእሲታ፡ (ሉቃ፯፡ ፴፱)።

ብእሲቶ፤ የቅርብ፡ ሰሚ፡ ተጠሪ፤ አንቺ፡ ሴት፤ ሴቶ፤ እሜቶ፤ ወይዘሮ፡ (ዮሐ፪፡ ፬። ፬፡ ፳፩። ፳፡ ፲፫፡ ፲፭)። ብእሲና፡ ብእሲት፡ እንደ፡ ወርቅና፡ እንደ፡ ሐራ፡ ውስጠ፡ ብዙዎች፡ ስለ፡ ኾኑ፤ ግልጠ፡ ብዙነት፡ የላቸ ውም፤ ብእሲ፡ ከዕደው፤ ብእሲት፡ ከአንስት፡ ይገባሉ።

አብአሰ፤ አባሰ፡ አከፋ፤ አስከፋ፤ አስጠላ።

መብእስ፤ (ስት፡ ሳን፡ ሳት)፤ የሚያብስ፤ የ ሚያከፋ። ክፉ፡ መንገድ፤ ወጥ፡ ገብ፤ ሸካራ፡ ስንከል ካላ፤ ድንጉር። ይኩን፡ ዙሉ፡ መብእስ፡ መጽያሕተ፡ ርቱዐ። ኮነ፡ ፍናዊሁ፡ መብእሰ። የሐውሩ፡ መብ እሰ። መብእስ፡ እበኒሃ፡ ለፍኖተ፡ ኃጥኣን። ሀበኒ፡ ርእሶ፡ ለዮሐንስ፡ ጸያሔ፡ መብእስ፡ (ኢሳ፵፡ ፬። ሱቱ፡ ዕዝ፰፡ ፲፩። ኤር፯፡ ፳፰። ሚራ፳፩፡ ፲። ድጓ)።

ተባአሰ፤ ተጣላ፤ ተጠላላ፤ ታገለ፡ ተጋደለ፤ ተ ሟገተ፡ ተከራከረ። ደቂቀ፡ እምየ፡ ተባአሱ፡ በእንቲ አየ። ተባአስ፡ በእንተ፡ ጽድቅ። ወተባአሱ፡ ይትመ የጡ፡ መንገለ፡ ምድር። ተባአሰ፡ ያድኅኖ፡ (ማ ሕ፩፡ ፮። ሚራ፬፡ ፳፰። ዮና፩፡ ፲፫። ዳን፮፡ ፲፱)። አ ገበረ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተባአሰ፡ ይላል። ተባአሳ፡ ወአ ድከማ፡ (፪ነገ፡ ፲፫፡ ፲፱)።

ባእስ፡ (ሳት)፤ ብርቱ፡ ጥል፤ ጠብ፤ ሙግት፤ ክርክር፤ ስድብ። ቦኑ፡ ባእሰ፡ ተባአሰ፡ ምስለ፡ እስራ ኤል። በባእስ፡ ወበዝንጓጌ፡ ይፌንዎሙ። ጋእዝ፡ ወባእስ፡ (መሳ፲፩፡ ፳፭። ኢሳ፳፯፡ ፰። ምሳ፲፯፡ ፲፱)።

አስተባአሰ፤ አባባለ፤ አጣላ፡ አጠላላ፤ አሟ ገተ፡ አከራከረ። አባባስ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ መነሾሉ፡ ይነካል። አስተባአሶሙ፡ በጽልእ። ዘያስተባእስ፡ ወዘያስተሳልም፡ በምንትኒ፡ ግብር፡ ኢይደልዎ፡

ከመ ፡ ይኩን ፡ ስምዐ ፡ በውእቱ ፡ ግብር ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ን ፡ ፵፫ ፡ ፲፪) ።

መስተባእስ ፤ (ሳን) ፤ የሚያጣላ ፤ የሚጣላ ፤ ተጣይ ፤ ደመኛ ፤ ተዋጊ ፡ ዐርበኛ ። ኢ.ይኩኑ ፡ መስተባእሳነ ፡ በእኪይ ። መስተባእሳነ ፡ ሃይማኖት ። የዋሃን ፡ ይኩኑ ፡ መስተባእሳነ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅያ ። ቁር ፡ ገ፲፱ ። ዮሴፎ ፡ ፲፭ ። ኩፋ ፡ ፴፯) ።

ቢስ ፤ (ዐማርኛ ። ሱር ፡ ቢሳእ) ፤ በቁሙ ፤ ክፉ ፤ ንፉግ ፡ ጩቅ ፤ ቡዳ ፡ ባላይን ፡ ወርቅ ። ቢስ ፡ አይይኽ ፤ ቢስኛኽን ፡ ያርቅ ፤ ልበ ፡ ቢስ ፡ ቀልበ ፡ ቢስ ፡ እንዲሉ ።

በአት ፤—መግባት ፤—በዊእ ፡ ቦአ ።

(ጥ) **በአት** ፤ –ዋሻ ፤ በዊእ ፡ ቦአ ፤ በአት ።

(ጥ) **በበ** ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ በየ ፡ እየ ፤ ደጊመ ፡ ቃል ። ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፡ በብትን ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ ይዘረዝራል ፤ ሲዘረዝር ፡ እንዳለ ፡ በቁሙ ፡ ይፈታል ፤ ባይዘረዝርም ፡ ተዘርዝሮ ፡ ወይም ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይፈታል ። በበ ፡ ነገዱ ፡ ወበበ ፡ ዘመዱ ፤ በበ ፡ አሕዱ ፤ በየ ፡ እየ ። በበ ፡ ነግህ ፡ በበ ፡ ሠርክ ፡ ጧት ፡ ጧት ፡ ማታ ፡ ማታ ። በበ ፡ ዕለት ፤ በየለቱ ፡ ዕለት ፡ ዕለት ፤ ዘወትር ። በበ ፡ ወርኅ ፡ በበ ፡ ዓመት ፤ በበ ፡ በዓል ፤ በበ ፡ ሕቅ ፡ በበ ፡ ንስቲት ፡ እያለ ፡ እንደዚህ ፡ ይፈታል ። ነሥኡ ፡ በበ ፡ ዲናር ፤ ድሪም ፡ ድሪም ፤ አንዳንድ ፡ ድሪም ። ፈነዎሙ ፡ በበ ፡ ክልኤቱ ፤ ኹለት ፡ ኹለቱን ፡ ወይም ፡ ኹለት ፡ ኹለት ፡ አርጎ ። ወረፈቁ ፡ በበ ፡ ምእት ፡ ወበበ ፡ ኀምሳ ፤ ፻፻ው ፤ ፶፶ው ፤ ወይም ፡ ፻፻ና ፡ ፶፶ ፡ እየኾኑ ፡ ያሰኛል ። ለለንና ፡ ዘዘን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ።

(ጥ) **ቡባ** ፤ (ዕብራ) ፤ አሻንጉሊት ፡ በወንድ ፡ ወይም ፡ በሴት ፡ ልጅ ፡ አምሳል ፡ የሚሠራ ፤ የልጅ ፡ የሕፃን ፡ መጫዎቻ ። ልጅን ፡ ና ፡ ልዘልኽ ፡ ሲሉ ፡ እንቡ ፡ እንቡቡ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

(ላ) **ባባ** ፤ አያት ፤ ቅድም ፡ አያት ፤ አበ ፡ አበው ፤ የሮም ፡ ጳጳስ ፡ ፓፓ ፡ (ሐረርና ፡ ዐረብ) ። እንዳማርኛ ፡ ግን ፡ ጠብቆ ፡ ሲነገር ፤ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፡ ባባ ፡ አባባ ፡ እያስኘ ፡ ፈሪንትንና ፡ ብቡንትን ፡ ያሳያል ።

ባብ ፤ (ዐረብ) ፤ በር ፤ ደጅ ፡ አፍ ፤ መዝጊያ ። ነደበን ፡ እይ ።

ባባህ ፤ (ዐረ ። ቅብጥ ፡ ፓዎፒ ፤ ፖፔ ፤ ፋዎፊ) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ የግብጦች ፡ ኹለተኛ ፡ ወር ፡ ጥቅምት ። ቃሉ ፡ የቅብጥ ፡ ፊደሉ ፡ የዐረብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፐ ፡ ለበ ፡ ተለውጧል ። ግበሩ ፡ በዓለ ፡ በመንፈቀ ፡ ባባህ ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ ብንተ ፡ ዐይን ፡ ያይን ፡ ማሚቶ ፡ ብሌን ፡ ማለት ፡ ነው ።

ባበየ ፤ **ቤበየ** ፤ (ይቤቢ) ፤ ሠየ ፤ ጐመዠ ፤ ሮጠ ፡ ናወዘ ፤ ተቅበዘበዘ ፤ የዝሙት ። በበ ፡ ሠርክ ፡ ትቤቢ ፡ በውስተ ፡ ፍናዊሃ ፡ (ኤር፪ ፡ ፳፫) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ፈጣን ፡ ቀላል ፤ መንገዷ ፡ ቶታን ፡ የሚመስል ፡ ይላል ።

ባቢክ ፤ ፍሬ ፡ ዕፀ ፡ ገነት ፤ አዳም ፡ ይበላው ፡ የነበረ ፡ ወይም ፡ እንዳይበላው ፡ በትእዛዝ ፡ እሾክ ፡ የታጠረ ፤ ቢበሉት ፡ ቢያክ ፡ ቢያክ ፡ የሚያስኝ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ባቢል ፤ (ዐረ ፡ አባቢል) ፤ ስመ ፡ ያፍ ፤ የተረት ፡ ወፍ ፡ እንደ ፡ ፊንክስ ፡ ያለ ፤ በፍጥረታት ፡ ውስጥ ፡ የሌለ ፤ ያልነበረ ፡ ያልተፈጠረ ፤ ሙሐመዳውያን ፡ ሱር ፡ በሚባለው ፡ መጣፋቸው ፡ የሚያወሩት ፡ የሚናገሩት ፤ ወይም ፡ ባቢሎን ፡ ታመልከው ፡ የነበር ። አዕዋፈ ፡ ባቢል ፡ ዘውእቱ ፡ አጎርጋናት ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ (አዋል) ።

ባቤል ፤ (ዕብራ ። ጽር ፡ ባቢሎን) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ቱሳሔ ፡ ኑሠት ፡ ሠጠት ፤ ድብልቅልቅ ፡ ዝብርቅርቅ ፤ ቅይጥ ፡ ውጥንቅጥ ፤ ቅልቅል ፡ ምስቅልቅል ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዝሩት ፡ መካነ ፡ ዝርወት ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ተዘርዉ ፡ አበው ፡ ቀደምት ፡ ወተሌለዩ ፡ ልሳናት ፡ ይሉታል ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፲ ። ፲፩ ፡ ፱) ። በእንተ ፡ ዝ ፡ ተሰምየት ፡ ዅላ ፡ ምድረ ፡ ሰናዖር ፡ ባቤል ፤ እስመ ፡ በህየ ፡ ሦጠ ፡ ዅሎ ፡ ልሳናቲሆሙ ፡ ለውሉደ ፡ ሰብእ ፡ (ኩፋ ፡ ፲) ። ኹለተኛም ፡ ናቡከደነጾር ፡ የቀድሞ ፡ ስሟን ፡ ለማደስና ፡ ለማወፈር ፡ በቀድሞው ፡ ግንብ ፡ አምሳል ፡ ኹለተኛ ፡ ግንብ ፡ እንደ ፡ መሥራት ፤ ወርዱ ፡ ደረቱ ፡ ፯ ፡ ክንድ ፤ ቁመቱ ፤ ፰ ፡ ክንድ ፡ የኾነ ፡ ወፍራም ፡ ረዥም ፡ ሰማይ ፡ ጠቀስ ፤ ስሙ ፡ ከስሟ ፡ የተስማማ ፡ ቤል ፡ የሚባል ፡ ጣዖት ፡ ስላቆመበት ፤ ባቤልን ፡ ባ ፡ ቤል ፤ ባቲ ፡ ቤል ፤ ቤተ ፡ ቤል ፡ መካነ ፡ ቤል ። (ባብ ፡ ቤል) ፡ አንቀጸ ፡ ቤል ፡ ማዕጸ ፡ ቤል ፡ ብለው ፡ ፪ ፡ ቃል ፡ አድርገው ፡ ይፈቱታል ፡ (ዳን፫ ፡ ፩ ። ኢሳ፵፯ ፡ ፩) ።

ባበለ ፤ ተቀላቀለ ፤ ተዘባረቀ ። ተዘራ ፡ ተበተነ ። በባበለም ፡ ፈንታ ፡ በልበለ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ። ወተሰምየ ፡ ውእቱ ፡ መካን ፡ ባቢሎን ፡ እስመ ፡ ባቲ ፡ ተበልበሉ ፡ ልሳናት ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፲፫) ።

ባቢሎሳን ፤ ቱሱሓን ፤ ኅዉማን ፡ ዝርዋን ። አባቢሎሳን ፡ (ዲድ) ።

አባበለ ፤ ቀላቀለ ፤ ደባለቀ ፤ ዘባረቀ ። በቁሙ ፡ አባበለ ፡ አሸበለበለ ፤ አቄላመጠ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ ሀ ፡ ይላል ። ሀባባሊ ፡ ለዝሙት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፱ ፡ ፩) ።

ባቡት ፤ ዔሊ ፡ ደንጊያ ፡ ልብሱ ፤ ሽልምልም ።

ባቡቴ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፡ ኅብስት ፡ ሴቶች ፡ በዔሊ ፡ አምሳል ፡ የሚጋግሩት ፤ ይልቁንም ፡ የቡልጋ ፡ ሰዎች ፡ ለሙታን ፡ መክፈልት ፡ የሚያደርጉት ። ዳቦ ፡ ድፎ ፡ ንብሩቴ ፤ ፵ ፡ ባቡቴ ፡ እንዲሉ ።

በገነ ፤ (ዕብ ፡ ናጌን) ፤ ቃኘ ፡ ነዘረ ፤ መታ ፡ ደረደረ ፤ የንዋየ ፡ ማሕሌት ። ሲጠብቅ ፡ ግን ፡ ነደደ ፡ ተቈጣ ፡ ያሰኛል ።

በገና ፤ በቁሙ ፤ መዝሙር ፡ (ዐማርኛ) ።

በገን ፤ (ትግሬ) ፤ ጩብጥ ፤ የሽንት ፡ ምጥ ። ፀበጠን ፡ ተመልከት ።

በግዖ፤ዖት፤(በግዐ፡ይቤግዕ፡ይበግዕ)፤ በጋ፡ መንጋ፡ መኾን፡ መንጋጋት፡ ወደ፡ ወስዱት፡ መኼድ፡ መነዳት። በጋ፡ የጊዜ፡ የወራት፤ መንጋ፡ የሰው፡ የከብት። ምስጢሩ፡ ግን፡ በጎነትና፡ ቅንነት፡ መሥዋዕትነት፤ እንደ፡ ይሥሐቅ፡ እንደ፡ ዮፍታሔ፡ ልጅ።

በግዕ፤(ዕት። ዕብ፡ ባግ)፤ የምግብ፡ ክፍል፤ ዕድል፡ ፈንታ፡ ድርሻ፡ መቀነን፡ ድርጎ። በቁሙ፡ ተባት፡ በግ፤ የክርስቶስና፡ የውነተኛ፡ ክርስቲያን፡ ምሳሌ፤ በጎ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። በግዐ፡ ዘተኀጥአ። ወመጽአ፡ ይጠባሕ፡ ከመ፡ በግዕ። አሕቲ፡ በግዕት፡ (ኢሳ፶፫፡ ፲፩። ፶፫፤ ፯። ሕዝ፵፭፡ ፲፭። ፍ፡ ነ፡ ፴)።

አባግዕ፤(ዕት፡ ዓት)፤ በቁሙ፤ በጎች፤ የበግ፡ መንጎች፡ ተባቱም፡ እንስቱም፤ ወይም፡ ተባቶች፡ ብቻ። አባግዐ፡ ወአጣሊ። አባግዕ፡ ወአባግዕት፡ (አዋል)። አባግዓት፡ የብዙ፡ ብዙ። አባግዐ፡ አትቡዕ። አባግዕ፡ አንስት። በግዕት፡ አንስት፡ እያለ፡ ይጥፋል፡ የተሳሳተ፡ ነው፡ (፪ዜና፡ ፲፯፡ ፲፩። ዘኍ፯፡ ፲፯። ዘሌ፭፡ ፮)።

አባግዕ፡

ምእመናንም፡ በሥራቸውና፡ ኖላዊያቸው፡ ሳይቀር፡ በምሳሌ፡ በጎች፡ ይባላሉ፡ (ዮሐ፲፡ ፳፱፡ ፴፯። ፲፡ ፯፡ ፰። ፳፩፡ ፲፯። ማቴ፲፡ ፮። ፲፭፡ ፳፬)። መላእክትም፡ በሥራቸው፡ ዳግማይ፡ አዳም፡ ስለ፡ ኾነ፡ እንደ፡ ምእመናን፡ በጎች፡ ይባላሉ፡ (ማቴ፲፰፡ ፲፪። ሉቃ፲፭፡ ፬)።

በጊር፤ሮት፤(በገረ፡ ይበግር፡ ይብግር። ዕብ፡ ባጋር)፤ ማደግ፡ መጐልመስ፤ ከልጅነት፡ ወዳዋቂነት፡ መውጣት፤ ከታላላቆች፡ መጨመር፤ ዐብሮ፡ መቈጠር፤ አቶ፡ እንጌ፡ መባል። በቁሙ፡ መበገር፤ መሞከር፤ መንደፍ፤ የሥዕል። ብግር፡ ማውጣት፤ ብግራም፡ መኾን። ብግር፡ ፪፡ ወገን፡ ነው፤ የውርዛዌና፡ የደዌ።

ባጎር፤ ጕበዝ፡ ጕልማሳ፤ ብግራም፤ ሕፃንነቱን፡ የጨረሰ፡ አካለ፡ መጠን፡ ያደረሰ፤ ባለአእምሮ፤ የ፲፭፤ ዓመት፡ ልጅ፡ ወይም፡ የሚበልጥ። ጥበበ፡ ባጎር፡ ወልደ፡ ብዙ፡ (ጥበ፡ ፭)። ባጎር፡ ሰሎሞን፤ ብዙ፡ ዳዊት።

ብዱ፤(ዐረ፡ ቤዳ)፤ ነጭ፤ ንጣቱ፡ ዕንቍላል፡ ዐመድ፡ ወይም፡ ያህያ፡ ሆድ፡ የሚመስል። ሕብረ፡ ከብድ፡ ባለው፡ ብዱ፡ ይላል። ባለብሎዮች፡ ግን፡ ብጫ፡ ይሉታል፡ (ዘፀ፴፯፡ ፱)።

በድበደ፤(በድወ። ዐረ፡ ባደ)፤ ታመመ፤ ሞተ፤ ጠፋ፡ ተበላሸ፤ ዛገ፡ መረተ። ወርቀሙኒ፡ በድበደ፡ (ሆሴ፱፡ ፮)፡ አብደን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው። ትግሬ፡ ግን፡ በድበደ፡ ብሎ፡ ሰደበ፡ አዋረደ፡ ይላል።

ብድብድ፤ ዛሕል፡ ዝገት። ሞተ፡ ግብት፤ ቸነፈር፤ መቅሠፍት፤ ሰውነትን፡ ቶሎ፡ የሚያዝግ፡ የሚያጠወልግ፤ ፈጥኖ፡ የሚገድል፤ እንደ፡ ነፍጥ፡ ያለ፡ በሽታ። ባለወግ፡ መልአክ፡ ለመፀት፡ ለመቅሠፍት፡ የሚላክ፤ አጥፊ፡ ቀሣፊ። ክፉ፡ ጨካኝ፡ ንጉሥ፤ እንደ፡ ሄሮድስ፡ እንደ፡ ቴዎድሮስ፡ ያለ፡ (ዘኍ፲፯፡ ፲፪—፲፭። ፪ነገ፡ ፳፬፡ ፲፭—፲፯። ዕብ፲፩፡ ፳፰)። ወአውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ። ጕጉእ፡ ወመግእዝ፡ ወነባቢ፡ ብድብድ፡ ስሙ፡ (መቃ፡ ገ፭። ምሳ፳፭፡ ፳፱)።

አበድበደ፤ አዛገ፡ አሳደፈ፤ ገደለ፡ ቀሠፈ።

አንበድበደ፤ በቁሙ፡ አስፈራ፤ አንቀጠቀጠ። ፈራ፡ ተንበደበደ።

እንብድቡድ፤ ፈሪ፡ በድባዳ።

አበድቢድ፤—ሞኝ፡ ሰነፍ፤—አቢድ፡ አብደ።

በዲድ፤ዶት፤(በደ፤በደደ፡ይበድድ፡ ይብድድ። ዕብ፡ ባዳድ)፤ ለየ፡ ነጠለ፤ ብቻ፡ አስቀረ፤ ብቸኛ፡ አደረገ። በድበደ፡ በዲድ፡ በደ፡ ከለው፡ የወጣ፡ ነው። (ዲቃላ፡ ግስ)።

በደዶ፤ ፈንጣጣ፤ ኵፍኝ፤ ልዩ፡ ብቸኛ፡ በሽታ፤ የሚገድል፡ የሚያቈስል፤ ፊት፡ የሚነቍር፡ ዐይን፡ የሚያሳውር፡ የዕከክ፡ ዐይነት። ሕማመ፡ በደዶ፡ (አዋል)።

በዲው፤ ዎት፤(በድወ፡ ይበዱ፡ ይብዱ። ትግ፡ በድዐ፤ በዳ)። መውደም፤ መጥፋት፡ መፈታት፤ መፍረስ፡ መደምሰስ፤ ውድማ፡ በረሓ፡ ባድ፡ ባድማ፡ ምድረ፡ በዳ፡ መኾን፤ ያገር፡ የመዲና፡ የድንግልና። ምድርክሙኒ፡ በድወ። በድወት፡ ኢየሩሳሌም። ንኅለት፡ ወበድወት። አብያቲሆሙ፡ በድዋ፡ ወተመዝበሩ፡ (ኢሳ፩፡ ፯። ፳፬፡ ፲። ስንክ፡ የካ፩። አቡሻ፡ ፶)።

ብድው፤(ዋን፡ ዋት፡ ዱት)፤ የጠፋ፡ የወደመ፤ ባድ፡ ባድማ፡ የኾነ፤ የተፈታ። ምድር፡ ብዱት። ገዳም፡ ብዱት፡ (ዮሴፍ። ስንክ፡ መስ፫)።

ብድወት፤ መጥፋት፡ መፈታት፤ ውድማነት፡ ባድነት። ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ ለኢየሩሳሌም፡ (ስንክ፡ ሚያ፫)።

በድው፤ ምድረ፡ በዳ፤ ውድማ፡ ባድማ፤ ደረቅ፡ በረሓ፤ ባድ። በድወ፡ ፋራን። በምድረ፡ በድው፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፀ፡ ወማይ። ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ። በድወ፡ ትከውን፡ ሖላ፡ ምድር። በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ (ኍል፡ ፲፯። መዝ፡ ፳፱። ኢዮ፴፩፡ ፳፰። ኤር፱፡ ፳፯። ፵፡ ፲)።

በዳ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ኢትሑር፡ ፍኖተ፡ በዳ። ትከውን፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ በዳ፡ ወበድወ፡ (ሚራ፴፭፡ ፳። ሕዝ፳፱፡ ፱)።

(ጥ) » **ዳዋ ፤ (ዐማርኛ) ፤** ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፡ ዱር ፡ ጥሻ ፡ ጣሻ ። (ተረት) ፤ ዐይጥ ፡ በበላ ፡ ዳዋ ፡ ተመታ ።

አብደወ ፤ አጠፋ ፤ አስጠፋ ፤ አወደመ ፡ ባይ ፡ አደረገ ። አብደወ ፡ ሀገሮሙ ። ኣበዱ ፡ ፍኖቶሙ ። እሁቦን ፡ ለአብድዎ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይነብሮን ፡ (ዮሴፍ ። ሶፎ፫ ፡ ፮ ። ኤር፵፩ ፡ ፳፱) ።

ተባደወ ፤ ተለያየ ፤ ተበታተነ ፤ ተዘሬ ፡ ተረጨ ፤ በየበረሓው ፡ ተሠራጨ ። እምኍየሰኒ ፡ ተባድዎ ፡ እምኒ ፡ ተጋብኦ ፡ በእንግልጋ ፤ እስመ ፡ ተዘርዎ ፡ ቀጥቀጠ ፡ አልባቢነ ፤ ወሶበ ፡ አድኅነነ ፡ እግዚ ፡ እምተባድዎ ፡ ወአግብአነ ፡ ውስተ ፡ ምድርነ ፡ ዐመፀናሁ ። ይበኪ ፡ ባዕለ ፡ ሙስናሆሙ ፡ ወተባድዎቶሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

በደለ ፤ (ትግሬ ፡ ወዐረ) ፤ ለወጠ ፤ ቀየረ ። (ዐማርኛ) ፡ በቁሙ ፤ በደለኛ ፡ ኾነ ፤ በመልካም ፡ ፈንታ ፡ ክፉ ፡ ሠራ ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ።

በዲን ፤ ኖት ፤ (በድነ ፤ በደነ ፡ ይበድን ፡ ይብድን) ፤ መብደን ፡ መፍዘዝ ፤ መሞት ፡ መገንዝ ፤ ሬሳ ፡ መኾን ፤ መግማት ፡ መበስበስ ፤ መፍረስ ። ሥጋ ፡ ትበድን ፡ በንዋም ፡ ከመ ፡ ዘምዉት ። ነፍስት ፡ አመ ፡ ፀአተ ፡ ነፍስ ፡ ይበድን ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

በድን ፤ (ብ ፡ አብድንት) ፤ በቁሙ ፤ ሙት ፡ ሬሳ ፤ ነፍስ ፡ የተለየችው ፡ የማይላወስ ፡ የማይንቀሳቀስ ፤ የፈዘዘ ፡ የተገነዘ ፡ ባይ ፡ ሥጋ ፤ አስከሬን ። ዘአንሥአ ፡ በድነ ፡ እምነ ፡ ሙታን ። መዊቶሂ ፡ ተነበየ ፡ በድኑ ። አልቦ ፡ ቤት ፡ ዘአልቦ ፡ በድን ፡ ውስቴታ ። በዝኃ ፡ አብድንቲሆሙ ። ወተንሥኡ ፡ ብዙኃን ፡ አብድንቲሆሙ ፡ ለጻድቃን ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፩ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፵፱ ። ኢሳ፩ ፡ ፲፫ ። ማቴ፳፯ ፡ ፶፪) ።

አብደነ ፤ አበደነ ፡ አፈዘዘ ፤ ሬሳ ፡ አደረገ ።

አበደን ፤ (ዐረብ) ፤ ግሙራ ፤ መቼም ፡ መች ፤ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ።

ቢዶን ፤ (ዕብ ፡ ኪዶን ። ጽር ፡ ጋይሶ) ፤ ጦር ፡ ዘገር ፤ ረምሕ ፤ የሚወረወር ፡ ዐጭር ፡ መጠነኛ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ፩ ፡ ገጽ ፡ ያለው ፡ የብረት ፡ በሎታ ፤ መድፍ ፡ ነፍጥ ፡ በድል ፡ ነጐድ ፡ ይሉታል ፡ (ኤር፶ ፡ ፵፪) ። በዕብራይስጥ ፡ ቤትና ፡ ካፍ ፡ ተመሳሳዮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በኪ ፡ ፈንታ ፡ ቢ ፡ ተጽፏል ።

በዲቅ ፤ (በደቀ ። ዕብ ፡ ባዳቅ) ፤ ማደስ ፡ መጠገን ። እስከ ፡ ማእዜኑ ፡ ኢትቤድቁ ፡ ቤተ ፡ ለእግዚ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፺) ።

ቤዴቅ ፤ (ዕብራ) ፤ የማንብ ፡ ንቃቃት ፤ ነቁ ፡ ሥንጥቁ ፤ ወይም ፡ ሊናድ ፡ የቀረበ ፤ ያረገዘ ፡ ያዘበዘበ ፡ የቤት ፡ ግንብ ። ያጥር ፡ የቅጥር ፡ ካብ ። ማናቸውም ፡ የሚታደስና ፡ የሚጠገን ፡ ኹሉ ። ወያጸንዑ ፡ ቤዴቀኪ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፱ ። ፬ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፭) ።

በዲር ፤ ሮት ፤ (በደረ ፡ ይበድር ፡ ይብድር ። ዐረ ፡ በደረ ፤ ቄረጠ ። ዕብ ፡ ባዴር ፤ በተነ) ፤ መሮጥ ፤ መፍጠን ፤ መንገድን ፡ በሩጫ ፡ መቀረጥ ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ መቅደም ፤ ዐልፎ ፡ መኼድ ፤ ፊተኛ ፡ መኾን ። ይበድሩ ፡ እምተሐላተ ፡ ዐረብ ። ይበድሩ ፡ እምአንስርት ፡ አፍራሲሆሙ ። ከመ ፡ ይብድር ፡ እምረዋጺ ፤ ሮጠ ፡ ፈጠነ ፡ (ዕንባ፩ ፡ ፰ ። ኤር፬ ፡ ፲፫ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ። ሕቀ ፡ በደሩክሙ ። ትበድር ፡ ይእቲ ፡ ወትመውእ ፡ ለከ ፡ ጸላኢከ ። ብድሮሙ ፡ ተንሥእ ። ይበድረኒ ፡ ኀበ ፡ ገነት ። በደሮ ፡ ለጴጥሮስ ፡ በጺሐ ፡ ኀበ ፡ መቃብር ፤ ቀደመ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፰ ። ሢራ፳፱ ፡ ፲፫ ። ፴፬ ፡ ፳፩ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ዮሐ፳ ፡ ፬) ።

—፤ ማበደር ፡ ማለቃት ፤ አስቀድሞ ፡ መስጠት ፡ ኋላ ፡ ለመቀበል ፡ (ዐማርኛ) ።

—፤ መውደድ ፤ መምረጥ ፤ ማክበር ፡ ማብለጥ ። ኢኮነ ፡ ለዘበደረ ፡ ወለዘሮጸ ፡ (ሮሜ፱ ፡ ፲፮) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በበደረ ፡ ፈንታ ፡ አብደረ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። እመ ፡ አብደሩ ፡ ዘአነ ፡ እፈቅድ ። ምጽዋተ ፡ ኣበድር ፡ እመሥዋዕት ። አብደሩ ፡ ሞተ ፡ እምሕይወት ። አብደረ ፡ ይሕምም ፡ ምስለ ፡ ሕዝቡ ። ዘያበድር ፡ ርእሶ ፡ እምነ ፡ እግዚኡ ። እስመ ፡ ኅረየ ፡ እግዚ ፡ ወአብደራ ፡ (ኢሳ፶፮ ፡ ፬ ። ሆሴ፮ ፡ ፮ ። ኤር ፡ ፰ ፡ ፫ ። ዕብ፲፩ ፡ ፳፭ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። መዝ ፡ ፻፴፩) ።

በዳሪ ፤ (ሪት ፤ ርያን ፡ ያት ፤ በደርት) ፤ የሚሮጥ ፤ የሚቀድም ፤ ሯጭ ፤ መንገድ ፡ ቈራጭ ።

በድር ፤ ቅድድም ፤ ፍክክር ፤ ሩጫ ፡ ፍጥነት ፤ መልካም ፡ ሥራ ፤ ገድል ፡ ትሩፋት ። በድርየኒ ፡ ፈጸምኩ ። ፈጸመ ፡ በድሮ ፡ ሠናየ ። (፪ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፱ ። ጥር፲፬ ፡ ፳ ። የካ፱ ። ግን፱) ።

—፤ የጾመ ፡ አይሁድ ፡ ድሮ ፡ ቅበላ ፤ ጹመው ፡ ከሚውሉበት ፡ ከጾማቸው ፡ ቀን ፡ የሚቀድም ፤ ዋዜማ ፡ ድራር ፡ ማታ ፡ የሚዠመር ። ይኸውም ፡ የጥቅምት ፡ ጨረቃ ፡ በበቀለች ፡ በ፱ ፡ ቀን ፡ ነው ፡ (ዘሌ፳፫ ፡ ፳፯—፴፪) ። ወጾመ ፡ በድሮሙ ፡ በእንተ ፡ ባሐ ፡ ያዕቆብ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

በድራ ፤ (ዐረ ፡ በድረት) ፤ ሚዛን ፤ የሚዛን ፡ ስም ። ቍጥሩና ፡ ልኩ ፡ በየሀገሩ ፡ ይለያያል ፤ እልፍ ፡ ድሪም ፤ ሺሕ ፡ ድሪም ፤ ፯ ፡ ሺሕ ፡ ይሉታል ፤ ርግጡ ፡ አልተገኘም ። ፯ ፡ ሺሕ ፡ ማለት ፡ ይለያል ፡ እንጂ ፡ ሺሕ ፡ ማለትና ፡ እልፍ ፡ ማለት ፡ ሊታረቅ ፡ ይችላል ፤ እልፍን ፡ ተመልከት ። ኹለተኛም ፤ በድራ ፡ ማለት ፤ ብድር ፡ ከማለት ፡ ይስማማል ። ወወሀቦሙ ፡ ሠለስተ ፡ ምእተ ፡ በድራ ፡ ወርቀ ፡ (ዮሴፍ) ።

ቡዲር ፤ (ትግሬ) ፤ ዱሮ ፡ ቀድሞ ፤ ጥንት ፤ ከኹሉ ፡ በፊት ።

አብደረ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስሮጠ ፡ አስቀደመ ። አስተጋይድ ፡ ፈረስከ ፡ ወአብድር ፡ እምዐውሎ ፡ (ደፉሲ) ። አሶደደ ፡ አስመረጠ አስከበረ ፡ አስበ

ለጠ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ፤ መንገዱ ፡ እንደ ፡ አእመረ ፡ ተሳስቷል ።

ተበድረ ፤ ተቀደመ ። ተወደደ ፤ ተመረጠ ፤ ከበረ ፡ በለጠ ። ይትበደር ፡ ቃል ፡ ሠናይ ፡ እምውሂብ ። ኢይትበደር ፡ ብዕል ፡ እምነቢረ ፡ ጥዑይ ። ይትበደር ፡ ሰብእ ፡ እምዕንቊ ፡ ሰንፔር ፡ ክቡር ፤ እምወርቅ ፡ ወእምብሩር ፡ ይትበደሩ ፡ ጻድቃን ። ጥበብ ፡ ትትበደር ፡ እምወርቅ ፡ (ሢራ ፲፰ ፡ ፲፯ ። ፴ ፡ ፲፮ ። ድጓ ። ፈላስ) ።

—፤ በቁሙ ፤ ተበደረ ፡ ተለቃ ። ተበድሬ ፡ ተቀድሜ ፡ እንዲሉ ።

ብዱር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ድርት) ፤ የተበደረ ፤ የተቀደመ ፤ የተወደደ ፤ ምርጥ ።

ተባደረ ፤ ተሯሯጠ ፤ ተሽቀዳደመ ፤ ተፈካከረ ። እስመ ፡ ይትባደሩ ፡ ውስተ ፡ ርእሰ ፡ ምርፋቅ ። ተባደሩ ፡ ለሠናይ ። ዘንተ ፡ ስምዑ ፡ ወተባደሩ ፡ ከመ ፡ ትግበሩ ። እለ ፡ ፈጸሙ ፡ ረዊጸ ፡ ወተባድሮ ፡ (ሉቃ ፲፱ ፡ ፯ ። ፩ተሰ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፪) ።

አስተባደረ ፤ አቀዳደመ ፤ አሽቀዳደመ ፤ አፈራረቀ ፤ የፈረስ ፡ የእግር ። አምጣነ ፡ ጊዜ ፡ ሠርከ ፡ ንረውጽ ፡ እንዘ ፡ ናስተባድር ፡ እግረ ፤ እክል ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ወላሕም ፡ ኀበ ፡ ሖረ ፡ (ቅኔ) ።

ባዶስ ፤ (ጽር ፡ ባቶስ ። ዕብ ፡ ባት) ፤ የልክ ፡ የመስፈሪያ ፡ ስም ፤ የርጥብ ፡ መስፈሪያ ፤ የዘይት ፡ ገንቦ ። ምእተ ፡ በመስፈርተ ፡ ባዶስ ፡ ቅብዐ ፡ (ሉቃ ፲፮ ፡ ፮) ። መስፈሪያነቱም ፡ የሖሜርን ፡ ፲ኛ ፡ ክፍል ፡ ያኸማል ፤ የባትና ፡ የኢፍ ፡ ልካቸው ፡ አንድ ፡ ነውና ፤ ኢፍን ፡ ተመልከት ፡ (ሕዝ፵፭ ፡ ፲፩) ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ባዶስን ፡ ቤድ ፡ ላዳን ፡ የቤት ፡ ቊና ፡ ይሉታል ፤ ቤድ ፡ የወሎ ፡ የተንታ ፡ የደላንታ ፡ ነው ። ወአሐቲ ፡ አስፈሬዳ ፡ ታገምር ፡ አርባዕተ ፡ ባዶስ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ብዱት ፤—የተፈታች ፡ ባዶ ፤—በድወ ።

ቦሁ ፤ ቦኑ ፤ (ቦ ፡ ሁ ፤ ቦ ፡ ኑ) ፤ ቦ ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፤ ሁ ፡ ኑ ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ፤ በተገናኝ ፡ አለን ፤ አለ ፡ ይኾን ፡ ያሰኛል ። ቦሁ ፡ ኀበ ፡ ይቤወሩ ፡ እምኔየ ። ቦሁ ፡ ዘተርፈ ፡ ኀቤከ ። ቦኑ ፡ ረአይ ፡ ዝየ ፤ እወ ፡ ቦ ፡ (ኤር፳፫ ፡ ፳፱ ። ዓሞ፮ ፡ ፲ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፩) ። ኹለተኛም ፡ በትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ በውኑ ፤ እውን ፡ እያሰኘ ፡ ጥያቄን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ምርመራን ፡ ወቀሣን ፡ ተግሣጽን ፡ ያሳያል ። ትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ማለት ፤ ቦ ፡ አንቀጽነቱን ፡ ሳይለቅ ፤ ቦሁ ፡ ዘበአልኩክሙ ፤ ቦኑ ፡ ዘዐመፅኩክሙ ፡ እያለ ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ሲገባ ፤ በውኑ ፡ የለመንኋችኹ ፡ የበደልኋችኹ ፡ አለን ፡ ያሰኛልና ፤ ስለዚህ ፡ ነው ። አንቀጹ ፡ ሌላ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ፍችው ፡ በውኑ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ስለዚህ ፡ በጥያቄ ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ በውኑ ፡ ማለት ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ጥያቄ ፡ ነውና ። ቦኑ ፡ በአትፈይት ፡ ውእቱ ፡ ቤትየ ። ቦኑ ፡ ለባሕቲትሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እግዚ ። ቦኑ ፡ አባእክሙ ፡ ሊተ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወቍርባነ ። ዘአባእክሙ ፡ ቢል ፡ ግን ፡ አለን ፡ ያሰኛል ፤ በውኑ ፡ ሲጨመር ፡ ያምርለታል ፡ (ኤር፯ ፡ ፲፩ ። ሮሜ፫ ፡ ፳፱ ። ግብ፯ ፡ ፵፪) ።

ብሂል ፤ ሎት ፤ (ብህለ ፡ ይብል ፡ ይብሀል ። ዐረ ፡ በሀለ ፤ ተረገመ ። ዕብ ፡ ባሄል ፤ ደነገጠ) ፤ አው ፡

በዪል ፤ ሎት ፤ (ቤለ ፡ ይበይል ፡ ይቢል ፤ ወይም ፡ ቤለ ፡ ይቤ ፡ ይበል ። ዐረ ፡ ቃል ። ዕብ ፡ ንኡም ፤ አማር) ፤ ማለት ፤ መንገር ፡ መናገር ፤ ፍሬ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፡ ማስማት ፤ በአፍ ፡ በመጽሐፍ ፡ መንበብ ፤ ማንበብ ። ብሂል ፡ ፪ ፡ ነገር ፡ ይኾናል ፤ አንቀጽና ፡ አገባብ ። በአንቀጽነቱ ፡ አንቀጽ ፡ ይሰባል ፤ ስም ፡ ይተረጐማል ። ባገባብነቱ ፡ ማሰሪያ ፡ ያስቀራል ፤ አገባቡን ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ። ብሂለ ፡ ይብሉ ። እስመ ፡ ጼዴቅ ፡ ብሂል ፡ ጽድቅ ፡ ብሂል ። ብህለ ፡ ካልእ ፤ በከመ ፡ ብህልከ ። ዘብህልዎ ፡ አበዊነ ። ከዊነ ፡ ውሳጤ ፡ ዘብህሎ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ወግሪስ ። እሳት ፡ እንተ ፡ ብህላ ፡ እግዚእነ ፡ (ኤር፴፰ ፡ ፳፪ ። አፈ ፡ ድ፲፱ ። አዋል ። አረጋ) ። መሐለን ፡ እይ ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። የብህለና ፡ የክህለ ፡ አካኼድ ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ሀ ፡ በካልኣያቸው ፡ እየታጣ ፡ በሣልሳያቸው ፡ ይገኛል ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ብህለን ፡ ከክህለ ፡ ለይተው ፡ ይብህል ፡ ይሉታል ፤ አያሰኝም ። ፪ኛም ፡ በበዪል ፡ አካኼድ ፡ እንደ ፡ ሐባብና ፡ እንዳርጌው ፡ ግእዝ ፤ ቤለ ፡ ይበይል ፡ ይቢል ፤ ወይም ፡ ቤለ ፡ ይቤ ፡ ይበል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ብህለንና ፡ ቤለን ፡ አዛንቀው ፤ ቤለን ፡ አውጥተው ፡ በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ይቤን ፡ አግብተው ፤ የብህለን ፡ ካልኣይ ፡ ይብልን ፡ ለይቤ ፡ ሰጥተው ፤ ይቤ ፡ ይብል ፡ ይበል ፡ እያሉ ፡ አለመንገዱ ፡ ያረቡታል ። መጻሕፍትም ፡ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ በቤለ ፡ ፈንታ ፡ ይቤ ፡ ይብል ፡ ይበል ፡ ሲሉ ፡ እንጂ ፤ በብሂል ፡ አካኼድ ፡ ብህለ ፡ ብለው ፤ ይብህል ፡ ሲሉ ፡ አይገኙም ። ሀሎ ፡ የሀለወ ፡ ክፋይ ፡ መንቲያው ፡ ወንድሙ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ይቤም ፡ ከበዪል ፡ የወጣ ፤ የቤለ ፡ ካልኣይ ፡ የይበይል ፡ ድርብ ፡ ወይም ፡ መንቲያ ፡ ትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፤ መምህራን ፡ አርእስትና ፡ ዘር ፡ ቦዝና ፡ ቅጽል ፡ የለውም ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፡ ብለው ፤ እኩሌቶቹም ፡ የብህለ ፡ ድርብ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ ማድረጋቸው ፤ ትንቢትነቱ ፡ ስላልታወቀ ፡ ነው ። በኋምስ ፡ መጕረዱም ፡ በመካከሉ ፡ የ ፡ ስላለበት ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ለን ፡ የ ፡ የሚሉ ፡ ሰዎች ፡ የለ ፡ ጸያፎች ፤ ብህለን ፡ ሲያረቡ ፡ ብህየ ፡ ይብይ ፡ ይበይ ፡ ይላሉና ፤ በጸያፍ ፡ እንደበት ፡ የገባ ፡ ነው ፡ ልንል ፡ እንችላለን ። ይብልን ፡ ይብይ ፡ እንደሚሉት ፤ ይብይን ፡ ደግሞ ፡ ይቤ ፡ ብለውት ፡ ይኾናል ፤ አለዚያስ ፡ በኃምስ ፡ ሲጕርድ ፡ ባልተገኘም ። በጸያፍ ፡ አንደበት ፡ መለወጥም ፡ የግስ ፡ ልማድ ፡ ነው ፤ ረን ፡ ለ ፡ የሚሉ ፡ ሰዎች ፡ የረ ፡ ጸያፎች ፤ በሐረረ ፡ ፈንታ ፡ ሐለለ ፡ ብለው ፡ ኹለተኛ ፡ አንቀጽ ፡ እንዳወጡ ። ባማርኛም ፡ ለን ፡ የ ፡ ይወርሰዋል ፤ ይልቁንም ፡ በሣልስ ፡ ቅጽል ። ቀታሊ ፡ ከሃሊ ፡ ሐባሊ ፡ ጠን

ቋሊ ፣ ገዳይ ፣ ቻይ ፣ ፀባይ ፣ ጠንቋይ ፤ የመሰለው ፣ ኹሉ ። ጕራጅነቱም ፣ ለሩቅ ፣ ወንድና ፣ ሴት ፣ ለቅርቡ ፣ ወንድና ፣ ለእኔ ፣ ለንሕነ ፣ ለነዚህ ፣ ላምስቱ ፣ ብቻ ፣ ነው ። ይህም ፤ **ቤለ ፡ ይቤ ፡ ይበል ። ቤለት ፡ ትቤ ፡ ትበል ። ቤልከ ፡ ትቤ ፡ በል ። ቤልኩ ፡ እቤ ፡ እበል ። ቤልነ ፡ ንቤ ፡ ንበል** ፡ እያለ ፣ መኼዱን ፣ ያሳያል ። በቀሩት ፣ ግን ፣ ባምስቱ ፣ ስራዊት ፤ **ቤሉ ፡ ይቤሉ ፡ ይበሉ ። ቤላ ፡ ይቤላ ፡ ይበላ ። ቤልኪ ፡ ትቤሊ ፡ በሊ ። ቤልክሙ ፡ ትቤሉ ፡ በሉ ። ቤልክን ፡ ትቤላ ፡ በላ** ፡ እያለ ፣ ዘሩን ፣ በዱልን ፣ መስሎ ፣ ተካክሎ ፣ ይኼዳል ። የበዱል ፣ ዘርና ፣ የቤለ ፣ ክልኣይ ፣ የይበይል ፣ ወንድም ፣ ፍጹም ፣ ትንቢት ፣ አንቀጽ ፣ መኾኑ ፤ ነባር ፣ ቀዳማይ ፣ አለመኾኑ ፣ በ፫ ፣ ምስክር ፣ ይረዳል ። መዠመሪያ ፤ በማልባዩና ፣ ባምስቱ ፣ ስራዊት ፣ ለን ፣ እየጨመረ ፣ በመኼዱ ፤ ፈጽሞ ፣ ባለመጕረዱ ። ኹለተኛ ፤ የትንቢት ፣ አሥራው ፣ መነሾቹ ፣ ፬ ፣ ፊደሎች ፣ የተአነ ፣ ብቻ ፣ ናቸውና ፤ **ይቤ ፡ ትቤ ፡ እቤ ፡ ንቤ** ፡ እያለ ፣ በነዚህ ፣ ባራቱ ፣ በመኼዱ ። ሦስተኛ ፤ ለነባር ፣ አንቀጽ ፣ ክልኣይ ፣ ማልሳይ ፣ የለውምና ፤ በዘንዱና ፣ በትእዛዙ ፣ ይታወቃል ። አስተውል ፤ ነባር ፣ ቀዳማይ ፤ ወይም ፣ ትእዛዝ ፣ አንቀጽ ፣ ኹኖ ፣ ቢኾን ፣ መንገዱ ፣ እንደ ፣ ሀብና ፣ እንደ ፣ ነዐ ፣ ነበር ፤ ሀብና ፣ ነዐ ፣ ሥርወ ፣ ቀለሙን ፣ ሳይለውጥ ፣ በጫፉ ፣ ሌላ ፣ ባዕድ ፣ ፊደል ፣ ሳይጨምር ፤ **ሀብ ፡ ቡ ፡ ቢ ፡ ባ ፤ ነዐ ፡ ንዑ ፡ ንዒ ፡ ንዓ** ፡ ተብሎ ፣ ባራት ፣ ቅርቦች ፣ ብቻ ፣ እንዲረባ ፤ ይቤም ፣ ሥርወ ፣ ቀለሙን ፣ ሳይለውጥ ፤ ለን ፣ ከቤለ ፣ ከብህለ ፤ ሳይቀላውጥ ፤ ባራት ፣ ስራዊት ፣ በሩቆች ፣ ብቻ ፣ **ይቤ ፡ ይቡ ፡ ይቢ ፡ ይባ** ፡ ተብሎ ፣ በተረባ ፣ ነበር ። የብሂል ፣ አፈታት ፣ ጓዙ ፣ ብዙ ፣ ነውና ፣ የቀረውን ፣ በርባ ፣ ቅምርና ፣ ባገባብ ፣ በሠምና ፣ ወርቅ ፣ ተመልከት ፣ (፪ኛና ፣ ፲፱ኛ ፣ ፳፪ኛ ፣ ዕር ። ፳፬ ፣ ፹፫ ፣ ፻፳፭ቍ) ።

ብሂል ፤ በዱል ፤ መምታት ፤ በበትር ፣ ማለት ፣ መደብደብ ፤ ወይም ፣ አስቀድሞ ፣ መስደብ ፤ በነገር ፣ መቀንደብ ፣ ጽዕለትን ፣ ተመልከት ። ብሂላና ፣ ብላዕ ፤ ባማርኛ ፣ ይተባበራሉ ፤ ብላ ፣ ብላ ።

በሃሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ በሀልት) ፤ ያለ ፣ የሚል ፣ የሚናገር ፤ ባይ ፣ ተናጋሪ ፤ አልኹ ፣ ባይ ፣ እንዲሉ ። **ከመ ፡ ኢይኩን ፡ በሃሌ ፡ አነ ፡ አብዐልኩ ፡ አብራምሀ ። አሆ ፡ በሃሊ ። ወእመሰ ፡ ይቤ ፡ በሃሊ ። በሀልተ ፡ ጽድቅ ፡** (ኩፋ ፣ ፲፫ ። ያዕ፫ ፣ ፲፯ ። አፈ ፣ ተ ፳፯ ። አዋል) ።

ባህል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ነገር ፣ ክርክር ፤ አባባል ፤ አነጋገር ፤ የነገር ፣ ስልት ፤ ትርጓሜ ፣ ምስጢር ፤ ድርሳን ፤ ልማድ ፣ ሕግ ፣ ሥርዐት ፤ የሃይማኖት ፣ ትምርት ፤ ቃል ፣ ድምፅ ። **ባህለ ፡ ልሳን ። ከሠትከ ፡ ባህለ ፡ መጻሕፍት ፡ ክዱነ ። ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ አባ ፡ ቄርሎስ ፡ በውስተ ፡ አሐዱ ፡ እምባህላት ። ይቤ ፡ በእንተ ፡ ትርጓሜ ፡ ባህላት ። ያስተናክሩ ፡ ሥነ ፡ ባህሎሙ ። ባህለ ፡ ብካይ ፡ ሰሚዖ ፡** (መዝ ፣ ፴ ። ስንክ ፣ ጥር፲፱ ። ፈ ፣ መ ፣ ፳፱ ፣ ፬ ። ማር ፣ ይሥ፭ ። ቄር ፣ ጸላ ። ስንክ ፣ ጥቅ፭) ።

አብህለ ፤ (ያብህል) ፤ አው ፡ አበለ ፡ (ያብል) ፤ አሰኘ ፤ አናገረ ፣ (ማቴ፳፯ ፣ ፳ ። ግብ፭ ፣ ፵) ። **አሆ ፡ በልኒ ፡ ወአሆ ፡ አብሊዮ ። ስእኑ ፡ አሆ ፡ አብሎቶ ። ንለየ ፡ ከመ ፡ እሙ ፡ አሆ ፡ አበለቶ ፡ ለተወክፎ ፡ ትእዛዝ ። አንጠይዎ ፡ ከመ ፡ አሆ ፡ ያብልዎ ፡** (አርጋ ። ስንክ ፣ ታኅ፭ ። ዮሴፍ) ።

አብሃሊ ፤ መብሃሊ ፤ መብህል ፤ የሚያሰኝ ፣ የሚያናግር ፤ አሰኝ ፣ አናጋሪ ።

ምብሃል ፤ (ላት) ፤ መባያ ፣ መናገሪያ ። ማሰኛ ፤ ማናገሪያ ።

ተብህለ ፤ ተባለ ፣ ተተነባ ፤ ተወራ ፣ ተነገረ ፤ ተጠራ ፣ ተሰየመ ። **ተብህለ ፡ ለቀደምት ። ዘተብህለ ፡ በዳንኤል ፡ ነቢይ ። ብፅዕት ፡ አንተ ፡ ተብህለት ፡ ሊብዙኃን ። መጽሐፍ ፡ ዘይትበሀል ፡ ፈውስ ፡ መንፈሳዊ ። ዘሀሎ ፡ ይትበሀል ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወልድ ። እስመ ፡ ኅሊና ፡ ፅቡስ ፡ ምኑነ ፡ ይትበሀል ፡** (ማቴ፭ ፣ ፳፩ ። ፳፬ ፣ ፲፭ ። ፊልክ ፣ ፸፱ ። ፈ ፣ መ ። ዕር ፣ ኢሳ፳ ፣ ፳፭ ። ጥበ፱ ፣ ፲፭) ።

ብሁል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብህልት) ፤ የተባለ ፤ የተነገረ ፤ ንግር ። **አባ ፡ ብሁል ፡ ሊተ ፡** (አፈ ፣ ድ፲) ።

ተባህለ ፤ ተባባለ ፣ ተማከረ ፤ ተነጋገረ ፤ ተሟገተ ፣ ተከራከረ ። **ተባሀሉ ፡ አሐዱ ፡ ምስለ ፡ ካልኡ ። ተባህሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ከመ ፡ የሀቦ ። እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ተባህልዎ ፡ ለፈርያን ። ወእፎ ፡ እክል ፡ ባሕቲትየ ፡ ተባህሎቶሙ ። አመ ፡ ይትባሀሉ ፡ ለሰይጣን ፡** (ዘፍ፲፭ ፣ ፫ ። ኩፋ ፣ ፳፰ ። ዘፀ፮ ፣ ፳፯ ። ዘዳ፭ ፣ ፲፪ ። ይሁ ፣ ፱) ።

አስተባህለ ፤ አባባለ ፤ አሟገተ ፣ አከራከረ ።

ብሂም ፤ ሞት ፤ (ብህመ ፡ ይብህም ፡ ይብህም) ፤ ድዳ ፣ መኾን ፤ አለመናገር ፤ ልናገርም ፣ ቢሉ ፣ አለመቻል ፤ እንደ ፣ ከብት ፣ መኾን ። **ይኄይስ ፡ ብሂም ፡ እምነቢብ ፡ በሐሰት ። ይብህም ፡ ልሳን ። ብህመ ፡ ልሳኑ ። ሜጥኩ ፡ ገጽየ ፡ ወብህምኩ ፡** (ፈላስ ። ግንዘ ። ስንክ ፣ የካ፯ ። ዳን፲ ፣ ፲፭) ።

በሃም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ ድዳ ፤ መናገር ፣ የማይችል ፤ ከድምጥ ፣ በቀር ፣ ፍሬ ፣ ቃል ፣ የማይሰጥ ። **ከነ ፡ ጽሙመ ፡ ወበሃመ ፡ እምአውሥኦትክሙ ። ኢትከውን ፡ እንከ ፡ በሃመ ። ወከመ ፡ በሃም ፡ ዘኢይከሥት ፡ አፉሁ ። ለበሃማን ፡ ከኖሙ ፡ ቃለ ፡** (ግንዘ ። ሕዝ፳፬ ፣ ፳፯ ። መዝ ፣ ፴፯ ። ኪዳ) ።

ብሁም ፤ (ህምት) ፤ ድዳ ፣ የኾነ ፤ አፍ ፣ እያለው ፣ የማይናገር ። **ብእሲት ፡ ብህምት ፡** (ስንክ ፣ ሐም፳) ።

ብህመት ፤ ድዳ ፣ መኾን ፤ ድዳነት ። **ብህመተ ፡ ልሳን ። ተፈትሐ ፡ ልሳኑ ፡ እምብህመት ፡** (መጽ ፣ ምስ ። ስንክ ፣ ሠኔ፴) ።

ብሄማ ፤ (ዕብራ ። ዐረ ፡ በሀኢ.ም) ፤ ክብት ፤ እንስሳ ፤ ኢንባቢ ።

ብሄሞት ፤ (ዕብራ) ፤ ጉማሬ ፡ የወንዝ ፡ አ ውሬ ፤ የባሕር ፡ ፈረስ ፤ በአፍሪቃ ፡ ወንዞች ፡ በየሐይቆቿ ፡ የሚገኝ ፤ ከውሃ ፡ እየወጣ ፡ ሣርና ፡ ቅጠል ፡ የሚበላ ፤ ታ ላቅ ፡ ገናና ፤ ቈርበተ ፡ ወፍራም ፡ ዐንገተ ፡ ደንዳና ፤ ቈር በቱ ፡ ኰርባጅ ፡ ዐለንጋ ፡ የሚኾን ፤ መልኩ ፡ ያንድስ ፤ ድ ምጡ ፡ የፈረስ ፤ ሲያሽካካ ፡ ፈረስ ፡ የሚመስል ። ዲኖ ፡ ጅን ፡ የባሕር ፡ የበረሓ ፡ ጕሽ ፤ ጠባዩ ፡ ያውሬ ፤ መልኩ ፡ የበሬ ። ናሁኬ ፡ ብሄሞት ፡ ዘገበርኩዎ ፡ ምስሌከ ፡ ይበ ልዕ ፡ ሣዕረ ፡ ከመ ፡ ላሕም ፡ (ኢዮ፵ ፡ ፲፭) ።

ብሄሞት ፤ በቁሙ ፤ የየብስ ፡ ዐንበሪ ፡ ከባሕር ፡ ተፈጥሮ ፡ በየብስ ፡ የሚኖር ፤ ግሩማን ፡ አራዊት ፡ የሚፈ ሩትና ፡ የሚገዙት ፡ ከአራዊት ፡ ኹሉ ፡ የሚበልጥ ፡ መጨ ረሻ ፡ ግዙፍ ፡ የእንስሳት ፡ ራስ ፡ የአራዊት ፡ ንጉሥ ፤ በዥ ራቸው ፡ ቀዳማያቸው ፤ በተፈጥሮ ፡ የሌዋታን ፡ ወንድም ፡ ባሏ ፡ መስሏ ። የሌዋታንን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ባለብሉ ዮች ፡ ግን ፡ ዝኆን ፡ ይሉታል ። ወይትከፈሉ ፡ በይ እቲ ፡ ዕለት ፡ ክልኤቱ ፡ ዐናብርት ፤ ዐንበሪ ፡ አንስቲያ ዊት ፡ ዘስማ ፡ ሌዋታን ፡ ከመ ፡ ትኅድር ፡ በልጕተ ፡ ባሕር ፤ ወለተባዕታይ ፡ ስሙ ፡ ብሄሞት ፡ ዘይእኅዝ ፡ በእንግድዓሁ ፡ በድወ ፡ ዘኢያስተርኢ ፤ ወስሙ ፡ ዴ ንዳ ፡ በምሥራቀ ፡ ገነት ፡ (ሔኖ፷ ፡ ፰) ።

አብሀመ ፤ ድዳ ፡ አደረገ ፤ አፍ ፡ አስያዘ ፤ ዝም ፡ አሰኘ ።

አብሃሚ ፤ መብሀም ፤ ድዳ ፡ የሚያደርግ ፡ አፍ ፡ የሚዘጋ ፡ የሚለጕም ።

በሀነ ፤ (ይብሀን ፡ ይብሀን ፡ ብሂን ። ዕብ ፡ ባሐን ፤ ፈተነ) ፤ በነነ ፡ ቡን ፡ አለ ፤ የደቄት ፡ ያመድ ፡ የትቢያ ።

ባህንዋ ፤ ዎት ፤ (ባሀነነ ፡ ይባሀንን ፡ ይ ባሀንን) ፤ መብነን ፡ መባከን ፤ ብን ፡ ብን ፤ ብንን ፡ ብ ንን ፡ ማለት ፤ ማነስ ፡ መጕደል ፤ መጥፋት ፡ መበላሸት ፤ ከንቱ ፡ መኾን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በባሀነነ ፡ ፈንታ ፡ ተባ ሀነነ ፡ ይላል ፤ አያስኘም ። ይኄይሰኒ ፡ መዊት ፡ እምይት ባሀነኒ ፡ ምዝጋናየ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ መስ፳) ።

—፤ በቁሙ ፤ መባነን ፤ መበርገግ ፤ ደንግጦ ፡ ከንቅልፍ ፡ መነሣት ፡ (ዐማርኛ) ።

ብሀኑን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ንንት) ፤ የባነነ ፤ የ በነነ ፡ የባከነ ፤ ብኑን ፡ ከንቱ ፤ በናና ፡ በካና ፤ ፍሉጥ ፡ ብዑድ ። ቃላተ ፡ ሕስወ ፡ ወብሀኑነ ፡ ታርኢ ። ይሜ ህሩ ፡ ብሀኑነ ፡ ሥጋዌ ፡ ዘእንበለ ፡ ፅምረተ ፡ መለኮት ። ኢብሀኑን ፡ ትስብእቱ ፡ እምድማሬ ፡ መለኮቱ ፤ ወኢ ብሕትው ፡ መለኮቱ ፡ እምትስብእቱ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ባሀን ፤ ባሀናን ፤ ብናኝ ፤ ትቢያ ፤ ጕድፍ ።

በዊእ ፤ አት ፤ (በአ ፡ ይበውእ ፡ ይባእ ። ዕብ ፡ ቦእ ። ዐረ ፡ ባእ) ፤ መግባት ፤ መከተት ፤ ጥ ልቅ ፡ ስምጥ ፡ ማለት ፤ ማደር ፤ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ማለፍ ፡ መኼድ ፤ ውሳጣዊ ፡ ማእከላዊ ፡ መኾን ። ቦአ ፡ ቤተ ። ባኡ ፡ ሀገረ ። ባእ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ። ኢትባኢ ፡ ውስተ ፡ ገራህተ ፡ ባዕድ ፡ (ዳን፪ ፡ ፲፯ ። ኤር፬ ፡ ፭ ። ዘፍ፯ ፡ ፩ ። ሩት፪ ፡ ፰) ። በቦአ ፡ ፈንታ ፡ ተባውአ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፰ ። ገላ፪ ፡ ፬ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፯) ። በዊ እና ፡ በዒት ፡ አንድ ፡ ሥር ፡ ናቸው ።

በዋኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚ ገባ ፡ ገቢ ፤ መጪ ። ጽፉቅ ፡ በዋኤ ፡ ቤታ ። ኅበ ፡ ብ ዙኅ ፡ በዋኢት ። በእንተ ፡ ብዝኅ ፡ በዋእያን ፡ ወወፃ እያን ፡ (ምሳ፳፬ ፡ ፵፩ ። ሚራ፵፪ ፡ ፮ ። ፊልክ ፡ ፺ ፡ ፳፪) ።

ቡአት ፤ በአት ፤ መግባት ፤ አገባብ ፤ መባት ፤ አባባት ። በበአትከ ፡ ወበፀአትከ ። በአተነ ፡ ወፀአተነ ፡ በሰላም ፡ ዕቀብ ። ጥንተ ፡ ወበአት ፡ ውስተ ፡ ትሥ ጉት ። በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ በአቱ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መ ቅደስ ። በአተ ፡ ክረምት ። በአተ ፡ ሰንበት ። በአተ ፡ ሌሊት ። በአተ ፡ ጾም ፡ (ዘዳ፳፰ ፡ ፯ ። ግንዘ ። ቄር ፡ ጸላ ። ስንክ ፡ የካ፳ ። ሠኔ፳፩ ። ማር፲፭ ፡ ፵፪ ። አቡሻ ፡ ፲፪ ። መር ፡ ዕዉ) ።

በአት ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ የብ ትን ፡ ሰዋስው ፡ መግለጫ ፡ እኍል ፡ ገብ ፡ ቃልና ፡ ፊደል ። (ጥት) **በአት ፤ (ታት) ፤** የመነኰሴ ፡ ቤት ፤ ጐሬ ፡ ዋሻ ፡ ፍርኵታ ፤ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ቦታ ፤ ጋጥ ፡ በረት ። በደብረ ፡ መቃርዮስ ፡ ኅበ ፡ ተሐንጸ ፡ በኣት ። ንበር ፡ በበኣትከ ። ወኮነ ፡ ይትፋለስ ፡ እምበኣት ፡ ውስተ ፡ በኣት ፤ ቤት ፡ (ስንክ ፡ የካ፳ ። ፊልክ ፡ ፳፱ ። ፶፯) ። በኣተ ፡ ፈደት ። በ ኣተ ፡ መዛግብት ። በኣታተ ፡ ኵዙሕ ። በኣታት ፡ ለመ ራዕይሁ ፤ ዋሻ ፡ (ኤር፳ ፡ ፲፭ ። ቀሌ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፳፫ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፳፰) ። ቦታ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ፈረንሳዊ ፡ ቢት ፡ የሚለውም ፡ ከዚህ ፡ ይስማማል ፤ ዱብ ልንና ፡ ሴክልን ፡ ተመልከት ።

አብአ ፤ አገባ ፤ አስገባ ፤ መለሰ ። አባእናሁ ፡ ው ስተ ፡ ገነት ። ኢታብእ ፡ ዙሎ ፡ ሰብአ ፡ ዘረከብከ ፡ ው ስተ ፡ ቤትከ ። ዘያወፅእሙ ፡ ወዘያበውእሙ ። እብ እሙ ፡ ውስተ ፡ አእምሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ኩፋ ፡ ፫ ። ሚራ፲፩ ፡ ፳፱ ። ዘኍ፳፯ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ግን፯) ።

—፤ ሰጠ ፤ አቀረበ ። እምከመ ፡ አባእኩ ፡ ለእግዚ ኣህነ ፡ ዘያበውእ ፡ መሥዋዕተ ። አነ ፡ አባእኩ ፡ ተዝ ካረ ፡ ስእለትክሙ ፡ ቅድሜሁ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፬ ። ዘሌ፯ ፡ ፰ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፲፪) ።

አባኢ ፤ መብእ ፤ (እት ፡ ኣን ፡ ኣት) ፤ የሚያገባ ፤ አግቢ ፤ መላሽ ። ሰጭ ፡ አቅራቢ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ሙብእ ፤ (ኣት) ፤ መግቢያ ፤ ማግቢያ ፤ ማስ ገቢያ ፤ በር ፤ ደጃፍ ። ኢየአምር ፡ ሙብእየ ፡ ወሙፃ እየ ። እስመ ፡ አንተ ፡ ህየ ፡ ቦቱ ፡ ሙብእ ፡ ላዕለ ፡ ይ ሁዳ ። ሙብአ ፡ ግብጽ ። ሙብአ ፡ ባቢሎን ። ሙብኣ ቲሁ ፡ (፫ነገ ፡ ፫ ፡ ፯ ። ዮዲ፬ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ፳ ። ሕዝ ፵፫ ፡ ፲፩) ።

መባእ፤ (ኣት)፤ በቁሙ፤ መባ ፣ እጅ ፣ መንሻ፤ በረከት፤ ቍርባን፤ መሥዋዕት ። ጸሎተ ፡ መባእ ። ወርቀ ፡ መባእ ፡ ዘማጺን ። ኢትበል ፡ በብዝኅ ፡ መባእየ ፡ ይሰሪ ፡ ሊተ ። አብእ ፡ መባአ ፡ ለእግዚ ፡ (ቅዳ ። ፈ ፣ መ ፣ ፲፯ ፣ ፩ ። ሢራ ፣ ፯ ፣ ፱ ። ፲፱ ፣ ፲፩ ። ማቴ፳ ፣ ፳፱) ።

ተባውአ፤ ተጋባ፤ ተገባባ፤ ባልና ፣ ሚስት ፣ ኾነ ።

አስተባውአ፤ አጋባ፤ አገባባ፤ አዛወገ ።

ባእ፤—ስንዝር፤—ባዕ ።

በዊዝ፤ዘት፤(ቦዘ፡ይበውዝ፡ይቡዝ)፤ መቦዝ፤ መፍዘዝ፤ መቦዘን ፣ መስነፍ ።

ቦዝ፤ ቸልታ ፣ አንቀጽ፤ ንባቡ ፣ ስያፍ ፣ ቃሉ ፣ ስንፍ ፣ ነገር ፣ የማያስር፤ ቀቲሎ ፣ ባሪኮ ፣ ቀዲሶ ፣ ይህን ፣ የመሰለ ። ከሥሩ ፣ አውታረ ፣ በገና ፣ ያንዱ ፣ ስም ። ቦዝ ፣ ድንጉል ፣ እንዲሉ ። ነጮችም ፣ ባውዛ ፣ የሚሉት ፣ የታላቅ ፣ መብራት ፣ ስም ፣ ከቦዝና ፣ ከቤዝ ፣ ይስማማል ።

በዊሕ፤ ሖት፤ (ቦሐ ፡ ይበውሕ ፡ ይባሕ ። ዐረ ፡ ባሐ)፤ መታየት ፣ መገለጥ፤ መጕላት ፣ ብሩህ ፣ ጽዱል ፣ ጸዐዳ ፣ መኾን፤ ኖራ ፣ በረቅ ፣ ብሕክ ፣ መምሰል ። ቡሔ ፣ ቡሓ ፣ ብሓ ፣ ማለት ፣ ከዚህ ፣ የወጣ ፣ ነው ። መሠልጠን፤ ሹመት ፣ መብት ፣ ማግኘት፤ ፈቃድ ፣ ሥልጣን ፣ መቀበል፤ ከበላዩ ። ብሕትን ፣ ተመልከት፤ የዚህ ፣ መንቲያ ፣ ነው ።

አብሐ፤ (ያበውሕ ፡ ያብሕ)፤ አሠለጠነ፤ ፈቀደ ፣ አስናበተ፤ ሾመ፤ ሥልጣን ፣ ሰጠ ። ኢያብሖ ፡ አቡሁ ። ወዘንተኒ ፡ እምገበርኑ ፡ ሶበ ፡ ያበውሕ ፡ እግዚ ። ንብብ ፡ ለእመ ፡ አብሐኩከ ። ወአብሖሙ ፡ ላዕለ ፡ አጋንንት ፡ (ኩፋ ፣ ፴፩ ። ዕብ ፣ ፯ ፣ ፫ ። ሢራ፴፩ ፣ ፯ ። ማር ፣ ፯ ፣ ፯) ።

አስተበውሐ፤ አስፈቀደ፤ ዕሺ ፣ አሰኘ፤ አስጨከነ ፣ አስደፈረ ። አስተበዊሖ ፡ በኀበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ መጽአ ፡ ከመ ፡ ይሞቅሕ ፡ ኵሎ ። አስተበውሓ ፡ ለበሊዐ ፡ ዕፀ ፡ ዕልወት ። አስተበውሖቶሙ ፡ ለበሊዐ ፡ ንዋየ ፡ ውስጥ ፡ (ግብ፱ ፣ ፲፬ ። መጽ ፣ ምስ ። ጥበ፲፱ ፣ ፳) ።

ተበውሐ፤ (ይትበዋሕ)፤ ሠለጠነ፤ ሥልጣን ፣ አገኘ ፣ ተቀበለ፤ ባለመብት ፣ ኾነ ። ኢይትበውሑ ፡ ላዕለ ፡ ውሉደ ፡ ጻድቃን ። አሜሃ ፡ ተበውሐ ፡ ጢጦስ ፡ በኵሉ ፡ አህጉር ። እስመ ፡ ተበዋሕኩ ፡ እትናገር ። ሥርዐት ፡ ቅድስት ፡ ዘተበዋሕክሙ፤ የተቀበላችኋት ፣ (ኩፋ ፣ ፲ ። ዮሴፍ ። ዘፍ፲፰ ፣ ፴፩ ። ቀሌ) ።

ብዉሕ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ውሕት)፤ የሠለጠነ፤ ሥሉጥ፤ የተገባ ። ብእሲት ፡ ኢኮነት ፡ ብውሕተ ፡ ላዕለ ፡ ርእሳ፤ ወከማሁ ፡ ብእሲኒ ፡ ኢኮነ ፡ ብዉሐ ። ወአኮሰ ፡ ዘኢኮነ ፡ ብዉሓነ ። ኢኮነኑ ፡ ብዉሐ ፡ ለብሓዊ ፡ ይግበር ፡ (፩ቆሮ ፣ ፯ ፣ ፬ ። ፪ተሰ ፣ ፫ ፣ ፱ ። ሮሜ ፱ ፣ ፳፩) ።

ብዉሕ፤ (ይደሉ፤ መፍትው፤ ርቱዕ)፤ ይገባል፤ የተገባ፤ የሚገባ፤ ግቡ፤ አገባብ ። ይደሉ ፣ ሲኾን ፣ በቁሙ፤ ውስጠ ፣ ዘ ፣ ሲኾን ፣ ውእቱ ፣ አለበት ። ኢብዉሕ ፡ ይባእ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ዘእንበለ ፡ ካህን ። ብዉሕ ፡ ለኤጲስቆጶስ ፡ ከመ ፡ ይፍታሕ ። ብዉሕ ፡ ለከ ፡ ትንብብ ፡ ወትግበር ፡ ዘፈቀድከ ። ኢኮነሁ ፡ ብዉሐ ፡ ለልዑል ፡ ይግበር ፡ ዘፈቀደ ፡ (ዮሴፍ ። ፈ ፣ መ ፣ ፯ ፣ ፱ ። ቀሌ ። ኢዮ፳፱ ፣ ፲፱) ።

ብውሕና፤ ጌትነት፤ ሥሉጥነት ። ኀልዮተ ፡ ብውሕናሁ ፡ (ማር ፣ ይሥ፪ ፣ ፱) ።

መባሕት፤ ሥልጣን ፣ መብት፤ ሹመት፤ ትእዛዝ፤ ፈቃድ ። ተውህበ ፡ ሎቱ ፡ መባሕት ። በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ትገብር ፡ ዘንተ ። ወሰአለ ፡ መጽሐፈ ፡ መባሕት ። ዲያቆን ፡ ኢይግበር ፡ ምንተኒ ፡ ዘእንበለ ፡ መባሕተ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ አቡሁ ። እስከ ፡ ይረክብ ፡ መባሕተ ፡ ቃልየ ። ይጽሐፍ ፡ መባሕተ ፡ (ዳንኤ ፣ ፯ ። ማቴ፳፩ ፣ ፳፫ ። ግብ፱ ፣ ፪ ። ዲድ ፣ ፳ ። ቀሌ ። ሲኖድ) ።

ቦክ፤ (ዕብ ፡ ቡኽ)፤ በዊክ፤ መባከን ፣ መቅበዝበዝ፤ እንቡዝ ፣ መኾን፤ ተለል ፣ ተለል ፣ ማለት፤ የመንገደኛ ፣ የድውይ ። ባለብሉዮች ፣ ግን ፣ ቍስለ ፣ ሥጋ ፣ ይሉታል ። መጽአከ ፡ ሕማም ፡ ወገሰሰከ ፡ ቦክ ፡ (ኢዮ ፬ ፣ ፭) ። ክዳን ፣ ገዚፍ ፣ በማለት ፣ ፈንታ ፣ ክዳን ፣ ቦክ ፣ ይላል፤ የተሳሳተ ፣ ነው ። ዕብራይስጡ ፣ ግን ፣ ማክቤር ፣ ይላል፤ ልብድ ፣ ለሐፍ ፣ የሌት ፣ ልብስ ፣ እንደ ፣ ቡልኮ ፣ ያለ ፣ ማለት ፣ ነው ፣ (፩ነገ ፣ ፳ ፣ ፲፭) ።

ባውላ፤ ስመ ፣ ጭፍራ፤ ከቡልዮስ ፣ ቄሳር ፣ የወጣ ፣ (ዮሴፍ) ።

ባውኒ፤—የወር ፡ ስም፤—በኡናህ ።

ቦዐ፤ (ዐረ ፡ ባዐ)፤ ዘረጋ፤ ጋተ፤ ስንዘረ ።

ባዕ፤ ስንዝር፤ ውስጥ ፣ እጅ ። ባለብሉዮች ፣ ግን፣ ክንድ ፣ ይሉታል ፣ (ዘፀ፴፯ ፣ ፲፯) ።

ቦቀ፤ (ይበውቅ ፡ ይቡቅ፤ በዊቅ ። ዐረብ ፡ በወቀ)፤ ነፋ ፣ መታ ፣ አስጮኸ፤ ባፍ ፣ በትን ፋሽ ።

ቡቅ፤(ብ፡አብዋቅ)፤ ቀንዳ ፣ መለከት፤ ሥሥ ፣ ውስጠ ፣ ክፍት ። ወይትነፋኅ ፡ ቀርን ፡ ወብዐዛት ፡ ወአብዋቅ ፡ ፡ (ሥር ፣ አኵ) ። አንቦቀቦቀ ፣ ተንቦቀቦቀ ፣ ቦቅቧቃ ፣ ማለት ፣ ከዚህ ፣ ወጥቷል ።

ባቅቡቅ፤ (ዕብ)፤ ታናሽ ፣ የውሃ ፣ ዕቃ፤ ቅል ፣ መንቀል ፣ ጠርሙዝ፤ አፈ ፣ ጠባብ ፣ ዐንገተ ፣ ረዥም ። ጋላም ፣ ቅሉን ፣ ቡቄ ፣ ይለዋል ።

በዘ፤ (ዐቢይ ፡ አገባብ)፤ ፍችው ፣ ገንዘብ፤ ምስጢሩ ፣ እንደ ፣ ስለ ፣ ዘንድ ። በኀላፊና ፣ በትንቢት ፣ ይገባል፤ በዘወድአ ፡ ሞተ ፡ ኵሎ ። በዘቀነዮሙ ፡ ሞት፤ ሞት ፣ ኹሉን ፣ በጨረሰ ፣ ገንዘብ፤ በገዛቸው ፣ ገንዘብ ። ወትሜህር ፡ በዘታስሕቶሙ፤ በምታስታቸው ፣ ገንዘብ ።

ገብሩ፡ ልዘያምዕዑ፡ በሚያሳዝኑኝ፡ ገንዘብ ። በምስ ጢር፡ እንጂ፡ በንባብ፡ እንደና፡ ስለ፡ ሲኾን፡ ምስክር፡ የለውም ። በርሥኡ፤ እንዘ፡ አልቦ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ በዘረሥአ፡ በዘአልቦ፡ እያለ፡ ይገኛል፤ የመላሽ፡ ስሕ ተት፡ ነው፡ (ዘፍጽ፱፡ ፴፯ ። ፵፡ ፲፭) ።

በዘ፤(በ፡ዘ)፤ በ፡ በቁም፡ ቀሪ፤ ዘ፡ ቅጽልና፡ በቂ፤ ወይም፡ የዘርፍ፡ ደፊ፡ ይኾናል ። ለምንት፡ ትት ናገር፡ በዘይሰምዑ፡ሕዝብ፤በሚሰሙት፡ቋንቋ ። በዘ ርእየ፡ ወበዘሰምዐ፡ ሰማዕተ፡ ይከውን ። ባየው፡ በሰ ማው፡ ነገር፤ እንደ፡ ፊተኛውም፡ ባየ፡ በሰማ፡ ገንዘብ፡ ያሰኛል፤ ምስጢሩ፡ እንዳየ፡ እንደ፡ ሰማ፡ መጠን፤ ስ ላየ፡ ስለ፡ ሰማ፤ ያየውን፡ የሰማውን፤ አይቶ፡ ሰምቶ፡ ማለት፡ ነው፤ ይህ፡ ኹሉ፡ የበን፡ አፈታት፡ ያሳያል ። በ ዘአይኒራም፡ ዕፅ፡ ወበዘአቤሴሎም፡ እብን፤ ባይኒ ራም፡ ዕንጨት፡ ባቤሴሎም፡ ደንጊያ፤ በቁም፡ ቀሪና፡ ደፊ ። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ዘ፡ ቅጽል፡ ሲኾን፡ በ፡ አዳ ማቂ፡ ኹኖ፡ ይቀራል ። ነሥአ፡ ሰይፈ፡ በዘይቀትል ። ልብስ፡ በዘያስተባሪ፤ ምክንያት፡ በዘያስተዋርድ ። በንና፡ ዘን፡ ተመልከት፡ (ዕር፲፱፡ ቍ፸፱) ።

በዚዝ፤ዘት፤(በዘ፡ይበዝዝ፡ይብዝዝ። ዐረ፡ ዕብ፡ ባዛዝ)፤ መዘት፤ ጕራ፡ መንዛት ።

በዝበዘ፤(ዕብ፡ ባዝቤዝ)፤ በቁሙ፤ በዘ በዘ፡ ዘረፈ፡ ቀማ፡ በረበረ ። ዘራ፡ በተን፤ መንዘረ፡ አባ ከነ፡ በከንቱ ። ዐማ፡ ነቀፈ፤ ሰደበ፡ አዋረደ፤ ናቀ፡ አቃ ለለ ።

በዝግና፤—ዝርግፍ፤—ዘጊን፡ ዘገነ ።

ቤዘወ፤—ተቤዝ፤—በዪዝ፡ ቤዘ ።

በዚኀ፤ ኆት፤ (በዝኀ፡ ይበዝኅ፡ ይብ ዛኅ)፤ መብዛት፤ መርባት፡ መበርከት፤ መውለድ፡ መክ በድ፡ መፈድፈድ፤ ማየል፡ መበርታት፡ (ዘፍ፩፡ ፳፱፡ ፳፰ ። ፰፡ ፲፯ ። ዘፀ፩፡ ፯) ። ጸንዐ፡ ማይ፡ ወበዝኀ ። በዝኀ፡ ድምፀ፡ ሁከት፡ (ዘፍ፯፡ ፲፰፡ ፲፱ ። ፩ነገ፡ ፲፬፡ ፲፱) ።

ብዙኅ፤(ኃን፡ ኃት፡ ዝኅት)፤ የበዛ፤ ብዙ፡ እጅግ፤ ዐያሌ ። ዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ ። ብዙኃን፡ እምውሉደ፡ ግብጽ ። ብዙኃት፡ አዋልድ ። ሀገር፡ ብዝኅት፡ ሰብእ፡ (ዮዲ፲፡ ፳፭ ። ኩፋ፡ ፴፱ ። አስቴ፱፡ ፰ ። ሕዝ፴፱፡ ፲፮) ።

ብዙኀ፤ በዝቶ፤ ብዙ፡ ኹኖ፤ ብዙ፡ ጊዜ፤ በ ብዙ ። መጽአ፡ ብዙኀ፡ ወተመይጠ፡ ኀዳጠ ። ኢት ትአመኖ፡ ብዙኀ ። ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይ ትሜየን፡ (ዘረፋ ። ሚራ፯፡ ፯ ። ፴፩፡ ፲፩) ።

ብዝኀት፤ መብዛት፤ አበዛዝ፤ ብዛት፤ ብዙ ኀት ። ብዝኀተ፡ ሰብእ፡ (ዮሴፍ) ።

ብዝኅ፤(ኃት)፤ ብዛት፤ ብዙኅነት፤ ብዥ ። ብ ዝኀ፡ መዋዕል ። ብዝኀ፡ ዓማት ። በብዝኀ፡ ዓመታት፡ ወበብዝኀ፡ ንብረት፡ (ዘካ፰፡ ፲ ። ዮሐ፳፩፡ ፮ ። ኢዮ ፲፱፡ ፲፱) ።

አብዝኀ፤ አበዛ፡ አረባ፤ አበረከተ ። አስበዛ፡ አስረባ፤ አስበረከተ ። አብዝኖ፡ ኣብዝኖ፡ ለሕማምኪ ። ዘአብዝኀ፡ ብዕለ ። ዘአብዝኀ፡ ጥበበ፡ አብዝኀ፡ ሐ ዘነ፡ (ዘፍ፫፡ ፲፮ ። መክ፩፡ ፲፰ ። ፭፡ ፲፰) ።

አብዛኂ፤(ኂት፡ ኃያን፡ ያት)፤ የሚያበዛ፤ የሚያስበዛ፤ አብኝ፡ አስበኝ ። ኢይኩን፡ አብዛኄ፡ ነ ገር ። አብዛኃያነ፡ ሠሐቅ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፰፡ ፩ ። ፈ፡ መ፡ ፴፱፡ ፪) ።

መብዝኂ፤ ዝኒ፡ ከማሁ ። መብዝኃያነ፡ ነገር ። መብዝኄ፡ ነቢብ ። ወንሕነ፡ በኀቤክሙ፡ ከመ፡ መ ብዝኄ፡ ነገር፡ (ኪዳ፡ ገ፱ ። ፈ፡ መ፡ ፳፩፡ ፫ ። አፈ፡ ተ፳፫) ።

መብዝኀት፤ የተከፍሎ፡ ብዛት፤ ላቂያ፤ ብ ልጫ ። ሲነበብና፡ ሲዘረዘር፡ የቅጽል፡ አፈታት፡ ይፈ ታል ። መብዝኀተ፡ መዋዕሊሆሙ ። መብዝኀተ፡ ሕ ዝብ፡ (ኩፋ፡ ፳፫፡ አርጋ) ። የሚበዛው፡ የሚልቀው፡ የሚ በልጠው፤ ብዙው፡ ያሰኛል ። መብዝኀትሙ፡ ተነፅኑ፡ በገዳም ። ወመብዝኀትሙ፡ ሀለዉ፡ እስከ፡ ዮም፡ (፩ቆሮ፡ ፲፡ ፭ ። ፲፭፡ ፮) ።

መብዝኅቶ፤ ብዙዉን፤ ይልቁን፤ ብዙ፡ ጊዜ ። መብዝኅቶ፡ ይወድቅ፡ ውስተ፡ እሳት ። ወአንተሰ፡ መብዝኅቶ፡ ትትሜሰል፡ ከመ፡ ኆጥእ፡ (ማቴ፲፯፡ ፲፭ ። ሱቱ፡ ዕዝ፰፡ ፶፯ ። ጦቢ፩፡ ፯) ።

ተበዝኀ፤ ተባዛ፡ ተራባ፤ ተዋለደ ። ወይት ባዝኃ፡ በሙፋሪሆን፡ (መዝ፡ ፻፵፫ ። ዘፍ፩፡ ፳፪) ። በ በዝኀ፡ ፈንታ፡ ተባዝኀ፡ ይላል፤ ፈጽሞ፡ ለማለት ። ከመ፡ ትትባዛኃ፡ በሕይወትከ ። ወትትባዛኃ፡ በረ ከቱ፡ ለጻድቅ ። ተባዝኁ፡ በእግዚእ፡ (ሚራ፪፡ ፫ ። ፲፭፡ ፳፱ ። ፪ጴጥ፡ ፫፡ ፲፰) ።

አስተባዝኀ፤ አባዛ፡ አራባ፤ አዋለደ፡ አበራ ከተ ። ኣስተባዝኀከ፡ ጥቀ፡ (ዘፍ፲፯፡ ፮፡ ፰) ።

በዜቃ፤(ዐረ፡ ዘይበቅ)፤ በቁሙ፤ ፈሳሽ፡ የማዕደን፡ ዐይነት፡ የሚዝበቀበቅ ። ጥሩ፡ ብር፡ ቅል ቅል፡ የሌለው ። እንዘ፡ ትሰወጢ፡ ከመ፡ ባዜቃ፡ (ደራሲ) ።

በዚቃ፤(ዕብ፡ ባዛቅ)፤ መብረቅ፤ ነጸብራቅ፡ (ሕዝ፩፡ ፲፱) ።

ብዝር፤(ዐረብ)፤ ፍሬ፤ ቅንጣት ።

ብዝር፡ ክታን፤ የተልባ፡ ፍሬ፤ እንቡጡ፡ ቅንጣቱ ።

በዝራ፤(ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤እንስት፡ ፈረስ፤ ፍሬያማ፡ ፍሬያም፤ መፍርዪት ።

በዝቶ፤ ቶት፤ (በዘተ፡ ይቤዝት፡ ይበ ዝት)፤ ማባዘት፤ መፈለቀቅ፡ ማፍታታት፤ መንቀስ፡ እጅ፡ ሥራ፡ ማግባት፤ ለመፍተል ። እንዘ፡ ትቤዝት፡ ፀምረ፡ (ምሳ፴፱፡ ፴፩) ።

በዛቲ፤(ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ የሚያባዝት፡ አባዛች፤ እጅ፡ ሥራ፡ አግቢ ።

ተበዘተ ፤ ተባዘተ ፤ ተፍታታ ፤ ተንቀሰ ፡፡

ብዙት ፤ የተባዘተ ፤ ብዝት ፤ ባዘቶ ፤ ፍልቅቅ ፡፡ ፀምር ፡ ብዙት ፡ (መሳ፳ ፡ ፲፯ ፡፡ ሰንክ ፡ ታኅ፲፰) ፡፡

በሓ ፤ ባሕ ፤ (ዐረ ፡ በኅ ፡ አይዞኽ) ፤ የሰላምታ ፡ የቡራኬ ፡ ቃል ፤ ፍሥሓ ፡ ሰላም ፡፡ እንዴት ፡ ዋልኽ ፡ እንደት ፡ አደርኽ ፤ ጤና ፡ ይስጥኽ ፤ ደስታ ፡ ሰላም ፡ ላንተ ፡ ይኹን ፤ ጠላትኽን ፡ ያውድቅ ፡ ቢሳኛኽን ፡ ያርቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በሓክ ፡ ኪ ፤ በሓክሙ ፡ ክን ፡ እያለ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቦች ፡ ይዘረዝራል ፡፡ ኢትበሎ ፡ በሓ ፡ ወአመ ፡ ይቤለክ ፡ በሓ ፡፡ በሓ ፡ በልዎ ፡ ተሳለምዎ ፡፡ ወበሓኒ ፡ ኢትበልዎ ፡፡ ባሕ ፡ ሄርማ ፡፡ ኢትበልዎሙ ፡ ባሕ ፡ (፪ነገ ፡ ፱ ፡ ፳፱ ፡፡ ድጓ ፡፡ ፪ዮሐ ፡ ፲ ፡፡ ሄርማ፭ ፡ ፪ ፡፡ ቀሌ) ፡፡ በሓክ ፡ ባሮክ ፡፡ ባሕክ ፡ ሄርማ ፡፡ በሓኪ ፡ ማርያም ፡፡ በሓክሙ ፡ አበው ፡ ቅዱሳን ፡፡ ባሕክን ፤ አው ፡ በሓክን ፡ (ራእ ፡ ባሮ ፡፡ ሄርማ ፡ ገ፳፩ ፡፡ ደራቢ ፡፡ ማቴ፳፰ ፡ ፱) ፡፡

ቢሕ ፤ ብሔ ፤ (ዕብ ፡ ብሄሞት) ፤ ጕማሬ ፤ የወንዝ ፡ የባሕር ፡ አውሬ ፡፡ ብህመን ፡ እይ ፡፡ ተጠምቀ ፡ በማይ ፡ ዕራቀ ፡ ከመ ፡ ቈርነናዓት ፡ ወዐንጐጕ ፡ ወብሔ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ፡፡

ቢሕ ፡

ቢሓት ፤ ብሔያት ፤ ጕማሮች ፤ ጕማሬዎች ፡፡ አክይስት ፡ ወፀናብርት ፡ ወሐርገፃት ፡ ወዐናጕግ ፡ ወቢሓት ፡ ወቈርነናዓት ፡ (መቃ ፡ ፯፲፪) ፡፡

ብሒእ ፤ አት ፤ (ብሕአ ፡ ይብሕእ ፡ ይብሕእ ፡፡ ዕብ ፤ በሄእ ፤ እጅግ ፡ ፈራ ፤ ተደነቀ) ፤ መቡካት ፤ መሖምጠጥ ፤ መብሰል ፡፡ ሐሊብ ፡ ዘኢብሑአ ፡፡ ይፈርሆሙ ፡ ኢይብሕኡ ፤ እስመ ፡ ጻሕብ ፡ ዘቅቡል ፡ ፍጡነ ፡ ይብሕእ ፡ (ግንዘ ፡፡ ሄርማ ፡ ገ፵፰) ፡፡ በብሕአ ፡ ፈንታ ፡ ተብሕአ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፡፡ እስከ ፡ ይትበሐእ ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፬ ፡፡ ዘፀ፲፪ ፡ ፴፱) ፡፡ በጕበንጕን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፡፡

ብሑእ ፤ (ኣን ፡ አት ፡ ሕአት) ፤ የቦካ ፤ የበሰለ ፤ የሖመጠጠ ፡፡ ምስለ ፡ ኅብስት ፡ ዘብሑእ ፡፡ ኢትግበርዎ ፡ ብሑአ ፡፡ ኢትዝባሕ ፡ በብሑእ ፡ ደምየ ፤ ያደረ ፡ (ዘሌ፯ ፡ ፲፫ ፡፡ ፪ ፡ ፲፩ ፡፡ ዘፀ፳፫ ፡ ፲፰) ፡፡ በብሑእ ፡ ፈንታ ፡ ብሒእ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፡፡ ብሒእ ፡ ወይን ፡፡ ብሒእ ፡ ሜስ ፡፡ ሐምለ ፡ ብሒእ ፡ (ዘኍ፮ ፡ ፫ ፡፡ ፱ ፡ ፲፩ ፡፡ ዘፀ፲፪ ፡ ፰) ፡፡

ብሕአት ፤ መቡካት ፤ አቦካክ ፤ ቡሖነት ፤ ርሾ ፡ (ማቴ፲፮ ፡ ፲፩ ፡ ፲፪) ፡፡

ብሕእ ፡ (አት) ፤ ቡሖ ፤ ርሾ ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፩) ፡፡ በብሑእ ፡ ፈንታ ፡ ብሒእ ፡ እንደሚል ፤ በብሕእ ፡ ፈንታ ፡ ብሑእ ፡ ይላል ፤ ጥሬን ፡ በቅጽል ፡ ቅጽልን ፡ በጥሬ ፡ መለዋወጥ ፡ የጣፊና ፡ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ ወለአመ ፡ ኮነት ፡ ቀዳሚሃ ፡ ቅድስተ ፡ ወብሑእኒ ፡ ቅዱስ ፡ ከማሁ ፤ ቡሖ ፡ ሊጥ ፡፡ ኅዳጥ ፡ ብሑእ ፡ ብዙኅ ፡ ሐሪጸ ፡ ያብሕእ ፡፡ አንጽሑ ፡ እንከ ፡ ብሑአ ፡ ብሉየ ፡ እምኔክሙ ፡፡ ብሑእ ፡ ዘኑሥአት ፡ ብእሲት ፡ ወኀብአቶ ፡ ውስተ ፡ ሐሪጽ ፤ ርሾ ፡ (ሮሜ፲፩ ፡ ፲፯ ፡፡ ፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፮ ፡ ፯ ፡፡ ማቴ፲፫ ፡ ፴፫) ፡፡

ብሒእ ፤ ርሾ ፤ ሎስን ፡ እይ ፡፡ መጣጣ ፡ ዐይብ ፤ ዐዞ ፡ ክል ፤ የተበላሸ ፡ ጠጅ ፤ ሖምጣጤ ፡፡ ትጸብኒ ፡ ኅብስትኪ ፡ በብሒእ ፡፡ ወአስተዩኒ ፡ ብሒአ ፡ ለጽምእየ ፡፡ ከመ ፡ ብሒእ ፡ ኢይደልዎ ፡ ለቍስል ፡፡ ወቦ ፡ ህየ ፡ ፃምዒ ፡ ብሒእ ፡ ዘምሉእ ፤ ወመልኡ ፡ ሰፍነገ ፡ እምብሒእ ፡ (ሩት፪ ፡ ፲፬ ፡፡ መዝ ፡ ፷፰ ፡፡ ምሳ፳፭ ፡ ፲ ፡፡ ዮሐ፲፱ ፡ ፳፱) ፡፡

አብሐአ ፤ አቦካ ፤ አስቦካ ፤ በርሾ ፡ ለወሰ ፤ አስለወሰ ፤ አሖመጠጠ ፤ ሖምጣጣ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ፡፡ አፍጥኒ ፡ ወአብሕኢ ፡ ሠለስተ ፡ መሣልሰ ፡ ወግበሪ ፡ ጻፍንተ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፮ ፡፡ ማቴ፲፫ ፡ ፴፫ ፡፡ ሉቃ፲፫ ፡ ፳፩) ፡፡

ተብሕአ ፤ ተቦካ ፡ ተለወሰ ፤ ሊጥ ፡ ኾነ ፡፡

ተባሕአ ፤ ተቧካ ፤ ተቦካካ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፤ የዱቄት ፡ የነገር ፡፡

በሕብሐ ፤ (ዕብ ፡ ቃራጽ ፤ ቀረጸ) ፤ ሣለ ፡ መሰለ ፤ ዐነጠ ፡ ቀረጠ ፤ ሠራ ፡ ፈጠረ ፤ የቡሖ ፡ የሸቃ ፤ የዳቦ ፡ የብስኵት ፤ የሠምዕ ፡ የልሕኵት ፡፡

ተበሕብሐ ፤ (ይትበሐባሕ ፡ ይትባሕባሕ) ፤ ተሣለ ፡ ተመሰለ ፤ ተፈጠረ ፡፡

ብሕባሔ ፤ መፍጠር ፤ መፈጠር ፤ አፈጣጠር ፡ ፈጠራ ፤ ተፈጥሮ ፡፡ ዕብራይስጡ ፡ ሜሖሜር ፡ ቀራጽቲ ፡ ያለውን ፤ ግእዙ ፡ ተቀረጽኩ ፡ ተገበፍኩ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ እምጽቡር ፡ ብሕባሔክ ፡ ወእምኔሁ ፡ ቅሳሜነ ፡ ይላል ፤ (ኢዮ፴፫ ፡ ፮) ፡፡ ከዚህ ፡ በቀር ፡ በሕብሐ ፡ ብሎ ፡ ፈጠረ ፡ የሚል ፡ አይገኝም ፡፡

ብሕውስ ፤ (ዕብ ፡ ባእሻህ) ፤ አብሾ ፡ አስተናግር ፤ የደሮ ፡ ኵስ ፤ ግማታም ፡ ቅጠል ፤ በባድማና ፡ በድብድባ ፡ የሚበቅል ፡ ቋያ ፤ መጥፎ ፡ ቡቃያ ፡፡ ወከነት ፡ ሀገር ፡ በድወ ፤ ወበቈለ ፡ ላዕሌሃ ፡ ሦክ ፡ ወአሜከላ ፤ ወኰነት ፡ ብሕውስ ፡ ወምጕሕያ ፡ (መቃ ፡ ፯፲፫) ፡፡

በሐኰ ፤ (ብ ፡ አባሕኰ ፤ አብሓኰ) ፤ የቦግ ፡ የፍየል ፡ ተባት ፤ አውራ ፤ ኰርማ ፡ የሚታዘል ፡ የሚንጠለጠል ፡፡ በሐኰ ፡ እንዘ ፡ ይሜብል ፡ ላዕለ ፡ መርዔት ፡፡ ቢሐኰ ፡ ወዳቤላ ፡፡ ዳቤላት ፡ ወአባሕኰ ፡፡ አባሕኩ ፡ አባግዐ ፡፡ አባሕኰ ፡ ዘአባግዐ ፡ ወዘአጣሊ ፡ (ምሳ፴፱ ፡ ፳፯ ፡፡ ሕዝ፴፱ ፡ ፲፯ ፡፡ ፴፱ ፡ ፲፰ ፡፡ መዝ ፡ ፷፬ ፡፡ ዘፀ፴፩ ፡ ፲ ፡ ፲፪ ፡፡ ፴ ፡ ፴፩) ፡፡

ብሔሞት ፤—በቁሙ ፤—ብሂም ፡ ብህመ ።

በሕቁ ፤—በጅጉ ፤ በጥቂቱ ፤—ሐቂቅ ፡ ሐቀ ፤ ሐቀቀ ፤ ሕቅ ።

ባሕቀወ ፤ አንባሕቀወ ፤—አፋሸዥ—በቀወ ።

ባሕቀቀ ፤ ተባሕቀቀ ፤—አወከ ፡ ታወከ ፤—ሐብቀቀ ።

ብሒር ፤ ሮት ፤ (ብሕረ ፡ ይብሕር ፡ ይብሐር ። ፀረ ፡ ባሐረ ። ዕብ ፡ ባሐር ፤ መረጠ) ፤ መስፋት ፡ መንጣለል ፤ መዘርጋት ፤ ሰፊ ፡ ዝርግ ፡ ወርዳም ፡ ረዥም ፡ መኾን ፤ የቦታ ፡ የመሬት ፡ የርስት ፡ የግዛት ።

ብሔር ፤ (ራት ፤ በሓይርት ፤ በሓውርት ። ፀረ ፡ ቢሓር ፤ ብ ፡ በሕረት) ፤ ቦታ ፡ ስፍር ፤ ስፍራ ፤ በሀገር ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ታናናሽ ፡ ክፍል ። ይጹብበነ ፡ ብሔር ፤ ግበሪ ፡ ለነ ፡ ብሔረ ፡ ኀበ ፡ ንነብር ። ቦ ፡ ብሔር ፡ እምኀበ ፡ ይወፅእ ፡ ብሩር ። አይቴ ፡ ብሔራ ፡ ለጥበብ ። ገዳም ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ። ወበጺሖሙ ፡ ብሔረ ፡ ዘስሙ ፡ ጎልጎታ ። ወወፅአ ፡ ስሙዓቱ ፡ በዙሉ ፡ በሓውርተ ፡ ኢ.ድያም ፡ (ኢሳ፴፬ ፡ ፳ ። ኢዮ፳፰ ፡ ፩ ፡ ፲፪ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፭ ። ፳፯ ፡ ፴፫ ። ሉቃ፬ ፡ ፴፯) ። ብሔር ፡ ጥሉል ፤ ወፍራም ፡ ሥብ ፡ ውሃማ ፡ መሬት ፡ ለተክል ፡ የተመቸ ። ብሔር ፡ ሥዑር ፤ ሣራም ፤ የሣር ፡ ቦታ ፡ መስክ ፡ ጨፌ ፡ ክልክል ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፳፪) ።

—፤ ምድር ፤ ሀገር ፤ ከተማ ፤ ገጠር ፤ አውራጃ ፡ ግዛት ፤ ታላላቅ ፡ ክፍል ፡ በስምና ፡ በሹም ፡ በወሰን ፡ በደንበር ፡ የተለየ ። መላይቱ ፡ ምድር ፤ የብስ ፡ ዓለመ ፡ ሰብእ ። አይቴ ፡ ብሔርከ ። ብሔረ ፡ ሕያዋን ። ብሔረ ፡ ብንያም ። ኢመሀከሙ ፡ ለበሓውርት ፡ ኀበ ፡ ነበረ ፡ ሎጥ ። በሓውርተ ፡ አሕዛብ ። ውእቱ ፡ ተርፈ ፡ ለብሔር ። ነሥእዎ ፡ እምነ ፡ ብሔር ፡ (ዮና፩ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፻፵ ። ኤር፩ ፡ ፩ ። ሚራ፲፯ ፡ ፰ ። ኢሳ፲ ፡ ፲፫ ። ሚራ፵፱ ፡ ፲፯ ። ፵፱ ፡ ፲፱) ።

—፤ ሰው ፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ ሕዝብ ፡ አሕዛብ ፡ በቋንቋ ፡ በመንግሥት ፡ በሕግ ፡ በሥርዐት ፡ የተለየ ። ሎሉ ፡ ብሔር ፡ ኢመስሐ ። መፍቅደ ፡ ብሔር ። አንከሩክ ፡ በሓውርት ። መጽኡ ፡ ኵሉ ፡ በሓውርት ፡ ውስተ ፡ ግብጽ ። ኵሉ ፡ በሓውርት ፡ ዘቤተ ፡ እስራኤል ። በበ ፡ በሓውርቲክሙ ፡ ደቂቀ ፡ ዕጓለ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳፱ ። ሚራ፴፰ ፡ ፴፱ ። ፵፯ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፵፩ ፡ ፶፯ ። ኤር፪ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፵፰) ።

—፤ ሰማይና ፡ ምድር ፤ ሰማይ ፡ ከነግሡ ፡ ምድር ፡ ከነልብሱ ፤ መላው ፡ ዓለም ። ሳዩም ፡ ታቹም ፡ ያንድ ፡ አምላክ ፡ ግዛት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በምሳሌ ፡ ብሔር ፡ ተብሏል ። ከመ ፡ ዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚአ ፡ ብሔር ፡ (እግዚአብሔር) ፡ ሰማይኒ ፡ መንበርየ ፡ ወምድርኒ ፡ መከየደ ፡ እገርየ ። እስመ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ በምልኡ ፡ (ኢሳ፷፮ ፡ ፩ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፵፱) ።

—፤ ጊዜ ፤ ሰዓት ፤ ወራት ፡ ባመትና ፡ በወር ፡ በዕለት ፡ ያለ ፡ ክፍል ። ክረምት ፡ ብሔር ። እስመ ፡ ነግህ ፡ ብሔሩ ። ወጸቢሖ ፡ ብሔር ። እስከ ፡ ጸብሐ ፡ ብሔር ። ጽልመት ፡ ብሔር ። መስየ ፡ ብሔር ፡ (፩ዕዝ ፡ ፲ ፡ ፲፫ ። ግብ፪ ፡ ፲፭ ። ፳፯ ፡ ፴፫ ። ፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፴፮ ። ሚራ፳፫ ፡ ፲፰ ። ገድ ፡ ተክ) ።

—፤ የመጽሐፍ ፡ ክፍል ፤ ታላቅ ፡ ዐቢይ ፡ አንቀጽ ፤ አንድ ፡ ክፍል ፡ መጽሐፍ ፤ ለብቻው ፡ አንድ ፡ ተብሎ ፡ የሚቈጠር ፤ በውስጡ ፡ ብዙ ፡ ምዕራፍ ፡ ያለበት ፤ እንደ ፡ ኦሪትና ፡ እንደ ፡ ነገሥት ፤ እንደ ፡ ወንጌል ፡ እንደ ፡ ሐዲሳት ፡ ያለ ። ይቤ ፡ በኦሪት ፡ ውስተ ፡ ሣልስ ፡ ብሔር ፡ ዘሌዋውያን ። በውስተ ፡ ዳግም ፡ ብሔረ ፡ ኦሪት ። ለኦሪት ፡ ባቲ ፡ ኀምስቱ ፡ ብሔር ። አርባዕቱ ፡ ብሔረ ፡ ነገሥት ። ክፍል ፡ ኃምስ ፡ እምዳግም ፡ ብሔር ፡ ዘመጽሐፈ ፡ ነገሥት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ፬ ፡ ፩ ። አብጥ ፡ ፹፩ ። አቡሻ ፡ ፲፱) ።

ባሕር ፤ (ብ ፡ አብሕርት ። ፀረ ፡ በሕር ። ሱር ፡ ባሕራ) ፤ በቁሙ ፤ መካነ ፡ ማይ ፤ ምቋመ ፡ ማይ ፤ ዓለመ ፡ ማይ ፤ ምእላደ ፡ ማይ ፤ ሰፊ ፡ ጥልቅ ፡ ዕሙቅ ፤ ውሃው ፡ የማያልቅ ፡ የማይደርቅ ፤ ስፋቱ ፡ ከየብስ ፡ የሚበልጥ ፡ ፫ ፡ እጅ ፡ የሚልቅ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፱ ፡ ፲) ። ባሕር ፡ ዐቢይ ። ባሕረ ፡ ኤርትራ ። አብሕርት ፡ ወቀላያት ፡ (ዳን ፡ ፯ ፡ ፪ ። ዘፀ፲ ፡ ፲፱ ። ኩፋ ፡ ፪) ። ስፋት ፡ ለሌለውም ፡ ለታናናሹ ፡ ሐይቅ ፤ ለኵሬ ፡ ባይቀር ፡ ለወንዝ ፡ ለፈሳሽ ፡ ይነገራል ። ባሕረ ፡ ጼው ፤ ባሕረ ፡ ገሊላ ፤ ባሕረ ፡ ዟይ ፤ ባሕረ ፡ ጣና ፡ እንዲሉ ። ባሕረ ፡ ኒል ። ተከዜ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ባሕር ፡ (አቡሻ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ሠኔ፬ ። መስ፪) ።

ባሕረ ፡ እሳት ፤ በቁሙ ፤ ረቂቅ ፡ ሰማያዊ ፡ እሳት ፤ ወይም ፡ ፍል ፡ ውሃ ፡ (መቃ ፡ ገ፱) ።

ባሕረ ፡ ብርት ፤ የብርት ፡ ውሃ ፤ በብርት ፡ ምዕቃል ፡ የተመላ ፡ መታጠቢያ ፡ ኵሬ ፡ ሰሎሞን ፡ እንደ ፡ ባሕር ፡ አስፍቶ ፡ የሠራው ፡ (ኤር፶፪ ፡ ፲፯ ። ፬ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፲፯) ።

ባሕረ ፡ ሐሳብ ፤ ቍጥር ፡ ያለው ፡ ዘመን ፤ ዓመተ ፡ ዓለም ። ሐሳበ ፡ ባሕር ፤ የዘመን ፡ ቍጥር ። ወበመስፈርት ፡ ሰፈሮ ፡ ለባሕር ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፪ ፡ ፵፯) ።

ባሕረ ፡ ጥበባት ፤ ስሙ ፡ ስርጋዌ ፤ ዮሐንስ ፡ ወንጌላዊ ፡ (ድጓ) ።

ባሕር ፤ ምዕራብ ፤ ግራ ፡ (ዘፍ፲፪ ፡ ፰ ። ፲፫ ፡ ፲፬ ። ፳፰ ፡ ፲፬ ። ዳን፰ ፡ ፬) ። እመንገለ ፡ ባሕር ፡ ባሕረ ፤ ወእመንገለ ፡ ጽባሕ ፡ ጽባሐ ፡ (ሕዝ፵፭ ፡ ፯) ።

—፤ ንኡስ ፡ ማእዝን ፡ በሰሜንና ፡ በምዕራብ ፡ ማኸል ፡ ያለ ፤ የሰሜን ፡ ምዕራብ ፤ የሊባ ፡ አፋዛኘ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ። ባሕረ ፡ ወሊባ ፡ (ቅዳ) ።

ባሕራዊ ፤ የባሕር ፤ የምዕራብ ፤ ምዕራባዊ ።

ባሕርይ ፤ (ያት ። ፀረ ፡ በሕሪይ) ፤ ባሕራይ ፡ ባሕራዊ ፤ የባሕር ፡ ዕንቍ ፤ ሉል ፡ ከስደፍ ፡ የሚገኝ ፤ ደረቅ ፡ ክራራ ፡ ጠንካራ ፡ እብናዊ ፤ የወፍ ፡ ዕንቍ

ላል፡ የሚመስል፤ ታናሽ፡ ክብ፡ እንክብል፡ ድብልብል፤ የሚበርቅ፡ የሚያንጸበርቅ። ዕንቍላል፡ ቅሉ፡ ዕንቍ፡ ሉል፡ ማለት፡ ነው፤ ስሙን፡ ከሉል፡ ወስዷል፤ መመሳሰል፡ የጋራ፡ ነውና፡ (ማቴ፯፡ ፮። ፲፫፡ ፵፭፡ ፵፮። ራእ፳፩፡ ፳፩)። **እስመ፡ ሰደፍ፡ ይወልዶ፡ ለዕንቍ። ተናገር፡ ዕንቍ፡ ባሕርይ፡ ወክሥት፡ እፎ፡ ህላዌከ። ባሕርይ፡ ዘያንጸበርቅ። እማንቱ፡ ዕንቍ፡ ባሕርያት፡ ክቡራት። መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡** (ማር፡ ይሥ ፳፰። ሃይ፡ አበ፡ ኤፍ። አርጋ፡ ፪። ስንክ፡ ሚያ፳። ቄድር)።

—፤ ክቡር፡ ደንጊያ፤ የየብስ፡ ዕንቍ፤ ሉል፡ የሚመስል፤ ባሕርያዊ። **እብን፡ ባሕርይ፡** (ሔኖ፲፰፡ ፯። ጥበ፯፡ ፱። ፲፰፡ ፳፱። ዮሴፍ)።

ባሕርይ፤ **(ዐረ፡ ጀውሀር። ዕብ፡ ጌጼም)**፤ በቁሙ፤ የነገር፡ ኹሉ፡ ሥር፡ መሠረት፡ ምንጭ፤ መውጫ፡ መፍለቂያ፡ መገኛ፤ ጠባይዕ፡ ህላዌ፡ ከዋኔ። ጀውሀር፡ በዐረብ፤ ጌጼም፡ በዕብራይስጥ፤ ባሕርይም፡ አካልም፡ ይኾናል፤ እንደ፡ ህላዌና፡ እንደ፡ ጠባይዕ፡ ነው፤ ባሕርይ፡ ግን፡ በግእዝ፡ ቋንቋ፡ አካላዊ፡ ፍጹመ፡ አካል፡ ቢባል፡ እንጂ፤ አካል፡ አይባልም፤ አካልም፡ ባሕርያዊ፡ ሕያው፡ ባሕርይ፡ ቢባል፡ እንጂ፤ ባሕርይ፡ አይባልም። በምድር፡ ያለ፡ የፍጥረት፡ ኹሉ፡ ሥር፡ ማይ፡ መሬት፡ ነፋስ፡ እሳት፡ ናቸው፤ እሊህ፡ አራቱ፤ ባሕርያትም፡ ጠባይዓትም፡ ይባላሉ፤ ባሕርይ፡ ከብሕረ፡ እንደ፡ ወጣ፤ ጠባይዕም፡ ከጠብዐ፡ ይወጣል። ባሕር፡ ለታውዕእ፡ ተብላ፡ ብዙ፡ ሥን፡ ፍጥረት፡ እንዳስገኘች፤ ባሕርይም፡ መገኛ፡ ማስገኛ፡ ስለ፡ ኾነ፤ የአካል፡ የስም፡ የህላዌ፡ ጥንት፤ የሥራ፡ ምንጭ፡ የግብር፡ መሠረት፡ ይባላል፤ ይኸውም፡ እንቀጽና፡ ቅጽል፡ ብትን፡ ጥሬ፡ ኹሉ፡ ከዘር፡ እንዲገኝ፡ እንደዚያ፡ ማለት፡ ነው። ከባሕርይ፡ ለሚገኝ፡ ባሕርያዊ፡ ሥራ፡ ሠሪው፡ አካል፡ መሣሪያው፡ ባሕርይ፡ ነው፤ አካል፡ ሠሪ፡ እንዲባል፡ ባሕርይ፡ ደግሞ፡ ሠሪ፡ አይባልም፤ ማጭድ፡ ማጨጃ፡ እንጂ፡ ዐጫጅ፡ እንዳይባል፤ አሠሪም፡ ቢሉት፡ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ከመሣሪያነት፡ ይገባል፤ የሥራ፡ ባለቤት፡ ወትሮ፡ አካል፡ ነው። **ወአካላኒ፡** (ሠሪዋ፡ ፈጻሚዋ)፡ **እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡** (አረጋ፡ ድ፲፰)። አካልን፡ ከባሕርይ፡ ገባሪን፡ ከግብር፡ በየስሙና፡ በየስልቱ፡ ለይቶ፡ የማያውቅ፡ መምህር፡ ግን፤ አካል፡ ሲሉት፡ ባሕርይ፤ ባሕርይ፡ ሲሉት፡ አካል፡ እያለ፤ የግእዝን፡ ቋንቋ፡ የመጻሕፍትን፡ ቃል፡ የሊቃውንትን፡ ባህል፤ ትርጓሜና፡ ምስጢር፡ ያበላሻል። **እስመ፡ ብሂሎቱ፡ ኀየሰ፡ እመላእክት፡ አኮ፡ ዘይኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርዩሁ፡ ዘእምአብ፤ እስመ፡ ባሕርየ፡ መለኮቱ፡ አኮ፡ ዘኮነ፡ ሥጋ፡ አላ፡ ተወልደ፤ ወባሕቱ፡ ይኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርየ፡ ሥጋዌሁ፡** (አፈ፡ ድ፩። ዕብ፡ ፩፡ ፬)። የፈጣሪ፡ ባሕርይ፡ እንደ፡ ፍጡር፡ ባሕርይ፡ ከባት፡ ወደ፡ ልጅ፡ የማይወርድ፡ ሊቀዳ፡ ሊከፈል፡ ወይም፡ ሊበረዝ፡ የማይቻል፡ አንድ፡ ሥር፡ አንድ፡ ነቅ፡ ስለ፡ ኾነ፤ ወልድ፡ በተለየ፡ አካሉ፡ የኛን፡ ባሕርይ፡ ነሥቶ፡ ፍጹም፡ ሰው፡ በኾነ፡ ጊዜ፤ ሰው፡ የኾነው፡ አካሉ፡ ነው፡ እንጂ፡ ባሕርዩ፡ ሰው፡ አልኾነምና፤ **አኮ፡ ዘኮነ፡ ሥጋ፡** አለው። በተዋሕዶ፡ ወልድ፡ ዋሕድ፡ አንድ፡ አካል፡ አንድ፡ ልጅ፡ ብሎ፡ በተዐቅቦ፡ ኹለት፡ ባሕርይ፡ ማለት፡ ስለዚህ፡ ነው። ፫፡ መለኮት፡ የሚሉ፡ ግን፤ ጥንቱን፡ ከተዋሕዶ፡ በፊት፡ ወይም፡ ተለውጦ፡ ሰው፡ የኾነ፡ አይደለም፡ ብለው፡ እንደ፡ ባህላቸው፡ ይፈቱታል፤ ባህላቸውም፡ ባሕርዩ፡ ሰው፡ ኹኖ፡ አንድ፡ ባሕርይ፡ ኹኗል፡ ማለት፡ ነው። ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ሊቃውንት፡ አሐዱ፡ ያሉትን፡ የሥላሴን፡ ባሕርይ፡ ከፋፍሎ፡ ሠለስቱ፡ ማለት፤ በተዐቅቦ፡ ክልኤቱ፡ ያሉትን፡ የወልድን፡ ባሕርያት፡ ቀላቅሎ፡ አሐዱ፡ ማለት፤ ያሉታና፡ የሸፍጥ፡ የምፀት፡ ቃል፡ ነው፤ እውነተኛ፡ ትርጓሜና፡ አፈታት፡ አይደለም፤ ምንም፡ ለተርጓሚው፡ ቀኝ፡ ቢኾን፡ ለሰሚው፡ ግራ፡ ነው። ይወልደዋል፡ ብሎ፡ አይቀድመውም፡ አይበልጠውም፡ ማለት፡ ባሕርይ፡ ባይከፈል፡ ነውና፤ ባሕርዩ፡ ሰው፡ ቢኾን፡ አባቱ፡ መንፈሱ፡ ሳይቀሩ፡ በግድ፡ ሥላሴ፡ ሰው፡ ኾኑ፡ ያሰኛል፤ እንደ፡ አካላትም፡ ሠለስቱ፡ ቢሉት፡ በግድ፡ ሦስት፡ አማልክት፡ ያሰኛል፤ ኹሉም፡ የታነቀፈና፡ የተወገዘ፡ ነው። ሰው፡ መኾንና፡ ሥጋ፡ መልበስ፡ አካቶ፡ ፈጽሞ፡ ለአካል፡ ብቻ፡ እንጂ፡ ለባሕርይ፡ ሊነገር፡ አይቻልም። **ናወግዝ፡ እለ፡ ይብሉ፡ አው፡ ይኄልዩ፡ ከመ፡ ሥሉስ፡ ቅዱስ፡ ዘውእቶሙ፡ ሠለስቱ፡ አካላት፡ ተሠገዉ፤ በብሂሎቶሙ፡ ከመ፡ መለኮት፡ ዙለንታሁ፡ ዘንሬኢ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ በአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ተሠገወ። ወናወግዝ፡ ዓዲ፡ እለ፡ ይብሉ፡ ሠለስተ፡ መለኮተ፡ እንተ፡ ዘአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ። ወለእመ፡ ትቤ፡ መለኮት፡ ምት፡ አንተ፡ ትክውን፡ ቀታሊሆሙ፡ ለሥሉስ፡ ቅዱስ፤ እስመ፡ ባሕርየ፡ ሥላሴ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፤ ዘውእቱ፡ መለኮት፡** (ሃይ፡ አ፡ ዮሐ፡ ዘእስ፡ ወዘአን። አግና)። ከዚህ፡ የቀረውን፡ የባሕርይን፡ ምስጢርና፡ አፈታት፡ በህላዌና፡ በጠባይዕ፡ በመለኮት፡ ተራ፡ ተመልከት።

ባሕርያዊ፤ የባሕርይ። ስምን፡ ግብርን፤ አካልን፡ ያሳያል።

ባሕረረ፤ **(ዐረ፡ በሐረ)**፤ ተቀጥላ፡ ግስ፤ ባነነ፡ በረገገ፤ ደነገጠ፡ ደነበረ፤ ከባሕር፡ ልማድ፡ አለ።

አባሕረረ፤ አባነነ፡ አስደነበረ፤ ከባሕር፡ አገባ፡ አስጠመ። **እንበለ፡ ያደንግፆ፡ ምት፡ ወኢያባሕርሮ፡** (ስንክ፡ ኅዳ፪። ጥር፳፩። ማቴ፳፡ ፴፪)።

ባሕሩስ፤ ቀለም፤ የጕሽ፡ መቃ፤ የሸንበቆ፡ የስንበሌጥ፡ ዐይነት፤ ቀጫጭን፡ ውስጠ፡ ክፍት፡ ዐረቦች፡ ብርዕ፡ አድርገው፡ የሚጥፉበት፤ በወንዝ፡ ዳር፡ በባሕር፡ ጠረፍ፡ የሚበቅል። ቅልጥሙ፡ ቀጥ፡ ያለ፡ የተካከለ፡ ክስ፡ ኾነ፡ ላንገትና፡ ለጣት፡ ምሳሌ፡ ኹኖ፡ ይነገራል፤ ጣተ፡ መቃ፡ ዐንገተ፡ መቃ፡ እንዲሉ። (ሙሾ፤ ጣተ፡ መልካም፡ እቴ፡ ስለ፡ ሞተች፡ ወንድሟ)፤ ትመታኝን፡

ብዬ፡ ሴቲቱ፡ ወንዱን፤ በመቃጣቷ፡ ነው፡ እኔስ፡ የማዝን ። ብርዐ፡ ባሕሩስ ። በትረ፡ ባሕሩስ፡ (ኢሳ፳፡ ፴፭ ። ፪ነገ፡ ፲፰፡ ፳፩) ። ጽሕድ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ብሮሽ፡ እንደማለት፡ ባሕሩስ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው ። ለየዐይ፡ ባሕሩስ ። ንጹን፡ ኮነ፡ ብዙኀ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ባሕሩስ፡ ወከመ፡ ብርዐ፡ ገዳም፡ (ዘካ፲፩፡ ፪ ። ክብ፡ ነገ) ።

ብሒት፤ ቶት፤ (ብሕተ፡ ይብሕት፡ ይብሐት፤ ቦሐ)፤ መሠልጠን፤ መሾም፤ መብት፡ ችሎት፡ ምቾት፡ ማግኘት ። እንዘ፡ ትብሕት፡ አንተ፡ በዙሉሂ ። ወሶበ፡ ብሕትኩ፡ እልእክ፡ ዘይጼውዐከ፡ (አርጋ፡ ፪ ። ግብ፳፱፡ ፳፩) ።

አብሐተ፤ አባተ፤ ሾመ፡ አሠለጠነ ። አሸነፈ፡ በላይ፡ ኾነ፡ (ዐማርኛ) ።

ተባሐተ፤ ተባባተ፤ ተሳለፈ፡ ተዋጋ፤ ታገለ፤ ተጋደለ ። ይትባሐቱ፡ አጋንንት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወይወድዩ፤ ውስተ፡ ልቦሙ፡ ኀሊና፡ እኩየ ። ዕቀበኒ፡ እግዚኦ፡ በዛቲ፡ ሰዓት፡ እምእለ፡ ይትባሐቱ፡ አጋንንት፡ (ቄስጠ፡ ፩ ። ደራሲ) ።

ብሑት፤ (ታን፡ ታት፡ ሕት)፤ ብዉሕ፤ የሠለጠነ፡ የተሾመ፤ መብት፡ ያለው ። ወደቂቀ፡ አርንሰ፡ ብሑታን፡ በበ፡ አብሬቶሙ ። ሳቁኤል፡ ብሑት፡ ዲበ፡ መናፍስት ። ኦ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ ብሕት፡ ከመ፡ አብ፤ ህሉት፡ ከመ፡ ወልድ፤ ስፍንት፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ (፩ሄና፡ ፳፱፡ ፩ ። ስንክ፡ ሐምሌ ። ቅዳ፡ አት) ።

መባሕት፤—መብት፤—በዊሕ፤ በሐ፡ ተበውሐ ።

በሐተ፤ (ዋሐደ ። ዐረ፡ በሑተ፤ ጥሩ፡ ኾነ)፤ ባተ፡ ገባ፡ ተሾመ፤ ተዠመረ፡ ተቈጠረ፤ የወር፡ ያመት ። ብቸኛ፡ ኾነ፤ ከሰው፡ ተለየ፡ ተነጠለ፤ እንደ፡ መባቻ፡ ቀን፡ አንድ፡ ተባለ ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበሐተ፡ ፈንታ፡ ባሕተወ፡ ይላል ።

ብሑት፤ የባተ፤ ብቸኛ፡ የኾነ፤ ብቸኛ ። ብሑት፡ ልደት ። ብሑት፡ ዘእንበለ፡ አዝማድ ። መነኮስ፡ ብሑት ። ገዳማዊ፡ ብሑት፡ (ኪዳ ። ቅዳ፡ ኤጲ ። ፊልክ፡ ፫ ። ስንክ፡ የካ፲) ።

ባሕቱ፤ (ባሕት)፤ ብቻ፤ እንጂ፤ ግን፡ ግና፡ ነገር፡ ግን ። እንጂ፡ ሲኾን፡ ዐቢይ፡ አገባብ፡ ነው፤ እንደ፡ አኮኑና፡ እንደ፡ ዳእሙ፡ በፊትም፡ በኋላም፡ ይገባል ። በዝንቱ፡ ባሕቱ፤ ብቻ ። ባሕቱ፡ ዘንተ፡ ረከብኩ ። መበለተ፡ ባሕቱ፡ ኢታውስብ፤ ግን፡ (ዘፍ፴፱፡ ፲፩ ። መክ፯፡ ፴ ። ዘሌ፳፩፡ ፲፱) ። ብቻ፡ የሚኾን፡ አገባብ፡ ባሕቱ፡ ብቻ፡ ነበረ፤ በመጽሐፍ፡ ግን፡ ዳእሙ፡ አብዶት፡ እጅግ፡ አይገኝም ። ያባተበትም፡ ምክንያት፡ መላሽና፡ ጣፊ፡ በባሕቱ፡ ስፍራ፤ ኢትፍራህ፡ ተአመን፡ ዳእሙ ። ወለዘሂ፡ ቈላፍ፡ በአሚን፡ ዳእሙ፡ ያጸድቀ ። እሉኑ፡ ዳእሙ፡ ደቂቅከ፡ እያሉ፡ ስላገቡት፡ ነው ። የዳእሙን፡ ፍች፡ ተመልከት፡ (ዕር፲፱፡ ቍ፹፩) ።

ባሕቲት፤ (ዕብ፡ ልበድ)፤ ብቻ፤ ብቸታ፤ ብቻንት፤ ጥሬት፤ ጥሩነት ። ቅጽልና፡ ዐጸፋ፡ ይኾናል፤ ባሕቲቱ፡ ታ፡ ቶሙ፡ ቶን፤ ባሕቲትየ፡ እያለ፡ እስከ፡ ሥር፡ ይረባል፤ ሳይዘረዘር፡ ግን፡ በሳድስነት፡ አይገኝም፤ እንደ፡ ለልና፡ እንደ፡ ባሕቱ፡ ነው ። ኖኅ፡ ባሕቲቱ ። ኀጢአት፡ ባሕቲታ ። ለከ፡ ለባሕቲትከ ። እሉ፡ ባሕቲቶሙ ። አነ፡ ባሕቲትየ ። ኪያሁ፡ ባሕቲቶ ። ባሕቲት፡ ዘበልዐ፡ እስመ፡ ይመውት፡ ባሕቲቶ ። (ኩፋ፡ ፭ ። ውዳ፡ ፯ ። መዝ፡ ፶ ። ዮሐ፲፯፡ ፳ ። ኢዮ፩፡ ፲፭ ። ማቴ፱፡ ፲ ። ቅኔ) ። በፈቃደ፡ ባሕቲቱ፤ በራሱ፡ በብቻው፡ ፈቃድ ። በባሕቲቶሙ፡ ተስእልዎ፤ ብቻቸውን፡ በኾኑ፡ ጊዜ፤ ኹነው ። ሠሐቀት፡ በባሕቲታ፤ በራሷ፤ በሰውነቷ ። ዕብራይስጡ፡ ግን፡ ብቂርባ፡ ይላል ። በሆዷ፡ በልቧ፡ በሐሳቧ፡ ብቻ፤ ጥርስ፡ ሳይገጥ፡ ከንፈር፡ ሳይገለጥ፡ ማለት፡ ነው ። አቀምን፡ እንተ፡ ባሕቲቶን፤ ለብቻቸው፤ እየብቻቸው፤ ብቻቸውን፤ ለ፡ እየ፡ ን፡ የእንተ፡ ፍች፡ ነው፡ (ፍ፡ ነ፡ ፯ ። ማር፪፡ ፲ ። ዘፍ፲፰፡ ፲፪ ። ፳፩፡ ፳፰) ።

መብሕት፤ ፍጹም፡ ጥሩ፤ እድፍ፡ ጕድፍ፡ እንከን፡ የሌለበት፤ ያልተነካ፡ ድፍን ። ምሥዋዕ፡ ዘእብን፡ መብሕት፡ ዘኢተወቅረ፡ (ኢያ፰፡ ፴፫) ።

ባሕተወ፤ (በሐተ)፤ ብቸኛ፡ ኾነ፤ ተለየ፤ ተነጠለ ። ኢባሕተወ፡ መለኮቱ፡ እምትስብእቱ፡ ወኢትስብእቱ፡ እመለኮቱ፡ (መጽ፡ መስ) ። ዐዘነ፡ አለቀሰ፤ ፈራ፡ ተጨነቀ፤ ብቻ፡ ከመኾን፡ የተነሣ ። ምናሴ፡ ንሥሠ፡ ገጸ፡ እግዚአብሔር፡ ወባሕተወ፡ በሕቁ፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ ለአምላኩ፡ አበዊሁ፡ ወጸለየ፡ (ዲድ፡ ፯ ። ፪ዜና፡ ፴፫፡ ፲፪) ። በባሕተወ፡ ፈንታ፡ ተባሕተወ፡ ይላል፤ በዐገለ፡ ፈንታ፡ ተዐገለ፡ እንዲል ። ፍችው፡ አንድ፡ ነው፤ አይለወጥም ። ወእመ፡ ወለደ፡ ኢተባሕተወ፡ አቡሁ፡ ሎቱ ። አመ፡ ይትባሐት፡ ወይትባአስ፡ ምስለ፡ ጎልያድ ። እለ፡ ይትባሐተዉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወየዐይሉ፡ ውስተ፡ ገዳማት፡ (ቅዳ፡ ግሩ ። መዝ፡ ፻፶፩ ። አፈ፡ ተ፡ ፲) ።

ባሕትዎ፤ ተባሕትዎ፤ ብቻ፡ ብቸኛ፡ መኾን፤ ብቻኝነት ። ወፂአ፡ እማኅበር፡ ወተባሕትዎ፡ ውስተ፡ በዳ፡ (ፊልክ፡ ፵፱) ።

ባሕታዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ብቻውን፡ የሚኖር፤ ባታይ፡ ባተሌ፤ ብቸኛ፡ ስደተኛ፤ የዘመድ፡ ድኻ ። እስመ፡ ባሕታዊ፡ ወነዳይ፡ አነ ። ከመ፡ ዖፍ፡ ባሕታዊ ። ርድአኒ፡ ሊተ፡ ለባሕታዊት ። ተማሀልኩሙ፡ ለክልኤ፡ ባሕታውያን፡ (መዝ፡ ፳፬ ። ፻፩ ። አስቴ፬፡ ፲፯ ። ጦቢ፰፡ ፲፯ ። መዝ፡ ፳፯) ።

—፤ በቁሙ፤ መናኝ፡ መነኰሴ፤ ዝጉሕ፤ ከዓለም፡ ከሰው፡ ተለይቶ፡ ከአራዊት፡ ጋራ፡ በዱር፡ በጣሻ፡ በገደል፡ በዋሻ፡ የሚኖር፤ ከቀድሞ፡ ሰዎች፡ እንደ፡ ኤልያስ፡ እንደ፡ ዮሐንስ፤ ከኋላ፡ ሰዎች፡ እንደ፡ ጳውሊና፡ እንደ፡

እንጦንስ ፣ ያለ ። ጳውሊ ፣ ፹ ፣ ዘመን ፣ ሰው ፣ ሳያይ ፣
በበረሐ ፣ ኑሯል ፤ ስለዚህ ፣ ሊቀ ፣ ባሕታውያን ፣ ይባላል ፣
(ስንክ ፣ የካ፪) ። ባሕታዊ ፡ ዘሞቅሐ ፡ ርእሶ ፡ በጾማ
ዕቱ ። መነኮስ ፡ ባሕታዊ ። ወነበረ ፡ ሐቅለ ፡ ምስለ ፡
አራዊት ፡ (ፊ ፣ መ ፣ ፫ ፣ ፯ ። ስንክ ፣ ታኅ፳፫ ። ማርቆ ፣ ፲፫) ።

ብሕትው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፣ ቱት) ፤ ብቻ
ውን ፣ የኾነ ፤ ብቻውን ፣ የሚኖር ፤ ብቸኛ ፣ ለብቻው ፣
የቆመ ፣ የተለየ ፤ ገላ ፣ አካል ፣ ሰውነት ። ትኩን ፡ ብሕ
ቱተ ፡ በእንተ ፡ ጸሎት ። ብሕቱትየ ፡ (ኪዳ ። መዝ ፣ ፳፩ ።
፴፱) ።

ብሕታዌ ፤ ብቻ ፣ መኾን ፤ ብቻ ፣ ብቸታ ፤ ብ
ቻነት ። ትምህርት ፡ መዜንው ፡ በውስተ ፡ ሐዊር ፡ ወ
በብሕታዌ ። ሰላም ፡ ለብሕታዌሁ ። ብሕታዌ ፡ ንብ
ረት ፡ (ፈላስ ። ስንክ ፣ ጥር፳፪ ። ግንቦ፩) ።

ብሕትውና ፤ ባሕታዊነት ፤ ብቸኝነት ፤ ፍጹም ፣
ምናኔ ። በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ይኄይስ ፡ ሥርዐተ ፡ ብሕት
ውና ፡ እምሥርዐተ ፡ ማኅበር ። ለመደ ፡ ብሕትውና ።
በኣተ ፡ ብሕትውና ፡ (ፊልክ ፣ ፩ ። ስንክ ፣ ሐም፲ ። ፊ ፣
መ ፣ ፫ ፣ ፯) ።

ብሕትውናዊ ፤ የብሕትውና ፤ የባሕታዊነት ፤
ግብር ፣ አኗኗር ፣ ሕግ ፣ ሥርዐት ። ምንዙስና ፡ ብሕትው
ናዊት ፡ (ገድ ፣ ተክ) ።

ተብሕተወ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ተለያየ ፤ ተነጣ
ጠለ ፤ እየብቻው ፣ ኾነ ።

በኊበኆ ፤ (ብሕአ) ፤ ቦኸቦኸ ፤ ቦነቻ ፤ በሰ
በሰ ፤ ተበላሸ ፤ ነቀዘ ፣ ጠነጠነ ፤ ተላ ፤ ገማ ፣ ከረፋ ፣ በሸቀጠ ፤
የንጨት ፣ የግንድ ፣ የገላ ፣ የቍስል ። በኊበኈ ፡ ሥጋየ ፡
በዕፄያት ። በቍስለ ፡ ኀጢአት ፡ ሥጋየ ፡ በኊበኈ ፡
ወጼአ ፡ (ኢዮ፯ ፣ ፭ ። ስንክ ፣ ነሐ፳፩) ። ይበልዕ ፡ ይት
ክዐው ፣ በማለት ፣ ፈንታ ፣ ይበኈብኍ ፣ ይላል ፣ ስሕተት ፣
ነው ፣ (ኢዮ፲፰ ፣ ፲፫ ። ሕዝ፯ ፣ ፲፯ ። ፳፩ ፣ ፯) ።

ብኊብኍ ፤ ብኅቡኅ ፤ የቦኸቦኸ ፤ የቦነቻ ።
ከመ ፡ ዕፀ ፡ ብኅቡኅ ፡ (ኢዮ፳፱ ፣ ፳ ። ፵፩ ፣ ፲፰) ።

ብኊባኄ ፤ ብኅባኄ ፤ ግማት ፣ ክርፋት ፤ ሽ
ታው ፣ የሚያስቀቅ ፣ የሚጐፈንን ። እሬኢ ፡ ንስንተ ፡
ሥጋየ ፡ ከመ ፡ ብኅባኄ ፡ አንበሳ ፡ (ኢዮ፯ ፣ ፯) ። ባለብ
ሉዮች ፣ ግን ፣ ኀይል ፣ ብርታት ፣ ይሉታል ።

ብኅባኄ፤—መፈጠር፤—በሕብሐ ።

ቤጣ— ፤ ስመ ፣ ፊደል፤—በየጣ ።

**በጢሕ ፤ ሖት ፤ (በጥሐ ፣ ይበጥሕ ፣ ይብ
ጣሕ ። ዕብ ፣ ባጻዕ ። ሱር ፣ ብዛዕ ። ዐረ ፣ ፀፀዐ)** ፤
መብጣት ፤ መፍቃት ፤ መተፍተፍ ፤ መሠንበጥ ፤ ለፈሙስ ፣
ወይም ፣ ለጌጥ ። (ተረት) ፤ ሲያጌጡ ፣ ይመላለጡ ። ጠቢ
ባን ፡ ሶበ ፡ ይበጥሑ ፡ በጽኑዕ ፡ እስከ ፡ ይረክብዎ ፡ ለ
ሕማም ፡ ይጠበቡ ፡ ሶቤሃ ፡ በዘያዐርፍዎ ፡ ለሕ
ሙም ፡ እምተሀውከ ፡ ወእምድንጋፄ ፡ ነፍስ ፤ ወኢ
ይበጥሑ ፡ ዳግመ ፤ አላ ፡ ይወድዩ ፡ ፈውሰ ። ሚ ፡
መጠነ ፡ ይጼዐሉ ፡ እለ ፡ ይበጥሑ ፡ እምእለ ፡ ይበ
ጥሕዎሙ ። ኢትብጥሑ ፡ ሥጋክሙ ፡ (አፈ ፣ ተ፴ ።
ዘሌ፳፩ ፣ ፭) ።

በጥሐ ፤ (ዕብ ፣ ባጣሕ) ፤ አመነ ፤ ተወከለ ፤
ተስፋ ፣ አደረገ ፤ ዐረፈ ፣ ተዘለለ ፤ ገላውን ፣ ሰደደ ፤ ምን ፣
አለብኝ ፣ አለ ፤ የድውይ ፣ የባለጤና ።

በጣሒ ፤ (ሒት ፣ ሕያን ፣ ያት) ፤ የሚበጣ ፤
በጭ ፤ በጪ ። በጣሕያን ፡ (አፈ ፣ ተ፴) ።

ተበጥሐ ፤ ተበጣ ፣ ተፈቃ ፤ ተተፈተፈ ፤ እንደ ፣
ሱዳን ።

ብጡሕ ፤ (ሓን ፣ ሓት ፣ ጥሕት) ፤ የተበጣ ፤
ብጥ ፣ ሥንብጥ ፤ ትፍትፍ ።

ብጥሐት ፤ መብጣት ፤ መበጣት ፤ አበጣጥ ፤ ብ
ጥንት ፤ ብጥታት ። ብጥሐተ ፡ ገጽ ፡ (መ ፣ ፈ--፲) ።

(ጥ) **በጢሕ ፤ (ሓት ። ዐረ ፣ በጢኅ)** ፤ በቁሙ ፤
የዱባ ፣ ዐይነት ፣ ተክል ፤ ውስጠ ፣ ቀይ ፣ ክብ ፣ እንክብል ፤
ማር ፣ ማር ፣ የሚል ፤ በጥተው ፣ አይተው ፣ የሚገዙት ።
በምጥዋ ፣ ብርጭቅ ፣ ይባላል ።

በጢሕ ፣

**በጢጥ ፤ ጦት ፤ (በጠ ፣ ይበጥጥ ፣ ይብ
ጥጥ)** ፤ መበጠጥ ፤ በጠጥ ፣ ፋንድያ ፣ መጣል ፤ ባጥ ፣ እ
ንጣጥ ፣ ማለት ፣ ለመራገጥ ፣ የእንስሳ ። መዝለል ፣ ጮቤ ፣
መምታት ፣ መራገጥ ፣ የጐበዛዝት ። በጥ ፣ ለጥ ፣ ሰጥ ፣
ብሎ ፣ በልብ ፣ መተኛት ፣ ዝርባን ፣ ለገራፊና ፣ ለረጋጭ ፣
አስመችቶ ፣ መስጠት ። ትግሬ ፣ በጥ ፣ በል ፤ ዐማራ ፣ ው
ደቅ ፣ ወይም ፣ ጣለው ፣ እንዲል ።

በጣጣ ፤ በጣጥስ ፤ (ዐረብ) ፤ ድንች ፤ የድ
ንች ፣ ወገን ።

በጥበጠ ፤ በቁሙ ፤ በጠበጠ ፤ ጣለ ፤ የኮሶ ፣ የድ
ፍድፍ ፣ የጠጅ ። ጥሕለን ፣ ተመልከት ። ለቤተ ፣ ክሲያ
ንም ፣ ይኾናል ። ደብረ ፣ በጥብጥ ፣ እንዲሉ ።

**በጢል ፤ ሎት ፤ (በጠለ ፣ ይበጥል ፣ ይ
ብጥል ። ዕብ ፣ ባጣል ። ሱር ፣ ቤጤል ። ዐረ ፣
በጠለ)** ፤ መቦዘን ፤ ማረፍ ፤ መሰንፍ ፤ ሥራ ፣ መፍታት ።
መጥፋት ፣ መፍረስ ፤ መሻር ፣ መቅረት ፤ ከንቱ ፣ ብላሽ ፣
መኾን ። ኢበጠለ ፡ ጸልዐ ፡ አላ ፡ ጸንዐ ። በጠለት ፡ ት
ንቢት ፡ በስብከተ ፡ ሐዋርያት ። ትበጥል ፡ እንተ ፡ መ

ክርኩ ። በጠለ ፡ ዕፂበ ፡ ትእዛዝ ፡ እምኔየ ። በጠለ ፡ ተአምኖቱ ፡ ቦቱ ። ዘስሕተታት ፡ በጠላ ፤ በትእዛዝከ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ክብ ፡ ነገ ። አርጋ ፡ ፳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፺፱ ፡ ፫ ። ኪዳ) ። በበጠለ ፡ ፈንታ ፡ ተበጥለ ፡ ይባል ፤ አያስኝም ። እመ ፡ ትትቤጠል ፡ ኦሪት ፡ በሃይማኖት ፡ (ቄር ። ገድ ፡ አዳ) ።

በጣሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ በጠልት) ፤ የሚጠፋ ፡ ጠፊ ፤ ፈራሽ ፡ ቀሪ ፡ ኀላፊ ። መንግሥት ፡ ምድር ፡ በጣሊ ። መርዓ ፡ በጣሊ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሯ ። መስጃ፯) ።

ብጡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ጥልት) ፤ የበጠለ ፤ የጠፋ ፡ ጥፉ ፤ መጥፎ ፤ ብልሹ ፤ ከንቱ ። ስብሐት ፡ ብጡል ። ዝንቱ ፡ ብጡል ። ኦሪተ ፡ አይሁድ ፡ ብጡል ። ዛቲ ፡ ተደምሮ ፡ ብጥልት ፡ እምሕገ ፡ ስብሳብ ፡ ወእሰምያ ፡ ኀጢአተ ፡ (ፊልክ ፡ ፳፱ ። ገድ ፡ ተክ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፺፪ ፡ ፩ ። አቡሻ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፫) ። ድልድል ፡ ቅምጥል ፤ ሥራ ፡ ፈት ፡ አውታታ ፤ ወይም ፡ ዘመናይ ፡ ጌታ ። ብጡል ፤ ወሌ ፡ ብጡል ፡ እንዲል ፡ (የጁዬ) ።

ብጥለት ፤ መጥፋት ፤ አጠፋፍ ፤ ጥፋት ፤ ከንቱነት ። እስመ ፡ አበው ፡ ዘዝንቱ ፡ ዘመን ፡ ረሰይዎ ፡ ብጥለተ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፫) ።

አብጠለ ፤ አባጠለ ፤ አብጠለጠለ ፤ አበጠለለ ፤ አባጨ ፡ ነቀፈ ፤ አጸየፈ ፡ (ዐማርኛ) ። አጠፋ ፡ አበላሸ ፤ ከንቱ ፡ አደረገ ፤ አስቀረ ፤ ከለከለ ፤ አስተጓጐለ ፤ ዐሎ ፡ አለ ። አብጠለ ፡ ተቃትሎቶሙ ። አብጠልከ ፡ ነገረከ ። አብጠለ ፡ ነሚአ ፡ ሕልያን ፡ በእንተ ፡ ሚመተ ፡ ክህነት ። ሶበ ፡ ኮኑ ፡ ሰይጣናት ፡ የሐውሩ ፡ ኀበ ፡ ብሑታን ፡ ከመ ፡ ያስሕትዎሙ ፡ ወያብጥልዎሙ ፡ እምተግባሮሙ ፡ መንፈሳዊ ። እለ ፡ ያበጥሉ ፡ ልደቶ ፡ እምአብ ፡ እምቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ (ዮሴፍ ። አቡሻ ፡ ፶ ። ፊልክ ፡ ፴ ። ዲድ ፡ ፴፫) ። በአብጠለ ፡ ፈንታ ፡ በጠለ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ኦሪተ ፡ ንቤጥሎኑ ፡ በሃይማኖት ። ይቤጥሎሙ ፡ ጠቢብ ፡ ጳውሎስ ። በጠለ ፡ እግዚ ፡ እምኔሆሙ ፡ መንግሥተ ፡ (ቄር) ።

አብጣሊ ፤ መብጠሊ ፤ የሚያጠፋ ፡ አጥፊ ፤ አስጠፊ ። ከመ ፡ ይኩን ፡ ዝንቱ ፡ መብጠሌ ፡ ሀጕሎሙ ፡ ለግብጽ ፡ (አፈ ፡ ድጓ፯) ።

ብጥም ፤ ቡጥም ፤ (ዐረ ፡ ቡጥም ። ሱር ፡ ቤጥማ) ፤ በቁሙ ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ ጠርቤንቶስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ይዘብሑ ፡ ታሕተ ፡ ባሉጥ ፡ ወቡጥም ፡ ወገውዝ ፡ ወሰውዝ ፡ (ሆሴ፬ ፡ ፲፫ ። አቡሻ ፡ ፺፯) ።

በጢር ፤ ሮት ፤ (በጠረ ፡ ይበጥር ፡ ይብጥር) ፤ መበጠር ፡ ማበጠር ፤ ማንጠርጠር ፤ ማንፈስ ፡ መንቀስ ፡ የእኽል ፡ የጠጕር ፡ የነገር ። ከግእዝ ፡ ወዳማርኛ ፡ ስለ ፡ ኼደ ፡ ባለቅኔዎች ፡ አይገሱትም ።

አብጠረ ፤ አስበጠረ ፤ አስነፈሰ ፡ አስነቀሰ ።

ተበጥረ ፤ ተበጠረ ፤ ተንጠረጠረ ፤ ተነፈሰ ፤ ተነቀሰ ፡ ጥሩ ፡ ኾነ ።

ምብጣር ፤ (ራት) ፤ ማበጠሪያ ፡ ማንጠርጠሪያ ፤ ሚደ ፤ ስፌድ ፤ ፍርድ ፡ ዳኛ ፡ ወይም ፡ ነቃሽ ፡ ምስክር ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ።

በጥሪቃ ፤ (ሮማ ፡ ፓትሪሺያ ። ዐረ ፡ በጥሪቀት) ፤ ታላቅ ፡ ወይዘሮ ፡ ባላባት ፤ የነገሥታት ፡ ወገን ፤ ልዕልት ፤ እግዝእት ። ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ቀዳሚት ፡ በጥሪቃ ፡ ዘሀገረ ፡ ቍስጥንጥንያ ፡ (አዋል ። ገድ ፡ ዳን) ።

በጢስ ፤ ሶት ፤ (በጠሰ ፡ ይበጥስ ፡ ይብጥስ) ፤ መበጠስ ፡ መበጣጠስ ፤ መቍረጥ ፡ መቈጥቈጥ ፤ የቅጠል ፡ የዕጽቅ ።

ባጦስ ፤ እምባ(ቧ)ሜ ፡ የሚቈረጥ ፡ የሚቈጠቈጥ ፤ ለጋውን ፡ ልጆች ፡ እየላጡ ፡ የሚበሉት ። (ዘፈን) ፤ ስለሚያለቅስ ፡ ልጅ ፤ እናትኽ ፡ ውሃ ፡ ወርዳለች ፤ እምባሜውን ፡ ታመጣልኻለች ።

ባጦስ ፤ (ጽር ፡ ባቶስ ። ዕብ ፡ ስኔ) ፤ ጳጦስ ፤ ሳቤቅ ፤ የሾኽ ፡ ቍጥቋጦ ፤ እሾኽም ፡ ዛፍ ፤ ፍሬው ፡ ቀይ ፤ መዐዛው ፡ ሠናይ ። ዕፀ ፡ ባጦስ ፡ (ዘዳ፴፫ ፡ ፲፮ ። ሉቃ፳ ፡ ፴፯) ። ሳቤቅንና ፡ ጳጦስን ፡ እይ ።

ቤበየ ፤—ሠየ ፡ ጐመዠ ፤—ባበየ ።

ቤዝ ፤ (ብ ፡ ቤዛት ፤ አብያዝ) ፤ ጕልሕ ፡ ኮከብ ፤ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ ብርሃኑ ፡ የሚቦዝ ፡ የሚበዘብዝ ። አንተ ፡ ቤዝ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ። አዕይንቲሃ ፡ ይመስል ፡ ሥርቀተ ፡ ቤዝ ። በሰዓተ ፡ ሞታ ፡ ደመነ ፡ ቤዝ ። ቦ ከመ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ። ይፈደፍድ ፡ ብርሃነ ፡ እምዘተርፉ ፡ ቤዛት ። ሰላም ፡ ለአዕይንትኪ ፡ ዘተመሰላ ፡ አብያዘ ፡ (ቄድር ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ መስ፲፩ ። ፊልክ ፡ ፪፻፸ ። ደራሲ ። አርጋ ፡ ፯ ። ኢዮ፮ ፡ ፱) ።

ቤዘ ፤ (ይበይዝ ፡ ይቢዝ ፤ በዩዝ ፡ ዘት) ፤ በራ ፡ አበራ ፤ በዘበዘ ።

ቤዝዎ ፤ ዎት ፤ (ቤዘወ ፡ ይቤዙ ፡ ይቤዙ ። ዐረ ፡ ባዘ ፤ ሸሸ ። ዕብ ፡ ፋዳ) ፤ መቤዠት ፡ ማዳን ፤ መታደግ ፤ ማስጣል ፤ ከጭንቅ ፡ ከባርነት ፡ ማውጣት ፤ ከባለዳ ፡ እጅ ፡ መግዛት ፤ መዋጀት ፤ ለውጥ ፡ መስጠት ፤ ገንዘብን ፡ ወይም ፡ ራስን ፤ እንደ ፡ ክርስቶስ ። አኮ ፡ በወርቅ ፡ ዘእቤዝወክሙ ። በነፍስክሙኑ ፡ ትቤዝውዋ ፡ ለነፍስየ ። መጽአ ፡ ይቤዝወነ ፡ እምኵሉ ፡ አበሳነ ፡ (ኢሳ፶፪ ፡ ፫ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፬ ። መዋሥ ። ዘፀ፲፫ ፡ ፲፫ ። ፴፬ ፡ ፳) ። በቤዘወ ፡ ፈንታ ፡ ተቤዘወ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ተቤዘውዎሙ ፡ ለፂዉዋን ። አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ተቤዝዎትየ ። ኢያድኅን ፡ ወርቅ ፡ ወኢይትቤዘው ፡ ብሩር ፡ (ዲድ ፡ ፳፩ ። አርጋ ። ስንክ ፡ ሐም፬ ። ዘሌ፳፭ ፡ ፴፩ ፡ ፴፫ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፰) ። ቤዘወ ፡ የቤዘ ፡ ቅጥይ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

ቤዛዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ዘውት) ፤ የሚቤዥ ፤ የሚታደግ ፤ ታዳጊ ። ማርያም ፡ ቤዛዊተ ፡ ዓለም ። እስመ ፡ ቤዛዊሃ ፡ ለነፍስየ ፡ አንተ ፡ (ደራሲ) ።

መቤዝዊ ፤ ው ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መድኅኒት ፡ መቤዝዊተ ፡ እሞ ፡ ቅድስተ ። ወልደከ ፡ መድኅኒ ፡ ወመቤዝወ ። መቤዝወ ፡ ዓለም ፡ (ድጓ ። ስንክ ፡ ታኅሣ ። ቅዳ ፡ ሐዋ ፤ ኤጲ ። ደራሲ) ።

ቤዛ ፤ (ዛት) ፤ በቁሙ ፤ ዋጋ ፤ ካሳ ፤ ለውጥ ፤ ምትክ ፤ ዐላፊ ፤ ዋቢ ፤ ዋስ ፤ መድኅን ፤ ተያዥ ፤ ጫማ ፡ ጥላ ፡ ጋሻ ፡ የመቀለው ፡ ኹሉ ። ቤዛ ፡ ነፍሱ ፡ ለብእሲ ፡ ጥሪቱ ፡ ብዕሉ ። አኮ ፡ በቤዛ ። ቤዛ ፡ ሖሉ ፡ ኀጢአትከ ። ማእስ ፡ ቤዛ ፡ ማእስ ፡ (ምሳ፲፫ ፡ ፰ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፲፫ ። ኤር፲፭ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፪ ፡ ፬) ።

ቤዛ ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ስለ ፤ ፈንታ ፤ ምክንያት ። እሜጡ ፡ ነፍስየ ፡ ቤዛ ፡ አባግዐየ ፤ ስለ ፡ በጎቼ ። ዐይን ፡ ቤዛ ፡ ዐይን ፤ ወስን ፡ ቤዛ ፡ ስን ፤ በዐይን ፡ ፈንታ ፤ በጥርስ ፡ ፈንታ ። ተሰቅለ ፡ ቤዛነ ፤ ስለኛ ፡ በኛ ፡ ምክንያት ፤ ወይም ፡ ቤዛችን ፡ ተብሎ ፡ በቂ ፡ ይኾናል ። ቤዛሁ ፡ ሃ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ በብትን ፡ እንጂ ፡ በአንቀጽ ፡ አይገባም ።

አቤዘወ ፤ አስቤዠ ፤ ቤዛ ፡ አሰጠ ፤ አስለወጠ ፤ አስያዘ ። ታቤዝዉ ፡ ምድረ ፡ (ዘሌ፳፭ ፡ ፳፬) ።

ተቤዝወ ፤ **ተቤዘወ** ፤ ተዋጀ ፡ ተገዛ ፤ ቤዛ ፡ አገኘ ፤ ዳነ ፡ ነጻ ፡ ወጣ ። በደሙ ፡ ትትቤዘው ፡ ነፍስ ። እለ ፡ ተቤዘዉ ፡ እምነ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፤ እለ ፡ ቀደሙ ፡ ተቤዝዎ ። እስመ ፡ እምኢተቤዘውነ ፡ እመ ፡ ኢኮነ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ (ዘሌ፲፯ ፡ ፲፩ ። ራእ፲፬ ፡ ፫ ፡ ፲፬ ። ቄር) ።

ቢዝው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዙት) ፤ የዳነ ፤ የተዋጀ ፡ ውጁ ፤ ቤዛ ፡ ያገኘ ።

ቤጣ ፤ (ጽር ፡ ቤታ) ፤ ፪ኛ ፡ ፊደል ፡ በ ፡ ቤት ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ። አልፋ ፡ ወቤጣ ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ ቤጣ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ ። ኪዳ) ።

ቤጤልዋ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ (ዮዲ፬ ፡ ፮) ።

ቤለ ፤ **ይቤ** ፤ **ይበል** ፤—**አለ** ፤—**ብህለ** ፡ **ይብል** ፡ **ይብሀል** ።

ቤል ፤ (ዕብ) ፤ የባቢሎን ፡ ክፉል ፤ ስመ ፡ ጣዖት ፡ ባቢሎናዊ ፤ ናቡከደነጸር ፡ ያቆመው ፡ ምስል ። ባለ ብሎዮች ፡ ግን ፡ የፈረስ ፡ ምስል ፡ ይሉታል ፡ (ኢሳ፵፮ ፡ ፩ ። ዳን፫ ፡ ፩) ።

(ጥ) **በይኖ** ፤ **ኖት** ፤ (**በየነ** ፡ **ይቤይን** ፡ **ይበይን** ። **ዐረ** ፡ **ባነ** ። **ዕብ** ፡ **ባን**) ፤ መበየን ፤ መለየት ፡ መምረጥ ፤ ማስተዋል ፡ መመልከት ፤ ለይቶ ፡ ማወቅ ፡ መረዳት ፤ አስተውሎ ፡ መፍረድ ። ይቤይንዎሙ ፡ ወያነጽሕዎሙ ። ለምንት ፡ ኢትቤይን ፡ እምውስቴቶን ፡ እለ ፡ የዐብያሆን ። ወሠርዌ ፡ ዘውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ኢትቤይን ። ይቤይኖ ፡ ለኃጥእ ፡ እንበለ ፡ ይግበር ፡ ኀጢአተ ፡ (ዳን፲፪ ፡ ፲ ። ሄርማ ። ማቴ፯ ፡ ፫ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

በበይኖ ፡ ፈንታ ፡ አበይኖ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ሕቱ ፡ በአበይኖ ፡ (ቅዳ ፡ አት ። ፩ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፲፮) ።

በያኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚበይን ፡ በያኝ ፤ ዐዋቂ ፡ ፈራጅ ፤ አስተዋይ ፤ ዳኛ ፡ መምር ።

መበይን ፤ (ንት ፡ ናን ፡ ናት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ኢነሣኤ ፡ ገጽ ፡ መበይን ፡ (ዲድ ፡ ፬) ።

አበየነ ፤ አስበየነ ፡ አስፈረደ ፤ አስለየ ። አስረዳ ፤ አስታወቀ ። ንፈቅድ ፡ ከመ ፡ ታበይን ፡ ለነ ፡ ስምዓታተ ። ያቤይን ፡ ሎሙ ፡ ክሕደቶ ። ከመ ፡ ታበይን ፡ ዐመፃየ ። አበይኖት ፡ (ፊልክ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ሠኔ፯ ። ዮሴፍ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ተበየነ ፤ ተለየ ፤ ታወቀ ፡ ተረዳ ፤ ታየ ፡ ተገለጠ ። በከመ ፡ ተበየነ ፤ ወበእንተ ፡ ተበይኖ ። ውእቱኬ ፡ ይትቤየን ፡ እምግባረ ፡ ማርታ ፡ ወማርያም ። ናሁ ፡ ተበየነ ፡ ለከ ፡ ጥያቄ ፡ ነገርየ ። ተበየነ ፡ ንዝህላልከ ፡ (ፊልክ ፡ ፫ ። ፶፬ ። ዮሴፍ) ።

ብዩን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ይንት) ፤ የተለየ ፤ የታወቀ ፤ የተረዳ ፤ ግልጥ ፡ ጉልሕ ። ዝንቱ ፡ ብዩን ፡ (ዮሴፍ) ።

ብያኔ ፤ (ያት) ፤ መለዮ ፤ ልዩነት ፤ በቁሙ ፤ ብይን ፡ ፍርድ ፤ አፈራረድ ፤ ፈሊጥ ፡ ዕውቀት ፤ ሥርዐት ። ማእምረ ፡ ብያኔ ። ብያኔ ፡ ልባዊ ። ብያኔ ፡ ሮማዊ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

በይነ ፤ (**በይን** ። **ዕብ** ፡ **ቤን** ። **ሱር** ፡ **ባይናይ** ። **ዐረ** ፡ **በይነ** ፤ **ማእከል**) ፤ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ስለ ፤ ምክንያት ። ዐቢይ ፡ ሲኾን ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፤ ተሰብአ ፡ በይነ ፡ ዘአፍቀረ ፡ ሰብአ ፤ ተቀብዐ ፡ በይነ ፡ ዘተሰብአ ፤ ተሰምየ ፡ መሲሐ ፡ በይነ ፡ ዘተቀብዐ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። (ዕር፲፱ ፡ ቊ፳፰) ። ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ቤዛ ፡ በብትን ፡ ይገባል ፤ በይነ ፡ ምንት ፤ ስለ ፡ ምን ፡ በምን ፡ ምክንያት ። በይኑ ፡ በይና ፡ በይንከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ።

እንበይነ ፤ (**እን** ፡ **በይነ**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስለ ። እን ፡ ትርፍና ፡ ተውሳክ ፡ አዳማቂ ፡ ነው ፤ ፍች ፡ የለውም ። እንበይነ ፡ ዘኢበልዑ ። እንበይነ ፡ መኑ ፡ ይብል ። እንበይነ ፡ ምጽዋት ። ላሕም ፡ ዘእንበይነ ፡ ኀጢአት ። እንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፱ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፳፪ ። ሚራ፳፱ ፡ ፱ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፴፮ ። ቲቶ፩ ፡ ፩) ።

በበይነ ፤ (**በ** ፡ **በይን**) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ ስለ ። በ ፡ እንደ ፡ እን ፡ አዳማቂ ፡ ነው ፤ ሥራ ፡ የለውም ። በበይነ ፡ ነፍሱ ፡ ለዝንቱ ፡ ብእሲ ። በበይነ ፡ ዚአክሙ ። አኮ ፡ በበይነ ፡ ወርቅ ። በበይነ ፡ እግዚ ። በበይነ ፡ መኑ ። በበይነ ፡ ምንት ፡ (ዮና፩ ፡ ፲፬ ። ሚክ፫ ፡ ፲፪ ። ኢሳ፵፰ ፡ ፲ ። ፳፱ ፡ ፲፩ ። ፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፴፰ ። ሚል፩ ፡ ፪) ።

በይን ፤ ብቻ ፤ ርስ ፡ ራስ ፤ ባለቤት ፤ እኔ ፡ የሚል ፡ የተለየ ፡ አካል ። ፩ ፡ ወገን ፤ ፩ ፡ ክፍል ፤ ፩ ፡ ፈርጅ ፤ ነጠላ ፡ ቀንጃ ።

በይኑ፤ ለሊሁ፤ ብቻው፤ ርሱ፤ ራሱ፡ ባለቤቱ።

በበይኑ፤ በብቻው፤ በራሱ፡ ወይም፡ ለብቻው፤ ብቻውን። ጳማዊ፡ ወፈጻሜ፡ መልእክት፡ ዘበበይኑ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፴)።

በበበይኑ፤ (በበ፡ በይኑ)፤ በየራሱ፡ በየብቻው፤ ራስ፡ ራሱ፤ ብቻ፡ ብቻው። በበን፡ ተመልከት። አናብስት፡ መሠጥ፡ ወመንኰራዂራት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ (ስንክ፡ መጋ፴)።

በይናት፤ ኹለት፡ ወገን፤ ኹለት፡ ክፍል፤ ጥንድ፤ ዘውግ፡ መንታ፤ እንደ፡ እጅና፡ እግር፡ ያሉ፤ ተባባሮች፡ ተንጻጻሮች፤ ተመሳሳዮች።

በበይናት፤ በኹለት፡ ወገን፤ በኹለት፡ ክፍል፤ ኹለት፡ ወገን፡ ኹሞ።

በበይናቲሁ፤ ርስ፡ በርሱ፤ አንዱ፡ ካንዱ፡ ጋራ። በበይናቲሃ፡ ከ፡ ቲን፡ እያለ፡ ይዘረዝራል። ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ። ተኣምኑ፡ በበይናቲክሙ፡ (ዘፍ፵፪፡ ፳፩። ቅዳ)።

በዪጽ፤ **ጾት**፤ **(ቤጸ፡ ይበይጽ፡ ይቢጽ። ዕብ፡ ባጻዕ። ዐረ፡ በፀዐ)**፤ መለየት፡ መምረጥ፤ አስተካከሎ፡ መቍረጥ። ወቤጸ፡ ያዕቆብ፡ አባግዒሁ። እበይጽ፡ እምውስቴትክሙ፡ ኃጥኣነ። ዘይበይጽ፡ በክናፍሪሁ፡ ዡሎ፡ እኩየ፤ ለየ፡ (ዘፍ፴፡ ፵። ሕዝ፳፡ ፴፰። ምሳ፲፯፡ ፴)።

—፤ መንጣት፡ መገርጣት፤ ብጭጭ፡ ማለት፤ ዕንቍላል፡ ወይም፡ የበሰለ፡ ቅጠል፡ መምሰል።

በያጺ፤ **(ጺት፡ ጽያን፡ ያት)**፤ የሚለይ፤ መራጭ፤ ቈራጭ።

ተበይጸ፤ ተለየ፤ ተመረጠ፤ ተገለለ።

ብዩጽ፤ **(ጻን፡ ጻት፡ ይጽት)**፤ የተለየ፤ ልዩ፡ ምርጥ።

ቢጽ፤ **(ዐረ፡ ጻሕብ፤ ቀሪብ፤ ሺሪክ። ዕብ፡ ሐቤር፤ ሬዕ)**፤ ባልንጀራ፤ እኩያ፡ አምሳያ፤ ወንድም፡ መንቲያ፤ ወዳጅ፡ ዘመድ፤ ወገን፡ ጎረ፡ ቤት፤ ጓደኛ፡ ባልደረባ፡ አቻ፡ ሚስት፤ ዘማች፡ ወታደር፡ ሰራዊት፤ ኅብረት፡ አንድነት፡ ትክክልነት፡ ያለው፡ ማናቸውም፡ ኹሉ። ባለመጣፎች፡ መጣፋቸውን፡ ተከትለው፤ ቢጽ፡ እንደ፡ ሰብእ፡ ውስጠ፡ ብዙና፡ አስተጋባኢ፡ ነው፤ ላንድም፡ ለብዙም፡ ለወንድም፡ ለሴትም፡ ይነገር፡ ይላሉ፤ ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ቢጽና፡ ፀር፡ ላንድ፡ ብቻ፡ እንጂ፡ ለብዙ፡ አይኾንም፡ ይላሉና፡ ፀርን፡ ተመልከት። አፍቅር፡ ቢጸከ፡ ከመ፡ ነፍስከ። ኢኮንኩ፡ አነ፡ እግዚእከ፡ አላ፡ ቢጽከ። ዘያፈቅር፡ ቢጾ፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ ይነብር፤ ወዘሰ፡ ይጸልእ፡ ቢጾ። ብእሲ፡ እምቢጹ። ንግበር፡ ሎቱ፡ ቢጸ። ቢጸ፡ እስራኤል፡ ወቢጸ፡ ይሁዳ፡ (ዘሌ፲፱፡ ፲፰። ዕር፡ ኢሳ፰፡ ፭። ፩ዮሐ፡ ፪፡ ፲፡ ፲፩። መክ፬፡ ፬። ዘፍ፪፡ ፲፰። ፩ነገ፡ ፲፭፡ ፴)።

አብያጽ፤ ባልንጀሮች፡ (ዳን፯፡ ፳። ማቴ፲፩፡ ፲፯። ዘካ፫፡ ፰)። ኢይትፈለጥ፡ እምአብያጽየ። አጥሪ፡ አግዋሪ፡ እምቅድመ፡ ትሕንጽ፡ አብያተ፤ ወአብያጸ፡ እምቅድመ፡ ትሑር፡ ፍኖተ። አብያጺከ፡ እለ፡ መርቆሬ፡ (አፈ፡ ድ፳፯። ፈላስ። ደራሲ)። በአብያጽ፡ ፈንታ፤ ይከይድዎ፡ ቢጹ፤ ለቢጹ፡ አርዳእ፤ ቢጽ፡ ወራዙት፤ ቢጽ፡ እኩያን፤ ቢጽ፡ ሐሳውያን፤ ኀምስቱ፡ ምእት፡ ቢጽ፡ እያለ፡ ይገኛል፤ የጣፊና፡ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። እሬኢ፡ በሰላተ፡ ቢጸ፤ ኹለት፤ ዐይነት፡ በለስ፡ ክፉና፡ መልካም፡ (ኤር፳፬፡ ፫)። ቢጽ፡ የግእዝ፡ ተውሳክ፡ ነው፤ በሌላ፡ አይገኝም።

ተበየጸ፤ ባልንጀራ፡ ኾነ፤ ተመሳሰለ፤ ተካከለ፤ ተዋደደ፤ ተሰማማ፤ ተሳተፈ። ውእቱ፡ መነኮስ፡ ዘተባየጸከ። ይትባየጸሙ፡ ለልዑላን። ዘይትባየጾ፡ በማኢድ። በእንተ፡ ዘኀሠሠ፡ ተባይጾተ፡ (ስንክ፡ ሐም፳፰። አፈ፡ ድ፩። ፈ፡ መ፡ ፪፡ ፲፩። ፍ፡ ነ፡ ፬)።

አስተባየጸ፤ አመሳሰለ፤ አወዳጀ፤ አቀናጀ፤ አሰማማ። እንዘ፡ ያስተባይጸሙ፡ ምስሌሁ፡ (መጽ፡ ምስ)።

መስተባይጽ፤ **(ጽት፡ ጻን፡ ጻት)**፤ የሚያሰማማ፤ የሚሰማማ፤ ስምም፤ ፍቅረኛ። ሰሐቡ፡ ሰኰናሁ፤ ወኮኑ፡ ሎቱ፡ መስተባይጻነ፡ በተጋንዮ፡ ብዙኅ፡ (ስንክ፡ ታኅ፯)።

ቤጻ፤ **ብጻ**፤ ብጫ፤ ብጫቴ፤ ዐይነቱ፡ የንቍላል፡ አስኳል፡ ዐደይ፡ የሚመስል፤ አስፈርን፡ እይ።

ቤቃ፤ ስመ፡ አምላክ፤ እንደ፡ አካዕ፡ ያለ። ቤ፡ ኹለተኛ፡ አካል፤ ቃ፡ ቃል፡ ቀዳማዊ፤ በሌላው፡ አንቀጽ፡ መቅድመ፡ ቃል፡ ብሎ፡ ይፈታዋል፡ (ሔኖ)።

ቢራ፤ **ባሬ**፤ **(ዕብ፡ ቢራህ። ጽር፡ ባሬ)**፤ ስመ፡ ሀገር፤ መዲና፤ የንጉሥ፡ ከተማ፤ ታላቅ፡ ሕንጻ፤ ጽኑ፡ አንባ፤ ዕርድ፡ ምሽግ፡ (ዳን፰፡ ፪። ፩ዕዝ፡ ፯፡ ፪)።

በይረሙን፤ **(ዐረ፡ በይራም)**፤ ቅድሳት፤ ዕለተ፡ ቅድሳት፤ አስተርእዮ፡ ጥምቀት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፲)።

ቢስ፤—**በቍሙ**፤ **ንፉግ**፤ **ጨባጭ**፤—**ብእሰ፡ ብኢስ**።

በዪት፤ **ቶት**፤ **(ቤተ፡ ይበይት፡ ይቢት። ሱር፡ ቡት፤ ባት። ዐረ፡ ባተ)**፤ ማደር፤ ባሉበት፡ ቦታ፡ ከሠርክ፡ እስከ፡ ነግህ፡ መቈየት፤ የትም፡ ውሎ፡ ወደ፡ ቤት፡ መመለስ፤ መግባት፡ መከተት፤ ከሰው፡ መጠጋት። መኖር፤ ባንድ፡ አገር፡ መወሰን፤ ቦታ፡ መያዝ፡ ቤት፡ መሥራት፤ አጽንዖ፡ በኣት። ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጼብት። ቤቱ፡ ክልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ሌሊት። ትበይት፡ ሌሊተ፡ ውስተ፡ ፆም። አልቦ፡ ንብረት፡ ዘኀበ፡ መስየ፡ ይበይት። ኀቤየ፡ ትበይት፡ ዮም፤ ዐደረ፡ ገባ፡ ተኛ፡ (፪ቆሮ፡ ፲፩፡ ፳፯። ጦቢ፰፡ ፱። ኢሳ፳፩፡ ፲፫። ሚራ፴፯፡ ፴፩። ዘፍ፴፡ ፲፮)። ይበ

ይት ፡ ውስተ ፡ በኣታተ ፡ ኵሉሙ ። በጸጋሁ ፡ ተፈጥረ ፡ ዅሉ ፡ ወበኂሩቱ ፡ ይበይት ፤ ኖረ ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፳፯ ፡ ፳፰ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

በያቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚያድር ፡ ዐዳሪ ፤ ነዋሪ ፤ ቤት ፡ ሠሪ ።

ቤት ፤ (ብ ፡ አብያት ። ዕብ ፡ ባይት ። ሱር ፡ ቤታ ። ዐረ ፡ በይት) ፤ በቁሙ ፡ ማደሪያ ፡ መኖሪያ ፤ ሥራ ፡ መሥሪያ ፤ በደንጊያ ፡ በብረት ፤ በጡብና ፡ በንጨት ፤ በኖራ ፡ በጭቃ ፡ በሣር ፡ በጨፈቃ ፡ የሚሠራ ። ውስጠ ፡ ክፍትነት ፡ ያለው ፡ ዕቃ ፡ ቦታ ፤ ዋሻ ፡ ፍርኵታ ፤ ጕሬ ፡ ጕድጓድ ፤ ታላቁም ፡ ታናሹም ፡ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። እቀትሎ ፡ ለቤተ ፡ ምክራም ፡ ወለቤተ ፡ ሐጋይ ፤ ይትሀጐሉ ፡ አብያት ፡ ዘቀርነ ፡ ነጌ ፡ ወይተከሉ ፡ አብያት ፡ ካልኣን ። ይቀሥፎ ፡ ለዐቢይ ፡ ቤት ፡ በድቀት ፡ ወለንኡስ ፡ ቤት ፡ በንፅቃት ። ባእ ፡ ቤተከ ። ቤት ፡ ምሩግ ፡ (ዓሞ፫ ፡ ፲፭ ። ፮ ፡ ፲፩ ። ኢሳ ፳፯ ፡ ፳ ። ምሳ፳፭ ፡ ፱) ።

ቤት ፡

—፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ ዘር ፡ ትውልድ ፤ ጉባኤ ፡ ማኅበር ፤ ጭፍራ ፡ ወታደር ፡ በያለቃው ። ርስዒ ፡ ሕዝበከ ፡ ወቤተ ፡ አቡከ ። ቤተ ፡ ያዕቆብ ፤ ቤተ ፡ ዳዊት ፤ ቤተ ፡ እስራኤል ፤ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፤ ቤተ ፡ ክህነት ፤ ቤተ ፡ መንግሥት ።

ቤት ፤ ገንዘብ ፤ ዘመድ ፤ ቤተ ፡ ሰብ ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፩ ፡ ፳፩) ።

ቤተ ፡ እግር ፤ መጫሚያ ፤ ሹራብ ፤ ሱሪ ፡ ገንባሌ ፤ ድርማንቅ ፡ ቦለሌ ።

ቤተ ፡ እግዚ ፤ የሙሴ ፡ ድንኳን ፤ መቅደስ ፡ ሰሎሞን ፤ ቤተ ፡ ክሲያን ፤ ጉባኤ ፡ ምእመናን ፡ (ቀሌ) ።

ቤተ ፡ እድ ፤ እጅጌ ፡ እጀ ፡ ጠባብ ፤ የእጅ ፡ ቤዛ ፤ ሹራብ ። የዕቃ ፡ ገሮ ፤ ቀለብት ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፳፭) ።

ቤተ ፡ አማልክት ፤ የጣዖታት ፡ ቤት ፤ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ጣዖት ፡ ያለበት ፡ መስጊድ ።

ቤተ ፡ አንስት ፤ ጥሩ ፡ ዕልፍኝ ፡ የተሸለመ ፤ የተጌጠ ፤ የተንቈጠቈጠ ፡ (አስቴ፪ ፡ ፱ ፡ ፲፫) ።

ቤተ ፡ አፈው ፤ የሽቱ ፡ መደብ ፡ የበቀለበት ፡ የተተከለበት ፡ (ማሕ፮ ፡ ፪) ።

ቤተ ፡ ብሉይ ፤ የውሽባ ፡ ቤት ፤ መታጠቢያ ፤ ሽቱ ፡ መዝገቢያ ፡ (ቀሌ) ።

ቤተ ፡ ግብእ ፤ የድግስ ፡ የመሸታ ፡ ቤት ፤ ሣቅ ፡ ጨዎት ፡ ስካርና ፡ ዝሙት ፡ ያለበት ፡ (መክ፯ ፡ ፪) ።

ቤተ ፡ ድዉያን ፤ በሽተኞች ፡ እስኪድኑ ፡ የሚተኙበት ፤ ሕኪምና ፡ ፈውስ ፡ ያለበት ፡ ንጹሕ ፡ ቦታ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ) ።

ቤተ ፡ ወይን ፤ የጠጅ ፡ ቤት ፤ የወይን ፡ ጠጅ ፡ በበርሚል ፡ በጋን ፡ የሚሸምበት ፡ (ማሕ፪ ፡ ፬) ።

ቤተ ፡ ዝሙት ፤ የዝሙት ፡ መደብር ፤ ያመንዝሮች ፡ ቤት ፡ ከንፍረት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ የማይሸጥበት ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፴፱) ።

ቤተ ፡ ሐኖት ፤ ቤተ ፡ ዝሙት ፤ የገበያ ፡ ቤት ፡ መብል ፡ መጠጥ ፡ የሚሸጥበት ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፪) ።

ቤተ ፡ ጣዖት ፤ የሰይጣን ፡ ቤት ፤ ሰይጣን ፡ በጣዖቱ ፡ ዐድሮ ፡ የሚመለክበት ፡ (ኩፋ ፡ ፲፪) ።

ቤተ ፡ ክሣድ ፤ ዐንገትጌ ፡ የቀሚስ ፡ አፍ ፤ ራስ ፡ ማግቢያ ።

ቤተ ፡ ልብስ ፤ ጋን ፡ ሣጥን ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፡ የቤተ ፡ ክሲያን ፡ ልብስ ፡ የሚከተትበት ፡ (ትእ ፡ ጴጥ) ።

ቤተ ፡ ላሕ ፤ የሐዘን ፡ ቤት ፤ ማልቀሻ ፡ እንባ ፡ ማፍሰሻ ፡ (መክ፯ ፡ ፪) ።

ቤተ ፡ ልሔም ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ቤተ ፡ ኅብስት ፡ (ዘፍ፴፭ ፡ ፲፱) ።

ቤተ ፡ መበስላን ፤ የወጥ ፡ የንፍሮ ፡ ቤት ፤ ማብሰያ ፡ መቀቀያ ።

ቤተ ፡ መዋጽሕት ፤ ማረፊያ ፤ መክደኛ ፡ ጐባባ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፳፱) ።

ቤተ ፡ ሞቅሕ ፤ የግዞት ፡ ቤት ፤ ወንጀለኞች ፡ የሚታሰሩበት ፡ (መክ፬ ፡ ፲፬) ።

ቤተ ፡ ሙታን ፤ መቃብር ፤ የመቃብር ፡ ቤት ፤ ሲኦል ፡ (ስንክ ፡ የካ፰) ።

ቤተ ፡ መዛግብት ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ዕቃና ፡ ልብስ ፡ በሣጥን ፡ መልቶ ፡ የሚቀመጥበት ፡ (ዳን፩ ፡ ፪) ።

ቤተ ፡ መጥበሕት ፤ አሮት ፤ ሰገባ ፡ ሽፋፍ ፡ ድርቄ ፡ (ማቴ፳፮ ፡ ፶፪) ።

ቤተ ፡ ማይ ፤ ሠገራ ፤ ዐዘቅት ፡ ሾበሕ ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፩) ።

ቤተ ፡ መያሲ ፤ የመሸታ ፡ ቤት ፤ ክዚያው ፡ እየጠጡ ፡ የሚሰክሩበት ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፲፩) ።

ቤተ ፡ መምሀራን ፤ ታላቅ ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ የፈላስፎች ፡ ትምርት ፡ ያለበት ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፪) ።

ቤተ ፡ ምሥያጥ ፤ ሱቅ ፡ መደብር ፤ የንግድ ፡ ቤት ፡ (ዮሐ፪ ፡ ፲፮) ።

ቤተ ፡ መጻሕፍት ፤ የመጣፍ ፡ ቤት ፡ መጣፍ ፡ ኹሉ ፡ በያይነቱ ፡ የሚገኝበት ፤ (ቢብሊዮቴክ) ፡ ትርጓሜ ፡ የሚነገርበት ፤ የመጣፍ ፡ መክተቻ ፡ ሣጥን ፡ ማኅደር ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፡ ዋሻ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ቤተ፡ መቅደስ፤ በቁሙ፤ ቤተ፡ እግዚ፤ መ ቅደስ፡ ኦሪት፤ መቅደስ፡ ወንጌል፤ ቤተ፡ ክሲያን ።

ቤተ፡ ምርፋቅ፤ የምግብ፡ ቤት፤ ዳስ፡ ደጀ፡ ሰላም፤ ቤተ፡ ልሔም ።

ቤተ፡ ምሳሕ፤ አዳራሽ፤ ግብር፡ ማግቢያ፤ ምሳ፡ ማቅረቢያ፡ (ዳን፩፡ ፲) ።

ቤተ፡ ነግድ፤ እንግዳ፡ የሚያርፍበት፤ ሰተት፡ ብሎ፡ የሚገባበት፤ ልኳንዳ፤ ሆቴል፡ (ስንክ፡ ነሐ፲፩) ።

ቤተ፡ ፍንዱቅ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ቤተ፡ ነግድ፡ (ትእ፡ ጴጥ) ።

ቤተ፡ ፍሥሓ፤ የሰርግ፡ የመሸታ፡ ቤት፡ (መ ክ፯፡ ፭) ።

ቤተ፡ ጸሎት፤ ታናሽ፡ ምኵራብ፤ የሥዕል፡ ቤት፤ ከጸሎት፡ በቀር፡ መሥዕት፡ የማይቀርብበት፤ ወ ይም፡ ታላቅ፡ መቅደስ፤ ቤተ፡ ክሲያን፡ (ኢሳ፶፮፡ ፯) ።

ቤተ፡ ርእስ፤ ቆብ፡ ባርኔጣ፤ የከባ፡ የበርኖስ፡ ቍንጮ ።

ቤተ፡ ስምዕ፤ ደብተራ፡ ስምዕ፤ የሙሴ፡ ድ ንኳን፤ (፩ዜና፡ ፮፡ ፴፪ ። ፪ዜና፡ ፩፡ ፫) ።

ቤተ፡ ስታይ፤ የድግስ፡ የመሸታ፡ ቤት፤ ያ ረቄ፡ መደብር፡ መጠጥ፡ ኹሉ፡ በያይነቱ፡ የሚገኝበት፡ (ሚራ፴፩፡ ፮) ። ቤት፡ በነገር፡ ኹሉ፡ እየተናበበ፡ በዚህ፡ አምሳል፡ እንደ፡ ዘርፉ፡ ስልት፡ ይፈታል፤ ዘርፍና፡ ቅ ጽል፡ ባለቤትን፡ ወይም፡ ስምና፡ ግብርን፡ እንዲገልጥ፡ አስተውል ።

ቤታዊ፡ አብያታዊ፤ የቤት፤ ቤታም፡ ባለ ቤት፤ ቤት፡ አባት፤ አዛዥ፡ መጋቢ፤ ቤተ፡ ሰብ፡ ዘመድ፤ የቤት፡ ውልድ ። ገብረ፡ ንጉሥ፡ ሰብእ፡ አብያታዊ፡ (ዮሐ፬፡ ፵፮፡ ፵፱) ።

አቤተ፤ አሳደረ፤ እስከ፡ ነግህ፡ አቈየ፤ አኖረ፤ አስጠጋ ። ወኢያሠነዩ፡ ማኅትቶሙ፡ ለአቢቶ ። ወለ ብዙኃን፡ ዕሩቃን፡ አቤትዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ልብስ ። ወኢያቤተ፡ ምንተኒ ። ተዘሳተ፡ ዐረብ፡ እለ፡ ኢያበ ይቱ፡ ለነግህ፡ (፩ነገ፡ ፫፡ ፫ ። ኢዮ፳፬፡ ፯ ። ሶፎ፫፡ ፫) ።

ምብያት፤ ማደሪያ፤ ማሳደሪያ፤ መኖሪያ፤ ቦታ፡ ቤት፡ በረት ። ከመ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ምብያ ቲሁ ። ምብያቲከ፡ (ሚክ፪፡ ፲፪ ። ኢሳ፴፯፡ ፳፰) ።

ተበየተ፤ ተዳደረ፤ ተዋገነ፤ ተጎራበተ፤ ተከታ ተመ ።

አስተበየተ፤ አስተዳደረ፤ አዋገነ፤ አጎራበተ ።

መስተበይት፤ ተዳዳሪ፤ አስተዳዳሪ ።

ቤት፤ ስመ፡ ፊደል፡ ካልእ፤ በ፡ ቅርጹ፡ ቤ ትና፡ ደጅ፡ አፍ፡ የሚመስል፡ (መዝ፡ ፻፲፰፡ ፱—፲፮ ። ሰቈ፩፡ ፪ ። ፪፡ ፪ ። ፫፡ ፭ ። ፬፡ ፪) ። ስሙንና፡ መል ኩን፡ ከቤት፡ ወስዷል ።

ብኮ፤—ብኩይ፤—በከየ ።
ቦክ፤—መባከን፤—በዊክ ።

በኲሕ፤ ሖት፤ (በኰሐ፡ ይበኵሕ፡ ይ ብኳሕ ። ዕብ፡ ፉዋሕ፤ ያፉሕ፤ ናፉሕ፤ ነፍኀ)፤ መንፋት፤ እፍ፡ ማለት፤ እሳትን፡ በአፍ፡ ወይም፡ በወ ናፍ ። ከአፍ፡ እሳት፡ ማውጣት፤ ነበልባል፡ መትፋት፤ በምትሀት ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበኰሐ፡ ፈንታ፡ አብኰሐ፡ ይላል፤ አያስኝም፤ አ፡ ያማርኛ፡ ነው ። (ሕዝ፳፪፡ ፳፡ ፳፩) ። ዙሎሙ፡ ያበዙሑ፡ እሳተ፡ እምአፉሆሙ፡ (ገድ፡ ተክ) ። መለምለም፡ መርጠብ፤ ከነፋስ፡ ከውሃ፡ ጠል፡ መንማት ።

አብኰሐ፤ አናፋ፡ አስነፋ፤ አስተነፈሰ፤ እፍ፡ እፍ፡ አሰኘ ። ዘያበዙሕ፡ ምብኳሐ፡ እሳት፡ (ኤር፮፡ ፳፱) ።

መብኰሕ፤ (ሕት፡ ሓን፡ ሓት)፤ ቅጽልና፡ ጥሬ ። የሚያናፋ፤ አናፊ ። ማናፊያ፡ ወናፍ ።

ምብኳሕ፤ (ሓት)፤ አጉደ፡ ማናፊያ፤ ወ ናፍ ። ምብኳሐ፡ ነሃቢ፡ ሥጡቅ ። በብዙኅ፡ ምብ ኳሕ፡ (ኢዮ፡ ፵፪፡ ፲፱ ። አርጋ፡ ፫) ።

ምብኳሕ፡

»ኩሓ፤ (ሓት)፤ እፍታ፡ አክታ፤ ትንፋሽ፡ የሚያነድ፡ የሚያበርድ፤ ወይም፡ ልምላሜ፤ ርጥበት፡ ርጥብነት ። ስመ፡ ዕፅ፡ ሓያ፡ አሓያ፡ የሚባል፤ በወንዝ፡ ዳር፡ በውሃማ፡ ቦታ፡ የሚበቅል ። ከመ፡ ኩሓ፡ ዘኅበ፡ ሙሓዘ፡ ማይ ። ውስተ፡ ኩሓቲሃ፡ (ኢሳ፵፬፡ ፬ ። መዝ፡ ፻፵፫) ።

በክይ፤ ዮት፤ (በከየ፡ ይበኪ፡ ይብኪ ። ዕብ፡ ባካ ። ሱር፡ ብካ ። ዐረ፡ በከ)፤ ማልቀስ፤ እንብ፡ ማፍሰስ፤ ዋይ፡ ማለት፡ መጮኽ፤ መንሰቅሰቅ ። ኀደገት፡ በክየ ። ብክዮ፡ ለዘሞተ ። ኢይበክይዎሙ ። በእንተ፡ ዙሉ፡ ምንዱብ፡ እበኪ፡ (ጦቢ፯፡ ፭ ። ሚራ ፳፪፡ ፲፭ ። ኤር፳፫፡ ፪ ። ኢዮ፴፡ ፳፭) ።

በካዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት፤ በከይት)፤ የሚያለቅስ፡ አልቃሽ፤ እንብ፡ አፍሳሽ፤ ልቅሶኛ ። ብፁ ዓን፡ እንተ፡ ትብህለት፡ ለሕዙናን፡ ወለበካይያን፡ (ፊልክ፡ ፸፱ ። ገድ፡ አዳ) ።

መብክይ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አልቃሽ፤ ወይም፡ አስለቃሽ ። ወበዊአ፡ ቤተ፡ ርእየ፡ መብክያነ፡ (ማቴ፱፡ ፳፫ ። መጽ፡ ምስ) ።

ብኩይ፤ (ያን፡ ያት፡ ኪት)፤ ያለቀሰ፡ አል ቃሽ፤ ሐዘንተኛ ።

(ጕ) ብከ፤ ብኰ፤ (ዕብ፡ በኬ)፤ ስመ፡ ሰብእ፤ ዳዊት፤ በካዪ፡ ብኩይ፡ አልቃሽ፡ እንባማ፡ ማለት፡ ነው። ባኀር፡ ወልደ፡ ብኰ፡ (ጥበ፩። መዝ፳፡ ፯—፰)። የባኀርን፡ ፍች፡ ትመልከት።

ብካይ፤ (ያት)፤ ልቅሶ፤ ዋይታ፡ ፍጅጅት፤ መራራ፡ ጩኸት፡ ከእንባ፡ ጋራ። በከየ፡ ብካየ፡ ዐቢየ። ብካየ፡ ኢያዜር። ብካይ፡ ወላሕ። ቃለ፡ ብካይ፡ ወቃለ፡ ዐውያት፡ (ኤርም፴፡ ፫። ኢሳ፲፭፡ ፱። ፳፱፡ ፲፱። ፳፭፡ ፲፱)።

አብከየ፤ አስለቀሰ፤ አሳዘነ፤ አስጮኸ፡ ዋይ፡ አሰኘ፤ እንባ፡ አስፈሰሰ። በከየ፡ ብካየ፡ መሪረ፡ እስከ፡ አብከየ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ህየ። ለእመ፡ ኢበከይኑ፡ በፈቃድኑ፡ በዝየ፡ ያበክዩኑ፡ በህየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድኑ። እለ፡ አብከዩ፡ ዕቤረ፡ ወዕጓለ፡ ማውታ። ምንት፡ ያበክየኪ፡ (ዮሴፍ። መቃ። ግንዘ። ፩ነገ፡ ፩፡ ፰)።

ተባከየ፤ ተላቀሰ፤ ተለቃቀሰ፤ ተፋጀ። ሰብ፡ ተኣምኑ፡ ወተባከዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወተሳዐሙ፡ (ተረ፡ ባሮ)።

አስተባከየ፤ አላቀሰ፤ አለቃቀሰ። ስሕልት፡ ሰይፍከ፡ ብእሲ፡ ልዑል፤ ለሰብአ፡ ሞረት፡ ወመርሐ፡ ቤቴ፡ አምኃ፡ ኢየሱስ፡ መስተጋድል። የተሳለች፡ ሰይፍኸ፡ ታላቅ፡ ሰው፡ (ያማርኛ፡ ግእዝ)።

በኪክ፤ ኪት፤ (በከ፡ ይበክክ፡ ይብክክ። ዕብ፡ ባቃቅ። ዐረ፡ በቀ፤ በካእ)፤ ማብክክ፤ ማብኪት፤ ባዶ፡ ጠፍ፡ ብላሽ፡ ከንቱ፡ ማድረግ፤ ወይም፡ መኾን። እባክኸ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበከከ፡ ፈንታ፡ በከየ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው። ኢይሬኢኑ፡ ፀጓየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፤ ወወርኃኒ፡ ትበኪ፡ (ኢዮ፴፩፡ ፳፮)።

በክ፤ በክት፤ ሙቱ፡ ያደረ። ባዶ፡ ጠፍ፡ ብቻ፤ ከንቱ፡ ብላሽ፤ ዋዛ፡ ፈዛዛ፤ እንዲያው፤ የዝም፡ ብሎ። ዙሉ፡ ክበቡ፡ በክ። ትንበር፡ በከ። ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበክ። አብድ፡ ያፈደፍድ፡ ነቢበ፡ በክ። እኮ፡ በከ፡ በከመ፡ ትሬእይዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ (ሔኖ፸፫፡ ፭። ፯ቆሮ፡ ፯፡ ፲፭። ስንክ፡ የከ፳፯። ሆሴ፫፡ ፬። መክ፪፡ ፲፭። ቅዳ፡ ሕር)።

በከ፤ በከንቱ፤ በብላሽ፤ እንዲያው፤ ወይም፡ ለ፡ ኹኖ። በከ፡ ጻመውኩ። ኢትክዐው፡ ደመ፡ በከ፡ ዘእንበለ፡ ዙነኔ። ነሀብከ፡ በከ። ኢነሥአ፡ እምኔሆሙ፡ በከ። በከ፡ ለሊኑ፡ ተፈጠርኑ፡ (ኢሳ፵፱፡ ፬። ኩፋ፡ ፳፭፡ ፲፱። ጥበ፪፡ ፪)።

በኵር፤ ሮት፤ (በኰረ፡ ይበኵር፡ ይብኵር። ዕብ፡ ባኬር)፤ መብኵር፡ መበከር፤ መዠመሪያ፡ መውለድ፡ ማፍራት፤ መውለድንና፡ ማፍራትን፡ መዠመር፤ በኩር፡ መኾን። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበኰረ፡ ፈንታ፡ ተበኵረ፡ ይላል፤ አያስኬም። ዕጕላት፡ እለ፡ ተበዙራ። አባግዐ፡ እለ፡ ተበዙራ። መካን፡ ተበዙረት፡ ዮሐንስሀ፡ (፩ነገ፡ ፮፡ ፯። ክብ፡ ነገ፸፫። መዋሥ)።

—፤ በኵር፡ ማድረግ፤ ማላቅ፡ ማብለጥ፤ የብኵርና፡ ክብር፡ መስጠት፤ ወልድየ፡ ዘበኵርየ፡ ማለት፡ (ዘፍ፳፯፡ ፳፱። ፵፱፡ ፫። ዘፀ፬፡ ፳፪። ዕብ፩፡ ፭፡ ፯። መዝ፹፰፡ ፳፯፡ ፳፰)።

—፤ ማብከር፤ ማስታጐል፤ ማቆም፡ ማቋረጥ፡ መተው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበኰረ፡ ፈንታ፡ አብኰረ፡ ይላል፤ አ፡ ያማርኛ፡ ነው። ሰማይኒ፡ ለእመ፡ አብኰረት፡ ዝናመ፡ (፪ዜና፡ ፯፡ ፳፮)።

በኳሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ በካር፡ ዠማሪ፤ በኵር፡ አድራጊ፤ አስታጓይ።

አብኰረ፤ አስበከረ፤ በካር፡ በኵር፡ አስደረገ፤ አስተወ፤ ከለከለ።

ተበኵረ፤ ተበኰረ፤ በኵር፡ ኾነ፡ በኵር፡ ተባለ፤ የበኵርነት፡ ክብር፡ ተቀበለ። ዮሐንስ፡ እምክርሥ፡ መካን፡ ዘተበዙረ፡ (ድጓ)።

—፤ ታጐለ፤ ቀረ። እምይትበኵር፡ በዓሉ፡ ለቅዱስ፡ ሚካኤል፡ (ድር፡ ሚክ)።

ብኩር፤ (ራን፡ ራት፡ ኵርት)፤ የተበኰረ፤ በኵር፡ የኾነ፡ የተባለ፤ የቀረ፡ የታጐለ።

በኵር፤ (ራት፤ አብኳር። ዕብ፡ ብኮር። ሱር፡ ቡክራ። ዐረ፡ ቢክር)፤ በቁሙ፤ መዠመሪያ፡ ልጅ፤ ፍሬ፤ ቀዳማዊ፤ ታላቅ፡ አለቃ፡ ሹም፤ አንጋፋ፡ ግንባር፡ ቀደም፤ ፊት፡ የተወለደ፡ የበሰለ፤ መብሰል፡ የፍሬ፡ ነው። ሙፍራ፡ የሌለው፡ አለቃ፡ እንዳይባል፤ ታናሽ፡ ተከታይ፡ የሌለውም፡ ዋሕድ፡ እንጂ፡ በኵር፡ አይባልም። እፎ፡ አሐደ፡ ወሊዳ፡ ውእቱ፡ ይቤ፡ ዘበዙራ፤ አላ፡ እስመ፡ ኢወለደት፡ እምድኅሬሁ፡ (ቄር)። ዙሉ፡ በዙር። በዙረ፡ ወልድከ። በዙሩ፡ ለላሕም፤ በዙሩ፡ ለበግዐ፡ ወለአድግ። ደቂቀ፡ ዳዊት፡ አብኳር፡ ቀደምት። አብኳረ፡ እስራኤል። በዙረ፡ በለስ። በዙራት፡ ይሰዐሩ። ዓሥራት፡ ወበዙራት፡ (ዘፀ፲፭፡ ፭። ፳፱፡ ፳፰። ፴፱፡ ፲፱፡ ፳። ፩ዜና፡ ፲፰፡ ፲፯። ክብ፡ ነገ። ሆሴ፱፡ ፲። ስንክ፡ ታኅ፳፰። ፍ፡ ነ፡ ፲፰)።

በኵርና፤ ብኵርና፤ (ናት)፤ በኵርነት፤ በኵር፡ መኾን፤ በፊት፡ መወለድ፤ ልቅና፡ ቅድምና። ተማየጠ፡ እምኔሁ፡ ብዙርናሁ። ብፅዕናት፡ ወብዙርናት፡ (ስንክ፡ ነሐ፳፰። ቀሌ። ዕብ፲፪፡ ፲፮። አፈ፡ ድም፭)። በብኵርና፡ ፈንታ፡ ያንዱን፡ በብዙ፤ ብኵርናት፡ ይላል፤ አያስኬም። አውፅአ፡ ለሮቤል፡ እምኍልቈ፡ አኀዊሁ፡ ወጸገዎ፡ ብዙርናት፡ ለዮሴፍ፡ (ግንዘ)።

በኬሴል፤ (ዕብ፡ ባሴቤል)፤ ባ፡ በ፤ ሴቤል፡ ሸከም፤ በሸከም፡ በመሸከም፡ ወይም፡ ተሸከመው፡ (ነሐ፱፡ ፲፯)።

በል፤—ትእዛዝ፤—ብሀለ፤ ቤለ፡ ይቤ። ቤልከ፡ ትቤ፡ ትበል፡ በል።

ቤል ፤—የባቢሎን፡ክፊል ፤—በዪል ።

በልበለ ፤—አረጀ ፤—በሊል፡በለ ። በልየ ።

በልግ፤(ዐማርኛ)፤ የበጋ ፡ ዝናም ፤ ጸደይ ።

በለድ፤(ትግሬ ፡ ወዐረ)፤ የተወለዱበት ፡ አገር ።

በለዝ፤(ጽር ፡ በሎዝ ። ዕብ ፡ በዐዝ)፤ የዐምድ ፡ ስም ፤ ሰሎሞን ፡ በመቅደሱ ፡ ደጅ ፡ አፍ ፡ በበረንዳው ፡ በደጀ ፡ ሰላሙ ፡ ካቆማቸው ፡ ከኹለቱ ፡ አዕማድ ፡ አንዱ ፡ በስተሰሜን ፡ ያለው ፡ የግራው ፡ ዐምድ ። ቦ ፡ ዐዘዝ÷ሎ ፡ ዐዘዝ÷ኀይሉ ፡ ወጽንዑ ፡ ዐዘዙ ፡ ለመቅደስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ርትዕ ፡ ይሉታል ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፩) ።

በልሐ ፤—ተሳለ ፤—በልኀ ።

ባልሐ፤ሖት፤(ባልሐ ፡ ይባልሕ ፡ ይባልሕ ። ዕብ ፡ ባሎሕ ፤ መዝለል ፤ መንጐራደድ)፤ ማዳን ፡ ማውጣት ፤ መታደግ ፡ መቤዠት ፤ ከተያዙ ፡ ከገቡ ፡ በኋላ ። ይባልሖ ፡ ለንጹሕ ። ኢይክልኑ ፡ ባልሖ ። አልቦ ፡ ዘያድኅን ፡ ወዘይባልሕ ። ለባልሖትየ ፡ (ኢዮ፳፪ ፡ ፴ ። ኢሳ፶ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፬) ።

ባላሒ፤መባልሒ፤ የሚያድን ፤ አዳኝ ፡ ታዳጊ ። ባላሔ ፡ ሠልጡ ። ባላሒ ፡ ለዕጓለ ፡ ማውታ ። መባልሒት ፡ (ቅዳ ። ኪዳ ። አርጋ) ።

ተባልሐ፤ ዳነ ፤ ወጣ ፡ አመለጠ ። ኢይትባላሕ ፡ ዘተመንደበ ። ዘይትባላሕ ፡ እምኔሃ ። ሠለስቱ ፡ ደቂቅ ፡ እለ ፡ ተባልሑ ፡ እምእቶነ ፡ እሳት ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፳፱ ። መክ፯ ፡ ፳፯ ። መዋሥ) ።

ብሉሕ፤(ሓን ፡ ሓት ፡ ልሕት)፤ የዳነ ፡ የወጣ ፡ ያመለጠ ። ብሉሕ ፡ እመቅሠፍት ፡ (አዋል) ።

አስተባልሐ ፤ (አስደራጊና ፡ አደራራጊ)፤ አስዳነ ፡ አስቤዠ ፤ አስወጣ ። አዳዳነ ፡ አዋጣ ፤ ዐገዘ ፡ ረዳ ፤ ለማዳን ፡ ለማውጣት ። እስመ ፡ ኢያስተባልሐከ ፡ እግዚ ፡ (መቃ ፡ ፲፳፩) ።

ቤልሖር፤(ጽር ፡ ቤሊአር ። ዕብ ፡ ብሊያዐል)፤ ሰይጣን ፤ የሰይጣን ፡ ስም ፤ ለሰውም ፡ ይኾናል ። ክፉ ፡ ጥፉ ፤ ልክስክስ ፡ ምናምንቴ ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ቀንበር ፡ ሰበር ፤ ዳንደ ፡ ወንበዴ ፡ ቀማኛ ፡ ሽፍታ ፡ ማለት ፡ ነው ። መኑ ፡ ዘያኀብሮ ፡ ለክርስቶስ ፡ ምስለ ፡ ቤልሖር ። ወኢይኩንኖሙ ፡ መንፈስ ፡ ቤልሖር ፡ (፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፲፭ ። ኩፋ ፡ ፩) ።

(ሳ) **በሊኅ፤ኆት፤(በልኀ ፡ ይበልኅ ፡ ይብላኅ)፤** መብላት ፤ መስላት ፤ መሾል ፤ መፍጠን ፤ ስል ፡ ሹል ፡ ፈጣን ፡ መኾን ። ይበልኅ ፡ እምሰይፍ ። ሚ ፡ ይበልኅ ፡ እምሠርት ። በልኀት ፡ ኵናት ፡ (ዕብ፬ ፡ ፲፪ ። ፊላስ ። ሕዝ፳፩ ፡ ፲፩) ። ይበዝኅ ፡ ይጸንዕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይበልኅ ፡ ይላል ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፲፱) ።

—፤ መበለኅ ፤ ብልኅ ፡ ዐዋቂ ፡ መኾን ፤ መባል ፡ እገሌ ፡ ምላጭ ፡ ነው ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

(ጥ) **በሊኅ፤(ኃን ፡ ኃት ፡ ላኅ)፤** የበላ ፡ የሰላ ፡ የሾለ ፤ ስል ፡ ሹል ፤ ትብ ፤ ደፋር ፡ ጩካኝ ፤ ፈጣን ፡ ብልኀተኛ ፤ ጽሩይ ፡ ረቂቅ ። መላጺ ፡ በሊኅ ። ሰይፍ ፡ በሊኅ ። ቀኖት ፡ በሊኅ ። ሠያንው ፡ በሊኃን ። ስባራተ ፡ ማህው ፡ በሊኃት ። በበሊኅ ፡ ልሳን ። ብእሲ ፡ በሊኅ ፡ በምግባሩ ። በሊኅ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለክዒወ ፡ ደም ። በበሊኅ ፡ ዐይነ ፡ ልብክን ፡ ትነጽራ ፡ (መዝ ፡ ፶፩ ። ራእ፩ ፡ ፲፯ ። ግብ፱ ፡ ፩ ። አርጋ ። ሚራ፵፫ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ መጋ፱ ። ምሳ፳፪ ፡ ፳፱ ። መዝ ፡ ፩ ። ቄር) ። በበላኅ ፡ ፈንታ ፡ ብልኅት ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ዘሩን ፡ መስሎ ፡ የሚገኝ ፡ ቅጽል ፡ ኀጺር ፡ ነዊኅ ፤ ገዚፍ ፡ ጸሊም ፤ ጠቢብ ፡ ሐኪም ፤ ጸቢብ ፡ ርሒብ ፤ ረቂቅ ፡ ቀጢን ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ መንገዱ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ከብዙዎች ፡ በቀር ፡ ላንዲቱ ፡ ሴት ፡ ምእላድ ፡ የላትም ። ቅጽልነቱም ፡ ማልስና ፡ ሳድስ ፡ ያለበት ፡ ቱሱሕ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ኀጻሪ ፡ ነዋኂ ፡ ገዛፊ ፡ ጸላሚ ፡ ጠባቢ ፡ ረቃቂ ፤ ወይም ፡ ነዊኅ ፡ ጥቡብ ፡ ርቁቅ ፡ ቅጡን ፡ አያስኼም ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ማልስ ፡ ትቶ ፡ በሳድስ ፡ ብቻ ፤ ኅጹር ፡ ግዙፍ ፡ ጽሉም ፡ እያለ ፡ ይገኛል ።

ብልኅ፤(ኃት)፤ ስለት ፡ ሹለት ፤ የሰይፍና ፡ የጦር ፡ አፍ ፡ አንደበት ። ብልኀ ፡ ሰይፍ ፡ ትነድድ ። ቅትሎሙ ፡ በብልኀ ፡ ሰይፍ ። በብልኀ ፡ ሰይፍ ፡ እሙንቱ ፡ ረከቡ ፡ አክሊለ ። ብልኀ ፡ ኲናት ፡ ዘተረግዘ ፡ ቦቱ ፡ እግዚእነ ። በብልኀ ፡ ኲናት ፡ ገቦሁ ፡ ደጐጸ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳ ። ግን፳፳) ።

ብልኅ፤(ዐማርኛ)፤ በቁሙ ፤ አስተዋይ ፡ ዐዋቂ ።

ብልኀት፤ በቁሙ ፤ መስላት ፤ መሾል ፤ መፍጠን ፡ አስባል ፤ አሿሿል ፡ አፈጣጠን ፤ ስለት ፡ ሹለት ፡ ፍጥንት ፤ ብልኅነት ፡ ፈጣንነት ። ወእምቅድመ ፡ ያስተርኢ ፡ ብልኀተ ፡ መብረቅ ፤ ስለቱ ፡ ፍጥንቱ ፡ ብልጭታው ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ።

አብልኀ፤ አበላ ፤ አሰላ ፡ አሾለ ፤ አፈጠነ ፤ አስፈጠነ ፡ ብልኅ ፡ አደረገ ። ኀጺን ፡ ለኀጺን ፡ ያበልኆ ። አብልኀ ፡ ጸራቢ ፡ ኀጺነ ። ያበልኅ ፡ መዐቶ ፡ ሰይፈ ፡ መታሬ ። አብልኁ ፡ ልሳኖሙ ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፵፬ ፡ ፲፪ ። ዘካ፩ ፳፩ ። ጥበ፭ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፫) ።

መብልኂ ፤ ኅ ፤ (ኂት ፡ ኅያን ፡ ያት)፤ የሚስል ፡ የሚያሾል ፤ ሳይ ፡ አሿይ ።

መብልኅ ፤ ት ፤ (ብ ፡ መባልኅት)፤ የብረት ፡ መሣሪያ ፤ ስለትና ፡ ሹለት ፡ ጥርስ ፡ ሌላም ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ያለው ። ካራን ፡ ቢላዎ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ወእምዝ ፡ አዘዞ ፡ ንጉሥ ፡ ለነሃቤ ፡ ኀጺን ፡

ከመ፡ ይግበር፡ መባልኅተ፡ ሥነ፡ ግሩም፤ መላጺያተ፡ ዘእመት፤ ሙቃዓተ፡ መስብረ፡ ርእስ፤ መጥወዩ፡ ክሣድ፤ መኍሥሠ፡ ስነን፡ መውፅኤ፡ ዐይን፡ መስረፊ፡ አንፍ፡ መቅድሐ፡ እዝን፤ ፈታሔ፡ መለያልይ፡ ምፍሓቀ፡ ገበዋት፡ ወመስብረ፡ ብረክ፡ ወመዋቅየ፡ አምትንት፡ ወሥርው፡ (ስንክ፡ ጥር፲፩)።

ምብላኅ፤ (ኃት)፤ መሳያ፡ ማሾያ፤ መሳል፡ ሞረድ፤ የመሰለው፡ ኹሉ።

ባሉጥ፤ (ዐረ፡ በሉጥ። ሱር፡ ባሉጣ)፤ የዛፍ፡ ስም፤ ጥኑ፡ ጠንካራ፡ ዕድሜያም፡ ዛፍ፤ ብዙ፡ ሺሕ፡ ዓመት፡ የሚኖር፤ ጥንካሬው፡ ከዕፀዋት፡ ኹሉ፡ የሚበልጥ፤ ዕንጨቱም፡ ከስሉም፡ በውድ፡ የሚሼጥ። ዐብየ፡ ብሎ፡ በለጠ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው፤ ድርስንና፡ ባላንን፡ ተመልከት። ዕድሜያምነቱም፡ ሊታወቅ፡ በአብርሃም፡ ዘመን፡ የነበረው፡ ሳይደርቅና፡ ሳይፈልስ፡ ሳይገረሰስ፡ እስከ፡ ዛሬ፡ አለ። ዛሬም፡ ርሱ፡ ስላረጀ፡ ከዚያው፡ ከሥሩ፡ በርሱው፡ አምሳል፡ ፫፡ ዐጽቅ፡ ያለው፡ ጉንድ፡ ወጥቶ፡ ሰው፡ ኹሉ፡ እየኼደ፡ ያየዋል። ዮሴፍም፡ በታሪክ፡ ከጥንት፡ ከፍጥረት፡ የነበረ፡ ቀዳማዊ፡ ነው፡ ይላል። **ዐሥርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዕፀወ፡ ባሉጥ፡** (ስንክ፡ ጥቅ፳። ሆሴ፱፡ ፲፫)። ዕብራይስጥ፡ ግን፡ ዛፉን፡ አሎን፡ ብሎ፡ ፍሬውን፡ ብቻ፡ ባሉጥ፡ ይላል።

ባሉጥ፡

በልየ፤ ዮት፤ (በልየ፡ ይበሊ፡ ይብለይ። ዕብ፡ ባላህ። ሱር፡ ብሊይ። ዐረ፡ በሊየ)፤ ማርጀት፡ ማፍጀት፤ መለወጥ፡ መበላሸት፤ መበስበስ፡ መበጣጠስ፤ ማለፍ፡ መቅረት፤ ማለቅ፡ መጨረስ፤ መጥፋት፡ መታጣት፤ ዘንዱ፡ ይብለይ፡ ነው፤ በለየ፡ ካላለ፡ ይብሊ፡ አያሰኝም፤ ኀረየንና፡ ፈረየን፡ ጸገየን፡ ተመልከት። ሥሉ፡ ዘነፍስ፡ ይበሊ፡ ከመ፡ ልብስ። ሥሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኀልቅ። በልየ፡ ሥጋየ፡ ወማእስየ። ክብርየ፡ ተወለጠ፡ ወበልየ። ወበልየ፡ ነገር፡ እምኔሆሙ፡ (ሢራ፲፬፡ ፲፯፡ ፲፱። ሰቈ፫፡ ፬። ዳን፲፡ ፰። ኢዮ፴፱፡ ፲፭)።

በላዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤ የሚያረጅ፤ የሚያልፍ፡ የሚጠፋ። እስመ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ በላዪ፡ ወዘይማስን። ዓለም፡ በላዪ፡ (ጥበ፲፱፡ ፰። ስንክ፡ ጥቅ፰። ኅዳ፲፰)።

ብሉይ፤ (ያን፡ ያት፡ ሊት)፤ በቁሙ፡ ያረጀ፡ ያፈጀ፤ አሮጌ፡ አንቲካ፤ ጥንታዊ፡ ቀዳማዊ፤ የዱሮ፡ የቀድሞ፡ የፊት፤ ሕግ፡ ኪዳን፤ መዋዕል፡ ዘመን፤ መሣሪያ፡ ልብስ፡ መጽሐፍ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ብሉይ፡ መጽሐፍ። ብሉይ፡ ብእሲ። ሕግ፡ ብሊት። መጻሕፍተ፡ ብሊት። ጻድቃነ፡ ብሊት። ብሉያተ፡ ረሰይከነ፡ ለመዋዕልየ፡ (ሮሜ፯፡ ፮። ኤፌ፬፡ ፳፪። ፊ፡ መ፡ ፬፡ ፩። ስንክ፡ ሐም፲፩። ነሐ፳። መዝ፡ ፴፰)።

ብሉየ፡ መዋዕል፤ ዘመኑ፡ ያረጀ፤ ዘመን፡ ያስረጀው፤ የዘመን፡ አሮጌ፡ ሽበታም፡ (ዳን፯፤ ፱)።

ብሉየ፡ መዋዕልና፤ ቀዳማዊነት፤ ቅድምና፤ ዓለም፡ ሳይፈጠር፡ ዘመን፡ ሳይቈጠር፡ ቅድመ፡ ዓለም፡ መኖር። ዕሩያን፡ በመለኮት፡ ወበህላዌ፡ ወበብሉየ፡ መዋዕልና፤ በባሕርይ፡ በአካል፡ በቅድምና፡ (ሃይ፡ አበ)።

ብልየት፤ ማርጀት፤ እርጅና፤ አሮጌነት። ሐደሰ፡ ለቤት፡ እምብልየቱ። ተሐደሰ፡ እምብልየት፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት። ርቱዕ፡ ናበስል፡ እምላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ብልየተ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፱። ስንክ፡ ግን፭። አፈ፡ ተ፲፱)።

አብለየ፤ አስረጀ፤ አሳለፈ፤ አንቲካ፡ አደረገ። አብለይከኒ፡ ከመ፡ ዝቅ። እፎ፡ ትሬእያ፡ ለዓለም፡ ይቤ፤ እንዘ፡ ታበሊ፡ ነፍሳተ፡ ወትሔድስ፡ ሥጋተ፡ ወታኀልፍ፡ መዋዕላተ። ሐዳስ፡ አብለየታ፡ ለቀዳሚት፡ (ኢዮ፲፫፡ ፳፰። ፈላስ፡ ገ፳፯። ዕብ፰፡ ፲፫)።

አብላዪ፤ መብለዪ፤ ልይ፤ የሚያስረጅ፤ የሚያደገድግ፤ አሮጌ፡ የሚያደርግ።

በሊል፤ ሎት፤ (በለ፡ ይበልል፡ ይብልል፤ ትግ፡ በለለ። ዕብ፡ ባላል)፤ መብለል፤ ማብለል፤ ማጥፋት፤ ማበላሸት፤ መደባለቅ፤ መዘባረቅ፤ መቀላቀል፤ ማመሳቀል፤ መንከር፡ ማራስ፡ ማርጠብ፡ ማበስበስ፤ ማማሰል፤ መለወስ። በልየና፡ በልበለ፡ የዚህ፡ ዐጽቆች፡ ናቸው።

አብለለ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፡ አበለለ፤ ከንቱ፡ አደረገ። በለለ፡ ዐጕልና፡ ገቢር፡ ስለ፡ ኾነ፡ በበለለ፡ ፈንታ፡ አብለለ፡ እንደ፡ ማለት፡ ከዐወ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፍ፲፩፡ ፯። ኩፋ፡ ፲)።

አብላሊት፤ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ወይም፡ አለብላቢት፤ ታናሽ፡ ቅጠል፡ ሐረጋም፤ እንደ፡ ሳማና፡ እንደ፡ ደቢ፡ የምትለበልብ፡ የምታንገበግብ። ሥርወ፡ አብላሊት፡ (መጽ፡ ፈው። ትእ፡ ጴጥ)።

ብሉል፤ (ዕብ፡ በሉል)፤ ቅይጥ፤ ውጥንቅጥ፤ ንክርት፤ የራሰ፡ የለዘዘ፤ ርጥብ።

በልበለ፤ (የበልየና፡ የበለ፡ ዲቃላ። ዕብ፡ ባልቤል)፤ አረጀ፡ አፈጀ፤ ዐለቀ፡ ተበጣጠሰ፤ የልብስ፡ የምንጣፍ፡ የመሣሪያ። በልይንና፡ በሊልን፡ ተመልከት።

ብልባሌ፤ ማርጀት፡ ማለቅ፤ እርጅና፤ አሮጌነት። ጨርቅ፤ አሮጌ፡ ማቅ፤ ዕላቂ፡ ውዳቂ፤ ቍርንጮ፡

ቅርንጥስ ፤ የሐዘን ፡ የድኽነት ፡ ልብስ ። ወአቀንተትክሙ ፡ ብልባሌ ፡ ውስተ ፡ ሐቌክሙ ፡ (ዓሞ፰ ፡ ፲ ። ኢሳ፳፪ ፡ ፲፪ ። ጥበ ፡ ጠቢ ። አርጋ ፡ ፯) ።

አንበልበለ ፤ አንበገበገ ፤ ተንበገበገ ፤ በግ ፡ በግ ፡ ቢል ፡ ቢል ፡ አለ ፤ ነደደ ፡ ተቃጠለ ። አንበልብል ፡ ልሳኖ ፡ ለገብርከ ። እንተ ፡ ሠረቀ ፡ ዲቤኪ ፡ ወአንበልበለ ፡ ዋዕዩ ። ዘያንበለብል ፡ ነዱ ። እሳት ፡ ዘያንበለብል ። አፍሓም ፡ ዘያንበለብል ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ጥቅ ፳፩ ። ሆሴ፯ ፡ ፬ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፲፯ ። ዳን፯ ፡ ፱) ። ደገመ ፡ አነበበ ፡ ሲሉ ፡ አንበለበለ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ትባትን ፡ ፍጥንትን ፡ ሙቀትን ፡ ያሳያል ።

እንብልቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብልት) ፤ የሚንበለበል ፡ የሚቃጠል ፤ በግ ፡ በግ ፡ የሚል ። ከመ ፡ እሳት ፡ እንብልብልት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፫) ።

ነበልባል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ የእሳት ፡ ላንቃ ፤ ነዲዱ ፡ ብርሃኑ ፡ ወላፈኑ ። ነበልባል ፡ ዘአንደድክሙ ። ነበልባለ ፡ እሳት ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተባየጽከ ፡ ጳጦስ ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፲፩ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፱ ። ደራሲ) ።

ነበልባላዊ ፤ እሳታዊ ፤ የእሳት ፤ እሳታም ፤ እሳትማ ። ነበልባላዊት ፡ ጽዮን ፡ እመ ፡ ገሠጸቶ ፡ ተዋረደ ፡ ወንደገ ፡ ቤቶ ፡ (ቅኔ) ።

ብለኔ ፤ (ጽር ፡ ባላኔዎን ። ዐረ ፡ ሐማም) ፤ መታጠቢያ ፤ መንከሪያ ፤ የውሽባ ፡ ቤት ፤ ፍል ፡ ውሃ ፤ ወይም ፡ ዐጣቢው ፡ ባለቤት ። ኢይባእ ፡ ቤተ ፡ ብለኔ ። ይበውእ ፡ ቤተ ፡ ብለኔ ። ዘይትኀፀብ ፡ ምስለ ፡ አንስት ፡ በቤተ ፡ ብለኔ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩ ። ቀሌ ። ቀኖ ፡ ሎዶ ፡ ፳፱) ።

በሊን ፤ **በሊኖ** ፤ (ዕብ ፡ ባልናር) ፤ ልብሰ ፡ ቤት ፡ ምኅፃብ ፤ ጠጕራም ፡ ፎጣ ፤ ታላቅ ፡ መንዲል ፤ መክፈ ፤ ሠርመዲ ። በሊን ፡ ዘፀምር ። በሊኖ ፡ (አቡሻ ፡ ፶ ። ሲኖዶ) ።

ባላን ፤ (ጽር ፡ ባላኖስ ። ዕብ ፡ አሎን ። ዐረ ፡ በሉጥ) ፤ የዛፍ ፡ ስም ። ድርስንና ፡ ባሉጥን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ግራር ፡ ይሉታል ። ታሕተ ፡ ዕፀ ፡ ባላን ፡ (ዘፍ፴፭ ፡ ፰ ። መሳ፱ ፡ ፮ ። ኩፋ ፡ ፲፫) ።

ብሌን ፤ (ዐረ ፡ ሚል ። ጽር ፡ ሚሊ) ፤ የኵል ፡ መኳያ ፡ ሣር ፤ ወይም ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ለዚሁ ፡ ብቻ ፡ የተሠራ ። ያይንን ፡ ማሚቶ ፡ ብረቲቱን ፡ ብሌን ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። እንዳይን ፡ ብሌን ፡ ይጠብቀኝ ፡ እንዲሉ ። አድባራተ ፡ ኮሕል ፡ የኀልቁ ፡ በብሌን ፤ ወከማሁ ፡ ዕድሜሁ ፡ ለብእሲ ፡ በዕለታት ፡ (ትእ ፡ ጴጥ) ።

—፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ቋንቋ ፡ በሐማሴን ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ያለ ።

በሊዕ ፤ **ዖት** ፤ (በልዐ ፡ ይበልዕ ፡ ይብላዕ ። ዕብ ፡ ባላዕ ። ሱር ፡ ብላዕ ። ዐረ ፡ በሊዐ ፤ ዋጠ) ፤ መብላት ፤ መጕረሥ ፤ መንከስ ፤ መጋጥ ፡ መግመጥ ፤ ማላመጥ ፡ መዋጥ ፤ መስልቀጥ ፤ ምግብን ፡ በገዛ ፡ እጅ ፡ ሰጪና ፡ ተቀባይ ፡ መኾን ፤ መዝገብ ፡ መሰብሰብ ፤ መቀበል ፡ መክተት ፤ የሕያው ፡ ፍጥረት ፤ አከለን ፡ እይ ። በሊዐ ፡ ወሰትዮ ። ያደዊ ፡ ብዝኀ ፡ በሊዕ ። ብላዕ ፡ በዐቅም ፡ (መክ፭ ፡ ፲፯ ። ሢራ፴፯ ፡ ፴ ። ምሳ፳፭ ፡ ፲፮) ።

—፤ ማቃጠል ፡ ማንደድ ፤ መፍጀት ፡ ማረድ ፤ ማጥፋት ፡ መጕዳት ። በልዐቶሙ ፡ እሳት ። በልዐቶሙ ፡ መጥባሕት ። ፈኖከ ፡ መዐተከ ፡ ወበልያሙ ፡ ከመ ፡ብርዕ ። ቅንአተ ፡ ቤትከ ፡ በልዐኒ ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፯ ። ኤር፪ ፡ ፴ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፷፰) ።

—፤ ማማት ፡ መንቀፍ ፤ መቀማት ፡ መዝረፍ ። በሊዐ ፡ ሥጋ ፡ ቢጽ ፡ በሐሜት ። በልዕዎ ፡ ለእስራኤል ። ይበልዑ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ለሕዝብየ ፡ (ቀሌ ። ኤር፲ ፡ ፳፭ ። ሚክ፫ ፡ ፫) ።

በላዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት ፡ ላዕት) ፤ የሚበላ ፡ የሚያቃጥል ፤ በላተኛ ፡ ሆዳም ፤ አጥፊ ፡ ዘራፊ ። ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ አፈ ፡ በላዒ ። በላዒተ ፡ ሰብእ ፡ አንቲ ። ነበልባለ ፡ እሳት ፡ በላዒ ። ሥሡዓን ፡ በላዕያን ። በላዕተ ፡ ሰብእ ፡ (ናሆ፫ ፡ ፲፪ ። ሕዝ፴፮ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፮ ። መቃ ፡ ገ፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አብልዐ ፤ አበላ ፤ አስበላ ፤ አጕረሠ ፤ አዋጠ ፡ አስዋጠ ። ለእመ ፡ ርኅበ ፡ ጸላኢከ ፡ አብልዮ ። አነ ፡ ኣበልያሙ ፡ ጻዕረ ። አብልዐኒያ ፡ ለይእቲ ፡ መጽሐፍ ። ለእመ ፡ አብልዐ ፡ ገራህተ ፡ ሰብእ ፡ እንስሳሁ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፳፩ ። ኤር፱ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፫ ፡ ፪ ። ዘፀ፳፪ ፡ ፬) ።

መብልዕ ፤ (ብ ፡ መበልዕት) ፤ በቁሙ ፤ መብል ፤ ምግብ ፡ ሲሳይ ፤ አፍን ፡ መንገድ ፡ አድርጎ ፡ ወደ ፡ ሆድ ፡ የሚገባ ፡ ኹሉ ። ለክሙ ፡ ውእቱ ፡ መብልዕ ። ወሀቡ ፡ ፍትወቶሙ ፡ ለመብልዕ ። ግበር ፡ መበልዕተ ፡ ቅብዕ ። መበልዕት ፡ ጥዑማት ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፳፱ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፩ ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ቀሌ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፳፬) ። መብልዕ ፡ መበልዕት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ብልዕ ፡ ብልዓት ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ።

ምብላዕ ፤ (ዓት) ፤ መብያ ፤ ማብያ ፤ መበያ ፤ በታ ፡ ዕቃ ፡ ወጥ ፤ አፍ ።

ተበልዐ ፤ ተበላ ፤ ተበላላ ፤ ተዋጠ ፤ ተቃጠለ ። ይትበላዕ ፡ እክል ። ልብስ ፡ ዘተበልዐ ፡ እምቍንቍኔ ። ተበልዑ ፡ እምዓሣት ። በእሳት ፡ ይትበላዕ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፯ ። ፲፫ ፡ ፳፰ ። ሔኖ፳፩ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳) ።

ብሉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ልዕት) ፤ የበላ ፤ የጠገበ ። የተበላ ፤ የተቃጠለ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፳፯—፳፱) ።

(ጥ) **ብላዕ** ፤ (ዓት) ፤ ብላቶ ፤ ትራፊ ። ብላዐ ፡ አርዌ ። ብላዐ ፡ ቍንቍኔ ። ብላዐ ፡ ፃዔ ፡ (ዘሌ፭ ፡ ፪ ። ፯ ፡ ፳፬ ። ኢዮ፳፯ ፡ ፲፰ ። ናሆ፩ ፡ ፲) ። በብላዕ ፡ ፈንታ ፡ ብልዕ ፡ ይላል ፤ አያስኬድም ።

ብልዐት ፤ መብላት ፤ መበላት ፤ አበላል ። ብልዐተ ፡ እክል ። ለብልዐት ። ብልዐተ ፡ ዕጼ ፡ ረከቦሙ ፡ (መዝ ፡ ፶፪ ። ኩፋ ፡ ፳፫ ። ኢዮ፬ ፡ ፲፱) ።

ተባልዐ፤ ተባላ፤ ተናከሰ፤ ተቃማ፡ (ገላ፭፡ ፲፭። ኩፋ፡ ፭)። አንዘ፡ ይትባልዑ፡ ሥጋሆሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ (ሔኖ፯፡ ፭)።

አስተባልዐ፤ አባላ፤ አናከሰ፤ አፋጀ፤ አስተላለቀ።

በሊቅ፤ ቆት፤ (በለቀ፡ ይበልቅ፡ ይብልቅ፤ ትግ፡ በልቀ። ዕብ፡ ባላቅ፤ ለየ፡ ከፈለ)፤ መባለቅ፤ ለዘር፡ መብቃት፤ ማደግ፡ መጐልመስ፤ በሕልም፡ ወይም፡ በውን፡ ዘር፡ ማፍሰስ፡ ሴት፡ መዳሰስ።

ብሉቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ልቅት)፤ የባለቀ፤ ያደገ፡ የላቀ፤ ለዘር፡ የበቃ። (ተረት)፤ ዶታጠበ፡ እጅ፡ ያልባለቀ፡ ልጅ።

ባላቅ፤ (ትግሬ)፤ ብዙ፡ ደንጊያ፤ ጕር፤ የደንጊያ፡ ክምር፤ ገዎቻ፡ ቋጥኝ፤ ኰኵሕ፤ አለት። የሰው፡ ስም፡ ሲኾን፡ ግን፤ እንደ፡ ዕብራይስጡ፡ ከፋሊ፡ ነጣቂ፡ ማለት፡ ነው፡ (ዘኊ፳፫፡ ፭)።

ባላቅ፤ (ብ፡ አብላቅ። ጽር፡ ፕላኬስ)፤ የደንጊያ፡ ሉሕ፤ ሰሌዳ፡ ገበታ፡ ጽሌ። ወአልቦ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ታቦት፡ ዘእንበለ፡ ክልኤቱ፡ አብላቅ፡ ዘአንበረ፡ ሙሴ፡ በደብረ፡ ኮሬብ፡ (፪ዜና፡ ፭፡ ፲)።

ባላቅ፤ (ዐረ፡ ሩኃም። ዕብ፡ ሻይሽ። ጽር፡ ማርማሩ)፤ ነጭ፡ ደንጊያ፤ እብነ፡ በረድ። አዕማደ፡ ባላቅ። ኀጺነ፡ ወባላቀ፡ (ማሕ፭፡ ፲፭። ራእ ፲፰፡ ፲፪)።

ባላቅ፤ (ዕብ፡ ሾሀም። ጽር፡ አኒኪ)፤ ክቡር፡ ደንጊያ፤ ዕንቍ። አንከዮንንና፡ ሶምን፡ ሰርድዮንን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ኢበባላቅ፡ ቅድው፡ ወኢበሰንፔር። እምንበ፡ አብላቅኑ፡ አው፡ እምንበ፡ አእባን፡ (ኢዮ፳፰፡ ፲፮። አፈ፡ ድ፭)።

በልቀም፤ (ዐረ፡ በልዐም)፤ መሬታዊ፡ ባሕርይ፤ የሚዝል፡ የሚደክም፤ የሚተኛ፡ የሚጋደም። ሳሕስሖን፡ ተመልከት፡ (ፈላስ፡ ገ፲፮)።

ብሉር፤ (ዐረ፡ በሉር። ሱር፡ ቤሉራ። ጽር፡ ቢሪሊዎን)፤ ብርሌ፡ ብርጭቆ። ዕንቍ፡ ፈርጥ፤ የብርሌ፡ ዐይነት፡ (ክብ፡ ነገ፡ ፲፯)። ቢረሌን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

በለስ፤ (ብ፡ በለሳት፤ አብላስ። ዐረ፡ በለስ። ዕብ፡ ባላስ)፤ በቁሙ፤ የተክል፡ ዕንጨት፡ ስም፤ ከወይን፡ ጋራ፡ የሚተክል፤ የሾላ፡ ወገን፡ ወተታም። ዕንጨቱም፡ ፍሬውም፡ በለስ፡ ይባላል። ዘተከለ፡ በለሰ፡ ይበልዕ፡ ፍሬሃ። እምበለስ፡ አእምሩ፡ አምሳሊሁ። ቦ፡ በለስ፡ እምርት፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ወይን። አውያን፡ ወአብላስ፤ ዛፍ፡ (ምሳ፳፯፡ ፲፰። ማቴ፳፬፡ ፴፪። ሉቃ፲፫፡ ፮። መጽ፡ ምስ)። ረከቡ፡ በምሥያጥ፡ በለሰ፡ ሐዲሰ፡ ወተሣየጡ፡ እምኔሁ። ረከበ፡ እልኩ፡ በለሳተ፡ ሐዲሳተ። ወመልአት፡ ጽፍነታ፡ ጥሕነ፡ ወፀለሰ፤ ፍሬ፡ (ስንክ፡ ሐም፳፬። ራእ፡ ባሮ። ዮዲ፲፡ ፭)። በለስ፤ ፍሬ፡ በለስ፤ በዥረ፡ በለስ፡ በማለት፡ ፈንታ፤ ዐጽቀ፡ በለስ፤ በለሰ፡ ማእረር፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (ኤር፳፬፡ ፪)። ዳግመኛም፡ በስግላ፡ ፈንታ፡ በለስ፡ ይላል፤ ስግላን፡ ተመልከት። ዕፀ፡ በለስ። ተቃራሚ፡ በለስ፡ ሾላ፡ (፪ዜና፡ ፱፡ ፳፯። ዓሞ፯፡ ፲፬)።

በለሶን፤ ዕፀ፡ አእምሮ፤ የገነት፡ በለስ፤ አዳምና፡ ሔዋን፡ ፍሬውን፡ በልተው፡ ቅጠሉን፡ የለበሱት፤ ኋላም፡ የልደት፡ ለት፡ በታምራት፡ መልአክ፡ አምጥቶ፡ ላት፡ ዳግሚት፡ ሔዋን፡ ለልጇ፡ ለዳግማይ፡ አዳም፡ ያለበሰችው። ከደነቶ፡ እሙ፡ ቈጽለ፡ በለሶን፡ (ድጓ። ኩፋ፡ ፫። ዘፍ፫፡ ፯)። (ሥላሴ፡ ቅኔ)፤ በለሰ፡ ገነት፡ ለአዳም፡ ወሔዋን፡ መቲሮቶሙ፡ መንክረ፡ ልደት፡ አምላክ፡ መንገሌሆሙ፡ ሰሐበ፤ ወገብርኤልሀ፡ ዜናዌ፡ ቀጸበ። እንተ፡ ከመ፡ ዝበ፡ ግብር፡ እምከመ፡ ለአዳም፡ ተውህበ፥ ወረከበት፡ ሔዋን፡ ዘኢተረክበ፥ ካዕበ፡ ይስሐብ፡ ኀቤሆሙ፡ አበ፥ ለበለስ፡ ይምትርዎ፡ ካዕበ።

በለሳን፤ (ዐረ፡ በልሳን። ዕብ፡ በሳም። ጽር፡ ሚራ። ሮማይ፡ ባልሳኑም)፤ ሽቱ፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፡ ስም፤ በይሁዳና፡ በገሊላ፡ ይልቁንም፡ በኢያሪሖ፡ የሚበቅል፤ ከዕፀወ፡ ዕጣን፡ አንዱ፡ መዠመሪያው፤ ሽታው፡ ከሽቱ፡ ዕንጨት፡ ኹሉ፡ የሚበልጥ፤ ጳጳሳት፡ ቅብዐ፡ ቅዱስ፡ ሜሮን፡ የሚያደርጉት። ዝንቱ፡ በለሳን፡ ዘተከልናሁ፡ ይነብር፡ ዝየ፡ እስከ፡ ለዓለም። ቅብዐ፡ በለሳን። በእንተ፡ በለሳን፡ ወዕጣን። ተንትመ፡ ገጾ፡ በቅብዐ፡ በለሳን። በለሳነ፡ ኮነ፡ ሀፈ፡ ሥጋሁ፡ በቍሉ፡ (ስንክ፡ ግን፳፱። ዲድ፡ ፲፯። ቅዳ። ግንዘ። ሕዝ፳፯፡ ፲፯። ደራሲ)።

በለሳን፡

(ጥ) **በልቶ፤ ቶት፤ (በለተ፡ ይቤልት፡ ይበልት። ዐረ፡ በለተ፤ ቈረጠ። ዕብ፡ ቢልቲ፤ ብቻ፡ ያለ)፤** መበለት፤ መለየት፡ መነጠል፤ ሥጋን፡ በየብልቱ፡ ማውጣት። ማደኸየት፤ ድኻ፡ ብቸኛ፡ ማድረግ፤ ብቻ፡ ማስቀረት።

በላቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ የሚበልት፡ በላች፤ በጋማች፤ ሥጋ፡ ቤት፤ ዐራጅ፡ ባለወግ።

ብላታ፤ ብላቴና፡ ን፤ (ዐማርኛ)፤ ሥልጡን፡ ስብቅል፡ አሽከር። ብላቴን፡ ጌታ፤ እግዚእ፡ ሥሉጥ፤ መልአክ፡ ምክር፤ መጋቢ።

ተበለተ ፤ በቁሙ ፤ ተለየ ፡ ተነጠለ ፤ ደኸየ ፡ ብቸኛ ፡ ኾነ ፤ ብቻውን ፡ ቀረ ፡ እንደ ፡ ኖሐሚን ፡ (ሩ ት፩ ፡ ፭) ።

ብሉት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ልት) ፤ የተበለተ ፤ የተለየ ፡ ልዩ ፤ ብቸኛ ።

መበለት ፤ (ታት) ፤ ድኻ ፡ ብቸኛ ፡ ሴት ፤ ባ ልቴት ፡ ባሏ ፡ የሞተባት ፤ በጋማች ፡ ሥጋን ፡ ከሥጋ ፡ እንዲለይ ፡ ሞት ፡ ከባሏ ፡ የለያት ፡ የነጠላት ። መነኰሲት ፡ (ዘፍ፴፰ ፡ ፳፬ ። ማቴ፲፱ ፡ ፭ ፡ ፯) ። ኢይከውን ፡ መበ ለተ ፡ ወኢይሬኢ ፡ ላሐ ። ለብሰት ፡ አልባሰ ፡ መበ ለታ ። ወነበረት ፡ መበለተ ። መበለት ፡ ዕቤር ። ወለ ንእሳትሰ ፡ መበለታት ፡ ተገሐሥን ። መነኮሳት ፡ ወመ በለታት ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፯ ። ዘፍ፴፰ ፡ ፲፱ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፯ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

ብልቲት ፤ ብልጩት ፤ እዝኅ ፤ ሥጋ ፡ የሚቈ ርጥ ፡ የሚበልት ፡ ስለታም ፡ ደንጊያ ፤ እዝኅን ፡ እይ ።

ብላተንዓሽ ፤ (ዐረ ፡ በናት ፡ ነዕሺን) ፤ ብላት ፡ በናት ፤ አዋልድ ፡ ታናናሽ ፡ ከዋክብት ፤ ንዓሽ ፡ ነዕሺን ፤ ታላቅ ፡ አባት ፡ ኮከብ ፤ ወቦ ፡ የሚባል ፡ ባለብዙ ፡ ጭፍራ ። ባለብሉዮች ፡ ጨረቃ ፡ ይሉታል ። ተአምርኑ ፡ ጊዜሃ ፡ ለብላተንዓሽ ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፴፪) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ታወፅእኑ ፡ ማዛሮተ ፡ በጊዜሁ ፡ ወትመርሖኑ ፡ ለዐይሽ ፡ ምስለ ፡ አዋልዲሁ ፡ ይላል ፤ ማዛሮት ፡ መገ ብተ ፡ አውራኅ ፡ ናቸው ።

ባማ ፤ (ዕብራ) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ ልዑል ፤ አ ዳጋ ፡ ቍሊልታ ፤ ተራራ ፡ ኵረብታ ፤ በተራራ ፡ ላይ ፡ የተ ሠራ ፡ ቤተ ፡ ጣዖት ፤ ምሧዐ ፡ ጣዖት ፤ የመቃብር ፡ ቤት ። ባማ ፡ ለርኩስ ፡ እንጂ ፡ ለቅዱስ ፡ አይነገርም ፤ ሲያበዛ ፡ ባሞት ፡ ይላል ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ ባማ ፡ ዘተሐውሩ ፡ አንትሙ ፡ ህየ ፤ ወተሰምየ ፡ ስሙ ፡ ባማ ፡ (ሕዝ፳ ፡ ፳፱) ።

በኑ ፤ (በ ፡ ኑ) ፤ በውኑ ፤ አለን ። በሁን ፡ ተመ ልከት ፤ ፍችው ፡ ከዚያ ፡ አለልኽ ።

ብናሴ ፤ ጨረቃ ፤ የጨረቃ ፡ ስም ። እብላንና ፡ ኤራስን ፡ ተመልከት ።

(ተ) **በንቶ ፤ (በነተ ፡ ይቤንት ፡ ይበንት) ፤ አው ፡ በኒት ፤ ቶት ፤ (በነተ ፡ ይበንት ፡ ይብ ንት ። ዕብ ፡ ማናህ) ፤** መስጠት ፡ ማደል ፡ መገበር ፤ በፍቅርና ፡ በክብር ፡ በፈቃድ ። ዐሥራት ፡ ማውጣት ። ሴት ፡ ልጅ ፡ መውለድ ፤ በሴት ፡ መበከር ። ወለዘሂ ፡ ጸባ ሕተ ፡ ጸብሐ ፡ ወለዘሂ ፡ ብነተ ፡ በንቶ ፤ ዐሥራት ፡ ዐ ሹራ ፡ (ሮሜ፲፫ ፡ ፯) ።

ብነት ፤ (ዕብ ፡ ምናት ። ሱር ፡ ምናታ ፤ ክፍል ፡ ዕድል) ፤ ዐሥራት ፤ እጅ ፡ መንሻ ፤ በረከት ፤ በፈቃድ ፡ የሚሰጥ ፡ ስጦታ ፤ እንቍጣጣሽ ፡ ገብረ ፡ ሰላም ፡ ያከፋይ ፡ የጦም ፡ ቈሎ ፡ የባል ፡ ደሮ ፤ የሽማኔ ፡ የቀጥ ቃጭ ፡ የመጣፍ ፡ ገላጭ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ (ግብ ፲፱ ፡ ፲፮ ፡ ፲፱) ።

ብንት ፤ (ዕብ ፡ ባት ። ዐረ ፡ ቢንት ። ሱር ፡ ባዲታ) ፤ ሴት ፡ ልጅ ፤ ወለት ፤ እንስት ፤ ቈብ ፡ ልጃገረድ ።

ብንት ፤ (ዕብ ፡ ኢሾን) ፤ ያይን ፡ ማሚቶ ፡ ጥቍሩ ፡ ብረቱ ፡ ብሌኑ ፤ እንደ ፡ መስታዮት ፡ የሰው ፡ መልክ ፡ የሚታይበት ፤ ብርሃን ፡ የሚሣልበት ። ዕቀበኒ ፡ ከመ ፡ ብንተ ፡ ዐይን ። ብንተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ይሬኢ ፡ ጽልመተ ። ብንተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ከመ ፡ ሡሒል ። ኢታ ረምም ፡ ብንተ ፡ ዐይንኪ ፡ (መዝ፲፮ ፡ ፱ ። ምሳ፳ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፩ ። ሰቈ፪ ፡ ፲፰) ።

(ተ) **በሥሮ ፤ (በሠረ ፡ ይቤሥር ፤ ይበሥር) ፤ አው ፡ በሢር ፤ ሮት ፤ (በሠረ ፡ ይበሥር ፡ ይብ ሥር ። ዐረ ፡ በሺረ ። ዕብ ፡ ባሤር) ፤** ማብሠር ፤ የምሥራች ፡ ማለት ፤ ሐዲስ ፡ የደስታ ፡ ወሬ ፡ ማውራት ፡ መንገር ፤ መልካም ፡ ትንቢት ፡ መናገር ። ሥጋ ፡ ማል በስ ፤ ሥግው ፡ ማድረግ ፤ ምስጢረ ፡ ሥጋዌን ፡ መስ በክ ፡ ማስተማር ፤ በወሬ ፡ በትንቢት ፡ ማስፈሣት ፤ ደስ ፡ ማሰኘት ። መጻሕፍት ፡ ግን ፡ በበሠረ ፡ ፈንታ ፡ አብሰረ ፡ ይላሉ ፡ ባስደራጊና ፡ በሳቢ ፡ ሰ ፤ አ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ፤ ሆ ኩን ፡ አወከ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ገብርኤል ፡ አብሣሬ ፡ ትስብእትከ ። አብሠራ ፡ ለማርያም ። አብሠሮ ፡ ለዘ ካርያስ ፡ በእንተ ፡ ልደቱ ፡ ለዮሐንስ ። ወንጌለ ፡ መን ግሥት ፡ ያበሥር ፡ (ቄድር ። መዋሥ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፪ ። ፈላስ) ። ብርስንና ፡ ምስር ፡ የሚጣፍ ፡ በሳት ፡ ሰ ፡ ነውና ፡ ሠዉም ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ተሳስቷል ።

በሣሬ ፤ መበሥር ፤ የሚያበሥር ፡ አብሣሪ ፤ ወሬ ፡ ነጋሪ ፤ የምሥራች ፡ ባይ ። ገብርኤል ፡ መበሥር ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳፪) ።

አብሠረ ፤ አስተብሠረ ፤ አስበሠረ ፤ ደግ ፡ ወሬ ፡ አሰማ ፡ አስነገረ ፤ ወሬኛ ፡ ላከ ።

አብሣሪ ፤ መስተብሥር ፤ የሚያስበሥር ፡ አስበሣሪ ፤ ወሬ ፡ አስነጋሪ ።

ተበሥረ ፤ በቁሙ ፤ ምሥራች ፡ ሰማ ፤ ሐዲስ ፡ ወሬ ፡ አገኘ ፤ ሰውዮው ። ተወራ ፡ ተባለ ፡ ተነገረ ፤ ተሰበከ ፤ ወሬው ፡ ትንቢቱ ፡ የምሥራቹ ። ስምዖን ፡ ዘተበሥረ ፡ ፀንሶ ፡ በአፈ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ። በከመ ፡ ተበ ሥረ ፡ እምአፈ ፡ ማርቆስ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፱ ። ሚያ፳፪ ። መጋ፳) ።

ብሥራት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ምሥራች ፡ ሐዲስ ፡ ነገር ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ወሬ ፤ ስብከት ፡ ትን ቢት ፤ ወንጌል ፡ ትሥጉተ ፡ ቃል ። ብሥራተ ፡ እግዚ ፡ በልሳነ ፡ ገብርኤል ፡ ዘአብሠራ ፡ ለቅድስት ፡ ድን ግል ። ብሥራተ ፡ ማቴዎስ ፡ (አቡሻ ፡ ፴፰ ። ማቴ ፡ ፩) ። ብሥራትከ ፡ ኪ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ የምሥራች ፡ ደስ ፡

ይበልኽ፡ማለት፡ነው፡፡ ብሥራትከ፡ኦ፡ንጉሥ፡(ገድ፡ ተክ)፡፡ ንኡስ፡አገባብ፡(ዕርቿ፡ ቍ፷፲፭)፡፡

ብሥራት፡

ብሥራታዊ፤ ባለምሥራች፤ ወንጌላዊ፤ ሠናየ፡ ዜና፡፡ ሰላም፡ ለከ፡ ገብርኤል፡ ብሥራታዊ፡፡ አባ፡ ብሥራታዊ፡ ማርቆስ፡(ደራሲ፡፡ አቡሻ፡ ፶)፡፡

ባሦር፤ (ዕብ፡ ባሣር፡፡ ሱር፡ ቤስራ)፤ ሥጋ፤ የሥጋ፡ ክፍል፡፡ ወገብረ፡ ለርእሱ፡ ባሦረ፡ ግሩመ፡ ወለብሰ፡ እምኔሃ፡ ለድንግል፡(ቀሌ)፡፡ ዐረቡ፡ ግን፡ በሸር፡ እብን፡ እልበሸር፡ ብሎ፡ ሰብእ፡ ወልደ፡ ሰብእ፡ ይላል፡፡

ባዕ፤—ስንዝር፤—በዊዕ፡ በዐ፡፡

ብዒድ፤ ዶት፤ (በዐደ፡ ይብዕድ፡ ይብዐድ፡፡ ዐረ፡ በዒደ፡ ራቀ)፤ ማባድ፤ ባዕድ፤ ማድረግ፤ መለየት፡ መንጠል፤ ማራቅ፡ ማስገለል፤ መለወጥ፡ መቀየር፤ ሌላውን፡ በሌላ፡ ወይም፡ ያንኑ፡ አንዱን፤ እንደ፡ በትረ፡ ሙሴ፡፡ ዘአመ፡ በዐደ፡ ገጾ፡ እምቅድሜሁ፡ ለአቤሜሌክ፡፡ አኮ፡ መዩጥ፡ ርእሶ፡ ወብዒድ፡ እምፍጥረቱ፡(አርእስተ፡ መዝ፡ ፴፫፡፡ መጽ፡ ምስ)፡፡ አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ በበዐደ፡ ፈንታ፡ አብዐደ፡ ይላል፤ አያሰኝም፡፡ ሱብአ፡ ከማ፤ ይሬስዮ፡ ወያብዕዶ፡ ለምወልድ፡(ቄር፡ ጸሎ)፡፡

በዓዲ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ የሚለይ፡ የሚያርቅ፤ ባዕድ፡ የሚያደርግ፡፡

አብዐደ፤ አስለየ፡ አስነጠለ፤ አስራቀ፤ ባዕድ፡ አስደረገ፡፡

ተብዕደ፤ ተበዐደ፤ ተለየ፡ ተነጠለ፤ ራቀ፡ ወገደ፤ ባዕድ፡ ኾነ፤ ዝምድና፡ ዐጣ፡፡ ወረደ፡ እንዘ፡ ኢይትፈለጥ፡ እምህላዌሁ፤ ነገደ፡ እንዘ፡ ኢይትበዐድ፡ እምሥላሴሁ፡፡ ኢተበዐደ፡ ወኢተፈልጠ፡ በሠሉ፡ ግብሩ፡ ወልድ፡ ዋሕድ፡(ቅዳ፡ አፈ፡፡ ድጓ፡፡ ኤፍ፡ ፬)፡፡

—፤ ተሻረ፤ ተለወጠ፡ ተቀየረ፤ ሌላ፡ ኾነ፡ ሌላ፡ ተባለ፡፡ ኢይትበዐድ፡ እምሚመቱ፡ ውስተ፡ ካልእ፡ ሚመት፡፡ ኢተበዐደ፡ እመለኮቱ፡ ዘእግዚ፡ ቃል፡፡ እስመ፡ ኢይትበዐድ፡ ዘእግዚ፡ ቃል፤ አላ፡ ለዝሉፉ፡ ውእቱ፡ ይሄሉ፡(ቀሌ፡፡ ድጓ፡፡ ቄር፡ ጸሎ፡፡ እስት)፡፡

ብዑድ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ዕድ)፤ የተለየ፡ ልዩ፤ ሌላ፡ ዐይነት፤ ሩቅ፡ ጥልቅ፤ ረቂቅ፡፡ ዘከመ፡ ተፈልጠ፡ ማእከለ፡ አሮን፡ ወማእከለ፡ ክርስቶስ፡ ብዑድ፡ ፈድፋደ፤ ከማሁ፡፡ ብዑዳን፡ ብዙኃን፡፡ ብዑድ፡ ሥነ፡ ላሕዩ፡፡ ብዑድ፡ እምኀሊና፡(አፈ፡ ተ፲፭፡፡ ቄር፡ እስት፡፡ ቅዳ፡ ግሩ)፡፡

ባዕድ፤ (ድት፡ ዳን፡ ዳት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፡ ቅጽልና፡ ጥሬ፡፡ በቁሙ፤ ልዩ፡ ሌላ፤ ነኪር፡፡ ባዕድ፡ ሰብእ፡፡ አልቦ፡ ባዕድ፡ ዘእንበሌሁ፡፡ ይዘግብ፡ ለባዕድ፡፡ በብሔረ፡ ባዕድ፡፡ ወቦ፡ ባዕዳንኒ፡፡ ወባዕዳትኒ፡ ብዙኃት፡(ዘፀ፴፡ ፴፱፡፡ ዘዳ፲፡ ፴፭፡፡ ሚራ፲፱፡ ፱፡፡ ኤር፳፡ ፲፱፡፡ ግብ፲፯፡ ፴፱፡፡ ማር፲፭፡ ፵፮)፡፡

ባዕድ፡ (ጥሬ፡ ዘር)፤ የፊደል፡ ስም፡ አገልጋይ፡ ፊደል፤ የጥሬ፡ ዘር፡ ተውሳክ፤ ከቅጽል፡ ከጥሬ፡ እየተጨመረ፡ መነሻ፡ ኹኖ፡ የሚነገር፡፡ ባዕድ፡ የሚኾኑ፡ ፊደላት፡ ዋንኞቹ፡ ደ—፱፡ ናቸው፤ አመተነ፤ ግእዛቸው፡ ብቻ፡ ስለ፡ ተነገረ፡ ከነ፡ በቀር፡ ካዕባቸው፡ ራብዓቸው፡ ሳድሳቸውና፡ ሳብዓቸው፡ ተለይቶ፡ አይቀርም፡፡ አ፡ የማድረግና፡ የማስደረግ፡ ልማድ፡ እየኾነ፡ በቀዳማይ፡ አንቀጽ፡ ይገባና፡ ወዲያው፡ ለጥሬው፡ ባዕድ፡ ይኾናል፡፡ (ማስረጃ)፤ ርእየ፡ አርአየ፤ አርኣያ፡፡ ከለለ፡ አከለለ፤ አክሊል፡፡ መሰለ፡ አምሰለ፤ አምሳል፡፡ ሰትዐ፡ አስትዐ፤ አስትዓ፡፡ ገዝአ፡ አግዝአ፤ እግዚእ፡፡ ለትሐ፡ አልትሐ፤ እልታሕ፡፡ ነገደ፡ አንገደ፤ እንግዳ፤ የመሰለው፡ ኹሉ፡፡ መ፡ ባዕድ፡ ሲኾን፤ ቀደሰ፡ መቅደስ፤ ነበረ፡ መንበር፤ ደበለ፡ ሞድበል፡፡ ሙ፤ ውሕዘ፡ ሙሓዝ፤ ወፅአ፡ ሙፃእ፤ ወረደ፡ ሙራድ፡፡ ማ፤ አመረ፡ ማእምር፤ ሐበ፡ ማሕየብ፤ ሐረጸ፡ ማሕረጽ፡፡ ም፤ ገብረ፡ ምግባር፤ ሖረ፡ ምሕዋር፤ ቆመ፡ ምቅዋም፡፡ ሞ፤ ወሠረ፡ ሞሠርት፤ ወፈጠ፡ ሞፈጥ፤ ወፀፈ፡ ሞፀፍ፡ ይላል፡፡ ሙና፡ ሞ፡ ካዕብና፡ ሳብዕ፡ መኾናቸው፡ ወን፡ ስለ፡ ጕረዱ፡ ነውና፤ በወ፡ ከሚነሣ፡ ከወ፡ ግስ፡ በቀር፡ በሌላ፡ አይገኙም፡፡ ተ፡ ደግሞ፡ የመደረግና፡ የመደራረግ፡ ልማድ፡ እየኾነ፡ በቀዳማይ፡ አንቀጽ፡ ይገባና፡ እንደ፡ አ፡ ወዲያው፡ ለጥሬው፡ ባዕድ፡ ይኾናል፤ ይኸውም፡ ጥሬ፡ ዘር፡ ኹሉ፡ ከሚመስለው፡ እንጂ፡ ከማይመስለው፡ አንቀጽ፡ እንዳይወጣ፡ በግልጥ፡ ያስረዳል፡፡ (ማስረጃ)፤ ገሠጸ፡ ተገሠጸ፤ ተግሣጽ፡፡ ወለጠ፡ ተወለጠ፤ ተውላጥ፡፡ ሜጠ፡ ተመይጠ፤ ተምያጥ፡፡ ፈጸመ፡ ተፈጸመ፤ ተፍጻም፡፡ ቀረመ፡ ቀሠመ፡ ተቀርመ፡ ተቀሥመ፤ ተቅራም፡ ተቅሣም፤ የመሰለው፡ ኹሉ፡፡ ታ፤ ሐጸ፡ ተሓጸ፤ ታሕጻጽ፡፡ ኀሠ፡ ተኀሠ፤ ታኅሣሥ፡፡ ኀመሰ፡ ተኀመሰ፤ ታኅማስ፡፡ ት፤ መከሐ፡ ተመክሐ፤ ትምክሕት፡፡ ሠለሰ፡ ተሠለሰ፤ ትሥልስት፡፡ ሠገወ፡ ተሠገወ፤ ትሥጉት፡፡ ደመረ፡ ተደመረ፤ ትድምርት፡፡ ወፈየ፡ ተወፈየ፤ ትውፊት፤ የመሰለው፡ ኹሉ፡ ነ፤ ባዕድ፡ ሲኾን፤ በነ፡ ከሚነሣ፡ ከነ፡ ግስ፡ በቀር፡ በደጊመ፡ ቃል፡ ግስ፡ እየገባ፡ ከእ፡ ተለይቶ፡ ይቀርና፡ የጥሬ፡ መነሻ፡ ይሆናል፡፡

(ማስረጃ) ፤ በልበለ ፡ አንበልበለ ፤ ነበልባል ። በስበሰ ፡ አንበስበሰ ፤ ነበስባስ ። ጐድጐደ ፡ አንጐድጐደ ፤ ነጐድጓድ ። ገርገረ ፡ ጕርጐረ ፤ አንገርገረ ፡ አንጕርጐረ ፤ ነገርጋር ፡ ነጕርጓር ። ቀጥቀጠ ፡ ቀልቀለ ፤ አንቀጥቀጠ ፡ አንቀልቀለ ፤ ነቀጥቃጥ ፡ ነቀልቃል ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አንና ፡ አስተም ፡ በእ ፡ ምክንያት ፡ ልማድ ፡ እየኾኑ ፡ ይገቡና ፡ ለጥሬ ፡ ለቅጽል ፡ ባዕድ ፡ ይኾናሉ ፤ አን ፤ እንዳለና ፡ እን ፡ እየኾነ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፤ በስበሰ ፡ አንበስበሰ ፤ እንበሳ ። ገለገ ፡ አንገለገ ፤ እንግልጋ ። ሶሰወ ፡ አንሶሰወ ፤ እንስሳ ። ጎገወ ፡ አንጎገወ ፤ እንጕግው ። ጌገየ ፡ አንጌገየ ፤ እንጌግይ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የቀረውን ፡ በአንና ፡ በእን ፡ ተመልከት ፤ ከዚያ ፡ ተነግሯል ። አስተ ፡ እስት ፡ እየኾነ ፡ ሲገባ ፤ ነፍሰ ፡ አንፈሰ ፡ አስተንፈሰ ፤ እስትንፋስ ። ገብአ ፡ አግብአ ፡ አስተጋብአ ፤ እስትጉቡእ ። ረከበ ፡ አርከበ ፡ አስተርከበ ፤ እስትርኩብ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መ ፡ ደግሞ ፡ አን ፡ እየጐረደ ፡ አስተ ፡ በገባበት ፡ ይገባል ፤ ይህም ፡ አስተፍሥሐ ፡ መስተፍሥሒ ፤ አስተመክሐ ፡ መስተመክሒ ፤ አስተስረየ ፡ መስተስርይ ፡ ምስትስራይ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

ቡዓዴ ፤ መለየት ፤ አለያየት ፤ ልዩነት ፡ ርሕቀት ። ሥላሴ ፡ ድሙር ፡ በኢቡዓዴ ፡ ወኢቱሳሔ ። አልቦ ፡ አመክንዮ ፡ ወኢቡዓዴ ፡ ለኅበ ፡ ዚኣሁ ፡ ህላዌ ። ኅቡራን ፡ በኢቡዓዴ ፡ ወፅሙራን ፡ በኢቱሳሔ ። ኢውላጤ ፡ ዘእንበለ ፡ ቱስሕት ፡ ወኢቡዓዴ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ቅዳ ፡ ግሩ ፤ ቄር ። ሳታት) ።

ብዕድና ፤ ባዕድነት ፤ ልዩነት ፤ ውላጤ ። ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ወብዕድና ፡ (ቄር ፡ እስት) ።

ተባዐደ ፤ ተለያየ ፡ ተራራቀ ። ምስጢሩ ፡ ተብዕደ ፡ ተበዐደ ፡ ካለው ፡ ይገባል ፤ መለያየት ፡ የጋራ ፡ ነውና ። ገበርኩ ፡ ከመ ፡ አንቲ ፡ ትኩኒ ፡ እንቲኣየ ፡ ወአንቲሰ ፡ ትትባዐዲ ፡ እምኔየ ፤ በከመ ፡ ተባዐዱ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ። ዘአልቦ ፡ ተባዕዶ ፡ (መቃ ፡ ገ፮ ። ስንክ ፡ ጥር፳) ።

አስተባዐደ ፤ አለያየ ፤ አራራቀ ፤ ነጣጠለ ፡ ከፋፈለ ። ያስተባዕድ ፡ ሥላሴ ፤ እፎ ፡ ያስተባዕዶ ፡ ለዘኢይትባዐድ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መስተባዕድ ፤ የሚለያይ ፤ የሚያራርቅ ፡ አራራቂ ።

ብዕዛ ፤ (ዛት ። ትግሬ ፡ በዕዛ) ፤ ሳላ ፡ የፍየል ፡ ዐይነት ፤ የዱር ፡ የበረሓ ፡ እንስሳ ፡ እንደ ፡ ቦኽር ፡ እንዳጋዘን ፡ ያለ ፡ ቀንዳም ፤ ቀንዱ ፡ ቀጫጭን ፡ ረዥም ፡ ቀጥ ፡ ያለ ፡ የተካከለ ፤ በትር ፡ የሚመስል ። ቱልቱላ ፡ የሳላ ፡ ቀንድ ፤ እንደ ፡ እንቢልታ ፡ እንደ ፡ መለከት ፡ በአፍ ፡ የሚነፋ ፤ ወይም ፡ በሳላ ፡ ቀንድ ፡ አምሳል ፡ የተሠራ ፡ መለከት ፡ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፤ የሚነፋ ፡ ኹሉ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ቃጭል ፡ ጸናጽል ፡ ነጋሪት ፡ ይሉታል ። ቀርንና ፡ ብዕዛ ፡ በመጻሕፍት ፡ እንደሚገባቸው ፡ አልተፈቱም ፤ መላሾች ፡ ቀርንን ፡ ከበሮ ፡ ነጋሪት ፤ ብዕዛን ፡ እንቢልታ ፡ መለከት ፡ ብለውታል ፤ በበገናና ፡ በመሰንቆ ፡ በሌላውም ፡ ፈንታ ፡ ብዕዛ ፡ ተጥፎ ፡ ይገኛል ። በአቅርንት ፡ ወቡብዕዛ ። አርጋኖን ፡ ወብዕዛ ። ቃለ ፡ ቃርን ፡ ወእንዚራ ፡ ወመሰንቆ ፡ ወብዕዛ ፡ ወማሕሌት ። ወምስሌሁ ፡ መዘምራን ፡ እለኒ ፡ በጸናጽል ፡ ወእለኒ ፡ በከበሮ ፡ ወእለኒ ፡ በብዕዛ ፡ ወበአቅርንት ፡ (፪ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፲፬ ። ስንክ ፡ መስ፲፰ ። ዳን፫ ፡ ፭ ። ፪ዜና ፡ ፲፫ ፡ ፰) ።

ብዕዛ ፡

ብዒል ፤ ሎት ፤ (ብዕለ ፡ ይብዕል ፤ አው ፡ በዐለ ፡ ይቤዕል ፡ ይብዐል ። ዕብ ፡ ባዐል ። ዐረ ፡ በዐለ ። ሱር ፡ ብዓል) ፤ መክበር ፡ መበልጠግ ፡ መጌትየት ፤ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ ማግኘት ፤ መላቅ ፡ መብለጥ ፤ በሀብት ፡ ማደግ ። ሚስት ፡ ማግባት ፤ ባል ፡ መኾን ። ነድይኒ ፡ ወብዒልኒ ፡ እምኅበ ፡ እግዚ ። ሠያጢ ፡ ወሰካሪ ፡ ኢይብዕል ። ዘይብዕለከ ። ምንት ፡ ይብዕላ ፡ ለጥበብ ። በከመ ፡ ይብዕል ፡ ወሬዛ ፡ ድንግለ ፡ (ሚራ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ፲፱ ፡ ፩ ። ፰ ፡ ፪ ። ጥበ፰ ፡ ፭ ። ኢሳ፷፪ ፡ ፭) ። አካኼዱ ፡ በጥሕረና ፡ በጸዐለ ፡ መንገድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በዐለ ፡ ይቤዕል ፤ በከመ ፡ ይቤዕል ፡ ሲል ፡ ይገኛል ። ኹለተኛም ፡ በብዕለ ፡ ፈንታ ፡ ተብዕለ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። እለ ፡ ይትበዐላ ፡ ደርገ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳፯) ።

ባዕል ፤ (ልት ፤ ብ ፡ አብዕልት) ፤ ቅጽልና ፡ ጥሬ ። ባለጠጋ ፡ ሀብታም ፤ ከበርቴ ፤ ጌታ ። ባዕል ፡ ደንጻዊ ። ብእሲት ፡ ክብርት ፡ ወባዕልት ። አብዕልትኒ ፡ ወነዳይኒ ። አግብአ ፡ ለአብዕልቲሃ ፡ (ሚራ፳፭ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ሐም፲፭ ። መዝ ፡ ፵፰ ። ጦቢ፫ ፡ ፲፫) ። ባዕል ፡ ቅጽልና ፡ ጥሬ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በጥሬነቱ ፡ በዓልን ፡ ይመስላልና ፡ በበዓል ፡ ፈንታ ፡ ባዕል ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ጌታ ፡ ባለቤት ፤ ባል ፡ ማለት ፡ ነው ። ባዕለ ፡ ንዋይ ። ባዕለ ፡ ላሕም ። ባዕለ ፡ ቤት ። ባዕለ ፡ ብሔር ። ባዕለ ፡ ዕዳ ። ባዕለ ፡ ጸጋ ፡ (ዘሌ፳ ፡ ፳፬ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፳፰ ። ፳፪ ፡ ፯ ። ዘፍ፵፪ ፡ ፴፫ ። ኢሳ፳፬ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ መስ፳፰) ።

አብዕልተ ፡ ነውራት ፤ ነውረኞች ፤ ነውራሞች ፤ ባለብዙ ፡ ነውሮች ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፭) ።

አብዕልተ ፡ ኀጣውእ ፡ ንኡሳት ፤ ኀጢአተኞች ፤ ብዙ ፡ ጥቃቅን ፡ ኀጢአት ፡ የሚሠሩ ፡ (፩ ፡ ፭) ።

አብዕልተ ፡ ጉባኤ ፡ ቅድስት ፤ የጉባኤ ፡ ጌቶች ፡ ባለቤቶች ፤ ቅዱሳን ፡ አበው ፤ ሊቃውንት ።

ባዕላይ ፤ ባለብዙ ፡ ንዋይ ፤ ባለጠጋ ፤ ወይም ፡ ባለጠጎች ። ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይነገራል ፤ ማእከላዊ ፡ ነው ። ኮንከ ፡ ከመ ፡ ነዳይ ፡ ሊባኖስ ፡ ክቡር ፡ ወልደ ፡ ባዕላይ ። ኢይምሕሮ ፡ ለነዳይ ፡ ወኢየንፍሮ ፡ ለባዕላይ ። ባዕላይከኒ ፡ ኢአምኑ ፡ ወነዳያኒከኒ ፡ ኢሰምዑ ፡ (መዋሥ ። ድ፯) ።

ብዑል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ዕልት) ፤ የከበረ ፤ የበለጠገ ፤ የዘመነ ፡ የጌተየ ፤ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ ያለው ። ዕደው ፡ ብዑላን ። አንስት ፡ ብዑላት ። ሀገር ፡ ብዕልት ። አልቦ ፡ ብዕል ፡ ዘይፈደፍድ ፡ እምነፍስ ፤ ብዕልት ፡ (ሢራ ፴፱ ፡ ፯ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፱ ። ፴፫ ፡ ፳ ። ፈላስ) ። በብዑል ፡ ፈንታ ፡ ባዕል ፤ በባዕል ፡ ፈንታ ፡ ብዑል ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ራእ፪ ፡ ፱ ። ፫ ፡ ፲፯) ።

ብዕል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ብልጥግና ፡ ባለጠግነት ፤ ክብር ፡ ድልብ ፤ ብዙ ፡ ገንዘብ ። ብዙኅ ፡ ብዕልየ ። ብዕል ፡ ዓለማዊት ። ብዕል ፡ ዘይትዐቀብ ፡ በኀበ ፡ ዘአጥረዮ ፡ (ኢዮ፴፮ ፡ ፳፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፰ ፡ ፭ ። መክ፭ ፡ ፲፪) ።

—፤ ምላት ፡ ስፋት ፤ ብዛት ፡ ብዙኀት ። ብዕለ ፡ ስብሐቲሁ ። ብዕለ ፡ ጥበቢሁ ፡ (ሮሜ፱ ፡ ፳፫ ። ፲፩ ፡ ፴፫) ።

አብዐለ ፤ አከበረ ፤ አስከበረ ፤ አበለጠገ ፤ ሰውን ፡ ባዕል ፡ ዕለትን ፡ በዓል ፡ አደረገ ። ቀሊል ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ያብዕሎ ፡ ለነዳይ ። እድ ፡ ጽኑዕ ፡ ብእሴ ፡ ያብዕል ። ቦ ፡ እለ ፡ ያብዕሉ ፡ ርእሶሙ ፡ (ሢራ፲፩ ፡ ፳፩ ። ምሳ፲ ፡ ፬ ። ፲፫ ፡ ፯) ። ተጋብኡ ፡ አይሁድ ፡ ከመ ፡ ያብዕሉ ፤ ወአብዐሉ ፡ ሰሙነ ፡ ዕለተ ። ዕለት ፡ ዘያብዕሉ ፡ ቦቱ ፡ ትንሣኤ ፡ ቅድስተ ። ባቲ ፡ ያብዕሉ ፡ ሮም ፡ በዓሎ ፡ ለእስጢፋኖስ ። ተዝካረ ፡ ዕረፍቱ ፡ ያብዕሉ ፡ ሶርያ ፡ (ዮሴፍ ። አቡሻ ፡ ፵ ። ስንክ ፡ መስ፲፪ ። ጥር፲፭) ። በአብዐለ ፡ ፈንታ ፡ አስተብዐለ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። እለ ፡ ያስተብዕሉ ፡ (ይሁ ፡ ፲፯) ።

መብዐሊ ፤ **ዕል** ፤ የሚያከብር ፤ አክባሪ ። መብዐሊት ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

መብዐል ፤ (ብ ፡ መባዕላት ፡ ልት) ፤ ዙሓ ፡ ጠገራ ፤ ምዝምዝ ፡ ጥፍጥፍ ፤ የወርቅ ፡ የብር ፡ የንሐስ ፡ የብረት ፡ የማዕደናት ፡ ኹሉ ፤ ዛንጅር ፡ መንቈር ፤ ስንሰለት ፡ እግር ፡ ብረት ። ወያስተዳልዉ ፡ ሎሙ ፡ መባዕላተ ፡ ለሰይጣን ፡ (ሔኖ ፡ ፵) ።

መብዐለ ፡ ሜከኖት ፤ መክደኛ ፤ እንደ ፡ ዙሓ ፡ ያለ ፡ የብረት ፡ መግላሊት ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯) ።

መብዕል ፤ **ምብዓል** ፤ (ላት) ፤ መክበሪያ ፤ ገንዘብ ፡ ማግኛ ፤ የብረት ፡ የዕንጨት ፡ የደንጊያ ፡ መሣሪያ ፡ እንደ ፡ ወፍጮ ፡ ያለ ። ኢትትአኀዝ ፡ ማሕረጸ ፡ ወኢመድሔ ፤ እስመ ፡ መብዕለ ፡ ነፍስ ፡ ውእቱ ። አዕይንቲሁ ፡ ይጤይቅ ፡ ሎሙ ፡ አምሳለ ፡ ምብዓል ፤ ወትጋሁኒ ፡ ከመ ፡ ያስተሣኒ ፡ ምብዓሎ ፡ ወምንሃቦ ፡ (ዘዳ፳ ፡ ፯ ። ሢራ ፡ ፴፰ ፡ ፳፰) ።

ቢያላ ፤ (ዕብ ፡ ብዑላ) ፤ ባል ፡ ያላት ፡ ሴት ፤ ባለባል ፤ ክብርት ፡ ብዕልት ። ምድርከሙኒ ፡ ቢያላ ፡ (ኢሳ፷፪ ፡ ፬) ።

በዓል ፤ (ብ ፡ አብዕልት ። ሴ ፡ በዓልት ፡ ታት) ፤ ምት ፡ ባል ፤ ሚስት ፡ ያለው ፡ ወንድ ፤ የቤት ፡ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ጌታ ፡ ባለቤት ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፫) ። (ግጥም ፤ መጥፎ ፡ ሚስት) ፡ ያውና ፡ እዚያ ፡ ማዶ ፡ በግ ፡ ይነዳል ፡ ሰው ፤ ታላየ ፡ ታልሰማ ፡ ባላህያ ፡ ነው ። ብእሲት ፡ በዓልተ ፡ ቤት ። ንኡሳት ፡ ያውስባ ፡ ወይትዋለዳ ፡ ወይኩና ፡ በዓልታተ ፡ ቤት ፡ (፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፲፬) ።

በዓለ ፡ እድ ፤ እጃም ፤ እጀኛ ፤ ባለእጅ ፤ እጀታ ፡ ያለው ፡ ዕቃ ፡ መሣሪያ ፤ ሠራተኛ ፡ ቀጥቃጭ ፤ ሌባ ።

በዓለ ፡ እቶን ፤ ጋጋሪ ፤ የሀገር ፡ ዐበዛ ፡ ባለወግ ፤ ጋግሮ ፡ የሚሼጥ ፡ ወይም ፡ የሚጋግር ፡ ብቻ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

በዓለ ፡ ቤት ፤ ባለቤት ፤ የቤት ፡ ጌታ ፤ ሠራዒ ፡ መጋቢ ፤ አሳዳሪ ፡ (ሉቃ፲፫ ፡ ፳፭) ።

በዓለ ፡ ጊዜ ፤ ዘመናይ ፤ ሹም ፡ ባለጠጋ ፡ ንጉሥ ፤ እንደ ፡ ወደደ ፡ የሚያደርግ ። (ተረትና ፡ ግጥም ፡ ስላጤ ፡ ቴ) ፤ ዘመናይ ፡ ቅል ፡ ደንጊያ ፡ ይሰብራል ። ያን ፡ የጕሹን ፡ ገዳይ ፡ አበጀኹ ፡ ቢላችኹ ፤ ይህን ፡ ባለጊዜ ፡ ምን ፡ ትሉታላችኹ ።

በዓለ ፡ ውዴት ፤ ነገረ ፡ ሠሪ ፤ ከሳሽ ፡ ባለጋራ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፭) ።

በዓለ ፡ ሕብር ፤ ባለቀለም ፤ ልብስ ፡ አቅላሚ ፤ ቀለም ፡ አግቢ ፤ ወይም ፡ ሸያጭ ፡ ቀማሚ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

በዓለ ፡ ሐመር ፤ መርከበኛ ፡ ባለመርከብ ፤ የመርከብ ፡ አለቃ ፤ መሪ ፡ ቀዛፊ ፡ (ዮሴፍ) ።

በዓልተ ፡ የውሀት ፡ ወሰላም ፤ ገር ፡ ፍቅረኛ ፤ ቂም ፡ በቀል ፡ የሌላት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፭) ።

በዓልተ ፡ ክልኤ ፡ ጸራይቅ ፤ ባለኹለት ፡ ጸሪቅ ፤ የጸናጽል ፡ ሻኵራ ፡ የሚመስል ፡ ፪ ፡ የናስ ፡ ቅጠል ፡ ያላት ፤ ከዚያ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ትርፍ ፡ ገንዘብ ፡ የሌላት ፤ ይህን ፡ ብስጥ ፡ ምን ፡ እውጥ ፡ ሳትል ፡ ያንኑ ፡ ጨርሳ ፡ ከሙዳየ ፡ ምጽዋት ፡ ያገባች ፤ የድኻ ፡ ለጋስ ፡ ጨካኝ ፡ ቈራጥ ፡ ባልቴት ፡ (ፊልክ ፡ ፶፬ ። ሉቃ፳፩ ፡ ፪) ።

በዓለ ፡ ኪን ፤ ተንኰለኛ ፤ ብልኀተኛ ፤ ተግባረ ፡ እድ ፡ ያለው ።

በዓለ ፡ ምድር ፤ ባለርስት ፤ ዐራሽ ፡ ቈፋሪ ፤ ጓን ፡ ገበር ፡ (ኢዮ፴፩ ፡ ፴፱) ።

በዓለ ፡ መዛግብት ፤ የገንዘብ ፡ ሹም ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፡ ጠባቂ ፡ (ዮሴፍ) ።

በዓለ ፡ መንበር ፤ ባለወንበር ፤ መምህር ፡ ጳጳስ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

በዓለ ፡ መጽሐፍ ፤ ባለመጣፍ ፤ ጸሐፊ ፡ ዐታሚ ፤ ሽያጭ ፤ ተርጓሚ ፡ የመጣፍ ፡ መምር ፡ (ዮሴፍ) ።

በዓለ ፡ ምሳሌ ፤ ባለተረት ፤ ምሳሌ ፡ ዐዋቂ ፤ ኹሉን ፡ በምሳሌ ፡ የሚናገር ፡ (ማቴ ፲፫ ፡ ፴፬) ።

በዓለ ፡ ዕዳ ፤ አበዳሪ ፤ ወይም ፡ ተበዳሪ ፤ ዕዳ ፡ ከፋይ ፡ (ኢሳ ፳፬ ፡ ፪) ።

በዓለ ፡ ጸብኅ ፤ ወጥ ፡ ቤት ፤ ወጥ ፡ ዐዋቂ ፡ ቀቃይ ፡ አብሳይ ፡ (ስንክ ፡ የካ ፲፪) ።

በዓለ ፡ ርዴ ፤ ባላራጣ ፤ ገንዘቡን ፡ በወለድ ፡ የሚያበድር ፡ (ቄድር) ።

በዓለ ፡ ሰይፍ ፤ ዐራጅ ፤ ፈላጭ ፡ ቈራጭ ፡ ባለ ወግ ፤ ዳንዴ ፡ ወንበዴ ፡ (ስንክ ፡ የካ ፯ ። ፊልክ) ።

በዓል ፤ (ላት) ፤ በቍሙ ፤ የደስታ ፡ የዕረፍት ፡ ቀን ፤ ባመት ፡ በወር ፡ በሳምንት ፡ የሚከበር ፤ ያለፈ ፡ ነገር ፡ የሚታሰብበት ፡ ተዝካር ፤ ሕዝብ ፡ የበዓሉን ፡ ምስጢር ፡ እያሰበ ፡ ደስ ፡ ብሎትና ፡ ለብሶ ፡ አጊጦ ፡ የሚዘፍንበት ፡ የሚዘምርበት ፡ እልል ፡ የሚልበት ፤ ሽብሸባ ፡ ጭብጨባ ፡ ቀኒጽ ፡ ነፈርዓጽ ፡ የሚያደርግበት ፤ ሲያረግድ ፡ እስክታ ፡ ሲወርድ ፡ ባንገቱ ፡ የሚቀጭበት ፤ እንደ ፡ ጥጃ ፡ የሚፈነጭበት ። ደምፁ ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ በዓለ ። ግበሩ ፡ በዓለ ፡ በትፍሥሕት ። በዓሎሙ ፡ ለአእዱግ ፡ ገዳም ። በዓላት ፡ እሙራት ። በዓለ ፡ ልደት ፡ ወበዓለ ፡ ጥምቀት ። በዓላት ፡ ዘርሑቅ ፡ እምጽድቅ ፡ (መዝ ፡ ፹፩ ። ፻፲፯ ። ኢሳ ፩ ፡ ፲፬ ። ፊ ፡ መ ፡ ፲፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱ ። ጥበ ፲፱) ።

በዓለ ፡ አርብዓ ፤ ዕርገት ፤ የትንሣኤ ፡ ፵ኛ ፡ (ሲኖዶ) ።

በዓለ ፡ ኀምሳ ፤ ጰራቅሊጦስ ፤ የትንሣኤ ፡ ፶ኛ ፡ (ድጓ) ።

በዓለ ፡ መርዓ ፤ ሰርግ ፤ የሙሽሮች ፡ በዓል ፡ (ራእ ፲፱ ፡ ፱) ።

በዓላት ፡ ዐዋድያት ፤ የሚዞሩ ፤ የሚወጡና ፡ የሚወርዱ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚሉ ፤ ከነነዌ ፡ እስከ ፡ ምሕላ ፡ ድኅነት ፡ ያሉ ። መዘር ፡ ግን ፡ እንደ ፡ መሐረም ፡ ነው ፡ (አዋል) ።

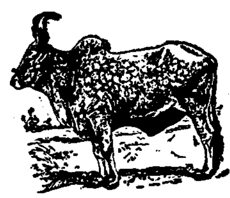
በዓል ፤ (ብ ፡ በዓሊም ፤ ጽርእ ፡ ወዕብራ) ፤ ስመ ፡ ጣዖት ፡ ከንዓናውያን ፡ የሚያመልኩት ፤ ጌታ ፡ ማለት ፡ ነው ። ተቀንየ ፡ ለበዓል ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ። ወገብረ ፡ ምሥዋዐ ፡ ለበዓል ። ተቀንየ ፡ ለበዓሊም ፡ ወሰገደ ፡ ሎሙ ። ወአምለኩ ፡ በዓሊመ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፴፩ ፡ ፴፪ ። ፳፪ ፡ ፶፬ ። መሳ፪ ፡ ፲፩) ።

ብዔል ፤ (ጽር ፡ ቤኤል ። ዕብ ፡ በዓል) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስመ ፡ ጣዖት ፤ ሞአባውያን ፡ የሚያመልኩት ። ብዔል ፡ ፌጎር ፤ ብዔል ፡ ጣዖቱ ፤ ፌጎር ፡ ሥርዐቱ ። ፌጎርን ፡ ተመልከት ፡ (ዘኍ ፳፭ ፡ ፫ ። ዘዳ ፬ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፻፭) ።

ብዔል ፡ ዜቡል ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ወዐረ ፡ በዓል ፡ ዝቡል) ፤ የሰይጣን ፡ ስም ፤ ያጋንንት ፡ አለቃ ፤ ብዔል ፡ በዓል ፤ ዜቡል ፡ መንገድ ፡ ቤት ፤ በተገናኝ ፡ መሪ ፡ አሳዳሪ ፡ ባለቤት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ማቴ ፲፪ ፡ ፳፬ ፡ ፳፯) ። በዝብል ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፤ የጕድፍ ፡ ጋኔን ፡ ልክስክስ ፤ ጕድፍ ፡ ሰራዊቱ ፡ ከሰማይ ፡ ተጠርጎ ፡ የወደቀ ፤ ጕድፋም ፡ ጨምላቃ ፡ የጕድፎች ፡ አለቃ ፡ ያሰኛል ። ምስጢሩ ፡ ከሐራውያ ፡ ይስማማል ፤ ዘበለንና ፡ ዜቡልን ፡ ተመልከት ።

ብዒር ፤ **ሮት** ፤ (**በዐረ ፡ ይብዕር ፡ ይብዐር ። ዕብ ፡ ባዐር**) ፤ ጨርሶ ፡ መብላት ፤ ማብላት ፡ ማቃጠል ፤ ከብትን ፡ እሳትን ፡ ወደ ፡ ሣርና ፡ ወደ ፡ ቋያ ፡ መስደድ ፡ መልቀቅ ። ሞኝ ፡ አላዋቂ ፡ መኾን ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ከብት ፡ እንስሳ ፡ መባል ። ማረስ ፡ መቈፈር ፤ መማስ ፡ መመንቀር ፤ መደደቅ ፡ መደንጐር ፤ ገብር ፡ ገበሬ ፡ መኾን ።

ብዕር ፤ **ብዕራ** ፤ **ብዕራይ** ፤ (**ዕብ** ፤ **ብዒር** ፤ **ከብት ። ሱር ፡ ብዒራ ። ዐረ ፡ በዒር** ፤ **ገመል ፡ አጋሰስ**) ፤ በሬ ፤ የቀንድ ፡ ከብት ፤ ተጠምዶ ፡ የሚያርስ ፡ የሚያሳርስ ። ሞኝ ፡ አላዋቂ ፤ እገሌ ፡ በሬ ፡ ነው ፡ እንዲሉ ። ብዕር ፡ ላንድ ፡ ብቻ ፤ ብዕራ ፡ ብዕራይ ፡ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይኾናል ፤ እንደ ፡ ሐራና ፡ እንደ ፡ ባዕላይ ፡ ነው ። አድግ ፡ ወእመሂ ፡ ብዕራ ። ፅምደ ፡ ብዕራ ። አርዑተ ፡ ብዕራ ። ተያፍን ፡ ወብዕራ ። መጺአ ፡ ዐቢይ ፡ ብዕራይ ፡ በልያሙ ። ብዕራይ ፡ ዘብርት ። ዘይቀሥፍ ፡ ብዕራዪሁ ፡ (ዘፀ ፳፪ ፡ ፲ ። ኢሳ ፭ ፡ ፲ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ሠኔ ፲፭ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መስ ፳፯ ። ሢራ ፴፰ ፡ ፳፭) ።

ብዕር ፡

ብዕራዊ ፤ የበሬ ፤ በሬማ ፤ በሬያም ፡ ባለበሬ ፤ ዐራሽ ፡ ገበሬ ፤ ባሪያ ፡ ሎሌ ፡ ቅን ፡ አሽከር ፤ ተገዥ ፡ አገልጋይ ። ብእሲት ፡ ብዕራዊት ፡ ታስተፌሥሖ ፡ ለምታ ፡ (ሢራ ፳፯ ፡ ፪) ።

አባዕር ፤ በሮች ፤ እንስሶች ፤ ሞኞች ፡ አላዋቆች ። አባዕር ፡ እለ ፡ ይወግኡ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ።

መብዕር ፤ (**ብ ፡ መባዕር**) ፤ ዐራሽ ፡ ቈፋሪ ። የበሬ ፡ ዕቃ ፤ ማረሻ ፡ መቈፈሪያ ፡ መደንጐሪያ ።

ምብዓር ፤ (**ራት**) ፤ መቈፈሪያ ፤ የርሻ ፡ የቍፋሮ ፡ መማሪያ ።

(ጥ) **በዓት** ፤—**ዋሻ ፡ ፍርኵታ** ፤—**በዊእ ፡ ቦአ** ፤ **በአት** ።

(ሳ) **በዓት** ፤ ባት ፤ ከቋንቋ ፡ እስከ ፡ ተረከዝ ።

በዓታዊ ፤ ባታም ፡ ባት ፡ መልክም ፤ ወይም ፡ እግረ ፡ ደንዳና ፤ ደንባ ፡ እግር ።

በጸወ ፤—አንቀላፋ ፤—በፀወ ።

በጺሕ ፤ ሖት ፤ (በጽሐ ፡ ይበጽሕ ፡ ይብጻሕ ። መጽአ ፤ ለጸቀ) ፤ መድረስ ፤ መምጣት ፡ መቅረብ ፡ መለጠቅ ፡ መንካት ፤ ማግኘት ፤ የእጅና ፡ የእግር ፡ የራስ ፡ የመሌሊት ። ኑኆ ፡ በጽሐ ፡ ሰማየ ። ዘእንበለ ፡ ይብጽሑ ፡ ምድረ ፡ ግብ ። በጽሐ ፡ ብርሃንኪ ። ዘበጽሐ ፡ እምኤዶም ። በጽሐ ፡ ማኅፈርነ ። ይበጽሕ ፡ ደመናተ ፡ ርእሱ ። በጽሐቶሙ ፡ አምሳል ፡ ዘመሰሎ ። ዘበጽሐ ፡ እምትድምርት ፡ (ዳን፬ ፡ ፲፯ ። ፯ ፡ ፳፬ ። ኢሳ፳ ፡ ፩ ። ፳፫ ፡ ፩ ። ሚራ፳፱ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፴፩ ፡ ፫ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳፪ ። አቡሻ ፡ ፴) ።

—፤ ማደግ ፡ መጕልመስ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ማድረስ ። መኾን ፡ መደረግ ፤ መምላት ፡ መፈጸም ፡ መጨረስ ፤ የትንቢት ፡ የዘመን ። መርታት ፤ ድል ፡ መንሣት ፤ የውጊያ ፡ የሙግት ። እምከመ ፡ ኢበጽሐ ፡ ቃሉ ፡ ወኢኮነ ፡ በከመ ፡ ይቤ ። በጽሐ ፡ በከመ ፡ ነገረ ። ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃለ ፡ ነቢያት ። ዳዊትሰ ፡ ልህቀ ፡ ወበጽሐ ፡ መዋዕሊሁ ፤ መላ ፡ ተፈጸመ ፡ (ዘዳ፲፰ ፡ ፳፪ ። ኩፋ ፡ ፵ ። ማቴ፳፯ ፡ ፶፯ ። ፳፯ ። ፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፩) ። ጌጋይ ፡ በዘኢይክሉ ፡ በጺሖተ ። አልቦ ፡ እኩይ ፡ ዘበጽሑ ፡ ሎቱ ። ረታ ፡ (ግብ፳፭ ፡ ፯ ፡ ፲፰) ።

—፤ መውጣት ፤ ተለይቶ ፡ መያዝ ፡ መሰጠት ፤ የዕፃ ፡ የሹመት ፡ የርስት ፡ የቦታ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወበጽሐ ፡ ዕፃ ፡ ላዕለ ፡ በትረ ፡ ብንያም ፡ (፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፳ ፡ ፳፩ ። ፲፱ ፡ ፵፩ ። ኢያ፲፰ ፡ ፲፩ ። ፲፱ ፡ ፩) ። ለከ ፡ ይበጽሐከ ፡ ርስታ ። መክፈልት ፡ ቡርክት ፡ በጽሐት ፡ ለሴም ፡ (ጦቢ፯ ፡ ፲፪ ። ኩፋ ፡ ፰) ።

በጻሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚደርስ ፡ ደራሽ ፤ መጪ ። በጻሕያን ፡ ኀበ ፡ ብጽሐቶሙ ፡ (ግንዘ) ።

ብጹሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ጽሕት) ፤ የደረሰ ፤ ያደገ ፡ የጐለመሰ ፤ የመላ ፡ የተፈጸመ ፡ ፍጹም ። ብጹሐ ፡ አምጣን ። ብጽሕተ ፡ አምጣን ። ብጹሓነ ፡ አምጣን ፡ እምዕሥራ ፡ ዓመት ፡ ወከሃ ። ብጹሓነ ፡ ሠላሳ ፡ ዓመት ፡ (ኤፌ፬ ፡ ፲፫ ። ሲኖዶ ። ፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፫ ፡ ፳፬) ።

በጽሒ ፡ (ትግሬ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ውርዝው ፤ ወሬዛ ፡ ሕፃን ፤ ብጹሐ ፡ አምጣን ።

ብጹሕ ፡ ውስተ ፡ ትሩፍ ፡ ከፍጹምነት ፡ የደረሰ ፤ በትሩፋት ፡ የተፈጸመ ፤ ባሕታዊ ።

ብጹሐ ፡ መዋዕል ፤ ቀኑ ፡ የደረሰ ፤ ዕድሜ ፡ የጠገበ ፤ ዕለተ ፡ ሞቱ ፡ የቀረበ ፤ አሮጌ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፳፰) ።

ብጽሐት ፡ (ታት) ፤ መድረስ ፤ መምጣት ፤ አደራረስ ። ብጽሐትከ ፡ ኀቤየ ። ሶበ ፡ አእመረ ፡ ብጽሐቶሙ ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ። ጊዜ ፡ ብጽሐተ ፡ ሐጋይ ። መጽሐፍ ፡ በጽሐት ፡ ወአስተፍሥሐተኒ ፡ በብጽሐታ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፮ ። ዮሴፍ) ።

—፤ ምርመራ ፡ ፍተሻ ፤ የተጣፈን ፡ ቍጥር ፡ ቀመርን ፡ ገብቶ ፡ ማየት ፡ ድርሱን ፡ ማግኘት ፤ ማወቅ ፡ መረዳት ፡ (አቡሻ ፡ ፱) ።

ብጽሕ ፡ (ሓት) ፤ ድርሻ ፡ ፈንታ ፤ ክፍል ፡ ዕድል ።

አብጽሐ ፤ አደረሰ ፤ አመጣ ፡ አቀረበ ። ወሰደኒ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወአብጽሐኒ ፡ ኀበ ፡ አንቀጽ ። ያበጽሕዎ ፡ እስከ ፡ ደመና ። አብጻሕክዎ ፡ ኀበ ፡ ዘተመነየ ፡ (ሕዝ፹ ፡ ፫ ። ሚራ፲፫ ፡ ፳፫ ። (ዮሴፍ) ።

—፤ አስረዳ ፡ ገለጠ ፤ አስታወቀ ። ለእመ ፡ አብጻሕክሙ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ቤል ፡ ይበልዕ ። ወያበጽሕ ፡ ሎሙ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ (ዳን፲፫ ፡ ፱ ። ግብ፱ ፡ ፳፪ ። ፲፯ ፡ ፫ ። ፲፰ ፡ ፳፰) ። በአብጽሐ ፡ ፈንታ ፡ አስተብጽሐ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። የኀሥሥኒ ፡ ወያስተበጽሕ ፡ ተስእሎተ ፡ በእንቲኣየ ፡ (አፈ ፡ ድ፳፮) ። ኹለተኛም ፡ አስተባጽሐ ፡ ይላል ፡ ባደራራጊ ፤ አያሰኝም ። ይክልአ ፡ አስተባጽሖ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ። አስተባጽሖሙ ፡ ኀቤሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሚያ፲፰) ።

አብጻሒ ፤ መብጽሒ ፤ ሕ ፤ የሚያደርስ ፡ አድራሽ ፤ ወሳጅ ። ምግባር ፡ ዘመብጽሒት ፡ ኀቤሃ ፡ (ፊልክ ፡ ፳፱) ።

ምብጻሕ ፤ (ሓት) ፤ መድረሻ ፤ ማድረሻ ፤ ማፍ ፡ መጨረሻ ፤ መግቢያ ፡ ማረፊያ ፡ መጠጊያ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ ። ሔኖ፸፱ ፡ ፲፩) ።

ተበጽሐ ፤ ተዳረሰ ፡ ተጋጠመ ፡ ተገናኘ ፤ አንድ ፡ ኾነ ። እስከ ፡ ይትባጽሖሙ ፡ ወይዳደቀሙ ፡ መፀተ ፡ እግዚ ። ተባጽሖታ ፡ ሰልብ ፡ ምስለ ፡ እግዚ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፪ ። ፊልክ ፡ ፻፲) ።

—፤ ተካሰሰ ፡ ተቈራኘ ፤ ተማላ ፤ ይዞ ፡ ተያይዞ ፡ ኼደ ፤ ከዳኛ ፡ ወሰደ ፤ አደረሰ ። ተረታታ ፡ ተነጣጠረ ። ወተባጽሕዎ ፡ አይሁድ ፡ ለጳውሎስ ፡ ኀበ ፡ ጋልዮስ ፡ (ግብ፲፰ ፡ ፲፪ ። ፲፱ ፡ ፴፯ ። ማር፲፫ ፡ ፱ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፶፰) ።

አስተባጽሐ ፤ አዳረሰ ፡ አገናኘ ፡ አጋጠመ ፤ አረታታ ፡ አነጣጠረ ።

ምስትብጻሕ ፤ መዳረሻ ፡ መገናኛ ፡ መጋጠሚያ ፤ ጉባኤ ፡ ሸንጎ ።

በጺል ፤ ሎት ፤ (በጸለ ፡ ይቤጽል ፡ ይብጽል ። ዐረ ፡ በጸለ ። ዕብ ፡ ፋጼል) ፤ መላጥ ፡ መምለጥ ፡ መቅረፍ ፤ መሸልቀቅ ፡ መግፈፍ ፡ መገሽለጥ ፤ መበጨቅ ፡ መጋጥ ፡ መንጨት ፤ መሳብ ፡ መጕተት ። ከለባት ፡ ይቤጽልዎሙ ፡ (ኤር፲፭ ፡ ፫) ።

ተበጽለ ፤ ተላጠ ፡ ተመለጠ ፤ ተበጨቀ ፡ ተቈረጠ ። ተቀሥፈ ፡ እስከ ፡ ተብጽለ ፡ አነዳ ፡ ማእሱ ። ይትቤጸል ፡ ማእስየ ፡ ምስለ ፡ ሥጋየ ። ሰሐብዎ ፡ ዲበ ፡

ለእባን ፡ በሊኃት ፡ እስከ ፡ ይትቤጻል ፡ ሥጋሁ ፡ (ስ ንክ ፡ ሠኔ ፭ ። ሐምሌ ፳፩ ። ኢዮ ፲፱ ፡ ፳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

(ጥ) ብጻል ፤ (ላት) ፤ ልጥ ፡ ቅርፍት ፤ ቅራፊ ፡ ብ ጫቂ ፡ ብጭቅጫቂ ፤ ፅላቂ ፡ ብጣሽ ፡ ቍራጭ ። ረከብኩ ፡ ብጻላቲሃ ፡ ወአጽርቅቲሃ ፡ (ኤር ፡ ፲፫ ፡ ፯) ።

በጻል ፤ (ዐረ ፡ በጻል ። ዕብ ፡ ባጻል ። ሱር ፡ ቤጽላ) ፤ ቀይ ፡ ሽንኵርት ፤ የቀይ ፡ ሽንኵርት ፡ ዐይነት ፡ የሚላጥ ፡ የሚመለጥ ፤ ኹለንተናው ፡ ተልጦ ፡ የሚያልቅ ፡ የሚሸለቀቅ ። ኢይበርኩ ፡ ላዕለ ፡ በጻል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯) ።

በጽዐ ፤ — ብጽዐት ፡ ገባ ፤ — በዒዕ ፡ በ ፅዐ ።

በጼቃ ፤ (ዐረ ፡ ቡጻቅ ። ዕብ ፡ ባጼቅ ፤ ሊጥ ፡ ቡሖ) ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ፡ በረቅ ፤ ብሓ ፡ ብሕካ ፤ ጠመኔ ፤ ኖራ ፡ የሚመስል ። ከመ ፡ ርእየተ ፡ በጼቃ ፡ (አዋል) ። ባዜቃን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ሞክሼ ፡ ነው ።

በዒው ፤ ዎት ፤ (በፀወ ፡ ይበፁ ፡ ይብፁ ። ዕብ ፡ ባጤእ ፤ ነበበ ። ዐረ ፡ በጡአ ፤ ኖመ) ፤ ማሸለብ ፡ ማንቀላፋት ፤ መተኛት ፡ መጋደም ፡ ጢ ፡ ብሎ ፡ መዘርጋት ። መቃዠት ፡ መቀባጠር ፤ መጫዎት ፡ ማቧለት ፡ ያልኾነ ፡ ነገር ፡ መናገር ። ብላዕ ፡ ሣዕረ ፡ ወልበስ ፡ ሣ ዕረ ፡ ወብፁ ፡ ዲበ ፡ ሣዕር ፡ (ፊልክ ፡ ፸፯) ። ነፀወን ፡ እይ ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ብፃው ፤ (ዋት) ፤ እንቅልፍ ፡ እንጕልቻ ፤ ቅ ዠት ፤ ጨዎታ ፡ ቧልት ፡ አለውቀት ። ከደኖን ፡ ለቀራን ብቲክ ፡ በብፃወ ፡ ኀጣውእ ። ወእመኒ ፡ መጽአኒ ፡ ብ ፃው ፡ ለአፀርዖ ፡ ጸሎት ፡ እንቅልፍ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አ ርጋ ፡ ፪) ። ወለእመኒ ፡ አእመርዎሙ ፡ እከዮሙ ፡ ይ ብሉ ፡ በብፃው ፡ ገበርነ ፤ ጨዎታ ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፲፱) ።

ምብፃው ፤ መኝታ ፡ መተኛ ፡ ማስተኛ ፡ ቦታ ፤ መደብ ፡ ዐልጋ ። ለእመ ፡ ረከብከ ፡ ብእሲተ ፡ በውስተ ፡ ምብፃውከ ፡ (ፊልክ ፡ ፪፻፫) ።

በዒዕ ፤ ዖት ፤ (በፅዐ ፡ ይበፅዕ ፡ ይብፃዕ ። ዕብ ፡ ባፃዕ ። ዐረ ፡ በፀዐ ፤ ቤጺ) ፤ መቍረጥ ፡ መወ ሰን ፤ መገምገም ፤ መገመት ፡ ይህን ፡ ያኽል ፡ ማለት ፤ የ ዋጋ ፡ የስለት ። በቁሙ ፡ መብፃት ፡ ብፅዐት ፡ መግባት ፤ በገንዘብ ፡ በመሥዕት ፡ ወይም ፡ በራስ ፡ በሰውነት ፡ መ ሳል ፤ ይህን ፡ እሰጣለኹ ፡ እንዲህ ፡ አደርጋለኹ ፡ ማለት ፤ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ራስን ፡ ገንዘብን ፡ መቀ ደስ ፡ መለየት ፤ ለባለቤቱ ፡ ማቅረብ ፡ መስጠት ፤ የተናገሩ ትን ፡ መፈጸም ። ይበፅዕ ፡ ሜጦ ፡ ካህን ፡ ወበከመ ፡ በ ፅዖ ፡ ከማሁ ፡ ይከውን ። ወእመ ፡ በፅዐ ፡ ብእሲ ፡ ቤቶ ፡ ለእግዚ ፡ ወቀደሳ ። ዘበፅዐ ፡ ብፅዐተ ። በፃዕከ ፡ ሲተ ፡ ብፅዐቱ ። እንበለ ፡ ትብፃዕ ፡ አስተዳሉ ፡ ብፅዐ ቲከ ። እመ ፡ ኢበፃዕኩ ፡ ለኢየሩሳሌም ። በፃዕነ ፡ ን ጹም ። በፃዕከ ፡ ትሕንጽ ። ብእሲት ፡ ዘበፅዐት ፡ ከመ ፡ ኢትትወሰብ ። ዘበፅዐት ፡ ርእሳ ፡ ለእግዚአብሔር ፤ (ዘሌ፳፯ ፡ ፲፪ ፡ ፲፬ ። ዘፀ፴፭ ፡ ፳፱ ። ዘፍ፴፭ ፡ ፲፫ ። ሚ ራ፲፫ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፻፴፯ ። ፩ዕዝ ፡ ፰ ፡ ፵፱ ። ፱ ፡ ፵፭ ። ፊ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፲፯ ። ፯ ፡ ፲፪) ።

አብፅዐ ፤ (አድራጊ) ፤ አከበረ ፡ አመሰገነ ፡ መረቀ ፤ አደነቀ ፤ ደስ ፡ አሰኘ ፡ በብፅዐት ፡ ሥራ ። ያበ ፅዖ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። አብፅዖ ፡ በሠናይ ፡ ሰርጕ ። በ ዘያበፅዕ ፡ ሰብአ ፡ (መዝ ፡ ፵ ። ሚራ፵፭ ፡ ፯ ። ሮሜ፬ ፡ ፯—፱) ።

አብፅዐ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስከበረ ፡ አስመሰ ገነ ፤ አስመረቀ ፡ አስደነቀ ፡ ብፁዕ ፡ አሰኘ ፡ ራሱን ። አብ ፃዕኩ ፡ አነኒ ። እመኒ ፡ ብዙኅ ፡ አብፃዕኩ ፡ ርእስየ ፡ በ ኀቤከ ፡ ወዐርገት ፡ ጸሎትየ ፡ ቅድሜከ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፲፭ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲ ፡ ፲፪) ። በአብፅዐ ፡ ፈንታ ፡ አስተብፅዐ ፡ ይ ላል ፤ ፍችው ፡ አድራጊነት ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ላይኛው ። ተስዐቱ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ አስተብፃዕክዎሙ ። ያስተ በፅዑ ፡ ደኃሪቶሙ ፡ ለጻድቃን ። ያስተበፅዑኒ ፡ ኵሉ ፡ ትውልድ ። ናስተበፅዖሙ ፡ ለእለ ፡ ተዐገሡ ፡ (ሚራ ፳፭ ፡ ፯ ። ጥበ፪ ፡ ፲፮ ። ሉቃ፩ ፡ ፵፰ ። ያዕ፭ ፡ ፲፩) ።

አስተብፅዐ ፤ (አድራጊ) ፤ አከበረ ፡ አመሰ ገነ ፡ አደነቀ ። ጥቅስ ፡ እንዳለፈው ፡ ነው ። አስተብፅዑ ፡ ነፍስተ ፡ ዓሣ ፡ (ቅኔ) ።

ተበፅዐ ፤ ተቈረጠ ፤ ተገመገመ ። ተለየ ፡ ተቀ ደሰ ፤ ከበረ ፡ ተመሰገነ ፤ ተመረቀ ፡ ብፁዕ ፡ ተባለ ። ተበ ፅዐ ፡ ኢዮብ ። ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘይትዌደስ ፡ ወይትበ ፃዕ ። እምካልኣኒሁ ፡ ዘተበፅዐ ። ሰላም ፡ ለአእጋሪከ ፡ ዘተወደሳ ፡ ወተበፅዓ ፡ (አፈ ፡ ተጃ ። ፈላስ ። ስንክ ፡ ሐ ምሌ ፳፩ ። ጥር ፳ ። ደራሲ) ። በተበፅዐ ፡ ፈንታ ፡ አብፅዐ ፡ ይ ላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አይቴኑ ፡ አብፅዖት ከሙ ፡ (ገላ፬ ፡ ፲፭) ።

ብፁዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ፅዕት) ፤ ብፅዐት ፡ የ ገባ ፡ ባለብፅዐት ፤ የብፅዐት ፡ ልጅ ፡ የብፅዐት ፡ ገንዘብ ። ኵሉ ፡ ዘብፁዕ ፡ ዘበፅዑ ፡ መሀይምናን ፡ (ሃይ ፡ አበ፫) ። በቁሙ ፡ የታመነ ፡ የተመሰገነ ፤ ሥራውና ፡ ልቡ ፡ የቀና ፤ የተከናወነ ፤ ክቡር ፡ ምስጉን ፡ ምሩቅ ፤ ቡሩክ ፡ ቅዱስ ፤ ጻድቅ ፡ ቸር ፤ ብእሴ ፡ እግዚአብሔር ፤ እንደ ፡ ኢዮብና ፡ እንደ ፡ አብርሃም ፡ እንደ ፡ ዳዊት ፡ ያለ ። ብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘኢሖረ ፡ በምክረ ፡ ረሲዓን ። ብፁዐ ፡ ረሰይከኒ ። ኢ ትበሎ ፡ ብፁዐ ፡ ዘእንበለ ፡ ትርአይ ፡ ደኃሪቶ ። ብፅ ዕት ፡ ነፍስ ፡ እንተ ፡ ትፈርሆ ፡ ለእግዚ ። ብፁዓን ፡ ነዳ ያን ፡ በመንፈስ ፡ (መዝ ፡ ፩ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፪ ፡ ፲፱ ። ሚ ራ፲፩ ፡ ፳፰ ። ፴፩ ፡ ፲፯ ። ማቴ፭ ፡ ፫—፲፩) ። ስምነቱ ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ፤ ከንጹሕ ፡ በላይ ፡ ከቅዱስ ፡ በታች ፤ ስለዚህ ፡ ለፈጣሪ ፡ ሳይቀር ፡ ለወጣኒና ፡ ለፍጹም ፡ ለ ኹሉ ፡ ይኾናል ። ለብፁዕ ፡ እግዚአብሔር ፡ (፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፲፩) ።

ብፁዓዊ ፤ የብፁዕ ፡ ወገን ፡ ንጹሕ ፤ ወጣኒ ፡ መንፈሳዊ ፤ ወይም ፡ ብፁዕ ፡ የተባለ ፡ ብፁዕነት ፡ ያለው ፡ ማእከላዊ ፤ ፍጹም ፡ ቅዱስ ። ብፁዓዊ ፡ ተክለ ፡ ሃይማ

ዎት ። አሐዱ ፡ እምብፁዓውያን ፡ (ገድ ፡ ተክ ፡፡ ፊ ልክ ፡ ፷) ፡፡

ብፅዐት ፤ (ታት) ፤ መሳል ፤ ብፁዕ ፡ መባል ፡፡ ስለት ፡ የስለት ፡ ገንዘብ ፤ የብፅዐት ፡ ሥራ ፡፡ ኢታጕንዲ ፡ ውሂበ ፡ ብፅዐትከ ። ፍዲ ፡ ብፅዐተከ ። ብፅዐተ ፡ ሕይወትየ ። መሥዋዕት ፡ ዘዘልፍ ፡ ወዘብፅዐት ። ብፅዐት ፡ ቦሙ ። በእንተ ፡ ብፅዐታት ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘትትዌከፍ ፡ ብፅዐታተ ፡ ወዓሥራተ ፡ (ሚራ፲፰ ፡ ፳፪ ፡፡ ናሖ፪ ፡ ፩ ፡፡ መዝ ፡ ፷፩ ፡፡ ዮዲ፬ ፡ ፲፬ ፡፡ ግብ፲፰ ፡ ፲፰ ፡፡ ፍ ፡ ን ፡ ፲፰ ፡፡ ማር ፡ ይሥ) ፡፡ ብፅዐትና ፡ ብልኀ ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ፤ ስለት ፡ በመባል ፡፡ (ሙሾ ፤ ልጇቿ ፡ በሰይፍ ፡ ያለቁባት) ፤ የቤተ ፡ ክሲያን ፡ ገንዘብ ፡ አትንኩ ፡ ስላችኹ ፡ ምንዋ ፡ ልጆቼ ፡ ስለት ፡ የበላችኹ ፡፡

ብፅዕና ፤ ብፁዕነት ፤ ክብር ፡ ምስጋና ፡ ቅድስና ፡፡ ብፁዓን ፡ እሙንቱ ፡ ወዓዲ ፡ ለነሂ ፡ ብፅዕና ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ፡፡ በብፅዐት ፡ ፈንታ ፡ ብፅዕና ፡ ብፅዕናት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ ብፅዕናት ፡ ወብፁርናት ፡ (ቀሌ) ፡፡

ብፅዕ ፤ (ዓት) ፤ ክብር ፡ ምስጋና ፤ ብፁዕ ፡ ማለት ፤ መባል ፤ የቡራኬ ፡ ቃል ፡፡ ጴጥሮስ ፡ ረከበ ፡ ብፅዐ ፡ እምኀበ ፡ መድኅን ፤ ወይቤሎ ፡ ብፁዕ ፡ አንተ ። ወሀበ ፡ እግዚ ፡ ለእሉኒ ፡ ብፅዐ ፤ በብሂሎቱ ፡ ብፁዓን ፡ መሓርያን ፡ (ቀሌ ፡፡ ፊልክ ፡ ፶፩) ፡፡

ብፅዓን ፤ (ናት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ክብር ፡ ምስጋና ፡፡ ብፅዓን ፡ ወፍሥሓ ፡ ለክሙ ። ቃላተ ፡ ብፅዓን ። ብፅዓን ፡ ይደልዎ ፡ ለገብር ፡ ምእመን ። የኀጥእ ፡ ብፅዓነ ፡ እንተ ፡ ተብህለት ፡ ለሕዙናን ። ታወሥእሙ ፡ ለኅሩያን ፡ በቃለ ፡ ብፅዓን ፡ (ዮሴፍ ፡፡ አፈ ፡ ተ፮ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲፩ ፡፡ ፊልክ ፡ ፸፬ ፡፡ ቅዳ ፡ ያዕ) ፡፡

በቊው ፤ ዎት ፤ (በቀወ ፡ ይበቊ ፡ ይብቊ ። ዐረ ፡ በቀ ። ዕብ ፡ ባቃዕ ፤ ከፈተ) ፤ መክፈት ፤ መለቀቅ ፤ ክፍት ፡ መኾን ፡ ዋሻ ፡ መምሰል ፤ ለመጕረሥ ፡ ለመክተት ፤ የአፍ ፡ የጕድጓድ ፡፡ በቀወት ፡ ምድር ፡ ወውኅጠቶ ፡ ለዳታን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ አብቀወት ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፡ (መዝ ፡ ፻፭) ፡፡ ለቀወን ፡ እይ ፡፡

ብቅው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ቊት) ፤ የተከፈተ ፡ የተለቀቀ ፤ ክፍት ፡ ልቅ ፤ ለቃቃ ፤ አፈ ፡ ሰፊ ፡፡ ብቅው ፡ ለውኂጥ ። ብቅወ ፡ ጕርዔ ፡ ወአፍ ፡ (አርጋ ፡ ፩ ፡፡ ደራሲ) ፡፡

ብቅወት ፤ መክፈት ፤ አከፋፈት ፤ ክፍትንት ፡፡

ብቃው ፤ አፍ ፤ ክፍቱ ፡ ዋሻው ፡ የሚጮኸው ፡ የሚናገረው ፡፡

አብቃው ፤ አፎች ፡ ላይኛውና ፡ ታችኛው ፡ ክፍል ፤ ብቃውና ፡ አብቃው ፡ ከንፈር ፡ ከናፍር ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ ትክሥት ፡ አብቃዊሁ ፡ ወታኬልሖ ፡ (ቅዳ ፡ አት) ፡፡

አብቀወ ፤ ከፈተ ፤ ለቀቀ ፡፡ አስከፈተ ፤ ከፈት ፡ አለ ፡፡ አብቁ ፡ አፉከ ፡ ወብላዕ ። ወመብዝኅቶሙ ፡ ኢክህሉ ፡ ያብቅዉ ፡ አፉሆሙ ፡ ለበሊዕ ። አብቀዉ ፡ አፉሆሙ ፡ ላዕሌየ ። ነዳይ ፡ ሶበ ፡ ይስእል ፡ ያበቊ ፡ አፉሁ ፡ እስከ ፡ እዘኒሁ ። አብቀዉ ፡ ውስተ ፡ ነፋስ ። አብቅዋ ፡ ለገዳም ፡ (ሕዝ፪ ፡ ፰ ፡፡ ዮሴፍ ፡፡ መዝ ፡ ፳፩ ፡፡ ሚራ፳፩ ፡ ፩ ፡፡ ኤር፲፬ ፡ ፮ ፡፡ ሔኖ፲ ፡ ፬) ፡፡

አንበሕቀወ ፤ አብቀወ ፤ በሕቁ ፡ አዛጋ ፡ አፋሸገ ፤ አፉን ፡ አለልክ ፡ ከፈተ ፡፡ ወይም ፡ ተከፈተ ፡ ተለቀቀ ፤ በግድ ፡ በቀስመን ፡ በውድና ፡ በፈቃድ ፡ ሳይኾን ፡፡ ሕ ፡ ከሕቀ ፡ መጥቶ ፡ ስሯጽ ፡ ኹኗል ፤ ስለዚህ ፡ የበሕቁ ፡ ምስጢር ፡ አለበት ፡፡

ነበሕቃው ፤ ፍሽጊያ ፤ የአፍ ፡ አከፋፈት ፤ ከፈታ ፡ ክፍቻ ፡ ለቀቃ ፡፡

(ጥ) **በቅሎ ፤ ሎት ፤ (በቀለ ፡ ይቤቅል ፡ ይበቅል ። ዐረ ፡ በቀረ ። ዕብ ፡ ባቄር) ፤** መመርመር ፡ መጠየቅ ፤ ግፍን ፡ በደልን ፡ መርምሮ ፡ ማወቅ ፤ ማስብ ፡ መቍጠር ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ መበቀል ፡ መቀየም ፤ መቅጣት ፤ ፍዳውን ፡ መስጠት ፡ ማስበበት ፡፡ በለበቅ ፡ በጨንገር ፡ መግረፍ ፤ ማስለፍለፍ ፤ የሕፃንና ፡ የቤተ ፡ ሰብ ፡ ቅጣት ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በበቀለ ፡ ፈንታ ፡ አብቀለ ፡ ተበቀለ ፡ ይላል ፡ ባስደራጊና ፡ በተደራጊ ፡ አንቀጽ ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያስኼም ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ፡፡ ሳብዐተ ፡ በቀለ ፡ ያበቅል ። ዮጊ ፡ ኢትክል ፡ ተበቅሎቶ ፡ ለዘአበሰ ። ዘይትቤቀሎሙ ፡ ለጸላእቱ ፡ (ዘፍ፬ ፡ ፲፭ ፡፡ ሚራ፯ ፡ ፮ ፡፡ ፴ ፡ ፮) ፡፡

በቃሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚበቀል ፡ ተበቃይ ፤ ቂመኛ ፡ ደም ፡ መላሽ ፡ ብድር ፡ ከፋይ ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ እንዳማርኛው ፡ ተበቃሊ ፡ ይላል ፡፡ እግዚ ፡ ተበቃሊ ፡ ለእለ ፡ ይትገፍዑ ፡ እምእደ ፡ ገፋዕያኒሆሙ ። ይገፍዖ ፡ እግዚ ፡ ለገፋዒ ፡ ወይትቤቀሎ ፡ ለተበቃሊ ፡ (መቃ ፡ ገ፮ ፡፡ ቀሌ) ፡፡

በቀል ፤ (ላት) ፤ በቂሙ ፤ ቅጣት ፡ የክፉ ፡ ብድራት ፤ ዕዳ ፡ ፍዳ ፤ ቂም ፡ ደም ፡፡ እትቤቀሎሙ ፡ አርባዕተ ፡ በቀለ ። እትቤቀል ፡ በቀለ ፡ ህየንተ ፡ አዕይንትየ ። ከመ ፡ ያግብኡ ፡ በቀለ ፡ እምኀበ ፡ እግዚ ፡ ለምድያም ። በቀለ ፡ እኍሁ ፡ (ኤር፲፭ ፡ ፫ ፡፡ መሳ፲፮ ፡ ፳፰ ፡፡ ዘኍ፴፩ ፡ ፫ ፡፡ ፪ነገ ፡ ፫ ፡ ፳፯) ፡፡

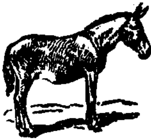
በቀለ ፤ (ዐቢይ ፡ አገባብ) ፤ ስለ ፤ ፈንታ ፡፡ ብፁዕ ፡ ዘይትቤቀለኪ ፡ በቀለ ፡ ተበቀልክነ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፮) ፡፡ ዕር፲፱ ፡ ቍ፳፱) ፡፡

አበቀለ ፤ አስተበቀለ ፤ አስበቀለ ፤ በቀል ፡ አስመለሰ ፤ እንዲበቀሉ ፡ አደረገ ፡፡

መበቅል ፤ መስተበቅል ፤ የሚበቀል ፡ የሚያስበቅል ፤ ተበቃይ ፡ አስበቃይ ፡፡ እግዚ ፡ ቀናኢ ፡ ወመስተበቅል ፡ (ናሖ፩ ፡ ፪ ፡፡ መዝ ፡ ፺፫ ፡፡ ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፮ ፡፡ ዲድ ፡ ፬) ፡፡

ተበቀለ ፤ ተጠየቀ ፡ ተመረመረ ፤ ተሠራ ፡ ተቀጣ ፤ ፍርድ ፡ ለበሰ ፡፡

በቅል፤ልት፤(ዐረ፡በቅል። ዕብ፡ፌሬድ)፤ በቅሎ፤አጋሰስ፤ከህያ፡ከፈረስ፡የሚዲቀል፡አባቱ፡አህያ፡እናቱ፡ፈረስ። ተባቱና፡እንስቱ፡ዘር፡ለመስጠትና፡ለመቀበል፡ርስ፡በርሳቸው፡የማይገጥሙ፡የማይስማሙ፡እጅግ፡ቅብጥብጦች፡ስለ፡ኾኑ፡መውለድና፡መርባት፡የላቸውም፤ ሲገናኙ፡ግን፡ይወልዳሉ፤አንድ፡የሰላሌ፡ሰው፡በቅሎው፡ወልዳ፡ላዔ፡ምኒልክ፡ከንግልገሏ፡አምጥቶ፡እንዳሳየ። ፍችው፡መስተበቅል፤አንዳንድ፡መምህራን፡ግን፡ሐዲስ፡ቡቃያ፡ይሉታል፤ከጥንት፡ያልነበረ፡ማለት፡ነው። (ተረትና፡ቅኔ)፤ በቅሎ፡ቢወልዱት፡እንጂ፡አትወልድ። እኔም፡እንዳላማ፡ልቁም፡ዐዋጅ፡ሲነገር፤ምንይልኽ፡ሰብአ፡ሺዋ፡ቅኔ፡ተዘርቶ፡በቅሎ፡ቢቀር። ኢትኩኑ፡ከመ፡ፈረስ፡ወበቅል፡(መዝ፡፴፩)።

በቅል፡

አብቅል፤(ልት)፤ በቅሎች፤አባቅልቶች፡አጋሰሶች። ፈነወ፡ዐሥርተ፡አብቅለ፡(ዘፍ፵፭፡፳፪)።

መስተበቅል፤ ባለበቅሎ፤በቅሎ፡የሚያረባ፡የሚሼጥ፡የሚያከራይ፤ ወይም፡ለንጉሥ፡ባልደራስ፡በቅሎ፡ጠባቂ። አዘዘ፡ያምጽኡ፡አልባሰ፡ክህነት፡ምኵሐ፡ወመስተበቅለ፥ወበትረ፡ክህነት፤ወአመ፡ሳኒታ፡አምጽአ፡በቅለ፡ወዙሎ፡ዘይትፌቀድ፡ለፍኖት፡ወአጽዐኖ፡ለአባ፡አትናቴዎስ፡(ስንክ፡ጥቅ፱)።

በቅል፤(ሱማሌ፡ሐረር፡ጕራጌ)፤ የቊጥር፡ስም፤ መቶ። ሸማኖችና፡ዝሓ፡አዝጊዎች፡ወይም፡ድር፡አድሪዎች፡መቶውን፡ጥንድ፡አንድ፡በቅል፡እንዲሉት።

በቊል፤ሎት፤(በቈለ፡ይበቊል፡ይብቊል። ዐረ፡በቀለ)፤ መብቀል፡ማጒንቈል፤ ከፈር፡ከመሬት፡መዘመድ፡መዋሐድ፤ መጽደቅ፡ሥርን፡ወደ፡ታች፡ቅጠልን፡ወደ፡ላይ፡መስደድ፤ መፀነስ፡መቋጠር፡መወለድ፡መፈጠር፤ መሥረጽ፡መውጣት። ይበቊል፡ውስቴቱ፡ሣዕር፡ወምክ። ኢበቈለ፡ሥርዎሙ። ይበቊል፡ክነፊሆሙ። ይበቊሉ፡ከመ፡ሣዕር። ሦክ፡ወአሜከላ፡ይብቊልከ፡(ኢሳ፭፡፮። ዓ፡፳፱፡፴፭። ዓ፱፡፱። ኩፋ፡፫። ዘፍ፫፡፲፰)።

በቋሊ፤(ሊት፡ልያን፡ያት፤ ቈልት)፤ የሚበቅል፡የሚሠርጽ፤ በቃይ፤ ዘር፡ቅንጣት።

አብቈለ፤ አበቀለ፤ አጸደቀ፤ ቡቃያ፡አወጣ፤ አቀጠለ፤ በራሱ፡በጕኑ። ለታብቊል፡ምድር፡ሐመልማለ፡ሣዕር። አብቈልኩ፡ሥርውየ። አብቊሉ፡ጽጌከሙ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ። ዘኢያብቈለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡(ዘፍ፩፡፲፩። ሲራ፳፬፡፲፪። ፴፱፡፲፬። መዝ፡፷፰)።

አብቈለ፤(አስደራጊ)፤ አስበቀለ፤እንዲያበቅል፡እንዲያጸድቅ፡አደረገ፤ተከለ፤ለይኩን፡በማለት፡ዝናምና፡ዘር፡በመስጠት፤ የፈጣሪና፡የቈፋሪ፡(ዘፍ፪፡፱። መዝ፡፻፫)። ዘርዐ፡ዘያበቊል፡ፈጣሪከ። ኣበቊል፡ያመ። ዕፀ፡ዘእግዚ፡አብቈለ። ይበልዐ፡ዙሎ፡ዕፀ፡ዘአብቈልከሙ፡(ሢራ፯፡፲፭። ኢሳ፵፭፡፲፰። ዓ፱፡፲፱። ዘፀ፲፡፭)።

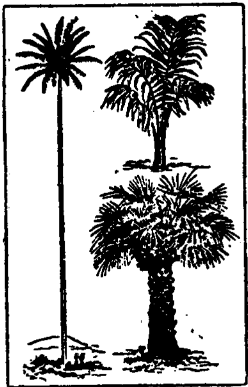
በቊል፤(ላት፤አብቋል)፤ ቡቃያ፤በቈልት፡ብቅል፤ያታክልት፡ፍል፡ችግኝ፡ግልግል፤ እኽል፡ተክል፡ሣር፡ቅጠል፤ሳይዘሩት፡የሚበቅል፡ማናቸውም፡ኹሉ። ይሴሰይ፡በቊላተ፡ምድር። አሕማላተ፡በቊላት። በቊላት፡ቀታልያን። ሥዐርተ፡ርእስከ፡ዘስሙር፡አብቋሉ፡(ስንክ፡ጥር፳፰። ግን፲። ፍ፡ነ፡፳፫። ደራሲ)።

አብቊልት፤(ታት)፤ ሐረግ፤ዐጽቅ፡ለበቅ፡የማይሰበር፤እንደ፡ሽቦ፡የሚተጣጠፍ። ፍትሓ፡ለመንፈስየ፡አቡየ፡አብቊልታ፤በማእሰረ፡ጌጋይ፡አብቊልት፡ኢትንበር፡ሙቅሕታ።

አብቊልታ፤ የሰው፡ስም፤ ሐረጉ፡ዐጽቁ። በዛቲ፡ዕለት፡ስምዐ፡ኮነ፡ብፁዕ፡አብቊልታ፤ወኮነ፡እምዘመደ፡ክቡራን፡ዘሀገረ፡እንጽና፡(ስንክ፡ግን፳፱።

በቊላዊ፤ የቡቃያ፡የተክል፤ ተክላም፡ባለተክል። ኀይል፡በቊላዊ፡ወእንስሳዊ፡(አዋል)።

በቀልት፤(ታት)፤ ሰሌን፡ዘንባባ፤ፍሬው፡ተዘርቶ፡የሚበቅል፤ቁመታም። ዘቆምኪ፡ይመስል፡በቀልተ። ወፈረየት፡ይእቲ፡በቀልት፡ዐሠርተ፡ወክልኤተ፡አስካለ፡ሶቤሃ። በቀልተ፡ተመርት። በቀ

በቀልት፡

ልታት፡ወተምራት። በቀልታተ፡ወፀበራተ፡አሥዐለ፡(ማሕኊ፡፯፡፰። ስንክ፡ሚያ፳። ኢዮ፳፱፡፲፰። ስንክ፡ጥር፳፪። አርጋ፡፬)። በቀልት፡ግንዱ፤ ፀመርት፡

ቅጠሉ፡ ተምር፡ ፍሬው። ፀምርንና፡ ተምርን፡ ተመል ከት።

በቍላ፤ባቈላ፤ ባቈላ፤(ዐረ፡ ባቂለን፤ ባቂላእ)፤ በቈሙ፤ባቄላ፡ ፉል፤ ያበባ፡ እኽል፤ በቈ ልት፡ የሚኾን። (የውርድ፡ ነዥ፡ ስድብና፡ ምላሽ)፤ ከሰው፡ ክፉ፡ ዲቃላ፤ ከእኽል፡ ክፉ፡ ባቄላ፤ ከልብስ፡ ክፉ፡ ነጠላ። ጠላት፡ ይገፋል፡ ዲቃላ፤ ወሬት፡ ይገፋል፡ ባቄላ፤ ያግደረድራል፡ ነጠላ።

በቍዕ፤ዖት፤(በቍዐ፡ ይበቍዕ፡ ይብ ቋዕ። በቀወ)፤መብቃት፤መኾን፡መገባት፤መርባት፡ መጥቀም፡ግዳጅ፡መፈጸም፤መርዳት፡አይዞኽ፡ማለት፤ ልመናን፡ ምልጃን፡ መስማት፡ መቀበል፤ ዕሺ፡ በን፡ ማለት። ምስክሩን፡ በተራው፡ ተመልከት። ይሥሐቅ፡ ይበቍዕ፡ ለዛቲ፡ ሢመት። ዘይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ንዋዩ። ምንት፡ ይበቍዕ፡ ሠዊዕ፡ ለአማልክት። ዐ ርክ፡ ወማኅፈር፡ ይበቍዑ፡ በመዋዕሊሆሙ። እ ግዚ፡ በቍዐኒ፡ በሡሉ። እስእለክሙ፡ ብቍዑኒ። ብቍዐኒ፡ከመ፡ትግበር፡(ስንክ፡ኅዳ፱። ፍ፡ ነ፡ ፴፪። ሢራ፴፡ ፲፱። ዓ፡ ፳፫። ዮሴፍ። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፲፩። ፩ዕገ፡ ፱፡ ዓ፯)። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ በተበቍዐ፡ ፈንታ፡ በ ቍዐ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ትሬእዩ፡ከመ፡ አልቦ፡ ዘት በቍዑ። አልቦ፡ ዘበቋዕኩ። አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ዘይ ረቂ። ፈቀደ፡ ይትባረክ፡ ወይብቋዕ፡ እምኔከ፡(ስ ንክ፡መጋ፳፪። ፩ቆሮ፡፲፫፡፫። መክ፲፡ ፲፩። ፊልክ፡፶፯)።

በቋዒ፤(ዒት፡ ዕያን፡ ያት)፤ የሚበቃ፡ የሚጠቅም፡ ጠቃሚ፤ ግዳጅ፡ ፈጻሚ። ኮነ፡ በቋዒ፡ ለ ሡሉ። በቋዒ፡ተድላ። አንተ፡ በምንዳቤ፡ በቋዕያነ፡ ይከውኑ። ኮኑ፡ በቋዕያነ፡ ከመ፡ ይሥርዑ፡ ንዋዮሙ፡ (አርጋ፡ ፩። ኪዳ። ምሳ፲፪፡ ፲፯። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፫)። በበ ቋዒ፡ ፈንታ፡ ባቍዕ፡ (ዕት፡ ዓን፡ ዓት)፡ ይላል፤ ፍ ችው፡ አንድ፡ ነው። ባቍዕት። ባቍዓኒሃ። ባቍዓን፡ (አርጋ፡ ፩። ዘክ፯፡ ፲። ሄርማ)።

አብቍዐ፤ አበቃ፡ አብቃቃ፤ አስበቃ፡ አስጠ ቀመ።

ተበቍዐ፤ተጠቀመ፡ ጥቅም፡ አገኘ፤ ተረባ። ተማለደ፤ ተለመነ። ዘይትበቋዕ፡ቦቱ፡ሎቱ። ትኑፋት፡ ዘይትበቍዑ፡ ባቲ፡ እሉ፡ ይትመርሐ፡ ቦቱ፡(ፍ፡ ነ፡ ፴፱፡ ፪። ፊልክ፡ ፲፭)።

ብቊዕ፤(ዓን፡ ዓት፡ ቍዕት)፤የበቃ፤የተ ጠቀመ፡ ባለጥቅም፡ (ሄርማ)። ዳግመኛም፡ በብቊዕ፡ ፈንታ፡ ባቍዕ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ባቍዐ፡ረስየኒ። ባቍዐ፡ ሎቱ፡ ጸጋዎ፡ (ሄርማ። መስተ)።

ብቍዐት፤በቍዔት፤(ታት)፤መብቃት፤ ብቃት። መጥቀም፤ መጠቀም፤አጠቃቀም፤ጥቅም፡ ት ርፍ፤ ረብ፡ ርባታ፡ ጠቀሜታ። ኢይክል፡ በቍዔታ፡ ለነፍሱ። ኢይከውነከ፡ ለበቍዔትከ። እመ፡ ኢተፈ ጸመ፡ነሚአ፡ በቍዔት፡ ባቲ። ምስለ፡ በቍዔታት። እስመ፡ጾም፡ በቍዔት፡ ባቲ። ከመ፡ ያርኢ፡ ዕበየ፡ በቍዔታ፡ ለሕማማት፡ (ሢራ፴፯፡ ፲፱። ፪ነገ፡ ፲፰፡ ፳፪። ፍ፡ ነ፡ ፳፰። ድጓ። አፈ፡ ድጓ)።

በቍዔት፤ ልመና፡ ምልጃ፡ ጸሎት፤ በጸሎ ትና፡ በልመና፡ የሚገኝ፡ ጥቅም። አንተ፡ተወከፍ፡ ዘሡልነ፡ስክዮተ፡ ወበቍዔተ፡(ሊጦን)።

በቍዕ፤(ዓት)፤ በቍዔት፤ ጥቅም፡ ትርፍ፤ የሚበቃ፡ ዋጋ። ዳግሆሙ፡ ዘእንበለ፡ባቍዕ። አል ባቲ፡ ባቍዕ። ይሁብ፡ አብድ፡ ዘአልቦ፡ ባቍዕ። ለዘአልቦ፡ ባቍዕ፡ ወሀብኩ፡ ኀይልየ፡(ጥበ፫፡ ፲፩። ዕብ፯፡ ፲፰። ሢራ፳፡ ፲፱። ኢሳ፵፱፡ ፬)።

አስተብቍዐ፤ ለመነ፡ ማለደ፤ ማላጅ፡ አማ ላጅ፡ ኾነ፤ ዘበዘበ፡ ማረኝ፡ ማርልኝ፡ አለ። አሐተ፡ ስእለተ፡ ኣስተበቍዕ፡ በኀቤከ። በእንተ፡ ምንት፡ ታስተበቍዐኒ። ወካዕበ፡ ናስተበቍዖ፡ ለአምላከ፡ ምሕረት። ጊዜ፡ጸሎትነ፡ወአስተብቍዖትነ፡(ኩፋ፡ ፴፭። አስቴ፭፡ ፫። ቅዳ)።

—፤ ናዘዘ፡ አጽናና፤ ደስ፡ አሰኘ፤ አትዘን፡ አታልቅስ፡ አለ። ምስጢሩ፡ ያው፡ ልመና፡ ነው። ኢታብዝኁ፡ አስ ተብቍዖትየ። ያጽንዕክሙ፡ ወያስተብቍዕክሙ፡ በ እንተ፡ ሃይማኖትክሙ፡(ኢሳ፳፪፡ ፬። ፩ተሰ፡ ፫፡ ፪። ዘፍ፶፡ ፴፩። ፪ነገ፡ ፲፡ ፫)።

አስተብቋዒ፤ የሚማልድ፡ የሚያማልድ፤ ማ ላጅ፡ አማላጅ፤ አስታራቂ። አስተብቋዕያን፡ ለክሙ፡ ኀበ፡እግዚ፡(ፍ፡ ነ፡ ፭። ቅዳ፡ ሕር)።

መስተብቍዕ፤(ዕት፡ ዓን፡ ዓት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ሣልስና፡ መስም፡ በፍች፡ አንድ፡ ናቸው። ገሞራውያን፡ ይነብሩ፡ በሡሉ፡ ሕይወቶሙ፡ ም ስለ፡ መስተብቍዓን፡(ፍ፡ ነ፡ ዓ፰)።

መስተብቍዕ፡(ጥሬ፡ ዘር)፤ ምልጃ፡ ል መና፡ ዝብዘባ፤ ጸሎት፡ ጸዋት፡ ሐዋርያት፡ ለቄሶች፡ የ ሠሩት፤ በእንተ፡ በእንተ፡ እያለ፡ ኹሉን፡ በየስታው፡ የሚጠራ። ይኸውም፡ በቅዳሴ፡ ጓዝ፡ ይገኛል፤ መሠ ረቱ፡ ግን፡ ሲኖዶስ፡ ነው። መስተብቍዕ፡ ዘሐዋር ያት፡(ቅዳ)።

በቍጽ፤ጾት፤(በቈጸ፡ ይበቍጽ፡ ይ ብቍጽ)፤ ማንደድ፡ ማቃጠል፤ ማያያዝ፡ ማጋም፤ ማፋም፡ ማምረት፡ ማብሰል፡ ማንደርከክ፤ መማር፡ መተርከስ፤ መዝገን፡ ማፈም፤ የከሰል፡ የፍም። ነሃቢ፡ ዘይበቍጽ፡አፍሓመ። ወይበቍጹ፡አፍሓመ፡(ኢሳ ፶፬፡ ፲፮። ዮሐ፲፰፡ ፲፰)።

ተበቍጸ፤ ፋመ፡ መረተ፤ ተማረ፡ ታፈሠ።

ብቊጽ፤(ጻን፡ ጻት፡ ቍጽት)፤ የተማረ፤ የመረተ፤ የበሰለ፤ የሻከከ፤ የተንደረከከ። ረከቡ፡ ፍ ሕመ፡ ብቊጸ። አንጻሕኮ፡ ለኢሳይያስ፡ በፍሕመ፡ እሳት፡ ብቊጽ፡ (ዮሐ፳፩፡ ፱። ጥበ፡ ጠቢ። ስንክ፡ ታኅ፳፯። ሠኔ፲፱። መጽ፡ ምስ)።

ምብቋጽ ፤ (ጺት) ፤ ማንደኛ ፡ ምድኛ ፤ መጫ ሪያ ፡ መተርከሻ ፡ መዝገኛ ፡ ማፈሻ ፤ ብረት ፡ ገል ።

በቂቅ ፤ **ቆት** ፤ (በቀ ፡ ይበቅቅ ፡ ይብቅቅ) ፤ መሠንጠቅ ፤ መተርተር ፤ ዕዳሪ ፡ ማውጣት ፡ የርሻ ።

በቅበቀ ፤ በቀበቀ ፤ ኰተኰተ ፤ የማሽላ ።

አንበቅበቀ ፤ አንበቀበቀ ፤ ተንበቀበቀ ፤ የፈሳሽ ። ባቅቡቅን ፡ ተመልከት ።

በር ፤ (ሱር ፡ ወዕብ ፡ ባር) ፤ ወንድ ፡ ልጅ ፤ ተማሪ ፡ ደቀ ፡ መዝሙር ። በር ፡ ጤሜዎስ ። በር ፡ ባን ፡ (ማር፲ ፡ ፵፮ ። ማቴ፳፯ ፡ ፲፮) ።

በራ ፤ ስመ ፡ ኪሩብ ፡ ገጸ ፡ ሰብእ ፤ ወልዳዊ ፡ ወልደ ፡ ሰብኣዊ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ባር ፡ ብሎ ፡ ጕሽ ፡ የበረሓ ፡ እንስሳ ፡ ይላልና ፤ ገጸ ፡ ላሕምንም ፡ ያሳ ያል ። ፫ኛም ፡ ባርቡር ፡ ብሎ ፡ ዐንገተ ፡ ረዥም ፡ ወፍ ፡ ዋንቱኛ ፡ የባሕር ፡ አሞራ ፡ ይላልና ፤ ገጸ ፡ ንስርንም ፡ ያሳ ያል ። ፬ኛም ፡ በርና ፡ ዕጓል ፡ አንድ ፡ ናቸውና ፤ ዕጓላዊ ፡ ዕጓለ ፡ አንበሳዊ ፡ አስኝቶ ፡ ገጸ ፡ አንበሳን ፡ ያሳያል ። በራ ፡ መራ ፡ መሊጦን ፡ ቡርትዮን ፡ (መዋሥ) ።

በሪ ፤ (ጽርእ) ፤ መዲና ፤ ግንብ ፡ አዳራሽ ። ቢ ራን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። ቡሳ ፡ ዘባሪ ፡ (ዳን፰ ፡ ፪) ።

ብርእ ፤ —መቃ ፡ ሸንበቆ ፤— በሪዕ ፡ በርዐ ፤ ብርዕ ።

በርብሮ ፤ **ሮት** ፤ (በርበረ ፡ ይበረብር ፡ ይበርብር ። በሪር ፡ በረ ፤ በረረ) ፤ መበርበር ፡ መ ዝረፍ ፤ መበዝበዝ ፤ የቤትን ፡ ድልብ ፡ በቤት ፡ ያለን ፡ ገን ዘብ ፡ ጕርጕሮ ፡ መውሰድ ፤ ባዶ ፡ ማስቀረት ። ጕድጓድ ፡ ቈፋሪ ፡ ዐፈሩን ፡ አውጥቶ ፡ ውስጡን ፡ ባዶ ፡ እንዲያደ ርግ ፤ እንደዚያ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሶልቦ ፡ ዘይክል ፡ በዊአ ፡ ቤተ ፡ ኀያል ፡ ወበርብሮ ፡ ንዋዮ ፡ እመ ፡ ኢቀደመ ፡ አሲሮቶ ፡ ለኀያል ፤ ወእምዝ ፡ ይበረብር ፡ ቤቶ ። እ ብረብሮሙ ፡ ኅይሎሙ ። በርበሩኒ ፡ ዙሉ ፡ ንዋይየ ፡ (ማር፫ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፲ ፡ ፲፫ ። ጦቢ፮ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፪፰) ።

በርባሪ ፡ በቁሙ ፤ የሚበረብር ፤ ወራሪ ፡ ዘራፊ ።

በርበር ፤ ዘረፋ ፡ ምርኮ ፤ የብርበራ ፡ የዘረፋ ፡ ገንዘብ ። እሬስየኪ ፡ በርበረ ፡ ለአሕዛብ ። እለ ፡ ይት ካፈሉ ፡ በርበረ ፡ (ሕዝ፳፭ ፡ ፯ ። ኢሳ፱ ፡ ፫ ። ምሳ፩ ፡ ፲፫) ።

በርበር ፤ ያልተማረ ፡ ያልሠለጠነ ፡ ሕዝብ ፤ ፊ ደልና ፡ ጽሕፈት ፡ ሕግና ፡ ሥርዐት ፡ የሌለው ፡ በቅሚያ ፡ የሚኖር ፡ ጭንጫ ፡ አረመኔ ፤ ሽፍታ ፡ ወያኔ ። ስመ ፡ ነ ገድ ፡ ስመ ፡ ሀገር ፤ ከግብጽ ፡ ቀጥሎ ፡ የሚገኝ ፡ የአፍሪቃ ፡ ክፍል ። የሱማሌም ፡ አገር ፡ በርበራ ፡ አቅኝውና ፡ ዘሩ ፡ የበርበር ፡ ቍራጭ ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ በርበርነቱንም ፡ ግ ብሩ ፡ ይመሰክራል ። ወመጽኡ ፡ በርበር ፡ አረማውያን ፡ ከመ ፡ ያመዝብሩ ፡ አብያተ ፡ መነኮሳት ። በመጥባ ሕተ ፡ በርበር ፡ ተቀትሉ ። አዘዘ ፡ እግዚእነ ፡ ከመ ፡ ይሑር ፡ ሀገረ ፡ በርበር ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ጥር፳፯ ። ሠኔ፳፯ ። መስ ፡ ፩) ።

በርበሪ ፤ በርበራዊ ፡ የበርበር ፡ ሰው ።

በርበሬ ፤ (ዐረ ፡ ፊልፊል ፡ ባባሪ) ፤ ቍ ንዶ ፤ ቍንደዶ ፡ ጠጕር ፡ ያረረ ፡ የተኰማተረ ። ቍንዶ ፡ በርበሬ ፤ መልኩ ፡ የበርበርን ፡ ጠጕር ፡ የሚመስል ። ቍ ንዶ ፡ መባልን ፡ ከሻንቅላ ፡ ጠጕር ፡ ወስዶታል ፤ መመሳ ስል ፡ የጋራ ፡ ነውና ። ገብር ፡ ጸሊም ፡ ይቤ ፡ አርኣያየ ፡ ጸሊም ፡ ወጸጕረ ፡ ርእስየ ፡ በርበሬ ፡ (ፈላስ ፡ ገ ፡ ፳) ።

በርበፌ ፤ (ጽር ፡ ፕፕሬ) ፤ በቁሙ ፤ ቀዮ ፡ በርበሪ ፡ በርበራዊ ፡ ከበርበር ፡ የመጣ ፡ የበርበር ፡ አታክልት ። ስሙ ፡ ፍልፍል ፡ ሲኾን ፡ ከበርበር ፡ አገር ፡ ስለ ፡ መጣ ፡ በር በሪ ፡ ሬ ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ ጕንደሬ ፤ በጌምድሬ ፡ እ ንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዐደስ ፡ ከምስር ፡ አገር ፡ ስለ ፡ መጣ ፤ ምስር ፡ ግብጥ ፡ ምስር ፡ እንዲባል ፡ (መጽ ፡ ፈው) ። በፕ ፕሬ ፡ አንጻር ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ ቀይሕ ፡ እሳታዊ ፡ ነበልባ ላዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በርበራዊነቱ ፡ ሳይቀር ፡ መልኩንም ፡ ግብሩንም ፡ ያሳያል ፤ ፕፒራን ፡ ተመልከት ። (ሙሾ ፡ በ ቴዎ ፡ ጊዜ) ፤ በሺዋ ፡ በትግሬ ፡ በወሎ ፡ በላስታ ፡ በጐዣም ፡ ያላችኹ ፡ አንድ ፡ እግር ፡ በርበሬ ፡ መንቀል ፡ ተሰኗችኹ ፡ ተኵሶ ፡ ለብልቦ ፡ አቃጥሎ ፡ ይፍጃችኹ ። ቍንደውም ፡ ቢኾን ፡ እንደ ፡ ቍራ ፡ ኋላ ፡ ይጥቈር ፡ እንጂ ፡ ጥንቱን ፡ ሲያፈራ ፡ ቀይ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

በርበሬ ፡

አበርበረ ፤ አስበረበረ ፤ አዘረፈ ፡ አሶረረ ።

አበርበራ ፤ ደቢ ፡ የሳማ ፡ ዐይነት ፡ ቅጠል ፤ በ ድብድባ ፡ ቦታ ፡ የሚበቅል ፤ እንደ ፡ በርበሬ ፡ የሚለበልብ ፡ የሚያንገበግብ ፤ ተኳሳ ፡ ኰስኳሳ ፤ ጭረቱ ፡ እንደ ፡ ናጫና ፡ እንደ ፡ ቃጫ ፡ ገመድ ፡ የሚኾን ፡ (አዋል) ።

ተበርበረ ፤ በቁሙ ፤ ተበረበረ ፡ ተበዘበዘ ፤ ተወ ረረ ፡ ተዘረፈ ። ይትበረበር ፡ አብያቲሆሙ ። እለ ፡ በር በሩከ ፡ ይትበረበሩ ። ተዔወዉ ፡ ሕዝብ ፡ ወተበር በሩ ። ረሰይከነ ፡ ለተበርብሮ ። ተበርበረት ፡ ታቦተ ፡ ሕግነ ፡ (ሶፎ፩ ፡ ፲፫ ። ኤርም፳ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፳፪ ። ጦቢ፫ ፡ ፬ ። ቱቱ ፡ ዕዝ፬ ፡ ፲ ፡ ፳፩) ።

ብርቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ የተበ ረበረ ፡ የተዘረፈ ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ ባዶ ።

ብርባሬ ፤ (ሳቢና ፡ ጥሬ ፡ ዘር) ፤ መበርበር ፡ (ጥበ) መበርበር ፤ አበራበር ፤ ብርበራ ፤ ብዝበዛ ፡ ዘረፋ ፡ ወረራ ፡ (አዋል) ።

በርባር ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ ብርብራ ፡ ቅጠሉና ፡ ፍ ሬው ፡ ዓሣ ፡ የሚያሰክር ፡ ባሕር ፡ የሚያሸብር ።

በርቢር ፤ (ዕብ ፡ ቦር ፤ ብኤር) ፤ ዐዘቅት ፡ የውሃ ፡ ወይም ፡ የእኽል ፡ ጕድጓድ ፤ ዋሻ ፡ ጕሬ ፡ መቃብር ፤ ውስጡ ፡ የተቦረቦረ ፡ (ሕዝ፴፪ ፡ ፲፰ ። ፴፱ ፡ ፲፱ ፡ ፲፭) ።

በርባሮስ ፤ (ጽር ፡ ቦርቦሮስ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ታላቅ ፡ ሰፊ ፡ ጕድጓድ ፤ ዕመቅ ፡ ምድር ፡ መሠረተ ፡ ምድር ፤ የጥልቅ ፡ ጥልቅ ፡ መጨረሻ ፡ ዕመቅ ፡ (አዋል) ።

በሬድ ፤ ዶት ፤ (በረደ ፡ ይበርድ ፡ ይብርድ ። ዕብ ፡ ባራድ ። ዐረ ፡ በሩደ) ፤ መብረድ ፡ መቀዝቀዝ ፤ በረዶ ፡ መኾን ፡ መውረድ ፡ መርጋት ፤ የዝናም ፡ የውሃ ። በረዶ ፡ መምሰል ፤ በረዶ ፡ መልበስ ፡ በውርጭ ፡ በበረድ ፡ መሸፈን ፡ መታፈን ፤ የደጋ ፡ የተራራ ፡ እንደ ፡ የወልና ፡ እንደ ፡ ቢሒት ።

በራዲ ፤ ብሩድ ፤ የበረደ ፡ በራድ ፤ ብርዳም ፡ በረዷም ፤ በሬድ ፡ ቀዝቃዛ ።

በረድ ፤ (ብ ፡ አብራድ ። ዕብ ፡ ባራድ ። ሱር ፡ በርዳ ። ዐረ ፡ በረድ) ፤ በቁሙ ፡ በረዶ ፡ የዝናም ፡ ደንጊያ ፡ የውሃ ፡ ጠጠር ፤ በነፋስና ፡ በደመና ፡ ወንጭፍ ፡ ከላይ ፡ ከሰማይ ፡ የሚወርድ ፡ የሚወረወር ፡ ዝናመ ፡ መዐት ፤ መጠኑ ፡ የበጠጥ ፡ ከዚያም ፡ የሚበልጥ ፤ የሚዛን ፡ ዐዋቂ ፡ የሚያከክል ፡ (ዘፀ፱ ፡ ፲፰ ። ኢሳ፴ ፡ ፴ ። ሕዝ፴፰ ፡ ፳፪ ። ራእ፲፮ ፡ ፳፩) ። ወገሮሙ ፡ እግዚ ፡ እምሰማይ ፡ በእብን ፡ በረድ ። ሞፀፈ ፡ መዐቱ ፡ ያወርድ ፡ አብራደ ፡ (ኢያ፲ ፡ ፲፩ ። ጥበ፭ ፡ ፳፫) ።

—፤ ሰው ፡ ሠራሽ ፡ ምድራዊ ፡ በረዶ ፤ በመኪና ፡ ከውሃ ፡ ለይተው ፡ የሚያወጡት ፡ ግንድ ፡ ግርንቡድ ፡ የሳንቃ ፡ ስባሪ ፡ የሚያካክል ።

በረድ ፤ (ዕብ ፡ ሼሌግ ፡ ቈራሕ) ፤ ብትን ፡ በረዶ ፤ ውርጭ ፡ ዐመዳይ ፡ ተበትኖ ፡ ወርዶ ፡ የሚረጋና ፡ የሚጋገር ፤ ባዘቶ ፡ ንድፍ ፡ የሚመስል ፡ (መዝ ፡ ፻፵፯ ፡ ኢዮ፮ ፡ ፲፮) ። በረድ ፡ ወአስሐትያ ። ቈረ ፡ ከመ ፡ በረድ ። አጻዐድዎ ፡ ከመ ፡ በረድ ። በረድ ፡ ይዘንም ፡ ላዕለ ፡ ሰልሞን ፡ (ጥበ፲፮ ፡ ፳፱ ። ኩፉ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፩ ፡ ፲፰ ። መዝ ፡ ፷) ።

በረድ ፤ ነጭ ፡ የብርሌ ፡ የብርጭቆ ፡ ዐይነት ፤ ንጣቱ ፡ የረጋና ፡ የተጋገረ ፡ ውርጭ ፡ የሚመስል ። አርኣያ ፡ ዘሕብረ ፡ በረድ ። ባሕር ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ በረድ ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፳፪ ። ራእ፬ ፡ ፮) ። የእብንን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

አብረደ ፤ አበረደ ፡ አስበረደ ፤ አቀዘቀዘ ፤ በረዶ ፡ አደረገ ፤ አዘነመ ። ዘእንበለ ፡ እሳት ፡ አንደደ ፡ ወዘእንበለ ፡ ማይ ፡ አብረደ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ።

በርደደ ፤ በረደደ ፤ ረጋ ፡ ጸና ፤ ደነገየ ፤ በርዳዳ ፡ ኾነ ። መታ ፡ ቀጠቀጠ ፤ ሞረደ ። ወበአእባን ፡ ሥጋሁ ፡ በርደዱ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ) ።

መብረድ ፤ (ዐረ ፡ መብረድ ፤ ሞረድ) ፤ ማብረጃ ፤ ማቀዝቀዣ ። መሞረጃ ፡ ሞረድ ፤ መደሻ ። ልሳኖሙ ፡ በሊኅ ፡ ከመ ፡ መብረደ ፡ ነጺን ፤ ሞረድ ፡ (ዜና ፡ እስ) ።

መብረድ ፡

በሪሀ ፤ ሆት ፤ (በርሀ ፡ ይበርህ ፡ ይብራህ ። ዐረ ፡ በሪሀ ፤ በሀረ ። ዕብ ፡ ባሀር) ፤ መብራት ፤ መበራት ፤ መታየት ፡ መገለጥ ፤ ብርሃን ፡ መኾን ፡ ደስ ፡ ማሰኘት ፡ ምንት ፡ ይበርህ ፡ እምነ ፡ ፀሓይ ። ኢይበርሁ ፡ ከዋክብተ ፡ ሰማይ ። ይበርሁ ፡ ከመ ፡ ብርሃነ ፡ ሰማይ ። ወይበርህ ፡ሎሙ ፡ ብርሃነ ፡ አምላክ ። ወምድር ፡ በርሀት ፡ እምስብሐቲሁ ። ዘይገብር ፡ ምጽዋተ ፡ እንዘ ፡ ይበርህ ፡ ገጹ ። በርሀ ፡ ልቦሙ ፡ ወኅሊናሆሙ ፡ (ሢራ፲፯ ፡ ፴፩ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፲ ። ዳን፲፱ ፡ ፫ ። ሔኖ፩ ፡ ፰ ። ሕዝ፵፫ ፡ ፪ ። ቀሌ) ።

ብሩህ ፤ (ሃን ፡ ሃት ፡ ርህት) ፤ የበራ ፡ የጠራ ፡ ነጭ ፤ የታየ ፡ ግልጥ ። ደመና ፡ ብሩህ ። ካህናት ፡ ብሩሃን ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ። ከመ ፡ ይኩና ፡ አዕይንቲከ ፡ ብሩሃተ ፡ ላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ ቤት ። ጽዕዱት ፡ ወብርህት ፡ (ማቴ፲፯ ፡ ፭ ። መዋሥ ። ፪ዜና ፡ ፮ ፡ ፳ ። ማሕ፰ ፡ ፲) ።

ብርህርህት ፤ የለምጽ ፡ ቡቃያ ፤ ነጫጭ ፡ ነቍጣ ፡ ነጠብጣብ ፡ (ዘሌ፲፫ ፡ ፴፰) ።

በርህ ፤ (ሃት) ፤ ብርሃን ፡ ጸዳል ፡ ውጋጋን ። እሳት ፡ ፍሕም ፡ ነበልባል ። በርህ ፡ ሠረቀ ፡ ለጻድቃን ። በርህ ፡ ወጽልመት ፡ (መዝ ፡ ፺፯ ። ዳን፫ ፡ ፵፯ ። ድጓ) ። ይስኅን ፡ መንገለ ፡ በርህ ፡ (ማር፲፬ ፡ ፶፬ ። ሉቃ፳፪ ፡ ፶፮) ። በርህ ፡ እሳት ፡ መባሉ ፡ መላሾቹ ፡ በእሳት ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ጣፉት ፡ እንጂ ፡ ፍችው ፡ ኹሉ ፡ አይደለም ።

ብርሃን ፤ (ናት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፤ መዓልት ፤ መብራት ፤ ፀሓይ ፡ ጨረቃ ፡ ኮከብ ፤ የእሑድና ፡ የረቡዕ ፡ ፍጥረት ፡ (ዘፍ ፡ ፩ ፡ ፫ ፡ ፬ ፡ ፲፬—፲፰) ። ወይከውን ፡ ብርሃነ ፡ ወርኅ ፡ ከመ ፡ ብርሃነ ፡ ፀሓይ ። ብርሃነ ፡ ማኅቶት ። ወበእደዊሆሙ ፡ ይጸውሩ ፡ ብርሃናተ ፡ እሳት ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፳፮ ። ሉቃ፰ ፡ ፲፮ ። ተረ ፡ ኤር) ።

ብርሃነ ፡ ገጽ ፤ ይቅርታ ፡ ቸርነት ፤ ባለሟልነት ፤ የደስታና ፡ የፍቅር ፡ ምልክት ፡ (መዝ ፡ ፬) ።

ብርሃነ ፡ ልብ ፤ ጥሩ ፡ ዕውቀት ፤ ጥበብ ፡ ትምርት ፤ መንፈሳዊ ፡ ሀብት ፡ (ፊልክ) ።

ብርሃነ ፡ መብረቅ ፤ ነጸብራቅ ፡ ብልጭታ ፤ ብልጭልጭታ ፡ (ዕንባ ፡ ፲፩) ።

ብርሃነ ፡ ዐይን ፤ ማሚቶ ፡ ብሌን ፤ ጥሬት ፡ ጥሩነት ፡ (መዝ ፡ ፴፯) ።

ብርሃነ ፡ ስብሐት ፤ የክብር ፡ ብርሃን ፤ ሙራ ፡ ምዕዛር ፡ (ዕብ፩ ፡ ፫) ።

ብርሃን ፤ ዐይን ፤ ማየት ። ጸጎከ ፡ ለዕዉር ፡ ብርሃኒ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፲፭) ።

ብርሃን ፤ (ዐረ ፡ ቡርሃን) ፤ መምህር ፡ አብ ነት ፤ መፈክር ፡ መተርጕም ፡ ገልጦ ፡ የሚያስረዳ ፡ (ማቴ ፩ ፡ ፲፱ ። አቡሻ ፡ ፶፫) ።

ብርሃናዊ ፤ ብርሃናም ፡ ተፈጥሮው ፡ ከብርሃን ፡ የኾነ ፤ ንጹሕ ፡ ብሩህ ፡ ጽሩይ ፡ ጸዐዳ ። መልአክ ፡ ብር ሃናዊ ። ብርሃናውያን ። ብርሃናዊት ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ክብ ፡ ነገ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ብርሃና ፤ ብራና ፡ የተፋቀ ፡ የተራመመ ፡ ነጭ ፡ ሰሌዳ ፡ ማእስ ፡ ወይም ፡ ወረቀት ፡ ክርታስ ። ብርሂንና ፡ ብራናን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘሮች ፡ ናቸው ።

አብርሀ ፤ አበራ ፤ አስበራ ፤ አሳየ ፡ ገነጠ ፤ አስረዳ ። አንደዱ ፡ እሳተ ፡ ወአብርሁ ። አብርሀ ፡ አዕይንትየ ። አብርሃ ፡ ለጥበብ ፡ ከመ ፡ ጎሕ ። እግዚ ፡ ያበርህ ፡ ሊተ ፡ (ዮዲ፲፫ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፭ ። ሚራ፳፬ ፡ ፴፪ ። መዝ ፡ ፳፯ ። ዮሐ፩ ፡ ፩) ።

መብርሂ ፤ (ሂት ፡ ህያን ፡ ያት) ፤ የሚያ በራ ፡ አብሪ ፡ ገላጭ ፤ አስረጅ ። ዕንቍ ፡ ፈርጥ ፡ የልብስ ፡ አሮን ፡ ጌጥ ። ፀሓይ ፡ መብርሂ ። መብርሄ ፡ ሥሉ ። መብርህያት ፡ ወማኅተማት ፡ (ደራሲ ። አዋል ። ዘፀ ፳፰ ፡ ፳፯) ።

መብርህ ፤ (ብ ፡ መባርህት) ፤ መብራት ፤ የፋና ፡ የቀንዲል ። ሶበ ፡ ቦኡ ፡ በመባርህት ፡ ያጠፍኦ ፡ ነፋስ ፡ (ሥር ፡ አኰ) ።

ምብራህ ፤ (ሃት) ፤ መብሪያ ፡ ማብሪያ ፤ ቦታ ፡ መቅረዝ ።

(ጥ) **በራህ ፤—በራ ፡ መላጣ ፤—በርሐ ።**

በሪዝ ፤ ዞት ፤ (በረዘ ፡ ይበርዝ ፡ ይብ ርዝ ። ዐረ ። ዕብ ፡ ባራዝ) ፤ ማግለል ፡ መለየት ፡ ዕ ዳሪ ፡ መውጣት ፡ ለመናጻት ። መበረዝ ፡ መበጥበጥ ፡ ጠጅ ፡ መጣል ፤ ጠላ ፡ መዘለል ፤ ፈሳሽን ፡ ከፈሳሽ ፡ መቀላቀል ።

ተበርዘ ፤ ተበረዘ ፤ ተበጠበጠ ፡ ማሩ ፡ ድፍድፉ ። ተለየ ፡ ተጣለ ፡ ሐሠሩ ፡ ጕድፉ ።

ብሩዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ርዝት) ፤ የተበረዘ ፡ የተቀላቀለ ፤ ቅልቅል ፤ ቱሱሕ ።

ተበረዘ ፤ በቁሙ ፤ ተቀላቀለ ። ተናፈሰ ፡ ተናጸ ፤ ተቃለለ ፡ (ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፸፮) ።

ተብሪዝ ፤ አተላ ፡ አንብላ ፤ ዝቃጭ ፡ ተራዋጭ ፡ ሐሠር ፤ ሽንት ፡ ቅዘን ፡ ዐይነ ፡ ምድር ። ቀጥቀጥዎሙ ፡ ለመርገማት ፡ ወኢረከብዎሙ ፡ ተብሪዝ ፡ ወእልተ ግቢጥ ፡ (አዋል) ። ገብጥን ፡ እይ ።

ብርዝ ፤ (ትግ ፡ በቲሐ) ፤ በቁሙ ፤ በተሓ ፡ ለጋ ፡ ጠጅ ፡ ጌሾ ፡ ያልበዛው ፡ ያልበሰለ ።

በርሐ ፤ ሖት ፤ (በርሐ ፡ ይቤርሕ ፡ ይበ ርሕ ፤ ዐረ ፡ በሪሐ ። ዕብ ፡ ባራሕ ፤ ሸሸ) ፤ መብ ራት ፡ መገለጥ ፤ መበሕየት ፤ በራ ፡ መኾን ፡ መመለጥ ፤ መሸሽ ፡ ማምለጥ ፤ መሮጥ ፡ መፈርጠጥ ፤ ከዱር ፡ ከበ ረሓ ፡ መግባት ። ስንሐንና ፡ ቀርሐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ።

በራሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት) ፤ በራ ፡ መላጣ ፤ ራሰ ፡ ገላጣ ፤ ጠጕሩ ፡ የሸሸ ፡ ከቦታው ፡ የታጣ ፤ የራሱ ፡ ቈር በት ፡ መሳልና ፡ ነት ፡ ሳንባና ፡ ጕበት ፡ የሚመስል ፡ (ዘሌ ፲፫ ፡ ፵ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፳፫) ። ለኤልሳዕ ፡ ነዊኅ ፡ ቆሙ ፡ ወበራሕ ፡ ርእሱ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፪) ። በረኸኛ ፡ የበረሓ ፡ ሰው ፤ ዐዳኝ ፡ መነኰሴ ።

ብርሐት ፤ በራ ፡ ቡሓ ፡ መኾን ፡ ቡሕነት ፤ በራ ነት ፡ መላጥነት ። ሽሽት ፡ በረሓ ፡ መግባት ፡ (ዘሌ፲፫ ፡ ፵፪ ፡ ፵፫) ። ብርሐት ፡ ትፃእኪ ። ውስተ ፡ ሡሉ ፡ ር እስ ፡ ብርሐት ። ጼጥሮስ ፡ ቦቱ ፡ ብርሐት ፡ (ኢሳ፫ ፡ ፳፬ ። ፲፭ ፡ ፪ ። ቀሌ) ።

በረሓ ፤ በቁሙ ፤ ምድረ ፡ በዳ ፡ (ዐማርኛ) ።

ባርዮ ፤ ዮት ፤ (ባረየ ፡ ይባሪ ፡ ይባሪ ። ዐረ ፡ በረይ) ፤ መለወጥ ፡ መተካት ፤ ማፈራረቅ ፡ ማስ ተጋገዝ ፡ ማስተራረፍ ። መግዛት ፡ ባሪያ ፡ ማድረግ ። መጻ ሕፍት ፡ ግን ፡ በባረየ ፡ ፈንታ ፡ አስተባረየ ፡ ይላሉ ። ያስ ተባሪ ፡ ክረምት ፡ በሐጋይ ፡ ወመፀወ ፡ በጸደይ ። ን ምስተ ፡ ዐራዘ ፡ በዘያስተባሪ ። ያስተባሪ ፡ ወርኅ ፡ ም ልአተ ፡ ወሕጸተ ፡ ዐውደ ፡ ብርሃኑ ። ይዕጥኑ ፡ በአስ ተባርዮ ፡ እደው ። ከመ ፡ ዘያስተባሪ ፡ የማኖ ፡ ልዑል ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ዘፍ፵፭ ፡ ፳፪ ። አርጋ ፡ ፩ ። ግንዘ ። መዝ ፡ ፸፯) ። አባረየ ፡ አስተባረየ ፡ ቢል ፡ አድራጊ ፡ ኹኖ ፡ ከባ ረየ ፡ ቢደረብ ፡ እንጂ ፡ ለብቻው ፡ አስደራጊ ፡ አይኾንም ።

ተባረየ ፤ ተለዋወጠ ፤ ተፈራረቀ ፡ ተጋገዘ ፤ ተራ ረፈ ። ዘእንበለ ፡ ይኩን ፡ ተባርዮ ፡ ሌሊት ፡ ወመዓ ልት ። ወእምዝ ፡ ተባረዩ ፡ ፀሓይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋ ክብት ። ኅቡረ ፡ በተባርዮ ። ዘበጥዎ ፡ በአብትር ፡ እ ንዘ ፡ ይትባረዩ ፡ (መቃ ፡ ገ፲ ። ፳፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። ሐምሮ) ። ተገዛ ፤ ባሪያ ፡ ኾነ ፤ ባሪያ ፡ ተባለ ፤ ተሼጠ ፡ ተለወጠ ።

ብሬት ፤ እብሬት ፤ ፈረቃ ፡ ፈንታ ፤ ተራ ፡ ሰሞን ፤ የጊዜ ፡ ክፍል ። ዐመ ፡ በጽሐ ፡ ዕለተ ፡ እብ ሬታ ፡ ለአስቴር ፡ ከመ ፡ ትባእ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ። ወፈ ጸሞ ፡ መዋዕለ ፡ እብሬቱ ፡ አተወ ፡ ቤቶ ። ሊቀ ፡ ካህ ናት ፡ ዘእብሬቱ ፡ ይእቲ ፡ ዓመት ። መዋዕለ ፡ እብሬ ትከ ፡ እብሬተ ፡ ርትዕ ፡ ወሣህል ። እብሬተ ፡ ሰዐታት ፡ (አስቴ፪ ፡ ፲፭ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፫ ። ዮሐ፲፩ ፡ ፵፱ ። ስንክ ፡ ጥ ር፯ ። ፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፴፪) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ በበእንተ ፡ ፈንታ ፡ እየገባ ፤ ስለና ፡ ምክንያት ፡ ይኾናል ። ከመ ፡ ትሕ የው ፡ ነፍስየ ፡ በእብሬትኪ ። ይትቀነይ ፡ ሎቱ ፡ በእ ብሬትከ ፡ (ዘፍ፲፪ ፡ ፲፫ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፯) ።

በረየ ፤ በቁሙ ፤ (ጥየ) በረየ ፤ በረገገ ፡ በሬኛ ፡ ወገሸ ፡ ደነበረ ፤ ፈራ ፡ ደነገጠ ። (ተረት) ፤ እባብ ፡ ያየ ፡ ልጥ ፡ ቢያይ ፡ በረየ ። አበራየ ፡ አረባየ ፤ አኼደ ፡ አስኬደ ፡

አስረገጠ፡ አስጠቀጠቀ። ማበራየት፡ ያውድማ፤ ማረባየት፡ የጤፍ፡ ዕርሻ፡ ነው፤ መሬቱ፡ እንዲጠብቅ፡ ክብት፡ ይነዱበታል። በሬ፡ በረት፡ ባሪያ፡ ባሬታ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ በዐረን፡ እይ። የወዲያኛው፡ ትግሬ፡ ሐባብም፡ ክሕደ፡ ሲል፡ በረየ፡ ይላል፤ ምስጢሩ፡ ፈራ፡ ደነገጠ፡ ከለው፡ ይገባል።

በርዮድስ፤(ጽር፡ ፔሪዎዶስ)፤ ቀመር፤ የቀመር፡ ስም፤ የጨረቃ፡ ቢኾን፡ ፲፱፤ የፀሓይ፡ ቢኾን፡ ፳፰፡ ዓመት። ሲያበዛ፡ በርዮድሳት፡ ይላል፡ (አቡሻ፡ ፳፭)።

ብርያል፤(ጽር፡ ቤሪያል)፤ የሰይጣን፡ ስም፤ ቤልሖርን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (ዕር፡ ኢሳ፩፡ ፰። ፪፡ ፱። ፫፡ ፲፭፡ ፲፫። ፬፡ ፪፡ ፲፬፡ ፲፯፡ ፲፰። ፭፡ ፩፡ ፲፭)።

ብርያሚን፤—ሐጹጻን፤—ድርያሚን።

በሪክ፤ ኮት፤(በረከ፡ ይበርክ፡ ይብርክ። ዕብ፡ ባራኽ። ሱር፡ ብሬኽ። ዐረ፡ በረከ)፤ መብረክ፤ መብረክረክ፤ መንበርከክ፤ ጕልበትን፡ ማጠፍ፡ በጕልበት፡ መቆም፤ መስገድ፤ ትንበርክኮ፡ መኼድ፤ ተጣጥፎ፡ መተኛት፡ (ጥኰ) መኰድኰድ፡ (ዘኍ፳፬፡ ፳፯)። ሶበ፡ በጽሐ፡ ገመል፡ ኀበ፡ ውእቱ፡ መካን፡ በረከ፡ በብረኪሁ፡ ወኢተንሥአ፡ (ስንክ፡ ነሐ፲፱)።

ብሩክ፤(ካን፡ ካት፡ ርካት)፤ የበረከ፡ የተንበረከከ፡ እንብርክ።

ብርክ፤(ብ፡ ብረክ፤አብራክ)፤ ጕልበት፡ ጭን፤ ማቀፊያ፤ መታጠፊያ፡ መንበርከኪያ። አዕደወኒ፡ እስከ፡ ብርክ። ወደክመኒ፡ ብረክየ፡ በጾም። አብራኪክ፡ እለ፡ አውተራ፡ ስግደተ። ሐቂፍ፡ በአብራክ። በእንተ፡ አብራኪሃ፡ እለ፡ ሐቀፋክ፡ (ሕዝ፵፯፡ ፬። መዝ፡ ፻፰። ደራሲ። አርጋ፡ ፩። ሳታት)። ብራኳ፡ ብርኩማ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

አብረከ፤ አበረከ፡ አብረከረከ፤ አንበረከከ፡ አስገደ፡ በጕልበት፡ አቆመ፤ ራሱን፡ ሰውነቱን፡ ወይም፡ ሌላውን። መጽሐፍ፡ ግን፡ በበረከና፡ በአብረከ፡ ቦታ፤ ይልቁንም፡ በበረከ፡ ፈንታ፡ አስተብረከ፡ ይላል፤ እያስኘም። አስተብረከ፡ በብረኪሁ፡ ከመ፡ ይስተይ። አስተብረከ፡ ወአስተብቍዖ። ሰገደ፡ ሎቱ፡ ወአስተብረከ። አስተብርኩ፡ እለ፡ መነና፡ (መሳ፯፡ ፭። ማር፩፡ ፵። ቀሌ። ደራሲ)። ዳግመኛም፡ በአብረከ፡ ፈንታ፡ አቤተ፡ ይላል፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፍ፳፱፡ ፲፩)።

ባርክ፤ኮት፤(ባረከ፡ ይባርክ፡ ይባርክ)፤ ማመስገን፤ ከመንበርከክ፡ ጋራ፡ ወይም፡ ትንበርክኮ፡ ምስጋና፡ ማቅረብ። ባርኮና፡ በሪክ፡ በሴም፡ ቋንቋ፡ ኹሉ፡ አንድ፡ ዘር፡ ነው፤ የዱሮ፡ ሰዎች፡ አበው፡ ቀደምት፡ ነቢያት፡ ካህናት፡ የፈጣሪን፡ ስም፡ ሲጠሩ፡ ሲጸልዩ፡ ሲያመሰግኑ፡ ስግደው፡ ትንበርክከው፡ ነበረና፤ ባረከ፡ ማለት፡ የኹሉንም፡ ስልት፡ ያሳያል። ይባርክዎ፡ ሡሉ፡ ግብረ፡ እግዚ፡ ለእግዚ። ወባረኩ፡ ዘ፡ ቡራኬ። ባርኩ፡ ለስሙ፡ በሡሉ፡ ጊዜ፡ (ዳንኛ፡ ፶፯—፹፰። ዘፀ፲፭፡ ፩። ሚራ፴፱፡ ፴፭)።

ባረከ፤ በቁሙ፤ አማተበ፤ ጸሎት፡ ቡራኬ፡ ደገመ። አእኰተ፡ (አኰተ)፡ ባረከ፡ ወፈተተ። ኀቡረ፡ ይባርኩ፡ ማእደ፡ በውስተ፡ ጸሎት። ኢይባርኩ፡ ላዕለ፡ በጸል፡ (ቅዳ። ግብ፪፡ ፵፪። ፍ፡ ነ፡ ፲፯)።

—፤ መረቀ፤ መልክም፡ ስጦታን፡ ስለ፡ ሰው፡ ተመኘ፡ ተናገረ፤ አዘዘ፡ ሰጠ። አከበረ፡ ሾመ፤ አበዛ፡ አበረከተ፡ (ዘፀ፩፡ ፳፪፡ ፳፰። ፲፪፡ ፪፡ ፫። ፲፯፡ ፲፯)። ወዘእን በለ፡ ካሕድ፡ ዘየዐቢ፡ ይባርክ፡ ለዘይንእስ። ብሔር፡ ኀበ፡ በልዑ፡ ኅብስተ፡ ዘባረከ፡ እግዚእ፡ (ዕብ፯፡ ፯። ዮሐ፮፡ ፳፫)።

—፤ ሰደበ፡ አዋረደ፤ ዐማ፡ ነቀፈ፤ ረገመ፡ ካደ። ውስተ፡ ገጽከ፡ ይባርከከ። ባርኮ፡ ለእግዚ፡ ወሙት። ባረካሁ፡ ለእግዚ፡ ወለንጉሥኒ፡ (ኢዮ፩፡ ፲፪። ፪፡ ፭፡ ፱። ፫ነገ፡ ፳፩፡ ፲፡ ፲፫። ስንክ፡ ታኅ፩)።

አባረከ፤ አስባረከ፡ አስመረቀ፤ አስመሰገነ፡ ቡሩክ፡ አሰኘ።

ተባረከ፤(ተደራጊና፡ ተደራራጊ)፤ በቁሙ፤ ተመሰገነ፡ ተመረቀ፤ ቡራኬ፡ ምስጋና፡ ተቀበለ፤ በዛ፡ በረከተ። ይትባረክ፡ እግዚ። ሰገደ፡ ሎቱ፡ ወተባረከ፡ እምኔሁ፡ (ሩት፬፡ ፲፬። መዋሥ)። ተበራረከ፡ ተመራረቀ፤ ተመሰጋገነ፡ ርስ፡ በርሱ። ይትባረኩ፡ ቦቱ፡ አሕዛብ፡ ምድር። ተባረኩ፡ በበይናቲሆሙ፡ (መዝ፡ ፸፩፡ ፲፰። ስንክ፡ የካ፱)።

ቡሩክ፤(ካን፡ ካት፡ ርካት)፤ በቁሙ፤ የተባረከ፡ የተመሰገነ፤ ክቡር፡ ምስጉን፡ ምሩቅ። ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ። ቡሩክ፡ አንተ፡ አምላክነ። ቡርክት፡ አንቲ፡ እምአንስት፡ ወቡሩክ፡ ፍሬ፡ ከርሥኪ። ቅብዕ፡ ቡሩክ፤ ቅዱስ፡ (ሢራ፵፭፡ ፩። ዮዲ፲፫፡ ፲፯። ሉቃ፩፡ ፵፪። ዘፀ፳፱፡ ፳፩)።

ቡራኬ፤(ክያት)፤ ሳቢና፡ ጥሬ፡ ዘር። መባረክ፤ (ጥባ) መባረክ፤ አበራረክ፤ በቁሙ፡ ቡራኬ፤ ምስጋና፡ ምርቃት። ባርከኒ፡ አባ፡ ለወልድከ፡ ዝኬ፤ እስመ፡ ልማዱ፡ ለመምህር፡ ቡራኬ። ጸሎተ፡ ቡራኬ። ቡራኬሁ፡ ለሴም። ቡራኬ፡ ወመርገም። ትጽናስ፡ ኮነ፡ መርገመ፡ ወብዕልስ፡ ኮነ፡ ቡራኬ፡ (ደራሲ። ቅዳ። ያዕ፫፡ ፲። አፈ፡ ተ፲፰)።

—፤ የመከፈልት፡ ወግ፤ ታላቅ፡ ዕድል፡ ለባለወገች፡ የሚሰጥ። እሊሁም፡ መሪጌታና፡ ቄስ፡ ዐቃቢ፡ ናቸው።

በረከት፤(ታት)፤ በቁሙ፤ ማበርከት፤ መበርከት፤ አበረካከት፤ ብርከታ፡ ብዛት። ምስጋና፡ ምርቃት፤ ቡሩክ፡ መባል፤ ጸጋ፡ ሀብት፡ ድልብ፡ ዐባባ፤ መልክም፡ ነገር፡ ኹሉ። በረከተ፡ ኅብስት። በረከተ፡ አሮን፡ ፈኑ፡ ላዕለ፡ ሕዝብከ። ክብር፡ ወስብሐት፡ ወ

በረከት ። ዙሉ ፡ በረከት ፡ እለ ፡ ባረከኒ ፡ እግዚ ። በረከተ ፡ ግብጽ ። ትበልዑ ፡ በረከተ ፡ (ትር ፡ ወን ። ሚራ ፴፮ ፡ ፳፱ ። ራእ ፳ ፡ ፲፱ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፲፱ ። ዘፍ ፵፭ ፡ ፲፰ ። ኢሳ ፶፭ ፡ ፪) ።

አስተባረከ ፤ አበራረከ ፡ አመራረቀ ፤ አመስጋገን ። ዳግመኛም ፡ አባረከ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስተባረከ ፡ ይላል ፤ ምክንያቱም ፡ የባረከ ፡ ቤት ፡ ተደራጊው ፡ ከተደራራጊው ፡ እንዲደረብ ፤ አስደራጊውም ፡ ከደራራጊው ፡ ይደረባልና ፤ ስለዚህ ፡ ነው ። መደረቡም ፡ ሥርወ ፡ ቀለሙ ፡ ራብዕ ፡ ስለ ፡ ኾነለት ፡ ነው ፤ ተቃተለ ፡ አስተቃተለ ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ አስተን ፡ እይ ።

ብርኩት ፤ የደንጊያ ፡ ግርንቡድ ፤ ወይም ፡ የብረት ፡ ዙሖ ፡ ከባድ ። ወቦኡ ፡ ክልኤቱ ፡ እምአግብርቲሁ ፡ በሌሊት ፡ ወአንበሩ ፡ ዲበ ፡ ገጹ ፡ ለሰምከር ፡ ንጉሥ ፡ ፋርስ ፡ ብርኩተ ፤ ወነበረ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ዲበ ፡ ርእሱ ፡ ወካልኡ ፡ ዲበ ፡ እገሪሁ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ አረጋዊ ፡ ዐቢይ ፡ ወሞተ ፡ ሰቤሃ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፵፰) ።

ብርኩታ ፡ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ በፍም ፡ የሚበስል ፡ ርሚጦ ፡ ቂጣ ፤ ሲበሉት ፡ የሚያጠግብ ፡ የሚመክት ፡ የሚበረክት ፤ የጭብጦ ፡ ዐይነት ። ኪመ ፡ በላዕሌሁ ፡ ያስተርኢ ፡ ግብረ ፡ በሲታ ፤ ዘዕውሩ ፡ ተወልደ ፡ ብርኩታ ፡ (ቅኔ) ።

ቢረሌ ፤ (ልያት ። ጽር ፡ ቢሬሊዎን) ፤ ዕንቍ ፡ ፈርጥ ፤ የብርሌ ፡ የብርጭቆ ፡ ደንጊያ ፡ (ዘፀ ፳፰ ፡ ፳ ። ጦቢ ፲፫ ፡ ፲፯) ። ሳምን ፡ በቢረሌ ፡ ወታለዕ ፡ በወራውሬ ። አናቅጽኪ ፡ ዘቢረሌ ፡ (ራእ ፳፩ ፡ ፳ ። ኢሳ ፶፬ ፡ ፲፪) ። በቁሙ ፤ ብርሌ ፡ ብርጭቆ ፡ ነጭ ፡ ጥሩ ። ይሰትዩ ፡ ወይነ ፡ በማህው ፡ ወቢረሌ ። ምስኪ ፡ ዘውስተ ፡ ቢረሌ ። ቢረልያት ፡ ብዙኃት ፡ (ዓሞ ፯ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፬ ። ፊልክ ፡ ፪፻፯) ።

በርሙዳ ፤ (ቅብጥ) ፤ የወር ፡ ስም ፡ ሚያዝያ ፤ በጽርእ ፡ ፈርሙ(ቲ)ኒ ፡ ይባላል ፡ (ገድ ፡ አዳ ። አርጋ ፡ ፬ ፡ ፮) ። በርሙዳ ፡ ይሰመይ ፡ ፈርሙኒ ፡ (አቡሻ ፡ ፳ ። ተረ ፡ ቄር) ።

በረምሃት ፤ (ቅብጥ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፡ መጋቢት ። በጽርእ ፡ ፋሚኑት ፡ ይባላል ። በረምሃት ፡ ይሰመይ ፡ ፋሚኑት ፡ (አቡሻ ፡ ፳ ። ተረ ፡ ቄር ፳፩) ።

በርሞስ ፤ አስቈጥስ ፡ የነመክሲሞስ ፡ የናርሳንዮስ ፡ ገዳም ፤ ደብረ ፡ ሮም ፡ ገዳመ ፡ ሮም ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

ብርኒ ፤ ድመት ፡ የጽርኒ ፡ ዐይነት ። ዐይነ ፡ ብር ፡ ዐይናማ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ለድመት ፡ እያበሩላት ፡ እንዲሉ ።

ብራና ፤ (ዐማርኛ ። ጽር ፡ ሜምብራና) ፤ በቁሙ ፤ ብርሃና ፤ በርሀን ፡ ተመልከት ። ኀልፍ ፡ አሐደ ፡ ብራና ፡ ወእምዝ ፡ ኅሊፈከ ፡ ስመንተ ፡ አዕማደ ፡ ወዐሥርተ ፡ ወሠለስተ ፡ መሥመራተ ፡ ትረክብ ፡ መትልወ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ፡ (አዋል) ።

በረዐ ፤ ዖት ፤ (በርዐ ፡ ይበርዕ ፡ ይብራዕ ። ዐረ ፡ የረዐ ። ዕብ ፡ ያራዕ) ፤ መራድ ፡ መንቀጥቀጥ ፤ መታወክ ፡ መናወጥ ፤ መገፋት ፡ መናጥ ፤ መወዛወዝ ፤ ከፍርሀት ፡ ከነፋስ ፡ የተነሣ ፡ (ማቴ ፲፩ ፡ ፯) ።

ብርዕ ፤ (ብ ፡ አብራዕ) ፤ ሸንበቆ ፤ የጕሽ ፡ መቃ ፤ የሸንበቆ ፡ ዐይነት ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ አገዳ ፡ ቅልጥም ። በቁሙ ፡ የጸሐፊ ፡ ብር ፤ የገብስ ፡ የስንዴ ፡ ብር ፤ ገለባ ፡ ማር ፡ ቂሻሻ ። በትረ ፡ ብርዕ ። ብርዐ ፡ ባሕሩስ ። አብትር ፡ ፀቡሳን ፡ ወአብራፅ ፡ ቅጥቁጣን ። ዐምደ ፡

ብርዕ ፡

ወአብራዊሃ ፡ (ኢሳ ፴፯ ፡ ፯ ። ፩ ፡ ፴፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ ፳፩ ፡ ፴፩—፴፯) ። ሱብዐቱ ፡ ሱብል ፡ ዘሥዊት ፡ ዘሠረጹ ፡ እምአሐዱ ፡ ብርዕ ። ብርዐ ፡ ይመስሎ ፡ መናፍጽሐ ። ማዕር ፡ ወብርዕ ፡ ዘይየብስ ። እሳት ፡ እንተ ፡ ትበልዕ ፡ ብርዐ ፡ (ዮሴፍ ። ኢዮ ፵፩ ፡ ፳ ። ፲፫ ፡ ፳፩ ። ዮኤ ፪ ፡ ፭ ። ዓብድ ፡ ፲፰ ። ዘፀ ፭ ፡ ፲፪ ። ፲፭ ፡ ፯) ። ብርእ ፡ ተብሎ ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጡ ፡ በአልፍ ፡ ሲጣፍ ፡ ግን ፤ የማግስኛ ፡ ፍጥረት ፡ ያሰኛል ፡ (ዘፍ ፩ ፡ ፲፩ ፡ ፲፪) ።

ብርፎሬከን ፤ (ጽር ፡ ፕሮፎሬኮስ) ፤ የትንቢትና ፡ የስብከት ፡ የተግሣጽ ፡ ቃል ፡ ጩኸ ፡ ጉንትቶ ፡ አሰምቶ ፡ የሚናገሩት ። ወብርፎሬከንኒ ፡ ውእቱ ፡ ቃል ፡ ዘሰምዕዎ ፡ ነቢያት ፡ እምእግዚ ፡ ወውእቱ ፡ ቃለ ፡ ትንቢት ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ጎር) ።

በሬጽ ፤ ጾት ፤ (በረጸ ፡ ይበርጽ ፡ ይብርጽ ። ዕብ ፡ ባራጽ ፤ ዐለፈ ፡ ተረፈ ፤ ፈልቶ ፡ ገንፍሎ) ፤ ማንጸብረቅ ፡ ማሸብረቅ ፤ ማወልወል ፡ ማጽደልደል ፤ የመልክ ፡ የፊት ።

ተበረጸ ፤ ተብለጨለጨ ፤ ብልጭልጭ ፡ ቊልጭልጭ ፡ አለ ። እምቅድመ ፡ ይትባረጹ ፡ ከዋክብት ፡ (ቅዳ ፡ አፈ) ።

በረጽ ፤ (ዐረብ) ፤ ለምጽ ፤ ነጭ ፡ የሚብለጨለጭ ።

በሬቅ ፤ ቆት ፤ (በረቀ ፡ ይበርቅ ፡ ይብርቅ ። ዕብ ፡ ባራቅ ። ሱር ፡ ብራቅ ። ዐረ ፡ በረቀ) ፤ መብረቅ ፡ ብልጭ ፡ ማለት ፤ መፍለቅ ፡ ማንጸብረቅ ፤ መወርወር ፡ መመዘዝ ፤ የመብረቅ ፡ የሰይፍ ። ብርቅ ፡ ድንቅ ፡ ታይቶ ፡ የማያውቅ ፡ መኾን ፤ መታየት ፡ መገለጥ ። በሬጽና ፡ በሬቅ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ በሬጽ ፡

ከበሬቅ ፡ ወጥቷል ። በዕጠሱ ፡ ይበርቅ ፡ ብርሃን ። ወላ ትው ፡ ይበርቅ ። በረቀ ፡ ሥጋሆሙ ። ግብተ ፡ በረቀ ፡ መብረቅ ፡ ዲቤሁ ፡ እምሰማይ ፡ (ኢዮ፴፮ ፡ ፴ ። ናሖ ፡ ፫ ። መቃ ፡ ፲፪ ። ድጓ ። ግብ፱ ፡ ፫) ። መበርቋት ፡ መገር ጣት ፤ ያዝመራ ።

አብረቀ ፤ አበረቀ ፡ አባረቀ ፤ አብረቀረቀ ፤ መብ ረቅ ፡ ጣለ ፡ ወረወረ ፤ አበራ ፡ ገለጠ ፤ ብልጭ ፡ አደረገ ። እግዚ ፡ አብረቀ ፡ መብረቀ ። አብርቅ ፡ መባርቅቲከ ። ፀሓየ ፡ ጽድቅ ፡ ዘሞአ ፡ ሰሞት ፡ ያበርቅ ፡ ጸዳሉ ፡ ላዕ ሌነ ። አራዊት ፡ እለ ፡ እምውስተ ፡ ዐይኖሙ ፡ ፀዋገ ፡ ቀለምጺጸ ፡ ያበርቁ ፡ (፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፻፲፫ ። አፈ ፡ ድ፱ ። ጥበ፲፩ ፡ ፲፱) ።

መብረቅ ፤ (ብ ፡ መባርቅት) ፤ በቁሙ ፤ የ እሳት ፡ ሰይፍ ፡ የእሳት ፡ ፍላጻ ፡ በዝናም ፡ ጊዜ ፡ ከደመና ፡ አፎት ፡ የሚመዘዝ ፡ የሚወረወር ። ብልኀተ ፡ መብረቅ ። መብረቅ ፡ ወፀዓዕ ፡ ወነጐድጓድ ። ይረውጽ ፡ መብ ረቅ ፡ ቅድመ ፡ ነጐድጓድ ። ገብረ ፡ መባርቅተ ፡ ለዝ ናም ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ራእ፬ ፡ ፭ ። ሢራ፴፭ ፡ ፲ ። ኤር፲ ፡ ፲፫) ።

—፤ የክብር ፡ ብርሃን ፤ ጮራ ፡ ምዕዛር ። ሰላም ፡ ለሥ ንኪ ፡ ዘአዋከየ ፡ መብረቃ ፡ ለብሔረ ፡ ጽልመት ፡ ወ ጣቃ ። መብረቅ ፡ ለሥጋሁ ፡ ክለላ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳ ። ሚያ፴) ።

በረቅ ፤ በቁሙ ፤ ነጭ ፡ ዐፈር ፡ ደንጊያ ፤ ብሕክ ፡ ጠመኔ ፡ የኖራ ፡ ዐይነት ።

ብርቅ ፤ በቁሙ ፤ ወትሮ ፡ የማይታይ ፡ በኹሉ ፡ የማይገኝ ፡ ድንቅ ፡ ሥራ ፡ ጕድ ፡ ታምራት ፡ መንከራት ።

በራቂኒም ፤ (ዕብ ፡ ባርቃኒም) ፤ ነጣጭ ፡ እሾኾች ፡ ኵሸሽሎች ፤ ወይም ፡ ግራሮች ፡ የግራር ፡ ዐይ ነቶች ፤ አንዱን ፡ ባርቃን ፡ ይላል ። አርቆሚንን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (መሳ፰ ፡ ፲፯) ።

በሬር ፤ ሮት ፤ (በረ ፡ ይበርር ፡ ይብርር ። ዕብ ፡ ባራር ። ሱር ፡ ባር ። ዐረ ፡ በረ ፤ በሬረ) ፤ መምረጥ ፡ መለየት ፤ መልቀም ፡ ማጥራት ፤ ጽሩይ ፡ ጸዐዳ ፡ ማድረግ ፤ የማዕደናት ። በርበረን ፡ እይ ።

ተበረ ፤ (ይትበረር) ፤ ተለቀመ ፤ ጠራ ፡ ጥሩ ፡ ኾነ ። ብርትና ፡ ብረት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ብሩር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ርርት) ፤ የተመረጠ ፡ የተለየ ፤ ልቅም ፡ ጥሩ ፡ ነጭ ፡ ማዕደን ።

ብሩር ፤ (ብ ፡ በራውር ፤ ብሩራት) ፤ ብር ፤ ከቡር ፡ ገንዘብ ፡ የወርቅ ፡ ምክትል ። ብሩር ፡ ጽሩይ ። ብሩር ፡ ኅሩይ ። ሠላሳ ፡ ብሩር ። ህየንተ ፡ ወርቅ ፡ ወ ብሩር ፡ ጸፀዳ ፡ (መዝ ፡ ፲፩ ። ምሳ፰ ፡ ፲፱ ። ማቴ፳፯ ፡ ፲፭ ። ደራ.ቢ) ።

በረረ ፤ (ሰረረ) ፤ በቁሙ ፤ ሮጠ ፡ ክንፈ ፡ ተጣ ደፈ ። ዐለፈ ፡ ዘለቀ ፤ በሳ ፡ ነደለ ። ወፅአ ፡ ኀጺኑ ፡ በሬሮ ። ረገዘ ፡ ለአሐዱ ፡ ውስተ ፡ ሰንብዑ ፡ ወወፅአት ፡ ኩ ናት ፡ በሬራ ፡ እንተ ፡ ዘባኑ ፡ ወወግአቶ ፡ ለካልኡ ። በ ረረ ፡ ቅትራት ፡ ውስተ ፡ እገሪሁ ። በረሮ ፡ እስከ ፡ ዘባኑ ። ኢይበርሮ ፡ ቀስተ ፡ ብርት ፡ (፪ነገ ፡ ፪ ፡ ፳፪ ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፬ ። መሳ፫ ፡ ፳፪ ። ኢዮ፳ ፡ ፳፬) ።

በራሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የ ሚያልፍ ፡ የሚዘልቅ ።

በር ፤ በቁሙ ፤ ደጅ ፡ አፍ ፡ መውጫ ፡ መግቢያ ፡ መዝለቂያ ፡ ማለፊያ ፡ (ዐማርኛ) ። ነቅጸን ፡ ተመልከት ።

ቤሩሽ ፤ (ዕብ ፡ ብሮሽ ። ጽር ፡ ኪፓሪሶስ) ፤ ጥድ ፤ የጥድ ፡ ዐይነት ፡ ዛፍ ፡ ወፍራም ፡ ረዥም ፡ መለሎ ። ለየዐውዩ ፡ ቤሩሽ ፡ እስመ ፡ ወድቀ ፡ ዘግባ ፡ (ዘካ፲፩ ፡ ፪) ።

ቤሩሲም ፤ በርሲም ፤ (ዕብ ፡ ብሮሽም) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ጥዶች ። ዕፀወ ፡ በርሲም ፡ (፫ነገ ፡ ፭ ፡ ፭) ።

ቤርሳቤሕ ፤ (ዕብ ፡ ብኤር ፡ ሻባዕ) ፤ ዐዘ ቅተ ፡ መሐላ ፤ የመሐላ ፡ ጕድጓድ ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፴፩) ።

ቤርሴክታን ፤ (ጽርእ) ፤ ሣጥን ፤ ታቦት ፤ የገ ንዘብ ፡ የሬሳ ። ኤርጋብን ፡ እይ ፡ (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፰) ።

ብርስኔ ፤—ባርሰነት ፤—ምርስኔ ።

ብርስን ፤ (ዐረ ፡ ቡልስን ፤ ዐደስ ። ዕብ ፡ ዐዳሽ) ፤ ምስር ፤ ጥሩ ፡ ያበባ ፡ እኽል ፡ ወጥ ፡ የሚኾን ፤ ቅንጣቱ ፡ ታናናሽ ፡ ክኩ ፡ ቀይ ። ምስራዊ ፡ ዘእምስር ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የግብጥ ፡ ብርስን ፡ ካገር ፡ ኹሉ ፡ ብርስን ፡ የሚያምር ፡ የሚበልጥ ፡ በውድ ፡ የሚሼጥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የሻም ፡ ዐረብ ፡ ዐደስ ፡ መስሪ ፡ እንዲል ፡ ምስራዊ ፡ ሲል ፤ ተርሙስ ፡ ግብጦ ፡ እንዲባል ፡ ብርስንም ፡ ምስር ፡ ይባ ላል ፤ ጥንተ ፡ ስሙ ፡ ዐደስ ፡ በምርስኔና ፡ በብርስኔ ፡ ሞ ክሼ ፡ ወደ ፡ ባርሰነት ፡ ኺዷል ። ፪ኛም ፡ ስለ ፡ ቅላቱ ፡ ግብጥ ፡ ይባላል ፤ ግብጥ ፡ ምስር ፡ እንዲሉ ። ልባም ፡ ሴት ፡ በጥሩ ፡ ዐዋዜ ፡ ሠርታ ፡ ስታቀርበው ፡ በቅላት ፡ ላይ ፡ ቅላት ፡ ተጨምሮለት ፡ መልኩ ፡ ጿሕ ፡ ጃዊ ፡ እን ድኪ ፡ ፍሕሶ ፤ ዐረብ ፡ አንቀልባ ፡ የሱፍ ፡ አበባ ፡ ይመስ ላልና ፤ የምሥራች ፡ ለሚል ፡ ምስር ፡ ብላ ፡ ማለት ፡ ስለ ዚህ ፡ ነው ፤ የምሥሬች ፡ ቅሉ ፡ ከምስር ፡ ወጥ ፡ መጥቷል ። ሽማግሎችም ፡ የምስር ፡ ወጥ ፡ ብዙርና ፡ የሚያሼጥ ፡

ብርስን ፡

ይሉታል ፡ (ዘፍ፳፭ ፡ ፴፬ ። ኩፋ ፡ ፳፱) ። ዐተረ ፡ ወብር ስነ ። ገራህት ፡ ዘምሉእ ፡ ብርስነ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፰ ። ፳፫ ፡ ፲፩ ። ሕዝ፬ ፡ ፱) ። የምስር ፡ ዐይነት ፡ ፫ ፡ ነው ፤

ከዚህ ፡ ሌላ ፡ ያይጥ ፡ ምስር ፡ የገመል ፡ ምስር ፡ የሚባል ፡ አለ ። ይበልዕ ፡ ሠለስተ ፡ ብርስነ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፫) ።

ቡራት ፤ ቡራቴ ፤ (ጽር ፡ ብራቲ ። ዕብ ፡ ብሮት) ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ ብርቱ ፡ ጠንካራ ፡ ዕንጨት ፡ የጥድ ፡ የደቅማ ፡ ዐይነት ፡ እንዳዝጋሮ ፡ ያለ ፡ ምዑዝ ፡ ዐዚዝ ። ወይም ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ጥዱ ፡ ደቅማው ፤ ቤሩሽን ፡ እይ ፡ ዕብራይስጡ ፡ ብሮሽን ፡ ሲያበዛ ፡ ብሮት ፡ ይላልና ፤ ቡራቴ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ ከብሩርና ፡ ከብርት ፡ ይስማማል ።

ብርት ፤ (ታት ። በሪር ፡ በረ ፤ ብሩር) ፤ በቁሙ ፤ የብረት ፡ ወገን ፡ የብር ፡ ምክትል ፤ ብርቱ ፡ ማዕደን ፤ መዳብ ፤ ንሐስ ፤ መዳብ ፡ ቀዩ ፤ ንሐስ ፡ ብጫው ። ግብረ ፡ ብርት ፡ ወንጺን ። ብርት ፡ ርሱን ። ብርተ ፡ ሊባኖስ ። ፍጽምከ ፡ ዘብርት ፡ (ዘፍ፬ ፡ ፳፪ ። ሕዝ፵ ፡ ፫ ። ራእ፩ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፵፰ ፡ ፬) ።

ብረት ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ኀጺንን ፡ ተመልከት ። ብርቱ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ብርትኳን ፤ (ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ በዡረ ፡ ሎሚ ፤ ጥሩ ፡ ጥፍጥ ፡ ተክል ።

በስብሶ ፤ ሶት ፤ (በስበሰ ፡ ይበሰብስ ፡ ይበስብስ ። ዐረ ፡ በጸ ፤ በጽበጸ ። ዕብ ፡ ባጻጽ ፡ ባጽቤጽ ፤ ፈለቀ ፡ መነጨ) ፤ መከፈት ፡ መግለጥ ፡ ማቍለጭለጭ ፤ የዐይን ። መነስነስ ፡ መቍላት ፡ ማወዝወዝ ፤ የኸራት ። በቁሙ ፡ መበስበስ ፤ መራስ ፡ መርጠብ ፤ መበላሸት ፡ (ዐማርኛ) ። በኍበኍን ፡ እይ ። ዘሩ ፡ በሲስ ፡ በስ ፤ በሰሰ ፡ ነው ።

አንበስበሰ ፤ አገለባበጠ ፤ ተገለባበጠ ፤ አርገበገበ ፤ ተርገበገበ ፤ የዐይን ፡ የቅንድብ ፤ ለእጅም ፡ ይኾናል ። አንበስብሶ ፡ ዐይን ። አንበስብሶ ፡ ቀራንብቲሆን ፡ (ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፬ ፡ ፳) ።

—፤ አራመደ ፡ አሻገረ ፡ ወረወረ ፤ ተራመደ ፡ ተወረወረ ፤ የዐይን ፡ የእግር ፡ የመብረቅ ። ያንበሰብስ ፡ ዲበ ፡ አውግር ። እምቅድመ ፡ ያንበስብስ ፡ ፀዓዕ ። ያንበሰብሱ ፡ መባርቅት ፡ እምፀአተ ፡ ቃሉ ፡ (ማሕ፪ ፡ ፳ ። ቅዳ ፡ አፈ ። አርጋ) ።

—፤ አመሳለሰ ፡ ተመሳለሰ ፤ ብልጭ ፡ ድርግም ፡ ከፍት ፡ ክድን ፡ አለ ፤ የሰማይ ፡ የዐይን ። ወከመ ፡ ፀሓይ ፡ አንበስበሰት ፤ ተመሳለሰች ፡ (ቅዳ ፡ አት) ።

ነበስባስ ፤ የዐይን ፡ የሸፋሽፍት ፡ አገላለጥ ፤ አስተያየት ፡ ጥቅሻ ። ዐይንን ፡ ማፍጠጥ ፡ ማጕረጥ ፡ መበልጠጥ ፤ ክፍ ፡ ዝቅ ፡ ቈለል ፡ ቈለል ፡ ከብለል ፡ ከብለል ፡ ማድረግ ፤ በዐይን ፡ ዐለንጋ ፡ መግረፍ ፡ መሸንቈጥ ፡ መገርመም ፡ መግጠጥ ፡ መገላመጥ ። አልቦ ፡ ቀዲመ ፡ ህላዌ ፡ ለአብ ፡ እምወልድ ፡ ኢመጠነ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐይን ፡ ወኢመጠነ ፡ ነበስባሰ ፡ ቀራንብት ። ሰላም ፡ ለቀራንብቲከ ፡ ዘነባስባሶን ፡ ይዋሄ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ) ።

—፤ ነፋስ ፡ እስትንፋስ ፤ ሽው ፡ ሽው ፤ እፍ ፡ እፍ ፡ ማለት ፤ ሽውታ ፡ እፍታ ። አንብቦ ፡ መጻሕፍት ፡ ከመ ፡ ነበስባሰ ፡ ነፋሳት ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ ለአብድ ፤ ይትሜካሕ ፡ በአንብቦታ ፡ ወኢየአምር ፡ ዘውሳጢታ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አንበሳ ፤ (ብ ፡ አናብስት) ፤ በቁሙ ፤ ግርማ ፡ ያለው ፡ አውሬ ፤ ኀይለኛ ፡ ተፈሪ ፤ ነጣቂ ፡ ሰባሪ ፤ ዘላይ ፡ ተወርዋሪ ፤ ዐዳኝ ፡ ግሩመ ፡ ዐይን ፡ የድመት ፡ ወገን ። ድመትን ፡ ብስ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። አንበሳ ፡ ዘጽኑሕ ፡ ለመሚጥ ። ረከቦ ፡ አንበሳ ፡ በፍኖት ፡ ወቀተሎ ። ፈነወ ፡ አናብስተ ፡ ወበልዕዎሙ ። ግበ ፡ አናብስት ፡ (መዝ ፡ ፲፮ ። ፫ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፳፬ ። ፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፭ ። ዳንኤ ፡ ፯) ።

አንበሳ ፡

አንበሳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ያንበሳ ፡ ወገን ፡ ዐይነት ፤ አንበስማ ፤ አንበሳም ፡ ባላንበሳ ። ሰላም ፡ ኢብል ፡ ለአንበሳዊ ፡ አውሎግ ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፩) ።

አንበሳዊት ፤ አንበሲት ፤ እንስት ፡ አንበሳ ። ጣሕረ ፡ አንበሳ ፡ ወንቃወ ፡ አንበሳዊት ። እምከ ፡ አንበሳዊት ። ከመ ፡ አንበሳዊት ፡ (ኢዮ፬ ፡ ፲ ። ሕዝ፲፱ ፡ ፪ ። ዳንኤ ፡ ፬) ።

አንበሰ ፤ አው ፡ ተአንበሰ ፤ አንበሳ ፡ ኾነ ፤ አንበሳ ፡ ተባለ ፡ በጠባይ ፡ በግብር ።

አንበሳ ፤ ዕጓለ ፡ አንበሳ ፤ ታላቅ ፡ የታላቅ ፡ ልጅ ፤ ንጉሥ ፡ ወልደ ፡ ንጉሥ ፤ ኀያል ፡ ወልደ ፡ ኀያል ።

እንበሳ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ጥጃ ፡ የሚዘል ፡ የሚፈነጭ ። (ተረትና ፡ ምርቃት) ፤ ወተት ፡ ለንቦሳ ፤ ሥጋ ፡ ላንበሳ ። ቤት ፡ ለንቦሳ ፤ እስር ፡ እንቦሳ ።

በሰከ ፡ (ዐማርኛ) ፤ በቲከ ፡ በተከ ፤ በጠሰ ። ሰና ፡ ተ ፡ ይዋረሳሉ ፤ ይልቁንም ፡ በዐረብ ፡ በቡርስት ፤ ሶር ፡ ቶር ።

በሲል ፤ ሎት ፤ (በሰለ ፡ ይበስል ፡ ይብስል ። ዕብ ፡ ባሻል ። ሱር ፡ ብሼል) ፤ መብሰል ፤ መሻከክ ፡ መንደርከክ ፤ በእሳት ፡ በፀሓይ ፡ መለስለስ ፤ ተጋግሮ ፡ ተነፍሮ ፡ ታምሶ ፡ ተጠብሶ ፡ ለመበላት ፡ መድረስ ፤ ለጥርስ ፡ መግራት ፤ መሸት ፡ መጕምራት ። ኢበልዐት ፡ ምንተኒ ፡ በእሳት ፡ ዘበሰለ ። ሠዊት ፡ ዘበሰለ ። ዘእንበለ ፡ ይብስል ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፩ ። ኢሳ፲፮ ፡ ፩ ። ኤር ፴፩ ፡ ፴፪) ።

ተበስለ፤ ተቀቀለ፤ ተጋገረ፤ ተቈላ፤ ተነፈረ። ሰላም፡ ለአሮን፡ ዕጓላተ፡ ርግብ፡ ዘአስረረ፤ በእሳት፡ ወማይ፡ ድኅረ፡ ተበስሉ፡ ኅቡረ፡ (ስንክ፡ ግንቦ፩)።

ብሱል፤ (ላን፡ ላት፡ ስልት)፤ የበሰለ፤ የተቀቀለ፤ ቅቅል። ረከቦ፡ ለውእቱ፡ ጸብኅ፡ ፍሉሐ፡ ወብሱለ፡ (ስንክ፡ ታኅ፲፩)። ኢብሱል፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ብሱል፡ ይላል፡ (ዘፀ፲፪፡ ፱፪)።

ብስሎ፤ ብስል፡ ቅቅል፡ አንፊላ። ብስሎን፡ ቅቅሉን። ጥራዩ፡ ወኢብስሎ፡ በማይ፡ (ዘፀ፲፪፡ ፱፪)።

ተብሲል፤ ንፍሮ፤ የኽል፡ ወጥ። ተብሴለ፡ ብርስን፡ (ዘፍ፳፭፡ ፳፱። ዳን፲፫፡ ፴፫)።

አብሰለ፤ አበሰለ፤ አስበሰለ፤ ተኵስ፡ ጠበሰ። ያበስሉክሙ፡ በጽህርት። ያበስሉ፡ ሥጋ። ንጥፋሕ፡ ግንፋለ፡ ወናብስሎ፡ በእሳት፡ (ዓሞ፱፡ ፪። ፩ነገ፡ ፪፡ ፲፫። ዘፍ፲፩፡ ፫)።

አብሳሊ፤ መብሰሊ፤ መበስል፤ (ላን፡ ላት)፤ የሚያበስል፡ አብሳይ፤ ጋጋሪ፡ ቀቃይ፤ ሊጥ፡ አፍሳሽ፡ ወጭት፡ ጠባሽ፤ ፀበዛ፡ ወጥ፡ ቤት። ሊቀ፡ መበስላን። ለመበስላት። ወለንባዝያት። ይቤሎ፡ ለመበስል፡ (ዘፍ፴፯፡ ፴፮። ፩ነገ፡ ፰፡ ፲፫። ፱፡ ፳፫)።

መብሰል፤ (ላት)፤ ማብሰያ፡ መቀቀያ። መብሰለ፡ ብርት፡ ዘውዑይ፡ ፍልሐቱ። በመብሰለ፡ ብርት፡ ርሱን፡ (ስንክ፡ ንሐ፳። ጥበ፡ ጠቢ)።

መብስል፤ የበሰለ፡ ምግብ፤ ትኩስ፡ ለስላሳ፤ የላመ፡ የጣመ። ኢይብልዑ፡ መብስላተ፡ አባ፡ ኅብስተ፡ ይቡስ፡ ወጼወ፡ ወማየ፡ (ቄድር)።

ባሲላዊ፤ (ጽር፡ ባሲሌፍስ)፤ ንጉሣዊ፤ የንጉሥ፡ ወገን። ባሲላውያን፡ (ቀሌ)።

ባሲልያ፤ መንግሥት፤ ጌትነት፡ ንጉሥነት። መጽሐፍ፡ ግን፡ ባሲልያሱ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ፋሲልያሱ፡ ይላል፤ ሱ፡ ዝርዝር፡ ነው፡ ከ። አምንስቲቲን፡ እይ።

ባስልዮስ፤ የሰው፡ ስም፤ ንጉሥ፡ ንጉሣዊ፡ ማለት፡ ነው።

ቢሶም፤ (ዕብ፡ በሼም፤ ባሳም)፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፡ ዛፍ፤ መልካም፡ ሽታ፡ ያለው፡ ማናቸውም፡ ኹሉ፤ በየስሙና፡ በያይነቱ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ለይተው፡ ሾላ፡ ብሳና፡ ይሉታል፡ (ኩፉ፡ ፳፩)።

በሶንስ፤ በሸንስ፤ ብሸንሶ፤ (ቅብጥ፡ ፓሾንስ)፤ የግብጦች፡ ወር፡ ግንቦት። ብሸንሶ፡ ይሰመይ፡ በሰንጹስ፤ ወካዕበ፡ ይሰመይ፡ ማኹን፡ (አቡሻ፡ ፳)።

ብስራት፤ ባሶር፤—በሢር፡ በሠረ፤ ብሥራት፤ ባሦር፤

በሲስ፤ ሶት፤ (በሰ፡ ይበስስ፡ ይብስስ)፤ መበሰስ፡ ማደን፤ በሳስ፡ መኾን፤ የወፊ፡ ያውፊ። በስ በሰን፡ እይ፤ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው። ማለዘብ፡ ማለስለስ፤ የነገር፡ የልብስ።

ቢሶስ፤ ቢሶን፤ (ጽር፡ ቢሱስ። ዕብ፡ ቡጽ። ሱር፡ ቡጺ። ዐረ፡ በዝ)፤ ከታን፡ ልብስ፡ ከታን፡ ልዝብ፡ ለስላሳ፤ ወይም፡ ነደው፡ ፈትሉ። ቢሶስ፡ ክዑብ፡ (ዘፀ፳፭፡ ፬። ፳፯፡ ፭፡ ፴፩፡ ፴፯። ሉቃ ፲፯፡ ፲፱)። ቢያበዛ፡ ቢሶሳት፡ ይላል። አልባበ፡ ቀጠንት፡ ወቢሶሳት፡ ወሚራያት፡ (መቃ፡ ገ፳፪)።

(ጥ) **ባት፤** (ዕብራ)፤ የርጥብ፡ መስፈሪያ፤ የዘይት፡ ገንቦ፡ ማድጋ። መስፈርተ፡ ባት። ባተ፡ ጽድቅ፡ (፫ነገ፡ ፲፩፡ ፲፩። ሕዝ፵፭፡ ፲፡ ፲፩)።

ቤት፤—በቈሙ፤ ስመ፡ ፊደል፤—በዪት፡ ቤተ፤ በ።

በቲክ፤ ኮት፤ (በተከ፡ ይበትክ፡ ይብትክ። ዐረ፡ በተከ። ዕብ፡ ባቴቅ፤ ናታቅ)፤ መበተክ፤ መበስከ፤ መቍረጥ፡ መበጠስ፤ አባላ፡ መምታት፤ መንቀል፡ መፈንቀል፤ መናድ፡ ማፍረስ፤ መስበር፡ መሠንጠር። እበትክ፡ ማኅሜከ። በተከ፡ ማእሰረ፡ (ንሐ፩፡ ፲፫። ኤር፳፡ ፳)። በበተከ፡ ፈንታ፡ አብተከ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ታበትክ፡ ቃሎሙ፡ በኀበ፡ እግዚ፡ (ዘፀ፲፰፡ ፲፱)። ዕብራይስጡ፡ ግን፡ ውሂቤእታ፡ ይላል፤ ታበውእ፡ ታበጽሕ፡ ታቀርብ፡ ማለት፡ ነው። መብተክ፡ መብተክተክ፤ መብስክስክ፤ መበላሸት፡ ከንቱ፡ መኾን፤ የግብር፡ የነገር፡ (ዐማርኛ)።

አብተከ፤ አበተከ፡ አብተከተከ፤ አስበተከ፡ አስቈረጠ፡ አስበጠሰ።

ተበትከ፤ ተበተከ፤ ተቈረጠ፤ ተበጠሰ፤ ተነቀለ፡ ተፈነቀለ። ይትበተክ፡ ፈትል። ኢይትበተክ፡ ቶታነ፡ አሣእኒሆሙ። ይትበተክ፡ መሣግሪሆሙ። ተበትከ፡ እብን፡ እምደብር፡ (መሳ፲፮፡ ፱። ኤር፳፡ ፳፯። ሉቃ፩፡ ፯። ዳን፪፡ ፴፱፡ ፵፭)።

ብቱክ፤ (ካን፡ ካት፡ ትክት)፤ የበተከ፤ የተበተከ፡ የተቈረጠ፡ የተበጣጠሰ፤ ብጥስጥስ። መሥገርት፡ ብቱክ። አሣእን፡ ብቱክ፡ (ኢሳ፡ ፲፱፡ ፱። ኢያ፱፡ ፫)።

ብትክ፤ አባላ፡ የተመታ፤ ጥንብ፡ ውዳቂ፤ ታርዶ፡ የሰነበተ፡ (ዘሌ፲፱፡ ፯። ግብ፳፩፡ ፳፭)።

ብትከት፤ መቍረጥ፤ መቈረጥ፡ መበጠስ፤ አበጣጠስ፡ ብጠሳ፤ ብጥስነት። በይብሰት፡ ፈንታ፡ ብትከት፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። እሰ፡ አልቦሙ፡ ብትከት፡ (መሳ፲፮፡ ፯፡ ፰)።

ባተለ፤ (ዐማርኛ)፤ በቈሙ፤ ባተሌ፡ ኾነ፤ ደነገለ።

ባቱል፤ (ዕብ፡ ብቱላ)፤ ድንግል፤ ወንድ፡ ያላወቃት፡ ሴት፡ ልጅ፤ ልጃገረድ፡ (አዋል)።

ብቱል፤ (ላን፡ ላት። ዐረብ)፤ ድንግል፤ ሴት፡ ያላወቀ፡ ወንድ። ባተሌ፤ ፈት፡ መዐስብ፤ ሚስቱ፡

ሙታ፡ ወይም፡ በነውር፡ ተፈታ፡ ብቻውን፡ የሚኖር፤ ድንግላይ፡ ማለት፡ ነው።

በተነ፤(ይበትን፤ ሀማርኛ)፤ በቁሙ፡ በተነ፡ በታተነ፤ ዘረወ፡ ዘርዐ።

በቲር፤ ሮት፤(በተረ፡ ይበትር፡ ይብትር። ትግ፡ በትረ። ዕብ፡ ባታር)፤ መቍረጥ፡ መከርከም፤ ማረቅ፡ ማቅናት፤ ቀጥ፡ ለጥ፡ ማድረግ፤ የንጨት። መምታት፡ መውቃት፤ መነረት። መተረኘ፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው።

በትር፤(ብ፡ አብትር)፤ በቁሙ፤ ዘንግ፡ ሽመል፡ ምርኵዝ፡ ዱላ፡ ጕመድ፡ ክንተሮ፡ መንደርቆ፡ ለበቅ፡ ጨንገር። ትወፅእ፡ በትር፡ እምሥርወ፡ እሴይ። አብትረ፡ ልብኔ። ቍስለ፡ አብትር። በትርከ፡ ወቀስታምከ። ዘይምህክ፡ በትሮ፡(ኢሳ፲፩፡ ፩። ኢዮ፴፡ ፲፯። ሚራ፳፰፡ ፲፯። መዝ፡ ፳፪። ምሳ፲፫፡ ፳፬)።

—፤ ሥልጣን፡ አገዛዝ፡ ቀንበር። በትር፡ እንተ፡ ዲበ፡ ክሣዱ። በትረ፡ መንግሥትከ፡(ኢሳ፱፡ ፬። አስቴ፬፡ ፲፩። መዝ፡ ፵፬)።

በትረ፡ ብርዕ፤ የሸንበቆ፡ ምርኵዝ፤ ጎለት፡ ውስጠ፡ ክፍት፡(ሕዝ፳፱፡ ፯። ኢሳ፴፮፡ ፯)።

በትረ፡ ወርቅ፤ ከወርቅ፡ የተሠራ፡ በወርቅ፡ የተጌጠ፡ የጳጳስና፡ የንጉሥ፡ በትር፡(አስቴ፭፡ ፪። ፰፡ ፬)።

በትረ፡ ኀጺን፤ የብረት፡ ዘንግ፤ ባለብረት፡ ጅንፎ፤ ጅንፎም፡ በትር፡(መዝ፡ ፪። ራእ፪፡ ፳፯)።

በትረ፡ መሃፒል፤ ዐጭር፡ ወፍራም፡ መንደ፤ እንደ፡ ጩንቻ፡ እንደ፡ መሮ፡ መምቻ፡ ያለ፤ ዐጣቢ፡ ቀለም፡ አግቢ፡ ልብስ፡ የሚመታበት፡(ስንክ፡ ጥቅ፳፯)።

በትረ፡ መዐት፤ መቅጫ፤ ለበቅ፡ ጨንገር፤ ረኃብ፡ ጦር፤ ዐባር፡ ቸነፈር፡(ኢሳ፲፡ ፭)።

በትረ፡ ነገድ፤ የነገድ፡ አለቃ፡ በኵር፡ ሹም፤ ግንባር፡ ቀደም፡(፩ነገ፡ ፱፡ ፳። ስንክ፡ ግን፲)።

በትር፤ ወገን፡ ነገድ፤ ዘር፡ ትውልድ። በበ፡ በትርክሙ፡ ወበበ፡ ሕዝብክሙ። በትረ፡ ይሁዳ፡ ወብንያም፡(፩ነገ፡ ፲፡ ፲፱። ፫ነገ፡ ፲፪፡ ፳)።

በትረ፡ ያርክ፤(ጽር፡ ፓትሪአርኽ)፤ ሊቀ፡ ጳጳስ፤ አብ፡ ቀዳማዊ፤ ወይም፡ መዠመሪያ፡ ታላቅ፡ ደገኛ፡ አባት፡ ማለት፡ ነው፡(ስንክ፡ መጋ፲፫። ታኅ፩)።

በታሮን፤(ጽር፡ ፓቴሮን)፤ አበው፤ ከአዳም፡ እስከ፡ ኖኅ፡ ያሉ፡ ዐሥሩ፡ አባቶች፤ ወይም፡ ሌሎች። ደብረ፡ በታሮን፤ ዘውእቱ፡ ብሂል፡ ደብረ፡ አበው፡(ስንክ፡ ሠኔ፲፰)።

በቲት፤ ቶት፤(በተ፡ ይበትት፡ ይብትት። በልየ)፤ መበተት፤ ብትቱ፡ መኾን፡ ማለቅ፡ ማርጀት፤ የልብስ። በልበለን፡ ተመልከት።

በትበተ፤(ይበተብት)፤ በቁሙ፤ በተበተ፤ ቦጠቦጠ፡ ፈለፈለ፤ ውስጥ፡ ውስጡን፡ በላ፡ አቃጠለ፤ የውሻና፡ የዥብ፡ የእሳት፡ አበላል። መቦጥቦጥና፡ መፈልፈል፡ የእሸትና፡ የዳቦ፡ በሊታ።(ተረት)፤ በገዛ፡ ዳቦዬ፡ ልብ፡ ልቡን፡ ዐጣኹት። ኹሉም፡ ዐማርኛ፡ ነው፤ ያማርኛ፡ ቃል፤ ከግእዝ፡ ሲደቀል፡ ተቀጥላም፡ ኹኖ፡ ሲነገር፤ አበቃቀሉና፡ አወጣጡ፡ እንዲህ፡ እንደ፡ ኾነ፡ አስተውል። ሥረ፡ ነገሩ፡ ከሣበት፡ ቅንጣት፡ ፊደል፡ አይበልጥም፡ አያንስም፤ ቋንቋነቱ፡ ሴማዊ፡ ነውና፤ ፩ኛ፡ ዕር፡ ፲ቀ፡ ተመልከት።

ገ፤ ሦስተኛ፡ ፊደል፤ በግእዝ፡ አልፍ፡ ቤት፡ በአበገደ፤ ስሙ፡ ገምል፡ ቍጥሩ፡ ፫፤ አኃዝ፡ ሲኾን፡ ገ፡ ሠለስት፡ ቱ፡ ይባላል። ዕብራውያን፡ ግን፡ ሦስትን፡ መደብ፡ አድርገው፡ በራሱ፡ ላይ፡ ነቍጣ፡ እየጨመሩ፡ ሦስት፡ እልፍ፡ ይሉታል። ምስጢሩ፡ ሠሉስንና፡ የሠሉስን፡ ፍጥረት፡ መደብ፡ አድርጎ፡ ፫ኛውን፡ አካል፡ መንፈስ፡ ቅዱስን፡ የመንፈስ፡ ቅዱስን፡ ሀብትነት፡ ፍሬ፡ ጸጋውን፡ ያሳያል፤ ገመልን፡ እይ፡(ዘፍ፩፡ ፲፩፡ ፲፪)።

ጋ፤ እን፡ ሲጨመርበት፡(እንጋ፡ እንጃ)፡ ደቂቅ፡ አገባብ፡ ይኾናል።

ጓ፤(ንኡስ፡ አገባብ)፤ እኮን፡ ቢያ፤ ማ፡ እንኳ፡ ስንኳ። አንተሂጓ፡ ተሠገርከ፡ ከማነ። አንተሰጓ፡ ሀሎከ፡ ምስሌየ። ክለባትኒጓ፡(ኢሳ፲፬፡ ፲። ሉቃ፲፰፡ ፴፩። ፊልክ፡ ፫። ማቴ፲፰፡ ፳፯)።

ጌ፤(ጽር፡ ጊ)፤ ምድር፡ ሀገር፤ ርስት። ባለጌ፡ ሐፄጌ፡ እተጌ፡ እንዲሉ። ሐፀየን፡ እይ።

ግኢዝ፤ዘት፤(ግእዘ፤ አው፡ ገእዘ፡ ይግእዝ፡ ይግአዝ። ሱር፡ ግዓጽ፤ ጋየጸ)፤ ማዘን፡ መቈጣት፤ መበሳጨት። መንቀፍ፡ መጥላት፡ መጣላት፤ መውቀሥ፡ መክሰስ። ገአዝኩ፡ ሕይወትየ። ለምንት፡ እንከ፡ ትግእዝ፡ ፈቃደ፡ እግዚ። ወዳእነ፡ ግእዝናሆሙ። ወግእዘ፡ ጽንዐ፡ ልቦሙ። ምንተ፡ ረከቡ፡ በላዕሌየ፡ በዘይግእዙኒ። ሶበ፡ ይግእዘከ፡ ዐርክከ። ግእዘ፡ ሕዝብ፡ ለሙሴ፡(ኩፋ፡ ፳፯። ሚራ፵፩፡

፱ ። ሮሜ ፫ ፡ ፱ ። ማርጀ፮ ፡ ፲፱ ። ኤር ፪ ፡ ፩ ። ምሳሽ፩ ፡ ፰ ። ዘፀ፲፮ ፡ ፱ ፡ ፮) ።

—፤ ማጋዝ ፡ ከግዞት ፡ ቤት ፡ ማግባት ፤ ግእዝ ፡ መማር ፡ እየቈጠሩ ፡ ማንበብ ።

ገአዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት ፤ አዝት) ፤ የሚነቅፍ ፡ ነቃፊ ፤ ወቃሽ ፡ ከሳሽ ፤ ፈራጅ ፡ (ያዕ፬ ፡ ፲፩) ።

መግእዝ ፤ (ዝት ፡ ዛን ፡ ዛት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ንዝናዚ ፡ ዘብዛባ ፤ ጓረኛ ፡ ነገረኛ ። ጕጉእ ፡ ወመግእዝ ። ዐርክ ፡ መግእዝ ። ብእሲት ፡ መግእዝት ፡ (ምሳሽ፩ ፡ ፳፱ ። ፳፪ ፡ ፳፱ ። ፱ ፡ ፲፫ ። ዲድ ፡ ፫) ።

አግአዘ ፤ አስጠላ ፡ አስነቀፈ ፤ አስጋዘ ፡ አስጕ ተተ ፤ ከግዞት ፡ አስገባ ፤ ግእዝ ፡ አስተማረ ።

ተግእዘ ፤ ተጠላ ፡ ተነቀፈ ፤ ተጋዘ ።

ግኡዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ እዝት) ፤ የተጋዘ ፡ የ ተጠላ ፤ የተነቀፈ ፡ ንቁፍ ።

ግእዘት ፤ ማጋዝ ፡ መጋዝ ። መንቀፍ ፡ መነቀፍ ፤ አንቃቀፍ ፤ ንቀፋ ፡ ነቀፌታ ፤ ወቀሣ ፡ ክሰሳ ። በእንተ ፡ ግእዘት ፡ ዘግእዝዎ ። እንበለ ፡ ተካሕዶ ፡ ወግእዘት ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፮ ። ደራሲ) ።

ተጋአዘ ፤ ተነቃቀፈ ፡ ተጣላ ፤ ተከራከረ ። አልቦ ፡ ዘትትጋአዙ ፡ በፍኖት ። ደናግለ ፡ ቀተለ ፡ ዮልያኖስ ፡ በተጋእዞ ። እለ ፡ ይትጋአዙ ። ተጋአዝኩ ፡ ምስሌሃ ። ኢይክል ፡ ተጋእዞ ፡ ምስለ ፡ ዘይጸንዕ ፡ (ዘፍ፵፭ ፡ ፳፬ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲ ። ምሳ፲ ፡ ፲፪ ። ጦቢ፪ ፡ ፲፬ ። መክ፯ ፡ ፲) ።

ተጋአዚ ፤ ተጣይ ፡ ተፃራሪ ፤ ተሟጋች ፡ ተከራ ካሪ ፤ ባለጋራ ። ዘይፈትሕ ፡ ማእከለ ፡ ተጋአዝያን ። ኮኑ ፡ ተጋአዝያኒ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፪ ። አቡሻ ፡ ፲፪) ።

አስተጋአዘ ፤ አጣላ ፤ አሟገተ ፡ አከራከረ ።

መስተጋእዝ ፤ የሚያጣላ ፡ የሚያሟግት ፤ የሚ ሟገት ፡ ተሟጋች ፡ ተከራካሪ ። ለእመ ፡ ይቤለከ ፡ አሐዱ ፡ መስተጋእዝ ። መስተጋእዛን ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲ ። አፈ ፡ ድጓ ፡ ፳፱) ።

ጋእዝ ፤ (ዛት) ፤ ጠብ ፡ ክርክር ፡ ሙግት ፤ ንዝ ንዝ ፡ ስድብ ፡ ውዝግብ ፡ ጭቅጭቅ ። ሰደም ፡ ደቀድሞ ፡ ላኳ ፡ ወጋእዝ ። ጋእዘሙ ፡ ስራሕ ፡ ለዘይሰምዖ ። ነ ገረ ፡ ጋእዝ ። ሰይጣን ፡ አብአ ፡ ፍልጠተ ፡ ወጋእዘ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። መቲረ ፡ ጋእዛት ፡ (ሚራ ፡ ፳፪ ፡ ፳፱ ። ፳፮ ፡ ፲፩ ። ፩ጢሞ ፡ ፮ ፡ ፱ ። ዲድ ፡ ፴፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ። በቁሙ ፡ ጋዝ ፡ ላንባ ፡ ሽታውና ፡ ጢሱ ፡ እንደ ፡ ከፋ ፡ ነገር ፡ የሚያስቀይም ፤ ነፍጥን ፡ እይ ።

ግእዝ ፤ የቋንቋ ፡ ስም ፤ ሴማዊ ፡ አዳማዊ ፡ ቋ ንቋ ፡ የዕብራይስጥ ፡ ወንድም ፤ ከዐረብ ፡ ከሱርስት ፡ የሚ ገጥም ። ዘይቤው ፡ አልፍ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ መጀ መሪያ ፤ ምክጢሩ ፡ ጥንታዊ ፡ አዳማዊ ፡ ልሳን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፩) ። ፪ኛም ፡ እንደ ፡ ሌላው ፡ ቋንቋ ፡ ብዙ ፡ ድካም ፡ ስለሌለበት ፡ ቅን ፡ ገር ፡ ብለው ፡ ይፈቱ ታል ። ተተርጐመ ፡ እምልሳነ ፡ ቅብጢ ፡ ለዐረብ ፡ ወ እምዐረቢ ፡ ለግእዝ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ፩) ።

ግእዝ ፤ የፊደል ፡ ስም ፤ አንድ ፡ ወጣት ፡ አንድ ፡ ቅንጣት ፡ አንድ ፡ በቀል ፤ ዕዝል ፡ ቅጥል ፡ ነቍጣ ፡ ምክ ትል ፤ ዋየል ፡ አጣማጅ ፡ ኹለተኛ ፡ ፈርጅ ፡ የሌለው ፡ ቀንጃ ፡ ነጠላ ፡ ፊደል ፡ (ኮንሶን) ፡ ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ያለ ፤ አ ፡ በ ፡ ገ ፡ ደ ፡ ሀ ፡ ወ ፡ ዘ ። ከስላሜ ፡ በፊት ፡ ከካዕብ ፡ እ ስከ ፡ ሳብዕ ፡ ድረስ ፡ ሳይኖረው ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ግእዙ ፡ ብቻ ፡ ነበረና ፤ ቋንቋውን ፡ ግእዝ ፡ ያሰኘው ፡ ይህ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ግን ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ላሉት ፡ በሆር ፡ ግንባር ፡ ቀደም ፡ ባለኇ ፡ ወንድም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አንደኛ ፡ ወይም ፡ መዠመሪያ ፡ ይባላል ። አ ፡ ግእዝ ፤ ቡ ፡ ካዕብ ፤ ጊ ፡ ሣልስ ፤ ዳ ፡ ራብዕ ፤ ሄ ፡ ኃምስ ፤ ው ፡ ሳድስ ፤ ዞ ፡ ሳብዕ ፡ እንዲሉ ። ግእዝ ፡ አንድ ፡ አንደኛ ፡ መባሉ ፡ በእ ፡ ምክንያት ፡ ነው ።

ግእዝ ፤ የንባብ ፡ ስም ፤ መዠመሪያ ፡ ንባብ ፤ ሕፃናት ፡ የፊደልን ፡ ቍጥር ፡ እጅ ፡ እግሩን ፡ ከለዩ ፡ በ ኋላ ፡ ከንቍጥ ፡ እስከ ፡ ነቍጥ ፡ እየጕተቱ ፡ የሚያግ ዙት ፡ ማጋዝ ። ለንባብ ፡ ትምርት ፡ በየስልቱ ፡ ፱ ፡ ስም ፡ አለው ፤ ግእዝ ፡ ወርድ ፡ ዐቢይ ፡ ድጋም ።

ግእዝ ፤ የዜማ ፡ ስም ፤ አንደኛ ፡ ስልት ፡ መዠ መሪያ ፡ ዜማ ፤ ፪ኛው ፡ ዕዝል ፡ ፫ኛው ፡ አራራይ ፡ ይባላል ። ሠለስቱ ፡ ዜማ ፡ ዘውእቱ ፡ ግእዝ ፡ ወዕዝል ፡ ወአራ ራይ ። ወእምዝ ፡ ትብል ፡ ጸሎተ ፡ ዘእምዳዊት ፡ በ ዜማ ፡ ግእዝ ። ህየንተ ፡ ዕዝል ፡ ዘነግህ ፡ ግእዝ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፩ ። ግንዘ ። ድጓ) ።

ግእዘ፤—ተጓዘ ፤ ነጻ ፡ ወጣ፤—ግዒዝ ፡ ግዕዘ ።

ገአረ፤—ጋረ ፡ ጣረ ፡ ጮኸ፤—ግዒር ፡ ገዐረ ።

ገአተ፤—ገነፎ፤—ግዒት ፡ ገዐተ ።

ገበ ፤—ጕን ፤—ገቢእ ፡ ገብአ ።

ግብ ፤—ጕድጓድ ፡ ጕሬ ፤—ገብበ ፡ ገበበ ።

ገቢእ ፤ አት ፤ (ገብአ ፡ ይገብእ ፡ ይግ በእ ። በአ ፤ መጽአ ። ገብአ ፡ ትግ ፡ ከነ ፡ ይከ ውን) ፤ መግባት ፡ መጥለቅ ፡ መዝለቅ ፤ ወደ ፡ ውስጥ ። መመለስ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ መዞር ፡ መታጠፍ ፡ ተመልሶ ፡ መ ምጣት ። ገቢኦትክ ፡ ውስተ ፡ ሥጋ ። ይትመየጥ ፡ ለገ ቢእ ። ገብአ ፡ ቤቶ ። እገብእ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ገ ብኡ ፡ እምፍኖት ፡ እኩይ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፰ ፡ ፳፮ ። መክ ፩ ፡ ፲፱ ። ጦቢ፰ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፩ ፡ ፳፩ ። ኤር፵፪ ፡ ፲፩) ።

—፤ መኾን ፤ መያዝ ፡ መሰጠት ። ገብኡ ፡ ታሕተ ፡ እደ ፡ ትሑት ። ገብኡ ፡ ከመ ፡ ዘኢተወልዱ ። ደኃርት ፡ ይ ገብኡ ፡ ቀዳምተ ፤ ኮኑ ፡ ይከውኑ ። ገባእኒ ፡ ውስተ ፡

እደ፡ጸላእትነ ። ይግባእ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ሰብእ ፡ (ሚ ራ ፲፭ ፡ ፮ ። ሣ፱ ፡ ፱ ። ማር፲ ፡ ፴፭ ። ሱቱ ፡ ዕገዝ፲ ፡ ፴፮ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፯) ።

ገባኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት ፤ እት) ፤ ቅጽ ልና ፡ ጥሬ ፤ የሚገባ ፡ ገቢ ፤ ተመላሽ ፤ ተመላላሽ ። ገበሬ ፡ ዐራሽ ፤ የሰት ፡ ምንደኛ ፡ ሙያተኛ ፤ ዐራሚ ፡ ቈፋሪ ፤ አሽ ከር ፡ ወታደር ፡ አገልጋይ ፡ ሎሌ ። ገባኢ ፡ ዘይጸምሙ ፡ በተገብሮታ ፡ ለምድር ። ገባኢ ፡ ዘይሴፎ ፡ ዐስቦ ። ይትዓሰብ ፡ ገባእተ ። ገባኢሁ ፡ ለኤፍሬም ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፯ ። ኢዮ፯ ፡ ፪ ። ማቴ፳ ፡ ፩ ። ዮዲ፯ ፡ ፱) ።

ግቡእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ብእት) ፤ የገባ ፤ የተ መለሰ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ።

ግብአት ፤ መግባት ፡ መመለስ ፤ አገባብ ፡ አመ ላለስ ፤ ግቢ ፡ ምለሳ ፤ መያዝ ፡ መሰጠት ። ግብአተ ፡ መን ጦላዕት ። ሑረት ፡ ወግብአት ። ግብአትከ ፡ ውስተ ፡ ርስትከ ። ዜና ፡ ግብአቱ ፡ ለአግሪጳስ ፡ ኀበ ፡ ሮሜ ። እፈድየከ ፡ በግብአትየ ። በእንተ ፡ ግብአቱ ፡ ለክርስ ቶስ ፡ (ቅዳ ። ዘካ፯ ፡ ፲፬ ። ቀሌ ። ዮሴፍ ። ሉቃ፲ ፡ ፴፭ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵፯) ።

ምግባእ ፤ (እት) ፤ መግቢያ ፤ መመለሻ ፤ ተመ ልሶ ፡ መምጫ ፡ ቦታ ። ኅቤየ ፡ ምግባኢሁ ። ውስተ ፡ ምድር ፡ ምግባኢሆሙ ። የሐውር ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ምግባእ ፡ ለዓለም ፡ (ማሕ፯ ፡ ፲፭ ። ሚራ፲፯ ፡ ፴ ። ግንዘ ። ዘፍ፫ ፡ ፲፯ ። ፱ ፡ ፯) ።

አግብአ ፤ አገባ ፡ ከተተ ፡ አስገባ ፤ መለሰ ፡ አስ መለሰ ፤ አግባ ፡ መልስ ፡ አለ ። አግብኣ ፡ ለመጥባሕትከ ፡ ውስተ ፡ ቤታ ። ያገብኦሙ ፡ ድኅሬሆሙ ፡ ለጠቢ ባን ። ወያገብእ ፡ ድኅረ ፡ ዘባኑ ። እመ ፡ አእተተ ፡ መኑ ፡ ያገብእ ። ወአግብአት ፡ ባሕርኒ ፡ ዙሎ ፡ ሙታነ ፡ (ሜቴ፳፯ ፡ ፶፪ ። ኢሳ፵፬ ፡ ፳፭ ። ሚራ፳፮ ፡ ፲፭ ። ኢዮ፱ ፡ ፲፪ ። ራእ፳ ፡ ፲፫) ።

—፤ አሳልፎ ፡ ሰጠ ፤ ከተቀባይ ፡ እጅ ፡ አገባ ፤ አስያዘ ፡ አስጨበጠ ፤ አመጣ ፡ አቀረበ ፡ አስረከበ ፤ ፈረደ ፡ ፍርድ ፡ አቀና ። ወኢያገብኦ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ጸላኢሁ ። ይሁዳ ፡ ዘአግብኦ ። እለ ፡ አግብኡ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለከ ። አግብኡ ፡ ቀርኖሙ ፡ ለባዕድ ፡ ወክብሮሙኒ ፡ ለካልእ ። እለ ፡ ያገብኡ ፡ ጸባሕተ ። አግብአ ፡ ፍትሐ ፡ ለዘሩባቤል ፡ (መዝ ፡ ፴፱ ። ማቴ፲ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ሚራ፵፱ ፡ ፭ ። ፪ነገ ፡ ፰ ፡ ፪ ። አርጋ) ።

ተጋብአ ፤ ተመላለሰ ፤ ወጣ ፡ ገባ ፡ ምልስ ፡ ቅ ልስ ፡ አለ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በተጋብአ ፡ ፈንታ ፡ ተገባብአ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ወተገባብአ ፡ ኀበ ፡ አረጋዊ ፡ (ፈ ልክ ፡ ፪፳፰) ።

አስተጋብአ ፤ በቁሙ ፤ አስተጋባ ፤ የገደል ፡ የተራራ ፡ (ዐማርኛ) ።

ገቦ ፤ (ብ ፡ ገበዋት ። ሱር ፡ ጋበአ ። ዐረ ፡ ጀንብ ፤ ጃኒብ) ፤ ጐን ፡ ጐድን ፡ ወገብ ፤ ወገን ፡ ማእ ዝን ፤ ቅርብ ፡ አጠገብ ። ግንቦት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥ ቷል ፤ ገቦ ፡ ክረምት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ከጻደ ፡ ጋራ ፡ ይስ ማማል ። ትሰክብ ፡ በገቦከ ፡ ዘፀጋም ። ለገብር ፡ እ ኩይ ፡ ሥትሮ ፡ ገበዋቲሁ ። ይትዐጸፍ ፡ ርትዐ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ። ወልድከ ፡ ዘወፅአ ፡ እምገበዋቲከ ። በገቦ ፡ መስዕ ። ወእምገበዋቲሁ ፡ ለውእቱ ፡ መንበር ። አዝ ማድ ፡ እለ ፡ ገበዋት ። ገዳም ፡ ዘገቦ ፡ ዮታይም ። ኖመት ፡ በገቦሁ ፡ (ሕዝ፬ ፡ ፬ ። ሚራ፵፪ ፡ ፭ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፭ ። ፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፵፯ ። ራእ፬ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፱ ። ዮዲ፬ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፴) ።

ዘገቦ ፤ የገቦ ፡ በጐን ፡ የሚወጣ ፡ የሚያፈጠፍጥ ፡ ቅጥይ ፤ የማሽላ ። ወይም ፡ ሳይዘሩት ፡ የሚበቅል ፡ ወፈ ራሽ ። የገቦ ፡ ማለት ፡ ኀባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ ከሔዋን ፡ ተፈጥሮ ፡ መጥቷል ፡ (ዘፍ ፡ ፪ ፡ ፳፩) ።

አግቦ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ሸውራራ ፡ ስድብ ፤ በ ራሱ ፡ እኔ ፡ እንዲህ ፡ አይደለኹ ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አስመስሎ ፡ ጠላትን ፡ ለመንካት ፡ የሚነገር ። (ተረት) ፤ ወይ ኖን ፡ ግረፈው ፡ ፈንዘን ፡ እንዲሰማው ።

ጋብአ ፤ አት ፤ (ጋብአ ፡ ይጋብእ ፡ ይጋ ብእ ። ዐረ ፡ ጀባእ ፤ ተቀበለ ። ሱር ፡ ግባእ) ፤ መሰብሰብ ፡ ማከብ ፤ ማጋበስ ፡ ማግበስበስ ፡ ማከማቸት ፤ መልቀም ፡ ማጠራቀም ፡ መከተት ። ማጠፍ ፡ መኰርተም ፤ የሕዋስ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጋብአ ፡ ፈንታ ፡ አስተጋብአ ፡ ይላል ፤ በሳተፈና ፡ በባረየ ፡ ፈንታ ፡ አስተሳተፈ ፡ አስተባ ረየ ፡ እንዲል ። መራዕየከ ፡ አስተጋብአ ። አስተጋብአ ፡ ንዋየ ፡ ብዙኀ ። ያስተጋብእ ፡ ሥርናየ ፡ ውስተ ፡ መዝ ገቡ ። ያስተጋብኡ ፡ ክነፊሆሙ ። ታስተጋብእ ፡ እ ዴከ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፭ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፫ ። ማቴ፫ ፡ ፲፪ ። ሕዝ፩ ፡ ፳፬ ። ምሳ፮ ፡ ፲) ።

አጋብአ ፤ አሰበሰበ ፤ ሰብስቡ ፡ አለ ፡ (አስደራጊ) ።

አስተጋብአ ፤ አሰበሰበ ፤ አሰባሰበ ፡ (አስደራ ጊና ፡ አደራራጊ) ። ልማዱ ፡ ግን ፤ ሰበሰበ ፡ ነው ።

አስተጋባኢ ፤ መስተጋብኢ ፤ የሚያሰበ ስብ ፡ አሰብሳቢ ፤ አሰባሳቢ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ ሰብሳቢ ፡ ነው ። ይቤ ፡ አስተጋባኤ ፡ መጽሐፍ ። መስተጋብኤ ፡ ነፍ ሳት ፡ (ፈላስ ። ቢኖደ) ።

መስተጋብእ ፤ ኢ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የሚሰበ ስብ ፡ ሰብሳቢ ፤ መሰብሰቢያ ፡ ቦታ ። መስተጋብአ ፡ ጸጋ ፡ ተግሣጻት ፡ ውእቱ ። አ ፡ ከርሥ ፡ መስተጋብኢተ ፡ ዙሉ ፡ ርስሐተ ፡ ኀጢአት ፡ (ፈላስ ። ግንዘ) ።

ተጋብአ ፤ ተሰበሰበ ፤ ተሰባሰበ ፤ ተከማቸ ፡ ተከ መቻቸ ፤ ተወሰነ ፡ ተጨበጠ ፡ ተኰረኰመ ። ተጋብኡ ፡ ዙሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ኅቡረ ። ህየ ፡ ይትጋብኡ ፡ አንስ ርት ። ፀነስኪዮ ፡ እንዘ ፡ ኢይትጋባእ ፡ (ኢሳ፵፫ ፡ ፱ ። ማቴ፳፬ ፡ ፳፰ ። ቅዳ) ። በገብአ ፡ ፈንታ ፡ ተጋብአ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ማይ ፡ እምከመ ፡ ተክዕወ ፡ ኢይትጋባእ ። ይትጋባእ ፡ ማይ ፡ ዲበ ፡ ግብጽ ። ትትጋባእኑ ፡ መሥ ገርት ፡ ዘእንበለ ፡ ተአኀዝ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፲፬ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፳፯ ። ዓሞ፫ ፡ ፲፭) ።

ጉቡእ፤ እስትጉቡእ፤ (አን፡ አት፡ ብእት)፤ የተያዘ፡ የተሰበሰበ፤ ስብስብ፡ ክምቹ። ቅምም፡ ጥርቅም። ጉቡእ፡ በኢድ። ሎሉ፡ እስራኤል፡ ምስሌሁ፡ ጉቡኣን። እለ፡ ጉቡኣን፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ (ምሳ፲፩፡ ፱። ፩ዜና፡ ፯፡ ፰። ፲፪፡ ፩)። እስትጉቡእ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመጻሕፍት፡ አምላካውያት፡ ወቀኖናት። ወእምዝ፡ አትለወ፡ በዝንቱ፡ ከመ፡ ተግሣጽ፡ እስትጉቡእ። ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘእስትጉቡእ፡ ለሎሉ፡ (ፍ፡ ነ፡ መቅ። አፈ፡ ድ፵፫። ተ፴፱)። በእስትጉቡእ፡ ፈንታ፡ ምስትጉቡእ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ምስትጉቡኣት፡ አእላፍ፡ እምነ፡ መላእክት፡ (አፈ፡ ድ፴፪)።

ጉባኤ፤ (እያት)፤ መሰብሰብ፤ (ጥስ) መሰብሰብ፤ አሰባሰብ፤ ስብሰባ፡ እከባ፤ አንድነት። መሰብሰቢያ፡ (ጥስ) መስብስቢያ፤ መሰባሰቢያ፡ መገናኛ፡ ጊዜ፡ ቦታ፤ ገበያ፡ ሸንጎ፡ አደባባይ፡ ገዳም፡ ቤተ፡ ክሲያን፡ የትምርትና፡ የሰርግ፡ የልቅሶ፡ ቤት፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ወይም፡ በቁሙ፤ የተሰበሰበው፡ ማኅበር፡ እንግልጋ፤ ገበያተኛ፡ የሰው፡ መንጋ። በጉባኤክ። ጉባኤ፡ ቀኖናት። በመካነ፡ ጉባእያት፡ ዘከመ፡ መራሕብት፡ ወምሥያጣት፤ ቦታ፡ (ዘፀ፳፫፡ ፲፯። ፈ፡ መ፡ ፩፡ ፱። ፍ፡ ነ፡ ፵)። ተጋብኡ፡ ላዕሌሆሙ፡ እምሮም፡ ጉባኤ፡ ብዙኅ። ጉባኤ፡ ፀርየ፡ ዝኑ። ጉባኤ፡ ሐራ። ጉባኤ፡ ኤጲስቆጶሳት። ጸሐፈ፡ መጽሐፈ፡ ጉባኤ። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ላዕለ፡ ሎሉ፡ ጉባኤ፡ ዘሐዋርያት፤ ብዙ፡ ሰው፡ (ዮሴፍ። ስንክ፡ ነሐ፲፱። አርጋ። ቀኖ፡ ኒቅ። ቅዳ)።

ጉባኤ፡ ቃና፤ የቅኔ፡ ስም፤ መዠመሪያ፡ ቅኔ፡ ባለ፱፡ ቤት። የስሙ፡ ንባብና፡ ምስጢር፡ ከወንጌል፡ መጥቷል፡ (ዮሐ፪፡ ፲፩)።

ምጕባእ፤ (ኣት)፤ መሰብሰቢያ፡ መከማቻ፤ መጠራቀሚያ፡ ቦታ። ወበይእቲ፡ ዕለት፡ ፈጠረ፡ ላቲ፡ ልጕታተ፡ ዘአብሕርት፡ በበ፡ ምጕባኣቲሆሙ፡ ወሎሎ፡ አፍላገ፡ ወምጕባኣቲሆሙ፡ ለማያት፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወውስተ፡ ሎሉ፡ ምድር፡ ወሎሎ፡ ምዕቃላተ፡ (ኩፉ፡ ፪)።

ምስትጕባእ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ቤተ፡ ምስትጕባአ፡ ዚኣሁ። ምስፋሕ፡ ወምስትጕባእ፡ (ሔኖ፶፫፡ ፯)። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ ጥሬውን፡ በቅጽል፡ ለውጦ፤ ምስትጕቡእ፡ ይላል፤ አያስኼም፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

ገብበ፤ ቦት፤ (ገበበ፡ ይጌብብ፡ ይገብብ። ዕብ፡ ጋባብ)፤ መሰብሰብ፤ ማግባት፡ መክተት። መቈፈር፤ መቅበር። ማጓበብ፡ መንጓበብ፤ ጕብ፡ ጕባባ፡ መኾን፤ እንደ፡ ቀስት። ጕብ፡ መስጠት፡ መቀበል።

ግብ፤ (ብ፡ ግበብ፤ ባት፤ አግባብ። ዕብ፡ ጎብ። ሱር፡ ጉባ። ዐረ፡ ጉብ)፤ መክተቻ፡ መክተቻ፤ ጕድጓድ፡ ዐዘቅት፤ ዋሻ፡ ጕሬ፡ መቃብር፡ የምድር፡ ቤት፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ዘከረየ፡ ግበ፡ ለቢጹ፡ ይወድቅ፡ ውስቴቱ። ግበበ፡ ምድር። ይድፍኑ፡ ግበባተ። እለ፡ አብያቲሆሙ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ኰኵሕ። ግበበ፡ አራዊት። እለ፡ ይወርዱ፡ ውስተ፡ ግብ፡ (ሚራ፳፯፡ ፳፯። ዕብ፲፩፡ ፴፰። ዮሴፍ። ኢዮ፴፡ ፮። ኤር፱፡ ፲፩። ሕዝ፴፱፡ ፲፰)። ጕብ፤ ጕብ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ግበ፡ ዐይን፤ ያይን፡ ጕድጓድ፡ ዋሻው፡ ሠርጓዳው፡ ምዕቃሉ፤ ብርንደው፡ እንደ፡ ፈርጥ፡ የተሰካበት፤ ወይም፡ እንደ፡ ውሃ፡ የመላበት፡ (ምሳ፳፱፡ ፶፪። ዘካ፲፬፡ ፲፪)።

ገብገብ፤ ገብገቦ፤ አዳራሽ፡ ሰቀላ፡ በረንዳ። ሸንጎ፡ አደባባይ፤ ዐውደ፡ ምቅታል። ወወፅአ፡ ውስተ፡ ገብገብ። አዘዘ፡ ይሰድዋ፡ ኀበ፡ ገብገቦ፡ ወይምትርዋ፡ ከማደ፡ (ዮዲ፲፡ ፳፪። ስንክ፡ ታኅ፯)።

(ጥ) **ጋብ፤ (ዕብራ)፤** ረዥም፡ ቤት፤ ሰገነት፡ የደርብ፡ ደርብ፤ ዕንቍላል፡ ግንብ። ወያንኀሉ፡ ጋቤኪ፡ (ሕዝ፲፯፡ ፴፱)።

ገቢዝ፤ ዘት፤ (ገበዘ፡ ይገብዝ፡ ይግብዝ)፤ መለካት፡ መወሰን፤ ዙሪያውን፡ መቍረጥ፡ መክለል፤ የመሬት፡ የሕንጻ። መጕበዝ፤ መገበዝ፤ ጕበዝ፡ ግብዝ፡ መኾን። መጋበዝ፡ (ዐማርኛ)።

ገበዝ፤ ዳር፡ ዳርቻ፤ ጠረፍ። ተቀበሎ፡ ዲበ፡ ገበዘ፡ ተከዚ፡ (ዘፀ፯፡ ፲፭)።

—፤ ብርቱ፡ ጠባቂ፡ ዘበኛ፤ በረኛ። እምነ፡ ጽዮን፡ ገበዘ፡ አሡስም። ሰደድዎ፡ እምሀገር፡ እለ፡ ገበዘ፡ አሡስም፤ ዕጣና፡ ለገበዝ። ቦአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘገበዘ፡ አሡስም። ገበዝ፡ የጽዮን፡ ቅጥል፡ ነው፡ (ሥር፡ አኵ፡ ገ፹፱። መዋሥ። ስንክ፡ ግን፲፭)።

—፤ የሹመት፡ ስም፤ የቤተ፡ ክሲያን፡ ሹም፡ አስተንታኝ፤ የሰሞነኞች፡ አለቃ። ምስጢሩ፡ ያው፡ ጠባቂነት፡ ነው። ቀይሰ፡ ገበዝ። ኢይትለአክ፡ ከመ፡ ካህናት፡ ወኢይኩን፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወኢይቀድስ፡ ከመ፡ ገበዝ፡ (ሥር፡ አኵ። ቄድር፡ ገ፹፰)።

—፤ መሐንድዝ፤ ሊቀ፡ ነደቅት። ገበዝ፡ አንባ፡ እንዲሉ።

ገበጣ፤ በቁሙ፤ የጠጠር፡ ጨዋታ፤ ልቅምሽ፡ ቅልምሽ፤ ግብጦች፡ ወይም፡ ጠጠር፡ ጣዮች፡ ያወጡት። (ተረት)፤ ገበጣ፡ ላዋቂ፡ ወሬ፡ ለጠያቂ። ኢይትላሀዩ፡ ግብረ፡ ሰንጠረዥ፡ ወገበጣ፡ (ፈ፡ መ፡ ፴፱፡ ፯)።

ግብጦ፤ ያበባ፡ እኽል፡ መኼ፡ የሚመስል፡ ተርሙስ፤ ግብጣዊ፡ ማለት፡ ነው።

ገብጥ፤ የሆድ፡ በሽታ፤ ብስና፡ ጓታ፡ እህታ፤ የሚቈርጥ፡ የሚጕራብጥ፡ የሚያስቀምጥ። ቅንጣዌ፡ ወገብጥ። ያበዝኖ፡ ለገብጥ፡ ሥሥዕት፡ (ሚራ፴፩፡ ፳። ፴፯፡ ፴)።

ተግቢጥ፤ ሽታ፤ ሽንት፡ ቅዘን፤ ቀጭን፡ ዐይነ፡ ምድር። በረዘንና፡ ተብሪዝን፡ እይ።

ገበጥባጥ፤ የሆድ፡ ትል፤ ወስፋት፡ ሹጥ፤ ሥራይ። ዘከመ፡ ዝንቱ፡ ደዌ፡ ወገበጥባጥ፡ (ኩፋ፡ ፳፫)።

ገበይ፤(ትግሬ)፤ መንገድ፡ ጐዳና፤ ገበያ። ዘሩና፡ ሥሩ፡ ጉባኤ፡ ነው።

ገበያዊ፤ መንገደኛ፤ ነጋዴ፡ ገበያተኛ።

ገበለ፤(ዕብ፡ ጋቤል)፤ ለወሰ፡ አቦካ፡ አላቄጠ፤ የደቄት፡ የጭቃ።

ገብላ፤(ላት)፤ ገንዳ፤ ከግንድ፡ ከደንጊያ፡ የሚሠራ፡ ማቡኪያ፡ ማላቈጫ፤ የከብቶች፡ ውሃ፡ ማጠጫ፤ እንደ፡ ገበታ፡ የተጠረበ፡ የተፈለፈለ። ዘየአምር፡ ወኢይገብር፡ ይመስል፡ ገብላ፡ ዘምሉእ፡ ማየ፡ ዘእምኔሁ፡ ይሰትዩ፡ ብዙኃን፡ ወያነጽሕ፡ ብዙኃነ፡ እምርስሐቲሆሙ። ገብላተ፡ እብን፡ ዘያሰትዩ፡ ባቲ፡ አፍራሰ፡ (ፊልክ፡ ፶፱። ስንክ፡ መስ፩። ዘፍ፴፡ ፴፰፡ ፵፩። ዘፀ፪፡ ፲፯)።

ጌባል፤(ጽርእ። ዕብ፡ ዔባል)፤ የተራራ፡ ስም፤ የገሪዛን፡ ወንድም፡ ቅርብ፡ አጠገብ፤ የርግማን፡ ቃሎች፡ የሚነገሩበት፡ ከገሪዛን፡ በስተሰሜን፡ ያለ፡ ፀጋማይ፡ ተራራ። ኹለቱም፡ በኤፍሬም፡ ዕፃ፡ ውስጥ፡ ናቸው፡ (ዘዳ፲፩፡ ፳፱። ፳፯፡ ፲፫)።

ገበነ፤(ዕብ፡ ጋቤን)፤ አረጋ፡ ዐየበ፤ ዐይብ፡ አደረገ፤ ወተቱን።

ግብን፤ ግብነት፤(ዕብ፡ ግቢና። ሱር፡ ግቤንታ። ዐረ፡ ጁብን)፤ ጅብና፤ ርጎ፡ ዐይብ፤ ያይብ፡ ልጥልጥ፤ በሚዛን፡ የሚሼጥ። ከመ፡ ሐሊብ፡ ሐለብከኒ፡ ወአርጋዐከኒ፡ ከመ፡ ግብነት። የሐልቦሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብነተ። ግብነት፡ ዘላሕም፡ (ኢዮ፲፡ ፲። ስንክ፡ መስ፲፰። ሥር፡ ጻኸ)።

ግብጽ፤(ጽር፡ ኤጊብት። ዕብ፡ ሚጽራይም። ዐረ፡ ሚጽር)፤ ግብጥ፤ ስመ፡ ነገድ፡ ስመ፡ ሀገር፡ የካም፡ ዕፃ። መካነ፡ ጻዕር፡ ልሳነ፡ ባሕር፤ የእስያና፡ ያፍሪቃ፡ ወሰን፡ ደንበር፡ ማለት፡ ነው። በግብጽ፡ ፈንታ፡ ቅብጥ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው። ብሔረ፡ ግብጽ። ልሳነ፡ ቅብጥ፡ (መዝ፡ ፸፱። ሃይ፡ አበ)።

ገቢር፤ሮት፤(ገብረ፡ ይገብር፡ ይግበር። ዕብ፡ ጋበር፤ ኀየለ፡ ጸንዐ)፤ መሥራት፡ ማድረግ፡ መፍጠር፤ ያልነበረ፡ ነገር፡ ማስገኘት፤ የነበረውን፡ ማዘጋጀት፤ ፍጥረትን፡ ከፍጥረት፡ ጨምሮ፡ ሌላ፡ ሀላዌ፡ ማቆም፤ እንደ፡ ሥጋና፡ እንደ፡ ሸክላ፡ እንደ፡ ቤት፡ እንደ፡ ምንጣፍ። በሚሠሩት፡ ሥራ፡ ማየል፡ መበርታት፡ መሠልጠን፤ ከሃሊ፡ መኾን። ሰዱሰ፡ ዕለተ፡ ትገብር፡ ግብረ። ገቤረ፡ ግበር፡ በከመ፡ አዘዝኩ። ዘገብረ፡ ሰማየ፡ ወምድረ። ወገብሮ፡ እግዚ፡ ለሰብእ፡ መሬተ፡ እምድር። ገብረ፡ ወይነ፡ እምፍሬ፡ (ዘሌ፳፫፡ ፫። ዮሐ፪፡ ፲፫። መዝ፡ ፺፭፫። ዘፍ፪፡ ፯። ኩፋ፡ ፯)። ገብረ፡ ዐሥራ፡ ኹሉ፡ እየገባ፡ እንደ፡ ሥራው፡ ስልት፡ ይፈታል። ይግበሩ፡ ውስተ፡ ማኅቶት፡ ቅብዐ፤ ይደዩ። ግበር፡ እዴከ፡ ዲበ፡ ዘቲ፡ ዓሕል፤ ሚያም፡ አንብር፡ ያሰኛል፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳። ቅዳ)።

ገባሪ፤(ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ በርት)፤ የሚሠራ፡ ሠሪ፤ አድራጊ፡ ፈጣሪ፡ ፈጻሚ። አሐዱ፡ ገባሪ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አሐዱ፡ ግብር፡ ይላል፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ሃይ፡ አበ፡ ጎር። ብን)። ግብር፡ ምስለ፡ ገባሪሁ። ጥበብ፡ ገባሪተ፡ ዥሉ። ገባርያነ፡ ብርት። ገበርተ፡ ዐመፃ፡ (ጥበ፲፬፡ ፲። ፳፡ ፭። ፲፭፡ ፱። መዝ፡ ፭)። ገብረ፡ በመላላቱ፡ የቀተለ፡ ሰርዌ፡ ሺኾን፡ በመጥበቁ፡ ቀደሰን፡ ይመስላል፤ መምስሉም፡ ይህ፡ ነው።

(ጥ) **ገብሮ፤ሮት፤(ገበረ፡ ይጌብር፡ ይገብር)፤** (ጥገ) መገበር፡ ማረስ፡ መ ኰፈር፤ ገበሬ፡ መኾን፤ መነገድ፡ ንግድ፡ ማድረግ። (ጥበ) መገበር፤ ግብር፡ መስጠት፤ በግድ፡ መሥራት፤ ባሪያ፡ ገባር፡ ዜጋ፡ መኾን። መጽሐፍ፡ ግን፡ በገብረና፡ በገበረ፡ ፈንታ፡ ተገበረ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ተገበሩ፡ ጽድቀ። እለ፡ ይትጌበሩ፡ ሜላተ። ዘይትጌበራ፡ ለምድር። ዘይትጌበር፡ ገራህተ። ሐመር፡ እንተ፡ ትትጌበር፡ እምርሑቅ። ተገበሩ፡ እንከ፡ እስከ፡ አአቱ። ንትጌበር፡ ወንረብሕ፡ (ዕብ፲፩፡ ፴፫። ኢሳ፲፱፡ ፱። ምሳ፲፪፡ ፲፩። ፳፰፡ ፲፱። ፳፱፡ ፴፱። ሉቃ፲፱፡ ፲፫፡ ፲፭። ያዕ፬፡ ፲፫)።

ገባር፤(ራት። ዕብ፡ ጊቦር፤ ብርቱ)፤ በቁሙ፤ ገበሬ፡ ሠራተኛ፤ በግድ፡ የሚሠራ፤ ጕልበቱን፡ ገንዘቡን፡ ለሹም፡ የሚያፈስ፡ ሹማምት፡ እንደ፡ ወደዱ፡ የሚያደርጉት፡ ባለርስት፡ ባሪያ። (ግጥም፤ ቡልጌ፡ ያበቡት፡ ባለጌ፡ ጤፍ፡ ሲወቃ)፤ የየጀርሳ፡ ዝሞ'ን፡ የከረመ፡ እንደኾን፤ ስንኳን፡ ገባር፡ ጢሰኛም፡ ሰው፡ አይኾን። መጽሐፍ፡ ግን፡ በገባራት፡ ፈንታ፡ ገባር፡ ይላል፤ አያሰኝም። ወገባሩ፡ ኅዳጥ፤ ከመ፡ ይወስክ፡ ገባረ። ናሁ፡ ዐስቦሙ፡ ለገባር። ወሚመ፡ ዲቤሆሙ፡ ሊቃነ፡ ገባር፡ ከመ፡ ይማቅይዎሙ፡ በግብር። ነዳእተ፡ ገባር፡ (ማቴ፱፡ ፴፯። ያዕ፭፡ ፬። ዘፀ፩፡ ፲፩። ፫፡ ፯)። ገባረ፡ ሪፍ። ገባራት። አምጽአ፡ ገባራተ፡ ከመ፡ ያንኅሉ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ (ታም፡ ማር። ስንክ፡ ነሐ፩። አዋል)።

ገባራዊ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ገበሬ፤ የነገር፡ የሥራ፡ (፪ጢሞ፡ ፪፡ ፲፭። ክብ፡ ነገ። ስንክ፡ ኅዳ፲)።

ገብር፤(ብ፡ አግብርት)፤ ባሪያ፡ ተገዥ፤ አገልጋይ፡ ሰው፤ የተማረከ፡ ወይም፡ የተገዛ፡ ግዝ፤ ውላጅ። ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ። ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት። ነሥአ፡ አርኣያ፡ ገብር። ከመ፡ ኪያነ፡ ይቤዙ፡ እግዚእ፡ ኮነ፡ ገብረ። አግብርትየ፡ ወአእማትየ። አግብርተ፡ ኀጢአት፡ (ኢሳ፳፬፡ ፪። ኤር፪፡ ፲፬። ፊልጵ፪፡ ፯። ድጓ። ግብ፪፡ ፲፰። ሮሜ፮፡ ፲፯)።

ግብርናት፤ ባርነት፡ ገባርነት፤ ተገዥነት። ግዕዝከሙ፡ እምግብርናት። ገብር፡ ለእመ፡ ግዕዘ፡ እምግብርናቲሁ። ዔወዎሙ፡ ወወሀቦሙ፡ ለግብርናት፡ (ዲድ፡ ፴፫። ዮሴፍ። ስንክ፡ ኅዳ፳፯)።

አግበረ ፤ አሠራ ፤ አስደረገ ። አግበሩነ ፡ ዕጹብ ፡ ግብረ ። እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ወያገብሩ ፡ ወያስተፋጥኑ ፡ ግብረ ፡ እግዚ ። ፍቅር ፡ ኢታገብር ፡ እኩየ ፡ ወኢታኄሊ ፡ ሕሡመ ፡ ላዕለ ፡ ቢጽ ። አግቢሮ ፡ ኀዳውንተ ። ማሕረስክሙ ፡ አግብሩ ፡ ሑያንወ ፡ ወማዕጺደክሙ ፡ አግብሩ ፡ ረምሐ ፡ (ዘዳ፳ ፡ ፲ ፡ ፲ ። ፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፬ ። አፈ ፡ ተ፲፱ ። ገድ ፡ ላሊ ። ዮኤ፬ ፡ ፲) ።

አግባሪ ፤ አሠሪ ፡ አስደራጊ ፤ አዛዥ ።

አገበረ ፤ በቁሙ ፤ ግድ ፡ አለ ፡ አስገደደ ፡ በግድ ፡ አሠራ ። መፀቱ ፡ ለብእሲ ፡ ጽድቀ ፡ እግዚ ፡ ኢያጌብሮ ። ዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ኢታጌብረከ ፡ ግብረ ፡ ዘኢትክል ። ሰብእ ፡ እኩያን ፡ ያጌብሩኒ ፡ ዘንተ ። ምንትኑ ፡ ዘአገበረከ ፡ ላዕለ ፡ ዝ ። አገበሩነ ፡ ንግበር ። እመኒ ፡ አገበሩከ ፡ ትብላዕ ። ኢያገበርኩከ ፡ ከመ ፡ ትሡዕ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፳ ። ፈላስ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፰ ። ዮሴፍ ። ዮዲ፰ ፡ ፵ ። ሚራ፴፱ ፡ ፳ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፳፫) ።

አገባሪ ፤ በቁሙ ፤ የሚያስገድድ ፡ አስገዳጅ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፭) ።

አስተገበረ ፤ (አግበረ ፡ አገበረ) ፤ አሠራ ፡ አስደረገ ፤ አሳረሰ ፡ አስነገደ ። ነፍስነ ፡ ትፈቅድ ፡ ረድኤተ ፡ ጽኑዐ ፡ ዘያስተጌብራ ፡ ለኃሊናነ ። ኢያስተገበረ ፡ ኃሊናሁ ፡ በምንትኒ ፡ ዘይክልእ ፡ አብጽሖ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ። ወያስቱጌብሮሙ ፡ ለኬነውት ። መጺእየ ፡ እምአስተገበርከዎ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፬ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ግብ፲፱ ፡ ፳፬ ። ማቴ፳፭ ፡ ፳፯ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፳፫) ።

መስተገብር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ አግባሪ ፡ አገባሪ ፡ መገብር ፤ የሚያሠራ ፡ አሠሪ ፡ አስደራጊ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ተገበረ ፡ አድራጊነት ፡ ነው ፤ አስተገበረን ፡ አይመስልም ። መስተገብር ፡ ውእቱ ፡ ዘይትጌበር ፡ ዘልፈ ። ንህብ ፡ መስተገብርት ፡ ይእቲ ። መስተገብራነ ፡ ማህው ። መስተገብራነ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። መስተገብራነ ፡ ምድር ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፫ ፡ ፩ ። ምሳ፮ ፡ ፰ ። ገድ ፡ ላሊ ። ዲድ ፡ ፲፫) ።

መስተገብራዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አሠሪ ፡ ባለ ሥራ ። ሠሪ ፡ ሠራተኛ ፡ (ፊልክ ፡ ፪፮) ። ተግባር ፡ ረባሕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምስትግባር ፡ መስተገብር ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኢሳ፳፫ ፡ ፲፰) ።

ተገብረ ፤ (ይትገበር) ፤ ተሠራ ፡ ተደረገ ፤ ተፈጠረ ፤ ተበጀ ፡ ተዘጋጀ ። እንተ ፡ ተገብረት ፡ በወርቅ ፡ ወበዕንቍ ። ይትገበር ፡ ሎቱ ፡ በዓል ፡ ዐቢይ ። ተገቢሮ ፡ ሠሐቅዎ ፡ መላእክት ። ዘበአማን ፡ ተወልደ ፡ ወኢተገብረ ። ተገብረ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ በእዴከ ፡ (ራእ ፲፰ ፡ ፲፮ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፱ ። ኢዮ፵ ፡ ፲፱ ። ቄር ። ዮዲ ፲፭ ፡ ፲) ።

ተገበረ ፤ (ይትጌበር) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በግድ ፡ ተሠራ ፤ ተደረገ ፡ ታረሰ ፡ ተነገደ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ፤ በጣም ፡ ተሳስቷል ፤ መዝመሪያውን ፡ እይ ። ተገባሬ ፡ ምድር ፡ (ዘካ፲፫ ፡ ፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፰) ።

ግቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ የተሠራ ፡ የተደረገ ፤ ፍጡር ። ግቡር ፡ በጽድቅ ፡ ወበርትዕ ። ኀጺን ፡ ግቡር ። ማእሰ ፡ በግዕ ፡ ግቡረ ፡ መሓን ። ለግቡራንሂ ፡ ይቤልዎሙ ፡ ኢኮኑ ፡ ግቡራነ ፡ ወኢተፈጥሩሂ ፤ አላ ፡ ሀለዉ ፡ ዘእንበለ ፡ ጥንት ፡ (መዝ ፡ ፻፲ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፴፭ ፡ ፯ ። አፈ ፡ ድ፳፪) ።

ግብረት ፤ ማድረግ ፤ መደረግ ፡ መሠራት ፡ መፈጠር ፤ አሠራር ፡ አደራረግ ፤ ሥራ ። ከመ ፡ ግብረተ ፡ ግንፋል ። ግብረተ ፡ ዕጣን ። ግብረተ ፡ ፍትሎ ። ለኵሉ ፡ ግብረቱ ፡ ለደብተራ ። እምቅድመ ፡ ግብረተ ፡ ሰማያት ። ወሥናይ ፡ ግብረቱ ። ወግብረቶንሂ ፡ ግብረተ ፡ እግዚእ ፡ (ዘፀ፳፬ ፡ ፲ ። ፴ ፡ ፴፭ ። ፴፯ ፡ ፳፪ ። ፴፭ ፡ ፳፩ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ዮሴፍ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ግብር ፤ (ብ ፡ ግበር ፡ ግብራት) ፤ ሥራ ፡ ድርጊያ ፡ ፍጥረት ፤ ነገር ፤ የተደረገ ፡ ወይም ፡ የሚደረግ ። ኢትትማከር ፡ ምስለ ፡ ሀካይ ፡ በእንተ ፡ ግብር ። ንዋየ ፡ ግበሪሆሙ ። ኵሉ ፡ ግብረ ፡ እግዚእ ። ግብራተ ፡ ሰማይ ። በእንተ ፡ ሠላስ ፡ ግብራት ፡ (ሢራ፴፯ ፡ ፲፩ ። ዕብ፱ ፡ ፳፩ ። ዳን፫ ፡ ፴፬ ። ሔኖ፫፭ ፡ ፯ ። ፊልክ ፡ ፲፩) ።

ግብር ፤ ኵርህ ፤ ግድ ፡ ግዴታ ። በግብር ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ። በግብር ፡ ይከውን ፡ ዘነበበ ፡ ዮናስ ። ግብረ ፡ ይመጽእ ፡ መንሱት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፲፪ ። ጦቢ ፡ ፲፬ ፡ ፰ ። ሉቃ፲፯ ፡ ፩ ። ዕብ፱ ፡ ፲፯) ። እወ ፡ አማን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ግብር ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ሉቃ፬ ፡ ፳፫) ።

ግብር ፤ በቁሙ ፤ ጸባሕት ፡ አምኃ ፡ ድኻ ፡ ለመንግሥት ፡ የሚሰጠው ። ከመ ፡ የሀቡ ፡ ግብረ ። እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ላዕለ ፡ ግብር ። ርሑብ ፡ ግብር ። ይሁብዎ ፡ ግብረ ፡ በበ ፡ ዓመት ፡ (፪ዜና ፡ ፰ ፡ ፰ ፡ ፲ ። ፲ ፡ ፲፰ ። ፳፯ ፡ ፭) ።

ተግባር ፤ በቁሙ ፤ ፍጥረት ፡ ሥራ ፤ ዕርሻ ፡ ቍፋሮ ፡ ንግድ ፤ ጥበበ ፡ እድ ፡ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። ኵሉ ፡ ተግባረ ፡ እግዚ ፡ ሠናይ ፡ ወአልቦ ፡ ግዱፍ ። ተግባረ ፡ ምድር ። ወሰምረ ፡ ሎቱ ፡ ተግባሩ ። በንዋየ ፡ ብርት ፡ ረሰዩ ፡ ተግባረኪ ። ሜጥ ፡ ወተግባር ። ተግባረ ፡ እደው ። ምንት ፡ ተግባርክሙ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፬ ። ኤር ፲፴ ፡ ፬ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፫ ። ሢራ፳፯ ፡ ፪ ። ፯ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፵፯ ፡ ፴፫) ።

—፤ ጕዳይ ፡ ግዳጅ ፡ ባሕርያዊ ፡ ሥራ ። ኀይል ፡ ብዕል ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፡ መናገጃ ። እምብዝኀ ፡ ተግባርኪ ። አምጽኡ ፡ ዓሣኒ ፡ ወባዕደኒ ፡ ብዙኀ ፡ ተግባሮሙ ፡ (ሕዝ ፳፯ ፡ ፲፰ ። ነሐ፲፫ ፡ ፲፯) ።

ትግብርት ፤ ሥራነት ፤ አሠራር ፡ አደራረግ ። ሥራ ፤ የሥራ ፡ ስልት ፡ መልክ ። ትግብርቶሙ ። ትግብርተ ፡ ንህብ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭ ። ምሳ፮ ፡ ፰) ። ግርድ ፡ ዕንፋጭ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ትግብርት ፡ ይላል ፡ (ዓሞ፰ ፡ ፮) ።

መግበር ፤ ት ፡ (ብ ፡ መጋብርት) ፤ መሥሪያ ፡ መሣሪያ ፤ ዕቃ ። ኵሉ ፡ ግብሩ ፡ ወኵሉ ፡ መጋብርቲሁ ። ለመጋብርት ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፲፱ ። ፴፱ ፡ ፲ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፲፭ ፡ ፫) ።

ምግባር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ሥራ ፤ የሚገባ ፥ የማይገባ ፤ በሕግ ፥ የታዘዘ ፥ ወይም ፥ ያልታዘዘ ፥ ማናቸ ውም ፥ ኹሉ ። ለዅሉ ፡ ሰብእ ፡ ይፈድዮ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ። ምግባረ ፡ ወሀብናሁ ። ዅሉ ፡ ምግባሮሙ ፡ ርኩስ ። ንጹሕ ፡ አነ ፡ በምግባርየ ። ሰበሰ ፡ አብርሃም ፡ በምግባሩ ፡ ጸድቀ ። ዘይበቀዐ ፡ ለምግበ ፡ ምግባራቲሁ ፡ ወንዋዩ ። (ሢራ ፴፪ ፥ ፳፬ ። ኩፋ ፥ ፫ ። ፳፩ ። ኢዮ ፲፩ ፥ ፬ ። ሮሜ ፬ ፥ ፪ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፴፪) ።

ምግባር ፤ መሥሪያ ፥ ማድረጊያ ፥ ቦታ ፥ መሣሪያ ፤ ወይም ፥ ባሕርይ ፤ አካል ፥ ሥራውን ፥ የሚፈጽምበት ። ምግባር ፡ ይመርሕ ፡ ኀበ ፡ ጥያቄ ፡ አስማት ፡ ወምግባርኒ ፡ ይትፌጸም ፡ በህላዌ ፡ (ሃይ ፥ አበ) ።

ገቢስ ፤ ሶት ፤ (ገበሰ ፥ ይገብስ ፥ ይግብስ ። ዕብ ፥ ጋባሽ ፤ መላ ። አው ፥ ገብስሶ ፤ ሶት ፤ ገብሰሰ ፥ ይገበስስ ፥ ይገብስስ) ፤ ማጋበስ ፥ መሰብሰብ ፤ የማር ፥ የንጨት ፥ የሾረት ፤ መምላት ፥ ማስተከክል ፤ መምረግ ፥ መለሰን ፥ መቅባት ፥ መለቅለቅ ፤ የግድግዳ ፥ የግንብ ። መምላት ፥ ውስጡን ፥ በሾረት ፤ መለሰን ፥ አፍኣውን ፥ በጭቃ ፤ መለቅለቅ ፥ በኖራ ፥ በበረቅ ። ገየረን ፥ እይ ።

ገብሳሲ ፤ (ሲት ፥ ስያን ፥ ያት ፤ ሰስት) ፤ የሚለስን ፥ ለሳኝ ፤ ቀቢ ፥ ለቅላቂ ።

ተገብሰሰ ፤ ተመረገ ፥ ተለሰነ ፤ ተካከለ ፥ የተላሰ ፥ ነገር ፥ መሰለ ፤ ኖራ ፥ ተቀባ ።

ግብሱስ ፤ (ሳን ፥ ሳት ፥ ስስት) ፤ የተመረገ ፥ የተለሰነ ፤ ምርግ ፥ ልስን ፥ ቅብ ፥ ልቅልቅ ። አረፍት ፡ ግብስስት ። መቃብር ፡ ግብሱሳን ፡ (ግብ፳፫ ፥ ፫ ። ማቴ፳፫ ፥ ፳፯) ።

ግብስስ ፤ (ጽር ፥ ጊብሶስ ። ዕብ ፥ ሲድ) ፤ ኖራ ፥ በረቅ ፤ የደንጊያ ፥ ፀመድ ፥ ነጭ ፥ ደቃቅ ። አውዐዩ ፡ አዕፅምቲሁ ፡ ለንጉሥ ፡ ለግብስስ ። ዐጥንቱ ፥ ፀመድ ፥ እስኪኾን ፥ ኖራ ፥ እስኪመስል ፥ ማለት ፥ ነው ፤ ባለብሉዮች ፥ ግን ፥ ግብስስ ፥ ለሚባል ፥ ጣዖት ፥ ይሉታል ፥ (ዓሞ ፪ ፥ ፩) ። አምጽኡ ፡ ግብስሰ ። ከመ ፡ ግብስስ ፡ ድቁቅ ፡ (ሄርማ ፥ ገ፹፩ ። ኢሳ፳፯ ፥ ፱) ።

—፤ ልስናት ፥ ልቅልቃት ። የተላጠ ፥ የተቀረፈ ፥ ምርጊት ፤ የፈረሰ ፥ የተናደ ፥ ቤት ።

ገብስ ፤ በቁሙ ፤ ሰገም ፥ የብር ፥ እኽል ፤ ነጭ ፥ ነጫነጭ ፥ ማለት ፥ ነው ። ገብስማ ፥ ደሮ ፥ እንዲሉ ።

ግብት ፤—ድንገት ፤— ወጊብ ፥ ወገበ ።

ገበታ ፤ (ብ ፥ ገባትው) ፤ በቁሙ ፤ የንጨት ፥ ለገን ፥ ወጭት ፤ ማቡኪያ ፥ ማሻ ፥ መለወሻ ፥ ቆሬ ፤ ወይም ፥ ማሣሻ ፥ ዝርግ ፥ ጠፍጣፋ ፤ ሉሕ ፤ ሰደቃ ። ዋልታም ፥ ይኸናል ። ወደበ ፡ ገባትው ፡ በዘይገብሩ ፡ ናእተ ፡ (፩ዜና ፥ ፳፫ ፥ ፳፱) ።

ገበታ ፤ (ዕብ ፥ ጋብታ ። ጽር ፥ ጋባታ) ፤ የቦታ ፥ ስም ፤ ከፍታና ፥ ሜዳነት ፥ ያለው ፥ (ዮሐ፲፱ ፥ ፲፫) ።

ገበታ ፥ ሐዋርያ ፤ (ዐማርኛ) ፤ የመጽሐፍ ፥ ስም ፤ ገበታዋሪያ ፥ ት ፥ ሰባቱ ፥ የሐዋርያት ፥ መልእክታት ፥ ከያዕቆብ ፥ እስከ ፥ ይሁዳ ፥ ያሉት ። መጽሐፉን ፥ ገበታ ፥ ያሰኘው ፥ ዕንጨቱ ፥ ነው ፤ ፍችውም ፥ ማእድ ፡ ማእደ ፥ ትምህርት ፥ ዘሠርዐዎ ፥ ሐዋርያት ፥ እንደ ፥ ማለት ፥ ነው ።

ገቦታ ፤ የሰው ፥ ስም ። ምስለ ፡ ገቦታ ፡ ወታራ ፡ (አስቴ፩ ፥ ፲፪) ።

ጉጋ ፤ ጕጋ ፤ ጉጕት ፤ የጕጕት ፥ ዐይነት ፥ አሞራ ። ባለብሉዮች ፥ ቍንጫ ፥ ይሉታል ፥ (መዝ ፥ ፻፩ ። ዘሌ፲፩ ፥ ፲፯ ። ዘዳ፲፬ ፥ ፲፯) ። ቆቃሕ ፥ በማለት ፥ ፈንታ ፥ ጉጋ ፥ ይላል ፤ ስሕተት ፥ ነው ፥ (፩ነገ ፥ ፳፮ ፥ ፳) ።

ጓጓ ፤ ጋጋኖ ፤ እጎወ ፥ ቀቆኖ ። የጥንብ ፥ አሞራ ፤ እንደ ፥ ጋጋኖ ፥ በዝቶ ፥ ተንጋግቶ ፥ የሚኼድ ።

ጋግ ፤ ጋጋ ፤ (ብ ፤ ጋጋት ። ዕብ ፥ ጋግ ፤ ጠፈር ፥ መዋቅር ፥ ባጥ) ፤ መንቈር ፥ ቀንበር ፥ ዘንጅር ፤ የቅጣትና ፥ ያገዛዝ ፥ መሣሪያ ፥ (ዘዳ፳፰ ፥ ፵፰ ። ፫ነገ ፥ ፲፪ ፥ ፬ ፥ ፱ ፥ ፲ ። ሢራ፯ ፥ ፳፬ ፥ ፳፱ ። ዕን፪ ፥ ፯) ። ግድፊ ፡ ጋጋ ፡ እምክሣድኪ ። አንትሙ ፡ እሱራን ፡ በሰናስል ፡ ወበጋጋ ፡ ወበመዋቅሕት ። ያከብዱ ፡ ለነ ፡ ጋጋተ ፡ ውስተ ፡ ክሣውዲነ ፡ ዘኢንክል ፡ ጸዊሮቶ ። ወደዩ ፡ አርባዕተ ፡ ጋጋተ ፤ አሐደ ፡ ውስተ ፡ ክሣዱ ፡ ወአሐደ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ፡ ወአሐደ ፡ ውስተ ፡ ሐቌሁ ፡ ወአሐደ ፡ ውስተ ፡ አብራኪሁ ፡ (ኢሳ፶፪ ፥ ፪ ። ዮሴፍ ። ቀሌ ። ስንክ ፥ የካ፲፫) ።

—፤ ያንገት ፥ ጌጥ ፥ ሽልማት ፤ ልሻን ፥ ማርዳ ፥ ድሪ ። ጋጋ ፡ ዘወርቅ ፥ (ስንክ ፥ ጥር፲፯) ።

ጐጕአ ፤ አት ፤ (ጐጕአ ፥ ይጔጕእ ፥ ይጐጕእ ፤ መጓጓት ፥ መመኘት ፤ ተስፋ ፥ ማድረግ ፤ መሠየት ፥ መጕምዠት ፤ ከዚህ ፥ የተነሣ ፥ መቸኰል ፥ መጣደፍ ፤ መፍጠን ፥ መቀልጠፍ ፥ መጣር ፥ መፍጨርጨር ፤ መትጋት ። ጐጕአ ፡ ከመ ፡ ይፃእ ፡ እምህየ ። ጐጕአ ፡ ከመ ፡ ይዕርግ ። ይጔጕእ ፡ ዘተነድፈ ፡ ይምላኅ ፡ ሐጸ ። እስመ ፡ ቦ ፡ ዘይጔጕእ ፡ ወይበርሕ ። ይጔጕእ ፡ ይብዐል ፡ (፪ዜና ፥ ፳፮ ፥ ፳ ። ፲ ፥ ፲፰ ። ሢራ፲፱ ፥ ፲፪ ። ፲፩ ፥ ፲፩ ። ምሳ፳፰ ፥ ፳፪ ። ፪ጴጥ ፥ ፩ ፥ ፲ ፥ ፲፩ ። ፫ ፥ ፲፬) ።

ጐጓኢ ፤ (ኢት ፥ እያን ፥ ያት) ፤ የሚቸኵል ፥ ቸኳይ ። አንተ ፡ ብእሲ ፡ ጐጓኢ ፡ (ሄርማ) ።

ጕጉእ ፤ (አን ፥ አት ፥ ጕእት) ፤ የጓጓ ፥ ጕጉ ፤ የቸኰለ ፥ ችኵል ፤ ፈጣን ፥ ቀልጣፋ ፥ ትጉ ። አፍ ፡ ጕጉእ ። ለሰማዐት ፡ ጕጉእ ። ጕጉእ ፡ በከናፍሪሁ ። እመ ፡ ርኢከ ፡ ብእሴ ፡ ጕጉአ ፡ በቃል ፡ (ምሳ፲ ፥ ፲፬ ። ፲፪ ፥ ፲፱ ። ፲፫ ፥ ፫ ። ፳፱ ፥ ፳) ።

ጕጓኤ ፤ መጓጓት ፤ ጕጕት ። መቸኰል ፥ አቸኳኰል ፤ ችኰላ ፥ ችኵልነት ፥ (ዮሴፍ) ። በጕጓኤ ፥ ፈንታ ፥ ጕጕአት ፥ ይላል ፤ አያሰኝም ። እምብዝኀ ፡ ጕጕአት ፡ (ስንክ ፥ ጥር፲፯) ።

ጕጕአ፤ ችኰላ፤ ጥድፊያ፡ ቅልጠፋ፤ ትጋት፡ ጥረት፤ ድንጋፄ። ፈነዎሙ፡ በብዙኅ፡ ጕጕኣ። ኀለፈ፡ በጕጕኣ። ጕጕኣ፡ ገቢረክሙ። ቃል፡ ወሁከት፡ ወነ ጐድጓድ፡ ወድልቅልቅ፡ ወጕጕኣ፡ ባዕለ፡ ምድር፡ (ጥበ፲፱፡ ፱። መዝ፡ ፸፯። ፱ኤጥ፡ ፩፡ ፭። አስቴ፩፡ ፲፱። ሔኖ፴፱፡ ፱)።

አጎጕአ፤ አስቸኰለ፤ አቻኰለ፤ አጣደፈ፤ አስ ደነገጠ፡ (ዘፍ፲፱፡ ፲፭። ዘፀ፭፡ ፲፫። ሔኖ፲፱፡ ፰)። ያጔጕእዎ፡ ለሐማ፡ ውስተ፡ በዓል። መላእክት፡ ያ ጔጕኡኒ። እግዚ፡ አጕጕአኒ፡ (አስቴ፮፡ ፲፬። ሔኖ፷፱፡ ፲። ኢዮ፳፫፡ ፲፮)።

አጎጓኢ፤ መጎጕእ፤ የሚያጓጓ፤ የሚያስቸ ኵል፡ አስቸኳይ፤ መደንግፅ።

ገግጸ፤ ጸት፤ (ገገጸ፡ ይጌግጽ፡ ይገግጽ)፤ መገገጽ፤ ተግ፡ ማለት፡ መቆም፡ መገታት፤ ማፈግፈግ፡ ማሸግሸግ፡ ወደ፡ ኋላ፡ ማለት፤ ዐፍሮ፡ ፈርቶ፡ ደንግጦ። ኢይጌግጽ፡ እመዋቲ። ኢይጊግጽ፡ እምገጸሙ። ኢ ይጌግጽ፡ እምጸብእ፡ ወቀትል። ገገጹ፡ እምንዳሬ፡ ሞት። እንዘ፡ ይጌግጹ። ሰላም፡ ለአዕይንቲከ፡ እለ፡ ኢገገጻ፡ እምርእይ፡ (ኢዮ፴፱፡ ፴፩። ፴፱፡ ፲፱። ዮ ሴፍ። አፈ፡ ድ፬። ሄርማ። ደራ.ሲ)። ገጽን፡ ተመልከት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው።

ግጋጼ፤ ማፈግፈግ፤ ኀፍረት፡ ፍርሀት፤ ድን ጋጤ፡ ሽሽት። ቀርበት፡ ለመዊት፡ እንበለ፡ ግጋጼ። በማዕታተ፡ ክርስቶስ፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ (ዮሴፍ። ስ ንክ፡ ነሐ፲)።

ግግጽና፤ ገዘኒ፡ ከማሁ፤ አፈግፋጊነት። ሖረ፡ ምስሌሆሙ፡ እንበለ፡ ግግጽና፡ (ስንክ፡ ሚያ፱)።

አገገጸ፤ አስፈገፈገ፤ አስፈራ፡ አሳፈረ፤ ተግ፡ አ ሰኘ፡ አሸታገሠ።

ጋዳ፤ ጋድ፤—በቁሙ፤—ገዲው፡ ገ ደወ።

ጎድአ፤—መቃ፡ ደሰቀ፤—ጎዲዕ፡ ጎ ድዐ።

ጎዲብ፤ ቦት፤ (ጎደበ፡ ይጎድብ፡ ይ ጕድብ)፤ መጎደብ፡ ማረድ፤ መቈፈር፡ ማጎድጎድ፤ መቆረጥ፤ የመሬት። መመንደብ፡ መጕረድ፡ መጕመድ፤ መጨፍጨፍ፡ መመንጠር፡ መለበድ፤ ካንቻ፡ መምታት፤ የንጨት። መገደብ፡ መወደብ፤ መክተር፡ ማገድ፡ የውሃ። የሦስቱ፡ ኹሉ፡ ስልት፡ አንድ፡ ነው፤ ምስጢሩ፡ ከመ ቍረጥ፡ አይወጣም፤ ገዘመንና፡ ገመደን፡ ይመስላል፤ አንቀጹ፡ ከማርኛ፡ በቀር፡ በግእዝ፡ ቃላት፡ አይገኝም።

ጕድበ፤ በቁሙ፤ የታረደ፡ የተቈረጠ፤ ዕርድ፡ ምሽግ። ማንሾት፡ ፈፋ፤ ውሃ፡ የበላው፡ መሬት።

ጕድብ፤ (ብት። ዕብ፡ ጋርዜን፤ ቃር ዱም። ዐረ፡ ፋስ)፤ ምግዘም፤ ገዠሞ፤ የብረት መሣሪያ፤ መጥረቢያ፡ ምሣር። ኹለት፡ አፍ፡ ብረት፡ ምሣርና፡ ዶማ፤ የሚቈርጥና፡ የሚቈፍር፤ እጀታው፡ አንድ፡ ምላሱ፡ ጥንድ፡ በኹለት፡ ወገን፡ የሚሠራ፡ (ዘዳ፲፱፡ ፭። መሳ፱፡ ፲፰። ፩ነገ፡ ፲፫፡ ፳። ኢሳ፲፡ ፲፭። መዝ፡ ፸፫። ሉቃ፫፡ ፱። ሕዝ፱፡ ፪)። ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሜጽር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡ (ዲድ፡ ፲። አዋል)።

ጕድብ፡

ገድገደ፤ (ገዲድ፡ ገደ። ገዘ)፤ በቁሙ፤ ገደ ገደ፡ አቆመ፡ አጸና፡ ተከለ፤ የይሎ፡ የድንኳን።

ገድገድ፤ ግድግዳ፤ ካብ፡ ቅጥር፤ የድንኳን፡ ከ ስማ፡ አውታር፤ የሸማ፡ ዐጥር። በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ። በዐጸደ፡ ገድገዱኒ፡ ሊደብተራ፡ (መቃ፡ ገ፩። ፲፰)። አንገደገደ፡ ተንገደገደ፤ ገድጋዳ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ገዲድ፤ ዶት፤ (ገደ፤ ገደደ፡ ይገድድ፡ ይግድድ። ዕብ፡ ጋዳድ። ዐረ፡ ጀደ)፤ (ጥገ) መገደድ፡ በግድ፡ መያዝ፤ ማስገደድ፡ ግድ፡ ማለት፤ የዳኛ፡ የባለዳ። መወንበድ፡ መሸፈት፡ መጨከን፤ የስራ ዊት። መባስ፡ መታደስ፤ ማገርሸት፤ የደዌ፡ የክፋት። መግደድ፡ ማግደድ፤ መወላገድ፤ መጥመም፡ መጣመም፤ የመልክ፡ የጠባይ፤ ኹሉም፡ የክፉ፡ ነው።

(ጥ) **ግዱድ፤ (ዕብ፡ ግዱድ፤ ወራሪ፡ ዘራፊ)፤** በግድ፡ የተያዘ፤ ወይም፡ የሚይዝ፡ የሚያስገድድ፡ ጨ ካኝ፡ ወንበዴ፡ ሽፍታ። ወኀይላኒ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡ (ሆሴ፯፡ ፱)።

—፤ የባሰ፡ የጸና፤ የበረታ፡ ብርቱ። እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ፡ (ቄድር)።

ግድ፤ በቁሙ፤ ውድና፡ ፈቃድ፡ የሌለበት መጽሐፍ፡ ግን፡ በግድ፡ ፈንታ፡ ግዱድ፡ ይላል፤ አያስ ኝም። አዘዘ፡ ይጥዐምዎ፡ በግዱድ፡ (ግንዘ)።

ግደት፤ መገደድ፤ ማስገደድ፤ ግዴታ፡ ግድ፡ ግዳጅ፤ ጥናት፡ ብርታት። እመ፡ ወድቀ፡ ብሑት፡ ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አከ፡ በእንተ፡ ድካመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡ (ፊልክ፡ ፱)።

ጎዲድ፤ ዶት፤ (ጎደ፤ ጎደደ፡ ይጎ ድድ፡ ይጕድድ)፤ መጓደድ፡ መቈነን፤ ያካኼድ፡ ያ ረማመድ፤ የታቦት፡ የዑደት።

ጎደዳ፤ (ዐማርኛ)፤ ያዘባ፡ ጡብ፤ የሾበት፡ ጠገራ፡ ከባድ፡ ጥፍጥፍ፤ ሲማገድ፡ ከእሳት፡ ሲዋሐድ፡ የሚጓደድ፡ ብርቱ፡ ጠንካራ። (ተረት)፤ ሆድ፡ ዕዳ፡ ያስ በላል፡ ጕደዳ።

ጎድጎደ፤ (ጎዲዕ፡ ጎድዐ)፤ ደጅ፡ መቃ፡ ቀበቀበ፤ እጅ፡ ጸፋ፡ አጨበጨበ፤ ለማስከፈት። ግስንቱ፡

ከጕዲዕና ፡ ከገዲድ ፡ ከኹለቱ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ። ሶበ ፡ ጕድጕደ ፡ ኆኅተ ። ነሥአ ፡ እብነ ፡ ወጕድጕደ ፡ ቦቱ ፡ አንቀጸ ። ቦአ ፡ ወጕድጕደ ፡ በኆበ ፡ ዐጸድ ፡ ዘቅድመ ፡ ደብተራ ። ወለዘኒ ፡ ጕድጕደ ፡ ይትረኀዎ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፭ ። ስንክ ፡ የካ፪ ። ዮዲ፲፱ ፡ ፲፱ ። ማቴ፯ ፡ ፰) ።

ጐድጐደ ፤ ከተተ ፤ ከቤት ፡ ከጓዳ ፡ ከጕድጓድ ፡ አገባ ። ጕደጐደ ፡ ጕድጓድ ፡ ኾነ ፡ (ዐማርኛ) ።

አንጐድጐደ ፤ አንጕደጕደ ፡ አሰማ ፤ ተንጕደጕደ ፡ ተሰማ ፡ (፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፲፯) ። ያንጕደጕድ ፡ ኀይል ፡ በፀዓዐ ፡ መደንግፀ ። ዘበላዐሉ ፡ አንጕድጕደ ፡ (ኢዮ ፡ ፴፯ ፡ ፫ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ነጐድጓድ ፤ (ዳት) ፤ በቁሙ ፤ የመብረቅ ፡ ጓታ ፡ ነጕዳ ፤ ታላቅ ፡ ግሩም ፡ ድምፅ ፤ የሚያስፈራ ፡ የሚያስደነግጥ ፤ የሚያርድ ፡ የሚያንቀጠቅጥ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ፻፫ ። ኢዮ፵ ፡ ፬ ። ማር፫ ፡ ፲፯) ። መብረቅ ፡ ወፀዓዐ ፡ ወነጕድጓድ ። ወሰማዕኩ ፡ ቃሎ ፡ ከመ ፡ ነጕድጓድ ። ነጕድጓዳት ፡ ወመባርቅት ፡ (ራእ፬ ፡ ፭ ። ፯ ፡ ፭ ። ኩፋ ፡ ፪) ።

ገዲው ፤ ዎት ፤ (ገደወ ፡ ይገዱ ፡ ይግዱ) ፤ መስጠት ፡ ማቅረብ ፡ ማስረከብ ። መጋዳት ፡ መከልከል ።

ጋዳ ፤ (ዳት) ፤ እጅ ፡ መንሻ ፡ በረከት ፡ መተያያ ፡ በፈቃድ ፡ የሚሰጥ ። ነገሥት ፡ ሳባ ፡ ወዐረብ ፡ ጋዳ ፡ ያመጽኡ ። ጸባሕት ፡ ወጋዳ ። አስትዓ ፡ ወጋዳ ። የሀበነ ፡ ሰላመ ፡ ጋዳ ፡ (መዝ ፡ ፸፩ ። ማቴ፲፯ ፡ ፳፭ ። ሔኖ ፶፫ ፡ ፩ ። ድጓ) ።

ጋድ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ገድ ፡ ብዕል ፡ በረከት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፲፩) ።

ጎድ ፤—ጎይል ፤—ገወድ ።

ገዲል ፤ ሎት ፤ (ገደለ ፡ ይገድል ፡ ይግድል ፤ ቀተለ ። ዕብ ፡ ጋዳል ፤ ዐብየ) ፤ መግደል ፡ ማቍሰል ፤ ማረድ ፡ መቅተል ፤ ማነቅ ፡ ገደል ፡ መጣል ። ፈነወ ፡ ሐጾ ፡ ወነደፎ ፡ ለዔሳው ፡ እኁሁ ፡ ወገደሎ ። ወገደሎ ፡ ዳቤላ ፡ ጠሊ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፰ ። ዳን፰ ፡ ፯) ። በጠብሐ ፡ ፈንታ ፡ ገደለ ፡ ይላል ። ወገደለ ፡ ንጉሥ ፡ እምጥሪተ ፡ ዚአሁ ፤ ወመላእክቲሁ ፡ ገደሉ ፡ ለሕዝብ ። እገድላ ፡ ለዛቲ ፡ ዶርሆ ፡ ለተዝካረ ፡ አቡየ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፭ ፡ ፯ ። ገድ ፡ ተክ ፡ ታም) ።

ገዳሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚገድል ፡ ገዳይ ፡ ዐራጅ ፤ ገደል ፡ ሰዳጅ ።

አግደለ ፤ አስገደለ ፤ ገደል ፡ አስጣለ ።

ተገድለ ፤ ተገደለ ፡ ታረደ ፡ በሰው ፡ እጅ ፡ ሞተ ፤ ተጣለ ፡ ወደቀ ፡ ገደል ፡ ገባ ።

ግዱል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ድልት) ፤ የተገደለ ፡ የተጣለ ፤ ገደል ፡ የገባ ።

ገደላ ፤ (ላት) ፤ ውዳቂ ፡ ሬሳ ፡ ጥንብ ፤ ገደል ፡ ገብ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፴፱—፴፮) ። ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ገደላ ፡ ህየ ፡ ይትጋብኡ ፡ አንስርት ፡ (ማቴ፳፬ ፡ ፳፰ ። ሉቃ፲፯ ፡ ፴፯) ።

ገደል ፤ (ዕብ ፡ ጋዶል ፤ ዐቢይ) ፤ በቁሙ ፤ ጸድፍ ። (ተረት) ፤ ዛፍና ፡ ወፍ ፤ ገደልና ፡ አፋፍ ። በሬ ፡ ሆይ ፡ በሬ ፡ ሆይ ፡ ሣሩን ፡ አየኽና ፡ ገደሉን ፡ ሳታይ ።

ተጋደለ ፤ በቁሙ ፤ ታገለ ፡ ተናነቀ ፤ ተማታ ፡ ተቋሰለ ፤ ተጋ ፡ ተዋጋ ፡ ተሳለፈ ፤ ተቃወመ ፡ ተከራከረ ፡ ተደባደበ ፤ በጕልበት ፡ ባንደበት ፤ በመሰለው ፡ ኹሉ ። ወተጋደሎ ፡ ብእሲ ፡ እስከ ፡ ጸብሐ ። ረከበ ፡ ክልኤተ ፡ ዕደወ ፡ እንዘ ፡ ይትጋደሉ ። ንትጋደል ፡ ለጸቢአቶሙ ፡ እስከ ፡ ንመውት ። ይትጋደል ፡ አበ ፡ ምኔት ፡ ለአድኅኖቱ ። ተጋድሎታ ፡ ለፍትወት ። ተጋደልዋ ፡ ለኀጢአት ። ተጋደለ ፡ በንስሓ ። ተጋደሉ ፡ በማዕተ ፡ በጻማ ፡ ወበምንዳቤ ፡ (ዘፍ፴፪ ፡ ፳፬ ፡ ፳፭ ። ዘፀ፪ ፡ ፲፫ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ። ፳፬ ፡ ፭ ። ዕብ፲፪ ፡ ፬ ። መቃ ፡ ገ፲፭ ። መዋሥ) ።

ተጋዳሊ ፤ የሚጋደል ፤ ተጋዳይ ። (ተረት) ፤ አልሞት ፡ ባይ ፡ ተጋዳይ ። ገድለኛ ፤ መንፈሳዊ ፡ ዐርበኛ ። ይቤ ፡ አሐዱ ፡ እምተጋዳልያን ፡ ክቡር ፡ ሞቶሙ ፡ ለሰማዕታት ፡ (ፊላስ ፡ ገ፸፱) ።

ገድል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ትግል ፡ ፈተና ፤ ውጊያ ፡ ሰልፍ ፤ ድልና ፡ አክሊል ፡ እስኪገኝ ፡ ድረስ ፡ የሚደክሙት ፡ ድካም ፤ የሚሠሩት ፡ ሥራ ፤ የሚቀበሉት ፡ መከራ ። ገድለ ፡ መዊእ ። ገድል ፡ ጽኑዕ ። ነበረ ፡ በዝንቱ ፡ ገድል ፡ ሠለስተ ፡ ዓመተ ። እለ ፡ ተጋደሉ ፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡ ወሞቱ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ። ዕሴተ ፡ ገድላቲሆሙ ፡ ወድካማቲሆሙ ። ለሰማዕታት ፡ ገድላቲሆሙ ፡ ተጽሕፈ ፡ ለነ ፡ ንትመሀር ፡ ሃይማኖቶሙ ። ገድላቲሆሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ (ጥበ፬ ፡ ፪ ። ፲ ፡ ፲፪ ። ገድ ፡ ተክ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፪ ። መዋሥ ። አፈ ፡ ድ፳፰) ።

—፤ መንፈሳዊ ፡ ዜና ፤ ወግ ፡ ታሪክ ፤ የቅዱሳንን ፡ መከራና ፡ ጻጋ ፡ ተጋድሏቸውን ፡ የሚናገር ፡ መጽሐፍ ። ገድለ ፡ አዳም ፤ ገድለ ፡ አብርሃም ፤ ገድለ ፡ ሐዋርያት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

አስተጋደለ ፤ አጋደለ ፤ አስታገለ ፤ አስተጋገለ ።

መስተጋድል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚጋደል ፡ የሚታገል ፤ ተጋዳሊ ። የሚያጋድል ፡ የሚያስታግል ፤ አጋዳይ ። ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ኢይከውኖ ፡ ምዝጋና ፡ እመ ፡ ዘበሕጉ ፡ ኢተጋደለ ። መስተጋድልት ፡ ተሐራሚት ፡ ወንጽሕት ፡ ማርታ ። ሰማዕት ፡ ወጻድቃን ፡ መስተጋድላን ፡ ለሠናይ ፡ (፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ሠኔ፫ ። ቅዳ) ።

ጐዲል ፤ ሎት ፤ (ጐደለ ፡ ይጐድል ፡ ይጕድል ፤ ዐማርኛ) ፤ ሐጺጽ ፡ ነቲግ ፡ ንኢስ ፤ መጕደል ፡ ማነስ ፤ ሕጹጽ ፡ መኾን ። ለእመ ፡ ከነት ፡ ምግባራቲከ ፡ ሕጽጽተ ፡ እምጸብአ ፡ ሰይጣናት ፡ አላ ፡ ኅሊናከሰ ፡ ርትዕት ፡ ወኢጕ●ለት ፡ (ፊልክ ፡ ፵፯ ። ፶፱) ።

ጐደሎ ፤ በቁሙ ፤ ጕዱል ፡ ያነሰ ፡ የጕደለ ፤ ሕጹጽ ። ዘርቍዐ ፡ ግዕዝ ፡ ወሥርዐቱ ፡ ጕደሎ ፡ በእንተ ፡ ልኅላኄ ፡ ኅሊናሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፪)

ጐደላዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ገዢ ፡ ከማሁ ፤ ያነሰው ፡ የጐደለው ። ጐደላውያን ፡ እምው ስተ ፡ ትምህርት ፡ ዘበእንተ ፡ አእምሮ ፡ ወጽንዐ ፡ ወ ሙቀተ ፡ ፍቅር ። ጐደላውያን ፡ ንሕነ ፡ እምአበው ፡ (ፊልክ ፡ ፵፭ ። ፪፻፲፯) ።

ጕድለት ፤ በቁሙ ፤ መጕደል ፡ አጕዳደል ፤ ጕ ደሎነት ። በጕድለት ፡ ፈንታ ፡ ጕደሎ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። አቡነ ፡ ምሉእ ፡ ዘአልቦ ፡ ጕደሎ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

አጕደለ ፤ በቁሙ ፤ አጕደለ ፤ አሳነሰ ፤ አስጕደለ ፡ አስቀነሰ ።

ገዲም ፤ ሞት ፤ (ገደመ ፡ ይገድም ፡ ይግ ድም ። ዕብ ፡ ጋዳም ፤ ገዘመ) ፤ መጋደም ፤ መተ ኛት ። (ጥደ) መገደም ፡ መደበር ፡ መከለል ፤ ዳሩ ፡ እ ሳት ፡ ማኽሉ ፡ ገነት ፡ ይኹን ፡ ማለት ። መንየን ፡ ተመል ከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ገዳሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ የሚጋ ደም ፡ ተጋዳሚ ፤ ጋድም ። ገዳሚ ፡ ደባሪ ፤ ገዳም ፡ ሠሪ ።

ግድም ፤ (ብ ፡ ግደም ፤ ግድማት) ፤ በቁሙ ፤ አግድሞ ፤ ወርድ ፡ ስፋት ። ወእመኒ ፡ ሖር ክሙ ፡ ግድመ ፡ አነኒ ፡ አሐውር ፡ ግድመ ፡ ምስሌ ክሙ ። ወግድሙ ፡ ስድስቱ ፡ በእመት ። አልብነ ፡ ኑኅ ፡ ወግድም ። ኢይትአመር ፡ ኑኃ ፡ ወግድማ ፡ ወኢቀማ ። እምግደሚሁ ፡ ለደብተራ ፡ (ዘሌ፳፮ ፡ ፳፩—፳፬ ። ዳን፫ ፡ ፩ ። ቀሌ ። ዘፀ፳፯ ፡ ፲፫) ።

ግዳሜ ፤ ጋድም ፤ የመስቀል ፡ ክንፍ ። በትረ ፡ ከርካዕ ፡ ውእቱ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ወበትረ ፡ ለውዝ ፡ ይትሜሰል ፡ በግዳሜሁ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ኤር፩ ፡ ፲፩) ።

ገዳም ፤ (ማት ። ዕብ ፡ ሚቅላጥ) ፤ በቁሙ ፤ ምኔት ፡ ደብር ፡ የመነኮሳት ፡ ሰፈር ፤ ታላቅ ፡ ቤተ ፡ ክሲ ያን ፤ በደለኛ ፡ ሸሽቶ ፡ የሚጠጋበት ፡ ደውሎ ፡ የሚማ ጠንበት ፡ ደብረ ፡ ምስካይ ፡ (ኢያ፳ ፡ ፩ — ፱) ። ዱር ፡ ጫካ ፡ ወማ ፡ በረሓ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፤ ከሀገር ፡ ከመንደር ፡ የራቀ ፡ የአራዊት ፡ ክፍል ። ውስተ ፡ ገዳም ፡ ዐቢይ ። አራዊተ ፡ ገዳም ። ገዳም ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ። ገዳማት ፡ ወአድ ባራት ። ቦአ ፡ ውስተ ፡ ውሳጤ ፡ ገዳማት ፡ በድው ፡ (ዮዲ፩ ፡ ፭ ። ዘፍ፱ ፡ ፳ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ጥር፳፱ ። የካ፲፭) ።

ገዳማዊ ፤ የገዳም ፡ ሰው ፡ በረኸኛ ፤ ዐዳኝ ፡ መነ ኰሴ ፡ ባሕታዊ ።

አግደመ ፤ አጋደመ ፡ አስተኛ ፤ አግድሞ ፡ ወ ሰደ ። ያጸንንዎሙ ፡ ለፍጹማን ፡ እምዘክሮ ፡ እግዚ ኣበ ፡ ኀልዮ ፡ ፍጥረቱ ፡ ከመ ፡ ያግድምዎሙ ፡ እመ ልዕልት ፡ ኀበ ፡ ርሡሰት ፡ (ፊልክ ፡ ፹፭) ።

አግደምደመ ፤ አፋተለ ፤ አጣመረ ። ኢታግ ደምድም ፡ እገሪከ ፡ ሶበ ፡ ትቀውም ፡ ለጸሎት ። ወ ታግደመድም ፡ እገሪከ ፡ (አዋል ። አረጋ) ።

መግድም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚ ያገድም ፡ አግድሞ ፡ የሚያይ ፤ ጠማማ ፡ ፀዋግ ፤ አግድሞ ፡ አደግ ። ወሶበ ፡ ትናገረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ረከቦሙ ፡ ዓለ ማውያነ ፡ መግድማነ ፡ (ፊልክ ፡ ፸፱) ።

አመግደመ ፤ አግድሞ ፡ አየ ፤ የተንኰል ፡ የክ ፋት ፡ የንቀት ፡ የስርቆት ፡ አተያይ ።

ጐዳና ፤ ጐድን ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ አ ውራ ፡ መንገድ ፤ ገበ ፡ ዐፅመ ፡ ገበ ።

ጐዲዕ ፤ ዖት ፤ (ጐድዐ ፡ ይጐድዕ ፡ ይጕ ዳዕ ። ዕብ ፡ ጋዳዕ) ፤ መጕዳት ፡ መንካት ፡ መጕነጥ ፤ መምታት ፡ መደስቅ ፤ መሰባበር ፡ ማድቀቅ ። መውጋት ፤ መውገጥ ፡ መለጥለጥ ። ጕድዖ ፡ ገቦሁ ። ጕድዐ ፡ እን ግድዓሁ ። ጕድዖ ፡ ነፋስ ፡ ለቤት ። ለሊሃ ፡ ትጕድዕ ፡ ወለሊሃ ፡ ትኬልሕ ። አንዘ ፡ ይጕድዕዎሙ ፡ ለእልኩ ፡ አባግዕ ። ኢይጕድዖ ፡ ዐይነ ፡ እኩይ ። ቅብዐ ፡ ንሒጕ ፡ ንጕዳዕ ፤ ወጕድዑ ፡ በተባርዮ ፡ (ግብ፲፪ ፡ ፯ ። ሉቃ፲፰ ፡ ፲፫ ። ፳፫ ፡ ፵፰ ። ኢዮ፩ ፡ ፲፱ ። ሚራ፲፫ ፡ ፪ ። ሔኖ፹፭ ፡ ፬ ። ደራሲ ። ድር ፡ መድ) ።

ጐዳዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚጐዳ ፡ የሚነካ ፤ ጕዳት ፡ የሚያመጣ ።

ተጐድዐ ፤ ተጐዳ ፡ ተመታ ፤ ተነካ ፡ ተጐነጠ ፡ ተሰበረ ፤ ተፈተነ ። ተጕድዐ ፡ ብረኪሁ ። መጽአ ፡ ድ ምፅ ፡ ከመ ፡ ዘጽኑዕ ፡ ነፋስ ፡ ወመሰሎሙ ፡ ከመ ፡ ዘተጕድዐ ፡ ገበዋቲሁ ፡ ለቤት ። ይትጕድዑ ፡ አዕማ ዲክሙ ። ብእሲ ፡ ዘበሥሉ ፡ ተጕድዐ ። ወዘሰ ፡ ኢተ ጕድዐ ፡ አልቦ ፡ ዘየአምር ፡ (ዳን፭ ፡ ፮ ። ሕዝ፮ ፡ ፮ ። መጽ ፡ ምስ ። ሢራ፴፩ ፡ ፳፱ ። ፴፬ ፡ ፲) ።

ጕዱዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ድዕት) ፤ የተጐዳ ፡ የተነካ ፡ ንክ ፤ ሰባራ ፡ ከሻዋ ፡ ኰሳሳ ።

ጕድዐት ፤ መጕዳት ፡ መጐዳት ፡ አጐዳድ ፡ አን ካክ ፤ ጕዳት ፡ ንኪት ፡ ስብራት ።

ተጓድዐ ፤ ተጓዳ ፤ ተማታ ፡ ተጋጨ ፡ ተጻፋ ፡ (ተ ዋጋ ፡ ተሳበረ ፡ ተቀራሸመ ፤ የበሬ) ። እንዘ ፡ ይትጓድዑ ፡ ምስለ ፡ ክንፍ ፡ ክንፈ ። ይደነግፁ ፡ ሠረገላት ፡ ወይ ትጓድዑ ፡ በፍኖት ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፱ ። ናሖ፪ ፡ ፭) ።

ግድዓ ፤ እንግድዓ ፤ (ዓት) ፤ ደረት ፡ እንቢያ ፤ ፍርእንቢያ ። እን ፡ ምልአተ ፡ ንባብ ፡ ነው ፤ ከአንጕድጕደ ፡ መጥቷል ። ግድዓ ፤ ደረት ፡ በሐዘን ፡ ጊዜ ፡ የሚመታ ፡ የሚ ደሰቅ ። ድጕዳን ፡ እይ ። እንግድዓሁ ፡ ዘብሩር ። ልብሰ ፡ እንግድዓ ። በጕዲዐ ፡ እንግድዓ ፡ ንጕዳዕ ፡ እንግድዓ ቲነ ። አ ፡ እምኔከ ፡ ሞት ፡ እስመ ፡ ኬድከ ፡ በሰኰናከ ፡ እንግድዓቲሆሙ ፡ ለካህናት ፡ (ዳን፪ ፡ ፴፪ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፬ ። አፈ ፡ ተ፳፯ ። ፊልክ ፡ ፪፲ ። ግንዘ) ። ልብ ፡ ሆድ ፡ ትዕ ግሥት ፡ አእምሮ ። ሑሪ ፡ በእንግድዓኪ ። ለብእሲ ፡ ጸቢበ ፡ እንግድዓ ፡ በግዕዙ ፡ ይጸልእዎ ፡ ሰብእ ። አ ጥሪ ፡ ትዕግሥተ ፡ ወርሐበተ ፡ እንግድዓ ። ብእሲ ፡ ድኩመ ፡ ኅሊና ፡ ወጸቢበ ፡ እንግድዓ ፡ አብድ ፡ ው እቱ ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፲፬ ። ፈላስ ፡ ገ፶፯ ። ሃ፯ ። አፈ ፡ ተ፲፱) ።

ገዲፍ ፤ ፎት ፤ (ገደፈ ፡ ይገድፍ ፡ ይግ ድፍ ። ዐረ ፡ ጀደፈ ። ዕብ ፡ ጋዴፍ ፤ ሰደበ ፡

አረከሰ) ፤ መግደፍ ፤ መጣል ፡ መተው ፤ መርሳት ፤ ማጥፋት ፤ የጣፈ ፡ የተማሪ ፤ ለጢሚም ፡ ይኾናል ፤ ገዳፍ ፡ ዘኢያገድፍ ፡ እንዲሉ ፡፡ መወርወር ፡ ማሽቀንጠር ፤ ጥሎ ፡ መኼድ ፤ የጕድፍ ፡ የሸክም ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡፡ ገደፊቶ ፡ ለሕፃን ፡ ታሕተ ፡ ዕፀ ፡፡ ንግድፎ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፡፡ ይግድፉ ፡ ውሉዶሙ ፡ ውስተ ፡ ፈለግ ፡፡ ግድፋ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ አስተዋፅኡ ፡ ወገደፉ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ንዋዮሙ ፡ (ዘፍ፴፯ ፡ ፲፰ ፡፡ ፀ፯ ፡ ፳ ፡፡ ኩፋ ፡ ፵፯ ፡፡ ዘፀ፩ ፡ ፫ ፡፡ ዮና፩ ፡ ፭) ፡፡

ገዳፊ ፤ **(ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት)** ፤ በቊሙ ፤ የሚገድፍ ፡ የሚጥል ፤ መናኒ ፡፡ ገዳፍያነ ፡ ዓለም ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ፡፡

አግደፈ ፤ አስገደፈ ፡ አስጣለ ፤ አስተወ ፡ አስረገፈ ፡፡ አገድፈከ ፡ ቀስተከ ፡፡ ያገድፎሙ ፡ ሖ ያንዊሆሙ ፡ (ሕዝ፴፱ ፡ ፫ ፡፡ ኢሳ፵፩ ፡ ፱) ፡፡

ተገድፈ ፤ ተገደፈ ፤ ተጣለ ፡ ወደቀ ፤ ተተወ ፡ ተረሳ ፤ ቀረ ፤ ጠፋ ፡ ታጣ ፡፡ ትትገደፍ ፡ አፅት ፡ እምካህን ፡፡ ይትገደፍ ፡ አብድንቲሆሙ ፡፡ ከመ ፡ አባግዐ ፡ ተገደፍነ ፡፡ ተገድፈ ፡ ወአልቦ ፡ ዘተረክበ ፡፡ በእንተ ፡ ረኪበ ፡ ዘተገድፈ ፡ (ሕዝ፷ ፡ ፳፯ ፡፡ ኢሳ፴፬ ፡ ፫ ፡፡ ፶፫ ፡ ፯ ፡፡ ኩፋ ፡ ፵፫ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፵) ፡፡

ግዱፍ ፤ **(ፉን ፡ ፉት ፡ ድፍት)** ፤ የተገደፈ ፤ የተጣለ ፡ የወደቀ ፡ የተኛ ፡ የተጋደመ ፤ የጠፋ ፡ የታጣ ፤ የረከሰ ፡ የተናቀ ፡፡ ከመ ፡ ፀፍዐ ፡ ግዱፍ ፡ ከማሁ ፡ ሀካይ ፡ በንበ ፡ ሰከበ ፡፡ ረከበ ፡ በድኖ ፡ ግዱፈ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ ግዱፍ ፡ ውስተ ፡ ዴዴሁ ፡፡ ግዱፋነ ፡ ይርከብ ፡፡ ሖሉ ፡ ተግባረ ፡ እግዚ ፡ ሠናይ ፡ ወአልቦ ፡ ግዱፍ ፡ ወኢምንትኒ ፡ (ሢራ፳፪ ፡ ፱ ፡፡ ዮዲ፲፬ ፡ ፲፭ ፡፡ ሉቃ፲፮ ፡ ፳ ፡፡ ኪዳ ፡፡ ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፬) ፡፡

ግድፈት ፤ በቊሙ ፤ መግደፍ ፡ መጣል ፤ መገደፍ ፡ አገዳደፍ ፡ ገደፋ ፡ ርሳታ ፡ ዝንጋታ ፤ ገዳፍነት ፡፡ ግድፈተ ፡ ቃል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መጨረሻው) ፡፡

ጕድፍ ፤ **(ፉት)** ፤ በቊሙ ፤ ጥራጊ ፡ ውዳቂ ፡ ገዘብል ፡ ተጠርጎ ፡ የሚጣል ፡፡ ከመ ፡ ሖሉ ፡ ይኩስትር ፡ ቤቶ ፡ አው ፡ መሬተ ፡ አው ፡ ጕድፈ ፡ ይገር ፡ ውስተ ፡ መቃብሪሁ ፡፡ ወኮነ ፡ ወግረ ፡ ዐቢየ ፡ ውእቱ ፡ ጕድፍ ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፯ ፡፡ መጋ፲) ፡፡

ጕደፈ ፤ በቊሙ ፤ አደፈ ፡ ተዥለፈለፈ ፡፡ እድፋም ፡ ጕድፋም ፡ ኾነ ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

ጌዴር ፤ **(ዕብ ፡ ጋዴር)** ፤ ዐጥር ፡ ቅጥር ፡ ካብ ፡ ግንብ ፡ መከበቢያ ፡ (ሕዝ፵፱ ፡ ፯) ፡፡

ጌዶር ፤ **(ጽር ፡ ጌዱር ፡፡ ዕብ ፡ ግዱድ)** ፤ ወራሪ ፡ ዘራፊ ፡ ፋኖ ፡ ወያኔ ፤ የሽፍታ ፡ ሰራዊት ፡ የወንበዴ ፡ ጭፍራ ፡፡ ገዲድን ፡ እይ ፡፡ እዴግኖሙኑ ፡ ለእሉ ፡ ጌዶር ፡ (፩ነገ ፡ ፴ ፡ ፰) ፡፡

ጊደር ፤ **(ዐማርኛ)** ፤ በቊሙ ፡ ያልሸረረችና ፡ ያልተጠቃች ፡ ዕጕልት ፡፡

ጎህ ፤—ወገግታ ፤—ገዊሕ ፡ ጎሐ፤ጎሕ፡፡

ገሀግሀ ፤ **(ዕብ ፡ ጋሃሀ ፡፡ ሱር ፡ ግሃአ ፡፡ ዐረ ፡ ጀሀጀሀ)** ፤ አራቀ ፡ አስገለለ ፤ ለየ ፡ ከላ ፡ ከለከለ ፡፡ ኀጢአት ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ዘይገሀግሃ ፡ (፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፬) ፡፡ ዘሩ ፡ ግሂሀ ፡ ነው ፤ ገሀሀን ፡ እይ ፡፡

ግሂድ ፤ **ዶት** ፤ **(ግህደ ፡ አው ፡ ገሀደ ፡ ይግህድ ፡ ይግሀድ ፡፡ ዐረ ፡ ጀሀደ ፤ ጀሀረ)** ፤ (ጥጋ) መጋድ ፡ መገለጥ ፡ መታየት ፤ ግልጥ ፡ ገሃድ ፡ መኾን ፤ መታወቅ ፡ መረዳት ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገሀደ ፡ ፈንታ ፡ ተግህደ ፡ ይላል ፤ አያሰኛም ፡፡ ተግህደ ፡ ሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ደትገሀድ ፡ ተአምሪከ ፡ አሜሃ ፡፡ ለእመ ፡ ጸንዐት ፡ ዛቲ ፡ ወተግህደት ፡፡ ዘተግህዱ ፡ በወዒአ ፡ እምትእዛዛት ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡፡ ስንክ ፡ ሐም፴ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፱ ፡ ፲፩ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ፡፡

ገሃድ ፤ **ገሃዲ** ፤ **(ዲት ፡ ድያን ፡ ያት)** ፤ በቊሙ ፤ የሚጋድ ፡ የሚገለጥ ፤ ተገላጭ ፡ ተገላላጭ ፡ ግልጥ ፡፡ ሖሉ ፡ ዘገሃድ ፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ፡፡ ኢኮኑ ፡ ገሃደ ፡ ይእዜ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ አማነ ፡፡ ወብዙኅ ፡ ይጌሥጸሙ ፡ ከመ ፡ ገሃደ ፡ ኢይረስይዎ ፡ (ኤፌ፭ ፡ ፲፫ ፡፡ ቄር ፡፡ ማር፫ ፡ ፲፱) ፡፡

ገሃደ ፤ ገልጠ ፡ ተገልጠ ፤ ግልጥ ፡ ኹኖ ፤ በግልጥ ፡ በገሃድ ፡፡ ዘገሃደ ፡ ተነበይኩ ፡፡ ገሃደ ፡ ይመጽእ ፡፡ ዐርገ ፡ ጽሚተ ፡ ወአኮ ፡ ገሃደ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፬ ፡ ፳ ፡፡ መዝ ፡ ፵፱ ፡፡ ዮሐ፯ ፡ ፲) ፡፡

ግሁድ ፤ **(ዳን ፡ ዳት ፡ ሀድ** ፤ የተጋደ ፤ የተገለጠ ፡ ግልጥ ፡ የታየ ፡ የጐላ ፡ የተረዳ ፡ ጕልሕ ፡፡ ሖሉ ፡ ክሡት ፡ ቅድሜከ ፡ ወግሁድ ፡፡ ምግባርየ ፡ ዘዐመፃ ፡ ግሁድ ፡ ቅድሜየ ፡፡ ለሖሉ ፡፡ ዕዉቅ ፡ ወግሁድ ፡ ከመ ፡ . .) ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ግህደ ፡ ኮነት ፡ ከመ ፡ ወላዲተ ፡ አምላክ ፡ ይእቲ ፡ (ሔኖ፱ ፡ ፭ ፡፡ ግንዘ ፡፡ ቄር ፡፡ ውዳ ፡ ማር፭) ፡፡

ግህደት ፤ መገለጥ ፡ አገላለጥ ፤ ግልጥነት ፡ ገሃድነት ፡፡ አብአ ፡ በግህደት ፡ ውስተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ አሜሃ ፡ ይቀውም ፡ ጻድቅ ፡ በብዙኅ ፡ ግህደት ፡ (ግንዘ ፡፡ ጥበ፭ ፡ ፩) ፡፡

ግህድና ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ገሃድነት ፤ መገለጥ ፡፡ ረከብነ ፡ ንሕነሂ ፡ ቦቱ ፡ ግህድና ፡ ፍኖት ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡፡ ብነ ፡ ግህድና ፡ ውስተ ፡ በዊአ ፡ ቅዱሳን ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ፡፡

ገሀድ ፤ **ገሃድ** ፤ በቊሙ ፤ የልደት ፡ የጥምቀት ፡ ዋዜማ ፤ እንዳርብና ፡ ረቡ ፡ የሚጦም ፡፡ ሰላም ፡ እብል ፡ ለጾመ ፡ ዕለት ፡ ዋሕድ ፤ ዘስሙ ፡ ገሀድ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲) ፡፡

አግሀደ ፤ አጋደ ፡ ገለጠ ፤ አስገለጠ ፤ አሳየ ፡ አስረዳ ፤ ገልጦ ፡ ነገረ ፡፡ አግህድ ፡ ሎቱ ፡ ፍዳሜ ፡ ዘይመጽእ ፡፡ እስመ ፡ በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አግሀደ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየ ፡ ክር ፡ ርእሶ ፤ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኢያግሀደ ፡ ርእሶ ፡ ለመኑሂ ፡ መጠነ ፡ ሠላሳ ፡ ዓም ፡፡ ጳውሎስ ፡ ያግህድ ፡ ለነ ፡ ምስጢረ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አግሀደ ፡ በብሂሎቱ ፡፡ ስመ ፡ ክርስቶስ ፡ አግሀዱ ፡ (ሔኖ፲ ፡ ፱ ፡፡ ስንክ ፡ ጥር፲፩ ፡፡ ቄር ፡ ጸላ ፡ አፈ ፡ ድ፫ ፡፡ ስንክ ፡ መስ፳፰) ፡፡

አግሃዲ፤ መግሀዲ፡ ህድ፤ የሚያግድ፡ የሚገልጥ፤ ገላጭ፡ አስረጅ።

ምግሃድ፤ መግለጫ፤ መገለጫ፤ ማስረጃ፡ (በታ፡ መግሪያ፡ ቃል)።

ግሂህ፤ ሆት፤(ገሀሀ፡ ይግህሀ፡ ይግሀሀ)፤ መብራት፡ ማብራት፡ መጽደል፤ መምላት፡ መተካከል፤ ምሉእ፡ ፍጹም፡ መሆን፤ መድመቅ፤ ገሃ፡ ብሕካ፡ በረቅ፡ መምሰል፤ የወርኅ።

ገሃህ፤ ገሀሀ፤ የጨረቃ፡ ምላት፡ ብርሃኗ፤ በተወለደች፡ ወይም፡ በበቀለች፡ ባ፲፭ኛ፡ ቀን፡ መልቶ፡ ተካክሎ፡ ዐውድማ፡ መስሎ፡ የሚታየው። **ከመ፡ ወርኅ፡ ምልእት፡ በዕለተ፡ ገሃህ። ወርኅ፡ ተፈጥረ፡ ምሉአ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ዕለተ፡ ገሃሁ። ሥኑ፡ ለወርኅ፡ ገሀህ። በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ አመ፡ ገሃሁ። ወርኅ፡ ዘአሜ፡ ገሀህ፡**(ሚራ፺፡ ፯። አቡሻ፡ ፲፫። አርጋ፡ ፯። ሕዝ፴፪፡ ፲፯። ደራሲ)።

ጕሂን፤ ኖት፤(ጕሀነ፡ አው፡ ጐሀነ፡ ይጕህን፡ ይጕሀን)፤ መሰወር፡ መደበቅ። መጮኽ፡ ማዜም፡ ማጕረምረም። ገንሐንና፡ ገነየን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎር፡ ናቸው። መኳን፤ ማኳን፡ ወደ፡ ላይ፡ (ዐማርኛ)።

ጐሃኒ፤(ኒት፡ ንያን፡ ያት፤ ሀንት)፤ የሚሰውር፡ ደባቂ፤ ጯኺ። የሚጕን፤ የሚያጕን።

ጕሀን፤ ጉሃን፤ ስዋሬ፤ ስውር፡ ድብቅ፤ ስወራ፡ ድበቃ፤ ስርቆሽ። **ወሀብዎ፡ በዓላተ፡ በጕሃን፡ ወመሥዋዕተ፡ በምስጢር፡**(ጥበ፲፬፡ ፲፭)።

ጕሀን፤(ናት)፤ ኅቡእ፡ ነገር፤ ረቂቅ፡ ምስጢር፤ በትምርትና፡ በብቃት፡ የሚገኝ። **ጳውሎስ፡ ዘበዙሉ፡ ጠቢብ፡ መጋቤ፡ ጕህናቲ፡ ለክርስቶስ፡**(ቄር፡ ጸላ)። ኅቡኣቲሁ፡ ምስጢራቲሁ፡ ማለት፡ ነው፤ አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ጕህነት፡ ይላል፤ አያስኬድም።

ጕህና፤ በቁሙ፤ ዐቢይ፡ ዜማ፤ ስልት፡ ያለው፡ ጩኸት፡ ጉማ፡ ተመማ፤ ወፍራም፡ ድምጥ። **ዝማሬ፡ ዘበልሳን፡ ወጣዕመ፡ ቃል፡ ዘበጕህና። ወሕንጻቲሂ፡ ይእቲ፡ ዘታቀርበነ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ በአእዙቶ፡ ማሕሌቱ፡ ውስቴታ፡ በዘይደምፅ፡ ጕህና፡ ኀቤነ፡**(አረጋ፡ ድ፯። ዮሴፍ)።

ተጓሀነ፤ ተጓሀነወ፤ ተጓጓነ፤ ተጯጯኸ፡ ተዚያዚያመ፡ ተናናረ።

አስተጓሀነወ፤ አጓጓነ፡ አጯጯኸ፤ አዚያዚያመ። **ጸዋዕክዎሙ፡ ለነቢያት፡ ከመ፡ ያስተጓሀንዉኒ፡ በቃለ፡ ትንቢቶሙ፡**(መጽ፡ ምስ)።

ገሀነም፤ ገሃነም፤(ጽር፡ ጌሄና። ዕብ፡ ጌይሂኖም። ዐረ፡ ጀሀነም)፤ የቦታ፡ ስም፤ ከደብረ፡ ጽዮን፡ የተያያዘ፤ የተራራው፡ እግር፤ የቄድሮንና፡ የግዮን፡ ወንዝ፡ ማየ፡ ሰሊሖም፡ የሚወርድበት፤ የኢየሩሳሌም፡ ቅርብ፡ አጠገብ፡ በስተደቡብ፡ ያለው፡ ጕድጓዳ፡ ቈላ፡ ሸለቆ፡ ወንዛወንዝ፡ መቀራቅርት፤ እስራኤል፡ ልጆቻቸውን፡ ለሞሎኽ፡ ይሠዉበትና፡ ይጠብሱበት፡ ያቃጥሉበት፡ የነበረ፤ የከተማው፡ ኵስ፡ ውስጥ፡ ለውስጥ፡ ወደ፡ ርሱ፡ የሚጕርፍበት፡ የጥንብና፡ የጕድፍ፡ መጣያ፡ ርኩስ፡ ቦታ፤ የውነተኛው፡ ገሃነም፡ ምሳሌ። ሄኖም፡ የሚባል፡ ሰው፡ ያቀናው፡ የወረሰው፡ የሄኖም፡ ወንዝ፤ ወይም፤ ከሄኖም፡ ልጆች፡ ላንዱ፡ የደረሰ፡ ያንደኛው፡ ልጁ፡ ክፍል፡ ማለት፡ ነው። ጣፌጥን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (ኢያ፲፭፡ ፰። ኤር፯፡ ፴፩፡ ፴፪። ፪ነገ፡ ፲፯፡ ፫። ፳፫፡ ፲)። በቁሙ፡ ሲኦል፡ መቃብር፤ የእሳት፡ ጕድጓድ፡ ዐዘቅት፤ መካነ፡ ኃጥኣን፡ ከሞቱ፡ በኋላ፡ የሚኖሩበት፡ የሥቃይ፡ ቦታ፤ እሳቱና፡ ትሉ፡ የማይጠፉ፡ የማያንቀላፉ፡ (ምሳ፩፡ ፲፪። ፲፭፡ ፲፩። መክ፱፡ ፲)። **እቶነ፡ ገሃነም። እሳተ፡ ገሃነም። ሥቃያት፡ ዘገሃነም። ወሞትሰ፡ ዳግም፡ ገሃነም፡ ዘእሳት፡**(ሉቃ፡ ዕዝ፯፡ ፩። ማቴ፭፡ ፳፪። ዕር፡ ኢሳ፩፡ ፫። ራእ፳፡ ፲፬። ማር፱፡ ፵፫። ኢሳ፷፯፡ ፳፬)።

ገሃነማዊ፤ የገሃነም፤ ሥቃይ፡ እሳት፡ ጭፍራ፡ ሰራዊት። **ላህብ፡ ገሃነማዊ፡**(ጥበ፡ ጠቢ)።

ጋሀረተ፤—ተጋ፤—ሀጊር፡ ሀገረ፤ ሀግረተ።

ኀግዎ፤ ዎት፤(ኀገወ፡ ይኅጉ፡ ይኅጉ፤ ገዊግ)፤ መሳት፡ መሳሳት፤ ከሕግ፡ ከሥርዐት፡ ከመንገድ፡ መውጣት፤ ከጽድቅ፡ መራቅ። ጌገየንና፡ ሳኰየን፡ ጠዐወን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው።

—፤ መንጋጋት፡ መርባት፡ መብዛት፤ መንጋ፡ መኾን፤ የሰው፡ የከብት። መንጋ፡ ማለት፡ ቅሉ፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

አንኀገወ፤ አባከነ፡ አባዘነ፤ አዞረ፡ አንከረተተ፤ አናወዘ፡ አቅበዘበዘ፤ የዐይን፡ የእግር፡ የኅሊና። **አነ፡ ኣንጎግዋ። ኣንጎግወከ፡ ምስለ፡ ሰራዊትከ። እንዘ፡ ታሐምሙ፡ ልበክሙ፡ ወታንጎግዉ። ኣንጎግዎሙ፡ ውስተ፡ አድባር፡**(ሆሴ፪፡ ፲፬። ሕዝ፴፰፡ ፬። ኤር፶፡ ፲፰። ፳፯፡ ፯)። ባከነ፡ ባዘነ፡ ዞረ፡ ተንከረተተ። **ያንጎግዉ፡ በካልእ፡ ሥርዐት። አንጎግዎ፡ ዘስሒት። የዐቅቡ፡ አልባቢሆሙ፡ እምአንጎግዎት፡ ውስተ፡ ኅሊናት፡ እኪት። ያንጎጉ፡ አልባቢሆሙ፡ እምሀገር፡ ኀበ፡ ሀገር፡**(ጥበ፲፬፡ ፳፫። ሃይ፡ አበ። ፊልክ፡ ፺፩። ፻፪)።

አንኀጋዊ፤ መንኀግው፤(ውት፡ ጉት፤ ዋን፡ ዋት)፤ የሚያባክን፡ የሚባክን፡ በካና፡ በከንካና፡ ዘዋሪ፡ ቀላዋጭ። **ፍልጠት፡ ማእከለ፡ ፈላሲ፡ ወመንጎግው፤ እስመ፡ ፈላሲ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ ምኔታት፡ ከመ፡ ይርባሕ፡ ወያርብሕ፡ ግብራተ፡ መንፈሳውያተ፤ ወመንጎግውሰኬ፡ ይረብሕ፡ ግብራተ፡ ሥጋውያተ፡**(ፊልክ፡ ፷፩)።

እንጕግው፤ የባከነ፡ ብኩን፤ ዝርው፡ እንቡዝ፡ ቅብዝብዝ። **እስመ፡ እምርእይ፡ ወሰሚዐ፡ ነገር፡ ብዙኅ፡ ትከውን፡ እንጕግወ፡ ኅሊና። ኅሊናቲ**

ሆሙ ፡ እንጕግውት ፡ ድኅረ ፡ ዘይረክብዎ ፡ (ፊልክ ፡ ፵፰ ። ፶፩) ።

እንጕጋዌ ፤ መባከን ፡ ብክነት ፤ በክንነት ፤ የ ልቡና ፡ ሁከት ። እንጕጋዌ ፡ በእንተ ፡ ቃል ፡ ንእስት ፡ (ፊልክ ፡ ፺፫) ።

ነጎጋው ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ብክነት ፡ ሁከት ፡ ቅብ ዝብዝታ ፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ፡ የቅለት ፡ ሥራ ። መፍትው ፡ ለነ ፡ ንሑር ፡ በህድአት ፡ ሰሲለነ ፡ እምነጎጋው ፡ ከመ ፡ ኢንደቅ ። ዘእንበለ ፡ ፍርሀት ፡ ወነጎጋው ፡ (አፈ ፡ ተ፴፬) ። እበድ ፡ ውእቱ ፡ ነጎጋው ፡ አመ ፡ መዐት ፤ ወ ተቀይሞ ፡ እምድኅረ ፡ ዕርቅ ። ኂሩቱ ፡ ለልቡና ፡ ት ዕግሥት ፡ ወሕሠሙሂ ፡ ነጎጋው ፡ ወጕጕኣ ፡ (ፈላስ) ።

ጎግ ፤ ሰራዊት ፡ መንጋ ፡ በዝቶ ፡ የሚኼድ ፡ የ ሚንጋጋ ።

ማጎግ ፤ ጎጋዊ ፡ የጎግ ፡ ወገን ። ወያስተጋብ እሙ ፡ ለጎግ ፡ ወለማጎግ ፡ (ራእ፳ ፡ ፰) ።

ጎግ ፡ ማጎግ ፤ ጎግ ፡ ስመ ፡ ሀገር ፤ ማጎጋውያን ፡ የወረሱት ፡ (ቃውቃዝ) ። ማጎግ ፡ ስመ ፡ ነገድ ፡ የያፌት ፡ ልጅ ፤ የመስኮቦች ፡ አባት ፡ (ሕዝ፴፰ ፡ ፪ ። ራእ፳ ፡ ፰ ። ዘፍ፲ ፡ ፪) ። ኹለተኛም ፡ ጎግ ፡ ብዙ ፤ ማጎግ ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፤ ወይም ፡ ጎግ ፡ ጀርመን ፤ ማጎግ ፡ መስኮብ ፡ ይባላል ፤ ም ስጢሩ ፡ ብዛት ፡ ነው ። አይሁድ ፡ ግን ፡ ከኦሪት ፡ ዘዳግም ፡ (፴፪ ፡ ፰ ፡ ፱) ፡ አያይዘው ፡ ፸ ፡ ቋንቋ ፡ ፸ ፡ ነገድ ፡ ብለው ፡ በፊደል ፡ ቍጥር ፡ ይፈቱታል ፤ አፈታታቸውም ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ገ ፡ ሳብዕ ፡ መኾኑ ፡ ወን ፡ ጕርደ ፡ ነውና ፡ ሲጥፉ ፡ ገወግ ፡ ማገወግ ፤ ሲያነቡ ፡ ግን ፡ እንደኛ ፡ ጎግ ፡ ማጎግ ፡ ይሉታል ። ገወግ ፡ ፲፪ ፤ ማገወግ ፡ ፶፪ ፤ ፷፬ ። በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ገወግ ፡ ማገወግ ፡ ፮ ፡ ብለው ፡ ነጠላ ፡ ቍጥር ፡ ይ ቈጥሩና ፡ ከ፷፬ ፡ ጋራ ፡ ሲገጥሙት ፡ ፸፩ ፡ ይኾናል ። ፸ው ፡ ወይም ፡ ፸፩ዱ ፡ አሕዛብ ፤ ፸፪ኛው ፡ እስራኤል ፡ ይላሉ ፤ ይህ ፡ ደግሞ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፳፰) ። ብዝኍ ፡ ወተባዝኍ ፡ ወ ምልእዋ ፡ ለምድር ፡ ያለውን ፡ ያዳምን ፡ ዘር ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

መግዌ ፤ (ዕብ ፡ ግዊያ ፤ ገላ ፡ በድን ፡ ሬሳ) ፤ ጥራዝ ፡ የመጽሐፍ ፡ ነደ ፡ ገና ፡ ያልተሰፋ ፡ ያል ተጠረዘ ። በውኁድ ፡ መግዌ ፡ (አዋል) ።

ጎድ ፤ (የግዱድ ፡ ከፊል) ፤ ኀይል ፡ ሰራ ዊት ። ይመጽእ ፡ በጎድ ፡ (መቃ) ፡ በንግሊዝ ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ጎሀ ፤—ነጋ ፡ በራ ፤—ገዊሕ ፡ ጎሐ ።

ገውዛ ፤ (ዐረ ፡ እልጀውዛ) ፤ ኮከብ ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፡ ከ፲፪ ፡ መናዝል ፡ አንዱ ። ዕጥፍ ፡ ጥንድ ፡ መንታ ፡ ኹለት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መልኩ ፡ በሥዕል ፡ ሲያዩት ፡ ባ ልና ፡ ሚስት ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ይመስላል ። ኮከብነቱም ፡ የግንቦት ፡ ነው ፤ ከፀሓይ ፡ ጋራ ፡ ፴፩ ፡ ዕለት ፡ ፴ ፡ ኬክ ሮስ ፡ ይመግባል ፡ (አቡሻ ፡ ፬) ።

ገውዝ ፤ (ዕብ ፡ ኤጎዝ ። ሱር ፡ ጋውዛ ። ዐረ ፡ ጀውዝ) ፤ በቁሙ ፤ የታወቀ ፡ የተክል ፡ ዛፍ ፡ ስም ፤ የፍሬው ፡ ዐጥንት ፡ ደረቅ ፡ ጠንካራ ፤ ውስጡ ፡ የ ሚበላ ፡ መንታንት ፡ ያለው ፡ ዘይት ፡ የሚኾን ፤ ሌላውም ፡ የገውዝ ፡ ዐይነት ፡ ኹሉ ። ገውዝ ፡ ወለውዝ ። እመ ፡ ተከልከ ፡ ገውዘ ፡ ይበቍልኑ ፡ ወይን ፡ (ሆሴ፬ ፡ ፲፫ ። መቃ ፡ ገ፳) ።

ገዊሕ ፤ **ሖት** ፤ (ጎሐ ፡ ይገውሕ ፡ ይጉሕ ። ዕብ ፡ ጊያሕ) ። መጎሕ ፤ መውገግ ፡ መፍገግ ፤ ወገግ ፡ ፈገግ ፡ ማለት ፤ የንጋት ፡ ምልክት ፡ ማሳየት ፤ ሐመድ ፡ ያ ህያ ፡ ሆድ ፡ መምሰል ፤ የሰማይ ። ሶበ ፡ ይገውሕ ። እ ንዘ ፡ ይገውሕ ፡ ጽባሕ ። ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ ዘይሠርቅ ፡ ሶበ ፡ ይገውሕ ። ወይገውሕ ፡ ሶቤሃ ፡ ብርሃንከ ፡ (ኢያ፮ ፡ ፲፭ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፲፬ ፡ ፲፪ ። ፶፰ ፡ ፰) ።

ጎሕ ፤ ወገግታ ፤ ውጋጋን ፡ ፈገገን ፤ የንጋት ፡ ብ ርሃን ፤ ከጽባሕ ፡ በፊት ፡ የሚታይ ፡ ያጥቢያ ፡ ኮከብ ፡ ዘ መን ። ከንግሀ ፡ ጽባሕ ፡ እንዲቀድም ፡ ከጽባሕ ፡ ደግሞ ፡ ጎሕ ፡ ይቀድማል ፤ ጨርሶ ፡ እስኪታይ ፡ ጎሕ ፡ ይባላል ፤ ከታየ ፡ በኋላ ፡ ፀሓይ ፡ እስክቶጣ ፡ ጽባሕ ፡ ይባላል ፤ ን ግሀ ፡ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ነው ። የሦስቱ ፡ ኹሉ ፡ ዘራቸውና ፡ አንቀጻቸው ፡ የተለየ ፡ ነው ። ሶበ ፡ ዐርገ ፡ ጎሕ ። እም ጊዜ ፡ የዐርግ ፡ ጎሕ ። ከመ ፡ ጎሕ ፡ ድልው ፡ ሰወሊደ ፡ ፀሓይ ። ርእየ ፡ ጎሐ ፡ ወኢርእየ ፡ ጽባሐ ፡ (መሳ፲፱ ፡ ፳፭ ። ነሐ፬ ፡ ፳፩ ። አርጋ ፡ ፪ ። ፱) ።

ተጋውሐ ፤ ተገለጠ ፤ ተጋለጠ ፤ በራ ፡ አበራ ፤ የብርሃን ። እምቅድመ ፡ ይትጋውሑ ፡ ብርሃናት ። ይሬኢ ፡ ደመናተ ፡ ብርሃን ፡ እንዘ ፡ ይትጋውሑ ። ጸ ዳለ ፡ መባርቅት ፡ እንዘ ፡ ይትጋዋሕ ፡ (ቅዳ ፡ አፈ ። አ ረጋ ፡ መል፴፪ ። መጽ ፡ ምስ) ። ሸሸ ፡ ጠፋ ፤ ራቀ ፡ ወ ገደ ፤ ተሰደደ ፤ የጽልመት ። ዘያቀድም ፡ ውሂበ ፡ ምጽ ዋት ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ በሕይወቱ ፡ ይትጋዋሕ ፡ ሎቱ ፡ ጽ ልመተ ፡ ኀጣውኢሁ ፡ በብርሃነ ፡ ማኅቶት ፡ ዘውሂበ ፡ ምጽዋት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ገዊል ፤ **ሎት** ፤ (ገወለ ፡ ይገውል ፡ ይ ጉል ። ዐረ ፡ ጃል ፡ ጋል) ። ማጠር ፡ መቅጠር ፡ ዘ ለሳ ፡ መጣል ፤ መከብ ፡ መከበብ ፡ ዙሪያውን ፡ መዝጋት ፤ የበረት ፡ ያታክልት ፤ ገዘዘንና ፡ ጸቈነን ፡ ተመልከት ።

ጎል ፤ (ብ ፡ አግዋል ፡ ላት) ፤ በረት ፡ የከብ ቶች ፡ ማደሪያ ፡ መቃጕሪያ ። ወአልሕምትኒ ፡ ኢይት ረከቡ ፡ በውስተ ፡ ጎል ። አግዋላት ፡ ለእንስሳሁ ፡ (ዕ ንባ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፳፰) ።

ጎል ፤ (ዐረ ፡ ማዝወድ ። ዕብ ፡ ኤቡስ) ፤ ግርግም ፤ በዚያው ፡ በበረቱ ፡ ውስጥ ፡ ዙሪያውን ፡ ወ ይም ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ እንደ ፡ ገንዳ ፡ ኹኖ ፡ የሚሠራ ፡ የእንስሳት ፡ ማእድ ፡ ገለባ ፡ ደፈጫ ፡ የሚቀመጡበት ። አስ ከበቶ ፡ እሙ ፡ ውስተ ፡ ጎለ ፡ እብን ። በጎለ ፡ እንስሳ ፡ ተወድየ ፡ (ድጓ ። ቅዳ ፡ ዲዮ) ። በግርግም ፡ ውስጥ ፡ ማ ለት ፡ ነው ።

ጎልጎል ፤ (ዕብ ፡ ጊልጋል) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ (ዘዳ፲፩ ፡ ፴) ።

ኀልኀል ፤ (ዕብ ፡ ጕልጎሌት) ፤ የራስ ፡ ቅል ፤ የራስ ፡ ዐጥንት ፤ መላው ፡ ክንንት ፡ በላይ ፡ ያለው ። ናላን ፡ አንጎል ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ኀልኀታ ፤ (ዕብ ፡ ጎልጎልታ) ፤ መካን ፡ ርእስ ፤ መካን ፡ ድማኅ ። ይኸውም ፡ የአዳም ፡ ራስ ፡ ቅል ፡ የተቀበረበት ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ የተሰቀለበት ፡ ቀራንዮ ፡ ናት ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፲፯) ።

ኀን ፤ (ዕብራ) ፤ መልክ ፡ ሕብር ፡ ዐይነት ፤ አንጻር ፡ አርኣያ ፡ አምሳል ። በቁሙ ፡ ጕን ፤ ገበ ፡ (ዐማርኛ) ።

ገውሣን ፤ (ዐረ ፡ ገውሽን) ፤ የሰልፍ ፡ ልብስ ፡ ጌዋ ፡ ሸልማት ፤ ድርዕ ፡ ጥሩር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወከነ ፡ ላዕሌሁ ፡ ገውሣን ፡ ዘወርቅ ፡ ዘንኩር ፡ ግበሪሁ ፡ (ዮሴፍ) ።

ኀፍ ፤ (ትግ ። ዕብ ፡ ጕፍ) ፤ ሀላዌ ፡ ጠባይዕ ፤ ገላ ፡ ግዘፍ ፤ ሥጋ ፡ ሬሳ ፤ የሚታይና ፡ የሚዳሰስ ፡ ማናቸውም ፡ ግዙፍ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ። ገፋፋ ፡ ጕፋፋ ፡ ጕፋያ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ገዊር ፤ ሮት ፤ (ጎረ ፡ ይገውር ፡ ይጕር ። ዕብ ፡ ጋር) ፤ መቅረብ ፡ መጠጋት ፤ ቅርብ ፡ አጠገብ ፡ ጥገኛ ፡ መኾን ፤ በቤት ፡ በቦታ ። ጕር ፡ ጕሬ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ጎር ፤ (ዐረ ፡ ጃር ። ዕብ ፡ ሽኬን) ፤ ጓሮ ፡ የቤት ፡ ኋላ ። በቁሙ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፤ ቤቱ ፡ የቤት ፡ ቅርብ ፡ ጕን ፡ ሕፅን ፡ አጠገብ ፡ የኾነ ፤ የርስት ፡ የመሬት ፡ የቦታ ፡ አዋሳኝ ፡ ደንበረተኛ ፤ በዙሪያ ፡ ላለ ፡ ለቅርብ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ካልእ ፡ ዘጎሩ ። ወቤቱ ፡ ጎረ ፡ ምኵራብ ። በኀበ ፡ ጎርየ ። ጎር ፡ እኩይ ፡ እለ ፡ ይገስሱ ፡ ርስትየ ። ወቦ ፡ ዐጺደ ፡ ሐምል ፡ ጎረ ፡ ቤቱ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፬ ። ግብ ፲፰ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፴ ። ኤር፲፪ ፡ ፲፬ ። ዳን፩ ፡ ፩) ።

አግዋር ፤ (ራት) ፤ ጎረ ፡ ቤቶች ፤ ቅርቦች ፡ አጠገቦች ። አክብር ፡ አግዋሪከ ፡ ወአንዋዊከ ። ግዕዙ ፡ እምአግዋሪሁ ፡ ለእግዚ ፡ ወመላእክቲሁ ፡ ኀበ ፡ አግዋሪሆሙ ፡ ለአጋንንት ። እስመ ፡ ግዕዝነ ፡ እምአግዋሪሁ ፡ ለገነት ፡ ወገባእነ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ርግምት ፡ (ፈላስ ፡ ገ፷፪ ። ቀሌ ፡ ገ፲፯ ። ፷፫) ።

ተጋወረ ፤ ተጎራበተ ፤ ተቃረበ ፡ ተቀራረበ ። ኢይትጋወርዎ ፡ ለአንስት ። ጸልአ ፡ ተጋውሮ ፡ እንኍሁ ። ወአርሐቀ ፡ እምተጋውሮ ፡ መላእክት ። በሓውርት ፡ እለ ፡ ይትጋወራ ፡ ምስለ ፡ ከተታ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፮ ። ዮሴፍ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፪ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ጕር ፤ ጎር ፤ (ዕብራ) ፤ ያንበሳ ፡ ግልገል ፤ የኹብ ፡ የተኵላ ፡ የውሻ ፡ ቡችላ ፡ የናቱን ፡ ጡት ፡ አጥብቆ ፡ የሚመጥ ፡ የሚመጠምጥ ።

ኀርየመ ፤ (ይኀረይም ፡ ይኀሪም) ፤ ዐገመ ፡ ዐከመ ፤ ጠባ ፡ ሳበ ፡ መጠመጠ ፤ ደምን ፡ እንደ ፡ ወተት ፡ ለማውጣት ። ሐገመን ፡ እይ ።

ኀሬም ፤ (ብ ፡ ኀራይም) ፤ ዐጋሚ ፡ ሐኪም ፤ ባለዋገምት ። ማገሚያ ፡ ዋገምት ፤ የቀንድ ፡ የብርጭቆ ።

ጕዛ ፤ (ዕብ ፡ ጋዝ ፤ ጋስ) ፤ ነጣቂ ፡ ወፍ ፡ አሞራ ፤ ጭላት ፡ የጭላት ፡ ዐይነት ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፯ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፯) ። በንስር ፡ ፈንታ ፡ ጕዛ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ከመ ፡ ክንፈ ፡ ጕዛ ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፬) ።

ጋዛ ፤ ጊዛን ፤ (ጽር ፡ ጋዛ ፡ ጋዚስ ። ዕብ ፡ አጻር ። ዐረ ፡ ኀዛኢን) ፤ የቃ ፡ ቤት ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ጕተራ ፡ የብዕል ፡ የገንዘብ ፡ መከተቻ ፡ ማድለቢያ ፡ መሰብሰቢያ ፤ ቤት ፡ መዛግብት ። ቤት ፡ ዘጋዛ ። እምቤተ ፡ መንግሥትየ ፡ ዘጋዛ ። ለዙሉ ፡ ጋዛ ። ንዋየ ፡ ቤተ ፡ ጊዛን ፡ (ዕዝ፩ ፡ ፲፯ ። ፯ ፡ ፳ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፴፱ ፡ ፪) ።

ጋዛ ፤ (ጽር ፡ ጋዛ ። ዕብ ፡ ዐዛ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ የይሁዳ ፡ ክፍል ፤ ከምስቱ ፡ አህጉረ ፡ ኢሎፍሊ ፡ አንዲቱ ፡ የፍልስጥኤም ፡ ደቡብ ፤ እንደ ፡ ዘጌ ፡ እንደ ፡ ቈሬጣ ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ ያለች ፡ (ኢያ፲፭ ፡ ፵፯ ። ግብ፰ ፡ ፳፮) ።

ገዚእ ፤ እት ፤ (ገዝአ ፡ ይገዝእ ፡ ይግዛእ ። ዐረ ፡ ጀዘአ ፤ ሰጠ ፡ ዐደለ) ፤ መግዛት ፡ መቆጀት ፤ መጌትየት ፤ ጌታ ፡ መኾን ፤ በገንዘብ ፡ በዜጋ ፡ መሠልጠን ። መቍረስ ፡ መክፈል ፤ መስጠት ፡ ማደል ፤ ማሳለፍ ፡ ማገልገል ፤ በጌትነት ፡ ወይም ፡ ባሽከርነት ። ማብላት ፡ መቀለብ ፡ መከባከብ ፡ ለማሳደግና ፡ ለማሥባት ፤ የሕፃን ፡ የከብት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገዝአ ፡ ፈንታ ፡ አመግዝአ ፡ ይላል ። ይእት ፡ አሚረ ፡ ያመገዝእ ፡ ሰብእ ፡ ዕጉልተ ፡ ወክልኤተ ፡ አባግዐ ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፳፩) ። ግዕዘን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ገዛእ ፤ ገዛኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት ፤ እት) ፤ የሚገዛ ፤ ገዥ ፡ ጌታ ፤ ሹም ፡ ባለቤት ። የሚሰጥ ፡ የሚናኝ ፤ ቀጅ ፡ አሳላፊ ፡ ዐዳይ ፤ የድግስ ፡ አገልጋይ ። ደቂቀ ፡ ገዛእየ ። በወይነ ፡ ማሕሌት ፡ እንተ ፡ ይቀድሕ ፡ ገዛኢ ። ደቀ ፡ ጽርሕ ፡ ወገዛእት ። ቦእት ፡ ይእቲ ፡ ወክልኤ ፡ ገዛእቲሃ ። ወገዛእትሰ ፡ እለ ፡ ቀድሕዎ ፡ (ኢዮ፲፱ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፱ ። ኢሳ፴፱ ፡ ፯ ። ዳን፩ ፡ ፴፯ ። ዮሐ፪ ፡ ፱) ።

መግዝእ ፤ (እት ፡ አን ፡ አት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ገዥ ፡ ዐዳይ ፡ ቀላቢ ፤ ሐፃኒ ፡ መጋቢ ፡ ሞግዚት ።

መግዝእ ፤ እት ፤ (ብ ፡ መጋዝእ ፡ እት ፤ መጋዝእት ፡ ታት) ፤ ፍሪዳ ፤ ሰንጋ ፡ ድልብ ፡ ቅልብ ፤ ኰርማ ፡ ገች ፡ ሙክት ፤ የሥጋ ፡ ከብት ። አምጽኡ ፡ መግዝአ ፡ ላሕም ፡ ወጥብሑ ። አልሕምት ፡ መጋዝእ ፡ ወመጋዝእ ፡ ደዋርህ ። ጠባሕኩ ፡ መጋዝእትየ ፡ (ሉቃ፲፭ ፡ ፳፫ ። ፫ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፫ ። ማቴ፳፪ ፡ ፬) ።

አግዝአ ፤ አስገዛ ፡ አጌተየ ፤ ጌታ ፡ አደረገ ፤ ሾመ ፡ አሠለጠን ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ።

እግዚእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ዝእት) ፤ ቅጽልና ፡ ጥሬ ። የግብርና ፡ የክብር ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፤ ጌታ ፡ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ሹም ፡ ባለቤት ፡ መምህር ፡ አያት ፤ ታላቅ ፡ ወንድም ። ጎይታይ ፡ እንዲል ፡ (ትግሬ) ። ገብር ፡ ከመ ፡ እግዚኡ ። ሙኑ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእነ ። እግዚአ ፡ አጋዕዝት ፡

(ኢሳ፳፱፥፱። መዝ፥፲፩። ፶፬፭)። እግዚእ፥ ብሎ፥ በአልፍ፥ አጋእዝት፥ ማለት፥ ስሕተት፥ እንደ፥ ኾነ፥ አስተውል። አጋዕዝት፥ የአግዓዚ፥ ብዥ፥ ነው፥ እንጂ፥ የእግዚእ፥ ብዥ፥ እንዳይመስልኽ፥ ግዕዘንና፥ አግዐዘን፥ ተመልከት። የእግዚእስ፥ ብዥ፥ ቢኾን፥ አጋዝእት፥ ይልልኽ፥ ነበር።

እግዝእት፤(ታት)፤ እመቤት፥ ወይዘሮ፤ ሴት፥ እያት፥ ታላቅ፥ እኅት። እመይተይ፥ እንዲል፥ (ትግሬ)። አዘዘ፡ ኢይስምይዋ፡ ለረሲስ፡ እግዝእተ። አመት፡ ለእመ፡ አውፅአት፡ እግዝእታ። ለኅሪት፡ ወለእግዝእት፡ (ዮሴፍ። ምሳ፳፱፥፶፰። ፱ዮሐ፥፩)።

እግዝእተ፥ ጌ፤ እትጌ፤ የንጉሥ፥ ሚስት፥ ንግሥት፥ ምድር፤ ሐፄጌን፥ እይ። (ግጥም፥ ስለ፥ ራስ፥ ዐሊ፥ እናት)፤ እኛስ፥ እንላለን፥ እትጌ፥ መንን፤ ዐሊ፥ ማን፥ ይላታል፥ ሲጠራ፥ እናቱን።

እግዚአዊ፤(ዝእታዊ፥ ይ)፤ የጌታ፤ የግዜር፤ ጌትኛ። አምሳላት፡ እግዚኣውያት፡ (ፍ፥ ነ፥ ፲፱)።

እግዚእና፤ ሥልጣን፥ ሹመት፥ መብት። በቁሙ፤ ገዥነት፥ ጌትነት፥ እግዜርነት። መንግሥት፡ ወእግዚእና። ወይትአመን፡ በእግዚእናሁ። እግዚእናሁ፡ ላዕሌሃ፡ (ቄር። ፍ፥ ነ፥ ፲፱። ፶፩)።

እግዚእ፤ የጨዋትና፥ ያቤቱታ፥ የምልጃ፥ የልመና፥ ቃል፤ በቅርብ፥ ባጠገብ፥ ፊት፥ በፊት፥ ላለ፥ ለሚያይ፥ ለሚሰማ፥ የሚነገር፤ አቤቱ፥ ቶ፤ እግዜር፥ ሆይ፥ ጌታ፥ ሆይ፥ ጌቶ። እግዚኦ፡ መሐረነ፡ ክርስቶስ። ሙያው፥ እንደ፥ እግዚእ፥ ነው፤ ቅጽልና፥ በቊ፥ ይኾናል። እግዚአብሔር፡ እግዚኦ። እግዚኦ፡ ኢየሱስ፡ ክር፤ ቅጽል። ስምዐኒ፡ እግዚኦ፡ ጸሎትየ፤ እግዚኦ፡ ጸራሕኩ፡ ኀቤከ፤ በቊ።

እግዚአብሔር፤(ዕብ፥ ይሆዋ። ሱር፥ ይያ። ዐረ፥ ረብ። ጽር፥ ወቅብ፥ ኪሪዮስ። ሮማይ፥ ዶሚኑስ)፤ ስመ፥ አምላክ፤ እግዚእ፥ ብሔር፤ እግዚእ፥ ጌታ፤ ብሔር፥ ዓለም፤ በተገናኝ፥ የዓለም፥ ገዥ፥ የዓለም፥ ጌታ፤ ዓለም፥ ሳይፈጠር፥ የነበረ፤ ዓለምን፥ ፈጥሮ፥ የሚገዛ፤ ርሱ፥ ኹሉን፥ ቢያስገኝ፥ ኹሉን፥ ቢገዛ፥ እንጂ፥ ለርሱ፥ አስገኝና፥ ጌታ፥ የሌለው፤ አበ፥ ዓለም፥ ንጉሠ፥ ዓለም፥ ወይም፥ እግዚአ፥ ኵሉ፥ ንጉሠ፥ ኵሉ፥ ማለት፥ ነው፤ ባማርኛ፥ እግዜር፥ ተብሎ፥ በ፫፥ ቅንጣት፥ ፊደል፥ ይጣፋል፤ የአልፋ፥ ምስጢር፥ አለበት፤ ብሔርን፥ እይ። እግዚእ፥ እንደ፥ አደናይ፥ ማእከላይ፥ ስም፥ ነው፤ ለኹሉ፥ ይኾናል፤ ብሔር፥ ሲጨመር፥ ግን፥ እንደ፥ ይሆዋና፥ እንደ፥ መለኮት፥ ነው፤ ከፈጣሪ፥ በቀር፥ ለማንም፥ ፍጡር፥ አይሰጥም፤ ፍጡር፥ ምንም፥ ቢነግሥ፥ ምንም፥ ቢጌተይ፥ በታናናሽ፥ ክፍል፥ ነውና፤ ያው፥ ቅሉ፥ የፈጣሪ፥ ገንዘብ፥ ነውና፤ የዓለም፥ ጌታ፥ ሊኾን፥ ወይም፥ እግዜር፥ ሊባል፥ አይቻልም። ጸባኦት፥ በሚልበት፥ ግን፥ ዕብራይስጡ፥ ይሆዋ፡ ጽባኦት፡ እንደሚለው፥ እግዚኦ፡ ጸባኦት፡ ቢያሰኝ፥ እንጂ፥ እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ አያሰኝም፤ ፍጹም፥ ጸያፍ፥ ነው። የጸባኦት፥ ፍች፥ ኀይላት፥ ሰራዊት፥ ነውና፤ ከዘርፍ፥ በቀር፥ ቅጽል፥ አይኾንም። ዳግመኛም፥ ዕብራይስጥና፥ ዐረብ፥ ጽርእ፤ አምላክ፥ አምላክ፥ የሚሉትን፥ ኹሉ፥ ግእዝ፥ በብዙ፥ ቦታ፥ እግዚአብሔር፥ ይላል፥ (ዘፍ፩፥ ፩—፲፩። ዮሐ፩፥ ፩፥ ፱፥ ፯፥ ፲፱፥ ፲፫)። ይህን፥ የመሰለ፥ ብዙ፥ አለ፤ ይህም፥ ጥንቱን፥ ሲመለስ፥ ቃል፥ በቃል፥ አለመተርጐሙን፤ ኋላም፥ አለመታረሙን፥ ያስረዳል።

እግዚአብሔርና፤ እግዜርነት፥ አምላክነት፤ እግዜር፥ መኾን። አመ፡ ጽሕቀ፡ ለከዊነ፡ ዕጓለ፡ መሕያው፡ ኢኀደገ፡ እግዚአብሔርናሁ፡ (መጽ፥ ምስ)።

እግዚአብሔራዊ፤ የግዜር፤ ግብር፥ ባሕርይ፥ ወይም፥ ወገን፥ እግዜራም፥ ባለግዜር። ገቢረ፡ መንክራት፡ እግዚአብሔራዊ። ሐውጽዎሙ፡ በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት። በዓላት፡ እግዚአብሔራውያት፡ (መጽ፥ ምስ። ፍ፥ ነ፥ ፳። አቡሻ፥ ፩)።

ተገዝአ፤ ተገዛ፤ ተገዥ፥ ኾነ። ታደለ፥ ተሰጠ፤ ምግቡ።

ግዙእ፤(ኣን፥ ኣት፥ ዝእት)፤ ግዙ፥ ግዝ፤ የተገዛ፥ ተገዥ፥ ዜጋ፤ ገብር፥ ገባር።

ግዝአት፤ መግዛት፥ መገዛት፤ አገዛዝ፥ ግዙነት፤ ግዛት፥ ይዞታ፥ ርስት፥ ጕልት። እስመ፡ እሙንቱ፡ ቅኑያቲ፡ ወምልክናሁ፡ ወግዝአት፡ ሎቱ። አሐዱ፡ ግዝአት፡ (ቅዳ፥ ሕር። አዋል)።

ግዝእ፤(ኣት)፤ ጋሬዳ፥ ድግስ፥ መሰናደ፤ ፍሪዳ፥ ያለበት፥ የመብል፥ የመጠጥ፥ የምሳ፥ በዓል። ወገብረ፡ ግዝአ፡ ዐቢየ። ቤተ፡ ግዝእ። መዋዕለ፡ ግዝእ፡ (ኩፋ፥ ፲፯። መክ፯፥ ፱። ኢዮ፩፥ ፭)።

ጊዜ፤(ብ፥ ጊዝያት)፤ በቁሙ፤ የተለየ፥ የተወሰነ፥ ሰዓት፥ ዕለት፥ ወርኅ፥ ዓመት፥ ዘመን፥ ዕድሜ፤ ሰው፥ እስኪሞት፥ እስኪሻር፥ የሚኖርበት፤ የሚያርፍበት፥ የሚሠራበት፥ ሌትና፥ መዓልት፤ ፳፱፥ ሰዓት። (ሙሾ፥ ያጤ፥ ቴ፥ ዘመን፥ ስለ፥ በዛ)፤ እስኪ፥ ቀደም፥ ብለኽ፥ ጥቂት፥ እኽል፥ ቅመስ፤ ሰዉ፥ ያልቅ፥ የለሞይ፥ ያንተ፥ ጊዜ፥ እስኪደርስ። ቦ፡ ጊዜ፡ ለኵሉ። በጊዜ፡ እምጊዝያት። ጊዝያቲሆሙ፡ ለአውራኅ፤ በኵሉ፡ ጊዜ፡ (መክ፫፥ ፩—፱። ዮሴፍ። ኩፋ፥ ፳፱)።

ጊዜ፤ ዐቢይና፥ ደቂቅ፥ አገባብ፥ ቅጽል፥ ይኾናል፤ አመና፥ ሶበ፥ ሰዓትና፥ ዕለት፥ በሚገቡበት፥ እየገባ፥ ጊዜነቱን፥ ሳይለቅ፥ ይፈታል። ዐቢይ፥ ሲኾን፥ በኀላፊ፤ ጊዜ፡ ሖረ። ቅጽል፥ ሲኾን፥ በትንቢት፤ ጊዜ፡ ይመጽእ። ደቂቅ፥ ሲኾን፥ በጥሬ፤ ጊዜ፡ ቀትል፡ ጊዜ፡ ሞት፡ እያለ፥ ይገባል፤ አመንና፥ ሶበን፥ ተመልከት።

ገዝአ፤—ገዘገዘ፤—ገዝዐ።

ጐዝጐዘ፤(ዐማርኛ። ገለደ፥ ነጸፈ)፤ በቁሙ፤ ጐዘጐዘ፥ አነጠፈ፤ አመቻቸ።

ጐዝጐዝ፤(ብ፥ ጐዛጕዝ፤ ዛት)፤ ዐልጋ፤ በቁሙ፥ ጕዝጓዝ፥ ሰርፍ፤ ስጋጃ፥ ምንጣፍ፤ የሌት፥

ልብስ ፡ ለሐፍ ። አምጽኡ ፡ ዐሥርተ ፡ ዐራታተ ፡ ወጒዛ ጒዛተ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፱) ።

ገዚዝ፤ዞት፤(ገዘ ፤ ገዘዘ ፡ ይገዝዝ ፡ ይግዝዝ ። ዕብ ፡ ጋዘዝ ፤ ጊዛሀ)፤ መግዛዝ ፤ መሸለት ፡ መቍረጥ ፡ መቈጥቈጥ ፤ ማጨድ ፡ መጨርገድ ፡ የጠጒር ፡ የፀምር ፡ የማር ፡ የቅጠል ። የተቈረጠውን ፡ መጀጐል ፤ ማጠር ፡ መቅጠር ፡ መጋረድ ፡ መከለል ፡ የቡቃያ ፡ የተክል ፤ ገድገደን ፡ ተመልከት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገዘዘ ፡ ፈንታ ፡ አግዘዘ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። አግዘዝኩ ፡ ሎቱ ። በክንፍክሙ ፡ ዐውድየ ፡ አግዝዞ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፱) ።

ገዛዚ ፤ መግዝዝ ፤ የሚቈርጥ ፤ የሚጀጕል ፤ ጀጕል ፡ ሠሪ ።

መግዝዝ ፡ ት ፤ (ብ ፡ መጋዝዝ) ፤ መጋረጃ ፡ ዐጥር ፡ ቅጥር ፤ ከለላ ፡ ጀጕል ፤ ጋሬ ፡ ተራራ ፡ ገመገም ። መገዝዝ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። (ግጥም) ፤ ጣርማ ፡ በር ፡ ኹኙ ፡ ታየኝ ፡ መገዝዝ ፤ ልቤ ፡ ለቡልጋ ፡ ዐደር ፡ ሲ.ጋበዝ ።

አግዘዘ ፤ አስቈረጠ ፤ አስጀጐለ ፡ ጀጐል ፡ አሠራ ።

ገዚም ፤ሞት ፤ (ገዘመ ፡ ይገዝም ፡ ይግዝም ። ዕብ ፡ ጋዛም ። ሱር ፡ ግዛም ። ዐረ ፡ ጀዘመ) ፤ መግዛም ፡ መቍረጥ ፤ መጕንደብ ፡ መመንደብ ፤ መመልመል ፡ መጨፍጨፍ ፤ ድል ፡ መንሣት ፡ ማሸነፍ ። ጕደበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ግዝሙ ፡ ዕፀዊሃ ። ይገዝም ፡ በጕድብ ፡ ሾሎ ፡ መሠንየ ፡ አርዝከ ። ገዘማ ፡ ከመ ፡ ዕፀ ፡ ለሕይወትየ ፡ (ኤር፮ ፡ ፮ ። ፳፪ ፡ ፯ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፲) ።

ገዛሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ ዘምት) ፤ የሚገዝም ፡ የሚቈርጥ ፡ ቈራጭ ።

ገዝም ፤ (ማት) ፤ በቁሙ ፤ ቃዳ ፡ ተለላ ፤ ፈፋ ፡ እመም ፤ መዛሪያ ፡ ትልም ፤ በዘርና ፡ ባረም ፡ ባጨዳ ፡ ጊዜ ፡ ሠራተኞች ፡ ከዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡ የሚያወጡት ፡ ከፍል ።

አግዘመ ፤ አስገዘመ ፤ አስቈረጠ ። አግዘመ ፡ አዕዋመ ። በአፈ ፡ መጥባሕት ፡ ክሣዶ ፡ አግዘመ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፬ ፡ ፬ ። ፫ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ የካ፲፩) ።

መግዝም ፤ መቍረጫ ፡ ገዥሞ ፡ ጕድብ ። ገዛሚም ፡ ይኾናል ።

ተገዝመ ፤ ተቈረጠ ፡ ተቈራረጠ ፤ ተጨፈጨፈ ። ዕፀው ፡ ነዊኃን ፡ ይትገዘሙ ። ዕፀ ፡ እንተ ፡ ተገዝመት ። ተገዚሞ ፡ ደግመ ፡ ይፈሪ ፡ (ሔኖ፹፫ ፡ ፬ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። ኢዮ፲፬ ፡ ፯ ። ማቴ፫ ፡ ፲) ።

ግዙም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ዝምት) ፤ የተቈረጠ ፡ የተጨፈጨፈ ፤ ቍርጥ ፡ ምልምል ። ዕፀው ፡ ግዙማን ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ግዝመት ፤ መግዘም ፡ መገዘም ፡ አገዛዘም ፤ አቈራረጥ ፤ ቈረጣ ፡ ምልመላ ፡ ጭፍጨፋ ።

(ጥ) **ግዝም ፤ (ማት) ፤** ጕማጅ ፤ ቍራጭ ፡ ጭፍጫፊ ፤ ዝንጣፊ ።

ጊዛን ፤—የዕቃ ፡ ቤት ፤—ጋዛ ።

ገዝዐ ፤ (ዕብ ፡ ጋዛዕ ። ዐረ ፡ ጀዘዐ) ፤ ከረከረ ፡ ገዘገዘ ፤ ቈረጠ ፡ ገረዘዘ ፤ የመጋዝ ። አዘዘ ፡ መኩንን ፡ ይቀንውዎ ፡ ወይሥትሩ ፡ ሥጋሁ ፡ ወይዝሕቁ ፡ አምእስቲሁ ፡ ወይግዝዕዎ ፡ በመጋዝዕ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፩) ።

መግዝዕ ፤ (ብ ፡ መጋዝዕ ፡ ዓት) ፤ መጋዝ ፤ መገዝገዣ ፡ መቍረጫ ፡ መተርተሪያ ። አዘዘ ፡ ይሥትርዋ ፡ በመጋዝዕ ፡ ወተሰብረ ፡ መጋዝዕ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳) ።

(ጥ) **ግዛዕ ፤ (ዓት ። ዕብ ፡ ጊዛዕ ። ዐረ ፡ ጂዝዕ) ፤** ጕንደ ፡ ዕፅ ፤ ክሥር ፡ በላይና ፡ ከዐጽቅ ፡ በታች ፡ በመካከል ፡ ያለው ፤ አዕጹቅን ፡ እንደ ፡ ዐምድ ፡ ኹኖ ፡ የሚሸከም ። በትግርኛ ፡ ግን ፡ አንዳች ፡ ማለት ፡ ነው ።

ገዚፍ ፤ ፎት ፤ (ገዝፈ ፡ ይገዝፍ ፡ ይግዝፍ) ፤ መግዘፍ ፡ መወፈር ፡ መደንደን ፤ መዳጕስ ፡ መሥባት ፤ ወፍራም ፡ ደንደሳም ፡ መኾን ። አጽባዕትየ ፡ ይገዝፍ ፡ ወይጸንዕ ፡ እምሐቌ ፡ አቡየ ። ናሁ ፡ ገዝፋ ፡ አልባቢክሙ ፡ ወከና ፡ ከመ ፡ አእባን ። ከመ ፡ ኢይግዝፍ ፡ ልቡ ፡ ወኢይጽልም ፡ አእምሮቱ ፡ (፪ዜና ፡ ፲ ፡ ፲ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳) ።

—፤ ማጕራት ፡ መጮኽ ፡ መጨፈር ፤ ሂያ ፡ ሂያ ፡ ማለት ፡ የዘራም ።

(ጥ) **ገዚፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ዛፍ) ፤** የገዘፈ ፡ ወፍራም ፡ ደንሳ ፡ ደንዳና ፤ ጕልሕ ፡ ሥጋዊ ። ገዚፈ ፡ አባል ። ለምንት ፡ አውሰብከ ፡ ብእሲተ ፡ ንእስተ ፡ ወአንተኒ ፡ ብእሲ ፡ ገዚፍ ፡ ወዐቢይ ። ገዚፍ ፡ ዐምድ ። ልብስ ፡ ገዚፍ ። አምእስተ ፡ ገዚፋን ። አብትር ፡ ዘኀጺን ፡ ገዚፋት ። ምክር ፡ ገዚፍ ፡ (ፊላስ ፡ ገ፺፫ ። ቈ፩ ። ስንክ ፡ ጳግ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫ ። ፲ ፡ ፮ ። ገድ ፡ ተክ ። ማር ፡ ይሥ ፳፱ ፡ ፩) ።

ግዙፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ዝፍት) ፤ በቁሙ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ይኩን ፡ ልብሰሙ ፡ እምፀምር ፡ ግዙፍ ። ግዙፈ ፡ ክሣድ ። ግዙፋነ ፡ ልብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፮ ። ዘዳ፱ ፡ ፲፫ ። አርጋ ፡ ፯) ።

ግዝፈት ፤ መግዘፍ ፡ መወፈር ፡ አወፋፈር ፤ ወፍራምነት ፤ ውፈራ ፡ ወፍር ፤ ውፋሬ ፡ ድንዳኔ ። በግዝፈተ ፡ ልብከ ፤ በግዝፈተ ፡ ክሣድከ ፡ (መቃ ፡ ገ፮ ። ፲፬ ። ስንክ ፡ ታኅ፮) ።

ግዝፍ ፤ ግዘፍ ፤ በቁሙ ፤ ወፍር ፡ ድንዳኔ ። ግዝፈ ፡ ምድር ። ግዝፈ ፡ ልብ ። ግዝፈ ፡ ደመናት ። ግዝፈ ፡ ዕፀ ። ግዝፊሆን ፡ ለአልባቢከ ፡ (መዝ ፡ ፻፵ ። አርጋ ፡ ፯ ፡ ፩ ። ሕዝ፴፩ ፡ ፳፩ ። ዮሴፍ) ።

አግዘፈ ፤ አገዘፈ ፡ አወፈረ ፤ አደነደነ ።

መግዘፊ ፤ ዝፍ ፤ የሚያገዝፍ ፡ አግዛፊ ፤ አሥቢ ፡ አወፋሪ ።

መግዝፍ ፤ መግዘፊያ ፡ ማግዘፊያ ፤ ማወፈሪያ ። ግዝፍ ፤ ወፍር ። ሲናበብ ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ።

በመግዘፈ፡ምድር፤ከመ፡ግዝፈ፡ምድር፤ግዙፍ፡(፪ዜና፡፬፡፲፯)።

ገዚር፤ሮት፤(ገዘረ፡ይገዝር፡ይግዝር። ሱር፡ግዛር። ዕብ፡ጋዛር፤ናማል። ዐረ፡ጀዘረ፤ኀተነ)፤ መግዘር፡መግረዝ፤የብልትን፡ሸንኰፍ፡ቈርጦ፤መጣል፤ወይም፡በጭራሽ፡መስለብ፡(ዘፍ፲፯፡፲፡፲፬፡፳፫። ሉቃ፩፡፶፱። ፪፡፳፩)። ዘገዘረ፡ወልዶ፡በእንተ፡ደዌ። ግዝሩ፡እከየ፡ልብክሙ፡(ፊ፡መ፡፴፫፡፭። ኤር፬፡፬። ዘዳ፲፡፲፮)።

ገዛሪ፤(ሪት፡ርያን፡ያት፤ዘርት)፤ በቁሙ፤የሚገዝር፤ገራዥ፡ባለወግ። ትቤሎ፡ማርያም፡ለዮሴፍ፡አምጽእ፡ሊተ፡ገዛሬ፡ጠቢበ፡(ስንክ፡ጥር፳)።

አግዘረ፤ አስገዘረ፤አስገረዘ። እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡ታግዝር፡ወልዳ፡(ፊ፡መ፡፲፡፭። ዘሌ፲፪፡፫)።

ተገዝረ፤ ተገዘረ፡ተቈረጠ፤ተከረከመ፡(ዘፍ፲፯፡፲፬፡፳፬—፳፯)። ተገዘሩ፡ለአምላክክሙ። ዘተገዝረ፡በምክንያተ፡ደዌ፡ወአዘዝዎ፡ዐቀብተ፡ሥራይ፡(ኤር፬፡፬። ፊ፡መ፡፴፫፡፪)።

ግዙር፤(ራን፡ራት፡ዝርት)፤ በቁሙ፤የተገዘረ፡ግርዝ፤ብልተ፡ጥሩ፤ይሁዲ፡ፈላሻ፡እስላም፤ቢጽ፡ሐሳዊ፡ወንጌል፡እንበለ፡ኦሪት፡ጥምቀት፡እንበለ፡ግዝረት፤አትረባም፡አትጠቅምም፡አታጸድቅም፡የሚል። ግዙር፡ወቈላፍ። በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡(ሮሜ፫፡፴። ፊ፡መ፡፴፫። ግብ፲፭፡፩፡፭፡፳፬)።

ግዝረት፤ በቁሙ፤መግዘር፡መገዘር፤አገዛዘር፡ገዘራ፤ግዙርነት፤ግዝራት። ወሀበክሙ፡ሙሴ፡ግዝረተ። ወግዝረትሰ፡ግዝረተ፡ጽላሌ፡ልብ፡በመንፈስ። ወምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት። በእንተ፡ግዝረት፡(ዮሐ፯፡፳፪። ሮሜ፪፡፳፱። ፫፡፩። ፍ፡ነ፡፶፩)።

ግዝሮ፤ ግዝረት፤ግዝራት። ዝ፡ደመ፡ግዝሮሁ፡ለወልድየ። ኢየሐጽጽ፡ሕማመ፡ግዝሮሁ፡ለአረጋይ፡እምሕማመ፡ሕርደቶሙ፡ለንኡሳን፡(ዘፀ፬፡፳፭። መጽ፡ምስ)። ግዝረት፡የሚገባ፡ለወንድም፡ለሴትም፡ሲኾን፤በወንድ፡ላይ፡ብቻ፡ይነገራል። ሴት፡ልጅ፡ካልተገዘረች፡ጡቷ፡አይገንም፡አይፋፋም፤ታላላቅ፡አይኾንም። የፈላስፎች፡መጽሐፍ፤ጡት፡የሚገዝፍበት፡የሚያብጥበት፡የሚነፋበት፡ምክንያቱ፡ግዝረት፡ነው፡ይላል። አነ፡ቅጽር፡ወአጥባትየ፡ከመ፡ማኅፈድ፡ያለውም፡ይህንን፡ያስረዳል፡(ማሕ፰፡፲)።

ገዚረት፤(ዐረ፡ጀዚረት)፤ ደሴት፡የየብስ፡ቍራጭ፤ባሕር፡ያጠረው፡የከበበው፡መሬት፡አገር። አፈ፡ወርቅ፡ዘሞተ፡በስደት፡በውስተ፡ገዚረት፡(መጽ፡ምስ)።

ግዘት፤—በቁሙ፡ውግዘት፤—ወጊዝ፡ወገዘ።

ግሕይ፤ዮት፤(ገሐየ፡ይግሒ፡ይግሐይ። ትግ፡ገሔ)፤ መፍራት፡መጨነቅ። መማለድ፤ማለዳ፡መነሣት። ኀሖን፡እይ፤የዚህ፡ኀር፡ነው።

ገሓይ፤ግሔ፤(ሕያት። ዕብ፡ሻፋን። ዐረ፡ወብር። ጽር፡ኪሮግሊዩ)፤ ሽኮኮ፡አሽኮኮ፡እንደ፡ጥንቸል፡ያለ፡ማር፡ቅጠል፡ቡቃያ፡የሚበላ፤ማለዳ፡ኀሕ፡ሲቀድ፡የሚጮኽ፡የሚያሽካካ። ፈሪ፡

ግሔ፡

ድኩም፡ኀሓዊ፡ማለት፡ነው። ከርሥከሂ፡ጸላዕት፡ምጕያየ፡ግሔ፡ረኃብ። ወግሒያት፡ሕዝብ፡ዘኢኮኑ፡ጽኑዓነ። ቈናጽል፡ወግሒያት፡(ቅኔ። መዝ፡፻፫። ምሳ፴፡፴፮። ሔኖ፲፯፡፪)።

ጕሐየ፤(ዐረ፡ጀሐ)፤ ዐረመ፤ነቀለ፡መንገለ፡አፈለሰ።

ምጕሕያ፤ ዐረም፡እሾኽም፡ቅጠል፤ሾርንችት፡ዐቃቅማ፡አሜከላ፡ሙጃ፤የመሰለው፡ኹሉ። ሦክ፡ወምጕሕያ፡(ኢሳ፯፡፳፫—፳፭። መቃ፡ገ፲፪)።

ጕሒል፤ሎት፤(ጕሕለ፡አው፡ጕሐለ፡ይጕሕል፡ይጕሐል። ዐረ፡ጀሐለ። ዕብ፡ጋሓል፤ጋለ፡ጋመ)፤ ማፍረስ፡መጣስ፤ማቃጠል፡መተኰስ፤የሕግ፡የቅጥር፡የቤት። መስረቅ፡መቀማት፤መውረር፡መዝረፍ።

ጕሓሊ፤(ሊት፡ልያን፡ያት፤ሐልት)፤ ጕሕልያ፤(ያት)፤ ክፉ፡አድራጊ፤ሌባ፡ቀጣፊ፤ዳንዴ፡ወንበዴ፡ቀማኛ፤የቀን፡ወራሪ፡የሌት፡ሰባሪ፤ቤት፡አቃጣይ፡ነፍስ፡ጓዳይ። ጕሒላ፡እንዲል፡(ትግሬ)። መጽሐፍ፡ግን፤ሰራቂ፡ወጕሕልያ፤ሰረቅት፡ወጕሕልያ፡እያለ፡እንደ፡ፀር፡እንደ፡ቢጽ፡ሳንድም፡ለብዙም፡ያደርገዋል፤የጣፊ፡ስሕተት፡ነው፡(፪ጢሞ፡፪፡፱። ዮሐ፲፡፩፡፰። ዐብድ፡፭። ስንክ፡ኅዳ፲፪)።

ጓሕለወ፤(ይጓሕሉ፡ይጓሕሉ)፤ ሸነገለ፡አታለለ፤ዋሸ፡ዐበለ፤ከዳ፡ተተነኰለ። ወዘኢጓሕለወ፡በልሳኑ። ወጓሕለዉ፡በልሳናቲሆሙ፡(መዝ፲፬፡፫። ሮሜ፫፡፲፫)። ብዙ፡መጽሐፍ፡ግን፡በጓሕለወ፡ፈንታ፡ተጓሕለወ፡ይላል፡(ዘኊ፳፭፡፲፰። ፍ፡ነ፡፳፱። ፴፯)። አሐውርኑ፡በተጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡(ዮሴፍ)።

ጓሕላዊ፤(ዊት፡ውያን፡ያት)፤ የሚሸነግል፡የሚያታልል፤ሸንጋይ፡አታላይ፤ዋሾ፡ዐባይ፤ዐላዊ፡ከዳተኛ፡ተንኰለኛ፡(አፈ፡ተ፳፫)። መጽሐፍ፡ግን፡በጓሕላዊ፡ፈንታ፡ጕሕልያ፡እንደ፡ማለት፡ጕሕላዊ፡ይላል፤አያስኼም። ብእሴ፡ደም፡ወጕሕላዊ። እስመ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ጕሕላዊ። ሰይጣን፡ሐሳዊ፡

ወጐሕላዊ፡ ውእቱ። እኩያን፡ ወጐሕላውያን፡ ኖሎት፡ (መገ፡ ፳፮። ዮሴፍ። ፈ፡ መ፡ ፳፫፡ ፩። ዲድ፡ ፮። ሮሜ፩፡ ፳፱)። ፪ኛም፡ በጓሕላዊ፡ ፈንታ፡ ጕሕልው፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። መስተመይናን፡ ወጐሕልዋን፡ (አፈ፡ ድ፴፫)።

ተጐሕለ፤ (ይትጐሐል)፤ ተደራጊ፤ የጐሕለ፡ ተገብሮ።

ተጓሕለወ፤ (ተደራጊና፡ ተደራራጊ)፤ ተሸነገለ፤ ተሞኘ፡ ተታለለ። ተቃትለ፡ በተምያኔ፡ ነገር፡ ወበተጓሕልዎ። ይትጓሐለዉ፡ በፍቅሮሙ፡ (ዮሴፍ። ፪ጴጥ፡ ፪፡ ፲፫)። ተሸናገለ፡ ተሸነጋገለ፤ ተተናኰለ፡ ተተነኳኰለ፤ ተካዳ፡ ተከዳዳ። ከመ፡ ኢይትጓሕለውክሙ። ተጓሕለወነ፡ እዩ፡ (፩ነገ፡ ፳፫፡ ፳፱። ፱ነገ፡ ፱፡ ፳፫)።

ጕሕልው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ሉት)፤ የተታለለ፡ የተሸነገለ፤ ሸንግል፡ ድልል፤ ሌሎች፡ ያታለሉት፡ የሸነገሉት።

ጕሕላዌ፤ ጕሕሉት፤ መታለል፡ ማታለል፡ አታላይነት። ሸንገላ፡ ልብለባ፤ ክዳት፡ ተንኰል፤ ሰይጣናዊ፡ ባህል። ልማደ፡ አራዊት፡ ጕሕላዌ። ወገብረ፡ ኢዮአብ፡ ዘንተ፡ ጕሕሉተ። ክዒወ፡ ደመ፡ ሰብእ፡ በጕሕሉት። ወጕሕሉት፡ ቃለ፡ አፉሆሙ። ጕሕሉት፡ ወጽልሑት፡ (ቅኔ። ፪ነገ፡ ፲፱፡ ፰። ቀሌ። ኤር፱፡ ፰። ማር፯፡ ፳፪)።

አስተጓሕለወ፤ አካዳ፡ አከዳዳ። አስተጓሕለውኪ፡ (ኢሳ፵፯፡ ፱)።

ግሒሥ፤ ሦት፤ (ግሕሠ፤ ገሐሠ፡ ይግሕሥ፡ ይግሐሥ። የጌሠ፡ ጎር)፤ መግባት፡ ማረፍ፡ ማደር፡ መጠጋት፤ መምጣት፡ መቅረብ፡ (ዘፍ፲፰፡ ፭። ፲፱፡ ፪፡ ፫። መሳ፱፡ ፲፰)። ወይቤሎ፡ ገሐሥ፡ ወንበር፡ ዝየ፡ ንትናገር፤ ወግሕሠ፡ ወነበረ፡ (ሩት፬፡ ፩)።

—፤ ከቦታ፡ ወደ፡ ቦታ፡ መፍለስ፤ ከመንገድ፡ መውጣት፡ መጕዳኘት፤ ማግለል፡ መራቅ፤ ገለል፡ ፈቀቅ፡ ማለት፤ ለማደር፡ ለመስፈር፡ የመንገደኛ፡ (መሳ፲፰፡ ፲፭። ፲፱፡ ፲፭)። እስመ፡ ጕንደየ፡ ግሒሠ፡ ህየ፤ ወግሕሠ፡ ህየ፡ ይብላዕ፡ እክለ፡ (፬ነገ፡ ፬፡ ፰)። ዳግመኛም፡ በግሕሠ፡ ፈንታ፡ ተግሕሠ፡ ይላል፤ አያስኬድም፡ (ሚል፪፡ ፰። ዘፍ፴፰፡ ፲፪። ዘኍ፲፪፡ ፲፭)። ተገሐሥ፡ እምኔ፡ ዐመፃ፡ ወትትገሐሥ፡ እምኔከ፡ ለሊሃ። ተግሕሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጻ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ አሐዱ፡ መካን። ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡ (ሚራ፯፡ ፪። ኩፋ፡ ፪። ዕር፡ ኢሳ፸፡ ፳፯)። አንቀጹን፡ ተግሕሠ፡ ካለ፡ ዘንድ፡ ጥሬውን፡ ደግሞ፡ ትግሕሥት፡ ይላል። ትሜንን፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ (አፈ፡ ድ፪ና፡ ፱)። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ ተግሕሦቶሙ፡ ይላል።

ገሓሢ፤ (ሢት፡ ሥያን፡ ያት፤ ሐሥት)፤ የሚገባ፡ ገቢ፡ መጪ፤ የሚርቅ፡ የሚያገል፤ አግላይ፡ ፈቀቅ፡ ባይ፤ መናኒ።

ግሑሥ፤ (ሣን፡ ሣት፡ ሕሥት)፤ የገባ፡ የመጣ። የራቀ፡ ያገለለ፤ የተለየ፡ ልዩ፤ ፍጹም፡ ባሕታዊ፡ ከረኸኛ። ትንሣኤ፡ ዘግሑሥ፡ እምሐበት። ልደት፡ ቀዳማዊ፡ ዘግሑሥ፡ እምአዝማን። ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወግሑሣን፡ እምኔከ። ይኩን፡ ግሑሠ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን። ነበረ፡ ግሑሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፱። ማር፡ ይሥ፲፫። ዳን፫፡ ፰። ቀሌ። ስንክ፡ ሠኔ፳፬)።

ግሕሠት፤ መግባት፤ መራቅ፡ አራራቅ፡ ርቀት፤ ሽሽት፡ ስደት። ምማቴ፡ ወግሕሠት፡ (ምሳ፳፡ ፴)።

አግሐሠ፤ አገባ፤ አስገባ። አራቀ፡ አስራቀ፡ አስገለለ፤ አሶገደ፡ ለየ። አግሕሥ፡ እገሪከ፡ እምእሠሮሙ። ፍናወ፡ ሕይወት፡ ያግሕሣ፡ እምእኩይ። አግሐሦሙ፡ እንተ፡ ባሕቲቶሙ። አስተፋጠኑ፡ ወአግሐሡ፡ (ምሳ፩፡ ፲፭። ፲፯፡ ፲፯። ጦቢ፲፪፡ ፮። ዮዲ፲፫፡ ፩)። ዳግመኛም፡ በአግሐሠ፡ ፈንታ፡ አስተግሐሰ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው። መጽብበ፡ ቦእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ። ፈቀድኩ፡ ኣስተግሕሥ፡ ዝኩ፡ መጽብበ፡ (ኢዮ፴፡ ፳፰። ሄርማ)። አስተጋሐሠ፡ ቢል፡ ግን፡ አደራራጊ፡ ኹኖ፡ አራራቀ፡ አለያየ፡ ያሰኛል፤ አስተን፡ ተመልከት።

አግሓሢ፤ መግሕሥ፤ የሚያገባ፡ አግቢ፤ አራቂ፡ አስገላይ፤ አጋፋሪ፡ ከልካይ።

ምግሓሥ፤ (ሣት)፤ መግቢያ፡ ማግቢያ፤ ማግለያ፡ ማስገለያ፤ ቦታ፡ ዐዘቅት፡ ሾስሕ። ኀበ፡ አልቦ፡ ምግሓሥ። ምግሓሠ፡ ጽርሑ፡ (ዘኍ፳፱፡ ፳፯። መሳ፫፡ ፳፱)።

—፤ መሣሪያ፤ መዘቂያ፡ ማፈሻ፤ መውሰጃ፡ ማንሻ፡ እንዳከፋና፡ እንደ፡ ላይዳ፡ እንዳስፈሬዳ፡ ያለ። ኢያሚንና፡ ኩከም፡ መስወድ፡ የዚህ፡ ዘውጎች፡ ናቸው። ምግሓሣት፡ (ዘፀ፳፯፡ ፫። ፴፰፡ ፫)።

ግሒፍ፤ ፎት፤ (ገሐፈ፡ ይግሕፍ፡ ይግሐፍ። ዐረ፡ ጀሐፈ)፤ መጋፍ፡ መጥረግ፤ ማፈሥ፡ መውሰድ፤ ማንሣት፡ ማስገለል። መጋፈፍ፡ ማጋፈፍ፤ አብዝቶ፡ መብላት፡ መጠጣት፡ አለማትረፍ፤ ቢተርፍም፡ በልብስ፡ መታቀፍ፤ በኩፋዳ፡ መክተት፡ መወተፍ። ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡ (ጥበ፭፡ ፲፭። መዝ፡ ፩)

ገሓፊ፤ (ፊት፡ ፍያን፡ ያት፤ ሐፍት)፤ የሚግፍ፡ የሚጠርግ፤ ጋፊ፡ ጋፋፊ፡ ጠራጊ፤ ሆዳም።

አግሐፈ፤ አስጋፈ፡ አስጠረገ፤ አስነሣ።

ተግሕፈ፤ ተጋፈ፡ ተጠረገ።

ግሑፍ፤ (ፋን፡ ፋት፡ ሕፍት)፤ የተጋፈ፡ የተጠረገ፡ የታፈሠ።

ግሕፈት፤ መጥረግ፡ መጠረግ፡ አጠራረግ፤ ጠረጋ።

ገሓፍት፤ (ዐረ፡ ቁፈት። ዕብ፡ ሳል)፤ ቅርጫት፡ መሶብ፡ እንቅብ፤ አገልግል፡ ቅንብቻ፤ ኩፋዳ፡

ግትቻ ። ወታነብሮ ፡ ዲበ ፡ ገሓፍት ፡ (ዘፍ ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። ፳፫ ፡ ፴፪) ።

ምግሓፍ ፤ (ፋት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መጋፊያ ፡ ማፈሻ ፤ መጥረጊያ ።

ጋሕፍ ፤ (ትግ ፡ ጋሕፎ) ፤ የባሕር ፡ ዔሊ ፤ ደንጊያ ፡ ልብሱ ።

ጕሒቀኈ ፤ **ቆት** ፤ (**ጕሕቄ ፡ ይጕሕቀኈ ፡ ይጕሐቀኈ ። ዐረ ፡ ጀኃ**) ፤ መጕበጥ ፤ መጕንበስ ፡ መጽነን ፤ እንደ ፡ ደጋን ፡ መኾን ፤ በደዌ ፡ በርግና ፡ (ሉቃ ፲፫ ፡ ፲፩) ። መካን ፡ ዘጕሕቁት ፡ ወሞተ ፡ ማሕፀና ። ዕቤራይት ፡ ዘጕሕቁት ፡ እምአብዝኆ ፡ ውሉድ ፡ (አፈ ፡ ድጽ፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጕሑቀኈ ፤ (**ቋን ፡ ቋት ፡ ሕቀኈት**) ፤ የጐበጠ ፡ ጉባጣ ፤ ቀላሳ ፡ ተርካሳ ።

ጕሕቄት ፤ መጕበጥ ፤ አጕባበጥ ፤ ጉባጥነት ፤ ጉብጠት ።

አጕሐቄ ፤ አጕበጠ ፤ አስጕበጠ ፤ ጉባጣ ፡ አደረገ ፡ ዐረቀ ፡ ቀለሰ ፤ አስጕንበሰ ። ፍርግያ ፡ ታጕሕቀኈ ፡ ዘባና ። ትካዝ ፡ ያጕሕቀኈ ፡ አባለ ፡ ወያዐውር ፡ አዕይንተ ፡ (ኪዳ ። ፈላስ ፡ ገ፵፯) ።

ጋሕር ፤ (**ትግ ፡ ገሕር ። ዕብ ፡ ጊሖር** ፤ **ፍጹም ፡ ቀይ**) ፤ ፍሕም ፡ ፍም ፤ የእሳት ፡ ምርት ፤ የበሰለ ፡ ዕንጨት ፤ ብስል ፡ በርበሬ ፡ የሚመስል ።

ጕጥ ፤ **ጕጥ** ፤ በቁሙ ፤ ዐባጣ ፡ ሸካራ ፤ የምድር ፡ የመሬት ፤ የበትር ፡ የንጨት ፤ ለእጅም ፡ ይኾናል ። እጀ ፡ ጉጥ ፡ አወጣ ፡ ቁንዲሉ ።

ጕጥይ ፤ **ዮት** ፤ (**ጕጠየ ፡ ይጕጢ ፡ ይጕጢ**) ፤ መጓጐጥ ፡ መጐጥጐጥ ፤ መሠቀሠቅ ፤ መቈፈር ፡ መሰርሰር ፤ መውጋት ፡ መትከል ። ማጣበቅ ፡ መቈንጠጥ ፤ አጣብቆ ፡ መያዝ ።

ጕጣዪ ፤ (**ዪት ፡ ይያን ፡ ያት**) ፤ የሚወጋ ፡ የሚጓጕጥ ፤ የሚያጣብቅ ፡ የሚቈንጥጥ ።

ምጕጣይ ፤ (**ያት**) ፤ መውጊያ ፡ መጓጕጫ ፤ መቈንጠጫ ፤ አሸሙር ፡ ቾንካር ፡ አርቃቆ ። ይብእስከ ፡ ረገፅ ፡ ውስተ ፡ ቀኖት ፡ ባለው ፤ ጽኑዕ ፡ ለከ ፡ ምጕጣይ ፡ ወተረግፆ ፡ እንዲል ፡ (ግብ፳፮ ፡ ፲፬) ።

ጕጠት ፤ (**ታት**) ፤ በቁሙ ፤ መቈንጠጫ ፤ አጥብቆ ፡ አጣብቆ ፡ መያዣ ፤ እንደ ፡ መቀስ ፡ ፪ ፡ ጣት ፡ ያለው ። ፍሕም ፡ ዘነሥአ ፡ በጕጠት ። መጠዋ ፡ በጕጠተ ፡ እሳት ፡ እምሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለክርስቶስ ። ወ

ጕጠት ፤

ደዮ ፡ አፍሓመ ፡ እሳት ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡ ወአኀዝዎ ፡ በጕጠት ፡ ብዙኀ ፡ ጊዜ ። ወጕጠታቲሃ ፡ (ኢሳ፮ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፭ ። ታኅ፳፱ ። ዘኊ፬ ፡ ፱) ።

—፤ ሹካ ፡ ሜንጦ ፡ መጕሥሥ ፤ የሥጋ ፤ ማውጫ ፡ የወጣውን ፡ እየወጉ ፡ ማንሻ ፤ እንደ ፡ መንሽ ፡ ፫ ፡ ፬ ፡ ጣት ፡ ያለው ። ጕጠት ፡ ዘሠላስ ፡ ከተማት ። ጕጠታተ ፡ ሥጋ ፡ (ፊልክ ፡ ፭ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፩) ።

ጕይ ፤ **ዕብ ፡ ጎይ** ፤ ሕዝብ ፤ ያንድ ፡ አገርና ፡ ያንድ ፡ መንግሥት ፡ ሰው ፡ ቋንቋውና ፡ ሕጉ ፡ አንድ ፡ የኾነ ። ሲያበዛ ፡ ጎይም ፡ ይላል ፤ አሕዛብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጕይይ ፡ ጕየ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ሥር ፡ ወጥቷል ።

ገይብ ፤ (**ዐረ ፡ ጀይብ**) ፤ ጀብ ፡ ኪስ ፤ የጀይብን ፡ ፍቹ ፡ ተመልከት ።

ገይብ ፤ (**ዕብ ፡ ጋቢያዕ ። ዐረ ፡ ጣስ**) ፤ ኮራ ፡ ታላቅ ፡ ጽዋ ፡ ረዥም ፡ እግሩም ፤ እንደ ፡ ጕሽ ፡ ዋንጫ ፡ በስተላይ ፡ ሰፊ ፡ ለቃቃ ፤ በስተታች ፡ ጠባብ ፡ ሽልቋቋ ፤ ውሃ ፡ አንጥፈው ፡ ያበባ ፡ ችቦ ፡ የሚያኖሩበት ፤ ወይን ፡ ቀድተው ፡ የሚጠጡበት ። ገይበ ፡ ብሩር ፡ ዘቦቱ ፡ ይሰቲ ፡ እግዚእየ ። ኦ ፡ ገይብ ፡ ወርቅ ፡ ምቅዳሐ ፡ ስብሐት ፡ (ዘፍ፵፬ ፡ ፭ ፡ ፮ ፡ ፲ ፡ ፲፯ ። አርጋ) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ አንኮላ ፡ ሸክና ፡ ዐቦሬ ፡ ሸልም ፡ ኈባያ ፡ ኩቦ ፡ ይሉታል ።

ጌግዮ ፤ **ዮት** ፤ (**ጌገየ ፡ ይጌጊ ። ጎገወ**) ፤ መስተት ፡ መሳሳት ፤ ከመንገድ ፡ መውጣት ፤ በስሕተት ፡ መበደል ፤ ኀጢአት ፡ መሥራት ። ዮጊ ፡ እጌጊ ፡ እስመ ፡ እንተ ፡ ፍኖተ ፡ ደብር ፡ መጻእኩ ። ይጌግዩ ፡ ዙሉ ፡ ሥርዐተ ፡ ዘዓመታት ። ጌገዩ ፡ በስካር ። አበሱ ፡ ወጌገዩ ፡ (ሉእ ፡ ባሮ ። ኩፋ ፡ ፯ ። ሚራ፵፰ ፡ ፯) ።

ጌጋዪ ፤ (**ዪት ፡ ይያን ፡ ያት**) ፤ የሚስት ፡ የሚሳሳት ፡ ተሳሳች ፤ አጥፊ ፡ በዳይ ።

ጊጉይ ፤ (**ያን ፡ ያት ፡ ጊት**) ፤ የሳተ ፡ ስሑት ፤ አላዋቂ ፤ በደለኛ ፡ ኃጥእ ። ብእሲ ፡ አብድ ፡ ወጊጉይ ። ጊጉይ ፡ ውእቱ ። ምስለ ፡ ጊጉያን ፡ ተኈለቈ ፡ (ሚራ ፲፯ ፡ ፳፫ ። ፲፱ ፡ ፪ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

ጌጋይ ፤ (**ያት**) ፤ ስሕተት ፤ በደል ፡ ወንጀል ፤ ኀጢአት ፡ ክፋት ። ዐስበ ፡ ጌጋይ ። ምንት ፡ ጌጋይየ ። ኢይመውቱ ፡ አበው ፡ በጌጋየ ፡ ውሉዶሙ ። መጽሐፈ ፡ ጌጋዩ ። በጌጋየ ፡ ልቦሙ ፡ (ይሁ ፡ ፲፩ ። ኤር፲፯ ፡ ፲ ። ፱ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፯ ። ማር፲፭ ፡ ፳፰ ። ኤር፳፫ ፡ ፲፯) ።

አጌገየ ፤ አሳተ ፤ ኀጢአት ፡ አሠራ ። ያስሕት ፡ ወያጌጊ ፡ (ቴቶ፫ ፡ ፲፱) ።

አንጌገየ ፤ (**አንጎገወ**) ፤ አዞረ ፡ አባከነ ፡ አቅበዘበዘ ። ዞረ ፡ ባከነ ፡ ተቅበዘበዘ ። ታንጌጊ ፡ በገዳም ። እንዘ ፡ እንጊጊ ፡ ውስተ ፡ መራዕይ ። አንጌገዩ ፡ ውስተ ፡ አድባር ። አንጌገዩ ፡ ፍኖተ ፡ በዳ ። ኢያንጌግዩ ፡ ሰፈ ፡ ወሰፈ ፡ ከመ ፡ ሐመር ፡ ዘይዘብጥዋ ፡ መዋግድ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ። ማሕ፩ ፡ ፯ ። ዲድ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ጥር፴ ። ቀሌ) ።

አንጊጉይ ፤ የባከነ ፡ ብኩን ፡ ብክንክን ፡ በክና ፤ እንቡዝ ፡ ቅብዝብዝ ።

እንጌግይ፤ (ያት)፤ ብክንት፡ ዙረት፤ እንባዜ፡ ቅብዝብዝታ፤ ቅብዝብዝነት። ጸሎት፡ ዘእንበለ፡ ፀርፀት፡ ወኢእንጌግይ፡ (ፊልክ፡ ፩። ፲፫)።

ገዪድ፤ ዶት፤ (ጌደ፡ ይገይድ፡ ይጊድ። ዐረ፡ ጀይድ፤ ጃደ፤ በረታ)፤ መፍጠን፡ መሮጥ፡ መፈርጠጥ፡ መበርታት።

(ጥይ) **ገይድ፤ (ዳን)፤** ቅጽል። ብርቱ፡ ጮሌ፡ ፈጣን፤ ሯጭ፡ ፈርጣጭ። ፈረስ፡ ገይድ፡ ከመ፡ ዐርክ፡ ኄር። ወገይዳን፡ ከመ፡ እንተ፡ ወይጠል፡ (ሢራ፴፮፡ ፮። ፩ዜና፡ ፲፪፡ ፰)።

አስተጋየደ፤ አፋጠነ፡ አሯሯጠ፡ (ሽምጥ፡ አስጋለበ)። አስተጋይድ፡ ፈረስከ፡ (ደራሲ)።

ጐይይ፤ ዮት፤ (ጐየ፤ ጐየየ፡ ይጐይይ፡ ይጕየይ። ዕብ፡ ኀይ፤ ሕዝብ)፤ መሸሽ፡ መኰብለል። መራቅ፡ መሰደድ፤ ካሉበት፡ ከነበሩበት፡ መጥፋት፡ መታጣት፤ ወደ፡ ሌላ፡ ሕዝብ፡ መኼድ፡ መጠጋት፤ ሕግን፡ ባንዲራን፡ መለወጥ፤ ሌላ፡ ሕዝብ፡ መኾን፡ መባል። ፈለስን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው። ጐየ፡ እምገጸ፡ ዔሳው። ከመ፡ ዘይጐይይ፡ እምአርዌ፡ እኩይ፡ ከማሁ፡ ጐየይ፡ እምኀጢአት። ጕዩ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን። ወአይቴ፡ እጐይይ፡ እምቅድመ፡ ገጽከ። ጐየይ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ (ኩፋ፡ ፴፩። ሢራ፳፩፡ ፪። ኤር፳፰፡ ፮። መዝ፡ ፻፴፰። ማቴ፪፡ ፲፫። ፲፡ ፳፫)።

ጐያዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት፤ የይት)፤ የሚሸሽ፡ ሸሽታ፤ ኰብላይ፤ ፈሪ፡ ደንባሪ፤ ሯጭ፡ ፈርጣጭ፤ ዐመለኛ። ጐያዪ፡ ከዊኖ። ብእሲ፡ ጐያዪ። እንስሳ፡ ጐያዪ፡ (ቄር። ፈ፡ መ፡ ፳፫፡ ፩። ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፫። ፵)።

ጕዩይ፤ (ያን፡ ያት፡ ይይት)፤ የሸሸ፡ የራቀ፤ የኰበለለ። ተረክቡ፡ ጕዩያኒ፡ እምሥርዐተ፡ መላእክት፡ (አዋል)።

ጕየት፤ መሸሽ፡ መኰብለል፤ ሽሽት፡ ኵብለላ፡ ስደት፤ ሩጫ፡ ፍርጠጣ። ይጼዕሉ፡ ጕየቶ፡ እለ፡ ኢየአምኑ፡ ትስብእቶ። ነጽር፡ ከመ፡ ጕየተ፡ ሕፃን፡ አጕየዮ፡ ለዲያብሎስ፡ (ተረ፡ ቄር፲)።

ጕያ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ሽሽት፡ ስደት፡ ኵብለላ፡ (ማቴ፳፬፡ ፳። ኢሳ፶፪፡ ፲፪)። ይከውን፡ ዐቢይ፡ ምንዳቤ፡ ወጕያ፡ ወክዕወተ፡ ደም። ዑቁ፡ በሰንበት፡ ኢይኩን፡ ጕያክሙ። ጕያከ፡ እምቤተ፡ ልሔም፡ ደብረ፡ ቍስቋም፡ (ኪዳ። ድጓ። አዋል)።

ጕያ፤ በቁሙ፤ የጭንና፡ የጭን፡ መካከል፤ የሕፃን፡ መሸሻ፡ መደበቂያ። የናት፡ ጕያ፡ እንዲሉ።

ኀያ፤ በቁሙ፤ የታወቀ፡ ያበባ፡ እኽል፤ እግርን፡ ከጕልበት፡ በታች፡ የሚሰብር፡ የሚያወጣምድ፤ የሚያስነክስ፡ የሚያሽመደምድ። (ተረት)፤ አህያና፡ ኀያ፡ ባምሳያ።

አጕየየ፤ (ገባሪና፡ አግባሪ)፤ አሸሸ፤ አራቀ። (ጥሸ) አሸሸ፡ አሰደደ፤ አሳደደ፡ አባረረ። እመ፡ ንእሱ፡ አጕየየቶ፡ እሙ፡ እስከ፡ ምድረ፡ ግብፅ። ኢትንሥኡ፡ ቤዛ፡ ከመ፡ ታጕይይዎ፡ ውስተ፡ ሀገረ፡ ምስካይ። እቁም፡ ላዕሌሁ፡ ወአጕይዮሙ፡ ለሕዝብ፡ እለ፡ ምስሌሁ። አጕየዮ፡ ለንዋም። ወአጕየዮሙ፡ ከመ፡ ሩጸተ፡ ሀየል፡ (አፈ፡ ድ፳፰። ዘኍ፴፭፡ ፴፪። ፪ነገ፡ ፲፯፡ ፪። ስንክ፡ የካ፳፩። መጽ፡ ምስ)።

አጕያዪ፤ መጕይይ፤ የሚያሸሽ፡ የሚያርቅ፤ የሚያስርቅ።

ምጕያይ፤ (ያት)፤ መሸሻ፡ መጠጊያ፤ መማጠኛ፡ የሙጥኝ፡ መባያ። ምጕያየ፡ ለግሔ። ኮንከኒ፡ ምጕያየ፡ (መዝ፡ ፸፫። ኪዳ)። ጕያ፡ ጕየት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ምጕያይ፡ ይላል፡ (ናሖ፫፡ ፱)።

ገዪም፤ ሞት፤ (ጌመ፡ ይገይም፡ ይጊም። ዐረ፡ ዓመ)፤ መጎም፡ መዳመን፤ ደመና፡ መልበስ፡ በጉም፡ መታፈን፡ መሸፈን፤ መጮኽ፡ ማስገምገም፤ ማስተጋባት፤ የሰማይና፡ የተራራ። ገመገም፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው፤ ጐሀነን፡ እይ።

ጊሜ፤ (ዐረ፡ ዐይም። ሱር፤ ዓይማ)፤ ጉም፡ ብዙ፡ ደመና፤ ከምድር፡ ወርዶ፡ ተራራ፡ ኰረብታ፡ የሚሸፍን፤ ወዠድ፡ ለወዠድ፡ የሚጐትት፡ የቀን፡ ጨለማ። ከመ፡ ጊሜ፡ ከደንክዋ፡ ለምድር። ወረሰየ፡ ላቲ፡ ደመና፡ ልብሳ፡ ወበጊሜ፡ ጠብለላ። ወከደነ፡ ርእሰ፡ ደብር፡ በጊሜ፡ ወጢስ፡ (ሢራ፵፱፡ ፫። ኢዮ፴፰፡ ፱። ውዳ፡ ማርያ)።

—፤ ብትን፡ በረዶ፤ ውርጭ፤ ጠል፡ ከፊያ። በረድ፡ ወጊሜ። ይዘርዎ፡ ለጊሜ፡ ከመ፡ ሐመድ። ከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ፀምር። ወፈውሰ፡ ሖሉ፡ ፍጡነ፡ ጊሜ፡ (ዳን፫፡ ፵፱። መዝ፡ ፻፵፯። ዘዳ፴፪፡ ፪። ሢራ፵፫፡ ፳፪)።

ጉማ፤ ታላቅ፡ ጩኸት፤ ጕህና፡ ተመማ፤ የብዙ፡ ሰው፡ ዜማ። ገብርኤል፡ ዘራማ፡ አዕራጊ፡ ስብሐት፡ በጉማ። ጉማ፡ ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም። ይመልእ፡ ሖሎ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጉማ፡ ቃሎሙ፡ (ደራሲ። ሢራ፵፯፡ ፱። ፶፡ ፲፰)። በቁሙ፤ የነፍስ፡ ዋጋ፤ ያውም፡ የቀንድ፡ ከብት፡ የገዳይ፡ ወገን፡ ቀንበር፡ ተሸክሞ፡ እግዚኦ፡ እያለ፡ ለሟች፡ ወገን፡ የሚሰጠው፡ ካሳ። ገመገመ፡ ግምጋሚ፡ ማለት፡ ከጉማ፡ የወጣ፡ ቃል፡ ነው፤ ርኀራኄና፡ ለውጥ፡ ያሳያል።

ጉምጉማ፤ (ትግ፡ ሐበ)፤ ርኩም፤ አፈ፡ ረዥም፡ ክንፈ፡ ውዥምዥም፡ ድምጡ፡ እንደ፡ ከበሮ፡ የሚተም፤ እንደ፡ ነጋሪት፡ የሚጐሰም፤ እንደ፡ ሰማይ፡ የሚያስገመግም።

ግዮን፤ (ጽር፡ ጌዖን። ዕብ፡ ጊሖን)፤ ስመ፡ ፈለግ፤ ካራቱ፡ ዐበይት፡ አፍላጋት፡ ኹለተኛው፡ ወንዝ፡ ነጭ፡ አባይ፤ ከአፍሪቃ፡ ደቡብ፡ ተነሥቶ፡ ወደ፡ ሰሜን፡ ወደ፡ ሱዳን፡ አገር፡ የሚፈስ፡ (ዘፍ፪፡ ፲፫)። ነቁን፡ ባለጂዖግራፎች፡ ፮፡ ያኽል፡ ነው፡ ይሉታል፤ ውሃው፡ ነጭ፡ ኒል፡ ስለ፡ መሰለ፡ ነጭ፡ አባይ፡ ይባላል፤ የአባይን፡ ፍች፡ ተመልከት። ጊሖን፡ ማለት፡ ግን፤ ዘየ

ሐውር ፡ በኀይል ፡ ወይርዕም ፡ ወድምፀ ፡ ማዩ ፡ ዐቢይ ፡ ወግሩም ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የውሃውን ፡ ብዛት ፡ የመልካውን ፡ ስፋት ፤ ያከኼዱን ፡ ኀይል ፡ የጩኸቱን ፡ ግርማ ፡ ፏፏቴውንና ፡ ተመማውን ፡ ድምጡ ፡ እንደ ፡ ነጐድጓድ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ከአፍሪቃ ፡ ወንዞች ፡ ተለይተው ፡ ነጭ ፡ ኒል ፡ ጥቍር ፡ ኒል ፡ የሚመስሉ ፡ በኦሪትም ፡ ግዮን ፡ ኤፌሶን ፡ የሚባሉ ፡ ነጭ ፡ አባይና ፡ ጥቍር ፡ አባይ ፡ ናቸው ፡ ይባላል ። እሊህም ፡ ኹለቱ ፡ ወንድማማች ፡ ወንዞች ፤ ከየምንጮቻቸው ፡ በኀይል ፡ ተነሥተው ፡ ግርማቸውን ፡ ለብሰው ፤ ተስልፈው ፤ በየፊታቸው ፡ ያለውን ፡ ሐይቅ ፡ እንደ ፡ መርከብ ፡ ሠንጥቀው ፡ ዐልፈው ፡ ስራዊታቸውን ፡ ከግራና ፡ ከቀኝ ፡ አሰከትተው ፤ እንደ ፡ ኹለት ፡ ንጉሥ ፡ ከርቱም ፡ ሲገናኙ ፡ ኹለትነታቸው ፡ ይቀርና ፡ አንድ ፡ ወንዝ ፡ ብቻ ፡ ይኾናሉ ፤ ከከርቱም ፡ ደግሞ ፡ እስከትበራ ፡ ወርደው ፡ ከተከዚ ፡ ጋራ ፡ ይገጥማሉ ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ የሌላ ፡ ወንዝ ፡ ውሃ ፡ ሳይጨምሩ ፡ ባንድነት ፡ መላ ፡ ምድረ ፡ ግብጽን ፡ ከላይ ፡ እስከ ፡ ታች ፡ አጠጥተው ፡ አጥግበው ፡ አርክተው ፤ ዐልፈው ፡ ተርፈው ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡ ጐርፈው ፡ ሜዲተራኒ ፡ ከሚባለው ፡ ከታላቁ ፡ ባሕር ፡ ይገባሉ ።

ግዮን ፤ የየሩሳሌም ፡ ወንዝ ፤ ሰሊሖም ፡ ሰሎሞን ፡ የነገሠበት ፤ ከከተማዪቱ ፡ በስተደቡብ ፡ ያለ ፡ (፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፴፫ ። ኢሳ፰ ፡ ፮) ።

ገዪሥ ፤ ሦት ፤ (ጌሠ ፡ ይገይሥ ፡ ይጊሥ ። ዕብ ፡ ጋየስ ፤ ሰበሰበ) ። (ጥሰ) መሰብሰብ ፡ መከተት ፤ መሰለፍ ፡ ሰጠር ፡ ለመንገድ ፡ መዘጋጀት ፤ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ መገዝመት ፡ መገሥገሥ ፤ ማልደ ፡ መኼድ ፡ ከንግሀ ፡ አስቀድሞ ፡ ጎሕ ፡ ሲቀድ ፡ ወይም ፡ ዶሮ ፡ ሲጮኽ ፡ መነሣት ። ገዩሠክሙ ፡ በጽባሕ ። አሌሲያ ፡ ገዩሠ ። በሌሊት ፡ ትገይሥ ፡ መንፈስየ ፡ ኀቤከ ። ነቂሀነ ፡ እምንዋም ፡ ንጊሣ ፡ ሰቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ዘፀ ፲፱ ፡ ፲፯ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፩ ። ኢሳ፳፮ ፡ ፱ ። ድጓ) ። ገሥገሠን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ድርብ ፡ ነው ።

ገያሢ ፤ (ሢት ፡ ሥያን ፡ ያት) ፤ የሚገሠግሥ ፡ ገሥጋሽ ፤ ማላጅ ፡ ማለዳ ፡ ኺያጅ ። (ተረት) ፤ ገበያ ፡ ላርፋጅ ፤ ቤት ፡ ከሲያን ፡ ለማላጅ ።

ጋይሥ ፤ (ብ ፡ አጋይሥ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ እንግዳ ፡ መንገደኛ ፤ ዐድሮ ፡ ኺያጅ ፡ ገሥጋሽ ፡ (ትግሬ) ።

ጊሠት ፤ መገሥገሥ ፤ አገሣገሥ ፡ ገሥጋሽነት ፡ ግሥገሣ ፡ ማለዳ ።

አጌሠ ፤ አገሠገሠ ፤ አስገሠገሠ ፤ አማለደ ፡ አስማለደ ፤ ማለዳ ፡ ወሰደ ። አመ ፡ ያገይሥዋ ፡ ለታቦት ፡ ካህናት ፡ አግብእዋ ፡ ውስተ ፡ መካና ። እስከ ፡ አመ ፡ ያገይሥዎ ፡ ኀበ ፡ እስራኤል ። ኢርኩስ ፡ ኀሪስኪ ፤ ለምንትኬ ፡ አጌሥኪዮ ፡ ለፍሬ ፡ ቅድሳት ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ (ድጓ ። ሉቃ፩ ፡ ፹ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጌሠም ፤ (ዕብ ፡ ጌሸም ፤ ብርቱ ፡ ዝናም) ፤ ነገ ፤ ጢት ፡ ማለዳ ፤ ከርሞ ፡ ላመት ። እስከ ፡ ጌሠም ። ጌሠመ ፡ ዘ ፡ ጊዜ ። ጌሠመ ፡ ንመውት ። አነ ፡ ዮም ፡ ወአንተ ፡ ጌሠም ። ኢትተክዝ ፡ ለጌሠም ፡ እስመ ፡ ጌሠምሰ ፡ ትኄሊ ፡ ለርእሳ ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፩ ። ዘፀ፱ ፡ ፲፰ ። ሚሬ፲ ፡ ፲ ። ፴፰ ፡ ፳፱ ። ማቴ፮ ፡ ፴፬) ። ጌሠም ፡ እንደ ፡ ዮምና ፡ እንደ ፡ ትማልም ፡ ጐልት ፡ ነው ፤ አይፈልስም ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ጌሠመ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ።

ጋይጸ ፤ ጸት ፤ (ጋየጸ ፡ ይጋይጽ ። ግእዝ) ፤ መንቀፍ ፡ መስደብ ፡ መገደር ፤ መናቅ ፡ ማጥቃት ፤ ማስጨነቅ ፡ ማስቸገር ። ማጌጥ ፡ መጌጥ ፤ መልበስ ፡ መሸለም ፤ መፀረር ፡ ማማገር ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ መኰራት ፡ መታበይ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጋየጸ ፡ ፈንታ ፡ ተጋየጸ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። እጸልእ ፡ ጸላኢከ ፡ ወእትጋየጽ ፡ ዘይትጋየጸከ ። ይትጋየጽ ፡ ጎረ ፡ ቤቱ ፡ (ዘፀ፳፫ ፡ ፳፱ ። ኢዮ፳ ፡ ፳፮) ። አይቴ ፡ ሀለዉ ፡ እለ ፡ ይትጋየጹ ፡ በሥን ፡ ወበላሕይ ። ኢርቱዕ ፡ ንትዐበይ ፡ ወንትጋየጽ ፡ በምንትኒ ፡ እምግብር ፡ (ግንዘ ። አፈ ፡ ተ፱) ።

ተጋየጸ ፤ (ተደራጊና ፡ ተደራራጊ) ፤ ተነቀፈ ፤ ተናቀ ። ተነቃቀፈ ፡ ተናናቀ ፡ ተገዳደረ ። ተጊያጊያጠ ፡ ተሸላለመ ። ርስ ፡ በርስ ፡ ወይም ፡ በገዛ ፡ እጅ ።

ጋይጽ ፤ ጌጽ ፤ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ልብስ ፡ መሣሪያ ።

ጕየጸ ፤ (የጌገየና ፡ የጕየ ፡ ጎር) ፤ ሳተ ፡ ለቀቀ ፤ የሕፃን ፡ የድውይ ። ሸሸ ፡ አመለጠ ፤ ያይን ፡ ምድር ፡ የፈስ ፤ ሬሳ ፡ ሸሸ ፡ እንዲሉ ። ፈሰውን ፡ ተመልከት ።

ገይሮ ፤ ሮት ፤ (ገየረ ፡ ይጌይር ፡ ይገይር ። ዕብ ፡ ጋየር) ፤ በፍቅር ፡ በትምርት ፡ መሳብ ፡ ማቅረብ ፡ ማስጠጋት ፤ አሕዛብን ፡ ከጣዖት ፡ ማፍለስ ፡ በኦሪት ፡ ማሳመን ፤ መግዘር ፡ ይሁዲ ፡ ማድረግ ።

—፤ ኖራ ፡ ማውጣት ፤ በኖራ ፡ ጭቃ ፡ መምረግ ፡ መለሰን ፡ መቅባት ፡ መለቅለቅ ። ገብሰስን ፡ እይ ። እሰ ፡ ገየርዋ ፡ ለአረፍት ። ከመ ፡ አረፍት ፡ እንተ ፡ ገየሩ ፡ (ሕዝ፲፫ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፲፯ ፡ ፲፩) ።

ገያሪ ፤ መገይር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ አቅራቢ ፡ አስጠጊ ፤ ይሁዲ ፡ አድራጊ ። ኖራ ፡ አውጭ ፡ ሸያጭ ፤ ለሳኝ ፡ ቀቢ ፡ ለቅላቂ ። ለመገይራን ፡ ወለወቀርት ፡ እብን ፡ (፬ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፪) ።

ጊር ፤ (ዕብራ ። ዐረ ፡ ጀይር) ፤ ዐዲስ ፡ ትኩስ ፡ ኖራ ፡ ውሃ ፡ ያልነካው ፡ እሳቱ ፡ ያልጠፋ ፡ ያልበረደ ።

ተገየረ ፤ (ዕብ ፡ ሂትጋየር) ፤ ወደ ፡ አይሁድ ፡ መጣ ፡ ተጠጋ ፤ ይሁዲ ፡ ኾነ ፡ በኦሪት ፡ አመነ ፤ የሀደንና ፡ ተይሀደን ፡ እይ ። ተለሰነ ፡ ተቀባ ፤ ተለቀለቀ ።

ግዩር ፤ (ዕብ ፡ ጌር ። ሱር ፡ ጊዮራ) ፤ መጤ ፡ መጣተኛ ፡ ስደተኛ ፤ ካገሩ ፡ ከሕጉ ፡ የፈለሰ ፡ ፈላሻ ፡ የአይሁድ ፡ ጥገኛ ፤ በኦሪት ፡ ያመነ ፡ ግዙር ። አሐዱ ፡ ሕግ ፡ ይኩን ፡ ለክሙ ፡ ወለግዩር ፡ ዘማእከሌክሙ ። ግዩራን ፡ ወፈላስያን ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፵፱ ። ዘሌ፳፭ ፡ ፳፫) ።

—፤ የተለሰነ ፡ ልስን ፤ ቅብ ፡ ልቅልቅ ።

ግያሬ፤ ኖራ ፡ አወጣጥ ፡ አለሳሰን ፤ ልስና ፡ ልቅስቃ ።

ግይርና ፤ ስደት ፤ ስደተኛነት ፡ ፈላሽነት ፡ (አርጋ) ።

ጌራ፤ (ብ ፡ ጌራት) ፤ ቍርዐ ፡ ቍር ፤ ቦርቦርቲ ፡ የራስ ፡ ጋሻ ፡ ከወፍራም ፡ ቈርበት ፡ የሚሠራ ፡ ላዩ ፡ ብረት ፡ ውስጡ ፡ ቈርበት ፡ በጦርነት ፡ ጊዜ ፡ የሚለበስ ፡ (፩ተስ ፡ ፭ ፡ ፰ ። ኤፌ፮ ፡ ፲፯ ። ራእ፱ ፡ ፱ ፡ ፲፯) ። ጌራ ፤ መድኀኒት ። ጌራተ ፤ ኅጺን ፤ (ኢሳ፶፱ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ሐም፲፭) ። የራስ ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፡ ራስ ፡ ወርቅ ፤ ሜትራ ፡ ዘውድ ፡ አክሊል ፡ ሾፌት ፡ ቆብ ፡ ባርኔጣ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ክበበ ፤ ጌራ ፤ ወርቅ ፤ ጽኑይ ። ተቀጸለ ፤ ጌራ ፤ ዐቢየ ፤ ዲበ ፤ ርእሱ ፤ አሕጺጾ ፤ ጌራ ፤ ክህነት ፤ ቅዱስ ። ወገብሩ ፤ ዲበ ፤ ርእሱ ፤ ጌራ ፤ ንጉሥ ፤ ወውስተ ፤ እዴሁ ፤ በትረ ፤ ወርቅ ። ወያአትቱ ፤ ጌራቲሆሙ ፤ እምርእሶሙ ፤ (ደራሲ ። ዮሴፍ ። ሕዝ፳፮ ፡ ፲፮) ።

ጌራ ፤

ጌራ ፤ (ዕብ ፡ ጌራህ) ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ታናሽ ፡ ግርሽ ፡ የሰቅል ፡ ኻያኛ ፤ የአቦሊ ፡ እኩያ ። ወሰቅል ፤ ዕሥራ ፤ ጌራ ፤ (ሕዝ፵፭ ፡ ፲፪) ።

ጌርዮስ ፤ (ጽር ፡ ኪርዮስ) ፤ እግዚእ ፤ እግዚአብሔር ፡ (ቅዳ) ።

ጌሰ ፤—ገሠገሠ ፤—ገዩ ፡ ሥ ፡ ጌሠ ።

ጋይሶ ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ኪዶን) ፤ ጦር ፡ ዘገር ፡ የሚወረወር ፤ ዐጭር ፡ መጠነኛ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ላማርኛ ፡ ስለ ፡ ቀረበ ፡ ጋሻ ፡ ይሉታል ። አልዐል ፤ እዴከ ፤ በጋይሶ ፤ (ኢያ፰ ፡ ፲፰) ። ቢደንን ፡ እይ ።

ጌተ ፤ (ይገይት ፡ ይጊት ፤ ገዩት ። ገዝአ) ። ጌተየ ፤ ጌታ ፡ ኾነ ፡ ተባለ ።

(ጥ) **ገት ፤ (ትግሬ) ፤** ብዕል ፡ ሀብት ፤ ጌትነት ።

ጌት ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የኢሎፍሊ ፡ ክፍል ። ፈለስት ፤ ታቦተ ፤ እግዚአብሔር ፤ ውስተ ፤ ጌት ፤ (፩ነገ ፡ ፭ ፡ ፰) ። ቤት ፤ ጌትያዊ ፤ (፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፪) ።

ጋሌ ፤ (ጽር ፡ ጋሊ ። ዕብ ፡ ሔሴድ) ፤ ፋሮ ፡ ፋደት ፤ መጠማጥ ፡ የዱር ፡ ድመት ፤ ሸላ ፡ ሙጭሙጭላ ፤ ደሮ ፡ የሚያድን ፡ የሚበላ ፤ መሬት ፡ የሚፍር ፡ የሚቈፍር ፤ ታናሽ ፡ ክፉ ፡ አውሬ ። ዐይነቱና ፡ ስሙ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ፪ ፡ አፍ ፡ ያለው ፡ እባብ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፳፱) ።

ግላ ፤—ጨለማ ፤—ገሊው ፡ ገለወ ።

ጎል ፤—በረት ፤—ገዊል ፡ ጎለ ።

ገልእ ፤—የሸክላ ፡ ስባሪ ፤—ገሊዕ ፡ ገልዐ ።

ገሊብ ፤ ቦት ፤ (ገለበ ፡ ይገልብ ፡ ይግልብ ። ዐረ ፡ ጀለበ ፤ ሳበ) ፤ ማጥመድ ፤ መቃጥን ፡ መስደድ ፡ መረብ ፡ መንዛት ፤ መሳብ ፡ መጐተት ፤ መግለብ ፡ መሥራት ፤ ያሣ ፡ ወጋሪ ። እንዘ ፤ ንገልብ ፤ (ኪዳ) ። መግለብ ፡ መግለጥ ፤ የንፍረት ፡ የቂጥ ። መሸሽ ፡ መሮጥ ፤ መጋለብ ፡ ማምለጥ ፤ መዘራት ፡ መበተን ፡ መቅለል ፡ መንጓለል ፡ ፍሬ ፡ ቢስ ፡ መኾን ፤ የገለባ ።

ገለብ ፤ መግለብ ፡ ት ፤ መቃጥን ፡ መንጠቆ ፤ መግለቢ ፡ ዘረ ፡ መትር ፡ ያሣ ፡ ወጥመድ ፡ መያዣ ፡ መጋፈፊያ ። ከመ ፤ በመግለብት ፤ ወበመዋቅሕተ ፤ ኅጺን ፤ ተሐውር ፤ (ዐር ፡ ኢሳ፫ ፡ ፮) ። ጀልባ ፡ ታንኳ ፡ ፍልኳ ፡ ዓሣ ፡ ወጋሮች ፡ የሚቀመጡበት ። አንዳንድ ፡ መጽሐፍ ፡ በገለብ ፡ ፈንታ ፡ ጌልያ ፡ ብሎ ፡ መርከብ ፡ ይላል ። ገለባ ፡ ኀፋሽ ፡ እንጕላይ ፡ (ዐማርኛ) ።

ገለብ ፤ (ትግሬ) ፤ ጋሻ ፡ ፀጋም ፤ በግራ ፡ የሚያዝ ፡ የሚነገብ ፡ አላባሽ ፡ አግሬ ።

ገለባት ፤ ዝማ ፡ ነጋዴ ፡ ቅፍለት ፤ ማኅበር ፡ ኹኖ ፡ አጋሰሱን ፡ ጭኖ ፡ እንደ ፡ ጕርፍ ፡ የሚኼድ ፡ የሚያረብድ ።

አግለበ ፤ አሸሸ ፤ አባረረ ። ገለባ ፡ አወጣ ፡ አጓለበ ፤ አንጓለለ ። አስገለበ ፡ አስገለጠ ።

አግላቢ ፤ መገልብ ፤ (ብት ፡ ባን ፡ ባት) ፤ የሚያሸሽ ፡ አባራሪ ፤ ዓሣ ፡ ወጋሪ ። መግለቢ ፡ ሠሪ ፤ ገለባ ፡ አውጭ ። መጺብሓዊ ፤ ወመገልብ ፤ (መቅ ፡ ወን) ።

ገልበበ ፤ (ተቀ ፡ ግ ። ዐረ ፡ ጀልበበ ፤ ገለወ) ፤ ሸፈነ ፡ ከደነ ፤ አለበሰ ፡ አከናነበ ፤ ጋረደ ፤ ለበጠ ፡ መረገ ፤ ለሰነ ፡ ቀባ ። ገልበቡ ፤ ርእሶሙ ። ይገልብብ ፤ አፉሁ ። ይገለብብዎ ፤ ገጾ ። ሥብሕ ፤ ዘይገለብብ ፤ ከርሦ ። ዘይገለብቦ ፤ ለሰማይ ፤ በደመና ። ወገልበቡ ፤ ሖሎ ፤ ዘውስቴቱ ፤ እምዕፀ ፤ በነፍጥ ፤ ብዙኅ ። ገልበበታ ፤ ለንፍቅ ፤ ፒሳ ፤ (ኤር፲፱ ፡ ፱ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፵፭ ። ሉቃ፳፱ ፡ ፳፱ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፳፪ ። መዝ ፡ ፻፵፯ ። ዮሴፍ ። ኩፋ ፡ ፵፯) ።

ገልባቢ ፤ መገልብብ ፤ የሚሸፍን ፤ ከዳኝ ፡ አልባሽ ፤ ጋራጅ ፡ አከናናቢ ።

ተገልበበ ፤ ተሸፈነ ፤ ተከናነበ ፤ ተሰወረ ፡ ተደበቀ ፤ በልብስ ፡ ባለባበስ ። ተገልበበት ፤ ገጻ ። ከዳን ፤ በዘይትገለበቡ ፤ እምጣል ። አንስት ፤ ደናግል ፤ ኢይትገልበባ ፤ ርእሶን ፤ በቤተ ፤ ክር ፤ አላ ፤ ሥዕርቶን ፤ ያንጎ ። ወይቤሎ ፤ ንጉሥ ፤ እትገልበብ ፤ ወእባእ ፤ ውስተ ፤ ቀትል ፤ (ዘፍ፴፰ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፱ ፡ ፯ ። ኪዳ ። ፫ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፴) ።

ግልቡብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ብብት) ፤ የተሸፈነ ፤ የተከናነበ ፤ ሽፍን ፡ ሽፍንፍን ። ግልቡብ ፤ ርእሱ ። እንዘ ፤ ግልቡባን ፤ ገጾሙ ። ብእሲ ፤ ዘግልቡብ ፤

ርእሱ ። ግልቡባት ፡ (ሄኖ ፣ ፲፭ ፣ ፴ ። ሔኖ፲፫ ፣ ፱ ። ፩ቆሮ ፣ ፲፩ ፣ ፱ ። ዲድ ፣ ፫) ።

ግልባብ ፤ ቤ ፤ (ባባት ፣ ብያት) ፤ መሸፈኛ ፣ መጋረጃ ፤ ልብስ ፣ ክዳን ፤ ክንብንብ ፣ ሠርመዲ ፣ ሻል ፤ የሐር ፣ የሻሽ ፣ መንዲል ፤ ጥላ ፣ ቀጸላ ። ክሥቲ ፡ ግልባቢክ ። ፲ሥኡ ፡ ግልባብየ ። ከሠተ ፡ ግልባበ ፡ ገጹ ። ሰብበት ፡ ግልባቤ ። ቀራንብት ፡ ሥዩማት ፡ እማንቱ ፡ ህየንተ ፡ ምስዋር ፡ ወግልባቤ ። እምሐፉረ ፡ መርቄ ፡ ወእምቍረ ፡ ዙሉ ፡ ምንዳቤ ፡ አክናፊክሙ ፡ ይኩናኒ ፡ ግልባቤ ። ግልባቡ ፡ (ኢሳ፵፯ ፣ ፪ ። ማሕ፩ ፣ ፯ ። ስንክ ፣ ሠኔ፩ ። ኩፋ ፣ ፵፩ ። ደራሲ ። ስንክ ፣ ኅዳ፲፫ ። መስ፳፩) ።

ጐልበተ ፤ (ትግ ፣ ገልበተ ፤ ገለበጠ) ፤ በቁሙ ፤ ጐለበተ ፣ ጐልበታም ፣ ኾነ ፤ ፀየለ ፣ በረታ ፣ (ዐማርኛ) ።

ጕልበት ፤ በቁሙ ፤ ብርክ ፣ ኀይል ፣ ብርታት ፣ ጥንካሬ ። (ግጥም ፤ ፪ ፣ ደጃዝማቾች ፣ ሲዋጉ ፣ ትቢተኛው ፣ ድል ፣ ስለ ፣ ኾነ) ፤ አሳዋቂ ፣ ስፈ ፣ ሱሪ ፣ አሳጥሮበት ፤ የደጃች ፡ እገሌ ፣ ጕልበቱ ፣ ታየበት ።

(ቀ) **ገልጎ ፤ ጎት ፤ (ገለገ ፣ ይጌልግ ፣ ይገልግ ። ዕብ ፣ ጋላግ) ፤** ማጌጥ ፣ መሸለም ፤ መልበስ ፣ መፀረር ፤ መከናወን ፣ መበጃጀትና ፣ መዘጋጀት ፤ ወደ ፣ ሸንጎ ፣ ወደ ፣ ገበያ ፣ ወደ ፣ ሰርግ ፣ ወደ ፣ ቤተ ፣ ክሲያን ፣ ለመኼድ ።

አንገለገ ፤ (ያንጌልግ ፣ ያንገልግ) ፤ ሰበሰበ ፣ አከማቸ ፣ ጉባኤ ፣ አቆመ ። ተሰበሰበ ፣ ተከማቸ ፤ ሸንጓ ፣ ከተመ ፤ ተጠራቀመ ፤ ደለተ ፣ መከረ ። አንገለግኒ ፡ ፀቢየ ፡ እንግልጋ ። አንገለጉ ፡ ዙሉ ፡ ሕዝብ ፡ ባዕለ ፡ ኤርምያስ ። ለምንት ፡ አንገለጉ ፡ አሕዛብ ፡ (ነሐ፩ ፣ ፯ ። ኤር፴ ፣ ፱ ። መዝ ፣ ፪ ። ዘኍ፲፯ ፣ ፲፩ ። ግብ፲፭ ፣ ፯ ። ፩ቆሮ ፣ ፭ ፣ ፱) ።

እንግልጋ ፤ መሰብሰብ ፣ መከማቸት ፤ አሰባሰብ ፣ ስብሰባ ፣ ክምችታ ፤ ክምቹነት ። ሸንጎ ፣ ጉባኤ ፣ ማኅበር ፤ ብዙ ፣ ሰው ፤ የሰው ፣ መንጋ ፣ የሚጎጋጋ ። ልቅሶኛ ፣ ሰርገኛ ፣ ገበያተኛ ፣ ቤተ ፣ ክሲያን ፣ ሳሚ ፤ የመሰለው ፣ ኹሉ ። እንግልጋ ፡ አሕዛብ ። ማእከለ ፡ ማኅበር ፡ ወእንግልጋ ። በላም ፡ ለክሙ ፡ ቅዱሳን ፡ እንግልጋ ። ምስለ ፡ ብዙኃን ፡ እንግልጋ ፤ ሀገረ ፡ ዳዊት ፡ ማርያም ፡ ዐሪጋ ፡ (ሚራ፳፯ ፣ ፳ ። ምሳ፭ ፣ ፲፬ ። ስንክ ፣ መስ፫ ፣ ታኅ፳፰) ።

ምንግላግ ፤ (ጋት) ፤ መሰብሰቢያ ፣ መከማቻ ፤ ቦታ ። ምንግላጊሆሙ ፡ ለኢሎፍሊ ፡ (፩ነገ ፣ ፲ ፣ ፩ ። ዮዲ፯ ፣ ፲፯) ።

ገልገለ ፤ (ገሊል ፣ ገል) ፤ ገለገለ ፣ ገላገለ ፤ ለየ ፣ ነጠለ ፣ አላቀቀ ፤ የሰው ። ዘረገፈ ፣ ቀዳ ፣ ገለበጠ ፤ አጋባ ፣ ባዶ ፣ አደረገ ፤ የዕቃ ። ወገልገልዋ ፡ ለሙዳየ ፡ ምጽዋት ፡ (፪ዜና ፣ ፳፬ ፣ ፲፩) ።

ገልጋሊ ፤ ገልጋይ ፣ ገላጋይ ፤ ዘርጋፊ ፣ ዘራፊ ፤ ወራሪ ፣ በርባሪ ።

አገልገለ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ። አገልግል ፣ ግልጋሎ ፣ ጕልጓሎ ፣ ማለት ፣ ከዚህ ፣ ወጥቷል ።

ተገልገለ ፤ (ዕብ ፣ ጋላሀ) ፤ ተማረከ ፣ ተዘረፈ ፤ ተበረበረ ። እስመ ፡ ገልገላ ፡ ተገልግሎ ፡ ትትገለገል ፡ (ዓሞ፭ ፣ ፭) ። ተዔውዎ ፣ ትዔወው ፤ ፈሊስ ፣ ትፈልስ ፤ ጠፊአ ፣ ትጠፍእ ፣ ማለት ፣ ነው ።

ገልገላ ፤ ዕብ ፣ (ጊልጋል) ፤ ስመ ፣ ሀገር ፤ መንኰራኵራት ፣ ማለት ፣ ነው ። እሊሁም ፣ በይሁዳ ፣ ክፍል ፣ ያሉ ፣ ፪ ፣ አህጉር ፣ ናቸው ፤ አንዲቱ ፣ የኢያሪሖ ፣ ቅርብ ፣ አጠገብ ፣ (ኢያ፭ ፣ ፱ ። ፩ነገ ፣ ፯ ፣ ፲፮) ። ፪ኛይቱ ፣ በኬብሮን ፣ ያለች ፣ (ዘዳ፲፭ ፣ ፴ ። ኢያ፲፪ ፣ ፳፫) ።

ጌልጌል ፤ ጌልጌላ ፤ (ዕብ ፣ ጋልጌል ፣ ጋልጋል) ፤ ዝኒ ፣ ከማሁ ፤ መንኰራኵሮች ፣ የሠረገላ ፣ እግሮች ፣ ተሽከርካሮች ፣ ተንከባላዮች ፣ (ሕዝ፲ ፣ ፪ ፣ ፲፫) ። ባለቅኔዎች ፣ ግን ፣ ሰማይ ፣ ይሉታል ። ደመና ፡ ሰማይ ፡ ብርሀት ፡ እንተ ፡ ይብልዋ ፡ ጌልጌላ ፡ (ደራሲ) ።

ጐልጐታ ፤—ጎልጎታ ፤—ገዊል ፣ ጎለ ፤ ጎል ።

(ቀ) **ገልዶ ፤ ዶት ፤ (ገለደ ፣ ይጌልድ ፣ ይገልድ ። ዕብ ፣ ጋላድ ፤ ገልድ ፣ ለበሰ) ፤** መደጕስ ፤ ቍርበት ፣ ማልበስ ። ማንጠፍ ፤ መከፈፍ ፤ ፀልጋን ፣ መኝታን ፣ በዠንዲ ፣ በንት ፣ ወይም ፣ በስርፍ ፣ በሌሐፍ ፣ መሸፈን ፣ ማስጌጥ ። በቀጠንት ፡ ገሊድኩ ፡ ምስካብየ ፡ ወዘርቤታተ ፡ ነጸፍኩ ፡ (ምሳ፯ ፣ ፲፯ ። ዲድ ፣ ፪) ።

ገላዲ ፤ መገልድ ፤ (ዲት ፣ ዳን ፣ ዳት) ፤ የሚደጕስ ፣ ደጓሽ ፤ ቍርበት ፣ አልባሽ ፤ አንጣፊ ።

ገልድ ፤ (ዕብ ፣ ጌሌድ ። ፀረ ፣ ጊልድ ። ሱር ፣ ጌልዳ) ፤ ቍዳ ፣ ቍርበት ፤ ዠንዲ ፣ ንት ፤ ፀጥፍ ፣ ዳባ ፤ ሌጦ ፣ አንቀልባ ፤ የባሕር ፣ ዐረብ ፤ ብራና ፣ ቅርፍት ፣ ዕፅ ።

ገለድ ፤ (ትግሬ) ፤ ኪዳን ፤ ሰላም ፤ ዕርቅ ፣ ፍቅር ፣ ስምምነት ፤ ቅርበት ፣ ልጽቀት ።

ተገለደ ፤ ተቍረበተ ፤ ቍርበት ፣ ለበሰ ፤ ተደጕሰ ።

ግሉድ ፤ (ዳን ፣ ዳት ፣ ልድ) ፤ የተገለደ ፤ የለበሰ ፣ የተደጕሰ ። የተነጠፈ ፣ የተጌጠ ፤ ደጓሳ ፣ ወፍራም ።

ተግሊድ ፤ (ዐረ ፣ ተጅሊድ) ፤ ድጕስ ፣ ድጕስት ፤ አደጓጕስ ፤ አጠራረዝ ፤ የድጕስ ፣ ሥራ ።

መግለድ ፤ (ብ ፣ መጋልድ) ፤ መድጕስ ፤ መደጕሻ ፤ የድጕስት ፣ ዕቃ ፣ መማሪያ ፤ ፱ ፣ ፀይነት ። ርእስ ፣ መድጕስ ፣ ፫ ። መሳቢያ ፣ የድጕሱ ፣ ኹሉ ፣ መከፈፊያ ፣ ፩ ። ዐይን ፣ ርግብ ፣ ትንሽና ፣ ትልቅ ፣ ፪ ። ቀርን ፣ በግዕ ፣ ፩ ። የውሃ ፣ እናት ፣ ፩ ። ፍየል ፣ ፈለግ ፣ ፩ ። ድሙር ፣ ፱ ። በነዚህ ፣ ላይ ፣ ደግሞ ፣ ፯ ። ጨምረው ፣ ፲፭ ፣ የሚሉ ፣ አሉ ፤ መደበኞቹ ፣ ግን ፣ ዘጠኝ ፣ ናቸው ፤ የቀረው ፣ ትርፍ ፣ ነው ።

ገለዶ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ታላቅ ፣ ቢላዎ ፣ ካራ ፤ የበጎች ፣ ጠጕር ፣ መሸለቻ ፤ ቍርበት ፣ የሚቀፍ ፣ ቍዳ ፣ የሚቀድ ፤ የስፎችና ፣ የፋቆች ፣ መማሪያ ።

ገሊው ፤ ዎት ፤ (ገለወ ፡ ይገሉ ፡ ይግሉ ። ገለበ ፤ ገለደ) ፤ መጕለብ ፡ መለጐም ፤ መሸፈን ፡ መጋረድ ፡ ማልበስ ፡ መለበጥ ፤ መጕለብ ፡ የስፌት ፤ መለጐም ፡ የባላፍ ፡ ያታሞ ፡ የከበሮ ፤ መሸፈን ፡ ማልበስ ፡ ለኹሉ ፤ መለበጥ ፡ ከንጨት ፡ ከደንጊያ ፡ ለተሠራ ፡ ለቤት ፡ ለማጥን ። ይገልዎሙ ፡ ልቦሙ ፡፡ ከመ ፡ ከበሮ ፡ ዘገለውዎ ፡፡ ኀሞር ፡ ዘገለውዎ ፡ በቈጽለ ፡ ወርቅ ፡ (፪ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲፭ ። ድጓ ። መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ፲፯ ፡ ፴፫ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፭) ።

ገላዊ ፤ መግልው ፤ የሚጕልብ ፡ የሚሸፍን ፤ ጋራጅ ፡ ለባጭ ።

ተገልወ ፤ ተሸፈነ ፤ ተጋረደ ። ዘጠሠቀ ፡ ጽልመት ፡ ተገልወ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ግልው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሉት) ፤ የተሸፈነ ፡ ሽፍን ፤ ጕልብ ፡ ልጕም ፡ ልብጥ ።

ግልወት ፤ መሸፈን ፤ (ጥሸ) መሸፈን ፡ አሸፋፈን ፤ ሽፈና ፡ ልበጣ ። መሸፈኛ ፡ ሽፋን ፤ መጋረጃ ፤ ልባጥ ፡ ስሌዳ ። ግልወታ ፡ በወርቅ ፡፡ አመ ፡ ፂዋዌ ፡ አወፈየ ፡ ኤርምያስ ፡ ዙሎ ፡ ንዋየ ፡ ግበሪሃ ፡ ሲደብተራ ፡ ለሥጠተ ፡ ኲሎሕ ፤ ወተመጢዋ ፡ ከነቶ ፡ ከመ ፡ ግልወተ ፡ ኀጺን ፡ (አዋል ። መጽ ፡ ምስ) ።

ግላ ፤ መሸፈኛ ፤ ጥቍር ፡ መጋረጃ ፤ ጨለማ ። ቀላዬ ፡ ግላ ፡፡ አምሳለ ፡ ግላ ፡፡ ጽልመተ ፡ ግላ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ግላ ፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ ሕግ ፡ ብሉይ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። ስንክ ፡ ሐምሸ ። አርጋ ፡ ፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ጕሎ ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ ፍሬው ፡ ዘይት ፡ የሚኾን ፡ ቅባታም ፤ ሐኪሞች ፡ ለሆድ ፡ መፈወሻ ፡ ዐበዞች ፡ ለምጣድ ፡ ማሠሻ ፡ ፋቆች ፡ ለቈርበት ፡ ማራሻ ፡ ለማለስለሻ ፡ የሚሹት ፤ ዕንጨቱ ፡ ግብዝ ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ። (ተረት) ፤ የጕሎ ፡ ዘንግ ፤ የባሪያ ፡ ደግ ።

ግላውቃ ፤ (ጽር ፡ ግላፍክ) ፤ ያሞራ ፡ ስም ፤ ጕጕት ፤ የቀን ፡ ዕውር ፡ የሌት ፡ ዐይን ፡ ብር ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጫት ፡ አሞራ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፬ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፭) ።

ጐሊሕ ፤ ሐት ፤ (ጐልሐ ፡ ይጐልሕ ፡ ይጕላሕ ። ዕብ ፡ ጋሌሕ ። ትግ ፡ ገልሐ ፡ ላጨ) ፤ መጕላት ፡ መግዘፍ ፤ መታየት ፡ መገለጥ ፤ እንደ ፡ ልጩ ፡ ራስ ፡ መኾን ። የጥፈት ፡ የሥዕል ፡ የመልክአ ፡ ፊደል ፤ የነገር ፡ የምስጢር ፡ የድምፅ ፡ የቃል ።

ጕሉሕ ፤ ጕልሕ ፤ በቁሙ ፤ የጐላ ፤ የተገለጠ ፡ ግልጥ ፤ ፈጽሞ ፡ የሚታይ ፡ የሚሰማ ።

ጕልሓዊ ፤ (ትግ ፡ ጕልሓይ ። ዕብ ፡ ጋሉሕ) ፤ ልጭ ፤ ንጭ ፤ ራሱን ፡ ጽሕሙን ፡ ኀፍረቱን ፡ የላጨ ፡ የነጨ ፡ መላጣ ፡ ቡሓ ፤ ጐዳ ፤ ራሰ ፡ በዳ ። (ተረት) ፤ የሴት ፡ ላጪ ፤ የወንድ ፡ ነጪ ።

ተጓልሐ ፤ ተዳራ ፡ ተቃበጠ ፤ ተዳለቀ ፡ ተዳሰቀ ፤ በግልጥ ። ወይም ፡ በስውር ፤ ኀፍረት ፡ ለኀፍረት ፡ ተጋለጠ ፤ ተገላለጠ ። ኀፍረት ፡ ተናግሮ ፡ ብእሲት ፡ ባዕድ ፡ ወኢትትጓልሓ ፡ ላቲ ፤ ወኢትኒጣ ፡ ለወለታ ፤ ወኢትቅረብ ፡ ኀበ ፡ ምስካባ ፡ (ሚራ፵፩ ፡ ፳፪) ።

ጓልሕ ፤ ድሪ ፤ ቅንጥ ፤ የአፍኣ ። ወይም ፡ የውስጥ ፡ መገላለጥ ።

አጕልሐ ፤ አጕላ ፤ አገዘፈ ፡ አስገለጠ ፤ አስረዳ ።

ገልይ ፤ ዮት ፤ (ገለየ ፡ አው ፡ ገልየ ፡ ይገሊ ፡ ይግለይ ። ዕብ ፡ ጋላህ ፤ ገለጠ) ፤ መቍረጥ ፡ መቈጥቈጥ ፡ መለየት ፤ መግለጥ ፡ መግፈፍ ፡ ማሳየት ፤ ራቍቱን ፡ ግንዱን ፡ መለመላውን ፡ መተው ፤ የዛፍ ፡ የሰው ። ይገልይዎ ፡ (ዮሐ፲፭ ፡ ፮) ።

አግለየ ፤ አስቈረጠ ፡ አስገለጠ ፤ አስለየ ፡ አስታወቀ ፤ እገሌ ፡ አሰኘ ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ።

እገሌ ፤ (ሊት ። ዕብ ፡ ፍሎኒ ። ሱር ፡ ፍላን ። ዐረ ፡ ፉላን) ፤ የስም ፡ ለውጥና ፡ ምትክ ፤ ሀየንተ ፡ ስም ፤ በስም ፡ ፈንታ ፡ የሚነገር ፡ ቃል ። እከሌ ፤ እንቶ(ተ)ኔ ፤ እንትትን ፤ ያ ፡ ርሱ ፤ አንድ ፡ ሰው ፤ አንተ ፤ ሰውዬ ፤ ሰዌ ። አካሉ ፡ ታውቆ ፡ ስሙ ፡ ላልታወቀ ፡ ለተደበቀ ፡ ዐጸፋና ፡ በቂ ፡ እየኾነ ፡ ለሩቅም ፡ ለቅርብም ፡ ይነገራል ፤ አከለ ፡ በቃ ፡ ይላልና ፤ እከሌ ፡ ቅሉ ፡ አካሉን ፡ አካላዊነቱን ፡ ያሳያል ። ሰውዮውን ፡ ዐውቆ ፡ ስሙን ፡ ባለማወቅ ፡ ወይም ፡ በመደበቅ ፡ ስሙን ፡ ሳይጠሩ ፡ ግብሩን ፡ ለመግለጥ ፤ ሰውዮው ፡ ሴትዮይቱ ፤ አንድ ፡ ሰውዬ ፡ አንዲት ፡ ሴትዮ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሑሩ ፡ ኀበ ፡ እገሌ ፡፡ እገሌ ፡ እምቤተ ፡ እገሌ ፡ ውእቱ ፡፡ አይቴ ፡ ሀለዉ ፡ እገሌ ፡ ወእገሊት ፡፡ ሤጥኩ ፡ በሤጠ ፡ እገሌ ፡፡ ረሳዕነ ፡ ግብረ ፡ እገሌ ፡ (ማቴ፳፮ ፡ ፲፰ ። አፈ ፡ ድጓ ። ግንዘ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፫ ። ገድ ፡ አዳ) ። ሰማዕክኑ ፡ አ ፡ እገሌ ፡፡ ኢትትአመን ፡ አ ፡ እገሌ ፡ ትሕትናሁ ፡፡ አንተ ፡ ሆይ ፤ ሰውዬ ፡ ሆይ ፤ እንትኔ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዮሴፍ) ። ጸውዑ ፡ ሊተ ፡ እገሌሀ ፡ ወእገሊተ ፡ ቢል ፤ ያንንም ፡ ያችንም ፤ ርሱንም ፡ ርሷንም ፤ ወንዱንም ፡ ሴቲቱንም ፡ ሴቲቱንም ፤ ወይም ፡ ባልና ፡ ሚስቱን ፡ ያሰኛል ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፮ ፡ ፶፩) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ። አንተ ፡ እገሌ ፡፡ ፈለጥከኒ ፡ እምአመትየ ፡ እገሊት ፡፡ ሑር ፡ ኀበ ፡ እገሊት ፡ ሀገር ፡ (ኪዳ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፫) ። ለሥራና ፡ ለመማሪያ ፡ ሲኾን ፤ እንትን ፤ አንዳች ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ያሰኛል ።

እገሌያዊ ፤ (ዐረ ፡ ፉላኒ) ፤ የእከሌ ፤ የእንቶ ፤ የርሱ ፡ የዚያ ፤ ያንድ ፡ ሰው ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ኢያንብራ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ እገሌያዊ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

ተገልየ ፤ ተቈረጠ ፤ ተገለጠ ።

ግሉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሊት ። ዕብ ፡ ጋሉይ) ፤ የተገለጠ ፡ ግልጥ ፤ ቍርጥ ።

ግልየት ፤ መግለጥ ፤ መገለጥ ፤ አገላለጥ ፡ ገለጣ ፡ ቈረጣ ። የመጽሐፍ ፡ ገጽ ፤ ሉሕ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ተገልጦ ፡ የሚታየው ፡ የሚነበበው ። በተለየ ፡ ግን ፡ ግልየት ፡ የሚባል ፤ ወንዙን ፡ ጥራዙን ፡ ማጠፊያውን ፡ ወስን ፡ አድ

ርት ፡ በጥፊትና ፡ በዕጥፋት ፡ ማኸል ፡ ወዲያ ፡ ማደና ፡ ወዲህ ፡ ማደ ፡ ያለው ፡ ባደ ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

ግልያ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ ገጽ ፤ ግልየት ፤ ሢራክ ፡ ስንጠረዥ ። ሐሳበ ፡ እግርስ ፡ ነዋ ፡ ውስተ ፡ ግልያሁ ፤ ስፍረ ፡ ሰዓት ፡ (አዋል) ።

ገሊል ፤ ሎት ፤ (ገለ ፡ አው ፡ ገለለ ፡ ይገልል ፡ ይግልል ። ዕብ ፡ ጋላል) ፤ መምረጥ ፡ ማንጓለል ፤ መለየት ፡ ማስገለል ። ማንጋለል ፡ በዠርባ ፡ ማስተኛት ። ገልገለ ፡ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ተገለ ፤ ተለየ ፡ ተገለለ ፡ ተንጓለለ ፤ ተንጋለለ ። (ተረት) ፤ ተንጋሎ ፡ ቢተፉ ፡ ተመልሶ ፡ ታፉ ።

ግሉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ልልት) ፤ የተለየ ፡ የተገለለ ፤ የተንጓለለ ፡ የተንጋለለ ።

ግላል ፤ እንጉላይ ፡ ንፋሽ ፤ ሐሠር ፡ ምራጭ ፤ እንግሊላ ፡ የኂሊት ።

ገሊላ ፤ (ዕብ ፡ ግሊላ ፤ ጋሊል) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የምድረ ፡ እስራኤል ፡ ስሜን ፤ በዮርዳኖስና ፡ በጥብርያደስ ፡ በዐቢይ ፡ ባሕር ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ የይሳኮርና ፡ የዛብሎን ፡ ክፍል ፤ ታችኛው ፤ ላይኛውም ፡ የአሕዛብ ፡ ክፍል ፡ ሳይቀር ። ገለልተኛ ፡ ገጠር ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ሀገርና ፡ መንደር ፡ ያለበት ፤ ዐውድ ፡ ዘውር ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ኢያ፳ ፡ ፯ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፩) ። ናዝሬት ፡ ዘገሊላ ። ቃና ፡ ዘገሊላ ። ወገሊላ ፡ ዘአሕዛብ ፡ (ሉቃ፩ ፡ ፳፮ ። ዮሐ፪ ፡ ፩ ። ማቴ፬ ፡ ፲፭) ።

(ጥላ) **ጋላ** ፤ በቁሙ ፤ ልዩነት ፡ ያለው ፡ ባለመለዮ ፤ ሕዝብ ፡ ጭፍራ ። ስመ ፡ ነገድ ፡ ጋሎስ ፡ ከሚባል ፡ ሕዝብ ፡ የወጣ ፤ ወይም ፡ ከማኸል ፡ አፍሪቃ ፡ የመጣ ፤ ያማራ ፡ ጠላት ፡ ደመኛ ። (ተረት) ፤ በግና ፡ ተዥላ ፤ ዐማራና ፡ ጋላ ። ጋላን ፡ ገድሎ ፡ ምነው ፡ ጋሌ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምነው ፡ ገለሌ ፡ ማለት ፡ ከዚሁ ፡ ከስሙ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ጋላት ፤ ጋሎች ፡ ጭፍሮች ፡ ወታደሮች ፤ ክልካዮች ፡ አጋፋሮች ። (ግጥም) ፤ ሐዋርያት ፡ ጋሎች ፡ ጥልውት ፡ ቢሸሹ ፡ ታስሮ ፡ ተሰቀለ ፡ ዐማኑኤል ፡ ጕሹ ። ቦኡ ፡ ጋላት ፡ ሤመነ ። ዘመጠወ ፡ ርእሶ ፡ ለጋላት ። ተፈነዉ ፡ ጠርባናት ፡ ሜትራይቀይ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ጋላት ፡ በትእዛዘ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ ከሓዲ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፴፪ ። ድጓ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጐልሎ ፤ ሎት ፤ (ጐለለ ፡ ይጔልል ፡ ይጐልል) ፤ መጕለል ፤ በቤት ፡ ራስና ፡ በጕልቻ ፡ ላይ ፡ ማስቀመጥ ፡ ማኖር ፤ መጣድ ፡ ማስረር ።

ጕላ ፤ አው ፡ ጕሌ ፤ (ብ ፡ ጐላል ። ዐረ ፡ ወዕብ ፡ ጉሎት ። ጽር ፡ ጉላት) ፤ አፍላል ፤ መንቀል ፤ የሸክላ ፡ ቅል ፤ ጕልላት ፡ የመንቀል ፡ ዐይነት ። ወገብረ ፡ ክልኤተ ፡ አዕማደ ፡ ወመልዕልቴሆሙ ፡ ጕላት ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፪) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ ኀላት ፡ ብሎ ፡ በሳብዕ ፡ ይጥፋል ።

ጕልማ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ አባት ፡ ለልጁ ፡ ጌታ ፡ ሳሸክሩ ፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ግዛት ። (ግጥም ፤ ተጠማኝ ፡ ወይም ፡ ተጋዥ) ፤ አይኾንም ፡ እንጂ ፡ ከኾነማ ፤ ከመጋዝ ፡ ይሻላል ፡ ጕልማ ።

ጐሊም ፤ ሞት ፤ (ጐለመ ፡ ይጐልም ፡ ይጕልም ። ዕብ ፡ ጎሌም) ፤ መጕለም ፤ ጕልማ ፡ መስጠት ። መጕልመስ ፡ ማደግ ፤ መጐላመም ፡ ጕልማማ ፡ ባለጕልማ ፡ መኾን ። ጕለም ፡ እንዲሉ ፡ ጕልማሜ ፡ ሲሉ ።

ገላሚዎስ ፤ -ኅሥሥት ፤ -ከሚሌዎን ።

ጋልሙት ፤ (ዕብ ፡ ጋልሙድ) ፤ ዘዘኝ ፡ ሴስኛ ፡ አውሬ ፤ የድመት ፡ የሙጭሙጭላ ፡ ዐይነት ። በቁሙ ፤ ጋለሞታ ፡ ባለመሸታ ።

ገለሠ ፤—ተቀመጠ ፤ ሸነኀ ፤—ገሊስ ፡ ገለሰ ።

ገሊዕ ፤ ዖት ፤ (ገልዐ ፡ ይገልዕ ፡ ይግላዕ ። ዕብ ፡ ጋሎዕ) ፤ መንቃት ፡ መሠንጠቅ ፤ መሰበር ፡ መድቀቅ ፤ መንከት ፡ መንካት ፤ መጕዳት ፤ የሸክላ ፡ ያጥንት ።

ገልዕ ፤ (ዕብ ፡ ሔሬሽ) ፤ ገል ፤ የሸክላ ፡ ስባሪ ፡ እንክትክች ፡ የሳት ፡ መጫሪያ ። እሳት ፡ በገል ፡ ውሃ ፡ በቅል ፡ እንዲሉ ። ብሩር ፡ ዘይትወሀብ ፡ ምስለ ፡ ሕብል ፡ ከመ ፡ ገልዕ ፡ ውእቱ ። የብስ ፡ ሥጋሁ ፡ ከመ ፡ ገልዕ ። ትጽሕፍ ፡ ኅሊናሃ ፡ ውስተ ፡ ገልዕ ፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፳፫ ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ ጥር፳፯ ። ኢዮ፪ ፡ ፰ ። መዝ ፳፩ ፡ ፲፭) ።

ገልዓት ፤ አግልዕት ፤ ገሎች ፤ ገላልት ። አሰሩ ፡ ውስተ ፡ ከማዱ ፡ ሐብለ ፡ ወደቤሁ ፡ ስቀሉ ፡ ገልዓተ ፡ ዘአጽለምዎሙ ፡ በፍሕም ። ከመ ፡ ዘያስተጣግዕ ፡ አግልዕተ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፯ ። ሢራ፳፪ ፡ ፯) ።

ገለዓድ ፤ (ዕብ ፡ ጊልዓድ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ተራራ ፤ ከዮርዳኖስ ፡ ማዶ ፡ ያለ ፡ (ዘኍ፴፪ ፡ ፩) ።

ገሊፍ ፤ ፎት ፤ (ገለፈ ፡ ይገልፍ ፡ ይግልፍ ። ሱር ፡ ግላፍ ። ዕብ ፡ ጋላፍ) ፤ መቅረጥ ፡ ማነጥ ፡ ማንጠጥ ፤ ጣያት ፡ መሥራት ፤ በንጨት ፡ በደንጊያ ፤ በልብስ ፡ ላይ ፡ መሣል ፡ መመሰል ፡ መፈደል ፡ መጠረዝ ፡ መጥለፍ ። እለ ፡ ይገልፍዎ ፡ ለዕፅ ። ይክል ፡ ገሊፈ ፡ አምሳል ። ገለፈ ፡ ላዕሌሁ ፡ በቀልተ ፡ ወአክሊላተ ። ይግልፍዎ ፡ ውስተ ፡ ኩኵሕ ። እለ ፡ ይገልፉ ፡ ወየኀርዉ ፡ ዐይነ ፡ ማኅተም ። ግልፍ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ አስማተ ። ቀጠንት ፡ ዘያሰረግውዎሙ ፡ በሕብራት ፡ ዘገለፉ ፡ በሙ ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፯ ። ፪ዜና ፡ ፪ ፡ ፲፬ ። ፫ ፡ ፭ ፡ ፯ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፳፬ ። ሢራ፴፰ ፡ ፳፯ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

ገላፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ለፍት) ፤ የሚቀርጽ ፡ አንጣጭ ፡ ምስል ፡ አፍሳሽ ።

አግለፈ ፤ አስቀረጸ ፤ ምስል ፡ አሠራ ፡ አስፈሰሰ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፱) ።

ተገልፈ ፤ ተቀረጸ ፤ ተሣለ ፡ ተመሰለ ። ይትገለፉ ፡ አናቅጽኪ ። ዘተገልፈ ፡ በሰሌዳ ። ውስተ ፡ ከርሠ ፡ እምየ ፡ ተገለፍኩ ፡ ሥጋ ፡ (ኢሳ፷ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ መስ፳፯ ። ጥበ፯ ፡ ፩) ።

ግሉፍ ፤ (ፉን ፡ ፉት ፡ ልፍት) ፤ የተቀረጸ ፤ የተጣፈ ፡ የተሣለ ። (ግልፍተኛ ፡ ቍጡ) ። እብነ ፡ ባሕርይ ፡ ግሉፍ ። ግሉፍ ፡ ውስተ ፡ ጽሌ ፡ ልቦሙ ። ጽላት ፡ ጽሑፍ ፡ ወግሉፍ ። ወግሉፋን ፡ ኪሩቤል ፡ ወፀበራት ፡ (ጥበ፲፰ ፡ ፳፱ ። ኤር፲፯ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ነሐ፰ ። ሕዝ፵፩ ፡ ፲፰) ።

ግልፈት ፤ መቅረጽ ፤ መቀረጽ ፡ አቀራረጽ ። ቅርጽ ፡ ንጥ ፡ ፍልፍል ፤ ያበጠ ፡ የስመጠ ። ግልፈተ ፡ ዐይኑ ፡ ማኅተም ። ወግልፈት ፡ ላዕሌሃ ። አልባስ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ግልፈት ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፳፩ ። ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ተ፳፰) ።

ግልፎ ፤ (ብ ፡ ግልፍ(ፈ)ዋት) ፤ ቅርጽ ፡ ንጥ ፤ የተቀረጸ ፡ ጣዖት ፤ የሰው ፡ ምስል ። አርእስተ ፡ አዕማድ ፡ ዘግልፎ ። ዙሉ ፡ ግልፎሃ ። ወአቅንእዎ ፡ በግልፎሆሙ ። ግልፍዋተ ፡ ኢትግበሩ ። ግልፈዋተ ፡ ጣዖት ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፯ ። ሚክ፩ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፸፯ ። ኩፋ ፡ ፰ ። አርጋ ፡ ፬) ። ግንፋልን ፡ እይ ።

ግልፈፈ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ገፈፈ ፡ ገለፈፈ ፤ የቈርበት ፡ የከንፈር ። (ዐማርኛ) ።

ገሊጽ ፤ ጾት ፤ (ገለጸ ፡ ይገልጽ ፡ ይግልጽ) ፤ መግለጥ ፡ መግፈፍ ፡ ማሳየት ፤ መንገር ፡ መተርጐም ፡ ማስረዳት ።

ተገልጸ ፤ ተገለጠ ፡ ግልጥ ፡ ኾነ ፤ ታየ ፡ ተረዳ ። (ሙሴ) ፡ ሶበ ፡ ይትገለበብ ፡ ይትረአይ ፡ ወሶበ ፡ ይትገለጽ ፡ ይሴወር ፡ ወኢይትዐወቅ ፡ (አዋል) ።

ግሉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ልጽት) ፤ የተገለጠ ፡ ግልጥ ።

ገሊስ ፤ ሶት ፤ (ገለሰ ፡ ይገልስ ፡ ይግልስ ። ትግ ፡ ገልሰ ። ዕብ ፡ ጋላስ ። ዐረ ፡ ጀለሰ ፤ ተቀመጠ) ፤ መለበድ ፡ ልብድ ፡ መስፋት ፤ ቈርበት ፡ ማልበስ ፡ መደጐስ ፤ መደልደል ፡ ማመቻቸት ፤ መሸብለል ፡ መጠቅለል ፤ የኮርቻና ፡ የጭንት ።

ግላስ ፤ በቁሙ ፤ የኮርቻ ፡ ልብስ ፤ ምንጣፉ ፡ ምቹው ፡ መቀመጫው ፡ (ዐማርኛ) ።

ጐልቶ ፤ ቶት ፤ (ጐለተ ፡ ይጌልት ፡ ይጐልት) ፤ መጐለት ፡ መትከል ፤ የጕልቻ ። ማውረስ ፡ መስጠት ፤ የገንዘብ ፡ የርስት ። ይጐልቶሙ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ። በጊዜ ፡ ጐልቶቱ ። ወለእመ ፡ ጐለተ ፡ ላቲ ፡ ኢትስድ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰ ። ፳፱ ፡ ፩) ።

ጐላቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚጐልት ፡ ጐላች ፤ ሰጭ ፡ አውራሽ ። ወለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ጐላቲ ፡ ከመ ፡ ይሠየም ፡ ዲበ ፡ ዘጐለተ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ።

ተጐለተ ፤ በቁሙ ፤ ጕልት ፡ ኾነ ፡ ተሰጠ ፡ ተወረሰ ። ዘተጐለተ ፡ ሎቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ።

ጕልት ፤ (ታት) ፤ ጕልቻ ። በቁሙ ፡ ዐዲስ ፡ ርስት ፤ ሰው ፡ በፈቃዱ ፡ ለዘመድ ፡ ለባዕድ ፡ ወይም ፡ ለገዳም ፡ የሚያወርሰው ፤ ገንዘብ ፡ ጥሪት ፤ ቦታ ፡ መሬት ። ንሕነ ፡ ጐለትነ ፡ ጕልተ ፡ ለገበዘ ፡ አዙስም ። ብፅዓታት ፡ ወጕልታት ፡ (ክብ ፡ ነገ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ።

—፤ የማይፈልስ ፡ ቀለም ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ የሚከት ፡ የማይለወጥ ። ስሉ ፡ ስብሉ ፤ ዮም ፡ ትማልም ፡ አፉሁ ፤ እደ፡ሁ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ጎላት ፤—መንቀሎች ፤—ጐልሎ ፡ ጐለለ ።

ጉማ ፤—ድምፅ ፡ ዜማ ፤—የነፍስ ፡ ዋጋ ፤—ገዱም ፡ ጌመ ።

ጊሜ ፤—ጉም ፤—ገዱም ፡ ጌመ ።

(ጥ) **ጋማ ፤ (ጽርእ ፡ ወቅብጥ) ፤** ስመ ፡ ፊደል ፡ ማልስ ፡ ገ ። አልፋ ፡ ወቤጣ ፡ ወጋማ ፡ (ሥር ፡ ጻዙ) ።

ጋማ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የፈረስ ፡ የበቅሎ ፡ ያህያ ፡ ጠጕር ፤ ያንገት ፡ የማዥራት ፡ ጭራ ። የጋማ ፡ ከብት ፡ እንዲሉ ። ያንበሳ ፡ ጐፈር ፡ አንፋሮ ፡ በራስ ፡ የሚታሰር ። ጋሜ ፡ የሰው ፡ ራስ ፡ ጠጕር ፤ ማኽሉ ፡ ተላጭቶ ፡ በዙሪያው ፡ የሚቀር ፤ ዐብሮ ፡ በቀል ፡ ጐፈር ።

ጋሜ ፤ የደጋን ፡ ዕንጨት ፡ ቀጥታ ፡ ዘለግታ ፡ ያለው ፡ ለብልቦ ፡ ሲያርቁት ፡ እንደ ፡ ቅን ፡ አሽከር ፡ የሚታዘዝ ፤ (ግጥም ፤ ሽበታም ፡ ወይዘሮ ፡ የ፰ ፡ ዓመት ፡ ልጅ) ፤ ራሴ ፡ ጥጥ ፡ ኹኖ ፡ ፈታይ ፡ ስለምን ፡ ልቤ ፡ ተነደፈ ፡ በጋሜ ፡ ደጋን ።

ጐሜእ ፤ (ዕብራ) ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፡ በግብጽ ፡ ወንዝ ፡ ዳር ፡ የሚበቅል ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ የሸንበቆ ፡ የቀርከሓ ፡ ዐይነት ፡ ታንኳ ፡ ፍልኳ ፡ የሚኾን ። ንዋየ ፡ ጐሜእ ፡ (ኢሳ፲፰ ፡ ፪) ።

ጐሜእ ፡

ገሚእ ፤ አት ፤ (ገምአ ፡ ይገምእ ፡ ይግማእ ። ዕብ ፡ ጋሜእ ፡ ማገ ፤ ጠጣ ፤ አሸተተ) ፤ መግማት ፡ መበሽቀጥ ፤ ጽዩእ ፡ መኾን ።

ግሙእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ምእት) ፤ የገማ ፡ ግም ፡ በሽቃጣ ። (ተረት) ፤ ግም ፡ ለግም ፡ ቢተቃቀፍ ፡ አይነቃቀፍ ።

ግምአት፤ መግማት፤ አገማም፡ ግማት፡ ክፉ፡ ሽታ።

ግምኤ፤—ማሰሮ፤—ገምዖ፡ ገምዐ፤ ግምዔ።

ገመገም፤ በቁሙ፤ (ዐማርኛ)።

ገሚድ፤ ዶት፤ (ገመደ፡ ይገምድ፡ ይግምድ፤ አው፡ ገምዶ፡ ዶት፤ ገመደ፡ ይጌምድ፡ ይገምድ። ዕብ፡ ጋማድ፡ ዐረ፡ ጀመደ)፤ መጕመድ፡ መጕማመድ፤ መቍረጥ፡ ማጨድ፡ መጨርገድ፤ መገዝገዝ፡ ማረድ። መቍረስ፡ መገምደል። መግመድ፡ መፍተል፤ ማክረር። ጊዜ፡ ገሚድ፡ በጽሐ። ዘእንበለ፡ ይግምድዎ። ይገምዱ፡ አስካለ። እስከ፡ ማእዜኑ፡ ትገምዲ፡ መጥባሕት። ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት። ይጌምድ፡ ሥጋሁ፡ በእብን፡ (ማሕ፩፡ ፲፪። ኢዮ፰፡ ፲፪። ኢሳ፲፰፡ ፭። ኤር፳፱፡ ፯። ማር፭፡ ፭)። መላላቱና፡ መጥበቁ፡ ቱሱሕ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ነው፤ የቱሱሕን፡ ፍች፡ ተመልከት።

ገማዲ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ የሚጕምድ፤ ቈራጭ፡ ዐጫጅ፤ ገማጅ።

አግመደ፤ አገመደ፤ አስጕመደ፡ (አስገመደ)፤ አስቈረጠ፡ አሳጨደ።

ተገምደ፤ ተገመደ። ታረደ፡ ተጕመደ፤ ተጕማመደ፤ ታጨደ፡ ተቈረጠ። በሰይፍ፡ ተገምዱ፡ ሕፃናት፡ ንጹሓን። ዘተገምደ፡ በመጥባሕት። ሐረገ፡ ወይን፡ እንተ፡ ትትገመድ፡ ወትትአረር። ስሒብዎ፡ ወከነ፡ ሥጋሁ፡ ይትጌመድ፡ (ስንክ፡ ታኅ፴። መጋ፲፭። ድጓ። አቡሻ፡ ፶)።

ግሙድ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ምድ)፤ የተቈረጠ፡ ቍርጥ፤ ጕምድ፡ ጕማዳ። ቶማስ፡ ዘአባላቲሁ፡ ግሙድ። ያዕቆብ፡ ግሙድ፡ (ስንክ፡ ነሐ፳፱። ኅዳ፳፯)።

ግምደት፤ ግማዴ፤ መቍረጥ፡ መቈረጥ፤ አቈራረጥ፡ ቈረጣ፡ ዐጨዳ፤ ጕማድነት።

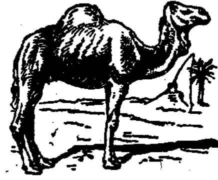
ግምድ፤ ግማድ፤ (ዳት)፤ ቍራጭ፤ ጕመድ፡ ጕማጅ፤ ጕራጅ፡ ዕራፊ፤ ቅናሽ፡ ሙዳ፡ ጕማ። (ግጥም)፤ ኢየሩሳሌምን፡ ይመኛል፡ ሰው፡ ኹሉ፤ ግሸን፡ አይደለም፡ ወይ፡ ግማደ፡ መስቀሉ። ግማድ፡ ዘተርፈ፡ እምዕፀ። ግምደ፡ ደርግሕ፡ ልብስ። በግማደ፡ ልብሱ። ግማደ፡ ሥጋ። ግማዳት፡ ዘዙሉ፡ አባል። ግማዳተ፡ እብድ፡ (ጥበ፲፫፡ ፲፫። ማር፪፡ ፳፩። ፊልክ፡ ፲። ፪፻፵፫። ሕዝ፳፬፡ ፬። ኢዮ፲፯፡ ፯። ቅኔ)።

ትግምድ፤ መቈረጥ፡ ቈራጥነት፤ ቈራጣ፡ መኾን። ትግምደ፡ አልባሲሆሙ፡ (ግንዘ)።

ገመድ፤ በቁሙ፤ ሐብል። ሐቢልን፡ ተመልከት።

ገማዲም፤ ስመ፡ ነገድ፤ ስመ፡ ትውልድ፡ ያፌታውያን፤ የጎሜር፡ ቍራጮች፡ (ሕዝ፳፯፡ ፲፩)።

ገመል፤ ገምል፤ (ዕብ፡ ጋማል። ሱር፡ ጋምላ። ዐረ፡ ጀመል)፤ በቁሙ፤ ግመል፡ የቤት፡ እንስሳ፡ የጭነት፡ የኮርቻ፡ ከብት፤ በረሓ፡ ቈላ፡ የሚደፍር፡ ውሃ፡ ጥም፡ የሚችል፡ ዐንገተ፡ ረዥም፡ ነዊኀ፡ ቅልጥም፤ ክህያ፡ ክጋሰስ፡ አብልጦ፡ የሚይዝ፡ የሚሸከም። ቀጭኔ፡ የበዳ፡ ግመል፤ ነብርማ፡ ዝንጕርጕር፡ የበዳ፡ አህያ፡ የሚመስል፤ ዐዳኞች፡ እንዳውሬ፡ የሚገድሉት።

ገመል፡

ገመላት፤ አግማል፤ (ላት)፤ ገመሎች፤ ግመሎች፤ ቀጭኔዎች። ጸጕረ፡ ገመል። ነሥአ፡ ዐሠርተ፡ አግማለ፡ እምአግማለ፡ እግዚኡ። አግማላቲሆሙ፡ (ማቴ፫፡ ፬። ዘፍ፳፬፡ ፲። መሳ፯፡ ፭)።

ገመላዊ፤ ግመልማ፤ የግመል፡ ዐይነት፤ ግመል፡ ሳቢ፡ ጠባቂ፤ የግመል፡ እረኛ፡ ባለግመል። ቄሬል፡ ገመላዊ፡ (ስንክ፡ ታኅ፳፱)።

ገምል፤ ስመ፡ ፊደል፡ ማለስ፡ ገ፤ በአበገደ። ዐረቦች፡ ጂም፡ ጀ፡ ይሉታል።

ጋሜል፤ (ዕብ፡ ጊሜል)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ስመ፡ ፊደል፡ ገ። ፍችው፡ ፍጹም፡ ዐስብ፡ ዕሴት፡ ፍዳ። ጋሜል፡ ዕስየ፡ ለገብርከ፡ (መዝ፡ ፻፲፰፡ ፲፯)።

ገመመ፤ (ይጌምም፡ ይገምም፤ ገምሞ)፤ ያዘ፡ ጨበጠ፤ ላጨ፡ ቈረጠ፤ ከረከመ፤ የለጓሚና፡ የላጭታ። ጋማ፡ ጋሜ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ኹለተኛም፡ ገሚም፡ ገመ፡ ይገምም፡ ይግምም፡ ብሎ፡ ዲቃላውን፡ ገምገመ፡ ሲሉት፡ ገመገም፡ ከዚህ፡ ይወጣል። ጌመንና፡ ጉማን፡ ተመልከት፤ ፍችው፡ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ገምኖ፤ ኖት፤ (ገመነ፡ ይጌምን፡ ይገምን)፤ ማግመን፡ ማሳረር፤ መጥበስ። ማሳደፍ፡ ማቈለፍለፍ፤ ማርከስ፡ ማስነወር፤ መለወጥ፡ መቀየር፤ የቃል፡ የነገር። ኅፀብኩ፡ እገርየ፡ እፎኑ፡ እጌምኖን። እለ፡ ኢገመኑ፡ አልባሲሆሙ። ገመነ፡ ይሁዳ፡ መቅደስየ። እለ፡ ይጌምኑ፡ ስመ፡ ቅዱስ፤ እስመ፡ ገመንዋ፡ ለዲና፡ እኅቶሙ። ኢይገምን፡ ቃሎ፡ (ማሕ፭፡ ፫። ራእ፫፡ ፬። ሚል፪፡ ፲፩። ኩፋ፡ ፴። ዘኍ፴፡ ፫)። አንዳንድ፡ መጣፍ፡ በገመነ፡ ፈንታ፡ አግመነ፡ አገመነ፡ ይላል፤ አያሰኝም። አገመኑ፡ መሥዋዕተ። ያጌምንዎ፡ ለሥጋሆሙ፡ (አዋል። ፪ጴጥ፡ ፪፡ ፲። ይሁ፡ ፰። ራእ

፳፩ ፡ ፰ ። ኩፋ ፡ ፱ ። ዘኍ ፳ ፡ ፲፱ ፡ ፰ ። አመረን ፡ አእመረ ፡ እንደሚል ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ።

ገማኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚያገምን ፤ የሚያሳድፍ ፡ የሚያረክስ ።

ተገመነ ፤ ዐረረ ፡ ገመነ ፡ ተከነ ፡ አደፈ ፡ ረከሰ ፤ ሴሰነ ። ኢተገመንኩ ፡ ነፍስየ ፡ በርኵስ ። ተገመንኩ ፡ ለከ ፡ እምኔከ ። ወተገመነ ፡ ሕዝብ ፡ (ሕዝ፱ ፡ ፲፱ ። ኩፋ ፡ ፴፫ ። ዘኍ፳ ፡ ፩) ።

ግሙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፤ የገመነ ፤ ያደፈ ፡ የረከሰ ፤ ርኩስ ። ግሙን ፡ ቍርባኖሙ ፡ ለኃጥኣን ። ልሳን ፡ ግሙን ። ግሙናነ ፡ መንፈስ ። ኵሉ ፡ ፍናዊሆሙ ፡ ግሙናን ። ምድር ፡ ግምንት ፡ (ሚራ፴፩ ፡ ፳፱ ። ሂ፩ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፳፩ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ኩፋ ፡ ፳፱ ። ፩ ዕዝ ፡ ፰ ፡ ፹) ። ሐረርም ፡ ዘማይቱን ፡ ግምንት ፡ ሲል ፡ ግሙና ፡ ይላል ።

ግማን ፤ (ናት) ፤ እድፍ ፡ ርስሐት ፤ ትክቶ ፤ ዝሙት ፡ ኀጢአት ፤ ገመና ፡ ነውር ፡ የሚያሳፍር ። ምድር ፡ ርኵስት ፡ ይእቲ ፡ በግማኖሙ ፡ ለአሕዛበ ፡ ምድር ፡ (ዕዝ፱ ፡ ፲፩) ።

ግማኔ ፤ ግምነት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። እምኵሉ ፡ ግማኔ ፡ ኀጢአት ። ግማኔ ፡ ነፍስ ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። ጥበ፲፱ ፡ ፳፮) ። ማረር ፡ መግመን ፤ ማሳረር ፡ ማግመን ፤ አገማመን ፤ ገመና ፡ ዐራራነት ፡ ጥቍረት ፤ ነውረ ፡ ኀብስት ። ለእመ ፡ ቦ ፡ ንቅዐት ፡ ውስተ ፡ ኅብስት ፡ አው ፡ ግምነት ፡ ኢታዕርግዎ ፡ (ቄድር ፡ ገ፹፱) ።

ገምዖ ፤ ዖት ፤ (ገምዐ ፡ ይጌምዕ ፡ ይገምዕ) ፤ መቍረጥ ፡ መሸለት ፤ መላጨት ፤ የጠጕር ። ገምዒ ፡ ርእሰኪ ። ወይገምዖ ፡ ጽሕሞ ፡ (ሚክ፩ ፡ ፲፮ ። ኢሳ፯ ፡ ፳) ። ማለዘብ ፡ መፋቅ ፡ መላግ ፡ ማስተካከል ፤ ልጭ ፡ ራስ ፡ ማስመሰል ፤ የርጥብ ፡ ሸክላ ፡ የምርግ ፡ የልስን ። ትግሬ ፡ ግን ፡ ገምዐ ፡ ብሎ ፡ መከረ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከማለዘብ ፡ ይገባል ።

ገማዒ ፤ መገምዕ ፤ (ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት) ፤ የሚቈርጥ ፤ ሸላች ፡ ላጭታ ፤ ገያሪ ፡ ሸክላ ፡ ሠሪ ።

አገምዐ ፤ አስላጨ ፡ አስቈረጠ ፤ አስለዘበ ።

ተገምዐ ፤ ተላጨ ፡ ተቈረጠ ፤ ተፋቀ ፡ ለዘበ ። ከመ ፡ ይትገምዑ ፡ (ኤር፳፰ ፡ ፴፱) ።

ግሙዕ ፤ የተላጨ ፡ ልጭ ፡ ሸልት ፤ ልዝብ ፡ ፍሑቅ ።

ግማዔ ፤ መላጨት ፡ (ጥላ) መላጨት ፡ አለማጭ ፤ ቈረጣ ፡ ሸለታ ።

ግምዔ ፤ (ዕያት ፤ ገማዕይ ፡ ው) ፤ ምንቸት ፡ ማሰሮ ፡ ዐይነት ፡ ጭንቍላ ፤ ታናሽ ፡ ሸክላ ፤ ልጭ ፡ ራስ ፡ ጭንቅላት ፡ የምትመስል ፤ የዘይት ፡ ዕቃ ። (ተረት) ፤ ጋኖች ፡ ዐለቁና ፡ ምንቸቶች ፡ ጋን ፡ ኾኑ ። ግምዒ ፡ ልሕኵት ። ግምዔ ፡ ቅብዕ ። ኵሉ ፡ ግምዐያቲሃ ፡ ዘቅብዕ ። ነሥአ ፡ ቅብዐ ፡ በገማዕይሆን ፡ (ዘኍ፭ ፡ ፲፯ ። ዮዲ፲ ፡ ፭ ። ዘኍ፬ ፡ ፱ ። ማቴ፳፭ ፡ ፬) ።

ግምዔ ፡

ጉማዕ ፤ (ዓት) ፤ በቁሙ ፤ ጉማ ፡ ሙዳ ፤ የሥጋ ፡ ቍራጭ ፡ ታናሽ ፡ ክፍል ፤ ለብቻው ፡ ጉም ፡ ያለ ።

ገሚጽ ፤ ጾት ፤ (ገመጸ ፡ ይገምጽ ፡ ይግምጽ ፤ አው ፡ ገምጸ ፡ ጾት ፤ ገመጸ ፡ ይጌምጽ ፡ ይገምጽ) ፤ መግመጥ ፡ መጋጥ ፤ መዘንተር ፡ መዘብተር ፤ ማማት ፡ መንቀፍ ። ሰላም ፡ ለስምያን ፡ እንተ ፡ ለሐቌሁ ፡ አጽንዖ ፡ በሐብለ ፡ በቀልት ፡ ይቡስ ፡ እንተ ፡ ይጌምጾ ፡ ወይበልዖ ። ወገሚጽኒ ፡ እምዕጸበ ፡ አስተሐቅሮ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፫ ። ማር ፡ ይሥ፳፱ ፡ ፩) ።

—፤ ማጕበጥ ፤ ማስጕንበስ ፤ ማጥመም ፡ መቈልመም ፡ መቀለስ ፤ ማጽነን ፡ ማዘንበል ፤ ወዳንድ ፡ ወገን ፡ ማድላት ፡ መድፋት ፤ ራስን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። ዘይጌምጽ ፡ ክሣዶ ። እምንእሶሙ ፡ ግምጽ ፡ ክሣዶሙ ። ወርቅ ፡ ገመጾሙ ፡ ልቦሙ ፡ ለነገሥት ። ለገሚጸ ፡ ፍትሕ ። ኢትግምጽ ፡ ፍትሐ ፡ ነዳይ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ሚራ፯ ፡ ፳፫ ። ፰ ፡ ፱ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፱ ። ዲድ ፡ ፬) ። ትግሬ ፡ ግን ፡ ገመጸ ፡ ብሎ ፡ ደኸየ ፡ ድኻ ፡ ኾነ ፡ ይላል ።

ተገምጸ ፤ ተገመጸ ፤ ተገመጠ ፤ ተቀለሰ ፡ ተጕነበሰ ፤ ጕበጠ ፤ ወትትገመጽ ፡ እምህየ ፡ መንገለ ፡ ሰሜን ፡ (ኩፋ ፡ ፰) ።

ገሚር ፤ ሮት ፤ (ገመረ ፡ ይገምር ፡ ይግምር ። ሱር ፡ ግማር ። ዕብ ፡ ጋማር) ፤ ማግመር ፤ መጨረስ ፡ መፈጸም ፤ መቻል ፡ መያዝ ፡ መወሰን ፤ መድፈር ፡ ጨርሶ ፡ መናገር ። (መጕምራት ። መጕመር ፤ ማደግ ። መጋመር ፤ መዳበር ፤ የሴት) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገመረ ፡ ፈንታ ፡ አግመረ ፡ ይላል ፡ አድራጊውን ፡ ባስደራጊ ። ለእመ ፡ አግመረ ፡ ገራህተ ፡ እንዘ ፡ ይበልዕ ። ብሑእ ፡ ዘአግመሮ ፡ ለሐሪጽ ። እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ያግምርዋ ፡ ለምድር ፡ ባሕቲቶሙ ። እግዚ ፡ ዘያገምር ፡ ኵሎ ፡ ወኢያገምሮ ፡ መካን ። ኢታገምር ፡ ፍኖታ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐቲ ፡ ኪደተ ፡ እግረ ፡ ብእሲ ። በከመ ፡ አግመረ ፡ አፈ ፡ ኢሳይያስ ፡ ወይቤ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ኢሳ፭ ፡ ፰ ። ግንዘ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፭ ፡ ፯ ። ተረ ፡ ቄር ፲፯) ።

አግመረ ፤ አስጨረሰ ፡ አስፈጸመ ፤ አስቻለ ፡ አስወሰነ ፤ አስደፈረ ።

ተገምረ ፤ ተጨረሰ ፡ ተከተተ ፡ ተካተተ ፤ ተቻለ ፡ ተወሰነ ። እስከ ፡ ተገምረ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወዐደወ ። ፀርሰ ፡ ተገምሩ ፡ በኵናት ። ውስተ ፡ ከርሥ ፡ ይትገ

መር ። ትገምረ ፡ በማሕፀነ ፡ ድንግል ። መለኮት ፡ ኢይትገመር ፡ በምንትኒ ። እፎ ፡ አግመርኪዮ ፡ ለዘ ኢይትገመር ፡ ተገምሮ ፡ (ኢያ፫ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፩ ። ማቴ፲፭ ፡ ፲፯ ። ኪዳ ። ቄር ። ድጓ) ።

ግሙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ምርት) ፤ የተጨረሰ ፡ የተክተተ ፤ የተቻለ ፡ የተወሰነ ፡ ውሱን ። የጐመራ ፡ ጐምር ፤ የተጐመረ ፡ ጐምር ፤ የጋመረ ፡ የዳበረ ።

ትግምርት ፤ ቻይነት ፡ አቻቻል ፤ ችሎት ።

ግሙራ ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ጭራሽ ፤ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፤ ከንዱ ፡ ዘንዱ ፤ መቼም ፡ መች ። ለእግዚአብሔርሰ ፡ አልቦ ፡ ዘርእዮ ፡ ግሙራ ። ግሙራ ፡ ኢያስተርአየ ፡ ዘከመ ፡ ዝ ። ኢትምሐሉ ፡ ግሙራ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፲፰ ። ማቴ፱ ፡ ፴፫ ። ፭ ፡ ፴፬) ። ለ ፡ ሲወድቅበት ፡ ለዘወትር ፡ ለዘላለም ፡ ያሰኛል ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ። ቦኑ ፡ ለግሙራ ፡ ኀረምም ፡ እንከ ። አሐተ ፡ መሥዋዕተ ፡ ገብረ ፡ እንተ ፡ ለግሙራ ። ከመ ፡ ኢይርአይ ፡ ለግሙራ ። ትረስዐኒ ፡ ለግሙራ ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፲፬ ። ዕብ፲ ፡ ፲፬ ። መዝ ፡ ፱ ፡ ፲፱) ።

ገመር ፤ (ብ ፡ ገመራት ፡ አግማር) ፤ በቁሙ ፤ ታላቅ ፡ ዝንጀሮ ፡ ባለብዙ ፡ ጅር ፤ ጐምቱ ፡ ሽማግሌ ፡ ያገር ፡ ቅንድ ፤ መምህር ፡ አበ ፡ ማኅበር ። (ተረት) ፤ መምሩ ፡ ገመሩ ። ምስጢሩ ፡ ታላቅነት ፡ ነው ።

ጕማሬ ፤ **ጐማሬ** ፤ በቁሙ ፤ የባሕር ፡ አውሬ ፤ ጕምር ፡ ተጕማሪ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ጐሞር ፤ **ጎሞር** ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ዖሜር) ፤ ታናሽ ፡ ልክ ፤ የኽል ፡ መስፈሪያ ፡ እንደ ፡ ድርጎና ፡ እንደ ፡ ቍልቢጥ ፡ እንደ ፡ ቈለምሸሽ ፡ ያለች ፤ የኢፍን ፡ ካሥር ፡ አንድ ፡ የምቴዝ ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፲፰) ። ኢፍን ፡ እዩ ።

ጐምር ፤ በቁሙ ፤ የበሰለ ፡ የደረሰ ፤ እሸትነቱን ፡ የጨረሰ ፡ (ዐማርኛ) ።

ገሞራ ፤ (ጽር ፡ ጎሞራ ። ዕብ ፡ ዐሞራ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ እሳተ ፡ መዐት ፡ ከዘነመባቸው ፡ ካምስቱ ፡ አህጉረ ፡ ሰደም ፡ አንዲቱ ፡ (ዘፍ፲፫ ፡ ፲) ። ዘይገብሩ ፡ ግብረ ፡ ገሞራ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰) ።

ገሞራዊ ፤ የገሞራን ፡ ሥራ ፡ የሚሠራ ፤ ወንድ ፡ ኹኖ ፡ ወደ ፡ ወንድ ፡ የሚኼድ ፤ በሴት ፡ ፈንታ ፡ ወንድ ፡ የሚፈልግ ፡ ከወንድ ፡ የሚዘወግ ፡ አድራጊ ፡ ወንድ ፤ ወይም ፡ ተደራጊ ፡ ወንዳገረድ ፤ ወንድነቱን ፡ ክዶ ፡ በማይገባ ፡ ለወንዶች ፡ እንደ ፡ ሴት ፡ የሚኾን ፡ መቀመጫውን ፡ የሚደቅን ። ገሞራውያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰) ።

ጕመሮ ፤ **ገመሮ** ፤ የቈላ ፡ ዕንጨት ፡ ዐረጋም ፡ እሾኻም ፡ የቀንጠፋ ፡ ወንድም ፤ ወንዴና ፡ ሴቴ ፡ ያለው ።

ገሚስ ፤ **ሶት** ፤ (ገመሰ ፡ ይገምስ ፡ ይግምስ ። ፈተተ) ፤ መግመስ ፡ መገማመስ ፤ መቍረስ ፡ መቈራረስ ፤ መሽረፍ ፡ መሸራረፍ ። መመንዘር ፤ አንድ ፡ የነበረውን ፡ ብዙ ፡ ማድረግ ፡ ለብዙ ፡ መለወጥ ። መግመስ ፡ መቍረስ ፡ የእንጀራ ፤ መሸረፍ ፡ የገንዘብ ፤ ለእንጀራም ፡ ይኾናል ፤ መመንዘር ፡ ግን ፡ ለገንዘብ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ገማሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት ፤ መስት) ፤ የሚገምስ ፡ ገማሽ ፡ ቈራሽ ፤ ሰራፍ ፡ ሽራፊ ፡ መንዛሪ ፡ ዐራሽ ።

አግመሰ ፤ አስገመሰ ፡ አስቈረሰ ፤ አሳረሰ ።

ተገምሰ ፤ ተገመሰ ፤ ተከፈለ ፡ ተገመደለ ።

ግሙስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ምስት) ፤ የተገመሰ ፡ የተቈረሰ ፤ ግምስ ፡ ቍርስ ።

ግማስ ፤ (ሳት) ፤ ግማሽ ፡ እኩሌታ ፤ መንፈቅ ። (ተረት) ፤ ግማሹን ፡ ተላጭታ ፤ ግማሹን ፡ ተቀብታ ። አሐደ ፡ ኅብስተ ፡ አው ፡ ግማሰ ፡ ኅብስት ፡ (አዋል) ።

ገሚስ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ግማሽ ። ጼው ፡ መጠነ ፡ ገሚስ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ገመስ ፤ (ብ ፡ አግሙስ) ፤ ምንዛሪ ፡ ታናናሽ ፡ ገንዘብ ፡ የተሸረፈ ፡ የተመነዘረ ፤ ከአላድ ፡ እስከ ፡ ሶልድ ፡ እስከ ፡ ቤሳና ፡ እስከ ፡ ድዎኒ ፡ ያለ ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ሰንኬቶ ፡ ቀለበት ፡ ይሉታል ። ደኃሪተ ፡ ገመስ ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፶፱) ። ዳግመኛም ፡ ድርህማት ፡ ዲናራት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አግሙስ ፡ ይላል ። ዐሥሩ ፡ አግሙስ ፡ (ሉቃ፲፭ ፡ ፰) ።

ገሙስ ፤ **ጋሙስ** ፤ (ሱር ፡ ጋሙሽ) ፤ ጐሽ ፡ ቀንደ ፡ ሹል ፡ የበረሐ ፡ እንስሳ ፤ መልኩ ፡ የላም ፡ የበሬ ፤ ጠባዩ ፡ ያውሬ ፤ እንዳንበሳና ፡ እንደ ፡ ነብር ፡ ዐዳኙን ፡ የሚሻ ፡ የሚከተል ፡ በቀንዱና ፡ በግሩ ፡ የሚበቀል ። ወይሴሰይ ፡ እምሐሊበ ፡ ገሙስ ፡ እሉ ፡ እሙ

ገሙስ ፡

ንቱ ፡ አልሕምት ፡ ጸሊማን ፡ ዘገዳም ፡ (ስንክ ፡ መስ፳) ። ዘገዳም ፡ ማለቱ ፡ ግብጦችና ፡ ህንዶች ፡ የሚያልቡትና ፡ የሚጠምዱት ፡ ጠጕረ ፡ ሥሥ ፤ ቀንደ ፡ ገላላ ፤ ሻኛ ፡ የሌለው ፡ ገራም ፡ ጭምት ፡ የቤት ፡ ጐሽ ፡ አለና ፤ ከዚያ ፡ ሲለይ ፡ ነው ።

ገሚት ፤ **ቶት** ፤ (ገመተ ፡ ይገምት ፡ ይግምት) ፤ መገመት ፡ መገምገም ፤ ይህን ፡ ያኽል ፡ ማለት ።

ገመታ ፤ ግምጋሚ ፤ ግምት ፤ የጭገሬታ ፡ ለውጥ ። በእንተ ፡ ተዓስቦ ፡ ቤት ፡ ወውሂበ ፡ ንዋይ ፡ ለምድር ፡ ዘከመ ፡ ገመታ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

ጐሚት ፤ ታላቅ ፡ ጕምቱ ፡ እባብ ፡ ዐይጥ ፡ የሚውጥ ፡ የሚሰለቅጥ ፤ ባላገሮች ፡ ጐሚት ፡ ገና ፡ የሚሉት ።

(ጥ) **ጌና ፤—ገና ፡ ልደት ፤—ጊን ፡ ገነ ።**

ጎን ፤—መልክ ፤—ገወን ።

ገነበ ፤(ዕብ ፡ ጋናብ ፤ ሰረቀ) ፤ ገነባ ፡ ገንብ ፡ ሠራ ፤ ወይም ፡ አፈረሰ ፤ ቈፈረ ፡ ሰረሰረ ፤ ለመስረቅ ። መገንባት ፡ የሸክላንና ፡ የጡብንም ፡ ሥራ ፡ ያሳያል ። ገንቦ ፡ ገንቦኛ ፡ እንዲሉ ።

ተገንበ ፤ ተሠራ ፡ ተገነባ ፤ ገንቦው ፡ ግንቡ ።

ግንባት ፤(ታት) ፤ ገንቦ ፡ ዳብሬ ፡ ደጮ ፡ ርኮት ፡ ራዎት ፤ ታናሽ ፡ ቀርበታ ። ወወሀበታ ፡ ሲወሰታ ፡ ትጹር ፡ ግንባተ ፡ ወይን ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፭) ።

ግንቦት ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ ታስዕ ፡ እመስከረም ፤ ገቦ ፡ ክረምት ፡ ኅረ ፡ ክረምት ፤ ገቦንና ፡ ጻድን ፡ እይ ። በግንብ ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ ወርኅ ፡ ሡራሬ ፡ ያሰኛል ፤ የባቢሎን ፡ ግንብ ፡ ሳይቀር ፡ ፪ቱ ፡ መቅደሶች ፡ በግንቦት ፡ ተመሥርተዋል ፡ (፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፩ ። ዕገዘ፫ ፡ ፰—፲፫) ። ያገዳን ፡ እኽል ፡ ገነበበ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከገነበ ፡ ሥር ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ጕንባሕ ፤(ዐረ ፡ ጁንቡሕ ፤ ወፍራም ፡ ረዥም) ፤ ጕ ፡ ንባሕ ፤ ጕ ፡ ጕ ፡ እያለ ፡ የሚጮኽ ፡ ታላቅ ፡ አሞራ ፤ ርኩም ፤ ወይም ፡ የርኩም ፡ ዐይነት ፡ ሌላ ። ዖፈ ፡ ጕንባሕ ። አበ ፡ ጕንባሕ ፤ አባ ፡ ጕንባሕ ፤ የጩኸት ፡ ባለቤት ፡ (ፊላስ ፡ ገ፲፯ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፰) ። ትግሮች ፡ ግን ፡ አባ ፡ ጕንባሕ ፡ ማለት ፡ ጕንባላ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። አብ ፡ አባ ፡ ካልተጨመረ ፡ ጕንባሕ ፡ ብቻ ፡ ርኩምነቱን ፡ አያሳይም ፤ ማእከላይ ፡ ስም ፡ ነው ። ስምነቱም ፡ ከገነበና ፡ ከንብሐ ፡ ከኹለቱ ፡ ሥር ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ንብሐን ፡ እይ ።

ጐነደ ፤ዶት ፤(ጐነደ ፡ ይጐንድ ፡ ይጕንድ) ፤ መጕንድ ፤ ጕንድ ፡ ጕናደ ፡ መኾን ፤ ጐገ ፡ መውጣት ፤ ለብቻ ፡ መቆም ፡ መተከል ፤ ራስን ፡ መቻል ፤ መወፈር ፡ መደንደን ፤ የዛፍ ፡ የሰው ።

ጕኑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ንድ) ፤ የጐነደ ፤ ጕንድ ፡ የኾነ ፡ የደነደነ ። አ ፡ አብዳን ፡ ወጕኑዳነ ፡ ልብ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ጕንድ ፤ (ዳት ፡ አጕናድ) ፤ በቁሙ ፤ ግንድ ፡ በሥርውና ፡ በዐጽቅ ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ ሥሩም ፡ ሳይቀር ፤ ወፍራም ፡ ደንዳና ፤ የኖረ ፡ የቈየ ፤ የዘገየ ፡ ዕንጨት ። ሥርዎ ፡ ወጕንዶ ። ጕንደ ፡ ወይን ። ጕንደ ፡ ዕፀው ። ወሰሰ ፡ አሐቲ ፡ ጕንድ ፡ በበ ፡ ሠላሳ ፡ ወአሐዱ ፡ እ

ጕንድ ፤

ልፍ ፡ አዕጹቂሃ ። ጕንዳት ። አጕናደ ፡ በቀልት ፡ (ዮሐ፲፭ ፡ ፩ ። ማቴ፫ ፡ ፲ ። ቀሌ ። ሔኖ፳፫ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፫) ።

—፤ ሥር ፡ መብቀበያ ፤ ወገብ ፡ አጠገብ ፤ ወይና ፡ ደጋ ። አዘዘ ፡ ያውቅዩ ፡ ልሳና ፡ እምጕንዱ ። እምጕንደ ፡ ደብር ። አሰርዎ ፡ ጕንደ ፡ ደብር ፡ (ስንክ ፡ መስ፭ ። ጥቅ፲፰ ። ዮዲ፯ ፡ ፲፪ ። ፮ ፡ ፲፫) ።

ጕንደ ፡ ዳዊት ፤ ወገን ፡ ዘር ፡ የትውልድ ፡ ሥር ፡ (አርጋ ፡ ፩) ።

ጕንደ ፡ ማእሰር ፤ እግር ፡ ግንድ ፡ (ግብ፲፮ ፡ ፳፬) ።

ጕንደ ፡ ማኅፌድ ፤ የግንብ ፡ ዐምድ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ የቆመ ፤ ወይም ፡ ወገቡ ፡ መካከሉ ፡ (ሄርማ) ።

ጕንዶ ፡ (ዐማርኛ) ፤ ታላቅ ፡ የማር ፡ መስፈሪያ ፡ ፲፮ ፡ ነጥር ፡ የሚይዝ ። ጕንዶ ፡ ማር ፡ እስጥ ፡ እንዲሉ ።

ገንደበ ፤(ትግሬ) ፤ አረጀ ፡ ገነጀበ ፤ ገንዳባ ፡ ኾነ ።

ጐንደየ ፡ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ቈየ ፡ ዘገየ ፤ ሰነበተ ፤ ሥር ፡ ያዘ ፤ ቀረ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ አለ ፤ ኖረ ፡ ተቀመጠ ። ጕንደየ ፡ እንዘ ፡ ይጕድጕድ ። ኢይጕነዲ ፡ ንዋዩ ። ወልድየሰ ፡ ሞተ ፡ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ጕንደየ ። ኢትጕንዲ ፡ ውስተ ፡ መካና ። ጕንደዩ ፡ አንጾኪያ ። ከመ ፡ ኢይጕንዲ ፡ ውስተ ፡ እስያ ፡ (ግብ፲፪ ፡ ፲፱ ። ኢዮ፲፭ ፡ ፳፱ ። ጦቢ፲ ፡ ፩ ። ምሳ፱ ፡ ፲፰ ። ግብ፲፭ ፡ ፴፭ ። ፳ ፡ ፲፮) ። በጕንደየ ፡ ፈንታ ፡ ተጕናደየ ፡ ይላል ። ኢትትጕናደይ ፡ ባዕለ ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ። ኢመፍትው ፡ ንትጕናደይ ፡ ተጠምቆ ። ሶበ ፡ ተጕናደየ ፡ ሞተ ፡ አቡሁ ፡ ፈቀደ ፡ ይቅትሎ ፡ (ፊላስ ። አፈ ፡ ተ፲፫ ። ዮሴፍ) ።

ጕንዱይ ፤(ያን ፡ ያት ፡ ዲት) ፤ የቈየ ፡ የዘገየ ፤ የሰነበተ ፡ የኖረ ፤ ዳ ፡ ያለ ፡ ዳተኛ ፤ ዝግተኛ ። ጕንዱይ ፡ ለነቢብ ፤ ጕንዱይ ፡ ለመዐት ። ጕንዱየ ፡ መዐት ። ጕንዱያነ ፡ ልብ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፲፱ ። ነሐ፱ ፡ ፲፯ ። ሉቃ ፳፬ ፡ ፳፭) ። ብዙ ፡ እጅግ ፡ ዐያሌ ። እሕየው ፡ ጕንዱየ ፡ ዓመተ ። እምጕንዱይ ፡ ዕለት ። በጕንዱይ ፡ መዋዕል ። እምድኅረ ፡ ጕንዱይ ፡ መዋዕል ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፲፰ ። ሮሜ፲፭ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፯ ። ኤር፲፫ ፡ ፯) ።

ጕንዱየ ፤ ቈይቶ ፡ ሰንብቶ ፤ አዝግሞ ፡ ዝግ ፡ ብሎ ። መጽአ ፡ ጕንዱየ ፤ ሖረ ፡ ጕንዱየ ።

አጐንደየ ፤ አቈየ ፡ አዘገየ ፤ አስቀረ ። ያጕነዲ ፡ ከመ ፡ ዘኢይሁብ ። አበየ ፡ ወአጕንደየ ። አንከርኩ ፡ አጕንድዮተከሙ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሥ ። ኢያጕነዲ ፡ እግዚ ፡ ቃለ ፡ ዘነበበ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ ። ሉቃ፲፰ ፡ ፱ ። ዮሴፍ ። ፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፱) ። በአጕንደየ ፡ ፈንታ ፡ አስተጕናደየ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

አጐንዳዪ ፤መጐንድይ ፤ የሚያቈይ ፡ የሚያዘገይ ፤ ዡሪያ ፡ ጠማማ ። እለ ፡ የሐውሩ ፡ ጕንዱየ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ መጕንድይ ፡ (ፊልክ ፡ ፲፱) ።

ጕንዳን ፤ በቁሙ ፤ ዝግተኛ ፤ ታናሽ ፡ ጥቍር ፤ ትንኳሽ ፡ ተናካሽ ፡ ተቈናጣጭ ።

ጐንደር ፤ ጕንደ ፡ ሀገር ፤ የፋሲል ፡ ከተማ ፡ ከግራኝ ፡ በኋላ ፡ የቀናች ፡ ባላሟ፬ ፡ ደብር ፤ ዳግም ፡ ግራኝና ፡ ማልስ ፡ ግራኝ ፡ (ቴዎ ፡ ደር) ፡ ተከታትለው ፡ እስኪያጠፉት ፡ ድረስ ፡ መናገሻ ፡ ታላቅ ፡ መዲና ፡ የነበረች ።

ገንዶር ፤ ጕንደ ፡ እግር ፤ ማእሰረ ፡ እግር ፤ የግር ፡ ግንድ ፡ የንጨት ፡ ዘንጅር ። ወስከምት ፡ የቀንበር ፡ ዐይነት ፤ መንቈር ፡ ባላ ፡ እንዝዝላ ፡ የወይፈን ፡ መቅጫ ። አዘዘ ፡ ይደዩ ፡ ውስተ ፡ ከማደሙ ፡ ጋጋተ ፡ ወገንዶራተ ፡ ውስተ ፡ እገሪሆሙ ፡ ወይሰድዎሙ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ። አክብድ ፡ ገንዶራቲሁ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ ፲፱ ። ሚራ፴ ፡ ፴፰) ።

ገንዶር ፤ ግንደ ፡ ቁርቍር ፡ ጢንዝዛ ፤ በዚያው ፡ በግንዱ ፡ ውስጥ ፡ ማር ፡ የሚሠራ ፤ ወይም ፡ የጢንዝዛ ፡ ወገን ፡ ሌላ ፡ ጥቍር ፡ ደረቅ ፡ ራሳም ፡ ሸከሬ ።

ገንዎ ፤ ዎት ፤ (ገነወ ፡ ይጌኑ ፡ ይገኑ ። ዐረ ፡ ጀነ) ፤ መጀንን ፤ ጋኔን ፡ መሳብ ፤ ለጋኔን ፡ ለጣዖት ፡ መገዛት ፡ ማገልገል ፤ ክህን ፡ ጣዖት ፡ መኾን ፡ መባል ። ገነዮንና ፡ ገኒንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ።

ገናዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ነውት) ፤ የተጀነነ ፡ የሚጀነን ፤ ጋኔን ፡ ሳቢ ፤ ዛራም ፡ ጋኔናም ፡ ክህን ፡ ጣዖት ፡ ነቢየ ፡ ሐሰት ። ገናዌ ፡ አማልክት ። ገነውቱ ፡ ለቤል ። ገነውቱ ፡ ለዳጎን ። ወገብረ ፡ ገነውተ ፡ አማልክት ፡ (ቈስጠ ፡ ፳፮ ። ዳን ፲፫ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፭ ፡ ፩ ። ፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፴) ።

ገንዜ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ በኤፌሶን ፡ ውስጥ ፡ ያለች ፡ መካነ ፡ ጉባኤ ፡ (ተረ ፡ ቄር) ።

ገኒዝ ፤ ዘት ፤ (ገነዘ ፡ ይገንዝ ፡ ይግንዝ ። ዕብ ፡ ጋናዝ ፤ ቀበረ ፡ ኀወረ) ፤ መገንዝ ፡ መከፈን ፤ መጠቅለል ፡ መለፈፍ ፤ ማልበስ ፡ ማጐናጠፍ ፤ ማሰር ፡ መቋጠር ፡ መከተት ፡ የሬሳ ፡ የገንዘብ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፶፱ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፵) ። ገነዞ ፡ ሴት ፡ ወአንበሮ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ። ምስለ ፡ አፈዋት ፡ ገነዘ ፡ ወቀበረ ፡ በድኖ ። ኢትግንዝዎ ፡ እስመ ፡ ሕያው ፡ ውእቱ ። ሶበ ፡ ሞተት ፡ ብእሲት ፡ በወሊድ ፡ ይኅፅብዋ ፡ ወይግንዝዋ ፡ በካልእ ፡ ልብስ ። (ግጥም) ፤ አጥበው ፡ ገንዘው ፡ ሲሰጡት ፤ ምን ፡ ይበላ ፡ መሬት ፡ (ቀሌ ። ስንክ ፡ ነሐ፩ ። ባሮክ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

ገናዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት) ፤ የሚገንዝ ፡ ገናዥ ፤ አማዋች ፡ ቀባሪ ፡ ከታች ።

አግነዘ ፤ አስገነዘ ፡ አስከፈነ ፤ አስከተተ ። ለዕሩቅ ፡ ኢያልብሶ ፡ ወነዳያን ፡ እመ ፡ ይመውቱ ፡ ኢያግነዘ ፡ ወኢያቀብረ ፡ (ራእ ፡ ማር) ።

ተገንዘ ፤ ተገነዘ ፡ ተከፈነ ፤ ተሰወረ ፡ ተቀበረ ። ተገንዙ ፡ በእደ ፡ መላእክት ። ሞተ ፡ ወተገንዘ ፡ (ገድ ፡ ዘሚ ። ቄር) ።

ግኑዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ንዝት) ፤ የተገነዘ ፡ ግንዝ ፤ ስውር ፡ ድብቅ ፡ ሽፍን ። ሶበ ፡ ታወፅእ ፡ ለግኑዝ ። ከማቲ ፡ ትምህርት ፡ ግኑዝ ፡ (ግንዝ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፰) ።

ግንዘት ፤ (ዐረ ፡ ጀናዝ ፤ ፍታት) ፤ መገነዝ ፡ (ጥግ) መገንገዝ ፡ አገናነዝ ፡ ግንዛ ፤ ግንዛት ። ግንዘተ ፡ ሥጋኪ ፡ በመዋጥሕ ፡ ከታን ። ገነዘ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ግንዘተ ፡ ሠናየ ። ያሤኒ ፡ ግንዘተ ፡ ደናግል ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ሐም፯ ፡ መስ፲፱) ።

—፤ የመቃብር ፡ ሸማ ፡ ከፈን ፤ ማጥን ፡ ሰሌን ። ሬሳ ፤ የሬሳ ፡ ምስል ፡ አጐበር ፡ ዐልጋ ። የፍታት ፡ መጽሐፍ ። ያቅድም ፡ ሜጠ ፡ ግንዘቶ ። ይሑር ፡ ቅድመ ፡ ዐራተ ፡ ግንዘቱ ። ነሥአት ፡ ግንዘተ ፡ ወገነዘት ። አሠረ ፡ ግንዘቱ ፡ ተኀድገ ። ግንዘት ፡ ዘይትነበብ ፡ ላዕለ ፡ ሙታን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ፡ ፩ ። ፳፯ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ ፳፰ ። ግንዝ ፡ ገ፩) ።

መግነዝ ፤ (ብ ፡ መጋንዝ) ፤ በቁሙ ፤ መገነዣ ፡ የውስጥ ፡ የአፍኣ ፡ ልብስ ፡ ፈትል ፤ ሸቱ ፡ ማጥን ፡ ለሬሳ ፡ የሚገባ ፡ ኹሉ ። አዘዘ ፡ እስክንድር ፡ ከመ ፡ ይግንዝዎ ፡ ለዳራ ፡ በሠናይ ፡ መግነዝ ። ኢሠነቀ ፡ እምንዋይከ ፡ ዘእንበለ ፡ መግነዝ ። ዡሉ ፡ መፍቅደ ፡ መግነዝ ። ገነዘቶ ፡ በአልባስ ፡ ሠናያት ፡ ወገብረት ፡ ሎቱ ፡ መልዕልተ ፡ መግነዙ ፡ ልብሰ ፡ ዘወርቅ ፡ ወአንበረቶ ፡ በማኡን ። ጠብለለ ፡ ልደቶ ፡ በመግነዝ ፡ ኅቡኣቲሁ ፡ ከመ ፡ ኢያእምርዎ ፡ ፍጡራን ፡ (ዮሴፍ ። ግንዝ ። ገድ ፡ ላሊ ። ስንክ ፡ ሐም፳፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ግንዜን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ልብስ ፡ መግነዝ ። ገርዜንን ፡ እይ ፤ ንና ፡ ር ፡ ስለ ፡ ተዋረሱ ፡ ገረዘ ፡ ወስደታል ።

ግንዘብ ፤ (ሱር ፡ ግኑዝበ) ፤ በቁሙ ፤ መድፍን ፡ የተቀበረ ፡ ወርቅ ፤ ወይም ፡ በማጥን ፡ የሚደበቅ ፡ (ዲድ ፡ ፮) ። ብ ፡ ከዘገበ ፡ መጥቶ ፡ በገነዘ ፡ ላይ ፡ ተደርቧል ።

ገኒሕ ፤ ሖት ፤ (ገንሐ ፡ ይገንሕ ፡ ይግናሕ ። ዕብ ፡ ጋናሕ) ፤ መገንታት ፡ መጮኽ ፡ መቈጣት ፤ ድምፅን ፡ ማግነን ፡ ቃልን ፡ ማበርታት ፤ መታበይ ፡ መኵራት ፤ ኀይለ ፡ ቃል ፡ ማውጣት ። ገሠጾ ፡ እግዚ ፡ ለዳዊት ፡ በቃለ ፡ ነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይገንሕ ። ወትገንሖሙ ፡ ለኃጥኣን ፡ በቃለ ፡ ስኪየት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቅዳ ፡ ያዕ) ። ጕሀነን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ገናሒ ፤ ግኑሕ ፤ የሚቈጣ ፡ ቍጡ ፤ ጩኺ ፡ ተሳዳቢ ።

ግናሕ ፤ (ዕብ ፡ ግኒሓ) ፤ ጩኸት ፡ ቡታ ፡ እሪታ ፤ ታላቅ ፡ ድምፅ ፤ ቍጣ ፡ ተግሣጽ ፤ ኀይለ ፡ ቃል ፡ ስድብ ፤ ብርቱ ፡ ትእዛዝ ፡ የኵራትና ፡ የትቢት ፡ ቃል ፤ የሚገባ ፡ የማይገባ ። እስመ ፡ ውእቱ ፡ አኮ ፡ ዘይትናገረክሙ ፡ በቃለ ፡ ግናሕ ፡ ከመ ፡ መኰንን ፡ ወከመ ፡ ሊቅ ፡ ዐቢይ ። ኮኑ ፡ ድንዙዛነ ፡ እንዘ ፡ ይትሜከሑ ፡ ወደለዎ ፡ ከመ ፡ ይትናገሮሙ ፡ በቃለ ፡ ግናሕ ፡ ዘያሐምም ። በትዕቢተ ፡ ፀር ፡ ወበግናሕ ፡ (አፈ ፡ ተ፱ ። ድርሳ፩ ። ቄር ፡ ገ፯) ።

ግናሓት ፤ አግናሕ ፤ ጩኸቶች ፤ ቍጣዎች ፤ ተግሣጾች ፡ ኀይለ ፡ ቃሎች ። ወይእዜኒ ፡ ኅቤከ ፡ ነገርየ ፡ ዘልዑለ ፡ ታሌዕል ፡ አግናሒነ ፡ ላዕለ ፡ ዡሉ ፡ (ተ

ረ፡ ቁ፫)። መተርጕማን፡ ግን፡ አግናሒ፡ ብለው፡ ጥሬውን፡ በቅጽልነት፡ ይፈቱታል።

ገንታ ፤ ቀንዳ፡ መለከት፤ ቱልቱላ፤ ገንትቶ፡ የሚጮኽ። ዐዊደሙ፡ ምስለ፡ ገንታ፡ ወግርጣጥ፡ በክበሮ፡ ወጸናጽል፡ (ታሪ፡ አኵ)።

ጋን ፤(ትግሬ) ፤ ታላቅ፡ አሞራ፡ ጋን፡ የሚያኽል፡ ጪኺ፡ ልዑለ፡ ቃል፡ (ራእ፮፡ ፯። ፰፡ ፲፫)።

አግንሐ ፤ አስጮኸ፡ አስቈጣ፤ አናገረ።

አግናሒ፤ መግንሒ፡ ሒ ፤ የሚያስጮኽ፡ የሚያስቈጣ፤ አስቈጭ፡ አናጋሪ።

ገንሕ፤አው፡ገንዕ ፤(ዓት፤አግንዕት) ፤ ጋን፤ ገናና፡ ታላቅ፡ የሸክላ፡ ዕቃ፤ የጠላ፡ የጠጅ፡ መጥመቂያ፤ የልብስ፡ ማጨቂያ። የጋን፡ ሸማ፡ እንዲሉ። ገንዐ፡ ወልጕነ፡ (ገድ፡ ተክ)።

—፤ ላመ፡ ፈጅ፡ ጽህርት፤ ታላቅ፡ የብረት፡ ድስት። ገንዐ፡ ዐቢይ፡ ዘብርት፡ (ስንክ፡ ሐምሬ)። ጃን፡ ሆይ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ገን፡ ፻፡ ማለት፡ ያረቦች፡ ልማድ፡ ነው።

ገንይ ፤ ዮት ፤(ገነየ፡ ይገኒ፡ ይግኒ፤ አው፡ ገንየ፡ ይገኒ፡ ይግነይ። ዐረ፡ ጀነአ። ሱር፡ ግናእ። ዕብ፡ ከናዕ) ፤ መገዛት፤ማጕንበስ፡ መስገድ፤ መዋረድ፤ መታዘዝ፡ ማገልገል፤ መጸለይ፡ ማመስገን፤ መየበብ፡ ምስጋና፡ ማቅረብ፤ መለማመጥ፡ ማቈላመጥ። ምስጢሩ፡ ፩፡ ነው፤ መገዛትና፡ የመገዛት፡ ሥራ። ወለጽድቀ፡እግዚአብሔርሰ፡ ስእኑ፡ ገንየ። ግነዩ፡ ወስግዱ። እፎ፡ ሠመርክሙ፡ ከመ፡ትግነዩ፡ ለአቢባል። ዙሉ፡ ልሳን፡ ይገኒ፡ ለእግዚ። እገኒ፡ ለከ፡እግዚኦ፡ በዙሉ፡ ልብየ። ወነዳይስ፡ ለሊሁ፡ ይትገፋዕ፡ ወለሊሁ፡ ይገኒ፡ (ሮሜ፲፡ ፫። ዳን፫፡ ፭። ዮሴፍ። ኢሳ፵፭፡ ፳፫። መዝ፡ ፱። ሚራ፲፫፡ ፫)። በገነየ፡ ፈንታ፡ ተጋነየ፡ ይላል፤ በጐንደየ፡ ፈንታ፡ ተጐናደየ፡ እንዲል። እትጋነይ፡ ለብእሲትየ። እንዘ፡ ይትጋነይ፡ ላቲ። ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ። ተጋነየ፡ ለገጸ፡ እግዚ። ተጋነዩ፡ ወሰገዱ፡ ቅድሜሆሙ። ስኢል፡ ወተጋነዮ፡ (ኢዮ፲፱፡ ፲፯። አስቴ፯፡ ፰። ሚራ፲፰፡ ፳፭። ፩ነገ፡ ፲፫፡ ፱። ቀሌ። ፭ጢሞ፡ ፪፡ ፭)።

—፤ መገኘት፤ መምጣት፡ መፈጠር፡ መወለድ፡ (ዐማርኛ)።

ገናዪ ፤(ዪት፡ ይያን፡ ያት ፤ ነይት) ፤ የሚገዛ፡ ተገዥ፤ ሰጋጅ፡ አመስጋኝ።

ግኑይ ፤(ያን፡ያት፡ኒት) ፤ የተገዛ፡ ትሑት፡ አገልጋይ፡ (አርጋ)።

ግናይ ፤(ያት) ፤ አገልግሎት፤ አገዛዝ፡ ምስጋና፤ ቍልምጫ፡ ልመና፤ የመዝሙር፡ ስም፡ ግነዩ፡ ግነዩ፡ የሚል። አይኑ፡ ግናይ፡ ወአይኑ፡ አኰቴት። ግናይ፡ ለክሙ፡ ሥሉስ፡ ቅዱስ። ዘለከ፡ ስብሐት፤ ሰጊድ፡ ወግናይ። ያቅርብ፡ ለእግዚ፡ መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡ ወግናየ፡ ጸሎታት። እምድኅረ፡ አንበቡ፡ ወዘመሩ፡ ግናየ፡ ስብሐት፡ (ቅዳ፡ ዮሐ። ደራሲ። ቄድር። ኪዳ። ፪ዜና፡ ፳፡ ፳፪)።

—፤ ረድፍ፡ ተራ፤ የመዘምራን፡ ክፍል፡ ስድሩ፡ ድርድሩ፤ ግራና፡ ቀኝ፡ ኹሞ፡ ግናያትን፡ እየደገመና፡ እያዜመ፡ እያስተዛዘለ፡ የሚኼድ፡ የሚያውድ። ወአቀምኩ፡ ክልኤተ፡ ግናያተ፡ ዐበይተ፡ እለ፡ የሐውሩ፡ ይምነ፤ ወካልእ፡ ግናያት፡ እለ፡ የሐውሩ፡ ፅግመ፤ ወአነ፡ ድኅሬሆሙ፡ (ነሐ፲፪፡ ፴፩፡ ፴፯)። መዘምራኑን፡ ግናያት፡ ያሰኘ፡ የመዝሙሩ፡ ስም፡ ነው።

ግናይ ፤(ዕብራ፡ ወትግሬ) ፤ ጕድ፡ ድንቅ፤ ጕባጣ፡ ተርካሳ፤ ፀጕር፡ ግጕር፡ ድንክ፡ ኰሳሳ፤ ልምሾ፡ ዐንካሳ፤ ዕውር፡ ጠንባሳ፤ ምኑን፡ ኅሱር፡ ሕሡም፡ ጥፉ፤ መልከ፡ ክፉ። (ግጥም፡ ትግሪኛ)፤ ሰበይቲ፡ እንግዳ፡ ግናይ፡ ወሊዳ። ጕድ፡ ለክፉም፡ ለበጎም፡ ለብርቅና፡ ለድንቅ፡ ይነገራል፤ እንደ፡ ታምራት፡ ነው። (ግጥም)፤ የሚጣቅ፡ ዐማኔል፡ ያንተ፡ ጕድ፡ አያልቅም፡ የፈረሰ፡ ገላ፡ እንደ፡ ጨርቅ፡ ስትጠቅም።

አግነየ ፤ አስገዛ፡ አሳመነ፤ አስገደ፡ አስመሰገነ። (አገኘ፡ አስገኘ)። አግነዮሙ፡ ለትእዛዘ፡ ሮም። ወልድኒ፡ ይገኒ፡ ለዘአግነየ፡ ሎቱ፡ ዙሎ። ዘአናብስተ፡ ታገኒ፡ ወአራዊተ፡ ትቀኒ፡ (ዮሴፍ። ፩ቆሮ፡ ፲፭፡ ፳፰። ስንክ፡ መጋ፩)። መጽሐፍ፡ ግን፡ በአግነየ፡ ፈንታ፡ አስተጋነየ፡ ይላል። ምሉአ፡ ሞገስ፡ ዮሐንስ፡ እንተ፡ ታስተጋኒ፡ ድበ፡ (ደራሲ)።

ተጋነየ ፤(ገነየ) ፤ ተገዛ፡ ታዘዘ፤ ተለማመጠ። ተገናኘ፤ እጅ፡ ነሣ፡ ሰገደ፤ ጫማ፡ ሳመ። ተገናኘ፡ ከማለት፡ በቀር፡ ሌላው፡ አፈታት፡ ለገነየ፡ እንጂ፡ ለተጋነየ፡ አይስማማም።

አስተጋነየ ፤ አገናኘ፤ አገነኛኘ።

ጐንከ ፤ ከት ፤(ጐነከ፡ ይጔንክ፡ ይጐንክ) ፤ መሰብሰብ፤ መጐቸት፡ መሰንደቅ፤ መከመር፡ መቈለል፡ ቤት፡ ማስመሰል፤ ወይም፡ እያሰሩ፡ መሸከም፡ መደብለል፤ የነዶ፡ የማር። ያከይዱ፡ ወይነ፡ ወይጔንኩ፡ ከላስስተ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡ (ነሐ፲፫፡ ፲፭)።

ጐናኪ ፤(ኪት፡ ካያን፡ ያት) ፤ ሰብሳቢ፡ ሰንዳቂ፤ ከማሪ፡ ቈላይ፡ ተሸካሚ።

ተጐነከ ፤ ተከመረ፡ ተቈለለ። ትጐነኩ፡ ክምረ፡ ሥርናይ። ይዌግርዎ፡ እስከ፡ ይትጔነክ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ (መጽ፡ ምስ)።

ገኒን ፤(ዐረ፡ ጀኒን) ፤ ሽል፡ ጭንጋፍ፤ የተናቀ፤ ወራዳ፡ ታናሽ፡ ርካሽ። ኢትሚጣ፡ በሜጠ፡ ገኒን፡ (ፈ፡ መ፡ ፲፰)።

ጋኔን ፤ (ብ፡ አጋንንት። ዐረ፡ ጂን፤ ጃን። ዕብ፡ ሼድ) ፤ በቁሙ፤ መንፈስ፡ ርኩስ፤ ዲያብሎስ፤ የዲያብሎስ፡ ጭፍራ፤ ክፉ፡ ጨካኝ፡ ዕቡይ፤ የሚያሳብድ፤ ከባሕር፡ ከገደል፡ የሚሰድ፤ ከምድር፡ የሚፈጭ፡ የሚያንቈጠቍጭ፤ ከእሳት፡ የሚጥል፡ የሚያን

ከባልል፤ የሚያስፈጥጥና፡ የሚያስገጥጥ፤ የሚያንቅ፡ የሚያስጨንቅ፤ እንደንጨት፡ የሚያደርቅ። ምስጢሩ፡ ትቢትና፡ ጨካኝነት፡ ነው፤ ባለመጣፎች፡ ግን፡ ሩቅ፡ ውዱቅ፡ ጥንብ፡ ሸጋታ፡ ይሉታል፡ (ማርፀ፡ ፲፯፡ ፲፰፡ ፳፪። ፩፡ ፲፫)። ጋኔን፡ እኩይ። ጋኔን፡ ቀትር። ጋኔን፡ ርኩስ። በመልአከሙ፡ ለአጋንንት፡ ደወፀአሙ፡ ለአጋንንት፡ (ጦቢ፫፡ ፰። መዝ፡ ፺። ራእ፲፰፡ ፪። ማቴ፱፡ ፴፬)።

(ጥ) **ጊኑይ፤** ገናዊ፤ ጋኔናም፤ ጋኔን፡ ያደረበት፡ እብድ፡ (፩ነገ፡ ፳፩፡ ፲፬)። ገነወን፡ እይ።

ጋኔናይ፤ ዊ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ዘጋኔን። **እንስሳ፡ ጋኔናዊ፤ አው፡ አብድ።** የሚወገሽ፡ ተዋጊ፡ ደንባሪ፡ ጋግርታም፤ ወይም፡ አበያ፡ ደደብ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፫)።

ገነ፤ (ይገንን፡ ይግንን፤ ገኒን። ዕብ፡ ጋናን)፤ ገነነ፤ ገናና፡ ኾነ፤ ታበየ፡ ኰራ፡ ተንጠራራ። ተክለ፡ ጋረደ፡ መከተ፤ ዐጠረ፡ ቀጠረ። መገን፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ጋሻ፡ ማለት፡ ነው፤ ገነገነና፡ ጕንጕንም፡ የዚህ፡ ዘር፡ ናቸው፤ ግስነቱ፡ ሐውልትና፡ ገቢር፡ እንደ፡ ኾነ፡ አስተውል።

አግነነ፤ (ያገንን፡ ያግንን)፤ አገነነ፤ አጋነነ፤ አጋናኝ፡ ኾነ፤ ቃለ፡ አጋኖ፡ እንዲሉ። አስተክለ፤ አሳጠረ፤ አስቀጠረ፤ አስጠበቀ።

ተገነ፤ ተተከለ፤ ታጠረ፡ ተቀጠረ፤ ተክሉ፡ በታው።

ገነት፤ (ታት። ዕብ፡ ጋን። ሱር፡ ጋንታ። ዐረ፡ ጀነት)፤ የተክል፡ በታ፡ ብዙ፡ ዛፍና፡ ዕንጨት፡ ሽቱ፡ ቅመም፡ የሚበቅልበት፤ ምንጭ፡ ያለው፡ ውሃ፡ የሚገባው፤ የታጠረ፡ የተቀጠረ። **ገነት፡ ዐጺት። ገነት፡ አቅማሕ። ወቦ፡ ህየ፡ ገነት፡ ዐጸደ፡ ሐምል። ወውስተ፡ ውእቱ፡ ገነት። ዐቃቤ፡ ገነት። ገበርኩ፡ ሊተ፡ አዕጻደ፡ ሐምል፡ ወገነታተ፡ ወተከልኩ፡ ውስቴቶሙ፡ ዕፀወ፡ ዘይፈርዩ፡** (ማሕ፬፡ ፲፪። ዳን፩፡ ፯። ዮሐ፲፰፡ ፩። ፲፱፡ ፵፩። ፳፡ ፲፭። መክ፪፡ ፭፡ ፮)።

—፤ ዓለመ፡ ጻድቃን፤ አዳምና፡ ሔዋን፡ የነበሩበት፤ እግዜር፡ ያበጀው፡ ያዘጋጀው፤ የዕረፍትና፡ የሕይወት፡ የተድላ፡ የደስታ፡ በታ፤ ስለ፡ ልዕልናው፡ ሰማይ፡ የሚባል፡ ልዑል፡ ሀገር፡ ልዑል፡ ማኅደር፡ (ዘፍ፪፡ ፰፡ ፱። ፫፡ ፳፫፡ ፳፬። ፲፫፡ ፲። ፪ቆሮ፡ ፲፪፡ ፪፡ ፬)። **ገነትሰ፡ በእንተ፡ ልዕልናሁ፡ እምድር፡ ይሰመይ፡ ሰማየ፤ ወሐዋርያኒ፡ ነዋ፡ ሰመዩ፡ ለገነት፡ ሰማየ፡ ሣልሲተ። ቀዳሚታሰ፡ ይእቲ፡ ምጽናዓት፡ እንተ፡ ይቤ፡ በእንቲአሃ፡ እግዚ፡ በውስተ፡ ኦሪት፡ በልሳነ፡ ሙሴ፡ ነቢይ፤ በቀዳሚ፡ ገብረ፡ እግዚ፡ ሰማየ፡ ወምድረ። ወካልእታኒ፡ ይእቲ፡ ጠፈር፡ ዘፈለጣ፡ እግዚአብሔር፡ ማእከለ፡ ማያት። ወሣልሲት፡ ይእቲ፡ ገነት፡ በከመ፡ ሰመያ፡ ጳውሎስ፡ ሐዋርያ፤ ወነፍሳቲሆሙ፡ ለጻድቃን፡ ይከውና፡ ውስተ፡ ገነት፡ እስከ፡ አመ፡ ይመጽእ፡ እግዚእ፡ ለፍዳ፤ ወአሜሃ፡ ይከውን፡ ሎሙ፡ ተሳትፎ፡ ምስለ፡ ክርስቶስ። ወያጌጹ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ቃለ፡ እግዚእነ፡ ለፈያታዊ፡ ዘየማን፡ ዮም፡ ትሄሉ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ ገነት፡** (ፊልክ፡ ፰። ሉቃ፳፫፡ ፵፫)።

—፤ መጽሐፍ፡ የመጽሐፍ፡ ስም፤ ዜና፡ አበው፡ ገድለ፡ መነኮሳት። **እስመ፡ ጸሓፊ፡ ገነት፡ ይቤ። መጽሐፈ፡ ገነት፡ ዘጸሐፎ፡ ጲላድዮስ፡** (ፊልክ፡ ፲፯ና፡ ፴፱)። በገነት፡ መልካምና፡ ክፉ፡ የሚያሳውቅ፡ ዕፀ፡ አእምሮ፡ እንዳለበት፤ በዚህም፡ ጽድቅን፡ ከኀጢአት፡ ከሐሰትና፡ ከምትሀት፡ የሚያስለይ፤ ያምላክንና፡ የመልአክን፡ መንገድ፡ ከሰይጣናት፡ መንገድ፡ ለይቶ፡ የሚያሳይ፡ የሚያስረዳ፤ የገነትን፡ ተድላ፡ የሚያወራ፡ እንደ፡ ማየ፡ ሕይወት፡ የጠራ፡ ዕውቀትና፡ ትምርት፡ ስላለበት፤ በምሳሌ፡ ገነት፡ ብለውታል፤ ብርሃን፡ ማለት፡ ነው። **አበዊነ፡ ይሰምዩ፡ ለብርሃነ፡ አእምሮ፡ እግዚአብሔር፡ ገነት። ልቡ፡ ለባሕታዊ፡ ገነተ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡** (አረጋ፡ ድ፲፯። ፵፯)።

ጌና፤ (ጽር)፤ ገና፡ የልደት፡ ዋዜማ፤ ድራር። ገሃድ፡ ወይም፡ ልደት፤ በዓለ፡ ልደት። የሴቶች፡ ገና፤ የወንዶች፡ ገና፡ እንዲሉ። **እንተ፡ በዙሉ፡ ክብርት፡ ጌና፡ ዘይእቲ፡ ልደቱ፡ በሥጋ፡** (ተረ፡ ቁር፳፩። ስንክ፡ ታኅ፳፰፡ ፳፱)። ጌነሆይ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ ጽርኢ፡ ብእሲቶ፡ ሲል፡ ጊኒ፤ ከፋም፡ እመ፡ ቤቴ፡ ሲል፡ ጌኒ፡ ይላል።

ገንዕ፤ —ጋን፤ —ገኒሕ፡ ገንሐ፡ ገንሕ፤ ዕ። ዐና፡ ሐን፡ እንዲወራረሱ፡ አስተውል።

ገነፈ፡ (ይገንፍ፡ ይግንፍ። ገለፈ)፤ ጕነፈ፤ ሣለ፡ መሰለ፤ ቀረጸ። ዐጠበ፡ አጠራ፤ ወይም፡ ለማጠብ፡ በመድ፡ በረመጥ፡ ጕነፈ፡ ቀቀለ፤ የልብስ፡ የሸክላ። ገነፉ፡ አገነፉ፡ አማሰለ። ዝሓን፡ በሙቅ፡ ውሃ፡ ዘፈቀ፡ ነከረ።

(ጥ) **ገናፍ፤ ገናፌ፤ (ጽር፡ ግናፌስ። ዕብ፡ ከቤስ)፤** ልብስ፡ ዐጣቢ። **ዐጸደ፡ ገናፌ፡** (፬ነገ፡ ፲፰፡ ፲፯)።

ጕንፋ፤ (ትግሬ)፤ በቁሙ፤ ጕንፋን፡ ገር፡ በሽታ፤ ከከርፋትና፡ ከትንፋገን፡ ከክፉ፡ ሽታ፡ የሚመጣ።

ገንፎ፤ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ገዐት፡ በውሃ፡ የበሰለ፡ ዱቄት፤ የጕንፋን፡ መድኀኒት። (ተረት)፤ ለጕንፋን፡ ምሱ፡ ገንፎ፡ በትኩሱ።

ግንፋል፤ (ላት)፤ የጡብ፡ ጭቃ፡ የተቦካ፡ የተገነፈ። ጡብ፡ የሸክላ፡ ዐይነት፡ ደንጊያ፤ ከጭቃ፡ ተሠርቶ፡ በፀሓይ፡ ደርቆ፡ በእሳት፡ የሚበስል፡ የሚፈተን፤ ለሕንጻ፡ የሚኾን። **ንጥፋሕ፡ ግንፋለ፡ ወናብስሎ፡ በእሳት። በጽቡር፡ ወበግንፋል። ወድቀ፡ ግንፋል። ንሣእ፡ ግንፋለ፡ ወሥዐል፡ ላዕሌሃ፡ ሀገረ፡** (ዘፍ፲፩፡ ፫። ዘፀ፩፡ ፲፬። ኢሳ፱፡ ፲። ሕዝ፬፡ ፩)። የጡብ፡ ዱቄት፡ የደቀቀው፡ የተሰለቀው። **በቍስሉ፡ ወደዩ፡ ግንፋለ። ደመረ፡ ጼወ፡ ምስለ፡ ግንፋል። ከመ፡ ይቅብዕዎ፡ በጼው፡ ወብሒእ፡ ወግንፋል።** (ስንክ፡ ግን፯፡ ፳፯። ሐም፰)።

ግንፌል፤ (ገለፈ)፤ አበከ፡ ለወሰ፤ ጡብ፡ ሠራ፡ ተኰሰ። **ወይገነፍሉ፡** (ታሪ፡ አክ)። በቁሙ፤ ገነፈለ፡ ወደ፡ ላይ፡ አለ፡ ፈላ፡ ፈሰሰ፤ የወጥ፡ የመጠጥ፡ (ዐማርኛ)።

ገነጸ፤(ዐረ፡ከነበ)፤ ሰበሰበ፡ አከበ፤ አከተ፡ ከተተ ።

ምጕንጻ፤(ጻት)፤ ጕረንጕሬ፡ የፍላጻ፡ ቤት፤ ባለቀበት፡ ፍላጻቹን፡ አከበ፡ ሰብስቦ፡ የሚይዝበት፡ እንደ፡ ቍናማት፡ እንደ፡ ከረጢት፡ ያለ ። ዘያወፅእ፡ አሕጻሁ፡እምጕንጻሁ።ንሥኡ፡ምጕንጻ። ምልኡ፡ ምጕንጻክሙ ። አሕጻቲሆሙ፡ ውስተ፡ ምጕንጻቲሆሙ፡ (ሚሬ፳፮፡ ፲፪ ። ኢሳ፳፪፡ ፮ ። ኤር፳፰፡ ፲፩ ። መዝ፡ ፲) ።

ገንጸለ፤(ተቀ፡ ግ)፤ ለወጠ፡ ገለበጠ፤ ገለባበጠ፡ (ገንበለ፤ አገንበለ፤ ገንባሌ፡ ለበሰ) ። እንዘ፡ ይገነጽሉ፡ጽድቀ፡ ውስተ፡ ዘኢመፍትው።ፈድፋደ፡ ይዔምፁ፡ በዝንቱ፡ ገንጺሎሙ፡ ጽድቀ፡ በሐሰቶሙ ። ወገንጸለ፡ መናብርቲሆሙ፡ (ቄር፡ ጻላ ። ገድ፡ ተክ) ።

ገንጻሊ፤መገንጽል፤ የሚለውጥ፡ የሚገለብጥ፤ ለዋጭ፡ ገልባጭ ።

ተገንጸለ፤ተለወጠ፡ ተገለበጠ፤ ተገንበለ፤ ግንብል፡ ግንብል፡ አለ ። ወተገንጸለ፡ በኵሉ፡ ወተመይጠ፡ ዘትሥጉት፡ምስጢር፡(ቄር፡ ጸላ) ።

ግንጹል፤(ላን፡ላት፡ጽልት)፤ የተለወጠ፤ ልውጥ፡ ግልብጥ ።

ግንጽሊት፤ ግልብጦ፡ የኋሊት፡ የግርንግሪት ። እመ፡ ደረስዎ፡ ግንጽሊተ፡ ይከፍእ፡ጸጋሁ፡ ለምስጢር፤መልኩ፡ (ተረ፡ ቄር) ።

ገሥገሠ፤(ጌሠ)፤ በቁሙ፤ቸኰለ፡ አረበደ፡ ፈጠነ ።

አንገሥገሠ፤ አወከ፡ ነቀነቀ፤ ታወከ፡ ተደረጠ ። እመ፡ ኢታንገሠግሣ፡ ነፋስ፡ ለዕፀ፡ (አዋል) ። አንገሸገሸ፡ ትንገሸገሸ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው ።

ነገሥጋሥ፤ ሁከት፡ ሽብር፡ ድብልቅልቅ፡ ንውጽውጽታ፤ የባሕርይ፡ ጦር ። አ፡ አርጌንስ፡ሀዋኪ፡ እፎ፡ ታፈቅር፡ነገሥጋሠ፡ከመ፡ትግበር፡ ነቀልቃለ፡ ለቤተ፡ክርስቲያን።በነገሥጋሠ፡ነፍስት፡ መዋቲት፡ ዘይእቲ፡ ደዌ፡ ነፍስት፡ ኢመዋቲት፡(መጽ፡ ምስ ። ገድ፡ ኪሮ) ።

ገሠሠ፤—ዳሰሰ፤—ገሢስ፡ገሰ፡ ገሰሰ ።

ጐሠዐ፤ዖት፤(ጐሥዐ፡ ይጐሥዕ፡ ይጕሣዕ ። ዐረ፡ ጀሸአ፤ጀሰዐ ። ሱር፡ ግሣእ ። ዕብ፡ ጋዓህ፤ጋዓህ)፤ መግሣት፡ ማግሣት፡ መጮኽ፤ አፍን፡ መክፈት፤ መትፋት፡ መቀርሸት፡ ቋቅ፡ ማለት፤ የጠብ፡ የጥጋብ ። (ግጥም)፤ሚጣቅ፡ እሾላው፡ ሥር፡ ዐማኔል፡ ቢያገሣ፡ በሽታዬ፡ ኹሉ፡ እከቱን፡ አነሣ ። ኀበ፡ነቀወ፡ ዶርሆከ፡ ወጕሥዐ፡ ሶረ፡ ብዕራይከ፡ ሀየ፡ ንበር ። ወእጕሥዕ፡ እምሐዘነ፡ልብየ ። ኵሉ፡ ዘይጕሥዕ፡ ማይ፡ (ታሪ፡ ነገ ። መዝ፡ ፴፯ ። ዘሌ፲፩፡ ፲) ።

—፤ መናገር፤ ኀይለ፡ ቃል፡ ማውጣት፤ ደፍሮ፡ ተራቆ፤ የክፉ፡ የበጎ፡ የድርሰት፡ የትንቢት ። ቦ፡ እለ፡ ይጕሥዑ፡ በእንቲኣየ፡ቃላተ፡ዐመፃ።ዕለት፡ለዕለት፡ትጕሥዕ፡ ነቢበ።ጕሥዐ፡ልብየ፡ቃለ፡ሠናየ።ወጕሥዐ፡ልብየ፡ ጥቀ፡ጥበበ። ዘጕሥዐ፡ መጻሕፍተ፡ ጥበብ፡ ኵሎ፡ (ተረ፡ ቄር፲፩ ። መዝ፡ ፲፰ ። ፵፬ ። ሱቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፵፪ ። ስንክ፡ የካ፲) ።

—፤ መፍላት፤ መገንፈል፤ መልቶ፡ ተርፎ፡ መፍሰስ ። መንፈስ፡ቅዱስ፡ ይጕሥዕ፡ ውስተ፡ልቡ፡ በከመ፡ ይጕሥዑ፡ አፍላጋት፡ ወይውሕዙ።እምነ፡ሐዋርያት፡ጕሥዐ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ መሀይምናን፡(ስንክ፡ የካ፲ ። ጥቅ፳፩) ።

ጕሥዐት፤ማግሣት፤ መናገር፤ አገሣሥ፡ አነጋገር፤ ግሣት፡ ትፋት፡ ቅርሻት፤ ልብ፡ ወለድ፡ ፈጠራ፡ ነገር ። ከመ፡ ጕሥዐተ፡ ልቦሙ፡ ይትናገሩ። ጕሥዐተ፡ ኅሊና፡ ለይጣናዊ። ለፈላስፋ፡ ኢተቶስሐ፡ ልቦሙ፡ በሃይማኖት፡ ወኢበርሀ፡ በብርሃነ፡ ዚኣሃ፤ አላ፡ ይትአመኑ፡ በጕሥዐተ፡ልቦሙ። ይሜህሩ፡ ፈጠራ፡ ዘእምጕሥዐተ፡ ልቦሙ፡ (ዕር፡ ኢሳ፫፡ ፳፩ ። ቄር፡ ገ፫ ። አፈ፡ ድ፳፪ ። መጽ፡ ምስ) ።

አጕሥዐ፤አስገሣ፤ አናገረ ። ዘያጕሥዕ፡ ጥበበ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡(ቅዳ፡ ሕር) ።

ገሥጸ፤ ጾት፤(ገሠጸ፡ ይጌሥጽ፡ ይገሥጽ ። ዕብ፡ ያሳር)፤ መገሠጽ፤ መቅጣት፡ መቈጣት፤ አጥብቆ፡ መላልሶ፡ መምከር፡ ማስተማር፤ እንደ፡ ደንጊያ፡ መውቀር፤ በነገር፡ ባለንጋ፡ መግረፍ፡ ማስገንበር፤ ያባት፡ የመምር፡ የወዳጅ ። ገሥጾሰ፡ ገሠጸኒ፡ እግዚ፡ ወለሞትሰ፡ ኢመጠወኒ ። እመ፡ ብከ፡ ውሉድ፡ገሥጾሙ፡ ወመሀሮሙ ። ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ ይጌሥጽ፡አሕዛቢሁ ። ገሥጾ፡ለዐርክከ ። በእንተ፡ ገሥጾቱ፡ለአብድ። ገሠጽኮ፡ለዮናስ፡ በቀስታመ፡ ባሕር፡(መዝ፡ ፻፲፯ ። ሚራ፯፡ ፳፫ ። ፲፰፡ ፲፫ ። ፲፱፡ ፲፫ ። ፵፪፡ ፰ ። ቅኔ) ።

ገሣጺ፤(ጺት፡ ጽያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚገሥጽ፤ ቀጭ፡ ተቈጭ፤ መካር፡ መምር ። ገሣጼ፡ ሕዝብ፡ አብዳን፡(ስንክ፡ ኅዳ፲፫) ።

መገሥጽ፤(ጽት፡ ጻን፡ ጻት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ገሣጺ፡ (፩ጢሞ፡ ፫፡ ፪ ። ሆሴ፭፡ ፪) ። አብ፡ መገሥጽ ። መምህር፡ ወመገሥጽ፡ ዘአልሀቀ፡ ደቂቀ፡ በንጽሕ፡(ጥበ፲፩፡ ፲፩ ። ዲድ፡ ፬) ።

ተገሥጸ፤ በቁሙ፤ተመከረ፤ ተሠራ፡ ተቀጣ፤ ምክር፡ ሰማ፤ ቅጣት፡ ተቀበለ ። ገሠጽከኒ፡ ወተገሠጽኩ። ዘእምንእስከ፡ ኢተገሠጽከ። ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ። ገሠጸ፡ ወኢተገሠጸ። ከመ፡ ይትገሠጽ። ዘይትጌሠጹ፡ በሥርዐታ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ክርስቲያን፡ (ኤር፴፰፡ ፲፰ ። ሚራ፳፭፡ ፫ ። ፴፡ ፰ ። ስንክ፡ ታኅ፲፪ ። ቀሌ) ።

ግሡጽ፤(ጻን፡ ጻት፡ ሥጽት)፤ የተገሠጸ፤ የተማረ፡ የተመከረ፤ ምሁር፡ ምኩር፤ የተሠራ፡

የተቀጣ ፤ የተገራ ፣ ሥሉጥ ፤ ሽቍጥቍጥ ። ወልድ ፡ ግሡጽ ፡ ያስተፌሥሐ ፡ አበዊሁ ፤ ሰብእ ፡ ግሡጻን ። ግሡጽ ፡ በትምህርት ፡ መንፈስ ፡ ዐቢይ ፡ ወአኮ ፡ ሐጹጽ ፡ (ፈላስ ፡ ስንክ ፡ ጥር፳) ።

ግሣጼ ፤ መገሠጽ ፤ (ጥገ) መገሠጽ ፤ አገሣ ሠጽ ፤ ግሠጻ ፤ ተግሣጽ ፣ ቍጣ ። ነቢየ ፡ ምህሮ ፡ ወግ ሣጼ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፭) ።

ተግሣጽ ፤ (ጻት) ፤ በቊሙ ፤ ስብከት ፣ ትም ርት ፤ ብርቱ ፣ ምክር ፣ ምዕዳን ፤ ቍጣ ፣ ዘለፋ ፣ ኀይለ ፣ ቃል ፤ ከበትር ፣ የሚበልጥ ፣ የሚሻል ፣ የምስጢሩ ፣ ስሜት ፣ ልብ ፣ የሚሰብር ፣ የሚነካ ። ተግሣጸ ፡ ሰሎሞን ። በእ ንተ ፡ ተግሣጸ ፡ ካህናት ። በእንተ ፡ ተግሣጸ ፡ ሕዝባ ውያን ። ዐቀብ ፡ ተግሣጸሙ ፡ ለአእሩግ ። አባ ፡ ሲኖዳ ፡ ደረሰ ፡ ድርሳናተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወተግሣጻተ ፡ ወቃላተ ፡ በቍዔት ፡ (ምሳ፳፭—፳፱ ። ፈ ፣ መ ፣ ፴፪ ። ፴፱ ። ሚራ፳ ፣ ፱ ። ስንክ ፣ ሐምሌ) ።

ጕዕ ፤ (ብ ፣ ጕዓት ፣ ቆዕ) ፤ ጓሚያ ፤ ቃሪያ ፣ እንጭጭ ፣ ያልበሰለ ። ጓ ፣ ድብድብ ፤ የጥጥ ፣ ያበባ ፣ እንቡጥ ።

ገዐዘ ፤ ግዕዘ ፤—ነቀፈ ፤ ቈጠረ ፣ አ ጋዘ ፤—ግኢዝ ፣ ገአዘ ፤ ግእዘ ፣ ግእዝ ።

ግዒዝ ፣ ዘት ፤ (ግዕዘ ፣ ይግዕዝ ፣ ይግ ዐዝ) ፤ መጓዝ ፤ ካሉበት ፣ መነሣት ፣ እግርን ፣ መንቀል ፣ ጕዞ ፣ መጀመር ፤ ማዝገም ፣ ቀስ ፣ እያሉ ፣ መኼድ ፣ መዝ መት ። ወግዐዙ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ እምራምሴ ፡ ውስተ ፡ ሱኮት ። ወይግዐዙ ፡ ግብጽ ፡ ድኅሬሆሙ ። ወግዕዝክሙ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ (ዘፀ፲፪ ፣ ፴፯ ። ፲፬ ፣ ፲ ። ዘዳ፩ ፣ ፵) ።

—፤ መበተን ፣ መበታተን ፤ መዘራት ፣ መሠራጨት ። ግዐዙ ፡ አሕዛብኪ ፡ ውስተ ፡ አድባር ፡ ወአልቦ ፡ ዘያ ስተጋብእ ፡ (ናሖ፫ ፣ ፲፰) ።

—፤ ሐራ ፣ መውጣት ፤ መፈታት ፣ መለቀቅ ፤ ነጻ ፣ መ ኾን ። ግዐዝክሙ ፡ እምግብርናት ። ገብር ፡ ለእመ ፡ ግዐዘ ፡ እምግብርናቲሁ ። ይግዐዝ ፡ ገብር ፡ እምእ ግዚኡ ፡ (ዲድ ፣ ፴፫ ። ዮሴፍ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፴) ። በግዕዘ ፣ ፈንታ ፣ ተግዕዘ ፣ ይላል ፤ ስሕተት ፣ ነው ። ይትገዐዙ ፡ ወይፈቅዱ ፡ ይፃኡ ፡ እምኔከ ። ተግዐዝክሙ ፡ እም ኀጢአት ። ግዑዛን ፡ ኢተግዐዘት ፡ (ሚራ፴ ፣ ፴፱ ። ሮ ሜ፮ ፣ ፲፰ ። ዘሌ፲፱ ፣ ፳) ።

ግዑዝ ፤ (ዛን ፣ ዛት ፣ ዕዝት) ፤ የተጓዘ ፤ ነጻ ፣ የወጣ ። ግዑዝ ፡ ውስተ ፡ ምዉታን ። እመኒ ፡ ግዕዝት ፡ ደብተራ ። ይሬስዮሙ ፡ ግዑዛነ ፡ (መዝ ፣ ፹፯ ። ዘኍ፩ ፣ ፶፩ ። ፩ነገ ፣ ፲፯ ፣ ፳፭ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፴፩) ።

ግዕዘት ፤ መጓዝ ፣ አጓጓዝ ፤ ጕዞ ። ነጻ ፣ መው ጣት ፤ ነጻነት ፣ ሐርነት ። ግዐዘት ፡ እምትፀርርት ፡ ኀበ ፡ ሰላም ፡ (ፊልክ ፣ ፻፩) ።

ግዕዝ ፤ (ዛት) ፤ ኹነታ ፣ አኳኋን ፣ ጠባይ ፣ ልማድ ፤ ሐሳብ ፣ ኅሊና ፣ ፈቃድ ፤ ባሕርይ ፣ ጠባይ ፤ የባ ሕርይ ፣ ሥራ ፣ ዐመል ፤ መንገድ ፣ ጕዞ ፣ አካኼድ ፣ አረማ መድ ፣ የክፉ ፣ የበጎ ። ሰብአ ፡ ዐይን ፡ አንትሙ ፡ ወመ ጻእክሙ ፡ ትርአዩ ፡ ግዕዘ ፡ ብሔር ። ሰብእ ፡ ሠናያነ ፡ ግዕዝ ። ስምዐ ፡ ግዕዝነ ። ወልድከ ፡ ዘኢየሐውር ፡ በግዕዝከ ። እምከመ ፡ ዐረዩ ፡ ግዕዛቲሆሙ ። ሰማይ ፡ ጥቀ ፡ ሠናይት ፡ ወብርህት ፡ ፈድፋደ ፡ በግዕዘ ። በግ ዕዘ ፡ ጠባይዐ ፡ ወበባሕርይ ። ወነያ ፡ ይእቲ ፡ በዓ ልተ ፡ ጥዒና ፡ ሐዳስ ፤ ምስለ ፡ አራዊት ፡ ዘተኀድር ፡ ነፍስ ፤ እንዘ ፡ እምነ ፡ ሰብእ ፡ ትትገሐሥ ፤ እስመ ፡ ግዕዘ ፡ አርዌ ፡ ዐቢይ ፤ ወግዕዘ ፡ ሰብእ ፡ ንኡስ ። ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ግዕዝኪ ፡ እምንእስኪ ፡ (ዘፍ፵፪ ፣ ፱ ። ዮሴፍ ። ሚራ፴፭ ፣ ፳፪ ። ፊልክ ፣ ፬ ። አፈ ፣ ተ፲፮ ። ድር፪ ። ቅኔ ። ኤር፳፪ ፣ ፳፩) ።

ግዕዛን ፤ ነጻ ፤ ነጻነት ። እስብከ ፡ ግዕዛነ ፡ ለፂ ዉዋን ። ወጸገከነ ፡ እምግብርናት ፡ ግዕዛነ ። በእ ንተ ፡ ግዕዛን ፡ ወግብርናት ። ወኢይዔምፅ ፡ ግዕዛ ኖሙ ፡ (ሉቃ፬ ፣ ፲፱ ። ኪዳ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፴፩ ። ፊልክ ፣ ፻፹፩) ።

ግዕዝና ፤ ዝኒ ፣ ከማሁ ፤ ነጻነት ፣ (ሄርማ ፣ ገ፶፬) ።

ገዓዝ ፤ ጋዕዝ ፤ ጓዥ ፤ መንገደኛ ፤ ቤት ፣ ስብ ። ተቃወመከ ፡ በፍኖት ፡ ወአምተረከ ፡ ጋዐዘከ ፡ እለ ፡ ጻመዉ ፡ በድኅሬከ ። ተንሥኡ ፡ ምስለ ፡ ገዓዞሙ ፡ (ዘዳ፳፭ ፣ ፲፰ ። ዘኍ፲ ፣ ፲፪) ።

አግዐዘ ፤ አጓዘ ፤ አስጓዘ ፤ አሸሸ ። ነጻ ፣ አወጣ ፤ አስወጣ ። ዐገዘ ፣ ረዳ ፤ አጸና ፣ አበረታ ፤ አዳነ ። ወእምዝ ፡ አግዐዙ ፡ ተዓይኒሆሙ ፡ ወንዋዮሙኒ ። አግዐዘ ፡ ዮ ሴፍ ፡ ሥጋሁ ፡ ለያዕቆብ ፤ ወአብጽሖ ፡ ኀበ ፡ መቃብረ ፡ አብርሃም ፤ አጓዘ ፣ (ዮዲ፯ ፣ ፲፰ ። ቀሌ ። ዘኍ፴፪ ፣ ፴) ። በእንተ ፡ አግዐዘ ፡ ገብር ። ኢይደሉ ፡ ከመ ፡ ትትወ ሰብ ፡ ብእሲት ፡ ለገብር ፡ ዘአግዐዘ ፡ ምታ ። ንጉሥ ፡ ዘኢይሠይምዎ ፤ እግዚእ ፡ ዘኢያግዕዝዎ ። አግዐዘነ ፡ እምኀጢአት ፡ ወሞት ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ ፴፩ ። ፈ ፣ መ ፣ ፳ ፣ ፲፭ ። ቅዳ ፣ ዮሐ ። ሮሜ፰ ፣ ፪) ።

አግዓዚ ፤ (ዚት ፣ ዝያን ፣ ያት ፤ ጋዕዝት) ፤ አጓዥ ፤ እግዚእ ፣ ጌታ ፣ ባለቤት ፤ ነጻ ፣ አውጪ ፤ አስና ባች ፤ ጥሩ ፣ የሰው ፣ ልጅ ። ወሖሩ ፡ ገብር ፡ ወአግዓዚ ። ዘዘ ፡ እልፍ ፡ አግዓዚ ። ግብርናተ ፡ ዘካልኡ ፡ መድ ኅኔ ፡ ዓለም ፡ አግዓዚ ፡ ዲበ ፡ ግዕዛኑ ፡ ወሰከ ። ለአ ከት ፡ ኀበ ፡ አጋዕዝቲሃ ። እግዚአ ፡ አጋዕዝት ። አኀው ፡ አጋዕዝተ ፡ ኪነት ፡ (ራእ፮ ፣ ፲፭ ። ፩ ፣ ፲፭ ። ቅኔ ። ጦቢ፪ ፣ ፲፪ ። መዝ ፣ ፻፴፭ ። ፊልክ ፣ ፻፹፱) ። ግዑዝ ፣ በማለት ፣ ፈንታ ፣ አግዓዚ ፣ አግዓዛይ ፣ ይላል ፤ የተሳሳተ ፣ ነው ። ትፌንዎ ፣ አግዓዜ ። ትፌንዋ ፡ አግዓዚተ ። ኢየሩሳሌም ፡ አግዓዚት ። ወረሰይካ ፡ ለሔዋን ፡ አግዓዚተ ፡ እምጻ ዕረ ፡ ሞት ። ወኩኑ ፡ ከመ ፡ አግዓዝያን ። ጸጋ ፡ አግዓዝ ያን ፡ ዘነሥኡ ። አግዓዝያንኑ ፡ እሙንቱ ። እፎ ፡ ከመ ፡ ይረሲ ፡ ርእሶ ፡ አግዓዛየ ። አግዓዛይት ፡ (ኤር፵፩ ፣ ፲፱ ። ዘዳ፳፩ ፣ ፲፱ ። ቀሌ ። ውዳ ፣ ፪ ። ፩ጴጥ ፣ ፪ ፣ ፲፮ ። ስንክ ፣ ሚያ፲፰ ። ማቴ፲፰ ፣ ፳፯ ። ቄር ፣ ጸላ ። ፩ቆሮ ፣ ፯ ፣ ፳፪ ፣ ፴፱) ።

—፤ ስመ ፣ ነገድ ፣ ሴማዊ ፤ የዮቅጣን ፣ ትውልድ ፤ ከየ መን ፣ ፈልሶ ፣ ተጕዞ ፣ ወደ ፣ ኵሽ ፣ ክፍል ፣ ወዳፍሪቃ ፣

የመጣ ፤ ራሱን ፡ ለሆነ ፡ ከመገዛት ፡ ነጻ ፡ ያወጣ ፤ የሆነን ፡ አገር ፡ ብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ ያሰኘ ። ለብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ በበከ ፡ አበ ፡ ሰላማ ፡ ዜናሁ ፡ (ድጓ) ። ለአግዓዚ ፡ ፈንታ ፡ ግዕዝ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ ጕዞና ፡ ስደት ፡ ነጻነት ፡ ነው ። ብሔረ ፡ ግዕዝ ። ሰላም ፡ ለከ ፡ ቀመ ፡ በቀልት ፡ ወአርዝ ፡ ዘፈረየትከ ፡ ግዕዝ ፤ ይሥሐቅ ፡ ጥቡዕ ፡ ሰማዕተ ፡ ዐዚዝ ። እስከ ፡ ዮም ፡ ትትፌግሕ ፡ ግዕዝ ፡ (ስንክ ፡ መስከረም ፳፮ ። ሐምሌ ፳ ። ታኅሣሥ ፲፰) ። ዐምሐራን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

አጋዕዝት ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ መላእክት ። መላእክት ፡ አጋዕዝት ፡ (ሔኖ ፳፭ ፡ ፯ ። ኤፌ ፩ ፡ ፳፩ ። ቆላ ፩ ፡ ፲፮) ።

ምግዓዝ ፤ መጓዣ ፤ ማጓዣ ፤ መዝመቻ ፡ መስደጃ ። ምግዓዘሙ ፡ ለእስራኤል ፡ (አዋል) ።

ተጋዐዘ ፤ ተጓጓዘ ፤ ተከታተለ ፡ ተግተለተለ ።

ግዒር ፤ ሮት ፤ (ግዕረ ፤ ገዐረ ፡ ይግዕር ፡ ይግዐር ። ዐረ ፡ ጀዐረ ። ዕብ ፡ ጋዒር ። ሱር ፡ ማዒር) ፤ መጋር ፡ መቃኘት ፤ መጨነቅ ፤ ማጣር ። ገዐርኩ ፡ ኀቤከ ። ይግዕሩ ፡ እመዝራዕት ፡ ብዙኃን ። የዐወይዉ ፡ ወይግዕሩ ። ገዐሩ ፡ እምግብሮሙ ። ገዐረ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ። ግዒር ፡ ሞት ፡ (ኢዮ ፴ ፡ ፲፱ ። ፴፭ ፡ ፱ ። ኤር ፳፱ ፡ ፪ ። ዘፀ ፪ ፡ ፳፫ ። ማር ፲፭ ፡ ፴፬ ፡ ፴፯ ፡ ፴፱) ።

ገዓሪ ፤ ግዑር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ዕርት) ፤ የጋረ ፡ የጣረ ፤ ጋሪኛ ፡ ጣሪኛ ። ግዑራን ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ገዐር ፤ ገዓር ፤ ጩኸት ፡ ጭንቅ ፤ ጣር ፡ ጋር ፤ መራራ ፡ ቃል ፤ የሐዘን ፡ የደዌ ፡ የመከራ ፡ ስሜት ። ገዓረ ፡ ምስኪናን ። ብካየ ፡ ገዓሮሙ ። ገዓሮሙ ፡ ለሙቅሓን ፤ ወይብጻሕ ፡ ቅድሜከ ፡ ገዐርየ ፡ (ኢዮ ፴፬ ፡ ፳፰ ። ኤርም ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፳ ። ፻፩) ።

ትግዕርት ፤ ጣር ፡ ጋር ፤ ጣሪኝነት ፡ ጋሪኝነት ። አማን ፡ ትግዕርታ ፡ ለኀጢአት ፡ አስስለ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አግዐረ ፤ አስጮኸ ፡ አስጨነቀ ፤ ቀይ ፡ አሰኘ ፤ አስለቀሰ ። አግዐሩ ፡ ነፍሰ ፡ ሕፃናት ። እለ ፡ ታግዕሩ ፡ ነደየ ። ዐቤረ ፡ ብእሲተ ፡ እመ ፡ በ ፡ ዘአግዐራ ፡ (ኢዮ ፳፬ ፡ ፲፱ ። ዓሞ ፰ ፡ ፬ ። ሚክ ፪ ፡ ፲፯) ።

አግዓሪ ፤ መግዐሪ ፤ ዕር ፤ የሚያስጮኽ ፡ የሚያስጨንቅ ፤ አስለቃሽ ፤ (ግፈኛ ፡ ጨካኝ) ።

ግዒት ፤ ቶት ፤ (ገዐተ ፡ ይግዕት ፡ ይግዐት ። ወግዐ ። ጠፍሐ) ፤ ማንገፍት ፤ መጋት ፡ ማጠጣት ፡ ማስጕንጨት ፤ በጋት ፡ በጥርኝ ፡ መስፈር ፡ መስከት ። ኢይግዕቱ ፡ ሎሙ ፡ ወኢይፈትቱ ፡ ሎሙ ፡ ኅብስተ ። ኢያስትይዎሙ ፡ ማለት ፡ ነው ። (ኤር ፲፮ ፡ ፯) ።

ገዐት ፤ ገንፎ ፡ መንከክ ፤ አጥሚት ፡ እንቀት ፤ ያራስ ፡ የሕፃን ፡ ያሮጌ ፡ የበሽተኛ ፡ ምግብ ። (ተረት) ፤ ብጥር ፡ ዓመት ፡ ብበላ ፡ ገዐት ። አስተጸሉ ፡ ሎሙ ፡ ኅደጠ ፡ ገዐተ ፡ እስመ ፡ ድዉያን ፡ እሙንቱ ፡ (ፊልክ ፡ ፸፱) ።

ጋዕት ፤ ጋት ፡ ጥርኝ ፤ መጋቻ ፡ መስከያ ። ኝቱ ፡ ጋት ፡ ፩ ፡ ክንድ ፡ ይኾናል ።

ግዕት ፤ ግት ፤ ወሸ ፡ ጡት ፤ የእንስሳት ።

ጕዕትያ ፤ (ጽር ፡ ጎዒቲያ) ፤ ሐርት ፡ ጥንቁላ ፤ የጥንቁላ ፡ ሥራ ፤ ጋኔን ፡ መጥራት ፡ ምትሀት ፡ ማሳየት ፤ ማታለል ፡ መሸንገል ፡ ማሞኘት ፤ ከንቱ ፡ ነገር ። ትግል ፡ ትግያ ፡ ትንንቅ ፤ ጣር ፡ ድካም ፡ ልፋት ፤ የጕልበት ፡ ሥራ ። በከመ ፡ በርሐ ፡ በሥራዶቲሁ ፡ ወበብዝኃ ፡ ጕዕትያሁ ። ስብሐትሙ ፡ ኢክነ ፡ ከመ ፡ ስብሐት ፡ ዘንቱ ፡ ዓለም ፡ በጕዕትያ ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ (ቀሌ) ። ወእምድኅረ ፡ ብዙኅ ፡ ጕዕትያ ። በሀፍ ፡ በጕዕትያ ፡ ወጻማ ። በፈቃደ ፡ እግዚ ፡ ተውህበ ፡ ኵሉ ፡ መንግሥት ፡ ዓለም ፡ ለዘርዐ ፡ ሴም ፤ ወግብርናት ፡ ለዘርዐ ፡ ካም ፤ ወጕዕትያ ፡ ለዘርዐ ፡ ያፌት ፡ (ፊልክ ፡ ፲፬ ። መቃ ፡ ፲፬ ። ክብ ፡ ነገ ፳፫) ።

ጕዕተየ ፤ አሞኘ ፡ አታለለ ፤ ተሞኘ ፡ ተታለለ ።

ጕዕቱይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቲት) ፤ የተሞኘ ፡ የተታለለ ፤ ፍጻሜው ፡ ከንቱ ፡ የኾነ ። አ ፡ ጕዕቱይ ፡ ተወለድከ ፡ ዐራቀከ ፡ ወትቀውም ፡ በከሃ ፡ ዐራቀከ ፡ (ግንዘ) ።

ጎፍ፡—ሀላዌ፡—ገወፍ ።

ገፊዕ ፤ ዖት ፤ (ገፍዐ ፡ ይገፍዕ ፡ ይግፋዕ ። ዐረ ፡ ጀፋ ፤ ተቈጣ ፡ ሰደበ) ፤ መግፋት ፡ መገፍተር ፡ ስመጣል ፡ ስማራቅ ። ግፍ ፡ መሥራት ፡ መጨቈን ፡ ማጣበቅ ፤ ማስጠበብ ፡ ማስጨነቅ ፡ መበደል ፡ መቀማት ፡ መንጠቅ ፡ መመንጠቅ ፤ በኀይል ፡ መውሰድ ። ገፍዕዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤተ ፡ ወኢወድቀ ። ለሊሁ ፡ ይገፍዕ ፡ ወለሊሁ ፡ ይትመዐዕ ። ግፍዕ ፡ ዘገፋዕክሙ ። ወእመሂ ፡ በ ፡ ዘገፋዕክዎ ፡ እፈድዮ ፡ ትርብዕተ ። አበ ፡ ሙሴ ፡ ጸሊም ፡ ገፍዓ ፡ ለመንግሥት ፡ ሰማያት ፡ (ማቴ ፯ ፡ ፳፭ ። ሚክ ፲፫ ፡ ፫ ። ሔኖ ፫ ፡ ፮ ። ሉቃ ፲፱ ፡ ፰ ። ስንክ ፡ ሠኔ ፳፬) ። ገፍትዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ስሯጽ ፡ ነው ፤ ስሯጹም ፡ ት ፡ ነው ።

ገፋዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት ፤ ዕት) ፤ የሚገፋ ፤ ግፍ ፡ የሚሠራ ፤ ገፊ ፡ ግፈኛ ፤ በዳይ ፡ ቀማኛ ። ብእሲ ፡ ገፋዒ ። አነ ፡ ውእቱ ፡ ገፋዒ ። መኳንንት ፡ ገፋዕያን ። ዮሎት ፡ ገፋዕያን ፡ መርዔትሙ ። ዮሎት ፡ ገፋዕት ፡ አባግዕሙ ፡ (ምሳ ፳፱ ፡ ፳፯ ። ፩ጢሞ ፡ ፳፩ ፡ ፲፯ ። ጥበ ፮ ፡ ፯ ። ቀሌ ። ዕር ፡ ኢሳ ፡ ፳፱) ።

አግፍዐ ፤ አስገፋ ፡ አስበደለ ፤ ግፍ ፡ አሠራ ፤ ግፈኛ ፡ አደረገ ፤ ገፋዒ ፡ አሰኘ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአግፍዐ ፡ ፈንታ ፡ አስተጋፍዐ ፡ ይላል ፤ አያስገኝም ። ለእግዚአብሔር ፡ ያስተጋፍዕዎ ፡ በልቡ ፡ (ምሳ ፲፱ ፡ ፫) ።

ተገፍዐ ፤ ተገፋ ፡ ተበደለ ፤ ግፍ ፡ ተቀበለ ፤ ተጠቃ ። እትገፋዕ ፡ እምኔከ ። ናሁ ፡ ይትገፍዑ ፡ ደቂቅየ ። ተገፍዑ ፡ በዐውደ ፡ ምኵናን ፡ (ዘፀ ፲፮ ፡ ፩ ። ኀሐ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፲፩) ።

ግፉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ፍዕት) ፤ በቀሙ ፡ የተገፋ ፡ የተበደለ ፤ የተጠቃ ። ዐውያተ ፡ ግፉዕ ። አድኅኖ ፡

ግፉዐ ። ሰብእ ፡ ግፉዓን ፡ (ሚራ ፴፪ ፡ ፲፯ ። ኢሳ ፭ ፡ ፲፯ ። ፳፭ ፡ ፫) ።

ግፍዐት ፤ መግፋት ፡ መገፋት ፤ አገፋፍ ።

ግፍዕ ፤ (ዓት) ፤ በቁሙ ፤ ግፍ ፡ በደል ፤ ቅሚያ ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሥራ ፤ ስድብ ፡ መከራ ። ዐመፃ ፡ ወግፍዕ ። ከመ ፡ ትግበሩ ፡ ላዕሌነ ፡ ዐቢየ ፡ ግፍዐ ። ወባሕቱ ፡ እ ነግረከ ፡ ግፍዐከ ። እመ ፡ ተዐገሥክሙ ፡ ግፍዐክሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፭ ። ዮዲ ፯ ፡ ፳፬ ። ኢዮ ፴፫ ፡ ፰ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳) ።

ተጋፍዐ ፤ ተጋፋ ፡ ተጫነቀ ፤ ተጨቋቈነ ፡ ተሳ ደበ ። ወኮኑ ፡ ሰብእ ፡ ይትጋፍዑ ፡ ከመ ፡ ይልከፉ ፡ ዘፈረ ፡ ልብሱ ። ዘይትጋፋዕ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ ፲፱ ። ቀሌ) ።

አስተጋፍዐ ፤ አጋፋ ፡ አጫነቀ ፤ ግፍ ፡ አሣራ ።

ገፌፍ ፤ ፎት ፤ (ገፈ ፡ ይገፍፍ ፡ ይግፍፍ) ፤ መግፈፍ ፡ መገልፈፍ ፤ መጋፈፍ ፡ (ዐማርኛ) ። ኹለተኛም ፡ ገፍገፈ ፡ አንገፍገፈ ፡ ብሎ ፤ ገፈገፈ ፡ አንገፈገፈ ፡ ተንገፈገፈ ፡ ማለት ፤ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ገፌር ፤ ሮት ፤ (ገፈረ ፡ ይገፍር ፡ ይግፍር) ፤ መገፈር ፡ መቸፈር ፤ ማጋፈር ፡ ማጕፈር ፤ ገፈራ ፡ አጋፋሪ ፡ ጕፈሬ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ገፌት ፡ ፉት ፤ (ገፈተ ፡ ይገፍት ፡ ይግ ፍት) ፤ መገፈት ፤ ማጋፈት ፤ ገፋች ፡ አጋፋች ፡ ገፈታም ፡ መኾን ።

ገፍትዐ ፤ ገፈተረ ፤ ጣለ ፡ አራቀ ፤ ገለበጠ ፤ ደፋ ፤ የውስጡን ፡ በላይ ፡ የላዩን ፡ በታች ፡ አደረገ ፡ አፈረሰ ። ለወጠ ፡ ቀየረ ፤ ሌላ ፡ አደረገ ፤ አጠመመ ፡ ቈለመመ ። ትገ ፈትዕዎ ፡ ለሕዝብ ፡ እምግብሩ ፡ (አራቀ) ። እገፈትዕ ፡ መናብርተ ፡ ነገሥት ፡ ወእገፈትዕ ፡ ሠረገላተ ፡ ወመስ ተጽዕናነ ። ገፍትዖሙ ፡ ለአድባር ፡ እመሠረቶሙ ። ገፍታዕኩ ፡ ሖሎ ፡ ንዋዮ ፡ አፍኣ ፤ ጣለ ፡ (ሐጌ ፪ ፡ ፳፪ ። ኢዮ ፳፰ ፡ ፱ ። ነሐ ፲፫ ፡ ፰) ። አንተኑ ፡ ዘትገፈትዖሙ ፡ ለእ ስራኤል ። ፍትወት ፡ ገፍትዐ ፡ ልበከ ። እለ ፡ ትገፈት ዕዋ ፡ ለርትዕ ። ከመ ፡ ይገፍትዕ ፡ ፍትሐ ፡ ምስኪን ፤ ለወጠ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፯ ። ዳን ፩ ፡ ፶፯ ። ሚክ ፫ ፡ ፱ ። ኢሳ ፴፪ ፡ ፯) ።

ገፍታዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚ ጥል ፡ የሚገለብጥ ፡ ገልባጭ ፡ ገላባጭ ፡ ገለባባጭ ። ገፍታዔ ፡ መናብርተ ፡ ኀያላን ፡ (መቃ ፡ ፲፯) ።

ተገፍትዐ ፤ ተገለበጠ ፡ ተደፋ ፤ ተለወጠ ፤ ል ውጥ ፡ ግልብጥ ፡ ሌላ ፡ ኾነ ፤ ፈረሰ ። ከመ ፡ ተገፍትዐት ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ። ትትገፈታዕ ፡ ሰዋዊ ። ወተገፍትዐ ፡ ዝሙትኪ ። ኢይጕነዲ ፡ ተገፍትዖ ፡ ቤቱ ፡ (ኤር ፳፱ ፡ ፲፱ ። ዮናና ፡ ፬ ። ሕዝ ፲፯ ፡ ፴፱ ። ሚራ ፳፯ ፡ ፫) ።

ግፍቱዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ትዕት) ፤ የተለወጠ ፡ የተገለበጠ ፤ ልውጥ ፡ ግልብጥ ፤ ጠማማ ፡ ቈልማማ ። ይ ወፅእ ፡ ሕግ ፡ ግፍቱዐ ። ትውልድ ፡ ዕሉት ፡ ወግፍት ዕት ። ግፍቱዓነ ፡ ልብ ። ዐላውያን ፡ ወግፍቱዓን ፡ (ዕን ፩ ፡ ፬ ። ዘዳ ፴፪ ፡ ፭ ። ሔኖ ፲ ፡ ፰ ። ፊልጵ ፪ ፡ ፲፭) ።

ግፍታዔ ፤ መገልበጥ ፤ መደፋት ፡ መፍረስ ፤ ሥ ራዌ ፡ ጥፋት ። ወአውፅአ ፡ እማእከሉ ፡ ግፍታዔ ። ግፍ ታዔ ፡ ሰዶም ፡ (ኩፋ ፡ ፲፮ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ገጽ ፤ (ጻት ፤ ገገጻ ። ሱር ፡ ሐዛእ ። ዕብ ፡ ሓዛህ ፤ ሙል) ፤ በቁሙ ፤ ፊት ፡ ግንባር ፤ ዐይንና ፡ አፍንጫ ፡ አፍ ፡ ያሉበት ፤ ከንገት ፡ በላይ ፡ እስከ ፡ ራስ ፡ ጠጕር ፡ ወደ ፡ ታችም ፡ እስከግር ፡ ጥፍር ፡ በስተፊት ፡ ያለው ፡ ክፍል ። ፊት ፡ ለፊት ፡ የሚታይ ፤ በፊት ፡ አንጻር ፡ ያለ ፡ ዐይን ፡ የሚያርፍበት ፡ ስማዩም ፡ ምድሩም ፡ ማና ቸውም ፡ ኹሉ ። ይከድኑ ፡ ገጾሙ ። ስዐረ ፡ ሖሎ ፡ አን ብዐ ፡ እምሖሉ ፡ ገጽ ። ከደነኒ ፡ ኀፍረት ፡ ገጽየ ። ከመ ፡ ኣስሕቶ ፡ በገጽየ ። ገጸ ፡ ሰማያት ፡ ተአምሩ ። አስተ ፍሥሐ ፡ ገጻ ፡ ለምድር ፡ (ኢሳ ፳፭ ፡ ፰ ። ፳፭ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፵፫ ። ዮዲ ፲፫ ፡ ፲፯ ። ማቴ ፲፮ ፡ ፫ ። ቅዳ) ።

ገጽ ፡

—፤ ድፍረት ፤ ቀረቤታ ፡ ሻልነት ፤ ግልጥ ፡ ገሃድ ። ገጽ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ። ከመ ፡ ንርከብ ፡ ገጸ ። ወሀበኒ ፡ እ ግዚ ፡ ገጸ ፡ ወሞገሰ ። ዘእንበለ ፡ ኀፍረት ፡ ትቤሎ ፡ በ ገጽ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፫ ፡ ፳፩ ። ፬ ፡ ፳፰ ። ጦቢ ፩ ፡ ፲፫ ። ምሳ ፯ ፡ ፲፫) ።

—፤ አካል ፡ ቁመና ፡ ቁመት ። መድኅኔ ፡ ገጽየ ። አሐደ ፡ ገጸ ፡ ነአምኖ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ክል ኤቱ ፡ ገጻት ፡ በበ ፡ አካሎሙ ፡ (መዝ ፡ ፵፩ ። ቄር ፡ ጸላ ። አፈ ፡ ድ፫) ።

—፤ ወገን ፡ ማእዝን ፤ መንገድ ፤ ስልት ፡ ተራ ፤ ምክንያት ፤ የመጽሐፍ ፡ አንቀጽ ፡ ክፍል ፡ ምዕራፍ ። እምአርባዕቱ ፡ ገጹ ። አርባዕቱ ፡ ገጸ ፡ ምድር ። ዐርገ ፡ እንተ ፡ ካልእ ፡ ገጽ ። ወሖረ ፡ እንተ ፡ ካልእ ፡ ገጽ ። ከመ ፡ ንንግር ፡ በበ ፡ ገጹ ። በምንትኒ ፡ ገጽ ፡ ዘኮነ ። በብዙኅ ፡ ገጸ ፡ መኳን ። (ሕዝ ፡ ፵ ፡ ፵፯ ። አዋል ። ዮሐ፲ ፡ ፩ ። ገድ ፡ ተክ ። ዕብ፱ ፡ ፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፭ ። አፈ ፡ ድ፲) ። ገጽ ፡ በነገር ፡ ኹሉ ፡ እየተናበበ ፡ ሳይናበብም ፡ ወድቆ ፡ በሚ ስማማው ፡ ይፈታል ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ነው ፤ ገገጻን ፡ ተመ ልከት ።

ገጸወ ፤ (ይጌጹ ፡ ይገጹ ። ተቀ ፡ ግ) ፤ ታየ ፡ ተገለጠ ፤ ጐላ ፡ ተረዳ ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ ኾነ ፡ ተነጻጸረ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገጸወ ፡ ፈንታ ፡ ተገጸወ ፡ ይላል ፤ አያ ስኝም ። ዛቲ ፡ ኀጢአት ፡ ትትጌጸ ፡ ኀበ ፡ ብዙኃ ፡ ጸታ ፡ ገጻት ። እንዘ ፡ ይትጌጸ ፡ በትእምርተ ፡ መስቀል ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ግጽው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጹት) ፤ የታየ ፡ የተ ገለጠ ፤ ግልጥ ፡ ጕልሕ ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ ፤ ሥዕል ፡ ም ስል ፤ ባለሻል ። ግጽው ፡ መንገለ ፡ ሰሜን ። ሊተ ፡ ግ ጽው ፡ ቅድመ ፡ አዕይንትየ ፡ ኢየሱስ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ የመጽሐፍ፡ ስም፡ ከሐዋርያት፡ ሲኖዶስ፡ አንዱ፡ ክፍል። ፍትሐ፡ነገሥት፡ ረስጠብ፡ ይለዋል፤ ሐዋርያት፡ ለቀሌምንጦስ፡ የሰጡት፡ ኹለተኛ፡ መጽሐፍ፡ ማለት፡ ነው። ግጽው፡ ወሥርዐት፡ ወአብጥሊስ፡ (ሲኖዶ)።

ግጻዌ፤ መታየት፡ መገለጥ፤ መታወቅ፡ መረዳት፤ ባለማልነት፤ ትርጓሜ፡ አፈታት። በከመ፡ ደለዎ፡ ግጻዌ፡ ለዮሐንስ። አእምሮትከ፡ ዘመልዕልተ፡ ዙሉ፡ ግጻዌ። ግጻዌ፡ ትምህርተ፡ ሕግ፡ ወሥርዐት፡ ወተግሣጽ። ግጻዌ፡ ድርሳን፡ ዘቅዱስ፡ ቄርሎስ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ ክርስቶስ፡ (ፊልክ። ጥበ፡ ጠቢ። ሲኖዶ። ቄር፡ ጸላ)። ባለመጣፎች፡ ግን፡ ግጽው፡ ብለው፡ በቅጽል፡ አፈታት፡ ይፈቱታል።

ግጻዌ፤ ግጽው፡ የንባብ፡ መጣፍ፡ እንደ፡ ድጓ፡ ከመት፡ እስከመት፡ የተሠራ፤ በጸሎት፡ በቅዳሴ፡ ጊዜ፡ የሚነበብ፤ ቃሉ፡ ለዘመን፡ ለበዓል፡ የሚስማማ፤ ከብሉይ፡ ከሐዲስ፡ የወጣ። መጽሐፈ፡ ግጻዌ፡ ዘአበ፡ መቃርስ። መጻሕፍተ፡ ግጻዌ። በውስተ፡ ግጻዌ፡ (ስንክ፡ መስ፲። ኅዳ፲፯። ግን፲፪)።

ግጻዌ፤ ገጽ፡ ያለው፡ አካል፤ ህላዌ። ነአምን፡ አበ፡ በአካሉ፡ ወበግጻዌሁ፡ ዘኢይትፈለጥ፡ እምከዊነ፡ አብ፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ወልድ። አቀመ፡ ግጻዌ፡ ባሕቲቶ፡ በአብ። እመን፡ በሥላሴ፡ ወተጋነይ፡ በግጻዌ፡ መለኮት። በስመ፡ ግጻዌ፡ ሠላስ፡ ዕሩያነ፡ ክብር፡ ወንግሥ። አሐዱ፡ ውእቱ፡ ዘበሠለስቱ፡ ግጻዌ፡ (አትና። መጽ፡ ምስ። አዋል። ቅዳ፡ ሕር)።

አገጸወ፤ ፊት፡ አሳየ፡ ገለጠ፤ አጐላ፡ አስረዳ፤ ጸላእያንየ፡ ክህሉኒ፡ በተጥባበ፡ ነገረ፡ ሐሰት፡ ለሀጐልየ፡ ወአገጸዉ፡ ኀቤከ፡ ፀሩዐ፡ በገጸ፡ ጽድቅ። ወያጌጹ፡ በእንቲኣሁ፡ ከዊነ፡ አፍቅሮ፡ ክርስቶስ፡ ለዮሐንስ፡ ፈድፋደ፡ እምጴጥሮስ። ለእመ፡ ጐንደየ፡ ኀሊና፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ያጌጹ፡ ባዕለ፡ ብእሲ፡ ከመ፡ ያፈቅሮ፡ ሎቱ፡ (ዮሴፍ። ፊልክ፡ ፷። ፸፩)። ያጌጹ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ገጽዎት፡ ይላል፤ አያስኝም። ተጋብኦትነ፡ ለግንዘቶሙ፡ ለምዉታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ አስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፤ ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲኣሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡ (ግንዘ)።

ጐጻጕጽ፤ (ጻት)፤ ጐጣጕፃ፤ ሥርጥ፡ ዐባጣ፡ ጐባጣ፡ ስንከልከላ። ፍኖት፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ማዕቅፍ፡ ወአሥዋክ፡ ወጐጻጕጽ፡ ወአጽዳፍ። አኮ፡ ብነ፡ ዝየ፡ ሀገር፡ አጽዳፍ፡ ወጐጻጕጽ፡ (ሲኖዶ። ቅዳ፡ አትና)።

ጐጽፈረ፤ (ዲቃ፡ ግ፤ ደጐጸ፤ ጸፈረ)፤ ጐደፈረ፤ ማስ፡ ቈፈረ፤ ማረ፡ ሻጨረ፡ ጐፈጨረ፤ ያውሬ፤ ዐከከ፡ ፎከተ፤ የሰው። የደጐጸና፡ የጸፈረ፡ ዘር፡ ነው።

ጕጽፋር፤ (ራት)፤ ዕከክ፡ ፎከት፤ ደረመን፡ ፈረሳቤት፤ የጥፍር፡ ንኪት።

ጌራ፤—ራስ፡ ቍር፤—ገየረ።

ግራ፤ የንብ፡ እንጀራ፡ ዕጨ፡ ጐመጨ፡ ሰፈፉ፡ ሳይቀር፡ ከንማሩ፡ ከነወለላው። የማር፡ ሰፈፍ፡ የተነጠረ፡ ሠም፡ ልጥልጡ፡ ግግሩ፡ ነጋሪቱ። ነገረን፡ እይ፤ ዘሩና፡ ምንጩ፡ ርሱ፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ ግራ፡ መዓር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መዓረ፡ ግራ፡ ይላል፤ መዓርን፡ እይ፡ (ኢሳ፷፬፡ ፱። ዮዲ፲፮፡ ፲፭። ሱቱ፡ ዕዝ፲፫፡ ፭)። እንገር፡ እንጀራ፡ ሙጌራ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

ግራ፤ (ዕብ፡ ጋሩዕ፤ ሕጽጹ)፤ በቀሙ፤ ፀጋም፤ ሀካይ፡ ድኩም፡ (ዐማርኛ)።

ጎር፤—ጎረ፡ ቤት፤—ገወረ።

ግራብ፤ (ባት። ዐረ፡ ጅራብ። ትግ፡ ገራቢት)፤ ቀርብ፡ ቀርበታ፤ ርኮት፡ ራዎት፤ ቈርባብቻ፤ የማር፡ የቅቤ፡ የዘይት፡ ስልቻ፤ ማሰሮ፡ ገንቦ። ለእመ፡ ኀሠሥከ፡ ቅብዐ፡ ዘይት፡ ትረክብ፡ ኀበ፡ ግራባቲሃ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ጌርጌል፤—መንኰራኵር፤—ጌልጌል።

ገርገረ፤ (ገሪር፡ ገረ፡ ገረረ። ዕብ፡ ጋራር)፤ ሳበ፡ ጐተተ፤ ተሳበ፡ ተጐተተ፤ የጋሪ። በቁሙ፡ ገረገረ፡ አቆመ፤ የይሎ፡ የንጨት። ወገሸ፡ አገረገረ፤ ግር፡ ግር፡ አለ፤ የከብት። ግርግር፡ ፍግርግር፡ ወጋግራ፡ ግርግራ፡ ገረገራ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

አንግርገረ፤ አፍገመገመ፤ ጣለ፡ አንከባለለ፤ አንደባለለ፤ አንፈራፈረ፡ አፈራገጠ፤ የባሪያ፡ የጋኔን፡ አጣጣል። እኩይ፡ ጋኔን፡ አንዘ፡ ወያንገረግሮ። አውደቃ፡ ወአንገርገራ። አንገርገሮሙ፡ ውስተ፡ ውእቱ፡ መሬት፡ (ማቴ፲፯፡ ፲፭። ስንክ፡ የካ፫። ሠኔ፯፡ ፲፭)።

አንገርገረ፤ ተፍገመገመ፤ ወደቀ፡ ተንከባለለ፤ ተንደባለለ፤ ከብለል፡ ደብለል፡ አለ፤ ተንፈራፈረ። ከመ፡ ሐራውያ፡ ዘይኔጽር፡ ታሕተ፡ ወያጸንን፡ እመንገለ፡ ክርሡ፡ ወያንገረግር፡ ውስተ፡ ጸብር። ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወአንገርገረ፡ እንዘ፡ ይበኪ። አንገርገረ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ። ናንገርግር፡ በተፋቅሮ፡ (አፈ፡ ተ፲፪። ስንክ፡ መስ፫። ገድ፡ ተክ። ምሳ፲፰፡ ፯)።

አንገርጋሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ የሚያፍገመግም፤ የሚፍገመገም፤ ጣይ፡ አንከባላይ፤ ተንከባላይ፡ ደብለል፡ ክብለል፡ ባይ። በቁሙ፤ የመዝሙር፡ ስም፡ ምልጣን፤ ከ፰፪ቱ፡ የድጓ፡ አርእስቶች፡ አንዱ፡ ፮ኛው፡ ርእስ፤ መሪ፡ ከወንጌል፡ በኋላ፡ መስቀል፡ ይዞ፡ ሃሌ፡ ሉያ፡ ብሎ፡ የሚመራው፤ ተቀባዮችም፡ በዝማሜና፡ በተሐውሶ፤ በአንገርግሮ፡ የሚሉት።

ነገርጋር፤ መውደቅ፡ መንከባለል፤ መንፈራፈር፤ የጋኔን፡ ትግያ፡ ትግል፤ በየወሩ፡ ጨረቃ፡ ስትበቅል፡ የሚኾን። ዘአንዘ፡ ጋኔን፡ ወነገርጋር። እለ፡ ቦሙ፡ ነውር፡ ዘነገርጋር፡ ወዘጋኔን፡ ኢይሠየሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን። እለ፡ ነገርጋር። በእንተ፡ ዘነገርጋር፡ (ቀሌ። ማቴ፬። ፳፬። ፲፯፡ ፲፬። ሉቃ፬፡ ፴፰)።

ጐርጐረ ፤ (ዕብ ፡ ጋርጌር) ፤ በቁሙ ፤ ጐረ ጐረ ፤ ኳጐጠ ፡ ነካ ፤ ቋቅ ፡ አለ ፡ ለማስመለስ ፤ የጕረሮ ። ጕረሮ ፡ ቅሉ ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። ሻ ፡ በረበረ ፤ አጥብቆ ፡ ፈለገ ፤ ለማግኘት ። (ተረት) ፤ ዓሣ ፡ ጐርጓሪ ፡ ዘንዶ ፡ ያወጣል ፤ የሰው ፡ ፈላጊ ፡ የራሱን ፡ ያጣል ። ጐርጐረ ፡ ከማርኛ ፡ በቀር ፡ በግእዝ ፡ ቃላት ፡ ውስጥ ፡ አለልማድ ፡ አይነገርም ።

አንጐርጐረ ፤ (ነገረ ፡ አንገረ) ፤ አጕረመ ረመ ፤ ተጕረመረመ ፤ አንጐራጐረ ፡ ተናገረ ፤ ነቀፈ ፡ ተ ቈጣ ፤ ክፉ ፡ ቃል ፡ አወጣ ፤ ቋቅ ፡ አክሽ ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ ለክፉም ፡ ለበጎም ፡ ይኾናል ። ጕሥዐን ፡ ተመልከት ። ለምንት ፡ ያንጐረጕር ፡ ሰብእ ። ኢታንጐርጕር ፡ ላዕለ ፡ ጸጋ ፡ ዘወሀበከ ። ወአንጐርጐሩ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ። ወብዙኅ ፡ አንጐርጐሩ ፡ በእንቲኣሁ ። ወሰምዑ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ከመ ፡ አንጐርጐሩ ፡ ሕዝብ ፡ (ሰቈ፫ ፡ ፴፰ ። ፈላስ ። ሉቃ፲፭ ፡ ፪ ። ዮሐ ፡ ፯ ፡ ፲፪ ፡ ፴፪) ።

አንጐርጓሪ ፤ መንጐርጕር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያጕረመርም ፤ ተቈጭ ፡ ተናጋሪ ፤ ሐሜተኛ ፡ እንቢተኛ ። ኢትኩን ፡ መንጐርጕረ ፡ (ቈስጠ ፡ ፳) ።

ነጐርጓር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ማጕረምረም ፡ መድረምረም ፤ ማንጐራጐር ፤ እንጕርጕሮ ፤ የቍጣ ፡ የንቢታ ፡ የሐሜት ፡ የስድብ ፡ የነቀፌታ ፡ ቃል ፤ ክፉ ፡ ነገር ። ጓሮ ፡ አንባ ፡ ጓሮ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ዘኍ፲፬ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፱) ። አኀደግዎሙ ፡ እኩየ ፡ ነጐርጓረ ። ተዐቀቡኬ ፡ እምነጐርጓር ። ዘእንበለ ፡ ነጐርጓር ፡ ወኑፋቄ ፡ (ሚራ፴፮ ፡ ፮ ። ጥበ፩ ፡ ፲፩ ። ፊልጵ፪ ፡ ፲፬) ።

ገሪድ ፤ ዶት ፤ (ገረደ ፡ ይገርድ ፡ ይግርድ ። ዕብ ፡ ጋራድ) ፤ ማግረድ ፤ ማምረት ፤ ግርድ ፡ ቂንድ ፡ ማውጣት ፤ ፍሬን ፡ ከገለባ ፡ መለየት ፤ መፈልፈል ፡ ማሸት ። መጋረድ ፡ መሸፈን ። ገረድ ፡ ግሪድ ፡ መኾን ። ከርደደን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ። ጋሬዳ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ገሪህ ፤ ሆት ፤ (ገርሀ ፡ ይገርሀ ፡ ይግራህ ። ገበረ ፤ ረየ ። ዕብ ፡ ጋሬህ ፤ አፍርሀ ፡ አርዐደ) ፤ ማረስ ፤ መነገድ ፤ ማግራት ፡ መገራት ፤ ገር ፡ ማድረግ ፤ ማለስለስ ፡ ማለዘብ ፤ የመሬት ፡ የከብት ።

ገራሂ ፤ (ሂት ፡ ህያን ፡ ያት ፤ ህት) ፤ ዐራሽ ፡ ቈፋሪ ፤ ነጋዲ ፡ ዐጣሪ ፤ ፈረስ ፡ በቅሎ ፡ ገሪ ።

ገርህ ፤ ገር ፡ የዋህ ፡ ገራም ፡ ጭምት ፤ ልሙጽ ፡ ልዝብ ፡ ለስላሳ ፤ ጕጣምና ፡ ሸካራ ፡ ያይደለ ፡ የመሳል ፡ ዐይነት ። ካህን ፡ ዘያዐርግ ፡ ቍርባነ ፡ ኢይግበሮ ፡ ገርህ ፤ አላ ፡ ይኩን ፡ ዥለንታሁ ፡ ምስቁለ ፡ በማኅተም ፡ (ፈ ፡ መ) ። መዳ ፡ ጣቃ ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፤ ሸቀጥ ፡ የሚሸጥና ፡ የሚለወጥ ፤ አስረው ፡ አክተው ፡ በማጥን ፡ መልተው ፡ ካገር ፡ ወዳገር ፡ የሚወስዱት ። ገርህ ፡ ማለት ፡ ሥራው ፡ ያለቀለት ፡ ዝግጁ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፳፬) ።

ገርሃት ፤ ገራህው ፤ ጣቆች ፡ የንግድ ፡ ዕቃች ፤ ሸቀጦች ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ገራህው ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ገራውህ ፡ ይላል ፤ ባለሐዲሶችም ፡ ፍችውን ፡ ዕርሻ ፡ ይሉታል ፤ ንባቡም ፡ ፍችውም ፡ ተሳስቷል ። ዘይማየጥ ፡ ሎሙ ፡ ገራውሂሆሙ ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፲፩) ። ገራውህ ፡ ያለውን ፡ ከዚያው ፡ ባ፲፪ና ፡ ባ፲፫ ፡ ቍ ፡ ዘርዝሮ ፡ ተርትሮ ፡ የንግድ ፡ ዕቃነቱን ፡ ይናገራል ።

ገራህት ፤ ገርዋህ ፤ (ዐረ ፡ ቀራሕ ፡ ቂርዋሕ) ፤ ዕርሻ ፡ ቅብቅብ ፤ የለዘበ ፡ የለሰለሰ ፤ ዘር ፡ ለመቀበል ፡ የደረሰ ። ዕርሻ ፡ የሚመስል ፡ የበረሓ ፡ መሬት ፤ ሣርና ፡ ቅጠል ፡ ዛፍ ፡ የሌለበት ፡ አሸዋ ፡ ድቡሽት ። ሠናየ ፡ ዘርዐ ፡ ዘራዕከ ፡ ውስተ ፡ ገራህትከ ፡ (ማቴ፲፫ ፡ ፳፯) ።

ገራህታት ፤ ገራውህ ፤ ዕርሾች ፤ ቅብቅቦች ። አጥረየ ፡ አባግዐ ፡ ወአልሕምተ ፡ ወገራውሀ ፡ ብዙኀ ። ውስተ ፡ ሡሉ ፡ ገራውህ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ አብራም ። መንገለ ፡ ገራውህ ። እመ ፡ ቦ ፡ ውስተ ፡ ካልእ ፡ ብሔር ፡ ገራውህ ፡ (ዘፍ፳፮ ፡ ፲፬ ። ኩፋ ፡ ፲፩ ። ማቴ፲፪ ፡ ፩ ። ሲኖዶ) ።

ገርዋህ ፤ (ትግሬ) ፤ አጋዘን ፤ ቡኸር ። ገራገር ፡ ማለት ፡ ነው ።

ገረዘ ፤ (ዕብ ፡ ጋራዝ) ፤ በቁሙ ፤ ቈረጠ ፡ ገረዘዘ ። ገዘረን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ነከሰ ፡ ነሰከ ፤ ቀሐመና ፡ ቀምሐ ፡ ፩ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፤ እንዚህም ፡ እንደነዚያ ፡ ናቸው ።

ጋርዜን ፤ (ዕብ) ፤ መግረዥ ፡ መቍረጫ ፡ የብረት ፡ መሣሪያ ፤ ምላጭ ፤ መጥረቢያ ፡ ማጩ ፤ ምሣር ።

ገርዜን ፤ (ግንዜን ፤ ገኒዝ ፡ ገነዘ) ፤ ቀጭን ፡ ሸማ ፤ ጥሩ ፡ በፍታ ፡ ሻሽ ፤ ሐዲስ ፡ ልብስ ፡ ከታን ። አምጽኡ ፡ ልብሰ ፡ ገርዜን ፡ ለግንዘተ ፡ ሥጋሁ ። በሰንዱነ ፡ ገርዜን ፡ ተገንዘ ፡ ወተቀብረ ። ዘተጠብለለ ፡ በልብሰ ፡ ገርዜን ። ለምሥዋዕ ፡ ይኩን ፡ መንጦላዕት ፡ ዘገርዜን ፡ ንጹሕ ፡ ዘአልቦ ፡ ነውር ። ክድንኒ ፡ ገርዜነ ፡ ጸጋ ፡ ዘኢአነምዎ ፡ ጠቢባን ፡ በኪን ፡ (ቅዳ ፡ አፈ ። ተረ ፡ ቄር፲፮ ። አርጋ ። ኪዳ ። ደራሲ) ።

ገሪዛን ፤ (ጽር ፡ ጋሪዚን ። ዕብ ፡ ግሪዚም) ፤ የተራራ ፡ ስም ፤ ቍርጥ ፡ የኾኑ ፡ የቡራኬ ፡ ቃሎች ፡ የሚነገሩበት ፡ ተራራ ። ጌባልን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ወንድም ፡ ነው ፡ (ዘዳ፳፯ ፡ ፲፪) ።

ግርጣጥ ፤ ታናሽ ፡ ሙዚቃ ፤ የዘፈን ፡ ዕቃ ፤ የሙዚቃ ፡ ዐይነት ። ገንታ ፡ ወግርጣጥ ፡ (ሥር ፡ አዅ) ።

ኀርየመ ፤—ዐገመ ፤—ጕር ፡ ገወረ ።

ገሪም ፤ ሞት ፤ (ገረመ ፡ ይጌርም ፡ ይግርም ። ዕብ ፡ ጋራም ፤ ሰበረ ፡ ጐረመመ) ፤ መግረም ፡ መድነቅ ፤ መፈረት ፡ መፈራት ፤ ግሩም ፡ መኾን ፤ ማስገረም ፡ ማስደነቅ ፡ ማስፈረት ፤ ሌላውን ፤ የመልክና ፡ የክብር ፡ የታላቅነት ፤ ወይም ፡ የክፋት ። ገረሞሙ ፡ ዘኢክነ ፡ ግኑመ ። ወይጌርም ፡ እምነገሥተ ፡ ም

ድር ። ትጌርሞ ፡ ወታደነግፆ ። ለፈራሂ ፡ እግዚአብ ሔር ፡ አልቦ ፡ ዘይጌርሞ ። መንግሥት ፡ እንተ ፡ ትጌ ርም ፡ እምዙሉ ፡ መንግሥት ፡ (መዝ ፡ ፲፫ ። ፹፭ ። ሚ ራ፬ ፡ ፲፯ ። ፴፩ ፡ ፲፰ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፱ ፡ ፲፯) ።

ተገርመ ፤ ተገረመ ፤ ታበየ ፡ ኰራ ፤ ገረመመ ፤ ተገራመመ ። ኢይምጽኡ ፡ በተገርሞ ። ኢይስምዕ ፡ ድምፀ ፡ ዘይትጌረም ። ኢትትገረመነ ፡ አ ፡ ፀረ ፡ እ ግዚ ፡ በሙነኔክ ። ተገረሞሙ ፡ ወፀረፎሙ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ቀሌ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

ግሩም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ርምት) ፤ በቁሙ ፤ የተፈራ ፡ የሚያስፈራ ፤ አስፈሪ ፤ ገናና ፡ ታላቅ ፤ ውብ ፡ ድንቅ ። እስመ ፡ ልዑል ፡ ወግሩም ፡ እግዚ ። ግሩመ ፡ ገጽ ። ኢከኑ ፡ ግሩማነ ፡ ለዘይገብር ፡ ሠናየ ። ሚ ፡ መ ጠን ፡ ግርምት ። ወሰብሰት ፡ አልባሰ ፡ ክብራ ፡ ወከ ነት ፡ ግርምተ ፡ (መዝ ፡ ፵፯ ። ዘዳ፳፰ ፡ ፶ ። ሮሜ፲፫ ፡ ፫ ። ቅዳ ። አስቴ ፡ ፩) ።

ግርማ ፤ በቁሙ ፤ ማስፈረት ፡ አስፈሪነት ፤ የመፈ ረት ፡ የመወደድ ፡ ሀብት ፤ ክብር ፡ ባለሟልነት ፤ የመልክ ፡ ውበት ፡ ደም ፡ ግባት ፤ ደመ ፡ ግቡነት ። ዘበዝኀ ፡ ሠ ሐቁ ፡ የሐጽጽ ፡ ግርማሁ ። አንበረ ፡ ግርማሁ ፡ ዲበ ፡ ዙሉ ፡ አሕዛብ ። ብኪ ፡ ግርማ ፡ ራእይ ፡ ዘየዐቢ ፡ እ ምግርማ ፡ ሱራፌል ። ኢትርአይ ፡ ግርማ ፡ ርእየቱ ፡ ለኤልያብ ፡ (ፊላስ ፡ ገ፳፩ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፲፯ ። ውዳ ፡ ፩ ። ፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፯) ።

ትግርምት ፤ ግርማ ፤ አስፈሪነት ፤ ተፈሪነት ። እለሰ ፡ ኢይፈርሁ ፡ ትግርምቶ ፡ ለውእቱ ፡ ንጉሥ ። ትግርምቱ ፡ ያወድቀ ። ኢትፍርሁ ፡ ትግርምቶሙ ፡ (ቀሌ ። ኢዮ፲፭ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፰ ፡ ፲፪) ።

መግረምት ፤ ማስፈሪያ ፡ ማስፈራሪያ ፤ መስፈ ራርቾ ። ወይከውኖሙ ፡ ለግብጽ ፡ መግረምቶሙ ፡ ብሔረ ፡ ይሁዳ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፯) ።

ግራም ፤ የሚዛን ፡ ስም ፤ እጅግ ፡ ታናሽ ፡ ክ ፍል ፡ የኪሎ ፡ ሺሕኛ ።

ገረማ ፤ በቁሙ ፤ ሲናር ፡ ጌንጭ ፤ የገብስ ፡ ዐ ረም ፡ (ዐማርኛ) ።

ገሬማ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ገባሬ ፡ ተኣምር ፡ ግሩም ፤ ከተስዐቱ ፡ ቅዱሳን ፡ አንዱ ፡ ይሥሐቅ ። ገሬማ ፡ የግብር ፡ ስም ፡ ነው ። ገሬማ ፡ ገረምከኒ ፡ (ድጓ) ።

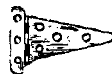
ጕርን ፤ (ዕብ ፡ ጎሬን ። ዐረ ፡ ጁርን) ፤ ምክያድ ፤ ዐውድማ ፤ የበሬ ፡ የገበሬ ፡ ሸንጎ ፤ አዝመራ ፡ መከር ፡ ታጭዶ ፡ ተሰብስቦ ፡ የሚወቃበት ፡ የሚበራይበት ፤ ተመሽኖ(ንሽቶ) ፡ የሚመረትበት ። ጕርነ ፡ ኦርና ። ኦርና ፡ የሰው ፡ ስም ፡ (፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፭ ፡ ፲፰ ፡ ፳፩ ። ፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፩) ።

ገረሠ ፤ (ዐረ ፡ ጀረሰ ፤ ከከ ። ዕብ ፡ ጋ ራስ ፤ ተከከ) ፤ ጐረሠ ፡ ቃመ ፤ አላመጠ ፡ ቈረጠመ ፤ ሰለቀ ፡ አላመ ፤ አለዘበ ። ገረሸ ፡ አገረሸ ፤ የደዌ ። ባለቅኔ ዎች ፡ ግን ፡ ሠራ ፡ ይሉታል ። ገረሠሠ ፡ ተገረሠሠ ፡ ማ ለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ገርሣ ፤ ልዝብ ፡ ለስላሳ ፡ ሣር ፤ ልሻ ፡ የጠጕር ፡ ዐይነት ፤ እንደ ፡ ጭድ ፡ እንደ ፡ ገለባ ፡ ከጭቃ ፡ የሚስ ማማ ፤ ጕርሻ ፡ ጕርሦ ፤ ግርሻ ፡ (ዐማርኛ) ።

ጋርሣ ፤ (ገዐት ፤ ገርሀ) ፤ የላመ ፡ የጣመ ፡ ምግብ ፤ ገንፎ ፡ መንከኮ ፤ ወይም ፡ ወፍራም ፡ ትኩስ ፡ ለስላሳ ፡ ዳቦ ። ባለመጣፎች ፡ ግን ፡ አንባዘ ፡ ዓሣ ፡ ይሉ ታል ። ውስተ ፡ መካነ ፡ አንተው ፡ ድዉያን ፡ አልቦ ፡ ዘይበልዕ ፡ ጋርሣ ፡ ወኢዘይሰቲ ፡ ወይነ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይደዊ ። አው ፡ ጸብን ፡ አው ፡ ጋርሣ ፡ (ሥር ፡ ጻዡ ። ሃይ ፡ አበ) ።

ገርሥ ፤ (ሣት) ፤ የመዝጊያ ፡ ብረት ፡ ሳንቃ ውን ፡ ከመቃን ፡ የሚያዛውግ ፤ የሚያቈራኝና ፡ አንድ ፡ የሚያደርግ ፤ ወንዴና ፡ ሴቴ ፡ ብረት ፤ ወንዱው ፡ በመ ቃን ፡ ላይ ፡ ሴቴው ፡ በመዝጊያ ፡ ላይ ፡ ተቸንክሮ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ የሚሳከና ፡ የሚጓረሥ ፤ ወይም ፡ በሳንቃው ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ሳንቃ ፡ ኹሞ ፡ የሚለበጥና ፡ የሚጠረቅ ። ወካ ዕበ ፡ አስተዳለወ ፡ ብርተ ፡ ብዙኀ ፡ ዘአልቦ ፡ መድ ሎተ ፡ ለገርሣተ ፡ ኆዋኅው ፤ ወለባዕድኒ ፡ ግብር ፡ (፩ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፫) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ስንስለት ፡ ይሉታል ።

ገርሥ ፡

ገርሣኒ ፤ ያርብሓዊ ፡ ረዐይታዊ ፤ ኀይለኛ ፡ ጣሽ ፡ ጠምሳሽ ። ኀጺናዊ ፡ ማሕረጻዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጕራሽነትንም ፡ ያሳያል ፡ (ገድ ፡ አዳ) ። ለሽጕጥና ፡ ለንፍ ጥም ፡ ይስማማል ፤ ፯ ፡ ጕራሽ ፡ ፱ ፡ ጕራሽ ፡ እንዲሉ ።

ጕርዔ ፤ (ብ ፡ ጐራዒት ። ዕብ ፡ ጋሮን) ፤ ዐንገት ፡ ማንቍርት ፤ ጕረሮ ፡ የሆድ ፡ ደጃፍ ፤ ውስጠ ፡ ከፍት ፤ መዋጫ ፡ መሰልቀጫ ፤ ማግቢያ ፡ ማውጫ ፤ መጮ ኺያ ፤ የዜማ ፡ የንባብ ፡ የምግብ ፡ ጣዕም ፡ የሚታወቅበት ። መተረ ፡ ጕርዔ ። ጥዑም ፡ ለጕርዔየ ። ጕርዔ ፡ ይፈ ልጦ ፡ ለኵሉ ፡ ጣዕመ ፡ እክል ። ጕርዔየ ፡ ይነብብ ። ኢትክሉ ፡ ነቢበ ፡ በጕርዔክሙ ። ከመ ፡ መቃብር ፡ ክሡት ፡ ጕራዒቶሙ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፯ ። መዝ ፡ ፻፲፰ ። ሚራ ፡ ፳፯ ፡ ፳፱ ። ኢዮ፮ ፡ ፴ ። ቀሌ ። ሮሜ፫ ፡ ፲፫) ።

ጕርዔያዊ ፤ ጨኺ ፡ ቀባጣሪ ፤ ሆዳም ፡ ኹ ሉን ፡ ውጨው ፡ የሚል ።

ጐርዐየ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ዐነቀ ፡ ፈጠረቀ ፤ ጕ ረሮ ፡ ያዘ ። ጐርጐረን ፡ እይ ።

ተጐርዐየ ፤ ታነቀ ፤ ጕረሮው ፡ ተያዘ ፡ ተሰ ቀዘ ፤ በገዛ ፡ እጁ ፡ ወይም ፡ በጠላት ፡ እጅ ። እምፈተ ውኩ ፡ ሰልየ ፡ እትጐርዐይ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፳፬) ።

ጕርዑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዪት) ፤ የታነቀ ፤ የተሰረነቀ ፤ ታንቆ ፡ የሞተ ።

ጕርዒት ፤ ዕንቂት ፡ ዕንቂያ ፤ ጕረሮ ፡ አያያዝ ፡ አስተናነቅ ፤ የማነቅና ፡ የመታነቅ ፡ ሥራ ።

ገሪፍ ፤ ፎት ፤ (ገረፈ ፡ ይገርፍ ፡ ይግርፍ ። ዕብ ፡ ጋራፍ ፤ ሳበ) ፤ መግረፍ ፤ መሸንቈጥ ፤ በጅራፍ ፡ ባለንጋ ፡ መቅጣት ። መግለበ ፡ መሥራት ፤ የተሠራውን ፡ መውገር ፡ መጣል ፡ ከባሕር ፡ ማግባት ፤ ዓሣው ፡ ሲመላ ፡ መሳብ ፡ መጕተት ፡ ወደ ፡ የብስ ፡ ማውጣት ።

ጎሪፍ ፤ ፎት ፤ (ጎረፈ ፡ ይጎርፍ ፡ ይጕርፍ) ፤ በቁሙ ፤ መጕረፍ ፡ መፍሰስ ።

ገሬፍ ፤ ወጥመድ ፤ ዘረ ፡ መትር ፤ መረብ ፡ መግለበ ፤ ያሣ ፡ መያዣ ፤ መጋፈፊያ ፡ (ማቴ፲፫ ፡ ፵፯) ። ኀሠሡ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ ሎሙ ፡ ገሬፈ ። መሥገርት ፡ ገሬፍ ፡ እንተ ፡ ታስተጋብእ ፡ ዘመደ ፡ ኵሎን ፡ ዓሣት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፩ ። አርጋ ፡ ፫) ። ዓምና ፡ ያለፈው ፡ ዓመት ።

ገረፋ ፤ ጕረፋ ፤ የፍርድ ፡ ቅጣት ፤ ግርፋት ፡ እስራት ። ፍዳ ፡ መርገም ፤ ፍትወት ፤ የአዳም ፡ ኀጢአት ፡ እንደ ፡ ጕርፍ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ከባት ፡ ወደ ፡ ልጅ ፡ የሚወርድ ። ባልሐነ ፡ እምጕረፋነ ፡ ወእምቀዳሚት ፡ አበሳነ ፡ (ቁር) ።

ምግራፍ ፤ (ፋት) ፤ መግረፊያ ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ ጅራፍ ፡ ሳንባ ፡ ጠለፍ ። መጅረፋ ፡ አካፋ ፡ የብረት ፡ ላይዳ ፤ መጋፊያ ፡ መጥረጊያ ።

ጐሬጽ ፤ ጻት ፤ (ጐረጸ ፡ ይጐርጽ ፡ ይጕርጽ) ፤ መብጣት ፡ መፍቃት ፤ መቍረጥ ፡ መሠንበጥ ፤ መውጋት ፡ መጋረጥ ፤ መሰርሰር ፡ መንደፍ ፤ ደም ፡ ለማውጣት ፤ የግንባር ፡ ያፍንጫ ። ማጕረጥ ፡ ማፍጠጥ ፤ ያይን ። ጕርጥ ፡ ጕረጥ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

መጕረጽ ፤ (ጻት ፤ መጓርጽ) ፤ መብጫ ፡ መጋረጫ ፤ ጋሬጣ ፡ ሥንጥር ። ማጕርጥ ፡ የጥፍር ፡ ዐይነት ፡ ሹል ፡ ስል ፤ መውጊያ ፡ ቾክ ፡ ጠቅ ፡ ማድረጊያ ። አራዊት ፡ መማጥያን ፡ እለ ፡ ቦሙ ፡ ጽፍራት ፡ ወመጕረጽ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

መጕረጽ ፡

ገሪር ፤ ሮት ፤ (ገረ ፤ ገረረ ፡ ይገርር ፡ ይግርር ። ገነየ) ፤ መገዛት ፤ መታዘዝ ፤ ዜጋ ፡ ገባር ፡ መኾን ። ለሊሆሙ ፡ ገረሩ ። ፈቀዱ ፡ ይግርሩ ፡ ሎቱ ። ኢይግርር ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ዘኢየሩሳሌም ፡ ለካልኡ ፡ እምኤጲስቆጶሳት ። ኢይገርር ፡ ለሕገ ፡ እግዚ ፡ (ኢያ፲ ፡ ፭ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ። ሮሜ፰ ፡ ፯) ። ገርገረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ገራሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚገዛ ፡ ተገዥ ፤ ታዛዥ ። አማንያን ፡ ለቃለ ፡ እግዚ ፡ ወገራርያን ፡ ለነገረ ፡ አኀው ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

ግሩር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ርርት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የተገዛ ፡ ተገዥ ። ግሩር ፡ ታሕተ ፡ መከየድ ፡ (አርጋ ፡ ፭ ። ግብጽ፯ ፡ ፯) ።

ግረት ፤ መገዛት ፤ አገዛዝ ፤ ሥጋዊ ፡ ሥራ ። እስመ ፡ ግረትሰ ፡ በሥጋ ፡ ለኀዳጥ ፡ ዘመን ፡ ትበቍዕ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፰ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

ግረት ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ ግራር ፡ የግራር ፡ ዐይነት ፡ ዛፍ ፤ ቀንበር ። ዕፀ ፡ ግረት ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አግረረ ፤ ገዛ ፤ ዜጋ ፡ አደረገ ። አስገዛ ፡ አስደራገ ። ይመውእ ፡ ወያገርር ፡ ኵሎ ፡ መንግሥተ ። ወኵሎ ፡ በሓውርተ ፡ አግሪርየ ። አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አግርሮታ ፡ ለልሳን ፤ ገዛ ፡ (ዳንኤ ፡ ፵፬ ። አስቴ ፡ ፫ ። ያዕ፫ ፡ ፯) ። ወኵሎ ፡ አግረርከ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ። አግርር ፡ ርእሰከ ፡ ለጽድቅ ፤ አስገዛ ፡ (መዝ ፡ ፰ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፯) ።

አግራሪ ፤ መግረሪ ፤ መግረር ፡ ርር ፤ የሚገዛ ፤ የሚያስገዛ ፤ ገዥ ፡ አስገዥ ። መግረሬ ፡ ፀርየ ። መግረሬ ፡ አናብስት ፡ (ግንዘ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ግሪጳ ፤ (ጽር ፡ ግሪፕስ ። ዕብ ፡ ፔሬስ) ፤ ታላቅ ፡ አሞራ ፡ ግድንግዲ ፤ ነጣቂ ፡ ግልገል ፡ አንሣ ፤ ቅልጥም ፡ ሰባሪ ፤ የሎስ ፡ ጕሜ ፡ ጆሬ ። ጕሜ ፡ ያንሣኽ ፡ እንዲሉ ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ዘማች ፡ አሞራ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፪) ።

ግስላ ፤ (ዐማርኛ) ፡ ያውሬ ፡ ስም ፤ ቍጡ ፡ ብስጩ ፡ ግልፍተኛ ። ተገሰለብኝ ፡ ይገሰላል ፡ እንዲሉ ፤ ተቈጣ ፡ ሲሉ ።

ግስላ ፡

ጌሰም ፤—ነገ ፡ ነገታ ፤—ገይሥ ፡ ጌሠ ፤ ጌሠም ።

ጌሴራሴም ፤ (ዕብ ፡ ጌእ ፡ ሐራሽም) ፤ ያናጦችና ፡ የጠራቦች ፡ የጠቢቦች ፡ ቦታ ፤ በተራሮች ፡ ማኸል ፡ ያለ ፡ ቈላ ፤ ሸለቆ ፡ ወንዛወንዝ ፡ (፩ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፬) ።

ገሲስ ፤ ሶት ፤ (ገሰ ፤ ገሰሰ ፡ ይገስስ ፡ ይግስስ ። ዕብ ፡ ጋሻሽ ። ሱር ፡ ጋሽ ፤ ግሻ ። ዐረ ፡ ጀሰ) ፤ መግሰስ ፤ መዳሰስ ፡ መዳበስ ፡ በእጅ ፡ መንካት ፡ ማባበስ ፤ መያዝ ፡ መጨበጥ ። ወዘገሰሳሁ ፡ እደዊነ ። ዘኢይክውኖሙ ፡ ለገቢስ ፡ በእደዊሆሙ ። ኢትግስሱ ፡ መሲሓንየ ። ኢትግስስ ፡ ወኢትልክፍ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፩ ። ዮዲ፲፩ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፻፲፫ ። ቆላ፪ ፡ ፳፩) ።

—፤ ግስ ፡ መግሰስ ፤ አንዱን ፡ ቃል ፡ ማርባት ፡ ማብዛት ፤ የሩቁን ፡ ለቅርብ ፤ የወንዱን ፡ ለሴት ፤ ያንዱን ፡ ለብዙ ፡ መስጠት ፡ ማወራረስ ፤ የቅኔ ፡ የዚቅ ፡ የወረብ ፡ የለዘብ ።

—፤ መፋቅ ፡ መፈቅፈቅ ፡ መሻሰስ ፤ ማጥፋት ፡ መደምሰስ ፤ መለወጥ ፡ መገልበጥ ፤ የጥፈት ፡ የፍርድ ፤ ለገንዘብና ፡ ለክብርናም ፡ ጥፋት ፡ ይነገራል ። ፈታ ፡ እዴከ ፡ ወግስስ ፡ ዙሎ ፡ ዘቦ ፡ (ኢዮ ፩ ፡ ፲፩ ፡ ፲፱) ፡ ፈሐቀ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ገሰሰ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ገሰገሰ ፡ ይላል ፤ አጥብቆ ፡ መላልሶ ፡ ለማለት ። እምድኅረ ፡ ገስገስዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፡ (ዘሌ ፲፱ ፡ ፵፫) ።

ገሳሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፤ የገሰሰ ፤ የሚገስ ፡ ገሳሽ ፤ ዳሳሽ ። ማቴዎስ ፡ ገሳቤ ፡ ቍስልከ ። ገሳሲት ፡ (አዋል ። አርጋ ፡ ፩) ።

አግሰሰ ፤ አስገሰሰ ፡ አስዳሰሰ ፤ አስያዘ ፡ አስጨበጠ ። አግስሰኒ ፡ አፅማደ ፡ እለ ፡ ዲቤሆን ፡ ይቀውም ፡ ዝንቱ ፡ ቤት ፡ (መሳ ፲፮ ፡ ፳፮) ።

ተገሰ ፤ ተዳሰሰ ፡ ተዳበሰ ፤ ተነካ ፡ ተያዘ ። ተገሰ ፡ እምተማስ ። እሳተ ፡ ሕይወት ፡ ዘኢይትገሰስ ፡ (ኪዳ ። ሳታት ። ቂር) ።

ግሱስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ስስት) ፤ የተያዘ ፡ የተዳሰሰ ፤ የተደመሰሰ ።

ግሰት ፤ መዳሰስ ፤ (ጥዳ) መዳሰስ ፡ አደሳሰስ ፤ ዳሰሳ ፡ ዳበሳ ። ኢልኩፋን ፡ በግሰተ ፡ አጻብዕ ። በግሰተ ፡ ክናፍሪሁ ፡ ለዳንኤል ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ግስ ፤ ጓዝ ፡ እክት ፤ ግስንግስ ፡ ዕቃ ፡ ግሴት ፤ የሚያዝና ፡ የሚዳሰስ ፡ ኹሉ ። ሰማይ ፡ ከነግሱ ፡ ምድር ፡ ከነልብሱ ፡ እንዲሉ ፤ ከነጓዙ ፡ ሲሉ ። ጋሰሰ ፡ አጋሰሰ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

—፤ በቁሙ ፤ የቋንቋ ፡ መጣፍ ፡ የዘርና ፡ የነባር ፡ መድበል ፤ መዝገበ ፡ ቃል ፤ ንባቡ ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ የታከተ ፡ የተከተተ ። ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ተወራራሽ ፡ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አንዱ ፡ አንቀጽ ፡ እስከ ፡ ስማንያ ፤ ነባሩና ፡ ጥሬው ፡ እስከ ሥር ፡ መርባቱ ፡ በመወራረስ ፡ ነውና ።

ጋስ ፤ **አው ፡ ጋሶ** ፤ ዝንጕርጕር ፤ ነጭና ፡ ጥቍር ፡ ጕሬዝማ ፤ የበዳ ፡ አህያ ፡ ዐይነት ፡ ሽልምልም ፤ ወይም ፡ ቢሒ ፡ ቡሕማ ። ጋስ ፡ ወጸዐዳ ፤ ወይወልዳ ፡ ዙሎን ፡ አባግዐ ፡ ጋሶ ፡ ወዙሎ ፡ ዘቦ ፡ ትእምርት ፡ ወኩሳዙስ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፰) ።

(ጥ) **ገት** ፤—ብዕል ፡ ሀብት ፤—ገዪት ፡ ጌተ ።

ጌቴሴማን ፤ (ጽር ፤ ጌትሲማኒ ። ዕብ ፡ ጋት ፡ ሽማኔይ) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ የደብረ ፡ ዘይት ፡ እግር ፤ የዐጸደ ፡ ሐምል ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ። ግበ ፡ ዘይት ፤ ምክያደ ፡ ዘይት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ማቴ ፳፮ ፡ ፴፮) ።

ገቲት ፤ **ቶት** ፤ (ገተ ፤ ገተተ ፡ ይገትት ፡ ይግትት) ፤ መጕተት ፡ ማንገላታት ፤ እንዳለወገን ፡ ማድረግ ። ገትገተ ፡ ብሎ ፤ ገተገተ ፡ ገትጋታ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተገተ ፤ ተጕተተ ፤ ዐለቀ ፡ አረጀ ፤ ግትቻ ፡ ኾነ ።

ግቱት ፤ ያረጀ ፡ ያለቀ ፤ የተጠገነ ፡ የተናቀ ፡ (ኢያ ፱ ፡ ፭) ።

ግትት ፤ ግትቻ ፡ ሰባራ ፤ የማይረባ ፤ ሥራ ፡ የማይዝ ፤ ዕላቂ ፡ ውዳቂ ፤ ውራጅ ፡ አሮጌ ፡ ዕቃ ። ወኮነ ፡ ከመ ፡ ግትት ፡ በውስተ ፡ አሕዛብ ። ግትት ፡ ዘለምንትሂ ፡ ኢይበቍዕ ፡ (ሆሴ ፰ ፡ ፰ ። ኤር ፳፱ ፡ ፳፰) ።

ጊጳ ፤ (ጽር ፡ ጊፓ ። ትግ ፡ ጋብ) ፤ የጥንብ ፡ አሞራ ፡ (ዘሌ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዘዳ ፲፬ ። ፲፱) ።

ደ ፤ አራተኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ድል(ን)ት ፤ ቍጥሩ ፡ አራት ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ደ ፡ አርባዕት ፡ ቱ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፡ አራትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ አራት ፡ እልፍ ፡ ይሉታል ። ምስጢሩ ፡ ረቡዕና ፡ የረቡዑን ፡ ፍጥረት ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ምስጢረ ፡ ሥጋዌን ፡ ያሳያል ። (ዘፍ ፩ ፡ ፲፱ ። ዮሐ ፩ ፡ ፫–፩) ።

ድኢም ፤ **ሞት** ፤ (ደአመ ፡ ይድእም ፡ ይድአም ፡ ዐረብ) ፤ መትከል ፡ ማቆም ፡ ማጥናት ፤ ማሸራሸት ፡ ማጥበቅ ፤ እንዳይወድቅ ፡ እንዳይነቃነቅ ፡ ማድረግ ፤ መመሥረት ፤ የግብር ፡ የነገር ፤ ከጥሬው ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ።

ዳእሙ ፤ (ትግ ፡ ደአም) ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ። እንጂ ፡ ግን ፤ ብቻ ፡ ይልቅ ፡ ይኾናል ፤ እንጂና ፡ ግን ፡ ብቻና ፡ ይልቅ ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ሲገባም ፡ እንደ ፡ ባሕቱ ፡ በፊት ፡ በኋላ ፡ ይገባል ፤ አላንና ፡ ባሕቱን ፡ ተመልከት ። ኀጥአንሰ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ መሬት ፤ እንጂ ። ዙሎ ፡ ዘቦ ፡ መጠውኩከ ፤ ዳእሙ ፡ ኪያሁ ፡ ኢትግስስ ፤ ግን ። እሉኑ ፡ ዳእሙ ፡ ደቂቅከ ፤ ብቻ ። ወይቤሎ ፡ አልቦ ፤ ዳእሙ ፡ ፈንወኒ ፤ ይልቅ ፤ ብቻም ፡ ይኾናል ፡ (መዝ ፡ ፩ ። ኢዮ ፩ ፡ ፲፪ ። ፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፲፩ ። ጦቢ ፲ ፡ ፱) ። (ዕር ፲፱ ፡ ቍ ፴፩) ።

ዲበ ፤—ላይ ፡ ወደ ፤—ደይበ ፡ ደየበ ፤ ዲብ ።

ድብ ፤—በቁሙ ፤—ደቢው ፡ ደበወ ።

ደቢብ ፤ በት ፤ (ደበ ፤ ደበበ ፡ ይደብብ ፡ ይድብብ ። ዕብ ፡ ዳብብ ፤ ኀለየ ፡ ነበበ) ፤ መደበብ ፡ መዘርጋት ፤ መወጠር ፡ መገተር ፤ የጥላ ፡ ያጐበር ። መድበብ ፤ መጥቈር ፤ ደባባ ፡ መኾን ፤ የመልክ ፡ የሕብር ፤ ድባ ፤ መዳብ ፡ እንዲሉ ። ወደ ፡ ደቡብ ፡ መኼድ ፤ ደቡብ ፡ ደቡብ ፡ ማየት ፤ ደቡባዊ ፡ መኾን ። ደብደበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ድባብ ፤ በቁሙ ፤ ጃን ፡ ጥላ ፤ የሚደበብ ፡ የሚዘረጋ ፡ የሚታጠፍ ፡ የሚጠቀለል ፤ ጌጥና ፡ ሽልማት ፡ መረሻት ፡ ያለው ፤ ወይም ፡ ሌጣ ። ጸዋሬ ፡ ድባብ ፡ (ታሪ ፡ አክ) ።

ደቡብ ፤ የማእዝን ፡ ስም ፤ ፀቢይ ፡ ማእዝን ፡ የሰሜን ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ በሊባና ፡ በአዜብ ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ የምዕራብ ፡ ቀኝ ፡ የምሥራቅ ፡ ግራ ። ሰሜንን ፡ ተመልከት ። ሖሩ ፡ ገጸ ፡ እምደቡብ ፡ እስከ ፡ ሰሜን ፡ (ሕዝ፳ ፡ ፵፰) ። ደቡብ ፡ የምሥራቅ ፡ ግራ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ሰሜንም ፡ የምዕራብ ፡ ግራ ፡ ነውና ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ተሳስቶ ፤ በደቡብ ፡ ፈንታ ፡ ሰሜን ፤ በሰሜን ፡ ፈንታ ፡ ደቡብ ፡ እያለ ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡ ተጥፎ ፡ ይገኛል ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፫ ፡ ፴፩ ። ፵፭ ፡ ፳፩ ። ፵፱ ፡ ፲፪) ።

ተደበ ፤ ተደበበ ፤ ተዘረጋ ፤ ተዋቀረ ።

ድቡብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ብብት) ፤ የተደበበ ፡ የተዘረጋ ፤ ዝርግ ። ደባባ ፤ መዳብማ ።

ተድባብ ፤ (ባት) ፤ ጣራ ፡ ባጥ ፤ ጠፈር ፡ መዋቅር ፤ መክደኛ ፡ ክዳን ፤ ጥላ ፡ ከለላ ፡ ዳስ ፡ ጐጆ ። ተሞቅሖ ፡ መትሕተ ፡ ተድባበ ፡ ቤት ። ወትገብር ፡ ላቲ ፡ መልዕልቴሃ ፡ ተድባበ ፡ ዘወርቅ ። ይትዔገሥ ፡ ቍረ ፡ ክረምት ፡ ወሐሩረ ፡ ሐጋይ ፡ ታሕተ ፡ ሰማይ ፡ ዘእንበለ ፡ ተድባብ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፪ ። ዘፀ፳፭ ፡ ፲፯—፳፪ ። ስንክ ፡ ሐም፳፭) ። የማእዝን ፡ ራስ ፡ ጫፍ ፤ የቤት ፡ የቅጽር ፡ መሰኮት ፡ ቅስት ፤ ዝንቦ ፡ ቀጸላ ፤ ደርብ ፡ ዕንቍላል ፡ ግንብ ፤ ሰገነት ፤ ዘውድ ፡ አክሊል ፡ ጕልላት ፤ የመርከብ ፡ ዕንጨት ፡ በኋላና ፡ በፊት ፡ በማእዝኑ ፡ ራስ ፡ የሚኾን ። በስተላይ ፡ ለሚኾን ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። አውረድዎ ፡ እንተ ፡ ተድባበ ፡ ቅጽር ። ተድባበ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ። ወይደንን ፡ እንተ ፡ ተድባብ ። ወለእመ ፡ ሐነጽከ ፡ ቤተ ፡ ሐዲሰ ፡ ትገብር ፡ ሎቱ ፡ ተድባበ ፡ ለናሕስከ ። ለእመ ፡ አረፍት ፡ ይእቲ ፡ ንሕንጽ ፡ ዲቤሃ ፡ ተድባበ ፡ ዘብሩር ። ተምህሩ ፡ ይግበሩ ፡ ተድባበ ፡ አሕማር ። ወከኑ ፡ ይገብሩ ፡ ተድባባተ ፡ አሕማራት ፡ (ግብ፱ ፡ ፳፭ ። ማቴ፬ ፡ ፭ ። ማሕ፪ ፡ ፱ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፰ ። ማሕ፰ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ጥር ፲፯ ። የካ፪) ።

ዲባግ ፤ (ጋት ። ዐረ ፡ ዲባጅ) ፤ ልብስ ፡ ሐር ፤ ዝንጕርጕር ፡ ባለብዙ ፡ ሕብር ፤ ወርቀ ፡ ዘቦ ፡ ግምጃ ። ሚራያት ፡ ወዲባጋት ። አልባሰ ፡ ዲባጋት ። ቀጠንት ፡ ወኢዲባጋት ። ጸውዖ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ለዲዮጋንስ ፡ ጠቢብ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ወከነ ፡ ስርግወ ፡ በዲባጋት ፤ ወብእሲሁሰ ፡ ኢኮነ ፡ ግሡጸ ፡ (መቃ ። ስንክ ፡ መስ፲፮ ። አፈ ፡ ተ፳፰ ። ፈላስ) ።

ደብደበ ፤ (ደበ ። ዐረ ፡ ዘበ ፤ ዘብዘበ) ፤ ፈራ ፡ ፀሰበ ፡ ተጨነቀ ፤ የሚመጣበትን ፡ ስላወቀ ። የሐዝን ፡ ወይደበድብ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፩ ። ቀሌ) ።

—፤ ፈዘዘ ፤ ተንፋ ፡ ዱባ ፡ መሰለ ፤ የሆድ ፡ የሰውነት ፡ አብዝቶ ፡ ከመብላት ፡ የተነሣ ። ወሶበ ፡ ይነቅህ ፡ ኢይደበድብ ፡ ነፍስቱ ፡ (ሢራ፴፬ ፡ ፳) ።

—፤ በቁሙ ፤ ደበደበ ፡ መላልሶ ፡ መታ ፡ ቀጠቀጠ ፤ ደብዳቢ ፡ እንዲሉ ። አረገዘ ፡ ድብድብ ፡ ኾነ ፤ የሰብል ፤ ምስጢሩ ፡ ማበጥ ፡ መንዘርጠጥ ፡ ነውና ፡ ተንፋ ፡ ካለው ፡ ይገባል ።

—፤ ጣፈ ፡ ለጠፈ ፤ ሰፋ ፡ ጠቀመ ፡ ደረተ ። ደብዳቤ ፡ ድብዳብ ፡ ደባደቦ ፡ እንዲሉ ፤ ድብድባ ፡ ዳቦ ፡ ዱባ ፡ ማለትም ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። (ግጥም ፤ ድኻ ፡ ተማሪ) ፤ ጋቢዬ ፡ አትለቂ ፡ ተዪ ፡ ይሻልሻል ፤ መርፌኙ ፡ ተሰብስበው ፡ ይደበድቡሻል ።

አደብደበ ፤ አስደበደበ ። አስጨነቀ ፤ አፈዘዘ ፡ አደከመ ። ለእመ ፡ አደብደበታ ፡ ኀጢአት ፡ ለነፍስ ፡ (ፊልክ ፡ ፺፭) ።

አንደብደበ ፤ አንደበደበ ፤ ተንደበደበ ፤ ደባደቦ ፡ ኾነ ፡ መሰለ ፤ የገላ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዲብዲቆን ፤ (ጽር ፡ ዲፕቲኮን) ፤ ሰሌዳ ፤ መጽሐፈ ፡ ተዝካር ፤ የሙታን ፡ ወይም ፡ የሕያዋን ፤ የማኅበርና ፡ የመምህራን ፡ የጳጳሳትና ፡ የቅዱሳን ፡ ስም ፡ በተራ ፡ የሚጣፍበት ፤ የባስልዮስን ፡ ቅዳሴና ፡ ወዕቀቦሙን ፡ በእንተ ፡ ብፁዕን ፡ የመሰለ ፡ መዝገበ ፡ አስማት ። መጽሐፈ ፡ ዲብዲቆን ፡ ዘቅዱሳን ። ኀበ ፡ ተለክአ ፡ ዲብዲቆን ፡ ዘማኅበረ ፡ ነቢያት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ደቢው ፤ ዎት ፤ (ደበወ ፤ ይደቡ ፡ ይድቡ ። ደበየ ፤ ዴፐ) ፤ ማድባት ፡ መሸመቅ ፤ ቀስ ፡ ዝግ ፡ ማለት ፤ መደበት ፡ መጣን ፡ መጨቈን ፡ መደቋቈስ ፤ ያውሬ ፡ የጠላት ፡ የንቅልፍ ።

ድቡት ፤ ሽመቃ ፤ ቀስታ ፡ ዝግታ ፤ ድብታ ፡ አደባበት ። ርቱዕ ፡ በድቡት ፡ ንግበሮ ፡ ለዝ ። ከመ ፡ ዘበድቡት ፡ ወበቀሲል ፡ ያሐምመከ ፡ (ግብ፲፱ ፡ ፴፮ ። ሄርማ ። ፪ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፪) ።

ድቡተ ፤ ቀስ ፡ ብሎ ፡ በቀስታ ፤ በሹልክታ ፤ ሳይታይ ፡ ሳይሰማ ። ዐርገ ፡ ድቡተ ፡ እንተ ፡ ካልእ ፡ ገጽ ። ወፀአ ፡ ድቡተ ። ወሶበ ፡ ስእነ ፡ ሠጊረ ፡ ድቡተ ፡ ሖረ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ድጓ) ።

ድብ ፤ (ባት ። ዕብ ፡ ዶብ ። ሱር ፡ ዴባ ። ዐረ ፡ ዱብ ፤ ዱበት) ፤ በቁሙ ፤ አውሬ ፡ የዥብ ፡ ወገን ፤ የሚያደባና ፡ የሚያሸምቅ ፤ አድብቶ ፡ የሚይዝ ፡ የሚነጥቅ ፤ ጥላው ፡ የሚያፈዝ ፡ የሚደብት ፤ ጠጕራም ፡ ዐመድማ ፤ (ወና ፡ ሴ) ። ድብ ፡ ኅራስ ። ድብ ፡ ርኁብ ። ድብ ፡ እንተ ፡ ትነሁ ። ቤተ ፡ አናብስት ፡ ወድባት ። ከመ ፡ ትፈኑ ፡ ድባተ ፡ ብዙኀ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፰ ። ሆሴ ፲፫ ፡ ፰ ። ሰቈ፫ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ መስ፳፯ ። ጥበ፲፭ ፡ ፲፰) ።

—፤ ስመ ፡ ከዋክብት ፡ እንሰባቱ ፤ ከመንፈቀ ፡ ሰማይ ፡ ወዲያ ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡ ወገን ፡ ጅብ ፡ ብለው ፡ ታፍገ ውና ፡ ተመስገው ፡ ድርገት ፡ ኹነው ፡ የሚታዩ ፤ ባለመር ከቦች ፡ የሚመሩባቸው ። ኖትያዊ ፡ ይኤጽር ፡ ንበ ፡ ከዋ ክብት ፡ እመ ፡ የሐውር ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ዘከመ ፡ ይ መርሖ ፡ ወያከይዶ ፡ ለሐመሩ ፡ (ማር ፡ ይሥ፳፰) ።

ድብ ፡

ደብይ ፤ዮት ፤(ደበየ ፡ ይደቢ ፡ ይድቢ ። ደበወ) ፤ ማደባየት ፤ ከፈር ፡ ከመሬት ፡ ከድቤ ፡ ላይ ፡ መጣል ፡ ማንከባለል ፤ ደባ ፡ መሥራት ፤ ሳይታሰቡ ፡ ወደ ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ መግባት ፡ ዘው ፡ ጥልቅ ፡ ዠቅ ፡ ማለት ፤ መውረር ፡ መዝረፍ ፤ መቀማት ፡ መመንተፍ ። ደበዩኒ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ምሕረት ። ሮዱኒ ፡ ወደበዩኒ ። ይ ደቢ ፡ አብያተ ፡ ሰብእ ። ከመ ፡ ኢይድብያ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፴፯ ። ግብ፰ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ደባዪ ፤(ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ በይት) ፤ ወራሪ ፡ ዘራፊ ፤ ቀማኛ ። ደባዩ ፡ አባግዐ ፡ (አዋል) ።

ድቤ ፤(ዐማርኛ) ፤ ዐፈር ፡ መሬት ፤ ትቢያ ፡ ዐቧራ ። ደባ ፡ ደቦ ፡ ደባይ ፡ ደባያት ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ደቢል ፤ ሎት ፤(ደበለ ፡ ይደብል ፡ ይ ድብል) ፤ መደበል ፡ ማዳበል ፤ መሸረብ ፡ መደረብ ፤ የሐብል ፡ የፈደል ። መስካት ፡ ማሳካት ፤ በፈትል ፡ ወይም ፡ ርስ ፡ በርሱ ፤ የድባ ፡ የበለስ ፡ የዋንጫ ።

—፤ ማከብ ፡ መሰብሰብ ፡ ማከማቸት ፤ የሸንጎ ። መጽ ሐፍ ፡ ግን ፡ በደበለና ፡ በተደብለ ፡ ፈንታ ፡ አመድበለ ፡ መድበለ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ሰላም ፡ ሰላም ፡ ለእንድራኒቆስ ፡ እብሎ ፡ ውሒዘ ፡ መንፈስ ፡ ዘሰትየ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ በአመድብሎ ። በቍስጥንጥ ንያ ፡ ዘመድበሉ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፰ ። ጥር፲፩) ።

መድበል ፤ ማከማቻ ፡ መከማቻ ፤ መሰብሰ ቢያ ፡ መደለቻ ፤ ሸንጎ ፡ ጉባኤ ፡ የሰው ፡ መንጋ ። መድ በለ ፡ ማኅበር ። መድበለ ፡ ቅዱሳን ፡ አንተ ። አዘዘ ፡ ይግበሩ ፡ መድበለ ። ለእለ ፡ ምስሌሁ ፡ መድበል ፡ (ማሕ፯ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፯ ። ሚያ፲፯ ። መስ፱) ። የቅ ጽል ፡ ስም ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ የሚያስተባብር ፤ ቀደ ምት ፤ ደኅርት ፤ ገበርት ፤ ቀተልት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ።

ተዳበለ ፤ በቁሙ ፤ ተባበረ ፡ ተጨፋፈረ ፤ ተሸ ረበ ፡ ተደራረበ ። ተዳበለ ፡ ፀራዊ ፡ ወተመዊአ ፡ ጕየ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲) ።

ዱብል ፤(ላቲን) ፤ ደባል ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ መንታ ፡ ፊደል ፤ ደጊመ ፡ ቃል ። የበበ ፡ ነበበ ፤ ደለለ ፡ ከለለ ፤ ሐተተ ፡ ፈተተ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ደበሎ ፡ ዐጕዛ ፡ ለምድ ፡ በላይ ፡ የሚደረብ ። (ተረት) ፤ ሀብታም ፡ ይኺ ዳል ፡ በበቅሎ ፤ ድኻ ፡ ይለብሳል ፡ ደበሎ ።

ድብል ፤(ትግሬ) ፤ ልብስ ፡ ጌሲ ፤ የደንጊ ያና ፡ የቀንድ ፡ ያጥንት ፡ ዐይነት ፡ ከራራ ፡ ጠንካራ ። ጥጉ ፡ ከባድ ፡ ሸክም ፤ ጭነት ፤ ውድን ፡ ወዲላ ። በቁሙ ፤ ድ በላ ፡ ያበባ ፡ እኽል ፡ ሲከኩት ፡ ፀጉት ፡ ያለው ፡ (ዐማርኛ) ።

ዳቤላ ፤(ላት) ፤ ደበል ፤ ታላቅ ፡ የፍየል ፡ አ ውራ ፤ የሚደረብና ፡ የሚታዘል ፡ የሚንጠላጠል ፤ የላም ፡ አውራ ፡ ኰርማ ፡ ወይፈን ። ዳቤላ ፡ ዘጠሊ ። ሰብዐቱ ፡ ዳቤላት ። ንስሐቦ ፡ ለዳቤላ ፡ ዘላሕም ፡ (ዳን፰ ፡ ፭ ። ኩፋ ፡ ፲፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ዳቤላም ፤(ዕብ ፡ ድቤሊም) ፤ የበለስ ፡ ቋን ጦች ፡ ቍጥራቶች ፤ እንደ ፡ መቍጠሪያ ፡ የተሰኩ ። አን ዱን ፡ ስክ ፡ ድቤላ ፡ ይሉዋል ፤ እጌላን ፡ ተመልከት ፤ ከ ዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዕፅዐ ፡ ጕ ርደ ፡ የወጣለት ፡ ደቄት ፡ ይሉታል ፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፵) ።

(ጥ) **ድባን ፤(ዐረ)** ፤ ዝንብ ፤ ደበን ፤ አደበን ፡ ድ ብን ፡ አለ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ድብዕንቍል ፤ድንብዕቍል ፤(ላት) ፤ ያን በሳ ፡ ወጥመድ ፡ እንደ ፡ ቀፎ ፡ ያለ ፡ (ሕዝ፲፱ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ደቢቅ ፤ቆት ፤(ደበቀ ፡ ይደብቅ ፡ ይድ ብቅ ። ዕብ ፡ ዳበቅ ፤ለጠቀ ፡ ተጠጋ) ፤ መደበቅ ፡ መደባበቅ ፤ መሸጐጥ ፡ ማስጠጋት ፡ (ዐማርኛ) ።

ደቢር ፤ ሮት ፤(ደበረ ፡ ይደብር ፡ ይድ ብር) ፤ መደበር ፡ መገደም ፤ ደብር ፡ ገዳም ፡ መሥራት ፡ ማዘጋጀት ፤ ለንግድ ፡ ዕቃም ፡ ሳይቀር ፡ ለታሪክ ፡ ለመጽ ሐፍ ፡ ይኾናል ።

ደባሪ ፤ መደብር ፤ ሠራዒ ፡ መጋቢ ፤ ባለቤት ። ዮሐንስ ፡ መደብር ፡ ዘውእቱ ፡ ሠራዒ ፡ ብሂል ።

ደብር ፤(ብ ፡ አድባር ፤ ራት) ፤ ተራራ ፤ ጋራ ፡ ገመገም ፤ የምድር ፡ ዕንብርት ፡ ጕብር ፡ ታላቅ ፡ ረዥም ፤ ከወግር ፡ የሚበልጥ ። ደብረ ፡ ሲና ። ደብረ ፡ ዘይት ። ደብረ ፡ ታቦር ። አድባረ ፡ እስራኤል ፡ (ሕዝ፯ ፡ ፱) ። የተራራ ፡ ተራራ ፤ ከተራራ ፡ ኹሉ ፡ የሚበልጥ ፤ በረዶ ፡ የሚፈላበት ፡ ሰው ፡ የማይደርስበት ፤ እንደ ፡ ዳሸን ፡ እ ንደ ፡ ሄርሞን ፡ ያለ ፡ የሰማይ ፡ ጎረ ፡ ቤት ። አድባረ ፡ አራ ራት ። አድባር ፡ ነዋኀት ፡ ዘመትሕተ ፡ ሰማይ ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። ዘፍ፯ ፡ ፲፱ ። ፰ ፡ ፬) ።

ደብር ፡

—፤ ወሰን ፡ ደንበር ፤ መዲና ፡ ከተማ ፡ ታላቅ ፡ አገር ። ወኮነ ፡ አድባሪሆሙ ፡ ለከነዓን ፡ እምነ ፡ ሲዶን ፡ እስከ ፡ ጌራራ ። ደብረ ፡ አህጉር ። ዴበ ፡ ሖሉ ፡ አድባሪከ ። አድባረ ፡ ግብጽ ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፲፱ ። ኢያ፲፱ ፡ ፲፩ ። ዘፀ፲ ፡ ፱ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፭ ፡ ፳፯) ።

—፤ ገዳም ፡ ቤት ፡ ክሊያን ፤ ታላቁም ፡ ታናሹም ። ደብረ ፡ ሊባኖስ ። ደብረ ፡ ዐስቦ ። አድባራት ፡ ወገዳማት ። አበ ፡ መቃርስ ፡ ዘደብረ ፡ አስቄጥስ ፤ መዳልወ ፡ አልባብ ፡ ተሰምየት ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ ደብሩ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ። ደብር ፡ ማለት ፡ በተራራ ፡ ላይ ፡ የሚሠራ ፤ ተራራ ፡ የሚያኽል ፡ ታላቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የምኵራብን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። (ሙሾ ፡ ስለ ፡ ድምፀ ፡ መልክም ፡ ደብተራ) ፤ ክህን ፡ ሞተ ፡ ብሎ ፡ አይነግሩም ፡ ዐዋጅ ፤ እንዲያው ፡ በየደብሩ ፡ መላክ ፡ ነበረ ፡ እንጅ ።

ዳባር፤(ዕብራ)፤ ነገር ፡ ቃል ፤ ባህል ፡ ብሂል ፤ አንዳች ፡ ጕዳይ ፡ መፍቅድ ።

ዳቤር፤(ጽር ፡ ዳቢር ። ዕብ ፡ ድቢር)፤ መቅደስ ፤ ቅድስተ ፡ ቅዱሳን ፤ ባርባው ፡ ክንድ ፡ ፊት ፡ ያለ ፡ ኻያው ፡ ክንድ ፤ መካነ ፡ ታቦት ፤ ቃለ ፡ እግዚ ፡ የሚሰማበት ፤ የሚነገርበት ፡ (፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፮ ፡ ፲፱—፳፫ ። ፰ ፡ ፮ ፡ ፰ ። ዘፀ፳፭ ፡ ፳፪) ።

—፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ ታናሽ ፡ ከተማ ፤ በይሁዳ ፡ ክፍል ፡ ያለች ፤ ካሌብ ፡ የወረሳት ። እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ዳቤር ፤ ወስማ ፡ ለዳቤር ፡ ሀገረ ፡ መጽሐፍ ፡ (ኢያ፲፩ ፡ ፲፩) ። ዳቤር ፡ ያለውን ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ መጽሐፍ ፡ ብሎ ፡ ፈታው ፤ መጽሐፍን ፡ ዳቤር ፡ ድቢር ፡ ማለት ፡ በፋርስ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፡ ይላሉ ፡ (ረበናት) ።

ደበርቢር፤(ዐረ ፡ ዱብር፤ዘበን ፡ ድጎር)፤ ታናሽ ፡ ድንኳን ፡ አጐበር ፤ ማረፊያ ፡ መጠጊያ ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ ወንበርና ፡ እንዳትሮንስ ፡ ያለ ፤ ሲጠጉት ፡ ዠርባ ፡ የሚጐንጥ ፤ የሚጐረብጥ ፤ መንኮሳት ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ ዐርፈው ፡ ርሱን ፡ ተደግፈው ፡ እንቅልፋቸውን ፡ የሚያሳልፉበት ። ይኑሙ ፡ እንዘ ፡ ኢይሰክቡ ፡ አላ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ አትራኖስ ፡ ዘንድቅ ፡ ይግበሩ ፡ ደበርቢረ ፡ ወቦቱ ፡ ይንጽፉ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ወይስክቡ ፡ ንቡረ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ።

ደብረወ፤(ተቀ ፡ ግ)፤ ዳበረ ፡ አደገ ፡ ላቀ ፤ ባለቀ ፤ ለዘር ፡ በቃ ፤ ባለገ ፡ ማገጠ ።

ደበራ፤ የብልግና ፡ ሥራ ፤ ዝሙት ፡ ሴሰኘ ፤ ቅንዝር ፡ ምንዝር ።

እንደበራ ፤ እንደባራ ፤ (ርው)፤ ዲቃላ ፤ በዝሙት ፡ የተወለደ ፡ ያመንዝራ ፡ ልጅ ፤ ያልተሠራ ፡ ያልተቀጣ ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፤ መረን ፡ አግድም ፡ አደግ ፤ ደፋር ፡ ዳንዴ ፤ ጣፎርዴ ። ወእመሰ ፡ ኢገሠጹክሙ ፡ እንደበራ ፡ አንትሙ ። ወልድ ፡ ዘኢተገሠጸ ፤ ፈረስ ፡ ዘኢተረየፀ ፡ እንደባራ ፡ (ዕብ፲፪ ፡ ፰ ። አዋል) ።

መድበራ ፤ (ዕብ ፡ ሚድባር)፤ ዱር ፡ የከብት ፡ መሰምሪያ ፤ ብዙ ፡ ሣር ፡ ቅጠል ፡ ውሃ ፡ ያለበት ። ወይም ፡ በጭራሽ ፡ ምናምን ፡ የሌለው ፡ ደረቅ ፡ በረሓ ፤ ምድረ ፡ በዳ ። ገዳም ፡ ዘመድበራ ። ማእከላ ፡ ለደብረ ፡ መድበራ ፡ (ኢያ፩ ፡ ፮ ። ሔኖ፳፱ ፡ ፩) ።

—፤ መድበል ፡ ማኅበር ፤ ጉባኤ ፡ አንድነት ። ይገብሩ ፡ መድበራ ፡ (ሔኖ፹፯ ፡ ፯) ።

መድብራይጥስ፤(ጽር ፡ ማብዳሪቲስ ። ዕብ ፡ ሚድባራ)፤ ጠፍ ፡ ባድ ፡ ባድማ ፤ የዱሮ ፡ ከተማ ፤ የተፈታ ፡ አገር ፤ ዱር ፡ ጣሻ ፤ በረሓ ፡ የኾነ ። መድብራይጥስ ፡ ዘቤቶን ፡ (ኢያ፲፰ ፡ ፲፪) ።

ደብራን ፤ (ዐረ ፡ እደበራን ። ዕብ ፡ ክሲል)፤ ጕቡኣን ፡ ከዋክብት ፡ ባንድነት ፡ የተደበሩ ፤ በጕሽ ፡ ስም ፡ የሚጠሩ ፤ ፈላስፎች ፡ ጕሽ ፡ የሚሏቸው ፡ እንንምስቶ ፤ ወይም ፡ ከምስቱ ፡ አንዱ ፡ ታላቁ ፡ በጣም ፡ የሚያበራው ። ባለብሉዮች ፡ ዳተኛ ፡ ይሉታል ። ወአስተጋብኦሙ ፡ ለደብራን ። ርኢከኑ ፡ ፍኖቶ ፡ ለደብራን ፡ ወሙፃአ ፡ (ኢዮ፱ ፡ ፱ ። ፴፰ ፡ ፴፩) ።

ድቡስ ፤ ድንቡስ ፤(ሳት ። ዐረ ፡ ደቡስ፤ ብ ፡ ደባቢስ)፤ ራሳም ፡ ቾንካር ። የብረት ፡ በሎታ ፤ ወይም ፡ ዘንግ ፡ ወፍራም ፡ ሽቦ ፡ ቋራም ፡ ስለታም ። አዘዘ ፡ ይዝብጥዎ ፡ በድቡሳት ፡ ዘኀጺን ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፰ ። ጥር፩ ። ሐም፰ ። ሠኔ፳፯) ። ቀሠፍዎ ፡ በድንቡሳት ፡ በሊኃት ፡ እስከ ፡ ተሰብሩ ፡ ገበዋቲሁ ፡ ወቦኡ ፡ ውስተ ፡ ከርሡ ። ድንቡስ ፡ ክቡድ ፤ ድንቡሳት ፡ ዘብርት ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፲፪ ። ፳፯) ።

(ጥ) **ድቡት ፤—ሸመቃ ፡ ቀስታ ፤—ደቢው ፡ ደበወ** ።

ደብተር፤ ፤(ዕብ ፡ ዲፍታር ። ዐረ ፡ ደፍተር)፤ በቁሙ ፤ መጣፊያ ፡ መክተቢያ ፤ የብራና ፡ የወረቀት ፡ መዝገብ ፤ ነጋዶች ፡ ጠርዘው ፡ አፍፈው ፡ መጣፍ ፡ አስመስለው ፡ ለየጸሓፊው ፡ የሚሼጡት ። የገንዘብ ፡ ቍጥር ፡ ዘወፅአ ፡ ዘገብአ ፡ የሚጣፍበት ። ደብተር ፡ ማለት ፡ ቃሉ ፡ የፋርስ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ደብተራ ፤(ጽር ፡ ዲፍቴራ)፤ የምሂዕ ፡ የሠረገላ ፡ ተድባብ ፤ የመንበረ ፡ ታቦት ፡ አጐበር ፤ በስተ ላይ ፡ እንደ ፡ ድባብ ፡ እንደ ፡ ጃን ፡ ጥላ ፤ እንደ ፡ ባጥና ፡ እንደ ፡ ጣራ ፡ ኹኖ ፡ የሚሠራ ። ድንኳን ፡ መላጃን ፡ በዲፍቴራ ፡ አምሳል ፡ የተሠራ ፤ እንደ ፡ ብራና ፡ የሚወጠርና ፡ የሚገተር ፤ ቤተ ፡ መቅደስ ። ጸሓፊ ፤ ባለደብተር ፡ ባለብራና ። (ተረት) ፤ አይጥፍ ፡ ደብተራ ፤ ክንፍ ፡ የለው ፡ አሞራ ። ተከለ ፡ አብራም ፡ ደብተራሁ ። መትሕተ ፡ ደብተራ ፡ ሠቅ ። በውስተ ፡ ደብተራሁ ፡ ቅዱስ ። ከመ ፡

ደብተራ ፡

ትትሐነጽ ፡ ደብተራሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፫ ። ፩ዜና ፡ ፲፯ ፡ ፩ ። ሚራጅ፱ ፡ ፲ ። ጦቢ፲፫ ፡ ፲) ።

ደብተራት ፤ ደባትር ፤ ደብተሮች ፡ መዝገቦች ፤ የሚጣፍባቸው ፤ ወይም ፡ የሚጥፉ ፡ ጣፎች ፡ ባለ ደቁተሮች ። ድንኳኖች ፡ አጐበሮች ። ኖኅተ ፡ ደባትሪ ሆሙ ፡፡ ደባትር ፡ ዘነደ ፡ እሳት ፡፡ ደብተራት ፡ (ዘፀ፴፫ ፡ ፲ ። ቅዳ ፡ ሕር ። መቃ ፡ ገ፩) ።

ደብተራዊ ፤ ድንኳን ፡ ተካይ ፡ የድንኳን ፡ አገልጋይ ፤ ባለድንኳን ፤ ሌዋዊ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፯) ። መዘምርን ፡ ደብተራ ፡ ማለት ፡ ከሌዋውያን ፡ ስም ፡ የመጣ ፡ ነው ።

ደብተራ ፡

ደብተረ ፤ ደበተረ ፤ ዘረጋ ፡ ነጠለ ፤ ወጠረ ፡ ገተረ ፤ በደብተረ ፡ ፈንታ ፡ አደብተረ ፡ ይላል ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ተደብተረ ፤ ተደበተረ ፤ ተተከለ ፡ ተዘረጋ ፡ ተወጠረ ፡ እንደ ፡ ድንኳን ፡ ኾነ ። ወተደብተረት ፡ ሎሙ ፡ ይእቲ ፡ እብን ፡ (ገድ ፡ አዳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ድብቱር ፤ የተዘረጋ ፤ የተተከለ ። ኅበ ፡ ድብቱር ፡ ደባትረ ፡ እሳት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ድብታሬ ፤ መተከል ፡ መዘርጋት ፤ ድብትርና ፡ ደብተርነት ።

ድጓ ፤—የዜማ ፡ መጽሐፍ ፤—ደጊግ ፡ ደገ ፡ ደግደገ ።

ደጐብያ ፤ (ዕብ ፡ ኅባይ ። ዐረ ፡ ጃቢእ) ፤ ደጐብ ፤ አንበጣ ፤ ያንበጣ ፡ ወገን ፡ ኰብኰባ ፡ ፌንጣ ፤ ሌላውም ፡ ኹሉ ፤ አናኰዕን ፡ እይ ። ለሰው ፡ ሲኾን ፡ ጐበዝ ፡ ወጣት ፡ ሦታ ፡ ደበል ፡ ረድ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መሐዝን ፡ ተመ ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፬ ። ፪ ፡ ፳፭ ። ናሖ፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯) ። እመ ፡ በ ፡ ዘበልዐ ፡ አንበጣ ፡ ወደጐብያ ፡ አው ፡ ገመለ ፡ (ቀሌ) ።

ደጊግ ፤ ጎት ፤ (ደገ ፡ ይደግግ ፡ ይድግግ ። ዕብ ፡ ዳጋህ ፤ በዘ ፡ ረበ) ፤ መደገግ ፡ መኸራት ፤ ማደግ ፡ መመንደግ ፤ ደግ ፡ ደገኛ ፤ ታላቅ ፡ ምጡቅ ፡ መኾን ። ደጋ ፡ (ማድጋ) ፡ ደደከ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ አዳጋ ፡ ቍሊልታ ፡ ተራራ ፡ ኰረብታ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ በታ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ልዕልናውን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ደግነቱን ፡ ጤናማነቱን ፡ ያሳያል ። ደንገገን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ስሯጽ ፡ ነው ። በጋልኛም ፡ ዝኖንን ፡ ደጋጋ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ነጌን ፡ እይ ።

ደግደገ ፤ (ዲቃ ፡ ግ ። ዕብ ፡ ዳግዴግ ፤ ነካ ፡ ዳሰሰ) ፤ ከሳ ፡ ቀጠነ ፤ ደቀቀ ፡ ረቀቀ ፡ ሟሟ ። ማለደ ፡ ገሠገሠ ፤ ማለዳ ፡ ተነሣ ፤ ታጠቀ ፡ ተጣጠቀ ፤ ለበሰ ፡ ተላበሰ ፡ አደገደገ ።

ድግዱግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ድግት) ፤ የከሳ ፡ የቀጠነ ፤ ቀጭን ፡ ደግዳጋ ፤ ኩሳሳ ፡ ከሻዋ ። ድግዱግ ፡ ሥጋሆሙ ፡፡ ድግዱጋኒከሙ ፡፡ እስክንድር ፡ ድግዱግ ፡ መልክኡ ፡፡ ኮነ ፡ አበ ፡ ብሰይ ፡ ድግዱገ ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፫ ። ዳን፩ ፡ ፲ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ሐም፳) ።

ድግዳጌ ፤ መክሳት ፡ መቅጠን ፤ አክሳስ ፤ ክሳት ፡ ደግዳግነት ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፭) ። መታጠቅ ፡ መልበስ ፤ አለባበስ ፡ አስተጣጠቅ ፤ ትጥቅ ፡ ድግድጋት ። ዱግ ፡ ደግ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

(ጥ) **ድግ ፤** በቁሙ ፤ መቀነት ፤ የሆድ ፡ ካሳ ፡ የወገብ ፡ ምሳ ፤ ወገብ ፡ የሚያጠና ፡ የሚደግፍ ።

ድግደግ ፤ ድግዲግ ፤ ኀሕ ፡ ነግህ ፡ ጧት ፡ ማለዳ ፤ ነገታ ፡ ሳኒታ ፡ ማግስት ። እፎ ፡ ወድቀ ፡ እምሰማይ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ ዘበደግደግ ፡ ይሠርቅ ፡፡ ወኢታትርፉ ፡ እምኔሁ ፡ ለደግደግ ፡ (ተረ ፡ ቁር፯ ። ዘፀ ፲፪ ፡ ፲) ።

አደግደገ ፤ አከሳ ፡ አቀጠነ ፡ አጐሰቈለ ። አማለደ ፡ አስማለደ ፤ አስገሠገሠ ። አስታጠቀ ፤ አስደገደገ ። ደዌ ፡ አደግደገ ፡ ሥጋሁ ፡፡ ወያደገድጉ ፡ ከመ ፡ ላሕም ፡፡ አርባዕቱ ፡ ግብራት ፡ ያደገድጉ ፡ አባለ ፤ ሐዊረ ፡ ፍኖት ፡ ወትጋህ ፡ ዘልፈ ፡ ወጾዊም ፡ ወጽምእ ፡ በሐኑር ፤ አከሳ ፡ (ዮሴፍ ። መዝ ፡ ጽ፳ ። ፈላስ) ። ምንት ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ያደገድገከ ፤ አማለደ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፬) ።

አንደግደገ ፤ (ዲቃ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ አንደገደገ ፤ ተንደገደገ ፡ (ዐማርኛ) ።

ድጓ ፤ የዜማ ፡ መጽሐፍ ፡ ስም ፤ ቅዱስ ፡ ያሬድ ፡ ባዩ ፡ ገብረ ፡ መስቀል ፡ ዘመን ፡ ያዜመውና ፡ የገጠመው ። የኋላም ፡ ሰዎች ፡ በየጊዜው ፡ ጨምረውበታል ፤ ፬፻ው ፡ መዝሙር ፡ የዳዊት ፡ ብቻ ፡ እንዳይደለ ፤ ድጓም ፡ የያሬድ ፡ ብቻ ፡ አይደለም ። ድግዱግ ፡ ድግዱገ ፡ ጽሕፈት ፤ ጥፈቱ ፡ የከሳ ፡ የቀጠነ ፡ ደቂቅ ፡ ረቂቅ ፡ የኾነ ፤ አሸዋ ፡ ኔብቅ ፤ ወይም ፡ ዜማ ፡ ቍዘማ ፤ ግጥምና ፡ ዜማ ፡ ማለት ፡ ነው ። ድጕዓን ፡ ተመልከት ። በደገ ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፤ ደግ ፡ ደገኛ ፡ አስኻቶ ፡ የመጽሐፉን ፡ መጠን ፡ ታላቅነቱን ፡ ያሳያል ፤ በርቀቱ ፡ ላይ ፡ የመንፈቅ ፡ ስንክሳር ፡ ያኽላልና ። ፪ኛም ፤ ምእላድ ፡ መድብል ፡ እስትጉቡእ ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ፤ ቃሉ ፡ ከገድል ፡ ከታምር ፡ ከአዋልድ ፡ ሳይቀር ፤ ከብሉይ ፡ ከሐዲስ ፡ ከሊቃውንት ፡ ተለቅሞ ፡ ተቀሥሞ ፡ የወጣ ፡ ድርሳን ፡ ኀዉሥ ፡ መዝሙር ፡ ሐዲስ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፫ኛም ፤ በፊደል ፡ ቍጥር ፡ ሲፈቱት ፡ ደ ፡ ፬ ፡ ገ ፡ ፫ ፤ ድጓ ፡ ፯ ፡ ይኾናል ፤ እስመ ፡ ጐልቊ ፡ ሰብዐ ፡ ፍጹም ፡ ውእቱ ፡ ይላልና ፡ (ሃይ ፡ አበ) ፤ ፯ ፡ ፍጹም ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ድጓ ፡ ማለትም ፡ እንደ ፡ ስንክሳር ፡ ከመት ፡ እስከመት ፡ የተሠራ ፡ በየሱባዔው ፡

ክሑድ፡ እስከ፡ ቀዳም፡ ዕለት፡ ዕለት፡ ጧት፡ ማታ፡ የሚቀርብ፡ ፍጹም፡ ድርሰት፡ መሟዕተ፡ ስብሐት፡ መኾኑን፡ ያሳያል፤ ዋዜማ፡ ዘሠርክ፡ ዐዝል፡ ዘነግህ፡ ስብሐተ፡ነግህ፡ ይላልና። እየብቻውም፡ ነጥሎ፡ ቢፈቱት፤ ድ፡ የክፍሉን፡ ትርብዕት፤ እንደ፡ ወንጌል፡ ባ፬፡ ዐቢይ፡ ክፍል፡ ተክፍሎ፤ ዮሐንስ፤ አስተምሕሮ፤ ጾም፤ ፋሲካ፡ መባሉን፤ ጓ፡ ምዕራፍን፡ ዝማሬንና፡ መዋሥዕትን፡ ሦስቱን፡ ያሳያል። ዳግመኛም፡ ዋይ፡ ዜማ፡ ዘሰማዕኩ፡ በሰማይ፡ እመላእክት፡ ይላልና፤ ሰዓትነትን፡ ለዜማው፡ ብቻ፡ ቢሰጡት፤ ድ፡ የስልቱን፡ ትርብዕት፡ ቁምን፡ ዝማሜን፡ መረግድን፡ ጽፋትን፡ ያሳያል፤ እሊህ፡ አራቱ፡ የኪሩቤል፡ አምሳል፡ ናቸውና። ቁም፡ ከመ፡ ኪደተ፡ ብእሲ፤ ዝማሜ፡ ከመ፡ ኪደተ፡ አንበሳ፤ መረግድ፡ ከመ፡ ኪደተ፡ ላሕም፤ ጽፍዐት፡ ከመ፡ ኪደተ፡ ንስር፤ ወእሉ፡ ይትሜሰሉ፡ በአርባዕቱ፡ እንስሳ፡ (ገድለ፡ አብርሀ፡ ወአጽብሐ)። ጓ፡ የዜማውን፡ ትሥልስት፡ ዜማው፡ ግእዝና፡ ዕዝል፡ አራራይ፡ መኾኑን፡ ያሳያል። ዜማ፡ ጠቅላይ፡ ስም፡ ነው፡ ያንድነት፤ ስሙ፡ የሦስትነት። ምልክቱ፡ ግን፡ የኋላ፡ ሰዎች፡ ያበጁት፡ ነው፤ የያሬድ፡ አይደለም። ወበመዋዕሊሁ፡ ለዝንቱ፡ ንጉሥ፡ ገላውዴዎስ፡ ተንሥኡ፡ አዛዥ፡ ጌራ፡ ወአዛዥ፡ ራጉኤል፡ ካህናት፡ ማእምራነ፡ ዜማ፡ ወወጠኑ፡ አውፅኦ፡ ምልክት፡ ዘድጓ፡ (ታሪ፡ ነገ)። ከዚህ፡ የቀረውን፡ የድጓን፡ ዘይቤ፡ ምስጢርና፡ አፈታት፡ ከድጓ፡ መምህራን፡ ይጠይቋል።

ደጊም፤ሞት፤(ደገመ፡ይደግም፡ይድግም)፤ መድገም፡ መደጋገም፤ ቀድሞ፡ የሠሩትን፡ ፪ኛ፡ መሥራት። ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡ ዮጊ፡ ኢገብረ፡ ወእመኒ፡ ገብረ፡ ከመ፡ ኢይድግም። ለእመ፡ ቦ፡ ዘአበስከ፡ ኢትድግም። ደገሙ፡ ዓዲ፡ ወአበሱ። ኢይደግሙ፡ አበሳ፡ (ሢራ፲፱፡ ፲፫። ፳፩፡ ፩። መዝ፡ ፸፯። ሔኖ፩፡ ፰)።

—፤ ማንበብ፤ ማነብነብ፤ መጸለይ፡ መድገም፤ መናገር፡ መለፍለፍ። ነሥአ፡ መጻሕፍተ፡ አበዊሁ፡ ወደገሞን። ወትደግም፡ ምእተ፡ ወኀምሳ፡ መዝሙረ፡ ዳዊት። ኢይደግሙ፡ ነገረ፡ በዲበ፡ ነገርየ፡ (ኩፋ፡ ፲፱። ግንዘ። ኢዮ፳፱፡ ፳፪)።

ደጋሚ፤(ሚት፡ምያን፡ያት)፤ በቁሙ፤ የሚደግም፤ የሚያነብ፡ አንባቢ። ዳዊት፡ ደጋሚ፡ እንዲሉ።

ምድጋም፤(ማት)፤ መድገሚያ፤ ቦታ፡ መጣፍ፡ ጊዜ። ድጋም፡ ንባብ፤ ዜማ፡ የሌለው፡ ቃል።

አድገመ፤ አስደገመ፤ አስነበበ፤ ድጋም፡ አስተማረ።

ተደግመ፤ ተደገመ፤ መጣፉ። ፪ኛ፡ ጊዜ፡ ተደረገ፤ ሥራው። ዘኢኮነ፡ከማሁ፡እምፍጥረተ፡ዓለም፡ ወኢይደገም፡ እንከ፡ እምድኅሬሁ፡ (ዮኤ፪፡ ፪)።

ድጉም፤(ማን፡ ማት፡ ግምት)፤ የተደገመ፤ የተደጋገመ፤ ዕጥፍ፡ ድርብ። የተደገመበት።

ዳግም፤(ምት፡ ማን፡ ማት)፤ ድጋሚ፡ ዳግሞሽ፤ ዳግመኛ፡ ኹለተኛ። ዳግም፡ ልደት። ዳግም፡ ሞት። ዳግም፡ አፅት። ዳግም፡ ብእሲ። አዕቀጸኒ፡ ወናሁ፡ ዳግሙ፡ ዮም። ሰላም፡ ለክልስት፡ ያኖስ፡ ለዮናክንዲስ፡ ዳግሙ፡ (ማቴ፲፱፡ ፳፰። ራእ፪፡ ፲፩። ዘዳ ፲፯፡ ፲፰። ፩ቆሮ፡ ፲፭፡ ፵፯። ዘፍ፳፯፡ ፴፱። ስንክ፡ ሐምሮ)።

ዳግመ፤ ደግሞ፡ መልሶ፤ ተመልሶ፤ ዳግመኛ። እንከ፡ ዳግመ። ዓዲ፡ ዳግመ። ወካዕበ፡ የሐውር፡ የአብስ፡ ዳግመ። ዳግመ፡ ይመጽእ፡ (ኤር፫፡ ፩። መሳ፲፫፡ ፱። ሢራ፴፩፡ ፴፩። ቅዳ)።

ዳግማዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ዳግማይ፤(ዪት፡ ሚት፤ ይያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ ኹለተኛ፡ ታናሽ፤ ተከታይ፡ ምክትል። አባ፡ ማርቆስ፡ ዳግማዊ። ወልደ፡ ዳግማዊት፡ ብእሲት። ዳግማይ፡ አዳም። በማይ፡ ዳግሚት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፫። መስ፬። ውዳ፡ ፬። ቅዳ። ድጓ)።

ድጋም፤ በቁሙ፤ መድገም፤ መደገም፡ አደጋገም፡ ደገማ፤ ድግሚያ፡ ጸሎት።

ደጋን፤—በቁሙ፤—ዴግኖ፡ ዴገነ።

ዳጎን፤(ዕብራ)፤ ስመ፡ ጣዖት፤ የባሕር፡ ዳር፡ ሰዎች፡ ኢሎፍላውያን፡ የሚያመልኩት፤ ፊቱና፡ ራሱ፡ የሰው፤ ግንዱና፡ ገላው፡ መለመላው፡ የደራጎን፡ ያሣ፤ ዐይነቱ፡ ሦርዞና፡ ጕርዞ፡ ወይም፡ አንባዛና፡ ዐዞ፡ የሚመስል። ዳግ፡ ዓሣ፤ ዳጎን፡ ዓሣዊ፡ ዓሥማ፡ ዓሦ፡ ማለት፡ ነው፡ ኽርቦ፤ ነብሮ፡ እንደ፡ ማለት፡ (፩ነገ፡ ፭፡ ፪)።

ድጕዓ፤(ሐማሴን)፤ አልቃሽ፡ አሿሿ፡ ገጣሚ። ቍዘማ፡ የልቅሶ፡ ዜማ፤ ሙሾ፡ ግጥም። ድጓን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ዘር፡ ነው። ድጕዓ፡ ደግሞ፡ ከጕድዐ፡ ወጥቷል።

ደጕዓሌ፤ደጓዕሌ፤(ዕብ፡ዴቄል። ሱር፡ ዴቅላ። ዐረ፡ደቀል)፤ የሰሌን፡ ዐይነት፡ ዛፍ፡ ተምር፤ ግንዱ፡ ቁመቱ፡ የበቀልት፤ ቅጠሉ፡ ሌላ፡ ዐይነት፤ እንደ፡ ውስጥ፡ እጅና፡ እንደ፡ ጣት፡ ያለ፤ ዲቃላ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ደጕዓሌ፡

—፤ ሰሌን፡ የሰሌን፡ ቅጠል፡ ዘንባባውና፡ ዝንጣፊው፤ ፀመርቱ፡ ሙሽራው፤ የተሠራ፡ ወይም፡ ያልተሠራ። ወአኀበረ፡ በውሳጤታ፡ ታቦተ፡ አንጦኪያ፡ ደጕዓሌ። ነጸፈ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ቈጽለ፡ ደጕዓሌ። ነሥአ፡ ኅዳጠ፡ ደጓዕሌ፡ ወሠጠቆ፡ ወበዕበት፡ ካልእ፡ አር

ሐሰ ። ፀፍረት ፡ ዘደኀዐሌ ። ፀፊረ ፡ ደኀዐሌ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ገድ ፡ ዮሐ ። ፊልክ ፡ ፵፰ ። ፻ር ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

ደጊፍ ፡ ፎት ፤ (ደገፈ ፡ ይደግፍ ፡ ይድግፍ ። ትግ ፡ ደግፈ) ፤ መደገፍ ፡ መደጋገፍ ፤ ማጽናት ፡ ማበርታት ፤ እንዳይወድቅ ፡ ማድረግ ፤ አይዞኽ ፡ ማለት ። ገደፈ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ የዚህ ፡ ግልባጭ ፡ ነው ። ሶቀንና ፡ በመደን ፡ ተመልከት ፤ ደገፈ ፡ ያማርኛና ፡ የትግሬ ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፡ ብርዕ ፡ ሲሉ ፡ ብዕር ፡ እንደሚሉት ፤ ደገፈ ፡ ሲሉ ፡ ገደፈ ፡ ይላሉ ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ደጐጽ ፤ ጾት ፤ (ደጐጸ ፡ ይደጕጽ ፡ ይድጕጽ ። ዕብ ፡ ዳጋሽ ፤ አጠበቀ ፤ የማጥበቅ ፡ ምልክት ፡ አደረገ ፤ የፊደል) ፤ መውጋት ፡ መጠቈም ፡ ጠቅ ፡ ማድረግ ፤ መኳኰጥ ፡ መንካት ፡ መኰነጥ ፤ መኰሰም ፡ መደሰቅ ፤ መምታት ። መኰጸን ፡ እይ ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። አሜከላ ፡ ለእመ ፡ አኀዝኮ ፡ በእዴከ ፡ ይደጕጽ ። አሕጻከ ፡ ደጐጻኒ ። ዘደጐጸ ፡ ዐይኖ ፡ ያወርድ ፡ አንብዐ ። ዘይደጕጸኒ ፡ ሥጋየ ። ደጐጸ ፡ እንግድዓሁ ። ወገረ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ አሐደ ፡ ዐጽቀ ፡ ወደጐጸ ፡ ገጸ ፡ ንጉሥ ፡ (አፈ ፡ ድ፲ ። መገ ፡ ፴፯ ። ሢራጅ፪ ፡ ፲፱ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፯ ። ገድ ፡ ተክ ። ዮሴፍ) ።

—፤ መደጐስ ፤ መደገስ ፡ ማስናዳት ፤ ማሥመር ፡ ማሳመር ፤ ማሰንበር ፤ ማስመጥ ፡ ማሳበጥ ፤ መሸለም ፡ ማስጌጥ ፤ መልክ ፡ ማውጣት ፤ ያንቀልባ ፡ የብራና ፤ ገለደን ፡ እይ ።

—፤ መዳጐስ ፤ ደኅሳ ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ ማድረግ ። ምስጢሩ ፡ ማሳበጥ ፡ ከለው ፡ ይገባል ። ደንገፀን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ደኀጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚወጋ ፡ የሚኰንጥ ፤ ደኅሽ ፡ አሥማሪ ።

መድጐጽ ፤ (ብ ፡ መዳጕጽ) ፤ መውጊያ ፡ መኳኰጫ ፡ አርቃሾ ፡ ቿንካር ፤ የእንስሶች ፡ መንኪያ ፡ መጠቈሚያ ። ነገረ ፡ ጠቢባን ፡ ከመ ፡ መድጐጽ ፡ ላሕም ፡ (መክ፲፪ ፡ ፲፩) ።

—፤ በቁሙ ፤ ማሥመሪያ ፤ ማሰንበሪያ ፡ አፈ ፡ ዱልዱም ፡ ወስፌ ፤ መድጐስ ፡ የድጕስ ፡ መሣሪያ ፡ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። መግለድን ፡ ተመልከት ።

ተደጕጸ ፤ ተወጋ ፡ ተነካ ፡ ተኰነጠ ፤ ተደጐሰ ፡ ተሠመረ ።

ድጉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ጕጽት) ፤ የተወጋ ፡ የተነካ ፤ የተደጐሰ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፯) ።

ድጕጸት ፤ መውጋት ፤ መወጋት ፡ መነካት ፤ ንኪት ፡ ሰንበር ፡ ዕበጥ ፤ ድጕስ ፡ ድጐሰት ። እንበለ ፡ ሕማም ፡ ወእንበለ ፡ ድጕጸት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተዳጐጸ ፤ ተጣለ ፡ ተኳነጠ ፤ ተጐናነጠ ።

አስተዳጐጸ ፤ አጣላ ፡ አንካካ ፤ አኳነጠ ። ያስተዳጕጽ ፡ ማእከለ ፡ አዕርክት ። ልሳን ፡ ዐማፂ ፡ ዘያስተዳጕጽ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ። እለ ፡ ኢያስተዳጕጻ ፡ (ሢራ ፳፰ ፡ ፱ ። ፶፩ ፡ ፮ ። ፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፲፩) ።

መስተዳጕጽ ፤ የሚያጣላ ፡ አጣይ ፤ አሳባቂ ፡ ነገረ ፡ ሠሪ ። ልሳን ፡ መስተዳጕጽ ፡ ሆከሙ ፡ ለብዙኃን ። ኢይኩና ፡ መስተዳጕጻተ ፡ (ሢራ፳፰ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፰ ፡ ፩) ።

ደጕር ፤ ሮት ፤ (ደጐረ ፡ ይደጕር ፡ ይድጕር ። ዕብ ፡ ዳጋር) ፤ ማሞቅ ፡ መታቀፍ ፤ ማመስ ፡ መቀፍቀፍ ፤ የንቍላል ። መዘርጋት ፡ ማርገብገብ ፤ የክንፍ ፤ ለመብረር ። ኹሉም ፡ የወፍ ፡ ሥራ ፡ ነው ። መስከት ፡ ክልክ ፡ ማግባት ፤ መስፈር ፡ መመዘን ፡ ማስተካከል ።

ደጕር ፤ ድጕር ፤ (ዐረ ፡ ደጅር) ፤ ድግር ፤ የሞፈር ፡ ክንፍ ፡ በግራና ፡ በቀኝ ፡ የሚቀጠል ፤ ሰረረን ፡ እይ ። በአንጻረ ፡ ድጕር ፡ ዕርፈ ፡ ወበአንጻረ ፡ ዕርፍ ፡ ድጕረ ። አርዑተ ፡ ብዕራ ፡ ወጸሪበ ፡ ድጕር ፡ (ኩፋ ፡ ፲፩ ። አዋል) ። ደንጐራ ፡ አዳጕራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዴግሬ ፤ (ላቲን ፡ ግራዱስ) ፤ ደረጃ ፡ ዕርከን ፤ ልክ ፡ ሚዛን ፡ እንደ ፡ ድግር ፡ የተካከለ ።

ደጕስ ፤ (ትግሬ) ፤ ዳጕሳ ፤ የድግስ ፡ እኽል ፤ የጤፍ ፡ ዐይነት ፤ ዐረቄና ፡ ጠላ ፡ እንጀራ ፡ የሚኾን ።

ዱድ ፤—ስመ ፡ ነገድ ፤—ደዊድ ፡ ዶደ ፤ ዶድ ።

ዴዴ ፤—ደጅ ፤—ደይደየ ፤ ዴደየ ።

ድድ ፤—መሠረት ፤—ወዲድ ፡ ወደ ።

ደደክ ፤ (ደገ ፤ ደግደገ) ፤ ደጋ ፡ ብቄ ፤ ጉማም ፡ ብርዳም ፤ ውርጫም ፤ ነፋሳም ። ወምድረ ፡ ሴምስ ፡ ኢመርቄ ፡ ወኢደደክ ። ይባርክዎ ፡ ደደክ ፡ ወመርቄ ። ገነት ፡ ዘኢያየብሳ ፡ ነፋስ ፡ መርቄ ፡ ወደደክ ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። ዳንሮ ፡ ፵፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፩) ።

—፤ ቀቅ ፤ ቈፈር ፡ ነፋስ ፤ በደጋ ፡ የሚወርድ ፡ የብርድ ፡ ዐይነት ፡ ኹሉ ። አስሐትያ ፡ ወቍር ፡ ወሐመዳ ፡ ወደደክ ። ዘየዐርግ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡ ጢስ ፡ ውእቱ ፤ ወስሙ ፡ ደደክ ፡ (ሔኖ፷፯ ፡ ፲፪ ። ፰ ፡ ፲፰) ።

ዲዲሞስ ፤—መንቲያ ፤—ዴደየ ።

ዴዳን ፤—ስመ ፡ ነገድ ፤—ደይዳን ።

ደዲቅ ፤ ቆት ፤ (ደደቀ ፡ ይደድቅ ፡ ይደድቅ ። ወድቀ ፤ ወገበ) ፤ መደንገት ፤ ድንገት ፡ መኾን ፡ መደረግ ፤ የሥራ ። ሳይታሰቡ ፡ መድረስ ፡ መምጣት ፤ ከተፍ ፡ ማለት ፤ በድንገት ፡ ማግኘት ፡ መገኘት ፤ ግጭት ፡ መግጠም ። ደደቀ ፡ በውእቱ ፡ አዝማን ፡ ባእስ ፡ ማእከለ ፡ አይሁድ ፡ ወማእከለ ፡ አርማንያ ። እመ ፡ ደደቀ ፡ ብጽሐተ ፡ ነግድ ። እመ ፡ ቦ ፡ ካህን ፡ ዘደደቆ ፡ በንዋም ፡ ዝንየት ። ጽኑዐ ፡ ልብ ፡ ኢይደድቅ ፡ ሠናየ ። ወደደቆ ፡ ለአብ ፡ መምህረ ፡ (ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፸፱ ። ቄድር ። ምሳ፲፯ ። ተረ ፡ ቄር) ።

—፤ መደደቅ ፥ መውጋት ፤ መደንጐር ፤ መፈንቀል ፥ መገልበጥ ፤ መቈፈር ፥ መመንቀር ፥ (ዐማርኛ) ። አንዳንድ ፥ መጽሐፍ ፥ ግን ፥ በደደቀ ፥ ፈንታ ፥ ተዳደቀ ፥ ይላል ፤ አያሰኝም ። እንተ ፡ ኢንሰይኩ ፡ ተዳደቀተኒ ፡፡ በከመ ፡ ይዳደቅ ፡ ለአብድ ፡ ከማሁ ፡ ሊተኒ ፡ ይዳደቀኒ ፡፡ ለአብዳን ፡ ይዳደቀሙ ፡ ሞት ፡፡ አልቦ ፡ ዘይዳደቃ ፡፡ ወተዳደቀ ፡ አሐዱ ፡ ካህን ፡፡ ከመ ፡ ይዳደቅዋ ፡ ለሀገር ፡ (ኢዮ፫ ፥ ፳፭ ። መክ፪ ፥ ፲፭ ። ምሳ፳፬ ፥ ፳ ። ጥበ፯ ፥ ፳፭ ። ሉቃ፲ ፥ ፴፭ ። ዮሴፍ) ።

ተዳደቀ ፤ ተገናኘ ፥ ተገኛኘ ፤ ተጋጠመ ። ተዳደቀ ፡ ዙሎሙ ፡ ውስተ ፡ ጸብእ ፡፡ ኢይደሉ ፡ ንዳደቃ ፡ ለጸብእ ፡ ዘእንበለ ፡ በትእዛዘ ፡ እግዚ ፤ አላ ፡ በተዳድቆ ፡ ግብት ፡ (ዮሴፍ ። ፊ ፥ መ ፥ ፱ ፥ ፲፪) ።

ድድቅ ፤ (ቃት) ፤ ድንገት ፤ ድንገተኛ ፥ ያልታሰበ ፤ አደጋ ፥ ሞት ፥ ጥፋት ፤ ክፉ ፥ ነገር ፥ ኹሉ ። አሐዱ ፡ ድድቅ ፡ ይዳደቆሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡፡ ተዳደቀ ፡ ድድቅ ፡ ለውእቱ ፡ ንዋይ ፡፡ ምንዳቤያት ፡ ወድድቃት ፡፡ እምዙሉ ፡ ድድቅ ፡ ዘይጸንሖ ፡ ለዐጓለ ፡ መሕያው ፡፡ እምድድቅ ፡ ዘውስተ ፡ ማያት ፡ (መክ፱ ፥ ፲፱ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፵፩ ፥ ፩ ። መቃ ፥ ገ፳፱ ። አርጋ ፥ ፫ ። ደራሲ ። መዝ ፥ ፺) ።

ዲድርክም ፤—የገንዘብ ፡ ስም ፤—ደይደር ።

ዲድስቅልያ ፤—የመጣፍ ፡ ስም ፤—ደይደስ ።

ደሀለ ፤—ሸሸ ፤—ደሐለ ።

ዳህምሞ ፤ ሞት ፤ (ዳህመመ ፥ ይዳሀምም ፥ ይዳህምም ። ዕብ ፥ ዳህም ፤ ብህመ) ፤ መቈፈር ፥ መኰትኰት ፤ ዐፈር ፥ ማስታቀፍ ። መቈለል ፥ መደመም ፤ መመደብ ፤ መደብ ፥ መሥራት ፤ ላታክልት ። ደመመን ፥ እይ ፤ የዚህ ፥ ጎር ፥ ነው ።

ዶድ ፤ (ዕብራ ። ሱር ፥ ዶዳ) ፤ አጐት ፤ ያባት ፥ የናት ፥ ወንድም ፤ ያክሥት ፥ ባል ። ወዳጅ ፥ ዘመድ ፥ ባልንጀራ ፤ እኩያ ፥ አምሳያ ፤ ዐብሮ ፥ አደግ ፥ ወንድም ፥ አክል ።

ዶዲ ፤ የሰው ፥ ስም ፤ ወዳጄ ፥ ዘመዴ ፥ ማለት ፥ ነው ፥ (፪ነገ ፥ ፳፫ ፥ ፱ ፥ ፳፬) ። አንዳንድ ፥ መጣፍ ፥ ግን ፥ ዱድ ፥ ደዳኢ ፥ ይላል ፤ ስሕተት ፥ ነው ። ዱድ ፥ ታላቅ ፥ ድስት ፥ ቅርጫት ፤ ዱዳኢም ፥ የሽቱ ፥ ቅጠል ፥ ነው ፤ ዕንጐትን ፥ ተመልከት ።

ጀውዛ ፤—ስመ ፡ ከከብ ፤—ገውዛ ።

ዶሐን ፤ (ዕብ ፥ ወሱር ። ዐረ ፥ ዱኅን) ፤ ስመ ፥ እክል ፤ አንድ ፥ ዐይነት ፥ እኽል ፤ አገዳው ፥ ላንፋው ፥ የማሽላ ፤ ዐጫጭር ፥ ቀጫጭን ፥ ፍሬው ፥ የዳጉሳ ፥ ዐይነት ፥ (ሕዝ፬ ፥ ፱) ።

ደውይ ፤ ዮት ፤ (ደወየ ፥ ይደዊ ፥ ይድወይ ። ዐረ ፥ ደዊየ ። ዕብ ፥ ዳዋህ ። ሱር ፥ ድዊይ) ፤ መደወይ ፥ መታመም ፥ መበሸት ፤ ድውይ ፥ መኾን ፥ ጤና ፥ ማጣት ፤ በደዌ ፥ ዳኛ ፥ ባልጋ ፥ ቍራኛ ፥ መያዝ ። እመሂ ፡ ደወየ ፡ ኢይሴዩ ፡ ሐዩወ ፡፡ ደወዩ ፡ ከመ ፡ አባግዕ ፡፡ ደወየ ፡ ልብነ ፡፡ ደወይኩ ፡ ወሐወጽከሙኒ ፡ (ኢዮ፳፬ ፥ ፳፫ ። ዘካ፲ ፥ ፪ ። ሰቈ፭ ፥ ፲፯ ። ማቴ ፳፭ ፥ ፴፯) ።

ድዉይ ፤ (ያን ፥ ያት ፤ ዱያን ፤ ድውይት ፥ ዊት) ፤ በቁሙ ፤ የተደወየ ፤ ደዌ ፥ ያደረበት ፤ ታማሚ ፥ በሽተኛ ። ኢትትሀከይ ፡ ሐውጾ ፡ ድዉይ ፡፡ ዘድዉይ ፡ ሥጋሁ ፡፡ በእንተ ፡ ድዉያን ፡፡ መጋቤ ፡ ዱያን ፡፡ ነፍስ ፡ ድውይት ፡ (ሢራ፯ ፥ ፴፭ ። ፴ ፥ ፲፱ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፳፭ ። ሲኖዶ) ።

ደዋ ፤ (ትግ ፥ ወዐረ) ፤ መድኀኒት ፤ የሚያም ፥ የሚገድል ፥ ደዌ ፥ የሚኾን ፤ ወይም ፥ የሚያድን ።

ደዌ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ በሽታ ፥ ሕማም ፥ የቈየ ፥ የዘገየ ፥ ዐብሮ ፥ የሚኖር ፤ ወይም ፥ ዐልፎ ፥ ኻያጅ ፤ ኀጢአት ፥ ፍትወት ፤ ደዌ ፥ ነፍስ ። ደዌ ፡ መሪር ፡ ወእኩይ ፡ ደዌ ፡ ከርሥ ፡፡ ለእመ ፡ አሐዩ ፡ እምዛቲ ፡ ደዌ ፡፡ ሐይወ ፡ እምደዌሁ ፡፡ ደዌ ፡ ሲሕ ፡፡ ነበረት ፡ ይእቲ ፡ ደዌ ፡ ውስተ ፡ ልብ ፡ (፪ዜና ፥ ፳፮ ፥ ፲፭ ። ፬ነገ ፥ ፩ ፥ ፪ ። ኢሳ፴፰ ፥ ፱ ። ሢራ፴ ፥ ፲፯ ። ሱቱ ፥ ዕዝ፩ ፥ ፳፪) ።

አድወየ ፤ አደወየ ፥ ድውይ ፥ አደረገ ፤ ደዌ ፥ አሳደረ ። መጽአ ፡ ላዕለ ፡ ርእሱ ፡ ሐሩር ፡ ወአድወዮ ፡ ወሞተ ፡፡ ለእሉ ፡ አድወዮሙ ፡ ፍርሀት ፡፡ እንተ ፡ አድወያ ፡ ጋኔን ፡፡ መከራት ፡ እለ ፡ ያደውያ ፡፡ ምርዓይ ፡ ማየ ፡ ዘያደዊ ፡ (ዮዲ፰ ፥ ፫ ። ጥበ፲፯ ፥ ፰ ። ሉቃ ፲፫ ፥ ፲፭ ። ማር ፥ ይሥ፪ ፥ ፲፭ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፴፯) ።

ደዊል ፤ ሎት ፤ (ዶለ ፤ ደወለ ፥ ይደውል ፥ ይዱል ። ዕብ ፥ ዳዌል ፤ አከበ ፥ ደወረ ፥ ጠመጠመ ፤ የፈትል) ፤ መወሰን ፥ መከለል ፤ የቦታ ። መደወል ፤ ማቃጨል ። መደል ፥ ማግባት ፤ መክተት ። ዱላ ፥ ዳውላ ፥ ደልዷላ ፥ ዱለት ፥ ማለት ፥ የዚህ ፥ ዘር ፥ ነው ።

ደወል ፤ (ብ ፥ አድዋል) ፤ ዙሪያ ፥ ዳርቻ ፥ ጫፍ ፤ ወሰን ፥ ደንበር ፤ ቀበሌ ፥ አውራጃ ። ኢታፍልስ ፡ ደወለ ፡ ገራህት ፡ ዘእንበሩ ፡ አበው ፡፡ ዙሉ ፡ ደወሉ ፡ ዘዐውዱ ፡፡ ደወለ ፡ ጤሮስ ፡፡ ደወለ ፡ ፋርስ ፡፡ ተጋብኡ ፡ እምአድዋለ ፡ ብሔርሙ ፡ (ምሳ፳፫ ፥ ፲ ። ሕዝ፵፭ ፥ ፩ ። ዘካ፱ ፥ ፪ ። ኢሳ፯ ፥ ፲፰ ። ኅሐ፲፪ ፥ ፳፰) ።

ደወል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ መጥቅ ፥ መረዋ ፥ ቃጭል ፤ የደንጊያ ፥ የንጨት ፥ የብረት ፤ ሲደወል ፥ በዙሪያው ፥ ባውራጃው ፥ የሚሰማ ። ከመ ፡ ድምፀ ፡ ብርት ፡ ዘይነቅ ፡ ባለው ፥ ደወል ፥ እንዲል ፥ (፩ቆሮ ፥ ፲፫ ፥ ፩) ።

ተዳወለ ፤ ተዋሰነ ፤ ተወሳሰነ ፥ ተዳካ ። እለ ፡ ይዳወልዎ ፡ እለ ፡ ዐውዱ ፡ (፫ነገ ፥ ፴ ፥ ፲፯) ።

ደዊር ፤ ሮት ፤ (ዶረ ፥ ይደውር ፥ ይዱር ። ዕብ ፥ ዳር) ፤ መማገድ ፥ መረብረብ ፤ ማንደድ ፥ መቈስቈስ ፤ እሳት ፥ መለኰስ ።

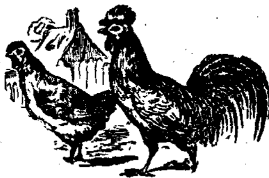
ዱር ፤ በቁሙ ፤ ደን ፡ ጫካ ፤ ምማ ፡ ብዙ ፡ ዛፍና ፡ ዕንጨት ፡ ያለበት ። ታሕተ ፡ ዱር ፡ ተኀባእኩ ፡ (አዋል) ።

ዶር ፤(ዐረ ፡ ዱር ፤ ዶረ ፡ ጠራ ፡ በራ) ፤ ጥሩ ፡ ወርቅ ፤ ዕንቍ ፡ ፈርጥ ፤ በወርቅ ፡ ኀርወት ፡ የሚሰካ ። ወማእከሌሆሙ ፡ ታቦተ ፡ ዶር ፡ ዘስርጉት ፡ በሡራኄ ፡ ጺዳል ። ታቦት ፡ ዘዶር ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቅዳ ፡ ሕር) ።

ዶር ፤(ዕብራ) ፤ ትውልድ ፤ ዘመን ፤ የትውልድን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። በዶሮሙ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፲) ። በዐረብ ፡ ግን ፤ ደር ፡ ተራ ፤ ዱራ ፡ ዑደት ፡ ይኾናል ።

ደውርሀ ፤(ይደወርሀ ፡ ይደውርሀ ፥ ደውርሆ ፤ አው ፡ ዶርሀወ ፡ ይዶርሁ ፥ ዶርሀዎ ፤ ተቀ ፡ ግ) ፤ በዛ ፡ ተባዛ ፤ ረባ ፡ ተንሻሻ ።

ዶርሆ ፤(ብ ፡ ደዋርህ) ፤ ደሮ ፤ ብዙ ፡ የሚወልድ ፡ የሚዋለድ ፡ ለማዳ ፡ የቤት ፡ ወፍ ። ምስጢሩ ፡ መርባት ፡ ነው ፤ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ። በድምፀ ፡ ክነፊሆሙ ፡ ለሱራፌል ፡ ይነቁ ፡ ዶርሆ ። ዶርሆ ፡ ተባዕት ። ከመ ፡ ዶርሆ ፡ እንተ ፡ ታስተጋብእ ፡ ዕጐሊሃ ፡ ታሕተ ፡ ክነፊሃ ። መጋዝእ ፡ ደዋርህ ። ክልኤተ ፡ እልፈ ፡ ደዋርሀ ፡ (ቀሌ ። ምሳ፳፱ ፡ ፳፯ ። ማቴ፳፫ ፡ ፴፯ ። ፫ነገ ፡ ፬ ፤ ፳፫ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ደዋርህ ፡

ዳዊት ፤(ዕብ ፡ ዳዊድ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የእስራኤል ፡ ንጉሥ ፤ ፍቁር ፡ መፍቀሬ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፫) ።

ዳዊት ፤(ዕብ ፡ ትሂሊም) ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ መጽሐፈ ፡ መዝሙር ፤ ዳዊትና ፡ እንደ ፡ ዳዊት ፡ ያሉ ፤ እንአሳፍን ፡ የመሰሉ ፡ የግዜር ፡ መዘምራን ፡ የደረሱት ። ብዙው ፡ የዳዊት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በዳዊት ፡ ስም ፡ ተጠርቷል ፡ እንጂ ፡ ፻፶ው ፡ ኹሉ ፡ የርሱ ፡ አይደለም ፤ ይኸውም ፡ በያርእስቱ ፡ ይታወቃል ፤ ከምርኮም ፡ በኋላ ፡ የተደረሰ ፡ አለ ። ይልቁንም ፡ እግዚአ ፡ ጸወነ ፡ ኮንከነ ፡ ካለው ፡ ዠምሮ ፡ ምሕረተ ፡ ወፍትሐ ፡ እስከሚለው ፡ ድረስ ፡ ፲፩ዱ ፡ መዝሙር ፡ የሙሴ ፡ ይባላል ። ምእት ፡ ወኀምሳ ፡ ዳዊት ። ጸሎት ፡ ዘእምዳዊት ፡ በዜማ ፡ (ግንዘ) ።

ዶታይም ፤ ን ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የኢይዝራኤል ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ፡ (ዘፍ፴፯ ፡ ፲፯) ።

ድሕይ ፤ ዮት ፤(ደሐየ ፡ ይድሒ ፡ ይድሐይ ። ዐረ ፡ ደሐ ። ሱር ፡ ዳሒሐ) ፤ መፍጨት ፡ ማድቀቅ ፤ መገርደፍ ፡ መሰለቅ ፤ ማዘር ፡ ማሽክርከር ፤ መግፋት ፡ መመለስ ፡ የመጅ ።

ደሓዪ ፤ መድሐዪ ፤ ሕይ ፤ የሚፈጭ ፡ ፈጭታ ፤ ባለወፍጮ ።

መድሔ ፤(ብ ፡ መዳሕይ) ፤ መፍጫ ፤ መጅ ፤ የወፍጮ ፡ ልጅ ፤ ወይም ፡ ግልገል ። መድሔ ፡ ማሕረጽ ። እመ ፡ ኮነ ፡ በማይ ፡ መድሔ ፡ ወምድርኒ ፡ ማሕረጸ ፡ (ዘዳ፳፬ ፡ ፮ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ድሐየ ፤—ቈፈረ ፤—ደኀየ ፤ ደኀነ ።

ድሒክ ፤ ከት ፤(ድሕከ ፤ ደሐከ ፡ ይድሕክ ፡ ይድሐክ) ፤ መዳኽ ፤ አጕንብሶ ፡ በእጅና ፡ በእግር ፡ መኼድ ፤ ወይም ፡ እጅን ፡ ተይዞ ፡ በእግር ፡ ብቻ ፡ መወናከር ፤ አካኼድና ፡ አረማመድ ፡ መማር ፤ ለፊደልም ፡ ይኾናል ። በድሒክ ፡ ውስተ ፡ መርሕብ ። ሐንካስ ፡ ድሕክ ፡ እስከ ፡ ይበጽሕ ፡ ኀበ ፡ አባ ፡ ሳሙኤል ፤ ይድሕክ ፡ ወይስእል ። ወድሕከ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ይድሕክ ፡ በነቢበ ፡ ፊደላት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ገድ ፡ ሳሙ ። ስንክ ፡ ሐም፲ ። አፈ ፡ ተ፳፯) ። ድኪ ፡ ዳክዬ ፤ ድኽ ፡ ድኵት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ድሑክ ፤ የዳኸ ፡ የሚድኽ ፤ ታናሽ ፡ እግረ ፡ ኰንትሽ ፡ ደካማ ፤ እንዳሽኮኮና ፡ እንደ ፡ ላጽቂት ፡ ያለ ፤ ማናቸውም ፡ ፍጥረት ።

አድሐከ ፤ አዳኸ ፡ አስዳኸ ፡ መዳኽ ፡ አስተማረ ። በበ ፡ ንስቲት ፡ ያድሕኮ ፡ (አፈ ፡ ድ፮) ።

ምድሓክ ፤ መዳኺያ ፤ ደጄ ፡ ወልወል ፡ መርሕብ ።

ድሒል ፤ ሎት ፤(ድሕለ ፡ ይድሕል ፡ ይድሐል ። ዐረ ፡ ደሐለ) ፤ ድል ፡ መኾን ፤ መሸሽ ፡ መኰብለል ፤ ማምለጥ ፡ መራቅ ፤ መደበቅ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በድሕለ ፡ ፈንታ ፡ ተድሕለ ፡ ይላል ። አመ ፡ ተድሕሉ ፡ ወጕዩ ። እምገጸ ፡ ሄሮድስ ፡ ዘተድሕለ ። እመንግሥተ ፡ ዓለም ፡ ዘተድሕለ ፡ (አዋል ። ስንክ ፡ ሚያ፳ ። መስ፱) ።

ዳሕል ፤ ድል ፡ ሽሽት ፡ ኰብለላ ።

ዳሕመመ ፤—ቈፈረ ፤—ዳህምሞ ፡ ዳሀመመ ።

ድሕነ ፤—ዳነ ፤—ድኂን ፡ ድኀነ ።

ድሕንጻ ፤(ድ ፡ ሕንጻ) ፤ በቁሙ ፤ እደ ፡ ሕንጻ ፤ የከራርና ፡ የበገና ፡ የመሰንቆ ፡ መምቻ ፤ እድ ፥ ልጁ ፤ ሕንጻ ፥ እናቱ ። ንባቡ ፡ ሐንጸን ፤ ምስጢሩ ፡ ደጕጸንና ፡ ደነጸን ፡ ይመስላል ፤ ጥሬነቱ ፡ ግን ፡ የሐነጸ ፡ ነው ። እድ ፡ ውእድ ፡ ተብሎ ፡ ወደ ፡ ወ ፡ እንደ ፡ ኼደ ፤ ሕንጻም ፡ ድሕንጻ ፡ ተብሎ ፡ ወደ ፡ ደ ፡ መጥቷል ። በድሕንጻ ፡ መንፈስ ፡ ዝብጢ ፡ አውታረ ፡ መሰንቆሁ ፡ ለልብየ ። እብል ፡ በሳመ ፡ በልሳንየ ፡ ድሕንጻ ። አ ፡ ፎጢኖስ ፡ ክንክ ፡ እንዚራሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ስይጣን ፡ ወመሰንቆሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ሐሰት ፤ ወደጕጻክ ፡ በድሕንጻሁ ፡ (ባታት ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ድሒፍ ፡ ፎት ፡ (ደሐፈ ፡ ይድሕፍ ፡ ይድሐፍ ። ዐብ ፡ ዳሐፍ) ፡ መግፋት ፡ ማዳፋት ፡ መገፍተር ፡ ማጣደፍ ፡ ማባረር ።

ዳሕፍ ፡ ዳፋ ፡ ግፍ ፡ ግፊ ፡ ድቀት ፡ ፍዳ ፡ ጡር ፡ የክፉ ፡ ብድር ። (ትረት) ፡ የኃጥኡ ፡ ዳፋ ፡ ዳድቁን ፡ አዳፋ ። ኢያመሥጥ ፡ ኃጥእ ፡ እምነ ፡ ዳሕፍ ፡ (ሢራ ፲፮ ፡ ፲፫) ።

ድሕጸ ፡—ዳጠ ፡—ድኂፅ ፡ ድኅፀ ።

ድሒር ፡ ሮት ፡ (ደሐረ ፡ ይድሕር ፡ ይድሐር ። ዐረ ፡ ደሐረ) ፡ ማባረር ፡ መስደድ ፡ መፍታት ፡ መልቀቅ ፡ ከቤት ፡ ማሶጣት ፡ ማሰናበት ፡ (ማቴ ፲፱ ፡ ፱ ። ማር ፲ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ሉቃ ፲፮ ፡ ፲፰) ዘይድሕር ፡ ብእሲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ ትዘሙ ። ኢይድሕር ፡ ብእሲ ፡ ብእሲቶ ፡ (ቀሌ ። ዲድ ፡ ፴፫) ።

— ፡ መዳር ፡ ማጋባት ፡ ሴት ፡ ልጅን ፡ በሕግ ፡ በሥርዐት ፡ ለምኛዋ ፡ መስጠት ፡ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ማሶጣት ፡ ነው ። ለወንድ ፡ ልጅም ፡ ይነገራል ። (ግጥም ፡ ልጃገረድ ፡ ስላባቷ ፡ ስርግ) ፡ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ዘመን ፡ የተበላልጨ ፡ አባቴ ፡ ተዳሩ ፡ እኔ ፡ ተቀምጬ ።

— ፡ ማዘዝ ፡ መፍቀድ ፡ አድርግ ፡ ማለት ፡ ምስጢሩ ፡ ከማሰናበት ፡ ይገባል ፡ ሙሴሰ ፡ በከመ ፡ እከየ ፡ ልብክሙ ፡ ደሐረክሙ ፡ ትኅድጉ ፡ አንስቲያክሙ ፡ (ማቴ ፲፱ ፡ ፰) ።

ደሓሪ ፡ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፡ ሐርት) ፡ የሚድር ፡ የሚፈታ ፡ የሚሰድ ፡ የሚያባርር ።

ተድሕረ ፡ ተዳረ ፡ ተፈታ ፡ ተለቀቀ ።

ድሑር ፡ (ራን ፡ ራት ፡ ሐርት) ፡ የተዳረ ፡ የተፈታ ፡ ገለሞታ ። ዘአውሰበ ፡ ድሕርተ ፡ አርኰሰ ፡ ሥጋሁ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫) ።

ደሐረ ፡—መረቀ ፡—ድኂር ፡ ደኀረ ።

ድሕር ፡—ኋላ ፡—ድኅር ።

ደሐሰ ፡—ዳሰ ፡ ፈጨ ፡ ረገጠ ፡—ፀሒስ ፡ ፀሐሰ ።

ድኂኅ ፡ ኆት ፡ (ደኀኀ ፡ ይድኅኅ ፡ ይድኅኅ) ፡ መፋር ፡ መፈርፈር ፡ መጥረብ ፡ መውቀር ፡ የዋሻ ፡ የጕሬ ።

ድኁኅ ፡ (ኃን ፡ ኃት ፡ ኅኃት ፡) የተፋረ ፡ የተጠረበ ፡ የተወቀረ ፡ ጥርብ ፡ ውቅር ። አድባር ፡ ድኁኃን ፡ (ድጓ ። ማሕ፱ ፡ ፲፯ ። ፰ ፡ ፲፱) ። ዋሻ ፡ ፍርኵታ ፡ አንባነት ፡ ዕርድነት ፡ ያላቸው ፡ ደንጊያ ፡ የመላባቸው ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጽኑዓን ፡ ይሉታል ፡ ባለቅኔዎችም ፡ ደኅን ፡ ጸና ፡ ይላሉ ።

ደኀየ ፡ (ደኅን) ፡ ቈፈረ ፡ ማሰ ፡ አጠለቀ ፡ የጕድጓድ ። ግበ ፡ ከረየ ፡ ወደኀየ ። ጸናሒ ፡ ግበ ፡ ዘይድኂ ። ወይድኅይዎሙ ፡ (መዝ ፡ ፯ ። ደራሲ ። ዲድ ፡ ፲፯) ።

ተድኅየ ፡ ተቈፈረ ፡ ተማሰ ፡ ጠለቀ ፡ ጕደጐደ ።

ድኁይ ፡ የተቈፈረ ፡ የተማሰ ፡ ጥልቅ ። ተገድፈ ፡ ሥጋከ ፡ ውስተ ፡ ከርየተ ፡ ግብ ፡ ድኁይ ፡ (ደራሲ) ።

ድኂን ፡ ኖት ፡ (ድኅነ ፡ ይድኅን ፡ ይድኅን ። ዐብ ፡ ያሸዕ ፡ ሂዋሼዕ) ፡ መዳን ፡ ማምለጥ ፡ መውጣት ፡ ከተያዙ ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ ሳይያዙ ፡ መቅረት ፡ መትረፍ ፡ እንዳይያዙ ፡ መኾን ፡ መጠንቀቅ ፡ መጠበቅ ፡ በሕይወት ፡ መኖር ፡ መታደስ ፡ መለምለም ። (ዐጋዥ ፡ ረዳት ፡ ጠበቃ ፡ ወባት ፡ ዋስና ፡ መድን ፡ ተያዥ ፡ ማግኘት) ፡ እንደ ፡ አዳም ። ሕይወን ፡ ተመ ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፡ ሐይወ ፡ የግእዝ ፡ ድኅነ ፡ ያማርኛ ። አልቦ ፡ ድኂን ። መዋዕለ ፡ ድኂን ። ድኂኖ ፡ እምባሕር ። ወድኅነ ፡ ጢጦስ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ እምቀትል ፡ ሠለስተ ፡ ጊዜያተ ። ወልደተ ፡ ዓለም ፡ ለድኂን ። ይእቲ ፡ ዕፀ ፡ ድኅነት ፡ (ኩፋ ፡ ፴፱ ። አስቴ ፱ ፡ ፳፱ ። ግብ ፳፰ ፡ ፱ ። ዮሴፍ ። ጥበ ፭ ፡ ፲፱ ። ሄርማ) ።

ዳኅን ፡ (ንት ፡ ናን ፡ ናት) ፡ የዳነ ፡ የሚድን ፡ ደኅና ፡ ባለጤና ፡ ንጹሕ ፡ ጽሩይ ። ዳኅንኑ ፡ አቡ ፡ እወ ፡ ዳኅን ። ዳኅንኑ ፡ ማኅተም ። ርኢ ፡ ለእመ ፡ ዳኅናንኑ ፡ አኀዊከ ፡ ወአባግዒሆሙኒ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ዳን ፲፫ ፡ ፲፯ ። ዘፍ ፴፯ ፡ ፲፬ ። ዓ፫ ፡ ፳፯ ። ማቴ ፳፫ ፡ ፲፯ ፡ ፲፰) ። በዳኅና ፡ ፈንታ ፡ ዳኅን ፡ ይላል ። ወከነ ፡ ሰላም ፡ ወዳኅን ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ በሓውርት ። ዳኅን ፡ ወሰላም ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ፩ተሰ ፡ ፩ ፡ ፫ ። ቀሌ) ።

ድኁን ፡ (ናን ፡ ናት ፡ ኅንት) ፡ የዳነ ፡ ያመለጠ ፡ ደኅና ፡ የኾነ ፡ የተፈወሰ ፡ ጥዑይ ፡ ንጹሕ ፡ ጽሩይ ፡ ያልተነካ ። ኢድኁን ፡ አንተ ፡ በሞተ ፡ ኢየሱስ ። ይረስዮ ፡ ምስለ ፡ ድኁናን ። ድኁነ ፡ ምስማዕ ፡ ወንጻሬ ፡ ድኁን ፡ እምነውር ። ድኁን ፡ እነ ፡ እምሐሜት ። ክርስቶስ ፡ ድኁን ፡ ውእቱ ፡ እምኅጣውእ ። ነፍስ ፡ ድኅንት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ግንዘ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ድ፱ ። ፲፭ ። ድጓ) ።

ዳኅነ ፡ ድኁነ ፡ ደኅና ፡ በደኅና ፡ ወደ ፡ ደኅና ፡ ድኖ ፡ ደኅና ፡ ኹኖ ። ዳኅነ ፡ ሀሉ ። ዳኅነ ፡ ይትናገሩ ፡ ለቢጾሙ ። ትነብር ፡ ዳኅነ ። ለእመ ፡ ዳኅነ ፡ አቶክሙ ። ይሬኢ ፡ ዳኅነ ። ወርእየ ፡ ዳኅነ ። መጽአ ፡ ድኁነ ፡ (ግብ ፳፫ ፡ ፴ ። ኤር ፱ ፡ ፰ ። ኢዮ ፲፩ ፡ ፲፰ ። ጦቢ ፭ ፡ ፲፯ ፡ ፲፩ ፡ ፯ ። ማር ፰ ፡ ፳፭ ። ዘረፋ) ።

ድኅነት ፡ መዳን ፡ መፈወስ ፡ ደኅንነት ፡ ጤና ። ወአንከሩ ፡ እምድኅነቱ ። እምአይቴ ፡ ተሰፈዉ ፡ እሉ ፡ ድኅነተ ፡ ሕፃን ። ድኅነተ ፡ ልብ ፡ ወአባል ። ድኅነት ፡ እምደዌያት ። ጾመ ፡ ድኅነት ፡ ምሕላ ፡ ድኅነት ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ ፱ ። አፈ ፡ ድጽ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። መር ፡ ዕዉ ። ድጓ) ።

ዳኅና ፡ ደኅንነት ፡ ጤና ፡ ሰላም ፡ ትንሣኤ ፡ ሕይወት ። አልቦ ፡ ዘይስእል ፡ ዳኅናኪ ። ተስእሎ ፡ በእንተ ፡ ዳኅናሁ ። ይዜንዉከ ፡ ዳኅና ፡ ብሔር ። እነግር ፡ ጽድቀከ ፡ በዳኅናየ ። በእንተ ፡ መንክር ፡ ዳኅናሁ ፡ (ኤር ፲፭ ፡ ፭ ። ፪ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፯ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፱ ። ኢሳ ፴፰ ፡

፳ ። ጥበ፳ ፡ ፪) ። በዳኅን ፡ ፈንታ ፡ ዳኅና ፡ ይባል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ነበረት ፡ ሀገር ፡ ዳኅና ፡ (፪ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፳) ።

አድኀነ ፤ አዳነ ፤ አስዳነ ፤ ታደገ ፡ አወጣ ፤ ረዳ ፡ ዐገዘ ። ያድኅን ፡ በዕለተ ፡ ምንዳቤ ። ስእኑ ፡ አድኅኖ ። አድኅኑ ፡ ግፉዐ ። አድኅን ፡ ርእሰከ ፡ (ሚራ፪ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፪ ፡ ፳ ። ኢሳ፩ ፡ ፲፯ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵) ።

አድኅኖ ፡ ት ፤ ማዳን ፤ መታደግ ፡ መቤዠት ፤ ነጻ ፡ ማውጣት ፤ ትድግና ። በእንተ ፡ ሕቢት ፡ ወአድኅኖ ፤ አድኅኖሰ ፡ ዘነፍስ ፡ ውእቱ ፡ ወተሐብዮ ፡ ዘንዋይ ። ዘእግዚ ፡ አድኅኖ ። ወንትፌሣሕ ፡ በአድኅኖትከ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። መዝ ፡ ፫ ። ፱) ።

አድኃኒ ፤ መድኅኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚያድን ፡ የሚቤዥ ፡ የሚታደግ ፤ ታዳጊ ። የሰው ፡ ስም ። መድኅኔ ፡ ኵሉ ። መድኅንየ ። መድኅኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። መድኃኔ ፡ ዓለም ። መድኅኒት ፡ መቤዠዊት ። አባ ፡ አድኃኒ ፡ (ጥበ፲፮ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ፊልጵ፫ ፡ ፳ ። ቀሌ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ጥር፫) ።

መድኅን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የሚያድን ፡ አዳኝ ፤ በቁሙ ፡ መድን ፡ ዋስ ፡ ተያዥ ፡ ቤዛ ፡ ነጻ ፡ አውጭ ። እምጽዮን ፡ ይወፅእ ፡ መድኅን ። መድኅነ ፡ ዓለም ። ተወልደ ፡ ለክሙ ፡ ዮም ፡ መድኅን ። ውስተ ፡ ዘመድኅን ፡ መርሶ ። ወልቃሕስ ፡ ይደሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ በአኅዝ ፡ አው ፡ በትሕቢት ፡ አው ፡ በመድኅን ፤ አው ፡ በመጽሐፍ ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ ሰማዕት ። መድኅነ ፡ ኮነ ፡ ሎቱ ። ወለብእሲት ፡ ኢይትወከፉ ፡ እምኔሃ ፡ መድኅነ ፡ ወኢተሐብዮ ፡ (ሮሜ፲፩ ፡ ፳፯ ። ዮሐ፬ ፡ ፵፪ ። ሉቃ፪ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ ጳግ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

መድኅኒት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መዳኛ ፡ ማዳኛ ፡ መዳኒት ፡ ፈውስ ፤ የሚያድን ። መድኅኒት ፡ በዘ ይትፌወስ ፡ ቍስል ። ጸሎትሰ ፡ መድኅኒት ፡ ይእቲ ። መድኅኒተ ፡ ዓለም ፡ ኮነ ፡ ደመ ፡ ጽጌኪ ፡ ክርስቶስ ። ጌራ ፡ መድኅኒት ። መድኅኒታት ፡ (አርጋ ። አፈ ፡ ተ ፳፯ ። ደራሲ ። ኢሳ፶፱ ፡ ፲፯ ። ግንዘ) ። ድኂን ፡ ድኅንት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መድኅኒት ፡ ይባላል ፡ (፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፱ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፱) ። መሥዋዕተ ፡ መድኅኒት ። ዘይፈቅድ ፡ መድኅኒተ ፡ እምንጣውኢሁ ፡ (ዓሞ፭ ፡ ፳፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፩) ።

ተድኅነ ፤ ተዳነ ፡ ተዋሰ ፤ መድን ፡ ተያዥ ፡ ኾነ ፤ አዳናለኹ ፡ አለ ። ወመድኅነ ፡ ነፍስኒ ፡ ይደልዎ ፡ ከመ ፡ ያምጽእ ፡ ዘተድኅነ ፤ ወይኩን ፡ ቃለ ፡ ዘቲ ፡ ተድኅኖ ፡ ከመ ፡ ይበል ፡ ተድኅንኩ ፡ ለአብጽሖተ ፡ እገሌ ፡ ለእገሌ ፤ አው ፡ ተድኅንኩ ፡ ለእገሌ ፡ ገጸ ፡ እገሌ ፤ አው ፡ ተድኅኖተ ፡ እገሌ ፡ ላዕሌየ ። ኢይደሉ ፡ ተድኅኖቱ ፡ ለዘይደሉ ፡ ላዕሌሁ ፡ ቀትል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

ድኅንጻ ፤—በቁሙ ፤—ድሕንጻ ።

ድኂፅ ፤ ፆት ፤ (ድኅፀ ፡ ይድኅፅ ፡ ይድኅፅ ። ዐረ ፡ ደሐፀ) ፤ መዳጥ ፡ መሰናከል ፤ መውደቅ ፤ የእግር ፡ የቃል ። ከመ ፡ ኢይድኅፀ ፡ በኵናተ ። ይኄይስ ፡ ትድኅፀ ፡ ወትደቅ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ እምትድኅፀ ፡ በአፉከ ። ትድኅፀ ፡ ምክሩ ። ኢንድኅፀ ፡ በኀጢአት ። ከመ ፡ ኢንድኅፀ ፡ እምርትዕት ፡ ሃይማኖት ፡ (መዝ ፲፮ ። ሚራ፳ ፡ ፲፰ ። ኢዮ፲፰ ፡ ፯ ። ዲድ ፡ ፬ ። ፳፭) ። (ጥጨ) መጨንገፍ ፡ መውረድ ፤ ጭንጋፍ ፡ መኾን ፤ የፅንስ ፡ የሽል ። መዳጥ ፡ መደፍጠጥ ፤ መርገጥ ፡ መዠለጥ ፡ (ዐማርኛ) ።

ድኁፅ ፤ ድኍፅ ፤ (ፃን ፡ ፃት ፡ ኅፅት) ፤ የዳጠ ፤ የተሰናከለ ። የተዳጠ ፡ የተደፈጠጠ ። የሚድጥ ፡ ዳጭ ፡ (ገቢር) ።

ድኅፀት ፤ መዳጥ ፡ (ጥዳ) መዳጥ ፡ አዳዳጥ ፡ ድጦሽ ፤ መሰናከል ፡ (ፊልክ ፡ ፻፹፩ ። ፈላስ) ።

ዳኅፅ ፤ (ፃት) ፤ ዳጥ ፡ ድጥ ፤ መሰናከል ፡ ዕንቅፋት ፤ ኀጢአት ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሥራ ። ጭንጋፍ ፡ ውርጃ ፡ ሽል ። ዳኅፀ ፡ ወጽልመት ። ያመጽኡ ፡ ዳኅፀ ፡ ለሕዝብ ። አበሳነ ፡ ስረይ ፡ ወዳኅፃቲነ ፡ እምሕግ ። ይኄይስ ፡ እምኔሁ ፡ ዳኅፀ ፡ (መዝ ፡ ፴፬ ። ዳን፲፩ ፡ ፴፪ ። መክ፮ ፡ ፫) ።

አድኀፀ ፤ አዳጠ ፤ አስዳጠ ፤ ዐንቀፈ ፡ አሰናከለ ፤ ሰረ፱ ፡ ዘረጠጠ ፤ ለመጣል ። አድኅፆ ፡ ለላእክ ። ኢይደግም ፡ አድኅፆተ ፡ እግሮሙ ። ተዐቀባ ፡ ኢታድኅፀከ ፡ ልሳንከ ። ኵሎሙ ፡ ዘያድኅፀ ። አድኅፀክዎ ፡ ለዲያብሎስ ፡ ወነሣትክዎ ፡ እመንበሩ ፡ (ዮሴፍ ። ፪ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፳ ። ሚራ፳፫ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፳ ፡ ፲፱ ። ቀሌ) ።

—፤ ጨነገፈ ፡ አስጨነገፈ ፡ አሶረደ ፤ ከመ ፡ ፃእፃእ ፡ ዘአድኅፀቶ ፡ ማሕፀነ ፡ እሙ ። ብእሲት ፡ ዘትሰቲ ፡ ፈውሰ ፡ ከመ ፡ ታድኅፅ ፡ ፃእፃአ ፡ እማሕፀና ፡ (ኢዮ፫ ፡ ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፱ ፡ ፱ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፳፪ ፡ ፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫) ። በአድኅፀ ፡ ፈንታ ፡ ድኅፀ ፡ ይባላል ፤ አያስኬድም ፡ (ኢዮ ፳፩ ፡ ፲) ።

መድኅፂ ፤ ኅፅ ፤ የሚያድጥ ፡ የሚያሰናክል ፡ አሰናካይ ። እሬኢ ፡ መድኅፂነ ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፳ ፡ ፳፪) ።

ምድኃፅ ፤ (ፃት) ፤ (ጥዳ) መዳጫ ፡ መሰናከያ ፤ ቦታ ፡ ምክንያት ።

ድኂር ፤ ሮት ፤ (ደኅረ ፡ ይድኅር ፡ ይድኅር ። አኀረ ። ዐረ ፡ ደኅረ ፤ ንእሰ) ፤ መቈየት ፡ መዘግየት ፤ ማፈግፈግ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ማለት ፡ በኋላ ፡ መቅረት ፤ ኋለኛ ፡ መጨረሻ ፡ መኾን ፤ በግብር ፡ በነገር ፡ በማናቸውም ። ከመ ፡ ይትመየጥ ፡ ወኢይድኅር ። ለእመ ፡ ነበረ ፡ ሕዝባዊ ፡ ሠለስተ ፡ ሰንበተ ፡ ድኂሮ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ይክልእዎ ፡ ትድምርተ ፡ (ዮሴፍ ። ቀኖና ፡ ግንር) ። ብዙ ፡ መጽሐፍ ፡ በደኀረ ፡ ፈንታ ፡ ተድኅረ ፡ ይባላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተድኂሮ ፡ መጽአ ። ኢይበድሩ ፡ ወኢይዴኀሩ ፡ አሐደ ፡ ዕለተ ። በእንተ ፡ እለ ፡ ተድኅሩ ። እመሂ ፡ ኢጲስቆጶስ ፡ ተድኅረ ፡ እምስብሐተ ፡ ነግህ ። ወኢተድኅረ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ለገቢረ ፡ ዝንቱ ። እንበለ ፡ ተድኅሮ ፡ (ኪዳ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፲፪ ። ቅዳ ። ቀሌ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲) ።

—፤ መመረቅ ፤ መባረክ ፤ ማመስገን ። ሶበ ፡ አሐዱ ፡ ይድኅር ፡ ወካልኡ ፡ ይረግም ። ለጸጋዊ ፡ ይድኅርዎ ፡ በሥነ ፡ ምግባሩ ። ድኅረኒ ፡ ዘይመውት ። ይድኅሩኒ ፡ ስእናን ። ይድኅሩኒ ፡ አራዊተ ፡ ገዳም ። ይረግሙነ ፡ ወንሕነ ፡ ንድኅሮሙ ። በአፉሆሙ ፡ ይድኅሩ ፡ ወበልቦሙ ፡ ይረግሙ ፡ (ሚራ፴፩ ፡ ፳፱ ። ፴፱ ፡ ፳፫ ። ኢዮ፳፱ ፡ ፲፫ ። ፴፩ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፳ ። ፩ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፷፩ ። ፸፩) ።

ደኃሪ ፤(ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ኀርት) ፤ ኋለኛ ፡ የኋላ ፡ መጨረሻ ፤ ታናሽ ፡ ተከታይ ። አግሪጳስ ፡ ውእቱ ፡ ደኃሪ ፡ እምእለ ፡ ነግሡ ፡ በይሁዳ ። ደኃሪ ፡ ጸላኢ ። ደኃሪተ ፡ ገመስ ። እሙንቱ ፡ ደኃርያን ። ቀደምት ፡ ወደኀርት ፡ (ዮሴፍ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፳፮ ። ማቴ፳ ፡ ፳፮ ። ዘኍ፪ ፡ ፴፭ ። ፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፳፪) ።

ደኃራዊ ፤ ይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሀርቃኖስ ፡ ደኃራዊ ። ከመ ፡ ያቅም ፡ ደኃራየ ፡ (ዮሴፍ ። ዕብ፲ ፡ ፱) ።

ድኅር ፤(ራት) ፤ ኋላ ፡ ዠርባ ፤ ከማኸራት ፡ እስከ ፡ ተረከዝ ። በዠርባ ፡ አንጻር ፡ ያለ ፡ ቦታ ፤ የኋላ ፡ ኋላ ፤ ጓሮ ። ድኅሬሆሙ ፡ ለእልክቱ ፡ አልሕምት ፡ ይኔጽር ፡ ውስጠ ። ገቦሃ ፡ ዘድኅር ። ዘባነ ፡ እንተ ፡ ድኅር ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፬ ። ግብ፳፯ ፡ ፵፩ ። ቅዳ ፡ ሕር) ።

ድኅረ ፤(ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ኋላ ፡ በኋላ ፤ ወደ ፡ ኋላ ። ምስጢሩ ፡ ጊዜ ፡ ነው ፤ እም ፡ በ ፡ እንተ ፡ ይስማሙታል ። ዐቢይ ፡ ሲኾን ፤ እምድኅረ ፡ ተደሩ ፤ ወእምድኅረ ፡ መስሑ ፡ እያለ ፡ በቀዳማይ ፡ ይገባል ። ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ በቦታ ፡ በጊዜ ፡ ይገባል ። በማዕኩ ፡ ዐድኅሬየ ። ቀመት ፡ እንተ ፡ ድኅሬሁ ። ድኅረ ፡ ማዕጾ ። ፈረሱ ፡ ለፈርያን ፡ ይቤ ፡ ድኅረ ፡ ድኅረ ፤ እስመ ፡ እግሩ ፡ ኢለመደ ፡ ባሕረ ፤ ቦታ ፡ (ሕዝ፫ ፡ ፲፪ ። ሉቃ፳ ፡ ፵፱ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፰ ። ቅኔ) ። እምድኅረ ፡ ሐቅ ። እምድኅረ ፡ ፍልሰተ ፡ ባቢሎን ። ወድኅረ ፡ ሖሎሙ ፡ አስተርአየኒ ፡ ሊተ ። ቅድመ ፡ ጠይቅ ፡ ወድኅረ ፡ ትጌሥጽ ፤ ጊዜ ፡ (ማር፲፱ ፡ ፯ ። ማቴ፩ ፡ ፲፪ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፰ ። ሢራ፲፩ ፡ ፯) ። (ዕር፲፱ ፡ ቍ፫፱) ።

ድኅሪት ፤ ኋሊት ፤ የኋሊት ፤ ኋላ ፤ እንግሊላ ። የሐርስ ፡ ድኅሪት ። እቡራን ፡ ድኅሪት ። ኢገብኡ ፡ ድኅሪተ ። ከመ ፡ ይደቀ ፡ ድኅሪት ፡ (ሉቃ፱ ፡ ፷፪ ። መዋሥ ። ስንክ ፡ ሐም፳፩ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፲፫) ።

ድኅርና ፤ ደኃራዊነት ፤ ኋለኛ ፡ መጨረሻ ፡ መኾን ። ለቅድምናከ ፡ ወለድኅርናከ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

አድኅረ ፤(አስመረቀ ፡ አስመሰገነ) ፡ አቈየ ፤ አስቈየ ፤ አዘገየ ። አስከተለ ፤ በኋላ ፡ አደረገ ። አድኅሩ ፡ ፍትሐ ፡ ላዕሌሁ ። እመ ፡ አድኅርከኒ ። አድኅርከዋ ፡ እምተበዞሮ ፤ አቈየ ፡ (ዮሴፍ ። አዋል) ። ሞተ ፡ በሃይማኖት ፡ ወአድኅረ ፡ ሰብአ ፡ ድኅሬሁ ። አድኅረ ፡ መብዝኀተ ፡ ሰብኡ ፡ ምስለ ፡ እኍሁ ። አ ፡ አብዳን ፡ እፎ ፡ አድኅርክምዎ ፡ ለመለኮተ ፡ አምላክነ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ እምጥንተ ፡ ህላዌሆሙ ፡ ለፍጡራን ፡ (ዮሴፍ ። መጽምስ) ። በአድኅረ ፡ ፈንታ ፡ አስተደ(ድ)ኅረ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አድራጊና ፡ አስደራጊ ፡ ነው ፤ ዳ ፡ ካዓስ ፡ አደራራጊነት ፡ የለውም ። ለእመ ፡ አንተ ፡ አስተደኀርከ ፡ ቀቲሎታ ። አስተድኅረ ፡ ወልዶ ፡ ጢጦስ ፡ ይዕግታ ፡ ለሀገር ። ኢታስተድኅሮ ፡ እስከ ፡ ጌሠም ። ወያስተድኅሩ ፡ መብልዖሙ ፡ እስከ ፡ ይመሲ ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፫ ። አቡሻ ፡ ፲፪ ። ዮሐ፪ ፡ ፲) ።

አስተዳኅረ ፤ አከታተለ ፤ አራደፈ ። አስተዳኅረ ፡ መጻዝኒሃ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

ተድኅረ ፤ ተመረቀ ፤ ተባረከ ፤ ተመሰገነ ።

ድኁር ፤(ራን ፡ ራት ፡ ኅርት) ፤ የተመረቀ ፡ ምሩቅ ። የቈየ ፡ የዘገየ ።

ድኁር ፤(ዐማርኛ) ፤ ዐሜር ፡ ግሜር ፤ ድንክ ፡ ጐባጣ ፤ ሕጹጽ ፡ ታናሽ ። ግናይን ፡ ተመልከት ።

መድኅር ፤(ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ቅጽልና ፡ ጥሬ ። የሚመርቅ ፡ መራቂ ፤ የሚያቈይ ፡ የሚያዘገይ ፤ ቅጽል ። ምርቃት ፡ በረከት ፡ ምስጋና ፡ ብፅዓን ፤ ጥሬ ። መድኅረ ፡ አብ ። መርገም ፡ ወመድኅር ። አቅረብነ ፡ ለክሙ ፡ መርገመ ፡ ወመድኅረ ፡ (ሚራ፫ ፡ ፱ ። ፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፰ ። ቀሌ) ።

ደይበ ፤ በት ፤(ደየበ ፡ ይዴይብ ፡ ይደይብ ። ትግሬ) ፤ ማረግ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ መውጣት ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ማለት ፤ በላይ ፡ መኾን ። መመደብ ፤ መደብ ፡ ዕርከን ፡ መሥራት ። ዐርገንና ፡ ለዐለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ አግዋር ፡ ናቸው ።

ዲብ ፤ ዲበ ፤(ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ላይ ፡ በላይ ፤ ወደ ፡ ስለ ፡ ይኾናል ፤ ሳይናበብ ፡ ሳይዘረዘር ፡ እንደ ፡ ላዕለ ፡ ብቻውን ፡ አይነገርም ። ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ዲበ ፡ ኰዅሕ ። ኢይትኀደግ ፡ እብን ፡ ዲበ ፡ እብን ። ሀሎ ፡ ዲቤሁ ፡ ልብስ ፡ ጥቁብ ። ከልብ ፡ ይገብእ ፡ ዲበ ፡ ቅያኡ ። ዲበ ፡ ሀጕሉ ፡ ውሉዶሙ ፡ ይግዕሩ ፡ (ማቴ፯ ፡ ፳፬ ። ፳፬ ፡ ፪ ። ፊልክ ፡ ፻፴፮ ። ምሳ፳፮ ፡ ፲፩ ። ሔኖ፲፪ ፡ ፮) ። ኀበና ፡ ዲበ ፡ ይወራረሳሉ ፤ ስለዚህ ፡ በኀበ ፡ ፈንታ ፡ ዲበ ፡ ይላል ። ነበረ ፡ ዲበ ፡ ዐዘቅት ፡ (ዘፀ፪ ፡ ፲፭) ። የወዲያኛው ፡ ትግሬም ፡ ወደ ፡ ሲል ፡ ዲብ ፡ ይላል ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ ጕባ ፡ ጕባታ ፡ ታናሽ ፡ ቊሊልታ ፡ አዳጋ ፡ ቦታ ፤ እንዳርባጫ ፡ ያለ ፡ ማለት ፡ ነው ። (ተረት) ፤ የወዳጅ ፡ ኽርብ ፤ ልጁን ፡ ከዲብ ። ድብኝትም ፡ የዚሁ ፡ ዘር ፡ ነው ።

መደብ ፤(ዕብ ፡ ዐሩጋ ፤ ዐዛራ) ፤ በቁሙ ፤ ዕርከን ፡ ምዕራግ ፤ መውጫ ፡ መወጣጫ ፡ ስፋትና ፡ ከፍታ ፡ ያለው ፤ ላታክልትም ፡ ይነገራል ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፲ ። ፵፫ ፡ ፲፱ ፡ ፲፯ ፡ ፳) ። ደመ ፡ ቅሥፈቱ ፡ ያርሕስ ፡ መደበ ። ተፈትሑ ፡ ሖሩ ፡ አራዊት ፡ ወበልዑ ፡ ስጕርንደ ፡ ሰማንያ ፡ መደበ ፡ (ስንክ ፡ ጳግ፱ ። ገድ ፡ ተክ) ።

—፤ የርባታ ፡ ክፍል ፡ ዐሥሩ ፡ ስራዊት ፡ ወይም ፡ መራሕያን ።

መደባዊ ፤ ይ ፤ መደበኛ ፤ መደባም ፡ ባለመደብ ፤ የመደብ ። ባላባት ፡ ዋና ፡ ደቀ ፡ መደባይ ፡ (ገድ ተክ) ።

መደቤና ፤(ዕብ ፡ ማድሜና) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ የብንያም ፡ ክፍል ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፴፩) ።

ጀይብ ፤(ዐረብ) ፤ የቀሚስ ፡ ሕፅን ፡ ስላጤ ፤ በስላጤው ፡ ላይ ፡ የሚሰፋ ፡ ኪስ ፡ ከረጢት ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ ኹኖ ፡ ማረሚያ ፡ ገንዘብ ፡ የሚከት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፩) ። ምስጢሩ ፡ የዲብና ፡ የድብኝት ፡ ነው ።

ዲያብሎስ ፤(ጽር ፡ ዲያቦሎስ ። ዐረ ፡ ኢብሊስ) ፤ በቁሙ ፤ ሰይጣን ፡ ጋኔን ፡ ክፉ ፡ መልአክ ፤ የሰይጣንን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ባስመጣፎች ፡ ግን ፤ ዐማዊ ፡ ገፋዊ ፡ ጸናኒ ፡ ፈታዊ ፤ ኀማሚ ፡ አምላክና ፤ ነድ ፡ ውዑይ ፡ ያፍ ፡ ሰራሪ ፡ ይሉታል ፤ ዘይቤው ፡ ከደየበና ፡ ከደበወ ፤ ምስጢሩ ፡ ከሰይጣን ፡ ይስማማል ፡ (ጥበ፪ ፡ ፳፬ ። ማቴ፬ ፡ ፩ ። ፲፫ ፡ ፴፱) ።

ዴግኖ ፤ ኖት ፤(ዴገነ ፡ ይዴግን ፡ ይዴግን ። ትግ ፡ ዳገነ ። ዕብ ፡ ዳዮግ ፤ አሥግሮ ፡ ዓሣ) ፤ መከተል ፡ ማባረር ፤ መሸት ፡ ማደን ፤ ማጥመድ ፡ ማስብ ፡ መደገን ፤ ስመያዝ ፡ ስመግደል ፡ ስመማረክ ። ዴግንየ ፡ እእኅዞሙ ። ዴግንዎ ፡ ወትእኅዝዎ ። ይዴግንዋ ፡ ለአሪትሙ ። ለእመ ፡ ዴገንካ ፡ ለጽድቅ ፡ ትረክብ ። ይዴግን ፡ ኅበ ፡ ሐመልማል ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፸ ። ሮሜ፱ ፡ ፴፩ ። ሢራ፳፯ ፡ ፰ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፰) ።

ዴጋኒ ፤(ኒት ፡ ንያን ፡ ያት ፤ ዴገንት) ፤ ደጋኝ ፡ አጥማጅ ፤ ዐዳኝ ። የሚከተል ፡ ተከታይ ፤ ፈላጊ ፡ አባራሪ ፡ ዠግና ፤ ጐቤ ፡ ገሥጋሽ ። ኤዎስጣቴዎስ ፡ አሠረ ፡ ቶማስ ፡ ዴጋኒ ። ዴጋኔ ፡ ፀሩ ፡ (ድጓ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፰) ።

ዴጋን ፤ ደጋን ፤(ናት) ፤ በቁሙ ፤ ቀስት ፡ የንጨት ፡ የብረት ፤ ጉባባ ፡ ጉባጣ ፤ ጠማማ ። ደጋን ፡ ያማርኛ ፡ ቀስት ፡ የግእዝ ፡ ነው ። እስ ፡ ፍናዊሆሙ ፡ መብእስ ፡ ወደጋን ፡ መንኩራኵሮሙ ፡ (ምሳ፪ ፡ ፲፭) ።

ደጋን ፡

አዴገነ ፤ አስደገነ ፤ አስከተለ ፡ ተከታይ ፡ ላከ ። ወአዴገንዎ ፡ ውስተ ፡ ለኪስ ፡ ወቀተልዎ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፲፱) ።

ዴድዮ ፤ ዮት ፤(ዴደየ ፡ ይዴዲ ፡ ይዴዲ ። ዕብ ፡ ዳዴህ ፤ ሂዳዴ) ፤ መዝለል ፡ መፈንጠት ፤ እንጥር ፡ ፍንጥር ፡ ድቅ ፡ ድቅ ፡ ማለት ፡ የግልገል ፡ የጥጃ ። አካኼድ ፡ አረማመድ ፡ መማር ፤ ማስተማር ፤ ዳዲ ፡ ዳዲ ፡ ወይም ፡ እቴ ፡ ሥማሬ ፤ ታቴ ፡ ሥማሬ ፡ ማለት ፡ የሕፃን ፡ የሞግዚት ።

ዴዴ ፤(ብ ፡ ዴዴያት ፤ ዴዳያት ፤ ዴድያት) ፤ ደጃፍ ፡ በረንዳ ፡ ወልወል ፤ የቤት ፡ መዠመሪያ ፡ ክፍል ፤ ከበር ፡ ከቅጥር ፡ በውስጥ ፡ ያለ ፡ ቦታ ፤ ወይም ፡ ታላቅ ፡ የውጭ ፡ በር ፤ ደጀ ፡ ሰላም ። ዴዴሁ ፡ ለባዕል ። እስ ፡ ውስተ ፡ ዴዴ ፡ ቤት ፡ ክር ። በዴዴያተ ፡ አብያት ። ዴድያተ ፡ አንቀጽ ። ወዴዳያቲሃ ፡ (ሉቃ፲፮ ፡ ፳ ። ቀሌ ። ሕዝ፴፫ ፡ ፴ ። ኤር፩ ፡ ፲፭ ። ራእ፳፩ ፡ ፳፩) ።

ዲዲሞስ ፤(ጽርእ ። ዕብ ፡ ቶማእ) ፤ መንታዊ ፤ መንቲያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ቶማስን ፡ እይ ፡ (ዮሐ፲፩ ፡ ፲፮) ።

ዴዳን ፤(ዕብ ፡ ድዳን) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ የኵሽ ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፤ የሸባእ ፡ ወንድም ፤ ዐደንን ፡ ያቀና ፡ ያረበች ፡ አባት ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፯ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፭) ። የአብርሃም ፡ ልጅ ፡ ከኬጡራ ፡ የተወለደ ፡ (ዘፍ፳፭ ፡ ፫) ።

ዲድርክም ፡ ሚ ፤(ጽር ፡ ዲድራኽሞን) ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ሩብና ፡ እንደ ፡ ፈረንክ ፡ ያለ ፤ አንዱ ፡ ዲድርክም ፡ ኻያ ፡ አቦሊ ፡ ነው ። የአቦሊን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፡ (ዘሌ፳፯ ፡ ፫—፯) ።

ዲድስቅልያ ፤(ጽር ፡ ዲዳስከሊያ) ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ፫ኛው ፡ የሐዋርያት ፡ መጽሐፍ ፤ ትምርት ፡ ማለት ፡ ነው ። ወሣልስ ፡ መጽሐፍ ፡ ዲድስቅልያ ፡ ዘውእቱ ፡ ትምህርት ፤ ወኍላቄሁ ፡ አርብዓ ፡ ወሠለስቱ ፡ አንቀጽ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

ደይኖ ፤ ኖት ፤(ደየነ ፡ ይዴይን ፡ ይደይን ፤ ዳነየ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ዳን ። ዐረ ፡ ዳነ) ፤ መዳኘት ፤ መፍረድ ፡ መቅጣት ፤ መገሠጽ ፡ መቈጣት ። ወይዴይኖሙ ፡ በዐቢይ ፡ (ሉቃ ፡ ዕዝ፲፱ ፡ ፵፩) ።

ደያኒ ፤ መደይን ፤ የሚዳኝ ፡ ዳኛ ፤ ፈራጅ ፡ ቀጭ ። ደያኔ ፡ ጽድቅ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፱) ።

ተደየነ ፤ ተዳኘ ፡ ተቀጣ ፤ ተፈረደበት ፤ ፍርድ ፡ ለበሰ ፤ ቅጣት ፡ ተቀበለ ። ወዘሰ ፡ ኢአምነ ፡ ይደየን ። ከመ ፡ ይደየኑ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ። ዘከመ ፡ ይደየኑ ፡ ኃጥአን ፡ በዘነኔ ፡ እሳት ፡ (ማር፲፮ ፡ ፲፮ ። ራእ፳ ፡ ፲ ። ቀሌ) ።

ድዩን ፤(ናን ፡ ናት ፡ ይንት) ፤ የተዳኘ ፡ የተቀጣ ፤ ፍርድ ፡ የለበሰ ፤ የተፈረደበት ።

ደይን ፤(ናት) ፤ ቍርጥ ፡ ፍርድ ፤ የማይላጥ ፡ የማይለወጥ ፤ የማይመለስ ፡ ቃል ፤ ንዑ ፡ ኀቤየ ፡ ሑሩ ፡ እምኔየ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ኢትግበር ፡ ዘንተ ፡ ደይነ ። ትንግሡ ፡ ዘለደይን ፡ ዕለተ ፡ ደይን ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፳፭ ። ዮሐ፭ ፡ ፳፱ ። ማቴ፲ ፡ ፲፭) ።

—፤ ፍጻም ፡ ቅጣት ፤ መከራ ፡ ሥቃይ ፤ የሥቃይ ፡ ቦታ ። መካነ ፡ ደይን ። ጠቢሰ ፡ ደይኖሙ ። ዐዘቅተ ፡ ደይን ። ይጼዐኑ ፡ ውስተ ፡ ደይን ። አንቀጸ ፡ ደይን ፡ (ኩፋ ፡ ፯ ። ራእ፲፱ ፡ ፲፩ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፯ ፡ ፩ ፡ ፱ ። አርጋ ፡ ፬) ። ዲን ፡ ድኝ ፡ ማለት ፡ ደይን ፡ ከማለት ፡ ወጥቷል ፤ ከብሪትን ፡ እይ ።

መዲና ፤(ናት) ፤ በቁሙ ፤ ታላቅ ፡ ከተማ ፡ መናገሻ ፤ ፍርድ ፡ የሚቈረጥበት ፤ በይግባኝ ፡ የሚኬድበት ። ቀሮንቶስ ፡ ልህቀተ ፡ አኪይያ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ መዲና ።

ወገብረ ፡ መዲናሁ ፡ በጐንደር ። ወኢወፅአ ፡ እመዲ ናሁ ፡ (አዋል ። ታሪ ፡ ነገ) ።

ዲና ፤ (ዕብራ) ፤ ስመ ፡ ብእሲት ፤ ወለተ ፡ ያዕቆብ ፤ ፍርዲ ፡ ፍርዲቱ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወንድሞቿ ፡ ስምዖንና ፡ ሌዊ ፡ በርሷ ፡ ምክንያት ፡ የሴኬምን ፡ ሰዎች ፡ ስለ ፡ ዘረፉና ፡ ስለ ፡ ፈጁ ፤ ሽፍታ ፡ ኹሉ ፡ በነዚህ ፡ አምሳል ፡ ዲና ፡ ይባላል ፤ የዲና ፡ ወንድም ፡ ማለት ፡ ነው ። ሴኬም ፡ ህየ ፡ በዲና ፡ ተሀጕለ ፤ ወበሳራ ፡ አቤሜሌክ ፡ ቈስለ ፡ (ቅኔ ። ዘፍ፴፬ ፡ ፳፩ ። ፴፬ ፡ ፩—፯ ፡ ፳፬—፴) ።

ዲኖ ፤ (ትግሬ) ፤ ዐጕዝ ፡ ሌጦ ፤ ደበሎ ። ፍርድ ፡ ልበስ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ዐድልን ፡ ተመልከት ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ ጅን ፡ ጅናም ፡ የባሕር ፡ ጐሽ ፡ የጋኔን ፡ በሬ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ከባሕር ፡ እየወጣ ፡ ሣር ፡ ይበላል ፤ ከየብስ ፡ እንስሳትም ፡ ይወልዳል ፤ ከርሱ ፡ የሚወለድ ፡ ላም ፡ ኹሉ ፡ በጣም ፡ ብርቱ ፡ ነው ፤ በገር ፡ አይያዝም ፡ አይጠመድም ፤ ብሂሞትን ፡ እይ ።

ዳን ፤ የዲና ፡ ወንድም ፤ ስመ ፡ ነገድ ፡ ስመ ፡ ሀገር ፤ ፈረደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሰመየቶ ፡ ስሞ ፡ ዳን ። ተለዎሙ ፡ እስከ ፡ ዳን ። እምዳን ፡ እስከ ፡ ቤርሳቤሕ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፮ ። ፲፬ ፡ ፲፬ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፩) ።

ዳይቅ ፤ (ዕብ ፡ ዳየቅ) ፤ መታኰሻ ፡ ግንብ ፤ የውጭ ፡ ጠላት ፡ በቅጥር ፡ ዠርባ ፡ የሚሠራው ፤ ወይም ፡ በዚያ ፡ ላይ ፡ ኾኖ ፡ እንዳንደርቢ ፡ ወደ ፡ ከተማ ፡ የሚሰደው ፡ የሚወረውረው ፡ ደንጊያ ። ከመ ፡ ይሕንጽ ፡ ዳይቀ ፡ (ሕዝ፳፩ ፡ ፳፪) ።

ዲያቆን ፤ (ናት ። ጽር ፡ ዲያክኖስ) ፤ በቁሙ ፤ አገልጋይ ፡ የቄስ ፡ ተወራጅ ፡ በአንብሮተ ፡ እድ ፡ የሚሾም ። ሶበ ፡ ትሰይሞ ፡ ለዲያቆን ፡ አንብር ፡ እዴከ ፡ ላዕሌሁ ። ሊቀ ፡ ዲያቆናት ። ንፍቀ ፡ ዲያቆን ፤ የዲያቆን ፡ ተወራጅ ፡ ምክትል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፯ ። ፰) ።

ዲያቆናይ ፤ ዊ ፤ (ይያን ፡ ውያን) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። እስጢፋኖስ ፡ ዲያቆናይ ፡ ምእመን ፡ በሰማይ ፡ (ድጓ) ።

ዲያቆናይት ፤ (ዊት ፤ ይያት ፡ ውያት) ፤ ሴት ፡ ዲያቆን ፤ የ፳ ፡ ዓመት ፡ ባልቴት ፤ በሴቶች ፡ ወገን ፡ እንደ ፡ ዲያቆን ፡ ኹና ፡ የምትላክ ፡ የምታገለግል ። ወዲያቆናዊት ፡ ትገሥጾን ፡ ለአንስት ፡ ወታዐርፎን ፡ ወትር ድኦን ። እለ ፡ ያወስቡ ፡ መነከሳይያት ፡ ወዲያቆናይያት ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፯ ። ፵፰) ።

ዲቁና ፤ በቁሙ ፤ ዲያቆንነት ፡ ዲያቆን ፡ መኾን ፤ የዲያቆን ፡ ሹመት ፡ ማዕርግ ። ሢመተ ፡ ዲቁና ። መልእክተ ፡ ዲቁና ። ግብረ ፡ ዲቁና ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

ዴቆን ፤ (ይዴቁን ፡ ይዴቁን) ፤ ዲያቆን ፤ ዘቆን ፤ ዲያቆን ፡ ኾነ ። ዜቆነን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ምክሼና ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ዴር ፤ (ሱር ፡ ዳይራ ። ዐረ ፡ ደይር) ፤ ገዳም ፡ ዱር ፤ የመነኮሳት ፡ በታ ፡ ሰፈር ። ዘሩ ፡ ደዌር ፡ ነው ፤ ወና ፡ የ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በየ ፡ ምክንያት ፡ ወደዚህ ፡ መጥቷል ፤ ዱርና ፡ ዴር ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ናቸው ። ኀበ ፡ ተሐንጸ ፡ ተዝኪር ፡ ወኀበ ፡ ተሣረረ ፡ ዴር ፡ (ስንክ ፡ የካ፱) ።

ዳየር ፤ አንባ ፡ ኰረብታ ፤ ዙሪያው ፡ ገደል ፤ የግሼና ፡ የግሸን ፡ ተራራ ፤ ምስጢሩ ፡ ገዳምነት ፡ ነው ።

ድያስ ፤ ድዮስ ፤ ድያ ፤ (ጽር ፡ ዲዎስ) ፤ ወፍራም ፡ ረዥም ፡ ጣዖት ፤ አምላክ ፡ ዐቢይ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዜዉስን ፡ እይ ፡ (ግብ፲፬ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፱) ።

ድያ ፡

ዲዮስቆሬዶስ ፤ (ጽር ፡ ዲዎስኩሮን) ፤ መንታ ፡ ጣዖት ፡ ወንድማማች ፤ የድያስ ፡ ልጆች ፡ የሚባሉ ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ መስቀል ፡ ይሉታል ፡ (ግብ፳፰ ፡ ፲፩) ።

ዲዮስቆሮስ ፤ (ጽር ፡ ወቅብጥ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ በዳኬዎስና ፡ በመርቅያን ፡ ዘመን ፡ የነበረ ፡ ስማዕት ፤ ያምላክ ፡ ወገን ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፤ ልደ ፡ ቤት ፡ አገልጋይ ፡ (ቅዳ ። ሃይ ፡ አበ) ።

ዲዮስጶራ ፤ (ጽር ፡ ዲያስፖራ) ፤ ዝርዋን ፡ ዘበዝርወት ፡ ዘበስደት ፡ ዘበፍልሰት ፡ (ያዕ፩ ፡ ፩) ።

ዴፐ ፤ ደየፐ ፤ (ደበወ ፤ ደበየ) ፤ ሸመቀ ፡ አሸመቀ ፤ አደባ ፡ ደፈጠ ፡ ተደበቀ ፤ ለመግደል ፡ አደጋ ፡ ለመጣል ። ዘዴፐ ፡ ለከ ፡ ይቅትልከ ። ዴፑ ፡ በፍኖት ፡ (ዮሴፍ) ።

—፤ ጦር ፡ ወጥመድ ፤ አኖረ ፤ ደበቀ ፡ ሸሸገ ። ዴፐ ፡ ሎቱ ፡ ዐይወ ፡ ከመ ፡ የኀይል ፡ ቦቱ ፡ (ዮሴፍ) ።

ዲፓ ፤ (ዲባ) ፤ ሸመቃ ፡ ሽመቃ ፤ ደበቅ ፡ ጦር ፡ ደባ ፡ ተንኰል ። ነበረ ፡ ዲፓ ። ቀመ ፡ ዲፓ ። ጸንሐቶ ፡ ዲፓ ፡ ለንጉሥ ። ወይጸንሕዎ ፡ ሎቱ ፡ በዲፓ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፭ ። መሳ፱ ፡ ፴፱ ። ዮሴፍ) ።

ደኪም ፤ ሞት ፤ (ደከመ ፡ ይደክም ፡ ይድክም) ፤ መድከም ፡ መታከት ፤ መዛል ፡ መስነፍ ፡ መላም ፡ መለስለስ ፤ ማነስ ፡ መኰሰስ ። እገሪከ ፡ ይረውጻ ፡ ወይደክማከ ። ወደኪሞ ፡ በሐዊረ ፡ ፍኖት ፡ ነበረ ። ደክመት ፡ ነፍስየ ፡ (ኤር፲፪ ፡ ፭ ። ዮሐ፬ ፡ ፮ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፲፪ ፡ ፳) ።

—፤ መፍዘዝ ፤ መስለል ፤ የዐይን ፡ የቃል ፤ ማርጀት ፡ መታመም ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ድካም ፡ ነው ። ደክማ ፡ አዕ

ይንትየ ፡ በአንብዐ ። ቃለ ፡ ወለተ ፡ ጽዮን ፡ ደክመ ። ኢደክመት ፡ እምንይላ ። ደክመ ፡ አቡከ ። ዘእንበለ ፡ ት ድክም ፡ (ሰቈ ፩ ፡ ፲፭ ። ኤር ፴ ፡ ፴፭ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። ዘፍ ፵፰ ፡ ፭ ። ሚራ ፲፰ ፡ ፳፭) ። ደክተሙን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ስ ሯጽ ፡ ነው ።

ድኩም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ክምት) ፤ የደከመ ፡ ደካማ ፡ ኩሳሳ ፤ ታናሽ ፡ ወራዳ ፤ አሮጌ ፡ በሽተኛ ፤ ልም ፡ ልምሉም ፤ ርጥብ ፡ ለጋ ፡ ጩቅላ ። ድኩም ፡ ወጽኑስ ። መንግሥት ፡ ድኩም ። ልደትኪ ፡ እማሕፀነ ፡ ድክ ምት ፡ ሥጋ ። አዕይንቲሃ ፡ ድኩም ። ልሳን ፡ ድክ ምት ። ድኩማን ፡ ደቂቅ ፡ (ገላ ፬ ፡ ፱ ። ሕዝ ፲፯ ፡ ፲፬ ። ስንክ ፡ ግን ፭ ። ኩፋ ፡ ፳፰ ። ምሳ ፳፭ ፡ ፲፭ ። ዘፍ ፴፫ ፡ ፲፫) ።

ድክመት ፤ መድክም ፤ አደክከም ፤ ድካም ፡ ደካምነት ። እም ድኅረ ፡ ርሥኣኑ ፡ ወድክመቱ ፡ (ፊ ልክ ፡ ፶፪) ።

ድክምና ፤ ደካምነት ፤ ድካም ። እንዘ ፡ ሀለው ክኒ ፡ አንቲ ፡ ለድክምና ፡ መጽንዒ ፡ (አዋል) ።

ድካም ፤ (ማት) ፤ በቁሙ ፤ ስንፍና ፡ ሀኬት ፤ ልፋት ፡ ጥረት ፡ አገልግሎት ። እንበለ ፡ ድካም ። ከመ ፡ ያእምር ፡ ድካሞ ። ድካመ ፡ ፍጥረቱ ፡ ወአእምሮቱ ። ሑዳዴ ፡ ወድካም ። ዕሴተ ፡ ገድላቲሆሙ ፡ ወድካ ማቲሆሙ ፡ (ስንክ ፡ ጳግ ፪ ። ኢዮ ፴፯ ፡ ፯ ። ፊልክ ፡ ፶፰ ። ዮሴፍ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፪) ።

አድከመ ፤ አደከመ ፤ አለፋ ፡ አቃከተ ፡ አስለቸ ፤ አስነፈ ። ያደክም ፡ ቃሎ ፡ ወይዬውህከ ። ያደክም ፡ ኀይሎ ፡ እንዘ ፡ ይትቀነይ ። ስካር ፡ ያደክም ፡ ኅሊና ፡ (ሚራ ፳፬ ፡ ፭ ። ፴፰ ፡ ፴ ። ቀሌ) ።

መድክም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚያደ ክም ፤ አድካሚ ። ዛቲ ፡ ግብር ፡ መድክምት ፡ ጥቀ ፡ (ፊልክ ፡ ፳፫) ።

ደኰዐ ፤ (ይደኵዕ ፡ ይድኳዕ ፤ ደኲዕ) ፤ ወደቀ ፡ ተጣለ ፡ ተረሳ ።

ድኩዕ ፤ (ዕብ ፡ ዳከአ ፡ ዐፈር ፡ ትቢያ) ። ፍግ ፡ ፋንድያ ፡ በጠጥ ፤ ዐዘባ ። ይከይድዎሙ ፡ ከመ ፡ ድዙዕ ። እከው ፡ ድዙዐ ። ተግሣጽ ፡ ለሕፃን ፡ ያሜንዮ ፡ በከመ ፡ ያሜንዮ ፡ ድዙዕ ፡ ለምድር ፡ (ኤር ፳ ፡ ፪ ። ሉ ቃ ፲፫ ፡ ፳ ። ፊላስ ፡ ገ፳) ።

ደኰስበተሬ ፤ (ጽር ፡ ዶክሳ ፡ ፓቴሬ) ፤ ስብሐት ፡ ለአብ ፡ ማለት ፡ ነው ። አርቶደክስን ፡ እይ ። ወ ትብል ፡ ደዙስበተሬ ፡ አርባዕተ ፡ ጊዜ ፡ (ግንዘ) ።

ደክተመ ፤ (ደከመ ፤ ተ ፡ ስሯጽ ። ዕብ ፡ ያቴም) ፤ ደኸየ ፤ የሙት ፡ ልጅ ፡ ኾነ ። አባት ፡ እናት ፡ ዐጣ ። ድኻ ፡ ማለት ፡ ቅሉ ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ዕብራይስ ጥም ፡ ድኻ ፡ ሲል ፡ ዳኽ ፡ ይላል ። ደክተመት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ለእለ ፡ ተርፉ ፡ ድኅሬሁ ፡ ርድአሙ ፤ ወለእለሂ ፡ ደክተሙ ፡ ሐፅኖሙ ፡ (አቡሻ ፡ ፶ ። ግንዘ) ።

ድክቱም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ትምት) ፤ የደኸየ ፡ የተጣለ ፤ አባት ፡ እናቱ ፡ የሞቱበት ። ድክት ምት ፡ ይእቲ ፡ እምአቡሃ ፡ ወእማ ። ድክቱማን ፡ (አ ዋል ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፫) ።

ደክታም ፤ (ብ ፡ ደካትም) ፤ ድኻ ፡ አደግ ፤ ድኻ ፡ የሙት ፡ ልጅ ። እፎ ፡ ኢይፌድፍድ ፡ ሐዘንየ ፡ እንዘ ፡ እኤጽር ፡ አንስቲያሆሙ ፡ ከዊኖን ፡ ደክታመ ፡ ወውሉዶሙ ፡ ዕጓለ ፡ ማውታ ። ደክታም ፡ ነፍስየ ፡ እምእማ ፡ ወአባ ። ንዋየ ፡ ደካትም ፡ (ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ታኅ ፳፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፬) ።

ድክታሜ ፤ **ድክትምና** ፤ ድኽነት ፡ አይቶ ፡ ዐጣነት ፤ የሙት ፡ ልጅነት ። በእንተ ፡ ዕጓለ ፡ ማውትና ሆሙ ፡ ወድክትምናሆሙ ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯) ።

አደክተመ ፤ አደኸየ ፡ ድኻ ፡ አደረገ ፤ አባት ፡ እናት ፡ አሳጣ ። አደክተመኒ ፡ እምአቡየ ፡ ወእምየ ፡ (ዮሴፍ) ።

ደልጎ ፤ ጎት ፤ (ደለገ ፡ ይዴልግ ፡ ይደ ልግ ። ዕብ ፡ ዳላግ ፤ ዳላቅ) ፤ መዝለል ፡ (ጥወ) መ ወርወር ፤ ዘሎ ፡ ተራምዶ ፡ ማለፍ ፤ መፍጠን ፡ መቀል ጠፍ ፤ መናር ፡ መጓን ፤ ላም ፡ እንዳየ ፡ አንበሳ ፡ መኾን ፤ ያርበኛ ። ማዘለል ፡ መወርወር ፡ አርቆ ፡ መጣል ፤ የፍላጻ ፡ የጦር ። ንኅረይ ፡ ለርእስነ ፡ ኅሩያነ ፡ ስብአ ፡ እለ ፡ ይ ዴልጉ ፡ ውስተ ፡ ቀትል ፡ ወንሑር ፡ ላዕሌሁ ፡ ወንት ቃተል ፡ ምስሌሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፯) ።

ተዳለገ ፤ ተወራወረ ፤ ተመካከተ ። ዕደው ፡ ን ያላን ፡ ወእለሂ ፡ ይዳለጉ ፡ ጠፍኡ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፰) ።

ድላግ ፤ ዝላይ ፡ ውርወራ ፡ መከታ ፤ የሰልፍ ፡ ሥራ ። ከመ ፡ ያእትት ፡ እምላዕሌየ ፡ ዘቀትለ ፡ ፀራዊ ፡ ድላገ ፡ ውሒዘ ፡ ረድኤትከ ፡ ይኩን ፡ በዐውድየ ፡ ዐ ይገ ፡ (ደራሲ) ።

ዳልጋ ፤ (ዐማርኛ) ፤ የባሕር ፡ በሬ ፤ ጅን ። የ በሬ ፡ ዐንገት ፡ ትርፉ ፡ እንጥልጥሉ ፡ ቈርበት ፤ ደላጎ ፤ የ ጤፍ ፡ ዛላ ። ማናቸውም ፡ ትርፍ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ።

ድልጉማ ፤ (ዐረ ፡ ዱምሉጅ) ፤ የእጅ ፡ የ ጣት ፡ ጌጥ ፡ ጥምዝ ፡ የወርቅ ፡ አንባር ፤ ጎቲም ፡ ቀለበት ፡ ወይም ፡ ባለዕንቊ ፡ ፈርጥ ። ወከመ ፡ ድልጉማ ፡ ው ስተ ፡ እደ ፡ የማን ። ሕልቀትየ ፡ ዘአጽባዕትየ ፡ ወድ ልጉማየ ፤ አንባር ፡ (ሚራ ፳፭ ፡ ፳፭ ። ኩፋ ፡ ፵፭) ። ከመ ፡ ባዝግና ፡ ወርቅ ፡ ውስተ ፡ ክሣድ ፡ ወከመ ፡ ድልጉማ ፡ ዘውስተ ፡ አጻብዕ ፡ (ፊላስ ፡ ገ፲፰ ። ደልገን ፡ ማለት ፡ ከ ዚህ ፡ ይስማማል ።

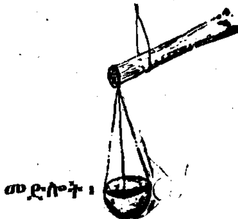
ደሊው ፤ ዎት ፤ (ደለወ ፡ ይደሉ ፡ ይ ድሉ ። ዐረ ፡ ደላ ። ሱር ፡ ድላ ። ዕብ ፡ ዳላህ ፤ ሔበ) ፤ መጥለቅ ፡ መቅዳት ፤ መሳብ ፡ መጉተት ፤ ከጕድ ጓድ ፡ ከጥልቅ ፡ ከዐዘቅት ፡ ማውጣት ። ማንሣት ፡ መስ ቀል ፡ ማንጠልጠል ፤ መመዘን ፡ መለካት ፡ ማስተካከል ። (ማዘጋጀት ፤ ማስናዳት) ። ወደለዉ ፡ ዐስብየ ። ደለ ውኩ ፡ ሎቱ ፡ ወርቀ ። ወደለውኩ ፡ ሎሙ ፡ ወርቀ ፡ ወብሩረ ። እመ ፡ ደለውከ ፡ ቃለከ ፡ በመዳልው ። ወ ትደልዎ ፡ (ዘካ ፲፩ ፡ ፲፪ ። ኤር ፴፱ ፡ ፲ ። ዕዝ ፳ ፡ ፳፭ ።

ሚራ፳፰፡ ፳፩። ሕዝ፵፡ ፮)። ዳግመኛም፡ በቀደስ፡ ቤት፡ ደልዎ፤ ደለወ፡ ይደሎ፡ እያለ፡ በ፪፡ መንገድ፡ ይኼዳል። ተደለወና፡ መደልው፡ የዚህ፡ አንጻር፡ ናቸው።

ደላዊ ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት) ፤ የሚመዝን፡ መዛኝ፤ ውሃ፡ ቀጂ፡ ባለማሕየብ።

ደለው ፤ (በሬ፡ እደለው) ፤ ስመ፡ ኮከብ፤ ደላዌ፡ ማይ፤ ሐያቢ፡ በዓለ፡ ማሕየብ፡ ማለት፡ ነው። መልኩ፡ በሥዕል፡ ሲያዩት፡ ውሃ፡ ቀጂ፡ ይመስላል፤ ኮከብነቱም፡ የጥር፡ ነው፤ ከፀሓይ፡ ጋራ፡ ፳፱፡ ዕለት፡ ዓ፩፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል፡ (አቡሻ፡ ፬)።

መድለው ፤ (ብ፡ መዳልው) ፤ **አው፡ መድሎት** ፤ (ታት) ፤ መመዘኛ፡ ማስተካከያ፤ ሚዛን፡ ደንጊያ፡ ልክ፤ ብዙ፡ ስምና፡ ክፍል፡ ያለው። መድሎት፡ ሰቅል። መድሎት፡ ልጥር። ወተረክበ፡ መድሎት፡ ውእቱ፡ አክሊል፡ መክሊተ። መዳልው፡ ዐቢይ፡ ወንኡስ። መዳልወ፡ አልባብ። መዳልወ፡ ፀሓይ፡ (ዘፀ፴፱፡ ፪። ስንክ፡ ሚያ፫። ፩ዜና፡ ፳፡ ፪። ምሳ፳፡ ፫። ስንክ፡ ጥቅ፩። ክብ፡ ነገ)።

መድሎት፡

ደለወ ፡ (ዐጉል) ፤ ኾነ፡ ተገባ፤ ደላ፡ ተመቸ፡ ተስማማ። (ገበዘ፡ ተገበዘ፡ ግብዝ፡ ኾነ)። ዘይደሉ፡ ለመልእክተ፡ ሖሉ። ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት። ወደለዎ፡ ብሔር፡ (ጥበ፲፭፡ ፯። መዝ፡ ፷፬። ሉቃ፲፪፡ ፲፯)።

አድለወ ፤ አስመዘነ። አደላ፤ አስደላ፤ አስመቸ፡ ደስ፡ አሰኘ፤ ግቡ፡ አደረገ፡ አበቃ። ታደሉ፡ ሊተ፡ መክሊተ፡ ብሩር። ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ። ለእግዚ፡ አድልዎ፡ ኢይክሉ። ዘንተ፡ ሕዝበ፡ አድሉ፡ ለነሚአ፡ ምስጢርከ፡ (፫ነገ፡ ፳፡ ፴፱። ሚራ፲፭፡ ፪። ሮሜ፳፡ ፳። ቅዳ፡ ሕር)።

አድላዊ ፤ **መድልው** ፤ **መደልው** ፤ (ዋን) ፤ የሚያስመዝን፤ አስመዛኝ። በቁሙ፤ የሚያደላ፤ የሚያስመች። ግብዝ፡ ሰነፍ፤ ሞኝ፡ ዋሾ። ብእሲ፡ መደልው። አ፡ መደልው። ፈሪሳውያን፡ መደልዋን። ረበናት፡ መደልዋን፡ (ኢዮ፴፬፡ ፴። ማቴ፯፡ ፭። ፳፫፡ ፲፫። ዳንኤ፡ ፭)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ አመድለወ፡ ብለው፡ ይገሉና፤ መደልውን፡ ከዚህ፡ ያወጣሉ።

አስተደለወ ፤ (ያስተዴሉ፡ ያስተደሉ፤ **አው፡ አስተዳለወ፡ ያስተዳሉ፡ ያስተዳሉ**) ፤ የደለወና፡ የአድለወ፡ ድርብ፤ አድራጊና፡ አስደራጊ። አዘጋጀ፡ አሰናዳ። አደላደለ፡ አስመቸ፡ አመቻቸ። ያስተዴሉ፡ ለዓለም፡ መፍቅዶ። ወያስተዴሉ፡ ክረምተ፡ ለምድር። አስተዳለወ፡ መንበሮ። አስተዳለወ፡ ሀገረ፡ (ሚራ፴፱፡ ፴፩። መዝ፡ ፺፬። ፺፪። ዕብ፲፩፡ ፲፮)።

ተደልወ ፤ ተመዘነ፤ ተካከለ፡ (ሔኖ፵፩፡ ፩። ፵፫፡ ፪)። እስመ፡ በመዳልው፡ ተደልወ፡ ዓለም። ሶበ፡ ተደልወት፡ ምስለ፡ ብርሃን፡ (ሉቱ፡ ዕዝ፪፡ ፵፯። ጥበ፯፡ ፳፱)።

ተደለወ ፤ ተዘጋጀ፡ ተደራጀ፤ ተሰናዳ። ተደላደለ፡ ተቀማጠለ፤ ተድላ፡ አደረገ፡ በተድላ፡ ኖረ፤ ተደሰተ። ተደለዉ፡ አሕዛብ፡ ለጹብእ። ተደለው፡ ከመ፡ ትሑር። ወመጽአ፡ ሳኦል፡ ተደሊዎ። ባዕድ፡ ይዴሎ፡ በንዋየ፡ ዚአሁ። ከመ፡ ትደሎ፡ አመ፡ ተድላሁ። እምትደለው፡ ወትትፌጋዕ፡ በንዋየ፡ ነኪር፡ (አስቴ፩፡ ፯። ጦቢ፩፡ ፲፯። ፩ነገ፡ ፳፯፡ ፬። ኢዮ፲፰፡ ፳። ሚራ፡ ፳፱፡ ፪፡ ፳፪)።

(፩) **ድልው** ፤ (ዋን፡ ዋት፡ ሉት) ፤ የተመዘነ፡ የተካከለ፡ ልከኛ፤ አነሰ፡ በዛ፡ የማይባል። ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድልው፡ በመዳልው። ድልወ፡ ዕርየት፡ (ሚራ፳፩፡ ፲፭። ፊልክ፡ ፫)።

(፪) **ድልው** ፤ የተገባ፤ የተዘጋጀ፡ የተሰናዳ፡ ዝግጁ። ዘድልው፡ ለክብር። ድልው፡ መንበርከ። በዓልየ፡ ድልው። ድልዋኒከሙ፡ ሀልዉ። እልኩ፡ እለ፡ ድልዋት። ወድሉት፡ ይእቲ፡ (ሚራ፵፱፡ ፲፪። መዝ፡ ፺፪። ማቴ፳፪፡ ፰። ፳፬፡ ፵፬። ፳፭፡ ፲። ራእ፳፩፡ ፪)። ድልኽ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ድልወት ፤ (ታት) ፤ መመዘን፡ (ጥመ) መመዘን፤ መዛኝና፡ ተመዛኝ፡ መኾን፤ አመዛዘን፡ ምዘና፡ ሚዛን፤ ልክ፡ መጠን፡ (ዘፍ፳፬፡ ፳፪። ዘፀ፴፡ ፴፬። መሳ፰፡ ፳፯)። ወድልወቱ፡ ለዙሉ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡ ዘላዕሌሁ፡ ኀምሳ፡ ምእት፡ ሰቅሎን፡ (፩ነገ፡ ፲፯፡ ፭። ፪ነገ፡ ፲፬፡ ፳፯)።

—፤ አገባብ፡ ርትዕ፤ እውነት፤ የተገባ፡ የሚገባ። በጽድቅ፡ ተኰነኑ፡ ዘከመ፡ ድልወተ፡ እከዮሙ። እንዘ፡ አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አድኀንከኒ፤ አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ ኣንቃዕዱ። በበ፡ ድልወታት። ነበብከ፡ ድልወተ፡ (ጥበ፲፱፡ ፲፪። ዲድ፡ ፯። ፍ፡ ነ፡ ፱፡ ፪። ቄር፡ ጸላ)።

ተድላ ፤ በቁሙ፤ ደስታ፡ ድሎት፡ ምቾት፤ ምቹ፡ ፍራሽ፡ ፈርሽ፡ የዙፋን፡ የኮር። ኢያፍቱከ፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን። ገነተ፡ ተድላ። ተድላ፡ ርእስየ። ፍትሕ፡ ወርትዕ፡ ተድላ፡ መንበሩ፡ (ሚራ፱፡ ፲፪። ዘፍ፫፡ ፳፫። ፩ቆሮ፡ ፲፡ ፴፫። መዝ፡ ፺፯)።

—፤ አገባብ፤ ክብር፤ ገንዘብ። እስመ፡ ከመ፡ ዝ፡ ተድላ፡ ለነ። ተድላ፡ መለኮት። መዘግብቲሆሙ፡ ከመ፡ እምላእ፡ ተድላ፡ (ማቴ፫፡ ፲፭። ቄር። ምሳ፰፡ ፳፩)።

ተዳለወ ፤ (ይዳለው) ፤ ተደራራገ፤ ተዘገጃጀ፡ ተሰነዳዳ፡ ተመቻቸ።

ዳሌጥ ፤(ዕብ፡ ዳሌት ። ጽር ፡ ዴልታ ። ግእ፡ ድልት) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ራብዕ ፡ ደ ፤ መዝገቢያ ፡ ሳንቃ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፳፭—፴፪ ። ሰቈ፩ ፡ ፬ ። ፪ ፡ ፬ ። ፫ ፡ ፬ ። ፬ ፡ ፬) ።

ደልሎ ፤ ሎት ፤(ደለለ ፡ ይዴልል ፡ ይደልል ። ዕብ ፡ ዳላል ፤ ታላል) ፤ መመየድ ፤ መከፍከፍ ፤ ጠጕርን ፡ በሚደ ፡ ማበጠር ፡ ማጕፈር ፤ መበተን ፡ ማጕተን ፤ መንቀስ ፡ መከናከን ፤ ለቤት ፡ ከዳንም ፡ ይኾናል ። ወይም ፡ መሥራት ፡ መጣስ ፤ መሸረብ ፡ መጕንጕን ፤ መፍተል ፡ መቈንደል ። በቁሙ ፡ መደለል ፡ ማታለል ፤ መሸንገል ። (ተረት) ፤ ደሮን ፡ ሲደልሏት ፡ በመጫኛ ፡ ጣሏት ። ደላል ፡ ደላላ ፤ ድላል ፡ ደለል ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተደለ ፤ ተደለለ ፤ በቁሙ ፤ ተከፈከፈ ፡ ተበጠረ ፤ ተቈንደለ ።

ድሉል ፤(ላን ፡ ላት ፡ ልልት) ፤ የተመየደ ፡ የተከፈከፈ ፡ ክፍክፍ ፤ ወይም ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የተጣሰ ፡ የተዝረፈረፈ ፤ ግልበልስ ፡ ያለ ፤ የተቈናዘለ ፤ የተጋመደ ፡ የተመሳቀለ ። ድምድማሁ ፡ ድሉል ። ሥዕርተ ፡ ርእስኪ ፡ ድሉላት ። ላሕይት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፤ ድምድማሃ ፡ ድሉል ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፩ ። አርጋ ፡ ፮ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ድላሌ ፤ (ላ ፡ ጥ ፡ ክ) መከፍከፍ ፤ አከፋከፍ ፤ ክፍክፋ ፤ ክፍክፋት ፤ የጠጕር ፡ ሥራ ፤ ዐይነቱ ፡ መልኩ ፤ ጠባዩ ፡ አኳኋኑ ። ርእሱ ፡ ወርቀ ፡ ቄፋዝ ፡ ወድላሌሁ ፡ ጸሊም ፡ ከመ ፡ ቋዕ ። ለሥዕርትኪ ፡ ሰላም ፡ ዘድላሌሁ ፡ ጸሊም ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ) ።

ደሊላ ፤(ዕብ ፡ ድሊላ) ፤ ቀጭን ፡ ክር ፤ ገመድ ፡ ፈትል ፤ ወይም ፡ ሥም ፡ ረቂቅ ፡ መንዲል ፤ የጠጕር ፡ ማስሪያ ፡ መሸፈኛ ። የሶምሶን ፡ ሚስት ፡ (መሳ፲፮ ፡ ፬) ። ስሟ ፡ እንደ ፡ ትንቢት ፡ ኹኖ ፡ ተነግሯል ።

ድልማኑታ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የገሊላ ፡ ምዕራብ ፡ (ማር ፡ ፰ ፡ ፲) ።

ደሊቅ ፤ ቆት ፤(ደለቀ ፡ ይደልቅ ፡ ይድልቅ ። ዐረ ፡ ደሊቀ ። ዕብ ፡ ዳላቅ ፤ ነደ) ፤ መታወክ ፡ መናወጥ ፤ መጋለብ ፡ መውለብለብ ፤ የባሕር ፡ የእሳት ። በቁሙ ፤ መደለቅ ፡ መምታት ፤ የከበሮና ፡ የርግጫ ።

አድለቀ ፤ አወከ ፡ አናወጠ ፤ አስመታ ፡ አስደለቀ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በደለቀና ፡ በአድለቀ ፡ ፈንታ ፡ ኹለቱን ፡ አዕማድ ፡ ደርቦ ፡ አድለቅለቀ ፡ ይላል ።

አድለቅለቀ ፤ አንዋወጠ ፤ ተንዋወጠ ፡ (መዝ ፡ ፳፰ ። ፶፱ ። ፺፰) ። አነ ፡ ኣድለቀልቃ ፡ ለምድር ። ወኣድለቀልቀን ፡ ለአህጉር ። ዘያድለቀልቃ ፡ እመሠረታ ፤ ገቢር ፡ (ዕብ፲፪ ፡ ፳፮ ። ኢሳ፲ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፱ ፡ ፮) ። ያድለቀልቅ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ። አድለቅለቁ ፡ አድባር ፡ እምኔሁ ። ርዕደት ፡ ወአድለቅለቀት ፡ ምድር ፤ ተገብሮ ፡ (ዮኤ፬ ፡ ፲፮ ። ናሖ፩ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፲፯) ።

ድልቅልቅ ፤(ቃት) ፤ ሁከት ፡ ንውጽውጽታ ፤ ሽብር ፡ ድብልቅልቅ ። አድለቅለቀ ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ። ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ። ወይከውን ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ፡ ወረኀብ ፡ በበ ፡ ብሔሩ ፡ (ግብ፲፮ ፡ ፳፮ ። ማቴ፳፰ ፡ ፪ ። ሉቃ፳፩ ፡ ፲፩) ።

ዲሎሳን ፤(ጽር ፡ ዲሎሲስ ። ዕብ ፡ ኡሪም) ፤ የበዓል ፡ መብራቶች ፤ ለደስታና ፡ ለክብር ፡ የሚበሩ ። ቃላት ፡ ነገራት ፡ ከሊቀ ፡ ካህናት ፡ ልብስ ፡ የሚስሙ ። አልባስ ፡ ትክህና ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ቃለ ፡ እግዚ ፡ ሲጠይቅ ፡ የሚለብሳቸው ። ካህን ፡ ዘይለብስ ፡ ዲሎሳነ ። ልብሰ ፡ ዲሎሳን ፡ (ዕዝ፪ ፡ ፷ ። ፭ ፡ ፵) ።

ድልት ፤ (ድንት) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ራብዕ ፤ የግእዝ ፡ አራተኛ ፡ ፊደል ፡ ደ ። ፍችውን ፡ በዳሌጥና ፡ በድንት ፡ ተመልከት ።

ደምዎ ፤ ዎት ፤ (ደመወ ፡ ይዴሙ ፡ ይደሙ) ፤ መድማት ፤ ደም ፡ መኾን ፤ ደም ፡ መልበስ ፤ መምሰል ።

አድመወ ፤ አደማ ፡ አስደማ ፤ ደም ፡ አደረገ ፤ በደም ፡ በከለ ። አ ፡ ሔዋን ፡ ናሁ ፡ ይበኪያ ፡ ሖሎን ፡ አዋልድኪ ፤ ወይዴምዋ ፡ በከመ ፡ አድመውኪያ ፡ አንቲ ፡ ለእንትኩ ፡ ዕፀ ፡ (ቅዳ ፡ አት) ።

ደም ፤(ማት ፡ ዕብ ፡ ዳም ። ሱር ፡ ድማ ። ዐረ ፡ ደም) ፤ በቁሙ ፤ ቀይ ፡ ፈሳሽ ፡ ከሕያው ፡ ከሥጋው ፡ የሚገኝ ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፬—፮) ። ሥጋ ፡ ወደም ። እምነ ፡ ዘደም ። ደማቲሆሙ ፡ ወደምየ ። በእንተ ፡ ክዒወ ፡ ደማቲሆሙ ። ርቱዕ ፡ ንክዐው ፡ ደማቲነ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ እምሳለ ፡ ማይ ፡ (ሚራ፲፬ ፡ ፲፰ ። ዮሐ፮ ፡ ፲፫ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፻፴ ። አፈ ፡ ተ፭) ። ዘር ፤ ወገን ። ተደምሮ ፡ በደም ። ዘተርፈ ፡ እምነ ፡ ደሞሙ ፡ ለእለ ፡ ያርብሕ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፩ ። ኢያ፲፫ ፡ ፲፪) ።

ደማዊ ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የደም ፤ ደማም ፡ ደመ ፡ ነፍስ ፡ ያለው ፡ ደም ፡ የሚወጣው ፤ ደሙ ፡ ሲያልቅና ፡ ሲደርቅ ፡ የሚሞት ፤ በባሕርና ፡ በየብስ ፡ የሚኖር ፡ ሕያው ፡ ሥጋው ፤ ተላዋሽ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ያሙስና ፡ ያርብ ፡ ፍጥረት ፤ ለማግሰኞም ፡ ፍጥረት ፡ ይነገራል ። ደመ ፡ አስካል ። ደሙ ፡ በለስ ። ደመ ፡ ዕጕሥታር ፡ (ዘፍ፵፱ ፡ ፲፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ደመ ፡ ኪዳን ፤ የግዝረት ፡ የመሥዋዕት ፡ ደም ፤ ኪዳን ፡ ስለ ፡ ማጥናት ፡ የሚፈስ ።

ደመ ፡ ነፍስ ፤ የሰው ፡ የንስሳ ፡ ደም ፤ ከዕፀዋት ፡ ደም ፡ የተለየ ። በደም ፡ የሚሣል ፡ እንስሳዊ ፡ አእምሮ ።

ደመ ፡ ሰማዕት ፤ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ በግፈኞች ፡ እጅ ፡ የሚፈስ ፡ የምእመናን ፡ ደም ።

ደመ ፡ ትክቶ ፤ የሴቶች ፡ ግዳጅ ፤ ባሕርያዊ ምንጭ ፡ አበባ ፤ በየወሩ ፡ ፯ ፡ ፯ ፡ ቀን ፡ የሚታይ ።

ድምድማ ፤—ጕተና ፤—ደሚኅ ፡ ደ ምኅ ።

ደሚሕ ፤ ሐት ፤ (ደምሐ ፡ ይደምሕ ፡ ይድማሕ ። ዕብ ፡ ዳማህ ፤ መሰለ) ፤ መጥለቅ ፡ መስመጥ ፤ ወደ ፡ ውስጥ ፡ መግባት ፤ ጠልቆ ፡ ማወቅ ፡ መ መርመር ። መቅዳት ፡ መጨለፍ ። ኢታአምርኑ ፡ እግ ዚኦ ፡ አልባበ ፡ ሰብእ ፡ ዘአንተ ፡ ትደምሕ ፡ ኅሊናነ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲) ። ደምዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

መድምሕ ፤ ሕት ፤ (ብ ፡ መዳምሕ ፤ ሕት) ፤ መጥለቂያ ፡ መቅጃ ፡ መጨለፊያ ፤ ማጥሪያ ፤ ታናሽ ፡ ጻሕል ፤ መንካ ፡ ዕርፈ ፡ መስቀል ፡ የማእድና ፡ የምኋዕ ፡ መሣሪያ ። ወገብረ ፡ ንዋየ ፡ ማእድ ፡ አጽሕለ ፡ ወመዳምሐ ። መዳምሕት ፡ ዘቤተ ፡ ምሥዋዕ ። መ ጥዎተ ፡ ደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ በመዳምሐ ፡ ወይን ፡ ዘውእቱ ፡ መንካ ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፲፱ ። ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ደምኅ ፤ (ዐረ ፡ ደመኅ ፤ ሞኅ) ፤ አደገ ፡ ላቀ ፤ ረዘመ ። አንጣ ፡ አቀና ፤ የጠጕር ፡ የራስ ።

ድማኅ ፤ (ኃት) ፤ ራስ ፡ ጭንቅላት ፤ የራስ ፡ ቅል ፡ ቸብቸቦ ፤ ከንገት ፡ በላይ ፡ ያለው ። (ግጥም) ፤ ዋርሳ ፡ አታግቡ ፡ ብሎ ፡ የገዘተ ፡ ማነው ፤ ዮሐንስ ፡ እንደኾን ፡ ከንገቱ ፡ በላይ ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፳፱) ። በከመ ፡ ሰካሪ ፡ እምሐኑረ ፡ ወይን ፡ እንተ ፡ ተዐርገ ፡ ዲበ ፡ ድ ማኁ ፡ ይሬኢ ፡ ኵሎ ፡ ወኢየአምራ ፡ (ፊልክ ፡ ፺፮) ።

—፤ ዐናት ፡ ማኽል ፡ ራስ ፤ የናላ ፡ ርግብግቢት ፡ ሜዳው ፡ ስጡሑ ፡ በስተላይ ፡ ያለው ፤ ለተራራና ፡ ለዛፍም ፡ ይኾ ናል ፡ (ሔኖ፮ ፡ ፮ ። ፲፰ ፡ ፰) ። ሥዕርተ ፡ ድማኅ ፤ ቍ ንጮ ፡ ብርንን ፡ ክብሶ ፡ በማኽል ፡ ራስ ፡ ላይ ፡ የሚበቅል ፡ የሚከበስ ፡ (ሕዝ ፡ ፰ ፡ ፫ ። ዳን፲፫ ፡ ፴፮ ። ኢዮ፲፮ ፡ ፲፱) ።

ድምድማ ፤ (ማት) ፤ ጕተና ፡ ጕፈሬ ፤ የራስ ፡ ጠጕር ፡ (ማሕ፭ ፡ ፪ ፡ ፲፩ ። ፭ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፲፬) ። ቈናዝዐ ፡ ወድምድማተ ፡ ርእስ ፡ (አዋል) ። ጫፍ ፡ መጨረሻ ፡ መደምደሚያ ፤ ክዳን ፡ ክፍክፋት ፤ ቍንጮ ፡ ጕልላት ። ድምድማት ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

ደማሊ ፤ (ጽር ፤ ዳማሊስ) ፤ ጥጃ ፡ እንቦሳ ፤ በጥጃ ፡ አምሳል ፡ የተሠራ ፡ ጣዖት ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ የእንቦሳ ፡ ምስል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የአንበሳ ፡ ምስል ፡ ይሉታል ። ወኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ክሕዱ ፡ ሦዑ ፡ ለበ ዓል ፡ ወለደማሊ ፡ (ጦቢ፩ ፡ ፭) ።

ደሚም ፤ ሞት ፤ (ደመ ፤ ደመመ ፡ ይደ ምም ፡ ይድምም ። ዕብ ፡ ዳማም) ፤ መድመም ፡ (ጥደ) መደመም ፤ መደነቅ ፡ መገረም ፤ መደንገጥ ፡ መፍ ራት ፤ ዝም ፡ ዕክም ፡ ጸጥ ፡ ማለት ፤ መፍዘዝ ፡ አፍን ፡ መ ያዝ ፤ የክፉ ፡ የበጎ ። (ድም ፡ ማለት ፤ መጮኽ ፡ መፈን ዳት) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በደመ ፡ ፈንታ ፡ ተደመ ፡ ይላል ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። አንከረ ፡ ወተደመ ። ታንክር ፡ ወትዴ መም ። ተደሙ ፡ እምነ ፡ ሥና ። እንዘ ፡ ይዴመሙ ፡ ጥቀ ፡ (ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፳፰ ። ዮዲ፲ ፡ ፯ ። ጥበ፲፯ ፡ ፫) ።

(ጥ) **ደመመ ፤ (ይዴምም ፡ ይደምም ፤ ደ ምሞ ፤ ዐማርኛ) ፤** ዘጋ ፡ መረገ ፤ ደፈነ ፤ መላ ፡ ቈ ለለ ፡ አስተካከለ ፤ ደመደመ ። የመቃብርና ፡ ያቀባበር ፤ ደምመው ፡ እንዲሉ ፡ ድፈነው ፡ አስተካክለው ፡ ሲሉ ። (ሙሾ ፤ መንሸቢት ፡ በወሊድ ፡ ሙታ ፡ ስትቀበር ፤ እኅ ቷና ፡ አክሥቷ) ፤ አንቺ ፡ ሞኝ ፡ አንቺ ፡ ሞኝ ፡ አንቺ ፡ ሞኝ ፡ ተላላ ፤ የኋላዉን ፡ በፊት ፡ የፊቱን ፡ በኋላ ። ያማ ወቷን ፡ ነገር ፡ ምን ፡ አጠያይቋችኹ ፤ እንዲያው ፡ ቅበሩ ፡ እንጂ ፡ እየደመማችኹ ።

አድመመ ፤ አስደመመ ፤ አስደነቀ ፡ አስገረመ ፤ ዝም ፡ አሰኘ ። አድመምሙ ፡ ግብሩ ። ፈድፋደ ፡ ያደ ምመኒ ። በርእየ ፡ መንክራት ፡ ዘታደምም ፡ (ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፲፭ ። አረጋ ፡ ድ፮) ።

መደምም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚያስ ደምም ፡ የሚያስገርም ፤ አስደናቂ ። ከርሠ ፡ መቃብር ፡ ታችኛው ፡ ውስጡ ፡ የሬሳው ፡ ቤት ። ሺዎች ፡ ግን ፡ መ ደንን ፡ ይሉታል ፤ ራስ ፡ የሚያስደንን ፤ ቀባሮችና ፡ አስቀ ባሮች ፡ በአድንኖተ ፡ ርእስ ፡ የሚያዩት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዐማርኛ) ።

መድምም ፤ (ማት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ቅጽ ልና ፤ ጥሬ ። እጅግ ፡ የሚደንቅ ፤ የሚደነቅ ፤ የሚያስደ ንቅ ፡ ታላቅ ፡ ድንቅ ፡ ግሩም ፤ ታምር ፡ አምላካዊ ፡ ግብር ። መድምም ፡ ውእቱ ፡ ሥና ፡ ፈድፋደ ፡ ቅድሜሆሙ ። መድምም ፡ ኀይሉ ። እስመ ፡ መድምም ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ። ገበርከ ፡ ኵሎ ፡ መድምመ ፡ ዘመትሕተ ፡ ሰማይ ። በኵሉ ፡ መድምምየ ፡ ዘእገብር ። ዝኩ ፡ ተኣምር ፡ ወመድምም ፡ ዐቢይ ። መድምማት ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፲፬ ። መሳ፲፮ ፡ ፲፫ ። አስቴ፭ ፡ ፪ ። ፬ ፡ ፲ ። ዘፀ፫ ፡ ፳ ። ዘዳ፳፱ ፡ ፪ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

ድማም ፤ ድንቅ ፤ ድንቂያ ፡ ዝምታ ፤ አንክሮ ። ወተደመ ፡ ይሥሐቅ ፡ ዐቢየ ፡ ድማመ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፮) ።

ድመት ፤ መደመም ፡ መደነቅ ፤ አደናንቅ ፤ ድን ቂያ ። ጩኸት ፡ ድምታ ፤ ድም ፡ ማለት ።

ድመት ፤ (ታት ። ዐረ ፡ ዲመት ። ጽር ፡ ኤሉሪ) ፤ በቁሙ ፤ ብስ ፡ ብሴ ፤ ውር ፡ ውሮ ፡ የሚባል ፤ ታናሽ ፡ የቤት ፡ አውሬ ፡ ያይጦች ፡ ደመኛ ፤ ግርማው ፡ የሚደም ፡ የሚያስደምም ፤ ያንበሳ ፡ ወገን ፡ ዐዳኝ ፡ ወሮ ፡ በላ ። የዱር ፡ የባሕር ፡ ድመት ። ጺጕረ ፡ ድመት ። አና ብስት ፡ ኮኑ ፡ ከመ ፡ ድመታት ። ወረውዎ ፡ ውስተ ፡ ማዕበለ ፡ ባሕር ፤ ከመ ፡ ይብልዕዎ ፡ ዓሣት ፡ ወዐናብ ርት ፡ ወድመታት ፡ (መ ፡ ፈ ። ስንክ ፡ መጋ፳፫ ። ጥቅ፯) ።

ደማሚት ፤ (ደማሚ ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚደም ፡ የሚጮኽ ፡ ድም ፡ የሚል ፡ ባሩድ ። ደማሚት ፡ የሴት ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፤ ስዱስ ፡ ብሎ ፡ ስድስት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (ዐማርኛ) ።

ደምኖ ፤ ኖት ፤ (ደመነ ፡ ይዴምን ፡ ይደምን ፤ ደምሰ ፡፡ ዕብ ፡ ዳሜን ፤ ዘበለ) ፤ መዳመን ፡ መጥቈር ፡ መጨለም ፤ ደመና ፡ መምሰል ፤ ደመና ፡ መልበስ ፤ በጉም ፡ መታፈን ፡ መሸፈን ፡፡ እምከመ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ እዝኑ ፡ ለሰብእ ፡ ነገረ ፡ ሕሡም ፡ ይዴምን ፡ ገጽ ፡፡ ፀሓየ ፡ ጽድቅ ፡ ዘኢይዴምን ፡፡ ጸዳል ፡ ዘኢይዴምን ፡፡ መጽሔት ፡ እንተ ፡ ኢትዴምን ፡ (ቀሌ ፡፡ ቄር ፡፡ አፈ ፡ ተ፱ ፡፡ ጥበ፳ ፡ ፳፯) ፡፡

ድሙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፤ የዳመነ ፤ የጨለመ ፡ የጠቈረ ፤ ጥቍር ፡፡ ያቅየሐይሕ ፡ ሰማይ ፡ ድሙነ ፡፡ ኮነ ፡ ገጹ ፡ ድሙነ ፡ ወሕብሩ ፡ ጽምሑየ ፡ (ማቴ፲፮ ፡ ፫ ፡፡ ፊልክ ፡ ፻፳፱) ፡፡

ድማኔ ፤ መደመን ፡ አደማመን ፤ ድመና ፡ ጥቍረት ፡ ጨለማ ፡፡ ሰማይ ፡ ንጽሕት ፡ ይእቲ ፡ ወኢይረክባ ፡ ርስሐት ፡ ወኢድማኔ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፮) ፡፡

ደመና ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ከርጥብ ፡ ምድር ፡ የሚወጣ ፡ ጢስ ፡ ላበት ፤ ተሰብስቦ ፡ ከጠፈር ፡ በታች ፡ በጎዋ ፡ የሚታይ ፤ ጠፈርን ፡ የሚሸፍንና ፡ የሚጋርድ ፡፡ ደመና ፡ ዐቢይ ፡፡ ደመና ፡ ሰማይ ፡፡ ደመና ፡ ዝናም ፡፡ ደመናት ፡ ያውሕዙ ፡ ጠላተ ፡ (ሕዝ ፡ ፩ ፡ ፬ ፡፡ ዳን፯ ፡ ፲፫ ፡፡ ሚራ፴፪ ፡ ፳፮ ፡፡ ምሳ፫ ፡ ፳) ፡፡

—፤ ብዙ ፤ ብዛት ፡ መዐት ፡፡ ደመና ፡ ቋዓት ፡፡ ደመና ፡ ዘናቢር ፡ ወትንንያ ፡ (ኩፉ ፡ ፲፩ ፡፡ ስንክ ፡ ጥር፲፰) ፡፡

ደመንሚን ፤ ጨለማ ፡ ድግዝታ ፤ ምሼት ፡ ማታ ፤ የጉም ፡ ያፈና ፡ ጊዜ ፡ ቦታ ፤ የማይታይ ፡፡ ዝ ፡ ነገር ፡ ደመንሚን ፡ ይመስል ፡ ለብዙኃን ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፱) ፡፡

አደመነ ፤ አጨለመ ፡ አጠቈረ ፡ አሳዘነ ፡፡ እፎ ፡ አደመና ፡ እግዚ ፡ ለወለተ ፡ ጽዮን ፡፡ ያዴምኖ ፡ ለገጽ ፡ ከመ ፡ ጸሊሎ ፡ መቅፀት ፡፡ ብእሲት ፡ መንጐርጕርት ፡ ታዴምን ፡ ገጸ ፡ ምታ ፡ (ሰቈ፪ ፡ ፳ ፡፡ አርጋ ፡ ፪ ፡ ፈላስ) ፡፡

ደምዐ ፤ (ደምዐ ፤ ትግ ፡ በጨበጣ ፡ ወጋ ፡፡ ዕብ ፡ ዳማዕ ፤ አነባ) ፤ ቶሎ ፡ አገኘ ፤ በቶሎ ፡ ዐወቀ ፤ የሰውን ፡ ልብ ፡ ምስጢርና ፡ ሐሳብ ፡፡ ደምዐና ፡ ደምሐ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በደምዐ ፡ ፈንታ ፡ አድምዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ ሲወጉና ፡ ሲያዝኑ ፡ ደምና ፡ እንባ ፡ በቶሎ ፡ እንዲገኝ ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፡፡ ኢያደምዐ ፡ ፍትወቶ ፡፡ በደኃሪ ፡ ያደምዑ ፡ ኀይለ ፡ እምጸጋ ፡፡ እመሰ ፡ አድምዐተከ ፡ ኢታወፅአከ ፡፡ ጽዕልት ፡ ብእሲት ፡ ለእመ ፡ አድምዐት ፡ ብእሴ ፡ ኄረ ፡ (ኢዮ፳ ፡ ፳ ፡፡ ፊልክ ፡ ፹፫ ፡፡ ሚራ፳፩ ፡ ፪ ፡፡ ምሳ፳፱ ፡ ፶፰) ፡፡

አድምዐ ፤ አስገኘ ፡ አስመረመረ ፡ በቶሎ ፡ እንዲገኝ ፡ አደረገ ፡፡

ደሚፅ ፤ ፆት ፤ (ደምፀ ፡ ይደምፅ ፡ ይድምፅ ፡፡ ዕብ ፡ ሻሜጽ ፤ ሰደበ ፡ አሽሟጠጠ) ፤ መድመፅ ፡ መጮኽ ፤ ድምፅ ፡ መስጠት ፤ መሰማት ፡ መደመጥ ፤ ድምጣም ፡ መኾን ፡፡ (መዳመጥ ፡ መርገጥ ፤ መደፍጠጥ ፤ መራመም ፡ መፈግፈግ) ፡፡ ይደምፅ ፡ ማዕበሉ ፡፡ ዘእንበለ ፡ ይድምፅ ፡ ነጐድጓድ ፡፡ በቃለ ፡ አሚን ፡ ወበትፍሥሕት ፡ ደምፁ ፡፡ ደምፀ ፡ ወተሰብከ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ (ኤር፳ ፡ ፳፪ ፡፡ ሱቱ ፡ ዕዝ፱ ፡ ፳ ፡፡ መዝ ፡ ፵፩ ፡፡ ድጓ) ፡፡

ድሙፅ ፤ (ፃን ፡ ፃት ፡ ምፅት) ፤ የተሰማ ፡ የተደመጠ ፤ ጧኺ ፡ ድምጣም ፡ (ስንክ ፡ ሐም፲፭) ፡፡

ድምፅ ፤ (ፃት) ፤ በቁሙ ፤ ድምጥ ፡ ጓታ ፡ ጩኸት ፡ አጧጯኽ ፤ የጩኸት ፡ ቃል ፡፡ ድምፅ ፡ ተሰሚው ፤ ቃል ፡ ፍሬው ፡፡ ሰማዕኩ ፡ ድምፀ ፡ ክነፊሆሙ ፡ ከመ ፡ ድምፀ ፡ ማይ ፡ ብዙኅ ፡፡ ድምፀ ፡ አራዊት ፡፡ ድምፀ ፡ ጸሎት ፡ ሐዋዝ ፡፡ ድምፀ ፡ ንባቦሙ ፡፡ ድምፃት ፡ መደንግፃት ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፳፬ ፡፡ ስንክ ፡ ሚያ፲፯ ፡፡ ጥቅ፮ ፡፡ ጥበ፩ ፡ ፱ ፡፡ ፊልክ ፡ ፺፲፮) ፡፡

አድመፀ ፤ አስጮኸ ፡ አሰማ ፤ አስደመጠ ፡፡ (አስዳመጠ ፡ አስራመመ) ፡፡ አነ ፡ እግዚ ፡ ዘአደምፆ ፡ ለማዕበላ ፡፡ እማት ፡ ያደምፃ ፡ ቃለ ፡ ሰቈቃው ፡፡ ለብሔረ ፡ እግዓዚ ፡ አድያሚሃ ፡ አድመፅከ ፡ (ኢሳ፶፩ ፡ ፲፭ ፡፡ ጥበ ፲፰ ፡ ፲ ፡፡ ድጓ) ፡፡

መድመፅ ፤ በቁሙ ፤ መዳመጫ ፡ መራመሚያ ፤ የደንጊያ ፡ የገል ፤ ሲዳምጥ ፡ ድምጥ ፡ የሚሰጥ ፡፡

ደሚቅ ፤ ቆት ፤ (ደመቀ ፡ ይደምቅ ፡ ይድምቅ ፡፡ ዐረ ፡ ደመከ ፡ ቀ) ፤ መጨፍለቅ ፤ መሰበር ፡ ማድቀቅ ፤ መቀጥቀጥ ፡ መፍጨት ፤ መምታት ፡ መግጨት ፡ (ማቴ፳፩ ፡ ፵፬ ፡፡ ኢሳ፵፩ ፡ ፲፯) ፡፡ ደመቀቶ ፡ መልታሕቶ ፡፡ በውግረተ ፡ እብን ፡ ደመቁ ፡ ሥጋሁ ፡፡ እብን ፡ ለእብን ፡ ሶበ ፡ ይደምቆ ፡ ይወፅእ ፡ እሳት ፡ (መሳ፳ ፡ ፳፯ ፡፡ ስንክ ፡ ጥቅ፱ ፡፡ አፈ ፡ ድ፲፱) ፡፡ በቁሙ ፤ መድመቅ ፡ ማማር ፤ የልብስ ፡ የግምጃ ፡፡ (ተረት) ፤ ማቅ ፡ ይሞቃል ፤ ሻሽ ፡ ይደምቃል ፤ ገቢውን ፡ ባለቤት ፡ ያውቃል ፡፡

ድሙቅ ፤ የደመቀ ፡ ደማቅ ፤ ቀለሙ ፡ ዕዳያቱ ፡ ጽዕዳዌው ፡ ቅላቱ ፡ ከሩቅ ፡ የሚታይ ፡፡ ወይትኄጣእ ፡ ቅድው ፡ ወድሙቅ ፡ አልባስ ፡ (ፍክሬ ፡ እየስ) ፡፡

ድምቀት ፤ መድመቅ ፤ አደማመቅ ፤ የማሕሌት ፡ የዘፈን ፡፡ ምስጢሩ ፡ ልብስን ፡ አይለቅም ፤ ሲዘምሩና ፡ ሲዘፍኑ ፡ ለብሰው ፡ አጊጠው ፡ ነውና ፡፡

ደመቅ ፤ ድቃቂ ፡ ስባሪ ፤ እንክትካች ፡፡ ወትገብር ፡ ደቃቀ ፡ ወደመቀ ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፳፱) ፡፡

ደምሮ ፤ ሮት ፤ (ደመረ ፡ ይዴምር ፡ ይደምር ፤ ፀመረ ፡፡ ዐረ ፡ ደመረ ፤ ገባ) ፤ መደመር ፤ መጨመር ፡ ማግባት ፤ መግጠም ፡ ማገናኘት ፤ ማዋሐድ ፡ አንድ ፡ ማድረግ ፤ መቀላቀል ፡ መደባለቅ ፡፡ ትዴምር ፡ ኖዳዳተ ፡ ውስተ ፡ መማሥጥ ፡፡ ኢትደምሩ ፡ ዕጣነ ፡ ዘካልእ ፡ ቅታሬሁ ፡፡ ደምር ፡ አዕጻደ ፡ አሐተ ፡ ምስለ ፡ ካልእታ ፡፡ ደመረ ፡ ሥጋነ ፡ ምስለ ፡ መለኮቱ ፡፡ ይዴምሩ ፡ ደመ ፡ ምስለ ፡ ደም ፡፡ ኢትደምር ፡ ንዋየከ ፡ ምስለ ፡ ዘይኄይለከ ፡፡ ሠላሳ ፡ ወአሐዱ ፡ ወዕሥራ ፡ ወተስዐቱ ፡ ለእመ ፡ ደመርከ ፤ ክል

ሴሆሙ ፡ ይከውኑ ፡ ስሳ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፲፩ ። ፴ ፡ ፱ ። ፳፯ ፡ ፮ ። ድን ። ሆሴ፬ ፡ ፪ ። ሚራ፲፫ ፡ ፪ ። አቡሻ ፡ ፲፩) ።

ደማሪ ፤ መደምር ፤ በቁሙ ፤ የሚደምር ፡ የሚጨምር ፤ አዋሐጅ ፤ ቀላቃይ ።

ተደመረ ፤ በቁሙ ፤ ገባ ፡ ተጨመረ ፤ አንድ ፡ ኾነ ፡ ተዋሐደ ፤ ገጠመ ፡ ተገናኘ ። ኢይዴመር ፡ ኀጺን ፡ ምስለ ፡ ልሕኵት ። ኤፍሬም ፡ ተደመረ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ። እምክልኤቱ ፡ ህላዌ ፡ ተደመረ ፡ አሐዱ ፡ ክርስቶስ ። አንዙ ፡ ይደመሩ ፡ ምስለ ፡ አዋልደ ፡ ሰብእ ፡ (ዳን፪ ፡ ፵፫ ። ሆሴ፯ ፡ ፰ ። ቄር ። ኩፋ ፡ ፬) ።

ተዳመረ ፤ ተገናኘ ፡ ተጣመረ ። በተዳመረ ፡ ፈንታ ፡ ተደማመረ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ተባዕት ፡ ወአንስት ፡ ዘይደማመሩ ፡ (ፊልክ ፡ ፪፶፩) ።

ድሙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ምርት) ፤ በቁሙ ፤ የተደመረ ፡ ድምር ፤ ጭምር ፡ ቅልቅል ። ኀጺን ፡ ድሙር ፡ ምስለ ፡ ልሕኵት ። ኢኮኑ ፡ ድሙራነ ፡ ዝንቱ ፡ ምስለ ፡ ዝንቱ ። ባሕር ፡ ድምርት ፡ በእሳት ፡ (ዳን፪ ፡ ፵፩ ፡ ፵፫ ። ራእ፲፭ ፡ ፪) ።

—፤ የቍጥር ፡ ስም ፤ አንድነት ፡ ጅምላ ። ወከነ ፡ ኵሉ ፡ ድሙር ። ወድሙር ፡ ኵሉ ፡ ንዋዮሙ ፡ (ነሐ፯ ፡ ፷፮ ። ግብ፪ ፡ ፵፬) ።

ድማሬ ፤ (ርያት) ፤ መደመር ፤ (ጥደ) መደመር ፤ አደማመር ፡ ድመራ ፤ ደመራ ። ኅብረት ፡ አንድነት ፤ ተዋሕዶ ። ሀበነ ፡ ለኵልነ ፡ ድማሬ ። እንዘ ፡ ኢይዘርዕ ፡ እምድማሬሁ ። ድማሬ ፡ ዘህላዌ ፡ ጽድቅ ፡ (ኪዳ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ቄር) ።

—፤ መቀላቀል ፤ (ጥቀ) መቀላቀል ፤ አቀላቀል ፡ ቅልቀላ ፡ ድብለቃ ፤ ቅልቅልነት ። ኢድማሬ ፡ ህላውያት ፤ የባሕርያት ፡ አለመቀላቀል ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ትድምርት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ጋብቻ ፡ ሩካቤ ፡ ፅምረት ፤ ተዋሕዶ ፡ አንድነት ፤ (ጥቀ) መቀላቀል ፤ ቅልቅልነት ። ለበጎም ፡ ለክፉም ፡ ይነገራል ፤ ፅምረት ፡ እንደ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፤ ተዋሕዶ ፡ እንደ ፡ ነፍስና ፡ እንደ ፡ ሥጋ ፤ እንደ ፡ መለኮት ፡ እንደ ፡ ትስብእት ፤ አንድነት ፡ ለኹሉም ፡ ይኾናል ። መቀላቀል ፡ እንደ ፡ ደቄትና ፡ እንደ ፡ ደቄት ፤ እንደ ፡ ኖራና ፡ እንደ ፡ መሬት ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ መኀጋና ፡ እንደ ፡ መኀጋ ። ትድምርት ፡ ብእሲ ፡ ወብእሲት ። ነፍሱ ፡ እንተ ፡ ሲብሳ ፡ በትድምርት ። ዘእንበለ ፡ ቱስሕት ፡ ወኢትድምርት ። ይትዐቀቡ ፡ እምትድምርተ ፡ አኩያን ፡ ሰብእ ። ይሰደዱ ፡ እምትድምርተ ፡ ምእመናን ፤ አንድነት ፡ ሱታፌ ፡ ጉባኤ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫ ። ቄር ። ቅዳ ። ዲድ ። ፈ ፡ መ ፡ ፰ ፡ ፩) ። ለቍጥርም ፡ ይኾናል ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ።

ደመራ ፤ ድምር ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የበዓለ ፡ መስቀል ፡ ዋዜማ ፤ ዕንጨቶች ፡ የሚደመሩበት ።

ደሚስ ፤ ሶት ፤ (ደምሰ ፡ ይደምስ ፡ ይድምስ ። ዐረ ፡ ደመሰ ። የደመነ ፡ ሞክሼ) ፤ መጥቁር ፤ መጨለም ፡ መክበድ ።

ድሙስ ፤ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፤ ጽዕዳዌና ፡ ቅላት ፡ የሌለው ። በድሙስ ፡ ሰማይ ፤ በብሩህ ፡ ሰማይ ፡ (ቄድር) ።

ደምሰሰ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ ደመሰሰ ፡ አጠፋ ፤ አበላሸ ፡ ፋቀ ፡ ሠረዘ ፤ ይቅር ፡ አለ ፤ የጥፈት ፡ የሥዕል ፡ የማኅተም ። ወደምሰሰ ፡ ኵሎ ፡ ዘጽሑፍ ፡ ውስቴታ ፡ ለይእቲ ፡ ክርታስ ። አነኬ ፡ ዘእደመስሶን ፡ ለኀጣውኢከ ። ወደምሰሰ ፡ ለነ ፡ መጽሐፈ ፡ ዕዳነ ። ደምስስ ፡ አሠርየ ፡ (በንክ ፡ ሠኔ፲፪ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፳፭ ። ቆላ፪ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፴ ፡ ፲፫) ።

ደምሳሲ ፤ መደምስስ ፤ የሚደመስስ ፤ ደምሳሽ ፡ አጥፊ ። እግዚ ፡ ደምሳሴ ፡ አበሳየ ። መልአክ ፡ መደምስስ ፡ (ቄድር ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፭) ።

ተደምሰሰ ፤ ተደመሰሰ ፤ ተፋቀ ፡ ጠፋ ፤ እንዳልነበረ ፡ ኾነ ። ይደመሰሱ ፡ እመጽሐፈ ፡ ሕያዋን ። ኢይደመሰስ ፡ ነገርየ ፡ እምልብክሙ ። ብፅል ፡ ዘይዘገብ ፡ በዐመፃ ፡ ይደመሰስ ። በእንተ ፡ ተደምስሶቱ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ (ኩፋ ፡ ፴ ። ሔኖ፺፬ ፡ ፩ ። ኢዮ፳ ፡ ፲፭ ። ዕር ፡ ኢሳ፩ ፡ ፩) ። ተቃተሉ ፡ ተጻብኡ ፡ ተጣፍኡ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተደምሰሱ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተደምሰሱ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

ድምሱስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ስስት) ፤ የጠፋ ፡ የተደመሰሰ ፤ ድምስስ ፡ ያለ ፤ ዐይን ፡ የሌለው ።

ድምሳሴ ፤ ማጥፋት ፡ መደምሰስ ። መጥፋት ፡ መደምሰስ ፤ አጠፋፍ ፡ ጥፋት ። ደመ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘይትከዐው ፡ ለድምሳሴ ፡ ኀጣውእ ፡ ዓለም ። ድምሳሴ ፡ እደመስሶሙ ። ድምሳሴ ፡ ኃጥኣን ፡ ሰብእ ። ማየ ፡ ድምሳሴ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ፲፯ ፡ ፲፬ ። ፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፮) ።

ደማስቆ ፤ (ዕብ ፡ ዳሜሴቅ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የአራም ፡ መዲና ፤ ደማስ ፡ ግምጃ ፡ የሚሠራበት ፡ የሐርና ፡ የፀምር ፡ የልብስ ፡ የፈትል ፡ አገር ። አምሳለ ፡ ሠቅ ፤ በዓለ ፡ ሠቅ ፡ ማለት ፡ ነው ። ማየ ፡ ደም ፤ አምሳለ ፡ ፍሕም ፡ የሚሉም ፡ አሉ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፳፬) ።

ድመት ፤—በቁሙ ፤—ደሚም ፡ ደመመ ።

ዳን ፤—ስመ ፡ ገድ ፤—ደይኖ ፡ ደየነ ።

ዳንኤል ፤ (ዕብ ፡ ዳኒኤል) ፤ ስመ ፡ ሰብእ ፤ ጻድቅ ፡ ነቢይ ፡ ፈላስፋ ። አምላክ ፡ ደያኒየ ፡ መደይንየ ፡ የሚፈርድል(ብ)ኝ ፡ ፈራጄ ፤ ዳኛዬ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዳን፩ ፡ ፮ ። ሕዝ፲፬ ፡ ፲፬ ። ፳፰ ፡ ፫) ። ደየነን ፡ እይ ።

ድንበዝ ፤ (ዛት ። ድ ፡ ንበዝ ፤ ነበዘ) ፤ መጾር ፡ ምዝባል ፤ መሎጊያ ፡ ወፍራም ፡ ደጓሳ ፡ ደልዳላ ፤ እንደ ፡ ዕርፍና ፡ እንዳልጋ ፡ ዘንግ ፡ እንደ ፡ ሸማኔ ፡ መጠቅለያ ፡ ያለ ፤ የወስክ ፡ ዕንጨት ፡ የሳንሳ ፡ የሚይዙበት ፤ የታቦተ ፡ ጽዮን ፡ መሸከሚያ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፲፫—፲፭) ። የመሰንቆና ፡ የበገና ፡ የከራር ፡ ዕንጨት ፡ (፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፩) ።

ዘሩ ፡ ነበዘ ፡ ነው ፤ ሕንጻ ፡ ድሕንጻ ፡ እንደ ፡ ተባለ ፡ ንባዝም ፡ ድንባዝ ፡ ተብሎ ፡ ወደዚህ ፡ መጥቷል ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ደንበዘ ፡ ደገፈ ፡ ብለው ፡ ይገሉና ፡ ድንባዝ ፡ ባላ ፡ ድጋፍ ፡ ወጋግራ ፡ ይላሉ ።

ድንብዕሎል ፤—ያንበሳ ፡ ቀፎ ፤—ድብዕሎል ።

ደንበር ፤ (ትግ ፤ ክንፍ ፡ ላባ ፡ ቍንጮ) ፤ በቁሙ ፤ ወሰን ፡ ዳርቻ ፡ ጽንፍ ፤ ጫፍ ፡ (ዐማርኛ) ። ደነበረ ፡ ተደናበረ ፡ ደንባራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ድንቡስ ፤—ችንካር ፤ ሽቦ ፤—ድቡስ ።

ደንገገ ፤ (ደገገ ፤ ደግደገ) ፤ ደነገገ ፤ ወሰነ ፡ ዐገገ ፤ ገደበ ፡ ወደበ ፤ የሕግ ፡ የፈለግ ።

ተደንገገ ፤ ተደነገገ ፤ ተወሰነ ፡ ተወደበ ። ስፍሕት ፡ በዥለሄ ፡ ዘኢትደነገግ ፡ (አትና) ።

ድንጉግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ግግት) ፤ የተወሰነ ፡ የተደነገገ ፤ ውሱን ። ኢድንጉግ ፡ መለኮቱ ፡ በግብረተ ፡ ዓለም ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ድንጋጌ ፤ ውሳኔ ፡ አወሳሰን ፡ ውስና ። ወሰን ፡ ደንበር ፤ አሸዋ ፡ ደንጊያ ። ባሕረ ፡ ውቅያኖስ ፡ ውሱን ፡ በድንጋጌሁ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

ድንጋግ ፤ ዳርቻ ፡ ዳር ፤ ወሰን ፡ ደንበር ፤ ወደብ ፡ ገደብ ፤ አፋፍ ፡ ጠረፍ ። ኖጻ ፡ ዘድንጋገ ፡ ባሕር ። አልቦ ፡ ድንጋግ ፡ ለባሕረ ፡ ጥበቡ ። ወሜጠኒ ፡ ኀበ ፡ ድንጋገ ፡ ፈለግ ። ኀበ ፡ ድንጋገ ፡ ማይ ፡ (ዘፍ፳፪ ፡ ፲፯ ። ቅዳ ፡ ኤጲ ። ሕዝ፵፯ ፡ ፮ ። ሢራ፳፬ ፡ ፲፬) ።

ደንገዘ ፤ (ደነዘ ፤ ደንዘዘ) ፤ አረጀ ፡ ደከመ ፤ መሸ ፡ ጨለመ ፡ (ዐማርኛ) ።

ደንጐዘ ፤ ሠራ ፡ ቈነነ ፤ ጐቸ ፡ ጐነጐነ ፤ ከፈለ ፡ ፈተለ ፤ ቈነጣጠረ ።

ድንጐዝ ፤ (ዛት) ፤ የጭራ ፡ የጠጕር ፡ ሥራ ፤ ቍንናት ፤ ያሠራሩ ፡ ዐይነት ፤ የሥራው ፡ ስም ። ጐቾ ፡ ብርንገ ፡ ቍንጥርጥር ፤ እንደ ፡ ማህለ ፡ ሥላሴ ፡ ጠጕር ። (ግጥም ፤ መጥፎ ፡ ተኸሳሒ ፡ ጠጠቱ ፡ የይሁዳን ፡ ጠጠት ፡ የመሰለ) ፤ የወንድሜ ፡ ራሱ ፡ ጐተናው ፡ አማረ ፤ እኔም ፡ ባልተሠራኹ ፡ ይሻለኝ ፡ ነበረ ። ድንጐዛት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩) ።

ደንጐላ ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ሐበጼሌት) ፤ የዱር ፡ የበረሓ ፡ ሽንኰርት ፤ በቈላ ፡ በደጋ ፡ የሚበቅል ፡ የኹብ ፡ ሽንኩርት ፡ ዐይነት ፡ መልክም ፡ አበባ ፡ የሚሰጥ ፤ አበባው ፡ መረዋ ፡ ቃጭል ፡ የሚመስል ፤ ጥሩ ፡ ሽታ ፡ ያለው ። ጽጌ ፡ ደንጐላት ፡ ዘውስተ ፡ ቈላት ። ወከመ ፡ ጽጌ ፡ ደንጐላት ፡ በማእከለ ፡ አሥዋክ ፡ (ማሕ፪ ፡ ፩ ፡ ፪) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ማእከለ ፡ አሥዋክን ፡ ሲያዩ ፡ ሱፍ ፡ ይሉታል ፤ ፍችው ፡ አይደለም ።

ደንገለ ፤ (ዐረ ፡ ደገለ ፤ ሸሸገ ፡ ደበቀ) ፤ ደነገለ ፤ አጥብቆ ፡ ጠበቀ ፤ ከለከለ ፡ ክሴት ፡ አራቀ ፡ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። የደንጐላ ፡ ምስጢር ፡ አብበ ፡ አለማፍራት ፡ ነውና ፤ ደንገለም ፡ የደንጐላ ፡ ዘር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ይህን ፡ ያሳያል ። እምአይቴ ፡ ረከብከ ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፡ ብሥራተ ፤ እንበለ ፡ ዘርዐ ፡ እምድር ፡ እትወተ ፡ ወእንበለ ፡ ምት ፡ እምድንግል ፡ ፀንበተ ፡ (ድጓ) ።

ተደንገለ ፤ ተደነገለ ፡ ድንግል ፡ ኾነ ፤ ተጠበቀ ፡ ተጠነቀቀ ። ወለነፍሳትኒ ፡ እለ ፡ ተደንገላ ። ተደንግሎ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ፡ ለመኑ ፡ ተውህበ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፰ ። ደራሲ) ።

ድንጉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ግልት) ፤ የደነገለ ፡ የተደነገለ ፤ ድንግል ፡ ጥብቅ ፤ ሴት ፡ የማያውቅ ። ቅድስት ፡ ወብፅዕት ፡ ወድንግልት ፡ ኢየጳራቅስያ ። ነበርኪ ፡ ድንግልተ ። ደቂቅት ፡ ድንግልት ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፮ ። አርጋ ፡ ፬ ። ፊልክ ፡ ፶፰) ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ ድንጉል ፡ ላ ፤ የንብ ፡ ውሃ ፡ ቀጅ ፤ ያልተሰነጋ ፡ ፈረስ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከበገና ፡ አውታርም ፡ አንዱ ፡ ድንጉል ፡ ይባላል ።

ድንግል ፤ (ብ ፡ ደናግል) ፤ በቁሙ ፤ ጥሬ ፡ ቅጽል ፤ ፍችው ፡ እንደ ፡ ድንጉል ፡ ነው ። ዮሐንስ ፡ ድንግል ። አሞንዮስ ፡ ድንግል ። አባ ፡ ኖብ ፡ ድንግል ፡ (ድጓ ። ፊልክ ። ቅዳ) ። ቅጽልነቱና ፡ ስምነቱ ፡ የወንድ ፡ ብቻ ፡ ነበረ ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጣፎች ፡ ስሕተት ፡ ለወንድም ፡ ለሴትም ፡ ያደርገዋል ። ብእሲት ፡ ድንግል ። ወለት ፡ ድንግል ። ወስማ ፡ ለይእቲ ፡ ድንግል ፡ ማርያም ፡ (ዘሌ፳፩ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፳፫ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፯) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ብእሲ ፡ ድንግል ፡ ወብእሲት ፡ ድንግልት ፡ ብሎ ፡ ይለያል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፩) ።

ደናግል ፤ ድንግሎች ፡ ደናግሎች ፤ የወንድ ፡ የሴት ፤ ጐበዛዝት ፡ ቈነጃጅት ፡ ያልዳሰሱ ፡ ያልተዳሰሱ ። ደናግል ፡ ወመነኮሳት ። በእንተ ፡ ደናግል ፡ ዐይው ። ደናግል ፡ ንጹሓን ፤ ወንዶች ፡ (ቅዳ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯ ። አርጋ ፡ ፩) ። ደናግል ፡ አፍቀራከ ። አዋልድ ፡ ደናግል ። ወራዙትኒ ፡ ወደናግል ። ዐሥሮን ፡ ደናግል ፡ (ማሕ፩ ፡ ፫ ። መሳ፳፩ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፻፵፰ ። ማቴ፳፭ ፡ ፩) ።

ድንጋሌ ፤ መደንገል ፤ ድንገላ ፡ ጥበቃ ፤ ድንግልና ። ድንጋሌ ፡ ሥጋ ። ኀደሰ ፡ ድንጋሌሁ ። መሀሮሙ ፡ ለደናግል ፡ ለእለ ፡ ኢያውሰቡ ፡ ከመ ፡ ይዕቀቡ ፡ ድንጋሌሆሙ ፡ ከመ ፡ ብንተ ፡ ዐይን ፡ (አፈ ፡ ተ፳፰ ። ስንክ ፡ መጋ፲፪ ። ቀሌ) ።

ድንግልና ፤ በቁሙ ፤ ድንግልነት ፡ ድንግል ፡ መኾን ፤ ክብርና ፤ ማኅተመ ፡ ሥጋ ፤ ንጽሐ ፡ ሥጋ ። በእንተ ፡ ምንታ ፡ ዘድንግልናሃ ። አርኰሰ ፡ ድንግልናሃ ። ዮሐንስ ፡ ቅኑት ፡ በድንግልና ። ዐቀበ ፡ ኖኅ ፡ ርእሶ ፡ በድንግልና ፡ ኀምስተ ፡ ምእተ ፡ ዓመተ ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፰ ። ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ድጓ ። ቀሌ) ።

ድንግልናዊ ፤ ድንግላይነት ፤ ድንግላይ ፤ ባለ ድንግልና ። በዓለ ፡ ልደት ፡ ድንግልናዊ ። እም ፡ ድንግልናዊት ፡ (አቡሻ ፡ ፴፱ ። አርጋ ፡ ፪) ።

ደንገፀ ፤ ጸ ፡ (ደጐጸ ፤ ደነጸ) ፤ ደነገጠ ፡ ፈራ ፡ ተንቀጠቀጠ ። ምስጢሩ ፤ ልብን ፡ በፍርሀት ፡ መድ

ጕጽ ፡ መነካት ፡ ነው ፤ ከማየት ፡ ከመስማት ፡ የተነሣ ። ሖሉ ፡ ነፍስ ፡ ይደነግፅ ። ደንገፀኒ ፡ ነፍስየ ። ይደነግፅ ፡ ልብኪ ። ደንገፁ ፡ በበይነ ፡ ዘኮነ ፡ (ኢሳ፲፫ ፡ ፯ ። ፳፩ ፡ ፬ ። ፷ ፡ ፭ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፩) ።

—፤ ጮኸ ፡ አስተጋባ ፤ ተሠነጠቀ ፤ የምድር ፡ የተራራ ። ደንገፀት ፡ ምድር ፡ እምቃሎሙ ። ወይደነግፁ ፡ አድባር ፡ ነዋኃት ፡ (ኤር፲ ፡ ፲ ፡ ፵፱ ። ፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፭ ። ሔኖ፩ ፡ ፯) ።

ድንጉፅ ፤ (ፃን ፡ ፃት ፡ ግፅት) ፤ የደነገጠ ፤ ድንጉጥ ፡ ፈሪ ፤ ፍሩት ፡ የያዘው ፡ ያፈዘዘው ። ሀሎኩ ፡ ድንጉፀየ ። ኀለፉ ፡ ድንጉፃኒሆሙ ። አህጉር ፡ ድንጉፃት ። ንበሪ ፡ ድንግፀትኪ ፡ (ሉቃ ፡ ዕዝ፩ ። ኤር፱ ፡ ፲ ። ኢሳ፲፬ ፡ ፴፩ ። ዓ፯ ፡ ፭) ።

ድንጋፄ ፤ በቁሙ ፤ መደንገጥ ፡ አደነጋገጥ ፤ ድንጋጤ ፡ ፍራት ። ድንጋፄ ፡ የልብ ፡ የልቡና ፤ ፍራት ፡ ያንጎል ፡ የናላ ። ያመጽእ ፡ ድንጋፄ ፡ ላዕለ ፡ አሕዛብ ። ዐቢይ ፡ ድንጋፄ ፡ አኀዞሙ ። ድንጋፄ ፡ ልብ ፡ (ኤር ፵፩ ፡ ፱ ። ዳን፲ ፡ ፯ ። ናሖ፪ ፡ ፲) ።

—፤ እንቅልፍ ፡ ራእይ ፤ አንክሮ ፡ ተደሞ ፡ ተመሥጦ ። ወድቀ ፡ ድንጋፄ ፡ ላዕለ ፡ አብራም ። መጽአ ፡ ድንጋፄ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወርእየ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፬ ። ግብ፲ ፡ ፲) ።

አደንገፀ ፤ አስደነገጠ ፤ አስፈራ ፡ አሳዘነ ። ምንት ፡ ያደነግፀኪ ። ሕልም ፡ ያደግፆ ፡ ለአብድ ። አበድኪ ፡ አደንገፀኒ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፲፩ ፡ ፲ ። ሚራ፴፭ ፡ ፩ ። ማ፯ ፡ ፳) ።

መደንግፅ ፤ (ቅጽልና ፡ ጥሬ) ፤ የሚያስደነግጥ ፡ የሚያስፈራ ፤ አስፈሪ ፡ አስደንጋጭ ። ወይን ፡ መደንግፅ ። መብረቅ ፡ መደንግፅ ። ፀዓዕ ፡ መደንግፅ ። መኳንንተ ፡ ምድር ፡ መደንግፃን ፡ (መዝ ፡ ፶፱ ። ዮሴፍ ። ኢዮ፴፯ ፡ ፬ ። ጥበ፳ ፡ ፲፬ ። ማሕ፮ ፡ ፬ ፡ ፲) ።

—፤ ማደንገጫ ፡ ማስደንገጫ ፤ ማስፈሪያ ፡ ማስፈራሪያ ። በመደንግፅ ፡ ዐቢይ ፡ (ዘዳ፬ ፡ ፴፬) ።

ተደናገፀ ፤ ተደናገጠ ፡ ተደነጋገጠ ፤ ርስ ፡ በርሱ ፡ (ዐማርኛ) ።

ድንገት ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፡ ድንቀት ፤—ደኒቅ ፡ ደነቀ ።

ደንዳና ፤ (ዕብ ፡ ዳንዳና) ፤ የቅጠል ፡ ስም ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ቅጠል ፡ ጥሩ ፡ ሽታ ፡ ያለው ፡ መድኀኒት ፡ የሚኾን ። በቁሙ ፡ ወፍራም ፡ ግዙፍ ፡ (ዐማርኛ) ። ደኒን ፡ ደነ ፡ ደንደነ ።

ደንደር ፤ (ዕብ ፡ ዳርዳር) ፤ እሾኻም ፡ ቅጠል ፤ የሱፍና ፡ የኩሸሽላ ፡ ዐይነት ፤ ኹለንተናው ፡ እሾኽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ሊያዝ ፡ ሊጨበጥ ፡ የማይቻል ። በቁሙ ፡ ደንደሮ ፡ እሾኽ ፡ ጋሬጣ ፤ ወይም ፡ በደንደር ፡ አምሳል ፡ የሚሠራ ፡ የስልክና ፡ የብረት ፡ እሾኽ ፤ የዱሮ ፡ ሰዎች ፡ እግረኛ ፡ ፈረሰኛ ፡ ጠላት ፡ በሚመጣበት ፡ መንገድ ፡ ወጥመድ ፡ አድርገው ፡ የሚቀብሩት ፡ የሚሰውሩት ፤ አውሬ ፡ የሚያጠምዱበት ። ይቤ ፡ እንጦንዮስ ፤ አንበ ፡ ርኢኩ ፡ ሖሎ ፡ መሣግረ ፡ ሰይጣን ፡ ትክልተ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ....በከመ ፡ ተጽሕፈ ፡ እስመ ፡ ኀብኡ ፡ ሊተ ፡ በውስተ ፡ ፍኖተ ፡ ምሕዋርየ ፡ መሣግረ ፡ ወአሕባለ ። ወሶበ ፡ ርእየ ፡ አንከረ ፡ እምብዝኆ ፡ አሥዋክ ፡ ወደንደር ፡ እንተ ፡ ቍጽርት ፡ ውስቴታ ፤ ወአራዊት ፡ እንተ ፡ ትወድቅ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲፯) ።

ደንደር ፡

ደንደስ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ጫንቃ ፡ ትክሻ ፤ ደንደሳም ፡ እንዲሉ ።

ደኒዝ ፤ ዘት ፤ (ደንዘ ፡ ደነዘ ፡ ይደንዝ ፡ ይድንዝ ። ፀሬስ ፡ ፀርሰ) ፤ መደንዝ ፡ መጥረስ ፤ ደነዝ ፡ መኾን ፤ የስለት ። ደንገዘንና ፡ ደንጕዘን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ስሖጽ ፡ ነው ። ደንዘ ፡ ያማርኛ ፤ ፀርሰ ፡ የግእዝ ።

ደንዘዘ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ ፈዘዘ ፡ ዳተኛ ፡ ቸልተኛ ፡ ኾነ ።

ድንዙዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ዝዝት) ፤ የፈዘዘ ፡ ፈዛዛ ፤ ደንዛዛ ፡ ደብዛዛ ፤ እንቅልፋም ፤ ሰነፍ ፡ ታካታ ፡ ደካማ ። ወሀቦሙ ፡ መንፈሰ ፡ ድንዙዘ ፡ (ሮሜ፲፩ ፡ ፰ ። ዕብ፭ ፡ ፲፩ ። ፮ ፡ ፲፪) ። ኢትኩኑ ፡ ድንጉፃነ ፡ ወድንዙዛነ ። ድንዙዛነ ፡ ልብ ። ፍካሬሁ ፡ ኢኮነ ፡ ቀሊለ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለእለ ፡ ኢይሌብዉ ፡ ወኮኑ ፡ ድንዙዛነ ፡ ለሰሚዕ ፡ (ኪዳ ። መቃ ። ተረ ፡ ቄርሎ፩) ።

ድንዛዜ ፤ መደንዘዝ ፡ መፍዘዝ ፤ ፈዛዝነት ። ድንዛዜ ፡ ወሀኬት ፡ እምሰሚዕ ። ሀኬት ፡ ወድንዛዜ ፡ (አፈ ፡ ድ፲ ፡ ቀሌ) ።

ዳነየ ፤ (ደየነ) ፤ ዳኘ ፤ ፈረደ ። ኢይዳንየነ ፡ ንጉሥ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ፡ ኢያ) ።

ዳናዪ ፤ ዳኒ ፤ ደያኒ ፤ የሚዳኝ ፡ ዳኚ ፡ ዳኛ ፤ እውነተኛ ፡ መካከለኛ ፡ የፍርድ ፡ ሚዛን ። (ተረት) ፤ ዳኛ ፡ የወል ፤ ምሰሶ ፡ የመካከል ። ዳኛ ፡ ቢያደላ ፡ በዳኛ ፤ አሀያ ፡ ቢያጋድል ፡ በመጫኛ ። ዳኒና ፡ ደኃኒ ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም ፡ በቴዎ ፡ ጊዜ) ፤ ይልማናና ፡ ዲንሳ ፡ ቁሞ ፡ ይሻገታል ፤ ይህን ፡ በጌምድርን ፡ ማን ፡ ዳኛ(ኻ) ፡ አድርጎታል ። ዳነየ ፡ ያማርኛ ፡ እንጂ ፡ የግእዝ ፡ አይደለም ።

ዳንዮት ፤ መዳኘት ፤ ዳኝነት ፤ የዳኝነት ፡ ሥራ ።

ደኒክ ፤ ኮት ፤ (ደነከ ፡ ይደንክ ፡ ይድንክ) ፤ መዘልዘል ፡ መተልተል ፤ የሥጋ ፡ የቁርበት ።

ደነክ ፤ ዝልዝል ፡ ትልትል ፤ ቋንጣ ፡ ያልጋ ፡ ጠፍር ።

ድንክ፤ በቁሙ፤ ታናሽ፡ ዐጭር፡ ዐልጋ። ለሰውም፡ ይኾናል።

ደኀነ፡ ኖት፤ (ደኀ፡ ደኀነ፡ ይደኀን፡ ይድኀን። ዐረ፡ ደኂነ)፤ መድኀን፡ መጕንበስ፤ ራስን፡ መቀለስ፤ ዐንገትን፡ መድፋት፡ መስበር፤ ማቀርቀር። እድኀን፡ ወእፍታሕ። ደኀነ፡ ሥዕል፡ ከመ፡ አሆ፡ ዘይብል። ትደኀኑ፡ ወትሰግዱ፡ ሎቱ። ድኀኒ፡ ወንትዐዶኪ፡ (ማር፩፡ ፯። ድጓ። ኢሳ፵፯፡ ፯። ፶፩[illegible])።

—፤ መጕበጥ፡ መታጠፍ፤ በጭራሽ፡ እንደ፡ ደጋን፡ መኾን፤ የደዌ፡ የርግና። ከነ፡ ነዊኀ፡ በቆሙ፡ አላ፡ ውእቱ፡ ይደኅን፡ በእንተ፡ ርሥእናሁ፡ (ስንክ፡ ግን፲፫)።

አድኀነ፤ አደኀነ፡ አስደኀነ፤ አጕንበሰ፡ አስጕንበሰ፤ ሰገደ፡ አሰገደ። አድኀነ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ያጥምቅ፡ እደ፡ ገብር። አድኀኑ፡ አርእስቲክሙ። ፀሚደ፡ አርዑት፡ ያደኀኖ፡ ለክሣድ። አድኀኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ ወሰገዱ፡ ለአዳም፡ (ቅዳ። ሚራ፴፡ ፴፩። ቀሌ)።

አድናኒ፤ **መድኀኒ**፤ የሚያጕንብስ፡ የሚያስጕንብስ፤ አጕንባሽ፡ አስጕንባሽ። (ተረት)፤ ዐፋሽ፡ አጕንባሽ። መንኰራኵረ፡ ሠረገላ፡ መድኀኔ፡ ክሣድ፡ (ስንክ፡ ጥር፲፩)።

ድኑን፤ (ናን፡ ናት፡ ኀንት)፤ የደኀነ፡ ያደኀነ፤ የተጕነበሰ፤ ጕንቡስ፡ ጕንባሳ፡ ተርካሳ። ሰይጣን፡ ጕየ፡ በኀፍረት፡ ወበኀሳር፡ ድኑነ። ወርእየ፡ ኵሎ፡ ኀይላተ፡ ሰማይ፡ ድኑናነ፡ በዐውደ፡ መስቀል፡ ቅዱስ፡ (ስንክ፡ የካ፴። መቅ፡ ወን)።

ድናኔ፤ መጕንበስ፡ አጕንባበስ፤ ጕንባሳነት፤ መቅለስለስ፡ (ገድ፡ አዳ)። አውሥአ፡ ወድናኔ፡ (ማር፡ ይሥ፯፡ ፴)።

ምድናን፤ (ናት)፤ ማጕንበሻ፤ መጕንበሻ። እኮ፡ ዘቦቱ፡ ለመለኮት፡ ምድናን፡ ወአትሕቶ፡ ርእስ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ እምድር፡ ዘኮነ፡ ውስቴታ፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

(ጥ) **ደን**፤ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ዱር፡ ጫካ፡ ብዙ፡ ዛፍ፡ ዛፋም፤ የዛፍ፡ ቦታ። ደን፡ ጠባቂ፡ የደን፡ ሹም፡ እንዲሉ፤ ሊባኖስን፡ እይ።

ደንደነ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ በቁሙ፤ ወፈረ፡ ገዘፈ፡ ዛፋ፤ ለሰውም፡ ይኾናል። ደንዳና፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ደነፈ፤ (ትግ፡ ደንፈ)፤ ወውዐ፤ ደነፋ፡ ፈከረ፤ ተንደቀደቀ፡ (ዐማርኛ)።

ደኀጸ፤ **ጸት**፤ (ደነጸ፡ ይደንጽ፡ ይድንጽ)፤ አጥብቆ፡ መያዝ፡ መጨበጥ፡ መቀየም፤ የጠላት፡ የገንዘብ።

ደንጽ፤ ቂም፡ በቀል፡ ትግል፤ ጠብ፡ ክርክር፡ ፍጅት። ምንት፡ ውእቱ፡ ዝ፡ ደንጽ። በደንጽ፡ ሀለዉ፡ አሐዱ፡ ለአሐዱ፡ ይትቃተሉ። ደንጽ፡ ዘበኀጻጥ፡ (ዕር፡ ኢሳ፯፡ ፲፭። ፲፡ ፳፱)።

ደንጸወ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ ነፈገ፡ ቤሰ፤ ማማ፡ ቈጠበ፤ ጨባጭ፡ ኾነ፤ ቀና፡ ተመቀኘ። ኢትደንጹ፡ ዐይንከ፡ ሶበ፡ ትገብር፡ ምጽዋተ። ጸጋዊ፡ ዘእንበለ፡ ደንጽዎ። ይደነጹ፡ ባቲ፡ ላዕለ፡ ነዳያን። ይደነጹ፡ በውስተ፡ ማእድ። ትደነጹ፡ ዐይኑ፡ በእኍሁ፡ (ጦቢ፩፡ ፯። ቅዳ፡ ኤጲ። ፍ፡ ነ፡ ፲። ሚራ፲፩፡ ፲። ዘዳ፳፰፡ ፶፬፡ ፶፯)።

ደንጻዊ፤ **ድንጽው**፤ ንፉግ፡ ጨባጭ፤ ሥሡ፡ ሥሥታም፡ (ሚራ፲፰፡ ፲፰። ፳፭፡ ፱)። ለደንጻዊ፡ ይረግምዎ፡ በእከየ፡ ገዐዙ። ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ደንጻዊ፡ እንበይነ፡ ውሂብ፡ ምጽዋት፡ (፴፱፡ ፳፫። ፴፯፡ ፲፩)። ድንቅው፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ድንጽው፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ኢትኩኑ፡ ድንጽዋነ፡ ወድንዙዛነ፡ ልብ፡ ለአሚን፡ (መቃ፡ ገ፲፰)።

ተደናጸወ፤ ተናፈገ፤ ተጣላ፡ ተቃና፤ ተጨፈጨኸ። ይደናጸዉ፡ ከመ፡ አክልብት። አሐዱ፡ ለካልኡ፡ ይደናጸዉ፡ (ገድ፡ ተክ። ዕር፡ ኢሳ፯፡ ፱)።

ደኂቅ፤ **ቆት**፤ (ደነቀ፡ ይደንቅ፡ ይድንቅ። ደደቀ)፤ መድኀቅ፡ መደነቅ፤ ድንቅ፡ መኾን፤ መደንገት። ደደቀንና፡ ወገበን፡ እይ።

ድንቀት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አደናነቅ፡ ድንቂያ፤ ድንቅነት። ድንቅ፡ ብርቅ፤ የሚያስደንቅ። እምአይቴ፡ አምጽአት፡ ዛቲ፡ ብእሲት፡ ዘከመ፡ ዝ፡ ድንቀተ፡ (ገድ፡ ተክ)።

ድንቀት፤ (ድድቀት)፤ ድንገት፤ ቶሎ፡ ወዲያው። ምስጢሩ፡ ድንቂያን፡ አይለቅም።

ድንቀተ፤ (ግብተ)፤ ድንገት፡ በድንገት፤ ሳይታሰብ። ድንቀተ፡ ግብተ፡ እንዘ፡ ኢተአምር። በጽሑ፡ ኀበ፡ ሰራዊተ፡ ዳራ፡ እምቅድመ፡ ጽባሕ፡ ድንቀተ። እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንቀተ፡ ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ (ቀሌ። ዮሴፍ። ተረ፡ ቈር)።

ደንቀወ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ ደነቈረ፤ ተደፈነ፡ አልሰማ፡ አለ፤ የጆሮ። አ፡ ዘአሜሃ፡ ትውልድ፡ ደንቀዋ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዕዎ፡ (ቅዳ፡ ግሩ)። ደነቀረ፡ በግድ፡ አገባ፤ ቀረቀረ፡ (ዐማርኛ)።

ደንቃዊ፤ **ድንቅው**፤ የደነቈረ፡ ደንቈሮ፤ የማይሰማ። ወይም፡ መካከለኛ፡ ጥቂት፡ ጥቂት፡ የሚሰማ። ነፍሳት፡ ደንቃውያት። አ፡ ድንቅው፤ ድንቅዋነ፡ እዝን፡ (ቄር፡ ጸላ። መጽ፡ ምስ)።

ድንቃዌ፤ መደንቈር፤ ድንቍርና፡ ደንቈሮነት። ዐጸወ፡ እዝና፡ በድንቃዌ፡ (መጽ፡ ምስ)።

አደንቀወ፤ አደነቈረ፤ ደንቈሮ፡ አደረገ፤ አስኘ።

ዲናር፤ (ራት። ጽር፡ ዲናሪዮን)፤ የገንዘብ፡ ስም፤ ጽርኣዊ፡ ሮማዊ፤ ታናሽ፡ የብር፡ ገንዘብ፤ የሰቅል፡ እኩሌታ፡ የዲድርክም፡ አላድ፤ ወርቅም፡ ይኾናል፡ (ማቴ፲፰፡ ፳፰። ፳፡ ፱። ፳፪፡ ፲፱)። ዲናረ፡

ብሩር ። ዲናረ ፡ ወርቅ ። ዲናራተ ፡ ብሩር ፡ ወወርቅ ። ዲናራት ፡ ወጠፋልሐ ፡ ብሩር ። ዲናር ፡ ግብጻዊ ፤ ዲናር ፡ ጢሮሳዊ ፡ (ፀዜና ፡ ፩ ፡ ፲፮ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፮ ። ጥር፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰ ። ፴፫) ። ደናሬ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚሀ ፡ ይስማማል ።

ደንሰ ፤ ሰት ፤ (ደነሰ ፡ ይዴንስ ፡ ይደንስ ። ዐረ ፡ ደኒሰ) ፤ ማደፍ ፡ መርከስ ። ማሳደፍ ፡ ማርከስ ፤ ማባበል ፡ መለመን ፤ ዐበበ ፡ ዝሙት ፡ መስጠት ። እስመ ፡ ደነስኪ ፡ ወኢደነሱኪ ፡ (ሕዝ ፡ ፲፮ ፡ ፴፬) ። በደንስ ፡ ፈንታ ፡ ተደንስ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ይረሥሱ ፡ ብቲ ፡ ወይዴነሱ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘአበሰ ፡ ወተደነሰ ፡ በዛቲ ፡ ኀጢአት ። እመሂ ፡ በቃል ፡ አበሱ ፡ ወእመሂ ፡ በገቢር ፡ ረሥሱ ፤ ወእመሂ ፡ በክሡት ፡ ተደነሱ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፪ ። ግንዘ) ።

ድኑስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ንስት) ፤ ያደፈ ፡ የረከሰ ፤ እድፋም ። ኢበላዕኩ ፡ አነ ፡ ግሙራ ፡ ርኩሰ ፡ ወድኑሰ ። ንሕነሰ ፡ ንሬሲ ፡ ሎሙ ፡ ርኩሰ ፡ ወድኑሰ ። ዘማዊ ፡ ወድኑስ ። ኀሊና ፡ ድንስት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫ ። አፈ ፡ ድ፳፮ ። ፴፫ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩) ።

ደነስ ፤ (ሳት) ፤ እድፍ ፡ አደፍ ፡ ትክቶ ፤ ዝሙት ፡ ኀጢአት ፤ የዝሙት ፡ ሥራ ፡ ምኞት ፤ ዐበበ ፡ ዝሙት ። መዋዕለ ፡ ደነስ ። አኮ ፡ በፍትወተ ፡ ደነስ ፡ ዘተፀነስኪ ። አንጽሐነ ፡ እምሥሉ ፡ ደነስ ፡ ወእምሥሉ ፡ ርሥስ ። ያነጽሕ ፡ ልቦ ፡ እምደነሳት ፡ (አዋል ። ቅዳ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩) ። ሀበኒ ፡ ደነስየ ። ደነስ ፡ ዘማ ። ደነስ ፡ ዝሙት ፤ ዋጋ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩ ። ዘዳ፳፫ ፡ ፲፱ ። ሚክ፩ ፡ ፯) ።

ደነሳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ዘማዊ ፡ ሴሰኛ ፤ ያመንዝሮች ፡ ሲሳይ ። ይትወደዩ ፡ ውስተ ፡ ሥነኔ ፡ ደነሳውያን ፡ በርሥሰ ፡ ዝሙት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፭) ።

ዳንስ ፤ (ሮማይ) ፤ ዘፈን ፡ እስክስታ ፤ የዝሙት ፡ ዋዜማ ። እንስሳውን ፡ ገራም ፡ ጭምት ፡ ቢሉ ፡ ደንሴ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚሀ ፡ ይስማማል ።

ዳናት ፤ ስመ ፡ ቀኖት ፡ ሣልስ ፤ የግራ ፡ እጅ ። ዳናት ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ሣልስ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ዳነተ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ጮኸ ፡ ተቈጣ ፤ ኀይለ ፡ ቃል ፡ አወጣ ። ነገሩ ፡ ችንካር ፡ ነው ፡ እንዲሉ ።

ድንት ፤ (ድልት) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ራብዕ ፡ ደ ፤ ለዓለም ፡ ዘለዓለም ። ድንት ፡ ያኑርኽ ፡ እንዲሉ ። እውነተኛ ፡ ስሙ ፡ ድልት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ድንት ፡ አይደለም ፤ ል ፡ በን ፡ ተለውጧል ፤ ዳሌጥንና ፡ ድልትን ፡ እይ ።

ድንት ፤ (ታት) ፤ ድንች ፤ ነዋሪ ፡ የምድር ፡ ፍሬ ፤ ከተዘራበት ፡ የማይጠፋ ፡ የማይታጣ ።

ድንታር ፤ ዲንታሮ ፤ የሱሪ ፡ መሽቀቅ ፤ ጥብጣብ ። ማንቆ ፡ ሸምቀቆ ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ። ምስጢሩ ፡ ዘልፋዊ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወከመ ፡ ቅናት ፡ ዘይቀንት ፡ ዘልፈ ፡ (መዝ ፡ ፻፰) ።

ዳዕሙ ፤—እንጂ ፤—ድኢም ፡ ደአመ ፤ ዳእሙ ።

ዳዕሮ ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ ወርካ ፡ ዋርካ ፡ የሾላ ፡ የባንባ ፡ ዐይነት ፤ ወፍራም ፡ ደንዳና ፡ ታላቅ ፡ ግዙፍ ፤ ዐጽቁ ፡ ግድም ፡ የሚኼድ ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ የሚወርድ ፤ የሚሰፋ ፡ የሚንሰራፋ ። እንደ ፡ ወርካ ፡ ያስፋኽ ፡ እንዲሉ ። (ግጥም ፤ ስደተኛ ፡ ጠላቱ ፡ ሹም ፡ ስለ ፡ ተሻረና ፡ ስለ ፡ ሞተ) ፤ ርካ ፡ ምድር ፡ ነካ ፡ ደረሰ ፡ ኀግሬ ፤ እንግዴህ ፡ ልመለስ ፡ ልግባ ፡ ወዳገሬ ። ወይጴልሎ ፡ ፆመ ፡ ዳዕሮ ፡ (ኢዮ ፡ ፵ ፡ ፲፯) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ አርዘ ፡ ሊባኖስ ፡ ይላል ።

ዳዕሮ ፡

ደፍደፍ ፤-ክርክራ ፤-ደፈዕ ፡ ደፍዐ ።

ደፈን ፤ ኖት ፤ (ደፈነ ፡ ይደፍን ፡ ይድፍን ። ዐረ ፡ ደፈነ ። ዕብ ፡ ዳፉን ፤ ገፉ ፡ ደፉ) ፤ መድፈን ፤ መምረግ ፡ መዝጋት ። ዘይደፍን ፡ ዐዘቅተ ። አዘዘሙ ፡ ይድፍኑ ፡ ውእተ ፡ መቃብረ ። አዘዘ ፡ ይድፍኑ ፡ ግበባተ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፳፯ ። ጦቢ፰ ፡ ፲፰ ። ዮሴፍ) ።

—፤ መቅበር ፤ መሸሸግ ፡ መሰወር ፤ ካፈር ፡ ከመሬት ፡ ውስጥ ፡ ማግባት ፡ መክተት ፤ ከእሳት ፡ ከፍሕም ፡ መረመጥ ፡ መሸጐጥ ። ድፍኑ ፡ ደመ ። ይደፍንኑ ፡ ምሕረቶ ፡ በመዐቱ ። ቀተሎ ፡ ወደፈኖ ፡ ውስተ ፡ ኖጻ ። እመ ፡ ደፈንኩ ፡ ወርቅየ ፡ ውስቴ ፡ መሬት ። ደፈነት ፡ ውስተ ፡ ሐፅጽ ። ደፈነት ፡ ናእተ ፡ (ኩፋ ፡ ፯ ። ዘፀ፪ ፡ ፲፪ ። ኢዮ፴፩ ፡ ፳፱ ። ሉቃ፲፫ ፡ ፳፩ ። ፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፳፪) ።

—፤ መሸፈን ፡ ማልበስ ፡ መክደን ። ደፈነኒ ፡ ቀባር ። ይደፍነኪ ፡ ጸበል ። ደፈኖሙ ፡ ማዐበል ። ደፈኖ ፡ ጽላሎተ ፡ ሞት ፡ (ኢዮ፳፫ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፵፫) ። ማስታጐል ፡ ማስቀረት ፤ የግብር ፡ የጸሎት ። ምስጢሩ ፡ ከመዝጋት ፡ ይገባል ።

ደፋኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚደፍን ፡ ደፋኝ ፤ ቀባሪ ፡ ሸሻጊ ። ገብር ፡ ደፋኔ ፡ ወርቀ ፡ እግዚኡ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

አድፈነ ፤ አስደፈነ ፡ አስቀበረ ፤ የድፍንት ፡ አበላ ።

ተደፍነ ፤ ተደፈነ ፡ ተዘጋ ፤ ተቀበረ ፡ ዐፈር ፡ ለበሰ ። ተደፍኑ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ዐይንየ ፡ ተደፍነት ። ማይ ፡ ይደፈን ፡ በማእከለ ፡ ምድር ። ንደፈ

ንኑ፡ኅቡረ፡ውስተ፡መሬት።እስከ፡ኅቡረ፡ተደፍኑ፡ (ሰቈ፪፡፶።፫፡፵፰። ኢዮ፲፱፡፲፱።፲፯፡፲፮። ስንክ፡ ጥቅ፲፱)።

ድፉን ፤ (ናን፡ ናት፡ ፍንት) ፤ የተደፈነ፡ የተቀበረ ፤ ስውር፡ ድብቅ፡ (ኢያ፯፡ ፳፩፡ ፳፪)። ያልተ ቈረሰ፡ ያልተከፈተ ፤ ድፍን፡ ምሉ፡ ፍጹም ፤ እንጀራ፡ ቅል ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ለሀገርና፡ ለሕዝብም፡ ይኽ ናል ፤ ድፍን፡ ዐማራ፡ ድፍን፡ ትግሬ ፤ መ[illegible]፡ ጠቅ ላላው ፤ ፩፡ ሳይቀር።

ድፍንት ፤ መድፈን ፤ መደፈን ፤ አደፋፈን፡ አ ቀባበር። ድፍነተ፡ምዉት፡ውስተ፡ምድር፡ከመ፡ ዘሪዐ፡ዘርዕ፡ውስቴታ።እምቅድመ፡ድፍነተ፡ም ዉታን፡(ግንዘ)።

ዳፍንት ፤ በቁሙ ፤ የዐይን፡ በሽታ፡ ከማታ፡ እስከ፡ ጧት፡ የሚያሳውር። ዳፍንታም፡ እንዲሉ።

—፤ ቂጣ፡ ብርኵታ፡ ርሚጠ ፤ አንባሻ፡ ሽልጦ ፤ በረመጥ፡ በፍሕም፡ ቀብረው፡ አዳፍነው፡ የሚያበስሉት፡ የባላገር፡ ኅብዝት፡(ዘፍ፲፰፡፮። ፲፱፡፫። ዘፀ፲፪፡፴፱)። ግበሪ፡ ዳፍንተ፡ ወአምጽኢ፡ሊተ። ከመ፡ ይግበራ፡ ዳፍ ንተ፡(፫ነገ፡ ፲፯፡ ፲፫። ኤር፯፡ ፲፫)።

መድፍን ፤ (ብ፡ መዳፍንት) ፤ የተቀበረ፡ ወርቅ ፤ ገንዘብ። ከመ፡መድፍን፡ክቡት። ረኪበ፡ መድፍን። መድፍን፡ ኅቡእ፡ ውስተ፡ ገራህት፡ (ሚራጅ፡ ፴። ፵፡ ፲፰። ማቴ፲፫፡ ፵፬)።

ዳፈን ፤ (ዐማርኛ) ፤ ያዳፋኝ ፤ መቀሜ።

ዶፎኒ ፤ (ሱር፡ ዱፍና) ፤ የሬሳ፡ ማጥን ፤ አ ስከሬን። ዶፎኒ፡ጸበተ፡(ስንክ፡ መጋ፳)።

ዳፍን ፤ (ጽር፡ ዳፍኒ) ፤ የዛፍ፡ ስም፡ ሽቱን ትና፡ ቅመምንት፡ ያለው ፤ ቅጠሉን፡ ስለ፡ ክበሬታ፡ ቈ ሳሮች፡ የሚቀዳጁት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ጥድ፡ ይሉ ታል፡ (ኩፋ፡ ፳፩)።

ደፈዕ ፤ ዖት ፤ (ደፍዐ፡ ይደፍዕ፡ ይድ ፋዕ። ዐረ፡ ደፈዐ። ዕብ፡ ዳፋህ) ፤ መድፋት፡ መከንበል ፤ መግፋት፡ መጣል ፤ መገልበጥ። ደፍዐ፡ገጾ። አ፡ገባሬ፡ብርሃናት፡ዘደፍዖ፡ ለጽልመት። አባ፡ ታድራ፡ወአባ፡ሉቃ፡አዝለፉ፡ኀምሳ፡ዓመተ፡እ ንዘ፡ ይደፍዑ፡ ኅሊናቲሆሙ ፤ እስመ፡ ኮኑ፡ ይፈ ቅዱ፡ፈሊሰ፡እመካኖሙ፡ወኮኑ፡ ይብሉ፡እስከ፡ ክረምት፡ነሐውር ፤ ወሶበ፡ ይበጽሕ፡ ክረምት፡ ይ ብሉ፡እስከ፡ሐጋይ፡ነሐውር፡(ገድ፡ተክ። ቅዳ፡ያዕ። ፊልክ፡ ፳፫)።

መድፍዕ ፤ (ብ፡ መዳፍዕ) ፤ በቁሙ ፤ መ ድፍ፡ ታላቅ፡ ዕውቅ፡ የጦር፡ መሣሪያ ፤ ሲተኰስ፡ እንደ፡ መብረቅ፡ የሚጮኽ፡ የሚነጕድ ፤ ዐረሩ፡ ርቆ፡ የሚኼድ። ወተንሥአ፡ ግራኝ፡ በእግረ፡ ትዕቢት፡ እንዘ፡ ይትአ መን፡በመድፍዕ፡ወበቍርክ፡(ታሪ፡ነገ)። የምጣድ፡ ሞግድ ፤ አክንባሎ፡ መክደኛው።

—፤ መዳፍ፡ የእጅ፡ ተረከዝ። (ተረት) ፤ አፈኛ፡ ባፉ ፤ ኀይለኛ፡ በመዳፉ።

መድፍዕ፡

ድፍዕ ፤ ድፋት፡ አደፋፍ ፤ ድፎ።

ደፍዕ ፤ የመዝጊያ፡ ደፍ ፤ ጕበን፡ በመቃኖች፡ ላይ፡ የሚኾን።

ደፍደፍ ፤ ክርክራ፡ የእድሞ፡ ቤት፡ ጣራ ፤ ሉሕ፡ ጠርብ፡ መረባርብ። ደፍደፈ፡ናሕስ።

ደፍደፈ ፤ አጋደመ፡ ረበረበ ፤ ደፈደፈ ፤ መረገ፡ አለበሰ፡ ደመደመ ፤ ኹሉም፡ የእድሞ፡ ሥራ፡ ነው ፤ እ ድሞን፡ እይ። ይደፈድፋ፡ናሕሰ፡(ታሪ፡ አኵ)።

ድፍድፍ ፤ ጭቃ ፤ የጠላ፡ ቡሖ። ተሰብረ፡ገ ንዐ፡ወኢተክዕወ፡ድፍድፍ፡(ገድ፡ ተክ)።

አንደፍደፈ ፤ አንደፋደፈ ፤ ተንደፋደፈ፡ ደፍ፡ ደፍ፡ አለ፡ (ዐማርኛ)።

ደፈር ፤ ሮት ፤ (ደፈረ፡ ይደፍር፡ ይድ ፍር። ዐረ፡ ደፈረ ፤ ገፋ፡ አራቀ ፤ ወዲያ፡ አለ) ፤ መድፈር፡ መጨከን ፤ አለመፍራት፡ አለማፈር ፤ መናቅ፡ ማቃለል፡ ማዋረድ። ደፈርከ፡ትስተይ፡በንዋየ፡ቅድ ሳት።ኢኮኑ፡አይሁድ፡ይደፍሩ፡ይስዐሩ፡ካህነ፡እ ምሚመቱ፡እስከ፡ይመውት።ወኢክህሉ፡አሐዱሂ፡ ይድፍር፡ላዕሌሁ፡(ዮሴፍ)። ኢይድፍር፡ ወኢይ ትናገር፡ መኑሂ።ይደፍር፡ ለምህሮ።ዘንተ፡ ደፈ ርከ፡በትዕቢትከ።ሐሰወ፡ወደፈረ፡መሐላ።ደፈሮ፡ ለእግዚእ፡(ስንክ፡ ጥር፳። ፊልክ፡ ፪፻፱። መቃ፡ ገ፯። ቀሌ። ቄድር)።

ደፋሪ ፤ (ሬት፡ ርያን፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚ ደፍር፡ ደፋር፡ ጨካኝ ፤ ትቢተኛ። ጽኑዕ፡ወደፋሪ፡ እምንእሱ።ደፋሪ፡ወኢኀፋሪ። ደፋርያን፡(ዮሴፍ። ግንዘ። ፊልክ፡ ፪፻፫)።

አድፈረ ፤ አስደፈረ ፤ ድፍረት፡ አስተማረ።

ተደፍረ ፤ በቁሙ ፤ ተደፈረ፡ ተናቀ። ግኑም፡ ውእቱ፡ዘኢይደፈር። አ፡ዘኢትደፈር፡ ይሁዳ፡ ደ ፈረከ፡(ቅዳ፡ ሕር። ያዕ)።

ድፉር ፤ (ራን፡ ራት፡ ፍርት) ፤ የተደፈረ፡ የተናቀ ፤ የተጠቃ፡ ጥቁ።

ድፍረት ፤ በቁሙ ፤ መድፈር ፤ መደፈር፡ አደ ፋፈር ፤ የትቢትና፡ የጭካኔ፡ ሥራ። ዝንቱ፡ ይከውን፡ ድፍረተ፡ወተንብሎ።ያሴስል፡ድፍረተ፡ዝኍራን። ይትናገሮ፡ለንጉሥ፡በድፍረት፡ዘእንበለ፡ፍርሀት። በድፍረትክሙ፡ ለእመ፡ ቀረብክሙ። ነሚአ፡ ሥ ጋሁ፡ በድፍረት። ወድፍረት፡ ውስተ፡ ሀርብዶ፡

(አፈ ፡ ተ፭ ። ቈስጠ ፡ ፶፩ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፩ ። ቅዳ ። አፈ ፡ ወር ። ማር ፡ ይሥ፳፰ ፡ ፫)።

ደፈር ፤ ተራራ ፡ ኰረብታ ፤ ገመገም ።

ዲፍራን ፤(ሱር ፡ ዳፍራና) ፤ ጥድ ፤ የጥድ ፡ ዐይነት ፡ ዛፍ ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ቀሪጥ ፡ ይሉታል ፡ (ኩፋ ፡ ፳፩)።

ደፍተር ፤—በቁሙ ፤—**ደብተር** ።

ደቅሐ ፤ (ቀድሐ) ፤ በቁሙ ፤ ደቃ ፡ ደሰቀ ፡ መታ ፡ ቸንከረ ፤ በሳ ፡ ነደለ ፡ ሰረሰረ ፤ ጠገን ፡ ዐደሰ ፤ ባረከ ፡ መረቀ ፡ ቀደሰ ። በመድቅሑ ፡ ደቅሖሙ ፡ ወበንይለ ፡ መዝራዕቱ ፡ አጽንዖሙ ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፱)።

መድቅሕ ፤ (ብ ፡ መዳቅሕ) ፤ መድቂያ ፡ መደሰቂያ ፡ መምቻ ፤ መደሻ ፡ መብሻ ። ማደሻ ፡ መቀደሻ ፡ መመረቂያ ፤ ቅዳሴ ፡ በዓል ፡ (ዘኍ፯ ፡ ፲ ። ዘዳ፳ ፡ ፭ ። ዳንኤ ፡ ፱ ። ፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፳፯)። ወገብሩ ፡ መድቅሐ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ በትፍሥሕት ። ወአብኡ ፡ ለመድቅሐ ፡ ቤት ፡ ምእተ ፡ አልሕምተ ፡ (ዕዝ፮ ፡ ፲፮ ፡ ፲፯)።

ምዳቁ ፤ ምዳቋ ፡ ሚዳቋ ፤ የዱር ፡ እንስሳ ፡ የሠጣ ፡ ወገን ፤ ቂጠ ፡ ወፍራም ፤ እግረ ፡ ቀጭን ፡ ዐንገተ ፡ ረዥም ፤ ምድርን ፡ በእግሯ ፡ የምትደቃ ፡ የምትደቀድቅ ። አምሥጠተ ፡ ምዳቁ ፡ እማዕገት ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፳)።

ምዳቁ ፡

ድቁንዱቅ ፤ ምድቃሕ ፤ ፋስ ፡ ምሣር ፡ መጥረቢያ ። መፍጽሕ ፡ ወድቁንዱቅ ፡ (፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፯)።

ድቃል ፤(ብ ፡ ደቃልው ። ዕብ ፡ ዴቄል ። ሱር ፡ ዴቅላ ። ዐረ ፡ ደቀል ፤ ተምር) ፤ ዲቃላ ፤ የዝሙት ፡ ልጅ ፡ ከሚመሳሰል ፡ ከማይመሳሰል ፡ የተወለደ ። በቅልን ፡ ተመልከት ።

ደቂቅ ፤ ቆት ፤ (ደቀ ፤ ደቀቀ ፡ ይደቅቅ ፡ ይድቅቅ ። ዕብ ፡ ዳቃቅ) ፤ መድቀቅ ፡ መላም ፡ ደቄት ፡ መኾን ፤ መርቀቅ ፡ መቅጠን ፤ ማነስ ፡ መኰሰስ ፡ ታናሽ ፡ መኾን ። ደግደገን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ድቁቅ ፤(ቃን ፡ ቃት ፡ ቅቅት) ፤ የደቀቀ ፡ ደቃቅ ፤ የተወገጠ ፡ የተቀጠቀጠ ፤ የተደቈሰ ፡ የተፈጨ ፤ ታናናሽ ፡ ቅንጣት ። ዕጣን ፡ ዘድቁቅ ። ተሐርጽ ፡ ድቁቀ ። ወይከውኑ ፡ ድቁቀ ፡ አግልዕተ ፡ (ዘሌ፲፮ ፡ ፲፪ ። ዘፀ፴ ፡ ፴፮ ። ኢሳ፵ ፡ ፲፭)። ድቁቅ ፡ ቃሉ ፤ የደከመ ፡ የሰለለ ፡ ቀጭን ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፲፭)።

ደቂቅ ፤ (ቅት ፡ ቃት ። ደቃቅ ፡ ቃት) ፤ ቅጽልና ፡ ጥሬ ። በቁሙ ፡ የደቀቀ ፡ ደቃቅ ፤ አሸዋ ፡ እብቅ ፤ ደቄት ፡ ውግጥ ፤ የሚበን ፡ የሚተን ፡ የሚበተን ። ዕጣን ፡ ዘቅታሬ ፡ ደቂቅ ። ትገብር ፡ ደቃቀ ። ጼው ፡ ደቃቅ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፯ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፭)።

—፤ ታናናሽ ፡ ጥቃቅን ፤ ቀጫጫ ፡ ቀጫጭን ። ክንፍ ፡ ደቃቅ ። አስናኒሁ ፡ ደቃቅ ፡ ወበሊኃት ፡ ከመ ፡ አስናነ ፡ ከልብ ። ይማርር ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ ወየሐንጽ ፡ በደቃቅ ። እንስሳ ፡ ዐበይት ፡ ምስለ ፡ ደቃቅ ። አራዊት ፡ ደቃቅ ። አብትር ፡ ደቃቅ ፤ አለ ፡ ደቃቅ ፡ ንቅዐቶሙ ። አለ ፡ ደፈጽሙ [illegible]ሕጻጺት ፡ ደቂቃት ፡ ንጣውእ ። አሕባለ ፡ ሥርው ፡ ደቃቃት ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፲፩ ፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ቅዳ ። መዝ ፡ ፻፫ ። ስንክ ፡ የካ፭ ። ሄርማ ። ቀሌ ። መቃ ፡ ፫፳)።

—፤ ልጅ ፡ ዕጓል ፤ ሕፃን ፡ ደቦል ፤ አሽከር ፡ ጐብል ። ውስጠ ፡ ብዙኅት ፡ ሰላለው ፡ እንደ ፡ ሰብእ ፡ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይኾናል ። ወልድየ ፡ ዓዲሁ ፡ ደቂቅ ። ደቂቅት ፡ ድንግል ። ደቂቅ ፡ ድኩማን ። አዳም ፡ ወደቂቁ ። ወርእየ ፡ ኢዮብ ፡ ደቂቀ ፡ ወደቂቀ ፡ ደቂቁ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፩ ። ፊልክ ፡ ፶፰ ። ዘፍ፴፫ ፡ ፲፫ ። አርጋ ። ኢዮ፵፪ ፡ ፲፮)።

—፤ ሕዝብ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፤ አሽከርት ፡ አርድእት ፡ ደቀ ፡ መዛሙርት ፤ ምስጢሩ ፡ ታናሽነት ፡ ነው ። ደቂቀ ፡ እስራኤል ። ደቂቀ ፡ ለንጉሥ ። ደቂቀ ፡ አቤሴሎም ። ደቂቀ ፡ ለአቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ። ደቂቀ ፡ ነቢያት ። ደቂቀ ፡ ጥበብ ፡ (ዘፀ፩ ፡ ፩ ። አስቴ፪ ፡ ፪ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፳፱ ። ገድ ፡ ተክ ። ፬ነገ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ማቴ፲፩ ፡ ፲፱)።

ደቂቅና ፤ ልጅነት ፤ ታናሽነት ። በደቂቅናሁ ። ኢክልኣ ፡ ደቂቅናሃ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፭ ። ፶፱)።

ደቃውቅ ፤(ቃት) ፤ ልጆች ፤ ታናናሾች ። ዐቀብ ፡ አንስቲያሆሙ ፡ ወተማሕፀነ ፡ ደቃውቂሆሙ ። ደቃውቃት ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ ። ኪዳ)።

ደቅ ፤ (ገዟ ፡ ከማሁ) ፤ ልጆች ፡ አሽከሮች ፡ ወሽከሮች ። አንስት ፡ ወደቅ ። አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ደቀ ። ወረከበ ፡ ደቀ ፡ ንኡሳነ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፳፭ ። ፲፱ ፡ ፲፫ ። ፬ነገ ፡ ፪ ፡ ፳፫)።

—፤ ነያላን ፡ ጉበዛዝት ፤ ወጣቶች ። ወጻውዐ ፡ ዳዊት ፡ አሐደ ፡ እምውስተ ፡ ደቁ ፡ ወይቤሎ ፡ ሑር ፡ ቅትሎ ። ለይትነሥኡ ፡ ደቅነ ። ደቀ ፡ ብንያም ፡ ወደቀ ፡ ዳዊት ፡ (፪ነገ ፡ ፩ ፡ ፲፭ ። ፪ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭)።

—፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በጣና ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ታላቅ ፡ ደሴት ። ስመ ፡ ልሕኵት ፤ የደቅ ፡ ሰዎች ፡ የሚሠሩት ፡ ጥሩ ፡ ሸክላ ። (ግጥም ፤ ያጤ ፡ ቴ ፡ ገረድ ፡ ኰብልላ ፡ ደቅ ፡ ስትገባ ፡ ያያት ፡ አዝማሪ ፡ ላጤ ፡ ቴ ፡ ሲያወራ) ፤ እጇን ፡ ተሰብሯ ፡ በሙሉ ፡ ጊሩት ፡ ደቃሎች ፡ አሉ ።

ደቀ ፡ መዝሙር ፤(መዛሙርት) ፤ በቁሙ ፤ ተማሪ ፡ ዳዊት ፡ ደጋሚ ።

ደቀ ፡ ጽርሕ ፤ ዞፋን ፡ ጠባቆች ፤ የልፍኝ ፡ አሽከሮች ፡ (ኢሳ ፡ ፴፱ ፡ ፯)።

ደቂቃ ፤(ብ ፡ ደቃይቅ ። ዐረ ፡ ደቂቀት) ፤ በቁሙ ፤ ታናሽ ፡ የጊዜ ፡ ክፍል ፤ የሰዓት ፡ ወይም ፡ የኬክ

ሮስ ፡ ኗኛ ፤ ከሦልሳው ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ (አቡሻ ፡ ፶፱) ፡፡

አድቀቀ ፤ አደቀቀ ፤ አስደቀቀ ፤ ፈጨ ፡ ደቈሰ ፡፡ ያደቅቀ ፡ ለዙሉ ፡ (ዳን፪ ፡ ፵ ፡፡ ዘፀ፴፪ ፡ ፳) ፡፡

መድቀቅ ፤ ት ፤ ማድቀቂያ ፤ ማላሚያ ፡ መደቈሻ ፡፡ ወያደቅቅዎ ፡ በመድቀቅ ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፰) ፡፡

ደቅደቀ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ ደቀደቀ ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

አንደቅደቀ ፤ አንደቀደቀ ፡ ተንደቀደቀ ፤ የመ ማሪያ ፡ የገሮ ፡፡

ደቅሰ ፤ ሶት ፤ (ደቀሰ ፡ ይዴቅስ ፡ ይደቅስ ፡፡ ዐረ ፡ ዱክስ) ፤ ማንቀላፋት ፤ በእንቅልፍ ፡ መያዝ ፡ መድቀስቀስ ፤ እንደ ፡ ሬሳ ፡ መኾን ፡፡ ደቀሰ ፡ ወኖመ ፡፡ ደቀሱ ፡ ኖሎትኪ ፡፡ ወኢይዴቅስ ፡ ዘየዐቅበከ ፡ (ግብሸ ፡ ፱ ፡፡ ናሑ፫ ፡ ፲፰ ፡፡ መዝ ፡ ፻፳) ፡፡

—፤ መተኛት ፡ መጋደም ፤ መጣመር ፡፡ ደቀሱ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ ዘይዴቅስ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወላዕሌሃ ፡ ትክቶ ፡ (አዋል ፡ ሲኖ ደ) ፡፡ መደቈስ ፡ መደቋቈስ ፤ ገቢር ፡፡ ወይም ፡ ዐጕል ፡ ተገብሮ ፤ (ጥደ) ፡ መደቈስ ፤ ተደቋሽ ፡ መኾን ፡፡

ድቁስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ቅስት) ፤ ያንቀላፋ ፤ እንቅልፍ ፡ የወሰደው ፡ የደበተው ፡፡ ዘይነግሮ ፡ ለድቁስ ፡፡ ኢድቁስ ፡ ወኢንዉም ፡ (ሚራ፳፪ ፡ ፰ ፡፡ መጽ ፡ ምስ) ፡፡ በቁሙ ፡ ድቍስ ፤ ብትን ፡ ድልኽ ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

ድቃስ ፤ ከቡድ ፡ እንቅልፍ ፡ እንደ ፡ ሞት ፡ ያለ ፤ ስልምታ ፡ ሽልብታ ፤ እንጕልቻ ፡፡ ወፈነወ ፡ እግዚ ፡ ድቃስ ፡ ላዕለ ፡ አዳም ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፳፩ ፡፡ መዝ ፡ ፻፴፭ ፡፡ ምሳ፮ ፡ ፱ ፡፡ ሉቃ፱ ፡ ፴፪) ፡፡

ምድቃስ ፤ ማንቀላፊያ ፡ መተኛ ፡ መኝታ ፤ የንቅልፍ ፡ ቦታ ፡፡ ኢይኑም ፡ ውስተ ፡ ሠናይ ፡ ምድቃስ ፡ አላ ፡ ውስተ ፡ ሐመድ ፡ (ቄድር) ፡፡

ዶር ፤—ጥሩ ፡ ወርቅ ፤—ደዊር ፡ ዶረ ፡ ደወረ ፡፡

ደረብ ፤ ቦት ፤ (ደረበ ፡ ይደርብ ፡ ይድርብ ፡፡ ከዐበ ፤ ደበለ) ፤ መደረብ ፡ መደራረብ ፡፡ ደርብ ፡ ደረባ ፡ ድርብ ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

ደርበየ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፡፡ ዕብ ፡ ዳርቤን) ፤ ወረወረ ፤ ወጋ ፡ መታ ፤ ደራርቦ ፡ መላልሶ ፡፡ ደርበየ ፡ ለኲናቱ ፡ ውስተ ፡ አረፍት ፡፡ ደርብዮ ፡ ሑያንው ፡፡ ከመ ፡ ብእሲ ፡ ዘይደረቢ ፡ ኲናተ ፡ ይወግዖ ፡ ለዘተፈነወ ፡ ኀቤሁ ፡፡ ለደርብዮቱ ፡፡ ይደረቢ ፡ በሑያንዊሁ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲ ፡፡ መቃ ፡ ገ፲፱ ፡፡ አፈ ፡ ተ፳፱ ፡፡ ስንክ ፡ ኅዳ፯ ፡፡ ሕዝ፳፯ ፡ ፰) ፡፡ አንደርቢ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፡፡ ዘረበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ፡፡

ተደራበየ ፤ ተወራወረ ፤ ተዋጋ ፡ ተማታ ፡፡ ወራዙትኒ ፡ ተደራበይዎሙ ፡፡ ይደራበዩ ፡ ዕደው ፡ በአሕጻት ፡ (ዮዲ፲፯ ፡ ፲፱ ፡፡ ፊልክ ፡ ፶) ፡፡

ዳርበን ፤ (ዕብራ) ፤ መድጕጸ ፡ ላሕም ፤ እርቃሽ ፡ መውጊያ ፡ መኻጕጫ ፤ ህየንተ ፡ ጅራፍ ፡፡

ደሬግ ፤ ጎት ፤ (ደረገ ፡ ይደርግ ፡ ይድርግ ፡፡ ሱር ፡ ዳራግ) ፤ ማድረግ ፤ ማደራጀት ፡ ደረጃ ፡ መሥራት ፤ በደረጃ ፡ መውጣት ፤ መግጠም ፡ ማዛወግ ፤ አንድ ፡ ማድረግ ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በደረገ ፡ ፈንታ ፡ አድረገ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡፡ ኅቡረ ፡ ኢታድርግ ፡፡ አድሬጎ ፡ በአልጓሚሁ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፰ ፡፡ ቄር) ፡፡

አድረገ ፤ አስደረገ ፤ ደረጃ ፡ አሠራ ፡፡ በቁሙ ፤ ሠራ ፡ አደረገ ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

ተደርገ ፤ ቀሠራ ፡ ተደረገ ፤ ተደራጀ ፤ ገጠመ ፡ አንድ ፡ ኾነ ፡፡ ይደረጉ ፡ ክልኤቱ ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፲፩) ፡፡

ድሩግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ርግት) ፤ የተደረገ ፡ ድርግ ፤ ድርጁ ፡ ዝግጁ ፤ ቅንጁ ፡፡

ድርገት ፡ (ታት) ፤ ማድረግ ፤ መደረግ ፤ አድርጎት ፡ አደራረግ ፤ ድርጊያ ፡ ድርጊት ፡፡ አንድነት ፤ አንድ ፡ መኾን ፤ ማኅበር ፡ ሸንጎ ፡ ጉባኤ ፡፡ ከመ ፡ ያውርሶ ፡ መንግሥተ ፡ ወድርገተ ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ ይነሥኡ ፡ አክሊለ ፡፡ ድርገት ፡ ምስለ ፡ መላእክት ፡፡ ድርገተ ፡ አንሁ ፡፡ ድርገቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡፡ ኀፍረት ፡ በቈቃወ ፡ ብካይ ፡ ማእከለ ፡ ድርገተ ፡ ማሕሌት ፡ (ቀሌ ፡፡ ቄር ፡፡ ፊልክ ፡ ፵፬ ፡፡ ተረ ፡ ቄር ፡፡ መጽ ፡ ምስ) ፡፡

ድርገት ፤ (ታት ፡፡ ዐረ ፤ ደረጀት ፡፡ ሱር ፡ ዳርጋ) ፤ ደረጃ ፡ ዕርከን ፡ ማዕርግ ፤ የቤት ፡ የሹመት ፡፡ ዘይሴብሕዎ ፡ ድርገታተ ፡ ሐራ ፡፡ ወዙሉ ፡ ድርገታት ፡ (ድጓ ፡፡ ቅዳ ፡ ሕር) ፡፡

ደርግ ፤ አንድነት ፤ አንድጋ ፤ መጋጠሚያ ፡፡ ሐውጹ ፡ ማኅበረነ ፡ ወባርኩነ ፡ በደርግ ፡፡ በደርገ ፡ አንቀጸ ፡ ዐጸድ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፯ ፡፡ ዘፀ፴፯ ፡ ፲፫) ፡፡

ደርገ ፤ ባንድነት ፡ አንድ ፡ ኹኖ ፤ ዐብሮ ፡፡ ደርገ ፡ ይፌውስ ፡፡ ዐጠነ ፡ ደርገ ፡ ምስሌሆሙ ፡፡ ከመ ፡ ታዕርፍ ፡ ነፍሶሙ ፡ ወይኩኑ ፡ ደርገ ፡ ምስለ ፡ ሊቃናት ፡ ሰማያውያን ፡ (ቄር ፡፡ ገድ ፡ ተክ ፡፡ ግንዘ) ፡፡

ደርጉ ፤ (ብ ፡ ደራግው) ፤ ወረንጦ ፤ መቈንጠጫና ፡ ማጣበቂያ ፡፡ ሚደርጉ ፤ ሚ ፡ ወረንጦው ፡ ሹሉ ፤ ደርጉ ፡ መቈንጠጫው ፡፡

ደርግሐ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ደረተ ፤ ሰፋ ፡ ጠቀመ ፡፡ ሠራ ፡ አማገ ፤ ድርና ፡ ማጉን ፡ አዛወገ ፤ አንድ ፡ አደረገ ፡፡

ድርጋሐ ፤ ድሪቶ ፡ ደባደቦ ፤ ሦስቲዮና ፡ አራቲዮ ፡ ኹኖ ፡ የተሰፋ ፡ የተጠቃቀመ ፡ ቆብ ፡ አሮጌ ፡ ጋቢ ፡፡ ዐዲስ ፡ ልብስ ፡ ዐርበ ፡ ወጥ ፡ ገና ፡ ያልተሰፋ ፡፡ አልቦ ፡ ዘይጠቅብ ፡ ግምደ ፡ ድርጋሐ ፡ ልብስ ፡ ውስተ ፡ ሥጠተ ፡ ልብስ ፡ ብሉይ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲፮ ፡፡ ማር፪ ፡ ፳፩ ፡፡ ሉቃ፭ ፡ ፴፮) ፡፡

ዳርጎ ፤ ጎት ፤ (ዳረገ ፡ ይዳርግ ፡ ይዳረግ) ፤ መዳረግ ፡ ማስተላለፍ ፤ ሰጭን ፡ ከተቀባይ ፡ መግጠም ፤

የገንዘብ፡ የቀለብ። ለእመ፡ ዳረገ፡ ሠያጢ፡ ላዕለ፡ ተማያጢ፡ ብእሲ፡ በንዋይ፡ (ፍ፡ ን፡ ፴፫፡ ፮)።

ዳራጊ፤(ጊት፡ ግያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚዳርግ፡ ሰጭ፡ አሰጭ፤ ድርጎ፡ አውጭ፡ ባለገንዘብ።

ተዳረገ፤ በቁሙ፤ ተደራረገ፡ ተጋጠመ፤ ተዋደደ፡ ተስማማ። ዘይዳረግ፤ተዳርጎ፡ (ፍ፡ ን)።

ድሩግ፤ የተዳረገ፤ ገንዘብ፡ ሰው። ንዋየ፡ ድሩግ፤ንዋይ፡ ድሩግ፡ (ፍ፡ ን)።

ድርጎ፤ በቁሙ፤ ጕርሻ፡ ዳረጎት፤ተዳራጊ፡ የሚቀበለው። በእንተ፡ ድርጎ፡ ዘይዳረግዎ፤ ኢትከውን፡ ለማ፤ ተዳርጎ፡ ዘእንበለ፡ በሥምረተ፡ ዳራጊ፡ ወተዳራጊ፡ (ፍ፡ ን፡ ፴፫፡ ፮)።

ደራጎን፤ የየብስና፡ የባሕር፡ ዘንዶ፡ እግርና፡ ክንፍ፡ ዣሮና፡ ቀንድ፡ ያለው፤ ዐንጕል፡ ከኹሉ፡ አለኹ፡ የሚል። ምስጢሩ፡ ድርገትና፡ ባለድርገኀት፡ ነው፤ ድሩግ፡ እንደ፡ ማለት፡ (ገድ፡ ጊዮ)።

ድርድር፤—በቁሙ፡ ዐማርኛ፤—ደራር፡ ደረ፡ ደርደረ።

ዶርሆ፤—በቁሙ፡ ዶሮ፤—ዶር፡ ደወር።

ድርሀም፤(ጽር፡ ድራኽሚ። ዐረ፡ ዲርሀም)፤ የገንዘብ፡ ስም፤ ድሪም፡ እንደ፡ ዲናር፡ ያለ፡ የፋርስ፡ ገንዘብ። ዲናርና፡ ድርሀም፡ ትክክል፡ ናቸው፡ (ስንክ፡ የካ፳። ግብ፲፱፡ ፲፱። ቀሌ)።

ድርሀማት፤ ደራህም፤ ድሪሞች። መጠነ፡ ዐሥርቱ፡ ድርሀማት። ደራህም፡ ዘሕልያን፡ (ፍ፡ ን፡ ፴፱። ፈ፡ መ፡ ፳፩፡ ፩)።

ደርዝ፤(ዐማርኛ)፤ ድርብ፡ ስፌት፡ እንደ፡ መኪና፡ ስፍ፡ ያለ፤ ወይም፡ የባብ፡ ጥርስ፡ የጥልፍና፡ የጥራዝ፡ ዐይነት።

ደሪዘን፤(ጽር፡ ዲዎርዘን)፤ ንድቀ፡ የግንብ፡ ሥራ፡ (ሕዝ፵፩፡ ፲፱)። ጠቀመን፡ እይ።

ድርያሚን፤ ድብርያሚን፡ (ዕብ፡ ዲብሬይ፡ ሀያሚም)፤ የብሉይ፡ መጽሐፍ፡ ስም፤ እንደ፡ ነገሥት፡ ያለ፤ ዜና፡ መዋዕል፡ ማለት፡ ነው። ሕጹጻንን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (አቡሻ)።

ደሪክ፤ ኮት፤ (ደረከ፡ ይደርክ፡ ይድርክ። ዕብ፡ ዳራኽ። ሱር፡ ድራኽ፤ ኬደ፡ ረገፀ)፤ መጥናት፡ መጠንከር፤ መድረቅ፡ መሻከር፤ መክፋት፡ መጨከን። ደረቅ፡ ማለት፡ ቅሉ፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ትፀወግ፡ እምሕምዘ፡ አፍያት፡ ወትደርክ፡ እምተዘሐላ፡ (መጽ፡ ምስ)።

—፤ መንደርከክ፡ መብሰል፤ መቅላት፤ የፍሬ፡ የፍሕም።

ድሩክ፤ (ክን፡ ካት፡ ርክት)፤ የጠና፡ ጥኑ፤ ብርቱ፡ ጠንካራ፤ ደረቅ፡ ሸካራ፤ ክፉ፡ ጨካኝ። (የተንደረከከ፡ ብስል፡ ቀይ)። ማእሰር፡ ድሩክ። ልሳን፡ ድሩክ። ቃል፡ ድሩክ። ወዔሳውስ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸጓር፡ ወዘሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ። ድርክት፡ ከመ፡ ሲኦል፡ ቅንአት፡ (ስንክ፡ ጥቅ ፳፩። ኅዳ፳። ኩፉ፡ ፲፱። ማሕ፰፡ ፮)።

ደርከኖ፤(ዕብ፡ አርጋማን)፤ ኅምራዊ፡ ቀይ፡ ሕብር፡ ደባባ፡ የበሰለ፡ ፍሬ፡ ወይም፡ የጥቍር፡ ወይን፡ ደም፡ የሚመስል። በርሱ፡ የታለለ፡ ልብስ፡ ፈትል። [illegible]ሕፍት፡ ግን፡ በያክንት፡ ፈንታ፡ ደርከኖ፡ ይላሉ፤ መምህራንም፡ ስማያይ፡ ይሉታል፡ (ራእ፲፯፡ ፲፰)።

አድረከ፤(አድረገ)፤ አጠና፡ አበረታ፤ መድረክ፡ ሠራ፡ አጋጠመ።

መድረክ፤(ብ፡ መዳርክ)፤ በቁሙ፤ መረጋገጫ፡ ከመዝጊያ፡ በታች፡ የሚጋደም። መድረክ፡ ሖኅቱ። ንበ፡ መድረከ፡ ሖኅትክሙ። መዳርክ፡ ወመሳክው፡ (ሚራ፯፡ ፴፯። ያዕ፭፡ ፱። ሕዝ፵፩፡ ፲፮)።

ድርኵኵት፤(ታት)፤ የመዝጊያ፡ ቍላ፡ ወንዴ፤ በመድረኩ፡ ላይ፡ የሚቆም፡ የሚተከል፤ ወይም፡ ሴቴው፡ የመድረኩ፡ ፍልፍል፡ መቋሚያውና፡ መተከያው። ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ትዐውድ፡ ውስተ፡ ድርኵኵታ፡ (ምሳ፳፮፡ ፲፬። ዘካ፲፱፡ ፱። ፫ነገ፡ ፯፡ ፴፭)።

ድርክሜ፤(ጽር፡ ድራኽሚ። ዕብ፡ ቤቃዕ)፤ ድሪም፡ ድርሀም፤ የዲድርክም፡ አላድ። ድርክሜ፡ አሐቲ። ድርክሜኑ፡ ለለ፡ ዕለት፡ (ዘፀ፴፱፡ ፫። ጦቢ፭፡ ፲፬)።

ደርከኖ፤—ኅምራዊ፤—ደሪክ፡ ደረከ።

ዳሮም፤(ዕብራ)፤ ደቡብ፤ የሰሜን፡ አንጻር፡ (ሕዝ፳፡ ፵፮)።

ድራሞ፤ ደስክ፡ የንቅልፍ፡ ጋኔን፡ የሚጫን፡ የሚደብት፤ ይልቁንም፡ በጸሎትና፡ በጉባኤ፡ ጊዜ። የመነኮሳት፡ ደረሞኛ፡ ጋኔን፡ ዝሙት፤ የሚያሳክክ፡ የሚያስፎክት፡ ዕከካም። ያስሕኮ፡ ለሥጋ፡ ወይሬስዮ፡ ለብእሲ፡ ይዝሐቅ፡ ሥጋሁ፡ ዘእንበለ፡ አፅርዖ፡ (አረጋ፡ ድ፮)።

ደረመን፤ ዕከክ፡ ፎከት፤ፈረሳቤት፡ (ዐማርኛ)።

ድርማንቅ፤(ቃት)፤ የውስጥ፡ የገላ፡ ልብስ፤ ሱሪ፡ ቀሚስ፤ ልብ፡ አልባ፡ ጥብቆ፤ ዐጭር፡ ቍምጣ፡ ወይም፡ ረዥም፡ ጠባብ፡ የወንድ፡ የሴት። ድርማንቅ፡ ዘዐጌ። ድርማንቃቲሆሙ፡ (ሕዝ፵፱፡ ፲፰። ዳን፫፡ ፳፩። ዘፀ፳፰፡ ፬)።

—፤ የመግነዝ፡ ስም፤ የቄስ፡ የመነኰሴ፡ ማንዛት፡ አስተሳሰሩ፡ እንዳስኬማ፡ ያለ፤ ፯፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ያለበት። ድርማንቅ፡ ፪፡ ቃል፡ ነው፤ ድርማ፡ ንቅ፡ ወይም፡ ድር፡ ማንቅ፤ ድርማ፡ ንቅ፡ ሲኾን፡ ድርማ፡ ከድራሞ፤ ንቅ፡ ከንቅሀ፡ የወጣ፡ ይመስላል፤ የሚለበስ፡ ሌት፡ ተቀን፡ ነውና። ድር፡ ማንቅ፡ ሲኾን፡ ግን፤ አለጥርጥር፡ ድር፡ ከድርዕ፤ ማንቅ፡ ከዐንቀ፡ መጥቷል፡ ያሰኛል። የመግነዙም፡ ስም፡ በቁሙ፡ ድርን፡ ማስሪያን፡ ያሳያል። (ተረት)፡ ድር፡ ቢያብር፡ አንበሳ፡ ያስር።

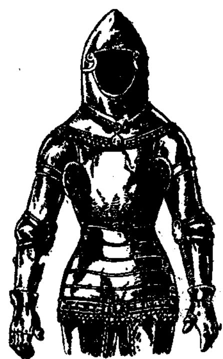
ድርሙስ ፤ (ጽር ፡ ድሪሙ) ፤ ዱር ፡ ደን ሐቅል ፡ ብዙ ፡ ዛፍና ፡ ዕንጨት ፡ ያለበት ። ሐነጸ ፡ ቤተ ፡ ድርሙስ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፱) ። ድርሙስ ፡ ባለው ፡ ደግሞ ፡ በገዳም ፡ ይላል ።

ድርንቅ ፤ (ዕብ ፡ ስላው) ፤ የባሕር ፡ ቆቅ ፡ ድርጭት ፤ ፍርፍርት ፡ በወንዝ ፡ ዳር ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ የሚኖር ፤ የሠባ ፡ ያፈረጠመ ፡ ዐንገቱ ፡ ከክንፉ ፡ የገጠመ ። ድርንቅ ፡ ማለት ፡ ቃሉ ፡ ከደቂት ፡ ፍር ፡ ጥቷል ፤ ዐምቆ ፡ ደርንቆ ፡ እንዲሉ ። ያንገቱን ፡ ማጠር ፡ የሥጋውን ፡ መጥበቅ ፡ ያሳያል ። ወሰበ ፡ ሰአሎ ፡ መብልዐ ፡

ፍግዓ ፡ ወተድላ ፡ ዐርገ ፡ እምውስተ ፡ ባሕር ፡ ብዙኅ ፡ ድርንቅ ፡ (ጥበ፲፱ ፡ ፲፪) ። ፍርፍርትን ፡ እይ ።

ድርዕ ፤ (ብ ፡ አድራዕ ። ዐረ ፡ ዲርዕ) ፤ ጥሩር ፡ የብረት ፡ ቀሚስ ፡ ቤደርያ ፡ በሰልፍ ፡ ጊዜ ፡ የሚለበስ ። ወልታ ፡ ወድርዐ ፡ እንግድዓ ። ዘቦ ፡ ድርዐ ። ይለብስ ፡ ድርዐ ፡ ጽድቅ ። አልባሰ ፡ ድርዖሙ ። አድራዕ ፡ ወአቅስስት ፡ (ሔኖ፷ ፡ ፩ ። ነሐ፱ ፡ ፲፮ ። ጥበ፭ ፡ ፲፱ ። ፪ነገ ፡ ፲ ፡ ፬ ። ፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲፬) ። በምስጢር ፤ ጥብዐት ፡ ትዕግሥት ፡ ይኾናል ። በድርዐ ፡ እንግድዓ ፡ ወበጽንዐ ፡ ሃይማኖት ፡ ወረሰ ፡ መን ፡ ሰማ ፡ (ድጓ) ።

ድርዕ ፡

(ጥ) **ደርዐ** ፤ ተጠረረ ፤ ጥሩር ፡ ለበሰ ። ጨከነ ፤ ታገሠ ። ሰማዕት ፡ ረከቡ ፡ ተስፋሆሙ ፡ ደሪዖሙ ፡ ወተዐጊሦሙ ፡ (ድጓ) ።

ደርቀ ፤ (ትግ ፡ ገፋ ፡ ገፈተረ) ፤ ደረቀ ፡ ከረረ ፤ ደረቅ ፡ ኾነ ። ዘሩ ፡ ደረከ ፡ ነው ፡ (ዐማርኛ) ።

ድሪቆን ፤ **ድርቲቆን** ፤ (ዕብ ፡ ርቂዕ) ፤ የሰማይ ፡ ስም ፤ ፪ኛ ፡ ሰማይ ፡ ኤረር ፤ ፪ኛነቱ ፡ ለጠፈር ፡ ነው ፤ ለላይኞቹ ፡ ግን ፡ ለሰባቱ ፡ አንደኛ ፡ ይባላል ፡ (አዋል ። ቀሌ) ።

ዶርቃስ ፤ (ጽር ፡ ዶርካስ) ፤ ፌቆ ፤ ወይጠልንና ፡ ጣቢታን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ድሪቶ ፡ ጁሕ ፡ ጀባ ፡ ይሉታል ፡ (ግብ፱ ፡ ፴፮ ፡ ፴፱) ።

ደሪር ፤ **ሮት** ፤ (ደረ ፡ ደረረ ፡ ይደርር ፡ ይድርር) ፤ ማረት ፤ እራት ፡ ማብላት ፡ መጋበዝ ። መወዘም ፤ ዋዜማ ፡ መቆም ። የደረረ ፡ ምስጢር ፡ መደበኛው ፤ ሰውን ፡ እንዳሞሌና ፡ እንደ ፡ ሡልሡል ፡ በስደቃው ፡ ዙሪያ ፡ ሰድሮ ፡ ደርድሮ ፡ ማስቀመጥ ፡ ነው ፤ ደርን ፡ እይ ።

ተደረ ፤ (ይዴረር ፡ ይደረር) ፤ ታረተ ፤ እራት ፡ በላ ፡ ተጋበዘ ። እምድኅረ ፡ ተደሩ ። እንዘ ፡ ይዴረሩ ። ሶበ ፡ አኅለቁ ፡ ተደሮ ። ኖመ ፡ ዘእንበለ ፡ ይደረር ። ምንተ ፡ ተደረርከ ፡ (ሉቃ፳፪ ፡ ፳ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፪ ። ጦቢ፰ ፡ ፩ ። ዳን፯ ፡ ፲፰ ። ሄርማ) ።

ድራር ፤ (ራት) ፤ እራት ፤ የማታ ፡ ምግብ ። ምሳሐ ፡ አው ፡ ድራር ። እመሂ ፡ በድራር ፡ ወእመሂ ፡ በምሳሕ ። ዘአሕጸጸ ፡ ድራሮ ፡ ይበይት ፡ ጥዑየ ፡ ሥጋሁ ። ይጸውም ፡ ድራረ ፡ (ሉቃ፲፬ ፡ ፲፪ ። ኪዳ ። ፈላስ ። ስንክ ፡ መስ፴) ።

—፤ ድሮ ፡ ዋዜማ ፤ ቅበላ ። ጾመ ፡ ድራረ ፡ ልደት ፡ ወጾመ ፡ ድራረ ፡ ጥምቀት ። ማኅትው ፡ ዘድራረ ፡ ጾም ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭ ። ድጓ) ። ዲቃላውን ፡ ደርደረ ፡ አንደርደረ ፡ ብሎ ፤ ደረደረ ፡ አንደረደረ ፡ ተንደረደረ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ይወጣል ፡ (ዐማርኛ) ።

ደሪስ ፤ **ሶት** ፤ (ደረሰ ፡ ይደርስ ፡ ይድርስ ። ዕብ ፡ ዳራሽ ። ሱር ፡ ድራሽ ። ዐረ ፡ ደረሰ) ፤ መድረስ ፡ በቁሙ ፤ በጽሐንና ፡ ለጸቀን ፡ ተመልከት ። ድርሳን ፡ መድረስ ፤ እየደረሱ ፡ መጻፍ ። ደረሱ ፡ በእንተ ፡ ዝ ፡ ወጸሐፉ ። ደሪሰ ፡ ድርሳን ። ዘደረሰ ፡ አባ ፡ ሕርያቆስ ፡ (ቄር ። ስንክ ፡ ታኅ፳ ። ቅዳ) ።

—፤ መተርጐም ፡ መፍታት ፡ ማፍታታት ፤ መስበክ ፡ ማስተማር ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ መናገር ። እፌቱ ፡ አነ ፡ ዘይእዜ ፡ ተነበ ፡ በወንጌል ፡ እድርስ ፡ ለክሙ ። መጻሕፍተ ፡ ሕግ ፡ ደሪሶ ። ቀሲስ ፡ ይድርስ ፡ ድርሳነ ፡ ዘመፍትው ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፱ ። ስንክ ፡ ግን፳፯ ። ኪዳ) ።

ደራሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፤ የሚደርስ ፡ ደራሽ ፤ ባለድርሳን ፤ ተርጓሚ ፡ ሰባኪ ፤ ፍጹም ፡ ሊቅ ። ጎርጎርዮስ ፡ በዓለ ፡ መንክራት ፡ ወደራሴ ፡ ቅዳስያት ። ቤተ ፡ ደራስያን ፡ (አቡሻ ፡ ፶ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፩) ።

አድረሰ ፤ አደረሰ ፡ አስደረሰ ፤ ጨረሰ ፡ አስጨረሰ ፤ የቦታ ፡ የሥራ ፡ የድጋም ፡ የዜማ ።

ተደርሰ ፤ ተደረሰ ፤ ተጣፈ ፡ ተተረጐመ ። ወሰእመ ፡ ተደርሰ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭) ።

ድሩስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ርስት) ፤ የደረሰ ፤ የተደረሰ ፤ ድርስ ፡ ፍጹም ።

ድርሰት ፤ (ታት) ፤ መድረስ ፤ መደረስ ፤ አደ ፋረስ ፡ ደረሳ ፡ ድርሻ ። በቁሙ ፡ የምስጋና ፡ ቃል ፤ ቅኔ ፡ መልክ ፡ ሰላምታ ፡ ግጥም ። ነባቤ ፡ ዝንቱ ፡ ድርሰት ፡ አርብዓ ፡ ወክልኤ ። ድርሰታተ ፡ ማሕሌት ፡ (ደራሲ ። አርጋ) ።

ድርሳን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ የተደረሰ ፡ የተ ጣፈ ፡ ቃል ፡ ነገር ፤ ስፌ ፡ ንባብ ፡ ረዥም ፡ ስብከት ፤ ትር ጓሜ ፡ አፈታት ፤ ጕሥዐተ ፡ ልብ ፡ (ዲዝኩር) ፡ መዝሙር ፤ ምስጢሩ ፡ የሚያጠግብ ፡ ቃሉ ፡ የሚያረካ ፤ አነጋገሩ ፡ የተ ሳካ ፤ ጣዕመ ፡ ቃሉና ፡ ኀይለ ፡ ቃሉ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ልብ ፡ የሚነካ ። ድርሳን ፡ በእንተ ፡ ሰንበት ፡ ዘደረሰ ፡ ርቱዐ ፡ ሃይማኖት ። ድርሳን ፡ ዘአባ ፡ ያዕቆብ ፡ ዘስ ሩግ ፡ ዘደረሰ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ኖሙ ፡ ካህናት ፡ ወዲያ ቆናት ። አባ ፡ ኤፍሬም ፡ ሶርያዊ ፡ ደረሰ ፡ ድርሳናተ ፡ ብዙኃተ ፡ ፈድፋደ ፡ (አዋል ። ግንዘ ። ስንክ ፡ ሐም፲፩) ። ድርሳነ ፡ ማርያም ፤ ድርሳነ ፡ ሚካኤል ፡ ቢል ፡ ወግ ፡ ታ ሪክ ፡ ዜና ፡ ማለት ፡ ነው ። ምስጢሩ ፡ ነገር ፡ ከማለት ፡ ይገባል ።

ምድራስ ፤ (ሳት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ድርሳን ፡ ድርሰት ፤ ትርጓሜ ፡ ስብከት ። ዛቲ ፡ መጽሐፈ ፡ ምድ ራስ ። ዘውእቱ ፡ ሥሉጥ ፡ ላዕለ ፡ ቀድሶ ፡ ቍርባን ፡ ወላዕለ ፡ ምህሮ ፡ ወላዕለ ፡ ምድራሳት ። ወዘምድ ራሳት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፱ ፡ ፳፮) ።

—፤ ቦታ ፤ ድርሳን ፡ መድረሻ ፡ መተርጐሚያ ፤ ቤተ ፡ ክሲ ያን ፡ ጉባኤ ፡ የተማሪ ፡ ቤት ።

ድርስ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ልክ ፤ እውነት ፤ ርግጥ ። ድርሱን ፡ አገኘኹት ፡ እንዲሉ ። የምልክት ፡ ስም ፤ የዜማ ፡ ምልክት ፤ ፍጹም ፡ ማለት ፡ ነው ።

ድርስ ፤ **ድራይ** ፤ (ጽር ፡ ድሪስ ፤ ድሪይ ፤ ድሪዮስ) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፡ በሉጥ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ወይራ ፡ ይሉታል ፡ (ኩፋ ፡ ፲፫ ። ፲፱ ። ፴፩) ። ለአብርሃም ፡ አብ ፡ ቀዳሚ ፡ ዘአስተርአይከ ፡ ክርስቶስ ፤ ቀትረ ፡ ታ ሕተ ፡ ዕፀ ፡ ድርስ ፤ ተሰቀልከ ፡ ከመ ፡ እቡስ ፡ (ደራሲ) ።

ድርስ ፡

ደርሰኔ ፤ (ዐረ ፡ ዳርሲን ፡ ኒ) ፤ የሽቱ ፡ ዛፍ ፡ ስም ፤ ዕንጨቱ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ያለው ፤ ቅመምና ፡ መድ ኀኒት ፡ የሚኾን ፤ ቀናንሞን ፡ እይ ። ምቱረ ፡ ልሳኖ ፡ ኀበ ፡ ህላዌሁ ፡ አግብአ ፡ ሶበ ፡ ደርሰኔ ፡ ወመዓረ ፡ ቀ ብዐ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፩) ።

ደረት ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ እንግድዓ ። ደ ርግሐ ፡ ብሎ ፡ ደረተ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ድርቲቆን ፤ —፪ኛ ፡ ሰማይ ፤ —ድሬቆን ።

ድስቡጣ ፤ (ጽር ፡ ዴስፖታ ፤ ቴ) ፤ ሊቅ ፡ እግዚእ ፤ ደግ ፡ ገዥ ። ድስቡጣ ፡ ናይፍን ። ምንስቲ ቲሙ ፡ ድስቡጣ ፡ (ግብ ፡ ሕማ) ።

ደስዮ ፤ **ዮት** ፤ (ደሰየ ፡ ይደሲ ፡ ይድሲ ። ዕብ ፡ ዳሽ ። ዐረ ፡ ዳሰ) ፤ መዳስ ፤ መርገጥ ፡ መደፍ ጠጥ ፤ ማበራየት ፤ ኬደን ፡ እይ ። ማስደሰት ፤ ደስ ፡ ማሰ ኘት ፤ ጣድ ፡ ማስረር ። ደስታ ፤ ድስት ፡ ከዚህ ፡ ወጥ ቷል ።

ደሴት ፤ (ብ ፡ ደስያት) ፤ በቁሙ ፤ በባሕር ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፤ ባሕር ፡ የከበበው ፡ የብስ ፤ ሀገር ፡ ምድር ፡ ተራራ ፤ እንደ ፡ ደቅ ፡ እንደ ፡ ሐይቅ ፡ እንደ ፡ ዚይ ፡ ያለ ። እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ደሴት ። ደሴተ ፡ ኬጥ ኤም ። አድለቅለቃ ፡ ደስያት ። ደስያት ፡ ዐበይት ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፮ ። ኤር፪ ፡ ፲ ። ሕዝ፳፮ ፡ ፲፭ ። ኩፋ ፡ ፰) ።

ደስክ ፤ ደባስ ፡ ጋኔን ፡ የሚጫን ፡ የሚጨቍን ፡ የሚደብት ፤ ድራሞን ፡ ተመልከት ።

ደስከን ፡ **ኖ** ፤ (ብ ፡ ደሳክን ። ዕብ ፡ ዲሾን ። ሱር ፡ ሬማእ ። ዐረ ፡ ሪእም) ፤ የዱር ፡ የበረሓ ፡ እን ስሳ ፤ ቀንዳም ፡ ቀንደ ፡ ታላላቅ ፡ ባለብዙ ፡ ዐጽቅ ፤ እንደ ፡ ርኤም ፡ ያለ ፡ የዋሊያና ፡ የፌቆ ፡ ወገን ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጐሽ ፡ ይሉታል ። ቶራ ፡ ወደስከን ፡ (ዘዳ፲፬ ፡ ፭) ።

ደስከን ፡

ድስቅን ፤ (ጽር ፡ ዲስኮስ) ፤ ታናሽ ፡ ክብ ፡ ጻሕል ፡ የቍርባን ፡ መሥሪያ ፡ መቀደሻ ። ኢያቅርብ ፡ ቢድስቅን ፡ ወኢያቅርብ ፡ በጽዋዕ ። ዲያቆኑ ፡ ለቂስ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ፲፫) ።

ደሲስ ፤ **ሶት** ፤ (ደሰ ፤ ደሰሰ ፡ ይደስስ ፡ ይድስስ ። ዐረ ፡ ደሰ) ፤ መሰወር ፡ መደበቅ ፤ መከ ለል ፡ መጋረድ ። መዳሰስ ፡ መዳበስ ፤ በእጅ ።

—፤ መንዳሰስ ፡ ድስስ ፡ ማለት ፤ ማጕንበስ ፤ ደሳሳ ፡ መ ኾን ፤ የቤት ፡ የጐጆ ፤ ለፈሰም ፡ ይኾናል ።

ዳስ ፤ በቁሙ ፤ ጥላ ፡ ከለላ ፤ የሣር ፡ የቅጠል ፡ ጐጆ ፡ ግርዶ ፡ ከሐሩር ፡ ከቍር ፡ የሚሰውር ። ዳስ ፡ ዐ ቃቤ ፡ ወይን ። ከመ ፡ ትግበር ፡ ዳስ ፡ ኀበ ፡ ትነብር ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፰ ። ፲፮ ፡ ፫) ።

ደሳ ፤ ዳውዣ ፡ ምንጣፍ ፡ የሱማሌ ፡ ሥራ ፤ ጭ ገራም ።

ደስጴዳ፤(ጽር፡ዳሲፑስ፤ዳሲፖዳ)፤ ጥንቸል፡የሸኮኮ፡ዐይነት፡(ዘሌ፲፩፡፭፡ዘዳ፲፬፡፯)።

ዳታን፤ የሰው፡ስም፤ሥርዐት፡ማለት፡ነው፤ ፪ኛም፡ንቅዓዊ፡ይሉታል፡(ዘኍ፲፮፡፳፬)።

ዴፐ፤ዲፓ፤—ሸመቀ፤ሸመቃ፤—ደየፐ።

ሀ

ሀ፤ ፳፮ኛ፡ፊደል፡በግእዝ፡አልፍ፡ቤት፡በአበገደ፤ስሙ፡ሆይ፤ሀውይ።ቍጥሩ፡ዐምስት፤አኃዝ፡ሲኾን፡ሀ፡ኀምስት፡ቱ፡ይባላል።ዕብራውያን፡ግን፡ዐምስትን፡መደብ፡አድርገው፡በራሱ፡ላይ፡ነቍጣ፡እየጨመሩ፡ዐምስት፡እልፍ፡ይሉታል፤ይኸውም፡ኀምሳ፡ምእት፡ወይም፡ዐምስት፡ሺሕ፡ማለት፡ነው።ምስጢሩ፡ኀሙስንና፡የኀሙስን፡ፍጥረት፡መደብ፡አድርጎ፡ምስጢረ፡ጥምቀትን፡ያሳያል፡(ዘፍ፩፡፳—፳፫)።

ሀ፤—አ፤(ሐ፡ኀ፡ዐ)፤ የግስ፡ዐመል፤የራብዕ፡የሳድስ፡ሥረይ።የአን፡ፍች፡እይ፤ከዚህ፡ጋራ፡አንድ፡ነው።፪ኛም፡(ዕር፪፡ቍ፲፬)።

ሀ፤—ሃ፤ የግእዝ፡ወራሽ፡ለሩቅ፡ወንድና፡ሴት፤ግእዙ፡ለወንድ፤ራብዑ፡ለሴት፡ትራስ፡እየኾነ፡በተጸውዖ፡ስም፡ሲገባ፡ን፡ወደ፡ይኸናል።ርኢ፡አዳምሀ፡ወሔዋንሃ።መጣፍ፡ግን፡በጣፎች፡ስሕተት፡ወንድና፡ሴት፡ሳይለይ፡ለኹሉም፡ራብዑን፡ብቻ፡ያገባል።ዘካርያስሃ፡ወኤልሳቤጥሃ።ሃሌታ፡ሲጣፍ፡የሚገባው፡በግእዝ፡ሀ፡ሲኾን፤ሃሌ፡ተብሎ፡በራብዕ፡እንዲጣፍ፡ይህም፡እንደዚያ፡ነው።

ሁ፤(ሁ—ኑ)፤ ጥያቄ፤የጥያቄ፡ቃል፤ኀኡስ፡አገባብ፤ፍችው፡ን።በቃል፡መጨረሻ፡እንደ፡ዝርዝር፡ትራስ፡እየኾነ፡ይገባል።ኢኮነሁ፡ከመ፡ዝ። እምኔየሁ፡ይሴወር። ትስእሉኒሁ፡መጻእክሙ፡(ዓሞ፪፡፲፩።ኢዮ፴፰፡፯።ሕዝ፳፡፫)።ቦሁ፡አመ፡ነገሩክሙ። አልቦሁ፡አመ፡አንበብክሙ። አኮሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡እያለም፡በነባር፡አንቀጽ፡ይገባል።ኑ፡ደግሞ፡ሁ፡በገባበት፡ይገባል፤አገባቡን፡በቦታው፡እይ።አንዳንድ፡ጊዜም፡ሁ፡ምናልባት፡ይኾናል።እመሰ፡ትብሉሁ። ሶበሁ፡የአምር፡በዓለ፡ቤት። እመ፡አንተሁ፡ክርስቶስ፡(ኢሳ፳፯፡፯።ማቴ፳፬፡፵፫።፳፯፡፳፫)።

ሁ፤(ውእቱ)፤ ባዕድ፡ዝርዝር፡ጠቃሽ፤ዐጸፋ፤ምእላድ፤ላንድ፡ለሩቅ፡ወንድ፤በሩቅ፡ወንድ፡አንቀጽ፡ለሚጠራ፡ኹሉ።ርሱ፡ያ፡ማለት፡ነው፤ብእሲሁ፤ሰውየው፡ያ፡ሰው።ሃ፡ሆሙ፡ሆን፡እያለ፡በሩቆች፡ብቻ፡ይረባል።ኪያ፡ኪያሁ፤ለል፡ለሊሁ፤ቅድሜሁ፡ድኅሬሁ፤ቀደሳሁ፡ወደሳሁ፤የመሰለው፡ኹሉ።

ዝ፡ዝንቱ፡ከዘ፡እንደ፡ወጣ፡ውእቱም፡ከሁ፡ወጥቷል፤የርባታ፡መደቦች፡የሚባሉ፡ዐሥሩ፡ስራዊት፡ሳይቀሩ፡ኹሉም፡የሁ፡ዘር፡ናቸው።

ሂ፤(ሂ—ኒ)፤ ቀዊ፤ፍችው፡ም፡ደግሞ፤ግን፤ስንኳ።ሂ—ሂ፡ኒ—ኒ፤ወይም፡ሂ—ወ—ሂ፡ኒ፡ወ—ኒ፡እያለ፡ብቻውንም፡ከወም፡ጋራ፡ይገባል።አነሂ፡አንተሂ። አቡየሂ፡ወአነሂ። እመሂ፡ሠርከ፡ወእመሂ፡መንፈቀ፡ሌሊት። ከሃሊ፡አንስ፡ተጽናስሂ፡ወተደልዎሂ፤ርኂበሂ፡ወጸጊበሂ፤ሐሚመሂ፡ወተፈሥሖሂ፡(ፊልጵ፬፡፲፪)።ግንና፡ስንኳ፡ሲኾን፡አገባቡ፡እንደ፡ወ፡ነውና፤የወን፡አፈታት፡ተመልከት።

ሃ፤ ዝርዝር፡ጠቃሽ፤ላንዲት፡ለሩቅ፡ሴት፤በሩቅ፡ሴት፡አንቀጽ፡ለሚነገር፡ኹሉ።

ሄ፤ ጊዜ፤በታ፡ወገን፡ማእዝን፡ዙሪያ፡እየኾነ፡ከኆል፡ጋራ፡ይነገራል።ኆልን፡ተመ፤ኔ፡ከእሕቲ፡በቀር፡በሌላ፡እንዳይገኝ፤ሄ፡ደግሞ፡ከኆል፡በቀር፡በሌላ፡አይገኝም።

ሄ፤(ዕብ፡ሄእ)፤ ስመ፡ፊደል፡ኃምስ፤ሀ።እንሆ፡እንካ፡ማለት፡ነው፡(መዝ፻፲፰፡፴፫—፵።ሰቈ፩፡፭።፪፡፭።፫፡፲፫።፬፡፭)።ሀና፡ሆ፡እንደ፡ሌሎቹ፡የተለየ፡ሥራ፡የላቸውም።

ሀብ፤—በል፡ስጥ፤ —ውሂብ፡ወሀበ፡ይውህብ፡የሀብ።

ሀብአ፤—ዐባ፡ሸሸገ፤—ኀቢእ፡ኀብአ።

ሀቢብ፤ቦት፤(ሀበ፤ሀበበ፡የሀብብ፡ይሀብብ።ዐረ፡ሰበ)፤ ሀብ፡ሀብ፡ማለት፤መስደብ፡መንቀፍ፤ማቃለል።መጽሐፍ፡ግን፡በሀበበ፡ፈንታ፡ተሀበበ፡ይላል፤ስሕተት፡ነው።ይትሀበቡኒ፡ወይዘነጕጉኒ። ኢትትሀበበ፡ለዘይትጋነይ። በማእከለ፡ቢጹ፡ይትሀበብዎ፡ለምታ፡(ኤር፳፡፰።ሢራ፰፡፭።፳፭፡፲፰)።

ሀባቢ፤መሀበቢ፤መሀብብ፤መስተሀብብ፤(ብት፡ባን፡ባት)፤ የሚሳደብ፡ተሳዳቢ፤ነቃፊ፡አቃላይ፤ሀብ፡ሀብ፡ባይ።ኢይክሉ፡ነባብያን፡ወተናጋርያን፡ፅሩዕ፡ወመስተሀብባን፡(ኪዳ።ሮሜ፩፡፴)።

ሀቢብ፤—ወዳጅ፤—ሐቢብ፡ ሐበ፤ ሐበበ፡ ሐቢብ።

ሀብሀብ፤—ዐስበ፡ ዝሙት፤—ውሂብ፡ ወሀበ።

ሀቢው፤ ዎት፤ (ሀበወ፡ የሀቡ፡ ይሀቡ። ወሀበ፤ ሐበበ)፤ መወጨፍ፡ መዝንብ፤ መንፈስ፡ መተገብ። ዝናምና፡ ጠል፡ መስጠት፡ ማጥገብ፤ ወሀበንና፡ ሐበበን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው።

ሀበ፤ ወጨፎ፡ እንዳሸዋና፡ እንደ፡ ጠጠር፡ ያለ፡ የዝናብ፡ ቅንጣት፤ ጠል፡ ጤዛ፡ ጠፈጠፍ፤ ከዝናም፡ ብኋላ፡ በሣር፡ በቅጠል፡ ላይ፡ የሚታቈር፡ የሚንቈረ ዘዝ፤ ሕንባበ፡ ማይ። (ግጥም)፡ የተንቈረዘዘው፡ ደምኽ፡ እንደ፡ ጤዛ፤ የስብስቴ፡ ግንቡል፡ ጊዮርጊስ፡ ወሬዛ። **እንዘ፡ ይትኀደግ፡ ህቡ። እምነቅዐ፡ ቅዳሴክ፡ እር ወይ፡ ወእሰቀይ፡ ህቡ፡** (ዘፀ፲፮፡ ፲፫። ደራሲ)።

ሀበየ፤—ሾመ፡ ጠበቀ፤—ሐብይ፡ ሐበየ።

ሆባይ፤—አሞራ፤ ዝንጀሮ፤—ሀዊብ፡ ሆበ።

ሀብለ፡—ዋሸ፡ ዐበለ፤—ሐቢል፡ ሐብለ።

ሀብለየ፤—በዘበዘ፤—ሐብለየ፡ ሕብልያ።

ሀገየ፤—ባጀ፤—ሐግይ፡ ሐገየ፡ ሐጋይ።

ሀጕል፤ ሎት፤ (ሀጐለ፡ ሀጎለ፡ የሀጕል፡ ይሀጎል)፤ ማጣት፡ መቸገር፤ የያዙትን፡ የረዘዙትን፤ ወይም፡ የሹትን፡ የተመኙትን፡ አለማግኘት። **ከመ፡ ኢትህጕል፡ ርስተከ። ህጕል፡ ወርቀከ፡ እምትህጕል፡ ዐርከከ። ሀጕሉ፡ አዕይንቲሁ፡ ጦቢት። ሀጕሉ፡ ዐሴቶሙ። የሀጕሉ፡ ተስፋሆሙ፡** (ሚራ፱፡ ፮። ፳፱፡ ፲። ጦቢ፮፡ ፮። ማቴ፮፡ ፱። ዲድ፡ ፳፭)።

አሀጎለ፤ አጕለ፤ አስታጐለ፡ አስቀረ። አጠፋ፤ አስጠፋ። **ንጉሥ፡ አብድ፡ ያሀጕል፡ ሕዝቢሁ። ያሀጕሎሙ፡ ለረሲዓን። ከመ፡ ኣሀጕሎሙ፡ እምገጸ፡ ምድር። ኀጢአት፡ ነፍሶሙ፡ ታሀጕል፡** (ሚራ፲፡ ፫። ሔኖ፭፡ ፱። ዓ፭፡ ፮። ምሳ፭፡ ፲፱)።

አህጓሊ፤ ማህጐሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት)፤ የሚያጕል፡ አጓይ፤ አስታጓይ፤ አስተጓጓይ። አጥፊ፡ አስጠፊ፤ ጕጂ፡ ገዳይ፡ አስገዳይ። **ዝንቱ፡ ደዌ፡ ማህጕሊ። ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ማህጕሊት። ፍትወት፡ እኩይ፡ ማህጕሌ፡ ነፍሳት። እመ፡ መስሕት፡ ወማህጕሊ፡ አንተ፡** (፩፡ መ፡ ፫፡ ፮። ፭፡ ፭። ዲድ፲፱፡ ፴፱)። ሞት፡ ገሃነም፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ማህጕሊ፡ ይላል። **ቢሖል፡ ወማህጕሊ፡ ኢይደግቡ፡** (ምሳ፳፮፡ ፳)።

ማህጕል፤ (ላን)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አጥፊ፡ መጥፎ። **እሉ፡ እሙንቱ፡ ማህጕላን፡ ጸላእያኒ፡ ሠናይ። እኩያን፡ ወማህጕላን፡ ዮሎት፡** (ዲድ፲፡ ፶፭)።

ተሀጕለ፤ ታጐለ፡ ቀረ፡ ተዳፈነ፤ የቅዳሴ፡ የግብር። ጠፋ፡ ተበላሸ፤ ሞተ፡ ታጣ፤ ተጐዳ። **ተሀጕለት፡ ግብጽ። ይትሀጕል፡ አሐዱ፡ እምኔ፡ አባልከ። አባግዐ፡ ዘተሀጕላ። ተሀጕሉ፡ እማእከለ፡ ትዕይንት። ኢትፍቅድ፡ ተሀጕሎቶሙ፡** (ዘፀ፲፡ ፯። ማቴ፭፡ ፳፱። ፲፡ ፮። ዘኍ፲፮፡ ፴፫። ሉቃ፡ ዕዝ፱፡ ፴፱)። በተሀጕለ፡ ፈንታ፡ ሀጕለ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። **ተሀጕል፡ ሀጕለ፡ ፀቢየ። ከመ፡ ኢትህጕሉ። ወናሁ፡ ሀጕሉ፡ እሙንቱ፡ ወዓለምኒ፡** (ሔኖ፹፫፡ ፮። ኩፋ፡ ፴፮። ሉቃ፡ ዕዝ፱፡ ፳፪)።

ህጕል፤ (ላን፡ ላት፡ ጕልት)፤ የታጐለ፡ የተጓጐለ፤ መና፡ የቀረ። የጠፋ፡ ጥፉ፡ ብልሹ፤ ከንቱ፡ ከበታው፡ የታጣ፤ የኰበለለ። **ሕዝብ፡ ህጕላን፡ ምክር። ከመ፡ ኢይኩን፡ ህጕለ፡ ዕሴትከ። ዘይትአመን፡ በብዕሉ፡ ህጕል። መድኀኒሆሙ፡ ለህጕላን። ህጕላን፡ ሚጥ፡** (ዘዳ፴፪፡ ፳፰። ሚራ፰፡ ፲፱። ሲኖዶ። ዮዲ፱፡ ፲፩። ኪዳ)።

ህጕለት፤ መታጐል፤ መቅረት። መጥፋት፡ አጠፋፍ፤ ጥፋት፡ (ሔኖ፰፡ ፱። ፳፪፡ ፲፪)። **ህጕለተ፡ ነፍስ፡** (ሲኖዶ)።

ሀጕል፤ (ላት)፤ ጥፋት፡ ጕዳት፤ ችግር፡ ዕጦት። **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል። ወልደ፡ ሀጕል። ሀጕል፡ ዐቢይ። በሀጕልክሙ፡ እሥሕቅ፡** (ማቴ፯፡ ፲፫። ዮሐ፲፯፡ ፲፪። ግብ፳፯፡ ፲። ምሳ፩፡ ፳፮)። አጥፍኦ፡ አህጕሎ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ሀጕል፡ ይላል። **ጊዜ፡ ለንሚሥ፡ ወጊዜ፡ ለሀጕል፡** (መክ፫፡ ፮)።

ተሃጐለ፤ (ይትሃጐል)፤ ተጓጐለ፤ ተጣፋ፡ ተጣጣ።

ሀጊናሀ፤ (ዕብራ)፤ የቀና፡ ቀጥ፡ ያለ፤ የተከከለ፤ ባለዕርከን፤ ፍኖተ፡ መዘምራን፡ (ሕዝ፵፱፡ ፲፪)።

ሀጕሬ፤—ቀይ፡ ቀለም፤—ሕጕሬ።

ሀጊር፤ ሮት፤ (ሀገረ፡ የሀግር፡ ይሀግር። ዕብ፡ ሀጌር)፤ ዐዲስ፡ በታ፡ መሻት፡ መፈለግ፤ መመርመር፤ ማቅናት፡ መቈርቈር፤ ምንጩን፡ መማስ፡ ዱሩን፡ መጣስ፤ መከተም፡ መመንደር፤ መዲና፡ መሥራት።

ሀገር፤ (ብ፡ አህጕ(ጐ)ር፤ ራት)፤ በቁሙ፤ አገር፡ መንደር፤ ከተማ፡ ገጠር፤ ብዙ፡ ቤቶች፡ የተሠሩበት፤ ብዙ፡ ሰዎች፡ የሚኖሩበት፤ በያቅኝውና፡ በየክፍሉ፡ ገዥ፡ አዛዥ፤ ዳኛ፡ መልከኛ፡ ያለው፤ ታላቁም፡ ታናሹም። **ኢትክል፡ ተከብቶ፡ ሀገር፡ እንተ፡ ተሐንጸት፡ መልዐልተ፡ ደብር። ሀገር፡ ቅድስት። ሀገረ፡ እስራኤል። ውስተ፡ አህጕር፡ ወአዕጻዳት፡** (ማቴ፭፡ ፲፬። ሚራ፴፱፡ ፲፭። ኤር፫፡ ፰። ማር፮፡ ፶፮)።

ሀገራዊ፤ ያገር፤ ባላገር፤ ባላባት፡ አቅኚ፤ ሹም፡ ሽማግሌ፤ አውራ፡ ቀንድ፤ ወይም፡ ዕድር፤ ልማድ። (ተረት)፡ ያገር፡ ዕድር፡ ለንጉሥ፡ ያስቸግር። **ምግብና፡ ሀገራዊት፡** (ፍ፡ ነ፡ ፲)።

ሀገሬት ፤ ያቀኗት ፡ የቈረቈሯት ፤ የተወለዱባት ፡ አገር ፡ ርስት ፡ ጕልት ። ወዳጅ ፡ ዘመድ ፤ ዐብሮ ፡ አደግ ፡ ያገር ፡ ሰው ፤ ተወራራሽ ፡ ወንድም ። በላ ፡ ለጥበብ ፡ እኅትየ ፡ አንቲ ፡ ወለአእምሮ ፡ ሀገሬትከ ፡ ረስያ ፡ (ምሳ ፯ ፡ ፬) ።

—፤ አንባ ፡ ኰረብታ ፤ ዕርድ ፡ ምሽግ ። ሀገሬት ፡ ይእቲ ፡ ለዙሉሙ ፡ እለ ፡ ይቀርብዋ ፡ (ምሳ፫ ፡ ፲፭) ።

—፤ ማኅበር ፡ ጉባኤ ፤ ድርገት ። እንዘ ፡ ሀለዉ ፡ በምድር ፡ ሀገሬት ፡ ይኩኑ ፡ ምስለ ፡ ሰማያውያን ፡ (ቀሌ) ።

—፤ ባላገር ፡ ባለጌ ፤ አረመኔ ፡ ያልተማረ ፡ ያልሠለጠነ ፤ ዐጀም ። ኢሐቃል ፡ ወኢሀገሬት ፡ (ቆላ፫ ፡ ፲፩) ።

ሀገሬታዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐጀም ፡ አረመኔ ። ጽሑፍ ፡ አልቦ ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ንጹሓን ፡ ፍልጠት ፡ ማእከለ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወሀገሬታዊ ፡ ገብር ፡ ወአግዓዚ ፡ (ፊልክ ፡ ፹፯) ።

ሀግረት ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ተጋ ፤ ዐሰበ ፡ ተወዘወዘ ፤ በትጋት ፡ በሐሳብ ፡ ተያዘ ፡ በሀግረት ፡ ፈንታ ፡ ጋህረተ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ከመ ፡ ትትጋሀረቱ ፡ ለመፍቅደ ፡ ልብየ ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

ሀግሩት ፤ የተጋ ፡ ትጉ ፤ ዐሳቢ ፡ ተቈርቋሪ ፡ (አርጋ) ።

ሀግርትና ፤ ትጋት ፡ ሐሳብ ፤ ትጉህነት ፡ ዐሳቢነት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሀዲእ ፤ አት ፤ (ሀድአ ፡ የሀድእ ፡ ይሀዳእ ። ዐረ ፡ ሀደአ) ፤ ዝም ፡ ጸጥ ፡ ዳ ፡ ጣ ፡ ማለት ፤ ክሁከት ፡ ማረፍ ፤ መርጋት ፡ መጨመት ፤ መቆም ፡ መገታት ። ዝኅነን ፡ ተመ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ወሀድኡ ፡ አይሁድ ፡ በመዋዕለ ፡ ስምያን ። ውእቱሰ ፡ ኢይትናዘዝ ፡ ወኢየሀድእ ። ሀድአት ፡ ልባ ፡ እምሐዘን ። በመዋዕሊሁ ፡ ሀድአት ፡ ወአርመመት ፡ ምድረ ፡ ይሁዳ ። ዘኅነ ፡ ሞገድ ፡ ወሀድአ ፡ ማዕበል ፡ (ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መስ ፳፰ ። ፪ዜና ፡ ፲፬ ፡ ፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ፱ ፡ ፳፰—፴፬) ። ዳታ ፡ ዳተኛ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሀዱእ ፤ (ኣን ፡ አት ፡ ድእት) ፤ ዝም ፡ ጸጥ ፡ ያለ ፤ ያረፈ ፡ የረጋ ፤ ሁከት ፡ የሌለው ፤ በከመ ፡ መንግሥትየ ፡ ህዱእ ። ህዱኣን ፡ ወዕሩፋን ። ይኩን ፡ ህዱአ ፡ አዕይንት ። ዘኢኮነ ፡ ህዱአ ፡ በቃሉ ፡ ወበምግባሩ ። ከመ ፡ በህዱእ ፡ ወበጽምው ፡ ይኩን ፡ ንብረትነ ፡ (አስቴ ፡ ፫ ። መሳ፲፰ ፡ ፯ ። ፊ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፰ ። ቀሌ ። ድጓ) ።

ህዱአዊ ፤ ዝምተኛ ፡ ጸጥተኛ ፤ ጭምት ። ልብ ፡ ህዱኣዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፺፩) ።

ህድአት ፤ ዝም ፡ ጸጥ ፡ ማለት ። ዝምታ ፡ ጸጥታ ፤ ዕረፍት ፡ ርጋታ ፤ ዳታ ፡ ቀስታ ፡ ዝግታ ፤ ጭምትነት ። ህድአት ፡ ወአርምሞ ። መፍቀሬ ፡ ህድአት ። መፍትው ፡ ለነ ፡ ንሑር ፡ በህድአት ። መፍትው ፡ ለአንስት ፡ ይትርአያ ፡ በአርኣያ ፡ ህድአት ። ፈታሒ ፡ ዘአጥረየ ፡ ህድአተ ፡ ወትዕግሥተ ፡ (ጥበ፲፰ ፡ ፲፬ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፴፬ ። ፊ ፡ መ ፡ ፴፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፪) ።

አህድአ ፤ ጸጥ ፡ አደረገ ፡ ዝም ፡ አሰኘ ፤ አስታገሠ ፡ አረጋጋ ። በኀይሉ ፡ አህድኣ ፡ ለባሕር ። ያሀድእ ፡ ሀውከ ፡ ሞገድ ። አህድአ ፡ ህርቃኖስ ፡ ኵሎ ፡ አሕዛበ ፡ እለ ፡ ይጸብኡ ፡ ምድረ ፡ ይሁዳ ፡ ወሞአሙ ። አኀዙ ፡ አግብርቲሁ ፡ ይናዝዝዎ ፡ ወያህድእዎ ። ወአህድኦሙ ፡ መልአክ ፡ ሰላም ፡ በቃሉ ፡ (ኢዮ፳፮ ፡ ፲፪ ። ተረ ፡ ቄር ። ዮሴፍ ። አክሲ) ።

አህዳኢ ፤ መህድኢ ፡ እ ፤ ጸጥ ፡ የሚያደርግ ፤ የሚያስታግሥ ፤ አእሡቶ ፡ መህድኤ ፡ ንዴት ፡ ውእቱ ፡ (ፈላስ) ።

ሀደየ ፤ (ዐረ ፡ ሀደይ) ፤ አበሰለ ፡ አሻከከ ፤ የሥጋ ፡ ያጥንት ፡ የሚቀቀል ፡ ኹሉ ።

ተሀድየ ፤ በሰለ ፡ ሻከከ ፤ ዝንግልግል ፡ አለ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ተፋጨ ፡ ይሉታል ። ተቀሎኩ ፡ ወተሀድየ ፡ አዕፅምትየ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፴) ።

ሀዲም ፤ ሞት ፤ (ሀድመ ፤ ሀደመ ፡ የሀድም ፡ ይሀድም ። ዕብ ፡ ራዳም) ፤ ማንቀላፋት ፤ በንቅልፍ ፡ መያዝ ፡ መወሰድ ፤ መስነፍ ፡ መታከት ፡ እንቅልፋም ፡ መኾን ። መጨለም ፡ መክበድ ፤ ሌሊት ፡ ውድቅት ፡ ሰው ፡ የጊዜ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሀድመ ፡ ፈንታ ፡ ተሀድመ ፡ ይላል ። ዘኒ ፡ ተሀድሙ ። እምቅድመ ፡ ይብራህ ፡ ብርሃነ ፡ መዓልት ፡ ወእምቅድመ ፡ ይትሀደም ፡ ሌሊት ፡ (ዕዝ፮ ፡ ፴፭ ። ቅዳ ፡ አፈ) ።

ሀድመት ፤ ማንቀላፋት ። ከቡድ ፡ እንቅልፍ ፤ እንደ ፡ ሞት ፡ ያለ ። ወደየ ፡ እግዚ ፡ ህድመተ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወኖመ ። ሞት ፡ ውእቱ ፡ ህድመት ፡ ወንዋም ። ከመ ፡ ሞት ፡ በህድመት ፡ ክቡድ ። ኢወሀቡ ፡ ለአዕይንቲሆሙ ፡ ምንተኒ ፡ ህድመተ ፡ (ኩፋ ፡ ፫ ። አፈ ፡ ተ፱ ። አርጋ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

ሀደመ ፤ — ተረተ ፤ — ሐድሞ ፡ ሐደመ ።

ሁጅራ ፤ (ዐረ ፡ ሂጅረት) ፤ ሠግር ፤ ቀመር ። ዓመተ ፡ እልሁጅራ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፭) ።

ሀዳር ፤ — በቁሙ ፤ — ኅዳር ።

ሀሀርኤል ፤ ምሥዋዕ ፤ የምሥዋዕ ፡ ስም ፤ ደብረ ፡ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ሕዝ፵፫ ፡ ፲፭) ። አሪኤልና ፡ አርያልን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ሀዊብ ፤ ቦት ፤ (ሆበ ፡ የሀውብ ፡ ይሁብ ። ዕብ ፡ አዌህ) ፤ መፈለግ ፡ መሻት ፤ መዘር ፡ መንከርተት ፡ ለማግኘት ፤ የምግብ ።

ሆባይ ፤ (ያት ፤ አህቡይ) ፤ አንጨት ፡ አሞራ ፤ ኀቢሳ ፡ ጭላት ፤ ጥንብ ፡ ፈላጊ ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፳፯ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፲ ። ፲፫ ፡ ፪ ፡ ፬ ፡ ፲፭ ፡ ፲፫) ። ስምንቱ ፡ አስተጋባኢ ፡ ነው ፤ ለሚከንፍና ፡ ለሚረብ ፡ ለሚያንዣብብ ፡ ኹሉ ፡ ይኾናል ።

ሆባይ ፤ (ዕብ ፡ ቆፍ ። ሱር ፡ ቁፉ ። ዐረ ፡ ቂርድ) ፤ ዝንጀሮ ፡ ጨላዳ ፤ በብዙ ፡ ወገን ፡ ሰው ፡ የሚመስል ፤ ነጩና ፡ ጥቍሬ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ያለው ። በአም

ሳለ፡ ሆባይ፤ ሆባያት፡ አጽዕቅምሙ ። ወይጠለ፡ አ ስገድከ፡ ወሆባየ፡ አክነስከ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ አባ፡ ዮ ሐኒ ። ወአህቡየ፡ (ገድ፡ ተክ ። መዋ ሥ ። ፪ዜና፡ ፱፡ ፳፩) ።

ሆባይ፡

ሆባይ፤ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ሆ፡ ባይ፤ ሆ፡ እሆ፡ የሚል፡ ጨፋሪ፤ እንደ፡ ዝንጀሮ፡ የሚያወክ ።

ሆድ፤ (ዕብ፡ ጸዳል፡ ውበት፤ ክብር፡ ምስጋና)፤ በቁሙ፤ ከርሥ፡ (ዐማርኛ) ።

ሆሄ፤ (ሆይ፡ ሄ)፤ ስመ፡ ፊደል፡ መልክአ፡ ፊደል፤ ሀ ። ሆይ፡ የግእዝ፤ ሄ፡ የዕብራይስጥ፡ ነው ።

ሆህያት፤ ፊደሎች፤ የፊደል፡ ስሞችና፡ መ ልኮች፤ ከሀ፡ እስከ፡ ሆ፡ ወይም፡ እስከ፡ ፐ፡ ያሉት፡ መላው፡ ባንድነት ። ፊደላት፡ ዔበር፡ በሆሬቻቸውና፡ መ ክብባቸው፡ አሌፍ፡ ስለ፡ ኾነ፡ በመክብባቸው፡ ስም፡ አሌ ፋት፡ ተብለው፡ እንዲጠሩ፤ ፊደላተ፡ ግእዝም፡ ከሰላማ፡ ወዲህ፡ መክብባቸው፡ ሆሄ፡ (ሆይ፡ ሄ)፡ ስለ፡ ኾነ፡ በ ሆሄ፡ ሆህያት፡ ይባላሉ ። ቃሉ፡ የብዙ፡ ሲኾን፡ ላንድም፡ ለብዙም፡ ይነገራል፤ ላንድ፡ ሲነገር፡ ስባትነቱን፤ ለብዙ፡ ሲነገር፡ መላዉን፡ ያሳያል ። ሆህያተ፡ ፊደል፡ እስመ፡ ሆህያተ፡ ቤት፡ ወዋዌ፡ አሐዱ፡ ውእቱ ። በከመ፡ ሆህያተ፡ አልፋ፡ ትከውን፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ ሆህያት ። ወለለ፡ ማኅደር፡ ስምየሙ፡ በሆህያተ፡ ጽርአ፡ እ ምአልፋ፡ ወቤጣ፡ ወጋማ፤ አ፡ በ፡ ገ፡ (አፈ፡ ድ፰፡ ፱ ። ሥር፡ ጳዡ)፡ ወይቤ፡ ጠቢብ፡ ቀሬጦን፤ እስመ፡ ሴት፡ ቀዲሙ፡ ዘከሠተ፡ ሆህያተ፡ ጽሕፈት፡ ወአ ያቀ፡ ልሳነ፡ ዕብራዊ፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፷) ።

ሆሄ፤ (ዐረ፡ ሁወ፡ ሄ)፤ ውእቱ፡ ሄ፡ ማለት፡ ነው ። የኦሪትን፡ ክፍልና፡ ብሔር፤ ከዘፍ፡ እስከ፡ ዘዳ፡ በ ፊደል፡ ቍጥር፡ ሲቈጥር፤ ወለመጻሕፍተ፡ ኦሪትኒ፡ (ት እምርታቲሆሙ)፡ በክልኤቱ፡ ፊደላት፡ እሙንቱ፤ ወፊደለ፡ ትእምርተ፡ ኦሪት፡ ቀዳማዊ፡ ትአ፤ ወዳ ግማዊ፡ ትቤ፤ ወሣልስ፡ ትጋ፤ ወራብዕ፡ ትዳ፤ ወ ኃምስ፡ ትሄ፡ ካለ፡ በኋላ፤ ወውእቱ፡ ሄ፡ እንደ፡ ማ ለት፡ ወሆሄ፡ ኍልቈ፡ መጻሕፍት፡ ይላል፡ (ፍ፡ ነ፡ መቅ) ። ይህም፡ ሄ፡ ፭ኛ፡ ፊደል፡ ነውና፡ ብቻውን፡ ያ፭ቱ፡ መጻሕፍት፡ ቍጥር፡ ነው፡ ያሰኛል ። አይሁድም፡ ፭ቱን፡ መጻሕፍት፡ በዝርዝር፡ ሖማሽ፤ በአኃዝ፡ ሄ፡ ይሏቸዋል፤ ፭፡ ማለት፡ ነው ።

ሆይ፤ ሀውይ፤ (ዕብ፡ ሆዬ፤ ውስጠ፡ ዘ)፤ ስመ፡ ፊደል፡ ኃምስ፡ ሀ ። ሀላዊ፡ ህልው፡ ዘሀሎ፤ ወ ይም፡ ከዋኒ፡ ክዉን፡ ዘኮነ፡ ማለት፡ ነው፤ ሀለወና፡ ኮነ፡ በዕብራይስጥ፡ አንድ፡ ወገን፡ ናቸው፤ ሀየሀ፡ ይህ ዬሀ፡ ብሎ፡ ሀለወ፡ ይሄሉ፤ ኮነ፡ ይከውን፡ ያሰኛልና፡ ሆይ፡ ሀውይ፡ እህያ፡ ይሆዋ፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው ።

ሆይ፤ (ዐማራ፡ ወዕብራ)፤ በቁሙ፤ የ ጥሪ፡ ቃል፡ በቅርብ፡ ላለ፡ ስሚ፤ አቤቱ፡ ቶ፤ ንጉሥ፡ ሆይ ። ፍችው፡ በጭራሽ፡ እንደ፡ ኦ፡ ነውና፤ ኦንና፡ ኦእን፡ ተመልከት ።

ሀዊክ፤ ኮት፤ (ሆከ፡ የሀውክ፡ ይሁክ ። ዐከወ፤ ሀከከ)፤ ማወክ፡ መንቅንቅ፡ ማንቀሳቀስ፤ ማ ገበር፡ መጕስጕስ፡ ማነሣሣት፤ ማሳዘን፡ ማስጨነቅ፡ ባለ መከራ፡ ማድረግ ። ሆከሙ፡ ከመ፡ ማዕበለ፡ ባሕር ። ኢተክህሎሙ፡ ከመ፡ ይሁክዋ፡ ለሐመር፡ እመክና ። ተመሰሎሙ፡ ለእለ፡ ይለክፉ፡ ምንተኒ፡ በአጽባዕ ቶሙ፡ ወየሀውኩ፡ ኵለንታሁ ። ሆከቶ፡ ጸጋ፡ እግዚ፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ ። ፈቀድከ፡ ትሁክ፡ ቅድስተ፡ ሲኖዶስ ። የሀውከሙ፡ ለአሕዛብ፡ (ሚራ፳፱፡ ፲፰ ። ስንክ፡ ኅዳ፳፰ ። አፈ፡ ድ፪ ። ስንክ፡ ጥቅ፳ ። ተረ፡ ቄር፲፪ ። ኢዮ፲፪፡ ፳፫) ። ሖስንና፡ ኮሶን፡ እይ፤ የዚህ፡ አግዋር፡ ናቸው ።

ሀዋኪ፤ (ኪት፡ ክያን፡ ያት)፤ የሚያውክ፡ አዋኪ፤ ሁከተኛ፡ ነቅናቂ፡ በጥባጭ ። ሀዋኪ፡ በግዕዘ ። ሞገድ፡ ሀዋኪ ። ጸልዩ፡ ውስተ፡ ማኅበርነ፡ ኢይባእ፡ ሀዋኪ፡ (መጽ፡ ምስ ። ተረ፡ ቄር ። ደራሲ) ።

መሀውክ፤ (ክት፡ ካን፡ ኳት)፤ ዝኒ፡ ከ ማሁ፤ እኪት፡ ይእቲ፡ ሐሜት፡ ወመሀውክት ። ቍ ጥዓ፡ ወፍርሀት፡ መሀውካን፡ (ሄርማ ። ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፱) ።

ሀውክ፤ በቁሙ፤ ሁከት፡ እውከታ፡ ንውጽው ጽታ፤ መከራ፡ ጭንቅ፤ ሽብር፡ ድብልቅልቅ ። ሀውከ፡ ሞገድ ። ከመ፡ ያህድእ፡ ኵሉ፡ ሀውክ፡ ወሐዘነ፡ (ተረ፡ ቄር፱ ። ፲፱ ። ሔኖ፴፱፡ ፪ ። ያዕ፫፡ ፲፮) ።

ተሀውከ፤ ታወከ፤ ተናወጠ፡ ተነዋወጠ፤ ተን ሣሣ ። ወተሀውከት፡ ኵላ፡ ሀገር ። ባሕርሰ፡ ይትሀ ወክ ። ተሀውኩ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ገዳም ። ተሀውከ፡ ልቡ፡ ላዕሌሃ ። ኢይኩን፡ ተሀዋኬ፡ ወኢበካሬ፡ ወኢቍ ጥዐ፡ (ማቴ፳፩፡ ፲ ። ዮሐ፮፡ ፲፰ ። ኢሳ፯፡ ፪ ። ዮዲ ፲፪፡ ፲፯ ። ፍ፡ ነ፡ ፭) ።

ህዉክ፤ (ክን፡ ክት፡ ውክት)፤ የታወከ፡ ሁ ከታም፤ ሁከተኛ፤ ርጋታ፡ ጸጥታ፡ የሌለው ። ዘክልኤ፡ ልቡ፡ ህዉክ፡ ውእቱ፡ በኵሉ፡ ፍኖቱ ። ህዉካን፡ ወጽኑዓን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ (ያዕ፩፡ ፰ ። ቀሌ) ።

ሁከት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ማወክ፤ መታወክ፤ መታመስ፡ መተራመስ፤ ሽብር ። ሁከተ፡ ማይ ። ተሀ ውኩ፡ ዐቢየ፡ ሁከተ ። ሁከተ፡ ነፍስ ። ቃል፡ ወሁከት ። ሰይጣን፡ መፍቀሬ፡ ሁከት ። ከመ፡ ቢድምፀ፡ ምጽ

አትከ ፡ ኢይኩን ፡ ሁከት ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፫ ። ሔኖ፰ ፡ ፩ ። ጥበ፲፯ ፡ ፰ ። አስቴ ፡ ፩ ። ቀሌ ። ኪዳ) ።

ሀወለ ፤—ቀላቀለ ፤—ሐወለ ።

ሀውል ፤(ዕብ ፡ ሄቤል) ፤ ኣበት ፡ እንፉለት ፡ ከሞቀ ፡ ገላ ፡ ከፍ ፡ የሚወጣ ። ከንቱ ፡ ነገር ፡ ዕብለት ፤ ዋዛ ፡ ፈዛዛ ፡ ማቅ ፡ ሥላቅ ፤ ስድብ ፡ ነቀፋ ።

ሀውለየ ፤(ተቀ ፡ ግ) ፤ አፌዘ ፡ ሣቀ ፡ ተሣለቀ ፤ ነቀፈ ፡ ሰደበ ፡ አረከሰ ፤ ከንቱ ፡ አደረገ ። ከመ ፡ ዝ ፡ የሀወልይዎ ፡ ለእግዚ ፤ ወእለ ፡ ጸጋ ፡ ትስብእቱ ፡ ይመይጡ ፡ ውስተ ፡ ሀውልዮ ። ተሀወልዮኑ ፡ ለእግዚ ፡ ቃል ፡ በዘሐመ ። ኢተሀውልዮ ፡ ለዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ እመ ፡ በትሕትና ፡ አሕየወ ። ኢየሀውልይዎኬ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኃጥኣን ። ኢተሀውሊኬ ፡ ሕማማቶ ። እመ ፡ አረሚ ፡ ሀውሊይዎ ፡ ለምስጢር ፡ (ተረ ፡ ቄር፩ ። ፭ ። ፲ ። ፲፰) ።

ሀየ ፤—በዚያ ፡ ክዚያ ፤—ሀይይ ፡ ሀየ ፤ ሀየየ ።

ሀይብ ፤—በቁሙ ፡ ዐይብ ፤—ሔበ ፡ ሐይብ ።

ሀዪድ ፤ ዶት ፤(ሄደ ፤ ሀየደ ፡ የሀይድ ፡ ይሂድ) ፤ መቀማት ፡ መንጠቅ ፤ በምክንያት ፡ መውሰድ ። እነሥአከ ፡ ወአሀይደከ ። ወየሀይደከሙ ፡ ገራህተከሙ ። ኢትትዐገሉ ፡ ወኢትሂዱ ፡ መነሂ ፡ (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፪ ። ፰ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፫ ፡ ፲፬) ።

—፤ ማንጸብረቅ ፤ መሳብ ፡ መበዝበዝ ። ሰብሰ ፡ ዳዊት ፡ ዘየሀይድ ፡ ዐይነ ። አሣእኒሃ ፡ ሀየደ ፡ አዕይንቲሁ ። ዐበየ ፡ ብርሃኑ ፡ የሀይድ ፡ አዕይንተ ፡ (፪ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፬ ። ዮዲ፲፮ ፡ ፱ ። ቀሌ) ።

—፤ መሄድ ፡ መራመድ ፤ እግርን ፡ ማንሣት ፡ መንጠቅ ። ምስጢሩ ፡ ያው ፡ መውሰድ ፡ ነው ፤ ኬደ ፡ መርገጥ ፡ መደፍጠጥን ፡ ሄደ ፡ አንሣሥን ፡ ያሳያል ፤ ኬደ ፡ ሖረ ፡ የግእዝ ፤ ሄደ ፡ ያማርኛ ። ነጠቅ ፡ ነጠቅ ፡ አርግ ፡ እንዲሉ ፡ ቶሎ ፡ ቶሎ ፡ ሂድ ፡ ሲሉ ።

ሀያዲ ፤(ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚቀማ ፡ ቀማኛ ፤ ነጣቂ ፡ ወሳጅ ፡ (ሉቃ፲፰ ፡ ፲፩ ። ፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ። ፮ ፡ ፲) ። እምእደ ፡ ሀያዲሁ ። ሀያዴ ፡ ንዋየ ፡ ባዕድ ። ሰራቂ ፡ ወዐማፂ ፡ ወሀያዲ ፡ ወመማጢ ። ሀያድያን ፡ (ኤር፳፪ ፡ ፫ ። ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

ሀይድ ፤ ቅሚያ ፤ ንጥቂያ ፤ ምክንያት ፡ ያለው ፡ አወሳሰድ ፡ (መዝ ፡ ፷፩ ። ኢሳ፷፩ ፡ ፰) ።

ተሀይደ ፤ ተቀማ ፡ ተነጠቀ ፤ ተማረከ ፤ ገንዘቡ ፡ ወይም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ። ዘያስተጋብእ ፡ ብዕለ ፡ በዐመፃ ፡ ይትሀየድ ፡ ብዕሉ ፡ እምኔሁ ። ዘእንበለ ፡ ትትሀየድ ፡ ብእሲቱ ፡ እምኔሁ ። ሰማይ ፡ ይትሀየድ ። ተሀይዱ ፡ ደቂቅነ ፡ (ዲድ ፡ ፲፱ ። ኩፋ ፡ ፲፫ ። ሔኖ፹፫ ፡ ፫ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲ ፡ ፵፩) ።

ሀዪድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ይድ) ፤ የተቀማ ፡ የተነጠቀ ፤ ገንዘብ ፡ ሰው ።

ሂደት ፤ መቀማት ፡ (ጥቀ) መቀማት ፡ አቀማም ፡ አወሳሰድ ፤ ቅሚያ ፡ ንጥቂያ ፡ (አርጋ) ። መሄድ ፡ መራመድ ፤ አካሄድ ፡ አረማመድ ፤ እግር ፡ አንሣሥ ።

ተሃየደ ፤ ተቃማ ፡ ተሻማ ፤ ተናጣጠቀ ፤ ርስ ፡ በርሱ ።

ሀይወ ፤—ዳነ ፤—ሐዩው ፡ ሐይወ ።

ሄጠ ፤—ሸነገለ ፤—ኀዩጥ ፡ ኄጠ ።

ሀይይ ፤ዮት ፤(ሀየ ፤ ሀየየ ፡ የሀይይ ፡ ይሀየይ ። ሀከየ) ፤ ቻል ፡ ማለት ፤ መናቅ ፡ ማቅለል ፤ መተው ፡ መጣል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሀየየ ፡ ፈንታ ፡ ተሀየየ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ኢትትሀየይ ፡ ትእዛዘ ፡ እምከ ። ተሀየዩ ፡ ሥርዐቶ ። እሙንቱ ፡ ተሀየዩ ፡ ወንለፉ ። ትትሄየይ ፡ ኀጣይአ ፡ ሰብእ ። ለዕቡያን ፡ ይትሄየዮሙ ፡ እግዚ ፡ (ምሳ፩ ፡ ፯ ። ቀሌ ። ማቴ፳፪ ፡ ፭ ። ጥበ፲፩ ፡ ፳፱ ። ያዕ፬ ፡ ፮ ።

ሀያዪ ፤(ተሀያዪ) ፤ ቻል ፡ ባይ ፡ ቻልተኛ ፤ ታጋሽ ። ጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፡ ከነ ፡ ተሀያዩ ፡ ስብሐተ ፤ ኀሳረ ፡ ወጽዕለተ ፡ (ፊልክ ፡ ፵፯ ። ፶፱ ። ፻፩) ።

አሀየየ ፤ ቻል ፡ አሰኘ ፤ አስነፈ ፡ አስተወ ፤ አስጣለ ። ኢፈቀደ ፡ አምላክ ፡ ያርኢከ ፡ ሙስናሃ ፡ ለሀገር ፡ ወአምጽአ ፡ ኑዛዜ ፡ ላዕሌከ ፡ ወአህየየከ ፡ (ራእ ፡ ባሮ) ።

ተሀየ ፤ ተሀየየ ፤ ቻል ፡ ተባለ ፤ ተተወ ፡ ተጣለ ። ብእሲ ፡ ዐማፂ ፡ ይትሄየይ ፡ (ምሳ፲፪ ፡ ፪) ።

ሀዩይ ፤(ያን ፡ ያት ፡ ይይት) ፤ ቻል ፡ የተባለ ፤ የተናቀ ። ቻል ፡ ያለ ፡ ቻልተኛ ፤ ሰነፍ ። መንዘህልልሰ ፡ ወህዩይ ። ፍናዊሆሙ ፡ ለህዩያን ፡ (ፊልክ ፡ ፶፱ ። ምሳ፲፫ ፡ ፲፩) ።

(ጥ) **ሀየት** ፤ ቻል ፡ ማለት ፤ ቻልታ ፡ ስንፍና ። እምህየት ፡ ወእምፀርዐት ፡ (ሊጦን) ።

ሀየ ፤ የቦታ ፡ ዐጸፋ ፤ በዚያ ፡ ከዚያ ፡ ወደዚያ ፤ ሩቅን ፡ ያሳያል ፤ እንደ ፡ ከሃ ፡ ነው ። ተከለ ፡ ገነተ ፡ ወሤሞ ፡ ህየ ። ህየ ፡ ይሠየማ ፡ ወህየ ፡ ይትዐቀባ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ለጻድቃን ። ቦ ፡ ዘይወፅእ ፡ እምሥራቅ ፡ ወየሐውር ፡ ለምዕራብ ፡ ከመ ፡ ይስቂ ፡ በህየ ። ተንሥእ ፡ ወፃእ ፡ ሐቅለ ፡ ወበህየ ፡ እነግረከ ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፰ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። አት ። ሕዝ፫ ፡ ፲፱) ።

ህየንተ ፤(ህየ ፡ እንተ) ፤ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ህየና ፡ እንተ ፡ ተጋጥሞ ፡ አንድ ፡ ኅርመት ፡ ኹኗል ፤ እ ፡ ስለ ፡ ተጐረደ ፡ መጋጠሚያው ፡ አያስታውቅም ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ። ስለ ፡ በ ፡ ፈንታ ፡ እንደ ፡ ይኾናል ፤ በለና ፡ በ ፡ ፈንታ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ ፍዳ ፡ ነው ፤ ለውጥ ፡ ሤጥ ፡ ቤዛ ፡ ካሳ ፡ ዕዳ ፡ ብድር ፡ ያሳያል ። በአንቀጽ ፡ ሲገባ ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ ያደርጋል ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ብቻውን ፡ ይገባል ። ምንት ፡ ተዐስዮሙ ፡ ህየንተ ፡ ዘገብሩ ። ህየንተ ፡ ዘትረድኦ ፡ አቅበጽካሁ ። ህየንተ ፡ ተቀንዩ ። ህየንተ ፡ ዳመወ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፳፰ ። ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፵፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱) ። በዘርና ፡ በስም ፡ ሲገባ ፤ ፈደዩኒ ፡ እኪተ ፡ ህየ

ንተ ፡ ሠናይት ። ህየንተ ፡ አበውኪ ፡ ተወልዱ ፡ ለኪ ፡ ደቂቅ ። ተቀንየ ፡ ያዕቆብ ፡ ህየንተ ፡ ራሔል ፡ ይላል ። እንደ ፡ ቢኾን ፤ ህየንተ ፡ ቈፀለ ፡ ዕፀ ፡ ከማሁ ፡ አነ ። አሕመልምል ፡ ሊተ ፡ ነፍስየ ፡ ህየንተ ፡ ዕፀ ፡ ትክልት ፡ ማእከለ ፡ ገነት ፡ ይላል ፡ (አርጋ) ። ህየንቴሁ ፡ ሃ ፡ ብሎ ፡ ሲዘረዝር ፤ ስለ ፡ ርሱ ፡ ፈንታ ፤ በርሱ ፡ ፈንታ ፤ እንደ ፡ ርሱ ፡ ያሰኛል ። ህቦሙ ፡ ህየንቴየ ፡ ወህየንቴከ ፡ (ማቴ ፲፯ ፡ ፳፯) ። (ዕር ፲፱ ፡ ቍ ፳፱) ።

ሄከ ፤—አላመጠ ፤—ሐዬከ ፡ ሔከ ።

ሀይከል ፤ (ዕብ ፡ ሄከል ፡ ሱር ፡ ሄከላ ። ዐረ ፡ ሀይከል) ፤ ታላቅ ፡ ቤት ፡ አዳራሽ ፡ ሰቀላ ፤ ቤተ ፡ መቅደስ ፤ ከዚያውም ፡ ዃው ፡ ክንድ ፡ መካከለኛው ፡ ክፍል ፤ ጽርሕ ። ሀይከለ ፡ ቍድስ ፡ (ዮሴፍ) ።

—፤ መቅደስ ፡ ምሥዋዕ ፡ መንበረ ፡ ታቦት ፤ በተገናኝ ፡ ማደሪያ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሲያበዛ ፡ ሀይከላት ፤ ሀያክል ፡ ይላል ።

ሀየለ ፤—በረታ ፤—ኀይሎ ፡ ኀየለ ።

ሀየል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ አያል ። ሱር ፡ አያላ ። ዐረ ፡ ኢየል) ፤ ዋሊያ ፡ ዋላ ፤ ቀንዳም ፡ ቀንደ ፡ ገላላ ፤ ባለብዙ ፡ ዐጽቅ ፡ ባለተቀጥላ ፤ ነዊን ፡ ዐፅም ፡ እግረ ፡ ሽመላ ፤ የሬቆ ፡ ወገን ፡ የበረሓ ፡ እንስሳ ። ዘይረትዖን ፡ ከመ ፡ ሀየል ፡ ለእገርየ ። ወከመ ፡ ወሬዛ ፡ ሀየል ። ህየ ፡ ተጋብኡ ፡ ሀየላት ፡ እስመ ፡ ሀየል ፡ ቀታሊሁ ፡ ለከይሲ ። ሀየላት ፡ ወለዱ ፡ በውስተ ፡ ገዳም ፡ (መዝ ፲፯ ። ማሕ፪ ፡ ፱ ። ተረ ፡ ቁ፳፰ ። ኤር፲፱ ፡ ፩) ።

ሀየል ፡

ሄላ ፤ የወይን ፡ ዘለላ ፤ የበሰለ ፡ ደሙ ፡ የመላ ። አጥባትኪ ፡ ከመ ፡ ሄላ ፡ ዘእምኔሆን ፡ ይውሕዝ ፡ ሐሊብ ፡ (አርጋ ። ማሕ፯ ፡ ፰) ። እኄላን ፡ ተመ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፤ ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ምንጭ ፡ የበለስ ፡ ቋንጣ ፡ የስሌን ፡ ፍሬ ፡ ይሉታል ። ንባቡ ፡ ሀየላዊ ፤ ምስጢሩ ፡ መስተፍሥሒ ፡ ከመ ፡ ሀየል ። እስከል ፡ ሄላ ፡ መባሉ ፡ በምሳሌ ፡ እንጂ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ አይደለም ።

ሄላንሳን ፤—ክቡር ፡ ልብስ ፤—ቂላኖስ ።

ሀይመነ ፤ (ሱር ፡ ሃይሜን ። ዐረ ፡ ሀይመነ) ፤ አመነ ፡ ታመነ ። ንባቡ ፡ ከየማን ፡ ፍችው ፡ ከአሚን ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ የመነነና ፡ አይመነን ፡ ተመልከት ።

ሀይማኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ ያመነ ፡ የሚያምን ፤ የሚታመን ፤ አማኒ ፡ ተአማኒ ።

መሀይምን ፤ (ንት ፡ ናን ፡ ናት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ምእመን ፤ ያመነ ፡ የታመነ ፤ አማኒ ፡ እሙን ፡ የማይጠረጠር ። መሀይምን ፡ ውእቱ ፡ በዙሉ ። ስምዕ ፡ መሀይምን ። ክርስቲያናዊት ፡ መሀይምንት ። ማሕየዊ ፡ ለዙሉ ፡ ሰብእ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለመሀይምናን ፡ (ኵፋ ፲፯ ። ራእ፩ ፡ ፭ ። ኪዳ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲) ። በቊሙ ፡ ማይምን ፤ ያልተማረ ፡ ያልተካነ ፡ ሕዝባዊ ፡ ጨዋ ። (ተረት) ፤ ከማይምን ፡ ባለጌ ፡ የተማሪ ፡ አሮጌ ።

ሃይማኖት ፤ (ሱር ፡ ሃይማኑታ) ፤ የዑደት ፡ የምሕላ ፡ ጸሎት ፡ ከቤተ ፡ ክሲያን ፡ ውጭ ፡ በዙሪያው ፡ በገረገራው ፡ የሚባል ፤ እንደ ፡ ጥምቀት ፡ እንደ ፡ ጕዞ ፡ ፍታት ፡ ያለ ፤ ወረብ ፡ ለዘብ ፤ የታቦት ፡ ዘፈን ። ሀይመና ፡ ሀይመን ፡ እንዲል ፡ (ያሬርጌ ፡ ጨፋሪ) ።

—፤ በቊሙ ፤ ማመን ፡ መታመን ፤ እምነት ፡ ጽኑ ፡ ተስፋ ፤ የአምልኮት ፡ ባህል ፤ በልብ ፡ በረቂቅ ፡ ሐሳብ ፡ የሚሟል ። ሃይማኖተ ፡ ዕቀብ ፡ ምስለ ፡ ቤጽከ ። ብእሲ ፡ ዘተእምር ፡ ከመ ፡ ቦ ፡ ሃይማኖት ። እለ ፡ አዕረፉ ፡ በሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፳፫ ። ፳፯ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፴፱) ።

ሃይማኖት ፡ ቅድስት ፤ ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፤ ምስጢረ ፡ ሥጋዌ ፡ (ይሁ ፡ ፫) ።

ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፤ ኦርቶዶክሳዊት ፤ የኦርቶዶክስ ፡ ባህል ፡ (ቅዳ) ።

ሃይማኖተ ፡ አበው ፤ የሊቃውንት ፡ መጽሐፍ ፤ ድርሳን ፡ መልእክት ፤ የኋላ ፡ ሰዎች ፡ ከየመጣፉና ፡ ከየቋንቋው ፡ ለቅመው ፡ ተርጕመው ፡ እንደ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ ሰብቻው ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ መጣፍ ፡ ያደረጉት ፡ ታላቅ ፡ ምእላድ ፤ በቅዳሴ ፡ ጊዜ ፡ የሚነበብ ።

ሃይማኖተ ፡ እስላም ፤ እስላማዊ ፡ ባህል ፤ ስው ፡ ሠራሽ ፡ ትምርት ፡ ከኦሪት ፡ ከወንጌል ፡ የማይገጥም ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ።

ሃይማኖተ ፡ ንስጡር ፤ ንስጥሮሳዊ ፡ ባህል ፡ እንደ ፡ አይሁድ ፡ እንደ ፡ ሙሐመድ ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነን ፡ የሚነቅፍና ፡ የሚያጸይፍ ፤ ቃል ፡ በሰው ፡ ዐደረ ፡ እንጂ ፡ ሰው ፡ አልኾነም ፤ ሰው ፡ ኹኖ ፡ አልተቀባም ፡ ብሎ ፡ የቃልን ፡ ሰው ፡ መኾን ፡ መሲሕነቱን ፡ የሚክድ ፡ (ቄር) ።

ሀየንተ ፤—ስለ ፡ ፈንታ ፤—ሀየየ ፡ ሀየ ።

ሀዪጽ ፤ ጾት ፤ (ሄጾ ፡ የሀይጽ ፡ ይሂጽ ። ዐረ ፡ ሀበ ፤ ሀፈ) ፤ መነቅነቅ ፡ መበበቅ ፤ የሾተል ፡ የጦር ። መሳብ ፡ መንደፍ ፤ መወርወር ፡ ማወንጨፍ ፤ መውጋት ፡ መግመስ ፡ መፈንከት ። ሀይጾተ ፡ ቀስት ፡ ወደርብየ ፡ ዙያንው ። ነደፈ ፡ ወሄጾ ፡ ለንጉሥ ፡ ማእከለ ፡ በንብው ። ፈነወ ፡ ሐጸ ፡ ወሄጾ ፡ ጥቦ ። የሀይጹ ፡ ሥዕርተ ፡ ወኢይስሕቱ ። ወፀፎ ፡ ለእብን ፡ ወሄጾ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡ (መቃ ፡ ፯፲፱ ። ፪ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፴፫ ። ኵፋ ፡ ፴፰ ። መሳ፳ ፡ ፲፯ ። ሚራ፵፯ ፡ ፬) ።

ተሀይጸ ፤ ተነደፈ ፡ ተወረወረ ፤ ተወጋ ፡ ተገመሰ ። ከመ ፡ ሀየል ፡ ዘተነድፈ ፡ ወተሀይጸ ፡ ከብዶ ።

ኢተሀይጾ፡ውስተ፡ሕማም። ተሀይጾ፡በሐጸ፡ቃሉ፡ ለጳውሎስ፡(ምሳ፡፯፡፳፫። ተረ፡ቄርጀ፮። ገድ፡ ተክ)።

ሂጾት፤ መንደፍ፡መነደፍ፤አንዳደፍ፡ነደፉ፡ ውርወራ፤ ንድፊያ፡ ውጊያ፤ውግታት፡ግምሳት። አከ፡ በዘቀስት፡ሂጾት፡(ቄር፡ ገ፯)።

ሀከይ፤ዮት፤(ሀከየ፡ የሀኪ፡ ይሀኪ። ሀየየ፤ አከየ)፤ መስነፍ፡መታከት፡መድከም፡መሰ ልቸት፤ ሥራ፡ መተው፡ መጥላት፤ መለገም፡ ቸል፡ ማ ለት። መጽሐፍ፡ግን፡በሀየየ፡ፈንታ፡ተሀየየ፡እንዲል፤ በሀከየም፡ ፈንታ፡ ተሀከየ፡ ይላል። ዘይዴሙ፡ በሥ ጋሁ፡ወይትሀከይ፡በነፍሱ። ኢናፀርዐ፡ቅኔ፡እደ ዊነ፡ወኢንትሀከይ። ኢትትሀከዩ፡ለንስሓ። ኢትት ሀከይ፡ገቢረ፡ሠናይ። ኢይትሀከይ፡መዊተ፡(አ ርጋ። ዲድ፡፲፫። ቀሌ። ምሳ፫፡፳፯። ግብ፳፭፡፲፭)።

(ጥ) **ሀካይ፤(ያን፡ያት)፤** የታከየ፤ሀኬተኛ፤ሰ ነፍ፡ ታካታ፤ ሥራ፡ ፈት፡ (ምሳ፮፡፮። ፲፡፬። ማቴ ፳፭፡፳፮)። በሀካይ፡ ፈንታ፡ ተሀካዪ፡ ይላል። ኢት ኩን፡ተሀካዩ፡(ምሳ፮፡፱)።

ሀኬት፤ በቁሙ፤ ስንፍና፡ ቸልታ፤ ንዝህላል ነት፤ ተንኰል፡ ክፋት። በሀኬት፡ወበፀርዐተ፡ዕደው፡ ይወድቅ፡ናሕስ። እመ፡ ዘረከባ፡እምሕሠማት፡ ክነ፡በሀኬት፡ዚኣሁ። ሶበ፡ተሀጕለ፡ንዋየ፡አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ (መክ፲፡፲፰። ፍ፡ነ፡፳፰፡፴)።

አሀከየ፤ አሰነፈ፡ አታከተ፤ አሰለቸ። እስመ፡ በአኀጽሮ፡ ይኄይስ፡ ድርሳን፤ ከመ፡እምብዝኁ፡ ኢያሀኪክሙ፡(ተረ፡ቄር፳፬)። በአሀከየ፡ፈንታ፡አስተ ሀከየ፤አስተሀከየ፡ይላል፤ፍችው፡አንድ፡ነው። ዛቲ፡ መጽሐፍ፡መዜንው፡ ሠናይ፤ ኢያዐቅፋ፡ ትጋሀ፡ ሌሊት፡ወኢያደክማ፡ ወኢያስተሀኪያ፡ ብዝኀ፡ ነ ጽሮ፡(ፈላስ)።

አሀካዪ፤ መሀክይ፤ የሚያሰንፍ፡ አስናፊ። ጽሒፍ፡ ሊተሰ፡ ኢመሀክይ፡ ወለክሙሰ፡ ጽኑዕ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ተሃከየ፤(ይትሃከይ)፤ ተሳነፈ፤ ተሰናነፈ፤ ተደራረገ።

አስተሃከየ፤ አሳነፈ፤ አሰናነፈ፤ አደራረገ።

መስተሃክይ፤ የሚያሳንፍ፡አሳናፊ፤ አሰናናፊ።

ሀከከ፤(ሆከ)፤ አወከ፤ አሸበረ። ሆከንና፡ ዐከ ወን፡ ተመልከት።

ሀከክ፤ ሁከት፡ ሽብር፤ ጠብ፡ ክርክር፤ ቱማታ፡ ፍጅት። ዕለተ፡ሀከክ። ማየ፡ሀከክ። አኮ፡ በሀከክ፡ ወበትዝልፍት። እለ፡ ይገብሩ፡ሀከክ። እስመ፡ በሀ ከክ፡ ኀደርክሙ፡ ወበሀከክ፡ ይወድቅ፡ ደቂቅከ፡ (ኢሳ፳፱፡፩። መዝ፡ ፻፳፫። ግብ፲፱፡፴፯። ሮሜ፲፫፡ ፲፯። ኩፋ፡ ፲)።

ተሀከከ፤(ተሀውከ)፤ ታወከ፡ ተሸበረ፤ ዐ ዘነ፡ ተቈረቈረ። እስመ፡ አኀው፡ ሶበ፡ ዘርከይዎ፡ ለ አባ፡ ሙሴ፡ ተብሀለ፡ ሎቱ፡ ኢተሀከከኑ፡ ልብከ፤ ወ ይቤ፡ ተሀከኩ፡ ወባሕቱ፡ ኢተናገርኩ፡(ፊልክ፡፶፱)።

ሀኩክ፤(ካን፡ ካት፡ ክክት)፤ ሀዉክ፤ ወጪ፡ ወራጅ፤ ወላዋይ። ኀሊና፡ሀክክት፡(ፊልክ፡፶፩)።

ሀከከ፤—ዐከከ፤ፎከተ፤—ሐኪክ፡ ሐ ከክ።

ሁል፤—ርኩስ፤—ሐዊል፡ ሖለ፡ ሐ ወለ፤ ሑል።

ሀላ፡ ሀሊብ፤—ድንኳን፤—አሆላ፡ አ ሆሊብ።

ሀለደ፤—ጨረሰ፤—ኀልዶ፡ ኀለደ።

(ጥ) **ሀልዎ፤ዎት፤(ሀለወ፤ሀሎ፤ይሄሉ፡ የ ሀሉ። ዕብ፡ ሀያሀ)፤** መኖር፡ መገኘት፤ መኾን፡ መ ፈጠር። ኮነንና፡ መጽአን፡ ተመ፤ የዚህ፡ አግዋር፡ ናቸው። እግዚአብሔር፡ አምጻኤ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ እምኀበ፡ ኢሀልዎ፡ ኀበ፡ ሀልዎ። ሀለወ፡ ወኢሀለወ። ዘሀሎ፡ ወይሄሉ። ወሀሎ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፤ አለ፡ ኖረ፡ ነበረ፡ (ፈላስ። ራእ፲፯፡፰። ፩፡፬። ዮሐ፫፡፩)።

ሀላዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚኖር፤ ኗ ዋሪ፤ ኗኝ። ነፍስሰ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ (ፈላስ)።

ሀልው፤(ዋን፡ ዋት፡ ሉት)፤ ያለ፡ የኖረ፡ የነበረ፤ የሚኖር፡ ነባር፤ ቀዋሚ፡ እውነት። ፈጠረ፡ ፍጥረተ፡ ይኩን፡ ህልወ። መ ድኀኒነ፡ ዘህልው፡ እ ምቅድመ፡ ዓለም። ብዕል፡ ህልው። ንርአይ፡ ሊ እመ፡ ነገሩ፡ ህልው። ህልወ፡ ቃለ። አማን፡ ህልወ፡ እብለክሙ፡(ጥበ፪፡፲፯። ዲድ፡፴፯። ዮሴፍ። ምሳ ፳፪፡፳፭። ዮሐ፲፯፡፯)።

ህላዌ፤(ውያት)፤ መኖር፡ መኾን፤ አኗዎር፤ ኑሮ። ንዜኑ፡ ህላዌሁ፡ ለአብ፡ ምስለ፡ ወልዱ፤ ወህ ላዌሁ፡ ለወልድ፡ ምስለ፡ አቡሁ። ሠለስቱ፡ ህላዌ፡ በአካላት፡ ወአሐዱ፡ ህላዌ፡ በመለኮት፡(ቅዳ፡ ግሩ። ሃይ፡ አበ፡ ባስ)። ይህ፡ ቃል፡ ለሦስቱ፡ ኹሉ፡ የተለየ፡ የአካል፡ ህላዌና፡ ግብር፡ እንዳላቸው፡ ያሳያል፤ ትርጓ ሜውም፡ ይህ፡ ነው። ወላዲ፡ የአብ፡ አካል፤ መውለድ፡ ማሥረጽ፡ ግብሩ፤ ከዊነ፡ ወላዲ፡ ወይም፡ ወላዲነት፡ ህላዌው፤ ባማርኛ፡ ባሕርይ፡ ይባላል፤ ልዩነት፡ ያለው፡ ገጽ፡ ቁመት፡ አቋቋም፡ መልክ፡ ማለት፡ ነው። ተወላዲ፡ የወልድ፡ አካል፤ መወለድ፡ ግብሩ፤ ተወላዲነት፡ ህላ ዌው። ሠራጺ፡ የመንፈስ፡ ቅዱስ፡ አካል፤ መሥረጽ፡ ግብሩ፤ ሠራጺነት፡ ህላዌው፤ ሠለስቱ፡ ህላዌ፡ ይህ፡ ነው። ወአሐዱ፡ ህላዌ፡ ያለውም፤ መውለድና፡ ማሥ ረጽ፡ መወለድ፡ መሥረጽ፡ በዚያው፡ ባንዱ፡ ባሕርይ፡ ባንዱ፡ መለኮት፡ ነውና፤ ባሕርይ፡ የሦስቱ፡ መሟሪያ፡ መኾኑንና፡ አንድነቱን፡ መደብ፡ አድርጎ፡ እንደ፡ አካ ላት፡ ወላዲ፡ ተወላዲ፡ ሠራጺ፡ አለመባሉን፡ ያሳያል። ምስጢሩ፤ ባሕርይ፡ ሳይከፋፈል፤ አካል፡ ሳይቀላቀል፤ ስምና፡ ግብር፡ ሳይፋለስ፡ የአካል፡ ህላዌ፡ ሳይፈርስ፤ ባን

ድንትና ፡ በሦስትንት ፡ ጸንቶ ፡ መኖር ፡ ነው ። ፫ ፡ መለኮት ፡ የሚሉ ፡ ግን ፤ ወላዲ ፡ ባሕርይ ፡ ተወላዲ ፡ ባሕርይ ፡ ሠራጺ ፡ ባሕርይ ፡ እያሉ ፤ የአካላትን ፡ ስምና ፡ ግብር ፡ ለባሕርይ ፡ ሰጥተው ፡ ይፈታሉ ።

ህላዌ፤ አካል ፡ ገጽ ፤ አቋቋም ፡ ቁመት ፤ አኳኋን ፡ ኹነታ ። አካል ፡ ማለት ፡ ባሕርይና ፡ ግብርን ፡ መልክንና ፡ ስምን ፡ ኹሉን ፡ ሰብስቦ ፡ የሚይዝ ፤ ሰብሳቢ ፡ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ባለቤት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የአካልን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። እግዚአብሔር ፡ በዓለ ፡ ሠለስቱ ፡ ህላዌ ፡ አሐዱ ፡ በባሕርይሁ ፡ ወሥልጣኑ ፡ ወመለኮቱ ። እስመ ፡ አበዊነ ፡ ሰመይዎ ፡ በዝንቱ ፡ ገጸ ፡ መካን ፡ (በአንቀጸ ፡ ተዋሕደ) ፡ ለህላውያት ፡ አካላተ ፤ አትናቴዎስኒ ፡ ረሰየ ፡ ህላዌ ፡ አሐደ ፡ አካለ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ ዘተሠገወ ። እስመ ፡ ህላዌ ፡ ይትበሀል ፡ በእንተ ፡ ክዋኔ ፡ ወአካል ፤ ወክዋኔሂ ፡ ይትበሀል ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ህላዌ ፡ ዘያስተጋብእ ፡ ኵሎ ፤ ወአካልሰ ፡ ዘአሐዱ ፡ ህላዌ ፡ ውእቱ ። ተውሕደ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፡ አካል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ገጽ ፡ አቋቋም ፡ ቁመት ፡ ያልነው ፡ የአካል ፡ ባሕርይ ፡ ይባላል ፤ አካል ፡ ያለገጽ ፡ ያላቋቋም ፡ አይገኝምና ። እስመ ፡ በዝየ ፡ ይሰመይ ፡ አካል ፡ ህላዌ ፡ አካሉ ፡ ለወልድ ፤ ወአከ ፡ ውእቱ ፡ ህላዌ ፡ ዘያስተጋብእሙ ፡ ለሥሉስ ፡ ቅዱስ ፤ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ተሠገወ ፡ እግዚ ፡ ቃል ፡ (አክሲ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ብን ። ዲዮ ። መቃር) ። ህላዌን ፡ የአካል ፡ ባሕርይ ፡ ማለት ፡ አካልን ፡ አቋቋም ፡ ብሎ ፡ ነው ።

ህላዌ፤ ባሕርይ ፤ ጠባይ ። ብሕረንና ፡ ጠብዐን ፡ ተመልከት ። ኀቡረ ፡ ህላዌ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በመለኮቱ ፤ ኀቡረ ፡ ህላዌ ፡ ምስሌነ ፡ በትስብእቱ ። ወኢተወለጠ ፡ ህላዌ ፡ ቃል ፡ ኀበ ፡ ህላዌ ፡ ሥጋ ፡ ወህላዌ ፡ ሥጋ ፡ ኀበ ፡ ህላዌ ፡ ቃል ፤ ዳእሙ ፡ ይሄልዉ ፡ ክልኤቱ ፡ ህላውያት ፡ በበ ፡ ህላዌሆሙ ፡ እንበለ ፡ ውላጤ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ሃይ ፡ አበ ፡ መጠሊ) ። ህላዌ ፡ በአንቀጸ ፡ ተዋሕዶ ፡ አካል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አሐዱ ፡ እንዲባል ፡ በአንቀጸ ፡ ተፀቅቦም ፡ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ክልኤቱ ፡ ይባላል ፤ እውነተኛው ፡ የሊቃውንት ፡ ዐዋጅ ፡ ይህ ፡ ነው ። ወኢተዋሐደ ፡ በመንፈቀ ፡ ህላዌ ፡ ወኢኮነ ፡ ካልአ ፡ እንስሳ ፡ በአንትጎ ፤ አላ ፡ ምሉእ ፡ ወፍጹም ፤ በአሐዱ ፡ ህላዌ ፡ ይገብር ፡ ዘክልኤቱ ፡ ህላውያት ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ኤፍ) ። አሐዱ ፡ ያለው ፡ አካል ፤ ክልኤቱ ፡ ያለው ፡ ባሕርይ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ባሕርያት ፡ ፪ ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ የባሕርያት ፡ ፍሬ ፡ ግብራትም ፡ ፪ ፡ ናቸው ፤ ተወላዲው ፡ ፩ ፡ አካል ፡ ሲኾን ፡ ልደቱ ፡ ፪ ፡ እንዲባል ፤ ግብሩም ፡ ሠሪው ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ መሣሪያው ፡ እንደ ፡ ባሕርይ ፡ ፪ ፡ ይባላል ። ግብርን ፡ አሐዱ ፡ ማለት ፡ ልደትንም ፡ አሐዱ ፡ ያሰኛል ፤ ልደት ፡ ቅሉ ፡ ግብር ፡ ነውና ፡ ፪ ፡ መባሉ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ፤ ግብር ፡ ባሕርይን ፤ ገቢር ፡ አካልን ፡ ይከተላል ። ቦቱ ፡ መንክራት ፡ ወዓዲ ፡ ቦቱ ፡ ሕማማት ፡ ወውእቱ ፡ አሐዱ ፡ ህላዌ ፤ በመለኮቱ ፡ ይገብር ፡ መንክራተ ፡ ወበትስብእቱ ፡ ይትዌከፍ ፡ ሕማማተ ። ርኢክኑ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ሎቱ ፡ ክልኤቱ ፡ ግብራት ፡ ኅቡረ ። ወዐቀበ ፡ እሎንተ ፡ ክልኤተ ፡ ግብራተ ፡ በኵሉ ፡ ዘመን ። ወኢንበል ፡ ከመ ፡ መንክራት ፡ ለአሐዱ ፡ ወሕማማት ፡ ለካልኡ ፤ አላ ፡ እሙንቱ ፡ ለዝንቱ ፡ አሐዱ ፡ ባሕቲቱ ፤ ከመ ፡ አምላክነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አሐዱ ፡ አካል ፡ ሥግው ፡ ወአሐዱ ፡ ህላዌ ፡ ዘንብረ ፡ ኵለንታሁ ፡ ለወልድ ፡ ዘውእቱ ፡ ቃል ፡ ወነፍስ ፡ ወሥጋ ፡ ወልቡና ፡ ወምግባር ። ህላዌ ፡ ዘንብረ ፡ ኵለንታሁ ፡ ያለውን ፡ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ነፍስ ፡ ልቡና ፡ ምግባር ፡ ብሎ ፡ ቈጠረ ፤ ልቡና ፡ ምግባር ፡ የሌለው ፡ ሌላ ፡ ህላዌ ፡ ይኾናል ፡ እንጂ ፡ የሰው ፡ ህላዌ ፡ አይባልምና ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ጎር ። ኤጲ ። መቃር) ።

ህላዌ፤ ጠቅላይ ፡ ስም ፤ ኵላዊ ፡ አስተጋባኢ ፤ ስምንቱ ፡ ካቶሊክ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ለፈጣሪ ፡ ሳይቀር ፡ በሰማይ ፡ በምድር ፡ ላለ ፡ ፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ወአእምሩ ፡ እስመ ፡ ስመ ፡ ህላዌ ፡ ይትበሀል ፡ በገጸ ፡ መካን ፡ ህየንተ ፡ ህላዌ ፡ ኵሉ ፡ ዘመድ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ዲዮ) ። አስተጋባኢ ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንደ ፡ ጠባይዕ ፡ ለአካል ፡ በሚመችበት ፡ አካል ፤ ለባሕርይ ፡ በሚመችበት ፡ ባሕርይ ፡ ይባላል ። ባማርኛ ፡ ሌላ ፡ ስም ፡ ታጥቶለት ፡ እንጂ ፡ በአካልና ፡ በባሕርይ ፡ መካከል ፡ ሌላ ፡ የተለየ ፡ ማእከላዊ ፡ ስም ፡ ያስፈልገው ፡ ነበር ። በምድር ፡ ያለ ፡ የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ሥር ፡ አራቱ ፡ ባሕርያት ፡ ናቸው ፤ ማይ ፡ መሬት ፡ ነፋስ ፡ እሳት ፤ እሊህ ፡ አራቱ ፡ እየተዋሐዱ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ባሕርይ ፤ ሥጋን ፡ ዕንጨትን ፡ ያስገኛሉ ። የተለየ ፡ የባሕርይ ፡ ስሙ ፡ ሥጋ ፡ ዕንጨት ፡ ነው ፤ አራቱ ፡ ባሕርያት ፡ ተውሕደ ፡ ሥጋ ፡ ኹኖ ፡ ዕንጨት ፡ ኹኖ ፡ የቆመበት ፡ ውሳጣዊ ፡ አስተጋባኢ ፡ ስሙ ፡ ህላዌ ፡ ተብሏል ። «ጽርኣውያን ፡ ህላዌን ፡ ወስያ ፤ ባሕርይን ፡ ፊሲስ ፡ ይሉታል ። ላቲናውያንም ፡ ህላዌን ፡ ሱብስታንስያ ፤ ባሕርይን ፡ ናቱራ ፡ ይሉታል» ። አካል ፡ ለባሕርይ ፡ አይነገርም ፤ ባሕርይም ፡ ለአካል ፡ አይነገርም ፤ ህላዌ ፡ ግን ፡ ኹለቱ ፡ አንድ ፡ ኹነው ፡ የቆሙበት ፡ አስተጋባኢ ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለኹለቱ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። የወጣበት ፡ የስምንቱ ፡ ምስጢር ፡ ግን ፡ አጥብቆ ፡ አጥልቆ ፡ ሲመረመር ፡ አኳኋንንና ፡ አቋቋምን ፡ የተዋሕደውን ፡ ጽናትና ፡ አኗኗር ፡ ያሳያል ፡ እንጂ ፡ አካልን ፡ ብቻ ፡ ባሕርይንም ፡ ብቻ ፡ አያሳይም ። የንጨት ፡ ኹሉ ፡ ባሕርይ ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፡ ህላዌው ፡ እየቅል ፡ ነው ፤ ብርቱ ፡ አለ ፡ ግብዝ ፡ አለ ፤ ካራቱ ፡ ባሕርያት ፡ የተፈጠረ ፡ ኹሉ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። የመላእክትና ፡ የነፍስ ፡ ባሕርይ ፡ ግን ፡ መሠረት ፡ የሌውም ፡ እምኀበ ፡ አልቦ ፡ ነው ፤ መላእክትን ፡ ዘይሬስዮሙ ፡ መንፈሰ ፡ ወነደ ፡ እሳት ፡ ቢላቸው ፤ የሚራቀቁ ፡ የሚማወቁ ፡ ተለኣክያን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ እኛ ፡ ከምናውቀው ፡ ነፋስና ፡ እሳት ፡ ማለት ፡ አይደለም ፤ ከዚህስ ፡ ቢኾን ፡ እንደ ፡ መጠኑ ፡ ባየናቸው ፡ በሰማናቸው ፡ ነበር ። አካላውያን ፡ ኹነው ፡ ተፈጥረዋል ፤ ባሕርያቸው ፡ ከአካላቸው ፡ አይቀድምም ፤ የአካላቸው ፡ አኳኋን ፡ ህላዌ ፡ ይባላል ፤ የነፍስም ፡ እንደ ፡ መላእክት ፡ ነው ። የነፍስ ፡ ባሕርይ ፡ ወደ ፡ ሥጋ ፡ ባሕርይ ፡ ወደ ፡ ግዘፍ ፡ ሱይሳብ ፤ የሥጋም ፡ ባሕርይ ፡ ወደ ፡ ነፍስ ፡ ባሕርይ ፡ ወደ ፡

ርቀት ፡ ሳይሳብ ፤ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ተውሕደው ፡ ፩ ፡ አካል ፡ ፩ ፡ ህላዌ ፡ ፩ ፡ ሰው ፡ ይገኛል ። እስመ ፡ ከዋኔሁ ፡ ለሰ ብእ ፡ ውእቱ ፡ ግብር ፡ እለ ፡ ኢይትማሰሉ ፡ በበይና ቲሆሙ ፡ ወኢየኀብሩ ፤ ወቃልኒ ፡ ኢየኀብር ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ በከመ ፡ ኢትኀብር ፡ ነፍስ ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ እ ንዘ ፡ ብእሲሁ ፡ አሐዱ ፡ እምነፍስ ፡ ወሥጋ ፡ ወአሐዱ ፡ ገጽ ፡ እምዘኢየኀብሩ ፡ ግብራት ። ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ተው ሕደው ፡ አንድ ፡ ኹነው ፡ የቆሙበት ፡ አካል ፡ ህላዌ ፡ ይ ባላል ፤ ለቃልም ፡ በተለየ ፡ አካሉ ፡ የተለየ ፡ ህላዌ ፡ አለው ፤ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ።

ህላዌ ፤ መኖሪያ ፤ መኗሪያ ። ምስጢሩ ፡ አናምር ፡ ከለው ፡ ይገባል ። ኅበ ፡ ህላዌሁ ፡ ተመይጠ ፡ ልሳኑ ፡ ውቁይ ፤ ኅበ ፡ ህላዌሁ ፡ አግብእ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳) ፡ ዳግ መኛም ፡ ባሕርይ ፡ ያላካል ፤ አካል ፡ ያለባሕርይ ፡ ብቻ ፡ ብቻውን ፡ አይኖርምና ፡ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ ቦታ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ።

ህላዌ ፤ ሥራ ፤ ግብር ። ህላዌ ፡ ገፍዕ ፤ የግፍ ፡ ሥራ ፡ ግዙፍ ፡ ግፍ ፡ (ሔኖ፺፩ ፡ ፩) ። እንዲህ ፡ ከኾነ ፡ የህላዌንና ፡ የጠባይዕን ፡ ፍች ፡ በየስልቱ ፡ ማስተዋል ፡ ይ ገባል ፤ ኹለቱ ፡ ኹሉ ፡ ፩ ፡ ናቸውና ።

ህሉና ፤ **ህልውና** ፤ ነዋሪነት ፤ አነዋወር ፡ ኑሮ ። ህሉና ፡ ሥላሴ ። ህሉና ፡ መለኮት ፡ (ቅዳ) ።

አህለወ ፤ አኖረ ፤ አስኖረ ፤ አስቀመጠ ፤ ነዋሪ ፡ አ ደረገ ፤ አስደረገ ። ወምስለ ፡ ብዙኅ ፡ ምሕረት ፡ ታሃ ልወነ ፡ (ጥበ፲፪ ፡ ፲፰) ።

ምህላው ፤ መኖሪያ ፤ ቦታ ፡ ሀገር ። ነፍስ ፡ እመ ፡ ተፈልጠት ፡ እምሥጋ ፡ በሞት ፡ ገብአት ፡ ኅበ ፡ ብርሃን ፤ ዘውእቱ ፡ ማኅደሩ ፡ ወምህላዊ ፡ ወፍግ ዓሃ ፡ ወተድላሃ ። ነሥአ ፡ ለሀገረ ፡ ባቢሎን ፡ ወተወ ፈየ ፡ ምህላወ ፡ ብልጣሶር ፡ (ዮሴፍ) ።

ሀለወ ፤—**ጠበቀ** ፤—**ኀሊው ፡ ኀለወ** ።

ሀለየ ፤—**ዘፈነ** ፤—**ሐልይ ፡ ሐለየ** ።

ሀሊል ፤ (**ሀለ ፡ የሀልል ፡ ይሀልል ። ዕብ ፡ ሀሎል ፡ ሄል**) ፤ ማወደስ ፡ ማመስገን ፤ መየበብ ፡ መ ዝፈን ።

ሃሌ ፤ (**ሀሌ ። ዕብ ፡ ሀሌል**) ፤ ሃሌታ ፤ ስብ ሐት ፡ ውዳሴ ፤ መዝሙር ፡ ግናይ ፤ ቅኔ ፡ ሐዲስ ፡ ምስ ጋና ፤ መዘምራን ፡ ሃሌ ፡ ሃሌ ፡ ብለው ፡ የሚመሩት ፤ በ ሃሌታ ፡ የሚዘምሩት ። አንቀጽ ፡ ሃሌታ ፡ እንዲሉ ። (ተ ረት) ፤ መዝሙር ፡ በሃሌ ፤ ነገር ፡ በምሳሌ ፤ ጠጅ ፡ በብ ርሌ ። ሃሌታና ፡ እልልታ ፡ በምስጢር ፡ አንድ ፡ ነው ፤ አስለን ፡ ተመልከት ።

ሃሌ ፡ ሉያ ፤ (**ዕብ ፡ ሀልሉ ፡ ያህ**) ፤ ሰ ብሑ ፡ እግዚአ ፤ ሀልሉ ፡ ስብሑ ፤ ያህ ፡ እግዚእ ፡ አም ላክ ። ወርኀ ፡ ሃሌ ፡ ሉያ ፡ (ዘፀ፲፫ ፡ ፬) ። አቢብን ፡ ተመ ልከት ።

ህላል ፤ (**ዐረ ፡ ሂላል**) ፤ ሠርቀ ፡ ወርኅ ፤ ል ደት ፡ ወርኅ ፤ ሐዲስ ፡ ስጋ ፡ ጨረቃ ።

ህላሊ ፤ ሠርቃዊ ፡ ወርኃዊ ፤ የጨረቃ ፡ ወር ። አውራኅ ፡ ህላል ፤ ህላሊ ፡ (አቡሻ ፡ ፳፩) ።

ሆሙ ፤ (**ሁ**) ፤ የሩቅ ፡ ወንዶች ፡ ዝርዝር ፡ ጠ ቃሽ ። የሁን ፡ አፈታት ፡ እይ ።

ሀሙዲዳ ፤ (**ዕብ ፡ ሀሞዔድ**) ፤ ዕድሜ ፡ የ ተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ወራት ፤ የበዓል ፡ የቀጠሮ ፡ ቀን ። ሄጲ ኪር ፡ ሀሙዲዳ ፡ (ኤርሚ ፡ ፲፯) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሰባራ ፡ ምቱረ ፡ ሥርው ፡ ፈሪ ፡ ይሉታል ።

ሆሚር ፤—**መስፈሪያ** ፤—**ሐሜር** ።

ሆን ፤—(**ሁ ፡ ሆሙ**) ፤ የሩቅ ፡ ሴቶች ፡ ዝር ዝር ፡ ጠቃሽ ።

ሀኖስ ፤ (**ጽር ፡ አኖስ ፡ ያኖስ**) ፤ ክፉሉ ፡ ስም ፡ የውቅያኖስ ፡ ክፋይ ፤ ብጥብጥ ፡ ባሕር ፤ የሚታወክና ፡ የሚናወጽ ፤ የሚደምፅና ፡ የሚደረጽ ። ይኸውም ፡ ከጠ ፈር ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ሚሶው ፡ ውሃ ፡ ነው ፤ አንዱ ፡ እጅ ፡ ጠፈር ፡ አንዱ ፡ እጅ ፡ ውቅያኖስ ፡ እንዲባል ፤ ይህ ፡ ደ ግሞ ፡ ሀኖስ ፡ ይባላል ፡ (ዘፍ፯ ፡ ፲፩ ። ኩፉ ፡ ፩ ። ሱቱ ፡ ዕ ዝ፯ ፡ ፵፩) ። ወበውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ይወፅእ ፡ መቅሠ ፍት ፡ ለእግዚእ ፡ መናፍስት ፤ ወይትረኀዉ ፡ ዙሉሙ ፡ መዛግብተ ፡ ማያት ፡ ዘመልዕልተ ፡ ሰማያት ፡ ወዲበ ፡ አንቅዕት ፡ እለ ፡ መትሕተ ፡ ሰማያት ። ወይደምሩ ፡ ዙሉሙ ፡ ማያት ፡ ዘምስለ ፡ ማያት ፡ ዘመልዕልተ ፡ ሰማያት ፤ ማይሰ ፡ ዘመልዕልተ ፡ ሰማይ ፡ ተባዕታይ ፡ ውእቱ ፤ ወማይ ፡ ዘመትሕተ ፡ ምድር ፡ አንስቲያ ዊት ፡ ይእቲ ፡ (ሔኖ ፡ ፵፩) ። ብዙዎች ፡ መተርጕማን ፡ ግን ፡ ፪ቱን ፡ እጅ ፡ ውሃ ፡ ጠፈር ፡ አደረገው ፡ ይላሉ ፡ እ ንጂ ፤ ከጠፈር ፡ በላይ ፡ ብጥብጥ ፡ ባሕር ፡ አለ ፡ አይሉም ።

ሀውቢም ፤ (**ዕብራ**) ፤ ወፍራሞች ፤ ደንዳ ኖች ። ወፍሮች ፡ ድንዳኔዎች ፡ (ሕዝ፴፩ ፡ ፳፯) ።

ሄዔኪር ፤ (**ዕብ ፡ ሄዔቢር**) ፤ አሳለፈ ፡ አሻ ገረ ፤ አስተላለፈ ፤ የጊዜ ፡ የወራት ። ሐተታውን ፡ በቢድን ፡ ፍች ፡ እይ ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ደክማ ፡ ዘበጽሐ ፡ ጊ ዜሁ ፡ ኅሱር ፡ ይሉታል ፡ (ኤርሚ ፡ ፲፯) ።

ሀፈው ፤ **ዎት** ፤ (**ሀፈወ ፡ የሀፉ ፡ ይሀፉ ። ዐረ ፡ ሀውፍ ፤ ሁፍ ፤ ውውይ ፡ ነፋስ**) ፤ መው ዛት ፡ መድከም ፤ መሞቅ ፡ በላበት ፡ መጠመቅ ። ፈት ወት ፡ ትትኀፀብ ፤ እስመ ፡ ሀፈወት ። እስከ ፡ የሀፍዉ ። ጾመ ፡ ወጸለየ ፡ ደከመ ፡ ወሀፈወ ። በጸዊረ ፡ መስ ቀሉ ፡ ሀፈወ ፤ እስመ ፡ ክቡድ ፡ ውእቱ ፡ (ዳንኤ ፡ ፲፩ ። ሥር ፡ ጸዘ ። ግንዘ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ሀፍ ፤ (**ዕብ ፡ ዚዓህ**) ፤ ወዝ ፡ ላበት ፤ ድካም ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፳፪ ፡ ፵፬) ። አብዝኅ ፡ ስግደተ ፡ እስከ ፡ ይውሕዝ ፡ ሀፉ ፡ ከመ ፡ ማይ ። ዘእንበለ ፡ ጻማ ፡ ወ ሀፍ ። ፈነዉ ፡ ሲሳዮሙ ፡ እምንዋይ ክሙ ፡ ወሀፈ ፡ ገጽክሙ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። አፈ ፡ ተ፫ ። ዲድ ፡ ፳፩) ።

—፤ ሙቀት ፤ ሐሩር ። ቍር ፡ ወሀፍ ። ብሔረ ፡ ጽምእ ፡ ወሀፍ ። ሀፍ ፡ ወሞቅ ፡ (ዘፍ፰ ፡ ፳፪ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲ ። ሔኖ፷፪ ፡ ፲፮) ።

ሀርበደ፤(አብደ። ዐረ ፡ ዐርበደ፤ ከፋ ፡ ክፉ ፡ ኾነ)፤ አረበደ፤ ቸኰለ። ተቈጣ ፡ አበደ ፡ እብድ ፡ አለ ። ደነገጠ ፡ ደነበረ ፤ ወገሸ ፡ አገረገረ ፤ ሸሸ ፡ ሮጠ ፡ ፈረጠጠ ፤ የከብት ። ከመ ፡ ዕጐልት ፡ እንተ ፡ ተሀረብድ ፡ ሀርበደ ፡ ኤፍሬም ፡ (ሆሴ፱ ፡ ፲፮) ።

—፤ ተቀናጣ ፤ ተቀማጠለ ፤ ሰው ፡ ልፍድ ፡ አለ ፤ የዘመናይ ። ወለእመ ፡ ቀተለ ፡ በሀርብዶ ፡ ኢይከውን ፡ ዙኑ ኔሁ ፡ ከመ ፡ ዙነኔ ፡ ሰብዳን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በተሀርብደ ፡ ይላል ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ሀርብድና፤ መቀማጠል ፤ ቅምጥልነት ፤ የቅንጦት ፡ ሥራ ። ወለእመ ፡ ከንከ ፡ ዘመነንካሁ ፡ ለህርብድና ፡ ጕየይ ፡ እምእበ ፡ ይንዐውዎ ፡ (ማር ፡ ይሥ፪ ፡ ፲፪) ።

ሄሮድያኖስ፤(ጽር ፡ ሄሮዲዎስ)፤ የሞራ ፡ ስም ፤ ሽመላ ፡ ሽመላዊ ፤ እግረ ፡ ሽመል ፡ ዐንገተ ፡ ግመል ፤ እግሩ ፡ ሽመል ፡ የሚያካክል ። (ተረት) ፤ ካህንና ፡ ሽመላ ፡ ያልዘራውን ፡ ይበላ ። ሄሮድያኖስ ፡ በሰማይ ፡ የአምር ፡ ዕድሜሁ ፡ (ኤር፰ ፡ ፯ ። ዘሌ፲፩ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፻፫ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፰) ።

ሄሮድያኖስ ፤

ሄሮድስ፤(ዕብ ፡ ሆርዶስ)፤ የሰው ፡ ስም ፤ ኤዶማዊ ፡ የእስራኤል ፡ ንጉሥ ፤ በዘመነ ፡ ልደት ፡ የነበረ ፡ (ማቴ፪ ፡ ፩) ።

ሀረመ፤—ተወ፤—ሐሪም ፡ ሐረመ ።

ሄርማ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ሐዋርያው ፡ ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ የጠፈው ፤ እንደ ፡ ማልስ ፡ ቆሮንቶስ ፡ ያለ ፡ ከቀኖር ፡ ያልገባ ፡ ትርፍ ፤ ወሬድየ ፡ ብሔረ ፡ ሮሜ ፡ ብሎ ፡ የሚዠምር ። ስምነቱ ፡ ሄርሜን ፡ ከማለት ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ሄርሜናዊ ፡ ያሰኛል ፤ ጸሐፊው ፡ ሄርሜን ፡ ስለ ፡ ተባለ ፡ መጽሐፉም ፡ ሄርማ ፡ ተብሏል ።

ሄርሜን፤(ጽር ፡ ሄርሜን)፤ ጣዖት ፡ ስመ ፡ ጣዖት ፤ በመንታ ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡ የሚያቆሙት ። መሪ ፡ አስተማሪ ፤ ትርጁማን ፡ አፈ ፡ በሃማን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ግብ፲፬ ፡ ፲፪) ።

ሀሴቦን ፤ (ጽር ፡ ሄሴቦን) ፤ ውስጠ ፡ ዐውስጥ ፤ ውሳጣዊ ። ዙሉ ፡ ከብራ ፡ ለወለተ ፡ ንጉሥ ፡ ሀሴቦን ፡ (መዝ ፡ ፵፬) ።

ሄሴፎት፤(ዕብ ፡ ሀአሲፎት)፤ የጥራጊ ፡ የጕድፍ ፡ መጣያ ፤ ያዘባ ፡ የፍግ ፡ መቈለያ ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ግናይ ፡ ይሉታል ። አንቀጸ ፡ ሄሴፎት ፡ (ነሐ፲፪ ፡ ፴፩) ።

ሆሴዕ፤(ዕብ ፡ ሆሼዕ)፤ የሰው ፡ ስም ፤ ነቢይ ፡ ንጉሥ ። አድኅን ፡ ባልሐ ፤ ረድእ ፡ አውፅእ ፡ እመሥገርት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ሆሴ፩ ፡ ፩ ። ፬ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፴) ።

ሆሳዕና ፤ (ዕብ ፡ ሆሺዓሀ—ናእ) ፤ አንቀጽና ፡ ጥሬ ፤ አድኅነነ ፤ አድነና ፤ አድነንዮ ፤ እባክኽ ፡ አድነን ፤ የአን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፡ (ማር፲፩ ፡ ፲ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፲፫) ።

—፤ መድኀኒትነት ፤ መድኀኒት ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ መባል ። ሆሳዕና ፡ ለወልደ ፡ ዳዊት ። እምሆሳዕናሁ ፡ ለ ርእየ ፡ ተኣምረ ፡ ወመንክረ ፡ (ማቴ፳፩ ፡ ፱ ። ቅዳ ፡ ጎር) ።

—፤ የበዓል ፡ ስም ፤ የሰሌን ፡ በዓል ፤ ሰሌን ፡ ይዘው ፡ እያመሰገኑ ፡ የሚያውዱበት ፤ ለብሉዩ ፡ የመጸለት ፡ ፯ኛ ፡ ቀን ፤ ለሐዲሱ ፡ ግን ፡ ከትንሣኤ ፡ በፊት ፡ ያለ ፡ እሑድ ። (የደሮች ፡ ዘፈን) ፡ በሆሳዕና ፡ ተሰበሰብና ፤ በሳምንቱ ፡ አለብን ፡ ሞቱ ። ዋዜማ ፡ ዘሆሳዕና ። በሳኒታ ፡ ሆሳዕና ፡ በሰኑይ ፡ ዕለት ፡ (ድጓ ። ዲድ ፡ ፳፱) ።

ሆሳዕና ፤

—፤ ሰሌን ፡ የሰሌን ፡ ቅጠል ፤ ቈጽለ ፡ ዘይት ፤ ባርሰነት ፡ ኵሐ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ የሆሳዕና ፡ ለት ፡ የሚያዝ ። ዘይትን ፡ ወሆሳዕና ። ልብሱ ፡ እምልሕጸ ፡ ሆሳዕና ፡ ወቈጽሉ ፤ ሰሌን ፡ (ስንክ ፡ መስ፫) ።

ሁስጱ፤(ጽር ፡ ሒሶፖስ)፤ የቀንበጥ ፡ ችቦ ፤ ለባልግ ። አዛብን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ ስምዛ ፡ አሸከት ፡ ይሉታል ። ቈጽለ ፡ ሁስጱ ። ሐምለ ፡ ሁስጱ ፡ (ዘሌ፲፬ ፡ ፬ ፡ ፯ ። ፫ ነገ ፡ ፬ ፡ ፴ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፱ ። ዕብ፱ ፡ ፲፱) ።

ሀትሒላ፤(ዕብራ)፤ መዝሙር ፡ ምስጋና ። መልእክ ፡ ሀትሒላ ፡ (ነሐ፲፩ ፡ ፲፯) ።

ሄጳ፤—ወጋ ፡ ገመሰ፤—ሀቡጽ ።

ሄጳዴጤን፤(ጽር ፡ ሂፖዲቲስ ። ዕብ ፡ ምዒል)፤ ልብስ ፡ ተክህና ፤ የላይ ፡ ልብስ ፡ ታላቅ ፡ ቀሚስ ፡ እጀ ፡ ሰፊ ፡ መቋረፊያ ። ጳዴሬን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፬ ። ዘሌ፰ ፡ ፯) ።

ሄጳዲያቆን፤ (ጽር ፡ ሂፖዲያክኖስ)፤ የዲያቆን ፡ ተወራጅ ፤ ንፍቀ ፡ ዲያቆን ፡ (መጽ ፡ ምስ)።

ሄጳጳ፤ (ጽር፡ሂፖፓ፤ሂፖፖስ)፤ ስሙ ፡ ያፍ ፡ ንኡስ ፤ መጠኑ ፡ የርግብ ፡ የዋኖስ ፤ ቍንጮዉም ፡

እፈ ፡ ረዥም ፡ የሾለቅ ፡ ዐይነት ፡ ዝንጕርጕር ፡ ኵሳኵስ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዐቢይ ፡ አሞራ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፰)።

(ጥ) **ሀፐለ፤** (ዐረ ፡ አበለ ፤ ወበለ)፤ ዐጠበ ፤ መታ ፡ ደበደበ ። በመርገጥና ፡ በመጠቅጠቅ ፡ ፈንታ ፡ በ ዱላ ፡ እየመቱ ፡ የሚያጥቡት ፡ ዕጥበት ፡ አለና ፤ ዕጥበቱ ንም ፡ አመታቱንም ፡ ባንድነት ፡ ያሳያል ።

ሀፓሊ፤ መሀፕል፤ መሀፒል፤ እየመታ ፡ የሚያጥብ ፡ ዐጣቢ ። ገራህት፡መሀፒል ። ዘኢይክል፡ መሀፒል፡አጻዕድዎ፡ከማሁ፡(ኢሳ፯ ፡ ፫ ። ፴፮ ፡ ፪ ። ማር፱ ፡ ፫)።

ወ፤ ፳ኛ ፡ ፊደል ፤ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአ በገደ ። ስሙ ፡ ዋዌ ፤ ቍጥሩ ፡ ስድስት ፤ አኀዝ ፡ ሲኾን ፡ ወ፡ስድስት፤ስድስት ፡ ቱ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፡ ስድስትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ስድስት ፡ እልፍ ፡ ይሉታል ። ፳ኛ ፡ ማለት ፡ ምስጢሩ ፡ ዐርብንና ፡ የዐርብን ፡ ፍጥረት ፡ መደብ ፡ አድ ርጎ ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ ሥጋው ፡ ቃልን ፡ ምስጢረ ፡ መ ስቀልን ፡ ያሳያል ፤ የዋዌን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

ወ፤ (ሂ ፡ ኒ ፡ ዓዲ)፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። አጫ ፋሪ ፤ ማስሪያ ፡ ከፋይ ፤ አኃናኝ ። ም ፤ ና ፤ ቻልታ ፡ ዘተ ረስዐ ፤ ውጥን ፡ ጨራሽ ፤ የአኃዝ ፡ ጠቅላይ ፡ ከ ፤ በ ፡ ጊዜ ፤ ስንኳ ፤ ግን ፤ ስ ፤ ፈጽሞ ፤ አዳማቂ ፤ ትች ፡ ይኾናል ። ም ፡ ሲኾን ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ፤ በልዐ፡ወሰትየ፡ሰምዐ፡ወ ርእየ ። ና ፡ ሲኾን ፡ በስም ፡ ይገባል ፤ ጴጥሮስ፡ወጳው ሎስ ፤ ያዕቆብ፡ወዮሐንስ ። በሦስት ፡ ስሞች ፡ ሲገባ ፤ መዠመሪያው ፡ ና ፡ ኹለተኛው ፡ ም ፡ ይኾናል ፤ ጳው ሎስ፡ ወስልዋኖስ ፡ ወጢሞቴዎስ ። በብዙ ፡ ስሞች ፡ ሲገባ ፡ ጭራሽ ፡ ም ፡ ይኾናል ፤ ወይም ፡ ጠቅላይ ፡ ኹኖ ፡ በአብ ፡ በወልድ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ስም ፡ ያሰኛል ። ተንሥአ፡ወኀደገ፡ልብሶ ፤ ተጠምቀ፡ወአድኀኑ፡ር እሶ ፤ ቻልታ ፤ ልብሱን ፡ ጥሎ ፡ ራሱን ፡ አድንኖ ። ዘተ ረስዐ ፡ ሲኾን ፡ የኋሊት ፡ ይፈታል ፤ ወ ፡ የወደቀበት ፡ ማ ሰሪያ ፤ ያልወደቀበት ፡ ቻልታ ፡ ይኾናል ፤ ይበሉ፡ወይ ርአይ ፤ ገብቶ ፤ ሐመ፡ወሞተ ፤ ታሞ ፤ ሖረ፡ወመጽአ ፤ ኺዶ ፡ መጣ ። ተሰቅለ፡ጴጥሮስ፡ወከማሁ፡እንድር ያስ ፤ ተውህበ፡ጳውሎስ፡ሙቁሐ፡ወካልኣንሂ፡ሙ ቁሓን ፤ ውጥን ፤ ይህ ፡ የፊቱን ፡ በኋላ ፡ ሲጨርስ ፡ ነው ። የኋላውን ፡ በፊት ፡ ሲጨርስ ፤ ሰማይ፡ወምድር፡የ ኀልፍ፡ይላል ፤ ሰማይም ፡ ያልፋል ፤ ምድርም ፡ ታልፋ ለች ፡ ያሰኛል ፤ ሰማይ ፡ ምድር ፡ ያልፋል ፡ ተብሎም ፡ በጠቅላይነት ፡ ሊፈታ ፡ ይቻላል ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ጋራ ፡ ይሉታል ። ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ ፤ ሰብዓ፡ወኀም ስቱ ፤ ሠለስቱ፡ ምእት፡ ዐሠርቱ፡ ወሰመንቱ ፤ ጠቅ ላይ ። እልፍ፡ወዕሥራ፡ምእት፡ከ ፡ ና ። ወተወሊዶ፡ ወጸቢሖ ፤ በ ፡ ጊዜ ። ኢወሀቦ፡ርስተ፡ ወኢመጠነ፡ ምከያደ፡ እግር ፤ ስንኳ ። ጸድቀ፡ ቄርሎስ፡ ወኢጸ ድቀ፡ንስጥሮስ ፤ ግን ። እንጂም ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ነው ፤ በልዐ፡ወኢሰትየ ፡ ብሎ ፡ አልጠጣም ፡ እ ንጂ ፡ ያሰኛል ። ምንተ፡ ንበልዕ፡ ወምንተ፡ንሰቲ ስ ። ሖረ፡ወንሰፈ ፤ ከተበ፡ወጸሐፈ ፤ ፈጽሞ ። ፈጽሞ ፡ ያሰኘው ፡ ያናቅጽ ፡ ኅብረት ፡ የፍች ፡ አንድነት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ምስጢሩና ፡ ሙያው ፡ ከጫፋሪነት ፡ አይወጣም ። አዳማቂ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ከመ ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፤ ስምዐኒ ፡ ወእንግርከ ፤ ቅረበኒ፡ ወእግሰስከ ፤ ኢትግ በራ ፡ ለእኪት፡ ወኢይርከብከ፡ እኩይ፡ እያለ ፡ ይገ ባል ። ትች ፡ ሲኾን ፤ ምንተ ፡ ትሁቡኒ ፡ ወአነ ፡ ኣገብኦ ፡ ለክሙ ፡ ይላል ። ወ ፡ እኹል ፡ ገብ ፡ ፊደል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስልቱና ፡ አፈታቱ ፡ ብዙ ፡ ነውና ፤ የቀረውን ፡ በግስ ፡ ዐመ ልና ፡ በፊደል ፡ ታሪክ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ተመልከት ። ኹለተኛም ፡ የግስ ፡ ዐመል ፡ ኹኖ ፡ ፊደልን ፡ ኹሉ ፡ ዛ ዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ያደርጋል ። የካዕብ ፡ የሳብዕ ፡ ሥረያቸው ፡ ወ ፡ ነው ፤ ሥረይነቱ ፡ እንዲት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በፊደል ፡ ታሪክ ፡ እይ ። በማርኛም ፡ እንደ ፡ መ ፡ ባዕድ ፡ ዘር ፡ ይኾናል ፤ ጠመደ ፤ ወጥመድ ። ነበረ ፤ ወንበር ። ሰፋ ፤ ወሰፌ ። ነፋ ፤ ወንፊት ። ዐገመ ፤ ዋገምት ፤ የመሰሰው ፡ ኹሉ ።

ዊ፤ (ዊ—ዪ)፤ ወገን ፡ ቅጽል ፤ የ ። ምድራዊ ፡ ሰማያዊ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ምእላድ ፡ በጫፍ ፡ በትራስ ፡ ይገ

ባል ። ፪ኛም ፡ ግብረ ፡ ሰብእ ፡ ያለውን ፡ ግብር ፡ ሰብ እዊ ፡ ይላልና ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የሙሻዘር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ይባላል ። ዊና ፡ ዩ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ።

ዋ፤ (ዋ—ኣ)፤ የራብዕ ፡ ሥረይ ፡ (ዋየል) ፡ ላ ራቱ ፡ ዲቃሎች ፤ ኣ ፡ ኋ ፡ ኳ ፡ ቋ ፤ ጉዋ—ኋ ። በነዚህ ፡ አንጻር ፡ ለሚገኙም ፡ ለራብዖች ፡ ኹሉ ፡ ላማርኛ ፡ ፊ ደል ፡ ሥረይ ፡ ይኾናል ፤ ቡዋ—ቧ ። ባማርኛም ፡ የሐዘ ንና ፡ የንቀፌታ ፡ ቃል ፡ ይኾናል ።

ው፤ አብኹ ፡ ምእላድ ። በግላ ፡ በጋልው ፤ በላ ድው ፡ ወላትው ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የወዲያኛው ፡ ትግ ሬም ፤ ቀርቡ ፡ መጽኡ ፡ ፈርሁ ፡ ደንገፁ ፡ ሲል ፡ ቀርበው ፡ መጽአው ፡ ፈርሀው ፡ ደንገፀው ፡ ይላል ።

ው፤ ያማርኛና ፡ የጥንታዊ ፡ ግእዝ ፡ ዝርዝር ፤ ግእ ፡ ቀተለው ፡ ሎ ፤ ቀተልከው ፡ ኮ ። ዐማ ፡ ገደለው ፤ ገደልከው ። ውን ፡ ጐርደ ፡ ቀተሎ ፡ ልኮ ፡ ማለት ፡ የሐ ዲስ ፡ ግእዝ ፡ ነው ።

ወእደ፤ ውእደ፤ (እድ ፡ ወእድ)፤ ዐቢ ይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ከ—ተ—ዘንድ ፤ የ ፤ ቅጽል ። ወ እደ ፡ አልቦ ፡ አልሕምት ፡ ምፅንጋዕ ፡ ንጹሕ ። ላሞች ፡ ከሌሉ ፤ ተሌሉ ፡ ዘንድ ፤ ወይም ፡ ከ ፡ ተሌሉበት ፡ ዘንድ ። ምኔት ፡ ውእደ ፡ ሰሲሁ ፡ ይነብር ፤ የሚኖርበት ። ወመ ጽአ ፡ ኀቤሃ ፡ አሐዱ ፡ ወሬዛ ፡ እምወእደ ፡ ይትኄ ባእ ፤ ከተደበቀበት ፡ (ምሳ ፲፱ ፡ ፪ ። ሥር ፡ ጻሆ ። ዳን ፩ ፡ ፴፯ ። (ዕር ፲፱ ፡ ቍ፭) ።

—፤ ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ ወደ ፤ አጠገብ ፡ ይኾናል ፤ ወደ ፡ ወ ዴት ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። እቱ ፡ ው እደ ፡ ሕዝብከ ፤ ወደ ። በውእደ ፡ ማየ ፡ ባሕር ፤ አጠ ገብ ፡ (ኩፋ ፡ ፰) ። ኀበና ፡ መንገለም ፡ እንደዚሁ ፡ ናቸው ፤ ዘሩ ፡ አደወ ፡ ነውና ፡ የእድን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

ውእቱ፤ (ዕብ ፡ ወሑር ፡ ሁ ። ዐረ ፡ ሁወ)፤ ነባር ፡ ቅጽልና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ከሁ ፡ የወጣ ፤ ያ ፤ ያኛው ፤ ርሱ ፤ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ ለሩቅ ፡ ወንድ ። ይ እቲ ፤ ውእቶሙ ፡ እሙንቱ ፤ ውእቶን ፡ እማንቱ ፤ አነ ፡ አንተ ፡ ንቲ ፡ ትሙ ፡ ትን ፤ ንሕነ ፡ እያለ ፡ እስከሥር ፡ ይረ ባል ፤ የሁን ፡ አፈታት ፡ እይ ። ውእቱ ፡ ብእሲ ፤ ይእቲ ፡ ብእሲት ። ለውእቶሙ ፡ አሕዛብ ፤ በውእቶን ፡ መዋ ዕል ፤ ቅጽል ። ውእቱ ፡ ይጸንዕ ፡ እምኔየ ፤ ዐጸፋ ። ዝ ኩንና ፡ ዝስኩን ፡ ዝክቱን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ አንጻር ፡ ናቸው ። አንቀጽ ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ፤ ነው ፡ አለ ፤ ኖረ ፡ ነ በረ ፤ ኾነ ፤ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ድረስ ፤ ኹሉ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ውእቱና ፡ በ ፡ ሎ ፡ ኮንና ፡ ሀሎ ፡ ሱቱፋን ፡ ናቸው ፡ ይወ ራረሳሉ ፤ ይኸውም ፡ ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፡ ውእቱ ፡ ወው እቱ ፡ ቃል ፡ ኀበ ፡ እግዚእ ፡ ውእቱ ፡ ባለው ፡ ይታወ ቃል ። ውእቱ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ ዐጸፋና ፡ አንቀጽ ፡ ይኾ ናል ፤ ዘወረደሂ ፡ ውእቱ ፡ ወዘዐርገሂ ፡ ውእቱ ። ፪ ኛም ፡ በግብር ፡ ለውጥ ፡ ሩቁን ፡ በቅርብ ፡ ቅርቡን ፡ በ ሩቅ ፤ አንዱን ፡ በብዙ ፤ ብዙውን ፡ ባንድ ፤ ወንዱን ፡ በሴት ፤ ሴቱን ፡ በወንድ ፡ ያናገራል ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘይገብር ፡ ዙሎ ፤ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሰ ፡ ሥጋ ። ማርያም ፡ ይእቲ ፡ ኪሩቤል ፤ ወኪሩቤል ፡ እሙ ንቱ ፡ ማርያም ፡ ሰ ፡ በ ፡ እምጸዊረ ፡ አምላክ ። የፊተ ኛው ፡ ኹለቱ ፡ አካልን ፡ ያመጣል ፤ የኋለኛውም ፡ ኹ ለቱ ፡ ግብርን ፡ ይገልጣል ። በአካል ፡ ለውጥ ፡ ግን ፡ በየ ራሱ ፡ ያናግራል ፤ ወይም ፡ ተለዋጭ ፡ ይኾናል ። እመ ፡ አምላክ ፡ ማርያም ፡ ይእቲ ፤ ማርያም ፡ እመ ፡ አም ላክ ፡ ይእቲ ። ድንግል ፡ ዘተናገራ ፡ ኢሳይያስ ፡ ማር ያም ፡ ይእቲ ፤ ማርያም ፡ ዘተናገራ ፡ ኢሳይያስ ፡ ድ ንግል ፡ ይእቲ ፤ እብን ፡ ዘወሀቦ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚ እነ ፡ ኅብስት ፡ ውእቱ ፤ ኅብስት ፡ ዘወሀቦ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚእነ ፡ እብን ፡ ውእቱ ። ቅጽል ፡ ከባለቤት ፡ ሲ ርቅ ፡ ተለዋጭ ፡ ይባላል ፤ ተለዋጭ ፡ ደግሞ ፡ ግብር ፡ ነገር ፡ ባሕርይ ፡ ይተረጕማል ፡ አካል ፡ ያመጣል ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርነ ፤ አካልም ፡ ኹኖ ፡ ቅጽልም ፡ ኹኖ ፡ ማስ ሪያ ፡ ከወደቀበት ፡ ተለዋጭ ፡ ይኾናል ። ፫ኛም ፡ በሰዋ ስው ፡ ኹሉ ፡ በጥሬ ፡ በቅጽል ፡ በሚስማማው ፡ ቃል ፤ ሳይጣፍና ፡ ሳይነገር ፡ ተደብቆ ፡ ያስራል ፤ ይልቁንም ፡ በ ቅኔ ፡ ንባብ ። ተሠግዎቱ ፡ ለቃል ፡ ወተጸልቦቱ ፡ በሥጋ ፡ ያድኅን ፡ ዓለመ ፡ ወይቤዙ ፡ ሰብአ ። ዘተሰቅለ ፡ በቀ ራንዮ ፡ ሥግው ፡ አምላክ ፡ ጽድቅ ፡ ወአኮ ፡ ብእሲ ፡ ዕሩቅ ፤ የውእቱ ፡ መመርመሪያ ፡ ያድኅንና ፡ ይቤዙ ፤ አም ላክ ፡ ጽድቅ ፡ ናቸው ።

ወባ፤ (ዐረ ፡ ወባእ)፤ የበሽታ ፡ ስም ፤ ከክፉ ፡ ሽታ ፡ የሚመጣ ፤ በሽታ ፡ ምክንያት ፡ የሚጋባ ፡ እንደ ፡ ጕንፋን ፡ ያለ ። በቁሙ ፡ ወባ ፤ ንዳድ ። ሕማመ ፡ ወባ ፡ (ዮሴፍ) ።

ወቦ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፤ ስመ ፡ ጭፍራ ። ወቦና ፡ በቾ ፡ እንዲሉ ።

(ጥ) **ወበ፤ (ወቢብ ፡ ወበ ፤ ነጠቀ)፤** ያውሬ ፡ ስም ፤ የነብርና ፡ ያንበሳ ፡ ዲቃላ ። ወቦ ፡ ሸማኔ ፡ እንዲሉ ። ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ።

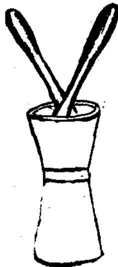
ዌበርከኤቦት፤ (ጽር ፡ ዌባርካቦት ። ዕብ ፡ ኢካቦድ)፤ የሰው ፡ ስም ፤ ኢስብሐት ፡ ወኢ ክብር ፤ ክብር ፡ የለውም ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ትክብር ፡ ኹኖ ፡ ትሾም ፡ ኹኖ ፡ በስደት ፡ ይሉታል ። አባቱና ፡ አንቱ ፡ ሙተው ፡ እስራኤል ፡ ድል ፡ ኹነው ፡ ታቦተ ፡ ጽዮን ፡ ወደ ፡ ኢሎፍሊ ፡ የተማረከች ፡ ለት ፡ ስለ ፡ ተወለደ ፤ ኢካቦድ ፡ ተብሏል ፡ (፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፳፩) ።

ወጊእ፤ አት፤ (ወግአ ፡ ይወግእ ፡ ይ ጋእ፤ አው ፡ ይውጋእ ። ዕብ ፡ ናጋሕ ። ዐረ ፡ ወጀአ)፤ መውጋት ፡ መደደቅ ፡ መደንጐር ፤ መዘርከት ፡ መቸብለክ ፡ መቸክቸክ ። መውገጥ ። ለእመ ፡ ወግአ ፡ ላሕም ፡ ብእሴ ። ወጋእክሙ ፡ ከመ ፡ አስዋር ። በ ሐሡ ፡ ይወግእ ፡ በአቅርንቲሁ ። ወግአኒ ፡ በሡያንው ። ወግአኒ ፡ ሦክ ። እለ ፡ ወግእዎ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፳፰ ። ኤር፳፯ ፡ ፲፩ ። ዳን፰ ፡ ፬ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፴፩ ። ራእ፩ ፡ ፯) ። ድል ፡ ማድረግ ፡ ማሸነፍ ፡ መግደል ፤ የሸሸውን ፡ ማሳ ደድ ፡ መከተል ። ብከ ፡ ንወግአሙ ፡ ለዙሎሙ ፡ ፀርነ ፡

(መዝ ፡ ፵፫ ። ኢያ፲ ፡ ፲ ። ፲፯ ፡ ፲ ። ዘዳ፩ ፡ ፵፬ ። ዮዲ፲፯ ፡ ፲፱) ። ዋግ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ወጋኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚወጋ ፤ የሚወግጥ ፤ ወጊ ፡ ተዋጊ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፴፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭) ።

ሞግአ ፡ መውግእ ፤ ሙጋእ ፤ (ብ ፡ መዋግእ) ፤ መውጊያ ፡ መውጊጫ ፤ ማፍረሻ ፤ ቀንድ ፡ ዘ ገር ፤ ሙገጫ ፡ የሙገጫ ፡ ግልገል ፤ ድጅኖ ፡ ደንጉራ ። ተወግአ ፡ በአሐዱ ፡ ሙጋእ ። ይጕድዕዎ ፡ ውስተ ፡ ሞግእ ። ከመ ፡ ይትክሉ ፡ ሞግአ ፡ ኀጺን ፡ ላዕለ ፡ ቅጽር ። ተከለ ፡ መዋግአ ፡ ዘነፍጥ ፡ (ሥር ፡ አኸ ። አዋል ። ዮሴፍ) ።

ሞግእ ፡

ተወግአ ፤ ተወጋ ፤ ተወገጠ ። (ተረት) ፤ ያወቀ ፡ ተጠነቀቀ ፤ የዘነጋ ፡ ተወጋ ። ሰላም ፡ ለገበዋቲከ ፡ በቅትራተ ፡ ኀጺን ፡ እለ ፡ ተወግኡ ፡ (ደራሲ) ።

ውጉእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ግእት) ፤ የተወጋ ፡ ውግ ፤ የተወገጠ ፡ ውግጥ ። እለ ፡ ውጉኣን ፡ በኲናት ። ቅብዐ ፡ ዘይት ፡ ውጉእ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፳ ። ዘሌ፳፬ ፡ ፪) ።

ውግአት ፤ መውጋት ፡ መወጋት ፡ አወጋግ ፤ ውጊ ፡ ውጊያ ፤ ውግታት ፤ በቁሙ ፡ ውጋት ። ውግአተ ፡ ሦክ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፫) ።

ተዋግአ ፤ ተዋጋ ፤ ተተማተመ ። ይትዋግኡ ፡ በኲናት ፡ (አዋል) ።

ወግአ ፤—ጋተ ፡ አገነፋ ፤—ወጊዕ ፡ ወግዐ ።

ወጊብ ፤ ቦት ፤ (ወገበ ፡ ይወግብ ፡ ይገብ ፤ ይውግብ ። ዐረ ፡ ወጀበ) ፤ መወገብ ፤ ድንገት ፡ መምጣት ፡ መውደቅ ። ያደጋ ፡ አመጣጥ ፤ ደደቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ወገብ ፡ መያዝ ፤ እስከ ፡ ወገብ ፡ መድረስ ፤ የውሃ ።

አውገበ ፤ አደነገተ ፤ ሥራውን ፡ በድንገት ፡ ሠራ ፤ አደጋ ፡ ጣለ ። አውገብዎሙ ፡ ወወረዱ ፡ ላዕሌሆሙ ። ያወግቦ ፡ ወይነፅኖ ። ዕለት ፡ እኪት ፡ አውገበተኒ ። ወታወግቦሙ ፡ ዕለት ፡ እኪት ፡ (ትበጽሖሙ ፡ ግብተ) ። እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ያውግቡ ፡ (ኢያ፲፩ ፡ ፯ ። ሉቃ፱ ፡ ፴፱ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲ ፡ ፴፱ ። ሚክ፪ ፡ ፫ ። ቄር) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፤ አፍርሀ ፡ አደንገፀ ፡ ይሉታል ፤ ባለቅኔዎችም ፡ አኩረፈ ፡ ይሉታል ።

» ግብት ፤ ድንገት ፤ ግጭት ፤ አደጋ ፤ አስቀድሞ ። ሳይታሰብና ፡ ሳይታወቅ ፡ እንዲያው ፡ ደርሶ ፡ የሚኾን ። ነገር ፤ እጅግ ፡ ታናሽ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ደቂቃና ፡ እንደ ፡ ሴኮንድ ፡ እንደ ፡ ቅጽበት ፡ ያለ ። እመሰ ፡ ግብት ፡ ውእቱ ። ኀጢአት ፡ ዘግብት ፡ (ዘኍ፴፭ ፡ ፳፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲፩) ። ባዕድ ፡ ነገድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐርከ ፡ ግብት ፡ አምላከ ፡ ግብት ፡ ይላል ፤ ድንገት ፡ የተገኘ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ (ሚሬ፱ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፹) ።

» ግብተ ፤ ድንገት ፡ በድንገት ፤ ወዲያው ፡ ቶሎ ፡ በቅርብ ፤ ሳይቈይ ፡ ሳይዘገይ ። ግብተ ፡ መጽአ ። ግብተ ፡ በረቀ ። ግብተ ፡ ሀለዉ ። ሐደሰ ፡ ግብተ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፲፫ ። ግብ፱ ፡ ፫ ። ዮዲ፱ ፡ ፫ ። ዕብ፲ ፡ ፳) ።

» ግብታዊ ፤ ድንገተኛ ፤ የድንገት ፤ በድንገት ፡ የኾነ ፡ ያልታሰበ ። ሞተት ፡ በሞት ፡ ግብታዊ ፡ (አዋል) ።

ወገብ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ሐቋ ፡ ገቦ ፡ ጕንድ ። (ተረት) ፤ በሰማይ ፡ ቢዞር ፡ ዘመዱ ፡ አንበጣ ፤ በምድር ፡ ወገቡን ፡ ይይዛል ፡ ፌንጣ ።

ወጊግ ፤ ጎት ፤ (ወገ ፤ ወገገ ፡ ይወግግ ፡ ይገግ ፡ ይውግግ ፤ መውገግ ፤ ወገግ ፡ ማለት ፡ የንጋት ።

ወገግ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ዐሰቦት ። ሳሙኤል ፡ ዘወገግ ፤ ደብረ ፡ ወገግ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ውጋጋን ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ወገግታ ፡ የፀሐይ ፡ የእሳት ፡ ጸዳል ፤ ፈገገን ፤ ጎሕንና ፡ ንግሀን ፡ እይ ።

ወጊድ ፤ ዶት ፤ (ወገደ ፡ ይወግድ ፡ ይገድ) ፤ መወገድ ፡ መራቅ ፤ መፍሰስ ፡ መጕረፍ ፤ ላይ ፡ ላዩን ፡ ማለፍ ።

አውገደ ፤ አሶገደ ፤ ወግድ ፡ አለ ፤ አራቀ ። ወግዳ ፡ ውጋዴ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ይመስላል ።

ሞገድ ፤ (ዳት ፤ መዋግድ ፤ ዳት ። ዐረ ፡ መውጅ) ፤ በቁሙ ፤ ማዕበል ፡ የባሕር ፡ ጐርፍ ፡ የውሃ ፡ ተራራ ፡ ፈረሰኛ ፤ እንደ ፡ ገመገም ፡ እየኾነ ፡ ከማኸል ፡ ወደ ፡ ዳር ፤ ከዳር ፡ ወደ ፡ ማኸል ፡ የሚኼድ ፡ የሚነጕድ ፤ ነፋሳት ፡ የሚከቡትና ፡ የሚነዱት ፡ የሚያወጡትና ፡ የሚያወርዱት ። የእሳት ፡ ላንቃ ፡ ነበልባል ። ሞገደ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ይዘብጣ ፡ ነፋስ ፡ ወያነውኃ ። ወይትሀወክ ፡ እሞገዳት ። እምአፉሁ ፡ መዋግደ ፡ እሳት ፡ ወፅአ ። መዋግዳት ፡ (ያዕ፩ ፡ ፮ ። ማቴ፲፬ ፡ ፳፬ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፫ ፡ ፲፩ ። ቀሌ) ። በሞገድ ፡ ፈንታ ፡ ሞገት ፡ ይላል ፤ ሙግት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ዐረቡ ፡ በመውጅ ፡ ፈንታ ፡ መውጀት ፡ ይላልና ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፡ (አስቴ፫ ፡ ፪ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፪ ፡ ፶) ።

—፤ ሞገድ ፡ ልክ ፡ ያለው ፡ የበጋ ፡ ሁከት ፤ ማዕበል ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ የክረምት ፤ ጐርፉ ፡ ወደብ ፡ የሚያፈርስ ፡ ወደ ፡ የብስ ፡ የሚፈስ ፡ (መዝ ፡ ፵፩) ።

ሞገዳዊ ፤ ሞገደኛ ፡ ሞገዳም ፡ ባለሞገድ ። ሞጋች ፡ ተሟጋች ፤ ሸፋጭ ።

ሞገደ፡(ይሞግድ)፤ በቁሙ፤ አወከ፡ ደረጠ፡ ብጠበጠ። ማገደ፡ ዠገደ፤ የዕንጨት።

አሞገደ፤ አስሞገደ፤ ማዕበል፡ ሞገድ፡ አስነሣ። እለ፡ ያሞግዱ፡ ወየሀውኩ፡(አፈ፡ ተ፴፬)።

ተሞገደ፤ ታወከ፤ ተማገደ።

ተሻገደ፤(ይትሻገድ፤ አው፡ ተምዋ ገደ፤ ተመዋገደ)፤ ወቅሐን፡ ተመልከት።

ሙጋድ፤(ዕብ፡ ሞቄድ፤ ሞቅዳ)፤ ማገደ፤ የመሥዋዕት፡ ዕንጨት፡ ጥሩ፡ ፍልጥ፤ መልካም፡ ሽታ፡ ያለው።

ወጊዝ፤ዘት፤(ወገዘ፡ ይወግዝ፡ ይገዝ)፤ መውገዝ፡ መገዘት፡ መለየት፤ መካድ፡ መርገም። መጽሐፍ፡ ግን፡ በወገዘ፡ ፈንታ፡ አውገዘ፡ ይላል። ወኪያሁ፡ ያወግዝዎ፡ እምነ፡ ማኅበሩ። አውገዝዎሙ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት። ብእሲ፡ ዘአውገዘ፡ ሔጺስቆጶስ፤ ለየ፡(ዕዝ፲፡ ፰)። እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ ከመ፡ ኢይፍትሑ። ዘይፈቅድ፡ ይጠመቅ፡ ይምሀርዎ፡ ያውግዝ፡ ሰይጣነ፡ ወይእመን፡ በክርስቶስ፤ ኣወግዘከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ምግባራቲከ። አውገዘ፡ ለከይሲ፤ ካደ፡ ረገመ፡(ሔኖ፲፩፡ ፬። ዲድ፡ ፴፬፡ ስንክ፡ የካ፪)።

ወገዝ፤(ብ፡ አውጋዝ)፤ በቁሙ፤ ያደገ፡ ጥጃ፡ ታናሽ፡ ወይፈን፡ ጊደር፤ በመብል፡ ጊዜ፡ ከበሬ፡ የሚለይ፡ ማለት፡ ነው፡(ዐማርኛ)።

አውገዘ፤ አሶገዘ፡ አስገዘተ፤ አስለየ። ልማዱ፡ ግን፡ አወገዘ፡ ነው።

ተወግዘ፤ ተወገዘ፡ ተገዘተ፤ በግዝት፡ ተለየ። ካህን፡ ዘተወግዘ፡(አብጥ፡ ፲)።

ውጉዝ፤(ዛን፡ ዛት፡ ግዝት)፤ በቁሙ፡ የተወገዘ፡ የተለየ፤ ርጉም። ውጉዘ፡ ለይኩን። ኢትኩን፡ ውግዘተ፡(ገላ፩፡ ፰። ዘካ፲፬፡ ፲፩)።

—፤ ሕርም፡ የተባለ፡ የተከለከለ፤ ሕግ፡ የንቀፈው፡ ያጸየፈው፡ ሥራ፤ ማናቸውም፡ ኹሉ። ቀቲልሰ፡ እምኍልቁ፡ ዐበይት፡ ኀጣውእ፡ ክሉኣት፡ ወውጉዛት፡ በልብ፡ ወበሕግ፡(ፍ፡ ነ፡ ፵፯)።

ውግዘት፤ መውገዝ፤ መወገዝ፡ አወጋገዝ፤ በቁሙ፡ ግዝት፤ ውጉዝነት። ዘከልእዎ፡ ቍርባነ፡ በእንተ፡ ውግዘት። ኢይፍትሑ፡ እምኔሁ፡ ግዘቶ፡(አብጥ፡ ፱። ቀኖ፡ ኒቅ፺)።

»**ግዝት፤(ታት)፤** ዝኒ፡ ከማሁ፤ መገዘት፡(ጥገ) መገዘት፡ አገዛዘት፤ በቁሙ፡ ግዝት፡ ርግማን። ግዝት፡ ዘነበበ፡ ባቲ፡ ዮሐንስ፡ ዘቡርልስ። አንቀጸ፡ ግዝት። ንባበ፡ ግዝት፡(ሃይ፡ አበ። ስንክ፡ ታኅ፺)።

ወግዝ፤(ዛት)፤ ሕርም፡ ልዩ፡ ክልክል፤ የግዜር፡ ገንዘብ። ዘዐለወ፡ በወግዝ፡(፩ዜና፡ ፪፡ ፯)።

ተዋገዘ፤ በቁሙ፤ ተገዛዘተ፡ ተማማለ፤ ተለያየ፤ ተከራከረ፡(ሔኖ፮፡ ፬)። ከመ፡ እትዋገዝ፡ ለልብየ፡ ወእፌስዮ፡ መልአከ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ግዘተ፡ እትዋገዝ፡ ይላል፡(ሮንገ፡ ፲፩፡ ፴፬)።

ወገል፤(ዐረ፡ ሸንገል)፤ በቁሙ፤ ከርፈስ፡ ዕርፍን፡ ከሞፈር፡ ከድግር፡ የሚያያይዝ። ስዕሉን፡ እይ።

ወገል፡

ወገን፤(ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ መንጋ፡ ዘመድ። ወገን፡ ጠባቂ፡ ባለወገን፡ እንዲሉ።

ወግዐ፤—በቁሙ፡ ወጋ፤—ወጊእ፡ ወግአ።

ወግዐ፤(ገዐተ)፤ ጋተ፡ አስጐነጨ፤ አስጐረጐጨ፤ በጥርኝ፡(አወጋ፡ ተረከ)። ወትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይውግዑክሙ። ሐሊበ፡ ወጋዕኩክሙ፡(ዕብ፭፡ ፲፪። ፩ቆሮ፡ ፫፡ ፪)።

ተወግዐ፤ ተጋተ፤ ገጨ፡ ጐርጐጨ፡ አደረገ። መጠጡንና፡ ወጉንም፡ ያሳያል። እለ፡ ክልእዎሙ፡ ኢይትወግዑ፡ ሐሊበ። እስመ፡ ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡(ኢሳ፳፰፡ ፱። ዕብ፭፡ ፲፫)።

ወግዕ፤ በቁሙ፤ ወግ፡ ታሪክ፡ አንቲካ፡ ወሬ፡ ከሽማግሎች፡ አፍ፡ የሚገኝ። ዜና፡ ወግዕ፡ ዘመንግሥት፡ ሺዋ፡ ዘሰማዕናሁ፡ እምእለ፡ ይዛውዑ፡ ዜና፡ ወግዕ፡(ታሪ፡ ነገ)። ልማድ፡ ደንብ፡ አበል፡ ለሹም፡ ወይም፡ ለሌላ፡ የሚገባ፡(ዐማርኛ)።

ወግዓዊ፤ ወገኛ፡ ወጋም፤ ባለወግ።

ወጊር፤ሮት፤(ወገረ፡ ይዌግር፡ ይውግር፤ አው፡ ይወግር፡ ይገር)፤ መወርወር፡ ማጓን፡ መጣል። ውርወራ፡ የወል፤ ጐናሽ፡ ወደ፡ ላይ፤ ጥሎሽ፡ ወደ፡ ታች፡ ወይም፡ ፊት፡ ለፊት። ዘገር፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ዘይትወገር፡ ያሰኛል። ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ ትወርድ፡ ዲበ፡ ርእሱ። ንሣእ፡ እብነ፡ ወገር፡ ላዕለ፤ አጓን፡(ሢራ፳፯፡ ፳፭። ሄርማ)። ገርዎ፡ ውስተ፡ ተከዚ። ወገሩ፡ አብትሮሙ። ዘያስተሐይጻ፡ ለድንግል፡ ወይወግር፡ ዐይኖ፡ ከመ፡ ያርኵሳ፡ ጣለ፡(ዘፀ፩፡ ፳፪። ጊ፡ ፲፪)።

—፤ መውገር፡ በደንጊያ፡ መምታት፤ መግመስ፡ መፈንከት፤ መስበር፡ መቀጥቀጥ፤ ደንጊያን፡ መቈለል፡ መከመር። ወገረቶ፡ በስባረ፡ ማሕረጽ። ወገሮሙ፡ እግዚ፡ በእብነ፡ በረድ። ለይገሩ፡ በእብን። ወነሥኡ፡ እብነ፡ ከመ፡ ይውግርዎ፡(መሳ፱፡ ፶፫። ኢያ፲፡ ፲፩። ዮሐ፰፡ ፶፱። ፲፡ ፴፩)።

—፤ ማጠን፡ ማጤስ፡ ማቃጠል፤ የዕጣንን፡ ቍቀር፡ ከፍሕም፡ ላይ፡ መጣል። መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክሕዶ፡ ለክርስቶስ፡ ወይውግር፡ ዕጣነ፡ ለጣዖታት። ወእምዝ፡ ይውግር፡ ዕጣነ፡(ስንክ፡ መጋ፺። ቅዳ)።

የወገረ ፡ ምስጢር ፡ በትግርኛ ፤ አለሌው ፡ ባዝራይቱን ፡ መታት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ወጋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ገርት) ፤ የሚወረውር ፡ የሚጥል ፡ ጣይ ። ወገርተ ፡ እብን ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

—፤ በቁሙ ፤ ዓሣ ፡ አጥማጅ ፤ መረቡን ፡ ወደ ፡ ባሕር ፡ ዓሣውን ፡ ወደ ፡ የብስ ፡ የሚጥል ። ዓሣ ፡ ወጋሪ ፡ እንዲሉ ።

ዋግራ ፤ የሬት ፡ ሽቱ ፤ ወይም ፡ ወገርት ። ማዐሮን ፡ ተመልከት ።

ወግር ፤ (ብ ፡ አውግር ፡ ራት ። ዕብ ፡ ይጋር ፤ ጋል ። ሱር ፡ ያግራ) ፤ የደንጊያ ፡ ክምር ፡ ቍልል ፤ እንደ ፡ ኰረብታ ፡ ያለ ። አሰዱ ፡ እብነ ፡ ወገብሩ ፡ ወግረ ። ወሰመያ ፡ ላባ ፡ ወግረ ፡ ስምዕ ፡ ወያዕቆብኒ ፡ ሰመያ ፡ ከማሁ ። ዛቲ ፡ ወግር ፡ ወዛቲ ፡ ሐውልት ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፵፯ ፡ ፵፰ ፡ ፶፪) ።

—፤ በቁሙ ፤ ኰረብታ ፡ ቍሊልታ ፤ ተሬ ፡ ጕባ ፡ ጕባታ ፤ አዳጋ ፡ ከፍተኛ ፡ ቦታ ፤ ደፈር ፡ ሸንተረር ፡ ከተራራ ፡ የሚያንስ ። እቀውም ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ ወግር ፤ ዐርጉ ፡ ውስተ ፡ ርእሳ ፡ ለወግር ። ወኮነ ፡ ወግረ ፡ ዐቢየ ፡ ውእቱ ፡ ጕድፍ ። ወግረ ፡ ኃጥኣን ። አውግር ፡ ልዑላት ። ወባቲ ፡ አውግራትኒ ፡ ወአድባራት ፡ (ዘፀ፲፯ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ መጋ፲ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፴፩ ። ፴ ፡ ፳፩ ። አፈ ፡ ተ፴፱) ።

አውገረ ፤ አሶገረ ፡ አስመታ ፡ አስጣለ ።

ተወግረ ፤ በቁሙ ፤ በደንጊያ ፡ ተመታ ፤ ተደበደበ ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፲፫ ። ፳፩ ፡ ፴፪) ። ለተወግሮቱ ፡ በእብን ። ወበሕግነሰ ፡ ሠርዐ ፡ ሙሴ ፡ ከመ ፡ ትትወገር ፡ በእብን ፡ (ኩፋ ፡ ፴፫ ። ዮሐ፰ ፡ ፭) ።

ተዋገረ ፤ ተማታ ፡ ተወራወረ ፤ ደንጊያ ፡ ተጣጣለ ፡ (ግብ ፡ ፲፱ ፡ ፭) ።

ውጉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ግርት) ፤ የተወገረ ፡ የተደበደበ ፤ ደንጊያ ፡ የተጕራበት ፡ የተከመረበት ። ረከቦሙ ፡ ለጣዖታት ፡ ውጉራነ ፡ ወስቡራነ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፯) ።

ውግረት ፤ መውገር ፡ መወገር ፡ አወጋገር ፤ ውግራት ፡ ውርወራ ፡ ደንጊያ ፡ አጣጣል ፡ አወራወር ፤ የደንጊያ ፡ ስልፍ ፡ ጦርነት ፤ እንዳንደርቢና ፡ እንደ ፡ በረድ ፡ ያለ ። ተኰነነ ፡ ምዕረ ፡ በውግረት ፡ ወምዕረ ፡ በንድፈተ ፡ አሕጻ ። ኮነ ፡ ጸብእ ፡ ማእከሌሆሙ ፡ በንዋየ ፡ ሐቅል ፡ ወበውግረተ ፡ አእባን ፡ ወበሞፀፍ ። ቀተሰ ፡ በውግረተ ፡ እብን ፡ ወበኀጺን ፡ (ስንክ ፡ ሐም፭ ። ዮሴፍ ። ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ፡ ፫) ።

—፤ ማጠን ፡ መታጠን ፤ አስተጣጠን ። ኢተደመረ ፡ በውግረተ ፡ ዕጣን ፡ ለአማልክት ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፭) ።

ሙጋር ፤ መውገሪያ ፤ መወገሪያ ፤ መጣያ ፡ መወርወሪያ ፡ ቦታ ። ተአተተ ፡ ሕቀ ፡ እምኔሆሙ ፡ መጠነ ፡ ሙጋረ ፡ እብን ፡ (ሉቃ፳፪ ፡ ፵፩ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፱) ።

ሞገር ፤ ጥና ፤ የዕጣን ፡ መውገሪያ ። ዕጣን ፡ ሞገር ፡ እንዲሉ ፤ ቅኔው ፡ በዕጣን ፡ ፈንታ ፡ ስለ ፡ ገባ ።

ሞገርት ፤ ውርወራ ፡ ጥሎሽ ፤ እንዝጥዝጣሽ ። ዘበሞገርተ ፡ እብን ፡ ወዕፀወ ፡ ገዳም ፡ (፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፲፬) ።

ወገሬ ፤ የማሽላ ፡ ስም ፤ የይፋት ፡ ማሽላ ፡ ራሱ ፡ ምንቸት ፡ የሚያካክል ። ፍችው ፡ ደጎኔ ፡ መልካሜ ፡ ማለት ፡ ነው ። (ወገሬት) ፡ ወገር ፡ ዕደር ፡ እንዲል ፤ ደኅና ፡ ዕደር ፡ ሲል ፡ (ጕራጌና ፡ እስላም) ። ፪ኛም ፡ የወገራ ፡ ሰው ፡ ማለትን ፡ ያስማል ፤ ወገራ ፡ በጕንደርና ፡ በስሜን ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ አገር ፡ ነው ። (ግጥም) ፤ ወገራ ፡ እግዚእ ፡ ዘኢፈጠራ ፤ ከቤት ፡ ቢገቡ ፡ ጢሱ ፤ ከደጅ ፡ ቢወጡ ፡ ነፋሱ ፤ እኽሉን ፡ ቢበሉት ፡ ፈሱ ።

ወጊስ ፤ ሰት ፤ (ወገሰ ፡ ይወግስ ፡ ይገስ ። ትግ ፡ ሐገሸ ፤ ፈሥሐ) ፤ መወግሸት ፤ መቈጣት ። ወጌሻ ፡ ሐኪም ፡ መኾን ፡ መፈወስ ፡ ማዳን ፤ ማፀን ፡ መጠገን ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ መወደድ ፡ መክበር ። መዋብ ፡ ማማር ፤ ደስ ፡ ማሰኘት ፤ የመልክ ፡ የግብር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወገሰ ፡ ፈንታ ፡ ሞገሰ ፡ ይላል ፤ ወገደንና ፡ ወቅሐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ አምሳል ፡ ናቸው ። ለብፁዕ ፡ ቂርቆስ ፡ አልቦ ፡ ዘይሞግሶ ፤ በክብር ፡ የሚበልጠው ፡ (መዋሥ ። ድጓ) ።

ሞገስ ፤ በቁሙ ፤ ሞጋሳ ፡ ውድ ፡ ውዴታ ፤ ባለሟልነት ፤ ጸጋ ፡ ክብር ፡ ውዳሴ ፡ ብፅዓን ፤ ግርማ ፡ ውበት ፡ ደም ፡ ግባት ፡ ጣዕም ፡ ሥን ። ቦሙ ፡ ሞገስ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ። እንተ ፡ ተፀቢ ፡ ሞገስ ፡ ይሁበነ ። ረከብኪ ፡ ሞገሰ ። ገጽከ ፡ ምሉእ ፡ ሞገሰ ። ሞገሳ ፡ ለብእሲት ፡ ያስተፌሥሖ ፡ ለምታ ፡ (ግብ፪ ፡ ፵፯ ። ያዕ፬ ፡ ፮ ። ሉቃ፩ ፡ ፴ ። አስቴ፭ ፡ ፪ ። ሢራ፳፮ ፡ ፲፫) ።

አሞገሰ ፤ ወደደ ፡ አከበረ ፤ ባለሟል ፡ አደረገ ፤ አወደሰ ፡ አመሰገነ ፤ በቅኔ ፡ በግጥም ። ኣሜንያ ፡ ወኣሞግሳ ፡ (ዘካ፱ ፡ ፯) ።

መሞግስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ የሚወድ ፡ የሚያከብር ፤ ወዳ ፡ የሚያሶድድ ፤ ባለሟል ፡ የሚያደርግ ፤ የሚያስደርግ ። መሞግስት ፡ (አርጋ) ።

ተሞገሰ ፤ ከበረ ፡ ተመሰገነ ፤ ብፁዕ ፡ ተባለ ፤ ባለሟል ፡ ኾነ ፤ ልጅነት ፡ አገኘ ። አባ ፡ ዮሐኒ ፡ ፈድፋደ ፡ ኅየሰ ፡ ተሞገሰ ። ዮሐንስ ፡ ተፈሥሐ ፡ ወተሞገሰ ። እመ ፡ በመንፈሱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ንትሞገስ ፡ ወንጼውዖ ፡ ለእግዚ ፡ አቡነ ፡ (መዋሥ ። ቊር ፡ ስምዓት) ።

ሞገት ፤—**ሞገድ** ፤—**ወጊድ** ፡ **ወገደ** ።

ወድአ ፤ **አት** ፤ (ወድአ ፡ ይዌድእ ፡ ይወድእ ። ዐረ ፡ ወደዐ ፤ አደረገ ፤ ላከ) ፤ መጨረስ ፤ መፍጀት ፤ መፈጸም ፡ መከተት ፤ የግብር ፡ የነገር ። ትዌድእዎ ፡ ወኢታተርፉ ፡ እምኔሁ ። እሳት ፡ ዘይዌድእ ። ሕያው ፡ ነፍስከ ፡ ከመ ፡ ኢትወድእ ፡ አመትከ ፡ ዘሀለወ ፡ ምስሌሃ ። ነጸረ ፡ ንጉሥ ፡ በዘወድኡ ፡ ማእደ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ዘዳ፱ ፡ ፫ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፬ ። ዱን፲፫ ፡ ፲፰) ።

ወዳኢ ፤ **መወድእ** ፤ የሚጨርስ ፡ ጨራሽ ፤ ፈጻሚ ፡ ከታች ።

ወድአ ፤ **(ንኡስ ፡ አገባብ)** ፤ ቀድሞ ፡ አስቀድሞ ፤ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፤ ጭራሽ ፡ በጭራሽ ። እስ ፡ ወድኡ ፡ ሞቱ ። ወድአ ፡ ተሠይመ ። ወዳእነ ፡ ግእዝናሆሙ ። ወዳእነ ፡ ሞትነ ። ወዳእነ ፡ ቀተርነ ፡ ኖኅተ ፡ (መክ፩ ፡ ፪ ። ማቴ፫ ፡ ፲ ። ሮሜ ፡ ፫ ፡ ፱ ። ፮ ፡ ፪ ። ሉቃ ፲፭ ፡ ፯) ።

ተወድአ ፤ ተጨረሰ ፤ ተፈጸመ ፤ ተፈጀ ፡ ዐለቀ ። ይትዌዳእ ፡ ኵሉ ፡ እኩይ ። መዛግብተ ፡ እክል ፡ ወሥርናይ ፡ ይትዌዳእ ፡ በፃፄ ፡ ወበነቀዝ ። ተወድአ ፡ ወርቅነ ። ፍሥሓ ፡ ዘኢይትዌዳእ ፡ (ሔኖ ። መቃ ። ዘፍ ፵፯ ፡ ፲፰ ። ኪዳ) ።

ውዳኤ ፤ መጨረስ ፤ (ጥጨ) መጨረስ ፡ አጨራረስ ፡ ጭረሳ ። ጭራሽ ፡ ከታች ፤ ፍጻሜ ፡ (ፊልክ) ።

ወደብ ፤ **(ዐማርኛ)** ፤ በቁሙ ፤ የባሕር ፡ ጠረፍ ፡ በር ፡ መግቢያ ፤ የመርከብ ፡ መቋሚያ ።

ወዲድ ፤ **ዶት** ፤ **(ወደ ፤ ወደደ ፡ ይወድድ ፡ ይደድ)** ፤ መውደድ ፡ ማፍቀር ። ማግባት ፡ መጨመር ፤ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በመካከል ፡ እንደ ፡ ሳጋ ፡ እንደ ፡ ሽብልቅ ፡ እንደ ፡ ስፌጽና ፡ እንደ ፡ ዚቅ ። ወደየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

አውደደ ፤ አዎደደ ። አዋደደ ፡ አስማማ ፤ ሰካ ፡ አሳካ ፤ ቸነከረ ፡ አንድ ፡ አደረገ ፤ የግብር ፡ የነገር ። አግበረ ፡ አርባዕተ ፡ ምእተ ፡ ጸናጽለ ፡ ወአውደዶን ፡ ዲበ ፡ መሣግር ። አውደድዎ ፡ ውስተ ፡ ወርቅ ። አውድድ ፡ ውስተ ፡ ሥጋየ ፡ ፈሪሆተከ ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፴፯ ፡ ፲፫ ። መዝ፻፲፰ ፡ ፻፳) ።

—፤ ሽፈን ፡ ለበጠ ፤ በልባጥ ፡ አስጌጠ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ማዋደድ ፡ ነው ። ወለቤት ፡ ዐቢይ ፡ አውደዶ ፡ ወእጽንዖ ፡ በዕፀወ ፡ ዘግባት ፡ (፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፭) ። በአውደደ ፡ ፈንታ ፡ አስተዋደደ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ከድራጊንት ፡ በቀር ፡ አደራራጊንት ፡ የለውም ፡ (ዘኍ፬ ፡ ፮ ፡ ፰ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ። ምሳ፰ ፡ ፴) ። ዘእንበለ ፡ ያስተዋድድ ፡ እግዚ ፡ ምቋመ ፡ አድባር ፡ ወአውግር ። አሠነየ ፡ ለነ ፡ ወአስተፍሥሐ ፡ መንግሥተነ ፡ ወአስተዋደደ ፡ አህጉሪነ ፡ ወሥልጣንነ ፡ ላዕለ ፡ ብዙኃን ፡ አሕዛብ ። አስተዋድዶ ፡ መዝሙረ ፡ ማሕሌት ። አስተዋደደ ፡ መዝሙራተ ። ወአዳብዕየ ፡ ያስተዋድዳ ፡ መዝሙረ ፡ (መቃ ፡ ገ፳፫ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ የካ፳ ። ቀሌ ። መዝ ፡ ፻፵፩) ።

ተወደ ፤ ተወደደ ፡ ተፈቀረ ። ተሰካ ፤ ተጨመረ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲፭) ።

ተዋደደ ፤ በቁሙ ፤ ተገባ ፡ ተመቸ ፡ ተስማማ ፤ ተሳካ ፡ ተዛመደ ፤ ጸና ፡ ተደላደለ ። (ምሳ፲፯ ፡ ፯ ። ፲፱ ፡ ፲፱) ። አላ ፡ ተዋደደ ፡ ወተደለወ ፡ ዝንቱ ፡ ስም ፡ ለዘበሥጋ ፡ ተወልደ ። ዘቦቱ ፡ የኀድር ፡ ኵሉ ፡ ሥጋ ፡ ወይትዋደድ ፡ በአሥራው ፡ ወመሌሊት ። ሠነየ ፡ ንብረቶሙ ፡ ወተዋደደ ፤ ሰበ ፡ ተዋደደ ፡ ትእዛዙ ። ተዋደደ ፡ ነገርነ ፡ ወረትዐ ፡ መንግሥትነ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ቆላ፪ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ) ።

ተዋድዶ ፤ መዋደድ ፡ መስማማት ፤ በፍቅር ፡ በችንካር ፡ አንድ ፡ መኾን ።

ውዱድ ፤ **(ዳን ፡ ዳት ፡ ድድ)** ፤ የተወደደ ፡ ውድ ፤ የተዋደደ ፡ የተስማማ ፤ የማይወልቅ ፡ የማይነቃነቅ ። ውስተ ፡ ውጽቦ ፡ ወርቅ ፡ ዕንቈ ፡ ሰርድዮን ፡ ውዱድ ። አድባር ፡ እለ ፡ ውዱዳን ። እለ ፡ ውዱዳት ፡ እማንቱ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፪ ። ዘፍ፵፱ ፡ ፳፮ ። ደራሲ) ።

ውዱድ ፤ የሰማይ ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፤ መጨረሻ ፡ ሰማይ ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፳፫ ፡ ፳፬) ። በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፤ ወመልዕልተ ፡ ሰማይ ፡ ውዱድ ፡ አስተዳለወ ፡ መንበረ ፡ (ደራሲ) ።

ሙዳድ ፤ **ሞዳድ** ፤ **(ብ ፡ መዋድድ)** ፤ ማዋደጃ ፡ ማስማሚያ ፤ ዛቢያ ፡ ችንካር ፡ ቍልፍ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወመዋድዲሆን ፡ ዘብሩር ፡ (ዘፀ፴፯ ፡ ፲፯ ። ፴፰ ፡ ፲፯) ። የሰው ፡ ስም ፤ ሙሴ ፡ ከመረጣቸው ፡ ከሰባ ፡ ኹለቱ ፡ አንዱ ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፳፮) ።

»**ድድ** ፤ **(ዳት)** ፤ በቁሙ ፤ ማውድ ፡ መሠረት ፤ ምዕማድ ፡ ስክተት ። ድደ ፡ መሠረት ። ዐምዳ ፡ ወድዳ ፡ ለጽድቅ ። ይጸውር ፡ ድደ ፡ ወይነብር ፡ ጠፈረ ፡ (ቆላ፩ ፡ ፳፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፲፭ ። ቅዳ) ።

—፤ ድምድማት ፤ መደምደሚያ ፡ የሕንጻ ፡ ራስ ፤ የባጥ ፡ የመዋቅር ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ መጋጠሚያ ። ድደ ፡ ንጽሕ ፡ ወመሠረተ ፡ ቅድስና ። መስቀል ፡ ዐምዳ ፡ ወድዳ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። አነዳሁ ፡ ዘሐቁ ፡ ወሌለዩ ፡ እምነ ፡ ድዱ ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ግን፳) ።

ወድይ ፤ **ዮት** ፤ **(ወደየ ፡ ይወዲ ፡ ይደይ ። ወደደ)** ፤ መጨመር ፡ መደል ፡ ማግባት ፤ ማኖር ፡ ማድረግ ፤ መወርወር ፡ መጣል ። ወደዩ ፡ ሐሞተ ፡ ውስተ ፡ መብልዕየ ። ይወዲ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ ግበ ፡ አርዌ ፡ ምድር ። ደይ ፡ ቃሎ ፡ ውስተ ፡ ልብከ ። እወዲ ፡ እዴየ ፡ ዲበ ፡ አፉየ ። ኢትደዩ ፡ ባሕርየክሙ ፡ ቅድመ ፡ አሕርው ። ወደይዎ ፡ ውስተ ፡ ግበ ፡ አናብስት ። ወደየት ፡ አዕይንቲሃ ፡ ላዕለ ፡ ዮሴፍ ። ዘወደየ ፡ እሳተ ፡ ውስተ ፡ አህጉር ፡ (መዝ ፡ ፷፰ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፰ ። ኢዮ፴፪ ፡ ፴፪ ። ፴፱ ፡ ፴፬ ። ማቴ፯ ፡ ፮ ። ዳን፲፫ ፡ ፴፩ ። ዘፍ፴፱ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ፡ ፯) ።

ወዳዪ ፤ **(ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ደይት)** ፤ ጨማሪ ፤ ነገሬ ፡ ሠሪ ፤ ክፉ ፡ አድራጊ ። ወዳዪ ፡ እከይ ፡ ወጽልእ ፡ ማእከለ ፡ ሰብእ ፡ (ሲኖዶ) ።

ሙዳይ ፤ **(ያት)** ፤ በቁሙ ፤ ማኖሪያ ፡ መጨመሪያ ፤ መክተቻ ፡ ዕቃ ። ዕፍረት ፡ ዘተሰውጠ ፡ እሙዳይ ፡ ውስተ ፡ ሙዳይ ፡ (ቀሌ) ። ለንዋያት ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ ዋዲያት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሙዳየ ፡ በለስ ፤ የበለስ ፡ መልቀሚያ ፡ ታናሽ ፡ እንቅብ ፡ ቅርጫት ፡ (ተረ ፡ ባሮ) ።

ሙዳየ፡ ዘቢብ፤ አገልግል፡ ቅንብቻ፤ ቢት፤ ኪስ፡ ከረጢት፡ (፩ነገ፡ ፳፭፡ ፲፰)።

ሙዳየ፡ ማይ፤ የውሃ፡ ዕቃ፤ እንስራ፡ ፊቀን፤ ብርሚል፡ ጋን፤ ቀርበታ፡ (ዮዲ፯፡ ፳)።

ሙዳየ፡ ምጽዋት፤ የገንዘብ፡ ማጥን፤ ምእመናን፡ አምኃቸውን፡ የሚያገቡበት፤ አፈ፡ ጠባብ፡ ሆደ፡ ሰፊ፤ ገንዘብ፡ የሚያስገባ፡ እጅ፡ የማያስገባ፤ ገንዘቡ፡ ሲመላ፡ ተከፍቶ፡ እንደ፡ ንፍሮ፡ የሚዘረገፍ፡ (፪ዜና፡ ፳፬፡ ፲፩። ማር፲፪፡ ፵፩)።

ሙዳየ፡ ዕጣን፤ በቁሙ፤ ታናሽ፡ ስፌት፡ ወይም፡ ቢት፡ የዕጣን፡ ማቅረቢያ፡ (ቅዳ)።

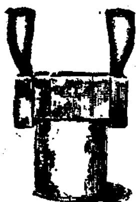

ሙዳየ፡ ዕጣን፡

ሙዳየ፡ ዕፍረት፤ የሽቱ፡ ዕቃ፤ ስፌት፡ ናርጅ፤ ቢልቃጥ።

ሙዳየ፡ ዔረግ፤ የበጋ፡ እንቅብ፤ የመከር፡ ቅርጫት፡ ፍሬ፡ የተመላ፡ (ዓሞ፰፡ ፩)።

ሙዳየ፡ ቀለም፤ የቀለም፡ ቀንድ፤ ወይም፡ ቢልቃጥ፡ (ሕዝ፱፡ ፪)።

ሙዳየ፡ ቀለም፡

ሙዳየ፡ ቀርጠሎን፤ የወይን፡ እሸት፡ ቅርጫት፤ ዘለላውን፡ የሚሸከሙበት፡ (ዘዳ፳፮፡ ፬)።

ተወድየ፤ ተጨመረ፡ ገባ፤ ተጣለ፡ ተጣነ። ይነሥእ፡ እምዘይትወደይ፡ ውስቴቱ። ተወድየ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ። ገሪፍ፡ እንተ፡ ተወድየት፡ ውስተ፡ ባሕር። ኢትወድየ፡ ላዕሌሃ፡ አርዑት፡ (ዮሐ፲፪፡ ፯። ዕር፡ ኢሳ፪፡ ፲፫። ማቴ፲፫፡ ፵፯። ዘኍ፲፱፡ ፪)።

ውዱይ፤ (ያን፡ ያት፡ ዲት) የተጨመረ፡ ጭምር፤ ቅልቅል።

ውዳይ፤ (ትግሬ) ግብር፤ ሥራ። ውዳይ፡ ሐዋርያት፡ (ግብ፡ ፩)።

ውድየት፤ መጨመር፡ (ጥጨ) መጨመር፤ አጨማመር፡ ጭመራ፤ ጭምርነት። ከመ፡ ውድየተ፡ ወይን፡ ሐዲስ፡ በሐዲስ፡ ዝቅ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፲፯)።

ውዴት፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ነገር፡ መሥራት፡ ማሳበቅ፤ ያንዱን፡ ነውር፡ ለሌላው፡ መንገር፤ በጆሮው፡ ማግባት፡ በልቡ፡ መስንቀር። ሰብቅ፡ ክስ፡ ሐሜት። ውዴት፡ እኪት። ውዴት፡ ዘሐሰት። ኢይስማዕ፡ ውዴተ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ካልእ። መጽሐፈ፡ ውዴት። በዓለ፡ ውዴት። (ዘፍ፴፯፡ ፪። ዘፀ፳፫፡ ፩። ዲድ፡ ፱። ነሐ፱፡ ፳። ፍ፡ ነ፡ ፭)።

ተዋደየ፤ ነገር፡ ተሣራ፤ ተማማ፡ ተካሰሰ፤ ተጣላ።

አስተዋደየ፤ አሳበቀ፤ ነገር፡ ሠራ፤ ከሰሰ፡ አካሰሰ፡ አወናጀለ፤ አሳጣ። ሐሰተ፡ አስተዋደዩኒ። ኢኀደጉ፡ አስተዋድዮቶሙ። ዮጊ፡ በጽልእ፡ አስተዋደይዎ። አስተዋደዩኒ፡ ኀበ፡ ንጉሥ። አስተዋዲ፡ ርእስየ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ (ዳን፩፡ ፵፫። ፫፡ ፳፪። ሚራ፲፱፡ ፲፭። ጦቢ፩፡ ፲፱። መዝ፡ ፴፩)።

መስተዋድይ፤ አሳባቂ፡ ነገረ፡ ሠሪ፤ ከሳሽ፡ አሳጭ፤ ጠላት፡ ባለጋራ፤ ወድቀ፡ መስተዋድይ፡ ዘአስተዋደዮሙ፡ ለአኀዊነ። ጻድቅ፡ መስተዋድየ፡ ርእሱ። አዘዝክዎሙ፡ ለመስተዋድያንሂ፡ ይምጽኡ፡ ኀቤከ፡ (ራእ፲፪፡ ፩። ምሳ፲፰፡ ፲፯። ግብ፳፫፡ ፫)።

ወደፈ፤ (ወፀፈ) ጣለ፡ ወረወረ፡ አሽቀንጠረ፤ የማይረባን፡ ነገር።

ወዲፈት፤ (ብ፡ ወዲፋት) ዕላቂ፡ ውዳቂ፡ ጨርቅ፡ ቍረንጮ፡ ቅርንጥስ። ባለብሎዮች፡ ግን፡ ያልተከለለ፡ ማቅ፡ ዳሙዣ፡ ይሉታል። ወይጠበልልዎ፡ በወዲፈት። ዘእንበለ፡ ወዲፈት፡ ወአነዳ፡ ላሕም፡ (ኤር፳፪፡ ፲፱። ገድ፡ ተክ)።

ወዲቅ፤ ቆት፤ (ወድቀ፡ ይወድቅ፡ ይደቅ። ዐረ፡ ወደቀ) መውደቅ፡ (ጥጣ) መጣል፤ ድንገት፡ ከላይ፡ ወደ፡ ታች፡ መውረድ፡ እንደ፡ ዝናም፤ ወይም፡ ከቁም፡ በምድር፡ ላይ፡ መደፋት፤ ፍግም፡ ማለት። ወዲቅ፡ እመካናት፡ ልዑላት። ወድቀ፡ እምሰማይ። ነዳይ፡ ለእመ፡ ወድቀ፡ ይከይድዎ፡ ቢጹ። ወድቁ፡ በገጾሙ፡ (ፊልክ፡ ፺፭፪። ኢሳ፲፬፡ ፲፪። ሚራ፲፫፡ ፳፩። ማቴ፲፯፡ ፯)።

—፤ መግባት፤ መያዝ። ይወድቁ፡ ውስተ፡ ግብ። ከመ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ መሥገርታ። እመ፡ በሕሉ፡ ወደቀ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጸላእትከ፡ (ማቴ፲፭፡ ፲፬። ሚራ፱፡ ፫። ፳፭፡ ፲፬)።

—፤ መፍረስ፡ መናድ፤ ድል፡ መኾን፡ በጦርነት፡ መሞት። ጥቅም፡ ወአረፍት፡ ዘወድቀ። ወወድቁ፡ እምደቂቀ፡ ብንያም፡ እልፍ፡ ወሰማንያ፡ ምእት። ሣልስትኪ፡ ይወድቁ፡ በኲናት፡ (ኵፋ፡ ፵፯። መሳ፳፡ ፵፬። ሕዝ፭፡ ፲፪)።

—፤ መተኛት፡ መጋደም፤ መጣመር፡ ወይም፡ መከመር፤ የዝሙት። እመ፡ ቦ፡ ዘወድቀ፡ ዐርከ፡ ምስለ፡ ዐርክቱ። ዘይወድቅ፡ ምስለ፡ ብእሲት። ብእሲ፡ ዘቦቱ፡ ብእሲት፡ ወወድቀ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ ተባዕት። ዘወድቀ፡ በእንስሳ፡ (ቄድር። ሲኖዶ)።

—፤ መስገድ፡ መንበርከክ፤ በግንባር፡ መተከል፤ ምድርን፡ በአፍ፡ መሳም። ወድቀ፡ አብራም፡ በገጹ። ወ

ድቁ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ። ወድቀ፡ ወአስተብቍዖ፡ (ዘፍ ፲፰ ። ፱ ። ማቴ፪፣ ፲፩ ። ፲፰፣ ፳፯) ።

—፤ ማዘን፣ መፍራት፤ ማቀርቀር፣ ዐንገትን፣ መድፋት ። ለምንት፡ ይወድቅ፡ ገጽከ። ኢይደቅ፡ ልቡ፡ ለእግዚእየ፡ (ዘፍ፬፣ ፮ ። ፩ነገ፣ ፲፯፣ ፴፪) ።

—፤ መሻር፣ መዋረድ፤ ከሹመት፣ ከክብር፣ መውጣት፣ መለየት ። ይደቅ፡ እምሚመቱ። ይደቅ፡ እማዕርጊሁ። ወድቀት፡ እምክብራ። ወደቅሙ፡ እምጸጋሁ፡ (አብጥ፣ ፴፩ ። ፈ፣ መ፣ ፮፣ ፩ ። ቀሌ ። ገላ፭፣ ፬) ። በወድቀ፣ ፈንታ፣ ተወድቀ፣ ተዋደቀ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው ። ቈጽለ፡ ኖኅት፡ ኢይትወደቅ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ። ሶበ፡ ቀሠፍዎ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽለ፤ እስከ፡ ተዋደቀ፡ በበ፡ ክፍል፡ ክፍለ፡ (ቀሌ ። ስንክ፣ ሐም፳፭) ።

ውዱቅ፤ (ቃን፣ ቃት፣ ድቅት)፤ የወደቀ፤ የፈረሰ፤ ውዳቂ፣ ውድቃን፤ ወዳቃ፣ ዘቅዛቃ፤ ውድቅ ። ናሁ፡ ሆሎፎርኒስ፡ ውዱቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ በድኑ። ረከብዎ፡ ውዱቀ፡ ወምዉተ። ያነሥእሙ፡ ለውዱቃን። አረፍት፡ ውድቅት። ውዱቅ፡ እማዕርግ፤ የተሻረ፣ ሽር፣ (ዮዲ፲፬፣ ፲፰ ። ተረ፣ ባሮ ። ሚራ፵፱፣ ፲፫ ። ቀሌ) ።

»**ድቀት**፤ (ታት)፤ መውደቅ፣ መሰናከል፤ አወዳደቅ፤ ውድቂያ፤ መከራ፣ ሞት፣ ኀጢአት ። እለ፡ ይትፌሥሑ፡ በድቀቱ፡ ለጻድቅ። ድቀት፡ ትጸንሖ። ይከውኑ፡ ለድቀት፡ ኅሱር። ታነሥእ፡ እምነ፡ ድቀቱ፡ ከመ፡ ኢይማስን። እስመ፡ መትረ፡ ግብራተ፡ ድቀታት፡ እለ፡ ያርሕቅዎ፡ እምእግዚ፡ (ሚራ፳፯፣ ፳፱ ። ኢዮ፲፭፣ ፳፫ ። ጥበ፬፣ ፲፱ ። ዲድ፣ ፮ ። ፊልክ፣ ፩) ። በድቀት፣ ፈንታ፣ ውድቀት፣ ይላል፤ ፍችው፣ አንድ፣ ነው ። በእንተ፣ ውድቀቱ፡ ለሳዶቅ፡ ካህን፡ (ክብ፣ ነገ) ። ፪ኛም፣ በፃእፃእ፣ ፈንታ፣ ድቀት፣ ይላል ። ለእመ፡ ድቀት፡ ይወርስ፡ አባሁ፡ (ፊልክ) ።

ሙዳቅ፤ (ቃት)፤ መውደቂያ፣ መዘቅዘቂያ፤ ማረፊያ፣ ቦታ፣ (ሔኖ፳፣ ፲፫ ። ፯፣ ፮) ።

አውደቀ፤ ጣለ፣ አወደቀ፤ አዋረደ፣ አሻረ ። አሳዘነ፤ መታ፣ ገደለ ። አውደቀት፡ በድኖ፡ እምነ፡ ምስካቡ። ወአውደቆ፡ ውስተ፡ ማዕምቅ። ለብዙኃን፡ አውደቆሙ፡ ትዕቢተ፡ ልቦሙ። በእንተ፡ ምክንያት፡ እንተ፡ ታወድቆ፡ ለቀሲስ፡ እማዕርጊሁ። ኢታውድቁ፡ ልበክሙ። ለምንት፡ አውደቀነ። አውደቅዎ፡ በሰይፍ፡ (ዮዲ፲፫፣ ፱ ። ራእ፳፣ ፫ ። ሚራ፫፣ ፳፬ ። ፍ፣ ነ፣ ፮፣ ፳ ። ነሐ፳፣ ፲ ። ኤር፲፬፣ ፲፱ ። ፪ዜና፣ ፵፪፣ ፳፩) ። ደደቀንና፣ ደነቀን፣ እይ፤ የወድቀ፣ አግዋር፣ ናቸው ።

ወዲር፤ (ወደረ፣ ይወድር፣ ይደር)፤ መወደር፤ መወዳደር፣ (ዐማርኛ) ።

ወድሶ፤ ሶት፤ (ወደሰ፣ ይዌድስ፣ ይወድስ ። ዕብ፣ ሆዳህ)፤ ማወደስ፣ ማሞገስ፤ ማመስገን፤ በምስጋና፣ ደስ፣ ማሰኘት ። ጥበብ፡ ትዌድስ፡ ርእሳ። ብዙኃን፡ ይዌድስዎ፡ እንበይነ፡ ጥበቢሁ። ንወድሶሙ፡ ለዕደው፡ ክቡራን። ይወድስከ፡ አፈ፡ ነኪር፡ (ሚራ፳፬፣ ፩ ። ፴፱፣ ፱ ። ፵፬፣ ፩ ። ምሳ፳፯፣ ፪) ።

ወዳሲ፤ **መወድስ**፤ የሚያወድስ፤ አወዳሽ፣ አመስጋኝ፤ ገጣሚ፣ ባለቅኔ ።

መወድስ፤ በቁሙ፤ ማወደሻ፣ ድርሰት፣ መዝሙር፣ ቅኔ፤ ግጥም ። ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ። ወመወድሱ፡ ዕዝል፡ (አዋል ። ግንዘ) ።

አወደሰ፤ አስወደሰ፣ አስመሰገነ፤ ብፁዕ፣ አሰኘ ።

ተወደሰ፤ በቁሙ፤ ተሞገሰ፤ ተመሰገነ፤ አበ፣ አበ፣ ተባለ ። አብደኑ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ ተወድሶ፤ ወአኮ፡ በኀበ፡ እግዚ። እስመ፡ ይትዌደስ፡ ኃጥእ፡ በፍትወተ፡ ነፍሱ፡ (ዲድ፣ ፳፭ ። መዝ፣ ፱) ።

ውዱስ፤ (ሳን፣ ሳት፣ ድስት)፤ የተወደሰ፤ የተመሰገነ፣ ምስጉን ። ንበር፡ ምስለ፡ ኄራን፡ ከመ፡ ትኩን፡ ውዱሰ፡ በኀበ፡ እግዚ። ኮነ፡ ነሃቤ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወውዱስ፡ ውእቱ፡ በግብረ፡ እደዊሁ። ወዛ፡ እምግባሩ፡ ውድስት፡ ዘዘከርናሃ። ዛቲ፡ ይእቲ፡ መሥዋዕት፡ ውድስት፡ (ፈላስ፣ ገ፵፰ ። ስንክ፣ ሐም፲ ። ዮሴፍ ። አፈ፣ ተ፲፩) ።

ውዳሴ፤ (ስያት)፤ በቁሙ፤ ማወደስ፣ መወደስ፣ አወዳደስ፣ ውደሳ፣ ምስጋና ። ዘሰ፡ ዘነገርነ፡ ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርክን። ዝክረ፡ ጻድቃን፡ ምስለ፡ ውዳሴ። ፍቅረ፡ ውዳሴ፡ ከንቱ፤ ውዳስያት፡ (ቄር ። ምሳ፲፣ ፯ ። አፈ፣ ተ፳፯) ።

ውዳሴ፡ አምላክ፤ የመጽሐፍ፣ ስም፤ ከብዙ፣ ድርሳናት፣ የተለቀመ፣ የሊቃውንት፣ ቃል፤ ባለ፯፣ ክፍል፤ ከሰኞ፣ እስከ፣ እሑድ፣ የሚነበብ ።

ውዳሴ፡ ማርያም፤ ዝኒ፣ ከማሁ፤ ኤፍሬም፣ ስለ፣ ክብረ፣ ድንግል፣ የደረሰው፣ የ፯፣ ቀን፣ ድርሰት፤ በ፯ቱ፣ ዕለታት፣ የሚደገምና፣ የሚዜም፤ የዜማ፣ ትምርት፣ መዠመሪያ ።

ተውዳስ፤ (ሳት)፤ ውዳሴ፣ ምስጋና፤ የሚገባ፣ የማይገባ ።

ምውዳስ፤ ማወደሻ፣ መወደሻ፤ ቦታ፣ መማሪያ፣ ጊዜ፣ ምክንያት፣ (አዋል) ።

ውሂብ፤ ቦት፤ (ወሀበ፣ ይውህብ፣ የሀብ ። ዕብ፣ ያሀብ ። ሱር፣ ይሃብ ። ዐረ፣ ወሀበ)፤ በይውህብ፣ ፈንታ፣ ይሁብ፣ ይላል፣ የተሳሳተ፣ ነው፤ ሆበን፣ እይ ። መስጠት፣ መናኘት፤ ማደል፣ ማሳለፍ፤ የያዙትን፣ ከሌላ፣ እጅ፣ ማግባት፤ ማሲያዝ፣ ማስጨበጥ፣ ማስረከብ፤ ዕንክ፣ ተቀበል፣ ማለት፤ ማቅረብ፤ በእጅ፣ በቃል ። ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄይስ፡ እምውሂብ። በእንተ፡ ሀብት፡ ወወሃቢ፡ ወዘይሁብዎ፡ ሎቱ፤ ወንዋይ፡ ዘይሁቡ፡ ኪያሁ። ሀቡ፡ አኰቴተ፡ ለእግዚ፡ (ሚራ፲፰፣ ፲፮ ። ፍ፣ ነ፣ ፳፮ ። መዝ፣ ፳፯) ።

—፤ ማዘዝ፣ ማስናበት፤ ምስጢሩ፣ ያው፣ መስጠት፣ ነው ። ለአዳም፡ ባሕቲቱ፡ ወሀቦ፡ ይክድን፡ ኀፍረቶ።

ወኢወሀቦ ፡ ከመ ፡ ይትመየጥ ፡ ቤተ ፡ አቡሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፸ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፱) ።

—፤ ማድረግ ፡ ማኖር ፡ ማሳደር ፤ ምስጢሩ ፡ የረሰየና ፡ የሤመ ፡ ነው ፤ ዕብራይስጥም ፡ ናታን ፡ ብሎ ፤ ወሀበ ፡ ረስየ ፡ ሤመ ፡ ይላል ፤ ረስየን ፡ እይ ። እሁብ ፡ ኪዳነ ፡ ምስሌክሙ ። ቀስቶ ፡ ወሀበ ፡ ውስተ ፡ ደመና ፤ ፍርሀተክሙ ፡ እሁብ ፡ ኀበ ፡ ኵሉ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ። ዘሕያው ፡ የሀብ ፡ ሠናየ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ። ወእሁብ ፡ መንፈስየ ፡ ውስቴትክሙ ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፯ ። መክ፯ ፡ ፸ ። ሕዝ፴፯ ፡ ፳፯) ። ማስዋብ ፡ ማሳመር ፡ ማስጌጥ ፤ ውብ ፡ ማድረግ ፡ (ዐማርኛ) ።

ወሃቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት) ፤ የሚሰጥ ፡ ሰጭ ፤ ዐዳይ ፡ አሳላፊ ፤ ለጋስ ፡ እጀ ፡ ሰፊ ። ወሃቢሃ ፡ ለሕግ ። ወሃቤ ፡ ሕይወት ። እግዚ ፡ ወሃቤ ፡ ዕሴት ፡ ወመክፈልት ፡ ለዘገብረ ፡ ፈቃዶ ። ብእሲ ፡ ፍሡሕ ፡ ወወሃቢ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፲፱ ። ኪዳ ። ዮሴፍ ። ምሳ፳፱ ፡ ፰) ።

—፤ ዋቢ ፡ ዐላፊ ፤ በሰጠው ፡ ነገር ፡ የሚያልፍ ፡ የሚጣድ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ሰጭነት ፡ ነው ፤ (ተረት ፡ ዋቢ ፡ ያለው ፡ ይወጣል ፤ ዋቢ ፡ የሌለው ፡ ይሰምጣል ።

ወሀብት ፤ ወሃብያን ፡ ወሃብያት ።

»ሀብ ፤ (ቡ ፡ ቢ ፡ ባ) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ (ወሀብከ ፡ ትውህብ) ፡ ስጥ ፡ ዐድል ፡ አሳልፍ ፤ አምጣ ። እስኪ ፤ና ፤ በል ። ሀቡ ፡ ንበል ። ሀቡ ፡ ንረድ ። ሀቡኬ ፡ ንግባእ ። ሀብኬ ፡ ንትኃሠሥ ፡ በአይ ፡ ፍኖት ፡ ተወልደ ። ሀባ ፡ ናመክሮን ፤ ሀባ ፡ ንፍትኖን ፡ (ዕዝ፫ ፡ ፭ ። ፩ነገ ፡ ፫ ፡ ፳፫ ። ክብ ፡ ነገ ። ቄር ፡ ጸሳ ። ሄርማ) ።

አውሀበ ፤ አሰጠ ፡ አስቀበለ ። ኢያውሀበከ ፡ እግዚ ፡ ክብረ ፡ (ዘኍ፳፬ ፡ ፲፩) ።

ተውህበ ፤ ተሰጠ ፡ ታደለ ፤ ዐለፈ ። ወልድ ፡ ተውህበ ፡ ለነ ። ዝናም ፡ አበየ ፡ ተውህቦ ፡ ለምድር ። ተውህበ ፡ መብልዐ ፡ ለአንስርት ። ተውህቦ ፡ ትትወሀብ ፡ ዛ ፡ ሀገር ፡ (ኢሳ፱ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፵፱ ። ኢዮ፲፭ ፡ ፲፫ ። ኤር፵፩ ፡ ፱) ።

—፤ ኾነ ፤ ተደረገ ። ተውህቡ ፡ ታሕተ ፡ እደዊሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፩) ። ተዋበ ፡ አማረ ፡ ውበት ፡ አገኘ ።

ውሁብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ህብት) ፤ የተሰጠ ፤ ተሰጭ ፡ የኾነ ። ውሁባን ፡ ሊተ ፡ (ዘኍ፫ ፡ ፱) ። የተሰጠው ፡ የታደለ ፤ ሀብታም ፡ ዕድላም ። ውብ ፡ መልከ ፡ መልካም ፤ ደመ ፡ ግቡ ፡ ደማም ፤ ውበት ፡ ደም ፡ ግባት ፡ የተሰጠው ፤ በተፈጥሮ ።

»ሀብት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ አሰጣጥ ፡ ስጦታ ፤ ፅድል ፡ ፈንታ ፤ ጸጋ ፡ ብዕል ፤ ምጽዋት ፡ ዳረጎት ፤ ጕርሻ ፡ እጅ ፡ መንሻ ፤ በከንቱ ፡ የሚሰጥ ። ወሀቦሙ ፡ ሀብተ ፡ ወፈነዎሙ ። ሀብትከ ፡ ለከ ፡ ይኩንከ ። ኵሉ ፡ ሀብት ፡ ሠናይ ፡ እምላዕሉ ። ሀብታተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። በእንተ ፡ ሀብታት ፡ (ዘፍ፳፭ ፡ ፯ ። ዳን፭ ፡ ፲፯ ። ያዕ፩ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፻፸፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ። ውበት ፡ ውብነት ፤ መልክ ፡ ደም ፡ ግባት ፤ የተፈጥሮ ፡ ሀብት ።

»ሀብሀብ ፤ (ዕብ ፡ ሀብሃብ ፤ ጥብስ ፡ ሥጋ) ፤ የገዘሙት ፡ ዋጋ ፡ ለጋለሞታ ፡ የሚሰጥ ፡ (ሕዝ ፲፯ ፡ ፴፱ ። መጽ ፡ ምስ) ። ወይም ፡ ጋለሞታ ፡ ና ፡ ና ፡ ስጥ ፡ ስጥ ፡ አምጣ ፡ ጨምር ፡ የምትል ።

ተዋሀበ ፤ ተሰጣጠ ፤ ተቀባበለ ። ሕዝብ ፡ ይትዋሀቡ ፡ ሰላመ ፡ በበይናቲሆሙ ፤ ብእሲ ፡ ለብእሲ ፡ ወአንስት ፡ ለአንስት ፡ (ኪዳ) ።

አስተዋሀበ ፤ አሰጣጠ ፤ አቀባበለ ፡ አስተላለፈ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፴፩) ።

ዋህድ ፤—አንድ ፡ ብቻ ፤—ዋሕዶ ፡ ዋሐደ ፡ ዋሕድ ።

ውሂህ ፤ (ወህሀ ፡ ይወህህ ፡ የሀህ ። ምህወ ፤ መየ) ፤ መወህየት ፤ ውሃ ፡ ውህማ ፡ ውሃማ ፡ መኾን ፤ መቅለጥ ፤ የምህወንና ፡ የመየን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

ወህውሀ ፤ (ይወህውህ ፡ ይዋህውህ ፤ ወህውሆ ፤ ተቀ ፡ ግ) ፤ ውሃ ፡ ውሃ ፡ አለ ፡ የጣዕም ፡ የሕሙም ።

ተወህውሀ ፤ (ይትወሀዋህ ፡ ይትዋህዋህ) ፤ ጠራ ፡ በራ ፡ ጸደለ ፤ ውሃ ፡ መሰለ ፤ በረቀ ፡ አሸበረቀ ፤ አማረ ፡ ተዋበ ፤ የመልክ ፡ የኀብር ። ጸጋ ፡ ክብር ፡ አገኘ ፤ ተደሰተ ፡ በደስታ ፡ ኖረ ፤ ተመላለሰ ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ጥምቀትና ፡ ሀብተ ፡ ልደት ፡ ነው ። ጻድቃንኒ ፡ ትፍሥሕተ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ወይትወሀውሁ ፡ በአዝማን ፡ ዘአልቦ ፡ ኍልቍ ። ደቂቃ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ይዐቀቡ ፡ ሥርዐታ ፡ ወይትዋህውሁ ፡ ውስቴታ ፡ ወያሠንዩ ፡ ግበሪሃ ። ይትወሀውሁ ፡ በኵሉ ፡ ክብር ፡ ወፍሥሓ ፡ ዘእንበለ ፡ ጻማ ፡ ወሕማም ፡ (ድጓ ። ቀሌ) ። እለ ፡ ቀደሙ ፡ የዐይሉ ፡ ገዳመ ፡ ወአድባረ ፡ ወድኀረ ፡ ይትወሀውሁ ፡ በአዕጻደ ፡ ነገሥት ። ይሰግዱ ፡ ላቲ ፡ ወይትወሀውሁ ፡ በቅድሜሃ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ነሐ፳፩) ።

ውህዋሄ ፤ የመልክና ፡ የክብር ፡ ብርሃን ፤ ሥን ፡ ላሕይ ፤ ጸጋ ፡ ዕበይ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ የዋሐየ ፡ ዘር ፡ አድርገው ፡ (ውሕየት) ፡ መጕብኘት ፡ ይሉታል ። ዘረከበ ፡ ብእሲተ ፡ ኄርተ ፡ ረከበ ፡ ሞገሰ ፤ ወነሥአ ፡ እምኀበ ፡ እግዚ ፡ ውህዋሄ ፡ (ምሳ፲፰ ፡ ፳፪) ።

ወም ፤ (ዐማርኛ) ፤ ደጀን ፡ የኋላ ፡ ጦር ፤ የፊታውራሪ ፡ አንጻር ። ወምነት ፡ ተሾመ ፡ እንዲሉ ።

ዋዌ ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ሳድስ ፤ ፮ኛው ፡ የግእዝ ፡ ፊደል ፡ ወ ፤ በአበገደ ። ወገል ፡ ሸንገል ፤ ሜንጦ ፡ ቈላፋ ፡ ብረት ፤ ቍልፍ ፡ ዘለበት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሸንገል ፡ እንደ ፡ ሜንጦ ፡ ያለ ፡ የመስኮት ፡ ስናግ ፡ ነው ። ቍልፍ ፡ ማእከል ፡ ኹኖ ፡ ግራና ፡ ቀኙን ፡ እንዲያያይዝ ፤ አማፋሪነቱን ፡ ያሳያል ። ዘለበት ፡ ማለትም ፡ በግብሩ ፡ ላይ ፡ መልኩን ፡ ጨምሮ ፡ ያስረዳል ። ሆህያተ ፡ ቤት ፡ ወዋዌ ፡ (አፈ ፡ ድ፮) ።

ዋው ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ወዐረ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዋው ፡ ይምጻእ ፡ ምሕረትከ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፺፩—፺፰ ። ሰቈ፩ ፡ ፮ ። ፪ ፡ ፮ ። ፫ ፡ ፲፭ ። ፬ ፡ ፯) ።

ዋዌ ፡

ወውዖ ፤ ዖት ፤ (ወውዐ ፡ ይዌውዕ ፡ ይወውዕ ። ዐረ ፡ ወዕውዐ) ፤ መጮኽ ፡ ማውካት ፤ መደንፋት ፤ እልል ፡ ማለት ። ወውዐ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ። ወውዑ ፡ ላዕሌሁ ። ይዌውዕ ፡ ዲበ ፡ ፀሩ ። ወውዑ ፡ ሎቱ ፡ አቢሳ ። ወውዑ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ (ዳን፲፫ ፡ ፲፰ ። ኤር፪ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፲፫ ። ፪ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፯ ። ዮዲ ፲፬ ፡ ፱) ።

ውውዓ ፤ ጩኸት ፡ ውካታ ፤ እልልታ ፡ ድንፋታ ፤ ቡታ ፡ ዋይታ ። ውውዓ ፡ ቀትል ። ውውዓሆሙ ፡ ለሰብአ ፡ አፍራስ ። ውውዓ ፡ ኮነ ። ውውዓ ፡ እምውስጥ ፡ (ኤር፬ ፡ ፲፱ ፡ ፳፱ ። ማቴ፳፭ ፡ ፮ ። ሶፎ፩ ፡ ፲) ።

ውዋዔ ፤ መጮኽ ፤ አጯጯኽ ፤ ጩኸት ። ሰላም ፡ እብል ፡ በቃለ ፡ ስብሐት ፡ ወውዋዔ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፮) ።

ወዚዝ ፤ (ወዘ ፤ ወዘዘ ። ወዝወዘ) ፤ በቁሙ ፤ ዐማርኛ ።

ዋዜማ ፤—በቁሙ ፤—ዜመ ፤ ወዝየመ ።

ወዘነ ፤—መዘነ ፤—ሚዛን ፤ መዝኖ ፡ መዘነ ።

ወዚፍ ፤ ፎት ፤ (ወዘፈ ፡ ይወዝፍ ፡ ይዘፍ ። ሱር ፡ ያዘፍ ፤ ተለወጠ) ፤ ማጌጥ ፤ መለወጥ ፡ ሌላ ፡ መልክ ፡ ማውጣት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወዘፈ ፡ ፈንታ ፡ ተወዝፈ ፡ ይላል ። እምተወዝፎቱኒ ፡ (አዋል) ። በቁሙ ፡ መወዘፍ ፡ ማስቀመጥ ፡ ማስቀረት ። ውዝፍ ፡ እንዲሉ ።

ትውዝፍት ፤ ትዕቢት ፡ ኵራት ፤ ከልብስና ፡ ከጌጥ ፡ የተነሣ ። የምንዝር ፡ ጌጥ ፡ መልክ ፡ የሚያድስ ፡ የሚለውጥ ፡ (ቀሌ) ።

—፤ ውዝፍንት ፡ ቀሪንት ። ዘወፈን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ሞክሼ ፡ ነው ። ትውዝፍት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ትዝውፍት ፡ ይላል ፡ (ገላ፭ ፡ ፳) ።

ወዘረ ፤ (ዐረብ) ፤ ለበጠ ፤ ሸለመ ፡ አስጌጠ ፤ የሕንጻ ። ወወዘሩ ፡ ኵሎ ፡ ንድቀ ፡ ማኅፈድ ፡ በዕፀ ።

—፤ አወየዘረ ፡ ሾመ ፡ አከበረ ፤ ራስ ፡ ቢትወደድ ፡ አደረገ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወዘረ ፡ ፈንታ ፡ አስተውዘረ ፡ ይላል ። እስመ ፡ አክሳይሮስ ፡ አስተውዘረ ፡ ብእሴ ፡ ዘይብልዎ ፡ ሀማን ፡ (ዮሴፍ) ።

ወዚር ፤ ወይዘር ፡ ታላቅ ፡ መኰንን ፤ ራስ ፡ ቢትወደድ ፡ ባለሟል ። ሶበ ፡ ተሠይመ ፡ ሀማን ፡ ወዚረ ፡ ለአክሳይሮስ ፡ (ዮሴፍ) ። ተወዘረ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዋሕዶ ፤ ዶት ፤ (ዋሐደ ፡ ይዋሕድ ፡ ይዋሕድ ። ዕብ ፡ ያሐድ) ፤ መዋሐድ ፤ አንድ ፡ መኾን ፡ መተባበር ፤ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ። እሒድን ፡ እይ ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዋሐደ ፡ ፈንታ ፡ ተውሕደ ፡ ተወሐደ ፡ ይላል ። ይትወሐዱ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ይኩኑ ፡ አሐደ ፡ ሥጋ ። ናሁ ፡ ተዋሕደ ፡ ወተሰውጠ ፡ ቦቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ፡ ፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፮ ፡ ፯) ።

ዋሕድ ፤ ዉሑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፤ ሕድ ፤ ድት ፤ ውሕድ ። ዕብ ፡ ያሒድ ። ዐረ ፡ ዋሒድ) ፤ የተዋሐደ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ የተባበረ ። አንድ ፡ ወጣት ፡ አንድ ፡ ቅንጣት ፤ ምንታዌ ፡ መንቲያ ፡ ወይም ፡ ተቀዳሚና ፡ ተከታይ ፡ የሌለው ፡ ፍጹም ፡ አንድ ። ውኅደን ፡ እይ ። ትቀትል ፡ ወልዳ ፡ ዋሕደ ። ወቦቱ ፡ ወለት ፡ ዋሕድ ፡ ት ። ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ ዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ ሕፅነ ፡ አቡሁ ። ክርስቶስ ፡ ዋሕድ ፡ (ዮሴፍ ። ሉቃ፰ ፡ ፵፪ ። ዮሐ፩ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ የካ፬) ።

ዋሕድ ፡ ወበኵር ፤ ሥግው ፡ ቃል ፤ የሥግው ፡ ቃል ፡ ስም ። ይሰመይ ፡ ዋሕደሂ ፡ ወበኵረሂ ፡ (ቄር) ። ዋሕድ ፤ በወዲያኛው ፡ በአምላክነት ፡ በባሕርይ ፡ ልደት ፤ ወልድየ ፡ አንተ ፡ በተባለበት ። ወበኵር ፤ በወዲህኛው ፡ በሰውነት ፡ ሰው ፡ ኹኖ ፡ በነሣው ፡ በቅባት ፡ በግብር ፡ ልደት ፡ ወአነ ፡ ዮም ፡ ወለድኩከ ፤ አነ ፡ እከውኖ ፡ አባሁ ፡ ወውእቱ ፡ ይከውነኒ ፡ ወልድየ ፡ በተባለበት ። ውእቱ ፡ ይብለኒ ፡ አቡየ ፡ አንተ ፡ ወአነሂ ፡ በኵርየ ፡ እሬስዮ ። በኵረ ፡ ልደት ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ። በኵረ ፡ ልደት ፡ ኵሉ ፡ ተግባሩ ፡ (መዝ፹፰ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ኄሬ ። ቄር) ።

ዋሕድና ፤ አንድነት ፤ አንድ ፡ ልጅነት ፤ አንድ ፡ ብቻ ፡ መኾን ።

አዋሐደ ፤ አስተዋሐደ ፤ በቁሙ ፤ አዋሐደ ፡ አወሓሐደ ፤ አስማማ ፡ አንድ ፡ አደረገ ። በበ ፡ አሐዱ ፡ ታዋሕድ ። ዘያስተዋሕደከ ፡ ምስለ ፡ እግዚ ። ወአስተዋሐደ ፡ ሥጋ ፡ እንተ ፡ ነሥአ ፡ ቃል ፡ እምኔሃ ፡ (አዋል ። አረጋ ፡ ድ፩ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ጎር) ።

መዋሕድ ፤ መስተዋሕድ ፤ የሚያዋሕድ ፡ አዋሓጅ ፤ አንድ ፡ አድራጊ ።

ሙሓድ ፤ ምስትውሓድ ፤ መዋሐጃ ፤ ማዋሐጃ ፤ ቦታ ፡ መሣሪያ ።

ተዋሐደ ፤ (ተደራራጊ) ፤ በቁሙ ፤ ተወሓሐደ ፡ ተገናዘበ ፤ አንድ ፡ ኾነ ፤ ምንታዌ ፡ ዐጣ ። መዋሐድ ፡ ለኹለት ፡ ለሦስት ፡ ከዚያም ፡ ለሚበዛ ፡ ይነገራል ። ወተዋሕዶሂ ፡ ውእቱ ፡ ዘክልኤሆሙ ። ወኢኮነ ፡ ክርስቶስ ፡ እኅወ ፡ በግብር ፡ ሐዲስ ፤ አላ ፡ ለቢሶ ፡ ሥጋ ፡ ዚአነ ፡ በተዋሕዶ ፡ ዘኢይትነገር ። እስመ ፡ ተዋሕዶ ፡

አእተታ ፡ ለምንታዌ ። ይሜለሱ ፡ በአካላት ፡ ወይት ዋሐዱ ፡ በመለኮት ፡ (ሃይ ፡ አበ) ። ግስንቱ ፡ ዐጕልና ፡ ሐ ውልት ፡ የባረከ ፡ ቤት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

ተዋሕዶ ፤ መዋሐድ ፡ አንድ ፡ መኾን ፤ ኅብ ረት ፡ አንድነት ። እግዚ ፡ ዘይሜለስ ፡ በአካሉ ፤ እንዘ ፡ ተዋሕዶ ፡ ያጸንዕ ፡ በመለኮቱ ፡ ወንይሉ ። ተዋሕዶ ፡ አምላክ ፡ ወሰብእ ፡ ለክልኤ ፡ ነፈቀ ። አሚነ ፡ ተዋ ሕዶት ፡ አምላካዊት ። በእንተ ፡ ተዋሕዶ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ መስ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ። አቡሻ ፡ ፶) ።

—፤ ስመ ፡ ጉባኤ ፤ የኤፌሶን ፡ ማኅበር ፡ ኹለቱ ፡ መቶ ፡ ጳጳሳት ። ኦርቶዶክስ ፡ የኒቅያ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ተዋ ሕዶም ፡ የኤፌሶን ፡ ስም ፡ ነው ፤ የንስጥሮስን ፡ ባህል ፡ ኅድረት ፡ ማለትን ፡ ነቅፈው ፡ አጸይፈው ፡ ስላወገዙ ፤ ባህ ላቸውና ፡ ስማቸው ፡ በኅድረት ፡ አንጻር ፡ ተዋሕዶ ፡ ተብ ሏል ። የኦርቶዶክስና ፡ የተዋሕዶም ፡ ባህል ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ቃልና ፡ ሥጋ ፡ በተዋሕዶ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፤ አንድ ፡ አካል ፡ አንድ ፡ ልጅ ፤ ፍጹም ፡ አምላ ክና ፡ ፍጹም ፡ ሰብእ ፤ በተዐቅቦ ፡ ኹለት ፡ ባሕርያት ፤ ኹለት ፡ የባሕርይ ፡ ልደታት ፤ ኹለት ፡ ግብራት ። መን ፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕ ፤ በቅብዐተ ፡ መንፈስ ፡ መሲሕ ፡ ወበ ኵር ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ ንጉሥ ፡ ካህን ፤ ነቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ ማለት ፡ ነው ። የኢትዮጵያም ፡ እምነትና ፡ ትምርት ፡ ከ አብርሀ ፡ አጽብሐ ፡ እስካፄ ፡ ሱስንዮስ ፡ ይህ ፡ ብቻ ፡ ነ በረ ፤ በሱስንዮስና ፡ በፋሲል ፡ ዘመን ፡ ግን ፡ ካሩና ፡ ቅ ባት ፡ የሚባሉ ፡ እናዛዥ ፡ ዘድንግል ፡ እንዘኢየሱስ ፡ ኹ ለት ፡ ወገኖች ፡ ተነሥተው ፡ የተዋሕዶን ፡ ስም ፡ ቀም ተው ፤ ተዋሕዶና ፡ ኦርቶዶክስ ፡ እኛ ፡ ነን ፡ ብለው ፡ እው ነተኛውን ፡ ተዋሕዶ ፡ ጸጋ ፡ የሚሉ ፡ ስም ፡ ቀብተውታል ። ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ካሩው ፡ እስካምስት ፤ ቅባቱ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ተከፍሎ ፤ በህላቸው ፡ ፰ ፡ ዐይነት ፡ ነው ። ዐሥሩ ፡ ስድስትም ፡ የሚሉ ፡ አሉ ፤ መጥባሕትንና ፡ ቅብዐትን ፡ ተመልከት ። (መወድስ ፡ ዘኦርትዶክሳዊ ፡ ክፍለ ፡ ዮሐንስ) ፤ ሃይማኖተ ፡ ቄርሎስ ፡ ኮነት ፡ ግማዳተ ፡ አ ብድ ፡ ወጕልቁ ፡ ተመትሮ ፡ አብዝኀት ፡ ኅበ ፡ ኢህሎ ፡ ንጉሥ ፤ ካህነ ፡ ደብረ ፡ ኤፍሬም ፡ ቅድመ ፡ እምዘ መተራ ፡ ነአስ ። ወአመ ፡ ኢዮርብዓም ፡ ለምሳሌ ፡ በ እደ ፡ ነቢይ ፡ ዘተሠጠት ፡ ልብስ ፡ (መሳ፲፱ ፡ ፳፱ ፡ ፴ ። ፫ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፴ ፡ ፴፩) ።

ውሕደ ፤—አነሰ ፤ ጐደለ ፤—ውኂድ ፡ ውኅደ ።

ወሕውሐ ፤—በራ ፤ ተመላለሰ ፤—ው ሂህ ፡ ወህሀ ፤ ወህውሀ ።

ውሒዝ ፤ ዘት ፤ (ውሕዘ ፡ ይውሕዝ ፡ የሕዝ ። ዐረ ፡ ወዘዐ ። ዕብ ፡ ያዘዕ ፤ ወዘ) ፤ መፍ ለቅ ፡ መፍሰስ ፤ መውረድ ፡ መጕረፍ ። ይውሕዝ ፡ ማይ ። ፈለግ ፡ ዘይውሕዝ ። የሕዝ ፡ ማየ ፡ ቀራንብቲክሙ ። ብእሲት ፡ እንተ ፡ ደም ፡ ይውሕዛ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፳፭ ። ፴፫ ፡ ፱ ። ኤር፱ ፡ ፲፰ ። ማር፭ ፡ ፳፭) ።

—፤ ማፍለቅ ፡ ማፍሰስ ፤ ማውረድ ፡ ማጕረፍ ። እደ ውየ ፡ ይውሕዛ ፡ ከርቤ ። ምድር ፡ እንተ ፡ ትውሕዝ ፡ ሐሊበ ፡ ወመዓረ ። ዐይንየ ፡ ውሕዘት ፡ ማየ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፭ ። ዘፀ፫ ፡ ፰ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፮) ። ግስንቱ ፡ ዐጕልና ፡ ገቢር ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

ወሐዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት ፤ ሐዝት) ፤ የሚፈስ ፡ ፈሳሽ ፤ የሚያፈስ ፡ አፍሳሽ ።

ውሑዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ሕዝት) ፤ የፈለቀ ፡ የሚፈልቅ ፤ ፈሳሽ ፡ ወራጅ ። እንብዕ ፡ ውሕዝት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲) ።

ውሕዘት ፤ መፍሰስ ፤ አፈሳሰስ ፤ ፈሳሽነት ። ው ሕዘቱ ፡ መንገለ ፡ ሰሜን ። በውሕዘተ ፡ አንብዕ ። ወቆ መ ፡ ሰቤሃ ፡ ውሕዘተ ፡ ደማ ፡ (ሔኖ፳፯ ፡ ፪ ። ሥር ፡ ጳው ። ሉቃ፰ ፡ ፵፬) ።

ወሒዝ ፤ ውሒዝ ፤ (ዛት ፤ ወሓይዝት) ፤ ወንዝ ፤ የወንዝ ፡ ውሃ ፡ ፈሳሽ ፡ ጐርፍ ። ውሒዝ ፡ ዐ ቢይ ። ውሒዝ ፡ ኀያል ። ከመ ፡ ውሒዛተ ፡ ማይ ። ውሕዙ ፡ ወሓይዝት ። ወሓይዝተ ፡ አፍላግ ፡ ቅኑይ ቲሁ ፡ (ኢሳ፲፯ ፡ ፲፫ ። ፶፱ ፡ ፲፱ ። ምሳ፳፭ ፡ ፭ ። ማቴ፯ ፡ ፳፭ ። ቅዳ ፡ ኢ.) ።

ወሕዝ ፤ (ዕብ ፡ ዚዓ) ፤ ወዝ ፡ ላበት ፤ ሀፍ ፡ ራሕፅ ፡ ከገላ ፡ የሚፈልቅ ፡ የሚፈስ ።

አውሐዘ ፤ አፈለቀ ፡ አፈሰሰ ፤ አስፈሰሰ ፤ አዘነመ ። አውሕዝ ፡ ማየ ፡ በብሔረ ፡ ጽምእ ። ደመናት ፡ ያው ሕዙ ፡ ጠላተ ። ለእመ ፡ አውሐዘ ፡ እግዚ ፡ አስራበ ፡ እ ክል ፡ እምሰማይ ። ጴጥሮስ ፡ ወጳውሎስ ፡ አውሐዙ ፡ ምህሮ ፡ ወንጌል ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፰ ። ምሳ፫ ፡ ፳ ። ፬ነገ ፡ ፯ ፡ ፪ ። አርጋ) ።

አውሓዚ ፤ **መውሐዚ** ፤ **መውሕዝ** ፤ (ዝት ፡ ዛን ፡ ዛት) ፤ የሚያፈስ ፤ የሚያስፈስስ ።

ሙሓዝ ፤ (ዛት) ፤ መፍሰሻ ፡ ማፍሰሻ ፡ ማስፈ ሰሻ ፤ ወንዝ ፡ ዐይ ፡ መትረብ ፤ አሸንዳ ። ኢትግበር ፡ ሎቱ ፡ ሙሓዘ ፡ ለማይ ። ሙሓዘ ፡ ማየ ፡ ግብጽ ። የኀድሩ ፡ ውስተ ፡ ሙሓዛተ ፡ ማይ ። ዕፀ ፡ ዘበቊለት ፡ ኀበ ፡ ሙሓዘ ፡ ማይ ፡ (ሢራ፳፭ ፡ ፳፭ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ኤር፴፰ ፡ ፱ ። ድጓ) ።

ውሕጠ ፤—ዋጠ ፤—ውኂጥ ፡ ውኅጠ ።

ዋሕይ ፤ ዮት ፤ (ዋሐየ ፡ ይዋሒ ፡ ይ ዋሒ ። ዐረ ፡ ወሐይ) ፤ መጐብኘት ፡ መፍቀድ ፤ መ ላልስ ፡ ተመላልሶ ፡ ማየት ፤ እየዞሩ ፡ መስለል ፡ መጠበቅ ። እሙ ፡ ዋሐይኩ ፡ ኆኅተ ፡ ቤታ ። የሐውር ፡ ይሥሐቅ ፡ ወይዋሒ ፡ ጥሪቶ ፡ (አ ፡ ኢጲስቆጶስ) ፡ ዋሕዮሙ ፡ ለ ኀጥአን ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ። እስመ ፡ ይዋሒ ፡ በ ጸዓዕ ፡ ወበድልቅልቅ ። እዋሕያ ፡ በበትር ፡ ለኀጢአ ቶሙ ፡ (ኢዮ፴፭ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፳፱ ። ቀሌ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፹፰) ። ሐወጸን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ዋሐዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚጐበኝ ፤ ፈቃጅ ፡ ጠባቂ ። ከሃሊ ፡ ዙሉ ፡ ወዋሓዩ ፡ ዙሉ ፡ (ቁር) ።

አዋሐየ ፤ አውሐየ ፤ አስተውሐየ ፤ አስጐበኘ ፡ አስጠበቀ ፤ አስጠየቀ ።

አስተዋሐየ ፤ አስጐበኘ ፤ አጐበኛኘ ። ዘያስተዋ(ዐ)ሕያ ፡ ለእከይ ፡ ይትሀጐል ፡ ባቲ ፡ (ምሳ፲፱ ፡ ፱) ።

ተዋሐየ ፤ ተጐበኘ ፤ ተጐበኛኘ ።

ዉሑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሒት) ፤ የተጐበኘ ፡ ጐብኙ ፡ ጥብቅ ።

ዉሓዬ ፤ ዋሕይ ፤ ሕየት ፤ መጐብኘት ፤ (ጥጐ) መጐብኘት ፡ አጐበኛኘት ፤ ጐብኝታ ፡ ጥየቃ ፡ ስለላ ፡ ጥበቃ ። እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ዋሕየ ። ዋሕይ ፡ ወሐተታ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፱ ። ጥበ፲፱ ፡ ፲፬) ።

ሙ(ሞ)ሓዪት ፤ መጐብኛ ፤ መሰለያ ። በቁሙ ፤ ታፋ ፡ ሙላ ፡ ማውድ ፡ ዳሌ ።

ውሒክ ፤ ኮት ፤ (ወሐከ ፡ ይዌሕክ ፡ የሐክ) ፤ ማወክ ፡ ማንሣሣት ፤ መንዝንዝ ፡ መጐትጐት ፤ በግብር ፡ በነገር ፡ ማስቸገር ፤ ዕንቅፋት ፡ የክፉ ፡ አብነት ፡ መኾን ። ሆክን ፡ እይ ፤ የዚሀ ፡ ጎር ፡ ነው ። ወሐኮ ፡ ሰዐርክከ ፡ ዘተሐበይኮ ። ይዌሕኮ ፡ ለፈጣሪሁ ። ወሐኮ ፡ ኃጥእ ፡ ለእግዚ ። ውሒክ ፡ ወሐኮሙ ፡ ለፀረ ፡ እግዚአብሔር ። አነ ፡ አአምር ፡ ውሒኮተከ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፫ ። ፲፬ ፡ ፴፩ ። መዝ ፡ ፱ ። ፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፬ ። ዘዳ፴፩ ፡ ፳፯) ።

ወሓኪ ፤ (ኪት ፡ ክያን ፡ ያት) ፤ የሚያንሣሣ ፤ አንሣሽ ፡ ጐስጓሽ ።

ውሒስ ፤ ሶት ፤ (ወሐሰ ፡ ይዌሕስ ፡ የሐስ ፡ ዐረ ፡ ወሰ) ፤ ማዋስ ፤ ዋስ ፡ ጠበቃ ፤ ተመላሽ ፡ ዕቃ ፡ መስጠት ፤ እገሌ ፡ ተዋስኝ ፤ ዕንካ ፡ ውሰድ ፡ ማለት ። ምስጢሩ ፡ መስጠት ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወሐሰ ፡ ፈንታ ፡ አውሐሰ ፡ ይላል ፤ አ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ይደልዎ ፡ ከመ ፡ ያውሕስ ፡ ንዋየ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰) ።

ወሓሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት ፤ ሐስት) ፤ የሚያውስ ፡ አዋሽ ፤ ሰጭ ፡ ባለገንዘብ ። ወኢሀሎ ፡ ወሓሲ ፡ ለግዚአ ፡ ንዋይ ፡ (ዘፀ፳፪ ፡ ፲፫) ።

አውሐሰ ፤ አስዋስ ፤ ዋስ ፡ አስጠራ ፤ ውሰት ፡ አሰጠ ።

አውሓሲ ፤ መውሐሲ ፤ መውሕስ ፤ የሚያስውስ ፡ ዋስ ፡ የሚያስጠራ ፤ ዋስ ፡ የሚል ። ከአውሓሲ ፡ በቀር ፡ መውሐሲና ፡ መውሕስ ፡ ፪ኛ ፡ እንደ ፡ ወሓሲ ፡ ባድራጊነት ፡ ይፈታል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ አውሓሲንም ፡ በወሓሲ ፡ ፈንታ ፡ ይጥፋል ። የሀብ ፡ ለአውሓሲ ፡ በከመ ፡ ቃሉ ፡ ለአውሓሲ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰) ።

ተውሕሰ ፤ ተወሐሰ ፤ ተዋሰ ፤ ዋስ ፡ ኾነ ፡ እዋሳለኹ ፡ አለ ። አልቦ ፡ ዘይትወሐሰክሙ ። ኢይደልዎ ፡ ለካህን ፡ ከመ ፡ ይትወሐስ ፡ አሐደሂ ፡ ወየአኀዝ ፡ ንዋየ ፡ (ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

—፤ አውሱኝ ፡ አለ ፤ ተዋሰ ፡ ወሰደ ። ተወሐሲ ፡ ለኪ ፡ ንዋየ ፡ ልሕኵት ፡ እምኀበ ፡ ጎርኪ ። ዐቤተ ፡ ተወሓሲ ። ለእመ ፡ ተውሕሰ ፡ ብእሲ ፡ እምቢጹ ፡ እንስሳ ፡ (፬ነገ ፡ ፬ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ። ፵፭) ።

—፤ ተሰጠ ፤ ካዋሽ ፡ ወደ ፡ ተዋሽ ፡ ኼደ ፡ ዐለፈ ፤ ዕቃው ፡ ከብቱ ። ንዋይ ፡ ዘይትወሐስ ፡ ለእመ ፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ አሐዱ ፡ ሠላሳ ፡ ዓመተ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ። ዳግመኛም ፤ በወሐሰ ፡ ፈንታ ፡ አውሐሰ ፡ እንዲል ፤ በተውሕሰም ፡ ፈንታ ፡ አስተውሐሰ ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ወአስተውሐሱ ፡ እምግብጽ ፡ ንዋየ ፡ ብሩር ፡ ወወርቅ ፡ ወልብሰ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፴፭) ።

ውሑስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ሕስት) ፤ የተዋሰ ፤ ዊስ ፡ የኾነ ፤ ውሰት ፡ የወሰደ ፤ የተሰጠ ።

ውሕሰት ፤ ማዋስ ፤ መዋስ ፡ አዋዋስ ፡ ውሰት ፤ ዋስትና ፡ ዋስነት ፤ ውሰትነት ። አው ፡ በአኃዝ ፤ አው ፡ በውሕሰት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱) ።

ትውሕስት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፡ ትውሰት ፤ መዋስ ፡ ውሰት ፤ ዋስትና ፡ ዋስነት ። በእንተ ፡ ትውሕስታት ፡ ወሤጥ ፡ ወተዓስቦ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፯) ።

ተዋሐሰ ፤ ተዋዋሰ ፡ ተሰጣጠ ፤ ዋስ ፡ ተጣራ ።

አስተዋሐሰ ፤ አዋዋሰ ፤ ዋስ ፡ አጣራ ፡ አካሰሰ ።

ዋሕስ ፤ በቁሙ ፤ ዋስ ፡ መድን ፤ ተያዥ ፡ ተጠሪ ፤ ቶፋ ፡ ገባሪ ። ነሚኤ ፡ ዋሕስ ። ወበዋሕስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። ፴፪) ።

»**ሕስት ፤ (ታት) ፤** ውሰት ፡ ትውሰት ፤ የተውሶ ፡ ዕቃ ፡ ከብት ። በእንተ ፡ ሕስት ፤ ሕስትሰ ፡ ነሚአ ፡ በቀዱት ፡ ውእቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ቤዛ ፡ በገጽ ፡ እሙር ። ዘከመ ፡ ዲናራት ፡ ወጠፋልሐ ፡ ብሩር ፡ ወዘይሰፈር ፡ ወዘይትሜዘን ፡ ልቃሕ ፡ ውእቱ ፡ ወአኮ ፡ ሕስት ። በከመ ፡ ልብሰ ፡ ሕስት ፡ ከማሁ ፡ ብዕሎሙ ፡ ለኃጥኣን ፡ በቅድመ ፡ እግዚ ። ኅላፊ ፡ ንብረት ፡ ከመ ፡ ጽላሎት ፡ ወከመ ፡ ልብሰ ፡ ሕስት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰ ። መቃ ፡ ገ፲ ። ድጓ) ።

ው፟ኂድ ፤ ዶት ፤ (ውኅደ ፡ ይውኅድ ፡ ይውኅድ ፤ የኅድ) ፤ መጐደል ፡ ማነስ ፡ መቀነስ ፤ አንዳንድ ፡ እያሉ ፡ ጥቂት ፡ መኾን ፤ ብቻ ፡ መቅረት ፤ ማጠር ፡ መቅጠን ። ዋሐደን ፡ እይ ፤ የዚሀ ፡ ጎር ፡ ነው ። ብዝኍ ፡ ወኢትውኅዱ ። እለ ፡ ይውኅዱ ፡ የአክሉ ፡ እልፈ ። ዓመተ ፡ ረሲዓን ፡ ይውኅድ ። ሚመተ ፡ ክህነቱ ፡ ይውኅድ ፡ እምዓመት ። ዝ ፡ ውዳሴ ፡ ይውኅድ ፡ እምክብርከን ። ተሾላ ፡ ይንእስ ፡ እምነ ፡ ሐርጌ ፤ ወአንበሳ ፡ ይውኅድ ፡ እምነጌ ፡ (ኤር፴፱ ፡ ፮ ። ኢሳ፷ ፡ ፳፪ ። ምሳ፲ ፡ ፳፯ ። ዮሴፍ ። ቄር ። ቅኔ) ።

ውኁድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ኅድ) ፤ ያነሰ ፤ የጐደለ ፤ ታናሽ ፡ ጐደሎ ፤ ጥቂት ። ውኁድ ፡ አነ ፡ በኍልቈየ ። ውኁድ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወትየ ። ጥሪትከ ፡ እመኒ ፡ ብዙኅ ፡ ወእመኒ ፡ ውኁድ ። ውኁዳነ ፡ ምድር ። ዘእንበለ ፡ ውኁዳት ፡ መካናት ። ውኅድ ፡ አንቲ ፡ (ዘፍ፴፬ ፡ ፴ ። ኢዮ፲ ፡ ፳ ። ሢራ፵፪ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፲፮ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። ሚክ፭ ፡ ፩) ።

ውኁደ ፤ ጥቂት ፤ በጥቂት ። ውኁደ ፡ ጻመውኩ ። አክአብ ፡ ውኁደ ፡ ተቀንየ ፡ ለበዓል ፤ ወኢዩብ ፡

ብዙኅ ፡ ይትቀነይ ፡ ሎቱ ። ዘሰ ፡ ውኁደ ፡ አፍቀረኒ ፡ ውኁደ ፡ ይትኀደግ ፡ ሎቱ ፡ (ሚራ፶፩ ፡ ፳፯ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፰ ። ሉቃ፯ ፡ ፵፯) ። በውኁድ ፡ ፈንታ ፡ ዋኅድ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ሄርማ) ።

ውኅደት ፤ መጐደል ፡ ማነስ ፤ አጐዳደል ፡ ጐደሎነት ። ውኅደተ ፡ ሕዝብ ። በውኅደተ ፡ አጥርዮ ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፳፰ ። ፊልክ ፡ ፳፱) ። በውኅደት ፡ ፈንታ ፡ ውኂድ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ውኅድ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (መዝ ፡ ፶፩) ።

አውኀደ ፤ አጐደለ ፤ አስጐደለ ፤ አሳነሰ ፡ ከፈለ ፤ ጥቂት ፡ አደረገ ። ታውኅዶን ፡ ለኀጣውኢክ ። ቅንአት ፡ ወመዐት ፡ ያውኅዱ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወት ። አውኅዶ ፡ ጥሪት ። አኮ ፡ በአብዝኆ ፡ አላ ፡ በአውኅዶ ። ሰአልዎ ፡ ያውኅድ ፡ እምነ ፡ ብዙኅ ፡ ሥቃዩ ። አዘዘ ፡ ያውኅዱ ፡ አንድዶ ፡ እምታሕተ ፡ መቅፀት ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፰ ። ፴ ፡ ፳፬ ። ፊልክ ፡ ፳፱ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ ሐም፲፯ ። ዮሴፍ) ።

መውኅዲ ፤ **መውኅድ** ፤ የሚያጐድል ፡ አጐዳይ ፤ አሳናሽ ፤ ማጐደያ ።

ዋኅደ ፤—ተዋሐደ ፤—ዋሕዶ ፡ ዋሐደ ።

ውኂጥ ፤ ጦት ፤ (ውኅጠ ፤ ወኀጠ ፡ ይ
ውኅጥ ፡ የኀጥ ። ዐረ ፡ ሐጠ) ፤ መዋጥ ፡ መሰልቀጥ ፤ ወደ ፡ ሆድ ፡ መሳብ ፡ በጕረሮ ፡ መቅለብ ፤ ማግባት ፡ መክተት ፤ መጕረሥ ፡ መብላት ። ከመ ፡ ያሰምድ ፡ ውኂጠ ። ብቅው ፡ ለውኂጥ ። አዘዘ ፡ ዐንበሬ ፡ የኅጦ ፡ ለዮናስ ። ወውኂጦ ፡ ነቅዐ ። ነኀጦ ፡ ሕያዎ ። እለ ፡ ይውኅጥዎሙ ፡ ለሕዝብየ ፡ (ኪዳ ። አርጋ ፡ ፩ ። ዮጥ፪ ፡ ፩ ። ዳን፲፫ ፡ ፳፯ ። ምሳ፩ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፲፫) ።

ወኃጢ ፤ **(ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፡ ኅጥ)** ፤ የሚውጥ ፤ ዋጭ ። ጠብቆ ፡ ቀለም ፡ የሚያስቀር ፡ ፊደል ፤ በርባታ ፡ ጊዜ ። ገ ፡ ከ ፡ ቀ ፡ ነ ፤ ኀደገ ፤ ባረከ ፤ ያቀ ፡ አንተ ፤ ኵነነ ፡ ንሕነ ።

ተውኅጠ ፤ ተዋጠ ፤ ሰጠመ ፡ ዘቀጠ ። ዘኢይትወኀጥ ፡ (ኢዮ፳ ፡ ፲፰ ። ሔኖ፹፫ ፡ ፱) ።

ውኁጥ ፤ **(ጣን ፡ ጣት ፡ ኅጥ)** ፤ የተዋጠ ፤ የሰጠመ ፤ የተጐረሠ ፡ የተበላ ።

ውኅጠት ፤ (ላ ፡ ጥ) ፡ መዋጥ ፤ አዋዋጥ ፤ ውጦሽ ።

ወኀየ ፤—ጐበኘ ፤—ዋሕዮ ፡ ዋሐየ ።

(ጥ) **ወጥሐ ፤ ሐት ፤ (ወጥሐ ፡ ይዌጥሕ ፡ ይ**
ወጥሕ ። ዐረ ፡ ጠሐ) ፤ መከመር ፡ መቈለል ፡ ማስተካከል ፤ መሰደር ፡ መደርደር ፤ ማነባበር ፡ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ላይ ፡ ማኖር ፡ ማድረግ ። ወጣሕከ ፡ ዕፀወ ፡ ዲበ ፡ እሳት ። ይዌጥሑ ፡ ዝክተ ፡ ዘገመዱ ፡ ወርእሰኒ ፡ ወሥብሐኒ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀው ። ወጥሕዎሙ ፡ ምክዕቢተ ። ይዌጥሕ ፡ ሎሙ ፡ ፍዳሆሙ ፡ ቅድሜሆሙ ። ትዌጥሕ ፡ ተድባበ ፡ ዲበ ፡ ታቦት ፡ (ሚራ፰ ፡ ፫ ። ዘሌ፩ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፰ ። ሉቱ ፡ ዕዝ፲፪ ፡ ፴፰ ። ዘፀ፳፭ ፡ ፳፩) ።

አወጥሐ ፤ አስከመረ ፤ አስቈለለ ።

ተወጥሐ ፤ ተከመረ ፡ ተቈለለ ። ወተወጥሐ ፡ ካዕበ ፡ እመት ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፴፩) ።

ውጡሕ ፤ **(ሓን ፡ ሓት ፡ ጥሕት)** ፤ የተከመረ ፡ ክምር ፤ ቍልል ፡ ድርድር ፤ ድርብርብ ፡ ንብብር ፡ (ኢያ፪ ፡ ፯ ። መሳ፲፭ ፡ ፭) ። ዕፀው ፡ ውጡሓን ። ርቡዕ ፡ ውጡሕ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፴፫ ። ዘፀ፴፯ ፡ ፲፯) ።

ተዋጥሐ ፤ ተከመረ ፡ ተከማመረ ፤ ተነባበረ ። አሐቲ ፡ ውስተ ፡ ካልእት ፡ ይትዋጣሕ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሞጥሕ ፤ ሞጣሕት ፤ (ታት ፤ መዋጥሕ) ፤ የክምር ፡ ቍንጮ ፡ ክዳን ፤ የላይ ፡ ልብስ ፡ መደረቢያ ። በቁሙ ፡ ልብስ ፡ ተክህኖ ፡ ዝናር ፤ ካባ ፡ ላንቃ ፤ መጐናጠፊያ ፤ ሠርመዲ ፡ ቀጸላ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፰ ፡ ፻) ። መዋጥሕየ ። መዋጥሕ ፡ ዘሰንዱናት ። ወከመ ፡ ሞጣሕት ፡ ትዌልጦሙ ፡ (ሆሴ፪ ፡ ፯ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፻፩) ።

ሞጥሐ ፤ **(ይሞጥሕ)** ፤ አለበሰ ፡ አጐናጠፈ ፤ ሸፈነ ፡ ደረበ ፤ አከናነበ ።

አሞጥሐ ፤ አስለበሰ ፤ አስጌጠ ።

ተሞጥሐ ፤ ለበሰ ፡ ተጐናጠፈ ፤ ተሸለመ ፡ አጌጠ ። ተሞጥሐ ፡ ሞጣሕተ ፡ ፍዳ ። በጻሕኩ ፡ ኀበ ፡ ዘይለብስ ፡ ልብሰ ፡ ፍዳ ፡ ወይትሞጣሕ ፡ ሞጣሕተ ፡ በቀል ። ንትሞጣሕ ፡ ሞጣሕተ ፡ ብርሃን ፡ (ኢሳ፶፱ ፡ ፲፯ ፡ ፲፰ ። ግንዘ ። አፈ ፡ ተ፲፯ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ሙጣሔ ፤ መልበስ ፡ መጐናጠፍ ፤ መደረብ ፡ መከናነብ ፤ አለባበስ ፤ ልብሳት ፤ ልባስ ፡ ሽፋን ።

ወጢጥ ፤ ጦት ፤ (ወጠ ፤ ወጠጠ ፡ ይወ
ጥጥ ፡ ይጠጥ) ፤ መወጠጥ ፡ (ጥወ) መወጠጥ ፤ ወጠጤ ፡ ጦ ፡ መኾን ።

ወጥወጠ ፤ በቁሙ ፡ ወጠወጠ ፤ ወጥዋጣ ፡ ለግላጋ ፡ ኾነ ። ወጥ ፡ ሠራ ፤ ወጥ ፡ አወጣ ፡ አሳለፈ ፡ ጠለቀ ፤ ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ። (ተረት) ፤ ወጡ ፡ ሳይወጠወጥ ፡ ወዝከንባዩ ፡ ቂጥ ።

ወጢን ፤ ኖት ፤ (ወጠነ ፡ ይዌጥን ፡ ይ
ውጥን ፤ አው ፡ ይወጥን ፡ ይጠን ። ዐረ ፡ በ
ደአ) ፤ መወጠን ፡ መጀመር ፤ አኀዘን ፡ እይ ። ወወጠነ ፡ ጸውዖ ፡ ስመ ፡ እግዚ ። እምቅድመ ፡ ትውጥኑ ፡ ፀሊወ ። ንዌጥን ፡ በጽሒፈ ፡ መጽሐፍ ። ንጠንኬ ፡ ዘለፋ ። ኢብዉሕ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይውጥን ፡ ጸሎተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ኩፋ ፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ፈላስ ፡ ገ፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፭ ፡ ፪) ።

ወጣኒ ፤ **(ኒት ፡ ንያን ፡ ያት ፤ ጠንት)** ፤ በቁሙ ፤ የሚጀምር ፡ ጀማሪ ። ወጣኒ ፡ ወፈጻሚ ። መምለኪ ፡ ወጣኒ ። ወጠንት ፡ (መዋሥ ። ቅዳ ። ፊልክ ፡ ፱ ። ደራሲ) ። በወጣኒ ፡ ፈንታ ፡ ውጡን ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ፊልክ ፡ ፯ ። ፪)

አውጠነ ፤ አሶጠነ፤አዠመረ ። ተአምኖ ፡ ያ ዌጥን ፡ ወተወክሎ ፡ ያፌጽም ፡ (አርጋ፡ ፫) ።

ተወጥነ ፤ በቁሙ ፤ ተወጠነ ፡ ተዠመረ ፤ ተበ ገረ ። ግብአተ ፡ ሀገር ፡ በእደ ፡ ፀር ፡ ተወጥነ ፡ በመንግ ሥተ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ። ተግሣጽ ፡ ትትዌጠን ፡ እም አስተሐምሞ ። ሐሳብ ፡ ይትዌጠን ፡ እምጥንተ ፡ ተውት ፡ (ታሪ ፡ ግሉ ። አፈ ፡ ድ፴ ። አቡሻ ፡ ፵፯) ።

ውጡን ፤ **(ናን ፡ ናት ፡ ጥንት)** ፤ የተወ ጠነ ፤ የተዠመረ ፡ ዥምር ፡ ውጥን ።

ውጥነት ፤ መወጠን ፡ መዠመር ፤ (ጥወዠ) መወጠን ፡ መዠመር ፤ አወጣጠን ፡ አዠማመር ፤ ዥመራ ፤ ዠማሪነት ፤ ዥምርነት ። ለእመ ፡ ኢፈጸሙ ፡ ውጥነ ቶሙ ፡ በሠናይ ። ውጥነተ ፡ አጽባእ ። እመ ፡ ከነ ሞቱ ፡ በውጥነቱ ፡ (አፈ ፡ ተጸ፬ ። ፊልክ ፡ ፵፬ ። ፬) ።

ውጣኔ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዥመራ ፡ አዠማመር ፤ (ሙጣን) ፤ መዠመሪያ ። ውጣኔሁ ፡ ለጾም ፡ (አቡሻ ፡ ፴፰) ።

» **ጥንት** ፤ **(ታት)** ፤ በቁሙ ፤ ሥር ፡ መሠ ረት ፡ ምንጭ ፤ መነሻ ፡ መዠመሪያ ፤ አስገኝ ፡ መገኛ ፤ ምክንያት ። ጥንተ ፡ ሖሉ ። አልብነ ፡ ጥንት ፡ ወኢተ ፍጻሜት ። በጥንተ ፡ ነገር ፡ ወበደኃሪታ ። ጥንተ ፡ ሕይወቶሙ ፡ (ጥበ፲፬ ፡ ፳፯ ። ቀሌ ። አፈ ፡ ተ፲፫ ። ድ፱) ።

» **ጥንትዮን ፤—አበቅቴ ፡ ፀሓይ ፤—ፕ ፡ ፕሊንቲዮን ።**

ወጠሰ ፤ **(ጤሰ ፤ ጠየሰ)** ፤ አቃጠለ ፡ አነ ደደ ፤ ለኰሰ ። ነደደ ፡ ተቃጠለ ፤ ቦግ ፡ ቱግ ፡ አለ ፡ (ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፻፴፰ና ፡ ፱) ።

ወጥስ ፤ **(ዐረ ፡ ወጢስ)** ፤ ምድጃ ፡ እቶን ፡ ፋርን ።

ወይ ፤ (ዐረ ፡ ዋእ ፤ ወይ ። ሱር ፡ ዋይ ። ዕብ ፡ አይ) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። በቁሙ ፤ ወዮ ፡ ወየው ፤ ዋይ ፡ ውይ ፤ አወይ ። የልቅሶ ፡ የሐዘን ፡ የቍጣ ፡ የንደት ፡ የብስጭት ፡ ቃል ፡ ነው ። ወይ ፡ ሊተ ፤ ወይ ፡ ልየ ፤ ወይ ፡ ለከ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ አሌ ፡ በለ ፡ ይዘምታል ። ኢይብ ልዎ ፡ ወይ ፡ እግዚእየ ፤ ወይ ፡ እኍየ ፡ (ኤር፳፪ ፡ ፲፰) ። አሌንና ፡ ሰይን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ።

ወይ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ (ዋዌ ፡ አው) ፡ የማማረጥ ፡ ቃል ፤ አውን ፡ እይ ። (ግጥም ፤ ሐዬ ፡ ቴ ፡ ባ ቧን ፡ የሰቀሉባት) ፤ ወይ ፡ አልተቀደሰ ፡ የባረኩት ፡ ሰው ፤ ንጉሥ ፡ መስቀልዎን ፡ ቢተዉት ፡ ምነው ። ፪ኛም ፡ የም ኞትና ፡ የፍላጎት ፡ የአንክሮ ፡ ቃል ፡ ይኾናል ፤ (ግጥምና ፡ ሙሾ ፡ ስለ ፡ ጐንደር ፡ ጥፋት) ፤ ቴዎድሮስ ፡ መጣ ፡ ዐይ ኑን ፡ አፍጦ ፤ ወይ ፡ መሸሸጊያ ፡ ታናሽ ፡ ቍጥቋጦ ። ተከ ተለኝ ፡ ብዬ ፡ ዞሬ ፡ ዞሬ ፡ ሳይ ፤ ወይ ፡ ጥጋብ ፡ ወይ ፡ ዥሩት ፡ ጐንደር ፡ ቀረ ፡ ወይ ። ፫ኛም ፡ ያቤቱታ ፡ ቃል ፡ የጥሪ ፡ ተሰጦ ፡ ይኾናል ፤ (ግጥም ፤ የበለው ፡ እኅት ፡ ተማ ርካ ፡ በመተማ ፡ ሳለች) ፤ ጐዣም ፡ አፋፉ ፡ ላይ ፡ የሚጣ ራው ፡ ማነው ፤ ወንድሜ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ወይ ፡ በለው ፡ ወይ ፡ በለው ። ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ ላይኛው ፡ ነው ። ፬ኛም ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ፡ ይኾናል ፤ ኼደ ፡ ወይ ፡ መጣ ፡ ወይ ።

ዋየየ ፤ አዋየ ፡ አስተዛዘነ ፡ አጫወተ ።

ዋይ ፤ በቁሙ ፤ ጉዳይ ፡ ግዳጅ ፤ ዋይ ፡ የለሽ ፡ እንዲሉ ። በግእዝ ፡ ግን ፡ አንክሮና ፡ አጋኖ ፡ ምኞት ፡ ይኾናል ። ዋይ ፡ ዜማ ፡ ዘሰማዕኩ ፡ በሰማይ ፡ እመ ላእክት ፡ (ድጓ) ።

ወይጦ ፤ ስመ ፡ ነገድ ፡ በጣና ፡ ዙሪያ ፡ የሚ ኖር ፡ ጉማሬ ፡ የባሕር ፡ አውሬ ፡ የሚያድን ።

ወይጠል ፤ **(ላት)** ፤ ፌቆ ፤ የፌቆ ፡ ወገን ፡ የበረሓ ፡ እንስሳ ። ድርቃስንና ፡ ጣቢታን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወይጠል ፡ ወቶራ ፡ ወሀየላት ። ወይጠላት ፡ (መቃ ፡ ገ፭ ። ሥር ፡ ጸ፹) ።

ወይጠል ፡

ወይሌ ፤ (ዐረ ፡ ወይል ። ሮማ ፡ ዋየል ፤ ድምፅ) ፤ ወይ ፡ ሊተ ። አደጋ ፡ መቅሠፍት ፤ ድንገተኛ ፡ ሞት ፤ ሐዘን ፡ መርድ ፤ ልቅሶ ፡ ዋይታ ፤ ዋይ ፡ ዋይ ፡ ዋ ፡ ዋ ፡ ማለት ፤ የልቅሶ ፡ ጩኸት ። ወይሌ ፡ በዲበ ፡ ወይሌ ። ወይሌ ፡ ባዕለ ፡ ናባው ። ሰመኑ ፡ ወይሌ ፡ ወለመኑ ፡ ሀከክ ። ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ይሁቦሙ ፡ ወ ይሌ ፡ ለሰካርያን ፡ ወይቤ ፡ አሌ ፡ ሎሙ ፡ (ሕዝ፯ ፡ ፳፮ ። ኤር፴፩ ፡ ፩ ። ምሳ፳፫ ፡ ፳፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶) ።

ወይል ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ ሕፃናት ፡ የጠመንዥ ፡ ዕን ጨት ፡ የሚሉት ፤ ቁርበቱን ፡ እንደ ፡ ጅና ፡ አውጥተው ፡ ከንጨቱ ፡ ጫፍ ፡ ቈርጠው ፡ እንደ ፡ ቡሽ ፡ ወትፈው ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ሲገፉት ፡ እንደ ፡ ቢራና ፡ እንደ ፡ ሻፓኝ ፡ ቅዝዝ ፡ ዷ ፡ ኋ ፡ የሚል ፤ የሚፈነዳ ።

ወይለየ ፤ ጩኸ ፡ አለቀሰ ፤ ዋይ ፡ ዋይ ፤ ውይ ፡ ውይ ፤ ወይለይ ፤ ወይ ፡ ልየ ፤ ዋ ፡ ዋ ፡ አለ ።

ወይን ፤ (ብ ፡ አውያን ። ዕብ ፡ ያይን ። ዐረ ፡ ወይን ፤ ጠጅ) ፤ በቁሙ ፡ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፡ ሐረጋም ፤ ፍሬው ፡ ከንጨት ፡ ኹሉ ፡ ፍሬ ፡ የሚ ከብር ፡ ጠጅና ፡ ዐረቂ ፡ የሚኾን ። በግእዝና ፡ ባማርኛ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፉ ፡ ዕንጨቱም ፡ ፍሬውም ፡ ጠጁ ፡ ሳይቀር ፡ ኹለንተናው ፡ ኹሉ ፡ ወይን ፡ ተብሎ ፡ ባንድ ፡ ስም ፡ ይጠራል ፤ በዐረብና ፡ በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ ወይን ፡ የሚባል ፡ ጠጁ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ተከሉ ፡ ወይነ ። አልቦ ፡ አስካል ፡ ውስተ ፡ ወይን ። አውያን ፡ ጸገዩ ። ገብረ ፡ ወይነ ፡ እምፍሬ ። ወይን ፡ ዘግቡር ፡ በእሳት ፤ ጠጅ ፡ (መዝ ፡ ፻፯ ። ኤር፰ ፡ ፲ ። ማሕ፪ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፯ ።

አብጥ ፣ ፫) ። ወያኔ ፣ ማለት ፣ ከዚህ ፣ የወጣ ፣ ስም ፣ ይ
መስላል ።

ወይን ፣

አውየነ ፤ ጠጀ ፣ ጠመቀ ፣ ረገጠ ፤ ወይን ፣ አደ
ረገ ፣ ዘለላውን ፤ ወይም ፣ በታምራት ፣ ውሃዉን ። ከመ፡
ታውይን፡ማየ፡(ስንክ ፣ ጥር፲፫ ። ዮሐ፪ ፣ ፯—፱) ።

ወከአ ፤—ደከመ ፤—ወኪዕ ፣ ወክዐ ።

**ወኪብ ፤ ቦት ፤ (ወከበ ፣ ይወክብ ፣ ይ
ክብ ። ዐረ ፣ ወከበ)** ፤ መትጋት ፣ መቸኰል ፤ ማዘው
ተር ፤ የዠመሩት ፣ እስኪፈጸም ፣ ድረስ ፣ አለማቋረጥ ፤ ወ
ይም ፣ ሌላ ፣ ሥራ ፣ ጣልቃ ፣ አለማግባት ። በኢወኪቦ
ተሙ፡(ዕር ፣ ኢሳ፫ ፣ ፳፱) ።

አውከበ ፤ አዋከበ ፤ አተጋ ፣ አታጋ ፤ አስቸኰለ ፣
አቻኰለ ።

(ፕ) **ወከሐ ፤ ሖት ፤ (ወከሐ ፣ ይዌክሕ ፣ ይ
ወክሕ ። ዕብ ፣ ያከሕ)** ፤ ማውካት ፣ ወካዎ ፣ ወኮ ፣
ወኮ ፣ ማለት ፤ ማቅራራት ፣ መደንፋት ፤ መፎኸ ፣ መድ
ረቅረቅ ፤ መፈከር ፣ መንደቅደቅ ። ይዌክሑ፡ወይዌ
ውፁ፡ሡሉ፡ሰራዊተ፡መንግሥት፡(ሥር ፣ አሡ) ። ወከ
ተን ፣ እይ ፤ የዚህ ፣ መንቲያ ፣ ነው ።

ወክሕ ፤ ውካታ ፣ ድንፋታ ፤ ጩኸት ፣ ፍጅት ፤
ኳርኳር ፣ ሙግት ። ወክሕ፡ብዙኅ ። መሐይምት፡ወ
ወክሕ፡(ዕር ፣ ኢሳ፫ ፣ ፳፪ ። ቲቶ፫ ፣ ፱) ።

—፤ ተግሣጽ ፣ ስብከት ፣ ኀይለ ፣ ቃል ። ዮሐንስ፡አህ
ድአ፤እምካልኣኒሁ፡አንን፡ወክሐ፤እንዘ፡ይብል፡
እምላዕሉ፡ወረደ፡ቃለ፡አብ፡(ድጓ) ።

አውከሐ ፤ አስደነፋ ፤ ውካታ ፣ አስደረገ ።

ተዋከሐ ፤ ተዋካ ፣ ተደናፋ ፤ ተጯጯኸ ፣ ተሻ
ገተ ፤ ተከራከረ ፣ ተወዳደረ ። ማኅበረ፡አጋንንት፡እለ፡
ይትዋከሑ ። ወተዋከሑ፡በበይናቲሆሙ ። መኑ፡እ
ንከ፡ተረፈ፡ተዋካሒ ። ይትዋከሖኑ፡ማኅቶት፡ለፀ
ሓይ፡(ገድ ፣ ተክ ። ሉቃ ፣ ፳፪ ፣ ፳፬ ። ቄር) ።

**ዋክዮ ፤ ዮት ፤ (ዋከየ ፣ ይዋኪ ፣ ይዋኪ ።
ወህውሀ)** ፤ መብራት ፣ መጽደል ፤ ቦግ ፣ ማለት ። እም
ብዝኀ፡ብርሃኑ፡ዋከየት፡ሀገር፡(ገድ ፣ ተክ) ።

ውኩይ ፤ (ያን ፣ ያት ፣ ኪት ፤ ክይት) ፤
የበራ ፣ ብሩህ ፣ ጽዱል ። ልብሰ፡ብርሃን፡ውኩይ፡(ገድ ፣
ተክ) ።

አዋከየ ፤ አበራ ፣ አስበራ ፤ አጸደለ ። በራ ፣ ብ
ሩህ ፣ ኾነ ። ከዋክብት፡ዘአዋከዩ፡አድያማተ ። ስላም፡
ለሥንኪ፡ዘአዋከየ፡መብረቃ፡ለብሔረ፡ጽልመት፡
ወጣቃ ። ዘበሥነ፡ስብከቱ፡ገዳም፡ታዋኪ፡(ገድ ፣
ተክ ። ደራሲ ። ድጓ) ።

ዋካ ፤ ብርሃን ፣ ውጋጋን ፤ ወገግታ ፣ ቦግታ ፤ ጸ
ዳል ፣ ምዕዛር ። እስመ፡ፈድፋደ፡ሠናይ፡ዋካሁ ። ሊ
ጸዳል፡ወኢዋካ ። ብርሃን፡ዘያንጸበርቅ፡ዋካሁ ። ር
እየ፡ዋካ፡ወኢርእየ፡ማኅቶተ ። እስመ፡ዋካ፡ይ
እቲ፡ብርሃን፡ዘቀዳሚ፡(ሚራ፵፫ ፣ ፲፩ ። ሱቱ ፣ ዕዝ፯ ፣
፲፱ ። ፈላስ ፣ ገ፳፰ ። አርጋ ፣ ፱ ። ጥበ፯ ፣ ፳፯) ። ስመ ፣
ሀገር ፤ በመንዝ ፣ ውስጥ ፣ ያለ ።

**ወኪክ ፤ ኮት ፤ (ወከ ፤ ወከከ ፣ ይወክክ ፣
ይውክክ ፣ ይከክ)** ፤ መውከክ ፣ ወከክ ፣ ማለት ፤ መ
ደንገጥ ፣ መፍራት ፤ ማፈግፈግ ፣ መራቅ ፣ ወደ ፣ ኋላ ፣ ማ
ለት ። መሳት ፣ መሳሳት ፤ የማያውቁትን ፣ ደፍሮ ፣ መና
ገር ፣ መቀባጠር ። መጽሐፍ ፣ ግን ፣ በወከከ ፣ ፈንታ ፣ አ
ውከከ ፣ ይላል ። አውከኩ፡እምሃይማኖት ። አውከኩ፡
እምጽድቅ፡(፩ጢሞ ፣ ፩ ፣ ፮ ። ፪ጢሞ ፣ ፪ ፣ ፲፰) ።

አውከከ ፤ አስፈራ ፣ አስጨነቀ ፤ መከራ ፣ አሳየ ።
ያወክክሙ፡ለአሕዛብ፡(ኢዮ፲፪ ፣ ፳፫) ።

—፤ አስቀረ ፤ አስታጐለ ፤ አስትዓሁ፡እለ፡አውከኩ፡
(ድጓ) ።

እውክክና ፤ ስሕተት ፤ ድፍረት ፤ ደፋርነት ።
እስመ፡በደኃሪ፡አዝማን፡ይርሕቁ፡አሐዱ፡አሐዱ፡
እምሃይማኖት፡ወየሐውሩ፡ድኅረ፡መንፈስ፡እ
ውክክና፡ወድኅረ፡ትምህርተ፡ሰይጣናት፡(ፊልክ ፣
፪፻፵፫) ።

**ወክሎ ፤ ሎት ፤ (ወከለ ፣ ይዌክል ፣ ይወ
ክል ። ዐረ ፣ ወከለ)** ፤ መወከል ፤ ወኪል ፣ ጠበቃ ፣ ማ
ድረግ ፤ አምኖ ፣ መሾም ፤ እንደራሴ ፣ ማለት ። ተከለን ፣
እይ ፤ የዚህ ፣ ጎር ፣ ነው ።

አወከለ ፤ አሾከለ ፤ ወኪል ፣ አስደረገ ።

ተወከለ ፤ በቁሙ ፤ ወኪል ፣ ኾነ ፤ ታመነ ፤ ለ
፴ሚው ፤ ለወካዩ ። አመነ ፣ ታመነ ፣ እምነቱን ፣ ጣለ ፣ በ
ወኪሉ ፤ ተስፋ ፣ አደረገ ፤ ወካዩ ፣ ወኪሉን ። ታመነ ፣ ማ
ለት ፣ ባማርኛ ፣ እንደ ፣ ሳቢ ፣ ዘር ፣ ነው ፤ ኹለት ፣ ያሳ
ያል ፤ ለሌላ ፣ መታመንንና ፣ በሌላ ፣ ማመን ። ኪያከ፡ተ
ወከልኩ፡እግዚኦ ። ሀሉ፡ተወኪለከ፡በእግዚ ። ን
ሕነ፡ተወከልናሆሙ ። በተወክሎተ፡መጻሕፍት፡
(መዝ ፣ ፴ ። ምሳ፫ ፣ ፭ ። ኢሳ፰ ፣ ፯ ። ሮሜ፲፭ ፣ ፬) ።

ውኩል ፤ (ላን ፣ ላት ፣ ክልት) ፤ የተወከለ ፤
የታመነ ፣ እሙን ፣ ሥልጡን ፤ ሹም ፣ ወኪል ፤ ባለቤት ፣
አከል ። ውኩላነ፡ሀገር ። መላእክት፡እለ፡ውኩላን፡
ብነ፡(ሕዝ፱ ። አፈ ፣ ተ፳፫) ።

—፤ ያመነ ፣ አማኒ ፤ ተአማኒ ፣ ተዘላይ ፤ ምን ፣ አለብኝ ፣
ባይ ፤ ተስፋዊ ፣ ባለፍጹም ፣ ተስፋ ። ጻድቅ፡ከመ፡አን
በሳ፡ውኩል ። ውኩላን፡ኢይረሲክሙ፡በእጓንቱ

ቃላት ። ሰይጣን ፡ ውኩል ፡ በዝንቱ ፡ ግብር ። ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ውኩለ ፡ ዲበ ፡ ምግባሩ ፡ (ምሳ፳፰ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፲፩ ። ቀኖ ፡ ኒቅ፱ ። ፊልክ ፡ ፻፶፱) ።

ትውክልት ፤ ቱክልት ፡ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መታመን ፡ እምነት ፤ ትምክሕት ፤ ጽኑ ፡ ተስፋ ፡ አለኝታ ፤ የማይታበል ፡ የማይጠረጠር ፡ የሃይማኖት ፡ ፍሬ ። ትውክልተ ፡ ተስፋ ። ትውክልተ ፡ ክብሮሙ ። አኅደግዎ ፡ ትውክልቶ ። ሃይማኖት ፡ ወቱክልት ፡ ወተፋቅሮ ። እስመ ፡ ቱክልታ ፡ እግዚ ፡ ውእቱ ። በእንተ ፡ ሕጸተ ፡ ቱክልቱ ፡ ላዕለ ፡ እግዚ ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፯ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፱ ። ሚክ፪ ፡ ፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፲፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፩ ። ዮሴፍ) ።

ትውክልና ፤ ጥብቅና ፤ ወኪልንት ። ትክልንት ፡ ባለርስትንት ፤ ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ቍራኝነት ፡ ይሉታል ። ወኀደገሙ ፡ ለእኩያን ፡ ህየ ፡ ውስተ ፡ ትውክልና ፡ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ደይን ፡ (መቅ ፡ ወን) ።

አስተወከለ ፤ (አወከለ) ፤ አሳመነ ፡ አስታመነ ፤ በተስፋ ፡ አጸና ፤ አቈራኘ ። ተፋቅሮ ፡ በኵሉ ፡ ያስተአምን ፡ ወበኵሉ ፡ ያስተዌክል ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፯) ።

አስተዋከለ ፤ አዋከለ ፡ አወካከለ ፤ አስተማመነ ፤ አጸናና ።

ወኪዕ ፤ ዖት ፤ (ወክዐ ፡ ይወክዕ ፡ ይክዕ ። ዕብ ፡ ያጋዕ) ፤ መድከም ፡ መታከት ፤ በሥራ ፡ ብዛት ። ክዐወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

አውክዐ ፤ አደከመ ፡ አታከተ ፤ አስቸገረ ፡ አሰለቸ ። አውክዑኒ ፡ እሉ ፡ መስሕታን ፡ (መቃ ፡ ፲፪) ።

ወኪፍ ፤ ፎት ፤ (ወከፈ ፡ ይዌክፍ ፡ ይክፍ) ፤ ማውከፍ ፤ እጅ ፡ በጅ ፡ መስጠት ፡ ማቀበል ፤ ማሲያዝ ፡ ማስጨበጥ ፤ ማቅረብ ፡ ማስረከብ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወከፈ ፡ ፈንታ ፡ አውከፈ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ገልዐ ፡ በዘያወክፉ ፡ ማየ ፡ ኀዳጠ ። አውክፉ ፡ አይሁድ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወለዘርያሙ ፡ ከመ ፡ ኢይፍልሱ ። ወአውከፈት ፡ እንብዐ ፡ ወለታ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፲፱ ። አስቴ፱ ፡ ፳፯ ። ጦቢ፯ ፡ ፲፯) ። ክፍን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

አውከፈ ፤ አስተውከፈ ፤ አስጠ ፤ አስቀበለ ።

ተወክፈ ፤ ተስጠ ፡ ቀረበ ፤ ተሰጠው ፤ ተቀበለ ። ተሰጭውን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ተቀባዩንም ፡ ያሳያል ። መዐዛ ፡ ሠናይ ፡ ዘይትዌከፍ ፡ ቅድሜሁ ። ተወከፍነ ፡ እምእዴሁ ፡ ቍርባነ ። ዘኪያክሙ ፡ ተወክፈ ፡ ኪያየ ፡ ተወክፈ ፤ ወዘኪያየ ፡ ተወክፈ ፡ ተወክፎ ፡ ለዘፈነወኒ ፡ (ኩፋ ፡ ፱ ፡ ፬ ። ማቴ፲ ፡ ፵ ፡ ፵፩) ።

—፤ ወደደ ፡ ፀቀፈ ፤ ታቀፈ ። ተወክፈቶ ፡ ነፍስየ ። ዕድ ፡ ኢይትወከፍ ፡ ወለተ ፡ በጥምቀት ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፪) ።

—፤ ሰማ ፤ አመነ ፤ ዕሺ ፡ አለ ፤ ታገሠ ። ምስጢሩ ፡ ያው ፡ መቀበል ፡ ነው ፤ አይለወጥም ። ይትወከፍ ፡ እዝንክሙ ፡ ቃለ ፡ አፉሁ ። ተወከፍ ፡ ቃለ ፡ አመትከ ። እለ ፡ ይትዌከፍዎ ፡ ለአርጌንስ ። እኪተ ፡ ኢንትዌከፍ ። ተወ

ክፍ ፡ ኵሎ ፡ ዘመጽአከ ፡ (ኤር፱ ፡ ፳ ። ዮዲ፲፩ ፡ ፩ ። ቄር ፡ እስት ። ኢዮ፪ ፡ ፲ ። ሢራ፪ ፡ ፬) ።

ተወካፊ ፤ የሚቀበል ፤ ተቀባይ ። ተወካፌ ፡ ነግድ ። ተወካፌ ፡ ንስሓ ፡ (ዲድ ፡ ፲ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፯) ።

ውኩፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ክፍት) ፤ የተሰጠው ፤ የተቀበለ ፤ ተቀባይ ። የተሰጠ ፡ የተወደደ ፤ ወደው ፡ አሜን ፡ ብለው ፡ የሚቀበሉት ፡ ተሰጭ ። አእመርነ ፡ ከመ ፡ ውኩፍ ፡ ስእለትከ ። ኢይኩን ፡ ውኩፈ ፡ ቍርባኖሙ ። በእንተ ፡ ኍልቈ ፡ መጻሕፍት ፡ ውኩፋት ። ጉባኤያት ፡ ውኩፋት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፪ ፡ ፶፩) ።

ውካፌ ፤ መቀበል ፤ አቀባበል ፡ ቅበላ ። የሕ ምሩ ፡ ውካፌ ፡ ነገሩ ፡ ብዙኀ ፡ ጊዜያተ ፡ (ዮሴፍ) ።

ሙከፍ ፤ (ፋት) ፤ መስጫ ፡ ማቅረቢያ ፡ ማቀበያ ፤ መቀበያ ። ሙካፈ ፡ ስእለቱ ፡ ለኢዮብ ፡ (ደራሲ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ተዋከፈ ፤ ተቀባበለ ፡ ተሰጣጠ ።

አስተዋከፈ ፤ አወካከፈ ፡ አሰጣጠ ፤ አቀባበለ ፡ አረካከበ ።

መስተዋክፍ ፤ (ፍት ፡ ፋን ፡ ፋት) ፤ የሚያቀባብል ፤ አቀባባይ ። የሚቀባበል ፡ ተቀባባይ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፲፰) ።

ወከተ ፤ (ወከሐ) ፤ ጮኸ ፡ ተንጫጫ ፤ አወካ ፤ ውካታ ፡ አደረገ ፤ ግር ፡ ግር ፡ አለ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወከተ ፡ ፈንታ ፡ አውከተ ፡ ይላል ። ወአዘዘሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ከመ ፡ ኢያውክቱ ፡ (ኢያ፮ ፡ ፲) ።

አውከተ ፤ አስጮኸ ፡ አሸበረ ፤ ግር ፡ ግር ፡ አሰኘ ።

ተዋከተ ፤ ተጯጯኸ ፤ ተዋካ ፡ ተተራመሰ ። ኢትትዋከት ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ። ኢትትዋከቱ ፡ እስከ ፡ ንሠወጥ ፡ ኀቤክሙ ፡ (አረጋ ፡ ድ፩ ። ዘፀ፳፬ ፡ ፲፬) ።

ውካታ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የብዙ ፡ ሰው ፡ ድምፅ ፤ ቱማታ ፡ ጩኸት ።

ወለበ ፤ (ትግ ፡ ዘረ ፡ ተመለበ) ፤ በቁሙ ፤ ታሸ ፡ ተፈለፈለ ፤ ውልብኝ ፡ ኾነ ፤ ተጠረጠረ ፤ የእሸት ፡ ያሹቅ ። ውልብ ፡ አለ ፤ ዕልም ፡ አለ ፤ ታይቶ ፡ ጠፋ ፤ ታባ ። ተውለበለበ ፡ የጨርቅ ፡ የምላስ ፤ የገለባ ፡ (ዐማርኛ) ።

አውለበ ፤ አወለበ ፤ ዐሸ ፡ ፈለፈለ ። አሳሸ ፡ አስፈለፈለ ።

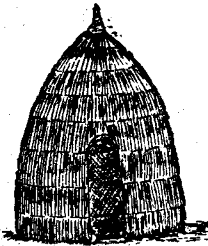
ወልብ ፤ ውልብኝ ፡ የእሸት ፡ ፍሬ ፡ ታሽቶ ፡ ተፈልፍሎ ፡ የሚቃወም ፡ የሚጠረጠር ። የአዕዋፍ ፡ ዘር ፡ ዕንቍላል ፤ ከዚያውም ፡ ውስጡ ፡ ፍሬው ፡ አስኳሉ ። ከመ ፡ አንቆቅሖ ፡ ባለው ፡ ከመ ፡ ተረፈ ፡ ወልብ ፡ እንዲል ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፲፱) ።

ወለባ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የእሸት ፡ ገለባ ፤ ፍልፋይ ፡ ጥርጣሪ ፤ ቈረቈንዳ ።

—፤ የራስ ፡ ጌጥ ፤ ማክኪያ ። (ተረች) ፤ ራስ ፡ ተላጭቶ ፡ ወለባ ፤ ልባልባ ፡ ታጥቆ ፡ ዐዛባ ።

ወሊግ ፤ ጎት ፤ (ወለገ ፡ ይወልግ ፡ ይለግ ። ዐረ ፡ ወለጀ) ፤ መውለግ ፡ ማውለግ ፤ መሹለክለክ ፤ ሹልክ ፡ ብሎ ፡ መግባት ። ዋልጋ ፡ ዋልጌ ፡ ውላጋ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

»ልገት ፤ (ታት) ፤ ጕዝ ፡ ቅልስ ፤ መተሚታ ፤ ዋሻ ፡ ጕሬ ፤ ሾልኮ ፡ ተጕንብሶ ፡ የሚገቡበት ። **ልገተ ፡ ፀቃቤ ፡ ቀምሕ ። ወገብረ ፡ ሎቱ ፡ ልገተ ፡** (ኢሳ፩ ፡ ፰ ። ዮና፬ ፡ ፭) ።

ልገት ፡

ወሊድ ፤ ዶት ፤ (ወለደ ፡ ይወልድ ፡ ይለድ ። ዕብ ፡ ያላድ ። ሱር ፡ ዩሌድ ። ዐረ ፡ ወለደ) ፤ መውለድ ፡ ማውጣት ፤ መፍጠር ፡ ማምጣት ፤ ማስገኘት ፤ በባሕርይ ፡ በግብር ። **ጊዜ ፡ ለፀኒስ ፡ ወጊዜ ፡ ለወሊድ ። ምድር ፡ ትወልድ ፡ ማዐረ ። ቍጥዓ ፡ ወመፀት ፤ ይወልዱ ፡ ካሕደ ፡** (መክ፫ ፡ ፪ ። ዕብ፮ ፡ ፯ ። አፈ ፡ ድ፯) ።

—፤ ማደስ ፤ ልጅ ፡ ማድረግ ፤ ልጄ ፡ ማለት ፤ የግብር ፡ የቃል ፡ (፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፲፭ ። ፊልሞ ፡ ፲) ። **ዳግመ ፡ ወለዱክሙ ፡ እማይ ፡ ወእመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡** (ቀሌ) ።

ወላዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚወልድ ፡ ወላጅ ፡ አስገኚ ፡ አባት ፤ ፈጣሪ ። **ወላዲሃ ። ወላዴ ፡ ሕይወት ። ወላዴ ፡ ሥን ። ወላዲትክሙ ። ወላዲተ ፡ አምላክ ፤** እናት ። **ወላድያን ፡** (ሚራ፳፪ ፡ ፬ ። ኪዳ ። ጥበ፲፫ ፡ ፫ ። ኤርሽ፯ ፡ ፲፪ ። ቄር ። ዘዳ፳፬ ፡ ፲፯) ።

ወላድ ፤ (ዳት) ፤ በቁሙ ፤ የምትወልድ ፡ ሴት ፤ መካን ፡ ያይደለች ። **ወላድ ፡ ስእነት ፡ ወሊደ ። ወላድ ፡ ተቀሥፎቱ ፡ ዘትነብር ፡ በምንዳቤ ፡** (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፭ ። ቅኔ) ።

አውለደ ፤ አስወለደ ፤ አዋለደ ፤ እርጕዚቱን ፡ ዐገዘ ፡ ረዳ ። **አኮሁ ፡ አነ ፡ ዘኣወልድ ። ሶበ ፡ ታወልዳ ሆን ፡ ለዕብራውያት ፤ ወእመሰ ፡ አንስት ፡ አውልዳሃ ። ኢመፍትው ፡ ውስተ ፡ ዳዕሪ ፡ ወላዲት ፡ ናውልዶ ፡ ለእግዚ ፡ ቃል ። አዳም ፡ አውለደ ፡ ሴትሀ ፡** (ኢሳ፷፮ ፡ ፱ ። ዘፀ፩ ፡ ፲፮ ። ቄር ። ዮሴፍ) ።

መወልድ ፤ (ድት ፡ ዲት ፤ ዳን ፡ ዳት) ፤ የሚያስወልድ ፡ አዋላጅ ፤ አዋላጅ ፡ ሐኪም ፡ (ዕር ፡ ኢሳ ፲፩ ፡ ፲፬) ። **በሎሜ ፡ መወልዲት ። መወልዳተ ፡ ዕብራውያት ፡** (ታም ፡ እየ ። ዘፀ፩ ፡ ፲፭—፳፩) ።

ሙላድ ፤ (ዳት) ፤ መውለጃ ፡ ማስለጃ ፡ ማዋለጃ ፤ መወለጃ ፤ መገኛ ፡ መውጫ ፡ ቦታ ፤ ማሕፀን ፤ መዝመሪያ ፡ ክባት ፤ ኹለተኛ ፡ ክናት ፡ የሚወለዱበት ። **ብሔረ ፡ ሙላድኪ ። ምድረ ፡ ሙላዱ ። ዘርዐ ፡ ሙላድ ። ሙላዳት ፡** (ሩት፪ ፡ ፲፩ ። ኤርሽ፪ ፡ ፲ ። ቅዳ ፡ ቄር ። ሔኖ፸፪ ፡ ፩) ።

ተወልደ ፤ ተወለደ ፤ ከባት ፡ ከናት ፡ ወጣ ፡ ተከፈለ ። **ዘተወልደ ፡ ወአኮ ፡ ዘተገብረ ። ሕፃን ፡ ተወልደ ፡ ለነ ። ወተወሊዶ ፡** (ኒቅ ። ኢሳ፱ ፡ ፮ ። ማቴ፪ ፡ ፩) ።

—፤ ልጅ ፡ ኾነ ፡ ተባለ ፤ በልጅ ፡ ስም ፡ ተጠራ ፤ ታደሰ ። **እምእግዚአብሔር ፡ ተወልዱ ። ዘኢተወልደ ፡ ዳግመ ፡** (ዮሐ፩ ፡ ፲፫ ። ፫ ፡ ፫) ።

—፤ ተገኘ ፡ መጣ ፡ ተፈጠረ ። **ይትወለድ ፡ ብሩር ፡ እምጸበለ ፡ ምድር ። በተካሕዶ ፡ ይትወለድ ፡ ለነ ፡ ባቍዕ ። እምስካር ፡ ይትወለድ ፡ ምርዓት ፡ ወዝሙት ። እምልብ ፡ ይትወለድ ፡ ኀጢአት ። እምዛቲ ፡ ግብር ፡ ይትወለድ ፡ ቀትል ። ሰዓል ፡ ይትወለድ ፡ እምነ ፡ ቍር ፡** (ሔኖ፷፭ ፡ ፯ ። ቄር ፡ ጸላ ። ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፴፯ ፡ ፩ ። አዋል) ።

ተወላዲ ፤ የተወለደ ፡ ተወላጅ ፡ ልጅ ። **አይቴኬ ፡ ሀሎ ፡ ዝየ ፡ ፍቁር ፡ ወላዲ ፤ ወአይቴ ፡ ሀሎ ፡ ዘመድ ፡ ወላድያን ፡ ወተወላዲ ። አብ ፡ ወላዲ ፡ ወኢተወላዲ ፤ ወልድ ፡ ተወላዲ ፡ ወኢወላዲ ፡** (ግንዘ ። አትና) ።

ውሉድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ልድ) ፤ የተወለደ ፡ ውልድ ፤ ልጅ ፡ ውላጅ ፡ ከባሕርይ ፡ የተከፈለ ። **እሁባ ፡ ውሉደ ፡ እምኔከ ። ትረክብ ፡ ሳራ ፡ ውሉደ ። መኑ ፡ ውሉድ ፡ ዘኢይጌሥጾ ፡ አቡሁ ። ውሉዳነ ፡ ልሂቃነ ፡ ሰብእ ። ወትከውን ፡ ከመ ፡ ውሉደ ፡ ልዑል ። ዘያፈቅር ፡ ውሉዶ ፤** ልጁን ፡ (ዘፍ፲፯ ፡ ፲፮ ። ፲፰ ፡ ፲ ። ዕብ ፲፪ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፫ ። ሢራ፬ ፡ ፲ ። ፴ ፡ ፩) ። ልዑል ፡ ምጡቅ ፤ ረዥም ፡ ታላቅ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ውሉድ ፡ እምአእላፍ ፡ ይላል ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲) ። ባለቅኔዎችም ፡ ባለብሉዮችም ፡ ንባቡን ፡ እንደ ፡ ቀደሰ ፡ ቤት ፡ አጥብቀው ፡ ፍችውን ፡ ኀሩይ ፡ ይሉታል ፤ ዕብራይስጡ ፡ ግን ፤ ዳጉል ፡ ሜርባባ ፤ ዐረቡም ፡ ሙዕሊሞን ፡ በይን ፡ ሪብወቲን ፡ ይላል ፤ እንደ ፡ ባንዲራና ፡ እንዳላማ ፡ በብዙ ፡ ሰራዊት ፡ መካከል ፡ በተራዳ ፡ ላይ ፡ የቆመ ፡ የተንጠለጠለ ፤ ወይም ፡ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ የተሰቀለ ፡ ስቁል ፡ ማለት ፡ ነው ። ኔስታሊን ፡ እይ ።

ወልድ ፤ (ብ ፡ አውላድ ፤ ውሉድ ፡ ደቂቅ) ፤ ልጅ ፤ ተባት ፡ ወንድ ። **ድንግል ፡ ትፀንስ ፡ ወትወልድ ፡ ወልደ ። ኢያእመራ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ወለደት ፡ ወልደ ፡ ዘበኵራ ። ሀበኒ ፡ ውሉደ ፤ ወእመ ፡ አኮ ፡ እመውት ፡** (ማቴ፩ ፡ ፳፫ ፡ ፳፭ ። ዘፍ፴ ፡ ፩) ። ስምነቱ ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ፤ ላደገውም ፡ ላላደገውም ፡ ይነገራል ። ወልድ ፡ መባል ፡ ግን ፡ በኹለት ፡ ወገን ፡ ነው ፤ በባሕርይ ፡ በግብር ፡ ወይም ፡ በጸጋ ፤ ግብርና ፡ ጸጋ ፡

አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። እንዳረቡ ፡ ውላድ ፡ አውላድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ ውሉድ ፡ ብሎ ፡ ልጆች ፡ ማለት ፤ እንደ ፡ ደቂቅ ፡ በልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ንባቡም ፡ ፍችውም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ አያሰኝም ፤ አንስትን ፡ ቢጽና ፡ ፀርን ፡ እይ ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ።

ወልደ ፡ እግዚ ፤ ሥጋው ፡ ቃል ፤ ክርስቶስ ። መልአክ ፡ (ማቴ፬ ፡ ፫ ። ዳን፫ ፡ ፳፭) ።

ውሉደ ፡ እግዚ ፤ መላእክት ፤ ጻድቃን ፡ ምእመናን ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፮ ። ሮሜ፰ ፡ ፲፱) ።

ውሉደ ፡ አዳም ፤ ሰዎች ፡ ኹሉ ፡ ወንዱም ፡ ሴቱም ፡ (ሚራ፵ ፡ ፩) ።

ውሉደ ፡ አቡነ ፡ ተክ ፡ ሃይ ፤ መነኮሳት ፡ እርድእት ፤ በቆብ ፡ በትምርት ፡ የተወለዱ ፡ (ስንክ ፡ ሐም ፳፬) ።

ውሉደ ፡ አርጤምስ ፤ መምለክያነ ፡ ጣዖት ፡ አርጤምስን ፡ ብቻ ፡ የሚያመልኩ ።

ውሉደ ፡ ቤት ፤ ቤተ ፡ ሰቦች ፤ አሽከሮች ፡ አገልጋዮች ፡ የቤት ፡ ውልዶች ።

ውሉደ ፡ ብርሃን ፤ ፀዋቆች ፤ ጻድቃን ፤ መናንያን ፡ (ሉቃ፲፮ ፡ ፰) ።

ወልደ ፡ ሀጕል ፤ ጥፋት ፡ የሚገባው ፤ ለጥፋት ፡ የተገባ ፡ መጥፎ ፡ ርጉም ፡ (ዮሐ፲፯ ፡ ፲፪) ።

ውሉደ ፡ ሕይወት ፤ ሙተው ፡ በክብር ፡ የሚነሡ ፤ ዳግመኛ ፡ ሊሞቱ ፡ የማይችሉ ፡ (ሉቃ፳ ፡ ፴፮) ።

ወልደ ፡ ኀይል ፤ ኀይለኛ ፡ ፀዋቂ ፤ ባለአእምሮ ፤ የጦር ፡ ሰው ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፯) ።

ውሉደ ፡ ጥምቀት ፤ ክርስቲያኖች ፤ ሀብተ ፡ ወልድና ፡ ስመ ፡ ክርስትና ፡ ያላቸው ፡ (አርጋ) ።

ውሉደ ፡ መንግሥት ፤ ክበርቴዎች ፡ ባላባቶች ፤ መደበኞች ፡ (ማቴ፰ ፡ ፲፪) ።

ወልደ ፡ ሞት ፤ ሞት ፡ የሚገባው ፤ ይሞት ፡ በቃ ፡ የተፈረደበት ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፴፩) ።

ወልደ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፤ የሰው ፡ ልጅ ፡ ሰው ፤ የአዳም ፡ ዘር ፡ ኹሉ ፡ (ሕዝ፪ ፡ ፩) ።

— ፤ ሥጋው ፡ ቃል ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፲፱ ። ፳፭ ፡ ፴፩) ። ዳግመኛም ፡ ገብር ፡ ቍልዔ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ወልድ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ግብ፫ ፡ ፲፫ ፡ ፳፮ ። ፯ ፡ ፶፮ ፡ ፵) ።

»**ልድ** ፤ ውላጅ ፡ የቤት ፡ ውልድ ፤ የባሪያ ፡ ልጅ ። ልደ ፡ ቤቱ ፡ (ዘፍ፲፯ ፡ ፳፫ ። ኤር፪ ፡ ፲፬) ።

»**ልድ** ፤ (ዐረብ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ልዳ ፡ የቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ መቃብር ።

ወለድ ፤ ወለት ፤ (ብ ፡ አዋልድ) ፤ ሴት ፡ ልጅ ፤ ልጃገረድ ፡ ወይም ፡ የተዳረች ። በከመ ፡ እምከማሁ ፡ ወለታ ። ወለተ ፡ ወልድከ ፤ አው ፡ ወለተ ፡ ወለትከ ። አዋልደ ፡ አዋልዲሁ ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፵፬ ። ዘሌ፲፰ ፡ ፲ ። ዘፍ፵፯ ፡ ፳) ።

— ፤ ሕዝብ ፡ ባላገር ፤ ያገር ፡ ልጅ ፡ ተቀማጭ ፤ ወለተ ፡ ጽዮን ። ድንግል ፡ ወለተ ፡ ግብጽ ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፴፱ ። ኤር ፳፯ ፡ ፲፮) ።

— ፤ ገጠር ፤ ታናሽ ፡ አገር ፤ ግዛት ፡ ሰበካ ። ቈናት ፡ ወአዋልዲሃ ፡ (፩ዜና ፡ ፪ ፡ ፳፫ ። መሳ፩ ፡ ፳፯) ።

— ፤ ገረድ ፡ ደንገጥር ፤ ሴት ፡ አሽከር ፡ ብላቴና ፡ ባሪያ ። አንሶሰዋ ፡ አዋልዲሃ ፤ ወፈነወት ፡ ወለታ ። ትልዊዮን ፡ ለአዋልድየ ፡ (ዘፀ፪ ፡ ፳ ። ሩት፪ ፡ ፳) ።

አዋልድ ፤ የሊቃውንት ፡ መጽሐፍ ፡ ድርሳናት ፡ ተግሣጻት ፤ ንባባቸውና ፡ ምስጢራቸው ፡ እንደ ፡ ፀጽቅ ፡ ኹኖ ፡ ከብሉይ ፡ ከሐዲስ ፡ የወጣ ፡ (ማሕ፮ ፡ ፰) ።

ወልድና ፤ ልጅነት ፤ ልጅ ፡ መኾን ። ዝም ደተ ፡ አብና ፡ ወወልድና ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፮ ። አፈ ፡ ድ፪ ፡ ፬) ።

»**ልደት ፤ (ታት)** ፤ በቁሙ ፤ ውልደት ፤ መውለድ ፡ መወለድ ፡ አወላለድ ፤ ትውልድ ። ዕለተ ፡ ልደቱ ። በልደቱ ፡ እምብእሲት ። ከመ ፡ ዝ ፡ ውእቱ ፡ ልደቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ ኖኅ ፡ (ማቴ፲፬ ፡ ፮ ። ቁር ። ዘፍ፲ ፡ ፩) ።

ልደት ፡

— ፤ መውጣት ፡ መብቀል ፤ መገኘት ፡ መፈጠር ፤ ፍጥረት ። ልደተ ፡ ወርኅ ። ከመ ፡ ልደተ ፡ ንጻሬ ፡ እምዐይን ፡ ወከመ ፡ ልደተ ፡ አምሳለ ፡ መልክእ ፡ እመጽሔት ። ወልደተ ፡ ዓለም ፡ ለድኂን ። አሪት ፡ ዘልደት ፡ (መር ፡ ዕጣ ። ያዕ ፡ ዘእል ። ጥበ፩ ፡ ፲፱ ። ዘፍ ፡ ፩) ።

— ፤ ዘር ፡ የትውልድ ፡ ሥር ፡ ሐረግ ። መጽሐፈ ፡ ልደት ። ኍልቈ ፡ ልደት ፡ (ማቴ፩ ፡ ፩ ። ፩ዜና ፡ ፯ ፡ ፱) ።

ልደት ፤ ልጅነት ፡ ልጅ ፡ መኾን ፤ ልጅ ፡ መባል ፤ መታደስ ። ዳግም ፡ ልደት ፡ (ቲቶ፫ ፡ ፭ ። ማቴ፲፱ ፡ ፳፰) ። የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ሊቃውንት ፡ ልደትን ፡ አምልተው ፡ አስፍተው ፡ ሲተረጕሙና ፡ ሲፈቱት ፡ እንዲህ ፡ ብለው ፡ ይዘረዝሩታል ። ልደት ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ ነው ፡ በባሕርይ ፡ በግብር ፤ የባሕርይ ፡ ልደት ፡ የባሕርይ ፡ አባትን ፡ የባሕርይ ፡ እናትን ፡ መስሎ ፡ ተካክሎ ፡ ነው ፤ መብለጥና ፡ ማነስ ፡ የለበትም ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ጌታችንም ፡ በባሕርይ ፡ ልደቱ ፡ መንቲያና ፡ ታናሽ ፡ መላይ ፡ ተከታይ ፡ ወንድም ፡ ስለሌው ፤ ላባቱም ፡ ለናቱም ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ እንጂ ፡ በኵር ፡ አይባልም ፤ በሰውነቱም ፡ ባምላክነቱም ፡ ባሕታዊ ፡ ልደት ፡ ነውና ፤ ከዋሕድና ፡ በቀር ፡ ብኵርና ፡

የለውም፤ ብንሰጠውም፡ እንደ፡ ዋሕድናው፡ የባሕርይ፡ ገንዘቡ፡ ስላልኾነ፡ ዕሺ፡ ብሎ፡ አይቀበለንም። የግብር፡ ልደት፡ ግን፡ ለባሕርይ፡ ልደት፡ ምሳሌ፡ ነውና፤ ምሳሌ፡ ከአማናዊ፡ እንዲያንስ፡ እንዳይተካከል፡ የግብር፡ ልደትም፡ ከባሕርይ፡ ልደት፡ አይተካከልም፤ በስም፡ ብቻ፡ ልደት፡ በመባል፡ ይተካከለዋል። አወላለዱም፤ ወዘእንበለ፡ ካሕድ፡ ዘየዐቢ፡ ይባርኮ፡ ለዘይንእስ፡ እንዳለው፡ ኹሉ፡(ዕብ፯፡፯)፤ ከሚበልጠውና፡ ከሚቀድመው፡ ተባርኮ፡ ተሹሞ፤ ሀብተ፡ ወልድና፡ ስመ፡ ወልድና፡ ተቀብሎ፡ መውለዱና፡ መወለዱ፡ ሳይኖር፡ በመስጠትና፡ በመቀበል፡ ብቻ፡ አባትና፡ ልጅ፡ መባባል፡ ነው። ናታንና፡ ዳዊት፡ በትንቢት፤ አነ፡እከውኖ፡ አባሁ፡ ወውእቱ፡ ይከውነኒ፡ ወልድየ። (ወልድየ፡ አንተ)፡ ወአነ፡ዮም፡ ወለድኩከ። ውእቱ፡ ይብለኒ፡ አቡየ፡ አንተ፡ ወአነኒ፡ በኵርየ፡ እሬስዮ፡ ያሉት። መልእክቱም፡ በብሥራት፤ ዘኒ፡ ይትወለድ፡ እምኔኪ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡ ወይሰመይ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ ልዑል፡ ያለው። ሊቃውንትም፡ ከዚህ፡ አያይዘው፤ ወንበምዮ፡ ወልደ፤ ናሁ፡ ከነ፡ ለነ፡ ወልደ፡ በሀብት። ወተሠርዐ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ በኃይል፡ ቅብዐ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ። እመሰ፡ ኵሉይነ፡ ልደተ፡ እንተ፡ ከማነ፡ በመኑ፡ ትመሲለነ፡ ንከውን፡ ውሉደ፡ እግዚ፡ በመንፈስ፡ ያሉት፡ በዚህ፡ በግብር፡ ልደት፡ ነው። የግብር፡ ወይም፡ የጸጋ፡ ልደት፡ ከጸጋ፡ ወንድሞች፡ ከተወራረሾች፡ ቢያስተካክል፡ እንጂ፡ ከወላዲና፡ ከሠያሚ፡ አያስተካክልም፤ ይኸውም፡ ዘቀደሶ፡ አብ፡ ወፈነዎ። እስመ፡ አብ፡ የዐብየኒ፡ ባለው፡ ይታወቃል፡ (ሮሜ፰፡ ፲፬—፲፯። ዮሐ፲፡ ፴፮። ፲፬፡ ፳፰። ፳፡ ፲፯)። ወረሰየነ፡ ዕሩያነ፡ ምስሌሁ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ። ይቤ፡ እነግሮሙ፡ ስመከ፡ ለአኀውየ፤ ዝኒ፡ከመ፡ ያግህድ፡ ዕበየ፡ክብር፡ ዘወሀበሙ፡ ከመ፡ ይትዓረይዎ። ለሊሁ፡ ርእሰ፡ ወንሕነ፡ አባል፡ ወሱቱፋኒሁ፡ በተዋርሶ፡(ቄር። አፈ፡ ድ፱። ፯)። የግብር፡ ልደትም፡ የሚፈጸም፡ ኋላ፡ በትንሣኤ፡ ነው፤ እስከዚያ፡ ዐረቦን፡ ይባላል፡ (ሮሜ፰፡ ፫—፱። ፪ቆሮ፡ ፩፡ ፳፩፡ ፳፪። ፭፡ ፭)። ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ ሐዋርያው፡ ዮም፡ ወለድኩክን፡ ኹለተኛ፡ ስለ፡ ትንሣኤ፡ ጠቅሶታል። ሊቁም፡ ወውእቱ፡ ቅድመ፡ ዘተወልደ፡ እሙታን፡ ብሎታል፡ (ግብ፲፫፡ ፴፫። ሃይ፡ አበ፡ ቄር)። ያረቦኑና፡ የትንሣኤው፡ ልደት፡ አንድ፡ ነው፡ እንጂ፡ ኹለት፡ አይባልም፤ ትርጓሜ፡ ወንጌል፡ ግን፡ እየብቻው፡ ቈጥሮ፡ አርባዕቱ፡ ልደታቲሁ፡ ለክርስቶስ፡ ይላል። ይኸውም፡ ቢኾን፡ የትንሣኤን፡ ልደት፡ መባል፡ እንጂ፡ አራተኛንትን፡ አያሳይም፤ ዐረቦን፡ እንደ፡ ፅንስ፤ ትንሣኤ፡ እንደ፡ ልደት፡ ነውና።

ትውልድ፤ (ዳት)፤ በቁሙ፤ ዘር፡ ልጅ፤ ባላገር፡ ተወላጅ። ኵሉ፡ ትውልድ፡ ዘሥጋ፡ ወደም። ትውልደ፡ ቃየስት። ትውልደ፡ ሕርቱማን። ትውልደ፡ ዘመድየ። ትውልደ፡ ምድር፡ (ሚራ፲፬፡ ፲፰። ኢሳ፲፱፡ ፳፱። ፵፯፡ ፩። ዘፍ፲፭፡ ፪፡ ፫። ዘፀ፲፪፡ ፵፰)።

—፤ ወገን፡ ነገድ፤ ሐረግ። በኵሉ፡ ትውልደሙ፡ (፩ዜና፡ ፯፡ ፪)።

—፤ የሰው፡ አወላለድ፡ የዘር፡ አወራረድ፡ ሸቅብና፡ ቍልቍል፡ የሚቈጠር፤ በተራ፡ የሚጣፍ፡ የሚነገር፤ የሰው፡ ዕድሜ፡ ዘመን፡ መዋዕል፤ ተወልዶ፡ እስኪሞትና፡ እስኪቀበር፡ ተሹሞ፡ እስኪሻር፡ የሚኖረው። እስከ፡ ማእስ፡ ወራብዕ፡ ትውልድ። ትውልድ፡ እንተ፡ ትመጽእ። ለብዙኅ፡ ትውልድ። ለትውልደ፡ ትውልድ። ለትውልዳት፡ እስከ፡ ለዓለም፡ (ዘፀ፳፡ ፭። መዝ፡ ፸፩። ኢሳ፷፱፡ ፷፪። ሚራ፴፱፡ ፱። ሔኖ፹፪፡ ፪)።

ተዋለደ፤ በቁሙ፤ ተራባ፡ ተባዛ። ይትባዝኁ፡ ወይትዋለዱ። ኢይትዋለዱ፡ (ኢዮ፴፱፡ ፬። ገድ፡ ተክ)። በወለደ፡ ፈንታ፡ ተዋለደ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ንእሳትኒ፡ ያውስቡ፡ ወይትዋለዱ። ወእትዋለድ፡ እምኔሃ፡ (፩ጢሞ፡ ፭፡ ፲፬። ዘፍ፴፡ ፫)።

አስተዋለደ፤ አዋለደ፡ አወላለደ፤ አባዛ፡ አራባ። ወያስተዋልዶ፡ ለእንስሳከ፡ (ዘዳ፳፰፡ ፲፩። ፴፡ ፱)።

ወልውሎ፤ ሎት፤ (ወልወለ፡ ይወለውል፡ ይወልውል። ወሊል፡ ወለ፤ ወለለ)፤ በቁሙ፤ መወልወል፤ መሰንገል፡ (ዐማርኛ)። ወልወል፡ ወለል፤ ወልታ፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው።

—፤ መዋለል፡ መገፋት፡ መናጥ፤ መወዛወዝ፤ ውል፡ ውል፡ ሽው፡ ሽው፡ ማለት፤ የውሃ፡ የዛፍ፡ የነፋስ። መወላወል፡ መጠራጠር፤ ምልስ፡ ቅልስ፡ ማለት፤ መውለብለብ፤ የኀሊና፡ የእግር፡ የምላስ፤ ሎለወን፡ እይ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በወልወለ፡ ፈንታ፡ ተወላወለ፡ ይላል፤ ባማርኛ፡ ጠረጠረና፡ ተጠራጠረ፡ ፩፡ ስለ፡ ኾነ፡ ግእዙን፡ እንዳማርኛው፡ አስኪደታል። ዝንጉዓን፡ እለ፡ ይትወላወሉ። ኀሊና፡ ዘይትወላወል። አእጋር፡ እለ፡ ይትወላወላ፡ ለገቢረ፡ እኩይ። ላህበ፡ ነድ፡ እንዘ፡ ይትወላወል፡ ወያንሶሱ፡ ውስቴቶሙ፡ (አፈ፡ ተጅ፫። አርጋ። ምሳ፮፡ ፲፰። ጥበ፲፱፡ ፳)።

ወልዋሊ፤ ወልዋይ፤ ወላዋይ፤ ወለብላባ።

አወልወለ፤ አዖለወለ፤ አስጠረጠረ። አወላወለ፡ አጠራጠረ፤ አወጣ፡ አወረደ፡ አመላለሰ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በአወልወለ፡ ፈንታ፡ አስተወላወለ፡ ይላል። ያስተወላውላ፡ ለምክረ፡ ልቡ። ወውእቱ፡ ገጸ፡ አስተወላወለ፡ (ሚራ፵፡ ፯። መክ፲፡ ፲)።

አወልዋሊ፤ መወላውል፤ (ልት፡ ላን፡ ላት)፤ የሚያወላውል፡ አወላዋይ፤ አጠራጣሪ። ኢይሑር፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢይባእ፡ ውስተ፡ አብያት፤ ከመ፡ ኢይምላእ፡ ራእዩ፡ ወእዘኒሁ፡ እምኒ፡ መወላውላተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ (ፊልክ፡ ፻፲፫)።

ተወልወለ፤ ተወለወለ፡ ተሰነገለ፤ ጠራ፡ (ዐማርኛ)።

ውልዉል፤ የተወለወለ። የሚዋልል፤ ወዲያ፡ ወዲህ፡ የሚል፤ ቅብዝብዝ። ውልዉለ፡ ነፍስ፡ (አዋል)።

ውልዋሌ፤ ውልወላ። መዋለል፤ መወላወል፤ ጥርጥር፤ ውዝወዛ፡ ውዝውዝታ፤ ፍርሀት፡ ፍጥነት። ውልዋሌ፡ ወሑሰተ፡ ነፍስ። እስመ፡ ለዛቲ፡ በዓል፡ በውልዋሌ፡ ገበርክምዋ። በደመ፡ በግዕ፡ ዘበልዕዎ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በውልዋሌ፡ አመ፡ ሌሊተ፡ ፀአትሙ፡ (ፊልክ፡ ሂ፬። ኩፋ፡ ፵፱። መጽ፡ ምስ። ዘፀ፲፪፡ ፲፩)።

ወልጠ፤ ጠት፤ (ወለጠ፡ ይዌልጥ፡ ይወልጥ)፤ መለወጥ፡ መተካት፤ አንዱን፡ በሌላ፤ ወይም፡ ሌላ፡ ማድረግ። ኢትወልጥ፡ ዐርከ። ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ። ወልጡ፡ አልባሲክሙ። እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ማእሶ፡ ወጸጕሮሂ፡ ከመ፡ ፀምር፡ (ሲራ፯፡ ፲፰። ፴፡ ፳፱። ዘፍ፴፭፡ ፪። ኩፋ፡ ፴፯)።

ወላጢ፤ (ጢት፡ ጥያን፡ ያት)፤ የሚለውጥ፡ ለዋጭ፤ መንዛሪ፡ ቸርቻሪ።

መወልጥ፤(ጣን፡ ጣት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መንዛሪ፤ አንዱን፡ ለብዙ፡ ብዙውን፡ ላንድ፡ የሚለውጥ። ገፍትዐ፡ ማእዳቲሆሙ፡ ለመወልጣን፡ (ማቴ፳፩፡ ፲፪። ማር፲፩፡ ፲፭። ዮሐ፪፡ ፲፬)።

ተወለጠ፤ ተለወጠ፡ ተተካ፤ ሌላ፡ ኾነ። ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ። ተወለጠ፡ ወከነ፡ ከመ፡ መልአክ። ያንሶሱ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ተወሊጦ፡ (ዳንኛ፡ ፲፱። ዕር፡ ኢሳ፱፡ ፴። ዮሴፍ)።

ውሉጥ፤(ጣን፡ ጣት፡ ልጥ)፤ የተለወጠ፡ ልውጥ፤ ልዩ፡ ሌላ። ኢውሉጥ፡ እምኔነ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት። በቀኖናት፡ ውሉጣት፡ (ተረ፡ ቄር። ፈ፡ መ፡ ፩፡ ፫)።

ውላጤ፤ (ጥ፡ ለ፡ ወ) መለወጥ፤ አለዋወጥ፡ ልወጣ፤ ልውጥነት። ውፁእ፡ እሚጠት፡ ወእምውላጤ። ንሕነ፡ ክሃልያን፡ ለውላጤሁ፡ (ቄር። ዮሴፍ)።

ተዋለጠ፤ ተላወጠ፡ ተለዋወጠ፤ ተወጃጀ። በእንተ፡ ተዋልጦ። እስመ፡ እግዚ፡ ተዋለጠ፡ ዓለመ፡ በክርስቶስ። ቦቱ፡ ተዋለጠነ፡ (ሩት፬፡ ፯። ፪ቆሮ፡ ፭፡ ፲፱። ቄር፡ ጸላ)።

ተዋልጦ፤ መለዋወጥ፡ መቀያየር፤ መፈራረቅ። በእንተ፡ ምክንያተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዐ፡ ዕጓለ፡ መሕያው፡ (ፈ፡ መ፡ ፩፡ ፫)።

ተውላጥ፤(ጣት)፤ መለወጥ፡ መለዋወጥ፤ ውላጤ፡ (ያዕ፩፡ ፲፯)። ከመ፡ ተውላጥ፡ ዘረከባ። ተውላጣት። አልቦቱ፡ ቱስሕት፡ ወኢተውላጥ፡ ግሙራ፡ (አፈ፡ ተ፲፯። ፴፪። ሃይ፡ አበ፡ ብን)።

—፤ ለውጥ፡ ዋጋ፤ ቤዛ። ለዐርክ፡ ምእመን፡ አልቦቱ፡ ተውላጥ። ኢወርቅ፡ ሜጡ፡ ወኢብሩር፡ ተውላጡ። ረሰይኩ፡ ለከ፡ ተውላጠከ፡ ግብጸ። ተውላጠ፡ ዓለም፡ (ሲራ፮፡ ፲፭። ድጓ። ኢሳ፵፫፡ ፫። ሔኖ፰፡ ፩)።

ተውላጠ፤(ዐቢይና፡ ደቂቅ፡ አገባብ)፤ ስለ፤ ምስጢሩ፡ ለውጥን፡ አይለቅም። ተውላጠ፡ ሴሰይዎ፤ ስለ፡ መገቡት፡ (ስንክ፡ መጋ፰)። ደቂቅ፡ ሲኾን፡ በብትን፡ ይገባል። ተሰዐሰ፡ ሞገሰ፡ ስሙ፡ ተውላጠ፡ ጻማሁ፡ ወሕማሙ። ተውላጠ፡ ዝ፡ (ስንክ፡ ነሐ፲፮። ዮሴፍ። (ዕር፲፱፡ ቍ፰፱))።

(ጥጥ) **ወለጥ**፤ ቀስት፤ ወስፈንጠር፡ የሚለጠጥ። ወለጠ፡ ወመቅልዐ፡ (ገድ፡ አዳ)።

ወሊል፤ ሎት፤ (ወለ፤ ወለለ፡ ይወልል፡ ይለል)፤ መውለል፡ መዋለል፤ ወለል፡ ወለል፡ ማለት፤ ወለላ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ወልወለ፡ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው።

ወለት፤—ብንት፡ ሴት፡ ልጅ፤—ወሊድ፡ ወለደ፤ ወለድት።

ወልታ፤(ታት፤ ወላትው። ወልወለ)፤ ታላቅ፡ ጋሻ፡ አላባሽ፡ አግሬ፤ ክብ፡ ወይም፡ ሞላላ፤ ከጕሽ፡ ከውራሪም፡ ከዝኆን፡ ቍርበት፡ የሚሠራ፤ ፍችው፡ የወል፡ የመከከል፡ ማለት፡ ነው፤ ዋልታ፡ እንደ፡ ማለት፤ ዋልታ፡ ቅሉ፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ከመ፡ ወልታ፡ ሥሙር፡ ከለልከነ። ወልታ፡ ብርሃን። ወልታት። ይጸውሩ፡ ወላትወ፡ (መዝ፡ ፭። ሮሜ፲፫፡ ፲፪። ዮሴፍ። ኩፋ፡ ፴፯)።

ወልታ፡

ወልተወ፤ አጌጠ፡ ለበሰ፡ ተጠረረ፤ መከተ፡ ከለለ፡ ጋረደ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በወልተወ፡ ፈንታ፡ ተወልተወ፡ ይላል። ንትወልተው፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ዘሃይማኖት። ንትወልተው፡ ሃይማኖቶሙ። ተወልተዉ፡ በይእቲ፡ ኀሊና፡ (አፈ፡ ተ፳፪። መዋሥ። ፩ጴጥ፡ ፬፡ ፩)።

ወልታዊ፤ የሚመከት፡ መካች፤ ጋሻኛ፡ ባለ ጋሻ፤ ጋሻ፡ ያዥ፡ ጋሻ፡ ዣግሬ።

አወልተወ፤ አስጌጠ፡ አስመከተ፤ አስለፈ፡ አስጠረረ፤ ጋሻ፡ አለበሰ፤ አስለበሰ። ይደልወነ፡ ከመ፡ ናወልቱ፡ ነፍሳቲነ፡ (አፈ፡ ተ፩)።

ተወልተወ፤ ተለበሰ፤ ተመከተ፡ ተነገበ፤ ጌጡ፡ ጋሻው።

ውልትው፤ የመከተ፤ የተመከተ፤ ምክት።

ውልታዌ፤ መመከት፡ አመካከት፤ ምክታ፡ (አፈ፡ ተ፩)።

ተወላተወ፤ ተመካከተ፤ ተሳለፈ።

ምውልታው፤ መመከቻ፡ መመካከቻ፤ መስላሊፊያ፡ (አርጋ፡ ፩)።

ወማይ፤ ጥቋቍር፡ ወፍ፤ አረንጓዴ፡ መሳይ፤ የማሽላ፡ ተባይ፡ (ዐማርኛ)።

ወናግ፤(ሐረር)፤ አንበሳ። ወናግ፡ ሰገድ፡ ዘውእቱ፡ ሚናስ፡ (ታሪ፡ ነገ)። ስምነቱ፤ ወንጎ፡ ወነገ፡ ከማለት፡ ከሩካቤ፡ ሥጋ፡ ከራዊት፡ እሮት፡ የወጣ፡ ነው።

ወንጌል ፤(ትግሬ)፤ ወንጀል ፤ ዕልወት ፡ በደል ፤ ጥፋት ፡ ክፋት ፡ ነውር ።

ወንጌላዊ ፤ ወንጀለኛ ፤ ባለወንጀል ። ወንገለ ፤ ወንጀለ ።

ወንጌል ፤(ላት ። ጽር ፡ ሄዋንጌሊዎን ። ዐረ ፡ ኢንጂል)፤ በቁሙ ፤ ብሥራት ፡ ምሥራች ፤ ሐዲስ ፡ ዜና ፡ መልካም ፡ ወሬ ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ስብከት ፤ እምላካዊ ፡ ሰማያዊ ፡ ነገር ፤ ምስጢረ ፡ ሥላሴ ፡ ምስጢረ ፡ ሥጋዌ ። ወንጌል ፡ ብሂል ፡ በልሳነ ፡ ጽርእ ፡ ወትርጓሜሁ ፡ ስብከት ። ወይሰበክ ፡ ዝ ፡ ወንጌለ ፡ መንግሥት ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ፡ (መቅ ፡ ወን ። ማቴ፳፬ ፡ ፲፬) ።

—፤ መጽሐፍ ፡ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ የሐዲስ ፡ ኪዳን ፡ መጽሐፍ ፤ እንደ ፡ ነገሥት ፡ ፬ ፡ ክፍል ፡ ያለው ፡ ፬ ፡ ሰዎች ፡ የጣፉት ፤ ፍችው ፡ ያው ፡ ብሥራት ፡ ነው ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ። አርባዕቱ ፡ መጻሕፍተ ፡ ወንጌል ። ዘኢየአምር ፡ ነገረ ፡ መጻሕፍት ፡ ወፈድፋደሰ ፡ አርባዕተ ፡ ወንጌላተ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፳፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ። ፯) ።

ወንጌላዊ ፤ የወንጌል ፡ መምር ፤ ሰባኪ ፡ ጸሓፊ ፡ አማኒ ፤ ክርስቲያን ። ማቴዎስ ፡ ወንጌላዊ ። አርባዕቱ ፡ ወንጌላውያን ። ዘወንጌላውያን ፡ ትምህርት ። ሃይማኖት ፡ ወንጌላዊት ። ጸሎት ፡ ወንጌላዊት ፡ (ቅዳ ። ቄር ። አፈ ፡ ድ፴፩ ። ፊልክ ፡ ፪፻፭) ።

ዋንይ ፤ ዮት ፤(ዋነየ ፡ ይዋኒ ፡ ይዋኒ ። ትግ ፡ ወነሰ ፤ ተጫወተ)፤ መዋኘት ፤(ጥና) ዋና ፡ ዋንኛ ፡ ዋነተኛ ፡ መኽን ፤ መጫዎት ፡ መዝፈን ፡ መወሳወስ ። ጸበተ ፡ መስፈፍ ፡ መንከፈፍን ፤ ዋነየ ፡ ውስወሳን ፡ ያሳያል ፤ ዘፈንና ፡ ዋና ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ወኒ ፡ ወና ፡ ዋኖስ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

አዋነየ ፤ **አስተዋነየ** ፤ አጫወተ ፤ አጨዋወተ ።

አስተዋናዪ ፤ **መስተዋንይ** ፤ የሚያጫውት ፤ አጫዋች ፡ አጨዋዋች ። መስተዋንያን ፡ (ሲኖዶ) ።

ተዋነየ ፤ ተጫወተ ፤ ተጨዋወተ ፤ ተነጋገረ ። ደቅ ፡ ወአዋልድ ፡ ዘይትዋነዩ ። እንዘ ፡ ይትዋነያ ፡ በመሰንቆ ። እምከመ ፡ ተዋነይከ ፡ ምስሌሁ ፡ (ዘካ፰ ፡ ፭ ። መሳ፲፮ ፡ ፳፭ ። ሢራ ፡ ፴፪) ።

ተዋናዪ ፤ የሚጫወት ፤ ተጫዋች ፡ ጨዋታ ፡ ዐዋቂ ።

ተውኔት ፤ ጨዋታ ፡ ዘፈን ፤ ብዙ ፡ ስምና ፡ ስልት ፡ መጫሪያ ፡ ያለው ። ቃለ ፡ ተውኔት ። ንዋየ ፡ ተውኔት ። ቤተ ፡ ተውኔት ። መካነ ፡ ተውኔት ። ዘከመ ፡ ተውኔትሙ ። ወንያላን ፡ ተውኔቱ ፡ (ኤር፴፯ ፡ ፲፱ ። ዳንኤ ፡ ፯ ። ዲድ ፡ ፳፯ ። ግብ፲፱ ፡ ፳፱ ። ጥበ፲፱ ፡ ፳፭ ። ዕንባ፭ ፡ ፲) ።

ዋኔ ፤ **ዋኖስ** ፤ በቁሙ ፤ ተጫዋች ፡ ወፍ ፡ ማዕነቅ ፡ (ዐማርኛ) ።

ወሢእ ፤ አት ፤(ወሥአ ፡ ይወሥእ ፡ ይሣእ ። ጐሥዐ)፤ ማውሣት ፡ ማሰብ ፡ መናገር ፤ መጠየቅ ፡ መመለስ ፤ ምላሽ ፡ መስጠት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወሥአ ፡ ፈንታ ፡ አውሥአ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ኢታውሥእ ፡ ሕሡመ ፡ በአፉከ ። ሙሴ ፡ ያወሥእ ፡ ወእግዚ ፡ ይሰጠዎ ። ወአውሥኡ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ በይእቲ ፡ ሰብሒት ። ከመ ፡ ታውሥእዎሙ ፡ ቃለ ፡ ለእለ ፡ ይሴእሉክሙ ፡ በእንተ ፡ ዝቲ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፲፫ ። አርጋ ፡ ፯ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፲፬ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲፭) ።

አውሥአ ፤ አሶማ ፡ አናገረ ፤ አስጠየቀ ፡ አስመለሰ ፤ አሳሰበ ፡ አስታወሰ ። የልማድ ፡ ፍችው ፡ ግን ፡ አድራጊ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ አእመረ ፡ ተበላሽቷል ።

አውሣኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት)፤ የሚያሶማ ፤ መላሽ ፡ ምላሽ ፡ ሰጭ ፤ ጠበቃ ፡ አፈ ፡ ጉባኤ ። አንትሙ ፡ አውሣእያን ፡ በእንቲአሆሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፩) ።

ተወሥአ ፤ ተወሣ ፡ ታሰበ ፤ ተባለ ፡ ተነገረ ፤ ተሰጠ ፤ ቃሉ ፡ ምላሹ ።

ተዋሥአ ፤ ተመላለሰ ፡ ተከራከረ ፤ ተሟገተ ፡ ተባባለ ። አልቦ ፡ ዘይትዋሥአኒ ። ኢትትዋሣእ ፡ ዕሡበ ፡ ጸዓሊ ። ወተዋሥአ ፡ እለእስክንድሮስ ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፲፬ ። ሢራ፰ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

ተዋሣኢ ፤ ተሟጋች ፤ ተከራካሪ ። ሰብ ፡ ይትዋሣእ ፡ ተዋሣኢ ፡ (አፈ ፡ ድ፳፯) ።

ሞሣእ ፤ ት ፤ መመለሻ ፡ ምላሽ ፡ መስጫ ፤ መነጋገሪያ ፤ ቦታ ፡ መጽሐፍ ።

መዋሥእት ፤ (ብዙ)፤ መመለሾች ። የዜማ ፡ መጽሐፍ ፡ ስም ፤ ቃሉ ፡ በመዝሙር ፡ መካከል ፡ እየገባ ፡ የሚመላለስ ፤ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ኹነው ፡ መዘምራን ፡ የሚቀባበሉት ፤ ለሙታን ፡ ለበዓል ፡ የተሠራ ። መዋሥእት ፡ ዘፈላስያን ፡ (ግንዘ) ።

»**ሣእሣእ** ፤ መልስ ፡ ምላሽ ፤ የሚበቃ ፡ አፍ ፡ የሚያሲዝ ፡ ቃል ፤ ኀይልና ፡ ጣዕም ፡ ያለው ፡ የሚደንቅ ፤ የነገር ፡ ጣዕም ፡ ለዛ ፤ አጣጣል ፡ አሰካክ ። ወሰው ፡ ውሽን ፤ ዋሽንት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ምገበ ፡ ቃሉ ፡ ወጣዕመ ፡ ነገሩ ፡ ወሣእሣአ ፡ አፉሁ ። ወአንከሩ ፡ ሣእሣአ ። ሣእሣአ ፡ ቃልክሙ ። ጥበብ ፡ ሰርአይ ፡ አዳም ፡ ለሰሚዕ ፡ ጥዑም ፡ ለአፍ ፡ ሣእሣእ ፡ ለከናፍር ፡ ላሕይ ፡ ለአዕይንት ፡ (ሉቃ፬ ፡ ፳፪ ። ፳ ፡ ፳፯ ። ኢዮ፯ ፡ ፳፯ ። ቀሌ) ።

»**ሣእሥአ** ፤(ተቀ ፡ ግ)፤ ሰበቀለ ፤ ቀለጠፈ ፡ ቅልጥፍጥፍ ፡ አለ ፤ ተባ ፡ ረታ ፤ ሾለ ፡ ሰላ ፤ ያንደበት ።

»**ሥእሡእ** ፤ (አን ፡ አት ፡ ሥእት)፤ የሰበቀለ ፡ ሰብቅል ፤ ትብ ፡ ቀልጣፋ ፤ በሊኀ ፡ ልሳን ። ከናፍሪሁ ፡ ጥዑም ፡ ወአፉሁ ፡ ሥእሡእ ፡ (ደራሲ) ።

»**ሥእሣኤ** ፤ መሰብቀል ፤ አሰበቃቀል ፤ ሰብቀላ ፡ ቅልጠፋ ፤ ያንደበት ።

»**ሥእሥእና** ፤ ሰብቅልነት ፤ ቀልጣፍነት ።

ወሠቀ ፤—ዐለበ ፡ ደከረ ፤—ወሰቀ ፡ ወሰቀ ።

ወሥሮ፤ ወሣር፤ ሮት፤ (ወሠረ ፡ ይዌሥር ፡ ይወሥር ። ዕብ ፡ ናሣር ። ዐረ ፡ ነሸረ፤ ወሸረ)፤ መወሠር፤ መገዝገዝ ፡ መክርከር፤ መቍረጥ፤ መሠንጠቅ ፡ መተርተር ፤ በመጋዝ ። ወሠረ ፡ ዕፀ ። ወሠርዎን ፡ በሞሠርት ፡ ኀጺን ፡ ለፀኑሳት ። ወሥሮ ፡ ለኢሳይያስ ፡ በሞሠርት ፡ ዕፀ ። ወቦ ፡ እለ ፡ ወሠርምሙ ፡ በሞሠርት ፡ (ጥበ፲፫ ፡ ፲፭ ። ዓሞ፩ ፡ ፫ ። ዕር ፡ ኢሳ፩ ፡ ፩ ። ዕብ፲፩ ፡ ፴፯) ።

ወሣሪ፤ መወሥር፤ የሚቈርጥ፤ የሚሠነጥቅ፤ ባለመጋዝ ።

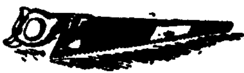
ተወሥረ፤ ተቈረጠ፤ ተሠነጠቀ ። እስከ ፡ ተወሥረ ፡ ለክልኤ ። እለ ፡ በሞሠርት ፡ ተወሥሩ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፩ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯) ።

ተዋሠረ፤ ተሳሳበ ፡ ተገዛገዘ፤ አንዱን ፡ መጋዝ ፡ ለኹለት ፡ ይዞ ።

ውሡር፤ (ራን ፡ ራት ፡ ሥርት)፤ የተቈረጠ ፡ ቍርጥ፤ ሥንጥቅ ፡ ትርትር ።

ውሣሬ፤ መቍረጥ ፡ መቈረጥ ፡ አቈራረጥ፤ ቈረጣ ፡ ግዝገዛ ፡ ትርተራ ፡ ሥንጠቃ ።

ሞሠር ፡ ት፤ (ብ ፡ መዋሥር ፡ ት)፤ መጋዝ፤ ጥርሳም ፡ ብረት ፡ መቍረጫ ፡ መሠንጠቂያ ። ይትሌዐልኑ ፡ ሞሠርት ። መዋሥረ ፡ ኀጺን ። መዋሥርት ፡ ዕፀ ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ሐምሸ፩ ። ሲኖዶ) ።

ሞሠርት ፡

ምሣር፤ (ራት)፤ በቁሙ፤ ፋስ ፡ መቍረጫ ፡ መፍለጫ ፡ መጥረቢያ ። ከመ ፡ ምሣር ፡ ዘይሜጽር ። ምሣረ ፡ ጸራቢ ፡ ዘጸረበ ፡ ግልፎ ። ጸረቦሙ ፡ በምሣራት ፡ ኀጺን ፡ (ዲድ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፯ ። ፩ዜና ፡ ፳ ፡ ፫) ። ሞሠርና ፡ ምሣር ፡ ይሞከሻሉና፤ በሞሠር ፡ ፈንታ ፡ ምሣር ፡ ይባል ።

ምሣር ፡

ውሥተ፤—ወደ፤—ውስተ ።

ወዕደ፤—ወደ፤ ዘንድ፤—ወእደ ።

ውዕይ፤ (ውዕየ፤ ወዐየ ፡ ይውዒ ፡ የዐይ)፤ መንደድ ፡ መቃጠል፤ መጋም ፡ መጋል፤ መሞቅ፤ መተኰስ ፡ መፋጀት፤ መቈጣት ፡ ማዘን ። እስከ ፡ በሕቁ ፡ ይውዒ ። ኢይውዕያ ፡ አልባሲሁ ። ከመ ፡ ኢትዐይ ፡ በነደሙ ። ምድር ፡ ትውዒ ፡ እሙቀት ፡ ፀሓይ ። ውዕየ ፡ ልብየ ፡ (ዳንኤ ፡ ፲፱ ። ምሳ፮ ፡ ፳፯ ። ሚራጅ ፡ ፲ ። ሔኖ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፴፱) ። መጮኽ ፡ ዋይ ፡ ማለት፤ ቡታ ፡ መስደድ ፡ (ትግሬ) ።

ወዓዪ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት)፤ የሚነድ ፡ የሚቃጠል፤ ተቃጣይ ።

ውዑይ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዪት)፤ የነደደ ፡ የተቃጠለ፤ ሙቅ ፡ ትኵስ፤ የሚፋጅ ። ውዑየ ፡ ነድ ። ውዑይ ፡ ፍቅር ። አንብዕ ፡ ውዑይ ። ነፋስ ፡ ውዑይ ። ይከውኑ ፡ ውዑያነ ። ውዒት ፡ በእሳት ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳፱ ። አርጋ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፴፩ ። ሕዝ፲፯ ፡ ፲ ። ኢሳ፴፫ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፸፱) ።

ውዕየት፤ ዕየት፤ መቃጠል፤ መሞቅ ፡ መተኰስ፤ መናደድ ። ውዕየተ ፡ ሀገር ። ውዕየተ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። ውዕየት ፡ ዘፍትወት ። በውዕየተ ፡ ልብ ። በልባዌ ፡ ወበውዕየተ ፡ ነፍስ ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፲፰ ። አቡሻ ፡ ፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሐም፯ ። ፊልክ ፡ ፻፳፫) ።

»**ዕየት፤** ተኰስ ፡ ትኵሳት፤ እሳት ፡ የፈጀው ፡ ገላ ፡ ቍስሉ ፡ ዕትራቱ ። ዕየት ፡ ህየንተ ፡ ዕየት ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፳፭ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፳፰) ።

—፤ ሙቀት፤ የሚያሞቅ ፡ ልብስ ፡ በላይ ፡ የሚደረብ ። ወዕዬያት ፡ ዕየትከ ። ልብስኽ ፡ መሸፈኛኽ ፡ ትኵሶች ፡ ናቸው ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፭) ።

ዋዕይ፤ ቃጠሎ ፡ ሙቀት ፡ ትኵሳት፤ ሐሩር ፡ ድርቅ ፡ በጋ ። ከመ ፡ ዋዕየ ፡ እሳት ። ዋዕየ ፡ ፀሓይ ። ዋዕየ ፡ ፍትወት ፡ (ኢሳ፱ ፡ ፲፱ ። ሔኖ ፡ ፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፰) ።

አውዐየ፤ አቃጠለ ፡ ተኰሰ፤ ለበለበ ። አውፀይናሃ ፡ በእሳት ። ክልኤሙ ፡ አውዕዮተ ፡ መቅደስ ። ዐቀብተ ፡ ሥራይ ፡ ሶበ ፡ ይፈቅዱ ፡ በጢሐ ፡ ወአውዕዮ ፡ በእሳት ። ፀሓይ ፡ ኢያውዒከ ። ኅጠተ ፡ ስናፔ ፡ ሶበ ፡ ጥዕማ ፡ ብእሲ ፡ ታውዕዮ ፡ (፩ነገ ፡ ፴ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፴ ። ዲድ ፡ ፲፱) ።

መውዕይ፤ (ያን ፡ ያት፤ ዪት ፡ ዪት)፤ የሚያቃጥል ፡ አቃጣይ፤ ተኳሽ ። እሳት ፡ መውዒት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፫) ።

ሙዓይ፤ (ያት፤ መዋዕይ)፤ መቃጠያ ፡ ማቃጠያ፤ መተኰሻ ።

አስተዋዐየ፤ አቀጣጠለ፤ አያያዘ፤ እሳቱን ። ዘያስተዋዕያ ፡ ለእከይ ፡ (ምሳ፲፱ ፡ ፱) ።

ውዕላ፤ (ዕብ ፡ ያዔል ። ሱር ፡ ያዕላ ። ዐረ ፡ ወዕል፤ የበዳ ፡ ፍየል)፤ ዋሊያ፤ የዋሊያ ፡

ውዕላ ፡

ወገን፤ ቦኸር፤ ተባት ፡ ወይጠል ። ሀየልን ፡ እይ ፡ (ዘዳ ፲፱ ፡ ፭) ።

ውዒል፤ሎት፤(ውዕለ፤ወዐለ፡ ይው ዕል፡ የዐል)፤ መዋል፤ ውሎ፡ ውለታ፡ ማድረግ፤ ባንድ፡ ቦታ፡ ባንድ፡ ሥራ፤ ከጧት፡ እስከ፡ ማታ፤ መኖር፡ መቈየት፤ ወይም፡ መዋልና፡ ማደር፡ መሰንበት። እስ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ። ዘንቤሁ፡ ወዐልኩ፡ ዮም። ወዐሉ፡ ኀቤሁ፡ ይእተ፡ ዕለተ። ይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ። ንውዕል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ እንዘ፡ ነሐውር። ነበረ፡ ትዕይንት፡ ወውዕለ፡ እስከ፡ ሕመ፡ ሐይዉ፡(ኢሳ፳፡ ፲፭። ሩት፪፡ ፲፱። ዮሐ፩፡ ፵። ሙዝ፡ ፶፫። ዘፍ፴፫፡ ፲፬። ኢያ፭፡ ፰)። ለበወ፡ ብሎ፡ እስተዋለ፡ ማለት፡ በማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ወዓሊ፤(ሊት፡ ልያን፡ ያት፤ ዐልት)፤ የሚውል፡ ሙያተኛ፡ ሎሌ፡ አሽከር፡ ወታደር። ወዓሊ፡ ዘምስሌየ። እምተባእሱ፡ ሊተ፡ ወዓልያንየ። ይጸውርዎ፡ ወዐልት፡(ፊልጵ፪፡ ፳፭። ዮሐ፲፰፡ ፴፮። ግብ፳፮፡ ፴፭)።

ውዑል፤(ላን፡ ላት፡ ዕልት)፤ የዋለ፤ ባለውለታ፡ ሙያተኛ። በጥቃ፡ ገቦከ፡ ዘልፈ፡ ስእኩን፡ ውዑለ፡(ደራሲ)።

»**ዕለት፤(ታት)፤** መዋል፡ አዋዋል፤ ውሎ፡ ውለታ። ቀን፤ ጊዜ። በዕለተ፡ ምንዳቤ። በዕለተ፡ ኀሪት። ኅጹር፡ ዕለትየ። ዕለተ፡ ነግህ፡ ወሠርክ፡(ሚራ፪፡ ፲፩። ኢሳ፵፱፡ ፰። ዕብ፲፩፡ ፴፪። ኩፋ፡ ፯)።

—፤ መዓልት፡ ከነግህ፡ እስከ፡ ሠርክ። ሣልስተ፡ እዴሆሙ፡ ለዕለት፡ ወለሌሊት። በእፎ፡ ዕለት፡ እምዕለት፡ ትነውኅ። ዕለታት፡ ወሊያልይ፡(ራእ፰፡ ፲፪። ሚራ፴፯፡ ፯። ቅዳ)።

—፤ በቁሙ፤ የጊዜ፡ ክፍል፡ ከ፯፡ አንድ፤ መዓልትና፡ ሌሊት፡ ፳፬፡ ሰዓት። ዕለት፡ ብሂል፡ ዘያስተዛውጎሙ፡ ለሌሊት፡ ወለመዓልት። ወኮነ፡ ምሴተ፤ ወኮነ፡ ጽባሐ፤ አሐደ፡ ዕለተ። ሰቡዐ፡ ዕለታተ። በዕለት፡ ሳምንት፡(አዋል። ዘፍ፩፡ ፭። ፩ነገ፡ ፲፩፡ ፫። ኩፋ፡ ፲፭)።

—፤ ዐቢይና፡ ደቂቅ፡ አገባብ፡ ሲኾን፤ ሰዓ፡ ሰዓት፡ እንደሚገቡት፡ ይገባል። በዕለተ፡ ተወልደ፤ በዕለተ፡ ተሰቅለ፤ እምዕለተ፡ ትበልዑ፤ እምዕለተ፡ ከደነ፡ ኀፍረቶ። አመ፡ ዕለተ፡ ዕጼውዐከ፡ እያለ፡ ካገባብ፡ ጋራ፡ በኀላፊና፡ በትንቢት፡ ይገባል። ደቂቅ፡ ሲኾን፡ በዕለተ፡ ቀትል፡ እያለ፡ በጥሬ፡ ይገባል፤ ፍችው፡ ቀንና፡ ጊዜን፡ አይለቅም። ኵሎ፡ ዕለተ፤ ዘወትር፡ ኹል፡ ቀኙ፡ ዕለት፡ ዕለት። በዕለቱ፤ ዕለቱን፡ በዚያው፡ ቀን፤ በዚያው፡ ጊዜ፡ ወዲያው፡ ቶሎ፡ ሳይመሽ፤ ወይም፡ ሳይነጋ፡ ያሰኛል። በግዜር፡ ዘንድ፡ ግን፡ ዕለት፡ የሚባለው፡ ሺሑ፡ ዓመት፡ ነውና፤ (መዝ፡ ፹፱። ፪ጴጥ፡ ፫፡ ፰)። ፩፻ው፡ ዓመት፡ እኩል፡ ቀን፡ ይባላል። «ይቤሎ፡ መንፈስ፡ እግዚአብሔር፡ ዘውእቱ፡ ቃል፡ ዘአስተርአዮ፡ በአምሳለ፡ መልአክ»፡ ለእስክንድር፤ ለእመ፡ በጽሐ፡ ዘመኑ፡ ለዕለትየ፡ በንሙስ፡ ዕለት፡ ወበመንፈቀ፡ ዕለት፡ እለብስ፡ ሥጋሁ፡ ለአዳም፡ አቡከ፡ በእንተ፡ ዕልወቱ፡ (ዜና፡ እስ፡ ክ፯)።

አውዐለ፤ አዋለ፤ ጠበቀ። ዘአውዐልከነ፡ ኵሎ፡ ኑኀ፡ ዕለት። አውዐልዎሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ። ወአውዐሉ፡ አፍራሲሆሙ፡(ድጓ። ግብ፳፡ ፲፰። ፳፫፡ ፴፪)።

—፤ አስዋለ፤ አስጠበቀ። እስመ፡ እፈቅድ፡ ኣውዕል፤ ምንት፡ ውእቱ፡ አውዕሎ፡(ሄርማ፡ ገ፺፪፡ ፺፫)።

—፤ አዋለ፤ አሰረ፤ አጠበቀ፡ ከግዞት፡ አገባ። አውዐልዎ፡ ውስተ፡ ሙዓል። አውዐልዎሙ፡ ሙዓለ፡(ዘኍ፲፭፡ ፴፬። ግብ፬፡ ፫)።

አውዓሊ፤መውዐሊ፤ዕል፤ የሚያውል፡ አዋይ፡ ጠባቂ፤ አሳሪ፤ ባለውል።

ሙዓል፤(ላት)፤ መዋያ፡ ውሎ፡ ማድረጊያ፡ ቦታ፤ የቀን፡ ሐብስ፤ ወይም፡ ቍርጥ፡ ፍርድ፡ እስኪፈረድበት፡ በደለኛ፡ የሚውልበትና፡ የሚያድርበት። ምስክሩ፡ ቀድሞ፡ ተነግሯል።

—፤ በቁሙ፡ ሙያ፤ ጥሩ፡ ሥራ፡ ተግባረ፡ እድ። ባለሙያ፡ እንዲሉ፡ (በማርኛ)።

ሞዐልት፤ መዓልት፤(ብ፡ መዋዕል፡ ላት)፤ በቁሙ፡ ቀን፤ ፀሓይ፡ ወጥቶ፡ እስኪገባ፡ ያለ፡ የሥራ፡ ጊዜ፡ ፲፪፡ ሰዓት። ዘሌሊት፡ መዓልተ፡ ይከውኖ። አርብዓ፡ መዋዕለ፡ ወአርብዓ፡ ለያልየ፡(ሚራ፴፰፡ ፳፰። ማቴ፬፡ ፪)።

—፤ ጊዜ፡ ዘመን፡ ወራት። ተዘከር፡ መዋዕለ፡ ረኃብ፡ አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ። መዋዕል፡ ወአዝማን። በእማንቱ፡ መዋዕል፡(ሚራ፲፰፡ ፳፭። ግብ፩፡ ፯። ዘፍ፴፰፡ ፩)። መዋዕል፡ በዕለትና፡ በዕለታት፡ ፈንታ፡ እየገባ፡ ውስጠ፡ ብዙ፡ ኹኖ፡ ላንድም፡ ለብዙም፡ ይነገራል። በዝ፡ መዋዕል፤ በዡሉ፡ መዋዕል፤ በእማንቱ፡ መዋዕል፤ ሰዱሰ፡ መዋዕለ። መዋዕል፡ እኩያት፤ መዋዕል፡ ሠናያት። በአንቀጽ፡ ሲገባ፡ እንደ፡ ዕለት፡ ዐቢይ፡ አገባብ፡ ይኾናል። በመዋዕለ፡ ተወልደ፡ ዮሴፍ። በመዋዕለ፡ ትኤብስ፡(ኩፋ፡ ፳፰። ሚራ፲፰፡ ፳፯)።

መዓልታዊ፤ የቀን፡ የሙያ፤ ቀን፡ የሚመግብ። ፀሓይ፡ መዓልታዊ፡(ጥበ፡ ጠቢ)።

መዋዕልና፤ ዘመንነት። ብሉየ፡ መዋዕልና፡ (ሃይ፡ አበ)።

ተዋዐለ፤ ተዋዋለ፤ ተስማማ። ተካሀለን፡ እይ።

ውዕል፤(ላት)፤ በቁሙ፤ ውል፡ ኪዳን፤ የታሰረ፡ ነገር። (ተረት)፤ ውል፡ አየወላሙል፡ (በማርኛ)።

ውዒር፤ሮት፤(ወዐረ፡ ይዌዕር፡ የዐር፤ ይውዐር። ዐረ፡ ወዐረ)፤ መሻከር፡ ማስቸገር፤ ሸካራ፡ ጠዋይ፡ መኾን፤ የግብር፡ የነገር። ማድነቅ፡ ማንከር፤ ዕጹብ፡ ዕጹብ፡ ማለት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በወዐረ፡ ፈንታ፡ ተወዐረ፡ ይላል። አንበ፡ እትዌዐር፡ ጥበቦ፡ (ተረ፡ ቄር)።

ወዓሪ፤ መውዕር፤ የሚሸክር፡ ሸካራ። አድናቂ፤ አዳናቂ።

ወዐር፤(ዐረ ። ዕብ ፡ ያዓር)፤ ዱር ፡ ገደል ፤ ደንጊያማ ፡ ድንጉር ፡ ስንክልካላ ፡ ቦታ ፤ ሰው ፡ የማይደርስበት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወዕር ፡ ፈንታ ፡ ወርዕ ፡ ይላል ። ወእምዝ ፡ ወፅኡ ፡ በሌሊት ፡ እምይእቲ ፡ ደብር ፡ እንዘ ፡ ኢየአምሩ ፡ ፍኖተ ፡ ወበጽሑ ፡ ውስተ ፡ ወርዐ ፤ ወእንዘ ፡ የኀሥሡ ፡ ፍኖተ ፡ ኀጥኡ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

አውዐረ፤ አስደነቀ ፤ ዕጹብ ፡ አሰኘ ።

ተውዕረ፤ ተደነቀ ፤ ዕጹብ ፡ ተባለ ።

ውዑር ፤ ዋዕር ፤ ዕጹብ ፡ ድንቅ ፤ ልዩ ፡ ልውጥ ፤ አስቸጋሪ ፤ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ፤ ሊያምኑት ፡ እንዲ ፡ ደርሶ ፡ ሊያውቁት ፡ ሊመረምሩት ፡ የማይቻል ። ወአማንኬር ፡ ወዋዕር ፡ ውእቱ ፡ ዘክርስቶስ ፡ ምስጢር ። ውስተ ፡ ቅድስት ፡ ወመንክርት ፡ ወዋዕር ፡ በአማን ፡ ልደት ። ኮነ ፡ ዋዕረ ፡ ወነከራ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ትውዕርት ፤ ድንቂያ ፤ ድንቅነት ፡ ልዩነት ፡ ልውጥነት ። በትውዕርቱ ፡ ወበመንክሩ ፡ ለዘክርስቶስ ፡ ምስጢር ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ወፈጥ ፡ ጦት ፤ (ወፈጠ ፡ ይወፍጥ ፡ ይፈጥ) ፤ መተኰስ ፡ ማብሰል ፤ የልብስ ፡ የሸክላ ፤ ለንፍጥም ፡ ይኾናል ። ወበሱባዔ ፡ ራብዕ ፡ ወፈጡ ፡ በእሳት ፤ ወኮኖሙ ፡ ግንፋል ፡ ከመ ፡ እብን ፡ (ኩፋ ፡ ፲) ።

ወፋጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፤ ፈጥ) ፤ የሚተኰስ ፡ ተኳሽ ፤ ተኰስ ፡ ዐዋቂ ።

ሞፍጥ ፤ (ብ ፡ መዋፍጥ) ፤ መተኰሻ ፡ ማብሰያ ፤ ምድጃ ፡ እቶን ። ዘከመ ፡ ያዐውድ ፡ ሞፍጦ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፴) ።

ወፍይ ፤ (ወፈየ ፡ ይወፊ ፡ ይወፊ ። ዐረ ፡ ወፈይ) ፤ ዐጕልና ፡ ገቢር ፤ የጠፈረ ፡ ቤት ። ፍጹም ፡ ጥዑይ ፡ መኾን ፤ አለመጕደል ፡ አለመንካት ። መስጠት ፡ ማሲያዝ ፡ ማስጨበጥ ፤ ዐደራ ፡ ማለት ፤ ዐደራን ፡ ዕዳን ፡ መመለስ ፡ መክፈል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወፈየ ፡ ፈንታ ፡ አወፈየ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ሖሎ ፡ አወፈየ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ። አወፈይዋ ፡ ለዮሴፍ ። ትጌጕእ ፡ ምድር ፡ ታውፊ ፡ ማሕፀንታ ። አወፈየት ፡ ዕዳ ፡ ዘላዕለ ፡ ምታ ፡ (ዮሐ፫ ፡ ፴፯ ። ነገ ፡ ማር ። ሱቱ ፡ ዕገዘ፪ ፡ ፶፭ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳) ። ዳግመኛም ፡ በአዘዘ ፡ ፈንታ ፡ አወፈየ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ ዐደራ ፡ ካለው ፡ ይገባል ። ወአወፈዮ ፡ ከመ ፡ ይሕንጽ ፡ ቤተ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፮ ፡ ፲፯) ።

አወፈየ ፤ (ባጕልነቱ ፡ አድራጊ ፤ በገቢርነቱ ፡ አስደራጊ) ፤ አሰጠ ፤ አሰጭ ፡ ኾነ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ ሰጠ ፤ ሰጭ ፡ ኾነ ፡ ነው ። እመ ፡ ፈቀደ ፡ ያወፊ ፡ ነፍሶ ። ያወፍይዎን ፡ ለኅጽወ ፡ ንጉሥ ። አወፈዮ ፡ ምሕፀና ፡ (ቀሌ ። አስቴ፪ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ መስ፭) ።

ተወፈየ ፤ ተሰጠ ፤ ተሰጭ ፡ ኾነ ። ተቀበለ ፤ እጅ ፡ አደረገ ። ሃይማኖት ፡ እንተ ፡ እምትካት ፡ ተወፈየት ፤ ተሰጠች ፡ (ቄር ፡ እስ) ። ተወፈያ ፡ ለርብቃ ። አመ ፡ ተወፈየ ፡ መንግሥቶ ። ምድረ ፡ ጽጌ ፡ ተወፈየ ፡ ዐስበ ፤ ተቀበለ ፡ (ዘፍ፳፬ ፡ ፳፭ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፳፬ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

ውፉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ፈት) ፤ የተሰጠ ፡ ተሰጭ ፤ የተሰጠው ፡ ተቀባይ ።

ውፋዬ ፤ ወፍየት ፤ መስጠት ፤ መቀበል ፤ አሰጣጥ ፡ አቀባበል ፤ ስጦታ ፡ ቅበላ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱) ።

ትውፊት ፤ ስጦታ ፤ ልማድ ፡ ትምርት ፤ ወግ ፡ ታሪክ ፤ ሃይማኖት ፡ ሥርዐት ፤ ከጥንት ፡ ከአበው ፡ ሲያዝ ፡ ሲወርድ ፤ ቃል ፡ በቃል ፡ ሲነገር ፡ የመጣ ። ዘርትዕት ፡ ወእንተ ፡ ሐዋርያት ፡ ሃይማኖት ፡ ትውፊት ። ትውፊተ ፡ ቅዱሳን ፡ መምህራን ። ትውፊትሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ሐዋርያት ። ትውፊተ ፡ መጻሕፍቲሆሙ ፡ (ቄር ፡ እስ ። ጸላ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ወፈፍ ፤ ፎት ፤ (ወፈ ፤ ወፈፈ ፡ ይወፍፍ ፤ ይፈፍ) ፤ ወፈፍ ፡ ወፈፍ ፤ አፈፍ ፡ አፈፍ ፡ ማለት ፤ መንማማት ፤ ወፈፍተኛ ፡ መኾን ፤ (በማርኛ) ። የፈን ፡ ተመልከት ።

ወፈር ፤ ሮት ፤ (ወፈረ ፡ ይወፍር ፡ ይፈር) ፤ መወፈር ፡ መደንደን ፤ መስፋት ፡ መዘርጋት ። ይወፍር ፡ አዕጹቂሁ ፡ (ሆሴ፲፬ ፡ ፮) ።

—፤ መስምረት ፤ ዕዳሪ ፡ መውጣት ፤ ወደ ፡ ዱር ፡ ወደ ፡ ተግባር ፡ መኼድ ፤ ማለፍ ። በረዘን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ወፈረ ፡ ሐቅለ ። ወፈረ ፡ ኀበ ፡ አቡሁ ፡ ውስተ ፡ ማእረር ። ይወፍር ፡ ውስተ ፡ ተግባሩ ። ኑፈር ፡ ወንእቱ ። ፈር ፡ ኀቤሃ ፡ ከመ ፡ ዘየሐርስ ። ወፈረ ፡ በብንበት ፡ (ዳን፲፫ ፡ ፴፫ ። ፬ነገ ፡ ፬ ፡ ፲፰ ። መዝ ፡ ፻፫ ። ድጓ ። ሚራ፮ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፮ ፡ ፩) ።

ወፋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ፈርት) ፤ የሚሰመር ፡ ተሰምሪ ፤ ዐራሽ ፡ ቁፋሪ ፤ ማር ፡ ዐጣጅ ፡ ቆንጨት ፡ ሰባሪ ። ወፋርያኒ ፡ ዕፀው ፡ (ኢያ፱ ፡ ፳፩) ።

ውፍረት ፤ በቁሙ ፤ መወፈር ፡ አወፋፈር ፤ ውፋሬ ፡ ግዘፍ ፤ ወፍራምነት ። መስምረት ፤ አሰመራር ፡ ስምሪት ። ቡሩክ ፡ ይኩን ፡ ውፍረትክሙ ፡ ወእትወትክሙ ፡ (ግንዘ) ።

ወፍር ፤ ወፍራም ፡ መሬት ፡ ዕርሻ ፤ የከብት ፡ መስምሪያ ፡ ዱር ፡ መስክ ። ዘይትቀነይ ፡ ወፍረ ። ወፍረ ፡ ሐረስት ። ዐጸደ ፡ ወፍር ። ዑብረ ፡ ኵሉ ፡ ወፍር ፡ ዘውስተ ፡ ገዳም ። አዕጻዳተ ፡ ወፍርነ ፡ (ኩፋ ፡ ፶ ። መክ፭ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፮ ። ኤር፳፫ ፡ ፲ ። ዮዲ ፡ ፫) ።

—፤ ጕዳይ ፡ ተግባር ፤ መፍቅድ ፤ ገንዘብ ፡ የሚያስፈልግ ። ዘይዘሩ ፡ ንዋየ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ለወፍረ ፡ ቤቶሙ ፡ (ቀሌ) ።

አውፈረ ፤ አሰማራ ፤ ነዳ ፡ ወሰደ ። ይገብር ፡ ነገሀ ፡ ወያወፍሮ ፡ ለሰብእ ፡ ውስተ ፡ ተግባሩ ። ዘያወፍር ፡ እክለ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ (ቀሌ ። ሚራ፴ ፡ ፲፰) ።

ሙፋር፤ (ራት)፤ መሰምሪያ፤ ማሰምሪያ፡ ዐታ። በምድሮሙ፡ ወበሙፋሮሙ። ሚጥ፡ ልበከ፡ ለመርዒትከ፡ ወለሙፋረ፡ ዚኣከ፡ (ሔኖ፹፡ ፱። ምሳ ፳፯፡ ፳፫። መዝ፡ ፻፵፫)።

ሞፈር፤ ት፤ (ብ፡ መዋፍር፡ ት)፤ በቁሙ፤ የርሻ፡ የስምሪት፡ ዕቃ፡ ገበሬ፡ ይዞት፡ የሚሰመር፤ መ ፍራም፡ ረዥም። አነ፡ ጸራቢ፡ ወእጸርብ፡ መዋፍረ፡ ወመናብርተ፡ ወካልኣነ። መዋፍርት፡ ዘየሐርሱ፡ ወይመልኑ፡ አሥዋከ፡ (ስንክ፡ ግንጅ፳። ጥቅ፱)።

ሞፈር፡

ተዋፈረ፤ ተሰማራ፡ ተሰመራራ፤ እየብቻው፡ ኼደ፡ ተሠራጨ፤ ዕጻሪ፡ ለመውጣት፡ ወገብ፡ ለመሞ ከር። ወቦአ፡ ይትዋፈር፡ (ሮሃን፡ ፳፱፡ ፱)።

(ጥ) **ወጽአ፤** አት፤ (ወጽአ፡ ይዌጽእ፡ ይወ ጽእ። ወፅኅ)፤ ማየል፡ መበርታት፤ ማሸነፍ፡ ድል፡ መንሣት። ነፅንንና፡ ወድአን፡ እይ። ሶበ፡ ያሌዕል፡ ሙሴ፡ እዴሁ፡ ይዌጽእ፡ እስራኤል፤ ወሶበ፡ ያቴ ሕት፡ እዴሁ፡ ይዌጽእ፡ ዐማሌቅ፡ (ዘፀ፲፯፡ ፲፩)።

ወጻኢ፤ መወጽእ፤ የሚያሸንፍ፡ አሸናፊ፤ ኀይለኛ።

ተወጽአ፤ ተሸነፈ፡ ድል፡ ኾነ፤ ተረታ።

ወጽአ፤—ወጣ፤—ወፂአ፡ ወፅአ።

ወጺብ፤ ቦት፤ (ወጸበ፡ ይወጽብ፡ ይ ውጽብ። ዐረ፡ ዐጸበ)፤ መሥራት፡ መቀልበት፤ ማፍሰስ፡ ማቅለጥ፡ መቀጥቀጥ፤ የወርቅ፡ የብር። ዐነገ ንና፡ ፀጸበን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው፤ በሥራው፡ መጨ ንቅና፡ መደነቅ፡ አለበት።

ወጽብ፤ ውጽብ፤ ውጽቦ፤ (ብ፡ አው ጻብ፤ ባት)፤ ቀለበት፡ ጕትቻ፤ የጆሮ፡ ወይም፡ ያፍ ንጫ፡ ጌጥ። ውስተ፡ ውጽቦ፡ ወርቅ፡ ዕንቈ፡ ሰርዶ ዮን። ከመ፡ ውጽቦ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አንፈ፡ ሐራ ውያ። ወአምጽኡ፡ አውጻበ። እንበለ፡ አውጻባት፡ ወባዝግናት፡ (ምሳ፲፩፡ ፳፪። ፳፭፡ ፲፪። ዘፀ፴፭፡ ፳፪። ሔሳ፫፡ ፳፯)።

ወጺሕ፤ ሖት፤ (ወጽሐ፡ ይወጽሕ፡ ይ ጻሕ። ዕብ፡ ያጻቅ)፤ ማፍሰስ፡ ማፍለቅ፤ መቅዳት፡ መጨመር፡ ጠብ፡ ጠብ፡ ማድረግ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በ ወጽሐ፡ ፈንታ፡ አውጽሐ፡ ይላል። አውጻሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ። አውጽሐ፡ ቢደመ፡ አስካል። ሶበ፡ ኀደግነ፡ አውጽሖ፡ ሞጻሕት። ይወድቅ፡ ናሕስ፡ ወያወጽሕ፡ ቤት፡ (ሚክ፪፡ ፲፩። ሚራ፶፡ ፲፭። ኤር፵፬፡ ፲፰። መክ፲፡ ፲፰)። ማጥተር፡ መሳግ፡ መማገር፤ ጣራ፡ ባጥ፡ መሥራት።

አውጽሐ፤ (አስደራጊ)፤ አስፈሰሰ፤ ባጥ፡ አ ሠራ። ልማዱ፡ ግን፡ አድራጊ፡ ነው።

ተወጽሐ፤ ፈሰሰ፡ ተቀዳ፤ ገባ፡ ተጨመረ። እ ስመ፡ ተወጻሕከ፡ በምግባር፡ እኩይ፡ (ሄርማ፡ ገ፯)። በተወጽሐ፡ ፈንታ፡ ተዋጽሐ፡ ይላል፤ አያሰኝም።

ሞጻሕ፤ ት፤ (ብ፡ መዋጽሕ፤ ት)፤ የመ ጠጥ፡ መሥዋዕት፤ ወይን፡ ሥልስ፤ ስለ፡ ሃብረ፡ አም ላክ፡ የሚረጭ፡ የሚፈስ። ወአውጽሖ፡ ሞጻሕተ። አ ንሥአ፡ እዴሁ፡ በሞጻሕት። መሥዋዕት፡ ወቍርባን፡ ወሞጻሕት፡ (፱ነገ፡ ፳፫፡ ፲፯። ሚራ፶፡ ፲፭። ሕዝ፵፭፡ ፲፯)።

—፤ ማፍሰሻ፡ መቅጃ፤ ዋንጫ፡ ጻሕል፡ ጽዋ፡ ፍንጃል፤ የሥልስ፡ ወጭት። መዋጽሕ፡ በዘያወጽሑ፡ ቦቱ። ቤተ፡ መዋጽሕት፡ (ዘፀ፴፰፡ ፲፱። ፳፭፡ ፳፱)።

—፤ መዋቅር፤ የጣራ፡ የባጥ፡ ዕንጨት፤ ከርከራ። ወ መዋጽሕተ፡ ቤትነ፡ ዘአርዝ፡ (ማሕ፩፡ ፲፯)።

»**ጻሕጻሕ፤** የቤት፡ ውስጥ፡ ፍሳሽ፤ የጣራ፡ ነጠብጣብ፡ ጠፈጠፍ። ጻሕጻሕ፡ ያወፅአ፡ ለብእሲ፡ እምቤቱ፡ በመዋዕለ፡ ክረምት፡ (ምሳ፳፯፡ ፲፭)። በዚ ያው፡ በቤቱ፡ ውስጥ፡ ካንዱ፡ ወዳንዱ፡ ማለት፤ መን ቈራጠጥ፡ ስፍራ፡ መለወጥ፡ ነው፡ እንጂ፡ ከቤት፡ መ ውጣት፡ የለም። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ጕርፍ፡ ተቅማጥ፡ ይሉታል። (ተረት)፤ እግዜር፡ ሲቈጣ፡ በዝናም፡ ጊዜ፡ ዐር፡ ያመጣ።

ወጽሐ፤—አስማጠ፤—ወፅኖ፡ ወፅኀ።

ወጸፈ፤—ወጨፈ፤ ወነጨፈ፤—ወፂፍ፡ ወፀፈ።

ወፂእ፤ አት፤ (ወፅአ፡ ይወፅእ፡ ይፃእ። ዕብ፡ ያጻእ)፤ መውጣት፤ ከውስጥ፡ ወደ፡ አፍኣ፤ ካ ሉበት፡ ወደ፡ ሌላ። መብቀል፤ መወለድ፤ መፍለቅ፡ መ ፍሰስ፡ መገኘት። እም፤ ኀበ፤ ግእዝ፡ ይስማሙታል። ወፃእኩ፡ እምከርሠ፡ እምየ። ወፅአ፡ ኀበ፡ አኀዊሁ። ንፃእ፡ ሐቅለ። ዘይወፅእ፡ ጸብአ። እምኔኪ፡ ይወ ፅእ፡ ንጉሥ። ወፅአ፡ እምኔሁ፡ ደም፡ ወማይ፡ (ኢ ዮ፩፡ ፳፩። ዘፀ፪፡ ፲፩። ማሕ፯፡ ፲፪። ዘኍ፳፯፡ ፪። ሚ ክ፭፡ ፩። ዮሐ፲፱፡ ፴፭። መሳ፲፱፡ ፲፱)።

—፤ መዳን፤ መራቅ፤ መለየት። ይወፅእ፡ እምኵሉ። ዘይወፅእ፡ እምዓለም። ወፅአ፡ እምኵሉ፡ ጥበብ፡ (መክ፯፡ ፲፰። ፊልክ። ሚራ፴፯፡ ፳፩)።

—፤ መጥፋት፡ መታጣት። ምስጢሩ፡ መራቅ፡ መለየት፡ ካለው፡ ይገባል። ኢትርሳዕ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ወኢይ ፃእ፡ እምልብከ። ኢታንብር፡ ዕፀ፡ ብሉየ፤ እስመ፡ ወፅአ፡ መዐዛሁ፡ (ዘዳ፬፡ ፱። ኵፋ፡ ፩)። በኾነ፡ ፈንታ፡ ወፅኡ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ይወ ፅእ፡ እኩየ፤ ወልድ፡ ዘኢተገሥጸ፡ ይወፅእ፡ ዝሉፈ፡ (ሚራ፴፡ ፰)።

ወፃኢ፤ (ኢት፡ እያን፡ ያት)፤ የሚወጣ፤ ወጭ፡ ጪ። በእንተ፡ ብዝኀ፡ በዋእያን፡ ወወፃእያን፡ (ፊልክ፡ ፻፳፱)።

ውፁእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ፅእት) ፤ የወጣ ፥ የ ራቀ ፥ የተለየ ፥ ልዩ ፥ ትርፍ ። ውፁኣን ፡ እምጽድቅ ። ክነ ፡ ውፁአ ፡ እምጸጋሁ ። ውፁእ ፡ እምኵልቊ ፡ (፩ጢሞ ፥ ፩ ፥ ፱ ። መቃ ፥ ገ፳ ። መዝ ፥ ፻፶፩) ።

» ፀእት ፤ መውጣት ፥ አወጣጥ ፤ መለየት ፥ መ ኼድ ። ተፈሥሑ ፡ ግብጽ ፡ በፀአቶሙ ። ሶበ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ፀአቱ ፡ እምዝንቱ ፡ ዓለም ። ትትፌሣሕ ፡ ነፍስ ፡ ኄርት ፡ በፀአታ ፡ እምሥጋ ፡ (መዝ ፥ ፻፬ ። ቀሌ ። ዮሴፍ) ።

— ፤ ዘር ፥ ትውልድ ። እምህገረ ፡ መኑፍ ፡ ፀአቱ ፡ (ስ ንክ ፥ ነሐ፲፩) ።

— ፤ ፍታት ፥ ልቅሶ ፤ ለሙታን ፥ የሚገባ ፥ ነገር ። ወኢ ገብረ ፡ ሕዝብ ፡ ፀአተ ፡ ቀበረ ፡ ዚኣሁ ፡ በላዕሌሁ ፡ (፪ዜና ፥ ፳፩ ፥ ፲፱) ። ውጤት ፥ ውጤታ ፤ ምርት ፥ ደቂት ፥ (ዐማርኛ) ።

» ፃት ፤ (ታት) ፤ ጣት ፤ የእጅና ፥ የእግር ፥ ቅ ጥይ ። የዛፍ ፥ ስም ፤ ጣት ። ሕፃን ፥ ጩቅላ ፥ ርጥብ ፥ ስጋ ፥ ቀንበጥ ፤ ዐራስ ፥ ወጣት ፤ ልጅ ፥ ጻጹት ። እመ ፡ ፃት ፤ እመጫት ፥ የጩቅላ ፥ እናት ። እመጫት ፥ ደሮ ፤ እመጫት ፥ ዝንጀሮ ፥ እንዲሉ ። (ተረት) ፤ እመጫት ፥ ሆዱ ፥ ቅርጫት ።

ሙፃእ ፤ (ኣት) ፤ መውጫ ፥ ቀዳዳ ፤ በር ፥ ደ ጃፍ ፥ መስኮት ፤ ዳገት ፥ ሥርጥ ፤ መኧለኪያ ፥ ስርቆሽ ፥ ሠገራ ፤ ምንጭ ። ልቡ ፡ ሙፃእ ፡ እማእከሎሙ ። እ ንተ ፡ ልባቲ ፡ ሙፃእ ፡ እስከ ፡ ለዓለም ። ሙባኣ ቲሁ ፡ ወሙፃኣቲሁ ። ሙፃአ ፡ ሠስሕ ። ከመ ፡ ዘይደ ፍን ፡ ዐዘቅተ ፡ ወያማስን ፡ ሙፃአ ፡ ማይ ። አስተር አዩ ፡ ሙፃኣተ ፡ ማያት ፡ (ዮዲ፯ ፥ ፲፫ ። ቀሌ ። ሕዝ፵፫ ፥ ፲፩ ። ስንክ ፥ ነሐ፲፰ ። ምሳ፳፩ ፥ ፳፯ ። ፪ነገ ፥ ፳፪ ፥ ፲፯) ። ሙጫ ፤ ነጭ ፥ ቀይ ፥ የዕጣንና ፥ የጸቃውዕ ፥ ዐይነት ፤ ከታ ወቁ ፥ ዕንጨቶች ፥ የሚወጣ ፥ መጣብቅ ፥ (ዐማርኛ) ።

ሞፃእት ፤ ዝኒ ፥ ከማሁ ፤ መውጫ ፥ መዝለቂያ ፥ ብቅ ፥ መባያ ፤ ጫፍ ፥ መጨረሻ ፥ ፍጻሜ ፥ (ዘኍ፴፱ ፥ ፱) ። ሙብእስ ፡ እበኒሃ ፡ ለፍኖተ ፡ ኃጥኣን ፡ ወጺድፍ ፡ ሞፃእታ ። ሞፃእቱ ፡ ለቅሥት ፡ የኀልቅ ፡ በመሐላ ፡ (ሚራ፳፩ ፥ ፲ ። ዕብ፮ ፥ ፲፯) ።

አውፅአ ፤ አወጣ ፥ አሶጣ ፥ ሰደደ ። አዳነ ፤ እግ ዜር ፥ አወጣኝ ፥ እንዲሉ ። አውፀአሙ ፡ ኀቤነ ። ተፋ ቅሮ ፡ ታወፅኦ ፡ ለፍርሀት ። አውፃእክን ፡ ዕራቀን ፡ ለ ዕቤራት ፡ (ዘፍ፲፱ ፥ ፩ ። ፩ዮሐ ፥ ፬ ፥ ፲፰ ። ኢዮ፳፱ ፥ ፱) ።

— ፤ ገፈፈ ፤ አፈሰሰ ። አውፅኡ ፡ አምእስቲሆሙ ። ኢያ ወፅእ ፡ ደመ ፡ (ሚክ፫ ፥ ፫ ። ጦማ) ።

አውፃኢ ፤ የሚያወጣ ፥ አውጭ ፥ አሶጭ ፤ አስ ገኝ ። አውፃኢሁ ፡ ለዘእንተ ፡ ውስጥ ። አውፃኢሃ ፡ ለ ዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ (ቅዳ ፥ ሕር ። ፈላስ ፥ ገ፶፱) ።

መውፅኢ ፤ ዝኒ ፥ ከማሁ ፤ የሚያወጣ ፤ አ ውጭ ። ማውጫ ፤ መሣሪያ ። መውፅኢ ፡ ዐይን ፡ (ስንክ ፥ ጥር፲፩) ።

ተዋፅአ ፤ ተዋጣ ፤ ተወጣጣ ፤ የድግስ ፥ የገን ዘብ ፥ የቃል ።

አስተዋፅአ ፤ አዋጣ ፤ አወጣጣ ። ንባቡ ፥ የማ ደራረግ ፥ ሲኾን ፥ ፍችው ፥ እንደ ፥ አውፅአ ፥ ነው ፤ ማድረ ግና ፥ ማስደረግ ፥ አለበት ። አስተዋፅኡ ፡ ወገደፉ ፡ ው ስተ ፡ ባሕር ፡ ንዋዮሙ ። አስተዋፅአ ፡ ኪነ ፡ ወተግ ባር ። ከመ ፡ ያስተዋፅኡ ፡ መጽሐፈ ፡ ፍትሕ ፡ እም ብሉይ ፡ ወሐዲስ ። ዘአስተዋፃእከ ፡ ሎቱ ፡ (ዮና፩ ፥ ፭ ። መጽ ፥ ምስ ። ፍ ፥ ነ ፥ መቅ ። ሉቃ፲ ፥ ፴፭) ። ወአሐውር ። ኣስተዋፅአ ፡ ምጽዋተ ። አስተዋፅኦ ፡ ለመድፍንከ ፡ በእንተ ፡ ትእዛዙ ፡ ለልዑል ። እለ ፡ ያስተዋፅኡ ፡ ብዕ ሎሙ ፡ በሠናይ ፤ ለእመ ፡ ቦ ፡ ዾንትኒ ፡ ዘአጥረይነ ፡ ናስተዋፅአ ፡ በዘይደሉ ። ወአስተዋፅአት ፡ ሠሎ ፡ ን ዋያ ፡ ወአኅሰቀት ፡ (ጦቢ፩ ፥ ፯ ። ሚራ፳፱ ፥ ፲፩ ። አፈ ፥ ተ፱ ። ማር፭ ፥ ፳፮) ። ይህ ፥ የተጠቀሰ ፥ ጥቅስ ፥ ኹሉ ፥ በአ ውፅአ ፥ ፈንታ ፥ የገባ ፥ ነው ፤ መላሾች ፥ አበላሽተውታል ።

» ፃእፃእ ፤ (ዕብ ፡ ጼኤጻኢም ። ዐረ ፡ ፂ እፂእ ፤ ልጆች) ፤ ጭንጋፍ ፥ ውርጃ ፥ ሽል ፤ አለቀኑ ፥ ከ፱ ፥ ወር ፥ በፊት ፥ የወጣ ። ዝብጠታተ ፡ ፃእፃእ ፡ በማ ሕፀን ። ከመ ፡ ፃእፃእ ፡ ዘአድኅፀቶ ፡ ማሕፀነ ፡ እሙ ። ብእሲት ፡ ዘትበቲ ፡ ፈውሰ ፡ ከመ ፡ ታድኅፅ ፡ ፃእፃአ ፡ እማሕፀና ፡ (ሔኖ፳፱ ፥ ፲፱ ። ኢዮ፫ ፥ ፲፮ ። ፈ ፥ መ ፥ ፬ ፥ ፱) ።

— ፤ ጣጣ ፤ ጉዳይ ፥ መፍቅድ ፤ ዕዳ ፥ ግብር ፤ ገንዘብ ፥ የሚያሻ ፥ የሚያስፈልግ ፥ ነገር ። ወጪ ፥ ገንዘብ ፥ ቤተ ፥ ሠሪ ፥ ለሠራተኞች ፥ የሚሰጠው ፤ ለኖራ ፥ ለንጨት ፥ ለደ ንጊያ ፥ ለብረት ፥ የሚያወጣው ፤ ወይም ፥ ሕዝብ ፥ የሚ ያዋጣው ፥ ግብር ፥ የመዋጮ ፥ ገንዘብ ፥ (ሉቃ፲፬ ፥ ፳፰ ። ፬ነገ ፥ ፲፪ ፥ ፲፩ ፥ ፲፪) ። አብኡ ፡ እመዝገብ ፡ ለፃእፃአ ፡ ግብር ። የሀብዎሙ ፡ እምቤተ ፡ ንጉሥ ፡ ለፃእፃኦሙ ። እንዘ ፡ መጠነ ፡ ዝ ፡ ፃእፃኡ ። ዘላዕሌሁ ፡ ፃእፃአ ፡ ቤቱ ፡ (ዕዝ፪ ፥ ፳፱ ። ፯ ፥ ፱ ፥ ፰ ። ነሐ፩ ፥ ፲፰ ። ጦቢ፩ ፥ ፳፪) ።

» ፃእፅአ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ጨነገፈ ፤ አሶረደ ።

አፃእፅአ ፤ አስጨነገፈ ። አብቃቃ ፥ አከፋፈለ ። ወእምኔሁ ፡ ያፃአፅኡ ፡ ለነደቅት ፡ ወለጸረብት ፡ (፪ ዜና ፥ ፳፱ ፥ ፲፪) ።

ተፃእፅአ ፡ ተፀአፅአ ፤ አነሰ ፥ ተቀነሰ ፥ እን ስንስ ፥ አለ ፤ ጭንጋፍ ፥ ኾነ ። ሰገደ ፥ ተዋረደ ፤ ለጣዖት ፥ ተገዛ ። ወተፀአፅኡ ፡ ተግባሮ ፡ (ሮሜ፩ ፥ ፳፩) ። ፍጡር ፥ ኹሞ ፥ ፈጣሪ ፥ አለኝ ፥ ማለት ፥ እንደ ፥ መፅነስና ፥ እንደ ፥ መፀነስ ፥ ነው ፤ በፈጣሪ ፥ ፈንታ ፥ ፍጥረትን ፥ ማምለክ ፥ ግን ፥ እንደ ፥ መውረድ ፥ እንደ ፥ ማሶረድ ፤ ዘርቶ ፥ እን ዳለመቃም ፥ ወልዶ ፥ እንዳለመሳም ፥ ነውና ፤ ምክሒሩ ፥ የውቀትን ፥ ሕጸጽ ፤ ተፀንሶ ፥ በቅሎ ፥ አለማደግን ፥ ባጭር ፥ መቀጨትን ፥ በዝርዝር ፥ መቅረትን ፥ ያሳያል ።

(ጥ) **ወፅኖ ፤ ኖት ፤ (ወፅነ ፡ ይዌፅን ፡ ይወ ፅን ። መኀፀ) ፤** ማስማጥ ፥ ማስጨነቅ ፤ መፍጨት ፥ መቍላት ፤ የሆድ ። መኀፀንና ፥ ወፅአን ፥ እይ ፤ የዚህ ፥ ኀሮች ፥ ናቸው ።

ተወፅነ ፤ አማጠ ፤ በምጥ ፥ ተያዘ ፥ ተጨነቀ ፤ ተፈጨ ፥ ተቈላ ። ወይትዌፃን ፡ ከመ ፡ ማሕምም ፡ እ

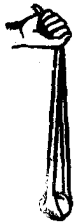
ንተ፡ትወልድ፡ሕፃን ። (ሚራ፲፱ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ተ፳፩ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ትውፅኣት ፤ ምጥ ፡ ጭንቅ ፤ እሀታ ፡ የሆድ ፡ ፀሽታ ፡ (ቄድር ፡ ፺፱) ።

ወፂፍ ፤ ፎት ፤ (ጺ) (ወፀፈ ፡ ይዌፅፍ ፡ ይውፅፍ ፤ አው ፡ ይወፅፍ ፡ ይፀፍ) ፤ መወጨፍ ፡ መርጨት ፤ የዝናም ። መወንጨፍ ፡ ማወንጨፍ ፤ መወርወር ፤ መምታት ፤ የደንጊያ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፵፱) ። ትዌፅፍ፡ አእባነ፡ በሥረዊሃ ። ወፀፎ፡ በእብን፡ ወሄጾ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ሚራ፵፯ ፡ ፬ ። መገ ፡ ፺፭) ።

ወፃፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ፀፍት) ፤ የሚወጭፍ ፡ የሚወነጭፍ ፤ ወንጫፊ ፡ ወርዋሪ ፤ ባለወንጭፍ ። ወፃፍያን፡ በሞፀፍተ፡ እብን ። ወፀፍት፡ ወነደፍት፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፪ ። ፪ዜና ፡ ፲፬ ፡ ፰) ።

ሞፀፍ ፤ ት ፤ (ብ ፡ መዋፅፍ ፡ ት) ፤ ማወንጨፊያ ፤ በድል ፡ ነጐድ ፡ ወንጭፍ ። ነፍጥ ፤ መድፍ ። ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞፀፍ ። እብነ፡ሞፀፍ ። ሰብአ፡ሞፀፍ ።ሞፀፍተ፡እብን ።መዋፀፍተ፡እብን፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፰ ። ዘካ፱ ፡ ፲፭ ። ዮዲ፯ ፡ ፲፪ ። መሳ፳ ፡ ፲፮ ። ፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲፬) ። መዋጽሕት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የወጽሐን ፡ ጥሬ ፡ ለወፀፈ ፡ ሰጥቶ ፡ መዋጽፍት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። አኮ፡ በአሕባል፡ ዘይጠፍሮን፡ ወአኮ፡ በመዋጽፍት፡ ወበሣዕር፡ ዘይከድኖን ። ዘእንበለ፡ ዕፀ፡ ወመሬት፡ ወዘእንበለ፡ አሕባለ፡ ጠፈር፡ ወመዋጽፍት ። መዋጽፍት፡ ዘዕፀ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

ሞፀፍ ፡

ተወፅፈ ፤ ተወነጨፈ ፡ ተጣለ ፤ ተወረወረ ። ወነፍሰ፡ጸላእትከሰ፡ተወፀፈት፡በማእከለ፡ሞፀፍ ። ለይትወፀፉ፡(፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፳፱ ። ዘፀ፲፱ ፡ ፲፫) ።

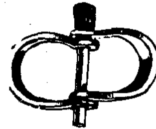
ውፁፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ፅፍት) ፤ የተወነጨፈ ፤ የተጣለ ፡ የተወረወረ ።

ተዋፀፈ ፤ ተወናጨፈ ፤ ተወነጫጨፈ ፡ ተወራወረ ።

ወፅፍ ፤ ወፀፍ ፤ ወጨፎ ፡ በረድ ፡ ውሽንፍር ፤ የወንጭፍ ፡ ደንጊያ ፤ ጥይት ፡ ፀረር ።

ወቂሕ ፤ ሖት ፤ (ወቅሐ ፡ ይወቅሕ ፡ ይቃሕ ። ዐረ ፡ ወከ) ፤ ማሰር ፡ ማጥበቅ ፤ ማስተሳሰር ፡ ማቈራኘት ፤ ማቋለፍ ፡ ማቈላለፍ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወቅሐ ፡ ፈንታ ፡ ሞቅሐ ፡ ይላል ፤ ወገደንና ፡ ወገሰን ፡ ነሰወን ፡ እይ ፤ አካኼዳቸው ፡ ከዚሀ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ሞቅሕ ፤ (ብ ፡ መዋቅሕት) ፤ ማሰሪያ ፡ ማቈራኛ ፤ ሰንሰለት ፡ እግረ ፡ሙቅ ፡ ወይም ፡ እግር ፡ ብረት ፤ ቀንበር ፡ መንቈር ፤ ዛንጅር ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወድቃ፡መዋቅሕት፡እምእደዊሁ ። ሰበርኩ፡መዋቅሕቲክሙ ። መዋቅሕቲሃ፡ ዘብርት ። አሕመምዎሙ፡በመዋቅሕት፡(ግብ፲፪ ፡ ፯ ። ዘሌ፳፮ ፡ ፲፫ ። ሚራ፳፰ ፡ ፳ ። ኢሳ፳፪ ፡ ፫) ።

ሞቅሕ ፡

—፤ ግዞት ፡ እስራት ፤ የግዞት ፡ ቤት ፤ ሐብስ ፤ ወሀኒ ። ቤተ፡ሞቅሕ ። ሀለወ፡ውስተ፡ሞቅሕ ። ወደዮሙ፡ ውስተ፡ሞቅሕ፡(ማቴ፲፩ ፡ ፪ ። ኩፋ ፡ ፴፱ ። ዘፍ፵ ፡ ፫) ።

ሞቅሐ ፤ (ወቅሐ) ፤ ያዘ ፡ አሰረ ፡ አጋዘ ፤ አቈራኘ ፡ ከወሀኒ ፡ አገባ ። መኑ፡ውእቱ፡ዘይሞቅሖ፡ለእዴየ ። ሞቅሕዎ፡በንጺን ። አዘዘ፡ ይደዩ፡ጋጋ፡ውስተ፡ ክሣዱ፡ ወይሞቅሕዎ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ ። ዕደው፡እለ፡ሞቃሕክምዎሙ፡(ኢዮ፲፯ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ሚያ፳ ። ጎዳ፳፯ ። ግብ፳ ፡ ፳፭) ።

ሞቃሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚያስር ፡ አሳሪ ፤ እስር ፡ ጠባቂ ፡ ዘበኛ ። ሰገደ፡ሞቃሒ፡ ለሙቁሓን፡(አፈ ፡ ተ፳፯) ።

አሞቅሐ ፤ አሳሰረ ፡ አስጋዘ ፤ ያዙት ፡ እሰሩት ፡ አለ ። ወአሞቅሖ፡እስከ፡አመ፡ ይፈድዮ፡(ማቴ፲፰ ፡ ፴) ።

ተሞቅሐ ፤ ታሰረ ፤ ተጋዘ ። እገሪከ፡ኢተሞቅሓ ። ዘኢተሞቅሐ፡በማእሰራ ። ተሞቂሐከ ። በተቀሥፎ፡ወበተሞቅሖ ። ወለጠ፡ልብሰ፡ተሞቅሖቱ፡ (፪ነገ ፡ ፫ ፡ ፴፬ ። ሚራ፳፰ ፡ ፲፱ ። ማቴ፳፭ ፡ ፵፬ ። ፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፭ ። ኤር፶፪ ፡ ፴፪) ።

ሙቁሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ቅሕት) ፤ የታሰረ ፡ የተጋዘ ፤ እስር ፡ ግዞተኛ ። እግር፡ ሙቁሕ ። ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ ። እለ፡ ሙቅሕታ፡ ትነብር፡ነፍሶሙ፡ (ሚራ፳፩ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፵፭ ፡ ፲፬ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲፱) ።

ሙቃሔ ፤ (ሕያት) ፤ ማሰር ፡ መታሰር ፡ አስተሳሰር ። እስራት ፡ ግዞት ፤ የግዞት ፡ ቤት ። እመ፡ሙቃሔሁ ። ሙቃሔ፡ጽኑዕ ። አ፡ ዘፈታሕከ፡እሙቃሔ፡ እግሩ፡ወእዴሁ ። ውስተ፡ሙቃሔሁ፡ ኢንደገቶ፡(ስንክ ፡ ግን፲፱ ። መስ፯ ። ጥበ ፡ ጠቢ ። ጥበ፲ ፡ ፲፬) ።

ተማቅሐ ፤ (ይትማቃሕ ፤ አው ፡ ተም(መ)ዋቅሐ ፡ ይትመዋቃሕ) ፤ ተሳሰረ ።

አስተማቅሐ ፤ (ያስተማቅሕ ፤ አው ፡ አስተም(መ)ዋቅሐ ፡ ያስተመዋቅሕ) ፤ አስተሳሰረ ።

ወቅይ ፤ዮት ፤(ወቀየ ፡ ይወቂ ፡ ይቀይ ። ዐረ ፡ ወቀይ) ፤ መጠበቅ ፤ መጠባበቅ ፤ ድውይን ፡ በ ጊዜ ፡ ሞት ። ከመ ፡ ይናዝዝዎ ፡ ወይወቅይዎ ፡ ፍል ሰት ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳) ።

—፤ መቍረጥ ፡ መቀርጠፍ ፤ መቅጨት ፡ መዘለፍ ። ወ ቅየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በወ ቀየ ፡ ፈንታ ፡ አውቀየ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ኢያወቅዮ ፡ ርእሶ ። ኣወቂ ፡ ቍልፈተ ፡ ልበሙ ። አውቀዮ ፡ ክ ሣዶ ፡ በአሐቲ ፡ ዝብጠት ። አዘዘ ፡ ያውቅዩ ፡ ልሳና ፡ እምጕንዱ ፡ (ዘሌ፩ ፡ ፳ ። ኩፋ ፡ ፩ ። መቃ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ መስ፯ ። ሮሜ፲፩ ፡ ፳፱) ።

አውቀየ ፤ አስቈረጠ ፤ አስቀረጠፈ ፤ ልማዱ ፡ ግን ፡ እድራጊነት ፡ ነው ።

ሞቀይ ፤ ት ፤ (ብ ፡ መዋቅይ) ፤ መቍረጫ ፡ መቀርጠፊያ ፤ መዘለፊያ ። መዋቅየ ፡ አምትንት ፡ ወሥ ርው ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፩) ።

ተወቅየ ፤ ተቈረጠ ፤ ተቈራረጠ ፤ ተገዘረ ፡ ተቀ ረጠፈ ። በሰይፍ ፡ ተወቅየ ። ጕንደ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘኢ ይትወቀይ ። ኢፈርሀ ፡ ሕማመ ፡ ተወቅዮ ፡ ቍልፈተ ፡ ንፍስቱ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፳፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ውቁይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቅይት ፡ ቂት) ፤ የተቈረጠ ፤ ቍርጥ ። አርዮስ ፡ ውቁይ ፡ በሰይፈ ፡ መ ርገም ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፲፰) ።

ውቅየት ፤ (ታት) ፤ መቍረጥ ፡ መቈረጥ ፡ አ ቈራረጥ ፤ ቈረጣ ፡ ቅርጠፋ ። ዐጭር ፡ ቈራጣ ፡ ስናፊል ፡ ቍምጣ ፡ ሱሪ ፤ ግልድም ፡ ሽርጥ ፤ የወንድ ፡ የሴት ። ክ ቡራተ ፡ ቀማይስተ ፡ ወውቅየታተ ፡ ሠናያተ ። ወገ ብሩ ፡ ውቅየተ ፡ ንጹኀ ፡ ዘአምሳለ ፡ ግላ ፡ (አዋል ። ስ ንክ ፡ ሐም፩) ።

ወቄት ፤ (ብ ፡ አውቅያት ። ዐረ ፡ ወቂ የት) ፤ በቁሙ ፤ የሚዘን ፡ ስም ፡ የልጥር ፡ ፲፪ኛ ፤ አ ንዱ ፡ ወቄት ፡ ፲ ፡ ድሪም ፤ አላዱ ፡ ወይም ፡ እኩሌታው ፡ ፭ ፡ ድሪም ፡ ይኾናል ፤ ልጥርን ፡ እይ ። ወከነ ፡ ሤጠ ፡ ሕልቅ ፡ ሠላሳ ፡ አሞሌ ፡ ወወቄት ፡ ለአሐዱ ፡ ብዕራይ ። ወብየ ፡ አውቅያተ ፡ ወርቅ ፡ (ሥር ፡ አቡ ። ፈላስ) ።

ወቅት ፤ (ብ ፡ አውቃት ። ዐረብ) ፤ ጊዜ ፤ ወራት ። ዓመታት ፡ ወአውቃት ፡ (ስንክ ፡ ግን፳፫) ።

ውቅያኖስ ፤ (ጽር ፡ ዖኬያኖስ) ፤ በቁሙ ፤ ዓለመ ፡ ማይ ፤ ዐቢይ ፡ ባሕር ፡ ስፊ ፡ ጥልቅ ፡ ዕሙቅ ፤ በ ፉቱ ፡ ማእዘን ፡ የመላ ፤ ከየብስ ፡ ፫ ፡ እጅ ፡ የሚበልጥ ፤ እንደ ፡ የብስ ፡ ፭ ፡ ክፍል ፡ ያለው ። ባሕር ፡ ለታላቅ ፡ ለ ታናሽ ፡ ይኾናል ፤ ውቅያኖስ ፡ ግን ፡ ለታላቅ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ባሕረ ፡ ውቅያኖስ ፡ (ዮሴፍ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ወቂሥ ፤ ሦት ፤ (ወቀሠ ፡ ይወቅሥ ፡ ይውቅሥ ፤ አው ፡ ይቀሥ) ፤ መውቀሥ ፡ መክ ሰስ ፤ መንቀፍ ፡ መዝለፍ ፤ መገሠጽ ፡ መምከር ፤ መንገር ፡ መናገር ፤ ቃልን ፡ ማፍሰስ ፡ መዘርዘር ። ምንተ ፡ ንብል ፡ ወምንተ ፡ ንወቅሥ ። አንዘ ፡ ይውቅሣ ፡ (ይቀሣ) ። አ ልብነ ፡ በዘንወቅሥ ፡ በእንተ ፡ ዝ ፡ ሀከክ ። ፈቀደ ፡ ይ ውቅሥ ፡ ለዐውድ ። እወቅሥ ፡ ጽድቀኪ ፡ ወተግባ ረኪ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፫ ። ዮሴፍ ። ግብ፲፱ ፡ ፵ ፡ ፴፫ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፲፪) ።

ወቃሢ ፤ (ሢት ፡ ሥያን ፡ ያት) ፤ የሚወ ቅሥ ፡ ወቃሽ ፤ ከሳሽ ። ወቃሥያን ፡ ዘእንበለ ፡ ፍትሕ ። ላዕለ ፡ ወቃሢ ፡ ይደሉ ፡ አቅሞተ ፡ ስማዕት ፡ (መቃ ፡ ገ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱) ።

ሙቃሥ ፤ (ሣት) ፤ መውቀሻ ፡ መወቀሻ ፡ መ ዋቀሻ ፡ መከሰሻ ፡ ቦታ ። በአሐዱ ፡ ዐውድ ፡ ወበአሐቲ ፡ ሙቃሥ ፤ ዐውደ ፡ ሙቃሥ ። አሐዱ ፡ ክብር ፡ ወመን ግሥት ፡ ወምሥናን ፡ ወሙቃሥ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ) ።

ተወቅሠ ፤ ተወቀሠ ፡ ተመከረ ፤ ተገሠጸ ። ይ ትወቀሥ ፡ እምስብአ ፡ ሀገር ፡ እስከ ፡ ሶሆ ፡ ይቤ ፡ ወ ይትመየጥ ፡ ኀበ ፡ መንበሩ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፭) ።

ውቁሥ ፤ (ሣን ፡ ሣት ፡ ቅሥት) ፤ የተወ ቀሠ ፤ የተነቀፈ ፡ የተዘለፈ ።

ተዋቀሠ ፤ በቁሙ ፤ ተሟገተ ፡ ተከራከረ ። ንዑ ፡ ንትዋቀሥ ። ዙሉ ፡ ይትዋቀሥ ፡ ለእኁሁ ። ኢክህ ለት ፡ ተዋቅሦተክሙ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፲፰ ። ፵፩ ፡ ፩ ። ዳን፩ ፡ ፶፮) ። በወቀሠ ፡ ፈንታ ፡ ተዋቀሠ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ተዋቀሥዋ ፡ ለእምክሙ ። መኑ ፡ ይትዋቀሦሙ ፡ (ሆ ሴ፪ ፡ ፪ ። ሮሜ፰ ፡ ፴፫) ።

አስተዋቀሠ ፤ አዋቀሠ ፡ አወቃቀሠ ፤ አሟ ገተ ፡ አከራከረ ። ሶበሁ ፡ ያስተዋቅሥዎ ፡ ለሰብእ ፡ ም ስለ ፡ እግዚ ። ኣስተዋቀሦሙ ፡ ለዙሉ ፡ አሕዛብ ፡ (ኢ ዮ፲፯ ፡ ፳፩ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፪) ።

መስተዋቅሥ ፤ የሚያዋቅሥ ፡ የሚያከራ ክር ፤ ዳኛ ። የሚዋቀሥ ፡ ተዋቃሽ ፡ ተከራካሪ ፤ ባለጋራ ። እስመ ፡ መስተዋቅሥ ፡ ጽኑዕ ፡ ውእቱ ፡ (ቅዳ) ።

»**ቅሥት ፤ (ታት)** ፤ ወቀሣ ፡ ክሰሳ ፤ ጠብ ፡ ክርክር ፤ ሙግት ፡ ፍርድ ። ቅሥተ ፡ ጊጉይ ። ማየ ፡ ቅ ሥት ። ንግር ፡ ቅሥተከ ። ኢመፍትው ፡ ትግበሩ ፡ ቅ ሥተ ፡ በሰንበተ ፡ ክርስቲያን ። አልቦ ፡ ዘይከውን ፡ ቅ ሥት ፡ (ሚራ፲፩ ፡ ፱ ። ዘኁ፳ ፡ ፲፫ ። ግብ፳፯ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፲ ። መክ፳ ፡ ፲፩) ።

ወቂዕ ፤ ዖት ፤ (ወቅዐ ፡ ይወቅዕ ፡ ይ ቃዕ ። ዐረ ፡ ወቀዐ) ፤ መውቃት ፡ መምታት ፡ መደ ብደብ ። በሙቃዕ ፡ ይወቅዕዎ ፡ (ኢሳ፳፰ ፡ ፳፯) ።

—፤ መግፈፍ ፡ መላጥ ። ወይወቅዕዎ ፡ ወይፈልጡ ፡ መለያልዮ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ (ዘሌ፩ ፡ ፯) ። ቈርበቱን ፡ ከ ሥጋው ፡ ለመለየት ፡ እግሩን ፡ ወንብጠው ፡ በታናሽ ፡ ሽ ንበቆ ፡ እየነፉ ፡ ይመቱታልና ፤ ዘይቤው ፡ ውቂያን ፡ አይ ለቅም ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ ወይወቅይዎ ፡ ይላል ፤ ማ ረድ ፡ ማወራረድን ፡ መቍረጥ ፡ መክትክትን ፡ ያሳያል ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ አይወጣም ።

ወቃዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት ፤ ዕት) ፤ የሚወቃ ፡ ወቂ ፤ ነፊ ፡ ገፋፊ ።

ተወቅዐ ፤ ተወቃ ፡ ተመታ ፤ ተገፈፈ ።

ውቁዕ፤(ዓን፡ዓት፡ቅዕት)፤ የተወቃ፤የተገፈፈ፡የተላጠ።

ሙቃዕ፤ሞቅዕ፤(ብ፡ሙቃዓት፤መዋቅዕ። ዐረ፡ሚቀዐት፤መዶሽ)፤ መውቂያ፡መግፈፊያ፤ፍሬን፡ከገለባ፡ሥጋን፡ከቈርበት፡ዕንጨትን፡ከቅርፍት፡የሚለዩበት፡መሣሪያ፡ብታ።

ወቀፈ፤(ዐረ)፤ ቆመ፤የሐቀፈ፡ሞክሼና፡መንቲያ፤ሐቀፈን፡እይ።

ወቅፍ፤(ብ፡አውቃፍ፤ፋት። ዐረብ)፤ አንባር፡ቀለበት፤እጅን፡ጣትን፡ዐቅፎና፡ክቦ፡የሚይገ፡ቀዋሚ፡የእጅ፡ጌጥ። ኢኅሠሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን። ወደይኩ፡አውቃፋተ፡ውስተ፡እደውኪ። አርባዕቱ፡አውቃፋት፡(ደራሲ። ሕዝ፲፮፡፲፩። ዘፀ፳፯፡፲፫)።

ወቂር፤ሮት፤(ወቀረ፡ይወቅር፡ይቅር። ዐረብ)፤ መውቀር፡ማለዘብ፤መቈፈር፡መጥረብ፡የደንጊያ፡የገደል፡የዋሻ፡የጕድጓድ። ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡ብዙኃ። ዘይወቅርሂ፡ወዘይጸርብ። እንዘ፡ይወቅር፡ረከበ፡አእባነ፡ወርቅ። ርእይዋ፡ለኰኵሕ፡እንተ፡ወቀርክሙ። መካን፡ዘወቀረ፡ሎቱ። ቀር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ዘእብን፡(፪ዜና፡፳፮፡፲። ገድ፡ላሊ። ስንክ፡ግንቦ። ኢሳ፶፩፡፩። ጥበ፲፫፡፲፩። ዘፀ፴፬፡፩)። ማዋቀር፡መቋጠር፡በግንብ፡በግድግዳ፡ላይ፡ጣራ፡ባጥ፡መሥራት።

ወቃሪ፤(ሪት፡ርያን፡ያት፤ቀርት)፤ በቁሙ፡የሚወቅር፤የሚያዋቅር፤ጠራቢ። ወቀርተ፡እእብን፡ወፈሐቅት፡(፩ዜና፡፳፪፡፪። ፪ነገ፡፭፡፲፩)።

አውቀረ፤ አቦቀረ፡አስቈፈረ፤አስጠረበ፤ውቅር፡አሠራ። አውቀረ፡ኰኵሐ፡በኀጺን። አውቀርከ፡ለከ፡ዝኀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ። አውቀረ፡ላቲ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ጥምቀተ፡መቃብረ፡ነፍስ፤ወንተማ፡በአእባን፡ሠላስ፡(ሚራ፵፰፡፲፯። ኢሳ፳፪፡፲፯። ቅኔ)።

ተወቅረ፤ ተወቀረ፡ተጠረበ፤ተቈፈረ፤ተዋቀረ። እብን፡ዘኢተወቅረ። ጽኑዓት፡እማንቱ፡ለተወቅሮ፡(ኢያ፰፡፴፫። ሄርማ፡፻፳፩)።

ውቁር፤(ራን፡ራት፡ቅርት)፤ የተወቀረ፤የተዋቀረ፤ውቅር፤ጥርብ፡ልዝብ። እብን፡ውቁር። እበን፡እለ፡ኢኮና፡ውቁራት፡(፩ነገ፡፲፪፡፲፪። ዘዳ፳፯፡፮)።

ውቅሮ፤ ዋሻ፡ፍርኵታ፤ጕድጓድ፡መቃብር፤ተጠርቦ፡ተወቅሮ፡ታንጾ፡ተቈፍሮ፡የተሠራ። ዐዘቅተ፡ውቅሮ። ቤተ፡ዘውቅሮ። ርእስ፡ዘውቅሮ። እብነ፡ውቅሮ፡(ነሐ፱፡፳፭። ጥበ፲፫፡፲፩። ዘዳ፫፡፳፯። ፪ነገ፡፳፪፡፮)።

—፤ጥርብ፡ደንጊያ፡ገንቢዎች፡በየረድፉ፡የሚሰድሩት፡የሚደረድሩት። አረፍት፡ዘኢኮነ፡በውቅሮ። ወበዐውዱ፡ሠለስቱ፡ጾታ፡ዘኢኮነ፡ውቅሮ፤ወአርባዕቱ፡ጾታ፡በውቅሮ። አብያተ፡ዘውቅሮ፡መኒነክ፡(፫ነገ፡፯፡፲፪። ፮፡፴፮። ድጓ)። በውቁር፡ፈንታ፡ውቅሮ፡ይላል፤አያሰኝም። ማእዳተ፡ዘእብነ፡ውቅሮ፡(ሕዝ፵፡፵፪)።

ሞቀር፤ርት፤(ብ፡መዋቅር)፤ መውቀሪያ፡መጥረቢያ፤የደንጊያ፡መሣሪያ፡የነጠረ፡ብረት። መዋቅረ፡እብን፡(አዋል)።

ወቀሰ፤—በቁሙ፤—ወቂሥ፡ወቀሠ።

ወቄት፤ወቅት፤—በቁሙ፤—ወቅይ፡ወቀየ።

ወሪእ፤አት፤(ወርአ፡ይወርእ፡ይራእ። ዐረ፡ወረ)፤ መሰወር፡መደበቅ፤መሸፈን፡መጋረድ፤የንፍረት፤ለሌላም፡ይኾናል።

ሞራእ፤(ብ፡መዋርእት)፤ ግልድም፤ኰርጥ፤ማጠቆ፤መታጠቂያ። ተማየጥ፡ለከ፡ሞራአ። ሰፈዩ፡ቈጽለ፡በለስ፡ወገብሩ፡ሎሙ፡መዋርእተ፡(ኤር፲፫፡፩። ዘፍ፫፡፯። ኩፋ፡፫)።

—፤በቁሙ፡ሞራ፤የንዋየ፡ውስጥ፡ልብስ፡የሆድ፡ዕቃ፡ሽፋን፤ሥሥ፡እንደ፡ክርታስ፡ያለ፤ጋሎች፡የሚያሟርቱበት፡(ዐማርኛ)።

ወሪድ፤ዶት፤(ወረደ፡ይወርድ፡ይረድ። ዐረብ። ዕብ፡ያራድ)፤ መውረድ፡መቈልቈል፤ከላይ፡ወደ፡ታች፡መውደቅ፤መዝነም፡መፍሰስ። እምና፡ውስተ፡ዲበ፡ላዕለ፡ይስማሙታል። ጕንደየ፡ወሪደ፡እምደብር። ወረደ፡እምሰማይ። ረድ፡እመስቀልከ። አንዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ። ወረደ፡ዐፃ፡ላዕለ፡ዮናስ። ፍርሀት፡ወረ ዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡(ዘፀ፴፪፡፩። ማቴ፳፯፡፬። ማር፲፩፡፴። ኩፋ፡፩። ዮና፩፡፯። ሉቃ፩፡፲፪)።

—፤መዋረድ፤ትሑት፡መኾን። መጽሐፍ፡ግን፡በውረደ፡ፈንታ፡ተወርደ፡ተወረደ፡ተዋረደ፡ይላል፤አያሰኝም፡ተ፡ያማርኛ፡ነው። ተወርዶቱ፡ለእግዚ፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ። ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ካህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ። ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡ለበዓል። በፍትወተ፡ነፍሳ፡ትትዌረድ። ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፤ርኢክኑ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሐገ፡ተዋርዶ። ወለተ፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡(መጽ፡ምስ። ኤር፪፡፰፡፳፪። አፈ፡ድ፪፡፰። ግብ፲፯፡፲፯)። እንደ፡ዘንመ፡ዐጕል፡ከሰ፡ኾነ፡ሌላ፡ተገብሮ፡የለውም።

ወራዲ፤(ዲት፡ድያን፡ያት)፤ የሚወርድ፡ወራጅ፡ፈሳሽ፤የሚዋረድ፡ተዋራጅ።

ውሩድ፤(ዳን፡ዳት፡ርድ)፤ የወረደ፤የተዋረደ፡ወደ፡ታች፡ያለ፤ወራዳ፡ትሑት። ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡(ሄርማ፡ገ፳፩)።

»ርደት፤ መውረድ፡መዋረድ፤አወራረድ፤ትሕትና፤ውርደት። ወራድነት። ርደቱ፡ለወልድ፡እም

ሰማይ ። ከመ ፡ ርደተ ፡ ንስር ። ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ር ደተከ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ በእንተ ፡ ፍቅረ ፡ ሰብእ ። ር ደተ ፡ ዝናማት ። ወከመ ፡ ርደተ ፡ አንበጣ ፡ ርደቱ ፡ (ቀሌ ። ዘዳ፳፰ ፡ ፵፱ ። ግንዘ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፪ ። ሚራ፵፫ ፡ ፲፯) ።

ሙራድ ፤ (ዳት) ፤ መውረጃ ፡ ቍልቍለት ፤ ዕርከን ፡ መዓርግ ። ሙራደ ፡ ደብር ። ሙራደ ፡ ዐቀብ ፡ ዘደብረ ፡ ዘይት ። ይውሕዝ ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ ውስተ ፡ ሙራድ ። በበ ፡ ሙራዶሙ ፡ (ኢያ፰ ፡ ፳፱ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፴፯ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶፪) ።

አውረደ ፤ አወረደ ፡ አዋረደ ፤ ሻረ ፤ አሶረደ ። አወርዶሙ ፡ ቈላተ ፡ ዮሳፍጥ ። አውረደቶሙ ፡ በሐ ብል ፡ እንተ ፡ መስኮት ። አውረዶሙ ፡ ለነገሥት ፡ ው ስተ ፡ ሞት ፡ ወለክቡራን ፡ እምነ ፡ ዐራታቲሆሙ ። አውረድዎሙ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ለመሳፍንት ፡ (ዮ ኤ፫ ፡ ፪ ። ኢያ፪ ፡ ፲፭ ። ሚራ፵፰ ፡ ፯ ። ሰቈ፪ ፡ ፲) ።

—፤ አዘነመ ፤ አፈሰሰ ። እግዚ ፡ ያወርድ ፡ ጠለ ፡ ወዝ ናመ ፡ ላዕለ ፡ ምድር ። አውረደት ፡ አንብዐ ። አው ረደ ፡ እሳተ ፡ እምሰማይ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፪ ። ሚራ፴፪ ፡ ፲፰ ። ፵፰ ፡ ፫) ።

—፤ ዘረጋ ፡ ላከ ፡ ሰደደ ፤ የእጅ ። አውረደ ፡ እዴሁ ፡ ወነሥአ ። ኢትቅድም ፡ አውርዶ ፡ እዴከ ። ደይዎ ፡ ውስተ ፡ ዐዘቅት ፡ ወእዴክሙ ፡ ባሕቱ ፡ ኢታውርዱ ፡ ላዕሌሁ ፡ (፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፯ ። ሚራ፴፩ ፡ ፲፰ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፳፪) ።

—፤ ጣለ ፡ ንዛ ፤ የመረብ ፡ የመልሕቅ ። እለ ፡ ያወርዱ ፡ መሣግሪሆሙ ፡ ውስተ ። ወአውረዱ ፡ ሐብለ ፡ (ኢሳ ፲፱ ፡ ፰ ። ግብ፳፯ ፡ ፳፰) ።

—፤ ከላ ፡ አወጣ ፤ አወለቀ ፡ አሰለበ ፤ አራገፈ ፡ አሳረፈ ፤ የልብስ ፡ የጭነት ፡ የሸክም ። ወአውረደ ፡ ዮናታን ፡ ዐ ጽፈ ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ወወሀቦ ፡ ለዳዊት ። ያውርዱ ፡ አል ባሲሆሙ ፡ ዘተልእኩ ፡ ቦሙ ። ወአውረዱ ፡ ኵሎ ፡ ዘውስተ ፡ ሐመር ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፬ ። ሕዝ፵፬ ፡ ፲፱ ። ግ ብ፳፩ ፡ ፫) ። ምንም ፡ ያማርኛው ፡ ስልት ፡ ቢበዛ ፡ ምስ ጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከማውረድ ፡ አይወጣም ።

ተወርደ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ተዋረደ ፤ ዕዳውን ፡ ግብሩን ፡ ተወጣ ። ውርዴ ፡ ኾነ ፤ ቂጥኝ ፡ ወጣለት ።

ተዋረደ ፤ (ወረደ) ፤ በቁሙ ፤ ወረደን ፡ እይ ። ተወራረደ ፡ እሰጥ ፡ አገባ ፡ ተባባለ ፤ ውርድ ፡ ተናዘ ።

አስተዋረደ ፤ (አድራጊና ፡ አደራራጊ ፤ ባድራ ጊነቱ ፡ የአውረደ ፡ ድርብ) ፤ አዋረደ ፤ አወራረደ ። አፍሰስ ፡ አስተፋሰሰ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ያስተዋርድዎ ፡ ው ስተ ፡ አምጣነ ፡ ገብር ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ተረ ፡ ቄር) ።

ወርድ ፤ (ዐረ ፡ ዐርድ) ፤ በቁሙ ፤ ስፋት ፡ ርሕብ ፡ ጕን ። ወይኩን ፡ ዐጽፍ ፡ ዘእመት ፡ ኑኁ ፡ ወእ መት ፡ ወርዱ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲፮ ። ፴፮ ፡ ፲፮ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፩) ። ወረዳ ፡ አውራጃ ፡ (ዐማርኛ) ።

ወሬው ፤ **ዎት** ፤ **(ወረወ ፡ ይዌሩ ፡ ይ ውሩ ። ዕብ ፡ ያራሀ)** ፤ መወርወር ፡ መጣል ፤ ማዝ ቀንጠር ። ወሬወ ፡ እብነ ። ይዌርዊ ፡ አልባሲሆሙ ። ትዌርዎሙ ፡ ማእከለ ፡ እሳት ። እዌሩ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ መሥገርትየ ። ወረወ ፡ ነፍሶ ፡ እመልዕልተ ፡ ሉዓሌ ፡ ወሞተ ፡ (መክ፫ ፡ ፭ ። ግብ፳፪ ፡ ፳፫ ። ሕዝ፳ ፡ ፱ ። ሆሴ፯ ፡ ፲፪ ። ዮሴፍ) ።

ወራዊ ፤ **(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ረውት)** ፤ የሚወረውር ፤ ወርዋሪ ። ወራዌ ፡ ረምሕ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፰) ።

ተወርወ ፤ ተወረወረ ፡ ተጣለ ፤ ተምዘገዘገ ፤ ዘ ለለ ፡ መር ፡ ቸር ፡ ዱብ ፡ አለ ፤ ወረደ ፡ ወደቀ ። ተወረው ፡ ታሕተ ። ተወርዉ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ውስተ ፡ እሳት ። ፈ ቃዱ ፡ ተወርወት ፡ ኀበ ፡ ዐጺደ ፡ ወይን ። ተጋብኡ ፡ ውስተ ፡ አህጉር ፡ ጽኑዓት ፡ ወንትወሮ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፯ ። ፳፩ ፡ ፳፩ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ታኅ፩ ። ኤር፰ ፡ ፲፬) ።

ውርው ፤ **(ዋን ፡ ዋት ፡ ሩት)** ፤ የተወረ ወረ ፡ የተጣለ ፤ የወደቀ ። ወቀብዑ ፡ ውሩት ፡ ዲበ ፡ ሙ ታክፍቲሁ ። ውርዋት ፡ (ፊልክ ፡ ፶፯ ። አዋል) ።

ወራውር ፤ ውርወራ ፤ የወንጭፍ ፡ ድንጊያ ፤ መርግ ፡ ናደት ።

ወራውሬ ፤ እብን ፡ በረድ ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ። ኵሎ ፡ እብነ ፡ ክቡረ ፡ ወዕንቈ ፡ ወራውሬ ፡ ብዙኀ ፡ (፩ ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፪) ።

—፤ ብጫቴ ፡ ዕንቍ ፡ ወርቅ ፡ የሚመስል ። ወታስዕት ፡ በወራውሬ ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፳ ። ዘፀ፴፯ ፡ ፲፯) ።

ወሬዝ ፤ **ዘት** ፤ **(ወረዘ ፡ ይወርዝ ፡ ይሬዝ)** ፤ መወርዘት ፡ መርጠብ ፤ የሸክላ ፡ የግንብ ።

ወርዘወ ፤ **(ተቀ ፡ ግ)** ፤ ጐለ(ረ)መሰ ፤ አደገ ፡ ጐበዘ ፤ ሬዝ ፡ አወጣ ፡ አቀመቀመ ፤ ጸና ፡ በረታ ። ልሕቀ ፡ በበ ፡ ሕቅ ፤ ወወርዘወ ፡ በአምጣነ ፡ ብእሲ ። ወርዘ ውኩሂ ፡ ወረማእኩ ። አመ ፡ ወርዘወ ። ጽናዐ ፡ ወው ርዙ ፡ በእንተ ፡ ሕዝበ ፡ ዚአነ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። መዝ ፡ ፴፮ ። ገድ ፡ ላሊ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፲፫) ። በወርዘወ ፡ ፈንታ ፡ ተወርዘወ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ላዕለ ፡ ሞት ፡ ተወር ዘወ ። እንዘ ፡ ይትወረዘው ፡ በኀይለ ፡ መንፈስ ፡ ቅ ዱስ ፡ (ድጓ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ውርዝው ፤ **(ውት ፡ ዙት ፤ ዋን ፡ ዋት)** ፤ ያደገ ፡ የጐለመሰ ፤ ብርቱ ። ብእሲት ፡ ውር(ዝው)ዙት ። ውርዝዋት ፡ አንስት ። ደናግል ፡ ርሱያት ፡ ወስርግ ዋት ፡ ወውርዝዋት ፡ በሃይማኖት ፡ (ስንክ ፡ ግን፳ ። ዲድ ፡ ፲፱ ። መዋሥ) ።

ወሬዛ ፤ **(ብ ፡ ወራዝው ፤ ወራዙት)** ፤ ጐልማሳ ፡ ጐበዝ ፤ ለጋ ፡ ወጣት ፤ ሶባ ፡ ሦታ ፤ ከሥራም ስት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ያለ ፤ ለዘር ፡ የበቃ ፡ ለማልሞ ፤ ሬዛ ፡ ቀምቀም ። ወሬዛ ፡ ወሕፃን ። ልሂቅ ፡ ወወሬዛ ። ወልድ ፡ ወሬዛ ። ከመ ፡ ወሬዛ ፡ ሀየል ። ወራዙትኒ ፡ ወደናግል ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፩ ። ሕዝ፱ ፡ ፯ ። ዳን፩ ፡ ፵፩ ። ማሕ፪ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፻፵፰) ።

ወሬዛዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ወሬዛዊት ፡ ድን ግል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

ውርዙት፤ ጕእስ፡ ሕፃንነት፤ ጕልማስነት፤ ጕብዝና፡ ፀፍላ። ኀሠሥክዋ፡ እምኔ፡ ውርዙትየ። ኀለፈ፡ ውርዙቱ። መዋዕለ፡ ውርዙትሙ። እንዘ፡ ሀለዋ፡ በኀይለ፡ ውርዙትን፤ (ጥበ፳፡ ፪። ሱቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፳። ሔኖ፲፡ ፲፯። ዲድ፡ ፲፬)።

ውርዛዌ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። መዋዕለ፡ ውርዛዌ። አልቦ፡ ርሥእን፡ ለውርዛዌሁ፡ (ጥበ፪፡ ፯። ቅዳ)። ፪ኛም፤ መጕልመስ፡ አጕለማመስ፤ ጕልመሳ፡ ይኾናል።

ውርዝውና፤ ዝኒ፡ ዓዲ፡ ከማሁ፤ ጕልማ ስነት፡ (አፈ፡ ተ፯። ፊልክ፡ ፬። ፍ፡ ነ፡ ፩)።

አወርዘወ፤ አላቀ፡ አሳደገ፤ ጕበዝ፡ አደረገ። ኢያወርዘውኩ፡ (ኢሳ፳፫፡ ፬)።

»**ሬዝ**፤ በቁሙ፤ ከራስ፡ እስከ፡ ጽሕም፡ በግ ራና፡ በቀኝ፡ የሚወርድ፡ ጠጕር። የታናሽ፡ በግ፡ የጠ ቦት፡ ጠጕር፡ መዠመሪያ፡ የሚሸለተው። በጉም፡ ወ ሬዛ፡ እንደ፡ መባል፡ ሪዝ፡ ይባላል፤ ሪዝ፡ በግ፡ የሪዝ፡ በግ፡ ጠጕር፡ እንዲሉ።

ወርኅ፤ (ብ፡ **አውራኅ**፤ **ኃት**። **ዕብ፡ ያሬሐ፡ ዮራሕ። ሱር፡ ያርሓ**)፤ ጨረቃ፡ የፀሓይ፡ ታናሽ። ፀሓይኒ፡ ይጸልም፡ ወወርኃኒ፡ ኢይሁብ፡ ብ ርሃኖ። የሐጽጽ፡ ልቡ፡ ከመ፡ ወርኅ። ወርኅ፡ ም ልእት። ሠርቀ፡ ወርኅ፡ (ማቴ፳፬፡ ፳፱። ሚራ፳፯፡ ፲፩። ፶፡ ፯። ኢሳ፭፡ ፲፬)።

—፤ በቁሙ፤ የጨረቃ፡ ወር፤ ተወልዳ፡ ጠፍ፡ እስክት ኾን፡ የምታበራው፤ ፳፱፡ ቀን፤ ፲፪፡ ሰዓት፤ ፯፻፺፫፡ ክ ፍል። የክፍሉ፡ መጠን፡ እጅግ፡ ስላነሰ፡ ፻ቱ፡ ክፍል፡ ፲፡ ሴኮንድ፤ ፲፰ቱ፡ ክፍል፡ ፩፡ ደቂቃ፡ ነው። ፻፺፫ቱ፡ ክፍል፡ ፵፬፡ ደቃይቅ፡ ኹኖ፡ ፩፡ ክፍል፡ ይተርፋል። ሺሕ፡ ከ፹ው፡ ክፍል፡ ፷፡ ደቂቃ፡ ወይም፡ ፩፡ ሰዓት፡ ይኾናል። የፀሓይ፡ ወር፡ ሲኾን፡ ፴፡ ቀን፡ ነው፤ ሕ ጸጽ፡ የለበትም። ዝንቱ፡ ወርኅ፡ ይኩንክሙ፡ ቀዳ ማየ፡ አውራኅ። ፀሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወርኅ። በአ ውራኅ፡ እሙራት። ወርኅ፡ ወርኃዊ፤ ወርኅ፡ ፀሓ ያዊ። ዥሎን፡ አውራኅ፡ (ዘፀ፲፪፡ ፪። ዳን፬፡ ፳፯። ሔ ኖ፹፰፡ ፱። አቡሻ፡ ፫። ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

ወርኅ፡

—፤ ጊዜ፡ ዘመን፡ ወራት። ወበጽሐ፡ ወርኃ፡ ለኤል ሳቤጥ። በወርኀ፡ ቀላውዴዎስ። ዘመነ፡ መንሱት፡ ወወርኀ፡ ተከውሶ። በወርኀ፡ ምግቡ፡ ለያሬድ፡ (ሉቃ፩፡ ፶፯። ስንክ፡ ሚያ፲፭፡ ፳፪። ጥበ፡ ጠቢ)።

ወርኃዊ፤ ወረኛ፡ ወራተኛ፤ ወረተኛ፤ ቶሎ፡ የሚያልፍ። በየወሩ፡ ጨረቃ፡ ሲወጣ፡ የሚጥል፡ ጋኔን። ወርኃውያን፡ (ማቴ፬፡ ፳፬)። የጨረቃ፡ ቍጥር። ወ ርኅ፡ ወርኃዊ። ዓመት፡ ወርኃዊ፡ (አቡሻ)።

ወረኃ፤ በቁሙ፤ እግረ፡ ወንከራ፤ ወይም፡ እ ግረ፡ ማጭድ፤ እግሩ፡ ለጋ፡ ጨረቃ፡ የሚመስል፤ ሲ ቆም፡ በመካከሉ፡ ልጅ፡ የሚያሾልክ፡ (ዐማርኛ)።

ወረየ፤ (**ይወሪ፡ ይረይ**)፤ አወራ፡ አሳየ፡ ገለጠ፤ የነገር፡ የምስጢር።

ወራዪ፤ ወሬኛ፡ አውሪ፡ ወሬ፡ ነጋሪ።

ወሬ፤ በቁሙ፤ (ዐማርኛ)።

ወሪቅ፤ **ቆት**፤ (**ወረቀ፡ ይወርቅ፡ ይ ረቅ። ዕብ፡ ያራቅ**)፤ መትፋት፤ እክ፡ ትፍ፡ ማለት፤ ከአፍ፡ ምራቅ፡ ማውጣት። ኢይትሀከዩ፡ ወሪቀ፡ ው ስተ፡ ገጽየ። ኢይውርቅ፡ ምራቀ። ለምንት፡ ዘኢ ወረቀ፡ አቡ፡ መቃሩ፡ (ኢዮ፴፡ ፲። ፍ፡ ነ፡ ፲፪። ፊ ልክ፡ ፲)።

—፤ ቅጠል፡ መኾን። መርቀቅ፡ መሣሣት፤ መወረቅ፡ መወየብ፤ ወርቅ፡ የበሰለ፡ ቅጠል፡ መምሰል። ረቀቀን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

»**መረቅ**፤ (**ዐረ። ዕብ፡ ማራቅ**)፤ በቁሙ፤ የሥጋ፡ ውሃ፡ የበሰለበት፡ የተቀቀለበት። (ተረት)፤ ሠ ምና፡ ወርቅ፡ እንጀራና፡ መረቅ። ከሥጋው፡ ጦመኛ፡ ነኝ፡ ከመረቁ፡ አውጡልኝ፡ (መጽ፡ ፈው)። መረቃ፡ አመረቃ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ፍችው፡ ጣፈጠ፡ ማለት፡ ነው።

»**ምራቅ**፤ በቁሙ፤ ትፋት፡ ትፍታ፤ አክታ፡ ጢቅታ። ኢሜጥኩ፡ ገጽየ፡ እምኅፍረተ፡ ምራቅ። ለእመ፡ መጽአ፡ ምራቅ። ጽቡረ፡ ገብረ፡ በምራቁ፡ (ኢሳ፶፡ ፮። ፊልክ፡ ፲። ዮሐ፱፡ ፯)። በምራቅ፡ ፈንታ፡ ረቅ፡ ይላል። በረቀ፡ አፉሆሙ፡ (አዋል)። መረቀ፡ ማ ለት፡ ከምራቅ፡ ወጥቷል፤ መርቀኝ፡ ሲል፡ እንትፍትፍ፡ በልብኝ፡ እንዲል፡ (ባላገር)።

ወረቀት፤ (**ዐረ፡ ወረቅ። ዕብ፡ የሬቅ**፤ **ቅጠል**)፤ በቁሙ፤ ክርታስ፡ መጣፊያ፤ ሥሥ፡ ደካማ። ከማርኛ፡ በቀር፡ በግእዝ፡ ቃል፡ ውስጥ፡ አይገኝም።

ወርቅ፤ በቁሙ፤ ከማዕደን፡ ኹሉ፡ የሚበልጥ፡ ልዩ፡ ክቡር፡ ገንዘብ፤ ሕብሩ፡ ብጫ፡ ቀይ፡ ሐመልሚል፤ አንጥረኞችና፡ ጃን፡ ሸላሞች፡ ሌሎች፡ ንዋያትን፡ በ ርሱ፡ ለማስጌጥ፡ ለመለበጥ፡ እንደ፡ ቀለም፡ በላይ፡ የ ሚቀቡትና፡ የሚያፈሱት፤ እንደ፡ ወረቀት፡ የሚያሣ ሡት። ስለ፡ መልኩና፡ ስለ፡ ግብሩ፡ ስሙን፡ ከቅጠል፡ ወስዷል። ወርቅ፡ የገንዘብ፡ ኹሉ፡ ራስ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ማኅተመ፡ ንጉሥ፡ ያለበት፡ መዳቡም፡ ብሩም፡ ማናቸ ውም፡ ኹሉ፡ በርሱ፡ በመከብቡ፡ ስም፡ ወርቅ፡ ይባላል። ወርቀ፡ ሜጥ። ደፊነ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ። ወሀብ ዎሙ፡ ብዙኀ፡ ወርቀ፡ ለሠገራት፤ ብር፡ ገንዘብ፡ ማ ለት፡ ነው፡ (ዘሌ፳፭፡ ፶። ማቴ፳፭፡ ፲፰። ፳፰፡ ፲፪)።

ወርቃዊ፤ ወርቃም፡ ባለወርቅ፤ ወርቅማ፡ ወ ርቅ፡ የሚመስል፡ የወርቅ፡ ዐይነት፤ ቍጥር፡ ሚዛን። ኵልቍ፡ ወርቃዊ፡ (አዋል)።

ወረረ፤ (ትግ፡ ወዐም ። ወሬር፡ ወረ)፤ በቁሙ፤ ዘረፈ፣ በዘበዘ፤ አደጋ፣ ጣለ ። (ተረት)፤ ካጭር፣ ምክር፤ ከረዥም፣ ውረር ። የቀን፣ ወራሪ፤ የሌት፣ ሰባሪ ።

ወረስ፤ ሰት፤ (ወረሰ፡ ይወርስ፡ ይረስ ። ዕብ፡ ያራሽ ። ሱር፡ ዩሬት ። ዐረ፡ ወሬሰ፡ ተ)፤ መውረስ፤ መውረት፣ እጅ፣ ማድረግ፤ የሙትን፣ ይዞታ፣ ርስትና፣ ገንዘብ፣ በሻቹ፣ ፈቃድ፣ መውሰድ፣ መያዝ ። ወይም፣ ሳይሞት፣ በግድ፣ መቀማት፤ እንደ፣ እስራኤል ። በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ ። ንዋይ፡ ብዙኅ፡ ዘወረሰት፡ እምታ ። ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር ። ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥተ፡ ምድር፡ (ፍ፣ ነ፣ ፵፪፣ ፫ ። ስንክ፣ ጳጕ፫ ። ቀሌ) ። በወረሰ፣ ፈንታ፣ ተወርሰ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው፣ (ኢያ፲፰፣ ፪) ።

ወራሲ፤ (ሲት፡ ስያን፡ ያት)፤ የሚወርስ፣ ወራሽ፤ ዋርሳ ። ዘረሰየ፡ ወራሴ፡ ለኵሉ ። ወራሲ፡ ጠባይዓዊ ። ብእሲት፡ ዘኢወልደ፡ ወራሴ ። ወራስያኒሃ፡ ለምድረ፡ ሕያዋን ። ወራስያነ፡ ክብር፡ (ዕብ፩፣ ፪ ። ፍ፣ ነ፣ ፵፪፣ ፫ ። ሚራ፳፫፣ ፳፪ ። ቀሌ ። ዮሴፍ) ። በወራሲ፣ ፈንታ፣ ዋርስ፣ ይላል፣ (ማቴ፳፩፣ ፴፰ ። ስንክ፣ ኀዳ፴) ።

አውረሰ፤ አወረሰ፤ አስወረሰ ። ያወርሶ፡ እግዚ፡ ለይሁዳ፡ መክፈልቶ ። ሕገ፡ ዘያሐይዎሙ፡ አውረሶሙ ። ከመ፡ ትረሱ፡ ምድረ፡ ወእምድኅሬክሙኒ፡ ታውርሱ፡ ለደቂቅክሙ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ (ዘካ፪፣ ፲፪ ። ሚራ፲፯፣ ፲፩ ። ፩ዜና፣ ፳፰፣ ፰) ።

ተወርሰ፤ ተወረሰ፤ ርስቱን፣ ገንዘቡን፣ ተቀማ፤ ሰውየው ። ወይም፣ ርስቱ፣ ለሌላ፣ በለፈ፤ እንደ፣ ከነዓን ። ከመ፡ ኢትትወረስ፡ ለካልኣን፡ (ስንክ፣ ሠኔ፲፯) ።

ተዋረሰ፤ ተወራረሰ፤ ተካፈለ፣ ተከፋፈለ፤ ተተናተነ ። ኢይባእ፡ ውስተ፡ ተዋርሶ ። ለተዋርሶ፡ ዘኢይበለ ። ተዋረሱ፡ ኵሎ፡ ይወሎሙ ። ወቡቱፋኒሁ፡ በተዋርሶ፡ (ፈ፣ መ፣ ፳፭፣ ፫ ። ፭ጴጥ፣ ፩፣ ፬ ። ዮዲ፳፭፣ ፲፭ ። አፈ፣ ድ፯) ።

ተዋራሲ፤ ሞረስ፤ (ብ፡ መዋርስት)፤ የሚዋረስ፣ የሚወራረስ፤ ተዋራሽ፣ ተወራራሽ፤ ድፍን፣ አቋራሽ፣ ርቢት፣ አጋማሽ፤ ተካፋይ፣ ባላንጣ፣ ባለጢንጦ፤ አለቃና፣ ምንዝር፣ ተከታይና፣ በኵር ። ተዋራሴ፡ ስሙ ። ኵሎ፡ ተግባረከ፡ ይትካፈሉ፡ ለመዋርስቲከ ። እሁብ፡ ገራውሂሆሙ፡ ለመዋርስት ። ወእምከመሰ፡ ውሉደ፡ እግዚ፡ ንሕነ፡ ወራስያኒሁ፡ ንሕነ፤ ወእምከመሂ፡ ወራስያነ፡ እግዚ፡ ንሕነ፡ መዋርስቲሁ፡ ለክርስቶስ፡ ንሕነ፤ ወእምከመ፡ ዐረይነ፡ ሕማመ፡ ንዔሪ፡ ክብረ፡ ምስሌሁ፡ (ስንክ፣ ጥቅ፲፫ ። ሚራ፲፬፣ ፲፭ ። ኤር፰፣ ፲ ። ሮሜ፰፣ ፲፯ ። ኤፌ፫፣ ፮) ።

አስተዋረሰ፤ አዋረሰ፣ አወራረሰ፤ አከፋፈለ ። አድራጊና፣ አደራራጊ፣ ነው፤ አስተዋረደን፣ እይ ። አመ፡ ያስተዋርሶሙ፡ ንዋዮ፡ ለደቂቁ ። እምርስቱ፡ ያስተዋርስ፡ ለውሉዱ ። አስተዋርስ፡ ንዋየከ ። መባሕት፡ ለአቡሁ፡ ከመ፡ ኢያስተዋርሶ፡ ርስተ፡ ዚኣሁ ። እዴሁ፡ አስተዋረሰቶሙ፡ (ዘዳ፳፩፣ ፲፯ ። ሕዝ፵፯፣ ፲፰ ። ሚራ፴፣ ፴፪ ። ፈ፣ መ፣ ፳፣ ፬ ። ኢሳ፴፬፣ ፲፯) ።

»ርስት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ቦታ፣ መሬት፣ የሚወርሱትና፣ የሚያወርሱት ። ወሀቦን፡ አቡሆን፡ ርስቶን ። ሰአል፡ እምኔየ፡ ወእሁበከ፡ አሕዛበ፡ ለርስትከ ። እስራኤል፡ ርስትየ ። ዐረቦነ፡ ርስትነ ። ወጸውዖሙ፡ ውስተ፡ ርስቱ፡ ዘለዓለም፡ (ኢዮ፵፪፣ ፲፭ ። መዝ፣ ፪ ። ኢሳ፲፱፣ ፳፭ ። ኤፌ፲፣ ፲፬ ። ዕብ፱፣ ፲፭ ። ፲፩፣ ፰) ።

ወረስ፤ ወረት፤ ገንዘብ፣ ጥሬት፤ ረጃት ። ግብዝ፣ ፍቅር፣ እንደ፣ ገንዘብ፣ ካንዱ፣ ወዳንዱ፣ ፈጥኖ፣ የሚያልፍ ። ወረታም፣ ባለወረት፣ ወረተኛ፣ እንዲሉ ።

ወሲብ፤ ቦት፤ (ወሰበ፡ ይወስብ፡ ይሰብ ። ዕብ፡ ያሻብ፤ ተቀመጠ)፤ መዳበል፣ መደረብ፤ ካንድ፣ ከሌላ፣ መጠጋት፤ ደባል፣ ድልባን፣ ኹኖ፣ መቀመጥ ። መወሰብ፣ መጥለፍ፣ መቈለፍ፤ የፈትል፣ ያረግ፤ ምስጢሩ፣ ያው፣ ነው፣ ከደባልነት፣ አይወጣም ። ወሸባ፣ ማለት፣ ከዚህ፣ መጥቷል ።

አውሰበ፤ አስጠጋ፣ አዳበለ፣ ሰበሰበ፤ ከቤቱ፣ አስቀመጠ ። ሚስት፣ አገባ፤ ቈበተ፣ ገረድ፣ ቀጠረ ። ኢታውስብ፡ ብእሲተ ። ዘአውሰበ፡ ብእሲተ፡ ኄርተ ። እለ፡ ያወስቡ፡ ዳግመ፡ ይከውኑ፡ ውፁኣነ፡ እምሕግ፡ (ኤር፲፮፣ ፩ ። ሚራ፴፯፣ ፳፱ ። ዲድ፣ ፲፱) ።

—፤ ወደ፣ ሴት፣ ገባ፣ ቀረበ፤ ተራከበ ። አውስቦ፡ በአሐዱ፡ ሌሊት፡ ሠለስተ፡ ጊዜ፤ አውስቦ፡ እንስሳ፤ አውስቦ፡ አውናን፡ (አንቀጸ፣ ንስሓ) ። ለሴትም፣ ይነገራል ። አውሰበት፡ ካልአ፡ ብእሴ ። እምድኅረ፡ አውሰበት ። እንተ፡ ኢያውሰበት፡ (ኤር፫፣ ፩ ። ፵፪፣ ፱ ። ፩ቆሮ፣ ፯፣ ፴፬) ።

ተወሰበ፤ ተዳረ፤ ለሚስት፣ ተሰጠ፤ ገቢ፣ ኾነ ። ወተወሰበት፡ ለመርቆያን ። ለእመ፡ ተወሰበት፡ ለብእሲ፡ (ዮሐ፣ መደ ። ፈ፣ መ፣ ፳፭፣ ፲፪ ። ፍ፣ ነ፣ ፳፬፣ ፭) ።

ውሱብ፤ (ባን፡ ባት፡ ስብት)፤ ያገባ፤ የተገባ፣ የተዳረ፤ ጕገ፣ ወጥ ። ትከውን፡ እምኍልቈ፡ መበለታት፡ ውሱባት ። እንስት፡ ውሱባት ። ማእከለ፡ ውሱባን፡ ወደናግል፡ ሀሎ፡ ፍልጠት፡ ክሡት፡ (ፈ፣ መ፣ ፳፭፣ ፲፪ ። ፯፣ ፲፫ ። ፍ፣ ነ፣ ፲) ።

ተዋሰበ፤ በቁሙ፤ ተወሳሰበ ። ተጋባ፣ ተዛመደ፣ ተገናዘበ ። ትትዋሰቡ፡ ምስሌሆሙ ። ኢያወስቡ፡ ወኢይትዋሰቡ ። እመ፡ ኮነ፡ አሐዱ፡ እምተዋሳብያን፡ ድንግለ ። እሎን፡ ተዋሰቦታት፡ (ኢያ፳፫፣ ፲፪ ። ማቴ፳፪፣ ፴ ። ፈ፣ መ፣ ፳፬፣ ፲፯) ። በተዋስቦ፣ ፈንታ፣ አውስቦ፣ ይላል፤ አያሰኝም ። ክቡር፡ አውስቦ፡ በኵሉ፡ (ዕብ፲፫፣ ፬) ።

አስተዋሰበ፤ አዋሰበ፤ አወሳሰበ ። አጋባ፣ አዛመደ፤ አጣመረ፣ አጣመደ፤ አቀናጀ፣ አራከበ፤ የወንድና፣ የሴት ። ወአስተዋሰቡ፡ ደቂቆሙ፡ ለብእሲ፡ ጠቢብ፡

ሕስተዋስባ ። አስተዋሰብዋ ፡ ለሰብዐቱ ፡ ዕደው ። አነ ፡ ፈቀድኩ ፡ ከመ ፡ አስተዋስብ ፡ ወለተከ ፡ ለወልደ ፡ እስክንድር ። ፈቀዱ ፡ አበዊሁ ፡ ከመ ፡ ያስተዋስብዎ ፡ ሎቱ ፡ ብእሲተ ፡ (ዕዝ፩ ፡ ፪ ። ሚራ፯ ፡ ፳፩ ። ጦቢ፫ ፡ ፰ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

»ሰብሳብ ፤ ጋብቻ ፡ ግቢ ፡ ተክሊል ፤ ዕምረት ፡ ፋካቤ ። ዝሙት ፡ ኢኮነ ፡ ሰብሳበ ፡ ወኢይትኄለቍ ፡ በሰብሳብ ። ቀዳሚ ፡ ሰብሳብ ፡ ንጹሕ ፡ በኀበ ፡ እግዚ። ሰብሳብ ፡ ዘሕግ ። ቀኖና ፡ ሰብሳብ ። እለ ፡ ውስተ ፡ ሰብሳብ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፳ ። ዲድ ፡ ፲፱ ። ቄድር ። ቀሌ ። መቃ ፡ ፲፯) ።

»ሰብሰበ ፤ (በማርኛ) ፤ ሰበሰበ ። ሰብሳብ ፡ ሰበሰብ ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ አገባ ፡ ብለው ፡ እንደ ፡ አውሰበ ፡ ይፈቱታል ፤ ወሥእን ፡ እይ ።

አሰብሰበ ፤ አሰበሰበ ፤ ሰብሰቦ ፡ አስረ ፤ ማገረ ፤ የማርና ፡ የንጨት ። ሠብሠብንና ፡ ሰበበን ፡ እይ ።

ወሲድ ፤ ዶት ፤ (ወሰደ ፡ ይወስድ ፡ ይሰድ ። ዕብ ፡ ያሳድ ፤ መሠረተ) ፤ መውሰድ ፡ ይዞ ፡ መኼድ ፤ ከቦታ ፡ ወደ ፡ ቦታ ። ወሰደኒ ፡ ኢየሩሳሌም ። ወሰደኒ ፡ መንፈስ ፡ ገዳመ ። ወሰደኒ ፡ ውስተ ፡ አየር ፡ ዘሳብዕ ፡ ሰማይ ። ፍኖት ፡ እንተ ፡ ትወስድ ፡ ውስተ ፡ ሀጕል ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፫ ። ራእ፲፯ ፡ ፫ ። ዕር ፡ ኢሳ፱ ፡ ፩ ። ማቴ፯ ፡ ፲፫) ።

ወሳዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚወስድ ፡ ወሳጅ ፤ ይዞ ፡ (ሀ)ኺያጅ ።

መውስድ ፤ (ብ ፡ መዋስድ) ፤ መውሰጃ ፤ ዋስዳ ፤ ዕቃ ፡ መሣሪያ ።

ተወስደ ፤ ተወሰደ ፡ ተይዞ ፡ ኼደ ፤ በግድ ።

ወሲጥ ፤ ጦት ፤ (ወሰጠ ፡ ይወስጥ ፡ ይስጥ ፡ ይውስጥ ። ዐረብ) ፤ መወሰጥ ፡ በውስጥ ፡ መኾን ፤ ከውስጥ ፡ መግባት ፤ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ማግባት ፡ መክበብ ፡ ማማከል ። ሣጠን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ወሳጢ ፤ ውሳጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የውስጥ ፤ ውስጠኛ ። አንቀጽ ፡ ውሳጢ ። ፀጺድ ፡ ውሳጢ ። ወውስተ ፡ ውሳጢትሰ ። ውሳጢት ፡ ጽርሕ ። መዛግብት ፡ ውሳጥያን ። አዕይንት ፡ ልብነ ፡ ውሳጥያት ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፫ ። ፲ ፡ ፫ ። ዕብ፱ ፡ ፯ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፪ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፩ ። ቅዳ ፡ ኪዳ) ።

ውስጥ ፤ ውሳጥ ፤ (ብ ፡ ውስጣት ፤ ውሳጣት) ፤ በቁሙ ፤ ሆድ ፡ ልብ ፤ መካከል ፤ ጓዳ ፡ ማጀት ። ዝንቱሰ ፡ ውስጡ ፡ ጽቡር ። ወምቅኒ ፡ ልብየ ፡ በውስጥየ ። ንዋየ ፡ ውስጥ ። ትበውእ ፡ እምውስጥ ፡ ለውስጥ ፡ (ዳን፲፫ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፴፰ ። ዘሌ፮ ፡ ፲፫ ። ፪ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፳፱) ።

ውስጠ ፤ በውስጥ ፡ ወደ ፡ ውስጥ ፤ ወደ ፡ ግቢ ፡ ወደ ፡ ማኽል ። ወደየን ፡ ውስጠ ። ይኔጽር ፡ ውስጠ ። ወቦአ ፡ ውስጠ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ። ውስጠ ፡ እምኔ ፡ መንጦላዕት ፡ (ዘፀ፵ ፡ ፲፰ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፱ ። ፳፱ ፡ ፲፰ ። ዘሌ ፲፯ ፡ ፲፪) ።

ውስጣዊ ፤ ውሳጣዊ ፡ ዩ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ ለውሳጢ ። እንተ ፡ ውሳጣይ ፡ ኖኅት ። ሕዋሳት ፡ ውሳጣውያት ። አእምሮተ ፡ መጻሕፍት ፡ ውሳጣዊት ፡ ዘትሰመይ ፡ መንፈሳዊተ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፳ ። ፈላስ ፡ ገ፶፫ ። ፊልክ ፡ ፪፻፴፪) ።

ውሳጤ ፤ (ጥያት) ፤ ውስጥ ፡ ውሳጥ ፤ የውስጥ ፡ ውስጥ ፤ ዋሻ ፡ ጕስጕሻ ፤ ውስጥነት ፡ ያለው ፡ ኹሉ ። በውሳጤ ፡ ሀገር ፡ ወአፍኣሃ ። እምውሳጤሁ ፡ ወአፍኣሁ ። ኵሉ ፡ ውሳጥያቲሁ ፡ ለደቡብ ። ቦአ ፡ ውስተ ፡ ውሳጥያተ ፡ ጽርሑ ። ውስቴ ፡ እብያት ፡ ወውስተ ፡ ውሳጥያት ። አልቦሙ ፡ መዛግብት ፡ ወኢውሳጥያት ፡ (ዮሴፍ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፲፭ ። ኩፋ ፡ ፱ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፴ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፳፭ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፳፬) ።

ውስጠ ፡ ዘ ፤ የቅጽል ፡ ስም ፤ በውስጡ ፡ ዘ ፡ የሚስማበት ፤ ቃታሊ ፤ ቅቱል ፤ አዳም ፤ ሠናይ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ።

ውስጠ ፤ ወይራ ፤ የቅኔ ፡ መንገድ ፡ ስም ፤ በዘና ፡ በዊ ፡ በተናባቢና ፡ በዝርዝር ፡ በአኃዝ ፡ ውስጥ ፡ የሚስማ ፡ ቃል ። ናዝሬት ፡ ዘገሊላ ፤ የገሊላ ፡ ክፍል ። ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፤ የናዝሬት ፡ ሰው ። ብእሲተ ፡ ፒየር ፒስ ፡ ወሰደት ፡ ሥለስተ ፤ (ክማደ ፡ ፒየ ፡ አውሕዘት ፡ ደመ ፡ ወማየ ፡ ወሐሊበ) ። ጳውሎስ ፡ እሳተ ፡ ወንጌል ፡ (ሐዋርያ ፡ ወ) ፡ ምዕራብ ፡ አይሁድ ፡ አውዐየ ፡ በነበልባሉ ፡ (በስብከቱ) ።

ውስት ፤ ውስቴት ፤ ውስተ ፤ (ውስጥ ፡ ውሳጤ ፡ ውስጠ) ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ፤ ውስጥ ፡ ማኽል ፡ ጋራ ፡ ወደ ፡ ይኾናል ፤ ፍችው ፡ በን ፡ ምስጢሩ ፡ ውስጥን ፡ አይለቅም ፤ በ ፡ እም ፡ እንተ ፡ ይስማሙታል ። በውስተ ፡ ባሕር ፤ እምውስተ ፡ አፍ ፤ ሊየኀልፍ ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። ምስክሩን ፡ እንደ ፡ ተራው ፡ እይ ። ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ። ከመ ፡ አንበሳ ፡ ውስተ ፡ አንበሳ ። ኢይትኌለቍ ፡ ውስተ ፡ አሕዛብ ። ሚጥዎ ፡ ውስተ ፡ ላሕ ፡ ወአግብእዎ ፡ ውስተ ፡ ትካዝ ፡ (ማቴ፬ ፡ ፲፮ ። ሚክ፭ ፡ ፰ ። ዘኍ፳፫ ፡ ፱ ። ያዕ፱ ፡ ፱) ። በ ፡ ዲበ ፡ ላዕለ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ውስተ ፡ ይላል ፤ የመሳሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ውስጥነት ፡ ማእከልነት ፡ እንጂ ፡ ላዕልነት ፡ አይስማማውም ። ዘመሥዒ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ። ኢሀሎ ፡ ውስተ ፡ መካኑ ። ይኩኑ ፡ ውስተ ፡ ጠፈረ ፡ ሰማይ ፤ በ ፡ (ማቴ፫ ፡ ፲፪ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፳፩ ። ዘፍ፩ ፡ ፲፬) ። ወረደት ፡ እምውስተ ፡ ገመላ ። ያቤስል ፡ ሐመደ ፡ እምውስተ ፡ ምሥዋዕ ። ወድቀ ፡ እምውስተ ፡ መንበሩ ። ይሰክቡ ፡ ውስተ ፡ ዐራታት ፤ ዲበ ፡ ላዕለ ፡ (ዘፍ፳፬ ፡ ፷፬ ። ዘሌ፮ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፲፰ ። ዓሞ፮ ፡ ፬) ። ዳግመኛም ፡ በግእዝ ፡ ፈንታ ፡ ገቢር ፡ ለማድረግ ፡ ውስተ ፡ ይላል ፤ ይህም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ አያሰኝም ። እሬስየከ ፡ ውስተ ፡ ሕዝብ ፡ ዐቢይ ። ይእቲ ፡ ኮነት ፡ ው

ስተ ፡ ርእሰ ፡ ማእዘንት ፡፡ ዘበጠት ፡ ውስተ ፡ ክሣዱ ፡፡ ሕንብብ ፡ ውስተ ፡ ወንጌል ፡ (ዘፀ ፴፱ ፡ ፲ ፡፡ መዝ ፡ ፻፲፯ ፡፡ ዮዲ ፲፫ ፡ ፰ ፡፡ ማር ፡ ይሥ) ፡፡ በውሳጢት ፡ አንጻር ፡ ውስቴቱ ፡ ታ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ ወና ፡ የ ፡ እንዲወራረሱ ፤ ጠና ፡ ተም ፡ ይዋረሳሉና ፤ ውስጠ ፡ የነበረው ፡ ውስጥ ፡ መባሉ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ፡፡

ወሳይድ ፤ (ዐረ ፡ ወሳኢድ) ፤ የራስ ፡ ድጋፍ ፡ ትራስ ፤ ብርኵማ ፡ መከዳ ፤ መጠጊያ ፡፡ በወሳይድ ፡ ዘሜላት ፡ (ዮሴፍ) ፡፡ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ስደየና ፡ ሰዐደ ፡ ናቸው ፤ ኹለቱንም ፡ እይ ፡፡

ወስከ ፤ ከት ፤ (ወሰከ ፡ ይዌስክ ፡ ይወስክ ፡፡ ዐረ ፡ ወሸቀ ፤ ከመረ) ፤ መጨመር ፡ መደመር ፤ ማብዛት ፡፡ ትዌስኩ ፡ ኀጢአተ ፡ በዲበ ፡ ኀጢአት ፡፡ ጠቢብ ፡ ይዌስክ ፡ ጥበበ ፡፡ ባዕል ፡ ይዌስክ ፡ አዕርክተ ፡፡ ወወሰከ ፡ ዓዲ ፡ ፈፅሆቶ ፡ ለእግዚ ፡ (ኢሳ ፳ ፡ ፩ ፡፡ ምሳ ፳ ፡ ፰ ፡፡ ፲፱ ፡ ፬ ፡፡ ጦቢ ፲፬ ፡ ፪) ፡፡ ወሸቀ ፤ ወሰካ ፡ ወስኮ ፡ ወስክምት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፡፡

ተወሰከ ፤ ተጨመረ ፤ (ለት ፡ በት) ፤ በዛ ፡፡ ይትዌሰኩ ፡ ዲበ ፡ ፀርነ ፡፡ ወይትዌሰኩ ፡ ውስቴቶሙ ፡ ፈላስያን ፡፡ ወተወሰከ ፡ ውስተ ፡ እስራኤል ፡፡ ወኮኑ ፡ ሰራዊተ ፡ ሮም ፡ ይትዌሰኩ ፡ ለለ ፡ ዙሉ ፡ ዕለት ፡ (ዘፀ ፩ ፡ ፲ ፡፡ ኢሳ ፲፬ ፡ ፩ ፡፡ ዮዲ ፲፬ ፡ ፲ ፡፡ ዮሴፍ) ፡፡

ውሱክ ፤ (ከን ፡ ከት ፡ ስክት) ፤ የተጨመረ ፡ ጭምር ፤ ብዙ ፡፡ ዐፀም ፡ ውሱክ ፡፡ አስተብቍዖት ፡ ውሱክ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፳፩ ፡፡ ስንክ ፡ ሐም ፩) ፡፡

ውሳኬ ፤ ውሳክ ፤ (ከት) ፤ መጨመር ፤ (ጥጨ) መጨመር ፤ አጨማመር ፤ ጭመራ ፤ ጭማሪ ፡፡ ሰላም ፡ ለኅሊናከ ፡ ዘኮነ ፡ መምለኬ ፡ ሥላሴ ፡ ዕሩየ ፡ እንበለ ፡ ውሳኬ ፡፡ ውሳኬ ፡ መልእክቱ ፡፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ሥርዐተ ፡ ውሳኬ ፡፡ ጠፈሮንሂ ፡ ቀመሮንሂ ፤ ውሳካቲሆንሂ ፡ እብን ፡ (ደራሲ ፡፡ ስንክ ፡ ጥቅ ፱ ፡፡ አፈ ፡ ተ፰ ፡፡ ገድ ፡ ላሊ) ፡፡

ተውሳክ ፤ (ከት) ፤ ጭማሪ ፤ ተጨማሪ ፡ የስፍር ፡ የቍጥር ፡ ማማያ ፡ ማስተካከያ ፡፡ ዘእንበለ ፡ ተውሳክ ፡ ወኢሕጸጽ ፡፡ ወተውሳክከሙ ፡ ሰመንቱ ፡፡ ተውሳካት ፡ (ዮሴፍ ፡፡ ስንክ ፡ መጋ ፱ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱) ፡፡

—፤ ትርፍ ፡ ተረፍ ፡ ቀሪ ፤ ከስፍር ፡ ከቍጥር ፡ ያልገባ ፡፡ እነግሥኑ ፡ ዐሠርተ ፡ ዓመታተ ፤ ወይቤሎ ፡ እወ ፡ ዐሥራ ፡ ዓመተ ፡ ወሠላሳ ፡ ዓመተ ፡ ወተውሳክ ፤ ወይቤሎ ፡ ሚ ፡ መጠን ፡ ተውሳኩ ፡ (ዮሴፍ) ፡፡

—፤ ብዛት ፤ ብዙነት ፡፡ በእንተ ፡ ተውሳከ ፡ መብልዕ ፡ ወመስቴ ፡፡ ለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ፈጽሞ ፡ ጽድቅ ፡ ወተውሳከ ፡ ትሩፋት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፩ ፡፡ ፴፫ ፡ ፯) ፡፡ ባማርኛ ፡ ግን ፡ በሽታ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ተውሳካም ፡ እንዲሉ ፡፡

ውስኪ ፤ የመጠጥ ፡ ስም ፤ ውሱክ ፡ መቃስም ፤ ጽሩይ ፡ ወጥዑም ፤ የንግሊዞች ፡ መጠጥ ፤ ዋጋው ፡ ድኻ ፡ የሚጉንጥ ፤ ልብስ ፡ የሚያሼጥ ፡፡ (ተረት) ፤ ዛሬም ፡ ውስኪ ፡ ነገም ፡ ውስኪ ፤ ተንኀዲያ ፡ እስኪ ፡፡

ወስኖ ፤ ኖት ፤ (ወሰነ ፡ ይዌስን ፡ ይወስን ፡፡ ዐረ ፡ ወዘነ ፤ መዘነ) ፤ መወሰን ፡ መደንገግ ፤ መቈረጥ ፡ መከለል ፤ ማመልከት ፤ ምልክት ፡ ማድረግ ፤ የቦታ ፡ የሕግ ፡፡ ወሰነ ፡ ሊተ ፡ መካነ ፡ ዘአኀድር ፡ ውስቴቱ ፡፡ ይዌስን ፡ ቡኖዳ ፡፡ አኮ ፡ ዳሕቅከ ፡ ወትጋህከ ፡ በዓለም ፡ ዘይዌስከከ ፡ እምዘወሰነ ፡ ለከ ፡ ፈጣሪከ ፡ ወኢተሀክዮትከ ፡ ዘያሐጽጸከ ፡ እምዘዐቀመ ፡ ለከ ፡፡ ሠርዑ ፡ ወወሰኑ ፡ በቀኖናሆሙ ፡ (ስንክ ፡ መጋ ፳፯ ፡፡ ቅዳ ፡ ግሩ ፡፡ ፈላስ ፡ ገ፳፯ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ፡፡

ወሳኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚወስን ፡ ወሳኝ ፤ ሐጋጊ ፡ ደንጋጊ ፡፡ ፈጣሬ ፡ አዝማን ፡ ወወሳኔ ፡ ዓመታት ፡፡ ወሳኔ ፡ ሀልዎታት ፡ ከመ ፡ ኢይትዐደዉ ፡ እምዘአዘዘ ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡፡ አፈ ፡ ድ፪) ፡፡

አወሰነ ፤ አሶሰነ ፡ አስደነገገ ፤ ወሰን ፡ አስደረገ ፡፡

ተወሰነ ፤ በቊሙ ፤ ታገገ ፡ ተደነገገ ፤ ተቈረጠ ፡፡ መካን ፡ ዘተወሰነ ፤ ዕድሜ ፡ ዘተወሰነ ፡፡ መጠን ፡ ዘተወሰነ ፡፡ ተወሰነ ፡ ወተፈትሐ ፡ ላዕለ ፡ ኵሎሙ ፡ ምእመናን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰ ፡፡ ፴፯ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፫) ፡፡

ውሱን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ስንት) ፤ በቊሙ ፤ የተወሰነ ፤ የተቈረጠ ፡ ቍርጥ ፤ ወሰን ፡ ደንበር ፡ ልክ ፡ መጠን ፡ ያለው ፡፡ መካን ፡ ውሱን ፡፡ ኵሎ ፡ ሥኑዐ ፡ ወዕቁመ ፡ ወውሱነ ፡ ግበሩ ፡፡ እግዚ ፡ ረሰየ ፡ ለክሙ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ መዋዕለ ፡ ውሱነ ፡፡ መዓርጋት ፡ ዘውሱን ፡ ሎቱ ፡፡ ጊዜ ፡ ዘውሱን ፡ ሎቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰ ፡፡ ፩ ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፵ ፡፡ ዮሴፍ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፬ ፡ ፪ ፡፡ ፲ ፡ ፩) ፡፡

ውሳኔ ፤ (ንያት) ፤ መወሰን ፤ (ጥወ) መወሰን ፤ አወሳሰን ፡ ውስና ፡፡ ዝንቱ ፡ ውሳኔ ፡ ሕግ ፡ ይደሉ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡፡ ውሳንያተ ፡ ሕግ ፡፡ ውሳንያት ፡ እንተ ፡ ወሰንዋ ፡ አበው ፡ ቀደምት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፰ ፡ ፰ ፡፡ ገድ ፡ ኪሮ ፡፡ ያዕ ፡ ዘእል) ፡፡

—፤ በቊሙ ፤ ፍጻሜ ፡ ወሰን ፡ ደንበር ፡፡ በእንተ ፡ ውሳኔ ፡ አውስቦ ፡፡ ውሳንያተ ፡ አምዳር ፡፡ ለሕገ ፡ ኦሪት ፡ ቦቱ ፡ ወሰን ፤ ወለዛቲስ ፡ አልባቲ ፡ ውሳኔ ፡፡ በጽሐት ፡ በምዕር ፡ ኀበ ፡ ውሳኔ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፱ ፡፡ መቅ ፡፡ አፈ ፡ ድ፲፱ ፡፡ ፲፫) ፡፡

ወሰን ፤ (ናት ፡ ነታት) ፤ በቊሙ ፤ ዳርቻ ፡ ዳር ፡ ደንበር ፤ ምልክት ፡ ወደብ ፡ ገደብ ፤ ፍጻሜ ፡፡ አመ ፡ ያነብር ፡ ወሰነ ፡ ለባሕር ፡፡ ገበርኩ ፡ ላቲ ፡ ወሰነ ፡፡ እስከ ፡ ወሰንከ ፡ ሰደዱከ ፡፡ ወሰን ፡ ሰሜናዊ ፡፡ ዘይትዐዶ ፡ ወሰነ ፡፡ አልቦ ፡ ለዝ ፡ ሕግ ፡ ወሰነ ፡ መዋዕል ፡ (ምሳ ፰ ፡ ፳፱ ፡፡ ኢዮ ፴፰ ፡ ፲ ፡፡ ዓብድ ፡ ፯ ፡፡ ሕዝ ፵፰ ፡ ፩ ፡፡ ሆሴ ፭ ፡ ፲ ፡፡ ክሩ ፡ ፲፯) ፡፡

ተዋሰነ ፤ በቊሙ ፤ ተወሳሰነ ፡ ተዳካ ፤ ተካለለ ፡ ተደናበረ ፡፡ ኤማት ፡ እንተ ፡ ትትዋሰና ፡ (ዘካ ፱ ፡ ፪) ፡፡

አስተዋሰነ ፤ አዋሰነ ፡ አወሳሰነ ፤ አካፈለ ፡ አካለለ ፡፡

ወስቆ ፤ ቆት ፤ (ወሰቀ ፡ ይዌስቅ ፡ ይወስቅ ፤ ዐሰቀ ፡፡ ዕብ ፡ ናሻቅ) ፤ መወስቅ ፤ መለጠጥ ፡

መቀፈር፤ መሳብ፡ መገተር፤ ማለብ፡ መደከር፤ መደገን፡ ማከናወን፤ የቀስት፡ የንዋየ፡ ሐቅል። መስከን፡ እይ፤ የዚህ፡ ወንድም፡ ነው። ወሰቀ፡ ቀስቶ። እስ፡ ወሰቁ፡ አቅስስቲሆሙ፡ ወሰቁ፡ ልሳኖሙ፡ ከመ፡ ቀስት፡ ለ ሐሰት። ወይዌስቅ፡ ቀስቶ፡ (ኵፋ፡ ፴፳። ኤር፱፡ ፳፱። ፱፡ ፫። መዝ፡ ፶፯፡ ፯)።

ተወሰቀ፤ ታለበ፡ ተደገነ፡ ተዘጋጀ።

ውሱቅ፤ (**ቃን፡ ቃት፡ ስቅት**)፤ የታለበ፡ የተደገነ፡ ድግን። ሐጽ፡ ውሱቅ፡ በአንጻረ፡ ጸላኢ። ውሱቃን፡ አቅስስቲሆሙ፡ (ማር፡ ይሥ፯፡ ፩። ኢሳ፭፡ ፳፰። ፳፩፡ ፲፭)።

ወሰረ፤—ገዘገዘ፤—ወሥሮ፡ ወሠረ።

ወሲስ፤ **ሶት**፤ (**ወሰ፡ ይወስስ፡ ይሰስ**)፤ መወሰስ፤ ማነስ፡ መኰሰስ፤ ሥሥ፡ ወሰስ፡ መኾን፤ የክብት፡ የቅንጣት። ፪ኛም፤ ወስወሰ፡ ብሎ፡ ወሰወሰ፤ ተወሳወሰ፤ ውስወሳ፡ ወስዋሳ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ይወጣል፡ (ዐማርኛ)።

ውስተ፤—ወደ፡ በ፤—ወሲጥ፡ ወሰጠ።

(ጥ) **ወተገ**፤ (**ይዌትግ፡ ይወትግ፤ ወትጎ፤ ነትገ**)፤ ሸሸ፡ ኰበለለ፤ ተሰደደ። እስ፡ ወተጉ፡ እምነ፡ ሞአብ። ወተገ፡ ዠሉ፡ በሓውርት፡ (ኢሳ፲፮፡ ፱። ኤር፴፡ ፳፱)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ቀማ፡ ይሉታል።

ወተን፤ **አውታን**፤ (**ዐረብ**)፤ ጣዖት፤ የጣዖት፡ ስም። ቀይጡነ፡ አውታን፡ (አቡሻ፡ ፮)።

ወተፈ፤ (**ትግ፡ ወዐም**)፤ በቁሙ፤ ዘጋ፡ ደፈነ፡ አጐረሠ።

ወቲር፤ **ሮት**፤ (**ወተረ፡ ይወትር፡ ይትር**)፤ መወ(ጠ)ተር፡ መገተር፤ መሳብ፡ መዘርጋት። ወተረ፡ ቀስቶ፡ (ዕንባ፡ ፱። መዝ፡ ፯)።

—፤ መትኰር፤ ማዘውተር፤ የዐይን፡ የኅሊና። ማብዛት፡ መደጋገም፤ መመሳለስ። መውደድ፡ ማስብ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በወተረ፡ ፈንታ፡ አውተረ፡ ይላል፤ አያስኼም። ኢታውትር፡ እዴከ፡ ለዘኢኮነት፡ እንቲአከ፤ ዘረጋ፡ (ምሳ፭፡ ፳)። ኣወትር፡ አዕይንትየ፡ ላዕሌሆሙ። ኢታውትር፡ ዐይነከ፡ ኀቤሃ። ዘያወትር፡ አዕይንቲሁ፡ ይኄሊ፡ ጠዋየ። እመ፡ አውተርከ፡ ዐይነከ፡ ኀቤሁ፤ ተኰረ፡ (ዓሞ፱፡ ፬። ምሳ፱፡ ፲፰። ፲፯፡ ፴። ፳፫፡ ፭)። አውተረ፡ ጸልዮ። አውትሮ፡ ጸሎት። ጳውሎስ፡ ኢያውተረ፡ ነጊረ፡ ትሕትናሁ፤ አበዛ፡ (ሉቃ፳፪፡ ፵፱። አፈ፡ ተ፱። ድ፪)። ኤልያስ፡ ከነ፡ ያወትር፡ ሀድአተ፡ ወብሕታዌ። እንዘ፡ ያወትራ፡ ይሕየዋ፡ በንጽሕ። ኢታውትር፡ ስማዬ፤ ወደደ፡ (ፊልክ፡ ፩። ፲፩። ፪፻፵፪)።

አውተረ፤ (**አስደራጊ**)፤ አስወተረ፡ አስገተረ፤ አዘወተረ። ልማዱ፡ ግን፡ አድራጊ፡ ነው።

አውታሪ፤ **መውተሪ**፤ (**ሪት፡ ርያን፡ ያት**)፤ የሚያዘወትር፡ አዘውታሪ፤ ተኳር። እስመ፡ ከነ፡ ውእቱ፡ ጻድቀ፡ ወመውተሬ፡ ለሀድአት፡ (ፊልክ፡ ፲፩)።

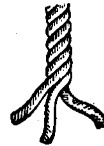
ተወትረ፤ ተወተረ፡ ተገተረ፤ ተዘወተረ።

ውቱር፤ (**ራን፡ ራት፡ ትርት**)፤ የተወተረ፡ የተዘወተረ፤ የዘወትር።

ውቱረ፤ ወትሮ፡ አዘውትሮ፤ በዥሉ፡ ወገን፤ በውስጥ፡ በአፍኣ። ውቱረ፡ ይዋሕየኒ፡ ነፆራር። ይከድንዋ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡ (ኢዮ፴፡ ፲፭። ዕብ፱፡ ፬)።

ወትር፤ **ወትረ**፤ ዘልፍ፡ ዘልፈ፤ ወትሮ፡ ዘወትር፤ ዕለት፡ ዕለት፤ በየቀኑ። ፍርየታ፡ ዘወትር። ሀበነ፡ ዘወትር፡ ጸሎተነ፤ ዘወትረ፡ ይሴብሕ። በከመ፡ ልማድ፡ ዘወትር። ወትረ፡ ይጌሥጽ። ወትረ፡ በዠሉ፡ ጊዜ፡ ወበዠሉ፡ ሰዓት፡ (ዘፀ፳፱፡ ፴፰። ኪዳ። አፈ፡ ድ፲፯። ምሳ፲፫፡ ፳፬። ድጓ)።

ወተር፤ (**ብ፡ አውታር። ዕብ፡ የቴር። ሱር፡ ያትራ። ዐረ፡ ወተር**)፤ በቁሙ፤ ዥማት፡ ገመድ፤ የክራር፡ የበገና፡ የደጋን፡ የድንኳን። ቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ። መዝሙር፡ ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ። እመ፡ አሰሩኒ፡ በሰብዐቱ፡ አውታር፡ ሐዳሳት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ብትከት፡ (ቀሌ። መዝ፡ ፴፪። መሳ፲፮፡ ፯)።

ወተር፡

ወቲት፤ **ቶት**፤ (**ወተ፡ ወተተ፡ ይወትት፡ ይትት**)፤ ማውተት፡ መዋተት፤ አውታታ፡ ከርታታ፡ መኾን፤ ወተተ፡ ማለት፡ ከወተትና፡ ከውሃ፤ ከገፋፉ፡ ከጕራረፉ፡ የወጣ፡ ነው። ፪ኛም፤ ወትወተ፡ ብሎ፡ ወተወተ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ይወጣል፤ ዥሉም፡ ዐማርኛ፡ ነው።

ወተት፡ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ሐሊብ። (ተረት)፡ የረጋ፡ ወተት፡ ቅቤ፡ ይወጣዋል።

ዘ

ዘ ፤ ጂኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ። ስሙ ፡ ዛይ ፤ ቍጥሩ ፡ ፯ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ዘ ፡ ሰብዐት ፡ ቱ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፡ ሰባትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ሰባት ፡ እልፍ ፡ ይሉታል ። ምስጢሩ ፡ ምስጢረ ፡ ሰንበት ፡ ነው ፤ ፍጻሜንና ፡ ዕረፍትን ፡ ፍጹም ፡ ጌጥን ፡ ፍጹም ፡ ሽልማትን ፡ ያሳያል ። ዘየነን ፡ ተመልከት ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ዘሌ ፳፫ ፡ ፪) ።

ዝ ፤ (ዛ ፤ እሉ ፤ እላ) ፤ የቅርብ ፡ ቅጽልና ፡ ፀጸፋ ፤ ይህ ፡ ይኸ ። ቅጽል ፡ ሲኾን ፡ ስሙ ፡ ሞብጥ ፡ ወይም ፡ እጀታ ፡ ይባላል ። ዝ ፡ ብእሲ ፤ ዝ ፡ ሕዝብ ፤ ዝ ፡ ቃል ፤ ዝ ፡ መጽሐፍ ። ዝኑ ፡ ዝኒ ፡ ዝሰ ፡ ዝኬ ። በዝ ፡ እምዝ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ በእንተ ፡ ዝ ። ዘ ፤ ይኸን ፡ ይህን ፤ ይህንን ፤ ትማልም ፡ ዘ ፡ ጊዜ ። እመ ፡ ገብረ ፡ ዘ ፡ ቃለ ። ለምዑ ፡ ዘ ፡ ነገረ ። ወባረኩ ፡ ዘ ፡ ቡራኬ ።

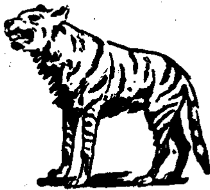
ዛ ፤ ይች ፡ ቺ ፤ ይህች ፡ (ይችን) ። ዛ ፡ አንቀጽ ፤ እስከ ፡ ዛ ፡ ዕለት ፤ ምስለ ፡ ዛ ፡ ትውልድ ። ርባታው ፡ እንደ ፡ አነና ፡ እንደ ፡ ንሕነ ፡ መደብ ፡ ስምንት ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ፤ አነና ፡ ንሕነ ፡ የለውም ፤ ያውም ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ዝ ፡ ዝንቱ ፤ ይህ ። እሉ ፡ እሎንቱ ፤ እሊህ ፡ እኒህ ። ዛ ፡ ዛቲ ፤ ይች ። እላ ፡ እሎን ፡ እላንቱ ፤ እሊህ ፡ ሴቶች ። ይህ ፡ አራቱ ፡ መደብ ፤ አንተ ፡ አንቲ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፡ በማለት ፡ አንጻር ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ የቅርብ ፡ ቅርብ ፡ ይባላል ። ዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ ዝክቱ ፤ ያ ፡ ያኛው ። እልክቱ ፤ እሊያ ፡ እኒያ ። እንትኩ ፡ እንታክቲ ፤ ያች ። እልኩ ፤ እሊያ ፡ ሴቶች ። ይህ ፡ አራቱ ፡ ደግሞ ፤ ውእቱ ፡ ይእቲ ፡ እሙንቱ ፡ እማንቱ ፡ በማለት ፡ አንጻር ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ ይባላል ። የከ ፡ ጠባይ ፡ ማቅረብ ፡ እንጂ ፡ ማራቅ ፡ አልነበረም ፤ ከ ፡ ከሃ ፡ ከማለት ፡ መጥቶ ፡ በዝ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተደረበ ፡ ምስጢሩ ፡ ዘከሃ ፡ ኹኗል ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ቃል ፡ አለ ። ፍቻቸውን ፡ በየቦታቸው ፡ ተመልከት ።

ዘ ፤ (እንተ ፤ እለ) ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፤ ቅጽልና ፡ ብቂ ፤ ፍችው ፡ የ ። ዘ ፡ ያንድ ፤ እንተ ፡ ያንዲት ፤ እለ ፡ የብዙ ። ኢየሱስ ፡ ዘተብህለ ፡ ክርስቶስ ። ድንግል ፡ እንተ ፡ ቀፍጎረት ፡ ለብእሲ ። ሕዝብ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ምስሌሁ ። አዋልድ ፡ እለ ፡ አልቦን ፡ ኍልቍ ፡ (ማቴ፩ ፡ ፲፮ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፯ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፲፯ ። ማሕ፮ ፡ ፰) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ዐዋጅ ፡ አፍርሶ ፡ ዘን ፡ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ለሴትም ፤ እንተን ፡ ለሴትም ፡ ለወንድም ፡ ይቀጽላል ፤ ባለቅኔዎችም ፡ ያደርጉታል ፤ አያስኝም ። አንስትያ ፡ ዘንሪዩ ። አባግዐ ፡ ዘአልቦ ፡ ኖላዊ ። በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ዘልህቀት ፡ ወለተ ፡ ዳዊት ። አቃርዮስ ፡ እንተ ፡ ደለዎ ፡ ርእይ ። ዮሐንስ ፡ ወአቡቂር ፡ እንተ ፡ ነበሩ ፡ ኀቡአ ፡ በእስክንድርያ ፡ ሀገር ። ብእሲ ፡ ምእመን ፡ እንተ ፡ ይሰመይ ፡ ጕልያን ፡ (ዘፍ፮ ፡ ፪ ። ዘኍ፳፯ ፡ ፲፯ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፪ ። ሐም፱ ፡ ፲) ። ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ ኹኖም ፡ ሲነገር ፤ ብሔርና ፡ ዘያዕቆብ ፤ ክህነት ፡ እንተ ፡ ሌዊ ፤ ነገሥታት ፡ እለ ፡ ይሁዳ ፤ አንስትያ ፡ እለ ፡ ዳዊት ፡ ወዕቁባት ፡ እለ ፡ ሰሎሞን ፡ እያለ ፡ በየገንዘቡ ፡ ይገባል ፤ ፍችውም ፡ ያው ፡ የ ፡ ነው ። ሲዘረዘርም ፡ ኻን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፤ ዚኣ ፡ እንቲኣ ፡ እሊኣሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ፡ እያለ ፡ እስካሥር ፡ ይዘምታል ፤ ፍችውም ፡ የርሱ ፡ የርሷ ፡ የርሳቸው ፡ ያሰኛል ። በዚኣ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ዘዚኣሁ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ዘከመና ፡ እንደ ፡ ዘእንበለ ፡ አዳማቂ ፡ ኹኖ ፡ ይገባል ፤ የርሱ ፡ የኾነ ፡ ተብሎም ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ። ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ሲል ፡ ግን ፡ እየራሱ ፡ እየቅሉ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ያሰኛል ፤ ምስክሩን ፡ በየቦታው ፡ እይ ። በር ፡ ከፋች ፡ ሲኾን ፡ በእንተ ፡ ዘ ፤ ህየንተ ፡ ዘ ፤ ከመ ፡ ዘ ፤ እምዘ ፡ በዘ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። አንዳንድ ፡ ባላገባቦች ፡ ዘ ፤ ስለ ፡ ና ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ ፤ ምክንያቱም ፡ በእስመና ፡ በእንተ ፡ ፈንታ ፡ ተጥፎ ፡ ስላገኙት ፡ ነው ። ነስሐ ፡ እግዚ ፡ ዘአንገሦ ፡ ለሳኦል ። ሰይልየ ፡ ዘርሕቀ ፡ ማኅደርየ ። አአኰተከ ፡ እግዚኦ ፡ ዘኢረሰይከኒ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ ሀያድያን ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፴፭ ። መዝ ፡ ፻፲፱ ። ሉቃ፲፰ ፡ ፲፩) ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ በቅጽል ፡ በዘርፍ ፡ ሲፈቱ ፡ የሚስማማቸው ፡ ቃል ፡ ይሻሉ ፡ እንጂ ፤ ወትሮ ፡ የ ፡ አይባሉም ። ይህም ፡ ብእሲ ፡ ዘለምጽ ፤ ለምጻም ። ዘጋኔን ፤ ጋኔናም ፡ ጋኔን ፡ ያደረበት ። ዘሚበት ፤ ሽበታም ፡ ሽበቶ ። እንተ ፡ ዕፍረት ፤ ባለሽቱ ። እለ ፡ ዐመፃ ፤ ዐመፀኞች ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። እንተና ፡ እለ ፡ ዘዘ ፡ ከዘ ፡ በሚለዩበት ፡ በልዩነታቸው ፡ ለየብቻቸው ፡ ተጽፈዋልና ፤ ፍቻቸውን ፡ በየቦታቸው ፡ እይ ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቍ፹) ።

ዚአ ፤ (ዚ ፡ አ) ፤ ዚ ፡ ቅጽል ፤ አ ፡ አካል ፤ በር ፡ ከፋች ፤ ከውእቱ ፡ ርባታ ፡ ካሥሩ ፡ መደብ ፡ የመጣ ። ሲዘረዘር ፡ ዚኣየ ፡ (ከ ፡ ኪ ፤ ሁ ፡ ሃ ፤ ነ ፤ ክሙ ፡ ክን ፤ ሆሙ ፡ ሆን) ፡ ይላል ፤ የኔ ፡ ማለት ፡ ነው ። እንቲኣ ፡ እሊኣ ፡ ያለውም ፡ እንደዚሁ ፡ ይዘረዝራል ፡ (ዚ ፡ ቲ ፡ ሊ ፡ ስያሮች ፡ ናቸው ፤ ወደ ፡ ኃምስ ፡ ሳይለወጡ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ይከታሉ) ። ኵሉ ፡ ዘታሕተ ፡ ሰማይ ፡ ዚኣየ ፡ ውእቱ ። ምድር ፡ እንተ ፡ ኢኮነት ፡ እንቲኣከ ። ነአምር ፡ ከመ ፡ እሊኣከ ፡ ንሕነ ። ውስተ ፡ ዚኣሁ ፡ መጽአ ፡ ወእሊኣሁሰ ፡ ኢተወክፍዎ ፡ (ኢዮ፵፩ ፡ ፪ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ጥበ፲፭ ፡ ፪ ። ዮሐ፩ ፡ ፲፩) ።

ዝእብ ፤ (ብ ፡ አዝእብት ። ዕብ ፡ ዝኤብ ። ሱር ፡ ዚእብ ። ዐረ ፡ ዚእብ) ፤ ኹብ ፤ ነጣቂ ፡ አ

ውሬ ፡ መልኩ ፡ ውሻ ፡ የሚመስል ፤ የጽዕብ ፡ ወገን ፤ ሆዳም ፡ ያህዮች ፡ ጠላት ። (ተረትና ፡ ግጥም) ፤ ዥብ ፡ ሊወጉ ፡ ባህያ ፡ ይጠጉ ። ያህያ ፡ ባል ፡ ተዥብ ፡ አያስጥል ። ባህያ ፡ ቈዳ ፡ የተሠራ ፡ ቤት ፤ ብትንትን ፡ ይላል ፡ ዥብ ፡ የጮኸ ፡ ለት ። ግበ ፡ ዝእብ ። ከለባት ፡ ወአዝእብት ፡ (ኤር ፲፪ ፡ ፱ ። ፫ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፱ ። ፳፪ ፡ ፴፰ ። ሚራ ፲፫ ፡ ፲፰ ። ሑኖ ፡ ክ፳) ። በዝእብ ፡ ፈንታ ፡ ተኵላ ፡ እንዲል ፤ በጽዕብም ፡ ፈንታ ፡ ዝእብ ፡ ይላል ፤ ጽዕብንና ፡ ተኵላን ፡ እይ ። ተባቱና ፡ እንስቱ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ ሲለይ ፤ ዝእብ ፤ ዝእባን ፤ አዝኣብ ። ዝእብት ፤ ዝእባት ፤ አዝእብት ፡ ያሰኛል ። መምህራን ፡ ግን ፡ ዥብ ፡ ፈናፍንታም ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ አይለዩለትም ፤ መጽሐፍም ፡ እሙ ፡ ዝእብ ፤ ወይእቲ ፡ ዝእብ ፡ እያለ ፡ ይገኛል ፡ (አዋል ። ስንክ ፡ ግንቿ) ። በተረትም ፤ ዥብ ፡ ሊሰር ፡ ኺዶ ፡ ተሰሮ ፡ ገባ ፡ ይባላል) ።

ዝእብ ፡

ዚአሁ ፤ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን) ፤ ዚአ ፡ ሁ ፡ ዘ ፤ የርሱ ።

ዚአየ ፤ (ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ነ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘ ፤ የኔ ።

ዘእንበለ ፤—ዘ—እንበለ ፤ ያለ ።

ዘቢብ ፤ **ቦት** ፤ (**ዘበ ፡ ይዘብብ ፡ ይዝብብ**) ፤ መዠበብ ፤ ዠበብ ፡ ማድረግ ፡ የንቅልፍ ። መንዠበብ ፡ ማንገዠበብ ፤ ያሞራ ፡ የወፍ ፡ የባለክንፍ ፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ዕብራይስጡ ፤ ዝንብ ፡ ዝንቦች ፡ ሲል ፤ ዝቡብ ፡ ዝቡቢም ፡ ይላል ፤ ዘብዘበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ዘቢብ ፤—**በቁሙ** ፤—**ዘብይ ፡ ዘበየ** ።

ዝብድ ፤ (**ዐረ ። ትግ ፡ ዚብደት ። ዕብ ፡ ዚብዳ**) ፤ ለስድ ፤ ለስታ ፡ ቅቤ ፡ ትኵሱ ፡ ለጋው ፡ ሽፍታው ። (ግጥም ፤ የራስ ፡ ዐሊ ፡ እናት ፡ የገፋትና ፡ የበደሉት ፡ ቋረኛው ፡ ልጅ ፡ ካሳ ፡ እናትና ፡ ልጁን ፡ ለመውጋት ፡ ብዙ ፡ ሰው ፡ ይዞ ፡ በሸፈተ ፡ ጊዜ) ፤ ተገፍቶ ፡ ተገፍቶ ፡ በታላቅ ፡ ስቃቃ ፤ ካሳ ፡ ሽፍታ ፡ ኾነ ፡ ለራስ ፡ የሚበቃ ።

ዝብድይ ፤ (**ዐማርኛ**) ፤ የቅቤ ፡ ወጭት ፤ ማውጫው ፡ መቀበያው ።

ዝባድ ፤ (**ዕብ ፡ ዜቤድ**) ፤ የዝባድ ፡ አውሬ ፡ ጥርኝ ፤ መጠኗ ፡ የድመት ፡ ያኸር ፤ ኀብርማ ፡ ዝንጕርጕር ፤ በኋላዋ ፡ ወይም ፡ በሆዷ ፡ በጕያዋ ፡ ታናሽ ፡ ማቈሪያ ፡ ያላት ፤ ላቦቷና ፡ ወዟ ፡ በዚያ ፡ እየመላ ፡ እንደ ፡ ቅቤ ፡ ረግቶ ፡ የሚገኝ ፤ ዝባድ ፡ የሚባለው ፡ ርሱ ፡ ነው ። ጽርኒን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ዘብድ ፤ **ዘብድው** ፤ (**ብ ፡ ዘባድው ። ዐረ ፡ ሰበድ**) ፤ ዐጥፍ ፡ ሌጦ ፡ ዳባ ፤ ነት ፡ አንቀልባ ፡ የመናኒ ፡ ከባ ፤ እንደ ፡ ደብረ ፡ ዳሞ ፡ ያለ ። **ለኤልያስ ፡ ኢህለዎ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐዱ ፡ ዘብድ ። አልባሲሁ ፡ ዘዘብድወ ፡ ጠሊ ። በዘብድወ ፡ ጠሊ ፡ ወበሐሜለት ። ዘባድወ ፡ ጠሊ ። ዘባድው** ፡ (አፈ ፡ ተ፲፰ ። ስንክ ፡ ጥር፳፪ ። ድጓ ። ዕብ፲፩ ፡ ፴፯ ። ሥር ፡ ጻኸ) ።

ዘብዘበ ፤ (**ዐረብ ። ዘቢብ ፡ ዘበ**) ፤ ከለከለ ፤ አሶጣ ፡ አባረረ ። **ሰበከ ፡ በህየ ፡ በወንጌለ ፡ ኢየሱስ ፤ ወዘብዘብዎ ፡ ወሰደድዎ ፡ እምኵሉ ፡ አህጉሪሆሙ** ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፩) ።

—፤ በቁሙ ፤ ዘበዘበ ፡ አስቸገረ ፤ በነገር ። ዘብዛባ ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

አዘብዘበ ፤ አዘበዘበ ፤ አረገዘ ፡ ተንጠረዘዘ ፤ ሊናድ ፡ ቀረበ ፤ የካብ ፡ የግንብ ።

ዘቢሕ ፤ **ሐት** ፤ (**ዘብሐ ፡ ይዘብሕ ፡ ይዝባሕ ። ዕብ ፡ ዛበሕ**) ፤ ማገዝባት ፡ ማዛባት ፤ ጠልፎ ፡ መጣል ፤ ማሰር ፡ መኰድኰድ ፤ ቈልምሞ ፡ ማረድ ፡ መሠዋት ። ጠብሐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። **ዘብሐት ፡ ዘዚኣሃ ፡ ጥብሐ ። ዘቢሐ ፡ መሥዋዕት ፡ ዘብሑ ፡ ዳቤላ ፡ ጠሊ ። ዘብሑ ፡ ደቂቆሙ ፡ ወአዋልዲሆሙ ፡ ለአጋንንት** ፡ (ምሳ፱ ፡ ፪ ። ፲፯ ፡ ፳ ። ኩፋ ፡ ፴፬ ። መዝ ፡ ፻፭) ።

—፤ በቁሙ ፤ መዝባት ፡ መዛባት ፡ መውደቅ ፤ መታሰር ፡ መቈልመም ፤ ለመታረድ ። ማስነቱ ፡ ገቢርና ፡ ዐጕል ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

ዘባሒ ፤ (**ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት**) ፤ የሚያርድ ፡ የሚሠዋ ፤ ዐራጅ ፡ በጋማች ።

ዝቡሕ ፤ (**ሓን ፡ ሓት ፡ ብሕት**) ፤ የዘባ ፡ የተዛባ ፤ የታረደ ፡ የተሠዋ ፤ ዕርድ ። **ዝቡሕ ፡ ለአማልክት ። ወበልዐ ፡ ዝቡሓቲሆሙ ። ኢፈቀዱ ፡ ይብልዑ ፡ እምዝቡሓተ ፡ ባዕዳን ፡ ዘእንበለ ፡ ዝቡሓተ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል** ፡ (ራእ፪ ፡ ፲፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፮ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ግን፲) ።

ዝብሐት ፤ (**ታት**) ፤ ማረድ ፡ መታረድ ፤ አስተራረድ ። **ዝብሐተ ፡ በግዕ ፡ ለእግዚ ። ይሥሐቅ ፡ ተቤዘወ ፡ በዝብሐተ ፡ በግዕ** ፡ (አርጋ ፡ ፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ዝብሕ ፤ (**ሓት**) ፤ ዕርድ ፡ መሥዋዕት ፤ ቍርባን ፤ ፍሪዳ ። **ዝብሕ ፡ ለአምልኮ ። ይዝብሑ ፡ ሎቱ ፡ ዝብሐ ። ዝብሓት** ፡ (ሲኖዶ ። ዮሴፍ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፳፰) ።

መዝብሕ ፤ (**ብ ፡ መዛብሕ**) ፤ ማረጃ ፤ ስለት ፡ የብረት ፡ መግሪያ ። የሚያርድ ፤ ዐራጅ ። የታረደ ፡ ዕርድ ፤ ፍሪዳ ፡ መሥዋዕት ። **ወብሂሎቱስ ፡ ስጡሕ ፡ አምጽአ ፡ ዘንተ ፡ እምሥርዐተ ፡ መዛብሕ ፡ ዘመሥዋዕት** ፡ (አፈ ፡ ድ፯) ።

ምዝባሕ ፤ ማረጃ ፡ መሠዊያ ፡ ቦታ ፤ ምሥዋዕ ፡ መንበረ ፡ ታቦት ።

ዘቢጥ ፤ ጦት ፤ (ዘበጠ ፡ ይዘብጥ ፡ ይዝብጥ ። ዕብ ፡ ሸበጥ) ፤ መዝበጥ ፡ መምታት ፡ ማስተካከል ፤ የሸማኔ ። መደብደብ ፡ መውቃት ፤ መጠዘል ፡ መነረት ፤ ማጮል ፡ መጽፋት ። በበትር ፡ ይዘብጦከ ። ዘይዘብጥ ፡ አባሁ ፡ ወእሞ ። ዝብጦ ፡ ለወልድከ ። ይዘብጡክሙ ፡ መላትሒክሙ ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፳፬ ። ዘፀ ፳፩ ፡ ፲፭ ። ምሳ፲፱ ፡ ፲፰ ። ሚክ፬ ፡ ፲፬) ። ጐድዐንና ፡ ወቅዐን ፡ ወገረን ፡ እይ ።

ዘባጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፤ ዘበጥ) ፤ የሚዘብጥ ፡ ዘባጭ ፤ ተማች ፡ በበትር ፡ አቅላጭ ። ይቅትልዎ ፡ ለዘባጢ ። እምእደ ፡ ዘባጢሁ ። ዘባጥያተ ፡ ክበሮ ፡ (ዘኍ፴፭ ፡ ፳፩ ። ዘዳ፳፭ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፳፮) ።

መዝበጥ ፤ (ብ ፡ መዛብጥ) ፤ መዝበጫ ፤ መምቻ ፡ መነረቻ ፤ በትር ፤ ቅጣት ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

አዝበጠ ፤ አስመታ ፤ አስደበደበ ።

ተዘብጠ ፤ ተዘበጠ ፤ ለጥ ፡ አለ ፡ ተካከለ ። ተመታ ፡ ተወቃ ፤ ተደበደበ ። ሥልሰ ፡ ተዘበጥኩ ፡ በአብትር ። ሰገም ፡ ተዘብጠ ። ክበሮ ፡ ዘይዘበጥ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ፪ቆ፲፩ ፡ ፴፭ ። ፭ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፩) ።

ዝቡጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ብጥ) ፤ የተዘበጠ ፡ የተመታ ፤ ምት ፡ ፍንከት ። ዝቡጥ ፡ በአርእስተ ፡ ኀጺን ። ይሬሲ ፡ ዝቡጠ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፭ ። ጥበ፭ ፡ ፲፭) ።

ዝብጠት ፤ (ታት) ፤ መምታት ፤ መመታት ፤ አመታት ፤ ምት ፡ ውቂያ ፤ በትር ፡ ቅጣት ፡ ግርፋት ። ዝብጠት ፡ ወቅጥቃጤ ። ከመ ፡ ዝብጠተ ፡ መሰንቆ ፡ ወእንዚራ ። ሞተ ፡ ፊልጶስ ፡ በውእቱ ፡ ዝብጠት ። ይደልዎ ፡ አርብዓ ፡ ዝብጠት ፡ (ምሳ፳ ፡ ፲፭ ። መቃ ፡ ገ፳ ። ዮሴፍ) ።

ዝብጦ ፤ (ዝቡጥ) ፤ ሥሥ ፡ ረቂቅ ፡ ተመትቶ ፡ ተቀጥቅጦ ፡ የተሠራ ። ቀርነ ፡ ዝብጦ ። መጣቅዕት ፡ ዘብሩር ፡ ዝብጦ ። ወላትው ፡ ዘወርቅ ፡ ዝብጦ ፡ (መዝ ፡ ፺፯ ። ዘኍ፲ ፡ ፪ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፭) ።

ዘብጥ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ሜዳ ፡ ረባዳ ፡ የዳገት ፡ የተራራ ፡ ሥር ።

ተዛበጠ ፤ ተማታ ፡ ተደባደበ ፤ ተቀናደበ ። እለ ፡ ይትላሀዩ ፡ ወይዛበጡ ፡ ወይትጋደሉ ። ኅሊናት ፡ እለ ፡ ይዛበጡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፱ ። አረጋ) ።

አስተዛበጠ ፤ አማታ ፡ አጋጨ ፡ አዋጋ ፡ አናከሰ ። ያስተዛብጡ ፡ አባግዐ ፡ ወዖርሆ ፡ ምስለ ፡ ካልኡ ፡ (ቁስጠ ፡ ፲፫) ።

ዘብይ ፤ ዮት ፤ (ዘበየ ፡ ይዘቢ ፡ ይዝቢ ። ትግ ፡ ዛቤ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ዛቤን) ፤ መግዛት ፡ መዋጀት ። ይፌንዎ ፡ እለእስክንድርያ ፡ ይሚጥ ፡ ሎሙ ፡ ግብረ ፡ ወይዘቢ ፡ ሎሙ ፡ መፍቅዶሙ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ። ማዋደድ ፡ ማስማማት ፤ ዕንጨትን ፡ ከብረት ፡ ማሳከት ። ዛቢያ ፡ እንዲሉ ።

ዘቢብ ፤ (ብ ፡ ዘባይብ ። ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ የወይን ፡ ቋንጣ ፡ በስሎ ፡ የደረቀው ። አስካለ ፡ ወዘቢበ ፡ ኢይብላዕ ። ሙዳየ ፡ ዘቢብ ። ዕጽቀ ፡ ዘቢብ ፡ (ዘኍ፮ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፲፰ ። ፪ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፩) ።

ዘቢል ፤ ሎት ፤ (ዘበለ ፡ ይዘብል ፡ ይዝብል ። ዕብ ፡ ዛባል) ፤ መዘብለል ፤ ማፋግ ፤ ፍግ ፡ መጣል ።

ዝብል ፤ (ሱር ፡ ዚብላ ። ዕብ ፡ ዜቤል ። ዐረ ፡ ዚብል) ፤ ሐሠር ፡ አተላ ፤ ፋንድያ ፡ እበት ፤ ፍግ ፡ በጠጥ ፤ ዐዛባ ፡ ኵስ ፤ ከሰው ፡ ከእንስሳ ፡ ሆድ ፡ የሚወጣ ። እንዘ ፡ ይገብሩ ፡ ውስቴታ ፡ ኵስሐ ፡ ወዝብለ ፡ ወኵሎ ፡ ምግባረ ፡ ፅግ ። ዝብለ ፡ ብርት ፡ ወኀጺን ፤ ዐር ፡ (መቃ ፡ ገ፲፬ ። አዋል) ። ሲያበዛ ፡ ዝብላት ፤ ዝብለታት ፡ ይላል ። ኮንክሙ ፡ ዝብለታተ ፡ (ሕዝ፳፪ ፡ ፲፱) ።

መዝበል ፤ (ልት ፤ ታት) ፤ ፍግ ፡ ማፈሻ ፡ ግትቻ ፤ ወይም ፡ መጣያ ፡ መቈለያ ።

ዜቡል ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ዝቡል) ፤ መንገድ ፡ ቤት ፡ ቦታ ። ብዔል ፡ ዜቡል ፡ (ማቴ፲፪ ፡ ፳፬) ።

ዘበነ ፤ (ይዘብን ፡ ይዝብን ። ዘቢን) ፤ ታዘለ ፤ ታዛይ ፡ ዠርባ ፡ ደጀን ፡ ኾነ ።

ዘባን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ዠርባ ፡ ኋላ ፤ ከማኅራት ፡ እስከ ፡ መንበርት ፡ ያለው ፤ የሆድና ፡ የደረት ፡ ምዕራብ ፡ ጓሮ ። ሆድና ፡ ዠርባ ፡ እንዲሉ ። መጠውኩ ፡ ዘባንየ ፡ ለመቅሠፍት ። እመይጥ ፡ ዘባነክሙ ። ዘባኖሙ ፡ መንገለ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። ወዘባናቲሆሙ ፡ ምሉኣነ ፡ አዕይንት ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፮ ። ሚል፪ ፡ ፫ ። ሕዝ፰ ፡ ፲፮ ። ፲ ፡ ፲፪) ። ዘባነ ፡ ባሕር ፤ ሜዳ ፡ ስጡሕ ።

ዘባናዊ ፤ ዘበኛ ፤ ደጀን ፡ ዠርባ ፡ ስፋሪ ።

ዘቢር ፤ ሮት ፤ (ዘበረ ፡ ይዘብር ፡ ይዝብር ። ሰበረ) ፤ መቍረስ ፡ መስበር ፤ መክፈል ፡ መቈንጸል ። መዛበር ፡ መወዛበር ፤ ወዘበሬታ ፡ መናገር ፤ መንዠባረር ፤ ያሮጌ ፡ የሰካር ።

ዘብርት ፤ (ታት ። ዐረ ፡ ዙብረት) ፤ ቍራጭ ፡ ቍራሽ ፤ ስባሪ ፡ እንክትካች ፤ ሥራ ፡ የማይገዝ ። ይኄይሰከ ፡ ትጹር ፡ ኆጻ ፡ ወጼወ ፡ ወዘብርታተ ፡ ኀጺን ፡ እምትንበር ፡ ምስለ ፡ አብድ ፡ (ሢራ፳፪ ፡ ፲፭) ። አንዳንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዘብርታት ፡ ፈንታ ፡ ዝብለታት ፡ ይላል ።

መዝበር ፤ (ራት ፤ መዛብርት) ፤ ባሮማ ፡ ባዶ ፤ ፍራሽ ፡ ጠፍ ፤ የተፈታና ፡ የፈረሰ ፡ አገር ፡ መንደር ። ይትሐነጽ ፡ መዝበርከ ። ንሕንጽ ፡ መዝበራ ። እገብሮን ፡ ለአህጉሪክሙ ፡ መዝበረ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፲፪ ። ሚል፩ ፡ ፬ ። ዘሌ፳፮ ፡ ፴፩) ።

መዝበረ ፤ (ዲቃ ፡ ግ) ፤ ፈረሰ ፡ ተናደ ፤ ተበተነ ። መዝበረ ፡ ኵሉ ፡ አህጉር ። መዝበርኪ ፡ ወውደቂ ፡ ወማሰንኪ ። አሕየወ ፡ ምሥዋዐ ፡ ዘመዝበረ ፡ (ኢሳ፳፬ ፡ ፲ ። ፵፱ ፡ ፲፱ ። ፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፴፪) ። በመዝበረ ፡ ፈንታ ፡ ተመዝበረ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ወተሐንጻ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘተመዝበራ ፡ (ስንክ ፡ መጋ ፳፮) ።

ምዝቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ የፈረሰ ፤
የተናደ ። ቤትየሰ ፡ ምዝቡር ። አንኅለ ፡ ዙሉ ፡ አብ
ያተ ፡ ጣያታት ፡ ወረሰዮሙ ፡ ምዝቡራነ ፡ (ሐጌ፩ ፡ ፬ ።
ስንክ ፡ ሠኔ፴) ።

ምዝባሬ ፤ መፍረስ ፡ አፈራረስ ፤ ፍርሻ ፤ ጠፍ
ነት ። ምዝባሬ ፡ ዳግም ፡ ዘቤተ ፡ መቅደስ ፡ (አቡሻ) ።

አመዝበረ ፤ አፈረሰ ፡ አስፈረሰ ፤ አስጠፋ ። አ
ህጉረ ፡ ጽኑዓተ ፡ አመዝበረት ። ያማስኖ ፡ ወያመዘ
ብሮ ፡ ነኪር ። ግፍዕ ፡ ያመዘብር ፡ አብያተ ፡ ወያሐ
ጽጽ ፡ መዋዕለ ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፩ ፡ ፯ ። ፈላስ ፡
ገ፴፱) ።

ዘቢት ፤ ቶት ፤ (ዘበተ ፡ ይዘብት ፡ ይዝ
ብት) ፤ መዘበት ፡ ማፌዝ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዜጋ ፤—በቁሙ ፤—ዘዪግ ፡ ዜግ ።

ዘጊብ ፤ ቦት ፤ (ዘገበ ፡ ይዘግብ ፡ ይዝ
ግብ ። ጸግበ) ፤ መሰብሰብ ፡ ማድለብ ፤ መክተት ፡ ማ
ከማቸት ። ከመ ፡ ጽቡር ፡ ወርቀ ፡ ዘገበ ። የዐውድ ፡ ባ
ዕል ፡ ከመ ፡ ይዝግብ ፡ ንዋየ ። ይኄይስ ፡ ውሂበ ፡ ም
ጽዋት ፡ እምዘጊቦቱ ፡ ለወርቅ ። ይዘግቡ ፡ ለርእ
ሶሙ ፡ እኩየ ፡ (ኢዮ፳፯ ፡ ፲፮ ። ሚራ፴፬ ፡ ፫ ። ጦቢ፲፪ ፡
፰ ። ምሳ፩ ፡ ፲፰) ። በልዐንና ፡ ጸግበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎ
ሮች ፡ ናቸው ።

ዘጋቢ ፤ መዝግብ ፤ የሚዘግብ ፤ ሰብሳቢ ፡ ከ
ታች ፤ ሆዳም ።

መዝገብ ፤ (ብ ፡ መዛግብት) ፤ መዝገቢያ ፡
መክተቻ ፡ ማከማቻ ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፡ ሣጥን ፡ ጐታ ፡ ጐተራ ፡
ጕርጅ ፤ ደልገን ፡ ድብኝት ፡ ጕስጕሻ ፤ ማድጋ ፡ ፊቀን ፡
ገንቦ ፡ ጋን ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መዝገበ ፡ ንጉሥ ። አ
ርኅዉ ፡ መዛግብቲሆሙ ። ያስተጋብእ ፡ ሥርናየ ፡

መዝገብ ፡

ውስተ ፡ መዝገቡ ። ወአባእክሙ ፡ ዙሉ ፡ ማእረረ
ክሙ ፡ ውስተ ፡ መዛግብት ። ምእት ፡ መዛግብተ ፡ ወ
ይን ፡ ወመዛግብተ ፡ ቅብዕ ፡ (አስቴ፫ ፡ ፱ ። ማቴ፪ ፡ ፲፩ ።
፫ ፡ ፲፪ ። ሚል፫ ፡ ፲ ። ዕዝ፯ ፡ ፳፪) ።

—፤ ድልብ ፤ ቅምጥ ፡ ገንዘብ ፤ የተደበቀ ፡ የተጠበቀ ።
ብከ ፡ መዝገብ ፡ ዘሥዩም ፡ ለከ ፡ ኀበ ፡ ልዑል ። ረ
ከበ ፡ መዝገበ ። መዝገብ ፡ ኅቡእ ፡ ወክቡት ፡ (ሉቃ ፡
ዕዝ፯ ፡ ፶ ። ሚራ፯ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፵፩ ፡ ፫) ።

—፤ በቁሙ ፤ ደብተር ፡ የገንዘብ ፡ ወጪና ፡ ገቢ ፡ የሚጣ
ፍበት ። መዝገብ ፡ ይቃይ ፡ እንዲሉ ።

—፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ታላቅ ፡ መጽሐፍ ፤ ብዙ ፡ ነገር ፡
የተጣፈበት ፡ እንደ ፡ ድጓ ፡ ያለ ። ይቤ ፡ ቄርሎስ ፡ በው
ስተ ፡ መጽሐፉ ፡ ዘይሰመይ ፡ መዝገብ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

መዝገበ ፡ ቃላት ፤ የቋንቋ ፡ መጽሐፍ ፤ ግ
ስና ፡ ነባር ።

ተዘግበ ፤ ተዘገበ ፡ ተሰበሰበ ፤ ደለበ ፡ ተጠበቀ ።
በኀቤከ ፡ ተዘግበት ፡ ጥበብ ። ብዕል ፡ ዘይዘገብ ፡ በ
ዐመፃ ። ይዘገብ ፡ ለጻድቃን ፡ ብዕለ ፡ ረሲዓን ፡ (ኢዮ
፲፭ ፡ ፰ ። ፰ ፡ ፲፭ ። ምሳ፲፫ ፡ ፳፪) ።

ዝጉብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ግብት) ፤ የተዘገበ ፤
የተደበቀ ፡ የተጠበቀ ። ኀጢአቱ ፡ ለኤፍሬም ፡ ዝጉብ ።
ዝጉባን ፡ ለእሳት ፡ (ሆሴ፲፫ ፡ ፲፪ ። ፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፯) ።

ዘግባ ፤ (ባት) ፤ በቁሙ ፡ ዝግባ ፤ የደጋ ፡ ዛፍ ፡
ታላቅ ፡ ረዥም ፡ ገናና ፡ ወፍራም ፤ የሣጥን ፡ ዕንጨት ፡
እንደ ፡ ዘግባና ፡ እንደ ፡ ዋንዛ ፡ ያለ ፤ የዘግባ ፡ ዐይነት ፡
አርዘ ፡ ሊባኖስ ። ዘግባ ፡ ይትመላኅ ፡ እምሥርዊ ።
ከመ ፡ ዘግባ ፡ ዘሊባኖስ ። እስመ ፡ ወድቀ ፡ ዘግባ ።
ወዕፀወ ፡ ዘግባት ፡ ዘአልቦ ፡ ኍልቍ ፡ (መቃ ፡ ገ፭ ።
መዝ ፡ ፺፩ ። ዘካ፲፩ ፡ ፪ ። ፩ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፬) ። አርዝን ፡ እይ ።

ዝጋግ ፤ (ትግሬ) ፤ ምሽሮ ፡ ነቀርሳ ፤ ዐንገት ፡
የሚያዝግ ፡ የሚበሳሳ ። ፪ኛም ፡ ዘጊግ ፡ ዘገ ፡ ብሎ ፡ ሲገ
ሉት ፡ ዝግ ፡ አለ ፡ ዥገዥገ ፡ ያሰኛል ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘጊድ ፤ ዶት ፤ (ዘገደ ፡ ይዘግድ ፡ ይዝ
ግድ) ፤ መዥገድ ፤ አብዝቶ ፡ መጨመር ፡ መማገድ ፤ የ
ንጨት ።

ዘግደየ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ አዘጋጀ ፤ አሰናዳ ። ደ
ለወን ፡ እይ ።

ተዘግደየ ፤ **ተዘጋደየ** ፤ ተዘጋጀ ፤ ተዘገጃጀ ።
ተሰካተዩ ፡ ወተዘጋደዩ ፡ ለመዊት ፡ (ነግሥ) ።

ዝግዱይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዲት) ፤ የተዘጋጀ ፡
ዝግጁ ፤ ስንዱ ፡ ልባም ።

ዘጊሕ ፤ ሖት ፤ (ዘግሐ ፡ ይዘግሕ ፡ ይዝ
ጋሕ ። ዘግዐ ፤ ሠገረ) ፤ መዝጋት ፡ መግጠም ፡ መቈ
ለፍ ፤ ማጐር ፡ ማጠር ፡ መድፈን ፤ መውጫ ፡ መግቢያ ፡
መንሣት ። ዘግሐ ፡ ኆዋኅወ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። የዐቅቡ ፡
ዘጊሖሙ ፡ ጽኑዐ ። ዝጋሕ ፡ ኆኅት ፡ ወኅትም ። ዘ
ግሖ ፡ መጽሐፍ ፡ ለዙሉ ፡ ውስተ ፡ ኀጢአት ። ዘግ
ሖሙ ፡ ወሞቅሖሙ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፳፬ ። ተረ ፡ ቄር
፳፪ ። ዳን፲፫ ፡ ፲ ። ገላ፫ ፡ ፳፪ ። ስንክ ፡ መጋ፲፫) ። ዝሓ ፡
ማዝጋት ፡ ወይም ፡ ድር ፡ ማድራት ፤ ዝሓውን ፡ ይዞ ፡ ከ
ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ ማለት ። ዝሓ ፡ አዝጊ ፡ እንዲሉ ።

ዘጋሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚዘጋ ፡
ዘጊ ፤ በረኛ ።

አዝግሐ ፤ አ(ስ)ዘጋ ፤ አሲያዘ ፡ አስጨበጠ ። መ
ጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአዝግሐ ፡ ፈንታ ፡ ዘግሐ ፡ ይላል ። ወኢ
ዘጋሕከኒ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ፀርየ ፡ (መዝ ፡ ፴) ።

ተዘግሐ ፤ ተዘጋ ፤ ተዘጋበት ። ተዘግሖ ፡ ው
ስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ። ሶበ ፡ ወፅኡ ፡ እምተዘግሖ

ቶሙ ፡፡ ፍኖተ ፡ ተዘግሖ ፡ በውስተ ፡ ገዳም ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ። ፊልክ ፡ ፻፳፱ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

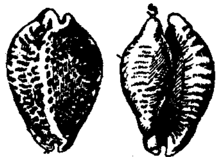
ዝጉሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ግሕት) ፤ የተዘጋ ፡ ዝግ ። ቤት ፡ ምቅሕ ፡ ንሡግ ፡ ወቅቱር ፡ ወዝጉሕ ፡፡ አንቀጸ ፡ መቃብር ፡ ዝጉሕ ፡ (ግብ፳ ፡ ፳፫ ። ደራሲ) ።
—፤ የተዘጋበት ፤ ደጁን ፡ ዘግቶ ፡ በውስጥ ፡ ያለ ፤ የዘጋ ፡ ባሕታዊ ። ዝጉሕ ፡ ውስተ ፡ ምኔት ፡፡ ውእቱ ፡ ዝጉሕ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፴፫ ። ፻፺፩) ።

ዝጉሓዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የዘጋ ፡ የተዘጋ ፤ ተዘግቶ ፡ የሚኖር ። ወውእቱ ፡ ሥርዐተ ፡ ትሩፋን ፡ ዘዝጉሓውያን ፡ ወፈላስያን ፡፡ ዝጉሓውያን ፡ ወባሕታውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ፳፪) ።

ዝግሐት ፤ (ታት) ፤ መዝጋት ፡ መዘጋት ፡ አዘጋግ ፤ ዝግነት ፡ የተዘጋ ፡ መኾን ። ኢታግብእ ፡ አንዊከ ፡ ዘበሥጋ ፡ ኀበ ፡ ማእሰርት ፡ ወዝብጠት ፡ ወዝግሐት ፡ ወሥቃይ ፡፡ በዝግሐታተ ፡ መዋቅሕት ፡ አመንደብዎ ፡፡ ዝግሐታተ ፡ መዋቅሕት ፡ ዘጾረ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፺፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

መዝግሕ ፤ (ብ ፡ መዛግሕ ፡ ት) ፤ መዝጊያ ፡ መቈለፊያ ። ኀበ ፡ ብዙኃ ፡ በዋኢቱ ፡ በመዝግሕ ፡ አንብር ፡፡ ይዘግሑ ፡ መዛግሐ ፡፡ መዛግሕተ ፡ ድንግልና ፡ ኢበተከ ፡ (ሚራ፵፱ ፡ ፯ ። ኪዳ ፡ ገ፱ ። ተረ ፡ ቄር ፡ ፲፰) ።
—፤ ቢተዋ ፡ ማልደያ ፡ የጅ ፡ በራ ። መዝግሕ ፡ ዘበመዝራዕቱ ፡ (፪ነገ ፡ ፩ ፡ ፲) ።
—፤ ጋሻ ፤ አግሬ ። መዛግሕተ ፡ ወርቅ ፡ (፪ነገ ፡ ፰ ፡ ፯) ።

ዛጐል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ሽሔሌት) ፤ በቈሙ ፤ ከባሕር ፡ የሚገኝ ፡ የዛጐል ፡ ልብስ ። እንደ ፡ ተሳበና ፡ እንደ ፡ ዔሊ ፡ ያለ ፤ ስሙ ፡ ዛጐል ፡ ወይም ፡ ዛጐል ፡ ልብሱ ፡ የሚባል ፡ ታናሽ ፡ የባሕር ፡ ትል ። እለ ፡ ይትፋወሉ ፡ በሐመድ ፡ ወፍሬ ፡ ዕፀው ፡ ወዛጐል ፡፡ ኅጠታተ ፡ ዛጐል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩ ፡ ፵፮) ።

ዛጐል ፡

ዘጐለ ፤ ዛጐለ ፡ ዛጐል ፡ ኾነ ፤ ዛጐል ፡ መሰለ ፤ የመልክ ። ዛጐል ፡ በርበሬ ፡ እንዲሉ ።

መዝጐል ፤ ዛጐልማ ፡ ዝንጕርጕር ። ዛጐልማ ፡ ደሮ ፡ እንዲሉ ።

መዝጐለ ፤ ተመዝጐለ ፤ ተዘናጐለ ፤ ተዘንጓጐለ ። ተቃወመ ፡ ተከራከረ ፤ ፍቅር ፡ አንድነት ፡ ዐጣ ። ይቤ ፡ ለአርድእት ፡ እንዘ ፡ ይምዕድ ፡ ሰላመ ፡ እንቲአየ ፡ አኀድግ ፡ ለክሙ ፤ ከመ ፡ ወኢመኑሂ ፡ ኀበ ፡ ካልኡ ፡ ኢይትመዝጐል ፡ በሥርዐት ፡ ሠናየ ፡ አምልኮ ፡ አላ ፡ ዕሩየ ፡ ዘበአማን ፡ ያርእዩ ፡ ስብሐተ ፡፡ ወዙሉ ፡ ይትመዘጐል ፡ ቃለ ፡ በበይናቲሁ ፡ በሃይማኖት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ዘጊን ፤ ኖት ፤ (ዘገነ ፡ ይዘግን ፤ ይዝግን) ፤ መዝገን ፡ መጀበን ፤ መጨበጥ ፡ ማፈን ፤ ባንድ ፡ እጅ ፡ ወይም ፡ በ፪ ። ሐፈነን ፡ እይ ። ዘዘገነ ፡ አብሐርተ ፡ ዓለም ፡ በሕፍኑ ፡፡ ይዘግን ፡ እምኔሁ ፡ ምልአ ፡ ሕፍኑ ፡ (ቅዳ ፡ ቄር ። ዘሌ፪ ፡ ፪ ። ፮ ፡ ፲፪ ። ዘኍ፭ ፡ ፳፯) ።
—፤ መማረክ ፤ መያዝ ፤ ምርኮውን ፡ ማፈሥ ፤ እጅ ፡ ማድረግ ። ዠግና ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዝግን ፤ (ናት) ፤ ዝግኝ ፡ ጥርኝ ፤ ጭብጥ ። በቈሙ ፤ መተሮ ፡ የሥጋ ፡ ንፍሮ ፤ የወጥ ፡ ፍሬ ። የማናይርገ ፡ ፀጋማይ ፡ ጕመን ፤ ወማእከሎሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ዝግን ፡ (ቅኔ) ።

መዝገን ፤ (ብ ፡ መዛግን ፡ ት) ፤ መዝገኛ ፡ ማፈሻ ፤ ዕፍኝ ፡ ጥርኝ ፡ ውስጥ ፡ እጅ ።

መዝገነ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ አመሰገነ ፤ አሸገነ ፡ አዠገነ ፤ ዠግና ፡ አደረገ ፤ በቃል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመዝገነ ፡ ፈንታ ፡ አመዝገነ ፡ ይላል ፤ አ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ንጉሥ ፡ ዐማፂ ፡ እመ ፡ ገበርከ ፡ ሠናየ ፡ ኢያመዝግነከ ፤ ወለእመ ፡ አበስከ ፡ ይቀትለከ ፡፡ ሑር ፡ ኀበ ፡ ካህን ፤ ወአመዝግኖ ፡፡ ኢያመዝገነ ፡ ጽጋዌነ ፡ ባዕሌሁ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፹ ። ዮሴፍ) ። ዘና ፡ ስ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ዐማርኛው ፡ ስ ፡ ይላል ። ሚዝትንና ፡ ኅብዝ(ስ)ትን ፡ ስገንንና ፡ መስገንን ፡ እይ ።

አመዝገነ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስመሰገነ ፤ ምስጉን ፡ አስኘ ።

አመዝጋኒ ፤ የሚያስመሰግን ፤ አስመስጋኝ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ። ሰብእ ፡ አመዝጋንያን ፡ (ፈላስ ፡ ገ፳፱) ።

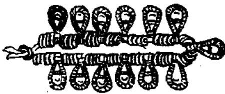
ተመዝገነ ፤ ተመሰገነ ፤ ምስጋና ፡ አገኘ ። ይትመዘገን ፡ በዘይትከሀሎ ፡፡ አልቦ ፡ ዘይትመዘገን ፡ ከመ ፡ ምግባረ ፡ ትሩፋት ፡፡ ሰላም ፡ ለሖር ፡ ኀበ ፡ እግዚኡ ፡ ዘተመዝገነ ፡ (፪ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፲፪ ። አፈ ፡ ድ፲ ። ስንክ ፡ ሐም፲፪) ።

ምዝጉን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ግንት) ፤ የተመሰገነ ፤ ምስጉን ።

ምዝጋና ፤ (ናት) ፤ ምስጋና ፡ ክብር ፤ ትምክሕት ። ኢታፀርዐ ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፤ እስመ ፡ ገባሪሁ ፡ ኢየኀጥእ ፡ ምዝጋና ፡ በውስተ ፡ ዓለም ፡፡ ከመ ፡ ይርከቡ ፡ ምዝጋና ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ዘአምንዎ ፡፡ ምዝጋናየ ፡፡ ኢይከውነኒ ፡ ምዝጋና ፡፡ ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ኢይከውኖ ፡ ምዝጋና ፡ እመ ፡ ዘበሕጉ ፡ ኢተጋደለ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፺፯ ። መቃ ፡ ገ፲፱ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯ ። ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፭ ። ፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲፰) ።

ማዝግና ፤ ባዝግና ፤ (ናት) ፤ ዝርግፍ ፤ የወርቅ ፡ የብር ፡ ድቃ ፤ ድባ ፡ ማርዳ ፡ ስደፍ ፤ የሚዘገን ፤ በፈትል ፡ ተሰክቶ ፡ ባንገት ፡ የሚታሰር ፡ ያንገት ፡ የደረት ፡ ጌጥ ፤ የሴቶች ፡ የወንዶች ፡ ሽልማት ። ቃማን ፡ ተመል

ከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ትረስዕኑ ፡ መርዓት፡ ሰርጓ፡ ወድንግል ፡ ባዝግናሃ ። ወአዕነቆ ፡ ባዝግና ፡ ወ ርቅ ፡ ውስተ ፡ ክሣዱ ። ባዝግናት ፡ ዘውስተ ፡ ክሣደ ፡ አግማል ፡ (ኤር፪ ፡ ፴፪ ። ዘፍ፡ ፳፭ ፡ ፵፯ ። መሳ፰ ፡ ፳፩ ፡ ፳፮) ። መን ፡ በ ፡ ስለ ፡ ወረሰው ፡ በማዝግና ፡ ፈንታ ፡ ባ ዝግና ፡ ይላል ፤ ዘና ፡ ስ ፡ እንደ ፡ ተዋረሱ ፡ ይህም ፡ እን ደዚያ ፡ ነው ።

ማዝግና ፡

ዘግዐ ፤ (ዘግሐ ። ሰጕዐ) ፤ ዘጋ ፤ ሰነገ ፡ ዐፈነ ፡ ወተፈ ፡ ጠቀጠቀ ፤ ያፍንጫ ። ዘንግዐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ስሯጽ ፡ ነው ።

ተዘግዐ ፤ ተዘጋ ፤ ተሰነገ ፡ ተወተፈ ። ዘግሐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ዝጉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ግዕት) ፤ ዝጉሕ ፡ የ ተዘጋ ፡ ዝግ ፤ የተዘጋበት ፡ ከሰው ፡ የተለየ ። ቀንኑ ፡ ባዕለ ፡ ብእሲት ፡ ዝግዕት ፡ ዘቦአት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እም ቅድመ ፡ ትትኀፀብ ፡ ኀምሳ ፡ ዕለተ ፡ (ሲኖዶ) ።

ዝግራ ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ዥግራ ፡ ዝጕር ጕር ፡ ዝንጕርጕር ፡ ጠቃጠቋም ፡ የዱር ፡ የበረሓ ፡ ወፍ ፤ እንደ ፡ ቆቅ ፡ ያለ ። (ተረት) ፤ አሞራን ፡ ሲበሉ ፡ ስሙን ፡ ዥግራ ፡ ይሉ ፡ (አዋል) ።

ዝግራ ፡

ዝ፡ደይ ፤ (ዐረ ፡ እልጀድይ ። ዕብ ፡ ግዲ) ፤ የፍየል ፡ ጠቦት ፡ ወጠጤ ። ከ፲፪ቱ ፡ መናዝል ፡ አንዱ ፡ የታ ኅሣሥ ፡ ኮከብ ። ከፀሓይ ፡ ጋራ ፡ ፳፱ ፡ ዕለት ፡ ፳፫ ፡ ኬክ ሮስ ፡ ይመግባል ፡ (አቡሻ ፡ ፱) ። አቡ ፡ ጀዲ ፤ (ዐረብ) ፤ የልብስ ፡ ጣቃ ፤ ፍየል ፡ የተሣለበት ፡ ባለፍየል ፡ ጠቦት ፡ ማለት ፡ ነው ።

ዘህለሎ ፤ ሎት ፤ (ዘህለለ ፡ ይዘህልል ፡ ይዘህልል) ፤ መንዘልዘል ፤ ሞኝ ፡ ዞላ ፡ ተላላ ፡ ዘላላ ፡ መኾን ፤ ብዙ ፡ መብላት ፤ መሴሰን ፤ በውቀት ፡ በሥራ ፡ ማነስ ፡ መጕደል ።

አንዘህለለ ፤ አለል ፡ ዘለል ፡ አለ ፤ ዞረ ፡ ባከነ ፡ ደከመ ፤ በሴሰን ፡ በቍንጣን ። ታበየ ፡ ኰራ ። ዘያንዘ ሀልል ፡ ምስለ ፡ አብዳን ። አንዘህለሉ ፡ በአብዝኖ ፡ መ ብልዕ ። አልባበ ፡ ቀጠንት ፡ ይመስዋ ፡ ለነፍስ ፡ ወይ ሬስያ ፡ ታንዘህልል ። ኢታንዘህልል ፡ ሶበ ፡ ገሠጸከ ። አንዘህለሎታ ፡ ለነፍስ ፡ (ምሳ፲፫ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ተ፳፱ ። ድ፳፱) ። ገቢርም ፡ ይኾናል ። መፍትው ፡ ለነ ፡ ኢንረ ስዮ ፡ ለሥጋ ፡ ዘእንበለ ፡ ረባሕ ፡ ወኢናንዘህልሎ ፡ በ ተፈግዖ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፱) ።

እንዝህሉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ልልት) ፤ አለል ፡ ዘለል ፡ የሚል ፤ አውታታ ፡ ሥራ ፡ ፈት ፤ ሊል ፡ ዘሊል ፤ ሰካር ፡ ሞኝ ፡ ዞላ ፤ ተላላ ፡ ዘላላ ። እመ ፡ ከነ ፡ እንዝህሉለ ፡ በግብሩ ፡ ዝንቱ ፡ እንዝህሉል ፡ ውእቱ ፡ በሥርዐቱ ፡ ወንዋዩ ፤ ወይትዐቀብ ፡ በጽኑዕ ፡ ከመ ፡ ካ ዕበ ፡ እንዝህሉለ ፡ ኢይኩን ፡ በሃይማኖቱ ፤ ወዜና ሁበ ፡ ለእንዝህሉል ፡ ይትናጸር ፡ ምስለ ፡ ዜናሁ ፡ ለ ልብው ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪) ። በእንዝህሉል ፡ ፈንታ ፡ ንዝህ ሉል ፡ ነዘህሊል ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ተደ መረ ፡ ምስለ ፡ አኀው ፡ ንዝህሉላን ። ነዘህሊል ፡ ብ እሲ ፡ እምንእሱ ፡ ገብረ ፡ ይከውን ፡ (ፊልክ ፡ ፶፬ ። ምሳ ፳፱ ፡ ፳፭) ።

መንዘህልል ፤ **መንዘህልል** ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ። ወልድ ፡ መንዘህልል ፡ ዘይዘብጥ ፡ ወላዲ ያኒሁ ፡ ወይፀርፎሙ ። ህዩይ ፡ ወመንዘህልል ። በእ ንተ ፡ ሀካያን ፡ ወመንዘህልላን ። ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሐ ዋት ፡ ዘውእቱ ፡ ቤተ ፡ ዘማውያን ፡ ወመንዘህልላን ። ኢይሑር ፡ ኀበ ፡ መካናት ፡ ዘይትጋብኡ ፡ ውስቴቶን ፡ መንዘህልላን ፡ ወእለ ፡ ይሰክሩ ፡ ተባዕተ ፡ ወአብዛ ኅያነ ፡ ሠሐቅ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፻፴፫ ። አፈ ፡ ድ፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፭ ። ፴፬ ፡ ፪) ።

ንዝህላል ፤ ዞላነት ፤ ንዝህላልነት ፤ አለል ፡ ዘለልታ ፤ ዝሙት ፤ ትዕቢት ፡ ክፋት ። ሀኬት ፡ ወንዝህ ላል ። ንዝህላል ፡ ወትዝኅርት ። ኢይሑራ ፡ ውስተ ፡ ሐውዘ ፡ መባልዕት ፡ ወንዝህላል ። እለ ፡ ወድቁ ፡ ው ስተ ፡ ንዝህላል ። ናሁ ፡ ተበየነ ፡ ንዝህላልከ ፡ (አፈ ፡ ድ ፴፪ ። ፊልክ ፡ ፭ ። ዲድ ፡ ፲፬ ። ቄር ፡ ጸላ ። ዮሴፍ) ። በን ዝህላል ፡ ፈንታ ፡ ነዘህላል ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ነዘህላለ ፡ ፍትወት ፡ ያፈልስ ፡ ልበ ፡ የዋሃን ፡ (ጥበ፬ ፡ ፲፪) ።

ዘሀረ ፤ (ዐረ ፡ ወዕብ) ፤ በራ ፡ አበራ ፡ ብሩህ ፡ ኾነ ፤ የከብር ፡ ብርሃን ፡ (ዘፀ፴፬ ፡ ፴) ።

ዝሁራ ፤ **ዝሆራ** ፤ (ዐረ ፡ ዙሀረት) ፤ ብሩህ ፡ ጽዱል ፡ ኮከብ ፤ ስሙና ፡ ክብሩ ፡ ለዝሙት ፡ ጣ ዖት ፡ የተሰጠ ፤ የአምልኮው ፡ ሥርዐት ፡ ዝሙት ፡ የኾነ ። ዝሆራ ፡ ኮከብ ። ሐነጹ ፡ ምኵራበ ፡ በስመ ፡ ኮከብ ፡ ዝሁራ ፡ (ሰንክ ፡ የካ፳፭ ። ሚያ፫ ። ዮሴፍ) ።

ዙሀር ፤ **ዘውሀር** ፤ (ብ ፡ ዘዋህር ። ዐረ ፡ ጀውሀር) ፤ ኮከባዊ ፡ ዕንቍ ፤ ባሕርይ ። ዘውሀር ፡ ወ በሉር ። ዘዋህር ፡ ዘእምአዕናቍ ፡ ህንደኬ ፡ ዘያበርህ ፡ (ክብ ፡ ነገ፲፯ ። አርጋ ፡ ፯) ።

ዘሀረ ፤—ሰፋ ፡ ረዘመ ፤—ዝኀር ፡ ዘኀረ ።

ዝኂት ፤ ቶት ፤ (ዝህተ ፡ ይዝህት ፡ ይዝ ህት ። ዕብ ፡ ዛሄት ፤ ገሠጸ ፡ ነቀፈ) ፤ መዛት ፡ መ

ፈክር፤ ቈይማ ፡ ቈይ ፡ ብቻ ፡ ማለት ። (ተረት)፤ አላቻ ፡ ጋብቻ ፡ ቈይ ፡ ብቻ ፡ ቈይ ፡ ብቻ ።

ዛህት፤ ዛቻ ፡ ፍክራ፤ ድንፋታ ፡ ጕራ፤ የትቢትና ፡ የቍጣ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ መሐላ ፡ ያለ ።

ዘዊግ፤ ጎት፤ (ዘገ፡ ይዘውግ፡ ይዙግ። ዕብ፡ ዛዌግ። ዐረ፡ ዘወጀ)፤ ማዛወግ ፡ ማጋባት፤ መዋመድ ፡ ማቀናጀት፤ ጥንድ ፡ ጥንድ ፡ ኹለት ፡ ኹለት፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ማድረግ ። ምስጢሩ፤ ወፈነዎሙ ፡ በበ ፡ ክልኤቱ ። ተባዕተ ፡ ወአንስተ ፡ ፈጠሮሙ ፡ እንዳለው ፡ ያለ ፡ ነው ።

አዝወገ፡ አዘገ፤ (ጥዘ) ፡ አዘወገ ፡ አስጠመደ፤ ጥንድ ፡ ዘውግ ፡ አስደረገ ።

ተዘውገ፤ ተዘወገ ፡ ተጠመደ፤ ዘውግ ፡ ኾነ ፡ ተባለ ።

ተዛወገ፤ በቊሙ፤ ተጋባ ፡ ተጣመደ፤ ተዛመደ ፡ ተመሳሰለ፤ ተካከለ ፡ ተዋገነ ። ዘይሬእያ ፡ ለዘማ ፡ ይዛወጋ ፡ ለሙስና ። ዛቲ ፡ ኀጢአት ፡ ትዛወግ ፡ ምስለ ፡ ዘይክዕ ። በዘይዛወጎ ፡ ለግብር ። በላም ፡ ለአስና ንኪ ፡ ሐሊበ ፡ ዕጕልት ፡ ዘተዛወጋ ፡ (ምሳ፳፰ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፫ ። አፈ ፡ ተ፲፫ ። ደራሲ) ።

ዝዉግ፤ (ጋን፡ ጋት፡ ውግት)፤ የተዘወገ፤ የተዛወገ ፡ የተመሳሰለ ።

ዘውግ፤ (ብ፡ አዝዋግ። ዕብ፡ ዞግ። ሱር፡ ዛውጋ። ዐረ፡ ዘውጅ። ጽር፡ ዜውጎስ)፤ ኹለት፤ ጥንድ ፡ መንታ ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ጣምራ ፡ ባልና ፡ ሚስት ። ዘውገ ፡ መዓንቅ ። ዘውገ ፡ አልባስ ። ወዘውግ ፡ እሙንቱ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፳፬ ። መሳ፲፯ ፡ ፲ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፵፫) ።

—፤ ወገን ፡ እኩያ፤ መሰል ፡ አምሳያ፤ ባልንጀራ ። ዘውገ ፡ አርዌ ፡ ወዘውገ ፡ እንስሳ ። ሥዕርተ ፡ ርእስኪ ፡ ዘፈትለ ፡ ሜላት ፡ ዘውጋ ፡ (አዋል ። ደራሲ) ።

አስተዛወገ፤ (ዘገ፤ ዘወገ)፤ አዋገነ ፡ አዛመደ ፡ አሰማማ፤ አንድ ፡ አደረገ ። አድራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ነው ። ወያስተዛውጎ ፡ በቃለ ፡ ተስፋ ። ዕለት ፡ ብሂል ፡ ዘያስተዛውጎሙ ፡ ለሌሊት ፡ ወለመዓልት ፡ (አፈ ፡ ድ፰ ፡ አዋል) ።

ዘውሀር፤—ዕንቍ፤—ዘሀረ፡ ዙሀር።

ዝውዛ፤—ኮከብ፤—ጀውዛ፡ገ።

ዘዌ፤ ዟይ፤ ዝዋይ፤ (ያት። ዕብ፡ ዛዊት። ዐረ፡ ዛውያ)፤ መጋጠሚያ፤ የ፪ ፡ ማእዝን ፡ ጫፍ ፡ ሸለቆው ፡ ስብራቱ ። ፪ኛም፤ ዘዌ ፡ ስመ ፡ ዕፅ፤ ዝዋይ ፡ ስመ ፡ ሀገር ፡ ይኾናል ። ዕፀ ፡ ዘዌ፤ ባሕረ ፡ ዟይ ፡ እንዲሉ ። የዟይ ፡ ምስጢር ፡ ወሰንነት ፡ ነው፤ ዕፀ ፡ ዘዌም ፡ በሙገር ፡ ቈላ ፡ ይገኛል፤ የባብ ፡ መድኀኒት ፡ ነው፤ ጥላው ፡ እንደ ፡ ትንባኾ ፡ ውሃና ፡ ጢስ ፡ ቶሎ ፡ ይገድለዋል፤ ቢነክስም ፡ መርዙን ፡ ይሽርበታል ። ዘዌ ፡ ዘይቀትል ፡ አርዌ ፡ ማለት ፡ ነው፤ ዕፁ ፡ የመስቀል፤ ኀይሉ ፡ የሥጋው ፡ ቃል፤ እባብ ፡ የሳጥናኤል ፡ ምሳሌ ።

ዘዊዕ፡ ዖት፤ (ዞዐ፡ ይዘውዕ፡ ይዛዕ፤ ይዟዕ፤ ይዝዋዕ። ዕብ፡ ዙዕ)፤ መደንገጥ ፡ መራድ ፡ መንቀጥቀጥ፤ መላብ ፡ መውዛት ፡ ወዝ ፡ ማፍሰስ ። ዋዛ ፡ መናገር ፡ ዋዘኛ ፡ መኾን ። ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ ማለት ፡ መወሳወስ ፡ እስኪወዙ ፡ ድረስ ፡ ማሸብሸብ ፡ መርገጥ፤ መኼድ ፡ መራመድ ፡ መንጐራደድ፤ መቅመድመድ፤ መዝለል ፡ እስክታ ፡ መውረድ፤ የዘፈን ፡ የማሕሌት ። መታበይ ፡ መኵራት፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ማለት፤ ምስጢሩ ፡ ከዝላይ ፡ ይገባል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዞዐ ፡ ፈንታ ፡ ተዛውዐ ፡ ይላል ። ኢይዛውዓ ፡ አዕይንትየ ፡ (መዝ ፡ ፴) ።

ዛውዕ፤ (ዓት)፤ ጨዎት ፡ ጨዎታ፤ ዘፈን ፡ እስክታ፤ ጭፋሮ ፡ ሆታ፤ ዋዛ ፡ ፈዛዛ ፡ ወዘበሬታ፤ ቧልት ፡ ለግጥ ። ዛውዐ ፡ ነገር ፡ ዘይፈጥሩ ። እክሕደከ ፡ ሰይጣን፤ ወኵሎ ፡ ሥልጣነከ ፡ ወኵሎ ፡ ዛውዐከ ፡ ወፍትወተከ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘይትረከብ ፡ በሠሐቅ ፡ ወበዛውዕ ፡ ይገሥጾ ፡ ዲያቆን ፡ ወይረስዮሙ ፡ ያርምሙ ። እንዘ ፡ ኢያበዝኆ ፡ ሠሐቀ ፡ ወዛውዐ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፱ ። ኪዳ ። ዲድ ፡ ፲፪ ። ቀሌ) ።

—፤ ጣዖት፤ ቤተ ፡ ጣዖት፤ የሣቅ ፡ የጨዎታ ፡ ቦታ ። ነገሩኒ ፡ ኃጥኣን ፡ ዛውዐ ፡ ወአኮሰ ፡ ከመ ፡ ሕግከ ። ወይማስን ፡ አውግረ ፡ ዛውዕ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ። ዓሞ፯ ፡ ፱) ።

ተዛውዐ፤ ተጫወተ፤ ተጨዋወተ፤ ተናገረ ፡ ተከራከረ፤ በጨዎታ ፡ ቃል ። ኢትዛዋዕ ፡ ምስለ ፡ መሰንቃዊት ። በከ ፡ ይዛዋዕ ። ተዛውዖ ፡ ደቂቅ ። ዘፈቀድኩ ፡ እምእሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ይዛዋዕ ፡ ምስሌየ ፡ ወእዛዋዕ ፡ ምስሌሁ፤ ተዛውዖ ፡ ምስለ ፡ አንው ፡ በቃለ ፡ መጻሕፍት ፡ ትጥዕሞሙ ፡ ለለባውያን ፡ እምኵሉ ፡ ጣዕማት ፡ (ሢራ፱ ፡ ፬ ። ፬ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፈላስ ፡ ገ፴፭) ።

ዝዉዕ፤ (ዓን፡ ዓት፡ ውዕት)፤ የታበየ፤ ዕቡይ ፡ ኵሩ ። ዋዘኛ፤ ዝንጉዕ ። አ ፡ ዕዩይ ፡ ወዝዉዕ፤ ዕዩየ ፡ ኅሊና ፡ ወዝዉዐ ፡ ልብ ፡ (ሲኖዶ) ።

አስተዛውዐ፤ አዋዛ ፡ አጫወተ፤ አጨዋወተ ። ፊልሞን ፡ መአንዝር ፡ ያስተዛውዖ ፡ ለአርያኖስ ፡ መኰንን ፡ (ስንክ ፡ የካ፳) ።

መስተዛውዕ፤ (ዕት፡ ዓን፡ ዓት)፤ የሚጫወት ፡ የሚያጫውት፤ ተጫዋች ፡ አጫዋች ። ኢተኀሲ ፡ ኅሊና ፡ መስተዛውዕተ ፡ (ኪዳ) ።

ዛወፈ፤ (ዐረ፡ ዛፈ)፤ ታበየ ፡ ኰራ፤ ተመካ ። ኢይዛወፍ ፡ ባዕል ፡ በብዕሉ ፡ (ኤር፱ ፡ ፳፫) ። ወዘፈንና ፡ ዘፍዘፈን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ አግዋር ፡ ናቸው ።

ዛውፍ፤ (ቅጽልና፡ ጥሬ)፤ ትቢተኛ ፡ ኵሩ ፡ ተመካሒ ። ትዕቢት ፡ ትምክሕት ። በዛውፍና ፡ በትውዝፍት ፡ ፈንታ፤ ትዝውፍት ፡ ይላል ፡ (ገላ፭ ፡ ፳) ።

ዘውሮ፤ ሮት፤ (ዘወረ፡ ይዜውር፡ ይዘውር፤ አው፡ ዘዊር፡ ዞረ፡ ይዘውር፡ ይዙር)፤ መዞር ፡ መክበብ፤ መጠበቅ ፡ ዘበኛ ፡ መኾን ። ጸጋሁ ፡ ለእግዚ ፡ ትዜውሮሙ ፡ ለጻድቃን ፡ (ሢራ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ማዞር ፡ መዘወር ፤ ማሽከርከር ፤ የመኪና ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘዋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ ጠባቂ ፡ ከባቢ ፤ የሚዞር ፡ የሚያዞር ፤ የሚዘውር ።

መዘውር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘዋሪ ። በቁሙ ፤ መኪና ፡ የሚዘወር ።

ተዘወ(ው)ረ ፤ ተዞረ ፡ ተከበበ ፡ ተጠበቀ ። ይዜወሩ ፡ ከመ ፡ አባግዕ ። ነፍስ ፡ ዝልፍት ፡ ኢትዜወር ፡ (ኢዮ፳፭ ፡ ፲፩ ። ሚራ፲፱ ፡ ፲፫) ።

ዘውር ፡ (ራት) ፤ ዙሪያ ፤ ከበብ ። ሠረገላሁ ፡ በረድ ፡ ወራሕበ ፡ ዘውሩ ፡ በእሳት ፡ ሕጹር ። ወይኩን ፡ ዘውረ ፡ አክሊሉ ፡ ስፉሐ ፡ ወስፉየ ፡ በሠላስ ፡ ማዕርጋተ ፡ ስፍየት ። አምጣነ ፡ ባዕል ፡ አነ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ በዘውራ ፤ ንዴት ፡ ውስተ ፡ ቤትየ ፡ ኢይበውእ ፡ ለግሙራ ፡ (ቅዳ ፡ ጎር ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፭ ፡ ፭ ። ቅኔ) ፡ ይህን ፡ ቅኔ ፡ መርድ ፡ አዝማች ፡ አምኃየስ ፡ ንጉሥ ፡ በሚባል ፡ ሰው ፡ የዘረፉት ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ዜዉስ ፤—ስመ ፡ ጣዖት ፤—ዘየዉስ ።

ዘዘ ፤ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ እየ ፤ እየቅል ፡ ልዩ ፡ ልዩ ። በዚኣ ፡ ዝርዝር ፡ እየገባ ፡ እንደሚስማማው ፡ ይፈታል ። ለለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፤ እየራሱ ፡ እየቅሉ ፡ እየብቻው ፡ እያንዳንዱ ። ይፈልጡሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሆሙ ። ተፋለጡ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሆሙ ። አስተራሕቅዎሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሆሙ ፡ (ማቴ፳፭ ፡ ፴፪ ። ግብ ፲፭ ፡ ፴፱ ። ዳን፩ ፡ ፶፩) ። ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ትምህርት ። ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ጸጋሁ ፤ ልዩ ፡ ልዩ ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፴፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፮) ።

ዘሐብ ፤ (ትግ ። ዕብ ። ዐረ) ፤ ወርቅ ፤ የወርቅ ፡ ገንዘብ ፡ ዕቃ ፡ መሣሪያ ።

ዘሕዝሐ ፤ ሐት ፤ (ዘሕዝሐ ፡ ይዘሐዝሕ ፡ ይዘሕዝሕ) ፤ መዘክዘክ ፡ መዘርገፍ ፤ ማራገፍ ።

ዛሕዝሐ ፤ ሐት ፤ (ዛሕዝሐ ፡ ይዛሐዝሕ ፡ ይዛሕዝሕ) ፤ መንዣዣት ፡ መብዛት ፤ መልቀቅ ፡ መትረፍ ፡ ከልክ ፡ ማለፍ ፤ መፍሰስ ፡ መዝረብረብ ፡ መንጠባጠብ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዛሕዝሐ ፤ ፈንታ ፡ አዛሕዝሐ ፡ ይላል ። ወያዛሐዝሐኒ ፡ በሕቁ ፡ ማእስየ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፴) ። ናሕንሐን ፡ እይ ።

ዝሕዙሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ዝሕት) ፤ የተንዣዣ ፤ የተትረፈረፈ ፤ ጠብ ፡ ጠብ ፡ ርግፍ ፡ ርግፍ ፡ ያለ ፤ ከልክ ፡ ያለፈ ። መስፈርት ፡ ምሉእ ፡ ወዝሕዙሕ ፡ ወንሕኑሕ ። ትስረይ ፡ ሎቱ ፡ ጌጋዩ ፡ ዝሕዝሕተ ፡ ወምልእተ ፡ (ሉቃ፮ ፡ ፴፰ ። ቄድር) ።

ዝሕዛሔ ፤ መትረፍረፍ ፡ አተራረፍ ፤ ትርፍቻ ፡ ተረፍ ።

ዝሒሕ ፤ (ዘሕሐ ፡ ይዘሕሕ ፡ ይዝሐሕ) ፤ መስፈር ፡ መሰፋፈር ፤ ዘሕዝሐ ።

ዝሒል ፤ ሎት ፤ (ዝሕለ ፡ ይዝሕል ፡ ይዝሐል ። ዕብ ፡ ዛሐል ፤ ዳኸ ፡ ፈሰሰ) ፤ መዛግ ፡ መመረት ፡ ማደፍ ፤ ዐፈር ፡ መሬት ፡ ቅጠል ፡ መምሰል ። ወርቅክሙኒ ፡ ወብሩርክሙኒ ፡ ዝሕለ ። ህጉል ፡ ወርቅከ ፡ እምትህጉል ፡ ዐርክከ ፡ ወእምይዝሐል ፡ ውስተ ፡ መድፍን ፡ (ያዕ፩ ፡ ፫ ። ሚራ፳፱ ፡ ፲) ። በቁሙ ፤ መዛል ፡ መድከም ፤ መዝለፍለፍ ። (ግጥም ፤ በቴዎ ፡ ጊዜ) ፤ ብርቱ ፡ ነው ፡ ስትሉት ፡ ከውቤ ፡ ይልቅ ፤ ይኸው ፡ አ(ዐ)ሊዛለ ፡ የጁን ፡ እስኪለቅ ።

ዘሓሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ይት) ፤ የሚዝግ ፤ ል ፤ ዝገታም ። እምወርቅ ፡ ዘሓሊ ፡ ወእምብሩር ፡ ማሳኒ ፡ (ድጓ) ።

ዝሑል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ሕልት) ፤ የዛገ ፡ የመረተ ፤ የተበላሸ ፡ እድፋም ። ጽህርት ፡ ዝሕልት ። መጽሔት ፡ ዝሕልት ። ዝሑላነ ፡ ልእምሮ ፡ (ሕዝ፳፬ ፡ ፮ ። ሚራ፲፪ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ድ፴፫) ።

ዛሕል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ዝገት ፤ እድፍ ። ከመ ፡ ዛሕለ ፡ ብርት ፡ እከየ ፡ ልቡ ። እንተ ፡ ኢሐብረትዋ ፡ ዛሕላ ። እፈትን ፡ ዛሕለኪ ፡ በከውር ፡ (ሚራ፲፪ ፡ ፲ ። ሕዝ፳፬ ፡ ፮ ። ኢሳ፩ ፡ ፳፭) ።

አዝሐለ ፤ አዛገ ፡ አሳደፈ ። አዛለ ፡ አደከመ ።

አዝሓሊ ፤ **መዝሕል** ፤ የሚያዝግ ፤ የሚያዝል ፡ አድካሚ ።

ዙሐል ፤ (ዐረብ) ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፤ ፕላኔት ፡ ከሚባሉት ፡ ከ፯ቱ ፡ ዐበይት ፡ ከዋክብት ፡ አንዱ ፤ እንደ ፡ ምድር ፡ ያለ ። ጣዖት ፤ በምሳሌው ፡ የተሠራና ፡ በስሙ ፡ የሚጠራ ። ኮከብ ፡ ዙሐል ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፪ ። ዮሴፍ) ። ፍችውን ፡ ዳተኛ ፤ ዘአልቦ ፡ ብርሃን ፡ ይሉታል ፤ ዝሑል ፡ ከማለት ፡ ይስማማል ። በዙሐል ፡ ፈንታ ፡ ሱሐል ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ሱሐል ፡ አብርሀ ፡ ላዕሌየ ፡ ዮም ፡ (ቄድር) ።

ዝሕነ ፤—ዘና ፤—ዝኂን ፡ ዝኅነ ።

ዝሒቅ ፤ ቆት ፤ (ዝሕቀ ፡ ዘሐቀ ፡ ይዝሕቅ ፡ ይዝሐቅ) ፤ መዛቅ ፤ አብዝቶ ፡ ማፈሥ ፡ መውሰድ ፡ (ዐማርኛ) ። መግፈፍ ፤ መላጥ ፡ መገሽለጥ ፤ መሸልቀቅ ፡ ቈርበትን ፡ ከሥጋ ፡ መለየት ፤ ስልቻ ፡ ማውጣት ። ሀበኒ ፡ መጥባሕተ ፡ እዝሐቅ ፡ ባቲ ፡ አነዳ ፡ ትፋሕ ። ዘባሒ ፡ ይዝሕቅ ፡ አነዳ ፡ እምዲበ ፡ ሥጋ ። አዘዘ ፡ መኰንን ፡ ይዝሐቁ ፡ አምእስቲሆሙ ። ሰብአ ፡ ህንደኬ ፡ ዘሐቁ ፡ አነዳሁ ፡ ለቶማስ ፡ (ዮሴፍ ። አፈ ፡ ድ፯ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ዝሕቅ ፤ ዝቅ ፤ (ቃት ። ዐረ ፡ ዚቅ) ፤ የማስ ፡ የቈርበት ፡ ጋን ፡ ማድጋ ፡ ፊቀን ፡ ርኰት ፡ ራዎት ፡ ቀርበታ ፤ ቀረቦ ፡ ስልቻ ፡ ዳውላ ፤ የቈርበት ፡ መሣሪያ ። ዝቀ ፡ ማይ ። ዝቀ ፡ ወይን ። ይምልኡ ፡ ኖጻ ፡ ውስተ ፡ ዝቃት ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፫ ። አፈ ፡ ተ፲፱) ።

ዘሓቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት ፤ ሐቅት) ፤ የሚዝቅ ። የሚገፍ ፤ ገፋፊ ።

ተዝሕቀ ፤ ተዛቀ ። ተገፈፈ ፤ ተላጠ ። ተዝሕቀ ፡ አነዳሆሙ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፭ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ዝሑቅ፤(ቃን፡ ቃት፡ ሒቅት)፤ የተዛቀ። የተገፈፈ፡ የተላጠ። ዝሑቀ፡ ማእስ። ማእስ፡ ዝሕቅት፡(ስንክ፡ የካ፲፫። ግን፳፯)።

ምዝሓቅ፤(ቃት)፤ መዛቂያ፤ መግፈፊያ፤ ቦታ፡ ወይም፡ መማሪያ። ውስተ፡ አስኳተ፡ ሀገር፡ ወቦ፡ እለ፡ በምዝሓቅ፡ ወቦ፡ እለ፡ በመንኰራኵር፡ (መጽ፡ ምስ)።

ዝኂን፤ኖት፤(ዝኅነ፡ ይዝኅን፡ ይዝኅን)፤ መዝናት፤ ማረፍ፡ መርጋት፤ ጸጥ፡ ማለት፤ አለመታወክ። ሀድአንና፡ ረመመን፡ እይ። ዝኅነ፡ ማዕበል። ሶበ፡ረከበ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ይትፌወስ፡እምሕማሙ፡ ወይዝኅን፡ እምደዌሁ፡ (መጽ፡ ምስ። ገድ፡ ኪሮ)።

ዝኁን፤(ናን፡ ናት፡ ኅንት)፤ የዘና፤ ያረፈ፡ የረጋ፤ ጸጥ፡ ያለ፡ ጸጥተኛ። ዝኁን፡መርሶ። ነፋስ፡ዝኁን። እንዘ፡ዝኁናን፡ንሕነ፡እምትንሣኤ፡ መዋግድ። ወበትእዛዛት፡ዝኁናት፡(ቄር። አፈ፡ ተ፴፪። መጽ፡ ምስ። ቄር፡ ገ፩)።

ዝኅነት፤ መዝናት፤አዘናግ፡ ዝናት። ዕረፍት፡ ሀድአት፡ ጸጥታ፤ዝምታ። በዝኅነት፡መንግሥትክሙ፡ (ቄር፡ ገ፩)።

ዛኅን፤ ዝናት፤ ዕረፍት፡ ሀድአት፡ ጸጥታ፤ የባሕር፡ ወደብ። ዛኅን፡ዐቢይ። ነቢር፡ ምስለ፡ ጠቢባን፡ሰላም፡ወዛኅን፡ወሀድአት፡ውእቱ። መርስ፡ ወዛኅን፡ ጥዑይ። ኀድፈኒ፡ ውስተ፡ዛኅን፡ ወመርስ። ዛኅኑ፡ ለባሕር፡ ወመርሶ፡ ለአሕማር፡ (ማቴ፰፡ ፳፮። ፈላስ። አፈ፡ ተ፲፰። ስንክ፡ ኅዳ፲። ድጓ)።

ዝኖን፤ ዘኖን፤ (ናት)፤ በቁሙ፤ የታላቅ፡ አውሬ፡ ስም፡ ነጌ፤ ዝኁን፡ ማለት፡ ነው፤ ዝኖን፡ ያማርኛ፡ ነጌ፡ የግእዝ፤ ነግሀን፡ እይ። (ተረት፤ ስለ፡ ሆዳም)፤ በዝኖን፡ አፍ፡ ቅርፍት።

አዝኀነ፤ አዘና፤ ዝም፡ አሰኘ፡ ጸጥ፡ አደረገ፤ አረጋ፡ አረጋጋ። አዝኅና፡ለባሕር፡በተግሣጸ፡ነፋሳት። ዘአዝኀንከ፡እምኔነ፡ማዕበላተ፡ውሒዛተ፡መናፍስት፡(መጽ፡ ምስ። ኪዳ)። በአዝኀነ፡ ፈንታ፡ አስተዝኀነ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው። ውስተ፡ ዘመድኅን፡ መርሶ፡ እንዘ፡ ታስተዝኅኖ፡ ንግደ፡ ስሐመርየ፡ (ስንክ፡ ጳጕ፩)። ዳግመኛም፡ በግልብጦ፡ አጣጣፍ፡ ቀሐመን፡ ቀምሐ፡ እንደሚለው፤ ዝኅነ፡ አዝኀነ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ነዝኀ፡ አንዝኀ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። ጸጋ፡እንተ፡ታነዝኆሙ፡ለቅዱሳን። ልቦ፡ ዘየሐውር፡ውስተ፡ምኔት፡አንስት፡ከመ፡ያንዝኅ፡ አኃተ፡(ፊልክ፡ ፹፱። ሥር፡ ጳጕ)።

አዝኃኒ፤ መዝኅኒ፤ ኅን፤ የሚያዘና፡ የሚያጸና፡ የሚያጸናና፤ የሚያረጋጋ፤ ጸጥ፡ የሚያደርግ፡ ዝም፡ የሚያሰኝ፡ (አርጋ፡ ፫)።

ዛኅነነ፤(ተቀ፡ ግ)፤ ዘኸነነ፤ ቀይ፡ ቀለም፡ አገባ፤ የእጅና፡ የእግር፡ የጭራ።

ዝኅንን፤ ጭብር፡ ወይም፡ ምንጭርር፤ ቅጠሉ፡ ሸካራ፡ ቀለሙ፡ ጠንካራ፤ ደብተሮች፡ ጭራቸውን፡ ወይዛዝሮች፡ እጃቸውን፡ የሚያቀልሙበት። (ወንጌላዊ፡ ግጥም)፤ ይህ፡ነው፡ እጅታው፡ የወንጌል፡ ጭራ፤ የተቈነነው፡ ባምስት፡ እንጀራ። ሐዋርያትም፡ ታሪክ፡ ሲዘሩ፤ የንስንሱት፡ በያህጉሩ። ስማዕታትም፡ ተቀብለው፤ ዝኅንን፡ ያገቡት፡ በደማቸው። ዐለለን፡ እይ።

ዝኂር፤ሮት፤(ዝኅረ፤ዘኅረ፡ይዝኅር፡ ይዝኅር። ዐረ፡ ዘኀረ)፤ መስፋት፡ መዘርጋት፤ ማበጥ፡ መነፋት፤ መዝለል፡ መገንፈል፡ መፍላት፤ ወደ፡ ላይ፡ መውጣት፤ ምስጢሩ፡ ከልክ፡ ማለፍ፡ ነው። ልዕልናን፡ ማሰብ፡ መመኘት፤ በዚህ፡ ደግሞ፡ ከዘከረ፡ ጋራ፡ ይገጥማል። ዘሀረንና፡ ዘከረን፡ እይ፤ የዚህ፡ ትሮች፡ ናቸው።

አዝኀረ፤ አሰፋ፡ ዘረጋ፤ ነፋ። አዘረጋ፤ አሳበጠ፡ አስነፋ። አኰራ፡ አስታበየ፤ አስመካ።

አዝኃሪ፤መዝኅር፤(ርት፡ራን፡ራት)፤ የሚያኰራ፡ የሚያስታብይ፡ አስመኪ። በዘጺ፡ ፈንታ፡ መዝኅርት፡ ይላል፡ (አዋል)።

ተዝኅረ፤ተዘኅረ፤ ተዠረ፡ ታጀረ፤ተጓደደ፡ ተጐላመመ፤ ያከኼደ፡ ያለባበሰ። ተዝኅራ፡አዋልደ፡ጽዮን፡ወየሐውራ፡እንዘ፡ያገዝፋ፡ክሣዶን። ኢትዘኅር፡በሥነ፡አልባሲከ፡(ኢሳ፫፡ ፲፮። ሢራ፲፩፡ ፬)። ታበየ፡ ኰራ፡ ተመካ፤ የግብር፡ ያነጋገር። ተዘኅረት፡ ልብከ። ተዘኅሩ፡ፀርየ። ተዘኅሩ፡ላዕለ፡ብሔርየ። ለምንት፡ይዜኅር፡ኀያል፡በእከዩ፡(ዐብድ፡ ፫። ስቈ፩፡ ፫። ዘካ፪፡ ፰። መዝ፡ ፶፩)።

ዝኁር፤(ራን፡ ራት፡ ኅርት)፤ የታጀረ፤ ዕቡይ፡ ኵሩ፤ ተከባሪ፡ ተመካኪ። ጸዓሊ፡ወዝኁር። ደቂቀ፡ዝኁራን። ኢትኩኑ፡ ዝኁራነ፡ (ኢሳ፪፡ ፲፪። ኢዮ፳፰፡ ፰። ዲድ፡ ፯)።

ዝኁራዊ፤ ትቢተኛ፡ ኵራተኛ፤ ትምክሕታም፡ (ፊልክ፡ ፪፻፳፫)።

ትዝኅርት፤(ታት)፤ በቁሙ፤ ትቢት፡ ኵራት፤ትምክሕት፡ ተግዳሮት። ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝኅርቶሙ። ትምክሕት፡ ወትዝኅርት፡ ያማስንዎ፡ ለባዕል፡(ሢራ፰፡ ፳፱። ፳፭፡ ፪)።

ዝኅር፤(ራት። ዝክር)፤ መቃብር፤ ዝርግ፡ ሞላላ፡ ጕድጓድ፤ ሬሳ፡ የሚዘረጋበት። የሟች፡ መታሰቢያ፡ ዝክረ፡ ስም፤ በመቃብር፡ ላይ፡ የሚጣፍ፡ ጥፈት፤ የሚቆም፡ ሐውልት፤ የሚሠራ፡ ቤት። አውቀርከ፡ ለከ፡ ዝኅረ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ። ዝኅር፡ ሐዲስ፡ ዘአልቦ፡ ዘተቀብረ፡ ውስቴቱ። ዝኅራት፡ ይትረኃዋ። ትነድቁ፡ መቃብሪሆሙ፡ ለነቢያት፡ ወታስተሣንዩ፡ ዝኅሮሙ፡ ለጻድቃን፡(ኢሳ፳፪፡ ፲፮። ዮሐ፲፱፡ ፵፩። ቄር። ማቴ፳፫፡ ፳፱)።

ዛይ፤—ስመ፡ ፊደል፤—ዘዪን፡ ዜነ።

ዝየ፤(ዝ፡ የ)፤ የቦታ፡ ዐጸፋ፤ በዚህ፡ ከዚህ፤

ወዲሀ፡ ወደዚሀ። በ፡ እም፡ እስከ፡ ይሰማሙታል፤ ቅር ብን፡ አጠገብን፡ ግራና፡ ቀኝን፡ ያሳያል፤ የሀየ፡ አንጻር፡ ነው፤ ሀየ፡ የሩቅ፡ ዝየ፡ የቅርብ፤ የሀየን፡ ፍች፡ እይ። ዝየ፡ አንድር። መጺእከ፡ ዝየ። አምጽእዎን፡ ሊተ፡ ዝየ። በዝየ፡ ተፈጸመ። እምዝየ፡ ወእምዝየ። እ ስከ፡ ዝየ፡ ብጽሒ።

ዝይ፤ በቁሙ፤ ዳክዬ፡ አፈ፡ መሮ፡ የባሕር፡ ዶሮ፤ ዋንተኛን፡ እገሌ፡ ዝይ፡ ነው፡ እንዲሉ።

ዘዪግ፤ ጎት፤ (ዜገ፡ ይዘይግ፡ ይዚግ)፤ መዜግ፤ ዜጋ፡ መኾን፡ መገዛት፡ መዋረድ።

ዜጋ፤ (ብ፡ አዝያግ)፤ በቁሙ፤ ተገዥ፤ ገ ብር፡ ገባር፤ ጢሰኛ፡ ባላገር። ንባቡ፡ ለነዳይ፡ ወግዩር፡ ወዜጋ፡ አስተቃሰልኩ፤ ወንባበ፡ ባዕል፡ አልዐልኩ፡ (መጽ፡ ኑዛ)።

ዘዪድ፤ ዶት፤ (ዜደ፡ ይዘይድ፡ ይዚድ)፤ መዘየድ፤ ዘዴኛ፡ መኾን፡ (ዐማርኛ)።

ዜዉስ፤ (ሮማይ፡ ዴዉስ)፤ ስመ፡ ጣዖት፤ አምላክ፡ ማለት፡ ነው፤ ዜዉስና፡ ድዮስ፡ አንድ፡ ስም፡ ናቸው። ድካምስ፡ ለዕፀ፡ ንጢአት፡ ሥርዋ፤ ሳዕለ፡ አርጤምስ፡ ወዜዉስ፡ ነዋ፡ (ደራሲ)።

ዜዉስ፡

ዚኸ፤ (ብ፡ አዝያኸ። ዐረ፡ ዚጅ፡ ግ)፤ ሰንጠረዥ፡ የቍጥር፡ መጽሐፍ፤ የፀሓይና፡ የጨረቃ፡ ቀመር፡ የከዋክብት፡ መንገድና፡ አካኼድ፡ የተጣፈበት፡ ገጽ፡ ሰሌዳ። በብአ፡ አዝያኸ። የቍጥር፡ ሰዎች፡ ባለ ሰንጠረዦች፡ (አቡሻ፡ ፲፩። ፵፯)።

ዘዪም፤ ሞት፤ (ዜመ፡ ይዘይም፡ ይ ዚም። ሱር፡ ዛም። ዕብ፡ ዛምዜም። ዐረ፡ ዘምዘመ)፤ ማዜም፤ መጮኽ፡ መትመም፤ ማጕረም ረም። ቃሉ፡ ከንህብና፡ ከተርብ፡ ከጥንዝዛ፡ ከዝንብ፡ አጯጯኽ፡ የመጣ፡ ነው፤ ሲኼድ፡ ዕዝ፡ ጥዝ፡ እያለ፡ እንደሚጮኽው።

ዘያሚ፤ የሚያዜም፡ አዚያሚ፤ ጯኺ፡ ተ ማሚ።

ዜማ፤ (ማት)፤ በቁሙ፤ ስልት፡ ያለው፡ ጩ ኸት፤ የሐለይት፡ የንዋየ፡ ማሕሌት፡ ድምጥ። አዕዋፍ፡ ዘሠናይ፡ ዜማሆሙ። ይሴብሕዎ፡ በሠናይ፡ ዜማ፡ ወማሕሌት። ኀብረተ፡ ዜማ። ዜማ፡ ግእዝ፡ ወዕ ዝል፡ ወአራራይ። ዝብጠት፡ መሰንቆ፡ ወእንዚራ፡ እለ፡ ቦሙ፡ ሠናይ፡ ዜማ፡ (ጥበ፲፯፡ ፲፯። ቀሌ። አ ርጋ፡ ፱። ግንዘ። መቃ፡ ገ፴)። ዢማ፤ ታላቅ፡ ወንዝ፡ ኸረት፤ ጯኺ፡ ብዙ፡ ማለት፡ ነው። (ዐማርኛ)።

ዜማዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ዜመኛ፡ ባለዜማ፤ ዜማ፡ ዐዋቂ፡ የዜማ፡ ሰው።

ወዜመ፤ (ይወዘይም፡ ይወዚም)፤ ወ ዘመ፤ ዋዜማ፡ ቆመ፤ ዜማ፡ ዠመረ። ወ፡ ከዋይ፡ የመጣ፡ ባዕድ፡ ዘር፡ ነው፤ ነቀወ፡ ብሎ፡ በአንቀወ፡ ፈንታ፡ ሰን ቀወ፡ እንዲል፤ ይህም፡ እንደዚያ፡ ነው።

ዋዜማ፤ በቁሙ፤ መዠመሪያ፡ ዜማ፡ ከበዓሉ፡ በፊት፡ ማታዉን፡ የሚዜምና፡ የሚመራ፡ መዝሙር፤ ቅኔ። ዋዜማ፡ ዘሠርክ። እምድኅረ፡ ፍጻሜ፡ ዋ ዜማ፡ (ድጓ። ገድ፡ ተክ)። ውኸርሞ፡ ውኸርምኸርም፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ይስማማል።

—፤ ድራር፤ ንኡስ፡ በዓል፤ ማኅትው፡ የሚቆምበት፡ ዋዜማ፡ የሚመራበት፡ ቀን። ማኅትው፡ የነግህ፡ መዝ ሙር፡ ነው። ዋይ፡ ዜማ፡ ሲል፡ ግን፡ ፪፡ ቃል፡ ነውና፤ ዋይን፡ ተመልከት።

ዘይን፤ ኖት፤ (ዜነ፡ ይዘይን፡ ይዚን፤ አው፡ ዘይኖ፤ ዘየነ፡ ይዜይን፡ ይዘይን። ዕብ፡ ዛዬን። ዐረ፡ ዛነ)፤ ማልበስ፡ ማስታጠቅ፤ መሸ ለም፡ ማስጌጥ፤ ማስለፍ፡ ማስጠረር፤ ጽሕምን፡ ራስን፡ መከርከም፡ ማበጠር።

ዘያኒ፤ መዘይን፤ (ዐረ፡ ሙዘይን)፤ የሚያለብስ፡ የሚያስጌጥ፡ አልባሽ፤ ጽራግ፡ ማሰሬ፡ ባለ ወግ። መዘይነ፡ ንጉሥ፡ (ዮሴፍ)።

ዛይ፤ (ዕብ፡ ዛይን)፤ ሰባተኛ፡ ፊደል፡ ዘ። ንዋየ፡ ሐቅል፡ የበዳ፡ ጸብት፤ ፍጹም፡ ጌጥ፡ ፍጹም፡ ሽልማት፡ ማለት፡ ነው። «እስመ፡ ኍልቈ፡ ሳብዕ፡ ፍ ጹም፡ ውእቱ፡ በኀበ፡ ዕብራውያን»፡ (ሃይ፡ አበ፡ ሳዊ)። ዛይ፡ ተዘከር፡ ቃለከ፡ ዘአሰፈውኮ፡ ለገብርከ፡ (መዝ፡ ፻፲፰፡ ሣ፱—፶፮። ሰቈ፩፡ ፯። ፪፡ ፯። ፫፡ ፲፱። ፬፡ ፯)።

ዘዬ፤ (ዐማርኛ)፤ የነገር፡ ጌጥ፡ አንዳንድ፡ ፈሊጥ፤ ሰው፡ ኹሉ፡ በየጨዎታው፡ እንደ፡ ዚቅና፡ እን ዳዝማች፡ አድርጎ፡ የሚያገባው። አኹንም፡ እንደኾን፤ እንግዲህ፡ እንሆ፤ ታዲያ፤ ይህን፡ የመሰለ።

ዜነወ፤ (ተቀ፡ ግ፤ ዜነ፡ ወ)፤ ነገረ፡ አ ወራ፤ [illegible]ማ፡ ሰበከ፡ አስተማረ፤ አረዳ፡ አበሠረ። ዜን ዎሙ፡ ለበሓውርት። ሠናይ፡ እግዚሆሙ፡ ለእለ፡ ይዜንዉ፡ ሠናየ፡ ዜና። ወንጌል፡ ቅዱስ፡ ዘዜነወ፡ ማቴዎስ። ወእንዘ፡ ይዜንዎ፡ መጽአ፡ ካልእ፡ ዘይ ዜንዎ፡ ወይቤሎ፡ መጺእኩ፡ እዜኑከ። ዜነዋ፡ ገብር ኤል፡ ለማርያም፡ (ዓሞ፫፡ ፱። ሮሜ፲፡ ፲፭። ቅዳ። ኢዮ፩፡ ፲፰፡ ፲፱። ድጓ)።

ዜናዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚነግር፡ የሚያወራ፡ አውሪ፡ ወሬ፡ ነጋሪ፤ ሰባኪ፡ አስተማሪ። ወ

ሬኛ ፡ ወሬያም ፡ ባለወሬ ፡ ባለምሥራች ፤ መልክተኛ ፤ ወግ ፡ ጠራቂ ፡ ታሪክ ፡ ዐዋቂ ፤ የወሬ ፡ ቋት ። ዜናዊ ፡ ዘነገረነ ፡ ጥበበ ። ዜናዌ ፡ ጥበብ ። ዜናዌ ፡ ትፍሥሕት ። ዜናውያን ፡ ጽዱቃን ፡ (ኪዳ ። ቅዳ ። ድጓ ። ፊልክ ፡ ፲፯) ።

መዜንው፤(ውት ፡ ኑት ፤ ዋን ፡ ዋት)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ መዜንወ ፡ ዘያስተፌሥሕ ፡ ትከውን ፡ ለከ ። ከመ ፡ ንኩን ፡ መዜንዋነ ፡ ኄራነ ፡ (ፊላስ ። ኪዳ) ።

ዜና ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ዝና ፡ ጨዎታ ፡ ወሬ ፤ የተባለ ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፤ የኾነ ፡ የተደረገ ፡ ሥራ ፤ ሰው ፡ ከሰው ፡ አፍ ፡ ወይም ፡ ከመጽሐፍ ፡ የሚሰማው ፡ የሚቀበለው ፡ እንግዳ ፡ ነገር ፤ ትንቢት ፡ ብሥራት ፡ ስብከት ፤ ደኅንነት ፤ መርዶ ፡ ወግ ፡ ታሪክ ፡ ገድል ፤ ደብዳቤ ፡ መልክት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ዜና ። ዜነ ዉነ ፡ ዜና ፡ ነቢያት ። እዜንወክሙ ፡ ዐቢየ ፡ ዜና ። አነ ፡ እልእክ ፡ ኀበ ፡ አቡከ ፡ ይንግርዎ ፡ ዜናከ ። በጽሐ ፡ ዜና ፡ ኀበ ፡ ዳዊት ፤ መርዶ ። ዜና ፡ እስክንድር ፤ ዜና ፡ አይሁድ ። በከመ ፡ ተጽሕፈ ፡ በዜናቲሆሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ (፩ዮሐ ፡ ፩ ፡ ፭ ። ድጓ ። ሉቃ፪ ፡ ፲ ። ጦቢ፲ ፡ ፫ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፴ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፻፺፬) ። ዜናዊ ፡ ላእክ ፡ መልአክ ፡ ሐዋርያ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዜና ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ወመጽአ ፡ ዜና ፡ ኀበ ፡ ሳኦል ። ወዝንቱኒ ፡ ዜና ፡ መጽአ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፳፯ ። ፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፮) ።

ተዜነወ፤(ይዜኖ)፤ ተወራ ፡ ተነገረ ፤ ቃሉ ። ተረዳ ፡ ተማረ ፡ ተበሠረ ፤ ሰውዮው ። ዕበየ ፡ ዝንቱ ፡ ጻድቅ ፡ ሶበ ፡ ተዜነወ ። ወነዳያን ፡ ይዜነዉ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፳ ። ማቴ፲፩ ፡ ፭) ።

ዚንው፤(ዋን ፡ ዋት ፡ ኑት)፤ የተወራ ፡ የተነገረ ፤ የተረዳ ፡ ምሁር ።

ተዝያነወ፤(ይዝያነው ፡ ይዝያነው)፤ ተነጋገረ ፤ ተጨዋወተ ። እንዘ ፡ ይዝያነዉ ፡ ዕበያቲሁ ፡ ለእግዚ ። ሶበ ፡ ንዝያነው ፡ በእንተ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ። ዜና ፡ ይነብር ፡ ለዓለም ፡ ወይዝያነዉ ፡ ቦቱ ፡ ትውልድ ፡ እምድኅረ ፡ ትውልድ ። ወተዝያነዉ ፡ ዳኅናሃ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ (ስንክ ፡ የካ፫ ። አፈ ፡ ድ፩ ። ዮሴፍ ። መዝ ፡ ፻፵፮) ።

አስተዝያነወ፤(ያስተዝያኑ)፤ አዋራ ፡ አጨዋወተ ።

ዜቄነ፤(ዴቆነ)፤ ዛቄነ ፤ ዲያቆን ፡ ኾነ ። በዜቄነ ፡ ፈንታ ፡ ዝያቄነ ፡ ይላል ፤ (ቀኖ ፡ ኒቅ፩፯) ።

አዜቄነ፤(ያዜቁን ፡ ያዜቁን)፤ አዛቄነ ፡ ዲቁና ፤ ሾመ ። (ተረት) ፡ ያዛቄነ ፡ ሳያቀስ ፡ አይለቅም ።

ዝያቄን፤(ናት)፤ ዛቋኝ ፤ ዲያቆን ። እስመ ፡ ዘዝያቄን ፡ ሥርዐተ ፡ ዐቀበ ፡ (ድጓ) ። ደና ፡ ዘ ፡ በዐረብ ፡ (ዳል ፡ ዛል) ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ዝያቄን ፡ ይላል ። ዚቅ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ፍችው ፡ ተጨማሪ ፡ ተባባሪ ፡ መሰል ፡ አገልጋይ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህም ፡ ደብተሮች ፡ በመልክ ፡ መካከል ፡ እንደ ፡ ስፌጽ ፡ ጣልቃ ፡ እያገቡ ፡ የሚሉት ፡ ዜማ ፡ ነው ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ (ዚቅ ፤ ዚቃ) ፡ መብረቅ ፡ ነጸብራቅ ፤ ኹራታም ፡ ኮከብ ፤ ፍላጻ ፡ ይኾናል ።

ዘይት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ዛይት ። ሱር ፡ ዛይታ ። ዐረ ፡ ዘይት) ፤ በቁሙ ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፤ የወይራ ፡ ወገን ፤ ፍሬው ፡ መልካም ፡ ቅባት ፡ የሚሰጥ ፡ የሚበላና ፡ የሚበራ ። ተክለ ፡ ዘይት ፡ ሐዲስ ። ትትከሊ ፡ ዘይተ ። ዕፀወ ፡ ዘይት ። ሕንባበ ፡ ዘይት ። አዕጻደ ፡ ዘይት ። ደብረ ፡ ዘይት ፡ (መዝ ፡ ፻፳፯ ። ሚክ፯ ፡ ፲፭ ። ፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፳፰ ። ኢሳ፲፯ ፡ ፮ ። ዘዳ፮ ፡ ፲፩ ። ማቴ ፳፩ ፡ ፩) ።

ዘይት ፡

—፤ ቅባቱም ፡ ለብቻው ፡ ዘይት ፡ ይባላል ። ዘይት ፡ ዘቀንዲል ። ዘይት ፡ ማኅትት ። ይውሕዝ ፡ እምኔሁ ፡ ቅብዐ ፡ ዘይት ፡ ወዕፍረት ። በከመ ፡ ይትርአይ ፡ ዘይት ፡ በውስተ ፡ ማየው ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳ ። ሐም፴ ። ጥቅ ፳፱ ። ፳፯) ።

ዘይቶን፤(ዐረ ፡ ዘይቱን)፤ ዕፀ ፡ ዘይት ፤ የዘይት ፡ ዛፍ ፡ ተክል ፤ ሕንባብ ። ዘይቶን ፡ ወሆባዕና ። ፍሬ ፡ ዘይቶን ፡ (ስንክ ፡ መስ፫) ።

ዝኩ ፤ ዝኮ ፤ ዝክቱ ፤ ዝስኩ፤(ዝ ፡ ኩ)፤ ዘክሃ ፤ የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ ዐጸፋ ፤ እጅ ፡ የማይደርስበት ፡ ዐይን ፡ የሚያርፍበት ። ያ ፡ ያው ፡ ያኛው ፤ ርሱ ። የዝን ፡ አፈታት ፡ እይ ፤ ኩ ፡ ከሃ ፡ ከማለት ፡ መጥቷል ፤ ስለዚህ ፡ በዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ እየገባ ፡ ለቅርብ ፡ ሩቆች ፡ ዐጸፋ ፡ ይኾናል ፤ በገቢርም ፡ ጊዜ ፡ ዝኰ ፡ እንትኰ ፡ እልኰ ፡ ይላል ። ነዋ ፡ ዝኩ ፡ ሐላሚ ። ዝኩ ፡ ቃለ ። እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ዝክቱ ፡ ወዝክቱ ፡ ዝንቱ ። ዳኅንኑ ፡ ዝስኩ ፡ አረጋዊ ፡ አቡክሙ ፡ (ዘፍ፴፯ ፡ ፲፱ ። ሩእ፩ ፡ ፲፪ ። ቄር ፡ ጸላ ። ድጓ) ። እንትኩንና ፡ እልኩን ፡ እይ ።

ዝኬ፤(ዝ ፡ ኬ)፤ ይህ ፡ ነዋ ፤ ይህ ፡ ነው ፡ እኮ ። ዝኬ ፡ ውእቱ ።

ዘኪክ፤ከት፤(ዘከ ፡ ይዘክክ ፡ ይዝክክ ። ዕብ ፡ ዛክኽ)፤ መንጻት ፡ መጥራት ፤ ንጹሕ ፡ ጽሩይ ፡ ብሩህ ፡ መኾን ፡ በግብር ፡ በነገር ። ዘካ ፡ ዘኬ ፡ ዘክዘክ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ይወጣል ። ዘካ ፡ ያረብ ፤ ፍችው ፡ ዓሥራት ፤ ዘካ ፡ ጸሓፊ ፡ እንዲሉ ። ዘኬ ፡ ያማርኛ ፤ ፍችው ፡

ኵቸሮ ፡ ተረፈ ፡ ማእድ ፤ ተማሮች ፡ ከተዝካር ፡ ዐው ድማ ፡ የሚያነሡት ፤ ዓሥራት ፡ ኀብስት ። (ግጥም) ፤ ለመ ደችና ፡ ዘኬ ፡ ባልሟ ፤ ከተማሪ ፡ ቤት ፡ ኹለግዜ ፡ ኊሟ ። ደብተራ ፤ የዘኬ ፡ ጕተራ ።

ዝኩኪት ፡ (ዕብራ) ፤ ቅዘዝ ፡ መስተዋት ፡ የሥዕል ፡ የመስኮት ፡ መዝጊያ ።

ዘከሮ ፤ ሮት ፤ (ዘከረ ፡ ይዜክር ፡ ይዘ ክር ፤ አው ፡ ዘኪር ፤ ዘከረ ፡ ይዘክር ፡ ይዝ ክር ። ዕብ ፡ ዛካር ። ሱር ፡ ዝካር ። ዐረ ፡ ዘከረ) ፤ መዘከር ፤ ማሰብ ፡ መቍጠር ፤ በልብ ፡ ማኖር ፤ ባፍ ፡ ማ ውሣት ፡ መናገር ፤ ስም ፡ መጥራት ፡ እገሌ ፡ ማለት ፤ ሲ ጠብቅ ፡ የቀደሰ ፤ ሲላላ ፡ የቀተለ ፡ ቤት ፡ ነው ። ኢትዝ ክር ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ዘትካት ። ምንትኑ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ትዝክሮ ። ወኢይዜክር ፡ አስማቲሆሙ ፡ በአፉየ ። ሖሎ ፡ ዘዘክርነ ። ዘአቅደምነ ፡ ዘክሮታ ፡ በጥንተ ፡ ዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ (መዝ ፡ ፸፱ ። ፰ ። ፲፰ ። መጽ ፡ ምስ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፲፩) ። ብዙው ፡ መጣፍ ፡ በዘከረ ፡ ፈንታ ፡ ተዘከረ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ በተደራጊ ፤ ባለቅኔዎችም ፡ እንዲሁ ፡ ብለው ፡ ይገሉታል ፤ ባለመጣፎችም ፡ ስሕተ ትነቱን ፡ አላወቁለትም ። እለ ፡ ይዜክሩ ፡ እኩየ ። ተዘ ክሮ ፡ እከይ ። ተዘከረነ ፡ እግዚኦ ። ተዘከረ ፡ በእንተ ፡ ብሩር ። ወኢተዘከረ ፡ ይግበር ። ተዘከሮ ፡ እግዚኦ ፡ ለዳዊት ፡ (ምሳ ፲፪ ፡ ፳፰ ። ቅዳ ። ጦቢ ፬ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፻፰ ። ፻፴፩) ።

ዘካሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የ ሚዘክር ፡ የሚዘክር ፡ ዐሳቢ ፤ ቄስ ።

አዘከረ ፤ አሳሰበ ፤ አስወሣ ፡ አስታወሰ ። በዘአ ዘከረ ፡ ሎቱ ፡ ሞሐላ ፡ አበው ። አዘክሪ ፡ ድንግል ፡ ል ደቶ ፡ እምኔኪ ። አዘከራ ፡ እሳተ ፡ ገሃነም ። ወነዋ ፡ አዘከረ ፡ ዮሴፍ ፡ ወልደ ፡ ኮርዮን ፡ ከመ ። አዘክሮ ፡ ለፈርዖን ፡ በእንቲኣየ ፡ (ጥበ ፡ ፲፰ ፡ ፳፪ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ የካ፫ ። ዮሴፍ ። ዘፍ፵ ፡ ፲፬) ። ዳግመኛም ፡ በአዘከረ ፡ ፈንታ ፡ ዘከረ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አነ ፡ እዜ ከረከ ፡ ሖሎ ። ከመ ፡ ኣንቅህክሙ ፡ በዘክሮ ። ዘክ ሮሙ ፡ ከመ ፡ ይትአዘዙ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፪ ። ፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፫ ። ፫ ፡ ፩ ። ቲቶ፫ ፡ ፩ ። ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፲፬) ።

መዘክር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚዘ ክር ፤ የሚያዘክር ፡ አዘካሪ ፤ ዐሳቢ ፡ አሳሳቢ ። ሹም ፤ ቄ ሳጨ ፤ ምስክር ። አ ፡ ድንግል ፡ አዘክሪ ፡ ኀበ ፡ መዘክር ፡ ዘኢይረስዕ ፡ ሖሎ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ። ጸሓፊ ፡ በማለት ፡ ፈ ንታ ፡ ጸሓፌ ፡ ታሪክ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ መዘክር ፡ ይላል ፤ ምንም ፡ ምስጢሩ ፡ ቢገጥም ፡ ንባቡ ፡ ልዩ ፡ ነው ፡ (፪ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፮ ። ፳ ፡ ፳፬ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፰ ፡ ፴፯) ።

መዝከር ፤ ምዝከር ፤ ማሰቢያ ፤ ማሳሰቢያ ፤ ጊዜ ፡ ቦታ ፡ ምክንያት ። መስ(ዝ)ከረምን ፡ እይ ።

ተዘክረ ፤ ተዘከረ ፤ ታሰበ ፤ ትዝ ፡ አለ ፡ ተ ወሣ ፤ ተጠራ ፤ ተነገረ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ዘከረ ፡ አድራጊነት ፡ ነው ። ወተዘከረ ፡ ማህሎ ። ተዘከረኒ ፡ በ መንግሥትከ ። ተዘከርኩ ፡ በሌሊት ፡ ስመከ ፡ እያለ ፤ ገንዘቡን ፡ ተገብሮነትን ፡ ትቶ ፡ አለገንዘቡ ፡ ይነገራል ።

ዝኩር ፤ (ራን ፡ ራት ፤ ክርት) ፤ የታሰበ ፤ የተነገረ ፡ የተጠራ ፤ ዕውቅ ፡ ስመ ፡ ጥር ፤ አቦ ፡ እገሌ ፡ የሚባል ። ቀኖና ፡ ዘዝክርት ። መምህር ፡ ዝኩር ፡ ዲበ ፡ መሥዋዕት ። አብ ፡ ዝኩር ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፬ ። ፊልክ ፡ ፪፻፵፪) ። ዝኩር ፡ ባለው ፡ ስ ሙዕ ፡ ይላል ።

ዝክረት ፤ (ታት) ፤ ማሰብ ፤ መታሰብ ፤ አስ ተሳሰብ ፤ ዐሳቢነት ፡ ታሳቢነት ። ዕሰባ ፡ ዐሳብ ፡ ምክር ። እምዝክረታተ ፡ ሰይጣናት ፡ እኩያት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፴፯) ።

ዝክር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ዐሳብ ፡ ትዝታ ፤ ጥሪ ፡ አጠራር ፡ ዜና ። እግዚ ፡ ያበስል ፡ ዝክረኪ ፡ እም ውስተ ፡ ልብየ ። ሙሴ ፡ ዘቡሩክ ፡ ዝክሩ ። በላም ፡ ለዝክረ ፡ ስምከ ፡ (ፊልክ ። ሚራ፵፭ ፡ ፩ ። ደራሲ) ።

—፤ መወሻ ፤ መታሰቢያ ፤ ስም ፡ የሚያስጠራ ፤ ነገር ፡ ምክ ንያት ፡ ሥራ ፤ የክፉ ፡ የበጎ ፡ (መክ፩ ፡ ፲፩ ። ፪ ፡ ፲፯ ። ፱ ፡ ፭) ። ርጉመ ፡ ይኩን ፡ ዝክሩ ። ወይጥፋእ ፡ እም ድር ፡ ዝክሩ ። ዝክረ ፡ ጻድቅ ፡ ለዓለም ፡ ይሄሉ ። ዝ ክረ ፡ ቅድሳቱ ፡ (ሚራ፳፫ ፡ ፳፯ ። መዝ ፡ ፻፰ ። ፻፲፩ ። ፳፱) ።

—፤ መቃብር ፤ የመቃብር ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ሐውልት ። ዝጎርን ፡ ተመልከት ።

—፤ የበዓል ፡ ድግስ ፤ ማኅበር ፡ ጩንቢ ፡ ባመትም ፡ በወ ርም ፡ የሚኾን ።

ተዝካር ፤ በቁሙ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መታሰቢያ ፡ በዓል ፡ መሥዋዕት ፡ ጸሎት ፤ ንባብ ፡ ቃል ፡ ነገር ። ወከ መ ፡ ዝ ፡ ግበሩ ፡ ተዝካርየ ። ግበር ፡ ሎቱ ፡ ተዝካሮ ። ዘ ይሁብ ፡ ስኢነ ፡ ለተዝካርየ ። ተዝካረ ፡ ስእለት ፡ (ሉቃ ፳፪ ፡ ፲፱ ። ሚራ፴፰ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፷፮ ፡ ፫ ። ጦቢ ፲፪ ፡ ፲፪) ።

—፤ ወግ ፡ ታሪክ ፡ ዜና ። መጽሐፈ ፡ ተዝካር ። ተዝ ካረ ፡ ኖብያት ። ጸሓፌ ፡ ተዝካር ፡ (ሚል፫ ፡ ፲፮ ። አስቴ ፡ ፩ ። ኢሳ፴፮ ፡ ፫) ። የዝክርና ፡ የተዝካር ፡ ዘይቤ ፡ በማና ቸውም ፡ ስልት ፡ ቢነገር ፡ ምስጢሩ ፡ ከመታሰቢያነት ፡ አይወጣም ።

ተዝኪር ፤ (ዐረብ) ፤ ገዳም ፤ የመነኰሴ ፡ ቦታ ፡ ቤት ፡ በኣት ፡ (ስንክ ፡ የካ፱) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በተዝኪር ፡ ፈንታ ፡ ተክዚር ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ።

ዝክቱ ፤—ዝክ ፡ ቱ ፤—ዝኩ ።

ዝልበ ፤ ሳይቀረደድ ፡ የተቀቀለ ። ዘለበት ፤ የቀ በቶ ፡ ቍልፍ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘሊግ ፤ ጎት ፤ (ዘለገ ፡ ይዘልግ ፡ ይዝ ልግ ። ዕብ ፡ ዛላግ) ፤ መዝለግለግ ፡ መዝረብረብ ፤ መውረድ ፡ መንጠብ ፡ መንጠባጠብ ፤ መንጠፍጠፍ ፤ ከይ ንና ፡ ከፍንጫ ፡ ከፍ ፡ ከመሌሊት ።

—፤ መዝለግ ፤ ዘለግ ፡ ማለት ፡ ዘለግተኛ ፡ መኾን ፤ መር ዘም ፡ ማደግ ፡ (ዐማርኛ) ።

ቊጥር ፡ በፊደልና ፡ በአኃዝ ።

አ	በ	ገ	ደ	ሀ	ወ	ዘ	ሐ	ጠ	የ	ከ	ለ	መ	ነ	ሠ	ዐ	ፈ	ጸ	ቀ	ቈ	አ
፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼

፯ኛ ፡ ማዕርግ ።

ስለ ፡ እጅ ፡ መኪና ፡ ፊደል ።

፴፪ ፤ ኤውሮፖች ፡ ፊደላቸውን ፡ ሳያሳንሱና ፡ ሳይከፍሉ ፡ እናሳንስም ፡ ሳይሉ ፡ መላውን ፡ ፊደል ፡ ፳፯ቱን ፡ ዘር ፡ ከነአኃዙና ፡ ከነጓዙ ፡ አሳክተውና ፡ አስማምተው ፡ በ እጅ ፡ መኪና ፡ እንዲጥፉ ፥ የኛም ፡ ፊደል ፡ በኤውሮፖች ፡ ልክ ፡ ፳፯ ፡ ዘር ፡ ነውና ፤ እንደ ፡ መዠመሪያው ፡ ማዕርግ ፡ ጭፍራውን ፡ ትቶ ፡ አበጋዙን ፡ ብቻ ፡ ግእዝ ፡ ግእዙን ፡ ባንድ ፡ አይቅር ፡ ሰብስቦ ፡ በ፯ ፡ ዋየል ፡ ቢያስኬዱት ፡ ከእጅ ፡ መኪና ፡ ተስማምቶ ፡ እንደ ነሱ ፡ ፊደል ፡ ይኼዳል ። አኃዙንም ፡ ፲ኛውን ፡ ዘሮ ፡ አድርጎ ፡ የላይ ፡ የታች ፡ ሠረዝ ፡ ቀርቶበት ፡ ከ፩ ፡ እስከ ፡ ፱ ፡ ያለውን ፡ በ፲ቱ ፡ ዘሮነት ፡ ቢያስኬዱት ፡ ከአኃዛቸው ፡ ይሰ ማማል ። ዘሮ ፡ ማለት ፡ የአኃዝ ፡ ዋየል ፡ ወይም ፡ ምእላድ ፥ ወላጤ ፡ ፍቅድ ፡ ወመፈ ድፍድ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ብቻውን ፡ ሲኾን ፡ ባዶ ፡ ጠፍ ፥ አኃዝ ፡ ሲከተለው ፡ አብዢ ፡ ይባላል ፤ ጥሬነቱም ፡ ዘረወንና ፡ ዘርዘረን ፡ ይመስላል ።

ፊደልና ፡ ዋየል ፡ ከነአኃዙና ፡ ከነጓዙ ።

አ　በ　ገ　ደ　ሀ　ወ　ዘ　ሐ　ኀ　ጠ　የ　ከ　ለ
መ　ነ　ሠ　ዐ　ፈ　ጸ　ፀ　ቀ　ረ　ሰ　ተ　ጰ　ፐ ።

ዲቃሎች ።

ጐ　ጀ　ዠ　ኈ　ጨ　ኰ　ኸ　ኘ　ቈ　ሸ　ቸ　።

ዋየሎች ።

ኡ　ኢ　ኣ—ዋ　ኤ　እ　ኦ　።

አኃዞች ።

፩　፪　፫　፬　፭　፮　፯　፰　፱　፲　።

ምልክቶች ።

.　፡　፥　፤　፦　።　.　.　.　?　!　(　)　-　«　»　—　×　+

ዐዋጅና ፡ አገባብ ።

፴፫ ፤ ግእዝ ፡ ፊደል ፡ በግእዝነት ፡ ዋየልም ፡ በፊደልነት ፡ ሲነገር ፡ ኹሉም ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ በየጠባዩ ፡ ይነገራል ። ግእዝ ፡ ኹሉ ፡ ዋየል ፡ መፈለጉ ፡ ከካዕብ ፡ እስከ ፡

ሳብዕ ፡ ነው ፤ ዋየልም ፡ ድምፁን ፡ የሚያወርስ ፡ ለግእዝ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይህም ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ ገደለ ፡ ተገደለ ፡ ቀበረ ፡ ተቀበረ ፡ እያለ ፥ በዋየልም ፡ ታዝሎ ፥ በኡ—ቡ ፡ በኢ—ቢ ፡ በኣ—ባ ፡ በዋ—ቧ ፡ በኤ—ቤ ፡ በእ—ብ ፡ በኦ—ቦ ፡ እያሰኘ ፡ ከገ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ያሉትን ፡ የኹሉን ፡ አካኼድ ፡ ያሳያል ። ዋየልም ፡ በፊደልነቱ ፡ መነሻ ፡ መድረሻ ፡ መከከልም ፡ ቢኾን ፡ እንደ ፡ ግእዝ ፡ ራሱን ፡ ይችላል ፤ ይህም ፡ ኡረኡኤለእ—ኡሩኤል ፤ ኢየአ በእ—ኢዮብ ፤ አፈእኣ ፡ አፍኣ ፤ ኤለእየኣሰእ—ኤልያስ ፤ እነኤ—እኔ ፤ እኘኣ—እኛ ፤ ኦረኢተእ—ኦሪት ፡ እያሰኘና ፡ በቁም ፡ ቀሪነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዋየልነቱንም ፡ ያሳያል ። ዋ ፡ ደግሞ ፡ በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ ፊደል ፡ በአንቀጽ ፡ ሲገባ ፥ በጥሬ ፡ መነሻም ፡ ሲገባ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። ምሳሌ ፤ ጐዋጐረ—ጓጐረ ፡ ጐዋጐዋረኣ—ጓጓራ ፤ ተነእፈዋፈዋ—ተንፏፏ ፤ ፈዋፈዋተኤ—ፏፏቴ ። በጥሬ ፡ መድረሻ ፡ ሲገባ ፡ ግን ፡ የሩቅ ፡ ሴት ፡ ዝርዝር ፡ ይኾናል ። ምሳሌ ፤ በኣለዋ—ባሏ ፤ ለእጅዋ—ልጇ ፤ ዐመኣ ቹዋ—ዐማቿ ። የጥሬው ፡ መድረሻ ፡ ሣልስና ፡ ራብዕ ፡ ኃምስና ፡ ሳብዕ ፡ ሲኾንበት ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡ ይበቃል ፤ ይህም ፡ ሰነእጠኢ—ሰንጢ ፡ ሰንጢዋ ፤ ከኣረኣዋ—ካራዋ ፤ ጐፈረኤዋ—ጐፈሬዋ ፤ መኢደኦዋ—ሚዶዋ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ማእከል ፡ ኹኖ ፡ ግእዝ ፡ ሲቀድመውና ፡ ሲከታተል ፡ ግን ፥ ድምፁን ፡ ለግእዝ ፡ እንዳያወርስና ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ኹኖ ፡ እንዲነገር ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ፪ ፡ ነቍጥ ፡ ይደረግበታል ፤ ይህም ፡ አስተዋ̈ለ ፤ ተዋ̈ዋለ ፤ ከኡ̈ረ ፥ ለኢ̈የ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የኤውሮፓን ፡ ቋንቋ ፡ ተምረው ፡ ለሚጥፉና ፡ ለሚያነቡ ፡ ስላገር ፡ ቋንቋና ፡ ስለ ፡ እጅ ፡ መኪናም ፡ ለሚያ ስቡ ፡ ማመልከቻ ፡ ይኸው ፡ ይበቃል ። የአኃዙም ፡ ነገር ፡ ዐሥርቱ ፡ ዜሮ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዐረቦች ፡ ከህንዶች ፡ ኤውሮፖች ፡ ካረቦች ፡ እንደ ፡ ወሰዱት ፡ እንደዚያው ፡ እንደ ፡ ህንዶች ፡ አኃዝ ፡ ይኼዳል ፤ ከመልክ ፡ በቀር ፡ ያካኼድ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። አኃዝነ ቱና ፡ ፊደልነቱም ፡ የጽርእና ፡ የቅብጥ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በ፫ኛው ፡ ማዕርግ ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፳፫ና ፡ ፳፬) ። የምልክቶችም ፡ አገባብ ፡ ከነስማቸው ፡ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ይነገራል ።

ያልተነገረውም ፡ ያራቱ ፡ ዐይነት ፡ ቍጥር ፡ ምልክት ፡ ይህ ፡ ነው ።

\+ የመደመር ፡

— የመቀነስ ፡

× የማብዛት ፡

÷ የማካፈል ።

የንባብ ፡ ማሳያ ።

መኣእ ፡ አነእበሰኣ ፡ ዘእ̈መእነገደ ፡ የእሀኡደኣ ፤ ቀደኣመኣወኢ ፡ ኀየእለ ፡ ሠእ ለኣሰኤ ፡ ሠእየኡመ ፡ እገእዘኢአበእሐኤረእ ፡ ነእገኡሠ ፡ ነገሠእተእ ፡ ዘኢ̈ተእየኦጰእ የኣ ። ሞአ ፡ አንበሳ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፤ ቀዳማዊ ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ሥዩመ ፡ እግ ዚአብሔር ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ። ፲፱፻፵ ፡ ወይም ፡ 1942 ፡ ፲፱፵፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡

የጥፈትና ፡ የመጻሕፍት ፡ መልክ ።

፴፬ ፤ ከንገት ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ በፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ መልክ ፡ በየራሱና ፡ በየገጹ ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያላቸው ፡ ብዙ ፡ ሕዋሳት ፡ እንዳሉ ÷ በመጻሕፍትም ፡ መልክ ፡ በያንዳንዱ ፡ ገጽ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ያለው ፡ ክፍል ፡ አለበት ። ያልተቀጻው ፡ ብራና ፡ ወረቀት ፡ አንዳንዱ ፡ ጥቅል ፡ ሰሌዳ ÷ ወይም ፡ ሉሕ ፡ ይባላል ፤ ዝርግ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚያ ፡ የሚቀጻው ፡ አንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ ሳይታጠፍ ፡ ቅጽ ÷ ሲታጠፍ ፡ ቅጠል ፡ ይባላል ። ፪ኛ ፡ ቅጠል ፡ የሌለው ፡ እኩሌታ ፡ ቅጽ ፡ ሲኾን ፡ ጓላፍ ፡ ይባላል ። ፬ቱ ፡ ወይም ፡ ፭ቱ ፡ ቅጽ ፡ እየታጠፈ ፡ በንድነት ፡ ሲታሰር ፡ ጥራዝ ፡ ይባላል ። አንዱ ፡ ቅጽ ፡ ተሠምሮ ፡ ሲታጠፍ ፡ ባላ፬ ፡ ገጽ ፡ ከኾነ ፡ ዘንድ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ያለው ፡ የ፪ቱ ፡ ገጽ ፡ ስምና ፡ መልክ ፡ በየክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ውግ ፡ ያለበት ፡ ክፍል ፡ ግራና ፡ ቀኙ ፡ ጠርዝ ÷ መግለጫውና ፡ መግለጫው ፡ ግልየት ÷ ላይኛው ፡ አርእስት ÷ ታችኛው ፡ ጎዳግ ÷ መካከለኛው ፡ ዐምድ ፤ ዕጥፋቱን ፡ እንደ ፡ ወንዝ ፡ አማክሎ ፡ ወደ ፡ ጥራዝ ፡ ያለው ፡ ማዶና ፡ ማዶው ፡ ምስማክ ፡ ይባላል ፤ መከዳ ፡ ማለት ፡ ነው ። በመካከልም ፡ በያንዳንዱ ፡ ውግ ፡ ፊት ፡ ወስፌውና ፡ ርሳሱ ፡ ያለፈበት ፡ ሰንበር ፡ ሰንበሩ ፡ ሚራክ ÷ ቀለም ፡ የሚወድቅበት ፡ ቃዳው ፡ ተለላው ፡ መሥመር ÷ በፊደልና ፡ በፊደል ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ክፍት ፡ ክፍቱ ፡ ኖኅት ÷ በየፊደሉ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ÷ ከርሥ ፡ ይባላል ፤ የነጩ ፡ ስም ፡ ይህ ፡ ነው ። የመሥመርም ፡ ሥራ ፡ አብነቱ ፡ የተገኘና ፡ የተቀዳ ፡ ከሙዝ ፡ ቅጠልና ፡ ከጕናጕና ፡ ነው ፡ ይባላል ። የጥቍሩ ፡ ደግሞ ፡ አንዳንዱ ፡ ፊደል ÷ ቀለም ፡ ወይም ፡ ጎር(ወ)መት ፡ ይባላል ፤ ቅርጽ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከነቍጥ ፡ እስከ ፡ ነቍጥ ፡ የሚሰደረው ፡ አንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ንባብ ፡ ይባላል ፤ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ። ቃልንም ፡ ከቃል ፡ በየንባቡና ፡ በየስልቱ ፡ በየብልቱ ፡ ለይተው ፡ ነጥለው ፡ ዘርዝረው ፡ ደምረው ፡ ፭ ፡ ፈርጅ ፡ አድርገው ፡ የሚያሳዩ ፡ የቃል ፡ ምልክቶች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ መልካቸውና ፡ ስማቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

መልካቸው ።	ስማቸው ።
.	ነጥብ ÷ አው ፡ (ወይም) ፡ ነቍጥ ÷ ማጥበቂያ ።
፡	ንኡስ ፡ ነጥብ ÷ አው ፡ ንጻል ፡ (ነጠላ) ።
፤ ÷	ንኡስ ፡ ሠረዝ ÷ አው ፡ ንጻል ።
፤	ዐቢይ ፡ ሠረዝ ÷ አው ፡ ክዑብ ፡ (ድርብ) ።
።	ዐቢይ ፡ ነጥብ ÷ አው ፡ ክዑብ ።

ሐተታ ።

፴፭ ፤ ነጥብና ፡ ነቍጥ ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ናቸው ፤ ነጥብ ፡ የግእዝ ፡ ብቻ ፡ ነቍጥ ፡ የዐረብና ፡ የዕብራይስጥ ፡ ነው ፤ ያውም ፡ አንዳንዱ ፡ ጠብታ ፡ ነው ፡ እንጂ ÷ ፪ቱና ፡ ፬ቱ ፡ አይዶለም ፤ ሲበዛ ፡ ነቍጣት ፡ ነጥባት ፡ ወይም ፡ ነጠብጣብ ፡ ያሰኛል ። የጥንቱ ፡ ነጥብ ፡ እንደ ፡ ዜማ ፡ ይዘት ፡ ፩ ፡ ቅንጣት ፡ ብቻ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፤ ፪ኛም ፡ በንዱ ፡ ነጥብ ፡ ፈንታ ፡ እንዳ፲ቱ ፡ ያለ ፡ ዘንግ ፡ ነበረ ፤ ፫ኛ ፡ ግን ፡ አንዱ ፡ ነጥብ ፡ የመጥበቅ ፡ ምልክት ፡ ስለ ፡

ኸነ ፡ እንዳይሞከሽ ፡ በዘንጉ ፡ ፈንታ ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ኹኗል ። ፪ቱን ፡ ፬ቱን ፡ ነቍጥ ፡ ነጥብ ፡ ብሎ ፡ ባንድነት ፡ ስም ፡ መጥራት ፡ በዚያው ፡ በጥንቱ ፡ ባንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ልማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በሰዋስው ፡ መንገድ ፡ አይዶለም ። ባማርኛ ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ፬ ፡ ነጥብ ፡ ተብሎ ፡ ከቅጽል ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ፤ ጣፎችና ፡ ባለመጣፎች ፡ ግን ፡ ነቍጥን ፡ ለ፪ቱ ፡ ብቻ ፡ ነጥብን ፡ ላ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ሰጥተው ፡ አለቅጽል ፡ ፪ቱን ፡ ነቍጥ ፡ ፬ቱን ፡ ነጥብ ፡ ብለው ፡ በተለየ ፡ ስም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ አድርገው ፡ ይጠሩታል ። ባለቅኔዎችም ፥ ቃልከ ፡ ነቍጥ ፡ እንዘ ፡ ክልኤቲ ፤ ልሳንከ ፡ አሐቲ ፡ ይእቲ ። ፍቅደ ፡ ነጥብ ፡ በዓላተ ፡ ወልድ ፡ ተስዐቱ ፡ ውእቱ ፡ እያሉ ፡ በውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ያገቡታል ። ነጥብን ፡ ተስዐቱ ፡ ማለት ፡ ፭ ፡ ቀይ ፡ ሲጨመርበት ፡ ነው ።

አገባባቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

፴፮ ፤ ነቍጥ ፡ የንኡሳን ፡ ቃላት ፡ መለያ ፡ ነው ፤ በንባብ ፡ ኹሉ ፡ ራስ ፡ በያንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ይገባል ። ነጠላ ፡ ወይም ፡ ንኡስ ፡ ሠረዝ ፡ ጠባዩ ፡ ፩ ፡ ሲኾን ፡ መልኩ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ልዩነት ፡ ስላላቸው ፡ እየራሳቸው ፡ በሚታሰሩና ፡ በማይጫፈሩ ፡ ባጫጭር ፡ ቃሎች ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ አነ ፡ ቀዳማዊ ፤ ወአነ ፡ ደኃራዊ ፥ ርእስ ፡ ወማኅለቅት ፤ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ፤ አንተ ፡ ዘአሜሃ ፤ ወአንተ ፡ ዘይእዜ ፥ አንተ ፡ ዘእሙንቱ ፤ ወአንተ ፡ ዘለነ ። ተፈለጥ ፡ የማነ ፤ አው ፡ ፀጋመ ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ ግባእ ፡ ድኅረ ፤ ወኢትሑር ፡ ቅድመ ። ድርብ ፡ ወይም ፡ ዐቢይ ፡ ሠረዝ ፥ በፍጹም ፡ ቃል ፡ ማኸል ፡ በንዳንዱ ፡ ፈርጅ ፡ (ፍራዝ) ፡ ውስጥ ፡ እየራሱ ፡ በሚታሰርና ፡ በሚነገር ፡ ባስረጅና ፡ ባፍራሽ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ወምድርሰ ፡ ኢታስተርኢ ፤ ወኢኮነት ፡ ድሉተ ፤ ወጽልመት ፡ መልዕልተ ፡ ቀላይ ፤ ወመንፈሰ ፡ እግዚ ፡ ይጼልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ። ወይቤ ፡ እግዚ ፤ ለይኩን ፡ ብርሃን ፤ ወኮነ ፡ ብርሃን ። ነዐ ፡ ንበር ፡ ማእከሌነ ፡ ወንግረነ ፤ እስመ ፡ ኪያከ ፡ አልሀቀ ፡ እግዚ ። ፈርሀ ፡ ወደንገፀ ፤ ባሕቱ ፡ ኢጐየ ፡ ወኢገገጸ ። ነጥብ ፡ (።) ንኡስ ፡ ምዕራፍ ፡ ነው ፤ አንባቢን ፡ እንደ ፡ ልጓም ፡ ኹኖ ፡ ይገታል ። አንዱ ፡ ፍጹም ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ፈርጅ ፡ ዐጭርም ፡ ረዥምም ፡ ቢኾን ፡ ተሳቢው ፡ ተከቶ ፡ ነገሩ ፡ ሲጨረስ ፡ እንደ ፡ ጕልላት ፡ በጫፉ ፡ በቍንጮው ፡ ይገባል ። ረዥም ፡ ቃል ፥ ወምድርሰ ፡ እንዳል ነው ፡ ያለ ፡ ነው ። ዐጭር ፡ ቃል ፥ በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ ሰማያተ ፡ ወምድረ ። ያማርኛውም ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፡ ነው ፤ ለብቻው ፡ የተለየ ፡ ዐዋጅ ፡ የለውም ።

፴፯ ፤ በነዚህ ፡ ባራቱ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፤ . . . . ነጠብጣብና ፡ ( ) ቀርን ፡ « » አቅርንት ፡ ሲጨመሩ ፡ ቍጥራቸው ፡ ፯ ፡ ይኾናል ፤ የነዚህም ፡ የ፫ቱ ፡ አገባብ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ነጠብጣብ ፡ ከያንዳንዱ ፡ ምዕራፍና ፡ አንቀጽ ፡ ፍሬ ፡ ፍሬው ፡ ጥቅስ ፡ በጥፈት ፡ ሲለቀም ፡ በቀሪው ፡ ቃል ፡ ፈንታ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ መጽሐፈ ፡ ልደቱ ፡ ለኢ ፡ ክር ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም ። አብርሃም ፡ ወለዶ ፡ ለይሥሐቅ ፤ . . . . ወእሴይኒ ፡ ወለደ ፡ ዳዊትሀ ፡ ንጉሠ ፤ . . . . ወኵሎንኬ ፡ ትውልድ ፡ እምአብርሃም ፡ እስከ ፡ ዳዊት ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ። ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፤ . . . . ወውእቱ ፡ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ። ዳግመኛም ፡ በቋንቋ ፡ መጣፍ ፡ ውስጥ ፡ የተጣፈውን ፡ ቃል ፡ አንዱን ፡ ስም ፡ መላ

ልሰ ፡ በመጣፍ ፡ ፈንታ ፡ በቀሪው ፡ ፊደል ፡ ልክ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ጎግ ፥ ማ . . ። ዳ
ዊት ፥ መዝሙረ ፡ . . . ። አምላክ ፥ ወልደ ፡ . . . . ። ቀርን ፡ እንደ ፡ ዋዌና ፡ እንደ ፡
አው ፡ ነው ፤ ሞክሼና ፡ በዕድ ፡ አስረጅ ፡ ወይም ፡ ተወላጅ ፡ ስለ ፡ ኹነ ፡ ተጥፎ ፡ በማይነ
በብ ፥ በ ፡ ዘይቤ ፡ በሚያሰኝ ፡ ነገር ፡ በትርፍ ፡ ንባብ ፡ ይገባል ። ምሳሌ ፤ ወንጌል ፡ ብሂል ፡
በልሳነ ፡ ጽርእ ፤ ወትርጓሜሃ ፡ ስብከት ፡ (ብሥራት) ። እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሂል ፡ ቅቡዕ ፡
(መሲሕ) ። ፲፱፻፴፬ ፡ (፵፪) ፡ ዓ ፡ ም ፡ በግስም ፡ ሲገባ ፡ ጽሒፍ ፤ (ጸሐፈ ፡ ይጽ
ሕፍ ፡ ይጽሐፍ) ፡ መጣፍ ፡ አጣጣፍ ። ጸሓፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ጸሐፍት) ፡ ያሰኛል ።
አቅርንት ፡ ያንዱን ፡ ደራሲ ፡ ቃል ፡ ከሌላው ፡ ድርሰት ፡ ለመለየት ፡ ባለድርሳኑ ፡ ሌሎች ፡
ከደረሱት ፡ ከድርሳን ፡ ከተግሣጽ ፡ አብዝቶ ፡ አሳንሶ ፡ በሚጠቅሰው ፡ ቃል ፡ በጥቅስና ፡
በስሯጽ ፡ ይገባል ፤ ጥቅስና ፡ ስሯጽ ፡ የንባብ ፡ የምስጢር ፡ የድርሰት ፡ ማቅኛ ፡ ስለ ፡
ኹኑ ፥ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ምሳሌ ፤ ከመ ፡ ዝ ፡ ነአምን ፡ ወከመ ፡ ዝ ፡ ንት
አመን ፤ ወንበል ፡ ጸሎተ ፡ ሃይማኖት ። «ነአምን ፡ በአሐዱ ፡ አምላክ ፡ . . . . ። ወን
ሴፎ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፤ ወሕይወተ ፡ ዘይመጽእ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም» ። ንግበእኬ ፡ ኀበ ፡
ጥንተ ፡ ነገር ።

፴፰ ፤ ጣፎችና ፡ ዐታሞች ፡ የፊደላትን ፡ ዘር ፡ በብራና ፡ ማሕፀናቸው ፡ በወረ
ቀት ፡ ሰፋድላቸው ፡ ከመምህራን ፡ እየተቀበሉ ፡ ፀንሰውና ፡ አምጠው ፡ በቀለም ፡ በብ
ርዕ ፡ የሚወልዱት ፡ የጥፈትና ፡ የመጻሕፍት ፡ መልክ ፡ ድርሰቱ ፡ መድበሉ ፡ ከምሉ ፡
በክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ። ይህ ፡ የጣፍነው ፡ ኹሉ ፡ ስምና ፡ መልክ ፡ ታትሞ ፡ ተጥፎ ፡ ተጠ
ርዞና ፡ ታፍፎ ፥ ድጕሱና ፡ ማኅደሩ ፡ ተከናውኖ ፥ ግዙፍና ፡ ምእዙን ፡ ኹኖ ፡ ሥራው ፡
ከለቀለት ፡ በኋላ ፤ መጽሐፉ ፡ በጽላት ፥ ማኅደሩ ፡ በታቦት ፥ ዙሪያው ፡ በ፳ቱ ፡ ማእ
ዝን ፡ ይመሰላል ። ከዚያውም ፡ ዘንድ ፥ ቀኙ ፡ የምሥራቅ ፡ ግራው ፡ የምዕራብ ፥ ራሱ ፡
የሰሜን ፡ እግሩ ፡ የደቡብ ፤ ፬ቱ ፡ ቀርን ፡ በነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ የንኡስ ፡ ማእዝን ፡
ምሳሌ ፡ ነው ።

፴፱ ፤ ለንባቡም ፡ ትምርት ፥ ለስልቱና ፡ ለማዕርጉ ፡ እንዳ፭ቱ ፡ ጸዋትወ ፡ ዜማ ፡
፭ ፡ ክፍል ፡ አለው ፤ ፩ኛው ፡ ቊጥር ፥ ፪ኛው ፡ ግእዝ ፥ ፫ኛው ፡ ወርድ ፥ ፬ኛው ፡ ዐቢይ ፥
፭ኛው ፡ ድጋም ፡ ወይም ፡ ማነብነብ ፡ ይባላል ። እነዚህም ፡ ፭ቱ ፡ ክፍሎች ፡ ጸዋትወ ፡
ንባብ ፡ ተብለው ፡ ኹሉም ፡ በሕፃን ፡ አካኼድ ፡ ይመሰላሉ ፤ ቊጥር ፡ እንደ ፡ መንኛ
ቀቅ ፥ ግእዝ ፡ እንደ ፡ መዳኽ ፡ ነው ፤ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ በሣር ፡ በሥንጥር ፡ ይነገራሉ ።
ቊጥር ፡ በኖኀትና ፡ በኖኀት ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የያንዳንዱን ፡ ፊደል ፡ ራስ ፡ ራሱን ፡
በሣር ፡ እየነኩ ፥ ፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ስም ፡ ስሙን ፡ ለይቶ ፡ መጥራት ፡
ነው ። ግእዝ ፥ ከነቊጥ ፡ እስከ ፡ ነቊጥ ፡ በያንዳንዱ ፡ ስክ ፡ ያሉትን ፡ ፊደሎች ፡ እንደ ፡
መሠረዝ ፡ ሣሩን ፡ በላያቸው ፡ እያሳለፉ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቡ ፡ ማጋጠም ፡ ነው ።
ወርድ ፥ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ በማዛረፍና ፡ በማናበብ ፡ የሚወድቅና ፡ የሚ
ነሣ ፡ የሚጠብቅና ፡ የሚላላ ፡ ቀለም ፡ ለይቶ ፡ በሐዘንዚን ፡ ቃል ፡ እየጮኹና ፡ እያለፉ ፡
እየተደገፉ ፡ ማንበብ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ እጅን ፡ ተይዞ ፡ አቱ ፡ ሥግሬ ፡ ታቱ ፡ ሥግሬ ፥
ወይም ፡ ዳዴ ፡ ዳዴ ፥ አንድ ፡ ኹለት ፡ እየተባሉ ፡ በመኼድና ፡ በመራመድ ፥ በማንገር

ገር ፡ በመወናከር ፡ ይመሰላል ። አቡጊዳና ፡ ወርድ ፡ ንባብ ፡ ለተማሪ ፡ በጣም ፡ ይጠቅማሉ ፤ እለነዚህ ፡ አለኹለቱ ፡ በፊደል ፡ በንባብ ፡ ቶሎ ፡ መሠልጠን ፡ አይቻልም ። ዐቢይ ፡ ንባብ ፥ ራስን ፡ ችሎ ፡ እየተቀናጡ ፡ ቶሎ ፡ ቶሎ ፡ እንደ ፡ መኼድ ፡ ኹሉ ፤ በነቍጥ ፡ በሠረዝ ፡ የተለየውን ፡ ቃል ፡ ከነጥብ ፡ እስከ ፡ ነጥብ ፡ እንደሚገባው ፡ እያሰሙ ፡ እያሰ ማሙ ፡ ማንበብ ፡ ነው ። ድጋም ፡ ከደጋሚው ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ የማይሰማው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሩጫ ፡ አካኼድ ፡ ይመሰላል ። የሚጠብቅና ፡ የሚላላ ፡ ቀለም ፡ ያልነውም ፡ ልዩ ፡ ልዩነቱ ፡ በንባብ ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፥ በምስጢርም ፡ እንጂ ፤ መላላት ፡ የሥራ ውን ፡ ቀሊልነትና ፡ ገርነት ፥ መጥበቅ ፡ ግን ፡ ከባድነቱን ፥ በኀይልና ፡ በግድ ፡ መኾ ኑን ፡ ያሳያል ። ከግእዝም ፡ ይልቅ ፡ ዐማርኛ ፥ ገደለ ፡ ሰበረ ፥ ዐረሰ ፡ ቈፈረ ፥ ዐጨደ ፡ ነቀለ ፡ እያሰኘ ፡ አጥብቆ ፡ ያሳያል ፤ ዕብራይስጥም ፡ እንዳማርኛ ፡ ነው ። ጸዋትወ ፡ ፊደል ፡ የተባለው ፡ የሰዋስውና ፡ የግስ ፡ መቅድም ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

የታሪክ ፡ መርገፍ ፡ የመቅድም ፡ አጫዋች ።

ውዳሴ ፡ ዕበያ ፡ ወክብራ ፡ ለብእሲተ ፡ ሰማይ ፡ ፊደል ፡ አርአያ ፡ ድንግል ።

፵ ፤ ንግባእኬ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ነገር ፡ ወባህል ፤ ወንሕትታ ፡ ካዕበ ፡ ለቅድስት ፡ ፊደል ፥ በዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ አርአያ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ አምሳል ፡ እንዘ ፡ ኪያሃ ፡ ንሜስል ፡ ወናስተማስል ። በመኑ ፡ በአምሳለ ፡ መኑ ፡ ትትሜሰል ፡ ፊደል ፤ በምድረ ፡ ሎዛኑ ፡ ወዳቤር ፡ ሀገረ ፡ ሰዋስው ፡ ወመጽሐፍ ፥ ወሚመ ፡ በሲና ፡ ጉባኤ ፡ መላእክት ፡ አእ ላፍ ፤ አው ፡ በጽዮን ፡ ሀገረ ፡ ዳዊት ፥ ወእመ ፡ አኮ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ቅድስት ፤ ጽዮ ንሰ ፡ ወሳሌም ፥ መካነ ፡ ርእሱ ፡ ለአዳም ፥ ወመክፈልተ ፡ ርስቱ ፡ ለሴም ፤ እስመ ፡ እም ጽዮን ፡ ይወፅእ ፡ ሕግ ፡ ወቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ። ፊደልሰ ፡ እሚን ፡ መሠረተ ፡ ነገር ፡ ወጥንት ፤ ወከልአኒሃ ፡ መጻሕፍት ፡ ሕንጻ ፡ ወንድቅ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ምግባር ፡ ወትሩፋት ። ሥረዊሃ ፡ ሥርወ ፡ ቀለማት ፥ ዐቃቂረ ፡ ፈውስ ፡ ወመድኀኒት ፡ ዘመሀሮ ፡ ለኖኅ ፡ አሐዱ ፡ እመላእክት ፡ ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ታበት ፤ ወሥ ርወ ፡ ነገራ ፡ ይቀውም ፡ በስምዐ ፡ ሠለስቱ ፡ ገጻት ፡ ከመ ፡ ሥርወ ፡ እሴይ ፡ ወዳዊት ። ሠናይትኬ ፡ ሠናይት ፡ እምኵሎን ፡ ሠናያት ፥ ላሕየ ፡ ፈጣሪ ፡ ሕያው ፡ ወሥነ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥ ረት ፤ እስመ ፡ ጐላቊሃ ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤት ፤ ወሱባዔሃኒ ፡ ፍጹም ፡ ሱባዔ ፡ ዕለት ፡ እም ዕለተ ፡ እሑድ ፡ ግእዝ ፡ እስከነ ፡ ሳብዕት ። አርአያሃኒ ፡ አዳም ፡ አርአያ ፡ ሥላሴ ፡ ቅድስት ፤ ወአምሳሊሃኒ ፡ ነዮሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ቃላት ፥ ወሰሌዳቲሃ ፡ ጽላት ። ጽሕፈታሂ ፡ መንክር ፡ ዘእ ግዚአብሔር ፡ ጽሕፈት ፡ በጸፍጸፈ ፡ ሰማይ ፡ ሳብዕ ፡ ሰሌዳ ፡ እሳት ፤ ወግብረታሂ ፡ ዕጹብ ፡ ግብረ ፡ መለኮት ፡ እምኀበ ፡ አልበ ፡ ማየ ፡ ሕመት ። ታቦታ ፡ ደቂቀ ፡ ሴት ፤ ወደብተራሃ ፡ ሰብአ ፡ ትካት ። አዕማዲሃሰ ፡ ኖኅ ፡ ወሴም ፡ ካም ፡ ወያፌት ፤ ወምዕማዲሃ ፡ ነቢያት ፡ ወካ ህናት ። አርእስቲሃ ፡ አብርሃም ፡ ይሥሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ አርእስተ ፡ አበው ፡ ቀደምት ፤ ወደመና ፡ ርእሳ ፡ ብሩህ ፡ መንፈሰ ፡ ትንቢት ። አረፋቲሃ ፡ ዘዕንቍ ፡ አእባነ ፡ ልብሰ ፡ አሮን ፡ ሕስት ፤ ወመሠረታ ፡ ዘጽድቅ ፡ ኰኵሐ ፡ ሃይማኖት ፤ ወኰኵሕሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ እብነ ፡ ርእሰ ፡ ኵሉ ፡ ማእዘንት ፡ ዘመነንዎ ፡ ነደቅት ። ቅድስተ ፡

ቅዱሳን፡አበው፡ንቅዐ፡ምስጢራት ፤ ወመንበረ፡ስብሐት፡ድልው፡እምአፈ፡ደቂቅ፡ ወሕፃናት ። ኵለንታሃ፡ወርቅ፡ተቋመ፡ማኅቶት ፥ ወመድሎተ፡ወርቃ፡ጽሩይ፡ መጠነ፡መክሊት ፤ አዕጹቂሃኒ፡አዕጹቀ፡ዘይት፡አምሳለ፡ሰብዐቱ፡ሀብታት ፥ ወመ ሳውሪሃ፡አእላፍ፡ብሩሃን፡አልባብ፡ጸሐፍት ። ጸዳለ፡ብርሃና፡ወሥና፡ብዝኀ፡ትም ህርት ፤ ወብርሃናስ፡ውእቱ፡ገባሬ፡ብርሃናት፡ዐበይት፡ዘበጸዳለ፡ብርሃኑ፡ሰሰለ፡ ጽልመት ።

፵፩ ፤ ጥብልልት፡ራእዩ፡ወፋእሙ፡ለበላዔ፡መጽሐፍ፡ሕዝቅኤል ፤ ወስቴ፡ ጽዋዑ፡ለዕዝራ፡ደመ፡ሕብረ፡እሳት፡አስካል፡ዘያውዒ፡ልበ፡ወያንበለብል ። ይእ ቲኬ፡ድንግል፡ወላዲተ፡ቃል፡በብሥራተ፡መልአክ፡ገብርኤል ፤ መጥበቢተ፡ አብዳን፡ኖሎት፡ወሰብአ፡ሰገል፡እለ፡ውስተ፡ዓለም፡ኀል ፤ እስመ፡ህላዌሁ፡ለቃል፡ ህላዌ፡ፊደል፡በከመ፡ተነበየ፡ዳንኤል፡ወፈከረ፡ላቲ፡በብዙኅ፡አምሳል ። ወኮከበኒ፡ ታው፡ጽዱል፡ኮከበ፡ወንጌል፡ዘቦቱ፡ትእምርተ፡መስቀል ። አበዊነሂ፡ይብ ልዋ፡በዘአበዊሆሙ፡ባህል፡ወለቱ፡ለሄኖስ፡ንእስተ፡አካል፡ወእኅተ፡አቡሁ፡ለመ ላልኤል ። ፍኅርቱ፡ለያሬድ፡ልሂቅ፡ብሉየ፡መዋዕል ፤ ወመፅመርተ፡ብርዑ፡ለሐ ኖክ፡ጸሓፌ፡ጥበቡ፡ለልዑል ። ሱታፌ፡ንባቡ፡ወቃሉ፡ለማቱሳላ፡ባዕል ፤ ወፍ ቅርተ፡ላሜኅ፡ወኖኅ፡ወራዙተ፡ኀይል ።

፵፪ ፤ ልህቅት፡ይእቲ፡እምሰብዓ፡ሊቃናት ፤ ወብሊት፡ዘእምቅድመ፡ብሉይ፡ ኦሪት ። ሐፃኒተ፡ሙሴ፡ሕፃን፡ዘአኮ፡ይብስተ፡አጥባት ፤ ወጥልልተ፡ርሥአን፡ ዕቤርት፡እሞን፡ለዕቤራተ፡ሕግ፡መጻሕፍት፡ወለአዋልድ፡ንኡሳት ፤ በከመ፡ተብ ህለ፡ስሳ፡እማንቱ፡ንግሥታት፡ወሰማንያ፡ዕቁባት ፥ አዋልድሰ፡እለ፡አልቦን፡ኍ ልቍ፡ወመስፈርት ። ወላዲቱ፡ለጥበብ፡ሕያው፡ወላዴ፡ሕይወት ፤ ወእምሔውቱ፡ ለነገረ፡ኵሎን፡በሓውርት ። ጽዕዳዌ፡ሥዕርታ፡ክርስቶስ፡ቅቡዐ፡መንፈስ፡ከመ፡ ፀምረ፡በግዕ፡ጌደዎን፡ወከመ፡ሚላተ፡ፍሑስ ፤ ወቂሐተ፡ገጻ፡ልሁብ፡መንፈሰ፡ ጸጋሁ፡ለአብ፡መስተፍሥሔ፡ልብ ። ድምድማሃ፡ድሉል፡በመሥዕርተ፡ብርዕ ፥ ወሕ ብረ፡ቀለማ፡ጸሊም፡ከመ፡ሕብረ፡ቋዕ ፤ ወቀይሕ፡ከመ፡ደመ፡በግዕ ። በእንተ፡ ዝ፡ትልሒ፡እምፀሓይ፡ወእምኵሉ፡ንብረተ፡ከዋክብት ። እንዘ፡ምስለ፡ብርሃን፡ ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳማዊት ፤ ወእንዘ፡በርሥእ፡ሀለወት፡ኵሎ፡ትሔ ድስ ፤ ወለትውልደ፡ትውልድ፡ውስተ፡ነፍስ፡ጻድቃን፡ትትፋለስ ።

፵፫ ፤ ይእቲ፡ትጌይስ፡እምዕንቍ፡ክቡር ፤ ወኵሉ፡ክብር፡ኢመጠና ። ላቲ፡ ምክር፡ወዕዘዝ ፤ ወላቲ፡ጽንዕ፡ወአእምሮ ። ባቲ፡ነገሥት፡ይነግሡ ፤ ወባቲ፡ኀያላን፡ ይጽሕፉ፡ጽድቀ ። ባቲ፡ዐቢያን፡ይከብሩ ፤ ወባቲ፡መኳንንት፡ይእኀዙ፡ምድረ ። እለ፡ያፈቅርዋ፡ታፈቅር ፥ ወእለ፡የዐቅብዋ፡ተዐቅብ ፤ ወእለ፡የኀሥዋ፡ላቲ፡ይረ ክቡ፡ሞገሰ ። ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡ታንሶሱ ፤ ወውስተ፡አሠረ፡ጽድቅ፡ትትመ ያየጥ፡ከመ፡ተሀበሙ፡ለእለ፡የአምርዋ፡ጥሪተ፡ወመዛግብቲሆሙ፡ከመ፡ትምላእ፡ ተድላ ። ዘኵሎ፡የአምር፡ውእቱ፡የአምራ ፤ ወዘኵሎ፡ይመልክ፡ውእቱ፡አሠነየ፡

ፍኖታ ፡፡ ውእቱ ፡ ወሀቦ ፡ ለሄኖስ ፡ ቀኖልዔሁ ፡ ወለቃይናን ፡ ቅዱሱ ፡፡ ወእምዝ ፡ አስተርአየት ፡ ዲበ ፡ ምድር ፤ ወአንሶሰወት ፡ ውስተ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡፡ ናሁ ፡ ሐነጸት ፡ ላቲ ፡ ቤተ ፤ ወአቀመት ፡ ሰብዐተ ፡ አዕማደ ፡፡ ዘብሐት ፡ ዘዚአሃ ፡ ጥብሐ ፥ ወቶስሐት ፡ ውስተ ፡ ስያሓ ፡ ዘዚአሃ ፡ ወይነ ፤ ወአስተዳለወት ፡ ዘዚአሃ ፡ ማእደ ፡፡ ወፈነወት ፡ ዘዚአሃ ፡ አግብርተ ፡ በነዋኅ ፡ ሰብከት ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ዘአብድ ፡ ውእቱ ፡ ይትገሐሥ ፡ ኀቤየ ፤ ወለእለሂ ፡ የሐጽሙ ፡ አእምሮ ፡ ትጼውዕ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፥ ንዑ ፡ ብልዑ ፡ ኅብዝትየ ፡ ወስተዩ ፡ ወይንየ ፤ ወኅድግዋ ፡ ለእበድ ፡ ወሕየዉ ፡፡ ፊደልሰ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘለክአ ፡ ወእደ ፡ መንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ ዘአስተናበሮ ፡ ወሠርዖ ፥ ዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ይኩን ፡ ስፉሐ ፡ ሰሌዳ ፡ ተሰብአ ፥ ወምስለ ፡ ኃጥአን ፡ ይትኈለቍ ፡ በሱባዔ ፡ ኅለት ፡ ተኰርዖ ፥ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አልፋ ፡ ወዖ ፤ በበ ፡ ስብዕ ፡ ስብዐ ፡ እንበለ ፡ አጽርዖ ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ትውልድ ፡ ያስተበፅዖ ፥ በአሐዱ ፡ ቃለ ፡ አውሥአ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚእ ፡ እግዚእ ፡፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወአኰቴት ፡ ዕበይ ፡ ወበርከት ፥ ውዳሴ ፡ ወማሕሌት ፤ ክብር ፡ ወብዕል ፡ ዕዘዝ ፡ ወኀይል ፡ ለልዑል ፡ ወሃቤ ፡ ፊደል ፤ ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ፤ አሜን ፡፡ ወለእለሂ ፡ ነሥእዋ ፡ እምኔሁ ፡ በአሚን ፡ ከመ ፡ ጽላተ ፡ ሕግ ፡ ወኪዳን ፡ ወከመ ፡ ቅዱስ ፡ ቍርባን ፥ ለርእሰ ፡ ነቢያት ፡ ሄኖስ ፡ ወለበኵረ ፡ ነገሥት ፡ ቃይናን ፤ እስመ ፡ ከመ ፡ ሙሴ ፡ ወአሮን ፡ ክቡዳን ፡ ክልኤ ፡ አቅርንት ፡ ወአምርሕተ ፡ ሠናይ ፡ ፍኖት ፡ ለዕዉራን ፡ ልብ ፡ ሰብአ ፡ ትካት ፡፡ ፍኖትሰ ፡ ፊደል ፡ ፅንስተ ፡ ወንጌል ፥ ወስፍሕተ ፡ ማሕፀን ፡ ትንቢት ፡ ለወሊደ ፡ ተስፋ ፡ ሥግው ፡ እምኍልቄ ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤቱ ፡ ዘመደ ፡ ፍጥረት ፡ አበው ፥ ወእምዘርዐ ፡ ያዕቆብ ፡ ሰዋስው ፡፡

ዐጭርና ፡ ቍርጭኝ ፡ ሰዋስው ፡

የመምህራን ፡ ዐይን ፡ ያዕቆብ ፡ እንደ ፡ ረኸሙ ፡ አጥርቶና ፡ ቀምሎ ፡
ያላየው ፥ ቀርበም ፡ እንደ ፡ ሐኪም ፡ ያልዳሰሰውና ፡ ያልፈወሰው ፡፡

ሰዋስው ፡ ማለት ፡ ዘይቤው ፡ መሰላል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እሙን ፡ ትርጓሜው ፡ ግን ፡ የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋጅ ፥ ያሰከኩና ፡ ያጣጣፉ ፡ ያነጋገሩ ፡ ፈርጅ ፥ የንባቡ ፡ ኹሉ ፡ እጅና ፡ ፍንጅ ፥ አስተሳሰሩና ፡ አፈታቱ ፡ ተለይቶ ፡ የሚታወቅበት ፡ የትምርት ፡ ደንብ ፡ ፍርድና ፡ አገባብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡፡

አዝመራ ፡ ታጭዶ ፡ ሲሰበሰብ ፡ ብዙው ፡ አገዳ ፡ ፩ ፡ እስር ፡ ነዶ ፥ ብዙው ፡ ነዶ ፡ ፩ ፡ ሙሉ ፡ ዕቅፍ ፥ ብዙው ፡ ዕቅፍ ፡ ፩ ፡ ጕቻ ፥ ብዙው ፡ ጕቻ ፡ ፩ ፡ ታላቅ ፡ ክምር ፡ እንዲኾን ፤ የሰዋስውም ፡ ክፍል ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ምዕራፍ ፡ በታላቅ ፡ ክምር ፡ ይመሰላል ፡፡ ብዙው ፡ ብትን ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ በየወገኑና ፡ በያይነቱ ፡ ሲሰበሰብና ፡ ሲለቀም ፡ ነዶውና ፡ ዕቅፉ ፡ ጕቻው ፡ በ፫ ፡ ዐይነት ፡ ቍጥር ፡ ተቈጥሯል ፤ ብትኑ ፡ ቃል ፡ በነዶው ፡ ቍጥር ፥ ነዶው ፡ ቃል ፡ በዕርከን ፥ ዕርከንም ፡ በዐቢይ ፡ ክፍል ፡ ተጠቅልሎ ፡ ፯ ፡ ብቻ ፡ ኹኗል ፡፡ በያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ አርእስተ ፡ ቃል ፡ ንኡስ ፡

ክፍል ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ዕርከን ፡ ተብሏል ፤ ፩ ፡ ክፍል ፡ ትምርት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፩ ፡ ሙሉ ፡ ዕቅፍ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፬ቱና ፡ ፫ቱ ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ በ፪ ፡ ምዕራፍ ፡ ይከፈላሉ ፤ ክፍላቸውና ፡ ስማቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ።

የሰዋስው ፡ ክፍሎች ፡ ስምና ፡ ተራ ።

መዠመሪያ ፡ ምዕራፍ ፡ በላ፬ ፡ ክፍል ።

፩ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅምር ፡ ባለብዙ ፡ ሕብር ።
፪ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ርባ ፡ የሰዋስው ፡ ሆድና ፡ ዠርባ ።
፫ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ጥሬ ፡ የርባታ ፡ ቅንጣትና ፡ ፍሬ ።
፬ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅጽል ፡ ባለቤት ፡ አከል ።

፪ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፫ ፡ ክፍል ።

፭ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ንባብ ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ተናባቢ ።
፮ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ አገባብ ፡ የዘርና ፡ የነባር ፡ ሕንባብ ።
፯ኛ ፡ ክፍል ፡ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፡ የሠምና ፡ የወርቅ ፡ ዥርጓኔ ።

፫ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ጸዋትወ ፡ ግስ ፡

ባለ፳፮ ፡ ክፍልና ፡ ራስ ፡ ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ድረስ ።

ጸዋትውም ፡ ማለት ፡ ጓዝና ፡ ወገን ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጸዋትወ ፡ ቀዳሴ ፡ እንዲሉ ። ያጭሩ ፡ ሰዋስው ፡ ልክና ፡ መልክ ፥ ወርዱና ፡ ቁመቱ ፡ አርእስቱ ፡ ይህ ፡ ነው ። የቀረውን ፡ በየነዶውና ፡ በየቅፉ ፡ በየጕቾው ፡ ቃል ፡ ተመልከት ፤ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ላንዱ ፡ መቅድምና ፡ አርእስት ፡ እየኾነ ፡ ሰዋስውነቱን ፡ ስንስለት ፡ አድርጎ ፡ ያሳይ ኻል ። ከዚህም ፡ ሰዋስው ፡ የቀረውን ፡ ረዥም ፡ ትምርት ፡ ጎሊናችን ፡ ዐጥሮ ፡ ስላልደረሰበት ፡ ለኋላ ፡ ልጆች ፡ ትተነዋል ፡ (ማቴ፯ ፡ ፯ና ፡ ፰) ።

መዠመሪያ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፬ ፡ ክፍል ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ወንጌል ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

የሰዋስው ፡ ዐዋጅ ፡ ርባ ፡ ቅምር ።

የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ያውም ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ተባትና ፡ እንስት ፡ እንዲባል ፤ ሰዋስው ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ፡ የቋንቋም ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ዘርና ፡ ነባር ፥ ወይም ፡ ስምና ፡ ግብር ። ወንድና ፡ ተባት ፡ ሴትና ፡ እንስት ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ በ፪ነት ፡ እንዲታዩ ፥ እነዚህም ፡ ፬ቱ ፡ ስሞች ፡ ዘርና ፡ ግብር ፡ ነባርና ፡ ስም ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ፪ኛም ፡ የመሰላል ፡ ዕርከን ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ በ፪ ፡ አዕማድ ፡ እንዲወሰን ፤ የቋንቋም ፡ ትምርት ፡ ስሙና ፡ ክፍሉ ፥ ስልቱና ፡ ባህሉ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ ዐይነቱና ፡ ሕብሩ ፡ አርእስተ ፡ ነገሩ ፡ በነዚህ ፡ በ፪ቱ ፡ ብቻ ፡ ተወስኗል ፤ ከስ ምና ፡ ከግብር ፡ አይወጣም ። ሲዘረዘሩ ፡ ግን ፡ አንቀጽና ፡ ርባታ ፥ ዝርዝር ፥ ቅጽልና ፡

ጥሬ ፣ አገባብ ፣ ሠምና ፡ ወርቅ ፣ ሙሻዘር ፣ ሠረዝ ፣ አንጻር ፡ ተብለው ፡ ፲ ፡ ይኾናሉ ፤ ዝርዝር ፡ ከርባታ ፣ አገባብ ፡ ከጥሬ ፡ ሲደረቡ ፡ ግን ፡ ፰ ፡ ብቻ ፡ ኹነው ፡ ይቀራሉ ። የሰዋስውን ፡ ክፍል ፡ ዝቅ ፡ ብለው ፡ ፫ና ፡ ፬ ፡ ፯ ፣ ከፍ ፡ ብለው ፡ ፲፪ና ፡ ፲፰ ፡ የሚሉ ፡ አሉ ።

መዠመሪያ ፡ ዕርከን ፡ ወይም ፡ ቀዳማይ ።

የዘርና ፡ የነበር ፡ ጠባይ ።

ዘር ።

፩ ፤ ነጠላ ፡ ግስን ፡ ከነርባው ፡ የሚያስገኝ ፣ ጥሬ ፡ ዘርን ፡ ኹሉ ፡ የሚወልድ ፡ በሊዕ ፡ ሰትይ ፡ ጸጊብ ፡ ሰኪር ፡ መዊት ፡ ሐዪው ፡ እያለ ፡ በሦስት ፡ ፊደል ፡ በቅሎ ፡ የሚኼድ ፣ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኀጠተ ፡ ቃል ፣ አባት ፡ ዘር ፡ ይባላል ፤ አባትነቱም ፡ አዳምን ፡ ይመስላል ። አባት ፡ ዘር ፣ ርሱ ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ሥር ፡ ኹኖ ፡ ሌላውን ፡ ፍሬ ፡ ቃል ፡ ቢያስገኝ ፡ እንጂ ፡ ለርሱ ፡ አስገኝና ፡ አባት ፡ የለውም ። ፪ኛም ፡ ሥረ ፡ ነገር ፡ መሠረተ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ አርእስት ፡ ይባላል ። ፫ኛም ፡ ዐጕል ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ ንኡስ ፡ ይባላል ። ስሞቹ ፡ እንደ ፡ ፊደሎቹ ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ አባት ፡ ዘር ፣ አርእስት ፣ ንኡስ ፡ አንቀጽ ።

፪ ፤ ዘር ፡ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ የግስ ፡ ጥንት ፡ የርባ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፣ ከአናቅጽ ፡ በፊት ፡ ይጣፋል ፤ ከርባታ ፡ በፊት ፡ ይነገራል ። ጣፊም ፡ አንባቢም ፡ ወንጌል ፡ ዘዮሐንስ ፡ ሳይል ፡ ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፡ እንዳይል ፤ አርእስትን ፡ በጥፈትም ፡ በመነገርም ፡ ንባብ ፡ እንዳይቀድመው ፣ ዘርንም ፡ አንቀጽና ፡ ጥሬ ፡ አይቀድሙትም ። የዚህ ፡ መጽሐፈ ፡ ግስ ፡ ቀዋሚ ፡ ግብሩ ፡ ደገኛ ፡ ነገሩ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ እናት ፡ ዘር ፡ ሳትቀበል ፡ እንዳት ፀንስ ፡ ርሱም ፡ ዘር ፡ ሳያስቀድም ፡ አንቀጽ ፡ አይጥፍም ። ምንጩን ፡ አሳይቶ ፡ ውሃውን ፣ ዛፉን ፡ አሳይቶ ፡ ፍሬውን ፡ እንደ ፡ መስጠት ፡ ኹሉ ፣ ዘሩን ፡ በፊት ፡ አንቀጹን ፡ በኋላ ፡ ያመጣዋል ፤ ባፊ ፡ ታሪክም ፡ የቀድሞ ፡ መምህራን ፡ ዘር ፡ ሳያስቀድሙ ፡ አይገሱም ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

፫ ፤ ዘር ፡ መባሉም ፡ በምሳሌ ፡ ነው ፤ ዘር ፡ በዘሩት ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ብዙ ፡ ቅንጣቶች ፡ እንዲያፈራ ፣ ንኡስ ፡ አንቀጽም ፡ ባረቡትና ፡ በገሰሱት ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ ቃላት ፡ ያፈራልና ፤ ስለዚህ ፡ ዘር ፡ ተባለ ፡ (ዮሐ ፲፪ ፡ ፳፬) ። በዕብራይስጥም ፡ ሸሬሽ ፡ ምቆር ፡ ይባላል ፤ ሥርው ፡ ነቅዕ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዘር ፡ ከማለት ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ። አማናዊው ፡ የባሕርይ ፡ ስሙ ፡ ግን ፡ ግብር ፡ ይባላል ፤ ግብርነቱም ፡ ሠራተኛው ፡ ያልታወቀለት ፣ ለሠራተኛ ፡ ያልተሰጠ ፣ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚሰጥ ፣ በኋላፊና ፡ በትንቢት ፡ መካከል ፡ የቆመ ፡ ዐጓጕል ፡ ማእከላዊ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ካባት ፡ ዘር ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፣ ስምና ፡ መስም ፣ ርሱም ፡ እንዳባቱ ፡ ሲገሰስ ፣ ዘርነቱ ፡ ወዳንቀጽነት ፡ ተለውጦ ፡ ጥሬ ፡ ግስ ፡ ይኾናል ። ካባቱ ፣ አባት ፡ የመሰለ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ እንዲገኝ ፣ ከጥሬውም ፡ ጥሬ ፡ የመሰለ ፡ ይገኛል ፤ አገኛኘቱንም ፡ በግስ ፡ አርእስት ፡ ውስጥ ፡ ባ፵፬ ፡ ቍጥር ፡ ተመልከት ።

፬ ፤ በ፫ ፡ ፊደል ፡ እግር ፡ የቆሙ ፡ ዘርና ፡ ግስ ፡ የሚነሡባቸው ፡ ፊደላት ፡ ወይም ፡ ቀለማት ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ባላገባቦች ፡ መራኁት ፡ ይሏቸዋል ፤ መክፈቾች ፡ ማለት ፡ ነው ። እሊሁም ፡ ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳድስ ፡ ሳብዕ ፡ ናቸው ፤ ዘርና ፡ ግስ ፡ በነዚህ ፡ ብቻ ፡ ቢነሡ ፡ እንጂ ፡ በካዕብ ፡ በሣልስ ፡ አይነሡም ። የዘርና ፡ የግስ ፡ አነሣሥ ፥ አካኼድና ፡ አገሣገሥ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ በግስ ፡ አርእስት ፡ ተመልከት ። የዘር ፡ መድረሻ ፡ ወይም ፡ መጨረሻ ፡ ፪ ፡ ናቸው ፤ ሳድስና ፡ ሳብዕ ፥ ይህም ፡ ነዋም ፡ ነቂህ ፥ ሰብሖ ፡ ዘምሮ ፡ እያለ ፡ በነዚህ ፡ ብቻ ፡ መድረሱን ፡ ያሳያል ። ግስ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ እንደ ፡ ዘር ፡ በላ፫ ፡ መነሻ ፡ ቢኾን ፥ ባላንድ ፡ መድረሻ ፡ ነውና ፤ ቀደሰ ፡ ባረከ ፡ ሤመ ፡ ጥሕረ ፡ ሖረ ፡ እያለ ፡ በግእዝ ፡ ብቻ ፡ ይጨርሳል ፤ ይኸውም ፡ የሩቅ ፡ ወንድ ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ ግእዝ ፡ የሩቅ ፡ ዝርዝር ፡ ነውና ። ሲረባና ፡ ሲዘረዘር ፡ ግን ፡ ከኃምስ ፡ በቀር ፡ በሌሎቹ ፡ ኹሉ ፡ ይጨርሳል ።

፭ ፤ አባት ፡ ዘር ፡ ከ፫ቱ ፡ ልጆቹ ፡ (ቀዳማይ ፡ ካልኣይ ፡ ሣልሳይ) ፡ ከዐበይት ፡ አና ቅጽ ፡ በኋላ ፡ ፬ኛ ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፥ ቀቲል ፡ ቀቲሎት ፥ ቀድሶ ፡ ቀድሶት ፥ ባርኮ ፡ ባርኮት ፥ ብሂል ፡ ብሂሎት ፡ እያለ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ መነገሩና ፡ ምእላድ ፡ ፊ ደል ፡ ትን ፡ እየጨመረ ፡ መኼዱ ፥ ለመዘርዘርና ፡ ለማዛረፍ ፡ ለማብዛትና ፡ ለማብለጥ ፡ ንባብ ፡ ለማስጌጥ ፡ ነው ። በዝርዝር ፡ ጊዜ ፥ ቀቲልሁ ፡ ቀቲሎቱ ፥ ቀድሶሁ ፡ ቱ ፥ ባር ኮሁ ፡ ቱ ፥ ብሂልሁ ፡ ብሂሎቱ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፥ ቀቲሉ ፡ ቀድሱ ፡ ባርኩ ፡ ብሂሉ ፡ ብሎ ፡ በዘመድ ፡ አይዘረዝርም ፤ ይህ ፡ በለ ፡ ሲያዛርፍ ፡ ነው ። በዘና ፡ በግእዝ ፡ ሲያዛርፍ ፡ ግን ፡ እንዳለ ፡ ይገባል ፤ ይህም ፡ ቀቲል ፡ ዘዳዊት ፥ ዘዳዊት ፡ ቀቲሎት ፥ ቀቲለ ፡ ዳዊት ፡ ቀቲሎተ ፡ ዳዊት ፡ ጎልያድሀ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ባላገባቦችም ፡ ለብ ሂል ፡ ለ ፡ የለው ፥ ለብሂሎት ፡ ዘ ፡ የለው ፡ ብለው ፡ ያውጃሉ ፤ ይህም ፡ ብሂሉ ፡ ለዳ ዊት ፥ ብሂሎት ፡ ዘዳዊት ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ፤ በብሂል ፡ ኹሉን ፡ መናገር ፡ ነው ። ሲያበዛና ፡ ሲዘረዝርም ፥ ሀልዎታት ፡ ሀልዎታቱ ፡ ቲሁ ፡ ያሰኛል ።

፮ ፤ ዘር ፡ ጥንቱን ፡ ሲፈጠር ፡ ሲታነጽ ፡ ሲቀረጽ ፡ ከ፫ ፡ ፊደል ፡ ባሕርይ ፡ መገኘ ቱና ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፡ ብቻ ፡ መመሥረቱ ፥ ወደ ፡ ፪ና ፡ ወዳ፬ ፡ አለመውረድ ፡ አለመው ጣቱ ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ነው ፡ ብትል ፤ እግዜር ፡ በ፮ኛ ፡ ቀን ፡ ንግበር ፡ ሰብአ ፡ በአርአያነ ፡ ወበአምሳሊነ ፡ ብሎ ፡ አዳምን ፡ ሲፈጥር ፡ ቋንቋውንም ፡ አርአያና ፡ አምሳል ፡ አድርጎታ ልና ፥ ስለዚህ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ አልፋ ፡ ወዖ ፡ ወይም ፡ አሌፍ ፡ ወታው ፡ በለው ፡ ይታወቃል ፡ (ራእ፳፪ ፡ ፲፫) ። ኋላም ፡ በባቢሎን ፡ ንዑ ፡ ንረድ ፡ ወንክዐው ፡ ሀየ ፡ ነገሮሙ ፡ ከመ ፡ ኢይስማዕ ፡ ብእሲ ፡ ከንፈረ ፡ ቢጹ ፡ ብሎ ፡ የልጆቹን ፡ ቋንቋ ፡ ሲለያይ ፡ ይህ ፡ የአዳም ፡ ቋንቋ ፡ በሴም ፡ ብቻ ፡ ቀርቷል ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፳፯ ። ፲፩ ፡ ፯) ። በሴም ፡ ዘር ፡ የቀረ ፡ ቋንቋው ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፤ ተስፋውና ፡ ሃይማኖቱም ፡ እንጂ ። ስለዚህ ፡ ነገር ፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ዘሩ ፡ ሥረ ፡ ነገሩ ፥ ዋሕደ ፡ ቃል ፡ ሥሉስ ፡ ፊደል ፡ እየ ኾነ ፡ በ፫ ፡ ፊደላት ፡ ተወስኗል ፤ ከ፫ ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ አይወጣም ፤ ወደ ፡ ፪ ፡ ፊደል ፡ አይወርድም ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ፊደሉ ፡ አርአያ ፡ አካላት ፥ ቃሉ ፡ አምሳለ ፡ መለኮት ፡ ተብሏል ።

፯ ፤ ግእዝም ፡ ከላይ ፡ ከአዳም ፡ የነቃ ፡ ከታችም ፡ ከኖኅ ፡ የፈለቀ ፡ ሴማዊና ፡ አዳማዊ ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ዘሩን ፡ በኖኅ ፡ ልጆች ፡ አምሳል ፡ ሲሰፍርና ፡ ሲቈጥር ፡ ከ፫ ፡ ፊደላት ፡ አያበልጥም ፤ አያሳንስም ። ቀቲል ፡ ገቢር ፥ ቀዊም ፡ ሐዊር ፥ ሣርሮ ፡ ሐድሶ ፥ ሐውጾ ፡ ገሥጾ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ወንድሞቹ ፡ እንዳረብና ፡ እንደ ፡ ሱርስት ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጥ ፡ በ፫ ፡ ፊደላት ፡ ይኼዳል ።

«ዋዜማ ፡ ዘሰሚቴ ፡ ሠርጸ ፡ ድንግል ።

አካልከ ፡ ነጋዴ ፡ ሕግ ፡
ለአጥርዮ ፡ ሕማም ፡ ሲሳዩ ፡ ውስተ ፡ ቀራንዮ ፡ ወረደ ፤
ጊዮርጊስ ፡ መብረቀ ፡ ስባሔ ፡ ዘትጸውር ፡ ነደ ።
ወበውስተ ፡ ዓለም ፡ ይዝራዕ ፡ ገቢረ ፡ ተአምር ፡ ዘመደ ፡
ከማድከ ፡ ኖኅ ፡ ሠለስተ ፡ ወለደ ፤
ወበእሉ ፡ ኢወሰከ ፡ ባዕደ» ።

፰ ፤ መጻሕፍት ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመለሱ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የገባ ፡ የሰባ ፡ የኖባ ፥ የጽርእ ፡ የቅብጥ ፡ ቃል ፡ የኋላ ፡ ቅጥል ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፥ ከለዳዊና ፡ ዮቅጣናዊ ፡ ሕምያራዊ ፡ ለሚባለው ፡ ለጥንታዊው ፡ ግእዝ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። ኋላ ፡ ግን ፡ በታደሰ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ ባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ ገብቶበታል ፤ ባዕድ ፡ የተባለም ፡ የካ ምና ፡ የያፌት ፡ ቋንቋ ፡ ነው ። የሴም ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ ከ፫ ፡ ከ፬ ፡ ቢከፈል ፡ ነቍ ሥር ፡ መሠረቱ ፡ እንደ ፡ ምንጭ ፡ እንደ ፡ ዛፍ ፡ እንደ ፡ ሕንጻ ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ርስ ፡ በርሱ ፡ ይሰማማልና ፤ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ ዘመድ ፡ እንጂ ፥ ባዕድ ፡ አይባልም ። የጐደለው ንም ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ቢወስድ ፡ ብድር ፡ አይኾንም ፥ ገንዘቡ ፡ ነውና ፤ የቅርብ ፡ ዘመድ ፡ ወንድም ፡ እኅት ፡ ወዳጅ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ እያለ ፡ ከባዕድ ፡ መበደር ፡ አይገባም ፥ ታላቅ ፡ ስንፍና ፡ ነው ፤ ሳይቸገሩም ፡ መበደር ፡ ዝሙት ፡ ይባላል ።

ነባር ።

፱ ፤ ዘርነት ፡ የሌለው ፥ ከዘር ፡ ከአንቀጽ ፡ የማይገኝ ፡ የቋንቋ ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ እየ ኾነ ፡ በውጥንቅጥነት ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ ነባር ፡ ይባላል ፤ ትርጓሜውም ፡ የማይፈልስ ፡ የማይናወጥ ፡ የማይጠፋ ፡ የማይለወጥ ፡ ስም ፡ ማለት ፡ ነው ። ከነባር ፡ የሚገኝ ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ አይዶለም ፥ አንቀጽና ፡ አገባብም ፡ እንጂ ፤ ከዘሩ ፡ ዘር ፡ የመሰለ ፡ አንቀጽ ፡ እንዲገኝ ፥ ከነባሩም ፡ ነባር ፡ የመሰለ ፡ ይገኛል ። ካባት ፡ ዘር ፡ የሚገኝ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፥ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ እንዲገሰስ ፡ ግስነቱም ፡ ዲቃላ ፡ እንዲባል ፥ ከነባርም ፡ ጥሬ ፥ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ የሚገሰስ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ አለ ፤ ነባር ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ዘር ፡ ኹኖ ፡ ሊረባ ፡ ሊገሰስ ፡ አንቀጽ ፡ ሊወጣለት ፡ ይቻላል ። ይህም ፡ ሰብእ ፡ ብሎ ፡ ተሰብአ ፥ ወይን ፡ ወየነ ፡ አውየነ ፥ እብን ፡ አበነ ፡ አእበነ ፥ ክርስቲያን ፡ ክረስተነ ፥ ደብተራ ፡ ደብ ተረ ፡ ተደብተረ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሰያል ። ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፡ የማይበ ዛና ፡ የማይረባ ፡ የማይገሰስ ፡ ስም ፡ የለም ፤ ከነባር ፡ ስም ፡ የሚወጣ ፡ አንቀጽ ፡ ነባር ፡ ግስ ፡ ይባላል ።

፲ ፤ ነባር ፡ መባሉም ፡ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ስላልታወቀ ፡ እንጂ ፥ ዘር ፡ የሌለው ፡ ኹኖ ፡ አይዶለም ፤ ልጅ ፡ አላባት ፡ አለናት ፡ እንዳይገኝ ፥ ነባርም ፡ አለዘር ፡ በቅሉ ፡ አይገኝም ። ጥሬ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ሚስት ፡ ልጅ ፡ ነው ፤ ነባር ፡ ግን ፡ ከባት ፡ ከናቱ ፡ እንደ ሚጣልና ፡ ሌሎች ፡ አንሥተው ፡ እንደሚያሳድጉት ፥ ወይም ፡ እናቱ ፡ ታውቃ ፡ አባቱ ፡ እንደማይታወቅ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ። ከዘር ፡ አንቀጽም ፡ እየተዴቀለ ፡ ስሙና ፡ ጠባዩ ፡ ተለውጦ ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ የሚባል ፡ አለ ፤ ሐሰወ ፡ ሐሰ ፥ ነዐወ ፡ ነዐ ፥ አበየ ፡ እንቢ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ የቀረውን ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተመልከት ።

፲፩ ፤ ለጥሬ ፡ ለነባር ፡ እንደ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ግስ ፡ የፊደል ፡ ውሳኔ ፡ የለውም ፤ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ባሉት ፡ በ፯ቱ ፡ ኹሉ ፡ ተነሥቶ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ይጨርሳል ። ያገባብም ፡ ቃል ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ከመ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ መድረሻው ፡ ግእዝ ፡ መኾኑ ፡ ሲናበብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ሲያርፍና ፡ ሲወድቅ ፡ ሳድስ ፡ ነው ። ከዚህም ፡ አካኼድ ፡ የተነሣ ፡ ነባር ፡ ከዘርና ፡ ከግስ ፡ ተዛንቆ ፥ የፊደሉን ፡ ተራ ፡ ጠብቆ ፥ ተባብሮ ፡ ተጫፍሮ ፡ በንድነት ፡ ይጣፋል ፡ እንጂ ፤ ለብቻው ፡ የተለየ ፡ ቦታ ፡ የለውም ። ያለም ፡ ቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ሲጣፍ ፡ ሲነገር ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ ነባርን ፡ ከዘር ፡ አይለየውም ። የፊደሉም ፡ ተራ ፡ ሥሩን ፡ መነሻውን ፡ እንጂ ፥ እንደ ፡ መልክና ፡ እንደ ፡ ቅኔ ፡ እንደ ፡ ሙሾና ፡ እንደ ፡ ዘፈን ፡ ግጥም ፡ ጫፉን ፡ መድረሻውን ፡ አይሻም ።   ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ከቅኔያቸው ፡ እንዲስማማላቸው ፡ መነሻውን ፡ ትተው ፡ መድረሻውን ፡ ብቻ ፡ ይሻሉ ፤ ግሱንም ፡ ሎሐ ፡ ለብሐ ፡ ለስሐ ፡ እያሉ ፡ በቅኔያቸው ፡ መንገድ ፡ ስላስኬዱት ፤ የርባታው ፡ መንገድ ፡ የዘሩና ፡ የነባሩ ፡ አካኼድ ፡ የጥፈቱ ፡ ረገድ ፡ ተበላሽቶ ፡ ካለም ፡ ቋንቋ ፡ መንገድ ፡ ወጥቷል ። የሐ ፡ ግስ ፡ የሚባል ፡ በሐ ፡ የሚነሣ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በሌላ ፡ ተነሥቶ ፡ በሐ ፡ የሚጨርስ ፡ አይዶለም ፤ የሌላውም ፡ ፊደል ፡ እንዲሁ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ፊደልና ፡ ግስ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነውና ፤ ፪ቱንም ፡ ያፋለሷቸው ፡ ሰባክያን ፡ ናቸው ፡ ይባላል ፥ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ (መቅ ፡ ፲፰) ።

፲፪ ፤ የርባታውም ፡ መበላሸትና ፡ መሳሳት ፡ በዚህ ፡ ይታወቃል ፤ አመረ ፡ በመላላቱ ፡ የቀተለ ፡ ቤት ፡ ሲኾን ፤ አመረ ፡ (የአምር ፡ ይእምር ፤ አሚር ፡ አሚሮት) ፡ ዐወቀ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ አስደራጊውን ፡ አእመረን ፡ መደበኛ ፡ ያ፬ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ አድርጎ ፤ አእመረ ፡ (የአምር ፡ ያእምር ፤ አእምሮ ፡ ሮት) ፡ አሳወቀ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ዐወቀ ፡ እያሉ ፡ በደንገፀ ፡ ቤት ፡ መግሰስና ፡ ማርባት ፡ የስሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አስደራጊውን ፡ መደበኛ ፡ ትንቢቱን ፡ ኀላፊ ፡ ስላሉት ፡ የአእመረና ፡ የይቤ ፡ ርባታ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ ተበላሽቷልና ፤ ሌላውንም ፡ እንደነዚህ ፡ እየው ። አእኰተ ፡ አግመረ ፡ አድምዐ ፡ አጥብዐ ፡ አጥመቀ ፡ አልጸቀ ፡ አይድዐ ፡ አርመመ ፡ አዕረፈ ፡ አፍቀረ ፤ ተገበረ ፡ ተወከለ ፡ ተለዐለ ፡ ተሰፈወ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ዐመል ፡ ያለበት ፡ ግሡ ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ይቤና ፡ እንደ ፡ አእመረ ፡ ያልታረመ ፡ ያልተጠነቀቀ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ነው ።

፲፫ ፤ አንቀጽ ፡ የሌላቸው ፡ አገባቦችና ፡ የመጠሪያ ፡ ስሞች ፡ ፊደልና ፡ አኃዝም ፡ አንዳንድ ፡ ቅንጣት ፡ ዘሮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ቍጥራቸውና ፡ ክፍላቸው ፡ ከነባሮች ፡ ነው ። ዘርና ፡ ነባርን ፡ በጥፈት ፡ በትምርት ፡ ለመለየት ፡ በግእዝ ፡ ንባብ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ቍጥ

ርን፡አሐድ፡ዱ፤ክልኤት፡ቱ፤ዐሥርት፡ቱ፡እያሉ፡ኹሉን፡በፊደል፡ብቻ፡እንጂ፡በአኃዝ፡ብቻ፡፩፡፪፡፲፡ብሎ፡ወይም፡አኃዝና፡ፊደል፡አቈራኝቶ፡፩ዱ፡፪ቱ፡፲ቱ፡ይልቁንም፡፳ኤል፡እያሉ፡መጣፍ፡አይገባም፤የንባቡና፡የትርጓሜው፡የምስጢሩ፡ጣዕም፡ይበላሻል ። በአኃዝ፡ሊጣፍ፡የሚገባው፡ምዕራፍና፡ክፍል፡በውስጡ፡ያለው፡ነዶ፡ቃል፡ያማርኛ፡ንባብ፡ነው፡እንጂ፤ለግእዝ፡ቋንቋ፡አይስማማውም ።

፪ኛ፡ዕርከን ።

የግስ፡ዐመሎች ።

፲፩ ፤ ግስ፡ማለት፡የቋንቋ፡ጓዝ፡የዘርና፡የነባር፡እክት፡ወይም፡ዕቃ፡ግሴት፡ማለት፡ነው፤ሰማይ፡ከነግሱ፡ምድር፡ከነልብሱ፡እንዲሉ÷ከነጓዙ፡ሲሉ ። የሚያጠግበውና፡የሚያረካው፡እሙን፡ትርጓሜው፡ግን፡ተወራራሽና፡ተመላላሽ፡ቃል፡ማለት፡ነው ። ፩ዱ፡አንቀጽ፡እስከ፡፻፡ጥሬው፡እስከ፡፲፡መደብ፡መረባቱና፡መዘርዘሩ፡ያንዱ፡ለብዙ፡የወንዱ፡ለሴት፡የሩቁ፡ለቅርብ፡እየተሰጠ፡በመፋለስና፡በመዋረስ፡በመመላለስ፡ነውና ። በገሲስ፡ዘይቤም፡ሲፈቱት፡መደቦችና፡መደበኞች፡ኹነው፡የሚዳሰሱና፡የሚያዙ፡ዐሥሩን፡ሰራዊት፡ያሳያል፡(ቍ፶፯) ። ለግስ፡አከፋፈል፡ብዙ፡ስም፡አለው ። መዥመሪያ፡ትርጓሜና፡አፈታት፡እንደ፡ገጠመው፡ሲነገር፡ከተማ፡ግስ፤፪ኛ፡እንደ፡ተገኘ፡ሲነገር፡መንደር፡ግስ፤፫ኛ፡እንደ፡ፊደሉ፡ተራ፡በየወገኑና፡በየቤቱ፡በየሰራዊቱ፡ሲነገር፡ተራ፡ግስ፡ይባላል ። የቀረውም፡ኋላ፡በ፯ኛ፡ዕርከን፡ይመጣል ።

፲፪ ፤ ነጠላ፡ግስ፡ከ፪፡ፊደል፡አይወርድም፤ከ፬፡ፊደል፡አይወጣም፤ልማድና፡በዕድ፡ሲጨመር፡ግን፡፭ም፡፮ም፡፯ም፡ይኾናል፤ከ፯፡በላይ፡ግን፡አይወጣም፤ይህን፡ኋላ፡በቦታው፡እናመጣዋለን ። በግስ፡ያሉ፡ዐመሎች፡፫፡ናቸው፤አና፡ሀ÷ወና፡የ÷ደጊመ፡ቃል ። አና፡ሀ፡ስላንድ÷ወና፡የ፡ስላንድ፡ይቈጠራሉ፤ደጊመ፡ቃል፡ግን፡ለብቻው፡፩፡ነው፤እሊህ፡፫ቱ፡ዐመሎች፡ያሉበት፡ግስ፡ቤቱን፡ሳይለቅ፡ድምጥና፡መንገድ፡ይለውጣል ። ዐመሎችን፡ሕርመት፡ወይም፡ጸዋትው፡የሚሉ፡አሉ ።

ከመላላት፡በቀር፡መጥበቅ፡የሌላቸው፡አ—ዐ፡ሀ—ሐ—ኀ ።

አና፡ሀ፡በመካከሉ፡ያሉበት፡ግስ፡የቀተለ፡ሰርዌ፡አርእስቱ፡በግእዝ፡ይነሣ፡የነበረውን፡ለውጦ፡ሳድስ፡ያደርጋል፤ይህም፡ልኢክ፡ለአከ÷ልሒኮ፡ለሐኰ፡ጽዒል፡ጸዐለ÷ምሂር፡መሀረ÷ግሒሥ፡ገሐሠ÷ዝኂር፡ዘኀረ፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል ። አንዳንድ፡ጊዜም፡አንቀጹ፡ሳይቀር፡፪ቱንም፡በሳድስ፡ያስነሣል፤ይህም፡ንኢድ፡ንእደ÷ጥዒም፡ጥዕመ÷ብሂል፡ብህለ÷ጥሒር፡ጥሕረ÷ጐሒቍ፡ጐሕቈ÷ድኂን፡ድኅነ፡እያለ፡መኼዱን፡ያሳያል ። አና፡ሀ፡ማእከል፡ኹነው፡እንዲህ፡ካለወጡት፡በቀር፡ዘርና፡አንቀጽ፡በሳድስ፡ፊደል፡አይነሣም ። ዳግመኛም፡በመካከሉ፡ዐመል፡ያለበት፡ግስ፡እንደ፡ኅሥሥት፡የሚለዋወጥ፡ስለ፡ኾነ፡

ተዝኅረ ፡ ተዘኅረ ፥ ተልዕለ ፡ ተለዐለ ፥ ተውዕረ ፡ ተወዐረ ፥ ተምህረ ፡ ተመሀረ ፥ ተክዕወ ፡ ተከዐወ ፡ እያለ ፡ ይገኛል ። በክህለም ፡ ያለ ፡ ህ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ሰራዊት ፡ በካልአይ ፡ ኹሉ ፡ ይታጣል ፤ ይህም ፡ ክህለ ፡ ይክል ፥ ክህልከ ፡ ትክል ፥ ክህልኩ ፡ እክል ፡ እያለ ፡ ጭራሽ ፡ መታጣቱን ፡ ያሳያል ። የብህለም ፡ አካኼድ ፡ እንደ ፡ ክህለ ፡ ነው ፤ ህን ፡ በካልአይ ፡ ኹሉ ፡ ይውጣል ። ይህም ፡ ብህለ ፡ ይብል ፥ ብህልኩ ፡ እብል ፥ ብህልነ ፡ ንብል ፡ ማለቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ይብህል ፡ እብህል ፡ ንብህል ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። በቤለ ፡ አካኼድ ፡ ግን ፡ መሪና ፡ ተከታይ ፡ የሌለው ፡ ባሕታዌ ፡ ፍኖት ፡ ነው ፤ ቤለን ፡ ተመልከት ።

፲፮ ፤ ፫ኛም ፡ ከቀተለ ፡ እስከ ፡ ማህረከ ፡ ባሉት ፡ በ፯ቱ ፡ አርእስት ፡ አና ፡ ሀ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ፩ኛው ፡ ፊደል ፡ ወይም ፡ ፫ኛው ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ለውጠው ፡ ሳድስ ፡ ያደርጉታል ። ይህም ፡ ገብአ ፡ ፈርሀ ፥ ጸውዐ ፡ ሰብሐ ፥ ሰርሐ ፡ ሣርኀ ፡ ባልሐ ፥ ቈቅሐ ፡ ቶስሐ ፡ ሞቅሐ ፥ ገፍትዐ ፡ ቀሕቅሐ ፥ ላዕልዐ ፡ ላሕልሐ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ፯ቱ ፡ አርእስቶች ፡ ማን ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ባመል ፡ መጨረሻ ፡ ተመልከት ። ፪ኛም ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፥ ከዚያውም ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ በሣልሳይ ፡ አንቀጽ ፡ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፥ ይግበእ ፡ ይፍራህ ፥ ይብላዕ ፡ ይክላሕ ፡ ይበእ ፡ ይፃእ ፡ ይብዛኅ ፡ እያሰኙ ፡ ወደ ፡ ራብዕ ፡ ይለውጡታል ። ፩ነታቸው ፡ ስላንድ ፡ የሚቈጠር ፡ የአና ፡ የሀ ፡ ግብር ፡ ይህ ፡ ነው ።

ወና ፡ የ ።

፲፯ ፤ የወና ፡ የየ ፡ ዐመል ፡ መጕረድና ፡ ድምጥ ፡ መለወጥ ፡ ነው ፤ ራሳቸውን ፡ እየጐረዱና ፡ እየዋጡ ፥ ወይም ፡ በጥፈት ፡ እየታጡ ፡ እየተዋጡ ፡ ለሌሎቹ ፡ መወልጣነ ፡ ድምፅ ፡ ይኾናሉ ። የድምጣቸውም ፡ ስልት ፡ በፊደላት ፡ ጠባይ ፡ በ፲ኛው ፡ ቍጥር ፡ በመቅድም ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ተነገረ ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ ነው ፤ የወ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ማድረግ ፥ የየ ፡ ሣልስና ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ።

ወ ።

፲፰ ፤ ወ ፡ መድረሻ ፡ ወይም ፡ መጨረሻ ፡ ሲኾን ፥ ከልአዩ ፡ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ጕርዶ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ያደርጋል ፤ ይህም ፥ በገቢር ፡ ዘረወ ፡ ይዘሩ ፥ ሠረወ ፡ ይሤሩ ፥ ፈነወ ፡ ይፌኑ ፡ ማለቱን ፤ በተገብሮም ፡ ተዘርወ ፡ ይዘሮ ፥ ተሠረወ ፡ ይሤሮ ፥ ተፈነወ ፡ ይትፌኖ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ደጊም ፡ ሲኾን ፡ በጭራሽ ፡ አይጐርድም ፤ ይህም ፥ ከወወ ፡ ይከውው ፥ ለወወ ፡ ይለውው ፥ ጌወወ ፡ ይጌውው ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ሳድስ ፡ ቅጽሉንም ፡ መከከሉ ፡ ካዕብ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ፤ ይህም ፡ ዝርው ፡ ሥርው ፡ ፍንው ፡ ህልው ፡ ቅንው ፡ ጊውው ፡ ምጥው ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፲፱ ፤ ኹለተኛም ፡ ወ ፡ በቀተለ ፡ ሰርዌ ፡ ማእከል ፡ ሲኾን ፡ ያንቀጹ ፡ መነሻ ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ጕርዶ ፡ ሳብዕ ፡ ያደርጋል ፤ ይህም ፡ ሀዊብ ፡ ሆበ ፡ የሀውብ ፡ ይሁብ ፥ ሐዊር ፡ ሖረ ፥ ጸዊር ፡ ጾረ ፥ ነዊም ፡ ኖመ ፥ ቀዊም ፡ ቆመ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፤

እንዳርእስቱ ፡ ሀወበ ፡ ሐወረ ፡ ጸወረ ፡ ነወመ ፡ ቀወመ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። በ፩ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ማእከል ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ያርእስቱንም ፡ ጣፍ ፡ እንደ ፡ ሥሩ ፡ ሳብዕ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ ኖልዎ ፡ ኖለወ፥ሰስዎ ፡ ሰሰወ፥ቶስሖ ፡ ቶስሐ፥ቆጽሮ ፡ ቆጸረ ፡ እያለ ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፡ ብቻ ፡ መኼዱን ፤ ነውልዎ ፡ ነውለወ፥ሰውስዎ ፡ ሰውሰወ፥ተውስሖ ፡ ተውስሐ፥ቀውጽሮ ፡ ቀውጸረ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ።

፳ ፤ ሦስተኛም ፡ ወ ፡ ለሦስት ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ መነሻ ፡ ሲኾን፥ጥሬ ፡ ዘሩ ፡ ፩ ፡ ፊደል ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ጕርዶ ፡ ፫ ፡ ፊደል ፡ ብቻ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ ወጊስ ፡ ወገሰ ፡ ብሎ ፡ ሞገስ ፤ ወጥሖ ፡ ወጥሐ ፡ ብሎ ፡ ሞጥሕ ፤ ወቂሕ ፡ ወቅሐ ፡ ብሎ ፡ ሞቅሕ ፤ ወጊድ ፡ ወገደ ፡ ብሎ ፡ ሞገድ ፤ ወገረ ፡ ሙጋር፥ወደየ ፡ ሙዳይ፥ወድቀ ፡ ሙዳቅ፥ውሕዘ ፡ ሙሓዝ፥ወለደ ፡ ሙላድ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ሳቢ ፡ ዘሩ ፡ ግን፥ልደት ፡ ፀአት ፡ ድቀት ፡ ርደት ፡ እያለ ፤ ወይም ፡ ሳይጕርድ ፡ ውግረት ፡ ውኅደት ፡ ውኅጠት ፡ ውጥነት ፡ ውዕፈት ፡ እያለ ፡ ይኼዳል ። ኃልሳዩንም ፡ ከቀደሰና ፡ ከበረከ ፡ ቤት ፡ በቀር ፡ ኹሉን ፡ ይጕርዳል ፤ ይህም ፡ ወሀበ ፡ ይውህብ ፡ ብሎ ፡ የሀብ ፤ ይገስ ፡ ይቃሕ ፡ ይገድ ፡ ይገር ፤ ይደቅ ፡ የሐዝ ፡ ይለድ ፡ ይፈጥ፥ይፀፍ ፡ ይረድ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፳፩ ፤ አራተኛም ፡ ከ፪ቱ ፡ ዐመሎች ፡ ሲገናኝ ፡ አርእስቱ ፡ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ወደ ፡ ራብዕ ፡ ይለውጠዋል ፤ ይህም ፡ ዋሕይ ፡ ዋሕዮት፥ዋሐየ ፡ ይዋሒ ፡ ይዋሒ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ ውዕይ ፡ ውዕዮት ፡ ውዕየ ፡ ወይም ፡ ወዐየ ፡ ይውዒ ፡ የዐይ ፡ ይላልና፥ዋሐየም ፡ እንደ ፡ ውዕየ ፡ ሊኼድ ፡ ይችላል ፤ ይህም ፡ አካኼድ ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ ነው ። በቀደሰና ፡ በበረከ ፡ ቤት ፡ ግን ፤ ወደሰ ፡ ይዌድስ ፡ ይወድስ፥ወጥሐ ፡ ይዌጥሕ ፡ ይወጥሕ፥ወሠረ ፡ ይዌሥር ፡ ይወሥር፥ዋሐደ ፡ ይዋሕድ ፡ ይዋሕድ፥ዋከየ ፡ ይዋኪ ፡ ይዋኪ፥ዋነየ ፡ ይዋኒ ፡ ይዋኒ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ቀተለ ፡ ቤት ፡ አይጕርድም ። ወ ፡ መነሻም ፡ መድረሻም ፡ ማእከልም ፡ ኹኖ ፡ ከልጕረደው ፡ በቀር፥የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ግስ ፡ በሳብዕ ፡ ቀለም ፡ አይነሣም ፤ <u>በካዕብ</u> ፡ <u>በሳብዕ</u> ፡ <u>አይጨርስም</u> ፤ ጥሬ ፡ ዘሩም ፡ በካዕብ ፡ በሳብዕ ፡ አይነሣም ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የወን ፡ ጠባይና ፡ ዐመል ፡ እኹል ፡ ገብ ፡ ፊደል ፡ መኾኑን ፡ በበታው ፡ ተመልከት ።

የ ።

፳፪ ፤ የ ፡ መድረሻ ፡ ወይም ፡ መጨረሻ ፡ ሲኾን፥ከልአዩ ፡ ሳድስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ጕርዶ ፡ ኃልስ ፡ ያደርጋል ፤ ያርእስቱንም ፡ ማእከል ፡ ኃልስ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ለውጦ ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ። ይህም፥ሐቅይ ፡ ሐቀየ ፡ የሐቂ ፤ ሰቅይ ፡ ሰቀየ ፡ ይሰቂ ፤ ፈድይ ፡ ፈደየ ፡ ይፈዲ ፤ ገንይ ፡ ገነየ ፡ ይገኒ ፤ ኀርይ ፡ ኀረየ ፡ የኅሪ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። በበዝ ፡ አንቀጽም ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፤ ኃልስ ፡ ይሆን ፡ የነበረውን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ። ወርእያ ፡ ደንገፀት ፤ በሊዖ ፡ ወሰትዮ ፤ አዕሚቆ ፡ ወኀልዮ ፡ እንዲል ።

፳፫ ፤ ፪ኛም ፡ የ ፡ በቀተለ ፡ ሰርዌ ፡ በ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ማእከል ፡ ሲኾን ፡ መነሻው ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ ለውጦና ፡ ጕርዶ ፡ ኃምስ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ ገዪሥ ፡

ጌሠ ፥ ጠዪስ ፡ ጤሰ ፥ መዪጥ ፡ ሜጠ ፥ ሠዪም ፡ ሤመ ፥ ዐዪል ፡ ዔለ ፥ በዪል ፡ ቤለ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፤ እንዳርእስቱ ፥ ገየሠ ፡ ጠየሰ ፥ መየጠ ፡ ሠየመ ፤ ዐየለ ፡ በየለ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። በ፩ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ማእከል ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ አርእስቱንም ፡ እንዳንቀጹ ፡ በኃምስ ፡ ያስነሣል ፤ ይህም ፡ ዼግኖ ፡ ዼገነ ፥ ጌግዮ ፡ ጌገየ ፥ ሌልዮ ፡ ሌለየ ፥ ቄቅዮ ፡ ቄቀየ ፥ ሴስዮ ፡ ሴሰየ ፡ ማለቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፤ ደይግኖ ፡ ደይገነ ፥ ገይግዮ ፡ ገይገየ ፥ ለይልዮ ፡ ለይለየ ፥ ቀይቅዮ ፡ ቀይቀየ ፥ ሰይስዮ ፡ ሰይሰየ ፥ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። የ ፡ ማእከልና ፡ መድረሻ ፡ እየኾነ ፡ ካልጐረደው ፡ በቀር ፥ ግስ ፡ በኃምስ ፡ ፊደል ፡ አይነሣም ፤ በሣልስ ፡ ፊደል ፡ አይጨርስም ፤ ጥሬና ፡ ነባርም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ።

ሐተታ ፡ ስለ ፡ ብህለና ፡ ስለ ፡ ቤለ ።

፹፩ ፤ ሀሎ ፡ የሀለወ ፡ ክፋይ ፡ ወይም ፡ ካዕቡ ፥ መንቲያው ፡ ድርቡ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ቤለም ፡ የብህለ ፡ ካዕብ ፡ መንቲያና ፡ ድርብ ፡ ይባላል ፤ ያንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ዘር ፡ ግስ ፡ ባለ፪ ፡ ዐመል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሀና ፡ በየ ፡ ስልት ፡ በ፪ቱ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ። የሀውን ፡ አካኼድ ፡ በሀ ፦ ተናግረናል ፤ የየውም ፡ አካኼድ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። በሀ ፡ ማእከልነት ፡ ብሂል ፡ ብሂሎት ፡ ብህለ ፦ የተባለው ፤ ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ በየ ፡ ማእከልነት ፥ በዪል ፡ በዪሎት ፡ ቤለ ፡ ተብሎ ፥ አስደራጊውንም ፥ አበለ ፡ ያብል ፡ እያሰኘ ፡ ልውጥና ፡ ግልብጥ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ፤ ብህለም ፡ ቤለ ፡ መባሉ ፡ በወዲያኛው ፡ ትግሬ ፡ በሐባቦች ፡ ቋንቋ ፡ ይታወቃል ፤ በወዲህኛውም ፡ ትግሬኛ ፥ ሐማሴኖች ፡ የለ ፥ አኵስሞችና ፡ ዐዶች ፡ በለ ፡ ይሉታል ። ያካኼዱም ፡ ሕገ ፡ ወጥነት ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ቤለ ፡ ይበይል ፡ ይቢል ፡ ብሎ ፥ እንደ ፡ ዔለና ፡ እንደ ፡ ሤመ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ በመኼድ ፡ ፈንታ ፥ ቤለ ፡ ይቤ ፡ ይበል ፡ ይበል ፤ ቤልከ ፡ ትቤ ፡ ትበል ፡ በል ፤ ቤለት ፡ ትቤ ፡ ትበል ፡ ትበል ፤ ቤልኩ ፡ እቤ ፡ እበል ፡ እበል ፤ ቤልነ ፡ ንቤ ፡ ንበል ፡ ንበል ፡ እያለ ፡ በነዚህ ፡ በ፳ቱ ፡ ሰራዊት ፡ ለን ፡ እያሰገደ ፥ የን ፡ እየጐረደ ፡ በዔለና ፡ በሤመ ፡ አካኼድ ፡ ግእዝ ፡ ይኾን ፡ የነበረውን ፡ በ ፥ በካልኣይ ፡ ኹሉ ፡ ኃምስ ፡ ያደርጋል ። በቀሩት ፡ ደግሞ ፡ በ፳ቱ ፡ ኹሉ ፥ ቤሉ ፡ ይቤሉ ፡ ይበሉ ፡ ይበሉ ፤ ቤልክሙ ፡ ትቤሉ ፡ ትበሉ ፡ በሉ ፤ ቤላ ፡ ይቤላ ፡ ይበላ ፡ ይበላ ፤ ቤልክን ፡ ትቤላ ፡ ትበላ ፡ በላ ፤ ቤልኪ ፡ ትቤሊ ፡ ትበሊ ፡ በሊ ፡ እያሰኘ ፡ የን ፡ በመጕረዱ ፡ ላይ ፡ ለን ፡ እየጨመረ ፡ ይኼዳል ። ትንቢትነቱንም ፥ ይቤ ፡ ትቤ ፡ እቤ ፡ ንቤ ፡ ብሎ ፡ በሥርወ ፡ ቀለሙ ፡ ያስረዳል ፤ ይህነንም ፡ በአሥራውና ፡ በብሂል ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ። ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ባለመጽሐፎችም ፡ ሳይቀሩ ፥ የይቤ ፡ ቀዳማይ ፡ ቤለ ፡ መኾኑን ፡ ስላላስተዋሉ ፤ ፪ኛም ፡ ቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፤ ሥርወ ፡ ፊደል ፡ አለመለወጡን ፥ በሣልስ ፡ በኃምስ ፡ አለመጕረዱን ፥ አጥብቀው ፡ አጥልቀው ፡ ስላልመረመሩ ፥ ይቤን ፡ በቤለ ፡ ፈንታ ፦ ቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ አድርገው ፥ እኩሉ ፡ ዘርና ፡ አርእስት ፡ የሌለው ፡ ለብቻው ፡ የቆመ ፡ ነበር ፡ ቀዳማይ ፡ ነው ፤ እኩሉም ፡ የቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ የብህለ ፡ ድርብ ፡ ነው ፡ እያሉ ፡ በቀዳማይነት ፡ ስላቆሙት ፥ ርባታውና ፡ አፈታቱ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ ተበላሽቷል ፡ (ቍ፲፪) ።

፹፪ ፤ የአንና ፡ የሀን ፥ የወንና ፡ የየን ፡ የነዚህን ፡ የኹለቱን ፡ ስልት ፥ የመንገዳቸውን ፡ ልዩነት ፥ ያካኼዳቸውን ፡ መጥፎነት ፥ ነውጠኞችና ፡ ዐመለኞች ፡ ኹነው ፡ የግ

ስን፡ ቤት፡ ኹሉ፡ ማናወጣቸውን፥ ጠባይና፡ ዘር፡ ማስለወጣቸውን፡ ለማስተዋልና፡ ለመመርመር፡ ይህ፡ የጣፍነው፡ ብቻ፡ ይበቃል፤ ከዚህ፡ የቀረውን፡ የየን፡ ጠባይና፡ ዐመል፡ በቦታው፡ ተመልከት ። በመካከሉ፡ እነዚህ፡ ዐመሎች፡ የሌሉበት፡ ግስ፡ በግእዝ፡ በራብዕ፡ ቢነሣ፡ እንጂ፥ በኃምስ፡ በሳድስ፡ በሳብዕ፡ ፊደል፡ አይነሣም ። በግእዝ፡ መነሣት፡ የዐረብ፥ በራብዕ፡ መነሣት፡ የሱርስትና፡ የዕብራይስጥ፡ ነው፤ ግእዝም፡ የዐረብ፡ የሱርስት፡ የዕብራይስጥ፡ ወንድም፡ ስለ፡ ኾነ፥ በነዚህ፡ አካኼድ፡ ይኼዳል ። የነዚህም፡ ያራቱ፡ ልሳናት፡ ዘራቸውና፡ ነባራቸው፥ ንባባቸውና፡ ምስጢራቸው፡ እንደ፡ ወንጌላት፡ ቃል፡ ይገጥማል፤ ልዩነቱ፡ ጥቂት፡ ጥቂት፡ ነው ።

ደጊመ፡ ቃል ።

፹፮፤ ደጊመ፡ ቃል፡ ያለው፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ከዚያውም፡ የቀተለ፡ ሰርዌ፡ እንደ፡ ወና፡ እንደ፡ የ፡ ይጐርዳል፤ አጐራረዱ፡ ግን፡ እየቅል፡ ነው ። ፪ኛው፡ ፊደል፡ ፫ኛውን፡ ውጦ፡ ከዕብና፡ ሳብዕ፡ ወይም፡ ሣልስና፡ ኃምስ፡ ሳይኾን፡ እየጠበቀ፡ የ፪፡ ፊደል፡ ግስ፡ ይኾናል ። ይህም፡ ጠቢብ፡ ጠበ፥ ነቢብ፡ ነበ፥ ነዲድ፡ ነደ፥ ጸኒን፡ ጸነ፥ ቀሊል፡ ቀለ፥ ቈሪር፡ ቈረ፥ ተኒን፡ ተነ፡ እያለ፡ መኼዱን፡ ያሳያል ። ወና፡ የ፡ ደጊመ፡ ቃል፡ እሊህ፡ ፫ቱ፡ ዐመሎች፡ ካልጐረዱት፡ በቀር፡ የ፫፡ እንጂ፡ የ፪፡ ፊደል፡ ግስ፡ አይገኝም ።

፹፯፤ ዕጥፍ፡ ደጊመ፡ ቃል፡ ያለውም፡ በኊበኈ፥ ጐድጐደ፥ ደግደገ፥ ጠብጠበ፥ ከብከበ፥ በልበለ፥ ቀልቀለ፥ ፈልፈለ፥ ጸንጸነ፥ ተንተነ፥ እንደዚህ፡ ያለ፡ ይህን፡ የመሰለ፡ ኹሉ፡ ፊተኛውና፡ ፫ኛው፡ ስላንድ፡ ተቈጥሮ፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ይባላል፤ ምንም፡ ቅንጣቱ፡ ፬፡ ቢኾን፡ ፊደሉ፡ ፪፡ ነውና፥ ግስነቱም፡ ደጊመ፡ ቃል፡ ካለው፡ ከ፪፡ ፊደል፡ ግስ፡ የወጣ፡ ተቀጥላ፡ ግስ፡ ነውና፥ ባ፩፡ ግስ፡ ፩፡ ብቻ፡ እንጂ፡ ፪፡ ደጊመ፡ ቃል፡ አይኾንም ።

፹፰፤ ደጊመ፡ ቃል፥ ገሰሰ፡ ኀሠሠ፥ አረረ፡ ሣረረ፥ ኰነነ፡ መነነ፥ ሐተተ፡ ፈተተ፡ እያለ፡ ፫ኛ፡ ሲኾን፡ ለብቻው፡ በራሱ፡ ይቈጠራል፤ ገብሰሰ፡ ደምሰሰ፥ ደንገገ፡ ፈርገገ፥ ጠንቀቀ፡ ሐንቀቀ፡ እያለ፡ ፬ኛ፡ ፊደል፡ ሲኾን፡ ግን፡ ፬ኛው፡ ዲቃላ፡ ነውና፥ ከ፫ኛው፡ ጋራ፡ ስላ፩፡ ተቈጥሮ፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ይባላል፤ አርእስቱ፡ ግን፡ ደንገፀ፡ ነው ።

፹፱፤ ያ፬፡ ፊደል፡ ግስ፡ ያልናቸውም፡ ኖለወ፥ ሎለወ፥ ሶሰወ፥ ጌገየ፥ ሴለየ፥ ቄቀየ፥ ሴሰየ፡ እሊህን፡ የመሰሉ፡ ኹሉ፡ በምስጢር፡ በውሳጣይ፡ ቍጥር፡ ያ፬፡ ፊደል፡ ግስ፡ ሲኾኑ፡ የተጐረደው፡ ፪ኛውና፡ ያልተጐረደው፡ ፬ኛው፡ ፊደል፡ ስላንድ፡ ተቈጥሮ፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ይባላሉ ። ይኸውም፡ ከ፬፡ አንዱ፡ ፊደል፡ ተጐርዶ፡ ፫፡ ብቻ፡ ስለ፡ ቀረ፡ ነው ። ደጊመ፡ ቃልም፡ ባይኖር፡ ወና፡ የ፡ ያሉበት፡ ቶስሐን፡ ዴገነን፡ የመሰለ፡ ያ፬፡ ፊደል፡ ግስ፡ ወና፡ የ፡ በንባብ፡ በጥፈት፡ ተውጠው፡ ተጐርደው፡ ስለ፡ ቀሩ፡ ፪ኛው፡ ፊደል፡ ከፊተኛው፡ ጋራ፡ ስላንድ፡ ተቈጥሮ፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ይባላል ።

፴ ፤ በትናጋ ፡ የሚነገሩም ፡ ፫ቱ ፡ ፊደላት ፡ ገ ፡ ከ ፡ ቀ ፤ በምላስ ፡ ከሚነገሩትም ፡ ነ ፡ እነዚህ ፡ ፬ቱ ፡ የግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ከና ፡ ነ ፡ ደግሞ ፡ መድረሻና ፡ ትራስ ፡ እየ ኾኑ ፡ በምእላድነት ፡ ሲጨመሩ ፡ ገና ፡ ቀ ፡ ተወራራሾች ፡ ናቸውና ፤ ከ ፡ ባለባቸው ፡ በ፫ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ላይ ፡ አቅራቢውን ፡ ከ ፡ ደጊመ ፡ ቃልነት ፡ ስላለው ፡ ውጠውና ፡ ጕር ደው ፡ በንባብ ፡ በጥፈት ፡ ያስቀሩታል ። ይህም ፡ (ዐረግከ ፡ ሰበክከ ፡ ጠየቅከ) ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐረገ ፡ ውስተ ፡ አርያም ፤ ሰበከ ፡ ለነ ፡ ልደተ ፡ እግዚእ ፤ ጠየቀኑ ፡ አ ፡ ፍቁር ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ነ ፡ ደግሞ ፡ የንሕነ ፡ ዝርዝር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ (ከንነ ፡ ድ ኅንነ ፡ አመንነ) ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ከነ ፡ ድኅነ ፡ አመነ ፡ እያለ ፡ በመጥበቅ ፡ ደጊሙን ፡ ይጐርዳል ። በተና ፡ በደ ፡ በጠ ፡ የሚጨርስ ፡ ግስ ፡ ባንዲቱ ፡ ሴት ፡ ሳድስ ፡ ቅጽልና ፡ በመድበል ፡ ቅጽል ፡ ሳይጐርድም ፡ እየጐረደም ፡ እንዲሁ ፡ ይጠብቃል ። ይህም ፡ ት ሑት ፡ ብሎ ፡ ትሕት ፤ ሐታቲ ፡ ሐተት ። ብዑድ ፡ ፍሉጥ ፡ ብሎ ፡ ብዕድ ፡ ፍልጥ ። ዐ ጻዲ ፡ መሣጢ ፡ ብሎ ፡ ዐጻድ ፡ መሠጥ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፫ኛ ፡ ዕርከን ።

የግስ ፡ ልማድ ፡ ባላ፭ ፡ አዕማድ ።

፴፮ ፤ በኋላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ላይ ፡ ተውሳክ ፡ እየኾኑ ፡ የግስን ፡ ጾታ ፡ ያንቀጽን ፡ ርባታ ፡ በየቤቱና ፡ በየሰራዊቱ ፡ ለይተው ፡ የሚመሩና ፡ የሚያስኬዱ ፡ የግስ ፡ ልማዶች ፡ እንዳ፭ቱ ፡ አዕማድ ፡ ፭ ፡ ናቸው ፤ አ ፡ ተ ፡ አስተ ፡ አን ፡ አስ ። ካ፭ቱ ፡ ደግሞ ፡ መደበኞቹ ፡ አና ፡ ተ ፡ ፪ቱ ፡ ናቸው ። ስና ፡ ን ፡ ስሯጽ ፡ ይባላሉ ፤ ፭ ፡ አዕማድ ፡ የተባሉም ፡ አድራጊ ፡ አስደራጊ ፡ ተደራጊ ፡ ተደራራጊ ፡ አደራራጊ ፡ ናቸው ። አ ፡ እነፈለሰን ፡ በሚመስሉ ፡ ባንጕል ፡ ግሶች ፡ ላይ ፡ ሲገባ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ልማድ ፡ ይኾ ናል ፤ ይህም ፡ አምጽአ ፡ ብሎ ፡ አመጣ ፡ አስመጣ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ እነቀተለን ፡ በሚ መስል ፡ በገቢር ፡ ግስ ፡ ግን ፡ የማስደረግ ፡ ብቻ ፡ ይኾናል ።

፴፯ ፤ ተ ፡ የመደረግና ፡ የመደራረግ ፡ ልማድ ፡ ነው ፤ በጥርስ ፡ በምላስ ፡ ከሚነገሩ ፡ ከሥራንዱ ፡ ፊደላት ፡ በ፮ቱ ፡ ብቻ ፡ (ደ ፡ ዘ ፡ ጠ ፡ ሠሰ ፡ ጸፀ ፡ ተ) ፡ ለሚነሡ ፡ ግሶች ፡ ልማድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ በሩቆችና ፡ አነ ፡ ንሕነ ፡ በሚል ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ ኹሉ ፡ ተውጦ ፡ ተጐርዶ ፡ ይቀርና ፡ በ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፡ በትእዛዝ ፡ ብቻ ፡ ይገኛል ። ይ ህም ፡ ተድኅረ ፡ ይዴኀር ፡ ይደኀር ፤ ተዘብጠ ፡ ይዘበጥ ፤ ተጠውመ ፡ ይጠወም ፤ ተሠ ይመ ፡ ይሠየም ፤ ተፀምደ ፡ ይፀመድ ፤ ተፀመድኩ ፡ ነ ፡ እፀመድ ፡ ንፀመድ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፡ ያራቱን ፡ ቅርቦች ፡ ተፀመድ ፡ ዲ ፡ ዱ ፡ ዳ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፤ በንዱ ፡ የኹሉ ፡ ይታወቃል ።

፴፰ ፤ አስተ ፡ መደቡ ፡ የማደራረግ ፡ ድርቡ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ የመደ ረግም ፡ ነው ፤ አስተ ፡ የማደራረግ ፡ ልማድና ፡ መደብ ፡ መኾኑ ፡ ባስደራጊው ፡ ልማድ ፡ በአና ፡ በተ ፡ መካከል ፡ ስ ፡ ስሯጽ ፡ ኹኖ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ሥርወ ፡ ቀለ ሙን ፡ አስተቃተለ ፡ ብሎ ፡ ራብዕ ፡ በማድረግ ፡ ይታወቃል ፤ የማያሳስት ፡ መለዮውና ፡ ምልክቱ ፡ ይህ ፡ ነው ። የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ መኾኑም ፡

አስ ፡ በአነቱ ፡ ማድረግንና ፡ ማስደረግን ፡ ብቻ ፡ እንዲሸ ፥ ተም ፡ በተነቱ ፡ መደረግን ፡ ብቻ ፡ ይሻልና ፥ ስለ ፡ አና ፡ ስለ ፡ ተ ፡ ጠባይ ፡ ነው ፤ በነዚህ ፡ በ፫ቱ ፡ ድርቦች ፡ ሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ግእዝና ፡ ሳድስ ፡ ቢያደርግ ፡ እንጂ ፥ ራብዕ ፡ ማድረግ ፡ አይችልም ፤ መለ ዮው ፡ ይህ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ሐመመ ፡ አስተሐመመ ፤ ረሰየ ፡ አስተረሰየ ፤ በፅዐ ፡ አስ ተብፅዐ ፤ ረከበ ፡ አስተርከበ ፤ ርእየ ፡ አርአየ ፡ አስተርአየ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ።

፻፩ ፤ አን ፡ ደግሞ ፡ የማድረግና ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ይኾናል ፤ ነ ፡ በዕብራይ ስጥ ፡ እንደ ፡ ተ ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ነውና ፤ አና ፡ ነ ፡ በየራሳቸው ፡ ፪ ፡ ልማዶች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ እንደ ፡ ባልና ፡ሚስት ፡ ገጥመው ፡ ፩ዱን ፡ ግስ ፡ በማድረግና ፡ በመደረግ ፡ በ፪ ፡ ጾታ ፡ ያስፈታሉ ። ሲገቡም ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ባለው ፡ ከደጊመ ፡ ቃልም ፡ በሚደ ቀል ፡ ገለገን ፡ ጌገየን ፡ በልበለን ፡ ጐድጐደን ፡ በሚመስል ፡ በ፫ና ፡ ባ፬ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ይገባሉ ፤ ይህም ፡ ጎገወ ፡ ብሎ ፡ አንጎገወ ፥ ቀልቀለ ፡ ብሎ ፡ አንቀልቀለ ፡ እያለ ፡ ሌላ ውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፻፪ ፤ አስና ፡ አል ፡ ከግእዝ ፡ ይልቅ ፡ በማርኛ ፡ ውስጥ ፡ ይበዛል ፤ አስ ፡ ባስደ ራጊ ፡ ጾታ ፥ አል ፡ በአልበ ፡ ባሉታ ። አስ ፡ እንደ ፡ አን ፡ ኹኖ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ ስ ፡ እንደ ፡ ን ፡ ግእዝ ፡ እየኾነ ፡ ለጥሬ ፡ ዘሩ ፡ መነሻ ፡ ይኾናል ። ይኸውም ፡ አን ጐድጐደ ፡ ብሎ ፡ ነጐድጓድ ፡ እንዲል ፥ ዐዘዘ ፡ ዕዘዝ ፡ ባለው ፡ አስዖዘዘ ፡ ብሎ ፡ ሰዖዛዝ ፥ ቈቀወ ፡ ባለው ፡ አስቈቀወ ፡ ብሎ ፡ ሰቈቃው ፤ ቈሪር ፡ ቈረ ፡ አቍረረ ፡ ባለው ፡ አስቈ ረረ ፡ ብሎ ፡ ሰቈራር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የልማድ ፡ ፍች ፡ በበ ታው ፡ በለመደ ፡ ተራ ፡ ተመልከት ።

የትንቢት ፡ ሥሮች ፡ ወይም ፡ ልማዶች ።

፻፫ ፤ የትንቢትም ፡ ልማድ ፡ ሥርወ ፡ ቃሉና ፡ ተውሳከ ፡ ፊደሉ ፡ እንደ ፡ ነቢ ያት ፡ ፬ ፡ ነው ፤ የ ፡ ተ ፡ አ ፡ ነ ። እነዚህ ፡ ፬ቱ ፡ ግእዞች ፡ ሳድስና ፡ ራብዕ ፡ መኾን ፡ ሳይ ቀር ፡ ለትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ መነሻ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ አሥራወ ፡ ትንቢት ፡ ይባ ላሉ ። የ ፡ ለሩቅ ፡ ለሩቆች ፡ ለ፫ ፡ መደብ ፡ ብቻ ፤ ተ ፡ ላንዲቱ ፡ ሩቅና ፡ ላ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፤ አ ፡ ለአነ ፡ ብቻ ፥ ነ ፡ ለንሕነ ፡ ብቻ ፥ የሥርወ ፡ ቀለም ፡ ሥር ፡ እየኾኑ ፡ ትንቢትን ፡ ኹሉ ፡ ከኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ይለያሉ ፤ ይህም ፡ ቀተለ ፡ ልከ ፡ ልኩ ፡ ልነ ፡ ብሎ ፥ ይቀትል ፡ ትቀትል ፡ እቀትል ፡ ንቀትል ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፻፬ ፤ መሠረታቸው ፡ ሳድስነት ፡ ሲኾን ፡ ግእዝና ፡ ራብዕ ፡ መኾናቸው ፡ በመል ፡ ምክንያት ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ሖረ ፡ ባለው ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፥ አሖረ ፡ አስተሓወረ ፡ ባለው ፡ ራብዕ ፡ ብቻ ፥ ውሕዘ ፡ ባለው ፡ ሳድስና ፡ ግእዝ ፡ እየኾኑ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ፤ አንቀጹም ፡ አሉታ ፡ ሲኾን ፥ ኢቀተልኩ ፡ ብሎ ፡ ኢይቀትል ፡ ሲል ፡ አን ፡ የ ፡ ይወርሰ ዋል ፤ ከአነ ፡ በቀር ፡ የዘጠኙ ፡ አይለወጥም ። በኃምስ ፡ የሚጐርድ ፡ ይቤም ፡ የቤለ ፡ ክልአይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፍጹም ፡ ትንቢት ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ በኒህ ፡ ባራቱ ፡ አሥራው ፡ ይኼ ዳል ፤ ትንቢትነቱን ፡ ግን ፡ ከኹን ፡ ቀደም ፡ ያየለትና ፡ የሰማለት ፡ ያወቀለት ፡ የለም ፡ (ቍ፳፬) ። አንዳንድ ፡ ዐይናሞች ፡ ግን ፡ በሚቀኙት ፡ ቅኔ ፡ ትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፡

ይገኛል ። ወሠናይት ፡ ላሕይ ፡ መርዓት ፡ ደብረ ፡ ክርቤ ፥ ሰዐሙኒ ፡ ሰዐሙኒ ፡ ትቤ ። በኀበ ፡ ዐናብርት ፡ ዮናስ ፡ ሚ ፡ ይሚኒ ፤ እስመ ፡ ይቤ ፡ ኀጡኒ ፡ ኀጡኒ ። ስድስቱ ፡ አክናፍ ፡ አዝማዲሁ ፡ ይቤልዎ ፡ ገበዑ ፡ ገበሁ ። በአ ፡ የሚነሣ ፡ የ፫ ፡ ፈደል ፡ ግስ ፡ ሥርወ ፡ ትንቢቱ ፡ እንደ ፡ ሖረ ፡ ነው ። አመረ ፤ የአምር ፡ ይእምር ። ተደራጊ ውና ፡ ተደራራጊው ፡ ግን ፡ ኹሉን ፡ ሳድስ ፡ ያደርጋል ። ተአምረ ፡ ይትአመር ፡ ይ ትአመር ። ተአመረ ፡ ይትአመር ፡ ይትአመር ። አስደራጊውና ፡ አደራራጊውም ፡ እንደ ፡ አሖረ ፡ ነው ፤ ኹሉን ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ። ይህም ፡ አእመረ ፡ ያአምር ፡ ያእ ምር ፤ አስተአመረ ፡ ያስተአምር ፡ ያስተአምር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ጠብቆም ፡ በቀደሰ ፡ ቤት ፡ ሲነገር ፥ አመረ ፡ ይኤምር ፡ የአምር ። ሐወጸ ፡ ይሔውጽ ፡ የሐውጽ ፡ እያሰኘ ፡ ሳድስና ፡ ግእዝ ፡ ያደርጋል ። የአሥራው ፡ አካኼድ ፡ ይህ ፡ ነው ። ትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ በግስ ፡ ኹሉ ፡ ከመጥበቅ ፡ በቀር ፡ መላላት ፡ የለውም ፤ ከትንቢት ፡ አንቀ ጽም ፡ የሚወጡ ፡ መድበል ፡ ቅጽልና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ኹሉም ፡ ይጠብቃሉ ። ይህም ፡ ቀደመ ፡ ይቀድም ፡ ብሎ ፡ ቀደምት ፤ ዐጸወት ፥ ዐቀበት ። ተሰምየ ፡ ይሰመይ ፡ ብሎ ፡ ስ ሙይ ፤ ቅኑይ ፥ እኩት ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ላልቶ ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ ቀተለ ፡ ብሎ ፡ ቀተልት ፥ ተቀትለ ፡ ብሎ ፡ ቅቱል ፡ እያሰኘ ፡ ከኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ። ከት ንቢት ፡ መውጣቱን ፡ የማያውቁ ፡ ግን ፡ በመጥበቁ ፡ ሕግ ፡ አፍራሽ ፡ መስሏቸው ፡ ይነ ቅፉታል ፤ ይልቁንም ፡ መድበል ፡ ቅጽልን ፡ ዐጕል ፡ ሰባራ ፡ ይሉታል ።

፩ኛ ፡ ዕርከን ።

የግስ ፡ አርእስት ፡ ባለ፫ና ፡ ባላ፬ ፡ ፈደላት ።

፴፰ ፤ ከኹለት ፡ ፈደል ፡ እስከ፬ ፡ ፈደል ፡ ያሉ ፡ ግሶች ፡ እንዲህ ፡ ናቸው ። ከአ ልፍ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ላለ ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ጠቅላዮችና ፡ መደበኞች ፡ ኹነው ፡ ነጠላ ፡ ግስን ፡ የሚመሩ ፡ የግስ ፡ አርእስቶች ፥ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ባሉት ፡ በ፯ቱ ፡ ፈደላት ፡ አምሳል ፡ ፯ ፡ ናቸው ፤ ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፫ቱ ፡ የ፫ ፡ የ፫ ፡ ፈደል ፡ ፬ቱ ፡ ያ፬ ፡ ያ፬ ፡ ፈደል ፡ ናቸው ። ስማቸውና ፡ ተራቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ዘራቸውና ፡ አንቀጻቸው ፡ እንደ ፡ ማዕርጉ ፡ ተጥፏል ።

፩ ፤	ቀቲል ፤	ቀተለ ፤	ይቀትል ፡	ይቅትል ።
፪ ፤	ቀድሶ ፤	ቀደሰ ፤	ይቄድስ ፡	ይቀድስ ።
፫ ፤	ባርኮ ፤	ባረከ ፤	ይባርክ ፡	ይባርክ ።
፬ ፤	ዴግኖ ፤	ዴገነ ፤	ይዴግን ፡	ይዴግን ።
፭ ፤	ኖልዎ ፤	ኖለወ ፤	ይኖሉ ፡	ይኖሉ ።
፮ ፤	ደንግፆ ፤	ደንገፀ ፤	ይደነግፅ ፡	ይደንግፅ ።
፯ ፤	ማህርኮ ፤	ማህረከ ፤	ይማህርክ ፡	ይማህርክ ።

፴፱ ፤ ከነዚሁ ፡ ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ እንደሽት ፡ ተመርጠው ፡ ተለይተው ፡ ሕጸጽና ፡ ተውሳክ ፡ የሌላቸው ፡ ምሉአን ፡ ፍጹማን ፡ የኾኑ ፡ ሥረ ፡ ወጦች ፡ የ፫ ፡ ፈደል ፡ ግሶች ፡

ቀተለ፡ ቀደሰ፡ ባረከ፡ ናቸው ፤ እሊህ፡ ፫ቱ፡ በየራሳቸው፡ የቆሙ፡ ጉንዶችና፡ ነገዶች፡ እንጂ፥ እንደ፡ ሌሎቹ፡ ቅጥዮችና፡ ዲቃሎች፡ አይዶሉም ። ጠባያቸውም፡ የ፪ቱ፡ መላላት፡ መጥበቅ፥ የ፫ኛው፡ በራብዕ፡ ተነሥቶ፡ ኹሉን፡ በራብዕ፡ መጨረስ፡ ነው ። እንዲህ፡ ስላልን፡ ግን፡ የቀደሰ፡ ጠባይ፡ መጥበቅ፡ ብቻ፡ አይዶለም፥ መላላትም፡ አለው ፤ በ፫ቱ፡ ጾታ፡ ይጠብቅና፡ በቀረው፡ እንደ፡ ቀተለ፡ ይኼዳል ፤ ይህም፡ ቀደሰ፡ ተቀደሰ፡ አቀደሰ፥ ወይም፡ አስተቀደሰ፡ ካለ፡ በኋላ፥ ተቃደሰ፡ አስተቃደሰ፡ እያለ፡ መላላቱንና፡ ከቀተለ፡ መንገድ፡ መግባቱን፡ ያሳያል ። ባረከም፡ በራብዕ፡ ስለ፡ ተነሣ፡ ተደራጊው፡ መደራረግን፥ አስደራጊው፡ ማደራረግን፡ ደርቦ፡ በ፪፡ በ፪፡ ይፈታል ፤ ይህም፡ ተባረከ፡ ብሎ፡ በቁሙ፡ ተባረከ፥ ተበራረከ ፤ አስተባረከ፡ ብሎ፡ አስባረከ፥ አበራረከ፡ ማለቱን፡ ያሳያል ፤ አባረከ፡ ሲል፡ ግን፡ ማስደረግ፡ ብቻ፡ ይኾናል ፤ አስተ፡ ካለለ፡ ማደራረግን፡ አይደርብም ፤ መንገድና፡ አካኼድ፡ የማይለውጥ፡ ቀተለ፡ ብቻ፡ ነው ። የዴገነና፡ የኖለወም፡ ጠባይ፡ በ፫ቱ፡ ጾታ፡ ሳይለወጥ፡ በ፬ኛውና፡ በ፭ኛው፡ ጾታ፡ መነሻውን፡ ሳድስ፡ አድርጎ፡ የጐረዳቸውን፡ ፊደላት፡ የንና፡ ወን፡ ራብዕ፡ በማድረግ፡ ይለወጣል ። አካኼዱንም፡ በ፺ኛው፡ ቍጥር፡ ተመልከት ። የደንገፀና፡ የማህረከም፡ ጠባይ፡ መነሻውን፡ አለመለወጥ፡ ነው ።

፵ ፤ ዴገነ፡ ኖለወ፡ እነዚህ፡ ፪ቱ፡ እንደነቀተለ፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግሶች፡ ሲኾኑ፡ በኃምስ፡ በሳብዕ፡ መነሣታቸው፥ አስቀድመን፡ በመል፡ ትርጓሜ፡ (ቍ፲፱ና፡ ፳፫)፡ እንደ፡ ተናገርነ፡ በ፫ነታቸው፡ ርባዔ፡ አለና ፤ ፪ቱን፡ ዐመሎች፡ የንና፡ ወን፡ ስለ፡ ጐረዱ፡ ነው ። ዐመላቸውን፡ ባይጐርዱና፡ ጐራጅ፡ ባይኾኑ፡ ግን፡ ደይገነ፡ ነውለወ፡ ማለት፡ የባላራት፡ ፊደል፡ የደንገፀ፡ መንገድ፡ የደንገፀ፡ አካኼድ፡ ነውና ፤ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ተብለው፡ ለየብቻቸው፡ ፪፡ አርእስት፡ ይኾኑ፡ ዘንድ፡ ከአርእስትነት፡ ባልገቡም፡ ነበር ፤ ዘራቸውና፡ ምንጫቸው፡ ግን፡ ሥር፡ መሠረታቸው፡ ፫፡ ቅንጣት፡ ፊደል፡ ነው ፤ ደዪግ፡ ዴገ፥ ወይም፡ ዳገነ ። ነዊል፡ ኖለ፥ ነወለ ።

፵፩ ፤ ደንገፀ፡ ማህረከ፡ እነዚህ፡ ደግሞ፡ ከሴም፡ ቋንቋ፡ ዐዋጅ፡ ወጥተው፡ ኹለቱ፡ ብቻ፡ አላመል፡ አለደጊመ፡ ቃል፡ ያራት፡ ፊደል፡ ግስ፡ መኾናቸው፥ እንደነዴገነ፡ ከ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ የወጡ፥ እንዳጽቅ፡ ኹነው፡ የበቀሉ፡ የተቀጠሉ፥ ቅጥዮችና፡ ዲቃሎች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ነው ፤ ፫ቱ፡ ፊደላት፡ እንዳንድ፡ አባት፥ ፬ኛው፡ ፊደል፡ እንደናት፡ ኹነው፡ ዴቅለዋቸዋል ። ደንገፀ፡ ከደጐጸና፡ ከተደጐጸ፡ ወጥቷል ፤ ደጐጸ፡ በሕፅኑ፡ ፪ኛ፡ ፊደል፡ ንን፡ ስሯጽ፡ አግብቶ፡ ደንገፀን፡ ይወልዳል ። ማህረከም፡ የመሀረ፡ ልጅ፡ ነው ፤ ከምሂር፡ ወጥቷል ፤ መሀረ፡ በራሱ፡ ፬ኛ፡ ፊደል፡ ከን፡ ምእላድ፡ ጨምሮ፡ ማህረከን፡ ይወልዳል ፤ ምስጢሩም፡ የምርከ፡ ሥራ፡ በሥጋዊና፡ በመንፈሳዊ፡ ኀይል፡ በትምርትና፡ በታምራት፡ መኾኑን፡ ያሳያል ፤ እንደዚህ፡ ያለው፡ ግስ፡ ዲቃላ፡ ወይም፡ ተቀጥላ፡ ይባላል ።

፵፪ ፤ የግስ፡ ጠባይ፡ እንደ፡ ተክል፡ እንጂ፡ ነው ፤ ተክል፡ ከማይመስለው፡ ዕንጨት፡ ሲጋባ፡ ወይም፡ ሲራከብ፡ ሲከተብ፡ ጣዕሙና፡ መልኩ፡ ተለውጦ፡ ሌላ፡ ዐይነት፡ እንዲኾን፥ አባት፡ ግስ፡ ደግሞ፡ እንደዚህ፡ ነው ፤ የሌላ፡ ፊደል፡ ዘር፡ ባዕድና፡

ምእላድ ፡ ስሯጽ ፡ እየኾነ ፡ በሥር ፡ በጫፉ ፡ በመካከሉ ፡ ሲገባበት ፡ ሦስትነቱ ፡ ይቀራ ልና ፤ ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ መንገዱና ፡ አካኼዱ ፡ ኹሉ ፡ ተለውጦ ፡ እንደ ፡ ፀቅሎ ፡ ዲቃላ ፡ ይኾናል ። ግስ ፡ የሚዴቀል ፡ ወይም ፡ ዲቃላ ፡ የሚባል ፡ ባራት ፡ ወገን ፡ ነው ፤ በባዕድና ፡ በምእላድ ፡ ፊደል ፥ በስሯጽ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ።

፵፫ ፤ በባዕድ ፥ ረተመ ፡ ብሎ ፡ ሐርተመ ፤ ጸለወ ፡ መጽለወ ፤ ነሰወ ፡ መንሰወ ፤ ነደበ ፡ መንደበ ፤ ነቀወ ፡ ሰንቀወ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በምእላድ ፡ እንደ ፡ ማህረከ ፤ ኋሐለ ፡ ኋሕለወ ፤ ደነጸ ፡ ደንጸወ ፤ ጸዐደ ፡ ጻዕደወ ፤ በስሯጽ ፡ እንደ ፡ ደንገፀ ፤ ጠቀለ ፡ ጠንቄለ ፤ ሰአለ ፡ ሰንአለ ፤ ፀግዐ ፡ ፀንግዐ ፤ ገፍዐ ፡ ገፍትዐ ፤ ደክመ ፤ ደክተመ ፤ የመሰ ለው ፡ ኹሉ ። በደጊመ ፡ ቃልም ፡ እንደ ፡ ደምሰሰ ፤ በረደ ፡ በርደደ ፤ ብሕረ ፡ ባሕረረ ፤ ጐደደ ፡ ጐድጐደ ፤ ጠበ ፡ ጠብጠበ ፤ በረ ፡ በርበረ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የቀረውን ፡ በደ ጊመ ፡ ቃል ፡ ፍች ፡ እይ ።

፵፬ ፤ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ደግሞ ፥ ይልቁንም ፡ ስምና ፡ መስም ፥ በባዕድ ፡ ፊደል ፡ ላይ ፡ የማድረግና ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ጨምሮ ፡ አንቀጽ ፡ እየኾነ ፡ በዲቃልነት ፡ ሲገሰስ ፡ በደንገፀና ፡ በማህረከ ፡ በ፪ቱ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ፤ ይህም ፡ ደበለ ፡ መድበል ፥ መድ በለ ፡ አመድበለ ። ዘበረ ፡ መዝበር ፥ መዝበረ ፡ አመዝበረ ፤ ተመዝበረ ። ረዐወ ፡ መር ዕው ፥ መርዐወ ፡ አመርዐወ ፤ ተመርዐወ ። ኀብረ ፡ ማኅበር ፥ አማኅበረ ። አከለ ፡ ማእ ከል ፥ አማእከለ ፤ ተማእከለ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። አንዳንዱም ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ፊደሎቹ ፡ በወ ፡ ምክንያት ፡ ፫ ፡ ፫ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በኖለወ ፡ አካኼድ ፡ ይኼዳል ፤ ይህም ፡ ወገደ ፡ ብሎ ፡ ሞገድ ፥ ሞገደ ፡ አሞገደ ። ወገሰ ፡ ሞገስ ፥ ሞገሰ ፡ አሞገሰ ፤ ተሞ ገሰ ። ወጥሐ ፡ ሞጥሕ ፥ አሞጥሐ ፤ ተሞጥሐ ። ወቅሐ ፡ ሞቅሕ ፥ ሞቅሐ ፥ ተሞቅሐ ፡ አሞቅሐ ፡ እያለ ፡ ጥሬ ፡ ዘርነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዲቃልነቱን ፡ ያሳያል ።

፳ኛ ፡ ዕርከን ።

የ፯ቱ ፡ አርእስት ፡ ሰራዊትና ፡ ድርቦች ።

፵፭ ፤ ቀተለ ፡ የግስ ፡ ኹሉ ፡ አባት ፥ መሪ ፡ ፊታውራሪ ፥ የአርእስት ፡ በኵር ፥ ታላቅ ፡ ወንድምና ፡ ግንባር ፡ ቀደም ፥ ጠቅላይ ፡ መስፍን ፡ ርእሰ ፡ ርኡሳን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ለብቻው ፡ ፺ ፡ ሰራዊት ፡ አሉት ፤ ለቀሩት ፡ ግን ፡ ለ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ ባመል ፡ ምክንያት ፡ የሚለወጥ ፡ ድርብ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፥ ከጭፍራ ፡ በቀር ፡ ሰርዌ ፡ የላቸውም ። ባላገባቦች ፡ ግን ፡ የግስን ፡ ጠባይ ፡ ፈጽመው ፡ ስላልመረመሩ ፥ ልማድ ፡ ያለበትን ፡ ጨምረው ፡ አር እስትን ፡ ፰ ፥ ሰራዊትን ፡ ፻ ፡ ወይም ፡ ፻፪ ፡ ይላሉ ፤ ፺ ፡ ብለው ፡ የሚቈጥሩም ፡ አሉ ። ሰራዊትም ፡ ማለት ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ አለቆች ፡ ባለብዙ ፡ ጭፍሮች ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሰረ ወንና ፡ ሠረወን ፡ ተመልከት ። ቀተለ ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፥ የቀሩት ፡ ፮ቱ ፡ እንደ ፡ ራስ ፥ ሰራዊት ፡ እንደ ፡ ደጃዝማች ፡ ወይም ፡ ከዚያ ፡ በታች ፡ እንዳሉት ፡ ፊታውራሪ ፡ ቀኛዝ ማች ፡ ግራዝማች ፡ የሻንበል ፡ የመቶ ፡ አለቃ ፡ እንደሚ[illegible]ት ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ጭፍራ ፡ እንደ ፡ ወታደር ፡ አይዶሉም ።

፹፯ ፤ ቀተለን ፡ የሚከተሉ ፡ የሰራዊት ፡ ስምና ፡ ቍጥር ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩ ፤	ነቢብ ፤	ነበ ፤	ይነብብ ፡	ይንብብ ፡	ነባቢ ።
፪ ፤	ሠዪም ፤	ሤመ ፤	ይሠይም ፡	ይሢም ፡	ሠያሚ ።
፫ ፤	ቀዊም ፤	ቆመ ፤	ይቀውም ፡	ይቁም ፡	ቀዋሚ ።
፬ ፤	ገቢር ፤	ገብረ ፤	ይገብር ፡	ይግበር ፡	ገባሪ ።
፭ ፤	ገሪም ፤	ገረመ ፤	ይጌርም ፡	ይግርም ፡	ገራሚ ።
፮ ፤	ጠፊር ፤	ጠፈረ ፤	ይጠፍር ፡	ይጠፍር ፡	ጠፋሪ ።
፯ ፤	ጥሒር ፤	ጥሕረ ፤	ይጥሕር ፡	ይጥሐር ፡	ጠሓሪ ።

እነዚህም ፡ ፯ቱ ፡ ሰራዊት ፡ በብዙ ፡ ወገን ፡ ቀተለን ፡ ሲመስሉ ፥ ከርሱ ፡ የሚለዩበት ፡ ጠባይና ፡ አካኼድ ፡ ይህ ፡ ነው ። ያ፩ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ፫ኛውን ፡ ፊደል ፡ ደጊመ ፡ ቃሉን ፡ ውጦ ፡ መጥበቅና ፡ ፪ ፡ ፊደል ፡ መኾን ። የ፪ኛና ፡ የ፫ኛ ፡ ሰርዌ ፡ ማእከሉን ፡ ጕርዶ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ መነሣትና ፡ እንደ ፡ ፊተኛው ፡ ፪ ፡ ፊደል ፡ መኾን ። ያ፬ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ማእከሉን ፡ ሳድስ ፡ ሣልሳዩን ፡ ግእዝ ፡ ማድረግ ። ያ፭ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ላልቶ ፡ ካልኣዩን ፡ እንደ ፡ ቀደሰ ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ። የ፮ኛው ፡ ሰርዌ ፡ ጠብቆ ፡ ኹሉን ፡ በግእዝ ፡ መጨረስ ። የ፯ኛው ፡ ሰርዌ ፡ በሳድስ ፡ ተነሥቶ ፡ ኹሉን ፡ በሳድስ ፡ መጨረስ ፡ ነው ።

፹፰ ፤ ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ቀተለን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፥ ቀደሰንም ፡ እየደረቡ ፡ ላልተውና ፡ ጠብቀው ፡ በቀተለና ፡ በቀደሰ ፡ በ፪ቱ ፡ አካኼድ ፡ የሚኼዱ ፡ አሉ ፤ ስማቸውም ፡ ቱሱሕ ፡ ይባላል ፤ ቅልቅል ፡ ድብልቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ኰሳኵስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ። ይኸውም ፡ በቀተለ ፡ አካኼድ ፡ ገቢር ፡ ገብረ ፥ አሚር ፡ አመረ ፥ ጸኒዕ ፡ ጸንዐ ፡ ያሉትን ፤ ፪ኛ ፡ በቀደሰ ፡ አካኼድ ፥ ገብሮ ፡ ገበረ ፡ ይጌብር ፥ ተገበረ ፡ ይትጌበር ፥ አገበረ ፡ ያጌብር ። አምሮ ፡ አመረ ፡ ይኤምር ፥ ተአመረ ፡ ይትኤመር ፥ ጸንዖ ፡ ጸነዐ ፡ ይጼንዕ ፡ ይጸንዕ ፡ እያሰኙ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ። መጥበቃቸውም ፡ በ፫ ፡ በ፫ ፡ አዕማድ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ባ፬ኛና ፡ ባ፭ኛ ፡ ዐምድ ፡ ከመላላት ፡ በቀር ፡ መጥበቅ ፡ ስለሌለ ፥ ተመልሰው ፡ ከዚያው ፡ ከወጡበት ፡ ከቀተለ ፡ መንገድ ፡ ይገባሉ ፤ ቀደሰም ፡ እንዲሁ ፡ ነውና ፡ (ቍ፴፱) ።

፹፱ ፤ ዐመል ፡ ያለባቸው ፡ የ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ ድርቦች ፡ ደግሞ ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

፩ ፤	ሰብሖ ፤	ሰብሐ ፤	ነስሐ ፤	ሠርሐ ፤	ጸውዐ ፤	የቀደሰ ።
፪ ፤	ባልሖ ፤	ባልሐ ፤	ሣርኀ ፤		ዛውዐ ፤	የባረከ ።
፫ ፤	ቄቅሖ ፤	ቄቅሐ ፤	ቄቀየ ፤	ሴሰየ ፤	ሴለየ ፤	የዴገነ ።
፬ ፤	ቆስሖ ፤	ቆስሐ ፤	ሞቅሐ ፤	ሞገደ ፤	ሞገሰ ፤	የኖለወ ።
፭ ፤	ገፍትዖ ፤	ገፍትዐ ፤	ፀንግዐ ፤	ቀሕቅሐ ፤		የደንገፀ ።
፮ ፤	ጣእጥኦ ፤	ጣእጥአ ፤	ላዕልዐ ፤	ላሕልሐ ፤	ናሕንሐ ፤	የማህረከ ።

የድርቦች ፡ ጠባይ ፡ ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በአና ፡ በሀ ፥ በወና ፡ በየ ፡ ፍች ፡ በ፪ቱ ፡ ዐመሎች ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፲፮—፷፫) ።

፵፱ ፤ ዳግመኛም ፡ ከ፯ቱ ፡ አርእስት ፡ ለቀተለ ፡ ብቻ ፡ ከ፫ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ ብልጫ ፡ እንዳለው ፥ ለደንገፀም ፡ ከ፬ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ ብልጫ ፡ አለው ፤ ብልጫውም ፡ ይህ ፡ ነው ። ባዕድና ፡ ልማድ ፡ ያለባቸው ፡ ዲቃሎችና ፡ አዕማዶች ፡ ኹሉ ፡ ያርእስታቸውን ፡ መድረሻ ፡ ሳብዕ ፡ በማድረግ ፡ ደንገፀን ፡ መስለው ፡ ተከትለው ፥ በርሱ ፡ መሪነት ፡ ይኼዳሉ ። ይህም ፥ ገንጽሎ ፡ ተንብሎ ፥ ጐድጕዶ ፡ አንጐድጕዶ ፥ አቅትሎ ፡ ተቀትሎ ፡ ተቃትሎ ፡ አስተቃትሎ ፥ አእምሮ ፡ ተአምሮ ፥ ተኣምሮ ፡ አስተኣምሮ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ማህረከም ፡ እንደ ፡ ባረከ ፥ ጻዕደወንና ፡ ሣእሥአን ፡ መስለው ፡ በራብዕ ፡ ብቻ ፡ ለሚነሡ ፡ ላ፬ ፡ ፊደል ፡ ግሶች ፡ መሪ ፡ ነው ፤ የዲቃላ ፡ ግስ ፡ ጠባዩ ፡ ካባቱ ፡ ጠባይ ፡ ልዩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ዲቃላን ፡ ከዲቃላ ፡ በቀር ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሊመራው ፡ አይችልም ።

፶ ፤ ባ፲፫ኛ ፡ ቍጥር ፥ ግስ ፡ ከ፯ ፡ ፊደል ፡ አይወጣም ፡ ያልነውም ፥ አስተ ፡ ባ፬ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ ነው ፤ ይህም ፡ አስተድያገነ ፥ ያስተደያግን ፥ ያስተድያግን ፤ አስተንዋለወ ፡ (ወይም ፡ አስተኗለወ ፡ ያስተነዋሉ ፥ ያስተንዋ(ኗ)ሉ) ፤ አስተደናገፀ ፥ አስተማህረከ ፥ አስተጣእጥአ ፡ እያለ ፡ ሰባትነቱን ፡ ያሳያል ፤ መስሙም ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ መ ፡ ስለ ፡ ገባበት ፥ መስተድያግን ፥ መስተንዋልው ፥ መስተደናግፅ ፥ መስተማህርክ ፡ መስተጣእጥእ ፡ እያለ ፡ ፯ ፡ ፯ ፡ ፊደል ፡ ይኾናል ።

፮ኛ ፡ ዕርከን ።

የግስ ፡ ዐይነትና ፡ ክፍል ።

፶፩ ፤ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ገቢርና ፡ ዐጕል ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስምና ፡ በ፪ ፡ ዐይነት ፡ ይከፈላል ፤ የቋንቋ ፡ ዐይነት ፡ ከስምና ፡ ከግብር ፡ እንዳይወጣ ፡ የግስም ፡ ዐይነት ፡ ከነዚህ ፡ ከ፪ቱ ፡ አይወጣም ። ገቢር ፡ ግስ ፡ ተሳቢና ፡ ተቀባይ ፡ ያለው ፥ ሥራው ፡ ከድራጊ ፡ ወደ ፡ ተደራጊ ፡ የሚያልፍ ፥ በተደራጊ ፡ ላይ ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ቀተለ ፡ ደምሰሰ ፥ ሰብሐ ፡ ወደሰ ፥ ባረከ ፡ ቀደሰ ፥ አኀዘ ፡ ገሰሰ ፥ ፈተወ ፡ ኀሠሠ ፥ ዘገነ ፡ ሐፈሠ ፥ ሠለሰ ፡ ሰደሰ ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ገቢር ፡ ይባላል ።

፶፪ ፤ ዐጕል ፡ ግስ ፡ ግን ፡ ተሳቢ ፡ የሌለው ፥ ሥራው ፡ ከዚያው ፡ ከድራጊው ፡ የማይወጣ ፡ በድራጊው ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ሠነየ ፡ ቀደወ ፥ ምዕዘ ፡ ጼነወ ፥ ልህቀ ፡ ወርዘወ ፥ ጥሕረ ፡ ነቀወ ፥ ሞተ ፡ ሐይወ ፥ ቆመ ፡ ሖረ ፥ ሮጸ ፡ በረ ፥ ደከመ ፡ ነበረ ፥ ኖመ ፡ ንኅረ ፥ ነደ ፡ ቈረ ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ዐጕል ፡ ይባላል ፤ ፈናፍንት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ተገብሮ ፡ እንዳይባል ፡ ሌላ ፡ ገባሪ ፡ የለውም ፤ ገቢር ፡ እንዳይባል ፡ ሌላ ፡ ተሳቢ ፡ የለውም ፤ አድራጊውም ፡ ተደራጊውም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ዐጓጕል ፡ ይባላል ። ፈናፍንታም ፡ ሰው ፡ ከወንድነት ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ሴትነት ፡ እንዲያደላ ፥ ይህም ፡ ከገቢር ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ተገብሮ ፡ ያደላል ፤ ቍጥሩም ፡ ከተገብሮ ፡ ነው ።

፶፫ ፤ ጠባዩ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ዳኛ ፡ የወል ፡ እንደ ፡ ምሰሶ ፡ የመከከል ፡ ኹኖ ፡ በገቢርና ፡ በተገብሮ ፡ ማኽል ፡ የቆመ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ተገብሮን ፡ ብቻ ፡ ለይቶና ፡ አጥርቶ ፡

አያሳይም ፤ እንደ ፡ ብልዝ ፡ ዐይን ፡ ነው ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ብዙ ፡ መምህራን ፡ ስሙን ፡ ሐውልት ፡ ይሉታል ፤ ቅልቅል ፡ ወይም ፡ ቀዋሚ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዕብራውያንም ፡ ዖሜድ ፡ ይሉታል ፤ ቀዋሚ ፡ ቅዉም ፥ ዐምድ ፡ ሐውልት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ከዚያው ፡ ካጕልነት ፡ አይወጣም ። ኤውሮፖችም ፡ ዐጕል ፡ ሲሉ ፡ ነትር ፡ ይሉታል ፤ ዐጕል ፡ ማለት ፡ ቅርጽ ፡ ገጽ ፡ ማእዝን ፡ የሌለው ፥ ክብ ፡ እንክብል ፡ ድንብል ብል ፥ የኳስ ፡ የኲብ ፡ ዐይነት ፡ ከካብ ፡ አይገባ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፶፬ ፤ የርባታቸውም ፡ ሕጸጽና ፡ ምልአት ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ በሕጸጽ ፡ ፩ም ፡ ፪ም ፡ ፫ም ፡ ፬ም ፡ ጸታ ፥ በምልአት ፡ ፭ ፡ ጸታ ፡ እየኾነ ፡ ይረባል ። ፩ ፡ ጸታ ፡ ከነ ፥ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፪ ፡ ጸታ ፥ ቤለ ፡ አበለ ፤ ዘንመ ፡ አዝነመ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ። ፫ ፡ ጸታ ፥ ሐነጸ ፡ ተሐንጸ ፡ አሕነጸ ፤ ገብረ ፡ ተገብረ ፡ አግበረ ፤ የመ ሰለው ፡ ኹሉ ። ሥራና ፡ ሥራ ፡ አለሠሪ ፡ የማይደራረግ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ተሓነጸ ፡ ተጋበረ ፡ አይልም ፡ እንጂ ፤ አስተሓነጸ ፡ አስተጋበረ ፡ ማለት ፡ ይችላል ። ፬ ፡ ጸታ ፡ ፈለሰ ፡ አፍ ለሰ ፡ ተፋለሰ ፡ አስተፋለሰ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፈለሰ ፡ ዐጕል ፡ የራሱ ፡ አድራጊ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተፈልሰ ፡ አይባልም ፤ አድራጊውም ፡ አስደራጊነትን ፡ ደርቦ ፡ በ፪ ፡ ጸታ ፡ ይፈ ታል ፤ ይህም ፡ አፍለሰ ፡ ብሎ ፡ አፈለሰ ፡ አስፈለሰ ፡ እንዲል ፡ አአፍለሰ ፡ አአምጽአ ፡ እንዳይል ፡ ያሳያል ፤ ያጕል ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ጸታውና ፡ ዐምዱ ፥ መንገዱ ፡ አካኼዱ ፡ ይህ ፡ ነው ። በምልአት ፡ ፭ ፡ ጸታ ፤ ቀተለ ፡ አቅተለ ፡ ተቀትለ ፡ ተቃተለ ፡ አስተቃተለ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ጸታ ፡ ያልነውም ፡ ዐምድ ፡ ይባላል ፤ ዐምድ ፡ አንቀጹን ፡ ጸታ ፥ አንቀጽ ፡ ተቀባዩን ፡ ያሳያል ።

፶፭ ፤ በነዚህ ፡ በ፫ቱ ፡ አዕማድ ፡ ላይ ፡ ዐጕል ፡ ሲጨመር ፡ መላው ፡ አናቅጽ ፡ ፮ ፡ ይኾናሉ ፤ ከ፮ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፫ ፡ ፫ቱ ፡ በጠባያቸው ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ ከ፪ ፡ ይከፈ ሉና ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ መኾናቸው ፡ ገቢር ፡ ተገሮ ፡ ተብለው ፡ በ፪ ፡ ስም ፡ ይጠራሉ ፤ ገቢር ፥ ቀተለ ፡ አቅተለ ፡ አስተቃተለ ፤ ተገብሮ ፡ ፈለሰ ፡ ተቀትለ ፡ ተቃተለ ፡ ናቸው ። ይህም ፡ አከፋፈል ፡ የሰውን ፡ ትውልድ ፡ ሲቈጥሩ ፡ እናትን ፡ ትቶ ፡ በባት ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ መቍጠር ፡ ነው ፤ ከናት ፡ ይልቅ ፡ ያባት ፡ ይጐላልና ። እንደዚህም ፡ ኹሉ ፡ ተቃተለና ፡ ፈለሰ ፡ ምንም ፡ ከተገብሮ ፡ ቢቈጠሩ ፡ ሥራቸውን ፡ ሰጭና ፡ ተቀባይ ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ተቀትለ ፡ ተቀባዮች ፡ ብቻ ፡ ስላልኾኑ ፡ ገቢርነትም ፡ አላቸው ፤ ከፈለሰም ፡ ይልቅ ፡ ተቃተለ ፡ እንደ ፡ ራብዕ ፡ ፊደል ፡ ከገቢርና ፡ ከተገብሮ ፡ ተፈቃ ቃሪ ፡ ነው ፤ ተቀትለም ፡ ቢኾን ፡ ቀምሎና ፡ ተኵሮ ፡ ትክ ፡ ብሎ ፡ ሲያዩት ፡ ፈለሰን ፡ መስሎ ፡ ይገኛል ፤ እንደነሳአል ፡ እንደነይሁዳ ፡ ራሱን ፡ በራሱ ፡ የሚገድል ፡ ገዳይና ፡ ሟች ፡ አለና ። ዳግመኛም ፡ አንቀጽነታቸው ፡ በልማድ ፡ በአሥራው ፡ በመንታ ፡ መን ገድ ፡ የሚኼድ ፡ ዘማችና ፡ ገሥጋሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስልት ፡ ይነገራል ። ሦስተኛም ፡ አንቀጹ ፡ ገቢር ፡ ተሳቢው ፡ የባለቤት ፡ ገላ ፡ ኹኖለት ፡ ሰፍሐ ፡ እደሁ ፤ ከሠተ ፡ አፉሁ ፤ ኀፀበ ፡ ርእሶ ፤ አንጽሐ ፡ ነፍሶ ፡ እያሰኘ ፡ በግብረ ፡ ግብነት ፡ ሲነገር ፡ ስሙ ፡ ተመላሽ ፡ ሥራ ፡ ይባላል ። (ማስረጃ ፡ ተረት) ፤ ደንጊያ ፡ ቢያ ጕኑት ፥ ተመልሶ ፡ ዐናት ፤ ተንጋሎ ፡ ቢተፉ ፥ ተመልሶ ፡ ከፉ ።

፯ኛ ፡ ዕርከን ።

የርባታ ፡ መደብ ፡ ወይም ፡ ሰራዊት ።

፵፮ ፤ በባሕርይ ፡ ስም ፡ ፈንታ ፡ የአካል ፡ ስምና ፡ የስም ፡ ዐጸፋ ፡ እየኾኑ ፡ ስምነታቸው ፡ ሳይጠራ ፡ በዝርዝር ፡ ብቻ ፡ ፭ቱን ፡ አዕማድ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ ለይተው ፡ ዘርዝረው ፡ የሚያሳዩና ፡ የሚመሩ ፡ የርባታ ፡ መደቦች ፡ እንዳሠርቱ ፡ ቃላት ፡ ፲ ፡ ናቸው ። እነዚሁም ፥ ውእቱ ፡ እሙንቱ ፥ ይእቲ ፡ እማንቱ ፥ አንተ ፡ አንትሙ ፥ አንቲ ፡ አንትን ፥ አነ ፡ ንሕነ ፡ ይባላሉ ። ከሥሩ ፡ ደግሞ ፡ ፭ቱ ፡ ያንዳንድ ፤ ፭ቱ ፡ የብዙ ፤ ፬ቱ ፡ የወንዶች ፡ ብቻ ፤ ፬ቱ ፡ የሴቶች ፡ ብቻ ፤ ፪ቱ ፡ ግን ፡ አነና ፡ ንሕነ ፡ የወንድም ፡ የሴትም ፡ እየኾኑ ፥ ፬ቱ ፡ በሩቅ ፡ በሩቆች ፥ ፮ቱ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቦች ፡ ይነገራሉ ። ዳግመኛም ፡ ዐይነታቸውና ፡ ቍጥራቸው ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ሲኾን ፡ ክፍላቸው ፡ ፫ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ ዐይነት ፡ ወንድና ፡ ሴት ፥ ቍጥር ፡ አንድና ፡ ብዙ ፥ ክፍል ፡ ግን ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፤ አነ ፡ ንሕነ ፡ ናቸው ። አነና ፡ ንሕነ ፡ ምንም ፡ ከቅርቦች ፡ ቢቈጠሩ ፡ ስማቸውንና ፡ ግብራቸውን ፡ እኔ ፡ እኛ ፡ እያሉ ፡ ራሳቸው ፡ የሚናገሩ ፥ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚያስተባብሩ ፡ ነባቢ ፡ ወነባብያን ፥ ነባቢት ፡ ወነባብያት ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ በጠባያቸው ፡ ከ፫ቱ ፡ መደብ ፡ ይለያሉ ። የዘጠኙ ፡ ጥንትና ፡ መሠረት ፥ አባት ፡ እናታቸው ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ዘጠኙ ፡ ኹሉ ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ካንድ ፡ ከውእቱ ፡ የወጡ ፡ ነባር ፡ ስሞችና ፡ ነባር ፡ አንቀጾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ የርባታ ፡ መሠረት ፡ ኹነው ፡ ስማቸውን ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ እየዘረዘሩ ፡ አንጻን ፡ አንቀጽ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ያስረባሉ ።

፵፯ ፤ የስሞቻቸውም ፡ ዐጸፋ ፡ ወይም ፡ ዝርዝር ፡ ፫ቱ ፡ በዘመድ ፡ ፯ቱ ፡ በባዕድ ፡ ይነገራል ፤ ዘመድ ፡ ዝርዝር ፡ የ፫ቱ ፡ ብቻ ፡ የውእቱና ፡ የእሙንቱ ፡ የእማንቱ ፡ ፊደል ፡ ግእዝና ፡ ካዕብ ፡ ራብዕ ፡ መኾን ፡ ነው ፡ (ቀተለ ፡ ሉ ፡ ላ) ። ባዕድ ፡ ዝርዝር ፡ ግን ፡ ት ፡ (ቀተለት) ፡ በሩቂቱ ፡ ሴት ፡ በይእቲ ፡ ፈንታ ፤ የቀሩት ፡ ፮ቱ ፡ (ቀተል) ከ ፡ ኪ ፡ ኩ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ነ ፥ በ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ተጨምረው ፡ አንተ ፡ አንቲ ፡ አነ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፡ ንሕነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይነገራሉ ። ዐይነታቸው ፡ በወንድና ፡ በሴት ፥ ቍጥራቸው ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፥ ክፍላቸው ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፡ ተለይቶ ፡ በ፪ነት ፡ እንዲነገር ፤ ዝርዝራቸውም ፡ ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስሞች ፡ ይጠራል ። ባዕድ ፡ ያሰኘውም ፡ በየመድረሻቸው ፡ የሚጨመር ፡ ምእላድ ፡ ፊደል ፡ ነው ፤ ዝርዝርነትን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ።

ዘመድ ፡ ዝርዝር ።		ባዕድ ፡ ዝርዝር ።
የሩቅ ፡ ወንድ ፤	ግእዝ ፡ ሳብዕ ፡ ካዕብ ።	ሁ ፡ ዎ ፡ ዮ ።
የሩቂቱ ፡ ሴት ፤	ት ፡ ራብዕ ።	ሃ ፡ ዋ ፡ ያ ።
የሩቅ ፡ ወንዶች ፤	ካዕብ ፡ ሳብዕና ፡ ሙ ።	ሆሙ ፡ ዎሙ ፡ ዮሙ ።
የሩቅ ፡ ሴቶች ፤	ራብዕ ፡ ሳብዕና ፡ ን ።	ሆን ፡ ዎን ፡ ዮን ። «ሙና ፡

ን ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ አብዝርዎች ፡ ናቸው» ።

የቅርብ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያንድና ፡ የብዙ ፤ ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ።
እኔ ፡ የሚሉ ፡ የወንድና ፡ የሴት ፣ ነባቢ ፡ ወነባቢት ፤ ኒ ፡ የ ፡ ተ ።
ንሕነ ፡ የሚሉ ፡ የወንዶች ፡ የሴቶች ፣ ነባብያን ፡ ወነባብያት ፤ ነ ።
ከ ፡ ኒ ፡ የ ፡ ተ ፡ ነ ፣ እነዚህ ፡ ፊደሎች ፡ ኹሉም ፡ ሳቢችና ፡ አቅራቦች ፡ ይባላሉ ።

የርባታን ፡ መንገድ ፡ ያንቀጽን ፡ አካኼድ ፡ የሚለዩና ፡ የሚያስለዩ ፣ ጸዋትወ ፡ ርባን ፡ በየስልቱ ፡ ለይተው ፡ አጥርተው ፡ የሚያሳዩ ፡ ያውራው ፡ ትምርት ፡ በግ ፡ የርባ ፡ ቅምር ፡ ዐይኖችና ፡ ቀንዶች ፡ ፯ ፡ ናቸው ፡ (ራእ፭ ፡ ፮) ። እነዚሁም ፡ አርእስት ፣ ሰራዊት ፣ ዐመል ፣ ልማድ ፣ አዕማድ ፣ አሥራው ፣ ምእላድ ፡ (ወይም ፡ ዝርዝር) ፡ ይባላሉ ፤ እስ ከዚህ ፡ ርባ ፡ ቅምር ፡ ነው ።

፪ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ርባ ፡

የሰዋስው ፡ ሆድና ፡ ዝርባ ፤ ወርዱና ፡ ቁመቱ ፡ ስፋቱ ፡ እንደ ፡ ጽዮን ፡ አንባ ፣ በየዋሁ ፡ በዳዊት ፡ ግንብና ፡ በመሠሪው ፡ በሰሎሞን ፡ ቤት ፡ ልክ ፡ ተመሥርቶ ፡ ስለ ፡ ተገነበ ፣ ፲ ፡ መደብ ፡ ቁባት ፡ የሚከት ፡ ፹ውንም ፡ የሚያገባ ።

«፳ን ፡ ደረባ ፡ ዐዋጅ» ።

የርባታና ፡ ያንቀጽ ፡ ስምና ፡ ረድፍ ።

፯፰ ፤ የርባታ ፡ ስሞች ፡ እንዳገባብ ፡ ስሞች ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ ይባላሉ ፤ ዐቢይ ፡ ርባታ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ አካል ፡ የሚዘመት ፡ የ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ የኀላፊና ፡ የትንቢት ፡ የትእዛዝ ። ንኡስ ፡ ርባታ ፡ ያ፩ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፤ እሊሁም ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፣ ቦዝና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፣ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ናቸው ። ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ የጥሬ ፡ ዘርና ፡ የነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ። ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ በስገኘነቱ ፡ አባት ፡ ዘር ፡ እንዲባል ፡ ኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ደግሞ ፡ የካልአይና ፡ የሣልሳይ ፡ በኵር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቀዳማይ ፡ ይባላል ፤ የቀረውም ፡ ጥሬ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ የሚረባ ፡ ኹሉ ፣ ንኡስና ፡ ደቂቅ ፡ ይባላል ፤ ታናናሽ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፯፱ ፤ በቢይ ፡ ርባታ ፡ ውስጥ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ አለ ፤ ያለፈና ፡ ያኹን ፡ የሚመጣ ፤ የዐ ቢይ ፡ ርባታም ፡ መንገድና ፡ አካኼድ ፡ ፬ ፡ ረድፍ ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ ረድፍ ፣ ቀተለ ፡ (ኀ ላፊ) ፡ ገደለ ። ይቀትል ፡ (ያኹንና ፡ ትንቢት) ፡ ይገድል ። ይቅትል ፡ (ዘንድና ፡ ትእዛዝ) ፡ ይገድል ፡ ዘንድ ፣ እንዲገድል ፡ ሊገድል ፤ (ይቅትል) ፡ ይግደል ፡ እያለ ፡ በመደበኛነት ። ፪ኛው ፡ ረድፍ ፡ ቀተሎ ፡ ገደለው ፤ ይቀትሎ ፡ ይገድለው ፣ ይቅትሎ ፡ ይገድለው ፡ ዘንድ ፤ ይግደለው ፡ እያሰኘ ፡ በዝርዝርነት ። ፫ኛው ፡ ረድፍ ፣ ቀቲሎ ፡ ሀለወ ፣ ገድሏል ፡ ገድሎ ፡

ነበር ፤ ይቀትል ፡ ሀሎ + ይገድላል ፡ ይገድል ፡ ነበር ፤ ቀቲሎ ፡ የሀሉ ፡ ገድሎ ፡ ይኖር ፡ ዘንድ + ገድሎ ፡ ይኑር ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፺ ፡ ይዘምታል ። የነዚህም ፡ የ፫ቱ ፡ ረድፎች ፡ ስም ፡ የዋህ + መሠሪ + ጽንዕ ፡ ይባላል ።

፹ ፤ ኸነ ፡ አለ ፡ ኖረ ፡ ነበረ ፡ የሚያሰኙ ፡ የጽንዕ ፡ አንቀጾች ፡ ፬ ፡ ናቸው ፤ ፪ቱ ፡ ዘማቾች + ፪ቱ ፡ ነባሮች ፤ ዘማቾች ፡ ሀሎና ፡ ከነ + ነባሮች ፡ ውእቱና ፡ በ ፡ ሎ ፤ በና ፡ ሎ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ከነ ፡ በትንቢት ፡ ብቻ ፡ ትርጓፅ ፡ እየኸነ ፡ በቀዳማይነት ፡ ይገባል ። ይህም ፡ ከነ ፡ ይፈርህ + ከነ ፡ ይጐይይ + ከነ ፡ ይትኀበእ ፡ እያሰኘ ፡ ይፈራ ፡ ነበር ፡ ይሸሽ ፡ ይደበቅ ፡ ነበር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ ሀሎም ፡ ከነ ፡ በገባበት ፡ ይገባል ። ትርኣስ ፡ እየኸነም ፡ በካልኣይነት ፡ ሲገባ ፡ ቀቲሎ ፡ ይከውን + ይቀትል ፡ ይከውን ፡ እያሰኘ ፡ ጥያቄና ፡ ምኞት ፡ ይኸናል ። አለና ፡ ነበረ + ወይም ፡ አልና ፡ ነበር ፡ ተብለው ፡ የሚፈቱ ፡ አናቅጽ ፡ ኹሉም ፡ ጽንዕ ፡ ይባላሉ ፤ አልና ፡ ነበር ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲገቡ + አል ፡ ጥቂት ፡ የቈየ ፡ የዘገየ ፡ ማእከላይ ፡ ጊዜ ፤ ነበር ፡ ግን ፡ በጣም ፡ ያለፈና ፡ የራቀ ፡ ረዥም ጊዜ ፡ ያሳያል ፤ በትንቢት ፡ አንቀጽም ፡ ሲገቡ + ነገሩ ፡ የማይቀር ፡ የማይጠረጠር + ርግጥና ፡ ቍርጥ ፡ መኾኑን + ጥናቱን ፡ ብርታቱን ፡ ያሳያሉ ። ፬ኛው ፡ ረድፍ ፡ አሉታ ፡ ነው ፤ አሉታም ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። ኢቀቲል ፡ ሎት ፤ አለመግደል ። ኢቀተለ ፤ አልገደለ + አልገደለም ፤ ኢይቀትል + አይገድል ፡ አይገድልም ። ኢይቅትል ፡ እንዳይገድል + ላይገድል + ሳይገድል ። ኢይቅትል ፤ አይግደል ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፺ ፡ ይዘምታል ። እስከዚህ ፡ ዐዋጅ ፡ ነው ።

፹፩ ፤ ከዚህ ፡ ቀጥለን ፡ የ፺ውን ፡ አርእስት ፡ ፲ሩን ፡ መደብ ፡ ፺ውም ፡ ሳይቀር + ነገር ፡ ለማሳጠር ፡ ካልኣይና ፡ ሣልሳይ ፡ ሳንጨምር ፡ በቀዳማይ ፡ ብቻ ፡ ከነሰራዊቱ ፡ እያቈራኘን ፡ እንጥፋለን ፤ በርባታ ፡ ጊዜ ፡ ዝርዝራቸው ፡ በቂ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ምንም ፡ ስማቸው ፡ ባይፈለግ ፡ የርባታን ፡ መደብ ፡ ስሙን ፡ ጠርቶ ፡ ራሱን ፡ ቈርቶ ፡ ለመንገርና ፡ ለማሳየት ፡ ማቈራኘት ፡ ይገባልና ። የብዙ ፡ ወንድና ፡ የብዙ ፡ ሴት ፡ አንቀጽ ፡ (ዖቁ ፡ ዖቃ) ፡ በግእዝ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሲኾን + በማርኛ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፤ የሴቶቹም ፡ በወንዶቹ ፡ ስልት ፡ ዐወቁ ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ።

፹ኛ ፡ ዕርከን ።

ዐቢይ ፡ ርባታ ፡ ከነጓዙ ፡ ከናበጋዙ ።

፹፪ ፤ (አንዳንድ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ወንድና ፡ ሴት) ፡ (ብዙዎች ፡ ሩቆችና ፡ ቅርቦች ፡ ወንድና ፡ ሴት) ።

ውእቱ ፡	ቀተለ ።	እሙንቱ ፡	ቀተሉ ።
ይእቲ ፡	ቀተለት ።	እማንቱ ፡	ቀተላ ።
አንተ ፡	ቀተልከ ።	አንትሙ ፡	ቀተልክሙ ።
አንቲ ፡	ቀተልኪ ።	አንትን ፡	ቀተልክን ።
(ነባቢ ፡ ት) ፡	(ወንድና ፡ ሴት) ፡	(ነባብያን ፡ ት) ፡	(ወንድና ፡ ሴት) ፡
አነ ፡	ቀተልኩ ።	ንሕነ ፡	ቀተልነ ።

ይህ ፡ ፲ሩ ፡ መደብ ፡ ባሥሩ ፡ አንቀጽ ፡ ኹሉ ፥ ወይም ፡ በ፴ው ፥ ገዳዩን ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፥ የሟቹን ፡ አንድና ፡ ብዙነት ፥ ወንድና ፡ ሴትነት ፥ ቅርብና ፡ ሩቅነት ፡ የማይለይ ፡ ዕፍ ንና ፡ ጭፍን ፡ ድፍን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የዋህ ፡ ይባላል ፤ ሞኝ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የሚመጣው ፡ ፹ው ፡ አንቀጽ ፡ ግን ፡ ኹሉን ፡ ዘርዝሮ ፡ የሚያሳይ ፡ ጠቃሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስሙ ፡ መሠሪ ፡ ይባላል ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ የዋሁን ፡ መሠሪ ፥ መሠሪውን ፡ የዋህ ፡ ይሉ ታል ፡፡ መሠሪም ፡ ያሰኘው ፥ ቀተሎ ፡ ብሎ ፡ በንዲት ፡ ቃል ፥ ገደለው ፡ ገደለበት ፡ ገደ ለለት ፡ እያሰኘ ፡ እንዳዝማሪ ፡ ግጥም ፡ ክፉና ፡ መልከም ፡ ማሳየት ፡ ነው ፡፡ ምሳሌ ፤ ትሰሙ ፡ እንደ ኾን ፡ የወንጌል ፡ ቃል ፥ አለ-መስጠት ፡ ያጸድቃል ፡፡

፳፫ ፤ ሲዘረዝርም ፡ ፬ቱን ፡ ሩቆች ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ ይዘረዝርና ፡ ከ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ፬ቱን ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፥ ፪ቱን ፡ በ፰ ፡ በ፰ ፡ ይዘረዝራል ፤ ፹ ፡ መባሉ ፡ ስለዚህ ፡ ነው ፡፡ ለመ ሠሪ ፡ ርባታ ፡ ፫ ፡ አዝማችና ፡ ፫ ፡ መዝመቻ ፡ አለው ፤ አዝማች ፡ ፩ና ፡ ብዙ ፥ መዝ መቻ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ናቸው ፡፡ በ፩ኛው ፡ አዝማች ፡ አንዱ ፡ ፲ሩን ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፥ ፮ቱን ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድላል ፤ ሟቾች ፡ ፲፮ ፡ ገዳያቸው ፡ ፩ ፡፡ በ፪ኛው ፡ አዝ ማች ፡ ፲ሩ ፡ አንዱን ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፥ ፮ቱ ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድሉታል ፤ ሟች ፡ ፩ ፥ ገዳዮች ፡ ፲፮ ፡፡ በ፫ኛው ፡ አዝማች ፡ የሩቅና ፡ የቅርብ ፡ ጠቅላዮች ፡ አነ ፡ ንሕነ ፡ በ ዮች ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፥ ከ፰ቱ ፡ መደብ ፡ ፬ቱን ፡ ሩቆች ፡ በሩቅ ፡ በሩቅ ፥ ፬ቱን ፡ ቅርቦች ፡ በቅርብ ፡ በቅርብ ፡ ይገድላሉ ፡፡ ፪ ፡ ጊዜ ፡ ፰ ፡ ፲፮ ፡ ነው ፤ ፩ቱ ፡ ፲፮ ፡ ፹ ፡ ይባላል ፡፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ እንዲህ ፡ በ፫ ፡ አዝማች ፡ በ፲ ፡ ሰራዊት ፡ በ፹ ፡ መደብ ፡ ሲረባ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ ከዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ፹ው ፡ ኀላፊ ፥ ፹ው ፡ ትንቢት ፥ ፹ው ፡ ትእዛዝ ፡ ይባላል ፤ ፫ቱ ፡ ፹ ፡ ፪፻፵ ፡ ነው ፡፡

ዐሥሩ ፡ ሰራዊትና ፡ ሰማኒያው ፡ መደብ ፡፡

ውእቱ) ፡	ቀተሎ ፤ ላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ፡፡ ቀተለከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ፡፡
አንተ) ፡	ቀተልከ ፤ ካ ፡ ከሙ ፡ ከን ፡ ከኒ ፡ ነ ፡ (፮) ፡፡
እሙንቱ) ፡	ቀተልዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ፡፡ ሉከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ፡፡
አንትሙ) ፡	ቀተልክምዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ፡ ሙኒ ፡ ነ ፡ (፮) ፡፡
ይእቲ) ፡	ቀተለቶ ፤ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፡፡ ተከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ተኒ ፡ ነ ፡ (፲) ፡፡
አንቲ) ፡	ቀተልኪዮ ፤ ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፡ ክኒ ፡ ክነ ፡ (፮) ፡፡
እማንቱ) ፡	ቀተላሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡፡ ላከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ኒ ፡ ነ ፡ (፲) ፡፡
አንትን) ፡	ቀተልክናሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ ናኒ ፡ ናነ ፡ (፮) ፡፡
አነ) ፡	ቀተልክዎ ፤ ዋ ፡ ዎሙ ፡ ዎን ፡፡ ኩከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ (፰) ፡፡
ንሕነ) ፡	ቀተልናሁ ፤ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡፡ ናከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ (፰) ፡፡

የሩቅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ባዕዱ ፡ ዝርዝራቸው ፡ ወይም ፡ ዐጸፋቸው ፡ ሁ ፡ ሃ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ቀተልከ ፡ ካ ፡ ከሙ ፡ ከን ፡ ባለው ፥ ቀተልከሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ፡፡ ፈጠርከሆሙ ፡ ለመላእክት ፡፡ ወልድከ ፡ ዘቀባዕከሁ ፡ (ድኅ ፡፡ ግብ) ፡፡

፳፬ ፤ ዳግመኛም ፡ በትናጋ ፡ የሚነገሩና ፡ ተወራራሽነት ፡ ያላቸው ፡ ፫ቱ ፡ ወን ድማማች ፡ ፊደላት ፡ ገከቀ ፥ የግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ባ፩ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ያለውን ፡ ከ ፡

ደጊመ፡ ቃል፡እንደ፡መኾኑ፥ውጠውና፡ጕርደው፡እያጠበቁ፡ከመጣፍና፡ከመነ ገር፡ በግድ፡ያስቀሩታል ። ይህም፥አንተ፡ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ፤ አንቺ፡ኀደጊ፡ሆኪ፡ ዖቂ፤ አንትሙ፡ኀደግሙ፡ሆክሙ፡ዖቅሙ፤ አንትን፡ኀደግን፡ሆክን፡ዖቅን፤ እኔ፡ ኀደጉ፡ሆኩ፡ዖቁ፡እያሰኘ፡መዋጡንና፡መጥበቁን፡ ያሳያል ። የቅርቡ፡ ወንድና፡ የሩቁ፡ወንድ፥ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ፤ የእኔና፡የሩቆቹም፡ወንዶች፥ኀደጉ፡ሆኩ፡ዖቁ፤ ከመጥበቅና፡ ከመላላት፡ በቀር፡ ሌላ፡ መለዮ፡የለውም ። የርባታን፡ዐዋጅ፡ያላየ፡ ያልሰማ፡ጣፊና፡አንባቢ፡ግን፥የሚጠብቀውን፡የቅርቡን፡ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ፡ከማ ይጠብቀው፡ከሩቁ፡ኀደገ፡ሆከ፡ዖቀ፡አጥብቆ፡ሊለየው፡አይችልም ። ወየው፡ለሰ ዋስው፡ትምርት፥የንባብና፡የትርጓሜ፡መብራት፡(ቍ፴) ።

፺፭፤ የሀለወና፡የሀሎም፡ርባታ፡እንዲህ፡ነው፤ ፪ቱም፡እስከ፡ሣልሳይ፡ይረ ባሉ ። ሀሎ፡በ፲፯፡ሰራዊት፥ውእቱ፡አንተ፡አንትሙ፤ አንቲ፡አንትን፥እኔ፡ንሕነ፡ ባለው፥በነዚህ፡ ሲረባ፡ በቀዳማይ፡ ብቻ፡ ይገኛል፤ ይህም፡ ሀሎ፡ ሀሎከ፡ ሀሎ ክሙ፡ሀሎኪ፡ ሀሎክን፡ ሀሎኩ፡ ሀሎነ፡እያለ፡በጕራጅነት፡መገኘቱን፥አለመታ ጣቱን፡ያሳያል ። ሀሎና፡ሀለወ፡በ፲፯፡ሰራዊት፡ሲረቡ፡በየፊታቸው፡፲፯፡፲፯፡አን ቀጽ፡ይኾኑና፥ሲደመሩ፡፴፬፡አንቀጽ፡ይኾናሉ፤ ከሀሎ፡በቀር፡፴፡እንጂ፡፴፬፡ የሚኾን፡የለም፤ አረባቡና፡አኳኋኑም፡ይህ፡ነው ።

(ጕራጅ) ።		(ሥርው) ።	
፫፤	ሀሎ፡ይሄሉ፡የሀሉ፡	፩፤	ሀለወ፡
፫፤	ሀሎከ፡ትሄሉ፡ሀሉ፡	፫፤	ሀለዉ፡ይሄልዉ፡የሀልዉ፡
፩፤	ሀሎክሙ፡	፫፤	ሀለውክሙ፡ትሄልዉ፡ሀልዉ፡
፪፤	ትሄሉ፡ተሀሉ፡	፩፤	ሀለወት፡
፩፤	ሀሎኪ፡	፪፤	ትሄልዊ፡ሀልዊ፡
፩፤	ሀሎክን፡	፫፤	ሀለዋ፡ይሄልዋ፡የሀልዋ፡
፫፤	ሀሎኩ፡እሄሉ፡አሀሉ፡	፫፤	ሀለውክን፡ትሄልዋ፡ሀልዋ፡
፫፤	ሀሎነ፡ንሄሉ፡ነሀሉ፤	፩፤	ሀለውነ፤
ድምር፡፲፯፡አንቀጽ ።		ድምር፡፲፯ ።	፲፯ና፡፲፯፡፴፬ ።

በዝርዝር፡ግን፡እንደ፡ሌላው፡ኹሉ፡ነው፡እንጂ፤ ልዩነት፡የለውም ።

፺፮፤ ሆበና፡ ወሀበም፡ ሲረቡ፥የሆበ፡አካኼድ፡እንደ፡ሆከና፡እንደ፡ሖረ፡ በቆመ፡ቤት፡ነው፤የወሀበም፡እንደ፡ወሐከና፡እንደ፡ወዐለ፡በቀተለ፡ቤት፡ነው ። ይህም፥ሀዊብ፡ሆበ፡የሀውብ፡ይሁብ ። ውሂብ፡ወሀበ፡ይውህብ፡የሀብ፡ማለቱን፡ ያሳያል ። መምህራን፡ግን፡ሆበን፡ከወሀበ፡አዛንቀው፥የሆበን፡ሣልሳይ፡ይሁብን፡ ለወሀበ፡ካልአይ፡አድርገው፡በይውህብ፡ፈንታ፥ወሀበ፡ይሁብ፥ወሀብከ፡ትሁብ፥ ወሀብኩ፡እሁብ፡እያሉ፡አለመንገዱ፡ያረቡታል ። የቤለን፡ካልኣይ፡ይቤን፡ከብ ሀለ፡ደርበው፡ቀዳማይ፡አንቀጽ፡እንዳሉት፤የብሀለንም፡ትንቢት፡ይብልን፡ለይቤ፡ እንደ፡ ሰጡት፤ ቀሐመንም፡ ከቀምሐ፡ ደርበው፡አለስሙና፡አለመልኩ፡አለዘይ

ቤው ፡ እንዲፈቱት ፡ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። የታላቁ ፡ ዳቦ ፡ የአእመረና ፡ የብህለ ፡ የይቤም ፡ ሊጥነት ፡ በትምርት ፡ አለመብሰሉ ፡ ያውም ፡ ያልተነፋ ፡ ዶቄት ፡ መኾኑ ፡ በ፲፪ና ፡ በ፲፭ ፡ በ፳፬ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ። የዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ አካኼድና ፡ አረማመድ ፡ የርባታቸውም ፡ ጥርጊያ ፡ መንገድ ፡ በጭር ፡ ቃል ፡ ይህ ፡ ነው ። የቀረውን ፡ በታላቁ ፡ ግስ ፡ ውስጥ ፡ በየፊደሉ ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ በዚያ ፡ የተጣፈው ፡ ያጠግብኻል ።

፱ኛ ፡ ዕርከን ።

ንኡሳን ፡ አናቅጽ ።

፷፯ ፤ ከዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ በኋላ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ተብለው ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ የሚረቡ ፡ አስቀድመን ፡ በ፶፰ ፡ ቍጥር ፡ የጣፍናቸው ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፡ በዝና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ እነዚህ ፡ ፳ቱ ፡ ከመሳብ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ ነገር ፡ ሰብስበው ፡ የማያስሩ ፡ የማይጠቀልሉ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ይባላሉ ። ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ በአነ ፡ በንሕነ ፡ በራቱ ፡ ሩቆች ፡ በነዚህ ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ከትእዛዝ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ከፊታት ፡ በቀር ፡ የንባብ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፤ ልዩነቱ ፡ በ፬ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ነው ፤ በካኼዱ ፡ ኹሉ ፡ አሥራውን ፡ አይተውም ፤ ጠባዩም ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ እየኾነ ፡ የአንቀጽን ፡ ሥራ ፡ መግለጥ ፡ ነው ። ትእዛዝ ፡ ግን ፡ ከአነና ፡ ከንሕነ ፡ በቀር ፡ በራቱ ፡ ቅርቦች ፡ ቅትል ፡ ሉ ፡ ሊ ፡ ላ ፡ እያለ ፡ አሥራውን ፡ ይተዋል ። ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ ትእዛዝ ፡ መኾኑ ፡ ወይም ፡ መበሉ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ሲነገር ፡ ነው ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ ልመናና ፡ ጸሎት ፡ ይባላል ። የዘንድና ፡ የትእዛዝ ፡ ምስጢር ፡ ምንም ፡ ከትንቢት ፡ ባይወጣ ፡ ትእዛዝ ፡ የሚባል ፡ በቋንቋ ፡ ኹሉ ፡ ያ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ አንተ ፡ አንቲ ፡ አንትሙ ፡ አንትን ፡ ከሚባሉት ፡ ከነዚህ ፡ ከ፬ቱ ፡ በቀር ፡ በአነና ፡ በንሕነ ፡ ፊት ፡ ቁሞ ፡ የሚታዘዝ ፡ የለም ። ምክንያቱም ፡ ያራቱ ፡ ትእዛዝ ፡ አሥራውን ፡ ትቶ ፡ ብቻውን ፡ የሚኼድ ፡ የ፮ቱ ፡ ግን ፡ አላሥራው ፡ የማይኼድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፤ ስማቸውም ፡ ሣልሳይና ፡ ትእዛዝ ፡ ተብሎ ፡ ይለያል ፤ ሣልሳይ ፡ ላሥሩ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ ትእዛዝ ፡ ግን ፡ ላ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

፷፰ ፤ አበት ፡ ዘር ፡ ያልነው ፡ የታላቁም ፡ የንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ጠባይ ፡ ሙያውና ፡ ዐመሉ ፡ ስሙም ፡ ዘርና ፡ አርእስት ፡ መባሉ ፡ አዘራዘሩና ፡ አረባቡ ፡ ሳይቀር ፡ ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በመዠመሪያው ፡ ክፍል ፡ በ፭ኛ ፡ ቍጥር ፤ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ በ፪ኛው ፡ ክፍል ፡ በብዙ ፡ በታ ፡ ተነግሯል ፤ አኹንም ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ ይመጣል ። የዘንድና ፡ የሣልሳይ ፡ ዐመል ፡ ከርእስት ፡ በፊት ፡ መነገሩ ፡ ስላናቅጽ ፡ ተራ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ስለ ፡ ማዕርጉ ፡ አይዶለም ፤ በስምና ፡ በማዕርግስ ፡ አርእስት ፡ ይቀድማል ።

፷፱ ፤ በዝ ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ከያዕማዱ ፡ ሲወጣ ፡ ቀቲሎ ፡ አቅቲሎ ፡ ተቀቲሎ ፡ ተቃቲሎ ፡ አስተቃቲሎ ፡ እያለ ፡ መድረሻውን ፡ ሳብዕ ፡ ያደርግና ፡ አንቀጽነቱ ፡ በዘንተኛ ፡ ሰነፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ መዊቶ ፡ ሐይወ ፡ ቀዲሖ ፡ ከዐወ ፡ እያለ ፡ ሌላ ፡ አንቀጽ ፡ በመሳብ ፡ ቸልታ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። ሀለወንና ፡ ውእቱን ፡ ሲስብ ፡ ግን ፡ በ፶፱ ፡

ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተባለ ፥ ቦዝነቱ ፡ ጽንዕ ፡ እየኾነለት ፡ በቀዳማይነት ፡ ይዘምታል ፤ ይህም ፡ ቀቲሎ ፡ ሀለወ ፡ ወይም ፡ ቀቲሎ ፡ ውእቱ ፤ ቀቲላ ፡ ይእቲ ፡ ቀቲልየ ፡ አነ ፥ ቀቲለነ ፡ ንሕነ ፡ እያሰኘ ፥ ገድሎአል ፡ ገድለን ፡ ነበር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡

፶ ፤ ፫ኛም ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ድኅረ ፡ እንዘ ፡ በሚገቡባቸው ፡ በዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ ፈንታ ፡ ወተወሊዶ ፡ ወተጠሚቆ ፡ ወጸቢሖ ፡ ወቀቲሮ ፡ ወመስዮ ፡ ወምሴት ፡ ከዊኖ ፥ ወከዊኖ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ እያለ ፡ በወ ፡ ከፋይነት ፡ ይገባና ፡ በመሸ ፡ ጊዜ ፡ ከመሸ ፡ በኋላ ፥ ሲመሽ ፡ መሽቶ ፡ ሳለ ፡ እያሰኘ ፡ እንዳበይት ፡ አናቅጽ ፡ ይፈታል ፡፡ ሲረባም ፡ እንዳበይት ፡ አናቅጽ ፡ በሥሩ ፡ መደብ ፥ ቀቲሎ ፡ ላ ፡ ለከ ፡ ለኪ ፡ ልየ ፡፡ ቀቲሎሙ ፡ ሎን ፡ ለክሙ ፡ ክን ፡ ለነ ፡ ከለ ፡ በኋላ ፥ ቀቲሎሁ ፡ ሃ ፡ ሎከ ፡ ኪ ፡ ሎየ ፡፡ ቀቲሎሆሙ ፡ ሆን ፡ ሎክሙ ፡ ክን ፡ ሎነ ፡ ብሎ ፤ ቅርቡንም ፡ ቀቲለከሁ ፡ ሃ ፡ ከሆሙ ፡ ሆን ፡ ከኒ ፡ ከነ ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ይዘምታል ፤ ከ፰ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ከዘንድና ፡ ከቦዝ ፡ ከ፪ቱ ፡ በቀር ፡ እስከሥር ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ የሚወጣ ፡ የለም ፡፡

ውስጠ ፡ ዘና ፡ መስም ፡፡

፶፩ ፤ ሠራተኛ ፡ አካል ፡ በሥራው ፡ የሚጠራባቸው ፡ ስሞች ፡ ኹሉ ፡ በውስጣቸው ፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ስላሉባቸው ፡ ኹሉም ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ተብለው ፡ ለተጸውዖና ፡ ለተቀብዖ ፡ ለባሕርይ ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ በቅጽልነት ፡ ወይም ፡ በበቂነት ፡ ይነገራሉ ፤ ቅጽል ፡ በለቤት ፡ አከል ፡ ነውና ፡፡ የውስጠ ፡ ዘም ፡ ዐይነት ፡ ፫ ፡ ነው ፤ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ማእከል ፡፡ ሣልስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ይወጣል ፡፡ መስም ፡ ደግሞ ፡ የሣልስ ፡ ድርብ ፡ እየኾነ ፡ ከተገብሮ ፡ በቀር ፡ ከራቱ ፡ አዕማድ ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ ቀታሊ ፡ መቅትል ፥ አቅታሊ ፡ መቅተሊ ፥ ተቃታሊ ፡ አስተቃታሊ ፡ መስተቃትል ፡ ብሎ ፥ በሌላውም ፡ አንቅጽ ፡ ሐዋሪ ፡ ሐዋርያ ፥ ከያኒ ፡ ኬንያ ፥ ገሣጺ ፡ መገሥጽ ፥ ኰናኒ ፡ መኰንን ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡፡ ቀቲል ፡ ሥራ ፥ ቀታሊ ፡ ሠራተኛ ፡ ወይም ፡ የሠራተኛ ፡ ስም ፤ ቀትል ፡ የሥራው ፡ ስም ፤ ምቅታል ፡ ምስትቅታል ፡ የቦታና ፡ የመሣሪያ ፡ ስም ፡ ይኾናል ፡፡

፶፪ ፤ ሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከተገብሮና ፡ ከሐውልት ፡ ይወጣል ፤ ገቢርና ፡ አግብሮ ፡ በሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ላይ ፡ መስም ፤ እንዲደርቡ ፡ ተገብሮና ፡ ሐውልት ፡ ፪ቱ ፡ ደግሞ ፡ ተቀታሊ ፡ ቅቱል ፥ ተቀዳሲ ፡ ቅዱስ ፥ መዋቲ ፡ ምዉት ፥ ፈላሲ ፡ ፍሉስ ፡ እያሰኙ ፡ ፪ቱንም ፡ ዐይነት ፡ በሣልስ ፡ በሳድስ ፡ ያስኬዳሉ ፤ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ያሰኛቸው ፡ መጨረሻቸው ፡ ነው ፡፡ ምእላዳቸው ፡ ትና ፡ ን ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ብቻ ፡ የሚለዩ ፥ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ የማይለዩ ፡ ብልዘች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ ፰ቱ ፡ በአነ ፡ በንሕነ ፡ እየቀኑ ፡ ፫ ፡ ፫ቱ ፡ በንዳንድ ፡ ንባብ ፡ ተጠቅልለው ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፡ ይፈታሉ ፡፡ ይህም ፡ ውእቱ ፡ አንተ ፡ አነ ፥ ቀታሊ ፤ አው ፡ ቅቱል ፡፡ እሙንቱ ፡ አንትሙ ፡ ንሕነ ፥ ቀታልያን ፤ አው ፡ ቅቱላን ፡፡ ይእቲ ፡ አንቲ ፡ አነ ፥ ቀታሊት ፤ አው ፡ ቅትልት ፡፡ እማንቱ ፡ አንትን ፡ ንሕነ ፥ ቀታልያት ፤ አው ፡ ቅቱላት ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፡፡

፷፫ ፤ ማእከል ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ቀላቅሎ ፡ ሣልሱን ፡ አማክሎ ፡ በሊኅ ፡ ኃን ፡ ኃት ፥ በላኅ ። ሐዲስ ፡ ሳን ፡ ሳት ፥ ሐዳስ ። ዐቢይ ፡ ያን ፡ ያት ፥ ዐባይ ። ጸሊም ፡ ማን ፡ ማት ፥ ጸላም ። ጠቢብ ፡ ባን ፤ ጠባብ ፡ ባት ። ነዊኅ ፡ ኃን ፥ ነዋኅ ፡ ኃት ፡ እያለ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ሣልሱን ፡ በራብዕ ፡ ለውጦ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እያስተባበረ ፡ ነቋር ፡ ጸጓር ፡ ፀዋግ ። ሳያስተባብርም ፡ ዋሕድ ፡ ሕያው ፡ ክዋው ፥ ጻድቅ ፡ ኃጥእ ፥ ራትዕ ፡ ባዕድ ፡ ላእክ ፡ ኄር ፡ ዴጋን ፡ እያለ ፡ ይኼዳል ። ከሣልስና ። ከማእከል ፡ ከ፪ቱ ፡ የሚወጣ ፡ መድበል ፥ ቀተልት ፥ ነደቅት ፥ ጸወርት ፥ ገበርት ፥ ዐበይት ፥ ጠበብት ፥ ቀደምት ፥ ደኅርት ፥ ዐቀብት ፥ ኖሎት ፥ ነዋልው ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ስም ፥ ብዙዎቹን ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ ያስተባብራል ፤ መድበል ፡ መባሉ ፡ ስለ ዚህ ፡ ነውና ።

ሳቢ ፡ ዘሮች ።

፷፬ ፤ የሳቢ ፡ ዘር ፡ ዐይነትና ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ለ፪ቱም ፡ አንቀጽነትና ፡ ጥሬነት ፡ አላቸው ፤ ስማቸውም ፡ ሳድስና ፡ ኃምስ ፡ ይባላል ። ፩ኛው ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ፪ኛው ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ትን ፡ ምእላድ ፡ አድርጎ ፡ ከቀተለና ፡ ከሰራዊቱ ፡ ቤት ፡ ቅትለት ፥ ሕንጸት ፥ ግብረት ፡ እያለ ፡ አርእስቶቹን ፡ ቀቲሎትንና ፡ ሐኒጾትን ፡ ገቢሮትን ፡ መስሎ ፡ ይወጣል ፤ ከንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ የሚለየው ፡ መካከሉን ፡ ግእዝ ፡ ማድረግና ፡ በሳድስ ፡ ብቻ ፡ መነሣት ፡ ነው ፤ ወና ፡ የ ፡ ባሉበት ፡ ግስ ፡ ግን ፡ ቈመት ፡ ሢመት ፡ እያለ ፡ በካዕብ ፡ በሣልስ ፡ ይነሣል ። ሳቢነቱም ፡ መደበኛ ፡ አንቀጹ ፡ እንደ ፡ ቀተለ ፡ ገቢር ፡ ይኸንና ፡ ከድራጊና ፡ ከተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ቅትለት ፡ ብሎ ፡ መግደል ፥ መገደል ፥ አገዳደል ፥ ገዳይነት ፥ ተገዳይነት ፥ ግድያ ፡ ትግል ፡ እያሰኘ ፡ ሳቢነቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ጥሬነቱንም ፡ ያሳያል ።

፷፭ ፤ የወጣበት ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ቆመና ፡ እንደ ፡ ጥሕረ ፡ ዐኰልና ፡ ሐውልት ፡ ሲኸን ፡ ግን ፡ ሳቢነት ፡ የለውም ፤ ይህም ፡ ጥሕረት ፡ ብሎ ፥ መጮኽ ፡ አጯጯኽ ፥ ጯኺነት ፥ ጩኸት ፡ ያሰኛል ፡ እንጂ ፤ ማስጮኽ ፡ አሰኝቶ ፡ ሌላ ፡ ጯኺ ፡ አይስብም ። ጥሕረትን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ብህለት ፡ ብዕለት ፡ ክህለት ፡ ንኅለት ፡ እያለ ፡ እንደዚህ ፡ ይፈታል ። ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ ያውም ፡ ከ፭ቱ ፡ ሰራዊት ፡ ከቀተለና ፡ ከገብረ ፥ ከነበ ፡ ከሤመ ፥ ከቆመ ፡ ቤት ፡ በቀር ፡ ከሌሎች ፡ አናቅጽ ፡ እንዳይወጣ ፡ ወስነው ፡ ይናገራሉ ፤ ውሳኔያቸውም ፡ የመላ ፡ የግምት ፡ የነሲብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ ድርስና ፡ ቍርጥ ፡ ቃል ፡ አይዶለም ፤ ድርሱና ፡ ቍርጡስ ፡ ይህ ፡ ያለፈውና ፡ የሚመጣው ፡ ነው ።

፷፮ ፤ ፪ኛው ፡ ዐይነት ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ መገመሪያው ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ምእላድ ፡ ሳይጨምር ፡ መድረሻውን ፡ ኃምስ ፡ አድርጎ ፡ ከቀተለ ፡ በታች ፡ካሉት ፡ ከ፮ቱ ፡ አርእስት ፥ ቅዳሴ ፡ ቡራኬ ፡ ዲጋኔ ፡ ኑላዌ ፡ ድንጋፄ ፡ ምህራኬ ፡ እያለ ፡ ሳቢነቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ዘመድ ፡ ዘር ፡ ኹኖ ፡ ይወጣል ። አፈታቱም ፡ እንደ ፡ ቅትለትና ፡ እንደ ፡ ጥሕረት ፡ ነው ፤ ድንጋፄ ፡ ጥሕረትን ፥ የቀሩት ፡ ቅትለትን ፡ ይመስላሉ ። ሰብሐ ፡ ተሰብሐ ፡

ብሎ ፡ ስባሔ ፡ ከ፪ቱ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ፤ ፍችውም ፡ ሰቢና ፡ ተሳቢ ፣ ጥሬ ፡ ዘርነት ፡ ነው ። ሳቢ ፣ ማመስገን፡አመሰጋገን፡አመስጋኝነት ። ተሳቢ ፣ መመስገን፡ምስጉንነት ፡ ተመስጋኝነት ። ጥሬ ፣ ምስጋና ፡ ክብር ፤ የክብር ፡ ብርሃን ፡ ያሰኛል ፤ አንዱ ፡ ቃል ፡ ስባሔ ፡ በፊታቱ ፡ ከሰብሖና ፡ ከተሰብሐ ፡ ከስብሐት ፡ እንዲገጥም ፡ አስተውል ።

፴፺ ፤ ከዊን ፡ ኮነ ፡ ካለውም ፡ ከዋኔ ፡ ኩነት ፡ ይልና ፣ መኾን ፡ አኳኋን ፡ ኹኝነት ፡ ኹነታ ፡ በሕርይ ። ሀልዎ ፡ ሀለወ ፡ ካለውም ፡ ሀላዌ ፡ ይልና ፣ መኖር ፡ መገኘት ፣ አና ዎር ፡ ኑሮ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ሠግዎ ፡ ሠገወ ፡ ተሠገወ ፡ ካለውም ፡ ሥጋዌ ፡ ይልና ፣ ሥጋ ፡ መኾን ፣ ሥጋ ፡ መልበስ ፡ መግዘፍ ፣ ሥጋነት ፡ ሥግውነት ፤ ግዘፍ ፡ ዕበይ ፣ የሥጋ ፡ በሕርይ ፡ ያሰኛል ፤እነትና ፡ መኾን ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ መኾኑ ፡ ከገቢርና ፡ ከተገብሮ ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ነው ፤ ከሐውልት ፡ አንቀጽ ፡ ሲወጣ ፡ ግን ፣ ንኡስነትና ፡ ጥሬነት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ሳቢ ፡ ዘርነት ፡ የለውም ። ያ፰ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፡ ጠባይና ፡ ስም ፤ የንኡስ ፡ ርባታ ፡ መቅድም ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

፲ኛ ፡ ዕርከን ።

ንኡስ ፡ ርባታ ፡ የዐቢይ ፡ ተረፍ ፡ የደቂቅ ፡ ጸታ ።

፴፫ ፤ ከ፰ቱ ፡ ንኡሳን ፡ አናቅጽ ፣ ዘንድ ፡ አንቀጽና ፡ በዝ ፡ አንቀጽ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ አካል ፡ እንዲረቡ ፣ ከንኡስ ፡ ርባታ ፡ እንዳይገቡ ፡ በ፴ኛው ፡ ቍ ፡ ተነግሯል ፤ በ፲ ፡ መደብ ፡ ብቻ ፡ ተወስነው ፡ በንኡስ ፡ ርባታ ፡ የሚረቡ ፡ ፫ ፡ አናቅጽ ፡ ናቸው ፤ አርእስት ፣ ውስጠ ፡ ዘ ፣ ሳቢ ፡ ዘር ። ያርእስት ፡ ዐይነቶች ፡(ቀቲል ፡ቀቲሎት)፡ እንደ ፡ ሳቢ ፡ ዘሮች ፡ (ኩነት ፡ ከዋኔ) ፡ መንታ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በመንታ ፡ መንገድ ፡ ይኼ ዳሉ ፤ አካኼዳቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ (ቀቲል) ፡ ቀቲልሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ። ቀቲልከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ቀቲልየ ፡ ልነ ፡ መግደላችን ። ከ፲ሩ ፡ መደብ ፡ አነ ፡ በለው ፡ ብቻ ፡ አር እስትና ፡ በዝ ፡ ይገጥማሉ ፤ ከፊታት ፡ በቀር ፡ የንባብ ፡ ልዩነት ፡ የላቸውም ፤ ይህም ፡ ቀቲልየ ፣ መግደሌ ፤ ቀቲልየ ፣ ገድዬ ፤ ገቢርየ ፡ ነቢብ(ር)የ ፡ ጥሒርየ ፡ እያለ ፡ ከቀደሰና ፡ ከባረከ ፡ በቀር ፡ በቀተለና ፡ በሰራዊቱ ፡ ቤት ፡ መግጠሙን ፡ ያሳያል ።

፴፬ ፤ (ቀቲሎት) ፡ ቀቲሎቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ። ቀቲሎትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። የገቢር ፡ ተሳቢም ፡ ሲኾን ፣ ቀቲለ ፡ ቀቲሎተ ፣ ቀቲሎቶ ፡ ተከ ፡ ተኪ ፡ ተ ክሙ ፡ ተክን ፡ ተነ ፡ እያሰኘ ፡ እነዚህን ፡ ፲ቱን ፡ ብቻ ፡ ይለውጣል ። የቀሩትም ፡ ያራቱ ፡ አዕማድ ፡ አርእስት ፤ አቅትሎሁ ፡ ቱ ፤ ተቀትሎሁ ፡ ቱ ፤ ተቃትሎሁ ፡ ቱ ፤ አስተቃት ሎሁ ፡ ቱ ፡ እያሰኘ ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባል ። ፩ኛውን ፡ መንገድ ፡ ከጥቂት ፡ ሰዎች ፡ በቀር ፡ ኹሉ ፡ አያውቀውም ። የበዝም ፡ ርባታ ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፤ መዠመሪያ ፡ ከሥር ፡ መደብ ፡ ዐልፎ ፡ በራሱ ፡ ብቻ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ መዝመቱን ፣ ፪ኛም ፡ ሀሎን ፡ በመሳብ ፡ ጽንዕ ፡ እየኾነ ፡ በቀዳማይና ፡ በዘንድ ፡ በሣልሳይ ፡ ኹሉ ፡ መግባቱን ፡ የሚያውቅ ለት ፡ የለም ፡ (ቍ፰፱ና ፡ ፴) ።

፹ ፤ ሣልስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ (ቀታሊ ፡ ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ።
ቀታሊሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ሊከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ሊየ ፡ ሊነ ።

ቀታልያኒሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ኒከ ፡ ንኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ኒነ ።
ቀታሊቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ።
ቀታልያቲሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ቲከ ፡ ትኪ ፡ ቲክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ቲነ ። ዳግመኛም ፡ ከአዕማድና ፡ ከመስም ፥ አንጻሒ ፡ መንጽሒ ፤ አጽናዒ ፡ መጽንዒ ፤ አቅታሊ ፡ መቅተሊ ፤ አስተፍሣሒ ፡ መስተፍሥሒ ፡ እያለ ፡ የሚገኝ ፡ ሣልስ ፥ ዅሉም ፡ እንደዚህ ፡ ይረባል ።

፻፩ ፤ ሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፤ (ቀቱል ፡ ላን ፡ ላት ፡ ትልት) ።
ቀቱሉ ፡ ላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ፤ ልከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ልየ ፡ ልነ ።
ቀቱላኑ ፡ ና ፡ ኖሙ ፡ ኖን ፤ ንከ ፡ ኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ንነ ። አው ፡
ቀቱላኒሁ ፡ ኒሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ኒከ ፡ ንኪ ፡ ኒክሙ ፡ ክን ፤ ንየ ፡ ኒነ ።
ቀትልቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ።
ቀቱላቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ትክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። አው ፡
ቀቱላቲሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ቲከ ፡ ትኪ ፡ ቲክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ቲነ ። መስም ፥ ያል ነውም ፡ በሣልስ ፡ ሲጨርስ ፡ እንደ ፡ ሣልሱ ፥ በሳድስ ፡ ሲጨርስ ፡ እንደ ፡ ሳድሱ ፡ ይኼዳል ፤ ሌላውም ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ ድርብ ፥ ብዑድ ፡ ባዕድ ፤ ልኡክ ፡ ላእክ ፥ የመሰለው ፡ ዅሉ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይረባል ።

፻፪ ፤ ሳድስና ፡ ኃምስ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ (ኍነት ፡ ክዋኔ) ፤ ቅትለት ።
ቅትለቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ትየ ፡ ትነ ። በዝቶም ፡ ሲዘረዝር ፤ ቅትለታቲሁ ፡ ይልና ፡ በምእላድ ፡ ላይ ፡ ምእላድ ፡ ጨምሮ ፡ ስያፍና ፡ ባዕድ ፡ እየኾነ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ይከታል ። የቀረውም ፡ ጥሬና ፡ ነባር ፥ ፊደሉ ፡ ፊደላቲሁ ፥ መጽሐፉ ፡ መጻሕፍቲሁ ፡ እያለ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ። በባዕድም ፡ ብቻ ፡ አቡሁ ፡ አበዊሁ ፥ አፉሁ ፡ አፈዊሁ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ ነገርን ፡ ነገር ፡ እየሳበው ፡ ከዚህ ፡ ደረስን ፡ እንጂ ፥ የጥሬና ፡ የነባር ፡ ነገር ፡ ኋላ ፡ በየክፍሉ ፡ ይመጣል ። ኃምስ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፤ ቅዳሴሁ ፡ ቡራኬሁ ፡ ዲጋኔሁ ፡ እያሰኘ ፡ በዝቶም ፡ ሲዘረዝር ፤ ቅዳስያቲሁ ፤ ቡራክያቲሁ ፡ ዲጋን ያቲሁ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ቀታሊና ፡ እንደ ፡ መቅተሊ ፡ ይኼዳል ።

፲፩ኛ ፡ ዕርከን ።

ደቂቅ ፡ ርባታና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ባለብዙ ፡ ሐጸጽ ።

፻፫ ፤ ንኡስ ፡ ርባታ ፡ የዐቢይ ፡ ተረፍ ፡ እንዲባል ፥ ደቂቅ ፡ ርባታም ፡ የንኡስ ፡ ቅሬታ ፡ ይባላል ፤ አከኼዱም ፡ በጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐመል ፡ እየረባ ፥ በአንቀጽ ፡ ዐመል ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚለይ ፡ ነው ። ነባር ፡ አንቀጽም ፡ የጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐይነት ፡ ነውና ፤ ከቀዳማይ ፡ በቀር ፡ ካልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ ስለሌለው ፡ ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ይባላል ። የነባር ፡ አንቀጽም ፡ ዐይነትና ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ዘማች ፡ አን ቀጽ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ጽድቅና ፡ አሉታ ፤ ጽድቅ ፡ አንቀጽ ፥ ውእቱ ፡ ቦ ፡ ሎ ፤ አሉታ ፡ አን ቀጽ ፥ አከ ፡ ሐሰ ፡ ኢ ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ ፯ቱ ፡ አናቅጽ ፡ ሲረቡና ፡ ሲዘረዘሩ ፥ ፫ቱ ፡ ጽድቆች ፡ በየራሳቸው ፥ ፫ቱ ፡ አሉቶች ፡ በለ ፡ ተዘርዝረው ፡ ዅሉም ፡ እንደ ፡ ጥሬ ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባሉ ።

፹፬ ፤ ውእቱ ፡ ሁ ፡ ከተባለው ፡ ከሩቁ ፡ ዝርዝር ፡ ስለ ፡ ወጣ ፥ መደበኛ ፡ የሩቅ ፡ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፡ ሲገሰስና ፡ ሲረባ ፤ ፲ ፡ መደብ ፡ ሲኾን ፥ አረባቡና ፡ አፈታቱ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፩ ፤ ውእቱ ፤ ነው ፤ ኾነ ፤ አለ ፤ ኖረ ፤ ነበረ ።
፪ ፤ ይእቲ ፤ ናት ፤ ናት ፤ ኾነች ፤ አለች ፤ ኖረች ፤ ነበረች ።
፫ ፤ ውእቶሙ ፤ እው ፡ እሙንቱ ፤ ናቸው ፤ ኾኑ ፤ አሉ ፤ ኖሩ ፤ ነበሩ ።
፬ ፤ ውእቶን ፤ እው ፡ እማንቱ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ።
፭ ፤ አንተ ፤ ነኽ ፤ ኾንክ(ኽ) ፤ አለኽ ፤ ኖርኽ ፤ ነበርኽ ።
፮ ፤ አንቲ ፤ ነሽ ፤ ኾንሽ ፤ አለሽ ፤ ኖርሽ ፤ ነበርሽ ።
፯ ፤ አንትሙ ፤ ናችኹ ፤ ኾናችኹ ፤ አላችሁ ፤ ኖራችኹ ፤ ነበራችኹ ።
፰ ፤ አንትን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ።
፱ ፤ አነ ፤ ነኝ ፤ ኾንኹ ፤ አለኹ ፤ ኖርኩ ፤ ነበርኩ ፡ ኹ ።
፲ ፤ ንሕነ ፤ ነን ፤ ነነ ፤ ኾነ ፤ አለነ ፤ ኖርነ ፤ ነበርነ ፡ ን ።

ውእቶሙና ፡ እሙንቱ ፥ ውእቶንና ፡ እማንቱ ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ዘማቾ ቹም ፡ ነውና ፡ ኾነ ፡ አለና ፡ ኖረ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ነበረም ፡ የኖረ ፡ ጽንዕ ፡ ነው ።

፹፭ ፤ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ በነዚህ ፡ ባሥሩ ፡ አናቅጽ ፡ ላይ ፡ ይኖራል ፡ ይኑር ፡ እያሉ ፡ ፲ ፡ ካልኣይ ፡ ፲ ፡ ሣልሳይ ፡ ጨምረው ፥ ፴ ፡ አናቅጽ ፡ ይሉና ፤ ፴ውን ፡ ደግሞ ፡ ከብትን ፡ ጋራ ፡ በየዋህ ፡ በ፪ ፡ ጾታ ፥ በመሠሪ ፡ በ፬ ፡ ጾታ ፡ እያረቡ ፡ ፪፻፴ ፡ አንቀጽ ፡ ያደርጉታል ።　የየዋህ ፡ ርባታም ፡ አካኼድ ፡ ባንደኛው ፡ ጾታ ።

ዘመዱ ፡ ውእቱ ፤　ዘመዱ ፡ አንተ ፤　ዘመዱ ፡ አነ ።
ዘመዱ ፡ ይእቲ ፤　ዘመዱ ፡ አንቲ ፤　»　»
አዝማዱ ፡ ውእቶሙ ፤　አዝማዱ ፡ አንትሙ ፤　አዝማዱ ፡ ንሕነ ።
አዝማዱ ፡ ውእቶን ፤　አዝማዱ ፡ አንትን ፤　እያሰኘ ፤　በ፪ኛውም ፡

አካኼድ ፡ ዘመዱ ፡ ውእቱ ፤　ዘመድኪ ፡ ውእቱ ፤
ዘመዳ ፡ ውእቱ ፤　ዘመድክሙ ፡ ውእቱ ፤
ዘመዶሙ ፡ ውእቱ ፤　ዘመድክን ፡ ውእቱ ፤
ዘመዶን ፡ ውእቱ ፤　ዘመድየ ፡ ውእቱ ፤
ዘመድከ ፡ ውእቱ ፤　ዘመድነ ፡ ውእቱ ፤　እያሰኘ ፤ ሩቅ ፡ ሩቆቹን ፡ ባ፲ ፡ ባ፲ ፥ ቅርብ ፡ ቅርቦቹን ፡ በ፮ ፡ በ፮ ፤ አነና ፡ ንሕነን ፡ በ፰ ፡ በ፰ ፡ ዘርዝሮ ፡ ካንደኛው ፡ ጾታ ፡ ፪፻፴ ፡ አንቀጽ ፤ ከ፪ኛውም ፡ ፪፻፴ ፡ አንቀጽ ፡ ያስገኛል ።

፹፮ ፤ የመሠሪ ፡ ርባታም ፡ አካኼድ ፡ ባንድ ፡ ጾታ ፡ ብቻ ፡ እየረባ ፡ ባራት ፡ ማዕ ርጋት ፡ ይከፈላል ፤ አከፋፈሉም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ወንድ ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ቅርቦችና ፡ ሩቆች ፡ ወንዶች ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ሩቂቱና ፡ ቅርቢቱ ፡ ሴት ፥ ፩ ፡ ክፍል ። ቅር ቦችና ፡ ሩቆች ፡ ሴቶች ፡ ፩ ፡ ክፍል ፡ ናቸው ፤ መንገዳቸውም ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ መዘ መድ ፡ ብቻ ፡ ነው ። አራቱ ፡ ክፍሎች ፡ እንዲህ ፡ ባንድ ፡ አዝማች ፡ (ጾታ) ፡ ባራት ፡ ማዕርጋት ፥ በመሠሪ ፡ ርባ ፡ እየረቡ ፡ ፪፻፴ ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናሉ ። ካንደኛው ፡ ማዕ

ርግ ፡ ፹፯ ። ከኹለተኛው ፡ ፳፱ ። ከሦስተኛው ፡ ማዕርግ ፡ ፶፩ ። ከ፬ኛው ፡ ፴፫ ፡ አን ቀጽ ፤ ድምር ፡ ፪፻፵ ። በነዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ የአነና ፡ የንሕነ ፡ ፹፱ ፡ አንቀጽ ፡ ሲጨ መር ፡ መላው ፡ ፪፻፳፱ ፡ አናቅጽ ፡ ይኾናሉ ።

፹፯ ፤ ውእቱ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ከልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ የሌለው ፡ እውነተኛ ፡ ነባር ፡ ነውና ፥ አንቀጽነቱ ፡ ቀዳማይ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከ፲ ፡ መደብ ፡ ዐልፎ ፡ እስከ ፡ ፹ ፡ ለመዝመት ፡ ይህን ፡ ኹሉ ፡ ትብትብ ፡ ይሸከም ፡ ዘንድ ፥ የዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ኀይል ፡ የለውም ፤ ተማሮችም ፡ የትብትቡ ፡ አፈታት ፥ ንባብ ፡ አልባ ፥ ቢከ ፍቱ ፡ ተልባ ፡ ስለ ፡ ኾነባቸው ፡ ስሙን ፡ የፈታና ፡ ደንጊያ ፡ ይሉታል ። በንና ፡ ሎን ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ከልአይ ፡ ሣልሳይ ፡ ጨምረው ፡ በየዋህና ፡ በመሠሪ ፡ ርባታ ፡ እያረቡ ፡ ፪፻፵ ፡ አንቀጽ ፡ ያደርጓቸዋል ፤ ማስረጃ ፡ ምስክር ፡ የላቸውም ። ውእቱና ፡ ሀሎ ፡ ሳይገቡበት ፡ ነጠላውን ፡ አንቀጽ ፥ ቀተለ ፡ ይቀትል ፡ ያለውን ፡ ገድሏል ፡ ገድሎ ፡ ነበር ፤ ይገድላል ፡ ይገድል ፡ ነበር ፡ እያሉ ፡ ያልተነበበውን ፡ በጽንዕ ፡ አፈታት ፡ እንዲ ፈቱ ፥ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ።

፹፰ ፤ ነ ፡ ደግሞ ፡ በነባርነቱ ፡ ሲረባ ፡ አገባብና ፡ አንቀጽ ፡ ይኾናል ፤ አገባብ ፥ ናሁ ፡ ነዋ ፥ እነሆ ። አንቀጽ ፥ ነዮ ፡ (ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፤ ነየከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ነየ ፡ ነየነ)፥ እነሆት ፡ ይኸው ፡ ከዚህ ፡ አለ ። ፪ኛም ፡ እነሆለት ፥ ይኸሙለት ፥ ከዚህ ፡ አለለት ፡ ያሰኛል ።

፹፱ ፤ የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ደቂቆች ፡ እነዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ በ፰ ፡ መደብ ፡ ሲረቡ ፡ ጭብጥ ፡ አንቀጽና ፡ ጭብጥ ፡ ቅጽል ፡ ናቸው ፤ ምስጢራቸውም ፡ ማሳየትና ፡ ማመልከት ፡ ነው ፤ አማሬ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ከ፰ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፬ቱ ፡ የቅርብ ፡ ሩቆች ፥ ፬ቱ ፡ የቅርብ ፡ ቅርቦች ፡ ናቸው ። አነና ፡ ንሕነ ፡ የሏቸውም ፤ አኹን ፡ በዚህ ፡ ዕርከን ፡ የሚነገር ፡ አንቀጽነታ ቸው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(የቅርብ ፡ ሩቆች) ።

ዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ ዝክቱ ፤	ያው ፡ ያውና ፤ ያ ፡ ነው ።
እንትኩ ፡ እንታክቲ ፤	ያቻት ፡ ያችው ፥ ያችውና ፤ ያች ፡ ናት ።
እልኩ ፡ እልክቱ ፤	እኒያው ፡ እኒያውና ፤ እኒያ ፡ እነዚያ ፡ ናቸው ።
እልከን ፡ እልክቶን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(የቅርብ ፡ ቅርቦች) ።

ዝ ፡ ዝንቱ ፤	ይኸው ፡ ይኸውና ፤ ይህ ፡ ነው ።
ዛ ፡ ዛቲ ፤	ይችው ፡ ይችውና ፤ ይህች ፡ ይች ፡ ይቺ ፡ ናት ።
እሉ ፡ እሎንቱ ፤	እኒሁ ፡ እኒሁና ፤ እኒህ ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።
እላ ፡ እሎን ፡ እላንቱ ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

ቅጽልነታቸው ፡ ኋላ ፡ በ፲፸ኛ ፡ ዕርከን ፡ ይነገራል ፡ (ቍ፪፲፰) ። ዝኩ ፡ እንትኩ ፡ እልኩ ፡ ማለት ፡ ዘከሃ ፡ እንተ ፡ ከሃ ፡ እለ ፡ ከሃ ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

፺ ፤ በ ፡ አልቦ ፡ ሎ ። በና ፡ ለ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ አንቀጽና ፡ አገባብ ፡ እየኾኑ ፡ ከውእቱ ፡ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ባሉት ፡ ባሥሩ ፡ ሰራዊት ፡ ሲዘረዘሩና ፡ ሲረቡ ፥ አንቀጽነታቸው ፡ አገባብነቱን ፡ አይለቅም ፤ የበና ፡ የሎ ፡ ፍች ፡ መለዮው ፡ ይህ ፡ ነው ፤ በ ፡ በበነቱ ፡ ቁሞ ፡ ለም ፡ በለነቱ ፡ ቁሞ ፡ መፈታት ። አልቦም ፡ የቦ ፡ አሉታ ፡ ነው ፤ አል ፡ ደግሞ ፡ በኢ ፡ ፈንታ ፡ ገብቶ ፡ የተጣፈ ፡ የኢ ፡ ተውላጥ ፡ ነው ፤ አሉታነቱም ፡ ያማርኛና ፡ የዕብራይስጥ ፡ እንጂ ፥ የግእዝ ፡ አይዶለም ፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ከቦ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አንቀጽ ፡ ገብቶ ፡ አይገኝም ። ቀተለ ፡ ብሎ ፡ ኢቀተለ ፡ ማለት ፡ ጽድቅና ፡ አሉታ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ በ ፡ ብሎም ፡ ኢቦ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አልቦ ፡ ማለት ፡ ጽድቅና ፡ አሉታ ፡ ነው ፤ ርባታውም ፡ ከሎ ፡ ተለይቶ ፡ በየዋህና ፡ በመሠሪ ፡ በጽድቅ ፡ ባሉታ ፡ ይረባል ፡ (ቍ፷፬) ።

(የዋህና ፡ ጽድቅ) ።	(ኀላፊና ፡ ጽንዕ) ።
፺፩ ፤ ቦ ፡ ውእቱ ፤	ርሱ ፡ አለ ፤ ኖረ ፤ ኑሯል ፤ ነበረ ።
ቦ ፡ ይእቲ ፤	ርሷ ፡ አለች ፤ ኖረች ፤ ኑራለች ፤ ነበረች ።
ቦ ፡ ውእቶሙ ፤	ርሳቸው ፡ አሉ ፤ ኖሩ ፤ ኑረዋል ፤ ነበሩ ።
ቦ ፡ ውእቶን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ቦ ፡ አንተ ፤	በቁሙ ፡ አለኽ ፤ ኖርኽ ፤ ኑረኻል ፤ ነበርኽ ።
ቦ ፡ አንቲ ፤	አንቺ ፡ አለሽ ፤ ኖርሽ ፤ ኑረሻል ፤ ነበርሽ ።
ቦ ፡ አንትሙ ፤	እናንት ፡ አላችኹ ፤ ኖራችኹ ፤ ኑራችኋል ፤ ነበራችኹ ።
ቦ ፡ አንትን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ቦ ፡ አነ ፤	እኔ ፡ አለኹ ፤ ኖርኹ ፤ ኑሬያለኹ ፤ ነበርኹ ።
ቦ ፡ ንሕነ ፤	እኛ ፡ አለን ፤ ኖርን ፤ ኑረናል ፤ ነበርነ ፡ ን ።

አሉታውንም ፤ አልቦ ፡ ብለኽ ፥ የለም ፤ አልኖረም ፤ አልነበረም ። የለችም ፤ አልኖረችም ፤ አልነበረችም ፡ እያልኽ ፡ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ።

(ዝርዝር) ።	(አፈታት) ።
፺፪ ፤ ቦ ፡ ቦቱ ፤	አለው ፤ አለበት ፤ ኖረው ፤ ኖረበት ፤ ኑሮታል ፤ ኑሮበታል ፤ ነበረበት ፤ በርሱ ።
ባ ፡ ባቲ ፤	አላት ፤ አለባት ፤ ኖራት ፤ ኖረባት ፤ ኑሯታል ፤ ኑሮባታል ፤ ነበረባት ፤ በርሷ ።
ቦሙ ፡ (ቦቶሙ) ፤	አላቸው ፤ አለባቸው ፤ ኖራቸው ፤ ኖረባቸው ፤ ኑሯቸዋል ፤ ኑሮባቸዋል ፤ ነበረባቸው ፤ በርሳቸው ።
ቦን ፡ (ቦቶን) ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ብከ ፤	አለኽ ፤ አለብኽ ፤ ኖረኽ ፤ ኖረብኽ ፤ ኑሮኻል ፤ ኑሮብኻል ፤ ነበረብኽ ፤ ባንተ ።
ብኪ ፤	አለሽ ፤ አለብሽ ፤ ኖረሽ ፤ ኖረብሽ ፤ ኑሮሻል ፤ ኑሮብሻል ፤ ነበረብሽ ፤ ባንች ።

ብክሙ ፤	አላችኹ ፤ አለባችኹ ፤ ኖራችኹ ፤ ኖረባችኹ ፤ ኑሯችኋል ፤ ኑሮባችኋል ፤ ነበረባችኹ ፤ በናንተ ።
ብክን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ብየ ፤	አለኝ ፤ አለብኝ ፤ ኖረኝ ፤ ኖረብኝ ፤ ኑሮኛል ፤ ኑሮብኛል ፤ ነበረብኝ ፤ በኔ ።
ብነ ፤	አለን ፤ አለብን ፤ ኖረን ፤ ኖረብን ፤ ኑሮናል ፤ ኑሮብናል ፤ ነበረብን ፤ በኛ ።

አሉታውንም ፤ አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ ብለኽ ፥ የለውም ፤ የለበትም ፤ አልኖረውም ፤ አልኖረበትም ፤ አልነበረበትም ፡ እያልኽ ፡ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ። አልባ ፤ አልባቲ ፤ አልበሙ ፤ አልበን ። አልብከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ።

፺፫ ፤ ሎ ፡ ሎቱ ፤	ለርሱ ፥ አለው ፤ አለለት ፤ ኖረለት ፤ ነበረለት ፤ ይገባል ፤ ይገባዋል ።
ላ ፡ ላቲ ፤	ለርሷ ፥ አላት ፤ አለላት ፤ ኖረላት ፤ ነበረላት ፤ ይገባል ፤ ይገባታል ።
ሎሙ ፡ ሎቶሙ ፤	ለርሳቸው ፥ አላቸው ፤ አለላቸው ፤ ኖረላቸው ፤ ነበረላቸው ፤ ይገባ(ቸዋ)ል ።
ሎን ፡ ሎቶን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ለከ ፤	ላንተ ፥ አለኽ ፤ አለልኽ ፤ ኖረልኽ ፤ ነበረልኽ ፤ ይገባል ፤ ይገባኻል ።
ለኪ ፤	ላንች ፥ አለሽ ፤ አለልሽ ፤ ኖረልሽ ፤ ነበረልሽ ፤ ይገባል ፤ ይገባሻል ።
ለክሙ ፤	ለናንተ ፥ አላችኹ ፤ አለላችኹ ፤ ኖረላችኹ ፤ ነበረላችኹ ፤ ይገባል ፤ ይገባችኋል ።
ለክን ፤	ዝኒ ፡ ከማሁ ።
ልየ ፡ ሊተ ፤	ለኔ ፥ አለኝ ፤ አለልኝ ፤ ኖረልኝ ፤ ነበረልኝ ፤ ይገባል ፤ ይገባኛል ።
ለነ ፤	ለኛ ፥ አለን ፤ አለልን ፤ ኖረልን ፤ ነበረልን ፤ ይገባል ፤ ይገባናል ።

፺፬ ፤ ጽድቅ ፡ አንቀጽ ፡ የሚሰማባቸው ፡ የነባር ፡ ዲቃሎች ፡ ወይም ፡ በዞች ፤ እወና ፡ አሆም ፡ ውስጠ ፡ ውእቱዎች ፡ ናቸውና ፥ በጥያቄና ፡ በትእዛዝ ፡ ጊዜ ፡ የጽድቅ ፡ ተሰጦ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ቍጥራቸውና ፡ ክፍላቸው ፡ ከውእቱ ፡ ነው ፤ ንኡስ ፡ አገባብም ፡ ይኾናሉ ። እወ ፤ አዎን ፥ እውነት ፡ ነው ፤ ወይም ፡ እውነት ፥ በውነት ፡ እያሰኘ ፡ ምስክርነትን ፡ ያሳያል ፤ የያዙቱን ፡ ነገር ፡ ለማጽደቅ ፡ እንደ ፡ መሐላ ፡ ነው ። እወ ፡ ውእቱ ፥ እወ ፡ ይእቲ ፡ እያለ ፡ እስከ፲ ፡ ይዘምታል ፤ እወ ፡ እግዚኦ ፥ እወ ፡ አባ ፥ እወ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ እያለ ፡ በገባበት ፡ ኹሉ ፡ ውእቱን ፡ ያሰማል ። በጥያቄም ፡ ጊዜ ፡ ተሰጦ ፡ ሲኾን ፡ ባሉታና ፡ በጽድቅ ፡ ይገባል ፤ ይህም ፡ ኢመጽኡኑ ፡ ምትኪ ፥ እወ ፡ ኢመጽአ ፤ ዳግንኑ ፡ አቡኪ ፥ እወ ፡ ዳግን ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አሆ ፡ ማለትም ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በብ

ሂል፡ተስቦ፡ዕሺ፡በጎ፡ይኹን፡እያሰኘ፡በይቤ፡ዝርዝር፡ይረባል፤ ይህም፡አሆ፡ይቤ፥አሆ፡ትቤ፥አሆ፡በልዎ፡እያለ፡በብሂል፡መዝመቱን፡ያሳያል ። በጥሬነቱም፡የጥሬ፡ተሰጠ፡እየኾነ፡አቤቶ፡ሆይ፥እሜቶ፡ሆይ፤ ወይም፡በጭር፡ቃል፥አቤት፡እመት፡ያሰኛል፤ ሁ፡የተባለው፡የሩቁ፡ዝርዝር፡ከአ፡ጋራ፡ገጥሞ፡አሆ፡ስለ፡ተባለ፥እንዲህ፡በ፱፡ስልት፡ይፈታል ።

፺፫፤ ሦስቱ፡አሉቶች፡ደግሞ፡አከና፡ሐሰ፡ኢ፡፩፡ወገን፡ናቸው፤ አከ፡በ፲፡ሰራዊት፡እየገባ፡እንደ፡በ፡በኹሉ፡ይፈታል ። ይህም፡አከ፡ውእቱ፤ አከ፡ይእቲ፤ አከ፡አንትሙ፤ አከ፡ንሕነ፡እያሰኘ፡በወንድና፡በሴት፡ባንድና፡በብዙ፡በሩቅና፡በቅርብ፡መዝመቱን፡ያሳያል ። አፈታቱም፥ነው፡ኾነ፡አለ፡ኖረ፡ነበረ፡ያለውን፡ያነኑ፡የውእቱን፡ጽድቅ፥አይዶለም፡አልኾነም፥የለም፡አልኖረም፡አልነበረም፡እያሉ፡መለወጥና፡መገልበጥ፡ማስተባበል፡ነው ። ፪ኛም፡አከ፡በቱ፡አከ፡ሎቱ፡እያለ፡በበና፡በለ፡ሲዘምት፥በርሱ፡ለርሱ፡ተብሎ፡ይፈታል ። ፫ኛም፡አከ፡አከ፡ብሎ፡በደጊም፡ሲነገር፡እንኳን፡እንኳን፥ወይም፡አልኾነም፡አይኾንም፡እያሰኘ፡አካቶ፡ፈጽሞ፡ጭራሽ፡ማለትን፡ያሳያል ።

፺፬፤ ሐሰ፡ከሐሰወ፡የተከፈለ፡ነው፤ ሀሎ፡ከሀለወ፥ነዐ፡ከነዐወ፡እንደ፡ተከፈሉ፤ ሐሰንና፡ነዐን፡ነባር፡ያሰኛቸው፡ወን፡መጕረድና፡ሕገ፡ወጥነት፡ነው ። ሐሰ፡ዝርነት፡ስላለው፡በፈታቱ፡ኹሉ፥ሐሰት፡ውሸት፥አይዶለም፤ አልኾነም፤ አይኾንም፤ አይኹን፡እያሰኘ፡ትንቢትና፡ትእዛዝ፡ያናግራል ። ሲዘረዝርም፡ሐሰ፡በቱ፤ ሐሰ፡ሎቱ፤ አይኹንበት፤ አይድረስበት፤ ሐሰት፡ይኹንለት፤ ሕልም፡ያድርግለት፡እያሰኘ፤ ሐሰ፡ባቲ፡ሐሰ፡ላቲ፡ብሎ፡እስከ፡ንሕነ፡ይዘረዝራል ።

ኢ፡ደግሞ፡እንደ፡አከና፡እንደ፡አልቦ፡አይዶለም፡የለም፡አልነበረም፡እያሰኘ፥ኢ፡ውእቱ፡ኢ፡ይእቲ፡በማለት፡እስከ፲፡ይረባል ። ሲዘረዝርም፡እንደ፡አከና፡እንደ፡ሐሰ፤ ኢ፡በቱ፡ኢ፡ሎቱ፥ኢ፡ባቲ፡ኢ፡ላቲ፥ኢ፡ብከ፡ኢ፡ለከ፥ኢ፡ብየ፡ኢ፡ሊተ፡እያሰኘ፡እስከ፲፡ይረባል ።

፺፭፤ በላገባቦች፡አንቀጽ፡ባገባብ፡ይዘምታል፡የሚሉት፡ይህን፡አካኼድ፡ነው፤ ይዘምታልም፡ማለት፡አንቀጽ፡ርሱ፡ራሱ፡ሳይፈልስ፡አገባብ፡እየተከተለ፡ባገባብ፡ዝርዝር፥ሩቅና፡ቅርብ፥አንድና፡ብዙ፡ወንድና፡ሴት፡ለይቶ፡ይኼዳል፡ማለት፡ነው፤ አገባቦቹም፡በና፡ለ፡ናቸው ። የእወ፡የአሆም፡አሉታና፡አፍራሽ፡፪፡ናቸው፤ እንዳዒና፡እንበኢ፤ እንዳዒ፡በለ፥እንበኢ፡በራሱ፡ይዘረዝራል፤ ይህም፡እንዳዒ፡ሎቱ፡ላቲ፡ሎሙ፡ሎን፡ለከ፤ እንበኢሁ፡ሃ፡ሆሙ፡ሆን፥እንበኢከ፡ኪ፡እያለ፡መኼዱን፡ያሳያል ። እንጋም፡እንደ፡እንዳዒ፡ውስጠ፡ኢ፡ነውና፥ያሉታና፡የጥርጥር፡አንቀጽ፡ስለ፡ኾነ፡በለ፡ይዘምታል፤ አል፡ስለ፡ኢ፡እንደ፡ገባ፥እንዳዒም፡በእንጋ፡ፈንታ፡የገባ፡ዕብራይስጣዊ፡ቃል፡ነው፡እንጂ፤ ግእዝ፡አይዶለም፤ እንበኢ፡ግን፡የአበየ፡ዘር፡ነው ።

፫ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ስም ፡ ወመስም ፥ ስሙም ፡ ጥሬ ፡ የሰዋስው ፡ ፍሬ ።

፲፪ኛ ፡ ዕርከን ።

የዘርና ፡ የነባር ፡ ጥሬ ፤ ወይም ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስም ።

፺፰ ፤ የጥሬ ፡ ዘር ፡ ዐይነትና ፡ ስም ፡ ፬ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ዘመድ ፥ ፪ኛው ፡ ባዕድ ፥ ፫ኛው ፡ ምእላድ ፥ ፬ኛው ፡ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፡ ይባላል ። ዘመድ ፡ ዘር ፡ አንቀጹንና ፡ አርእስቱን ፡ መስሎ ፡ የሚወጣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ይህም ፡ ነደ ፡ ነድ ፥ ቆመ ፡ ቆም ፥ ሤጠ ፡ ሤጥ ፥ ቀተለ ፡ ቀትል ፥ ገብረ ፡ ገብር ፥ ግብር ፤ ጠቢብ ፡ (ጠበ) ፡ ጥበብ ፤ ነቢብ ፡ (ነበ) ፡ ንባብ ፤ ሐጺጽ ፡ (ሐጸ) ፡ ሕጸጽ ፤ ዐብየ ፡ ዕበይ ፡ እያለ ፡ ዘመድን ፡ ዅሉ ፡ ያሳያል ።

፺፱ ፤ ባዕድ ፡ ዘር ፡ የግሱን ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ በባዕድ ፡ ፊደል ፡ የሚነሣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ፊደሎቹም ፡ ፭ ፡ ናቸው ፥ አመተሰነ ፤ ግእዛቸው ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ተነገረ ፡ ካዕብና ፡ ራብዕ ፥ ሳድስና ፡ ሳብዕ ፡ አይቀሩም ፤ እነዚሁም ፡ አ ፡ ተ ፡ አስተ ፡ አን ፡ አስ ፡ ከተባሉት ፡ ከ፭ቱ ፡ ልማዶች ፡ የወጡ ፡ ናቸው ፡ (ቍ፴፩) ። አ ፡ የማድረግና ፡ የማስደረግ ፡ ልማድ ፡ እየኾነ ፡ በቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባና ፡ ወዲያው ፡ ለጥሬው ፡ ባዕድ ፡ ይኾናል ። ምሳሌ ፤ ርእየ ፡ አርአየ ፥ አርኣያ ። መሰለ ፡ አምሰለ ፥ አምሳል ። ሰትዐ ፡ አስትዐ ፥ አስትዓ ። በረየ ፡ አብረየ ፥ እብሬት ። ገዝአ ፡ አግዝአ ፥ እግዚእ ። ለትሐ ፡ አልትሐ ፥ እልታሕ ፥ የመሰለው ፡ ዅሉ ። መ ፡ ደግሞ ፡ ከተ ፡ በቀር ፡ ፫ቱ ፡ ልማዶች ፡ ከገቡበት ፡ አንቀጽ ፡ በሚወጣ ፡ ጥሬ ፡ አን ፡ እየጐረደ ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ ገብቶ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ አፍርሀ ፡ መፍርህ ፥ አደንገፀ ፡ መደንግፅ ፤ አስተብቍዐ ፡ መስተብቍዕ ፤ አንቀልቀለ ፡ መንቀልቅል ፤ አስቈረረ ፡ መስቈርር ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ዅሉ ፡ ያሳያል ። ልማድ ፡ ከሌለበት ፡ ከመደበኛ ፡ አንቀጽ ፡ በሚወጣ ፡ ስም ፡ ግን ፥ ሰቀለ ፡ መስቀል ፥ ሔበ ፡ ማሕየብ ፤ ቀድሐ ፡ ምቅዳሕ ፤ ወረደ ፡ ሙራድ ፤ ወፀፈ ፡ ሞፀፍ ፡ እያለ ፡ በራሱ ፡ ባዕድነት ፡ ይነገራል ። ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ራብዕ ፡ መኾኑ ፡ በ፪ቱ ፡ ፀመሎች ፡ በወና ፡ በሀአ ፡ ምክንያት ፡ ነው ፤ ሳድስ ፡ መኾኑም ፡ ጥሬነቱ ፡ የቦታና ፡ የመሣሪያ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ነው ፡ (ቍ፳) ። ተ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ነውና ፥ ከተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ ተገሠጸ ፡ ተግሣጽ ፤ ተኀመሰ ፡ ታኅማስ ፤ ተሠገወ ፡ ትሥጉት ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ሰ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ ከአስ ፡ ልማድነት ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፡ አስየዘዘ ፡ ሰየዛዝ ፤ አስቈቀወ ፡ ሰቈቃው ፤ አስቈረረ ፡ ሰቈራር ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡ (ቍ፴፫) ። አስተና ፡ አስ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ልማዶች ፡ እንደ ፡ ሀለወና ፡ እንደ ፡ ሀሎ ፡ ናቸው ፤ ተን ፡ ከመጐረድ ፡ በቀር ፡ ልዩነት ፡ የለም ። ነ ፡ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ ከአን ፡ ልማድነት ፡ ይወጣል ፤ ይህም ፥ በልበለ ፡ አንበልበለ ፥ ነበልባል ፤ በስበሰ ፡ አንበስበሰ ፥ ነበስባስ ፤ ጐድጐደ ፡ አንጐድጐደ ፥ ነጐድጓድ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

እንና ፡ እስተም ፡ ከአና ፡ ከተ ፡ ሳይለዩ ፡ እንዳሉ ፡ ባዕድ ፡ ይኾናሉ ፤ አን ፡ እን ፡ እየኾነ ፡ ሲገባ ፥ ገለገ ፡ አንገለገ ፡ እንግልጋ ። ሶሰወ ፡ አንሶሰወ ፡ (ነሶሳው) ፡ እንስሳ ። አስ

ተም፡እስት፡እየኾነ፡ሲገባ፥ነፍሰ፡አንፈሰ፡አስተንፈሰ፥እስትንፋስ ። ጋብአ፡አስ
ተጋብአ፡እስትጉቡእ፥(መስተጋብእ) ። ረከበ፡አርከበ፡አስተርከበ፥እስትርኩብ፤
ተራከበ፡አስተራከበ፡ብሎ፡ምስትርካብ፡መስተራክብ፡እያለ፡ጥሬ፡ዘር፡ኹሉ፡
ከሚመስለው፡እንጂ፡ከማይመስለው፡አንቀጽ፡እንዳይወጣ፡በግልጥ፡ያስረዳል ።

፻፤ ምእላድ፡ዘር፡ደግሞ፡በዘመድ፡ተነሥቶ፡በባዕድ፡የሚጨርስ፡ወሳኼ፡
ባዕድ፡ነው፤ምእላዶቹም፡፮፡ናቸው፥ዊው፡ዩያይ፡ል፡ም፡ናን፡ት ። ይህም፥አብ፡
አባዊ፥አበው ። ሐዳስ፡ሐዳስዩ፥ኢቶጵ፡ኢትዎ(ዮ)ጵያ፤አንስት፡አንስትያ፤ባሕር፡
ባሕር(ራ)ይ ። ኪሩብ፡ኪሩቤል፡ም፡ን፤ሱራፊ፡ሱራፌል፡ም፡ን ። በፅዐ፡ብፅዕና፡
ብፅዓን፤ቀደመ፡ቅድምና፤ፈለጠ፡ፍልጣን፤በርሀ፡ብርሃን ። ሐመየ፡ሐሜት፤
ቀነወ፡ቀኖት፡እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል ። ልምን፡እነዚህ፡፫ቱ፡ምእላዶች፡
እንደ፡ውና፡ት፡አብዢዎች፡ናቸው፤ል፡በምና፡በን፡ፈንታ፡በጸሓፊ፡ስሕተት፡
የገባ፡ነው፤ም፡የዕብራይስጥና፡የሐባብ፥ን፡የግእዝና፡የዐረብ፡አብዢ፡ነው፤
ይኸውም፡በወንድ፡አንቀጽ፡ለሚነገር፡ብቻ፤በዝርዝር፡ግን፡ምእላድነቱ፡የሴ
ቶች፡ብቻ፡ነው፤(አንትሙ፡አንትን) ። ይኸውም፡ሊታወቅ፡ሐባቦችና፡ዕብራው
ያን፥ኪሩቤም፡ሱራፌም፥ጻድቃም፡ኃጥአም፥እስመ፡ብዙኃም፡ጽዉዓም፡ወኅዳ
ጣም፡ኅሩያም፡እያሉ፡በም፡ያበዛሉ፡እንጂ፤እንደ፡ግእዝና፡እንዳረብ፡በን፡አያ
በዙም ። አል፡ከበ፡በቀር፡በሌላ፡አንቀጽ፡ገብቶ፡እንዳይገኝ፥ልና፡ም፡ደግሞ፡
ከሱራፌና፡ከኪሩብ፡በቀር፡በሌላ፡ጥሬ፡ገብተው፡አይገኙም ።

፻፩፤ ባዕድ፡ከምእላድ፡የተባለውም፡፬ኛው፡ዐይነት፥በባዕድ፡ተነሥቶ፡በባ
ዕድ፡ይጨርሳል፤ይህም፡ከፈለ፡መክፈልት፥ሰፈረ፡መስፈርት፥ሣረረ፡መሠረት፥
ተደመረ፡ትድምርት፥ተሠለሰ፡ትሥልስት፥ተምህረ፡ትምህርት፡እያለ፡ሌላውን፡
ኹሉ፡ያሳያል ። የስም፡ዘርፎች፡ደግሞ፡እንደዚሁ፡እንደ፡ጥሬው፡ዐይነት፡፬፡
ናቸው፤ባሕርይና፡ግብር፡ተጸውዖና፡ተቀብዖ ። ሕዋሳተ፡አፍኣ፡በሚባሉት፡በይ
ንና፡በጕሮሮ፡ባፍንጫና፡ባፍ፡በጅ፡በነዚህ፡ባ፭ቱ፡መሣሪያነት፡የሚሠራ፡ኹሉ፥
ማየትና፡መስማት፡ማሽተትና፡መቅመስ፡መዳሰስ፥የባሕርይ፡ሥራ፡ይባላል፤
ሌሎች፡ግን፡ባሕርይ፡ይሉታል ። ሥራነቱን፡ደግሞ፡የሚያጐላና፡የሚገልጥ፡የሚ
ያረጋግጥ፥ዕፅ፡(በማየትና፡በመታየት)፤ድምፅ፡(በመስማትና፡በመሰማት)፤ዕጣን፡
(በማሽተትና፡በመሽተት)፤ጥፍጥ፡መራራ፡(በመቅመስና፡በመቀመስ)፤ልዝብ፡
ሸካራ፥(በገሲስና፡በተገሶ)፡ማለትና፡መባል፥የባሕርይ፡ስም፡ነው ።

፻፪፤ የባሕርይ፡ስምና፡የባሕርይ፡ግብር፥ሕይወት፡ላለውና፡ለሌለው፥ለሚ
ታይና፡ለማይታይ፥ለፈጣሪም፡ሳይቀር፡ለፍጥረት፡ኹሉ፡አለው ። የማይታየውን፡
ስምና፡ግብር፥በማይታዩት፡በሕዋሳተ፡ውስጥ፡አስተያየት፥በጥልቅ፡ልብ፥በረ
ቂቅ፡ሐሳብ፡ማሰብ፡ነው፤አከ፡ከመ፡ይትረአይ፡አላ፡ከመ፡ይትኀለይ፡እንዳለ፡
(ኪዳ) ። የሚታየው፡ስም፡ግን፥ወንድና፡ሴት፡እያስተባበረ፡ባንድነትና፡በውስጠ፡
ብዙነት፥ወይም፡በጠቅላይነት፥በስተጋባኢነት፡ይነገራል ። ምሳሌ፤ሰብእ፡እንስሳ፥
አርዌ፡ዖፍ፤መርዔት፡ፍጥረት፡ዘመድ፤ልብስ፡መጽሐፍ፡ንዋይ፥የመሰለው፡

ኹሉ ፤ ዘመድና፡ ፍጥረት፡ ፩፡ ወገን፡ ነው ። ወገብረ፡ ዕሥራ፡ ወክልኤተ፡ ዘመደ፡ (ኩፋሌ) ። ያካልና፡ የግብር፡ የስም፡ መሠረት፡ ባሕርይ፡ ስለ፡ ኾነ፥ አካልን፡ እከሌ፡ የሚያሰኝ፡ እውነተኛ፡ ስም፡ የሚወጣ፡ ከባሕርይና፡ ከግብር፡ ነው ። ግብርም፡ አካል፡ በባሕርይ፡ የሚሠራው፡ ወይም፡ የሚያፈራው፡ የባሕርይ፡ ፍሬ፡ መኾኑን፡ ያሳያል ። የግብር፡ ስም፡ በውስጠ፡ ዘና፡ በመስም፡ ተነግሯል፡ (ቊ፸፫) ። የተጸውዖና፡ የተቀብዖም፡ አኹን፡ በተራው፡ ይመጣል ።

፻፫ ፤ የነዚህም፡ ያራቱ፡ ዐይነት፡ ስሞች፡ አበዛዝ፥ እንዳወጣጣቸው፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ነው ፤ እኩሉ፡ በባዕድ፡ ፊደል፡ በአ፡ ብቻ፥ ልብ፡ አልባብ፤ ዘመድ፡ አዝማድ፤ ነገድ፡ አንጋድ፤ ቤት፡ አብያት፡ እያሰኙ፤ እኩሉም፡ ጥብ፡ አጥባት፤ ነቅዕ፡ አንቅዕት፤ ባሕር፡ አብሕርት፤ ገብር፡ አግብርት፡ እያሰኙ፡ በአና፡ በት፡ ይበዛሉ ። እኩሉ፡ ደግሞ፡ በም እላድ፡ ብቻ፥ ባዕድ፡ ባዕዳን፤ ኃጥእ፡ ኃጥአን፤ ጻድቅ፡ ጻድቃን፤ ጽድቅ፡ ጽድቃት፤ አብ፡ አበው፥ አበ፡ አበት፤ ቃል፡ ቃላት፤ ጠል፡ ጠላት፤ ዝናም፡ ዝናማት፤ ነድ፡ ነዳት፤ ቆም፡ ቆማት፤ ሰግላ፡ ሰጋልው፤ ሰሌዳ፡ ሰላድው፥ ወይም፡ ሰሌዳት፡ እያሰኙ፡ በንና፡ በት፡ በው፡ ይበዛሉ ። ባዕድና፡ መስም፡ የተባለው፤ መኰንን፡ መኳንንት፥ መስፍን፡ መሳፍንት፤ መምህር፡ መምህራን፥ ማእምር፡ ማእምራን፡ እያሰኙ፤ ባዕድ፡ ከምእላድ፡ ያልነውም፥ መክፈልት፡ መክፈልታት፤ ትምህርት፡ ትምህርታት፡ እያ ሰኙ፡ በምእላድ፡ ላይ፡ ምእላድ፡ ጨምሮ፡ ይበዛል ። እኩሉ፡ ግን፡ ባዕድና፡ ምእ ላድ፡ አንና፡ ትን፡ ተውሳክ፡ ሳይጨምሩ፥ ፊደሎቻቸውን፡ ለዋውጠው፡ ሳድስና፡ ራብዕ፡ በማድረግ፤ ኀጢአት፡ ኀጣይእ፤ መቅደስ፡ መቃድስ፤ መድሎት፡ መዳልው፤ መክሊት፡ መካልይ፤ ደብተራ፡ ደባትር፡ እያሰኙ፡ በራሳቸው፡ ብቻ፡ ይበዛሉ ።

፻፬ ፤ ፩ኛም፡ በከዕብ፡ በሳብዕ፡ ወ፥ በሣልስ፡ በኃምስ፡ የ፡ ስላሉበት፥ ተጐር ደው፡ የነበር፡ ወና፡ የ፡ ገቦ፡ ገበዋት፤ ግልፎ፡ ግልፍዋት፤ ቀዳሲ፡ ቀዳስያን፥ ቅዳሴ፡ ቅዳስያት፤ ደዌ፡ ደውያት፤ ጼዴ፡ ጼድያት፡ እያሰኙ፡ ከት፡ ጋራ፡ በራብዕነት፡ ያበ ዛሉ ። አንዳንድ፡ ጊዜም፥ ዳዕሮ፡ ዳዕርው፤ ከበሮ፡ ከባርው፤ ቀቀኖ፡ ቀቃንው፤ ሰገኖ፡ ሰጋንው፤ ፍኖት፡ ፍናው ። ግምዔ፡ ገማዕይ፤ ቍልዔ፡ ቈላዕይ፡ እያሰኙ፡ ብቻ ቸውን፡ በሳድስነት፡ ያበዛሉ ። ይህንንም፡ ዐዋጅ፡ አፍርሰው፥ ውጽብ፡ አውጻብ፤ ጸ ልቦ፡ አጽላብ፤ ዶርሆ፡ ደዋርህ፤ መርኆ፡ መራኁት፤ ሐለስትዮ፡ ሐለስትዮታት ። ጠሊ፡ አጣሊ፤ ከይሲ፡ አከይስት፤ ሰርዌ፡ ሰራዊት፡ እያሰኙ፡ በአና፡ በት፡ የሚበዙ፡ አሉ ። ከዚህ፡ ይልቅ፡ ደግሞ፥ ግብ፡ ግበብ፡ ግበባት፤ ዕፅ፡ ዕፀው፡ ዕፀዋት፤ እብን፡ እበን፡ አእበን፤ እግር፡ እገር፡ አእጋር ። ቀሡት፡ ቀሡታት፡ ቀሣውት፤ ቀሲስ፡ ቀሲ ሳን፡ ቀሳውስት ። ከልብ፡ ከለባት፡ አክላብ፤ ንህብ፡ አንህብት፡ አንሃብ፤ ውሒዝ፡ ው ሒዛት፡ ወሐይዝት ። ድርህም፡ ድርህማት፡ ደራህም፤ ኅብዝ፡ ኅብዛት፡ ኅባውዝ፡ እያ ሰኙ፡ በ፪፡ ዐይነት፡ ብኹ፡ የሚበዙ፡ ብዙ፡ ስሞች፡ አሉ ።

፻፭ ፤ በዚህ፡ ላይ፡ ደግሞ፡ በአ፡ ብቻ፡ ለሚበዙና፡ በአና፡ በት፡ በየራሳቸውም፡ ለሚበዙ፥ የብዙ፡ ብዙ፡ ለመኾን፡ ፪ኛ፡ አበዛዝ፡ አላቸው ። ይህም፡ ክሊል፡ አክሊል፡ አክሊላት፤ መለክ፡ አምላክ፡ አማልክት፤ ጠሊ፡ አጣሊ፡ አጣልያት፤ ከይሲ፡ አክይ

ስት ፡ አክይስታት ፤ መቅደስ ፡ መቃድስ ፡ መቃድሳት ፤ መቅበርት ፡ መቃብር ፡ መቃብራት ፡ እያሰኘ ፡ በብዛት ፡ ላይ ፡ ብዛት ፡ ጨምሮ ፡ የብዙ ፡ ብዙነት ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ኹኖ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ የሚነገር ፡ ጠቅላይና ፡ አስተጋባኢ ፡ ስም ፤ ሕዝብ ፡ ሰራዊት ፡ ሐራ ፡ ሰብእ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ባንድነትም ፡ ብቻ ፡ የሚነገር ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ባሕርያዊ ፡ ስም ፤ ወርቅ ፡ ብሩር ፡ ጼው ፡ ኖጺ ፥ ጸበል ፡ መሬት ፡ ሐሪጽ ፥ ሐሊብ ፡ ቅብዕ ፥ መዓር ፡ ስከር ፤ ብእሲ ፡ ብእሲት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፥ ግልጠ ፡ ብዙነት ፡ የለውም ።

፻፯ ፤ ውስጠ ፡ ብዙነት ፡ የሌለው ፡ ስመ ፡ ተጸውዖም ፥ የሰውና ፡ ያገር ፡ የባሕርና ፡ የወንዝ ፡ የተራራ ፡ ስም ፤ ሙሴ ፡ አሮን ፥ ግብጽ ፡ ከነዓን ፥ ኤርትራ ፡ ዮርዳን ፥ ሲናይ ፡ ሔርሞን ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ መጠሪያ ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ ይሞካሻል ፡ እንጂ ፤ አይበዛም ። ቢበዛም ፡ ቅሉ ፡ ከሞክሼነት ፡ በቀር ፡ ውስጠ ፡ ብዙነት ፡ የለውም ፤ ይኸውም ፡ ወአበዊነ ፡ ሠለስቱ ፡ መቃርሳት ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ዐረቡም ፡ ተላታ ፡ መጋራት ፡ ይላል ፡ (ቅዳ) ። ስመ ፡ ተቀብዖም ፡ የሚባለው ፡ የሹመትና ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፥ ጳጳስ ፡ ቀሲስ ፡ ንጉሥ ፡ ርእስ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ክቡር ፡ ስም ፡ ኹሉ ፡ በሹመት ፡ ጊዜ ፡ ከመሰጠት ፡ በቀር ፡ ከግብርና ፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። የከበሬታ ፡ ስም ፤ እግዚእ ፡ አግዓዚ ፡ አጋዕዝት ፥ ሊቅ ፡ ሊቃውንት ፥ ረብ ፡ አርባብ ፡ ረበዋት ፥ ረባን ፡ ረብናን ፥ ረባ(በ)ናት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፥ ማር ፡ ማሪ ፡ ማሬን ፡ ማለት ፡ ከተቀብዖ ፡ ስም ፡ ይገባል ።

፻፰ ፤ የስምና ፡ የባለስም ፡ ዐይነት ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ የወንድ ፡ ዐይነትና ፡ የሴት ፡ ዐይነት ። በተፈጥሯቸው ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የኾኑ ፡ ኹሉ ፡ በመልካቸውና ፡ በስማቸው ፡ ታይተው ፡ ተለይተው ፡ ይታወቃሉ ። ምሳሌ ፤ ብእሲ ፡ ብእሲት ፥ አብ ፡ እም ፥ ወልድ ፡ ወለት ፥ እኍ ፡ እኅት ። ዕጓል ፡ ዕጕልት ፥ በግዕ ፡ በግዕት ፥ አድግ ፡ እድግት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በተፈጥሮው ፡ ተባትና ፡ እንስት ፡ ያልኾነ ፡ ደመ ፡ ነፍስ ፡ የሌለው ፡ ማንኛውም ፡ ፍጥረት ፡ የስም ፡ ባለቤት ፥ ቦታና ፡ መሣሪያ ፥ ግብርና ፡ ነገር ፤ ሌላውም ፡ ቈሳቍስ ፥ ስም ፡ ያለው ፡ ኹሉ ፤ በወንድና ፡ በሴት ፡ ሲነገር ፡ መለዮው ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ዐብሮት ፡ የሚነገር ፡ አንቀጽና ፡ ቅጽል ። በአንቀጽ ፡ ሲለይ ፥ ይትፌሣሕ ፡ ሰማይ ፥ ወትትሐሠይ ፡ ምድር ፤ አድባር ፡ አንፈርዐጹ ፤ ሣህል ፡ ወርትዕ ፡ ተራከባ ፤ ጽድቅ ፡ ወሰላም ፡ ተሳዐማ ፤ ርትዕሰ ፡ እምድር ፡ ሠረጸት ፤ ወጽድቅኒ ፡ እምሰማይ ፡ ሐወጸ ። በወንድ ፡ አንቀጽ ፡ የጠራውን ፡ ሰማይና ፡ ጽድቅ ፡ መልሶ ፡ ደግሞ ፡ ሰማይ ፡ ትጠወም ፥ ወሰማይኒ ፡ ተጠውመት ፡ ከመ ፡ ክርታስ ፤ ወጽድቅኒ ፡ ታግዕዘክሙ ፡ ይላል ። በቅጽልም ፡ ሲለይ ፥ ወርኢኩ ፡ ሰማየ ፡ ሐዲሰ ፡ ወምድረ ፡ ሐዳሰ ፤ እስመ ፡ ሰሰለ ፡ ሰማይ ፡ ቀዳማዊ ፤ ወምድርኒ ፡ ቀዳሚት ፤ ዛቲ ፡ ባሕር ፡ ዐባይ ፡ ወረሓብ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። አንድና ፡ ብዙነት ፡ የሌለው ፥ ወንድና ፡ ሴት ፡ የማይለይ ፡ ጥሬ ፥ አገባብ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ አለመለየቱም ፡ ስምነትና ፡ ግብርነት ፡ የሌለው ፡ ዝራጭ ፥ የዘርና ፡ የነባር ፡ ጭላጭ ፥ የንባብ ፡ እንቃሬ ፡ የርባታ ፡ ዝቃጭ ፥ ወይም ፡ አተላ ፡ ሙጣጭ ፥ ድፍርስ ፡ ተራዋጭ ፥ ልቃሚ ፡ ብጣሪ ፡ እንቅጥቃጭ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ።

፲፫ኛ ፡ ዕርከን ።

አገባብ ።

፻፰ ፤ አገባብ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ መፍትው ፡ ርትዕ ፡ ድሎት ፡ ከለው ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ዘይቤውም ፡ የተገባ ፡ ግቡ ፥ የሚገባ ፡ ሥርዐት ፥ የነገር ፡ አጣጣል ፥ የንባብ ፡ አሰካክ ፥ ወይም ፡ በይግባኝ ፡ መምህር ፡ የሚፈርደው ፡ ፍትሐ ፡ ሰዋስው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የሰዋስውን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ፪ኛም ፡ አገባብ ፡ ማለትን ፡ ጨው ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ እኩል ፡ ገብ ፡ ቃል ፡ ይሉና ፥ ትርጓሜውን ፡ የብትን ፡ ቃል ፡ ኹሉ ፡ መሰብሰቢያና ፡ ማሰማሚያ ፥ የቋንቋ ፡ ቅመም ፥ የንባብ ፡ መቃስም ፥ ወይም ፡ ማጣፈጫ ፥ የምስጢር ፡ መግለጫ ፡ ይሉታል ። ያገባብም ፡ ዐይነት ፡ ስሙና ፡ ክፍሉ ፡ ፫ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ ደቂቅ ፡ ይባላል ፤ ፫ነቱም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንደሚጣፈው ፡ ነው ።

ዐቢይ ፡ አገባብ ።

፻፱ ፤ በነባር ፡ በዘማች ፡ በዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ እየገባ ፡ ማሰሪያነትን ፡ የሚያስለቅቅ ፡ ኹሉ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ይባላል ፤ በስማቸውና ፡ በግብራቸው ፡ ከንኡስ ፡ ከደቂቅ ፡ ተለይተው ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ የሚባሉም ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

እስመ ፡	መጠነ ፡ ዐቅመ ፡	መዋዕለ ፡
አኮኑ ፡	አምጣነ ፡	ዕለተ ፡
በእንተ ፡	ከመ ፡	ሰዓ ፡ ሰዓተ ፡
በይነ ፡	በዘ ፡	እስከ ፡
እንበይነ ፡	እምዘ ፡	ድኅረ ፡
ህየንተ ፡	አርአያ ፡	ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡
ተውላጠ ፡	አምሳለ ፡ ሕገ ፡	አላ ፡
ፍዳ ፡ በቀለ ፡	እመ ፡	ዳእሙ ፡
ኀበ ፡	ሶበ ፡	ባሕቱ ፡
መንገለ ፡	አመ ፡	እንበለ ፡
ወ(ው)እደ ፡	ጊዜ ፡	ዓዲ ፡
እንዘ ፡	ዓመተ ፡	ብሂል ።

ከነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ዐቢይነትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፥ ንኡስነትና ፡ ደቂቅነት ፡ የሚደርቡ ፡ አሉ ። ንኡስነት ፡ የሚደርቡ ፥ እስመ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቱ ፡ እንበለ ፡ ናቸው ። ደቂቅነት ፡ የሚደርቡ ፥ በእንተ ፡ ህየንተ ፡ ተውላጠ ፡ ፍዳ ፥ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ወእደ ፡ መጠነ ፡ አምጣነ ፥ ከመ ፤ አርአያ ፡ አምሳለ ፥ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ ድኅረ ፥ እንተ ፡ እንበለ ፡ ዓዲ ፡ ናቸው ፤ እንበለ ፡ ከኹሉ ፡ ይገባል ። ከነዳንዶቹና ፡ ከጥቂቶቹ ፡ በቀር ፡ ብዙዎቹ ፡ ጥሬና ፡ ነባር ፡ እንደ ፡ መኾናቸው ፡ ባ፲ ፡ ባ፲ ፡ ይዘረዘራሉ ። ሊዘረዘሩ ፡ ግን ፡ የማይችሉ ፤ እስመ ፡ አኮኑ ፡ እመ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፥ ወእደ ፡ እንዘ ፡ ባሕቱ ፡ ናቸው ።

ንኡስ ፡ አገባብ ።

፻፲ ፤ በነባር ፡ በዘማች ፥ በዐቢይ ፡ በንኡስ ፥ በአናቅጽ ፡ ኹሉ ፡ እየገባ ፡ ማሰሪያ ነትን ፡ የማያስለቅቅ ፤ ጥያቄና ፡ አንክሮ ፥ ደስታና ፡ ሐዘን ፥ ልመናና ፡ ምኞት ፥ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ ዕሽታና ፡ እንቢታ ፥ ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፥ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገር ፡ የሚያሳይ ፡ ፊደልና ፡ ቃል ፥ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ይባላል ፤ ከዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ተለይተው ፡ ንኡስ ፡ አገ ባቦች ፡ የሚባሉም ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

ሁ ፡	ኑ ፡	ሐዊሳ ፡	እንቋዕ ፡
እም ፡	አሌ ፡	እስኩ ፡	ጥቀ ፡
መ ፡ ሚ ፡	ወይ ፡ ዋይ ፡	ዮጊ ፡	እንከ ፡
እፎ ፡ በእፎ ፡	ወይሌ ፡	እንጋ ፡	ኦ ፡
አይ ፡ ምንት ፡ ተ ፡	አሀ ፡ አሀሀ ፡	ክመ ፡ ጽመ ፡	ሶ ፡
ሁ ፡ ኑ ፡ በኑ ፡	ሰይ ፡ ዬ ፡	ኣ ፡	ኬ ፡
አይ ፡ መኑ ፡	አይ ፡ አይቴ ፡	አይ ፡ ማእዜ ፡	ስፍን ፡
አሉታ ፤	አል ፡	ኢ ፡	አከ ፡
አማራጭ ፤	አው ፡ ዮጊ ፡ ሚመ ፡ እመ ፡ ኦከ ፡ ሶበ ፡ አከ ፡		
አጫፋሪ ፤	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ዓዲ ፡		
ከፋይ ፤	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ሰ ፡ ባሕቱ ፡		
አጋናኝ ፤	ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ጥቀ ፡		
ጕድና ፡ ድንቅ ፤	ዕጹብ ፡ ግሩም ፡ ተአምር ፡ ግናይ ።		

የጊዜ ፡ ጥሬዎች ።

ቅድመ ፡ ቅድም ፡	ትማልም ፡	ጌሠም ፡ ሳኒታ ፡
ትካት ፡ ዓለም ፡	አሚር ፡ ዮም ፡	ወትረ ፡ ዘልፈ ፡
አስፌር ፡	ኀሪፍ ፡	ለዝሉ(ላ)ፉ ፡
ናሁ ፡	ይእዜ ፡	ግሙራ ፡ ለግሙራ ፡
ማእዜ ፡	ወትር ፡ ዘልፍ ፡	ለፍጻሜ ።

የብዙ ፡ ብዙና ፡ ጭራሽ ፡ የሚያሳዩ ።

፻፲፩ ፤ ጥቀ ፡ ፈድፋደ ፡ ብዙኅ ፡ ይሙኑ ፤ በሕቁ ፡ በፍድፋዴ ። ለዓለም ፡ ለዝሉፉ ፤ ለፍጻሜ ፥ ግሙራ ፡ ለግሙራ ። ምንት ፡ ጽመ ፡ ክመ ፥ እምድሩ ፡ በምልኡ ፡ ስብዐ ። ዳግመኛም ፡ መድረሻቸው ፡ ግእዝ ፡ እየሆነ ፥ ወይም ፡ በ ፡ ወድቆባቸው ፡ በሳድስነት ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚኾኑ ፡ ሳድስ ፡ ቀጽሎች ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ።

ፍጹመ ፡	በፍጹም ፡	ጥዩቀ ፡	በጥዩቅ ፡
ጥንቁቀ ፡	በጥንቁቅ ፡	ሕቀ ፡	በሕቅ ፡

ሀልወ ፡	በሀልው ፡	ኀዳጠ ፡	በኀዳጥ ፡
ድቡተ ፡	በድቡት ፡	ውኁደ ፡	በውኁድ ፡
ሀዱአ ፡	በሀዱእ ፡	ንስቲተ ፡	በንስቲት ፡
ክቡተ ፡	በክቡት ፡	ፍድፉደ ፡	በፍድፉድ ፡
ኅቡአ ፡	በኅቡእ ፡	ንሕኑሐ ፡	በንሕኑሕ ፡
ክሡተ ፡	በክሡት ፡	ብዙኀ ፡	በብዙኅ ፡
ግሁደ ፡	በግሁድ ፡	ርቱዐ ፡	በርቱዕ ፡
መፍትወ ፡	በመፍትው ፡	ድልወ ፡	በድልው ።

በነዚህ ፡ አምሳል ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ እየኾነ ፡ ለሚነገር ፡ ቅጽል ፡ ውሳኔ ፡ የለውም ። ፫ኛም ፡ ነበር ፡ አንቀጽ ፡ የሚሰማባቸው ፡ ጥሬዎችና ፡ ቅጽሎች ፥ ወይም ፡ ውስጠ ፡ ውእቱዎች ። ድልወት ፡ መፍትው ፤ ብዉሕ ፡ ርትዕ ። መፍቅድ ፡ ፈቃድ ፡ ፍትወት ፡ ጸሕቅ ፡ ሥምረት ፡ ማኅሠሥ ። ግብር ፡ ዅርሀ ፡ ግድ ፡ ግዱድ ። ፬ኛም ፡ ጽድቅና ፡ አሉታ ፡ አንቀጽ ፡ የሚሰማባቸው ፡ የጥሬና ፡ ያንቀጽ ፡ ልቃሞች ፥ ወይም ፡ እንጥብጣቦች ። ናሁ ፡ ዮጊ ፡ ነዋ ፡ ዬ ፤ እንሆ ። ነዮ ፡ (ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፤ ነየከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ነየ ፡ ነየነ) ፤ እንሆት ፤ እንሆለት ። እወ ፡ አሜን ፡ አማን ፤ አዎን ፡ እውነት ። እንዳዒ ፡ እንጃ ፤ እንጃ ። አሆ ፡ እንቢ ፡ (ቍ፺፬) ። አሀ ፡ አሀሀ ፥ አሀ ፡ አሀ ፤ ወዲያ ፡ ወዲያ ። ብሥራት ፤ ብሥራትከ ፡ (ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን) ፤ የምሥራች ፥ ደስ ፡ ይበልኽ ፤ ተፈሣሕ ፡ ወተሐሠይ ። ፭ኛም ፡ ከትእዛዝ ፡ እየተጨመሩ ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚኾኑ ፡ ትእዛዝ ፡ አንቀጾች ። ሀብ ፤ ሀቡ ፤ ሀቢ ፤ ሀባ ፡ (ወሀበ) ። ሀብኬ ፡ ንትኃሠሥ ። ነዐ ፤ ነዑ ፤ ነዒ ፤ ነዓ ፡ (ነዐወ) ። ነዑ ፡ ንረድ ፤ ነዑ ፡ ንምሳሕ ። ሕንክ ፡ ክሙ ፡ ሕንኪ ፡ ካ ፡ (ሐነከ) ። ሕንክሙ ፡ ብልዑ ።

ደቂቅ ፡ አገባብ ።

፪፲፪ ፤ በብትን ፡ ሰዋስው ፡ ባራት ፡ ሰራዊት ፡ በሩቅ ፡ በሩቆች ፡ እየገባ ፡ በሥር ፡ መደብ ፡ የሚዘረዝር ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ይባላል ፤ በተገናኝ ፡ የባለቤትን ፡ ኹነታና ፡ ሥራ ፡ ለመግለጥ ፡ በብትን ፡ ላይ ፡ የሚጨመር ፡ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ተረፈ ፡ ንኡስ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ለዚህም ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ አለው ፤ መድረሻውን ፡ የሚለውጥና ፡ የማይለውጥ ። መድረሻቸውን ፡ የማይለውጡ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባ፬ ፡ ረድፍ ፡ የተጣፉት ፡ ናቸው ።

ቤዛ ፡	ፍና ፡	ውስተ ፡ ጠ ፡	ለ ፡ ለለ ፡
ዐስበ ፡	ዲቡ ፡	ውሳጤ ፡	በ ፡ በበ ፡
ዕሴተ ፡	ላዕለ ፡	ቅድመ ፡	ዘ ፡ ዘዘ ፡
ተክለ ፡	መልዕልተ ፡	ማእከለ ፡	ምስለ ፡ ከመ ፡
በይነ ፡	ታሕተ ፡	አፍአ ፡	አርአያ ፡
አፈ ፡	መትሕተ ፡	ዝየ ፡ ለፌ ፡	ሀየ ፡ ከሃ ።

መድረሻቸውን፡የሚለውጡና፡የማይለውጡ፡የቦታና፡የጊዜ፡ጥሬዎች ።

የቦታ፡ጥሬ ።

ላዕል፡መልዕልት፡ላዕሊት ። ታሕት፡መትሕት፡ታሕቲት ። ትርአስ፤ትርጋፅ፤ አፍአ፤ውስጥ፡ውሳጢ፡ውሳጢት ። ቅድም፡ፍጽም፡ገጽ፤አንጻር፡ምንጻር ። ድኅሬት፡ከዋላ፤ግንጽሊት፡ግፍትዒት፡ቍልቍሊት ። የማን፡ይምን፤ፀጋም፡ፅግም ። ጽንፍ፡ክንፍ፡ከንፈር፡ሐይቅ፤ድንጋግ፡ወሰን ። አድያም፡ደወል፡ብሔር ። ዝየ፡ ህየ፡ለፌ፡ከሃ ። ጥቃ፡ጎር፡ሕፅን፡ገቦ፡ጕንድ፡ጽጕ፡ጽጕጕ፤ዐውድ፡ዘውር፡ ግድም፡ኑኅ፡ኰለኄ ።

የጊዜያት፡ጥሬ ።

ቅድም፡ቀዲሙ፡አቅዲሙ፤ቀዳሚ፡መቅድም ። ድኅር፡ደኃሪ፡ከዋላ ። ምዕር፡ ወትር፡ዘልፍ ። ኵሎ፡ጊዜ፡ኵሎ፡ሰዓ፡ኵሎ፡ዕለተ፥ኵሎ፡አሚረ፥ኵሎ፡ዘመነ ። ንእስ፡ናእስ፤ውርዙት፡ውርዛዌ ። ርሥእ፡ርሥእና፡ርሥአን ። ትካት፡ጥንት፡መሠረት፤ፍጻሜ፡ተፍጻም፡ተፍጻሜት ። ዐቢይና፡ንኡስ፡ደቂቅ፡የተባሉት፡እነዚህ፡ኹሉ፡ያገባብ፡ጥሬዎች፡እንዲህ፡እንደሸት፡ተመርጠው፥ታሽተው፡ተፈልፍለው፡በ፫፡ማእሰረ፡ክፍል፡የታሰሩ፡ኋላ፡እንዲፈቱ፡ነውና፤ግቢያቸውንና፡ባህላቸውን፡አፈታታቸውን፡በየተራቸው፡በ፭ኛው፡ክፍል፡ተመልከት ።

፬ኛ፡ክፍል ።

ጸዋትወ፡ቅጽል፡ወአኃዝ፡የሰዋስው፡ባለቤትና፡ጓዝ ።

፲፬ኛ፡ዕርከን ።

፻፲፫፤ቅጽል፡ማለት፡ተጨማሪ፡ቃል፡ማለት፡ነው፤መለዮ፡ምልክት፡እንደ፡ማለት፤ምስጢሩ፡ግን፡የባለቤትን፡ስምና፡ግብር፥ጠባይና፡አኳኋን፥መልኩን፡ዐይነቱን፥ወርዱን፡ቁመቱን፡ስፍሩን፡ቍጥሩን፤ሌላውንም፡ኹሉ፡የሚያሳይ፡የስምና፡የግብር፡ፍካሬ፥ወይም፡ጽጌና፡ፍሬ፡ማለት፡ነው፤(እስመ፡እምፍሬሁ፡ይትዐወቅ፡ዕፅ)። የቅጽልም፡ዐይነት፡እንደ፡ሰዋስው፡ክፍል፡፪፡ነው፤፩ኛው፡ዘር፥፪ኛው፡ነባር፡ይባላል፤ዘር፡ቅጽል፡አንቀጽ፡ያለው፥ነባር፡ግን፡አንቀጽ፡የሌለው፡ነው ።

፻፲፬፤ ዘር፡ቅጽሎች፡፫፡ናቸው፤ውስጠ፡ዘና፡መስም፥ጥሬ፡ዘርና፡ወገን፡ቅጽል፥አኃዝ ። ለዘር፡ቅጽል፡ኹሉ፡ውስጠ፡ዘነት፡አለው፤የውስጠ፡ዘም፡ነገር፡በ፹፫፡ቍጥር፡ከመስም፡ጋራ፡ተነግሯል ። የጥሬ፡ዘርም፡ውስጠ፡ዘነት፥ዘርፍ፡እየያዘ፡ሲቀጸል፡ነው፤ዘርፍ፡የሌለው፡ጥሬ፥ነጠላ፡ስም፡እንጂ፡ቅጽል፡አይባልም ። በአንቀጽ፡በብትን፡እየገቡ፡የልክ፡ቅጽልና፡አገባብ፡የሚኾኑ፡መጠንና፡አምጣን፡ዐቅም፥እነዚህ፡ኹሉ፡ዘር፡ቅጽሎች፡ናቸው ። ወገን፡ቅጽሎች፡የተባሉም፡አስቀድመን፡በ፮፡ቍጥር፡እንዳርእስት፡የተናገርናቸው፡ዊና፡ይ፡ናቸው፤

(ቀዳማዊ ፡ ይ ፥ ወደኃራዊ ፡ ይ) ፤ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ ምእላዶች ፥ ዘርፍ ፡ አያያዥነት ፡ ባላ
ቸው ፡ በ፬ቱ ፡ ፊደላትና ፡ (ግእዝ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ) ፡ በ፪ቱ ፡ አገባብ ፡ በለ ፡ በዘ ፡
ፈንታ ፡ እየገቡ ፥ የዘርፍና ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ስላገኙ ፥ ከቅጽሎች ፡ ጋራ ፡ ተቈጥረ
ዋል ፤ ስማቸውም ፡ የሙሻዘር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ይባላል ። ወገንነታቸው ፡ በወገን ፡ ጥሬ ፡
ሲገቡ ፡ ነው ። ምድር ፡ ምድራዊ ፥ ሰማይ ፡ ሰማያዊ ፥ ኢትዮጵያዊ ። አኃዝ ፡ ቅጽልም ፡
ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ ኋላ ፡ በቦታው ፡ ይነገራል ።

፻፲፭ ፤ ነባር ፡ ቅጽሎችም ፥ እንደ ፡ ዘር ፡ ቅጽሎች ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ነባር ፡ ጥሬና ፡
ግልጸ ፡ ዘ ፥ የቦታና ፡ የጊዜ ፡ ቅጽሎች ፥ ንኡስና ፡ ደቂቅ ። ነባር ፡ ጥሬ ፥ የሚበዛና ፡ የማ
ይበዛ ፡ ስም ፡ ነው ፤ የሚበዛ ፡ ስም ፥ እብን ፡ አእባን ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። የማይበዛ ፡ የመ
ጠሪያ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ዳዊት ፡ ሰሎሞን ፥ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ግልጸ ፡ ዘ ፡ የሚባል ፡ ዐበ
ይት ፡ አገባቦች ፡ ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ የገቡበት ፡ ዘማች ፡ አንቀጽና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፤
የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ዝርዝር ፡ ምስጢሩ ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥነት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ግልጸ ፡ ዘ ፡ ይባ
ላል ፤ ዘ ፡ ያንድ ፥ እንተ ፡ ያንዲት ፥ እለ ፡ የብዙ ፡ ቅጽል ፡ ነው ። የቦታና ፡ የጊዜ ፡ ቅጽ
ሎች ፡ የተባሉም ፡ የዘንና ፡ የበን ፡ ዐማርኛ ፡ ይዘው ፡ የሚፈቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡
ናቸው ፤ የዘን ፡ ዐማርኛ ፡ መያዛቸው ፡ በባለቤቱ ፡ ላይ ፡ አገባብ ፡ ሳይኖር ፡ ነው ፤ አገ
ባብ ፡ ሲኖር ፡ ግን ፡ የዘ ፡ ዐማርኛ ፡ የ ፡ ተበዝብዞ ፡ ይቀራል ፡ እንጂ ፤ አይነገርም ።

፻፲፮ ፤ የቦታ ፡ ቅጽሎች ፡ ኀበና ፡ መንገለ ፡ ውእደ ፡ ናቸው ፤ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ አገ
ባብ ፡ በሌለው ፡ ሲቀጸሉ ፤ መካን ፡ ኀበ ፡ ይትገበር ፡ መንገለ ፡ ይትገበር ፡ ውእደ ፡ ይት
ገበር ፡ መሥዕተ ፡ ቅዳሴ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፤ የሚደረግበት ፡ ቦታ ። አገባብ ፡ በለውም ፡
ሲቀጸሉ ፤ ውስተ ፡ መካን ፡ ኀበ ፡ ቆመ ፡ መንገለ ፡ ቆመ ፡ ውእደ ፡ ቆመ ፡ እግረ ፡ እግዚእነ ፤
የጌታችን ፡ እግር ፡ ከቆመበት ፡ በቆመበት ፡ ቦታ ፡ ያሰኛሉ ። በነባር ፡ አንቀጽም ፡ ሲገቡ ፤
በምድረ ፡ በድው ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ መንገለ ፡ አልቦ ፡ ውእደ ፡ አልቦ ፡ ዕፅ ፡ ወማይ ፤ ዕንጨ
ትና ፡ ውሃ ፡ በሌለበት ፡ እያሰኙ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ። የጊዜም ፡ ቅጽሎች ፡
የሚባሉ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡ የዘን ፡ ዐማርኛ ፡ የበን ፡ ዝር
ዝር ፡ ይዘው ፡ የሚፈቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ አመ ፡ ሶበ ፡ ጊዜ ፡ ሰዓ ፡ ሰዓተ ፡ ዕለተ ፡
መዋዕለ ፡ ዓመተ ፡ ናቸው ። ሲገቡም ፡ በኀላፊ ፡ አመ ፡ ተእኀዘ ፡ ሶበ ፡ ተእኀዘ ፡ እግዚ
እነ ፤ ጌታችን ፡ የተያዘበት ። በትንቢት ፡ አመ ፡ ይብሉ ፡ ሶበ ፡ ይብሉ ፡ ጊዜ ፡ ይብሉ ፡
ብፁዓት ፡ መካናት ፤ መካኖች ፡ ምስጉኖች ፡ ናቸው ፡ የሚሉበት ። በነባርም ፡ አመ ፡ ቦ ፡
ወአመ ፡ አልቦ ፡ እያለ ፡ ይገባል ። የቀሩትም ፡ ሰዓ ፡ ሰዓተ ፡ ዕለተ ፡ መዋዕለ ፡ ዓመተ ፡ ምስጢ
ራቸውን ፡ ይዘው ፡ እየገቡ ፡ ሰዓት ፡ ቀን ፡ ቀኖች ፡ ዘመኖች ፡ ወራት ፡ ዓመት ፡ ተብለው ፡
በያማርኛቸው ፡ ይፈታሉ ። ይህም ፡ በመዋዕለ ፡ ትኤብስ ፤ በምትበድልበት ፡ ወራት ።
በዓመተ ፡ ሞተ ፡ ዖዝያን ፡ ንጉሥ ፤ ንጉሡ ፡ ዖዝያን ፡ በሞተበት ፡ ዓመት ፡ ማለቱን ፡ ያሳ
ያል ። የልክ ፡ ቅጽሎች ፡ የሚባሉም ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡
ያኽል ፡ ተብለው ፡ የሚፈቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ መጠነ ፡ አምጣነ ፡ ዐቅመ ፡ ናቸው ።
ሲገቡም ፡ በኀላፊ ፡ ከብረ ፡ ዮሴፍ ፡ መጠነ ፡ አምጣነ ፡ ዐቅመ ፡ ተዋረደ ፡ ወከነ ፡ ገብረ ፤
ዮሴፍ ፡ የተዋረደና ፡ ባሪያ ፡ የኾነውን ፡ ያኽል ፡ ከበረ ። በትንቢት ፥ መጠነ ፡ ይክል ፡

አፉየ ፡ አስተበፅዕ ፡ ዕበየኪ ። በነባርም ፥ መጠነ ፡ ብየ ፡ እሁብ ፤ ያለኝን ፡ ያለብኝን ፡ ያኽል ፡ እሰጣለኹ ፡ ያሰኛል ። የቀረውን ፡ ፍች ፡ በአኃዝ ፡ ቅጽል ፡ መጨረሻና ፡ ባቢይ ፡ አገባብ ፡ ውስጥ ፡ ተመልከት ።

፻፲፯ ፤ ንኡስ ፡ ቅጽልም ፡ የሚባሉ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ የሚገኙ ፡ የጥያቄና ፡ ያንክሮ ፡ ጥሬዎች ፡ አይ ፡ ምንት ፥ አይ ፡ መኑ ፥ አይ ፡ ማእዜ ፥ አይ ፡ አይቴ ፥ አይ ፡ አያት ፥ ስፍን ፡ እስፍንት ፡ ናቸው ። አይ ፡ ምንት ፤ ምን ፡ ምንድር ፤ አያት ፡ ምንታት ፥ ምኖች ፡ ምንድሮች ፤ የነገር ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸው ፤ አይ ፡ አያት ፡ ላካልም ፡ ይኾናል ። አይ ፡ መኑ ፥ ማን ፤ አያት ፡ እለ ፡ መኑ ፥ እነማን ፤ ያካል ፡ ቅጽሎች ፡ ናቸው ። አይ ፡ ማእዜ ፥ መች ፡ መቼ ፤ የጊዜ ፡ ቅጽሎች ። አይ ፡ አይቴ ፥ ሐኤት ፡ ወዴት ፤ የቦታ ፡ ቅጽሎች ። አይ ፡ አያት ፥ ማነኛው ፡ ማናቸው ፤ ማነኛቸው ፤ ማናቻቸው ፤ ከፋዮች ። ስፍን ፡ እስፍንት ፥ ስንት ፡ ምን ፡ ያኽል ፤ ቍጥር ፡ ጠያቆች ። የጥያቄያቸውም ፡ ተሰጦና ፡ ምስጢር ፡ አኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ነው ፤ አንክሮም ፡ ይኾናል ። አይ ፡ አይቴ ፡ ከአየየ ፥ ስፍን ፡ እስፍንት ፡ ከሰፈነ ፡ የወጡ ፡ ናቸው ፤ ነባርነታቸው ፡ በጠባይ ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ በትውልድ ፡ አይዶለም ፡ (ቍ ፲) ። ከማእዜ ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ ባ፲ ፡ መደብ ፡ ይረባሉ ፤ አኃዝ ፡ ቅጽልም ፡ ከደቂቅ ፡ በኋላ ፡ ይመጣል ።

ደቂቅ ፡ ቅጽል ።

፻፲፰ ፤ በ፳፬ ፡ ቍጥር ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ቃጥተን ፡ የተውናቸው ፡ ደቂቅ ፡ ቅጽሎች ፡ ከነርባታቸው ፡ ከናፈታታቸው ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።

(ሩቅና ፡ ድብቅ) ።

ውእቱ ፡	ርሱ ፡
ይእቲ ፡	ርሷ ፡
ውእቶሙ ፡ እሙንቱ ፡	ርሳቸው ፡ እነርሱ ፡
ውእቶን ፡ እማንቱ ፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(ቅርብ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ) ።

አንተ ፡	በቁሙ ፡ አንተ ፡
አንቲ ፡	አንቺ ፡ ች ፡
አንትሙ ፡	እላንተ ፡ ት ፡
አንትን ፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ።

(ነባቢ ፡ ወነባቢት) ።

አነ ፡	እኔ ፡ (ወንድና ፡ ሴት) ፡

(ነባብያን ፡ ወነባብያት) ።

ንሕነ ፡	እኛ ፡ (ወንዶችና ፡ ሴቶች) ፡

ጭብጥ ፡ ቅጽል ፡ ወይም ፡ አማሬ ፡፡
(የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ የሚታይ) ፡፡

ዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ ዝክቱ ፡	ያ ፡ ያኛው ፡
እንትኩ ፡ እንታክቲ ፡	ያች ፡ ያችኛዋ ፡ ይቱ ፡
እልኩ ፡ እልክቱ ፡	እሊያ ፡ እሊያኞች ፡ ቹ ፡
እልክን ፡ እልክቶን ፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ፡፡

(የቅርብ ፡ ቅርብ ፡ የሚዳሰስ) ፡፡

ዝ ፡ ዝንቱ ፡	ይህ ፡
ዛ ፡ ዛቲ ፡	ይህች ፡
እሉ ፡ እሎንቱ ፡	እሊህ ፡
እላ ፡ እሎን ፡ እላንቱ ፡፡	ዝኒ ፡ ከማሁ ፡፡

ዝኩ ፡ ዝስኩ ፡ በዮች ፡ አነና ፡ ንሕነ ፡ ስለ ፡ ኹኑ ፡ ርባታው ፡ በ፳ ፡ መደብ ፡ ተወስኗል ፤ ሲዘረዘር ፡ ግን ፡ ከውእቱ ፡ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ላሉት ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ ኹኖ ፡ ይቀጸላል ፡፡

ዚአሁ ፡ እንቲአሁ ፡ እሊአሁ ፡ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን) ፡ — የርሱ ፡ የርሱን ፡ የርሱ ፡ ነው ፡፡
ዚአከ ፡ እንቲአከ ፡ እሊአከ ፡ (ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን) ፡ — ያንተ ፡ ያንተን ፡ ያንተ ፡ ነው ፡፡
ዚአየ ፡ (ነ) ፡ — የኔ ፡ የኔን ፡ የኔ ፡ ነው ፡፡ ኹሉን ፡
እንዲህ ፡ ፍታ ፡፡

፬፻፶፱ ፤ የገቢር ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡፡ ኪያ ፡ (ዐረብ ፡ ኢያ) ፡ ርስን ፡ ራስን ፡፡
ኪያሁ ፡ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን) ፡ — ርሱን ፡ ራሱን ፡፡
ኪያከ ፡ (ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ) ፡ — አንተን ፡ ራስኽን ፡፡

የተገብሮ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡፡ ለል ፡ (ለለ) ፡ ርስ ፡ ቅል ፡ ራስ ፡፡
ለሊሁ ፡ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን) ፡ ርሱ ፡ ቅሉ ፡ ራሱ ፡ በለቤቱ ፡፡
ለሊከ ፡ (ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ልየ ፡ ሊነ) ፡ አንተ ፡ ቅልኽ ፡ ራስኽ ፡፡

ደምላይና ፡ ጠቅላይ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡፡ ኵል ፡ (ክሉል) ፡ ድምር ፡ ጥቅል ፡፡
ኵሉ ፡ (ላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን) ፡ ኵ=ኹሉ ፡ መላው ፡ ጠቅላላው ፡ ፩ ፡ ሳይቀር ፡፡
ኵልከ ፡ (ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ ልየ ፡ ልነ) ፡ ኹልኽ ፡ መላኽ ፡፡
ኵለንታ ፤ (የሕዋሳት ፡ ቅጽል) ፡ ኹለንተና ፡ ኹለመና ፡ ከራስ ፡ እስከ ፡ እግር ፡፡
ኵለንታሁ ፡ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡፡ ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ የ ፡ ነ) ፡ ኹለንተ(መ)ናው ፡፡

ባሕቲት ፡ (ብሕተ ፡ ባሕተወ) ፡ ብቻ ፡ ብቻነት ፡ ነጠላነት ፡፡
ባሕቲቱ ፡ (ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፡፡ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ የ ፡ ነ) ፡ ብቻው ፡ ራሱ ፡፡

ዕራቅ ፤ ዕራቍትነት ፡ ባዶ ፡ ብቻ ፡ ነጠላ ፡ መለመላ ፡ አንዳች ፡ የሌለበት ፡፡
ዕራቁ ፡ (ቃ ፡ ቆሙ ፡ ቆን ፡፡ ቅከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፤ የ ፡ ነ) ፡ ዕራቍቱ ፡ ባዶው ፡ ብቻው ፡፡

በይን ፡ በይናት ፤ ብቻ ፡ ርስ ፡ ራስ ፡፡ በበይናት ፤ ርስ ፡ በርስ ፡፡
በበይናቲሁ ፡ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡፡ ከ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ትኪ ፡ ትየ ፡ ቲነ) ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡፡

ከንቱ ፤ በቁሙ + ብላሽ ፡ የዝም ፡ ብሎ + ዋጋ ፡ የሌለው ።

በከ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ከንቱ ፡ ብላሽ ፡ ጠፍ ። በከት ፡ ሙቶ ፡ ያደረ + ቢያክ ፡ ቢያክ ፡ የሚባል ፡ የሚያስጠይፍ ። የዝርዝሮችም ፡ ጠባይ + ስማቸውና ፡ መልካቸው + ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ መባላቸው ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፡ መኾናቸው ፡ ባ፺፯ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ፤ ከነባር ፡ ቅጽልም ፡ መቈጠራቸው + በስም ፡ ዐጸፋነት ፡ እየገቡ ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ፩ና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚለያዩና ፡ የሚያሳዩ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ።

፲፭ኛ ፡ ዕርከን ።

አኃዝ ፡ ቅጽል ።

፻፳ ፤ አኃዝ ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በዘርነቱ ፡ ከዘር ፡ ቅጽሎች ፡ እንዲስማማ + በነባርነቱም ፡ ከነባር ፡ ቅጽሎች ፡ ከንኡስ ፡ ከደቂቅ ፡ ይሰማማልና ፤ ቍጥሩ ፡ ከ፪ቱም ፡ ነው ። ነባርነቱ ፡ ብ፲፫ኛ ፡ ቍጥር ፡ ተነግሯል ፤ ዘርነቱም ፡ በዝርዝር ፡ ፊደል ፡ ሲጣፍ ፡ ነው ። አኃዝ ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለ ፡ የቍጥር ፡ ኹሉ ፡ ጠቅላይ ፡ ስም ፡ ነው ፤ አኃዝ ፡ ማለት + መያዣ ፡ ዐረበን + ወይም ፡ ዥምርና ፡ ውጥን ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መያዣው ፡ አንዳንድ ፡ ቅንጣት ፡ ፊደል ፡ (፩ ፡ ፪ ፡ ፫—አ ፡ በ ፡ ገ) ፡ ውጥኑም ፡ ቃል ፡ ነው ፤ አንድ ፡ ኹለት ፡ ሦስት ፡ ማለት ። ከ፺ ፡ እስከ ፻ ፡ ምንም ፡ በየክፍሉ ፡ ፍጹም ፡ ቢሆን ፡ ያንዱ ፡ ቤት ፡ ላሥር + ያሥሩ ፡ ለመቶ + የመቶው ፡ ለሺሕ + የሺሑ ፡ ለእልፍ + የእልፉ ፡ ለምእልፊት ፡ ውጥን ፡ ይባላል ፤ ፲ሩ ፡ የርበታ ፡ መደብ ፡ ለ፻ው ፡ መደብ ፡ ውጥን ፡ እንዲባል ። አኃዝ ፡ ሲባል ፡ ኹሉም ፡ ውስጠ ፡ ዘና ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ስፍን ፡ ስፍናዊ ፡ ብሎ ፡ ለሚጠይቅ + ወይም ፡ ለሚያስብ + የብትኖችን ፡ ማነስና ፡ መብዛት + ስንትነትና ፡ ስንተኛነት ፡ ዘርዝሮ ፡ ደምሮ ፡ ለማሳየት ፡ ከባለቤት ፡ በፊት ፡ እየገባ ፡ ዐብሮ ፡ የሚነገር + ባለቤትም ፡ ባይኖር ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ በቂ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። ርስ ፡ በርሱም ፡ ይቀጻጸላል ። ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለ ፡ አኃዛዊ ፡ ቍጥር ፡ ባንድ ፡ ረዥም ፡ ገመድ ፡ ሲመሰል ፡ ቤቱና ፡ ክፍሉ ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ ይኾኑለታል ፤ ቤት + ፩ ፡ ፲ ፡ ፪ ፡ ፲፪ ፡ ፻ ። ክፍል + መዘርጋት ፡ መተርተር ፡ መክፈል ፡ ማጠፍ ፡ መጠቅለል ፡ ናቸው ። መዘርጋት + ብዛትንና ፡ ስንትነትን ፡ እንደ ፡ ነዶና ፡ እንደ ፡ ቸቦ ፡ አስሮ ፡ ሰብስቦ ፡ የሚያሳይ ፡ የጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ፩ ፡ ፪ ፡ ፲ + እንዲሁ ። መተርተር + ስንትነታቸው ፡ ከታወቀ ፡ ከብዙዎች ፡ ማኸል ፡ ስንተኛነትን ፡ ለይቶ ፡ የሚያሳይ ፡ የተራ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ ፩ኛ ፡ ፪ኛ ፡ ፲ኛ + እንዲሁ ። መክፈል + የክፍሎችን ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ እየለየ ፡ በየማዕርጉ ፡ የሚያሳይ ፡ ክፍላዊ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ መንፈቅ ፡ ሣልሲት ፡ ራብዒት + ወከማሁ ። ማጠፍ ፡ ጅምላውን ፡ ቍጥር ፡ ዐጥፎ ፡ ደርቦ ፡ እያሳየ ፡ በመንታ ፡ መንገድ ፡ የሚወስድ ፡ ያጸፋ ፡ ቍጥር ፡ ነው ። ምሳሌ ፤ አሐዳት + አው ፡ ከዕበተ ፡ አሐዱ + ፩ ፡ ዕጽፍ ። ክልኤታት + አው ፡ ከዕበተ ፡ ክልኤቱ + ፪ ፡ ዕጽፍ + ፬ ፡ ነጠላ ፤ ወከማሁ ። መጠቅለል + እንዳራቱ ፡ ክፍሎች ፡ አኃዝ ፡ ሳይኖረው + በቅጽልነቱ ፡ ማነስና ፡ መብዛት ፡ ሕጸጽና ፡ ምልአት ፡ የሚያሳይ + የአኃዝ ፡ ቅጽ

ሎች ፡ ሰብሳቢና ፡ ከታች ፡ የሚኸን ፡ መድበል ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ ያውም ፡ ኅዳጥ ፡ ብዙኅ ፡ ሁሉ ፡ [illegible] የመሰለ ።

፻፳፩ ፤ ሥራቸውንና ፡ ማፋቸውን ፡ በገመድ ፡ ዘይቤ ፡ ስበን ፡ ጐትተን ፡ መዘር ጋት ፡ መተርተር ፡ ያልናቸው ፡ ጅምላና ፡ ተራ ፡ አከኼዳቸው ፡ እንደ ፡ የዋህና ፡ እንደ ፡ መሠሪ ፡ ርባ ፡ ስለ ፡ ኸነ ፡ ስማቸው ፡ የዋህ ፡ ቍጥርና ፡ መሠሪ ፡ ቍጥር ፡ ይባላል ፤ የዋሁ ፡ ጅምላ ፡ መሠሪው ፡ ተራ ፡ ነው ፤ የቀሩትም ፡ ሦስቱ ፡ መክፈልና ፡ ማጠፍ ፡ መጠቅለል ፡ ያልናቸው ፡ ከፋይና ፡ ዐጣፊ ፡ ጠቅላይ ፡ ይባላሉ ። ጅምላና ፡ ተራ ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እየለዩ ፡ ከዚያ ፡ በላይ ፡ ግን ፡ ሳይለዩ ፡ ዕሥራ ፡ ሠላሳ ፡ በማለት ፡ እያስ ተባበሩ ፡ ይኼዳሉ ፤ ይኸውም ፡ ምእላድ ፡ ሳይኖር ፡ ነው ፤ ምእላድ ፡ ሲኖር ፡ ግን ፡ ዕሥራ ፡ ሠላሳ ፡ ያለውን ፡ ዕሥራዊ ፡ ዊት ፡ ሠላሳዊ ፡ ዊት ፡ ያሰኛልና ፤ ከመለየት ፡ በቀር ፡ ማስ ተባበር ፡ የለም ። የጅምላ ፡ ቍጥር ፡ አጣጣፍና ፡ አፈታት ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ አጣጣፍ ፡ በአኃዝ ፡ በፊደል ፤ አፈታት ፡ እንደ ፡ ንባቡ ፡ አንድ ፡ አንዱ ፡ ኹለት ፡ ኹለቱ ፡ እያሉ ፡ በሳድስ ፡ በካዕብ ፡ መጨረስ ፡ ነው ። የሴቶችም ፡ ቍጥር ፡ ካንድ ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ከፊደል ፡ እንጂ ፡ ከአኃዝ ፡ ጋራ ፡ አይስማማም ፤ ዱብና ፡ ቅል ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ አሐት ፡ አሐቲ ፡ ክልኤ ፡ ክልኤቲ ፡ ሠላስ ፡ አርባዕ ፡ ኀምስ ፡ እያለ ፡ በፊደል ፡ ብቻ ፡ ይጣፋል ። አኃዝ ፡ ቅጽል ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ርባታውና ፡ ዝርዝሩ ፡ እስከ፲ ፡ መደብ ፡ ነው ።

፻፳፪ ፤ የወንዶች ፡ ጅምላና ፡ የሴቶች ፡ ጅምላ ፡ ቍጥር ።

	የወንዶች ።		የሴቶች ።
፩ ፡	አሐድ ፡ ዱ ፡	አንድ ፡ ዱ ፡	አሐ(ድ)ት ፡ ቲ ፡
፪ ፡	ክልኤ ፡ ት ፡ ቱ ፡	ኹለት ፡ ቱ ፡	ክልኤ ፡ ቲ ፡
፫ ፡	ሠለስት ፡ ቱ ፡		ሠላስ ፡
፬ ፡	አርባዕት ፡ ቱ ፡		አርባዕ ፡
፭ ፡	ኀምስት ፡ ቱ ፡	ዐምስት ፡ ቱ ፡	ኀምስ ፡
፮ ፡	ሰድስት ፡ ቱ ፡		ስሱ ፡
፯ ፡	ሰብዐት ፡ ቱ ፡		ሰብዑ ፡
፰ ፡	ሰምንት ፡ ቱ ፡		ሰማኑ ፡ ኒቱ ፡
፱ ፡	ተስዐት ፡ ቱ ፡	ዘጠኝ ፡ ኙ ፡	ተስዑ ፡
፲ ፡	ዐሥርት ፡ ቱ ፡	ዐሥር ፡ ሩ ፡	ዐሥሩ ፡
፲ወ፩ ፡	ዐሥርት ፡ ወአሐድ ፡ ዱ ፡		ዐሥር ፡ ወአሐት ፡ ቲ ፡
፲ወ፪ ፡	ዐሥርት ፡ ወክልኤት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወክልኤ ፡ ቲ ፡
፲ወ፫ ፡	ዐሥርት ፡ ወሠለስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሠላስ ፡
፲ወ፬ ፡	ዐሥርት ፡ ወአርባዕት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወአርባዕ ፡
፲ወ፭ ፡	ዐሥርት ፡ ወኀምስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወኀምስ ፡
፲ወ፮ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰድስት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወስሱ ፡
፲ወ፯ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰብዐት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሰብዑ ፡
፲ወ፰ ፡	ዐሥርት ፡ ወሰምንት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወሰማኑ ፡ ኒቱ ፡

፲ወ፱ ፡	ዐሥርት ፡ ወተስዐት ፡ ቱ ፡		ዐሥር ፡ ወተስዑ ፡
፳ ፡	ዕሥራ ፤ ኻያ ፡ ካያ ፥ ካዕበተ ፡ ዮድ ።		ዕሥራ ፤ ፪ ፡ ጊዜ ፡ ፲ ።

በወንዶች ፡ ዕሥራ ፡ ወአሐድ ፡ ዱ ፤ በሴቶች ፡ ወአሐት ፡ ቲ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፳፱ ፡ እንዲሁ ፡ ተጣፍሮ ፡ ይኼዳል ።

፴ ፡	ሠላሳ ፡	በቁሙ ፡	ሦስት ፡ ዐሥር ፡
፵ ፡	አርብዓ ፡	አርበ ፡	አራት ፡ ዐሥር ፡
፶ ፡	ኀምሳ ፡	ዐምሳ ፡	ዐምስት ፡ ዐሥር ፡
፷ ፡	ስ(ድ)ሳ ፡	በቁሙ ፡	ስድስት ፡ ዐሥር ፡
፸ ፡	ሰብዓ ፡	ሰባ ፡	ሰባት ፡ ዐሥር ፡
፹ ፡	ሰማንያ ፡	ሰማኒያ ፡	ስምንት ፡ ዐሥር ፡
፺ ፡	ተስዓ ፡	ዘጠና ፡	ዘጠኝ ፡ ዐሥር ፡
፻ ፡	ምእት ፡	መቶ ፡	ዐሥር ፡ ዐሥር ፡
፲፻ ፡	አምአት ፥ አው ፡ ዐሥርቱ ፡ ምእት ፡		ዐሥር ፡ መቶ ፥ ፩ ፡ ሺሕ ፡
፳፻ ፡	ዕሥራ ፡ ምእት ፡		ኹለት ፡ ሺሕ ፡
፴፻ ፡	ሠላሳ ፡ ምእት ፡		ሦስት ፡ ሺሕ ፡
፵፻ ፡	አርብዓ ፡ ምእት ፡		አራት ፡ ሺሕ ፡
፶፻ ፡	ኀምሳ ፡ ምእት ፡		ዐምስት ፡ ሺሕ ፡
፷፻ ፡	ስሳ ፡ ምእት ፡		ስድስት ፡ ሺሕ ፡
፸፻ ፡	ሰብዓ ፡ ምእት ፡		ሰባት ፡ ሺሕ ፡
፹፻ ፡	ሰማንያ ፡ ምእት ፡		ስምንት ፡ ሺሕ ፡
፺፻ ፡	ተስዓ ፡ ምእት ፡		ዘጠኝ ፡ ሺሕ ፡
፼ ፡	እልፍ ፡	(መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ) ፡	ዐሥር ፡ ሺሕ ፡
፲፼ ፡	ዐሥርቱ ፡ እልፍ ፥ አው ፡ አእላፍ ፡		መቶ ፡ ሺሕ ፡
፳፼ ፡	ዕሥራ ፡ እልፍ ፥ ሠላሳ ፡ እልፍ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፺፱፼ ፡ ይኼዳል ።		
፻፼ ፡	አእላፋት ፡	መቶ ፡ እልፍ ፥ ወይም ፡ ፲፻ ፡ ሺሕ ፡ (ሚልዮን) ፡	
፲፻፼ ፡	ትእልፊት ፡	ሺሕ ፡ እልፍ ፥ ወይም ፡ እልፍ ፡ ሺሕ ፡ (፲ ፡ ሚልዮን) ፡	
፳፻፼ ፡	ዕሥራ ፡ ምእት ፡ እልፍ ፡	እንዲህ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ፺፻ ፡ ይኼዳል ።	
፼፼ ፡	ምእልፊት ፡	እልፍ ፡ ጊዜ ፡ እልፍ ፡ (፻ ፡ ሚልዮን) ።	

ሐዲስ ፡ ሐሳብ ፡ እንግዳ ፡ ቍጥር ፥ በምእልፊት ፡ ላይ ፡ የሚጨመር ፥ የቢልዮንና ፡ የትሪልዮን ፡ አንጻር ።

ምእልፊትን ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ እልፍ ፡ ፲ ፡ ፻ ፡ ፲፻ ፡ ፼ ፡ እያሉ ፡ በ፬ቱ ፡ ቅጽሎች ፡ ሲያበዙት ፡ አንድ ፡ የነበረው ፡ ፼ ፡ ምእልፊት ፡ ይኾናል ። ኹለተኛም ፡ በሚልዮንና ፡ በቢልዮን ፡ ተራ ፡ ሲያወርዱት ፥ ትሪልዮን ፡ ከሚባለው ፡ ቍጥር ፡ ይሰማማል ። ከእልፍና ፡ ከአእላፍ ፡ በላይ ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፡ በውሱኔም ፡ አለውሱኔም ፡ ይነገራልና ፤ ውሱኔው ፡ ይህ ፡ ነው ። ያለውሱኔ ፡ ግን ፡ ሲነገር ፥ አእላፈ ፡ አእላፋት ፡ ወትእልፊተ ፡ አእላፋት ፡ ምእልፊት ፡ ይላል ፤ ብዛቱ ፡ እንዳሸዋና ፡ እንደ ፡ ኮከብ ፡ ሰፍሮ ፡ ቈጥሮ ፡ ሊያው

ቁት፡የማይቻል፥ከፈጣሪ፡በቀር፡ሰፉሪ፡ቈጣሪ፥ልክና፡መጠን፡የሌለው፡የብዙ፡
ብዙ፡ማለት፡ነው፤ አባይን፡በጫልፋ፡እንዲሉ፡(ዘፍ፲፫፡፲፮። ፲፭፡፭) ።

ሐተታ፡ስላንድ፡ቤት፡ቍጥር ።

፻፳፫ ፤ ሠለስት፡የተባለው፡ሦስት፡መኾኑ፡ለ፡ስለ፡ላላ፡ነው፤ሲጠብቅ፡ግን፡(ሠላሲ፡ሲት፡ስያን፡ያት)፡ሠለስት፡መድበል፡ቅጽል፡ኹኖ፡፫፡የሚያደርጉ፡፫፡አድራጎች፡ያሰኛል፡እንጂ፥፫ነትን፡ወይም፡፫፡መኾንን፡አያሳይምና፤ ከማጥበቅ፡ተጠንቀቅ ። ሰድስት፡ያልነውም፡ስድስት፡ተብሎ፡እንዳማርኛው፡በሳድስ፡ሲነሣ፡ያንዲት፡ሴት፡ውስጠ፡ዘ፡ነውና፥ውስጠ፡ብዙነቱ፡ምንም፡ርግጥ፡ቢኾን፥በሰዋስው፡ሕግ፡ለውስጠ፡ብዙ፡ወንድ፡ሊነገርና፡ጅምላ፡ቍጥር፡ሊኾን፡አይችልም ። አጥብቀን፡ሰምንትና፡ዐሥርት፡ያልናቸውም፡(ሰማኒ፡ኒት፡ንያን፡ያት)፡ዐሣሪ፡ሪት፡ርያን፡ያት)፡ሰመንትና፡ዐሠርት፡ሲባሉ፥አድራጊነትን፡ቢያሳዩ፡እንጂ፥ኂኝነትን፡አያሳዩምና፤ በሰምንትና፡በዐሥርት፡ፈንታ፡ሰመንትና፡ዐሠርት፡ከማለት፡ተጠንቀቅ፤ካንድ፡እስካሥር፡ያሉ፡አኃዞች፡ኹሉም፡በውስጠ፡ብዙነት፡ከተደራጊ፡አንቀጽ፡እንደ፡ወጡ፡አፈታታቸው፡ያስረዳኻል ።

፻፳፬ ፤ ዳግመኛም፡ከክልኤት፡እስከ፡ዐሥርት፡ያለው፡ት፡ምእላድ፡መኾኑን፡የአኃዞችም፡ሥር፡ከሦስት፡ቅንጣት፡ፊደል፡ወዳራት፡አለመውጣቱን፡አስተውል፤ይኸውም፡ምእላድ፡በሌለው፡በአሐድና፡በጊዜያት፡አኃዝ፡ይታወቃል። ት፡ምእላድ፡ኹኖ፡በሳድስነት፡መጨመሩ፡የወንዱን፡ከሴት፡ለመለየትና፡ለማብዛት፥ለመዘርዘርም፡እንዲመች፡ነው ። የዝርዝሩ፡ካዕብነት፡ቱ፡ብእሲሁ፡እንደ፡ማለት፡ኹኖ፡ዐጸፋን፡ብቻ፡ያሳያል፤ዝርዝሩ፡ዐጸፉ፡ባይኾን፡ግን፡በገቢር፡ጊዜ፡የሳድስ፡ወራሽ፡ግእዝ፡እንደ፡ኾነ፥የካዕብም፡ወራሽ፡ሳብዕ፡ነውና፤ አሐዱ፡ክልኤቱ፡ያለውን፡አሐደ፡ክልኤተ፡በማለት፡ፈንታ፡አሐዶ፡ክልኤቶ፡ያሰኝ፡ነበር ። አርባዕት፡ባዕድ፡ከምእላድ፥አርብዓም፡ባዕድ፡ዘር፡ይባላል፤ ባዕድ፡ኹኖ፡ባዕድ፡ያሰኘውም፡አ፡ነው ።

ተራ፡ቍጥር፡በፊደል፡ብቻ ።

፻፳፭ ፤ የተራ፡ቍጥር፡መነሻ፡ኹሉም፡ራብዕ፡ፊደል፡ነው፤ በራብዕ፡ተነሥቶ፡ምእላድ፡ሳይጨምር፡በ፫፡በ፫፡ፊደል፥እየጨመረም፡በ፬፡በ፬፡ፊደል፡ይኼዳል፤ የምእላዶቹም፡(ዊ፡ይ፡ት)፡ሻያ፡መዘርዘርና፡ዐጸፋ፡መኾን፡ነው፤ አንደኛ፡አንደኛው፥አንደኚት፡አንደኛይቱ፡እያልኽ፡ኹሉን፡እንዲህ፡ፍታ፤ ንባቡ፡መንታ፡እንደ፡ኾነ፡ፍችውም፡መንታ፡ነው ። በጅምላና፡በተራ፡ቍጥር፡ከአሐዱና፡ከክልኤቱ፡የሚተባበሩ፥ስለነርሱም፡የሚነገሩ፡ቅጽሎች፡እሊህ፡ናቸው፤ ዋሕድ፡ግእዝ፡አኃዝ፡ጥንት፡መሠረት፡ቀዳም፡ቀዳሚ፡በኵር፥የአሐዱ ። ዳግም፡ካዕብ፡መንታ፡ዘውግ፡ፅምድ፥የክልኤቱ፡ናቸው ።

፻፳፩ ፤ የወንዶችና ፡ የሴቶች ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡፡

የወንዶች ፡፡	የሴቶች ፡፡
አሐድ ፡ አሐዳይ ፡ ዊ ፡	አሐ(ድ)ት ፡ አሐቲ ፡
(ግእዝ ፡ ጥንት ፡ ቀዳሚ ፡ በኵር) ፡	(ቀዳሚት ፡ ማዪት) ፡
ክልእ ፡ ክልኣይ ፡ ዊ ፡	ክልእት ፡ ክልኣዪ(ዊ)ት ፡
(ካዕብ ፡ ዳግም ፡ ዳግማይ ፡ ዊ) ፡	(ዳግምት ፡ ሚት ፡ ማዪት) ፡
ሣልስ ፡ ሣልሳይ ፡ ዊ ፡	ሣልስት ፡ ሣልሳዊ(ዪ)ት ፡
ራብዕ ፡ ራብዓይ ፡ ዊ ፡	ራብዕት ፡ ራብዓዊ(ዪ)ት ፡
ኃምስ ፡ ኃምሳይ ፡ ዊ ፡	ኃምስት ፡ ኃምሳዊ(ዪ)ት ፡
ሳድስ ፡ ሳድሳይ ፡ ዊ ፡	ሳድስት ፡ ሳድሳዊ(ዪ)ት ፡
ሳብዕ ፡ ሳብዓይ ፡ ዊ ፡	ሳብዕት ፡ ሳብዓዊ(ዪ)ት ፡
ሳምን ፡ ሳምናይ ፡ ዊ ፡	ሳምንት ፡ ሳምናዊ(ዪ)ት ፡
ታስዕ ፡ ታስዓይ ፡ ዊ ፡	ታስዕት ፡ ታስዓዊ(ዪ)ት ፡
ዓሥር ፡ ዓሥራይ ፡ ዊ ፡	ዓሥርት ፡ ዓሥራዊ(ዪ)ት ፡

በወንዶች ፡ ዓሥር ፡ ወአሐድ ፡ ወክልእ ፡ ወሣልስ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ታስዕ ፥ በሴቶችም ፡ እንደዚሁ ፤ ዕሥራዊ ፡ ት ፡ ሠላሳዊ ፡ ምእታዊ ፡ እልፋዊ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ይኼዳል ፡፡ ሲበዛም ፡ አበዛዙ ፡ ይህ ፡ ነው ፡፡

ቀደምት ፡ ቀዳም(ማው)ያን ፡ ያት ፡ የወንዶችና ፡ የሴቶች ፡፡
ደኅርት ፡ ክልኣን ፡ ኣት ፥ ክልኣው(ይ)ያን ፡ ያት ፡
(ዳግማን ፡ ት ፥ ዳግማው(ይ)ያን ፡ ያት) ፡
ሣልሳን ፡ ት ፥ ሣልሳው(ይ)ያን ፡ ያት ፡
ራብዓን ፡ ት ፥ ራብዓይ(ው)ያን ፡ ያት ፡
ኃምሳን ፡ ት ፥ ኃምሳው(ይ)ያን ፡ ያት ፡
ሳድሳን ፡ ት ፥ ሳድሳው(ይ)ያን ፡ ያት ፡
ሳብዓን ፡ ት ፥ ሳብዓይ(ው)ያን ፡ ያት ፡
ሳምናን ፡ ት ፥ ሳምናው(ይ)ያን ፡ ያት ፡
ታስዓን ፡ ት ፥ ታስዓይ(ው)ያን ፡ ያት ፡
ዓሥራን ፡ ት ፥ ዓሥራው(ይ)ያን ፡ ያት ፡፡

፻፳፪ ፤ የብዙዎች ፡ አኃዝ ፡ በብዙዎቹ ፡ ብቻ ፡ በሦስት ፡ ሰራዊት ፡ በእሙንቱና ፡ በአንትሙ ፡ በንሕነ ፡ ይዘረዘራል ፤ አነሣሡም ፡ አሐዱን ፡ አይሽም ፤ ካንድ ፡ የወጣ ፡ ብዙ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከ፪ ፡ ይነሣል ፡፡ ክልኤሆሙ ፡ ን ፥ ክልኤቶሙ ፡ ን ፥ ክልኤቲሆሙ ፡ ን ፡፡ ክልኤክሙ ፡ ን ፥ ክልኤት ፡ ቲ ፡ ክሙ ፡ ን ፥ ክልኤነ ፡ ክልኤትነ ፡፡ ሠለስቶሙ ፡ ቲሆሙ ፡ ን ፡፡ ሠለስቲክሙ ፡ ክን ፥ ሠለስትነ ፤ እንዲህ ፡ እያለ ፡ እስከሥር ፥ ፍችውም ፡ ሦስታችን ፡ ሦስትነታችን ፡ ያሰኛል ፡፡ ወደ ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ ሲለወጥ ፡ ግን ፡ አሐዱን ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ አሐዶሙ ፡ ክልኦሙ ፡ ሣልሶሙ ፡ እያለ ፡ በራብዕ ፡ ይነሣል ፡፡ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ፡ ያሉ ፡ የ፯ቱ ፡ ፊደላት ፡ ስምና ፡ ቍጥር ፡ ከወንዶች ፡ ተራ ፡ ስለ ፡ ወጣ ፡ ኹሉም ፡ በወንድነት ፡ ይጠራሉ ፡፡

የክፍል ፡ ቍጥር ።

፻፳፫ ፤ የብዙዎች ፡ ቍጥር ፡ አሐድን ፡ ትቶ ፡ ከክልኤት ፡ እንደ ፡ ተነሣ ፥ የክፍልም ፡ ቍጥር ፡ ከመንፈቅ ፡ ይነሣል ፤ ተከፋዩ ፡ አሐዱ ፡ ነውና ። ምንም ፡ አካኼዱ ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ቢኾን ፡ ልዩነት ፡ አለው ፤ ለበታና ፡ ለጊዜም ፡ ሲነገር ፡ እንደ ፡ ጅምላ ፡ ነው ።

መንፈቅ ፡ ንፍቅ ፡ ክልኢት ፡	እኩል ፡ እኩሌታ ፡ ፪ኛ ፡ እጅ ፡
ሣልሲት ፡	ሦስተኛት ፡ ሦስቲያ ፡ ሢሶ ፡
ራብዒት ፡	ርቢት ፡ አራቲያ ፡ ርቦ ፡ ሩብ ፡
ኃምሲት ፡	ዐምስተኛት ፡ ዐምስቲያ ፡ ዐምሾ ፡
ሳድሲት ፡	ስድስተኛት ፡ ስድስቲያ ፡
ሳብዒት ፡	ሰባተኛት ፡ ሰባቲያ ፡
ሳምኒት ፡	ስምንተኛት ፡ ስምንቲያ ፡
ታስዒት ፡	ዘጠነኛት ፡ ዘጠኚያ ፡
ዓሥሪት ፡	ዐሥረኛት ፡ ዐሥሪያ ፡ ከሥር ፡ አንድ ።

ሲበዛም ፡ ክልኢታት ፡ ሣልሲታት ፡ ዓሥሪታት ፡ ያሰኛል ። ከ፲ ፡ በላይ ፡ ግን ፡ ክፍልነቱን ፡ ገልጦ ፡ ዐሥርቱ ፡ ወአሐዱ ፡ ክፍል ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤቱ ፡ ክፍል ፡ እያለ ፡ በጅምላና ፡ በየዋህ ፡ ቍጥር ፡ ይኼዳል ። ከክልኢት ፡ እስከ ፡ ዓሥሪት ፡ ያሉ ፡ ስሞች ፡ ኹሉም ፡ በ፲ ፡ በ፲ ፡ መደብ ፡ ይረበሉ ፤ ይህም ፡ መንፈቁ ፡ ቃ ፡ ቆሙ ፡ ቆን ፤ ክልኢቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፥ ትከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ ትን ፡ ማሰኘታቸውን ፡ ያሳያል ። በጅምላም ፡ አካኼድ ፡ ሲነገሩ ፡ ስማቸው ፡ እጅ ፡ ክፍል ፡ እየተባለ ፡ ስንትነታቸውን ፡ ይገልጣል ።

ምእሕዲት ፡	፩ ፡ እጅ ፡ ፩ ፡ ክፍል ፤ እጅና ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ።
ምክልኢት ፡ ምክዕቢት ፡	፪ ፡ እጅ ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡
ምሥልሲት ፡	፫ ፡ እጅ ፡ ፫ ፡ ክፍል ፡
ምርብዒት ፡	አራት ፡ እጅ ፡
ምኅምሲት ፡	ዐምስት ፡ እጅ ፡
ምስድሲት ፡	ስድስት ፡ እጅ ፡
ምስብዒት ፡	ሰባት ፡ እጅ ፡
ምስምኒት ፡	ስምንት ፡ እጅ ፡
ምትስዒት ፡	ዘጠኝ ፡ እጅ ፡
ምዕሥሪት ፡	ዐሥር ፡ እጅ ፡

ሲበዙም ፡ እጅነታቸው ፡ ዕጽፍ ፡ ኹኖ ፥ ምእሕዲታት ፡ ፩ ፡ ዕጽፍ ፡ ፪ ፡ ቀንጃ ። ምክልኢታት ፡ ፪ ፡ ዕጽፍ ፡ ፬ ፡ ቀንጃ ፡ ፬ ፡ ነጠላ ። ምዕሥሪታት ፡ ፲ ፡ ዕጽፍ ፡ ፲ ፡ ጥንድ ፡ ፳ ፡ ነጠላ ፡ ፳ ፡ ቀንጃ ፡ እየተባሉ ፡ እንዲህ ፡ በዕጽፍነት ፡ ይፈታሉ ። እጅ ፡ ማለትና ፡ ዕጽፍ ፡ ማለት ፡ ልዩ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ለበታም ፡ ሲቀጸል ፥ ምእሕዲት ፡ ብሎ ፡ ፩ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡ አውራጃ ፡ ፩ ፡ ጋሻ ፡ ወይም ፡ ቀላድ ፤ ፩ ፡ ወገን ፡ ፩ ፡ ፈት ፡ ፩ ፡ እመም ፡ ፩ ፡

ገዝም ፡ ፩ ፡ አፍታ ፡ ፩ ፡ ወረሬ ፡ ፩ ፡ ፈፋ ፡ ፩ ፡ ቃዳ ፡ ፩ ፡ ተለላ ፡ ያሰኛል ። ከምክልኢት ፡ እስከ ፡ ምዕሥሬት ፡ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ።

፻፹፱ ፤ (በጥሬነታቸው ፡ የክፍልን ፡ ኹነታ ፡ የሚያሳዩ ፡ ጥሬዎች) ።

ትእሕ(ድ)ዲት ፡ እሕድና ፡	አንድነት ፡	፩ኛነት ፡
ትክልእት ፡ ክላኤ ፡	ኹለትነት ፡	፪ኛነት ፡
ትሥልስት ፡ ሥላሴ ፡	ሦስትነት ፡	፫ኛነት ፡
ትርብዕት ፡ ርባዔ ፡	አራትነት ፡	፬ኛነት ፡
ትኀምስት ፡ ኀማሴ ፡	ዐምስትነት ፡	፭ኛነት ፡
ትስድስት ፡ ስዳሴ ፡	ስድስትነት ፡	፮ኛነት ፡
ትስብዕት ፡ ስባዔ ፡	ሰባትነት ፡	፯ኛነት ፡
ትስምንት ፡ ስማኔ ፡	ስምንትነት ፡	፰ኛነት ፡
ትስዒት ፡ ትሳዔ ፡	ዘጠኝነት ፡	፱ኛነት ፡
ትዕሥርት ፡ ዕሣሬ ፡	ዐሥርነት ፡	፲ኛነት ፡

የዕለታት ፡ አኃዝ ።

፻፺ ፤ አሚር ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ (ኢሜራ) ፡ ዕለት ፡ ነው ፡ እንጂ ፥ አኃዝ ፡ አይ ዶለም ፤ ስለዚህ ፡ ቅጽል ፡ አይኾንም ። ሰኑይም ፡ በዕብራይስጥ ፡ (ሼኒ) ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ ፪ኛ ፡ ያሰኛል ፡ እንጂ ፥ ፪ ፡ አያሰኝም ፤ አሚርና ፡ ሰኑይ ፡ እነዚህ ፡ ፪ቱ ፡ በኣሐ ድና ፡ በክልእ ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ገቡ ፡ በነዚያ ፡ ዘይቤ ፡ ይፈታሉ ። የእሑድና ፡ የቅዳሜም ፡ ስማቸው ፡ ተፋልሷል ፤ እሑድን ፡ አሐድ ፡ ቀዳም ፡ ቀዳሚት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ በው ስጠ ፡ ዘ ፡ ንባብ ፡ እሑድ ፡ ብሎ ፡ አንደኛ ፡ ማለት ፤ ቅዳሜንም ፡ ሰቡዕ ፡ ሳብዕት ፡ በማ ለት ፡ ፈንታ ፡ ቀዳም ፡ ቀዳሚት ፡ ብሎ ፡ በእሑድ ፡ ስም ፡ መጥራት ፡ የመሳሳት ፥ ቋንቋ ፡ ያለማስተዋል ፡ ጓዝ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ የታረመ ፡ ግእዝ ፡ አይዶለም ። አይሁድም ፡ ሰኑ ይን ፡ ሼኒ ፡ (፪ኛ) ፡ ማለታቸው ፡ እሑድን ፡ ሪሾን ፡ (ቀዳም ፡ ቀዳሚ) ፡ ብለው ፡ ነው ። ፮ኛውም ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ሸማኔ ፡ ዕቃ ፡ ዐርብ ፡ መባሉ ፡ የፊት ፡ ግንዱን ፡ እሑድ ፡ ተጠ ግቶ ፡ ከሰኞ ፡ እስከሙስ ፡ ያሉትን ፡ ልብ ፡ ባለማድረግ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ዐሥርነት ፡ ባለው ፡ በመዘራዝሩ ፡ በተራ ፡ ቍጥር ፡ ሕግ ፡ አይዶለም ። የዐርብ ፡ ዘይቤ ፡ በግእዝም ፡ በዕብራ ይስጥም ፡ ሠርክ ፡ ነውና ፤ አኃዝ ፡ ኹኖ ፡ ዕለት ፡ ከመባል ፥ ወይም ፡ የዕለት ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፡ ከመኾን ፡ አይገባም ። ከሰኑይ ፡ እስከ ፡ ዐሡር ፡ ያሉ ፡ የዕለታት ፡ ስሞች ፡ ከሣ ልስና ፡ ከሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ስለ ፡ ተዴቀሉ ፡ በግእዝ ፡ ተነሥተው ፡ ከዕብ ፡ እያስከ ተሉ ፡ በሳድስ ፡ ይጨርሳሉ ፤ አፈታታቸውም ፡ ፪ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ጅምላና ፡ እንደ ፡ ተራ ። እሑድ ፡ አሐድ ፡ አሚር ፤ አንድ ፡ አንደኛ ፡ መበቻ ፡ መዠመሪያ ። ሰኑይ ፡ ሠሉስ ፡ ረቡዕ ፡ ኀሙስ ፡ ሰዱስ ፡ ሰቡዕ ፡ ሰሙን ፡ ተሱዕ ፡ ዐሡር ፤ ዐሥር ፡ ዐሥረኛ ፥ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ። አመና ፡ በ ፡ ሲጨመሩባቸው ፡ መድረሻቸውን ፡ እየዘረዘሩ ፡ ከወርኃ ፡ ተስማም ተው ፡ በሳድሱ ፡ ለጽልመት ፡ ወርኃ ። አመ ፡ ዐሡሩ ፡ ወአሚሩ ፥ አመ ፡ ዕሥራ ፡ ወሰኑዩ ፡

እያሰኙ ፡ እስከ ፡ ፴ ፡ ይኼዳሉ ፤ ጥፈታቸውም ፡ ከፊደል ፡ እንጂ ፡ ከአኃዝ ፡ ጋራ ፡ አይተ ባበርም ፤ የጊዜያትም ፡ ክፍል ፡ እንዲሁ ፡ ነው ።

፻፴፩ ፤ የጊዜያት ፡ አኃዝ ።

እሕድ ፡ ምዕር ፡	እሕደ ፡ ምዕረ ፡	፩ ፡ ጊዜ ፥ በ፩ ፡ ጊዜ ፡
ክልኢ ፡	ክልአ ፡	
ሥልስ ፡	ሥልሰ ፡	
ርብዕ ፡	ርብዐ ፡	
ኅምስ ፡	ኅምሰ ፡	
ስድስ ፡	ስድሰ ፡	
ስብዕ ፡	ስብዐ ፡	
ስምን ፡	ስምነ ፡	
ትስዕ ፡	ትስዐ ፡	
ዕሥር ፡	ዕሥረ ፡	ዐሥር ፡ ጊዜ ፥ በሥር ፡ ጊዜ ።

ዳግመኛም ፡ አሐደ ፡ ጊዜ ፡ ክልኤተ ፡ ጊዜ ፥ ሰብዐተ ፡ ጊዜያተ ፡ እያሰኘ ፡ በጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ይነገራል ፤ ከሥራንድም ፡ በላይ ፡ እንደዚሁ ።

፻፴፪ ፤ የዕጽፍ ፡ ቍጥር ።

አሐዳት ፥ አው ፡ ከዕበተ ፡ አሐዱ ፡	፩ ፡ ዕጽፍ ፡
ክልኤታት ፥ አው ፡ ከዕበተ ፡ ክልኤቱ ፡	፪ ፡ ዕጽፍ ፡
ሠለስታት ፥ ከዕበተ ፡ ሠለስቱ ፡	፫ ፡ ዕጽፍ ፡
አርባዕታት ፥ ከዕበተ ፡ አርባዕቱ ፡	፬ ፡ ዕጽፍ ፡
ኀምስታት ፥ ከዕበተ ፡ ኀምስቱ ፡	፭ ፡ ዕጽፍ ፡
ሰድስታት ፥ ከዕበተ ፡ ሰድስቱ ፡	፮ ፡ ጥንድ ፡
ሰብዐታት ፥ ከዕበተ ፡ ሰብዐቱ ፡	፯ ፡ ጥንድ ፡
ሰምንታት ፥ ከዕበተ ፡ ሰምንቱ ፡	፰ ፡ ጥንድ ፡
ተስዐታት ፥ ከዕበተ ፡ ተስዐቱ ፡	፱ ፡ ጥንድ ፡
ዐሥርታት ፥ ከዕበተ ፡ ዐሥርቱ ፡	፲ ፡ ዕጽፍ ።

ዐሥርታት ፡ ወአሐዳት ፥ ወይም ፡ ከዕበተ ፡ ዐሥርቱ ፡ ወአሐዱ ፤ ፲፩ ፡ ዕጽፍ ። ዕሥራት ፥ ከዕበተ ፡ ዕሥራ ፤ ሠላሳት ፡ ከዕበተ ፡ ሠላሳ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ይኼዳል ። የጊ ዜም ፡ አኃዞች ፡ እሕዳት ፡ ምዕራት ፡ ሲባሉ ፡ እንደ ፡ ምእሕዲታት ፡ ዕጽፍ ፡ ያሰኛሉ ፤ ክልኣት ፡ ሥልሳት ፡ ርብዓት ፡ ኅምሳት ፡ ስድሳት ፡ ስብዓት ፡ ስምናት ፡ ትስዓት ፡ ዕሥ ራት ፡ እያሰኙ ፡ ኹሉም ፡ ዕጽፍ ፡ ይኾናሉ ።

ሳድስ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ።

እሑድ ፤ ዋሕድ ፡ (ዳን ፡ ት ፡ ሕድ) ፡	የታነደ ፡ እንድ ፥ አንድ ፡ የኾነ ፡ አንድ ፡ አን ዲዮ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፤ ኹሉን ፡ እንዲህ ፡ ፍታ ።
ክሉእ ፡ (ኣን ፡ ኣት ፡ ልእት) ፡	የተኾለተ ፡ ኹልት ፥ ኹለቶ ፡ ኹለቲዮ ፡

ምንትው ፡ (ዋን ፡ ዋት ፡ ቱት) ፡	የመነታ ፥ መንቶ ፡ መንቲዮ ፡
ሥሉስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ልስት) ፡	የተሠለሰ ፡ ሥልስ ፥ ሦስቶ ፡ ሦስቲዮ ፡
ርቡዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት) ፡	የታረተ ፡ እርት ፥ አራቶ ፡ አራቲዮ ፡
ኀሙስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ምስት) ፡	የታመሰ ፡ ዕምስ ፥ ዐምስቶ ፡ አምስቲዮ ፡
ስዱስ ፡ (ሳን ፡ ሳት ፡ ድስት) ፡	የተሰደሰ ፡ ስድስ ፥ ስድስቶ ፡
ስቡዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት) ፡	የተሰበተ ፡ ስብት ፥ ሰባቶ ፡ ቲዮ ፡
ስሙን ፡ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፡	የተሰመነ ፡ ስምን ፥ ስምንቶ ፡
ትሱዕ ፡ (ዓን ፡ ዓት ፡ ስዕት) ፡	የተዘጠነ ፡ ዝጥን ፥ ዘጠኞ ፡ ኒዮ ፡
ዕሡር ፡ (ራን ፡ ራት ፡ ሥርት) ፡	የታሠረ ፡ ዕሥር ፥ ዐሥሮ ፡ ዐሥሪዮ ፡ ብሎ ፡

በዚሁ ፡ ይቆማል ፤ ከሥር ፡ አይወጣም ።

የመስፈሪያና ፡ የሚዛን ፡ ዕጽፍ ።

መእሕድ ፡	፪ቱን ፡ ፩ ፡ የሚያደርግ ፡
መክልእ ፡	፬ቱን ፡ ፪ ፡ የሚያደርግ ፡
መሥልስ ፡	፮ቱን ፡ ፫ ፡ የሚያደርግ ፡
መርብዕ ፡	፰ቱን ፡ ፬ ፡ የሚያደርግ ፡
መኀምስ ፡	፲ሩን ፡ ፭ ፡ የሚያደርግ ፡
መስድስ ፡	፲፪ቱን ፡ ፮ ፡ የሚያደርግ ፡
መስብዕ ፡	፲፬ቱን ፡ ፯ ፡ የሚያደርግ ፡
መስምን ፡	፲፮ቱን ፡ ፰ ፡ የሚያደርግ ፡
መትስዕ ፡	፲፰ቱን ፡ ፱ ፡ የሚያደርግ ፡
መዕሥር ፡	፳ውን ፡ ፲ ፡ የሚያደርግ ።

፪ኛ ፡ መንገድ ፥ መእሕድ ፤ ብዙውን ፡ ፩ ፡ የሚያደርግ ። መክልእ ፤ አንዱን ፡ ፪ ። መሥልስ ፤ አንዱን ፡ ፫ ። መዕሥር ፡ አንዱን ፡ ፲ ፡ የሚያደርግ ፡ እያሉ ፡ አንድን ፡ ተከፋይ ፡ አድርጎ ፡ ሲፈቱት ፡ ዕጽፍነቱ ፡ ቀርቶ ፡ ዝርዝርና ፡ ብትን ፡ ይኾናል ። ሲበዛም ፡ መአሕድ ፡ መክልእ ፡ መሣልስ ፡ እያለ ፡ እስከ ፡ መዓሥር ፡ ይኼዳል ፤ መ ፡ ባይኖር ፡ ግን ፡ ከእሕድ ፡ እስከ ፡ ዕሥር ፡ ኹሉም ፡ የጊዜ ፡ አኃዝ ፡ ናቸው ።　　የአኃዝ ፡ ነገር ፡ እስከ ዚህ ፡ ነው ።

ደምላይና ፡ ጠቅላይ ፡ መድበላዊ ፡ ቍጥር ።

፪፻፫ ፤ ኵል ፡ ኵሉ ፤ ኹሉ ፡ መላው ፡ ጠቅላላው ፥ ካንድ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ ያለው ፤ ወይም ፡ በየክፍሉ ፡ ፍጹምነት ፡ ያለው ፡ ያ፫ቱ ፡ ቤት ፡ ቍጥር ፡ አንዱም ፡ አንዱም ፡ ኹሉ ። ስፍርና ፡ ቍጥር ፡ ለሌለውም ፡ ከታች ፡ ይባላል ፤ ርባታው ፡ በደቂቅ ፡ ቅጽል ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፪፲፱) ። ኵል ፡ ኵሉ ፡ ማለት ፡ አሐድ ፡ አሐዱ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አሐዱና ፡ ኵሉ ፡ ይዋረሳሉ ፤ ኵሉ ፡ አሐዱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ወይም ፡ ብእሲ ፡ ብእሲ ፡ ይላል ፤ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ማለት ፡ ነው ። ኵሉን ፡ የመሰሉ ፡ ቅጽሎች ፤ ምሉእ ፡ ፍጹም ፡ ብዙኅ ፡ ንሕኑሕ ፡ ዝሕዙሕ ፡ ፍድፉድ ፤ ከፋዮቻቸውም ፡

ንኡስ ፡ ሕጹጽ ፡ ኅዳጥ ፡ ውሑድ ፥ ንስቲት ፡ ሕቅ ፡ መጠን ፡ አምጣን ፡ ዐቅም ፡ ናቸው ። ኵል ፡ የክሉል ፡ ክፋይ ፡ ነው ፤ ሲዘረዘርም ፥ ኵሉ ፡ ኵላ ፡ ሎሙ ፡ ሎን ፤ ኵልክ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፥ ኵልየ ፡ ኵልነ ፡ እያሰኘ ፡ ጠብቆ ፡ ይነገራል ። ዕብራውያንም ፡ እንደዚሁ ፡ ባ፲ ፡ ሰራዊት ፡ ይዘረዝሩታል ፤ አንዳንድ ፡ ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ከ፲ቱ ፡ በቀር ፥ አንተ ፡ አንቲ ፡ አነ ፡ ባለው ፡ በነዚህ ፡ በ፫ቱ ፡ የለውም ፡ ብለው ፡ ያውጃሉ ።

፪፻፩ ፤ መጠንና ፡ አምጣን ፡ ዐቅም ፡ የልክ ፡ ቅጽልና ፡ አገባብ ፡ ተብለው ፡ ከበዕድ ፡ ቅጽሎችና ፡ ከበይት ፡ አገባቦች ፡ ተቈጥረዋል ። ምስጢራቸው ፡ የአኃዝ ፡ ግምት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በስፍር ፡ በቍጥር ፡ በአኃዝ ፡ ፈንታ ፡ እየገቡ ፡ ያኽል ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ ግምታቸው ፡ ምሉእና ፡ ሕጹጽ ፡ ያሳያል ። ምሉእ ፥ መጠኑ ፡ ለረድእ ፡ ከመ ፡ ሊቁ ፥ በአምጣነ ፡ ብሒሩ ፡ ዘርዐ ፤ ዐቅመ ፡ ቆመ ፡ ብእሲ ። ሕጹጽ ፥ መጠነ ፡ ትክል ፡ ጹር ፤ መጠነ ፡ በ ፡ ውስተ ፡ እዴከ ፤ ወነበረት ፡ ማርያም ፡ ኀቤሃ ፡ መጠነ ፡ ሠለስቱ ፡ አውራኅ ። ዳግመኛም ፡ ቅጽል ፡ ሲኾኑ ፡ አገባቦች ፥ አገባብ ፡ ሲኾኑ ፡ ቅጽሎች ፡ ኹነው ፡ ይገኛሉ ፤ ይህም ፥ ተዋረደ ፡ ፈርዖን ፡ አምጣነ ፡ (መጠነ ፡ ዐቅመ) ፡ አስተዋረዶሙ ፡ ለእስራኤል ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። ሲፈታም ፡ በገባብነቱ ፥ እስራኤልን ፡ አዋርዷቸዋልና ፥ እንዳዋረዳቸው ፡ መጠን ፥ ባዋረዳቸው ፡ ልክ ፡ ስላዋረዳቸው ፡ አሰኝቶ ፥ በቅጽልነቱም ፡ ያዋረዳቸውን ፡ ያኽል ፡ ያሰኛልና ፥ መታወቂ ፡ ይህ ፡ ነው ፤ የቀረውን ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ። ፬ቱን ፡ ክፍል ፡ እንዳ፬ ፡ ጣት ፡ ፲፫ቱን ፡ ዕርከን ፡ እንደ ፡ ቀለበት ፡ አድርጎ ፥ የሰዋስውን ፡ ሕዋሳትና ፡ ጌጥ ፡ ንዋያተ ፡ ውስጥ ፡ ሰፍሮና ፡ ቈጥሮ ፡ ዘርዝሮ ፡ ደምሮ ፡ ለ፪ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ የሚያስረክብና ፡ የሚሰጥ ፡ የሚያስተላልፍ ፡ ፩ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ ተፈጸመ ። ያለፈው ፡ ንባብ ፤ የሚመጣው ፡ መትርጒም ።

፪ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ ባለ፫ ፡ ክፍል ፡ ኅረ ፡ ቤተ ፡ ሥሉስ ፡ አካል ።

ጸዋትወ ፡ ክፍሉም ፡ ጸዋትወ ፡ ንባብ ፤ ጸዋትወ ፡ አገባብ ፤ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፤ የሠምና ፡ የወርቅ ፡ አንጥረኞች ፡ እነተዋኔ ፥ እንደነኤልያብ ፡ ስለ ፡ ደብተራ ፡ ሕግ ፡ ሥልጣኔ ፥ በመንፈስ ፡ ጥበብ ፡ የሠሩት ፡ የንባብ ፡ ሽልማት ፡ ውሳኔ ፤ የጸያፎችም ፡ መታጠቢያ ፡ ጥሩ ፡ ፈሳሽ ፡ ትምርት ፡ ማየ ፡ ቤተ ፡ ግእዝ ፡ ብለኔ ። ወይም ፡ የሰዋስው ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስ ፥ ከ፺ ፡ ቀለም ፡ ቀንድ ፡ በተሠራው ፡ በፊደላት ፡ ሚዶ ፡ በጥሩ ፡ ግስ ፥ የሚበጠርና ፡ የሚነቀስ ፤ ከሎታ ፡ ንባቡ ፡ የዕንቍ ፥ ወለባ ፡ ምስጢሩ ፡ የወርቅ ፥ የሚያንጸባርቅ ። መምህራንም ፡ የግእዝን ፡ ቋንቋ ፡ አልብኪ ፡ ነውር ፡ ወኢምንትኒ ፡ ላዕሌኪ ፡ እያሉ ፡ እንደ ፡ መርዓዊና ፡ እንደ ፡ መርዓት ፡ ሸልመው ፡ አስጊጠው ፡ አንቈጥቍጠው ፡ ለተማሮች ፡ የሚድሩበት ።

፫ኛ ፡ ክፍል ።

ጸዋትወ ፡ ንባብ ፥ የሰዋስው ፡ ግቢ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፥ ርስ ፡ በርሱ ፡ የሚዛረፍና ፡ የሚናበብ ፥ ተናበና ፡ ወድቆም ፡ የሚሳሳብ ፤ ሳቢ ፡ ከተሳቢ ፡ ዘርፍ ፡ ከባለቤት ፥ ቅጽል ፡ ከባ

ለቤት ፡፡ እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ አርእስቶች ፡ በ፫ኛውና ፡ በ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ ነጠላና ፡ ቀንጃ ፡ እየኾኑ ፡ ኹሉም ፡ ብቻ ፡ ብቻቸውን ፡ ተነግረዋል ፡፡ የሳቢና ፡ የተሳቢ ፡ ዐዋጅ ፤ ለመ ምህርና ፡ ለተማሪ ፡ ለቅኔ ፡ ፈጣሪ ፡ መንገድ ፡ የሚጠርግ ፡ የሚያዘጋጅ ፤ ለባለመጽሐ ፍም ፡ ለተርጓሚ ፡ ላንባቢ ፡ ለሰሚ ፡ የሚበጅ ፡፡ ዝርዋን ፡ ቃላት ፡ እንደ ፡ ድባና ፡ እንደ ፡ ማርዳ ፡ እንደ ፡ ድሪ ፡ እንደ ፡ ሰንሰለት ፥ ወይም ፡ እንደ ፡ ዋንጫ ፡ እንደ ፡ ሕዋ ሳት ፡ ርስ ፡ ብርሳቸው ፡ የሚያያዙና ፡ የሚሳኩ ፡ የሚሳመኩ ፡ በ፮ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ በዘ ርፍ ፥ በቅጽል ፥ በባለቤት ፡ በዝርዝር ፥ በሳቢና ፡ በተሳቢ ፥ በገባብ ፥ በሠምና ፡ በወርቅ ፡፡ የነዚህንም ፡ ሕግ ፡ ለውጠው ፡ በልዩነት ፡ የሚነገሩ ፡ ፬ቱ ፡ ባህሎች ፥ ብትን ፥ ሙሻ ዘር ፡ ሠረዝና ፡ አንጻር ፡ እንደኒሁ ፡ ናቸው ፤ ኋላ ፡ በቦታቸው ፡ ይነገራሉ ፡፡ አንቀጽን ፡ ቅጽልን ፡ ዝርዝርን ፡ ከባለቤት ፡ ጋራ ፡ በሩቅና ፡ በቅርብ ፥ ባንድና ፡ በብዙ ፥ በወንድና ፡ በሴት ፡ አስማምቶ ፡ ለመናገርና ፡ ለመጣፍ ፥ የተጣፈውንም ፡ ድርሰትና ፡ ቅኔ ፡ ለማመ ስገንና ፡ ለመንቀፍ ፡ ፍጹም ፡ ጥንቃቄ ፡ ያስፈልጋል ፡፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመላሾችና ፡ በጣፎች ፡ ስሕተት ፡ የሰዋስውን ፡ ሕግ ፡ ሳይጠብቅ ፡ ሩቁን ፡ በቅርብ ፡ ቅርቡን ፡ በሩቅ ፥ አንዱን ፡ በብዙ ፡ ብዙውን ፡ ባንድ ፥ ወንዱን ፡ በሴት ፡ ሴቱን ፡ በወንድ ፡ እያደባለቀ ፡ ይናገራል ፤ አነጋገሩም ፡ ይህ ፡ ነው ፡፡ ተባዕተ ፡ ወአንስተ ፡ ፈጠሮሙ ፤ ሜጡ ፡ ለተባ ዕት ፡ ኀምሳ ፥ ወለአንስትሰ ፡ ሜጣ ፡ ሠላሳ ፤ ፀር ፡ እኩይ ፥ ቢጽ ፡ ሀካይ ፡ ብሎ ፡ ስላንድ ፡ የተናገረውን ፡ መልሶ ፡ ደግሞ ፡ ስለ ፡ ብዙ ፥ አእንስት ፡ ወይም ፡ አንስትያት ፥ አፅራር ፥ አብያጽ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፥ ጠባባት ፡ አንስት ፡ ሐነጻ ፡ አብያተ ፤ ተጋብኡ ፡ ፀር ፡ እኩ ያን ፥ ወቢጽ ፡ ሐሳውያን ፤ ይቤሎሙ ፡ ለቢጹ ፡ አርዳእ ፡ ይላል ፡፡ አንባቢ ፡ ሆይ ፡ በመጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ጸያፍ ፡ አለና ፤ አሕጻከ ፡ ስሑል ፥ ዘእንበለ ፡ ይቁም ፡ አድባር ፥ ተቈጣዕክዎሙ ፡ ለይእቲ ፡ ትውልድ ፡ እያለ ፡ አላገባቡ ፡ ገብቶና ፡ ተጥፎ ፡ ብታገኝ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጸያፍ ፡ ንባብ ፡ ኹሉ ፡ የመላሽና ፡ የጸ ሓፊ ፡ ስሕተት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፥ የግእዝ ፡ ሕግና ፡ የሰዋስው ፡ ሥርዐት ፡ እንዳይዶለ ፡ አስ ተውል ፡፡ መተርጕማን ፡ ግን ፡ የተቀዳበትን ፡ ጽርኡንና ፡ ዐረቡን ፡ ዕብራይስጡንም ፡ ስላላዩት ፥ መጽሐፍ ፡ ምስጢር ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ሕገ ፡ ሰዋስው ፡ አይጠብቅም ፥ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፡ አይጠነቀቅም ፡ ብለው ፡ ያውጁና ፥ ጸያፍን ፡ ኹሉ ፡ ልማደ ፡ መጻሕፍት ፡ ይሉታል ፡፡ በገድል ፡ በታምር ፡ በቅኔ ፡ በመልክና ፡ በሰላምታ ፡ ድርሰት ፡ ብዙ ፡ ጸያፍ ፡ አለመገኘቱ ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ነው ፡ ብትል ፥ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ግእዝ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነለት ፥ አበባውም ፡ ድርሰት ፡ ከግእዝ ፡ መምህራን ፡ ስለ ፡ ፈነዳና ፡ ከሌላ ፡ ቋንቋ ፡ ስላልተቀዳ ፡ ነው ፡፡ የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ጥንቃቄ ፡ ኋላ ፡ በዘርፍ ፡ በቅጽል ፡ ይነ ገራል ፡፡

፲፮ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ የሰዋስው ፡ ኵንቢ ፡፡

፩ ፤ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ማለት ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ወይም ፡ ቅጽልና ፡ ባለቤት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሳቢው ፡ አንቀጽ ፡ ተሳቢው ፡ ባለቤት ፡ ነውና ፡፡ የባለቤትም ፡ ጓዝ ፡ ዘር ፍና ፡ ቅጽል ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ በተሳቢነት ፡ ይከተታል ፡፡ በገቢር ፡ አንቀጽ ፡ አደረገ ፡

አላደረገም ፥ በተግብሮ ፡ ተደረገ ፡ አልተደረገም ፥ ባጕል ፡ አንቀጽ ፡ ኾነ ፡ አልኾነም ፥ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፡ አይዶለም ፡ ተብሎ ፡ የሚነገርለ(በ)ት ፡ አካል ፥ ወይም ፡ ፩ ፡ ሌላ ፡ ነገር ፥ በንቀጽ ፡ የሚሳብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተሳቢ ፥ ማሰሪያ ፡ ተቀባይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ባለቤት ፡ ይባላል ። በተሳቢነቱ ፡ አንቀጽ ፡ ቀድሞት ፡ ወይም ፡ ተከትሎት ፡ ሲነገር ፡ አገባብ ፡ አይ ወድቅበትም ፤ ስሙም ፡ ነባር ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፥ ሳድስ ፡ ሣልስ ፡ ካዕብ ፡ ኹኖ ፡ በቊሙ ፡ ይነ ገራል ፡ እንጂ ፤ ተለውጦ ፡ ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ አይኾንም ። ምሳሌ ፤ ሐዋርያት ፡ ሰበኩ ፥ ወይም ፡ ሰበኩ ፡ ሐዋርያት ፡ ወንጌለ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ እስከ ፡ በሓውርተ ፡ አሕ ዛብ ፡ ሲል ፡ ኹሉም ፡ እያንዳንዱ ፡ ሰበኩ ፡ ባለው ፡ ይሳባል ። ዐቢይ ፡ አንቀጽም ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ሳይወድቅበት ፡ ከሚስበው ፡ ባለቤትና ፡ ቃል ፡ ቀድሞ ፡ ተከትሎ ፡ ሲነገር ፥ ስሙ ፡ ማሰሪያ ፡ ይባላል ። አገባብ ፡ ወድቆበት ፡ ተሳቢ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ አንቀጽ ፡ እንጂ ፡ ማሰሪያ ፡ አይባልም ። ባለቤትን ፡ ማሰሪያ ፡ ተቀባይ ፡ ማለት ፡ ስለዚህ ፡ ነው ። ባንድነት ፡ ቃስረው ፡ የሚነገሩ ፡ ፍጹማን ፡ ቃላት ፡ ከ፪ ፡ አያንሱም ፤ ማነሳቸውና ፡ መብዛታቸ ውም ፡ ከንቀጽ ፡ ቍጥርና ፡ ከተሳቦቹ ፡ ማጠር ፡ ነው ።

፪ ፤ የሳቢና ፡ የተሳቢ ፡ አርእስት ፡ ፮ ፡ ናቸው ፤ መኾን ፥ ወይም ፡ ኋኝነት ፤ መደ ረግ ፥ ማድረግ ፥ ማስደረግ ፥ መደራረግ ፡ ማደራረግ ። መኾን ፡ ኺኙን ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ የሚ ስብ ፡ ያጕል ፡ አንቀጽ ፡ ነው ፤ ፈለሰ ፡ ነገደ ፡ ዐርገ ፡ ወረደ ፡ ጕሕቈ ፡ ረትዐ ፡ ደክመ ፡ ጸንዐ ፥ ይህን ፡ የመሰለ ። ኋኝ ፡ ብቻ ፡ ሳይኾን ፡ አኋኝና ፡ ኺኝ ፡ ፍሉጠ ፡ ርእስ ፡ የሦ ስት ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ምንም ፡ የመደረግ ፡ ልማድ ፡ ተ ፡ ፬ኛ ፡ ኹኖ ፡ ባይገባ በት ፡ አሳሳቡና ፡ አገባቡ ፡ እንደ ፡ መደረግ ፡ ነው ። በነዚህም ፡ በ፮ቱ ፡ አርእስት ፡ የሚ ገቡ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ በ ፡ እም ፡ ለ ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ውእደ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ እስከ ፡ እንዳንቀጹ ፡ ስልት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ስም ፡ አላቸው ፤ ይህም ፡ በ ፡ እንደሚስበው ፡ አንቀጽ ፡ መኾኛ ፡ መደረጊያ ፥ ማድረጊያ ፡ ማስደረጊያ ፥ መደራረጊያ ፡ ማደራረጊያ ፥ እም ፡ ሰጭ ፥ ለ ፡ ተቀባይ ፡ ይባላሉ ። ሖረ ፡ ተመይጠ ፡ ወፅአ ፡ ወረደ ፡ በሚያሰኙ ፡ አናቅጽ ፡ ሲሳቡ ፡ ግን ፥ እም ፡ መነሻ ፡ ለ ፡ ኀበ ፡ መንገለ ፡ ውእደ ፡ ውስተ ፡ መገሥገሻ ፥ እስከ ፡ መድረሻ ፡ ይባላሉ ።

፫ ፤ መኾን ፡ ኋኝን ፡ መኾኛን ፥ መደረግ ፡ ተደራጊን ፡ መደረጊያን ፥ መነሻን ፥ መገሥገሻን ፥ ወይም ፡ መድረሻን ፥ መነሻና ፡ መድረሻም ፡ ቢቀሩ ፡ ሰጭን ፥ ተቀባይን ፡ ማሰሪያ ፡ የሚያስለቅቅ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብን ፥ ዘንድን ፥ ንኡስ ፡ አንቀጽን ፡ ይስባል ። ማሰ ሪያ ፡ የማያስለቅቅ ፡ አገባብ ፡ ግን ፡ መደረጊያ ፥ መነሻ ፥ መገሥገሻ ፡ ተቀባይ ፡ ከተበ ሉት ፡ ጋራ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብም ፡ ቢኾን ፡ ዐብሮ ፡ ይቈጠራል ። መኾን ፡ ኺኝና ፡ መኾኛን ፡ መደረግም ፡ ተደራጊንና ፡ መደረጊያን ፡ ከቢይ ፡ አገባብ ፡ ጋራ ፡ ሲስብ ፥ (ረትዐት) ፡ ተወሰ ነት ፡ ሃይማኖት ፡ ኦርቶዶክሳዊት ፡ በጉባኤ ፡ ኒቅያ ፡ በአፈ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ አመ ፡ ነግሠ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ይላል ። መነሻ ፡ መገሥገሻ ፥ ወይም ፡ መድረሻ ፡ ተደራጊ ፡ አገ ባብ ፡ ሲስብ ፥ (ፈለሱ ፡ አው ፡ ወፅኡ) ፡ ተፈነዉ ፡ ሐዋርያት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ብሔረ ፡ አሕዛብ ፡ ሰበ ፡ ፈቀዱ ፡ ፈጽሞተ ፡ ቃሉ ፡ ለእግዚእነ ፡ ይላል ። ተደራ ጊን ፡ ሰጭን ፡ ተቀባይን ፡ አገባብን ፡ ሲስብ ፥ (በርሀ) ፡ ተሰብከ ፡ ሃይማኖት ፡ እምቃለ ፡

ሐዋርያት ፡ ለአሕዛብ ፡ ድኅረ ፡ ዐርገ ፡ እግዚእነ ፡ ይላል ። ጊቱን ፡ ኹሉ ፡ ሲስብ ፥ (ተመ ሥጠ) ፡ ዐርገ ፡ ኤልያስ ፡ እምድር ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ በሠረገላ ፡ እሳት ፡ እምድኅረ ፡ ተአ ምረ ፡ ዐቂቦቱ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይንበር ፡ ህየ ፡ ይላል ። በዚህ ፡ ላይ ፡ በማድረግ ፡ ጊዜ ፡ አድራጊን ፥ በማስደረግ ፡ ጊዜ ፡ አስደራጊን ፡ ጨምር ። (መሠጦ) ፡ አዕረጎ ፡ እግ ዚአብሔር ፡ ለኤልያስ ፡ አዕርጎተ ፡ ፍቅር ።

፬ ፤ መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፡ መደራረጊያን ፡ ተደራጊን ፡ መነሻን ፡ መገሥገሻን ፡ ወይም ፡ መድረሻን ፡ ንኡስ ፡ አንቀጽን ፡ አገባብን ፡ ይስባል ። ሲገባም ፥ ተራወጹ ፡ ተቃ ሓውያን ፡ ሩጸተ ፡ እመካን ፡ እስከ ፡ መካን ፡ ዘወሰኑ ፡ ሎሙ ፡ ባዕዳን ፡ በመርሕብ ፡ በዕ ለተ ፡ አዕረፉ ፡ እምተግባረ ፡ ሥጋ ፡ ይክሥቱ ፡ ፍጥነተ ፡ እግሮሙ ። ፪ኛም ፡ መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፡ መደራረጊያን ፡ አገባብን ፡ ሲስብ ፥ ተቃተለ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ጎልያድ ፡ በመካነ ፡ ዔላ ፡ ሶበ ፡ ዐርጉ ፡ ኢሎፍላውያን ፡ ኀበ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ይላል ። ተደራ ጊንም ፡ ሲጨምር ፥ ተራወጹ ፡ አብያጽ ፡ ተቃሓውያን ፡ ሩጸተ ፡ በመርሕብ ፡ በዕለተ ፡ አዕረፉ ፡ እምተግባረ ፡ ሥጋ ፡ ይላል ። መነሻንና ፡ መገሥገሻንም ፡ ሲጨምር ፥ ይትራ ወጹ ፡ ሩጸተ ፡ መንፈሳዌ ፡ ሐዋርያት ፡ ወአርድእት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ኀበ ፡ እስከ ፡ ብሔረ ፡ አሕዛብ ፡ ወእምህየ ፡ ኀበ ፡ ሳሌም ፡ እንዘ ፡ ይሰብኩ ፡ ወንጌለ ፡ ይላል ። በማደ ራረግም ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ላይ ፡ አደራራጊን ፡ ጨምር ፤ አስተራወጸ ፡ እግዚእነ ፡ ሐዋር ያተ ፡ ወአርድእተ ።

፭ ፤ ዳግመኛም ፡ መደረግ ፡ ተደራጊን ፥ መደራረግ ፡ ተደራራጊን ፥ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ አድርገው ፡ ይስባሉ ። ራብዕ ፡ ግን ፡ ለገቢርና ፡ ለተገብሮ ፡ ስለ ፡ ተመቸ ፡ ኹሉ ፡ ይስቡታል ፤ ይህም ፡ በልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፥ ተበልዐ ፡ ሥጋ ፡ ወመና ፡ ማለቱን ፡ ያሳ ያል ። ስመ ፡ ተጸውዖም ፡ በገቢር ፡ አንቀጽ ፡ ተደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፡ የግእዝ ፡ ወራሽ ፡ ሀ ፡ ይጨመርበታል ፤ ይህም ፡ ጸውዐ ፡ ሊተ ፡ ናታንሀ ፡ ነቢየ ፡ ወሳዶቅሀ ፡ ካህነ ፡ ወብንያስሀ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። መደረግ ፡ ሳድስን ፡ ካዕብን ፡ ሣልስን ፡ ሲስብ ፡ ተቀ ትለ ፡ ፀር ፡ አው ፡ ፀሩ ፡ ወሚመ ፡ ጸላኢ ፡ ይላል ። ማድረግ ፡ ግእዝን ፡ ሳብዕን ፡ ኃምስን ፡ ሲስብ ፥ ቀተለ ፡ ፀረ ፡ አው ፡ ፀሮ ፡ ወሚመ ፡ ጸላኤ ፡ ይላል ። በማስደረግ ፡ ጊዜ ፡ አቅተለ ፡ በማደራረግ ፡ ጊዜ ፡ አስተቃተለ ፡ በል ። መደረግ ፡ በነባርነት ፡ ያሉ ፡ የማድረግን ፡ ተሳ ቦች ፡ ይወርሳል ፤ ይህም ፡ ተቀሥመ ፡ ጽጌ ፡ ወፍሬ ፥ ተዘብጠ ፡ ከበሮ ፡ ወመሰንቆ ፡ ማ ለቱን ፡ ያሳያል ። ማድረግም ፡ በጐልትነት ፡ ያሉ ፡ የመደረግን ፡ ተሳቦች ፡ ይወርሳል ። ይህም ፡ አክበረ ፡ አቡሁ ፥ ከሠተ ፡ አፉሁ ፥ አፍቀረ ፡ ፈጣሪሁ ፥ አፈቅር ፡ መድኅንየ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፮ ፤ ማናቸውም ፡ አንቀጽ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ፈንታ ፡ ጥሬዎቹን ፡ ግእዝ ፡ አድ ርጎ ፡ ሲስብ ፡ ማሰሪያ ፡ አጐላማሽ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ እውነተኛ ፡ ተሳቢ ፡ አይዶለም ። ይ ህም ፡ ፈቲወ ፡ ፈተውክዎ ፥ ወፈተዉ ፡ ፍትወተ ፥ ልህበ ፡ ልህበተ ፥ ተዐጽበ ፡ ዕጽበተ ፡ ሲል ፥ አካቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ፪ኛም ፡ በደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ፈንታ ፡ ዐርገ ፡ ሰማየ ፡ ወረደ ፡ ቀላየ ፥ ተሰቅለ ፡ ቀትረ ፥ ተዛበጠ ፡ በትረ ፡ እያለ ፡ ባዕድ ፡ ጥሬ ፡ ሲስብ ፡ ግእዝነቱ ፡ የብትን ፡ ሰዋስው ፡ ነውና ፤ ኋላ ፡ በቦታው ፡ ይነገራል ።

መደረግ ፡ በጕልትነት ፡ ካሉ ፡ ከነባሮችና ፡ ግእዝ ፡ አድርጎ ፡ ከሚስባቸው ፡ ከራሱ ፡ ጥሬዎች ፡ በቀር ፡ ማድረግ ፡ የሚስባቸውን ፡ ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ አይስብም ፤ ግንዘበቹን ፡ ብቻ ፡ ካዕብና ፡ ሣልስ ፡ ሳድስ ፡ ቢስብ ፡ እንጂ ። ይህም ፡ ተላጸየ ፡ ርእስ ፡ ሱ ፤ ተመትረ ፡ ክሣድ ፡ ዱ ፥ ተሀይደ ፡ ንዋይ ፡ ዩ ፥ ተእኅዘ ፡ ሰራቂ ፡ ማለቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ርእሰ ፡ ሶ ፥ ክሣደ ፡ ዶ ፥ ንዋየ ፡ ዮ ፥ ሰራቄ ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ የገቢሩን ፡ ለተገብሮ ፡ ሰጥቶ ፡ ተላጸየ ፡ ርእሶ ፥ ተመትረ ፡ ክሣዶ ፥ ተሀይደ ፡ ንዋዮ ፡ ወብእሲቶ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ባላገባቦችም ፡ የሚያሰኝ ፡ መስኋቸው ፡ አብነት ፡ አድርገው ፡ ይጠቅሱታል ። ዐዋቆችና ፡ ጠንቃቆች ፡ ግን ፡ ስንኳን ፡ ግእዙን ፡ ዐማርኛውንም ፡ ይነቅፋሉ ፤ ተላጨ ፡ ተቈረጠ ፡ ተቀማ ፡ ብሎ ፡ ራሱን ፡ ዐንገቱን ፡ ገንዘቡን ፡ ሚስቱን ፡ ማለት ፡ ልውጥና ፡ ግልብጥ ፡ ነውና ። ተገብሮ ፡ ግእዝ ፡ የሚስብ ፡ ገቢሩ ፡ እንደነመሀረ ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ሲስብለት ፡ ነው ፡ (ተምህረ ፡ መጽሐፈ) ። ይህነንም ፡ ኋላ ፡ በተራው ፡ እናመጣዋለን ።

፯፤ ሳቦች ፡ አናቅጽ ፡ ፰ ፡ ናቸው ፤ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፥ ፭ቱ ፡ ንኡሳት ፡ (ቍ፶፰) ። በጠባይና ፡ በሳሳብ ፡ ግን ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ተብለው ፡ በ፪ ፡ ይከፈላሉ ፡ (ቍ፶፭) ። ዐበይት ፡ አናቅጽ ፡ የሚባሉት ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ትእዛዝ ፥ ከንኡሳትም ፡ ዘንድና ፡ ቦዝ ፡ እነዚህ ፡ ፭ቱ ፡ በፊት ፡ ኹነው ፡ ወደ ፡ ኋላ ፥ በኋላም ፡ ኹነው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ሲስቡ ፡ ዐርፈው ፡ እንጂ ፡ ተናበው ፡ አይስቡም ። ይህም ፡ በፊት ፡ ሲኾኑ ፥ በልዐ ፡ ኅብስተ ፡ ይበልዕ ፡ ኅብስተ ፡ ይብላዕ ፡ ኅብስተ ፤ ሖረ ፡ ይብላዕ ፡ ኅብስተ ፥ በሊዖ ፡ ኅብስተ ። በኋላም ፡ ሲኾኑ ፡ ኅብስተ ፡ በልዐ ፡ ይበልዕ ፡ ይብላዕ ፤ ኅብስተ ፡ ይብላዕ ፡ ሖረ ፤ ኅብስተ ፡ በሊዖ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ በቀሩትም ፡ ባራቱ ፡ አዕማድ ፡ አሳሳባቸው ፡ እንዲሁ ፡ ነው ፤ አይለወጥም ። አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ ዐርፈው ፡ ተናበው ፡ በለ ፡ ተያይዘው ፡ በፊትም ፡ በኋላም ፡ ኹነው ፡ ይስባሉ ። ዐርፈው ፡ በፊት ፡ ኹነው ፡ ሲስቡ ፥ በሊዕ ፡ በሊዖት ፤ በሊዖት ፡ ኅብስተ ፥ በላዒ ፡ ኅብዝተ ። በኋላም ፡ ኹነው ፡ ሲስቡ ፡ ኅብዝተ ፡ በሊዕ ፡ ዖት ፡ ብልዐት ፡ በላዒ ፡ ያሰኛሉ ። ተናበው ፡ ሲስቡ ፥ በሊዐ ፡ ኅብስት ፡ በሊዖተ ፡ ኅ ፡ ብልዐተ ፡ ኅ ፡ በላዔ ፡ ኅብዝት ። በለ ፡ ተያይዘው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ሲስቡ ፥ በሊዕሁ ፡ በሊዖቱ ፡ ብልዐቱ ፡ በላዒሁ ፡ ለኅብዝት ። ወደ ፡ ኋላም ፡ ሲስቡ ፥ ለኅብዝት ፡ በሊዕሁ ፡ በሊዖቱ ፡ ብልዐቱ ፡ በላዒሁ ፡ ያሰኛሉ ። የቀረ ፡ ተሳቢ ፡ ሲጨምሩና ፡ አገባብ ፡ ሲጫናቸው ፡ ግን ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ አይስቡም ። ይህም ፡ በሊዐ ፡ ኅብዝት ፡ በማእድ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፡ በማእድ ፡ በሊዐ ፡ ኅ ፡ በላዔ ፡ ኅ ፡ አይልም ። ሲያያዝም ። በሊዖቱ ፡ ለኅብዝት ፡ በማእድ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፡ በማእድ ፡ በሊዖቱ ፡ ለኅብዝት ፡ አይልም ፤ አገባብም ፡ ሲጫነው ፡ ለበሊዕ ፡ ኅብዝተ ፡ ለበላዔ ፡ ኅብዝት ፡ ቢል ፡ እንጂ ፥ ኅብዝተ ፡ ለበሊዕ ፡ ወይም ፡ ለበላዒ ፡ አይልም ፤ በቀሩትም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ።

፰፤ ኹለት ፡ ግእዝ ፡ የሚስቡ ፡ አናቅጽ ፥ ረሰየ ፡ መሀረ ፡ ጸውዐ ፡ ሰመየ ፡ ብህለ ፡ መልአ ፡ ቀብዐ ፡ ከደነ ፡ ዐጸፈ ፡ ናቸው ፤ እነዚህን ፡ የመሰሉ ፡ ኹሉ ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ስበው ፡ ሲገኙ ፡ ፩ኛው ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ በራሱ ፥ ፪ኛው ፡ ባገባብ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ፤ ረሰዮ ፡ ለማይ ፥ ወይም ፡ ረሰየ ፡ ማየ ፡ ወይነ ፡ ቢል ፥ ከመ ፡ ወይን ፡ ማለት ፡ ነውና ፤ የረሰየ ፡ ምስ

ጢር ፡ እንዲህ ፡ እንዳ'ኹኑ ፡ ውላጤ ፡ ሲ'ኾን ፡ ተገብሮውንም ፡ ኮነ ፡ ይወርሰዋል ፤ ጥዒሞ ፡ አንከረ ፡ ውእተ ፡ ማየ ፡ ዘኮነ ፡ ወይነ ፡ እንዲል ። መሀረም ፡ ትምርቱንና ፡ ተማሪውን ፡ 'ኹለቱንም ፡ በግእዝ ፡ ሲስብ ÷ መሀረ ፡ ፊደለ ፡ ሕፃናተ ፡ ቢል ፡ የተቀባይን ፡ ን ፡ አገባብ ፡ ለን ፡ ግእዝ ፡ ሲወርሰው ፡ ነው ፤ ስትፈታም ፡ ለሕፃናት ፡ በል ፡ እንጂ ፡ ሕፃናትን ፡ አት በል ። ፪ኛም ፡ መሀሮሙ ፡ ፊደለ ፡ ለሕፃናት ፤ ወትፈቅዱ ፡ ይምሀሩክሙ ፡ ቀዳሚ ፡ መጽ ሐፈ ፡ እያሰኘ ፡ ተቀባዩን ፡ ባገባብና ፡ በዝርዝር ÷ ተሰጭን ፡ በግእዝ ፡ ሲስብ ÷ ፩ ፡ አን ቀጽ ፡ ከ፩ ፡ ገቢር ፡ በቀር ፡ ፪ኛ ፡ ገቢር ፡ እንዳይስብ ፡ በግልጥ ፡ ያስረዳል ። ተገብሮውና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሉም ÷ ተምህረ ፡ መጽሐፈ ÷ ብእሲ ፡ ምሁር ፡ መጽሐፈ ፡ እያሰኘ ፡ ገቢር ፡ የሳበውን ፡ መልሶ ፡ በግእዝ ፡ ይስባል ።

፶ ፤ ጸውዐና ፡ ሰመየም ፡ ባለስምን ፡ በዝርዝርና ፡ በጠቃሽ ÷ ስምን ፡ በግእዝ ፡ ሲ ስቡ ÷ ወጸውዑ ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሀ ፤ ወሰመዮ ፡ ለብርሃን ፡ መዓልተ ፡ ወለጽልመት ፡ ሌ ሊተ ፡ ያሰኛሉ ። ተገብሯቸውም ÷ ተጸውዐ ፡ ተጠራ ፡ ሲ'ኾን ፡ ሳድስ ፡ እንጂ ፡ ግእዝ ፡ አይስብም ፤ ተሰምየ ፡ ግን ፡ ተባለ ፡ ሲ'ኾን ፡ ግእዝና ፡ ነባር ፡ ይስባል ። ተሰመይኪ ፡ እመ ፡ ወአመተ ፤ ተሰምየ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፤ አምላክ ፡ ነው ፡ ተባለ ። ተሰምየ ፡ ብሎ ፡ ስሙ ፡ ካላለ ፡ ግእዝ ፡ እንጂ ፡ ሳድስ ፡ አይስብም ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተሰምየ ፡ ዐማ ኑኤል ፤ ወዓዲ ፡ ይሰመይ ፡ ኢየሱስሀ ፡ ይላል ። ሰመየም ፡ በግእዝ ፡ ፈንታ ፡ ሳድስ ፡ እየ ሳበ ፡ ይገኛል ። ሰመዮ ፡ ለስምዖን ፡ ጴጥሮስ ። ብህለና ፡ ይቤም ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ 'ኹኖ ፡ ጥሬ ዎችን ፡ እንደነሰመየ ፡ ሲስብ ÷ መነ ፡ ትብል ፡ ርእሰከ ፤ መነ ፡ ይብለኒ ፡ ሰብእ ፡ ይላል ። በውእቱም ፡ ፈንታ ÷ ቦ ፡ እለ ፡ ይብሉከ ፡ ኤልያስሀ ፡ አው ፡ ኤርምያስሀ ፤ እለ ፡ ይብሉ ፡ ርእሶሙ ፡ ሐዋርያተ ፡ እያለ ፡ ግእዝ ፡ ይስባል ። በተለየም ፡ አንቀጽና ፡ አገባብ ፡ ሲስብ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለእግዚእየ ፡ ንበር ፡ በየማንየ ፤ ኢትበል ፡ ለየማን ፡ ወኢለፀጋም ፡ ይላል ። መልእና ፡ ቀብዐ ፡ ከደነና ፡ ዐጸፈም ፡ ፪ ፡ ግእዝ ፡ ስበው ፡ ሲገኙ ፡ ፪ኛው ፡ ባገ ባብ ፡ ፈንታ ፡ ነው ፤ ተገብሯቸውም ፡ ተመልአ ፡ ጥበበ ÷ ተቀብዐ ፡ ዘይተ ÷ ተከድነ ፡ ሠቀ ÷ ተዐጽፈ ፡ ርትዐ ፡ እያሰኘ ፡ እንደነመሀረ ፡ ግእዝ ፡ ይስባል ።

፲ ፤ የነባር ፡ አንቀጽም ፡ አሳሳብ ፡ እንዲህ ፡ ነው ፤ ውእቱ ፡ በአንቀጽነቱ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ የነባርና ፡ የጥሬ ፡ ዘር ፡ የሣልስና ፡ የሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ያርእስትና ፡ የሳቢ ፡ ዘር ፡ ማሰሪያ ፡ ይ'ኾናል ። መሓሪ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፤ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕግ ፤ መንፈስ ፡ ይእቲ ፡ ነፍስ ፤ መሬት ፡ ውእቱ ፡ ሥጋ ፡ እያለ ፡ በሚስበውና ፡ በሚያስረው ፡ 'ኹሉ ፡ የባለቤትን ፡ በሕርይና ፡ ግብር ፡ ሌላውንም ፡ ይተረጕማል ። ተገልጦም ፡ ባልተ ነገረበት ÷ ሕይወቱ ፡ ለነዳይ ፡ ስኢለ ፡ ምጹት ፤ ወተስፋሁ ፡ ጻጊብ ፡ ኅብስት ፤ ፈጢር ፡ ዘእግዚአብሔር ፤ ወተፈጥሮ ፡ ዘሰማይ ፡ ወምድር ፡ እያሰኘ ፡ በየደጁ ፡ ይመረመራል ። አኮና ፡ ኢ ፡ ደግሞ ፡ አይዶለም ፡ ተብለው ፡ ሲፈቱ ፡ አካ'ኼዳቸው ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ርሱ ፡ የሚስባቸውን ፡ ይስባሉ ። ይህም ፡ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢመፍትው ፡ አድልዎ ፡ በፍትሕ ፤ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢሕዝብየ ፡ እሉ ። ተነስሐቱ ፡ ለይሁዳ ፡ አኮ ፡ ወይም ፡ ኢከመ ፡ ተነስሐቱ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፲፩ ፤ ቅጽል ፡ ከባለቤት ፡ ሲርቅ ፡ ወይም ፡ በውእቱ ፡ ሲፈረቀቅ ፡ ስሙ ፡ ተለዋጭ ፡ ይባላል ፤ ተለዋጭም ፡ ባሕርይና ፡ ግብር ፡ ስምና ፡ ነገር ፡ ይተረጐማል ፤ አካልም ፡ ያመጣል ። አካልም ፡ ኹኖ ፡ ቅጽልም ፡ ኹኖ ፡ ማሰሪያ ፡ ከወደቀበት ፡ በግድ ፡ ተለዋጭ ፡ ይኾናል ፤ አካል ፡ ሲያመጣ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ ብሎ ፡ ሥጋ ፡ የለበሰ ፡ አካል ፡ ያሰኛል ፤ ግብርም ፡ ሲተረጐም ፡ ማርያም ፡ ይእቲ ፡ ኪሩቤል ፡ ይላል ። ከሥሩ ፡ መደብ ፡ ፬ቱ ፡ ሩቆች ፡ በቂና ፡ አንቀጽ ፡ እየኾኑ ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ። ምሳሌ ፤ ውእቱ ፡ ዘፈጸመ ፡ ሕገ ። ይእቲ ፡ እንተ ፡ ወለደት ፡ አምላከ ። ውእቶሙ ፡ አው ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ሰበኩ ፡ ወንጌለ ፤ ውእቶን ፡ አው ፡ እማንቱ ፡ እለ ፡ ብዙኀ ፡ ተጋደላ ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ባልገቡበት ፡ ቅጽልና ፡ ጥሬ ፡ ማሰሪያ ፡ ሲኾኑ ፡ ውእቱ ፡ ሕያው ፥ ወአከ ፡ ምዉት ፤ ውእቱ ፡ አብርሃም ፥ ወይእቲ ፡ ሳራ ፤ እሙንቱ ፡ ደቂቅ ፥ ወእማንቱ ፡ አዋልድ ፡ እያሰኙ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያሉ ።

፲፪ ፤ ፮ቱ ፡ ቅርቦች ፡ ግን ፡ የሩቁን ፡ አንቀጽ ፡ ውእቱን ፡ ይደርባሉ ። ውእቱም ፡ ለዋጭ ፡ ተለዋጭ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ የቅርብ ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘትገብር ፡ መንክረ ። አንቲ ፡ ውእቱ ፡ እንተ ፡ ወለድኪ ፡ አምላከ ። አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ ዖድክሙ ፡ አህጉረ ። አንትን ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ አፍቀርክን ፡ ንጽሐ ። አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘአአምን ፡ በክርስቶስ ። ንሕነ ፡ ውእቱ ፡ እለ ፡ ንትፋቀር ፡ በበይናቲነ ። ወይም ፡ በብዙ ፡ አንትሙ ፡ እሙንቱ ፥ አንትን ፡ እማንቱ ፥ ንሕነ ፡ እሙንቱ ፤ ባንዲቱም ፡ አንቲ ፡ ይእቲ ፡ እያሰኘ ፡ ሩቆቹን ፡ ኹሉ ፡ ይደርባል ። በግልጠ ፡ ዘ ፡ ብቻ ፡ ያይዶለ ፡ በሌላውም ፡ ቅጽልና ፡ ጥሬ ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ፤ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ። አንቲ ፡ ውእቱ ፡ ምሥራቅ ። አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ዘርዕ ፡ ክቡር ። አነ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይላል ። ፪ኛም ፡ ሩቁን ፡ ትተው ፡ ቅርቡን ፡ ብቻ ፡ ይደርባሉ ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ መኑ ፡ አንተ ። አንቲሰ ፡ እብድ ፡ አንቲ ። አንትሙ ፡ ኢለባውያን ፡ አንትሙ ። አንትንሰ ፡ ጠባባት ፡ አንትን ። እስመ ፡ አነ ፡ ኄር ፡ አነ ። ንሕነሰ ፡ አግብርቲከ ፡ ንሕነ ። ፫ኛም ፡ ሩቅና ፡ ቅርብ ፡ ሳይደርቡ ፡ ብቻ ፡ ብቻቸውን ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ። ምሳሌ ፤ አንተ ፡ ዘትፈትን ፡ ልበ ፡ ወኵልያተ ፤ አንተ ፡ ካህኑ ፡ ለዓለም ። አንቲ ፡ በአማን ፡ ምክሐ ፡ ዘመድነ ። አንትሙ ፡ ጼው ፡ ለምድር ። አንትን ፡ አዋልደ ፡ መኑ ። አነሰ ፡ ቃለ ፡ ዐዋዲ ። ወንሕነ ፡ ሰማዕቱ ።

፲፫ ፤ ውእቱ ፡ በግብር ፡ ለውጥ ፡ ሩቁን ፡ በቅርብ ፥ ቅርቡን ፡ በሩቅ ፥ አንዱን ፡ በብዙ ፥ ብዙውን ፡ ባንድ ፥ ወንዱን ፡ በሴት ፥ ሴቱን ፡ በወንድ ፡ ያናግራል ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘይገብር ፡ ኵሎ ። ማርያም ፡ ኪሩቤል ፡ ይእቲ ፤ ወኪሩቤል ፡ እሙንቱ ፡ ማርያም ፡ በ ፡ ለ ፡ እም ፡ በእንተ ፡ ጸዊረ ፡ አምላክ ። በአካልም ፡ ለውጥ ፡ ሲገባ ፡ በየራሱ ፡ ያናግራል ፤ ወይም ፡ ተለዋጭ ፡ ይኾናል ። እመ ፡ አምላክ ፡ ይእቲ ፡ ማርያም ፤ ማርያም ፡ ይእቲ ፡ እመ ፡ አምላክ ። በባሕርይም ፡ ለውጥ ፥ እብን ፡ ዘአርአዮ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚእነ ፡ ኅብዝት ፡ ውእቱ ፤ ኅብዝት ፡ ዘአርአዮ ፡ ሰይጣን ፡ ለእግዚእነ ፡ እብን ፡ ውእቱ ፡ ያሰኛል ። አኮና ፡ ኢ ፡ ደግሞ ፡ የውእቱ ፡ አሉታ ፡ እየኾኑ ፡ እስካኹን ፡ በገባው ፡ ይገባሉ ።

፲፬ ፤ በ ፡ በነባርነቱ ፡ አለ ፡ ኖረ ፡ ነበረ ፡ ተብሎ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ሲፈታ ፤ በ ፡ አዳም ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ እምቅድመ ፡ ዕልወት ፡ መጠነ ፡ ሰብዐቱ ፡ ዓመት ፡ እያሰኘ ፡ ባለ

ቤት ፡ ካገባብ ፡ ይስባል ። በዝርዝርነቱም ፡ በ ፡ በቱ ፡ አለው ፡ ኖረው ፡ ነበረው ፡ ተብሎ ፡
ሲፈታ ፥ ወበ ፡ እኅት ፡ ሠናይት ፡ ለአቤሴሎም ። ወበቲ ፡ ለርብቃ ፡ እኅ ፡ እያሰኘ ፡ ገን
ዘብና ፡ ባለገንዘብን ፡ ከናገባቡ ፡ ይስባል ። ዝርዝሩ ፡ በቂና ፡ ዐጸፋ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ዘበ ፡
ክልኤ ፡ ክዳናት ። ወቦቱ ፡ ብርሃን ፡ ዘኢይጠፍእ ፡ እያለ ፡ ገንዘብን ፡ ብቻ ፡ ይስባል ።
አሉታውም ፡ አልቦ ፡ አልቦቱ ፡ እንደ ፡ ጽድቁ ፡ ነው ። በ ፡ ነባር ፡ ከዝርዝር ፡ እንደ ፡
ኾነ ፥ ቦቱ ፡ ግን ፡ ዝርዝር ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ። ሎ ፡ ሎቱ ፡ ደግሞ ፡ አለው ፡
አለለት ፡ ተብሎ ፡ ሲፈታ ፡ እንደ ፡ ቦቱ ፡ አድርጎ ፡ ይስባል ፤ ማይሰ ፡ ሎሙ ፡ አረፍት ፡
በይምን ፡ ወአረፍት ፡ በፅግም ። ሎሙ ፡ ሕግ ፡ ወሎሙ ፡ ሥርዐት ፡ እንዲል ።   ሐሰ ፡
በለ ፡ ሲዘረዘር ፡ ዘንድና ፡ አርእስት ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ይስባል ። እግዚአ ፡ ታጥፍአነ ፡ ሐሰ ፡
ለከ ። ሐሰ ፡ ሊተ ፡ እግበር ፡ እኩየ ፤ አው ፡ ገቢረ ፡ እኩይ ፡ ግብረተ ፡ እኩይ ። ሳይዘረ
ዝርም ፡ እንደነአከ ፡ ብቻውን ፡ ይገባል ። ገደፎሙኑ ፡ እግዚ ፡ ለሕዝቡ ፤ ሐሰ ።

፲፫ ፤ የኮነም ፡ አካኼድ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ነው ፤ ያርእስትና ፡ የሳቢ ፡ ዘር ፡ የቅ
ጽልና ፡ የጥሬ ፡ ማሰሪያ ፡ ይኾናል ። አንቀጽነቱ ፡ ዐጕል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የረሰየና ፡ የገብረ ፡
መደረግ ፡ ይባላል ፤ የረሰየ ፡ ሲኾን ፡ በሚለወጥና ፡ በማይለወጥ ፡ ነገር ፡ ግእዝና ፡ ራብዕ ፡
ኃምስና ፡ ሳብዕ ፡ ይስባል ። ምሳሌ ፤ ሌሊተ ፡ ኮነ ፡ ቀትር ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፤ ይስማኤል ፡
ኮነ ፡ ነዳፌ ፤ ኮንኪ ፡ ታቦቶ ፡ ለፈጣሪ ። የገብረ ፡ መደረግ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ሳድስ ፡ እንጂ ፡
ግእዝ ፡ አይስብም ፤ ይህም ፡ ከብካብ ፡ ኮነ ፡ በቃና ፤ ዮም ፡ ኮነ ፡ ሕይወት ፡ ለዝንቱ ፡
ቤት ። ኢዐቀብነ ፡ ወኢገበርነ ፡ በከመ ፡ አዘዝከነ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሠናይ ፡ ላዕሌነ ፡ ማለ
ቱን ፡ ያሳያል ። በሚለወጥ ፡ ነገር ፡ መደረግ ፡ ሲኾን ፡ በማይለወጠው ፡ ማድረግ ፡ ይኾ
ናል ፤ በሚለወጥ ፡ ማለት ፥ ለዋጩ ፡ ሌላ ፡ ተለዋጩ ፡ ሌላ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ማየ ፡
ግብጽ ፡ እንደ ፡ ማየ ፡ ቃና ። በማይለወጥ ፡ ማለት ፡ ግን ፡ ዐጕል ፡ አንቀጽ ፡ ከኗኙ ፡
በቀር ፡ ሌላ ፡ አይስብምና ፤ የራሱ ፡ አድራጊ ፡ ኺኙም ፡ አኺኙም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡
ሲኾን ፡ ነው ፤ ይህም ፥ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፡ ብሎ ፡ ወኅደረ ፡ ውስቴትነ ፡ ባለው ፡ ይታ
ወቃል ።

፲፬ ፤ ዳግመኛም ፡ በወ ፡ ከፋይነትና ፡ አያያዥነት ፡ የነገር ፡ የታሪክ ፡ ማንሻና ፡
መነሻ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ብህለና ፡ እንደ ፡ ይቤ ፡ አንቀጽ ፡ ይስባል ። ይህም ፥ ወኮነ ፡ እም
ድኅረ ፡ ሞተ ፡ ሙሴ ፤ ይቤሎ ፡ እግዚ ፡ ለኢያሱ ። ወኮነ ፡ በመዋዕለ ፡ ሄሮድስ ፡ ንጉሥ ፤
ሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ካህን ። ወኮነ ፡ በውእቱ ፡ መዋዕል ፤ ወፅአ ፡ ትእዛዝ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡
ኹሉ ፡ ያሳያል ። ጽንዕም ፡ ሲኾን ፥ አካኼዱ ፡ እንደ ፡ ሀለወ ፡ ነው ፤ ከትንቢት ፡ አን
ቀጽ ፡ እየተደረበ ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። አገባቡንም ፡ በ፳ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተመልከት ፡
(ቍ፳) ።   ሀለወ ፡ ደግሞ ፥ ሀሎ ፡ ይጽሕፍ ፡ አው ፡ ይጽሕፍ ፡ ሀሎ ፡ እያሰኘ ፡ የትን
ቢት ፡ ትርአስና ፡ ትርጋፅ ፡ ሲኾን ፡ ይጥፋል ፡ ብሎ ፡ ያኹኑን ፥ ይጥፍ ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡
ያለፈና ፡ የሚመጣ ፡ ጊዜ ፡ ያሳያል ። ተዘርዝሮም ፥ ሀለዎሙ ፡ ይእመኑ ፡ ቦቱ ፥ ዘሀለዎ ፡
ይኩን ፡ ፍጡነ ፥ እስመ ፡ ሀለዎ ፡ ይሙት ፡ እያሰኘ ፡ ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ሲስብ ፥ ወደ ፡ ፊት ፡
የሚመጣ ፡ እንጂ ፡ ያለፈ ፡ አያሳይም ። የሳቢና ፡ የተሳቢ ፡ ነገር ፡ ባጭሩ ፡ ይህ ፡ ነው ።

መጨረሻ ፡ ዐዋጅ ።

፲፯ ፤ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ የሚኾነውን ፥ ሳድስ ፡ ሣልስ ፡ ካዕብ ፡ ከማድረግ ፥ ሳድስ ፡ ሣልስ ፡ ካዕብ ፡ የሚኾነውን ፥ ግእዝ ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕ ፡ ከማድረግ ፡ ተጠንቀቅ ። በባለቤትና ፡ በዘርፍ ፡ በቅጽል ፡ መካከል ፡ ሌላ ፡ እንዳይገባ ፥ በሳቢና ፡ በተሳቢም ፡ ማኸል ፡ ባዕድ ፡ አይገባም ። ይህም ፡ በማእድ ፡ ነዳይ ፡ በሊዐ ፡ ኅብዝት ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ ማስተላለፍ ፡ ብርቱ ፡ ጸያፍ ፡ ነው ። እምአርዑተ ፡ ኀጢአት ፡ ኢየሱስ ፡ ዘአግዐዘ ፡ ትዝምደ ፡ ሰብእ ፤ ወይም ፡ ለተቀንዎ ፡ አምላክ ፡ ዘኢያኀጽርከ ፡ አእጋረ ፡ አያሰኝም ። የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ጸያፍ ፡ ስሙ ፡ ግሥግሥ ፡ ይባላል ፤ ኅብስተ ፡ ለበሊዕ ፡ አይልም ፡ ያልነውም ፡ መከታ ፡ ይባላል ፤ መከታውም ፡ ለ ፡ ነው ።

፲፯ኛ ፡ ዕርከን ።

ዘርፍና ፡ ባለቤት ፥ ተናባቢና ፡ ተያያዥ ።

፲፯ ፤ ዘርፍ ፡ ማለት ፥ ዘይቤው ፡ ዘፈረ ፡ ቃል ፥ ትርጓሜው ፡ ዐጭር ፡ ቅጽል ፥ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ባለወገንና ፡ ባለገንዘብ ፥ የስም ፡ ተውሳክ ፡ የባለቤት ፡ ምስማክ ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለቤትም ፡ ማለት ፥ ባለዘርፍ ፡ የዘርፍና ፡ የቅጽል ፡ ጌታ ፥ ዘርፉን ፡ ተቈራኝቶ ፡ እንደ ፡ ኵታ ፡ ዐብሮ ፡ የሚታሰር ፡ የሚፈታ ፡ ማለት ፡ ነው ። አገናኝቶም ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ሲሉት ፥ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ወይም ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹኖ ፡ ዕሙርነቱን ፡ ያሳያል ። ዘርፍ ፡ ኹሉ ፡ የርሱን ፡ ስምና ፡ ባለገንዘብነት ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ የባለቤቱን ፡ ገንዘብነት ፡ ስሙና ፡ ግብሩን ፡ ወገኑን ፡ ዐይነቱን ፡ ገልጦ ፡ የሚያሳይ ፡ ዐጭር ፡ ቅጽል ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፥ ባስተሳሰሩና ፡ ባፈታቱ ፡ የዘ ፡ እንተ ፡ እለን ፡ ዐማርኛ ፡ የን ፡ አይለቅም ።

፲፰ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ የሚባሉ ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ በለና ፡ በዘእንተእለ ፡ ተያይዘው ፥ ወይም ፡ በ፬ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ በራብዕ ፥ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ ተናበው ፡ የሚጣፉና ፡ የሚጠሩ ፥ ተከታትለው ፡ የሚነገሩ ፡ ፪ ፡ ስሞች ፡ ናቸው ፤ አምላክ ፥ ሰማይ ፥ እነዚህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ። ፪ቱ ፡ ቀንጃ ፡ ስም ፡ በገባብ ፡ በፊደል ፡ ሲያያዝና ፡ ሲናበብ ፥ አምላኩ ፡ ለሰማይ ፥ አምላክ ፡ ዘሰማይ ፥ አምላከ ፡ ሰማይ ፥ ደብተራ ፡ አሪት ፡ ፍሬ ፡ በለስ ፡ ገቦ ፡ ኢየሱስ ፡ አሰኝቶ ፡ ፍችውንም ፡ የሰማይ ፡ አምላክ ፡ የኦሪት ፡ ድንኳን ፡ የበለስ ፡ ፍሬ ፡ የኢየሱስ ፡ ጐን ፡ እያሰኘ ፡ ኹሉን ፡ ያሳያል ። መንታ ፡ ዘርፍም ፡ ሲኾን ፡ አምላክ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፥ እግዚአ ፡ መላእክት ፡ ወሰብእ ፥ ነቢያተ ፡ ይሁዳ ፡ ወሰማርያ ፡ ወባቢሎን ፡ እያሰኘ ፡ በወ ፡ ያጫፍራል ። ባለቤትም ፡ መንታ ፡ እየኾነ ፡ በዋዌ ፡ ተጫፍሮ ፡ ባንዳንድ ፡ ዘርፍ ፡ ላይ ፡ ይናበባል ። ኅሩያነ ፡ ወሠናያነ ፡ ሊባኖስ ። ተምያጠ ፡ ወተውላጠ ፡ ህላውያት ፤ ጽጌያተ ፡ ወፍሬያተ ፡ ትሩፋት ። ሦስት ፡ እየኾነም ፡ ሲጫፈር ፡ ጥንተ ፡ ወተፍጻመ ፡ ወማእከለ ፡ መዋዕል ። ድምፀ ፡ ወጣሕረ ፡ ወግርማ ፡ አራዊት ፡ ይላል ። ይህም ፡ አካኼድ ፡ በመጽሐፍ ፡ እንጂ ፡ በቅኔ ፡ አልተለመደም ።

፳ ፤ ያ፩ኛው ፡ አገባብ ፡ የለ ፡ ፊደሉ ፡ ፩ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ዐዋጁም ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፡ ለወንድና ፡ ለሴት ፡ አያያዥ ፡ መኾን ፡ ነው ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡

ግን ፡ ምንም ፡ በማያያዝ ፡ እንዘ ፡ ሠለስቱ ፡ አሐዱ ፡ ቢባሉ ፡ የንባብና ፡ የምስጢር ፡ ልዩ ነት ፡ ስላላቸው ፥ ዐዋጃቸውም ፡ እንደ ፡ ንባባቸው ፡ ፫ ፡ ነው ፤ ዘ ፡ ላንድ ፡ ወንድ ፡ ብቻ ፥ እንተ ፡ ላንዲት ፡ ሴት ፡ ብቻ ፥ እለ ፡ ለ፪ቱም ፡ ወገን ፡ ብዙዎች ፡ ለወንዶች ፡ ለሴቶች ፡ ተብለው ፡ ይነገራሉ ፤ በቅጽልነትም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ። ይህም ፡ ዐዋጅ ፡ ያዋቆችና ፡ የጠንቃቆች ፥ ያይናሞችና ፡ የልባሞች ፡ እንጂ ፡ የኹሉ ፡ አይደለም ፤ የሌሎቹስ ፡ ዐ ዋጅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ሳይለይ ፥ እንተ ፡ ላንድ ፡ ዘ ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፡ እለ ፡ ለብዙ ፡ ተ ብሎ ፡ በሽፍንነት ፡ ይነገራል ።

፷፩ ፤ ለ ፡ ላንድና ፡ ለብዙ ፥ ለወንድና ፡ ለሴት ፡ አያያዥ ፡ ሲኾን ፥ ጥበቡ ፡ ጥበባ ቲሁ ፡ ለሰሎሞን ፤ ምክሮሙ ፡ ምክራቲሆሙ ፡ ለጠቢባን ፤ ዕበያ ፡ ዕበያቲሃ ፡ ለድንግል ፤ ክብሮን ፡ ክብራቲሆን ፡ ለአንስት ፡ ያሰኛል ። የዘርፉንም ፡ ዘርፍ ፡ ቀስተ ፡ መሐላሁ ፡ ለኖኅ ፤ ደቀ ፡ ጽርሑ ፡ ለዳዊት ፡ ወመገብተ ፡ ቤቱ ፡ ያሰኛል ። ደፍቶም ፡ ሲያያይዝ ፥ ለኖኅ ፡ ሐመሩ ፥ ለአሮን ፡ በትሩ ፥ ለጌዴዎን ፡ ፀምሩ ፡ ያሰኛል ። የዘርፉንም ፡ ሲደፋ ፥ ለዳዊት ፡ መሰንቆ ፡ መዝሙሩ ፥ ለሰሎሞን ፡ መንበረ ፡ ክብሩ ፥ ለፍሬ ፡ ስብሐት ፡ መጸሩ ፡ ያሰኛል ፤ አንዳንድ ፡ መምህራን ፡ ለ ፡ ለዘርፍ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፥ ለዘርፍ ፡ ዘርፍ ፡ ደፊነት ፡ የለውም ፡ ይላሉ ። ዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ሲያያይዙ ፥ መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፥ መዘምራን ፡ እለ ፡ ዳዊት ፥ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ዳዊት ፥ ዕቁባት ፡ እለ ፡ ሰሎሞን ፤ ወይም ፡ ደፍተው ፡ ዘዳዊት ፡ መዝሙር ፡ እለ ፡ ዳዊት ፡ መዘምራን ፤ እንተ ፡ ዳዊት ፡ ብእሲት ፥ እለ ፡ ሰሎ ሞን ፡ ዕቁባት ፡ ያሰኛሉ ።

፷፪ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዝ ፥ የባለቤቱ ፡ መድ ረሻ ፡ ነባር ፡ ፊደል ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ እንዳንቀጹ ፡ ጠባይ ፡ በመወራረስ ፡ ይነገራል ። ይህም ፡ ቀተለ ፡ ኢዮአብ ፡ ብሎ ፥ ፀረ ፡ ዳዊት ፥ አፅራረ ፡ እለ ፡ ዳዊት ፥ ዕቤረ ፡ እንተ ፡ ዳዊት ፤ ፀሮ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤሮ ፡ ለዳዊት ፤ ወይም ፡ ደፍቶ ፡ ዘዳዊት ፡ ፀረ ፥ እለ ፡ ዳዊት ፡ አፅራረ ፥ እንተ ፡ ዳዊት ፡ ዕቤረ ፤ ለዳዊት ፡ ፀሮ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤሮ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፤ ፀር ፡ አፅራር ፡ ዕቤር ፥ ፀሩ ፡ አፅራሩ ፡ ዕቤሩ ፡ አይልም ፤ ጸላኢ ፡ ባለውም ፡ እንዲሁ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ ተቀትለ ፡ ብሎ ፡ ፀር ፡ ፀሩ ፥ ተቀትሉ ፡ ብሎ ፡ አፅራር ፡ አፅራሩ ፥ ተቀትለት ፡ ብሎ ፡ ዕቤር ፡ ዕቤሩ ፡ ቢል ፡ እንጂ ፥ ፀረ ፡ ፀሮ ፥ አፅራረ ፡ አፅራሮ ፡ ዕቤረ ፡ ዕቤሮ ፡ አይ ልም ። ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ መዋረሳቸው ፡ ዝርዝሩ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ዘመድ ፡ ሲኾን ፡ ነው ፤ ባዕድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፥ ጕልትነትና ፡ ስያፍነት ፡ ያስቀርባቸዋል ፤ ይህም ፡ ጸላኢሁ ፡ ብሎ ፡ ቀተለ ፡ ተቀትለ ፥ አፅራሪሁ ፡ ብሎ ፡ ቀተሉ ፡ ተቀትሉ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፷፫ ፤ ዘርፍ ፡ ከባለቤት ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዝ ፡ የባለቤትን ፡ ፍጻሜ ፡ በገቢርና ፡ በተገብሮ ፡ ለይተው ፡ የሚያስታውቁ ፡ ፊደላት ፡ ግእዝና ፡ ሳድስ ፡ ካዕብና ፡ ሳብዕ ፡ ሣል ስና ፡ ኃምስ ፡ እነዚህ ፡ ፮ቱ ፡ ተቃራንያን ፡ ይባላሉ ፤ ተወራራሾች ፡ ማለት ፡ ነው ፤ (መቅ ፡ ቍ፷) ። መድረሻው ፡ ፊደል ፡ ግን ፡ ነባር ፡ ሲኾን ፥ ዓሣ ፡ ባሕር ፡ ብሎ ፡ አሥገረ ፥ ወይም ፡ ተሠግረ ፤ አርዌ ፡ ምድር ፡ ብሎ ፥ ቀተለ ፥ ወይም ፡ ተቀትለ ፤ ስብከ ፡ ዕፅ ፡ ብሎ ፡ ሰበረ ፡ ወይም ፡ ተሰብረ ፡ እያሰኘ ፥ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሰማማል ፤ እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ ፊደ

ላት ፡ (ሣ ፡ ዌ ፡ ክ) ፡ ተፋቃርያን ፡ ይባላሉ ። ባ፬ ፡ ፊደልም ፡ ሲናበብ ፡ ፪ቱ ፡ በዝርዝር ነት ፡ ፪ቱ ፡ በነባርነት ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሰማሙለታል ፤ ዝርዝርነቱም ፡ ሳድሱን ፡ ግእዝ ፥ ሣልሱን ፡ ኃምስ ፡ ማድረግ ፡ ነው ። ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ በዝርዝርነት ፡ እየተና በቡ ፡ ሲያሰማሙ ፤ ሃይማኖተ ፡ ወንጌል ፡ ብሎ ፡ ሰበከ ፡ ወይም ፡ ተሰብከ ፤ ጸላኤ ፡ ዳዊት ፡ ብሎ ፡ ሞአ ፡ ወይም ፡ ተሞአ ፡ ያሰኛሉ ። ለራብዕና ፡ ለሳብዕ ፡ ግን ፡ ነባርነት ፡ እንጂ ፡ ዝርዝርነት ፡ የላቸውም ፤ የነባርም ፡ ምስጢር ፡ ጕልትነት ፡ ነው ።

፺፬ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ በ፪ ፡ አገባብ ፡ ሲያያዙና ፡ ባ፬ ፡ ፊደላት ፡ ሲናበቡ ፡ የሚ ያሳዩትና ፡ የሚያሰሙት ፡ ምስጢር ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ገንዘብነትና ፡ ባለገንዘብነት ። ይህም ፡ መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፥ መዝሙሩ ፡ ለዳዊት ፥ መዝሙረ ፡ ዳዊት ፡ ብሎ ፥ የዳ ዊት ፡ መዝሙር ፡ እያሰኘ ፡ መዝሙር ፡ ገንዘብ ፥ ዳዊት ፡ ባለገንዘብ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ማሳየቱም ፡ ዘርፍ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ነባቢ ፡ አካል ፡ ኹኖ ፥ ባለቤት ፡ ኢነባቢ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፡ ነው ። ፪ኛም ፥ ባለቤት ፡ ነባቢ ፡ ዘርፍ ፡ ኢነባቢ ፡ ኹኖ ፥ መልአከ ፡ ሰማይ ፡ ብእሴ ፡ ምድር ፡ ሲል ፥ ወገንና ፡ ባለወገንን ፡ ያሳያል ፤ መልአክና ፡ ብእሲ ፡ ወገን ፥ ሰማ ይና ፡ ምድር ፡ ባለወገን ። መናበብና ፡ መያያዝም ፡ ሲቀር ፡ መልአክ ፡ ሰማያዊ ፡ ብእሲ ፡ ምድራዊ ፡ እያሰኘ ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ። ዘርፎችን ፡ በዘርፍነታቸው ፡ አቁሞ ፡ ባለገንዘብና ፡ ባለወገን ፡ የሚያደርጋቸው ፡ በለ ፡ መያያዝ ፡ ነው ፤ ዘ ፡ እንተ ፡ እለና ፡ መናበብ ፡ ግን ፡ ግልጠ ፡ ዘና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ኹነው ፡ አንቀጽ ፡ እየሰጡ ፡ ዘርፍን ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ ቅጽልነት ፡ ይስባሉ ።

፺፭ ፤ ፫ኛም ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ፪ቱም ፡ ኢነባብያን ፡ ሲኾኑ ፡ ዝርዝርና ፡ ለን ፡ አያስገቡምና ፥ ባንድ ፡ አገባብ ፡ ብቻ ፡ በዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ተያይዘው ፥ ባ፬ ፡ ፊደላት ፡ ተናበው ፡ ሲዛረፉና ፡ ሲነገሩ ፡ ቅጽልና ፡ ባለቤት ፡ ኹነው ፡ ሥራንና ፡ መሥሪያን ፡ ያሳ ያሉ ። ይህም ፡ ተቋም ፡ ዘወርቅ ፥ ልብሰ ፡ ወርቅ ፥ ወልታ ፡ ወርቅ ፥ አርዌ ፡ ብርት ፥ ስብከ ፡ ዕፅ ፡ ብሎ ፡ ተቋሙ ፡ ልብሱ ፡ ወልታሁ ፡ ለወርቅ ፥ አርዌሁ ፡ ለብርት ፡ ስብከሁ ፡ ለዕፅ ፡ አለማሰኘቱን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ተቋምና ፡ ልብስ ፡ ወልታና ፡ አርዌ ፡ ስብከ ፡ ሥራ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ወርቅና ፡ ብርት ፡ ዕፅ ፡ መሥሪያ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ያሳያል ። ሲፈታም ፡ ዘግ ቡር ፡ እምወርቅ ፥ ዘልቡጥ ፡ በወርቅ ፥ ግቡረ ፡ ብርት ፡ ዘተገብረ ፡ እምዕፅ ፡ እያሰኘ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ፤ ስሙም ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፥ ወይም ፡ ዘመድ ፡ ዘርፍ ፡ ይባላል ።

፺፮ ፤ ፬ኛም ፡ የባሕርይ ፡ ስም ፡ ከህላዌ ፡ ስም ፡ ተናቦ ፡ ሲዛረፍ ፡ የህላዌ ፡ ስም ፡ ለባሕርይ ፡ ስም ፡ መፍቻና ፡ ቅጽል ፡ እየኾነ ፡ ባሕርይና ፡ መልክን ፡ ያሳያል ። ይህም ፡ ዕፀ ፡ አውልዕ ፡ ብሎ ፡ ወይራ ፡ የሚባል ፡ ዕንጨት ፥ የወይራ ፡ ዕንጨትነት ፥ ወይም ፡ ወይራው ፡ ዕንጨት ፡ እያሰኘ ፡ የዕፅን ፡ ባሕርይነትና ፡ የርሱን ፡ ህላዌነት ፡ ያስረዳል ። ዕፅ ፡ ብሕርዩና ፡ የባሕርይ ፡ ስሙ ፡ ነው ፤ አውልዕም ፡ ከዕፀዋት ፡ ኹሉ ፡ ተለይቶ ፡ የሚ ታወቅበት ፡ ህላዌውና ፡ የህላዌው ፡ ስም ፡ ነው ። ህላዌም ፡ ማለት ፡ አናዎር ፡ ጠባይ ፡ ግዘፈ ፡ ባሕርይ ፥ የተፈጥሮ ፡ ልክ ፡ ዐይነትና ፡ መልክ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አካል ፡ እንደ ፡ ማለት ። ህላዌ ፡ አስተጋባኢ ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለፈጣሪም ፡ ሳይቀር ፡ ለፍጡራን ፡ ኹሉ ፡

ይነገራል ፤ አካል ፡ ግን ፡ እኔ ፡ እገሌ ፡ ብሎ ፡ ስሙንና ፡ ግብሩን ፡ ለሚናገር ፡ ለነባቢ ፡ በሕርይ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ለኢነባብያን ፡ አይኾንም ።

፳፯ ፤ ፫ኛም ፡ የግብር ፡ ስም ፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ ሲናበብ ፡ ዘርፉ ፡ ለባለቤት ፡ ቅጽል ፡ እየኾነ ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ነቢየ ፡ ሙሴ ፡ ብሎ ፡ ሙሴ ፡ የሚባል ፡ ነቢይ÷ወይም ፡ ነቢዩ ፡ ሙሴ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። የተቀብዖም ፡ ስም ፡ ካህነ ፡ አሮን ፡ ብሎ ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ፤ በዘርፍም ፡ አፈታት ፡ ሲቃኙት ፡ የሙሴ ፡ ነቢይነት ፡ የአሮን ፡ ክህንነት÷ክህን ፡ መኾኑ ፡ ክህን ፡ መባሉ ፡ እያሰኘ ፡ በሕርይና ፡ ግብርን ፡ ያሳያል ። የተጸውዖ ፡ ስም ፡ ማናቸውም ፡ ስም ፡ ተናበበት ፡ ዘርፍ ፡ ይኾናል ፡ እንጂ÷ርሱ ፡ በሌላ ፡ ስም ፡ ተናበ ፡ የዘርፍ ፡ ባለቤት ፡ አይኾንም ፤ ይህም ፡ ዳዊት ፡ መንግሥት ፡ አሮን ፡ ክህነት ፡ አለማሰኘቱን ፡ ያሳያል ። ያገርም ፡ ስም ፡ ቢኾን ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ናዝሬት ፡ ኢየሱስ÷ወይም ፡ ኢየሱሰ ፡ ናዝሬት ፡ አያሰኝም ፤ ናዝሬት ፡ እንተ ፡ ኢየሱስ÷ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ። በዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ሲያያዝ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ዘልዳ÷ ማርያም ፡ እንተ ፡ ዕፍረት ፡ ቢል÷ዘርፉ ፡ ልዳዊ ፡ ብእሴ ፡ ልዳ÷ዕፍረታዊት ፡ በዓልተ ፡ ዕፍረት ፡ እያሰኘ ፡ ወገን ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ፡ እንጂ ፤ ባለወገን ፡ ዘርፍ ፡ አይኾንም ።

፳፰ ፤ የባሕርይም ፡ ስም ፡ ብእሲ ፡ ዘለምጽ÷ዕደው ፡ እለ ፡ ለምጽ ፤ ወይም ፡ ብእሴ ፡ ለምጽ÷ዕደወ ፡ ለምጽ ፡ ብሎ ፡ ሲያያዝና ፡ ሲናበብ ፡ ለምጻዊ ፡ ልሙጽ ፡ ዘቦቱ ፡ ለምጽ ፤ ልሙጻን ፡ እለ ፡ በሙ ፡ ለምጽ ፡ እያሰኘ ፡ በቅጽልነት ፡ ይፈታል ፤ ሲደፋም ፡ ዘብእሲ ፡ ማቴዎስ ፡ ቢል ፡ ፍችው ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ። ዘርፍን ፡ ከቅጽል ፡ ለይቶ ፡ ዘርፍ ፡ የሚያሰኘው ፡ መያያዝና ፡ መናበብ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ባፈታትና ፡ በምስጢር ፡ ግን ፡ ከቃላቅ ፡ ወንድሙ ፡ ከቅጽል ፡ ልዩነት ፡ የለውም ። እስካኹን ፡ ድረስ ፡ በነጠላነት ፡ የተነገረው ፡ ዘርፍ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ባለገንዘብና ፡ ባለወገን÷፪ኛው ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፤ አካኼዱም ፡ የመጽሐፍ ፡ ንባብ ፡ ነው ፤ ለቅኔም ፡ ይኾናል ። የዘርፍና ፡ የባለቤት ፡ ጠባይ ፡ በሠምና ፡ በወርቅ ፡ አካኼድ ፡ ስሙና ፡ ጓዙ ፡ ስለ ፡ በዘ ፡ ጸዋትወ ፡ ቅኔ ፡ ተብሎ ፡ ለብቻው ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ተጠቅሎ ፡ በልዩነት ፡ ተጽኝልና ፤ ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ በ፫ኛው ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ። አርእስትና ፡ ሳቢ ፡ ዘርም ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሳይቀር ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፡ በመኾን ፡ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ኹነው ፡ እየተናበቡ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ያሳያሉና ፤ ይህም ፡ በሳቢና ፡ በተሳቢ ፡ ቦታ ፡ ተነግሯል ። የዘርፍ ፡ ነገር ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፲፰ኛ ፡ ዕርከን ።

ቅጽልና ፡ ባለቤት ።

፳፱ ፤ ቅጽል ፡ ማለት ፡ ከባለቤት ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ዘርፍ ፡ ሳይያያዝና ፡ ሳይናበብ ፡ የባለቤትን ፡ ጠባይና ፡ አኗዎር ፡ ለመግለጥ ፡ ዐብሮት ፡ የሚነገር ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ባለሟል ፡ ወይም ፡ አስተርጓሚ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (ቍ፱፲፫) ። ቅጽልም ፡ እንደ ፡ ዘርፍ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ዘመድ ፡ ቅጽልና ፡ ባዕድ ፡ ቅጽል ። ሲዘረዘር ፡ ግን ፡ ስሙ ፡ ፰ ፡ ነው ፤ ውስጠ ፡ ዘ÷

ግልጠ ፡ ዘ ÷ ወገን ፡ ቅጽል ÷ መስም ÷ ጥሬ ÷ ንኡስ ÷ ደቂቅ ÷ አኃዝ ፡ ይባላል ። ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ያሰኘውም ፡ ጌታውንና ፡ ባለቤቱን ፡ መምሰልና ፡ አለመምሰል ፡ ነው ።

ዘመድ ፡ ቅጽል ።

፴፤ ውስጠ ፡ ዘ ፤ መንፈስ ፡ (ሰ) ፡ ናዝዚ ፡ (ዜ) ፤ መልአክ ፡ (ከ) ፡ ፍንው ፡ (ወ) ፤ አምላክ ፡ (ከ) ፡ ዐቢይ ፡ (የ) ፤ ብእሲ ፡ (ሴ) ፡ መካሕ ፡ (ሐ) ፡ (ቊ፳፩—፳፫) ። ግልጠ ፡ ዘ ፤ ጳውሎስ ፡ ዘተጸውዐ ÷ ፊቤን ፡ አንተ ፡ ትትለአክ ÷ አርድእት ፡ እለ ፡ ተኀርዩ ። ወገን ፤ አብርሃም ፡ (ሀ) ፡ ከለዳዊ ፡ (ዌ) ። መስም ፤ ዳዊት ፡ መዘምር ፡ ዳዊትሀ ፡ መዘምረ ፤ ሰሎሞን ፡ (ሀ) ፡ ማእምር ፡ (ረ) ። ጥሬ ፤ ወንጌል ፡ ጽንዐ ፡ ሃይማኖት ፤ ክርስቶስ ፡ አክሊለ ፡ ሰማዕት ። ንኡስ ፤ አይ ፡ አፍ ፡ ወአይ ፡ ከናፍር ÷ አይ ፡ አኰቴት ። ደቂቅ ፤ ውእቱ ፡ ሚካኤል ፤ ይእቲ ፡ ማርያም ፤ ዝኩ ፡ ብእሲ ፤ እንታክቲ ፡ ብእሲት ። አኃዝ ፤ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ÷ ወአሐቲ ፡ ሃይማኖት ።

፴፩፤ ቅጽል ፡ ከባለቤት ፡ ቀድሞ ፡ ወይም ፡ ተከትሎ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ ክቡር ፡ አምላክ ÷ አምላክ ፡ ክቡር ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቅጽል ÷ ባለቤት ፡ ሲቀር ፡ በቂ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ ድንግል ፡ ወለደት ፡ አምላከ ፤ ዘተወልደ ፡ እምድንግል ፡ አድኅነ ፡ ዓለመ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቅጽል ፡ ከባለቤቱ ፡ አይርቅም ፤ ቢርቅ ፡ ግን ፡ ማሰሪያ ፡ አስፈላጊ ፡ ወይም ፡ መመርመሪያ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ እግዚአብሔር ፡ ክቡር ፡ በኀበ ፡ እስራኤል ፡ ሲል ፡ ቅጽልነቱን ፤ እግዚ ፡ በኀበ ፡ እስራኤል ፡ ክቡር ÷ ወይም ፡ ዘከብረ ፡ ሲል ÷ ማሰሪያ ፡ ማስፈለጉንና ፡ ተለዋጭነቱን ፡ ያሳያል ። ከባለቤትም ፡ በይርቅ ፡ ተሳቢ ፡ ካለው ፡ ማሰሪያ ፡ ማስፈለግ ፡ አይቀርም ፤ ኄር ፡ እግዚ ፡ ለእለ ፡ ይትዔገሥዎ ፡ እንዲል ። ውስጠ ፡ ዘና ፡ መስም ፡ ሲስቡ ፡ ባለቤታቸውን ፡ መምሰል ፡ አይተዉም ፤ ይህም ፡ አምላክ ፡ ክቡር ፡ በህላዌሁ ÷ አምላከ ፡ ክቡረ ፡ በህላዌሁ ። ማርያም ፡ መስተምሕርት ፡ ኀበ ፡ ወልዳ ÷ ማርያምሃ ፡ መስተምሕርተ ፡ ኀበ ፡ ወልዳ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፴፪፤ ላንድ ፡ ባለቤት ፡ ፪ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ÷ ወይም ፡ ፪ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ሲቀጸል ፡ መንታ ፡ ይባላል ፤ ይህም ፡ ማርያም ፡ ኅሪተ ፡ አምላክ ፡ ወፍቅርተ ፡ መላእክት ፡ ዐርገት ፡ ሰማየ ። ተሰብሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ክቡረ ፡ ስም ፡ ወልዑለ ፡ ምኵናን ። (፪ ፡ ግልጠ ፡ ዘ) ፡ ተዐውቀ ፡ እግዚ ፡ ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ ወዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ በይሁዳ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ላንድ ፡ ባለቤት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ እንዲህ ፡ እንዳኹኑ ፡ ተጫፍረው ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ አይቀጸሉም ፤ በግራና ፡ በቀኝ ፡ ሲቀጸሉ ፡ ግን ፡ ስማቸው ፡ መከዳ ፡ ይባላል ፤ ይህም ፡ አስተርአየ ፡ ልዑል ፡ አምላክ ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ በሥጋ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። በመከዳነት ፡ ግን ፡ መንታ ፡ እየኾኑ ፡ ቢቀጸሉ ፡ ጸያፍ ፡ አይባሉም ፤ ይህም ፡ ብዙኅ ፡ መልእክት ፡ ወነዊኀ ፡ ስብከት ፡ ጳውሎስ ፡ ዘተጸውዐ ፡ ወተፈልጠ ፡ እምአርድእት ፡ ተሰብሐ ፡ ጥቀ ፡ እምኵሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፴፫፤ ፫ኛም ፡ የቅጽል ፡ ባለቤት ፡ ከአንቀጽ ፡ ባለቤት ፡ ቀድሞ ፡ የባለቤት ፡ አንቀጽ ፡ ሲወድቅበት ፡ አታላይ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። ይህም ፡ ተመትረ ፡ ሥላሴ ፡ ዘፈጠሩ ፡

ጊዮርጊስ ፡ በሰይፊ ፡ ኀጺን ። ተሰቅለ ፡ ማርያም ፡ ዘወለደት ፡ አምላከ ፡ ዲበ ፡ ዕፅ ፡ ምኑን ። ተንሥአ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃን ፡ ዘሰቀሉ ፡ ክርስቶስ ፡ እሙታን ። በጥሬ ፡ ቅጽልም ÷ እሞሙ ፡ ለሰማዕት ፡ ብዙኃን ፡ ማርያም ፡ እያለ ፡ አታላይነቱን ፡ ያሳያል ። በባለቤት ፡ ላይ ፡ የሚወድቅ ፡ ነገር ፡ በዘርፍና ፡ በቅጽል ፤ በሳቢም ፡ የሚወድቅ ፡ በተሳቢ ፡ ይጠበቃል ። በዘርፍ ፡ ሲጠበቅ ÷ አክበርዎ ፡ መላእክት ፡ ለዘሰማይ ፡ አምላክ ፡ ይላል ። በቅጽልም ፡ ሲጠበቅ ÷ አዕበይዎ ፡ እስራኤል ፡ ለዘነግሥ ፡ ዳዊት ፡ ይላል ። በባለቤትም ፡ ሲጠበቅ ÷ ወተኀፍሩ ÷ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አኅሰሮሙ ፡ ይላል ። በቅጽል ፡ ተሳቢም ፡ ሲጠበቅ ÷ ረስዕዎ ፡ እስራኤል ፡ ለእግዚ ፡ ዘየዐቢ ፡ ኀይለ ፡ ወብዙኀ ፡ መንክረ ፡ ገብረ ፡ ሎሙ ፡ ይላል ።

፴፬ ፤ ፬ኛም ፡ መልክአ ፡ ፊደሉ ፡ ሳይለወጥ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ እያስተባበረ ፡ ለ፪ቱም ፡ ወገን ፡ የሚቀጸል ÷ ፀዋግ ፡ ጸጓር ፡ አዳም ፡ ድንግል ÷ ሐለይት ፡ ሰንቀውት ፡ ቀነይት ፡ ዐበይት ÷ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ፈናፍንት ፡ ቅጽል ፡ ስሙ ፡ መድበል ፡ ይባላል ። ሐዋሪ ፡ ከያኒ ፡ ከማለት ፡ የወጡ ፡ ሐዋርያና ፡ ኬንያም ፡ መሳይ ፡ ተከታይ ፡ የሌላቸው ፡ በሕታውያን ፡ ስለ ፡ ኹኑ ÷ የሣልስ ፡ ዲቃሎች ፡ ወይም ፡ ሕግ ፡ አፍራሾች ፡ ይባላሉ ። ሐዋርያትና ፡ ነቢያትም ፡ የሴቶች ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ የወንዶች ፡ አይዶሉም ፤ ሐወርት ፡ ነበይት ፡ ካላለ ፡ መድበል ፡ ኹኖ ፡ አያስተባብርም ። ይኸውም ፡ በከኼዳቸው ፡ ይታወቃል ፤ ሐዋሪ ፡ ሪት ፤ ሐዋርያን ፡ ያት ፤ ሐወርት ። ነቢይ ፡ ይት ፤ ነቢያን ፡ ያት ፤ ነበይት ። ነበየ ፡ ተነበየ ፡ ማለት ÷ ነቢብ ፡ ነበ ፡ ተነበ ፡ ካለው ፡ የወጣ ፡ ዲቃላና ፡ ተቀጥላ ፡ ነው ። የብዙውንም ፡ ላንድ ፡ ሲቀጽል ÷ ሰማዕት ፡ መፃምርት ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ የስሕተት ፡ ልማድ ፡ ነው ። ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ይገኛል ።

ሐተታ ።

፴፭ ፤ የቅጽሎች ፡ ጠባይ ፡ ውስጠ ፡ ዘና ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ በማለት ፡ ተወስኗል ፤ ከነዚህ ፡ ከ፪ቱ ፡ አይወጣም ። ዐይነታቸው ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ከግልጠ ፡ ዘም ፡ ይልቅ ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ ዐይነት ፡ ይበዛል ። ውስጠ ፡ ዘ ፡ ደግሞ ፡ ከመድረሻው ፡ ፊደል ፡ ስም ፡ ነሥቶ ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ይባላል ፤ የንባቡም ፡ ዐይነት ፡ ስድስት ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ መከከሉን ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ ቀታሊ ፡ ተቀታሊ ፡ አቅታሊ ፡ ተቃታሊ ፡ አስተቃታሊ ፡ እያሰኘ ፡ ከ፭ቱ ፡ አዕማድ ፡ ከኀላፊና ፡ ከትንቢት ፡ ወጥቶ ፡ በ፪ ፡ ይፈታል ። ፪ኛው ፡ መከከሉን ፡ ሣልስ ፡ አድርጎ ፡ ዐቢይ ፡ ነቢይ ፡ ዐዚዝ ፡ ገዚፍ ፡ ቀጢን ፡ ጻሊም ፡ ቄሪር ፡ እያለ ፡ በሳድስ ፡ ፊደል ፡ ይጨርሳል ። ፫ኛው ፡ መከከሉን ፡ በሣልስ ፡ ፈንታ ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ፤ ነዳይ ፡ ሠናይ ፡ ጠዋይ ፡ ቀላይ ፡ መከሕ ፡ ከዋው ፡ ለዋው ፡ ጸያፍ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፬ኛው ፡ መነሻውን ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ ኹሉን ፡ በሳድስ ፡ ይጨርሳል ፤ ጻድቅ ፡ ኃጥእ ፡ ራትዕ ፡ ባዕል ፡ ባዕድ ፡ ቃውም ፡ ላእክ ፡ ካህን ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ፭ኛው ፡ ዐመል ፡ ስላለበት ፡ (ኄረ ፡ ኀየረ ፡ ኄረወ) ፡ ኄር ፡ ኄራዊ ፤ ዬጋን ፡ ዬጋኒ ፡ ሤራዪ ፡ እያለ ፡ በኃምስ ፡ ይነሣል ፤ እስከ ኹን ፡ የተነገሩቱ ፡ ሳድሶች ፡ ኹሉም ፡ ካንደኛው ፡ ዐምድ ፡ የወጡ ፡ ናቸው ።

፴፮ ፤ ፮ኛው፡ግን፡ከተገብሮና፡ከሐውልት፡ይወጣል ፤ አካኼዱም፡ከነዚህ፡ልዩ፡ነው ። በሳድስ፡ተነሥቶ፡መካከሉን፡ካዕብ፡ያደርጋል ። ይህም፡ተቀትለ፡ቅቱል፥ተቀደሰ፡ቅዱስ፥ተሰብሐ፡ስቡሕ፥ነበረ፡ንቡር፥ደክመ፡ድኩም፥ጸንዐ፡ጽኑዕ፡ማለቱን፡ያሳያል ። በባረከ፡ቤት፡ግን፡መነሻውንም፡ቡሩክ፡ሱቱፍ፡ጉቡእ፡ሡሩር፡እያለ፡ካዕብ፡ያደርጋል ። በዴገነም፡ቤት፡ዲጉን፡ሢሩይ፡ሊሉይ፡ቂቁይ፡ጊጉይ፡እያለ፡በሣልስ፡ይነሣል ። መድረሻው፡ወ፡ሲኾን፡ህልው፡ሕስው፡እያለ፡ኹሉን፡ሳድስ፡ያደርጋል ፤ ያፈታቱም፡ምስጢር፡ሥራው፡ያለቀለት፡ያለፈና፡ያኹን፡ቢያሳይ፡እንጂ ፤ ገና፡ወደ፡ፊት፡የሚመጣ፡ትንቢት፡አያሳይም ። በዕብራይስጥም፡ሆዌ፡ይባላል ፤ ክውን፡የኾነ፡የተደረገ፡ማለት፡ነው ።

፴፯ ፤ የግልጠ፡ዘም፡ጠባይ፡፪፡ነው ፤ በአንቀጽ፡ላይ፡ሲወድቅ፡ቅጽል ፤ በጥሬ፡ላይ፡ሲወድቅ፡ዘርፍ፡አያያዥ፡ይባላል ። ጸጋ፡ዘአብ፡ኂሩት፡ዘወልድ፡ሱታፌ፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡እንደ፡ማለት ፤ ምስጢሩ፡ግን፡ከቅጽልነት፡አይወጣም ። ወገን፡ቅጽልም፡ከዘርፍ፡አያያዥ፡ዘ፡የወጣ፡ነው ፤ አወጣጡም፡በዘርፍ፡አካኼድ፡ተነግሯል ። መስም፡ቅጽልም፡የሣልስና፡የሳድስ፡ውስጠ፡ዘ፡ድርብ፡ነው ፤ ከተገብሮ፡በቀር፡ካራቱ፡አዕማድ፡ከ፪፡ከ፪ቱ፡፩፡፩፡መስም፡ይወጣል ። ይህም፡ቀታሊ፡አቅታሊ፡ብሎ፡መቅተሊ፡መቅትል ፤ ተቃታሊ፡አስተቃታሊ፡ብሎ፡መስተቃትል፡ማለቱን፡ያሳያል ። አፈታቱም፡እንዳወጣጡ፡ዕጥፍ፡ድርብ፡ነው ፤ በቀታሊ፡እንደ፡ቀታሊ፥በአቅታሊም፡እንደ፡አቅታሊ፥በቀሩትም፡እንዲሁ፡ይፈታል ፤ በኹሉም፡ኀላፊና፡ትንቢት፡አለበት ።

፴፰ ፤ የዘርና፡የነባር፡ጥሬም፡ዘርፍ፡ሳይገዝ፡አለመቀጸሉ፥ውስጠ፡ዘነት፡ስለሌለው፡ነው ፤ ቤተ፡ልሔም፡ሀገረ፡ዳዊት፥ማርያም፡እመ፡አምላክ፥መላእክት፡ሐራ፡ሰማይ፥ያዕቆብ፡እኁወ፡እግዚእነ፡እያለ፡ዘርፍ፡ሲይዝ፡ግን፡ውስጠ፡ዘነትና፡የውስጠ፡ዘ፡አፈታት፡ያገኛል ። የግብርና፡የተቀብዖም፡ስም፡ዘርፍ፡ሳይዝ፡ለተጸውዖ፡ስም፡መቀጸሉ፡ውስጠ፡ዘ፡ስለ፡ኾነ፡ነው ፤ ይህም፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡(ቅቡዕ) ፤ ስምዖን፡ጴጥሮስ፡(ኰኵሓዊ)፡ባለው፡ይታወቃል ፤ ግእዙማ፡ምን፡ተጠርጥሮ ። በስልኤል፡ነሃቢ፥ዮሴፍ፡ጸራቢ፥ገብርኤል፡መልአክ፥ዘካርያስ፡ካህን፡ወነቢይ፡ወሰማዕት ፤ የመሰለው፡ኹሉ ።

፴፱ ፤ ንኡስ፡ቅጽል፥በጥያቄ፡ቃል፡የሚነገር፡የተጠያቂና፡የተመርማሪ፡ቅጽል፡ነው ፤ አንድና፡ብዙ፥ወንድና፡ሴት፡ያስተባብራል፡(ቍ፪፲፯) ። ይህም፥አየ፡ገቦ፡ረገዙ ፤ አያተ፡ሥሕጻታተ፡ነበቡ ፤ በአይኒ፡ታሕጻጽ፡እያሰኘ ። ሲበቃም፥ምንት፡ውእቱ፡ሰብእ ፤ መኑ፡ዝንቱ ፤ መኑ፡ይእቲ፡ዛቲ ። መኑ፡አንተ ፤ ወምንት፡ንሕነ ፤ ምንት፡እማንቱ፡ማለቱን፡ያሳያል ። ለጊዜም፡ሲቀጸል ፤ በአይ፡መዋዕል፡ወበአይ፡አዝማን ፤ ለአይ፡ዓመታት፡ወለማእዜ፡መዋዕል ፤ አየ፡ጊዜ፡ሐይወ ። ለበታም፡ሲቀጸል፥እምአይ፡ብሔር፡አንተ፡ያሰኛል ። አይቴ፡ሲል፡ግን፡በቂ፡እየኾነ፡ባለቤት፡አልቦ፥አይቴኑ፡አሐውር ፤ አይቴ፡ብሔራ፡ወአይቴ፡ማኅደራ፡ያሰኛል ። ለሌላውም፡ጥሬ፡ሲቀጸል፥በአይ፡ሥልጣን ፤ ታሕተ፡አይ፡ዕፅ ። በከፊልም፥

አይ ፡ ዕፅ ፡ ይኄይስ ፡ እምዕፀው ፡ ያሰኛል ፡፡ ስፍን ፡ እስፍንቱም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ፤ ስፍን ፡ ኀፍረት ፡ ዘይረክበኒ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፤ እስፍንቱ ፡ መዋዕሊከ ፡፡ አንክሮም ፡ ሲኾኑ ፥ እስፍንተ ፡ ተአምራተ ፡ ረብሐ ፤ እስፍንተ ፡ እዜኑ ፡ እከያቲሃ ፡ ለልሳን ፡ ያሰኛሉ ፡፡

፵ ፤ ደቂቅ ፡ ቅጽል ፤ ከውእቱ ፡ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ያሉ ፡ ፲ሩ ፡ የኪያሁ ፡ ተወራራሾች ፥ ወይም ፡ ተቃዋሚዎቹ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፥ በማድረግ ፡ አድራጊ ፥ በማስደረግ ፡ አስደራጊ ፡ በማደራረግ ፡ አደራራጊ ፡ እየኾኑ ፡ ይነገራሉ ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ኪያሁ ፡ በማድረግ ፡ ተደ ራጊ ፥ በማስደረግ ፡ አድራጊ ፡ ተደራጊ ፥ በማደራረግ ፡ ተደራራጊ ፡ ኹነው ፡ አይነገ ሩም ፡ (ቍ፪፲፰) ፡፡ ኪያም ፡ በገቢር ፡ ጊዜ ፥ ወራሻቸውና ፡ ተውላጣቸው ፡ ዐጸፋቸውና ፡ በቂያቸው ፡ ኹኖ ፡ ሲዘረዘርና ፡ ሲቀጸል ፥ ኪያሁ ፡ መንፈሰ ፤ ኪያሃ ፡ ፍኖተ ፤ ኪያከ ፡ አውልዐ ፡ ገዳም ፡ ያሰኛል ፤ በበቂነትም ፡ ሲነገር ፥ ዘኪያክሙ ፡ ሰምዐ ፡ ኪያየ ፡ ሰምዐ ፡ ይላል ፡፡ እነዚህም ፡ ጥቅሶች ፡ ውእቱ ፡ ይእቲ ፡ አንተ ፡ አንትሙ ፡ አነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የገቡ ፡ ናቸው ፡፡ ካሥሩ ፡ ሰራዊት ፡ ፪ቱ ፡ ውእቱና ፡ ይእቲ ፡ ብቻ ፡ ውእተ ፡ ይእተ ፡ እያ ሰኙ ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ፡፡ ስምንቱ ፡ ግን ፡ እግረ ፡ ቀለማቸው ፡ የማይፈልስ ፡ ጕልት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አለኪያሁ ፡ በራሳቸው ፡ ቁመው ፡ አይነገሩም ፡፡ ኪያሁ ፡ በተደራጊነት ፡ የውእቱ ፡ ወራሽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አገባብ ፡ ተጫኖት ፡ በይእቲና ፡ በውእቶን ፡ ፈንታ ፥ ለኪ ያሃ ፡ ሰዓት ፥ በኪያሆን ፡ መዋዕል ፡ እያለ ፡ አለርስቱ ፡ ገብቶ ፡ ይገኛል ፤ ኹሉም ፡ የመ ላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡፡

፵፩ ፤ ለሊሁም ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ባለቤት ፡ ይኾናል ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ኪያሁ ፡ ተደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ አይኾንም ፡፡ ሲቀጸልም ፡ ለሊሁ ፡ እግዚ ፡ ጸብአ ፡ ሎሙ ፤ ለሊሁ ፡ አምላክ ፡ ይመጽእ ፡ ወያድኅነነ ፤ ዘለሊሁ ፡ ዳዊት ፡ እግዚእየ ፡ ይቤሎ ፡ ያሰኛል ፡፡ ለነ ውእቱም ፥ ውእቱ ፡ ለሊሁ ፥ ይእቲ ፡ ለሊሃ ፥ አንተ ፡ ለሊከ ፡ እየተባለ ፡ ይቀጸላል ፤ በዐ ጸፋነትም ፡ በቂ ፡ ይኾናል ፤ አካኼዱ ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ ነው ፡፡ ኵሉ ፡ ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፥ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ኵላ ፡ እከይ ፡ እያሰኘ ፡ ለብትኖች ፡ ኹሉ ፡ ይቀጸላል ፡፡ ፩ኛ ፡ ደግሞ ፡ ባሕቲቱና ፡ ዕራቁ ፥ እግዚአብሔር ፡ ባሕቲቱ ፡ ቅዱስ ፤ ማርያም ፡ ባሕ ቲታ ፡ ልዕልተ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፤ ወመልአ ፡ ለነፍስ ፡ ዕራቃ ፡ በረከተ ፡ እያሰኙ ፡ ይቀ ጸላሉ ፤ የቀረውም ፡ ኋላ ፡ በጸፋ ፡ ይነገራል ፡፡ በይን ፡ ደግሞ ፡ በይናት ፡ በበይናት ፡ ቲሁ ፡ እያሰኘ ፡ በዝቶና ፡ አገባብ ፡ ወድቆበት ፡ ሲነገር ፥ ዐጸፋ ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይኾ ንም ፤ ማሰሪያውም ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ተደራራጊና ፡ አደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡፡

አኀዝ ፡ ቅጽል ፡፡

፵፪ ፤ የጅምላ ፡ አኃዝ ፡ ለጥሬ ፡ ኹሉ ፡ ሲቀጸል ፡ ከ፩ ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ በገቢርና ፡ በተ ገብሮ ፥ ከ፩ ፡ እስከ ፡ ምእልፊት ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ ይተባበራል ፡፡ ሲቀጸልም ፡ በክት ፡ በከፊል ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይነገራል ፤ በክት ፡ ሲነገር ፥ መጽኡ ፡ ዐሠርቱ ፡ ዕደው ፤ ወኀ ረየ ፡ ካልአነ ፡ ሰብዓ ፡፡ በከፊል ፥ አሐዱ ፡ አካል ፡ እምነ ፡ ሠለስቱ ፡ አካላት ፡ ኮነ ፡ ሰብአ ፡፡ በደጊመ ፡ ቃል ፥ ንዑ ፡ ንረድ ፡ ወንንሣእ ፡ ለነ ፡ አሐተ ፡ አሐተ ፡ ብእሲተ ፥ ወንለድ ፡

እምኔሆን ፡ አሐደ ፡ አሐደ ፡ ውሉደ ፡ ይላል ። ርስ ፡ በርሱም ፤ ተጋብኡ ፡ አሐዱ ፡ ዐሠርቱ ፡ ሰብአ ፥ ወይም ፡ አሐዱ ፡ ምእት ፥ ክልኤቱ ፡ ምእት ፥ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ እያለ ፡ ይቀጸጻላል ። በብትን ፡ ሰዋስው ፡ የሚገቡ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ለአሐዱ ፡ በአሐዱ ፡ ምስለ ፡ አሐዱ ፡ እያሰኙ ፡ ይሰማሙታል ፤ ደጊም ፡ እየኾኑም ፡ ሲገቡበት ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ይፈታል ። ይህም ፥ ለለ ፡ አሐዱ ፤ ላንዱም ፡ ላንዱም ፡ ለያንዳንዱ ። በበ ፡ አሐዱ ፤ በያንዳንዱ ፥ እያንዳንዱ ፥ አንዱንም ፡ አንዱንም ። ወአርፍቅዎሙ ፡ በበ ፡ ኀምሳ ፡ ወበበ ፡ ምእት ፥ ፶ ፡ ፶ውን ፡ ፲ ፡ ፲ውን ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ።

፯፻፫ ፤ አኀዝ ፡ ጥንትና ፡ መሠረት ፡ እየኾነ ፡ በታሪክ ፡ ልማድ ፡ ይነገራል ፤ ታሪኩም ፡ የዘመን ፡ ቍጥር ፡ ነው ፤ በዐሠርቱ ፡ ወተስዐቱ ፡ ምእት ፡ ወአርብዓ ፡ ዓመተ ፡ ሥጋዌ ፡ ተንሥኡ ፡ ጎግ ፡ ወማጎግ ፡ ፍሉጣነ ፡ ሕግ ፡ ከመ ፡ ይትቃተሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ እንደ ፡ ማለት ። የተርታም ፡ አኀዝ ፡ ከቀዳምና ፡ ከአሐድ ፡ እስከ ፡ ዓሥር ፡ ወታስዕ ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ እየተለየ ፥ ከዕሥራ ፡ እስከ ፡ ምእልፌት ፡ እየተባበረ ፡ ለጥሬ ፡ ኹሉ ፡ ይቀጸላል ። የዕለትም ፡ አኀዝ ፡ ዐሡር ፡ ወሰኑይ ፥ ዐሡር ፡ ወረቡዕ ፡ መዋዕል ፡ እያለ ፡ ሲቀጸል ፡ አፈታቱ ፡ እንደ ፡ ጅምላ ፡ ነው ፤ ፲፪ ፡ ፲፬ ፡ ቀን ፡ ያሰኛል ፤ የቀረውን ፡ በ፲፱ ፡ ቀኑ ፡ ተመልከት ። የጊዜም ፡ አኀዝ ፡ ምዕር ፡ ሲቀር ፡ ለጊዜያት ፡ ኹሉ ፡ ይቀጸላል ፤ አፈታቱም ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ፤ ሥልሰ ፡ ጊዜያተ ፡ ብሎ ፡ ፫ ፡ ጊዜ ፡ ያሰኛል ። ርብዕ ፡ በእመት ፤ ዕሥራ ፡ ወከዕበ ፡ በመስፈርት ፡ እያለም ፡ ከልክና ፡ ከመስፈሪያ ፡ ጋራ ፡ ሲነገር ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ።

፯፻፬ ፤ ምዕር ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፤ ምዕራት ፡ ፪ ፡ ጊዜ ፥ ወይም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ይኾናሉ ፤ ከጅምላና ፡ ከተራ ፡ አኀዝ ፡ ጋራ ፡ አሐተ ፡ ምዕረ ፡ ወምዕረ ፡ ከዕበ ፥ ምዕራተ ፡ ብዙኃተ ፡ እያለ ፡ ሲነገር ፥ ምዕር ፡ ባለቤት ፡ አኃዙ ፡ ቅጽል ፡ ይኾናል ። ደቂቅ ፡ ቅጽልም ፥ ዛተ ፡ ምዕረ ፥ ይእተ ፡ ምዕረ ፡ እያለ ፡ ይሰማማዋል ፤ ሲዘረዝርም ፡ ምዕሬሁ ፡ ሃ ፤ ምዕሬሃ ፡ ለይእቲ ፡ መስፈርት ፡ ያሰኛል ። ኀድጊ ፡ ምዕረ ፡ ይጽገቡ ፡ ውሉድ ። ብላዕ ፡ ወስተይ ፡ ምዕረ ፡ ወተፈሣሕ ፡ ሲል ፥ ጥቂት ፡ አኹን ፡ ፊት ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። የዕጽፍም ፡ አኀዝ ፡ አፈድዮሙ ፡ ከዕበተ ፡ ዐመፃሆሙ ። ምክዕቢተ ፡ ክብር ፡ ይደልዎሙ ፡ እያሰኘ ፡ ከጥሬው ፡ ተናበ ፡ ይነገራል ። የክፍልም ፡ አኀዝ ፡ ተስዐቱ ፡ እድ ፥ ዐሠርቱ ፡ እድ ፥ ሰብዐተ ፡ እደ ፡ እያሰኘ ፥ የእድ ፡ ቅጽል ፡ ኹኖ ፡ በጅምላ ፡ ቍጥር ፡ ይነገራል ፤ እድ ፡ የተባለም ፡ ክፍል ፡ ነው ። በተራ ፡ ቍጥር ፡ ግን ፡ ሲነገር ፡ ከእድ ፡ ተናቦ ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ሣልስተ ፡ እዴሃ ፡ ለሀገር ፤ ራብዕተ ፡ እዴሃ ፡ ለምድር ፤ ሳድስተ ፡ እዴሃ ፡ ለኢንዝኩ ፡ ሳብዕተ ፡ እድ ፥ ሰባተኛ ፡ እጅ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። የዘመድ ፡ ቅጽል ፡ ጓዝ ፡ እስከዚህ ፡ ነው ።

በዕድ ፡ ቅጽል ።

፯፻፭ ፤ ቅጽልን ፡ ባዕድ ፡ የሚያሰኘው ፥ አገባቡ ፡ የባለቤት ፥ አንቀጹ ፡ የተሳቢ ፡ ኹኖ ፡ ሲነገር ፡ ነው ። ባዕድ ፡ ቅጽል ፡ በፈታት ፡ ሲለይ ፡ ተሳቢውን ፥ ሲነበብ ፡ ባለቤቱን ፡ መስሎ ፡ ይነገራል ፤ ዘመድ ፡ ቅጽል ፡ ግን ፡ ሲነበብም ፡ ሲለይም ፡ ባለቤቱን ፡ ብቻ ፡

ይመስላል ። ይህም ፡ ዳዊት ፡ ዘነግሠ ፡ ለእስራኤል ፡ ሲል ፥ ለእስራኤል ፡ የነገሠ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ ባዕድ ፡ ቅጽል ፡ አንድና ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ቅርብና ፡ ሩቅ ፡ ሳያናግር ፡ ያናገረ ፡ ይመስላል ። ባዕድ ፡ ቅጽልም ፡ የሚኾኑ ፡ ፫ ፡ ናቸው ፤ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፥ የቦታ ፡ የጊዜ ፡ የልክ ፡ ቅጽሎች ። ባዕድ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ በ፫ቱ ፡ አዕማድ ፡ ሲገባ ፡ አንቀጹን ፡ ቢዘረዝርም ፡ ባይዘረዝርም ፡ በዝርዝርነት ፡ ይፈታል ።

፵፮ ፤ በድራጊ ፡ ሲገባ ፥ ወይን ፡ እንተ ፡ ተከ(ሉ)ልዋ ፡ ገበእት ፡ ፈረየት ፡ አስካለ ። በተደራጊ ፥ መስቀል ፡ ዘተሰቅ(ለ)ሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ዕፀ ፡ ሎጥ ፡ ውእቱ ። በስደራጊ ፥ መቅደስ ፡ እንተ ፡ አሕነ(ጸ)ጻ ፡ ሰሎሞን ፡ ኪራምሀ ፡ መንክርት ፡ ጥቀ ። በተደራራጊ ፥ ዳዊት ፡ ዘተጻብ(አ ፡ ምስለ)አ ፡ አቤሴሎም ፡ መፍቀሬ ፡ ወልድ ፡ ጥቀ ። በደራራጊ ፥ ሰሎሞን ፡ ዘአስተጻብ(አ)አ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ኢዮአብ ፡ ኢፈርሀ ፡ እምኔሁ ። ተሳቢውንም ፡ ሲዘረዝር ፥ በሐውልት ፡ ግስ ፡ ዐብየ ፡ ሰሎሞን ፡ ዘጸንዐት ፡ መንግሥቱ ። በተገብሮ ፥ ጸድቀ ፡ ኢዮብ ፡ ዘይትነከር ፡ ትዕግሥቱ ። በማድረግ ፥ ተሞቅሐ ፡ ጳውሎስ ፡ ዘሰበኩ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወንጌለ ። በስደራጊ ፥ ጽሙእ ፡ ጥቀ ፡ ዳዊት ፡ ዘአምጽ(እዎ)ኡ ፡ ሥዩማኒሁ ፡ ማየ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ ሐራ ። በተደራራጊ ፥ ሞተ ፡ ዒሊ ፡ ዘተቃተሉ ፡ ደቂቁ ፡ ምስለ ፡ ኢሎፍላውያን ። በደራራጊ ፥ ሞአ ፡ ለዓለም ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአስተቃተለት ፡ ወንጌሉ ፡ ሰማዕተ ፡ ምስለ ፡ ዐላውያን ፡ ይላል ። የተሳቢውን ፡ ዘርፍና ፡ የዘርፉንም ፡ ዘርፍ ፡ ሲዘረዝር ፥ ዳዊት ፡ ዘየዐቅብዎ ፡ ደቀ ፡ ጽርሑ ፤ ብእሲ ፡ ዘኑልቈ ፡ ስመ ፡ ፊደሉ ፡ ሠላስ ፡ ይላል ።

፵፯ ፤ በባዕድ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ የሚዘረዘሩ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ፱ ፡ ናቸው ። ለ ፡ በቊም ፡ ቀሪ ፤ በእንተ ፡ በይነ ፡ እንበይነ ፡ ስለ ፤ ምስለ ፡ ከ—ጋራ ፤ ኀበ ፡ መንገለ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ ለ ፡ ወደ ፤ እስከ ፡ በቊሙ ፡ ድረስ ፤ እም ፡ ከ ፤ ከመ ፡ እንደ ፤ መጠነ ፡ ያኽል ። እንበለም ፡ ለኒህ ፡ ለዘጠኙ ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ እየኾነ ፡ ከኢ ፡ ተደርቦ ፡ ይገባል ። ያገባቦችም ፡ ዝርዝር ፡ ይህ ፡ ነው ፤ ሔዋን ፡ ዘነግሠ ፡ ላቲ ፡ አምላክ ። አዳም ፡ ዘሞተ ፡ በእንቲአሁ ፡ እግዚእ ። መስቀል ፡ ዘተሰቅለ ፡ ቦቱ ፡ አምላክ ። ክርስቶስ ፡ ዘሞቱ ፡ ምስሌሁ ፡ ፈያት ። ማርያም ፡ እንተ ፡ ተፈነወ ፡ ኀቤሃ ፥ አው ፡ እስከኔሃ ፡ ገብርኤል ። ምጡቅ ፡ ውእቱ ፡ ሰማይ ፡ ዘመጽአ ፡ እምኔሁ ፡ ገብርኤል ። አርብዓ ፡ ዓመተ ፡ ነግሠ ፡ ዳዊት ፤ ዘነግሠ ፡ ከማሁ ፥ አው ፡ መጠኖ ፡ ሰሎሞን ። በቀሩትም ፡ አዕማድ ፡ እንዲህ ፡ ተዘርዝረው ፡ ይገባሉ ። ዳግመኛም ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ሳይገቡና ፡ ሳይዘረዘሩ ፥ አናቅጽ ፡ ብቻ ፡ ተዘርዝረው ፥ ድኅነ ፡ አዳም ፡ ዘሞቶ ፡ እግዚእ ፤ ከብረ ፡ መስቀል ፡ ዘተሰቅሎ ፡ አምላክ ፡ እያሰኙ ፡ አገባቦችን ፡ ያሰማሉ ። እንበለም ፡ አሉታና ፡ አፍራሽ ፡ ሲኾን ፥ አዳም ፡ ዘኢተሰቅለ ፡ አምላክ ፡ እንበሌሁ ፥ አበ ፡ ሥጋነ ፤ አምላክ ፡ አ(ያ)ለርሱ ፡ ያልተሰቀለ ፡ አዳም ፡ የሥጋ ፡ አባታችን ፡ ነው ፡ ያሰኛል ። ይህ ፡ የበእንተ ፡ አፍራሽ ፡ ነው ፤ የቀሩትንም ፡ እንደዚሁ ፡ እያሰማማኽ ፡ አግባ ። የግልጠ ፡ ዘ ፡ ዐዋጅ ፡ ይህ ፡ ነው ።

፵፰ ፤ ባዕድ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ነው ፤ በንባብ ፡ ባለቤቱን ፡ በፈታት ፡ ተሳቢውን ፡ መስሎ ፡ ሲነገር ፥ ተሳቢና ፡ አንቀጽ ፡ አገባብ ፡ ይዘረዝራል ፤ አንቀጹን ፡ ዘርዝሮ ፡ ከተሳቢው ፡ እየተናበበ ፡ ሲነገር ፥ ዐይነቱ ፡ ወይም ፡ አርእስቱ ፡ ፫ ፡ ነው ። ፩ኛው ፡ ተገብሮና ፡ ሐውልት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ካድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናቦ ፡ በገቢር ፡

አንቀጽ ፤ ከስደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይፈታል ። ፪ኛው ፡ ገቢር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በድራጊ ፡ አንቀጽ ፤ ከስደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይፈታል ። ፫ኛው ፡ ተደራራጊ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ከተደራራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፤ ከደራራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በደራራጊ ፡ አን ቀጽ ፡ ይፈታል ።

፵፱ ፤ (፩ኛ) ፤ ወይን ፡ ትክልተ ፡ ገባእት ፡ ፈረየት ፡ አስካለ÷ገበራርት ፡ የተከሏት ፡ ወይን ፡ ዘለላን ፡ አፈራች ። ትክልት ፡ በንባቡ ፡ ወይንን ፡ ይመስላል ፤ ሲፈታ ፡ ግን ፡ አ ገባቡና ፡ ዝርዝሩ ፡ የርሷ ፤ አንቀጹ ፡ የገባእት ፡ ነው ። ገባእት ፡ አድራጊ÷ወይን ፡ ተደ ራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ናቸውና ፤ የተገብሮ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ተናበ ፡ በገቢር ፡ አ ንቀጽ ፡ ይፈታል ፡ ያልነው ፡ ይህ ፡ ነው ። ሐውልት ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተናበ ፡ በገ ቢር ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ÷ዳዊት ፡ ንጉሥ ፡ (አው)፡ነጋሢ ፡ እግዚአብሔር ፤ እግዜር ፡ ያነገ ሠው ፡ ዳዊት ። ተገብሮ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከስደራጊ ፡ ተናበ ፡ በስደራጊ፡አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ መቅደስ ፡ ሕንጽተ ፡ ሰሎሞን ፡ ኪራምሀ ፤ ሰሎሞን ፡ ኪራምን ፡ ያሠራት ፡ መቅደስ ፡ ያሰኛል ። (፪ኛ) ፤ ገቢር ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከድራጊ ፡ ተናበ ፡ በድራጊው ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፡ ኅብስት ፡ በላዔ ፡ ነዳይ ፤ ድኻ ፡ የሚበላው ፡ እንጀራ ። ከስደራጊውም ፡ ተናበ ፡ በስደ ራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ ኪራም ፡ ሐናጼ ፡ ሰሎሞን ፡ መቅደሰ ፤ ሰሎሞን ፡ መቅደስን ፡ ያሠራው ፡ ኪራም ፡ ያሰኛል ። (፫ኛ) ፤ የተደራራጊ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል÷ከተደራራጊ ፡ ተናበ ፡ በተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ ዳዊት ፡ ተጻባኤ ፡ አቤሴሎም ፡ ወልዱ ፤ ልጁ ፡ አቤሴሎም ፡ የተጣላው ፡ ዳዊት ። ከደራራጊም ፡ ተናበ ፡ በደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲፈታ ፤ ሰሎሞን ፡ ተጻባኤ ፡ ዳዊት ፡ ምስለ ፡ ኢዮአብ ፤ ዳዊት ፡ ከኢዮአብ ፡ ጋራ ፡ ያጣላው ፡ ሰሎሞን ፡ ያሰኛል ።

፶ ፤ ተሳቢውንም ፡ ሲዘረዝር÷ያ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ከተሳቢው ፡ ጋራ ፡ ተናበ ፡ እንዳንቀጹ ፡ ስልት ፡ ይፈታል ። የተገብሮ ፡ ሣልስ÷አብ ፡ ተሰባሒ ፡ ወልድ ፡ በደብረ ፡ ታቦር ፤ ልጁ ፡ በደብረ ፡ ታቦር ፡ የተገለጠ ፡ አብ ። የሐውልት ፡ ሳድስ÷ሰሎ ሞን ፡ ጽኑዐ ፡ መንግሥት ፤ መንግሥቱ ፡ የጠና ፡ ሰሎሞን ። የገቢር ፡ ሣልስ ፤ ጳውሎስ ፡ ሰባኬ ፡ አርድእት ፡ ወንጌለ ፤ አርድእቱ ፡ ወንጌልን ፡ ያስተማሩ(ለት) ፡ ጳውሎስ ። ያስ ደራጊ ፡ ሣልስ÷ዳዊት ፡ አምጻኤ ፡ ሥዩማን ፡ ማየ ፡ ሐራ ፡ ኢሰትየ ፡ እምኔሁ ፤ ሹማምቱ ፡ ወታደሮችን ፡ ውሃ ፡ ያስመጡለት ፡ ዳዊት ፡ ከርሱ ፡ አልጠጣም ። የተደራራጊ ፡ ሣልስ÷ ዔሊ ፡ ተቃታሌ ፡ ደቂቅ ፡ ምስለ ፡ ኢሎፍላውያን ፤ ልጆቹ ፡ ከኢሎፍላውያን ፡ ጋራ ፡ የተዋጉ ፡ ዔሊ ። ያደራራጊ ፡ ሣልስ÷ክርስቶስ ፡ አስተቃታሌ ፡ ወንጌል ፡ ሰማዕተ ፡ ምስለ ፡ ዐላውያን ፤ ወንጌሉ ፡ ሰማዕታትን ፡ ከዐላውያን ፡ ጋራ ፡ ያጋደለች(ለት) ፡ ክርስ ቶስ ። የተጸውዖ ፡ ስም ፡ ጊዮርጊስ ፡ ሚካኤሉ ፡ እያሰኘ ፡ የማይዘረዝር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንደ ፡ ሌላው ፡ ስም ፡ በተሳቢነት ፡ አይገባም ።

፶፩ ፤ አገባቦቹንም ፡ ሲዘረዝር ፡ ከተሳቢው ፡ ጋራ ፡ ተናበ ፡ ነው ፤ ለን ፡ ሲዘረዝር÷ ሔዋን ፡ ንግሥተ ፡ አምላክ ፤ አምላክ ፡ ለርሷ ፡ የነገሠ ፤ ወይም ፡ የነገሠላት ፡ ሔዋን ። በእንተን ፡ ሲዘረዝር÷አዳም ፡ ምዉተ ፡ እግዚእ ፤ ጌታ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ የሞተ ፡ አዳም ። በን ፡

ሲዘረዝር ፥ መስቀል ፡ ስቁለ ፡ አምላክ ፤ አምላክ ፡ በርሱ ፡ የተሰቀለ ፥ ወይም ፡ የተሰቀለ በት ። ምስለን ፡ ሲዘረዝር ፥ አምላክ ፡ ምዉተ ፥ አው ፡ መዋቴ ፡ ፈያት ፤ ወንበዶች ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፥ ወይም ፡ ዐብረውት ፡ የሞቱ ፡ አምላክ ። ኀበን ፡ እስከን ፡ ሲዘረዝር ፥ ማር ያም ፡ ፍኖተ ፡ ገብርኤል ፡ እምሰማይ ፤ ገብርኤል ፡ ከሰማይ ፡ ወደ ፡ ርሷ ፥ እስከ ፡ ርሷ ፡ የተ ላከ ፡ ማርያም ። እምን ፡ ሲዘረዝር ፥ ሰማይ ፡ ምጹእ ፥ አው ፡ መጻኤ ፡ ገብርኤል ፡ ኀበ ፡ ማርያም ፤ ገብርኤል ፡ ወደ ፡ ማርያም ፡ ከርሱ ፡ የመጣ ፡ ሰማይ ። ከመን ፡ ሲዘረዝር ፤ አልቦ ፡ ሰራቂ ፡ ቅሡፈ ፡ ክርስቶስ ፤ ክርስቶስ ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ የተገረፈ ፡ ሌባ ፡ የለም ። መጠነን ፡ ሲዘረዝር ፥ ብዙኃት ፡ ዓመታተ ፡ ዳዊት ፡ ነጋሥያተ ፥ አው ፡ ንጉሣተ ፡ ሰሎ ሞን ፤ ሰሎሞን ፡ ርሳቸውን ፡ ያኽል ፡ የነገሡ ፡ የዳዊት ፡ ዘመኖች ፡ ብዙዎች ፡ ናቸው ፡ በል ። እንበለን ፡ ለኒሀ ፡ ለዘጠኙ ፡ አፍራሽና ፡ አሉታ ፡ ስታደርግ ፡ እስካኹን ፡ በተነገሩቱ ፡ ቅጽሎች ፡ ኢን ፡ ጨምር ። ይህም ፡ አበ ፡ ሥጋነ ፡ አዳም ፡ ኢስቁለ ፡ አምላክ ፤ አምላክ ፡ ያለርሱ ፡ ያልተሰቀለ ፡ አዳም ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፤ በቀሩትም ፡ ኢን ፡ እየጨመርኽ ፡ እንዲህ ፡ አግባ ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ ጠባይ ፡ በሳቢና ፡ በተሳቢ ፡ በሙሻ ዘር ፡ ክፍል ፡ ተመልከት ።

፶፱ ፤ የቦታ ፡ የጊዜ ፡ የልክ ፡ አገባቦች ፥ የነዚህ ፡ የሦስቱ ፡ ባዕድ ፡ ቅጽልነት ፤ አገባቦች ፡ እንደ ፡ ግልጠ ፡ ዘ ፡ ባለቤትን ፥ አናቅጽ ፡ ተሳቢን ፡ ያሳያሉና ፤ ስለዚህ ፡ ነው ። የቦታ ፡ አገባቦች ፤ ወንሰግድ ፡ ውስተ ፡ መከን ፡ ኀበ ፡ ቆመ ፡ እግረ ፡ እግዚእነ ። መከን ፡ ኀበ ፡ ይትገበር ፡ መንገለ ፡ ይትገበር ፡ ውእደ ፡ ይትገበር ፡ መሢዕተ ፡ ቅዳሴ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ። በምድረ ፡ በድው ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ ዕፅ ፡ ወማይ ። የጊዜ ፡ አገባቦች ፤ ተዘርዉ ፡ ሐዋርያት ፡ በዕለት ፡ አመ ፡ ተእኀዘ ፡ እግዚእነ ። ይመጽእ ፡ መዋዕል ፡ አመ ፡ ይብሉ ፡ ብፁዓት ፡ መከናት ። የልክ ፡ አገባቦች ፡ ሲቀጸሉ ፡ ከአኃዝ ፡ ጥሬ ፡ ተቈጥረው ፡ እንደ ፡ ተነገሩት ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ሌላ ፡ አነጋገር ፡ የላቸውም ። የቦታና ፡ የጊዜ ፡ አገባቦች ፡ ባለ ቤታቸውን ፡ የሚመስሉ ፡ በዝርዝር ፡ (ቦቱ ፡ ባቲ) ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ፤ ይህም ፡ እስካኹን ፡ በተነገሩቱ ፡ ይታወቃል ። በባለቤትና ፡ በቅጽል ፡ መከከል ፡ ከባለ ቤቱ ፡ ዘርፍና ፡ ከዘርፉ ፡ ቅጽል ፡ በቀር ፡ ባዕድ ፡ ቃል ፡ አይገባም ፤ ይህም ፡ አምላከ ፡ ሰማይ ፡ ምጡቅ ፡ ሕያው ፡ ማለቱን ፤ አምላክ ፡ ሕያው ፡ ዘሰማይ ፤ ወይም ፡ ተወሰኑት ፡ ሃይማኖት ፡ በጉባኤ ፡ ርትዕት ፡ አለማለቱን ፡ ያሳያል ። ካንቀጽ ፡ ወዲያም ፡ ቅጽል ፡ እን ደዚሁ ፡ ይፈረቅቃል ፤ ይኸውም ፡ ዮሐንስ ፡ ሰበከ ፡ ወንጌላዊ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ።

፷ ፤ የበቂና ፡ ያጸፋም ፡ ነገር ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ ቅጽል ፡ ኹሉ ፡ ባለቤት ፡ ሲቀር ፡ በባለቤት ፡ ፈንታ ፡ በቂ ፡ ተጠያቂ ፥ ወይም ፡ ወኪል ፡ ባለቤት ፡ አከል ፡ መኾኑ ፡ ካኹን ፡ ቀደም ፡ በጭር ፡ ቃል ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፴፩) ። በበቂነቱም ፡ ተሳቢና ፡ ዘርፍ ፡ ይኾናል ፤ ቅጽልም ፡ ይቀጸልለታል ። ተሳቢ ፥ ምንተ ፡ ይመስል ፡ ዘአጥመቀ ፡ በማይ ፤ ዜንውዎ ፡ ለዮሐንስ ፡ ዘትሬእዩ ፡ ወዘትሰምዑ ። ዘርፍ ፥ ወአንተኒ ፡ ሕፃን ፡ ነቢየ ፡ ልዑል ፡ ትሰ መይ ፤ ተጠምቀ ፡ ሰማያዊ ፡ በእደ ፡ ምድራዊ ። ቅጽል ፥ ቅዱስ ፡ ኀያል ፤ ናዝራዊ ፡ ቅዱስ ። ዐጸፋ ፡ የሚኾኑ ፡ ግን ፡ ፪ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ፤ ደቂቅ ፡ ቅጽልና ፡ ዝርዝር ።

፻፬ ፤ ከ፲ሩ ፡ መደብ ፡ ፬ቱ ፡ ሩቆች ፡ እነውእቱ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ መኾናቸው ፡ ባልታየ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ሲቀጸሉና ፡ ሲታጸፉም ፡ በማድረግ ፡ ተደራጊ ፥ በማስደረግ ፡ አስደራጊ ፥ ተደራጊ ፥ በማደራረግ ፡ ተደራራጊ ፡ እየኾኑ ፡ ይነገራሉ ። ይህም ፡ ተፈ ነወ ፡ ኢዮአብ ፡ ኀበ ፡ ሰብአ ፡ ኤዶምያስ ፥ ወውእቱ ፡ ቀተሎሙ ፡ አቅተሎሙ ፡ አስተቃ ተሎሙ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። አንቀጽና ፡ ዘርፍም ፡ ሲታጠፍ ፥ ሰበከ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሃይማ ኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሎ ፥ አንቀጹን ፡ ወበውእቱ ፡ (ስብከት) ፡ ወይም ፡ ወቦቱ ፡ ተሰብሐ ፤ ዘርፉንም ፡ ውእቱኒ ፡ (ክርስቶስ) ፡ ገብረ ፡ ሎቱ ፡ መንክራተ ፡ ይላል ። ተሳቢም ፡ ኹኖ ፡ በተደራጊነት ፡ ሲነገር ፥ ውእተ ፡ ይእተ ፥ ወይም ፡ በወራሹ ፡ ኪያሁ ፡ ኪያሃ ፡ ያሰኛል ። ቅጽልም ፡ ቢኾን ፡ ዐጸፋነት ፡ አይቀርበትም ፤ ወትቤሎ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሀበኒ ፡ እም ውእቱ ፡ ማይ ። ብቻውን ፡ ሲነገር ፡ በቅጽልነቱ ፡ በቂ ፥ በደቂቅነቱ ፡ ዐጸፋ ፤ ከባለቤት ፡ ጋራም ፡ ሲነገር ፡ ጭብጥ ፡ ወይም ፡ ጨበጣ ፡ ቅጽል ፡ ይባላል ። አንተኑ ፡ ስምዖን ፡ ወልደ ፡ ዮና ፤ አንተኬ ፡ ትሰመይ ፡ ኬፋ ። አንቲኒ ፡ ዓዲ ፡ እምሰአልኪዮ ። አንትሙ ፡ ዕደው ፡ አክብሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ እስመ ፡ እማንቱሂ ፡ ይወርሳ ፡ ክብረ ። ወከማሁ ፡ አንትንሂ ፡ አንስት ። አነ ፡ ዮሐንስ ፡ እኁክሙ ። ንሕነ ፡ አግብርቲከ ፡ ንሴብሐከ ።

፻፭ ፤ የዘ ፡ እንተ ፡ እለም ፡ ደቂቆች ፡ እነዝኩ ፡ ዝክቱ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ መኾና ቸው ፡ እንዳራቱ ፡ ቅርቦች ፡ በታየ ፡ ነገር ፡ ሲገቡ ፡ ነው ፤ ምስጢራቸው ፡ እማሬ ፡ ነውና ። ሞተኑ ፡ ዝኩ ፡ ሕፃን ፤ ዳኅንኑ ፡ ዝስኩ ፡ አቡክሙ ፤ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ዝክቱ ፤ ወዝክቱ ፡ ዝንቱ ። ዝ ፡ ዝንቱ ፡ የቅርብ ፡ ቅርብ ፤ ዝኩ ፡ ዝክቱ ፡ የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ዝኩ ፡ ዝንቱ ፡ ዝኰ ፡ ዘንተ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፥ ውእቱ ፡ ደብር ፤ ርኢ ፡ ውእተ ፡ ደብረ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ውእቱ ፡ የሚቀጸለው ፡ ወይም ፡ የሚያጽ ፈው ፡ ባለቤት ፡ ባይን ፡ የማይታይ ፡ የሩቅ ፡ ሩቅ ፡ ስውርና ፡ ድብቅ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ባይን ፡ ቀምሎ ፡ በጣት ፡ ጠንቍሎ ፡ የሚያዩትና ፡ የሚያሳዩት ፡ ነገር ፡ አይዶለም ።

፻፮ ፤ ውእቱ ፡ ኪያሁ ፡ ለሊሁ ፤ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ሲቀጸሉ ፡ ነገር ፡ ለማጽናት ፡ ይደ ጋግማሉ ፤ ውእቱ ፡ ሰማያዊ ፡ ወውእቱ ፡ ምድራዊ ፤ አንተ ፡ ሐማሚ ፡ ወመዋቲ ፡ ዘከመ ፡ ዕሬናከ ፡ ምስሌነ ፤ ወአንተ ፡ ኢሐማሚ ፡ ወኢመዋቲ ፡ ዘከመ ፡ ዕሬናከ ፡ ምስለ ፡ አብ ። ኪያከ ፡ አበ ፡ ኪያከ ፡ መጋቤ ፡ ወኪያከ ፡ ረዳኤ ። ለሊሁ ፡ ካህን ፡ ወለሊሁ ፡ በግዕ ፡ ወለ ሊሁ ፡ ምሗዕ ። ሲያጽፉም ፡ መልኀ ፡ ጴጥሮስ ፡ መጥባሕተ ፡ ኀጺን ፤ ወይእቲ ፡ ከነቶ ፡ ለእዝን ። ዘእንተ ፡ ርእሱ ፡ በግዕት ፡ ዕድሜ ፡ አኅጸረ ፤ ወኪያሃ ፡ በገነት ፡ ሰወረ ። ሰበኬ ፡ ብርሃን ፡ ዮሐንስ ፡ ስምዐ ፡ ኮነ ፤ ወለሊሁ ፡ ኢኮነ ፡ ብርሃነ ። መሀረ ፡ ክርስቶስ ፡ መጥ ምቀ ፡ ርእስ ፡ እንዘ ፡ ለሊሁ ፡ ይሜጡ ፡ ርእሶ ፡ ያሰኛሉ ። ለሊሁ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ውእቱ ፡ በባለቤት ፡ በዘርፍ ፡ በተሳቢ ፡ ዐጸፋ ፡ ይነገራል ፤ በባለቤት ፥ አብ ፡ ፈነወ ፡ ወልዶ ፡ ለከ ዊነ ፡ ሰብእ ፤ ወለሊሁ ፡ ኢተፈነወ ። ተፈነወ ፡ ወልዱ ፡ ለአብ ፡ ለከዊነ ፡ ሰብእ ፡ እንዘ ፡ ኢሐዱ ፡ ምስሌሁ ፤ ወለሊሁሰ ፡ ኢኮነ ፡ ሰብአ ። በተሳቢ ፥ አብ ፡ ፈነዎ ፡ ለወልዱ ፤ ወለ ሊሁ ፡ ሰምዐ ፡ ወተአዘዘ ።

፻፯ ፤ ኵሉ ፡ ደምላይና ፡ ጠቅላይ ፡ የአኃዝ ፡ ጥሬ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለብዙም ፡ ለጥቂ ትም ፡ በጠቅላይነት ፡ ይቀጸላል ፤ ካንድ ፡ የወጣ ፡ ፪ም ፡ ፲ም ፡ ኵሉ ፡ ይባላል ። ኵሉ ፡

ፍጥረት፥ኵሉ ፡ ዓለም፥ኵሉ ፡ ትውልድ ፤ ወተሀውከት ፡ ኵላ ፡ ሀገር ፤ አንተ ፡ ወኵሉ ፡ ቤትከ ። ሲበቃም ፡ ኵሉ ፡ ዐረየ ፤ ኵሉ ፡ ይኄሊ ፡ ትካዘ ፡ ርእሱ ፤ ወኵሉ ፡ ከመ ፡ ልብስ ፡ ይበሊ ። ሲያጥፍም ፡ በሩቅ፥እመኒ ፡ ኵሎሙ ፡ ዐለዉከ ። በቅርብም ፡ ተሰባሕክሙ ፡ አ ፡ ሐዋርያት ፡ በሰቢከ ፡ ወንጌል ፤ ወኵልክሙ ፡ ሰማዕተ ፡ ኮንክሙ ፡ ይላል ። በሕቲቱና ፡ ዕራቁ ፡ ለባለቤት ፡ ሲቀርቡ ፡ ቅጽል፥ከባለቤት ፡ ሲርቁ ፡ ተሳቢ ፡ ይኾናሉ ፤ ዐጸፋነት ፡ ግን ፡ የላቸውም ፤ ከባለቤትም ፡ በይርቁ ፡ አፈታታቸው ፡ ከተለየ ፡ ተሳቢ ፡ እንጂ ፡ ቅጽል ፡ አይኾኑም ። ቅጽል፥አከ ፡ በእንተ ፡ እሉ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ዘእስእል ፤ ኢይከውን ፡ ሥጋ ፡ ባሕቲቱ ፡ መድኀኒተ ። ተጠምቀ ፡ በማይ ፡ ዕራቁ ፤ ኢትስተይ ፡ ማየ ፡ ዕራቆ ። ተሳቢ፥ኢይከውን ፡ ሥጋ ፡ መድኀኒተ ፡ ባሕቲቶ ፤ ወአሥጡ ፡ ቀሣውቲሆሙ ፡ ዕራቆ ፤ ኢትቁም ፡ ዕራቀከ ።

፺፰ ፤ ከንቱ ፡ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ ይኾናል ፤ ቅጽል፥ከንቱ ፡ ንዋይ ፡ ይከውን ፡ ከመ ፡ ኢምንት ፤ ለአጽድቆ ፡ ሕልም ፡ ነገሮሙ ፡ ከንቱ ። በቂ፥እመ ፡ ኢጻመውከ ፡ በርትዕ ፡ ትረከብ ፡ ከንቶ ፤ እመ ፡ ኢኀደጉ ፡ ከንቶሆሙ ፡ (ጣዖታቸውን) ። ተሳቢም ፡ ሲኾን፥ትነብር ፡ ምድር ፡ ከንቱታ ፤ ከንቱ ፡ ኹና ፡ ያሰኛል ። ርእስ ፡ (ርእሱ ፡ ሳ ፡ ሶሙ ፡ ሶን ፡ ስከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ) ፡ ርስ ፡ ራስ ፡ ባለቤት፥መክብበ ፡ ሕዋሳት ። ሲዘረዘርም ፡ ፍችው ፡ እንደ ፡ ውእቱና ፡ እንደ ፡ ለሊሁ ፡ ነው ፤ ለሊሁ ፡ ለነውእቱ ፡ እንዲቀጸል፥ይህም፥ውእቱ ፡ ርእሱ ፡ ይእቲ ፡ ርእሳ ፡ አንተ ፡ ርእስከ ፤ ሲፈታም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ባለቤቱ፥አንተ ፡ ራስኽ ፡ ባለቤትኽ ፡ እያሰኘ ፡ እስከ ፡ ንሕነ ፡ ላሉት ፡ ይቀጸላል ። ለሌላ ፡ ስም ፡ ግን ፡ ዘርፍ ፡ ሳይዝ ፡ አይቀጸልም ፤ ይህም፥እብን ፡ ርእሰ ፡ ማእዘንት ፤ ኤጲስቆጶስ ፡ ርእሰ ፡ ካህናት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ የተደራጊ ፡ ተሳቢና ፡ ዐጸፋ ፡ ዘርፍ ፡ ይኾናል ፡ እንጂ፥ባለቤት ፡ አይኾንም ። ለሊከኑ ፡ ትንእድ ፡ ርእሰከ ፤ ክርስቶስኒ ፡ አከ ፡ ርእሶ ፡ ዘንእደ ። ዘርፍ ፡ ሲኾን፥ትካዘ ፡ ርእሱ ፤ ምስማከ ፡ ርእሱ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲጨምር፥አድለወ ፡ ለርእሱ ፤ ዘመከረ ፡ ብኪ ፡ መከረ ፡ በርእሱ ፤ ይቤ ፡ በእንተ ፡ ርእሱ ፡ ይላል ።

ዝርዝር ።

፺፱ ፤ የዝርዝር ፡ ጠባይ ፡ ከአናቅጽ ፡ ጋራ ፡ ባ፩ኛ ፡ ምዕራፍ ፡ በ፯ኛና ፡ በ፱ኛ ፡ ዕርከን ፡ ተነግሯል ። ጥሬ ፡ ኹኖ ፡ ነባር ፡ ኹኖ ፡ አገባብም ፡ ኹኖ ፡ ባ፲ ፡ ባ፲ ፡ መደብ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ የሚዘረዘር ፡ ቃል ፡ ኹሉም ፡ ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተብሏል ። ስለ ፡ ንኡሳንም ፡ አናቅጽ ፡ ንኡስ ፡ ርባታ ፡ ይባላል ። ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ ዝርዝሮች ፡ ብእሲታ ፡ ብእሲሁ፥ዛቲ ፡ ብእሲት ፡ ዝኩ ፡ ብእሲ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እየገቡ ፡ ቅጽልና ፡ ዐጸፋ ፡ ይኾናሉ ፤ ሲፈቱም ፡ ይች ፡ ሴት ፡ ያ ፡ ሰው፥ወይም ፡ ሴትዮዋ ፡ ሰውዮው ፡ ያሰኛሉ ። ጥሬ ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በ፮ቱ ፡ ኹሉ ፡ ይጨርሳል ፤ በካዕብ ፡ የሚጨርስ ፡ ጥሬ ፡ ዝርዝሩ ፡ እንደ ፡ ከንቱ ፡ ነው ፡ (ከንቶሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ን ፤ ከንቱከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ን ፡ የ ፡ ነ) ። በሣልስ ፡ በራብዕ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ የሚጨርስም ፡ እንደዚሁ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዝራል ፤ ብእሲ ፡ ብእሲሁ፥ደብተራ ፡ ደብተራሁ፥ቀዳሴ ፡ ቀዳሴሁ፥መሰንቆ ፡ መሰንቆሁ ። በሳ

ድስ ፡ የሚጨርስ ፡ ግን ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዝራል ፤ ብእሲት ፡ ቱ ፥ እም ፡ ሙ ፥ ውሉድ ፡ ዱ ፥ ደቅ ፡ ቁ ፥ አዕይንት ፡ ቱ ፡ ቲሁ ፥ አርድእት ፡ ቱ ፡ ቲሁ ፥ አርዳእ ፡ እ ፡ ኢሁ ። አብ ፡ አቡ ፡ አቡሁ ። እድ ፡ እዱ ፡ እዴሁ ። ምግባር ፡ ሩ ፡ ሪሁ ። አገባቦችም ፡ ዘርና ፡ ነባር ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በዘመድ ፡ በባዕድ ፡ ይዘረዘራሉ ፤ ተውላጥ ፡ ጡ ፡ ጣ ፤ ኀበ ፡ ኀቤሁ ፡ ሃ ። በጭራሽም ፡ ዝርዝር ፡ የማያስገቡ ፡ አሉ ፡ (ዕር፲፫ ፡ ቍ ፡ ፺፱) ።

፳ ፤ ዝርዝር ፡ ዐጥፎና ፡ ጠቅሶ ፡ የሚያሳየው ፡ ፬ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ባለቤትና ፡ ተሳቢ ፡ ዘርፍና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ያንቀጽና ፡ የደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ዝርዝር ፡ ባለቤትን ፡ ሲያሳይ ፤ ቀተለ ፡ ቀቲለከ ፡ በእንቲአሃ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ብሎ ፥ ውእቱ ፡ አንተ ፡ ይእቲ ፡ እሙንቱ ፡ ማለትን ፡ ያሰማል ። የዐበይትና ፡ የንኡሳት ፡ አናቅጽ ፡ ዝርዝር ፡ በተደራጊና ፡ ባድራጊ ፡ በተደራጊ ፡ ተሳቢ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። ፈጠሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአዳም ፡ ወረሰዮ ፡ እግዚአ ፡ ፍጥረት ። አምጽአ ፡ ሰሎሞን ፡ ለኪራም ፡ ወአሕነጸ ፡ መቅደሰ ። እመ ፡ ብዝኀ ስቴ ፡ ኮነ ፡ መስሐቴ ፡ ኢንኅሥሥ ፡ አብዝኖቶ ። እምከመ ፡ ኮነ ፡ እክል ፡ ዘያጸንዕ ፡ ሰብአ ፡ ርቱዕ ፡ ብልዐቱ ። የቀረውም ፡ የገቢር ፡ አንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ እንዲህ ፡ እየኾነ ፡ በተሳቢ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። የሐውልትና ፡ የተገብሮ ፡ የተጋብሮ ፡ አንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ ባገባቦች ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ ለእመ ፡ መጽአ ፡ ዘይከብረከ ፡ ሲል ፥ እምኔከ ፤ ተአምሩ ፡ ከመ ፡ መጽሐፈ ፡ ክርስቶስ ፡ ትትለአከክሙ ፡ ሲል ፥ ለክሙ ፡ በኀቤክሙ ፤ ወተፈኒዎ ፡ ኢየሱስ ፡ ኀበ ፡ ሄሮድስ ፡ ተቃጸበ ፡ ሲል ፥ ቦቱ ፡ በላዕሌሁ ፡ እያሰኘ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ያርእስትና ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፡ የሳቢ ፡ ዘርም ፡ ዝርዝር ፡ እንዲሁ ፡ በገባብ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ።

፳፩ ፤ የተደራጊም ፡ ዝርዝር ፡ በምስለ ፡ ፈንታ ፡ ሲነገር ፥ መኑ ፡ የአምር ፡ ኅሊናሁ ፡ ለእግዚ ፡ ወመኑ ፡ ተማከሮ ። በአርእስትም ፥ ዐርከ ፡ ዘእንበይነ ፡ ከርሡ ፥ ለእመ ፡ አልብከ ፡ ውእቱ ፡ ይቀድም ፡ ተቃትሎተከ ፤ በውስጠ ፡ ዘም ፡ ይከውን ፡ ተቃታሊከ ፡ ያሰኛል ። ዳግመኛም ፡ ሣልስና ፡ ሳድስ ፡ ቅጽሎች ፡ ሲዘረዘሩ ፡ ተሳቢ ፡ እየኾኑ ፡ በበዝና ፡ በእንዘ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈታሉ ። ይህም ፥ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወጽሙአከ ፡ ወዕሩቀከ ፡ ሲል ፤ ተርበኽ ፡ ተጠምተኽ ፡ ታርዘኽ ። ነቋረከ ፡ ትባእ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ሲል ፥ ፩ ፡ ዐይና ፡ ኹነኽ ። ኀደግዋ ፡ ለሀገር ፡ ርኅታ ፤ ከፍተው ፥ ወይም ፡ ክፍቷን ። አኀዝዎ ፡ ሕያዎ ፤ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፥ ደኅንኛውን ፥ ወይም ፡ ሳይሞት ፡ ያሰኛል ። ዝርዝሩ ፡ ካዕብ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ተሳቢና ፡ ባለቤት ፡ ያሳያል ፤ ይህም ፥ ሕያዉ ፡ ተንሥአ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ፤ ሕያው ፡ ኹኖ ፡ ሲሉት ፡ ተሳቢ ፥ ደገኛው ፡ ሲሉት ፡ ባለቤት ፡ ይኾናል ።

፳፪ ፤ ያ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ አርእስትና ፡ የውስጠ ፡ ዘ ፥ የሳቢ ፡ ዘርና ፡ የጥሬ ፡ ዝርዝር ፡ በዘርፍ ፡ ፈንታ ፡ ይነገራል ። ተዐቅፉ ፡ ፈሪሳውያን ፡ በረፊቀ ፡ ክርስቶስ ፡ ምስለ ፡ ኃጥኣን ፡ ወበበሊዖቱ ፡ ምስሌሆሙ ። ስንክሳር ፡ ያየድዐነ ፡ ዕለተ ፡ ሞቶሙ ፡ ለሰማዕት ፡ ወዘከመ ፡ እፎ ፡ ተቀትሎቶሙ ። እሙን ፡ ይኩን ፡ ዐርኩ ፡ ለንጉሥ ፡ ወጸሓፊሁኒ ፡ መልእክታተ ። ልዑላን ፡ ፍጥረታተ ፡ እግዚእ ፡ እሙንቱ ፡ መላእክት ፡ ወጥቀ ፡ ፍቁራኒሁ ። ዕጹብ ፡ ውእቱ ፡ ንብረተ ፡ ባሕታውን ፡ ገዳመ ፡ ወብልዐቶሙ ፡ አቍጽለ ። ወልደቱ ፡ ተዐውቀ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ዕጹብ ፡ ጥበበ ፡ ሰሎሞን ፡ ወመንክር ፡ ግብሩ ። ባለቤት ፡ ለገን

ዘቡ ፡ ኹሉ ፡ ዘርፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ በዘርፍ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ዝርዝር ፡ የባለቤትም ፡ ዐጸፋ ፡ ይኾናል ። ዐቢይ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወብዙኅ ፡ አኰቴቱ ፡ ሲል ፥ አኰቴተ ፡ ርእሱ ፡ ወይም ዚአሁ ፡ ይሰማበታል ። አርቆ ፡ ያዕቆብ ፡ ወዮሐንስ ፡ ኀደጉ ፡ አባሆሙ ፡ ወመሣግሪሆሙ ፡ ቢል ፤ አቅርቦም ፡ አክብር ፡ አባከ ፡ ወእመከ ፡ ቢል ፥ ዘርፉ ፡ ዘመድ ፡ ይኹን ፡ እንጂ ፡ ዐጸፋነቱ ፡ ከዘርፍ ፡ አይወጣም ።

፹፫ ፤ የገቢር ፡ አንቀጽ ፡ አርእስትና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ከተሳቢ ፡ ጋራ ፡ ሲና በቡ ፡ ዘርፋቸው ፡ በዘ ፡ እንተ ፡ እለ ፡ ይያያዛል ፤ አፍቅሮተ ፡ ሰብእ ፡ ዘእግዚአብሔር ። ከዘርፍም ፡ ጋራ ፡ ሲያያዙና ፡ ሲናበቡ ፡ ተሳቢያቸው ፡ ግእዝና ፡ ኃምስ ፡ ሳብዕም ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ። ሲያያዝ ፥ በሊዖቱ ፡ ለብእሲ ፡ ኅብስተ ፤ ሲናበብ ፥ በሊዖተ ፡ ብእሲ ፡ ኅብስተ ፡ ይላል ፤ የቀሩትም ፡ እንደዚህ ፡ ናቸው ። በባለቤትና ፡ በተሳቢ ፡ በዘርፍ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ዝርዝር ፡ በውእቱና ፡ በኪያሁ ፡ ይቀናል ፤ ውእቱንና ፡ ኪያሁን ፡ እስካኹን ፡ በገባው ፡ አስተውል ። በሎ ፡ በሎቱ ፡ የሚቀኑም ፡ ወሀበንና ፡ መጠወን ፡ የመሰሉ ፡ አናቅጽ ፡ አሉ ፤ የገቢር ፡ አናቅጽ ፡ አርእስትና ፡ ውስጠ ፡ ዘ ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ተዘርዝረውና ፡ ዐርፈው ፡ ሲስቡ ፡ በኪያሁ ፥ ሲናበቡ ፡ ግን ፡ በዚኣሁ ፡ ይቀናሉ ። የቀሩትም ፡ አዕማድ ፡ ዝርዝሮች ፡ በሚሰማሟቸው ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ይቀናሉ ። በዘርፍ ፡ ፈንታም ፡ የሚነገር ፡ ከነዚኣሁ ፡ ተናበ ፡ በርሳቸው ፡ ይቀናል ።

፹፬ ፤ ካ፩ኛው ፡ ዐምድ ፡ ከቦዝ ፡ ስለ ፡ ባለቤትም ፡ ዐጸፋ ፡ ከሚነገሩ ፡ ዝርዝሮች ፡ በቀር ፡ የቀሩቱ ፡ በለ ፡ ይገጥማሉ ። የተጋጠሙቱ ፡ አናቅጽና ፡ ተሳቢ ፡ ቢኾኑ ፡ ሳቢና ፡ ተሳቢ ፤ ዘርፍና ፡ ባለቤት ፡ ቢኾኑ ፡ ግን ፡ ጠቃሽ ፡ ተጠቃሽ ፡ ይባላሉ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ በለ ፡ ሲጋጠም ፡ እንደዚሁ ፡ ጠቃሽ ፡ ተጠቃሽ ፡ ነው ። በአንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ የሚሳብ ፡ ለ ፡ ሳቢው ፡ ገቢር ፡ አንቀጽ ፡ ቢኾን ፡ በልማዳዊ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈታል ፤ ተገብሮ ፡ ቢኾን ፡ ግን ፡ በሚሰማሙቱ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ይፈታል ። ተገሐሣ ፡ ለመዐት ፤ ከቍጣ ፡ ራቅ ። አፍጥን ፡ ተግሕሦታ ፡ ለእከይ ፤ ከክፉት ፡ ፈጥነኽ ፥ ወይም ፡ ቶሎ ፡ ብለኽ ፡ ራቅ ። ዮ ፡ ያ ፡ ዮሙ ፡ ዮን ፤ እኒህ ፡ ዝርዝሮች ፡ በለ ፡ በሎቱ ፡ በሚቀኑ ፡ አናቅጽ ፡ ዝርዝር ፡ ላይ ፡ እየተጨመሩ ፡ በኪያሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፡ ፈንታ ፡ ይነገራሉ ፤ ስማቸውም ፡ ድርብ ፡ ዝርዝር ፡ ይባላል ። ሀበኒዮ ፥ ሀቦሙያ ፥ ጸግዉኒያ ፤ ሀበኒዮሙ ፥ ዘወሀበኒዮን ።

፹፭ ፤ የአኃዝ ፡ ዝርዝር ፥ የድምላው ፡ በቦታው ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፩፻፪) ፤ የተራ ውም ፡ ይህ ፡ ነው ። ቀዳሚሁ ፡ ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ቀዳሚከ ፡ ኪ ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ የ ፡ ነ ። ቀዳ ሚቱ ፡ ታ ፡ ቶሙ ፡ ቶን ፤ ቀዳሚትከ ፡ ኪ ። ዳግሙ ፡ ዳግምቱ ፤ ሣልሱ ፡ ሣልስቱ ፡ እያ ሰኘ ፡ እስከ ፡ ዓሥር ፡ ዓሥርት ፡ ይዘረዘራል ። ዝርዝሩም ፡ ለአካል ፡ ለነገር ፡ ለጊዜ ፡ ለክ ፍል ፡ ይኾናል ፤ ለአካል ፡ ሲኾን ፥ ወፅአ ፡ ካልኡኒ ። ለነገር ፥ ሣልስከ ፡ ዝንቱ ። ለጊዜ ፥ ሣልሰሙ ፡ ዮም ። ለክፍል ፥ ሣልስትኪ ፡ በብድብድ ፡ ወበረኃብ ፥ ወሣልስትኪ ፡ በኲ ናት ። የኹሉም ፡ ዝርዝር ፡ በቦታው ፡ ተነግሯል ፡ (ቍ፩፻፫) ።

፮ኛ ፡ ክፍል ፡፡

ጸዋትወ ፡ አገባብ፥የዘርና ፡ የነባር ፡ ሕንባብ፥ወይም ፡ ያገባቦች ፡ አገባብና ፡ ፍች፥ ፫ኛውን ፡ ክፍል ፡ መልሶ ፡ እየዘረዘረ ፡ የሚተች ፡፡ አገባብ ፡ ሲባል ፡ ኹሉም ፡ የዝ ርዋን ፡ ቃላት ፡ ሰብሳቢ ፡ ነው ፤ በተለየ ፡ ግን ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ በአናቅጽ ፡ ብቻ፥ንኡስ ፡ አገባብ ፡ በአናቅጽና ፡ በቅጽል ፥ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ በጥሬ ፡ ወይም ፡ በብትን ፡ ይገባል ፤ ብትንና ፡ ጥሬ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነው ፡፡

፲፱ኛ ፡ ዕርከን ፡፡

ዐበይት ፡ አገባቦች ፡፡

፰፮ ፤ እስመ ፤ ና ፡ ስለ ፡ እንደ ፡ ይኾናል ፡፡ ና ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘ ንድና ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ በጽድቅ ፡ በሉታ ፡ ይገባል ፤ በኋላ ፡ ኹኖ ፡ የፊቱን፥በፊትም ፡ ኹኖ ፡ የኋላውን ፡ ያስረዳል ፡፡ በኀላፊ፥ኢያምሠጠ ፡ አዳም ፡ እምኵነኔሁ ፡ ለእግዚአብ ሔር፥እስመ ፡ በልዐ ፡ እምዕፀ ፡ ዘኢአዘዞ ፡ ይብልዖ ፡፡ ወይም፥እስመ ፡ ኢዐቀበ ፡ ትእዛዞ ፡ ለእግዚአብሔር ፤ ተወከፈ ፡ አዳም ፡ በድልወት ፡ ፍትሐ ፡ሞተ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ፡ እም እግዚኡ ፡፡ በትንቢት ፡ ሲገባ፥ሰማዕት ፡ ኢይፈርሁ ፡ ሞተ ፡ ሥጋ ፤ እስመ ፡ ይሬእይዋ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ በዐይነ ፡ ተስፋ ፡፡ በዘንድ ፡ ሲገባ ፡ በነባር ፡ ይፈታል ፤ ይህም ፡ ጻድቃን ፡ ይብልዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ እንዘ ፡ ያመጽእ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ መከራ ፡ ሥጋ ፡ ኄር ፡ ውእቱ ፤ እስመ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዝ ፡ መከራ ፡ ሕይወተ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ሲል ፥ ይህ ፡ መ ከራ ፡ የነፍሳቸው ፡ ሕይወት ፡ ይኾን ፡ ዘንድ ፡ (እንዲኾን ፡ ሊኾን) ፡ ነውና ፡ ያሰኛል ፡፡ በነባር ፡ ሲገባ፥ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ይትዔገሡ ፡ መከራ ፤ እ ስመ ፡ ውእቱ ፡ አርአያሆሙ ፡፡ ወይም ፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ዛቲ ፡ ዓለም ፡ ዘትነብር ፡ ለዓለም ፤ ይሬእይዋ ፡ ጻድቃን ፡ ከመ ፡ እዳው ፡፡ እስመ ፡ ና ፡ በተባለበት ፡ ኹሉ ፡ ስለ ፡ ይሰማማ ዋል ፤ በተለየ ፡ ግን ፡ ስለና ፡ እንደ ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በነባር ፡ ይገባል ፡፡ ይህም ፡ ተሠ ገወ ፡ቃል ፥ እስመ ፡ ተዋረደ ፡ አዳም ፡፡ አዳም ፡ ስለ ፡ ተዋረደ ፡፡ እሙን ፡ ነገር ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፤ እንደ ፡ መጣ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ፡፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ወርቀ ፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡ ውእቱ ፡ ሲል ፥ ንጉሥ ፡ ነውና ፥ ንጉሥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፥ ንጉሥ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ተብሎ ፡ በሦስቱም ፡ ይፈታል ፡፡ አንዳንድ ፡ መምህራን ፡ ፬ኛ ፡ ብሎ ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ ፤ በስለና ፡ በና ፡ በ፪ቱ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ ትርፍ ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ፡ እንጂ፥ መደበኛ ፡ አይዶለም ፡፡ በሦስቱ ፡ ግን ፥ ምእተ ፡ ምክዕቢተ ፡ የዐስዮሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ለጻ ድቃኒሁ ፡ እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ተወከፉ ፡ መከራ ፤ ተመንደቡሂ ፡ ወሐሙ ፤ ዓዲ ፡ ሰ ቀሉ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ምስለ ፡ ፍትወት ፡ እያሰኘ ፡ በዋዌ ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ አንቀጽ ፡ ይወርዳል ፤ እስከ ፡ ፫ም ፡ ማለት ፡ የሰዋስው ፡ እንጂ ፡ የመጽሐፍ ፡ አይዶለም ፡፡ እስመ ፡ እንደ ፡ ተ ብሎ ፡ መፈታቱ ፡ በከመ ፡ ቦታ ፡ እየገባ ፡ ስለ ፡ ተገኘ ፡ ነው ፡፡ ዳእሙ ፡ በባሕቱ ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ ብቻ ፡ ተብሎ ፡ እንዲፈታ ፡፡ ንኡስ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ በኀላፊና ፡ በትን ቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ እኮ ፡ ቢያ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩም ፡ ደስታና ፡ ሐዘን ፡

አንክሮ ፡ ነው ። እስመ ፡ ሖረ ፤ ኼደ ፡ እኮ ÷ ኼደ ፡ ቢያ ። እስመ ፡ የሐውር ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። እስመ ፡ ርኢከኒሁ ፡ አመንከኒ ፤ አይተኸ ፡ እኮ ÷ አይተኸ ፡ ቢያ ። በነባርም ፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ አኀዙ ፡ ሠሪዐ ፡ ዜና ፡ ሲል ፡ እንዲሁ ፡ ይፈታል ።

፰፯ ፤ አኮኑ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። አኮኑ ፡ በገባብነቱ ፡ አስረጅ ፡ ነውና ÷ እንደ ፡ እስመ ፡ በኀላፊ ፡ በትንቢት ፡ በነባር ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ ና ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ፪ኛም ፡ እስመ ፡ ና ፡ በተባለበት ፡ ስለን ፡ እንዲደርብ ÷ አኮኑም ፡ በገባብነቱ ፡ ና ፡ ሲባል ÷ ባንቀጽነቱ ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፡ ኑ ፡ ሁ ፡ ስላለበት ፡ ነውና ፡ አይዶለምን ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ይፈታል ። ይህም ፡ ገደፎሙኑ ፡ እግዚ ፡ ለሕዝቡ ÷ ሐሰ ፤ አኮኑ ፡ አነ ፡ እስራኤላዊ ። አኮኑ ፡ በፋሲካነ ፡ ተሰቅለ ፡ ክርስቶስ ። አኮሁ ፡ ነፍስ ፡ ተዐቢ ፡ እምሲሲት ፡ በለው ፡ ይታወቃል ፤ አኮኑ ፡ አገባብ ፡ መባሉ ÷ የኋሊትም ፡ ተሰቅለ ፡ አኮኑ ፡ እያለ ፡ ማሰሪያ ፡ ማስጣሉ ፡ በሰዋስው ፡ እንጂ ÷ በመጽሐፍ ፡ አይዶለም ፤ በመጽሐፍስ ፡ ከኑ ፡ በቀር ፡ አኮ ፡ አገባብ ፡ ተብሎ ፡ አይጠራም ። ያንቀጽነቱንም ፡ አሉታና ፡ አፈታት ፡ በደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ተመልከት ፡ (ቍ፺፰) ። አምጣነ ፡ ደግሞ ፡ ቅጽል ፡ ሲኾን ፡ ባገባብነቱ ፡ ና ፡ ይኾናል ፤ ይኸውም ፡ በሰዋስውና ፡ በቅኔ ፡ ነው ፡ እንጂ ÷ በመጽሐፍ ፡ እንደ ፡ አኮኑ ፡ ነው ። እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ና ፡ ለመኾን ፡ በኀላፊና ፡ በነባር ፡ ሲገቡ ፡ በጽንዕ ፡ ይፈታሉ ፤ ይህም ፡ ቀንአ ፡ ሰይጣን ፡ ላዕለ ፡ አዳም ፤ እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ እመ ፡ ዐቀበ ፡ ትእዛዘ ፡ ፈጣሪሁ ፡ ኢይመውት ፡ ለዓለም ፤ አይሞትም ፡ ነበርና ። ኢአምንዎ ፡ አይሁድ ፡ ለዘዕዉሩ ፡ ተወልደ ፡ ከመ ፡ ተፈወሰ ፤ እስመ ፡ አኮኑ ፡ አምጣነ ፡ ዕዉር ፡ ውእቱ ፤ ዕውር ፡ ነበረና ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

፰፰ ፤ በእንተ ፤ በይነ ፤ እንበይነ ። እነዚህ ፡ ፫ቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ ሲኾኑ ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርገው ፡ በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ እየገቡ ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። ንወድሳ ፡ ለማርያም ፡ በእንተ ፡ ዘተወልደ ፡ እምኔሃ ፡ እግዚእነ ፤ ሞተ ፡ ክርስቶስ ፡ በይነ ፡ ዘሞተ ፡ እንበይነ ፡ ዘሞተ ፡ አዳም ። ምስጢራቸውም ፡ እንደ ፡ ከመ ፡ አንጻርነት ፡ ነው ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾኑ ÷ በእንተ ፡ ስለ ፡ በ ፡ ይኾናል ፤ ስለ ፡ የበጎ ÷ በ ፡ የክፉ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ይሁዳ ፡ ወበእንተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ በለው ፡ ይታወቃል ፤ ስለ ፡ ይሁዳና ፡ ስለየሩሳሌም ÷ በይሁዳና ፡ በየሩሳሌም ፡ ላይ ፡ ማለት ፡ ነውና ። ን ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ÷ ደስ ፡ ይበለው ፡ ብሎ ÷ ደስ ፡ ይበለው ፡ ሲል ፤ ደስ ፡ አይበለው ፡ ብሎ ÷ ደስ ፡ አይበለው ፡ ሲል ፡ ይኾናል ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፡ በእንተ ፡ አዳም ፤ አዳምን ፡ ደስ ፡ ይበለው ፡ ብሎ ፤ እምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ አስተዳሎከ ፡ ስብሐተ ፡ በእንተ ፡ ጸላኢ ፤ ዲያብሎስን ፡ ደስ ፡ አይበለው ፡ ብሎ ። ሲዘረዘርም ÷ በእንቲአሁ ፡ ሃ ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ የርሱን ፡ ነገር ÷ በርሱ ፡ ላይ ፡ በርሱ ፡ ምክንያት ፡ እያሰኘ ፡ እንዳርእስቱ ፡ ይፈታል ። በይነ ፡ በ ፡ እያጋነነው ፡ ሳያጋንነውም ÷ እንበይነ ፡ ብቻውን ፡ ኹኖ ፡ ፪ቱም ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። በበይነ ፡ ዝንቱ ÷ በይነ ፡ ምንት ÷ እንበይነ ፡ ምዲት ።

፰፱ ፤ ህየንተ ፤ ተውላጠ ፤ ፍዳ ፤ በቀለ ። እነዚህ ፡ ፬ቱ ፡ ዐበይት ፡ አገባቦች ፡ ሲኾኑ ÷ ከበቀለ ፡ በቀር ፡ ፫ቱ ፡ ዘን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርገው ፡ ህየንተና ፡ ፍዳ ፡ በኀላፊ ÷ ተውላጠ ፡ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ እየገቡ ፡ ኹሉም ፡ ስለ ፡ ይኾናሉ ። ህየንተ ፡ ዘገብሩ ፡

ግንፋለ። ተውላጠ፡ ዘይሴሰይ። ተወክፈ፡ አዳም፡ ፍትሐ፡ ሞት፡ ፍዳ፡ ዘአበሰ። በቀለ፡ ደግሞ፡ በቁም፡ ቀሪነቱን፡ ሳይለቅ፡ ስለ፥እንደ፡ ይኾናል፤ ብፁዕ፡ ዘይትቤቀለከ፡ በቀለ፡ ተበቀልክነ፤ ስለ፡ ተበቀልሽን፥እንደ፡ ተበቀልሽን። ደቂቅ፡ አገባብም፡ ሲኾኑ፡ ህየንተ፡ ስለ፥ፈንታ፥እንደ፡ ይኾናል፤ በዋጋ፡ በለውጥ፡ በካሳ፡ ይገባል። ስለ፡ሲኾን፥ይሙት፡ ህየንተ፡ ሕዝብ። ፈንታ፥ፈደዩኒ፡ እኪተ፡ ህየንተ፡ ሠናይት። ተቀንየ፡ያዕቆብ፡ ህየንተ፡ ራሔል። እንደ፡ሲኾን፥አ፡እግዚኦ፡ አሕመልምል፡ሊተ፡ ነፍስየ፡ ህየንተ፡ ዕፅ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ ገነት። ሲዘረዘርም፡ ህየንቴሁ፡ ሃ፤ በርሱ፡ ፈንታ፡ ስለ፡ ርሱ፡ ያሰኛል። ተውላጠም፡ ለውጥነት፡ በለው፡ በብትን፡ እየገባ፡ ስለ፡ ይኾናል፤ ተውላጠ፡ዝ፥ስለዚህ። ሲዘረዘርም፡ እንደ፡ ጥሬነቱ፡ ተውላጡ፡ ጣ፡ ብሎ፡ ለውጡ፡ ልዋጩ፡ ያሰኛል። ፍዳም፡ በብትን፡ ሲገባ፡ ስለ፡ ይኾናል፤ ፍዳ፡ ወይን፡ ይስተይ፡ ማየ፡ ዝናም፤ ስለ፡ ወይን፥በወይን፡ ብድር፥ወይም፡ ፈንታ።

፸፤ ኀበ፤መንገለ፤ውእደ። እነዚህ፡፫ቱ፡ ዐበይት፡ አገባቦች፡ ሲኾኑ፡ ዘንድ፡ የ፡ ይኾናሉ። ዘንድ፡ ሲኾኑ፡ በዘማች፡ በነባር፡ ያሳስራሉ፤ ይህም፡ ተመዊአቱ፡ ለንጉሥ፡ ይከውን፥ ወይም፡ ውእቱ፡ ኀበ፡ መንገለ፡ ውእደ፡ ኢፈድፈደ፡ ሰራዊቱ፤ ካልበዛ፡ ዘንድ፡ ይኾናል፥ወይም፡ ነው፡ ማለቱን፡ ያሳያል። የ፡ ሲኾኑ፡ ግን፡ የቦታ፡ ቅጽሎች፡ ናቸውና፤ በ፬ኛ፡ ክፍል፡ ተነግሯል፡(ቍ፱፲፮)። የቦታም፡ ቅጽሎች፡ ስለ፡ ኹ፡ ፮፡ የቦታ፡ አገባቦች፡ ይሰማሟቸዋል። ፩ኛ፤ ኀበ፡ መንገለ፡ እንተ፡ ውስተ፡ ለ፡ ወደ፡ ሲኾኑ፥ውእደ፥ወደ፡ ለመባል፡ መደበኛ፡ አገባብ፡ ነውና። ፪ኛ፤ እንተ፡ በ፡ ሲኾን። ፫ኛ፤ በ፡ በቁም፡ ቀሪ፡ ሲኾን። ፬ኛ፤ እም፡ መነሻ፡ ሲኾን። ፭ኛ፤ እስከ፡ መድረሻ፡ ሲኾን፤ የ፡ ለሚኾን፡ አገባብ፡ እነዚህ፡ ፮ቱ፡ እየተሰማሙት፡ ሲነገር፡ ፍችው፡ ይበዘበዛል። ይህም፥የሐውሩ፡ አግብርት፡ እምኀበ፡ ሀለዉ፡ መንገለ፡ ኀበ፡ ሀሎ፥ ውእደ፡ ኀበ፡ ሀሎ፥እንተ፡ ኀበ፡ ሀሎ፥ውስተ፡ ኀበ፡ ሀሎ፥ለኀበ፡ ሀሎ፥እስከ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ እግዚኦሙ፤ ባሮች፡ ካሉበት፡ ጌታቸው፡ ወዳ፥እስከለበት፡ ይኼዳሉ። ይሄልዉ፡ አግብርት፡ እንተ፡ ኀበ፡ ሀሎ፥በኀበ፡ ሀሎ፡ እግዚኦሙ፤ ባሮች፡ ጌታቸው፡ ባለበት፡ ይኖራሉ፡ ማለቱን፡ ያሳያል። ዳግመኛም፡ በ፡ እም፡ እንተ፡ በየምስጢራቸው፡ ሲሰማሙት፥አልቦ፡ በኀበ፡ ኢይከብር፡ ነቢይ፤ የማይከብርበት። በ፡ ብሔር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፤ የሚወጣበት። ኢየአምር፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይመጽእ፡ ኀጢአት፤ የሚመጣበትን፡ ያሰኛል። የቦን፡ ዝርዝር፡ በን፡ ከን፡ ወደን፡ ማምጣታቸው፡ የቦታ፡ ቅጽሎች፡ ሲኾኑ፡ ነው፤ ኀበ፡ ሀሎ፡ ቀደላ። ኀበ፡ ተለይቶ፡ በትንቢትና፡ በደጊም፡ ሲገባ፥ሲ፡ ሲ፡ ሳ፡ ሳ፡ ስ፡ ስ፡ እየ፡ እየ፡ እያሰኘ፡ በእንዘ፡ ዐማርኛ፡ ይፈታል፤ ሰሎሞን፡ ኀበ፡ ኀበ፡ ይነውም፡ ይከሥት፡ ዐይኖ፡ ሲ፡ ሲ፤ ኀበ፡ ኀበ፡ ይነቅህሰ፡ ይከድኖ። ማየ፡ አይኅ፡ እስከነ፡ አርብዓ፡ መዋዕል፡ ኀበ፡ ኀበ፡ ይመልእ፡ ሖረ፡ እየ፡ እየ፤ ወእምድኅሬሁሰ፡ ኀበ፡ ኀበ፡ ይነትግ። ደቂቅ፡ አገባብም፡ ሲኾኑ፡ ፫ቱ፡ ዅሉ፡ ወደ፥ አጠገብ፡ ይኾናሉ። አሐውር፡ ኀበ፡ አብ፤ ነበረ፡ ኀበ፡ ዐዘቅት። ሖሩ፡ መንገለ፡ መስዕ፤ ኢታቅሞ፡ መንገሌከ። እቱ፡ ውእደ፡ ሕዝብከ፤ በውእደ፡ ማየ፡ ባሕር፥አጠገብ። በተለየ፡ ግን፡ ኀበ፡ በአካል፡ ሲገባ፡ ዘንድ፤ መንገለ፡ ወገን፡ ይኾናል፤ እንተ፡

ሀለወት፡ኀበ፡አብ። ኢኮነ፡አምላከ፡እመንገለ፡እሙ፤ አላ፡እመንገለ፡አቡሁ። ሲዘ ረዘሩም፡ኀቤሁ፡ሃ፥ መንገሌሁ፡ሃ፥ ውእዴሁ፡ሃ፥ ወይም፡ውእዱ፡ዳ፡ ያሰኛሉ፤ ከኀበና፡ከመንገለ፡በቀር፡የውእደ፡ዝርዝር፡አልተለመደም።

፸፩፤ እንዘ፤ ዐቢይ፡አገባብ። ሲ፡ሳ፡ስ፡እየ፡ቸልታ፡ይኾናል። ሲ፡ሳ፡ስ፡ ሲኾን፡በነባር፡በዘማች፡ከዚያውም፡በትንቢት፡በጽድቅ፡ባሉታ፡ይገባል፤ ከሀሎና፡ ከሀለወ፡በቀር፡በትንቢት፡ብቻ፡እንጂ፡በኀላፊ፡አይገባም። ይህም፥ እንዘ፡ይበ ልዑ፡ኢትበልዑ፡ንበልዕ፤ ሲበሉ፡ሳትበሉ፡ስንበላ። እንዘ፡ውእቱ፤ ሲኾን፡ሲኖር፡ ሳለ። እንዘ፡ሀሎ፡በ፡አልበ፡አኮ፤ ሳለ፡ ሳይኖር፡ሳይኾን። ዖደ፡አድያመ፡ዮርዳኖስ፡ እንዘ፡ይጸርሕ፤ እየጮኸ፡ማለቱን፡ያሳያል። ቸልታም፡ ሲኾን፥ ሞተ፡እንዘ፡የሐ ምም፥ ታሞ፤ ተቀብረ፡እንዘ፡ይመውት፥ ሙቶ፡ያሰኛል። ሲ፡ስ፡እየ፡በሚኾንበት፡ ቸልታነትን፡ይደርባል፤ ይህም፡እንዘ፡ይበልዕ፥ ሲበላ፡በልቶ፤ እንዘ፡ትበልዕ፥ ስት በላ፡በልተኽ፤ ጸርሐ፡እንዘ፡ይብል፥ ሲል፡እያለ፡ብሎ፡ማሰኘቱን፡ያሳያል።

፸፪፤ መጠነ፤ አምጣነ፤ ዐቅመ፤ ዐበይት፡አገባቦች። ቅጽልነታቸው፡ በንደ ኛው፡ምዕራፍ፡መጨረሻ፡በ፯፻፱፡ተነግሯል። አገባብም፡ኹነው፡በኀላፊና፡በትን ቢት፡ሲገቡ፥ ያኽል፡ስለ፡እንደ፡ይኾናሉ። ፫ቱ፡ኹሉ፡ጥሬ፡ዘሮች፡ናቸው፤ አም ጣነም፡የመጠነ፡ብዥ፡ነው፤ ዘይቤያቸው፡ልክ፡መጠን፥ ፍቻቸው፡ያኽልና፡ስለ፡ እንደ፤ ምስጢራቸው፡ስፍርና፡ቍጥር፡ግምት፡ስለ፡ኾነ፥ ልኩና፡መጠኑ፡ስፍሩና፡ ቍጥሩ፡በታወቀና፡ባልተወቀ፡በውስጠ፡ብዙነት፡ይገባሉ። በኀላፊ፥ መጠነ፡ጸለ ይኩ፡በሕይወትየ። በትንቢት፥ አምጣነ፡ትበልዕዎ፡ለዝንቱ፡ኅብዝት፤ ይህን፡ኅብ ዝት፡የምትበሉት፡ያኽል፥ ወይም፡በምትበሉት፡ልክ፤ ስለምትበሉት፥ እንደምትበ ሉት፡መጠን፡እያሰኘ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል። ዐቅመ፡ውስተ፡ልቡ፡ኀደረ፡ ፍቅረ፡ቃል፡ወሕይወቱ፤ ያደረበት፡ያኽል፥ ባደረበት፡ልክ፤ ስላደረበት፡እንዳደ ረበት፡መጠን። በአንጻራቸውም፡ከማሁ፡ፈድፋደ፡ሲከተሉ፤ በአምጣነ፡ይነፍኀ፡ ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈደፍድ፡ጽንዖሙ። አምጣነ፡ይከልአሙ፡ውእቱ፡ፈድ ፋደ፡ይነግሩ፡ሎቱ፡እያለ፡እንዲሁ፡ይፈታል። አምጣነ፡ተለይቶ፡በእንዘ፡ቦታ፡ እየገባ፡ሳ፡ይኾናል፤ ይህም፥ ወበሐቱ፡እብል፡አምጣነሰ፡ሕፃን፡ውእቱ፥ ሕፃን፡ኹኖ፡ ሳለ። አምጣነ፡ሀሎ፡መርዓዊ፡ምስሌሆሙ፥ ሳለ። ኢይክል፡ሰብእ፡ሐይወ፡አም ጣነ፡ኢይበልዕ፡ወኢይሰቲ፤ ሳይበላ፡ሳይጠጣ፡ማለቱን፡ያሳያል። ና፡ሲኾን፡እስመ፡ በገባበት፡ይገባል፤ አገባቡም፡ከእስመና፡ከአኮ፡ጋራ፡ቀድሞ፡ተነግሯል። መጠነ፡ ደግሞ፡ተለይቶ፡የሩቁን፡በቅርብ፡የቅርቡን፡በሩቅ፥ ያንዱን፡በብዙ፡የብዙ ውን፡ባንድ፥ ዘርዝሮም፡ሳይዘረዝርም፡ውጥን፡ይጨርሳል። የሩቁን፡በቅርብ፡ሲወ ጥን፥ አ፡ዳዊት፡ንጉሠ፡ሰሎሞን፡መጠነ፡አንተ፡ላዕለ፡እስራኤል፤ አንተ፡የንጉሥ ከውን፡ያኽል። የቅርቡን፡በሩቅ፡ሲወጥን፥ ሰሎሞን፡ንጉሥከ፡መጠነ፡አቡከ፡ላዕለ፡ እስራኤል። በቀረውም፡ሰበከ፡ጴጥሮስ፡ወንጌለ፡መጠነ፡ሙሴ፡አሪተ። ኢትሬኢኑ፡ መጠነ፡ይበልዕ፡ወይሰቲ፤ እንዲበላና፡እንዲጠጣ፡እያሰኘ፡ከመ፡በገባበት፡ይገ

ባል ። ደቂቅ፡ አገባብም፡ ሲኾኑ፡ ከመ፡ በገባበት፡ እየገቡ፡ እንደ፡ ይኾናሉ፤ በፊታ ታቸውም፡ ምስጢራቸውን፡ አይለቁም ።

፸፫፤ ከመ፤ ዐቢይ፡ አገባብ። እንደ፡ ዳ፡ ዲ፡ ድ፡ ይኾናል ። በ፡ ዘ፡ እያጋነ ኑት፡ ሳያጋንኑትም፥ ከማሁ፡ እንጻር፡ እየኾነው፡ ሳይኾነውም፡ በኀላፊና፡ በትን ቢት፡ ይገባል፤ በንጻር፡ ባብነት፡ ይነገራል ። በንጻር፥በከመ፡ ይምሕር፡ አብ፡ ውሉዶ፡ ከማሁ፡ ይምሕሮሙ፤ ወበከመ፡ ይርሕቅ፡ ሠርቅ፡ እምዐረብ፡ አርሐቀ፡ እምኔነ ። ባብ ነት፥ ተሰቅሉ፡ ጴጥሮስ፡ ወእንድርያስ፥በከመ፡ ተሰቅለ፡ ክርስቶስ፡ ይላል ። ውጥን፡ ጨራሽም፡ ሲኾን፡ እንደ፡ መጠን፡ ነው፤ ርሱ፡ በገባበት፡ ይገባል ። ፪ኛም፡ ከመ፡ ዘ፡ እንተ፡ እለ፡ በገቡበት፡ አንቀጽና፡ ጥሬ፡ ሲገባ፡ መሰለ፡ ይኾናል፤ ለምንት፡ ትኄልዩ፡ ከመ፡ ዘኢመጻእኩ፤ ያልመጣኹ፡ ይመስል፥ እንዳልመጣኹ፡ ኹሉ፤ ከመ፡ ዘሰራቂኑ፥ ሌባ፡ ይመስል፥ እንደ፡ ሌባ፡ ኹሉ ። በግእዝም፡ በታ፡ እየገባ፡ መሰለን፡ ሲያስከትል፡ ን፡ ይኾናል፤ ይህም፡ ከመ፡ ሰዶም፡ እምኮነ፥ ወከመ፡ ገሞራ፡ እመሰልነ፡ (ገሞራን፡ በመሰልን) ፡ በለው፡ ይታወቃል ። ሲዘረዝርም፡ አልቦ፡ ዘከማሁ፡ ሃ፤ ርሱን፡ የሚመ ስል፥ወይም፡ የመሰለ፥እንደ፡ ርሱ፡ ያለ፡ ሰኛል ። ፫ኛም፤ ከመ፥ መሐለ፡ ነበበ፡ ዖቀ፡ ጠየቀ፡ ርእየ፡ ሰምዐ፡ ኀለየ፡ በሚሉና፡ ይህን፡ በመሰሉ፡ አናቅጽ፡ ሲሳብ፡ ነገር፡ ኹኖ፡ ማድረግ፡ መደረግን፡ ያሳያል፡ እንጂ፤ እንጻር፡ አይኾንም ። ይህም፥ኢ ሰማዕኩኑ፡ ከመ፡ ነግሠ፡ አዶንያስ ። ይትፈጸም፡ ዘተብህለ፡ በነቢይ፡ ከመ፡ ናዝራዊ፡ ይሰመይ፡ ወልድየ ። በነባርም፡ ወሰምዐ፡ ያዕቆብ፡ ከመ፡ ቦ፡ እክል፡ በብሔረ፡ ግብጽ ። ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ከመ፡ መሬት፡ ንሕነ፡ እያሰኘ፡ ተሳቢነቱን፡ ያሳያል ። ተሰፈወና፡ ተነበየ፡ እነዚህ፡ ፪ቱ፡ ሲስቡት፡ ግን፡ በትንቢት፡ ብቻ፡ ይገባል፤ ተፈሥሐት፡ ሳራ፡ በልደተ፡ ይሥሐቅ፥ወተሰፈወት፡ ከመ፡ ይልህቅ ። ተነበዩ፡ ነቢያት፡ ከመ፡ ይትወ ለድ፡ ክርስቶስ፥ወከመ፡ ይትቀተል፡ ወይትነሣእ፤ እንዲወለድ፥እንዲሞትና፡ እንዲ ነሣ ። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ርኢ፡ ዘከመ፡ ይጽሕፍ፥ወለቡ፡ ዘከመ፡ ይነብብ፥ወስማዕ፡ ዘከመ፡ ያወሥእ፡ እያለ፡ ሲገባ፥አጣጣፉን፡ አነጋገሩን፡ አመላለሱን፡ ተብሎ፡ መፈ ታት፡ ያምርለታል ። ፬ኛም፤ ሲነባበርና፡ሲደረደር፡በኀላፊና፡በትንቢት፡ይገባል፤ ሲነባበር፡ ከመ፡ ከመ፡ ቀርበ፥ወከመ፡ ከመ፡ ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ እያለ፡ ፈጽሞ፡ ያሰ ኛል ። ሲደረደርም፥ነአምን፡ ከመ፡ ሐመ፡ ወከመ፡ ሞተ፥ከመሂ፡ ተንሥአ፡ ወከመ፡ ዐርገ፡ እያሰኘ፡ በተሳቢነት፡ ይነገራል ። በቅርብ፡ ዐጸፋም፡ ሲገባ፥ከመ፡ ዝ፡ ወከመ፡ ዝ፡ መከርኩ፡ አነ፤ እንዲህና፡ እንዲህ ። ከመ፡ ከመ፡ ዝ፡ ግዒሮ፡ ሞተ፤ እንዲህ፡ እን ዲህ፡ ብሎ፥ወይም፡ ተናግሮ፡ እያሰኘ፡ ተሳቢነቱን፡ ያሳያል ። ሠረዝም፡ ሲኾን፥ሰሎ ሞን፡ ለመንግሥት፡ ከመ፡ ዳዊት፥ወመንግሥት፡ ለዳዊት፡ ከመ፡ መንበር፡ እያለ፡ በነ ባር፡ ይገባል ። ከመ፡ በዘንድ፡ አንቀጽ፡ ሲወድቅ፡ አዳማቂ፡ ኹኖ፡ ይቀራል፤ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ዘተብህለ፤ ይህም፡ ይደርስ፡ ዘንድ፥እንዲደርስ፡ ሊደርስ፡ ተብሎ፡ ሲፈታ፡ እንዲ፡ ያሰኘው፡ ጠባዩ፡ ነው፡ እንጂ፤ ከመ፡ እንዳይዶለ፡ አስተውል ። ደቂቅ፡ አገ ባብም፡ ሲኾን፡ በጥሬ፡ በቅጽል፡ በብትን፡ ቃል፡ ኹሉ፡ እየገባ፡ እንደ፡ ይኾናል፤ ምስ ጢሩም፡ እንጻርነት፡ ነው ። ተቀሥፈ፡ ከመ፡ ገብር፥ወተስቅለ፡ ከመ፡ እቡስ፤ ከመ፡

ዘልገሰ ፤ (ተቀ፡ ግ) ፤ ታመመ፡ ተደወየ፤ ቈሰለ፡ ዐበጠ፡ ተላጠ፤ የገላ ። ዘልገሰ፡ ሥለንታሁ፡ ወፀፀየ፡ ልሳኑ፡ (መጽ፡ ምስ) ።

ዝልጕስ፤ (ሳን፡ ሳት፡ ግስት) ፤ የታመመ፡ የቈሰለ፤ ድጡይ፡ ቍማጣ ። እመርዔተ፡ አባግዕ፡ ቦ፡ ዘይከውን፡ ጥዑየ፡ ወቦ፡ ዝልጉስ ። ኖላዌ፡ አባግዕ፡ ሶበ፡ ይሬኢ፡ አሐቲ፡ ዝልግስት፡ አፉሃ፡ ወለእመ፡ ኢክልአ፡ ፍጡነ፡ ይከውና፡ ሥሎን፡ ዝልጕሳተ ። ዝልጕሳን፡ (ኢይበአ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ) ። በአርብዓሁ፡ ለአውላጋ፡ ወበሣልሱ፡ ለዝልጉስ፡ (አፈ፡ ተ፲፯ ። ቀሌ ። ቀሌ ። ፊልክ፡ ፲፰) ። ገዳፍ፤ ያልታረመ፡ መጽሐፍ፤ አላዋቂና፡ ዘባራቂ፡ ሰካር፡ የጣፈው፡ (ዐማርኛ) ።

ዝልጋሴ፤ ቍስል፡ ዕከክ፤ ደዌ፡ ሥጋ፡ ቍምጥና፤ ኮብሽ ። ዝልጋሴ፡ እኩይ ። ዝልጋሴ፡ ወለምጽ ። እምቍስለ፡ ዝልጋሴ፡ ንጣውእ፡ (ኢዮ፪፡ ፰ ። ፍ፡ ነ፡ ፶ ። ፳፶ ። አርጋ፡ ፮) ።

(ጥ) **ዘልሐ** ፤ (ዕብ፡ ዳላሀ፤ ዛሌሕ) ፤ ቀዳ፡ ጠለቀ፡ ደነበቀ፤ ጨለፈ ። ማይ፡ ዕሙቅ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ብእሲ፡ መምክር፤ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዜልሖ፡ (ምሳ፳፡ ፭) ። ዘለለ፡ ጠመቀ፡ በጠበጠ፤ በተን፡ ረጨ፡ ፈነጠቀ፤ ኹሉም፡ የውሃ፡ ነው ። ደለወን፡ እይ ።

ዘሊል ፤ ሎት ፤ (ዘለ፡ ይዘልል፡ ይዝልል ። ዕብ፡ ዛላል ። ዐረ፡ ዘልዘለ) ፤ መንዘልዘል፡ መንጠልጠል፤ መንቃንቅ፡ መወዛወዝ፤ የዛፍ፡ የፍሬ ። መዝለል፡ ማለፍ፤ መዘለል፡ መታለፍ፤ የተራ ። ዘለላ፡ ዝልዝል፡ ዝልል፡ ዝላይ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው ።

መዝለል ፤ **ምዝላል** ፤ መሎጊያ፤ ደጓሳ፡ ዕንጨት፡ የሳንሳ፡ የሚይዙበት ። ድንባዝን፡ እይ፡ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፤ ባለብሎዮች፡ ግን፡ ቀፎ፡ ባጥይ፡ ይሉታል ። ወጸርዎ፡ ክልኤቱ፡ በምዝላል፡ (ዘኍ፲፫፡ ፳፬) ።

ዘሊፍ ፤ ፎት ፤ (ዘለፈ፡ ይዘልፍ፡ ይዝልፍ ። ዕብ፡ ዛላፍ ፤ ረጨ) ፤ መመንጨት ፤ ሳያቋርጡ፡ መፍሰስ፡ መውረድ፤ መጕረፍ፡ መኼድ፤ የወንዝ ። ዘለፍ፡ ማለት፡ መዝለፍለፍ ። በቁሙ፡ መዝለፍ፤ መስደብ፡ መንቀፍ፤ መምከር፡ መገሠጽ፡ መመስከር፡ መፍረድ ። ኢትዝልፎሙ፡ ለእኩያን፤ ዝልፎ፡ ለጠቢብ ። ፈያታዊ፡ ዘየማን፡ ዘለፈ፡ ርእሶ፡ በጊዜ፡ ሞቱ ። ይዘልፈከ፡ ቃለ፡ አፉከ ። ምግባራቲከ፡ ይዘልፋከ ። ይዝልፉ፡ ማእከሌነ፡ (ምሳ፱፡ ፰ ። ፊልክ፡ ፶፱ ። ኢዮ፲፭፡ ፮ ። ተረ፡ ቈር ። ዘፍ፴፮፡ ፴፯) ። መዘለፍ፤ መቀረጥ፤ መቈጥቈጥ፡ (ዐማርኛ) ። የመጥረቢያ፡ ልጅ፡ መዘለፊያ፡ እንዲሉ ።

ዘላፊ ፤ በቁሙ፤ የሚነቅፍ፡ የሚዘልፍ፤ የሚያጸይፍ ። ሔልያስ፡ ዘላፌ፡ ሕጋ፡ ለቤተ፡ አክአብ ። ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘላፌ፡ ረሲዓን፡ (ስንክ፡ የካ፳፰ ። ደራሲ) ።

አዝለፈ ፤ አዘወተረ፤ አራደፈ፡ አከታተለ፤ አበዛ፤ መላለስ ። ወተረን፡ እይ ። ዘአዝለፈ፡ ትዕግሥቶ ። ሶበ፡ አዝለፈ፡ ጸሎተ ። ከመ፡ ያዝልፍ፡ ገቢረ፡ ትሩፋት፡ (ማቴ፲፡ ፳፪ ። ፊልክ፡ ፶፮ ። ፈ፡ መ፡ ፪፡ ፪) ። አ(ሰ)ዘለፈ፡ አሰደበ፤ አስነቀፈ ።

አዝላፊ፤ የሚያዘወትር፤ አዘውታሪ ። ለእመ፡ ኮነ፡ አዝላፌ፡ ለገቢር ። ይኩኑ፡ አዝላፍያነ፡ ጾም፡ ወጸሎት፡ (ፊልክ፡ ፪፻፳፯ ። ፍ፡ ነ፡ ፲፡ ፯) ። አሰዳቢ፤ አስነቃፊ ።

መዝለፌ ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አዘውታሪ ። መዝለፌ፡ ስካር፡ ወእከይ ። መዝለፊተ፡ ተፀምዶ ። ኩኑ፡ ለጸሎት፡ መዝለፍያነ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፭ ። ፲፡ ፰ ። ፲፱) ። የሚዘልፍ፡ የሚነቅፍ፤ ዘላፊ፤ አዘላፊ ። ኮነነ፡ መዝለፌ፡ ኅሊናነ፡ (ጥበ፪፡ ፲፬) ።

ተዘልፈ፤ ተዘወተረ፤ ተለመደ ። በቁሙ፤ ተዘለፈ፡ ተሰደበ፡ በገዛ፡ አፉ፤ ተጸጸተ፡ ተወቀሠ፡ በኅሊናው ። እመ፡ ተዘከርኩ፡ ተዘለፍኩ ። ወባሕቱ፡ በዘተዘለፍኩ፡ ተመሰውኩ ። ቦ፡ እለ፡ ይዘለፉ፡ ወይትመውኡ፡ (ኢዮ፳፩፡ ፯ ። ጓ፪፡ ፯ ። ቄር) ።

ዝሉፍ ፤ (ፋን፡ ፋት፡ ልፍት) ፤ የተዘወተረ፤ ዝውትር ። ዘልፈ፡ ለዝላፉ፡ ለዓለም፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ዝሉፈ፡ ለዝሉፉ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው ። ይትቀነይ፡ ሎቱ፡ ዝሉፈ ። ኢትግድፈነ፡ ለዝሉፉ ። እስከ፡ ለዝሉፉ፡ (ዘፀ፳፩፡ ፮ ። መዝ፡ ፸፫ ። ኢዮ፳፫፡ ፫) ። ዳግመኛም፡ መረግድ፤ አፈው፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ዝሉፍ፡ ይላል፤ ይህ፡ ደግሞ፡ የተሳሳተ፡ ነው ። ዝሉፍ፡ ወእንቡዝ፡ ኢይዜከርዋ ። ወያመጽኡ፡ ለኪ፡ ዝሉፈ፡ (ኢዮ፳፰፡ ፲፰ ። ሕዝ፳፯፡ ፲፯) ።

—፤ በቁሙ፤ የተዘለፈ፡ የተነቀፈ፤ አውታታ፡ ደፋር፤ ይሎኝ፡ አይል ። ኢትኩን፡ ዝሉፈ፡ በልሳንከ ። ዝሉፍ፡ ለይትገሠጽ ። ዝሉፋን፡ እለ፡ ኢይትኤዘዙ ። ነፍስ፡ ዝልፍት፡ ኢትዜወር፡ (ሢራ፭፡ ፲፬ ። ኪዳ ። ቲቶ፩፡ ፮ ። ሢራ፲፱፡ ፫) ። ጕጕኣን፡ ዘላፍያን፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ዝሉፋን፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (፪ጢሞ፡ ፫፡ ፬ ። ሮሜ፩፡ ፴) ።

ዝልፈት ፤ ማዘውተር፤ መዘውተር፤ ዝውተራ፡ አለማቋረጥ ። በዝልፈቱ፡ ወዕጽበቱ፡ (ፊልክ) ። መዝለፍ፡ መዘለፍ፤ አዘላለፍ፡ ዘለፋ፤ ተግሣጽ፡ ትምርት ። በእንተ፡ ዝልፈት፡ ትዝኅርቶሙ ። ለዝልፈት፡ አበሳሆሙ ። እለ፡ ይጸልኡ፡ ዝልፈተ፡ (ፊልክ፡ ፻፺፱ ። ጥበ፩፡ ፱ ። ምሳ፲፭፡ ፲) ።

ዚልፋ ፤ ዜልፋ፡ (ዕብራ) ፤ የሴት፡ ስም፤ አመተ፡ ልያ፡ ብእሲተ፡ ያዕቆብ፡ (ዘፍ፳፱፡ ፳፬) ። ግእዝ፡ ግን፡ ዘለፋ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ።

ዘለፋ ፤ በቁሙ፤ ስድብ፡ ነቀፋ፡ ምክር፡ ተግሣጽ ። ዘለፋ፡ ክሡት ። ዘለፋ፡ ካህናት ። ንጽሕፍ፡ እንከ፡ ዘለፋሁ፡ ለንስጥሮስ፡ (ምሳ፳፯፡ ፭ ። መዝ፡ ፵፱ ። መጽ፡ ምስ) ።

ዘልፍ ፤ **ዘልፈ** ፤ ብዙ፡ ጊዜ፡ ኹልጊዜ፤ ወትሮ፡ ዘወትር፤ በየቀኑ፤ ዕለት፡ ዕለት፤ ጧት፡ ማታ፤

ሠርክ ፡ ዘላለም ፤ ዘሬም ፡ ነገም ። በእንተ ፡ ደዌከ ፡ ዘዘልፍ ። ወከመ ፡ ዝ ፡ ይከውን ፡ ለዘልፍ ። መሥዋዕት ፡ ዘልፍ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፳፫ ። ዘኍ ፡ ፳፰ ፡ ፲፮ ። ዕዝ፫ ፡ ፭) ። ዘልፈ ፡ ለለ ፡ ዕለቱ ። እዜከረክሙ ፡ ዘልፈ ። ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ። ዘልፈ ፡ እሬእዮ ፡ ለእግዚ ። ወዘልፈ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ውስተ ፡ አፉየ ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፭ ። ሮሜ፩ ፡ ፱ ። ቅዳ ። መዝ ፡ ፲፭ ። ፴፫) ።

ዘልፋዊ ፤ ዘዘልፍ ፤ የዘወትር ፡ የዘላለም ፤ የማይቀር ፡ የማይታጐል ።

ዝላፍ ፤ ወትሮ ፤ ዘላለም ። ዝላፍና ፡ ዘልፍ ፡ ፩ ፡ ናቸው ። እስመ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ለዝላፉ ፡ ሀሎ ። እምይእቲ ፡ ዕለት ፡ ወለዝላፉ ። ወከነ ፡ ለዝላፉ ፡ ቀትል ፡ (ኪዳ ። ዳን፭ ፡ ፳፱ ። ፪ነገ ፡ ፫ ፡ ፩) ።

ተዛለፈ ፤ ተዘዋተረ ፤ ተዘወታተረ ። በቁሙ ፤ ተሳደበ ፡ ተሰዳደበ ፤ ተሟገተ ፡ ተከራከረ ። መደቡ ፡ መደራረግ ፡ ሲኾን ፡ ማድረግም ፡ አለበት ። ኢትዛለፍ ፡ በማእከለ ፡ ሊቃውንት ። ለማርያም ፡ እኅተ ፡ ሙሴ ፡ ሶበ ፡ ተዛለፈቶ ፡ አውፅእዋ ፡ እምትዕይንት ። እምድኅረ ፡ ተዛለፉ ፡ በስምዕ ፡ ከመ ፡ ቀታሌ ፡ ነፍስ ፡ ውእቱ ። ይዛለፎሙ ፡ ለብዙኃን ፡ አሕዛብ ፡ (ሢራ፯ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፴፭ ። ቀሌ ። ኢሳ፪ ፡ ፬) ።

ትዝልፍት ፤ ዝውተራ ፡ አዘውታሪነት ፤ ተሳዳቢነት ። ክርክር ፡ ስድብ ፤ ንዝንዝ ፡ ውዝግብ ፤ ችክታ ። በእንተ ፡ ትዝልፍቱ ። አኮ ፡ በሀከክ ፡ ወበትዝልፍት ። ትዝልፍተ ፡ ኅሊና ፡ ስሑን ፡ (ቀኖና ። ግብ፲፱ ፡ ፴፮ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ዘሊቅ ፤ (ዘለቀ ፡ ይዘልቅ ፡ ይዝልቅ) ፤ በቁሙ ፤ መዝለቅ ፤ መዘልቀቅ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘሊስ ፤ (ዘለሰ ፡ ይዘልስ ፡ ይዝልስ) ፤ በቁሙ ፤ መዘለስ ፡ ዘለሳ ፡ መጣል ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘም ፤ ዞም ፤ (ጽር ፡ ዞሞስ) ፤ ደም ፡ እዝኅ ፤ መረቅ ፡ እሙክ ፡ (ሕዝ፳፬ ፡ ፲ ። መሳ፮ ፡ ፲፱ ፡ ፳) ።

ዜመ ፤—**አዜመ** ፤—ዘዪም ፡ ዜመ ።

ዘሚድ ፤ ዶት ፤ (ዘመደ ፡ ይዘምድ ፡ ይዝምድ ። ፀመደ) ፤ ማዛመድ ፡ ማዋደድ ፡ ማስማማት ፤ ማጣመር ፡ ማራክብ ፡ ማገናዘብ ፤ መጥመድ ፡ ማዛወግ ፡ ኹለቱን ፡ ነገር ፡ አንድ ፡ ማድረግ ። ፀመደን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

አዝመደ ፤ አዘመደ ፤ አስጠመደ ።

ተዘምደ ፤ ተዘመደ ፤ ዘመድ ፡ ኾነ ፡ ተስማማ ። እሉ ፡ እለ ፡ ይዘመዱ ፡ ወይሰናሰሉ ፤ እስመ ፡ ተወልዱ ፡ እምአበው ፡ ወእምሔዋን ። ለእመ ፡ ዘመወ ፡ ምስለ ፡ ካልእት ፡ ዘትዘመድ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፫) ።

ተዛመደ ፤ በቁሙ ፤ ተዘማመደ ፤ ተስማማ ። መዛመድ ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ በሥጋ ፡ በነፍስ ፤ ለኹለቱም ፡ ብዙ ፡ ስልት ፡ አለው ።

ዝሙድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ምድ) ፤ የተዘመደ ፡ የተዛመደ ፤ የተዘማመደ ፤ ዝምድ ።

ዝምደት ፤ መዘመድ ፡ መዘማመድ ፤ አዘማመድ ፡ ህመድነት ፡ ዝምድና ። ዝምደት ፡ ዘኢትትፌጸም ። ዝምደተ ፡ እምሔዋን ። ዝምደተ ፡ ሕብና ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፮) ።

ትዝምድ ፤ (ዳት) ፤ መዘመድ ፤ ዝምድና ። ዘመድ ፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ ልጅ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፤ ትውልድ ። እምድርከ ፡ ወእምትዝምድከ ፤ ወገን ። እሉ ፡ ትዝምደ ፡ ያዕቆብ ። ኅሩተ ፡ ትዝምድ ። ኵሉ ፡ በበ ፡ ትዝምዱ ፡ ኵሎ ፡ መዋዕለ ። በኵሉ ፡ ትዝምዶሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፪ ። ፴፱ ። ጥበ፵ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፭ ። ፮) ።

ትዝምድና ፤ ዝምድና ፡ ዘመድነት ፤ ተወላጅነት ። ትዝምድና ፡ ዘውሉድ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፮) ።

አስተዛመደ ፤ (ዘመደ) ፤ አዛመደ ፡ አዘማመደ ፤ አስማማ ። አድራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በፍች ፡ ይተባበራል ። ተሰምዮት ፡ በመንፈስ ፡ ዘያስተዛምድ ፡ ምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፤ ከመ ፡ ተዘምዶት ፡ ሥጋዊ ፡ ያስተሳትፍ ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩) ።

ዘመድ ፤ (ብ ፡ አዝማድ) ፤ በቁሙ ፤ ወላጅ ፡ አባት ፡ እናት ፤ ተወላጅ ፡ ወንድም ፡ እኅት ፤ አንት ፡ አክሥት ፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ ሥን ፡ ፍጥረት ፤ ዐይነቱና ፡ ስሙ ፡ ትውልዱና ፡ ዘሩ ፡ አንድ ፡ የኾነ ። ወገን ፡ ነገድ ፡ የሩቅ ፤ ዘመድ ፡ አዝማድ ፡ የቅርብ ። ወልድ ፡ ዘይስሕት ፡ ያስተኃፍር ፡ ዘመዶ ። አክብሪ ፡ ታሕማኪ ፡ እስመ ፡ እምይእዜ ፡ ዘመድኪ ። ወአዝማዲሃኒ ፡ ጻድቃን ፡ እሙንቱ ፤ አባት ፡ እናት ፡ (ምሳ፳፱ ፡ ፲፭ ። ጦቢ፭ ፡ ፲፪ ። ዳን፭ ፡ ፫) ። አነ ፡ ዐዘርያ ፡ ዘመደ ፡ አናንያ ። እስመ ፡ ዘመድከ ፡ ይእቲ ፤ ወንድም ፡ እኅት ፡ (ጦቢ፭ ፡ ፲፪ ። ዘሌ፲፰ ፡ ፲፬) ። ኵሉ ፡ እንስሳ ፡ ያፈቅር ፡ ዘመዶ ። እምኵሉ ፡ ዘመደ ፡ ዓሣ ። ኵሉ ፡ ዘመደ ፡ መብልዕ ፤ ወገን ፡ ነገድ ፡ ዐይነት ፡ (ሢራ፲፫ ፡ ፲፭ ። ማቴ፲፫ ፡ ፵፯ ። ዘፍ፵ ፡ ፲፯) ። ወገብረ ፡ ዘንተ ፡ አርባዕተ ፡ ዘመደ ፡ በዕለት ፡ ሳድስት ፡ ወኮነ ፡ ኵሉ ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤተ ፡ ዘመደ ፤ ሥን ፡ ፍጥረት ፡ (ኩፋ ፡ ፪) ።

—፤ ጥሬ ፡ ዘር ፤ ሌላ ፡ ፊደል ፡ ባዕድና ፡ ምእላድ ፡ ሳይጨምር ፡ አንቀጹን ፡ መስሎ ፡ የሚገኝ ፡ ቃል ። ቀተለ ፡ ቀትል ፤ ገብረ ፡ ግብር ፤ ቀደሰ ፡ ቅዳሴ ፤ ነደ ፡ ነድ ፤ ቈረ ፡ ቍር ፤ ጸመ ፡ ጾም ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኹሉ ፡ ዘመድ ፡ ዘር ፡ ይባላል ፤ መሰል ፡ ማለት ፡ ነው ።

አዝሙድ ፤ (ዳት) ፤ የቅመም ፡ ስም ፤ አበሱዳ ፤ አቡሱዳን ፡ ነጭና ፡ ጥቍር ፡ ዐይነት ፡ (ዐማርኛ) ።

(ጥ) **ዘምዎ** ፤ ዎት ፤ (ዘመወ ፡ ይዜሙ ፡ ይዘሙ ። ዘነየ) ፤ መዝመት ፤ ሰውን ፡ የሰውን ፡ ገንዘብ ፡ ሴትን ፡ መማረክ ፡ መዝረፍ ፤ መስረቅ ፡ መቀማት ። መዘሞት ፡ መሴሰን ፤ ጣዖት ፡ ማምለክ ፤ ከሕግ ፡ መውጣት ፡ ማለፍ ፡ መትረፍ ። ዘምዎተ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ ብእሲ ። ዘዘመወ ፡ በእንስሳ ። እለ ፡ ይዜምዉ ፡ ተባዕት ፡ ም

ስለ፡ ተባዕት፤ ወአንስት፡ ምስለ፡ አንስት። ብእሲ፡ ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡(፩፡ መ፡ ፯፡ ፭፡ ፪፡ ፱። ሚራ፳፫፡ ፲፯)። እስመ፡ ዘምዎ፡ ትዜሙ፡ ምድር። ዘመወት፡ በዕፀ፡ ወበእብን። ከመ፡ ይብልዑ፡ ዝቡሐ፡ ለአማልክት፡ ወይዘምዉ፡ (ኤር፫፡ ፱። ሆሴ፭፡ ፪። ራእ፪፡ ፲፬)።

ዘማዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚሴስን፡ ሴሰኛ፤ አመንዝራ። ብእሲ፡ ዘማዊ። አረጋዊ፡ ዘማዊ። ኢትደመሩ፡ ምስለ፡ ዘማውያን። ትውልድ፡ ዐማፂት፡ ወዘማዊት፡ (ሚራ፳፫፡ ፲፯። ፳፭፡ ፪። ፩ቆሮ፡ ፭፡ ፱። ማቴ፲፪። ፴፱)።

ዝማዌ፤ መሴስን፡ መገልሞት፤ ግልሙትና፡ ዘማዊነት።

ዝሙት፤ በቁሙ፤ ሴሰን፡ ቅንዝር፡ ምንዝር፤ ከልክ፡ ያለፈ፡ የተረፈ። ዝሙተ፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲት፤ ዝሙተ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ወበእንስሳ። ቤተ፡ ዝሙት። ትርሲተ፡ ዝሙት፡ (፩፡ መ፡ ፯፡ ፭። ሕዝ፲፯፡ ፴፱። ምሳ፯፡ ፲)።

ዘማ፤ (ብ፡ ዘማት)፤ በቁሙ፤ ጋለሞታ፡ አመንዝራ፡ ሴት፤ ኹሉን፡ የምቶድ፡ የማትለች፤ ባንድ፡ ወንድ፡ ያልቆመች። ብእሲት፡ ዘማ። ዘቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥእት። ዘርዐ፡ ዘማውያን፡ ወዘማት። ሑር፡ አውስብ፡ ብእሲተ፡ ዘማ፡ ወአዋልደ፡ ዘማ። በከመ፡ ይገብራ፡ አንስት፡ ዘማት፡ (ምሳ፳፡ ፫። ማር፰፡ ፴፰። ኢሳ፶፯፡ ፫። ሆሴ፩፡ ፪። ዲድ፡ ፫)።

አዘመወ፤ አሴሰነ፤ ዘማዊ፡ አደረገ፤ አገለሞተ፤ አስገለሞተ። አዘመውካ፡ ለብእሲተ፡ ካልእከ። ወያዜምወኒ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ፡ (ዲድ፡ ፭። ገድ፡ ተክ)።

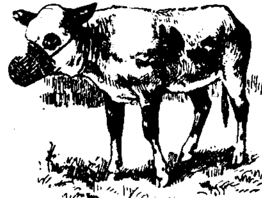
መዘምው፤ የሚያሴስን፤ ዝሙት፡ የሚያስተምር፤ የሚያገብር።

ዘሚም፤ ሞት፤ (ዘመ፤ ዘመመ፡ ይዘምም፡ ይዝምም። ዐረ፡ ዘመ። ሱር፡ ዛም)፤ መሸበብ፡ መለበብ፤ መለጐም፡ መመንገግ፤ እንዳይበላና፡ እንዳይጠባ፡ ማድረግ። ዝም፡ ማለት፤ ዝም፡ ማሰኘት፡ አፍን፡ መዝጋት፤ መያዝ፡ ማሲያዝ። ረመመን፡ እይ። መዝመም፡ ማጋደል፤ መወዛወዝ፡ መነዋወጥ፤ ዜማን፡ በቃል፡ በበትር፡ ማቅለጥ።

ዝማሜ፤ (ምያት)፤ በቁሙ፡ የዜማ፡ ሕግ፡ አዘማመም፤ ከዜማው፡ ጋራ፡ የዘንግ፡ የመቋሚያ፡ አንሣሥ፡ አጣጣል። ዝማሜ፡ አምሳለ፡ ኪደተ፡ አንበሳ፡ ውእቱ፡ (ገድ፡ አብርሀ)።

ዝማም፤ (ማት)፤ ዝምታ፡ አርምሞ። ታናሽ፡ ቅርጫት፡ እንደ፡ ከረጢት፡ ኹኖ፡ የእንስሳን፡ አፍ፡ የሚከት፤ መንግግ፡ በመያዝና፡ በማሰር፡ ፈንታ፡ የሚደረግ። ትግሣጽ፡ ወትምህርት፡ ልጓም፡ ወዝማም፡ (ፈላስ)።

—፤ ንሮ፡ መንደልት፤ ያፍንጫ፡ ቀለበት፡ የአራዊትና፡ የእንስሳት፡ ስናግ፤ ገመድ፡ እያበቱ፡ የሚስቡበት። ትወዲ፡ ሎቱ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፉ። እወዲ፡ ለከ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡ (ኢዮ፵፡ ፳። ኢሳ፴፯፡ ፳፱)። ወጸበን፡ እይ።

ዝማም፡

ዘመመን፤ ዘመሚት፤ (ዐማርኛ)፤ ዘመመን፡ የነደ፡ ድርድር፤ ዘመሚት፡ ቀይ፡ ጕንዳን።

ዝማሞ፤ ስመ፡ ሀገር፤ የመንዝ፡ ክፍል፡ በሞፈር፡ ውሃ፡ ዳር፡ ያለ።

ዘመን፤ (ናት፤ አዝማን፡ ናት። ዕብ፡ ወሱር፡ ዝማን። ዐረ፡ ዘመን፤ ዘማን)፤ በቁሙ፤ ዓመት፡ ጊዜ፡ ወራት፤ በየስሙና፡ በየክፍሉ። ዘመን፡ ወአዝማን፡ ወመንፈቀ፡ ዘመን። ኵሉ፡ በበ፡ ዘመኑ። ዘመናት። እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወአዝማናት፡ (ራእ፲፪፡ ፲፬። ሔኖ፪፡ ፭። አቡሻ፡ ፩። ቅዳ፡ አፈ)። ዘመነ፡ መፀው፡ ወሐጋይ፤ ወራት። ዓምንና፡ ጊዜን፡ ተመልከት።

ዘመነ፤ (ይዜምን፡ ይዘምን)፤ ዘመናይ፡ ኾነ፤ ዘመን፡ ወሰነ፡ ቀጠረ። ዐደመን፡ እይ።

ዘመናዊ፤ ዘመናይ፤ ባለጊዜ፡ ባለወራት፤ ሹም፡ ባለጠጋ፤ ኀላፊ፡ ነገር፡ ለጊዜው፡ ብቻ፡ የሚፈለግ። መብልዕ፡ ማሳኒ፡ ወዘመናዊ። ትፍግዕት፡ ዘመናዊት፡ ወኀላፊት። ሕይወት፡ ዘመናዊት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፱። አፈ፡ ድ፳፯። አቡሻ፡ ፴፰)።

ዘምሮ፤ ሮት፤ (ዘመረ፡ ይዜምር፡ ይዘምር። ዕብ፡ ዛማር፤ ዛሜር)፤ ማዝመር፤ አዝመራን፡ ማጨድ፡ መቍረጥ፤ መሰብሰብ፡ መከተት፤ መዝራትም፡ ይኾናል። አዝማሪ፡ መኾን፤ ሌሌ፡ ማለት፡ መዝፈን። ሐሊያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ፡ (ሚራ፵፯፡ ፮)።

—፤ መዠመር፡ መወጠን፤ የሥራ። መምራት፡ መቀኘት፤ መዘመር፡ ማመስገን፤ በልዑል፡ ዜማ፡ በዐቢይ፡ ቃል፤ በከበሮና፡ በጸናጽል፡ በሌላውም፡ ኹሉ። ይዘምሩ፡ በጊዜ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን። ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ። ውእቱ፡ ዝማሬ፡ ዘኮኑ፡ ይዜምሩ፡ ቦቱ። ይዜምሩ፡ በአቅርንት። ይዜምሩ፡ በመሰንቆ። ወበመዝሙር፡ ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡ ዘምሩ፡ ሎቱ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፫። ቀሌ። ስንክ፡ ኅዳ፯። ፩ዜና፡ ፲፭፡ ፳፱። ፩ነገ፡ ፲፮፡ ፲፯። መዝ፡ ፴፪)።

—፤ ማማጠን፤ ይግባኝ፡ ማለት። መጥቀስ፤ ምስክር፡ መጥራት፤ ኹሉም፡ የሙግት፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በዘመረ፡ ፈንታ፡ ተዘመረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ተዘ

መረ ፡ በቈሳር ፤ ወኀበ ፡ ቈሳር ፡ የሐውር ። ተዘመር ፡ በስመ ፡ ዚኣሁ ፤ አማጠነ ፡ (ግብ፳፭ ፡ ፳፭ ። ሲኖዶ) ። ያቀውሙ ፡ ቃላቲሆሙ ፡ ተዘሚሮሙ ፡ እምቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ። እላ ፡ ክልኤ ፡ ቃላተ ፡ ተዘመርነ ፡ እንዘ ፡ ትእልፊት ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፤ ጠቀሰ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ተረ ፡ ኤጲ.) ። መመስከር ፡ ማወጅ ፡ መናገር ፤ መስበክ ፡ ማስተማር ። በአርእዮ ፡ መኑ ፡ ዘይዜምር ፤ ከመ ፡ ያስተርኢ ፡ እንዘ ፡ ይዜምር ፡ እምአብ ፤ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይዜምር ፡ ከመ ፡ ይሠምር ፡ አብ ፡ (ቄር ፡ ተረ ፡ ኤጲ.) ። ዳግመኛም ፡ በዘመረ ፡ ፈንታ ፡ አዝመረ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ሃይማኖተ ፡ መስቀል ፡ በዐውድ ፡ አዝመረ ። እንዘ ፡ ታዘምር ፡ ሃይማኖተከ ፡ በዐውድ ። አዝመረ ፡ ወልደ ፡ እግዚ ፡ በአቡሁ ፡ ሰማያዊ ፡ ወይቤ ፤ ኢያእመርክሙኑ ፡ ከመ ፡ ዘውስተ ፡ ቤተ ፡ አቡየ ፡ ሀሎኩ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ጥር፲፰ ። መጽ ፡ ምስ) ።

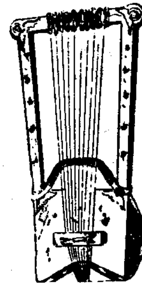
ዘማሪ ፤ **(ሪት ፡ ርያን ፡ ያት)** ፤ በቁሙ ፤ የሚዘምር ፡ ዜመኛ ፡ አመስጋኝ ፤ መሪ ፡ ዝማሪ ፡ ቀንቃኝ ። በአፈ ፡ ዘማሪ ፡ ዳዊት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

መዘምር ፤ **(ርት ፡ ራን ፡ ራት)** ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘማሪ ፡ አዝማሪ ፤ ባለበገና ። በከመ ፡ ይቤ ፡ መዘምር ። መዘምራን ፡ ወመዘምራት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ዕዝ፪ ፡ ፳፩) ።

መዘምር ፡

መዝሙር ፤ **(ራት ፤ መዛሙርት ። ዕብ ፡ ሚዝሞር ። ሱር ፡ ማዝሙራ ። ዐረ ፡ መዝሙር)** ፤ በቁሙ ፤ ምስጋና ፡ ውዳሴ ፡ ጸሎት ፤ መጽሐፈ ፡ ዳዊት ፤ ከ፻፶ው ፡ ክፍላት ፡ አንዱም ፡ አንዱም ፡ ክፍል ። መዝሙረ ፡ ዳዊት ፡ ትመስል ፡ ገነተ ፤ መዝሙረ ፡ ድንግል ፤ መዝሙረ ፡ ክርስቶስ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ በውስተ ፡ መዝሙር ፡ ዘክልኤቱ ፡ (ደራሲ ። ግብ፲፫ ፡ ፴፫) ። ማመስገኛ ፡ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፡ በገና ፡ ክራር ፡ ክበሮ ፡ ጸናጽል ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ንሥኡ ፡ መዝሙረ ፡ ወሀቡ ፡ ክበሮ ፤ መዝሙር ፡ ሐዋዝ ፡ ዘምስለ ፡ መሰንቆ ። በከበሮ ፡ ወበመዝሙር ፡ ይዜምሩ ፡ ሎቱ ፡ (መዝ ፡ ፹ ። ፻፵፰) ። ዜማ ፡ ድምፅ ፡ ከሰው ፡ ከበገና ፡ የሚወጣ ። ደረሰ ፡ ያሬድ ፡ መጽሐፈ ፡ መዝሙር ። ትረክብ ፡ መዝሙረ ፡ ነቢያት ። ወኢያጸምዕ ፡ መዝሙረ ፡ መሰንቆክሙ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፭ ፡ ፲ ። ዓሞ፭ ፡ ፳፫) ።

መዝሙር ፡

አዝመረ ፤ **አዘመረ** ፤ አስቈረጠ ፤ አሳጨደ ። አ(ስ)ዝመረ ፤ አስመሰገነ ።

አዝመራ ፤ **(ዐማርኛ)** ፤ በቁሙ ፤ ዐጨዳ ፡ ስብሰባ ፤ ወይም ፡ ዝሪት ።

አዝመር ፤ **(ዐረ ፡ አስመር)** ፤ ያይነት ፡ ስም ፤ ደባባ ፡ ደባሳ ፤ የበሰለ ፡ የሻከከ ፡ ፍሬ ፡ የሚመስል ፤ ፍጹም ፡ ቀይ ፡ ወይም ፡ ፍጹም ፡ ጥቍር ፡ ያይደለ ፡ ማእከላዊ ፡ ሕብር ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፲፪ ፡ ፲፮) ።

አዛምር ፤ የዳቦ ፡ ቅጠል ፤ ዐይነቱ ፡ አረንጓዴ ፡ ብጫቴ ፡ (ዐማርኛ) ።

ተዘመረ ፤ በቁሙ ፤ ተዘራ ፡ ታጨደ ። ምስክር ፡ ተጠራ ፤ ተጠቀሰ ። ተመሰገነ ፡ ተወደሰ ። ተዜመ ፡ ተቃኘ ፡ ተደረደረ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊ ፡ ነው ።

ዝሙር ፤ **(ራን ፡ ራት ፡ ምርት)** ፤ የታመነ ፡ የተመሰገነ ፤ እሙን ፡ ምስጉን ፤ የማይጠረጠር ፡ ምስክር ። ዝሙረ ፡ ቃላትየ ፡ ነቢይ ፡ ኤርምያስ ። ለዝንቱ ፡ ዝሙር ፡ ጳውሎስ ። ወዝሙር ፡ ጳውሎስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ (ቄር ፡ እስት ። ጸላ) ።

ዝማሬ ፤ **(ርያት)** ፤ መዘመር ፡ አዘማመር ፡ ዝመራ ፤ ዥመራ ፡ ቅንቀና ፤ ዜማ ፡ የዜማ ፡ ምስጋና ። ዝማሬ ፡ መላእክት ፡ ቅዱሳን ። ዘምሩ ፡ በአልባቢክሙ ፡ ዝማርያተ ፡ ወስባሕያተ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፺፭ ። ፊመ ፡ ፴፪ ፡ ፯) ። በቁሙ ፤ የዜማ ፡ መጽሐፍ ፡ ስም ፡ ከ፭ቱ ፡ ጸዋትወ ፡ ዜማ ፡ አንዱ ፡ የቅዳሴ ፡ ወንድም ፡ ከድርገት ፡ በኋላ ፡ የሚቃኝ ፡ የሚዜም ፡ የሚዘመም ።

ምዝማር ፤ **(ራት)** ፤ ጥቅስ ፤ የመጽሐፍ ፡ ቃል ፡ ምስክር ፡ የሚኾን ። ብዙኃ ፡ ምዝማር ፡ ብየ ። ዘእምቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ምዝማር ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቄር) ።

ዛሚር ፤ **(ዕብራ)** ፤ ዜማዊ ፡ ያፍ ፤ እጅግ ፡ ድምፀ ፡ መልካም ፤ ያሮድዮን ፡ ወንድም ፡ ወይም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ያፈ ፡ ያሬድ ። ተመልሰኽ ፡ አሮድዮንን ፡ እይ ።

ዘመረግድ ፤—**ዕንቍ** ፤—**መረግድ** ፡ ረገደ ።

ዛሚር፡

ዘኒብ፤በት፤(ዘነበ፡ይዘንብ፡ይዝንብ)፤ ማወዛወዝ፤መቍላት፡መሽጕብ፡መንስነስ።

ዘነብ፤(ብ፡ አዝናብ። ዕብ፡ ዛናብ። ሱር፡ ዙንባ። ዐረ፡ ደነብ)፤ ኅራት፤ የእንስሳትና፡ የአራዊት፡ ቅጥይ፡ በስተኋላቸው፡ የሚበቅል፤ ጫፍ፡ ውልብልቢት፡ ጭራ። ዘነበ፡ከልብ። ዘነበ፡አፍራስ። ምቱረ፡ዘነብ። ርእስ፡ወዘነብ። ወቦሙ፡ዘነብ፡ከመ፡ዘነበ፡ዐቅራብ።ወአዝናቢሆሙ፡ከመ፡አራዊተ፡ምድር፡(ምሳ፳፯፡ ፲፯። ስንክ፡ መስ፳፪። ዘሌ፳፪፡ ፳፫። ኢሳ፲፬፡ ፲፱። ራእ፱፡፲፡ ፲፱)። ዘነበለ፡ አዘነበለ፤ ዝንበ፡ መዘንቢያ፡ ማለት፡ ከዘኒብ፡ ወጥቷል፡ (ዐማርኛ)።

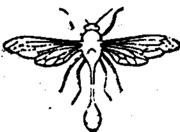
ዘነብ፡

ዝንብ፤(ዕብ፡ ዝቡብ)፤ በቁሙ፡ ኹሉን፡ የሚቀምም፡ የሚልስ፡ የንብ፡ ጕማ፤ ምናምንቴ፡ እንስሳ። ከገጠር፡ ንብ፡ የከተማ፡ ዝንብ፤ ዝንብ፡ ቢሰበሰብ፡ መግላሊት፡ አይከፍት፡ እንዲሉ፡ (ዐማርኛ)።

ዝንብ፡

ዘንቢር፤(ብ፡ዘናቢር። ዐረ፡ዙንቡር፤ ዚንባር)፤ ተርብ፤ የውሻ፡ ዝንብ፡ የሚነድፍ፡ የሚነክስ፡ተቈናጣጭ። ወሰበ፡መጽአ፡ንጉሠ፡ፋርስ፡ኀበ፡ሀገረ፡ንጽቢን፡ወዐገታ፡አምጽአ፡ቅዱስ፡ባዕለ፡

ዘንቢር፡

ሰራዊቱ፡ደመና፡ዘናቢር፡ወትንንያ፤ወነደፍዎሙ፡ለአፍራሲሆሙ፡(ስንክ፡ ጥር፲፰)።

ዘንበሪ፤(ዕብ፡ ዛምሪ)፤ የሰው፡ ስም፤ ከነገደ፡ስምዖን፡ወገን፡የስሉ፡ ልጅ፤ ያባቱ፡ ቤት፡ አለቃ፤ ከመንዝራይቱ፡ ክክስቢ፡ ጋራ፡ ባንድነት፡ ተጣምሮ፡ ተኝቶ፡ ሳለ፤ ካህኑ፡ ፊንሐስ፡ ያልዓዛር፡ ልጅ፡ በዘገሩ፡ ባበታ፡ ጦሩ፡ አጣምሮ፡ ወግቶ፡ የገደለው፤ የደብተራ፡ ኦሪት፡ ዕልው፡ (ዘኍ፳፭፡ ፲፬)።

ዝንጊብል፤(ዕብ፡ ዛንግቢል)፤ በቁሙ፤ የተክል፡ ወገን፤ ሥሩ፡ ከቅመም፡ የሚገባ፤ ሽታው፡ የሚጣፍጥ፡ ጣዕሙ፡ የሚሰነፍጥ።

ዘንጐጎ፤ ጎት፤(ዘንጎጎ፡ ይዘነጕጕ፡ ይዘንጕጕ)፤ ማሽሟጠጥ፤ በነገር፡ መንካት፡ መንካት፤ መስደብ፡ መዝለፍ፤ ማነወር፡ መንቀፍ፤ ማፌዝ፡ ማላገጥ። ይዘነጕግዎሙ፡ በእንተ፡ ዘጕዩ። ይዘነጕጉነ፡ በኀጢአ፡ ሕግ። ይጼዕሉክሙ፡ ወይዘነጕጉክሙ። ወከማሁ፡ ፈያትኒ፡ ይዘነጕግዎ፡ (ዮሴፍ። ጥበ፪፡ ፲፪። ማቴ፭፡ ፲፩። ፳፯፡ ፵፬)። ዘንግ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ መንኪያ፡ መጕነጫ፡ ማለት፡ ነው፡ (አስቴ፬፡ ፲፭። ፭፡ ፪)።

ዘንጓጕ፤(ጒት፡ ጕያን፡ ያት)፤ የሚያሽሟጥጥ፤ አሽሟጣጭ፡ ዘላፊ፡ ነቃፊ፤ ምላሱ፡ እንደ፡ ዘንግ፡ በሩቅ፡ የሚጠቅስ፡ የሚነካ። ይክውን፡ ዘንጓጔ፡ (ምሳ፲፫፡ ፩)።

አዘንጎጎ፤ አሰደበ፤ አስነቀፈ። አዘንጐግሙ፡ ነፍሳቲክሙ። ቦ፡ እለ፡ ይክሕዱ፡ ወያዘነጕጉ፡ ህሉተ፡ ሥርዐተ፡ (ዮሴፍ። መጽ፡ ምስ)።

ተዘንጎጎ፤ ተሽሟጠጠ፤ ተሰደበ፡ ተነቀፈ፤ ማላገጫ፡ ኾነ። ወተዘንጕጉ፡ በኀበ፡ ሀሰዉ፡ (ዘዳ፴፪፡ ፴፯)።

ዝንጉግ፤ ጕ፤ የተሰደበ፡ ንቁፍ፤ ምኑን፡ ጎሱር። ከመ፡ ዝንጉጕ፡ ኢትኩኑ፡ (ምሳ፳፭፡ ፲)።

ዝንጓጌ፤ ስድብ፡ ሽሙጥ፤ ተግዳሮት፡ ለግጥ፡ (ዘፍ፴፡ ፳፫። ሉቃ፩፡ ፳፭)። በባእስ፡ ወበዝንጓጌ፡ ይፌንዎሙ። ነገረ፡ ዝንጓጌ። ኢይረክቦ፡ ዝንጓጌ፡ (ኢሳ፳፯፡ ፰። ጥበ፭፡ ፫። ፩ዜና፡ ፲፯፡ ፱)።

ዘንግዐ፤(ዘግዐ፤ ስሯ፡ ግ)፤ ዘነጋ፡ ረሳ፡ አጠፋ፡ ቀድሞ፡ ያውቀው፡ የነበረውን፤ ልቡ፡ ደንግጦ፡ አእምሮው፡ ተናውጦ፤ ወይም፡ በቀን፡ ብዛት፡ አርጅቶ፡ ገርኝቶ፤ ራሱ፡ ጠፍቶ፡ ተበላሽቶ። ዘግዐን፡ እይ፤ የዚህ፡ ሥር፡ ነው። ዘንግዐኒ፡ ልብየ። ሶበ፡ አኮ፡ ከመ፡ ዝ፡ እምእቤ፡ ዘንጋዕከ። ከመ፡ አብድ፡ እዘነግዕ፡ (ሉቱ፡ ዕዝ፲፡ ፶፩። ራእ፡ ባሮ። ፪ቆሮ፡ ፲፩፡ ፲፯፡ ፳፫)።

—፤ ለፈለፈ፡ ቀባጠረ፤ነገር፡ አበዛ፤ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ይገባል። ወሶበ፡ ትጼልዩ፡ ኢትዘንግዑ፡ ከመ፡ አሕዛብ፡ (ማቴ፯፡ ፯)።

አዘንግዐ፤ አዘነጋ፤ ዝንጉ፡ አደረገ፤ አስረሳ፡ ልብ፡ አጠፋ። አብዝኆ፡ መጻሕፍት፡ ያዘነግዕ፡ ልበ። ናሁ፡ አነ፡ ኣንጕግዎ፡ ወኣዘነግዓ፡ ልባ፡ (ግብ፡ ፳፮፡ ፳፬። ሆሴ፪፡ ፲፬)።

ተዘንግዐ፤ ተዘነጋ፡ ተረሳ፤ ጠፋ፡ ቀረ።

ዝንጉዕ፤(ጓን፡ ጓት፡ ግዕት)፤ የተዘነጋ፡ ዝንግ፤ ውዳቂ። የዘነጋ፡ ዝንጉ፤ ልበ፡ ቢስ፤ ተለል፡ ተለል፡ የሚል፡ (ቋንቋውን፡ የሚያውቅለት፡ ሳይኖር፡ አላስተርጓሚ፡ የሚናገር፡ (፩ቆሮ፡ ፲፬፡ ፲፩)። ዝንጉዕ፡ አይሁዳዊ። ኢይኩን፡ ዕዉረ፡ ወኢጽሙመ፡ ወኢ ዝንጉዐ። ዝንጉዓን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ልብ፡ (ቄር፡ እስት። ፍ፡ ነ፡ ፩። ፳፬፡ ፫)።

ዝንጋዔ፤(ዕያት)፤ በቊሙ፤ መዘንጋት፡ አዘ ነጋግ፤ ዝንጋታ፡ ርሳታ፤ ተረት፡ ተርታ፤ ከንቱ፡ ነገር። መንፈስ፡ ዝንጋዔ። አ፡ ለዝ፡ ዝንጋዔ። ወከነ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድሜሆሙ፡ ከመ፡ ዝንጋዔ፡ ወኢአምን ዎን፡ (ሆሴ፬፡ ፲። ቄር፡ እስት። ሉቃ፳፬፡ ፲፩)።

ዝንድ፤(ዐረ)፤ የብረት፡ ዘንግ፤ የመዝጊያ፡ ስናግ፡ ረዥም፡ ሸንገል። የዋዌን፡ ፍች፡ እይ፤ ዘንድ፡ ዘንደ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

ዜነወ፤—ነገረ፤—ዘየነ፤ዘይነወ።

ዘንይ፤ ዮት፤ (ዘነየ፡ ይዘኒ፡ ይዝኒ። ዕብ፡ ዛናህ። ሱር፡ ዝናእ። ዐረ፡ ዘነይ፤ ዘመወ)፤ መዘናት፤ መዳራት፤ መቈላመም፡ የዝሙት፡ ዋዜማ፡ መቆም። መሴሰን፡ መቀንዘር፤ ባልን፡ ወይም፡ ሚስትን፡ ትቶ፡ ወደ፡ ሌላ፡ መኼድ፤ በዝሙት፡ ሥራ፡ ማደፍ፡ መርከስ፤ ዘር፡ መዝራት፡ ማውጣት፡ ማፍሰስ፤ ዘመወን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው።

ዝንየት፤ዝኔት፤ መዘሞት፤ ዝሙት፡ ዝና፤ የዝሙት፡ ሥራ። ዘር፡ እድፍ፡ ርስሐት። እመ፡ ቦ፡ ዘወድቀ፡ በዝንየት፡ ወበሕልም፡ ይትከላእ፡ እም ቍርባን፡ ኪያሃ፡ ዕለተ። እመ፡ ቦ፡ ዘወፅአ፡ ዝንየት፡ ወውእቱ፡ እንዘ፡ ንቁህ፡ ይትገሐሥ፡ እምቍርባን፡ ስድስተ፡ ዕለተ። ዝኔት፡ በኀሊና፡ ርኩስ። እመ፡ ቦ፡ ዘይትከዐዎ፡ ዝንየት፡ ለዝሉፉ፡ (ቄድር፡ ገ፸፡ ፸፯)። ወከዐዉ፡ ዝንየቶሙ፡ ዲቤሃ፡ (ሕዝ፳፫፡ ፰)።

ዘኒም፤ ሞት፤ (ዘን(ነ)መ፡ ይዘንም፡ ይዝንም። ዕብ፡ ዛራም፤ ዜሬም)፤ መዝነም፤ ከላይ፡ ከአየር፡ ከሰማይ፡ መውረድ፡ መፍሰስ፤ በኀይል፡ መረጨት፤ የውሃ፡ የእሳት፡ የበረድ፡ የመቅሠፍት። ዘ ነመ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ፀቢይ፡ ዝናም። ዘነመ፡ እሳት። ይዘንም፡ መዓግር፡ ላዕለ፡ ኃጥኣን። በረድ፡ ይዘንም፡ (ዮሴፍ። ሉቃ፲፯፡ ፳፱። መዝ፡ ፲። ፳፯)።

አዝነመ፤ አዘነመ፡ አወረደ፤ ረጨ፡ አፈሰሰ። አስደራጊነትም፡ አለበት። እኤዝዝ፡ ደመናተ፡ ከመ፡ ኢያዝንሙ፡ ላዕሌሃ። አዘዘ፡ ደመና፡ ወአዝነመ፡ መና። ኣዘንም፡ በረደ። ወአዝነመ፡ እግዚ፡ እሳተ፡ ወተየ፡ እምሰማይ፡ (ኢሳ፭፡ ፮። መዝ፡ ፸፯። ዘፀ፱፡ ፲፰። ዘፍ፲፱፡ ፳፬)።

ዝናም፤ (ማት)፤ በቊሙ፤ የውቅያኖስ፡ ውሃ፡ በደመና፡ ዐይበት፡ ተቋጥሮ፡ በነፋስ፡ ወደልጋዝ፡ ተጭኖ፡ ወደ፡ ላይ፡ ወዳየር፤ እየወጣ፡ ተመልሶ፡ ወደ፡ ባሕር፡ ወደ፡ የብስ፡ የሚረጭ፡ የሚፈስ፡ የሚነሰነስ። የዐቍር፡ ማየ፡ በከርሠ፡ ደመና፡ ወያወርድ፡ ዝ ናመ፡ እምከርሠ፡ ማሕፀና። በእንተ፡ ዝናማት፡ ከመ፡ ዝናም፡ ይፈኑ። ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ርደተ፡ ዝናማት፡ (ቅዳ፡ ጎር። ጸዋት)።

ዘናና፤ (ዘነ፡ ዘነነ፤ ዘንዘነ፤ ዘኒን፤ መውገጥ)፤ ብስ፡ ክብ፡ እንክብል፡ ደንጊያ፤ በወይፈን፡ ግንባር፡ ላይ፡ የሚታሰር፡ መቅጫ። በደንጕራ፡ ዕንጨት፡ ላይ፡ የሚሰካ። በቊሙ፡ ዘነዘና፡ ራሳም፡ የሙገጫ፡ ግልገል። ለመርከብና፡ ላትሮንስም፡ መልሕቅ፡ ይነገ ራል፡ (አዋል)። ጐንደሮች፡ ግን፡ ውኻሞውን፡ ዘነ ዘና፡ ይሉታል። ኹሉም፡ ዐማርኛ፡ ነው።

ዘኒፍ፤ (ዘነፈ፡ ይዘንፍ፡ ይዝንፍ)፤ ማዘንፍ፤ የልብስ፡ የቃል፡ (ዐማርኛ)።

ተዛነፈ፤ በቊሙ፡ ተዛነፈ። (ግጥም፤ ስለ፡ ሳውልና፡ ስለ፡ ኬፋ፡ ሞት)፤ ጳውሎስ፡ ታርደ፡ በኔሮን፡ ሰይፍ፤ ኹለቱ፡ ዓመት፡ ፈርጅ፡ ሳይዛነፍ፤ ሰቅሎ፡ ለመ ግደል፡ በመጨረሻ፤ ወሰዱት፡ እንጂ፡ ከምሥራቅ፡ ዋሻ፤ ጴጥሮስን፡ ማርከ፡ ከባቢሎን፤ ሮም፡ እንድትከብር፡ እንድትገን።

ዘኒቅ፤ (ዘነቀ፡ ይዘንቅ፡ ይዝንቅ። ዕብ፡ ዛኖቅ፤ ቀዲም፡ ቀኒጽ)፤ መዘንቅ፡ ማዛ ነቅ፤ መቀየጥ። መገርንቅ፡ አብዝቶ፡ መጨመር፤ የግብር፡ የነገር። ዘንቅ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ግእዝ፡ ካማ ርኛ።

ዝናር፤(ራት። ዐረ፡ ዙናር። ሱር፡ ዙ ናራ። ጽር፡ ዘናሪዎን)፤ በቊሙ፤ መታጠቂያ፡ ዐጭር፡ የወገብ፡ ማሰሪያ፤ ወይም፡ ድግ። ሞጣሕት፤ ወርደ፡ ጠባብ፡ ቁመተ፡ ረዥም፡ እንደ፡ ድግ፡ ያለ፤ ዲያቆናት፡ የሚያጣፉት፡ የሚያወነዝፉት፡ በትከሻቸው፡ ላይ፡ የሚያደርጉት። ቀኒተ፡ ሐቌ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእነ፤ ለይኩን፡ ሐቌክሙ፡ ቅኑተ። ኢይ ቅንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸ ሎት፤ እስመ፡ ግዑዛን፡ እሙንቱ። ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ክሣዱ፤ ወኢይግበር፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ አሐዱ፡ መትከፍቱ። ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፊቃር፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፬። ፯፡ ፬። ፈ፡ መ፡ ፴፩፡ ፫፡ ፭)።

ዝንቱ፤(ዝ፡ ንቱ)፤ የቅርብ፡ ዐጸፋና፡ ቅ ጽል፤ ይህ፡ ይኸው፤ ይኸኛው። ን፡ በር፡ ከፋች፤ ቱ፡ አርቲክል፡ ነው፤ ዝን፡ ዙ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ዝንቱ፡ ይላል፡ እንጂ፡ ዐጭሩ፡ መልካሙ፡ ዙ፡ ነበረ፤ ዝኩ ንና፡ ዝክቱን፡ እይ፤ የዚህ፡ አንጻር፡ ነው። ዝንቱስ፡ ይፀርፍ፤ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፤ በእንተ፡ ዝንቱ፤ ዐ ጸፋ። ዝንቱ፡ ሕዝብ፤ ዝንቱ፡ ነዳይ፤ ዝንቱ፡ ይስማ ኤል፤ ቅጽል። ዘንተ፡ (ዘ)፡ ይህን፤ ይህነን፤ ይኸውን፡ ይኸኛውን። ዘንተ፡ አሕሠምከ፡ ወዘንተ፡ አሠነይከ፡ (ሳታት)።

ዝዕላ፤(ዐረ፡ ዚር። ዕብ፡ ዜር)፤ ዘርፍ፡ ጌጥ፡ ጐፍላ፤ አበባ፡ ዐጽቅ፡ ዛላ፤ በቆብ፡ በባርኔጣ፡ ላይ፡

ወይም ፡ በዙሪያው ፡ የሚደረግ ። ሥራዕ ፡ ሎሙ ፡ ቀዋ ብዕተ ፡ ዘአልቦ ፡ ዝዕላ ፡ ዘከመ ፡ ደቂቅ ፡ (ሥር ፡ ጸሆ) ።

ዘፈነ ፤ ኖተ ፤ (ዘፈነ ፡ ይዘፍን ፡ ይዝፍን ። ዐረብ) ፤ መዝፈን ፡ መወዛወዝ ፤ ማሸብሸብ ፡ ማጋፈት ፤ መዝለል ፡ መፈንጨት ። እንዘ ፡ ይትዋነይ ፡ ወይዘፍን ። ተንሥኡ ፡ ይዝፍኑ ። ይዘፍኑ ፡ አድባር ፡ ከመ ፡ ሐራጊት ። እንዘ ፡ ይዝፍኑ ፡ በማሕሌተ ፡ እግዚእሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ። ፩ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፯ ። ሔኖ፺፩ ፡ ፱ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ዘፋኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚዘፍን ፡ ዘፋኝ ፤ ተወዛዋዥ ። ከመ ፡ ያነቅሆ ፡ ለልበ ፡ ዘፋኒ ፡ ናብሊስ ። ዘፋኒት ፡ አቅረበት ፡ ጳሕለ ፤ ሄሮድስ ፡ ለዮሐንስ ፡ ርእሶ ፡ አምተረ ። ኢትኩኑ ፡ ዘፋንያነ ፡ (ደራሲ ። መዋሥ ። ዲድ ፡ ፯) ።

ዘፈን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ዝላይ ፡ እስክስታ ። እስ ፡ ይጸብእሙ ፡ ሰይጣን ፡ በነገረ ፡ ዘፈን ፡ ወተውኔት ። ካህናት ፡ ኢይነጽሩ ፡ ተውኔተ ፡ ወኢዘፈነ ፡ (ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፯) ።

አዝፈነ ፤ አዘፈነ ፤ አዘለለ ፤ ዘፈን ፡ አስተማረ ። ያዘፍን ፡ አፍራሰ ፡ እንዘ ፡ ያነዝር ፡ በእንዚራ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

ምዝፋን ፤ (ናት) ፤ መዝፈኛ ፤ ማዘፈኛ ፡ ቦታ ፡ መሣሪያ ። ዘበልዐ ፡ በቤተ ፡ ምዝፋናት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

ዘፈፍ ፤ (ዘፈ ፤ ዘፈፈ ፡ ይዘፍፍ ፡ ይዝፍፍ ። ሰፈፈ) ፤ ዘፍ ፡ ማለት ፤ መውደቅ ፡ መጋደም ። ዘፍ ፡ መኾን ፤ መንዘፈፍ ።

ዙፋን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ታላቅ ፡ ዐልጋ ፡ ዘፍ ፡ መባያ ፤ መንበረ ፡ መንግሥት ። ማማ ፡ ቁራ ፤ የዘፍ ፡ ላይ ፡ ሥራ ።

ዘፍዘፈ ፤ (ዐረብ) ፤ ሰፋ ፡ ተንሰራፋ ፤ ተዘረጋ ፤ የእጅ ፡ የዐጽቅ ፡ የክንፍ ። ወፈረ ፡ ገዘፈ ፡ ዘፍዛፋ ፡ ኾነ ። በቁሙ ፤ ዘፈዘፈ ፡ ዘፈቀ ፡ ነከረ ፤ ለማራስ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

አንዘፍዘፈ ፤ በቁሙ ፤ ዘረጋ ፡ አራገበ ፤ አርገበገበ ። ኪሩቤል ፡ እንዘ ፡ ያንዘፈዝፉ ፡ ክነፊሆሙ ፡ ዴበ ፡ ምሥሃል ። መላእክት ፡ እግዚ ፡ ያንዘፈዝፉ ፡ ክነፊሆሙ ፡ ላዕሌሁ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳) ።

ዘፈቀ ፤ በቁሙ ፤ ነከረ ፡ አራሰ ፤ ዘፈዘፈ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘፈር ፤ (ብ ፡ አዝፋር ። ዐረ ፡ ሸፍር ። ሱር ፡ ስፉራ ፤ ጽንፍ) ፤ ጫፍ ፡ ዳርቻ ፤ ዘርፍ ፡ ቅጽል ፤ የልብስ ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ሰፈረ ፡ ነው ፤ ዘረፈም ፡ ይኾናል ፡ (ዘኊ፲፭ ፡ ፴፰ ፡ ፴፱ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፲፪) ። ዘፈረ ፡ ልብሱ ፡ አንቅዕተ ፡ ደም ፡ አይበሰ ። አዝፋረ ፡ አልባሲሆሙ ። አዝፋረ ፡ ወርቅ ። ይስሕብ ፡ አዝፋረ ፡ አልባሲሆን ፡ (ቀሌ ። ማቴ፳፫ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፵፬ ። አርጋ ፡ ፪) ።

ዘፈት ፤ (ዘፈ ። ዕብ ፡ ዛፋት) ፤ ዝፍት ፡ አወጣ ፤ በዝፍት ፡ ቀባ ፡ ለቀለቀ ፡ መረገ ፡ ዘጋ ።

ዝፍት ፤ (ዕብ ፡ ዜፌት ። ሱር ፡ ዚፍታ ። ዐረ ፡ ዚፍት) ፤ በቁሙ ፤ የንጨት ፡ የሙጫ ፡ ቅጥራን ፡ ከታወቁ ፡ ዛፎች ፡ የሚወጣ ፤ መጣብቅነት ፡ ያለው ፡ መልኩ ፡ አተላ ፡ ጭቃ ፡ የሚመስል ፡ ጥቁር ፡ ክርፋታም ፤ እንደ ፡ ጋዝ ፡ እንደ ፡ ዲን ፡ እሳት ፡ የሚቀበል ፤ ቶሎ ፡ የሚነድ ፡ የሚቃጠል ። አዘዘ ፡ ይቅብዑ ፡ ሥጋሁ ፡ ተየ ፡ ወዝፍተ ፡ ወይደይዎ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ እሳት ። ነሥአ ፡ ዳንኤል ፡ ዝፍተ ፡ ወጸጕረ ። ተየ ፡ ወዝፍት ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፯ ። መጋ፳፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ዝቅ ፤—የማስ ፡ ጋን ፤—ዝሒቅ ፡ ዘሐቀ ፤ ዝሕቅ ።

ዘቂቅ ፤ (ዘቀ ፡ ይዘቅቅ ፡ ይዝቅቅ ። ዕብ ፡ ዛቆቅ ፤ ዘቃቅ ፤ ነጠፈ ፤ አጽረየ) ፤ መዝቀጥ ፡ መጥለቅ ፤ ዝቃጭ ፡ አተላ ፡ መኾን ። ፪ኛም ፤ ዘቅዘቀ ፡ ብሎ ፡ ዝቅዝቅ ፡ ዘቅዛቃ ፡ ዝቅተኛ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ይወጣል ፡ (ዐማርኛ) ። ይህን ፡ የመሰለ ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ ቃሉና ፡ ፊደሉ ፡ የግእዝ ፡ ሲኾን ፡ ወዳማርኛ ፡ ስለ ፡ ኼደ ፡ በግእዝ ፡ ቃላት ፡ ውስጥ ፡ አይገኝም ።

ዘር ፤ (ራት ። ዕብ ፡ ዛር ፤ ብ ፡ ዛሪም) ፤ በቁሙ ፤ ነኪር ፡ ልዩ ፡ ባዕድ ፡ ሌላ ፤ የሌላ ፡ ወገን ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፤ እንግዳ ፡ ስደተኛ ። ጣዖት ፤ መንፈስ ፡ ጋኔን ፡ በሰው ፡ እያደረ ፡ ሰው ፡ የሚያስት ፡ (ዐማርኛ) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ዘር ፡ ባዕድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ግብት ፡ ሐዲስ ፡ ይላል ። ኢይከውነከ ፡ አምላከ ፡ ግብት ። ኢይኩን ፡ ብከ ፡ አምላክ ፡ ሐዲስ ፤ አይገኝብኽ ፡ (መዝ ፡ ፹ ። ቁር) ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ግእዙ ፡ አምላክ ፡ ነኪር ፡ ባለው ፡ ዕብራይስጡ ፡ ኤል ፡ ዘር ፡ ይላል ።

ዘራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ጣዖታዊ ፤ ዘራም ፡ ባለዘር ፤ የዘር ፡ ፈረስ ።

ዘርት ፤ (ዕብ ፡ ጌሬት) ፤ ዣርት ፤ ዐይነ ፡ ፈጣጣ ፡ ጠጕረ ፡ ጋሬጣ ፡ (ዘራም ፡ ሴት) ፤ ቅንፋዝን ፡ እይ ።

ዘርአ ፤—ዘራ ፤—ዘሪዕ ፡ ዘርዐ ፤ ዘርዕ ።

ዘሪብ ፤ በት ፤ (ዘረበ ፡ ይዘርብ ፡ ይዝርብ ። ዐረ ፡ ፀረበ) ፤ መምታት ፡ መቀጥቀጥ ። ደረበንና ፡ ጸረበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ። መርገጥ ፡ መረጋገጥ ፤ የጫማ ፡ የምንጣፍ ። በትግሪኛ ፡ ግን ፡ መንገር ፡ መናገር ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ የነገርን ፡ በትር ፡ ስድብን ፡ ያሳያል ።

ዘርብ ፤ ምት ፡ አመታት ፤ አንዛዘር ፤ ርግጫ ።

መዝረብ ፤ መምቻ ፤ መቀጥቀጫ ፤ ድሕንጻ ፡ መዶሻ ። ነሥአት ፡ መትከለ ፡ ወመዝረበ ። በሰፌልያ ፡

መዝረብ ፡

ወበመዝረብ ፡ አዕፀምቲክ ፡ ሰቡር ፡ (አቡሻ ፡ ፵፯ ። ደራሲ) ።

ዘርበን፤(ናት ። ዐረ ፡ ዘርቡል)፤ ነጠላ ጫማ፤ ከፍት ፡ መጫሚያ ፡ በስተኋላ ፡ ተረከዝ ፡ የማይከድን ፡ የማይሸፍን ። እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ቀዲሙ ፡ የሐርምዎ ፡ ለአሣእን ፡ ወድኅረሰ ፡ የሐውሩ ፡ በዘርቦናት ፡ ወበቆጽናት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ዘርበን ፡

ዘርቤት ፤ (ዐረ ፡ ዙርቢየት) ፤ ጥሩ ፡ ልብስ ፡ ለሐፍ ፤ ክቡር ፡ ምንጣፍ ፡ ያልጋ ፡ የዙፋን ፡ ጌጥ ። ወመንጸፈ ፡ ቤታ ፡ ውእቱ ፡ ዘርቤት ፡ ቀዳሴ ፡ ዘሱራፌል ። ዘርቤታት ፡ ነጸፍኩ ፡ ዘእምግብጽ ። ነጸፊት ፡ ዘርቤታት ፡ ወአልባሳት ፡ ደርከኖ ፡ ዲበ ፡ ዐራታ ፡ (ድጓ ። ምሳ ፯ ፡ ፲፮ ። ስንክ ፡ የካ፲፫) ።

ዘርግሐ፤ተዘርግሐ፤(የዘግሐ ፡ ስሯጽ፤ ዐማርኛ)፤ በቁሙ ፤ ዘረጋ ፤ ተዘረጋ ።

ዘረው፤ዎት፤(ዘረወ ፡ ይዘሩ ፡ ይዝሩ ። ዕብ ፡ ዘራህ) ፤ ማዝራት ፤ መዝራት ፡ መበተን ፤ ማጥፋት ፡ ማባከን ፤ ባዶ ፡ ማድረግ ፤ አብዝቶ ፡ መስጠት ፡ መመጽወት ፤ መውገዝ ፡ መለየት ፡ ማራቅ ፤ ምስጢሩ ፡ መበተን ፡ ከለው ፡ ይገባል ። ይዘርዎ ፡ ለጊሜ ፡ ከመ ፡ ሐመድ ። ዝሩ ፡ እክለክሙ ፡ ላዕለ ፡ መቃብረ ፡ ጻድቃን ። እዘርዎሙ ፡ ውስተ ፡ ዙሉ ፡ ነፋሳት ። ዘሪዎቱ ፡ ንዋየ ፡ ለመብልዕ ፡ ወመስቴ ። ዘረወ ፡ መክፈልተ ፡ ንዋዩ ፡ ላዕለ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ። ዘረወ ፡ ኢምእመናነ ፡ እምነ ፡ ጉባኤ ፡ (መዝ ፡ ፻፵፯ ። ጦቢ ፬ ፡ ፲፯ ። ሕዝ ፭ ፡ ፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሐምሌ ፭) ።

ዘራዊ ፡ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ በታኝ ፡ አጥፊ ፤ አባካኝ ። ዘራዊ ፡ መርጌቱ ፡ ለእግዚ ። ዘራዊ ፡ ንዋይ ። ዘራዊ ፡ በአስተዋፅኦታት ፡ (ቀሌ ። ፍ ፡ ን ፡ ፴፬ ። ፴፪) ።

አዝረወ፤ አስበተነ፤ አስጠፋ ፡ አስፈረሰ ።

ተዘርወ ፤ ተዘራ ፡ ተበተነ ፤ ተበታተነ ። እምህየ ፡ ተዘርዉ ፡ ውስተ ፡ ዙሉ ፡ አህጉር ። ዙልክሙ ፡ ትዘረዉ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ውስተ ፡ መካኑ ። እስመ ፡ ጽሑፍ ፡ እቀትሎ ፡ ለኖላዊ ፡ ወይዘረዉ ፡ አባግዕ ፡ (ኩፋ ፡ ፲ ። ዮሐ ፲፯ ፡ ፴፪ ። ማቴ ፳፮ ፡ ፴፩) ።

ዝርው፤(ዋን ፡ ዋት ፡ ሩት) ፤ የተዘራ ፡ የተበተነ ፡ ብትን ፤ ብትንትን ፤ አንድነት ፡ የሌለው ። ሐመድ ፡ እትን ፡ ዝርው ፤ ረሰይኩክሙ ፡ ዝርዋነ ፡ ውስተ ፡ አሕዛብ ። ተሰምየ ፡ ስማ ፡ ዝሩት ፤ እስመ ፡ በህየ ፡ ዘረዎሙ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ሚልክ ፪ ፡ ፱ ። ዘፍ ፲፩ ፡ ፱) ።

ዝርወት ፤ (ታት) ፤ መዝራት ፤ መዘራት ፡ መበተን ፤ መለያየት ። ዝርወተ ፡ ሕዝብ ። ዝርወተ ፡ እስራኤል ። ዝርወተ ፡ ልሳን ፡ (ዳን ፲፪ ፡ ፯ ። ኢሳ ፵፱ ፡ ፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ዘሮ ፤ (ሮማይ ፡ ዜሮ) ፤ ባዶ ፡ ጠፍ ፤ የባዶ ፡ ምልክት ፤ ፊደል ፡ (0) ካንድ ፡ እስከ ፡ ዘጠኝ ፡ ያሉትን ፡ አኃዞች ፡ (1—9) ስማቸውንና ፡ ቍጥራቸውን ፡ የሚለዋውጥ ፡ የሚያበዛ ።

ዘርዜቅ ፤ የድሪ ፡ ጕንጕን ፤ ትት ፤ የወንፊት ፡ ዐይነት ፤ የወርቅ ፡ ሰንሰለት ። ወፀፍሮሁ ፡ ከመ ፡ ዘርዜቅ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፳፪) ። ከዘርዘረና ፡ ከዘረቀ ፡ ከኹለቱ ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ነው ።

ዘርዘረ ፤ (ዘሬር ፡ ዘረ ። ዘረወ) ፤ በቁሙ ፤ ዘረዘረ ፡ አፍታታ ፡ አበጠረ ፤ ለያየ ፡ በተነ ፡ በታተነ ፤ የነገር ፡ የጠጕር ፡ የርባታ ፡ የቍጥር ፡ የሽንጎ ፡ የማኅበር ፡ የጥርስ ፡ የሰብል ። አጠፋ ፡ አበላሸ ፡ ከንቱ ፡ አደረገ ፤ የሥራ ፡ የምክር ፡ (ሔኖ፶፫ ፡ ፲፭) ። ዘርዝር ፡ ምክሮሙ ። ስአለ ፡ ከመ ፡ ይዘርዝር ፡ እግዚ ፡ ምክሮሙ ፡ ለዐላውያን ፡ (ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ታኅ፱) ።

—፤መሸነ ፡ አመነሸ ፡ በረበረ ፤ አዘራ ፡ አንዘረዘረ ፤ ያውድማ ። ሠወየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ነገር ፡ ነው ።

ተዘርዘረ ፤ ተዘረዘረ ፡ ተፍታታ ፤ ተለያየ ፡ ተበታተነ ፤ ጠፋ ፡ ከንቱ ፡ ኾነ ። ይትከሀል ፡ ይሕየው ፡ ዘማስነ ፡ ወዘተዘርዘረ ። አዘዘ ፡ ይሥትርዎሙ ፡ በአጽፋረ ፡ ኀጺን ፡ ከመ ፡ ይዘርዝር ፡ ሥጋሆሙ ። ወይዘርዝር ፡ ዙሉ ፡ ዘፍጥረታት ፡ ሕምዝ ። ጸለየ ፡ ቅዱስ ፡ ማእከለ ፡ እሳት ፡ ወተዘርዘረ ፡ ውእቱ ፡ እሳት ፡ ወወፅአ ፡ ቅዱስ ፡ እምኔሁ ፡ (ኪዳ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፱ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፱) ።

ዝርዙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ዝርት) ፤ የተዘረዘረ ፡ የተበተነ ፤ ብትን ፡ ጕትን ፡ ብጥር ። ኢትግበር ፡ ሥዕርተከ ፡ ፍቱሐ ፡ ወዝርዙረ ፤ ወኢፀፋረ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ። ዘር ፡ ዘር ፡ ያለ ፤ ዘርዛራ ፤ የጥርስ ፡ የወንፊት ። ዐይነ ፡ ሸውራራ ፡ እግረ ፡ ወንካራ ፡ ጥርስ ፡ ዘርዛራ ፤ መጋዝ ፡ ጥርስ ፡ እንዲሉ ፡ (ኪዳ ፤ ስለ ፡ ሐሳዊ ፡ መሲሕ ፡ መልክ) ። የዘረዘረ ፡ ዝርዝር ፡ ዐዲስ ፡ ወጣት ፡ ሰብል ። (ተረት) ፤ ዝርዝረ ፡ ቀጭ ፤ ዐመደ ፡ ፈጭ ።

ዘርዘር ፤ (ዘርዜቅ) ፤ ማንዘርዘሪያ ፤ የጠፍር ፡ የኹማት ፡ የሽቦ ፡ ወንፊት ።

ዘሪጥ ፤ ዘረጠ ፤ አዝረጠ ፤ ዘረጠ ፡ ዝራጭ ፡ ምዝራጥ ። ዘርጠጠ ፡ ዘርጣጣ ፤ በቁሙ ፡ (ዐማርኛ) ።

ዘረየ ፤ (ይዘሪ ፡ ይዝሪ ። ዘረወ) ፤ በተነ ፡ ለየ ። ወና ፡ የ ፡ ይወራረሳሉ ። ለሰባልዮስ ፡ ይዘርዮ ፡ ወለአርዮስ ፡ ይሰድዶ ፡ (ስንክ ፡ ታኅሣ፱) ። ዮም ፡ ይእዜ ፡ ብሎ ፡ ዛሬ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዘሪክ ፤ ኮት ፤ (ዘረከ ፡ ይዘርክ ፡ ይዝርክ ። ደረከ) ፤ መዘርከት ፡ መቅደድ ፤ ማዝረክረክ ፡ መጣል ፤ ደረከን ፡ እይ ።

ዘርከየ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ሰደበ ፡ አዋረደ ፡ ተላገደ ፤ ክፉ ፡ ስም ፡ ቀባ ። አብድ ፡ ይዘረኪ ፡ ወኢየአዙት ። ንፍረት ፡ ዘርከዮቱ ፡ ለዐርክከ ። ዘርከየት ፡

ጾላኢ ። ከመ ፡ ይጽዐላሃ ፡ ወይዘርክያሃ ፡ በእንተ ፡ ዝሙት ፡ (ሚራ ፲፰ ፡ ፲፰ ። ፴፩ ፡ ፳፪ ። ቅዳ ። ዮሴፍ) ።

ዘርካዪ ፤ መዘርክይ ፤ የሚሳደብ ፡ ተሳዳቢ ፡ ተሳጋጅ ፤ ስመኛ ።

አዘርከየ ፤ አሰደበ ፤ ተሳዳቢ ፡ አስነማ ።

ተዘርከየ ፤ ተሰደበ ፤ ስሙ ፡ ጠፋ ፤ ወሬው ፡ ክፋ ።

ዝርኩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ኪት ፡ ክይት) ፤ የተሰደበ ፡ ስዱብ ፤ ስሙ ፡ ጥፉ ፤ ስድብ ፡ ልብሱ ፤ ነውር ፡ ቀሚሱ ። በውነት ፡ ወይም ፡ በሐሰት ፡ እንደ ፡ ሶስና ፡ (ዳንኤ ፡ ፴፩—፵) ።

ዝርክዩ ፤ (ይያት) ፤ መሰደብ ፤ መሰደብ ፡ አሰዳደብ ። ስድብ ፤ ለግድ ።

ዝርክይና ፤ ስዱብነት ፤ ስድብ ፡ የስድብ ፡ ቃል ፡ (ቀሌ) ።

ዘሪዕ ፤ ዖት ፤ (ዘርዐ ፡ ይዘርዕ ፡ ይዝራዕ ። ዕብ ፡ ዛራዕ ። ሱር ፡ ዝራዕ ። ዐረ ፡ ዘረዐ) ፤ መዝራት ፡ መትከል ፤ ፍሬን ፡ ቅንጣትን ፡ በርሻ ፡ ላይ ፡ መበተን ፤ መርጨት ፡ መፈንጠቅ ፡ ማፍሰስ ፡ መነስነስ ፤ ዘርን ፡ መቅበር ፡ ዐፈር ፡ ማልበስ ፡ እንዲበቅል ፡ ማድረግ ፤ ለምድርና ፡ ለሴት ፡ ዐደራ ፡ መስጠት ። በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ዘርዐ ፡ ለዘሪዐ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ኢትዝርዑ ፡ ለክሙ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ። ኢትባእ ፡ ኀበ ፡ ብእሲተ ፡ ካልእከ ፡ ወኢትስክብ ፡ ምስሌሃ ፤ ወኢትዝራዕ ፡ ዘርዐከ ፡ ላዕሌሃ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፩ ። ኤርሽ ፡ ፫ ። ዘሌ፲፰ ፡ ፳) ። ሌለየ ፡ ፈለጠ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዘርዐ ፡ ይላል ። አመ ፡ ከፈሎሙ ፡ ልዑል ፡ ለአሕዛብ ፡ ወዘከመ ፡ ዘርዖሙ ፡ ለደቂቀ ፡ አዳም ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፰) ። መዘርጋት ፡ መስደድ ፤ የእጅ ፡ የክንድ ። መወጠር ፡ መገተር ፡ መነጠል ፤ የመጋረጃ ፡ የድንኳን ።

ዘራዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚዘራ ፡ ዘሪ ፡ ተካይ ፡ (ገበሬ ፡ ወላጅ ፡ አባት) ። ውእቱ ፡ ይሁብ ፡ ዘርዐ ፡ ለዘራዒ ። ሰይጣን ፡ ዘራዔ ፡ እኪት ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ። ዘራዔ ፡ ንባብ ፡ (፪ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ቀሌ ። ግብ፲፯ ፡ ፲፰) ።

አዝርዐ ፤ አ(ስ)ዘራ ፡ አስተከለ ፤ አስበተነ ።

ተዘርዐ ፤ ተዘራ ፡ ተበተነ ፤ ዘሩ ። ተዘራበት ፡ ተተከለበት ፤ ርሻው ። ኀቡረ ፡ ተዘራዕነ ፡ ማእከለ ፡ ክርሥኪ ። ዘርዐ ፡ ዘይዘራዕ ። ምድር ፡ ዘኢይዘራዕ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፰ ። ዘሌ፲፩ ፡ ፴፯ ። ኤር ፡ ፪ ፡ ፪) ።

ዝሩዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ርዕት) ፤ የተዘራ ፤ የተዘራበት ፡ ዝር ። ለእመ ፡ ዐቀብነ ፡ አበሳሁ ፡ ለዘይትጋነይ ፡ ለነ ፡ ከነት ፡ ዝርዕት ፡ ውስተ ፡ ኩዀሕ ። ገራህት ፡ ዝሩዕ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ግን፲፱) ።

ዝርዐት ፤ መዝራት ፡ መዘራት ፤ አዘራር ፡ ዝሪት ።

ዘርዕ ፤ (ዓት ፤ አዝርዕት) ፤ በቁሙ ፤ ዘር ፡ ቅንጣት ፡ ጥሬ ፡ ፍሬ ፤ የሚበቅል ። በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ዘርዕ ። ሀበነ ፡ ዘርዐ ፡ ምድር ። ፍሬያተ ፡ አዝርዕት ፡ (ኩፋ ፡ ፲፩ ። ዳንኤ ፡ ፲፯ ። ጥበ፲፯ ፡ ፳፪) ።

—፤ የሰው ፡ ዘር ፤ ልጅ ፡ ወገን ፡ ነገድ ፤ ትውልድ ። ከዐወ ፡ ዘርዐ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ማእከለ ፡ ዘርዕኪ ፡ ወማእከለ ፡ ዘርዓ ። ለከ ፡ ወለዘርዕከ ። እምዘርዐ ፡ ሜዶን ። ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ አዝርዕት ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩ ። ዘፍ፫ ፡ ፲፭ ። ገላ፫ ፡ ፲፯ ። ዳን፱ ፡ ፩ ። መጽ ፡ ምስ) ። ንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ ቀቲል ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ከንኡስ ፡ አንቀጽ ፡ የሚወጣ ፡ ጥሬ ፤ ቀትል ፡ መቅትል ፡ ምቅታል ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

መዝርዕ ፤ (ብ ፡ መዘርዕ) ፤ ቁፋ ፡ ቅርጫት ፤ ላዳን ፡ ታላቅ ፡ የቤት ፡ ቍና ፤ ቤደ ፡ ቀረዋ ፤ እንቅብ ፡ ጕርዝኝ ፡ ጕብ ፤ ገበሬ ፡ ዘር ፡ የሚሰፍርበት ፡ የሚያኖርበት ፤ ወይም ፡ በርሱ ፡ ይዞ ፡ የሚዘራበት ፡ የዘር ፡ መሣሪያ ፤ ለሌላም ፡ ይኾናል ። ወአግሐሡ ፡ ዘተርፈ ፡ ፍተታተ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ መዘርዐ ፡ ምሉአ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፳ ። ፲፯) ።

መዝርዕ ፡

መዝርዕ ፡

ምዝራዕ ፤ (ዓት) ፤ መዝሪያ ፡ መዛሪያ ፤ ቃዳ ፡ ተለላ ፤ እመም ፡ ገዝም ።

መዝራዕት ፤ (ብ ፡ መዘርዕ ። ዕብ ፡ ዝሮዐ ። ሱር ፡ ዝራዕ ። ዐረ ፡ ዚራዕ) ፤ ጡንቻ ፤ ከመትከፍት ፡ እስከ ፡ ኵርናዕ ፡ ያለው ፡ መዝመሪያው ፡ ክፍል ፤ አገዳው ፡ ቅልጥሙ ። ፪ኛም ፡ የክንድ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ክንድ ፡ ወርች ፡ ይባላል ። እግዚኦ ፡ ልዑለ ፡ መዝራዕትከ ፡ ኢያእመሩ ። ተመጠውክዎ ፡ ዲበ ፡ መዝራዕትየ ። ምዕራፈ ፡ መዘርዐ ። መዘርዐ ፡ እለ ፡ ሥጋ ። አገዳ ፡ ወመዝራዕተ ፡ (ኢሳ፳፯ ፡ ፲፩ ። ሆሴ፲፩ ፡ ፫ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፰ ። ፴፪ ፡ ፰ ። ሕዝ፳፱ ፡ ፱) ። እጅጌ ፤ የቀሚስ ፡ እጀታ ። መዘርዐ ፡ ቀሚሱ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፳) ።

መዝርዕ ፤ (ብ ፡ መዘርዕ ፤ ዓት ። መሥርዕ ፤ ሥራዕ ፡ ዓት ። ዐረ ፡ ሺራዕ) ፤ የመርከብ ፡ ሸራ ፡ ከፈትለ ፡ ከታን ፡ የሚሠራ ፤ ወፍራም ፡ ጥቅጥቅ ፡ ጥሩ ፡ ጠንካራ ፡ ረዥምም ፡ ሰፊ ፡ ታላቅ ፡ መጋረጃ ፤ ነፋስ ፡ እየሳበ ፡ መርከብ ፡ የሚያስኬድ ። ዘሩ ፡ ሠርዐ ፡ ነው ፤ ሥራዕን ፡ ተመልከት ፤ ጣፊና ፡ መላሽ ፡ ሠን ፡ በዘ ፡ ለውጠው ፡ ዘርዐ ፡ ብለውታል ። ወናሁ ፡ መዝርዐ ፡ ሐመርነ ፡ ሠናይት ፡ ወጽሪት ። ንስፉሕ ፡ እንከ ፡ መዝርዐ ፡ ሐመርነ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ኅሊናነ ። ለትኩን ፡ እንከ ፡ መዝርዕነ ፡ ንጽሕተ ፡ ወጽሪተ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፱) ።

ዘሪፍ ፤ ፎት ፤ (ዘረፈ ፡ ይዘርፍ ፡ ይዝርፍ ። ትግ ፡ ዘርፈ) ፤ መዝረፍ ፡ መቀማት ፡ መንጠቅ ፤ የገንዘብ ፡ የቅኔ ። መዘረፍ ፡ መናበብ ፤ ዘርፋም ፡

ቅዋላም ፡ መኾን ፤ የቃል ። ቤተ ፡ ዳዊት ፡ ንጉሠ ፡ እስራ ኤል ፤ መምህረ ፡ ሕግ ፡ ሰባኬ ፡ ወንጌል ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

(ጥ) **ዘራፍ ፤** በቁሙ ፤ ዘራፌ ። የድንፋታ ፡ ቃል ።

ዘርፍ ፤ በቁሙ ፤ ተሳቢ ፡ ተናባቢ ፡ ቃል ። ዘ ፈር ፡ ጽንፍ ፤ ዘፈርን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ግልባጭ ፡ ነው ።

ዘሬቅ ፤ ቆት ፤ (ዘረቀ ፡ ይዘርቅ ፡ ይዝ ርቅ ። ዕብ ፡ ዛራቅ ። ዐረ ፡ ዘረቀ) ፤ መወርወር ፡ መጣል ፤ የደንጊያ ፡ የጦር ። ማቢለት ፡ መቀለድ ። መነ የል ፤ ልብስን ፡ በማየ ፡ ኒል ፡ በቀለመ ፡ ኒል ፡ መንከር ፤ ማለል ፤ ወይም ፡ መጥቁር ፡ ሰማይ ፡ መምሰል ።

ዘርቅ ፤ ቧልት ፡ ቀልድ ፤ ለግጥ ፡ ዋዛ ፡ ወዘበ ሬታ ፤ ለሰሚው ፡ ለተናጋሪው ፡ የማይጠቅም ፡ ተርታ ፡ ነገር ። ወእመሂ ፡ ነገረ ፡ ዘርቅ ፡ አምጽአት ፡ ለከ ። ነ ገረ ፡ በከ ፡ ወዘርቅ ። ኅሊና ፡ ነገረ ፡ ዘርቅ ፡ ዘኢይ ደሉ ፡ ለክርስቲያን ፡ (ምሳ፳ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ መስ፳፰ ። እንቀ ፡ ንስ) ።

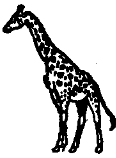
ምዝራቅ ፤ (ዐረ ፡ ሚዝራቅ) ፤ ምዝራጥ ፡ ጦር ፡ ዘገር ፤ የሚወረወር ። ደርበዮ ፡ በምዝራቅ ፡ ው ስተ ፡ ከርሡ ፡ ወቀተሎ ፡ (ዮሴፍ) ።

አዝረቅ ፤ (ዐረ ፡ አዝረቁ) ፤ ጥቍር ፡ የ ኒል ፡ ዐይነት ፤ ጥቍረቱ ፡ ሰማይ ፡ የሚመስል ። ብንተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ አዝረቅ ፡ ከመ ፡ ኒል ። አልባስ ፡ ዘሕብረ ፡ አዝረቅ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፰ ። አቡሻ ፡ ፶) ።

ዘሬር ፤ ሮት ፤ (ዘረ ፤ ዘረረ ፡ ይዘርር ፡ ይዝርር ። ዐረ ፡ ዘረ) ፤ መዘረር ፡ መቈለፍ ፤ ዝራር ፡ ማግባት ። ማስጣት ፤ ለፀሓይ ፡ መስጠት ። መንዣረር ፡ መፍሰስ ፤ ዥረር ፡ ማለት ። ዘርዘረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ቅ ጥይ ፡ ነው ። ዝራር ፡ አዝራር ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዘረር ፤ የቅጠል ፡ ስም ፤ የሥንቆ ፡ ቅጠል ፡ የ ወፌ ፡ የሚባል ፤ የስናፍጭ ፡ ዐይነት ። የወፍ ፡ ዘረር ፡ እን ዲሉ ።

ዘራት ፤ ዝራት ፤ (ዐረ ፡ ዙራፈት) ፤ ቀጭኔ ፤ ኽራት ፡ ቀጭን ፡ ነብርማ ፡ የበረሓ ፡ ግመል ። የበረሓ ፡ ጕሽ ፤ መልኩ ፡ የበሬ ፡ ጠባዩ ፡ ያውሬ ። አሪጋ ፡ ወዘራት ፡ (ዘዳ፲፬ ፡ ፭) ።

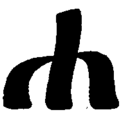
ዘራት ፡

ዛቲ ፤ (ዛ ፡ ቲ ። ዝ ፡ ንቱ) ፤ የቅርብ ፡ ዐጸፋና ፡ ቅጽል ፡ በሴት ፡ አንቀጽ ፤ ቲ ፡ አርቲክል ፡ ነው ። ይች ፡ ይህች ፤ ይችው ፡ ይችይቱ ፡ ይችኛይቱ ። ዝንና ፡ ዛን ፡ ዝን ቱን ፡ እይ ። እስመ ፡ ዛቲ ፡ ትትወለድ ፡ እምእንታክ ቲ ። ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ምዕራፍየ ፡ ለዓለም ፤ ዐጸፋ ፡ (ማር ፡ ይሥ፩ ። መዝ ፡ ፴፩) ። ዛቲ ፡ ትውልድ ፡ ተንሥ ፡ ሎቱ ። ዛቲ ፡ ባሕር ፡ ዐባይ ፡ ወረሓብ ፡ (መዝ ፡ ፻፫ ። ፻፫) ።

ዛተ ፤ ይችን ፡ ይችይቱን ፤ ይችኛይቱን ። ዛተ ፡ ሀገረ ። ዛተ ፡ ሌሊተ ፡ (ሊጦ ። ሩትር ፡ ፲፫) ።

ዘትር ፤ (ሠትር ፤ ሠተረ) ፤ በቁሙ ፤ ቀደና ፡ ሠጥቆ ፡ ሠንጥቆ ፡ በኀይል ፡ የሚወጣ ፡ ወጭ ፤ ፈሳሽ ፡ ምንጭ ፤ ወለላ ፡ ወተት ፤ ደም ፡ እንባ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ ሠተረን ፡ እይ ። ዘአንቅዐ ፡ ዘትረ ፡ ማይ ፡ እመንበከ ፡ አድግ ፡ ለሰምሶን ። ዘትረ ፡ መዓር ። ዘትረ ፡ ሐሊብ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፳፯ ። አርጋ ፡ ፪) ። ምስጢሩ ፡ ፈሳሽነትን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ጥፍጥንትንም ፡ ያሳያል ፤ ስለዚህ ፡ በማር ፡ በስኳር ፡ በወተት ፡ በንቍላል ፡ ለሚ ሠራ ፡ ምግብ ፡ ይነገራል ።

ዘጲ ፤ (ጽር ፡ ኢቶፒ ፤ ኢቶፖስ ፤ ሄቤ ኖስ) ፤ በቁሙ ፤ አብኖስ ፡ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ ክሰልማ ፡ ዕንጨት ፤ ጥቍረቱ ፡ ኾል ፡ ጥላት ፡ ሱዳን ፡ አበሱድ ፡ አ ዝሙድ ፡ የሚመስል ፤ በኢትዮጵያ ፡ አገር ፡ በሱዳን ፡ በ ኖባ ፡ ወዲያ ፡ ማዶም ፡ በህንድ ፡ የሚገኝ ፤ የአብኖስን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ዕፀ ፡ ጸሊም ፡ ዘይብልዎ ፡ ዘጲ ፤ በግእዝ ፡ (አዋል) ። በዞጲ ፡ ፈንታ ፡ ዛጲ ፡ አዛጲ ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ሐ ፤ ፰ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአ በገደ ፤ ስሙ ፡ ሐውት ፤ ሐይት ፤ ቍጥሩ ፡ ስምንት ፤ አ ኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ስምንት ፡ ቱ ፡ ይባላል ። ዕብራውያን ፡ ግን ፡ ስምንትን ፡ መደብ ፡ አድርገው ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ስምንት ፡ እልፍ ፡ ይሉታል ። የሦስቱ ፡ ሀሐን ፡ ድምጥ ፡ እንደ ፡ መልካቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፡ ከስ ላማ ፡ ወዲህ ፡ ባለመለየት ፡ ይነገራል ፤ ይኸውም ፡ በቸል ታና ፡ በስንፍና ፡ በትምርት ፡ ሕጸጽ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የሚ ገባው ፡ ኹኖ ፡ አይደለም ። ጥሩ ፡ መምህርና ፡ የተማሪ ፡ ቤት ፡ ከሌለ ፡ የፊደልን ፡ ጠባይ ፡ በጥፈትና ፡ ባጠራር ፡ ጠንቅቆ ፡ ማወቅ ፡ አይቻልምና ።

ሐብአ ፤—ዐባ ፡ ሰወረ ፤—ኅቢእ ፡ ኅብአ ።

ሐበበ ፤—ሰደበ ፤—ሀቢብ ፡ ሀበ ፡ ሀበበ ።

ሐቢብ ፤ ቦት ፤ (ሐበ ፤ ሐበበ ፡ የሐብብ ፡ ይሕብብ ። ዐረ ፡ ሐበ) ፤ መውደድ ፡ ማፍቀር ፤ በፍቅር ፡ መቃጠል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐበበ ፡ ፈንታ ፡ ተሐበ ፡ ተሐበበ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። እለ ፡ ይትሐበቡ ፡ በተባዕት ፡ (ቀሌ ። ፩ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፱) ። ማፍራት ፤ ፍሬ ፡ መያዝ ። ሐንበበን ፡ እይ ።

ተሐበ ፤ **ተሐበበ** ፤ ተወደደ ፤ ውድ ፡ ኾነ ።

ሐቢብ ፤ (ዐረ ፡ እልሐቢብ) ፤ ወዳጅ ፡ ፍቁር ።

መሕቡብ ፤ (ዐረ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የተወደደ ፡ ውድ ፤ መውደድ ፡ መወደድ ፡ ያለው ። መሕቡብ ፡ ኢጺስቆጾስ ፡ ዘመንበግ ፡ (አቡሻ ፡ ፵፯) ።

ሐበበ ፤—ጠመቀ ፡ ረገጠ ፤—ኀቢብ ፡ ኀበበ ።

ሐበወ ፤—ወጨፈ ፤—ሀቢው ፡ ሀበወ ።

ሐበዘ ፤—ጋገረ ፤—ኀቢዝ ፡ ኀበዘ ።

ሐቢጥ ፤ ጦት ፤ (ሐብጠ ፤ ሐበጠ ፡ የሐብጥ ፡ ይሕብጥ ። ዐረ ፡ ሐቢጠ) ፤ ማበጥ ፤ መነፋት ፤ (ጥቀ) መቀብጠጥ ፤ መቈስል ፡ ከበትር ፡ ከደዌ ፡ የተነሣ ። እስከ ፡ የሐብጥ ፡ ሥጋሁ ። ተፀምደ ፡ በቀዊም ፡ እስከ ፡ ሐብጠ ፡ እገሪሁ ። ለእመ ፡ ሐበጠ ፡ አባሉ ፤ ለዘሐበጠ ፡ እስኪቱ ፡ (ቄድር ። ስንክ ፡ ታኅ፲፪ ። ፳፭ ። መ ፡ ፈ) ። በሐበጠ ፡ ፈንታ ፡ ተሐበጠ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ቦ ፡ እለ ፡ ይትሔበጡ ፡ በትዕቢት ፡ (ተረ ፡ ቄር ፡ ፲፱) ።

ሐባጢ ፤ **ሕቡጥ** ፤ ያበጠ ፡ የተነፋ ፤ ቅብጥጥ ፡ ያለ ። በሕቡጥ ፡ ፈንታ ፡ ቅቡጥ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዘይከውን ፡ ጽንፈ ፡ ዐይኑ ፡ ቀይሐ ፡ ወቅቡጠ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ሕብጠት ፤ በቁሙ ፡ ዕብጠት ፤ ማበጥ ፡ አስተባበጥ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫) ።

ሕበጥ ፤ (ጣት) ፤ ዕበጥ ፡ ዕባጭ ፡ ቍስል ፡ መግል ፡ የያዘ ፡ ያረገዘ ። ትዕቢት ፡ ሆራት ። ሰዝልፎ ፡ ስካር ፡ ያመጽእ ፡ ኵብስ ፡ ወፈፀንተ ፡ ወቍስለ ፡ አማዑተ ፡ ወሕበጠ ፡ ናላ ። ቍስል ፡ ወሕበጥ ። ተፈወሱ ፡ ዝኩ ፡ ሕበጠ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፬ ። ተረ ፡ ቄር) ።

አሕበጠ ፤ (ዕብ ፡ ሐባጥ ፤ ወቃ ፡ አረገፈ ፤ የፍሬ) ፤ አሳበጠ ፡ ነፋ ፤ አቈሰለ ፤ በበትር ።

ሐብይ ፤ ዮት ፤ (ሐበየ ፡ የሐቢ ፡ ይሕቢ ። ዐረ ፡ ሐባ) ፤ መጠበቅ ፤ መከልከል ። መሾም ፡ መወከል ። ማዋስ ፤ ዋስ ፡ መድን ፡ ቀለብ ፡ የሚበቃ ፡ ምግብ ፡ መስጠት ፤ ዕልፍ ፡ ትርፍ ፡ የሌለው ፡ የሚገባ ፡ ነገር ፡ ሰላምታ ፡ ግብር ፡ ማቅረብ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐበየ ፡ ፈንታ ፡ አሕበየ ፡ ተሐበየ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ወአሕበዩ ፡ ሎቱ ፡ በተአዝዞ ። ክርስቶስ ፡ ዘደቢ ፡ ኪሩቤል ፡ ይነብር ፡ ወዙሉ ፡ ዓለመ ፡ ዘይትሐበይ ፡ (ዮሴፍ ። መዋሥ) ።

ሐባዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ በይት) ፤ ጠባቂ ፡ ከልካይ ፤ ሿሚ ፡ ወካይ ፤ አዋሽ ፡ ዋስ ፡ መድን ፡ ሰጭ ።

ሐቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ በይት) ፤ ዋስ ፡ መድን ፡ ተያዥ ። ጠባቂ ፡ ሹም ፡ አለቃ ፡ ወኪል ፡ ምስለኔ ፡ እንደ ፡ ራሴ ። ሐቤ ፡ ምእት ። እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ሐበይቶሙ ፡ ለክልኤቱ ፡ ምእት ፡ መላእክት ። ይኩኑክሙ ፡ ሐበይተ ፡ ወመሳፍንተ ፡ (ማቴ፳ ፡ ፩ ። ሔኖ፯ ፡ ፫ ። ዘዳ፩ ፡ ፲፭) ።

አሕበየ ፤ አስጠበቀ ፤ አሾመ ፡ አስዋስ ፤ አሰጠ ፡ አስገበረ ።

ተሐበየ ፤ ተሾመ ፤ ተወከለ ። ተዋሰ ፤ ዋስ ፡ መድን ፡ ተያዥ ፡ አበ ፡ ልጅ ፡ ኾነ ። ገብርከ ፡ ተሐበየ ፡ ለዝ ፡ ሕፃን ፡ እምኀበ ፡ አቡሁ ። ኢትትሐበየ ፡ ለዘይጸንዐከ ። መኑ ፡ ይትሐበየ ፡ ለሰራቂ ። ተሐበይኒ ፡ ከመ ፡ ኢይወፅእ ፡ እኩይ ፡ እምኔየ ። ዘሂ ፡ ተሐበየ ፡ ወዘሂ ፡ ተሐበይዎ ፡ ኢይትዋሰቡ ፡ (ዘፍ፵፬ ፡ ፴፫ ። ሢራ፰ ፡ ፲፫ ። ፴፯ ፡ ፴፩ ። ኩፋ ፡ ፴፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

—፤ ተስፋ ፡ ሰጠ ፡ አማኰተ ፤ አይዞኽ ፡ አለ ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከመዋስ ፡ ይገባል ። ተሐበየ ፡ ሎቱ ፡ ብዙኃ ፡ ንዋየ ። ተሐበየ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ዮናናውያን ፡ ኢይትመየጡ ፡ ዳግመ ፡ (ዮሴፍ) ።

ተሐባዪ ፤ የሚዋስ ፤ የዕዳና ፡ የክርስትና ፡ የምንኵስና ፡ ዋስ ፡ የሚኾን ። እስመ ፡ ተሐባይያን ፡ እለ ፡ ተወከፉነ ፡ በጥምቀት ፡ ናሁ ፡ ኮኑነ ፡ አበወ ፡ ወእማተ ። ተሐበይት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፱) ።

ሕቡይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቢት) ፤ የተዋሰ ፤ የውሰት ፡ የተውሶ ። ወዝንቱኒ ፡ ሕቡይ ፡ (፬ነገ ፡ ፯ ፡ ፩) ።

ሕቢት ፤ **ሕብየት** ፤ መዋስ ፡ መሾም ፤ ዋስትና ፡ ሹመት ። ኢተሀብ ፡ ርእሰከ ፡ ለሕቢት ። ከመ ፡ ዘይትሐበይ ፡ ሕቢተ ፡ ለፀርኩ ፡ (ሢራ፳፱ ፡ ፳፯ ። ምሳ፲፯ ፡ ፲፰) ።

—፤ ስሞን ፤ ተራ ፡ ፈረቃ ፤ የሹመት ፡ የማዕርግ ፡ ሥራ ። ወከመ ፡ ዝ ፡ ትገብር ፡ ሎሙ ፡ ለሌዋውያን ፡ በበ ፡ ሕቢቶሙ ፡ (ዘኍ፱ ፡ ፳፯ ፡ ፳፰ ፡ ፴፩—፴፫ ። ፯ ፡ ፱ ። ፫ ፡ ፳፯) ።

ትሕቢት ፤ ዋስነት ፡ ዋስትና ፤ ዋስ ፡ መኾን ። ኢይደባሉ ፡ ቀሳውስት ፡ ውስተ ፡ ትሕቢት ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ ፳፰) ። ተሓበየ ፡ አስተሓበየ ፡ ብሎ ፡ ተዋዋሰ ፡ አዋዋሰ ያሰኛል ፤ ተደራራጊና ፡ አደራራጊ ፡ አንቀጽ ።

ሐቢል ፤ ሎት ፤ (ሐብለ ፤ ሐበለ ፡ የሐብል ፡ ይሕ(ብ)በል ። ዕብ ፡ ሐባል ። ዐረ ፡ ሐበለ) ፤ ማበል ፡ መዋሸት ፤ ፈጥሮ ፡ መናገር ፤ ማታ

ሰል ፡ መሸንገል ፤ ማሳት ፡ መጕዳት ። መግመድ ፡ መፍትል ፤ በገመድ ፡ ማሰር ፤ መሳብ ፡ መጐተት ። ቀላድ ፡ መጣል ፡ በገመድ ፡ መስፈር ፡ መለካት ፡ መክፈል ፤ የምድር ። ሐንበለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ስሯጽ ፡ ነው ። አኮ ፡ ሠናይ ፡ ለመኳንንት ፡ ጽድቅ ፡ ሐቢል ። የሐብሉ ፡ አዕርክቲሆሙ ። ብእሲ ፡ እኩይ ፡ የሐብል ፡ አዕርክተ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፳፯ ። ፳፯ ፡ ፲፱ ። ፲፯ ፡ ፳፱) ።

ሐባሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚያብል ፤ ዐባይ ፡ ዋሾ ። ሐባሊ ፡ ሶበ ፡ ተአምኖ ፡ ይትኌሐለወከ። ሐባሊ ፡ ሰይትነፃኅ ፡ (ፊላስ ፡ ገ፴፮ ። ቅዳ) ። ገማጅ ፡ አሳሪ ፤ ሰፋሪ ።

አሕበለ ፤ አሳበለ ፤ አስገመደ ፤ ቀላድ ፡ አስጣለ ፤ አሳሰረ ።

ተሐብለ ፤ ተዋሸ ፡ ታበለ ፤ ተገመደ ፡ ተፈተለ ፤ ታሰረ ፡ ተሰፈረ ።

ሕቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብልት) ፤ ያበለ ፤ የታበለ ። ክፉ ፡ መጥፎ ፤ ቀጣፊ ፡ ብስጩ ፤ ዋዘኛ ፡ ዋሾ ። ሕቡል ፡ ንጉሥ ፡ መኰንን ፡ ዐመፃ ፤ ሕቡል ፡ ምክሩ ። ወሕቡላንሰ ። ነፍሳተ ፡ ሕቡላን ። ሕቡል ፡ እንዘ ፡ ይትቀሠፍ ፡ (ኪዳ ። ምሳ፲፪ ፡ ፳፱ ። ፲፫ ፡ ፱ ። ፲፱ ፡ ፳፭) ።

ሕብል ፤ (ላት) ፤ ዕብለት ፡ ውሸት ፤ ሐሰት ፡ ጕሕሉት ፤ ተንኰል ፡ ክፋት ፤ አሉታ ፡ ክዳት ። ዘይዘርዕ ፡ ሕብለ ፡ የአርር ፡ እከየ ። ወበከመ ፡ ብዝኀ ፡ ሕብሎሙ ፡ ሰድዶሙ ። ልሳንከ ፡ ፀፈራ ፡ ሰሕብል ። መጽአ ፡ እኁከ ፡ በሕብል ። ከመ ፡ የአኀዝዎ ፡ በሕብል ፡ (ምሳ፳፪ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፭ ። ፵፱ ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ማቴ፳፯ ፡ ፬) ።

ሐብል ፤ (ብ ፡ አሕባል ፤ ላት ። ዕብ ፡ ሔቤል ። ሱር ፡ ሐብላ ። ዐረ ፡ ሐብል) ፤ በቁሙ ፤ ገመድ ፡ ቀላድ ፤ ከቃጫ ፡ ከናጫ ፡ ከንሳ ፡ ከገርማ ፡ ከጭራ ፡ ከጭረት ፡ ከቈርበት ፡ ከኸርማት ፡ ከእንሰት ፡ ከልጥ ፡ ከክታን ፡ ከጥጥ ፡ ከፀምር ፡ ከሐር ፤ ከሌላውም ፡ ኹሉ ፡ ተፈትሎ ፡ ተክሮ ፡ የሚሠራ ፤ ጠፍር ፤ ሰንሰለት ፤ ወጥመድ ። ሐብል ፡ ነዋኅ ። ሐብለ ፡ ዐጌ ። ሐብለ ፡ አነዳ ። አሕባለ ፡ ሥርው ፡ ደቃቃት ። አሕባለ ፡ ቢሶንስ ። አሕባለ ፡ ጠፈር ። ኀቡእ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ሐብሉ ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፲፰ ። ሕዝ፵ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯ ። መቃ ፡ ገ፰ ። አስቴ፩ ፡ ፮ ። ገድ ፡ ላሊ ። ኢዮ፲፰ ፡ ፲) ።

—፤ ርስት ፡ ቀላድ ፤ ቦታ ፡ ወዥድ ፤ የርስት ፡ የመሬት ፡ ክፍል ፤ ወገን ። ወድቀ ፡ ሐብሎን ። ትኩንክሙ ፡ ሐብለ ፡ ርስትክሙ ። ወእስራኤልኒ ፡ ሐብለ ፡ ርስቱ ። (ኢያ፲፯ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፲፭ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፱) ።

ሐብለት ፤ (ታት) ፤ እንጥልጥል ፤ የዥሮ ፡ ያንገት ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ጕትቻ ፡ ድሪ ፤ የወርቅ ፡ የብር ፡ ሰንሰለት ። ሕልቀታተ ፡ ወሐብለታተ ፡ (ዘፀ፴፭ ፡ ፳፪) ። በሐብለት ፡ ፈንታ ፡ ሐብላት ፡ ይላል ፤ የሐብል ፡ ብዙ ፡ ነው ፡ (መሳ፰ ፡ ፳፯ ። ፩ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፱) ።

ሐብለየ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ከዳ ፤ ተተነኰለ ፡ ክፉ ፡ ዐሰበ ። ተናገሩ ፡ ምስሌሆሙ ፡ በእኩይ ፡ ወሐብለይዎሙ ። ሐብለይዎ ፡ ወገብሩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ምክረ ። ከመ ፡ የሐብልይዎሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፴ ። ፴፬ ። መዝ ፡ ፻፬) ።

—፤ በዘበዘ ፤ ዘረፈ ፡ ገፈፈ ፤ ቀማ ፡ ወሰደ ፤ በተንኰል ፡ በኀይል ፤ በግድ ፡ በገመድ ። የሐብልዮ ፡ ነኪር ፡ ኵሎ ፡ ተግባሮ ። ይበርብርዎሙ ፡ ወየሐብልይዎሙ ። ወሐብለይዎሙ ፡ ሰግብጽ ፡ (መዝ ፡ ፻፰ ። ኢሳ፩ ፡ ፯ ። ዘፀ፫ ፡ ፳፪ ። ፲፪ ፡ ፴፮) ። በሐብለየ ፡ ፈንታ ፡ ተሐብለየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እነሥት ፡ ጸቈኖ ፡ ወይትሐበለይዎ ። ወእለሰ ፡ ይነብሩ ፡ ቤጤሌዋ ፡ ወረዱ ፡ ውስተ ፡ ትዕይንቶሙ ፡ ለአሶር ፡ ወተሐብለይዎሙ ፡ ወብዕሉ ፡ ፈድፋደ ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፳ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፯) ።

ተሐብለየ ፤ ተበዘበዘ ፤ ተዘረፈ ፡ ተቀማ ፤ ተማረከ ። ገንዘቡንም ፡ ባለገንዘቡንም ፡ ያሳያል ።

ተሓብለየ ፤ ተበዛበዘ ፡ ተዛረፈ ፤ ተሻማ ፡ ተቃማ ፤ ተናጠቀ ።

ሕብሉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሊት) ፡ የተዘረፈ ፤ የተበዘበዘ ፡ ብዝብዝ ። የተዛረፈ ።

ሕብልያ ፤ ብዝበዛ ፡ ዘረፋ ፤ ቅሚያ ፡ ምርኮ ። እሬስዮሙ ፡ ሕብልያ ፡ ወበርበረ ። ወይከውኑ ፡ ሕብልያ ፡ ለእለ ፡ ይትቀነዩ ፡ ሎሙ ። አንስትያነ ፡ ወደቂቅነ ፡ ይከውኑ ፡ ሕብልያ ፡ (ዮዲ፪ ፡ ፯ ። ዘካ፪ ፡ ፱ ። ዘኍ፲፬ ፡ ፫ ፡ ፴፩) ። ፍግ ፡ ፋንድያ ፡ ዐዛባ ፤ መሬት ፡ የሚያሠባ ። ይከውኑ ፡ ሕብልያ ፡ ውስተ ፡ ገጸ ፡ ምድር ፡ (ኤር፰ ፡ ፪) ።

ሐብለ ፤—ደፈረ ፤—ኀብሎ ፡ ኀበለ ።

ሐብቀቀ ፤ ሐብቄቄ ፤ (አብክክ ፤ በኪክ ፡ በክ) ፤ አሳደፈ ፡ አረከሰ ፤ አበላሸ ፡ ከንቱ ፡ አደረገ ፤ በጠበጠ ፡ አደፈረሰ ፤ ቀላቀለ ፡ ደባለቀ ፤ አወከ ፡ አሸበረ ።

ተሐብቀቀ ፤ አደፈ ፡ ረከሰ ፤ ተበላሸ ፡ ደፈረሰ ፤ ታወከ ፡ ተሸበረ ። እለ ፡ ይትሐበቀቁ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ ትካዝ ። ይትሀወኩ ፡ አሕዛብ ፡ ወይትሐበቀቁ ፡ ሕዝብ ፡ (ሄርማ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፱ ፡ ፫) ።

ሕብቁቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፤ ቅቅት) ፤ ያደፈ ፡ የረከሰ ፤ እድፋም ፡ ነውረኛ ። ሕብቁቃን ፡ ወርኩሳን ። ሕብቁቃን ፡ ዲያቆናት ። ሕብቅቅት ፡ (፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፫ ። ሄርማ) ።

ሕብቃቄ ፤ ማደፍ ፤ እድፍ ፡ ርኵስ ፤ ነውር ፡ ገመና ። ዘእንበለ ፡ ሕብቃቄ ። ንዘህባል ፡ ወፍርዛዜ ፤ ሕብቃቄ ፡ ወዛውዕ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፳፯ ። አንቀ ፡ ንስ) ።

ሐብረ ፤—ዐበረ ፤—ኀቢር ፡ ኀብረ ።

ሓብሮ ፤ ሮት ፤ (ሓበረ ፡ የሓብር ፡ የሓብር) ፤ ማቅለም ፤ ቀለም ፡ ማግባት ፡ መንከር ፤ በብዙ ፡ ዐይነት ፡ ቀለም ፡ መሸለም ፡ ማስጌጥ ፡ ማንቈጥቈጥ ፤ መልክ ፡ ማውጣት ፤ ሥዕል ፡ መሣል ፡ ሐረግ ፡ መጣል ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ቤቱ ፡ የባረከ ፡ ሲኾን ፡ ኆበረ ፡ ብለው ፡ በኆለው ፡ ቤት ፡ በኀርም ፡ ይገቡታል ። ከጥሬውና ፡ ከቅጽሉ ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ።

ሐባሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚያቀልም ፤ የሚያልል ፤ ቀለም ፡ አግቢ ።

አሓበረ ፤ አስተሓበረ ፤ አስቀለመ ፡ አስነከረ ፤ ቀለም ፡ አስገባ ፡ አስቀባ ፤ አስጌጠ ።

ተሓበረ ፤ ቀለም ፡ ገባ ፡ ተነከረ ፤ ተጌጠ ፡ ተሸ ለመ ።

ሑቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ ቀለም ፡ የገባ ፡ የታለለ ፤ የተሸለመ ፡ የተጌጠ ፤ ቀይ ፡ ጥቍር ፡ ዝን ጕርጕር ። በአልባሰ ፡ ወርቅ ፡ ዑጽፍት ፡ ወሑብርት ። አልባሰ ፡ ቅዳሴ ፡ ይኩና ፡ ፀዓድወ ፡ ወአኮ ፡ ሑቡራተ ። ዑጽፍታ ፡ ታንሶሱ ፡ ወታስተርኢ ፡ ሑብርታ ፡ (መዝ ፡ ፵፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪ ። ቅኔ) ።

ሑብርታት ፡ (የሑብርት ፡ ብዙ) ፤ ሽል ምልሞች ፤ ዝንጕርጕሮች ፤ ባለብዙ ፡ ሕብሮች ። ሀሎ ፡ ዲቤሁ ፡ ልብስ ፡ ጥቁብ ፤ ወቦ ፡ ውስቴቱ ፡ ሑብርታት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፴፯) ።

ሕብር ፤ (ብ ፡ ሕበር ፤ ሕብራት ። ዐረ ፡ ሒብር) ፤ በቁሙ ፤ ቀለም ፡ ስባቅ ፡ ዐለላ ፤ መልክ ፡ ዐይ ነት ፤ የቀለም ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያለው ። በዓለ ፡ ሕብር ። ጥምዐተ ፡ ሕብር ። ጸፍጸፍ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ሕብሩ ። ጥበብ ፡ እንተ ፡ ብዙኅ ፡ ሕበሪሃ ። ሕ ብራት ፡ ቀይሓት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫ ። መሳ፩ ፡ ፴ ። አስቴ፩ ፡ ፮ ። ኤፌ፫ ፡ ፲ ። ፊላስ ፡ ፻፲፮) ።

ሕብረ ፡ ከብድ ፤ ጉበትማ ፤ የጥቍር ፡ ቀይ ፤ ደባባ ፡ ደባሳ ፡ (ዘፀ፴፩ ፡ ፳፩ ። ዘኍ፬ ፡ ፮ ፡ ፲፫) ።

ሕብረ ፡ ሚራ ፤ ስንጠረዥ ፤ የስንጠረዥ ፡ ዐይ ነት ፡ ጨዋታ ፤ መጨዋቻው ፡ ቀለም ፡ የተቀባ ፡ እንደ ፡ ሥዕል ፡ እንዳሻንጕሊት ፡ ያለ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፪) ።

ሕብረ ፡ ሰማይ ፤ (ዐረ ፡ ሐጀር ፡ ጀሃ ነም) ፤ በቁሙ ፤ ሰማይ ፡ የሚመስል ፤ የኰሕል ፡ ወገን ፡ ደንጊያ ፡ ቀለም ፤ ለቍስል ፡ ለቂጥኝ ፡ የሚበጅ ፡ እንደ ሳት ፡ እንደ ፡ ቡርበሬ ፡ የሚፈጅ ፡ የሚተኰስ ፤ ለብልቦ ፡ አንገብጋቦ ፡ የሚፈውስ ። ለዐይን ፡ ማዝም ፡ ይበጃል ፡ እ ያሉ ፡ አሳርረው ፡ ከኰል ፡ ጨምረው ፡ ይኳሉታል ። ግ እዝ ፡ የማያውቅ ፡ ባላገር ፡ ግን ፡ በሕብር ፡ ፈንታ ፡ ክብር ፡ ይላል ። (ሙቾ ፤ ባሏ ፡ መንሞ ፡ ጥሏት ፡ ስለ ፡ ኬደ ፡ ጐግር ሚት) ፤ እኔማ ፡ ሳልሰማ ፡ ቂጥኝ ፡ አውጥተው ፤ ክብረ ፡ ሰማይ ፡ ብለው ፡ ኬዱ ፡ አቶ ፡ ይግዛው ። (ተሰጥዎ) ፤ እ ሳት ፡ ነው ፡ እሳት ፡ ነው ፡ ክብረ ፡ ሰማይም ፤ ሰማዕት ፡ የሚያቃጥል ፡ እንደ ፡ ቂጥኝም ።

ሐብረተ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ወለወለ ፡ ስነገለ ፤ ዐደሰ ፡ ኰላ ፤ የማዕደናት ። ወርቅ ፡ እመ ፡ ኢሐብረትዎ ፡ ኢይበርህ ። ጽሀርት ፡ እንተ ፡ ኢሐብረትዋ ፡ ዛሕላ ። ለመኑ ፡ ዛቲ ፡ ስይፍ ፡ ዘየሐበርትዋ ፡ (መል ፡ ኤርጅ፫ ። ሕዝ፳፬ ፡ ፮ ። ፊላስ) ።

ሐብራቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚወ ለውል ፤ ወልዋይ ፡ ስንጋይ ።

ተሐብረተ ፤ ተወለወለ ፡ ተሰነገለ ፤ ታደሰ ፡ ተ ኰላ ፡ (ሕዝ፳፩ ፡ ፱) ።

ሕብሩት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ርት) ፤ የተወለ ወለ ፡ የተሰነገለ ፤ የታደሰ ፡ የተኰላ ፡ ጥሩ ። ሕብሩት ፡ እምዛሕለ ፡ ጊጋይ ፡ (ደራሲ) ።

ሐበሰ ፤ (ዐረብ) ፤ ዐበሰ ፡ አጋዘ ፤ አሰረ ፡ ከወ ህኒ ፡ አገባ ።

ተሐብሰ ፤ ታበሰ ፡ ታሰረ ፤ ከግዞት ፡ ቤት ፡ ገባ ።

ሕቡስ ፤ (ዐረ ፡ መሕቡስ) ፤ የታበሰ ፡ ሐብስ ፡ የገባ ። ፂውው ፡ ወሕቡስ ፡ (ዮሴፍ) ።

ሐብስ ፤ በቁሙ ፤ የግዞት ፡ ቤት ፡ ወህኒ ። ሐ ብስ ፡ ዘይቤ ፡ ቤተ ፡ ጽልመት ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

ሐግነ ፤ ነት ፤ (ሐገገ ፡ ይሔግግ ፡ የሐ ግግ ። ዕብ ፡ ሐቃቅ ። ዐረ ፡ ሐቀ) ፤ ማገግ ፡ መደ ንገግ ፤ መወሰን ፡ መቍረጥ ፤ መጣፍ ፡ ማወጅ ። የሥር ዐት ፡ የትእዛዝ ፡ የፍርድ ፡ ያገዛዝ ፤ የዘመን ፡ የጊዜ ፤ ለዋ ጋም ፡ ይኸናል ። ሐገና ፡ ዐ(አ)ገና ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ሕግ ፡ ዘሐገገ ፡ ለክሙ ፡ እግዚ ። አሕዛብኒ ፡ የሐግጉ ፡ ሎሙ ፡ ሕገ ። ሙሴ ፡ ሐገገ ፡ ሎሙ ፡ ሕገ ፡ (ዘፀ፳፬ ፡ ፰ ። ሮሜ፪ ፡ ፲፬ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ፪) ።

ሐጋጊ ፤ (ጊት ፡ ግያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚያግግ ፤ ሕግ ፡ ሠሪ ፡ ወሳኝ ፡ አቋሚ ፤ በቃል ፡ በመጽ ሐፍ ። እስመ ፡ ሐጋጌ ፡ ብሉይ ፡ ወሐዲስ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ። እንዘ ፡ ሐጋጌ ፡ ሕግ ፡ በመለኮቱ ፡ ናሁ ፡ ኮነ ፡ መትሕተ ፡ ሕግ ። ሐጋጌ ፡ አጽዋም ፡ እምስቴ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፪ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ስንክ ፡ ጥቅ፲፪) ።

ተሐገገ ፤ ታገገ ፡ ተወሰነ ፤ ተጣፈ ። ዝንቱ ፡ ሕግ ፡ ዘተሐገገ ፡ በዛቲ ፡ መጽሐፍ ። ዕድሜ ፡ ዘተሐ ገገ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

ሕጉግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ግግት) ፤ የታገገ ፡ የተደነገገ ፤ ውሱን ፡ ሥሩዕ ፡ ጽሑፍ ።

ሕግ ፤ (ብ ፡ ሕገግ ፤ ጋት) ፤ በቁሙ ፤ የተወ ሰነ ፡ የተጣፈ ፡ ሥርዐት ፤ እውነተኛ ፡ ፍርድ ፤ ያገር ፡ ል ማድ ፡ ለማድረግ ፡ የሚያዝ ፡ ከማድረግ ፡ የሚከለክል ፤ አድርጉ ፡ አታድርጉ ፡ የሚል ። ዐሠርቱ ፡ ቃላት ፡ አሪት ፡ ስድስቱ ፡ ቃላተ ፡ ወንጌል ፡ (ዘዳ፮ ፡ ፩ ። ዘፀ፳ ፡ ፩—፲፯ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፲፰ ። ማቴ፭ ፡ ፳፩—፵፰) ። ከነዚያውም ፡ ሕግ ፡ የሚባለው ፡ አታድርግ ፡ አታድርግ ፡ የሚለው ፡ ነው ፤ አድ ርግ ፡ የሚለው ፡ ግን ፡ ትእዛዝ ፡ ይባላል ። ሰሌዳተ ፡ እ ብን ፡ ዘሕግ ፡ ወዘትእዛዝ ። ሕገገ ፡ አሪት ። ክል ኤቱ ፡ ሕገጋት ። ዘየአምር ፡ ሕገጋተ ፡ ምኔት ፡ (ዘፀ ፳፬ ፡ ፲፪ ። ሮሜ፪ ፡ ፳፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

ሕጋዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሕግ ፤ ባለሕግ ፤ ሕግ ፡ የሚጠብቅ ፡ በሕግ ፡ የተጋባ ። ሰብሳብ ፡ ሕጋዊ ። ብእሲት ፡ ሕጋዊት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፩) ።

ሕገ ፤ (ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ እ ንደ ። ሕገ ፡ ጾመ ፡ ሙሴ ፡ ተመጣዌ ፡ ሕግ ፤ ጾመ ፡ ኢየ

ሱስኒ፡ሠራዒ፡ሕግ፡(ዘረፋ)። ኢተአምኑኑ፡ሕገ፡ ንነግረክሙ፤እንድንነግራችኹ። ደቂቅ፡ሲኾን፡ሕገ፡ ሰብእ፡እነብብ። ሕገ፡ሰብእ፡እብለክሙ። ሕገ፡ ሰብእ፡ለናሕሲ፡ለነ፡እያለ፡በብትን፡ይገባል። (ሮ ሜ፫፡፭። ፮፡፱። ሊጦን)። (ዕር፲፱፡ቍ፸፩)።

ሕገ፡ ጠባይዕ፤ ባሕርያዊ፡ሕግ፤ፍጡር፡ ኹሉ፡በባሕርዩ፡ዐውቆ፡የሚሠራው፤መውለድ፡መዋ ለድ፤በየጥቂቱ፡ማደግ፤መራብ፡መጠማት፡ምግብ፡ መሻት፤የመሰለው፡ኹሉ፡(አፈ፡ድ፳፯። ሮሜ፪፡፲፭)።

ሕገ፡ ሥጋ፤ ልማድ፡ፈቃድ፤ግዳጅ። ይፈ ጽም፡ሕገ፡ሥጋ፡(ስንክ፡ነሐ፲፱)።

ሐግ፤(ዕብራ)፤ በዓል፤የበዓል፡ቀን። ም ንተ፡ይገብሩ፡በዕለተ፡ሐጎሙ፡(ሆሴ፱፡፭)።

ሐጌ፤(ዕብ፡ሐጋይ)፤የሰው፡ስም፤ነቢይ፡ ካሥራ፡ኹለቱ፡ደቂቀ፡ነቢያት፡አንዱ። በዓላዊ፡ዘተ ወልደ፡በዕለተ፡በዓል፡ማለት፡ነው። በእደ፡ሐጌ፡ ነቢይ፡(ሐጌ፩፡፩)።

ሐጊዝ፤ዘት፤(ሐገዘ፡የሐግዝ፤ይሕ ግዝ። ዐረ፡ሐጀዘ)፤ መግታት፡ማቆም፤ማስጠ ጋት፡ማስደገፍ፤እንዳይኼድ፡እንዳይወድቅ፡መከል ከል፡መጠበቅ፤የመርከብ፡የፈረስ። መሰወር፡መደ በቅ፤ከብብት፡ከጕያ፡ማግባት፡መሸጕጥ። በቁሙ፤ ማገዝ፡መርዳት።

ሐገዝ፤ ብብት፤ኀፍረት፡ጕያ። ሐንገዝን፡ እይ፤የዚህ፡ስሕተት፡ነው።

ተሐግዘ፤ ተገታ፡ቆመ፤ተከለከለ። ታገዘ፡ ተረዳ፤ተደገፈ።

ተሓገዘ፤ ተጋገዘ፤ተረዳዳ። ወእምዝ፡ተሓ ገዝነ፡ወአጽናዕናሃ፡በሐብል፡(ግብ፳፯፡፲፯)።

ሐግይ፤ዮት፤(ሐገየ፡የሐጊ፡ይሕጊ)፤ ማጋየት፡ማቃጠል፤በጋ፡ድርቅ፡መኾን፤የእሳት፡የወ ራት። መበጀት፤በጋው፡እስኪያልፍ፡መቄየት። መጋ ረድ፡መሸፈን፡(ትግሬ)። ጋይ፡ጋያ፡ማለት፡ከዚህ፡ ወጥቷል።

ሐጋይ፤ በጋ፡ድርቅ፤የድርቅ፡ወራት፡ካራቱ፡ ክፍላተ፡ዘመን፡አንዱ፡እጅ፡፫፡ወር፡ወይም፡፺፩፡ ቀን፡ተሩብ፤ከታኅሣሥ፡፳፯፡እስከ፡መጋቢት፡፳፯። ሀለዉ፡አርባዕቱ፡ዘመናት፤ቀዳሚሆሙ፡ዘመነ፡ መፀው። ወፈለጠ፡እምውስቴቶሙ፡ክረምተ፡ወ ማእረረ፡ወሐጋየ፡በበ፡ኍልቆሙ፡ወበበ፡ጊዜ ሆሙ፡(አዋል። ሚራ፴፯፡፱)። የሐጋይ፡ፍች፡በጋ፡ ስለ፡ኾነ፡መፀውም፡ጸደይም፡በርሱ፡ስም፡ሐጋይ፡ ይባላሉ። ዘጠኝ፡ወር፡በጋ፡ሦስት፡ወር፡ክረምት፡ እንዲሉ። ክረምተ፡ወሐጋየ፡ዘአንተ፡ፈጠርከ። ወ ከማሁ፡ይከውን፡በክረምት፡ወበሐጋይ፡(መዝ፡ ፸፫። ዘካ፲፬፡፰። ዘፍ፰፡፳፪)።

ሐጋያዊ፤ የበጋ፤ለበጋ፡የሚኾን፤የበጋ፡ወ ራት፡ሐሩር፡ድርቅ፡የሚጠናበት፡(አቡሻ፡፴፯)።

ሐጕለ፤—ዐጣ፤—ሀጕል፡ሀጕለ።

ሐጊል፤ሎት፤(ሐገለ፤ሐግለ፡የሐ ግል፡ይሕግል። ዐረ፡ሐጀለ)፤ ማሰር፡መሸን ከፍ፤መቀየድ፡መሰንከል። ከዚህ፡የተነሣ፡መር፡መር፡ ሾብ፡ሾብ፡ዱብ፡ዱብ፡እያሉ፡መኼድ፤የቍራ፡ያን ካሳ፡የእስር፡አካኼድ፡አረጋገጥ። ከጥሬው፡በቀር፡ አንቀጹ፡አይገኝም።

ሐግል፤(ላት። ዐረ፡ሐጅል፤ሒጂል)፤ ማሰሪያ፤የግር፡ብረት። የግር፡ጌጥ፤ግርጃ፡ድኩት፡ ጥምዝ። መንቈር፤ቀንበር፡ከነማንቆው። ግበር፡ለከ፡ ጋገ፡ወሐግለ፡ወደየ፡ውስተ፡ክሣድከ፡(ኤር፳፯፡፪)።

ሐገመ፤(ሐከመ)፤ ዐገመ፡ዋገምት፡ተ ከለ። ዘሩ፡ሐከመ፡ነው፤ከ፡በገ፡ተለውጧል።

ሐገን፤ ኀፍጥ፡ያፍንጫ፡እድፍ፡(ትግሬ)።

ሐገፈ፤(ዐረ፡ሐጀበ)፤ መከተ፤እነገበ፤ ለበሰ፡ያዘ፤የጋሻ።

ሐገፋ፤(ፋት)፤ ጋሻ፡የሰልፍ፡ልብስ፤ላዩ፡ ብረት፡ውስጡ፡ቈርበት፤ከሰይፍና፡ከጦር፡የሚያ ድን። ወልታን፡እይ። ሠለስቱ፡ምእት፡ሐገፋ፡ዘወ ርቅ። ወነሥአ፡ሐገፋተ፡ወርቅ። ሐገፋ፡ወረምሕ። ኩኑኒ፡እግዚእትየ፡ቅድመ፡ፀርየ፡ሐገፋ፡(፪ዜና፡ ፱፡፲፯። ፲፪፡፱። ፲፱፡፰። ደራሲ)።

ሐጕሬ፤(ዐረ፡ሐጀሪ፤እብናዊ)፤ ቀይ፡ ቀለም፤ወርቅማ፡እንደ፡ሾላ፡ደንጊያነት፡ያለው፤ ሳይደቁስ፡ወርቅ፡የሚመስል፤ቅላቱ፡ፍጹም፡ደማቅ። ወቀብዖ፡በሕጕሬ፡ወሜረየ፡ወአቅየሐይሐ፡ሕ ብሮ፡(ጥበ፲፫፡፲፬)።

ሕጕር፤(ራት)፤ የፍሬ፡ፍሬ፤በወይንና፡ በተምር፡ሕንባብ፡ውስጥ፡የሚገኝ፡ቅንጣት፤ውስጡ፡ ዐጥንቱ፡ከራራው፡ጠንካራው፡እንዳሸዋና፡እንደ፡ ጠጠር፡ያለው። ዘእምውስተ፡ዘቢብ፡ሕጕር፡(ዘ ኍ፮፡፬)። ባለብሉዮች፡ግን፤ንባቡን፡ሕጕር፡ይሉና፡ ፍችውን፡የተንጕረ፡ይሉታል።

ሐዲድ፤(ዐረብ)፤ ብረት፡ካንጅር። እም ክሣድየ፡ሐዲደ፡(ስንክ፡ሚያ፳፩)።

ሐደመ፤—አንቀላፋ፤—ሀደም፡ሀ ደመ።

ሐድሞ፤ሞት፡(ሐደመ፡ይሔድም፡ የሐድም። ዕብ፡ሐድ)፤ መተረት፡መመስል፤በ ተረትና፡በምሳሌ፡መንገር፡ማስተማር። ሐድም፡ሐ ድሞተ፡ወመስል፡ምሳሌ፡(ሕዝ፲፯፡፪)።

ሐዳሚ፤(ሚት፡ምያን፡ያት፤ደምት)፤ የሚተርት፡ተራች፤ምሳሌ፡ዐዋቂ፤ተጫዋች።

መሐድም፤(ምት፡ማን፡ማት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ተረታም።

መሐደምት፤(ታት)፤ ተረት፡ምሳሌ፤ጨ ዎታ፡ቢልት፤ለግጥ፡(፩ጢሞ፡፩፡፬። ፬፡፯። ፪ጢሞ፡

፱፡ ፱ ። ቲቶ ፩፡ ፲፱ ። ፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፯) ። ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ ፡ መሐደምት ፡ ወተዘውዖ፡ ደቂቅ ፤ እስመ ፡ ደቂቅ ፡ ይሰምዑ ፡ ብዙኀ ፡ ነገረ ፡ መሐደምት ፡ እም ኀበ ፡ ሐፃኒት ። መሐደምት ፡ ስሑን ። አነ ፡ መሐደ ምቶሙ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፩ ። ቄር ። ኢዮ፴ ፡ ፱) ።

ሐደሠ፤—በቁሙ፤—ሐድሶ፡ ሐደሰ ።

ሐድዐ፤—ጸጥ፡ አለ፤—ሀዲእ፡ ሀድአ ።

ሐዳፍ፤ (ብ፡ አሕዳፍ ። ዕብ፡ ያሬፍ)፤ ማኸራት ፡ ማንቃ ፤ ያንገት ፡ ኋላ ። አጽንዑ ፡ ሐዳፎሙ ። እግዚ ፡ ሰበረ ፡ አሕዳፌሆሙ ፡ (ኤር፲፱ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፻፳፰) ።

ሐደፈ፤—ቀዘፈ፤—ኀድፎ፡ ኀደፈ ።

ሐደረ፤—ዐደረ፤—ኀዲር፡ ኀደረ ።

(ጥ) ሐድሶ፤ሶት፤ (ሐደሰ፡ ይሐድስ፡ የሐድስ ። ዕብ፡ ሐዴሽ ። ሱር፡ ሐዴት ። ዐረ፡ ሐደሰ)፤ ማደስ ፤ መለወጥ ፡ ሐዲስ ፡ ማድረግ ፤ ማጥናት ፡ ማበርታት ፤ መሥራት ፡ መጠገን ፤ ያሮጌ ፡ የሰባራ ። የሐድስዋ ፡ ለንስሓሆሙ ። ኵሎ ፡ ትሔድስ ። ይሔ ድሱ ፡ አህጉረ ፡ እለ ፡ መዝበራ ፡ (ዕብ፮ ፡ ፮ ። ጥበ፯ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፷፩ ፡ ፬) ።

—፤ ዐዲስ ፡ ነገር ፡ ማውጣት ፡ መፍጠር ። ይሔድስ ፡ እግዚእ ፡ ሐዲሰተ ፡ (ሔኖ ፡ ፶፯ ፡ ፲፫) ።

—፤ መባረክ ፡ መቀደስ ፡ መመረቅ ፤ ያዲስ ፡ ቤት ። ደቅ ሐንና ፡ ሐነከን ፡ ተመልከት ። ወሐደሰ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። ሐድሶ ፡ ሕንጻታ ፡ (፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፭ ፡ ፱ ። ዮሐ፲ ፡ ፳፪) ። በሐረሰ ፡ ፈንታ ፡ ሐደሰ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ሐ ድሱ ፡ ሐዳሰተ ፡ (ኤር፬ ፡ ፫) ።

ሐዳሲ፤ (ሲት፡ ስያን፡ ያት፤ደስት)፤ የሚያድስ ፡ የሚጠግን ፤ ወጌሻ ፡ ገንቢ ፡ ዐናጢ ። ኮነ ፡ ሐዳሲሃ ፡ ለጽድቅ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

አሐደሰ፤ አስተሐደሰ፤ አሳደሰ ፡ አስጠገነ ፤ ሐዲስ ፡ አስደረገ ። ወአስተሐደሰ ፡ ቤተ ፡ ምሥዋዐ ፡ (፪ ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፰) ።

ተሐደሰ፤ ታደሰ ፤ ተለወጠ ፡ ዐዲስ ፡ ኾነ ። ወ ናሁ ፡ ተሐደሱ ፡ ኵሎሙ ። ተሐደሰት ፡ ወሐይወት ፡ መንፈሱ ። ተሐደሰት ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፭ ። ኩፋ ፡ ፴፫ ። ክብ ፡ ነገ) ። አርመመ ፡ ዝኀነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተሐደሰ ፡ ይላል ፤ ጸና ፡ ረጋ ፡ ለማለት ። ተሐደሳ ፡ መንገሌየ ፡ ደስያት ። ወአመ ፡ በሕፀኑ ፡ ተጸውረ ፡ ማ ዕቀበ ፡ አልፋ ፡ ሕፃን ፤ ተሐደሰ ፡ ኢያፅክ ፡ ብሉየ ፡ መ ዋዕል ፡ ወአዝማን ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፩ ። ቅኔ) ።

ሐዲስ፤ (ሳን፡ ሳት፤ ዳስ፡ ሳት)፤ በቁሙ ፤ ዐዲስ ፡ እንግዳ ፡ ቀድሞ ፡ ያልነበረ ፡ ኋላ ፡ የተገኘ ፡ የተ ፈጠረ ፤ ወይም ፡ የታደሰ ፡ የተለወጠ ፤ ብልየት ፡ የጠፋለት ። ዐርክ ፡ ሐዲስ ፡ ወይን ፡ ሐዲስ ። በእንተ ፡ ሐዲሳን ፡ ሕ ዝብ ፡ እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይጠመቁ ። ብሉያት ፡ ወሐ ዲሳት ። ሐዳስ ፡ ሥርዐት ። ሐዳሳት ፡ ሰማያት ፡ ወሐ ዳስ ፡ ምድረ ፡ ንሴፎ ፡ (ሲኖዶ ። አርጋ ። ዕብ፱ ፡ ፲፭ ። ፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲፫) ። ሐዲሳት ፡ ሐዳሳት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሐደስት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (መሳ፲፭ ፡ ፲፫ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፲፭) ።

ሕዳሴ፤ ማደስ ፡ መታደስ ፤ አስተዳደስ ፡ ዕደሳ ፤ ሐዲስነት ።

ሐው፤—እሳት፤—ሐውይ፡ ሐወየ ።

ሔው፤ ሔዋ፤—ስም፤—ሐይው፡ ሐ ይወ ።

ሐዊዝ፤ዘት፤ (ሐዘ፤ ሐወዘ፡ የሐውዝ፡ ይሐውዝ)፤ ማወዝ ፤ ዐዋዜ ፡ መኾን ፤ መጣም ፡ መጣ ፈጥ ፡ መስማማት ፤ ማማር ፡ መወደድ ። ደስ ፡ ፈቅ ፡ ማ ሰኘት ፤ ማስጐምዠት ። ለሚያየውና ፡ ለሚሰማው ፡ ለሚ ቀምሰው ፤ የመልክ ፡ የዜማ ፡ የምግብ ፡ የነገር ። ኢየሐው ዘኒ ፡ ሣእሣአ ፡ ቃልክሙ ። መሰንቆ ፡ ወመዝሙር ፡ የሐውዛ ፡ ለነፍስ ። ሐወዘኒ ፡ እስመ ፡ ሞቁ ። ወባ ሕቱ ፡ ሊተሰ ፡ ኢየሐውዘኒ ፡ ዝንቱ ፡ (ኢዮ፮ ፡ ፳፮ ። ሲራ፵ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፵ ፡ ፳፩ ። አስቴ፭ ፡ ፲፫) ። በሐወዘ ፡ ፈንታ ፡ አሖዘ ፡ አስተሐወዘ ፡ ይላል ፤ አያስኬም ። ይገ ብር ፡ ዘከመ ፡ ያሐውዞ ። በዕፍረት ፡ ወዕጣን ፡ ወወ ይን ፡ ያስተሐ(ሔ)ውዞ ፡ ልበ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፶፱ ። ምሳ ፳፯ ፡ ፱) ።

ሐዋዝ፤ ያማረ ፡ የጣፈጠ ፡ የተስማማ ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ መልካም ። ቅጽልነቱ ፡ ዐጉል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ወ ንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ። ሐዋዝ ፡ ማሕሌት ፡ ወመ ሰንቆ ፡ በቤተ ፡ ስታይ ። ሐዋዝ ፡ ውእቱ ፡ ሕገ ፡ እግዚ ። ምድር ፡ ሐዋዝ ፡ ወሥብሕት ። ሐዋዝ ፡ ትነውም ። ንግበር ፡ ሐዋዘ ፡ ውስተ ፡ ፍጥረትነ ፡ (ሲራ፴፩ ፡ ፯ ። ሮሜ፯ ፡ ፳፪ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፵ ። ምሳ፫ ፡ ፳፬ ። ጥበ፪ ፡ ፯) ። ዐዋዜ ፡ ጥሩ ፡ ድልኽ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሐውዝ፤ (ዘት)፤ ተድላ ፡ ደስታ ፤ ጣዕም ፡ ፍት ወት ፤ ውበት ፡ ስምምነት ። ጕየ ፡ እምሐውዝ ፡ ዓለም ። ሐውዝ ፡ መሰንቆ ፡ ወማሕሌት ። ሐውዝ ፡ መንበርት ። ሐውዝ ፡ መባልዕት ። ሐውዝ ፡ አየራት ፡ ወፍሬያተ ፡ ምድር ፡ (ድጓ ። ሲራ፴፩ ፡ ፩ ። ሉቃ፰ ፡ ፲፬ ። ዲድ ፡ ፲፬ ። ግንዘ) ።

አሖዘ፤ አስተሐ(ሕ)ወዘ፤ አጣመ ፡ አጣፈጠ ፤ አሳመረ ፡ አስማማ ።

ተሐውዘ፤ ተደሰተ ፤ ደስ ፡ ፈቅ ፡ አለው ፤ ተ ድላ ፡ አገኘ ። ተሐውዘ ፡ ወተደልዎ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲) ።

ተሓወዘ፤ ተጣጣመ ፤ ተጠፋፈጠ ፡ ተመሳሰለ ፤ ተ ከነዋወነ ፤ የሥራ ።

አስተሓወዘ፤ አጣጣመ ፡ አጠፋፈጠ ፤ አስማ መረ ። አስተሓዊዘከ ፡ ግስስ ። ያስተሓውዝ ፡ ሎሙ ፡ ጽሙና ። ያስተሓውዝ ፡ ፍትወተ ፡ ውስተ ፡ ልብ ፡ (ም ሳ፱ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፶ ። አርጋ ፡ ፪) ።

ሐውይ፤ ዮት፤ (ሐወየ፡ የሐዊ፡ ይሕ ወይ ። ዐረ፡ ሐዊየ)፤ መጋም ፡ መቃጠል ፤ እሳት ፡

መኾን፡ መምሰል፤ መጥቈር፡ መክሰል፤ የብረት፡ የን ጨት። መምሸት፡ መጨለም፤ ድግዝ፡ ማለት። ፀሓይ፡ ብትገባ፡ የሰማይን፡ መቅላትና፡ መጥቈር፡ ያሳያል።

ሕዋይ፤ ሐዋይ፤ ምሼት፡ ድግዝታ፡ ጭልም ልምታ፤ የሠርክ፡ ሠርክ፡ የማታ፡ ማታ። እምከመ፡ መስየ፡ ወኮነ፡ ሕዋየ፡ (ማቴ፲፮፡ ፪)።

ሐው፤ እሳት፡ የሚፋጅ፡ የሚያቃጥል፤ ሕብሩ፡ ቀይ፡ የምሼት፡ ሰማይ፡ የሚመስል። በብዝኀ፡ ትንታጉ፡ ብሐው፡ ይበዝኅ፡ ፍሕሙ። ሐወ፡ ዘአቌርከ፡፡ ጤ ገን፡ ዘአፍልሕዎ፡ በሐው፡፡ አንዲዶሙ፡ ሐወ፡ (ሚራ ፲፩፡ ፴፪። ድጓ። ስንክ፡ ኅዳ፯። ሠኔ፳፩)።

ሐዊ፤ መጽሐፍ፤ የመጽሐፍ፡ ስም፤ ሐዊ፡ የሚ ባል፡ ሰው፡ የጣፈው፡ የሰበሰበው፤ የአበውን፡ ዜና፡ የ ቅዱሳንን፡ ገድል፡ ሕግና፡ ሥርዐት፡ የሚናገር፤ መጠኑ፡ ከመንፈቅ፡ ስንክሳር፡ የሚበልጥ። ፍችው፡ እሳታዊ፡ ሰማያዊ፤ መንፈሳዊ፡ እንደ፡ ማለት፡ (ግብ፪፡ ፫)።

ሐከ፤—አወከ፤—ሀዊክ፡ሆከ።

ሐዊል፤ ሎት፤ (ሐለ፤ ሐወለ፡ የሐ ውል፡ ይሑል። ዐረ፡ ሐውለ፤ዘረ)፤ መዞር፡ መክበብ። መቀላቀል፡ መደባለቅ፤ አንድ፡ ማድረግ። ሐ በለን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

ሐዋሊ፤(ሊት፡ ልያን፡ ያት፤ ወልት)፤ የሚዞር፡ የሚከብ፤ ቀላቃይ።

ሐውልት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ትክል፡ ደን ጊያ፡ እንደ፡ ዐምድ፡ እንደ፡ ምሰሶ፡ የቆመ፤ ክብነት፡ ምእዙንነት፡ ያለው፤ ለመታሰቢያ፡ የሚተከል፡ የሚነ ደቅ፤ ወይም፡ ከኖራ፡ ካሸዋ፡ ከሸሜንት፡ ከደንጊያ፡ ደቂት፡ ቀላቅለው፡ ደባልቀው፡ እያፈሰሱ፡ የሚሠሩት፡ ፍስ፡ ደንጊያ። አቀሙ፡ ሐውልተ፡ እብን፡ ዐቢይ፡፡ ኢታቅሙ፡ ለክሙ፡ ሐውልተ፡ እብን፡፡ ሐውልተ፡ ጼው፡፡ ሐውልተ፡ ስምዕ፡ (፪ነገ፡ ፲፰፡ ፲፰። ዘሌ ፳፮፡ ፩። ዘፍ፲፱፡ ፳፮። ቅዳ)።

ሐውልት፡

—፤ ያጕል፡ ግስ፡ ስም፤ ኖመ፡ ቆመ፤ ጥዕየ፡ ሐመ፤ ጸንዐ፡ ደከመ፤ ይህን፡ የመሰለ፡ ግስ፡ ሐውልት፡ ይባ ላል፤ ቅልቅል፡ ማለት፡ ነው።

ተሐውለ፤ ተጨመረ፡ ተዘነቀ፤ ተደባለቀ። ኢይዴመሮ፡ መርድእ፡ ወኢይትሐወሎ፡ ዳማ፡ ወድካም፡ (ዮሴፍ)።

ተሓወለ፤ ተቀላቀለ፡ ተደባለቀ፤ ተሳተፈ፡ ተ ባበረ። ይደሉ፡ ንዕቀብ፡ ርእሰነ፡ ወኢንትሓወል፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡፡ ኢትትሓወል፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ደም፡፡ ኢትትሓወሉ፡ ዕልዋነ፡ ሃይማኖት፡፡ ይትፌ ለጥ፡ ወኢትትሓወልዎ፡ (ዲድ፡ ፬፡ ፮። ቀሌ። ፪ተሰ፡ ፫፡ ፲፬)።

ሕዉል፤ (ላን፡ ላት፡ ውልት)፤ የተቀላ ቀለ፡ ቅልቅል፤ ኅቡር፡ (ስንክ፡ ሠኔ፳፫። ጥር፳፯)።

ሐውል፤ (ላት። ዕብ፡ ሐል፤ አሸዋ)፤ ያሸዋ፡ ጭቃ፤ ዐፈር፡ ኰረት፡ የተቀላቀለው። ሻሮ፡ አ ለት፡ ጥርሳም፡ ስለታም፡ ሸካራ፡ ደንጊያ። ወምስካቡ፡ ሐውላት፡ ዐበይት፡ (ኢዮ፵፩፡ ፳፩)።

ሐዋላ፤ (ዐረብ)፤ በፖስታና፡ በባንክ፡ የሚ ላክ፡ ገንዘብ።

ሑል፤ (ዕብ፡ ሐል)፤ ተርታ፡ መናኛ፡ መ ካከለኛ፤ ፍጹም፡ ርኩስ፡ ያይደለ፤ መሥዋዕትና፡ ቍር ባን፡ የማይኾን፤ ለሕዝብ፡ የሚገባ፡ ሕዝብ፡ የሚበሉት። ይምሀሩ፡ ለሕዝብ፡ ማእከለ፡ (ንጹሕ)፡ ቅዱስ፡ ወ ሑል፡ (ሕዝ፵፬፡ ፳፫)።

ሐውለየ፤—ለየ፡ ነቀፈ፤—ሀውለየ።

ሐሠ፤—ቀላቀለ፤—ኀዊሥ፡ ኖሠ።

ሐዊጽ፤ ጸት፤ (ሐጸ፡ የሐውጽ፡ ይ ሑጽ፤ አው፡ ሐውጸ፤ ሐወጸ፡ ይሔውጽ፡ የሐውጽ። ሐየጸ። ዋሐየ)፤ ማወጥ፡ መጐብ ኘት፡ መሰለል፤ መፍቀድ፡ መጠየቅ፡ አሻግሮ፡ ማየት፤ ዐይንን፡ ልብን፡ ጥሎ፡ ሥራዬ፡ ብሎ፡ ማየት፡ መመል ከት። አመ፡ ሐውጾ፡ ሐወጸክሙ፡ እግዚእ፡፡ ኢት ትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡፡ የሐውጽዎሙ፡ ለነዳ ያን፡፡ ወይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክው፡፡ እንተ፡ ትሔ ውጽ፡ እምርሑቅ፡፡ ወዘሰ፡ ሐወጸ፡ ውስተ፡ ሕግ፡ ፍጹም፡ (ዘፍ፶፡ ፳፭። ሢራ፯፡ ፴፭። ኪዳ። ማሕ፪፡ ፱። ፯፡ ፩። ያዕ፩፡ ፳፭)። ግስነቱ፡ ገቢርና፡ ዐጕል፡ ነውና፤ ያለፈው፡ ገቢር፡ የሚመጣው፡ ዐጕል፡ እንደ፡ ኾነ፡ ፍች ውን፡ አስተውል።

ሐዊጽ፤ ሐውጾ፤ መንጻት፡ መጥራት፤ ንጹሕ፡ ጽሩይ፡ ብሩህ፡ መኾን። ወከመ፡ ርእየተ፡ ጽንዐ፡ ሰማይ፡ ሶበ፡ ሐወጸት፡፡ መኑ፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ እንተ፡ ትሔውጽ፡ ከመ፡ ጎሕ፡፡ ሐውጽ፡ እምሰ ማይ፡ ብርሃነከ፡ ከመ፡ ንርአይ፡ (ዘፀ፳፬፡ ፲። ማሕ ፮፡ ፱። ድጓ)።

ሐዋጺ፤ (ጺት፡ ጽያን፡ ያት)፤ የሚ ጐበኝ፤ ተመልካች፤ ጠያቂ፡ ፈቃጅ፤ መርማሪ፡ ሰላዪ። እግዚእ፡ ሐዋጼ፡ ነፍሰ፡ ትሑታን፡፡ ድዉያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ሐዋጺ፡፡ ሐዋጺ፡ ህልው፡ ይሔ ውጽ፡ ልበ፡ (ኪዳ። ፍ፡ ነ፡ ፮፡ ፫። ጥበ፩፡ ፮)።

መሐውጽ፤ (ጽት፡ ጻን፡ ጻት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ጐበኛ፡ ሰላዪ፤ ፈላስፋ፡ ጠንቋይ። መሐውጻነ፡ ኮከብ፡ (ኪዳ፡ ገ፳፯)።

ምሕዋጽ፤ (ጻት)፤ መጐብኛ፡ መመልከቻ፤ መስኮት። ምሥሃል፤ የታቦተ፡ሙሴ፡ መክደኛ፡ በላዩ፡

ኪሩቤል ፡ የተማሉበት ፤ እግዜር ፡ እስራኤልን ፡ የሚጐበኝበት ፤ ቃሉን ፡ የሚያሰማበት ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፳) ። ማህለን ፡ እይ ።

ተሐወጸ ፤ ተጐበኘ ፡ ታየ ፡ ተሰለለ ፤ ተፈቀደ ፡ ተቈጠረ ። ከመ ፡ ትትሐወጽ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ። እለ ፡ የሐውሩ ፡ ከመ ፡ ይትሐወጹ ፡ (ኪዳ ። ዘፀ፴ ፡ ፲፫) ።

ሕዉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ውጽት) ፤ የተጐበኘ ፡ የተሰለለ ፤ ጐብኙ ።

ሕዋጼ ፤ (ጽያት) ፤ መጐብኘት ፡ (ጥጐ) መጐብኘት ፤ አጐበኛኘት ፡ ጕብኝታ ፡ ጥየቃ ፤ ስለላ ፡ ጥበቃ ፡ (ጥበ፫ ፡ ፯ ፡ ፱) ። ዚአከ ፡ ጥበበ ፡ ወዘዚአከ ፡ ሕዋጼ ። ሐውጽዎሙ ፡ በሕዋጼ ፡ እግዚአብሔራዊት ፡ (ኪዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፯) ።

ሐጸ ፤—**አሸዋ** ፤—ሐጸ ፡ ኀጠ ፡ ኆጻ ።

ሐዊር ፤ **ሮት** ፤ (ሖረ ፡ የሐውር ፡ ይሑር) ፤ መኼድ ፡ መራመድ ፡ ከቦታ ፡ ወደ ፡ ቦታ ፡ መፍለስ ፤ እግርን ፡ በፈረቃ ፡ ማንሣት ፡ መጣል ፤ መንቀል ፡ መትከል ፡ ማሽቀዳደም ። በደረት ፡ በልብ ፡ መሳብ ፡ መጐተት ፡ ለመም ፡ ማለት ። ሄደንና ፡ ኼደን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ሑሩ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ። ከመ ፡ ይሑር ፡ በእገሪሁ ። ሑሪ ፡ በእንግድዓኪ ፡ (ማር፲፮ ፡ ፲፭ ። ግብ፫ ፡ ፲፪ ። ዘፍ፫ ፡ ፲፫) ።

—፤ መኖር ፤ መቀመጥ ፡ የቦታ ፡ የግብር ። ለምንት ፡ የሐውር ፡ ወልደ ፡ ብእሲቸ ፡ ምስለ ፡ ብሉየ ፡ መዋዕል ። ዘየሐውር ፡ በጽድቅ ። ዘከመ ፡ ሖርኩ ፡ ቅድሜከ ። ኢሖሩ ፡ በትእዛዝከ ። ዘኢሖረ ፡ በምክረ ፡ ረሲዓን ፡ (ሔኖ ። ኢሳ፴፫ ፡ ፲፭ ። ፴፰ ፡ ፫ ። ኤር፴፱ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፩) ።

—፤ መሥራት ፡ ማድረግ ፤ መቅረብ ፡ መራከብ ። ሖሮን ፡ እግዚእ ፡ ለኀምስ ፡ ግብራት ። ሐዊረ ፡ ብእሲተ ፡ ብእሲ ። ኢትሑር ፡ ኀበ ፡ እንስሳ ። ኵሉ ፡ ዘየሐውር ፡ እንስሳ ፡ ኵነኔሁ ፡ መዊት ። እለ ፡ የሐውሩ ፡ ወእለ ፡ የሐውርዎሙ ፡ (ትር ፡ ወን ። ማር፯ ፡ ፳፩ ። ዘሌ፲፰ ፡ ፳፫ ። ዘፀ፳፪ ፡ ፲፰ ። ፩ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፱) ።

ሐዋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚኼድ ፡ ኸ(ሀ)ያጅ ፤ ተራማጅ ፡ ፈጭ ፡ ገሥጋሽ ፡ (ዘማዊ) ። ጳማዊ ፡ በገድሉ ፡ ወሐዋሪ ፡ በፍኖተ ፡ አበው ፡ ቅዱሳን ። ፈላሲ ፡ ወሐዋሪ ፡ እምኔነ ፤ ሐዋሪ ፡ ዘኢይሴፎ ፡ ትመይጦቱ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ግንዘ) ። ደላዊ ፡ ሐያቢ ፡ ቀዳሒ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሐዋሪ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ሐዋሬ ፡ ማይከሙ ። ወረሰዮሙ ፡ ሐዋርያነ ፡ ማይ ፡ ለኵሉ ፡ ተዓይን ። ይወፅእ ፡ ሐዋርያተ ፡ ማይ ፡ (ዘዳ፳፱ ፡ ፮ ። ኢያ፱ ፡ ፳፭ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፲፭ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፩) ።

ሐዋርያ ፤ (ያት ። ዐረ ፡ ሐዋሪይ) ፤ መንገደኛ ፡ መልክተኛ ፡ ቀላጤ ። ከመ ፡ እኩይ ፡ ሐዋርያ ። ሐዋርያ ፡ ጠቢብ ፡ ያድኅን ፡ ርእሶ ። ፈነወ ፡ ሐዋርያተ ፡ (ምሳ፲ ፡ ፲፭ ። ፲፫ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፲፯ ፡ ፲፭) ።

—፤ በቊሙ ፤ መንፈሳዊ ፡ ሹም ፡ መምህር ፤ ዙሮ ፡ የሚሰብክ ፡ የሚያስተምር ፤ ባለምሥራች ፡ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ። ሐዋርያ ፡ ዘተጸውዐ ፡ ወተፈልጠ ፡ ለትምህርተ ፡ ወንጌል ። ርእይዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ሐዋርያክሙ ። ዘሎቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ አነ ፡ ሐዋርያ ፡ ወዐዋዲ ። ጉባኤ ፡ እንተ ፡ ሐዋርያት ፡ ሐዋርያተ ፡ በግዑ ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፩ ። ዕብ፫ ፡ ፩ ። ፪ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ጸሎ ፡ ሃይ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፬) ።

ሐዋርያዊ ፤ የሐዋርያ ። ቀኖና ፡ ሐዋርያዊ ። መንበር ፡ ሐዋርያዊት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ። አቡሻ) ።

አሖረ ፤ **አስተ(ሐ)ሐወረ** ፤ አኼደ ፡ አስኼደ ፤ ነዳ ፡ ወሰደ ። ወአሖሩ ፡ ሠረገላቲሆሙ ። አነ ፡ ኣንጐግዎ ፡ ወኣሐውራ ፡ በድወ ። ያረትዕ ፡ መዝራዕተ ፡ እድ ፡ ይቡስ ፡ ወያሐውር ፡ እግረ ፡ ሐንካስ ፡ (፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፳፭ ። ሆሴ፪ ፡ ፲፯ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ። አሠራ ፡ አስደረገ ።

መሐውር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚኼድ ፡ ኺያጅ ፡ ዘዋሪ ፤ የሚያስኼድ ፤ ነጅ ፡ ወሳጅ ።

ምሖር ፤ **ምሕዋር** ፤ (ራን) ፤ መኼጃ ፡ ማስኼጃ ፤ መንገድ ፡ ጐዳና ። ምሕዋረ ፡ ሠሉስ ፡ ዕለት ። ምሕዋረ ፡ ሰቡዕ ፡ መዋዕል ። ወብሔሩሰ ፡ ምሕዋረ ፡ ዓመት ፡ ወመንፈቅ ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፲፰ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፳፫ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፩) ። ምሕዋራተ ፡ ማያት ፤ መስኖ ፡ ቦይ ፡ መትረብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ፡ ፫) ። ዕሥራ ፡ ምእት ፤ ወይም ፡ ከዕበተ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐሠርተ ፡ ምእተ ፡ ምሕዋረ ፡ ዓመት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ መተርጕማን ፡ ግን ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ ቀጥሎ ፡ ቀጥሎ ፡ ቢኖር ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ፡ (መክ ፡ ፮ ፡ ፮) ።

ተሖረ ፤ **ተሐው(ወ)ረ** ፤ ተኼደ ፤ ተኼደበት ። ተሠራ ፤ ተደረገ ።

ተሓወረ ፤ ተኺያኺያደ ፤ ተካኺያደ ።

ሕዉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ውርት) ፤ የኼደ ፤ የተኼደ ፡ የተኼደበት ፤ የተካኺያደ ። የተሠራ ፡ የተደረገ ፤ ግቡር ፡ ሕኑጽ ።

ሑረት ፤ (ታት) ፤ መኼድ ፤ አካኼድ ፤ አናዎር ፡ ኑሮ ። ሑረተ ፡ ወግብአተ ። ሑረተ ፡ ብእሲተ ፡ ብእሲ ። ሑረትከ ፡ በሰላም ፡ ያሠኒ ። መምህር ፡ ይኩን ፡ ንጹሐ ፡ በሑረታቲሁ ፡ ወጽኑዕ ፡ በፍናዋቲሁ ። በእንተ ፡ ሠናይ ፡ ሑረታቲሁ ፡ ለሕዝብ ፡ (ዘካ፯ ፡ ፲፱ ። ቀሌ ። ምሳ፱ ፡ ፳፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፳ ። ዮሴፍ) ።

ሕዋር ፤ (ራት) ፤ በረንዳ ፡ ወልወል ፡ ደጀ ፡ ሰላም ፤ መውጫ ፡ መግቢያ ፡ መመላለሻ ፤ በታላቅ ፡ ቤትና ፡ በቤተ ፡ ክሲያን ፡ ደጅ ፡ አፍ ፡ ወይም ፡ በዙሪያው ፡ ገጥሞ ፡ ተያይዞ ፡ የሚሠራ ፤ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ዐምድ ፡ የቆመበት ፡ ከበታቹ ፡ ዕርከኖች ፡ ያሉት ፤ ዕርከን ፡ ተረገጠ ፡ የሚገቡበት ። ኤላምን ፡ እይ ። አንሶሰወ ፡ በሕዋረ ፡ ሰሎሞን ። ወበቲ ፡ ኀምስቱ ፡ ሕዋራት ፡ (ዮሐ፲ ፡ ፳፫ ። ፭ ፡ ፪ ። ግብ፫ ፡ ፲፩) ።

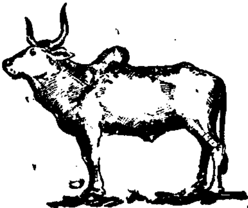
—፤ ዕቃ ፡ ቤት ፤ ጓዳ ፡ ታዛይ ፡ በቤት ፡ ዙሪያ ፡ ወይም ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ከቤቱ ፡ ጋራ ፡ ዐብሮ ፡ የሚናስ ፡ የሚነደቅ ፤ በላይ ፡ አንድ ፡ ሹኖ ፡ በውስጥ ፡ የተለየ ፡ ታናናሽ ፡ ጠባብ ፡

ክፍል፡ ዕልፍኝ። ኤስኬድሬን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ለትኩን፡ እንከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ኑኃ፡ መንገሊ፡ ምሥራቅ፤ ወክልኤ፡ ሕዋራት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሃ፡ በአምሳለ፡ ሐመር። ሕዋር፡ ማእከላዊ። ወናሁ፡ ሕዋራት፡ (ዲድ፡ ፲፪። ስንክ፡ መጋ፲፫። ሕዝ፵፡ ፲፯)።

አስተሓወረ ፤ አካኼደ፡ አዋሰደ፡ አናዳ፤ የእግር፡ የነገር። ያስተሓውሩ፡ ነቢበ። ኢያስተሓውራ፡ ነገረ፡ (ኅሖ፯፡ ፲፱። ቲቶ፪፡ ፫)።

መስተሐውር ፤ የሚያካኺድ፤ አዋሳጅ፡ መናጂ። አሳባቂ፤ መስተዋድይ። ዓዲ፡ መስተሓውራን፡ (፪ተሰ፡ ፫፡ ፲፩)።

አሑር ፤ አውራ፤ ኩርማ፤ አለሌ። ሐርጌ፡ አሕሩግ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አሑር፡ አሑረ፡ በግዕ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፡ (ዕዝ፲፡ ፲፱)።

አሑር፡

ሖር ፤ (ዐረ፡ ሐውር) ፤ የሰው፡ ስም፤ ኽያጅ፡ ዘዋሪ። አባ፡ ሖር፡ እንዲሉ።

ሖር ፤—ብስ፡ ነዳላ ፤—ኀረወ፡ ኖር።

ሐዊስ ፤ ሶት ፤ (ሖሰ፡ የሐውስ፡ ይሑስ ፤ ከሰ። ዕብ፡ ሓሽ። ዐረ፡ ሐሰ ፤ ሀዘ) ፤ መፍጠን፡ መቀልጠፍ፤ መቸኰል። ማዘን፡ መታወክ፤ መዋለል። መንቅነቅ፡ መናጥ፡ ማናወጥ፡ ማንቀሳቀስ፤ ራስን፡ ሕዋስን። ኮሰን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሖሰ፡ ፈንታ፡ አሖሰ፡ ይላል፤ አያስኝም። አሖሰ፡ ርእሶ፡ ዲቤኪ። አሖሱ፡ ከናፍሪሆሙ፡ ላዕሌየ። በአሑሶ፡ ክነፊሁ፡ (ኢሳ፴፯፡ ፳፪። ሰቈ፫፡ ፳፭። ጥበ፮፡ ፲፮)።

አሖሰ ፤ (ያሐውስ ፤ ያሑስ) ፤ አስቸኰለ፤ አሳዘነ፤ አድራጊ። አስነቀነቀ፤ አስደራጊ።

ተሖሰ ፤ ተሐውሰ ፤ ተነቃነቀ፤ ተናወጠ፡ ተንቀሳቀሰ፤ ተወዘወዘ፡ ወዲያ፡ ወዲህ፡ አለ፤ ዐላፊ። ኢይትሐወስ፡ እንከ፡ እመንበሩ። ዘመደ፡ እንስሳ፡ ወዘይትሐወስ። ብርዕ፡ ዘይትሐወስ፡ እምነፋስ። ይትሐወስ፡ ጽላሎት፡ (ኢሳ፵፯፡ ፪። ዘፍ፩፡ ፳፬። ማቴ፲፩፡ ፯። ማሕ፱፡ ፯)። ታወሰ፡ አስታወሰ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ተሐዋሲ ፤ (ሲት፡ ስያን፡ ያት) ፤ የሚንቀሳቀስ፡ ተንቀሳቃሽ፤ ደመ፡ ነፍስ፡ ያለው፡ ያሙስና፡ ያርብ፡ ፍጥረት። ኢይሚጥ፡ ምንትኒ፡ እምተሐዋስያን፡ አው፡ እምእለ፡ ኢይትሐወሱ። ነሶሳወ፡ ተሐዋስያን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፱። ጥበ፲፯፡ ፱)።

ሕዉስ ፤ (ሳን፡ ሳት፡ ውስት) ፤ የተላወሰ፡ የተንቀሳቀሰ፤ የተነቃነቀ፡ ንቅንቅ።

ሑሰት ፤ (ታት) ፤ መፍጠን፤ መታወክ፡ መናወጥ፤ መንቀሳቀስ፤ ንቅንቃ። ሑሰታ፡ ለጥበብ፡ ይፈጥን፡ እምዙሉ፡ ሑሰት። በሑሰተ፡ ልብነ። ሑሰተ፡ ባሕር። ረሰይከነ፡ ሑሰተ፡ ርእስ፡ ለሕዝብ። ውልዋሴ፡ ወሑሰተ፡ ነፍስ፡ (ጥበ፯፡ ፳፬። ፪፡ ፪። ሔኖ፲፩፡ ፯። መዝ፡ ፷፫። ፊልክ፡ ፺፱)።

ሐዊሳ ፤ ፍጥነት፡ ችኰላ፤ ንቅንቃ፡ ቅስቀሳ። የደስታና፡ የአንክሮ፡ የሰላምታ፡ ቃል፤ ሐዲስ፡ ድንቅ፡ ነገር፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ ምስጢር፡ ከማየት፡ ከመስማት፡ የተነሣ፡ ራስን፡ ዐንገትን፡ በመነቅነቅ፤ ወሰው፡ ወሰው፤ መልካም፡ መልካም፤ ይበል፡ ይበል፤ ዕሠይ፡ ዕሠይ፡ ማለት። ሐዊሳ፡ ሐዊሳ፡ ለዝንቱ፡ ሐዋርያ። ሐዊሳ፡ ለምጽአትከ፡ ወለመዊእትከ፡ (አፈ፡ ተ፲፪። ዮሴፍ)። የሰላምታ፡ ቃል፡ ሲኾን፡ ፍችው፡ እንደ፡ በሓ፡ ነው። ኢይፈርህ፡ ብሂሎተከ፡ ሐዊሳ፡ ሐዊሳ፤ እስመ፡ ባሕረ፡ ልብየ፡ መልአ፡ ሰላምከ፡ ዓሣ፡ (ደራሲ)።

ሕዋስ ፤ (ሳት። ዐረ፡ ሐስ። ዕብ፡ ሑሽ። ሱር፡ ሓሽ)። በቁሙ፤ ገላ፡ አባል፤ ኀሊና፤ የአፍኣ፡ የውስጥ፡ የሥጋ፡ የነፍስ፡ መሣሪያ፡ የሚላወስ፡ የሚንቀሳቀስ፤ ይልቁንም፡ ዐይንና፡ ዦሮ፡ አፍና፡ አፍንጫ፡ እጅ። ዳግመኛም፡ በነዚህ፡ ባምስቱ፡ የሚሠራ፡ ፭ቱ፡ ዐይነት፡ ሥራ፤ ማየትና፡ መስማት፡ መቅመስና፡ ማሽተት፡ መዳሰስ፤ በቋንቋ፡ ኹሉ፡ ፭፡ ሕዋስ፡ ይባላል። ሕዋሳትሰ፡ ዐሥርቱ፡ እሙንቱ፤ ኀምስቱ፡ ዘአፍኣ፡ ወኀምስቱ፡ ዘውስጥ። ወሕዋሳትሰ፡ ዘውስጥ፡ እሙንቱኬ፤ ልቡና፡ ወአእምሮ፡ ወፈሊጠ፡ እኩይ፡ እምሠናይ፡ ወለብዎ፡ ወተገሥጾ። ወሕዋሳትሂ፡ እለ፡ ያስተርእዩ፡ እሙንቱኬ፤ ሰሚዕ፡ ወርእይ፡ ወአጼንዎ፡ ወጥዒም፡ ወገሲስ፡ (ፈላስ፡ ገ፶፫)። በግእዝ፡ ልማድ፡ ግን፡ እሊህን፡ ዐሥሩን፡ የሕዋሳት፡ ግብር፡ ማለት፡ እንጂ፡ ሕዋሳት፡ ማለት፡ አይመችም፤ ጸያፍ፡ ይኾናል፤ ሕዋስ፡ የሚባል፡ መሣሪያው፡ ብቻ፡ ነው። በነዚህ፡ ባ፭ቱ፡ ላይ፡ ደግሞ፡ እግርና፡ አባለ፡ ዘር፡ ሲጨመሩ፡ ሕዋሳተ፡ አፍኣ፡ ፯፡ ይባላሉ።

ሖሰ ፤—ቀላቀለ ፤—ኀዊሥ፡ ኖሠ፡ ኑሠት።

ሐውት ፤ ሐይት ፤ (ዕብ፡ ሔት) ፤ የፊደል፡ ስም፤ ፰ኛ፡ ፊደል፡ ሐ፤ በግእዝ፡ አልፍ፡ ቤት፡ በአበገደ። ሕይወት፡ ማለት፡ ነው፤ ሕይወን፡ እይ። ምስጢሩ፡ በ፰ኛው፡ ሺሕ፡ የሚኾን፡ ሐዲስ፡ ሕይወትን፡ ትንሣኤ፡ ሙታንን፡ ከስነሺው፡ ጋራ፡ ባንድነት፡ ያሳያል፡ (ዮሐ፲፩፡ ፳፭። ማቴ፳፪፡ ፴፪)። ጸሐፍት፡ ግን፡ ሐመር፡ ሐ፡ ይሉታል።

ሑት ፤ (ዐረ፡ እልሑት) ፤ ስመ፡ ኮከብ፤ ከ፲፪ቱ፡ መናዝል፡ አንዱ። በየካቲት፡ ከፀሓይ፡ ጋራ፡ ፴፩፡

ዕለት ፡ ፲ ፡ ኬክሮስ ፡ ይመግባል ። ፍችው ፡ ዓሣ ፡ ማለት ፡ ነው ። (አቡሻ ፡ ፱) ።

ሐዚአ ፤ አት ፤ (ሐዝአ ፡ የሐዝእ ፡ ይሕዛእ ። ዐረ ፡ ሐዘአ) ፤ መንዳት ፤ ማባረር ፡ ማሳደድ ፤ ሰብስቦ ፡ አስቀድሞ ፡ መከተል ፤ የረኛ ፡ ያርበኛ ። ነድአን ፡ እይ ።

ሐዛኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚነዳ ፡ ነጅ ፤ አባራሪ ፡ አሳዳጅ ።

ሕዝእ ፤ (ኣት ፤ አው ፡ ሕዝአት ፤ ታት) ፤ መሰምሪያ ፡ ማሰምሪያ ፤ ማደሪያ ፡ በረት ፡ ምሳግ ፤ ዋሻ ፡ ጕሬ ። በሹሉ ፡ ፍኖት ፡ መጽያሕት ፡ ሕዝአቶሙ ። ወይከውን ፡ ሕዝአቶሙ ፡ ህየ ። ዕጐልት ፡ በውስተ ፡ ሕዝአቶሙ ፡ ጠፍአ ። ዕርግ ፡ እምሕዝአትከ ። ተኀብኡ ፡ ሕዝብ ፡ ውስተ ፡ በኣታት ፡ ወውስተ ፡ ሕዝአታት ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፱ ። ሕዝ፴፬ ፡ ፲፬ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፵፱ ፡ ፱ ። ፩ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፯) ።

—፤ መግቢያ ፡ በር ፤ ወሰን ፡ ደንበር ፤ ርስት ፡ ጕልት ። ወለምድረ ፡ ናምሩድ ፡ በውስተ ፡ ሕዝአቱ ። ወሖሩ ፡ ካም ፡ ወውሉዱ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ እንተ ፡ ሕዝአት ፡ ሎቱ ፡ ዘረከቦ ፡ በመክፈልቱ ፡ (ሚክ፭ ፡ ፮ ። ኩፋ ፡ ፲) ።

ሐዝቦ ፤ ቦት ፤ (ሐዘበ ፡ ይሔዝብ ፡ የሐዝብ ። ሐሰበ) ፤ ማዘብ ፡ ማሰር ፤ የጫማ ፡ የመጫሚያ ። መሰብሰብ ፤ መወገን ። ማሰብ ፤ መጠርጠር ፤ መፍራት ፡ ምን ፡ አልባት ፡ ማለት ። አኮ ፡ አሐዝብ ፡ ከመ ፡ መልአክ ፡ ውእቱ ። ወኢሐዘብኩ ፡ እስማዕ ፡ ካልአ ፡ ነገረ ። ኢሐዘብኩከ ፡ ትንብብ ፡ ከመ ፡ ዝ ። ሐዘብከኑ ፡ እኩን ፡ ከማከ ። አሐዝብ ፡ ሕያዋኒነ ፡ እምውኅጡነ ። አሐዝብ ፡ ንመጽእ ፡ አነ ፡ ወእምከ ፡ ወአኀዊከ ፡ ወንሰግድ ፡ ለከ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (ፊልክ ፡ ፺፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፯ ። ኢዮ፳ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፵፱ ። ፻፳፫ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፲) ። ዳግመኛም ፡ በሐዘበ ፡ ፈንታ ፡ ተሐዘበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተሐዘባ ፡ ከመ ፡ ዘማዊት ። ብእሲ ፡ ዘይትሔዘብዎ ፡ በዝሙት ። በከመ ፡ ይትሔዘቡ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ አእምሮ ። ምንተኑመ ፡ ትትሔዘቡኒ ። ትትሔዘብኑ ፡ ታስተአብዶ ፡ ለእግዚ ። እትሔዘብ ፡ ናስጣርዮስ ፡ ዝንቱ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩ ። ቄስጠ ፡ ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፪፻፲፱ ። ድጓ ። ሮሜ፪ ፡ ፫ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ሐዛቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ዘብት) ፤ የሚያዝብ ፤ የሚሰበስብ ፤ ዐሳቢ ፡ ጠርጣሪ ።

አሐዘበ ፤ አስተሐዘበ ፤ አሳሰበ ፤ አስጠረጠረ ። እንዘ ፡ እንደፊር ፡ ይድግም ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ኀበ ፡ ህርቃኖስ ፡ ወያሐዝቦ ፡ ለእኍሁ ። ተዘከር ፡ ከመ ፡ ኢይጐነዲ ፡ ሞት ፡ ወኢታስተሐዝብከ ፡ ዕለተ ፡ ሞት ፡ (ዮሴፍ ። ሢራ፲፬ ፡ ፲፪) ።

ተሐዘበ ፤ ታዘበ ፤ ተሰበሰበ ፤ ታሰበ ፡ ታማ ፤ ተጠረጠረ ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ ናቀ ፡ መሰከረ ፡ ይኾናል ፤ እገሌ ፡ ታዘበኝ ፡ እንዲሉ ።

ሕዙብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ዝብት) ፤ የታዘበ ፤ የተሰበሰበ ፤ የታሰበ ፡ የተጠረጠረ ። ወዕለታኒ ፡ ሕዝብት ፡ እኪት ፡ (ኢሳ፳፰ ፡ ፲፱) ።

ትሕዝብት ፤ በቁሙ ፤ ትዝብት ። ጥርጣሬ ፡ ጥርጥር ፤ የፍርሀት ፡ ሐሳብ ። እምፍርሀት ፡ ወእምትሕዝብት ፡ ዘይመጽእ ። እምትሕዝብተ ፡ ጸላኢ ። በሰማይ ፡ ዘአልቦቱ ፡ ፍርሀት ፡ ወኢትሕዝብት ። ፍርሀቱ ፡ ወትሕዝብቱ ፡ (ሉቃ፳፩ ፡ ፳፮ ። መዝ ፡ ፷፫ ። ግንዘ ። ዮሴፍ) ።

ተሓዘበ ፤ ተዛዘበ ፡ ተሳሰበ ፤ ተጠራጠረ ።

አስተሓዘበ ፤ አስተዛዘበ ፤ አጠራጠረ ፤ አስተማማ ።

ሕዝብ ፤ (ብ ፡ ሕዘብ ፤ አሕዛብ) ፤ በቁሙ ፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ የተሰበሰበ ፡ ብዙ ፡ ሰው ፤ ጉባኤ ፡ ሸንጎ ፤ ልቅሶኛ ፡ ሰርገኛ ፡ ገበያተኛ ። ያንዲት ፡ አገር ፡ ያንዲት ፡ ከተማ ፡ ወይም ፡ ያንድ ፡ ብሔር ፡ ያንድ ፡ መንግሥት ፡ ሰው ፤ ቋንቋውና ፡ ሕጉ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ ባንድ ፡ ሕግ ፡ የሚኖር ። ውስጠ ፡ ብዙንት ፡ ስላለው ፡ ባንድም ፡ በብዙም ፡ በወንድም ፡ በሴትም ፡ ይነገራል ። ሕዝብ ፡ ዐቢይ ። ዝ ፡ ሕዝብ ፡ አብድ ፡ ወአኮ ፡ ጠቢብ ። ሕዝብ ፡ ጽንዕት ። ከመ ፡ ትፃእ ፡ ዮም ፡ አሐቲ ፡ ሕዝብ ፡ እምእስራኤል ። ሕዝብ ፡ ነኪራን ፡ ወእኩያን ፡ (ዘፍ፲፪ ፡ ፪ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፮ ። ሚክ፬ ፡ ፯ ። መሳ፳፩ ፡ ፫ ። ኢሳ፲፰ ፡ ፪) ። ስሕቱ ፡ ግብጽ ፡ በበ ፡ ሕዘቢሆሙ ። ሕትቶሙ ፡ ለአበው ፡ በበ ፡ ሕዘቢሆሙ ። ተደሙ ፡ ሰብኡ ፡ ወሕዘቢሁ ፡ አንከሩ ። ለምንት ፡ አንገለጉ ፡ አሕዛብ ። ይገንዩ ፡ ለከ ፡ አሕዛብ ፡ እግዚኦ ። አግረረ ፡ ለነ ፡ አሕዛበ ፡ ወሕዝበ ፡ ታሕተ ፡ እገሪነ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፰ ፡ ፰ ። ስንክ ፡ ታኅ፲ ። መዝ ፡ ፪ ። ፷፮ ። ፵፮) ።

ሕዝባዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሕዝብ ፡ ወገን ፤ ካህን ፡ ያይደለ ፡ ማይምን ፤ ጨዋ ፡ ባላገር ። በእንተ ፡ ተግሣጽ ፡ ወትእዛዘ ፡ ሕዝባውያን ። ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ሕዝባዌ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭ ። ፲፪ ። ዲድ ። ኪዳ ቀሌ) ።

ሕዝብና ፤ ሕዝበት ፤ ሕዝብነት ፡ ወገንነት ፤ ሕዝብ ፡ መኾን ። እስመ ፡ ተኀድገ ፡ ሕዝብናከ ፡ (ተረስዐ ፡ ሕዝበትከ) ፡ እስራኤል ፡ (ኢሳ፪ ፡ ፮) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ (ኪ ፡ ናጣሽታ ፡ ዐምኻ ፡ ቤት ፡ ያዕቆብ) ፡ እስመ ፡ ገደፍከ ፡ ሕዝበከ ፡ ቤተ ፡ ያዕቆብ ፡ ይላል ።

ሐዚዝ ፤ ዞት ፤ (ሐዘ ፤ ሐዘዘ ፡ የሐዝዝ ፡ ይሕዝዝ) ፤ ማነቅ ፡ መሰርነቅ ፡ ማስጨነቅ ፤ ማስፋቅ ፡ ሕቅ ፡ ስርቅ ፡ ማሰኘት ፤ ማንዘዝ ፡ ትን ፡ ማለት ፡ ባፍንጫ ፡ መውጣት ፤ መምረር ፡ መከርከር ፤ መሖምጠጥ ፡ መጐፍነን ፤ የመጠጥ ፡ የፈሳሽ ፡ ነገር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐዘዘ ፡ ፈንታ ፡ አሕዘዘ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ያስትይዎ ፡ ብሒአ ፡ ዘምስለ ፡ ሐሞት ፡ ለአሕዝዞቱ ። በእንተ ፡ ጐርዔከ ፡ ስቴ ፡ ሐሞት ፡ ዘአሕዘዞ ። ዐቀቦ ፡ ለዮናስ ፡ በከርሠ ፡ ዐንበሪ ፡ ከመ ፡ ኢያሕዝዞ ፡ ሞገደ ፡ ባሕር ፡ (አርጋ ። አ

ዋል ፡፡ መጽ ፡ ምስ) ፡፡ ዳግመኛም ፡ ዐገተ ፡ ከበበ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ አሕዘዘኒ ፡ ማይ ፡ እስከ ፡ ነፍስየ ፡ ይላል ፡ (ዮ ናፄ ፡ ፮) ፡፡

—፤ መጐንጨት ፡ መማግ ፤ ገሜ ፡ ጕርጕሜ ፡ ማድረግ ፤ መዋጥ ፡ ማሥረግ ፤ ኹሉም ፡ የጕረሮና ፡ ያፍ ፡ ያፍንጫ ፡ ሥራ ፡ ነው ፡፡ መጥቈር ፡ መዝጐን ፡ መብለዝ ፤ እንዝዝ ፡ መምሰል ፤ ማሳከክ ፡ መሻከር ፡ መቀንቀን ፤ የሥጋ ፡ የ ገላ ፡ ከደዌ ፡ ከበትር ፡ የተነሣ ፡፡ የሐዝዘኒ ፡ በሕቁ ፡ ማ እስየ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፴) ፡፡ ዘሕዝሐን ፡ እይ ፡፡

አሕዘዘ ፤ አስጐነጨ ፤ አስጐረጐጨ ፡፡ ነሥአ ፡ ሰ ፍነገ ፡ መመልአ ፡ ብሒአ ፡ ወአሰረ ፡ በኀለተ ፡ ወአሕ ዘዘ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፵፰) ፡፡

ሐዝሐዝ ፤ ሾረት ፡ ጠጠር ፤ ጭንጫ ፡ አሸዋ ፡፡ ማጥ ፡ ረግረግ ፡ ውሃማ ፡ ቦታ ፡ ፊላ ፡ ቈጠማ ፡ ሸንበቆ ፡ መቃ ፡ የሚበቅልበት ፡፡ ማእከለ ፡ ጾላዕት ፡ ይበይት ፡ ወውስተ ፡ ሐዝሐዝ ፡ የሐዩ ፡፡ ያበጥሞ ፡ ሐዝሐዘ ፡ ፈ ለግ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፲፯ ፡፡ ፵፭ ፡ ፴፫) ፡፡ ሐዘንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፡፡

ሐዚል ፤ ሎት ፤ (ሐዘ(ዝ)ለ ፡ የሐዝል ፡ ይ ሕዝል) ፤ ማዘል ፡ መሸከም ፤ በዠርባ ፡ በሕፅን ፡፡ ዘባ ንኪ ፡ እምዘባነ ፡ ኪሩብ ፡ ዘዐብየ ፤ ሐዚሎ ፡ እሳተ ፡፡ ሐፃኒት ፡ እንተ ፡ ተሐዝል ፡ ደቂቃ ፡፡ ወሐዘሎሙ ፡ በ ክነፊሁ ፡ (ደራሲ ፡፡ ፭ተስ ፡ ፪ ፡ ፮ ፡፡ ዘዳ፴፪ ፡ ፲፩) ፡፡

ሐዛሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ዘልት) ፤ የሚያዝል ፡ ዐዛይ ፤ ተሸካሚ ፡፡ ዕደው ፡ ሐዘልት ፡ (፪ ዜና ፡ ፪ ፡ ፪) ፡፡

አሕዘለ ፤ አሳዘለ ፡ አሸከመ ፤ ጫነ ፡ አስደበለለ ፡፡

ተሐዝለ ፤ ታዘለ ፡ ተጫነ ፤ ሸከም ፡ ኾነ ፡ ተለ ጠፈ ፡፡ ተሐዚሎ ፡ በዘባንኪ ፡ (አርጋ) ፡፡

ሕዙል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ዝልት) ፤ የታዘለ ፤ ዕ ዝል ፡ ቅጥል ፡፡ ሕዙላን ፡ በክነፊሁ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ፡፡

ማሕዘል ፤ ልት ፤ (ብ ፡ መሐዝል ፤ ላት) ፤ ማዘያ ፡ መሸከሚያ ፤ አንቀልባ ፡፡

ተሓዘለ ፤ ተዛዘለ ፤ ተደራረበ ፤ ተነባበረ ፡፡

አስተሓዘለ ፤ አስተዛዘለ ፤ የዜማ ፡ የድጋም ፡፡ ይበል ፡ በአስተሓዝሎ ፡ (ድጓ) ፡፡

ምሕዛል ፤ ምስትሕዛል ፤ ማስተዛዘያ ፤ የሚ ያስተዛዝሉት ፡ ዜማ ፡ ድጋም ፡ (ድጓ) ፡፡

ሕዝል ፤ ዕዝል ፤ የዜማ ፡ ስም ፤ የግእዝ ፡ ድር ብና ፡ ታዛይ ፡ ኹለተኛ ፡፡ ዕዝልን ፡ እይ ፤ ሊጣፍ ፡ የሚ ገባው ፡ በሕ ፡ ነበረ ፤ ሐና ፡ ዐ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ሕ ፡ በዕ ፡ ተለውጢል ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ቃል ፡ አለ ፡፡

ሐዚን ፤ ኖት ፤ (ሐዘ(ዝ)ነ ፡ የሐዝን ፡ ይ ሕዝን ፡፡ ዐረ ፡ ሐዚነ) ፤ ማዘን ፡ መቈርቈር ፤ መቈ ጣት ፡ መናደድ ፤ መከፋት ፡፡ በመጥፎ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ተኝቶ ፡ ተቀምጦ ፡ ምቾት ፡ ከማጣት ፡ የተነሣ ፤ ሐዝሐዝን ፡ እይ ፡፡ ሐዘነ ፡ መንፈሳ ፡ ለርብቃ ፡፡ ለምንት ፡ ተሐዝን ፡፡ ወሰ ሚያሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ሐዘኑ ፡ በእንተ ፡ ክልኤቱ ፡ አኀው ፡ (ኩፋ ፡ ፳፯ ፡፡ ዘፍ፬ ፡ ፯ ፡፡ ማቴ፳ ፡ ፳፬) ፡፡

ሐዛኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚያዝን ፡ ዐ ዛኝ ፤ ተቈርቋሪ ፡፡ ብእሲ ፡ ሐዛኒ ፡ ያየብስ ፡ አዕፅምቲሁ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፳፪) ፡፡

ሕዙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ዝንት) ፤ ያዘነ ፡ የተ ቈረቈረ ፤ የከፋው ፡ ሐዘንተኛ ፡፡ ብእሲ ፡ ሕዙን ፡፡ ልብ ፡ ሕዙን ፡፡ ሖሉ ፡ ሕዙነ ፡ መንፈስ ፡፡ ሕዙን ፡ ገጽክሙ ፡፡ ሕዙናን ፡ በእንቲአሁ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፲፩ ፡፡ ዘዳ፳፰ ፡ ፷፭ ፡፡ ፩ ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፪ ፡፡ ዘፍ፵ ፡ ፯ ፡፡ ግንዘ) ፡፡

ሐዘን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ዐዘን ፤ ደረቅ ፡ ሸ ካራ ፡ ጥኑ ፡ ጠንካራ ፡ ነገር ፤ የሚያነድ ፡ የሚያጤስ ፤ የሚ ያስለቅስ ፡ ሐሳብ ፡፡ ሐዘን ፡ ኢይበአከ ፤ እስመ ፡ ብዙ ኃን ፡ እለ ፡ ሞቱ ፡ እንበይነ ፡ ሐዘን ፡፡ እስመ ፡ ሐዘኑ ፡ ለልብ ፡ ይሰብሮ ፡ ለኀይል ፡፡ ወንሬስየክሙ ፡ ዘእን በለ ፡ ሐዘን ፡፡ እንተ ፡ ኢፈጸመት ፡ ዕድሜ ፡ ሐዘነ ፡ ምታ ፡ ዘሞተ ፡፡ ሐዘናት ፡ ብዙኃት ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፲፰ ፡፡ ማቴ፳፰ ፡ ፲፬ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፪ ፡፡ ፊልክ ፡ ፳፪) ፡፡

ሐዘንዚን ፤ የልቅሶ ፡ ቃል ፤ ወርድ ፡ ንባብ ፤ የሐዘን ፡ ዜማ ፡፡ ካህናት ፡ ይትቀነዩ ፡ ዘንተ ፡ መዝሙረ ፡ በዜማ ፡ ሐዘንዚን ፡ (ግንዘ) ፡፡

አሕዘነ ፤ አሳዘነ ፡ አስቈረቈረ ፤ አስቀየመ ፡ አስ ከፋ ፤ አስቈጣ ፡፡ ኢታሕዝኖ ፡ ለአቡከ ፡ በሕይወቱ ፡፡ ከመ ፡ ኢያሕዝንከ ፡፡ ኢያሕዝኖ ፡ በእንተ ፡ አባግዐ ፡፡ ወአሕዘኖ ፡ ለቃየን ፡ ጥቀ ፡ (ሚራ፫ ፡ ፲፪ ፡፡ ፫ ፡ ፲ ፡፡ ዮሐ፲ ፡ ፲፫ ፡፡ ዘፍ፬ ፡ ፭) ፡፡

ማሕዘኒ ፤ ማሕዝን ፤ (ቅጽልና ፡ ጥሬ) ፤ የሚ ያሳዝን ፤ አሳዛኝ ፡፡ ማዘኛ ፤ ማሳዘኛ ፡፡ ሞት ፡ ማሕዘኒ ፡፡ ቃል ፡ ማሕዘኒ ፡፡ ማሕዘነ ፡ ኮኖ ፡ ዝ ፡ ቃል ፡፡ ኀዳጥ ውእቱ ፡ ንብረትነ ፡ ወማሕዝን ፡፡ በአርኣያ ፡ ማሕዘን ፡ (አዋል ፡፡ ስንክ ፡ ጥቅ፳፭ ፡፡ ኩፋ ፡ ፲፯ ፡፡ ጥበ፪ ፡ ፩ ፡፡ አፈ ፡ ተ፲፩) ፡፡

ሐዝዐ ፤—ነዳ ፡ አበረረ ፤—ሐዚአ ፡ ሐ ዝአ ፡፡

ሐዙር ፤ (ዐረ ፡ እልሐዝር) ፤ ግምት ፡ መላ ፤ ጥንቈላ ፡፡ ክታብ ፡ ሥራሥር ፤ መንድግ ፤ መስተፋቅር ፡፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ እልሐዙረ ፡ በሠርናዕ ፡ ወይፈቅዱ ፡ ቦቱ ፡ ይርብሑ ፡ ረባሐ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ፡ ፭) ፡፡

ሑኸራ ፤—ሠግር ፤—ሁጀ(ግ)ራ ፡፡

ሐዙራን ፤ (ሱር ፡ ወዐረ ፡ ሐዚራን) ፤ የወር ፡ ስም ፤ የሶርያ ፡ ወር ፡ ሠኔ ፡ (ገድ ፡ ላሊ ፡፡ መጽ ፡ ምስ) ፡፡

ሐሐርኤል ፤-ምሥዋዕ ፤-ሀሀርኤል ፡፡

ሐጢብ ፤ በት ፤ (ሐጠበ ፡ የሐጥብ ፡ ይሕ ጥብ ፡፡ ዕብ ፡ ሐጣብ ፡፡ ዐረ ፡ ሐጠበ) ፤ መቍረጥ ፡ መፍለጥ ፡ መከትከት ፤ መሰበር ፡ መሰባበር ፤ መልቀም ፡ መሰብሰብ ፤ የንጨት ፡ የማገዶ ፡፡ ሢምናክሙ ፡ ትሕጥቡ ፤

ዕፀ ፡ ወትቅድሑ ፡ ማየ ። ዘየሐጥብ ፡ ዕፀ ። ይሐጥብ ፡ ዕፀ ። ተሐጥብ ፡ ዕፀወ ። ሶበ ፡ የሐጥብ ፡ ዕፀወ ፡ ይሜጽር ፡ በበ ፡ አርብዓ ፡ ጾረ ፡ ብእሲ ፡ እስከ ፡ ያነጢ ፡ ዘይጸውር ፡ ሎቱ ፡ (ኢያ፱ ፡ ፲፱ ፡ ፳፩ ። ዘዳ፱ ፡ ፭ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ሐጣቢ ፤ ብ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ጠብት) ፤ የሚቈርጥ ፡ የሚፈልጥ ፤ ሰባሪ ፡ ለቃሚ ፤ ቀራፊ ፡ ቋሚ ። እምሐጣበ ፡ ዕፀ ፡ እስከ ፡ ሐዋሬ ፡ ማይ ። ሐጣብያነ ፡ ዕፀ ፡ ወቀዳሕያነ ፡ ማይ ፡ (ዘዳ፳፱ ፡ ፲ ። መቃ ፡ ገ፯) ።

ሐጥብ ፤ (ዐረ ፡ ሐጠብ) ፤ የሙጋድ ፡ የማገዶ ፡ ዕንጨት ፤ ፍልጥ ፡ ጭራሮ ፡ ጒቶ ፡ ጒልጥምት ። ሥልሰ ፡ ኤልያስ ፡ ውስተ ፡ ዕፀ ፡ ሐጥብ ፡ ወውስተ ፡ አባለ ፡ ላሕም ፡ ማየ ፡ ሰዊጦ ፡ እሳተ ፡ እምሰማይ ፡ አውረደ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ (ተረ ፡ ቄር ፡ ሳዊ) ።

ሕጥሜ ፤—ሥንቆ ፤—ኅጥሜ ።

ሐዩብ ፤ ቦት ፤ (ሔበ ፡ የሐይብ ፡ ይሒብ ። ደለወ ። ዕብ ፡ ሻአብ) ፤ ማየብ ፤ መቅዳት ፡ መጥለቅ ፡ መደንበቅ ፤ መሳብ ፡ መጕተት ፤ ከጕድጓድ ፡ ከዘቅት ፡ ጨልፎ ፡ ማውጣት ፡ (ዘፀ፪ ፡ ፲፮ ፡ ፲፱) ። ደለወን ፡ ተመልከት ።

ማሕየብ ፤ (ባት) ፤ መቅጃ ፡ መጥለቂያ ፤ የውሃ ፡ ዕቃ ። ማሕየብኒ ፡ አልብከ ። ከመ ፡ ነጠብጣበ ፡ ማሕየብ ። ማሕየበ ፡ ዐዘቅት ። ምልኢዮን ፡ ለሑሎን ፡ ማሕየባት ፡ (ዮሐ፬ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፵ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳) ።

ማሕየብ ።

ሕየብ ፤ አው ፡ ሕበይ ፡ (ዕብ ፡ ሖቢት ፤ በርሚል ። ሱር ፡ ሓቢታ ። ዐረ ፡ ኅቢየት ፤ ኂባእ) ፤ የሸክላ ፡ ዕቃ ፤ ቡይት ፡ መንቀል ፡ ኵስኵስት ፡ የዘይት ፡ ገንቦ ፡ ማድጋ ፡ ፊቀን ፡ ዝንግሬር ፡ ጋን ፤ ሆደ ፡ ሰፊ ፡ አፈ ፡ ጠባብ ። ርእሰ ፡ ሕበይ ፡ ስሳ ፡ ምእት ፡ ዐሠርቱ ፡ ወንምስቱ ፤ ወመሥረበ ፡ ማይሂ ፡ ተስዓ ፡ ወአሐዱ ፡ (ታሪ ፡ አኵ) ።

ሐይብ ፤ በቁሙ ፤ ዐይብ ፡ የላም ፡ ልጅ ፡ የርጎ ፡ ተወራጅ ። (ተረት) ፤ ዐይቡ ፡ ዳኛ ፤ ቅቤው ፡ መልከኛ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ሐይድ ፤—ቅሚያ ፤—ሀዪድ ፡ ሄደ ።

ሐዩው ፤ ዎት ፤ (ሔወ ፡ ሐይወ ፡ የሐዩ ፡ ይሕዩ ፤ የው ። ዕብ ፡ ሐያሀ ፤ ሐይ ። ሱር ፡ ሕያእ ። ዐረ ፡ ሐየ) ፤ መዳን ፡ መፈወስ ፡ ወደ ፡ ጤንነት ፡ ሕይወት ፡ መመለስ ፤ መታደስ ፡ ዳግመኛ ፡ መሠራት ፤ ሙቶ ፡ መነሣት ፡ በሕይወት ፡ በጤና ፡ መኖር ፤ አለመታመም ፡ አለመሞት ። እመ ፡ ደወየ ፡ ኢይሴፎ ፡ ሐዩወ ። ትፈቅድኑ ፡ ትሕየው ። አመ ፡ የሐይዉ ፡ ምዉታን ። ወሐይወ ፡ አዳም ፡ እምድኅረ ፡ ወለዶ ፡ ለሴት ፡ ሰብዐተ ፡ ምእተ ፡ ዓመተ ። ሕየው ፡ ለዓለም ፡ (ኢዮ፳፬ ፡ ፳፫ ። ዮሐ፭ ፡ ፮ ። ማር፲፪ ፡ ፳፫ ። ዘፍ፭ ፡ ፬ ። ዳን፫ ፡ ፱) ።

—፤ ደስ ፡ ፈቅ ፡ ማለት ፤ ደስታ ፡ መመላት ፤ ምስጢሩ ፡ መታደስ ፡ ካለው ፡ ይገባል ። ሐይወ ፡ ልቡ ፡ ወነፍሱ ፡ ለያዕቆብ ። ተሐደሰት ፡ ወሐይወት ፡ መንፈሱ ፡ (ዘፍ፵፭ ፡ ፳፯ ። ኩፋ ፡ ፵፫) ። ሐዮኩ ፡ ከ ፡ ኪ ፡ ሐዮን ፡ ክሙ ፡ ክን ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ሀለወ ፡ በቅርብ ፡ በቅርቦች ፡ ይጐርዳል ። ሐውትንና ፡ ሔትን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ናቸው ።

ሕያው ፤ (ውት ፡ ዋን ፡ ዋት) ፤ በቁሙ ፤ ነዋሪ ፡ ደኅና ፡ ባለጤና ፤ ነፍስና ፡ ደመ ፡ ነፍስ ፡ እስትንፋስ ፡ ያለው ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ፍጥረት ፡ ገና ፡ ያልሞተ ፡ በሕይወት ፡ ያለ ። ሖሩ ፡ ዘሕያው ። ሕያውኑ ፡ ዓዲሁ ፡ አቡነ ፡ (ሢራ፲፯ ፡ ፴ ። ዘፍ፵፭ ፡ ፫) ። ጭራሽ ፡ ለባሕርዩ ፡ ሕማም ፡ ሞት ፡ ኅልፈት ፡ ጥፋት ፡ መለወጥ ፡ ማርጀት ፡ የማይስማማው ። ቅዱስ ፡ ሕያው ፡ ዘኢይመውት ። መልአክ ፡ ዘሕያው ። ነፍስ ፡ ሕያውት ፡ (አዋል) ። ሕያዋነ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘኢይመውት ፡ (ሔኖ፲፭ ፡ ፬ ፡ ፮) ።

—፤ መሐላ ፤ ቃለ ፡ መሐላ ። ሕያው ፡ እግዚ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እትሐመወኪ ። ሕያው ፡ አነ ፡ ከመ ፡ ትሰረገዊዮሙ ። ሕያው ፡ ነፍስከ ፡ ከመ ፡ ኢትወድእ ፡ አመትከ ፡ (ሩት፫ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፲፰ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፬) ። ሕያዉ ፡ ሕያዎ ፡ ሕያወ ፡ በሕያው ፡ እያለ ፡ ደቂቅ ፡ ይኾናል ። ዕጓለ ፡ መሕያው ፤ ሕያው ፡ ከመሬት ፡ ያስገኘው ፡ መዋቲ ፡ ሰው ፡ አዳም ፤ ዕጓልን ፡ እይ ።

ሕያውና ፤ ሕያውነት ፤ ሕያው ፡ ደኅና ፡ ባለጤና ፡ መኾን ። እንዘ ፡ ሀሎከ ፡ አንተ ፡ በሕያውናከ ፡ ዝየ ፡ (አዋል) ።

ሕይወት ፤ ሒወት ፤ (ታት) ፤ መዳን ፤ መኖር ። በቁሙ ፡ ደኅንነት ፤ አናዋር ፡ ኑሮ ፤ ዘመን ፡ ዕድሜ ፤ ተወልዶ ፡ እስኪሞቱ ፡ ተሹሞ ፡ እስኪሻሩ ፡ የሚኖሩት ። ሕይወት ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ሞት ። ይኄይስ ፡ መዊት ፡ እመራር ፡ ሕይወት ። ጸላእኩ ፡ ሕይወትየ ፡ ምስለ ፡ አዋልደ ፡ ከነዓን ። እሴብሖ ፡ ለእግዚ ፡ በሕይወትየ ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፭ ፡ ፲፫ ። ሢራ፴ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፳፯ ፡ ፵፮ ። መዝ ፡ ፻፵፭) ።

—፤ ትንሣኤ ፤ ተሐድሶ ፡ ጤና ፤ ምስጢሩ ፡ ደኅንነት ፡ ካለው ፡ ይገባል ። ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ቀዳሚት ፡ ሕይወት ። ሕይወተ ፡ ሙታን ። መጻእኪ ፡ ለሕይወትኪ ፡ (ራእ፳ ፡ ፭ ። ግብ፲፯ ፡ ፴፪ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፫) ።

—፤ ገንዘብ ፡ ጥሪት ። ይእቲ ፡ አብአት ፡ ሖሎ ፡ ሕይወታ ፡ ወካልኣንሰ ፡ እምተረፎሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯) ።

—፤ መሐላ ፤ ቃለ ፡ መሐላ ፤ ምጥንታ ። ሕይወተ ፡ ፈርዖን ፡ ከመ ፡ ኢትወፅኡ ። ሕይወተ ፡ ነፍስከ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ይእቲ ፡ (ዘፍ፵፪ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፮) ።

አሕየወ ፤ አዳነ ፡ ፈወሰ ፤ ዐደሰ ፡ ሕያው ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። ጥበብ ፡ ታሐይዎ ፡ ለዘአጥረያ ። አውረሶሙ ፡ ሕገ ፡ ዘያሐይዎሙ ። ወገሰሶ ፡ እዝኖ ፡ ወአሕየዎ ። ያሐይዉ ፡ አረፍተ ፡ ወመቅደሰ ። አሕየወ ፡ ምሥዋዐ ፡ ዘመዝበረ ፡ (መክ፯ ፡ ፲፪ ። ሢራ፲፯ ፡ ፲፩ ። ሉቃ፳፪ ፡ ፶፩ ። ዕዝ፪ ፡ ፲፯ ። ፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፴፪) ።

ማሕይው ፤ ማሕየዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚያድን ፤ ዐዳሽ ፡ ፈዋሽ ፤ ሕያው ፡ አድራጊ ። ማሕይዊ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ። እግዚእ ፡ ማሕየዊ ። ሕማማቲሁ ፡ መድኀኒት ፡ ወማሕየዊት ፡ (፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲ ። ቅዳ) ።

መሕያው ፤ ምሕያው ፤ መዳኛ ፡ መኗሪያ ፡ ቦታ ፤ ምድር ፡ ዓለመ ፡ ሰብእ ፤ ወይም ፡ እግዜር ፡ ዓለመ ፡ ኵሉ ፡ ፍጡር ። ዕጓለ ፡ መሕያው ፤ የምድር ፡ ልጅ ፡ አዳም ፤ ሥጋው ፡ ከፈር ፡ ከመሬት ፡ ምድር ፤ ነፍሱ ፡ ከሕያው ፡ ከግዜር ፡ የተገኘች ፤ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ፍጹም ፡ ሰብእ ። የአዳምንና ፡ የዕጓልን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ፪ኛም ፡ መ ፡ መሬት ፤ ም ፡ ምድር ፤ ሕያው ፡ እግዜር ፤ በተገናኝ ፡ መሬተ ፡ ሕያው ፤ ምድረ ፡ ሕያው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሰማየ ፡ አምላክ ፡ እንደ ፡ ማለት ።

ሔዋ ፤ ሔዋን ፤ (ዕብ ፡ ሐዋ) ፤ በቁሙ ፤ መዠመሪያ ፡ ሴት ፡ የአዳም ፡ ሚስት ፤ ሕያውት ፡ እመ ፡ ሕያዋን ። ወሰመየ ፡ አዳም ፡ ስመ ፡ ብእሲቱ ፡ ሔዋ ፤ እስመ ፡ ይእቲ ፡ እመ ፡ ኵሉ ፡ ሕያው ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፳) ።

ሔው ፤ (ዕብ ፡ ሐይ) ፤ መዠመሪያ ፡ ወንድ ፡ አዳም ፡ የሔዋን ፡ ባል ፤ ሕያው ፡ አበ ፡ ሕያዋን ። ወነፍኀ ፡ በአንፉ ፡ መንፈሰ ፡ ሕይወት ፤ ወኮነ ፡ ሕያወ ፡ በመንፈስ ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፯) ።

እምሔው ፤ (ውት ፡ ዋን ፡ ዋት ፤ አማሑት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አዳም ። እንደ ፡ አዳም ፡ ያለ ፡ ወንድ ፡ አያት ፡ እሚታ ፤ ያባት ፡ የናት ፡ ወላጅ ፡ ጕንድ ፡ ሥርው ፡ መዠመሪያ ፡ አባት ፡ ፫ኛውን ፡ ትውልድ ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡ ያየ ። እም ፡ አገባብ ፡ ኹኖ ፡ መንሻነትን ፡ ተከፋይነትን ፡ ያሳያል ። እግዚ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለእምሔው ፡ ወለእምሔውት ፡ ቀዳማውያን ፤ ብዝኍ ፡ ወተባዝኍ ፤ ወላድያን ፡ ወእምሔዋን ። አሮን ፡ እምሔወ ፡ ቀደምቶሙ ። በቤተ ፡ መላልኤል ፡ እምሔውየ ። ሐና ፡ እምሔውተ ፡ አምላክ ፡ በሥጋ ። አበዊከ ፡ ወአማሑቶሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ። ዕዝ፯ ፡ ፭ ። ሔኖ፳ ፡ ፰ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፩ ። ዘፀ፲ ፡ ፮) ። አማሑት ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ። አበ ፡ እምሔው ፤ ያያት ፡ አባት ፡ ቅድም ፡ አያት ። እምሔወ ፡ እምሔው ፤ ያያት ፡ አያት ፡ ምዝላት ። እግዜርም ፡ ለአዳም ፡ እምሔው ፡ ይባላል ፤ ዕጓልን ፡ እይ ። ሐፃኒ ፡ አበ ፡ ማሕፀንት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እምሔው ፡ አማሑት ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ላዕለ ፡ እምሔው ፡ ወመገብት ። ነገሥት ፡ አማሑትኪ ፡ (ገላ፬ ፡ ፪ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፳፫) ።

ሐየየ ፤—ቸል ፡ አለ ፤—ሀይይ ፡ ሀየ ፤ ሀየየ ።

ሐዩክ ፤ ኮት ፤ (ሔከ ፡ የሐይክ ፡ ይሒክ ። ሐነከ) ፤ ማላመጥ ፡ ማኘክ ፤ በጥርስ ፡ መፍጨት ፡ መለንቀጥ ፤ ለመዋጥና ፡ ለመሰልቀጥ ፤ የምግብ ። አይ ፡ አስናን ፡ ዘየሐይክ ፡ ዘንተ ፡ ኅብስተ ። ወይሒክ ፡ በለኈሳስ ። እንዘ ፡ የሐይክ ፡ (ቅዳ ። ሥር ፡ ጳዡ) ።

ተሐይከ ፤ ተላመጠ ፤ ተለነቀጠ ። ጽኑዐ ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይትሐየክ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ሐኪት ፤ ማላመጥ ፤ አስተኛኘክ ፡ አበላል ።

ሐኪ ፤ (ዕብ ፡ ሔኽ) ፤ ላንቃ ፡ ትናጋ ፤ ያፍ ፡ ውስጥ ፡ ላይኛው ፡ ክፍል ፡ ዋሻው ። የላይና ፡ የታች ፡ የግራ ፡ የቀኝ ፡ መንጋጋ ፡ መፍጫው ፡ ማላመጫው ። ሐነክን ፡ እይ ።

ሐይል ፤—በቊሙ ፤—ኀይሎ ፡ ኀየለ ።

ሐይመነ ፤—አመነ ፤—ሀይመነ ፤ ሃይማኖት ።

ሐይመት ፤—ድንኳን ፤—ኀይመት ።

ሐዩጽ ፤ ጾት ፤ (ሔጸ ፤ ሐየጸ ፡ የሐይጽ ፡ ይሒጽ ። ሐወጸ) ፤ ማስተዋል ፡ መመልከት ፡ ውስጡን ፡ ምስጢሩን ፡ ማሰብ ፡ መመርመር ፡ መሻት ፤ መላልሶ ፡ ቀምሎ ፡ ትክ ፡ ብሎ ፡ ማየት ፤ የከፋ ፡ የበጎ ። ሐወጸን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐየጸ ፡ ፈንታ ፡ አስተሐየጸ ፡ ይላል ፤ አስተ ፡ አለቦታው ፡ ገብቷል ፤ ሐቀረን ፡ እይ ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። እምርሑቅ ፡ ያስተሐይጽ ፡ ዐይኑ ። መጻእከሙ ፡ ታስተሐይጹ ፡ አሠረ ፡ ምድር ። አስተሐይጽ ፡ በልብከ ፡ ወአእምር ፡ መኑ ፡ አንተ ። ወበአይኑ ፡ ግብር ፡ ያስተሐይጽዎ ፡ ዘልፈ ። ዘያስተሐይጻ ፡ ለድንግል ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፳፱ ። ኩፋ ፡ ፵፪ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ዳንኤ ፡ ፲፩ ። ቀሌ) ።

ሐያጺ ፤ መሐይጽ ፤ መስተሐይጽ ፤ የሚያስተውል ፡ ተመልካች ፡ አስተዋይ ፤ ልባም ፡ ዐይናማ ። ዲያቆን ፡ ይኩን ፡ መስተሐይጸ ፡ ከመ ፡ ይርአይ ፡ (ኪዳ) ።

ሑያጼ ፡ (ሕዋጼ) ፤ ማስተዋል ፡ መመልከት ፤ አስተያየት ። ግምት ፡ መላ ፡ ጥንቈላ ፤ ሕልም ፡ ቅዠት ፡ በቀን ፡ ያዩትን ፡ ወይም ፡ ያሰቡትን ፡ ሌት ፡ ማለም ። ወይከውኑ ፡ እለ ፡ ያስተሐይጹ ፡ በሑያጼ ፡ ወርኅ ፡ (ኩፋ ፡ ፯) ።

ሐዩቅ ፤ ቆት ፤ (ሔቀ ፤ ሐየቀ ፡ የሐይቅ ፡ ይሒቅ) ፤ ማቀፍ ፡ መከበብ ፤ ዳር ፡ ደንበር ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ፡ መኾን ፤ የደሴትና ፡ የባሕር ፡ የየብስ ፤ ለሕንጻም ፡ ይኾናል ።

ሔቅ ፤ (ዕብራ) ፤ ሕፅን ፡ ብብት ፤ ድልድል ፡ መሠረት ፡ በሕንጻው ፡ ዙሪያ ፡ በመብቀያው ፡ እንደ ፡ ዕርከንና ፡ እንደ ፡ መደብ ፡ እንደ ፡ ዝናር ፡ ኹኖ ፡ የሚ

ሠራ ፤ ዙሮ ፡ ተጠምጥሞ ፡ የሚገጥም ። ወሔቅ ፡ እ
መት ፤ ወእመት ፡ ርሕቡ ፡ እምሔቀ ፡ ምድር ፡
(ሕዝ፵፫ ፡ ፲፫ ፡ ፲፬) ።

ሐይቅ ፤ (ቃት) ፤ ዙሪያ ፡ ዳርቻ ፡ ወደብ ፡
ጽንፍ ፤ የባሕር ፡ ጠረፍ ። ታናሽ ፡ መጠነኛ ፡ ባሕር ፡
ዙሪያው ፡ ዳርቻው ፡ የሚታይ ፤ በተራራ ፡ በየብስ ፡ የተከ
በበ ፤ እንደ ፡ ዚይ ፡ እንደ ፡ ሐይቅ ፡ እንደ ፡ ጣና ፡ ያለ ።
ሐይቀ ፡ ባሕር ። ኀበ ፡ ሐይቀ ፡ ባሕር ። መንገለ ፡
ሐይቀ ፡ ጌንሴሬጥ ። ድንጋግ ፡ ዘሐይቅ ፡ (መሳ፭ ፡
፲፯ ። ማቴ፲፭ ፡ ፳፱ ። ሉቃ፭ ፡ ፩ ። አርጋ ፡ ፪) ።

ሔር ፤—ቸር ፡—ኄዩር ፡ ኄረ ፡ ኄር ።

ሐየሰ ፤—ተሻለ ፤—ኄዩስ ፡ ኄሰ ፡ ኀየሰ ።

**ሐዩስ ፤ ሶት ፤ (ሔሰ ፤ ሐየሰ ፡ የሐይስ ፡
ይሒስ) ፤** መንቀፍ ፡ ማጸየፍ ፤ ማነወር ፡ መክሰስ ፤
መስደብ ፡ መቈጣት ። ኢትሒስ ፡ ዘእንበለ ፡ ትሕትት ።
ሶቤሃ ፡ የሐይስ ፡ ርእሶ ። ኢትሒሰኒ ፤ እስመ ፡ ኀሠ
ሥኩ ፡ ኣእምር ። ይሒስከ ፡ እግዚ ፡ (ሢራ፲፩ ፡ ፯ ።
ኢዮ፴፫ ፡ ፳፯ ። ጦቢ፭ ፡ ፲፬ ። ይሁ ፡ ፱) ።

ሐያሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት ፤ የስት) ፤
የሚነቅፍ ፡ ነቃፊ ፤ ከሳሽ ፡ ወቃሽ ።

አሔሰ ፤ አሕየሰ ፤ አስነቀፈ ፤ አስነወረ ። ኢ
ታሒስ ፡ ርእሰከ ። ያሐይስ ፡ ርእሶ ፡ (ሢራ፴ ፡ ፴፩ ።
ምሳ፱ ፡ ፯) ።

ተሐይሰ ፤ ተነቀፈ ፤ ተሰደበ ፡ ተነወረ ። ከመ ፡
ኢትትሐየስ ፡ አንተ ፡ በእበደ ፡ ዚኣሁ ። ከመ ፡ ኢት
ርፍቁ ፡ ለሖነኒ ፡ ወኢትትሐየሱ ፡ (ሢራ፳፪ ፡ ፲፫ ።
፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፴፬) ።

ተሓየሰ ፤ ተነቃቀፈ ፤ ተጣላ ፡ ተካሰሰ ። ኅ
ድጉ ፡ ለቢጽክሙ ፡ ዘተሓየስክምዎ ፡ እመ ፡ ቦ ፡
ዘተሓየሰ ፡ ምስለ ፡ ቢጹ ፡ ይኅድግ ፡ ሎቱ ፡ (ማር
፲፩ ፡ ፳፭ ። ቅዳ ። ቆላ፫ ፡ ፲፫) ።

ሕዩስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ይስት) ፤ የተነቀፈ ፡
የተነቃቀፈ ፤ ንቁፍ ፤ ስዱብ ፡ ነውረኛ ።

ሒሰት ፤ መንቀፍ ፤ መነቀፍ ፡ አንቃቀፍ ፤ ነ
ቀፋ ፡ ነቀፌታ ፡ ስድብ ።

ሒስ ፤ ነውር ፡ ገመና ፤ ኀጢአት ፡ በደል ፡ የሚ
ያስነቅፍ ፡ ነገር ፤ ነቀፋ ። ንጹሕ ፡ አንተ ፡ እምዝ ፡
ሒስ ፡ ዘኀቡኣት ። እንተ ፡ እንበለ ፡ ሒስ ። ዘአልቦ ፡
ነውር ፡ ወሒስ ። ሒስ ፡ ንስቲት ፡ (ሔኖ፳፭ ፡ ፲፭ ።
አስቴ፰ ፡ ፲፫ ። ጥበ፲ ፡ ፲፭ ። ፲፫ ፡ ፯) ።

ሔት ፤ (ዕብራ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ሳምን ፤
ሐውቾ ፡ ሐ ፤ ዘሩ ፡ ሐዬው ፤ ፍችው ፡ ሕይወት ። ሐው
ትና ፡ ሔት ፡ አንድ ፡ ስም ፡ ናቸው ። ሔት ፤ ክፍልየ ፡
እግዚ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፶፯—፷፬ ። ሰቈ፩ ፡ ፰ ። ፪ ፡ ፰ ።
፫ ፡ ፳፱ ። ፬ ፡ ፰) ።

ሐከየ ፤—ሰነፈ ፤—ሀክይ ፡ ሀከየ ።

ሐከከ ፤—ክርክር ፤—ሀኪክ ፡ ሀከከ ።

**ሐኪክ ፤ ኮት ፤ (ሐከ ፤ ሐከከ ፡ የሐክክ ፡
ይሕክክ ። ዐረ ፡ ሐከ ። ዕብ ፡ ሐካኽ) ፤** ማከክ ፡
መፎከት ፡ ማቍሰል ፤ መላጥ ፡ መቅረፍ ፤ መፋቅ ፡ መ
ላግ ፤ መሞረድ ፡ መፈግፈግ ፤ የገላ ፡ የቈርበት ፡ የንጨት ፡
የብረት ። ነሥአ ፡ ገልዐ ፡ ወአኀዘ ፡ ይሕክክ ፡ ቍስሎ ።
ኀለቈ ፡ እንዘ ፡ አሐክክ ፡ ጸውበ ። (ኢዮ፪ ፡ ፰ ። ፯ ፡
፭) ። ዕከካም ፡ መኾን ፤ ዕከክ ፡ መልበስ ፤ በዕከክ ፡ ደዌ ፡
መያዝ ። ዘሐከከ ፡ አባሉ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ሐካኪ ፤ (ኪት ፡ ክያን ፡ ያት ፤ ከክት) ፤
የሚያክ ፡ የሚያቈስል ፤ ጥፍራም ፤ ዕከካም ። ራስን ፡
ባንበሳና ፡ በነምር ፡ መስሎ ፡ ዐካኪ ፡ ዘራፍ ፡ ማለት ፡
ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ተሐከ ፤ ተሐከከ ፤ ታከከ ፡ ተፈገፈገ ፤ ተላገ ፡
ተሞረደ ።

ሕኩክ ፤ (ካን ፡ ካት ፡ ክክት) ፤ የታከከ ።
ያከክ ፤ ዕከክ ፡ የወረሰው ።

ሕከክ ፤ በቊሙ ፤ ዕከክ ፡ የገላ ፡ የቈበርት ፡
ደዌ ። በአበቅ ፡ እኩይ ፡ ወበሕከክ ፡ ዘአልቦ ፡ ፈውስ ፡
(ዘዳ፳፰ ፡ ፳፯) ።

**ሐኪም ፤ ሞት ፤ (ሐከመ ፡ የሐክም ፡
ይሕክም ። ዐረብ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሐካም) ፤**
ብልኅ ፡ መኾን ፡ መፈልሰፍ ፤ በውቀት ፡ ማደግ ፤ ጥበ
ብን ፡ ዕውቀትን ፡ ገንዘብ ፡ ማድረግ ። ዝም ፡ ዕክም ፡
ጸጥ ፡ ማለት ፤ አለመቀባጠር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐከመ ፡
ፈንታ ፡ ተሐከመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በአርምሞ ፡
ወበተሐክሞ ፡ ይመስል ፡ ጠቢበ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፳፰) ።
በቊሙ ፤ ማከም ፡ መፈወስ ፤ ድውይን ፡ መዳሰስ ፡ መዳበስ ፤
ማገም ፡ መብጣት ፡ መድኀኒት ፡ መስጠት ። ኬንን ፡ እይ ፤
የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ግስንቱ ፡ ዐጕልና ፡ ገቢር ፡ እንደ ፡
ኾነ ፡ ባፈታቱ ፡ አስተውል ።

ሐኪም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ሐካም) ፤ ብልኅ ፡
ዐዋቂ ፡ ፈላስፋ ፤ ኬንያ ፡ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ፡ ዕውቀት ፡ ያለው ።
ወስመ ፡ መምህሩ ፡ ዘመሀሮ ፡ ጥዐበ ፡ አርስጣጣሊስ ፡
ሐኪም ። ወሰመየት ፡ ስሞ ፡ እብነ ፡ ሐኪም ፡ (ዮሴፍ ።
ክብ ፡ ነገ) ። በቊሙ ፤ ፈዋሽ ፡ የሰውን ፡ ደዌ ፡ ከነስሙ ፡
ከነመድኀኒቱ ፡ በየስልቱ ፡ የሚያውቅ ፤ በሽተኞች ፡ እንደ ፡
ቄስ ፡ የሚሹት ።

ሖል ፤-መከከለኛ ፤-ሐዊል ፡ ሐወለ ።

**ሐላ ፤ ሐሊባ ፤—ድንኳን ፤—አሆላ ፡ አ
ሆሊባ ።**

**ሐሊብ ፤ ቦት ፤ (ሐለበ ፡ የሐልብ ፡ ይሕ
ልብ ። ዐረብ ። ዕብ ፡ ሐላብ) ፤** ማለብ ፤ ከእንስሳት ፡
ጡት ፡ ወተት ፡ ማውጣት ። ከመ ፡ ሐሊብ ፡ ሐለብከኒ ።
ሕልብ ፡ ሐሊበ ። የሐልቦሙ ፡ ለእንስሳ ፡ (ኢዮ፲ ፡ ፲ ።
ምሳ፳፱ ፡ ፳፰ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ። መስረቅ ፡ የሰውን ፡ ገ
ንዘብ ፡ እንደ ፡ ጡትና ፡ እንደ ፡ ወተት ፡ መሳብ ፤ ሳይታዩ ፡
መውሰድ ። ሌባ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሐላቢ፤(ቢት፡ ብያን፡ ያት፤ ለብት)፤ የሚያልብ፡ ዐላቢ፤ ባለጥገት።

ተሐልበ፤ታለበ፤ ወተቱን፡ ሰጠ።

ሕሉብ፤(ባን፡ ባት፡ ልብት)፤የታለበ፡ ዕልብ፡ ወተት፤ ወይም፡ ጥገት፤ ጡት።

ሐሊብ፤ ወተት፤ ነጭ፡ ፈሳሽ፡ ሴትንት፡ ካላቸው፡ ከሕያዋን፡ ፍጥረት፡ ከወላጆች፡ ጡት፡ የሚወጣ፡ የሕፃናት፡ የገላግልት፡ ምግብ። እስመ፡ ሥሉ፡ ዘይት ወጋዐ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ። ወኵኑ፡ ከመ፡ ሕፃናት፡ ወአፍቅሩ፡ ሐሊበ፡ ነባቤ። ሐሊበ፡ አልሕምት፡ ወአባግዐ፤(ዕብ፭፡ ፲፫። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፪። ገድ፡ ዘሚ)። በቤት፡ አንቀጽ፡ ከምትጠራ፡ ከምድር፡ የሚወጣም፡ ፍሬና፡ ማዕደን፡ ጥሩ፡ ነገር፡ ኹሉ፡ ሐሊብ፡ ይባላል፤ የምድር፡ ፀላባ፡ እንዲሉ። ወቦኡ፡ ምድረ፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡(ሚራ፵፯፡ ፰)። ለዕፀዋትም፡ ይነገራል። ወያንጸፈጽፍ፡ ሐሊቦሙ፡ (ራእ፡ ባሮ)። ሐሊብ፡ ነባቢ፤ ያለውም፡ የወጣኒ፡ የሕፃናት፡ ትምርት፡ ምስጢረ፡ ሥላሴ፡ ይባላል። የሐሊብ፡ መሠረት፡ ምግብነት፡ ሲኾን፡ ፫፡ ግብር፡ አለው፤ ሕይወተ፡ ሕፃናት፡ ነው፤ ያሳድጋቸዋል፤ ኀይል፡ ይሰጣቸዋል፤ ትምርትም፡ ለነፍስ፡ ምግብነቱ፡ እንደ፡ ሐሊብ፡ ነው።

ሕልበት፤ ማለብ፤ መታለብ፡ አስተላለብ። አፍንጫ፤ ያፍንጫ፡ ጕንጭ፡ ግራና፡ ቀኙ፤ ወይም፡ መክከሉ፡ ሹሉ፡ የሚሰነገው። ተአሰርኑ፡ ሎቱ፡ ሕልቀተ፡ ውስተ፡ ሕልበቱ፡ (ኢዮ፵፡ ፳፬)። በቁሙ፤ ዕልበት፡ አብሽ፤ ካብሽ፡ የሚሠራ፡ የጦም፡ ወጥ፡ (ዐማርኛ)።

ማሕለብ፤(ብ፡ መሐልብ)፤ማለቢያ፡ ቂጀ፤ የወተት፡ ዕቃ፡ መሣሪያ።

ማሕለብ፡

ሐለደ፤—ጨረሰ፤—ኀልዶ፡ ኀለደ፡ ኀላዲ።

(ጥ) **ሐለወ፤—ኖረ፤—ሀልዎ፡ ሀለወ።**

(ባ) **ሐለወ፤—ጠበቀ፤—ኀሊው፡ ኀለወ፡ ኀላዊ።**

ሐለዚዝ፤(ዐረ፡ ሐለዞን)፤ዛጕል፡ ልብሱ፤ ቀንዳም፡ ልጋጋም፡ ትል፤ እንደ፡ ሔለይ፡ ከዛጕሉ፡ ውስጥ፡ የሚከተት፤ ክረምት፡ ሲገባ፡ ደመና፡ ሲዞር፡ ባንድ፡ ቀን፡ ዝናም፡ የሚፈጠር፤ ነጮችና፡ ዐረቦች፡ ቀቅለው፡ አብስለው፡ እንዳሹቅና፡ እንደ፡ በቈልት፡ እንደ፡ ሽንብራ፡ እሸት፡ እየጠረጠሩ፡ የሚበሉት። ቀርነናእን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ለውዝ፡ ይሉታል፤ ዘሩ፡ ለዚዝ፡ ነውና፡ ለዘን፡ እይ።

ሐልዘዘ፤ አፈራ፤ ሐለዞን፡ ወለደ፤ ዝናቡ፡ ምድሩ።

(ጥ) **ሐለየ፤—ዐሰበ፤—ኀልዮ፡ ኀለየ፡ ኀሊና።**

ሐልይ፤ዮት፤(ሐለየ፡ የሐሊ፡ ይሕሊ። ዐረ፡ ሐሊየ)፤ መለዘብ፡ መለስለስ፤ መላም፡ መጣም፡ መጣፈጥ፤ የግብር፡ የነገር። መዝፈን፡ ማመስገን፤ መቀኘት፡ መግጠም፤ መወረብ፡ ማለዘብ፤ኢያዚሙ፡ ምስጋና፡ ማቅረብ። ለዘብ፡ ማለት፡ ከዚሁ፡ የወጣ፡ ነው፤ የዜማውን፡ ጣዕም፡ ማማሩን፡ መቃብፎሩን፡ ያሳያል። አሐሊ፡ ማሕሌተ። ንሕሊ፡ ማሕሌተ፡ መንፈሳዊተ። ሕልዩ፡ ለእግዚ፡ በጸናጽል። ምሕረተ፡ ወፍትሐ፡ አሐሊ፡ ለከ። ሐሰያሁ፡ ወዘመራሁ። ኪያየ፡ የሐልዩ፡ እለ፡ ይሰትዩ፡ ወይነ፡ (ኢሳ፭፡ ፩። ፈ፡ መ፡ ፴፪፡ ፯። ዮዲ፲፮፡ ፩። መዝ፡ ፻። ሚራ፵፯፡ ፯። መዝ፡ ፷፰)።

—፤ መጕባት፤ ጕብ፡ መማለጃ፡ መስጠት። ምስጢሩ፡ ማለዘብ፡ ካለው፡ ይገባል፤ ያልበላ፡ ዳኛ፡ እውነት፡ ለመፍረድ፡ የማይፈራ፡ ክክራ፡ ሽካራ፡ ነውና። ወሐሰይኪዮሙ፡ ይምጽኡ፡ ኀቤኪ። ወመበሎ፡ ለፊልክስ፡ ዘይሁቦ፡ ጳውሎስ፡ ወየሐልዮ፡ ንዋየ፡ (ሕዝ፲፮፡ ፴፫። ግብ፳፬፡ ፳፮)።

ሐላዪ፤(ዪት፡ ይያን፡ ያት፤ ለይት)፤ የሚዘፍን፡ ዘፋኝ፤ አመስጋኝ፡ ገጣሚ፤ ባለቅኔ፡ ባለዜማ። ወፀአ፡ ሐላይያት፡ ወተቀበላሁ። ሐሰይት፡ ወሐላይያን፡(፩ነገ፡ ፲፰፡ ፮። መክ፪፡ ፰)።

መሕልይ፤መሕለዪ፤መሐልይ፤ ገኒ፡ ከማሁ፤ ዘፋኝ። መዝፈኛ፤ ጊዜ፡ መሣሪያ፡ ቦታ።

ምሕላይ፤ መዝፈኛ፡ ቦታ፤ ቅኔ፡ ማሕሌት፡ የሰርግ፡ ቤት፤ የመሰለው፡ ኹሉ።

ማሕሌት፤(ታት። አው፡ ማሕልይ፤ ብ፡ መሐልይ)፤ ዘፈን፡ ምስጋና፤ ወረብ፡ ለዘብ፤ ቅዳሴ፡ ውዳሴ፤ ቅኔ፡ ግጥም፤ ጕማ፡ ታመማ፡ የብዙ፡ ሰው፡ ዜማ። ማሕሌተ፡ አብድ። አዋልደ፡ ማሕሌት። አልቦ፡ ዘይክል፡ አእምሮታ፡ ለይእቲ፡ ማሕሌት፡ ዘእንበለ፡ እልክቱ። ያስምዕክሙ፡ ቃለ፡ መሰናቁት፡ ዘሕፃናት፡ ወማሕሌተ፡ ዘመላእክት። ተስእሉነ፡ ነገረ፡ ማሕሌት፡ ወይቤሉነ፡ ሕልዩ፡ ለነ፡ እማሕልዩሃ፡ ለጽዮን፤ እፎ፡ ነሐሊ፡ ማሕሌተ፡ እግዚ፡ በምድር፡ ነኪር። ማሕልየ፡ መሓልይ፡ ዘሰሎሞን፡ (መክ፯፡ ፭። ፲፪፡ ፬። ራእ፲፬፡ ፫። ቅዳ፡ ሕር። መዝ፡ ፻፴፮። ማሕ፡ ፩)።

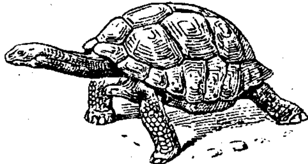
ማሕሌታዊ፤(ታይ)፤ የማሕሌት፡ ሰው፤ ደብተራ፡ አወዳሽ፤ መርቶ፡ የሚቀኝ፡ ራሱን፡ የቻለ። ድምጣም፡ ድምጠ፡ መልካም፤ ማሕሌት፡ የሚያሞቅ፡ የሚያደምቅ፤ መዝፈን፡ መቀንቀን፡ መወረብ፡ ማስረ

ገጥ ፡ ክበሮ ፡ መዝበጥ ፡ የሚያውቅ ። ማሕሌታይ ፡ ሚካኤል ፡ መዐርዒረ ፡ ዜማ ። ደሬድ ፡ ማሕሌታይ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ግንቦ ። አፈ ፡ ተ፳፱) ።

ተሐልየ ፤ ተሐለየ ፤ ተጉባ ፡ ተማለደ ፤ ጉብ ፡ ተቀበለ ። ወመኩንንኒ ፡ ይትሐለይ ፡ ሕልያነ ። ወብዙኅ ፡ ተሐልዮሙ ፡ እምኀበ ፡ ኢያሶን ፡ ወእምኀበ ፡ ቢጹ ፡ ኀደግዎሙ ፡ (ሰንክ ፡ ፫ ። ግብ፲፯ ፡ ፱) ።

ሕልያን ፤ (ዐረ ፡ ሑልዋን ፤ በርጢል ። ዕብ ፡ ሾሐድ ። ሱር ፡ ሾሒዳ) ፤ መማለኛ ፡ ጉቦ ፤ ክፉ ፡ ስጦታ ፤ ለመጥፎ ፡ ዳኛና ፡ ላባይ ፡ ምስክር ፡ የሚሰጥ ። ያፈቅሩ ፡ ሕልያነ ። ይነሥኡ ፡ ሕልያነ ። እምኃ ፡ ወሕልያን ፡ ያዐውሮሙ ፡ ለጠቢባን ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፳፫ ። ፩ ፡ ፳፫ ። ሢራ፳ ፡ ፳፱) ።

ሔለይ ፤ በቁሙ ፤ ዔሊ ፡ ደንጊያ ፡ ልብሱ ። ልዝብ ፡ ልሙጽ ፤ ወይም ፡ ጨኺ ፡ ድምጠ ፡ ቀጭን ።

ሔለይ ፡

ሔልዩ ፤ (ጽር ፡ ሒሊዉ) ፤ ፀሓይ ፤ ሥዕለ ፡ ፀሓይ ። ሀገረ ፡ ሔልዩ ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፵፭ ። ሕዝ፴ ፡ ፲፯) ።

ሐለከ ፤ (ትግሬ) ፤ ወደረ ፡ ሰንከለ ፤ ቀየደ ፡ ሸንከፈ ፤ የከብት ። በቁሙ ፤ ተላላክ ፡ ሕልከኛ ፡ ኹነ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሐለለ ፤ (ሐረረ) ፤ ዐረረ ፡ ከሰለ ፤ ተቃጠለ ። ዘሩ ፡ ሐሪር ፡ ነው ፤ ረ ፡ ሲሉ ፡ ለ ፡ የሚሉ ፡ ሰዎች ፡ የረ ፡ ጸያፎች ፡ ያገቡት ፡ ነው ። ትግሬ ፡ ግን ፡ ሐለለ ፡ ብሎ ፤ ደከመ ፡ ዛለ ፡ ጠወለገ ፡ ይላል ።

አሕለለ ፤ (አሕረረ) ፤ አሳረረ ፤ አቃጠለ ። ፈነወ ፡ እሳተ ፡ ወአሕለሎን ፡ ለአዕፅምትየ ። ሶበ ፡ ለልብየ ፡ እሳተ ፡ ሐዘን ፡ አሕለሎ ። እትነ ፡ እሳት ፡ ኢያሕለላ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፲፫ ። ደራሲ ። ስንክ ፡ ሐምሌ፳) ።

መሐልል ፤ ማሕልል ፤ የሚያሳርር ፡ የሚያቃጥል ። ሽቱ ፡ የሚያበጅ ፡ የሚያወጣ ፤ ቀማሚ ፡ አንጣሪ ፤ የሚያቀልጥ ፡ የሚያጣፍጥ ። ውእቱ ፡ ዘገብረ ፡ አፈዋተ ፡ ዕጣን ፡ በንጹሕ ፡ ግብረ ፡ መሐልል ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፳፱) ። ሐረረን ፡ እይ ።

ሕላል ፤—ሠርቀ ፡ ወርኅ ፤—ሀላል ።

ሐሊም ፤ ሞት ፤ (ሐለመ ፡ የሐልም ፡ ይሕልም ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሐላም ። ዐረ ፡ ሐሉመ) ፤ ማለም ፤ በንቅልፍ ፡ ልብ ፡ ሕልም ፡ ራእይ ፡ ማየት ። ወደገመ ፡ ሐሊመ ። ሐለምኩ ፡ ሕልመ ፡ ወደንገፀት ፡ ነፍስየ ። ወሊቃውንቲክሙ ፡ ሕልመ ፡ የሐልሙ ። ለእመ ፡ ሐለመ ፡ ኢጲስቆጶስ ፡ አንስተ ፡ ኢይቅረብ ፡ (ዘፍ፴፯ ፡ ፭ ። ዳን፪ ፡ ፫ ። ዮኤ፪ ፡ ፳፰ ። ኪዳ) ። በሐለመ ፡ ፈንታ ፡ ተሐለመ ፡ ይባላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ሐላምያን ፡ እለ ፡ ይትሔለሙ ፡ ለክሙ ፡ (ኤር ፴፱ ፡ ፯ ። ፴፯ ፡ ፰) ። መወፈር ፡ መግዘፍ ፡ ታላቅ ፡ መኾን ፤ መጽናት ፡ መበርታት ። ሕልመልሜሌክን ፡ ተመልከት ።

ሐላሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ ለምት) ፤ በቁሙ ፤ የሚያልም ፤ ሕልም ፡ ራእይ ፡ የሚያይ ፤ ሕልማም ፡ ባለሕልም ። ነቢይ ፡ አው ፡ ሐላሚ ፡ ሕልም ። ይትኄፈሩ ፡ ሐላምያነ ፡ ሕልም ፡ (ዘዳ፲፫ ፡ ፩ ። ሚክ፫ ፡ ፯) ።

አሕለመ ፤ አሳለመ ፤ ሕልም ፡ አሳየ ።

ተሐልመ ፤ ታለመ ፤ በሕልም ፡ ታየ ።

ሕልም ፤ (ማት ። ብ ፡ ሕለም ፡ አሕላም ፤ ማት) ፤ በቁሙ ፤ በንቅልፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚታይ ፡ ነገር ፤ እንደ ፡ ትንቢት ፡ ያለ ። ሕልም ፡ ፪ ፡ ወገን ፡ ነው ፡ የነፍስ ፡ የሥጋ ፤ የነፍስ ፡ ሕልም ፡ ፍሬ ፡ ያለው ፡ ነው ፤ ትንቢት ፡ ራእይ ፡ ይባላል ፡ (ዘፍ፴፯ ፡ ፯ ። ሢ፩ ፡ ፩ ። ዳን፪ ፡ ፩) ። የሥጋ ፡ ሕልም ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ምትሀት ፡ ኹኖ ፡ ቅዠት ፡ ይባላል ፤ ከንቱ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ለኹሉም ፡ ክፉና ፡ በጎ ፡ አለው ፤ ሳሕስሐን ፡ እይ ። ወሕልምኒ ፡ ከንቱ ፡ ያደነግፆ ፡ ለአብድ ። እስመ ፡ ለብዙኃን ፡ አስሐቶሙ ፡ ሕልም ። ሕልም ፡ ዘዘሙት ። አሕላም ፡ እኩያት ። አሕላማት ፡ ሕሡማት ፡ (ሢራ፴፩ ፡ ፩ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፰ ። አፈ ፡ ድ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፻፰) ።

ሕልመልሜሌክ ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፡ ዐቢይ ፡ መጋቤ ፡ ሐጋይ ፤ ካራቱ ፡ ዐበይት ፡ ከዋክብት ፡ አንዱ ። ዘይቤው ፡ ሕልመ ፡ ንጉሥ ፡ ማለት ፡ ይመስላል ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ታላቅንት ፡ ነው ። ፪ኛ ፡ ስሙ ፡ ፀሓይ ፡ ይባላል ፤ ምግብናውም ፡ ፺፩ ፡ ቀን ፡ ነው ፡ (ሔኖ ፡ ፹፱) ።

ሐለፈ ፤—ዐለፈ ፤—ኀሊፍ ፡ ኀለፈ ።

ሐለፈ ፤ (ዐረብ) ፤ ማለ ፡ ተረገመ ፤ ተገዘተ ።

ተሓለፈ ፤ ተማማለ ፤ ተካየደ ።

ትሕላፍ ፤ መሓላ ፤ ቃል ፡ ኪዳን ። አልቦሙ ፡ ትሕላፍ ፡ ምስለ ፡ ሶርያ ፡ (መሳ፲፰ ፡ ፯) ።

ሐለጸ ፤ (ዕብ ፡ ሐላጽ) ፤ መዘዘ ፡ አወጣ ፡ ከወገቡ ፤ የሰይፍ ፡ የዘር ፡ የአባለ ፡ ዘር ። ዐለጠ ፤ ዐልጫ ፡ ኾነ ።

ሕልጽ ፤ ወገብ ፤ የትጥቅ ፡ ሙያ ፤ ከጭን ፡ ማውድና ፡ ከባላው ፡ በላይ ፡ ከጐድንና ፡ ከሕንብርት ፡ በታች ፡ መካከሉ ። ሐቋን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ ኅምስ ፡ ኃምሳይ ፡ ሕዋስ ፡ ኅፍረተ ፡ ብእሲት ፡ ይሉታል ። እመኒ ፡ ተኀብአ ፡ ማእከለ ፡ አቍያጽ ፤ እምተረግዘ ፡ ኢያምሠጠ ፡ ሕልጽ ፡ (ቅኔ) ።

ሐልቀ ፤—ዐለቀ ፤—ኀሊቅ ፡ ኀልቀ ።

ሐሊቅ ፤ ቆት ፤ (ሐለቀ ፡ የሐልቅ ፡ ይሕልቅ ። ዐረ ፡ ሐለቀ) ፤ መዞር ፡ መከበብ ፤ ዙሪያ ፡

ክብ ፡ ማድረግ ። ወይም ፡ መከበብ ፤ ክቡብ ፡ ክበባም ፡ መኾን ፤ የሥራ ።

ሕልቅ፤(ብ ፡ አሕላቅ)፤ ጕንጭ፤መንጋጋ፡ ከንመላሱ ፡ ወይም ፡ ከንራሱ ፤ ከናናቱ ፡ ከንጭንቅላቱ ። ዘይሁብዎ ፡ ለካህን ፡ መዝራዕተ ፡ ወሕልቀ ፡ (ዘዳ፲፰ ፡ ፫) ። ጕረሮ ፤ ክበብ ፡ ክርክር ፡ ያለው ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ መዋጫውና ፡ መስልቀጫው ።

ሕልቀት፤(ቃት)፤ ቀለበት ፤ የጣት ፡ ጌጥ ፤ ሌጣ ፡ ሰንኬቶ ፡ ወይም ፡ ፈርጥና ፡ ማኅተም ፡ ያለው ። ሕልቀትየ ፡ ዘአጽባዕትየ ። ሕልቀተ ፡ ወርቅ ፡ ውስተ ፡ አዒብዒሃ ። አውፅአ ፡ ንጉሥ ፡ ሕልቀት ። ሕልቀተ ፡ ማዕተብ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩ ። ገድ ፡ ተክ ። አስቴ፫ ፡ ፪ ። ሚራ ፵፱ ፡ ፲፩) ። ያፍጫ ፡ ስናግ ፡ የብረት ፡ ቀለበት ፤ እንደ ፡ ሰዓት ፡ ፍንጅ ፡ የሚከፈትና ፡ የሚዘጋ ። ሕልበትን ፡ እይ ።

ሕልቀት ፡

ሕላቅ፤(ቃት)፤ምዕማድ፤የዐምድ ፡ እግር፤ ዐምድ ፡ የሚቆምበት ፡ ስክትት ፡ መሠረት ፤ የዐምዱን ፡ ሥር ፡ ለመንከስ ፡ ለመጕረሥ ፡ አፉ ፡ እንደ ፡ ቀለበት ፡ ክብ ፡ የኾነ ። ዲበ ፡ ምንት ፡ ስቁል ፡ ሕላቃቲሃ ፡ (ኢዮ ፴፰ ፡ ፯ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

መሐልቅ፤ ክብ ፡ ሥራ ፤ ምእዙን ፡ ምላላ ፡ ያይደለ፤እንደ ፡ ሰፌድ ፡ እንደ ፡ ምጣድ ፡ ያለ ። ሀሎ ፡ በአዘስም ፡ ሥዕለ ፡ ምትረተ ፡ ርእሱ ፡ ለዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ሥዑለ ፡ በመሐልቀ ፡ ብርት ፡ (ታሪ ፡ አዙ) ። በቁሙ ፤ ግርሽ ፡ የብር ፡ ገንዘብ ፡ ክብነት ፡ ያላት ፤ ዐይነቷ ፡ የብር ፡ መጠኗ ፡ የዝሩር ። በጎርም ፡ ኀ ፡ ሲጣፍ ፡ ግን ፤ መኀልቅ ፡ ማለት ፡ ታናሽ ፡ ክፍል ፡ የብር ፡ ካያኛ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ማነሷንና ፡ መከፈሏን ፡ እንኳ ፡ ክብነቷን ፡ አይሻም ።

ሕልቅ፤(ጽር ፡ ፆልኪ ። ዕብ ፡ ቤቃዕ) ። ድሪም ፤ የዲድርክም ፡ አላድ ፡ ወይም ፡ የሰቅል ፡ እኩሌታ ። ዲናርን ፡ ድርህምን ፡ ድርክሜን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ወቂት ፡ ይሉታል ። ነሥአ ፡ አዕኑገ ፡ ዘወርቅ ፡ ዘዘ ፡ ሕልቅ ፡ ድልወቱ ፤ ወአውቃፈ ፡ ዘዘ ፡ ዐሥሩ ፡ ሕልቅ ፡ ድልወቱ ፡ (ዘፍ፳፬ ፡ ፳፪) ።

ሐለቅ፤(ትግሬ)፤ የደም ፡ ሥር ፡ በሽታ ፤ እንደ ፡ ጨብጥና ፡ እንደ ፡ ቂጥኝ ፡ ደም ፡ የሚያበላሽ ።

ሐለስ፤—ዐጻ፤—ዐለስ ።

ሐለስት፤ ሐለስትዮ፤(ታት ። ዕብ ፡ ሐላሹት ። ዐረ ፡ ኀሊስ)፤ ክልስ፤ቅልቅል ፡ ድብልቅ፤ ነጭና ፡ ጥቍር ፡ ዝንጕርጕር ፤ ንጣቱን ፡ ጥቍረት ፡ ጥቍረቱን ፡ ንጣት ፡ የተቀላቀለው ፤ ዘሩና ፡ ጠጕሩ ፡ ነጭ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ጥቍር ፡ ብቻ ፡ ያይደለ ፤ ዲቃላ ፤ ጠጣ ፡ ነጩ ፡ ዝንጀር ፤ የበዳ ፡ አህያ ። ቦኑ ፡ ለከንቱ ፡ ይነቀ ፡ ሐለስትዮ ፡ (ኢዮ፮ ፡ ፩ ። ዳንኤ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፫) ።

ሐለስትዮ ፡

ሕለት፤—ዘንግ፤—ኀሊል ፡ ኀለለ ።

ሐሙኢዳ፤—ቀጠሮ፤—ሀሙኢዳ ።

ሐሚግ፤(ሐመገ ፡ የሐምግ ፡ ይሕምግ ። ሐመቀ)፤ ማመግ፤ ማጥፋት ፡ ማበላሸት ፡ የምግብ ። ማደፍረስ ፡ መበጥበጥ ፤ የውሃ ፡ የመጠጥ ። ማይ ፡ ዘሐመግሙ ፡ በእገሪክሙ ። ፈለገ ፡ ዘሐመግሙ ፡ በደመ ፡ ቅቱላን ። እንዘ ፡ የሐምጉ ፡ ማያተ ፡ ብዙኀ ፡ (ሕዝ፴፪ ፡ ፲፱ ። ጥበ፲፩ ፡ ፯ ። ዕንባ ፡ ፲፭) ። ማፍዘዝ ፡ ማደንገዝ ፤ ማቦዝ ፡ ማብለዝ ፤ ማድከም ፤ የዐይን ። ምስጢሩ ፡ ጽርየት ፡ ማሳጣት ፡ ነውና ፤ ማደፍረስ ፡ ካለው ፡ ይገባል ።

አሕመገ፤ አሳመገ ፤ አስደፈረሰ ፡ አስፈዘዘ ።

ተሐምገ፤ ታመገ ፤ ተበላሸ ፤ ደፈረሰ ፡ ፈዘዘ ። አልቦ ፡ ተሐምገ ፡ ውስተ ፡ ጽርየታ ። ተሐምጉ ፡ ማያቲሆሙ ። ረሥአ ፡ ወተሐምጋ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወኢይሬኢ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፫ ። መዝ ፡ ፵፩ ። ዘፍ፳፯ ፡ ፩ ። ፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፲፭) ።

ሕሙግ፤(ጋን ፡ ጋት ፡ ምግት)፤ የታመገ ፡ ዕምግ፤ ክፉ ፡ ጥፉ ፡ ብልሹ ፤ ድፍርስ ። ማይ ፡ ሕሙግ ። ወይን ፡ ሕሙግ ፤ መብልዐ ፡ ሕሙግ ፡ የሐምግ ፡ ልብ ፡ (ኤር፪ ፡ ፲፰ ። ፈላስ ፡ ገ፲፫) ።

ሕምገት፤ማመግ ፡ መታመግ ፤ መደፍረስ ፡ አደፈራረስ ፤ ድፍረሳ ፡ ድፍርስነት ፡ (ሄርማ ፡ ገ፶፩) ።

ሕመግ፤ እድፍ ፤ ጭቅቅት ፡ ንጢአት ፤ የአእምሮ ፡ ዝገት ፤ ድንቍርና ። ንጹሕ ፡ ውእቱ ፡ ወአልቦ ፡ ውስቴቱ ፡ ሕመግ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፬) ።

ሐሚድ፤ዶት፤(ሐመደ ፡ የሐምድ ፡ ይሕምድ ። ዐረ ፡ ወትግ ፡ ሐምደ፤ገነየ)፤ ማመድ ፡ መብላት ፤ ማቃጠል ፡ ማመት ፤ ሐመድ ፡ ሕመት ፡ ማድረግ ፤ የእሳት ፡ የመብራት ፡ የኖራ ፡ የንጨት ። መቍረጥ ፡ መጕመድ ፡ መጕማመድ ፤ የስለት ። ገመደን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ይውዒ ፡ ይትሐመድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የሐምድ ፡ ይላል ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሕዝ፲፭ ፡ ፬) ።

አሕመደ፤አሳመደ ፤ አስበላ ፡ አስጠፋ ።

ተሐምደ ፤ ታመደ ፤ ተበላ ፡ ጠፋ ፤ ሐመድ ፡ ኾነ ። በማያት ፡ ይጠበለሉ ፡ ወምድር ፡ ትትሐመድ ፡ (ኪዳ) ።

ሕሙድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ምድ) ፤ የታመደ ፤ የተበላ ፡ የተቃጠለ ፤ ሐመድ ፡ የኾነ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ ዐሜዳ ፡ አፍንጫ ፡ ጐራዳ ፤ ዝንጀሮ ፡ ፊት ፤ ቍርፋድ ።

ሐመድ ፤ በቁሙ ፤ ዐመድ ፡ የእሳት ፡ ብላቶ ፡ ንጭ ፡ ትቢያ ። የሣር ፡ የገለባ ፡ ሲኾን ፡ ስለ ፡ ጥቍረቱ ፡ ጠለስ ፡ ይባላል ። አውዐየ ፡ ለሀገር ፡ ወኮነት ፡ ሐመደ ። ጠፍኡ ፡ ከመ ፡ ሐመደ ፡ ሠዐ ። መሬት ፡ ወሐመድ ፡ (ኢያ፷ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፲፰ ፡ ፳፯) ።

—፤ ደቃቅ ፡ ክሰል ፤ ጥላት ፡ ጥቀርሻ ። ሐመደ ፡ እቶን ፡ (ዘፀ፱ ፡ ፰) ።

—፤ ዐቧራ ፡ ትቢያ ፤ ደቃቅ ፡ ዐፈር ። ወደዩ ፡ ሐመደ ፡ ዲበ ፡ ርእሶሙ ። ሐመደ ፡ ይቀምሑ ፡ (ኢዮ፪ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፻፩) ። ማናቸውም ፡ ደቃቅ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ፡ ሐመድ ፡ ይባላል ፤ ደቂቅ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሐመደ ፡ እብን ፤ ኖራ ፡ በረቅ ፡ ጠመኔ ።

ሐመዳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ዐመዳም ፤ ዐመድማ ፡ ቡላ ፡ ዐፈርቻ ፤ ዐይነቱ ፡ ሕብሩ ፡ ሐመድ ፡ የሚመስል ። አፍራስ ፡ ሐመዳውያን ፡ (ዘካ፮ ፡ ፫) ።

ሐመዳ ፤ ዐመዳይ ፤ ብትን ፡ ውርጭ ፤ ዐመድማ ፡ ንጭ ፤ ከውሃ ፡ ላይ ፡ ሲያርፍ ፡ የሚረጋ ፤ ዋግ ፡ እየኾነ ፡ እኽል ፡ የሚያበላሽ ። የስሙ ፡ ምስጢር ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ንጣትና ፡ አጥፊነት ። አስሐትያን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ቍር ፡ ወበረድ ፡ ወአስሐትያ ፡ ወሐመዳ ። እምአይቴ ፡ ይወፅእ ፡ ሐመዳ ፤ ወመኑ ፡ ይወልዶ ፡ ለሐመዳ ፡ ሰማይ ፡ (ሔኖ፴፱ ፡ ፪ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፳፱ ፡ ፳፱) ። ለብትን ፡ በረዶም ፡ ይነገራል ፡ (፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፳፪) ።

ሐመድማድ ፤ ዐመደ ፤ ዐመድማደ ፤ ዐመድማ ፡ ቅጠል ፡ ዐመድ ፡ የነፋበት ፡ የሚመስል ።

ሐሚው ፤ ዎት ፤ (ሐመወ ፡ የሐሙ ፡ ይሕሙ) ፤ ማመት ፡ ማመኽ ፤ መታመት ፡ መታመኽ ፡ ዐማት ፡ ዐማች ፡ ማድረግ ፤ ወይም ፡ መኾን ። መምረር ፡ መጐፍነን ፤ ሐሞት ፡ መኾን ፡ ወደ ፡ ሐሞት ፡ ጠባይ ፡ መለወጥ ፤ የምግብ ። ክፉ ፡ ጋብቻንም ፡ ያሳያል ።

ተሓመወ ፤ ተማመቸ ፤ ዐማችና ፡ ዐማት ፡ ተኳኳነ ፤ ተጋባ ፡ ተዛመደ ። ምንት ፡ አነ ፡ ከመ ፡ እትሓመዎ ፡ ለንጉሥ ። እስመ ፡ ተሓመውነ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ። ኢትትሓመውዎሙ ። እምእለ ፡ ይትሓመዉነ ፡ ውእቱ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፰ ። ዕዝ፱ ፡ ፲፬ ። ዘዳ፯ ፡ ፫ ። ሩት፪ ፡ ፳) ።

አስተሓመወ ፤ አስተማመቸ ፤ አስተማጨ ፤ አዛመደ ።

መስተሓምው ፤ (ውት ፡ ዋን ፡ ዋት) ፤ አማጭ ፤ አስተማጭ ። (ተረት) ፡ አማጭን ፡ መጦር ፤ አማጭን ፡ በጦር ። የባል ፡ ወንድም ፤ ዘመዱ ፡ ጐማው ፤ ርሱ ፡ ሲሞት ፡ ሚስቱን ፡ የሚወርስ ፤ የሚያገባ ። ክድነኒ ፡ ዐጽፊከ ፤ እስመ ፡ መስተሓምው ፡ አንተ ፡ (ሩት፫ ፡ ፱ ። ፲፩ ፡ ፲፪ ። ፬ ፡ ፩—፰) ። መስተሓምው ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፤ ወራሲ ፡ መውርስ ፡ ቢል ፡ በቀና ።

ታሕማ ፤ (ማት) ፤ ዐምቻ ፡ ጋብቻ ፤ ዐማችነት ። ገብረ ፡ ታሕማ ፡ ምስለ ፡ ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡ (አርጋ ፡ ፩) ። ዐማች ፤ የቤት ፡ ልጅ ፡ ባል ። ወይቤልዎ ፡ ለሎጥ ፡ ብከኑ ፡ ታሕማ ፡ በዝየ ። ወወፅአ ፡ ኀበ ፡ ታሕማቲሁ ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፲፪ ፡ ፲፬) ።

—፤ ዐማት ፤ የባል ፡ ወይም ፡ የሚስት ፡ አባት ፡ እናት ። አክብሪ ፡ ታሕማኪ ። ወቀበሮሙ ፡ በክብር ፡ ለታሕማቲሁ ፡ (ጦቢ፲ ፡ ፲፪ ። ፲፬ ፡ ፲፫) ።

ሐም ፤ **ሐማ** ፤ **ሐምው** ፤ (ብ ፡ ሐማን ፤ አሕማው) ፤ ወንድ ፡ ዐማት ። ሐመ ፡ ሙሴ ። እስመ ፡ ሐሙሁ ፡ ለቀያፋ ። አዝማዲሁ ፡ ወእምዝ ፡ ሐማን ፡ (ዘፀ፲፰ ፡ ፲፪ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፲፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

—፤ ዐማች ። እመሰ ፡ ጸባእክሙነ ፡ ትጸብኡ ፡ ውሉደክሙ ፡ ወአሕማወክሙ ፡ (ዮሴፍ ።

ሐማት ፤ (ብ ፡ አሕማት) ፤ ሴት ፡ ዐማት ። ረከባ ፡ ለሐማተ ፡ ጴጥሮስ ፡ (ማቴ፰ ፡ ፲፬) ። መርዓት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሐማት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዘይገብር ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ወይሰክብ ፡ ምስለ ፡ ሐማቱ ፡ ያውዕይዎ ፡ በእሳት ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩) ።

ሐሞት ፤ (ብ ፡ ሐማውት) ፤ በቁሙ ፤ መራራ ፡ ፈሳሽ ፡ በፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ሆድ ፡ ከጕበት ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ሽንት ፡ ውሃ ፡ በታናሽ ፡ ፊኛ ፡ ታቍሮ ፡ የሚገኝ ፤ ዐይነቱ ፡ የዘይት ፤ ምሬቱ ፡ የሬት ፤ ሲበዛ ፡ ደዌ ፡ የሚኾን ፤ የሚያሰክር ፡ ራስ ፡ የሚያዞር ። የምረርን ፡ ፍች ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ተክዕወት ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሐሞትየ ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ ልቡ ፡ ወከብዱ ፡ ወሐሞቱ ፡ ለዝ ፡ ዓሣ ። ወሀብዎ ፡ ይስተይ ፡ ወይነ ፡ ወሐሞተ ፡ ድሙረ ፡ (ኢዮ፲፮ ፡ ፲፫ ። ጦቢ፮ ፡ ፯ ። ማቴ፳፯ ፡ ፴፬) ። ሬትና ፡ ከርቤ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ ከዚህ ፡ ስም ፡ ንሥቶ ፡ ሐሞት ፡ ይባላል ፤ መራራ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወደዩ ፡ ሐሞተ ፡ ውስተ ፡ መብልዕየ ፡ (መራራ ፡ ቅጠል) ። ምንት ፡ ይመርር ፡ እምሐሞት ፡ (ሬት ፤ የሬት ፡ ወገን) ። (መዝ ፡ ፷፰ ። ምሳ፭ ፡ ፬) ።

ሐሚዝ ፤ ዘት ፤ (ሐመዘ ፡ የሐምዝ ፡ ይሕምዝ ። ዐረ ፡ ሐሚፀ ። ሱር ፡ ሕማጽ ። ዕብ ፡ ሐማጽ) ፤ መሖምጠጥ ፤ መስንፈጥ ፤ መቡካት ፡ መበላሸት ። መምረር ፡ መጐምዘዝ ፤ መጐፍነን ። መርዘኛ ፡ መርዛም ፡ መኾን ፡ በመርዝ ፡ መግደል ። መጥላት ፡ መመረዝ ፤ ቂም ፡ በቀል ፡ መያዝ ። መቈጣት ፡ መወገሸት ፤ እንደ ፡ መርዝ ፡ ኹኖ ፡ ሰው ፡ እስከ ፡ መግደል ፡ እስከ ፡ ማጥፋት ። ሐመወና ፡ መፀ ፡ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ፤ ባንዳንድ ፡ ወገን ፡ ይመሳሰላሉ ።

ሕምዝ ፤ (ዛት) ፤ መርዝ ፤ የተቀመመ ፡ መድኀኒት ፡ የሚገድል ፡ የሚያድን ። ከእንስሳትና ፡ ከአራዊት ፡

ከተሐዋስያን ፤ ከዕፀው ፡ ከአሥራው ፡ ከማር ፡ ከቅጠል ፤ ከቋያና ፡ ከቡቃያ ፡ ወገን ፡ ከማግሰኛ ፡ ፍጥረት ፡ የሚገኝ ፤ መራራ ፡ ሖምጣጣ ፡ ጐምዛዛ ። ዘከመ ፡ እንስሳት ፡ እለ ፡ ቦሙ ፡ ሕምዝ ፤ ወዘከመ ፡ አራዊት ፡ መሣጥያን ፡ እለ ፡ ይሴሰዩ ፡ ሕምዛተ ። ወበቍላትኒ ፡ ቀታልያን ፡ እለ ፡ ያማስንዎ ፡ ለልብ ፡ ወለሥሉ ፡ ዘሥጋ ፡ በበሊያቱ ። ወላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ ፍትሕ ፤ እመ ፡ ተረክበ ፡ እምነ ፡ ዝንቱ ፡ ክፍል ፡ አሐዱ ፡ ጾታ ፡ ዘያማስን ፡ ጥዑየ ፡ ወዘይፈውስ ፡ ድዉየ ፤ ይትገሐሥ ፡ ጥዑይ ፡ እምበሊያቱ ፤ ወለድዉይሰ ፡ ብዉሕ ፡ ከመ ፡ ይብላዕ ፡ እመንገለ ፡ ጾታ ፡ መድኃኒት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

—፤ ቍጣ ፡ መዐት ፤ ክሕደት ፡ ኀጢአት ። ዐቢይ ፡ ሕምዙ ። መሠረታተ ፡ ሕምዝ ፡ (ራእ፲፪ ፡ ፲፪ ። ቅዳ ፡ ዲዮ) ።

—፤ መራራ ፡ ሸካራ ፡ ክፉ ፡ ነገር ፤ ሰው ፡ የሚጐዳ ፡ ቃል ። ሕምዘ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ታሕተ ፡ ከናፍሪሆሙ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፱) ። መሪር ፤ ሐሞት ፤ ዕጕሥታር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሕምዝ ፡ ይላል ፤ መራራ ፡ ክፉ ፡ ማለት ፡ ነው ። እግዚ ፡ አስተየኒ ፡ ማየ ፡ ሕምዝ ። አጽገበኒ ፡ ሕምዘ ። ምረተ ፡ ሕምዝየ ፡ (ኤር፰ ፡ ፲፬ ። ሰቈ፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፱ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፯) ። ባወራረድና ፡ ባንጻር ፡ አፈታት ፡ ባለብሉዮች ፡ ስራዊት ፤ ባለቅዳሴዎች ፡ ምድር ፡ ይሉታል ።

ሐምሐም ፤—ቅል ፤—ሐመመ ።

(ጥ) ሐመየ ፤—አሰረ ፤—ኀምዮ ፡ ኀመየ ።

ሐምይ ፤ ዮት ፤ (ሐመየ ፡ የሐሚ ፡ ይሕሚ ። ሱር ፡ ሐነየ) ፤ ማማት ፡ መበዝበዝ ፤ መንቀፍ ፡ መስደብ ፤ ሰውን ፡ በኋላው ፡ በክፉ ፡ ማንሣት ፤ በላዩ ፡ ክፉ ፡ ቃል ፡ መናገር ። ሐመይዎ ፡ ለሙሴ ። ሐመዩኒ ፡ በሐሰት ። ዘየሐሚ ፡ ቢጾ ፡ በጽሚት ። ዘየሐሚ ፡ አባሁ ። ሐመይክሙ ፡ ዐቢያተ ፡ ወድፉካተ ፡ ቃላተ ፡ ላዕለ ፡ ዕበዩ ። (ዘኍ፲፪ ፡ ፩ ። ሆሴ፯ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፻ ። ምሳ፳ ፡ ፳ ። ሔኖ፭ ፡ ፬) ። ሐመወ ፡ ሐመዘ ፡ ሐመመ ፡ ሐመየ ፡ እሊህ ፡ ፬ቱ ፡ ዘመዳሞች ፡ ናቸው ።

ሐማዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ መይት) ፤ የሚያማ ፡ (ዐሚ) ፡ ሐሜተኛ ፡ ሐሚና ፤ ሰዳቢ ፡ ነቃፊ ፤ ለፋፊ ፡ ለፍላፊ ። ሰብእሰ ፡ ሐማዩ ፡ በላዒ ፡ ሥጋ ፡ ወሰታዩ ፡ ደም ። ኢትኩን ፡ ሐማዩ ። ኢይኩና ፡ ሐማይያተ ። ወይከውኑ ፡ ሐመይት ፡ ወሐማይያን ፡ ብዙኀ ፡ (ድጓ ። ሚራ፭ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፰ ። ፀር ፡ ኢሳ፫ ፡ ፳፯ ። ሮሜ፩ ፡ ፴) ።

አሕመየ ፤ አሳማ ፡ አስነቀፈ ፤ አሰደበ ።

ተሐምየ ፤ ታማ ፡ ተነቀፈ ፤ ተሰደበ ። ለሊክ ፡ ዘትትሔመይ ፡ ወአከ ፡ ውእቱ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፩) ።

ተሓመየ ፤ ተማማ ፤ ተነቃቀፈ ፤ ተቀናና ፡ ተመቀኛኘ ። ኢትትሓመዩ ፡ በበይናቲክሙ ። ተሓምዮ ፡ (ያዕ፬ ፡ ፲፩ ። ገላ፭ ፡ ፳፮ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፩) ።

ሕሙይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሚት) ፤ የታማ ፡ የተነቀፈ ፤ ስዱብ ፡ ንቁፍ ። ግብረ ፡ ሕሙይ ፤ ፍትወት ፡ ሕሙይ ። ሕሙየ ፡ ግብር ፡ (ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩) ። የተማማ ፡ የተነቃቀፈ ፤ ንቅፍቅፍ ፤ ፍርቅርቅ ።

ሕሜት ፤ ሕምየት ፤ ማማት ፡ መንቀፍ ፤ መታማት ፡ መነቀፍ ።

ሐሜት ፤ (ሱር ፡ ሐኔት) ፤ በቁሙ ፤ ዐሚታ ፡ ነቀፋ ፡ ስድብ ፤ ክፉ ፡ ነገር ፡ ገመና ፡ ነውር ፤ ስም ፡ የሚያጠፋ ፡ የሚሰብር ፤ በውነት ፡ ወይም ፡ በሐሰት ፡ የሚነገር ። ዝንጓጔ ፡ ወሐሜት ፡ ወዝክር ፡ ሕሡም ። ዘአልቦ ፡ ሐሜት ። ቀሲስ ፡ ንጹሐ ፡ ይኩን ፡ እምሐሜት ፡ (ዮሴፍ ። ቲቶ፩ ፡ ፯ ። ቀኖ ፡ ኒቅ) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በሐሜት ፡ ፈንታ ፡ እንደ ፡ ሱርስቱ ፡ ሐኔት ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ቃሕው ፡ ወሐኔት ፡ (ሚራ፵ ፡ ፳) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ኀዝንኀዝ ፡ ዝብዝብ ፡ ይሉታል ።

ሐሚል ፤ ሎት ፤ (ሐመለ ፡ የሐምል ፡ ይሕምል ። ዐረ ፡ ሐመለ ፤ ጸረ ። ዕብ ፡ ሐማል ፤ ራራ) ፤ መፅነስ ፡ ማበብ ፤ ማፍራት ፡ መሸከም ። መማረር ፡ መልቀም ፤ መዘንጠፍ ፡ መመልመል ፤ የፍሬ ፡ የቅጠል ። ወፈረ ፡ ገዳመ ፡ ይሕምል ፡ ሐምለ ፡ ምድር ። ወበዕለተ ፡ ዐርብ ፡ የሐምል ፡ ሐምለ ፡ ገዳም ፡ ዘእንበለ ፡ ይኅሪ ፡ መሪረ ፡ ወጥዑመ ፡ (፬ነገ ፡ ፬ ፡ ፴፱ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ሐማሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ መልት ። አው ፡ ሐማል ፤ ላን ፡ ላት) ፤ የሚሸከም ፡ ተሸካሚ ፤ ማራሪ ፡ ለቃሚ ። ሐማል ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ።

ሐምል ፤ (ብ ፡ አሕማል ፡ ላት) ፤ ቅጠል ፡ ቅጠላቅጠል ፤ ማር ፡ ቋያ ፡ ቡቃያ ፡ ተክል ፤ ሥንቆ ፡ ጐመን ፤ ስላሖ ፡ ቅመም ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ፤ የሚበላ ፡ የማይበላ ፡ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። ዐጺደ ፡ ሐምል ። ሐምለ ፡ ገዳም ። ሐምለ ፡ ሁስጱ ፡ ዘይወፅእ ፡ ዲበ ፡ አረፍት ፡ (ዮሐ፲፰ ፡ ፩ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፲፪ ፡ ፶፰ ። ፫ነገ ፡ ፬ ፡ ፴፫) ።

ሐምለ ፡ ብሒእ ፤ መራራ ፡ ስንፋጣ ፤ ሐዞ ፡ ስናፍጭ ፤ አውጥ ፡ ፀሞጭ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፰ ። ዘኍ፱ ፡ ፲፩) ።

ሐምለ ፡ ሣዕር ፤ ፍሬ ፡ እክል ፤ እሸት ፡ ምርት ፡ (ኩፋ ፡ ፯) ።

ሐምለ ፡ ቅብዕ ፤ መሎኬ ፤ ቅባታም ፡ ማላጋ ፡ ጠውላጋ ፤ እንዳንጣሪያና ፡ እንደ ፡ ሳማ ፡ ያለ ፤ የመሎኩን ፡ ፍች ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። (ኢሳ፶፩ ፡ ፳) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ከወጥመድ ፡ የገባ ፡ በኸር ፡ አጋዘን ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ ሐምለ ፡ ቅብዕ ፡ አይልም ።

አሕመለ ፤ አስረገዘ ፤ ጫነ ፡ አሸከመ ፤ አስለቀመ ።

አሕመልመለ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ለመለመ ፡ ረጠበ ፤ ወጣ ፡ በቀለ ፤ ተገኘ ፡ ተፈጠረ ፤ ቅጠል ፡ መሰለ ። ያሕመለምል ፡ አውግር ። ወእምአሐቲ ፡ መዝገብ ፡ ዘእምእስትንፋስ ፡ አፉሁ ፡ ይሠርጻ ፡ ወያሕመለምላ ፡ ነፍሳት ። ሕብር ፡ እንተ ፡ ታሕመለምል ። ወርቀ ፡ ዐረብ ፡ ዘያሕመለምል ፡ (ዓሞ፬ ፡ ፲፫ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፵፬ ። አርጋ) ።

—፤ አለመለመ ፤ አረጠበ ፤ አበቀለ ፡ አስገኘ ። አሕመልምል ፡ ሊተ ፡ ሣዕረ ፡ ዘየብስ ። አሕመልምል ፡ ሊተ ፡ ነፍስየ ። ያሕመለምል ፡ ሣዕረ ፡ ለእንስሳ ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፫ ፡ ፵፰ ። ፊልክ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ። አመለመለ ፤ ጠቀለለ ፤ የጥጥ ፡ የፀምር ፡ ለመፍተል ።

ሐመልሚል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ማል) ፤ የለመለመ ፤ ርጥብ ፡ ቅጠላም ፤ ቅጠልማ ፡ ቅጠልያ ፤ ቅጥልጣል ፤ ዐይነት ፡ ቅጠል ፡ አረንጓዴ ፡ የሚመስል ። ወይም ፡ ብጫ ፤ የወራ ፡ ቅጠል ፡ የበሰለ ፡ ፍሬ ፡ ሊወድቅና ፡ ሊደርቅ ፡ የቀረበ ፤ ወይባ ፡ ዐደይ ፡ አበባ ፡ የሚመስል ፡ የሎሚ ፡ የብርትኳን ፡ ዐይነት ። የሚያብረ ፡ የሚበርቅ ፡ የሚያብረቀርቅ ፡ የወርቅና ፡ የንሐስ ፡ ዐይነት ። ነሥአ ፡ በትረ ፡ ልብን ፡ ሐመልሚለ ፤ ርጥብ ። ዕንቍ ፡ ሐመልሚል ። ፈረስ ፡ ሐመልሚል ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፴፯ ። ፪ ፡ ፲፪ ። ራእ፮ ፡ ፰) ። በሐመልሚል ፡ ፈንታ ፡ ሐመልማል ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ራእ፰ ፡ ፯) ።

ሐመልማል ፤ (ላት) ፤ ለምለም ፤ ቈያ ፡ ቡቃያ ፡ ሣር ፡ ቅጠል ፤ እኽል ፡ ተክል ፤ ዛፍ ፡ ቋጥቋጦ ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፡ ሙሽራ ፤ ለባልብ ፡ ውልብልቢት ፤ መላው ፡ የማግስኛ ፡ ፍጥረት ። ለታብቍል ፡ ምድር ፡ ሐመልማለ ፡ ሣዕር ። ኵሉ ፡ ሐመልማለ ፡ ሐቅል ፡ ወኵሉ ፡ ሐመልማለ ፡ ምድር ። እምቅድመ ፡ ያስተርኢ ፡ ገጸ ፡ የብስ ፡ ወእምቅድመ ፡ ይብቊሉ ፡ ሐመልማላት ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፲፩ ። ፪ ፡ ፭ ። ቅዳ) ። አመልማሎ ፡ የጥጥ ፡ ነደ ፤ የንድፍ ፡ ጥቅል ፡ (ዐማርኛ) ።

ሐመልማለ ፡ አቍጽል ፤ ርጥበት ፡ ልምላሜ ፤ ልብስነት ፡ (ሔኖ፭ ፡ ፩) ።

ሐመልማለ ፡ ወርቅ ፤ የወርቅ ፡ ሽበ ፤ ወይም ፡ ቅጠል ፡ ሥሥ ፡ ረቂቅ ፡ (መዝ ፡ ፷፯) ።

ሐመልማለ ፡ ዘርዕ ፤ ቡቃያ ፤ ተክል ፤ ተዘርቶ ፡ የሚበቅል ፡ ኹሉ ፡ (ሢራ፵ ፡ ፳፪) ።

ሐመልማለ ፡ ሐምል ፤ የበሰለ ፡ የገረጣ ፡ ቅጠል ፤ ወይም ፡ የጕመን ፡ (መዝ ፡ ፴፯) ።

ሐመልማለ ፡ ሣዕር ፤ መስክ ፡ ጨፌ ፡ ለቆ ፤ ርጥብ ፡ ሣር ፡ (ማርሻ ፡ ፴፱) ።

ሐምሌ ፤ በቁሙ ፤ የወር ፡ ስም ፡ የመስከረም ፡ ፲፩ኛ ፤ ቅጠላም ።

ሕምል ፤ (ላት ። ዐረ ፡ ሒ.ምል) ፤ ሸክም ፤ ጭነት ። ዕሥራ ፡ እልፍ ፡ ሕምለ ፡ ሥርናይ ፡ (ዮሴፍ) ።

ሐመል ፤ (ዐረ ፡ አልሐመል) ፤ ኮከብ ፤ የኮከብ ፡ ስም ፤ አውራ ፡ በግ ። ከፀሐይ ፡ ጋራ ፡ በመጋቢት ፡ ፴ ፡ ዕለት ፡ ፵፫ ፡ ኬክሮስ ፡ ይመግባል ፡ (አቡሻ ፡ ፬) ። የስሙ ፡ ምስጢር ፡ ማስረገዝና ፡ ማሸከም ፡ ነው ፤ መጋቢት ፡ በወዲያ ፡ እንደ ፡ መስከረም ፡ ነውና ፤ ቅጠሉና ፡ ልምላሜው ፡ ሳይቀር ፡ መዋዕለ ፡ ፅንስ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ።

ሐሜለት ፤ (ጽር ፡ ሒ.ሚሎቲ ። ሱር ፡ ሚልታ) ፤ የላይ ፡ ልብስ ፤ ካባ ፡ በርኖስ ፤ መጐናጠፊያ ፡ ደበሎ ፡ ዐጥፍ ። ሐ ፡ አርቲክል ፡ ነው ፤ ሚለት ፡ ከሜላት ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ፤ የሚላትን ፡ ፍች ፡ እይ ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ኀባኔ ፡ ጥምጥም ፡ ይሉታል ፡ (፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፫ ። ፬ነገ ፡ ፪ ፡ ፰ ፡ ፲፫ ፡ ፲፬) ። በሠቀ ፡ ወበ ሐሜለት ፡ (ዕብ፲፩ ፡ ፴፯) ።

ሐሚም ፤ ሞት ፤ (ሐመ ፤ ሐመመ ፡ የሐምም ፡ ይሕምም ። ዐረ ፡ ሐመ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሐም) ፤ መሞቅ ፡ መተኰስ ፡ መፋጀት ፤ በንዳድ ፡ በትኵሳት ፡ መያዝ ። መታመም ፡ መከራ ፡ መቀበል ፤ ማማጥ ፡ መጨነቅ ፡ ማዘን ፡ ማልቀስ ፡ መናደድ ። ተሐምም ፡ ዐቢየ ፡ ፈፀንት ። ዘእንበለ ፡ ትሕምም ፡ ተፈወስ ። በእንቲኣነ ፡ ሐመ ። ተሐምም ፡ ለወሊድ ። ሐመምኩ ፡ ላዕሌከ ፡ (ሉቃ፬ ፡ ፴፰ ። ሢራ፲፰ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፶፫ ፡ ፬ ። ራእ፲፪ ፡ ፪ ። ፪ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፮) ።

—፤ መመቅኘት ፤ መጎፈግ ፡ መቤስ ፡ መሠሠት ። የሐምም ፡ አቅርቦ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፲፭) ።

ሐማሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ መምት) ፤ የሚታመም ፡ ታማሚ ፤ ሕማም ፡ የሚስማማው ፤ ሐዘንተኛ ፡ መከረኛ ። አንተ ፡ ሐማሚ ፡ ዘከመ ፡ ዕፁናከ ፡ ምስሌነ ፤ ወአንተ ፡ ኢሐማሚ ፡ ዘከመ ፡ ዕፁናከ ፡ ምስለ ፡ አብ ። ነአምን ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እግዚ ፡ ኢሐማሚ ። ሐማሚት ፡ አርኣያ ፡ ገብር ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ተረ ፡ ቄር) ።

—፤ የሚመቀኝ ፡ ምቀኛ ፤ ሥሡ ፡ ንፉግ ። ዐይንከኑ ፡ ሐማሚ ፡ ውእቱ ። ዐይኑ ፡ ለሐማሚ ፡ ይጠውዕ ፡ እክለ ። ብእሲ ፡ ሐማሚ ። ቅንአተ ፡ ሐማሚ ። ሐማምያን ፡ (ማቴ፳ ፡ ፲፭ ። ሢራ፲፬ ፡ ፲ ። ምሳ፳፰ ፡ ፳፪ ። ጥበ፰ ፡ ፳፩ ። ሮሜ፩ ፡ ፳፱) ።

(ጥ) **ሐማም** ፤ (ዐረ) ፤ ፍል ፡ ውሃ ፤ ማወት ፡ ቤት ፡ ብስኔ ።

ሕሙም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ምምት) ፤ የሞቀ ፡ ሙቅ ፤ የታመመ ፡ ድዉይ ፤ ሕዙን ። ማይ ፡ ሕሙም ፤ (ሙቅ ፡ ግም ፡ ድፍርስ) ። ብእሲሁ ፡ ቅሡፍ ፡ ወሕሙም ። ሕሙማን ፡ ይፈቅድዎ ፡ ለዐቃቤ ፡ ሥራይ ። ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ሕሙም ፡ ወትኩዝ ። ተንሣእኩ ፡ ሕሙምየ ፡ (ዐዝ፯) ። ሕምምት ፡ ነፍስየ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ኢሳ፶፫ ፡ ፫ ። ማቴ፱ ፡ ፲፪ ። ሮሜ፰ ፡ ፳፫ ። ዕዝ፱ ፡ ፭ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፱ ፡ ፵፭) ።

ሕማም ፤ (ማት) ፤ ትኵሳት ፡ ንዳድ ፤ በቁሙ ፡ በሽታ ፤ ሐዘን ፡ ጭንቅ ፡ መከራ ፤ ወይሌ ፡ ዋይታ ፡ ወዮታ ። ክቡድ ፡ ሕማም ። ኀበ ፡ አልቦ ፡ ደዌ ፡ ወአልቦ ፡ ሕ

ማም ። ከመ ፡ ይፈጽም ፡ በሕማማት ። ሕማሙ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ። አሐቲ ፡ ሕማም ፤ ካልእት ፡ ሕማም ፡ (ሚራ፴፱ ፡ ፱ ። ቀሌ ። ዕብ፪ ፡ ፲ ። ሮሜ፰ ፡ ፲፰ ። ራእ፱ ፡ ፲፱ ። ፲፭ ፡ ፲፱) ።

ሕማምት ፤ (ትግሬ) ፤ ያውሬ ፡ ስም ፡ ግስላ ፤ ቀጡ ፡ ብስጩ ፡ ተናዳጅ ።

ሕመሜ ፤ መመቅኘት ፤ ምቀኝነት ፤ ተንኰል ፡ ሽንገላ ፡ የሚያናድድ ፡ ነገር ። እምሕመሜ ፡ እኩይ ። ወሕመሜ ፡ ይትናገር ፡ አፉሆሙ ፡ (ቅዳ ። ምሳ፳፱ ፡ ፱) ።

(ጥ) **ሕመት ፤ (ሳቢና ፡ ጥሬ ፡ ዘር) ፤** መሞቅ ፤ አሻሻቅ ። ሙቀት ፡ ትኩሳት ። ጥቀርሻ ፡ ጥላት ፤ ከሰል ፡ የእሳት ፡ ትራፊ ፡ መልሶ ፡ እሳት ፡ የሚበላው ፤ ከንጨት ፡ ከደንጊያ ፡ የሚወጣ ፡ ፍጹም ፡ ጥቍር ። ጸሊም ፡ እምነ ፡ ሕመት ፡ ራእየሙ ። ጸሊም ፡ ከመ ፡ ሕመት ። ማየ ፡ ሕመት ፡ (ሰቈ፬ ፡ ፰ ። ሄርማ ፡ ገ፳፱ ። ፪ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፫) ።

ሐመተ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ ዐመተ ፡ በላ ፡ አቃጠለ ፤ አከሰለ ፤ አጠቈረ ፡ ከሰል ፡ አስመሰለ ። ሐመደን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አሕመመ ፤ ዐመመ ፤ አሳመመ ፤ አሞቀ ፡ አተኰሰ ፤ አሳዘነ ፡ አስጨነቀ ። አሕመሞ ፡ ፀሓይ ፡ ርእሶ ። ኢያሕመምሙ ፡ ላህበ ፡ ፀሓይ ። ሀሎ ፡ ዘያሐምም ፡ ወያስተፌሥሕ ። ኢያሕመሞ ፡ ይሁዳ ፡ ለኤፍሬም ፡ (ዮና፬ ፡ ፰ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፲ ። ሚራ፯ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፲፫) ።

አሕማሚ ፤ መሕምም ፤ የሚያሳምም ፤ አሳዛኝ ፡ አስጨናቂ ። ደዌ ፡ ወሕማሕም ፡ አማምያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፱) ።

ማሕመሚ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዝብጠት ፡ ማሕመሚ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፰ ፡ ፫) ።

ማሕምም ፤ ማሕመም ፤ (ጥሬና ፡ ቅጽል) ፤ ምጥ ፡ ጭንቅ ። አኅዘሙ ፡ ማሕምም ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፲፬) ። የሚያሳምም ፡ የሚጐዳ ፤ የሚያስጨንቅ ። ዘበጥዎ ፡ ዝብጠተ ፡ ዐቢየ ፡ ወማሕምመ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

አስተሐመመ ፤ (አስተሕመመ) ፤ የሐመመና ፡ የአሕመመ ፡ ድርብ ፤ ገቢርና ፡ ዐጕል ። አሳመመ ፤ ለሕማም ፡ ሰጠ ። እግዚ ፡ ፈተወ ፡ ያስተሐምሞ ፡ (ተረ ፡ ቄር፩) ።

—፤ አስታመመ ፡ ረዳ ፤ ጠበቀ ፤ ሰበሰበ ። እሰ ፡ አስተሐምምዎ ፡ ለአትናቴዎስ ። ዘኢክህለ ፡ ሠሪዐ ፡ ቤቱ ፡ እፎ ፡ ያስተሐምም ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። አስተሐምም ፡ ዘውስተ ፡ ገዳም ፡ ሐመልማለ ፡ (አዋል ። ፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፭ ። ምሳ፳፯ ፡ ፳፱) ።

—፤ ዐሰበ ፡ አስተነተነ ፤ ተጋ ፡ እንቅልፍ ፡ ዐጣ ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከማስታመም ፡ ይገባል ። ያስተሐምሙ ፡ ኅበ ፡ ዘይትሌዐል ። ሙት ፡ እምፍትወታቲሁ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ወአስተሐምሞቱ ። ተኀሥሥ ፡ አስተሐሚማ ፡ እስከ ፡ ትረክብ ፡ (አፈ ፡ ድ፳፯ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ሉቃ፲፭ ፡ ፰) ።

መስተሐምም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚያስታምም ፡ አስታማሚ ፤ ትጉህ ፡ ንቁህ ፤ ዐሳቢ ፡ አስተንታኝ ። መስተሐምማን ፡ ለግብረ ፡ ቅድስና ፡ (ቀሌ) ።

ተሐመመ ፤ ተቃና ፡ ተመቀኘ ። ተሓምሞ ፡ ወተቃንኦ ። አከ ፡ በተሓምሞ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፮ ፡ ፬ ። ሮሜ ፲፫ ፡ ፲፫) ።

አስተሓመመ ፤ አስተማመመ ፤ አመቀኘ ። ነገር ፡ ሠርቶ ፤ መድኅኒት ፡ ሰጥቶ ።

መስተሓምም ፤ ክፉ ፡ መድኀኒት ፤ የሚያም ፡ የሚገድል ፡ ሥራይ ፡ የሚኾን ። ወይም ፡ ሰውየው ፡ ባለ መድኀኒቱ ። ብእሲ ፡ መስተሓምም ፤ አው ፡ ተጠያፊ ፡ (ቄስጠ) ።

ሐምሐም ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ቂቃዮን ። ዐረ ፡ የቅጢንት) ፤ ቅልዕ ፤ ቅል ፡ የቅል ፡ ዐይነት ፡ ኹሉ ፤ በቈላ ፡ በእንቅልቅል ፡ በሙቀት ፡ አገር ፡ የሚበቅል ፤ ሐረጋም ፡ ሰፋሐ ፡ አቍጽል ፤ ፍሬው ፡ ገንቦ ፡ ማድጋ ፡ የሚያክል ፤ የሚበላ ፡ የሚያገለግል ። ወአዘዘ ፡ እግዚ ፡ ሐምሐመ ፡ ወበቈለ ። ዘመደ ፡ ሐምሐም ፡ (ዮና፬ ፡ ፮—፲ ። ቄስጠ) ።

ሐምሐም ፡

ሐመጸ ፤ (ትግ ፡ ሐምጸ ። ዕብ ፡ ሐማጽ) ፤ በካ ፡ ሖመጠ ፡ ሖመጠጠ ፤ ሸመጠረ ፤ ሖምጣጣ ፡ ኾነ ።

ሐሚቅ ፤ ቆት ፤ (ሐመቀ ። ዐረ ፡ ሐሚቀ) ፤ ማበድ ፡ መከንፍ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ፡ መኾን ።

ሕሙቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ምቅት) ፤ ያበደ ፡ አብድ ፤ መጥፎ ፡ ምናምን ፡ ከንቱ ፡ ብልሹ ። እፎ ፡ ትት መየጡ ፡ ዳግመ ፡ ውስተ ፡ ኅሳር ፡ ወሕሙቅ ፡ ነገር ፡ (ቄር ፡ ስም ። ገላ፬ ፡ ፱) ።

ሕመቅ ፤ እብደት ፤ እብድነት ፤ ክፋት ፡ ቅለት ።

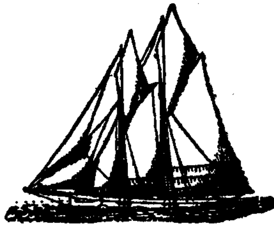
አሕመቀ ፤ አስተ(ሕ)ሐመቀ) ፤ አሳበደ ፤ እብድ ፡ አደረገ ፤ አስመሰለ ። ናቀ ፡ ነቀፈ ፤ አቃለለ ። ፍኖተ ፡ እንተ ፡ ትደሉ ፡ ለትሩፋት ፡ ኢያስተሐሚቅ ፡ ልደተ ፡ ተወልደ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ሕምር ፤—ቀይ ፡ ዐይነት ፤—ኅምር ።

ሐመረ ፤ (ሐመለ ፤ ጸረ ፤ ሰከመ) ፤ ተጫነ ፡ ተሸከመ ፤ ተሸከሞ ፡ ኼደ ፡ ተነዳ ።

ሐመር ፤ (ብ ፡ አሕማር ፡ ራት ። ዐረ ፡ ሒማር ። ዕብ ፡ ሐሞር ፤ አህያ) ፤ መርከብ ፡ የባሕር ፡ አህያ ፤ የሚጫን ፡ የሚሸከም ፤ ተጭኖ ፡ የሚኼድ ፡ የሚነጕድ ፡ በጢስ ፡ በነፋስ ፡ የሚነዳ ፤ ከብረት ፡ ከንጨት ፡ የተሠራ ፡ የተሰናዳ ። ረከበ ፡ ሐመረ ፡ ዘይነግድ ፤ ወ ተዐሰበ ፡ ሐመረ ፡ ወዐርገ ፡ ውስቴቱ ። አሕማረ ፡ ተርሴስ ። ነገሥተ ፡ አሕማር ፡ (ዮና፩ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፵፯ ።

ሔኖ ፡ ፲፩) ። ሐመረ ፡ የብስ፤ የምድር ፡ ባቡር ፤ ሌላ ውም ፡ በእሳት ፡ ኀይል ፡ የሚኼድ ፡ ኹሉ ። ረከበንና ፡ መርከብን ፡ እይ ።

ሐመር ፡

ሐሜር ፤ (ዕብራ) ፤ የመስፈሪያ ፡ ስም ፤ የእኽል ፡ መስፈሪያ ፤ ዐሥር ፡ ኢፍ ፡ የሚይዝ ፤ ታላቅ ፡ ዐሥረ ፡ ፈጅ ፡ (ሕዝ፵፭ ፡ ፲፫ ፡ ፲፬ ። ሆሴ፫ ፡ ፪) ።

ሐመር ፤ (ዐረ ፡ ሑመር) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ ፍሬው ፡ ጥቍር ፡ ጣፋጣ ፡ ሖምጣጣ ። ወይም ፡ የባሕር ፡ ቱል ፤ ታላላቅ ፡ ባቄላ ፤ ጠንቋዮች ፡ እንደ ፡ ጠጠር ፡ እየበተኑ ፡ የሚያሟርቱበት ። ተጠይሮ ፡ በአንጽፎ ፡ ሐመድ ፡ ወፍሬ ፡ ዕፀው ፡ ወሖመር ፡ ወበቀልት ፡ ወኅጠታተ ፡ ዘጕል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ። ፋወለን ፡ እይ ።

ሐመር ፤ እንቡጥ ፡ ከነፍሬው ። ሖምረ ፡ ጽራእ ፤ የጽራእ ፡ እንቡጥ ፡ የብርብራ ፡ ዐይነት ፤ ወፍራም ፡ ረዣዥም ፡ ጥፍጥ ፤ ሰውም ፡ እንስሳም ፡ የሚበላው ፤ ፍሬው ፡ እጅግ ፡ ታናናሽ ፡ ከራራ ፡ ደረቅ ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ቃሞ ፡ ተረር ፡ ይሉታል ። የጽራእን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፡ (ሉቃ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ሖመር ፡

(ጥ) **ሐምሰ ፤ ሰት ፤ (ሐመሰ ፡ ይሔምስ ፡ የሐምስ ። ዐረ) ፤** ማመስ ፡ ማገላበጥ ፤ ለማሞቅ ፡ ለማድረቅ ። መዋኘት ፤ ባሕርን ፡ ማማሰል ። መብላት ፡ መቀለብ ፤ ለመሥባት ፡ ለመድለብ ፤ የእንስሳ ። ቦሙ ፡ ልማድ ፡ ሶአባግዕ ፡ ይብልዑ ፡ ኀቡረ ፤ ወሶበሂ ፡ ይወርዱ ፡ ይስተዩ ፡ ማየ ፤ አው ፡ የሐምሱ ፡ ኢይትፈለጡ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሆሙ ፤ አላ ፡ ኅቡራን ፡ በሡሉ ፡ ግዕዘሙ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ። ሐመሰ ፡ ብሎ ፡ ዋኘ ፡ ማለት ፡ የትግሬ ፡ ነው ፤ ሙሴና ፡ ሐማሴን ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። የባሕር ፡ ዳር ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ፤ ጠረፍ ፡ ወደብ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ሐማስ ፤ (ትግሬ) ፤ ጠይም ፡ ዳለቻ ፡ ድፍርስ ፤ የጠጠር ፡ ውሃ ፡ መሳይ ።

ሕሙስ ፤ (ዐረብ) ፤ ሽንብራ ፤ የቀይ ፡ ዳማ ። የታመሰ ፡ ዕምስ ።

ሐምስ ፤—ዐምስት ፤—ኀመሰ ።

ሐሞት ፤—ዐሞት ፤—ሐመወ ፤

ሕመት ፤—ክሰል ፤—ሐመመ ።

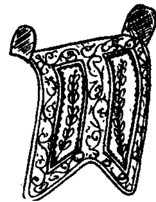
ሐንበበ ፤ (ስሯ ፡ ግ ። ሐበበ) ፤ አፈራ ፤ ፍሬ ፡ ያዘ ፡ ተሸከመ ። ሐንበበት ፡ ፍሬ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

ሕንቡብ ፤ ያፈራ ፡ ፍሬያም ፡ ፍሬያማ ። ያበጠ ፤ ያፈረጠመ ፡ (ሲኖዶ) ።

ሕንባብ ፤ (ባት ። ዐረ ፡ ሐብ ፤ ጌናብ) ፤ የንጩት ፡ ፍሬ ፡ ሥጋማ ፤ እንደ ፡ ወይን ፡ እንደ ፡ ዘይት ፡ እንደ ፡ ተምር ፡ ያለ ፤ አጋምን ፡ እንኮሬን ፡ ቀጋን ፡ የመሰለ ፡ ከብ ፡ እንከብል ፤ ለፈሳሽም ፡ ቅንጣት ፡ ይነገራል ። ሕንባበ ፡ ፍሬሃ ። ኢትትቀረም ፡ ሕንባባተ ፡ ወይንከ ፡ ዘወድቀ ። ሕንባባት ፡ እምውስተ ፡ አስካል ። ሕንባባተ ፡ ዘይት ፡ ክልኤቲ ። ሕንባባተ ፡ ሮማን ። ሕንባበ ፡ ማይ ። ሕንባባተ ፡ ነጠብጣብ ። ሕንባባተ ፡ በረድ ፡ (አርጋ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፲ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፱ ፡ ፳፬ ። ኢሳ፲፯ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ ጥር፲፫ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፳፰ ። ሄርማ) ።

ሐንበለ ፤ (ስሯ ፡ ግ ። ሐበለ) ፤ ኮረቸ ፤ ጫነ ፡ አመቻቸ ፤ ደበደበ ፡ ደለደለ ።

ሕንባል ፤ (ላት ። ዐረ ፡ ሐንበል) ፤ ኮርቻ ፡ ምቹ ፡ ድብዳብ ፤ መደላድል ። የዳባ ፡ ቀሚስ ፡ የንት ፡ በርኖስ ፤ የቄርበት ፡ ልብስ ፤ ዐጥፍ ፡ ግላስ ። ሕንባላተ ፡ ገመል ። ሡሉ ፡ ሕንባላት ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ነበረ ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፴፬ ። ዘሌ፲፭ ፡ ፱) ።

ሕንባል ፡

ሕንብርብሬ ፤ (ሕበር ፤ ሓበረ ። ዕብ ፡ ሐባርቡሮት) ፤ ለምጥ ፡ ቋቍቻ ፤ ድል ፤ ቡሬነት ፡ ዝንጕርጕርነት ። ብርሀት ፡ ወጸዐድዒድ ፡ ሕንብራ ፡ ይእቲ ። ወዘሕንብርብሬኒ ። የሣድግኑ ፡ ነምር ፡ ሕንብርብሬሁ ፡ (ዘሌ፲፫ ፡ ፴፱ ። ፲፬ ፡ ፶፯ ። ኤር፲፫ ፡ ፳፫) ። በነቢር ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፤ ብጕር ፡ ዕትራት ፡ ኪንታሮት ፡ ጢ ፡ ያሰኛል ።

ሕንብርት ፤ (ነበረ ፤ ንብርት) ፤ በቁሙ ፡ ዕንብርት ፡ የሆድ ፡ መካከል ፡ የዕትብት ፡ ሥር ፡ መብቀያው ። በላም ፡ ለሕንብርትከ ፡ ማእከለ ፡ ጠባይዕ ፡ ዘተመልአከ ። ማእከለ ፡ ከርሥ ፡ ሀላዊ ። ሕንብርተ ፡ ከርሡ ፡ (ደራሲ ። ኢዮ፵ ፡ ፲፭) ።

—፤ አንዠት፤ የሆድ፡ ውስጥ፤ ማሕፀን። ኅቡረ፡ ወፃእነ፡ እምሕንብርትኪ፡ (ኩፋ፡ ፴፭)።

—፤ የምድር፡ ጕብር፤ ተራራ፡ ኰረብታ፡ ገመገም። ደብረ፡ ጽዮን፡ ማእከለ፡ ሕንብርታ፡ ለምድር። ናሁ፡ ሕዝብ፡ ይወርድ፡ እምነበ፡ ሕንብርተ፡ ምድር። እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ሕንብርተ፡ ምድር፡ (ኩፋ፡ ፰። መሳ፱፡ ፴፯። ሕዝ፴፰፡ ፲፪)።

ሕናግ፤ (ትግሬ)፤ ትናግ፤ ትናጋ፡ ላንቃ። ሐኪን፡ እይ።

ሐንገዝ፤ (ሐገዘ፤ ሐገዝ። ዐረ፡ ሐጂብ)፤ ሽፋል፤ ቅንድብ፤ ጠጕሩ፡ የማያድግ፡ የማይረዝም፤ ሐገዝን፡ እይ። ይትላጸይ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ ወጽሕሞ፡ ወሐንገዞ፡ (ዘሌ፲፬፡ ፱)። ብብት፡ ብልት፡ ኅፍረት፤ ያገጭ፡ ሥር፡ ሽለቆው። ጸጕር፡ ሠርጸ፡ ድማሕ፡ ወሐንገዝ። ሕንጋዙ፡ (ጕርዒሁ)፡ (መጽ፡ ምስ። ገድ፡ ላሊ)።

ሐነወ፤ (ዕብ፡ ሐናሕ። ዐረ፡ ሐና)፤ ሰፈረ፤ ሰፍራ፡ ያዘ፤ ጐገዮ፡ ሠራ፡ ድንኳን፡ ተከለ።

ሐኖት፤ (ዕብ፡ ወዐረ፡ ሐኑት። ሱር፡ ሓኑታ)፤ መደብር፤ የንግድ፡ የገበያ፡ ቤት፤ መብል፡ መጠጥ፡ ጨዎታ፡ መሸታ፡ ያለበት፤ ዓለማዊ፡ እንግዳ፡ የሚያርፍበት። ሥጋ፡ ሐኖት። ኢይብልዑ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ሐኖት፤ እመ፡ ቦ፡ ካህን፡ ዘበልዐ፡ ውስተ፡ ሐኖት። ወኢትባእ፡ ሐኖተ፡ ለግሙራ፡ (ምሳ፳፫፡ ፳። ፊ፡ መ፡ ፴፪፡ ፩። ሃይ፡ አበ)።

ሐንዋት፤ (ዐረ፡ ሐዋኒት። ዕብ፡ ሐኑዮት)፤ መደብሮች። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ በሐንዋት፡ ፈንታ፡ እንዳረቡ፡ ሐ(ከ)ዋኒት፡ ይላል፡ (ግብ፳፰፡ ፲፭)።

ሐንዘር፤ (ዐረ፡ ኺንዚር። ዕብ፡ ሐዚር። ሱር፡ ሕዚራ)፤ ሐማማ፡ ሕሪያ፤ ርኩስ፡ የቤት፡ እንስሳ፤ እስራኤል፡ የሚጸየፉት፡ አሕዛብ፡ የሚነፈንፉት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ አነር፡ ይሉታል፤ ሐሠመንና፡ ሐረወን፡ እይ፡ (ሔኖ፺፰፡ ፲)።

ሐንሓን፤ (ትግ)፤ ስርን፡ ኰሸኰሽ፤ ያፍንጫ፡ ዐጥንት፤ ማእከለ፡ አዕይንት።

ሐነጠ፤ (ዐረብ። ዕብ፡ ሐናጥ። ሱር፡ ሕናጥ)፤ ሽቱ፡ ቀባ፡ ለቀለቀ፤ በሽቱ፡ ለወሰ፡ ዐጀለ፤ የሬሳ፡ አቀባብ፤ እንዳይፈርስ፡ እንዳይበሰብስ፡ በሚያደርግ፡ በታወቀ፡ ሽቱ። ጸዐጠን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ወሐነጠ፡ ዮሳ፡ ሥጋሁ፡ በከርቤ፡ ወበለሊኖት፡ ወአስቀጠኒን፡ (አቡሻ፡ ፵፰)።

ሐኔት፤—ሐሜት፤—ሐመየ፤ ሐነየ።

ሐኒክ፤ ኮት፤ (ሐነከ፡ የሐንክ፡ ይሕንክ። ዐረ፡ ሐነከ። ዕብ፡ ሐናኽ)፤ ጠልቆ፡ ማወቅ፤ ማስተዋል። ማፈር፤ መሰቅጠጥ። ዘየአምር፡ ሐኒክ። የሐንክዎ፡ ወይፈርህዎ። ሰላም፡ ለከ፡ ገብረ፡ ዮሐንስ፡ ቡሩክ፤ በምግባርከ፡ ሐኒክ፡ (ምሳ፫፡ ፲፫። ሉቃ፱፡ ፵፭። ስንክ፡ ኅዳ፳፯)።

—፤ መባረክ፡ መቀደስ፤ የቤት፡ የንዋየ፡ ቅድሳት። ማኘክ፡ ማላመጥ፤ መበጠስ፡ መቍረጥ፤ የጥርስ፡ የመኪና። ዕንክ፡ ማለት፤ እጅ፡ በጅ፡ መስጠት። መጣፍ፡ ግን፡ በሐንከ፡ ፈንታ፡ አንከየ፤ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፤ ነከየን፡ እይ።

ሕንከት፤ ማፈር፤ መቍረጥ፡ ቁረጣ። ዝንቱ፡ ፍና፡ ፈውስ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕንከት፡ (ተረ፡ ቄር፩)።

ሕንካ፤ (ዕብ፡ ሐኑካ)፤ ቅዳሴ፡ ቡራኬ፡ ያዲስ፡ ቤት፡ ምረቃ፤ የታቦት፡ የመቅደስ፡ የቤተ፡ ክሲያን፡ ዕቃ፡ መሾምና፡ መክበር፡ የግዜር፡ ገንዘብ፡ መኾን። በዓለ፡ ሕንካ፡ (ዮሴፍ)።

ሔኖክ፤ (ዕብ፡ ሐኖኽ)፤ የሰው፡ ስም፤ ሐዲስ፡ ቅዱስ፡ ማለት፡ ነው፡ (ዘፍ፬፡ ፲፯። ፭፡ ፲፰። ፳፭፡ ፬)።

ሕንክ፤ (ነበርና፡ ትእዛዝ፡ አንቀጽ)፤ ዕንክ፡ ውሰድ፡ ተቀበል። ሕንክሙ፡ ብልዑ፡ (ማቴ፳፮፡ ፳፮)።

—፤ ስጥ፡ ዐድል፤ ዕንካችኹ፡ በል። ሀብን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

ሐኑክ፤ (ትግ)፤ ምግብ፤ የሚጐረሥ፡ የሚታኘክ።

ማሕነክ፤ (ብ፡ መሓንክ)፤ ማኘኪያ፡ መንጋጋ፤ የመኪና፡ ጥርስ፤ የሥጋ፡ መምትሪያ፤ የሰው፡ ወጥመድ፤ ሥጋን፡ ከናጥንቱ፡ የሚፈጭ፡ የሚያልም፡ የሚደቍስ፡ የሚቈርጥ፡ የሚበጣጥስ። መንበክ፡ ወማሕነክ። ወአንተሰ፡ እስክንድር፡ ንጉሥ፡ ተዐቀብ፤ እስመ፡ አልቦ፡ ዘይወፅእ፡ እምድኅረ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ሀገር፡ እምነጋድያን፡ ከመ፡ ይንግር፡ ዜና፡ ለእለ፡ ይመጽኡ፤ ወአዝዘዘሙ፡ ለሰራዊትከ፡ ይትዐቀቡ፤ እስመ፡ ኀበ፡ ኆኅትሂ፡ ወማእከለ፡ ቤትሂ፡ ወማዕገትሂ፡ ሀሎ፡ ማሕነክ፡ ወሠርም፡ ወማዕምቅ፤ ወእምድኅረ፡ ወድቀ፡ አልቦ፡ ዘይትነሣእ፤ አላ፡ ይትከዐው፡ አማዑቱ፡ ወይትቀጠቀጥ፡ አዕፅምቱ፡ (አዋል። ዜና፡ እስ)።

ሐንከሰ፤ (ዲቃ፡ ግ። ሐነከ፤ ነከሰ)፤ ዐነከሰ፤ ዐጭር፡ ኾነ፤ ዐፈረ፡ ተሰቀጠጠ፤ ተሰብሮ፡ ተቈርጦ፡ ተሸምቅቆ፡ ወይም፡ ስሎ፡ ደርቆ፤ የእግር። ተጠራጠረ፤ አወላወለ፡ አመነታ፤ የልቡና። ሐንከሱ፡ በፍኖቶሙ። እስከ፡ ማእዜኑ፡ ተሐነክሱ፡ በክልኤ፡ ልብክሙ። እስመ፡ ሀካይ፡ የሐነክስ፡ በፍኖት፡ (መዝ፡ ፲፯። ፫ነገ፡ ፲፰፡ ፳፩። አፈ፡ ድ፴)።

ሐንካስ፤ (ሳን፡ ሳት)፤ ዐንካሳ፡ ሽምድምድ፤ እግሩ፡ ተካክሎ፡ የማይቆም፡ የማይኼድ። ዕዉር፡ ወኢሐንካስ። ዕዉራን፡ ይሬእዩ፡ ወሐንካሳን፡ የሐውሩ። ሐንካሳን፡ ወይቡሳን፡ (ዘሌ፳፩፡ ፲፰። ማቴ፲፩፡ ፭። ዮሐ፭፡ ፫)። ተጠራጣሪ፡ ወላዋይ።

ሕንካሴ፤ ማንከስ፤ መጠራጠር። ጥርጥር፤ ጥርጠራ። ከመ፡ ይሕየው፡ ሕንካሴክሙ፡ (ዕብ፲፪፡ ፲፫)።

ሕንክስና ፤ ዐንካስነት ፤ ተጠራጣሪነት ። ሕንክ ስናሆሙ ፤ (፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፵፮) ።

ሕንካስ ፡

ሐንክሶ ፤ ማንከስ ፤ መጠራጠር ፤ ዐንካሳ ፡ መ ኾን ።

ሐንክሶ ፤ (ዐረ ፡ ሐንከስ) ፤ ቖቁ ፤ የቖቁ ፡ ዕንጨት ፡ ቅጠል ፤ መዐዛው ፡ ከሩቅ ፡ የሚሸት ። ማር ያም ፡ ድንግል ፡ ምዕዝት ፡ ዘእምሐንክሶ ፡ (ደራሲ)።

ሐንፈጠ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ ። ነፈጠ) ፤ ጫረ ፡ ጐ ፈጨረ ፤ ላጠ ፡ መለጠ ፤ ፊቱን ፡ ነጨ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘሞተ ፡ ኢተሐንፍጡ ፡ ገጸክሙ ። በአምሳለ ፡ አንስርት ፡ ወ ቋዓት ፡ እንዘ ፡ የሐነፍጡ ፡ ገጾሙ ፡ በአጽፋሪሆሙ ፤ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ። ስንክ ፡ መስ፲፭) ። ነፈጠን ፡ እይ ።

ሐንፈጠ ፤—ቀረጠ ፤—ኀንፈጠ ፡ ኀንፈጠ ።

ሐንፈጸ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ ። ነፍጸ) ፤ አንፈሰ ፡ አ ንዘረዘረ ፤ አዘራ ፡ አበጠረ ፤ አጐለበ ፡ አንጓለለ ። በአሰ ፡ የሐንፍጽክሙ ፡ ከመ ፡ ዐለስ ። ዘየሐነፍጸከ ፡ ሰይጣን ፤ (ሉቃ፳፪ ፡ ፴፩ ። አፈ ፡ ተ፴፩ ። ፊልክ ፡ ፻፹፱ ። አርጋ ፡ ፩)። ነፍጸንና ፡ ኀንጸጸን ፡ እይ ።

ተሐንፈጸ ፤ ተነፈሰ ፡ ተበጠረ ፤ ተለየ ፡ ተንጓ ለለ ። ዘርዐ ፡ ሐሰስ ፡ አመ ፡ ተሐንፈጸ ፡ ይበውእ ፡ ኀበ ፡ ዘርዑ ፡ ሶበ ፡ ዘርዕዎ ፤ (አዋል) ።

ሕንፉጽ ፤ የተነፈሰ ፤ የተንዘረዘረ ። ዕንፉጭ ፡ ግርድ ፡ ኀፋሽ ፤ ብጣሪ ።

ሐንፈጽ ፤ (ትግሪኛ) ፤ ቅይጥ ፤ ቅልቅል ፡ ገብስና ፡ ስንዴ ፡ ዐብሮ ፡ የሚዘራ ። ሐለስትን ፡ እይ ፤ ከ ዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ሐኒጽ ፤ ጾት ፤ (ሐነጸ ፡ የሐንጽ ፡ ይሕ ንጽ ። ነደቀ) ፤ ማነጥ ፡ መቅረጥ ፤ መጥረብ ፤ የዋሻ ፡ የንጨት ። መሥራት ፡ መመሥረት ፡ መንደቅ ፤ የቅጥር ፡ የቤት ። ሐኒጸ ፡ ሀገር ። ንሕንጽ ፡ በእብን ። ሕንጹ ፡ አ ብያተ ፤ (ኩፋ ፡ ፲ ። ኢሳ፱ ፡ ፲ ። ፴፮ ፡ ፩) ። መፍጠር ፡ ማ ደስ ፤ ማጽናት ፡ ማበርታት ፤ እንዳይፈርስ ፡ ማድረግ ። ከመ ፡ ይሕንጽ ፡ ለከ ፡ ዘርዐ ፡ እምኔሃ ። ከመ ፡ ይሕ ንጹ ፡ መዝበራ ፡ ለጽዮን ። ለዓለም ፡ አሐንጽ ፡ ምሕ ረተ ። ሕነጸ ፡ ሥርዐተ ፡ ማኅበር ፤ (ኩፋ ፡ ፲፱ ። ዕዝ፱ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፹፰ ። ስንክ ፡ መስ፳፱) ።

ሐናጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት ፤ ነጽት) ፤ የሚያንጥ ፡ የሚቀርጥ ፡ ጠራቢ ፤ ዐናጺ ፡ ገንቢ ። ሐናጽ ያንኒ ፡ ፈጸሙ ፡ ሥነኒ ። አብጽሐ ፡ እልፈ ፡ ሐናጽያነ ፤ (ሕዝ፳፯ ፡ ፬ ። ዮሴፍ) ።

አሕነጸ ፤ አሳነጠ ፡ አሠራ ። ምሥራብ ፡ ጣዖት ፡ ዘአሕነጸ ፡ አንጥያኮስ ፤ (ዮሴፍ) ።

ተሐንጸ ፤ ታነጠ ፡ ተሠራ ፤ ተዘጋጀ ። አመ ፡ ትትሐነጽ ፡ ኢየሩሳሌም ። ተሐነጽክሙ ፡ ዲበ ፡ መሠ ረተ ፡ ሐዋርያት ። ለክሙ ፡ ተሠርዐ ፡ ወተሐንጸ ፡ ትፍ ሥሕት ፤ (ድጓ ። ኤፌ፪ ፡ ፳ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፳ ፡ ፳፪) ።

ሕኑጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ንጽት) ፤ የታነጠ ፡ የ ተሠራ ፤ ጥርብ ፡ ዝግጁ ። አህጉር ፡ እለ ፡ ሕኑጻት ፡ አረ ፋቲሆን ። ጥቅም ፡ ዘሕንጽት ፡ በእብነ ፡ በረድ ፤ (፪ ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፫ ። ሔኖ፲፬ ፡ ፱) ።

ሕንጸት ፤ ማነጥ ፡ መታነጥ ፤ አስተናነጥ ፤ ሕ ንጻ ። ዕንጨት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ቀዳሚት ፡ ሕንጸታ ፡ ለኢየሩሳሌም ። ሥዩማን ፡ ላዕለ ፡ ግብረ ፡ ሕንጸት ። በመዋዕሊሁ ፡ ተፈጸመ ፡ ሕንጸታ ፡ ለቤት ። እምጊዜ ፡ ሕንጸተ ፡ ቤት ፡ ዳግማይ ፤ (ቀሌ ። ስንክ ፡ መስ፲፮ ። ጥቅ፲፮ ። ዮሴፍ) ።

ሕንጻ ፤ (ጻት) ፤ የቤት ፡ የዋሻ ፡ ሥራ ፡ መል ክና ፡ ቅርጥ ፡ ያለው ፤ ቤት ፡ ግንብ ፡ ዋሻ ። ውሉድ ፡ ወሕንጻ ፡ ሀገር ፡ ያዐብዩ ፡ ስመ ። ሕንጻሁ ፡ ለምሥ ራብ ። አኮ ፡ ለሰብእ ፡ ዛቲ ፡ ሕንጻ ፡ ዘእንበለ ፡ ለእግዚ። አንትሙ ፡ ሕንጻ ፡ እግዚ ። አዳም ፡ ሕንጻ ፡ ላሊበላ ፡ ኢይብላዕ ፡ እምዕፀ ፤ (ሢራ፵ ፡ ፲፱ ። ማቴ፳፬ ፡ ፩ ። ፩ ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፩ ። ፩ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፱ ። ቅኔ) ። ድሕንጻን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ሕንጻ ፡

ሕንጼ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሕንጻ ፡ ሕንጸት ። ሕ ንጼሃ ፡ ወሡራሬሃ ፡ አዳም ። አመ ፡ ሕንጼሃ ፡ ለኢየሩ ሳሌም ፤ (ድጓ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፮) ።

ሕንጽዋል ፤ ጌንፄ ፡ ገረማ ፡ ሲናር ፤ ዐረማሞ ፤ ክፉ ፡ ዐረም ። ህየንተ ፡ ሥርናይ ፡ ክርዳድ ፤ ወህየንተ ፡ ሰገም ፡ ሕንጽዋል ፤ (ኢዮ፴፩ ፡ ፵) ።

ሕንጽዋል ፡

ሐንጸጸ ፤—ጠረጠረ ፤—ኀንጽጸ ፡ ኅን ጸጸ ።

ሐነቀ ፤ — ዐነቀ ፤ — ኀኒቅ ፡ ኀነቀ ።

ሐንቅቆ ፤ ቆት ፤ (ሐንቀቀ ፡ የሐነቅቅ ፡ የሐንቅቅ) ፤ መኰራት ፡ መንጠራራት ፤ ያልተሰጠውን ፡ መሻት ፤ አምጡ ፡ ውለዱ ፡ ማለት ፤ መደላደል ፡ መቀማጠል ፤ መብሰክሰክ ፡ መንቀባረር ፤ የወይዛዝርና ፡ የመኳንንት ፡ የባለጠጎች ፡ የሕፃናት ፤ ለበሽተኞችም ፡ ይኾናል ። ምስጢሩ ፡ ደሮ ፡ ዕለቡ ፡ ፀሓይ ፡ በንቅብ ፡ አግቡ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። በሐንቀቀ ፡ ፈንታ ፡ ተሐንቀቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እምከመ ፡ አጽገብካ ፡ ለነፍስከ ፡ ኢትትሐንቀቅ ። ነፍስ ፡ እንተ ፡ ተሐንቀቀት ፡ ታስተጋብእ ፡ ኀቤሃ ፡ ሕማመ ፡ ኀጢአት ፡ (ማር ፡ ይሥ፲ ፡ ፱ ። ፳፰ ፡ ፫) ።

ሕንቁቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ቅቅት) ፤ ኵሩ ፤ ድልድል ፡ ቅምጥል ፤ ብስክስክ ፡ እንቅብር ። (ተረት ፤ ትግራይ) ፤ ሕንቅቅት ፡ መርዓቲ ፡ እንተ ፡ ሰዐምዋ ፡ ትበኪ ።

ሕንቃቄ ፤ (ቅያት) ፤ ክፉ ፡ ዐመል ፤ ኵራት ፤ መደላደል ፡ መቀማጠል ፤ መቅለጥ ፡ መቅበጥ ፡ መቅበጥበጥ ፤ ተድላ ፡ ሥጋንና ፡ ምግበ ፡ ሥጋን ፡ ብቻ ፡ መውደድ ። አየንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ኢይኩን ፡ ላዕሌክሙ ፡ ነውር ፡ እኩይ ፡ ወሕንቃቄ ፤ አፍቅሮተ ፡ ተድላ ፡ ወመባልዕት ፡ ከመ ፡ ይስሐብክሙ ፡ ውስተ ፡ ፍትወተ ፡ ከንቱ ። ንኅድግ ፡ ሥላቀ ፡ ወሕንቃቄ ። ማዕርገ ፡ ሕንቃቄ ። ወይኅድግ ፡ ሕንቃቅያተ ፡ (መቃ ፡ ገ፳፱ ። አፈ ፡ ተ፳፱ ። ማር ፡ ይሥ፲ ፡ ፲፩) ።

ሕንቅርት ፤ (ጽር ፡ ኽኔፍቲሪዮን) ፤ ከውር ፤ ያንጥረኛ ፡ አጕደ ፤ ታናሽ ፡ ጕድጓድ ፡ የከሰል ፡ ምድጃ ። ሕ ፡ ባዕድ ፡ ኹኖ ፡ ኢለበታው ፡ ገብቷል ፤ ነቄረን ፡ እይ ። ደዮ ፡ ውስተ ፡ ሕንቅርት ፡ (ዘካ፲፩ ፡ ፲፫) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ (ሀሽሊኬሁ ፡ ኤል ፡ ሀዮጼር) ፡ ግድፎ ፡ ኀበ ፡ ለሓኵ ፡ ይላል ፤ የፈጣሪን ፡ ቦታ ፡ መቅደስንና ፡ ዐጸደ ፡ ለብሓዊን ፡ ባንድነት ፡ ያሳያል ። ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ በለሓኵ ፡ ፈንታ ፡ (ሀኦጻር ፡ ብሎ) ፡ መዝገብ ፤ ቤተ ፡ መዛግብት ፤ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ሙዳየ ፡ ምጽዋት ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ እንጥረኛንና ፡ ከውርን ፡ አያሳይም ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፫—፯) ። ሀዮጼር ፡ ያለውን ፡ ሀኦጻር ፡ ማለት ፡ ዮድና ፡ አሌፍ ፡ ይዋረሳሉና ፤ ስለዚህ ፡ ነው ።

ሐኔት ፤ — ሐሜት ፤ — ሐመ(ነ)የ ።

ሐኖት ፤ — የመሸታ ፡ ቤት ፤ — ሐነወ ።

ሐንጸን ፤ (ዐረ ፡ ሐንፋእ) ፤ ገበሎ ፡ ጕበና ፤ የዕሥሥትና ፡ የንሽላሊት ፡ ዐይነት ፡ ፬ ፡ እግር ፡ ያለው ፡ ኅራታም ፤ በግሩና ፡ በልቡ ፡ የሚኼድ ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ አርጃኖ ፡ እንዝዝ ፡ ይሉታል ። ላጽቂት ፡ ወሐንጸን ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፴) ።

ሐንጸን ፡

ሐሥአ ፤ — በረደ ፤ — ኀሢዕ ፡ ኀሥዐ ።

(፩) **ሐሠየ ፤ — ዐሸ ፤ — ሐሰይ ፡ ሐሰየ ።**

(፪) **ሐሠይ ፤ ዮት ፤ (ሐሠየ ፡ የሐሢ ፡ ይሕሢ) ፤** ማስደሰት ፤ ማሳሠይ ፤ ዕሠይ ፡ ማሰኘት ። መሠየት ፤ መኵምኰት ። ኢትሠሥዕ ፡ ለሖሉ ፡ መብልዕ ፡ ወኢተሐሢ ፡ ለሖሉ ፡ ዘርኢከ ፡ (ሢራ፴፯ ፡ ፳፱) ።

ተሐሠየ ፤ ተሐሥየ ፤ ተደሰተ ፤ ዕሠይ ፡ አለ ። ይትፌሣሕ ፡ ሰማይ ፡ ወትትሐሠይ ፡ ምድር ። ይትሐሠዩ ፡ ብከ ። እንዘ ፡ ትትሐሠይ ፡ (ድጓ ። ኩፉ ፡ ፳፩ ። ሢራ፴፱ ፡ ፲፭) ።

ሐሤት ፤ ዕሠይታ ፤ ፍጹም ፡ ደስታ ፤ የልብ ፡ ተድላ ፡ የሚያዘልል ፡ የሚያስፈነጭ ፤ እልል ፡ ዕሦ ፡ ዕሦ ፡ የሚያሰኝ ፤ ዕሦ ፡ ቅሉ ፡ ዕሠይ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፲፭ ። ፳ ። ፶) ።

ሐሠከ ፤ — ዘነበ ፤ — ሐሲክ ፡ ሐሰከ ።

ሐሢም ፤ ሞት ፤ (ሐሠመ ፡ የሐሥም ፡ ይሕሥም ። ዐረ ፡ አሺመ ። ዕብ ፡ አሼም ፤ አበሰ) ፤ መክፋት ፡ መባስ ፤ ማደፍ ፡ መርከስ ፤ በግብር ፡ ዐሣማን ፡ መምሰል ፡ እንዳሣማ ፡ መኾን ፤ ለመልክም ፡ ይኾናል ። እስከ ፡ ሐሠመ ፡ ጺአቱ ፡ ሎቱ ። ሐሠምሙ ፡ ለሕያዋን ፡ ጼና ፡ አብድንት ። ወሶበ ፡ ሰምዐ ፡ ሐሠሞ ፡ ዝንቱ ፡ (ዮሴፍ) ። ቦ ፡ እለ ፡ የሐሥማ ፡ ውስተ ፡ ሕንጻ ። መልክ ፡ ክፉ ፡ ኹነው ፡ የሚፈጠሩ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፹) ።

ሕሡም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ሥምት) ፤ የከፋ ፡ ክፉ ፤ ጥፉ ፡ መጥፎ ፡ ቢስ ። ሕሡም ፡ ራእዮሙ ። እለ ፡ ይትሐወሱ ፡ ሕሡማን ። ምግባራት ፡ ሕሡማት ። ኢታውሥእ ፡ ሕሡመ ፡ በአፉከ ። ተአመን ፡ ከመ ፡ ሕሡም ፡ አልቦ ፡ ዘይረክበከ ። ኢይረክባ ፡ ምንትኒ ፡ ሕሡም ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፲፱ ። ጥበ፲፯ ፡ ፩ ። ዮሴፍ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፲፫ ። ሢራ፲፱ ፡ ፲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፯) ።

ሕሠም ፤ (ማት) ፤ ክፋት ፤ ክፉነት ፡ መጥፎነት ፤ የመልክ ። ኢታስተአክዮ ፡ ለሰብእ ፡ እንበይነ ፡ ሕሠሚሁ ። ኢይክሉ ፡ ይክድኑ ፡ ሕሠሚሆሙ ፡ በተሰርግዎ ። ሕሠመ ፡ ራእየ ፡ ብእሲቱ ፡ (ሢራ፲፩ ፡ ፪ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፩) ። ለጠባይና ፡ ለግብርም ፡ ይኾናል ። በእንተ ፡ ሕሠመ ፡ ግዕዙ ። አህ ፡ እምዘቲ ፡ ሕሠም ። ገቢረ ፡ ሕሠማት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፊላስ) ።

— ፤ ጥፋት ፤ ጕዳት ። ዘኢይረክቦ ፡ ሕሠም ። ኵሉ ፡ ዘይረክባ ፡ እምሕሠማት ። ኵሉ ፡ ግብረ ፡ ሕሠም ፡ (አርጋ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፰ ። ዮሴፍ) ።

ሕሥመት ፤ መክፋት ፡ ማስከፋት ፤ ክፉነት ፡ መጥፎነት ።

አሕሠመ ፤ አከፋ ፤ አስከፋ ፤ ክፉ ፡ አደረገ ፤ ኢ ስደረገ ። አሠንዩ ፡ ወአሕሥሙ ። ኢትቅናእ ፡ ከመ ፡ ታሕሥም ። ለምንት ፡ አሕሠምከ ፡ በዝ ፡ ሕዝብ ። ኢታሕሥም ፡ ዲበ ፡ ነባሪከ ። ኢታሕሥሙ ፡ ላዕለ ፡

እሉ ። ሀኬት ፡ ወድካም ፡ አሕማምያን ፡ (ኢሳ፴፩ ፡ ፳፫ ፡ መዝ ፡ ፴፮ ፡ ዘፀ፳ ፡ ፳፱ ፡ ፳፫ ፡ ሚሬ፯ ፡ ፳ ፡ ዘፍ ፲፱ ፡ ፯ ፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፱) ።

ሐማማ፤(ማት)፤ በቁሙ ፡ ሕሪያ፤ ሕሡመ ፡ መልክእ ፡ ወመብልዕ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሐማማ፡

ሐሦዐ፤—በረደ፤—ኀሦዐ ።

ሐሠፈ፤—ሸከረ፤—ኀሠፈ ።

ሐሦረ፤—ጐሰቈለ፤—ኀሦረ ።

ሐሢር፤ ሮት፤ (ሐሠረ ፡ የሐሦር ፡ ይሕሦር ። ቀሲስ)፤ መሰብሰብ ፡ ማጓለብ ፡ ማጋበስ፤ የማር ፡ የገለባ ። መላጥ ፡ መምለጥ ፡ መቅረፍ ፡ መሸልቀቅ ፡ መፈልፈል ፡ መጠርጠር፤ የፍሬና ፡ የንቡጥ ። ማሸት ፡ መጥመቅ፤ የቈሎ ፡ የሽት ፡ የወይን ፡ የዘይት ፡ የድፍድፍ ።

ሐሣሬ፤(ሬት ፡ ርያን ፡ ያት፤ ሠርት)፤ ገለባ ፡ አውሜ ፡ ጨ፤ ጕድፍ ፡ ጠራጊ ።

ሐሠር፤ በቁሙ፤ ዐሠር ፡ ገለባ ፡ እብቅ ፡ ንፋሽ፤ ፍሬው ፡ የወጣለት ። ማር ፡ ድርቆሽ ፡ ቈሻሻ ፡ ጥራጊ ፡ ጕድፍ ። ክምረ ፡ ሐሠር ። ወሐሠሮሰ ፡ ያውዒ ፡ በእሳት ። ሐሠር ፡ ለገቢረ ፡ ግንፋል ። ከመ ፡ ሐሠር ፡ ዘቅድመ ፡ ገጸ ፡ ነፋስ ፡ (ሚራ፳፩ ፡ ፱ ፡ ማቴ፫ ፡ ፲፪ ፡ ዘፀ፭ ፡ ፯ ፡ ኢዮ፳፩ ፡ ፲፰) ።

ሐፈጠ፤—መቃ ፡ ደሰቀ፤—ኀፈጥ ፡ ኀፈጠ ።

ሐፈን፤ ኖት፤ (ሐፈነ ፡ የሐፍን ፡ ይሕፍን ። ዐረብ ። ዕብ ፡ ሐፋን)፤ ማፈን ፡ መሸፈን፤ መዝጋት ፡ መድፈን፤ ማፈሥ ፡ መዝገን፤ መጨበጥ ፡ መጀበን፤ ባንድ ፡ ወይም ፡ በ፪ ፡ እጅ ፡ መታፈን ።

ሕፍን፤ ዕፍኝ ፡ ጥርኝ፤ ውስጥ ፡ እጅ ፡ ዝርጉ ፡ ጠፍጣፋው ፡ ጣቶች ፡ የሚያፍኑት ፡ የሚዝጉት፤ ላንድም ፡ ለኹለትም ፡ ይኾናል ። መኑ ፡ ዘሰፈሮ ፡ ለማይ ፡ በሕፍኑ ። ሠናይ ፡ ምልአ ፡ እድ ፡ በዕረፍት ፡ እምነ ፡ ክልኤ ፡ ሕፍን ፡ በዐመፃ ። ምልአ ፡ ሕፍኑ ። ይንሣእ ፡ መጠነ ፡ ሠለስቱ ፡ ሕፍን ፡ እምነ ፡ ማይ ፡ ወይኅፅብ ፡ ርእሶ ፡ በስመ ፡ ሥላሴ ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፲፪ ፡ መክ፬ ፡ ፮ ፡ ዘሌ፪ ፡ ፪ ፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፫) ።

— ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ፪ ፡ ድሪም ፤ ስጢጥሬን ፡ እይ ። ቀርቡ ፡ እለ ፡ ክልኤ ፡ ሕፍነ ፡ ይነሥኡ ፡ ወይቤሉ ፡ ኢይሁብኑ ፡ ክልኤ ፡ ሕፍነ ፡ (ቄር ። ማቴ፲፯ ፡ ፳፬) ።

ሐፈሠ፤(ሐፈነ)፤ ዐፈሠ ፡ ተረፈሰ ፤ አብዝቶ ፡ ዘገነ ፡ ዛቀ ። አነሣ ፡ ወሰደ ፤ ጠረገ ፡ አሶገደ ።

ወሐፈሦዎ ፡ በድኖ ፡ ለሳኦል ። ዐውሎ ፡ ዘየሐፍሦ ። ይነሥአሙ ፡ ዐውሎ ፡ ወየሐፍሦሙ ፡ ነፋስ ፡ (፩ዜና ፡ ፲ ፡ ፲፪ ፡ ኢሳ፲፯ ፡ ፲፫ ፡ ፶፯ ፡ ፲፫) ።

ሐፍሦ፤(ሕፍን)፤ ዝግኝ ፡ ጥርኝ ፡ ጭብጥ ። ጥቂት ፡ ታናሽ ፡ ገንዘብ ፡ በረከት ፡ እጅ ፡ መንሻ ፡ ግብር፤ ለጣዖት ፡ ለጠንቋይ ፡ የሚሰጥ ። ይሁቡ ፡ ሐፍሠ ፡ በእንቲኣሁ ። እምዘትነሥእ ፡ ሐፍሦ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፳ ፡ ግብ፲፯ ፡ ፲፯) ። ኰባያ፤ ጽዋ ። ሐፍሠ ፡ ወይነ ፡ ዘቢብ ፡ (ሆሴ፫ ፡ ፩) ።

ሐፍሦት፤ (ዕብ ፡ ሐፍሺት)፤ ነጻነት ፡ ሐራነት፤ ብቸኝነት ፡ ከሰው ፡ መለየት ። ቤተ ፡ ሐፍሦት ። የድውያን ፡ ቤት፤ ለምጻሞችና ፡ ኮብሻሞች ፡ ደዌያቸው ፡ ከሰው ፡ እንዳይናኝ ፡ ለብቻቸው ፡ የሚኖሩበት ፡ (፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፳፩) ።

ሐጽ፤—ፍላጻ፤—ሐጺጽ ፡ ሐጺ ።

ሐጸበ፤—ዐጠበ፤—ኀፂብ ፡ ኀፀበ ።

ሐጸወ፤—ሰለበ፤—ኀጺው ፡ ኀጻወ ።

ሐጸየ፤—ዐጨ፤—ሐፅይ ፡ ሐፀየ ።

ሐጺን፤—ብረት፤—ኀጺን ።

ሐጺጽ፤ ጾት፤ (ሐጸ፤ ሐጸጸ ፡ የሐጽጽ ፡ ይሕጽጽ ። ዕብ ፡ ሐጻጽ፤ ከፈለ)፤ መጕደል ፡ ማነስ፤ መከፈል ፡ መቀነስ፤ እኩሌታ ፡ እስከ ፡ መኾን ፡ ድረስ ። ንጠጠን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ሐጸ ፡ ማይ ። የሐጽጽ ፡ ልቡ ፡ ከመ ፡ ወርኅ ። እለ ፡ የሐጽፆሙ ፡ አእምሮ ። ኢየሐጽጽ ፡ መዐተ ፡ ንጉሥ ፡ እመዐተ ፡ አንበሳ ። ኢይሕጽጽ ፡ እክልከ ። (ዘፍ፰ ፡ ፫ ፡ ሚራ፳፯ ፡ ፲፩ ፡ ምሳ፱ ፡ ፬ ፡ ፳ ፡ ፪ ፡ ኩፋ ፡ ፴፩) ።

ሕጹጽ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ጽጽት ። ዕብ ፡ ሐጺ፤ እኩሌታ)፤ ያነሰ ፡ የጐደለ፤ ታናሽ ፡ ጐደሎ፤ ደካማ ፡ ምኑን ። ሕጹጽ ፡ አነ ፡ እምነ ፡ ዐደው ፡ ጻድቃን ። ኩኑ ፡ ፍጹማነ ፡ ወአኮ ፡ ሕጹጻነ ። ብእሲት ፡ ሕጽጽት ፡ እምፍጥረተ ፡ አንስት ። አርባዕቱ ፡ ሕጹጻን ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ (ማር ፡ ይሥ፴፩ ፡ ግንዘ ፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፯ ፡ ምሳ፳፱ ፡ ፶፱) ።

ሕጹጻን፤ የመጽሐፍ ፡ ስም፤ ዜና ፡ መዋዕል ። ትራፋት ፡ ነገሥት ፡ ማለት ፡ ነው፤ በነገሥት ፡ የሌሉ ፡ ከነገሥት ፡ የቀሩ ፡ ጥቃቅን ፡ ቃሎች ፡ ታናናሽ ፡ ታሪኮች ፡ በላሉበት፤ ስሙ ፡ ሕጹጻን ፡ ተብሏል፤ ይኸውም ፡ ፪ ፡ ክፍል ፡ ነው ። ወክልኤቱ ፡ ሕጹጻን ። ሕጹጻን ፡ ቀዳማዊ ። ካልእ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፪ ፡ ዜና ፡ ፩ ፡ ፪) ።

ሕጸት፤ ማነስ ፡ መጕደል፤ አጕዳደል ፡ ጐደሎነት፤ ጕድለት ። ዘእንበለ ፡ ተውሳክ ፡ ወኢሕጸት ። አልቦ ፡ ባዕለ ፡ እግዚ ፡ ተወስኮ ፡ ወኢሕጸት ። ሕጸተ ፡ አእምሮ ፡ እግዚ ። ሕጸተ ፡ ሃይማኖት ። በእንተ ፡ ሕጸተ ፡ ምክሮን ፡ ለአንስት ፡ (ዮሴፍ ። ቀሌ ። ጥበ፲፫ ፡ ፩ ። ኪዳ ። ዮሴፍ) ።

ሑጻጼ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ፤ መጕደል ፡ ማነስ፤ ጕድለት፤ ነውር ። ዘአልቦ ፡ ሑጻጼ ። ፍድፋዴ ፡ ወሑ

ጻጼ ። እምኢከነክሙ ፡ ሐኳጼ ፡ ወዘለፋ ፡ (አዋል ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፩ ። ዮሴፍ) ።

ሕጻጽ ፤ በቁሙ ፤ ጕዳይ ፡ ጕድለት ፤ ቅሬታ ፡ ቀሪት ፤ እንከን ፤ ስሕ ፤ ጸያፍ ። በሕጻጸ ፡ ወርኅ ። እፎ ጽም ፡ ሕጸጸ ፡ ሕማሙ ። ሕጻጸ ፡ ነፍስ ፡ ይትወለድ ፡ እምሕጻጸ ፡ አሚን ። እንከሰ ፡ ሕጻጽ ፡ ውስተ ፡ ማዐ ርገ ፡ ክህነት ፡ (ሔኖ፻፰ ፡ ፰ ። ቆላ፩ ፡ ፳፬ ። አፈ ፡ ድ ፲፱ ። ፲፫) ።

አሕጸጸ ፤ አጕደለ ፤ አስጕደለ ፤ አሳነሰ ፤ ከፈለ ፤ ቀነሰ ፤ ናቀ ፡ አቃለለ ። ወይቤ ፡ አሐዱ ፡ እምጸሐፍት ፡ ሐሳብ ፡ ዘሀሎ ፡ እምኍልቆሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እለ ፡ አ ምኑ ፡ ወተጠምቁ ፡ ብእሲ ፡ ማእምረ ፡ ኦሪት ፡ ወ መጻሕፍተ ፡ ነቢያት ። ወውእቱ ፡ ቦአ ፡ ኀበ ፡ ቈስጠ ንጢኖስ ፡ ንጉሥ ፡ ወአይድዖ ፡ ከመ ፡ ካህናት ፡ አይ ሁድ ፡ አሕጸጹ ፡ እምዓመታተ ፡ ልደቶሙ ፡ ለአበው ፡ ቀደምት ፡ ዘይትዌሰክ ፡ ዐሠርተ ፡ ወኀምስተ ፡ ም እተ ፡ (ሺሕ ፡ ከ፭፻) ፡ ዓመተ ፡ ወፈቀዱ ፡ በዝንቱ ፡ ያ ብጥሉ ፡ ምጽአቶ ፡ ለክርስቶስ ። ሰብዓ ፡ ዓመተ ፡ አሕ ጸጸ ፡ እምዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ። ሕቀ ፡ አሕጸጽከ ፡ እመላእክቲከ ። ግፍዐ ፡ ያሐጽጽ ፡ መዋዕለ ። ተቀጸለ ፡ ጌራ ፡ ዐቢየ ፡ አሕጺጾ ፡ ጌራ ፡ ክህነት ፡ ቅዱስ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፻፰፭ ። ኩፋ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፰ ። ፈላስ ፡ ገ፴፱ ። ዮሴፍ) ።

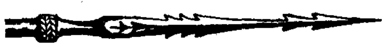
ተሐጸ ፤ **ተሓጸጸ** ፤ ተካፈለ ፡ ተከፋፈለ ፤ ተና ነሰ ፡ ተቀናነሰ ።

ታሕጻጽ ፤ **ታሕጻጺት** ፤ ጕዳይ ፡ ሕጸጽ ፤ ማ ነስ ፡ ታናሽነት ። በአይኒ ፡ ታሕጻጽ ፡ ወእቢድ ፡ ዘኮነ ። እለ ፡ ይኄልዩ ፡ ድካመ ፡ ወታሕጻጸ ፡ ለወልደ ፡ እ ግዚ ። አርጌንስ ፡ ይሜህር ፡ ታሕጻጸ ፡ ወልድ ፡ እም አብ ። ታሕጻጺተ ፡ ደቂቃት ፡ ኀጣውእ ፡ (ፊልክ ፡ ፶ ፫፩ ። ሃይ ፡ አበ ። መጽ ፡ ምስ ። ቀሌ) ።

ትሕጻጼ ፤ (**ጽያት**) ፤ መጕደል ፤ መጓደል ፤ ጕ ድለት ፡ ጕደሎነት ። በእንተ ፡ ትሕጻጼ ፡ ራእዩ ። ኮነ ፡ ሎቱ ፡ ትሕጻጼ ፡ ኅዳጥ ፡ (ፊልክ ፡ ፺ ። ፶፺፫) ።

ትሕጽጽት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መፀት ፡ ምስለ ፡ ትሕጽጽተ ፡ ልቡና ፡ ይወልድ ፡ ጽዕለተ ፡ ወጽልአ ፡ ወቀቲለ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፱) ።

ሐጽ ፤ (**ብ ፡ አሕጻጽ** ፤ **አሕጻ ፡ ጻት ። ዕብ ፡ ሔጽ**) ፤ ፍላጻ ፤ ስለቱ ፡ የሚፈልጥ ፡ የሚቈርጥ ፤ የሚከፍል ፤ የሚሠጥቅ ፤ በቀስት ፡ የሚነደፍ ፤ የሚወረ ወር ። ፪ኛም ፤ ፀጫር ፡ ቀጭን ፡ ታናሽ ፡ ቀላል ፤ ከዘገር ፡ ካበታ ፡ ጦር ፡ የሚያንስ ፡ ሕጹጽ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይበ

ሐጽ ፡

ውእዋ ፡ በሐጽ ፡ ወበቀስት ። ፈነወ ፡ አሕጻሁ ፡ ወዘረ ዎሙ ። አስተዳለዉ ፡ አሕጻቲሆሙ ። ይደራበዩ ፡ በ አሕጻት ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፳፬ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ፲ ፡ ፪ ። ፊልክ ፡ ፶) ።

ሐጻ ፤—**አሸዋ ፡ ድቡሽት** ፤—**ኀዊጽ ፡ ኖጸ** ።

ሐጺር ፤ **ሮት** ፤ (**ሐጸረ ፡ የሐጽር ፡ ይሕ ጽር ። ዕብ ፡ ሐጻር ። ዐረ ፡ ሐጸረ**) ፤ ማጠር ፡ መ ቅጠር ፤ መከበብ ፡ ዙሪያውን ፡ መዝጋት ፡ መወሰን ፤ መ ጠበቅ ፡ መሰወር ። ሐጸሩ ፡ አርእስተ ፡ አድባር ። ሐጸ ሩኒ ፡ በሐሰት ። አሐጽር ፡ ፍኖታ ፡ በሦክ ። ሐጸሮ ፡ ለ ማይ ፡ በትእዛዙ ። ሐጸርከዋ ፡ ለባሕር ፡ በአናቅጽ ። ይሕጽርከሙ ፡ በሐጺረ ፡ መስቀሉ ፡ (ዮዲ፭ ፡ ፩ ። ሆሴ ፲፩ ፡ ፲፪ ። ፪ ፡ ፰ ። ኢዮ፳፯ ፡ ፲ ። ፴፰ ፡ ፰ ። ግንዘ) ።

ሐጻሪ ፤ (**ሪት ፡ ርያን ፡ ያት** ፤ **ጸርት**) ፤ የሚ ያጥር ፡ የሚከብ ፤ ዐጣሪ ፡ ከባቢ ።

አሕጸረ ፤ አሳጠረ ፡ አስቀጠረ ፤ ዐጥር ፡ ቅጥር ፡ አሠራ ፤ አስከበበ ።

ተሐጽረ ፤ ታጠረ ፡ ተከበበ ፤ ተዘጋ ፡ ተጠበቀ ። በወላትወ ፡ ነኪር ፡ ተሐጺረከ ። ፍኖትየ ፡ ተሐጽረ ፡ በ ሦክ ። ከመ ፡ ትትሐጸር ፡ በመስቀልከ ፡ (ተረ ፡ ቄር፰ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፯ ። ቅዳ) ።

ሕጹር ፤ (**ራን ፡ ራት ፡ ጽርት**) ፤ የታጠረ ፡ የተቀጠረ ፤ የተከበበ ። ሕጹር ፡ በጽጌ ። ሀገር ፡ ሕጽርት ፡ (ማሕ፯ ፡ ፫ ። ኢሳ፩ ፡ ፰) ።

ሐጹር ፤ (**ራት ። ዕብ ፡ ሐጼር**) ፤ ዐጥር ፡ ቅ ጥር ፡ ከለላ ፤ ወልወል ፡ ከቤት ፡ ውጭ ፡ ከቅጥር ፡ ግቢ ፡ በቤት ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ ፡ ደጅ ፡ ዐጥረ ፡ ገጥ ። ሐጹር ፡ የዐውደ ። ማይ ፡ ሐጹራ ። ደስያተ ፡ ሙሴ ፡ ወአሮን ፡ ሕዝበ ፡ እስራኤል ፤ ዘሐጹረ ፡ ገጸሙ ፡ ኮነ ፡ ፍቅረ ፡ አምልኮ ፡ ዕፀ ፡ አስራብ ፡ (ድጓ ። ናሖ፫ ፡ ፰ ። ቅኔ) ።

—፤ የሾኽ ፡ ዘለሳ ፤ በረት ፡ ዳስ ። ወገብረ ፡ ሀየ ፡ ሐጹረ ፡ ሎቱሂ ፡ ወለእንስሳሁ ፡ (ዘፍ፴፫ ፡ ፲፯) ።

— ፤ ዕርድ ፡ ምሽግ ፤ መታኰሻ ፡ ግንብ ። ትነድቅ ፡ ሐ ጹረ ፡ ላዕለ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ እንተ ፡ ትገብር ፡ ጸብአ ፡ ምስሌከ ። ሕጽሩ ፡ ሐጹረ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ (ዘዳ፳ ፡ ፳ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፪) ።

ተሓጸረ ፤ ተጣጠረ ፡ ተካበበ ፤ ርስ ፡ በርሱ ። እ ስመ ፡ ተሓጸራ ፡ ምስለ ፡ ቢጾን ፡ (ሄርማ ፡ ገ፱) ።

ሐጻረ ፡ ዔናን ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የደማስቆ ፡ ክ ፍል ፤ የምድረ ፡ እስራኤል ፡ ዳርቻ ፡ (ሕዝ፵፰ ፡ ፩) ።

ሐጽረ ፤—**ዐጭር ፡ ሽነ** ፤—**ኀጺር ፡ ኀ ጽረ** ።

ሕጸት ፤—**መጕደል** ፤—**ሐጺጽ ፡ ሐጸ** ።

ሐፅይ ፤ **ዮት** ፤ (**ሐፀየ ፡ የሐፂ ፡ ይሕፂ ። ፈኀረ**) ፤ ማጨት ፤ ማጫ ፡ ማሥመሪያ ፡ ዐረቦን ፡ መስ ጠት ፤ የልጃገረድ ። ለአከ ፡ ንጉሥ ፡ ይሕፀያ ፡ ሎቱ ። የ ሐፂ ፡ ሕፄሃ ፡ ለአቡሃ ። ብእሲትየ ፡ እንተ ፡ ሐፀይክዋ ፡ በምእት ፡ ቍልፈት ፡ (ዮሴፍ ። ዘፀ፳፪ ፡ ፲፮ ። ፪ነገ ፡ ፫ ፡ ፲፬) ።

ሐፃዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት፤ ፀይት)። የሚያጭ፤ ማጫ፡ የሚሰጥ፤ ዐጭታ።

አሐፀየ፤ አሳጨ፤ ማጫ፡ አሰጠ።

ተሐፀየ፤ ታጨ፤ ማጫ፡ ወሰደ፡ ተቀበለ። ድንግል፡ እንተ፡ ተሐፀየት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፭። ፵፰)።

ተሓፀየ፤ ተማጨ፤ የጋብቻ፡ ውል፡ ተዋዋለ።

ሕፁይ፤ (ያን፡ ያት፡ ዪት)፤ የታጨ፤ የተማጨ፤ ባለጮኛ። ድንግል፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሕፂት፤ አው፡ ተፍኅረት፡ ለብእሲ፡ (ፈ፡ መ፡ ፯፡ ፰)።

ሕፀየት፤ ማጨት፤ መታጨት፤ መተማጨት፤ አስተማጨት። እለ፡ ይመሥጡ፡ ወለተ፡ ሕፀየት፡ (ሕፀይተ)፡ አው፡ ዘኢተሐፀየት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፰)።

ሕፄ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ማጨት፡ መታጨት፤ ማጫ፡ መስጠት፡ መቀበል። ዕድሜ፡ ሐዘን፡ ይከልእ፡ እምአውስቦ፤ ወኢይከልእ፡ እምሕፄ፡ ወእምፍኅረት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፱)።

—፤ ማጫ፡ መታጫ፡ የጋብቻ፡ ዐረቦን፤ ወንድ፡ ለሴት፡ አባት፡ የሚሰጠው፡ ገንዘብ። ሕፄሃ፡ ለመርዓት። እመ፡ ፈቀደ፡ ፈኃሪ፡ አው፡ ዘተፍኅረት፡ ምንዝስና፡ እምድኅረ፡ ወሀበ፡ ሕፄ፡ ይደልዎ፡ ለፈኃሪ፡ ዘወሀባ፡ ቅድመ፡ ከመ፡ ይንሣእ፤ ወለፍኅርቱኒ፡ ከመ፡ ታግብእ፡ ዘነሥአተ፡ ዘእንበለ፡ ካዕበት። ይደሉ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕፄ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፫)። ሴትም፡ ወደ፡ ባሏ፡ የምትወስደው፡ ገንዘብ፡ ሕፄ፡ ይባላል፤ መዳፊያ፡ ማለት፡ ነው። ዘጸሐፈ፡ ትእዛዘ፡ የሀብ፡ ለአዋልዲሁ፡ ለለ፡ አሐቲ፡ መክፈልተ፡ ሕፄ፡ ሆነ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፭፡ ፬)።

ሐፄ፤ (ሐፃዪ)፤ ዐጤ፤ የመንግሥት፡ ዕጮኛ፤ በዓለ፡ መንግሥት፡ ሕዝብና፡ ካህናት፡ ዘውዱን፡ ዙፋኑን፡ እንደ፡ ሙሽራ፡ ባርከው፡ መርቀው፡ የሚሰጡት፤ ተቀጽላ፡ ጽጌ፡ የሚሉት። እከ፡ በቃለ፡ ሐፄ፡ ወእከ፡ በመኳንንት፡ (ታሪ፡ አዞ)። የንግሥና፡ የተክሊል፡ ሥርዐት፡ አንድ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ሙሽሮችም፡ በማኅላቸው፡ ወራት፡ ሐፄና፡ እቴጌ፡ ወይም፡ ንጉሥና፡ ንግሥት፡ ይባላሉ። ወይወስዱ፡ ለንጉሥ፡ ደናግለ፡ ድኅሬሃ፡ ወያበውእዎን፡ ውስተ፡ ጽርሐ፡ ንጉሥ፤ ማኅሌ፡ (መዝ፡ ፵፬)። ሐፄና፡ ዐጤ፡ ስለ፡ ማለት፡ በዐረብና፡ ባማርኛ፡ ብዙ፡ ተረትና፡ አፈ፡ ታሪክ፡ አለ።

ሐፄጌ፤ ሐፃዪ፡ ምድር፤ ፈኃሪሃ፡ ለምድር፤ ንጉሥ፡ ምድር፡ እግዚአ፡ ምድር። ባለርስትን፡ ባለጌ፡ እንዲሉት፤ የጌን፡ አፈታት፡ እይ። ተቀጸል፡ ጽጌ፡ ሐፄጌ፡ (የድጓ፡ ግስ)።

ሐፄጌ፤ (ማእከላይ፡ ስም)፤ ዘይቤው፡ ዕጨ፡ ዕጨጌ፤ ሹታፌ፡ ንጉሥ፤ ባለሚስ፡ መንግሥት። ምስጢሩ፡ ሊቀ፡ ሀገር፡ ሊቀ፡ ካህናት፤ ርእሰ፡ አድባራት፡ ወገዳማት። ኢትዮጵያ፡ እንደ፡ ኒቅያ፡ ሕግ፡ ትምርቱንና፡ ንጽሕናውን፡ ጠባዩንና፡ አናዎሩን፡ አስተዳደሩን፡ አይታ፡ መርምራ፤ ይደልዎ፡ ብላ፡ መርጣ፡ መስክራ፡ ባልኾመችው፡ ሌሎች፡ ከወገናቸው፡ መርጠው፡ በሚኾሙት፤ ቋንቋውን፡ በማታውቀውና፡ ቋንቋዋን፡ በማያውቅላት፡ በባዕድ፡ በንግዳ፡ በውጭ፡ አገር፡ ጳጳስ፡ ታዝ፡ ተናዝ፡ መኖርን፡ ስለ፡ ወደደች፤ ፪ኛም፡ ክብሯንና፡ መንበረ፡ ክብሯን፡ አካታ፡ ፈጽማ፡ ይቅርብኝ፡ ብላ፡ ለባዕድ፡ መስጠትን፡ ስለ፡ ጠላች፤ አፍኣዊ፡ ስሙን፡ መለካዊ፡ ወይም፡ ባስልዮስ፡ እንደ፡ ማለት፡ ሐፄጌ፡ ብላዋለች፡ እንጂ፡ ውሳጣዊ፡ ስሙ፡ ጳጳስ፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ ነው። ጳጳስ፡ ሲታጣም፡ በግልጥ፡ የጳጳስ፡ ሥራ፡ እየሠራ፡ አቡንና፡ ዕጨጌ፡ ይባላል፤ ጳጳስም፡ ቢኖር፡ ላገሩ፡ እንግዳ፡ ለሕዝቡ፡ ባዳ፡ ስለ፡ ኾነ፤ አፈ፡ ድዳ፡ ቀንደ፡ ጉዳ፡ መስሎ፡ ያቀረቡለትን፡ ቅስና፡ ዲቁና፡ ከመሾም፡ በቀር፡ ሊፈርድና፡ ሊተች፡ ሊሰብክ፡ ሊያስተምር፡ አይችልምና፤ በሕዝብና፡ በካህናት፡ ላይ፡ ሥልጣኑ፡ መብቱ፡ ፍትሑ፡ ነገሥቱ፡ ወትሮ፡ የጨጌ፡ ነው። ወፈታሒሰ፡ ውእቱ፡ ሊቀ፡ ካህናት፤ ወውእቱ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፤ አው፡ ኤጲስቆጶስ፤ አው፡ ዘአትለውዎ፡ እሙንቱ፡ ወረሰይዎ፡ ህየንቴሆሙ፡ በእንተ፡ ፍትሕ። ይኩን፡ ድኍነ፡ ልሳን፡ ወዘየአምር፡ ነገረ፡ ልሳን፡ እንተ፡ ኢትትከሀል፤ ልሳነ፡ ሰብእ፡ ሚመቱ፡ በዘይትናገሩ፡ በበይናቲሆሙ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፫)። በዕግዕና፡ በዕጋዕ፡ ዘይቤም፡ ሲፈቱት፤ ወምስማካስ፡ ለመንግሥትክሙ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ እንዳለው፡ ኹሉ፡ (ቈር)፡ መጨጊያ፡ መከዳ፡ ያስኛልና፤ ይህ፡ ስም፡ ዕጨግናን፡ ከጵጵስና፡ አዛምዶ፡ አዋሕዶ፡ አጣምሮ፡ አስተባብሮ፡ ያሳያል። ይኸውም፡ እንደ፡ ግራና፡ ቀኝ፡ መከዳ፡ ንጉሡን፡ አማኽለው፡ አቡኑ፡ በቀኝ፡ ዕጨጌው፡ በግራ፡ በመቀመጣቸው፡ ይታወቃል፤ አቡን፡ ሲታጣ፡ ግን፡ ቀኙ፡ የጨጌ፡ ነው። ዕጨግንትም፡ የተጀመረ፡ ባ፲፪፻፸፫(፸፫)፡ ዓመት፡ ይኩኖ፡ አምላክን፡ ቀብተው፡ ባነገሡ፡ በዳግማይ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ነው፤ ርሳቸውም፡ በናታቸው፡ የነገሥታት፡ ወገን፡ የይኩኖ፡ አምላክ፡ ያክሥት፡ ልጅ፡ ወይም፡ የናት፡ ወንድም፡ አጎት፤ ወዲህም፡ የደብረ፡ ሊባኖስ፡ አበ፡ ምኔት፡ ነበሩ፡ ይባላል። ፊት፡ በሕግ፡ ቀብተው፡ በኋላ፡ መንኰሰው፡ አቡን፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ያልተማሩ፡ ሰዎች፡ የማይገባ፡ መስሏቸው፤ አበ፡ ብልንት፡ ዕጨግንት፡ ከሚሰት፡ ብለዋቸዋል። ዳግማይ፡ ማለትም፡ በ፪ኛው፡ (ሴክል)፡ መቶ፡ ይሆን፡ ሐዲስ፡ ስም፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ መባልን፡ እንደ፡ ያዕቆብ፡ በጌታ፡ ቃል፡ ለተሰየሙት፤ ለጻድቁና፡ ለቅዱሱ፡ ለታላቁ፡ ሐዋርያ፡ እንጂ፤ ባ፲፫ኛው፡ (ሴክል)፡ መቶ፡ መንግሥትን፡ ከድልነዓድ፡ ወስዶ፡ መዠመሪያ፡ ከዛጔ፡ ወገን፡ ለነገሠው፡ መሬ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ለተባለው፡ ለላስታው፡ ንጉሥ፡ አይደለም። በጻድቁና፡ በጨጌው፡ መካከል፡ ያለው፡ ዘመን፡ ከ፳፻፶፱፡ ቢበልጥ፡ እንጂ፡ አያንስም፡ (ታሪክና፡ ገድል)። ጳጳስን፡ እይ።

ሐፂን፤ ኖት፤ (ሐፀነ፡ የሐፅን፡ ይሕፅን)፤ ማቀፍ፤ ማጥባት፤ ማሳደግ፤ የልጅ። እንተ፡ ተሐፅኖ፡ ወታጠብዎ። ተሐፅነ፡ ሳራ፡ ሕፃነ። እለ፡ የሐፅና።

ወለት፡ አንተ፡ ሐፀና ። መፍትው፡ ሕዝበ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ውሉድ፡ ይሕፀንዎሙ፡ ለዕጓለ፡ ማውታ፡ (ኵፉ፡ ፵፯ ። ዘፍ፴፩፡ ፯ ። ማቴ፴፱፡ ፲፱ ። አስቴ፪፡ ፯ ። ዲድ፡ ፲፰) ። ለንጨትና፡ ለሣር፡ ለጠጕርም፡ ይነገራል ። ማይ፡ ሐፀኖ ። ሐፂኖቱ፡ ወፀፊሮቱ፡ (ሕዝ፴፩፡ ፬ ። ፍ፡ ን፡ ፶፩) ። በሴስየ፡ ፈንታ፡ ሐፀነ፡ ይላል፤ ምስጢሩ፡ ከማጥባት፡ ይገባል ። የሐፀኖ፡ ለሚበትኪ፤ ያረጀ፡ ሰውነትሽን፡ (ሩት፬፡ ፲፭) ።

ሐፃኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት፤ ፀንት)፤ የሚያቅፍ፡ የሚያጠባ፤ አሳዳጊ፡ ሞግዚት ። ሐፃንያትኪ ። ወልደ፡ ሐፃኒቱ ። መምህር፡ ወሐፃኒ ። ሐፀንተ፡ ደቂቁ፡ (ኢሳ፵፱፡ ፳፫ ። ግብ፲፫፡ ፩ ። አፈ፡ ድ፴፬ ። ፬ ነገ፡ ፲፡ ፩) ።

ተሐፅነ፤ ጠባ፡ ጠጣ፤ አደገ፤ ታቀፈ፡ ዕቅፍ፡ ኾነ ። ተሐፀንኩ፡ በጥብ ። ትትሐፀኒ፡ ሐሊበ፡ አሕዛብ ። ደቂቅ፡ እለ፡ ተሐፀኑ፡ ምስሌሁ ። ተሐፀነ፡ በሖሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ ። ዘከመ፡ ተሐፀንኪ፡ ውስተ፡ እዴየ፡ (ኢዮ፫፡ ፲፪ ። ኢሳ፷፡ ፲፮ ። ፪ዜና፡ ፲፡ ፰ ። ስንክ፡ ጥቅ፲፫ ። አስቴ፬፡ ፰) ።

ሕፁን፤ (ናን፡ ናት፡ ፅንት)፤ ያደገ፡ የጠባ፤ የታቀፈ፡ በክንድ፡ የተያዘ ።

ሕፅነት፤ ማደግ፤ ማሳደግ፤ እድገት፡ አስተዳደግ ። ለዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ሐፀኖ፡ ሠናየ፡ ሕፅነተ፡ ቴዎፍሎስ፡ እኁወ፡ እሙ ። ዘያሤኒ፡ ሕፅነተ፡ ደቂቁ፡ (ቄር፡ ገ፪ ። ፍ፡ ነ፡ ፭) ።

ሕፃን፤ (ናት)፤ በቁሙ፤ ዐራስ፡ ጨቅላ፤ ጡት፡ ያልተወ፡ ራሱን፡ ያልቻለ፡ ታናሽ፡ ለጋ፡ ርጥብ፡ ልጅ፡ ወንድ፤ ሴት ። ያደገውም፡ ቢኾን፡ እስኪባልቅ፡ ድረስ፡ ሕፃን፡ ይባላል፤ ደቦል፡ ጕብል፡ አሽከር፡ ብላቴና፡ ማለት፡ ነው ። ሕፃን፡ ጥብሉል ። እለ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡ ሕፃናት ። ሕፃን፡ ንስቲት ። ሕፃን፡ ንኡስ ። ሕፃን፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ ዐሠርቱ፡ ወአርባዕቱ፡ ዓመት ። ወሬዛ፡ ወሕፃን፡ (ሉቃ፪፡ ፲፪ ። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፪ ። ኢሳ፲፩፡ ፯፡ ፰ ። ኵፉ፡ ፲፩ ። ፩ዜና፡ ፳፱፡ ፩) ። ሕፃንና፡ ዕጣን፡ ባማርኛ፡ ይተባበራሉ፤ (ሙሾ፤ በክፉ፡ ቀን፡ ልጇን፡ እንደ፡ ድመት፡ ዐንቃ፡ የበላች፡ ሆዳም፤ ቀን፡ በወጣ፡ ጊዜ፡ ስትቄዝም)፤ አላስገባም፡ ብሎ፡ ቢያባረኝ፡ ወዳጄ፤ ክፉ፡ ቀን፡ አወጣኝ፡ የወልድኩት፡ ልጄ ። ዝባድ፡ ለመነገድ፡ ከመውረድ፡ መተማ፤ ዕጣኑ፡ ይሻላል፡ ለለት፡ እራትማ ። ዳግመኛ፡ ለመውጣት፡ በሌላ፡ መንገድ፤ ተመልሶ፡ ገባ፡ ልጅ፡ ከናቱ፡ ሆድ ። ልጅ፡ የሚችለውን፡ ዐዋቂ፡ እንዳይችል፤ በኒቆዲሞስ፡ ፊት፡ ይመስከር፡ ወንጌል ። የልጆች፡ ተረት፤ ምን፡ እናት፡ ታስጠላ፡ ድመት ።

ሕፃንና፤ ሕፃንነት፤ ዐፍላ፡ ጕብዝና፡ ልጅነት ።

ሕፅን፤ (ፅብ፡ ሐጼን ። ዐረ፡ ሒፅን)፤ በቁሙ፤ ማቀፊያ፡ መታቀፊያ፤ ጭን፡ ደረት፤ የደረትና፡ የእጅ፡ መካከል፤ ብብት፡ ጐን፡ ግብጣ፡ እንብርቢጣ ። የቀሚስ፡ ሠላጤ፡ በሠላጤው፡ ላይ፡ የሚሰፋ፡ ኪስ፡ ጀብ፤ ጥግ፡ ቅርብ፡ አጠገብ፤ የቦታ ። ውስተ፡ ሕፀነ፡ እሞሙ ። አንበሮሙ፡ ውስተ፡ ሕፀኑ ። ደይ፡ እዴከ፡ ውስተ፡ ሕፀንከ ። ሕፀነ፡ ልሳነ፡ ባሕር፡ (ሰቈ፪፡ ፲፪ ። ማር፲፡ ፲፯ ። ዘፀ፬፡ ፯፡ ፯ ። ኵፉ፡ ፰) ።

ማሕፀን፤ (ናት፤ መሓፅን)፤ በቁሙ፤ የሴት፡ ሆድ፡ ከዚያውም፡ ለብቻው፡ የተለየ፡ የፅንስ፡ የሽል፡ ቦታ፤ ልጅ፡ ተፀንሶ፡ እስኪወለድ፡ የሚኖርበት ። ዕትብት፡ እየጠባ፡ የሚያድግበት ። ተዐቍረ፡ ውስተ፡ ማሕፀን ። ዘእንበለ፡ ትፃእ፡ እማሕፀን ። እንዘ፡ ባ፡ ውስተ፡ ማሕፀና ። ተሀውከ፡ ማሕፀና፡ በእንተ፡ ወልዳ፡ (ቅዳ ። ኤር፩፡ ፭ ። ማቴ፩፡ ፲፰ ። ፪ነገ፡ ፫፡ ፳፯) ።

አማሕፀነ፤ (ዲ፡ ቃ፡ ግ)፤ አማጠነ፡ አረዳ፤ ከለከለ ። ዐደራ፡ አለ፤ ዐደራ፡ ሰጠ፡ አስጠበቀ ። ብፁር፡ ዘአማሕፀነ፡ ኀበ፡ ራጉኤል ። አማሕፀንኩክሙ፡ ፊቤንሃ፡ እኅተነ ። አባ፡ ውስተ፡ እዴከ፡ አማሕፀን፡ ነፍስየ፡ (ጦቢ፬፡ ፩ ። ሮሜ፲፮፡ ፩ ። ሉቃ፳፫፡ ፵፮) ።

ማሕፀንት፤ (ታት)፤ ዐደራ፤ ያደራ፡ ገንዘብ፤ እንደ፡ ፅንስ፡ እንደ፡ ሽል፡ በፍጹም፡ ጥንቃቄ፡ የሚጠበቅ ። (ተረት)፤ ዐደራ፡ ጥብቅ፤ ሰማይ፡ ሩቅ ። ታገብእ፡ ምድር፡ ማሕፀንታ ። ዕቀብ፡ ማሕፀንተከ ። ኅፍረት፡ ሰሪቅ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንት፡ (ሔኖ፶፩፡ ፩ ። ፩ጢሞ፡ ፮፡ ፳ ። ሢራ፵፩፡ ፲፱) ።

ተማሕፀነ፤ ተማጠነ፤ ይግባኝ፡ አለ ። ተማሕፀንኩ፡ ሎሙ፡ በቄሳር፡ (ግብ፳፭፡ ፲፩) ።

—፤ ዐደራ፡ አኖረ፤ ዐደራ፡ ተባለ፤ ጠበቀ፡ ተከናከነ፤ ዐደራውን ። ኢይፈዲ፡ ዘተማሕፀነ ። ተሰቃሒ፡ ወተማሕፃኒ ። ዘየዐቅብ፡ አፉሁ፡ ይትማሐፀን፡ ነፍሶ ። ይትማሕፀንከ፡ እምሖሉ፡ እኩይ፡ (ዘፀ፳፪፡ ፲ ። ፍ፡ ነ፡ ፴፪ ። ምሳ፲፫፡ ፫ ። ኵፉ፡ ፲፪) ።

—፤ ሸሸ፡ ተጠጋ፡ የሙጥኝ፡ አለ፤ ራሱን፡ ለሌላ፡ ዐደራ፡ ሰጠ ። ፍና፡ ኀበ፡ ይትማሐፀን፡ ቀታሊ ። ኀበ፡ መኑ፡ ትትማሐፀኑ ። ተማሕፀነ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (ዘፀ፳፩፡ ፲፫ ። ኢሳ፲፡ ፫ ። ቀሌ) ። ይትጋባእ፡ ይረውጽ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ይትማሐፀን፡ ይላል፡ (ኢሳ፶፬፡ ፲፭ ። ፶፭፡ ፭) ።

ምሕፁን፤ (ናን፡ ናት፡ ፅንት)፤ የተማጠነ፤ ሙጥኝ፡ የሙጥኝ፡ ያለ፤ የደወለ ።

ምሕፅና፤ ምጥንታ፤ ዐደራ ። ቀሲሳን፡ እለ፡ ዐቀቡ፡ ምሕፀናሆሙ፡ በጽድቅ፡ (ቅዳ፡ ዮሐ) ።

መምሕፅን፤ (ናን)፤ ጠባቂ፡ ባልደረባ፤ መልአክ፡ ዑቃቤ፡ (አርጋ) ።

መምሕፃን፤ መማጠኛ፤ መሸሻ፡ መጠጊያ፡ የሙጥኝ፡ መስያ፤ ገዳም ። ድንቅ፡ ታምራት፡ የረዴት፡ ምልክት ። ነደቀ፡ ምሥዋዐ፡ ወሰመየ፡ ስሞ፡ መምሕፃን፡ (ዘፀ፲፯፡ ፲፭) ። ሽቦሌት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መምሕፃን፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፤ ሰብለን፡ እይ፡ (መሳ፲፪፡ ፯) ።

ሐፀረ ፤ — ዐጠረ ፤ — ሐጺር ፡ ሐጸረ ።

ሐፅረ ፤ — ዐሞር ፡ ኾነ ፤ — ኀጺር ፡ ኀጽረ ።

ሐቀ ፤ ሐቅ ፤ ሐቅ ፤ ሐቍ ፤ — ሐቀቀ ።

ሐቋ ፤ — ወገብ ፤ — ሐቀየ ።

ሔቅ ፤ — ሐፅን ፤ — ሐየቀ ።

ሐቅይ ፤ ዮት ፤ (ሐቀየ ፡ የሐቂ ፡ ይሕቂ ። ዐረ ፡ ሐረቀ ። ሱር ፡ ሐሪቅ ። ዕብ ፡ ሐራቅ) ፤ ማፋጨት ፡ ማጋጨት ፡ ሚጢጥ ፡ ሚጢጥ ፡ ማድረግ ፤ የጥርስ ። ከቍጣ ፡ ከንደት ፡ ከመጕምዠት ፡ ከሥቃይ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ። ሐቀዩ ፡ ስነኒሆሙ ፡ ላዕሌየ ። ከመ ፡ ዘየሐቅዩ ፡ ዘአስተዳለዉ ፡ ይብልዑ ። ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ብካይ ፡ ወሐቅየ ፡ ስነን ፡ (መዝ ፡ ፴፬ ። ሚራ፶፩ ፡ ፫ ። ማቴ፳፭ ፡ ፴) ።

— ፤ መቈርጠም ፡ መጕርደም ፤ መስበር ፡ ማድቀቅ ፡ ማንቀጫቀጭ ። አዕፅምተ ፡ ሰብእ ፡ ተሐቂ ። የሐቅየኒ ፡ አዕፅምትየ ፡ (ምሳ፳፱ ፡ ፳፫ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፳) ።

ሐቃዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ቀይት) ፤ የሚያፋጭ ፡ የሚያጋጭ ፤ የሚያንቀጫቅጭ ፤ ቈርጣሚ ፡ ጕርዳሚ ፤ የቈሎ ፡ ያጥንት ።

አሕቀየ ፤ አስፋጨ ፤ አስገጠጠ ፤ እንዲያፋጭ ፡ እንዲያጋጭ ፡ አደረገ ፤ የጋኔን ፡ የደዌ ። ያሐቅየ ፡ ስነኒሁ ። ሕማመ ፡ አዕይንት ፡ ወርእስ ፡ ዘይቀጠቅጥ ፡ አዕፅምተ ፡ ወይቀጸቅጽ ፡ ርእሰ ፡ ወያሐቂ ፡ ስነነ ፡ (ማር፱ ፡ ፲፰ ። መ ፡ ፈ) ።

ተሐቅየ ፤ ተፋጨ ፡ ተጋጨ ፤ ጥርሱ ። ተፈጨ ፡ ተቈረጠመ ፤ ቈሎው ።

ተሓቀየ ፤ ተፋጨ ፡ ተፈጫጨ ፤ ተፋተገ ፡ ተፈጋፈገ ፤ እሳት ፡ ስለት ፡ ዘር ፡ ለማውጣት ፤ የንጨት ፡ የብረት ፡ የሕያው ፡ ፍጥረት ፡ የተባት ፡ የንስት ።

ሕቁይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቂት ፤ ቅይት) ፤ የተፋጨ ፡ የተጋጨ ፤ የተፋተገ ።

ሐቌ ፡ ሐቋ ፤ (ብ ፡ ሐቍያት ። ዐረ ፡ ሐቅው) ፤ ወገብ ፤ የሕፅን ፡ አጠገብ ፤ የትጥቅ ፡ ሙያ ፡ ከጭን ፡ በላይ ፡ ከሕፅን ፡ በታች ፡ መካከሉ ፡ ዙሪያው ፡ ግራና ፡ ቀኙ ። ሕልጽን ፡ እይ ፤ ምስጢሩ ፡ መፋጫ ፡ መጋጫ ፡ መወሳወሻ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቅንት ፡ ሐቌከ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ። ኦ ፡ ዘታወፅኦ ፡ ለሕፃን ፡ እምሐቌ ፡ ብእሲ ፡ ወትፌንዎ ፡ ውስተ ፡ ከርሠ ፡ ብእሲት ። እለ ፡ ወፅኡ ፡ እምሐቌሁ ፡ ለአብርሃም ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፫ ። ቅዳ ፡ አት ። ዕብ፯ ፡ ፭) ። በሕፅን ፡ ፈንታ ፡ ሐቌ ፡ ይባል ፤ አያሰኝም ። ለምንት ፡ ተሐቅፍ ፡ ሐቌ ፡ ዘማዊት ፡ (ምሳ፭ ፡ ፳) ።

ሐቅሎ ፤ ሎት ፤ (ሐቀለ ፡ ይሔቅል ፡ የሐቅል) ፤ መስምረት ፡ ከዱር ፡ ከበረሓ ፡ መግባት ፤ ለማረስ ፡ ለማደን ፡ ለመቀማት ።

ሐቃል ፤ (ላን ፡ ላት ። ሐቃሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ ዐራሽ ፡ ዘላን ፤ ባላገር ። ለሐቃል ፡ ወለግዩር ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፵፱) ።

— ፤ ገልቱ ፡ አረመኔ ፤ ፊደል ፡ የሌለው ፡ ቋንቋው ፡ ያልጠራ ፡ በርበር ። ሐቃል ፡ ወሀገሪት ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፲፬ ። ቆላ፫ ፡ ፲፩) ።

— ፤ በረኸኛ ፡ ቦለድ ፤ ዐዳኝ ፡ ወንበዴ ። ዔሳው ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ድሩክ ፡ ወሐቃላዊ ፡ ወጸጓር ። እስመ ፡ ብእሲ ፡ ሐቃላዊ ፡ ውእቱ ፡ ወነዓዊ ። ዕደው ፡ ሐቃልያን ፡ ወመደንግፃን ፡ (ኩፉ ፡ ፲፱ ። መሳ፱ ፡ ፱) ።

ሐቅል ፤ (ብ ፡ አሕቁ(ቃ)ል ፤ ላት ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሐቅላእ ። ዐረ ፡ ሐቅል) ፤ ገራህት ፤ ዕርሻ ፡ ቅብቅብ ፤ ዱር ፡ በረሓ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፤ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ዕርሻ ፡ ያለበት ። ሐቅለ ፡ ድማኀ ፤ ገራህተ ፡ ደም ፡ ብሂል ። ሐቅል ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ። ወመጽአ ፡ ዔሳው ፡ እምሐቅል ፡ ርኁብ ። ወሖረ ፡ ይንበር ፡ ውስተ ፡ ሐቅለ ፡ ሞአብ ። ወተመይጠ ፡ እምሐቅለ ፡ ሞአብ ፤ ምድር ፡ (ግብ፩ ፡ ፲፱ ። ማር፮ ፡ ፴፭ ። ኩፉ ፡ ፳፱ ። ሩት፩ ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ፮) ።

— ፤ ስፊ ፡ ሜዳ ፡ ዘብጥ ፡ ረባዳ ፤ ግራ ፡ ቀኙ ፡ ተራራ ፡ የኾነ ፤ የወንዝ ፡ ዳር ፡ የተራራ ፡ እግር ። ምስጢሩ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፡ ካለው ፡ ይገባል ። «ሐቅለ ፡ ሲና ፤ ሐቅለ ፡ ቃደስ ፤ ሐቅለ ፡ ዱራ ፤ ሐቅለ ፡ ሰናዖር» ፡ አሕቃሊሃ ። ወርእየ ፡ አሕቃላቲሁ ። አሕቃላተ ፡ በድው ። አሕቁል ። ኮከበ ፡ አሕቁላት ፡ ወገዳማት ፡ (ኢሳ፶፩ ፡ ፫ ። ዘፍ፲፫ ፡ ፫ ። ዮኤ፪ ፡ ፳፪ ። ዕር ፡ ኢሳ፯ ፡ ፫ ። ግንዝ) ።

ሐቄነ ፤ — አረጋ ፤ — ዐቀነ ፡ ዐቄነ ፡ ዕቋን ።

ሐቂፍ ፤ ፎት ፤ (ሐቀፈ ፡ የሐቅፍ ፡ ይሕቅፍ ። ዐረ ፡ ሐቀፈ ፤ ደነነ ። ዕብ ፡ ሀቄፍ) ፤ ማቀፍ ፤ የሰውን ፡ ገላ ፡ በ፪ ፡ እጅ ፡ ጠምጥሞ ፡ መያዝ ፡ መቀበል ፤ ራስን ፡ ግንባርን ፡ መደገፍ ፤ እጅን ፡ ማጣመር ፡ ማስተላለፍ ፡ ከሕፅን ፡ ማግባት ፤ መክበብ ፡ ማጠር ፡ ከማኸል ፡ ማግባት ። ሐቀፎ ፡ ወሰዐሞ ። የማኑ ፡ ተሐቅፈኒ ፡ ወፀጋሙ ፡ ታሕተ ፡ ርእስየ ። አብድ ፡ ሐቀፈ ፡ እዴሁ ፡ ወበልዐ ፡ ሥጋሁ ። ዕግትዋ ፡ ለጽዮን ፡ ወሕቀፍዋ ፡ (ዘፍ፴፱ ፡ ፲፫ ። ማሕ፪ ፡ ፮ ። መክ፬ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፵፯) ። እጅና ፡ ክንፍ ፡ ተመሳሳዮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ለአዕዋፍም ፡ ይነገራል ። ከመ ፡ ዖፍ ፡ እንተ ፡ ተሐቅፍ ፡ አንቀቅሖ ። ወከመ ፡ ንስር ፡ የሐቅፍ ፡ ዕጕሊሁ ፡ በገበዋቲሁ ፡ (ዲድ ፡ ፮ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፵፩) ።

ሐቃፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ቀፍት) ፤ የሚያቅፍ ፡ ዐቃፊ ፤ ተቀባይ ።

አሕቀፈ ፤ አሳቀፈ ፤ አስታቀፈ ፤ አሲያዘ ፡ አስቀበለ ፤ አስከበበ ። ወአሕቀፎ ፡ በዐጽፉ ፡ (ገድ ፡ ዮሐ) ።

ተሐቅፈ ፤ ታቀፈ ፡ ተያዘ ፤ ዕቅፍ ፡ ኾነ ። ተሐቅፈ ፡ በአብራኪ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተሓቀፈ ፤ ተቃቀፈ ፤ ተያያዘ ፡ ተጣመረ ። ጊዜ ፡ ለተሓቅፎ ፤ ወጊዜ ፡ ለተራሕቆ ፡ እምተሓቅፎ ። ተሓቀፉ ፡ በበይናቲሆሙ ። ተአምኑ ፡ ወተሓቀፉ ፡ (መክ፫ ፡ ፭ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፵፩ ። ዕዝ፱ ፡ ፵፯) ።

ሕቁፍ ፤ (ፉን ፡ ፉት ፡ ቅፍት) ፤ የታቀፈ ፤ የተቃቀፈ ፤ ዕቅፍ ፡ ዕቅፍቅፍ ፤ በቅፍ ፡ የተያዘ ፤ የተያያዘ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሕቅፈት ፤ ማቀፍ ፡ መታቀፍ ፤ አስተቃቀፍ ። በእንተ ፡ ሕቅፈተ ፡ ሕፃን ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፴፫) ።

ሑቃፌ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐቀፋ ፡ ዕቅፊያ ፡ ቅበላ ፡ (አርጋ ፡ ፩) ።

ምሕቃፍ ፤ (ፋት) ፤ ማቀፊያ ፡ መታቀፊያ ፤ እጅ ፡ ክንፍ ፡ ቦታ ።

አስተሓቀፈ ፤ አስተቃቀፈ ፤ አያያዘ ፡ አጣመረ ፤ አቀባበለ ።

ሐቂቅ ፤ ቆት ፤ (ሐቀ ፤ ሐቀቀ ፡ የሐቅቅ ፡ ይሕቅቅ ። ሐገገ) ፤ ማብዛት ፤ ማሳነስ ፡ ጥቂቱን ፡ ብዙ ፡ ብዙውን ፡ ጥቂት ፡ ማድረግ ፤ መቍረጥ ፡ መወሰን ። ሐገገን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ማፋቅ ፤ ሕቅ ፡ ሕቅ ፡ ማለት ፡ (ዐማርኛ) ።

ሐቅ ፤ (ዐረ ፡ ወትግ ። ዕብ ፡ ሖቅ) ፤ ሕግ ፤ እውነት ፡ ርግጥ ፡ እማን ።

ሕቅ ፤ (ቃት) ፤ ቅጽልና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ። ጥቂት ፤ ታናሽ ፡ ወራዳ ፡ የተናቀ ። አምጽኢ ፡ ሊተ ፡ ሕቀ ፡ ማየ ፡ በግምዒ ። ርእየ ፡ ሕቀ ፡ ደመና ። እምድኅረ ፡ ዘመን ፡ ሕቅ ። አንበ ፡ ሕቀ ፡ ወንኡስ ፡ በቅድሜከ ። ሕቀ ፡ አሕጸጽኮ ። ታዐርፉ ፡ ሕቀ ። ሕቀ ፡ ከመ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲ ። ፲፰ ፡ ፵፬ ። ፊልክ ፡ ፬ ። ፪ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፰ ። ማርኛ ፡ ፴፩) ።

—፤ እጅግ ፡ ብዙ ፡ ዐያሌ ፤ በጣም ፤ ፈጽሞ ። ዘበሕቁ ፡ ኅጺር ። ኢታስተርኢ ፡ በሕቁ ። ኢትርሐቁ ፡ በሕቁ ። መሰየ ፡ በሕቁ ። ጸለየ ፡ በሕቁ ። በሕቁ ፡ ጥቀ ፤ ፈጽሞ ፡ (ዘሌ፳፩ ፡ ፲፰ ። ፲፫ ፡ ፬ ። ኢያ፰ ፡ ፬ ። ጦቢ፪ ፡ ፪ ። ስንክ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

በሕቁ ፤ በጥቂቱ ፤ በጅጉ ፡ ባያሌው ።

በበ ፡ ሕቅ ፤ ጥቂት ፡ ጥቂት ፤ በየጥቂቱ ። በበ ፡ ሕቅ ፡ ልህቀ ፡ (ቅዳ ፡ ድኅ) ።

ሕቀት ፤ ሕቅታ ፡ ስርቅታ ፤ ፀአተ ፡ ነፍስ ፤ መጨረሻ ፡ ትንፋሽ ።

ሕቍ ፤ (ቋት ። ዕብ ፡ አልሞግ ፤ ብ ፡ አልሙጊም ፤ አልጉሚም) ፤ ሰንደል ፤ እጅግ ፡ ክቡር ፡ ዕንጨት ፤ ህንዳዊ ፡ ዛፍ ፡ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፤ እንደ ፡ አብኖስ ፡ በውድ ፡ የሚሼጥ ፡ የሚገዛ ። አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ወርቀ ፡ ወዕፀወ ፡ ሕቍ ፡ (፪ዜና ፡ ፲ ፡ ፲፩) ። ቂጽርስስ ፡ አርዝ ፡ ዕፀ ፡ መዐዛ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሕቍ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ማሕ ፩ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፪ ፡ ፰ ። ራእ፲፰ ፡ ፲፪) ፡ ባለብሎዎች ፡ ግን ፤ ዘጺ ፡ አብኖስ ፡ ሰኖባር ፡ ይሉታል ።

ሐቂር ፤ ሮት ፤ (ሐቀረ ፡ የሐቅር ፡ ይሕቅር ። ዕብ ፡ ሐቃር ። ዐረ ፡ ሐቀረ ፤ ማስ) ፤ መቈፈር ፡ መመርመር ፤ ምድርን ፡ ነገርን ፡ የሰውን ፡ ጠባይ ። ግብሩን ፡ ምስጢሩን ፡ ክወቁ ፡ በኋላ ፡ ማስተሐቀር ፡ ቅር ፡ ማሰኘት ፤ መናቅ ፡ ማቃለል ፡ መንቀፍ ፡ ማጸየፍ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐቀረ ፡ ፈንታ ፡ እንዳማርኛው ፡ አስተሐቀረ ፡ ይላል ፤ አስተ ፡ ተርጓሚና ፡ ጣፊዎችውን ፡ አቃለለን ፡ ሲያዩ ፡ ያገቡት ፡ ነው ፤ ሐየጸንና ፡ ዐገሠን ፡ ፈሥሐን ፡ እይ ። ግእዝ ፡ መሀረ ፡ ያለውን ፡ ዐማርኛ ፡ አስተማረ ፡ እያለ ፡ ልማድ ፡ ይጨምራል ፤ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ልማድ ፡ ክንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በቀር ፡ ወትሮ ፡ አይስማማም ። ኢይምሰልክ ፡ ዘአስተሐቀርኩክ ። እለ ፡ ያስተሐቅሩ ፡ ሕገሙ ። ኢትትመካሕ ፡ በአስተሐቅሮ ፡ አቡከ ። አስተሐቅሮታ ፡ ለእሙ ። በኀበ ፡ ጠቢብ ፡ ዕጹብ ፡ አስተሐቅሮ ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፴፭ ። ሶፎ፩ ፡ ፲፪ ። ሢራ፫ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ። ፳፩ ፡ ፳፬) ።

አሕቀረ ፤ (አስተሐ(ሕ)ቀረ) ፤ አስቈፈረ ፡ አስመረመረ ፤ አስናቀ ።

መሕቅር ፤ መስተሐ(ሕ)ቅር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያስተሐቅር ፤ የሚነቅፍ ፡ የሚያቃልል ፡ ነቃፊ ፤ አስነቃፊ ። ብእሲ ፡ ነባቢ ፡ ወመስተሐቅር ። ኖሎት ፡ ገፋዕያን ፡ ወመስተሐቅራን ፡ (ዕን፪ ፡ ፮ ። ኪዳ ፡ ገ፬ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ተሐቅረ ፤ ተቈፈረ ፤ ተመረመረ ። ተናቀ ፡ ተነቀፈ ፤ ተቃለለ ።

ሕቁር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ቅርት) ፤ የተቈፈረ ፤ የተመረመረ ። የተናቀ ፡ የተነቀፈ ፤ ቀላል ፡ ንቁፍ ። ወኮኑ ፡ ሕቁራነ ፡ በእንቲኣከ ፡ ሕቁር ፡ (ዘፀ፩ ፡ ፮ ። ተረ ፡ ቄር፯) ።

ሕቅረት ፤ ሐቅረት ፤ መቃለል ፤ ማቃለል ፡ ማስተሐቀር ። አቀላለል ፤ ቅለት ። በፍና ፡ ሕቅረት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ሐቅር ፤ (ራት) ፤ ቅርታ ፡ ነቀፌታ ፤ ንቀት ።

ሐራ ፤—ጭፍራ ፤—ሐሪር ፡ ሐረረ ።

ሐርብ ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ ሔሬብ ፤ ሰይፍ) ፤ ጦርነት ፡ ውጊያ ፤ ሰልፍ ። ዐ(ሐ)ርበኛ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሔሬቢ ፤ ሰይፋዊ ፤ ሰይፋም ፡ ሰይፈኛ ፤ ተዋጊ ፡ ሐርበኛ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ፋቂ ፡ ዐራቢ ፤ ባለነት ፡ ባለቁርበት ፡ ይሉታል ፤ መጥረቢያውንም ፡ መኰረቢ ፡ ይሉታል ።

ሐሪግ ፤ ጎት ፤ (ሐረገ ፡ የሐርግ ፡ ይሕርግ ። ዕብ ፡ ሐራግ ፤ ዘለለ ፡ ፈነጨ ። አራግ ፤ ሳራግ ፤ ታታ) ፤ መሳብ ፡ መምዘዝ ፤ መጠምዘዝ ፡ መጠቅለል ፤ የሐረግ ። መፍተል ፡ ማክረር ፡ ማጠንጠን ፤ የጥጥ ፡ የፀምር ፡ የክታን ። ሐረጉን ፡ ፈትሉን ፡ መታታት ፡ መሥራት ፡ ማቈላለፍ ፤ የጉታ ፡ የቅርጫት ፡ የሹራብ ፡ የወንፊት ። ሐረግ ፡ መጣል ፤ ማስመሰል ፤ በጥልፍ ፡ በስፌት ፡ በሥዕል ፡ በጽፈት ፡ መጉንጐን ፡ መሸረብ ። ጕንጕን ፡ ሐረግ ፡ እንዲሉ ።

ሐረግ ፤ (ብ ፡ አሕራግ) ፤ በቁሙ ፤ ዐረግ ፤ የወይን ፡ የዠንሮቅ ፡ ያብታ ፡ የቅጠል ፡ የጠንበለል ፤ የመ

ብለው፡ ኹሉ። ሐረገ፡ ወይን፡ ቅድሜየ፤ ወውስተ፡ ውእቱ፡ ሐረግ፡ ሠለስቱ፡ አዕጹቅ። ገመዱ፡ ሐረገ፡ ወይን። ወሐረጎሙኒ፡ እምነ፡ ገሞራ። አሕራግኪ። አሕራገ፡ ወይን፡ (ዘፍ፵፡ ፱፡ ፲። ዘኍ፲፫፡ ፳፫። ዘዳ፴፪፡ ፴፪። ኤር፴፭፡ ፴፪። መቃ፡ ገ፩)። ትውልድ፡ ዘር፤ ሽቅብና፡ ቍልቍል፡ የሚቈጠር፡ (ሉቃ፫፡ ፳፫—፴፰። ማቴ፩፡ ፩—፲፯)። ዐረግኽን፡ ምዘዝ፡ እንዲል፡ (መንዜ)።

ሐርጌ፤ (ብ፡ አሕሩግ፤ ሐራጊት)፤ የቀንድ፡ ክብት፤ ወጠጠ፡ ኰርቤላ፡ ቍርንቢ፤ የበግ፡ የፍየል፡ አውራ፡ ሙክት። ሐረገ፡ ቀርን፤ ዘቀርኑ፡ ይመስል፡ ሐረግ፤ ቀንደ፡ ጠማማ፡ ቈልማማ፡ ማለት፡ ነው። ሐርጌ፡ እምውስተ፡ አባግዐ። ሐርጌ፡ እምውስተ፡ አጣሊ። ዘበደመ፡ በግዐ፡ ሐርጌ፡ ወላሕም፡ (ዘሌ፳፡ ፲፭። ፱፡ ፳፫። ቅዳ፡ ሕር)። መጋዝእት፡ ወአሕሩግ፡ ዐቢያን፤ አሕሩገ፡ በግዐ። ሐራጊት፡ ሠናያን። ሐራጊት፡ ሥቡሓን። ሐራጊተ፡ ጠሊ፡ (ገድ፡ ተክ። ኤር፴፪፡ ፳። ሚክ፭፡ ፯። ፪ዜና፡ ፳፱፡ ፳፩)። እንደ፡ ዕብራይስጡ፡ ሲፈታ፡ ግን፤ የሚዘል፡ የሚፈነጭ፤ ሯጭ፡ ፈርጣጭ፡ ያሰኛል። ፪ኛም፡ በሆይ፡ (ሀራግ)፡ ሀረገ፡ ብሎ፡ ዐረደ፡ ገደለ፡ ይላልና፤ ሀርጌ፡ ተብሎ፡ በሂ፡ ሲጣፍ፡ ፍሪዳ፡ መሥዋዕት፡ ያሰኛል።

ሐርጌ፡ ሐርጌ፡

ሔረግ፤ ዔረግ፡ የሐረግ፡ ቅርጫት። ሐና፡ ዐ፡ ተወራራሾች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ሔ፡ በዔ፡ ተለውጦ፡ ወደ፡ ዐ፡ ተራ፡ ኺዷልና፤ ዔረግን፡ እይ።

ሐርገፅ፤ (ፃት። ረገፀ)፤ ዐዞ፡ የባሕር፡ አውሬ፡ ያማ፡ ዐይነት፡ መጋዝ፡ ጥርስ፤ ሰው፡ እየነጠቀ፡ የሚጐርሥ፡ እንቅልፋም፡ እንጐልቻም፤ እንቅልፍ፡ የሚረግጠው፡ የሚደብተው፡ ማለት፡ ነው። ተሐርገፀ፡ እንዲል፡ ሐባብ፤ አንቀላፋ፡ አንጐላቸ፡ ሲል። ዐዞ፡ ማለትም፡ ዕዙዝ፡ ዐዚዝ፡ ማለት፡ ነው፤ ረገፀንና፡ ዐዘዘን፡ እይ። (ሙሾ፤ ዐዞ፡ ስለ፡ ነጠቀው፡ ልጅ፡ እኅቱ፡ እናቱና፡ አባቱ)፤ ላንድ፡ ቀን፡ ትእዛዝ፡ ሰዉ፡ ይመረራል፤ የኔ፡ ወንድም፡ ታዞ፡ አባይ፡ ላይ፡ ይኖራል። ግባተ፡ መሬቱን፡ አትድገሙ፡ እናንተ፤ ታዞ፡ ኺዷል፡ እንጂ፤ ልጁ፡ መቼ፡ ሞተ። ልጄን፡ አትጥሉብኝ፡ ቢያዞችኹ፡ ተሹሞ፤ አ(ዐ)ዞ፡ አያውቅምና፡ ከዚህ፡ አስቀድሞ። መሠጦ፡ ሐርገፀ። አክይስት፡ ወዐናብርት፡ ወሐርገፃት። ወረዱ፡ ኀበ፡ ፈለግ፤ ወሀለዉ፡ ውስቴቱ፡ ሐርገፃት፤ ወቀመ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ማእከሎሙ፡ (አቡሻ፡ ፶። መቃ፡ ገ፲፪። ፊልክ፡ ፶፱)። በሐርገፅ፡ ፈንታ፡ ሐገፅ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ግድፈት፡ ነው፡ (ዘሌ፲፩፡ ፳፱)።

ሐርገፃት፡

ሐሬድ፤ ዶት፤ (ሐረደ፡ የሐርድ፡ ይሕርድ። ዕብ፡ ሐራድ፤ ፈጠነ፡ ፈራ። ዐረ፡ ሐረደ፤ ወጋ፡ በሳ)፤ ማረድ፡ መጐረድ፤ በስለት፡ መምታት፡ መገዝገዝ፤ መቍረጥ፡ መበጠስ፤ ያንገትና፡ የራስ፡ (ዘፍ፳፪፡ ፲። ፴፯፡ ፴፩። ዘፀ፲፪፡ ፮)። ወሐረደ፡ ሎቱ፡ አልሕምተ፡ ወአባግዐ፡ ብዙኀ። የሐርዶ፡ ከማዶ። ሐርድ፡ ወብላዕ። ኢትብልዑ፡ እንስሳ፡ ዘእንበለ፡ ይሕርድዎ፡ ሕያዎ፡ (፪ዜና፡ ፲፰፡ ፪። ዘሌ፳፡ ፳። ግብ፲፡ ፲፫። ቄድር፡ ገ፹፰)። መሰረቅ፡ መቅጠፍ፡ ማታለል፤ መጥፎውን፡ መልካም፡ ማስመሰል። ጥምቀት፡ ፀረደኝ፡ እንዲሉ።

ሐራዲ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ የሚያርድ፡ ዐራጅ፤ በጋማች። ፋደት፡ ፋሮ፡ የማር፡ ሌባ፤ ቀፎ፡ እየደፋ፡ ማር፡ የሚበላ፡ የውሻና፡ የድመት፡ ዐይነት፤ ግም፡ ክርፋታም።

አሕረደ፤ አሳረደ፤ መሥዋዕት፡ አሠዋ።

ተሐርደ፤ ታረደ፤ ተሠዋ። ተሐርደ፡ በእንቲኣነ፡ በግዐ፡ መሥዋዕት፡ ክርስቶስ፡ (ቌር፡ ጸላ)።

ተሓረደ፤ ተራረደ፤ ተቀራደደ።

ሕሩድ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ርድ)፤ የታረደ፡ የተራረደ፤ ዕርድ፡ መሥዋዕት፤ ምሽግ።

ሕርደት፤ ማረድ፤ መታረድ፤ መተራረድ፤ አስተራረድ፤ ዕርጃ፡ ዕርድነት።

አስተሓረደ፤ አስተራረደ፤ አጋደለ፡ አቈራረጠ።

ሐረወ፤ —በሳ፤ —ኀሬው፡ ኀረወ።

ሐሬው፤ ዎት፤ (ሐረወ፡ የሐሩ፡ ይሕሩ። ዐረ፡ ኀሬአ፤ ዐራ)፤ መቈፈር፡ መማስ፤ ለመንቀል፡ ለማፍለስ። ማራት፡ መኾሳት፤ ዐዛባ፡ መዛቅ፡ መጨማለቅ። ሕር፡ ሕር፡ ማለት፤ እንደ፡ መጠጫ፡ መንደቅደቅ፡ መንበቅበቅ፤ የጕረሮ።

ሐራውያ፤ ሐርዌ፤ (ብ፡ አሕርው)፤ ሕሪያ፡ ክርክሮ፤ ሥር፡ እየማሰ፡ እያፈለሰ፡ የሚበላ፡ ጥርሳም፡ ጥቍር፡ የበረሓ፡ ዐሣማ፤ ከቤት፡ ዐሣማ፡ የተለየ፤ ትግሮች፡ መፍለስ፡ ይሉታል። ለቤት፡ ዐሣማም፡ ይነገራል፤ ሐሣማንና፡ ሐንዘርን፡ እይ። ስምንቱም፡ እንደ፡ ደርሆ፡ ነው፤ ሴትና፡ ወንድ፡ ያስተባብራል። ሐራውያ፡ ሐቅል፡ ለዋው። ወአርኰሳ፡ ሐራውያ፡ ሐቅል። እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ጸጕሮ፡ ከመ፡ ፀምር። ወሐራውያኒ፡ ተኀዪባ፡ ገብአት፡ ዲበ፡ ጸብር።

መራዕየ፡ አሕርው ። ዘይሴስዮ፡ አሕርው ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፸፱ ። ኩፋ ፡ ፴፯ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳፪ ። ማርሯ ፡ ፲፩ ። ሉቃ፲፭ ፡ ፲፮) ።

ሐራውያ ፡

ሐራጥቃ ፤(ጵር ፡ ኤሬቲኪ) ፤ መናፈቅ፤ ጠዋየ ፡ ሃይማኖት ፡ ባህሉና ፡ ትርጓሜው ፡ ከመጽሐፍ ፡ ከንባብ ፡ የማይገጥም ፤ መጻሕፍት ፡ እወ ፡ ያሉትን ፡ አልቦ ፤ አልቦ ፡ ያሉትን ፡ እወ ፡ የሚል ፤ የርሱን ፡ ሐሳብ ፡ ብቻ ፡ የሚከተል ፤ የጨዋ ፡ የወታደር ፡ ዐይነት ፤ ነገሩ ፡ ከጨዋ ፡ የሚስማማ ፡ ከሊቃውንት ፡ የማይስማማ ፤ እን ዳርዮስ ፡ እንደ ፡ ዓስጥሮስ ፡ እንዳውጣኪ ፡ ያለ ። ባለመ ጣፎች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ ተለወጠ ፡ የሚል ፡ ይሉታል ፤ አንድ ፡ ባሕርይ ፡ የሚሉን ፡ ያሳያል ። በእንተ ፡ ሐራጥቃ ፡ ዘተግህደ ፡ ዕልወቱ ። ዘተወክፉ ፡ ጥምቀተ ፡ እምሐ ራጥቃ ፡ አው ፡ ቀረቡ ፡ ቍርባኖሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፫ ። ፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፯) ።

ሐረየ ፤—መረጠ ፤—ኀርይ ፡ ኀረየ ።

ሐረመ ፤—ቀረጠ ፡ ነደፈ ፤—ኀሪም ፡ ኀረመ ።

ሐሪም ፤ ሞት ፤(ሐረመ ፡ የሐርም ፡ ይሕርም ። ዐረ ፡ ሐረመ ፤ ከለከለ) ፤ መተው ፡ መጾም ፡ ሕርም ፡ ማለት ፤ ሰውነትን ፡ ከሚገባ ፡ ነገር ፡ መከ ልከል ፡ ማራቅ ፤ ወይም ፡ መራቅ ፡ ከልካይና ፡ ተከልካይ ፡ መኾን ፤ በብፅዐት ፡ በፈቃድ ። እለ ፡ የሐርሙ ፡ አው ስቦ ። በእንተ ፡ ዘሐረመ ፡ አውስቦ ። በእንተ ፡ ዘየሐ ርም ፡ ንጹሐ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፫ ። ሲኖዶ ። አብጥ ፡ ፵፯) ።

—፤ ገንዘብን ፡ ወይም ፡ ራስን ፡ ለግዜር ፡ መለየት ፡ መ ቀደስ ፤ ምስጢሩ ፡ ከብፅዐት ፡ ይገባል ፤ ሪም ፡ ባለሪም ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ተሐርሚዮሙ ፡ ለእ ግዚ ። ኵሉ ፡ ዘየሐርሙ ፡ (ሚክ፬ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፵፬ ፡ ፳፱) ።

—፤ ማገልገል ፡ ክህን ፡ መኾን ፤ ምስጢሩ ፡ መቀደስ ፡ ከለው ፡ ይገባል ። እለ ፡ የሐርምዋ ፡ ለደብተራ ፡ (ዕብ ፲፫ ፡ ፲) ።

—፤ ማረም ፡ መንቀል ፤ ማውገዝ ፡ መለየት ፤ ምስጢሩ ፡ መከልከል ፡ ከለው ፡ ይገባል ። አነ ፡ ሐረምኩ ፡ ወአው ገዝኩ ። ንሑርም ፡ እምቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ ዐመፃ ፡ (ቀሌ) ።

ሐራሚ ፤(ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ ረምት) ፤ የሚተው ፡ የሚያርም ፡ ሕርም ፡ ባይ ፤ ከልካይ ፡ ተከል ካይ ። ቀዳሽ ፡ አገልጋይ ። ዐራሚ ፡ ነቃይ ፤ የሚያወግዝ ፡ የሚለይ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሐረመና ፡ በሐራሚ ፡ ፈ ንታ ፡ ተሐረመ ፡ ተሐራሚ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ሮሜ ፲፬ ፡ ፩ ፡ ፮) ። ኢትበል ፡ በእንተ ፡ እግዚ ፡ ተሐረምኩ ። ኢይትሔረሙ ፡ በእንተ ፡ እግዚ ። መባልዕት ፡ ዘይት ሔረሙ ፡ አይሁድ ፡ እምኔሁ ። ዘይትሔረም ፡ አው ስቦ ። መነኮሳት ፡ ተሐራምያን ፡ (ሢራ፲፭ ፡ ፲፩ ። ፊልክ ፡ ፺፩ ። መቃ ፡ ፲፭ ። ቀኖ ፡ ግንግ ። ገድ ፡ ተክ) ።

አሕረመ ፤ አሳረመ ፤ ሕርም ፡ አሰኘ ፡ አስተወ ፤ ከለከለ ፤ አስከለከለ ። እምስቴ ፡ ማይ ፡ አሕረምከ ፡ ጕ ርዔከ ። አሕረመ ፡ ሕይወተ ፡ እምነጽሮ ፡ አንስት ። ኀጢአት ፡ ዘአሕረመ ፡ እግዚ ። ከማሁ ፡ ለዕደውኒ ፡ አሕረሞሙ ፡ እግዚ ፡ ቀሪበ ፡ አንስቲያሆሙ ፡ በመዋ ዕለ ፡ ትክቶሆን ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳፬ ። ታኅ፴ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ፲ ፡ ፩) ። በሐረመ ፡ ፈንታ ፡ አሕረመ ፡ ይላል ፤ ስሕ ተት ፡ ነው ። ገብሩ ፡ ሎሙ ፡ ምስለ ፡ ወአሕረሙ ፡ ያመ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ አድባር ። አሕረምዎን ፡ ለርእ ሰሙ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲ ። አስቴ፱ ፡ ፴) ።

ተሐርመ ፤ ታረመ ፤ ተተወ ፡ ሕርም ፡ ተባለ ። ተለየ ፡ ተቀደሰ ፤ ተከለከለ ። ተገዝሩ ፡ ወተሐርሙ ፡ በ እንተ ፡ ፍርሀቶሙ ፡ ለአይሁድ ። ዘይትሔረም ፡ ለእ ግዚ ። ዘከመ ፡ መሀርኩክሙ ፡ ትትሐረሙ ፡ ከማሁ ፡ ተዐቀቡ ፡ (አስቴ፰ ፡ ፲፯ ። ያዕ፩ ፡ ፳፯ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፪) ።

ሕሩም ፤(ማን ፡ ማት ፡ ርምት) ፤ የተወ ፤ ያረመ ፡ ሕርም ፡ ያለ ፤ በገዛ ፡ እጁ ፡ የተከለከለ ። ሕሩመ ፡ ሥጋ ፡ ወወይን ። ክርሥ ፡ ድንግል ፡ ማርያም ፡ ሕር ምተ ፡ ሩካቤ ፡ ወዘርዕ ። ኄራን ፡ ወሕሩማን ፡ መስቲኃ ድላን ፡ (ስንክ ፡ መስ፪ ። ጥበ ፡ ጠቢ፹፭ ። ቄድር ፡ ገ፹፯) ።

—፤ የታረመ ፡ የተተወ ፤ ሕርም ፡ የተባለ ፤ የተከለከለ ፡ ከ ልክል ፤ ተደራጊ ። ሰስሎ ፡ እምነ ፡ ሕሩም ። ገባሬ ፡ ሕሩማት ። ዘተከልአ ፡ እምተዋስቦ ፡ ኀልዮ ፡ ከመ ፡ ሕርምት ፡ ይእቲ ። ወዝንቱ ፡ ሕሩም ፡ ላዕለ ፡ ምእ መናን ፡ (ዮሴፍ ። ፈ ፡ መ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፪፻፲፬) ።

— ፤ የተለየ ፡ የተቀደሰ ። ልዩ ፡ ሕርም ፤ ለግዜር ፡ የተሰጠ ። ሕሩመ ፡ ይኩንክሙ ፡ ለእግዚ ። ንዋዩ ፡ ኮነት ፡ ሕር ምተ ፡ ለእግዚ ። ሕሩም ፡ ዘሐረሙ ። ሀገር ፡ ሕር ምት ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፴፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ። ዘሌ፳፯ ፡ ፳፰ ፡ ፳፱ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፲፰) ።

—፤ የተወገዘ ፡ ውጉዝ ፤ ልዩ ፡ ርጉም ። ይኩን ፡ ቅዉመ ፡ ወሕሩመ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ቀሌ) ።

—፤ ሹልዳ ፡ ጭን ፤ የጭን ፡ ሥጋ ፡ እስራኤል ፡ የሚያር ሙት ። ሥርወ ፡ ሕሩም ፡ (ዘፍ፴፪ ፡ ፳፯ ፡ ፴፫) ። ሐባቦች ፡ ሕርቱም ፡ ይሉታል ።

ሕርም ፤ በቁሙ ፤ ቃለ ፡ መሐላ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሕርመት ፤(ታት) ፤ በቁሙ ፤ መተው ፡ መከ ልከል ፡ ማረም ፤ ሕርም ፡ ማለት ። ሕርመት ፡ ተዋስቦ ። ሕርመት ፡ ሐራውያ ። በእንተ ፡ ሕርመት ፡ በሊዐ ፡ ሥጋ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ። ቀኖ ፡ ግንግ) ።

—፤ አምልኮ ፤ የአምልኮ ፡ ደንብ ፡ ሥርዐት ፡ (ቆላ ፡ ፪ ፡ ፲፰ ። ያዕ፩ ፡ ፳፯ ፡ ፳፯) ። ኢይግበር ፡ በዓለ ፡ አው ፡ ሕር

መተ፡ ምስሌሆሙ። ሕርመታተ፡ አይሁድ። ወባ ዕደኒ፡ ብዙኅ፡ ሕርመተ፡ የዐቅቡ፡ (ቀሌ። መቃ፡ ፻፲፭። ማር፯፡ ፬)።

—፤ ሃይማኖት፤ ሕግ፡ ባህል፤ ምስጢሩ፡ ከአምልኮና፡ ከሥርዐት፡ ይገባል። ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ። ታቦት፡ ዘሕርመት። ኢየብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ። በእንተ፡ ሕጉ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ። ዘጎቡአ፡ ሕርመታ። ሕርመተ፡ ትምህርት፤ ምስጢር፡ (ስንክ፡ ኅዳ፯። ዘፀ፴፭፡ ፯። ዮሐ፬፡ ፱። ሚራ፡ ፵፪፡ ፪። ሮሜ፲፯፡ ፳፭። ኤፌ፯፡ ፲፱)።

ትሕርምት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ጾም፡ ተዐቅቦ፤ የትሩፋት፡ ሕግ። ምስጢሩ፡ ያው፡ መከልከል፡ ነው፤ ከሕርመት፡ ይገባል። የብስ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝኅ፡ ትሕርምት። ተፀራዕከ፡ እምትሕርምትከ። ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ (ፊልክ፡ ፲፯። ፹፩። መጽ፡ ምስ። ቀሌ)።

ተሓረመ፤ ተራረመ፤ ተለያየ፡ ተገዛዘተ።

ምሕራም፤ (ማት)፤ መቅደስ፡ ምኵራብ፡ መስጊድ፤ ለግዜር፡ ወይም፡ ለጣዖት፡ የተሠራ፡ ቤት። ኢትትነበይ፡ እንከ፡ በቤቴል፤ እስመ፡ ምሕራመ፡ ነገሥት፡ ይእቲ፡ (ዓሞ፯፡ ፲፫። ሔኖ፺፱፡ ፯)።

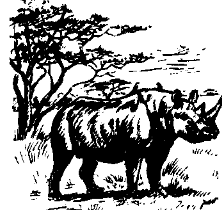
—፤ ጣዖት፤ ግዘፈ፡ ጣዖት፤ የጣዖት፡ ዐምድ፡ ሐውልት፤ ወይም፡ ዐጸድ፡ አታክልት፡ በጣዖቱ፡ ዙሪያ፡ የሚበቅልና፡ የሚተከል። ለቤት፡ ክሲያንም፡ ዛፍ፡ ይስማማል፤ ምስጢሩ፡ ክልክልነትና፡ ቅድስና፡ ነው። እገዝም፡ ምሕራማቲከ። ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ። ምሕራመ፡ ፆም። ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (ሚክ፭፡ ፲፫። ፫ነገ፡ ፲፬፡ ፳፫። ፲፭፡ ፲፫። ኢሳ፳፯፡ ፱)።

መሐረም፤ (ዐረ፡ አልሙሐረም)፤ ያረቦች፡ መዠመሪያ፡ ወር፡ የካቲት፤ በጨረቃ፡ መንገድ፡ (አቡሻ)።

ሐርማዝ፤ ሐርመዝ፤ (ዐረ፡ ሂርሚስ። ትግ፡ ሐርመስ፤ ዝኆን)፤ አውራሪሥ፤ ባላንድ፡ ጕጭማ፡ ቀንድ፤ ቀንዱ፡ ባፍንጫው፡ የሚበቅል፡ ራስ፡ ጕዳ፡ አፍንጫ፡ ቀንዳ። ጐሽ፡ የበረሓ፡ በሬ። ማኅደረ፡ ሐርማዝ፡ ወደስከን። አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ ሠለስተ፡ ማጺነ፡ እምአዕፅምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግን ዝዎሙ። ወገብረ፡ ሰሎሞን፡ መናብርተ፡ ብዙኃተ፡ እምአቅርንተ፡ ሐርመዝ፡ (አዋል። ስንክ፡ ግን፲። ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፸፱)።

ሐርማዝ፤ ዝኆናዊ፡ አሞራ። ፆፍ፡ ዘይሰመይ፡ ፆፈ፡ ሐርማዝ፤ ወበውስተ፡ ዝንቱ፡ ብሔር፡ ሐርመዛት፡ ዐበይት፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፲፩)።

ሐሪሥ፤ (ዐረ፡ ሐሪሽ። ዕብ፡ ሒሬስ፤ ብርቱ)፤ ዝኒ፤ ከማሁ፤ ጐሽ፤ አውራሪሥ፤ ቍርበቱ፡ ጋሻ፡ የሚኾን። ግዙፈ፡ ማእስ፤ ይቡስ፡ ማእስ፤ ጽኑዐ፡ ማእስ፡ ማለት፡ ነው። ሐሪስ፡ ተብሎ፡ በሳት፡ ስ፡ ሲጣፍ፡ ግን፡ ምስጢሩ፡ ዕርሻና፡ በሬነት፡ ይኾናል። ይፈቅድኑ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡ አርዌ፡ ሐሪሥ፡ (ኢዮ፴፱፡ ፱፡ ፲)።

ሐሪሥ፡

ሐረሠ፤—ዐረሰ፤—ሐሪስ፡ ሐረሰ።

ሐረሠ፤—ወለደ፤—ኀሪስ፡ ኀረሰ።

ሐሪፍ፤—ጸደይ፤—ኀሪፍ።

ሐሪፍ፤ ፎት፤ (ሐረፈ፡ የሐርፍ፡ ይሕርፍ። ዕብ፡ ዓራፍ፤ ራዐፍ። ዐረ፡ ረዒፈ)፤ መንጠብ፤ መውረድ፡ መንጠፍጠፍ፤ መመንጨት፡ መፍሰስ፡ መጕረፍ። መፍላት፡ መገንፈል፤ መኰረፍረፍ፤ ዐረፋ፡ ማውጣት። ማልገግ፡ መቈበር፤ ቈበርን፡ ዐረፋን፡ መድፈቅ፤ ከድካም፡ ከደዌ፡ የተነሣ፡ እንደ፡ በቅሎና፡ እንደ፡ በሬ፡ እንደ፡ ጋኔናም። ሠወነን፡ እይ።

ሐረፋ፤ (ፋት)፤ በቁሙ፤ ዐረፋ፡ ከርጥብ፡ ከፈሳሽ፡ ከንደድ፡ ከሳሙና፡ የሚወጣ። ጥማቂ፡ እንጥፍጣፊ፡ መረቅ፤ ከሚቀቀል፡ ነገር፡ የሚወጣ። ይትበላዕኑ፡ ሐረፋ፡ ሐምል፡ ዘእንበለ፡ ጼው፡ (ኢዮ፮፡ ፮)።

ሐሪጽ፤ ጾት፤ (ሐረጸ፡ የሐርጽ፡ ይሕርጽ፡ ፀ። ጠሐነ፤ ደሐየ። ዕብ፡ ሐሬጽ፤ ቈረጠ፡ ከፈለ)፤ መፍጨት፤ መከካት፡ መገ(ከ)ርደ(ተ)ፍ፡ ማድቀቅ፤ ማላም፡ መስለቅ፤ መቀጥቀጥ፡ መደቈስ። ሐረጸ፡ ወአድቀቀ። ተሐርጸ፡ እምኔሁ፡ ድቁቀ። አሐርጾሙ፡ ከመ፡ ጸበል። ክልኤቲ፡ የሐርጻ፡ በአሐቲ፡ ማሕረጽ። ንሣእ፡ ዐጽቀ፡ በለስ፡ ወሕርጽ፡ (ዘፀ፴፪፡ ፳። ፴፡ ፴፯። መዝ፡ ፲፯። ማቴ፳፬፡ ፵፩። ኢሳ፴፩፡ ፲፭)። ማረጥ፤ ዐራጣ፡ መሰጠት፤ የዶቄት። ደም፡ መቍረጥ፤ ጽጌ፡ ማጣት፤ የሴት።

ሐራጺ፤ (ጺት፡ ጽያን፡ ያት፤ ረጽት)፤ የሚፈጭ፡ ፈጭታ፤ ባለወፍጮ፤ ደቄት፡ ሸያጭ።

አሕረጸ፤ አስፈጨ፤ አስላመ፡ አስደቈሰ። አሕረጽዎ፡ ለሶምሶን፡ እክለ፡ ከመ፡ አመት፡ (ዮሴፍ)።

ማሕረጽ፤ (ጻን፡ ት፤ መሓርጽ)፤ መፍጫ፡ ማስፈጫ፤ ወፍጮ፡ የቅምጥ፡ የመዘውር፤ ደንጊያው፡ ፪፡ ኹኖ፡ የተካከለ፤ እንደ፡ ምንኀ(ጣድ)ና፡ እንደ፡ ሞማድ፡ እንደ፡ ሰፌድና፡ እንደ፡ ሰፌድ፡ ገጥሞ፡ ላይኛው፡ ብቻ፡ የሚዞር፡ የሚሽከረከር። ወይም፡ የቁም፡ ወፍጮ፡ ማላሚያ፡ መደቈሻ፤ እናቱም፡ ግልገሉም፡ ሞላላ፡ የኾነ፤ ሴቶች፡ በ፪፡ እጃቸው፡ የሚገፉት፡ የሚያመላልሱት። አመት፡ እንተ፡ ትነብር፡ ዲበ፡ ማሕረጽ። ንሥኢ፡ ማሕረጸ፡ ወሕርጺ፡ ሐሪጸ። የሐር

ጽዎ ፡ በማሕረጽ ። ቃለ ፡ ማሕረጽ ። በአሐቲ ፡ ማሕረጽ ፡ (ዘፀ፲፩ ፡ ፭ ። ኢሳ፵፯ ፡ ፪ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፰ ። ዮሴፍ ። ሉቃ፲፯ ፡ ፴፭) ። የወፍጮ ፡ መጅ ፤ ግልገል ፡ ላይኛው ፡ ብቻ ። ማሕረጸ ፡ አድግ ። እብነ ፡ ዐቢይ ፡ ከመ ፡ ማሕረጽ ። ስባረ ፡ ማሕረጽ ፡ (ማቴ፲፰ ፡ ፮ ። ራእ፲፰ ፡ ፳፩ ። መሳ፱ ፡ ፶፫) ።

ተሐርጸ ፤ ተፈጨ ፡ ተደቈሰ ፤ ደቀቀ ፡ ዐመድ ፡ ኾነ ። ተሐርጸ ፡ በምዕር ፡ (ዳን፪ ፡ ፴፭) ።

ሕሩጽ ፡ (ጻን ፡ ጻት ፡ ርጽት) ፤ የተፈጨ ፡ የተደቈሰ ፤ የደቀቀ ፡ የተሰለቀ ። ልሕሠት ፡ ሕሩጽ ። በእንተ ፡ ዐፅምከ ፡ በማሕረጽ ፡ ሕሩጽ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፹፩ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፩) ።

ሐሪጽ ፤ ደቂት ፤ ዐመድ ፡ ትቢያ ፤ ከሚፈጭና ፡ ከሚደቈስ ፡ ነገር ፡ የሚወጣ ፡ ውጤት ። ነሥእት ፡ ሐሪጸ ፡ ወሎበት ። ሐሪጸ ፡ ስገም ። እምሐሪጽ ፡ ልዉስ ። ወደይክዎ ፡ ለውእቱ ፡ ሐሪጽ ፡ ውስተ ፡ ነቅዕ ፡ ዘይወርድ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፳፱ ። ዘኍ፭ ፡ ፲፭ ። ሆሴ፯ ፡ ፬ ። ዘዳ፱ ፡ ፳፩) ።

ሐሪጸ ፡ ሐሊብ ፤ (ዕብ ፡ ሐሪጼይ ፡ ሄሐላብ) ፤ ያይብ ፡ ልጥልጥ ፤ ጅብና ፡ ከወተት ፡ ከርጎ ፡ የሚሠራ ፤ ቍራሽ ፡ ታናናሽ ፡ ክፍል ። ግብነትን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ሐራጺ ፤ የደቂት ፡ ወለድ ፡ ፍድፋጅ ፤ የውጤቱ ፡ ትርፍ ፤ ይልቁንም ፡ የጤፍ ። ለብር ፡ ወለድም ፡ ይኾናል ፤ ርደ ፡ ብሎ ፡ በራጣ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሔረቅ ፤ (ትግ ፡ ሐባብ ፡ ሔረቅረቅ) ፤ ቃታ ፤ የሳንባ ፡ በሽታ ፤ ስንባቁ ።

ሐረቁስ ፤ (ዐረ ፡ ረቅሽ ። ዕብ ፡ ሐራቅ ፤ ሐቀዮ) ፤ ምግብ ፤ ፍሬ ፡ ዕፅ ፤ የሚጕረሥና ፡ የሚነከስ ፡ የሚጋጥና ፡ የሚገመጥ ፤ የሚታኘክና ፡ የሚላመጥ ፡ (ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፻፵፪) ።

ሐሪር ፤ (ዐረብ) ፤ ሐር ፤ ጥሩ ፡ ነጭ ፡ ፈትል ፤ የሐር ፡ ትሎች ፡ ቱት ፡ የሚባል ፡ ቅጠል ፡ እየበሉ ፡ እንደ ፡ ሸረሪት ፡ የሚፈትሉትና ፡ የሚያዘጉት ። ከሐር ፡ ፈትል ፡ የተሠራ ፡ ጥሩ ፡ ልብስ ። ዘይለብስ ፡ ሠቀ ፡ ምስለ ፡ ዘይለብስ ፡ ሐሪረ ። መንጦላዕት ፡ ዘሐሪር ፡ (ፊልክ ፡ ፵፱ ። አዋል) ።

ሐሪር ፤ ሮት ፤ (ሐረረ ፡ የሐርር ፡ ይሕርር ፤ ሐለለ ። ዐረ ፡ ሐረ ። ዕብ ፡ ሓራር) ፤ ማረር ፡ መትከን ፤ መክሰል ፡ መቃጠል ፤ መሞቅ ፡ መተኰስ ። መናደድ ፡ መቈጣት ። ይሕርር ፡ ሥጋሃ ፡ (ሕዝ ፳፱ ፡ ፲) ። ሐራ ፡ መውጣት ፤ ነጻ ፡ መኾን ። ዐምሐራን ፡ ተመልከት ።

(ጥ) **ሕራር ፤ (ራት)** ፤ ዕሪሪ ፡ ክሰል ፤ ጥቍር ፡ ዐመድ ። ንሣእ ፡ ለከ ፡ ሕራረ ፡ ዕጣን ። በሕራረ ፡ ዐፅሙ ፡ ወሥጋሁ ፡ ፈወሰ ፡ (ጦቢ፮ ፡ ፲፯ ። ፰ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ሐም፳፩) ።

ሐሩር ፤ በቁሙ ፤ሙቀት ፤ ላበት ። ነፋስ ፡ ሐሩር ። ጊዜ ፡ ሐሩር ፡ (ሆሴ፲፫ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

አሕረረ ፤ አሳረረ ፤ አቃጠለ ። ያሐርሮ ፡ ለማዕር ፡ ከመ ፡ እሳት ፡ (ሚራ፵፫ ፡ ፳፩) ።

ሐራ ፤ ሐርነት ፤ ነጻ ። ጨዋ ፤ ነጻነት ፡ ያለው ። ጭፍራ ፤ ሰራዊት ። ሊቀ ፡ ሐራ ። ሐራ ፡ ሰማይ ።

ሐራዊ ፤ የጨዋ ፡ ወገን ፤ የጭፍራ ፡ ወገን ። ሐራዊ ፡ ዘክርስቶስ ፡ (ፊልክ ። ዮሐ ፡ ፲፱ ፡ ፳፫) ።

ሐሪስ ፤ ሶት ፤ (ሐረሰ ፡ የሐርስ ፡ ይሕርስ ። ዕብ ፡ ሐራሽ ። ሱር ፡ ሕራት ። ዐረ ፡ ሐረሰ ፡ ቀ) ፤ ማረስ ፤ ምድርን ፡ መሠንጠቅ ፡ መቅደድ ፤ የረጋውን ፡ መሬት ፡ ማማስል ፡ ማፍረስ ፡ ማብሰል ፡ ማለስለስ ፡ ለዘርና ፡ ለተክል ፡ ማዘጋጀት ። ለርሻ ፡ ሥራ ፡ ፪ ፡ ስም ፡ አለው ፤ ገመሳ ፡ ግልጋሎ ፡ ዕየማ ፡ ዘር ። ገበረንና ፡ ተገበረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ቦኑ ፡ ሠሎ ፡ አሚረ ፡ የሐርስ ፡ ዘየሐርስ ። የሐርስ ፡ ለከ ፡ ትልመ ፡ ገራውሂከ ። የሐርስዋ ፡ ለጽዮን ፡ ከመ ፡ ገራህት ። ኢትሕርስ ፡ በአድግ ፡ ወበላሕም ፡ ኅቡረ ፡ (ኢሳ፳፰ ፡ ፳፬ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፲ ። ሚክ፫ ፡ ፲፪ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፲) ።

—፤ ሸክላ ፡ መሥራት ፤ ምስል ፡ ማፍሰስ ፡ መጥረብ ፡ መቅረጥ ። ክፉ ፡ ማሰብ ፡ መመኘት ፡ ማድረግ ፤ መጠንቈል ፡ ማሟረት ፡ ምትሀት ፡ ማሳየት ። ኢትሕርስ ፡ ሐሰተ ፡ ላዕለ ፡ ቢጽከ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፲፪ ። ኢዮ፬ ፡ ፯) ።

ሐራሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት ፤ ረስት) ፤ የሚያርስ ፡ ዐራሽ ፡ ገበሬ ፤ ጓን ፡ ገበር ። ሐራሲ ፡ በዕርፈ ፡ መስቀል ። ተንፍሩ ፡ ሐረስት ። ዲበ ፡ ወፍረ ፡ ሐረስት ። እስመ ፡ መፍቀሬ ፡ ሐረስት ፡ ውእቱ ፡ (ድጓ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፩ ። መክ፭ ፡ ፰ ። ፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲) ።

ሐራሲ ፡

—፤ ሸክላ ፡ ሠሪ ፤ ጠቢብ ፡ ብልኀተኛ ፤ መሠሪ ፡ አስማታም ፤ ሟርተኛ ። ወገብሩ ፡ ከማሁ ፡ ሐራስያነ ፡ ግብጽ ፡ በሥራያቲሆሙ ፡ (ዘፀ፯ ፡ ፲፩ ። ፰ ፡ ፯ ፡ ፲፰ ። ዘሌ፳ ፡ ፳፯) ።

ሐረስ ፤ ሐረሳዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሠራተኛ ፡ ሠሪ ፤ ዐራሽ ፡ ቈፋሪ ። ሐረሳዊ ፡ ብእሲ ። ወዘኒ ፡ ይዱሙ ፡ ሐረሳዊ ። ከመ ፡ ሐረሳዊ ፡ ዘይጸንሕ ፡ ፍሬሃ ፡ (ዘፍ፵፱ ፡ ፲፭ ። ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ያዕ፭ ፡ ፯) ።

—፤ ጠንቋይ ፡ መሠሪ ፤ ምትሀታም ። ሐረሳውያን ፡ (ቀሌ) ።

አሕረሰ ፤ አሠራ ፤ አሳረሰ ። ያሐርሶሙ ፡ ገራህተ ፡ (፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፪) ።

ማሕረስ ፤ (ብ ፡ መሓርስ) ፤ ማረሻ ፤ ማሳረሻ ፤ ብረት ፡ ለብቻው ፡ እንደ ፡ ጦር ፡ ተሠርቶ ፡ ከዕ

ርፍ ፡ የሚዋደድ ። ወማሕረስኪሙ ፡ አግብሩ ፡ ዘያ ንወ ። ወይመትሩ ፡ ዘያንዊሆሙ ፡ ለማሕረስ ። ግብረ ፡ ማሕረስ፤ ዕርሻ ፡ ቍፋሮ ፡ (ዮኤ ፫ ፡ ፲ ። ሚክ ፬ ፡ ፫ ። ዘኍ ፴፰ ፡ ፲፰) ።

ማሕረስ ፡

ተሐርሰ፤ ታረሰ ፡ ተቈፈረ፤ ተሠራ ። ሙብእስ ፡ ዘኢተሐርሰ ፡ ወኢተዘርዐ ፡ (ዘዳ ፳፩ ፡ ፬) ።

ሕሩስ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ርስት)፤ የታረሰ፤ የተገመሰ ፡ የተገለገለ ፡ የታየመ፤ የተዘራ ።

ሕርሰት፤ ማረስ፤ መታረስ፤ አስተራረስ፤ ዕርሻ ፡ ዐረሳ ።

ሕርስ፤ (ሳት)፤ ዕርስ፤ ዕርሻ፤ በስላ ፡ ቅብቅብ፤ ገራህት ።

ሐርስ፤ ሓርት ፡ ጥንቁላ፤ አስማት ፡ ምትሀት፤ አፍዝ ፡ አደንግዝ ። ዘሥራይ ፡ ወዘሐርስ ። ሰብአ ፡ ሐርስ ፡ (ዘዳ ፲፰ ፡ ፲፩ ። ዘሌ ፳ ፡ ፮) ። በሐርስ ፡ ፈንታ ፡ ሐረስ ፡ ሐሬስ ፡ ሐራስ ፡ ይላል፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው፤ አያስኼም ።

ሐረሰ፤—ወለደ ፡ ቀለበ፤—ኀረሰ ።

ሐሬስ፤—አውራሪሥ፤—ሐሪሥ ።

ሐርተመ፤ (የረተመ ፡ ዲቃላ፤ ወይም ፡ የሐረመ ፡ ስሯጽ)፤ ጠፋ ፡ ተበላሸ ፡ ጐሰቈለ፤ ከሳ ፡ ጠቈረ ፡ ፊቱ ፡ ተሰበረ፤ ወረዳ ፡ ምናምንቴ ፡ ኾነ ። ሐርተመ ፡ ተዓይን ። ኀሰርነ ፡ ወሐርተምነ ። የሐረትም ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ። ተሐረትም ፡ ምክዕቢተ ። ለአብ ፡ ኃጥእ ፡ የሐረትሙ ፡ ውሉዱ ፡ (ኤር ፬ ፡ ፳ ። ሚክ ፪ ፡ ፬ ። ኢሳ ፩ ፡ ፲፩ ። ሚራ ፳፪ ፡ ፳ ። ዓ፩ ፡ ፮) ።

ሕርቱም፤ (ማን ፡ ማት ፡ ትምት)፤ የጐሰቈለ፤ ጐስቋላ፤ ብልሹ ፡ መጥፎ ፡ ወራዳ ፡ ምናምንቴ ፡ ልክስክስ ። ሕርቱም ፡ አነ ። ወልድ ፡ ሕርቱም ። ብእሲ ፡ ሕርቱም ። የሐይዉ ፡ ሕርቱመ ። ውሉድ ፡ ሕርቱማን ። ትውልድ ፡ ሕርቱማን ፡ (ኢሳ ፯ ፡ ፩ ። ዲድ ፲ ። ቀሌ ። ጥበ ፲፬ ፡ ፳፰ ። ሚራ ፵፩ ፡ ፩ ። ኢሳ ፶፯ ፡ ፬) ። የሐረመ ፡ ስሯጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በሕርምት ፡ ፈንታ ፡ ሕርትምት ፡ ይላል፤ አያስኼም ። ወኢሰደደ ፡ ዳግሚተ ፡ ዘይእቲ ፡ ሕርትምት ። ሰብሳብ ፡ ርኵስት ፡ ወሕርትምት ። ረባሕ ፡ ርኵስት ፡ ወሕርትምት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፬ ። ፱ ፡ ፬ ። ፲፰ ፡ ፩) ። በትሕርምትም ፡ ፈንታ ፡ ሕርትምት ፡ ይላል ፡ (ስንክ ፡ ታኅ ፲፫) ።

ሕርትምና፤ (ናት፤) ጕስቍልና፤ ጕስቋልነት፤ ምናምንቴነት፤ ክፉ ፡ ነገር፤ ውርደት ፡ ጥፋት ፡ ጕዳት፤ አደጋ ፡ መከራ ። ይመጽእ ፡ ሕርትምና ፡ ላዕሌኪ ። ወልደ ፡ ሕርትምና ። ብክዩ ፡ ላዕለ ፡ ሕርትምናኪሙ ። ዘሎን ፡ ሕርትምናት ፡ (ኢሳ ፵፯ ፡ ፲፩ ። ፪ተሰ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ያዕ ፭ ፡ ፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፭) ።

አሐርተመ፤ አዋረደ ፡ አጐሰቈለ፤ አከፋ ፡ አጠፋ ፡ ጐዳ ። ሕርቱም ፡ ዘአሐርተምዎ ፡ ዳኅፃቲሁ ፡ (ግንዘ) ።

(ጥ) **ሐስ**፤ **ሓስ**፤ (ዐረ ፡ ሓሽ ። ሱር ፡ ሐስ ። ዕብ ፡ ሓሊላ)፤ ከሐስወ ፡ ሥር ፡ የወጣ ፡ ነባር ፡ አንቀጽ፤ አሉታ ። አይገባም፤ አይኾንም፤ አይደለም፤ አይኹን ፡ አይደረግ፤ አይድረስ፤ ሕርም ፡ ውሸት ። ሐስ ፡ ኢትመውት ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፪ ። ሮሜ ፫ ፡ ፬ ፡ ፴፩ ። ፬ ፡ ፲፬ ። ፲፩ ፡ ፩ ። ገላ ፪ ፡ ፲፯) ። ሲረፃም ፡ ሐስ ፡ ሊተ ፡ ለከ ፡ ሎቱ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ወይና ፡ እንደ ፡ አሌ ፡ በለ ፡ ይዘምታል፤ ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ መሐላ ፡ ነው ። ሐስ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ኢይግበር ፡ ዘንተ ። ሐስ ፡ ለከ ፡ ኢታጥፍአነ ። ሐስ ፡ ሎቱ ፡ ለእግዚእየ ፡ እምዝንቱ ፡ ርኩስ ። ሐስ ፡ ለነ ፡ እስከ ፡ ነንድግ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዮና ፩ ፡ ፲፬ ። ፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፴፩ ። ኢሳ ፳፪ ፡ ፳፱) ።

ሐስአ፤—በረደ፤—ኀሥዐ ።

ሐሰበ፤ **በት**፤ (**ሐሰበ ፡ የሐስብ ፡ የሐስብ ። ዕብ ፡ ሐሻብ ። ሱር ፡ ሕሻብ ። ዐረ ፡ ሐሰበ**)፤ ማስብ፤ መመርመር ። መቍጠር፤ መገምገም ፡ መገመት ፡ ይህን ፡ ያኽል ፡ ማለት ። ምንት ፡ ይእቲ ፡ ትዕቢት፤ ይቤ ፡ ለእመ ፡ የሐስብ ፡ ሰብእ ፡ ነፍሶ ፡ ንጹሐ ። የሐስብ ፡ ሎቱ ፡ ካህን ፡ ወርቀ ። ሐሲበከ ፡ ሐስቦ ፡ ለሊከ ። ኢየሐስብዎሙ ፡ በሐሳበ ፡ ዓለም ፡ (ፊልክ ፡ ፴፭ ። ዘሌ ፳፯ ፡ ፲፰ ። ሉቃ ፡ ዕዝ ፬ ፡ ፭ ። ሔኖ ፹፪ ፡ ፭) ።

ሐሳቢ፤ (**ቢት ፡ ብያን ፡ ያት፤ ሰብት**)፤ የሚያስብ ፡ የሚቈጥር፤ ዐሳቢ ፡ ቈጣሪ ። ሐሳብያነ ፡ ከዋክብት ፡ (አቡሻ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ጥር ፳) ።

መሐስብ፤ (**ብት ፡ ባን ፡ ባት**)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተሐሰበ፤ ታሰበ፤ ተቈጠረ ፡ ተገመገመ ። እስ ፡ ኢይትሐሰቡ ፡ በሐሳበ ፡ ዓመት ። ይትሐሰብ ፡ ሎቱ ፡ ጥበበ ። ዘከመ ፡ ዝ ፡ እምኢተሐሰበ ፡ ምስለ ፡ ኃጥኣን ። ዘኢተወከፈ ፡ ንስሓሁ ፡ ለኃጥእ ፡ ኀጢአተ ፡ ዚአሁ ፡ ይትሐሰብ ፡ ላዕሌሁ ፡ (ሔኖ ፹፭ ፡ ፭ ። ምሳ ፲፯ ፡ ፳፰ ። ቄር ፡ ጸሎ ። ቀሌ) ።

ሕሱብ፤ (**ባን ፡ ባት ፡ ስብት**)፤ የታሰበ፤ የተቈጠረ ። መስተቃትላን ፡ እለ ፡ ሕሱባን ፡ ውስተ ፡ በርዌ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፭) ።

ሐሳብ፤ (**ባት**፤ በቁሙ፤ ዐሳብ ፡ ሥጋት ። (የታቦት ፡ ክፈን)፤ ያለው ፡ ሊኾን ፡ ያለው ፡ ሊኾን፤ ዐሳብ ፡ አደቀቀው ፡ ጕኔን ፡ ዐሳብ ፡ አደቀቀው ፡ ጕኔን) ። ሒሳብ ፡ ቍጥር፤ ግምት ፡ የሒሳብ ፡ ሥራ፤ ስገል ፡ ጥንቁላ ። ሐሳበ ፡ ሜጡ ። በሐሳበ ፡ ሜጥ ። ሰብአ ፡ ሐሳባት ። እመ ፡ ክነ ፡ ተአማኔ ፡ በሐሳበ ፡ ኮከብ ። ዘየሐስብ ፡ ሐሳባተ ፡ ወልድ ፡ ምስለ ፡ እም ፡ (ግብ ፲፱ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ ። አቡሻ ፡ ፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፭) ።

—፤ ልክ ፡ መጠን፤ ማዕርግ ፡ ሀብት ። ዘኂ ፡ ይትኔበይ ፡ በሐሳበ ፡ ሃይማኖቱ ። ዘብዙኅ ፡ ሐሳቡ ፡ (ሮሜ ፲፪ ፡ ፮ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፬) ።

—፤ ፈቃድ ፤ ምላሽ ፡ ቍርጥ ፡ ነገር ። ምስጢሩ ፡ ከሐሳብና ፡ ከቍጥር ፡ ይገባል ። በሐሳብ ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚ ። ያግብኡ ፡ ሐሳበ ፡ ለዘሀሰወ ፡ (ቄር ። ፳ጴጥ ፡ ፱ ፡ ፳) ። በከመ ፡ ፈንታ ፡ ሐሳብ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ ልክ ፡ ነው ። በሐሳበ ፡ መልበስቱ ። በሐሳበ ፡ ምሥዋዕከ ። በሐሳበ ፡ ሤጡ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲፭ ። ፳፱ ፡ ፵፩ ። ዘሌ፳፰ ፡ ፲፯) ።

ተሓሰበ ፤ ተሳሰበ ፡ ተቈጣጠረ ፡ ተገማገመ ፤ ተመራመረ ። ወሶበ ፡ አኀዘ ፡ ተሓስቦቶሙ ። ሶበ ፡ ትትሓሰብ ፡ ምስለ ፡ ቢታፌከ ፡ በእንተ ፡ ተግባርከ ። ወዘሰ ፡ እንዘ ፡ ቦ ፡ ይነሥእ ፡ ምጽዋተ ፡ ሎቱ ፡ ይትሓሰቦ ፡ እግዚ ፡ (ማቴ፲፰ ፡ ፳፬ ። ሢራ፵፪ ፡ ፫ ። ዲድ ፡ ፲፱) ።

ትሕስብት ፤ መተሳሰብ ፡ መቈጣጠር ፤ ቍጥጥር ፡ ምርምር ።

ሐሴበን ፤—ውስጥ ፡ ገጽ ፤—ሀሴበን ።

(ሀ) **ሐሲው** ፤ ዎት ፤ (ሐሰወ ፡ የሐሱ ፡ ይሕሱ ። ዕብ ፡ ኪሳህ ። ሱር ፡ ክሳእ ። ዐረ ፡ ከሳ) ፤ መክደን ፡ ማልበስ ፤ መሰወር ፡ መደበቅ ። ፀሓይ ፡ ብርሃኖ ፡ ሐሰወ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፱) ።

—፤ መክተት ፤ ከኪስ ፡ ከቅማዳ ፡ ከከረጢት ፡ ማግባት ፤ ማሰር ፡ መተብተብ ፡ መጠረፍ ፡ ማከት ። ወሐሰወት ፡ ሾሎ ፡ ንዋያ ፡ ወአጽረረታ ፡ ለወለታ ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፭) ።

(ለ) **ሐስዎ** ፤ ዎት ፤ (ሐሰወ ፡ ይሔሱ ፡ የሐሱ ። ሐሰ) ፤ መዋሸት ፤ ሐሰት ፡ መናገር ፤ ዐሎ ፡ ማለት ፡ መሸፈጥ ፤ የተናገሩትን ፡ መለወጥ ፤ መክዳት ፡ መካድ ፡ ማፍረስ ። ሐስዎ ፡ እውነትን ፡ በሐሰት ፡ መለወጥ ፤ ሐቢል ፡ ግን ፡ ያልነበረውን ፡ ፈጥሮ ፡ መናገር ፡ ነው ። ይኄይስ ፡ ሰሪቅ ፡ እምሐስዎ ። አማኒ ፡ እብል ፡ ወኢይሔሱ ። ዘይምሕል ፡ ለቢጹ ፡ ወኢይሔሱ ። ኢሐሰውኩ ፡ ቃለ ፡ አምላክ ። ሐሰወ ፡ ኪዳኖ ፡ (ሚራ፳ ፡ ፳፭ ። ሮሜ፱ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፮ ፡ ፲ ። ዮሴፍ) ።
በሐሰወ ፡ ፈንታ ፡ አስተሐሰወ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ዮጊ ፡ ቃልሂ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ ሥጋ ፡ ያስተሐስውዎ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ሐሳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ሰውት) ፤ በቁሙ ፤ የሚዋሽ ፡ ዋሾ ፤ ሐሰተኛ ፡ ከሓዲ ። ሐሳዊ ፡ ውእቱ ፡ ዘይሔሱ ፡ ዘልፈ ፤ ሰራቂ ፡ ይኄይስ ፡ እምሐሳዊ ። ልሳን ፡ ሐሳዊት ። ሐሳውያን ፡ ነቢያት ። ሐሳውያነ ፡ መሲሕ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፫ ። ምሳ፳፮ ፡ ፳፰ ። ማቴ፯ ፡ ፲፭ ። ፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፰) ።

አሕሰወ ፤ አሐሰወ ፤ አሳሸ ፤ አሳበለ ፡ ዐሎ ፡ አሰኘ ፤ ውሸት ፡ አስተማረ ። አሕሰወ ፡ ስምዐ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

—፤ አስተባበለ ፤ ዋሾ ፡ አደረገ ፤ እውነቱን ፡ ውሸት ፤ እውነተኛውን ፡ ሐሰተኛ ፡ አለ ። አርመሙ ፡ ወኢአሐሰውዎ ፤ እስመ ፡ እሙነ ፡ ኮነ ፡ ነገሩ ። መኑ ፡ እምእሉ ፡ ታጸድቅ ፡ ወመኑ ፡ ታሔሱ ። ኢታሐስውዎ ፡ ለነገረ ፡ ቅዱስ ፡ (ዮሴፍ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፪ ፡ ፳፯ ። ሔኖ፺፱ ፡ ፱) ።

ተሐሰወ ፤ ተዋሸ ፤ ታበለ ፡ ሐሰት ፡ ኾነ ፤ ተለወጠ ። ኢተሐሰወ ፡ ቃለ ፡ እግዚ ። በዘኢይትሔሰው ፡ ተስፋከ ። ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ነገሩ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ወኢይትሔሰው ፡ (ሮሜ፱ ፡ ፮ ። ግንዘ ። ዮሴፍ) ።

ሕስው ፤ (ውት ፡ ሱት ፤ ዋን ፡ ዋት) ፤ የተዋሸ ፤ የታበለ ፡ ውሸት ፡ የኾነ ። ሕስወ ፡ ተናገርከ ። ይትኔበዩ ፡ ሕስወ ። ሀብት ፡ ሕስው ። ምትሀት ፡ ሕስው ፡ (ኤር፶ ፡ ፪ ። ጥበ፲፱ ፡ ፳፰ ። ምሳ፳፭ ፡ ፲፬ ። ስንክ ፡ መስ፲፭) ።

ሕሳዌ ፤ (ያት ፡ ውያት) ፤ መዋሸት ፤ ዋሾ ፡ መኾን ። ውሸት ፤ ሐሰት ። በኢሕሳዌ ፡ (አፈ ፡ ተ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፭) ።

ሐሰት ፤ በቁሙ ፤ ዐሰት ፡ ውሸት ፤ አሉታ ፡ ያውንታ ፡ ለውጥ ። ኢትኩን ፡ ስምዐ ፡ በሐሰት ። ውሉደ ፡ ሐሰት ። ነቢያተ ፡ ሐሰት ። ሐሰት ፡ ኢይወፅእ ፡ እምአፉሁ ። ወባሕቱ ፡ ትንግሌ ፡ ሙታን ፡ ሐሰተ ፡ ይመስለኒ ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፲፮ ። ኢሳ፴ ፡ ፱ ። ዕር ፡ ኢሳ፪ ፡ ፲፭ ። ዮዲ፭ ፡ ፭ ። ገድ ፡ ተክ) ።

(ሠ) **ሐሰየ** ፤—ደስ ፡ አሰኘ ፤—ሐሥዮ ፡ ሐሠየ ።

(ሀ) **ሐስይ** ፤ ዮት ፤ (ሐሰየ ፡ የሐሲ ፡ ይሕሲ) ፤ ማሸት ፡ ማሻሸት ፡ ማፍተልተል ። መሐዉ ፡ ሠዊተ ፡ ወሐሰዩ ፡ በእደዊሆሙ ፡ ወበልዑ ። ሐሰየ ፡ አዕይንቲሁ ። እለ ፡ ይቀጠቅጡ ፡ ወየሐስዩ ፡ ነፍሰ ፡ ወሬዛ ። ወለእመ ፡ አበየት ፡ ነፍሱ ፡ ለይሕስዮ ፡ በግማደ ፡ ልብሱ ፡ (ሉቃ፮ ፡ ፩ ። ጦቢ፲፩ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፲፰ ። ፈልክ ፡ ፲) ።

—፤ መጣስ ፡ መጠምሰስ ፡ ማበራየት ፤ መርገጥ ፡ መጠቅጠቅ ፤ ማፍረጥረጥ ፡ መጥመቅ ፤ የወይን ፡ የዘይት ፤ ያዝመራ ። ወቦኡ ፡ ወሐሰዩ ፡ እልክቱ ፡ ሠለስቱ ፡ ጸናዕት ፡ ማእከለ ፡ ትዕይንቶሙ ፡ ለኢሎፍሊ ። አኮ ፡ በመንኰራኵረ ፡ ሠረገላ ፡ ዘየሐስይዎ ፡ ለከሙን ፡ (፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፲፰ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፳፯) ።

ሐሳዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ሰይት) ፤ የሚያሽ ፡ ዐሽታ ፤ ወጌሻ ፡ አልፊ ።

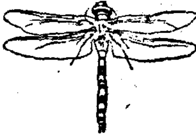
አሕሰየ ፤ (ያሐሲ ፡ ያሕሲ) ፤ አሳሸ ፡ አስለፋ ፤ አስረገጠ ፡ አስበራየ ።

ተሐስየ ፤ ታሸ ፤ ለፋ ፡ ተለፋ ፤ ተረገጠ ።

ሕሱይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሲት) ፤ የታሸ ፡ የለፋ ፡ ልፍ ፤ ለስላሳ ፡ ልዝብ ። ማእሰ ፡ በግዐ ፡ ሕሱይ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፭ ። ፳፮ ፡ ፲፬ ። ክብ ፡ ነገ፲፯) ።

ሕስየት ፤ ማሸት ፤ መታሸት ፤ አስተሻሸት ፤ ዕሽታት ።

ሐሴን ፤ (ብ ፡ ሐሳይን ። ዐረ ፡ ሐሲን ፤ ሐሱን) ፤ ውብ ፡ መልክ ፡ መልካም ፤ ዝንጕርጕር ፡ ባለብዙ ፡ ሕብር ፤ የዥግራ ፡ የሶራ ፡ የጣዎስ ፡ ዐይነት ፡ ወፍ ፡ ብራብሮ ። ዐሽን ፡ ያንበጣ ፡ ወገን ፡ ከምድር ፡ የሚፈላ ። ወይጠፍኡ ፡ ፍጡነ ፡ ከመ ፡ ሐሴን ፡ ዘወፅአ ፡ እምግቡ ፡ ወኢይትረከብ ፡ አሠሩ ፡ ወኢይገብእ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ (መቃ ፡ ገ፲) ።

ሐሴን፣

ሐሰከ ፤ (ዐረ ፡ ሐሸከ) ፤ ዘነበ ፣ አካፋ ፤ በረደ ፣ ቀዘቀዘ ፤ ዕሰክ ፣ ዕሽክ ፣ እትት ፣ አሰኘ ፤ ዝናቡ ፣ ብርዱ ፣ ውሃው ። ዕሽክ ፣ እትት ፣ አለ ፤ ሰውዮው ።

ሐሰከ ፤ (ከት ፤ አሕሳክ ። ትግሬኛ) ፤ ተምች ፣ የመቅሠፍት ፣ ትል ፣ በዝናብ ፣ የሚሠርጽ ፣ የሚወለድ ፣ የሣር ፣ የቅጠል ፣ የቡቃያ ፣ ያገዳና ፣ ያበባ ፣ እኽል ፣ ጠላት ። (ተረት) ፤ የሰው ፣ ሕይወት ፣ ሽንብራ ፣ እሸት ፤ በሽንብራውም ፣ ትል ፣ አለበት ።

ሐሲል ፤ ሎት ፤ (ሐስለ ፤ ሐሰለ ፡ የሐስል ፡ ይሐስል ። ዕብ ፡ ሐሳም ። ዐረ ፡ ሐዘመ ፤ ለጐመ) ፤ መለበብ ፣ መሸበብ ፤ በለኮ ፣ መሳብ ። ነሥኣ ፤ ምስሌሁ ፤ ወአጽዐና ፤ ላዕለ ፤ ፈረስ ፤ ወውእቱ ፤ የሐስል ፤ ላቲ ፤ (በንክ ፣ ነሐ፩) ።

—፤ መሰብሰብ ፣ መከተት ፤ መጫን ፣ መሸከም ፣ መውሰድ ፣ ማንሣት ፤ ያዝመራ ። (የገበሬ ፣ ቃል ፤ ሮቢ ፣ ላይ ፣ ሂ ፣ ዳውላ ፣ ባር ፣ ማሽላ ፣ አምርቶ ፣ ማንሣት ፣ ስላቃተው) ፤ «ፀምላ ፤ ተው ፣ በምኒልክ ፣ ተነሣ» ። ሰብሰበ ፣ መንዳት ፤ ከበረት ፣ ማግባት ፤ ምስጢሩ ፣ ከመከተት ፣ ይገባል ። የሐስሎሙ ፤ ሕፃን ፤ ንኡስ ፤ (ኢሳ፲፩ ፣ ፯) ።

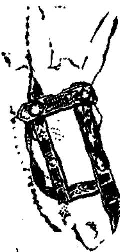
ሐሳሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ሰልት) ፤ የሚለብብ ፤ ሳቢ ፣ ሰብሳቢ ፣ ከታች ።

አሕሰለ ፤ አስለበበ ፤ አሰበሰበ ፣ አስከተተ ፣ አስጫነ ።

ተሐስለ ፤ ተለበበ ፣ ተሸበበ ፤ ተከተተ ፣ ተሰበሰበ ። በሕባለ ፤ ኃጢአቱ ፤ ሡሉ ፤ ይትሐስል ፤ (ምሳ፭ ፣ ፳፪) ።

ሕሱል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ስልት) ፤ የተለበበ ፣ ልብብ ፤ ስሑብ ።

ሕሳል ፤ (ላት) ፤ ልባብ ፣ ፋሎ ፤ (ጥበ) ሽባ ፤ ለኮ ፤ የፈረስ ፣ የበቅሎ ፣ ማሰሪያ ፣ መሳቢያ ፣ ገመድ ፣ ጠፍር ። እለ ፤ በሕባል ፤ ወበልጓም ፤ ይመይጥዎሙ ፤ መላትሒሆሙ ፤ (መዝ ፣ ፴፩) ።

ሕሳል ፣

ሐስል ፤ (ብ ፡ አሕስል ፤ አሕሳል) ፤ መያዣ ፣ መከተቻ ፤ አቅማዳ ፣ ስልቻ ፤ ዳውላ ፣ ዐይበት ፣ ቅርጫት ፤ ኪስ ፣ ከረጢት ፤ ከክታን ፣ ከፀምር ፣ የሚሠራ ፤ ወፍራም ፣ ጥቅጥቅ ፣ ጥኑ ፣ ጠንካራ ። ወአዘዘ ፤ ዮሴፍ ፤ ያምጽኡ አሕስሊሆሙ ፤ ወይደዩ ፤ ሎሙ ፤ እክለ ፤ ወወርቆሙኒ ፤ ውስተ ፤ አሕስሊሆሙ ። ወፈትሐ ፤ ሐስሎ ፤ ወረከበ ፤ ወርቆ ፤ ውስተ ፤ አፈ ፤ ሐስሉ ። በረቅት ፤ አለ ፤ ይፈትሑ ፤ አሕሳለ ፤ (ዘፍ፵፪ ፣ ፳፭—፳፰ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፵፱) ።

ሐስል ፣

ሐሴን ፤—ዐሸን ፤—ሐስይ ፡ ሐሰየ ።

ሐስዐ ፤—በረደ ፤—ኀሚዕ ፡ ኀሥዐ ።

ሐሲዕ ፤ ዖት ፤ (ሐስዐ ፡ የሐስዕ ፡ ይሕሳዕ ። ዐረ ፡ ጀዘዐ) ፤ ቀለብ ፣ መቍረጥ ፤ ምግብ ፣ መንሣት ፣ መከልከል ፤ ጡት ፣ ማስጣል ።

ማሕስዕ ፡ ዕት ፤ አው ፡ መሐስዕ ፤ (ብ ፡ መሓስዕ ፡ ዓት) ፤ ጠቦት ፤ ጡት ፣ የተወ ፤ ዓመት ፣ የኾነው ፣ ግልገል ፣ ወጠጤ ። ማሕስዐ ፤ በግዕ ። ማሕስዐ ፤ ጠሊ ። መሐስዐ ፤ በግዕ ፤ አሐዱ ። እምአይቴ ፤ ዘቲ ፤ መሐስዕት ፤ (ዘፍ፴፩ ፣ ፴፰ ። ፩ነገ ፣ ፲፯ ፣ ፳ ። ፯ ፣ ፱ ። ጦቢ፪ ፣ ፲፫) ። መሓስዐ ፤ አባግዕ ። መሓስዐ ፤ አጣሊ ። በረሩ ፤ ዲበ ፤ እልኩ ፤ መሓስዕ ፤ (መዝ ፣ ፻፲፫ ። ሚራ፵፯ ፣ ፫ ። ማሕ፩ ፣ ፰ ። ሔኖ ፣ ፹፩ክ) ።

መሐስዕ ፣

ሕሱፍ ፤—ሽካራ ፤—ኀሚፍ ፡ ኀሠፈ ።

ሔሴፎት ፤—የጕድፍ ፡ መጣያ ፤—ሀሴፎት ።

ሐሰት ፤—ውሸት ፤—ሐስዎ ፡ ሐሰወ ።

ሑት ፤—ኮከብ ፤—ሐወተ ።

ሔት ፤—ስመ ፡ ፊደል ፤—ሐዩው ፡ ሐይወ ፤ ሐየተ ።

ሔትዮት ፤ (ዕብ ፡ ውሂትዊታ ፡ ታው) ፤ ምልክት ፤ ስመ ፣ ፊደል ፣ ተ ፤ መስቀላዊ ። ወጸሐፍ ፤ ሔትዮተ ፤ ውስተ ፤ ፍጽሞሙ ፤ (ሕዝ፱ ፣ ፬) ። ውሂትዊታና ፣ ወጸሐፍ ፣ ፩ ናቸውና ፤ ታወ ፤ ትእምርተ ፣ በማስት ፣ ፈንታ ፣ ሔት ላል ፤ የተሳሳተ ፣ ነው ፤ አንቀጹን ፣ ጥሬ ፣ አድር

ሐቲት ፤ ቶት ፤ (ሐተ ፤ ሐተተ ፡ የሐትት ፡ ይሕትት ፤ ኀሠሠ ። ዕብ ፡ ሐታት ፤ ተሰበረ ፤ ፈራ ፡ ደነገጠ ። ሱር ፡ ሐቴት ፤ አስተከከለ) ፤ መመርመር ፡ መፈተን ፤ መላልስ ፡ መጠየቅ ፤ ማስመስከር ፡ ማናገር ፤ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ መፍረድ ፤ የዳኛ ። ሕትቶሙ ፡ ለአበው ። ኢትሕትት ፡ ዘኢይትከሀለከ ። ኢትሑስ ፡ ዘእንበለ ፡ ትሕትት ። ኢትሕትቶኬ ፡ ዘአገብር ። የሐትት ፡ ኅሊና ፡ እንዘ ፡ ኢይሴአል ። ሐቲተ ፡ ሕትዎ ። ሕቶ ፡ ርእሰክሙ ። ይሕትቶ ፡ ትዕይንት ፡ ማእከለ ፡ ቀታሊ ፡ ወማእከለ ፡ አበ ፡ ደም ፡ (ኢዮ፰ ፡ ፰ ። ሚራ፫ ፡ ፳፩ ። ፲፭ ፡ ፯ ። ዮዲ፰ ፡ ፴፬ ። ቀዳ ፡ ኢዲ ። ፪ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፰ ። ኪዳ ። ዘኍ፴፭ ፡ ፳፬) ። በሐተተ ፡ ፈንታ ፡ አበተሐተተ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ያስተሐይጽ ፡ ወያስተሐትት ፡ መኑ ፡ እሙንቱ ፡ (ኪዳ) ።

ሐታቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚመረምር ፤ መርማሪ ፡ ጠያቂ ፤ ዳኛ ፡ ባላጋራ ። ለእመ ፡ ሐተተ ፡ ሐታቲ ፡ ወይቤ ። ኢይበጽሕዎ ፡ ኅሊናተ ፡ ሐታትያን ፡ (አፈ ፡ ድ፳፮ ። ያዕ ፡ ዘእል) ።

አሕተተ ፤ አስመረመረ ፤ አስጠየቀ ።

መሐትት ፤ (ታን ፡ ታት) ፤ የሚመረምር ፤ የሚያስመረምር ፤ መርማሪ ፡ አስመርማሪ ።

ማሕተት ፤ (ብ ፡ መሓትት) ፤ ምስክር ፤ አማኝ ፡ ነባሪ ፡ ሽማግሌ ። ስምዐ ፡ አሐዱ ፡ ኢይከውን ፡ ማሕተተ ፡ ለአቅትሎ ፡ መንፈስ ። አነ ፡ ማሕተቶሙ ። ከናፍሪከ ፡ ማሕተትከ ። ማሕተቶሙ ፡ ለኃጥኣን ፡ ሞት ። መጽሐፈ ፡ ማሕተትየ ፡ ዝኩ ፡ ኅቱም ። (ዘኍ፴፭ ፡ ፴ ። ሮሜ፲ ፡ ፱ ። ኢዮ፲፮ ፡ ፯ ፡ ፴፱ ። ኤር፴፱ ፡ ፲፩ ፡ ፲፱) ። በመሓትት ፡ ፈንታ ፡ ማሕተት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዘኢዘለፍዎ ፡ ማሕተት ፡ በገጽ ፡ (ግብ፳፭ ፡ ፲፮) ።

ተሐተ ፤ (ይትሐተት) ፤ ተመረመረ ፤ ተጠየቀ ።

ሕቱት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ትት) ፤ የተመረመረ ፤ የተፈተነ ፤ ዕውቅ ።

ተሓተተ ፤ ተመራመረ ፤ ተጠያየቀ ።

ሐተታ ፤ በቁሙ ፤ ምርምር ፡ አመራመር ፤ ምርመራ ፡ ጥየቃ ፤ ፍተሻ ። አመ ፡ ዕለተ ፡ ሐተታ ። ጽኑዐ ፡ ሐተታ ፡ የሐትትዎሙ ። አመ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ ሐተታየ ። ሐቲቶሙ ፡ ሐተታ ፡ ጽኑዐ ፡ (ጥበ፫ ፡ ፲፰ ። ፮ ፡ ፯ ። ኢዮ፲፬ ፡ ፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፫ ፡ ፯) ።

ኀ

ኀ ፤ ዘጠንኛ ፡ ፊደል ፤ የሆይ ፡ ሀ ፡ ሦስተኛ ፤ የሐውት ፡ ሐ ፡ ኹለተኛ ። ስሙ ፡ ኀርም ፤ ጸሐፍት ፡ ግን ፡ ብዙኃን ፡ ይሉታል ። ዘጠንኛነቱም ፡ በመልክ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ጨት ፡ በተራና ፡ በፊደልነት ፡ አይደለም ፤ ሦስተኛና ፡ ኹለተኛነቱም ፡ በድምጥና ፡ በቅርጥ ፡ ባሠራረዝ ፡ ነው ። ፀጸ ፡ ፀ ፡ የጸ ፡ ዲቃላ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከባቱ ፡ ከጸደይ ፡ እንዲደረብ ፤ ለብቻው ፡ እንዳይቈጠር ፤ ኀርም ፡ ኀም ፡ የሐ ፡ ዲቃላ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከሐ ፡ ቢደረብ ፡ እንጂ ፡ ለብቻው ፡ አይቈጠርም ፤ እንደ ፡ ኻያ ፡ ኹለቱ ፡ ፊደላት ፡ መደበኛነት ፡ የለውም ። በፊደል ፡ ቍጥር ፡ ግን ፡ ከታው ፡ በኋላ ፡ ሲጣፍ ፡ ኀ ፡ (ሀቀ)፳፫ ፤ ፀ ፡ (ወቀ)፳፬ ፡ ይባላል ፤ ጸና ፡ ፐም ፡ ከነዚህ ፡ ቀጥለው ፡ ይገባሉ ። ፳፫ነቱም ፡ ኀመስና ፡ ኀምስት ፡ ኀምሳ ፡ የሚጣፍ ፡ በኀርም ፡ ነውና ፤ ያምስትነት ፡ ምስጢር ፡ ስላለው ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ በመልክና ፡ በተራ ፡ ቍጥር ፡ ታስዓይ ፡ ፊደል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ኀ ፡ ከፐ ፡ በኋላ ፡ የ፱፻ ፡ አኃዝ ፡ እየኾነ ፡ በታስዕነት ፡ ይጣፋል ፤ ይህም ፡ ጸ ፡ ፯፻ ፤ ፐ ፡ ፰፻ ፤ ኀ ፡ ፱፻ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፤ አቡጊዳን ፡ እይ ። በዐረብ ፡ ፊደል ፡ የኀና ፡ የፀ ፡ ድምፅ ፡ ከሐና ፡ ከጸ ፡ ድምፅ ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፡ መልካቸው ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ከነቍጣ ፡ በቀር ፡ መለዮ ፡ የለውም ፤ ገኈ ፡ ከኰ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። በግእዝ ፡ ፊደል ፡ ግን ፡ የመልክ ፡ እንጂ ፡ የድምፅ ፡ ልዩነት ፡ የላቸውም ፤ በጥፈት ፡ ብቻ ፡ ምስጢርና ፡ ቃል ፡ የቋንቋ ፡ ሞክሼ ፡ ይለያሉ ፤ ልዩነታቸውም ፡ የጠፋ ፡ ከፍሬ ፡ ምናጦስ ፡ ወዲህ ፡ ነው ። ከዚያ ፡ በፊት ፡ ግን ፡ የኀርም ፡ ኀ ፡ ድምፅ ፡ እንደዚህ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፤ ኀኻ ፡ ኍኹ ፡ ኂኺ ፡ (ኃኻ) ፡ ኄኼ ፡ ኅኽ ፡ ኆኾ ፤ ራብዑም ፡ ኃ ፡ እንደ ፡ መልኩ ፡ የድምጥና ፡ የምስጢር ፡ ልዩነት ፡ አለው ፤ አፍ ፡ ያስከፍታል ፤ ዝርዝር ፡ ያሳያል ። ኑኀ ፡ ኑኃ ። ብዝኀ ፡ ብዝኃ ። በዐረብ ፡ ግን ፡ ግእዙ ፡ ኀ ፡ ኽ ፡ ይባላል ። በዕብራይስጥም ፡ እንደዚህ ፡ አኹን ፡ እንደ ፡ ጣፍነው ፡ የከፍ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ ይነገራል ፤ ዕብራውያን ፡ ከፍን ፡ ነቍጣ ፡ ጨምረው ፡ ከ ፤ ነቍጣውን ፡ ትተው ፡ ኸ ፡ ይሉታል ፤ መልኩም ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ። ባማርኛና ፡ በትግሬኛ ፡ ከፍን ፡ እንደ ፡ ኀርም ፡ ኀ ፤ ኸ ፡ ማለት ፡ የዕብራይስጥ ፡ ሕግ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ የዐረብና ፡ የግእዝ ፡ አይደለም ።

ኀበ ፤ (ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ዘንድ ፤ የ ፤ ቦዝና ፡ ከመ ፤ አየ ፡ ሲ ፡ ይኾናል ። ወኀበ ፡ በዝኀት ፡ ኀጢአት ፡ ሀየ ፡ ፈድፈደት ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚ ፤ ኀጢአት ፡ ከበዛች ፡ ዘንድ ። ኀበ ፡ ጸንዐ ፡ ክረ

ምት ፡ ይበዝኍ ፡ አንቀፀት ፡ (ሮሜ፭ ፡ ፳ ። ዘረፋ) ። የ ፡ ሲኾን ፡ የቦታ ፡ ቅጽል ፡ ነው ፤ በቁም ፡ ይኾናል ። ወንበግድ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ኅበ ፡ ቀመ ፡ እግረ ፡ እግዚእነ ። ዘየኀድር ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ኅበ ፡ አልቦ ፡ ዘይቀርቦ ። ከመ ፡ ተሀልዉ ፡ ኅበ ፡ ሀሎኩ ፡ አነ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፩ ። ውዳ ፡ ፫ ። ዮሐ፲፬ ፡ ፫) ። የነቱን ፡ (መኾኑን) ፡ ደግሞ ፡ የቦታ ፡ ቅጽል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እምና ፡ እንተ ፡ በ ፡ ገብተውም ፡ ሳይገቡም ፡ ይበዘብዙታል ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ አዳማቂ ፡ ኹነው ፡ ይቀራሉ ። ቦ ፡ ብሔር ፡ እምኅበ ፡ ይወፅእ ፡ ብሩር ፤ የሚወጣበት ። ኢየአምር ፡ እንተ ፡ ኅበ ፡ አሐውር ፤ የምኼድበትን ። አልቡ ፡ በኅበ ፡ ኢይከብር ፡ ነቢይ ፤ የማይከብርበት ። ቦዝና ፡ ከመ ፡ ሲኾን ፡ በኋላፊ ፡ ይገባል ፡ (ማር፲፯ ፡ ፬ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፪) ። እየና ፡ ሲ ፡ ሲኾን ፡ በደጊም ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ። ቤት ፡ ሳኦል ፡ ኅበ ፡ ኅበ ፡ ይትነሥት ፡ ሖረ ፤ ወቤተ ፡ ዳዊትሰ ፡ ኅበ ፡ ኅበ ፡ ይጸንዕ ፤ እየ ፡ እየ ። ኅበ ፡ ኅበ ፡ ይትብዐ ፡ ይትቃተል ፤ ኅበ ፡ ኅበ ፡ ይፈርህ ፡ ይጐይይ ፤ ሲ ፡ ሲ ። በዚህ ፡ አፈታት ፡ መንገዱ ፡ የእንዘ ፡ ነውና ፤ በሩቅ ፡ በሩቁ ፡ ሲ ፡ ሲ ፡ የተባለው ፡ በቅርብ ፡ በቅርቡ ፡ ስለ ፡ ሳሳ ፡ ይኾናል ። ኅበ ፡ ኅበ ፡ እ(ት)ፈርህ ፡ ስስ ። ኅበ ፡ ኅበ ፡ እረክብ ፡ (ኢት) ሳሳ ። በ ፡ ግእዝ ፡ መኾኑ ፡ ሲናበብ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ሲረባና ፡ ሲዘረዘር ፡ ግን ፤ ኀቤየ ፡ (ከ ፡ ኪ ፡ ሁ ፡ ሃ) ፡ እያለ ፡ ወደ ፡ ኃምስንት ፡ ይለወጣል ። ደቂቅ ፡ ሲኾን ፡ ደግሞ ፡ በቦታ ፡ በአካል ፡ እየገባ ፡ ዘንድ ፡ አጠገብ ፡ ወደ ፡ ይኾናል ፤ ዘንድና ፡ አጠገብ ፡ በምስጢር ፡ ፩ ፡ ነው ። እንተ ፡ ሀለወት ፡ ኅበ ፡ አብ ። ነበረ ፡ ኅበ ፡ ዐዘቅት ። አሐውር ፡ ኅበ ፡ አብ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፩ ፡ ፪ ። ዮሐ፬ ፡ ፮ ። ፲፯ ፡ ፲) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ለና ፡ በ ፡ አዳማቂና ፡ በቁም ፡ ቀሪ ፡ ኹነው ፡ ያጋንኑታል ። ባሕታውያን ፡ ተመያጥያን ፡ ለኅበ ፡ ዓለም ፤ ወደ ። ተላውያን ፡ ለኅበ ፡ ቃሉ ፤ ቃሉን ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ቃሉ ፡ ያሰኛል ። ይሠየም ፡ ለኅበ ፡ እግዚአብሔር ፤ ወደግዜር ፡ ለሚደርስ ፡ ነገር ። ብዕል ፡ ዘይትዐቀብ ፡ በኅበ ፡ ዘአጥረዮ ፤ ዘንድ ። ሠረገላ ፡ በኅበ ፡ ይጼዐን ፤ አዳማቂ ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ፫ ። ዕብ፩ ፡ ፩ ። መክ፭ ፡ ፲፪ ። ሔኖ፸፫ ፡ ፪) ። ዳግመኛም ፡ እስከ ፤ እም ፤ ቅድም ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ለኅበ ፡ በኀበ ፡ ይላል ፤ የመሳሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። መርሕ ፡ ለኅበ ፡ ክርስቶስ ። ኢትንሥኡ ፡ ቤዛ ፡ በኅበ ፡ ቀታሊ ። ዘበኅበ ፡ ሰብእ ፡ ፀቢይ ፤ በኅበ ፡ እግዚ ፡ ትሑት ፡ ወርኁስ ፡ (ገላ፫ ፡ ፳፬ ። ዘኍ፴፭ ፡ ፴፩ ። ሉቃ፲፮ ፡ ፲፭) ። ዕር፲፱ ፡ ቍ፰ ፡ ተመልከት ።

ኀቢእ ፤ አት ፤ (ኀብአ ፡ የኀብእ ፡ ይኅባእ ፤ ከበተ ። ዕብ ፡ ሓባእ ፤ ሐባሀ ፤ ታባ ። ዐረ ፡ ኀባ) ፤ ማባት ፡ መሰወር ፡ መደበቅ ፡ መሸሸግ ፤ እንዳይታይና ፡ እንዳይገኝ ፡ እንዳይታወቅ ፡ ማድረግ ፤ መሸጐጥ ፡ መቅበር ። እግዚ ፡ ኅብኦ ፡ ለሔኖክ ። ኅብኦ ፡ ርእሶ ። ኅብኣ ፡ ለመለኮቱ ። ኅብኦ ፡ እዴሁ ፡ ሀካይ ፡ ውስተ ፡ ሕፅኑ ። ኅብኦሙ ፡ ኅቡረ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ (ሚራ፵፬ ፡ ፲፯ ። ውዳ ፡ ፮ ። ድጓ ። ምሳ፳፮ ፡ ፲፭ ። ኢዮ፵ ፡ ፰) ። ከብተንና ፡ ሰወረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ።

ኀባኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚያባ ፡ የሚሸሽግ ፡ ሸሻጊ ፤ ታዳጊ ። መንጦላዕት ፡ ኀባኢት ፡ ሙሉኮት ፡ (ቅዳ) ።

አኅብአ ፤ አሳባ ፡ አስደበቀ ፤ አሰወረ ።

ተኀብአ ፤ ታባ ፡ ተሸሸገ ፤ ተደበቀ ፡ ተሰወረ ፤ ራቀ ፡ ረቀቀ ። ተኀብኡ ፡ ውስተ ፡ ግበበ ፡ ምድር ። ተኀቢአሙ ፡ ታሕተ ፡ ፆም ። ተኀብአት ፡ እምአዕዋፈ ፡ ሰማይ ። አልቦ ፡ ምንትኒ ፡ ዘይትኀባእ ፡ እምኔሁ ፡ (ኢሳ፪ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፴፬ ። ኢዮ፳፰ ፡ ፳፩ ። ፴፬ ፡ ፳፩) ።

ኅቡእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ብአት) ፤ በቁሙ ፤ የታባ ፡ የተሸሸገ ፤ ሽሽግ ፡ ድብቅ ፤ ስውር ፡ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ። መዝገብ ፡ ኅቡእ ፡ ወክቡት ። ኅቡእ ፡ እምዕጓለ ፡ መሕያው ። ምእመናን ፡ ኅቡኣን ፤ ትምህርት ፡ ኅቡኣት ። በእድ ፡ ኅብእት ። በዐውሎ ፡ ኅቡእ ፡ (ዮሴፍ ። ሚራ፲፩ ፡ ፬ ። ኪዳ ። ዘፀ፲፯ ፡ ፲፮ ። መዝ ፡ ፹) ።

ኅቡኣዊ ፤ የውስጥ ፡ የልቡና ፤ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ። ኅሊና ፡ ኅቡኣዊት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፪) ።

ኅብአት ፤ ማባት ፡ መታባት ፤ ሽሽጋ ፡ ድብቃ ። ከመ ፡ ኢይትከሀሎ ፡ ኅብአተ ፡ አበሳ ። በአሎ ፡ ኅብአተ ፡ ሀገር ፡ (ጥበ፲ ፡ ፰ ። ዮሴፍ) ።

ምኅባእ ፤ (ኣት) ፤ ማቢያ ፡ መታቢያ ፡ (ሳ ፡ ጥ) ፡ መሸሸጊያ ፡ መደበቂያ ፤ መሰወሪያ ። ወሰወረኒ ፡ በምኅባአ ፡ ጽላሎቱ ። ከመ ፡ ያንብራ ፡ ውስተ ፡ ምኅባእ ፡ (መዝ ፡ ፳፮ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፴፫ ። ፪ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፪ ። ሔኖ) ።

ኀበበ ፤—ሰደበ ፤—ሀቢብ ፡ ሀበበ ።

ኀበበ ፤—ወደደ ፤—ሐቢብ ፡ ሐበበ ።

ኀበበ ፤ (ሐንበበ) ፤ ዐሸ ፡ ረገጠ ፤ ጠመቀ ፤ የወይን ፡ የዘይት ። ኬደንና ፡ ዐጸረን ፡ እይ ።

ማኅበብ ፡ ት ፤ (ታት ። መኃብብ) ፤ የወይን ፡ መርገጫ ፤ ምክያድ ፡ ምዕጻር ። ወይነ ፡ ማኅበብትከ ። በእንተ ፡ ማኅበብት ፡ (ምሳ፫ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፰) ።

ኀቢዝ ፤ ዘት ፤ (ኀበዘ ፡ የኀብዝ ፡ ይኅብዝ ። ዐረ ፡ ኀ ፡ ኸበዘ) ፤ ማበዝ ፡ መጋገር ፤ ሊጥን ፡ ወደ ፡ እቶን ፡ ማግባት ፤ በምጣድ ፡ ላይ ፡ ማፍሰስ ፡ ማብሰል ። ኀበዙ ፡ ኀሪጸሙ ። እቶን ፡ ዘአንደዱ ፡ ለኀቢዝ ፡ ኅብዝት ። ረሰየ ፡ ሄሮድስ ፡ ሰብአ ፡ ብዙኃነ ፡ ለኀቢዝ ፡ ኅብዝት ፡ ወአዘዘሙ ፡ ከመ ፡ ይኅብዙ ፡ ወትረ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፴፱ ። ሆሴ፯ ፡ ፬ ። ዮሴፍ) ።

ኀባዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት ፤ በዝት) ፤ የሚያብዝ ፤ ዐበዛ ፡ ጋጋሪ ። ሊቀ ፡ ኀባዝያን ፡ (ዘፍ፵ ፡ ፩) ።

አኅበዘ ፤ አሳበዘ ፤ አስጋገረ ፡ ዐበዛ ፡ አደረገ ።

ተኀብዘ ፤ ታበዘ ፡ ተጋገረ ፤ በሰለ ፡ ተዘጋጀ ። ኅብዝት ፡ ዘተኀብዘት ፡ በዕለቱ ፡ (፩ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩) ።

ኅቡዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ብዝት) ፤ የታበዘ ፡ የተጋገረ ፡ ግግር ።

ኅብዝ ፤ (ዛት ፤ ኅባውዝ ። ኅብ(ስ)ዝት ፤ ታት ። ዐረ ፡ ኍ ፡ ኹብዝ ፤ ዛት) ፤ እንጌራ ፡ ዳቦ ፡

ጣቢታ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በኅብዝና ፡ በኅብዝት ፡ ፈንታ ፡ ኅብስት ፡ ይላል ፤ ስ ፡ በልማድና ፡ በጸሓፊ ፡ ስሕተት ፡ የ ገባ ፡ ነው ፤ ደነባ ፡ ገነባ ፡ ብሎ ፡ ደምብ ፡ ግምብ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ኅብስተ ፡ ሰገም ። ኅብስተ ፡ ስንዳሴ ። ኅብ ስተ ፡ በረከት ። ኅባውዘ ፡ ቍርባን ፡ (መሳ፯ ፡ ፲፫ ። ዮ ዲ፲ ፡ ፭ ። ሲኖዶ ። ማቴ፲፪ ፡ ፬) ።

ማኅበዝ ፤ ምኅባዝ ፤ መጋገሪያ ፤ እቶን ፡ ማድ ፡ ቤት ። ጤሰ ፡ ማኅበዝ ። ቦ ፡ ዘይትቀነይ ፡ ምድረ ፡ ወየሐርስ ፤ ቦ ፡ ዘገነት ፡ ወቦ ፡ ዘዐጸደ ፡ ሐምል ፤ ቦ ፡ ዘይጸርብ ፡ ወቦ ፡ ዘይገልፍ ፡ ወቦ ፡ ዘምኅባዝ ፤ አ ልቦ ፡ ዘይትናገር ፡ ውስተ ፡ ምኅባዝ ፡ እንዘ ፡ ይገ ብሩ ፡ ኅብዝተ ፡ (አዋል ። ሥር ፡ ጳኵ) ። በምኅባዝ ፡ ፈ ንታ ፡ ምኅማዝ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኢውዕየት ፡ ቀዊማ ፡ ማእከለ ፡ ውዑይ ፡ ወርሱን ፡ ምኅማዝ ፡ (ስንክ ፡ ግን፳) ።

ኅባዝ ፤ አው ፡ ኅንባዝ ፤ አጣብቂኝ ፡ የሥ ቃይ ፡ መማሪያ ፤ እንደ ፡ ወፍጮና ፡ እንደ ፡ ምጣድ ፡ ያለ ፤ ዐላውያን ፡ ሰማዕታትን ፡ የሚሣቅዩበት ። አዘዘ ፡ ያዕርግዎሙ ፡ መልዕልተ ፡ ኅንባዝ ፡ እስከ ፡ ይውሕዝ ፡ ደሞሙ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። አዘዘ ፡ ያዕርግዎ ፡ ላዕለ ፡ ኅ ንባዝ ፡ ወየዐጽርዎ ፡ ሥጋሁ ፡ እስከ ፡ ውሕዘ ፡ ደሙ ፡ ከመ ፡ ማይ ። አዘዘ ፡ ይስቅልዎ ፡ ዲበ ፡ ኅንባዝ ፡ ወየ ዐጽርዎ ፡ በመንኰራኵረ ፡ እሳት ፡ ዘኀጺን ። ወሰበሮ ፡ መልአክ ፡ ለኅንባዝ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፲፰ ። ግን፲፱ ። ሠኔ፬ ፡ ፳) ። ን ፡ ስሯጽ ፡ ኹኖ ፡ ገብቷል ፤ የግእዝ ፡ መላሾች ፡ ዐረቡ ፡ ሐብ ፡ ሕቡብ ፡ ያለውን ፡ ሕባብ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሕንባብ ፡ እንዳሉት ፡ ኅባዝንም ፡ ኅንባዝ ፡ ብለውታል ።

ኀብጠ ፤—ዐበጠ ፤—ሐቢጥ ፡ ሐብጠ ።

ኀበየ ፤—ጠበቀ ፤—ሐብይ ፡ ሐበየ ።

ኀብለ ፤—ዐበለ ፤—ሐቢል ፡ ሐብለ ።

ኀብሎ ፤ ሎት ፤ (ኀበለ ፡ ይኄብል ፡ የኀ ብል ። ዐረ ፡ ኀቢለ) ፤ መከፋት ፡ መጨከን ፤ ማበድ ፡ መወግሸት ፤ መድፈር ፡ አለማፈር ፤ የማይገባውን ፡ መና ገር ፡ መሥራት ፤ ይገባኛል ፡ ማለት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በኀበለ ፡ ፈንታ ፡ ተኀበለ ፡ ይላል ፡ ስሕተት ፡ ነው ። እፎ ፡ እንከ ፡ ተኀበለ ፡ ልብከ ። ተኀበሉ ፡ አግብርት ፡ ወወ ረዱ ፡ ላዕሌነ ። ደንገፀ ፡ ፋርስ ፡ እምተኀብሎታ ። ቀሲስ ፡ ዘተስዕረ ፡ በርትዕ ፡ በእንተ ፡ ኀጢአቱ ፡ ወእ ምዝ ፡ ተኀበለ ፡ ላዕለ ፡ ግብረ ፡ መልእክት ። ዘተኀ በለ ፡ ከመ ፡ ያውስብ ፡ ራብዓየ ፡ (ኢዮ፲፭ ፡ ፲፪ ። ዮዲ ፲፬ ፡ ፲፫ ። ፲፮ ፡ ፲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፮ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፲) ።

ኀባሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ ደፋር ፡ ጨካኝ ። ደፋሪ ፡ ወኀባሊ ። እምሰብእ ፡ ዐማፂ ፡ ወኀ ባሊ ፡ ባልሐነ ፡ (ቄድር ። ሊጦን) ።

አኅበለ ፤ አስተኀበለ ፤ አስደፈረ ፡ አስጨከነ ፤ በሉ ፡ በሉ ፡ አለ ።

መኀብል ፤ መስተኀብል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚያስደፍር ፤ የሚያስጨክን ። ምስለ ፡ መስ ተኀብ(ይ)ል ፡ ኢትኅበር ፡ መንገደ ፡ (ሢራ ፡ ፰ ፡ ፲፭) ።

ተኀበለ ፤ ተደፈረ ፤ ተናቀ ፡ ተጠቃ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊ ፡ ነው ። ተኀባሊ ፡ (አፈ ፡ ተ፬) ።

ኅቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብልት) ፤ የተደፈረ ፡ የተናቀ ፤ ጥቁ ። ክፉ ፡ እብድ ፡ ደፋር ፡ ጨካኝ ። ኅቡ ላን ፡ ወዝሉፋን ፡ (፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲) ።

ኅብል ፤ ድፍረት ፤ ክፋት ፡ ጭካኔ ።

ተኃበለ ፤ ተደፋፈረ ፡ ተጨካከነ ።

አስተኃበለ ፤ አዳፈረ ፡ አደፋፈረ ፤ አጨካከነ ።

መስተኃብል ፤ የሚያደፋፍር ፤ አጨካካኝ ።

ኀቢን ፤ ኖት ፤ (ኀበነ ፡ የኀብን ፡ ይኅ ብን ። ዐረ ፡ ኀበነ) ፤ መሸጕጥ ፡ መከተት ፤ ከኪስ ፡ ከሴደርያ ፡ ማግባት ፤ የሰዓት ፡ የገንዘብ ፡ የማረሚያ ። ማ ጥለቅ ፡ መልበስ ፤ ሰውነትን ፡ በቀሚስ ፡ መከተት ። ራስን ፡ ማሰር ፤ መጠምጠም ።

(ጥ) **ኅባኔ ፤ (ንያት) ፤** ቀሚስ ፤ ያንገት ፡ የደረት ፡ ልብስ ፤ የቀሚስ ፡ ተካሪስ ። ኅባኔ ፡ ፀፈረ ፡ ውስተ ፡ ክሣ ዱየ ። ይኩን ፡ መልበሱ ፡ ለካህን ፡ ርሒበ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅባኔ ። ጽሕሙ ፡ ከነ ፡ ነዊኀ ፡ ወይበጽሕ ፡ እስከ ፡ ኅባ ኔሁ ፤ ትጥቅ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፲፰ ። ሲኖዶ ። ስንክ ፡ ግን፲፫ ። መዝ ፡ ፻፴፪) ። ልብስ ፡ ምንኵስና ፤ እንደ ፡ ሞጣሕት ፡ ያለ ፡ ባንገት ፡ ተጠልቆ ፡ ወደ ፡ ፊትና ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ እ ስከ ፡ ታች ፡ የሚወርድ ። የራስ ፡ ማሰሪያ ፤ ጥምጥም ፡ መጠምጠሚያ ። የልብስ ፡ ዘርፍ ፤ የኩታ ፡ ጫፍ ፤ ጥለቱ ፡ ዕዳያቱ ፤ ወይም ፡ ጥልፍ ፡ ዝምዝማት ።

ኅብር ፤—ቀለም ፤ ዐይነት ፤—ሓብሮ ፡ ሓበረ ።

ኀቢር ፤ ሮት ፤ (ኀበረ ፤ ኀብረ ፡ የኀብር ፡ ይኅበር ። ዕብ ፡ ሓቤር ። ሱር ፡ ሓባር) ፤ ማበር ፤ ማኼር ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፡ መግጠም ፡ መዋ ደድ ፡ መስማማት ፤ መጨመር ፡ ዐብሮ ፡ መቈጠር ፤ ፩ ፡ ልብ ፡ ፩ ፡ ሐሳብ ፡ መኾን ። ኀበሩ ፡ ቃለ ፡ ነቢያት ። ወ እሶርሂ ፡ ኀብረ ፡ ምስሌሆሙ ። ኢትኅበር ፡ ምስለ ፡ ኃጥኣን ፡ ለእመ ፡ በዝኁ ። ሀበነ ፡ ንኅበር ፡ በዘዚኣከ ፡ መንፈስ ። እለ ፡ የኀብሩ ፡ በሕጋ ፡ ለቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ድጓ ። መዝ ፡ ፹፪ ። ሢራ፯ ፡ ፲፪ ። ቅዳ ። ቀሌ) ።

ኀባሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚያብር ፡ ዐባሪ ፤ ኄረኛ ፡ ዐድመኛ ፤ መሳይ ።

አኅበረ ፤ አሳበረ ፤ አስተባበረ ፤ አጋጠመ ፡ አንድ ፡ አደረገ ፤ አስማማ ። ኵሎ ፡ አኀዊሆሙ ፡ አኅበሩ ፡ ም ስሌሆሙ ። ዘአኅበረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ሐዊረ ። አኅ ብር ፡ ሠቃተ ። መኑ ፡ ዘያኀብሮ ፡ ለክርስቶስ ፡ ም ስለ ፡ ቤልሖር ፡ (ዕዝ፳ ፡ ፫ ። ዘኍ፩ ፡ ፶፩ ። ዘፀ፳፮ ፡ ፲፩ ። ፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፲፭) ።

—፤ አማሰለ ፤ አዋሐደ ። አኅብሪዮ ፡ እንዲል ፡ (ትግሬ) ።

ተኃበረ ፤ ተባበረ ፡ ተነባበረ ፤ ተማፈረ ፡ ተጨ ማመረ ። ኢይትኃበር ፡ ውስተ ፡ ማኅበሮሙ ፡ ዘደም ።

ወኢይትኃበር ፡ ምስለ ፡ ኅሩያኒሆሙ ። ምስለ ፡ ጻድቃን ፡ ኢይትኃበር ። ይከልአሙ ፡ እምዐቂበ ፡ ልብ ፡ ተኃብሮቶሙ ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ፡ ወተናግሮቶሙ ፡ ምስሌሆሙ ። ተኃባሪ ፡ ውስተ ፡ ግዕዙ ፡ ለቅዱስ ፡ (መዝ ፡ ፲፭ ። ፺፱ ። ምሳ ፡ ፴፪ ። ፊልክ ፡ ፺፩ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

ኅቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ ያበረ ፤ የተባበረ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ እኩያ ፡ ዐብሮ ፡ አደግ ፡ ባል ንጀራ ። ኅቡር ፡ ምስሌነ ፡ በዛቲ ፡ ጸጋ ። ኅቡረ ፡ ህላዌ ። ኅቡረ ፡ መንበር ። ኅቡረ ፡ ካህንየ ። ኅቡራነ ፡ ግዕዝ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ተረ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፰) ።

ኅቡረ ፤ (ዲቂቅ ፡ አገባብ) ፤ ዐብሮ ፡ አንድ ፡ ኹኖ ፤ ባንድነት ፡ አንድጋ ። ዘብልዐ ፡ ኅቡረ ፡ ይመውት ፡ ኅቡረ ። ምስሌሆሙ ፡ ኅቡረ ። ሶበ ፡ ይሄልዉ ፡ ኅቡረ ። ኢታድርግ ፡ ኅቡረ ፡ (አዋል ። መዝ ፡ ፬ ። ፻፴፪ ። ሚራ፯ ፡ ፰) ።

ኅብረት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ አንድነት ፤ ማበር ፡ መተባበር ፡ አንድ ፡ መኾን ፤ መስማማት ። ኅብረተ ፡ ህላዌ ። ኅብረተ ፡ ሥላሴ ። ኅብረተ ፡ ዜማ ። ኅብረተ ፡ ቃል ። ኢይፈቅዱ ፡ ኅብረተ ፡ አበዊሆሙ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። አርጋ ። አዋል ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

ኆባሬ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ድማሬ ፡ ወኆባሬ ፡ (ቅዳ) ።

ኅብር ፤ (ራት) ፤ ወገን ፡ ክፍል ፡ ዳርቻ ፤ የቦታ ፡ የስፈር ። ውስተ ፡ አሐዱ ፡ ኅብር ፡ እምነ ፡ ገራህቱ ። ውስተ ፡ አሐዱ ፡ ኅብረ ፡ ሀገር ። ኅብረ ፡ በድው ። ኅብር ፡ ዘባሕረ ፡ ኪኔሬት ። ኅብር ፡ ዘደብረ ፡ ኤፍሬም ። ቁም ፡ መንገለ ፡ የማን ፡ አሐደ ፡ ኅብረ ፡ (ሩት፪ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፳፯ ። ዘኍ፴፫ ፡ ፯ ። ኢያ፲፫ ፡ ፳፯ ። መሳ፲፱ ፡ ፩ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፪ ፡ ፶፱) ።

ማኅበር ፤ (ራን) ፤ በቁሙ ፤ አንድነት ፤ ጉባኤ ፡ ሸንጎ ፡ ብዙ ፡ ሰው ፤ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ሥርዐተ ፡ ማኅበር ። ዐቀብ ፡ ማኅበረነ ። ማኅበሮሙ ፡ ለነቢያት ። ማኅበረ ፡ ሕዝብ ። ማኅበረ ፡ ሠለስቱ ፡ አስማት ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፱ ። ቅዳ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ። ኤር፴፫ ፡ ፲፯ ። አርጋ) ።

—፤ ወገን ፡ ነገድ ፤ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ጭፍራ ፤ ሰራዊት ። ሰራዊተ ፡ ገብርኤል ፡ በበ ፡ ማኅበሮሙ ። ዳታን ፡ ወአቤሮን ፡ ወማኅበራኒሆሙ ። ማኅበሩ ፡ ለዲዮቅልጥያኖስ ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ሐም፩) ።

ማኅበራዊ ፤ የማኅበር ፤ ማኅበረተኛ ፤ ማኅበርነት ፡ ያለው ። አንትሙ ፡ ማኅበራውያን ፤ መነኮሳት ፡ ማኅበራውያን ፡ (ሥር ፡ ጸሎ) ።

አማኅበረ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ ሰበሰበ ፤ ማኅበር ፡ ሠራ ፤ ጉባኤ ፡ አደረገ ፤ ሸንጎ ። ዘአፍጠንክሙ ፡ ለተጋብኦ ፡ ወለአማኅብሮ ። ኢያማኅበረታ ፤ አላ ፡ ረሰየታ ፡ ለባሕቲታ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲ ። አዋል) ።

ማኅበርት ፤ (ታት) ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፤ ንብብር ። መኑ ፡ ይበውእ ፡ ውስተ ፡ ማኅበርተ ፡ እንግድዓሁ ፡ (ኢዮ፵፩ ፡ ፬) ።

—፤ የልብስ ፡ መጋጠሚያ ፤ ስፌት ፡ ዝራር ፡ ተካፊስ ። ወውስተ ፡ ክልኤሆን ፡ ማኅበርቱ ። (ዘፀ፴፯ ፡ ፳፭) ።

ኅብስት ፤—የተጋገረች ፤ እንጀራ ፤—ኅቢዝ ፡ ኀበዘ ።

ኀጕል ፤—ጥፋት ፤—ሀጕል ፡ ሀጕለ ።

ኀድአ ፤—ጸጥ ፡ አለ ፤—ሀዲእ ፡ ሀድአ ።

ኀዲግ ፤ ጎት ፤ (ኀደገ ፡ የኀድግ ፡ ይኅድግ ። ዕብ ፡ ሐዳል ፤ ዐዛብ) ፤ መተው ፡ መጣል ፤ ይቅር ፡ ማለት ፤ መፍታት ፡ መልቀቅ ፤ ማራቅ ። ሰበቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ለምንት ፡ ኀደገኒ ። ኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ። ኵሉ ፡ ዘየኀድግ ፡ ብእሲቶ ። አንዘ ፡ ወኢትኅድጋ ። ኢትኅድግ ፡ ምሕረተከ ፡ እምነ ፡ ቤትየ ፡ (መዝ ፡ ፳፩ ። ማቴ፮ ፡ ፲፪ ። ሚራ፯ ፡ ፳፯) ።

—፤ በቁሙ ፤ ማደግ ፤ ጡትን ፡ ልጅነትን ፡ መተው ። ደገገን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ልህቀ ፡ ብሎ ፡ አደገ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ኅዳጊ ፤ (ጊት ፡ ግያን ፡ ያት) ፤ የሚተው ፤ ይቅር ፡ ባይ ። ኮነ ፡ ተሐራሚ ፡ ወኮነ ፡ ኀዳጊ ። ክርስቶስ ፡ ኀዳጊ ፡ ኀጢአት ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፭ ። ቄር ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

አኅደገ ፤ አስተወ ፡ አስጣለ ፤ ታደገ ፡ አዳነ ፤ አፋታ ። አኅደጉነ ፡ ዘንተ ፡ አሠረ ። መኑ ፡ ያኅድገነ ፡ ፍቅሮ ፡ ለክርስቶስ ። ከመ ፡ ታኅድጎ ፡ ለምታ ፡ እምእደ ፡ ዘባጢ ። ሰአለቶ ፡ ለእኁሃ ፡ ከመ ፡ ያኅድጋ ፡ እምታ ፡ ወአኅደጋ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፲፭ ። ሮሜ፰ ፡ ፴፭ ። ፴፰ ። ዘዳ፳፭ ፡ ፲፩ ። ዮሴፍ) ።

ተኅድገ ፤ ተተወ ፡ ተጣለ ፤ ተፈታ ፡ ተለቀቀ ፤ ቀረ ፡ ኖረ ፤ ተከለከለ ። ተኅድገ ፡ ይሁዳ ። አህጉር ፡ እለ ፡ ተኅድጋ ። ብእሲት ፡ ዘተኅድገት ፡ በዝሙት ። ተኅድጉ ፡ ሰይጣናት ፡ ላዕሌነ ። ኢይትኅደግ ፡ ዝየ ፡ እብን ፡ ዲበ ፡ እብን ። ኢንትኅደግ ፡ እምአብኦ ፡ ቍርባን ፡ (ሚል፪ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፴፮ ፡ ፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፲፮ ። ፊልክ ፡ ፺፮ ። ማቴ፳፬ ፡ ፪ ። ዘኍ፱ ፡ ፯) ።

ኅዱግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ድግት) ፡ የተተወ ፡ የተሰረየ ፤ የተፈታ ፡ የተለቀቀ ፤ ልቅ ፡ ስድ ። ኀጣይኢሃ ፡ ኅድግት ። ብእሲት ፡ ኅድግት ። ወዘሰ ፡ ኅድግተ ፡ አውሰበ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፭ ። ኢሳ፶፱ ፡ ፮ ። ማቴ፭ ፡ ፴፪) ። ኅዱግ ፡ ስኩር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኅዳግ ፡ ይባል ፤ አያስኝም ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፰) ።

ኅድገት ፤ (ታት) ፤ (ላ ፡ ጥ) መተው ፡ መጣል ፤ መፍታት ፡ መፈታት ፤ አፈታት ፤ ዕረፍት ፤ ስሬት ። የሥራ ፤ የሴት ፤ የኀጢአት ። ከመ ፡ ትጸውዕ ፡ ኅድገተ ። ዓመተ ፡ ኅድገት ። በአንተ ፡ ከሊአ ፡ ኅድገተ ፡ ብእሲት ። ኅድገተ ፡ አበሳ ፡ (ኤር፵፩ ፡ ፰ ። ዘሌ፳፯ ፡ ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ። ቅዳ) ። በኅድገት ፡ ፈንታ ፡ ኅዳጋት ፡ ይባል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወገብረ ፡ ኅዳጋቲሃ ፡ ኵሎ ፡ ደወለ ፡ መንግሥቱ ፡ (አስቴ፪ ፡ ፲፰) ። በሚገዛው ፡ አገር ፡ ላለው ፡ ሕዝብ ፡ ኹሉ ፡ ዕረፍት ፡ ነጻነት ፡ ሰጠ ፤ ግብር ፡ አቀለለ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ኀዳግ ፤ (ጋት) ፤ በቁሙ ፤ የመጽሐፍ ፡ እግር ፤ ከቀለሙ ፡ በታች ፡ እጅ ፡ የሚያርፍበት ፡ ባዶ ፡ ብራና ፤ ስፋቱ ፡ ከአርእስትና ፡ ከገጽ ፡ ከግልየት ፡ የሚበልጥ ። ሥርው ፤ ጥንት ። ንግበእኬ ፡ ኀበ ፡ ኀዳገ ፡ ነገር ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ኀድጋን ፤ ኀድገት ፤ ፍች ፡ ልቅ ፤ የባልና ፡ የሚስት ፡ መለያየት ፤ የጋብቻቸው ፡ ውል ፡ መፍረስ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ኀድጋን ፡ ገት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኀዳጋት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። መጽሐፈ ፡ ኀዳጋት ፡ (ዘዳ፳፬ ፡ ፩ ። ኢሳ፶ ፡ ፩ ። ማቴ፭ ፡ ፴፩ ። ማር፲ ፡ ፬) ። ፍልጣንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ተኃደገ ፤ ተፋታ ፡ ተላቀቀ ፤ ተለያየ ። ብእሲት ፡ ኢትትኃደግ ፡ ምስለ ፡ ምታ ። ኢትፍቅድ ፡ ተኃድጎ ፡ ምስሌሃ ። ኢያብዝኑ ፡ ተኃድጎ ፡ ምስለ ፡ አንስቲያሆሙ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፲ ፡ ፳፯ ። ቀሌ) ።

አስተኃደገ ፤ አፋታ ፡ አላቀቀ ፤ አለያየ ፡ ገላገለ ። ተባአሱ ፡ ከልኤሆሙ ፡ ወአልቦ ፡ ዘያስተኃድጎሙ ፡ በማእከሎሙ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፯) ።

ኀዳጥ ፤—ጥቂት ፤—ኅጣጥ ፤ ኀጠ ፡ ኀጠጠ ።

ኀደየ ፤ አበሰለ ፤—ሀድይ ፡ ሀደየ ።

ኀደመ ፤-አንቀላፋ ፤-ሀዲም ፡ ሀደመ ።

ኀደመ ፤-ተረተ ፤-ሐድሞ ፡ ሐደመ ።

ኀዳፍ ፤—ማኸራት ፤—ሐዳፍ ።

(ጥ) **ኀድፎ ፤ ፎት ፤ (ኀደፈ ፡ ይኄድፍ ፡ የኀድፍ ። ቀ(ደ)ዘፈ) ፤** መቅዘፍ ፤ ባሕርን ፡ በትርከዛ ፡ መክፈል ፡ መሠንጠቅ ፤ ታንኳን ፡ መርከብን ፡ መምራት ፡ ማስኬድ ፤ ማዘዝ ፡ መጠበቅ ፤ እንዳይሰጥም ። ከመ ፡ ዘየኀድፍ ፡ ውስተ ፡ ብዙኀ ፡ ሞገድ ። ኀደፈት ፡ በንዋየ ፡ ዕፀ ፡ ምኑን ። ኀድፈኒ ፡ እማዕበለ ፡ ኀጢአት ፤ ዘይኄድፎ ፡ ለዓለም ፡ እማዕበለ ፡ ኀጣውእ ፡ በራግናተ ፡ ወንጌሉ ፡ ቅዱስ ፡ (ምሳ፳፫ ፡ ፴፬ ። ጥበ፲ ፡ ፬ ። አርጋ) ።

—፤ መወልወል ፤ ማደስ ፡ ማጽናት ። ከመ ፡ ነኀድፍ ፡ ልበሙ ፡ ለመሀይምናን ። ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይኄድፍ ። ኀድፍ ፡ ልበሙ ፡ በፈሪሆትከ ። ለኀድፎ ፡ ነፍስ ፡ (ቅዳ ፡ አት ። ሕር ። ቄድር ፡ ገ፲፩ ። ፶፫) ።

—፤ መምከር ፤ ማስተማር ። ምስጢሩ ፡ ከመምራትና ፡ ከማጽናት ፡ ይገባል ። ወኃጥኣን ፡ ይኄድፉ ፡ ሕብለ ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፩) ።

ኀዳፍ ፤ ኀዳፊ ፤ (ፈት ፡ ፍያን ፡ ያት) ፤ የሚቀዝፍ ፡ ቀዛፊ ፤ መሪ ፡ ጠባቂ ፡ መምር ። ወዙሉ ፡ ዘኀዳፍ ። ኀዳፍያንኪ ። ኀዳፊ ፡ ነፍሳት ። ኀዳፍያነ ፡ ክርስቲያን ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፰ ። ቅዳ ፡ ኪዳ) ።

መኀድፍ ፤ (ፍት ፡ ፋን ፡ ፋት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ቀዛፊ ። መኀድፋኒ ፡ ፍርሀት ፡ (ማር ፡ ይሥ፳፯) ።

ኀዳፍ ፤ (ብ ፡ አኀዳፍ) ፤ መቅዘፊያ ፤ ትርከዛ ፤ መያዣው ፡ እንደርፍ ፡ ማፉ ፡ እንደ ፡ ድግር ፡ ያለ ፡ ዝርግ ፡ ጠፍጣፋ ፤ ቀላል ፡ ዕንጨት ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፯) ።

—፤ የመርከብ ፡ ኸራት ፡ በስተኋላ ፡ ኹኖ ፡ የመርከቡን ፡ ፊት ፡ የሚመልስና ፡ የሚቀልስ ፤ ወደ ፡ ወደዱበት ፡ የሚያስኼድ ። ይመይጦን ፡ ብእሲ ፡ በኀዳፍ ፡ ንኡስ ፡ ወያበውኦን ፡ ውስተ ፡ መርሶ ፡ ኀበ ፡ ፈቀደ ፡ (ያዕ ፡ ፬) ።

ኀዳፍ ፡

—፤ ዕውቀት ፡ ምክር ፤ ሥልጣን ። ዘሰ ፡ አጥረየ ፡ ኀዳፈ ። እሰ ፡ አልቦሙ ፡ ኀዳፍ ። እንቲኣከ ፡ ኀዳፍ ፡ አ ፡ አብ ፡ ትሠርዕ ፡ ዙሉ ፡ (ምሳ፩ ፡ ፭ ። ፲፩ ፡ ፲፬ ። ጥበ ፲፬ ፡ ፫) ።

ተኀደፈ ፤ ታደፈ ፤ ተወለወ ። ተቀዘፈ ፤ ታዘዘ ፡ ተጠበቀ ። ተኀደፍ ፡ በእደ ፡ ዚኣከ ፡ (ጥበ፲፬ ፡ ፯) ።

ኀዱፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ድፍት) ፤ የታደፈ ፤ የተቀዘፈ ፤ ጥብቅ ።

ኀዳፌ ፤ መቅዘፍ ፤ መቀዘፍ ፤ አቀዛዘፍ ፡ ቀዘፋ ። ትእዛዝ ፡ ዕውቀት ፤ ፈሊጥ ። በኀዳፌ ፡ ይከውን ፡ ጸብእ ፡ (ምሳ፳፬ ፡ ፯) ።

ማኀደፍ ፤ (ብ ፡ መኃድፍ) ፤ መቅዘፊያ ። ማደፊያ ፡ መወልወያ ፤ መንዲል ፡ ማወሻ ፡ ማበሻ ። በማኀደፍ ፡ ፈንታ ፡ ማኀፈድ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ወእምዝ ፡ ይትመጦ ፡ ንፍቅ ፡ በማኀፈድ ። ጸሎት ፡ ላዕለ ፡ ማኀፈደት ፡ (ሥር ፡ ቅዳ) ።

ምኀዳፍ ፤ (ፋት) ፤ የቀዛፊና ፡ የመቅዘፊያ ፡ የትርከዛ ፡ በታ ።

ኀዲር ፤ ሮት ፤ (ኀደረ ፡ የኀድር ፡ ይኀድር ፤ ቤተ ። ዕብ ፡ ሐዳር ። ዐረ ፡ ኀደረ) ፤ ማደር ፤ ከሠርክ ፡ እስከ ፡ ነግህ ፡ ባንድ ፡ ቦታ ፡ መኖር ፤ ተኝቶ ፡ ተጋድሞ ፡ ሌሊትን ፡ በንቅልፍ ፡ ማሳለፍ ። ገሐሡ ፡ ቤተ ፡ ገብርከሙ ፡ ወኀድሩ ፤ ወይቤልዎ ፡ ኑኀድር ፡ ውስተ ፡ መርሕብ ። ረቢ ፡ አይቴ ፡ ተኀድር ፤ ወርእዩ ፡ ኀበ ፡ የኀድር ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፪ ። ዮሐ፩ ፡ ፴፱) ።

—፤ መግባት ፡ መከተት ፤ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ማለፍ ፡ ውሳጣዊ ፡ መኾን ። ኀደረ ፡ ቤተ ፡ ነዳይ ፤ ኀደረ ፡ ውስተ ፡ ማኀፀን ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

—፤ ከሰው ፡ መጠጋት ፤ አሽከር ፡ ሎሌ ፡ ዐማች ፡ መኾን ። ኀደረ ፡ ኀበ ፡ አሐዱ ፡ ዐዱላማዊ ፡ (ዘፍ፴፰ ፡ ፩) ።

—፤ መኖር ፡ መጽናት ፤ መተባበር ፡ መስማማት ። ኢየኀድራ ፡ አእባን ፡ ውስተ ፡ ኀድቅ ። ዘበቱ ፡ የኀድር ፡

ሡሉ ፡ ሕንጻ ። ርእስ ፡ ዘቦቱ ፡ የኀድር ፡ ሡሉ ፡ ሥጋ ፡ ወይትዋደድ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፱ ። ኤፌ፪ ፡ ፳፩ ። ፩ ፡ ፲፮ ። ቆላ፪ ፡ ፲፱) ። በኀደረ ፡ ፈንታ ፡ ተኀድረ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። አጽናፍ ፡ ዘይትኀደር ፡ እምሰማይ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፳፮) ።

ኃዳሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ደርት) ፤ የሚያድር ፡ ዐዳሪ ፤ እንግዳ ፡ ጥገኛ ፤ ደባል ፡ ሎሌ ፤ አሽከር ፡ ቤት ፡ ሰብ ። ኀፍረት ፡ ለኀዳሪ ፡ በሪቀ ፡ ማኃደር ። ኀዳሪ ፡ ዘአሐቲ ፡ ዕለተ ፡ ኀደረ ። ኀደርቱ ፡ ለካህን ። ኀዳሪ ፡ ወገባኢ ። ባእ ፡ ኀዳሪነ ፤ ፃእ ፡ ኀዳሪነ ፡ (ሚራ፵፩ ፡ ፲፱ ። ጥበ፭ ፡ ፲፭ ። ዘሌ፳፪ ፡ ፲ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፵፭ ። ሚራ፳፱ ፡ ፳፮ ፡ ፳፯) ።

ኃዱር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ድርት) ፤ ያደረ ፤ የኖረ ፡ የሰፈረ ። ወሡሉ ፡ ምግባረ ፡ መንፈስ ፡ ኃዱር ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ። ኩን ፡ ምስሌሆሙ ፡ ኃዱረ ። እለ ፡ ኃዱራን ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (አፈ ፡ ድ፲፭ ። ፊልክ ፡ ፻፹፩ ። መገ ፡ ፴፪) ።

ኃድረት ፤ ማደር ፡ መኖር ፤ አስተዳደር ። ዐዳር ፤ ትዳር ፡ ኑሮ ። በእንተ ፡ ኃድረተ ፡ አኀው ። ወኃድረቶሙ ፡ ለእስራኤል ፡ (ፊልክ ፡ ፻፹፩ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፵) ።

አኃደረ ፤ አሳደረ ፡ አስገባ ፤ አኖረ ፡ አስጠጋ ፤ አስቀመጠ ። አብእ ፡ ነዳየ ፡ ወአኃድሮ ፡ ውስተ ፡ ጽላሎትከ ። ሎጥ ፡ አኃዳሬ ፡ እንግዳ ። ለእመ ፡ አኃደርከ ፡ ነኪረ ፡ ምስሌከ ። ያኀስረከ ፡ ዘአኃደርከ ። ወአኃደሮሙ ፡ ህየ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ን ፡ ፲፭ ። ሚራ፲፩ ፡ ፴፩ ። ፳፱ ፡ ፳፰ ። ፪ዜና ፡ ፰ ፡ ፪) ።

ተኃደረ ፤ ተዳደረ ፤ ተጣጋ ፡ ተቃረበ ፤ ተጎራበተ ። አውፅኦሙ ፡ እምኔከ ፡ ወኢትትኃደሮሙ ። ቦ ፡ እለ ፡ ኢተኃደራ ፡ ምስለ ፡ ካልኣቲሆን ፡ (ዘፀ፳፫ ፡ ፴፪ ። ሄርማ ፡ ገ፹) ።

አስተኃደረ ፤ አስተዳደረ ። አስማማ ፤ አስተካከለ ፤ የሕንጻ ። መኑ ፡ አስተኃደረ ፡ ማእዘኒሃ ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፮) ።

ማኃደር ፤ (ራት ፤ መኃድር ። ዐረ ፡ ኂድር ። ዕብ ፡ ሔዶር ፤) ማደሪያ ፡ ሰፈር ፡ ቤት ፡ በኣት ፤ የመኝታ ፡ ቦታ ፡ ዕልፍኝ ፤ በታላላቅ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የሚሠራ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ክፍል ፡ ደጃፍና ፡ መስኮት ፡ ያለው ፤ ድንኳን ፡ መቃብር ። ማደሪያነት ፡ ላለው ፡ ለቦታ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ማኃደረ ፡ እንግዳ ። አተዉ ፡ ማኃደሪሆሙ ። እንታክቲ ፡ ማኃደር ። በእንተ ፡ ማኃደራት ። ሲሳይ ፡ ወዐራዝ ፡ ወማኃደር ። ቱከለ ፡ ማኃደረ ። ማኃደሩ ፡ ለሡሉ ፡ ዘሞተ ፡ ምድር ፡ (ኪዳ ። ዮዲ፲፫ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፳፰ ። ፍ ፡ ን ፡ ፳፫ ፡ ፵፪ ። ዘፍ፵፭ ፡ ፲፮ ። ኢዮ፵ ፡ ፳፫) ።

—፤ ቀመር ፤ የቀመር ፡ ስም ፤ ዐውደ ፡ ፀሓይ ፡ ፳፰ ፡ ዓመት ፤ ዕለት ፡ ወንጌላዊ ፡ ረቡዕና ፡ ማቴዎስ ፡ የሚገናኙበት ። የጨረቃም ፡ ነገር ፡ አለበት ፡ (አቡሻ ፡ ፬) ።

ኃዳር ፤ (ዕብ ፡ አዳር ፤ መጋቢት ። ቅብጥ ፡ አቶር) ፤ በቁሙ ፤ የወር ፡ ስም ፡ የመስከረም ፡ ሦስተኛ ፤ ያዝመራ ፡ ወራት ፡ ጠባቆች ፡ ከዱር ፡ የሚያድሩበት ። አመ ፡ ሰሙኑ ፡ ለኃዳር ። መንፈቀ ፡ ኃዳር ። (ስንክ ፡ ኀዳ፳ ። ፲፭) ።

ኀወ ፤ **ኀወወ** ፤ (ኀዊው ። ከዊው ፡ ከወ ፤ ከወወ) ፤ ከፈተ ፡ ከፋፈተ ፤ ተከፈተ ፡ ክፍት ፡ ኾነ ።

ኃዋ ፤ (ብ ፡ ኀዋኀው ። ዕብ ፡ ሐዋሕ ፤ ሐዋሒም) ፤ ነቅ ፤ ሥንጥቅ ። በቁሙ ፤ ክፍት ፡ ባዶ ፡ ወለል ፤ የቤት ፡ የደጃፍ ። አየር ፤ የሰማይና ፡ የምድር ፡ መካከል ፤ የርጐዕ ፡ ነፋስ ፡ ቦታ ። መጣፍ ፡ ግን ፡ በኀዋ ፡ ፈንታ ፡ ኀዋኀው ፡ ይላል ። ኃዋኃወ ፡ ሰማይ ። ኃዋኃወ ፡ ፈለክ ። ኃዋኃወ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ሔኖ ። አቡሻ ። ቅዳ) ።

ኆኅት ፤ (ብ ፡ ኆኃት ፤ ኀዋኀው ። ዐረ ፡ ኀውኀት) ፤ ታናሽ ፡ ጠባብ ፡ መስኮት ፡ ፉካ ፤ ዐይን ፡ የሚያስልክ ፡ እጅ ፡ የሚያሾልክ ፤ ነፋስና ፡ ብርሃን ፡ የሚያገባ ። ደጃፍ ፡ በር ፤ የቤት ፡ የቅጥር ፡ መውጫ ፡ መግቢያ ፤ ባደው ፡ ክፍቱ ፡ ሳንቃ ፡ የሚከድነው ፡ መዝጊያ ፡ የሚደፍነው ። አንቀጽን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ፤ ንቅጸ ። ኆኅተ ፡ አንቀጽ ። ለሡሉ ፡ ዘመጽአ ፡ ርኅው ፡ ኆኅትየ ። ባእ ፡ ቤተከ ፡ ወዕጹ ፡ ኆኅተከ ። ይትረኀዋ ፡ ኆኃት ፡ እለ ፡ እምፍጥረት ። አርኀወ ፡ ኆኃተ ፡ ሰማይ ። እስመ ፡ ሰበረ ፡ ኆኃተ ፡ ብርት ፡ (ኪዳ ። ኢዮ፴፩ ፡ ፴፪ ። ኢሳ፳፮ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፳፫ ። ፸፯ ። ፻፮) ።

ኆኃ ፤ (ብ ፡ ኆኃት ። ዐረ ፡ ኀውኀ ። ሱር ፡ ሓውሓ ። ዕብ ፡ ሖዋሕ ፤ ሦክ) ፤ የባሕር ፡ ኰክ ፤ እሾኻም ፡ ፍሬው ፡ ጥቍር ፤ ዘይቶንና ፡ ዘቢብ ፡ የሚመስል ፤ ተምር ፡ የሚያክክል ። ቈጽለ ፡ ኆኃት ። ከመ ፡ ቈጽለ ፡ ኆኃት ፡ (ቀሌ ። ግንዘ) ።

ኆኄ ፤—ስመ ፡ ፊደል ፤—ሆሄ ፡ ሀ ።

ኆሠ ፤—ነቀነቀ ፤—ሐዊስ ፡ ሐሰ ።

ኀዊሥ ፤ ሦት ፤ (ኆሠ ፤ ኀወሠ ፡ የኀውሥ ፡ ይኁሥ) ፤ መቀላቀል ፡ መደባለቅ ፤ አንዱን ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፡ መለወስ ፡ መቀመም ፤ እንደ ፡ ውሃና ፡ እንደ ፡ መሬት ፡ እንደ ፡ መድኀኒት ።

ተኀውሠ ፤ ተቀላቀለ ፤ ተደባለቀ ። ሶበ ፡ ይትፌሣሕ ፡ ኢይትኀወሥ ፡ ጸልዕ ። ተኀዊሦ ፡ እንጋ ፡ ወተቶሲሖ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ኮኑ ፡ አሐደ ፡ ህላዌ ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፲ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ኃዉሥ ፤ (ሣን ፡ ሣት ፡ ውሥት) ፤ የተቀላቀለ ፡ ቅልቅል ፤ ድብልቅ ፡ ቅይጥ ። ኀጺን ፡ ወልሕኵት ፡ ኃዉሥ ፤ ከማሁ ፡ ኃዉሣን ፡ በዘርዐ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ። አምጽእ ፡ ኃዉሥ ፡ ከርቤ ፡ ወዐልወ ። አፈዋተ ፡ ከርቤ ፡ ኃዉሥ ፡ (ዳን፪ ፡ ፵፫ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፴፱ ። ቅዳ ፡ አፈ) ።

ኁሠት ፤ (ላ ፡ ጥ ፡ ቀደ) መቀላቀል ፡ መደባለቅ ፤ አቀላቀል ፡ ቅልቅልነት ፤ ድብልቅነት ። ከነ ፡ ሰብአ ፡ ዘእንበለ ፡ ኁሠት ። ቱስሕት ፡ ወኁሠት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ኀውሥ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ቅልቀላ ፡ ድብለቃ ፤ ቅልቅልነት ፤ የባሕርይ ፡ ፍልሰት ። ዘእንበለ ፡ ኀውሥ ፡ (ቄር ፡ ፻፰) ።

ኀወጸ ፤—ጐበኘ ፤—ሐውጸ ፡ ሐወጸ ።

ኆጻ ፤ (ኀጢዋ ፡ ኀጠ ፤ ሐጸ ። ዐረ ፡ ሐጸን ። ሱር ፡ ሕጻጻ ። ዕብ ፡ ሓጻጽ) ፤ ጠጠር ፤ አሸዋ ፤ ድቡሽት ፤ ታናናሽ ፡ ጥቃቅን ፡ የደንጊያ ፡ ቅንጣት ፤ እንደ ፡ ጤፍ ፡ ምርት ፡ እንደ ፡ ክርት ፡ ደቄት ፡ ያለ ፤ በወንዝ ፡ ዳር ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ በምድረ ፡ በዳ ፡ የሚገኝ ። ጥሬነቱ ፡ ከኀጢዋና ፡ ከሐጺጽ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ፤ ኀጠንና ፡ ሐጻን ፡ ረመስን ፡ እይ ። በዓለ ፡ እስፈሬዳት ፡ ወኆጻ ፡ ደቃቅ ። ክነ ፡ ይወዴ ፡ ኆጻ ፡ ንስቲተ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ። ከመ ፡ አሐቲ ፡ ኅጠተ ፡ ኆጻ ፡ እምውስተ ፡ ዙሉ ፡ ኆጻ ። ኆጻ ፡ ባሕር ። ወደፈኖ ፡ ውስተ ፡ ኆጻ ። ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ዲበ ፡ ኆጻ ፡ (ፊልክ ፡ ፴ ። ፳፱ ። ሢራ ፲፰ ፡ ፲ ። ፵፱ ፡ ፳፮ ። ዘፀ፪ ፡ ፲፪ ። ማቴ፯ ፡ ፳፮) ።

ኀዉር ፤ (ዐረ ፡ ኀዋር) ፤ ደካማ ፡ ድዉይ ፤ ቀጭን ፡ ኰሳሳ ። ወአነ ፡ ኀዉር ፡ እምሕል ፡ ለክሙ ፡ (ጠማር) ።

ኀዘዘ ፤—ዐነቀ ፡ አስጨነቀ ፤—ሐዚዝ ፡ ሐዘዘ ።

ኀዘለ ፤—ዐዘለ ፡ ተሸከመ ፤—ሐዚል ፡ ሐዘለ ።

ኀዝል ፤ (ዐረ ፡ እልኀዚል) ፤ ጣብ ፡ የጨዋታ ፡ ስም ፤ በጠጠር ፡ ወይም ፡ በተንጠጠ ፡ ዕንጨት ፡ የሚጫወቱት ፡ ጨዋታ ፤ እንደ ፡ ገበጣና ፡ እንደ ፡ ሰንጠረዥ ፡ ያለ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፱) ።

ኀዘነ ፤—ዐዘነ ፤—ሐዚን ፡ ሐዘነ ።

ኀዝዐ ፤—ነዳ ፡ አባረረ ፤—ሐዚእ ፡ ሐዝአ ።

ኀጢእ ፤ አት ፤ (ኀጥአ ፡ የኀጥእ ፡ ይኅጣእ ። ዕብ ፡ ሐጣእ ። ሱር ፡ ሕጣእ ። ዐረ ፡ ኀጢአ) ፤ ኀጢአት ፡ መሥራት ፤ መበደል ፤ ሕግ ፡ ያዘዘውን ፡ መተው ፡ ያላዘዘውን ፡ ማድረግ ፤ ጽድቅን ፡ መቃወም ። ኢትኅጣእ ፡ ፈድፋደ ። ለኄር ፡ ወለዘሂ ፡ የኀጥእ ። ከመ ፡ ይኅጣእ ። ከመ ፡ ኢይኅጥኡ ፡ ለከ ። ነፍስ ፡ እንተ ፡ ኀጥአት ፡ ይእቲ ፡ ትመውት ፡ (መክ፯ ፡ ፲፯ ። ፱ ፡ ፪ ። ፲፰ ። ፪ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ሕዝ፲፰ ፡ ፬ ፡ ፳) ።

—፤ ማጣት ፡ መቸገር ፤ ፈልጎ ፡ አለማግኘት ፤ ዕጦተኛ ፡ አይቶ ፡ ዐጣ ፡ መኾን ። ይግዕሩ ፡ ወየኀጥኡ ፡ እክለ ። ይመውቱ ፡ በኀጢእ ፡ ማይ ። አርመሙ ፡ ወኀጥኡ ፡ ቃለ ፡ እንተ ፡ ያወሥኡ ። ማሰነ ፡ ብሔር ፡ በኀጢእ ፡ ሰብእ ፡ ወእንስሳ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፶ ፡ ፪ ። ነሐ፩ ፡ ፰ ። ኤር፵ ፡ ፲፩) ።

ኀጣኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ ኀጢአት ፡ ሠሪ ፡ የሚሠራ ፤ ኃጥእ ፡ ኀጢአተኛ ። ያጣ ፡ የሚያጣ ።

ኃጥእ ፤ (እት ፡ አን ፡ እት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፡ ኀጢአተኛ ፤ ሕግ ፡ አፍራሽ ፡ ተላላፊ ፡ (ዕጦተኛ ፤ አይቶ ፡ ዐጣ) ። ብእሲ ፡ ኃጥእ ። ብእሲት ፡ ኃጥእት ። ኃጥኣን ፡ ወመጸብሓን ፡ (ሉቃ፭ ፡ ፰ ። ፯ ፡ ፴፯ ። ማቴ፱ ፡ ፲) ። አነ ፡ ወወልድየ ፡ ሰሎሞን ፡ ንከውን ፡ ኃጥኣነ ። ድኾች ፡ አይቶ ፡ ዐጦች ፤ ወይም ፡ በቁሙ ፡ (፫ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፩) ።

ኃጥእዊ ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ። ለእመ ፡ ርኢከ ፡ ዘማዌ ፡ ወኃጥኣዌ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፩) ።

አኅጥአ ፤ ኀጢአት ፡ አሠራ ፤ አሳተ ። አሳጣ ። አደኸየ ፤ ባዶ ፡ አስቀረ ። ከመ ፡ ያኅጥእሙ ፡ ረባሕ ። ምንተ ፡ አኅጣእኩከ ። ወኢያኅጥእሙ ፡ እምዘፈቀዱ ፡ (ፊልክ ፡ ፶ ። ፫ነገ ፡ ፲፩ ። ፳፱ ። መዝ ፡ ፹፯) ።

ተኀጥአ ፤ ታጣ ፡ ጠፋ ፤ ሸሸ ፡ ኰበለለ ። ተኀጥአ ፡ ሲሳይ ። በተኀጥኦተ ፡ መምህር ። በእንተ ፡ ዘይትረከብ ፡ እምዘተኀጥአ ። ተኀጥአ ፡ ወአምሠጠ ። አግብርት ፡ እለ ፡ ተኀጥኡ ፡ እምአጋዕዝቲሆሙ ፡ (ዮሴፍ ። ምሳ፳፱ ፡ ፲፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፪ ። ፳፩ ፡ ፩) ።

ኀጡእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ጥአት) ፤ ያጣ ፤ የተቸገረ ፡ የሌለው ፡ ድኻ ። ኅጡእኬ ፡ አንተ ፡ አሐተ ፡ ነገረ ። ኅጡአ ፡ ልቡና ። ኅጡእ ፡ ንዋይ ። ዲያቆን ፡ የሐውጽ ፡ ድዉየ ፡ ወኅጡኣነ ፡ (ፊልክ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፱ ። አፈ ፡ ተ፳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፱) ።

—፤ የታጣ ፡ የሸሸ ፤ የኰበለለ ። ወየአምሩ ፡ ከመ ፡ ኅጡእ ፡ ውእቱ ። እንዘ ፡ ኅጡእ ፡ እምገጸ ፡ ሰአል ፡ (፩ነገ ፡ ፳፱ ፡ ፲፯ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፩) ።

ኅጥአት ፤ ማጣት ፤ መታጣት ። ኅጥአተ ፡ ንጽሕ ፡ ኅሊና ፡ (ፊልክ ፡ ፪፻፫) ። ዕጦት ፡ ችግር ፡ ሽሽት ፡ ኵብለላ ።

ኅጥእና ፤ ኃጥእነት ፤ አይቶ ፡ ዐጣነት ፡ (ፈላስ ፡ ገ፹፪) ።

ኀጢአት ፤ (ብ ፡ ኀጣውእ ፤ ይእ) ፤ በቁሙ ፤ በደል ፡ ዐመፃ ፤ ግፍ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሥራ ፤ በኀልዮና ፡ በነቢብ ፡ በገቢር ፡ የሚሠራ ። ተኀድገ ፡ ለከ ፡ ኀጢአትከ ። ወይሰረይ ፡ ለነ ፡ ኀጣውኢነ ። ክልኤቱ ፡ ኀጣውእ ። አአምር ፡ ሐማመከ ፡ ወኀጣይአከ ፡ (ማር፪ ፡ ፭ ። ቅዳ ። ሢራ፯ ፡ ፰ ። ራእ፱ ፡ ፱) ።

ማኅጣእ ፤ ኀጢአት ፡ የሚያሠራ ፤ ማመጫ ፡ መሸፈቻ ፡ ቦታ ። ወማኅጣእ ፡ አግብርት ፡ ማእከላ ፡ እምትካት ፡ (ዕዝ፬ ፡ ፲፭) ።

ኀጢዋ ፤ ጠት ፤ (ኀጠ ፤ ኀጠጠ ፡ የኀጥጥ ፡ ይኅጥጥ ። ሐጸ ። ዕብ ፡ ሓጣዋ ፤ ወጋ ፡ በሳ ፡ ነቈረ) ፤ ማጠዋ ፤ ጥቃቅን ፡ መኾን ፡ ማነስ ፡ መቅጠን ። ኀጢዋና ፡ ሐጺጽ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ። ኆጻ ፡ ከነዚህ ፡ ወጥቷል ።

ኀጠት ፤ (ታት ። ኆጻ ፤ ኆጻት) ፤ ቅንጣት ፤ ታናሽ ፡ ፍሬ ፤ ያሸዋ ፡ የእኽል ፡ የሌላውም ፡ ኹሉ ።

ኀጠተ፡ኖዳ። ኀጠተ፡ጼው። ኀጠተ፡ዘርዐ፡እኩይ። ኀጠተ፡ ስናፔ ። ኀጠተ ፡ ሥርናይ ፡ (ሚራ፲፰ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ ሐምሌ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፪ ፡ ፴፰ ። ማቴ፲፫ ፡ ፴፭ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፳፬) ። ኀጠቃት ፡ ዕጣን ፤ አንኳር ፡ ቈቀር ። ኀጠቃተ ፡ ዘጕል ፡ (ቅዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፮) ።

ኀጣጥ ፤ (ዕብ ፡ አጣድ) ፤ በቁሙ ፤ ዐጣጥ ፤ እሾኽም ፡ ዕንጨት ፡ እሾኹ ፡ ታናናሽ ።

ኀዳጥ ፤ (ኀጣጥ ፤ ጣን) ፤ ጥቂት ፤ ትንሽ ፤ ብዛት ፡ የሌለው ። ማእረሩስ፡ብዙኅ፡ወገባሩ፡ኀዳጥ። ወኀዳጣን ፡ ኀሩያን ። በእንተ ፡ ኀዳጥ ፡ ኀጢአት ፡ (ማቴ፱ ፡ ፴፯ ። ፳ ፡ ፲፮ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፲፯) ። ቀሐድ ፡ ክልኤ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኀዳጥ ፡ ይላል ፤ ፩ ፡ ፍሬ ፡ ፪ ፡ ፍሬ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ኀዳጥ ፡ የአክል ። በኀዳጥ ፡ ዓሣ ፡ (ሉቃ፲ ፡ ፵፪ ። ቅኔ) ።

ኀጥሜ ፤ (ዐረ ፡ ኂጥሚይ) ፤ ሰላጣ ፡ ሥንቆ ፡ የወፍ ፡ ዘረር ፤ ማናቸውም ፡ ቅጠላቅጠል ፤ በጨው ፡ የሚጣፍጥ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ የጕመን ፡ ዘር ፤ ጥማቂ ፡ ይሉታል ፡ (ኢዮ፮ ፡ ፮) ።

ኀዪጥ ፤ ጦት ፤ (ኄጠ ፡ የኀይጥ ፡ ይኂጥ) ፤ መሸንገል ፡ መደለል ፡ ማባበል ፤ በምክር ፡ በነገር ፡ ማሳት ፡ ማታለል ። በመብልዑ ፡ የኀይጠከ ። ኄጥዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወአሆ ፡ አበልዎሙ ። ዑቁ ፡ ኢይኂጡክሙ ፡ በተጥባበ ፡ ነገር ። ኄጦሙ ፡ ለሰብእ ፡ በነገረ ፡ የውሀት ፡ (ሚራ፲፫ ፡ ፮ ። ማር፲፭ ፡ ፲፭ ። ቈላ፪ ፡ ፬ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ኀያጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የሚሸነግል ፤ ሸንጋይ ፡ አታላይ ።

ተኀይጠ ፤ ተሸነገለ ፡ ተታለለ ። አዳም ፡ ተኀይጠ ፡ እምሰይጣን ። ኢተሀውከ ፡ ወኢደንገፀ ፡ ወኢተኀይጠ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፪ ። አፈ ፡ ድ፳፩) ።

ኀዩጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ይጥ) ፤ የተታለለ ፡ የተሸነገለ ፤ ተላላ ፡ ሸንግል ።

ኂጠት ፤ መታለል ፤ ማታለል ፤ መሸንገል ፡ አሸንጋገል ፤ ሽንገላ ። እምኂጠተ ፡ ጸላኢ ፡ ንትዐቀብ ። አእመረ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ኂጠት ፡ እምሰይጣን ፡ (ኪዳ ። ስንክ ፡ መስ፳፭) ።

ኂጣን ፤ ሽንገላ ፡ ድለላ ፤ ጕሕሉት ፡ ተንኰል ፤ ልዝብ ፡ ጥዑም ፡ ቃል ፤ ንባበ ፡ ደግ ፡ ምስጢረ ፡ ክፉ ፤ (ፑሊቲክ) ። በኂጣነ ፡ ነገር ፡ ወበተየውሆ ። አኮ ፡ በኂጣን ፡ ወተጥባበ ፡ ነገር ። በትምይንት ፡ ወኂጣን ። በኂጣን ፡ እኩይ ፡ ኄጦ ፡ (ሮሜ፲፮ ፡ ፲፰ ። ፩ቆሮ ፡ ፪ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ድ፳፮ ። ቊድር ፡ ገ፳፭) ።

ኀጠት ፤—ቅንጣት ፤—ኀጢጥ ፡ ኀጠ ፡ ኀጠጠ ።

ኀየል ፤—ዋሊያ ፤—ሀየል ።

ኄላ ፤—የወይን ፡ ዘለላ ፤—ሄላ ።

ኀዪል ፤ ሎት ፤ (ኄለ ፡ የኀይል ፡ ይኂል ። ዕብ ፡ ሓል ፡ ያሒል) ፤ መቻኽ ፡ ቡቃ ፡ መበደድ ፤ ድረሱልኝ ፡ ማለት ፤ ከምጥና ፡ ከጭንቅ ፡ የተነሣ ። ሕዝብን ፡ ሰራዊትን ፡ በጩኽት ፡ በቀንዳ ፡ መለከት ፡ መሰብሰብ ፡ መጥራት ፤ ወይም ፡ መጠራት ፡ ተካቶ ፡ መሰብሰብ ። ወኄለ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወተለውዎሙ ፡ (ኢያ፰ ፡ ፲፮) ።

ኀይሎ ፤ ሎት ፤ (ኀየለ ፡ ይኄይል ፡ የኀይል) ፤ ማየል ፡ መበርታት ፤ መጕልበት ፡ ኀይለኛ ፡ መኾን ፤ መድፈር ፤ ማሸነፍ ። ጽንዑ ፡ ወኀይሉ ። በዘይኄይል ፡ ድካምየ ። ወሬዛ ፡ ዘይኄይላ ፡ ለድንግል ፡ (፪ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፪ ። አርጋ ። ቀሌ) ።

—፤ መብዛት ፡ መበርከት ፤ ዐያሌ ፡ መኾን ። ድምፀ ፡ መጥቅዕ ፡ ይበልኅ ፡ ወይኄይል ፡ ጥቀ ። ወኀየለ ፡ ቃሎሙ ። እስከ ፡ ኀየሎሙ ፡ ደም ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፳፫ ፡ ፳፫ ። ፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፰) ። በገበረ ፡ ፈንታ ፡ ተገበረ ፡ እንዲል ፡ በኀየለም ፡ ፈንታ ፡ ተኀየለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተኀየሉ ፡ ከመ ፡ ትባእ ። ጽንዑ ፡ ወተኀየሉ ። እለ ፡ ይትኄየሉ ። በፈቃድ ፤ አው ፡ በተኀይሎ ። ተኀየሉ ፡ ንዋየ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ሉቃ፲፫ ፡ ፳፬ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፯ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፲፰ ። ቊድር ፡ ገ፵ ። ቀሌ) ።

ኀያል ፤ (ላን ፡ ላት ፤ የልት) ፤ በቁሙ ፤ ኀይለኛ ፡ ዐርበኛ ፤ ጥኑ ፡ ብርቱ ፡ ጠንካራ ፤ ጕልበታም ። ኢይዘኀር ፡ ኀያል ፡ በኀይሉ ። ነፋስ ፡ ኀያል ። እብነ ፡ አድማስ ፡ ኀያል ። እግዚአ ፡ ኀያላን ። ሠለስቱ ፡ ኀያልት ፡ (ኤር፱ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፲፭ ፡ ፲፭ ። ቅዳ ። መዝ ፡ ፵፮ ። ፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ፪ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፳) ።

—፤ ዐያሌ ፡ ብዙ ፤ እጅግ ። (ግጥም ፤ በራስ ፡ ፀሊ ፡ ጊዜ) ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ ሞተ ፡ አሉ ፡ በጋሎች ፡ ከተማ ፤ ዐያሌ ፡ ኢይሞትሞይ ፡ ደስ ፡ እንዲለኝማ ፡ (አያ ፡ ዐሊ) ።

ኀዩል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ይልት) ፤ የበረታ ፡ ብርቱ ፤ ብዙ ፡ ኀይለኛ ። ኀዩለ ፡ ማየ ፤ ኀዩል ፡ ውእቱ ። ማዕበል ፡ ኀዩል ፡ (ጥበ፲፫ ፡ ፪ ፡ ፬ ። ፲፱ ፡ ፯) ።

ኀይል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ ጕልበት ፡ ብርታት ፤ ጥናት ፡ ጥንካሬ ፤ ችሎት ። እመ ፡ ደከመ ፡ ኀይሉ ፡ ወስእነ ። በኵሉ ፡ ኀይልየ ። ኀይላቲሁ ፡ ዘውስጥ ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፳፰ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭) ።

—፤ ታምራት ፡ ድንቅ ፡ ሥራ ። ኀይላተ ፡ ብዙኀ ፡ ገብርነ ። አህጉር ፡ እለ ፡ በውስቴቶን ፡ ገብረ ፡ ኀይለ ፡ ብዙኀ ። በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ዘርእዩ ፡ ኀይል ፡ (ማቴ፯ ፡ ፳፪ ። ፲፩ ፡ ፳ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፴፯) ።

—፤ ብዕል ፤ ብዙ ፡ ገንዘብ ፤ ጥሪት ፡ ድልብ ። ኀይለ ፡ ደማስቆ ። እለ ፡ በልዑ ፡ እምነ ፡ ኀይላ ። በጽንዐየ ፡ ገበርኩ ፡ ሊተ ፡ ዘንተ ፡ ኀይለ ፡ ዐቢየ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፬ ። ራእ፲፰ ፡ ፫ ። ዘዳ፰ ፡ ፲፯ ፡ ፲፰) ።

—፤ ዕውቀት ፤ ሰማያዊ ፡ ጸጋ ፤ መንፈሳዊ ፡ ሀብት ። ኀይል ፡ ታኄይል ። እስከ ፡ ትለብሱ ፡ ኀይለ ፡ (መክ፲ ፡ ፲ ። ግብ፩ ፡ ፰) ።

—፤ ሰራዊት ፡ ጭፍራ ፡ የጦር ፡ ሕዝብ ፤ ጓዝ ። ኢዮአብ ፡ መልአከ ፡ ኀይል ። በኀይል ፡ ክቡድ ። ኀይለ ፡ ሰማያት ። ኀይላት ፡ ዘዝ ፡ ዓለም ፡ (፫ነገ ፡ ፪ ፡ ፴፪ ። ፲ ፡ ፪ ። ማቴ፳፬ ፡ ፳፱ ። ዕር ፡ ኢሳ፬ ፡ ፬) ።

አኅየለ ፤ አስተኅየለ ፤ አጠና ፡ አበረታ ፡ አጠ ነከረ ፤ ኀይለኛ ፡ አደረገ ፤ አበዛ ። ናዘዘቶ ፡ ወአኅየለቶ ፡ በውስተ ፡ መከራሁ ። ያኄይለከ ፡ እግዚ ። ያኅይልከ ፡ ለገቢረ ፡ ጽድቅ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፰ ። ዘፀ፲፰ ፡ ፳፫ ። ኵፋ ፡ ፳፱) ።

ተኅየለ ፤ ተበረታበት ፤ ተደፈረ ፡ ተሸነፈ ፤ ተ ጠቃ ፡ በታች ፡ ኾነ ።

ተኃየለ ፤ ተበራታ ፡ ተበረታታ ፤ ተጠናከረ ፡ ተ ጠነካከረ ፤ አይዞኽ ፡ አይዞኽ ፡ ተባባለ ። ተጋፋ ፡ ተዳፈረ ፤ ተደፋፈረ ። መኑ ፡ ይክል ፡ ምስሌሁ ፡ ተኃይሎ ። ኢይ ትኃየሉ ፡ ዐሪገ ። ኢትትኃየል ፡ ውሒዘ ፡ ፈለግ ፡ (ኢዮ ፴፮ ፡ ፳፱ ። ዘፀ፲፱ ፡ ፳፬ ። ሚራ፬ ፡ ፳፮) ።

ተኃያሊ ፤ ተጋፊ ፡ ግፈኛ ፤ ኀይለኛ ። ለእመ ፡ ኮነ ፡ ተኃያሊ ፡ ባዕለ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፭) ።

ትኅይልት ፤ መበራታት ፤ ብርታት ፡ ብርቱነት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፱ ። ግንዘ) ።

አስተኃየለ ፤ አበራታ ፡ አበረታታ ፤ አጠነካከረ ።

መስተኃይል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚያ በረታታ ፤ በሉ ፡ በሉ ፡ የሚል ፡ (ሚራ፰ ፡ ፲፭) ።

ኀይመት ፤ (ታት ። ዐረ ፡ ኀይም ፤ ኀይ መት) ፤ ድንኳን ፤ ማደሪያ ፡ ከፀምር ፡ ከክታን ፡ ከማ እስ ፡ የሚሠራ ፤ የጓዝ ፡ የሰፈር ፡ ቤት ፡ የሚነቀል ፡ የሚ ተከል ፤ የሚታጠፍ ፡ የሚዘረጋ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፩ ፡ ፮ ። ዕብ ፲፩ ፡ ፱ ። ማሕ፩ ፡ ፭) ። ጳውሎስ ፡ ኮነ ፡ መስተገብረ ፡ ኀይመት ። ዐረብ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ በኀይመታት ፡ (አፈ ፡ ተ፳፯ ። ሲኖ ደ) ።

ኀይመት ፡

ኀየሠ ፤—ተሻለ ፤—ኀዩስ ፡ ኀየሰ ።

ኀዩር ፤ ሮት ፡ (ኄረ ፤ ኀየረ ፡ የኀይር ፡ ይ ኂር ። ዐረ ፡ ኃረ) ፤ መቸር ፤ መለገስ ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ እያዩ ፡ እያሳዩ ፡ መስጠት ፡ ማቅረብ ፤ ማደል ፡ ማሳለፍ ።

ኄር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት ። ዐረ ፡ ኀይር ። ዕብ ፡ ጦብ) ፤ ቸር ፡ ለጋስ ፤ ደግ ፡ ቅን ፤ በጎ ፡ ደኅና ፡ መልካም ፤ ተንኰልና ፡ ክፋት ፡ ቢስነት ፡ የሌለው ። ም ንተ ፡ ትብለኒ ፡ ኄር ፡ በእንተ ፡ ኄር ፤ አልቦ ፡ ኄር ፡ ዘእ ንበለ ፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ። ጻድቅ ፡ ወኄር ፡ ለ ቤተ ፡ እስራኤል ። ብእሲት ፡ ኄርት ። እኩያን ፡ ወኄ ራን ። የሐውር ፡ ፍናወ ፡ ዘኢኮና ፡ ኄራተ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፳፫ ፡ ፯ ። ሚራ፯ ፡ ፲፱ ። ማቴ፭ ፡ ፵፭ ። ምሳ፮ ፡ ፲፱) ። ኄራን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኄራት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ግብ፲፫ ፡ ፵፫ ። ፲፯ ፡ ፬) ።

ኂረት ፤ መቸር ፡ መስጠት ፤ ቸርነት ፡ ደግነት ። ይኩን ፡ ኂረትኪ ፡ በሥነ ፡ ገዕዝ ፡ ወይዋሂ ፡ (አፈ ፡ ተ ፳፰) ።

ኄረወ ፤ (ይኄሩ ፡ ይኄሩ ። ኄረ ፤ ኀየረ) ፤ ወ ፡ ተቀጥላ ፡ ነው ። ቸረ ፡ ለገሰ ፤ ደግ ፡ ቅን ፡ መልካም ፡ ኾነ ። ሶቤ ፡ ኄረወ ፡ እግዚ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ። ኄር ዎተ ፡ ነፍስ ፡ ይትሌዐል ፡ ላዕለ ፡ ዙሎን ፡ ኂሩታት ። በኂሩቱ ፡ ለዖላዊ ፡ ይኄርዉ ፡ መርዔት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ፈላስ ፡ ገ፴፱ ። አዋል) ።

—፤ በለጠ ፤ ተሻለ ። ደቂቀ ፡ አቡከ ፡ እለ ፡ ይኄርዉ ፡ እምኔከ ። ዕረፍተ ፡ ሞት ፡ ይኄሩ ፡ ሲተ ፡ እምግባራ ፡ ለዛቲ ፡ ሕይወት ፡ (፪ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፶፸፱) ።

ኂሩት ፤ (ታት) ፤ ቸርነት ፡ ደግነት ፤ በጎነት ። በኂሩተ ፡ ጻድቃን ፡ ትረትዕ ፡ ሀገር ። አልቦ ፡ እኩይ ፡ ዘእንበለ ፡ ኂሩት ። ይኄይስ ፡ እከዩ ፡ ለብእሲ ፡ እምኂ ሩታ ፡ ለብእሲት ። ርእሰ ፡ ኂሩታት ፡ (ምሳ፲፩ ፡ ፲ ። ኵፋ ፡ ፴፭ ። ሚራ፵፪ ፡ ፲፬ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

ኂሩና ፤ ኂርውና ፤ ኄርውና ፤ ዝኒ ፡ ከ ማሁ ፤ ኂሩት ። በኂሩና ፡ ነፍሱ ። ምሕረት ፡ ወኂር ውና ። ኢበቍዖ ፡ ኂርውናሁ ፡ (ሚራ፵፭ ፡ ፳፫ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

አኄረወ ፤ አቸረ ፤ አስቸረ ፤ ቸር ፡ ገር ፡ አደረገ ፤ አለዘበ ። ያኄርዉ ፡ ኅሊናሁ ፡ (አረጋ ፡ ድ፲) ።

ኄሰ ፤—ነቀፈ ፤—ሐዩስ ፡ ሔሰ ።

ኀዩስ ፤ ሶት ፤ (ኀየሰ ፡ ይኄይስ ፡ ይኂስ ። ኄረወ) ፤ መሻል ፡ መብለጥ ። ይኄይሰኒ ፡ መዊት ፡ እ ምሐዩው ። ይኄይሰክሙ ፡ እሑር ። ፈሪሀ ፡ እግዚ ፡ እምዙሉ ፡ ትኄይስ ፡ (ጦቢ፫ ፡ ፮ ። ዮሐ፲፮ ፡ ፯ ። ሚራ ፳፭ ፡ ፲፩) ።

—፤ ማማር ፡ መወፈር ፤ ማሸብረቅ ፤ ኀየሰት ፡ ነፍስ ቶሙ ፡ ወሠነየት ፡ ራእዮሙ ፡ (ዳን፩ ፡ ፲፭) ። በኀየሰ ፡ ፈንታ ፡ ተኀየሰ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኢትፍቅድ ፡ ትኅይሶ ፡ እምኔሆሙ ፤ አላ ፡ ኩን ፡ ዕሩየ ፡ ምስሌ ሆሙ ፡ (ሲኖ ደ) ።

ኂሳን ፤ መሻል ፤ ብልጫ ፡ ላቂያ ። ኂሳኒ ፡ ህላ ዌሁ ። ብዙኅ ፡ ኂሳኑ ፡ ለእግዚ ፡ እምሰብእ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አኄሰ ፤ አኅየሰ ፤ አሻለ ፡ አበለጠ ፤ አሳመረ ፡ አስጌጠ ። አኅየስኩከ ፡ ወገበርኩከ ፡ ከመ ፡ ጽቡረ ፡ ለብ ሓዊ ። ወኮኑ ፡ መንፈቀ ፡ ሰብእ ፡ ያኄይሱ ፡ ግብረ ፡ አሐዱ ፤ ወመንፈቆሙ ፡ ያኄይሱ ፡ ግብረ ፡ ካልኡ ። ሰይጣን ፡ ያኄይስ ፡ መልእክተ ፡ ኀቤሆሙ ። ወእም አኄስኩ ፡ ዘእነብብ ፡ (ኢሳ፵፭ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ፶ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፭) ።

—፤ አዳነ ፡ ተቤዠ ። ከመ ፡ ያኂስ ፡ ኅላዌነ ፡ እሞት ፡ ወእሙስና ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ። በአኅየሰ ፡ ፈንታ ፡ አስተኅየሰ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። አስተኅየስክምዎሙ ፡ አነ ፡ ለእለ ፡ ሞቱ ፡ ኅቡረ ፡ እምሕያዋን ፡ (መክ፬ ፡ ፪) ።

ተኃየሰ ፤ ተሻሻለ ፤ ተበላለጠ ፡ ተላላቀ ።

አስተኃየሰ ፤ አሻሻለ ፤ አበላለጠ ። ንዑ ፡ ናስተኃይስ ፡ ነገረ ። ተቃንአ ፡ በእንተ ፡ አስተኃይሶ ፡ ወበእንተ ፡ ክብር ፡ (ዕዝ፫ ፡ ፳ ። ሄርማ ፡ ገ፸) ።

ኃል ፤ ላን ፡ ልት ፡ ታት ። (ሐባብ ፡ ወዐረብ) ፤ አኀት ፤ (ኃልት) ፤ አክሥት ፤ ያባትና ፡ የናት ፡ ወንድም ፡ እኅት ። (ተረት ፤ በቅሎ ፡ አባቷን ፡ ስትክድ) ፤ ባዝራ ፡ እናቴ ፤ ድንጕላ ፡ አኅቴ ።

ኀልዶ ፤ ዶት ፤ (ኀለደ ፡ ይኄልድ ፡ የኅልድ ። ሱር ፡ ሕላድ ፤ በልብ ፡ ተሳበ ፤ አበብኛ ፡ ኼደ ። ዕብ ፡ ሓላድ ፤ ፋረ ፡ ቈፈረ ። ዐረ ፡ ኀለደ ፤ አረ፪) ፤ ብዙ ፡ ዘመን ፡ መኖር ፡ መቈየት ፤ ዕድሜ ፡ ማግኘት ። መጨረስ ፡ መፍጀት ፡ መክተት ፤ ዕድሜን ፡ ሥራን ። መቍረጥ ፡ መበጠስ ፤ ምክርን ፡ ፍርድን ። አለደን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ተኀለደ ፤ ተጨረሰ ፡ ተፈጸመ ፤ ተቈረጠ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፤ ቈራጭነት ፡ ተሾመ ፡ ይሉታል ። ወተኀልደቱስ ፡ ለሞት ፡ መጠውዎ ። እመ ፡ አበይነ ፡ ይትኄለድ ፡ ብነ ፡ ቃለ ፡ አረጋዊ ፡ (ድጓ ፡ አዋል) ።

ኅልድ ፤ (ዳት ። ዕብ ፡ ሔሌድ) ፤ ፋሮ ፤ ታናሽ ፡ አውሬ ፡ ምድር ፡ የሚፍር ፡ የሚቈፍር ።

ኅሊው ፤ ዎት ፤ (ኀለወ ፡ ይኄሉ ፡ ይኅሉ) ፤ መጠበቅ ፤ ዘበኛ ፡ መኾን ፡ የሌሊት ። ሌሊተ ፡ ኅልዉ ፡ ወመዓልተ ፡ ተቀነዩ ። ይተግሁ ፡ ወይኄልዉ ። እምተግሀ ፡ ወእምኀለወ ። ከንቶ ፡ ይተግሁ ፡ እለ ፡ ይኄልዉ ። እለ ፡ ይኄልውዋ ፡ (ነሐ፬ ፡ ፳፪ ። ሉቃ፪ ፡ ፰ ። ፲፪ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፻፳፮ ። ሰቈ፬ ፡ ፲፬) ።

ኀላዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ለውት) ፤ የሚጠብቅ ፤ ጠባቂ ፡ ዘበኛ ፡ እረኛ ። ኖላዊ ፡ ዘመዓልት ፤ ኀላዊ ፡ ዘሌሊት ። ኀላዌ ፡ ብዕራይ ፡ (ድጓ ። አዋል) ።

ኀለየ ፤—ለዘበ ፤ ዘፈነ ፤—ሐልይ ፡ ሐለየ ።

(ጥ) **ኀልዮ ፤ ዮት ፤ ኖ ፤ (ኀለየ ፡ ይኄሊ ፡ የኅሊ ። ትግ ፡ ሐበ ፡ ኀለነ)** ፤ ማሰብ ፤ ከልብ ፡ ማንቃት ፤ ነገርን ፡ ሥራን ፡ ከንቢብ ፡ ከገቢር ፡ በፊት ፡ በሐሳብ ፡ በልብ ፡ መፍጠር ፡ ማስገኘት ፡ ማሰናዳት ። መመርመር ፡ መፈለግ ፤ ማውጣት ፡ ማውረድ ። አልቦሙ ፡ ልብ ፡ ለኀልዮ ። ልበ ፡ ወሀቦሙ ፡ በዘይኄልዩ ። ኀለየ ፡ መጠነ ፡ አሐዱ ፡ ሰዓት ። ኢተኀልዩ ፡ ወኢምንተኒ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፪ ። ሢራ፲፯ ፡ ፮ ። ዳን፬ ፡ ፲፮ ። ፊልጵ፬ ፡ ፮) ።

ኀላዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚያስብ ፡ ዐሳቢ ። ኀላዩ ፡ እኩይ ፡ (ሲኖዶ) ።

አኅለየ ፤ አሳሰበ ፤ አስመለከተ ፤ አሳተ ፡ አነሣሣ ። ያኄልዩ ፡ ዘኅቡእ ፡ ያእምር ። ተፋቅሮ ፡ ኢያኄሊ ፡ እኩየ ። ነገሩ ፡ ኵሎሙ ፡ በከመ ፡ አኅለዮሙ ፡ ልቦሙ ። ሰይጣን ፡ አኅለዮ ፡ ለዳዊት ፡ ከመ ፡ ይኈልቆሙ ፡ ለእስራኤል ፡ (ሢራ፴፱ ፡ ፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፭ ። ገድ ፡ ላሊ ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፩) ።

ተኀለየ ፤ ታሰበ ፡ ነቃ ። ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡ ዘኢተኀለየ ። ሶበ ፡ ተኀለየት ፡ ውስቴትከ ፡ ኅሊና ፡ ዝሙት ። ይትሐሰብ ፡ ሊተ ፡ ወይትኄለይ ፡ (ኪዳ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩ ። ስንክ ፡ ጥር፳፯) ።

ኅሉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሊት) ፤ የታሰበ ፤ ዕሱብ ።

ኅሊ ፤ ኅልያ ፤ (ያት ። ኀለየ) ፤ ኅሊና ፡ ሐሳብ ፤ ምኞት ፡ ከልብ ፡ የሚነቃ ፡ ንቅዐ ፡ ልብ ፤ ውሳጣዊ ፡ ሕዋስ ። ጽርየተ ፡ ኅሊሁ ። ንጹሐ ፡ ሥጋ ፡ ወኅልያ ። ጽዱላነ ፡ ልብ ፡ ወኅልያ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ግንቦ፲፱ ። የካ፮) ።

ኅሊና ፤ (ናት ። ኀለነ) ፤ በቁሙ ፤ ገዚ ፡ ከማሁ ፤ ሐሳብ ፡ ምኞት ። ሾሎ ፡ ኅሊናሁ ፡ ዘከመ ፡ የሐርስ ፡ ትለሚሁ ። ልብ ፡ እንተ ፡ ትወልድ ፡ ኅሊና ፡ እኩየ ። ኅሊናት ፡ ዘሥጋ ፡ (ሢራ፴፰ ፡ ፳፮ ። ምሳ፮ ፡ ፲፰ ። ይሁ ፡ ፲) ።

—፤ የአፍኣ ፡ የውስጥ ፡ ሕዋስ ። ተነሣሽ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሕስንና ፡ ሎስን ፡ እይ ። በእንተ ፡ ዐቂበ ፡ ኅሊናት ፡ ዘአፍኣ ፡ ወውስጥ ። ወግብረ ፡ ኅሊናት ፡ ዘውእቶሙ ፡ ነጽሮ ፡ ወሰሚዐ ፡ (አረጋ ፡ ድ፲፭ ። ማር ፡ ይሥ፳፪ ፡ ፩) ።

ኅሊናዊ ፤ የሐሳብ ፡ ሥራ ፤ ኅቡእ ፡ ረቂቅ ፤ ውሳጣዊ ፡ ድብቅ ፤ ካሳቢው ፡ በቀር ፡ ለሌላ ፡ የማይታወቅ ። ተውህበ ፡ ላቲ ፡ አእምሮ ፡ ግብራት ፡ ኅሊናውያት ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፲፩) ።

ኅሊል ፤ ሎት ፤ (ኀለለ ፡ የኅልል ፡ ይኅልል ። ዐረ ፡ ኃለ ። ሱር ፡ ወዕብ ፡ ሓላል) ፤ መብሳት ፤ መንደል ፡ መፈልፈል ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ ባዶ ፡ ማድረግ ፤ እንደ ፡ ከበሮ ።

(ጥ) **ኅለት ፤ (ታት)** ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ ዘንግ ፤ ብርዕ ፤ አገዳ ፡ ቅልጥም ፡ ያለው ፡ የጐሽ ፡ መቃ ፡ ወይም ፡ ቀለም ፤ ሸንበቆ ፡ ቀርከሓ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አራዊተ ፡ ኅለት ። ኅለት ፡ ዘዐቅም ። ዐቃቤ ፡ ኅለት ። ብሔረ ፡ ኅለት ። ውስተ ፡ ኅለት ፡ ዘውጡሕ ፡ (መዝ ፡ ፷፯ ። ሕዝ፵ ፡ ፫ ። ኢሳ፳፯ ፡ ፩ ። ፴፭ ፡ ፯ ። ኢያ፪ ፡ ፮) ።

ኅለት ፡

ኀለፈ ፤—ማለ ፡ ተረገመ ፤—ሐሊፍ ፡ ሐለፈ ።

ኅሊፍ ፤ ፎት ፤ (ኀለፈ ፡ የኅልፍ ፡ ይኅ

ልፍ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሐላፍ ። ዐረ ፡ ኀለፈ) ፤ ማለፍ ፡ ፈጥኖ ፡ መኼድ ፤ መሻገር ፡ መራመድ ፤ መራቅ ፡ መወገድ ። ዘኒ ፡ ኀለፈ ፡ ወዘኒ ፡ ይመጽእ ። ወእምድኅረ ፡ ኀለፉ ፡ እሉ ። እምቅድመ ፡ ገጹ ፡ ኀልፍ ፡ (ሚራ ፵፱ ፡ ፲፱ ። ማቴ፱ ፡ ፲፫ ። መክ፫ ፡ ፳) ።

—፤ መሞት ፡ መለየት ፤ መቅረት ። ኀለፈ ፡ አሮን ፡ ወበ ከይዎ ። አሌ ፡ ለነ ፤ ካህነ ፡ አምላክ ፡ ኤርምያስ ፡ ኀ ለፈ ፡ እምኔነ ። ለዘከመ ፡ ዝ ፡ የኀልፎ ፡ ብዙኀ ፡ ረባሕ ፡ (ዘኍ፳ ፡ ፳፱ ። ተረ ፡ ኤር ። ሚራ፴፯ ፡ ፳) ።

—፤ መናፈቅ ፤ መሻት ፡ መመኘት ። ኀለፈት ፡ ነፍስየ ፡ ውስተ ፡ አድኅኖትከ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰) ። ደግ ፡ መልካም ፡ ሊሉ ፡ ማለፊያ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ምኅላፍን ፡ እይ ። ባለመጣፎች ፡ ኀለፈን ፡ ገባ ፡ ይ ሉና ፡ ምስክሩን ፤ ኀለፈት ፡ ሰንበት ። ወየኀልፍ ፡ ሐጽ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ፡ ይላሉ ፤ የቶሳሳተ ፡ ነው ፡ (ማር፲፮ ፡ ፩ ። ኢዮ፳ ፡ ፳፭) ። ዳግመኛም ፡ በኀለፈ ፡ ፈንታ ፡ ተኀለፈ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዑቅ ፡ አልቦ ፡ ዘይትኀለፈከ ። ኢትትኀለፎ ፡ ለዘይስእለከ ፡ (ሄርማ ። ሚራ፱ ፡ ፫) ።

ኀላፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ኀለፍት) ፤ የሚያልፍ ፡ መንገደኛ ፤ ዐላፊ ፡ ጠፊ ፤ ሻች ፤ ተለዋጭ ፤ ወረተኛ ። ኀላፌ ፡ ፍኖት ። ኵሉ ፡ ኀላፍያን ። ዐበጡ ፡ አሐደ ፡ እምኀለፍት ። ዓለም ፡ ኀላፊ ። መብልዕ ፡ ኀላፊ ። ዐርክ ፡ ኀላፊ ፡ (መዝ ፡ ፸፱ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፪ ። ቀሌ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፲፪ ። ሚራ፯ ፡ ፳) ። በኀለፍት ፡ ፈንታ ፡ ኀላፊት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ።

ኀሉፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ልፍት) ፤ ያለፈ ፤ የኼደ ። እቤፎ ፡ እርአይክሙ ፡ ኀሉፈ ። እስመ ፡ ኀ ሉፍ ፡ ገጸሙ ፡ ለኢየሩሳሌም ። ካህናትሰ ፡ ኀሉፋነ ፡ ፍኖት ፡ (ሮሜ፲፭ ፡ ፳፱ ። ሉቃ፱ ፡ ፶፫ ። ሆሴ፮ ፡ ፱) ።

—፤ የተለየ ፡ ልዩ ፡ ልውጥ ። እስመ ፡ ኮነ ፡ ኅላዌሁ ፡ ኀ ሉፈ ፡ እምኔሆሙ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ። የታለፈ ፤ የተዘለለ ።

ኅልፈት ፤ በቁሙ ፤ ማለፍ ፤ መኼድ ፤ አስተላ ለፍ ። በኅልፈተ ፡ ዐውሎ ። የኀልፍ ፡ ንብረትነ ፡ ከመ ፡ አሠረ ፡ ኅልፈተ ፡ ደመና ። ኅልፈቶሙ ፡ ውስተ ፡ ባ ሕረ ፡ ኤርትራ ፡ (ምሳ፲ ፡ ፳፭ ። ጥበ፪ ፡ ፬ ። አፈ ፡ ድ፮) ።

—፤ መሞት ፤ መውጣት ፤ ከዓለም ፡ ከሥጋ ፡ መለየት ፤ መታጣት ፡ እንዳልነበረ ፡ መኾን ። ከመ ፡ ትዘከርዋ ፡ እምድኅረ ፡ ኅልፈትየ ። ኅልፈተ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ (፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፭ ። ስንክ) ።

—፤ መውጫ ፡ መጨረሻ ፤ ፍጻሜ ። ኅልፈተ ፡ ጊዜያት ፡ ወዓመታት ። ኅልፈተ ፡ መንግሥትከ ። እምከመ ፡ ሰምዐ ፡ ኅልፈቶ ፡ ለጊዜ ፡ ምንዳቤ ፡ (ጥበ፰ ፡ ፰ ። ዮ ሴፍ ። አፈ ፡ ድ፩) ። በኅልፈትና ፡ በፍልጠት ፡ ፈንታ ፡ ተኃልፎት ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ሶ ፡ ነፍስ ፡ ናሁ ፡ በጽሐ ፡ ተኃልፎትኪ ፡ እምሥጋ ፡ (ማር ፡ ይሥ፲፫ ፡ ፪) ።

(ጥ) ኅላፍ ፤ (ፋት) ፤ በቁሙ ፤ የብራና ፡ ስፌጽ ፤ ቀንጃ ፡ ኹኖ ፡ ታጥፎ ፡ ተቀንፎ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፤ ወይም ፡ ተቀናጅቶና ፡ ተላልፎ ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ በጥራዝ ፡ መካከል ፡ የሚገባ ፤ ፪ ፡ ገጽ ፡ ያለው ፡ አንዳንድ ፡ ሉሕ ፡ ወይም ፡ ቅጠል ። ቀንጃና ፡ ቅንጁም ፡ ባይኾን ፡ አንዱ ፡ ቅጠል ፡ ታጥፎ ፡ ወስፌ ፡ ያለፈበት ፡ ስንበሩ ፡ ኅላፍ ፡ ይባላል ። ሚራክን ፡ እይ ።

አኅለፈ ፤ አሳለፈ ፤ አሻገረ ። አኅለፍከነ ፡ ማ እከለ ፡ እሳት ፡ ወማይ ፡ (መዝ ፡ ፷፭) ። በአኅለፈ ፡ ፈ ንታ ፡ አስተኀለፈ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ያተ ክት ፡ ወያስተኀልፍ ፡ ዕድሜሁ ። ኢታስተኀልፍ ፡ ዕ ለተ ፡ እምዕለት ። ከመ ፡ ያስምዑ ፡ ወያስተኀልፉ ፡ ነገረ ፡ በኵሉ ፡ በሓውርት ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፩ ። ኩፋ ፡ ፵፱ ። ነሐ፰ ፡ ፲፩) ።

ምኅላፍ ፤ (ፋት) ፤ ማለፊያ ፡ ማሳለፊያ ፤ መ ግቢያ ፡ መውጫ ፡ በር ፡ መንገድ ፤ ቦታ ። ኢወሀቦ ፡ ምኅላፈ ፡ እንተ ፡ ደወሉ ። አልቦ ፡ ምኅላፍ ። ዳእሙ ፡ ምኅላፈ ፡ ክልኤቱ ፡ ዐደው ፡ ኵለንታሁ ። ተኀጥአ ፡ ምኅላፈ ። ትገብር ፡ ለከ ፡ ምኅላፈ ፡ እንተ ፡ ደማ ስቆ ፡ (ዘኍ፳ ፡ ፳፩ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፰ ። ዮዲ፬ ፡ ፯ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፴፱ ። ሆሴ፪ ፡ ፰) ።

ማኅለፍት ፤ (ታት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ጸሎተ ፡ ማኅለፍተ ፡ ነፍስ ። ማኅለፍታተ ፡ ነፍሶሙ ፡ ግዑዝ ፡ ዘእንበለ ፡ ክልአት ፡ (ግንዘ) ። መንገደ ፡ ሰማይ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ተኅልፈ ፤ ታለፈ ፡ ተዘለለ ፤ ታለፈበት ፡ በላዩ ።

ተኃለፈ ፤ ተላለፈ ፡ ተሸጋገረ ፤ ዕልፍ ፡ ዕልፍ ፡ አለ ፤ የእግር ፡ የነገር ። ተመላለሰ ፤ ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ አለ ፡ ተዛወረ ። እንግዳ ፡ እለ ፡ ይትኃለፉ ፡ እምብሔር ፡ ለብሔር ። ተኃለፍኩ ፡ በኵሉ ፡ እስራኤል ። ምፃእቱ ፡ ትትኃለፍ ፡ በሐይቀ ፡ ባሕር ፡ (ኪዳ ። ፩ዜና ፡ ፲፯ ፡ ፮ ። ክብ ፡ ነገ) ።

ትኅላፍ ፤ መተላለፍ ፤ ዕልፊት ፡ ዐለፌታ ፡ ዕላፊ ፤ የነገር ። አልቦ ፡ ላዕሌየ ፡ ትኅላፍ ፡ (ቅዳ) ።

አስተኃለፈ ፤ አስተላለፈ ፤ አመሳቀለ ። አስተ ኃለፈ ፡ እዴሁ ፡ (ዘፍ፵፰ ፡ ፲፰) ።

ኅልቅ ፤—ጕረሮ ፤ ድሪም ፤—ሐሊቅ ፡ ሐለቀ ።

ኀሊቅ ፤ ቆት ፤ (ኀልቀ ፡ የኀልቅ ፡ ይኅ ልቅ ። ዐረ ፡ ኀሊቀ ። ዕብ ፡ ሐላቅ ፤ ከፈለ) ፤ ማለቅ ፡ ማርጀት ፡ መጨረስ ፤ ተካቶ ፡ መጥፋት ። ኵሉ ፡ ግብር ፡ ይበሊ ፡ ወየኀልቅ ፡ ወገባሪሁ ፡ የኀልቅ ፡ ምስ ሌሁ ። እስከ ፡ ኀልቀ ፡ ኵሉ ፡ ክርታስ ፡ በእሳት ። ኀልቀ ፡ ወይኖሙ ። ኀሊቀ ፡ የኀልቁ ፡ እምገጸ ፡ ምድር ፡ (ሚራ ፲፬ ፡ ፲፱ ። ኤር፵፫ ፡ ፳፫ ። ዮሐ፪ ፡ ፫ ። ሶፎ፩ ፡ ፪) ።

—፤ ማነስ ፡ መጕደል ፤ ሕጹጽ ፡ መኾን ። የኀልቅ ፡ ክ ብሩ ፡ ለያዕቆብ ። ኢየኀልቅ ፡ ወርኅኪ ፡ (ኢሳ፲፯ ፡ ፬ ። ፳ ፡ ፳) ።

—፤ መከፈል ፡ መከፋፈል ፤ መለየት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ መኾን ። ኢኀልቀ ፡ ሥጋ ፡ ዘተደመረ ፡ (ቄር) ።

—፤ መጨንቅ፡ ለሞት፡ መቅረብ፤ ነፍስ፡ ከሥጋ፡ ሊለይ፡ ሊውጣ፡ ማለት፤ መቈረጥ፤ የትንፋሽ፡ የነገር። ሶበ፡ ኀልቀት፡ ነፍስየ። ይኅልቅ፡ ነገሩ፡ (ዮና፪፡ ፰። መዝ ፻፵፩። ጦቢ፯፡ ፱)። ይባእ፡ ነገረ፡ ክልኤሆሙ፡ ኀበ፡ ፈታሒት፡ በማለት፡ ፈንታ፤ ይኅልቀሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፀ፳፪፡ ፱)።

ኀሉቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ልቅት)፤ ያለቀ፡ የተጨረሰ፤ ቍርጥ። ኀሉቀ፡ ወምቱረ፡ ነገረ፡ ሰማዕኩ። ኀሉቀ፡ እነግር፡ (ኢሳ፳፰፡ ፳፪። ፲፡ ፳፪። ኤር፲፰፡ ፯። ሮሜ፱፡ ፳፰)።

ኀልቀት፤ ማለቅ፡ ተጨርሶ፡ መጥፋት፤ መክሳት፤ ማነስ፡ መጕደል። ዘተነበይከ፡ በይሁዳ፡ ኀልቀተ፡ ኃጥኣን፡ እምድር። እምብዝኀ፡ ኀልቀተ፡ ሥጋሁ፡ በእንተ፡ አጽዋም፡ (ስንክ፡ ሐም፱። ገድ፡ ተክ)።

—፤ ጫፍ፡ መጨረሻ፤ ፍጻሜ። እስከ፡ ኀልቀተ፡ ዓለም፡ (ዳን፲፪፡ ፱)።

ኀልቅ፤ ዕልቀት፤ ዕልቂት፤ ዕልቂያ፡ ጥፋት። ቀርበ፡ ዕለተ፡ ኀልቀሙ፡ (ዘዳ፴፪፡ ፴፭)።

አኅለቀ፤ ፈጀ፡ ጨረሰ፡ ፈጸመ፤ አጠፋ። ወኢያኅለቀ፡ ብዙኀ፡ ብርተ። እሳት፡ አኅለቀ፡ ሥነ፡ ገዳም። አኅለቆሙ፡ በነደ፡ እሳት። አኅለቁ፡ ኵሎ፡ ብሓውርተ፡ አሞን፡ (፪ዜና፡ ፱፡ ፲፰። ዮኤ፩፡ ፲፱። ሚራ፵፩፡ ፲፱። ፩ዜና፡ ፳፡ ፩)።

—፤ አሳለቀ፡ አስፈጀ፡ አስጨረሰ፤ አስደራጊ። አኅለቀ፡ ዐጸደ፡ ወይንየ፡ በአባግዒሁ፡ (ክብ፡ ነገ፡ ፸፱)። በአኅለቀ፡ ፈንታ፡ አስተኀ(ኅ)ለቀ፡ ይባል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው፡ (ሉቃ፳፱፡ ፯)።

ማኅለቅት፤ ማለቂያ፡ መጨረሻ፤ ዳርቻ፡ ፍጻሜ። ጥንት፡ ወማኅለቅት። ይርአይ፡ ማኅለቅቶ፡ ለነገር። ወማኅለቅቱሰ፡ ለጽድቀ፡ ኦሪት። ወአልቦ፡ ማኅለቅት፡ ለመንግሥቱ፡ (ኢሳ፲፱፡ ፲፭። ማቴ፳፮፡ ፶፰። ሮሜ፲፡ ፬። ሉቃ፩፡ ፴፫)።

ተኃለቀ፤ ተላለቀ፤ ተጫረሰ፤ ተለያየ፡ ተበታተነ። ይትኃለቁ፡ በበይናቲሆሙ። ተኃለቁ፡ በበይናቲሆሙ፡ (፪ዜና፡ ፳፡ ፳፫። ኢዮ፱፡ ፲፭)።

አስተኃለቀ፤ አስተላለቀ፤ አጫረሰ፤ አለያየ፡ አፈራቀቀ።

ኈልቆ፤ ቆት፤ (ኈለቈ፡ ይኄልቍ፡ ይኈልቍ። ዐረ፡ ኀለቀ፤ ፈጠረ፡ ለየ፡ አስታወቀ፡ በቍጥር። ዕብ፡ ሐላቅ፤ ከፈለ)፤ መቍጠር፤ መተርተር፡ መደመር፤ ማብዛት፡ መክፈል። አንዘንና፡ ሐስበን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ አግዋር፡ ናቸው። ርኢ፡ ከዋክብተ፡ እመ፡ ትክል፡ ኈልቆቶሙ። አቡየስ፡ ይኄልቍ፡ መዋዕለ። ኈለቍነ፡ ሎሙ፡ ኵሎ፡ ወደለውነ። ብፁዕ፡ ብእሲ፡ ዘኢኈለቈ፡ ሎቱ፡ እግዚ፡ ኃጢአቶ፡ (ኩፋ፡ ፲፱። ጦቢ፱፡ ፱። ዕዝ፰፡ ፴፱። መዝ፡ ፴፩)።

ኈላቍ፤ (ቍት፡ ቍያን፡ ያት)፤ የማቈጥር፡ ቈጣሪ፤ ቍጥር፡ ዐዋቂ።

መኈልቍ፤ (ቍት፡ ቋን፡ ቋት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። መኈልቍ፡ ከአኈለቈም፡ ሊወጣ፡ ይችላል፤ መስም፡ ቅጽል፡ ካድራጊና፡ ካስደራጊ፡ አንቀጽ፡ ወጥቶ፡ በማድረግም፤ በማስደረግም፡ በ፪፡ ስልት፡ ይፈታል።

ኍልቍ፤ (ቋት)፤ ቍጥር፤ ሒሳብ፤ በየስሙና፡ በያጋዙ፡ ልክና፡ መልክ፡ ውሳኔ፡ ያለው፤ ካንድ፡ እስከ፡ ምእልፊት፡ በየቤቱ፡ በየመክብቡ፡ የሚጣፍና፡ የሚነገር። በዝኀ፡ እምኍልቍ። አልቦ፡ ኍልቍ፡ ለጥበቢሁ። በአምጣነ፡ ኍልቆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል። በኍልቈ፡ መዋዕል፡ ዘሰከብከ። በኍልቈ፡ አህጉሪከ፡ አማልክቲከ፡ (መዝ፡ ፴፱። ፻፵፯። ሚራ፵፩፡ ፲፩። ሕዝ፬፡ ፱። ኤር፪፡ ፳፰)።

አኈለቈ፤ አስቈጠረ፡ አሳሰበ፤ ቍጥር፡ አስተማረ።

ተኈለቈ፤ ተቈጠረ፤ ከቍጥር፡ ገባ። ተኈለቈ፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡ (ኢሳ፶፫፡ ፲፪)።

ኍሉቍ፤ ቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ልቍት)፤ የተቈጠረ፤ ከቍጥር፡ የገባ። እንዘ፡ ኍሉቅ፡ ምስሌነ። ወምስሌሆሙ፡ ኍሉቍ። እለ፡ ተርፉ፡ ይከውኑ፡ ኍሉቃነ። ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኵሎን፡ ኍሉቃት፡ እማንቱ፡ (ግብ፩፡ ፲፯። ቅዳ፡ ሕር። ኢሳ፲፡ ፲፱። ማቴ፲፡ ፴። ሉቃ፲፪፡ ፯)።

ኍላቌ፤ (ቍያት)፤ መቍጠር፤ መቈጠር፡ አቈጣጠር፡ ቈጠራ፤ ቍጥር። ያእምር፡ ኍላቌሁ፤ ወኍላቌሁኒ፡ ስድስቱ፡ ምእት፡ ስሳ፡ ወስድስቱ፡ (ራእ፲፫፡ ፲፰)።

ኀምዝ፤ -መርዝ፤ -ሐሚዝ፤ ሐመዘ።

ኀመየ፤ —ዐማ፤ ነቀፈ፤ —ሐምይ፡ ሐመየ።

ኀምዮ፤ ዮት፤ (ኀመየ፡ ይኄሚ፡ የኅሚ)፤ ማሰር፡ መቀፈድ። ኀመይዎ፡ ለእግዚእነ። አዘዘ፡ የኅምይዎሙ፡ ውስተ፡ ክሣውዲሆሙ፡ (ማር፲፭፡ ፩። ዮሐ፲፰፡ ፲፪። ስንክ፡ ሠኔ፲፱)።

ኀማዪ፤ የሚያስር፡ አሳሪ፤ ባለወግ።

አኅመየ፤ (ያኄሚ፡ ያኅሚ)፤ አሳሰረ፤ ላሳሪ፡ ሰጠ።

ተኀመየ፤ ታሰረ፡ ተጋዘ፤ እጅ፡ እግሩን፡ ተያዘ።

ኅሙይ፤ (ያን፡ ያት፡ ሚት)፤ የታሰረ፤ እስር፡ እስረኛ፤ ግዞተኛ። ወፈነዎ፡ ሐና፡ ኅሙዮ። ኢየሱስ፡ ኅሙይ፡ በእንቲኣነ፡ (ዮሐ፲፰፡ ፳፬። ደራሲ)።

ኅማዬ፤ ማሰር፤ መታሰር፤ አስተሳሰር፡ እስራት። በእንተ፡ ኅማዬከ፡ በእደ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡ (አዋል)።

ማኅሜ፤ (ያት)፤ ማሰሪያ፤ መታሰሪያ። ፈትሐ፡ ማኅሜሁ፡ እመዝራዕቱ። ወፈትሕዎ፡ እማኅሜሁ፡ ለአክዮር። እበትክ፡ ማኅሜከ፡ (መሳ፲፭፡ ፲፬። ዮዲ፯፡ ፲፫። ናሖ፩፡ ፲፫)።

ኀመለ፤—ለቀመ፤—ሐሚል፡ሐመለ።

ኀምር ፤ (ዐረ) ፤ የወይን ፡ ጠጅ ፤ የጥቍር ፡ ቀይ ፤ ደባባ ።

ኀምራዊ ፤ ዐይነቱ ፡ ወይም ፡ ቅላቱ ፡ የጥቍር ፡ ወይን ፡ ጠጅ ፡ የሚመስል ። መሻች ፤ መሸተኛ ፤ ሸያጩና ፡ ገዥው ።

ኅምር ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ ለኀምር ፤ ቀይ ፡ ዐይነት ።

ኀመሰ ፤—ዐመሰ ፤ ዋኘ ፤—ሐምሰ፡ሐመሰ ።

(ጥ) **ኀምሰ ፤ ሰት ፤ (ኀመሰ፡ ይኄምስ፡ የኀምስ። ዐረ፡ኀመሰ። ሱር፡ ወዕብ፡ ሓሚሽ)** ፤ ዐምስት ፡ ማድረግ ፤ ከምስት ፡ መክፈል ፤ እስከምስት ፡ ጊዜ ፡ መመላለስ ። ዘይኄምሶን ፡ ለኬክሮሳተ ፡ ሰዓታት ፡ ከመ ፡ ይኩና ፡ መዓርገ ፡ ጸሎታት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ኀማሲ ፤ መኀምስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ ዐምስት ፡ የሚያደርግ ፤ ከምስት ፡ የሚከፍል ፡ ከፋይ ፤ ዐምስት ፡ ባይ ።

ተኀመሰ ፤ ዐምስት ፡ ኾነ ፤ ዐምስት ፡ ተባለ ፤ ከምስት ፡ ተከፈለ ።

ኅሙስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ምስት) ፤ ዐምስት ፡ የኾነ ፡ የተባለ ፤ ከ፭ ፡ የተከፈለ ፡ ፭ነት ፡ ያለው ።

ኅማሴ ፤ ዐምስት ፡ መኾን ፤ ዐምስትነት ።

ኅምስ ፤ ዐምስት ። የልክና ፡ የጊዜ ፡ ቅጽል ፤ በቂ ። ዕሥር ፡ ወኅምስ ፡ በእመት ። ኅምሰ ፡ ቀሠፋኒ ፡ አይሁድ ፡ (ዘፀ፴፯ ፡ ፲፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፳፬) ።

ኅምስ ፤ (ዕብ ፡ ኤምጻእ ፤ ውስጥ ፡ መካከል ። ሐሜሽ ። ሱር ፡ ሑምሻ ፤ ሆድ ፡ የወገብና ፡ የጭን ፡ መገናኛ ፡ ብሽሽት ፡ ጕያ) ፤ በቁሙ ፤ ማሕፀን ፤ አፊ ፡ ማሕፀን ፤ የሴቶች ፡ ዐምስተኛ ፡ ሕዋስ ። ፭ኛነቱም ፡ ከንገት ፡ በላይ ፡ ላሉት ፡ ላራቱ ፡ ነው ። ኅምሳ ፡ ለወላዲትከ ። ዘይፈትሕ ፡ ሾሎ ፡ ኅምሰ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፭ ። ዘፀ፲፫ ፡ ፪ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫ ፡ ፲፭) ።

ኀምስ ፤ የቍጥር ፡ ስም ፡ በሴት ፡ አንቀጽ ፤ ዐምስት ፡ ማለት ፡ ነው ። ኀምስ ፡ አዋልድ ። ኀምስ ፡ አህጉረ ፡ ግብጽ ፡ ይነብባ ። ኀምስ ፡ ኅብስት ። ዐሥሮን ፡ ደናግል ፤ ወእምኔሆን ፡ ኀምስ ፡ አብዳት ፡ ወኀምስ ፡ ጠባባት ፡ (፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፵፪ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፲፰ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፯ ። ፳፭ ፡ ፪) ።

ኀምስት ፡ ቱ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፡ በወንድ ፡ አንቀጽ ። ወነበረ ፡ በዘከመ ፡ ዝ ፡ ግብር ፡ ኀምስተ ፡ ዓመተ ። ኀምስቱ ፡ ዕደው ፡ ነበሩ ፡ ምስሌኪ ። ኀምስቲነ ፡ (ፊልክ ። ዮሐ፬ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።
ቱ ፡ ባርቲክልነት ፡ ወይም ፡ በጸፋነት ፡ ሲፈታ ፤ ዐምስቱ ፤ ዐምስተኛው ፤ ከምስት ፡ አንዱ ፡ ያሰኛል ። ውስተ ፡ ኀምስቱ ፡ ሰማይ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፰ ፡ ፩) ።

ኀሙስ ፤ የዕለት ፡ ቅጽልና ፡ ስም ፤ ዐምስት ፤ ዐምስተኛ ። ተዐገሠ ፡ ዓዲ ፡ ኀሙሰ ፡ መዋዕለ ። ወእምድኅረ ፡ ኀሙስ ፡ መዋዕል ። እመ ፡ ኀሙሱ ፡ ለሠርቅ ፤ ቅጽል ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፴ ። ፰ ፡ ፱ ። ሕዝ፴፫ ፡ ፳፩) ።
ዕለተ ፡ ኀሙስ ፤ ምሴተ ፡ ኀሙስ ፤ ስም ። (ግጥም ፡ ስላጤ ፡ ቴዎ ፡ ሞት) ፡ አምላክን ፡ መስሎ ፡ ቴዎድሮስ ፤ ንዑና ፡ ሑሩ ፡ ሲል ፡ ዐሙስ ፤ ሰኞ ፡ መቅደላ ፡ ተጨነቀ ፤ ሰው ፡ መኾኑ ፡ ታወቀ ።

ኀምሳ ፤ (ኅ—፶) ፤ በቁሙ ፤ ዐምሳ ፤ ፭ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ወይም ፡ ፲ ፡ ጊዜ ፡ ዐምስት ። ኀምሳ ፡ ወኀምስቱ ፡ መዋዕለ ። ኀምሳ ፡ በእመት ። በዓለ ፡ ኀምሳ ። ወበኀምሳ ፡ ዕለት ። ኀምሳ ፡ ዓመት ፡ አልብከ ፡ (ጦቢ ፩ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፵ ፡ ፲፭ ። ዲድ ፡ ፴ ። ቅዳ ። ዮሐ፰ ፡ ፶፯) ።

ኃምስ ፤ (ስት) ፤ ዐምስተኛ ፡ ከምስት ፡ አንድ ፤ ዐምኛ ። ወለደት ፡ ወልደ ፡ ኃምሰ ። ወበኃምስ ፡ ትውልድ ፡ ዐርጉ ፡ እምግብጽ ። ኢዮብ ፡ ኃምስ ፡ እምአብርሃም ። በኃምስ ፡ ወርኅ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፲፫ ፡ ፲፰ ። ታሪ ፡ ኢዮ ። ኤር፩ ፡ ፫) ።

ኃምሳዊ ፤ ይ ፤ (ዊት ፡ ሲት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ግዘት ፡ ኃምሳይ ። ዘአውሰበ ፡ ራብዒተ ፡ አው ፡ ኃምሲተ ፡ (ያዕ ፡ ዘእል ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፱) ።

ኃምሲት ፤ የኬክሮስ ፡ ዐምስቲያ ፡ ክፍል ፡ በራብዒትና ፡ በሳድሲት ፡ ማኸል ፡ ያለች ። አንዲቱ ፡ ኃምሲት ፡ ስሳ ፡ ሳድሲት ፡ ትኾናለች ፤ ኬክሮስን ፡ እይ ። በመካነ ፡ ሳድሲት ፡ ኍልቈ ፡ ኃምሲት ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ።

ታኅማስ ፤ ዐምስት ፤ ዐምስተኛ ። ታኅማሰ ፡ ዓመታት ፡ ሠለስቱ ። ሰመንቱ ፡ ሰዓት ፡ ወአርባዕቱ ፡ ታኅማሰ ፡ ሰዓት ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፩ ። ሚያ፲፩ ። አቡሻ ፡ ፵፬) ።

ትኅምስት ፤ ዐምስትነት ። ዐምስት ፡ እጅ ፤ ዐምስት ፡ ዕጥፍ ። ህየንተ ፡ አሐዱ ፡ ላሕም ፡ ይፈዲ ፡ ትኅምስተ ። ሠለስቱ ፡ ትኅምስተ ፡ ብርሃን ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፴፯ ። ሔኖ፸፰ ፡ ፯) ።

መኅምስት ፤ ዐምስት ፡ ወገን ፤ ዐምስት ፡ ክፍል ፤ ዐምስት ፡ እጅ ፡ (ዘፍ፵፫ ፡ ፴፬) ።

ኀንበ ፤—አንበ ፤—ነብዐ ፡ አንብዕ ።

ኅንባብ ፤—ፍሬ ፤—ሐንበበ ።

ኅንገር ፤ (ዕብ ፡ ሒጌር) ፤ ዐንካሳ ፡ ልምሾ ፡ ጥምልምል ፤ የሚድኸ ፡ የሚንፏቀቅ ። ግሔ ፡ ሽኮኮ ፡ እግረ ፡ ሸንትሽ ፤ ዐጫጭር ። ገሐየን ፡ እይ ።

ኀንገረ ፤ ዐነከሰ ፡ ዐንካሳ ፡ ኾነ ። ተሸከመ ፤ እንኮኮ ፡ ወይም ፡ አሽኮኮ ፡ አለ ። እግር ፡ ለሌለው ፡ እግር ፡ ኾነ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በገድል ፡ በታምር ፡ በድርሰት ፡ ይገኛል ።]

ኅንንት ፤ ዕንቅርት ፤ ያንገት ፡ ደዌ ።

ኀነፈ ፤ ሐናፌ ፤ (ዕብ ፡ ሐኔፍ ። ሱር ፡ ሐንፋእ ፤ ሐንፋያ) ፤ ዐላዊ ፡ ከሓዲ ፤ ሸንጋይ ፡ አታላይ ፤ ግብዝ ፡ አረመኔ ፤ ስመ ፡ ነገድ ፡ ከራቱ ፡ ነገደ ፡ ተንባላት ፡ አንዱ ፤ የቀሩትም ፡ ሦስቱ ፡ ሐንበሊ ፡ መለኪ ፡

ሸፍዒ ፣ ይባላሉ ። ሃይማኖታቸውም ፣ እንደ ፣ ስማቸው ፣ አራት ፣ ነው ፤ አይተባበርም ። እምውሉደ ፡ ኀነፊ ፡ አረማውያን ፡ (ስንክ ፣ ግንኟ) ።

ኀነፋዊ ፤ (ዊት ፣ ውያን ፣ ያት) ፤ የኀነፊ ፣ ወገን ፤ አረመኔ ፣ ተንባላታዊ ። ወበመዋዕሊሁ ፡ አስተርአየት ፡ አሐቲ ፡ ብእሲት ፡ ኀነፋዊት ። ንጉሠ ፡ ምስር ፡ ኀነፋዊ ፡ (ዮሐ ፣ መደ ። ስንክ ፣ ጥቅ፳፩) ።

ኆኖፌ ፤ መናፍቅ ፤ ገበር ፣ ዐጓጉል ፣ ሕዝብ ፣ ሃይማኖቱ ፣ የተበላሸ ፤ እንደ ፣ ቅማንት ፣ እንደ ፣ ተንባላት ፣ ያለ ። ወደጐጸሙ ፡ በኀቡእ ፡ ፍኖት ፡ ሰእሰ ፡ ኆኖፌ ፡ (አፈ ፣ ድ፪ ። ተግ፱) ።

ኀንፈጠ ፤—ጫረ ፣ ጐፈጨረ ፤—ሐንፈጠ ።

ኀንፈጠ፤—ቀረጠ፤—ኀፊጥ፣ኀፈጠ።

ኀንፈጸ ፤—አጐለበ ፤—ነፍጸ ፣ ሐንፈጸ ።

ኀንጽጸ ፤ ጸት ፤ (ኀንጻጸ ፣ የኀነጽጽ ፣ የኀንጽጽ ። ሐንፈጸ) ፤ መጠርጠር ፣ ማውለብ ፤ በጥርስ ። ማንጠርጠር ፣ ማበጠር ፣ ማንዘርዘር ፤ በስፌድ ፣ በወንፊት ፣ (ሉቃ፳፪ ፣ ፴፩) ። ማንጠጥ ፣ መቅረጥ ፤ የቀንድና ፣ የንጨት ።

ተኀንጸጸ ፤ ተጠረጠረ ፤ ተንጠረጠረ ። ይትኀንጸጹ ፡ ከመ ፡ ዐለስ ፡ (ስንክ ፣ ጳጉ፭) ።

ኀንጻጽ ፤ (ጻት) ፤ ጥርጣሪ ፤ እንጥርጣሪ ፣ ንፋሽ ፣ ገለባ ፣ ልቃሚ ፣ ብጣሪ ። ንፋቄና ፣ ኀንጻጽ ፣ ባማርኛ ፣ ይተባበራሉ ። (ግጥም ፤ አቶ ፣ ስይፉ ፣ ከድተዋል ፣ ተብለው ፣ ከታሙ ፣ በኋላ ፣ በፍቅር ፣ መጥተው ፣ ሲገናኙ) ፤ አለጊዜው ፣ ጊዜ ፣ ማን ፣ እሸት ፣ አምጥቷል ፤ በዚህ ፣ በቤታችኹ ፣ ጥርጣሪ ፣ መልቷል ። የእሳት ፣ ፍንጣሪ ፤ የምጣድ ፣ ብልጭልጭታ ። ቀለምጺጽን ፣ እይ ።

ኀኒቅ ፤ ቆት ፤ (ኀነቀ ፣ የኀንቅ ፣ ይኀንቅ ። ዐረ ፣ ኀነቀ ። ሱር ፣ ሕናቅ ። ዕብ ፣ ሐናቅ) ፤ ማነቅ ፣ ማስጨነቅ ፤ ጕረሮን ፣ ዐንገትን ፣ አጥብቆ ፣ ስቅስቆ ፣ መያዝ ፣ ማሰር ፣ ለመግደል ፤ አፍን ፣ አፍንጫን ፣ ማፈን ፣ መድፈን ፤ ትንፋሽ ፣ መከልከል ። ዐንቀን ፣ እይ ፤ የዚህ ፣ ጎር ፣ ነው ፤ ለክፉም ፣ ለበጎም ፣ ይኾናል ፤ ኀነቀ ፣ ግን ፣ ለክፉ ፣ ብቻ ፣ ነው ፣ (ማቴ፲፫ ፣ ፯ ። ፲፰ ፣ ፳፰ ። ፩ነገ ፣ ፲፯ ፣ ፴፭) ። ኀነቀኒ ፡ አፈ ፡ መልበስየ ። ኀነቀ ፡ መንፈስ ፡ እኩይ ። ወሰዶ ፡ እንዘ ፡ የኀንቅ ፡ ክሣዶ ፡ ወያረውጾ ፡ ጕጕአ ። ንኀንቃ ፡ ለነፍስነ ፡ ወንለጕማ ፡ ከመ ፡ ፈረስ ፡ ኀያል ፡ ወድሩክ ፡ (ኢዮ፴ ፣ ፲፰ ። ፩ነገ ፣ ፲፯ ፣ ፲፱ ። ገድ ፣ ተክ ። አፈ ፣ ተ፴፭) ።

ኀናቂ ፤ (ቂት ፣ ቅያን ፣ ያት ፤ ነቅት) ፤ የሚያንቅ ፣ ዐናቂ ፤ ዐንቆ ፣ ገዳይ ።

መኀንቅ ፤ (ብ ፣ መኃንቅ) ፤ የሚያንቅ ፤ ማንቂያ ፣ ማነቆ ፤ ሸምቀቆ ።

አኀነቀ ፤ አሳነቀ ፤ አስገደለ ።

ተኀንቀ ፤ ታነቀ ፣ ታንቆ ፣ ሞተ ፤ በሌላ ፣ እጅ ፣ ወይም ፣ በገዛ ፣ እጁ ። እንዘ ፡ ይትኀነቁ ፡ አምታትኪ ። እስከ ፡ ትፈቱ ፡ ትትኀነቅ ። ተኀንቀ ፡ ወሞተ ። ፈቀደ ፡ ይትኀነቅ ፡ በእዴሁ ፡ (ጦቢ፫ ፣ ፰ ፣ ፲ ። ማቴ፳፯ ፣ ፭ ። ገድ ፣ ተክ) ።

ኅኑቅ ፤ (ቃን ፣ ቃት ፣ ንቅት) ፤ የታነቀ ፣ የተጨነቀ ፤ ታንቆ ፣ ታፍኖ ፣ የሞተ ። ዘርዐ ፡ ትሩፋቲሆሙ ፡ ኅኑቅ ፡ በሥክ ፡ ዝ ፡ ዓለም ። ምቱረ ፡ ልሳን ፡ በመጥባሕት ፡ ወኅኑቀ ፡ ጕርዔ ፡ በእድ ። በሊዐ ፡ ደም ፡ ወኅኑቅ ፡ (ፊልክ ፣ ፫ ። ስንክ ፣ ጥቅ፭ ፣ ፲፰ ። ፍ ፣ ን ፣ ፳፫) ።

ኅንቀት ፤ ማነቅ ፣ መታነቅ ፤ አስተናንቅ ፤ ዕንቂያ ፣ ዕንቂት ፤ ድንገተኛ ፣ ሞት ፣ (ስንክ ፣ ሐም፪ ። መጽ ፣ ምስ) ። ኅንቀተ ፡ ፍትወት ፡ (ግንዘ) ።

ኅንቅርት ፤ በቁሙ ፤ ዕንቅርት ፤ ኰልኰልት ፣ ያንገት ፣ የማንቍርት ፣ ተቀጥላ ፣ ጕረሮ ፣ የሚያንቅ ፣ የሚያስጨንቅ ። (ተረት) ፤ የግፍ ፣ ግፍ ፣ በንቅርት ፣ ላይ ፣ ዦሮ ፣ ደግፍ ። ኅንቅርት ፡ ዘወፅአ ፡ በክሣዱ ፡ (መ ፣ ፈ) ። ከኀንቀና ፣ ከንቀረ ፣ የተደቀለ ፣ ስም ፣ ነውና ፣ ነቀረንና ፣ አንቀረን ፣ እይ ።

ኅንቅርት ፤—ከውር ፤—ሕንቅርት ፣ ነቀረ ።

ኀሠወ ፤—ዋሸ ፣ ዐበለ ፤—ሐስዎ ፣ ሐሰወ ።

ኀሥል ፤—ዳውላ ፤—ሐሲል ፣ ሐሰለ ።

ኀሠመ ፤—ከፋ ፤—ሐሚም ፣ ሐሠመ ።

ኀሚሥ ፤ ሦት ፤ (ኀሠ ፤ ኀሠሠ ፣ የኀሥሥ ፣ ይኀሥሥ ። ዕብ ፣ ሓሸሸ ፤ ሐየጸ ። ቤቄሸ ፤ ፈለገ) ፤ ማሠሥ ፣ መሻሰስ ፤ መጥረግ ፤ ማበስ ፤ ማደፍ ፣ መወልወል ፤ የምጣድ ። ኢትኀሥሥ ፡ አጽሕልተ ፡ ወኢትልሐስ ፡ መጻብኀተ ። ውሒዘ ፡ አንብዓ ፡ ኀሠሠ ፡ በአጽባዕተ ፡ እዴሁ ፡ ልምሉም ። ወንሠሠት ፡ አንብዐየ ፡ በአጻብዒሃ ፡ (ሚራ፴፱ ፣ ፲፬ ። ደራሲ ። ድር ፣ መድ) ።

—፤ መሻት ፣ መፈለግ ፣ መለመን ፤ ለማግኘት ። ኅሠሡ ፡ አእዱጊነ ። ተኀሥሦሙ ፡ ወኢትረክቦሙ ። ኅሠሡ ፡ ወአስተብቍዑ ፡ (፩ነገ ፣ ፱ ፣ ፫ ። ኢሳ፵፩ ፣ ፲፪ ። ቅዳ) ።

—፤ መጠየቅ ፣ መመርመር ፤ ለማወቅ ። እስ ፡ የኀሥሡ ፡ በእንተ ፡ ሕያዋን ፡ እምነ ፡ ሙታን ። ኢትኀሥሥ ፡ እፎ ፡ ይትኳነኑ ። ለኀሚሥ ፡ ወሰፈቲን ፡ በጥበብ ፡ (ኢሳ፰ ፣ ፲፱ ። ሉቃ ፣ ዕዝ፱ ፣ ፲፬ ። መክ፩ ፣ ፲፫) ።

—፤ መውደድ ፣ መፍቀድ ፤ መከጀል ፣ መመኘት ። ምስጢሩ ፣ ያው ፣ መፈለግ ፣ ነው ፤ ከመሻት ፣ አይወጣም ። ኅሥሥ ፡ ትግበር ፡ ሖሎ ፡ ዘያሠምሮ ፡ ለእግዚ ። ኀሠሠ ፡ መኩንን ፡ ከመ ፡ ይክሐዶ ፡ ለክርስቶስ ፡ (ዲድ ፣ ፩ ። ስንክ ፣ መጋ፯) ። በኀሠሠና ፣ በተኃሠሠ ፣ ፈንታ ፣

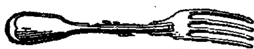
ተኀሠሠ፡ ይላል፤ የጣፊና፡ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው ። ኢይትኀሠሥ፡ ሎቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ ። እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእደ፡ ኖሎት ። እለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሔኖክ፡ ወኤልያስ፡ (ኩፉ፡ ፴፭ ። ሕዝ፴፬፡ ፲ ። አፈ፡ ድ፷፪) ።

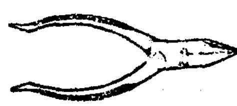
ኀሣሢ፤ (ሢት፡ ሥያን፡ ያት)፤ የሚያሥሥ፡ ዐማሽ ። ፈላጊ፡ መርማሪ ። ኀሣሤ፡ ነቢብ ። በካዩ፡ ኀሣሤ፡ ዕፀ፡ ውእቱ ። ኀሣሥያነ፡ መንግሥተ፡ በማያት ። ኀሣሥያተ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ (ኢዮ፲፭፡ ፲፪ ። ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፯ ። ግንዝ ። ዲድ፡ ፲፬) ።

ኀሠሣ፤ (ሣት)፤ ፍላጎት፡ ፍለጋ፤ ጥያቄ፡ ጥየቃ፤ ምርምር፡ ምርመራ፤ ፈቃድ፡ መፍቅድ፤ ሐሳብ፡ ምኞት ። ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኔኩትክሙ ። ንኄሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ ። ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፤ ከመ፡ ይትፈጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክቦ፡ ዘእምኔሁ፡ ይከውን፡ ዘርዕ ። ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ ትሑታነ፡ (ስንክ፡ የካ፳፰ ። አፈ፡ ድ፪ ። ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፩ ። ፲፡ ፪) ። ጉርፍን፡ ዐሠሣ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል ።

ማኅሠሥ፤ (ማሠሻ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ ። ብዙኀ፡ ጻሕቀ፡ ወፍድፋደ፡ ማኅሠሡ ። እንዘ፡ ይትለአክዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ ። ሶበ፡ አናኅከ፡ ማኅሠሠ ። ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡ (ስንክ፡ መስ፳ ። ግንጽ፱ ። ሐም፮ ። ቄር፡ እስት) ።

መኈ(ኖ)ሥሥ፤ (ሣት፤ አው፡ መኋሥሥት)፤ ሹካ፡ መንካ፡ ጭልፋ፤ የሥጋ፡ ማውጫ ። ጉጠት፡ የጥርስ፡ መንቀያ ። መኈሥሥ፡ ዘሠለስቱ፡ ስነኒሁ ። መኋሥሥት፡ ወፍያላት ። መኈሥሠ፡ ስነን፡ (፩ነገ፡ ፪፡ ፲፫ ። ዘኍ፬፡ ፲፬ ። ስንክ፡ ጥር፲፭) ።

መኈሥሥ፡

ተኀሥ፤ ታሠሠ ። ተሻ፡ ተፈለገ፤ ተመረመረ ። ጥበብ፡ ትኀሠሥ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት ። እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል ። ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩከ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትከ፡ (ሢራ፴፱፡ ፩ ። ሕዝ፴፮፡ ፴፯ ። ዮሴፍ) ።

ኅሡሥ፤ (ሣን፡ ሣት፡ ሥሥት)፤ የታሠሠ፡ የተሻ፡ የተፈለገ ።

ኅሥሥት፤ በቁሙ፡ ዕሥሥት፤ የንሽላሊት፡ ዐይነት፤ መልኳ፡ እንደ፡ ሌታ፡ ቀን፡ የሚለዋወጥ፤ ጠንቋዮች፡ አጥብቀው፡ የሚሿት ።

ኅሥሥት፡

ኍሣሤ፤ ማሠሥ፡ መታሠሥ ። (ላ፡ ጥ) መሻት፡ መፈለግ፤ መመርመር፡ አመራመር ። ምርመራ፤ ምርማሪ፤ መላ፡ ግምት፤ ጥንቈላ፡ ሟርት፡ (ኩፉ፡ ፲፭) ።

ተኃሠሠ፤ ተፈላለገ፡ ተመራመረ፤ ተከራከረ ። ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ ። አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ ። ወኮነ፡ ተኃሥሦ፡ (ኢሳ፴፬፡ ፲፮ ። ማር፰፡ ፲፩ ። ዮሐ፫፡ ፳፭) ።

አስተኃሠሠ፤ አፈላለገ፡ አመራመረ ።

መስተኃሥሥ፤ (ሥት፡ ሣን፡ ሣት)፤ አመራማሪ፤ ተመራማሪ ። መስተኀሥሥ፡ ብሎ፡ በግእዝ፡ ኀ፡ ሲጣፍ፡ ግን፡ አድራጊ፡ ኹኖ፤ ኀሣሢ፡ መኀሥሥ፤ ፈላጊ፡ መርማሪ፡ ያሰኛል ። ለእመ፡ ኮነ፡ መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡ ባሕቲቱ ። መስተኀሥሣነ፡ ለእከይ፡ (ፊልክ፡ ፶፰ ። ሮሜ፩፡ ፴፩) ።

ታኅሣሥ፤ ምርምር፡ ምርመራ፤ ፍላጎት፡ ፍለጋ ። በቁሙ፡ ትሣሥ፤ የወር፡ ስም፤ የመስከረም፡ አራተኛ ። ወርኀ፡ ተኃሥሦ፡ ማለት፡ ነው፡ (ማቴ፪፡ ፩—፯) ።

ታኅሦሥ፤ (ትግሪኛ)፤ ስመ፡ ዕፅ፤ ክትክታ፤ ቅጠሉ፡ ቀንበጡ፡ ለሐዲስ፡ ምጣድ፡ ማሻሻ፡ ማሠሻ፡ የሚኾን ። ዕንጨቱም፡ እንደ፡ ፍየለ፡ ፈጅ፡ ተቀጥቅጦ፡ መብራት፡ ይኾናል ።

ኀሢዕ፤ ዖት፤ (ኀሥዐ፡ የኀሥዕ፡ ይኀሣዕ ። ዐረ፡ ኀሸዐ ። ዕብ፡ ሐሻህ)፤ ማረፍ፤ ዝም፡ ጸጥ፡ ጫ፡ ማለት፤ አለመታወክ ። መብረድ፡ መቀዝቀዝ፤ የቍጣ፡ የጠብ ። ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዐትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ ። መዐት፡ ይኅሣዕ፡ (ምሳ፳፮፡ ፳ ። ቅዳ፡ ኪዳ) ።

አኅሥዐ፤ አሳረፈ፡ ዝም፡ አሰኘ፤ አበረደ፡ አስታገሠ ። ሞገደ፡ ባሕር፡ አኅሥዐ፡ ክርስቶስ ። መዐተ፡ ብእሲ፡ ያኀሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ ። አኅሥዐ፡ መቅሠፍተ ። ኢይክሉ፡ ያኅሥዑ፡ አጽባአ፡ ዕጹባተ፡ (ኪዳ ። ምሳ፲፰፡ ፲፬ ። ጥበ፲፰፡ ፳፩ ። ፊልክ፡ ፶፵፯) ።

ኀሢፍ፤ ፎት፤ (ኀሠፈ፡ የኀሥፍ፡ ይኀሥፍ ። ዐረ፡ ኀሺፈ ። ዕብ፡ ሐሰፍ)፤ ማከክ፡ ማቍሰል፤ መላጥ፡ መምለጥ፤ መቅረፍ፡ መግፈፍ፤ መግለጥ ።

ተኀሥፈ፤ ታከከ፡ ቈሰለ፤ ተላጠ፡ ተነካ ።

ኅሡፍ፤ (ፉን፡ ፉት፡ ሥፍት)፤ ያከከ፡ የታከከ፤ ቍስላም፡ ዕከካም፡ (ዘሌ፳፪፡ ፳፪) ።

ኅሠፍ፡ (ፋት)፤ ዕከክ፡ ብግር፤ ኪንታሮት፡ ቍስል፤ የገላ፡ ነውር ።

ኀሠረ፤—ሰበሰበ፤—ሐሚር፡ ሐሠረ።

ኀሥረ፤—ጐሰቈለ፤—ኀሲር፡ ኀስረ።

ኀፌድ፤ ዶት፤ (ኀፈደ፡ የኀፍድ፡ ይኅፍድ። ነደቀ፤ ሐነጸ፤ ሣረረ)፤ መገንባት፡ መናስ፡ መንደቅ፤ ቤትን፡ ግንብን፡ አስፍቶ፡ አስረዝሞ፡ አጠንክሮ፡ መሥራት፡ እንደ፡ ባቢሎን፡ ሕዝብ።

ማኅፈድ፤ (ዳት፤ አው፡ መኃፍድ። ዕብ፡ አፔዴን። ዐረ፡ ፈደን)፤ ግንብ፤ አዳራሽ፡ ቤት፡ መንግሥት፤ ኑኅ፡ ርሒብ፡ ምጥቀት፡ ርዝመት፡ ያለው። ዕርድ፡ ምሽግ፤ አንባ፡ ኰረብታ፤ ከጠላት፡ የሚጠበቁበት፡ የሰላይና፡ የጕበኛ፡ የዘበኛ፡ ቤት፤ በከተማ፡ ዙሪያ፡ ዐልፎ፡ ዐልፎ፡ በየበሩ፡ በየማእዝኑ፡ እንደ፡ ሐውልት፡ እንደ፡ ደወል፡ ቤት፡ እንደሰላም፡ መጮኺያ፡ ረዥም፡ ኹኖ፡ የሚሠራ፤ ጠላት፡ ወዳጅ፡ ከሩቅ፡ ሲመጣ፡ የሚያዩበት፡ (ዘፍ፲፩፡ ፬፡ ፭። ኩፋ፡ ፲)። ማኅፈድ፡ ጽኑዕ፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ ጸላኢ። ዴበ፡ ኵሉ፡ ማኅፈድ፡ ነዋኅ። ማኅፈደ፡ ኖሎት፡ (መዝ፡ ፷። ኢሳ፪፡ ፲፭። ሚክ፬፡ ፰)። ማኅፈደ፡ ጢስ፤ ዐምድ። ማኅፈደ፡ ሥጋ፤ ሰውነት፡ ግዘፍ፡ (መሳ፳፡ ፵። መጽ፡ ምስ)። በማኅደፍ፡ ፈንታ፡ ማኅፈድ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፤ ኅደፈን፡ እይ። ጸሎት፡ ላዕለ፡ ማኅፈዳት፡ (ቅዳ)።

ኀፈወ፤—ወዘ፤—ሀፈው፡ ሀፈወ።

ኀፌጥ፤ ጦት፤ (ኀፈጠ፡ የኀፍጥ፡ ይኅፍጥ። ዐረ፡ ኀበጠ። ዕብ፡ ሓባጥ። ሱር፡ ሕበጥ)፤ መምታት፡ መውቃት፡ መደብደብ፤ የበትር። መደሰቅ፡ መሰጐድ፡ መጠፍጠፍ፤ የቡጢ፡ የጥፊ። ኅፍጣ፡ አጥባትክን፡ (ኢሳ፴፪፡ ፲፪)።

ኀፋጢ፤ መኅፍጥ፤ የሚመታ፡ ተማች፤ ደብዳቢ፡ ወቂ፡ ደሳቂ።

ኀንፈጠ፤ (ስሯጽ፡ ግስ)፤ ዐተመ፤ በማኅተም፡ መታ፡ ረገጠ፤ ፈረመ። ወይም፡ ማለ፡ መሰለ፤ ነደፈ፡ ቀረጸ፤ በማኅተም፡ ላይ።

ተኀንፈጠ፤ ተማለ፡ ተቀረጸ። ክልኤቱ፡ ማኅተም፤ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ዘወርቅ፤ ወካልኡ፡ ዘንጺን፤ ዘተኀንፈጠ፡ ውስቴቶሙ፡ አርኣያ፡ አሐዱ፡ ንጉሥ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፱)።

ኅፍጠት፤ የማኅተም፡ ቅርጽ፤ ጥፈት፡ መልክ። አልቦ፡ ፍልጠት፡ ውስተ፡ ኅፍጠት፡ ዘአርኣያ፡ ንጉሣዊ፡ ማእከለ፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ወርቅ፡ ወማእከለ፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ንጺን፤ ወኢይትዐወቅ፡ አይ፡ እምኔሆሙ፡ ዘኅቱም፡ በወርቅ፡ እምዘኅቱም፡ በንጺን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፱)።

ኀፈነ፤—ዐፈነ፤—ሐፊን፡ ሐፈነ።

ኀፈሠ፤—ዐፈሠ፤—ሐፊሦ፡ ሐፈሠ።

ኀፌር፡ ሮት፤ (ኀፍረ፤ ኀፈረ፡ የኀፍር፡ ይኅፈር። ዐረ፡ ኀፊረ። ዕብ፡ ሓፌር። ሱር፡ ሕፉር)፤ ማፈር፡ መፍራት፤ ከራቍትነት፡ የተነሣ፡ እንደ፡ አዳም። መደንገጥ፡ መለወጥ፤ ዐመድ፡ መምሰል፤ ከኀፍረት፡ ብዛት፡ የተነሣ። ኅፍረትን፡ ዕርቃንን፡ መሰወር፡ መክደን። ኀፌረ፡ ኢኀፍሩ። ተዐቢ፡ ኀፊሮትየ። ዘኢየኀፍር፡ ገጸ፡ ክቡር። ኢንኅፈር፡ እምሚበተ፡ ልሂቅ፡ (ኤር፰፡ ፲፭። ዘፀ፲፡ ፫። ኢዮ፴፬፡ ፲፱። ጥበ፪፡ ፲)። በኀፍረ፡ ፈንታ፡ ተኀፍረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ኢይግባእ፡ ነዳይ፡ ተኀፊሮ። መኑ፡ ተአመነ፡ በእግዚ፡ ወተኀፍረ። ይሑሩ፡ ተኀፊሮሙ። ተኀፍሩ፡ ኵሉ፡ ነህብት፡ በእንተ፡ ግልፎሆሙ። ይእተ፡ አሚረ፡ ትትኀፈር፡ እምጌጋይከ፡ (መዝ፡ ፸፫። ሢራ፪፡ ፲። ኢሳ፵፭፡ ፲፯። ኤር፲፡ ፲፬። ዘካ፲፫፡ ፲፭)።

ኀፋሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ ያፈረ፡ የሚያፍር፤ ዐፋር። ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ። ብእሲት፡ ኀፋሪት፡ (ግንዘ። ሢራ፳፮፡ ፲፭)።

አኅፈረ፤ አሳፈረ፤ አሳዘነ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በአኅፈረ፡ ፈንታ፡ አስተኀፈረ፡ ይላል፤ ፍችው፡ ፩፡ ነው፤ ከስደራጊነት፡ አይወጣም። ኢታስተኀፍረኒ፡ እምተስፋየ። ታስተኀፍር፡ አበሃ። ግብር፡ ዘያስተኀፍር። ገሥጽዎሙ፡ ወአስተኀፍርዎሙ፡ (መዝ፡ ፻፲፰። ሢራ፳፪፡ ፭። ፍ፡ ነ፡ ፵፪። ቀሌ)።

አኅፋሪ፤ ማኅፈሪ፤ የሚያሳፍር፡ አሳፋሪ፡ (ግንዘ)።

ተኀፍረ፤ (ተደራጊ)፤ ታፈረ፡ ተፈራ፤ ከበረ።

ኅፉር፤ (ራን፡ ራት፡ ፍርት)፤ የታፈረ፡ የተፈራ፤ ታፋሪ፡ ተፈሪ። ያፈረ፡ የፈራ፤ ኀፍረት፡ የያዘው። እስመ፡ ኅፉራን፡ እሙንቱ። ሖሩ፡ ኅፉራኒሆሙ። ዘኅፉር፡ ገጹ፡ (፪ነገ፡ ፲፡ ፭። አፈ፡ ተ፲፫። ኪዳ)።

ኍፋሬ፤ ማፈር፤ ድል፡ መኾን፡ መሸነፍ፤ ዕፍረት፡ ፍራት። ይዜክሮ፡ እንከ፡ ለኍፋሬሁ፡ (ማር፡ ይሥ፬፡ ፯)።

ኀፍረት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ዕፍረት፡ ፍራት። ከመ፡ ኀፍረተ፡ ሰራቂ፡ ሶበ፡ ይእኅዝዎ፡ ከማሁ፡ የኀፍሩ። ወከደነኒ፡ ኀፍረት፡ ገጽየ። ቦ፡ ኀፍረት፡ እንተ፡ ታመጽእ፡ ኀጢአተ፤ ወቦ፡ ኀፍረት፡ ለክብር። ዘአልቦ፡ ኀፍረት፡ (ኤር፪፡ ፳፮። መዝ፡ ፷፰። ምሳ፳፮፡ ፲፭። መክ፰፡ ፩)።

—፤ እድፍ፡ ጕድፍ፡ ገመና፡ ነውር፤ ስድብ፡ ስንፍና፤ የሚያሳፍር፡ የሚያስነቅፍ፡ ነገር። ኢሜጥኩ፡ ገጽየ፡ እምኀፍረተ፡ ምራቅ። ተዐገሠ፡ ኀፍረተ፡ መስቀል። ኀፍረት፡ ለነ፡ እንተ፡ ከመ፡ ዘቲ፡ ብእሲት፡ ረከበነ፡ እመ፡ ኢተናገርናሃ። ገብረ፡ ኀፍረተ። ነገረ፡ ኀፍረት፡ (ኢሳ፶፡ ፯። ዕብ፲፪፡ ፪። ዮዲ፲፪፡ ፲፪። ዘፍ፴፬፡ ፯። ቆላ፫፡ ፰)።

—፤ ዕራቍት፡ ዕርቃን፤ የወንድ፡ የሴት፡ ገላ፤ አባለ፡ ዘር፡ አፈ፡ ማሕፀን። ኢትክሥት፡ ኀፍረተ፡ አቡከ፡ ወእምከ። ከደንኩ፡ ኀፍረተኪ። ከመ፡ ኢይሑር፡

ዕራቆ ፡ ወኢያስተርኢ ፡ ኀፍረቶ ፡ (ዘሌ፲፰ ፡ ፯ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፰ ። ራእ፲፯ ፡ ፲፭) ።

ተኃፈረ ፤ ተፋፈረ፤ተፋራ ፡ ተፋዘዘ ። ወይም ፡ ኀፍረት ፡ ለኀፍረት ፡ ተጋለጠ ፡ ተገላለጠ ፤ ተደፋፈረ ፤ የፋ ክቤ ።

ማኅፈር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የታመነ ፡ ወዳጅ ፡ ባልንጀራ ፤ ዘመድ ፡ ጎረቤት ፤ ቤተ ፡ ሰብ ፤ ቄስ ፡ ሐኪም ፤ ገመናን ፡ ኀፍረትን ፡ ገልጠ ፡ የሚነግሩትና ፡ የሚያሳዩት ። ዐርክ ፡ ወማኅፈር ፡፡ ንግር ፡ ለማኅፈ ርከ ፡ ወለማኅፈረ ፡ ሕዝብከ ፡፡ አመ ፡ ኮነ ፡ አንበሳ ፡ ማኅፈሮ ፡ ለላሕም ፡ (ሚራ፵ ፡ ፳፫ ። ፵፪ ፡ ፲፭ ። ኩፋ ፡ ፴፯) ። ዐማች ፤ ያማችና ፡ የምራት ፡ ወገን ፤ የጋብቻ ፡ ዘመድ ። የወንድ ፡ ወገን ፡ ለሴት ፡ የሴት ፡ ወገን ፡ ለወ ንድ ፡ ማኅፈር ፡ ይባላል ።

ምኅፋር ፤ (ራት) ፤ ማፈሪያ ፤ ኀፍረት ። ኢይ ትከሠት ፡ ምኅፋሪከ ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፳፮) ።

ማኅፈሪት ፤ ኵፌት ፤ እንደ ፡ ዘውድ ፡ ያለ ፡ ቆብ ፤ የቀድሞ ፡ ነገሥታት ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ዛሬም ፡ ጳጳሳት ፡ ኤጲስቆጶሳት ፡ በራሳቸው ፡ ላይ ፡ የሚደፉት ፡ የሚቀዳጁት ። በከይዎ ፡ ሕዝብ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ተቀጺ ሎሙ ፡ ማኅፈሪተ ፡ ልብሰ ፤ ጋላት ፡ ሶበ ፡ መተሩ ፡ ክ ብርት ፡ ርእሶ ፡ (ድጓ) ። በማኅፈሪት ፡ ፈንታ ፡ ማዕፈ ርት ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ዐፈረን ፡ ተመልከት ።

ኆጺ ፤—**አሸዋ** ፤—**ኀጠ ፡ ሐጸ** ፤ **ኀወጸ** ።

ኀጸበ ፤—**ዐጠበ** ፤—**ኀጺብ ፡ ኀፀበ** ።

ኀጺድ ፤ **ዶት** ፤ (**ኀጸደ ፡ የኀጽድ ፡ ይኅ ጽድ ። ዐረ ፡ ሐጸደ** ፤ **ዐሰደ**) ፤ ማጨዝ ፡ መጠም ዘዝ ፤ ማረቅ ፡ ማጉበጥ ፤ መጠቅለል ፤ የሐረግ ፡ የንጨት ፡ የሽቦ ፡ የብረት ።

ኁጻድ ፤ **አው ፡ ኆጻድ** ፤ (**ዳት ። ዕብ ፡ ቈሬስ** ፤ **ዋው**) ፤ ሜንጦ ፤ ቀለበት ፤ ዘለበት ፡ የድን ኳን ፡ መግጠሚያ ፡ ማያያዣ ፤ ማቈላለፊያ ። ወግበር ፡ ኆጻዳተ ፡ ኀምሳ ፡ ዘወርቅ ፤ ወደምር ፡ አዕጻደ ፡ አ ሐተ ፡ ምስለ ፡ ካልእታ ፡ በኆጻዳት ፤ ወይኩን ፡ ደብ ተራሁ ፡ አሐደ ፡ (ዘፀ፳፮ ፡ ፯) ።

ኀጺው ፤ **ዎት** ፤ (**ኀጸወ ፡ የኀጹ ፡ ይ ኅጹ** ፤ **ዐረ ፡ ኀጸ ። ሱር ፡ ሕጻእ**) ፤ መቍረጥ ፡ መ ስነጋት ፡ ማኰላሸት ፤ መስለብ ፡ መጉመድ ፤ ጃን ፡ ደረባ ፡ ማድረግ ፤ ራስን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ፤ መሐጸን ፡ እይ ። ዘየኀጹ ፡ ርእሶ ፡ በፈቃዱ ፡፡ ብእሲ ፡ ዘኀጸወ ፡ ኀፍ ረተ ፡ ሥጋሁ ፡ በፈቃደ ፡ ርእሱ ፤ አው ፡ ጸላእቱ ፡ ኀጸ ውዎ ፡ (ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፫ ፡ ፪ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፪) ።

ኀጻዊ ፤ (**ዊት ፡ ውያን ፡ ያት** ፤ **ጸውት**) ፤ የሚሰልብ ፤ ሰላቢ ፡ ቈራጭ ።

አኅጸወ ፤ አስጐመደ ፤ አስለበ ፡ አስነጋ ።

ተኀጽወ ፤ ተሰለበ ፤ ተሰነጋ ፤ እስኪቱን ፡ ተ ቀማ ። ለእመ ፡ ተኀጽወ ፡ እምሰብእ ፡ በትዕግልት ፡ (ቀኖ ፡ ፲፭) ።

ኅጽው ፤ (**ዋን**) ፤ የተሰለበ ፡ ስልብ ፡ ጕማጻ ፤ ጃን ፡ ደረባ ። ከመ ፡ ኅጽው ፡ ሶበ ፡ የሐቅፋ ፡ ለድን ግል ፡፡ በእንተ ፡ ኅጽዋን ፡ ወግዙራን ፡፡ እስመ ፡ ቦ ፡ ኅ ጽዋን ፡ (ሢራ፴ ፡ ፳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፫ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፪ ። ግብ፰ ፡ ፳፯) ።

ኅጽወት ፤ መሰለብ ፤ መሰለብ ፤ ጃን ፡ ደረባ ፡ መ ኾን ፤ ማድረግ ። ዘፈቀደ ፡ ኅጽወተ ፡ (ፊልክ ፡ ፪፻፴) ።

ኀጺን ፤ (**ናት** ፤ **ኀጻውንት**) ፤ ብረት ፤ የታ ወቀ ፡ ማዕደን ፤ ከምድር ፡ የሚገኝ ፤ ከፈር ፡ ከመሬት ፡ የሚወጣ ፤ ብርቱ ፡ ከባድ ፡ ጥኑ ፡ ጠንካራ ። ብርትንና ፡ ብሩርን ፡ ተመልከት ፤ ብረት ፡ ማለት ፡ ከዚያ ፡ የወጣ ፡ ነው ፤ ኀጺንም ፡ ከኀጸወና ፡ ከመሐጸ ፡ ከጽኑ ፡ ወጥቷል ። ወኀጺንሂ ፡ እምውስተ ፡ ምድር ፡ ይትገበር ፡፡ ም ድር ፡ እንተ ፡ እበኒሃ ፡ ኀጺን ፡፡ በምንሃብ ፡ ያሜክ ርዎ ፡ ለኀጺን ፡ (ኢዮ፳፰ ፡ ፪ ። ዘዳ፰ ፡ ፱ ። ሢራ፴፱ ፡ ፳፯) ።

—፤ መቍረጫ ፡ መፍለጫ ፤ የብረት ፡ መሣሪያ ፡ ማናቸ ውም ፡ ኹሉ ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። አብልኀ ፡ ጸራቢ ፡ ኀ ጺነ ፡፡ ወለኀጺናትስ ፡ ገብሮሙ ፡ ሰንጐጐ ፡፡ ተፈትሐ ፡ ዘሎን ፡ ኀጻውንት ፡፡ ኀጻውንተ ፡ መስቀል ፡ (ኢሳ፵፬ ፡ ፲፪ ። ገድ ፡ ተክ ። ቄድር ። አርጋ ፡ ፪) ።

ኀጸነ ፤—**አሳደገ** ፤—**ሐፂን ፡ ሐፀነ** ።

ኀጸረ ፤—**ዐጠረ ፡ ቀጠረ** ፤—**ሐጺር ፡ ሐ ጸረ** ።

ኀጺር ፤ **ሮት** ፤ (**ኀጽረ ፡ የኀጽር ፡ ይኅ ጽር ። ዕብ ፡ ቃጻር ። ዐረ ፡ ቀጸረ**) ፤ ማጠር ፡ ማ ነስ ፤ ዐጭር ፡ መኾን ፤ የቁመት ፡ የጊዜ ። አእባን ፡ እለ ፡ የኀጽሩ ፡፡ ሶበ ፡ እኩ ፡ ዘኀጽሩ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ (ሄርማ ፡ ገ፰ ። ማቴ፳፬ ፡ ፳፪) ።

(ተ) **ኀጺር** ፤ (**ራን ፡ ራት ፡ ጻር**) ፤ ዐጭር ፡ ታ ናሽ ፤ ድንክ ፡ ኵንትሽ ። ኣነውኆ ፡ ለዕፀ ፡ ኀጺር ፡፡ ዘ በሕቁ ፡ ኀጺር ፡፡ ኀጺራት ፡ አጻብዒሁ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፳፬ ። ዘሌ፳፩ ፡ ፳ ። ሄርማ) ።

ኀጺር ፡

ኅጹር ፤ (**ራን ፡ ራት ፡ ጽርት**) ፤ ያጠረ ፡ ዐ ጭር ፤ ታናሽ ፡ ጥቂት ። ዘመን ፡ ኅጹር ፡፡ ነገር ፡ ኅጹር ፡፡ እስመ ፡ ኅጹር ፡ ዕለትየ ፡፡ በኅጹር ፡ አዘዝኩክሙ ፡፡ ኅ ጹረ ፡ እነግረከ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ። ፪ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፲ ። ዕብ፲፭ ፡ ፴፪ ። ፲፫ ፡ ፳፪ ። ግብ፳፬ ፡ ፬) ።

ኅጸር ፤ **ኅጽረት** ፤ ማጠር ፤ ዕጥረት ፡ ዐጭርነት ፡ (ሔኖ፳፪ ፡ ፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ። በእንተ ፡ ኅጽረተ ፡ እ ደዊሆሙ ፡ ወበእንተ ፡ ዘአልቦሙ ፡ ክሂል ፡፡ ይትዌ

ረይ ፡ ሌሊት ፡ ምስለ ፡ መዓልት ፡ በኑኀት ፡ ወበኅጽ ረት ፡ (ዮሴፍ ። አቡሻ ፡ ፲፱) ።

አኅጸረ ፤ አሳጠረ ፡ አሳነሰ ። አነ ፡ ዘአኅጽሮ ፡ ለዕፀ ፡ ነዋኅ ። ወሶበ ፡ አከ ፡ ዘአኅጸሮን ፡ ለአማንቱ ፡ መዋዕል ። በአኅጽሮ ፡ ይኄይሱ ፡ ድርሳናት ፡ (ሕዝ ፲፯ ፡ ፳፱ ። ማር፲፫ ፡ ፳ ። ተረ ፡ ቂር፳፭) ።

ኀጺብ ፤ ቦት ፤ (ኀፀበ ፡ የኀፅብ ፡ ይኅ ፅብ ። ዐረ ፡ ኀፀበ ፤ ቀለም ፡ አገበ) ፤ ማጠብ ፡ ማ ጥራት ፡ ማንጻት ። ይኅፀቡ ፡ አልባሲሆሙ ። ኀፁብ ኩኪ ፡ በማይ ። ኀፀባ ፡ ለምድር ፡ እምዙሉ ፡ ርስ ሐት ። የኀፅቦሙ ፡ እግዚ ፡ ለደቂቀ ፡ ጽዮን ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፲ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፱ ። መቃ ፡ ገ፯ ። ኢሳ፬ ፡ ፬) ። በኀጺብ ፡ ፈ ንታ ፡ ኅፅበት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኀፀባ ፡ ይላል ። ኢታ ስትት ፡ ኀፀባ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለአኃው ፡ (ሲኖ ፡ ኒቅ) ። በኀፀበም ፡ ፈንታ ፡ አስተኀፀበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኢታአንግዱ ፡ በአስተኅ(ዐ)ፀ(ጽ)ቦ ፡ አላ ፡ በፍቅር ፡ (አፈ ፡ ተ፴፫) ።

ኀፃቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ፀብት) ፤ የሚያጥብ ፡ ፀጣቢ ፤ ቀለም ፡ አግቢ ። ኀፃቤ ፡ ልብስ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፴፮) ።

አኅፀበ ፤ አሳጠበ ፡ አስታጠበ ፤ ውሃ ፡ ጨመረ ፡ (፬ነገ ፡ ፫ ፡ ፲፩) ።

ተኀፅበ ፤ ታጠበ ፡ ጠራ ፤ ከርስሐት ፡ ተለየ ። ተ ኀፀበት ፡ ሥጋሃ ፡ በማይ ። ዘይትኀፀብ ፡ እምድኅረ ፡ ገሰሰ ፡ በድኑ ፤ ምንት ፡ ይበቍዖ ፡ ተኀፅቦ ። ተኀፂቦ ፡ ውእቱ ፡ ልብስ ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፫ ። ሢራ፴፭ ፡ ፴ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፶፰) ።

ኅፁብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ፅብት) ፤ የታጠበ ፡ የ ጠራ ፤ ንጹሕ ፡ ጥሩ ። ወኅፁብ ፡ ሥጋነ ፡ በማይ ፡ ንጹሕ ። አልባስ ፡ ኅፁብ ፡ (ዕብ፲ ፡ ፳፪ ። ስንክ ፡ መጋ፫) ።

ኅፅበት ፤ ማጠብ ፤ መታጠብ ፤ አስተጣጠብ ፤ ዐ ጠባ ፡ ዕጥበት ፤ ስርየት ፡ ጥምቀት ። ኅፀበተ ፡ ሥጋ ። ኅ ፀበተ ፡ እግር ። ኅፀበተ ፡ ኀጢአት ። ኅፀበት ፡ ዘዳግም ፡ ልደት ፡ (፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፳፩ ። ፊልክ ፡ ፻፲፬ ። ኪዳ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

ኅፃብ ፤ (ባት) ፤ ዕጣቢ ፤ እድፍ ። ማየ ፡ ኅፃ ቤሁ ፡ ክኖን ፡ በቍዔተ ፡ ለአዋልደ ፡ ዮሴፍ ። በኅፃበ ፡ እግሩ ፡ (አረጋ ፡ ድ፳፱ ። ስንክ ፡ ግን፰) ።

ማኅፀብ ፤ (ባት ፤ አው ፡ መኃፅብ ። ማኅ ፀብት ፤ ብ ፡ መኃፅብት) ፤ ማጠቢያ ፡ ማስታጠቢያ ፤ የጥበት ፡ መጣሪያ ። ነሥአ ፡ ማኅፀበ ፡ ወአስተዮን ፡ ለ እሉ ፡ አባግዐ ። ማኅፀበ ፡ አልባስ ፡ (ቀሌ ። ስንክ ፡ ሐም ፲፰) ።

ምኅፃብ ፤ (ባት) ፤ ማጠቢያ ፤ መታጠቢያ ፡ ቦታ ፡ መጣሪያ ። መራዕይ ፡ እለ ፡ ወፅአ ፡ እምኅፃብ ። ቤተ ፡ ምኅፃብ ። ወደየ ፡ ማየ ፡ ውስተ ፡ ምኅፃብ ፡ (ማሕ፬ ፡ ፪ ። ፯ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ን ፡ ፲፭ ። ዲድ ፡ ፲፯) ።

ኀፀየ ፤ — ዐጨ ፤ — ሐፅይ ፡ ሐፀየ ።

ኀፀነ ፤ — አሳደገ ፤ — ሐፂን ፡ ሐፀነ ።

ኀቀፈ ፤ — ዐቀፈ ፤ — ሐቂፍ ፡ ሐቀፈ ።

ኄር ፤ — ቸር ፤ — ኀዩር ፡ ኄረ ፡ ኀየረ ።

ኀረደ ፤ — ዐረደ ፤ — ሐሪድ ፡ ሐረደ ።

ኀረወ ፤ — ቈፈረ ፤ — ሐሪው ፡ ሐረወ ።

ኀሪው ፤ ዎት ፤ (ኀረወ ፡ የኀሩ ፡ ይኅሩ ። ዐረ ፡ ኀረተ ። ዕብ ፡ ሓራት ። ሱር ፡ ሕራት) ፤ መብሳት ፡ መንደል ፤ መፈልፈል ፤ መቅረጥ ፡ ማንጠጥ ፤ ማስመጥ ፡ ማሳበጥ ፤ የደንጊያና ፡ የንጨት ፡ የብረት ። ዕር ሻና ፡ ቍፋሮም ፡ ያሳያል ። እለ ፡ ይገልፉ ፡ ወየኀርዉ ፡ ዐይነ ፡ ማኅተም ፤ ኀሪወ ፡ ማኅተም ። እብን ፡ ዘኀ ረዎ ፡ ኬንያ ፡ (ሢራ፴፰ ፡ ፳፯ ። አዋል) ። ኀረመንና ፡ ኀ ንፈጠን ፡ እይ ፤ ኀረመ ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ኀራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ረውት) ፤ የሚሥል ፤ የሚቀርጥ ። ኀራዌ ፡ ማኅተም ፡ (አዋል) ።

ተኀርወ ፤ ተበሳ ፡ ተነደለ ፤ ተፈለፈለ ። እብን ፡ ዘይትኀርዎ ። አእባን ፡ ዘይትኀረዉ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፯ ። ፴፭ ፡ ፰) ።

ኅርው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሩት) ፤ የተበሳ ፤ የተ ቀረጠ ፤ ያበጠ ፡ የሰመጠ ። ወኅርው ፡ ሰኩናሁ ፡ በአም ሳለ ፡ ጕንድ ። ኅርው ፡ ዐይነ ፡ ማኅተም ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፬ ። ሢራ፵፭ ። ፲፭) ።

ኅርወት ፤ (ታት) ፤ መብሳት ፡ መበሳት ፤ አበ ሳስ ። ብስ ፡ ነዳላ ፤ ፍልፍል ፡ ቅርጥ ። አሰርዎሙ ፡ ው ስተ ፡ ኅርወተ ፡ ጕንድ ፡ ክቡደ ፡ እስረተ ፤ ብስ ። ኅር ወተ ፡ ዐይነ ፡ ማኅተም ፤ ቅርጥ ፡ (መቃ ፡ ገ፪ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፱ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፲፩) ።

ኅሮ ፤ መብሻ ፡ መንደያ ፡ መፈልፈያ ፤ መቅረጫ ፡ ማንጠጫ ፤ መሮ ፡ አፈ ፡ ምሣር ፡ ወስፌ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በኅሮ ፡ ፈንታ ፡ ኅርወት ፡ ይላል ። ትሰቍር ፡ አንፎ ፡ በኅርወት ፡ (ኢዮ፵ ፡ ፳፭) ።

ኅሮ ፡

ኆር ፤ (ዕብ ፡ ሖር) ፤ ብስ ፡ ነዳላ ፤ ታናሽ ፡ ጠ ባብ ፡ መስኮት ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፯) ።

ኄረወ ፤ — ቸረ ፤ — ኀዩር ፡ ኄረ ፡ ኀየረ ።

ኀራውያ ፤ — ሕሪያ ፤ — ሐረወ ።

ኀርይ ፤ ዮት ፤ (ኀረየ ፤ ኀርየ ። ዐረ ፡ ኀረ ። ዕብ ፡ ባሓር) ፤ መምረጥ ፡ ማሻሻል ፤ መው ደድ ፡ ማቅረብ ፤ ለሹመት ፡ ለሥራ ። (ተረት) ፤ ከሰው ፡ መርጦ ፡ ለሹመት ፤ ከንጨት ፡ መርጦ ፡ ለታቦት ። አኮ ፡ አንትሙ ፡ ዘኀረይክሙኒ ፤ አላ ፡ አነ ፡ ኀረይኩክሙ ፡ ወሤምኩክሙ ። ሕዝብ ፡ ዘኀረየ ፡ ሎቱ ፡ ለርስቱ ። ዘበዳዊት ፡ ተነበየ ፡ ወበዮሐንስ ፡ ጥምቀተ ፡ ኀርየ ፡

(ዮሐ ፲፩ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፻፱ ። ድጓ) ። ኀረየ ፡ ባለው ፡ ዘንዱን ፡ ይኅሪ ፤ ኀርየ ፡ ባለው ፡ ይኅረይ ፡ ይላል ፤ የቀተለና ፡ የገብረ ፡ አካኼድ ፡ ነው ።

ኀራዪ ፤ **(ዪት ፡ ይያን ፡ ያት)** ፤ የሚመርጥ ፤ መራጭ ። ኅራዮ ፡ ሰዓት ፡ ወኅራዮ ፡ ዕለታት ፡ (ቈስጠ) ።

አኅረየ ፤ አስመረጠ ፤ ምረጥ ፡ አለ ።

ተኀርየ ፤ ተመረጠ ፤ ተለየ ፡ ተወደደ ።

ኅሩይ ፤ **(ያን ፡ ያት ፡ ራት)** ፤ የተመረጠ ፡ ምርጥ ፤ ዳኛ ፡ አስታራቂ ። ንዋይ ፡ ኅሩይ ። ወአልዐልኩ ፡ ኅሩይየ ፡ እምሕዝብየ ። ኅሩይ ፡ ዘይፈትሕ ፡ (ቅዳ ። መዝ ፡ ፹፰ ። ኢዮ ፱ ፡ ፴፫) ።

ኅርየት ፤ መምረጥ ፡ መመረጥ ፤ አመራረጥ ፡ መረጣ ፤ ምርጥነት ፤ ፈቃድ ። በብእ ፡ ኅርየት ። ኅርየተ ፡ ሠያጢ ፤ ዘበቱ ፡ ኅርየት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ፴፫ ፡ ፫) ።

ኅሬ ፤ መረጣ ፡ ምርጫ ፤ ምርጥነት ። ስመ ፡ ነገድ ፤ እስራኤል ። ነገደ ፡ ኅሬ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፫) ። ዳግመኛም ፤ ኅሩይ ፡ ኅርየት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኅሬ ፡ ይላል ፡ (ሮሜ ፲፩ ፡ ፭ ፡ ፯ ፡ ፳፰) ።

ኀረመ ፤—ተወ ፤—ሐሪም ፡ ሐረመ ።

ኀረመ ፤ (ኀረወ) ፤ ጣፈ ፤ ነደፈ ፡ በገረ ፤ አመለከተ ፤ ከመቅረጥና ፡ ከመፈልፈል ፡ በፊት ። የኀረወን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

ኅርመት ፤ የፊደል ፡ ቅንጣት ፤ አንዳንዱ ፡ ቅርጽ ፤ በየስሙና ፡ በየመልኩ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ኹኖ ፡ የሚጣፍ ፤ ብቻ ፡ ብቻውን ፡ የሚቈጠርና ፡ የሚነገር ። አ ፡ ቡ ፡ ጊ ፡ ዳ ፡ ሄ ፡ ው ፡ ዞ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። የውጣ(የ—፤) ፤ እንተ ፡ አሐቲ ፡ ኅርመታ ፡ ወአሐቲ ፡ ቅርጸታ ፡ (ማቴ፭ ፡ ፲፰ ። ድጓ) ።

—፤ ብቸኛ ፡ ቃል ፤ ንባቡ ፡ ፊደሉ ፡ ከነቍጥ ፡ እስከ ፡ ነቍጥ ፡ የሚጣፍ ፡ በነቍጥ ፡ የሚወሰን ። አልፍ ፡ ቤት ፡ ገምል ፡ ድልት ፡ ሆይ ፡ ዋዌ ፡ ዛይ ፤ አብ ፡ ወልድ ፡ መንፈስ ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ኢንኤዝዝ ፡ አሐተ ፡ ቃለ ፤ አው ፡ አሐተ ፡ ኅርመተ ፡ ይትወለጥ ፡ እምዘሀሎ ፡ ህየ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፭) ።

ኅርም ፤ የፊደል ፡ ስም ፤ ፫ኛ ፡ ኀ ፤ ልዩ ፡ ብቸኛ ፤ ኄር ፡ ኂሩት ።

ኀረሠ ፤—ዐረሰ ፤—ሐሪስ ፡ ሐረሰ ።

ኀረሠ ፤—ወለደ ፤—ኀሪስ ፡ ኀረሰ ።

ኀረፋ ፤—ዐረፋ ፤—ሐረፋ ።

ኀሪፍ ፤ ፎት ፤ (ኀርፈ ፡ የኀርፍ ፡ ይኅርፍ ። ዐረ ፡ ኀረፈ ። ዕብ ፡ ሓራፍ ፤ ከረመ) ፤ መልቀም ፡ መሰብሰብ ፤ የፍሬ ። መከረም ፤ ክረምት ፡ እስኪወጣ ፡ መቈየት ።

ኀሪፍ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ሖሬፍ) ፤ ጸደይ ፤ ያመት ፡ ሩብ ፡ የዘመን ፡ ርበ ፤ በሐጋይና ፡ በክረምት ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ወራት ። ፪ኛም ፡ ከክረምት ፡ ደርበው ፡ መንፈቀ ፡ ዓመት ፡ ይሉታል ፤ ይኸውም ፡ ከጥቅምት ፡ እስከ ፡ ሚያዝያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ባገራችን ፡ ግን ፡ ከሚያዝያ ፡ እስከ ፡ ጥቅምት ፡ ይኾናል ።

ኀሪፍ ፤ ዘንድሮ ፡ ይህ ፡ ዓመት ፤ መላው ፡ ፲፪ቱ ፡ ወር ። ኅድጋ ፡ ኀሪፈኒ ፡ (ሉቃ ፲፱ ፡ ፰) ። ገሪፍ ፡ ወኀሪፍ ፤ ዓምናና ፡ ዘንድሮ ።

(ጥ) **ኀርሶ ፤ ሶት ፤ (ኀረሰ ፤ ይኄርስ ፤ የኀርስ)** ፤ ማረስ ፤ መቀለብ ፤ መመገብ ፤ መከባከብ ፤ ያራስ ፡ የመጫት ፡ የወይዛዝር ። አዘዘ ፡ የኀርስዎሙ ። አሰ ፡ የኀርስዎሙ ። ኀረስኩኪ ፡ በስንዳሴ ፡ (ዳን ፡ ፩ ፡ ፭ ። ኤር ፳፯ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፲፫) ።

ኀራሲ ፤ መኅርስ ፤ የሚያርስ ፡ ዐራሽ ፤ ቀላቢ ፡ መጋቢ ፤ ተከባካቢ ።

ተኀረሰ ፤ ታረሰ ፡ ተቀለበ ፤ ተመገበ ፤ ሳይጥር ፡ ሳያስብ ። እስመ ፡ መጠነ ፡ ዝ ፡ መዋዕል ፡ ይነብሩ ፡ እንዘ ፡ ይትኄረሳ ፡ ወይሜንያ ፡ (አስቴ፪ ፡ ፲፪) ።

ኀሬስ ፤ ሶት ፤ (ኀርሰ ፤ ኀረሰ ፡ የኀርስ ፡ ይኅ(ረ)ርስ) ፤ መውለድ ፡ መጨቀል ፤ ዐራስ ፡ እመጫት ፡ መኾን ። ኢበፀኒስ ፡ ወኢበኀሬስ ። አመ ፡ ዕለተ ፡ ኀሬሳ ፡ ለእምከ ። እማቲሆሙ ፡ እለ ፡ ኀረሳሆሙ ። አባግዕ ፡ ወዕጐላት ፡ የኀርሳ ፡ (አርጋ ። መጽ ፡ ምስ ። ኤር፲፯ ፡ ፫ ። ዘፍ፴፫ ፡ ፲፫) ። መወለድ ፤ ከማሕፀን ፡ መውጣት ፤ ርጥብ ፡ ጨቅላ ፡ መኾን ። ዐራስ ፡ ልጅ ፡ እንዲሉ ።

አኅረሰ ፤ አሶለደ ፤ አዋለደ ። አንተ ፡ ታኀርስ ፡ (ዘፍ፴፭ ፡ ፲፯) ።

ኅርስ ፤ ዐራስነት ፤ ወሊድ ፡ ወለዳ ፤ የወሊድ ፡ ወራት ፡ ክርስሐት ፡ እስኪነጹ ፡ ድረስ ፡ ፵ ፡ ወይም ፡ ፹ ፡ ቀን ፤ ፵ ፡ የወንድ ፡ ፹ ፡ የሴት ፡ ልጅ ። በመዋዕለ ፡ ትክቶሃ ፡ ወኅርሳ ፡ ኢትቅረባ ። እንዘ ፡ ውእቶን ፡ ኢንጹሓት ፡ እምኅርሶን ። ፀኑሳቲሆሙ ፡ ኢይድኅፃ ፡ ወይድኅና ፡ በኅርሶን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱ ፡ ፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፩ ። ኢዮ፳፩ ፡ ፲) ።

ኀራስ ፤ (ሳት) ፤ በቁሙ ፤ ዐራስ ፡ ወላድ ፤ ትኵስ ፡ እመጫት ፤ የጨቅላ ፡ እናት ፤ የምታጠባ ። ብእሲት ፡ ኀራስ ። እምኀራስ ፡ ወትክት ። ድብ ፡ ኀራስ ። ወተመጠዎ ፡ እምድኅረ ፡ ኀራሳት ፡ (ቄድር ። ቀሌ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፸፯) ።

—፤ ጨቅላ ፡ ርጥብ ፡ ልጅ ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፡ ቅቤ ፡ የሚውጥ ፤ ጡት ፡ የሚመጥ ፡ የሚመጠምጥ ። ባማርኛ ፡ ልማድ ፡ ለወንድም ፡ ለሴትም ፡ ይከታል ፤ በግእዝ ፡ ግን ፡ ለሴት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

»**ሮስ ፤ (ሳት ። ዐረ ፡ ሩስ)** ፤ ተባት ፤ ወንድ ፡ ልጅ ፤ ያላደገ ፡ ወይም ፡ ያደገ ። አመ ፡ ሰምንተ ፡ ዕለት ፡ ትገዝሩ ፡ ኵሎ ፡ ሮሰ ። እምእደ ፡ ሰሎሜ ፡ ሶቤሃ ፡ ተመጠወቶ ፡ ለሮሳ ። ወለእመ ፡ ወግአ ፡ ሮሰ ፤ አው ፡ ወለተ ። ሮስ ፡ ወወለት ። ወለደት ፡ ሎቱ ፡ ሮሳተ ፡ ወአዋልደ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭ ። ደራሲ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፴፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፬) ።

ኄሰ፤—ነቀፈ፤—ሐዩስ፡ ሔሰ።

ኀስል፤—ዳውላ፤—ሐሲል፡ ሐሰለ።

ኀሳል፤—ልባብ፤—ሐሲል፡ ሐሰለ።

ኀሰር፤—ገለባ፡ ጕድፍ፤—ሐሢር፡ ሐሠረ።

ኀሰሰ፤—ሻ፡ ፈለገ፤—ኀሢሥ፡ ኀሠ፤ ኀሠሠ።

ኀሲር፤ ሮት፤ (ኀሰረ፡ የኀስር፡ ይኅሰር። ዕብ፡ ሐሳር። ሱር፡ ሕሳር። ዐረ፡ ኀሰረ)፤ መጕደል፡ ማነስ፡ መክሰር። መዋረድ፡ መጕስቈል፤ አይቶ፡ ዐጣ፡ አድጎ፡ አነሰ፡ መኾን። ኅሰረ፡ ክብሮሙ። ኢታዐቢ፡ ርእሰከ፡ ከመ፡ ኢትኅሰር። እስመ፡ ኵሉ፡ ዘአዕበየ፡ ርእሶ፡ የኅስር፡ (ኢሳ፫፡ ፰። ሚራ፮፡ ፴። ሉቃ፲፬፡ ፲፩)።

ኀሱር፤ (ራን፡ ራት፡ ስርት)፤ በቁሙ፤ ያነሰ፡ የጐደለ፤ ሕጹጽ። የተዋረደ፡ ትሑት፡ ወራዳ፤ ጕስቋላ፡ ምናምንቴ። በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኀሱር። ኀሱረ፡ ነፍስ። ረሰይኩክሙ፡ ኀሱራነ። ወለተ፡ ባቢሎን፡ ኀስርት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፯። ፈ፡ መ፡ ፳፮፡ ፰። ሚል፪፡ ፱። መዝ፡ ፻፴፮)።

ኀሳር፤ (ራት)፤ ሕጸጽ፤ ክ(ኅ)ሳራ፤ ውርደት፡ መከራ፤ ዕጦት፡ ጕዳት፡ ጕስቍልና። ኅሳር፡ ዐቢይ። ኅሳርከኒ፡ ወክብርከኒ፡ እምቃልከ። መዋዕለ፡ ኅሳራ። ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኅሳር፡ ዕጹብ። ፍትወት፡ እሞን፡ ለኅሳራት፡ ወለድካማት፡ (ኩፋ፡ ፲፪። ሚራ፳፡ ፲፫። ስቈ፩፡ ፯። ኢዮ፲፰፡ ፲፪። ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፩)።

አኅሰረ፤ (አከሰረ፤ ክሳራ፡ አመጣ)፤ አዋረደ፡ አጕሰቈለ፤ ሰደበ፡ ነቀፈ። ያኅስሮሙ፡ ለዐቡያን። ከመ፡ ያኅስሩ፡ ነፍስቶሙ። አኅዝዎ፡ ሐራ፡ ለዝንቱ፡ ሕብ፡ ወአኅሰርዎ። አኅስሮቱ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ፡ ሕኮ፡ ሠናይ፡ (፩ጴጥ፡ ፭፡ ፭። ሮሜ፩፡ ፳፬። ስንክ፡ መጋ፲፫። ምሳ፲፯፡ ፳፯)።

አኅሰርሰረ፤ የውርደት፡ ስም፡ ቀባ፡ ቀባባ፤ አነካካ፤ አብገዘቶ፡ መሳልቦ፡ አካቶ፡ ፈጽሞ፤ ጥቂት፡ ሳይተው። ኵሎ፡ ያኅሰረስር፡ (ምሳ፳፪፡ ፲)።

ኀሰት፤—ውሸት፤—ሐስዎ፡ ሐሰወ።

ኀቲው፤ ዎት፤ (ኀተወ፡ የኀቱ፡ ይኅቱ። ዕብ፡ ያቃድ። ሱር፡ ዩቃድ። ዐረ፡ ወቀደ)፤ መቃጠል፡ መንደድ፤ ቦግ፡ ቱግ፡ ብልጭ፡ ቍልጭ፡ ማለት፤ መብራት፡ ብርሃን፡ መኾን፡ (መዝ፡ ፲፯። ኢሳ፷፪፡ ፩)። ቅድሜሁ፡ የኅትዉ፡ ሰብዑ፡ መኃትው። ዕንቍ፡ ዘየኀቱ። ርእየተ፡ ገጽከ፡ አምሳለ፡ መብረቅ፡ ኅተወ፡ (ራእ፬፡ ፭። ዘፍ፪፡ ፲፪። ስንክ፡ ነሐ፲፫)።

ኀትው፤ (ቱት፡ ትውት፤ ዋን፡ ዋት)፤ የበራ፡ የተቃጠለ፡ (ሉቃ፲፪፡ ፴፭)። አዕናቍ፡ ኀትዋን፡ (ስንክ፡ ሠኔ፳፯)።

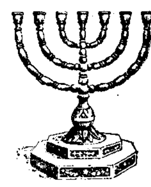
አኅተወ፤ አቃጠለ፡ ለኰሰ፤ አያያዘ፡ አበራ፡ አስበራ፡ (መሳ፲፭፡ ፬)። አነ፡ አኅንቱ፡ ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ ውስተ፡ ልብከ። መናረት፡ እንተ፡ ታኅንቱ፡ (ሱቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፳፭)።

ማኅቶት፤ ማኅ(ተ)ትው፤ (ብ፡ መኃትው፡ ዋት)፤ ፋና፡ መብራት፤ የሠም፡ የዘይት፤ የሌላውም፡ ኹሉ። ወማኅቶት፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ። ማኅቶት፡ ዘየ(ያ)ኅቱ። መኃትወ፡ ጽጕ፡ (ኩፋ፡ ፳፫። ዮሐ፭፡ ፴፭። ፲፰፡ ፫)።

ማኅትው፤ (ዋት፤ አው፡ መኃትው)፤ ማብሪያ፤ መቅረዝ፡ ቀንዲል፡ ፋኖስ፡ የመሰለው፡ ኹሉ። ሰብዑ፡ መኃትዊ፡ ዘወርቅ። ወክልኤቱ፡ መኃትው፡ (ራእ፩፡ ፲፪፡ ፲፫። ፲፩፡ ፬)።

ማኅቶት፡

ማኅትው፡

—፤ ዋዜማ፡ ንኡስ፡ በዓል፡ እንደ፡ ቀዳም፡ ያለ፤ መብራት፡ የሚበራበት። ኢትስግድ፡ በዕለተ፡ እሑድ፡ ወኢበማኅትዊሃ። ሰንበት፡ ማኅትወ፡ ፋሲካ፡ (ኒቅ። ዲድ፡ ፴)። መዠመሪያ፡ መዝሙር፡ ከዋዜማ፡ በፊት፡ የሚጣፍ፤ የዋዜማው፡ ለት፡ ቢት፡ በነግህ፡ የሚባል፡ (ድጓ)።

ኀቲም፤ ሞት፤ (ኀተመ፡ የኀትም፡ ይኅትም። ዕብ፡ ሓታም። ሱር፡ ሕታም። ዐረ፡ ኀተመ)፤ ማተም፤ መዝጋት፡ መቈለፍ፤ ማሸግ። እመ፡ ኅተምከ፡ ወርቀከ፡ ወብሩረከ። ሠናይ፡ ኅቲም፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ እኪት፡ (ሚራ፳፰፡ ፳፬። ፵፪፡ ፯)።

—፤ መጣፍ፡ መቍጠር፤ ጥፎ፡ ቈጥሮ፡ ማኖር። ኅተምከኑ፡ ውስተ፡ ቍናማቲከ፡ ጌጋይየ፡ (ኢዮ፲፬፡ ፲፯)።

—፤ መሸፈን፡ ማልበስ፡ መሰወር፤ መተው። ወገጸ፡ ከዋክብት፡ የኅትም። ኅትሞ፡ ለዝ፡ ራእይ። ኅትም፡ ወኢትጽሐፍ፡ ዘንተ፡ (ኢዮ፱፡ ፯። ዳን፰፡ ፳፮። ራእ፲፡ ፬)።

—፤ ስምን፡ መጣፍ፡ ማመልከት፤ በብርዕ፡ በቀለም፡ ወይም፡ በማኅተም፤ ማኅተምም፡ ባይኖር፡ የጥፈትና፡ ያውራ፡ ጣት፡ ምልክት፡ ፈርማ፡ ማድረግ። ኅተመ፡ ንጉሥ፡ በሕልቀቱ። ወኅተምዋ፡ ለእብን፡ (ዳን፮፡ ፲፯። ማቴ፳፯፡ ፷፮)።

—፤ ማጥቈር፡ መክተብ፤ ገላን፡ ጥቍር፡ ቀለም፡ ቀብቶ፡

በመርፌ ፡ በሾኽ ፡ መንቀስ ፡ መጠቅጠቅ ። ኢትኅትሙ ፡ አባለክሙ ፡ በመርፍእ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

—፤ መጨረስ ፡ መፈጸም ። ኢይፃኡ ፡ እምቤተ ፡ ክር ስቲያን ፡ ዘእንበለ ፡ ይኅትም ፡ ካህን ። ይኅትሙ ፡ ጸሎቶሙ ፡ በጸሎተ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ (ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱) ።

—፤ መመስከር ፤ ማስረዳት ፡ ማጽናት ፤ የነገር ። እስመ ፡ ለዝስ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኀተሞ ። አኀትም ፡ ቃላትየ ፡ በጽድቅ ፡ (ዮሐ፯ ፡ ፳፯ ። ቄር) ።

—፤ መቅባት ፡ መቀደስ ፡ ማክበር ፤ በሜሮን ። የኀትም ፡ አንፈ ፡ ወፍጽመ ፡ ልበ ፡ ወእዝነ ። እመ ፡ ቦ ፡ ቀሲስ ፡ ዘኀተማ ፡ በቅብዐ ፡ ቅዱስ ፡ (ኪዳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፲፱) ። የነተመን ፡ ፍች ፡ ፲፱ ፡ ብለው ፡ የሚቈጥሩ ፡ አሉ ፤ ምስ ክራቸው ፡ አያጠግብም ። ከተመንና ፡ ዐተበን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ኀታሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ የሚያ ትም ፡ ዐታሚ ፤ ባለማኅተም ። ዓለመ ፡ ኀታሚ ። ፈጣሪ ፡ አስመሳይ ፤ ፍጥረቱን ፡ በፍጥረት ፡ የሚያትም ፡ (ኪዳ) ።

አኅተመ ፤ አሳተመ ፡ አስመሰከረ ፤ ማኅተም ፡ ምልክት ፡ አስደረገ ።

ተኀትመ ፤ ታተመ ፤ ተመለከተ ፤ ተዘጋ ፡ ተጨ ረሰ ፤ ተቀባ ። ይትኀተሙ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሞሙ ። ይት ኀተሙ ፡ አግብርት ፡ በመላኪሆሙ ። ተሠጥቀት ፡ ም ድር ፡ በአምሳለ ፡ ኖኅት ፡ ወመሠጠቶ ፡ ለውእቱ ፡ ሥጋ ፡ (አዳም) ፡ ወተኀትመት ፡ ከመ ፡ ቀዳሚ ። ከመ ፡ ትትኀተም ፡ ጌጋይ ። ምሥዋዐ ፡ ዘተኀትመ ፡ በሜ ሮን ፡ (ራእ፯ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩ ። ቀሌ ። ዳን፱ ፡ ፳፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፩) ።

ኅቱም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ትምት) ፤ የታተመ ፡ ዕትም ፤ የተጻፈ ፡ ጽሑፍ ፤ የተዘጋ ፡ ዝግ ፤ ስውር ። መጽ ሐፍ ፡ ኅቱም ። ዕጻ ፡ ዘኅቱም ፡ ላዕለ ፡ ዘመደ ፡ ዕ ጓለ ፡ መሕያው ። ዐዘቅት ፡ ኅትምት ። እስመ ፡ ዕጽው ፡ ወኅቱም ፡ ነገሩ ፡ (ኢሳ፳፱ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ መጋ፲፯ ። ማ ሕ፱ ፡ ፲፪ ። ዳን፲፪ ፡ ፱) ።

ኅትመት ፤ ማተም ፤ መታተም ፤ አስተታተም ፡ ዕተማ ፤ ዕትማት ፤ ቡራኬ ። ጸሎተ ፡ ኅትመት ፡ (ቅዳ ። ስንክ ፡ የካ፯) ።

ማኅተም ፤ (ማት ፤ መኃትም ። ዐረ ፡ ኅትም ። ዕብ ፡ ሐታም) ፤ በቁሙ ፤ ማተሚያ ፡ መ ታተሚያ ፤ የበር ፡ የነገር ፡ መዝጊያ ፤ የጣት ፡ የጥፈት ፡ ምልክት ፤ ኅቲም ፡ ቀለበት ፡ ፈርጡ ፡ ማኅተም ፡ የኾነ ፤ ስምና ፡ መልክ ፡ የተቀረጠበት ፤ ቀለበትነት ፡ ከማኅተም ነት ፡ ያለው ፡ (ዳን፮ ፡ ፲፯ ። አስቴ፰ ፡ ፰) ። እንዘ ፡ ኢያ ርኁ ፡ ማኅተመ ፡ ድንግልናሃ ። ምጽዋቱ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ማኅተም ፡ ምስሌሁ ። ዘኀተመኪ ፡ በሰብ ዐቱ ፡ መኃትም ፡ (ቅዳ ። ሢራ፲፯ ፡ ፳፱ ። ራእ ፡ ባሮ) ።

—፤ ማኅተም ፡ የወደቀበት ፤ ሥዕሉና ፡ ምስሉ ፡ ጥፈቱ ፤ የማኅተሙ ፡ ቅጅ ። ደኅንኑ ፡ ማኅተም ። ወማኅተ ማት ፡ (ዳን፲፫ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፳፯) ።

—፤ ጥምቀትና ፡ ሜሮን ፤ ቍርባን ። ማኅተመ ፡ እግዚ ፤ ዘውእቱ ፡ ቅብዐ ፡ ሜሮን ፡ ቅዱስ ። ኢያፍርሁኒ ፡ ቀ ታልያኒሃ ፡ ለነፍስ ፤ እስመ ፡ ማኅተምየ ፡ ደምከ ፡ ቅዱስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፰ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ።

—፤ የጥፈት ፡ መማሪያ ፤ መጻሕፍት ፡ የሚታተሙበት ፤ መኪና ፡ ፊደል ፡ በየስሙና ፡ በየመልኩ ፡ ከብረት ፡ ክር ሳስ ፡ የሚሠራ ። ንሕነ ፡ ገበርነ ፡ ዘንተ ፡ ማኅተመ ፡ ወኀተምነ ፡ መጻሕፍተ ፡ (አዋል) ። የማኅተም ፡ ሥራ ፡ የተዠመረ ፡ ባ፲፬፻፴፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ነው ፡ ይባላል ፤ የዠመ ሩትም ፡ ጕተንቤርግ ፤ ፎስት ፡ የሚባሉ ፡ ፪ ፡ የጀርመን ፡ ሊቃውንት ፡ ናቸው ።

—፤ የቀመር ፡ ስም ፡ ማእከላይ ፡ ቀመር ፤ ቍጥሩ ፡ ፸፯ ፡ ዓመት ። በዚህ ፡ አበቅቴና ፡ ወንጌላዊ ፡ ይገናኙበታል ፤ አበቅቴው ፡ አልቦ ፡ ወንጌላዊው ፡ ማቴዎስ ። ዐውደ ፡ ማኅተም ፡ (መር ፡ ዕጨ) ።

ኀተተ ፤—መረመረ ፤—ሐተተ ።

ጠ ፤ ዘጠንኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ጠይት ፤ ቍጥሩ ፡ ዘጠኝ ፤ አኃዝ ፡ ሲ ኾን ፡ ጠ ፡ ተሰዐት ፡ ቱ ፡ ይባላል ።

ጤአ ፤—ደፈነ ፤—ጠዪዕ ፡ ጤዐ ።

ጣእጥአ ፤ አት ፤ (ጣእጥአ ፡ ይጣአጥእ ፡ ይጣእጥእ ። ዕብ ፡ ጣእጤእ) ፤ መጥረግ ፡ መክ ወን ፤ እድፍን ፡ ጕድፍን ፡ ማሶገድ ፡ ማስገለል ፤ ቦታን ፡ ቤትን ፡ ንጹሕ ፡ ጥሩ ፡ ማድረግ ። መስብቀል ፡ መቀል ጠፍ ፡ ቅልጥፍጥፍ ፡ ማለት ፤ ማማር ፡ መጣፈጥ ፡ መከና ወን ፤ የግብር ፡ የነገር ፡ ያንደበት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጣ እጥአ ፡ ፈንታ ፡ አጣእጥአ ፡ ተጣእጥአ ፡ ይላል ፤ መንገዱ ፡ አይደለም ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ጽዲጥ ፡ ጸዐጠ ፡ ነው ፤ ጠና ፡ ጸ ፡ እና ፡ ዐ ፡ ይወራረሳሉ ፤ ወፅአና ፡ ፃእፅአም ፡ ይ መስሉታል ።

አጣእጥአ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስጠረገ ፥ አስከወነ ፤ ንጹሕ ፥ አስደረገ ።

አጣእጥአ ፤ (አድራጊ) ፤ አበጀ ፥ አዘጋጀ ፥ አሰናዳ ፤ አሳመረ ፥ አስጌጠ ፥ አጣፈጠ ፤ ፈጸመ ፥ ጨረሰ ፥ አከናወነ ። ያጣእጥእ ፡ በከመ ፡ ፈቀደ ። እንዘ ፡ ያጣእጥእ ፡ ቃለ ። አምደስ ፡ ዘአጣእጥእዎ ፡ በሶከር ። አጣእጥኡ ፡ ንብረተክሙ ። ኢተክህሎሙ ፡ ያጣእጥኡ ፡ ሕንጻተ ፡ (ቅዳ ፥ ኢ.ጲ. ። ስንክ ፥ ታኅ፲፭ ። ፈ ፥ መ ፥ ፳፮ ፥ ፩ ። ዮሴፍ) ። ዳግመኛም ፥ አጣእጥአ ፥ በማለት ፥ ፈንታ ፥ አስተጣእጥአ ፥ ይላል ፤ ፍችው ፥ ከማድረግ ፥ አይወጣም ። ወቀደመ ፡ አስተጣእጥአ ፤ ወከነ ፡ ውእቱ ፡ ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡ ለነ ፡ (ቄር ፥ ጳላ) ። ጣእጥአ ፥ የማህረክ ፥ ቤት ፥ ስለ ፥ ኾነ ፥ አስተ ፥ ሲገባበት ፥ ማድረግንና ፥ ማስደረግን ፥ መደብ ፥ አድርጎ ፥ ማደራረግንም ፥ ያሳያል ፤ ማህረክንና ፥ ባረክን ፥ እይ ።

አጣእጣኢ ፤ መጣእጥኢ ፤ የሚያበጅ ፥ የሚያዘጋጅ ፥ አጣፋጭ ፤ አሳማሪ ፥ አስጊያጭ ። አጣእጣኢሆሙ ፡ ለፍጡራን ፡ (መጽ ፥ ምስ ። አርጋ ፥ ፪) ።

ተጣእጥአ ፤ ተዘጋጀ ፥ ተሰናዳ ፤ ተከናወነ ፥ ተከነዋወነ ። እንበለ ፡ ይጣእጥኡ ፡ አድባር ። እምቅድመ ፡ ይጣእጥኣ ፡ መሠረታተ ፡ አውግር ። እምድኅረ ፡ ጸንዐት ፡ መንግሥቱ ፡ ወተጣእጥአ ። ኢተጣእጥአ ፡ ለአግሪጳስ ፡ ንብረት ። ወኢይጣአጣእ ፡ ተግባሮሙ ፡ (ዲድ ፥ ፴ ። መጽ ፥ ምስ ። ፪ዜና ፥ ፲፪ ፥ ፩ ። ዮሴፍ) ።

ጥእጡእ ፤ (አን ፥ አት ፥ ጥእት) ፤ የጣፈጠ ፥ የተጣፈጠ ፥ ጥፍጥ ፤ ጠፍ ፥ ያለ ፥ ያማረ ፥ የተከናወነ ፤ ውብ ፥ ስብቅል ፤ ንጹሕ ፥ ጥሩ ፤ እድፍ ፥ ጕድፍ ፥ ጸያፍ ፥ የሌለበት ። ዘአምላክ ፡ ቃል ፡ ጥእጡእ ፡ ከመ ፡ ዝ ። ዘቦቱ ፡ ልሳን ፡ ጥእጡእ ፡ ወዘፍኖቱ ፡ ርቱዕ ። አንስት ፡ ይሰርገዋ ፡ ጥእጡአ ፡ በዘይደሉ ፡ ሰርጕ ፡ ትሕትና ፡ (ኪዳ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፲፯ ። ኪዳ) ።

ጥእጣኤ ፤ መጣፈጥ ፥ መከናወን ፤ ጸያፍን ፥ መከተት ፥ ስብቅልነት ። ጣዕም ፥ ውበት ፤ ጠፍታ ፥ ቅልጥፍና ። ዘእንበለ ፡ ዕቅፍት ፡ ውእቱ ፡ ወበጥእጣኤ ። እግዚኦ ፡ ዘሠራዕከ ፡ ሖሎ ፡ በሥርዐት ፡ ወበመንክር ፡ ጥእጣኤ ፡ (ቄር ፥ ጳላ ። ኪዳ) ።

ጥእጥእና ፤ ጥፍጥነት ፤ ጠፍተኛነት ፥ ስብቅልነት ፤ ያለባበስ ፥ ያነጋገር ። በጽሙና ፡ ወጥእጥእና ፡ (ኪዳ) ።

አንጣእጥአ ፤ (ዲቃ ፥ ግ) ፤ ፈራ ፥ ደነገጠ ፤ ተንቀጠቀጠ ፤ ተናወጠ ፥ ተነዋወጠ ። ተንጣጣ ፥ ተፈናጠረ ፤ ጣእ ፥ ጣእ ፥ ፍንጥር ፥ ፍንጥር ፥ አለ ። አንጣጣ ፤ አፈናጠረ ። ለምንት ፡ ታንጣእጥእ ፡ (ሉቱ ፥ ዕዝ፭ ፥ ፲፭) ።

እንጣእጤ ፤ ተልባ ፤ የሚንጣጣ ፥ የሚፈናጠር ፥ (ትግሪኛ) ።

ጥእመ ፤—ቀመሰ ፤—ጥዒም ፥ ጥዕመ ።

ጥብ ፤—ጡት ፤—ጠቢው ፥ ጠበወ ።

ጦቢ ፤ ጡብ ፤—ጥር ፤—ጠወበ ።

ጠብአ ፤—ወደደ ፤—ጠቢዕ ፥ ጠብዐ ።

ጠቢብ ፤ ቦት ፤ (ጠበ ፤ ጠበበ ፥ ይጠብብ ፥ ይጥብብ ። ዐረ ፥ ጠበ ። ሱር ፥ ጣብ) ፤ መጠበብ ፤ መፈልሰፍ ፥ መራቀቅ ፤ ልባም ፥ ጥበበኛ ፥ መኾን ፤ በግብር ፥ በነገር ። አልቦ ፡ ዘይጠብብ ፡ እምኔከ ። አንተኑ ፡ ትጠብብ ፡ እምዳንኤል ። አርእየኒ ፡ እስኩ ፡ ዘጠበ ፡ እንዘ ፡ ሕሙም ፡ ወጽዑር ። ከመ ፡ ይጥብቡ ፡ በኪኖሙ ፡ (ዘፍ፵፩ ፥ ፴፱ ። ሕዝ፳፰ ፥ ፫ ። አፈ ፥ ተ፬ ። ሢራ፴፰ ፥ ፴፬) ።

—፤ መዳን ፤ መፈወስ ። ጠበ ፡ ንጉሥ ፡ እምእንባዜሁ ፡ (ገድ ፥ ተክ) ። ጠበ ፥ ጠበበ ፥ በማለት ፥ ፈንታ ፥ ተጠበበ ፥ ይላል ፤ አያስኼም ። ይጠበቡ ፥ በነገር ። እለ ፡ ይጠበቡ ፡ ለእከይ ። ኢትጠበብ ፡ በኀበ ፡ ንጉሥ ። አሐውርኑ ፡ በተጓሕልዎ ፡ ወበተጠብቦ ። መጽአ ፡ በተጠብቦት ፡ (ሔኖ፰፩ ፥ ፯ ። ኢሳ፭ ፥ ፳፩ ። ሢራ፯ ፥ ፭ ። ዮሴፍ ። ኩፋ ፥ ፴፯) ።

ጠባቢ ፤ (ቢት ፥ ብያን ፥ ያት ፤ ቦብት) ። አው ፥ ጠቢብ ፤ (ባን ፥ ባት ፤ ጠባብ ፥ ባት) ፤ የሚጠበብ ፤ ጥበበኛ ፥ ልባም ፥ ብልኅ ፤ ዐዋቂ ፥ ተራቃቂ ፤ ፈላስፋ ፥ ሐኪም ፤ ጠንቋይ ፥ መሠሪ ፤ ባለጅ ፥ የንጨት ፥ የብረት ፥ ሠራተኛ ፤ መሐንድዝ ፥ ሠዓሊ ፥ ዐናጢ ፥ ገንቢ ፥ ሸማኔ ፤ ጸሐፊ ፥ ምሁር ፤ የመሰለው ፥ ኹሉ ። ንጉሥ ፡ ጠቢብ ። ወቦ ፡ እምውስተ ፡ ጠቢባን ። በከመ ፡ ይተግህ ፡ ጠቢብ ፡ ለፈውሶ ፡ ሥጋ ። ቤት ፡ እንተ ፡ ሐነጽዋ ፡ ኬነውት ፡ ወጠበብተ ፡ ምድር ። ኀምስቱ ፡ ዕደው ፡ ጠቢባነ ፡ መጻሕፍት ። ጠባብ ፡ ወትሕት ። ጠባባት ፡ አንስት ፡ (ሢራ፲ ፥ ፩ ። ግብ፲፯ ፥ ፲፰ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፥ ኅዳ፲፯ ። ሐምሌ ። ድጓ ። ምሳ፲፬ ፥ ፩) ።

ጠቢብና ፤ ጥበበኛነት ፤ ጥበበኛ ፥ መኾን ።

ጥበብ ፤ (ባት) ፤ በቁሙ ፤ ዕውቀት ፥ ብልኀት ፤ ፈሊጥ ፥ ፍልስፍና ፤ ሕክምና ፥ ጥንቈላ ፤ ምክር ፥ ተንኰል ። ጥበብ ፡ ሐፀነተከ ፡ ከመ ፡ ጥብ ። ባሕረ ፡ ጥበባት ። ቤተ ፡ ጥበብ ። ተምህሩ ፡ ግብረ ፡ ጥበብ ፡ ወኮኑ ፡ ይፌውስዎሙ ፡ ለድዉያን ። ምሁር ፡ በሖሉ ፡ ጥበበ ፡ ሥራይ ፡ ወሰገል ። ጥበበ ፡ ከዋክብት ። ፈርሁ ፡ ከመ ፡ ኢይጠበቡ ፡ ካልአ ፡ ጥበበ ፡ ላዕሌሆሙ ። መከረት ፡ ጥበበ ፡ (ድጓ ። ቅዳ ። ስንክ ፥ ጥቅ፯ ። ኅዳ፳፪ ። ቀሌ ። ስንክ ፥ ሐም፳፯ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፥ ነሐ፲፭) ።

—፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፥ ስም ፤ የብሉይ ፥ መጣፍ ፤ ጠቢባን ፥ የጣፉት ፥ የተናገሩት ። ጥበበ ፡ ሰሎሞን ። ጥበበ ፡ ሢራክ ።

አጥበበ ፤ አለበመ ፥ አስተማረ ፤ ብልኅ ፥ አደረገ ። አብዳነ ፡ አጥብብ ። መቅሠፍት ፡ ወተግሣጽ ፡ በሖለሂ ፡ ያጠብብ ። እግዚ ፡ ያጠብቦሙ ፡ ለዕዉራን ። አፍቅራ ፡ ወታጠብበከ ፡ (ኪዳ ። ሢራ፳፪ ፥ ፮ ። መዝ ፥ ፻፵፭ ። ፊልክ) ።

አጥባቢ ፤ መጥበቢ ፤ የሚያለብም ፡ አለባሚ ፤ ብልኀ ፡ አድራጊ ፤ የጥበብ ፡ መሪ ፤ ጥበብ ፡ አስተማሪ ። መጥበቢሆሙ ፡ ለአብዳን ። መምህሮሙ ፡ ወመጥበቢሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይትቀነዩ ፡ ለእግዚ ። መጥበቤ ፡ ሕፃናት ፡ በስምዑ ፡ (ሮሜ፪ ፡ ፳ ። ዲድ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ግንቦ) ።

ተጣበበ ፤ በቁሙ ፤ ተራቀቀ ፤ ተተናኰለ ፡ ተተንኳኰለ ።

ተጥበብ ፤ ተንኰል ፤ ክፉ ፡ ምክር ፤ የፑሊቲክ ፡ ነገር ። ወኮነ ፡ ውስቴቱ ፡ ዐቢይ ፡ እከይ ፡ ወተኳሕልዎ ፡ ወተጥባብ ፡ ወተምያን ፡ (ዮሴፍ) ።

አስተጣበበ ፤ አራቀቀ ፤ ጥበብ ፡ አዋጣ ፡ አሻሻለ ፤ ከራሱ ፡ ወይም ፡ ከሌላው ። አሌ ፡ ሎሙ ፡ ለመናፍቃን ፡ እለ ፡ ያስተጣብቡ ፡ ርእሶሙ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫) ። ምስጢሩ ፡ አድራጊንት ፡ ከደራራጊንት ፡ ያሳያል ፤ ባድራጊነቱ ፡ ያጥበበ ፡ ድርብ ፡ ነው ።

ጠብጠበ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ በቁሙ ፤ ጠበጠበ ፤ ፈጠነ ፡ ቸኰለ ፤ ቀለጠፈ ፤ ያካኼድ ፡ የሥራ ፡ የንባብ ፡ የጥፈት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ አርእስቱ ፡ ጠብጥቦ ፡ ሲኾን ፤ አንቀጹን ፡ በጠብጠበ ፡ ፈንታ ፡ እንዳማርኛው ፡ ጠበጠበ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ባለመጣፎችም ፡ አማረ ፡ አሳመረ ፡ ጣፈ ፡ ይሉታል ፤ እውነተኞፍች ፡ አይደለም ፤ መረደን ፡ እይ ። አልብየ ፡ ኀይል ፡ ከመ ፡ ኣርኢ ፡ ሥኖ ፡ ለፈጣሪ ፡ በጠብጥቦ ፡ ቀለማት ። ከመ ፡ ቀለመ ፡ ጸሓፊ ፡ ዘጠበጠበ ፡ ይጽሕፍ ፡ ልሳንየ ፡ (አረጋ ፡ መልሀ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፵፬) ።

ጠብጠበ ፤ ገረፈ ፤ ጠበጠበ ፡ ቸበቸበ ፤ ያለንጋ ፡ የጅራፍ ፡ የለበቅ ።

ጠብጣቢ ፤ በቁሙ ፤ ኽ(ሀ)ያጅ ፡ ፈጣን ። ገራፊ ፤ ባለጅራፍ ።

ተጠብጠበ ፤ ተገረፈ ፤ ተጠበጠበ ። ሰላም ፡ ለጳውሎስ ፡ ቅሡፈ ፡ ዘባን ፡ ወገቦ ፤ በመኀትወ ፡ ነድ ፡ ወተጠብጥቦ ፡ (ስንክ ፡ የካ፱) ።

ጥብጡብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ጥብት) ፤ የተገረፈ ፤ ግርፍ ። ሰላም ፡ ለገቦክሙ ፡ በአሕባለ ፡ መንፈስ ፡ ጥብጡብ ፡ (ደራሲ) ።

ጥብጣቤ ፤ (ያት ፡ ብያት) ፤ መግረፍ ፤ መገረፍ ፡ አገራረፍ ፤ ግርፊያ ፡ ግርፋት ። ሰላም ፡ ለዘባንከ ፡ በጥብጣቤ ፡ ዘተኰነነ ፡ ከመ ፡ ጥብጣቤሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ በዕለተ ፡ ዐርብ ፡ ዘኮነ ። ዘተጽዕረ ፡ በምንዳቤ ፡ ወዘሐመ ፡ በጥብጣቤ ። ወለእመ ፡ ኢይገብር ፡ ዘንተ ፡ አሰፈዎ ፡ ጥብጣቤ ፡ ወቀትሎ ። አርብዓ ፡ ጥብጣቤ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ጥር፲፩ ። ዮሴፍ ። አዋል) ።

ጥብጣቤ ፤ (ዐረ ፡ ጠብጠቢየት) ፤ መግረፊያ ፡ መጠብጠቢያ ፤ ኩርባጅ ፡ ዐለንጋ ፡ ጅራፍ ፡ ሳንባ ፡ ጠለፍ ፤ ጠፍር ፡ ገመድ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ከመ ፡ ይዝብጥዎ ፡ በአብትር ፡ ወይኅሬሁ ፡ በጥብጣቤ ። ቀሠፍዎ ፡ በጥብጣቤ ፡ ላሕም ። ይቅሥፍዎ ፡ በጥብጣቤ ፡ ዐቢየ ፡ መቅሠፍተ ፡ (መቃ ፡ ገ፪ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፳ ። ዮሐ፪ ፡ ፲፭) ።

አንጠብጠበ ፤-አንጠባጠበ ፤-ነጠብ ፡ ነጥበ ።

ጠብደን ፤ (ብ ፡ ጠባድን ። ጽር ፡ ታብዲን ። ዕብ ፡ ባድ ፤ ባዲም) ፤ ልብስ ፡ ከታን ፤ ከተልባ ፡ እግር ፡ ፈትል ፡ የሚሠራ ፤ ጽሩይ ፡ ጸዐዳ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ አርድ ፡ አንቀጥቅጥ ፡ ግምጃ ፡ ይሉታል ። ብእሲ ፡ ዘይለብስ ፡ ጠብደነ ፡ (ዳን፲ ፡ ፭ ። ፲፪ ፡ ፮ ፡ ፯) ።

ጠብሀ ፤—ዐረደ ፤—ጠቢሕ ፡ ጠብሐ ።

ጠቢው ፤ ዎት ፤ (ጠበወ ፡ ይጠቡ ፡ ይጥቡ) ፤ መጥባት ፤ ጡት ፡ መጕረሥ ፤ ወተትን ፡ ከጡት ፡ ባፍ ፡ መሳብ ፡ መምጠጥ ፤ መመጥመጥ ። እለ ፡ አኀደግዎሙ ፡ ጠቢወ ፡ ጥብ ። ጠበወ ፡ ሐሊበ ፡ እምብእሲት ። በግዕ ፡ ዘይጠቡ ፡ ሐሊበ ፡ እሙ ። ሕፃናት ፡ እለ ፡ ይጠብዉ ፡ ጥበ ፡ (ኢሳ፳፰ ፡ ፱ ። ሃይ ፡ አበ ። ዘፀ፴፬ ፡ ፳፮ ። ዮኤ፪ ፡ ፲፮) ።

ጠባዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ በውት) ፤ የሚጠባ ፡ ጠቢ ፤ ጡት ፡ ያልተወ ፡ ጨቅላ ። በእንተ ፡ አሕዱ ፡ ጠባዊ ፡ ዘገደፉ ፡ ማእከለ ፡ ፈለግ ። ሕፃናት ፡ ወጠበውት ፡ (ኩፋ፵፰ ። ሰቈ፪ ፡ ፲፩) ።

ጥብ ፤ (ብ ፡ አጥባት ። ዐረ ፡ ጢብይ) ፤ ጡት ፡ የወተት ፡ ዘለላ ፤ ወሽ ፡ ግት ፡ የሚታለብ ፡ የሚጠባ ። ተሐፀንኩ ፡ በጥብ ። አኀደግዎ ፡ ጥበ ፡ እሙ ። ክልኤ ፡ አጥባትኪ ። አጥባት ፡ ይቡሳት ፡ (ኢዮ፫ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፻፴ ። ማሕ፬ ፡ ፭ ። ሆሴ፱ ፡ ፲፬) ።

አጥበወ ፤ አጠባ ፡ አስጠባ ፤ ጡት ፡ አጕረሠ ፤ አስጐረሠ ፡ መገበ ። ከመ ፡ ኣጥቡ ፡ ሕፃንየ ። አክይስት ፡ አጥበዉ ፡ ዕጕሊሆሙ ። አጥበውኩከ ፡ ወሐፀንኩከ ። ያጠብዎ ፡ እግዚ ፡ ለሥረዊሃ ፡ እምክልኤቱ ፡ አጥባት ፡ እማይ ፡ ወእመሬት ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፯ ። ሰቈ፬ ፡ ፫ ። ዮሴፍ ። መቃ ፡ ገ፭) ።

አጥባዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚያጠባ ፡ አጥቢ ፤ እመጫት ፡ ሞግዚት ። ሕፃንያት ፡ ወአጥባውያት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፲፫) ።

ጠቢሕ ፤ ሖት ፤ (ጠብሐ ፡ ይጠብሕ ፡ ይጥባሕ ። ዕብ ፡ ጣባሕ ። ሱር ፡ ጥባሕ) ፤ ማረድ ፡ መሠዋት ፤ መቍረጥ ፡ መበለት ፤ መሰንዘር ፡ መብጣት ፤ መግፈፍ ፡ መላጥ ፤ ቈርበትን ፡ ከሥጋ ፡ መለየት ፤ መጥባት ፡ መጠብጠብ ፡ ማወራረድ ። ኹሉም ፡ የማረድ ፡ ሥራ ፡ ነው ፤ በለተንና ፡ ዘብሐን ፡ ዘሐቀን ፡ እይ ። ጠብሑ ፡ አልሕምተ ። ከመ ፡ በግዕ ፡ የዋህ ፡ ዘይወስድዎ ፤ ይጥብሕዎ ። ትጠብሖ ፡ በበ ፡ መሌሊቱ ። ከመ ፡ ጠቢብ ፡ ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ዘይጠብሕ ፡ በመላጺ ። ጠብሑ ፡ አነዳ ፡ ርእሱ ። ጠብሕዎ ፡ ማእሶ ፡ (ኢሳ፳፪ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፲፯ ። ዲድ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ ሐም ፲፫ ። ጥር፲፩) ።

ጠባሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚ ያርድ ፡ የሚበልት ፤ ዐራጅ ፡ ገፋፊ ፤ በጋማች ፡ ሥጋ ፡ ቤት ። ጠባሕያነ ፡ አልሕምት ፡ (ማር ፡ ይሥ) ።

አጥብሐ ፤ አሳረደ ፡ አስጠባ ፤ አስበጣ ፡ አስገፈፈ ።

ተጠብሐ ፤ ታረደ ፤ ተጠባ ፡ ተበለተ ፡ ተገፈፈ ። መጽአ ፡ ይጠባሕ ፡ ከመ ፡ በግዕ ። ከመ ፡ ላሕም ፡ ዘየሐውር ፡ ለተጠብሖ ፡ (ኢሳ፶፫ ፡ ፯ ። ምሳ፯ ፡ ፳፪ ። ዘኍ ፲፩ ፡ ፳፪) ።

—፤ ተበጣ ፤ ተተፈተፈ ፤ ተፈቃ ። ይጠባሕ ፡ ገጸሙ ፡ (ሕዝ፮ ፡ ፱) ።

ጥቡሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ብሕት) ፤ የታረደ ፡ የተበለተ ፤ የተበጣ ፡ ብጥ ።

ጥብሐት ፤ (ታት) ፤ ማረድ ፤ መታረድ ፤ አስተራረድ ፤ ዐረዳ ፡ ዕርደት ፤ ዕርድነት ። ዘያሥብሕ ፡ ላሕመ ፡ ለዕለተ ፡ ጥብሐት ፡ (ያዕ፭ ፡ ፭) ።

ጥብሕ ፤ (ሓት) ፤ ዕርድ ፡ ፍሪዳ ፤ መሚዕት ። ዐቢይ ፡ ጥብሕ ። ዘብሕት ፡ ዘዚኣሃ ፡ ጥብሐ ። ለእከ ፡ ያምጽኡ ፡ ለከ ፡ ሥጋ ፡ እምጥብሕከ ፡ ዘጠባሕከ ፡ በውስተ ፡ ቤትከ ። ተአዘዘ ፡ በበዓል ፡ አዕርጎ ፡ መባእ ፡ ወጥብሕ ፡ (ኢሳ፴፱ ፡ ፮ ። ምሳ፱ ፡ ፪ ። ዮሴፍ ። አርጋ ። ዘዳ፲፰ ፡ ፫) ።

ምጥባሕ ፤ ማረጃ ፡ ቦታ ፤ ምሚዕ ፡ መንበረ ፡ ታቦት ። ምጥባሐ ፡ ሥጋሁ ፡ ወምቅዳሐ ፡ ደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ (አርጋ ፡ ፯) ።

መጥባሕት ፤ (ብ ፡ መጣብሕ ፡ ት) ፤ ማረጃ ፡ መቍረጫ ፤ ካራ ፡ ቢላዎ ፡ ስንጢ ፤ ስለታም ፡ ብረት ፤ ጕራዴ ፡ ስለቱ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ የኾነ ፤ ወይም ፡ ፪ ፡ አፍ ፡ ያለው ፤ ሰይፍ ፡ ሾተል ፤ አፉ ፡ ጩቤ ፤ ጕዶ ፡ ዱቢት ፤ ቀሜኔ ፡ ዋልሴ ፤ ዐጥንት ፡ አይመልሴ ። መጥባሕት ፡ ዘእብን ፤ (ሱፋጭ ፡ ቡልጭት) ። መጥባሕት ፡ ዘጠባሕያነ ፡ አልሕምት ። መጥባሕት ፡ ጸሓፊ ። አነዳ ፡ ድማሁ ፡ በመጥባሕት ፡ ጠብሖ ። መጥባሕት ፡ ዘክልኤ ፡ አፉሁ ። ይጸውሩ ፡ መጥባሕት ፡ ንኡሳነ ፡ ወበሊኃነ ፡ ወየኀብእዎሙ ፡ ውስተ ፡ ልብሶሙ ። ነሥኡ ፡ መጣብሒሆሙ ፡ (ኢያ፭ ፡ ፪ ። አዋል ። ኤር፴፫ ፡ ፳፫ ። ስንክ ፡ ሐም፲፫ ። ምሳ፳ ፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ዘፍ፴፱ ፡ ፳፭) ።

መጥባሕት ፡

መጥባሕታዊ ፤ የካራ ፡ ወገን ፤ የካራ ፡ ዐይነት ፡ ስለታም ። ባለካራ ፤ ባለሾተል ፤ ወይም ፡ ሃይማኖቱ ፡ ካራ ፡ የሚባል ። እሉሰ ፡ መጥባሕታውያን ፡ ይትናገሩ ፡ ፈጠራ ፡ (ምእላድ) ። የካራ ፡ ባህል ፡ ስልቱ ፡ ፩ ፡ ነው ። ፩ኛው ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቃል ፡ የነሣውን ፡ ሥጋ ፡ አለዘር ፡ ቢከፍልና ፡ ቢፈጥር ፡ ቅብዕ ፡ ተባለ ፡ ይላል ። ፪ኛው ፤ ከአዳም ፡ ፍዳ ፡ ስላነጻው ፡ ቅብዕ ፡ ተባለ ፡ ብሎ ፡ መጣፍ ፡ ይጠቅሳል ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፲፱ ፡ ፲፩) ። ፫ኛው ፤ የብሉዩ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ፱ቱን ፡ ሽቱ ፡ ባ፩ኛ ፡ ዘይት ፡ ያዋሕዳቸው ፡ ነበረና ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስም ፡ አዋሐጅ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቅብዕ ፡ ተባለ ፡ ይላል ። ፬ኛው ፤ በሰውነቱ ፡ ለኛ ፡ አብነት ፡ ሊኾን ፡ ተቀባ ፡ እንጂ ፤ መቀባቱ ፡ ለርሱ ፡ አልጠቀመውም ፡ ይላል ። እነዚህ ፡ አራቱ ፡ ኹሉ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕ ፡ የሚሉ ፡ ናቸው ፤ ባህላቸው ፡ ግን ፡ ገባሬ ፤ መንጽሒ ፤ ደማሪ ፤ ዘኢይረብሕ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ፤ ቅብዕ ፡ አያሰኘውም ። ፭ኛው ፤ ወልድ ፡ ቅብዕ ፤ በሰውነቱ ፡ አምላክ ፤ ሥጋውን ፡ በተዋሕዶ ፡ ስላከበረ ፡ ቅብዕ ፡ ተባለ ፤ ተቀብዐ ፡ ማለትም ፡ ተዋሐደ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ እንደኛ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከበረ ፡ ተሾመ ፡ ማለት ፡ አይደለም ፡ ይላል ። ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በሱስንዮስ ፡ ዘመን ፡ የበቀለው ፤ ኋላም ፡ በቴዎድሮስ ፡ የተሳለው ፡ ይህ ፡ ፭ኛው ፡ ነው ፤ ያንቁትም ፡ ሰዎች ፡ አዛዥ ፡ ዘድንግል ፡ አባ ፡ ክርስቶስ ፡ ይባላሉ ፤ የተሳለበትም ፡ ምክንያት ፡ ይህ ፡ ነው ። (ታሪክ) ፤ የጐንደሮች ፡ መንግሥት ፡ ዘውዱ ፡ ብቻ ፡ ሲቀር ፡ ግዛቱ ፡ ኹሉ ፡ ባ፲፯፻፷፯ ፡ ዓመት ፡ ወደ ፡ መሳፍንት ፡ ከኼደ ፡ በኋላ ፡ ራስ ፡ ወልደ ፡ ሥላሴ ፡ ትግሬን ፡ ለብቻቸው ፡ ሲገዙ ፡ በርሳቸው ፡ ዘመን ፤ ከትንቤን ፡ ከደብረ ፡ ዳሞ ፡ ከባ ፡ ገሪማ ፡ ከነዚህ ፡ ከሦስቱ ፡ አህጉር ፡ አባ ፡ ኪኑ ፡ ደብተራ ፡ በትሩ ፡ አለቃ ፡ ዐምደ ፡ መንሱት ፡ የሚባሉ ፡ ሦስት ፡ ሐሳውያን ፡ ተንሥተው ፡ ፲፪ ፡ ክሕደት ፡ ፈጥረው ፡ ጥፈው ፡ በኢትዮጵያ ፡ እንደዚህ ፡ የሚሉ ፡ ብዙ ፡ መናፍቃን ፡ ተንሥተው ፡ አስቸግረውናል ፤ የሊህም ፡ መረቻ ፡ አፋቸው ፡ የሚዘጋበት ፡ ወልድ ፡ ቅብዕ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ያለዚህ ፡ አይረቱምና ፡ ይህን ፡ ሃይማኖት ፡ አጽኑልን ፤ የተላከ ፡ ካ፴፱ቱ ፡ አድባራት ፡ ከጐንደር ፡ ብለው ፡ ወደ ፡ ግብጽ ፡ ላኩ ። (ተረት) ፤ የገባያ ፡ ግርግርታ ፡ ለቀጣፊ ፡ ትመቸው ። ግብጦችም ፡ ያባቶቻቸው ፡ ትምርትና ፡ ቋንቋ ፡ በተንባላት ፡ ዘመን ፡ ዕልም ፡ ድርግም ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ ጠፋ ፡ እውነት ፡ መስሏቸው ፡ ተቀበሉት ። «በእንተ ፡ ብዝኀ ፡ ተደምሮቶሙ ፡ ምስለ ፡ ተንባላት ፡ እስመ ፡ ጠፍአ ፡ ልሳኖሙ ፡ ቅብጥ ፡ ዘእምኔሁ ፡ የአምሩ ፡ ጽድቀ ፡ ሃይማኖቶሙ ፤ ወኮኑ ፡ ዘኢይሰምዑ ፡ ዝክረ ፡ ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፡ ማእከሌሆሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅዳጣን ፤ ወኢለወልደ ፡ እግዚ ፡ ተዘከርዎ» ፡ (ሳዊ ፡ ዘእስ ፡ ድ፲) ። ከለማበት ፡ የተጋባበት ፡ እንደሚሉት ፡ ኹሉ ፤ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ የመጡት ፡ ጳጳሳት ፡ እናባ ፡ ኢዮሳብ ፤ ይልቁንም ፡ ጥንተ ፡ ስማቸው ፡ ሚናስ ፡ እንድራዎስ ፡ የነበረ ፡ ቄርሎስ ፡ ሰላማ ፡ ወልድ ፡ ቅብ ፡ በማለት ፡ ጸንተው ፡ ሲሰደዱና ፡ ሲያሰድዱ ፡ ሲያሳስሩና ፡ ሲያስገርፉ ፡ ሲያስይፉ ፡ ኖሩ ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የግብጦች ፡ ሃይማኖት ፡ ተብሎ ፡ ባዋጅ ፡ በግዝት ፡ የማርቆስን ፡ ስም ፡ ተቀብቶ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ነግሧል ፤ የትርጓሜውን ፡ መጥፎነት ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ ማለትን ፡ እንዲያፈርስ ፡ በክርስቶስ ፡ ፍች ፡ ተመ

ልከት ። ምድራዊ፡እንጥረኛ፡የሠራውን፡መስቀል፡ ግብዞችና ፡ አታላዮች ፡ ከሰማይ ፡ ወርዷል ፡ እንደሚ ሉት ፡ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። (ተረት ፤ ስለ ፡ ቅርናታም ፡ ሴት) ፤ ወይዘሮ ፡ ስሙኝ ፡ ለማያውቁሽ ፡ ታጠኝ ። ቀድሞም ፡ በ፲፱፻ ፡ ዓመት ፥ የሽፍቶች ፡ እናት ፡ የፈላሾች ፡ እኅት ፡ ከምትኾን ፡ ከዚያች ፡ ከመንግሥ ፡ ከጕዲት ፡ በፊት ፡ እንደነዚሁ ፡ ሚናስ ፡ እንድራዎስ ፡ የሚባሉ ፡ ፪ ፡ ሐሳውያን ፡ ያውጣኪ ፡ ወገኖች ፡ መጥተው ፡ ጳጳሳት ፡ ሳይኾኑ ፡ ጳጳሳት ፡ ነን ፡ ብለው ፡ ኢትዮጵያን ፡ በሐሰት ፡ በስሕተት ፡ በክለዋታል ፤ በሰውነቱ ፡ አምላክ ፥ ፩ ፡ ባሕርይ ፥ ፩ ፡ ግብር ፡ ማለትና ፡ ልደትን ፡ በ፫፫ ፡ ማክበር ፡ በነሱ ፡ ጊዜ ፡ ተዠምሯል ። በመጨረሻውም ፡ ሐሰታቸው ፡ ታውቆ ፡ በሰይፍ ፡ ስለ ፡ ተቀጡና ፡ ወዲያው ፡ ያ ፡ ጕደኛ ፡ የጕዲት ፡ መንግሥት ፡ ስለ ፡ ተዠመረ ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፥ ከልጆቿ ፡ ይልቅ ፡ ባዕድ ፡ የንጀራ ፡ ልጅ ፡ የምቶደው ፡ እናታችን ፡ ኢትዮጵያ ፡ ፫ ፡ ዘመን ፡ ያኽል ፡ ያለጳጳስ ፡ ያለኤጲስቆጶስ ፡ ኑራለች ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳) ። ፊተኞቹንና ፡ ኋለኞቹን ፡ የሚያስተባብር ፡ ምሳሌ ፤ ዘሺዬ ፡ ወልደ ፡ ምሳሌ ፤ የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ መነኰሴ ፤ ዘዖደ ፡ ኵሎ ፡ አድያማተ ፡ ግብጽ ፡ ወጽርአ ፡ ወሶርያ ። ሄሮድስ ፡ ወጲላጦስ ፡ ተንሥኡ ፡ ቅድመ ፡ እንበለ ፡ ፍትሕ ፡ ላዕለ ፡ አቡሁ ፡ ቀባዒ ፡ ወላዕለ ፡ ወልዱ ፡ ቅቡዕ ። ከማሆሙ ፡ ዓዲ ፡ ተንሥኡ ፡ በግፍዕ ፤ ዘእምግብጽ ፡ ሚናስ ፡ ሐሳዊ ፡ ወእንድራዎስ ፡ ጽሉእ ። ወበከመ ፡ ተሡላት ፡ እምአባግዕ ፤ ይትኀጥኡ ፡ እሉ ፡ እምይትኀጣእ ፡ ሰብእ ፤ እስመ ፡ ከኑ ፡ አርኣያ ፡ ለጸብእ ።

ጠብጠበ፤—ፈጠነ፤ገረፈ፤—ጠቢብ፡ ጠበ ።

ጦብያ፤ጦቢት፤—የሰው፡ስም፤—ጠወበ ።

ጠባይዕ ፤—ባሕርይ ፤—ጠቢዕ ፡ ጠብዐ ።

ጠቢል ፤ ሎት ፡ (ጠበለ ፡ ይጠብል ፡ ይጥብል ። ዕብ ፡ ጣበል) ፤ መነከር ፡ መዝፈቅ ፤ ገላን ፡ በውሃ ፡ ማጠብ ፡ መታጠብ ፤ ማጥመቅ ፡ መጠመቅ ። ጠመቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ጠበል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ የጥምቀት ፡ ውሃ ፡ የተባረከ ፡ የተጸለየበት ፤ ወይም ፡ በታምራት ፡ የፈለቀ ፡ ከደዌ ፡ የሚያድን ፡ የሚፈውስ ፤ እንደ ፡ ሚጣቅና ፡ እንዳንበ ፡ እንዳትጋፈኝ ፡ ውሃ ፡ ያለ ። ጠበለተኛ ፤ ጠበል ፡ ረጪ ፡ እንዲሉ ።

ጠብለለ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ጠቀለለ ፤ ሸበለለ ፤ አሰረ ፡ ጠመጠመ ። ጠብለሉ ፡ ልብሰ ፡ ሐመር ። ወጠብለላ ፡ ለክርታስ ፡ ወንተማ ። ጠብልሎ ፡ ውስተ ፡ ክሣድከ ፡ (አፈ ፡ ተ፵፬ ። ስንክ ፡ ሚያ፳ ። ምሳ፯ ፡ ፳፩) ።

—፤ ሸፈነ ፡ አለበሰ ፤ አጐናጠፈ ፤ በልብስ ፡ ለፈፈ ። በጊሜ ፡ ጠብለልክዋ ። ወጠብለለቶ ፡ በአጽርቅት ። ጠብልሎቶሙ ፡ ለሙታን ፡ በአልባስ ፡ ሐዲሳት ፡ (ኢዮ ፴፰ ፡ ፱ ። ሉቃ፪ ፡ ፯ ። ግንዘ) ። በወግአና ፡ በቦአ ፡ ፈንታ ፡ ጠብለለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይጠበልሎን ፡ ሦክ ፡ ወአሜከላ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፶፯) ።

ተጠብለለ ፤ ተጠቀለለ ፡ ተሸፈነ ፤ ተጠመጠመ ። ሰማያት ፡ ይጠበለሉ ። በአጽርቅት ፡ ተጠብለለ ። ከይሲ ፡ ተጠብለለ ፡ ውስተ ፡ ክሣዱ ፡ (ኪዳ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ሐም፳፬) ።

ጥብሉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ልልት) ፤ የተጠቀለለ ፤ ጥቅልል ፡ ሽፍን ። ሰበን ፡ ዘዲበ ፡ ርእሱ ፡ እንተ ፡ ባሕቲቱ ፡ ጥብሉል ። ወገጹኒ ፡ ጥብሉል ፡ በሰበን ። ጥብሉል ፡ በአጽርቅት ። የማነ ፡ እዴሁ ፡ ጥብልልት ፡ ይእቲ ፡ በኩናት ፡ (ዮሐ፳ ፡ ፯ ። ፲፩ ፡ ፵፬ ። አፈ ፡ ድ፳፯ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ጥብላሌ ፤ (ላ ፡ ጥ) መጠቅለል ፡ መሸብለል ፤ መሸፈን ፤ መጠምጠም ። ጥብላሌክ ፡ በአጽርቅት ፡ (ኢርጋ ፡ ፪) ። አጠቀላለል ፤ ጥቅለላ ፡ ሽፈና ። ፅንብልን ፡ እይ ፤ የጠብለለ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ጠና ፡ ፀ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ወደዚያ ፡ ኺዷል ፤ ጠንበለልም ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ፅንብል ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ጠቢዕ ፤ ዖት ፤ (ጠብዐ ፡ ይጠብዕ ፡ ይጥባዕ ፤ ተብዐ ። ዕብ ፡ ጣባዕ ፤ ሰጠመ ፡ አሰጠመ) ፤ በጠባይ ፡ መውደድ ፡ መፍቀድ ፤ ቈራጥ ፡ መኾን ፡ መጨከን ፡ መድፈር ፤ መቸኰል ። ተብዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ጠብዑ ፡ መላእክት ። በየዋህ ፡ ልብ ፡ ጠባዕኩ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ። ተቃተሉ ፡ ጠቢያሙ ። ንጥባዕ ፡ ለመዊት ። ጥባዕኬ ፡ እኁየ ፡ ጳውሎስ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፮ ፡ ፲፯ ። ዮሴፍ ። ድጓ) ።

—፤ ባሕርይን ፡ መመሥረት ፡ ማቆም ፤ የባሕርይን ፡ ሕግ ፡ መፈጸም ፤ ባለባሕርይ ፡ መኾን ፤ የፈጣሪና ፡ የፍጡር ። አነሰን ፡ እይ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ። አንዳንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጠብዐ ፡ ፈንታ ፡ አጥብዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወአጥብዐ ፡ ዳንኤል ፡ በልቡ ፡ ከመ ፡ ኢይብላዕ ፡ እማእደ ፡ ንጉሥ ። መኑ ፡ እንከ ፡ ዘያጠብዕ ፡ ይፈጽም ፡ እደዊሁ ። ለእመ ፡ አጥባዕከ ፡ እምነፍስከ ። አጥብዕት ፡ ለተኰንኖ ። ወአጥብዑ ፡ ሕዝብ ፡ በቃለ ፡ ሕዝቅያስ ፡ (ዳን፩ ፡ ፰ ። ፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፭ ። ሚራ፯ ፡ ፴፪ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፩ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፰) ።

ጠባዒ ፤ ጥቡዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት) ፤ የወደደ ፤ የጨከነ ፡ ጨካኝ ፡ ደፋር ፤ ቈራጥ ፤ ጥኑ ፡ ጠንካራ ፤ ጠባየ ፡ ብርቱ ። ጥቡዕ ፡ ልቡ ፡ ለተወክሎ ። ብእሲ ፡ ጥቡዕ ፡ ጥቀ ። እመ ፡ ጥቡዓን ፡ አንትሙ ። ንሕነሰ ፡ ጥቡዓን ፡ ወኢንብል ፡ አሆ ። ለእመ ፡ ኮነት ፡ ጥብዕተ ፡ ለንስሓ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፩ ። ፩ዜና ፡ ፳ ፡ ፯ ። ዳን፫ ፡ ፲፮ ። መቃ ፡ ገ፪ ። ቀሌ) ።

ጥብዐት ፤ (ታት) ፤ መውደድ ፤ መጨከን ፤ አጨካከን ። ጭከና ፡ ጭካኔ ፡ ድፍረት ፤ ቍርጥ ፡ ሐሳብ ። ተመይጠ ፡ ፍርሀቱ ፡ መንገለ ፡ ጥብዐት ። ጥብዐተ ፡ ኀሊናሁ ። ኣጸንዐ ፡ ጥብዐቶሙ ፡ ለዐቂበ ፡ ሃይማኖት ።

ለይቴኑ ፡ ጽንዐከ ፡ ወኀይልከ ፡ ወጥብዐታቲከ ፡ ለሞት ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፳ ። ኅዳ፳፰ ። ዮሴፍ) ።

ጥብዕና ፤ ጭከና ፤ ድፍረት ። ጨካኝነት ፡ ቈራጥነት ፡ ደፋርነት ፡ (ቈር) ።

አጥብዐ ፤ አሶደደ ፤ አስጨከነ ፡ አስደፈረ ፤ አጸና ፡ አበረታ ። አጥብዐ ፡ አልባቢሆሙ ። መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አጥብዓ ፡ ከመ ፡ ትኩን ፡ ስምዐ ። ቀድሳ ፡ ወአጥብዓ ። አጥብዖሙ ፡ ለመዋእያን ፡ ሰማዕት ። አጥብዑ ፡ ልቦሙ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ መስ፮ ። ኪዳ ። አርጋ ፡ ፩ ። ቀሌ) ።

ጠባይዕ ፤ (ዓት ። ዐረ ፡ ጠቢዕ ፤ ጠቢዐት ። ዕብ ፡ ጤባዕ) ፤ በቁሙ ፤ ጠባይ ፤ ባሕርይ ፤ የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ጥንት ፡ ሥር ፡ መሠረት ፤ አኳኋን ፡ ኹነታ ። ጠባይዕ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይኾናል ። ተሐደሰ ፡ ጠባይዐ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡ በትንግሌሁ ፡ ለመድኀኒነ ። ፍትወት ፡ እንስሳዊት ፡ እምከመ ፡ ተሠልጠት ፡ ትሬሲ ፡ ጠባይዒሁ ፡ ለብእሲ ፡ ከመ ፡ ጠባይዐ ፡ እንስሳ ። አርባዕቱ ፡ ጠባይዐ ፡ ፍጥረቱ ፡ ለአዳም ፡ ዘመሬት ፡ ወማይ ፡ ዘነፋስ ፡ ወእሳት ። እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ጠባይዓቲሁ ፡ ለአዳም ፡ (አቡሻ ፡ ፬ ። ፈላስ ፡ ገ፲፭ ። ሳታት ። አዋል) ።

ጠባይዕ ፤ አካል ፤ መልክ ፡ ቁመት ፤ የባሕርይና ፡ የሥራ ፡ ባለቤት ፤ ገኸ ፡ አዛኸ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘይብል ፡ ክልኤቱ ፡ ጠባይዕ ፡ እምድኅረ ፡ ተዋሕዶ ። ዘረሰዮ ፡ ለክርስቶስ ፡ ክልኤተ ፡ ጠባይዓተ ። የአምኑ ፡ በአሐቲ ፡ ጠባይዕ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ ዘተሰብአ ። ይሬእዩ ፡ ጠባይዖ ፡ ዘስዉር ፡ እምነ ፡ ዅሉ ፤ አካሉን ፡ መልኩን ፡ (ያዕ ፡ ዘእል ። ስንክ ፡ መስ፯ ። ነሐ፳፫ ። አረጋ ፡ ድ፲፬) ። የጠባይዕ ፡ ፍች ፡ በዐረብም ፡ እንደ ፡ ህላዌ ፡ ነው ፤ ለባሕርይ ፡ በሚመችበት ፡ ባሕርይ ፤ ለአካል ፡ በሚመችበት ፡ አካል ፡ ይባላል ፡ እንጂ ፤ ፍችው ፡ ባሕርይ ፡ ብቻ ፡ አይደለም ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፤ ግእዙ ፡ ህላዌ ፡ ህላውያት ፡ የሚለውን ፡ ኹሉ ፡ የዐረቡ ፡ ሃይማኖት ፡ አበው ፡ ጠቢዓ ፤ ጠቢዕቴን ፡ ይለዋል ። በአንቀጸ ፡ ተዋሕዶ ፡ ፍችው ፡ አካል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አሐዱ ፡ ህላዌ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ዋሕድ ፡ ጠቢዓ ፡ ይላል ። በአንቀጸ ፡ ተፀቅቦም ፡ ፍችው ፡ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ክልኤቱ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ጠቢዕቴን ፡ ይለዋል ፤ ፪ ፡ ባሕርያት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ህላዌን ፡ ተመልከት ። ይችን ፡ የሊቃውንት ፡ ዐዋጅ ፡ ያላዩ ፡ ያልሰሙ ፡ መምራን ፡ ግን ፡ ያፌታውያንም ፡ እንዲልማን ፡ እንኳ ፡ ሳይቀሩ ፡ ያውጣኪን ፡ አሠር ፡ ተከትለው ፡ ጠባይዕን ፡ ሲተረጕሙ ፡ በቦታው ፡ ኹሉ ፡ ባሕርይ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ አካል ፡ አይሉትም ። ስለዚህ ፡ ነገር ፡ ባህላቸውና ፡ ትርጓሜያቸው ፡ ታሪካቸውና ፡ ፍቻቸው ፡ ከቋንቋ ፡ ከመጽሐፍ ፡ አይገጥምም ። ከለመግጠሙም ፡ የተነሣ ፡ ተለያይታለች ፡ ከኒሳ ፤ ይኸውም ፡ እስመ ፡ አበዊነ ፡ ሰመይዎን ፡ በዝንቱ ፡ ገጸ ፡ መካን ፡ (ሲጠባይዓት) ፡ ለህላውያት ፡ አካላተ ፡ ባለው ፡ ይታወቃል ። ጠባይዕን ፡ በአካል ፡ ቦታና ፡ በአካል ፡ ፈንታ ፡ ባሕርይ ፡ ብሎ ፡ መፍታት ፤ በመንፈስ ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ ገባው ፡ እንደ ፡ ወልድ ፡ ቅብዕ ፡ ምስጢራትን ፡ ኹሉ ፡ ያፈርሳል ። መዠመሪያ ፡ እንደ ፡ ሰባልዮስ ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴን ፡ አንድ ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ ነች ፤ ያችውም ፡ ሰው ፡ ኾነች ፡ ያሰኛል ፤ የሦስቱ ፡ አካል ፡ ባሕርይ ፤ ምንታዌ ፡ ተከፍሎ ፡ የሌለው ፡ አንድ ፡ ሥር ፤ አንድ ፡ ነቅ ፤ አንድ ፡ መለኮት ፡ ነውና ። ኹለተኛም ፡ በተለየ ፡ አካሉ ፤ በተለየ ፡ ስሙ ፡ የኛን ፡ ባሕርይ ፡ ነሥቶ ፡ ከኀጢአት ፡ በቀር ፡ እንደኛ ፡ ፍጹም ፡ ሰው ፡ ለኾነው ፡ ለዚህ ፡ ላንዱ ፡ አካል ፡ ላንዱ ፡ ልጅ ፡ በተፀቅቦ ፡ ፪ ፡ ባሕርያት ፡ ከሌሉት ፡ ባንዲት ፡ ባሕርይ ፡ ብቻ ፡ ፪ ፡ ሥራ ፡ መሥራት ፤ ኢመዋቲና ፡ መዋቲ ፡ ግዙፍና ፡ ረቂቅ ፡ መኾኑ ፤ ወልደ ፡ አብ ፡ ወልደ ፡ ማርያም ፤ ፍጹም ፡ አምላክና ፡ ፍጹም ፡ ሰው ፡ መባል ፡ አይቻልምና ፤ በግድ ፡ እንዳውጣኪ ፤ ሥጋ ፡ ወደ ፡ ቃል ፡ ባሕርይ ፡ ተለወጠ ፡ ተቀላቀለ ፡ ያሰኛል ። ተዋሕዶ ፤ ቃልና ፡ ሥጋን ፡ አንድ ፡ አካል ፡ አንድ ፡ ልጅ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ፤ ባሕርያትንና ፡ ግብራትን ፡ ቀላቅሎ ፡ ደባልቆ ፡ አንድ ፡ ባሕርይ ፡ አንድ ፡ ግብር ፡ አያሰኝም ፤ ተፀቅቦ ፡ ይከለክለዋል ። የአካልንና ፡ የባሕርይን ፡ የተዋሕዶን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። (ግጥም) ፤ ዐዋቆች ፡ ካልሰጡት ፡ ማረሚያና ፡ ዐራሚ ፤ ንፍጥ ፡ ይለቀልቃል ፡ አላዋቂ ፡ ሳሚ ። ምስጢሩን ፡ ሳያውቁ ፡ መተርጐም ፡ መፍታት ፤ ደፍሮ ፡ ሳይበጡ ፡ ዐግሞ ፡ ደም ፡ እንደ ፡ ማውጣት ።

ጠባይዓዊ ፤ ባሕርያዊ ፤ የባሕርይ ። ንፍረቱ ፡ ጠባይዓዊ ። ሕግ ፡ ጠባይዓዊ ። እሙንቱ ፡ ኢገብሩ ፡ አውስቦ ፡ ጠባይዓዌ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ተ፱ ። አቡሻ ፡ ፶) ።

ጥብዕ ፤ (ዓት) ። አው ፡ ጥብዖት ፡ (ታት) ፤ የሥራ ፡ ትእዛዝ ፤ ቍርጥ ፡ ቃል ፡ ጌታ ፡ ለሎሌው ፡ የሚሰጠው ። ኢትትማከር ፡ ምስለ ፡ ዐሱብ ፡ እንበይነ ፡ ጥብዓት ፡ (ሢራ፴፯ ፡ ፲፩) ።

— ፤ ጡብ ፤ የጡብ ፡ ሥራ ፤ ወይም ፡ ቍጥሩና ፡ ልኩ ። አምጣነ ፡ ጥብዖቶሙ ፡ ዘይገብሩ ። አልቦ ፡ ዘያሐጸክሙ ፡ እምጥብዖትክሙ ። ለምንት ፡ ኢትፌጽሙ ፡ ጥብዖትክሙ ፡ ግንፋለ ፡ (ዘፀ፭ ፡ ፰ ፡ ፲፩ ፡ ፲፬ ፡ ፲፰ ፡ ፲፱) ።

ጠቢቅ ፤ ቆት ፤ (ጠበቀ ፡ ይጠብቅ ፡ ይጥብቅ) ፤ ዐጕልና ፡ ገቢር ። መጥበቅ ፤ መታሰር ። መጠበቅ ፤ ጠባቂ ፡ መኾን ፤ ጥብቅና ፡ መሾም ፡ (ዐማርኛ) ። መጣበቅ ፤ ጥብቅ ፡ ልጥፍ ፡ ማለት ፤ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፡ መያያዝ ፤ በችንካር ፡ በመጣብቅ ፡ በማሰሪያ ። ማጥበቅ ፤ ማጣበቅ ፡ ማስጨነቅ ፤ አጥብቆ ፡ አጣብቆ ፡ መያዝ ። ወይጡብቆ ፡ ውስተ ፡ ሐቌሁ ። ይጡብቆ ፡ ሕማም ፡ ከመ ፡ ማይ ። እመ ፡ ጠበቆ ፡ ዡያንው ። ጠበቆ ፡ ሦክ ፡ ወኀነቆ ፡ (ኢዮ፲፭ ፡ ፳፯ ። ፳፯ ፡ ፳ ። ማ፩ ፡ ፲፯ ። ማቴ፲፫ ፡ ፯) ።

— ፤ መከበብ ፤ ማጠር ፤ ምስጢሩ ፡ ከጠባቂነት ፡ ይገባል ። ወአሜሃ ፡ ተላጸቀት ፡ በበይናቲሃ ፡ ወጠበቀቶ ፡ ለሥጋ ፡ አዳም ፡ እምድኅረ ፡ ወረደ ፡ (አቡሻ ፡ ፵፯) ። በጠበቀ ፡ ፈንታ ፡ ጠፀቀ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

አጥበቀ፤ አጠበቀ፤ አስጠበቀ። አጣበቀ፡ ጣፈ፡ ለጠፈ፤ ቸንከረ፡ አጣመረ። አጥበቃ፡ ለምትርት፡ የማኑ። አጥበቃ፡ በምድር። ውስተ፡ አረፍት፡ አጥበቀ፡ ወጸንዖ፡ በንጺን፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፪። ሰቈ፪፡ ፪። ጥበ፲፫፡ ፲፭)።

አጥበቂ፤ **መጥብቅ**፤ በቁሙ፤ የሚያጠብቅ፤ የሚያጣብቅ፡ አጣባቂ።

መጥበቅ፡ ት፤ (ብ፡ **መጣብቅ፡ ት**)፤ ማጥበቂያ፤ ማጣበቂያ፡ መጣብቅ፤ ሙጫ፡ ችንካር። መጥበቅተ፡ አዕማዲሆን፡ (ዘፀ፴፯፡ ፲፭። ኢሳ፵፩፡ ፯)።

ተጣበቀ፤ በቁሙ፤ ተጠባበቀ፤ ተያያዘ፡ ተጣመረ። አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ ተጣበቁ፤ ይጣበቁ፡ ወኢይትፋትሑ። ኩናት፡ ተጣበቀት፡ ምስለ፡ እራኁ፡ (ኢዮ፵፩፡ ፯፡ ፰። ገድ፡ ተክ)።

ጥቡቅ፤ (**ቃን፡ ቃት፡ ብቅት**)፤ የጠበቀ፤ የተጣበቀ፤ የገጠመ፡ የተያያዘ፤ ልክክ፡ ያለ። ሥጋ፡ ነፍስቱ፡ ጥቡቅ። እንዘ፡ ጥቡቃን፡ በክሣዶሙ። ጊዜ፡ ልደቱ፡ ለሰብእ፡ እደዊሁ፡ ጥቡቃት፡ ወዕራቁ፡ ይትወለድ። ከናፍሪሁ፡ ለዘይትሜጦ፡ ቍርባነ፡ ይኩና፡ ጥቡቃተ፡ በፍርሀት፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ እምኔሁ፡ ምንትኒ፡ (ኢዮ፵፩፡ ፲፬። ራእ፡ ማር። ግንዘ። ፈ፡ መ፡ ፳፯፡ ፯)።

አስተጣበቀ፤ አጣበቀ፡ አያያዘ፡ አጋጠመ፤ አገጣጠመ። ከመ፡ ዘያስተጣብቅ፡ አግልዕተ። አስተጣበቅዋ፡ ከመ፡ እብነ፡ ኵኵሕ። ግብር፡ ዘያስተጣብቅዎ፡ (ሚራ፳፪፡ ፯። ኢዮ፴፰፡ ፴፰። ኤር፲፡ ፲፭)።

ጠቢስ፤ **ሶት**፤ (**ጠበሰ**፤ **አው፡ ጠብሰ፡ ይጠብስ፡ ይጥብስ**)፤ መጥበስ፤ በእሳት፡ ማብሰል፤ ከእሳት፡ ላይ፡ መጣል፤ የሥጋ፡ የሸት። ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሶ። ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ። ጠበሰቶ፡ በእሳት። ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት። ይጥብስዎ፡ በእሳት፤ ወአልቦ፡ ሰቢረ፡ ዐፅም፡ እምውስቴቱ፡ ምንትኒ፡ (ኢሳ፵፬፡ ፲፮፡ ፲፱። ጦቢ፮፡ ፮። ዮሴፍ። ፪ዜና፡ ፴፭፡ ፲፫። ኵፋ፡ ፵፱)።

ተጠብሰ፤ ተጠበሰ፤ ለእሳት፡ ተሰጠ፡ ተረመጠ፡ እስኪበስል።

ጥቡስ፤ (**ሳን፡ ሳት፡ ብስት**)፤ የተጠበሰ፡ ጥብስ፤ አለውሃ፡ በእሳት፡ ብቻ፡ የበሰለ። መክፈልተ፡ ዓሣ፡ ጥቡስ። ይብልዑ፡ ጥቡሰ፡ ወብሱለ፡ በእሳት፡ (ሉቃ፳፬፡ ፵፪። ኵፋ፡ ፵፱)። ጠባሳ፤ ጥብሳት፡ ዕትራት፤ ተተኵሶና፡ እሳት፡ በልቶት፡ የሻረ፡ ገላ።

ጥብሰት፤ መጥበስ፤ መጠበስ፤ ጥብስነት፤ አጠባበስ፡ ጠበሳ።

ጥብሶ፤ ጥብስ፤ ጥብሱን። ይብልዑ፡ ሥጋሁ፡ ጥብሶ፡ በእሳት፡ (ዘፀ፲፪፡ ፰፡ ፱)።

መጥበስ፡ ት፤ መጥበሻ፤ መጠበሻ፡ የብረት፡ ሠቅሠቅ፤ ምሢዐ፡ ብርት። መጥበስ፡ ለአፍሓም፡ ወዕፀው፡ ለእሳት። ወትገብር፡ መጥበስቶ፡ ሠቅ ሠቀ፡ ዘብርት፡ ከመ፡ መሥገርት፡ ዓሣ። ወአግብር፡ ላቲ፡ ለመጥበስት፡ አርባዕተ፡ ሕልቀታተ፡ (ምሳ፳፯፡ ፳፩። ዘፀ፳፯፡ ፬፡ ፭)።

መጥበስ፡

ጣቢታ፤—**ጠለየ**፤—**ጣሊታ**።

ጣቢታ፤—**ጠወበ**፤—**ጦቢት**።

ጤገን፤—**ምጣድ**፤—**ጠየገን**።

ጠጊዕ፤ **ዖት**፤ (**ጠግዐ፡ ይጠግዕ፡ ይጥጋዕ። ፀግዐ**፤ **ጠቅዐ**)፤ መጠጋት፡ መደገፍ፤ ጥግ፡ ደገፋ፡ መያዝ፤ ልጥቅ፡ ልጥፍ፡ ማለት፤ መጣበቅ፡ አንድ፡ መኾን። ወጠግዐት፡ በምድር፡ ከርሥነ። ይጥጋዕ፡ ልሳንየ፡ በጕርዔየ። በከመ፡ ይጠግዕ፡ ዝ፡ ሞራእ፡ ውስተ፡ ሐቌ፡ ብእሲ። እስከ፡ ይጠግዕ፡ ማእሰ፡ ሥጋሁ፡ ዲበ፡ ዐፅሙ፡ (መዝ፵፫። ፻፴፯። ኤር፲፫፡ ፲፩። ገድ፡ ተክ)።

—፤ መቆም፡ መገታት፤ መጽናት፡ መርጋት፡ ርጉዕ፡ መኾን፤ መጥበቅ፡ መድረቅ፤ የፈሳሽ። ወጠግዐ፡ ከመ፡ አረፍት፡ ማይ። በረድ፡ ወአስሐትያ፡ ዘጠግዐ። ከመ፡ አስሐትያኑ፡ ጠጋዕከ። ወትጠግዕ፡ እዴሁ፡ በእደ፡ ካልኡ፡ (ዘፀ፲፭፡ ፰። ኢዮ፮፡ ፲፮። ፲፭፡ ፯። ዘካ፲፬፡ ፲፫)።

ጠጋዒ፤ (**ዒት፡ ዕያን፡ ያት**)፤ የተጠጋ፤ የሚጠጋ፤ ተጠጊ፡ ጥግ፡ ፈላጊ፤ ጥገኛ።

ጥጉዕ፤ (**ዓን፡ ዓት፡ ግዕት**)፤ የተጠጋ፡ ጥግ፡ የያዘ፤ የተለበጠ፡ ልብጥ። ዕፀወ፡ ሰውሕ፡ ጥጉዓን፡ በአረፍት፡ (ክብ፡ ነገ፶፯)።

አጥግዐ፤ አስጠጋ፡ አስደገፈ፤ አጣበቀ፡ አጸና። ያጥግዕ፡ ላዕሌከ፡ ወላዕለ፡ ዘርዕከ፤ በከመ፡ መዋዕለ፡ ሰማይ፡ ዲበ፡ ምድር፡ (ኵፋ፡ ፲፱)።

ተጣግዐ፤ ተጣጋ፡ ተጠጋጋ፤ ተነባበረ።

ተጣጋዒ፤ **ጥጉዕ**፤ የተጣጋ፡ የተጠጋጋ፤ ስግስግ፡ ንብብር።

አስተጣግዐ፤ አጣጋ፡ አጠጋጋ፤ ሰገሰገ፡ ጽፍቅ፡ አደረገ፤ አያያዘ፡ አጣበቀ። አስተጣግዖሙ፡ ለዓሣተ፡ ፈለግከ፡ በቅሣርከ። ማህው፡ ለእመ፡ ተሰብረ፡ አልቦ፡ ዘያስተጣግዖ፡ ዘእንበለ፡ ገባሪሁ። ከመ፡ እብነ፡ ጳዝዮን፡ ዘአስተጣግዕዎ፡ በወርቅ፡ ጽሩይ። አስተጣግዑ፡ አባላቲሆሙ፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ በግዕ። ያስተጣግዕ፡ በሾላ፡ (ሕዝ፳፱፡ ፬። ያዕ፡ ዘእል። መጽ፡ ምስ። አቡሻ፡ ፶። ኢሳ፵፩፡ ፲፫)።

ምጥጋዕ፤ (**ዓት**)፤ መጠጊያ፡ ማስጠጊያ፡ ቦታ። መጨጊያ፡ መከዳ፤ ድጋፍ። ዕጋዕንና፡ ምዕጋዕን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ጠገራ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ብረት ።

ጥድ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ጽሕድ ። ጽሕ ደን ፡ እይ ።

ጥሂር ፤ ሮት ፤ (ጠሀረ ፡ ይጥሀር ፡ ይጥ ሀር ። ዐረ ፡ ጠሁረ ። ዕብ ፡ ጣሄር) ፤ መንጻት ፤ መጥራት ፤ ከርስሐትና ፡ ከንጢአት ፡ ንጹሕ ፡ ጥሩ ፡ መ ኾን ፡ በውሃ፡ በንስሓ ፡ (ሕዝ፴፮ ፡ ፳፭) ።

ጥሀረት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ (ዮሐ፫ ፡ ፳፭) ።

ጣሀር ፤ ጥሀር ፤ ንጽሕ ፡ ጽሬት ፤ ቅድስና ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

አጥሀረ ፤ አነጻ ፡ አጠራ ፤ ዐጠበ ፡ አጠመቀ ። በዘ ያጥህሩ ፡ አይሁድ ። በእንተ ፡ አጥህሮ ፡ (ዮሐ፪ ፡ ፮ ። ፫ ፡ ፳፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አጥሃሪ ፤ መጥሀር ፤ የሚያነጻ ፡ የሚያጠራ ፤ ዐጣቢ ፡ አጥማቂ ፤ ወይም ፡ ውሃ ።

ተጣሀረ ፤ ተናጻ ፡ ተጣራ ፤ ተጣጠበ ፡ ተጠማ መቀ ። ኢትትነፀቡ ፡ ዡሎ ፡ ጊዜ ፡ ወኢትግበሩ ፡ ዘከመ ፡ ያሰምዱ ፡ ተጣህሮ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫) ።

ጥሁር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ሀርት) ፤ የነጻ ፡ የተ ናጻ ፤ የጠራ ፡ የተጣራ ፤ ንጹሕ ፡ ጥሩ ። እነዝህከሙ ፡ በማይ ፡ ጥሁር ፡ ወትጥህሩ ፡ (ሕዝ፴፮ ፡ ፳፭) ።

ጥሀረ ፤—ጮኸ ፤—ጥሒር ፡ ጥሕረ ።

ጦበ ፤ ጠወበ ፤ (ጠዊብ ። ዕብ ፡ ጦብ ፤ ሡነየ) ፤ ጡብ ፡ ሠራ ፤ መሠረተ ፡ አስጌጠ ፡ አሳመረ ፤ ሥራውን ። ጡብ ፡ ጤት ፡ ጠይት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የ ወጣ ፡ ነው ።

ጦብያ ፤ ጦቢት ፤ (ዕብራ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ሠናይ ፡ ልሑይ ፤ ጻድቅ ፡ ኄር ። መጽሐፈ ፡ ጦብያ ፡ ወልደ ፡ ጦቢት ፡ (ጦቢ፩ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ን ፡ ፪) ።

ጣቢታ ፤ (ሱር ፡ ጣብያእ ። ጽር ፡ ታ ቢታ ፤ ዶርከስ) ፤ ፌቆ ፤ ወይጠል ፡ እግረ ፡ ቀላል ፡ ቀ ንዳም ፡ ዘላይ ፡ ፈዊ ፤ ውብ ፡ መልክ ፡ መልካም ። ሲ በዝ ፡ ጣብያት ፡ ያሰኛል ፤ ድርቃስና ፡ ወይጠል ፡ ጣቢታ ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ናቸው ፡ (ግብ፱ ፡ ፴፮ ፡ ፵) ። እንጀራንም ፡ ስላይናማነቱ ፡ ጣቢታ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወ ጥቷል ፤ ምስጢሩ ፡ ከጡብ ፡ ይስማማል ።

ጡበ ፤ ጦቢ ፤ (ቅብጥ ፡ ቶበ ፡ ቶቢ ። ዕብ ፡ ጤቤት) ፤ ወር ፤ የወር ፡ ስም ፤ ጥር ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ።

ጡጥ ፤ (ዐረ) ፤ ጥጥ ፤ የጥጥ ፡ ፈትል ። ጡጥ ፡ ርስሕት ፡ እው ፡ ሠናይት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፮) ። ጠጣ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ጥጥማ ፡ ጠጉረ ፡ ጥጥ ፡ ማ ለት ፡ ነው ፤ ጠጉሯ ፡ ከርዝመቱና ፡ ከጥቍረቱ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ጥጥ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ ጥጥንና ፡ ሐለስትዮን ፡ እይ ።

ጠውይ ፤ ዮት ፤ (ጠወየ ፡ ይጠዊ ፡ ይ ጥወይ ። ዐረ ፡ ጠወይ ። ዕብ ፡ ጣዋሀ) ፤ ገቢርና ፡ ዐጕል ። ማከረር ፡ መፍተል ፤ ማጥመም ፡ መቈልመም ፤ ማጠፍ ፡ ማጕበጥ ፤ መጠቅለል ፡ መጠምጠም ። ይጠ ውይዋ ፡ ለጽድቅ ፡ በዐመፃሆሙ ። እጠዊ ፡ ኀሊና ሆሙ ፡ (ኢሳ፳፱ ፡ ፳፮ ። መቃ ፡ ገ፳፪) ።

—፤ መጥመም ፤ መጣመም ፤ መክፋት ፡ ጠማማ ፡ መ ኾን ። ትጠዊ ፡ እምአቅርንቲሁ ፡ ለሀየል ። ወምስለ ፡ ጠዋይ ፡ ትጠዊ ። እፌኑ ፡ ሎቱ ፡ ጠዋያነ ፡ ወይጠው ይዎ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ኤር፴፩ ፡ ፲፪) ። አንዳ ንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጠወየ ፡ ፈንታ ፡ አጥወየ ፡ ተጠ ውየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዘእግዚአብሔር ፡ አጥ ወየ ። ዘያጠዊ ፡ ፍኖት ። ዐውሎሁ ፡ ለነፋስ ፡ ዐረባዊ ፡ ያጠውያ ፡ ለመንፈስ ። እስከ ፡ ይጠወይ ፡ ሥጋሁ ፡ (መክ፯ ፡ ፲፬ ። ምሳ፲፬ ፡ ፪ ። ሚራ፵፫ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ መ ጋ፲፯) ።

ጠዋይ ፤ (ያን ፡ ያት) ፤ ጠማማ ፡ ወልጋዳ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ። ቀስት ፡ ጠዋይ ። ዕፀ ፡ ጽኑዕ ፡ ወጠ ዋይ ። ጠዋያነ ፡ ሃይማኖት ። ፍናው ፡ ጠዋያት ። አ እባን ፡ ጠዋያት ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፲፮ ። ጥበ፲፫ ፡ ፲፫ ። ሲኖዶ ። ምሳ፰ ፡ ፲፫ ። ሔኖ፶፱ ፡ ፩) ።

ጥውየት ፤ መጥመም ፡ መጣመም ፤ ጥመት ፡ ክፋት ፤ ጠማምነት ። የውጣ(፲) ፡ ዘእንበለ ፡ ጥውየት ። በከመ ፡ ጥውየተ ፡ ልበሙ ፡ ይሜህሩ ፡ ቢጾሙ ። ም ንተ ፡ ርኢከ ፡ በላዕሌየ ፡ ጥውየተ ። ራትዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ጥውየት ። ኢክህለ ፡ ጥውየቱ ፡ ከመ ፡ ይማእ ፡ ርት ዐተ ፡ ልቡ ። ስምዐ ፡ ኮነ ፡ ሎቱ ፤ አኮ ፡ በጥውየት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። መቃ ፡ ገ፳ ። ኩፋ ፡ ፴፩ ። ቅዳ ፡ ኤጲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፫) ።

ጥዋይ ፤ ብስና ፤ ክፉ ፡ ግማት ፡ እንደ ፡ ፈስ ፡ የሚሸት ፡ (ሚራ፴፱ ፡ ፰) ።

ጥውዮ ፤ ጥምዝ ፡ ሥራ ፤ ጥልፍ ፡ ቍልፍ ፤ ቀለበት ። ክልኤቱ ፡ ጥበበ ፡ ጥውዮ ፡ (ዘፀ፴፮ ፡ ፳፫) ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፳፭) ፡ ነው ።

አጥወየ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስከረረ ፡ አስጠመ ዘዙ ፤ አስጠመመ ፤ አስቀለሰ ፡ አስጐነበሰ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ።

አጥዋዪ ፤ መጥወዪ ፤ የሚያስጠምም ፡ የ ሚያስቈለምም ፤ ጠምዛዥ ፡ ቈልማሚ ። መጥወዪ ፡ ከጠ ወየና ፡ ከአጥወየ ፡ ከኹለቱ ፡ ዐምዶች ፡ ስለ ፡ ወጣ ፡ በ፪ ፡ ስልት ፡ ይፈታል ። መጥወዩ ፡ ክሣድ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፭) ።

መጥወይ ፤ (ያት ፤ መጣውይ) ፤ ማጥመ ሚያ ፡ መቈልመሚያ ፤ መጠምዘዣ ፡ ማስጠምዘዣ ። ኵነንዎ ፡ በመጥወይ ፡ ወበመጥባሕት ። እንዘ ፡ ው እቱ ፡ ሀሎ ፡ በመጥወይ ፡ ቍቡለ ፡ (ስንክ ፡ ግን፫ ። ሐም ፳፭) ። በመጥወይ ፡ ፈንታ ፡ መጥመይ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ግበር ፡ መጥመየ ፡ ወመዋሥርተ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፭) ።

ጦልሎ ፤ ሎት ፤ (ጦለለ ፡ ይጦልል ፡ ይጦልል ። ዕብ ፡ ጣሌል) ፤ መከደን ፡ ማልበስ ፡ መሸፈን ፤ የባጥ ፡ የጣራ ። ዳስ ፡ መጣል ፡ በስተላይ ፡ መጋ

ረድ፤ ጥላ፡ አጐበር፡ ማድረግ። ጸለለን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

አንጦለለ፤ ነጠለ፤ ተረተረ። ተነጠለ፤ ተተረ ተረ። ለታጠፈ፡ ለተጠቀለለ፡ ይነገራል፤ ቤትን፡ ገራህ ትን፡ ሰፊ፡ በታን፡ ኹሉ፡ ጠላላ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ከመ፡ ኢያንጦልል፡ ልብሰ፡ ሎግዮን፡(ዘፀ፴፮፡ ፳፮)።

ጦልዐ፤ (ተቀ፡ ግ፤ ጦለለ። ዕብ፡ ጣላእ)፤ ዐ፡ የ፪ኛው፡ ለ፡ ተውላጥ፡ ነው። ጣፈ፡ ለገበ፤ ሰፋ፡ ጠቀመ፤ ቀዳዳን፡ ነገር፡ በሚመስለው፡ ቊራጭ። ለልብስና፡ ለማእስ፡ ለሚቀደድ፡ ኹሉ፡ ይነገራል፤ ፪ኛ ም፡ ለጌጥ፡ ለሽልማት፡ ለስደቃ፡ ልብስ፡ ዝንጕርጕር፡ ኹኖ፡ የሚሠራ፡ ጥልፍን፡ መረሻትን፡ ግብረ፡ መርፌን፡ ኹሉ፡ ያሳያል።

አንጦልዐ፤ ዘረጋ፡ ጋረደ፤ ሸፈነ። ተዘረጋ፡ ተጋረደ፤ ተሸፈነ። አርሕቢ፡ መታክለኪ፡ ወአንጦልዒ፡ ደባትረኪ። አንጦልዐ፡ ውስተ፡ ገጽየ፡ ጽልመተ። አንጦልዐ፡ ደመና፡ ወሰወሮሙ። ሶበ፡ ርእዮ፡ አ ቡሁ፡ አንጦልዐ፡ ገጸ፡ እምኔሁ፤ ወይቤሎ፡ ረሐቅ፡ እምኔየ፡(ስንክ፡ መጋ፳፪። ኢዮ፲፱፡ ፰። መዝ፻፬። ዮሴፍ)። አንጐድጐደ፥ አንበልበለ፥ አንቦሰወ፡ ብሎ፡ በአን፡ ልማድነት፡ የሚገሰስ፡ ኹሉ፡ በማድረግና፡ በመ ደረግ፡ በ፪፡ ጾታ፡ ቢፈታ፡ እንጂ፤ ተንጐድጐደ፡ ተን በልበለ፡ ተንቦሰወ፡ እንዳይል፥ ተንጦልዐ፡ አይልም። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በደራሲና፡ በጸሓፊ፡ ስሕተት፡ ተንጦልዐ፡ ይላል፤ አያስኼም። ሶበ፡ ተንጦልዐ፡ ሥጋሁ፡ ለኢየሱስ። በመብረቀ፡ ስብሐት፡ ተገልበበ፡ ወበ ደመና፡ እሳት፡ ተንጦልዐ። በከመ፡ ተንጦልዐ፡ ሥ ጋከ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል። ተንጦልዐ፡ ኀጢአትየ፡ ማእከሌየ፡ ወማእከለ፡ እግዚ፡(መጽ፡ ምስ። ቅዳ፡ ያዕ። አርጋ፡ ፩)።

እንጡሉዕ፤ የተሸፈነ፡ የተጋረደ፤ ሽፍን። እንጡሉዓን፡ በመብረቀ፡ ስብሐት፡ ወግልቡባን፡ በነደ፡ እሳት። እንጡሉዕ፡ በደመና፡ እሳት፡(መጽ፡ ምስ)።

እንጡላዔ፤ (ላ፡ ጥ) መዘርጋት፡ መጋረድ፤ አዘረጋግ፡ አገራረድ፤ ግርደሽ። ክዱናን፡ በስዋሬ፡ ወኅ ቡኣን፡ በእንጡላዔ፡(መጽ፡ ምስ)።

መንጦላዕት፤ (ብ፡ መንጠዋልዕ፡ ት፡ ዓት)፤ መጋረጃ፤ ግርደሽ፡ ጥላ፡ ከለላ፤ ልብስ፡ ክዳን፤ ልባጥ፡ ሽፋን፡(ዘፀ፳፮፡ ፴፩—፴፮)። ውሳጤ፡ መንጦላ ዕት። ትከድኖሙ፡ በመንጦላዕትከ። መንጠዋልዕ፡ ዘወርቅ፡(ዕብ፮፡ ፲፱። መዝ፡ ፴። ፫ነገ፡ ፮፡ ፴፪)።

—፤ ጕርጆ፤ መከዘን፡ የዕቃና፡ የልብስ፡ የገንዘብ፡ ቤት፤ ጐተራ። ዲበ፡ መንጠዋልዕ፡ ወዲበ፡ ንጽሐ፡ ቅድ ሳት። ቤተ፡ መንጠዋልዕ፡(፩ዜና፡ ፳፫፡ ፳፰። ፪ዜና፡ ፴፩፡ ፲፩)።

ጦሊት፤ (ዕብ፡ ጣሊት)፤ በቁሙ፤ መጠ ብር፤ ነጠላ፡ ያንገት፡ ልብስ። ገበርባሬ፡ ባለጥቍር፡ ጥለት፤ አይሁድ፡ በጸሎት፡ ጊዜ፡ የሚለብሱት።

ጠዊም፤ ሞት፤ (ጦመ፡ ይጠውም፡ ይጡም)፤ ማጠፍ፤ መጠቅለል፡ መሸብለል፤ ማዞር፡ መጠምጠም፤ የመጣፍ፡ የምንጣፍ፡ የልብስ፡ የገመድ፤ ጠብለለን፡ እይ፥ የዚህ፡ ጎር፡ ነው። ነሥአ፡ ሐሜለቶ፡ ወጦማ። ወከመ፡ ሞጣሕት፡ ትጠውሞሙ፡(፬ነገ፡ ፪፡ ፰። ዕብ፡ ፩፡ ፲፪)። ወጦማ፡ ባለው፡ ወጠመ፡ ይ ላል፤ ስሕተት፡ ነው።

ጠዋሚ፤ መጥውም፤ የሚያጥፍ፤ ጠቅ ላይ፤ ጠምጣሚ።

ተጠውመ፤ ታጠፈ፡ ተጣጠፈ፤ ዕጥፍጥፍ፡ አለ፡ ተጠቀለለ። ትጠወም፡ ሰማይ፡ ከመ፡ መጽ ሐፍ። ወሰማይኒ፡ ተጠውመት፡ ከመ፡ ክርታስ፡(ኢሳ፴፬፡ ፬። ራእ፮፡ ፲፬። ሔኖ፲፡ ፳፰)።

ጥዉም፤ (ማን፡ ማት፡ ውምት)፤ የታጠፈ፤ የተጠቀለለ፡ ጥቅልል።

ጥዋሜ፤ ጡመት፤ ማጠፍ፤ መታጠፍ፤ አ ስተጣጠፍ፤ ዐጠፌታ፡ ዕጥፍነት።

ጦማር፤ (ራት። ጽር፡ ቶማሪዎን። ዐረ፡ ጡማር)፤ መጽሐፍ፤ ደብዳቤ፡ ከታብ፤ የመል እክትና፡ የትእዛዝ፡ የሰላምታ፡ ቃል፡ ያለበት፤ ክገር፡ ወዳገር፡ በፖስታ፡ የሚላክ፤ ወይም፡ በሰው፡ እጅ፡ የሚ ሰደድ። ንሣእ፡ ለከ፡ ጦማረ፡ ክርታስ። ወኢበጽሐ፡ እምኀቤሁ፡ ጦማረ፡ መልእክት። ተነበት፡ ጦማረ፡ ሚመቱ። ጦማረ፡ ልዮን። መጻሕፍት፡ ወጦማ ራት፡ እለ፡ ነበሩ፡ ምስሌሁ፡(ኢሳ፰፡ ፩። ፈ፡ መ፡ ፲፪፡ ፮። ስንክ፡ መስ፬ና፡ ፮። ጥቅ፳፪)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ጦመረ፡ ጣፈ፡ ብለው፡ ይገሱና፤ ጦማርን፡ ከዚህ፡ ያወጣሉ።

ጠዊዕ፤ ዖት፤ (ጦዐ፡ ይጠውዕ፡ ይ ጡዕ። ጠወየ)፤ መሠሠት፡ መሣሣት፤ መንፈግ፡ መቈጠብ፤ መቤስ፡ መቀቀት፤ ይኸን፡ ብሰጥ፡ ምን፡ እውጥ፡ ማለት። ሀሰወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝን፡ ጠዊዐ። ዘለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጉ። አልቦ፡ ዘየአክዮ፡ ለዘይጠውዕ፡ እምነፍሱ። ዐይኑ፡ ለሐ ማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡(ሢራ፲፩፡ ፲፰። ፲፬፡ ፭፡ ፮፡ ፲። ፪ቆሮ፡ ፱፡ ፯)። ደንጸወን፡ እይ።

ጠዋዒ፤ (ዒት፡ ዕያን፡ ያት)፤ የሚሣሣ፤ ሥሡ፡ ሥሥታም፤ ቂቂይ፡ ንፉግ፡ ቢስ፤ ጨባጭ፡ ቈ ጣቢ። ለብእሲ፡ ጠዋዒ፡ ኢይደልዎ፡ ንዋይ። እኩይ፡ ዐይኑ፡ ጠዋዒ፡(ሢራ፲፬፡ ፫፡ ፰)።

ጠዊቅ፤ ቆት፤ (ጦቀ፤ ጠወቀ፡ ይጠ ውቅ፤ ይጡቅ)፤ ማስጨነቅ፡ ማስጠበብ፤ አጥብቆ፡ ማሳዘን፡ መሣቀይ፤ መቅጣት፡ መከራ፡ ማምጣት። መ ጽሐፍ፡ ግን፡ በጦቀና፡ በጠወቀ፡ ፈንታ፡ አጦቀ፡ አጠ ወቀ፡ ጠውቀየ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ኣጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ ወኣገርሮ፡ ለሥጋየ። ወርእዮ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ጥቀ፡ ያጠውቅዎ። ግርማከ፡ ኢያጡቅኒ። ዘአ

ጦቆ ፡ ጋኔን ። አመቅሠፍት ፡ እንተ ፡ ታጠውቅ ። ለነ ፡ ያጠውቀነ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፳፯ ። ዳንጀ ፡ ፴ ። ኢዮ፲፫ ፡ ፳፩ ። ኪዳ ። አርጋ ፡ ፩ ። ቀሌ) ። የጦቀ ፡ ፍች ፡ ዐማርኛው ፡ እስ ፡ ስላለበት ፤ ምስጢሩ ፡ ማድረግ ፡ ማስደረግ ፡ ነውና ፤ ፪ኛ ፡ አጥወቀ ፡ አያሰኝም ።

ተጠው(ወ)ቀ ፤ ተጨነቀ ፤ ተጠበበ ፡ በቦታ ፤ በሐሳብ ፡ በመከራ ። ተጠውቀት ፡ በጻቄን ። ትጠወቅ ፡ ነፍስየ ። ኢይጠወቅ ፡ አሐዱ ፡ ምስለ ፡ ካልኡ ። ወተጠወቀ ፡ በሕቁ ፡ እስከ ፡ ይደዊ ። ተጠውቀ ፡ ወተዐጽበ ፡ (ዘኍ፳፪ ፡ ፳፮ ። ኢዮ፲ ፡ ፩ ። ሚራ፲፯ ፡ ፳፰ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፪ ። ፊልክ ፡ ፳፫) ።

ጥዉቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ውቅት) ፤ የተጨነቀ ፤ የጨነቀው ፤ ጭንቅ ፡ የያዘው ። ኮነ ፡ ጥዉቀ ፡ እምሕዋሳቲሁ ። ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ጥዉቃነ ፡ ወጽቡቃነ ። ዕደው ፡ ጥዉቃን ። ሆላ ፡ ነፍስ ፡ ምንድብት ፡ ወጥው ት ፡ (ፊልክ ፡ ፵፯ ። ግንዘ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፲፬ ። መስተ) ።

ጡቀት ፤ **ጥውቀት** ፤ (ቃት) ፤ መጨነቅ ፤ ማስጨነቅ ፤ ጭንቀት ፡ ጥበት ፤ ጭንቅንት ፤ መከራ ፡ የጭንቅ ፡ ሥራ ። በእንተ ፡ ጥውቀት ፡ ዘይመጽእ ፡ ላዕሌሁ ፡ በውስተ ፡ ዓለም ። ከሠተ ፡ ሎቱ ፡ ግብረ ፡ ጥውቀቱ ፡ (ፊልክ ፡ ፭ ። ፺፬) ።

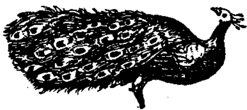
ጥዋቄ ፤ (ቅያት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ውስተ ፡ ተቃትሎ ፡ ምስለ ፡ ጥዋቄሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፸፪) ።

ተጣወቀ ፤ ተጫነቀ ፡ ተጨናነቀ ፤ ተጣበበ ። ይጣወቅኑ ፡ ዓለም ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፫) ። በጦቀ ፡ ፈንታ ፡ ጠውቀየ ፡ ካለ ፡ ዘንድ ፤ ይጣወቅኑ ፡ ባለው ፡ ይጠዋቀይኑ ፡ ይላል ።

አስተጣወቀ ፤ አጫነቀ ፤ አጨናነቀ ፤ አጋፋ ፡ አጣበበ ። (ተረት) ፤ ይጸድቅ ፡ አይጸድቅ ፡ አይታወቅ ፤ ቤተ ፡ ክሲያን ፡ ያጫንቅ ። አስተጣወቀ ፡ ባለውም ፡ አስተጠዋቀየ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ።

ጣውር ፤ (ዕብ ፡ ጡር) ፤ ክብ ፤ ናስ ፡ ግንብ ፤ ደንጊያው ፡ የተሰደረ ፤ ስድር ፡ ድርድር ። ወጣውር ፡ ቅድሜሆሙ ፡ ለአርባዕቲሆሙ ፡ (ሕዝ፵፮ ፡ ፳፫) ።

ጣዎስ ፤ (ጽር ፡ ታዎስ ። ሱር ፡ ጣውሳ ። ዕብ ፡ ጣዋስ ። ዐረ ፡ ጣዉስ) ፤ ቍንጪም ፡ ወፍ ፤ ላባው ፡ ዝንጕርጕር ፡ ዐይናማ ፡ ነብርማ ፡ የኾነ ፤ ጥሩ ፡ ውብ ፡ መልክ ፡ መልካም ፤ ከመልኩ ፡ ውበት ፡ የተነሣ ፡ ግምጃ ፡ ሠሮች ፡ ኹሉ ፡ በየሶራው ፡ በየሱቲው ፡ ላይ ፡ የሚሥሉት ፡ (ስንክ ፡ ሐም፲) ። ያፌ ፡ ጣዎስ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ። ጸጕረ ፡ ጣዎስ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፪ ። ቄስጠ ፡ ፶፪) ።

ጣዎስ ፡

ልጃገረዶችም ፡ የጥምቀት ፡ ለት ፤ የሶራ ፡ ላይ ፡ ወፌ ፡ የሶራ ፡ ላይ ፤ ላይ ፡ ላዩን ፡ ነይ ፤ እያሉ ፡ ይዘፍኑበታል ።

ጣዝማ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የጸደና ፡ ማር ፡ መድኀኒት ፡ የሚኾን ። (ተረት) ፤ ጣዝማ ፡ ይሰረስራል ፤ ዳኛ ፡ ይመረምራል ። ጸደናን ፡ እይ ።

ጥሒል ፤ **ሎት** ፤ (**ጠሐለ** ፤ **አው** ፤ **ጥሕለ ፡ ይጥሕል ፡ ይጥሐል**) ፤ መጣል ፤ ከውሃ ፡ ማግባት ፡ መበጥበጥ ፡ መዘለል ፤ መጥመቅ ፡ መጠጀት ፤ የማር ፡ የድፍድፍ ፡ የወይን ።

ጠሓሊ ፤ (**ሊት ፡ ልያን ፡ ያት** ፤ **ሐልት**) ፤ የሚጥል ፡ የሚጠምቅ ፤ ጠማቂ ።

አጥሐለ ፤ አስጣለ ፤ አስጠመቀ ፡ አስበጠበጠ ።

ተጥሕለ ፤ ተጣለ ፤ ወደቀ ፤ ተጠጀ ፡ ተጠመቀ ። ዘቀጠ ፡ አተላ ፡ ኾነ ፤ ተሰበሰበ ፡ ተከማቸ ። ውስተ ፡ መንጠፍት ፡ ይጠሐል ፡ ሐሠር ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፱) ።

ጥሑል ፤ (**ላን ፡ ላት ፡ ሕልት**) ፤ የተጣለ ፡ የወደቀ ፤ ውድቃን ፡ ውዳቂ ፡ (ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፭ ፡ ፱ ፡ ፲፰ ፡ ፰ ፡ ፺፯) ።

ጣሕል ፤ (**ዐረ ፡ ጠሒል** ፤ **ጕሽ ፡ ድፍርስ**) ፤ አተላ ፡ አንብላ ፤ ዝቃጭ ፡ ትራዋጭ ፤ ገፈት ፡ ፍላቂ ፤ ሐሠር ፡ ጥማቂ ፤ የጠላ ፡ የጠጅ ፡ የወይን ፡ ያረቂ ። ምጻሕተ ፡ ወይን ፡ ዘእንበለ ፡ ጣሕል ። ወጣሕሉኒ ፡ ኢይትከዐው ፡ (መጽ ፡ ምስ ። መዝ ፡ ፸፬) ።

ጥሕሎ ፤ (**ትግሬኛ**) ፤ የበሶ ፡ ሊጥ ፤ እንደ ፡ ፍትፍት ፡ በገር ፡ የሚዋጥ ፡ የሚሰለቀጥ ፤ እንዳማሩ ፡ በሶ ፡ አላምጡኝ ፡ ለንቅጡኝ ፡ የማይል ። (ግጥም) ፤ ጥሕሎ ፡ ለልብ ፡ ያጠልሎ ፤ ለረኀብ ፡ ይቀትሎ ።

ጥሒን ፤ **ኖት** ፤ (**ጥሕነ** ፤ **ጠሐነ ፡ ይጥሕን ፡ ይጥሐን ። ዕብ ፡ ጣሐን ። ሱር ፡ ጥሓን ። ዐረ ፡ ጠሐነ**) ፤ መፍጨት ፤ ማድቀቅ ፡ መሰለቅ ። ማሸት ፤ ማፍተልተል ፡ መሰበቅ ፤ ፪ ፡ እጅን ፡ እንደ ፡ ወፍጮ ፡ ገጥሞ ። የሸት ፡ የቁሎ ፡ የንኵቶ ፤ ደሐየንና ፡ ሐረጻን ፡ እይ ።

ጠሓኒ ፤ (**ኒት ፡ ንያን ፡ ያት** ፤ **ሐንት**) ፤ የሚፈጭ ፤ ፈጫይ ፡ ፈጭታ ፤ ባለወፍጮ ።

ጣሕን ፤ (**ናት**) ፤ መፍጫ ፤ ወፍጮ ፤ መንጋጋ ።

ጥሕን ፤ (**ዐረ ፡ ጢሕን**) ፤ ጥሩ ፡ ደቄት ፤ ስልቅ ፡ በሶ ። ወመልእት ፡ ጽፍነታ ፡ ጥሕነ ፡ ወበለሰ ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፭) ።

— ፤ የታሸ ፡ ቈሎ ፤ ጥብስ ፡ እሸት ። ንማእ ፡ ለእንዊክ ፡ ዘንተ ፡ መስፈርተ ፡ ጥሕን ፤ ቈሎ ። ኀምስተ ፡ መስፈርተ ፡ ጥሕን ። ወፀበጠ ፡ ላቲ ፡ ጥሕነ ፤ እሸት ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯ ። ፳፭ ፡ ፲፰ ። ሩት፪ ፡ ፲፬) ።

ጥሒር ፤ **ሮት** ፤ (**ጥሕረ ፡ ይጥሕር ፡ ይጥሐር ። ሱር ፡ ጥሓር**) ፤ መጮኽ ፡ ማግሣት ፤ ከረኀብ ፡ ከቍጣ ፡ የተነሣ ፤ የንስሳ ፡ ያንበሳ ፡ ያራዊት ፡ ኹሉ ። ጥሕኑ ፡ ላዕሌሁ ፡ አናብስት ። በከመ ፡ ይጥሕር ፡ አንበሳ ፡ ወዕጓለ ፡ አንበሳ ። አራዊት ፡ እለ ፡ ይጥሕሩ ፡ በጥ

ራእ ፡ ቃል ፡ መፍርህ ፡ (ኤር፪ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፴፩ ፡ ፬ ። ጥበ ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ጥሕረት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መጮኽ ፡ ማግሣት ፤ አጪጪኽ ፡ አገሣሥ ። ግርማ ፡ ያለው ፡ ጩኸት ፡ ግሣት ። መዐተ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ጥሕረተ ፡ አንበሳ ፡ (ምሳ፲፱ ፡ ፲፪) ።

ጣሕር ፤ ድምፀ ፡ አራዊት ፤ ጩኸት ፡ ግሣት ። ድምፀ ፡ ጣሕሩ ፡ ከመ ፡ ጣሕረ ፡ አንበሳ ፡ (ሕዝ፲፱ ፡ ፯) ።

አጥሐረ ፤ አስተጥሐረ ፤ አስጮኸ ፤ አስገሣ ።

አስተጣሐረ ፤ አጪጪኸ ፤ አጋሣ ፡ አገሣሣ ። ያስተጣሕር ፡ ነገሥተ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ጥጥ ፤ በቁሙ ፤ ያታክልት ፡ ወገን ፡ ፍሬው ፡ ቅባታም ፤ ጠጕሩ ፡ ፈትልና ፡ ልብስ ፡ የሚኾን ፤ መጠኑ ፡ ከፀምር ፡ መጠን ፡ የሚያንስ ፡ የሚቀጥን ፤ ጡጥን ፡ እይ ። ዘይትዐሰብ ፡ እንስሳ ፡ ከመ ፡ ያጼራ ፡ መክሊተ ፡ ጥጥ ፡ ኢይደልዎ ፡ ከመ ፡ ያጼራ ፡ መክሊተ ፡ ኀጺን ። ፈትለ ፡ ጥጥ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ስንክ ፡ መጋ፴) ።

ጢጢ ፤ ዐለንጋ ፡ ጅራፍ ። ቀሠፍዎ ፡ በጢጢ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ጢጤን ፤ (ጽር ፡ ቲቴን) ፤ ደቅማ ፤ የደቅማ ፡ ዐይነት ፡ ዛፍ ፤ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፡ (ኩፋ ፡ ፳፩) ።

ጢጣኖስ ፡ ን ፤ (ጽር ፡ ቲታኔስ) ፤ ኀያላን ፡ ነዊኃን ፤ የዔናቅ ፡ ልጆች ፤ መጠናቸው ፡ ከሰው ፡ የሚበልጥ ፤ እንደ ፡ ዖግ ፡ ንጉሠ ፡ ባሳን ፡ ያሉ ፤ ዛፍ ፡ የሚያክሉ ። ወረዱ ፡ ውስተ ፡ ቈላተ ፡ ጢጣኖስ ። አኮ ፡ ደቂቀ ፡ ጢጣኖን ፡ ዘቀተልዎሙ ፡ (፪ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፰ ። ዮዲ ፲፯ ፡ ፳) ።

ጤገን ፤ (ናት ። ሱር ፡ ጢጋና ። ዐረ ፡ ጣጂን) ፤ የብረት ፡ ሉሕ ፡ ሰሌዳ ፤ ምንን ፡ ምጣድ ። ንሣእ ፡ ለከ ፡ ጤገነ ፡ ኀጺን ። ወአብአቶ ፡ በጤገኑ ። ዲበ ፡ ጤገናት ፡ ወዲበ ፡ ብሑእ ፡ (ሕዝ፬ ፡ ፫ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፱ ። ፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፳፱) ።

ጤገነ ፤ (ዐረ ፡ ጠጀነ ። ሱር ፡ ወዕብ ፡ ጣጌን) ፤ አበሰለ ፤ ቈላ ፡ ጋገረ ፤ ዐመሰ ፡ ጠበሰ ። እለ ፡ ጤገኖሙ ፡ ንጉሠ ፡ ባቢሎን ፡ በእሳት ፡ (ኤር፴፯ ፡ ፳፪) ።

—፤ ተገነ ፤ ጋረደ ። ጠገነ ፤ ዐደሰ ፡ አጸና ፤ የሰባራና ፡ ያሮጌ ፡ የድኻ ፡ የደካማ ፡ (ዐማርኛ) ።

ጤጋኒ ፤ አብሳይ ፤ ጋጋሪ ። የሚያድስ ፤ የሚጠግን ፡ ጠጋኝ ።

ተጤገነ ፤ በሰለ ፤ ተቈላ ፡ ተጋገረ ። ታደሰ ፡ ተጠገነ ።

ጢጉን ፤ ጤጉን ፤ የበሰለ ፡ የተጋገረ ፤ አንባሻ ፡ ዳቦ ፡ ቈሎ ፡ ዕንጕቻ ። ኅብዝተ ፡ ጤጉን ፡ (፪ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፱) ። የታደሰ ፤ የተጠገነ ፡ ጥግን ።

ጤግሮስ ፤ (ጽር ፡ ቲግሩስ ። ዕብ ፡ ሔዴቄል) ፤ ስመ ፡ ፈለግ ፤ ከ፬ቱ ፡ ዐበይት ፡ አፍላጋት ፡ አንዱ ፡ ሦስተኛው ፡ ወንዝ ፤ በአሶር ፡ አገር ፡ በነነዌ ፡ ወደ ፡ ባቢሎን ፡ የሚፈስ ፤ ከኤፍራጥስ ፡ ገጥሞ ፡ ወደ ፡ ባሕረ ፡ ፋርስ ፡ ወደ ፡ ህንድ ፡ ውቅያኖስ ፡ የሚገባ ። ሔዴቄል ፤ በሊኅ ፡ ማይ ፡ ጽሩየ ፡ ማይ ፡ ቀሊለ ፡ ማይ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በሊኅ ፡ ፍጥነትን ፡ ያሳያል ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፲፬) ።

ጢግሩስ ፤ ጢግሪስ ፤ (ዕብራ) ፤ ታላቅ ፡ ነብር ፤ በወንዝ ፡ ዳር ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ የሚኖር ፤ ቍጡ ፡ ብስጩ ፡ ክፉ ፡ ጨካኝ ። እንደ ፡ ፏፏቴ ፡ የሚዘል ፡ የሚወረወር ፤ ቀላልና ፡ ፈጣን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስሙን ፡ ከውሃ ፡ ወሰዲል ። ቲግርን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ።

ጠዩዕ ፤ ዖት ፤ (ጤዐ ፡ ይጠይዕ ፡ ይጢዕ ። ዕብ ፡ ጡዋሕ ። ዐረ ፡ ጣኅ) ፤ መምረግ ፡ መለሰን ፤ በጭቃ ፡ መዝጋት ፡ መድፈን ፤ የዠሮ ። ጤዑ ፡ እዘኒሆሙ ፡ ከመ ፡ ኢይስምዑ ፡ (ኢሳ ፡ ፯ ፡ ፲ ። ሚክ፯ ፡ ፲፯) ።

—፤ መቅባት ፡ መለቅለቅ ፤ ማስር ፡ ማጣበቅ ፤ የኖራ ፡ የሙዳኒት ። ንሣእ ፡ ዐጽቀ ፡ በለስ ፡ ወጢዕ ፡ ቦቱ ፡ ኀበ ፡ ተኀምም ። ዘይጠይዕዎ ፡ ሥራዩ ፡ (፬ነገ ፡ ፳ ፡ ፯ ። ኢሳ፩ ፡ ፯) ።

ተጤዐ ፤ (ይጠያዕ) ፤ ተመረገ ፡ ተለሰነ ፤ ተደፈነ ፡ ተቀባ ።

ጥዩዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ይዕት) ፤ የተመረገ ፡ ምርግ ፤ ድፍን ፡ ዝግ ፤ ደንቈሮ ። ለሕሙማን ፡ ለቈረ ፡ እዘኒሆሙ ፡ ጥዩዓተ ፡ ከመ ፡ ይስምዑ ፡ ቃለ ፡ ሃይማኖት ። ይሰቍር ፡ እዝነ ፡ ጥይዕተ ፡ (ቀሌ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

ጤፍ ፤—በቁሙ ፤—ጣፍ ።

ጠያፌሳ ፤ ፀሓየ ፡ ፊሳ ፤ ዕንቈ ፡ ባሕርይ ፤ ሰደፍ ፡ ከፀሓይ ፡ የምቶልደው ። እብን ፡ ባሕርይ ፡ ዘስሙ ፡ ጠያፌሳ ፡ (አረጋ) ።

ጠይቆ ፤ ቆት ፤ (ጠየቀ ፡ ይጤይቅ ፡ ይጠይቅ ። ሰአለ ፤ ሐተተ) ፤ መጠየቅ ፤ መመርመር ፤ ለማግኘት ፡ ለማወቅ ። ጠይቆ ፡ መርምሮ ፡ ማወቅ ፡ መረዳት ፤ ልኩን ፡ ድርሱን ፡ ርግጡን ፡ ማግኘት ። ጠየቅዎ ፡ ለአሐዱ ፡ እምእለ ፡ ይቀውሙ ። ቅድመ ፡ ጠይቅ ፡ ወድኅረ ፡ ትጌሥጽ ። ጠይቅ ፡ ነገራ ፡ ለትምህርትከ ። ወነፍስየ ፡ ትጤይቆ ፡ ጥቀ ። ከመ ፡ ያእምሩ ፡ ወይለብዉ ፡ ወይጠይቁ ፡ ወይእመኑ ፡ (ዳን፯ ፡ ፲፮ ። ሢራ፲፩ ፡ ፯ ። ፲፯ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፴፰ ። ኢሳ፵፩ ፡ ፳) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በጠየቀ ፡ ፈንታ ፡ ተጠየቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወተጠየቀ ፡ እምኔቤሆሙ ፡ መዋዕሊሁ ። ይፈርሁ ፡ ተጠይቆቱ ፡ በእንተ ፡ ዝ ፡ ነገር ። ወተጠየቆ ። እመ ፡ ተጠየቀ ፡ ብእሲ ፡ ደዌሁ ። በኀበ ፡ ጠቢባን ፡ ተጠየቅ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ (ማቴ፪ ፡ ፯ ። ሉቃ፱ ፡ ፵፭ ። ፳፪ ፡ ፶፯ ። ፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፳፪ ። ሢራ፳፯ ፡ ፲፪) ።

ጠያቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚጠይቅ ፡ የሚመረምር ፤ መርማሪ ። (ተረት) ፤ አጥብቆ ፡ ጠያቂ ፡ እናቱን ፡ ይረዳል ።

አጠየቀ ፤ አስጠየቀ ፤ አስመረመረ ። አስረዳ ፤ አሳወቀ ፡ አስታወቀ ፤ ነገረ ፡ አሰማ ፡ አስተማረ ። አጠይቀኒ ፡ ኵልቆሙ ። ወአጠይቅዎ ፡ ለንጉሥ ፡ ቃላተ ።

ተጋብኡ ፡ ኀበ ፡ ዕዝራ ፡ ከመ ፡ ያጠይቅሙ ፡ ዙሎ ፡ ቃለ ፡ ኦሪት ፡ (፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፪ ። ፪ዜና ፡ ፴፱ ፡ ፳፰ ። ዕዝ፰ ፡ ፲፫) ።

አጠያቂ ፤ መጠይቅ ፤ (ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ የሚያስጠይቅ ፤ አስጠያቂ ፡ አስመርማሪ ። የሚያስረዳ ፡ አስረጅ ፤ መምር ፡ አስተማሪ ። ወሌዋውያን ፡ መጠይቃን ፡ ለሕዝብ ፡ መጽሐፈ ፡ (ነሐ፰ ፡ ፯) ።

ተጠየቀ ፤ በቁሙ ፤ ተመረመረ ፤ ታወቀ ፡ ተረዳ ፡ ተረገጠ ፤ ታየ ፡ ተገለጠ ። በዝ ፡ ተዐውቀ ፡ ወተጠየቀ ፡ ከመ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፪) ። ወበዝ ፡ ተዐውቀ ፡ ሕልመ ፡ አቡሆሙ ። ለእመ ፡ ተጠየቀ ፡ ሞተ ፡ ንጉሥ ። ወተጠየቀ ፡ ሰቤሃ ፡ ነገረ ፡ አረጋዊ ፡ (ዮሴፍ) ።

ጥዩቅ ፤ የተጠየቀ ፤ የተመረመረ ። የታወቀ ፡ የተረዳ ፡ የተረገጠ ። ዕለት ፡ ጥይቅት ። አይድዐኒ ፡ ፍካሬሁ ፡ ጥዩቀ ። ለአከቶ ፡ ይስማዕ ፡ ጥዩቀ ፡ ነገረ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ ። ዳን፯ ፡ ፲፮ ። አስቴ፱ ፡ ፳) ።

ጥዩቀ ፤ ርግጥ ፡ በርግጥ ፤ እውነት ፡ በውነት ፡ በግልጥ ፤ ፈጽሞ ። ጥዩቀ ፡ እንከ ፡ ያእምሩ ። ጥዩቀኬ ፡ ወገሃደ ። ለሊክሙ ፡ ተአምሩ ፡ ጥዩቀ ፡ ከመ ፡ ዕለተ ፡ እግዚእነ ፡ ትመጽእ ፡ (ግብ፪ ፡ ፴፮ ። ቴር ፡ ጳላ ። ፩ተሰ ፡ ፭ ፡ ፪) ።

ጥያቄ ፤ (ቅያት) ፤ በቁሙ ፡ መጠየቅ ፤ (ጥ ፡ ጠ) መጠየቅ ፤ አጠያየቅ ፡ ጥየቃ ፤ ምርመራ ። መረዳት ፤ ማስረዳት ፤ መግለጥ ፡ ማስረገጥ ። በብዙኅ ፡ ጥያቄ ፡ ፈለጠ ። ናመጽእ ፡ ካልአ ፡ አምሳለ ፡ ለጥያቄ ፡ ዝንቱ ፡ (አፈ ፡ ድር ። ተ፲፫) ። ርግጥ ፤ ርግጥነት ። ኅሥሥ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ እስከ ፡ ትረክብ ፡ ጥያቄሁ ። ኢያእመረ ፡ ጥያቄሁ ፡ ለዝንቱ ። የሀብዎ ፡ መዋዕለ ፡ ዕድሜ ፡ ለአብጽሖተ ፡ ጥያቄሁ ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ። ማ፫ ፡ ፯) ።

ጥይቅና ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መረዳት ፡ ማስረገጥ ፤ ርግጥነት ። አእምሩ ፡ ዘንተ ፡ በጥይቅና ። ነባብያን ፡ በጥይቅና ፡ (ሃይ ፡ አበ ። መቅ ፡ ወን) ።

ጠይሮ ፤ ሮት ፤ (ጠየረ ፡ ይጤይር ፡ ይጠይር ። ዐረ ፡ ጣረ) ፤ መብረር ፡ መክንፍ ፤ ያሞራ ፡ የወፍ ።

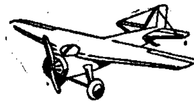
ተጠየረ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ጣዬር) ፤ ተነባ ፤ ጠነቈለ ፤ አሟረተ ፤ በወፍ ፡ ጮኸት ፡ በድምፀ ፡ አራዊት ፡ በሌላውም ፡ ፍጥረት ። ዘሟርቱና ፡ ከጥንቈላው ፡ ጋራ ፡ አምልኮትንም ፡ ያሳያል ። ኢትጠየሩ ፡ በዖፍ ። ዘይጤየሩ ፡ በሐሳበ ፡ ፀሓይ ፡ ወወርኅ ፡ (ዘሌ፲፱ ፡ ፳፮ ። አርጋ ፡ ፪) ። ዘይጤየር ፡ በዖፍ ፡ ወበማይ ፡ ወበእሳት ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘተጠየረ ፡ በአዕዋፍ ፤ አው ፡ በአራዊት ፡ አው ፡ በካልእ ፤ አው ፡ በዘኮነ ፡ ከዊኖ ፡ (ቀሌ) ።

ተጠያሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚያሟርት ፡ ሟርተኛ ፤ ጠንቋይ ፤ ወፍ ፡ ጠያቂ ፤ እንዳገውና ፡ እንዳርማጭሖ ፡ ሰው ፡ የወፍ ፡ ቋንቋ ፡ የሚያውቅ ። ኢትኩን ፡ ተጠያሬ ፡ በዖፍ ። ተጠያሪ ፡ በመሬት ፡ ወበሐመድ ፡ ወበፍሬ ፡ ዕፀው ። ተጠያርያን ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ሲኖ ። ቄድር) ።

አጠየረ ፤ አስተጠየረ ፤ አበረረ ፤ አስበረረ ፤ አክነፈ ፡ አክነፈነፈ ። አስጠነቈለ ፤ ወፍ ፡ አስጠየቀ ፤ አስመለከ ። አድራጊና ፡ አስደራጊ ፡ ነው ።

አጠያሪ ፤ መጠይር ፤ መስተጠይር ፤ አስጠንቋይ ፤ ወፍ ፡ አስጠያቂ ፡ (ሲኖ) ።

ጠያር ፤ ጥያራ ፤ (ራት) ፤ ሰው ፡ ሠራሽ ፡ አሞራ ፤ ዘመን ፡ አመጣሽ ፡ ወፍ ፡ በአየር ፡ የሚበር ፡ የሚክንፍ ፡ አይሮፕላን ፡ የውቀት ፡ ብዛትና ፡ የፍጻሜ ፡ ዘመን ፡ ምልክት ፡ (ዮኤ፫ ፡ ፫—፭ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፲፯) ።

ጠያር ፡

ጢር ፤ ጥንቈላ ፡ ሟርት ፤ አምልኮ ፡ ባዕድ ። ዑጥር ፡ ቅጥርንም ፡ ያሳያል ። ጣውርን ፡ እይ ።

ጢሮት ፤ ጣራ ፡ ባጥ ፤ ጠፈር ፡ መዋቅር ፤ ድንኳን ፡ (ሕዝ፳፭ ፡ ፬) ።

ጥር ፤ በቁሙ ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፡ ኃምስ ፡ እመስከረም ፤ ጠር ። ምስጢሩ ፡ ምጥቀት ፡ ርዝመት ፡ ነው ፤ ቢ፲፭ ፡ ምዕራፍ ፡ ኑኀና ፡ ርሕብ ፡ ዓ ፡ ዘመን ፡ ምሉ ፡ ተሠርቶ ፡ ቁመቱ ፡ ፭ ፡ ሺሕ ፡ ካ፱፻፹፫ ፡ ክንድ ፡ ከ፪ ፡ ስንዝር ፡ ሲኾን ፡ በጥር ፡ በ፯ ፡ ከፈረሰው ፡ ከጥቅመ ፡ ሰናዖር ፡ ይስማማል ። ድርሳነ ፡ ሥላሴ ፡ ተመልከት ፡ (ኩፋ ፡ ፲ ። ዘፍ፲፩ ፡ ፩—፯) ።

ጠዩስ ፤ ሶት ፤ (ጤሰ ፡ ይጠይስ ፡ ይጢስ ። ተነ) ፤ መጤስ ፤ መትነን ፡ መብነን ፡ መትጉልጐል ፤ ከሚነድና ፡ ከሚቃጠል ፡ ነገር ፡ ጭጋግና ፡ ጉም ፡ ጥቍር ፡ ደመና ፡ መስሎ ፡ መውጣት ። ትንታጋት ፡ እለ ፡ ይጠይሱ ። ሡዕ ፡ ዘይጠይስ ። ዘእንበለ ፡ ይጢስ ፡ ሥብሕ ። እቶን ፡ ዘይጠይስ ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፬ ። ዓ፪ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፭ ። ዘፍ፲፭ ፡ ፲፯) ። ከሰው ፡ ልቡና ፡ ለሚነቁና ፡ ለሚፈልቁ ፡ ለኀሊናትም ፡ ይነገራል ።

ጢስ ፤ በቁሙ ፤ ጪስ ፡ ጭጋግ ፡ የሚመስል ። ላበት ፡ እንፋለት ፡ ስልባቦት ፤ ከሙቅ ፡ ከትኵስ ፡ ነገር ፡ የሚወጣ ። ለእሳት ፡ ይቀድሞ ፡ ተነ ፡ ጢስ ። ጢስ ፡ ምንሃብ ። ወዐርገ ፡ ጢስ ፡ እምቀላይ ፡ ከመ ፡ ጢስ ፡ እቶን ፡ ዐቢይ ። ወወፅአኒ ፡ ጢስ ፡ ውስተ ፡ አዕይንትየ ፡ ወተሥዕዐ ፡ እምብንተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ዝኩ ፡ ጢስ ፡ (ሢራ፳፪ ፡ ፳፬ ። ፴፰ ፡ ፳፰ ። ራእ፱ ፡ ፪ ። ጦቢ፪ ፡ ፲ ። ፲፩ ፡ ፲፪) ።

አጤሰ ፤ በቁሙ ፤ አጬሰ ፡ አበነነ ፤ ዐጠነ ። አጤሰ ፡ ልቦ ፡ ወሐሞቶ ፡ ለዓሣ ። በቀላ ፡ ቍልቍሊተ ፡ ወአጤሰ ፡ መትሕቴሃ ፡ እሳተ ። ለተነ ፡ ፂሜ ፡ ዘያጤ

ይሶ ። አጤስ ፡ ቦቱ ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፮ ። ጥቅ፲ ። መጽ ፡ ምስ ። ጦቢ፯ ፡ ፲፯) ።

ጤት ፤ (ዕብራ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ታስዕ ። ሠ ናይት ፡ ላሕዩት ፡ ጠባብ ፡ ኄርት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፷፭—፸፪ ። ሰቈ፩ ፡ ፱ ። ፪ ፡ ፱ ። ፫ ፡ ፷፭ ። ፬ ፡ ፱) ።

ጠይት ፤ (ግእዝ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘጠንኛ ፡ ፊደል ፡ ጠ ። ጤትና ፡ ጠይት ፡ ጦብያና ፡ ጦቢት ፡ በዕብ ራይስጥ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ ጠወቦን ፡ እይ ።

(ጥ) **ጠየተ ፤ (ይጤይት ፡ ይጠይት)** ፤ በቁሙ ፤ ጥይት ፡ ሠራ ። መረጠ ፡ መራረጠ ፤ አበጀ ፡ አዘጋጀ ፤ የሽ ትን ፡ ዛላ ፡ ለመጥበስ ፡ ለማሸት ፡ (ዐማርኛ) ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ግስ ፡ ቅጥይ ፡ ተቀጥላ ፤ ወይም ፡ ክልስ ፡ ዲቃላ ፡ ይባላል ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ።

ጠያቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚጠይት ፡ ጠያች ፤ ጥይት ፡ ሠሪ ።

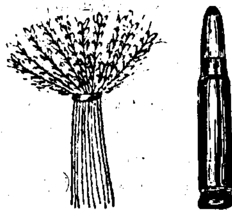
አጠየተ ፤ አስጠየተ ፤ ጥይት ፡ አሠራ ።

መጠይት ፤ (ታን) ፤ የሚያስጠይት ፡ አስጠ ያች ፤ ወይም ፡ ጠያች ።

ተጠየተ ፤ በቁሙ ፤ ተመረጠ ፡ ተዘጋጀ ።

ጥዩት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ይት) ፤ የተጠየተ ፤ የታሰረ ፡ የተዘጋጀ ።

ጥይት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ጥሩ ፡ እሸት ፤ ተመ ርጦ ፡ የታሰረ ፤ ለመጠበስ ፡ የተደከረ ። ዐረር ፡ ርሳስ ፡ የሚ ፈነዳ ፡ የሚተኰስ ፡ እንደ ፡ ዛላ ፡ ኹኖ ፡ የተሠራ ፤ ዝግጁ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወለሲና ድር ፡ ንይልክ ፡ አመ ፡ በጥይት ፡ ብጐምካ ፤ ትግራይ ፡ አሽከር ፡ ቦሬሳ ፡ በይእቲ ፡ አቅ መሰከ ፡ (ትግሪኛ ፡ ቅኔ) ።

ጥይት ፡

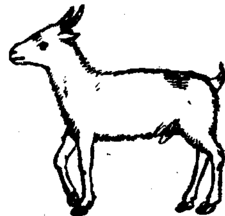
ጠል ፤—በቁሙ ፤—ጠሊል ፡ ጠለ ።

ጠልጠለ ፤—ጣለ ፤—ጠሊል ፡ ጠለ ።

ጠልይ ፤ ዮት ፤ (ጠለየ ፡ ይጠሊ ፡ ይ ጥሊ ። ጠለ) ፤ መርጠብ ፡ መታደስ ፤ ልምላሜ ፡ ማ ግኘት ፤ ርጥብ ፡ ለጋ ፡ መኾን ፤ የዐጽቅ ፡ የልጅ ። መው ጣት ፡ መብቀል ፡ ማጨልጨል ፤ የቡቃያ ፡ የሣር ። ፋኑ ሔል ፡ ዝክርከ ፡ እምቀናንም ፡ ዘይጠሊ ፡ (ደራሲ) ።

ጠሊ ፤ (ዕብ ፡ ጣሌ ። ዐረ ፡ ጠሊይ ፤ ጠ ለን ። ሱር ፡ ጥላያ) ፤ ግልገል ፤ እንቦሳ ፤ ውርንጭላ ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፤ ርጥብ ፡ ጨሌ ፤ ዐራስ ፡ ጨቅላ ። ልጅነት ፡ ላለው ፡ ለታናናሽ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ ለበግ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ጠሊ ፤ (ሊት ፤ ብ ፡ አጣሊ ፤ ልያት) ፤ ተባት ፡ ፍየል ። ጸጕረ ፡ ጠሊ ። ማእሰ ፡ ጠሊ ። ያም ጽእ ፡ በግዐተ ፤ አው ፡ ጠሊተ ። ይፈልጥ ፡ አባግዐ ፡ እምአጣሊ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፬ ። ዘኍ፴፩ ፡ ፳ ። ዘሌ፭ ፡ ፯ ። ማቴ፳፭ ፡ ፴፪) ። እንስቶቹን ፡ አጣልያት ፡ በማለት ፤ ፈንታ ፡ አጣሊ ፡ አንስት ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፡ (መቃ ፡ ገ፩) ፡ አን ፡ ትቶ ፡ በንና ፡ በየ ፡ ሲበዛ ፡ ግን ፤ ጠሊ ፡ ጣል ያን ፤ ጣሊት ፡ ጣልያት ፡ ያሰኛል ።

ጠሊ ፡

ጣሊታ ፤ (ሱር ፡ ጣልያታ ። ጽር ፡ ታ ሊታ) ፤ ታናሽ ፡ ሴት ፡ ልጅ ፤ ለጋ ፡ ቈንጆ ፡ ድንግል ፤ ከዘጠኝና ፡ ካሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ያለች ፤ ገና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያልሞላች ። ወይቤላ ፤ ጣሊታ ፡ ተንሥኢ ፤ ዘ በትርጓሜሁ ፡ ወለት ፡ (ማር፭ ፡ ፵፩) ። አንዳንድ ፡ መ ጣፍ ፡ ግን ፡ በጣሊታ ፡ ፈንታ ፡ ጣቢታ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ጠሊል ፤ ሎት ፤ (ጠለ ፤ ጠለለ ፡ ይጠ ልል ፡ ይጥልል ። ዐረ ፡ ጠለ) ፤ መጥለል ፡ መጥ ራት ፤ የጠላ ፡ የጠጅ ። መውረድ ፡ መረጨት ፤ የጠል ፡ የ ክረምት ። መራስ ፡ መረስረስ ፤ መርጠብ ፡ መለምለም ፤ መ ርካት ፡ ጠል ፡ መንሣት ፤ ከውሃ ፡ ከቅባት ። ትጠልል ፡ ምድር ፡ እምሥብሖሙ ። ወይጠልል ፡ በቅብዕ ፡ ሚበትየ ። ሖላ ፡ ነፍስ ፡ እንተ ፡ ትባርክ ፡ ትጠልል ፡ (ኢሳ፴፬ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፺፩ ። ምሳ፲፩ ፡ ፳፭) ።

ጥሉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ልልት) ፤ የጠለለ ፡ ጥሩ ። የለመለመ ፡ የረጠበ ፤ ለምለም ፡ ርጥብ ። ብሔር ፡ ጥሉል ። ዒያት ፡ ጥሉል ። ደብር ፡ ጥሉል ። ርሥኣን ፡ ጥሉል ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፩ ። ሕዝ፴ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፷፯ ። ፺) ።

—፤ ሥጋ ፡ ቅቤ ፤ ዕንቍላል ፡ ወተት ፤ የብሉት ፡ ምግብ ። ትወርድ ፡ ማእድከ ፡ እንዘ ፡ ምሉእ ፡ ወጥሉል ። መባልዕት ፡ ጥሉላት ። ኢይብልዑ ፡ ጥሉላተ ፡ (ኢዮ ፴፯ ፡ ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ጥር፲) ።

ጠል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ የሰማይ ፡ ወዝ ፤ የአ የር ፡ ላበት ፡ ሌሊት ፡ አለደመና ፡ የሚወርድ ፤ ምድርን ፡ የሚያርስ ፡ የሚያረሰርስ ፤ እንደ ፡ ጤዛ ፡ በሣር ፡ በቅጠል ፡ ላይ ፡ የሚታቈር ፡ የሚንቈረዘዝ ። እስመ ፡ ርእስየኒ ፡ ምሉእ ፡ ጠለ ። ወይረይ ፡ ከመ ፡ ጠል ፡ ነቢብየ ። ወ ወረደ ፡ ጠል ፡ ዲበ ፡ ፀምር ፡ ባሕቲቱ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፪ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፪ ። መሳ፮ ፡ ፴፯) ።

—፤ ካፊያ ፤ የጉም ፡ ሽንት ፤ ልዝብ ፡ ዝናም ። ይመ

ናት ፡ ያውሕዙ ፡ ጠላተ ፡ (ምሳ፫ ፡ ፳) ። ቅባት ፤ ዘይት ። እሉኬ ፡ ይቂቀ ፡ ጠላት ፡ እሙንቱ ፡ (ዘካ፬ ፡ ፲፬) ።

ጥላል ፤ ርጥበት ፡ ልምላሜ ፤ ጣዕም ፡ ሥን ። ጥላሊሁ ፡ ለማእድ ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

አጥለለ ፤ አጠለለ ፡ አወረደ ፤ የጠላ ፡ የጠል ። አራስ ፡ አረጠበ ፡ አለመለመ ፤ አረካ ። ያጠልል ፡ አዕፅምተ ፡ እምብዝኀ ፡ ጣዕሙ ። መሥዋዕቱ ፡ ለጻድቅ ፡ ያጠልሎ ፡ ለምሥዋዕ ። ያጥልል ፡ ለከ ፡ ቍርባነከ ። በማየ ፡ ጸሎቱ ፡ ጽምአ ፡ ነጋድያን ፡ አጥለለ ። በጠለ ፡ ምሕረቱ ፡ እግዚ ፡ ያጥልል ፡ ነፍሳቲክሙ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ሚራ፴፪ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፱ ። ግንዘ) ። በስትየ ፡ ፈንታ ፡ አጥለለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እንበለ ፡ ይብልዑ ፡ እክለ ፡ ወማየ ፡ ያጥልሉ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።

መጥለሊ ፤ **መጥልል** ፤ የሚያጠል ፡ የሚያለመልም ፤ የሚያረካ ። አስተየኒ ፡ ዘንተ ፡ ወይነ ፡ ኀይል ፡ መጥለሌ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ) ።

መጥለል ፤ ማጥለያ ፡ ማጥሪያ ፤ ወንጠፍት ። ከመ ፡ ዘመጥለል ፡ ሙሓዝ ፡ (ስንክ ፡ ግንጃ) ።

ጠልጠለ ፤ (ተቀ ፡ ግ ። ዕብ ፡ ጣልጤል) ፤ ጣለ ፡ ወረወረ ፤ ረጨ ፡ በተን ፡ በየጥቂቱ ፤ እንደ ፡ ጠልና ፡ እንደ ፡ ጠበል ። ንቀለ ፡ አኃዘ ፡ ወሰደ ።

አንጠልጠለ ፤ በቁሙ ፤ አንጠለጠለ ፡ አንግ ፡ ያዘ ፤ ለመውሰድ ፡ ለመጣል ፤ ወይም ፡ ለማኖር ። ተያዘ ፡ ተንጠለጠለ ፤ ተወዘወዘ ፤ ለመውደቅ ። ተቀሥፈ ፡ አባለ ፤ እስከ ፡ ሥጋሁ ፡ አንጠልጠለ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፯) ።

ጠለመ ፤ (**ጸልመ** ፤ **ጸለመ** ። **ሱር ፡ ጥላም** ። **ዐረ ፡ ዘለመ**) ፤ ካደ ፡ ከዳ ፤ ሸፈጠ ፡ ተ ፤ ውል ፡ አፈረሰ ፤ ሰደበ ፡ ነቀፈ ። ጠለሙ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ... ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ይከውን ፡ ቀትል ፡ ማእከሌሆሙ ፡ (አዋል) ። ፪ኛም ፡ መስጠምንና ፡ መዝቀጥን ፡ ያሳያል ። ጠ ፡ የጸ ፡ ለወጥ ፡ ነው ፤ ጸልመን ፡ ተመልከት ።

ጥልማ ፤ **ጥልም** ፤ (**ዕብ ፡ ያህሎም**) ፤ ከቡር ፡ ደንጊያ ፤ ዕንቍ ፤ ልዩ ፡ ሕብር ፡ የሌለው ፡ የውሃ ፡ ዐይነት ። ኢያስጲስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (መቃ ፡ ገ፫ ። ክብ ፡ ነገ፲፯ ። ዘፀ፴፯ ፡ ፲፰) ። ኢያስጲስ ፡ ወጥልም ፡ አሐዱ ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

ጥልማክስ ፤ **ጥልምያክስ** ፤ ስመ ፡ ሰይጣን ፤ የሲኦል ፡ በረኛ ፡ አጋፋሪ ፤ ከሓዲ ፡ ግፈኛ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ራእ ፡ ማር) ።

ጠልዐ ፤ (**ዐረ ፡ ጠለዐ**) ፤ ወጣ ፡ በቀለ ፤ አደገ ፡ ረዘመ ። ናሁ ፡ ትጠልዕ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፲) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ሸቱላ ፡ ይላል ፤ ትክልት ፡ ማለት ፡ ነው ።

ጠሊቅ ፤ **ቆት** ፤ (**ጠለቀ ፡ ይጠልቅ ፡ ይጥልቅ** ። **ዐረ ፡ ጠለኀ** ፤ **አሳደፈ**) ፤ መጥለቅ ፤ ጥልቅ ፡ ዕሙቅ ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ ጥልቅ ፡ ብሎ ፡ መግባት ፤ መንከር ፡ መዘፈቅ ፤ ማደፍ ፡ መኰለፍለፍ ፤ መርከስ ፡ መጨማለቅ ። ኢጠለቀ ፡ ኀዲሮ ፡ ውስተ ፡ ማሕፀና ። ልቡና ፡ ሰብእ ፡ ዘኢጠለቀ ፡ በኀጢአት ፡ (ተረ ፡ ቄር) ።

—፤ መጥገብ ፡ መርካት ፤ መጥላት ፡ መሰልቸት ። ትሰክር ፡ ምድር ፡ እምደሞሙ ፡ ወትጠልቅ ፡ እምሥብሖሙ ። ሰቄራረ ፡ ኮንክሙኒ ፡ ወጠለቁክሙ ፡ (ኢሳ፴፬ ፡ ፯ ። ፩ ፡ ፯) ።

—፤ መጥለቅለቅ ፡ መቅለሽለሽ ፤ ልውጣ ፡ ልውጣ ፤ አውጡኝ ፡ አውጡኝ ፡ ማለት ፤ የምግብ ፤ አብዝቶ ፡ ከመብላት ፡ ከመጋፈፍ ፡ ወይም ፡ ከሆድ ፡ ማደፍ ፡ የተነሣ ። እለ ፡ ጠለቀት ፡ ነፍስኪ ፡ እምኔሆሙ ፡ (ሕዝ፳፫ ፡ ፳፪ ፡ ፳፰) ። በጠለቀ ፡ ፈንታ ፡ አጥለቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ብልዑ ፡ ሥብሐ ፡ እስከ ፡ ያጠልቀክሙ ፡ (ሕዝ፴፱ ፡ ፲፱ ። ሆሴ፲፫ ፡ ፯) ። ፪ኛም ፡ በጠቀለ ፡ ፈንታ ፡ ጠለቀ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኩፋ ፡ ፴፱) ።

(ጥለ) **ጠለቀ** ፤ (**ዐረብ**) ፤ ፈታ ፤ ለቀቀ ፡ ሰደደ ፤ ኢወጣ ፡ አሶጣ ፤ አሰናበተ ፤ የሚስት ፡ የገረድ ። በቁሙ ፡ ነከረ ፡ ጠቀሰ ፡ እጁን ፡ አገባ ፤ የወጥ ። ቀዳ ፡ ጨለፈ ፡ ደነበቀ ፤ የውሃ ፡ የመጠጥ ፡ (ዐማርኛ) ።

ጥሉቅ ፤ (**ቃን ፡ ቃት ፡ ልቅት**) ፤ የጠለቀ ፤ ጥልቅ ፡ ጠሊቅ ፤ ዕሙቅ ። ያደፈ ፡ የረከሰ ፤ እድፋም ፡ ጨምላቃ ፤ የሚያስጠይፍ ። አውገዝነ ፡ ፀዊጋተ ፡ ውጥሉቃተ ፡ ትምህርታቶ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፬ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ጥልቀት ፤ (**ቃት**) ፤ መጥለቅ ፡ ጥልቅነት ፤ ማደፍ ፡ አስተዳደፍ ። አደፍ ፡ እድፍ ፡ ጭቅቅት ፤ ርኵስ ፡ ኀጢአት ፤ ውሃና ፡ ንስሓ ፡ የሚያስፈልግ ። ንጹሕ ፡ እምጥልቀት ። እምዘሱ ፡ ጥልቀተ ፡ ኀጢአት ። ጥልቀተ ፡ ዝሙት ። እንዘ ፡ አልቦ ፡ ጥልቀት ፡ (ቄድር ፡ ገ፰ና ፡ ፲፪ ። አርጋ ፡ ፯ ። ቅዳ) ።

ጥላቄ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መጥለቅ ፡ አጠላለቅ ፤ ጥልቂያ ፡ ጥልቆሽ ። እድፍ ፡ ጥላቂ ፡ ጭላፊ ። ጥላቄ ፡ ኀጢአት ። ወመልአ ፡ ጥላቄ ፡ ዘሎቱ ፤ ቀለም ፡ (ቄድር ፡ ገ፴፬ ። ጥበ፲፫ ፡ ፲፬) ።

አጥለቀ ፤ አጠለቀ ፤ አስጠለቀ ፤ የቀሚስ ፡ የሱሪ ። አጥለቀለቀ ፡ አሳደፈ ፤ አረከሰ ። ርሡሱ ፡ ሊብእሲ ፡ ቀታሊ ፡ ያጠልቆ ፡ (ምሳ፳፬ ፡ ፲) ።

ጠሊስ ፤ **ሶት** ፤ (**ጠልሰ** ፤ **ጠለሰ ፡ ይጠልስ ፡ ይጥልስ**) ፤ መጥለስ ፤ መጥፋት ፡ መጥቈር ፤ የእሳት ፡ የከሰል ። ከንጨት ፡ ይልቅ ፡ ለሣር ፡ ለገለባ ፡ ይስማማል ።

ጠለስ ፤ በቁሙ ፤ ጥቍር ፡ ዐመድ ፤ ጥላት ፤ የሣር ፡ የገለባ ፡ የቅጠል ፡ ሕመት ፤ ቀለም ፡ የሚኾን ። ጠለሸት ፤ የደን ፡ ውስጥ ፡ ጥላ ፤ ጨለማ ፡ (ዐማርኛ) ።

አጥለሰ ፤ አጠለሰ ፤ አጠቈረ ፡ አከሰለ ፤ አጠላ ፡ አጨለመ ።

አጥላስ ፤ (**ሳት**) ፤ በቁሙ ፤ ጥቍር ፡ የሐዘን ፡ ልብስ ፤ ከል ፡ እማሎሚ ፤ የጠለስና ፡ የጥላ ፡ የጨለማ ፡ ዐይነት ።

ጠልሰም ፤ (ማት ። ዐረ ፡ ጢልሰም ። ጽር ፡ ቴሌስማ) ፤ በቁሙ ፤ ክታብ ፤ ጠንቋዮች ፡ በጥቍር ፡ ቀለም ፡ ጥፈው ፡ ጠልስመው ፡ የሚያሲዙት ። ክታብ ፡ አስማቱ ፤ ጠልሰም ፡ በያስማቱ ፡ ውስጥ ፡ የሚጣል ፡ ሥዕልና ፡ ሐረግ ፡ ስንጠረዥ ፡ ሙጭርጭር ፡ ጥፈት ፡ ነው ። ጠልሰማት ፡ (አቡሻ ፡ ፶፩) ። አቀሙ ፡ ጠልሰማተ ፡ ዘውእቱ ፡ ግልፎ ፡ ጣዖት ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፩) ።

ጠሊሳን ፤ (ዐረ ፡ ጠይለሳን) ፤ ክቡር ፡ ልብስ ፤ ልብሰ ፡ ተክህኖ ፡ ታላቅ ፡ መንዲል ፤ ወይም ፡ ሞጣሕት ፡ ካህን ፡ ባንገቱ ፡ በራሱ ፡ የሚያደርገው ። ወጠሊሳኑኒ ፡ ይኩን ፡ ጽዕድወ ። እትሜነይ ፡ ለስዒም ፡ ጠሊሳኒ ፡ ጳውሎስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፳ ። ድጓ) ።

—፤ የላይ ፡ ልብስ ፤ መጐናጠፊያ ። ጠሊሳኒ ፡ ንጉሥ ፡ ሶቤሃ ፡ ከደና ፡ (ድጓ) ።

ጠመ ፤ ጦመ ፤—ዐጠፈ ፤—ጠዊም ፡ ጦመ ።

ጤሜዎስ ፤ (ጽር ፡ ቲሜዎስ ። ዕብ ፡ ጢማይ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ጠንባሳ ፡ ዕዉር ፤ ዐይን ፡ ስዉር ፡ (ማር፲ ፡ ፵፮) ።

ጤሜን ፤ (ጽር ፡ ቴሜኒ) ፤ መስጊድ ፤ ቤተ ፡ ጣዖት ፤ ምኵራብ ፡ ጣዖት ፡ (ሆሴ፫ ፡ ፲፬) ።

ጠመነ ፤ (ዕብ ፡ ጣማን) ፤ ደፈነ ፡ ቀበረ ፤ ሸፈነ ፡ ሰወረ ። ቀባ ፤ ለቀለቀ ። ጣመን ፤ ተጠማኝ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ።

ጠመኔ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ በረቅ ፡ ነጭ ፡ ደንጊያ ፤ ዐፈር ፡ የኖራ ፡ ዐይነት ፤ ለቤት ፡ የሚቀባ ፡ የሚለቀለቅ ።

ጠሚዕ ፤ ዖት ፤ (ጠምዐ ፡ ይጠምዕ ፡ ይጥማዕ ። ዕብ ፡ ጥማዕ ፤ ሰጠመ ። ጣማአ ፤ ረከሰ) ፤ መጥማት ፤ መንከር ፡ መዝፈቅ ፤ ማግባት ፡ ማጥለቅ ፤ ማሳደፍ ፡ ማርከስ ። ኢትጥምዖ ፡ ውስተ ፡ ማይ ። ውስተ ፡ ሠሉ ፡ ዘርኢከ ፡ ኢትጥማዕ ፡ እዴከ ። ትጠምዐኒ ፡ ውስተ ፡ ርስሐት ። ይጥማዕ ፡ ካህን ፡ አጽባዕቶ ፡ ውስተ ፡ ደም ። ጠምዖ ፡ ለቤት ፡ (ኤር፲፫ ፡ ፩ ። ሚራ ፴፬ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፱ ፡ ፴፩ ። ዘሌ፬ ፡ ፮ ። ሔኖ፹ ፡ ፹፪) ።

ተጠምዐ ፤ ተነከረ ፡ ተዘፈቀ ፤ ገባ ፡ ጠለቀ ። በከመ ፡ ይዴመር ፡ ሠርዌ ፡ ምስለ ፡ ፀምር ፡ ተጠሚዖ ። አጽፋረ ፡ እግርከ ፡ በደመ ፡ ቅንዋት ፡ እለ ፡ ተጠምዓ ። ለእመ ፡ ተጠምዐት ፡ ነፍስከ ፡ ውስተ ፡ ኀሊናት ፡ እኩት ፡ ትከውን ፡ ጸሎትከ ፡ ዘኢንጽሕት ፡ (ቄር ፡ እስት ። ፊልክ ፡ ፻፰፩) ።

ጥሙዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ምዕት) ፤ የተነከረ ፡ የተዘፈቀ ፤ ቀለም ፡ የገባ ። ጥሙዓኒ ፡ ደም ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፰፱) ።

ጥምዐት ፤ (ታት) ፤ መንከር ፡ መንከር ፡ መዝፈቅ ፤ ቀለም ፡ መግባት ፤ እንከከር ፡ ቀለም ፡ አገባብ ። ጥምዐተ ፡ ሕበሪሁ ። ጥምዐታተ ፡ ሕብር ፡ (መሳ፭ ፡ ፴ ። ሔኖ፰ ፡ ፩) ።

—፤ ቀለም ፤ የቀለም ፡ ዐይነት ፡ ሴቶች ፡ የሚቀቡት ፡ የሚለቀለቁት ። አንስት ፡ ኢይግበራ ፡ ላዕለ ፡ መላትሒሆን ፡ ጥምዐታተ ፡ ቀይሓተ ። ርቱዕ ፡ ለአንስት ፡ ይትገልበባ ፡ ርእሶን ፡ በንጽሕ ፤ ወአኮ ፡ በአሥንዮ ፡ ላሕየ ፡ ገጾን ፡ ወጥምዐታት ፡ ወተሠሕሎ ፡ ወተሰርግዎ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፬ ፡ ፰ ። ዲድ ፡ ፫) ።

መጠማ ፤ ምጥማዕ ፤ መንከሪያ ፤ ጢቆሽ ፡ የውሃ ፡ መርጫ ፡ መፈንጠቂያ ። ንሣእ ፡ መጠማ ፡ ዘማይ ፡ ወንፋኅ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፵፬) ።

ጠሚቅ ፤ ቆት ፤ (ጠመቀ ፡ ይጠምቅ ፡ ይጥምቅ ። ዕብ ፡ ጣባል) ፤ መጥመቅ ፡ ማጥመቅ ፤ መንከር ፡ መዝፈቅ ፤ ከውሃ ፡ ማግባት ፤ በውሃ ፡ ማጠብ ፤ ወይም ፡ ውሃውን ፡ በራስ ፡ በገላ ፡ ላይ ፡ ማፍሰስ ፡ መቸለስ ፤ መርጨት ፡ ማረብረብ ። ጠሚቀ ፡ ትጠምቆ ፡ (ቀሌ) ። ብዙው ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጠመቀ ፡ ፈንታ ፡ አጥመቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አንሰ ፡ አጠምቀክሙ ፡ በማይ ፤ ውእቱሰ ፡ ያጠምቀክሙ ፡ በመንፈስ ። አጥመቁ ፡ አጽርቅተ ፡ ዘሠቀ ፡ ጸጕር ፡ ውስተ ፡ ብሒእ ። አጥመቃ ፡ ሲምድር ፡ በማየ ፡ አይኅ ፡ (ማቴ፫ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ ነሐ፮ ። መቃ ፡ ገ፯) ።

—፤ መዘለል ፡ መበጥበጥ ፤ ከውሃ ፡ ማዋሐድ ፡ ማስማማት ፤ የድፍድፍ ፡ የማር ፡ የጠላ ፡ የጠጅ ። ጠላ ፡ ጠማቂ ፡ እንዲሉ ። ጸመቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ጠማቂ ፤ መጥምቅ ፤ በቁሙ ፤ የሚጠምቅ ፡ የሚያጠምቅ ፤ አጥማቂ ። ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ። ሐናንያ ፡ ለጳውሎስ ፡ መጥምቁ ፡ (ማቴ፫ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

መጥምቃዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ያጥማቂ ፡ የጠማቂ ፡ ወገን ፤ አጥማቂነት ፡ ያለው ። ዮሐንስ ፡ መጥምቃዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲፪) ።

አጥመቀ ፤ አስጠመቀ ፤ አስነከረ ። ሶበ ፡ ተወልደ ፡ ሕፃን ፡ ጥዑየ ፡ ይትዐገሡ ፡ አጥምቆቶ ። እናት ፡ አባቱ ፡ ርሱን ፡ ከማስጠመቅ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፯) ። ለካህናት ፡ ግን ፤ ጠሚቅሁ ፡ ጠሚቆቶ ፡ እንጂ ፤ አጥምቆቶ ፡ አያሰኝም ።

አጥማቂ ፤ መጥምቅ ፤ የሚያስጠምቅ ፤ አስጠማቂ ። መጥምቅ ፡ ከጠመቀና ፡ ከአጥመቀ ፡ ከኹለቱ ፡ አዕማድ ፡ እንደ ፡ ወጣ ፤ ሌላውም ፡ መስም ፡ እንዲሁ ፡ እንዲወጣ ፡ አስተውል ።

ምጥማቅ ፤ (ቃት) ፤ መጥመቂያ ፡ ማጥመቂያ ፤ መጠመቂያ ፡ መታጠቢያ ፤ ቦታ ። ቤተ ፡ ምጥማቅ ። ዋዜማ ፡ ዘደብረ ፡ ምጥማቅ ። ወረደ ፡ ወልድ ፡ እምሰማያት ፡ ውስተ ፡ ምጥማቃት ። በኀበ ፡ ምጥማቃት ፡ እንተ ፡ ላዕላይ ፡ ፍኖት ። ምጥማቃተ ፡ ሰሊሆም ፡ (ኪዳ ። ድጓ ። ኢሳ፯ ፡ ፫ ። ዮሐ፱ ፡ ፯) ።

ተጠምቀ ፤ ተጠመቀ ፤ ተነከረ ፤ ታጠበ ፡ ተጣጠበ ፡ በገዛ ፡ እጁ ፤ ወይም ፡ በሰው ፡ እጅ ፤ ስርየት ፡ ልጅነት ፡ ለማግኘት ። ሖር ፡ ተጠመቅ ፡ ውስተ ፡ ተከዜ ፡

ዮርዳኖስ ። ትወፅእ ፡ በሌሊት ፡ ወትጠመቅ ፡ ውስተ ፡ ንቅዐ ፡ ማይ ። ወተጠምቀ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዐዘቅት ፡ ዘናጥራን ። ተጠምቀ ፡ ህየ ፡ በማይ ፡ (፬ነገ ፡ ፭ ፡ ፲ ፡ ፲፬ ። ዮዲ ፲፪ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፫ ። ኅዳ፲፭) ። ወእም ድኅረ ፡ ተጠምቀ ፡ ሕዝብ ፡ ተጠምቀ ፡ ኢየሱስኒ ። ሖኪ ፡ ፈቂዶ ፡ ለተጠምቀ ፤ አላ ፡ ጽሕቀ ፡ ያብርህ ፡ ማያተ ፡ ወያኀይል ፡ መካናተ ፡ ለእለ ፡ ሀለዎሙ ፡ ይጠመቁ ፡ ውስቴቱ ። ወተጠሚቀ ፡ ወፅአ ፡ እማይ ። እለ ፡ ተጠመቅነ ፡ በእግዚእነ ፡ ውስተ ፡ ሞቱ ። ተጠመቅነ ፡ በአሚነ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ሉቃ፫ ፡ ፳፩ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ባዊ ። ተረ ፡ ቄር፲፯ ። ማቴ፫ ፡ ፲፯ ። ሮሜ፯ ፡ ፫ ። ቀሌ) ።

ጥሙቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ምቅት) ፤ የተጠመቀ ፤ እምነትና ፡ ጥምቀት ፡ ያለው ፡ ፍጹም ፡ ክርስቲያን ። እንዘ ፡ ሀሎ ፡ በዝየ ፡ እመሂ ፡ ጥሙቅ ፤ አው ፡ ንኡስ ፡ ክርስቲያን ። እለ ፡ ጥሙቃን ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፫ ። ቀሌ) ።

ጥምቀት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ማጥመቅ ፡ መጠመቅ ፤ አጠማመቅ ፡ ጠመቃ ፤ የማጥመቅና ፡ የመጠመቅ ፡ ሥራ ፡ ኅፅበት ፤ በጥሩ ፡ ውሃ ፡ የሚፈጸም ። የበዓል ፡ ስም ፤ ጌታችን ፡ የተጠመቀበት ፡ ቀን ። (ተረት) ፤ ለጥምቀት ፡ ያልኾነ ፡ ቀሚስ ፡ ይበጣጠስ ። ጥምቀታት ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሁ ። በእንተ ፡ ሥርዐተ ፡ ጥምቀት ፤ ውሉድ ፡ እለ ፡ ሞቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ጥምቀት ። ጥምቀት ፡ ዘዳግም ፡ ልደት ። ቅዱስ ፡ ጥምቀት ። እምድኅረ ፡ ነሥኡ ፡ ጥምቀተ ። ስመ ፡ ጥምቀትየ ። ኀፀበ ፡ በማየ ፡ ጥምቀት ፡ (ዕብ፱ ፡ ፲ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፭ ። ዲድ ፡ ፵ ። ኪዳ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ጥር፲፭ ። ነሐ፱) ።

ጥምቀት ፡

ጠማር ፤—ክታብ ፤—ጠወማር ።

ጠኒን ፤ ኖት ፤ (ጠነ ፡ ይጠንን ፡ ይጥንን ። ዕብ ፡ ጣናን) ፤ መርጠብ ፡ መራስ ፤ ርጥብ ፡ መኾን ፡ መታደስ ። መጥናት ፡ መጠንከር ፤ ማየል ፡ መበርታት ፤ እያደጉና ፡ ኀይል ፡ እየጨመሩ ፡ መኼድ ፤ የሕዋሳትና ፡ የዕፀዋት ። ጠለየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ጥን ፤ (ብ ፡ ኣጥናን) ፤ ርጥብ ፡ ለጋ ፡ ወጣት ። ጥኑ ፡ ጠንካራ ፤ ኀይለኛ ፡ ጕበዝ ። ወገብረ ፡ ኀይለ ፡ ዘአጥናን ፡ (፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፵፰) ። ዘአጥናን ፡ ትርፍ ፡ ንባብ ፡ ነው ፤ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በጽርኡም ፡ በዕብራይስጡም ፡ አይገኝ ።

አጥናን ፤ ቅድስት ፡ ሥላሴ ፤ ወይም ፡ ስባቱ ፡ ሀብታት ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፪) ። በኀይለ ፡ አጥናን ፡ ዘሞአ ፡ ለሰይጣን ። ኀይልከ ፡ ኀይለ ፡ አጥናን ። ኀይል ፡ ዘአጥናን ፡ (ድጓ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፫ ። አርጋ ፡ ፮) ። አንዳንድ ፡ ሰዎች ፤ ትጋት ፡ ትጉህነት ፡ ሙቀት ፤ መንፈሳዊ ፡ ቅንአት ፡ ይሉታል ፤ ምስጢሩ ፡ ከሀብታት ፡ ይገባል ።

ጠነይ ፤ ዋሻ ፡ ጕሬ ፤ ባሕር ፡ ኵሬ ፤ ወይም ፡ ደሴት ፡ የባሕር ፡ ተሬ ። ጣና ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ምስጢሩ ፡ ባሕርነትና ፡ ርጥበት ፡ ነው ፤ ስፋትም ፡ ያሳያል ። ቦአ ፡ ጠነየ ፡ ወኢረከበ ፡ (አዋል) ። ዲልማን ፡ ግን ፡ ኀሠሠ ፡ ብሎታል ።

ጥንፍ ፤ (ብ ፡ ጥነፍ ። ጽንፍ ፡ ጽነፍ ፤ ጸነፈ ። ዐረ ፡ ጠንፍ ፤ ጡንፍ ፤ የቤት ፡ አፍ አዊ ፡ ክፍል) ፤ የዐምድ ፡ ክባስ ፤ የባላና ፡ የወጋግራ ፡ ራስ ፤ ዘንድ ፡ ጋድም ፤ የድንኳን ፡ ዘንግ ፡ መሎጊያ ፡ ተራዶችን ፡ እንደ ፡ ዋልታና ፡ እንደ ፡ ጋድም ፡ ኹኖ ፡ የሚያያይዝና ፡ የሚያጠና ። በስተላይ ፡ ለሚኾን ፡ ለሥራ ፡ ጌጥ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ጠንፋ ፡ የሚሉት ፡ ስም ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ዘሩ ፡ ጸነፍ ፡ ነው ። ጥነፊሁ ፡ ዘብሩር ፤ ጥነፊሁ ፡ ለዐምድ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፲ ፡ ፲፩) ።

አጥነፈ ፤ አያያዘ ፤ አዋደደ ። ወታጠንፎ ፡ በጥንፍ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፱) ።

ጥንፍሕ ፤ አው ፡ ጥፍንሕ ፤ (ጸነፈ ፡ ጸፈነ) ፤ ሸውራራ ፤ ጨፋና ፤ ጨንቋራ ፡ ሎልጨላ ፤ ዐይኑና ፡ አስተያየቱ ፡ የማያምር ። አዕይንቲሁ ፡ በአምሳለ ፡ ጥንፍሕ ፡ (ቄስጠ ፡ ፯) ። ባ፲ኛው ፡ ደግሞ ፡ ጥፍንሕ ፡ ይላል ።

ጠንቄለ ፤ (ጠቀለ) ፤ ጠነቈለ ፤ ጠነቀለ ፤ በማር ፡ በሥንጥር ፡ በጣት ፡ ነካ ፡ ጠቈመ ። መጠንቈል ፡ መጣፍን ፡ ገልጦ ፡ ስንጠረዥን ፡ በማር ፡ እየወጉ ፡ ቍጥሩን ፡ ከስጠንቋዩ ፡ ስም ፡ አስማምቶ ፡ የንባቡን ፡ ነገር ፡ መፈለግ ፡ ነው ። ሥራይ ፡ ወጠንቍሎ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ። መጠንቀል ፡ ግን ፡ በጥቂቱ ፡ ለሚላስና ፡ ለሚቀመስ ፡ ለሚሸተት ፡ ነው ። (ተረት) ፤ አላርፍ ፡ ያለች ፡ ጣት ፡ ዐር ፡ ጠንቅላ ፡ መጣች ። ተንኰለ ፤ ተንኰል ፡ ሠራ ፡ ተንኰለኛ ፡ ኾነ ። ጠና ፡ ተ ፡ ይዋረሳሉ ፤ ውስጠ ፡ ውስተ ።

ጠንቋሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ቄልት) ፤ የሚጠነቍል ፡ ጠንቋይ ፡ ሟርተኛ ፤ መጻእያትን ፡ የሚናገር ፡ ሥጋዊና ፡ ሰይጣናዊ ፡ ነቢይ ፤ ተንኰለኛ ። ሡሉ ፡ ዘተሰወ ፡ ማሪተ ፡ ወጠንቋሌ ። ዘየአምን ፡ ነገረ ፡ ጠንቋልያን ፡ ወመሠርያን ። አይቴ ፡ ሀለዉ ፡ ርኩሳን ፤ ዘማውያን ፡ ወጠንቋልያን ። ጠንቋልት ፡ (ቄድር ፡ ገ፳፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፭ ፡ ፳፫ ። ግንዘ ። ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፺፬) ።

መጠንቍል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። እመሂ ፡ ዘያጣዑ ፤ እመሂ ፡ መጠንቍል ፤ እመሂ ፡ ዘማዊ ፡ ወሐሳዊ ፡ (ቄድር ፡ ገ፳፯) ።

ጥንቋሌ ፤ መጠንቈል ፤ አጠንቋቈል ፤ ሟርት ፡ ጥንቈላ ፤ የተንኰል ፡ ሥራ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ጠንቀቀ ፤ (ጠቀቀ) ፤ ጠነቀቀ ፤ አስተዋለ ፤ አስተካከለ ፤ ልክ ፡ አደረገ ፤ መላ ፡ ፈጸመ ፡ ጨረሰ ፤ ያግብር ፡ የነገር ፡ የስፍር ፡ የቍጥር ። ኢጠንቀቀ ፡ ዐቂቦቶ ። ዘተወክፈ ፡ ዛተ ፡ መጽሐፈ ፡ ወጠንቀቃ ። ወመጠነ ፡ ርሕበ ፡ ሕንጻ ፡ ወጠንቀቀ ፡ በኀለት ። ዘጠንቀቀ ፡ ኆምሳ ፡ ዓመተ ። ኢይደሉ ፡ አውስቦ ፡ ብእሲት ፡ ዘኢጠንቀቀት ፡ ዐሠርተ ፡ አውራኀ ፡ እምድኅረ ፡ ሞተ ፡ ምታ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ጠማ ። ሕዝ፵ ፡ ፭ ፡ ፯ ። ዲድ ፡ ፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፲፯) ። በጠንቀቀ ፡ ፈንታ ፡ አጠንቀቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ሸሉ ፡ ምክሩ ፡ ዘከመ ፡ ያጠንቅቅ ፡ ኆሪወ ፡ ማኅተም ። አጠንቀቀ ፡ ነገረ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጠንቃቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚጠነቅቅ ፡ የሚያሳምር ፤ አስተዋይ ፡ ተመልካች ። ማእምር ፡ ወጠቢብ ፡ ወልብው ፡ ወጠንቃቄ ፡ መጻሕፍት ፡ (ዮሴፍ) ።

አጠንቀቀ ፤ አስጠነቀቀ ፤ አስለበመ ፤ ሠሪን ፡ በሥራ ፡ ላይ ።

አስተጠንቀቀ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። አስተጠንቀቀ ፡ ሎቱ ፡ ወነገሮ ፡ ዘከመ ፡ ይገብራ ፡ (ቀሌ) ።

ተጠንቀቀ ፤ ተጠነቀቀ ፤ ሥራው ፡ ወይም ፡ ሠሪው ። ሶበሰ ፡ ኢተዐውቀት ፡ ወኢተጠንቀቀት ፡ ዛቲ ። ዝንቱ ፡ ተጠንቀቀ ፡ በብዙኅ ፡ ቀኖናት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ፵፩ ፡ ፱) ።

ተጠናቀቀ ፤ ተራቀቀ ፤ መራቀቅ ፡ አበዛ ። ሀለወ ፡ ዘይጠበብ ፡ ወይጠናቀቅ ፡ እንዘ ፡ ይዔምፅ ። ተጠናቀቀ ፡ ለገቢረ ፡ አምሳሉ ፡ በዘይሜኒ ፡ ወይኄይስ ። በተጠናቅቆ ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፳፭ ። ጥበ፲፬ ፡ ፲፱ ። ቀሌ) ።

ጥንቁቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ቅቅት) ፤ በቁሙ ፤ የተጠነቀቀ ፡ ጠንቃቃ ፤ ፍጹም ። ጥንቁቅ ፡ ውስቴታ ። ጥንቁቅ ፡ በርእሱ ። ጼናከሙ ፡ ጥንቁቅ ፡ (ዮሴፍ ። ቄር ፡ ጸላ ። ስንክ ፡ ጥቅ፯) ።

ጥንቁቀ ፤ ፈጽሞ ፤ ጠንቅቆ ፡ ጠንቃቃ ፡ ኹኖ ፤ በጥንቃቄ ፡ በጭራሽ ። መኑ ፡ ይክል ፡ ነጊረ ፡ ምሕረቱ ፡ ጥንቁቀ ፡ (ሚራ፲፰ ፡ ፭) ።

ጥንቃቄ ፤ በቁሙ ፤ (ላጥጠ) መጠንቀቅ ፤ አጠነቃቀቅ ፡ ጥንቀቃ ፤ ጠንቃቅነት ። በጥንቃቄ ፡ ንኅሥሥ ። ይንግር ፡ ድጢይ ፡ ኀጣውኢሁ ፡ ለካህን ፡ በጥንቃቄ ። ፈጠረ ፡ ሰማየ ፡ በጥንቃቄ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ቄድር ፡ ገ፴፱ ። ደራሲ) ።

ጥንቅቅና ፤ ጥንቁቅነት ፤ ጠንቃቅነት ፤ ጥንቁቅ ፡ ጠንቃቃ ፡ መኾን ፤ መተካከል ። እስመ ፡ ሸሉ ፡ ምሳሌ ፡ ዘበዝንቱ ፡ ይደክም ፡ እምጥንቅቅና ፤ ወይውኅድ ፡ እምአማን ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አስተጠናቀቀ ፤ አጠናቀቀ ፤ አራቀቀ ፤ አታጋ ። ጠባዩ ፡ ማደራረግና ፡ ማስደረግ ፡ ነው ፤ ባስደራጊነቱ ፡ ከአጠንቀቀና ፡ ከአስተጠንቀቀ ፡ ይስማማል ፤ ተደራራጎቹ ፡ ግብራት ፡ ሕዋሳት ፡ ሲኾኑ ፡ ምስጢሩ ፡ ከማድረግና ፡ ከማስደረግ ፡ ከኹለቱ ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ። ፈድፋደ ፡ ናስተጠናቅቅ ፡ ኅሊናነ ፤ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አስተጠናቅቆ ። ያስተጠናቅቁነ ፡ ለገቢረ ፡ ሠናይ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ቀሌ) ።

ጥንቃቅ ፤ (ቃት) ፤ የተራራ ፡ ሥር ፡ መሠረት ፤ በባሕር ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ቈላ ፡ ማዕምቅት ፡ ዕርድ ፡ ምሽግ ፡ መቀራቅርት ። ናሁ ፡ ርእስየ ፡ ውስተ ፡ ጥንቃቃተ ፡ ደብር ። ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይቤዙ ፡ ሸሎ ፡ ነፍሳተ ፡ እለ ፡ ሙቁሓን ፡ ኀበ ፡ ጽልመተ ፡ ሞት ፡ ወጥንቃቃተ ፡ ሲኦል ፡ (ዮና፪ ፡ ፯ ። መቅ ፡ ወን) ።

ጥንቁር ፤ (ራት ። ነቍር ፡ ነቈረ) ፤ ጭንቁር ፤ የቍስል ፡ ስም ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ቍስል ፤ በሺዋ ፡ ሻሕኝ ፤ በዕብራይስጥ ፡ ሽሒን ፡ ይባላል ፤ (ዘፀ፱ ፡ ፱ ፡ ፲) ።

—፤ ያይጥ ፡ ወገን ፡ ጕርጥ ፤ ዐይጠ ፡ መጐጥ ፡ አፈ ፡ ሹል ፡ ጥርስ ፡ ስል ፤ ባፉ ፡ የሚያንቍር ፡ የሚሸንቍር ። ከመ ፡ ኢይርከቦሙ ፡ አንጼዋ ፡ አው ፡ ጥንቁር ፡ (ቄድር) ።

ጥንት ፤—በቁሙ ፤—ወጠነ ፡ ወጠነ ።

ጥንትዮን ፤—አበቅቴ ፡ ፀሓይ ፤—ፕንትዮን ፡ ፐ ።

ጥዒው ፤ ዎት ፤ (ጠዐወ ፡ ይጥዑ ፡ ይጥዐው ። ዕብ ፡ ጣዓህ ። ሱር ፡ ጥዓእ ። ዐረ ፡ ጠዓ) ፤ መሳት ፡ መሳሳት ፤ ከመንገድ ፡ መውጣት ፤ ጣዖት ፡ ማምለክ ፡ መቅረጽ ፡ መሥራት ። ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ዝሙትና ፡ ፍቅረ ፡ ንዋይም ፡ አምልኮ ፡ ጣዖት ፡ ይባላል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጠዐወ ፡ ፈንታ ፡ አጥዐወ ፡ ይላል ። ዘያስግል ፡ ወያጥዑ ፡ አጥዕዎ ፡ (ሲኖድ) ። ፪ኛም ፡ በባረከ ፡ ቤት ፡ ጣዕዎ ፡ ጣዐወ ፡ ይጣዑ ፡ ይላልና ፤ ይህነን ፡ ደግሞ ፡ አጣዐወ ፡ ያጣዑ ፡ እያለ ፡ ባስደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ይጥፋል ። እለ ፡ ያጣዕዉ ፡ በከርሥ ። አጣዕዎ ፡ ወሥራይ ። ይመርሕ ፡ ውስተ ፡ አጣዕዎ ፤ ኢታስግሉ ፡ ወኢታጣዕዉ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፫ ፡ ፮ ። ገላ፭ ፡ ፳ ። ዲድ ፡ ፴፭) ።

ጠዓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሳተ ፡ የሚስት ፤ መምለኬ ፡ ጣዖት ። ጠዓውያን ፡ (ቀሌ) ።

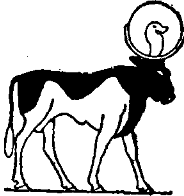
መጥዕው ፤ መጣዕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዑት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መጣዕዋን ፡ (ዲድ) ።

መጥዐዊ ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ። መጥዐዊ ፡ ወመጸብሓዊ ። አረሚ ፡ መጥዐውያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፭ ። ቅዳ ፡ ሕር) ። በመጣዕውና ፡ በመጥዐዊ ፡ ፈንታ ፡ መጣዓዊ ፡ ይላል ፡ አያስኝም ። (ቀሌ) ።

ጣዕዋ ፤ (ዋት) ፤ ጥጃ ፡ እንቦሳ ፡ ውርንጫ ፡ ግልገል ። ከመ ፡ ጣዕዋ ፡ ዘተፈትሐ ፡ እማእሰሩ ። ጣዕዋ ፡ ላሕም ፡ ወፈረስ ፡ ወአድግ ፡ ወገመል ። ኢታብስል ፡ ጣዕዋ ፡ በሐሊበ ፡ እሙ ፡ (ሚል፬ ፡ ፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፲፱) ።

—፤ ወይፈን ፤ ጊደር ። ጣዕዋ ፡ እምአልሕምት ። ጣዕዋ ፡ ዘሠለስቱ ፡ ዓመት ። ጣዕዋ ፡ አንስቲያዊት ። እልኩ ፡ ጣዕዋት ፡ ወአልሕምት ። በግዕ ፡ ንጹሕ ፡ ወልደ ፡ ቅድስት ፡ ጣዕዋ ፡ (ኩፋ፯ ፡ ፲፬ ። ሔኖ፹፭ ፡ ፫ ። ፹፮ ፡ ፫ ። አርጋ) ።

ጣዖት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ጣዑት) ፤ ስሕተት ፡ የስሕተት ፡ ሥራ ። በቁሙ ፤ ግልፎ ፡ ስብኮ ፤ የጥጃ ፡ የንብሳ ፡ የሰው ፡ የንስሳ ፡ ምስል ፤ ስሑታን ፡ ሰዎች ፡ የሚያመልኩት ። ገብረ ፡ ጣዖተ ። ቤተ ፡ ጣዖት ። ድኩም ፡ ወጽኑስ ፡ ጣዖተ ፡ ዝ ፡ ዓለም ። ከመ ፡ ይሕንጽ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወይሥርዓሙ ፡ ለጣዖታት ፡ (ኩፋ ፡ ፲፩ ። ፲፪ ። ገላ፭ ፡ ፱ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

ጣዖት ፡

አጥዐወ ፤ አጣዐወ ፤ አሳተ ፡ አሳሳተ ፤ ጣዖት ፡ አስመለከ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ። እመ ፡ ቦ ፡ እምአኀው ፡ ዘያጥዑ ። እለ ፡ ያሰግሉ ፡ ወእለ ፡ ያጣዕዉ ። ተምዐ ፡ መንፈሱ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ያጣዕዉ ፡ ኵሉ ፡ ሀገር ፡ (፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። ግብ፲፯ ፡ ፲፮) ።

አጥዓዊ ፤ መጥዐዊ ፤ መጥዕው ፤ መጣዕው) ፤ የሚያስት ፡ አሳች ፤ ጣዖት ፡ አስመላኪ ። ከአጥዓዊ ፡ በቀር ፡ ሣስቱ ፡ እንደ ፡ ፊተኛው ፡ ባድራጊነትም ፡ ይፈታል ።

ጣዕጥዐ ፤—ጠረገ ፤—ጣእጥአ ፡ ጣእጥአ ።

ጥዕየ ፤ ዮት ፤ (ጥዕየ ፡ ይጥዒ ፡ ይጥዐይ) ፤ መጤን ፤ ጤና ፡ ማግኘት ፡ መሻር ፤ መፈወስ ፡ መዳን ፤ ጤናማ ፡ ባለጤና ፡ መኾን ። ለጥዕይ ፡ ከመ ፡ ይጥዐይ ፡ ኵሉ ፡ ዘይሠርጽ ፡ ወይልህቅ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ኢይጥዒ ፡ ቍስልየ ። ሶበ ፡ ትጥዒ ፡ እምሕማምከ ። እስከ ፡ ይጥዒ ፡ ወይትፌወስ ፡ (ኩፋ ፡ ፱ ። ኢዮ ፲፭ ፡ ፯ ። አፈ ፡ ተ፲፯ ። ዮሴፍ) ።

ጥዑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዒት) ፤ የጤነ ፤ ጤና ፡ ያገኘ ፡ ጤነኛ ፤ ጤናማ ፡ ባለጤና ፤ ታሞ ፡ የዳነ ፡ ወይም ፡ ያልታመመ ፡ ደኅና ። ነዳይ ፡ ጥዑይ ። ወአኮ ፡ ጥዑያን ። ሕዐይንት ፡ ጥዑያት ፡ (ሚራ፵ ፡ ፲፱ ። ማቴ፱ ፡ ፲፪ ። አፈ ፡ ተ፲፮) ።

ጥዑየ ፤ ድኖ ፡ ጤና ፡ አግኝቶ ፤ ባለጤና ፡ ኹኖ ፤ በጤና ፡ በሰላም ። ትሰፍሕ ፡ ጥዒታ ። ውሉድ ፡ እለ ፡ ተወልዱ ፡ ጥዑያኒሆሙ ። ኖመ ፡ ጥዑየ ፡ ወሰከበ ፡ ሐዋዘ ፡ (ጥበ፳ ፡ ፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፮ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ኀዳ፯) ።

ጥዕየት ፤ መዳን ፡ ጤና ፡ ማግኘት ፤ ባለጤናነት ።

ጥዒና ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ጤና ፡ ደኅንነት ፤ የሕዋሳት ፡ ሰላም ፤ የምግብና ፡ የሆድ ፡ መስማማት ፤ ከርን ፡ ብስና ፡ የጕመን ፡ ጤና ፡ እንዲሉ ። ሠረቀ ፡ ፀሓይ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ለጥዒና ። ለጥዒና ፡ አዘማድየ ። እምቅድመ ፡ ይርከብ ፡ ፍጻሜ ፡ ጥዒና ። ዕቀቦ ፡ በሰላም ፡ ወበጥዒና ፡ (ኩፋ ፡ ፱ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፳፱ ። ቅዳ) ።

አጥዐየ ፤ አጤነ ፤ ልብ ፡ አደረገ ፡ ዐሰበ ፡ አስተዋለ ፡ (ዐማርኛ) ። አዳነ ፤ አሻረ ፡ ፈወሰ ፤ ጤነኛ ፡ አደረገ ። አጥዐየ ፡ መፃጕዐ ። ፈውሳት ፡ እለ ፡ ያጥዕያ ፡ ቍስላተ ። ዝንቱ ፡ ደዌ ፡ ይከውን ፡ ዕጹበ ፡ ፈውሶቱ ፡ ወአጥዕዮቱ ። ሕጸጸ ፡ ቅንአት ፡ ያጥዒ ፡ ሥጋ ፡ (ግንዘ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ፡ ፯ ። ፈላስ) ።

አጥዓዪ ፤ መጥዐዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚያሽር ፡ አዳኝ ፤ ፈዋሽ ።

መጥዕይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዒት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ።

ምጥዓይ ፤ (ያት) ፤ መዳኛ ፤ ጤና ፡ ማግኛ ፡ መፈወሻ ፤ በታ ፡ መድኀኒት ፡ ምክንያት ።

ጥዒም ፤ ሞት ፤ (ጥዕመ ፤ ጠዐመ ፡ ይጥዕም ፡ ይጥዐም ። ዕብ ፡ ጣዐም ። ሱር ፡ ጥዔም ። ዐረ ፡ ጠዒመ) ፤ መቅመስ ፡ መሞከር ፤ ማጣጣም ፡ ከጣዕም ፡ መድረስ ፤ ጣዕም ፡ ማወቅ ። ኢይክል ፡ ጥዒመ ፡ መብልዐ ። ዘእንበለ ፡ እጥዐም ፡ እክለ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘጥዕመ ፡ ወኢውኅጠ ። ጥዕም ፡ ለሞት ። ወጥዒሞ ፡ አበየ ፡ ሰትየ ። ጥዕመት ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ተቀንዮ ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፳ ። ጦቢ፪ ፡ ፱ ። ቀሌ ። ዕብ፪ ፡ ፱ ። ማቴ፳፯ ፡ ፴፬ ። ምሳ፴፩ ፡ ፴፩) ።

—፤ መጣም ፡ መጣፈጥ ፤ ጥፍጥ ፡ መኾን ፤ ደስ ፡ ማሰኘት ። ምንት ፡ ይጥዕም ፡ እመዓር ። ሐልቦ ፡ ዘይጥዕም ፡ እምነ ፡ ዐቂበ ፡ ትእዛዙ ፡ ለእግዚ ። ቦ ፡ እክል ፡ ዘይጥዕም ፡ እምእክል ። ለዘማዊ ፡ ኵሉ ፡ እክል ፡ ይጥዕሞ ። ጥዕመ ፡ መዐዛየ ። ይጥዕም ፡ እመዓር ፡ ዝክርየ ። ይጥዕሞሙ ፡ ንዋም ። ጥዕመቶ ፡ እኪት ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ (መሳ፲፬ ፡ ፲፰ ። ሢራ ፡ ፳፫ ፡ ፳፯ ። ፴፮ ፡ ፳፫ ። ፳፫ ፡ ፲፯ ። ፳፱ ፡ ፲፰ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ድ፳፱ ። ኢዮ፳ ፡ ፲፪) ።

አጥዐመ ፤ አበላ ፡ አቀመሰ ፤ አስበላ ፡ አስቀመሰ ። አጥዐመ ፡ ሥጋ ፡ ለአኀው ። ወአጥዐሞ ፡ ሞተ ። እግዚ ፡ አጥዐሞሙ ፡ በከመ ፡ አጥዐሙ ፡ ለሰብእ ፡ ረኃበ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፱፫ ። ቄር ፡ ድ፷፱ ። ዮሴፍ) ።

—፤ አጣመ ፡ አጣፈጠ ፤ ጣፋጭ ፡ አደረገ ። ጼው ፡ ዘአጥዐሞ ፡ ለልቡሕ ። አጥዕሙ ፡ መዐዛክሙ ። አጥዕማ ፡ ለማሕሌትየ ፡ ውስተ ፡ አፈ ፡ ኵሉ ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። ሢራ ፡ ፵፱ ፡ ፲፬ ። ስንክ ፡ ታኅ፭) ።

አስተጥዐመ ፤ አስተጠዐመ ፤ (ያስተጥዕም) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አጣፈጠ ፡ አሰናዳ ፤ አደነቀ ። ዘኅቡረ ፡ አስተጠዐምከ ፡ ሲተ ፡ መባልዕተ ። በከናፍሪሁ ፡ ያስተጥዕም ፡ ለከ ፡ ቃሉ ። እመ ፡ አስተጠዐምከ ፡ ሎቱ ፡ ምግባሮ ፡ ቀተልኮ ፡ ለእኁከ ። ሥጋ ፡ ያስተጥዕም ፡ ለነፍስ ፡ ምግባረ ፡ ሕሡመ ፡ (መዝ ፡ ፶፱ ። ሢራ፲፪ ፡ ፲፯ ። ዲድ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

—፤ ደስ ፡ ፈቅ ፡ አሰኘ ፤ አስጐመዠ ። ሰይጣን ፡ ያስተጥዕም ፡ ሎሙ ፡ በኀዲጥ ፡ ወይኬንን ፡ ሎሙ ፡ በብዙኅ ፡ (ቀሌ) ።

ተጥዕመ ፤ ተቀመሰ ፤ ተጣፈጠ ።

ጥዑም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ዕምት) ፤ የተቀመሰ ፤ የተጣፈጠ ። በቁሙ ፤ የጣመ ፡ የጣፈጠ ፡ ጥፍጥ ፤ ውብ ፡ መልካም ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ። መዓር ፡ ጥዑም ። ልሳን ፡ ጥዑም ። ጥዑማነ ፡ ዜና ፡ ወዝክር ። ብልዑ ፡ ወስተዩ ፡ ጥዑማተ ። ጥዕምት ፡ በቃላ ፡ (ሕዝ፫ ፡ ፫ ። ሚራ፯ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ መስ፲፱ ። ነሐ፳ ፡ ፲ ። ድጓ) ።

ጥዕመት ፤ መቅመስ ፡ መቀመስ ፤ አቀማመስ ፡ ቀመሳ ፡ ቅምሻ ። መጣም ፡ መጣፈጥ ፡ አጠፋፈጥ ፤ ጣዕም ፡ ጥፍጥንት ። ወሀበት ፡ ፍተታተ ፡ በረከት ፡ እምነ ፡ አውሎግያ ፤ ወሰበ ፡ በልዓ ፡ ኮነ ፡ ጥዕመታ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ ከመ ፡ መዓር ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።

ጣዕም ፤ (ማት) ፤ በቁሙ ፤ ጣም ፡ ጥፍጥንት ፤ ወይም ፡ መራርነትና ፡ ጥፍጥንት ፤ የመብል ፡ የመጠጥ ፡ የነገር ፡ የምስጢር ፡ ጠባዩና ፡ ቃናው ፡ ሐሳቡና ፡ ስልቱ ፤ ጉረሮና ፡ ገሮ ፡ ለይቶ ፡ የሚያውቀው ። ጉርዔ ፡ ይፈልጦ ፡ ለሖሉ ፡ ጣዕመ ፡ እክል ። ፍሬያት ፡ ዘበበ ፡ ጣዕሙ ። ሞገሰ ፡ ቃሉ ፡ ወጣዕመ ፡ ነገሩ ። አንክረ ፡ ንጉሥ ፡ እምጣዕመ ፡ ቃሉ ፡ (ሚራ፴፮ ፡ ፳፱ ። ቀሌ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ነሐ፳) ።

—፤ ጥሩ ፡ ምግብ ፤ የላመ ፡ የጣመ ፡ የሚያስጐመኝ ። ከመ ፡ ይጹም ፡ እምእሉን ፡ ጣዕማት ። ናሁ ፡ በላዕኩ ፡ ሖሎ ፡ ጣዕማተ ፡ ወኢረከብኩ ፡ ዘይጥዕም ፡ እምነ ፡ ጥዒና ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፱ ። ፊላስ ፡ ገ፳፭) ።

—፤ ተድላ ፡ ደስታ ፡ ምቾት ፤ ብዕል ፡ ሹመት ። ኢይብልዑ ፡ ለጣዕም ። ይደሉ ፡ ለሰ ፡ አሐዱ ፡ ከመ ፡ ይልበስ ፡ በጣዕመ ፡ ዘመን ። እንዘ ፡ ያአምሩ ፡ ጣዕሞ ፡ ለዓለም ፡ ወምረራ ፡ ለሞት ። መነኑ ፡ ፍትወታተ ፡ ወጣዕመ ፡ ዝ ፡ ዓለም ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ። ፳፫ ። መቃ ፡ ገ፲፱ ። ቀሌ) ።

—፤ ፍትወት ፡ እንስሳዊት ፤ የፍትወት ፡ ሥራ ፤ ፈቃደ ፡ ሥጋ ። ተሰጥሞ ፡ ውስተ ፡ ጣዕማት ፡ እንስሳውያት ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፬) ።

ተጣዐመ ፤ ተጣጣመ ፤ ተቃመሰ ።

አስተጣዐመ ፤ (ያስተጣዕም) ፤ አቃመሰ ፡ አቀማመሰ ፤ አጠፋፈጠ ፤ አስነዳዳ ። ኢናስተጣዕም ፡ ለክርሥነ ፤ አላ ፡ ናስተጣዕም ፡ ትምህርተ ፡ መንፈሳዌ ፡ (አዋል) ።

ጣፍ ፤ (ዕብ) ፤ ስመ ፡ ሕፃናት ፡ ንኡሳን ፤ ጉባኤ ፡ ሕፃናት ፤ ከቤት ፡ የሚውሉ ፤ ራሳቸውን ፡ ያልቻሉ ፡ ታናናሽና ፡ ጥቃቅን ፡ ልጅ ፡ ኹሉ ። በትግሬና ፡ በትግሪኛ ፡ ግን ፡ ጤፍ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የባሕር ፡ ጤፉንም ፡ ጤፋዊ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ጣፍጣፎ ፡ ይሉታል ፡ (ሐባበኙ) ።

ጠፍአ ፤ **አት** ፤ (**ጠፍአ ፡ ይጠፍእ ፡ ይጥፋእ ። ዐረ ፡ ጠፍአ**) ፤ መጥፋት ፡ መድለም ፤ ዕልም ፡ ድርግም ፡ ማለት ፤ መበላሸት ፡ ከንቱ ፡ መኾን ፤ የእሳት ፡ የመብራት ፡ የዐይን ፡ የብርሃን ፡ የልብ ፡ የገንዘብ ፡ የሥራ ፡ የመንገድ ። መሸሽ ፡ መኰብለል ፤ መሰወር ፡ መደበቅ ፤ ካይን ፡ መራቅ ፡ መርቀቅ ፤ መሞት ፡ መታጣት ፤ መውደም ፡ መፈታት ፤ የሰው ፡ የንስሳ ፡ ያገር ። ጠፍአ ፡ ይጠፍኡ ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፬) ።

ጠፋኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚጠፋ ፡ ጠፊ ፤ ኰብላይ ።

ጥፉእ ፤ (**ኣን ፡ ኣት ፡ ፍእት**) ፤ የጠፋ ፡ ጥፉ ፤ ብልሹ ፡ መጥፎ ፤ ደካማ ። ኢያሌዕል ፡ ገጾ ፡ ጥፉእ ፡ ኀበ ፡ እግዚእ ፡ (ተረ ፡ ቁር፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ዘዳ ፳፰ ፡ ፷፭) ።

ጥፍአት ፤ መጥፋት ፡ መታጣት ፤ ጥፋት ፡ አጠፋፍ ፤ አደጋ ፡ ሞት ፤ ምርኮ ፡ ስደት ፤ ኰብለላ ፡ ሽሽት ። እሳት ፡ ዘአልቦ ፡ ጥፍአት ። ጥፍአተ ፡ መሀይምናን ። ከመ ፡ ዝኬ ፡ ጥፍአቶሙ ፡ ለኃጥኣን ፡ በምዕር ። ጥፍአተ ፡ ልብ ። በጽሐቶሙ ፡ ጥፍአት ፡ ለኃጥኣን ፡ (ቀሌ ። መቃ ፡ ገ፳፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ። ዕን፩ ፡ ፱) ። ጢስ ፡ ነበልባል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ጥፍአት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (መሳ፳ ፡ ፵) ።

ጠፍእ ፤ (**ኣት**) ፤ በቁሙ ፤ ጠፍ ፡ ባድ ፡ ባድማ ፤ ብርሃኑ ፡ ሕዝቡ ፡ የጠፋበትና ፡ ያለቀበት ፡ ጨረቃ ፡ ሀገር ። ከጌታው ፡ የጠፋ ፡ ባሪያ ፡ ከብት ። ወራሽ ፡ የሌለው ፡ ገንዘብ ፡ ርስት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

አጥፍአ ፤ አጠፋ ፡ አስጠፋ ፤ አወደመ ፡ ጠፍ ፡ አደረገ ። ለእሳት ፡ እንተ ፡ ትነድድ ፡ ያጠፍኣ ፡ ማይ ። ከመ ፡ ኣጥፍእ ፡ እምኔሃ ፡ ሰብአ ፡ ወእንስሳ ። እብነ ፡ በረድ ፡ አጥፍአ ፡ ሖሎ ፡ ዘይሠርጽ ፡ (ሚራ፫ ፡ ፴ ። ሕዝ፲፬ ፡ ፲፱ ። ኩፋ ፡ ፵፰) ።

መጥፍኢ ፤ **እ** ፤ የሚያጠፋ ፡ አጥፊ ፤ አስጠፊ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፫) ። መጥፊያ ፡ ማጥፊያ ፤ ማስጠፊያ ፤ መሠሪያ ፡ ምክንያት ።

ምጥፋእ ፤ መጥፊያ ፡ ማጥፊያ ፡ ስፍራ ፤ የጥፋት ፡ ቦታ ።

ተጣፍአ ፤ ተጣፋ ፤ ተጠፋፋ ፤ ተጋደለ ።

ጠፈሐ ፤ **ሐት** ፤ (**ጠፍሐ ፡ ይጠፍሕ ፡ ይጥፋሕ ። ዕብ ፡ ጣፋሕ ፤ ሳፋቅ ። ዐረ ፡ ጸፈሐ ፤ ጸፈቀ**) ፤ ማጨብጨብ ፡ ኹለት ፡ እጅን ፡ መጥፋት ፤ ማማታት ፡ ማጋጨት ፡ መስበቅ ፡ ማፋጨት ፤ የደስታና ፡ የዘፈን ፡ የቍጭት ፡ የሐዘን ፤ ያገና ፡ የገባያ ፤ ለክንፍም ፡ ይኾናል ። ጠፍሑ ፡ እደዊሆሙ ፡ ላዕሌኪ ። አሉ ፡ ይጠፍሑ ፡ ወየኀብሩ ፡ ምስለ ፡ ቃለ ፡ አንዚራ ። ጥፍሑ ፡ እደዊክሙ ፡ ወየብቡ ። ጥፋሕ ፡ እዴከ ፡ በዲበ ፡ እዴከ ። ወጠፍሐ ፡ እደዊሁ ፡ ላሜኽ ፡ በእንተ ፡ ሐዘኑ ፡ ላዕለ ፡ ቃየል ። ብእሲ ፡ አብድ ፡ ይጠፍሕ ፡ እዴሁ ። መላእክት ፡ ይጠፍሑ ፡ ክነፊሆሙ ፡ (ሰቈ፪ ፡ ፲፭ ። ዓሞ፯ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፵፯ ። ሕዝ፳፩ ፡ ፲፬ ። ቀሌ ። ምሳ፲፯ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ግን፳፩) ።

—፤ ማጠፍጠፍ ፤ መጠፍጠፍ ፡ ጠፍጣፋ ፡ ማድረግ ፡ ወይም ፡ መኾን ፤ የጡብ ፡ የኰበት ። ንዑ ፡ ንጥፋሕ ፡ ግንፋለ ፡ ወናብስሎ ፡ በእሳት ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፫) ። መጋት ፤ ቤ

ጋት ፡ መስፈር ፤ በጥፊ ፡ መምታት ፡ ማጮል ። ወግዐንና ፡ ጸፍዐን ፡ ገዐተን ፡ እይ ።

ጠፋሒ ፤(ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት)፤ የሚያጨበጭብ ፡ አጨብጫቢ ፤ ጠፍጣፊ ።

ጥፍሐት ፤ ማጨብጨብ ፡ አጨባጨብ ፤ ጭብጨባ ፡ ግጭት ፤ የእጅና ፡ የክንፍ ፡ መማታት ። ወበጥፍሐተ ፡ እደዊሁ ፡ ሰከዩ ፡ ለወልዱ ፡ ወቀተሎ ። ኢመጠነ ፡ ጥፍሐተ ፡ አክናፊ ፡ አንስርት ፡ (ቀሌ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጥፍሕ ፤ (ዕብ ፡ ጦፋሕ) ፤ ጥፊ ፡ ጋት ፤ ያራት ፡ ጣት ፡ መጠን ፤ ገዐተን ፡ እይ ። እመት ፡ ወጥፍሕ ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፭ ። ፵፫ ፡ ፲፫) ። በጥፍሕ ፡ ፈንታ ፡ ስዝር ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

ጣፍያ ፤ ጣፊያ ፤ የሆድ ፡ ዕቃ ፡ መሣሪያ ፡ እንደ ፡ ጕበት ፡ ያለ ፤ ሞላላ ፡ ጠፍጣፋ ፤ ምስጢሩ ፡ ጠፍጣፍነት ፡ ነው ። የብሰ ፡ ሥጋሁ ፡ እምብዝኀ ፡ ትሕርምት ፡ እስከነ ፡ ይትሔዘብዎ ፡ ከመ ፡ ዘአልቦ ፡ ውስተ ፡ ከርሡ ፡ ልብ ፡ ወኢጣፍያ ፡ (ፊልክ ፡ ፲፯) ።

ተጣፍሐ ፤ ተጣፋ ፤ እጅ ፡ ለእጅ ፡ ተማታ ፤ ያገና ፡ የገባያ ። ሸያጭና ፡ ገዥ ፡ በዋጋ ፡ ተስማምተው ፡ ነገር ፡ ሲጨርሱ ፡ እንደ ፡ መማል ፡ እንደ ፡ መፈጣጠም ፡ ይጣፋሉ ።

አስተጣፍሐ ፤ አጣፋ ፤ አማታ ፡ አጋጨ ። ይስፍሑ ፡ ወያስተጣፍሑ ፡ እደዊሆሙ ። እንዘ ፡ ያስተጣፍሕ ፡ ክነፊሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፩ ። ገድ ፡ ተክ) ።

(ጥ) **ጥፉሕ** ፤—የተክል ፡ ስም ፤—ትፉሕ ።

ጣፌጥ ፤ (ጽር ፡ ታፌት ። ዕብ ፡ ቶፌት) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ ምድኛ ፡ የልጆች ፡ ማንደጃ ፤ የኢየሩሳሌም ፡ ቅርብና ፡ አጠገብ ፡ የገሃነም ፡ ክፍል ፤ እስራኤል ፡ ልጆቻቸውን ፡ ሞሎክ ፡ ለሚባለው ፡ ለዓሞናውያን ፡ ጣዖት ፡ ያቃጥሉበት ፡ የነበረ ። አፈየን ፡ እይ ፤ ቶፌት ፡ ማለት ፡ ከዚያ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ፪ኛ ፡ አፈታት ፡ ቶፍ ፡ ከበሮ ፡ ነውና ፤ ሕፃናቱን ፡ ካህናተ ፡ ጣዖት ፡ ሲሠዉ ፡ እናት ፡ አባት ፡ የልጆችን ፡ ጩኸት ፡ እንዳይሰሙና ፡ እንዳይራሩ ፡ እንዳይጠጠቱ ፡ ከበሮ ፡ እየመቱ ፡ የሚያረግዱበት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስሙ ፡ በቤት ፡ አንቀጽ ፡ ቶፌት ፡ ተብሏል ፤ ከበሮም ፡ ባለከበሮ ፡ ማርገጃ ፡ ከበሮ ፡ ማንጕጃ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሞሎክንና ፡ ገሃነምን ፡ እይ ፡ (፬ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲ ። ኤር፲፱ ፡ ፲፩—፲፬) ።

ጠፌል ፤ ሎት ፤ (ጠፈለ ፡ ይጠፍል ፡ ይጥፍል ። ዕብ ፡ ጣፋል) ፤ መጨመር ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ጥንድ ፡ ከዕብ ፡ ማድረግ ፤ ሥንጥቅ ፡ ወይም ፡ ኹለት ፡ እጅ ፡ ማትረፍ ፤ ያበዳሪና ፡ የነጋዴ ።

ጠፍልሕ ፤ (ብ ፡ ጠፋልሕ ፤ ሓት) ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ጥሩ ፡ ብር ፤ የብር ፡ ገንዘብ ፡ ምዝምዙ ፡ ጠገራው ፤ ወይም ፡ በንጉሥ ፡ መልክ ፡ የተሠራው ፡ ታላቁም ፡ ታናሹም ። ጠፍ ፡ ያለ ፤ ጠፍተኛ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ አርባዕቱ ፡ ምእት ፡ ጠፋልሕ ። ጠፋልሐ ፡ ብሩር ። ዲናራት ፡ ወጠፋልሓት ፡ (ዘፍ፳፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፮) ።

ጥፍንሕ ፤—ጨፋና ፡ ሸውራራ ፤—ጥንፍሕ ፡ ጥንፍ ።

ጥፉንቂስ ፤ (ጽር ፡ ቲፎኒኮስ) ፤ የባሕር ፡ ዐውሎ ፡ ብርቱ ፡ ነፋስ ፤ ማዕበል ፡ ሞገድ ፡ የሚያስነሣ ፤ ባሕር ፡ የሚደርጥ ፡ መርከብ ፡ የሚያናውጥ ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፲፬) ። አውራቂስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

(ጥ) **ጠፊር** ፤ ሮት ፤ (ጠፈረ ፡ ይጠፍር ፡ ይጠፍር) ፤ መጠፈር ፡ መማገር ፤ አጥብቆ ፡ ማሰር ፤ ጣራን ፡ ባጥን ፡ በግድግዳ ፡ ላይ ፡ መሥራት ፡ ማዋቀር ። አኮ ፡ በዕፀ ፡ ዘትሰውቆን ፡ ወትቄምሮን ፤ ወአኮ ፡ በአሕባል ፡ ዘትጠፍሮን ። ዘይጠፍር ፡ በማይ ፡ ጽርሖ ፡ (ገድ ፡ ላሊ ። መዝ ፡ ፻፫) ። መማገር ፡ ለኹሉ ፡ ይኾናል ፤ ማዋቀር ፡ ግን ፡ ለጣራ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ጠብቆ ፡ እንደ ፡ ቀተለ ፡ የሚኼድ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፤ ላልቶም ፡ እንደ ፡ ቀደሰ ፡ የሚኼድ ፡ ገረመን ፡ ጸዐለን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ ግስ ፡ አለና ፤ መንገዱንና ፡ አካኼዱን ፡ ለይተኽ ፡ ጠንቅቀኽ ፡ አስተውል ።

ጠፋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚማግር ፡ የሚያዋቅር ፡ አጥብቆ ፡ የሚያስር ፡ የሚጠፍር ። ከበሮ ፡ ጠፋሪ ፡ እንዲሉ ።

አጠፈረ ፤ **አስተጠፈረ** ፤ አስጠፈረ ፡ አስማገረ ፤ ጠፈር ፡ መዋቅር ፡ አሠራ ።

ተጠፈረ ፤ በቁሙ ። አጥፈረ ፡ ተጠፍረ ፡ ቢል ፡ ግን ፡ የቀተለ ፡ ቤት ፡ ነው ።

ጥፉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ፍርት) ፤ የተጠፈረ ፤ የተሠራ ፤ ጥፍር ። ይኄይስ ፡ ነቢር ፡ ውስተ ፡ ማእዘንት ፡ ዘኢኮነ ፡ ጥፉረ ። ወማኅደሩ ፡ በማይ ፡ ጥፉር ፡ (ምሳ፳፩ ፡ ፱ ። ቅዳ) ።

ጠፈር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ሰማይ ፡ የምድር ፡ ባጥ ። ለይኩን ፡ ጠፈር ፤ ወገብረ ፡ ጠፈረ ፡ ወሰመዮ ፡ ለውእቱ ፡ ጠፈር ፡ ሰማየ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፮ ፡ ፯ ፡ ፰) ።

—፤ የባጥ ፡ ማገር ፤ ጣራ ፡ መዋቅር ። ዕፀው ፡ ለጠፈረ ፡ ቤት ፡ ወለሠራዊት ። ዐርጉ ፡ ናሕስ ፡ ወነሡቱ ፡ ጠፈረ ። ቦኡ ፡ አራዊት ፡ ታሕተ ፡ ጠፈር ። ንበ ፡ አልቦ ፡ ጠፈር ። ውስተ ፡ ጠፈረ ፡ ጽርሕ ፡ አርያም ፡ (፪ዜና ፡ ፴፬ ፡ ፲፩ ። ሉቃ፭ ፡ ፲፱ ። ኢዮ፴፯ ፡ ፰ ። ኢሳ፳፫ ፡ ፪ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ጠፍር ፤ በቁሙ ፤ ማሰሪያ ፡ መጠፈሪያ ፡ መማገሪያ ፤ የተተለተለ ፡ ቁርበት ፡ ርጥቡ ፡ ወይም ፡ የለፋው ፤ ቅሪላ ፡ ቅራና ፡ መጫኛ ፡ ምራን ፡ መርገጥ ፡ ማነቆ ።

ጣቃ ፤ **ጣቅ** ፤ (ብ ፡ ጣቃት ። ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ ልብስ ፡ የልብስ ፡ መዳ ፡ ነደ ፤ የታጠፈ ፡ የተጠቀለለ ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ። ጭጋግ ፡ ጉም ፡ ጢስ ፤ ጥቍር ፡ ደመና ፡ ጠቀርማ ፡ የቀን ፡ ጨለማ ፡ ጥቅጥቅ ፡ ያለ ፤ እንደ ፡ ልብስ ፡ ጣቃ ፡ የሚጋርድና ፡ የሚሸፍን ። ቆባርን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፳፩ ። ዘዳ፬ ፡ ፲፩ ። ፭ ፡ ፲፱ ። ዕብ፲፪ ፡ ፲፰) ።

ጥቀ፤—እጅግ፡ ብዙ፤—ጠቂቅ፡ ጠቀ።

ጥቃ፤—ቅርብ፡ አጠገብ፤—ጠቂዕ፡ ጠቅዐ።

ጠቂብ፤ ቦት፤ (ጠቀበ፡ ይጠቅብ፡ ይጥቅብ፤ ጠቀመ። ዐረ፡ ሰቀበ፤ በሳ፡ ነደለ)፤ መጥቀም፡ መጠቃቀም፤ መስፋት፡ መደረት፤ መጣፍ፡ መለገብ፤ ያሮጌ፡ ልብስ፡ ያሮጌ፡ ጫማ። ጠቀመን፡ እይ። ነሥአ፡ ቈጽለ፡ በለስ፡ ወጠቀበ፡ ወገብረ፡ ሎቱ፡ ምራአ፡ ወከደነ፡ ኀፍረቶ። አልቦ፡ ዘይጠቅብ፡ (ኵፉ፡ ፫። ማቴ፱፡ ፲፮)።

ጠቃቢ፤ (ቢት፡ ብያን፡ ያት፤ ቀብት)፤ የሚጠቅም፡ የሚለግብ፤ ጣፊ፡ ለጣፊ፡ ድሪቶ፡ ሰፊ፤ አሮጌ፡ ጠጋኝ፤ የጨርቅ፡ ወጌሻ።

አጥቀበ፤ አስጠቀመ፡ አስለገበ፤ አስደረተ፤ ልብሱን፡ ጫማውን፡ አስጠገነ።

ተጠቅበ፤ ተሰፋ፡ ተጠቀመ፤ ተጣፈ፡ ተለገበ፤ ታደሰ፡ ተጠገነ። ከመ፡ ትትሐጸር፡ በመስቀልከ፡ ወትጠቀብ፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡ (ቅዳ፡ ዮሐ)። ምስጢሩ፡ መራቅ፡ መጠበቅ፡ ነው፤ አንዳንድ፡ መጣፍ፡ ትጠበቅ፡ ትጠቀም፡ ይላል።

ጥቁብ፤ (ባን፡ ባት፡ ቅብት)፤ የተጠቀመ፤ የተጠቃቀመ፤ ድሪቶ፡ ጥቅምቅም። ዝቅ፡ ብሉይ፡ ወሥጡጥ፡ ወጥቁብ። ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ (ኢዮ፱፡ ፬። ፊልክ፡ ፻፲፯)።

ጥቅበት፤ (ታት)፤ መጥቀም፡ መስፋት፤ መሰፋት፡ አሰፋፍ፤ ስፌት፡ ጥቅማት። በህየ፡ ተምህረ፡ ግብረ፡ እድ፡ ጽሕፈተ፡ ወጥቅበተ። ያነቅዎ፡ ጥቅበቱ፡ (ስንክ፡ ግን፲፱። ማር፪፡ ፳፩)።

ተጣቀበ፤ ተጣቀመ፡ ተጠቃቀመ፤ ተሰፋፋ።

አስተጣቀበ፤ አጣቀመ፤ አጠቃቀመ፤ የጨርቅና፡ የጨርቅ፤ ለነገርና፡ ለሰውም፡ ይኾናል።

መጥቀብት፤ (ብ፡ መጣቅብት)፤ መጥቀሚያ፡ መጠቃቀሚያ፤ የስፌት፡ መሣሪያ።

ጠቂል፤ሎት፤(ጠቀለ፡ ይጠቅል፡ ይጥቅል)፤ መጥቀል፤ በነገር፡ መንካት፡ መጕንጥ፤ ጠቅ፡ ማድረግ፡ ማሽሟጠጥ፡ ፊት፡ ለፊት፤ ወይም፡ በስተኋላ፡ ማማት፡ መንቀፍ፤ መዋሸት፡ መቅጠፍ፤ መክሰስ፡ ማሳጣት። አፍ፡ ዘይጠቅል፡ ወይሔሱ። ወጠቀለቶ፡ ቅድመ፡ እግዚእ። ሶበ፡ ጠቀለቶ፡ (ጥበ፭፡ ፲፭። ኵፉ፡ ፴፱። መጽ፡ ምስ)። ጠንቈለን፡ እይ፤ የዚህ፡ ስሯጽ፡ ነው።

ጠቃሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት፤ ቀልት)፤ የሚነካ፡ ጕናጭ፡ አሽሟጣጭ፤ ሰብቀኛ፡ ከሳሽ፡ አሳጭ፤ ቀጣፊ፡ የሰው፡ ስም፡ አጥፊ፤ ሹላፍ፡ እሾኻፍ።

መጥቍል፤ (ልት፡ ላን፡ ላት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። የሰው፡ ስም፤ ምትሀታም፡ አስማታም፤ ጠንቋይ፡ መሠሪ፤ ጋኔን፡ ጠሪ፡ ሙት፡ አናጋሪ፡ ማለት፡ ነው፡ (ነገ፡ ማር)።

ጠቅለለ፤ (ተቀ፡ ግ። ጠቀለ)፤ በቁሙ፤ ጠቀለለ፤ ጠቀላለለ፡ ጠመጠመ፤ የልብስ፡ የገመድ። ጠብለለን፡ እይ፤ ተቀጥላነቱ፡ እንደዚያ፡ ነው።

አጠቅለለ፤ አስተጠቅለለ፤ አስጠቀለለ፤ አስጠመጠመ።

ተጠቅለለ፤ ተጠቀለለ፤ ተሸበለለ።

ጥቅሉል፤ (ላን፡ ላት፡ ልልት)፤ የተጠቀለለ፤ ጥቅልል፤ መዳ፡ ጣቃ። አልባስ፡ ጥቅሉላት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫)።

ጠቂም፤ ሞት፤ (ጠቀመ፡ ይጠቅም፡ ይጥቅም። ጠቀበ)፤ መጥቀም፤ መጠገን፡ ማደስ፤ ያሮጌ። ሐነጸ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ብዙኃተ፡ ወጠቀመ፡ ወሐደሰ፡ እምኔሆሙ፡ (ስንክ፡ ሐም፳፯)።

—፤ መንደቅ፡ መገንባት፤ ማጠር፡ መቅጠር፤ ቅጥር፡ መሥራት፡ በቅጥር፡ መክበብ፤ ዙሪያውን፡ በግንብ፡ መወሰን፡ መከለል፤ የከተማ፡ የቤት፡ የቦታ፡ የመሬት። ከመ፡ ይሕንጽ፡ ውእተ፡ መካነ፡ ወይጥቅም፡ ዐጸደ። እለ፡ ያፈቅሩ፡ ሕገ፡ ይጠቅሙ፡ ሰርአሶሙ፡ ቅጽረ፡ (ኵፉ፡ ፴፪። ምሳ፳፰፡ ፬)።

—፤ በቁሙ፤ መርባት፡ መጥቀም፤ ሥራ፡ መያዝ፡ ማገልገል፤ በቍዐንና፡ ረብሐን፡ እይ።

ጠቃሚ፤(ሚት፡ ምያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ (ተረት)፤ ጠቋሚ፡ ጠቃሚ።

ተጠቅመ፤ ተጠቀመ፡ ተሠራ፤ ታጠረ፡ ተከበበ፤ ጥቅም፡ አገኘ። ከመ፡ ትጠቀብ፡ ባለው፡ ትጠቀም፡ እንዲል፡ (ቅዳ፡ ዮሐ)።

ጥቁም፤ (ማን፡ ማት፡ ቅምት)፤ የተገነባ፡ የተናሰ፤ የተቀጠረ።

ጥቅም፤ (ማት)፤ ግንብ፡ ናስ፤ የግንብ፡ ቅጥር፡ መከበቢያ፤ የደንጊያ፡ ድሪቶ፡ ጥቅምቅም፡ በኖራ፡ ፈትልነት፡ የተሰፋ፡ የተጠቀመ፤ የተሳከ፡ የተጋጠመ፤ ብርቱ፡ ሥራ። ንቃወ፡ ምዝባሬ፡ ዘጥቅመ፡ ሰናዖር፡ ያፍ። ሀገር፡ ዘንኅሰ፡ ጥቅማ። አህጕር፡ እለ፡ ቦን፡ ጥቅም። መኑ፡ ይወስደኒ፡ ሀገረ፡ ጥቅም። በከመ፡ አንኅልከ፡ ጥቅማ፡ ለኢያሪኮ፤ ከማሁ፡ አንኅል፡ ጥቅመ፡ ኀጢአትየ፡ (ቅኔ። ምሳ፳፭፡ ፳፰። ኢሳ፴፯፡ ፳። መዝ፡ ፶፱። ቅዳ)።

ጥቅም፡

ጥቅምት፤ በቁሙ፡ ስመ፡ ወርኅ፡ ካልእ፡ እመስከረም። ዘይቤው፡ የተሠራች፡ ሥር፤ ሥስጢሩ፡ ወርኅ፡ ግብር፡ ጥንተ፡ ግብር፡ ማለት፡ ነው፤ ሥነ፡ ፍጥረትን፡ ያሳያል፤ አታሚንን፡ ተመልከት። እንደ፡ ወራቱ፡ ግን፡ ሲፈቱት፤ ጽጌውን፡ መደብ፡ አድርገ፡ ፍሬ፡ ወርኅ፡ ፍሬ፡ መዋዕለ፡ ሠዊት፡ ያሰኛል። (ተረት)፤ ል

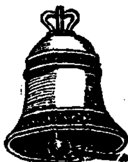
ጅን ፡ በጡት ፤ እኽልን ፡ በጥቅምት ፡ (ክልጠበቁትና ፡ ክልቈጠቡት) ።

ጠቂዕ፤ ዖት፤(ጠቅዐ ፡ ይጠቅዕ ፡ ይጥ ቃዕ ። ዕብ ፡ ታ ቃዕ)፤ መደወል ፡ ማቃጨል ፤ መም ታት ፡ ማንኳኳት ፤ የንጨት ፡ የብረት ። ማጨብጨብ ፤ እጅ ፡ መጽፋት ። መንፋት ፡ ማጋፈት ፡ እፍ ፡ እፍ ፡ ማ ለት ፤ እየነፉ ፡ ድምጥ ፡ ማሰማት ፤ የንቢልታ ፡ የዋሽንት ፡ የቱልቱላ ፡ የቀንዳ ፡ መለከት ። ትጠቅዐ ፡ መጥቅዐ ፡ ወ ይትጋብኡ ፡ ሕዝብ ። ካህናት ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይጠ ቅዕዎ ፡ ለመጥቅዕ ፡ (ግንዘ ። ዘኍ፲ ፡ ፫ ፡ ፰ ፡ ፲ ። ኢያ፯ ፡ ፰—፲፯) ።

—፤ በቁሙ ፤ መጥቃት ፡ ጠቅ ፡ ማድረግ ፤ ማጥቃት ፤ ማስጮኽ ፡ ማስለቀስ ፤ ማሸነፍ ፡ በላይ ፡ መኾን ። ለወይ ፈንና ፡ ላለሌም ፡ ይኾናል ፤ አጠቃ ፡ መታ ፡ እንዲሉ ። መጠጋት ፡ መቅረብ ፤ ቅርብ ፡ አጠገብ ፡ መኾን ፤ ለመም ታት ፡ ለመጥቃት ።

ጠቃዒ፤ መጥቅዕ፤(ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት)፤ የሚደውል ፡ የሚነፋ ፡ ጠቂ ፡ አጥቂ ።

መጥቅዕ ፤ (ብ ፡ መጣቅዕት) ፤ በቁሙ ፤ መጥቅ ፡ ድወል ፡ ቃጭል ፤ መረዋ ፡ ነጋሪት ፤ ቱልቱላ ፡ ዋሽንት ፤ እንቢልታ ፡ መለከት ። መጥቅዐሰ ፡ ተወጥነ ፡ በኖኅ ፤ ወገብረ ፡ መጥቅዐ ፡ እምዕፀወ ፡ አብኖስ ፡ ዘ ኑኁ ፡ ሠለስቱ ፡ በእመት ፡ ወግድሙ ፡ አሐዱ ፡ በእ መት ፤ ወሶበ ፡ አኀዘ ፡ ይግበር ፡ ታቦተ ፡ ይጠቅዕ ፡ ሎሙ ፡ ዙሉ ፡ ዕለተ ፡ ሠለስተ ፡ ጊዜ ። ድምፀ ፡ መጥ ቅዕ ። ቃለ ፡ መጥቅዕ ። ሰብዐቱ ፡ መላእክት ፡ እለ ፡ ያጸንዑ ፡ ሰብዐተ ፡ መጣቅዕተ ። ግበር ፡ ለከ ፡ ክል ኤተ ፡ መጣቅዕተ ፡ ዘብሩር ፡ (ቀሌ ። ዕብ፲፪ ፡ ፲፱ ። ራእ፱ ፡ ፩ ። ፰ ፡ ፯ ። ዘኍ፲ ፡ ፪) ።

መጥቅዕ ፡

—፤ በዓል ፡ የበዓል ፡ ስም ፤ የዕብራውያን ፡ ዐውዳመት ፡ ቱልቱላ ፡ መለከት ፡ የሚነፋበት ፤ በ፯ኛው ፡ ወር ፡ የጥቅ ምት ፡ ጨረቃ ፡ በምትበቅልበት ፡ ቀን ፡ የሚውል ። አታሚ ንን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ዘሌ፳፫ ፡ ፳፬) ።

አጥቅዐ ፤ አስመታ ፡ አስነፋ ፤ አስጠቃ ፡ ጋ ።

ተጠቅዐ ፤ ተመታ ፡ ተነፋ ፤ ተጠቃ ፤ ተጠጋ ።

ጥቁዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ቅዕት) ፤ የተጠቃ ፡ ጥቁ ፤ ወራዳ ።

ጥቅዐት ፤ መጠቃት ፡ መሸነፍ ፤ በታች ፡ መ ኾን ። በቁሙ ፡ ጥቃት ፤ ውርደት ።

ጥቅዕ ፤ ጥቃዕ ፤ ጥቃ ፤ አጠገብ ፤ ጕን ፡ ላይ ፤ ቅርብ ፤ የቅርብ ፡ ቅርብ ፡ ሊይዙት ፡ ሊነኩት ፡ ወ ይም ፡ በጨበጣ ፡ ሊመቱት ፡ ሊወጉት ፡ የሚቻል ። ዳርቻ ። ጠረፍ ፤ ወሰን ፡ ደንበር ፤ ጎር ፡ ጎረቤት ፤ የቦታ ። አብ ፡ ጥቅዖም ፡ (ትግሪኛ) ። ጥቃሆሙ ። ጥቃ ፡ ማያት ። ጥቃ ፡ ጽህርት ፡ ዘሥጋ ። ማይ ፡ ዘጥቃ ፡ ባሕር ። በ ጥቃ ፡ ኵሎሙ ። በጥቃ ፡ ፍኖት ፤ ላይ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፲፬ ። ዘፀ፲፩ ፡ ፳፯ ። ፲፯ ፡ ፫ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፻፵ ። አፈ ፡ ድ፬) ።

ጠቂቅ ፤ ቆት ፤ (ጠቀ ፤ ጠቀቀ ፡ ይጡ ቅቅ ፡ ይጥቅቅ ። ደቀ ፤ ደግደገ) ፤ መጠቀን ፡ ማነስ ፤ ጥቃቅን ፡ ታናናሽ ፡ መኾን ፤ ተፈጭቶ ፡ ደቆ ፡ ተሰ ባብሮ ፡ ወይም ፡ ተቈርሶ ፡ ተፈርፍሮ ። መቈጠብ ፡ መን ፈግ ፡ ጩቅ ፡ መኾን ፤ ቈርጠ ፡ በጥሶ ፡ ቈንጥሮ ፡ አሳንሶ ፡ መስጠት ። ጢቆ ፡ ጥቂት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ጢቆ ፡ ጋልኛ ፡ ነው ። አደሬ ፡ ጢቆ ፡ እንዲሉ ። መብ ዛት ፡ መፈድፈድ ፤ እጅግ ፡ መኾን ፤ በመሰበርና ፡ በመድ ቀቅ ፡ በመፈለጥና ፡ በመቈረጥ ፤ እንደ ፡ ሸክላ ፡ እንደ ፡ ግንድ ። ተባረከ ፡ ዳግን ፡ ወኮነ ፡ ምእተ ፤ እስመ ፡ ቢ ዝኀ ፡ ወመልአ ፡ መሬተ ፡ (ቅኔ) ። የምስጢር ፡ ጥቅስ ፡ ነው ።

ጥቀት ፤ መብዛት ፤ ብዙነት ። ማነስ ፤ ጥቂት ነት ፤ የቍጥር ፡ የመጠን ። መንፈግ ፡ መቤስ ፤ ንፍገት ፡ ጩ ቅነት ። በጥቀት ፡ መብልዐ ፡ ወሀብኩ ፡ (መጽ ፡ ኑዛ) ።

ጥቅ ፤ እጅግ ፤ ብዙ ፡ ዐያሌ ፤ ጥቃቅንነቱ ፡ እን ዳሸዋ ፡ እንደ ፡ ጤፍ ፡ ቅንጣት ፡ እንዳፈርና ፡ እንደ ፡ ዱ ቄት ፡ ያለ ፤ የብዛቱ ፡ መጠን ፡ በስፍር ፡ በሚዛን ፡ ክል ኾነ ፡ በቍጥር ፡ ሊታወቅ ፡ የማይቻል ፡ የማይቈጠር ።

ጥቀ ፤ (ንኡስ ፡ አገባብ) ፤ እጅግ ፤ ብዙ ፡ እምብዛ ፤ ለካ ፡ ፈጽሞ ፤ ይልቅ ፡ በጣም ፤ እንኳን ። ተ ምዐ ፡ ጥቀ ። ጥቀ ፡ ተሰብሐ ፡ ስምከ ። ጥቀ ፡ ሠኒ ይኪ ፡ ወጥቀ ፡ አደምኪ ። ገቢረ ፡ ጽድቅ ፡ ሥሙር ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ጥቀ ፡ እምዘቢሐ ፡ መሥዋዕት ። ማየ ፡ ጥቀ ፡ ኢያስተይከ ፡ ለጽሙእ ። መላእክት ፡ ጥቀ ፡ ስሕቱ ፡ በሰማይ ፡ (ማቴ፪ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፰ ። ማሕ፯ ፡ ፯ ። ምሳ፲፮ ፡ ፭ ። ኢዮ፳፪ ፡ ፯ ። ደራሲ) ። (ዕር፳ ፡ ቍ፺፯) ።

ጠቂር ፤ ሮት ፤ (ጠቀረ ፡ ይጠቅር ፡ ይ ጥቅር ። ደመነ ፤ ጸልመ) ፤ መጥቀር ፡ መጥቈር ፤ ጠቀራ ፡ መኾን ፤ ጥቀርሻ ፡ መምሰል ፤ የጣራ ፡ የፊት ፡ የደ መናት ።

ጠቀር ፤ በቁሙ ፤ ጠቀራ ። ጥቀርሻ ፤ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ ጥላት ፤ የጢስ ፡ ስልባቦት ፡ በማድ ፡ ቤት ፡ ጣራ ፡ በማሩም ፡ በንጨቱም ፡ የሚገኝ ። ማሩም ፡ ጠቀራ ፡ ጠ ገብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ጠቀራ ፡ ይባላል ። (ተረት) ፤ ያፈና ፡ በሬ ፡ ጠቀራ ፡ ይመዛል ። ረገዝዎ ፡ በኲናት ፡ ጸሊም ፤ ጠቀራ ፡ ጠገብ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ጠቂስ ፤ ሶት ፤ (ጠቀሰ ፡ ይጠቅስ ፡ ይ ጥቅስ ። ሱር ፡ ትክስ ። ዕብ ፡ ጣቈስ ፤ ሰደረ) ፤ መጥቀስ ፤ ማመልከት ፤ ባይን ፡ በጅ ፡ በቃል ፤ የሰው ፡ የወጥ ፡ የነገር ፡ (ምሳ፮ ፡ ፲፪) ። መኰስተር ፡ መተርከስ ፤ የመብራት ፡ የቀንዲል ። መብራቱን ፡ ጥቅሰው ፡ እንዲሉ ።

ጥቅስ፤ (ሳት)፤ ጥቅሻ፤ ምልክት ። ባይን ፡ ጥቅሻ፤ በክንፈር ፡ ንክሻ ፡ እንዲሉ ። በቁሙ ፡ የመጽሐፍ ፡ ቃል፤ ዐጭር ፡ ቍርጭኝ ፡ ንባብ፤ ምሳሌ ፡ መስል ፡ ማስረጃ ፡ ምስክር ፡ የሚኾን ። ጕመን ፡ ጥቅስ፤ ዐልጫ ፡ ጥቅስ ፡ እንዲሉ ። ዘመረንና ፡ ቀጸበን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ጥር፤—በቁሙ ፡ ጠር፤—ጠይሮ ፡ ጠየረ ።

ጠሪአ፤ አት፤ (ጠርአ ፡ ይጠርእ ፡ ይጥራእ ። ጸርሐ)፤ መጥራት ፡ መጮኽ፤ አቤት ፡ አቤት ፡ ማለት፤ ቡታ ፡ መስደድ ። ኢይኬልሕ ፡ ወኢይጠርእ ። እንዘ ፡ ይጠርኡ ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፪ ። ግብ፳፭ ፡ ፲፩) ።

ጠራኢ፤ ጠሪ ፡ ጪኺ፤ ቡታ ፡ ሰዳጅ ።

ጥራእ፤ ጥርእ፤ ጥሪ ፡ ጩኸት፤ ቡታ ፡ እሪታ ። ጥራአ ፡ ቃል ፡ መፍርህ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ጥሬቡኖስ፤ (ብ ፡ ጠርባናት ። ሮማይ ፡ ትሪቡኑስ)፤ የሹመት ፡ የማዕርግ ፡ ስም፤ ደጅ ፡ አዝማች ፡ ራስ ፡ ቢቶደድ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ያለ ። ፈነውዎ ፡ ለክቡር ፡ ጥሬቡኖስ ። ተፈነዉ ፡ ጠርባናት ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፬ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጠርቤንቶስ፤ (ጽር ፡ ቴሬቢንቶስ)፤ የንጨት ፡ ስም ፡ ቡጥም፤ መልካም ፡ ሽታና ፡ ብዙ ፡ ቅጠል ፡ ደም ፡ ወተት ፡ ያለው፤ ቅጠሉና ፡ ፍሬው ፡ ታናናሽ፤ ቍንድ ፡ በርበሬ ፡ የሚመስል ፡ (ኢሳ፮ ፡ ፴ ። ፮ ፡ ፲፪ ። ኩፋ ፡ ፲፫ ። ኢያ፳፬ ፡ ፳፮) ።

ጠራው፤ ትርያ፤ ጉቡኣን ፡ ከዋክብት ፡ እንደን ስድስቶ ፡ ያሉ፤ ባንድነት ፡ ተጻፍቀው ፡ ተሰናስለው ፡ አበባ ፡ መስለው ፡ የሚታዩ ። ኮከብ ፡ ጠራው ፡ (ሰንክ ፡ መስ፲፩) ። ስመ ፡ ሀገር፤ ከዋክብት ፡ የሚመለኩበት ፡ ሥዕላቸው ፡ ምስላቸው ፡ ያለበት፤ የኮከብ ፡ ቈጣሮች ፡ አገር ። ሀገረ ፡ ጠራው ፡ (ስንክ) ። ትርያን ፡ እይ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ።

ጠሪዝ፤ ዘት፤ (ጠረዘ ፡ ይጠርዝ ፡ ይጥርዝ ። ዐረ ፡ ጠሪዘ ። ዕብ ፡ ጣራዝ፤ ጣራስ)፤ መጠረዝ ፡ መጥለፍ፤ መዘምዘም፤ ፈትልን ፡ በመርፌ ፡ ማቈላለፍ፤ በልብስ ፡ ላይ ፡ ዛፍና ፡ ሐረግ ፡ መሣል፤ ልብስን ፡ በስፌት ፡ በሐር ፡ ማስጌጥ ፡ ማንቈጥቈጥ ፡ ስራ ፡ ማስመሰል፤ ረቀመን ፡ እይ ።

ጠራዚ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት)፤ የሚጠርዝ ፡ ጠራዥ፤ ጠላፊ ፡ ጥልፍ ፡ ሰፊ ።

ጥራዝ፤ (ዛት)፤ ግብረ ፡ መርፌ፤ ጥልፍ ፡ ዝምዝማት ፡ ቍልፍልፍ ፡ ስፌት፤ በልብስ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ ርሱን ፡ ራሱን ፡ ፈትሉን ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ወንፊት ፡ ሐረግ ፡ አበባ ፡ ዛላ ፡ ዘለላ ፡ እያስመሰሉ ፡ የሚጠልፉትና ፡ የሚታቱት ። የመጽሐፍ ፡ ስፌት ፡ ቶታን፤ ሥራው ፡ የጥልፍ ፡ ሐረግ ፡ የሚመስል፤ ዥማቱና ፡ ሚሩ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ የተጣለፈ ፡ የተቈላለፈ ። በቁሙ፤ የመጽሐፍ ፡ ነደ፤ ብራናው ፡ ወይም ፡ ወረቀቱ ፡ ካራትና ፡ ካምስት ፡ በመታጠፍ ፡ ሉሑ ፡ ቅጠሉ ፡ ፰ ፡ ፲፤ ገጹ ፡ ፲፮ ፡ ወይም ፡ ፳ ፡ ኹኖ ፡ ባንድነት ፡ የሚያዝ ፡ የሚሰፋና ፡ የሚጠረዝ ። ስሙን ፡ ከስፌቱ ፡ ከቶታኑና ፡ ከዥማቱ ፡ ወሰዲል ። ወምስሌሃ ፡ አሐዱ ፡ ጥራዝ ፡ እመጽሐፈ ፡ መልእክቱ ፡ ለጳውሎስ፤ ወተቤሎ ፡ ተማየጥ ፡ እምኔየ፤ ወነሥኣ ፡ ለይእቲ ፡ ጥራዝ ። ሠለስቱ ፡ ጥራዛት ፡ ካልኣን ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፫) ።

ጠርዝ፤ በቁሙ፤ የልብስ ፡ ዳርቻ ፡ ዝሓው ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ ጥራዝና ፡ ጥልፍ ፡ የሚመስል ፡ (ዐማርኛ) ።

ጠርዘዘ፤ (ተቀ ፡ ግ)፤ አንጠረዘዘ፤ የፊት ፡ የሆድ ።

ተጠርዘዘ፤ ተንጠረዘዘ፤ ጠርዛዛ ፡ ኾነ ።

ጥርዙዝ፤ የተንጠረዘዘ፤ እንጥርዝ፤ ፊተ ፡ ክባድ፤ ርጉዝ፤ ጋን ፡ ሆድ ፡ (ዐማርኛ) ።

ጥሬዝቢጤር፤—ከህን ፡ ቄስ፤—ጥሬዝ ፡ ጥ ።

ጠርይ፤ (ዮት፤ ጠርየ፤ ጠረየ ፡ ይጠሪ ፡ ይጥሪ ። ጸርየ)፤ መጠረት፤ ጥሪት ፡ ማጥራት፤ ገንዘብ ፡ ማግኘት ፡ መሰብሰብ፤ የሌላውን ፡ ጥሪት ፡ መዋጀት ፡ መግዛት ፡ መውረስ፤ ጥሩ ፡ ገንዘብ ፡ ማድረግ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአመረ ፡ ፈንታ ፡ አእመረ ፡ እንዲል፤ በጠረየም ፡ ፈንታ ፡ አጥረየ ፡ ይላል፤ ስሕተት ፡ ነው ። ንዋይ ፡ ዘአጥረየ ። አጥረይኩ ፡ ሠናየ ፡ ጥሪተ ። ኅሩያንየ ፡ እለ ፡ አጥረይኩ ። እንተ ፡ አጥረያ ፡ በደሙ ። ልብነ ፡ እምከመ ፡ አጥረየ ፡ ክንፈ ፡ ወርሐቀ ፡ እምግብራተ ፡ ለም ። ንጽሐቅ ፡ ለአጥርዮተ ፡ ዝንቱ ፡ (ኢዮ፳ ፡ ፳፱ ። ሚራ፵፩ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፳፩ ። ግብ፳ ፡ ፳፩ ። አፈ ፡ ተ፳፪ ። ፴፬) ። ጥሬ ፡ መኾን፤ አለመብሰል፤ የምግብ ።

ጠራዪ፤ መጥረዪ፤ መጥሪ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት)፤ ገዥ ፡ ወራሽ፤ ጥሪታም ፡ ባለጥሪት ።

አጥረየ፤ ጥሪት ፡ አስገዛ፤ አሷጀ ፡ ገንዘብ ፡ አስደረገ ።

ተጠርየ፤ ተገዛ ፡ ተዋጀ፤ ተገኘ ፡ ተሰጠ፤ ጥሩ ፡ ገንዘብ ፡ ኾነ ። አንተ ፡ ኀለይከ ፡ ከመ ፡ ጸጋ ፡ እግዚ ፡ ትጠረይ ፡ በብሩር ። ንዋይ ፡ ዘይጠረይ ፡ እምግብር ። ሃይማኖት ፡ እንተ ፡ ትጠረይ ፡ እምተምህሮ ። ትሩፋት ፡ እንተ ፡ እምኔሃ ፡ ትጠረይ ፡ ንጽሐ ፡ ልብ ። ጸጋ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እንተ ፡ ትጠረይ ፡ በጥምቀት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፬ ። ማር ፡ ይሥ ። ፊልክ ፡ ፬ ፡ ፳) ።

ጥሩይ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሪት)፤ የተገዛ ፡ ግዝ፤ ውጁ ፡ ውርስ ።

ጥሪት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ጥሩ ፡ ገንዘብ፤ ብዕል ፡ ሀብት፤ ብዙ ፡ ክብት፤ ቋም ፡ መንጋ ፡ የሚንጋጋ ። ሑር ፡ ወሢጥ ፡ ጥሪተከ ፡ ወሀብ ፡ ለምስኪናን፤ ወሖረ ፡ ትኩዘ፤ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ጥሪቱ ። አጥርዮ ፡ ጥሪታት ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፳፩ ፡ ፳፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፬) ።

መጥሪት ፤ (ብ ፡ መጥርያት ፡ ታት) ፤ ጥሪት ፡ ማጥሪያ ፤ ዕቃ ፡ መሣሪያ ፤ ወፍጮ ፡ መኪና ፤ ወይም ፡ የሚከራይ ፡ ገመል ፡ አህያ ፡ ፈረስ ፡ በቅሎ ፡ ባሪያ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በእንተ ፡ አንስቲያሆሙ ፡ ወውሉዶሙ ፡ ወመጥርያታቲሆሙ ፡ ወኪነታቲሆሙ ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ።

ጥራይ ፤ (ያን) ፤ ጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ፍራጣ ፤ ሩብ ፡ አላድ ፡ ቤሳ ፡ መሐልቅ ፤ ጥሬ ፡ ብር ፡ ጥሬ ፡ ወርቅ ። ወአልብክሙ ፡ ጥራያኒሆሙ ፡ (ሔኖ፲፱ ፡ ፯) ።

ጥራይ ፤ (ዕብ ፡ ጣሪይ ። ዐረ ፡ ጠሪይ) ፤ ጥሬ ፤ ያልበሰለ ፡ እሳት ፡ ያልነካው ።

ጥራዩ ፤ ጥሬውን ፡ በጥሬው ፡ ሳይበስል ፤ ወይም ፡ ብቻውን ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፵፱) ። ኮኑ ፡ ይበልዑ ፡ ኅጠተ ፡ ሥርናይ ፡ ጥራዮ ። የሐምል ፡ ሐምለ ፡ ገዳም ፡ ወይበልዕ ፡ ጥራዮ ፡ እምኔሁ ፡ (ዮሴፍ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ጥሬ ፤ በቁሙ ፤ ያልበሰለ ፡ ቅንጣት ፡ ፍሬ ፤ ያልተፈታ ፡ ቋንቋ ፡ በዚያው ፡ በበቀለበት ፡ የሚነገር ። ሃሌ ፡ ሉያ ፡ ኦደናይ ፡ ኤሎሄ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ከዘር ፡ ከአንቀጽ ፡ የሚወጣ ፡ ፍሬ ፡ ቃል ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፤ ያውም ፡ ዘመድና ፡ ባዕድ ፡ የሚባል ። ዘመደንና ፡ በዐደን ፡ ተመልከት ።

ጠሪቅ ፤ ቆት ፤ (ጠረቀ ፡ ይጠርቅ ፡ ይጥርቅ ። ዕብ ፡ ጣራቅ ፤ መታ) ፤ መጠረቅ ፡ መጠርነቅ ፤ መጠርቄሽ ፡ መብሳት ፡ መንደል ፤ አጣብቆ ፡ መውጋት ፡ መቸንከር ፤ መለበጥ ፡ ማስጌጥ ። መጠርቀቅ ፡ ማስጨነቅ ፤ ማነቅ ፡ መፈጥረቅ ፤ አጥብቆ ፡ አጣብቆ ፡ መያዝ ፤ የሰው ፡ የንስሳ ፤ እስኪቱን ፡ ሲያሹት ፡ ሲያኰላሹት ፤ ሌባም ፡ ቢኾን ፡ እውነት ፡ እስኪያወጣ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ መቅዘን ፡ ይሉታል ፤ ይኸውም ፡ ወይፈን ፡ ሲቀጠቀጥ ፡ በግድ ፡ የሚቀዝን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። መጠርቃት ፡ ማገገም ፤ በመብል ፡ መታደስ ፡ ማፈርጠም ፤ ከተኰላሹና ፡ ከተቀጠቀጡ ፡ በኋላ ። በዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ ጠሪቅ ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ መንገድ ፡ ጐዳና ፡ ጥርጊያ ፡ ይኾናል ።

ጠራቂ ፤ በቁሙ ፤ የሚጠርቅ ፡ የሚጠረንቅ ። (ተረት) ፤ ነገር ፡ ባዋቂ ፤ ብረት ፡ በጠራቂ ።

አጥረቀ ፤ አስጠረቀ ፤ አስመታ ፡ አስቀጠቀጠ ፤ እስኪቀዝን ፡ ድረስ ።

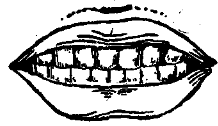
አጥራቂ ፤ የሚያስሞክት ፤ የሚያስነጋ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጡርቂያም ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ቅዘናም ፡ ይሉታል ፤ ፍችው ፡ አይደለም ።

ተጠርቀ ፤ ተጠረቀ ፤ ተቀጠቀጠ ፡ ተኰላሸ ።

ጥሩቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ርቅት) ፤ የተጠረቀ ፡ ጥርቅ ፤ የተስነጋ ፡ ፍሬው ፡ የወጣ ፤ ኰልሹ ፡ ስንጋ ፡ ቅጥቅጥ ። ዘምቱር ፡ ወዘጥሩቅ ፡ ኢታቅርቡ ፡ ለእግዚ ፡ (ዘሌ፳፪ ፡ ፳፬) ። ወዘጥሩቅ ፡ ባለው ፡ ወዘአጥራቂ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ጠሪስ ፤ ሶት ፤ (ጠርሰ ፤ ጠረሰ ፡ ይጠርስ ፡ ይጥርስ ። ዕብ ፡ ጣሬሽ) ፤ መጠርሰም ፤ መስበር ፤ መሠንጠቅ ፡ መፍለጥ ፤ መምታት ፡ መቀጥቀጥ ፡ ለማድቀቅ ፤ የደንጊያ ፡ የገል ፤ ወይም ፡ የመብል ፤ መጨረስ ፤ መጨራረስ ፡ መፈጸም ፤ የሥራ ። ጥርስ ፡ ማውጣት ፡ ማብቀል ፤ የሕፃን ። (ተረት) ፤ እኔ ፡ እበላው ፡ ሳጣ ፡ ልጄ ፡ ጥርስ ፡ አወጣ ። መጥረስ ፡ መደንዝ ፤ ወይም ፡ ጥርሳም ፡ ገጣጣ ፡ መኾን ። ፀርስን ፡ እይ ።

ጥርስ ፤ (ብ ፡ ጥረስ ፤ አጥራስ) ፤ በቁሙ ፤ መንጋጋ ፡ ክራንቻ ። ወሰእመ ፡ ሰበረ ፡ ጥርሰ ፡ ወስነ ። አንገፍክዎሙ ፡ እማእከለ ፡ ጥረሲሆሙ ፡ ዘመሠጡ ። ጥረሲሆሙ ፡ ለአናብስት ። ስነነ ፡ መጥባሕት ፡ ቦቱ ፡ ወጥረሲሁ ፡ መከርከር ። መሊኅ ፡ አጥራስ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፳፯ ። ኢዮ፳፱ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፶፯ ። ምሳ፳፬ ፡ ፴፯ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

ጥረስ ፡

ጠረጴዛ ፤ (ዛት ። ጽር ፡ ትራፔዛ) ፤ ስደቃ ፡ ገበታ ፤ አራት ፡ እግር ፡ ያለው ፡ ማናቸውም ። ምሧዕ ፡ መንበረ ፡ ታቦት ፡ ከንርከኑ ፡ ከናጐበሩ ፤ መቅደስ ፡ ቅድስተ ፡ ቅዱሳን ። ኢይትወከፍዎሙ ፡ ውስተ ፡ ቅድስት ፡ ጠረጴዛ ። ኢይደልዎሙ ፡ ይባኡ ፡ ውስተ ፡ ቅድስት ፡ ጠረጴዛ ፡ ወምሥዋዒሁ ፡ ለእግዚ ። ጠረጴዛት ፡ ዘምስጢር ። ሰላም ፡ ለታእድራ ፡ ዘሐነጸት ፡ ጠረጴዛ ። አሪታዊት ፡ ጠረጴዛ ፡ (ቀሌ ። አርጋ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ መጋ፲፩ ። ታኅ፫) ።

ጠስ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ የፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ መዠመሪያ ፡ ክፍል ፤ ካራት ፡ አንዱ ። ጠስ ፡ መክ ፡ መግ ፡ መጅ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

ጠስይ ፤ ዮት ፤ (ጠሰየ ፡ ይጠሲ ፡ ይጠሲ ። ዕብ ፡ ጣሽጤሽ) ፤ ማጥፋት ፡ መደምሰስ ፤ መፋቅ ፡ መሠረዝ ፤ የጥፈት ። መጣስ ፡ መጠምሰስ ፤ ማስተኛት ፡ መለጠስ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ማጥፋት ፡ ነው ። ቤቱ ፡ የጠፈረ ፡ ነው ፤ እንደ ፡ ቀተለም ፡ ይኼዳል ። ኅድገኒ ፡ እጥስዮሙ ። እኪይዖሙ ፡ ወእጠስዮሙ ። ጠስየኒ ፡ ምስሌሆሙ ። አነ ፡ ጠሰይክዎሙ ፡ በመፀትየ ። ተሀበኒ ፡ መድኀኒተ ፤ ደዌ ፡ ኀጢአት ፡ ዘይጠሲ ፡ (ዘፀ፴፪ ፡ ፲ ። ፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፵፫ ። ክብ ፡ ነገ፱ ። መቃ ፡ ገ፯ ። ስንክ ፡ መስ፳፪) ። መስፈር ፡ መለካት ፡ ልክ ፡ ማድረግ ፡ ሳይተርፍም ፡ ሳይጐድልም ፡ የርጥብ ፡ የደረቅ ። ጣሳ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ማርጀት ፡ ማፍጀት ፤ መጠስጠስ ፡ የድሜን ፡ ልክ ፡ ማድረስ ።

ጠሳዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚያጠፋ ፡ አጥፊ ፤ ጣሽ ፡ ጠምሳሽ ።

ተጠስየ ፤ ጠፋ ፡ ተደመሰሰ ፤ ተፋቀ ፡ ተጣሰ ። ተመስወ ፡ ልቦሙ ፡ ወተጠስየ ፤ ወኀጥኡ ፡ ዘይኄልዩ ፤ ጠፋ ፡ (ኢያ፭ ፡ ፩) ።

ጥሱይ፤(ያን፡ያት፡ሲ.ት)፤የጠፋ፡የተጣሰ።

ጥስየት፤መጥፋት፤ጥፋት፡አጠፋፍ፤ጥሶሽ፡አጣጣስ።

ጥስን፤ጠስኝ፤የደጋ፡ቅጠል፤ከድልኽ፡ቅመም፡የሚገባ።

ጤት፤—ስመ፡ፊደል፤—ጠይት።

የ

የ፤፲ኛ፡ፊደል፡በግእዝ፡አልፍ፡ቤት፡በአበገደ፤ስሙ፡የማን፤ቍጥሩ፡ዐሥር፤አኃዝ፡ሲኾን፡የ፡ዐሠርት፡ቱ፡ይባላል።

የ፤የአካል፡ዝርዝር፤አን፡ለሚል፡ብቻ። **ለልየ፤ኪ.ያየ፤ ዚ.ኣየ፤ ነፍስየ።**

የ፤ሥርወ፡ትንቢት፤የካልኣይ፡አንቀጽ፡መነሻ፡ለሦስት፡ስራዊት፤ለሩቅ፡ለሩቆች፡ወንዶችና፡ሴቶች። ግእዙ፡ብቻ፡ስለ፡ተነገረ፡ራብዑና፡ሳድሱ፡አይቀሩም። ይህም፡ **ፆቀ፡(ፆቁ፡ፆቃ)፡የዐውቅ፡(ቁ፡ቃ)፡ይዑቅ።አፆቀ፡(ቁ፡ቃ)፡ያዐውቅ፡ያዑቅ፡** እያለ፡ሌላውን፡ኹሉ፡ያሳያል። የትንቢት፡አሥራው፡፬፡ብቻ፡ናቸው፤የ፡ተ፡አ፡ነ።

ዩ፤የቅጽል፡ምእላድ፤ወይም፡የስም፡አርቲክል፤በሴት፡አንቀጽ፡ለሚነገር፡ቃል። ሐዳስዩ፡ድንግልዩ፡ብሊትዩ፡ዕቤርዩ፡እያለ፡ይህን፡በመሰለ፡ይገባል። ሲፈታም፡ዐዲሷ፡ዐዲሲቱ፤ባልቴቷ፡ባልቴቲቱ፡ያሰኛል። **ይዌድስዋ፡መላእክት፡ለማርያም፡በውስተ፡ውሳጤ፡መንጦላዕት፡ወይብልዋ፡በሓኪ፡ማርያም፡ሐዳስዩ፡ጣዕዋ፡(ሳታት)።**

ዪ—ዬ፤የማልስና፡የኃምስ፡ሥረዮች፤ዪ፡የማልስ፡ዬ፡የኃምስ። የማልስ፡የኃምስ፡ድምፅ፡ኹሉ፡ከዪና፡ከዬ፡ወጥቷል፤ቅጥላቸውም፡ኢ፡ኤ፡የዪና፡የዬ፡ምልክት፡ነው። ፊደል፡ኹሉ፡አለየ፡መሪነት፡ማልስና፡ኃምስ፡አይኾንም።

ዪ—ይ፤የጥሬና፡የስም፡ምእላድ፤ወገናዊ፡ቅጽል፡የ፡ኛ። ዊና፡ይን፡ተመልከት።

ያ፤የጥሬና፡የስም፡ምእላድ፤ፍችው፡ኛ፡የ። **ኬንያ፡ሐዋርያ**፤ብልኀተኛ፡መንገደኛ። **ኢትዮጵያ፡እስክንድርያ**፤የኢትዮጲስ፡የእስክንድር፡አገር፤ወይም፡ኢትዮጳዪት፡እስክንድራዪት፡ያሰኛል፤ይኸውም፡በተጸውዖ፡ስም፡ሲገባ፡ነው።

ያ፤አብገር፡ምእላድ፤ክንና፡ክት፡እየተደረበ፡በማልስ፡ቅጽል፡በማልስ፡መስም፡ይገባል። **ቀታሊ.ልያን፡ያት፤መምለኪ.፡ክያን፡ያት።** ብዙዎቹን፡ወንዶችና፡ሴቶች፡በሚያስተባብር፡በመድበል፡ቅጽል፡ግን፡ተውጠ፡ተጕርዶ፡ይቀራል። **ቀተልት**፤መምለክት።

ዮ፤ቃለ፡ብካይ፡ወሰቈቃው፤በቁሙ፤ዮ፡ወዮ፡ወየው፤ይብላኝ። **ብክይዎ፡ወላሕውዎ፡እለ፡ታፈቅርዎ፤ዮ፡ዮ፡ዮ፡ዐማኑኤል፡አምላክነ፡(ቅዳ፡አፈ)።**

ዮ፤ቃለ፡ትፍሥሕት፡ወአንክሮ፤ዕሦ፡ዕሠይ፡ኢዮሃ፤እንሆ። **ዮ፡መስቀል፡ጸገየ።ዮ፡ዮ፡ዮ፡መንክር፤** እንሆ፡ድንቅ፡(ድጓ)።(ዕርኟ፡ቍ፺፬)።

ይ—ዩ፤የቅጽል፡ምእላድ፤እንደ፡ዊ፡በጥሬና፡በስም፡እየገባ፡ወገን፡የሚያሳይ። **ቅድም፡ቀዳማይ—ዩ፤(ዩት፡ይያን፡ያት)**፤ፊተኛ፤የፊት። **ፊደታይ**፤የወንበደች፡ወገን፤ቀማኛ። **ላዕላይ፡ታሕታይ**፤ላይኛ፡ታችኛ፤የላይ፡የታች፤በላይ፡በታች፡ያለ። **ግብጻይ፡ግብጻዩ**፤የግብጽ፡ሰው። **ቀርናይ—ዩ**፤ቀንደኛ፡ቀንዳም፡ባለቀንድ፤የቀንድ፡ከብት፡ተዋጊ፡እያሰኘ፡እንደ፡ሙሻዘር፡እንደ፡ማልስ፡ቅጽል፡በሚያምርለት፡ስልት፡ይፈታል። ምክንያቱም፡ዊና፡ዩ፡ማልሶች፡ስለ፡ኾኑ፡ነው፤በዪ፡ፈንታ፡ግን፡ይ፡መጣፉ፡ስለ፡ተለመደ፡ነው፡እንጂ፡የሚገባው፡ኹኖ፡አይደለም፤ማልስና፡ሳድስ፡ምን፡ገጥሞት። ባማርኛ፡ግን፡ሳድሱን፡ሲጣኑት፡ድምጡ፡እንደ፡ማልስ፡ስለ፡ኾነ፡ማልስና፡ሳድስ፡ይዋረሳሉ፤ስጪ፡ገዢ፤ስጭ፡ገዥ፤የመሰለው፡ኹሉ፤የዊን፡ፍች፡እይ።

ዮ፤(ያ፡ዮሙ፡ዮን)፤ድርብ፡ዝርዝር፤የገቢር፡ዐጸፋ፡ባራት፡ስራዊት፡በሩቅ፡በሩቆች፡የሚነገር። ኪያሁ፡(ሃ፡ሆሙ፡ሆን)፡በማለት፡ፈንታ፤እየገባ፤ያን፡ያንን፡ርሱን፡ያሰኛል። **ሀበኒዮ፡እምውእቱ፡ማይ። ከመ፡የሀበኒያ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ። ወሊተ፡ወሀብከኒዮሙ። አልቦ፡ዘየሀይደኒዮን፤እስመ፡አቡየ፡ዘወሀበኒዮን፡ውእቱ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡** (ዮሐ፬፡፲፭። ራእ፲፡፱። ዮሐ፲፯፡፮። ፲፡፳፰፡፳፱)።

ይእዜ፤(ይእቲ፡ጊዜ)፤አኹን፡በዚች፡ሰዓት፤ዛሬ፡ዘንድሮ። አኹን፡ማለት፡ቅጽበት፡ደቂቃ፡ሳይቀር፡የጊዜን፡መቅረብና፡ማጠር፤ያሉበትን፡ክፍል፡ያሳያል። **ይእዜ፡ትስዕሮ፡ለገብርከ። ይእዜኒ፡ወዘልፈኒ። እምእስየ፡እስከ፡ይእዜ። እምይእዜ፡ወእስከ፡ለዓለም፡**(ሉቃ፪፡፳፱። ይሁ፡፳፭። መዝ፡፩። ኤፍ፡፭)። አንዳንድ፡ጊዜም፡በእንክ፡ዘይቤ፡ይፈታል፤ዮምን፡ተመልከት፤የዚህ፡መንቲያ፡ነው።

ይእቲ፤—ያት፡ርሷ፤ነች፡ናት፤—ውእቱ ።

ይቤ፤(በዪል፤ሎት፤ቤለ፡ይበይል፡ይቢል።አው፡ቤለ፡ይቤ፡ይበል)፤ የቤለ፡ ክልኣይ፤ትንቢት፡አንቀጽ ። ፍችው፤ ይል፤ ይላል፤ ይል፡ ነበር ። የቤለ፡ ትንቢቶች፡ ክልኣዮቹ፡ ይቤና፡ ይበይል፡ ኹለት፡ እንደ፡ ኾኑ፡ አስተውል ። መምህራን፡ ግን፡ በቤለ፡ ፈንታ፡ ይቤን፡ ከብህለ፡ ደርበው፡ ቀዳማይ፡ አንቀጽ፡ ያደርጉታል፤ ፪ኛም፡ ዘሩና፡ አርእስቱ፡ በዪል፡ ሲኾን፡ አርእስት፡ የለውም፤ ነባር፡ አንቀጽ፡ ነው፡ ይሉታል፤ ብሂልን፡ እይ ።

የብበ፤ ቦት፤(የበበ፡ ይዬብብ፡ ይየብብ።ዕብ፡ወሱር፡ያቤብ፤ጮኸ፡አለቀሰ)፤ እልል፡ ማለት፤ በደስታ፡ ቃል፡ መጮኽ፡ ማመስገን፤ የዘፈን፡ የማሕሌት ። ባበየን፡ እይ፤ የዚህ፡ ግልባጭ፡ ነው ። የበበት፡እሌኒ።ቦ፡እመላእክት፡ዘይዜምር፡ወቦ፡ዘይዬብብ፡(ድጓ ። ቀሌ ። መዝ፡ ፵፯ ። ፹፰) ።

ይባቤ፤(ብያት)፤ በቁሙ፤ እልልታ፡ ጩኸት፤ ምስጋና፡ መዝሙር፡ በደስታ፡ ቃል፡ የሚነገር ። ወአልቦ፡ብዝኀ፡ለይባቤነ።ዐርገ፡እግዚ፡በይባቤ።ማርያም፡በይባቤ፡ትዘብጥ፡ከበሮ፡(መዝ፡ ፵፮ ። ፮ ። መዋሥ) ።

የቢስ፤ ሶት፤(የብሰ፡ ይየብስ፡ ይይበስ። ዕብ፡ ያቤሽ። ሱር፡ ዩቢሽ። ዐረ፡ የቢሰ)፤ መድረቅ፡ መክረር፤ ርጥበት፡ ልምላሜ፡ ማጣት።ፈለግ፡ይነፅፍ፡ወይየብስ። ወውእቱ፡የብሰ፡ከመ፡እብን።ይየብስ፡ተክሎሙ።የብሰ፡ማእረረ፡ምድር፡(ኢዮ፲፬፡ ፲፩ ። ፩ነገ፡ ፳፭፡ ፴፯ ። ኢዮ፳፬፡ ፲፱ ። ራእ፲፬፡ ፲፭) ።

ይቡስ፤(ሳን፡ ሳት፡ ብስት)፤ የደረቀ፡ የከረረ፤ ደረቅ፡ ክሩሩ ። ይብስት፡ባሕር።አዕፅምት፡ይቡሳት። ይቡሳነ፡ልብ።ዕፀ፡ይቡስ።ኀብስት፡ይቡስ።ክሣድ፡ይቡስ፡(ዘፀ፲፬፡ ፳፱ ። ሕዝ፴፯፡ ፬ ። ሔኖ፭፡ ፬ ። ሚራ፯፡ ፫ ። ቄድር ። ኩፉ፡ ፩) ።

ይብሰት፤ መድረቅ፡ አደራረቅ፤ ድርቀት፡ ድርቅና፡ ደረቅነት ። ሐዘንከኑ፡ በእንተ፡ ይብሰተ፡ ሐምሐም። ይብሰተ፡ ኀብስት፡(ስንክ፡ መስ፳፭ ። ፈልክ፡ ፸፱) ።

ይበስ፤ ድርቅ፤ ድርቀት ። ይበሰ፡ ኀብስት፡(ስንክ፡ ነሐ፲፱) ።

የብስ፤ በቁሙ፤ ደረቅ፡ ምድር፡ ባሕር፡ የሌለው፤ ውሃ፡ ያልሸፈነው ። ይቤ፤ ያስተርኢ፡ የብስ፤ ወአስተርአየ፡የብስ፤ ወሰመዮ፡ እግዚ፡ለየብስ፡ምድረ። እለ፡ የኀድሩ፡ የብሰ። በየብስ፡ ወበባሕር፡(ዘፍ፩፡ ፱ ። ሔኖ፴፯፡ ፭ ። ዮሴፍ) ።

አይበሰ፤ አደረቀ፤ አስደረቀ ። አየብሶሙ፡ ለአፍላግ።ለሥርዉኢ፡ ያየብሶ፡ ነፋስ ። አየብስ፡ ዕፀ፡ርጡበ። ያረጥባ፡ ለምድር፡ ወያየብሳ፡ ለባሕር። ያየብስዎ፡በፀሓይ፡(ኢሳ፶፡ ፪ ። ኢዮ፲፭፡ ፴ ። ሕዝ፲፯፡ ፳፬ ። ሳታት ። መ፡ ፈ) ።

ዮጊ፤—እንሆ፡ ወይ፤—የወጊ ።

ዮድ፤—ስመ፡ ፊደል፤—የወድ ።

ይዶን፤(ሮማይ፡ ይዱስ)፤ ክፍለ፡ወርኀ፤ የወር፡ እኩሌታ፤ በዱሮ፡ አከፋፈል፡ የየካቲት፡ ፲፫ኛ፡ ወይም፡ በሠግር፡ ጊዜ፡ ፲፭ኛው፡ ቀን ። ወበወርኀ፡ሮሜ፡ቅድመ፡ሰማኒቱ፡ይዶን፡ፍርፍርዮን፡(ተረ፡ ቄርሏ፭) ።

የዲዕ፤ ዖት፤(የድዐ፡ ይየድዕ፡ ይይዳዕ። ዕብ፡ ያዳዕ። ሱር፡ ዪዳዕ)፤ ማወቅ፡ መረዳት፤ ልኩን፡ ርግጡን፡ ማግኘት፤ በጠባያዊ፡ ዕውቀት፡ ፈልጎ፡ መርምሮ፡ ተመራምሮ፤ እንደ፡ አብርሃም፡ እንደ፡ ሙሴ፡ ጸሊም ።

አይድዐ፤(ብህለ፤ ነበበ)፤ አለ፡ ነገረ፡ አስተማረ፤ አመለከተ፤ አሳወቀ፡ አስታወቀ፤ አስረዳ ። ወአነ፡ ኣየድዕ፡ግብርየ፡ለንጉሥ። መፍትወ፡ ኣየድዕ።አይድዕ፡ከመ፡ ኣሐይዋ፡ ለምድር። ኢያይድዐት፡ ብሔራ። ይእቲ፡አይድዐቶ፡ለንጉሥ፡ምክሮሙ፡(መዝ፡ ፵፬ ። ምሳ፳፡ ፯ ። ሔኖ፲፡ ፲፭ ። አስቴ፪፡ ፳፡ ፳፪) ።

ተየድዐ፤ ታወቀ፡ ተረዳ፤ ተሰማ፡ ተባለ፡ ተነገረ ። ከመ፡ይትየዳዕ፡ ስምየ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር። ተየድዐ፡ነገሩ፡ ውስተ፡ ሀገር። በከመ፡ ተየድዐ፡ወተነግረ፡ በዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ አንቀጽ፡(ዘፀ፱፡ ፲፮ ። ዮሴፍ ። አቡሻ፡ ፴፱) ።

ይዱዕ፤(ዓን፡ ዓት፡ ድዕት)፤ የታወቀ፡ የተረዳ፤ የተነገረ ።

ደዐት፤ ማወቅ፡ መታወቅ፤ ዕውቀት፡ አነጋገር፤ ንግግር ።

ዳዒ፤(ዕብ፡ ዴዒ፤ ዴዓ፤ ዳዐት)፤ ዕውቀት፡ ዕውቂያ፤ ማስተዋል ።

እንዳዒ፤(ዕብ፡ ኤን፡ ዴዒ፤ አልቦ፡ ዑቀት)፤ አሉታ፤ አላውቅም፡ አላወቅኹም፤ አላስተዋልኹም ። ወይም፡ ጥርጥር፤ እንጃ፤ ምናልባት ። እንጋን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው ። እንዳዒ፤ እግዚ፡ የአምር። እንዳዒ፤ ኢያእመርኑ፡ ከመ፡ ይመልእ፡ ኵሉ፡ ዝቅ፡ ወይነ። እንዳዒ፤ እመ፡ቦ፡ ዘንለይክ፡(፪ቆሮ፡ ፲፪፡ ፪፡ ፫ ። ኤር፡ ፲፫፡ ፲፪ ። ሄርማ፡ ገ፫) ። ከማሁ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ እንዲሁ፡ እንደ፡ ማለት፡ እንዳዒ፡ ይላልኹ በሌላም፡ በብዙ፡ ቦታ፤ እንዳዒ፡እንጋ። እፈርህክሙ፡እንዳዒ፡ እያለ፡ አለ፡ ስልቱ፡ ገብቶ፡ ይገኛል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (፪ቆሮ፡ ፲፭፡ ፫ ። ሮሜ፭፡ ፯ ። ገላ፬፡ ፲፩) ።

ያህ፤(ዕብ። ሱር፡ ይያ)፤ ዐጭር፡ ስመ፡ አምላክ፤ የይሆዋ፡ ክፋይ ። ዘይቤው፡ እግዚእ፤ ምስጢሩ፡ ምላትና፡ ስፋት፡ ልዕልናና፡ ርቀት፡ ያሳያል ። ዕብራውያንም፡ ሲፈቱ፤ ዐቢይ፡ ወጽኑዕ፡ ስፉሕ፡ ወም

ሉእ፤ እግዚእ፥ ዘበአማን፥ ዘያገምር፥ ኵሎ፥ ወኢያገምሮ፥ መካን፤ ይሉታል። ሃሌ፡ ሉያ፡(ዕብ፡ ሀልሉ፡ ያህ)፤ የሃሌ፥ ሉያን፥ ፍች፥ እይ።

የሂድ፤ ዶት፤ (የሀደ፥ ይየሀድ፥ ይይሀድ። ዕብ፥ ያሄድ)፤ ይሁዲ፥ ማድረግ፤ አሕዛብን፥ ወደ፥ ሕዝብ፥ መሳብ፤ ማስጠጋት፥ ማቅረብ፤ መግዘር፥ በኦሪት፥ ማሳመን፤ ከዚህ፥ የተነሣ፥ እግዜርን፥ ማመስገን፥ ማስመስገን። ገየረንና፥ አፍለስን፥ እይ፤ የዚህ፥ ጎሮች፥ ናቸው፥ (ማቴ፳፫፥ ፲፭)።

ይሁዳ፤ (ዕብራ)፤ የሰው፥ ስም፤ ምስጋና፥ እምነት፤ ወይም፥ እማኒ፥ ምእመን፥ ማለት፥ ነው፥ (ዘፍ፳፱፥ ፴፭)። ስመ፥ ነገድ፤ ስመ፥ ሀገር፤ ይሁዳ፥ የወለደውና፥ የወረሰው፥ የይሁዳ፥ ዘር፥ የይሁዳ፥ ምድር። ወኮነ፡ ይሁዳ፡ መቅደሶ፡ ወእስራኤልኒ፡ ምዙናኖ። በእንተ፡ ይሁዳ፡ ወኢየሩሳሌም፡ (መዝ፥ ፻፲፫። ኢሳ፩፥ ፩። ማቴ፪፥ ፳፪። ፫፥ ፭። ፱፥ ፳፭)።

አይሁድ፤ በቁሙ፤ ይሁዶች፥ የይሁዳ፥ ዘሮች። ይህ፥ ስም፥ እስከ፥ ባቢሎን፥ ምርኮ፥ ድረስ፥ የይሁዳ፥ ብቻ፥ ነበረ፤ ከምርኮ፥ በኋላ፥ እስከ፥ ክርስቶስ፥ ድረስ፥ ለእስራኤል፥ ኹሉ፥ ተሰጥቷል። ፈላሻና፥ እስራኤል፥ ሕዝብና፥ አሕዛብ፥ ሲኾኑ፥ በይሁዳ፥ ስም፥ አይሁድ፥ መባላቸው፤ ኋላ፥ ከይሁዳ፥ ወገን፥ በሚመጣው፥ በክርስቶስ፥ ክርስቲያን፥ ለመባል፥ ምሳሌ፥ ነው፥ (ግብ፲፩፥ ፳፮)። ወፈቀደ፡ ያጥፍአሙ፡ ለኵሎሙ፡ አይሁድ፡ ዘውስተ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ ለአርጤክስስ። ቦኑ፡ ለባሕቲቶሙ፡ ለአይሁድ፡ እግዚ፡ አኮኑ፡ ለአሕዛብኒ። እስመ፡ መድኀኒት፡ እምነ፡ አይሁድ፡ (አስቴ፫፥ ፯። ሮሜ፫፥ ፱። ዮሐ፬፥ ፳፪)። ከክርስቶስ፥ ወዲህ፥ ግን፥ በክሕደታቸው፥ ስለ፥ ተነቀፉ፥ አይሁድነታቸው፥ ወዳረመኔነት፥ ተለውጧል። ጉባኤ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ይሰመዩ፡ በከንቱ፡ አይሁደ። ፀርፈተሙ፡ ለእለ፡ ይብሉ፡ አይሁድ፡ ንሕነ፡ ወኢኮኑ፤ አላ፥ ማኅበሩ፡ ለሰይጣን፡ (ዲድ፥ ፲፱። ራእ፪፥ ፱)።

አይሁዳዊ፤ (ዊ—ይ)፤ በቁሙ፤ የአይሁድ፥ ወገን፥ ይሁዲ፥ እስራኤላዊ፤ ወይም፥ ፈላሻ፥ ግዙር። ወነገርዎ፡ ከመ፡ መርዶኪዎስ፡ አይሁዳዊ፡ ውእቱ። ቦኑ፡ አነ፡ አይሁዳዊ። አይሁዳይ። አይሁዳውያን። ወእሙስ፡ አይሁዳዊት፡ (አስቴ፫፥ ፬። ዮሐ፲፰፥ ፴፭። ሲኖ ደ። ስንክ፥ ኅዳ፳፭። ግብ፲፮፥ ፩)።

ይሁድና፤ ይሁዲነት፤ ይሁዲ፥ መኾን፥ መባል፤ እምነት። ይሁድና፡ ዘአይሁድ። ጾረ፡ ንጢአት፡ ዘአመ፡ ይሁድና፡ (ቄር፥ አላ። ተረኅ ፲፱)።

ተይሀደ፤ ይሁዲ፥ ኾነ፤ በኦሪት፥ በግዝረት፥ አመነ። ቦኑ፡ ለዐይነ፡ ሰብእ፡ ይትየሀዱ። አኮኑ፡ በክዱን፡ ይትየሀዱ። ምንት፡ ረባሁ፡ ለተይሀዶ። እለ፡ ይትየሀዱ፡ ምጽአተ፡ ዚኣሁ፡ (ሮሜ፱፡ ፳፰፡ ፳፱። ፪፥ ፩። ገላ፪፥ ፲፱)።

ትይህድና፤ ይሁዲነት፤ የአይሁድ፥ እምነትና፥ ሥርዐት፤ ለሐዲስ፥ ኪዳን፥ አምሳል፥ መርገፍ፥ ኹኖ፥ የተሰጠ፥ (መጽ፥ ምስ። ስንክ፥ ግንቦ፳፫)።

ይሆዋ፤ (ዕብ፥ ይሆዋህ)፤ ስመ፥ አምላክ፤ ከፍጡራን፥ ስም፥ የተለየ፤ ከፈጣሪ፥ በቀር፥ ለማንም፥ ፍጡር፥ የማይሰጥ፤ ፍጡራን፥ የማይጠሩበት። መጽሐፍ፥ ግን፥ በይሆዋ፥ ፈንታ፥ ይሆባ፥ ይላል። ይሆባ፡ ጸባኦት፡ አዶናይ፡ (ድር፥ ሚክ)። ፍችውም፥ እግዚአ፥ ኵሉ፤ አምላክ፥ ኵሉ፤ ፈጣሬ፥ ኵሉ፥ ዓለም፤ ንጉሠ፥ ኵሉ፥ ዓለም፥ ያሰኛል። እግዚአብሔርን፥ ተመልከት፤ ከዚህ፥ ጋራ፥ አንድ፥ ነው።

ዮጊ፤ (ንኡስ፥ አግ)፤ እንሆ፤ አኹን፥ ዛሬ፥ (ይህ፥ ጊዜ)፤ ወይ፤ ምናልባት። ዮጊ፡ በጽሒት፡፡ እምትሡዒ፡ ለአማልክት፡ ወእምዕጣነ፡ ታዐርጊ፤ ተመትሮተ፡ ክሣድ፡ አብደርኪ፡ ወኀረይኪ፡ ዮጊ፡፡ መኑ፡ የአምር፡ ዮጊ፡ በዝንቱ፡ መዋዕል፡ ንግሥኪ፡፡ ገሥጾ፡ ለዐርክከ፤ ዮጊ፡ ኢገብረ፡፡ ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፤ ዮጊ፡ ኢትክል፡ ተበቅሎቶ፡ ለዘአበሰ፤ ወዮጊ፡ ታደሉ፡ ለገጸ፡ ዐቢይ፡ (ሉቃ፲፩፥ ፰። ስንክ፥ ግንቧ። አስቴ፬፥ ፲፬። ሢራ፯፥ ፮። ፲፱፥ ፲፫፥ ፲፱)። (ዕርሺ፥ ቍ፲፯)።

ዮድ፤ (ዕብ፥ ዩድ)፤ ስመ፥ ፊደል፤ ፲ኛ። ፍችው፥ እጅ፥ (መዝ፻፲፰፥ ፸፫—፹። ሰቈ፩፥ ፲። ፪፥ ፲። ፫፥ ፳፱። ፬፥ ፲)። በመዝሙር፡ ዮድ፡ (መጽ፥ ምስ)።

ዮዳሄ፤ (ጽር። ዕብ፥ ይሆያዳዕ)፤ የሰው፥ ስም፤ እግዜር፥ ያውቃል፥ (፬ነገ፥ ፲፩፥ ፬)። ዳግመኛም፥ በዮዳሄ፥ ፈንታ፥ ኢዮአዳ፥ ይላል፤ ስሕተት፥ ነው፥ (፬ዜና፥ ፳፬፥ ፬)።

የውሀ፤ ሆት፤ (የውሀ፤ ይዩውህ፥ ይየውህ)፤ (ገቢር)፤ ማለዘብ፥ ማለዛዘብ፤ ማግራራት፥ ማቈላመጥ፤ ቅንነት፥ ማስተማር፤ ገር፥ የዋህ፥ ቅን፥ ማድረግ። ሀሎ፡ ዘይጠብብ፡ ለነፍሱ፡ ወይዩውህ፡ በቃሉ፡፡ አንዘ፡ ይየውሃ፡ በቃል፡ ሠናይ፡፡ እትጋነይ፡ ላቲ፡ ወእዩውሃ፡፡ ትዩውሆሙ፡ ለኃጥአን፡ ወትመይጦሙ፡ በብዝኃ፡ ምሕረትከ፡፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ መልአከ፡ ሞት፤ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዩውሆ፡ (ሢራ፴፯፥ ፳፱። አስቴ፥ ፩። ኢዮ፲፮። ፲፮። ዲድ፥ ፴፯። ምሳ፲፮፥ ፲፬)። ማሞኘት፥ ማታለል፤ መደለል፥ መሸንገል፤ የከፋ። ዘይዩውሁ፡ ለከንቱ፡፡ ኢየዋህናከሙ፡ በቃል፡ (ቆላ፪፥ ፳። ፩ተሰ፥ ፪፥ ፭)። በየውሀ፥ ፈንታ፥ አየውሀ፥ ይላል፤ ስሕተት፥ ነው። አየውህዎ፡ (ስንክ፥ ሚያ፳፭)።

የዋሂ፤ (ሂት፥ ህያን፥ ያት)፤ የሚያለዝብ፥ የሚያግራራ፤ የሚያሞኝ፥ ሸንጋይ፥ አታላይ።

ተየውሀ፤ (ተገብሮ)፤ የዋህ፥ ኾነ፤ ቀና፥ ለዘበ፤ ተገራ፥ ለመደ፤ የወይፈን፥ የበቅሎ፥ ላውሬም፥ ይኾናል። ተሞኘ፥ ተታለለ፥ ተሸነገለ። አኮ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ ዘይትዩዋህ፡ እግዚአብሔር፡፡ በተየውሆ፡ (ዘኍ፳፫፥ ፲፱። ሮሜ፲፮፥ ፲፰)።

የውሀ፤ (ዐጕል። ዕብ፥ ያአህ፤ አማረ፥ ተዋበ)፤ ገኘ፥ ከማሁ፤ የዋህ፥ ኾነ፥ ለዘበ፥ ቀና፤ በገዛ፥ እጁ።

የዋህ ፤ (ሃን ፡ ሃት) ፤ በቁሙ ፤ የቀና ፡ ቅን ፡ ልዝብ ፤ ገር ፡ ገራም ፡ ጭምት ፤ ደግ ፡ ጥሩ ፤ እውነተኛ ። ቅጽልነቱ ፡ ዐጕል ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ፤ አዳምን ፡ እይ ። ተመሀሩ ፡ እምኔየ ፤ እስመ ፡ የዋህ ፡ አነ ። ብእሲ ፡ የዋህ ። በየዋህ ፡ ኵነኔ ፡ ይኴንን ። ቅሩብ ፡ እግዚ ፡ ለየዋሃነ ፡ ልብ ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፳፱ ። ሚራ፳፩ ፡ ፳ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፴) ። ብእሲት ፡ የዋህ ። እመሰ ፡ የዋህ ፡ ይእቲ ፡ ወሠናይ ፡ ቃላ ፡ (ሚራ፳፮ ፡ ፲፱ ። ፴፯ ፡ ፳፰) ። ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ይህም ፡ የጠቀስነው ፡ ሚራክ ፡ ሳይቀር ፡ በየዋህ ፡ ፈንታ ፡ የዋሂት ፡ ይላሉ ፤ አያሰኝም ። ብእሲት ፡ የዋሂት ፡ እም እከይ ። ርግብ ፡ የዋሂት ። በግዕት ፡ የዋሂት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፰ ። አፈ ፡ ተ፵፪ ። ስንክ ፡ ግንቦ) ። ለክፉ ፡ ሲኾን ፡ ሞኝ ፡ አላዋቂ ፤ ያልተማረ ፡ ያሰኛል ። የዋህ ፡ የአምን ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፲፭) ።

የውሀት ፤ የውሀና ፤ በቁሙ ፤ የዋህ ፡ መኾን ፡ የዋህነት ፤ ገርነት ፡ ቅንነት ። በየውሀት ፡ ተናገረኒ ። ዘየሐውር ፡ በየውሀት ። ይኩነኒ ፡ በከመ ፡ የውሀትየ ። ርግብየ ፡ ይቤላ ፡ በእንተ ፡ የውሀታ ። ከመ ፡ በየውሀና ፡ ንሕዮ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፯ ፡ ፯ ። ምሳ፲ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፯ ። ድጓ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ይዋሄ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። በፍርሀት ፡ ወበይዋሄ ። ይዋሄ ፡ ወህድአት ፡ ወአርምሞ ፡ (አፈ ፡ ድ፪ ። ዮሴፍ ። አርጋ ፡ ፩) ።

የውጣ ፤ (ጽር ፡ ዮታ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ የ፤ ፲ኛ ፤ ዐሥር ፡ (ማቴ፭ ፡ ፲፰) ። ቀዳሚ ፡ ስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ የውጣ ፡ በኈልቈ ፡ (፲) ዐሠርቱ ። ፈጻሚት ፡ ቃላት ፡ የውጣ ፡ (ዲድ ፡ ፳ ። ውዳ ፡ ማርያ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፰) ። የሱስ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የውጣ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። መርቆሬዎስ ፡ ስማዕተ ፡ የውጣ ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

የዊም ፤ ሞት ፤ (ዮመ ፡ ይየውም ፡ ይዩም) ፤ ጊዜን ፡ መስፈር ፡ መቍጠር ፤ መክፈል ፡ መተንተን ፤ ቅጽበትን ፡ በከልኢት ፡ ከልኢትን ፡ በደቂቅ ፡ ደቂቅን ፡ በሰዓት ፡ ሰዓትን ፡ በዕለት ፡ ዕለትን ፡ በ፳፬ ፡ ሰዓት ፡ መወሰን ፡ መቀመር ፤ የፈጣሪ ፡ የሰዓት ፡ ሠሪ ።

ዮም ፤ (ዕብ ፡ ዮም ። ሱር ፡ ያውማ ። ዐረ ፡ የውም ፤ ዕለት ፤ መዓልት) ፤ ዛሬ ፡ አኹን ፤ ዘንድሮ ፤ የተወሰነ ፡ ክፍል ፡ መዓልትና ፡ ሌሊት ፤ ዕለት ፡ ወርኅ ፡ ዓመት ፤ ቀመር ። ያሉበትን ፡ ቀን ፡ ወራትና ፡ ዘመን ፡ ከመባቻው ፡ እስከ ፡ መከተቻው ፡ ያሳያል ። የሰውም ፡ ዕድሜ ፡ ተወልደ ፡ እስኪሞት ፡ ተኹሞ ፡ እስኪሻር ፡ የሚኖረው ፡ ዮም ፡ ይባላል ፤ ይእዜንና ፡ ዕለትን ፡ ተመልከት ። ዘትማልም ፡ ወዮም ። ዮም ፡ ወለድኩከ ፤ ወዮም ፡ ብሂል ፡ እኮ ፡ ዘንሰፈ ፡ መዋዕል ፡ ዘይነግር ፡ አላ ፡ ዘሀሎ ። ዮምኬ ፡ ሰብእ ፡ ወጌሠመ ፡ መሬት ። ንጉሥ ፡ ለዮም ፡ ወጌሠመ ፡ ይመውት ፡ (ዕብ፲፫ ፡ ፰ ። ቄር ። ድጓ ። ሚራ፲ ፡ ፲) ።

ዮማዊ ፤ ሙያተኛ ፤ የዕለት ፡ ምንደኛ ፡ ከጧት ፡ እስከ ፡ ማታ ፡ የሚሠራ ። የዕለት ፡ መፍቅድ ፡ በየቀኑ ፡ የሚወጣ ፡ ወጪ ፤ ወይም ፡ ገቢ ፡ ገንዘብ ። ዮምዬ ፡ እንዲል ፡ (ዐረብ) ። ዘመናይ ፤ ሹም ፡ ባለጊዜ ፤ ዐፍለኛ ፡ ጐበዝ ፤ ወጣት ፡ ልጅ ፡ እግር ።

ዮን ፤ ዮና ፤ (ዕብራ) ፤ ርግብ ፤ ዮን ፡ ተባቱ ፤ ዮና ፡ እንስቲቱ ፤ ሲያባዛ ፡ ዮኒም ፡ ይላል ። ፪ኛም ፡ ዮና ፡ ዮናስ ፡ የሰው ፡ ስም ፡ ይኾናል ፤ ስምነቱም ፡ እንደ ፡ ደስታ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፰) ።

ዮናን ፤ (ዕብ ፡ ያዋን) ፤ ፪ኛው ፡ የያፌት ፡ ልጅ ፤ የግሪኮች ፡ አባት ። የሀገርና ፡ የሕዝብ ፡ ስም ፤ ጽርእ ፡ ግሪክ ፤ ፍችው ፡ አስሓቲ ፡ መስሕት ። በያዋን ፡ ፈንታ ፡ ይህያን ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፪) ።

ዮናናዊ ፤ የያዋን ፡ ዘር ፡ የግሪክ ፡ አገር ፡ ሰው ።

ዮናኒ ፤ ጽርእ ፡ የግሪክ ፡ ቋንቋ ፡ ከቅብጥ ፡ የሚስማማ ፡ የቅብጥ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ባለ፳፬ ፡ ፊደል ። ቅብጡ ፡ ፯ ፡ ፊደሎች ፡ ይጨምራል ፤ መለዮው ፡ ይህ ፡ ነው ።

ያክንት ፤ (ጽር ፡ ኢያኪንቶስ ። ዕብ ፡ ሌሼም) ፤ ክቡር ፡ ደንጊያ ፤ ዕንቍ ፡ የቀይ ፡ ጥቍር ፡ ደምማ ፤ ቅላቱ ፡ የሮማን ፡ ፍሬ ፡ ደረቅ ፡ በርበሬ ፡ የሚመስል ፤ ደባባ ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፳ ። ሔኖ፳፭ ፡ ፪ ። ሕዝ፳፰ ፡ ፲፫) ።

—፤ ቀይ ፡ ቀለም ፤ የደም ፡ ዐይነት ። ዘሚረቱ ፡ ሕብረ ፡ ያክንት ። ወእምሕብረ ፡ ያክንት ፡ ወሜላት ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፬ ። ፳፯ ፡ ፩) ።

የካቲት ፤ (ከቲት ፡ ከተ ፤ ከተተ) ፤ በቁሙ ፤ የወር ፡ ስም ፤ ፮ኛ ፡ ወር ፡ ከመስከረም ። የመከር ፡ ማፍ ፡ መከተቻ ፤ የበልግ ፡ መባቻ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ከተተን ፡ እይ ። አመ ፡ ዐሡሩ ፡ ወሰዱሱ ፡ ለየካቲት ፡ በዘወህበ ፡ ኪዳነ ፡ ምሕረት ፡ (መቅ ፡ ታም) ።

ዮም ፤—ዛሬ ፤—የውም ።

የመመ ፤ (ትግ ፡ ሐበ) ፤ መላ ፡ ፈጸመ ፡ ቈረጠ ፡ ገደበ ። ዘሩ ፡ ሚመየ ፡ ነው ።

(ጥ) **ያም ፤ (ዕብ)** ፤ ባሕር ፡ ሥሬ ፤ ዐዘቅት ፡ ምንጭ ፤ ጕድጓድ ፤ ታላቅ ፡ የውሃ ፡ ዕቃ ። ምዕራብ ፤ የፀሓይ ፡ መግቢያ ፡ መጥለቂያ ። ባሕርንና ፡ ማርያምን ፡ እይ ።

ዬም ፤ ማዎት ፤ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ፍል ፡ ውሃ ።

የሚን ፤ ኖት ፤ (የመነ ፡ ይየምን ፡ ይይምን ። ዕብ ፡ ያሚን ፤ ዐዲመ) ፤ መቅናት ፤ ቅን ፡ ቀኝ ፡ መኾን ፤ መጽናት ፡ መበርደድ ፤ መብዛት ፡ መፈድፈድ ፤ መክበር ፡ መወደድ ፤ በቀኝ ፡ መቀመጥ ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ መኼድ ።

ይሙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፤ የማናይ ፤ የቀና ፡ የጠና ፤ ብርቱ ፡ በርዳዳ ።

ይሙኒ ፤ (ንኢ ፡ አግ) ፤ እጅግ ፡ በጅግ ፤ ብዙ ፡ በብዙ ፤ አካቶ ፤ ፈጽሞ ፤ ጭራሽ ። እስመ ፡ አኅበርዎሙ ፡ ይሙኒ ። አበስኩ ፡ ይሙኒ ። ይከብደኒ ፡ ይሙኒ ። ብዙኅ ፡ ይሙኒ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፩ ። ፳፩ ፡ ፰ ፡ ፲፫ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፱) ። አንዳንድ ፡ መጻሕፍት ፡ በይሙኒ ፡ ፈንታ ፡ እሙኒ ፡ ይላሉ ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

የማን ፤ (ዕብ፡ ያሚን ። ሱር፡ ያሚና ። ዐረ፡ የሚን) ፤ ቀኝ ፤ የቀኝ፡ እጅ ፤ የቀኝ፡ ጐን፡ ማእዝን ፤ ደቡብ ፤ የግራ፡ ትይዩ፡ የስሜን፡ አንጻር ። ዘትገብር፡ የማንከ፡ ኢታእምር፡ ፀጋምከ ። ልቡ፡ ለጠቢብ፡ ውስተ፡ የማኑ ። ተፈለጥ፡ የማነ፡ አው፡ ፀጋመ ። መንገለ፡ የማነ፡ ምሥዋዕ፡ (ማቴ፳፭፡ ፴፫ ። መክ፲፡ ፪ ። ዘፍ፲፫፡ ፱ ። ሉቃ፡ ፩፡ ፲፩) ። ኀይል፡ ጽንዕ፡ ብዛት፡ እጅግነት ።

ይምን ፤ ዝኒ፡ ከማሁ ፤ ቀኝ፡ የቀኝ፡ ክፍል፡ ወገን ፤ በስተቀኝ፡ ያለ፡ ዐቃ፡ ማእዝን ፤ እጅ፡ ሐዋስ ። ኀበ፡ ይምነ፡ ሐመር ። ዘይምኖሙ ። እንዘ፡ ይሰርር፡ ይምነ፡ ወፀግመ ። ይምና፡ ለበድነ፡ ሥጋሁ ። ነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፀግም፡ (ዮሐ፳፩፡ ፮ ። ዘካ፲፪፡ ፮ ። ቀሌ ። ስንክ፡ ጥቅ፮ ። ፩ዜና፡ ፲፪፡ ፪) ።

የማናዊ ፤ (ዊ ፤ ይ) ፤ የቀኝ ፤ በቀኝ፡ ያለ፡ ቅን ፤ ቀኛም፡ ባለቀኝ ፤ ቀኝ፡ አዝማች ፤ ቀኝ፡ ጌታ፡ በቀኝ፡ የሚቆም ። የማናዌ፡ ፍኖት ። ዐይኑ፡ የማናይ ። ነደፎ፡ የማና(ዌ)የ፡ ገቦሁ ። የማና(ዊ)ይ፡ ወፀጋማይ ። እለ፡ ክልኤሆን፡ ኢደዊሆሙ፡ የማናይ(ው)ያን፡ (ስንክ፡ ታኅ፭ ። ኪዳ ። ስንክ፡ ነሐ፲፮ ። ቀሌ ። መሳ፳፡ ፲፮) ።

አይመነ ፤ አቀና ፤ ቀኝ፡ አደረገ ፤ ወደ፡ ቀኝ፡ መራ፡ አስተማረ ። ሀይመኑንና፡ አእመኑን፡ እይ ፤ የዚህ፡ አግዋር፡ ናቸው ።

የመን ፤ (ዕብ፡ ቴማን) ፤ ስመ፡ ሀገር ፤ የምድረ፡ እስራኤል፡ ደቡብ ፤ ምድረ፡ ዐረብ ።

ይንዋርዮስ ፤ (ሮማይ፡ ዥንዋሪዉስ) ፤ ስመ፡ ወርኅ ፤ ጥር፡ የኤውሮፖች፡ መዠመሪያ፡ ወር ። ዘይንዋርዮስ፡ (ተረ፡ ቄር፳፩) ።

ያፌስ ፤ (ዕብ፡ ኤፌስ) ፤ ባዶ፡ ደካማ፡ ልምሾ ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ፋስ፡ ምማር፡ ይሉታል ። ዕብራይስጡ ፤ ውብኤፌስ፡ ያድ፡ ይሻቤር፡ ያለውን፡ ወበድከምት፡ እድ ፤ ወይም፡ ዕብስት ፤ ዕውስት፡ ዘእንበለ፡ ኀይል፡ በማለት፡ ፈንታ ፤ ወበያፌስ፡ ይቀጠቅጥ፡ እደ፡ ይላል ፤ አንዳንዱም፡ መጣፍ፡ ዘእንበለ፡ እድ፡ ይላል፡ (ዳን፰፡ ፳፭) ።

ዮቅጣን ፤—የሰው፡ ስም ፤—ቀጠነ ።

ያቁም ፤—የዐምድ፡ ስም ፤—ቀዊም፡ ቆመ፡ አቀመ ።

ያርብሕ ፤—ዐርበኛ ፤—ረብሐ ።

ያሬድ ፤ (ዕብራ) ፤ የሰው፡ ስም ፤ ፮ኛው፡ ትውልድ፡ የሔኖክ፡ አባት ። ወሪድ፡ ርደት፡ ማለት፡ ነው ፤ በርሱ፡ ዘመን ፤ የደቂቀ፡ ሴት፡ ከደቂቀ፡ ቃየል፡ መጋባትና፡ መዋለድ ፤ ከደብር፡ ቅዱስ፡ ወደ፡ ምድረ፡ ፋውድ፡ መውረድ፡ ተዠምሯል ። የወረዱበትም፡ ምክንያት፡ አዋልደ፡ ቃየል፡ እንደ፡ የጁ፡ አርኽ፡ ስለ፡ ኾኑ፡ በመልካቸው፡ ውበት፡ በድምፃቸውና፡ በዘፈናቸው፡ ጣዕም፡ ተመሥጠው፡ ነው ። ወሰደት፡ ሎቱ፡ ዲና፡ ወልደ ፤ ወጸውዐ፡ ስሞ፡ ያሬድሀ ፤ እስመ፡ በመዋዕሊሁ፡ ወረዱ፡ መላእክቲ፡ እግዚ፡ ውስተ፡ ምድር፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ ትጉሃነ ። በእማንቱ፡ መዋዕል፡ ተወልደ፡ ሎሙ፡ አዋልድ፡ ሠናያት፡ ወልሑያት ፤ ወርእዩ፡ ኪያሆን፡ መላእክት፡ ውሉደ፡ ሰማያት፡ ወፈተውዎን ፤ ወይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ ፤ ንዑ፡ ንኅረይ፡ ለነ፡ አንስቲ፡ እምውሉደ፡ ሰብእ ፤ ወንለድ፡ ለነ፡ ውሉደ፡ (ኩፋ፡ ፬ ። ሔኖ፡ ፮ ። ዘፍ፮፡ ፩፡ ፪) ። በኢትዮጵያም፡ በሳድሳይ፡ ምእት፡ (ሴክል)፡ ተነሥቶ፡ ፩ቱን፡ ጸዋትወ፡ ዜማ፡ የደረሰ፡ የድጓና፡ የማሕሌት፡ አባት ፤ አሮድዮን፡ እንደሚባለው፡ ወፍ፡ ዜማው፡ ልብ፡ የሚመሥጥ፡ እጅግ፡ ድምፀ፡ መልካም፡ ስለ፡ ኾነ ፤ ሰውዮው፡ ያሬድ፡ ወፉም፡ ያፈ፡ ያሬድ፡ ተብሏል ፤ ምስክሩን፡ በአሮድዮን፡ ፍች፡ ተመልከት ። አእመርነኒ፡ ከመ፡ ሀሎ፡ በቀራንዮ፡ ገነት ፤ ያሬድ፡ ዘወለዶ፡ ሔኖክ፡ ማሕሌት፡ (ጕንግማዊ፡ ቅኔ) ።

ዮርዳኖስ ፤ (ጽር፡ ዮርዳን ። ዕብ፡ ያርዴን ። ሱር፡ ያርድና) ፤ ስመ፡ ፈለግ ፤ የከነዓን፡ ወንዝ ፤ ታላቅ፡ ዠማ ፤ ከምድረ፡ እስራኤል፡ ዳርቻ፡ ከነገደ፡ ዳን፡ ክፍል፡ እንደ፡ የወልና፡ እንደ፡ ዳሽን፡ ካለው፡ ደብረ፡ ሔርሞን፡ ከሚባለው፡ ከደቡብ፡ ወገን፡ ከተራራው፡ እግር፡ ከሔርሞን፡ ሥር፡ ተነሥቶ፡ ወደ፡ ደቡብ፡ ወደ፡ ባሕረ፡ ጨው፡ የሚፈስ ። ዮር ፤ ወራጅ፡ ፈሳሽ ። ዳን ፤ ደየን፡ ዳኘ፡ ፈረደ ፤ በተገናኝ፡ ፈለገ፡ ዳን፡ ማለት፡ ነው ፤ በዳኖስ፡ ዘይቤ፡ ሲፈቱት፡ ግን፡ ዳናዊ፡ ፈለግ ፤ ወይም፡ በጠቅላላው፡ ዮርዳናዊ፡ ያሰኛል፡ (ኢያ፫፡ ፰) ። ዳን፡ የውነተኛው፡ ዳኛ ፤ የውነተኛው፡ መጥምቅ፡ የመሲሕ፡ ምሳሌ፡ ጸዋሬ፡ ስሙ፡ ስለ፡ ኾነ ፤ የዮርዳኖስ፡ ነቅ፡ ሥሉስ፡ ቅዱስ፡ ምንጩ፡ አውራጁውና፡ ቀበሌው፡ ገና፡ ነገደ፡ ዳን፡ ሳይወርሱት፡ ከሙሴና፡ ከአብርሃም፡ በፊት፡ አስቀድሞ፡ ባምላካዊ፡ ትንቢት፡ ዳን፡ ተብሏል ። ወሐዊርየ፡ ነበርኩ፡ ዲበ፡ ማያተ፡ ዳን፡ በዳን ፤ እንተ፡ ይእቲ፡ እምየማነ፡ ዐረበ፡ ሔርሞን ። ተለዎሙ፡ እስከ፡ ዳን ። ወአርአዮ፡ ኵሎ፡ ምድረ፡ ገለዓድ፡ እስከ፡ ዳን፡ (ሔኖ፡ ፲፫ ። ዘፍ፲፬፡ ፲፬ ። ዘዳ፴፬፡ ፩) ። ትርጓሜ፡ ወንጌልም፡ ዘአምነ፡ ወዘተጠምቀ፡ ይድኅን ፤ ወዘሰ፡ ኢአምነ፡ ይደየን፡ ያለውን፡ ሲፈታ ፤ ዳንን፡ ደያኒ፡ ደያን፡ መደይን፡ ብሎ፡ ዮርዳኖስን፡ ፈለገ፡ ደይን፡ ይላል ፤ ፍርዱን፡ እንደ፡ ውሃው፡ ከሰደምና፡ ከገሞራ፡ ከባሕረ፡ ጨው፡ ጋራ፡ ለማያያዝ፡ (ማር፲፮፡ ፲፮ ። ማቴ፲፩፡ ፳፫፡ ፳፬) ። የዮርዳኖስ፡ ራስ፡ ነቁና፡ ስሙ፡ በሦላሴ፡ አምሳል፡ ሦስት፡ ነው ፤ ያውም፡ አብ፡ ወልድ፡ መንፈስ፡ እንደ፡ ማለት፡ ሐስባኒ ፤ ተለልጋዲ ፤ ቫንያሲ፡ ይባላል ። ጣዕሙና፡ ሕብሩም፡ እንደ፡ ስሙ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ነው ፤ መጠኑም፡ በላይና፡ በታች፡ ትክክል፡ ነው ፤ ርሕቀቱም፡ ካንዱ፡ ነቅ፡ እስካንዱ፡ ሩብ፡ ሩብ፡ ሰዓት፡ ያስኬዳል ፤ ወደ፡ ታች፡ ደግሞ፡ መካከለኛው፡ በቀጥታ፡ ግራና፡ ቀኙ፡ በማስየፍ ፤ ኹሉም፡ በየፊቱ፡ አንዳንድ፡ ሩብ፡ ወይም፡ እኩል፡ ሰዓት፡ ብቻ፡ ብቻውን፡ ይወርድና፡ ሦስቱ፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ ካንድ፡ ቦታ፡ ላይ፡ ይገናኛል ። ከተገናኘም፡ በኋላ፡ ፩፡ ወንዝ፡ በመ

ኾን፡ ወደ፡ ታች፡ ፩፡ ሰዓት፡ ወርዶ፤ ማየ፡ ሜሮም፡ ወይም፡ ባሕረ፡ ሖሊ፡ ከሚሏት፡ ከታናሽቱ፡ ሐይቅ፡ ይገባና፡ ርቧን፡ እንደ፡ መርከብ፡ ማኽል፡ ለማኽል፡ ሠንጥቆ፡ ዐልፎ፤ ከርሷ፡ በታች፡ ደግሞ፡ ፪፡ ሰዓት፡ ጐርፎ፡ ኪኔሬትና፡ ጌንሴሬጥ፡ ባሕረ፡ ገሊላ፡ ወይም፡ ጥብርያደስ፡ ከሚባለው፡ ከታላቁ፡ ሐይቅ፡ ይገባል። ጥብርያደስንም፤ አባይ፡ በጣና፡ ላይ፡ እንደሚያልፈው፡ ማኽል፡ ለማኽል፡ ሠንጥቆ፡ ዐልፎ፤ ከግራና፡ ከቀኝ፡ ብዙ፡ አፍላጋት፡ እየጨመረ፤ ሮቤልን፡ ጋድን፡ መንፈቀ፡ ምናሴን፡ ወደ፡ ግራ፤ የቀሩትን፡ ነገድ፡ ወደ፡ ቀኝ፡ ትቶ፤ ማኽል፡ ለማኽል፡ አቅንቶ፡ የሦስት፡ ቀን፡ ጐዳና፡ ተጐትቶ፡ ከባሕረ፡ ጨው፡ አፍ፡ ይገባና፡ ተውጦና፡ ሰምጦ፡ ይቀራል፤ የባሕረ፡ ጨው፡ ዙሪያ፡ ተራራና፡ ገደል፡ የቈላ፡ ቈላ፡ መቀራቅርት፡ መትሕተ፡ ታሕቲት፡ ብለ፡ ኾኖ፡ ከዚያ፡ ሲወጣ፡ አይታይም። የጥምቀትን፡ ውሃ፡ የንዋየ፡ ቅድሳትን፡ ዕጣቢ፡ የተቀደሰን፡ ፈሳሽ፡ ነገር፡ ኹሉ፡ ከመሬት፡ መቅበር፡ የትም፡ አለማፍሰስ፡ የዚህ፡ ምሳሌ፡ ነው፡ ይባላል። ቀድሞ፡ በኢያሱ፡ እስራኤል፡ የተሻገሩበት፡ ኋላም፡ በዮሐንስ፡ ጌታችን፡ የተጠመቀበት፡ ወደቡ፡ ፩፡ ነው፤ ከዚያ፡ በታች፡ እስከ፡ ባሕረ፡ ጨው፡ እኩል፡ ሰዓት፡ ወይም፡ ፫፡ ሩብ፡ ያስኬዳል። «ጌታም፡ በዚህ፡ ወደብ፡ በዮርዳኖስ፡ እግር፡ መጠመቁ፡ ስለ፡ ሦስት፡ ነገር፡ ነው፡ ይባላል። ፩ኛው፤ ግራዝማች፡ ዲያብሎስ፡ ያዳምን፡ ዘር፡ ኹሉ፡ የላሜ፡ ልጅ፡ ያውራዬ፡ ውላጅ፡ ለማለት፡ አዳም፡ ገብሩ፡ ሔዋን፡ አመቱ፡ ብሎ፡ በደንጊያ፡ የጣፈው፡ ደብዳቤ፡ ከዚያ፡ ነበረና፤ ያንን፡ ለማጥፋት፡ ለመደምሰስ። ፪ኛው፤ ጥምቀት፡ የሞቱ፡ አርኣያ፡ የመቃብሩ፡ አምሳል፡ ነውና፤ ከኃጥኣን፡ ጋራ፡ ተቈጥሮ፡ እንዲጠመቅና፡ እንዲሰቀል፡ የተጣፈውን፡ ቃል፡ ንስሐና፡ ጥምቀት፡ የሚሻ፡ ፍጹም፡ ኃጥእ፡ መስሎ፡ በዮሐንስ፡ እጅ፡ ለመፈጸምና፡ ከላይ፡ በዮርዳኖስ፡ ነቅ፡ የተከተተውን፡ የጥምቀት፡ ቀሚስ፡ ሽልማትና፡ ጌጥ፡ ምስጢረ፡ ሥላሴን፡ ለመግለጥ። ፫ኛው፤ የአዳም፡ ኀጢአት፡ ከናት፡ የፈሰሰ፡ እስከ፡ እግር፡ ድረስ፡ እንደሚሉት፡ እንደ፡ ታላቅ፡ ወንዝ፡ ነውና፤ እስራኤል፡ ዘሥጋ፡ ከፈርዖን፡ ባርነት፡ ወጥተው፡ ዮርዳኖስን፡ በዚህ፡ ወደብ፡ ዐልፈው፡ ተሻግረው፡ ምድረ፡ ከነዓን፡ እንደ፡ ገቡ፤ እስራኤል፡ ዘነፍስም፡ ከሰይጣን፡ ባርነት፡ ወጥተው፡ ያዳምን፡ ኀጢአት፡ በርሱ፡ ጥምቀትና፡ በኵርነት፤ በጽድቁና፡ በትሩፋቱ፡ በሕማሙና፡ በሞቱ፡ ዐልፈው፡ ተሻግረው፡ ወደ፡ ሰማያዊት፡ ከነዓን፡ እንዲገቡ፡ መጠን፤ መግባታቸውን፡ ለመስበክ፡ ነው»፡ (ሉቃ፬፡ ፲፮—፳። ፳፬—፳፯። ፩ነገ፡ ፳፡ ፲፱)።

እምአፍላግሂ፡ ወአብሕርት፡ እንዘ፡ ይእቲ፡ ነኣስ፤ ኢይትከሀል፡ በበ፡ ገጹ፡ ነጊረ፡ ዕበያ፡ ለዮርዳኖስ፤ አምጣነ፡ ዳግማይ፡ አዳም፡ መልክአ፡ ዚኣሃ፡ ክርስቶስ፤ ወከመ፡ ትኩኖ፡ ብእሲተ፡ አልሀቃ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ (ቅኔ)።

የሱስ፤—መድኅን፤—ኢየሱስ።

ዮቶር፤ (ዕብ፡ ዬቴር፤ ይትሮ)፤ የሰው፡ ስም፤ የሙሴ፡ ዐማት። ተረፍ፡ ትራፊ፡ ቅሬታ፤ ወይም፡ ከቍጥር፡ ያልገባ፡ ጭማሪ፡ ማለት፡ ነው፤ ትርፌ፡ እንደ፡ ማለት፡ (ዘፀ፫፡ ፩። ፬፡ ፲፰)።

ከ

ከ፤ ፲፩ኛ፡ ፊደል፡ በግእዝ፡ አልፍ፡ ቤት፡ በአበገደ፤ ስሙ፡ ካፍ፡ ቍጥሩ፡ ካያ፤ አኃዝ፡ ሲኾን፡ ከ፡ ፅሥራ፡ ይባላል፤ ካያ፡ ኻያ፤ ወይም፡ ኹለት፡ ዐሥር፡ ማለት፡ ነው፤ ከዕበተ፡ የ፡ እንደ፡ ማለት።

ከ፤ (ኩ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን)፤ የአካል፡ ዝርዝር፤ ጠቃሽና፡ አስሚ፤ ወይም፡ ምእላድ። አንተ፡ አንቲ፡ አንትሙ፡ አንትን፡ የሚባሉትን፡ የቅርብ፡ የቅርቦቹን፡ ወንዶችና፡ ሴቶች፡ ፭ቱን፡ ሰራዊት፤ ነበብከ፡ ኩ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ክን፡ እያለ፡ ዘርዝሮና፡ ጠቅሶ፡ ለይቶ፡ ያሳያል። አን፡ ለሚለው፡ ግን፡ ከቀዳማይ፡ በቀር፡ በዝርዝር፡ ኹሉ፡ አይገባም፤ ኩ፡ የነበረውን፡ የ፡ ይወርሰዋል፤ ነበብኩ፡ ንባብየ።

ኬ፤ (አ—መ—ሰ)፤ የአንክሮና፡ የአጋኖ፡ የአብተብቍዖ፡ ቃል፤ በመጨረሻ፡ ቃል፡ እየገባ፡ መድረሻውን፡ ራብዕ፡ በማድረግ፡ ቃል፡ ያገነታል፤ እኮ፡ እንኳን፡ ይኾናል። ብዙ፡ ጊዜም፡ ትርጓሜና፡ ፍች፡ ሳይፈልግ፡ እንደ፡ ከመ፡ አዳማቂና፡ የንባብ፡ ጌጥ፡ ኹኖ፡ ይቀራል። ምንትኬ፡ ሰብእ፡ ዘይጸንሖ፡ እሳት። ምንትኬ፡ ዘአሜሃ፡ ዐውያት፡ (አንክሮ)። ንግባእኬ፡ ኀበ፡ ጥ፡ ነ። ውእቱኬ። አንትሙኬ። ዝኬ፡ ውእቱ፤ ዝኬ፡ እፎ፤ ይህ፡ ነዋ፤ ይህሳ፡ (አጋኖ)። ወይንኬ፡ አልቦሙ፤ የላቸውም፡ እኮ፡ (ምልጃ)። ርእዩ፡ እመ፡ ይዌልጡ፡ አሕዛብ፡ አማልክቲሆሙ፤ እንዘኬ፡ ኢኮኑ፡ አማልክተ፤ እንኳን፡ (ኤር፪፡ ፲፩)። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ በዋዌ፡ ፈንታ፤ ኵሉኬ፡ ዕፀ፡ ዘኢይፈሪ። ዝኬ፡ ፈትሐ፡ አሐተ፡ እምላ። ኦሪትሰኬ፡ እያለ፡ አለቦታው፡ ገብቶ፡ ይገኛል። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ማ፡ ይኾናል፤ ይኸውም፡ በነባርና፡ በትእዛዝ፡ አንቀጽ፡ ሲገባ፡ ነው። ነዐኬ፡ በልኬ፤ ናማ፡ በልማ፡ (ዕር፳፡ ቍ፲፱)።

ከእብ፤—ኹለተኛ፤—ክዒብ፡ ከዐበ ።
ከአወ፤—አፈሰሰ፤—ክዒው፡ ከዐወ ።
ኵኢስ፤—ታላቅ ፡ ግንበ ፤—ኵዒስ ፡ ኰዐሰ ።
ከበ፤—ኵበት ፤—ከበወ ።
ከቢብ ፤ ቦት ፤ (ከበበ ፡ ይከብብ ፡ ይክብብ ። ዐረ ፡ ከበ ። ሱር ፡ ከባበ) ፤ መክበብ ፡ ማጠር ፤ መሾም ፡ ማክበር ፤ መጥራት ፡ ማደም ፤ መሰብሰብ ፡ ማከብ ፤ በዓል ፡ ሰርግ ፡ ጉባኤ ፡ ማድረግ ። ከመ ፡ ይቁሙ ፡ ከቢቦሙ ፡ እሳተ ፡ ከመ ፡ አረፍት ። ርእየት ፡ ለዳዊት ፡ ምስለ ፡ ሡሉሙ ፡ ማኅበረ ፡ ነቢያት ፡ ወነፍሳተ ፡ ጻድቃን ፡ ከቢቦሙ ፡ ከመ ፡ አረፍት ። ሐዋርያቲሁ ፡ ከበበ ፤ እግረ ፡ አርዳኢሁ ፡ ኀፀበ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ የካ ፲፯ ። ድጓ) ። ማኮብ ፡ ማኳስ ፡ መጠምጠም ፤ የፈትል ። ማንከብከብ ፡ ማንከብለል ፤ ከብ ፡ እንክብል ፡ ማድረግ ፤ የርጥብ ፡ ነገር ፡ የመድኀኒት ።

ከባቢ ፤ በቁሙ ፤ የሚከብ ፤ ሰብሳቢ ።

አክበበ ፤ አስከበበ ፤ ጉባኤ ፡ አስደረገ ።

መክብብ ፤ (ብት ፡ ብን ፡ ብት) ፤ የሚከብ ፡ የሚያስከብብ ፤ ከባቢ ፡ አስከባቢ ፤ ሹም ፡ አለቃ ፡ ሰብሳቢ ። ኵን ፡ መክብበ ፡ አሕዛብ ። በመክብበ ፡ ማኅበሮሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ (ኵፉ ፡ ፳፯ ። አርጋ ፡ ፱) ።

—፤ የቍጥር ፡ ድምር ፤ ጅምላ ፡ ጠቅላላ ፡ ቍጥር ። በመንቶ ፡ እልፍ ፡ ወሰብዓ ፡ ምእት ፡ ከነ ፡ መክብበ ፡ ኵሎሙ ። ወከነ ፡ መክብበ ፡ አዳብዒሁ ፡ ዕሥራ ፡ ወአርባዕቱ ፡ (፩ዜና ፡ ፯ ፡ ፩ ። ፳ ፡ ፯) ። ዘመን ፡ መዋዕል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መክብብ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወከነ ፡ መክብበ ፡ ንግሡ ፡ ለዳዊት ፡ አርብዓ ፡ ዓመተ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፳፯) ።

—፤ ኵሉ ፡ ኵለንታ ፤ መላው ። መክብበ ፡ ሥጋ ። መክብበ ፡ መጻሕፍት ፡ ዘብሉይ ፡ (ፊልክ ፡ ፲፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ መጨረሻ ፡ መደምደሚያ ፤ ጕልላት ። ዮሐንስ ፡ መክብበ ፡ ነቢያት ። ጴጥሮስ ፡ መክብበ ፡ ለስምዐ ፡ ሃይማኖት ፡ (አዋል ። ስንክ ፡ የካ፩) ።

—፤ ወገን ፡ ዐይነት ። እብነ ፡ ሶም ፡ በበ ፡ መክብቡ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፪) ።

—፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ከመጻሕፍተ ፡ ሰሎሞን ፡ አንዱ ። ርሱው ፡ ራሱ ፡ ሰሎሞን ፤ ሰባኪ ፡ መምህር ፡ መገሥጽ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ቈህልትን ፡ እይ ። ቃለ ፡ መክብብ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ (መክ፩ ፡ ፩ ፡ ፲፪ ። ፯ ፡ ፳፰ ። ፲፪ ፡ ፰ ፡ ፱) ።

ተከበ ፤ ተከበበ ፤ ተሰበሰበ ፤ ተኮበ ፡ ተኳሰ ፤ ተንከበከበ ፡ ከብ ፡ እንክብል ፡ ኾነ ።

ከቡብ ፤ (ብን ፡ ብት ፡ ብብት) ፤ የተከበበ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፤ ድንብልብል ። እስመ ፡ ምድር ፡ ክቡብ ፡ ከመ ፡ ኩራ ። ከመ ፡ ዐይነ ፡ ማኅተም ፡ ክቡብ ። እእባን ፡ ክቡባት ፡ ወልሙጻት ፡ (አዋል ። ተረ ፡ ቈርጾ) ። በክቡባት ፡ ፈንታ ፡ ክበብት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፲፱ ። ሄርማ ፡ ገ፲፫ ። ፹፩) ።

ክበብ ፤ (ባት) ፤ በቁሙ ፤ ዘውድ ፡ ዙፋያ ፤ ክብነት ። ይቁሙ ፡ ካህናት ፡ ክበቡ ፡ ለምሥዋዕ ። ክበቡ ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ፡ (ግንዘ ። ሔኖ፲፱ ፡ ፲፰) ።

—፤ ኩብ ፤ ኳስ ። ክበበ ፡ አፍትልት ፡ (ታሪ ፡ አኵ) ።

—፤ ክበብ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ብር ፤ የገንዘብ ፡ ቍጥር ። የሐሰብ ፡ ሎቱ ፡ ካህን ፡ ክበበ ፡ ሤጡ ፡ (ዘሌ፳፯ ፡ ፳፫) ። በክበብ ፡ ፈንታ ፡ መክብብ ፡ ይላል ፡ (፩ዜና ፡ ፳ ፡ ፯) ።

ከብከበ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ አኰበኰበ ፤ ኵብ ፤ ኵብ ፡ አለ ፤ ያካኼድ ፡ የዘፈን ፤ የዝላይ ፡ (ትግሬ) ። ኵብ ኵብ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ከበከበ ፤ ተከባከበ ፡ አከበረ ፡ (ዐማርኛ) ።

ከብካብ ፤ ሰርግ ፤ የመርዓዊና ፡ የመርዓት ፡ ጉባኤ ፤ የዘፈን ፡ የደስታ ፡ በዓል ፡ (ዮሐ፪ ፡ ፩ ። ሉቃ፲፬ ፡ ፴፯ ። ማቴ፳፪ ፡ ፪) ። ገብረ ፡ ከብካበ ። መዋዕለ ፡ ከብካብ ። አመ ፡ ከብካብ ። በከመ ፡ መርዓዊ ፡ ይትፌሣሕ ፡ በውስተ ፡ ከብካቡ ፡ (ዘፍ፳፱ ፡ ፳፪ ። አስቴ፱ ፡ ፳፪ ። ጦቢ፯ ፡ ፲፱ ። ቀሌ) ።

አንከብከበ ፤ አንከበከበ ፤ ተንከበከበ ፤ የፍትፍት ፡ (ዐማርኛ) ።

ከቢድ ፤ ዶት ፤ (ከብደ ፡ ይከብድ ፡ ይክበድ ። ዕብ ፡ ካቤድ) ፤ መክበድ ፡ መመንዘል ፤ መብለጥ ፡ መብዛት ፤ በሚዛን ፡ በቍጥር ። ምንት ፡ ይከብድ ፡ እምነ ፡ ዐረር ። ይከብድ ፡ እምኆጻ ፡ ባሕር ፡ (ሢራ፳፪ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፮ ፡ ፫) ።

—፤ መጥናት ፤ መበርታት ፤ ማየል ። ክብደ ፡ ልቡ ፡ ለፈርዖን ። ወከብደ ፡ ቀትል ፡ ዲበ ፡ ሳኦል ። ክብደ ፡ ደዌሁ ፡ (ዘፀ፯ ፡ ፲፬ ። ፩ዜና ፡ ፲ ፡ ፫ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯) ።

ክቡድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ብድ) ፤ በቁሙ ፤ የከበደ ፡ ከባድ ፤ ጥኑ ፡ ብርቱ ፤ ክቡር ፡ ታላቅ ፤ ዐያሌ ፡ እጅግ ፡ ብዙ ። ነገሩ ፡ ለአብድ ፡ ከመ ፡ ጾር ፡ ክቡድ ። ሕማም ፡ ክቡድ ። ብዓው ፡ ክቡድ ። ብእሲ ፡ ክቡድ ። ተአምሪሁ ፡ ክቡድ ፡ (ሢራ፳፩ ፡ ፲፮ ። ፀ፱ ፡ ፪ ። መጽ ፡ ምስ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ኀሐ፲፱) ።

ክብደ ፡ ሒረት ፤ ዳተኛ ፡ ዝግተኛ ፤ ቀርፋፋ ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፯) ።

ክቡደ ፡ መዝራዕት ፤ ጡንቻም ፡ እጀ ፡ ወፍራም ፤ ክንደ ፡ በርዳዳ ።

ክቡዳነ ፡ አቅርንት ፤ ቀንዳሞች ፤ ቀንደ ፡ ትልልቆች ፡ (መዝ ፡ ፵፱) ።

ክቡዳነ ፡ ጾር ፤ ሸክም ፡ የከበዳቸው ፤ ሐማሎች ።

ክበድ ፤ (ዳት) ፤ መክበድ ፤ አከባበድ ፡ ክብደት ፤ ከባድነት ፤ ብዛት ። ክበደ ፡ ጾርነ ፡ አቅልል ። ክበዱ ፡ ለጸባሕት ። ክበደ ፡ ንዋም ። ክበደ ፡ ቅኔ ። ክበዳ ፡ ለስብሐቲክሙ ። አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ጸዊረ ፡ ክበ

ደሙ ፡ ኢአድባር ፡ ወኢአውግር ፡ ወኢቈላት ፡ (መዋሥ ። ስንክ ፡ የካ፳ ። ቅዳ ፡ ያዕ ። ፪ዜና ፡ ፲ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ግን፪ ። ዮዲ፯ ፡ ፱) ። ሸክም ፤ ሐሳብ ፡ ሐዘን ፡ ከባድ ፡ ነገር ። ኢይወዲ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ክበደ ። ለምንት ፡ ይከውን ፡ ገብርከ ፡ ክበደ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእየ ። ግድፍ ፡ እምላዕሌከ ፡ ክበደ ፡ ዕጓለ ፡ መሕየው ። ከመ ፡ ያቅልል ፡ እምኔሁ ፡ ክበዳተ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፳፱ ። ፪ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፴፭ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፱ ፡ ፲፪ ። ፊልክ ፡ ፻፳፭ ። ዕብ፲፪ ፡ ፩) ።

—፤ ቤት ፡ ግንብ ፤ በቤት ፡ ያለ ፡ ገንዘብ ፤ ብዙ ፡ ብዕል ፡ ክብር ፡ ወርቅ ፡ ብር ፤ ሰባራ ፡ ሥንጥር ፤ ደጃፍ ፡ የመለሰው ፡ ማጀት ፡ የጕረሠው ፡ የቤት ፡ ዕቃ ። እግዚ ፡ የአምር ፡ ክበዳቲሃ ። ወትትካፈልዎ ፡ ለክበዲሃ ። ማኅፈደ ፡ ክበዲከ ። አስጠመ ፡ ሥሎ ፡ ክበዲሃ ፡ (መዝ ፡ ፵፯ ። ፪፳፭ ። ሰቈ፪ ፡ ፮) ። ርጉዝ ፡ ከብት ፤ ላም ፡ ባዝራ ። የሐር ፡ ገመድ ፡ የበቅሎ ፡ ክበድ ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

አክበደ ፤ አከበደ ፤ አስከበደ ፤ አበዛ ፡ አጸና ። አክበድኪ ፡ አርዑተሙ ፡ ፈድፋደ ። በኢያእምሮ ፡ ያከብድ ፡ ነገሮ ። አክበደ ፡ ሙሴ ፡ ተክዞ ፡ ጥቀ ። እለ ፡ ያከብዱ ፡ ዲበ ፡ አግብርቲሆሙ ፡ ቅኔ ፡ እኩየ ። አክበድክሙ ፡ ላዕሌየ ፡ ነገረክሙ ፡ (ኢሳ፵፯ ፡ ፮ ። ኢዮ፴፭ ፡ ፲፮ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፲፭ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። ሚል፫ ፡ ፲፫) ።

—፤ ጫነ ፡ ጨቈነ ፡ አሸከመ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ማክበድ ፡ ነው ። ኢታክብድ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጾረ ፡ ክቡደ ። ይደሉ ፡ ከመ ፡ ያክብዱ ፡ ቀኖና ፡ ላዕሌሁ ፡ (ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፱) ። በአክበደ ፡ ፈንታ ፡ አስተከበደ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ። አስተክብዶ ። ኢያስተክብድ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ (ዲድ ፡ ፴፱ ። ፵፩) ።

አስተካበደ ፤ አከበደ ፤ አከባበደ ፤ አስተባበለ ፤ የመጥላትና ፡ የመሰቀቅ ። ግስነቱ ፡ ዐጕልና ፡ ሐውልት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፍችው ፡ እንደ ፡ አከበደ ፡ አድራጊ ፡ ነው ። ሰእመ ፡ አስተዐጸበ ፡ ወአስተካበደ ፡ ንስሓሁ ፡ ዘወሀብዎ ፡ ካህናት ፡ (ቀሌ) ። ይቴክዝ ፡ ወያስተካብድ ፡ ፍና ፡ መንሱት ። አስተካበደ ፡ ሐሚመ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ክብድ ፤ (ዕብ ፡ ካቤድ ። ሱር ፡ ካብዳ ። ዐረ ፡ ኪብድ) ፤ ጉበት ፤ ከንዋያተ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፤ የሐሞት ፡ ምንጭ ፡ ዐይነቱ ፡ ዳማ ። ምትሮ ፡ ለዝ ፡ ዓሣ ፡ ወነሣእ ፡ ልቦ ፡ ወክብዶ ፡ ወሐሞቶ ። ሕብረ ፡ ክብድ ፡ (ጦቢ፮ ፡ ፬ ። ዘኍ፬ ፡ ፯) ።

—፤ ሆድ ፡ ማኅደረ ፡ ክብድ ፤ ሸክም ፡ ወይም ፡ ተሸካሚ ፡ ማለት ፡ ነው ። አስከቡኪ ፡ ውስተ ፡ መሬት ፡ በክብድኪ ። ገዚፍ ፡ ዐምድ ፡ ዘአንበሩ ፡ ዲበ ፡ ክብዱ ። በአንተ ፡ ሕማመ ፡ ክብድከ ፡ (ኢሳ፶፩ ፡ ፳፫ ። ስንክ ፡ ጳጕ፩ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፳፫) ።

ከበወ ፤ (ዕብ ፡ ካባህ) ፤ ጠፋ ፡ ጠለሰ ፤ ፈዘዘ ፤ ዕልም ፡ ድርግም ፡ አለ ፤ የእሳት ፡ የመብራት ፡ የዐይን ።

ከቦ ፤ ኵበት ፡ የደረቀ ፡ እበት ፤ ፍሕምና ፡ ብርሃን ፡ የሌለው ። ሐመደ ፡ ከቦ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፰) ። ከበተንና ፡ ለከወን ፡ እይ ።

ከብካብ ፤—ሰርግ ፤—ከቢብ ፡ ከበበ ፡ ከብከበ ።

ከበለ ፤ (ዕብ ፡ ካቤል) ፤ አሰረ ፡ ዘነጀረ ፤ በብረት ። ከንበሎን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ከበሎ ፤ (ዕብ ፡ ኬቤል) ፤ ማሰሪያ ፤ የግር ፡ ብረትና ፡ የሰንሰለት ፡ ፍንጅ ፤ የማጥን ፡ ገሮ ፡ ቀለበት ፡ ዙሪያው ፡ ክብ ፡ የኾነ ፡ ምእዙን ፡ ያይደለ ። ወትገብር ፡ ውስተ ፡ አርባዕቱ ፡ መሳምክቲሃ ፡ ለታቦት ፡ አርባዕተ ፡ ከበሎ ፡ (ክብ ፡ ነገ፲፯) ። ዕብንን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ከቢር ፤ ሮት ፤ (ከብረ ፡ ይከብር ፡ ይክበር ። ዐረ ፡ ከቡረ ። ዕብ ፡ ካባር ፤ ዱሮ ፡ ቀድሞ) ፤ መክበር ፡ መከበር ፤ መወደድ ፤ ማደግ ፡ መብለጥ ፤ መግነን ፡ ታላቅ ፡ መኾን ፤ የሀብት ፡ የዋጋ ፤ የማዕርግ ፡ የድግሪ ፤ የወርድ ፡ የቁመት ። ከቢር ፡ እንዲል ፡ ዐረብ ፤ ታላቅ ፤ ሲል ። በከብረ ፡ አቡሁ ፡ ይከብር ፡ ሰብእ ። ቦ ፡ ዘይከብር ፡ በአትሕቶ ፡ ርእሱ ። ዘይውኅድ ፡ ይከብር ፡ ወይቴሐት ፡ ዘይበዝኅ ። ብከሙ ፡ ይክበር ፡ ዘርዐ ፡ አብርሃም ። ውእቱ ፡ ይከብር ፡ እምኔሆሙ ፡ (ሢራ፫ ፡ ፲፩ ። ፳ ፡ ፲፩ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፯ ፡ ፴፫ ። ኩፋ ፡ ፴፩ ። ዳን፩ ፡ ፱) ። በከብረ ፡ ፈንታ ፡ ተከበረ ፡ ይላል ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ወአንስትኒ ፡ ይትከበራ ። ተከባሪ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፰ ። ሲኖዶ) ።

ክቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ በቁሙ ፤ የከበረ ፤ የተከበረ ፤ የተወደደ ፡ ውድ ። ብእሲ ፡ ክቡር ፤ ዕንቍ ፡ ክቡር ። ክቡረ ፡ ስም ፤ ክቡረ ፡ ሤጥ ። ዕደው ፡ ክቡራን ። አልባስ ፡ ክቡራት ። ሀገር ፡ ክብርት ፡ (ሚራ፱ ፡ ፩ ። አርጋ ፡ ፪ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፯) ።

ክብረት ፤ በቁሙ ፤ መክበር ፤ አከባበር ፤ ክበሬታ ። ውድነት ፤ ክቡርነት ።

ክብር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ልዕልና ፡ ላቂያ ፡ ብልጫ ፤ ሹመት ፡ ሽልማት ፤ ታላቅነት ፤ ኀይል ፡ ብዕል ፤ ብዙ ፡ ገንዘብ ። ወድቀት ፡ እምክብራ ፤ ትላሑ ፡ እምክብራ ። በእንተ ፡ ክብረ ፡ ዘመዱ ። ሥሉ ፡ ክብሩ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ፍሬ ፡ ሣዕር ። መንግሥታተ ፡ ዓለም ፡ ወክብሮሙ ። ዘኔሠ ፡ ድኅሬሆን ፡ ለክብራት ፡ ይጐይዩ ፡ (ቀሌ ። ስንክ ፡ ጳጕ፩ ። ኢሳ፵ ፡ ፯ ። ማቴ፬ ፡ ፰ ። ማር ፡ ይሥ) ።

ክብርና ፤ ክቡርነት ። በቁሙ ፤ የቤት ፡ ልጅ ፡ ክብር ፤ ማኅተመ ፡ ድንግልና ።

ክብረ ፡ ነገሥት ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ያኵስሞች ፡ መጣፍ ፤ ንቡረ ፡ እድ ፡ ይሥሐቅ ፡ በላስቶች ፡ ዘመን ፡ የደረሰው ፤ ወይም ፡ ከዐረብ ፡ የመለሰው ፤ የጽላተ ፡ ሙሴን ፡ አመጣጥ ፡ የአኵስምን ፡ ልዕልና ፤ የነገሥታቷን ፡ ክብር ፡ ከሰሎሞን ፡ መወለዳቸውን ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ የሚናገር ።

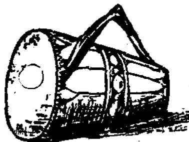
አክበረ ፤ አከበረ ፤ አላቀ ፡ አበለጠ ፤ አስከበረ ፡ አዕደደ ። አክብር ፡ አባከ ፡ ወእመከ ። አክበረ ፡ እግዚ ፡

ሕበ ፡ ኅዕለ ፡ ውሉዱ ። እግዚ ፡ አክበረከ ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፲፪ ። ሚራ፫ ፡ ፪ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፭) ።

አክባሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚያከብር ፡ የሚያስከብር ። እስመ ፡ እሙንቱ ፡ መልክአ ፡ እግዚ ፡ አክባሪት ፡ ለሹሎሙ ፡ ሰብእ ፡ (ፊልክ ፡ ፹፯) ።

ክብረወ ፤ (ተቀ ፡ ግ ። ዕብ ፡ ቶፌፍ) ፤ ጸፋ ፡ መታ ፡ ኰረኰረ ፤ ጐሰመ ።

ከበሮ ፤ (ብ ፡ ከባርው) ፤ በቁሙ ፤ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፡ አታሞ ፡ ነጋሪት ፤ ከማዕደን ፡ ከንጨት ፡ ከቈርበት ፡ የሚሠራ ፤ ስለ ፡ ክብረ ፡ በዓል ፡ የሚመታ ። ክብራዊ ፡ ትእምርተ ፡ ክብር ፤ ጨኺ ፡ ተሰሚ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሰብሕዎ ፡ በከበሮ ። ንሥኢ ፡ ከበሮኪ ። መሰንቆ ፡ ወከበሮ ፡ (መዝ ፡ ፻፶ ። ኤር፴፰ ፡ ፬ ። ዳን፫ ፡ ፲) ።

ከበሮ ፡

ክብሬት ፤ (ዐረ ፡ ኪብሬት ። ሱር ፡ ካብሬታ ። ዕብ ፡ ጐፍሬት) ፤ በቁሙ ፤ ዲን ፡ የእሳት ፡ ዐፈር ፡ እሳታዊ ፡ ሜቃ ፤ ዐይነቱ ፡ ብጫ ፡ ክርፋታም ፡ (መቃ ፡ ፯፪) ።

ክብሬታዊ ፤ የዲን ፡ ዐፈር ፡ ሜቃ ፤ የዲን ፡ ውሃ ። ይነግሥ ፡ ሙዳየ ፡ ልሕዙት ፡ ወይደይ ፡ ውስቴቱ ፡ ማየ ፡ መሪረ ፡ ክብሪታዊተ ፡ ወይነግሥ ፡ መሬተ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፯ ። ዘጕ፭ ፡ ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ክብራታን ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ በምድረ ፡ እስራኤል ፡ ያለች ፡ አንዲት ፡ ገጠር ። (ኩፋ ፡ ፴፪) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በክብራታን ፡ ፈንታ ፡ ኬብሮን ፡ ይላል ፤ ባለብሉዮችም ፡ ክብራታንን ፡ ኬብሮን ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፤ ሔብሮንና ፡ ክብራታን ፡ ልዩ ፡ ነው ።

ከቢስ ፤ ሶት ፤ (ከበሰ ፡ ይከብስ ፡ ይክብስ ። ዕብ ፡ ካባስ ፤ ዐጠበ ፡ አጠራ ፡ ወለወለ ። ካበሽ ፤ ያዘ ፡ ገዛ ፡ ሣቀየ ፡ አጠቃ) ፤ መከበስ ፡ ማክበስበስ ፤ ጠጕርን ፡ ሰብስቦ ፡ ጠምዞ ፡ በማኽል ፡ ራስ ፡ ላይ ፡ መጠቅለል ፡ ማሰር ፤ በወለባና ፡ በሚደ ፡ መያዝ ፡ መቸንከር ። ራስን ፡ ጠጕርን ፡ በሚታሰርና ፡ በሚደፋ ፡ በሚለበስ ፡ ነገር ፡ መሸለም ፡ ማስጌጥ ፡ ማንቈጥቈጥ ።

ተከብሰ ፤ ተከበሰ ፤ ተከበሰበሰ ፤ በራሱ ፡ ላይ ፡ ጌጥ ፡ ታሸከመ ፤ ታሸለመ ። ፀፈረት ፡ ርእሳ ፡ ወተከብሰት ፡ (ዮዲ፲፮ ፡ ፰) ።

ክቡስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ብስት) ፤ የተከበሰ ፡ ክብስ ፤ ክብስብስ ፤ ጌጥ ፡ ወዳድ ።

ክብሶ ፤ (ብ ፡ ከባስው ፤ አው ፡ ክብሳት) ፤ ክብስ ፡ ጠጕር ፤ ክብሳት ። የራስ ፡ የጠጕር ፡ ክባስ ፤ በሰቱ ፡ ላይ ፡ የሚኽን ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ቀጸላ ፡ ሠርመዲ ፡ ዐይነ ፡ ርግብ ። ውስተ ፡ መካነ ፡ ሰርጐ ፡ ዘክብሶ ፡ ሥዕርታ ፡ ወደየት ፡ ሐመደ ። ክብሶሆን ፡ ወአልባሲሆን ፡ ዘሥጋባት ፡ (አስቴ፬ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፫ ፡ ፳) ።

ክብሶ ፡

ኰብስ ፤ ኮብስ ፤ ኰብሽ ፤ የደዌ ፡ ስም ፤ ገላ ፡ የሚነፋ ፡ የሚያሳብጥ ፤ የሚያፈርስ ፡ የሚቈምጥ ፤ ቍምጥና ፡ ቢስ ፡ ገላ ። አዝልፎ ፡ ስካር ፡ ያመጽእ ፡ ነቀጥቃጠ ፡ ወጥፍአተ ፡ ልብ ፤ ወኰብሰ ፡ ወሞተ ፡ ግብት ፡ ወፈፀንተ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶) ።

ከቢት ፤ ቶት ፤ (ከበተ ፡ ይከብት ፡ ይክብት ። ኀብአ) ፤ መከበት ፤ መሸሸግ ፡ መሰወር ፡ መደበቅ ፤ እንዳይገኝ ፡ ማድረግ ። ኢትረክበ ፡ እስመ ፡ ከበቶ ፡ እግዚ ። ከበተት ፡ ርእሳ ። ኢንክል ፡ ከቢቶቶ ። ይኄይስ ፡ አብድ ፡ ዘየኀብእ ፡ አበዲሁ ፡ እምጠቢብ ፡ ዘይከብት ፡ ጥበቢሁ ፡ (ዕብ፲፩ ፡ ፳ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፬ ። ግብ፬ ፡ ፲፯ ። ሢራ፳ ፡ ፴፩) ።

—፤ ማሳደር ፤ ከቤት ፡ ከበረት ፡ ማግባት ፤ መጠበቅ ፡ መመልከት ፤ የንግዳ ፡ የከብት ። ከብት ፡ ማለት ፡ ቃሉ ፡ ከዐብትም ፡ ሳይቀር ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ከባቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚከብት ፡ ከባች ፤ ሸሻጊ ፡ ደባቂ ። ከባቲሁ ፡ ለሹሉ ፡ ክሡት ። አምላክ ፡ ከባቴ ፡ አበሳ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ግንዘ) ።

አክበተ ፤ አስከበተ ፤ አስደበቀ ፤ አስጠበቀ ።

ተከብተ ፤ ተሸሸገ ፡ ተደበቀ ፤ ታባ ፡ ተሰወረ ፤ ከቦታው ፡ ታጣ ። ተከብተ ፡ ሔኖክ ። ከመ ፡ ትትከበት ፡ መንፈስየ ። ስእነ ፡ ተከብቶ ፡ (ሔኖ፲፪ ፡ ፩ ። ፎ፩ ፡ ፩ ። ማር፯ ፡ ፳፬) ።

ክቡት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ብት) ፤ የተሸሸገ ፡ ሽሽግ ፤ ክብት ፡ ስውር ፡ ድብቅ ። ጥበብሰ ፡ ክቡት ፡ ወመዝገብ ፡ ዘኢያስተርኢ ። ኅቡእ ፡ ወክቡት ። ክቡት ፡ ተአምር ፤ እስመ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ሀሎከ ፡ (ሢራ፵፩ ፡ ፲፬ ። ፩ቆሮ ፡ ፪ ፡ ፯ ። ቅዳ ፡ ሐዋ) ።

ክቡታዊ ፤ የውስጥ ፡ የልቡና ፤ ረቂቅ ፡ መንፈሳዊ ። ሥርዐት ፡ ክቡታዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ።

ክብተት ፤ (ላ ፡ ጥ) መሸሸግ ፤ ሽሽጋ ፤ ሽሽግነት ። ክብተት ፡ ዘኢየኀልቅ ፡ (ራእ ፡ ሲኖ) ።

ከበታ ፤ ስዋሬ ፡ ስወራ ፤ ስውርነት ። በመንክራቲሁ ፡ ያርኢ ፡ ከበታሁ ። ኢይነግር ፡ በእንተ ፡ ከበታየ ፤ አላ ፡ በዘያስተርኢ ፡ (ተረ ፡ ቄር፩ ። ፲) ።

ኬደ ፤—ረገጠ ፤—ከዪድ ፡ ኬደ ።

ከደዋ፤(ዕብ፡ከድከድ)፤ ዕንቍ፡የዕንቍ፡ስም፤ ሕብሩ፡የሮማን፡ዐይነት፡እንደ፡ቦረቦሜ፡ያለ፤ የሚፈልቅ፡የሚብለጨለጭ። ሠለስቱ፡አዕናቍ፡ዘወርቅ፡ወብሩር፡ወከደዋ። ወርቅ፡ወከደዋ፡ወብሩር፡ወካልኣን፡አዕናቍ፡ሀለዉ፡ይትረከቡ፡እስከ፡ዮም፡(ታሪ፡አሆ፡ገ፲፩)።

ከድከድ፤ ዝኒ፡ከማሁ፤ ከደዋና፡ካድኮድ፡አንድ፡ስም፡ነው። ረአሙት፡ወካድኮድ፡(ሕዝ፳፯፡፲፮)። በካድኮድ፡ፈንታ፡ከርከንድ፡ይላል፤ ከርከዴን፡ማለት፡ነው፤ ፍችውን፡በቦታው፡ተመልከት።

ከዲን፤ ኖት፤ (ከደነ፡ ይከድን፡ ይከድን። ዕብ፡ካዳን፤አሰረ፡አቈራኘ፡የፈረሰ፡የሠረገላ)፤ መክደን፡መግጠም፤ማልበስ፡መሸፈን፤መሰወር፡መጋረድ፤ እንዳይታይ፡ማድረግ። አምጽኡ፡እብነ፡ወከደኑ፡ዲበ፡አፈ፡ግብ። ከደነት፡ኀፍረታ፡በቈጽል። ፈጺሞሙ፡ከዲነ፡ዘቅድሳት። ዘይከድን፡አበሳሁ። ይከድኑ፡ገጾሙ፡(ዳን፮፡፲፯። ኩፋ፡፫። ዘኍ፬፡፲፭። ምሳ፳፰፡፲፫። ኢሳ፮፡፪)።

ከዳኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት፤ ደንት)፤ የሚከድን፡የሚያለብስ፡ከዳኝ፤ ሰዋሪ፡ጠባቂ፤ ወባት፡ጠበቃ። ልብስ፡ጽድቅከ፡ይኩነኒ፡ከዳኔ። ለመበለት፡ከዳኒ፡(ስንክ፡መጋ፭። ኪዳ)።

መክድን፤ መክደኒ፤ ዝኒ፡ከማሁ።

አክደነ፤ አስከደነ፡አስለበሰ።

ተከድነ፤ ተከደነ፡ለበሰ፡ተሰወረ፡ተሸፈነ። ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ። ከመ፡ትትከደኑ፡በዕለተ፡መዐቱ፡ለእግዚ። ተከድነት፡ገጻ፡(ሐጌ፩፡፮። ሶፎ፪፡፫። ዘፍ፳፬፡፷፭)።

ከዱን፤(ናን፡ናት፡ ድንት)፤ የተከደነ፡የለበሰ፤ስውር፡ሽፍን። ከዱን፡እብን፡ዲቤሁ። ከዱን፡ብከ፡ዐበይከ። ከዱን፡ትምህርትነ፡(ዮሐ፲፩፡፴፰። ቅዳ፡ዮሐ። ፪ቆሮ፡፬፡፫)።

ከድነት፤ መከደን፡መከደን፤ አከዳደን፡አለባበስ፤ ከዱንነት። የሌት፡ልብስ፤ ጭን፡ኀፍረት። ኢይከሥት፡ከድነተ፡አቡሁ፡(ኩፋ፡፴፫)።

ከዳን፤(ናት)፤ በቁሙ፤ መከደኛ፡መግጠሚያ፤ ልብስ፡ቀሚስ፤መጐናጸፊያ፡ለሓፍ፡ምንጣፍ፤ መጋረጃ፡ድንኳን፤ ዳስ፡ጥላ፡ከለላ፤ ቤት፡ጐጆ፤ የሚሰውርና፡የሚሸፍን፡ኹሉ። ከዳነ፡ዐዘቅት። ዘቦ፡ክልኤ፡ከዳናተ። ከዳን፡ዘሕብረ፡ፀሰቅ። ትከድኖሙ፡ከዳነከ። ነሥአ፡ከዳነ፡ወጠምዐ፡ውስተ፡ማይ። ከዳንከ፡ዘታሕተ፡ገቦከ። ከዳን፡በዘይትገለበቡ፡እምጠል፡(፪ነገ፡፲፯፡፲፱። ሉቃ፫፡፲፮። ዘፍ፴፯፡፫። ሕዝ፳፮፡፫። ፬ነገ፡፰፡፲፭። ምሳ፳፪፡፳፯። ኢሳ፬፡፮)።

መክደን፤(ብ፡መከድን)፤ መከደኛ፡መሸፈኛ፤ ከዳን፡ልብስ። አልቦ፡ዣዕር፡ለመክደኖን። አምሳለ፡መክደን። መክደነ፡አርእስት፡ዘንጹን፤ የራስ፡ቍር፡(ገድ፡ላሊ። ፊልክ፡፺፴፯። ፪ዜና፡፳፯፡፲፯)።

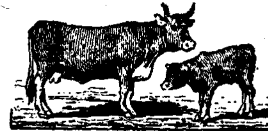
መክደንት፤(ታት)፤ ዝኒ፡ከማሁ።

ምክዳን፤ ዝኒ፡ዓዲ፡ከማሁ፤ መከደኛ፡መከደኛ።

ኪዳን፤—ውል፤—ከዩድ፡ኬደ።

ከሂሀ፤ ሆት፤ (ከሀሀ፡ ይከሀሀ፡ ይከሀሀ። ዕብ፡ካሃሀ፡ ይክሄሀ)፤ መድከም፡ማነስ፤ መጨለም፡መፍዘዝ፤ መደንገዝ፤ የኀይል፡የጕልበት፡የዐይን፡የብርሃን። ከበወንና፡ለከወን፡እይ፤ የዚህ፡ኀሮች፡ናቸው። ከሕከሐም፡የዚህ፡ዲቃላ፡ነው።

ካሂ፤ አካሂ፤ (ብ፡ካሀያት፤አካሀያት)፤ ጊደርና፡ጥገት። ካሂ፡ጊደር፤ እንስት፡ጥጃ። አካሂ፡ጥገት፤ እመጫት፡ላም። ምስጢራቸው፡ማነስና፡መድከም፡ሕጹጽነት፡ነው። በዕብራይስጥ፡ግን፡ካሂ፡ማለት፡ከማሃ፡ከመ፡ዛ፡ማለት፡ነውና፤ በዚህ፡ዘይቤ፡ሲፈቱት፡ካሂ፡የጥጃ፡ጕፍላ፡ወይም፡እንቡጣ፡ስልቻው፡ምስሉ፤ ሲሞት፡ከኹራቱ፡እስከኁ፡ሸልቅቀው፡በሥጋው፡ፈንታ፡ገለባ፡ጐስረው፡ጠቅጥቀው፤ በማሮቹ፡ፈንታ፡፬፡ዕንጨት፡ሰክተው፡ሕያው፡አስመስለው፡የጨው፡ውሃ፡ቀብተው፡የሚያቆሙት፤ አካሂ፡ያንን፡እያየች፡እየላሰች፡ወተቷን፡የምትሰጥ፡ማለት፡ነው። (ሙሾ፤ላምና፡ዐላቢ)፤ ያለ፡እየመሰለኝ፡ልጄ፡ሙቶ፡ሳለ፤ እንቡጣውን፡ባየው፡ልቤ፡ተታለለ። እንኳን፡አንች፡ላሚ፡ቤተ፡እስራኤል፤ ታታለል፡ነበረች፡በጥጃ፡ምስል።

አካሂ፡

ከሃ፤(ብ፡ከሃት)፤ ወዲያ፡ወደዚያ፤ከዚያ፡በዚያ፤ የቦታን፡ፈቀቅታ፡ጥቂት፡ርሕቀት፡ያሳያል፤ ፍችው፡እንደ፡ሀየ፤ ስልቱ፡እንደ፡ሰፌ፡ነው። እም፡እየተስማማው፡ከሰፌና፡ከዝየ፡ጋራ፤ ሳይስማማውም፡ይነገራል። አሐዱ፡እምሰፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፤ ወአሐዱ፡እምከሃ፡ድንጋገ፡ፈለግ። ፍልስ፡እምዝየ፡ኀበ፡ከሃ። አሐውር፡ከሃ፡ወእጼሊ። ዝርዎ፡ከሃ። ረሐቁ፡ከሃ። በዝ፡ዓለም፡ወበከሃ፡በኀበ፡እግዚ። ከሃ፡ከሃቲሆሙ፡(ዳን፲፪፡፭። ማቴ፲፯፡፳። ፳፮፡፴፮። ዘኍ፲፯፡፪። ፩ነገ፡፲፬፡፱። ዲድ፡፲፬። ሔኖ፴፪፡፫)። ከሃየ፡ከ፡ኪ፡ሁ፡ሃ፤ ከሃነ፡ከሙ፡ከን፡ሆሙ፡ሆን፡እያለ፡ይዘረዝራል። እምሰፌሁ፡ፈለግ፡ወእምከሃሁ፡ዐፀ፡ሕይወት፡(ራእ፳፪፡፪)። (ዕር፳፩፡ቍ፲፲፰)። አንዳንድ፡መጣፍ፡ግን፡በከሃ፡ፈንታ፡ከሃከ፡ከሃከ፡ይላል፤ የጣፊ፡ስሕተት፡ነው። ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሃከ። እስከ፡እትመየጥ፡ሰፌ፡ወከሃከ። ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሃከ። ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሃከ፡(ሉቃ፲፯፡፳፫። ፫ነገ፡፳፡፵። ቄር)።

ከሂል ፤ ሎት ፤ (ክህለ ፡ ይክል ፡ ይክሀል ። ዕብ ፡ ያከል) ፤ መቻል ፡ መብቃት ፤ ማግመር ፡ መወሰን ፤ በሚሠሩት ፡ ሥራ ፡ ማየል ፡ መበርታት ፤ መብት ፡ ማግኘት ። ገቢረ ፡ ትግብር ፤ ወክሂለኒ ፡ ትክል ። ኵሎ ፡ ዘትክል ፡ እዴከ ፡ ለገቢር ። መኑ ፡ አነ ፡ ከመ ፡ እክህል ፡ ሐኒጸ ፡ ሎቱ ፡ ቤተ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፮ ፡ ፳፭ ። መክ፱ ፡ ፲ ። ፪ዜና ፡ ፪ ፡ ፮) ።

—፤ ችሎት ፡ አቻቻል ፤ ኀይል ፡ ብርታት ፤ ዐቅም ፡ ጕልበት ፤ ሥልጣን ፡ መብት ። ሰብሕዎ ፡ በክሂሎቱ ። በከመ ፡ ክሂሎትነ ። አልብየ ፡ ክሂል ፡ ላዕሌሁ ። ከመ ፡ የሀበ ፡ ክሂለ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወላዕለ ፡ ንዋዩ ፡ (መዝ ፡ ፻፶ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፪ ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ ግን፪) ።

ከሃሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚችል ፡ ቻይ ፤ ኀይለኛ ፡ ብርቱ ፤ ሥሉጥ ፡ ዕጉሥ ። ከሃሌ ፡ ኵሉ ። ጽኑዕ ፡ ወከሃሊ ። ዘከነ ፡ ከሃሌ ፡ በቃሉ ፡ ወበምግባሩ ። መሥዋዕት ፡ ከሃሊት ፡ ከመ ፡ ታስተስሪ ። ንሕነ ፡ ከሃልያን ፡ ለውላጤሁ ። ከሃሊ ፡ አነ ፡ ተጽናስሂ ፡ ወተደልዎሂ ፡ (ጥበ፯ ፡ ፳፫ ። ሩት፪ ፡ ፩ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፲፱ ። አፈ ፡ ድ፲፯ ። ዮሴፍ ። ፊልጵ፬ ፡ ፲፪) ።

አክሀለ ፤ አስቻለ ፡ አበረታ ፤ አበቃ ፡ መብት ፡ ሰጠ ፡ አስናበተ ። ኵሎ ፡ እክል ፡ በዘውእቱ ፡ አክሀለኒ ። እግዚ ፡ አክሀለነ ፡ በኵሉ ፡ ዘንፈቅድ ። ያክህልክሙ ፡ እግዚ ፡ ለገቢረ ፡ ኵሉ ፡ ፈቃዱ ። ወኢያክህሎ ፡ ከመ ፡ ይቅረብ ፡ ኀቤሆሙ ፡ (ፊልጵ፬ ፡ ፲፫ ። ዮሴፍ ። ግንዘ ። ማር ፡ ይሥ፯ ፡ ፪) ።

አክሃሊ ፤ መክህል ፤ የሚያስችል ፤ አስቻይ ።

ተክህለ ፤ ተቻለ ፤ ተመቸ ። ኵሉ ፡ ይትክሀል ። እምእደ ፡ ዚኣሁ ፡ ጕይይ ፡ ኢይትክሀል ፡ ወኢይደሉ ። ኢይትክሀል ፡ ለኈልቆ ። ኢይትክሀል ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ይኩን ። በከመ ፡ ይትክሀለከ ። እስመ ፡ ቅኔ ፡ መዝሙርሰ ፡ ተከሃሊት ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፳፮ ። ጥበ፲፮ ፡ ፲፭ ። መክ፫ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፰ ፡ ፳፪ ። ሢራ፴፰ ፡ ፲፭ ። ፊልክ ፡ ፪፻፴፰) ።

ተካሀለ ፤ ተቻቻለ ፤ ተስማማ ፡ ተዋደደ ፤ ተዋዋለ ፡ ተቋረጠ ፤ የዋጋ ። ተካሀለ ፡ ምስለ ፡ ገባእት ፡ በበ ፡ ዲናር ፡ ለዕለት ። አኮኑ ፡ በዲናር ፡ ተካሀልኩክ ። መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘተካሀለከ ፡ (ማቴ፳ ፡ ፪ ፡ ፲፫ ። ማር ፡ ይሥ፲፫ ፡ ፪) ።

ከሁል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ሀልት) ፤ የተቻለ ፡ የተቻቻለ ፤ የተስማማ ፡ ስምም ።

አስተካሀለ ፤ አቻቻለ ፤ አስማማ ፡ አዋደደ ።

መስተካህል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚያቻችል ፡ አቻቻይ ፤ አስማሚ ።

ኳሂላ ፤ (ላት) ፤ የጠፍር ፡ ኳስ ፤ ዕሩር ፡ ጥንግ ፤ የተኰሰ ፡ ዐባማ ፡ ጊጤ ፤ ከሆድ ፡ የሚወጣ ፡ ሐሠር ፡ ጕድፍ ። ጕድ ፡ እብድ ፡ ልብሱን ፡ የጣለ ፤ ወይም ፡ የእብድ ፡ አሸንጉሊት ፤ ከዐቢይ ፡ ጾም ፡ በፊት ፡ ከጾመ ፡ ነነዌ ፡ በኋላ ፡ የእብድ ፡ ዐሙስ ፡ ለት ፡ ርሱን ፡ በየግንባራቸው ፡ ለጥፈው ፡ ሲሥቁ ፡ ሲያሥቁ ፡ የሚውሉበት ። ወከመ ፡ ኳሂላት ፡ ኮነ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። ከመ ፡ ኳሂላ ፡ ኮንክምሙ ፡ ለብዙኃን ፡ (፩ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፳) ።

—፤ መከን ፡ የበረሓ ፡ ዕንጨት ፤ እሾኽም ፡ ፍሬ ፡ ቢስ ። ወይም ፡ ብቸኛ ፡ በረኸኛ ፡ አውሬ ፤ ፋደት ፡ የዱር ፡ ድመት ። ወይከውን ፡ ከመ ፡ ኳሂላ ፡ በውስተ ፡ ገዳም ፡ (ኤር፲፯ ፡ ፮) ።

ከሂን ፤ (ከሀነ ፡ ይክህን ፡ ይክሀን ። ዕብ ፡ ካሄን) ፤ ካህን ፡ መኾን ፤ ክህነት ፡ ተሹሞ ፡ በግዜር ፡ ፊት ፡ ቁሞ ፡ ማገልገል ፡ የአምልኮ ፡ ሥራ ፡ መሥራት ፤ ስለ ፡ ራስና ፡ ስለ ፡ ሕዝብ ፡ መሥዕትና ፡ ጸሎት ፡ ማቅረብ ፤ መባረክ ፡ መቀደስ ፡ ማጥመቅ ፡ ማቍረብ ።

ካህን ፤ (ናት ። ዕብ ፡ ኮሄን ። ሱር ፡ ካህና ። ዐረ ፡ ካሂን) ፤ በቁሙ ፤ ቄስ ፡ ጳጳስ ፡ የግዜር ፡ አገልጋይ ፡ የሕዝብ ፡ መሪ ፡ አስተማሪ ፤ መንፈሳዊ ፡ አባት ። አንተ ፡ ካህኑ ፡ ለዓለም ። ትቀብዖ ፡ ወትቄድሶ ፡ ወይከውነኒ ፡ ካህነ ። ካህናት ፡ ወሊቃነ ፡ ካህናት ። ዐሥሩ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ካህናተ ፡ ሰማይ ፡ (መዝ ፡ ፻፱ ። ዘፀ፵ ፡ ፲፭ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፬) ።

አክሀነ ፤ አስካነ ፤ ክህነት ፡ ሰጠ ፡ ሾመ ፤ ካህን ፡ አደረገ ። ያክህኖሙ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ ፡ ፳፯) ። ክህነት ፡ አሰጠ ፡ አሾመ ፤ ካህን ፡ አስደረገ ።

ተክህነ ፤ ተካነ ፤ ክህነት ፡ ተሾመ ፡ ተቀበለ ፤ ካህን ፡ ኾነ ፡ ካህን ፡ ተባለ ፤ ለማገልገል ። ክሂን ፡ ክሹመት ፡ በኋላ ፡ ማገልገልን ፤ ተክህኖ ፡ ከማገልገል ፡ በፊት ፡ መሾምን ፡ የሹመትን ፡ ጊዜ ፡ የተቀበሉበትን ፡ ዕለትና ፡ ሰዓት ፡ ያሳያል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ኹለቱንም ፡ ጾታ ፡ አንድ ፡ አድርጎ ፡ ተክህነ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ይርዐይ ፡ መርዔት ፡ ወይትክህን ። እስመ ፡ አንተ ፡ አዘዝከነ ፡ ንቅም ፡ ቅድሜከ ፡ ወለከ ፡ ንትክሀን ። እፎ ፡ ተንረይከ ፡ ለተክህኖ ፡ (ኪዳ ። ቅዳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ክሁን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ሀንት) ፤ የተካነ ፤ ክህነት ፡ የተሾመ ፡ የተቀበለ ።

ክህነት ፤ መካን ፡ ማስካን ፤ ክህንነት ፤ ተክኖ ፡ ማገልገል ። አገልግሎት ፤ መንፈሳዊ ፡ ሹመት ፤ ፯ ፡ ዕርከኖች ፡ ያሉት ። ፫ቱ ፡ ላይኞች ፤ ጵጵስናና ፡ ቅስና ፡ ዲቁና ። ፬ቱ ፡ ታችኞች ፡ ንፍቀ ፡ ዲያቆንና ፡ አንባቢ ፤ መዘምርና ፡ በረኛ ። ጳጳስንና ፡ ኤጲስቆጶስን ፡ እይ ። ተኀርየ ፡ ዘርዐ ፡ ሌዊ ፡ ለክህነት ። ለክህነት ፡ ቅድስት ፡ ወንጹሕት ። ኢይግበር ፡ ሕዝባዊ ፡ ግብረ ፡ ክህነት ፡ (ኩፋ ፡ ፴ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፭ ። ዲድ ፡ ፲፯) ።

ክህነታዊ ፤ የክህነት ፤ ክህነታም ፡ ባለክህነት ። መልእክት ፡ ክህነታዊት ። ሀብት ፡ ክህነታዊት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፯ ። ፊልክ ፡ ፲፭) ።

ከዊው ፤ ዎት ፤ (ከወ ፤ ከወወ ፡ ይከውው ፡ ይክውው) ፤ መቅለል ፤ መፍጠን ፡ መቀልጠፍ ፡ ያከኼድ ፡ ያነጋገር ። መዋኸት ፡ መቅጠፍ ፤ መለፍለፍ ። ኀወወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ከዋው ፤ (ዋዋን ፡ ት) ፤ ቀላል ፡ ፈጣን ፤ ቀልጣፋ ። እበን ፡ ከዋዋት ። አእጋሪሁ ፡ ከዋዋት ፡ (ኢያ ፴ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ ፲፭) ።

ከዋው ፤ (ዋት) ፤ ቅለት ፤ ውሸት ፡ ቅጥፈት ። በጠዋይ ፡ ቃል ፡ ወበከዋው ፡ ነገር ፡ (መቃ ፡ ገ፳፫) ።

ከከወ ፤ ከውከወ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ዘረ ፡ ዋተተ ፤ ተንከወከወ ። ከውካዋ ፡ እንዲሉ ፤ ዘዋሪ ፡ ሲሉ ።

አንከከወ ፤ ነዘረ ፡ አዞረ ፡ አሽከረከረ ፤ ተሽከረከረ ።

መንከክት ፤ (ብ ፡ መናኩክት) ፤ እንዝርት ፤ የመንኰራኵር ፡ ብረት ፡ ተጋዳሚው ። ከመ ፡ መንከክት ፡ እንተ ፡ ተዐውድ ፡ (ሚራ፴፯ ፡ ፭) ።

ኮከብ ፤ (ብ ፡ ከዋክብት ። ዕብ ፡ ኮካብ ። ሱር ፡ ካውክባ ። ዐረ ፡ ከውከብ) ፤ በቁሙ ፤ የብርሃን ፡ ቅንጣት ፡ የጸዳል ፡ ስሌዳ ፤ ብርሃን ፡ የተሣለበት ፡ የሰማይ ፡ ጌጥ ፡ የጠፈር ፡ ፈርጥ ፤ ሌሊት ፡ እንዳሸዋና ፡ እንደ ፡ ፋና ፡ በዝቶ ፡ የሚታይ ፡ የሚያበራ ፤ የፀሓይ ፡ ሰራዊት ፡ የጨረቃ ፡ ጭፍራ ፤ ዘዋሪ ፡ ከባቢ ። ስምነቱ ፡ ከከወና ፡ ከከበበ ፡ ከኹለቱ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ፤ ስለዚህ ፡ በኮከው ፡ ፈንታ ፡ ኮከብ ፡ ይላል ። ኣበዝኅ ፡ ዘርዐከ ፡ ከመ ፡ ኮከበ ፡ ሰማይ ። ኮከብ ፡ እምኮከብ ፡ ይኄይስ ፡ ክብሩ ። አሰርገወ ፡ ሰማየ ፡ በከዋክብት ። ከዋክብተ ፡ ሰማይ ። ለወርኅ ፡ ወለከዋክብት ፡ ዘአኰነኖሙ ፡ ሌሊተ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፬ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፵፩ ። ድጓ ። ኤር፲፱ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፻፴፭) ።

ኮከብ ፡

ከዋክብት ፡ እለ ፡ ጽኑዓን ፤ የማይኼዱ ፤ የማይናወጡ ፡ (አቡሻ ፡ ፴፯) ።

ኮከበ ፡ ገዳም ፤ ቅዱስ ፡ እንጦንዮስ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፪) ።

ኮከብ ፡ ዘቦቱ ፡ ዘነብ ፤ ጅራታም ፤ ባለጅራት ፤ የክፉ ፡ ምልክት ፡ (አዋል) ።

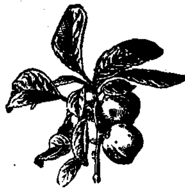
ኮከበ ፡ ምዕራብ ፤ የማታ ፡ ኮከብ ፡ አስታርቦሽሽ ፡ (ስንክ ፡ የካ፪) ።

ከዋክብተ ፡ ናግራን ፤ ሰማዕታት ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፮) ።

ኮከበ ፡ ጽባሕ ፤ ያጥቢያ ፡ ኮከብ ፤ ማለዳ ፡ የሚወጣ ፡ (ኢሳ፲፬ ፡ ፲፪) ።

ከዋክብት ፡ ጽልሙታን ፤ ሰሑታን ፤ ስተው ፡ የሚያስቱ ፤ ደቂቀ ፡ ሴት ፡ (ይሁ ፡ ፲፫) ።

ኮክህ ፤ በቁሙ ፤ ኮክ ፡ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ፍሬው ፡ የሚጥም ፡ ዐጥንታም ። ኮል ፡ ወኮክህ ። ፍሬሁ ፡ ለኮክህ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯ ፡ ፪ ። መ ፡ ፈ) ።

ኮክህ ፡

ኮክህ ፤—ንጥፍ ፡ ደንጊያ ፤—ኰኵሕ ።

ከከወ ፤—ዘረ ፡ ዋተተ ፤—ከዊው ፡ ከወ ፤ ከወወ ።

ከዊል ፤ ሎት ፤ (ከለ ፡ ይከውል ፡ ይኩል) ፤ አው ፡

ከውሎ ፤ ሎት ፤ (ከወለ ፡ ይኬውል ፡ ይከውል) ፤ መከወል ፤ ወደ ፡ ኋላ ፡ ማድረግ ፤ የኋሊት ፡ ማስኼድ ፡ ማስፈግፈግ ፤ ወይም ፡ በኋላ ፡ ማስከተል ፤ አስከታይ ፡ መኾን ።

ተከወለ ፤ ወደ ፡ ኋላ ፡ አለ ፤ አፈገፈገ ። ደጀን ፡ ኾነ ፤ በኋላ ፡ ኼደ ፡ ተከተለ ፤ የሰልፍ ፡ የጕዞ ። ይትኬወል ፡ እምኔነ ። እለ ፡ ይትኬወሉ ፡ ድኅረ ፡ መስቀል ። ወእለሂ ፡ ይትኬወሉ ፡ ድኅረ ፡ ታቦት ፡ የሐውሩ ፡ እንዘ ፡ ይነፍኁ ፡ ቀርነ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ኢያ፮ ፡ ፱) ። ደንረንና ፡ ተድኅረን ፡ እይ ።

ከዉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ውልት) ፤ በኋላ ፡ ያለ ፤ የተከተለ ፤ ኋለኛ ፡ ደጀን ።

ከዋላ ፤ ኋላ ፡ ጀርባ ፤ ድኅር ፡ ዘባን ። ነዐቅብ ፡ ፍጽመ ፡ ወከዋላ ። ዳዊትሰ ፡ ወሰብኡ ፡ የሐውሩ ፡ ከዋላ ። መንገለ ፡ ከዋላ ፡ ሐመር ፡ (ኅሐ፬ ፡ ፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፳፱ ፡ ፪ ። ማርቆ፬ ፡ ፴፰) ።

ኮል ፤ (ብ ፡ አክዋል) ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ትፋሕ ፡ ፍሬው ፡ ክብ ፡ እንክብል ፡ ሎጋማ ፤ ሲያዩት ፡ ሲበሉት ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ ቶሎ ፡ የማይደርስ ፡ የማይበስል ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ የሚል ። ኮል ፡ ዘውስተ ፡ ዕፀወ ፡ ገዳም ። ሰደቁኒ ፡ በአክዋል ። እምነበ ፡ ኮል ፡ አንሣእኩከ ። ቅርፍተ ፡ ኮል ፡ (ማሕ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ ፭ ። ፰ ፡ ፭ ። መ ፡ ፈ) ። ከወሎ ፤ የደጋ ፡ ዕንጨት ፡ ኵሽሽላ ፤ ቅጠሉን ፡ አህዮች ፡ ፍሬውን ፡ እረኞች ፡ አበባዉን ፡ ንቦች ፡ የሚወዱት ፤ ማራም ፡ ማረ ፡ መልካም ።

ኮል ፡

ኮለ ፡ ወርቅ ፤ የወርቅ ፡ ትፋሕ ፤ በትፋሕ ፡ አምሳል ፡ የተሣለ ፡ የተቀረጸ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፩) ።

አክዋል ፡ ዘዐርሞን ፤ ያርሞን ፡ ፍሬዎች ፤ እንደ ፡ ትፋሕ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኙ ፡ (መቃ ፡ ገ፫ ። ድጓ) ።

ዐርሞንንና ፡ ኤጓጤን ፡ እይ ። አክዋል ፡ ዘአርሞን ፡ ተብሎ ፡ በአልፍ ፡ ሲጣፍ ፡ ግን ፡ አርሞን ፡ በዕብራይስጥ ፡ ቃል ፡ ታላቅ ፡ ቤት ፡ ምሽራብ ፡ ነውና ፤ የቤት ፡ ዙሪያ ፡ ጌጥ ፡ የጕልላት ፡ ሻኹራ ፡ መርገፍና ፡ አጫዋች ፡ ያሰኛል ፤ ሕንባብን ፡ እይ ።

ከለ ፡ ሐቅል ፤ ዕንጕት ፤ የሽቱ ፡ ቅጠል ፡ በርሻ ፡ ባዝመራ ፡ ውስጥ ፡ የሚበቅል ፤ አበባው ፡ ጥቍር ፤ ፍሬው ፡ ታናናሽ ፤ ዐረቦች ፡ ሱፋሕ ፡ የሚሉት ። ሱፋሕና ፡ ትፋሕ ፡ አንድ ፡ መስሎ ፡ በለ ፡ ታያቸው ፡ መላሾች ፡ ኮል ፡ ብለውታል ፤ ተርጓሞችም ፡ እንኰይ ፡ ይሉታል ፤ ዕንጕትን ፡ እይ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭) ። ይሰወጥ ፡ በአንፍየ ፡ ጼናከሙ ፡ ኮል ። ቅብዐ ፡ ጽጌ ፡ ለአንፈ ፡ ዙሉ ፡ ዘይጼኑ ፡ ኮለ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፭ ፡ መጋ ፡ ፲፯) ።

ከለለ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ተንኳለለ ፤ ኮለል ፡ ኮለል ፡ ዱብ ፡ ዱብ ፡ አለ ፤ የፍሬ ፡ የእንባ ፡ የደም ፡ አወራረድ ፤ ለውሃም ፡ ይኾናል ። የሞፈርንና ፡ ያባለ ፡ ዘርን ፡ ጫፍ ፡ ቋፉን ፡ ከርከሩን ፡ ኮለል ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

አንከለለ ፤ (ኰኰለለ ፤ አንኰለለ) ፤ ዘረ ፤ አዘረ ፡ አሰከረ ። ሐመር ፡ አንተ ፡ ታንከልል ፡ ማእከለ ፡ ዐውሎ ፤ ዘረ ፡ (ሚራ፴፯ ፡ ፱) ። ዘአንከለሎ ፡ ደም ። ብፃው ፡ ከቡድ ፡ ዘያንከልሎ ፡ ሲድማኅ ፡ ከመ ፡ ስቴ ፡ ክርዳድ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፬ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ንከላል ፤ የራስ ፡ በሽታ ፤ አዞሪቴ ፤ ስካር ። አንዘኒ ፡ ነከላል ፡ ወአሐምምም ። እምትንታኔ ፡ ዘነከላለ ፡ ጌጋይ ፤ እስመ ፡ በነከላለ ፡ ጌጋይ ፡ ልብየ ፡ አንበዘ ፡ ከመ ፡ ዘሰትየ ፡ ወይነ ፡ መስያዝዘ ፡ (ኤር፳ ፡ ፳፭ ። አርጋ ፡ ፬) ።

—፤ የራስ ፡ ጠጕር ፡ ሥራ ፤ ዙሪያ ፡ ክብ ፡ ጥምጥም ፡ ሥር ። ኢታንኅ ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስከ ፡ ወኢትሕፀዮ ፡ ወኢትቅብዖ ፡ ዕፍረተ ፤ ወኢትኅድጎ ፡ ስሩሐ ፡ ወኢፍቱሰ ፡ ወኢፀፉረ ፤ ወኢትረሲ ፡ ለከ ፡ ድንጉዛተ ፡ ወነኮላሰ ፡ አላ ፡ ላጽዮ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩) ።

ከሞል ፤ (ላት) ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ ፍሬው ፡ የሚበላ ፡ የኮል ፡ ሱታፍ ፡ የተክል ፡ ዐይነት ፡ ዘፍ ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ሲይተው ፡ ሸዬ ፡ ወይም ፡ እሺ ፡ ይሉታል ። ፍችው ፡ ከመ ፡ ኮል ፡ አምሳለ ፡ ኮል ፡ ማለት ፡ ነው ። ቀነውዎ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ፡ ምእተ ፡ ወኀምስ ፡ ወሠለስተ ፡ ቅንዋተ ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ፡ ከሞል ። ወሀለዉ ፡ ሀየ ፡ ዕፀው ፡ ከሞል ፤ ወስገዱ ፡ ሎቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፤ ወኮኑ ፡ ድኑናነ ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፭ ። ጥር፲፭ ። ግንጀ፱) ።

ከሞስ ፤—ስመ ፡ ጣዖት ፤—ከመወ ።

ከዊን ፤ ኖት ፤ (ኮነ ፡ ይከውን ፡ ይኩን ። ዐረ ፡ ካነ ፤ ሀሎ ። ዕብ ፡ ካን ፤ ሀያህ) ፤ መኾን ፤ መባል ፤ ሳይለወጡ ፡ በሱታፌና ፡ በምሳሌ ፡ በግብር ፡ ሌላ ፡ ስም ፡ መቀበል ። ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ። ውእቱ ፡ አምላክ ፡ ዘኮነ ፡ ሰብአ ፡ ወውእቱ ፡ ሰብእ ፡ ዘኮነ ፡ አምላከ ፡ በተዋሕዶተ ፡ መለኮት ፡ ምስለ ፡ ትስብእት ። ኮንኪ ፡ ዐጽቀ ፡ ንጹሐ ። እግዚአ ፡ ጸወነ ፡ ኮንከነ ፡ ለትውልደ ፡ ትውልድ ። አነ ፡ እከውና ፡ ጥቅመ ፡ እሳት ፡ ዐውዳ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፲፬ ። ሃይ ፡ አበ ። ውዳ ፡ ማርያ ። መዝ ፡ ፹፱ ። ዘካ፪ ፡ ፭) ። ወይም ፡ በጭራሽ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ባሕርይ ፡ መለወጥ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ መኾን ፤ ተለውጦና ፡ ተገልብጦ ፡ በሌላ ፡ ባሕርይ ፡ ስም ፡ መጠራት ፤ ያው ፡ ግን ፡ ጭገሬታውና ፡ ምልክቱ ፡ አሠሩ ፡ ቢጋሩ ፡ ህላዌው ፡ ሳይጠፋ ፡ ሳይታጣ ። ነጸረት ፡ ብእሲተ ፡ ሎጥ ፡ ድኅሬሃ ፡ ወኮነት ፡ ሐውልተ ፡ ጼው ። ወኮነት ፡ በትር ፡ አርዌ ፡ ምድር ። ወኮነ ፡ ዙሉ ፡ ማይ ፡ ዘውስተ ፡ ተከዚ ፡ ደመ ። ጥዒም ፡ አንከረ ፡ ሊቀ ፡ ምርፋቅ ፡ ውእተ ፡ ማየ ፡ ዘኮነ ፡ ወይነ ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፳፮ ። ዘፀ፬ ፡ ፫ ። ፯ ፡ ፳ ። ዮሐ፪ ፡ ፱) ። ቀጥ ፡ ብሎ ፡ መቆም ፡ መገተር ፤ ባሉበት ፡ መጥናት ፡ አለመናወጥ ፡ የምሰሶ ፡ የዐምድ ፡ የሐውልት ፤ ከዋኒትን ፡ እይ ፤ ምሰክሩ ፡ ርሱ ፡ ነው ። በመቆም ፡ አንጻር ፡ መቀመጥንም ፡ ያሳያል ፤ ና ፡ ከዚህ ፡ ኹን ፡ እንዲሉ ፡ ተቀመጥ ፡ ሲሉ ።

ከዊን ፤ መፈጠር ፡ መገኘት ፤ መወለድ ፡ ከማሕፀን ፡ መውጣት ፤ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ መውረድ ፡ መዝነም ፤ መምጣት ፡ መሰማት ፡ መነገር ። እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይቤ ፡ ወኮኑ ። ነገር ፡ በእንተ ፡ ከዊነ ፡ ዓለም ። ዙሉ ፡ ኮነ ፡ እመሬት ። ኢይኩን ፡ ፍሬ ፡ እምኔኪ ። ወኮኑ ፡ ሊተ ፡ እምኔሃ ፡ ሠለስቱ ፡ ውሉድ ። ወኮነ ፡ አይኅ ፡ ላዕለ ፡ ምድር ፡ አርብዓ ፡ ዕለተ ። ወኮነ ፡ ቃል ፡ እመልዕልተ ፡ ጠፈር ፡ (መዝ ፡ ፻፵፰ ። ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፪ ። መክ፫ ፡ ፳ ። ማቴ፳፩ ፡ ፲፱ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ዘፍ፯ ፡ ፲፪ ። ሕዝ፩ ፡ ፳፭) ።

—፤ መደረግ ፤ መፈጸም ፡ መከናወን ፤ የሥራ ፡ የትንቢት ፡ የትእዛዝ ። ዝ ፡ ዙሉ ፡ ይከውን ፡ ፍጡነ ። በከመ ፡ ነበብኩ ፡ ከማሁ ፡ ይከውን ። እስመ ፡ በግብር ፡ ይከውን ፡ ዘነበበ ፡ ዮናስ ፡ ነቢይ ፡ (ኢሳ፲፬ ፡ ፭ ፡ ፳፬ ። ጦቢ፲፬ ፡ ፰) ።

—፤ ማደር ፡ መኖር ፤ በታ ፡ መያዝ ፤ ምስጢሩ ፡ ከመቆምና ፡ ከመቀመጥ ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ። ኮነ ፡ በማርያም ፡ ድንግል ። ሰይኩን ፡ ብርሃኑ ፡ ለእግዚ ፡ አምላክነ ፡ ላዕሌነ ። ከመ ፡ እኩን ፡ ቦቱ ፡ (ውዳ ፡ ማርያ ። መዝ ፡ ፹፱ ። ፊልጵ፫ ፡ ፱) ።

—፤ መገባት ፡ መመቸት ፤ መስማማት ። ኢይከውነከ ፡ ትዕጥን ። ኢይከውነነ ፡ ንደዮ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መባእ ። ዘኢይከውኖሙ ፡ ለበሊዕ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲፰ ። ማቴ፳፯ ፡ ፮ ። ሉቃ፮ ፡ ፬) ።

—፤ መብቃት ፤ ልክ ፡ መኾን ። ከነክሙ ፡ ዐቀይቶ ፡ ለዝንቱ ፡ ደብር ። ከነከ ፡ ወኢትድግም ። ይከውነክሙ ፡ ዐሪግ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ (ዘዳ፪ ፡ ፫ ። ፫ ፡ ፳፮ ። ፫ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፳፰) ።

—፤ መጥቀም ፡ መርባት ፤ ማገልገል ። ምንተ ፡ ይከውን ፡ ዕፀ ፡ ወይን ፡ እምዙሉ ፡ ዕፀ ፡ (ሕዝ፲፭ ፡ ፪) ።

—፤ መሼጥ ፤ መለወጥ ፤ መገዛት ። ወኮነ ፡ ርእሰ ፡ አድግ ፡ ለኀምሳ ፡ ሰቅለ ፡ ብሩር ። መስፈርተ ፡ ስንዳሌ ፡ በሰቅል ፡ ትከውን ፡ (፬ነገ ፡ ፮ ፡ ፳፭ ። ፯ ፡ ፩) ።

ከዊን ፤ (ዘርና ፡ ጥሬ) ፤ መኾን ፡ ኹነታ ፤ እንት ፤ ባሕርይ ፡ ጠባይ ። እንትና ፡ መኾን ፡ አንድ ፡ ወገን ፡

ናቸው፤ ምስጢራቸውም፡ ባሕርይ፡ ነው። እመሰኬ፡ ከዊነ፡እግዚአብሔር፡ዘኢይትዌለጥ፡በከመ፡ ይት ዌለጥ፡ህላዌሆሙ፡ለፍጡራን፡፡እምከዊነ፡ካህን፡ ይኄይስ፡ከዊነ፡ ኖላዊ፡ (ማር፡ ይሥሐቅ፡ ፫። ቅኔ)።

ከነ ፤ ኾነ፤ ነበረ። የነገር፡ ጥንት፡ የንባብ፡ አር እስት፡ እየኾነ፡ እንደ፡ ይቤ፡ አንቀጽ፡ ይሰባል። ወኮነ፡ እምድኅረ፡ ሞተ፡ ሙሴ ፤ ተናገሮ፡ እግዚ፡ ለኢ ያሱ፡፡ ወኮነ፡እምድኅረ፡ሞተ፡ሳኦል፤ተመይጠ፡ ዳዊት፡እምቀትለ፡ዐማሌቅ፡፡ ወኮነ፡በውእቱ፡መ ዋዕል ፤ ወፅአ፡ ትእዛዝ፡ እምኀበ፡ ቄሳር፡ንጉሥ፡ (ኢያ፩፡ ፩። ፪ነገ፡ ፩፡ ፩። ሉቃ፪፡ ፩)። ፪ኛም፡ በትን ቢት፡ አንቀጽ፡ ላይ፡ ሲደረብ ፤ ምስጢሩና፡ ፍችው፡ ጽንዕ፡ ይኾናል። ከነ፡ያፈቅር፤ከነ፡ይጐይይ፤ ከነ፡ ይትመዐዕ፡ ቢል ፤ ይወድ፡ ነበር፡ ወይም፡ ይወዳል፡ ኾነ፡ ያሰኛል። ዐጸደ፡ ወይን፡ከነ፡ ለሰሎሞን፡ ያለ ውም ፤ ኮነ፡ የለ፡ ጽንዕ፡ ይባላል ፤ ኮነም፡ ቢቀር፡ ሎቱ፡ ለሰሎሞን፡ ብሎ ፤ አለው፡ ነበረው፡ ያሰኛል። ፫ኛም፡ ኢ፡ ስቶድቅበት፡ ዘማችንቱን፡ አሉታ፡ በዝብዞት፡ በኢና፡ በአኮ፡ በነባርነት፡ ይፈታል ፤ ምክንያቱም፡ ደራሽና፡ መ ላሽ፡ አለበታው፡ ስላገቡት፡ ነው። አንሰ፡ ኢኮንኩ፡ ኪ ያሁ፡፡ ኢኮነ፡ ሠናየ፡ነሚአ፡ኅብስተ፡ ውሉድ፡ ወወ ሂብ፡ ለከለባት ፡፡ ኢኮነ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ መዋ ዕለ፡ ወአዝማነ፡፡ ኢኮንክሙ፡ ነግደ፡ ወፈላሴ፡፡ ኢ፡ወ ናይ ፤ ኢለክሙ ፤ ኢአንትሙ ፤ ወይም፡ አኮ፡ አንትሙ፡ ነግድ፡ ወፈላሲ፡ ማለት፡ ነው ፤ አኮና፡ ኢ፡ አንድ፡ ወ ገን፡ ናቸው። ኮነ፡ ግእዝ፡ መሳቡ፡ ተለዋጭና፡ ኳኝ፡ ቢያገኝ፡ ነው ፤ አንዳንድ፡ ጊዜም፡ በግእዝ፡ ፈንታ፡ ለን፡ ይሰባል። ወይክውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ ፤ ወቈጽሉሂ፡ ለፈውስ፡ (ሕዝ፵፯፡ ፲፪)። የኮነን፡ እፈታት፡ ፴፡ ብ ለው፡ የሚቈጥሩ፡ አሉ ፤ ምስክራቸው፡ አያጠግብም ፤ ብዙው፡ ልብ፡ ወለድ፡ ነው። ኮነና፡ ሀሎ፡ በዐረብና፡ በዕብራይስጥ፡ አንዳንድ፡ ወገን፡ ናቸው ፤ ዐረብ፡ ካን፡ ብሎ፡ ኾነ፡ አለ፡ ነበረ፡ ይላል ፤ ዕብራይስጥም፡ ሀያህ፡ ብሎ፡ ኮነ፡ ሀለወ፡ ይላልና ፤ የኮነ፡ እፈታት፡ ስልቱ፡ መብዛቱ፡ ስለዚህ፡ ነው። ዳግመኛም፡ ኮነኒ፡ ኮነኒ፡ በ ቍዐኒ፡ አከለኒ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ኮንየ፡ ይላል፡ የመ ላሽና፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። ስእነት፡ ብሂለ፡ ከንየ ፤ እሳት፡ ወማይ፡ ኢይብሉ፡ ኮንየ፡ (ምሳ፴፤፡ ፴)። (ዕር፪፡ ቍ፸፯። ዕር፳፯፡ ቍ፪፻፳)።

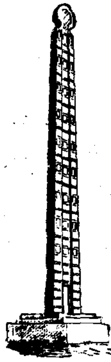
ከዋኒ ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት) ፤ የኾነ፡ የሚ ኾን ፤ ኳኝ ፤ ተሰጭ፡ ተለዋጭ።

ኵነት ፤ (ታት) ፤ መኾን ፤ አኳኾን፡ ኹነታ ፤ ኣኗኗር። እግዚእ፡የአምር፡ኅሊና፡ ሰብእ፡ እምቅ ድመ፡ኵነታ ፡፡ ኵነተ፡ ብሔር፡ (አፈ፡ ድ፫። ገድ፡ ኪሮ)።

—፤ ፍጥረት ፤ ሥነ፡ ፍጥረት ፤ ለይኩን፡ በማለት፡ የተ ገኘ። ገባሬ፡ኵሉ፡ኵነታት፡(ያዕ፡ ዘእል)።

—፤ የአካል፡ ህላዌ ፤ ወይም፡ ስም። ህላዌ ፤ ወላዲን ትና፡ ተወላዲነት፡ ሠራጺነት። ስም ፤ ወላዲ፡ ተወላዲ፡ ሠራጺ ፤ ወይም፡ አብ፡ ወልድ፡ መንፈስ፡ መባል፡ ነው። እግዚ፡ ዘይሜለስ፡ በኵነታት ፤ ዘውእቱ፡ ሠለስቱ፡ አካላቲሁ፡፡ ዘይሜለስ፡ በአካላት፡ ወበኵነታት፡ (ያዕ፡ ዘእል። ፍ፡ ነ፡ ፩)።

ከዋን ፤ (ናት። አው፡ ከዋኒት ፤ ንያት) ፤ የደንጊያ፡ ዐምድ ፤ ሐውልት ፤ ትክል፡ ደንጊያ፡ ቁሞ፡ ተገትሮ፡ የሚኖር። ዘአ ዘዝከ፡ ከዋኒተ፡ ወአእመንከ፡ ሐዋ ርያተ ፤ በመስቀልከ፡ ረከብነ፡ ሕይ ወተ ፡፡ ወርእየ፡ክልኤተ፡ ከዋንያተ፡ አሐተ፡ በየማነ፡ ቤት፡ ወአሐተ፡ በፀ ጋመ፡ ቤት ፤ ወይቤ፡ እግዚእነ፡ ትሬ እዩኑ፡ አርኣያ፡ ..ወተመይጠ፡ ኀበ፡ ከዋኒት፡ ወይቤላ፡ ..በጊዜሃ፡ ቀነጸት፡ ከዋኒት፡ ወነበበት፡ ከመ፡ ሰብእ፡ (ሞ ዋሥ። ስንክ፡ ነሐ፴)።

ከዋኒት፡

ከንየ ፤ ኮነኒ ፤ ኾነኝ፡ በቃኝ ፤ በቀ ቶኛል። ከንየ፡ እንከሰ፡ (፩ነገ፡ ፲፱፡ ፬)።

መከን ፤ (ናት። ዐረ፡ መከን። ዕብ፡ ማ ቆም። ሱር፡ አታር) ፤ ቦታ፡ ስፍር፡ ስፍራ። መቆ ሚያ፡ መቀመጫ ፤ ቤት፡ መሥሪያ፡ ማደሪያ፡ መኖሪያ ፤ መሰብሰቢያና፡ መከማቻ ፤ ዐጸድ፡ ወሽድ ፤ አገር፡ መን ደር፡ ከተማ፡ ገጠር። ለይትጋባእ፡ ማይ፡ ዘመትሕተ፡ ሰማይ፡ ውስተ፡ አሐዱ፡ መካን፡፡ ከሞ፡ ኢይቁሙ፡ ውስተ፡ መካንከ፡፡ እስመ፡ አልቦሙ ፤ መካን፡፡ መካ ናት፡ ብሩሃን፡፡ መካናት፡ ሠናያት፡፡ ራሕበ፡ መካና ቲሆሙ፡ (ዘፍ፩፡ ፱። ሚራ፲፪፡ ፲፪። ሉቃ፪፡ ፯። ሔኖ ፲፯፡ ፫። ፳፪፡ ፩። ፵፫፡ ፪)።

—፤ ማእዝን ፤ የመጽሐፍ፡ አንቀጽ፡ ምዕራፍ፡ ክፍል። እምአርባዕቱ፡ መካን፡፡ወከሚተ፡ መጽሐፈ፡ ረከበ፡ መካነ፡ ዘይብል፡፡ በዝንቱ፡ ገጸ፡ መካን ፤ ወበገጸ፡ መ ካኒ፡ (ማቴ፳፬፡ ፴፩። ሉቃ፬፡ ፲፯። ሃይ፡ አበ)።

—፤ የቍጥር፡ መደብ ፤ የአኃዝ፡ ጉባኤ፡ በየረድፉና፡ በ የተራው፡ በየተለላው፡ የሚጣፍበት፡ (አቡሻ፡ ፲፩)። ም ስጢሩ፡ ከዚያው፡ ከቦታነት፡ አይወጣም።

(ጥ) **ከውኖ ፤ (ከወነ፡ ይኬውን፡ ይከውን። ዕብ፡ ከዌን)** ፤ መከወን ፤ ማከናወን፡ መፈጸም ፤ ማበ ጀት፡ ማዘጋጀት ፤ ማሳመር፡ ማስጌጥ ፤ ማቅናት፡ ማሳ ከት።

ተከወነ ፤ (ከነ) ፤ በቁሙ ፤ ተፈጸመ፡ ሥራው፡ ዐለቀለት።

ከዋኔ ፤ (ንያት) ፤ መከወን ፤ (ጥ፡ ክ) መከወን ፤ አከዋወን፡ ከወና።

ክዋኔ ፤ (ኩነት) ፤ መኾን ፤ አኳኾን፡ ኹነታ፡ ተፈጥሮ ፤ አኗኗር፡ ኑሮ። ምስጢሩ፡ እንደ፡ ህላዌ፡ ነው ፤ የባሕርይንና፡ የተረከበን፡ ጾታ፡ ያካልን፡ ሦለንታ፡ ያ ሳያል። አኀሥሥ፡ እምጥንተ፡ ክዋኔሃ፡፡ ገባሬ፡ ክዋ

ኔሁ ። ይቤ ፡ ፎጢኖስ፤ ለፌ ፡ እማርያም ፡ ክዋኔሁ ፡ ለወልድ ። ኅሊና ፡ ፍጡራን ፡ ይኄሊ ፡ አእምሮ ፡ ክዋኔሁ፤ ወባሕቱ ፡ ይስእን ። አልቦ ፡ ማኅለቅት ፡ ለክዋኔሁ ፡ (ጥበ፳ ፡ ፳፱ ። ፲፫ ፡ ፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ፊልክ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ። የሀላዌን ፡ ፍች ፡ እይ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ተክወነ፤ ተኳኊነ፤ ተከዋወነ ፡ ተከነዋወነ፤ ተቃና ፡ ተሳካ ።

ትኳን፤ (ናት ። ዐረ ፡ ተክዊን፤ ፍጥረት)፤ በቁሙ፤ ትኳን ፡ ያልጋ ፡ ተባይ፤ ሲበላ ፡ የሚያተክን ፡ የሚያትከነክን፤ ግማታም ፡ ከርፋታም ።

ከዋኒም፤ (ዕብ ፡ አዳርከኒም)፤ የገንዘብ ፡ ስም፤ ፋርሳዊ ፡ ገንዘብ ። አዳርኮኒም ፡ የብዙ ፡ ነው ። ሳንድ ፡ ሲኾን ፡ አዳርኮን ፡ አዳርከሞን ፡ ይላል ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሥንቅ ፡ ልብስ ፡ ተክህኖ ፡ ይሉታል ፡ (ዕዝ፰ ፡ ፳፯) ።

ከዊር፤ ሮት፤ (ኮረ ፡ ይከውር ፡ ይኩር ። ዐረ ፡ ከረ)፤ መሸከም ፡ ማሸከም፤ (ላ ፡ ጥ ፡ ጣ) መጣን፤ ማንገት ፡ መቀዳጀት፤ የሸክም ፡ የጌጥ ። ለጥምጥምና ፡ ለቆብም ፡ ይኾናል ። ከረየን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ኮር፤ (ብ ፡ አክዋር ። ዕብ ፡ ካር)፤ በቁሙ፤ ኮርቻ ፡ ግላስ፤ መከዳ ፡ ትራስ፤ ቀንበር ። ወሀለወት ፡ ሰይፍ ፡ ታሕተ ፡ ኮር፤ ኮርቻ ፡ (ድር ፡ ሚክ) ።

ከውር፤ (ዕብ ፡ ኩር ። ሱር ፡ ኩራ ። ዐረ ፡ ከውር)፤ በቁሙ፤ አጕደ ፡ የማዕደናት ፡ ኹሉ ፡ መጥበሻ፤ ማቅለጫ ፡ ማፍሰሻ ። ፀከመ ፡ ይትፌተን ፡ በከውር ፡ ወርቅ ፡ ወብሩር ። ማእከለ ፡ ከውር ። ይትዌለጥ ፡ ወርቅ ፡ ውስተ ፡ ከውር ፡ ኀበ ፡ ብሩር ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፫ ። ሕዝ ፳፪ ፡ ፳ ። ያዕ ፡ ዘእል) ።

(ጥ) **ከወረ፤ (ይኬውር ፡ ይከውር ። ዕብ ፡ ከዌር)**፤ ጠመደ ፡ አጠመደ፤ ጋፈፈ ፡ ያዘ፤ የዓሣ ። ቀዘፈ ፡ ተረከዘ፤ መርከብን ፡ ነዳ ፡ በሥራት ፡ አስኬደ፤ በባሕር ፡ በመርከብ ፡ ሥሉጥ ፡ ኾነ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በከወረ ፡ ፈንታ ፡ ተከወረ ፡ ይላል፤ በሕተት ፡ ነው ። ኖትያት ፡ እለ ፡ ይትኬወኑ ፡ ውስተ ፡ ባሕረ ፡ ዓለም ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ሐዋርያት ። መዋግድ ፡ እለ ፡ ያበጥሙ ፡ ሐመረ ፡ ልቡ ፡ ለዘኢይክል ፡ ጻቢተ ፡ ውስተ ፡ ቀላየ ፡ መጻሕፍት ፡ ወለዘኢይትኬወር ፡ በመቃድፈ ፡ ኦሪት ፡ ወነቢያት ፡ ወበመቃድፈ ፡ ወንጌል ፡ ወሐዋርያት ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡ ገ፷፩ ። ፻፷) ።

ከራ፤ (ራት)፤ ኵሬ፤ ምዕቃል ፡ የውሃ ፡ መቋሚያ ፡ መጠራቀሚያ ። የውሃ ፡ ዕቃ ፡ ታናሹም ፡ ታላቁም፤ ጽዋ ፡ ጣሳ ፡ ምንዛህ ፡ ኵስኵስት ። ከራየ ፡ ዘብሩር ፡ ደይ ፡ ውስተ ፡ ሐስሉ ፡ ለዘይንእስ ፡ ወሜጠ ፡ እክሉሂ ። ወይከውና ፡ ጻህራት ፡ ዘቤተ ፡ እግዚ ፡ ከመ ፡ ኮራት ፡ (ዘፍ ፵፬ ፡ ፪ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፵፪ ። ዘካ፲፬ ፡ ፳) ።

—፤ ጋን ፡ ዝንግሪር፤ ማድጋ ፡ ፊቀን፤ እንስራ ፡ በርሚል፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ትመልእ ፡ ማየ ፡ በኮራ ፡ ሐዲስ ። ምልአ ፡ ኮራ ፡ ማየ ። ይመልአሙ ፡ በኮራቲሆሙ ፡ ማየ ፡ (ቄድር ፡ ገ፩ ። ስንክ ፡ መስ፳፯ ። ሠኔ፳፱) ።

—፤ ስመ ፡ ሀገር፤ የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ገጠር ፡ ታችኛው ፡ ገዳም፤ ውሃው ፡ የማያልቅ ፡ የማይደርቅ ፡ ጠበላም ፡ ማለት ፡ ነው፤ ምስጢሩ ፡ ውሃን ፡ አይለቅም ። (የታቦት ፡ ዘፈን)፤ ትምሩኝ ፡ እንደኾን ፡ ልም(ን)ጣ ፡ ወደ ፡ ኮራ፤ ያባ ፡ ጠጋዛብ ፡ ልጅ ፡ የይቶት ፡ እዝጊያራ ።

ኮራ፤ ኾራ ፡ አንቦ፤ እንብ ፡ እንብ ፡ የሚል ፡ የጨው ፡ ውሃ፤ ለከብቶች ፡ የሚበጅ፤ የሚያሸርና ፡ የሚያወፍር ። ወይም ፡ ግጦ ፡ ቦረቦር፤ ጨው ፡ ጨው ፡ የሚል ፡ ዐፈር ። ይኸውም ፡ የሚገኝ ፡ በወንዝ ፡ ዳር ፡ ከዚያው ፡ ከውሃው ፡ አጠገብ ፡ ነው ።

ኮሬ፤ (ጽር ፡ ኾሬ፤ ኾራይ)፤ ሙራደ ፡ ማይ፤ የስን ፡ የኵስኵስት ፡ ጡት ። የላሕመ ፡ ብርት ፡ አፍ ፡ እንደ ፡ በንቧ ፡ አፍ ፡ ኹኖ ፡ ጡት ፡ ያለው፤ የሚከፈትና ፡ የሚዘጋ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ የብረት ፡ ጋን ፡ ይሉታል፤ ፍችው ፡ አይደለም ። ወእምላዕሉሂ ፡ አናብስት ፡ ወአልሕምት ፡ ግብረ ፡ ኮሬ ፡ ሙራዱ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፱) ። ሙራድና ፡ ኮሬ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ነው፤ ዕብራይስጡ ፡ ሞራድ ፡ ያለውን ፡ ጽርኡ ፡ ኾሬ ፡ ብሎታል፤ የግእዝ ፡ መላሽ ፡ ግን ፡ ኮሬን ፡ በከንቱ ፡ አግብቶታል ። ወይም ፡ መላሽ ፡ ግብረ ፡ ኮሬሁ ፡ ያለውን ፡ ትርጓሚ ፡ ሙራዱ ፡ ብሎ ፡ በዳር ፡ አመልክቶት፤ የኋላ ፡ ጣፊ ፡ አግብቶት ፡ ይኾናል ። በብዙ ፡ መጣፍ ፡ ውስጥ ፡ ስንኳን ፡ ትርጓሜው ፡ ጥቅሱና ፡ ሐተታው ፡ ሳይቀር ፡ ገብቶ ፡ እየተጣፈ ፡ ይገኛል፤ ምክንያቱም ፡ ጥፈትና ፡ ትምርት ፡ ተባብረው ፡ ተጫፍረው ፡ ባንድ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ስላልተገኙ ፡ ነው ።

ኮሬ ፡ ኤጲስቆጶስ፤ (ጽር ፡ ኾሬፒስኮፖስ)፤ የኤጲስቆጶስ ፡ ዐርክ ፡ ምክትል፤ እንደራሴ ፡ ወኪል፤ ወራሴ ፡ መንበር ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ። ፯ ፡ ፫ ። ፱ ፡ ፪) ።

ከዊስ፤ ሶት፤ (ኮሰ ፡ ይከውስ ፡ ይኩስ ። ሐሰ)፤ ማካወስ ፡ መበጥበጥ፤ ማወክ ፡ መድረጥ፤ መንቅነቅ ፡ ማናወጥ፤ የባሕር ፡ የኮሶ ፡ የፈሳሽ ፡ ነገር፤ ኮሶም ፡ በምሳሌ ፡ ባሕር ፡ ይባላል ። (ዕንቆቅልኽ)፤ ታናሽ ፡ ባሕር ፡ ዐጤን ፡ ታስፈር) ። ኮሶ ፡ ማለት ፡ ቅሉ ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በኮስ ፡ ፈንታ ፡ አኮስ ፡ ይላል፤ በሕተት ፡ ነው ። አንተ ፡ እግዚ ፡ ዘአከውሳ ፡ ለባሕር ። አኮስካ ፡ ለባሕር ። ሰይጣናት ፡ ያከውሱ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ብዙኃ ፡ እከያተ ፡ (ኢሳ፶፩ ፡ ፲፭ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፩ ፡ ፲፱ ። ፊልክ ፡ ፴ ። ፴፯) ። ኮስና ፡ ሖሰ ፡ ኆሠ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው፤ ስልታቸው ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ፊደላቸው ፡ ልዩ ፡ ነው፤ ይኸውም ፡ በምስክራቸው ፡ ይታወቃል፤ ፍቻቸውን ፡ በየቦታቸው ፡ ተመልከት ።

አኮሰ፤ አስደረጠ፤ አስበጠበጠ ፡ አስነቀነቀ ።

ተከውሰ፤ ተካወሰ፤ ተናወጠ ፡ ተነዋወጠ፤ ታወከ ፡ ተደረጠ ።

ከዉሰ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ውስት) ፤ የተካወሰ ፤ የተናጠ ፡ የተናወጠ ።

ከውሰ ፤ (ዕብ ፡ ኮስ ። ሱር ፡ ካሳ ። ዐረ ፡ ካስ) ፤ ጽዋ ፡ ዋንጫ ፤ የመጠጥ ፡ መሣሪያ ፤ መቅጃ ፡ መጠጫ ፤ ማደያ ፡ መስጫ ። ኮሶ ፤ የደጋ ፡ ዛፍ ፤ የሹጥ ፡ መድኀኒት ፤ ፍሬውን ፡ ደቍሶ ፡ በጥብጦ ፡ ሲጠጡት ፡ ሆድ ፡ እያካወሰ ፡ የሚያስቀምጥ ። ድፍርስ ፡ ብጥብጥ ፡ መራራ ፡ መጠጥ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሹጡም ፡ ኮሶ ፡ የሚያስጠጣ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ኮሶ ፡ ይባላል ፤ ኮሶ ፡ ታየኝ ፡ እንዲሉ ።

ኮፒ ፤ (ሮማይ ፡ ኮፒያ) ፤ ብዛት ፤ የጥፈት ፡ አበዛዝ ፤ ብዥ ፡ ቅጅ ፤ አንድ ፡ የነበረው ፡ ብዙ ፡ መኾን ። የማይጠፋ ፡ ቀለምና ፡ ርሳስ ፤ የሴቴ ፡ ሬት ፡ ደም ፡ የሚመስል ።

ከሓ ፤—**ወዲያ** ፤—**ከሀሀ ፡ ከሃ** ።

ኵሓ ፤—**ሓያ ፡ አሓያ** ፤—**በኵሕ ፡ በኰሐ** ።

ከሒድ ፤ ዶት ፤ (ክሕደ ፡ ይክሕድ ፡ ይክሐድ ። ዕብ ፡ ካሓድ ፡ ሂከሔድ ፤ ታበ ፡ ተካደ) ፤ መካድ ፤ መክዳት ፤ እምነትን ፡ ውልን ፡ መሐላን ፡ ማፍረስ ፤ መሸፈጥ ፡ ቃልን ፡ መለወጥ ፤ መዋሸት ፡ ዐሎ ፡ ማለት ፤ ማበል ፡ መወንጀል ። ክሒደ ፡ ትክሕዱኒ ። ክሕደ ፡ ሃይማኖቶ ። አምጽኡ ፡ ላዕሌነ ፡ መሐላ ፡ ዘኢንክል ፡ ክሒደ ። አምነ ፡ ወኢክሕደ ። ከመ ፡ ተዐልዎ ፡ ብእሲት ፡ ለምታ ፡ ከማሁ ፡ ክሕዱኒ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ (ኢሳ፵፰ ፡ ፰ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፰ ። ዮዲ፰ ፡ ፴ ። ዮሐ፩ ፡ ፰ ። ኤር፫ ፡ ፳) ።

ከሓዲ ፤ (ዲት ፤ ድያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚክድ ፡ ከዳተኛ ፡ ሸፋጭ ፤ ዐላዊ ። ይዘለፈክሙ ፡ ሕግ ፡ ከመ ፡ ከሓዲ ። ወልድ ፡ ከሓዲ ። ኢትኩኑ ፡ ከሓድያነ ፡ በእግዚ ። መላእክትኪ ፡ ከሓድያን ፡ (ያዕ፪ ፡ ፱ ። ዘዳ፴፩ ፡ ፳፰ ። ዘኍ፲፬ ፡ ፱ ። ኢሳ፩ ፡ ፳፫) ።

አክሐደ ፤ አስካደ ፤ አስከዳ ፡ ዐሎ ፡ አሰኘ ፤ አሳበለ ፤ ከሓዲ ፡ አደረገ ። አኀዊክሙ ፡ አክሐድዎ ፡ ለልብክሙ ። አክሐድዎሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ንዑ ፡ ናምልክ ፡ ባዕደ ፡ (ዘዳ፩ ፡ ፳፰ ። ፲፫ ፡ ፲፫) ። በክሕደና ፡ በአርሐቀ ፡ ፈንታ ፡ አክሐደ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ኢአምንዎን ፡ ወአክሐድዎን ። አይድዐተነ ፡ ወአክሐድናሃ ። ይቤ ፤ መኑ ፡ አክሐደከ ፡ (ሉቃ ፳፱ ፡ ፲፩ ። ኪዳ ። ቄር ፡ ጸላ) ። እስመ ፡ ያክሕዶ ፡ ለወልድከ ፡ እምኔየ ፤ ወያመልክ ፡ ባዕደ ። ትዕቢት ፡ ታክሕዶ ፡ እምነ ፡ ፈጣሪሁ ፡ (ዘዳ፯ ፡ ፬ ። ሢራ፲ ፡ ፲፪) ። በአክሐደ ፡ ፈንታ ፡ አስተክሐደ ፡ አስተክሐደ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ከመ ፡ ያስተክሕዶ ፡ ጸጋ ፤ እግዚ ፡ እንተ ፡ ነበረት ፡ ላዕሌሁ ። ቶማስ ፡ አስተክሐዶሙ ፡ ለአኀዊሁ ፡ (ቀሌ ፡ ገ፭ ። መጽ ፡ ምስ ፡ ገ፰፰) ።

አክሓዲ ፤ **መክሐዲ** ፤ **መክሕድ** ፤ የሚያስክድ ፡ አስካጅ ፤ አስከጅ ።

ተክሕደ ፤ ተካደ ፡ ተጣለ ፡ ተተወ ፤ ተከዳ ፡ ዐሎ ፡ ተባለ ። እለ ፡ ኵሎሙ ፡ ይትከሐዱ ፡ ወይትሀጐሉ ፡ (ሔኖ፶፪ ፡ ፰) ።

ተካሐደ ፤ ተካካደ ፡ ተከራከረ ፤ ተሟገተ ፡ (ግብ፲፰ ፡ ፲፭ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፲፭ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፫) ። ትፈቅዱኑ ፡ ንትካሐዶሙ ፡ ለቃላቲከ ፡ በነገራቶሙ ፡ ለዐልዋን ፤ እስመ ፡ በተካሕዶ ፡ ይትወሊድ ፡ ለነ ፡ ባቍዕ ። ቦኑ ፡ እንከ ፡ ዘትትካሐደኒ ፡ በዝ ፡ ነገርየ ። ኢትትካሐድ ፡ በእንተ ፡ ጽድቅ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ፡ ገ፰፰ ። ፳ ። ሢራ፬ ፡ ፳፭) ።

ክሑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ሕድ) ፤ የተካደ ፤ የተካካደ ።

ክሕደት ፤ (ላ ፡ ጥ) መካድ ፤ መካካድ ፡ አካካድ ። በቁሙ ፤ ክዳት ፡ አሉታ ፤ ሸፍጥ ፡ ዐመጥ ፤ በደል ፡ ወንጀል ። ዝንቱሰ ፡ ክሕደት ፤ ወአኮ ፡ ሃይማኖት ። መጽሐፈ ፡ ክሕደት ። ክሕደቶሙ ፡ ዘክሕዱከ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። ስንክ ፡ መስ፲፫ ። ፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፶) ።

ክሕድ ፤ ጥርጥር ፡ አሉታ ፤ ኑፋቄ ፡ ክሕደት ፤ ክርክር ፡ ሙግት ፤ የነገርና ፡ የትምርት ፡ ዕንቅፋት ፡ መሰናክል ። እለ ፡ ይገብሩ ፡ ካሕደ ፡ በላዕለ ፡ ክርስቶስ ። እስመ ፡ ኵሉ ፡ ካሕድ ፡ ምግባሪሆሙ ። ዘእንበለ ፡ ካሕድ ። አልቦ ፡ ካሕድ ፡ በዝንቱ ። ያመጽኡ ፡ ካሕደ ፡ ላዕለ ፡ ትምህርትክሙ ። እብነ ፡ ካሕድ ፡ (ስንክ ፡ የካ፰ ። ኵፋ ፡ ፳፫ ። ዕብ፯ ፡ ፯ ። ቄር ። ሮሜ፲፯ ፡ ፲፯ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፰) ።

አስተካሐደ ፤ አካካደ ፤ አሟገተ ፤ አከራከረ ።

መስተካሕድ ፤ (ዳን) ፤ የሚያሟግት ፡ የሚያከራክር ፤ ዳኛ ። ተሟጋች ፡ ተከራካሪ ፤ መናፍቅ ፡ ከሓዲ ። ለመስተካሕድ ፡ ብእሲ ፡ (ቲቶ፫ ፡ ፲ ። መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ድ፲፫) ።

ከሕክሐ ፤ (ክሂሀ ፡ ከሀሀ ። ዐረ ፡ ከዕከዐ) ፤ ቀላቀለ ፡ ደባለቀ ፤ አንድ ፡ አደረገ ፤ ቀምሞ ። ከካ ፡ ፈነከተ ፤ ፈነካከተ ፤ ፈጨ ፡ ደቈሰ ፡ ጨፈለቀ ፤ የወፍጮ ፡ የናዳ ፡ የመርግ ።

ኰኵሕ ፤ (ሓት ። ዕብ ፡ ኰሕ ፤ ጥንካሬ ፡ ብርታት) ፤ ጥኑ ፡ ደንጊያ ፤ ንጥፍ ፡ ዐፈር ፡ ለበስ ፤ ቋጥኝ ፡ ገዎቻ ፤ ተራራ ፡ ኰረብታ ፤ ጭንጫ ፡ ደረቅ ፡ ጥብቅ ፡ ጠጠራም ፡ መሬት ። አንቅዐ ፡ ኰኵሐ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ። እግዚ ፡ ጸወንየ ፡ ወኰኵሕየ ። ጕዩ ፡ ውስተ ፡ ኰኵሐ ፡ ሬሞን ። ቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ መሬት ፡ ብዙኀ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ማቴ፯ ፡ ፳፬ ። ፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፪ ። መሳ፳ ፡ ፵፯ ። ማቴ፲፫ ፡ ፭ ፡ ፳) ።

አንከሐክሐ ፤ ፈተፈተ ፡ ተፈተፈተ ።

ነክሕካሕ ፤ **አው ፡ ሰከሕካሕ** ፤ ፍትፍት ። እክሽ ፡ ካካ ፤ ሐሠር ፡ ዐይነ ፡ ምድር ፤ ተቅማጥ ፡ ሻታ ፡ እሕታ ፡ የሆድ ፡ በሽታ ፤ ክብርድ ፡ የተነሣ ፡ (ኵፋ ፡ ፳፫) ።

ክሕለ፤—ቻለ፤—ክሂል፡ ክሀለ ።

ኰሐል፤ ሎት፤ (ኰሐለ፡ ይኰሕል፡ ይኰሐል ። ዕብ፡ ካሐል ። ሱር፡ ክሓል ። ዐረ፡ ከሐለ)፤ መኳል፡ ማስነካት፤ ዐይንን፡ በኵል፡ ደቄት፡ በመድኀኒት፡ መቅባት፤ ለጌጥና፡ ለፈውስ ። በእብነ፡ ፈውስ፡ ኰሐሎኒ፡ ዐይነ ። አንተሰ፡ ኰሐሎ፡ ዝኩ፡ ሐሞተ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሁ ። ለዘተወልደ፡ ዕዉር፡ አሕየዎ፡ ክርስቶስ፡ ኰሒሎ፡ አዕይንቲሁ፡ ጽቡረ፡ (ስንክ፡ ታኅሣ፳፱ ። ጦቢ፲፩፡ ፯ ። ሲኖዶ) ።

—፤ መተኰስ፡ አመሳቅሎ፡ መጥበስ፤ የሴባን፡ ግንባር፡ በጋለ፡ ብረት፡ ማመልከት፤ ለክብትም፡ ይኾናል ። እመ፡ ቦ፡ ብእሲ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡ መዓልተ፡ አው፡ ሌሊተ፡ ወይነሥእ፡ እምውስቴታ፡ ምንተኒ፡ ይኰሕልዎ፡ በንጺን፡ ርሱን ። ወተአዘዙ፡ መገብት፡ አመ፡ ሆሳዕና፡ ተዐርቀ፡ ጽልመተ፡ ይኰሕልዎ፡ ለፀሓይ፡ ዘ(ሠ)በረቀ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፱ ። ቅኔ) ።

ኰሓሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት፤ ሐልት)፤ የኳለ፡ የሚኵል፤ ኳይ፡ ተኳሽ ።

ተኰሕለ፤ ተኳለ፡ ተቀባ፤ ተተኰሰ ። ተኰሕሎት፡ ወአሠንየ፡ ቀራንብት ። በተኰሕሎትን ። ተኰሕለት፡ አዕይንቲሃ፡ (ሔኖ፰፡ ፩ ። ፈ፡ መ፡ ፴፱፡ ፰ ። ፪ነገ፡ ፱፡ ፴) ።

ኩሑል፤ (ላን፡ ላት፡ ሕልት)፤ የተኳለ፤ የተቀባ፤ ተኰሳም፡ ምልክታም ።

ኰሕል፤ (ላት)፤ በቁሙ፡ ኵል፤ ጥቍር፡ ሰማያዊ፡ የቀለም፡ ደንጊያ፤ ተደቍሶ፡ ዓይን፡ የሚቀባ፡ የሚኳል፤ ጌጥነት፡ ከመድኀኒትነት፡ ስላለው፡ በኹለት፡ ወገን፡ የሚፈለግ ። አዕይንት፡ እለ፡ ስርግዋን፡ በኰሕል ። ብንተ፡ አዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ኰሕል፡ ወጸሊም፡ ጽሕሙ ። ተኰሕልኪ፡ ኰሕለ፡ (ግንዘ ። ስንክ፡ ሐምሌ ። ኤር፬፡ ፴) ።

ኰሕሊ፤ (ዐረብ)፤ ኰሕላዊ፤ ኵልማ፡ የኵል፡ ዐይነት፤ ጥቍረቱ፡ ኵል፡ የሚመስል ።

ኰሐስ፤ ሶት፤ (ኰሕሰ፡ ይኰሕስ፡ ይኰሐስ ። ዕብ፡ ካሐሽ)፤ መክሳት፡ መቅጠን፤ ማነስ፡ መኰስሰ፡ ከሻዋ፡ መኾን፤ የገላ ። ማቅበር፡ መለገም፤ ሳይሸር፡ የሻረ፡ መምሰል፤ ወይም፡ መስፋት፡ መግነን፤ የቍስል ። ኰሕሰ፡ ጸልዕኪ ። እምቅድመ፡ ይጺሑ፡ ወይኰሐሱ፡ ቍስላተ፡ ነፍስየ፡ (ናሖ፫፡ ፲፱ ። አረጋ፡ ድ፴፮) ።

ኰሕስ፤ ክሳት፡ ኰሳስነት፤ የቍስል፡ ስፋት ። ኀፍረተ፡ ብእሲት ።

ኬጢኢም፤ (ጽር፡ ኬቲይም ። ዕብ፡ ባቲም)፤ ቤቶች፤ ድንኳኖች፤ ወይም፡ የድንኳን፡ ቁር በቶች፡ በስተላይ፡ ጠፈር፡ መዋቅር፡ የሚኾኑ፡ (፪ነገ፡ ፳፫፡ ፯) ።

ኽጥሜ፤—ሰላጣ፡ ሥንቆ፤—ኀጥሜ ።

ኬጥሮጋውሎስ፤ (ጽር፡ ኪትሮክፍሉስ ። ዕብ፡ ኪዮሮት)፤ የብረት፡ ጋኖች፤ ታላላቅ፡ ድስቶች፤ ለማብሰያ፡ ለመቀቀያ፤ ወይም፡ ውሃ፡ ለመምሊያ፡ ለመታጠቢያ፡ የተሠሩ፤ ለታናናሾችም፡ ይነገራል፡ (፫ነገ፡ ፯፡ ፴፰) ።

ኪያ፤ (ዐረ፡ ኢያ ። ዕብ፡ ኤት፤ አት)፤ የገቢር፡ ዐጸፋና፡ ቅጽል ። ለልን፡ ተመልክት፤ ይህም፡ እንደዚያ፡ ነው፤ አለዝርዝር፡ ብቻውን፡ አይገባም ። ምንጩና፡ ሥሩ፡ አየየ፡ ነው፤ አ፡ በከ፡ ተለውጦ፡ ኢያ፡ በመባል፡ ፈንታ፡ ኪያ፡ ተብሏል፤ ይኸውም፡ ባረቡ፡ ይታወቃል ።

ኪያየ፤ (ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ ። ነ፡ ክሙ፡ ክን፡ ሆሙ፡ ሆን)፤ እኔን፤ ራሴን ። ቦኑ፡ ኪያየ፡ ትፈርሁ ። ኪያከ፡ ንሴብሕ ። እስመ፡ ኪያኪ፡ ሠምረ ። ኪያሁ፡ ኅረየ ። ዘኪያሃ፡ አፍቀረ፡ (ኤር፭፡ ፳፪ ። ኪዳ ። ውዳ፡ ማር፬ ። ሚራ፵፭፡ ፬ ። ፬፡ ፲፪) ። እፎ፡ እንከ፡ ኪያነ፡ ያድኅኑ ። እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ኪያክሙ ። ወኪያ ክንሂ ። በእንተ፡ ፈጢሮትየ፡ ኪያሆሙ ። ወኪያሆን፡ (ኢሳ፳፡ ፮ ። ማቴ፮፡ ፴ ። ዘረፋ ። ዘፍ፮፡ ፯ ። ዘሌ፳፡ ፲፬) ። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ በተገብሮ፡ ዐጸፋ፡ በለሊሁና፡ በውእቱ፡ በሎቱና፡ በቦቱ፡ ፈንታ፡ ተጥፎ፡ ይገኛል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው ። እወ፡ ውእቱ፡ ኪያሁ ። ወኰሎሙ፡ ርቱዓነ፡ ልብ፡ እለ፡ ኪያሃ፡ ቦሙ ። እለ፡ ሀለዉ፡ በኪያሆን፡ መዋዕል ። ጸውዖ፡ ኪያሁኒ፡ ውስተ፡ በዓል ። ነዋ፡ አምላክነ፡ ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡ (አፈ፡ ድ፲፩ ። መዝ፡ ፺፫ ። ዮዲ፬፡ ፯ ። ጦቢ፱፡ ፪ ። ኢሳ፳፭፡ ፱) ። ቅጽል፡ መኾኑም፤ በዝኩና፡ በውእቱ፡ ፈንታ፡ ሲገባ፡ ነው ። ኪያሁ፡ መንፈሰ፡ ነሚአሙ ። ይሠውዐ፡ ኪያሃ፡ መሥዋዕተ ። አሬኢኑ፡ እንጋ፡ ኪያሃ፡ ዕለተ፡ ቢል፤ ያንን፡ መንፈስ፡ ያችን፡ መሥዕት፡ ያችን፡ ዕለት፡ ያሰኛል፡ እንጂ፤ ርሱን፡ ርሷን፡ ማለት፡ አይስማማም፡ (ስንክ፡ ግን፲፰ ። ዕብ፲፡ ፲፩ ። ተረ፡ ቄር) ። (ዕር ፲፱፡ ቍ፶፲፱) ።

ከዩድ፤ ዶት፤ (ኬደ፡ ይከይድ፡ ይኪድ ። ረገፀ፡ ኄደ)፤ መኼድ፤ መርገጥ፡ መዳጥ፡ መደፍጠጥ፤ መጠቅጠቅ፡ ማጥቃት፤ በእግር፡ በጫማ፡ በርግጫ፡ መምታት፤ ያውድማ፡ የነደ፡ የወይን፡ የጭቃ፡ የልብስ፡ የሰው ። ይከይድዋ፡ ለሞአብ፡ ከመ፡ ዘይከይዱ፡ እክለ፡ በመንኰራኵር ። ኬዱኒ፡ ከመ፡ ጽቡር ። ነዳይ፡ እመ፡ ወድቀ፡ ይከይድዎ፡ ቢጹ ። ወኬዱኒ፡ ፀርየ ። ከመ፡ ትኪዶሙ፡ (ኢሳ፳፭፡ ፲ ። ኢዮ፴፡ ፲፱ ። ሚራ፲፫፡ ፳፩ ። መዝ፡ ፶፭ ። ኩፋ፡ ፴፩) ።

—፤ መሄድ፡ መራመድ፤ እግሮችን፡ እያፈራረቁ፡ ማንሣትና፡ መጣል፡ መንቀልና፡ መትከል፤ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ከመርገጥ፡ አይወጣም፤ ሀይድን፡ እይ ። ፍኖተ፡ ረሲዓን፡ ኢትኪድ ። ሰከይደ፡ አሠሮሙ ። ወኀበኒ፡ ኬደ፡ ይደምፅ፡ እግሩ፡ በቃለ፡ ፀዓዐ፡ (ምሳ፬፡ ፲፬ ። ኩፋ፡ ፳፩ ። ሚራ፴፭፡ ፱) ። አንዳንድ፡ መጣፍ፡

በኬደ ፡ ፈንታ ፡ እንዳማርኛው ፡ አኬደ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ኢያከይዱ ፡ ወይነ ፡ ውስተ ፡ ምክያድ ። ያከይዱ ፡ እክለ ፡ ወወይነ ። ተንሥኢ ፡ አኪዲዮሙ ። ላሕም ፡ ዘያከይድ ፡ (ኢሳ ፲፮ ፡ ፲ ። ነሐ ፲፫ ፡ ፲፭ ። ሚክ ፮ ፡ ፲፫ ። ዘዳ ፳፭ ፡ ፬) ።

ከያዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚረግጥ ፡ ረጋጭ ፤ አጥቂ ፡ ጠቅጣቂ ።

አኬደ ፤ አስረገጠ ፤ አበራየ ። ኢትፍፅሞ ፡ አፉሁ ፡ ለላሕም ፡ ሶበ ፡ ታከይድ ፡ እክለከ ። ወዘኒ ፡ ያከይድ ፡ እክለ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፲፰ ። ፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፱ ፡ ፲) ።

—፤ አስኬደ ፤ አስሮጠ ፤ ነዳ ። አኬድከ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ አፍራሲከ ። ወያከይዳ ፡ ለሐመሩ ፡ (ዕንባ ፡ ፲፭ ። ማር ፡ ይሥ፳፰) ። በዐጸደ ፡ ፈንታ ፡ አኬደ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ለእመ ፡ አኬድከ ፡ እክለ ፡ ገራህትከ ። ያከይድ ፡ ዘርዐ ፡ ሠዊት ፡ (ዘዳ ፳፬ ፡ ፲፱ ። ኢሳ ፲፯ ፡ ፭) ።

ተከይደ ፤ ተረገጠ ፡ ተጠቀጠቀ ፤ ተናቀ ፡ ተጠቃ ፡ ተጨቈነ ። ውስተ ፡ መካን ፡ እንተ ፡ ኢተከይደት ። መቅደስ ፡ ወኀይል ፡ ተከይደ ። አርዌ ፡ ተከይደ ፡ ወከይሲ ፡ ተቀትለ ፡ (ጥበ ፲፩ ፡ ፪ ። ዳን ፰ ፡ ፲፫ ። ኪዳ) ።

ከዩድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ይድ) ፤ የተረገጠ ፡ የተጠቃ ፡ ጥቁ ። ሕዝብ ፡ ቅቡጻን ፡ ወከዩዳን ፡ (ኢሳ ፲፰ ፡ ፪) ።

ኪደት ፤ መርገጥ ፤ መረገጥ ፤ አረጋገጥ ፤ ርግጫ ፤ ጫማ ፡ ሰኰና ፡ (ስንክ ፡ መጋ ፲፩ ። ኢሳ ፳፪ ፡ ፭) ። ወኢታገምር ፡ ፍኖታ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐቲ ፡ ኪደተ ፡ እግረ ፡ ብእሲ ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ ፭ ፡ ፯) ።

ተከየደ ፤ ተራገጠ ፤ ተረጋገጠ ። እስከ ፡ ይትካየዱ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (ሉቃ ፳፩ ፡ ፩) ። በኬደ ፡ ፈንታ ፡ ተክየደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይትካየድዋ ፡ አሕዛብ ፡ (ራእ ፲፩ ፡ ፪) ።

መከየድ ፤ (ብ ፡ መካይድ) ፤ መርገጫ ፡ መኼጃ ፤ ጫማ ፡ ውስጥ ፡ እግር ፡ ዝርጉ ፡ ጠፍጣፋው ። መካነ ፡ መከየደ ፡ እገርየ ። በማእከለ ፡ መከየደ ፡ እገሪሁ ፡ ወፅአ ፡ ቍስል ። ፍቅርኪ ፡ ሠረጸ ፡ ውስተ ፡ ልብየ ፡ ወከነ ፡ ሥረዊሁ ፡ እስከ ፡ መካይድየ ። ሰላም ፡ ለመካይድኪ ፡ እለ ፡ ረከቦን ፡ መከራ ፤ እንበለ ፡ አሣእን ፡ አመ ፡ ሖራ ፡ (ሕዝ፵፫ ፡ ፯ ። ገድ ፡ ተክ ። አርጋ ፡ ፭ ። ደራሲ) ።

—፤ ድኳ ፡ ግርንቡድ ፤ ሉሕ ፡ ምንጣፍ ፡ የእግር ፡ ድጋፍ ፡ ማረፊያ ። በማይኒ ፡ መንበርየ ፡ ወምድርኒ ፡ መከየደ ፡ እገርየ ። ወኢተዘከረ ፡ መከየደ ፡ እገሪሁ ፡ በዕለተ ፡ መዐቱ ። ኣገብኦሙ ፡ ለጸላእትከ ፡ ታሕተ ፡ መከየደ ፡ እገሪከ ፡ (ኢሳ፷፮ ፡ ፩ ። ሰቈ፪ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፻፱) ።

—፤ የንጨት ፡ ሰገነት ፤ ደርብ ፡ መረባርብ ፡ እንደ ፡ ቈጥና ፡ እንደ ፡ ማማ ፡ ኹኖ ፡ ለመስበኪያና ፡ ለማንበቢያ ፡ ላዋጅ ፡ መንገሪያ ፡ የተሠራ ፤ ዕርከንና ፡ መሰላል ፡ ያለው ። ወቆመ ፡ ዕዝራ ፡ ላዕለ ፡ መከየድ ፡ ዘዕፀ ፡ (ነሐ፰ ፡ ፬) ።

—፤ ጫማ ፡ ወይም ፡ መጫሚያ ፤ የውስጥ ፡ እግር ፡ ቤዛ ። ዲበ ፡ ኤዶምያስ ፡ እሰፍሕ ፡ መከየድየ ፡ (መዝ ፡ ፶፱ ። ፻፯) ።

—፤ የጫማ ፡ ልክ ፡ መጠን ፤ በፍሩ ፡ ወይም ፡ አሠሩ ። ዐሥርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ መከየደ ፡ እግር ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

—፤ ስክተት ፤ የዐምድ ፡ ሥር ፡ መሠረት ፤ መብቀያውና ፡ መተከያው ። አዕማደ ፡ ወርቅ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ዲበ ፡ መከየደ ፡ ብሩር ። ወመካይዲሆን ፡ ኅምስቱ ፡ ዘብርት ፡ (ሢራ ፳፮ ፡ ፲፰ ። ዘፀ ፴፯ ፡ ፯—፱) ። በመከየድ ፡ ፈንታ ፡ ምከያድ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። አሠረ ፡ ምክያደ ፡ ብእሲ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲) ።

ምክያድ ፤ (ዳት) ፤ ዐውድማ ፡ ተረግጦ ፡ የጠበቀ ፡ መሬት ፤ ያዝመራ ፡ መውቂያ ፡ ማበራያ ፤ ፍሬን ፡ ከገለባ ፡ መለያ ፤ ማምረቻ ፡ ማግረጃ ። የወይን ፡ መርገጫ ፤ የዘይት ፡ የሰሊጥ ፡ የቅባኑግ ፡ ማውጫ ። ምክያደ ፡ እክል ። ምክያደ ፡ ወይን ። ትበውኡ ፡ ውስተ ፡ ምክያድ ፡ ትቅድሑ ። ምክያዳቲሆሙ ፡ (፫ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፩ ። ዘኍ፲፰ ፡ ፳፯ ። ሐጌ፪ ፡ ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ። መዘግብት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምክያዳት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተነሥቱ ፡ ምክያዳት ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፲፯) ።

ኬደ ፤ **ከየደ** ፤ (ዐረ ፡ ዐሂደ ። ዕብ ፡ ዐዌድ ፤ ሄዒድ) ፤ አዋለ ፡ አሰረ ፤ ውል ፡ አደረገ ፤ ነገርን ፡ ቈረጠ ፡ አጠበቀ ፡ አጠና ፤ በቃል ፡ በጥፈት ፤ የሥራ ፡ የንግድ ።

ተከየደ ፤ ተዋዋለ ፤ ተጣጣፈ ፤ ቃል ፡ ኪዳን ፡ ተጋባ ፡ ተማማለ ፤ ነገር ፡ ተቋረጠ ። ተካየዶሙ ፡ በእደ ፡ ነቢያት ። ተካየዱ ፡ ዮናታን ፡ ወዳዊት ፡ ኪዳነ ። ተካየድነ ፡ ምስለ ፡ ሞት ። ተካየዶ ፡ ከመ ፡ ያውስብ ፡ ወለቶ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፫ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፫ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፫) ።

አስተከየደ ፤ አዋዋለ ፡ አማማለ ፤ ቃል ፡ ኪዳን ፡ አጋባ ። ወአስተካየደ ፡ ዮዳሄ ፡ ኪዳነ ፡ ማእከለ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ ወማእከለ ፡ ቤተ ፡ ንጉሥ ፡ ወማእከለ ፡ ሕዝብ ፤ ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚ ። አስተካየድዎ ፡ ከመ ፡ ኢ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፪) ።

ኪዳን ፤ (ናት ። ዐረ ፡ ዐህድ ። ዕብ ፡ ብሪት ። ሱር ፡ ቅያም) ፤ በቁሙ ፤ ውል ፡ ቁም ፡ ነገር ፤ የፍቅርና ፡ ያንድነት ፡ መሐላ ፤ ሰላማዊ ፡ ሕግ ፡ ኹለቱን ፡ ወገን ፡ አንድ ፡ የሚያደርግ ፤ ስለ ፡ ረብና ፡ ስለ ፡ ጥቅም ፡ በተስፋ ፡ የቆመ ፡ የተጣፈ ፡ ሥርዐት ፤ ቢያፈርሱት ፡ ጉዳትና ፡ ጠብ ፡ የሚያመጣ ፡ ጥቅም ፡ የሚያሳጣ ። ወኵሎ ፡ ኪዳነ ፡ ዘተካየዶሙ ፡ ኢዐቀቡ ። ግበሩ ፡ በከመ ፡ ኪዳንክሙ ። ወኢይፀራዕ ፡ ኪዳነ ፡ ጼው ። ኪዳን ፡ ዘጽኑዕ ። መጽሐፈ ፡ ኪዳን ። ኪዳን ፡ ብሊት ፡ ወሐዳስ ። አይሁድ ፡ እለ ፡ መኑ ፡ ኪዳናት ፡ (፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፱ ። ኩፉ ፡ ፳፩ ። ገላ፫ ፡ ፲፭ ። ዮሴፍ ። አርጋ ፡ ፭ ። ዲድ ፡ ፴፫) ።

ኪዳን ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ተረፈ ፡ ወንጌል ፡ የጌታና ፡ የሐዋርያት ፡ ቃል ፤ ከትንሣኤ ፡ እስከ ፡ ዕርገት ፡

ያስተማራቸው፤ እየጠየቁት፡ የመለሰላቸው። ከዕርገት፡ በኋላ፡ ከወንጌል፡ በፊት፡ በጥንተ፡ ስብከት፡ ጥፈውታል፤ እንደ፡ ሔኖክ፡ ፪፡ ክፍል፡ አለው፤ ማስተማሩንም፡ ሉቃስ፡ ይመሰክራል፡ (ግብ፩፡ ፪፡ ፫)። መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። ጸሐፍዎ፡ ለዝ፡ ኪዳን፡ ዮሐንስ፡ ወጴጥሮስ፡ ወማቴዎስ፡ እንዘ፡ ያጽሕፎሙ፡ እግዚእነ፤ ወፈነዉ፡ በእርኤዩ፡ ዝ፡ ግጽወ፡ እምኢየሩሳሌም፡ (ክፍል፡ ፩)።

ኪዳን፡ ዘነግህ፤ ከመጽሐፈ፡ ኪዳን፡ የወጣ፡ የነግህ፡ ጸሎት፤ ቀሳውስት፡ ጧት፡ ጧት፡ የሚያደርሱት። ከዚህ፡ ሌላ፡ ደግሞ፡ ፯፡ ክፍሎች፡ አሉ፤ ኹሉም፡ በቅዳሴ፡ ውስጥ፡ ይገኛሉ፤ ያንድነት፡ ስማቸው፡ ፯ቱ፡ ኪዳናት፡ ይባላል።

ኪዳነ፡ምሕረት፤ የማርያም፡ ስም፤ ወይም፡ የኪዳኗ፡ በዓል፡ በየካቲትና፡ በናሴ፡ ባ፲፮፡ ቀን፡ የሚውል፤ ትእምርተ፡ ኪዳን፡ ማለት፡ ነው፤ ቀስተ፡ ደመና፡ እንደ፡ ማለት፤ ቀስቱም፡ ቅሉ፡ በሕፃናት፡ አፍ፡ የማሪያም፡ መቀነት፡ ይባላል። (የታቦት፡ ዘፈን)፤ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ ዘላለም፡ እመቤት። ሰላም፡ ለኪ፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ እምነ፡ (ደራሲ)።

ኪያህክ፤ ኪያክ፤ (ቅብጥ)፤ ስመ፡ ወርኅ፡ ራብዕ፤ ታኅሣሥ። ወኪያህክ፡ ይሰመይ፡ ማኅኑ፤ ወዓዲ፡ ይሰመይ፡ ሰዋዋ፡ (አቡሻ፡ ፰)።

ኪዮኪሉ፤ (ዕብ፡ ኪ፡ዮክሉ)፤ እስመ፡ ይንእሱ፤ ያንሳሉና፡ (ሕዝ፵፪፡ ፭)።

ኪማ፤ (ዕብ፡ ኪማህ)፤ የ፯ቱ፡ ከዋክብት፡ ተራ፤ ጸታቸውና፡ ምግብናቸው፡ አክኼዳቸው። ኪማ፡ ወኬሴላ፡ (ዓሞ፭፡ ፰)።

ከዩን፤ ኖት፤ (ኬነ፤ ከየነ፡ ይከይን፡ ይኪን)፤ መቻል፡ መስላት፤ ቹል፡ ስል፡ መኾን፤ ለመውጋት፡ ለመቍረጥ፡ መዘጋጀት፤ የብረት። ብልኅ፡ መኾን፤ ሥራ፡ ማወቅ፡ በሥራ፡ መራቀቅ፤ ሐዲስ፡ ነገር፡ መፍጠር፤ መኪና፡ ማውጣት። በልኅንና፡ ጠበን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በኬነ፡ ፈንታ፡ ኬነወ፤ ተኬነወ፡ ይላል፤ ተ፡ ከንቱ፡ ነው። ተኬነዉ፡ ሎልክሙ፡ እለ፡ ትስሕቱ። በተኬንዎ፡ ምግባር። ዘዐቢይ፡ በተኬንዎቱ፡ ወኅያል፡ በምግባሩ። ልብሰ፡ ብሩህ፡ ዘኢተኬነዎ፡ እደ፡ ዕጓለ፡ መሕያው፡ (ኢሳ፵፮፡ ፭። ጥበ፲፫፡ ፲። ቅዳ)።

ከያኒ፤ ኬንያ፤ (ያት)፤ ብልኅ፡ ጠቢብ፤ ብልኅተኛ፡ ጥበበኛ፤ ሥራ፡ ዐዋቂ፡ አንጥረኛ፡ ባለመኪና፤ ፈጣሪ፡ ሐኪም፡ ወጌሻ፤ መሐንድዝ፡ ፈላስፋ፡ በፍጥረት፡ በሥራ፡ የሚራቀቅ፤ ጥሩ፡ ዕውቀት፡ ያለው፡ (ማሕ፯፡ ፪። ዕብ፲፩፡ ፲። ጥበ፯፡ ፳፩)። አንተ፡ ኬንያሁ፡ ለኵሉ፡ ፍጥረት። ኬንያ፡ ፍጥረትነ። ኬንያት፡ (ድጓ። ቅዳ። ስንክ፡ ኅዳ፲፮)።

ኬናዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት፤ ነውት፤ ኬነወ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ኬነውት፡ (ስንክ፡ መስ፭)።

እንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በኬንያትና፡ በኬነውት፡ ፈንታ፡ ኪነት፡ ኬነት፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። ኪነተ፡ ዕፀ። ኪነተ፡ አሕማር። ያስተጋብሮሙ፡ ለኪነት፡ ወይሁቦሙ፡ ብዙኀ፡ ንዋየ። ወያስተጋብኦሙ፡ ለኵሉ፡ ኬነት። ኤልያብ፡ ሊቀ፡ ኬነት፡ ዘማእነም? (ኩፋ፡ ፲፭። ራእ፲፰፡ ፲፯። ግብ፲፱፡ ፳፬፡ ፳፭። ዘፀ፴፯፡ ፳፮)።

ኪነት፤ (ታት)፤ መጠበብ፤ መራቀቅ፤ ጥበበኛነት። የእጅ፡ ጥበብ፤ ተግባረ፡ እድ። ኪነተ፡ ንዋየ፡ ጸብእ። ኪነታቲሆሙ፡ (ዮሴፍ። ፊልክ፡ ፫)።

ኪን፤ (ብ፡ ኪናት)፤ ጥበብ፡ ብልኀት፤ ተንኰል፡ ርቀት። ዘእንበለ፡ ኪን። በሥነ፡ ኪኑ። ኪነ፡ ዕንቍ። ዘቦቱ፡ ኪን፡ በወርቅ። ኪን፡ ዘሕንጻት። ኪነ፡ ሠራዪ። ርእዩ፡ ኪኖ፡ ወምግባሮ፡ ለሰይጣን፡ (ጥበ፲፬፡ ፬። ፲፫፡ ፲፭። ዘፀ፴፭፡ ፴፫። ፩ዜና፡ ፳፫፡ ፲፭። ዮሴፍ። ቀሌ። ዲድ፡ ፴፪)።

—፤ ሥራ፡ ተግባር፡ በየስሙና፡ በያይነቱ፡ ማናቸውም፡ ኹሉ። ኢትትማከር፡ ምስለ፡ አብድ፡ እንበይነ፡ ኪን። ከመ፡ ይጥብቡ፡ በኪኖሙ። ተምህረ፡ ኪነ፡ እድ፡ ለሲሳየ፡ ዕለቱ፡ (ሢራ፴፯፡ ፲፭። ፴፰፡ ፴፬። ፊልክ፡ ፩)።

—፤ መሣሪያ፡ መኪና፤ ወይም፡ ሥራ፤ ተደራጊና፡ ተሠሪ። አውዕዩ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ወኵሎ፡ ኪነ፡ ዘንዋየ፡ ጸብእ። ይብሎኑ፡ ኪን፡ ለኬንያሁ። ኵሉ፡ ኬንያ፡ ወኵሉ፡ ኪን፡ ኢይትረከብ፡ (ዮሴፍ። ኢሳ፳፱፡ ፲፮። ራእ፲፰፡ ፳፪)።

ኬነወ፤ ተኬነወ፤ ከዩን፡ ኬነ፡ ከየነ።

መኪና፤ (ጽር፡ ሜካኔ)፤ በቁሙ፤ መዘውር፡ የጥበብና፡ የብልኀት፡ መሣሪያ፤ ሥራን፡ ኹሉ፡ በፍጥነት፡ የሚያስኬድ።

ኩናት፤ (ታት፤ ኵያንው። ዕብ፡ ሐኒት። ዐረ፡ ሐርበት)፤ ጦር፡ ዘገር፤ መውጊያ፡ መዘርከቻ፤ በብልኀት፡ በጥበብ፡ የተሠራ፤ የሰላ፡ የቾለ። ንሣእ፡ ወልታ፡ ወኩናተ። ኩናታተ፡ ወአርማሐ። ወላትው፡ ወኵያንው፡ (መዝ፡ ፴፬። ፪ዜና፡ ፲፩፡ ፲፪። ፳፫፡ ፱)።

ኩናት፡

ኬፋ፤ ኬፋስ፤—ኰኵሕ፤—ከፊአ፡ ከፍአ።

ኬሰ፤ (ይከይስ፡ ይኪስ፤ ከዩስ። ኰዐሰ፤ ለወየ፤ ጠወየ)፤ ዐጠፈ፡ ጠቀለለ፤ ሰበሰበ፤ የልብስ፡ የገመድ፡ የሽቦ። ታጠፈ፡ ተጠቀለለ። ግስነቱ፡ ከኰዐሰና፡ ከለወየ፡ የተዳቀለ፡ ነው፤ የ፡ ከለወየ፡ መጥፋቱ፡ በዐ፡ ፈንታ፡ ገብቷል። የኹሉንም፡ ፍች፡ በየቦታው፡ እይ።

ከይሲ፤(ብ፡ አክ(ካ)ይስት፤ አኪስት)፤ እባብ፤ ዘንዶ። ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሣዱ። ስነ፡ አክይስት፡ ዘቦቱ፡ ሕምዝ። ወሀሎ፡ ከይሲ፡ ዐቢይ፡ ዘያመልክዎ፡ ሰብአ፡ ባቢሎን። ወትከይድ፡ አንበሳ፡ ወከይሴ። ወናሁ፡ ክልኤቱ፡ አክይስት፡ ዐበይት፡ (ስንክ፡ ሐምሌ ፳፱። ጥበ ፲፮፡ ፲። ዳን ፲፫፡ ፳፱። መዝ፡ ፺። አስቴ ፩፡ ፭)።

ከይሲ፡

—፤ ዐዞ፡ ደራጎን፤ የባሕር፡ ትመን። ሰበርከ፡ ርእሰ፡ ከይሲ፡ በውስተ፡ ማይ። ይቀትሎ፡ ለከይሲ፡ ዘውስተ፡ ባሕር። አክይስትኒ፡ ወኵሉ፡ ቀላያት፡ (መዝ፡ ፸፫። ኢሳ ፳፯፡ ፩። መዝ፡ ፻፵፰)።

—፤ ዐንበሪ፡ ሌዋታን፤ ዲያብሎስ፡ ሰይጣን። ከይሲ፡ ዘፈጠርከ፡ ይሣለቅ፡ ላዕሌሆሙ፡ በምክረ፡ ከይሲ፡ ርጉም፡ (መዝ፡ ፻፫። ቅዳ፡ አፈ)። ስንን፡ እናብስት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ግርማ፡ አክይስት፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። ብሄሞትንና፡ ሌዋታንን፡ እይ፡ (ኢዮ ፵፡ ፲)።

ኪስ፤ (ብ፡ አክያስ። ዕብ፡ ወዐረ፤ ኪስ። ሱር፡ ኪሳ)፤ በቁሙ፤ ታናሽ፡ ከረጢት፡ ቍናማት፡ የገንዘብ፡ መያዣ፤ ማስሪያና፡ መቈለፊያ፡ ያለው፡ በጀብ፡ የሚያዝ። ፈትሐ፡ ኪሶ፡ ወአውፅአ፡ ወርቀ፡ (ዮሴፍ)። ጅብ፤ በኮት ብክቡት፡ በቀሚስ፡ በሴደርያ፡ ላይ፡ በውስጥ፡ በአፍኣ፡ የሚሰፋ፡ የልብስ፡ ጓዳ። ሐሰል፤ ሠቅ፤ ጆንያ፡ ኬሻ። ጆን፡ ሀንዲ፡ ነው።

ኳኳ፤ (ጽር፡ ከከስ)፤ ጥሩ፡ ቀይ፡ ቀለም፤ ወይም፡ በቀይ፡ ቀለም፡ የታለለ፡ ልብስ፡ ፈትል። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ጥቍር፡ ሱፋላ፡ ለማለት፡ በርኖስ፡ ይሉታል። እመኒ፡ ኮነ፡ ኀጢአትክሙ፡ ከመ፡ ኳኳ፡ ይጻዕዱ፡ ከመ፡ በረድ፤ ወእመኒ፡ ቈሐ፡ ከመ፡ ለይ፡ ይከውን፡ ከመ፡ ፀምር፡ (ኢሳ ፩፡ ፲፰)። ቈሐና፡ ኮን፤ ለይና፡ ኳኳ፤ ይከውንና፡ ይጻዐዱ፤ ከመ፡ ፀምርና፡ ከመ፡ በረድ፡ አንዳንድ፡ ወገን፡ ናቸው።

ከክሀ፤—ኮክ፡ የኮክ፡ ፍሬ፤—ከወከ።

ኰኰሕ፤—ጥኑ፡ ደንጊያ፤—ከሕከሐ።

ኰከይ፤ (ዋከየ፡ ውኩይ)፤ ቡሓ፡ ራስ፡ ነጭ፤ በግ፡ ቍራ፡ (ትግሬ)።

ኰከመ፤ ከከመ፤ የእግር። ኰመኰመ፤ የምግብ፡ የጨዎት። ዐፈስ፡ ዛቀ፤ የምርት።

ኰከም፤(ማት)፤ የፍም፡ መጫሪያ፡ መተርከሻ፤ ያመድ፡ ማፈሻ። ኢያሚንን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው። ባለብሉዮች፡ ግን፡ እንቅብ፡ ይሉታል፤ አንኮላ፡ ሽክና፡ የሚሉም፡ አሉ። ጽህርታት፡ ወኵከማት፡ (ኤርምያ ፶፪፡ ፲፰)።

ኰከማት፡

ኬክሮስ፤(ሳት። ጽር፡ ኪርኮስ)፤ የክፍለ፡ ዕለት፡ ስም፤ የዕለት፡ ፳ኛ። ፩ዱ፡ ዕለት፡ ወይም፡ ፳፬ቱ፡ ሰዓት፡ ፷፡ ኬክሮስ፤ አንዱ፡ ኬ፡ ፷፡ ካልኢት፤ አንዱ፡ ካ፡ ፷፡ ሣልሲት፤ አንዱ፡ ሣ፡ ፷፡ ራብዒት፤ አንዱ፡ ራ፡ ፷፡ ኃምሲት፤ አንዱ፡ ኃ፡ ፷፡ ሳድሲት፡ ይኾናል፤ ይህ፡ ሲዘረዘር፡ ነው። ሲጠቀለል፡ ደግሞ፤ ስሳው፡ ሳ፡ ፩፡ ኃምሲት፤ ስሳው፡ ኃ፡ ፩፡ ራብዒት፤ ስሳው፡ ራ፡ ፩፡ ሣልሲት፤ ስሳው፡ ሣ፡ ፩፡ ካልኢት፤ ስሳው፡ ካ፡ ፩፡ ኬክሮስ፤ ስሳው፡ ኬ፡ ፩፡ ዕለት፡ ይኾናል። አኀዘ፡ ዓመተ፡ እልሐ፡ ጅራ፡ በስድስቱ፡ መካናት፤ በመካነ፡ ዕለት፡ ኍልቈ፡ ኬክሮስ፡ ወበመካነ፡ ኬክሮስ፡ ኍልቈ፡ ካልኢት። ዘይኄምሶን፡ ለኬክሮሳተ፡ ሰዓታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡ (አቡሻ፡ ፲፩። መጽ፡ ምስ)።

ከል፤—ቅፉሕ፤—ከወለ።

ኵሉ፤—ኹሉ፤—ከልሎ፡ ከለለ።

(ጥ) **ከልአ፤ አት፤ (ከልአ፡ ይኬልእ፡ ይኩልእ)፤ አው፡ ከሊእ፤ አት፤ (ከልአ፡ ይከልኢ፡ ይክላእ። ዕብ፡ ካላእ። ሱር፡ ክላእ። ዐረ፡ ከለአ)፤** መከልከል፡ መንሣት፤ ማገድ፡ ማስቀረት፤ ማቆም፡ መግታት፤ ከንቢብ፡ ከገቢር፡ ከሐዊር። ከሊአ፡ መንፈስ። ክላእ፡ ልሳነከ፡ እምእኩይ። መኑ፡ ይከልአኒ፡ ተጠምቆ። አንዘ፡ ሰንጉሥ፡ ወከልአ፡ ኢይባእ። ኢይከልእ፡ ምሕረቶ፡ እምግብሩ፡ (መክ ፳፡ ፳። መዝ፡ ፴፫። ግብ ፰፡ ፴፮። ዳን ፲፫፡ ፲፮። ኩፋ፡ ፵፭)።

—፤ መኾለት፤ ኹለት፡ ማድረግ፡ ከኹለት፡ መክፈል።

ከላኢ፤ መክልኢ፤(ኢት፡ እያን፡ ያት)፤ የሚከለክል፡ ክልካይ፤ በረኛ፡ ዘበኛ፡ አጋፋሪ፤ ጠላት፡ ምቀኛ። ፍና፡ መክልኢት፡ (ፊልክ፡ ፻፷፱)።

መክልእ፤ መከልእ፤(እት፡ ኣን፡ ኣት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ይቀውሙ፡ ቅድመ፡ ንጉሥ፡ መክልኣን፡ እለ፡ ኢያበውሑ፡ ከመ፡ ይቅረቡ፡ መኳንንት፡ ወባሕቱ፡ ብዙኃን፡ መክልኣን፡ (መጽ፡ ምስ። ፩ቆሮ፡ ፲፮፡ ፱)።

ምክላእ፤ (ኣት)፤ መከልከያ፡ ኬላ፡ በር፤ ዐጥር፡ ቅጥር፡ አጕራ።

ተከልአ፤ ተከለከለ፤ ተገታ፡ ቆመ። ተከልአኒ፡ ገቢር፡ ዘእፈቅድ። ተከልአ፡ ዝናመ፡ ሰማይ። ተከልአ፡ ጸብእ፡ ንስቲተ፡ ዕለተ፡ (ኪዳ። ፫ነገ፡ ፳፡ ፴፭። ዮሴፍ)።

ክሉእ፤(ኣን፡ ኣት፡ ልእት)፤ የተከለከለ፡ ክልክል። ቀቲልሰ፡ እምኍልቈ፡ ዐበይት፡ ኀጣውእ፡ እለ፡ ክሉኣት፡ ወውጉዛት፡ በልብ፡ ወበሕግ፡ (ፍን፡ ፵፯)።

ክልአት፤(ታት)፤ መክልክል፡(ጥ፡ክ) መክልክል፡መቅረት፤አከላከል፡ክልከላ። ወሃቢ፡ ዘእንበለ፡ክልአት።አልቦ፡ክልአት፡ በሞትነ። ዘእንበለ፡ ምሕረት፡ ወኢክልአት። ክልአታት፡(ቅዳ፡ ኤጲ። ጥበ፱፡፳። ፲፯፡፲፯። ፊልክ፡ ፶፭)።

ክልእ፤(ዕብ፡ ኬሌእ)፤ ክልክል፤የግዞት፡ቤት፡ ዘበኛ፡ ክልከይ፡ የሚቆምበት። የቍጥር፡ ስም፤ የጊዜ፡ቅጽል፤ ባንድና፡ በሦስት፡ መካከል፡ ያለ፡ ቍጥር፡ ኹለት። ክልእ፡ክልአ፤ ኹለት፡ ጊዜ። በበ፡አሐዱ፡ወበበ፡ክልእ።

ክልኤ፤(ዕብ፡ ኪልአዪም)፤ ዝኒ፡ከማሁ፤ ኹለት፤ጥንድ፡ጣምራ፤የተቈራኙ፡የተመሳሰሉ፤እንደ፡ መቀስና፡ እንደ፡ ጕጠት፡ እንደ፡ ሚዛንና፡ እንደ፡ ጡት፡ያሉ፤ቅጽልነቱ፡ ሴትና፡ ወንድ፡ያስተባብራል። ክልኤ፡አጥባትኪ። ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ። ወፀአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ። ተወልዱ፡ሎቱ፡ክልኤ፡ደቂቅ። ወነሥአ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ። ይመጽኡ፡ እሉ፡ ክልኤሆሙ፡ላዕሌኪ፡(ማሕ፯፡፬። ዳን፩፡፲፭። ዮዲ፲፫፡፲። ዘፍ፲፡፳፭። ዓ፳፡፩። ኢሳ፵፯፡፱)።

ክልኤት፤ ክልኤቱ፤(ወንዶች)፤ ኹለት፡ ኹለቱ። ክልኤቱ፡ዐደው፡ዐርጉ፡ቤተ፡መቅደስ።ክልኤቱ፡እምኔክሙ። ትረክብ፡ክልኤተ፡ዐደወ፡(ሉቃ፲፰፡፲። ማቴ፲፰፡፲፱። ፩ነገ፡፲፡፪)።

ክልኤቲ፤ ክልኤ፤(ሴቶች)፤ ዝኒ፡ከማሁ፤ ኹለት። በገቢር፡ጊዜ፡ ክልኤ፡ ቢል፡ እንጂ፡ ክልኤተ፡ አይልም። ክልኤቲ፡ አንስት። ክልኤቲ፡ ኀጣይእ፡(ዘካ፭፡፱። ሚራ፯፡፰)። ነሥአ፡ክልኤ፡ አንስትየ፤ ወወለዳ፡ሎቱ፡ክልኤ፡አዋልደ።

ክልእ፤(እት፡ኣን፡ኣት)፤ ሌላ፡ ልዩ፤ ኹለተኛ፡ ተከታይ፤ መሰል፡ እኩያ፡ መንቲያ፤ ጓደኛ፡ ወዳጅ፡ባልንጀራ፤ባለሟል። ካልእ፡ክብሩ፡ለዘበሰማይ፤ ወካልእ፡ክብሩ፡ለዘበምድር። ሕገሙ፡ካልእ፡እምነ፡ዙሉ፡አሕዛብ። ሶበ፡አሐዱ፡ ይድኅር፡ወካልኡ፡ይረግም። ካልኣኒሁ፡አርዳእ። ካልእየ፡ኢገፋዕኩክ። ዙሲ፡ካልኡ፡ለዳዊት፡(፩ቆሮ፡፲፭፡፵። አስቴ፱፡፰። ሚራ፴፬፡፳፱። ዮሐ፳፡፳፭። ማቴ፳፡፲፫። ፪ነገ፡፲፭፡፴፯)።

ካልኣዊ፡ ዪ፡ ይ፤ ኹለተኛ፤ የኹለተኛ፡ የዳግመኛ።

ካልኢት፤ ፪ኛ፡ ክፍል፡ የቍጥር፡ ቤት፡ የኬክሮስ፡ ፰ኛ። ኬክሮስን፡ እይ፡(አቡሻ፡ ፲፩)።

ክልአ፤—ከላ፡ አወለቀ፤—ክልዐ፤ ቀልዐ።

ክሊብ፤ ቦት፤(ከለበ፡ ይክልብ፡ ይክልብ። ዕብ፡ ካሌብ፤ ሰፋ፡ ጠቀመ)፤ መክለብ፡ መክለብለብ፤ መቅለል፡ መቻኰል፤ መክልፍለፍ፤ ቀላል፡ ችሎል፡ ክልፍልፍ፡ መኾን፡(ፀማርኛ)።

ከልብ፤(ብ፡ ከለባት፤ አክላብ፤አክልብት። ዕብ፡ ኬሌብ። ሱር፡ ካልባ። ዐረ፡ ከልብ)፤ ውሻ፤ የቤት፡ አውሬ፡ የኹርብ፡ ወገን፤ የክፉ፡ ሰዎች፡ ምሳሌ። ውሻ፡ ማለት፤ ደግሞ፡ ዋሻም፡ ሳይቀር፡ ወሐሽ፡ ውሕሽ፡ ከማለት፡ ከዐረብ፡ ቃል፡ መጥቷል፤ ይኸውም፡ አውሬ፡ ያራዊት፡ ጕሬ፡ ማለት፡ ነው። ከልብ፡ይገብእ፡ዲበ፡ቅያኡ። ዐገቱኒ፡ ከለባት፡ብብዝኃን። ኅምስቱ፡ አክላብ። አክልብት፡ ወአዝእብት፡(፪ጴጥ፡፪፡፳፪። መዝ፡፳፩። ራእ፳፪፡፲፭። ሚራ፲፫፡፲፰)። ያገዳ፡ ድርቆሽ፡ ደረቅ፡ ሳንፉ፡ ነፋስ፡ የሚያከልበው።

ከልብ፡

ከልባዊ፤ ገጸ፡ ከልብ፤ ውሻማ፡ የውሻ፡ ፀይነት፤ ውሻ፡ ፊት፤ ጠባየ፡ ውሻ፤ ዘማዊ፡ ወሻሚ፡ ልክስክስ። (ግጥም፡ ስለ፡ ውሽማ)፤ ውሾ፡ ናና፡ ናና፡ ዕንክ፡ ጤፍ፡ እንጀራ፤ ወዳጅ፡ መስሎ፡ ጠላት፡ የሴት፡ ባልንጀራ።

ከሌብ፤(ዕብ። ዘኍ፲፫፡፯)፤ የሰው፡ ስም፤ ካ፡ ከመ፤ ሌብ፡ ልብ፤ በተገናኝ፡ ከመ፡ ልብ፡ ዘከመ፡ ልብ፡ ማለት፡ ነው። ካሌብን፡ አንቀጽ፡ አድርጎ፡ ሰፋ፡ ጠቀመ፡ ባለው፡ ፀማርኛ፡ ሲፈቱት፡ ግን፡ አንዳርጌ፡ ያሰኛል። አንዳርጌ፡ መባልም፡ ባሕር፡ ተሻግሮ፡ የመንን፡ ይገዛ፡ ለነበረው፡ ለትግሬው፡ ካሌብ፡ ይስማማል። ክርሱም፡ አስቀድሞ፡ ብዙ፡ ያበሻ፡ ነገሥታት፡ ፫፻፯፡ ዓመት፡ ገዝተውታል፡(ታሪክ)።

ከልበኔ፡(ጽር፡ ኻልባኒ)፤ የሙጫ፡ ሽቱ፤ እንደ፡ ዕጣን፡ ያለ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ በልብን፡ ዘይቤ፡ ልባንጃ፡ ይሉታል፡(ሔኖ፵፩፡፩። ሚራ፳፬፡፲፭)።

ከሊሕ፤ ሖት፤(ክልሐ፡ ይከልሕ፡ ይክላሕ)፤አው፡ክልሖ፤ሖት፤(ክልሐ፡ይኬልሕ፡ ይክልሕ)፤ መክለል፡መጮኽ፤በታላቅ፡ቃል፡መስበክ፡ መንገር፤ ማዜም፡ ማጕረምረም። ቀመ፡ ራፋስቂስ፡ ወከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል። ክላሕ፡በኀይልክ።ክልሑ፡ ከመ፡ቀርን፡(ኢሳ፴፮፡፲፫። ፶፰፡፩። ቅዳ፡ ዮሐ)። ሰራሕኩ፡ በክልሖ። ይኬልሕ፡ ላዕሌሆሙ። ይኬልሑ፡ አሐዱ፡ አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ። ዙላ፡ ምድር፡ ትኬልሕ። እንዘ፡ ይኬልሓ፡ መጻሕፍት፡(መዝ፡፳፰። ኩፋ፡ ፲፩። ኢሳ፺፡፫። ፲፬፡፯። ቄር)። መብጣት፡ መፍቃት፤ መሠንጠቅ፡(ትግ፡ ሐባ)።

ከላሒ፤(ሒት፡ ሕያን፡ ያት)፤ የሚክል፡ የሚጮኽ፤ጩኺ፤ቀጡ፡ ደረቅ። ብእሲት፡ከላሒት፡ ወነባቢት፡ ታነሥእ፡ መዋግደ፡ጸብእ። ኢትቅረብ፡

ኀበ ፡ ብእሲት ፡ መስተጋእዝት ፡ ወከላሒት ፡ (ፊላስ ፡ ገ፶፪ ፡ ፳፬) ።

ከላሐ ፤ ጮኸት ፤ አጨጨኸ ፡ ዜማ ፤ ፍጅት ፡ ውካታ ። በምዐ ፡ ከላሐ ፡ በብእ ። ከላሖሙ ፡ ለሰይጣናት ። ያፈደፍዱ ፡ ከላሐ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅፍረት ፡ (ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መስ፲፫ ። አፈ ፡ ድ፬) ።

ተከልሐ ፤ ተጨጨኸ ፤ ተፋጀ ፡ ተዋከ ፤ ተዚያዚያመ ።

አስተከልሐ ፤ አጨጨኸ ፤ አዳመቀ ፤ ጮኸት ፡ አስተማረ ። ወአስተካልሐ ፡ ደቂቃ ፡ በዜማ ፡ ሐዲስ ፡ ለሀገረ ፡ አዜብ ፡ (ገድ ፡ ዘሚ) ።

ክልይ ፤ **ዮት** ፤ **(ከለየ ፡ ይክሊ ፡ ይክሊ ። ዕብ ፡ ክል ። ዐረ ፡ ከለ)** ፤ መስፈር ፤ መመዘን ፡ መለካት ፤ ክልክ ፡ ማግባት ፤ የሥራ ፡ የምግብ ፡ የገንዘብ ።

ከላዪ ፤ **መክለዪ ፡ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት)** ፤ የሚሰፍር ፤ ሰፋሪ ፡ መዛኝ ።

ከሌ ፤ **(ትግ ። ዕብ ፡ ክሊ ፡ ኬሊ)** ፤ የቤት ፡ ዕቃ ፤ መሣሪያ ፡ ቈሳቍስ ፤ ንዋየ ፡ ሐቅል ፡ ልክና ፡ መልክ ፡ ልዩ ፡ ስም ፡ ያለው ፤ እንትትን ፡ የሚባል ።

ኪሎ ፤ የሚዛን ፡ ስም ፤ ፍጹም ፡ ልክ ፡ ባለሺሕ ፡ ክፍል ። ኪሎ ፡ ግራም ፤ ኪሎ ፡ መትር ፡ እንዲሉ ፡ ሺ ፡ ሲሉ ።

መክልይ ፤ **መክሊት** ፤ **(ብ ፡ መካልይ ፤ መካልያት ። መክሊታት)** ፤ የሚዛን ፡ ዐዋቂ ፤ ደንጊያ ፡ ወይም ፡ ብረት ፡ ርሳስ ፤ መጠኑ ፡ ፫ ፡ ሺሕ ፡ ሰቀል ፡ የሚያነሣ ። አንዱ ፡ መክሊት ፡ ስሳ ፡ ምናን ፤ አንዱ ፡ ምናን ፡ ኀምሳ ፡ ሰቀል ፡ ይኾናል ። የቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሚዛን ፡ ግን ፡ ዕጥፍ ፡ ነው ፤ መክሊቱ ፡ ቀክ—፻፳ ፡ ምናን ፤ ምናኑ ፡ ቀ—፻ ፡ ሰቅል ፡ ይኾናል ። መክሊተ ፡ ወርቅ ፡ ትገብራ ። መክሊተ ፡ ጥጥ ፤ መክሊተ ፡ ኀጺን ። መክሊተ ፡ ዐረር ። ነሥአ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ መክሊተ ፡ ብሩር ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፴፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፮ ። ዘክ፭ ፡ ፯ ። ፬ነገ ፡ ፭ ፡ ፭) ። ኦሉ ፡ ወርቅ ፡ ዘተገብረ ፡ ዕሥራ ፡ ወተስዐቱ ፡ መካልይ ፤ ወብሩርኒ ፡ ዘመባእ ፡ ምእት ፡ መካልይ ። ዘይፈዲ ፡ እልፈ ፡ መካልየ ። በረድ ፡ ዘመጠነ ፡ መካልይ ፡ (ዘፀ፴፱ ፡ ፩ ። ማቴ ፡ ፲፰ ፡ ፳፬ ። ፳፭ ፡ ፲፭—፳፰ ። ራእ፲፮ ፡ ፳፩) ።

ኵሊት ፤ **(ብ ፡ ኵልያት ። ዕብ ፡ ኪልያ ። ሱር ፡ ኩሌይታ ። ዐረ ፡ ኩልየት)** ፤ በቁሙ ፤ ኵላሊት ፡ የሆድ ፡ ዕቃ ፡ ንዋየ ፡ ውስጥ ፡ ከጕበትና ፡ ከጣፊያ ፡ በታች ፡ በግራና ፡ በቀኝ ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ የሚገኝ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፡ የባሕርይ ፡ ሚዛን ፤ እንደ ፡ ቍላ ፡ ፍሬ ፡ ኹለትንትና ፡ ትክክልነት ፡ ያለው ። የፍትወት ፡ ምንጭ ፡ የፈቃደ ፡ ሥጋ ፡ መነሻ ። ወንድን ፡ በሴት ፡ ላይ ፡ የሚያስገሽ ፡ የሚያቅበጠብጥ ፤ ወገብ ፡ የሚነጥ ፡ የሚያናውጥ ፡ ርሱ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ክልኤ ፡ ኵልያቲሁ ፡ ወሥብሐ ፡ ኵሊቱ ። ረገዘኒ ፡ ኵልያትየ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፲፫ ፡ ፳፪ ። ኢዮ፲፮ ፡ ፲፫) ።

ኵሊት ፡

—፤ ዕውቀት ፡ ሐሳብ ፤ ረቂቅ ፡ ምክር ፡ ውሳጣዊ ፡ ነገር ፤ ኵላሊት ፡ የሚያጤሰው ፤ ልብ ፡ የሚያመላልሰው ፤ ኅሊና ፡ የሚወርሰው ፤ እነዚህም ፡ ፫ቱ ፡ ባንድ ፡ ሚዛን ፡ ይመስላሉ ። ዘይፈትን ፡ ልበ ፡ ወኵልያተ ። ርሑቅ ፡ አንተ ፡ እምነ ፡ ኵልያቲሆሙ ። ገሠጻኒ ፡ ኵልያትየ ። ይትሀወከ ፡ ኵልያቲሁ ፡ እምዘቲ ፡ ቃል ፡ (ኤር፲፩ ፡ ፳ ። ፲፪ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፲፭ ። ሔኖ፳፰ ፡ ፫) ።

ክልክለ ፤ **(ክልአ ። ዕብ ፡ ካልኬል ፤ አበላ ፡ ረኀብን ፡ ከላ)** ፤ ክለከለ ፤ ክላ ፡ ክላ ፡ አለ ፤ አገረ ፡ አስተጓጐለ ። ክልካይ ፡ እንዲሉ ፡ (ዐማርኛ) ።

ተከልከለ ፤ ተከለከለ ፤ ክልክል ፡ ኾነ ። ጺሕ ፡ ፍኖቶ ፡ ዘእንበለ ፡ ክልአት ፡ ወኢተከልክሎ ። ኢይትከለከል ፡ (ግንዘ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

ክልሎ ፤ **ሎት** ፤ **(ከለለ ፡ ይኬልል ፡ ይክልል ። ዕብ ፡ ካላል ። ሱር ። ክሌል ፡ ዐረ ፡ ክለ)** ፤ መክለል ፡ መጋረድ ፤ ማጠር ፡ መክበብ ፡ ማጀብ ፤ ማክበር ፡ ጮኾ ፡ ማመስገን ። ግሩማን ፡ የዐውድዎ ፡ ወሱራፌል ፡ ይኬልልዎ ። እግዚኦ ፡ ከመ ፡ ወልታ ፡ ሥሙር ፡ ከለልከነ ። ተለውዋ ፡ እንዘ ፡ ይኬልልዋ ፡ ወይሴብሑ ፡ በአፉሆሙ ። ሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ተወሊዶ ፡ ከለልዎ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፤ ስብሐት ፡ በአርያም ፡ (መዋሥ ። መዝ ፡ ፭ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፲፫ ። ቄር ፡ ገ፰) ።

—፤ ፈጽሞ ፡ ማስጌጥ ፡ መሸለም ፤ ዘውድ ፡ መድፋት ፡ አክሊል ፡ ማቀዳጀት ፤ ለንጉሥ ፡ ለሙሽራ ። ዘከለሎ ፡ ለሰማይ ፡ በከዋክብት ፤ ምድረ ፡ በጽጌ ፡ ወበፍሬ ፡ ከለልከ ። እምዕበየ ፡ ግርማሁ ፡ ዘከለሎ ። ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ከለልኮ ፡ (ድጓ ። ቀሌ ። መዝ ፡ ፰) ።

— ፤ መደምለል ፤ መጠቅለል ፡ መሰብሰብ ፤ ብዙውን ፡ ባንድነት ፡ ማሰብ ፤ ኵሉ ፡ ኵለንታ ፡ ማለት ። መፈጸም ፡ መጨረስ ፡ ማከናወን ፤ የሥራ ። መቍረጥ ፡ መክፈል ፤ ያንገት ፡ የመሬት ።

ከላሊ ፤ **መክልል** ፤ የሚከልል ፡ ከላይ ፤ ቈራጭ ፡ ከፋይ ።

አክለለ ፤ **አስተክለለ** ፤ አስከለለ ፤ ተክሊል ፡ አስደረገ ፤ አክሊል ፡ አሠራ ፤ አስደፋ ።

አክሊል ፤ **(ላት ። ዐረ ፡ ኢክሊል ። ሱር ፡ ክሊላ)** ፤ በቁሙ ፤ ዘውድ ፤ የራስ ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ የክብር ፡ ጕልላት ። ወድቀ ፡ አክሊለ ፡ ርእስነ ። አክሊለ ፡ ጽጌ ። አክሊል ፡ ዘሦክ ። ንሣእ ፡ ወርቀ ፡ ወብሩረ ፡ ወግበር ፡ አክሊላተ ። አክሊለ ፡ ክህነት ፡ ወመ

ንግሥት። አክሊል፡ ዘእምዕንቍ፡ ክቡር፡ (ሰቈ፭፡ ፲፯። ደራሲ። ማር፲፭፡ ፲፯። ዘካ፮፡ ፲፩። ሳታት። መዝ፡ ፳)።

አክሊል፡

—፤ ኵፌት፡ ቆብ፡ ጥምጥም፤ የራስ፡ ልብስ፡ ቀጸላ፡ መሸፈኛ፡ ጌጥንት፡ ያለው፡ (ዘሌ፰፡ ፱)። መጽንፍትንና፡ ቈዳርስን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ሚክሎል ፤ (ዕብራ) ፤ ክቡር፡ ልብስ፤ ፍጹም፡ ጌጥ፡ ፍጹም፡ ሽልማት፡ (ሕዝ፳፫፡ ፲፪)።

ከላል ፤ ክሎታ፡ ወለባ፤ ሚደ፡ መሥዕርት፡ (ትግ፡ ሐባ)። ከለላ፡ ዐጥር፤ ግርደሽ።

ተከለለ ፤ በቊሙ፤ ተጋረደ፡ ለበሰ፤ ተቀዳጀ። ተከለሉ፡ በፍኖቶሙ፡ ደመና። ተከለለ፡ ገጹ፡ ብርሃነ። ክብረ፡ ወስብሐተ፡ ዘተከለለ፡ (ዮሴፍ። ስንክ፡ የካ፳፩። ዕብ፪፡ ፱)።

ክሉል ፤ (ላን፡ ላት፡ ልልት) ፤ የተከለለ፡ ክልል፤ የተጌጠ፤ ክቡር፡ ምስጉን፤ ቅድሱ፤ ዝግጁ። ቤት፡ ክሉል፡ በአክዋል። በስብሐት፡ ልዕልት፡ ክሉል፡ ውእቱ። ክሉል፡ በትርሲተ፡ ብርሃን። ክሉል፡ ብጌራ፡ መዊእ፡ (መቃ፡ ገ፫። ቍር። ስንክ፡ ታኅ፳። ጥር፳፫)።

—፤ የተደፋ፡ የተጕለለ፤ ጕልል፡ ንቡር። አክሊሉኒ፡ ይኩን፡ ክሉለ፡ መልዕልተ፡ ርእሱ፡ (ፈ፡ መ፡ ፴፭፡ ፩)።

ክላሌ ፤ (ልያት) ፤ መከለል፤ (ጥክ) መከለል፤ መቈረጥ፡ መቀዳጀት። ከለላ፡ ቈረጣ፡ ቅድጅት፤ ምስጋና፡ ፍጻሜ፤ ፍጹም፡ ክብር። ዮም፡ ተጽሕፈ፡ እምነገሥት፡ ክላሌሁ፡ በመጥባሕት፡ ለጊዮርጊስ፡ ሰማዕት። ኀይለ፡ ክላሌሆሙ። ክላሌ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ ይደሉ፡ ለባሕቲቱ፡ (ድጓ። ስንክ፡ ኅዳ፯። አፈ፡ ድ፱)። ክላሌሁ፡ በመጥባሕት፡ ያለው፤ የሰማዕታት፡ ሞት፡ እንደ፡ ጌታ፡ ሞት፡ ስለ፡ ኾነ፡ ነፍሳቸውም፡ ሙሽራው፡ ናትና፤ ሥጋዋ፡ ሲሰየፍ፡ ገድሏ፡ መፈጸሙን፤ የተፋኀሮን፡ ሥራ፡ ጨርሳ፡ አክሊለ፡ ብርሃን፡ መቀበሏንና፡ መቀዳጀቷንም፡ ቢያሳይ፡ እንጂ፤ መቈረጥን፡ ብቻ፡ አያሳይም።

ተክሊል ፤ በቊሙ፤ የግቢ፡ ሥርዐት፡ ቃል፡ ኪዳን፤ ክህናት፡ በመርዓዊና፡ በመርዓት፡ ላይ፡ የሚፈጽሙት፤ የሕግ፡ ጋብቻ፡ ሊፈርስ፡ የማይቻል። ቃል፡ ኪዳኑን፡ ተክሊል፡ ያሰኘው፡ የሙሽሮቹ፡ ልብስ፡ ጌጡ፡ ሽልማቱ፡ ፈርጡ፡ ቀለበቱ፡ ያበባው፡ አክሊል፡ ነው። ሶበ፡ ተዋሰቡ፡ በጸሎተ፡ ተክሊል። እምቅድመ፡ ይግበሩ፡ ሎቱ፡ ተክሊለ፤ ወእምድኅረ፡ ተክሊል። አውስቦሰ፡ ዳግሚት፡ ተሐጽጽ፡ እምቀዳሚት፤ ወለዛቲ፡ ትሠርዐ፡ በቀኖናት፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ላቲ፡ በረከተ፡ ተክሊል፤ አላ፡ ይግበሩ፡ ጸሎተ፡ አስተስርዮ፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፡ ፲፯። ፲፪፡ ፳። ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፩)።

ኵል ፤ (ዕብ፡ ከል። ሱር፡ ካል። ዐረ፡ ኩል) ፤ ኹል፤ (ኹል፡ ጊዜ፤ ኹል፡ ቀን)። ምሉእ፡ ፍጹም፡ ነገር፡ ደምላላ፡ ጠቅላላ፡ ውስጠ፡ ብዙ፤ ባንድነት፡ የቆመ፡ የተወሰነ፡ ሥራ፡ ነገር፡ ቍጥር፡ ማኅበር፤ አንድ፡ ያልቀረው፡ ያልጐደለው፡ ድምር፤ ፍጥረት፡ ሕዋሳት፡ እንደ፡ ማለት። ኵልና፡ ኵሉ፡ አሐድ፡ አሐዱ፤ ዐሠርት፡ ዐሠርቱ፡ እንደ፡ ማለት፡ ናቸው፤ ርባታቸውም፡ እንዲህ፡ ነው፤ ኵል፡ ለስድስቱ፡ ቅርቦች፤ ኵሉ፡ ላራቱ፡ ሩቆች፡ ይነገራል። ኵልየ፡ ከ፡ ኪ፤ ኵልነ፡ ክሙ፡ ክን። ኵሉ፡ ላ፡ ሎሙ፡ ሎን። አብርሃም፡ አበ፡ ኵልነ። ኵልክሙ፡ አሕዛብ፡ (ሮሜ፬፡ ፲፮። መዝ፡ ፵፮)። በገቢርም፡ ጊዜ፡ ኵልየ፡ ካለው፡ በቀር፡ ባምስቱ፡ ኹሉ፡ ልን፡ ለ፡ ይወርሰዋል። ዕቀብ፡ ኵለነ። ከመ፡ ትቅትል፡ ኵለነ፡ (ሊጦን። ዘፀ፲፮፡ ፫)።

ኵሉ ፤ (ኵላ፡ ኵሎሙ፡ ኵሎን) ፤ ኹሉ፡ መላው፤ ፍጹሙ፡ ጠቅላላው፤ አንድ፡ ሳይቀር። ኵሉ፡ ዓለም፤ ኵላ፡ ምድር፤ ኵሎሙ፡ ዕደው፤ ኵሎን፡ አንስት። ኵሉ፡ ቀባያት፤ ኵሉ፡ ዕፀው፤ ኵሉ፡ አሕዛብ። ሉ፡ የሩቅ፡ ዐጸፋ፡ ስለ፡ ኾነ፡ የኵሉ፡ ርባታ፡ ከሩቆች፡ በቀር፡ ለቅርቦች፡ ሰራዊት፡ አይስማማም፤ በገቢርም፡ ጊዜ፡ ከሉ፡ በቀር፡ ላና፡ ሎ፡ አይለወጡም። ዳግመኛም፤ ኵሉ፡ ላ፡ ሎሙ፡ ሎን፡ በማለት፡ ፈንታ፤ ኵልሁ፡ ልሃ፡ ልሆሙ፡ ሆን፡ እያሉ፡ ኵልን፡ ብቻ፡ እንደ፡ አሐድ፡ እስከ፡ ሥር፡ ማርባት፡ ይቻላል። አሐዱና፡ ኵሉ፡ በምስጢር፡ አንድ፡ ስለ፡ ኾኑ፤ አሐዱ፡ አሐዱ፡ በማለት፡ ፈንታ፤ ኵሉ፡ ኵሉ፤ ወይም፡ እያቀናጀ፡ ኵሉ፡ አሐዱ፡ ይላል፤ አንድ፡ እንኳ፡ ሳይቀር፡ ማለት፡ ነው፡ (ስንክ፡ ሐም፳፯)። ኵሉ፡ ከተጸውዖ፡ ስም፡ በቀር፡ ውስጠ፡ ብዙነት፡ ላለው፡ ለብትን፡ ሰዋስው፡ ኹሉ፡ ቅጽልና፡ ዐጸፋ፡ በቂ፡ ይኾናል፤ ካንድ፡ በላይ፡ ላለ፡ ላንዱም፡ ሳይቀር፡ ከኹለት፡ እስከ፡ ምእልፊት፡ በተከፍሎም፡ ያለተከፍሎም፡ ለብዙም፡ ለጥቂትም፡ ይነገራል። ኵሉ፡ ሕዝብ፤ ኵሉ፡ ፍጥረት፤ ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይሴብሖ፤ ቅጽል። ኵልክሙ፡ ተዐልዉኒ፤ እመሂ፡ ኵሎሙ፡ ዐለዉከ፤ ወኵሎሙ፡ ሰማዕት፡ ኮኑ፤ ዐጸፋ። ኵሉ፡ ዐረየ፤ እግዚአ፡ ኵሉ፤ ወኵሉ፡ ከመ፡ ልብስ፡ ይበሊ፤ በቂ። ኵሉ፡ ላንድ፡ መነገሩ፡ ባንድነቱ፡ ውስጥ፡ ብዙ፡ ክፍላት፡ ብዙ፡ ሕዋሳት፡ ስላሉ፡ ነው፤ ኵሉ፡ ሕንጻ፤ ኵሉ፡ መሌሊት፤ ኵሉ፡ ሥጋሁ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። የግእዝ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በመላሽ፡ ስሕተት፤ ዘላዕሌሁ፡ ኀደረ፡ ኵሉ፡ መለኮቱ፡ በሥጋ፡ ሰብእ፡ ይላል፡ (ቆላ፪፡ ፱)። የጽርኡ፡ አብነት፤ ከጽርእም፡ የተቀዳው፡ ኹሉ፤ እስመ፡ ኵሉ፡ ምልአ፡ መለኮት፡ ኀደረ፡ ቦቱ፡ በሥጋሁ፡ ይላል፡ እንጂ፤ ኵሉ፡ መለኮቱ፡ አይልም። ኵሉ፡ በማንም፡ ቋንቋ፡ ውስጠ፡ ብዙነት፡ ለሌለውና፡ መክፈል፡ ለማይስማማው፡ ላንድ፡ ብቻ፡ አይነገርም፤ ምልአ፡ መለኮት፡ ያለውም፡ ፍጹም፡ ጸጋ፡ ነው። ይህም፡ ንባብ፡ ምሉእ፡ ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ ካለው፡ ጋራ፡ እንጂ፤ ቃል፡ ሥጋ፡ ኮነ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌነ፡ ካለው፡ ጋራ፡ አይገጥምም፤ በጣም፡ ሩቅ፡ ነው፡ (ዮሐ፩፡ ፲፬)።

ኵልሄ፤ ኵለሄ፤ (ኵል ፡ ሄ)፤ ኹል ፡ ጊዜ፤ ኹለግዜ፤ ኹለዬ፤ ዘወትር ። በታ ፡ ኹሉ፤ አገር ፡ ኹሉ፤ አራቱ ፡ ማእዝን፤ ዐውድ ፡ ዘውድ ። ል ፡ ከተገብሮ ፡ ለ ፡ ከገቢር ፡ ይስማማል ። ምሉእ፡እምኔሁ፡ዦልሄ። አዐቅብከ፡በዦልሄ። አንሶሰወ፡ውስተ፡ዦልሄ። መሐወኒ፡እንተ፡ዦልሄ፡(አዋል ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ስንክ ፡ ግንጃ፯ ፡ ኢዮ፲፱ ፡ ፲) ። ተሐውር፡ዦለሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ። ኀበ፡ ታንሶሱ፡ ዦለሄ። መላእክት፡ ወሰብእ፡ ዘይነብሩ፡ዦለሄ፡(ኤር፩ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ሐምጃ፯ ። ደራሲ) ። ብዙው ፡ መጽሐፍ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ሳይለይ፤ በኵለሄ፡ እንተ ፡ ኵለሄ፡ ውስተ ፡ ኵለሄ ፡ ይላል፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም፡ ላዕለ ፡ ምድር ፡ ኵልሄ ፡ እያለ ፡ አለቦታም ፡ ገብቶ ፡ ይገኛል፤ የሄን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

ኵላዊ፤ የኹሉ ፡ የመላው ፡ (ፊልክ ፡ ፻፴፬) ።

ኵለንታ፤ ኹለንተና፡ ኹለመና፤ መላው ፡ ጠቅላላው፡ ዙሪያ ፡ ገባው፡ አራቱ ፡ ማእዝን፤ የገላ ፡ የቦታ ። እንተ፡ ዦለንታሆሙ፡ ምሉኣነ፡ አዕይንት። ዦለንታኪ፡ ሠናይት። ዦለንታየ፡ ተመስወ። ወዦለንታሁ፡ ብወርቅ፡ ወበዕንቍ። ተቋመ፡ ማኅቶት፡ ዘዦለንታሃ፡ ወርቅ። ዦለንታሃ፡ ለዛቲ፡ ምድር፡ (ራእ፬ ፡ ፰ ። ማሕ፬ ፡ ፯ ። ሔኖ፰ ፡ ፫ ። አስቴ ፡ ፭ ። ዘካ፬ ፡ ፪ ። ዘፍ፲፫ ፡ ፲፭) ።

ኵለንታዊ፤ (ዊት)፤ የውስጥ ፡ የአፍኣ ፡ የነፍስ ፡ የሥጋ ፡ ፍጹም ፡ ሰብእና ፡ ፍጹም ፡ ልቡና ፡ ፍጹም ፡ ኀሊና ። ኀደገት ፡ ግብራቲሁ ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወመጽአት፡ ምስለ፡ ዦለንታዊታ ፡ ለኀበ፡ ዓለም፡ ኻልእ፤ ልብ፡ ሳይቀራት ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ።

ኵላ፤ (ጽር ፡ ከሊ)፤ ቀለም፤ መጣብቅ ፡ ሙጫ፤ ለሚታነጥ ፡ ዕንጨት ፡ መልክና ፡ ውበት ፡ አንድነት ፡ የሚሰጥ ። ወያስተጣግዖ፡ በዦላ፡ (ኢሳ፵፬ ፡ ፲፫) ።

ከለሚዳ፤ (ዳት ። ጽር ፡ ክላሚዳ)፤ ሠጋር ፡ ካባ፤ የክብርና ፡ የማዕርግ ፡ ልብስ ፡ ካንገት ፡ እስከ ፡ ወገብ ፡ ወይም ፡ እስከ ፡ ጕልበት ፡ የሚደርስ፤ ነገሥታት ፡ መኳንንት ፡ ልጆቻቸውም ፡ የሚለብሱት ። ለምድ ፡ ለምደኛ፤ ያርበኞች ፡ ሽልማት ፡ (ማቴጃ፯ ፡ ጃ፰ ፡ ፴፩) ። ፀምር ፡ መንጸፍ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ከለሜዳ ፡ ይላል፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ክዑበ፡ ከለሜደ፡ (ምሳ፴፩ ፡ ጃ፪ ። ዲድ ፡ ፫) ። ዘርቤትን ፡ እይ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። በያክንትም ፡ ፈንታ ፡ ቀይ ፡ ለማለት ፡ ከለሜዳ ፡ ይላል፤ ፍችው ፡ አይደለም ። ያለብስዎ ፡ ከለሜዳተ ፡ ወደርክዮ፡ (ኤር፲ ፡ ፱) ።

ኵለንታ፤—ኹለንተና፤—ከልሎ ፡ ከለለ፤ ኵል ፡ ኵሉ ።

ከልዐ፤—ከለከለ፤—ከሊእ ፡ ከልአ ።

ከልዐ፤ (ቀልዐ)፤ ከላ ፡ አወለቀ፤ አወጣ ፡ አሰለበ፤ የልብስ ፡ የቀሚስ ፡ የጫማ ። ቀልዐን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ኢትክልዑ፡ አልባስየ። ከላዕኩ፡ ክዳንየ፡ ዘእትዐጸፍ፡ ወወገርኩ። ክልዐ፡ አልባሲሁ፡ ወለብሰ፡ ሠቀ፡ (ገድ ፡ ዳን) ። ክላዕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ (ቀሌ) ።

ኬልቄዶን፤ (ጽር ፡ ኻልኪዶን ። ዕብ ፡ ሽበ)፤ ነጭ ፡ ዕንቍ፤ በንጣቱ ፡ ስማያዊነት ፡ ያለበት ። አካጥስን ፡ እይ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወሣልስት፡ በኬልቄዶን፡ (ራእ፳፩ ፡ ፲፱) ።

—፤ የመዲና ፡ ስም፤ በታናሽ ፡ እስያ ፡ በቱርክ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ያለ፤ የቍስጥንጥንያ ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ፤ ክልደት ፡ በኋላ ፡ ባ፬፻፶፩ ፡ የግሪክ ፡ ንጉሥ ፡ መርቅያኖስና ፡ ሚስቱ ፡ ብርክልያ ፡ ስለ ፡ መንግሥታቸው ፡ ልዕልና ፡ በሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ዕጥፍ ፡ ፮፻፴፯ ፡ ጳጳሳት ፡ ሰብሰበው ፡ ከጉባኤ ፡ ኹሉ ፡ የሚበልጥ ፡ ታላቅ ፡ ጉባኤ ፡ ያቆሙበት፤ ቀድሞ ፡ በኤፌሶን ፡ ከንስጥሮስ ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡ ተወግዘው ፡ የነበሩ ፡ ኋላም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ከሞቱ ፡ በኋላ ፡ በቍስጥንጥንያ ፡ ጉባኤ ፡ ቢጊሊዮስ ፡ ዘሮም ፡ ከነመጽሐፋቸው ፡ ረግሞ ፡ አውግዞ ፡ የለያቸው ፡ እንኤባስ ፡ እንታዎድሬጦስ ፡ የገቡበት፤ የእስክንድርያው ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ዲዮስቆሮስና ፡ መቃርዮስ፤ ሌሎችም ፡ መምህራን ፡ ከሶርያና ፡ ከአርመን ፡ የመጡ ፡ አራት ፡ ጳጳሳት ፡ ተጨምረው ፡ እነዚህ ፡ ፮ቱ ፡ የተለዩበት ። ምክንያቱን ፡ በቤተ ፡ ክሲያን ፡ ታሪክ ፡ ተመልከት፤ ታሪኩ ፡ ግን ፡ ፪ ፡ ወገን ፡ ነው፤ ፩ኛው ፡ የግብጽ ፡ የሶርያ ፡ የአርማንያ፤ ፪ኛው ፡ የግሬክና ፡ የሮምያ ። የግሬኮች ፡ ታሪክ ፡ በዲዮስቆሮስ ፡ እጅ ፡ ከተጣፈው ፡ ከቅዳሴውና ፡ ከድርሳኑ ፡ ቃል ፡ አይስማማም ፡ ዐይንና ፡ ዐፈር ፡ ነው፤ ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ፍሬ ፡ ቅዳሴውን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ካቶሊኮች ፡ ከሮማ ፡ ሊቃውንት ፡ አስመርምረው ፡ ከፓፓ ፡ አስፈቅደው ፡ ሐሰትና ፡ ስሕተት ፡ ጸያፍ ፡ የሌለበት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ይቀድሱበታል ። ስሙን ፡ ብቻ ፡ በአርእስቱ ፡ አኰቴተ ፡ ቍርባን ፡ ዘቅዱስ ፡ ዲዮስቆሮስ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዲዮናስዮስ ፡ ብለውታል፤ ይህም ፡ ቅዳሴ ፡ የተደረሰና ፡ የተጣፈ ፡ በጋግራ ፡ ሳለ ፡ ነው፤ በግእዝ ፡ ተጥፎ ፡ እንደሚገኝ ፡ በሌሎችም ፡ ቋንቋ ፡ በሶርያና ፡ በአርመን ፡ በጽርእ ፡ በላቲን ፡ ይገኛል ። ከመስማት ፡ ማየት ፡ ይበልጣልና፤ ቅዳሴዉን ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ ተመልከት፤ ፩ ፡ አካል ፡ ፪ ፡ ባሕርይ ፡ ሲል ፡ ታገኘዋለኽ ። ፪ኛም ፡ ሃይማኖተ ፡ አበው ፡ ዲዮስቆሮስ ፡ የተለየበትን ፡ ለማስረዳት ፡ ከገዛ ፡ መጽሐፉ ፡ ባሮር ፡ ቃል ፡ ጠቅሶ ፡ ያመጣው ፡ የድርሳኑ ፡ ቍርጭኝ ፡ ወይም ፡ መልእክቱ ፡ ስላካልና ፡ ስለ ፡ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ህላዌም ፡ ፍች ፡ የሚለውን ፡ ባባ ፡ ብንያሚ ፡ ድርሳን ፡ ውስጥ ፡ ወካዕበ፡ ይቤ፤ ዲዮስቆሮስ፡ ተአማኒ፡ ርእሰ፡ ኤጲስቆጶሳት፡ ዘእለእስክንድርያ፡ በመልእክቱ፡ ዘጸሐፋ፡ ኀበ፡ በርጢር፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጋግራ። ይቤ፤ አንሰ፡ ረከብኩ፡ ነገረ፡ እንዘ፡ ኣነብብ፡ መጻሕፍቲከ፡ ዘፈኖከ፡ ሊተ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ መትሕላን፡ እለ፡ ኢኮኑ፡ ፍጹማነ፡ ወአልቦሙ ፡ አእምሮ ፡ ጥዩቀ፤ ካለው ፡ ዠምረኽ ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ ተመልከት ። መልእክቱም ፡ የተጣፈበት ፡ ምክንያት ፡ ግብጦች ፡ በኦርቶደክስ ፡ ባህል ፡ ተጣልተው ፡ ፪ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ የጣፉትን ፡ ከታብ፤ በርጢር ፡ የተባለው ፡ ሰውዬ ፡ የርሱንም ፡ ከታብ ፡ ጨምሮ ፡ ፪ ፡ መነኮሳት ፡ አሲዞ ፡ ስለ ፡ ላከለት ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ክልስሶ ፤ ሶት ፤ (ከልሰሰ ፡ ይከለስስ ፡ ይ ክልስስ ። ዐረ ፡ ከለደ ፡ ከለዘ) ፤ መሰብሰብ ፤ መላ ስስ ፡ መንቀል ፤ የሽት ፡ የሽንብራ ። እያጨዱ ፡ ማሰር ፡ የ ታጨደውን ፡ መሰንደቅ ፤ መጐቸት ፡ መከመር ፤ የነደ ፡ የማር ። አስደንና ፡ ቈለዘን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ።

ከልሳሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት ፤ ሰስት) ፤ የሚላስስ ፤ ፀማጅ ፡ አባሪ ፤ ሰብሳቢ ፡ ከማሪ ።

ተከልሰሰ ፤ ተላሰሰ ፤ ታጨደ ፡ ታሰረ ፤ ተሰበሰበ ።

ክልሱስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ስስት) ፤ የተላሰሰ ፤ የታጨደ ፡ የተሰበሰበ ።

ከልሰስ ፤ ክልስስት ፤ (ብ ፡ ከላስስት) ፤ ነደ ፡ ቋጨራ ፤ ሰንድቅ ፡ ድንከን ፤ የታሰረና ፡ ያልታሰረ ። ታበውኡ ፡ ክልስስተ ፡ እምቀዳሚ ፡ ማእረርክሙ ። እለ ፡ የአስሩ ፡ ከላስስተ ። ዘወድቀ ፡ እምነ ፡ ከላስስት ፡ ወጾሩ ፡ ከላስስቲሆሙ ፡ (ዘሌ፳፫ ፡ ፲—፲፪ ። ዮዲ፰ ፡ ፫ ። ሩት፪ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፻፳፭) ።

ክልስስ ፡

ኬልቲ ፤ (ጽር ፡ ኬሬቲ ። ዕብ ፡ ክሬቲ) ፤ የጭፍራ ፡ ስም ። ቀርጤሳዊ ፡ የቀርጤስ ፡ ሕዝብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጕንደፌ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (፫ነገ ፡ ፩ ፡ ፴፰) ። ል ፡ በጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ወይም ፡ በጸያፍ ፡ አንደበት ፡ የገባ ፡ ነው ። በሐረረ ፡ ፈንታ ፡ ሐለለ ፡ እንዲል ።

ከልተፈ ፤ (ከተፈ) ፤ ኰለተፈ ፡ ተኰላተፈ ፤ ኰ ልትፍትፍ ፡ አለ ፡ ታሰረ ፤ ጕለደፈ ፤ ያንደበት ፡ የስለት ። ል ፡ ሰሯጽ ፡ ነው ፤ ከተፈን ፡ እይ ።

ኪማ ፤—፯ ፡ ከዋክብት ፤—ከየመ ።

ከመ ፤—መቼም ፡ መች ፤—ከመመ ።

ከሚው ፤ ዎት ፤ (ከመወ ፡ ይከሙ ፡ ይ ክሙ ። ዕብ ፡ ከማህ) ፤ አጥብቆ ፡ መውደድ ፤ መሳብ ፡ ማቅረብ ፤ እኩያ ፡ አምሳያ ፡ ማድረግ ፤ እንደ ፡ ራስ ፡ ማ የት ። መመዘን ፡ ማስተካከል ፡ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ልክ ፡ መወሰን ።

ከመ ፤ (ዕብ ፡ ክሞ ። ሱር ፡ ክማእ ። ዐረ ፡ ከማ) ፤ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፤ እንደ ። በ ፡ ዘ ፡ እያ ዳመቁት ፡ ሳያዳምቁትም ፡ ይነገራል ፤ በአንጻር ፡ በውጥን ፡ ይገባል ፤ ምስጢሩ ፡ መጠንና ፡ ልክ ፡ አምሳል ፡ ነው ። በከመ ፡ ፈነወኒ ፡ አቡየ ፡ ከማሁ ፡ አነሂ ፡ እፌንወክሙ ። ዐገቱኒ ፡ ከመ ፡ ንህብ ፡ መዓረ ። ፪ኛም ፤ እንተ ፡ እለ ፡ ዘ ፡ ባሉበት ፡ አንቀጽና ፡ ጥሬ ፡ ሲገባ ፡ መሰለ ፡ ይኾናል ። ከመ ፡ ዘበንይልነ ፡ ወከመ ፡ ዘበጽድቅነ ፡ ረሰይናሁ ፤ ያደረግነው ፡ ይመስል ፤ ወይም ፡ እንዳደረግነው ፡ ኹሉ ። ፫ኛም ፤ መሰለ ፡ ሲቀድመውና ፡ ሲከተለው ፡ ን ፡ ይኾ ናል ። ሱብዐተ ፡ ዓመተ ፡ ዘኵነንዎ ፡ ኢመሰሎ ፡ ከመ ፡ አሐቲ ፡ ዕለት ። ወከመ ፡ ገሞራ ፡ እመሰልነ ። ፬ኛም ፤ በዘንድ ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፡ አዳማቂ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። መኑ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእ ፡ ከመ ፡ እእመን ፡ ቦቱ ። ፭ ኛም ፤ አንቀጽ ፡ እያስቀረ ፡ ባንቀጽ ፡ ሲሳብ ፡ ገቢር ፡ ተ ገብሮ ፡ ይኾናል ። ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ከመ ፡ መሬት ፡ ንሕነ ። ርእየ ፡ ከመ ፡ በዝኀ ። ሰምዐ ፡ ከመ ፡ ተዔ ወወ ። ደቂቅ ፡ አገባብም ፡ ሲኾን ፡ በጥሬና ፡ በስም ፡ እየገባ ፡ አንጻር ፡ ይኾናል ። ተሰብረ ፡ ከመ ፡ ዕፀ ፤ ተክ ዕወ ፡ ከመ ፡ ማይ ። ፮ኛም ፤ እም ፡ ሲወድቅበት ፡ እ ንደ ፡ ዘ ፡ በር ፡ ከፋች ፡ ኹኖ ፡ በእምና ፡ በእመ ፡ በሶበ ፡ በድኅረ ፡ ዘይቤ ፡ ይፈታል ፤ ምክንያቱም ፡ መላሾች ፡ በ ነዚህ ፡ ቦታ ፡ ስላገቡት ፡ ነው ። እምከመ ፡ ገሰስኩ ፡ ጽ ንፈ ፡ ልብሱ ፡ አሐዩ ፤ ከዳሰስኹ ፡ ብዳስስ ፡ የዳሰስኹ ። እንደኾን ፡ ነ ። እምከመ ፡ ርእዩኪ ፡ ሰብአ ፡ ግብጽ ፤ ቢያዩሽ ፡ ካዩሽ ፡ ያዩሽ ፡ እንደ ፡ ኾነ ። እምከመ ፡ ቦአ ፡ ሙሴ ፡ ውስተ ፡ ደብተራ ፤ በገባ ፡ ጊዜ ፡ ሲገባ ። ወእ ምከመ ፡ ወፅአ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ ፡ እምሰብእ ፤ ከ ወጣ ፡ በኋላ ፡ በወጣ ፡ ጊዜ ፡ እያስኘ ፡ በየግንዘቡ ፡ በያወ ራረዱ ፡ ይፈታል ፤ እምን ፡ ተመልከት ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቀ፳፫) ።

ከማሁ ፤ (ሃ ፡ ሆሙ ፡ ሆን ፤ ከማየ ፡ ከ ኪ ፤ ነ ፡ ከሙ ፡ ክን) ፤ እንዲሁ ፤ እንደ ፡ ርሱ ።

ከሙ ፤ (ክምው ፡ ከ) ፤ የቅርብ ፡ ወንዶች ፡ ጠቃሽ ፤ ዝርዝር ፤ ከን ፡ ተመልከት ።

ከሙን ፤ (ዕብ ፡ ካሞን ። ሱር ፡ ካሙና ። ዐረ ፡ ከሙን ። ጽር ፡ ኪሚኖን) ፤ በቁሙ ፤ የቅ መም ፡ ስም ፤ ፍሬው ፡ ታናናሽ ፡ ያንሰላል ፡ ዐይነት ፤ ጣ ዕምና ፡ መዐዛ ፡ ስላለው ፡ ከንጀራና ፡ ከወጥ ፡ የሚገባ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ተልባ ፡ ሬጠ ፡ ይሉታል ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፳፭ ፡ ፳፯) ። ወከነ ፡ ኢይበልዕ ፡ ዘእን በለ ፡ ኅብስት ፡ ወጼው ፡ ምስለ ፡ ከሙን ፡ ወሐምል ፡ ዘኢያብሰልዎ ፡ በእሳት ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳፱) ። በከሙን ፡ ፈንታ ፡ ከሜን ፡ ከሚን ፡ ክሚን ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕ ተት ፡ ነው ። ስንድሪስ ፡ ወከሜን ። እመ ፡ ዘራዕከ ፡ ከሚነ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፰ ። መቃ ፡ ገ፭) ።

ከሙን ፡

ከመዝ ፤ (ከመ ፡ ዝ) ፤ እንዲህ ፤ እንደዚህ ። ዘከመ ፡ ዝ ፤ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፤ የዝን ፡ አፈታት ፡ እይ ። ከመ ፡ ዝ ፡ ይቤ ። ዘከመ ፡ ዝ ፡ ብሥራት ።

ከመዝ፤ (ዝን ፡ አትማን) ፤ የውሃ ፡ እናት ፤ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፡ እንዝዝ ፡ የምትመስል ፤ በቋሚ ፡ ውሃ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ እንዝርት ፡ ራስ ፡ የምትዞር ፡ የምትሽከረ ከር ፤ ፊክትምን ፡ እይ ። ዝ ፡ ከእንዝዝ ፡ ከእንዝርት ፡ መጥቶ ፡ ከከመ ፡ ጋራ ፡ ተቈራኝቷል ፤ ዘይቤው ፡ ከመ ፡ እንዝዝ ፤ ወይም ፡ ከመ ፡ እንዝርት ፡ ማለት ፡ ነው ። አር ኣያ ፡ ከመዝ ፡ ሰረረ ፡ በዘባነ ፡ ዐባይ ፡ ተርሴስ ፤ ሐመ ርኑ ፡ እንተ ፡ ይነድአ ፡ ነፋስ ፡ (ደራሲ) ።

ከመዝ ፡

ክሞስ፤ ከሞስ፤ (ዕብ ፡ ክሞሽ ። ጽር ፡ ኻሞስ) ፤ ስመ ፡ ጣዖት ፡ ሞአባዊ ፤ ከመ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ፤ ሰው ፡ የሚመስል ፡ (ዘኍ፳፩ ፡ ፳፱ ። መሳ፲፩ ፡ ፳፬ ። ፫ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፯) ።

ከሚዎን፤ ከሚዮን፤ (ሮማይ) ፤ የእሳት ፡ ቦታ ፤ እሳታዊ ፡ ማኅፈድ ፤ በእሳት ፡ የሚኼድ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሠረገላ ፡ እሳት ፡ እንደ ፡ ማለት ። የከመወ ፡ ዘር ፡ አድርጎ ፡ በከመ ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፤ ከሚዎን ፤ ከመ ፡ ኀሰር ። ከሚዮን ፤ (ከመ ፡ ዮን) ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡ አምሳለ ፡ ርግብ ፡ ያሰኛል ፤ ዮንን ፡ እይ ፡ (ራእ፲፪ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፶፱) ።

ከሞል ፤—ስመ ፡ ዕፅ ፤—ከወሞል ።

ከሜሌዎን፤ (ጽር ፡ ኻሜሌዎን) ፤ ኅሥ ሥት ፤ ዕሥሥት ፡ የንሽላሊት ፡ ዐይነት ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፴) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ እንቃቅላ ፡ ይሉታል ። ከሜሌዎን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ገላሜዎስ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

ክሚም ፤ ሞት ፤ (ከመ ፤ ከመመ ፡ ይከ ምም ፡ ይክምም) ፤ መከምከም ፤ ማስተካከል ። መ ሸፈን ፤ ማልበስ ።

ከመ ፡ (ንኡስ ፡ አገ) ፤ መቼም ፤ መቼም ፡ መቸ ፡ ዘወትር ፡ ድንት ፡ ዘላለም ። እመሂ ፡ ትልህቁ ፡ አነ ፡ ክመ ፡ ውእቱ ። ወአንተሰ ፡ አንተ ፡ ክመ ። ወክመ ፡ ውእቱ ፡ እስከ ፡ ለዓለም ፡ (ኢሳ፵፮ ፡ ፬ ። ዕብ፩ ፡ ፲፪ ። ፲፫ ፡ ፰) ። ፪ኛም ፡ እንደ ፡ ዳእሙ ፡ ብቻ ፡ ይኾናል ። አነ ፡ ክመ ፡ ወአልቦ ፡ እንተ ፡ ከማየ ። ሕቀ ፡ ክመ ፡ ዘእ ምትንትና ፡ እገርየ ። ሕያዋን ፡ ክመ ፡ ይባርኩከ ፡ (ሶፎ፪ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፸፪ ። ቀሌ) ። ፫ኛም ፡ ባወራረድ ፡ ፍቾ ፡ ከቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ መቼም ፡ መቸ ፡ ካለው ፡ ይገባል ፡ (ዕርገ ፡ ቍ፺፯) ።

ክማም ፤ (ብ ፡ አክማም ። ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ የክንድ ፡ ልብስ ፡ እንደ ፡ እጅ ፡ ቤዛ ፡ ያለ ፡ ባለ መሸቀቅ ፡ ዐጭር ፡ ቍምጣ ፡ እጅጌ ፤ ቀዳሽ ፡ ቄስ ፡ በቅ ዳሴ ፡ ጊዜ ፡ ሲለብሰው ፡ እጁ ፡ ስፊውን ፡ ሰብስቦ ፡ ክም ክሞ ፡ እጁ ፡ ጠባብ ፡ ቀሚስ ፡ የሚያስመስል ። ወእምዝ ፡ ይልበስ ፡ አክማመ ፤ ወይእስሮ ፡ በዝናር ፡ (ሥር ፡ ቅዳ) ።

ከሙን ፤—በቁሙ ፤ ከመወ ።

ከመሠ ፤—ቀመሰ ፤—ከመሰ ።

(ላ) **ከመረ ፤ (ቀመረ ። አለደ)** ፤ በቁሙ ፤ ቈ ለለ ፡ አንድ ፡ ላይ ፡ አከበ ፤ ሰበሰበ ።

ክምር ፤ (ብ ፡ ክምራት ፤ አክማር) ፤ በቁሙ ፤ ቍልል ። ከመ ፡ ክምረ ፡ እክል ። ከመ ፡ ክ ምረ ፡ ሐሠር ። በእትወተ ፡ አክማሪሁ ፡ (ሶፎ፪ ፡ ፱ ። ሚራ፳፩ ፡ ፱ ። መቃ ፡ ገ፱) ። ያገዳ ፡ እኽል ፡ ሲኾን ፡ ክ ምሩ ፡ ዝራማ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ዲራማ ፡ ይባላል ፤ ልዑል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ክምር ፡

ከማርም ፤ (ዕብ ፡ ክማሪም) ፡ ካህናተ ፡ ጣዖት ፤ ጥምጥማቸው ፡ ክምር ፡ የሚያካክል ፤ አንዱን ፡ ካማር ፡ ኮሜር ፡ ይላል ። አውፅዮሙ ፡ ለክማርም ፡ (፬ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፭) ።

ከሚስ ፤ (ከመሰ ፤ ዐረ ። ትግ ፡ ከምሽ ። ዕብ ፡ ክማሽ ፤ መጽለወ ፡ የብሰ) ፤ መቀመስ ፤ ቀምሶ ፡ መተው ፡ ልጥገብለት ፡ አለማለት ፤ ሰውነትን ፡ በራብና ፡ በጥም ፡ በችጋር ፡ መቅጣት ።

ከምሰሰ ፤ ዐፈረ ፡ ተሰቀጠጠ ፤ ኵምሽሽ ፡ አለ ። **አክሞሰሰ** ፤ በጥቂቱ ፡ ሣቀ ፤ ከንፈሩን ፡ ገለጠ ፤ ጥር ሱን ፡ ፍግግ ፡ ፊቱን ፡ ወገግ ፡ አደረገ ። ሶበ ፡ ይሥሕቅ ፡ አብድ ፡ ያዐቢ ፡ ቃሎ ፤ ጠቢብሰ ፡ እምዕጹብ ፡ ያክሞ ስስ ፡ ክናፍሪሁ ። ወያክሞስሶሙ ፡ በየውሀት ፡ ለአብ ዳን ። አክሞስስ ፡ በኅቡእ ፡ (ሚራ፳፩ ፡ ፳ ። ክብ ፡ ነገ ፳፪ ። አፈ ፡ ድ፳፪) ።

ክሙሳስ ፤ ከሞሳስ ፤ ታናሽ ፡ ሣቅ ፤ ፍግግታ ፡ የሠሐቅ ፡ ምልክት ፤ ወይም ፡ ቅምሻ ፡ መፍካትና ፡ መን ከትከት ፡ ሳይኖር ፡ (ዲድ) ።

ክን ፤-የቅርብ ፡ ሴቶች ፡ ዝርዝር ፤-(ከ ፡ ኪ ፡ ክሙ) ፤ ክን ።

ከንበሎ ፤ (ከበለ) ፤ ወለባ ፤ የራስ ፡ ማከኪያ ፡ የጠጕር ፡ ችንካር ፡ እንደ ፡ ሚደ ፡ ያለ ። ወወሀበተ ፡ ለዐ ጻዌ ፡ ቤታ ፡ ከንበሎሃ ፡ ዘወርቅ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፯) ።

ከንበለ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ከነበለ ፤ ደፋ ፡ አፈ ሰሰ ። ክንበሌ ፡ ሆይ ፡ ክንበል ፡ ያርገኝ ፡ አክንባሎ ፡ (ሞ ግድ) ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ከንይ ፤ ዮት ፤ (ከነየ ፡ ይከኒ ፡ ይክኒ ። ዕብ ፡ ከናህ ፤ ሰመየ) ፤ መጋረድ ፡ መመከት ፤ እን ዲህ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ እንዲህ ፡ አይደለም ፡ ማለት ፤ በው ነት ፡ ወይም ፡ በሐሰት ። ከየነን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

• **ከናዪ ፤ መክነዪ ፤ መክንይ** ፤ ጋራጅ ፤ መካች ፥ ተሻጋች ።

መክነየ ፤ (ዲ ቃ ፥ ግ) ፤ መክኝ ፤ ምክንያት ፥ ኾነ ፤ የከፋ ፥ የበጎ ።

ምክንያት ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ ሽፍጥ ፥ አሎታ ፤ ሐተታ ፥ የቃል ፥ መክታ ። ሰበብ ፤ መንሸ ፥ መነሾ ፤ ከርከፋሽ ፥ የነገር ፥ ማንሻ ። መገኛ ፥ ሥር ፥ ሥረ ፥ ነገር ፤ ጥንት ፥ መሠረት ። ሀቦ ፡ ዘመፍትው ፡ ወኢታብዝኃ ፡ ምክንያተ ። ሐተትሙ ፡ ምክንያተ ፡ ደዌሃ ። ከመ ፡ ኢይርከብ ፡ ምክንያተ ፡ በዘይጸብእን ። ብሂሎቱስ ፡ ጥንተ ፡ ሕይወትሙ ፥ ምክንያተ ፡ ሕይወትሙ ፡ ብሂል ። አክብር ፡ አባከ ፡ ወእመከ ፤ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ምክንያተ ፡ ልደትከ ፡ (አፈ ፥ ድ፲፩ ። ዮሴፍ ። ፩ጢሞ ፥ ፭ ፥ ፲፬ ። አፈ ፥ ድ፬ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፲፩) ።

አመክነየ ፤ አመከኘ ፤ ምክንያት ፥ ሰጠ ፤ ዋሸ ። ለእመ ፡ ቦ ፡ ዘተርፈ ፡ ቦቱ ፡ ምክንያተ ፡ ዘያመክኒ ፡ በእንተ ፡ ርእሱ ። ምንተ ፡ ታመክንዩ ፡ ወታወሥእዎ ፡ ለእግዚ ። እስመ ፡ አልቦ ፡ ውስተ ፡ ህላዌሁ ፡ አመክንዮ ፡ (ዮሴፍ ። ዲድ ፥ ፲፪ ። ፪) ። አንዳንድ ፥ መጽሐፍ ፥ በአመክነየ ፥ ፈንታ ፥ ተመክነየ ፥ ተመካነየ ፥ ይላል ፤ ስሕተት ፥ ነው ። እስመ ፡ ዕልዋን ፡ ይትመክነዩ ፡ በዝንቱ ፡ ስም ፡ (ዘውእቱ ፡ ክርስቶስ) ፡ ከመ ፡ ይኒጥዎሙ ፡ ለየዋሃን ። አየ ፡ ምክንያተ ፡ ንትመክነይ ፤ እስመ ፡ አልብነ ፡ ፍርሀት ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘተጸውዐ ፡ ኀበ ፡ ጉባኤ ፡ ኢያስተቃልል ፡ ለበጺሕ ፡ ዘእንበለ ፡ ለእመ ፡ ተጻደቀ ፡ ተመክንዮተ ፡ ዐቢቀ ፤ ወይጽሐፍ ፡ መልእክተ ፡ እንዘ ፡ ይነግር ፡ ተመክንዮቶ ። ተመካነየ ፡ ላዕሌሁ ፡ ሰይጣን ፡ (አፈ ፥ ተ፰ ። ድ፲ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፭ ። ስንክ ፥ የካ፫) ።

ተመክነየ ፤ ተመከኘ ፤ ርስ ፥ በርሱ ።

ከነነ ፤ (ዐረ ፥ ከነ) ፤ ሰወረ ፥ ደበቀ ፤ ሸፈነ ፥ ከደነ ።

መክኑን ፤ የተሰወረ ፥ ያልታወቀ ፤ ስውር ፥ ኀቡእ ። እልመክኑን ፡ ዝ ፡ ብሂል ፡ ኅቡእ ፡ (ስንክ ፥ ጥቅ፯ ። ግብ፲፯ ፥ ፳፫) ።

ከኑን ፤ (ሱር ፥ ወዐረ) ፤ ስሙ ፥ ወርኃ ፤ የሶርያ ፥ ወር ፥ ታኅሣሥና ፥ ጥር ። ካኑን ፡ ዳግማይ ፡ (ስንክ ፥ ጥር፲) ።

ኮንኖ ፤ ኖት ፤ (ኰነነ ፥ ይኬንን ፥ ይኰንን ። ዕብ ፥ ከኔን ፤ አዘጋጀ) ፤ መኰነን ፤ መፍረድ ፤ መተቸት ፤ መበየን ፥ መዳኘት ። ይትነሣእ ፡ እግዚ ፡ ለኰንኖ ። ኢትኰንኑ ፡ ከመ ፡ ኢትትኰነኑ ። ዘይኬንን ፡ በጽድቅ ። ቦኑ ፡ እግዚ ፡ ይኬንን ፡ በዐመፃ ፡ (ኢሳ፫ ፥ ፲፫ ። ማቴ፯ ፥ ፩ ። ፩ጴጥ ፥ ፪ ፥ ፳፫ ። ኢዮ፰ ፥ ፫) ።

—፤ መግዛት ፤ መሠልጠን ። ብዙኃ ፡ አሕዛበ ፡ ኰኒንየ ። እለ ፡ እኩየ ፡ ኰነኔ ፡ ይኬንንዎሙ ። ኰነኖሙ ፡ ሞት ፡ እምአዳም ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፡ (አስቴ፫ ፥ ፪ ። ኢሳ፲፬ ፥ ፬ ። ሮሜ፭ ፥ ፲፬) ።

—፤ መሥራት ፥ መቅጣት ፤ መጣቀይ ። ኰነንዎ ፡ ኰነኔ ፡ ዐቢየ ። በብዙኅ ፡ ኰነኔ ፡ እምድኅረ ፡ ኰነንዎ ። ወኰነና ፡ ለኀጢአት ፡ በነፍስቱ ፡ (ስንክ ፥ መስ፲፭ ። ነሐ፲፭ ። ሮሜ፰ ፥ ፫) ።

ኰናኒ ፤ (ኒት ፥ ንያን ፥ ያት) ፤ የሚኰንን ፥ ኰናኝ ፤ ገዥ ፥ ፈራጅ ፤ ዳኛ ፥ ጌታ ፥ መምር ። ፈታሒ ፡ ወኰናኒ ። ሕግ ፡ ኰናኒ ። መኑ ፡ ረበየከ ፡ ኰናኔ ፡ ሎቱ ፡ (አፈ ፥ ድ፪ ። ፈ ፥ መ ፥ ፬ ፥ ፩ ። ፊልክ ፥ ፻፲፰) ።

መኰንን ፤ (ንንት) ፤ ዝኒ ፥ ከማሁ ፤ በቁሙ ። ኢትፍቅድ ፡ ከዊነ ፡ መኰንን ። መኰንነ ፡ ጽድቅ ። መኰንነ ፡ ምድር ። መኰንና ፡ ለይሁዳ ። እስመ ፡ መኰንንቶሙ ፡ ይእቲ ፡ ጥበብ ፡ (ሢራ፯ ፥ ፮ ። መዝ ፥ ፯ ። ኩፋ ፥ ፴ ። ኤርሚ፪ ፥ ፴ ። ጥበ፮ ፥ ፲፪) ።

መኳንንት ፤ (ንት) ፤ በቁሙ ፤ መኳንንቶች ፤ ገዦች ፥ ፈራጆች ፤ ሹማምት ፥ መምራን ። መኳንንትሰ ፡ ኢኮኑ ፡ ግሩማነ ፡ ለዘይገብር ፡ ሠናየ ። ተዘከሩ ፡ መኳንንቲክሙ ፡ ዘነገሩክሙ ፡ ቃለ ፡ እግዚ ፡ (ሮሜ፲፫ ፥ ፫ ። ዕብ፲፫ ፥ ፯) ።

ምኵናን ፤ (ናት) ፤ መፍረጃ ፤ ሸንጎ ፥ አደባባይ ፤ የፍርድ ፥ የቅጣት ፥ ቦታ ። ግሩም ፡ ዐውደ ፡ ምኵናንከ ። መዋቅሕትየ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ምኵናን ። በእንተ ፡ ስማዕታት ፡ እለ ፡ ይወስድዎሙ ፡ ኀበ ፡ ምኵናን ፡ (ቀሌ ። ፊልጵ፩ ፥ ፲፫ ። ዲድ ፥ ፳፭) ።

—፤ ግዛት ፥ ሥልጣን ፥ ጌትነት ፤ የጌትነት ፥ ስፍራ ። ደወለ ፡ ምኵናኑ ። ምኵናነ ፡ ሄሮድስ ። ተውህበ ፡ ሎቱ ፡ ምኵናን ፤ ወምኵናኑኒ ፡ ምኵናን ፡ ዘለዓለም ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ምኵናንየ ፤ ኀበ ፡ አኰነኒ ፡ (፪ነገ ፥ ፬ ፥ ፪ ። ሉቃ ፥ ፳፫ ፥ ፯ ። ዳን፯ ፥ ፲፬ ። ሢራ፳፬ ፥ ፲፩) ።

አኰነነ ፤ አስፈረደ ፤ አስገዛ ፥ አሠለጠነ ፤ ፈራጅ ፥ አደረገ ። ኢሜግቦ ፡ ምግባከ ፡ ወእኴንኖ ፡ ምኵናኒከ ። ለወልድከ ፡ ወለብእሲትከ ፡ ኢታኰንኖሙ ፡ ንዋየከ ። በከመ ፡ አኰነንኮ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ ፡ ወነፍስ ። አኰንኖሙ ፡ ለሕሎሙ ፡ አይሁድ ፡ (ኢሳ፳፪ ፥ ፳፩ ። ሢራ ፴ ፥ ፳፰ ። ዮሐ፲፯ ፥ ፪ ። ዳን፫ ፥ ፴) ።

ተኰነነ ፤ በቁሙ ፤ ተፈረደበት ፤ ተቀጣ ፥ ተሣቀየ ፤ ተገዛ ፥ ዜጋ ፥ ኾነ ። ዘየአምን ፡ ቦቱ ፡ ኢይትኴነን ፤ ወዘሰ ፡ ኢአምነ ፡ ቦቱ ፡ ወድአ ፡ ተኰነነ ። ይትኰነኑ ፡ በሰይፍ ። ኅዳጠ ፡ ተኰኒኖሙ ። ለኵሉ ፡ ነፍስ ፡ መኰንንት ፡ ተኰነኑ ፡ (ዮሐ፫ ፥ ፲፰ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፵፯ ። ጥበ፫ ፥ ፭ ። ሮሜ፲፫ ፥ ፩) ።

ኵኑን ፤ (ናን ፥ ናት ፥ ንንት) ፤ የተኰነነ ፤ የተፈረደበት ፥ የተቀጣ ። ኢኮነ ፡ ርቱዐ ፡ ሃይማኖቱ ፤ አላ ፡ ኵኑን ፡ እምቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ። ኵኑን ፡ በፍልሐተ ፡ ቅጥራን ። በእንተ ፡ ኵኑናን ፡ ሰማዕታቲከ ፡ (ቄር ። ስንክ ፥ ጥር፳፯ ። አዋል) ።

ኵናኔ ፤ መፍረድ ፡ መግዛት ፤ መገዛት ፡ አገዛዝ ፥ አቀጣጥ ።

ኵነኔ ፤ (ያት) ፤ ፍርድ ፤ ቅጣት ፡ መቅሠፍት ፤ ግዛት ፥ አገዛዝ ፤ ሕግ ፥ ትእዛዝ ፤ ሥልጣን ፥ መብት ።

ይኩንኑ፡ ኵነኔ፡ ጽድቅ። ወተመጠዋ፡ ኵነኔሆን። ዐሥሩ፡ ኵነኔያት፡ ዐበይት፡ ወፀዋጋት። እግዚኦ፡ ኵነኔከ፡ ሀቦ፡ ለንጉሥ። ስምዑ፡ ኵነኔሁ፡ ወፍርሖ። ተውህበ፡ ሊተ፡ ኵነኔ፡ በሰማይ፡ ወምድር፡ (ዘዳ፲፯፡ ፲፰። ይሁ፡ ፯። ኩፋ፡ ፵፯። መዝ፡ ፸፩። ዘዳ፱፡ ፩። ማቴ፳፰፡ ፲፰)።

ተኳነነ፤ ተፋረደ፤ ተፈራረደ። ተዋቀሠ፡ ተወቃቀሠ፡ ለመታረቅ። ተኳነኑ፡ ሄሮድስ፡ ወጲላጦስ፤ እስመ፡ ጋእዘ፡ ቦሙ፡ እምቅድም። ተደመሩ፡ ክልኤሆሙ፡ ወተኳነኑ፡ ወገብሩ፡ ሰላመ፡ በበይናቲሆሙ፡ (ሉቃ፳፫፡ ፲፪። ዮሴፍ)።

ከንዐ፤ (ዕብ፡ ክኖዕ፤ ሂክኔዕ)፤ ተገዛ፡ ተዋረደ፤ ግብር፡ ሰጠ፤ አቀረጠ።

ከነዓን፤ (ዕብ፡ ክናዓን)፤ ስመ፡ ነገድ፤ ስመ፡ ትውልድ፤ ወልደ፡ ካም፡ ራብዕ፤ ስመ፡ ሀገር፡ የከነዓን፡ ልጆች፡ የወረሷት፡ ከሲዶን፡ በመለስ፡ እስከ፡ ሰዶም፡ ድረስ፡ (ዘፍ፲፡ ፮፡ ፲፭—፲፱)። ፍችው፡ ነጋዴ፡ ማለት፡ ነው፤ ተገዥ፡ አገልጋይ፡ እንደ፡ ማለት፤ የኹሉ፡ ታናሽ፡ ነውና። ከዚህ፡ የተነሣ፡ ንግድንና፡ የንግድን፡ ሥራ፡ ያወጡ፡ የከነዓን፡ ልጆች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ነጋዴ፡ ኹሉ፡ ከነዓን፡ ይባላል፤ (ሕዝ፲፯፡ ፬)። ነጋዴም፡ ማለት፡ ምስጢሩ፡ ከነዓን፡ ይኩን፡ ገብረ፡ አግብርት፡ ለአኀዊሁ፡ ካለው፡ ከኖኅ፡ ትንቢት፡ ጋራ፡ ይስማማል፡ (ዘፍ፱፡ ፳፭፡ ፳፮)።

ከኒፍ፤ ፎት፤ (**ከነፈ፡ ይከንፍ፡ ይክንፍ። ዕብ፡ ካናፍ**)፤ መክነፍ፡ መብረር፤ መዘርጋት፡ መርበብ፤ ማቀፍ፡ መሰብሰብ፤ ያሞራ፡ የሰው። ዕጽቅ፡ ማውጣት፤ የዕፀው።

ክንፍ፤ (**ብ፡ ክነፍ፤ አክናፍ። ዕብ፡ ካናፍ። ሱር፡ ኬንፋ፤ ጌፋ። ዐረ፡ ከነፍ፤ ጅናሕ**)፤ በቁሙ፤ የአዕዋፍ፡ ገላ፡ መብረሪያቸው፤ የመርከብ፡ ሸራ፤ ዕጽቅ፡ እጅ። መኑ፡ ይሁበኒ፡ ክንፈ፡ ከመ፡ ርግብ። ንስር፡ ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ። አሕማር፡ እለ፡ ቦን፡ ክንፍ። ለምጽዋት፡ ባቲ፡ አክናፍ፡ ዘወርቅ፡ (መዝ፡ ፶፬። ሕዝ፲፯፡ ፲፯። ኢሳ፲፰፡ ፩። አፈ፡ ተ፴፱)። ለባሕር፡ ዓማም፡ ይነገራል። (ዘሌ፲፩፡ ፱—፲፱)።

—፤ ጫፍ፡ ዳርቻ፡ ማእዝን፤ የልብስ፡ የቦታ። ከሠተት፡ ክንፋ። ወተዐቍሮሙ፡ በክነፊከ። ክንፈ፡ ምድር። እምአርባዕቲ፡ ክነፊሃ፡ ለምድር፡ (ኩፋ፡ ፴፫። ሕዝ፰፡ ፫። ኢዮ፴፯፡ ፱። ኢሳ፲፩፡ ፲፪)።

ክንፌፍ፤ **ክነፌፍ**፤ ክንፈ፡ ክንፍ፤ ክነፈ፡ ክንፍ፤ የጫፍ፡ ጫፍ፡ የመጨረሻ፡ መጨረሻ፡ የማእዝን፡ ማእዝን፡ (ሔኖ፴፡ ፫)።

ከንፈር፤ (**ብ፡ ከናፍር**)፤ በቁሙ፤ የአፍ፡ ዙሪያ፡ ማእዝን፡ እንደ፡ ሳንቃ፡ የሚከፈት፡ የሚዘጋ፡ የሚንቀሳቀስ፡ አንዱ፡ ክፍል። ዘሩና፡ አንቀጹ፡ ከኒፍ፡ ክንፈ፡ ሲኾን፡ ር፡ ከከፈር፡ መጥቶ፡ ተደርቧል፤ ከፈርን፡ እይ። ከንፈሩ፡ ታሕታይ። ሠናይ፡ ሞገሱን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ። ንሥኢ፡ በቈቃወ፡ በከናፍርኪ። (ኪዳ፡ ገ፳። ሚራ፳፩፡ ፲፯። ኤር፯፡ ፳፱)።

—፤ ቋንቋ፡ የቋንቋ፡ ብልት፡ አነጋገር፡ ከፍና፡ ከከንፈር፡ የሚሰማው። ይትናገሩ፡ አሐደ፡ ከንፈረ፡ ወአሐደ፡ ልሳነ። ሕዝብ፡ ዘዐሙቅ፡ ከናፍሪሁ፡ ወክቡድ፡ ልሳኑ። በካልእ፡ ልሳን፡ ወበካልእ፡ ከናፍር፡ እትናገሮሙ፡ (ኩፋ፡ ፲። ሕዝ፫፡ ፮። ፩ቆሮ፡ ፲፬፡ ፳፩)። ለአፈ፡ ማሕፀን፡ ሳይቀር፡ ከንፈር፡ ላለው፡ ኹሉ፡ ይነገራል። ወኢይምላእ፡ ጽዋዐ፡ እስከ፡ ከንፈሩ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፫)።

—፤ ጫፍ፡ ጠርዝ፡ መጋጠሚያ፤ የልብስ፡ የድንኳን። ከንፈረ፡ ዐጸድ። ከንፈረ፡ ሠቅ፡ (ዘፀ፳፯፡ ፬፡ ፲)።

—፤ ዳር፡ ደንበር፡ አፋፍ፡ ጠረፍ፤ ወደብ፤ ገደብ። ከመ፡ ኆጻ፡ ዘውስተ፡ ከንፈረ፡ ባሕር፡ (መሳ፯፡ ፲፪። ኩፋ፡ ፳)።

(ጥ) **ከንሰ፤ አው፡ ከኒስ፤ (ከነሰ፡ ይኬንስ፡ ይከንስ። ዕብ፡ ካናስ። ሱር፡ ክናስ። ዐረ፡ ከነሰ፤ ጠረገ)**፤ መክነስ፤ መሰብሰብ፡ ማከብ፤ አንድ፡ ማድረግ። ማዘዝ፤ መግዛት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በከነሰ፡ ፈንታ፡ አክነሰ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ሆባየ፡ አክነስከ፡ (መዋሥ)።

ከናሲ፤ **መክንስ**፤ የሚከንስ፤ ሰብሳቢ፡ ጠራጊ፡ አንድ፡ አድራጊ።

ተከነ(ን)ሰ፤ ተሰበሰበ፤ ተከማቸ፡ አንድ፡ ኾነ፤ ተቀላቀለ። ተቀበሎ፡ እንዘ፡ ትትኬነስ፡ ደቤተ፡ ቀድሮስ፡ ለኤዎስጣቴዎስ። ይባእ፡ ወይትከነስ፡ ወይቅረብ። አልባ፡ ተከንሶ፡ ወተደምሮ፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ (ደራሲ። ኪዳ። ቀሌ)።

—፤ ታዘዘ፤ ተገዛ። ዘሆባይ፡ ይትኬነስ፡ ሎቱ፡ ወወይጠል፡ ይሰግድ፡ ሎቱ፡ (ድጓ)።

ክኑስ፤ (**ሳን፡ ሳት፡ ንስት**)፤ የታከበ፡ የተሰበሰበ፤ ክምቹ።

ክናሴ፤ አንድነት፤ ሱታፌ፡ ኅባሬ። አመ፡ ገበርከ፡ በታቦር፡ ምስለ፡ ሐዋርያት፡ ክናሴ። የሀብዎ፡ ንስሓሁ፡ ተስዐተ፡ ሱባዔ፡ ይጹም፤ ወእምድኅሬሁ፡ ይረክብ፡ ክናሴ፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ መሀይምናን፡ (ቤንክ፡ ነሐ፲፫። ቀሌ)።

ክንሰት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መሰብሰብ፤ መሳተፍ፤ አንድነት። ምስለ፡ እለ፡ ከመ፡ ዝ፡ የአምኑ፡ አኀብር፡ ክንሰተ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ከኒሳ፤ (**ብ፡ ከናይስ። ዕብ፡ ክኒሳ፤ ክኔሴት። ሱር፡ ክኒስታ። ዐረ፡ ከኒሰት**)፤ ታላቅ፡ ጉባኤ፡ ማኅበር፡ አንግልጋ፡ የሕዝብ፡ መንጋ። መካነ፡ ጉባኤ፡ ቤተ፡ ክሲያን፡ ምኵራብ፡ አይሁድ፤ የተጠረገ፡ የተጌጠ። ሰላም፡ ለጉባኤክሙ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ኪኒሳ። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ኪኒሳ፡ አንተ፡ አልብኪ፡ አበሳ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፲፩። ታኅ፲፱። ደራሲ)።

መክነስ፤ (ብ፡ መከንስ ። ዐረብ)፤ መጥ ረጊያ፤ መኰስተሪያ፤ የጕድፍ፡ መጣሪያ ።

ከነተ፤ (ቀኒት፡ ቀነተ)፤ ዐገዘ፡ ረዳ፤ አይ ዞኽ፡ አለ ። ረባ፡ ጠቀመ፤ አገለገለ ።

ክናት፤ (ቅናት ። ዕብ፡ ክናት)፤ ዐጋዥ፡ ረዳት፤ ባልንጀራ ።

ከንተወ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ ከንቱ፡ ኾነ፤ ጠፋ፡ ታጣ፤ ዐበለ፡ ዋሸ፤ ተበላሸ ።

ከንቱ፤ በቁሙ፤ ብላሽ፤ ያለዋጋ፤ የማይረባ፡ የማይጠቅም፤ ፈጥኖ፡ የሚያልፍ፡ የሚጠፋ ። እስመ፡ በከንቱ፡ መሀርኩክሙ ። ሕልም፡ ወሰገል፡ ወመቅ ስም፡ ከንቱ፡ ኵሎሙ ። ከንቱ፡ ከንቱ፡ ይቤ፡ መክ ብብ፤ ኵሉ፡ ከንቱ፤ (፪ቆሮ፡ ፲፩፡ ፯ ። ሢራ፴፩፡ ፭ ። መክ፩፡ ፪) ።

—፤ ውሸት፡ ቧልት፤ ዋዛ፡ ፈዛዛ ። ነቢያት፡ ርእዩ፡ ከ ንቶ ። እለ፡ ይትናገሩ፡ ከንቶ፡ (ሰቈ፪፡ ፲፬ ። ኢሳ፰፡ ፲፱) ።

—፤ የሌለ፡ ያልነበረ፤ ኢምንት ። የማንክ፡ እንተ፡ ፈ ጠረት፡ ዓለመ፡ እምነ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦ፡ ገጽ፡ (ጥበ ፲፩፡ ፲፰) ።

—፤ ክፉ፡ መጥፎ ። ከመ፡ ቀዐ፡ ከንቱ፡ ለስነ ። ከንቱ፡ ላሕይኪ፡ (ምሳ፲፡ ፳፮ ። ኤር፬፡ ፴) ።

ኵናት፤—ጦር፡ ዘገር፤—ከየነ ።

ከንተረ፤ (ከነተ ። ተቀ፡ ግ)፤ ከነተረ፤ በ ዱላ፡ መታ፤ ከምድር፡ ጣለ፡ (ዐማርኛ) ። ዱላን፡ ከንተሮ፡ ማለት፤ ከዚህ፡ ወጥቷል ። ግስነቱ፡ የከነተ፡ ቅጥይ፤ ወይ ም፡ የከተረ፡ ስሬጽ፡ ይባላል፤ ቅጥዩ፡ ረ፤ ስሬጹ፡ ን ።

ከንትሮስ፤ (ሳት ። ዐረ፡ ሙቀንጠረት)፤ ክፍለ፡ ዘመን፤ የዓመት፡ ርበ፡ ፺፩፡ ዕለት፡ ክ፲፭፡ ኬክ ሮስ ። ባለመርሐ፡ ዐዉሮች፡ ግን፡ የሰዓት፡ ፴ኛ፡ ክፍል፡ ይሉታል፤ አንዱን፡ ሰዓት፡ ፴፡ ከንትሮስ፡ ለማለት ። ዘ ያስተባሪ፡ አክራመ፡ በሐጋይ፡ ወመፀወ፡ በጸደይ፡ ከንትሮሳቲሆሙ፡ ዘገብረ፡ በዘይትዔረይ፡ (መጽ፡ ምስ) ።

ከሥዶ፤ ዶት፤ (ከሠደ፡ ይኬሥድ፡ ይከሥድ)፤ መከሠድ፤ መዠመት፡ ኹማት፡ ማው ጣት፤ መክሳት፡ ኹማታም፡ መኾን፤ ወይም፡ እንደ፡ ኹማት፡ መጥናት፤ መተንን፡ እይ ።

ከሥዳ፤ (ዳት)፤ በቁሙ፤ ኹማት፡ ያንገትና፡ የግር፡ የሽንጥ፡ (ዐማርኛ) ።

ከሣድ፤ (ዳት፤ ከሣውድ ። ዕብ፡ ኬ ሤድ፤ ከሥዲም፤ ስመ፡ ነገድ ። ዐረ፡ ቂስ ወድ፤ ማዥራት፡ የላይኛው፡ በዥሮ፡ አ ኳያ፡ ያለው)፤ ዐንገት፤ በራስና፡ በመትከፍ፡ መክ ከል፡ ያለ፡ ክፍል፤ የሥርና፡ የኹማት፡ ቦታ፤ የቀሚስ፡ ዐንገትጌ፤ ዐነገን፡ እይ ። ከሣድከ፡ ጽኑዕ ። ከሣዳቲ ሆሙ ። ላዕለ፡ ከሣውዲነ፡ (ዘዳ፴፩፡ ፳፯ ። ፴፫፡ ፳፱ ። ሰቈ፭፡ ፭) ።

ኰሣኵሥ፤–ዝንጕርጕር፤–ኰሳኵስ ።

ከሢት፤ ቶት፤ (ከሠተ፡ ይከሥት፡ ይ ክሥት ። ገለየ፤ ቀልዐ፤ ቀፈጸ)፤ መከሠት፡ መ ግለጥ፤ መክፈት፡ ማብራት፤ መንገር፡ ማውጣት ። ወከ ሢቶ፡ መጽሐፈ፡ ረከበ ። ከሠተ፡ አፉሁ፡ ወመሀ ሮሙ ። ትክሥት፡ አዕይንተ፡ ዕዉራን ። ንፍረት፡ ከሢተ፡ ምክረ፡ ዐርክክ፡ (ሉቃ፬፡ ፲፯ ። ማቴ፭፡ ፪ ። ኢሳ፵፪፡ ፯ ። ሢራ፵፩፡ ፳፫) ።

ከሣቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ የሚገልጥ፡ ገላጭ ። ክርስቶስ፡ ከሣቴ፡ ብርሃን ። ከሣቴ፡ ጽድቅ ። ከሣቴ፡ መስቅል፡ (ድጓ ። ስንክ፡ የካ፳፯ ። ጥር፯) ።

መክሥት፤ (ታን፡ ታት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የሚገልጥ፡ ገላጭ ። መግለጫ፤ ግላጭ ። መክሥተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መልአከ፡ እግዚ ። መክሥተ፡ አፉሁ፡ መዐዛ፡ ዕጣን፤ አፉን፡ የሚከፍትበት፤ ወይም፡ ከፉ፡ የሚወጣ፡ ቃል፡ እስትንፋስ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፩ ። መጽ፡ ምስ) ።

ተከሥተ፤ ተገለጠ፤ ተከፈተ ። አልቦ፡ ክዱን፡ ዘኢይትከሠት ። ወተከሥቱ፡ መቃብራት፡ (ማር፬፡ ፳፪ ። ማቴ፳፯፡ ፶፪) ።

ክሡት፤ (ታን፡ ታት፡ ሥት)፤ በቁሙ፤ የተገለጠ፤ ግልጥ፡ ክፍት ። ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ው ስተ፡ ክሡት ። ወክሡት፡ ገጽየ ። ከመ፡ መቃብር፡ ክሡት፡ ጕራዒቶሙ፡ (ድጓ ። ጦቢ፪፡ ፱ ። መዝ፡ ፭) ።

ክሡተ፤ ገልጦ፤ ተገልጦ፡ ግልጥ፡ ኹኖ፤ በግ ልጥ ። ተናገረ፡ ክሡተ ። የዐስየከ፡ ክሡተ፡ (ዮሐ፯፡ ፲፫ ። ማቴ፮፡ ፬) ።

ክሥተት፤ መግለጥ፤ መገለጥ፤ አገላለጥ፡ ግል ጥነት ። ክሥተተ፡ ንፍረቶን፡ (ቀኖ፡ ሎደቅ) ። በቁሙ፤ የያሬድ፡ ድርሰት፡ በታላቅ፡ በዓል፡ ቀን፡ የሚባል ።

ከሣቶት፤ (ዕብራ)፤ የመክዳ፡ ልብሶች፡ እ ንደ፡ ኪስ፡ ያሉ ። አንዱን፡ ኬሤት፡ ይለዋል ። እለ፡ ይሰፍያ፡ ከሣቶተ፡ (ሕዝ፲፫፡ ፲፰) ።

ከዒብ፤ በት፤ (ከዐበ፡ ይክዕብ፡ ይክ ዕብ)፤ መከብ፡ መደርደር፤ ማነባበር፡ አንዱን፡ ባንዱ፡ ላይ፡ ማኖር ። ማጠፍ፡ መደረብ፤ ዕጥፍ፡ ድርብ፡ ማድ ረግ ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በከዐበ፡ ፈንታ፡ አከዕበተ፤ አመ ክዐበ፡ ይላል ።

ከዓቢ፤ መክዕብ፤ የሚከብ፡ ከቢ፤ ዐጣፊ፡ ደራቢ ።

ተከዕበ፤ ተከበ፤ ታጠፈ፡ ተደረበ ። ከባ፡ ከቡት፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው ።

ክዑብ፤ (ባን፡ ባት፡ ዕብት)፤ የተከበ፤ ዕ ጥፍ፡ ድርብ፡ ንብብር ። ልብሰት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ ፈ ትሉ ። ክዑብ፡ ክለሜዳ ። ነት፡ ክዑብ ። ሜላት፡ ክ ዑብ ። በዓሎ፡ ክዑበ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ (ሢራ፴፩፡ ፲፩ ። ዲድ፡ ፫ ። ዘፀ፳፰፡ ፬ ። ፴፯፡ ፱ ። ስንክ፡ ጥር፩) ።

ክዕብ፤ ዕጽፍ፡ ድርብ፤ ኹለት ። ካዕበ፡ እ ሙት ። ያስተዋፅኦ፡ ሎቱ፡ ሲሳዮ፡ ስንዳሴ፡ ዕሥረ፡

ወካዕበ ፡ በመስፈርተ ፡ አርጣባስ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፲ ፡ ፲፯ ። ዳን፲፫ ፡ ፫) ።

—፤ ሌላ ፡ ፪ኛ ፤ ወዳጅ ፡ ባልንጀራ ፤ እኩያ ፡ መንቲያ ። እመቃብሪሁ ፡ ቀዳሚ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ካዕብ ፤ እንዘ ፡ ያፈልስዎ ፡ ሕዝብ ። ሰላም ፡ ለአውጋንዮስ ፡ ወለአውጋንድሮስ ፡ ካዕቡ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፯ ። መጋ፲፬) ።

ካዕበ ፤ ፪ ፡ ጊዜ ፤ ዳግመኛ ፤ ኹለተኛ ። ምዕረ ፡ ወካዕበ ። ካዕበ ፡ ወሠልሰ ። ወካዕበ ፡ ናስተበቍዕ ፡ (ፊልጵ፬ ፡ ፲፮ ። ሚራ፲፫ ፡ ፯ ። ቅዳ) ።

ካዕበት ፤ ክዕበት ፤ መካብ ፤ (ጥክ) መካብ ፤ አካካብ ፡ ክቦሽ ። ኹለትነት ፤ ኹለት ፡ እጅ ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ። በኣተ ፡ ካዕበት ። ለይኩን ፡ ካዕበተ ፡ ላዕሌየ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘዲቤከ ። ወሀቦ ፡ እግዚ ፡ ለኢዮብ ፡ ካዕበተ ፡ ንዋዩ ፡ እምቀዲሙ ። ይፍዲ ፡ ህየንተ ፡ ዘሰረቀ ፡ ኀምስተ ፡ ካዕበተ ፡ (እጅ) ። ካዕበተ ፡ ሱባዔ ፡ (፲፬) ። ካዕበተ ፡ ዐሥሩ ፡ (፳) ። ካዕበተ ፡ ዕሥራ ፡ (፵) ። ካዕበተ ፡ ምክዕቢት ፤ የዕጥፍ ፡ ዕጥፍ ፡ ባንድ ፡ አራት ፡ (ዘፍ፳፫ ፡ ፱ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፱ ። ኢዮ፵፪ ፡ ፲ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ግን፲፬ ። ነሐ፩ ። ታኅ፲፬ ። ራእ፲፰ ፡ ፯) ።

ካዕባዊ ፡ ይ ፤ (ካዕቢት) ፤ ሌላ ፤ ኹለተኛ ፡ (ፊልክ ፡ ፵፰ ። ፳፩) ።

አመክዐበ ፤ (ከዐበ ፤ ከዓቢ ፡ መክዕብ) ፤ ዐጠፈ ፡ ደረበ ፤ ዕጥፍ ፡ አደረገ ። እኀዙ ፡ ያመክዕቡ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጾመ ፡ ወጸሎተ ። ወአመክዐብኪ ፡ ፍናወኪ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፯ ። ኤር፪ ፡ ፴፯) ።

ተመክዐበ ፤ (ተክዕበ) ፤ ታጠፈ ፡ ተደረበ ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ኾነ ። ወይትመክዐብ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወቱ ። በህየ ፡ ይትመክዐብ ፡ ሎቱ ። ከመ ፡ ይትመክዐብ ፡ ሀጕልክሙ ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፭ ። ፳፬) ።

—፤ በዛ ፡ ተራባ ፤ ፈደፈደ ። ወተመክዐበ ፡ ለከ ፡ ቦ ፡ ዘምእት ፡ ወዘስሳ ፡ ወዘሠላሳ ፡ (ገድ ፡ ዮሐ ፡ ከማ) ።

ምክዕቢት ፤ (ታት) ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፤ ኹለት ፡ እጅ ። ምክዕቢተ ፡ ክብር ፡ ይደልዎሙ ። ምክዕቢት ፡ ውእቱ ፡ ኀይሎን ። ትሠርዕዎ ፡ ምክዕቢተ ። ኃጥእ ፡ ዘክልኤ ፡ ግዕዘ ፡ ወምክዕቢተ ፡ የሐውር ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፲፯ ። ሄርማ ፡ ገ፴፪ ። ዘሌ፳፬ ፡ ፯ ። ሚራ፪ ፡ ፲፪) ። ከአኃዝ ፡ ጋራ ፡ ሲነገር ፡ እንዳወራረዱ ፡ ይፈታል ። ኵሉ ፡ ምክዕቢት ፤ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ቅድመ ፡ ካልኡ ። ፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ ፪ ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ያውም ፡ ተባትና ፡ እንስት ፡ (ሚራ፵፪ ፡ ፳፬) ። ብዙኅ ፡ ምክዕቢተ ፤ ፪ ፡ ዕጥፍ ፡ ፬ ፡ እጅ ፡ (ሉቃ፲፰ ፡ ፴) ። ሰብዐቱ ፡ ምክዕቢታተ ፡ ትምህርት ፤ ፯ ፡ ዕጥፍ ፡ ፵፱ ፡ (ሔኖ፺፫ ፡ ፲) ።

ምክዕቢት ፤ የመስፈሪያ ፡ ስም ፤ ታላቅ ፡ ያውድማ ፡ ልክ ፡ ዳውላ ፡ ቅርጫት ፤ ፪ ፡ እጅ ፡ የሚይዝ ፡ የሚያነሣ ፡ (ዘፍ፳፯ ፡ ፲፪) ። በትግሪኛም ፡ ክዕበ ፡ የሚባል ፡ መስፈሪያ ፡ አለ ፤ እንተላምን ፡ እይ ። ባማርኛም ፡ ታላቁን ፡ ዋንጫ ፡ ክበ ፡ ማለት ፡ የከዒብ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ከዒው ፤ ዎት ፤ (ከዐወ ፡ ይክው ፡ ይክዐው ። ወክዐ) ፤ ማፍሰስ ፡ መከንበል ፡ መድፋት ፤ መገልበጥ ፡ መዘርገፍ ፤ መርጨት ፡ መፈንጠቅ ፤ የፈሳሽና ፡ የርጥብ ፡ ለደረቅም ፡ ይኾናል ፤ ነገረን ፡ እይ ። ደመና ፡ ይክው ፡ ዝናመ ፡ ውስቴ ፡ ምድር ። ፈለግ ፡ ይክው ፡ ማየ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ። ለክዒወ ፡ ደመ ፡ ሰብእ ። ከዐወ ፡ ዘርዐ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። አማዑተ ፡ ከርሡ ፡ ከዐወ ፡ ከመ ፡ ፀፍዕ ፡ ዘላሕም ። ከዐዉ ፡ ልበክሙ ፡ ቅድሜሁ ። ምስለ ፡ ገዐር ፡ ወክዒወ ፡ ልብ ፡ (መክ፲፩ ፡ ፫ ። ሔኖ፸፯ ፡ ፩ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፲፩ ። ፵፩ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፰ ። መዝ ፡ ፷፩ ። አፈ ፡ ተ፴፩) ። እክው ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ ። ከዐወ ፡ ላዕሌሁ ፡ ምሕረቶ ። እክው ፡ ቅድሜሁ ፡ ስእለትየ ፡ (ዮኤ፫ ፡ ፩ ። ዘፍ፴፱ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፵፩) ። ናብልል ፡ ናንቀልቅል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ንክዐው ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ በለለን ፡ እይ ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፲) ።

ከዓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ዐውት) ፤ የሚያፈስ ፤ አፍሳሽ ፡ (ዘሌ፲፯ ፡ ፬ ። አፈ ፡ ድ፳፬) ።

ምክዓው ፤ (ዋት) ፤ ማፍሰሻ ፤ መገልበጫ ። ምክዓወ ፡ ማይ ፡ ዘኵሉ ፡ ቀላይ ። ምክዓወ ፡ ሐመድ ፡ (ሔኖ፲፯ ፡ ፯ ። ዘሌ፬ ፡ ፲፪) ።

አክዐወ ፤ አስፈሰሰ ። ያክው ፡ ደመ ፡ ላኪሆሙ ፡ ለአብዳን ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፲፭) ።

ተክዕወ ፤ ፈሰሰ ፡ ተጨመረ ፡ ተጨለጠ ፡ ተገርኝቶ ፡ ኼደ ። ይትከዐው ፡ ዝናም ፡ እምውስተ ፡ ደመና ። ፈለግ ፡ ይትከዐው ፡ ውስተ ፡ ባሕር ። ሶበ ፡ ተክዕዉ ፡ አሕዛብ ፡ ውስተ ፡ ሕብረ ፡ እኪይ ፡ ወፀግ ፡ (ኢዮ፴፯ ፡ ፳፯ ። ሔኖ፲፯ ፡ ፭ ። ጥበ፲ ፡ ፲፭) ።

ክዕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፤ ውት ፡ ዑት) ፤ የፈሰሰ ፡ ፈሳሽ ፤ የተዘረገፈ ፤ ብዙ ፡ ፍጹም ። ማይ ፡ ክዕው ። ሰብእ ፡ ክዕው ፡ ከመ ፡ ማይ ። እንዘ ፡ ክዕው ፡ አማዑቱ ። በመዐት ፡ ክዕው ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ ። መጽ ፡ ምስ ። ሕዝ፳ ፡ ፴፫ ፡ ፴፬) ።

ክዕወት ፤ መፍሰስ ፤ ማፍሰስ ፡ አፈሳሰስ ፤ ፈሰሱ ፡ ፈሰስ ። ክዕወተ ፡ ደም ። ከሠተት ፡ ክዕወተ ፡ ደማ ፡ (ሔኖ፺፬ ፡ ፱ ። ዘሌ፳ ፡ ፲፰) ።

ኵዕንት ፤ —የሚበላ ፡ ሥር ፤ —ኰዐተ ።

ኵዒስ ፤ ሶት ፤ (ኰዐሰ ፤ ኰዐሰ ፡ ይኵዕስ ፡ ይኵዐስ ። ዕብ ፡ ካዐስ ፤ ተቈጣ) ፤ ማኳስ ፡ ማኮብ ፤ ወይም ፡ መኳስ ፡ ኳስ ፡ መኾን ፤ ኳስ ፡ ማኽል ፤ በኳስ ፡ መጫወት ፡ ማጓን ፡ ማንጠር ፡ መልጋት ።

ኵዒስ ፤ (ጽር ፡ ኽይስ ። ዕብ ፡ ባት) ፤ ታላቅ ፡ ገንቦ ፡ እንስራ ፡ ማድጋ ፡ የውሃ ፡ ዕቃ ፤ ክብ ፡ እንክብል ፡ የኳስ ፡ ዐይነት ። ያገምር ፡ አርብዓ ፡ በመስፈርተ ፡ ኵዒስ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፴፰) ።

ኵዕስ ፤ (ብ ፡ ኰዓስው) ፤ ኳስ ፤ ንዋየ ፡ ተውኔት ፡ ከጨርቅ ፡ ወይም ፡ ከላስቲክ ፡ የሚሠራ ። ወፈ

ነወ ፡ ዳራ ፡ ለእስክንድር ፡ ሡዕሶ ፡ ወሰሊጠ ፡ (ዜና ፡ እስ) ።

ሡዕሶ ፡

ካዕሴ ፤ ፈርስ ፤ እበት ፡ ርስሐተ ፡ ክብድ ፤ በእንስሳት ፡ ሆድ ፡ በጨጓራና ፡ በሽንፍላ ፡ ባንጀት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ። ምስጢሩ ፡ የጨጓራውን ፡ ክብነት ፡ እንደ ፡ ማድጋ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ የጨጓራ ፡ ስንበር ፡ ይሉታል ፤ ፍችው ፡ አይደለም ። ሡሎ ፡ ሥጋሁ ፡ ምስለ ፡ ርእሱ ፡ ወስኳንዊሁ ፡ ወከርሦ ፡ ወካዕሴሁ ፡ (ዘሌ፩ ፡ ፲፩ ። ፰ ፡ ፲፯ ። ፲፮ ፡ ፳፯ ። ዘኍ፲፱ ፡ ፭) ። ዳግመኛም ፡ ሐመድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ካዕሴ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ካዕሴ ፡ ዕጐልት ፡ (ዕብ፱ ፡ ፲፫) ።

ኰዒት ፤ **ቶት** ፤ (**ኰዐተ ፡ ይኵዕት ፡ ይኵዐት**) ፤ መኳት ፡ መቈፈር ፤ ለመንቀል ፡ ለማፍለስ ፡ ለመናድ ፡ ለማፍረስ ፤ ወይም ፡ ለማረድ ፡ ለማጕድጐድ ፡ ምሽግ ፡ ለማድረግ ። ወመጽኡ ፡ ኅቡረ ፡ ወኰዐትዋ ፡ ለሀገር ፤ ወከዐው ፡ ደሞሙ ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስቴታ ። ፈረንጂ ፡ ለጕራዕ ፡ ምስለ ፡ ጕዳጕዲ ፡ ኰዐትካ ፡ ቅድመ ፡ ትኩን ፡ መቃብርከ ፡ (መቃ ፡ ገ፲፱ ። ትግሪኛ ፡ ቅኔ) ።

—፤ መኰትኰት ፤ ዐፈርና ፡ ፍግ ፡ ማስታቀፍ ፤ የእክልና ፡ የተክል ።

ኰዓቲ ፤ (**ቲት ፡ ትያን ፡ ያት**) ፤ የሚኵት ፡ የሚኰተኵት ፤ ኳች ፡ ኰትኳች ።

ኵዕንት ፤ ቍፋሮ ፤ ኵትኳቶ ። ችግር ፡ ሐዘን ። ዘእንበለ ፡ ዳማ ፡ ወሡዕንት ፡ (አዋል) ።

—፤ በቁሙ ፤ የላም ፡ ጡት ፤ ወይም ፡ ሌላ ፡ እንደ ፡ ቋርፍና ፡ እንደ ፡ ድንች ፡ ያለ ፡ የሚበላ ፡ ሥር ። ወበጽሐ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ዘአልቦ ፡ ዘይነብር ፡ ውስቴቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ሡዕንት ፡ ወቀቅሕ ፡ ወማይ ፡ ብዙኅ ፤ ወሶቤሃ ፡ ኀለየ ፡ ወይቤ ፤ ሶበ ፡ እወፍር ፡ ኀበ ፡ ሡዕንት ፡ ይፀራዕ ፡ ግብርየ ፡ ወአልብየ ፡ ረድእ ፡ ዘያጸቱ ፡ ሊተ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፫) ።

ክፍ ፤ (**ወከፈ**) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ፲፩ኛ ፡ ከ ፤ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፹፩—፹፰ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፩ ። ፪ ፡ ፲፩ ። ፫ ፡ ፴፩ ። ፬ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ድ፫) ። ፍችው ፡ ውስጥ ፡ እጅ ፡ መስጫ ፡ ማቀበያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ለእግርና ፡ ለመንከም ፡ ይኾናል ። ወቦሙ ፡ ካፍ ፡ ከመ ፡ ካፈ ፡ ላሕም ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፯) ። ወከፈን ፡ እይ ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ርሱ ፡ ነው ።

አከፈ ፤ (**የአክፍ ፡ ይእክፍ ። አውከፈ**) ፤ አበሰ ፡ ጠረገ ። ወአከፈት ፡ አንብዐ ፡ ወሰታ ። ዐፈው ፡ ዛቀ ፤ ጋፈ ፡ ጠረገ ፤ የምርት ፡ የመሬት ። አካፋ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ኵፍ ፤ **ኩፍ** ፤ (**ብ ፡ አክፋፍ ። ዐረ ፡ ጐፍ**) ፤ ታላቅ ፡ መጫሚያ ፤ ጫማና ፡ ገንባሌ ፡ እግርን ፡ ከጫማ ፡ እስከ ፡ ጕልበት ፡ የሚያለብስ ፡ የሚከት ፡ የሚሸፍን ። እስመ ፡ እሉ ፡ ኅጽዋን ፡ ኮኑ ፡ ያስተማእንዎ ፡ ለንጉሥ ፡ ኩፈ ፤ ወወደዩ ፡ ውስቴቱ ፡ አክይስተ ፡ ከመ ፡ ይንስክዎ ፡ ለንጉሥ ፤ ወነሥአ ፡ ንጉሥ ፡ አክፋፈ ፡ ወረከበ ፡ ውስቴቶሙ ፡ አክይስተ ፡ (ዮሴፍ) ።

ከፊእ ፤ **አት** ፤ (**ከፍአ ፡ ይከፍእ ፡ ይክፋእ ። ሱር ፡ ክፋእ** ፤ **ገፋ ፡ ደፋ ፡ ገለበጠ ፡ አስገደደ**) ፤ መክፋት ፡ ክፉ ፡ መኾን ፤ የጠባይ ። አከየንና ፡ ብእሰን ፡ ሐሠመን ፡ እይ ። መበላሸት ፤ መፍዘዝ ፤ የመልክ ፤ የዐይን ። ክፍአ ፡ አርኣያሃ ። ዘከፍአ ፡ ርእየቱ ። ወእመ ፡ ደረስዎ ፡ ግንጽሊተ ፡ ይከፍእ ፡ ጺጋሁ ፡ ለምስጢር ። አዕይንትየ ፡ ክፍአ ፡ ለርእይ ፡ (አረጋ ፡ ድ፰ ። አፈ ፡ ተ፲፱ ። ተረ ፡ ቄር፫ ። ኵፉ ፡ ፳፯) ።

—፤ መጥረስ ፡ መደንዘዝ ፡ መቸምቸም ፤ የስለት ፡ የሹል ። ይክፋእ ፡ ስነ ፡ አክይስት ። እስመ ፡ ክፍኡ ፡ እሉ ፡ አቅርንት ። ወይክፋእ ፡ ሦኩ ፡ ለዲያብሎስ ፡ (ግንዘ ። ዘከ፩ ፡ ፴፩ ። ተረ ፡ ቄር፲፩) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በከፍአ ፡ ፈንታ ፡ (ተከፍአ) ፡ ወይትከፋእ ፡ ሦኩ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ክፉእ ፤ (**ኣን ፡ ኣት ፡ ፍእት**) ፤ የከፋ ፡ ክፉ ፤ የጠፋ ፡ ጥፉ ፤ መጥፎ ፡ ብልሹ ። አምሳለ ፡ ሕሡመ ፡ ወክፉአ ፡ ንዳሬ ፡ (አረጋ ፡ መል፲፱) ።

ክፍአት ፤ መክፋት ፤ አከፋፍ ፡ ክፋት ፤ ክፉነት ፡ መጥፎነት ፤ ደግዳግነት ፤ የመልክ ፡ የግብር ። ኢይምህክ ፡ ልሑየ ፡ በእንተ ፡ ርእየቱ ፡ ወኢሕሡመ ፡ ኢይሜንን ፡ በእንተ ፡ ክፍአቱ ፤ አላ ፡ ያስተጋብእ ፡ ሡሎ ። ክፍአተ ፡ አበሳ ። ወክፍአቱ ፡ ለአዳም ፡ ይሚኒ ፡ እምሡሉ ፡ ፍጥረት ፡ በቅድሜሁ ፡ (ግንዘ ። ማር ፡ ይሥ፰ ። ፴፭) ።

ኬፋ ፤ **ኬፋእ** ፤ **ኬፋስ** ፤ (**ሱር ፡ ኬፋእ ። ጽር ፡ ኪፋስ**) ፤ ደንጊያ ፤ ዕንቍ ። እብነ ፡ ኬፋስ ፡ አንቲ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ። የሰው ፡ ስም ፤ ጴጥሮስ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፵፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፲፪ ። ፲፭ ፡ ፭ ። እብንንና ፡ ኰኵሕን ፡ ጴጥራን ፡ ተመልከት ። ምስጢሩ ፡ ጥንካሬና ፡ ብርታት ፡ ሸካርነት ፡ ነው ።

አክፍአ ፤ አከፋ ፤ አስከፋ ፤ አፈዘዘ ፡ አሳወረ ፤ አበላሸ ፡ አጣመመ ። ነጽሮ ፡ ብርሃኑ ፡ ያክፍእ ፡ ዐይነ ። መብረቅ ፡ ዘበአንበልብሎቱ ፡ ያክፍእ ፡ ዐይኖ ፡ ለዘይኔጽሮ ። ያክፍእ ፡ ነገረ ፡ አምሳለ ፡ ወአርኣያ ፡ (ሚራ ፡ ፵፫ ፡ ፬ ። መጽ ፡ ምስ ። ተረ ፡ ቄር፳፪) ።

ተከፍአ ፤ ተከፋ ፡ ዐዘነ ፡ ተቈረቈረ ፡ (ዐማርኛ) ።

ከፈየ ፤ (**ዐረ ፡ ከፈ**) ፤ ከፈነ ፤ አጕናጠፈ ፡ ጠቀለለ ፤ ደፋ ፡ ጠመጠመ ።

ከፈይ ፤ በቁሙ ፤ ጠጕራም ፡ ለስላሳ ፡ መዳ ፡ ለምድ ፡ ቆብ ፡ ካባ ፡ ቀሚስ ፡ የሚኾን ።

ከፈን ፤ በቁሙ ፤ ልብስ ፡ መግነዝ ፤ የሬሳ ፡ መጐናጠፊያ ፡ የመቃብር ፡ ሸማ ። (ተረት) ፤ አለ ፡ በለኝ ፡ ቀ

ለቤን ፤ ሞት ፡ በለኝ ፡ ከፈኔን ። ከፈን ፡ ሳይገዙ ፡ ሬሳ ፡ አያጕዙ ።

ኰፌት ፤ (ዐረ ፡ ኰፈት) ፤ ቆብ ፡ ጠርቡሽ ፡ ባለሐር ፡ ጐፍላ ።

መክፌ ፤ (አከፈ) ፤ ማጠቆ ፡ የልብስ ፡ ቤዛ ፤ ታላቅ ፡ መንዲል ፡ እንደ ፡ ሞጣሕት ፡ ያለ ፡ ማበሻ ፡ መወልወያ ። ከከፈየና ፡ ከአከፈ ፡ ከኹለቱ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ። ንሥአ ፡ መክፌ ፡ ወቀነተ ፤ ወመዝመዘ ፡ በውእቱ ፡ መክፌ ፡ (ዮሐ፲፫ ፡ ፬ ፡ ፭) ።

ከፈል ፤ ሎት ፤ (ከፈለ ፡ ይከፍል ፡ ይክፍል ፤ ቀፈለ ። ዕብ ፡ ከፋል ፤ ቃፋል) ፤ ማከፈል ፡ ማጠፍ ፡ መደረብ ፡ ኹለቱን ፡ ቀን ፡ አንድ ፡ አድርጎ ፡ መጦም ፤ ጌታ ፡ ከተያዘበት ፡ እስከ ፡ ተነሣበት ። መክፈል ፡ መከፋፈል ፡ መለየት ፤ አንዱን ፡ ኹለት ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ማድረግ ፡ መተንተን ። አበሳኬ ፡ ከፈል ፡ በክልኤ ፤ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ይከፍልዋ ፡ ለመዓልት ፡ ኀበ ፡ ሠለስቱ ፡ መክፈልት ። ከፈሉ ፡ በራዊት ፡ አርባዕተ ፡ ክፍለ ። ትከፍሎ ፡ ለዝንቱ ፡ ኀበ ፡ ስሳ ፡ (ቄር ። ፍ ፡ ን ፡ ፲ ፡ ፮ ። ዮሴፍ ። አቡሻ) ።

—፤ ብድር ፡ ወረታ ፡ መመለስ ፤ ክፍሎ ፡ መጥኖ ፡ መስጠት ፤ ቈርሶ ፡ ማደል ፤ ማውረስ ። ወከፈሎ ፡ አብርሃም ፡ ፀሥራተ ፡ እምኵሉ ። ወኵሉ ፡ በከመ ፡ ከፈሎ ፡ እግዚ ፡ በመስፈርተ ፡ ሃይማኖቱ ። መኑ ፡ እምከፈለኒ ፡ ከመ ፡ እኩን ። ርስትየ ፡ ዘከፈልክዋ ፡ ለሕዝብየ ፡ (ዕብ፯ ፡ ፪ ። ሮሜ፲፪ ፡ ፫ ። አርጋ ፡ ፭ ። ኤር፲፪ ፡ ፲፬) ።

ከፋሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚያከፍል ፤ አከፋይ ፡ አክፍለተኛ ፡ ያ፶፭ ፡ ሰዓት ፡ ጠመኛ ። የሚከፍል ፡ የሚያድል ፤ ከፋይ ፡ ዐዳይ ። መኑ ፡ ሤመኒ ፡ ከፋሌ ፡ ወመኰንነ ። ኮነ ፡ ከፋሌ ፡ ሕዝብ ። ከፋሌ ፡ ንዋይ ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፲፬ ። ገድ ፡ ኪሮ ። ስንክ ፡ ሚያ፳፰) ።

አክፈለ ፤ አስከፈለ ፤ ኹለት ፡ አስደረገ ።

ተከፍለ ፤ ተከፈለ ፤ ከኹለት ፡ ከሦስት ፡ ወይም ፡ ከብዙ ። በጽሑ ፡ ውስተ ፡ ፈለገ ፡ ጤግሮስ ፡ ወተከፍለ ፡ ሎሙ ፡ ማይ ፡ ወዐደዉ ። ተደምሮ ፡ ዘመድ ፡ ይትከፈል ፡ ኀበ ፡ ክልኤ ፡ ክፍል ። ዝንቱ ፡ ጾታ ፡ ይትከፈል ፡ ለኀበ ፡ ብዙኅ ፡ ክፍል ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፪ ። ፳፭ ፡ ፭) ።

—፤ ታደለ ፡ ተቀበለ ፤ ተቀባይ ፡ ኾነ ፡ አገኘ ፤ ብድሩን ፡ ዋጋዉን ፡ (ዐማርኛ) ።

ተካፈለ ፤ በቊሙ ፤ ተከፋፈለ ፡ ተተናተነ ። ኵሎ ፡ ተግባረከ ፡ ይትካፈሉ ፡ መዋርስቲከ ። ተካፈሉ ፡ ምድርየ ። ተካፈሉ ፡ አልባስየ ። እለ ፡ ይትካፈሉ ፡ በርበረ ። ዘይትካፈል ፡ ምስለ ፡ በራቂ ፡ (ሚራ፲፬ ፡ ፲፭ ። ዮኤ፬ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፱ ፡ ፫ ። ምሳ፳፱ ፡ ፳፬) ።

ክፉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ፍልት) ፤ የተከፈለ ፡ የተካፈለ ፡ የተከፋፈለ ፡ ክፍልፍል ። ዘክፉል ፡ ጽፈሪሁ ። እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ክፍሉ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ ክፉል ። ልሳናት ፡ ክፉላት ፡ (ዘዳ፲፬ ፡ ፯ ። ጥበ፯ ፡ ፳፪ ። ግብ፪ ፡ ፫) ።

ክፍለት ፤ መክፈል ፡ መከፈል ፡ አከፋፈል ፡ ክፍያ ። ውእቱሙ ፡ እግዚ ፡ ወሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ ክፍለት ። ዘእንበለ ፡ ውላጤ ፡ ወኢክፍለት ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ሃይ ፡ አበ) ። ክፍል ፡ መክፈልት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ክፍለት ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። በበ ፡ ክፍለቶሙ ፡ ለካህናት ፡ (፪ዜና ፡ ፳ ፡ ፲፬) ።

ኩፋሌ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መክፈል ፡ መግመስ ፤ መለየት ። ኩፋሌ ፡ መዋዕል ። ኩፋሌ ፡ ኅብስት ። ለይኩን ፡ ዝንቱ ፡ ኩፋሌ ፡ ማእከሌክሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፯ ። ቄድር ፡ ገ፳፰ ። አቡሻ ፡ ፵፯) ።

—፤ መጽሐፍ ፡ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ከኹለቱ ፡ ብሔረ ፡ ኦሪት ፡ ከዘፍጥረትና ፡ ከዘፀአት ፡ የተከፈለ ፡ የዘመንን ፡ ክፍል ፡ የሚናገር ፡ በኢዮቤልዩ ፡ የሚቈጥር ። መጽሐፈ ፡ ኩፋሌ ፡ (አብጥ ፡ ፹፭) ።

ክፍል ፤ (ብ ፡ ክፍላት ፤ አክፋል) ፤ ቀመር ፤ የቍጥር ፡ መደብ ፡ መክፈያ ፡ ማካፈያ ። ዘወፅአ ፡ እምክፍል ፡ (አቡሻ ፡ ፲፭) ።

—፤ በቊሙ ፡ ክፍል ፤ ለብቻው ፡ ያለ ፡ የተለየ ፡ አንድ ፡ የሚባል ፤ ዕድል ፡ ፈንታ ፤ ነሲብ ፡ ዕጣ ፤ ድርሻ ፡ መቍነን ፤ ገንዘብ ፡ ርስት ። ነሥኡ ፡ አልባሲሁ ፡ ወረሰይዎ ፡ አርባዕተ ፡ ክፍለ ። አልብከ ፡ ክፍል ፡ ምስሌየ ። ክፍሎሙ ፡ ለዕደው ፡ እለ ፡ ነሥኡ ፡ ክፍሎሙ ። ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ አክፋሊሆሙ ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፳፫ ። ፲፫ ፡ ፰ ። ዘፍ ፲፬ ፡ ፳፬ ። ኢያ፲፱ ፡ ፵፭) ። ከሰውና ፡ ከመጽሐፍ ፡ ከምሮ ፡ ክፍል ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ክፍላተ ፡ ዐቀብት ፡ አንቀጽ ። እግዚእነ ፡ አስተጋብአ ፡ ሥርዐተ ፡ ፍድፋዴ ፡ ዓለማውያን ፡ ላዕለ ፡ ሠለስቱ ፡ ክፍል ። ክፍል ፡ ቀዳማዊ ፡ ይትከፈል ፡ ላዕለ ፡ ሠለስቱ ፡ አክፋል ። መዓርገ ፡ ክህነት ፡ ትትከፈል ፡ ለኀበ ፡ ብዙኃን ፡ ክፍላት ፡ (፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፩ ። ፊልክ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፩) ።

ክፍላዊ ፤ ክፍላም ፡ ዕድላም ፤ ክፍልነት ፡ ያለው ። ሀኬት ፡ ክፍላዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፵፬) ።

መክፈልት ፤ (ታት) ፤ በቊሙ ፤ ክፍል ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያለው ። በብዙኅ ፡ መክፈልት ። አርባዕቱ ፡ መክፈልተ ፡ ዓመታት ። ዝንቱ ፡ ገጽ ፡ ይትከፈል ፡ ኀበ ፡ ሰመንቱ ፡ መክፈልታት ፡ (ዕብ፩ ፡ ፩ ። ሔኖ ፹፪ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፭) ።

—፤ ዕድል ፡ ፈንታ ፡ ድርሻ ፤ ዕጣ ። መክፈልትየ ፡ እምኵሉ ፡ ስራሕየ ። ምስለ ፡ አራዊት ፡ መክፈልቱ ። ዝ ፡ ውእቱ ፡ መክፈልቱ ፡ ለኃጥእ ፡ እምኀበ ፡ እግዚ ፡ (መክ፲ ፡ ፳፭ ። ዳን፬ ፡ ፲፪ ። ኢዮ፳ ፡ ፳፱) ።

አስተካፈለ ፤ አካፈለ ፤ አከፋፈለ ። ኖኅ ፡ አስተካፈሎሙ ፡ ኵሎ ፡ ምድረ ፡ ለደቂቁ ። ዛቲ ፡ ምድር ፡ ዘታስተካፍልዋ ፡ ርስተ ፡ ለአንጋደ ፡ እስራኤል ፡ (ስንክ ፡ ጥር፯ ። ሕዝ፵፰ ፡ ፳፱) ።

ከፈን ፤—በቊሙ ፡ ልብስ ፤—ከፈየ ።

ክፍዐ ፤—ከፋ ፡ ባሰ ፤—ከፍአ ።

ከፈረ፤ (ዕብ፡ ካፋር ። ዐረ፡ ከፈረ፤ ቀፈረ)፤ ከደነ፡ አለበሰ ፤ ከደ፡ ከዳ፡ እምነቱን፡ ተወ፡ አፈረሰ ። ክፍር፡ እንዲል ፣ ከሓዲ፡ ሲል፡ (እስላም) ። ራራ ፤ ይቅር፡ አለ፡ ተወ ፤ ኀጢአትን፡ ማረ ። ስረየትና፡ ሠሀለን፡ ኀደገን፡ ተመልከት ። ኔኪፉርን፡ እይ ።

ኰፉር፤ ኵፉር፤ (ራት)፤ ልብስ፡ ስርየት ፤ የኤጲስቆጶስ፡ ልብስ፡ ባለራዎት፡ ካባ ፤ ለሕዝቡም፡ ለራሱም፡ ፍጹም፡ ስርየት፡ በሚለምንበት፡ በጸሎትና፡ በቅዳሴ፡ ጊዜ፡ የሚለብሰው ። ሰፍሐ፡ ኰፉሮ፡ ወነሥአ፡ በእደሁ፡ እምእሳት ፤ ወረሰየ፡ ውስቴቱ ። አንበራ፡ ለእሳት፡ ውስተ፡ ኰፉሩ ። ለጸጸስ፡ ወለዕጨኒ፡ አሰር ገዎሙ፡ ኰፉረ፡ ወዝናረ፡ ወልብሰ፡ ቀጠንት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፲፱ ። መጋ፲፱ ። ታሪ፡ ነገ፡ ገ፻፱) ። ዐፈረንና፡ ማዕፈርትን፡ እይ ።

ክፉር፤ (ዕብራ)፤ ገጠር ፤ ታናሽ፡ አገር ፤ ጥቂት፡ መንደር፡ የገበሮች፡ ሰፈር ።

ከፈር፤ (ብ፡ አክፉር ። ዐረ፡ ከፍር)፤ መቃብር ፤ ሞላላ፡ ጕድጓድ፡ ወይም፡ የምድር፡ ቤት፡ የሬሳ፡ መክተቻ ። እለ፡ ተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ (ቅዳ፡ ግሩ) ።

—፤ ቅርጫት፡ መሶብ ፤ ላዳን፡ እንቅብ ፤ ባላገሮች፡ ሠርተውና፡ ሰፍተው፡ ለከተማ፡ ሰው፡ የሚሸጡት ። ወአንበረ፡ ውእተ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ከፈር ። ከመ፡ ያንብርዋ፡ ታሕተ፡ ከፈር ። እሬኢ፡ ሠለስተ፡ አክፉረ፡ ዲበ፡ ርእስየ፡ (መሳ፮፡ ፲፱ ። ማቴ፭፡ ፲፭ ። ዘፍ፵፡ ፲፮—፲፰) ።

ከፉር፤ (ዐረ፡ ከፉር)፤ በቁሙ ፤ የብል፡ መድኀኒት ፤ የጠውና፡ የስኳር፡ ዐይነት ፤ ልብስንና፡ ማእስን፡ ከብል፡ የሚያድን፡ የሚጠብቅ ። ለሌላም፡ ለብዙ፡ ነገር ፤ ይልቁንም፡ ለዕበጥና፡ ለወለምታ፡ ከዘይትና፡ ከስቢርዶ፡ ጋራ፡ ይፈውሳል፡ (ዮሴፍ) ።

ከፈተ፤ (ዐረ)፤ በቁሙ ፤ ገለጠ ፤ አስጠጋ ፤ ቀደመ ፤ ወገን ።

ከፋቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ የሚከፍት፡ ከፋች ፤ የሚገልጥ፡ ገላጭ ።

መክፈት፤ ወገን፡ ነገድ ። መክፈተ፡ እንስሳት፡ መክፈተ፡ ሰብእ፡ ውእቱ ፤ ወዘይሜኒ፡ እመክፈተ፡ ሰብእ፡ ነቢያት፡ እሙንቱ፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ፹፫) ።

ኬፌቱሔን፤ (ዕብ፡ ክፌትሔኘን)፤ ክ፡ ከመ ፤ ፌታሕ፡ ምኅት ፤ ሄን፡ ሆን ፤ በተገናኝ፡ ከመ፡ ኅዋኅዊሆን፡ ማለት፡ ነው፡ (ሕዝ፵፱፡ ፲፭) ። ኤፍታሔና፡ ፈትሖን፡ ተመልከት ።

ከራ፤—ሖሬ፡ አንበ፤—ከዊር፡ ከረ ።

ከር፤—በቁሙ፡ ከርቻ፤—ከዊር፡ ከረ ።

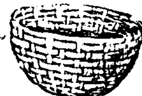
ኰር፤ (ዕብ፡ ኮር)፤ የመስፈሪያ፡ ስም ፤ ሖሜር ፤ ዐሥረ፡ ፈጅ፡ ፲፡ ገንቦ፡ ዘይት፡ ወይም፡ ፲፡ ቍና፡ ስንዴ፡ የሚይዝ ። ኰርና፡ ሖሜር፡ ፩፡ ስም፡ ነው፡ (ሕዝ፵፭፡ ፲፱) ።

ኰርአ፤—መታ፤ ኰራ፤—ኰርዐ ።

ከረበ፤ (ከሪም፡ ከረመ)፤ ለቀመ፡ ሰበሰበ ፤ ተሸከመ፡ የሳንሳ፡ ያዘ ፤ የወይን፡ የበሰስ ፤ የሬሳ፡ የጠርብ፡ የከባድ፡ ነገር ፤ ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ሰቀለ፡ ይሉታል ። ከረመን፡ እይ ፤ በ፡ የመ፡ ለውጥ፡ ነው ፤ ከተበ፡ ብሎ፡ ከተመ፡ እንዲል፡ ይኸም፡ እንደዚያ፡ ነው ።

ከርቤ፤ (ዕብ፡ ሞር ። ዐረ፡ ሙር ። ሱር፡ ሚራእ)፤ በቁሙ ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፡ ደም፡ ወተት ፤ ሲደርቅ፡ እንደ፡ ሙጫ፡ የሚለቀም ፤ ወይም፡ በርጥቡ፡ እንደ፡ ቅንጭብና፡ እንደ፡ ቍልቋል፡ ደም፡ የሚቀዳ ፤ ሽታው፡ ጥፍጥ ፤ ጣዕሙ፡ መራራ ። መሪርን፡ እይ፡ (መዝ፡ ፵፬ ። ማሕ፫፡ ፮ ። ፭፡ ፩፡ ፭ ። ማቴ፪፡ ፲፩ ። ማር፲፭፡ ፳፫) ።

ከረበ፤ ታናሽ፡ ቅርጫት ፤ የወይን፡ የበሰስ፡ መልቀሚያ ። ታላቅም፡ ይኸናል ፤ ቀርጣሎስን፡ እይ ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው ። ከረቦ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይምላእ፡ ቦቱ፡ ማየ ። ሚጥ፡ እደከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ከረቦ፡ (ስንክ፡ ታኅ፳፫ ። ኤር፮፡ ፱) ።

ከረቦ፡

ኪሩብ፤ (ጽር፡ ኼሩብ ። ዕብ፡ ክሩብ)፤ መልአክ ፤ የመልአክ፡ ስም ፤ ሥዕሉ፡ ምስሉ፡ ነገዱ ፤ ፬፡ ፬፡ ገጽ፡ ክላቻው፡ ክራቱ፡ ጸወርተ፡ መንበር፡ አንዱ፡ (ዘፀ፳፭፡ ፲፱ ። ፪ነገ፡ ፮፡ ፳፪ ። ሕዝ፱፡ ፪ ። ፲፡ ፩፡ ፱) ። ፍችው፡ ተሸካሚነት፡ ነው ፤ መሊጠንን፡ እይ ። በዕብራይስጥ፡ ግን፡ ክሩብ፡ ክሩቢት፡ ጕመን፡ የጕመን፡ አበባ ፣ መልፉፍ፡ ኰርንባ፡ ማለት፡ ነው ፤ አይደርቄ፡ አባጀኸኝ፡ እንደ፡ ማለት ። በዚህ፡ ዘይቤ፡ ሲፈቱት፡ ነዊን፡ ክንፍ፡ ጽፉቀ፡ አክናፍ፡ ያሰኛል፡ (ራእ፬፡ ፰) ።

ኪሩቤን፤ ል፡ ም፤ (ጽር፡ ኼሩቢም ። ዕብ፡ ክሩቢም)፤ መላእክት ፤ ኪሩቦች፡ መንበር፡ ተሸካሞች ፤ በእንስሳት፡ አምሳል፡ የሚታዩ ፤ ስመ፡ ነገድ ። በኪሩቤን፡ ፈንታ፡ ኪሩቤል፡ ኪሩቤም፡ ይላል ፤ ል፡ በጣፊና፡ በመላሽ፡ ስሕተት፡ የገባ፡ ነው ፤ ሱራፌልን፡ እይ ። ም፡ የዕብራይስጥና፡ የትግሬ፡ ነው ፤ የግእዝ፡ አይደለም ፤ ሐበቦች፡ ጻድቃም፡ እኩያም፡ እያሉ፡ እንደ፡ ዕብራውያን፡ በም፡ ያበዛሉ ። ወማእከሎሙ፡ ኪሩቤን፡ ዘእሳት ። ይኩና፡ ኪሩቤን፡ እንዘ፡ ይረብብ፡ ክነፊሆን ። ወአዘዘሙ፡ ለኪሩቤል፡ (ሔኖ፲፱፡ ፲፭ ። ዘፀ፳፭፡ ፳ ። ዘፍ፫፡ ፳፬) ።

ኪሩባዊ፤ የኪሩብ ፤ ወገን፡ ነገድ ። መልአክ፡ ኪሩባዊ ። ኪሩባውያን፡ አፍራሱ ። መንበር፡ ኪሩባዊ፡ (ስንክ፡ መጋ፲ ። ኅዳ፳ ። ቅዳ) ።

ኰረበ፤ (ዕብ፡ ካራብ ፤ ሐራብ ፤ ከረየ፡ ነሠተ)፤ ቈፈረ፡ ዐረሰ ፤ ናደ፡ አፈረሰ ። ዐበጠ፡ ተነፋ ፤

ተከረበ፣ ኲረብታ፣ ኾነ። ኲረብታ፣ ድድ፣ እንዲሉ፤ ድ ዳም፣ ሲሉ።

መኰረቢ፤ ማረሻ፣ ማፍረሻ፤ ደማ፣ ደንጐሬ። ባለቅኔዎች፣ ግን፣ መጥረቢያ፣ ይሉታል።

ምኵራብ፤ (ብ፣ ምኵራባት፤ መኳ ርብት)፤ ታላቅ፣ ሕንጻ፣ ተራራ፣ ኲረብታ፣ የሚያኽል፤ መስጊድ፣ ቤተ፣ ጣዖት፤ የአይሁድ፣ መቅደስ፣ ቤተ፣ ጸ ሎት፤ ጉባኤያቸውና፣ ማኅበራቸው። ምኵራበ፣ አይ ሁድ፣ ወአረሚ። ሐነጸ፣ ምኵራበ፣ ዐቢየ፣ ለዙሐል። ምኵራበ፣ አማልክት። ወዐርጉ፣ ምኵራበ፣ ጴጥ ሮስ፣ ወዮሐንስ። ሕዴሃ፣ ለመርዓትከ፣ ወኅዳጋቲሃ፣ ለእንተ፣ ኀደጋ፣ ምኵራብ፣ (ቀሌ። ዮሴፍ። ስንክ፣ መጋቢት። ግብሮ፣ ፩፣ ፪፣ ፫። ቅዳ፣ ዮሐ)። የዐወይዉ፣ በምኵራባቲሆሙ። በመኳርብት፣ ወበአስኳት፣ (ዓሞ፰፣ ፫። ማቴ፯፣ ፪። ግብ፲፭፣ ፳፩)።

ምኵራብ፣

ኵርበት፤ (ታት)፤ ወግር፣ ኲረብታ፤ ጕብ፣ ጕባታ፤ ተሬ፣ ቍሊልታ፤ አዳጋ፣ ከፍተኛ፣ ቦታ፣ (ትግ ሬኛ፣ ሉቃ፳፫፣ ፴)።

—፤ ንዋየ፣ ጸሎት፤ ጠፍር፣ ቈርበት፤ አይሁድ፣ በጸሎት፣ ጊዜ፣ ከዚያው፣ ከምኵራቡ፣ በጃቸውና፣ በራሳቸው፣ የሚያስሩት፣ የሚጠመጥሙት፣ ምኵራባዊና፣ ቈርበታዊ፣ ልብስ፤ ባገራችንም፣ ፈላሾች፣ በጠይቦች፣ ገዳም፣ ይ ገኛል።

—፤ ታናሽ፣ የጸሎት፣ መጽሐፍ፤ እንደ፣ ልፋፈ፣ ጽድቅ፣ ያለ፣ ኹሉ። ይሰፍሑ፣ ኵርበታቲሆሙ፣ ወያነውኁ፣ አዝፋሪሆሙ፣ (ማቴ፳፫፣ ፭)።

—፤ የጠንቋዮች፣ ከታብ፣ ጨርጨቤ፣ ዐይን፣ ጥላ፣ መ ፍትሔ፣ ሥራይ፣ መንድግ፣ መስተፋቅር፣ ግርማ፣ ሞገስ፣ መግረሬ፣ ፀር፤ ሌላም፣ ይህን፣ የመሰለ፣ በቈርበት፣ ተሰፍቶ፣ ባንገትና፣ በክንድ፣ የሚያዝ። ቦ፣ እምኔ ሆሙ፣ ገባርያነ፣ ኵርበት። ኵርበታተ፣ ኢታንብር፣ ውስተ፣ ሥጋከ። ዘየአስር፣ ላዕሌሁ፣ ኵርበታተ። ገ ባርያነ፣ ኵርበታት፣ (ገድ፣ ተክ። ሲኖዶ። ፍ፣ ነ፣ ፲፩፣ ፵፮)።

ኪሮግልዮን፤ (ጽር፣ ኺሮግሪሊዮስ)፤ ግሔ፤ ሽኮኮ፣ አሽኮኮ። ባለብሉዮች፣ ግን፣ ሐማማ፣ ይ ሉታል፣ (ዘሌ፲፩፣ ፮። ዘዳ፲፬፣ ፯)።

ኰርኰነ፤ (ረገነ)፤ ከበበ፤ ሰበሰበ፣ አከማቸ።

ኵርጓኔ፤ ዙሪያ፣ ከበብ፤ ሸንጎ፣ አደባባይ። በኵርጓኔ፣ ትዕይንት። አዘዝዎ፣ ይንበር፣ በዴዴ፣ ቅ ጽር፣ ወበኵርጓኔ፣ ንጉሥ። ሶበ፣ ትበውእ፣ ውስተ፣ ኵርጓኔ፣ (ዘፀ፲፯፣ ፲፫። አፈ፣ ተ፲፫። ፲፩)።

—፤ ጉባኤ፤ ማኅበር፣ ሸንጎኛ። አሐዱ፣ እምውስተ፣ ኵርጓኔሁ። ሰባኬ፣ ሃይማኖት፣ ውስተ፣ ኵርጓኔ፣ (አፈ፣ ተ፱። ስንክ፣ ጥቅ፳፩። ደራሲ)።

ከርደደ፤ (ገሪድ፣ ገረደ)፤ ከረደደ፤ ከር ዳዳ፣ ኾነ፣ ሸከረ።

ክርዱድ፤ (ዳን፣ ዳት፣ ድድ)፤ የከረደደ፣ የሸከረ፤ ከርዳዳ፣ ሸካራ፣ መጥፎ። ክርዱዳነ፣ ልብ፣ ወ ክርዱዳነ፣ ኅሊና፣ ወክርዱዳነ፣ ንባብ፣ ወክርዱዳነ፣ ትምህርት፣ እለ፣ ይትካሐዱ፣ ትንሣኤ፣ ሙታን፣ (መጽ፣ ምስ)።

ክርዳድ፤ በቁሙ፤ እንክርዳድ፤ ክፉ፣ ዐረም፣ ከስንዴ፣ ጋራ፣ የሚበቅል፤ ፍሬው፣ ከዳቦ፣ ከጠላ፣ ሲ ገባ፣ ራስ፣ የሚያዞር፣ የሚያንከረድድ፣ መራራ፣ ሸካራ፤ የክፉ፣ ትምርት፣ ምሳሌ። ፪ኛም፣ ሥሩና፣ ምንጩ፣ ገ ሪድ፣ ስለ፣ ኾነ፣ አንዳንድ፣ መጽሐፍ፣ በክርዳድ፣ ፈንታ፣ ግርዳድ፣ ይላል፣ (ኢዮ፴፩፣ ፵። ማቴ፲፫፣ ፳፭—፴)። ክርዳድ፣ ዘያውዕይዎ፣ በእሳት። ዲበ፣ ሥርናይ፣ ኢ ትኅድግ፣ ለክርዳድ፣ ይብቍል። በኵረ፣ መላኪ፣ ይ ምላኅ፣ ክርዳደ፣ እምሰማይ፣ ወረደ። ክርዳድ፣ ወሥክ። ስቴ፣ ክርዳድ፣ (ቀሌ። ኪዳ። ድጓ። ፈልክ፣ ፪፻፴፯። መጽ፣ ምስ)።

ክርዳድ፣

ከራድዮን፤ ስመ፣ ዖፍ፤ ጥሩ፣ ነጭ፣ መልክ፣ መልክም፣ ወፍ፤ የክርስቶስ፣ አርኣያ፣ የሰውነቱ፣ አም ሳል፤ ፊሳሎጎስ፣ መጽሐፍ፣ ተመልከት። ለዘተወልደ፣ እምድንግል፣ ምንተ፣ ንብሎ፣ ናስተማስሎ፣ አርዌ፣ ገዳምኑ፣ አንበሳ፣ ወሚመ፣ ከራድዮን፣ ዖፍ፣ ጸዐዳ፣ ንጉሠ፣ ይሁዳ፣ እምዘርዐ፣ ዳዊት፣ ዘመጽአ፣ (ድጓ)።

ከርደል፤ (ዐረ፣ ኀርደል። ዕብ፣ ሐር ዳል፤ ሰናፍጭ)፤ ዐጭር፣ ድንክ፣ ኵርንባጥ፤ ታናሽ፣ ዝራጭ፣ እጅግ፣ የተናቀ፤ ቁመተ፣ ደሮ፣ መልክ፣ ዠን ጀሮ፣ (ዐማርኛ)።

ካራድርዮን፤ (ጽር፣ ኻራድሪዮስ። ዕብ፣ አናፋ)፤ ታላቅ፣ አሞራ፤ እግረ፣ ሽመላ፣ የሽ መላ፣ ወገን፤ ባዋሽ፣ ወንዝ፣ የሚገኝ። ይህ፣ ደግሞ፣ የክርስቶስ፣ ምሳሌ፣ ስለ፣ ኾነ፣ አንዳንድ፣ ክርስቲያኖች፣ ርሱን፣ ከነልጆቹ፣ በሬሳ፣ ልብስ፣ ላይ፣ ከመስቀል፣ ጋራ፣ ይሥሉታል። የውዳሴ፣ ማሪያም፣ ተርጓሞች፣ ግን፣ ስሙን፣ ጳልቃን፣ ጣልቃን፣ ይሉታል፣ የተሳሳተ፣ ነው፤ ጳልቃንን፣ እይ። አሮድዮን፣ ወካራድርዮን፣ (ዘሌ

፲፭ ፡ ፲፱) ። ከራድዮንና ፡ ካራድርዮን ፡ ስለ ፡ ተቃረቡ ፡ በካራድርዮን ፡ ፈንታ ፡ ከራድዮን ፡ ይላል ፡ (ዘዳ፲፬ ፡ ፲፰) ።

ካራድርዮን ፡

ኰሪህ ፤ ሆት ፤ (ኰርሀ ፡ ይኰርሀ ፡ ይኵራህ ። ዐረ ፡ ከሪህ ። ዕብ ፡ ሀክሬሕ) ፤ ማስገደድ ፤ በግድ ፡ መያዝ ፡ ማሠራት ፤ አለውድና ፡ አለፈቃድ ፡ ማኖር ። ትኩርህዎ ፡ ለነዳይ ፡ (ሔኖ፺፯ ፡ ፰) ።

ኵርህ ፤ ግድ ፡ ግዴታ ፤ ፈቃድና ፡ ዕሺታ ፡ የሌለበት ፡ (፩ጴጥ ፡ ፭ ፡ ፪ ። ፊ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፲፫) ። ሐመ ፡ በፈቃዱ ፡ ወአኮ ፡ በኵርህ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፫) ።

ክረዝ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ከራዝ ። ሱር ፡ ክራዝ) ፤ ዐወጀ ፤ ጮኸ ፡ ሰበከ ፡ አስተማረ ። ሾመ ፡ ቀደሰ ፡ ባረከ ፤ የክህነትና ፡ ያዲስ ፡ ቤተ ፡ ክሲያን ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ክረዘ ፡ ሰቀለ ፤ ክሩዝ ፡ መስቀል ፡ ብለው ፡ ይፈታሉ ፤ ምስክር ፡ የለውም ።

ክርዝ ፤ ተክሪዝ ፤ ስብከት ፡ ዐዋጅ ፤ ሢመት ፡ ቅዳሴ ፡ ቡራኬ ። አንበረ ፡ እዴሁ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ ፍሬምናጦስ ፡ ወጸለየ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጸሎተ ፡ ተክሪዝ ፡ ዘሢመተ ፡ መጥሮጶሊስ ። ኤጲስቆጶስ ፡ ብዉሕ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይስፉሕ ፡ እዴሁ ፡ ለተክሪዘ ፡ ቀሳውስት ፡ ወዲያቆናት ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡ ገ፵፰ ። ፲፱፻፳፯) ።

ኰራዚ ፤ (ዕብ ፡ ኮራዚን) ፤ የከተማ ፡ ስም ፤ በጌንሳሬጥ ፡ ባሕር ፡ አጠገብ ፡ የነበረች ፡ ከተማ ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፳፩ ። ሉቃ፲ ፡ ፲፫) ።

ከርይ ፤ ዮት ፤ (ከርየ ፤ ከረየ ፡ ይከሪ ፡ ይክሪ ። ዕብ ፡ ካራህ ፤ ክራእ ። ዐረ ፡ ከራ ፡ ከረ) ፤ መቈፈር ፡ መማስ ፤ መሰርሰር ፡ መፈልፈል ፡ መብሳት ፡ መንደል ። ከረየ ፡ ዐዘቅተ ። ዘይከሪ ፡ ግበ ። ይቤለኒ ፡ ክሪ ፡ አረፍተ ፡ ወከረይኩ ። እለ ፡ ይከርዩ ፡ አብያተ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱ ። ምሳ፳፯ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፰ ፡ ፰ ። ፊ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፯) ።

—፤ መፈለግ ፡ ማሰብ ፤ መቈስቈስ ፡ መጫር ፡ ማጫር ፤ የጠብ ። ብእሲ ፡ አብድ ፡ ይከሪ ፡ ለርእሱ ፡ እከየ ። ብእሲ ፡ መፀትም ፡ ይከሪ ፡ ጋእዘ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፳፯ ። ፳፱ ፡ ፳፪) ።

—፤ መከራየት ፡ በቍርጥ ፡ መግዛት ፤ የቤት ፡ የከብት ። መንፋት ፡ ማቀናጣት ፤ ከመንገድ ፡ ማውጣት ፤ የጥጋብ ፡ የስካር ። (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፭) ። በእኪት ፡ ዕለት ፡ ይከሪ ፡ ጽጋብ ። ፈጣል ፡ ኢይክርየኒ ፡ (ሚራ፲፭ ፡ ፳፯ ። ፳፫ ፡ ፮) ።

ከራዪ ፤ (ዪት ፤ ይያን ፡ ያት ፤ ረይት) ፤ የሚከራይ ። የሚቈፍር ፡ ቈፋሪ ። ከራይያን ። ከረይተ ፡ መቃብር ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፩ ። ሕገ፴፱ ፡ ፲፭) ።

መክሪት ፤ (ብ ፡ መካርይ) ፤ አው ፡ መክርይ ፡ (ያት) ፤ መቈፈሪያ ፤ መማሻ ፡ መኳቻ ። አንዘ ፡ መክርየ ፡ በእደዊሁ ። ይከረዩ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ በኣት ፡ በመክርይ ፡ ዘወርቅ ። ሶበ ፡ ተኀጥአ ፡ መጥበሕት ፡ ለክሣዶሙ ፡ ይምትሩ ፤ መክርያቲሆሙ ፡ ወሀቡ ፡ ለሐራ ፡ (ስንክ ፡ ግን፳፰ ። አዋል ። ስንክ ፡ መስ፲፭) ።

መክርይ ፡

ካሪም ፤ (ዕብራ) ፤ ክረይት ፤ መክርያት ። የቅጥር ፡ ማፍረሻ ፡ ቀንዳም ፡ ብረት ፤ ባለመዘውር ፡ ባለመንኰራኵር ። ምግእን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ፡ (ሕዝ፳ ፡ ፪) ።

አክረየ ፤ (አክራየ) ፤ አስኳተ ፡ አስቈፈረ ። አክረይኩ ፡ ሎቱ ፡ ምክያደ ። ወደዩ ፡ ሥጋሁ ፡ ውስተ ፡ ገራውህ ፡ ዘአበው ፡ አክረዩ ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ጥር፲፭) ።

ተከርየ ፤ ተቈፈረ ፤ ተማሰ ። እስከ ፡ ይትከረይ ፡ ግብ ፡ ለኃጥኣን ፡ (መዝ ፡ ፺፫) ።

ክሩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሪት) ፤ የተማሰ ፤ የተቈፈረ ፡ ቍፍር ።

ክርየት ፤ (መከራየት ፤ ክራይ) ፤ መቈፈር ፤ (ጥቄ) መቈፈር ፤ አቈፋፈር ፡ ቍፈራ ፡ ቍፋሮ ። ወሰእመ ፡ ተረክበ ፡ ሰራቂ ፡ ውስተ ፡ ክርየተ ፡ ቤት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ፡ ፪) ።

ኪርያ ፤ (ጽር ፡ ኪሪያ) ፤ እግዝእት ፤ እመቤት ፡ ወይዘሮ ።

ኪርያላይሶን ፤ ኪራላይሶን ፤ (ጽር ፡ ኪሪዬ ፡ ኤሌይሶን) ፤ እግዚኦ ፡ ተሣሀል ። ኪሪዬ ፤ አቤቱ ፡ ጌታ ፡ ሆይ ። ኤሌይሶን ፤ ይቅር ፡ በል ። ኤሌይሶንሜ ፤ ተሠሀለኒ ። ኢሌይሶን ፡ ኢማስ ፤ ተሠሀለነ ። ጌርዮስን ፡ እይ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፬ ፡ ፬ ። ቅዳ ። ግንዘ) ። በኪሪዬ ፡ ፈንታ ፡ ኪርያ ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ኵርያቍ ፤ ኪርያቅ ፡ (ቅብጥ ፡ ኺያክ) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፡ ራብዕ ፤ ታኅሣሥ ። ኪያህክን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ተወልደ ፡ በወርኀ ፡ ጽርእ ፡ ኵርያቍ ። በወርኀ ፡ ፍሥሓ ፡ ኵርያቍ ፡ (ተረ ፡ ቄር ፳፭ ። ደራሲ) ።

ኰራኪ ፤ (ዐረ ፡ ኩርኪይ ። ሱር ፡ ኩርክያ) ፤ ቍርዬ ፤ ታላቅ ፡ አሞራ ፡ እንደ ፡ ራዛ ፡ ያለ ፤ ሲጮኽ ፡ ኵር ፡ ኵር ፡ የሚል ፤ በዝቶ ፡ ተንጋግቶ ፡ የሚኼድ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ምሥጥ ፡ ጕንዳን ፡ ይሉታል ። ዘከመ ፡ ንህብ ፡ ወራዛ ፡ ወኩራኪ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፬ ፡ ፪) ።

·ክርከዴን ፤ (ጽር ፡ ክርኺዶኒዮስ) ፤ ጥቍር ፡ ዕንቍ ፡ ክሰልማ ። አረፋትኪ ፡ ዘክርከዴን ፡ ወአናቅጽኪ ፡ ዘቢረሌ ፡ (ኢሳ፶፬ ፡ ፲፪ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፲፱) ።

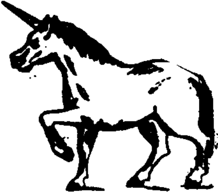
—፤ ጥቍር ፡ ዕንጨት ፤ ዞጲ ፡ ወይም ፡ የዞጲ ፡ ዐይነት ። ዞጲንና ፡ አብኖስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወገብረ ፡ ኖኅ ፡ መጥቅዐ ፡ እምዕፀወ ፡ ከርከዴን ፡ በዘቦቱ ፡ ይጠቅዕ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳) ።

ኩራኪ ፡

ከርከንድ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ከድከድ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ከርከዴን ፡ የሚባል ፡ ዕንቍ ፤ ወይም ፡ ሌላ ፡ ከርከደናዊ ። ከደዋን ፡ እይ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፲፮) ።

ከረከንድ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ባላንድ ፡ ቀንድ ፡ አውሬ ፤ ቀንዱ ፡ እንደ ፡ ቤት ፡ ቍንጮ ፡ በማኸል ፡ ራሱ ፡ የበቀለ ፤ መልኩ ፡ የፈረስ ፡ ቀንዱ ፡ ያውራሪሥ ። አውራሪሥም ፡ ስለ ፡ ቀንዱ ፡ አንድነት ፡ ከረከንድ ፡ ይባላል ። ወለኵናትኒ ፡ ገብርዎ ፡ እምኒ ፡ ከረከንድ ፡ ዘቀርኑ ፡ መልዕልተ ፡ ድማኁ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፳፫) ።

ከረከንድ ፡

ከርካዕ ፤ (ዕብ ፡ ሻቄድ ። ዐረ ፡ ለውዝ) ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ለውዝ ፤ ፍሬው ፡ እንደ ፡ ኮክ ፡ ያለ ፤ ዐጥንታም ፡ አፍኣውና ፡ ውስጡ ፡ የሚጥም ። ባለ ብሉዮች ፡ ግን ፡ ሎሚ ፡ ይሉታል ፡ (ዘፍ፵፫ ፡ ፲፩ ። ዓ፫ ፡ ፲፭ ። ኤር፩ ፡ ፲፩ ። መክ፲፪ ፡ ፭) ።

—፤ ቀርካሓ ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ ወይም ፡ ፍልፍል ፡ ዕንጨት ፡ የቀርካሓ ፡ ዐይነት ። ወግዘፉ ፡ አርባዕቱ ፡ አጻብዕ ፡ ዘከርካዕ ፡ (ኤር፶፪ ፡ ፳፩) ። ዘውእቱ ፡ ከርካዕ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ንቡብን ፡ እይ ።

ከርከረ ፤ (ዐረ ። ከሪር ፡ ከረ) ፤ ፈጨ ፤ አዘረ ፡ መጁን ። በቁሙ ፤ ከረከረ ፡ ገዘገዘ ። ወሠረን ፡ እይ ፤ ካራ ፡ ከርከሮ ፡ ከርከር ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

መከርክር ፤ ወፍጮ ፡ ከነመጁ ፤ እናትና ፡ ልጁ ። ስነ ፡ ሞሠርት ፡ ቦቱ ፤ ወጥረሲሁ ፡ መከርክር ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፳፪) ።

ኰርኰረ ፤ (ዲቃ ፡ ግ ። ዕብ ፡ ከርኬር) ፤ ዘለለ ፡ ፈነጨ ፤ ዞረ ፡ ዐወደ ፤ በዙሪያ ፡ ኼደ ፤ ዙሪያውን ፡ ዞረ ፡ የበዓል ፡ ዑደት ፤ ላውድማም ፡ ይኾናል ። በቁሙ ፡ ኩረኩረ ፤ ለማሣቅ ፤ ለማስጮኽ ፤ ለማስሮጥ ፤ የብብትና ፡ የከበሮ ፤ የፈረስ ፡ የበቅሎ ።

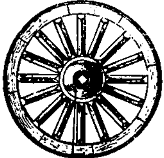
አንኰርኰረ ፤ ገለበጠ ፡ ፈንቀለ ፤ አገለባበጠ ። ዘያንኰረኵር ፡ እብነ ፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፳፯ ። ማቴ፳፯ ፡ ፷ ። ፳፰ ፡ ፪) ።

—፤ ጨቈነ ፤ ዳጠ ፡ ደፈጠጠ ። ናሁ ፡ አነ ፡ አንኰረኵረክሙ ፡ ዘከመ ፡ ያንኰረኵር ፡ ሠረገላ ፡ ብርዐ ፡ (ዓሞ፪ ፡ ፲፫) ።

—፤ ተገለበጠ ፤ ተገለባበጠ ፡ ተንከባለለ ፤ ኼደ ፡ ወይም ፡ መጣ ፤ በታውን ፡ ለቀቀ ፡ (ማር፲፮ ፡ ፬ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፪) ። እእባን ፡ ክቡራት ፡ ያንኰረኵራ ። ያንኰረኵር ፡ መንኰራኵር ፡ ውስተ ፡ ዐዘቅት ። አ ፡ እኪት ፡ ፍትወት ፡ እምአይቴ ፡ አንኰርኰርኪ ፡ (ዘካ፱ ፡ ፲፮ ። መክ፲፪ ፡ ፮ ። ሢራ፴፯ ፡ ፫) ።

ነኰርኳር ፤ መገለባበጥ ፤ ግልብጥብጦሽ ። ዘአዕረገ ፡ ለሔኖክ ፡ በነኰርኳረ ፡ ነፋሳት ። እፎኬ ፡ አርመሙ ፡ ነኰርኳረ ፡ መባርቅት ፡ ወኢያውዐዩክ ፡ (ደራሲ ። ሔኖ፶፪ ፡ ፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

መንኰራኵር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ሠረገላ ፤ የሠረገላ ፡ እግር ፡ ተሽከርካሪው ። ቃለ ፡ መንኰራኵር ። በሠረገላ ፡ ወመንኰራኵር ። መንኰራኵረ ፡ ሠረገላቲሆሙ ፡ (ናሖ፫ ፡ ፪ ። ሕዝ፳፫ ፡ ፳፬ ። ኢሳ፭ ፡ ፳፰) ። ስሙ ፡ ፩ ፡ ሲኾን ፡ ዐይነቱና ፡ ክፍሉ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ያውድማና ፡ የስልፍ ፡ የሥቃይ ፡ አለ ፤ ያውድማዉን ፡ በኬደ ፡ ተራ ፡ እይ ። አስደፍተ ፡ መንገን ፡ በሊኃት ፡ ዘመንኰራኵር ። ሰብዐቱ ፡ ምእት ፡ ወሰማንያ ፡ መንኰራኵራት ፤ የስልፍ ፡ (ስንክ ፡ መስ፭ ። ታሪ ፡ አክ) ። ወእምዝ ፡ አምጽአ ፡ መኳንንት ፡ መንኰራኵራተ ፡ ዘብርት ፡ ወአኬድዎ ፡ ለቅዱስ ። ወደይዎ ፡ ውስተ ፡ መንኰራኵራት ፡ ዘርቡብ ፡ ታሕቴሆን ፡ አፍሓመ ፡ እሳት ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይስቅልዎ ፡ ውስተ ፡ መንኰራኵር ፡ ወይኩንንዎ ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፫ ። ታኅ፲፪ ። ጥር፲፭) ።

መንኰራኵር ፡

—፤ መንገድ ፡ ጕዳና ፡ ቀጥ ፡ ያለ ፡ የተካከለ ፤ ሠረገላ ፡ የሚኼድበት ። ታረትዕ ፡ መንኰራኵረ ፡ ሠናይተ ። መንኰራኵረ ፡ ርትዕ ። ወግበሩ ፡ መንኰራኵረ ፡ ርቱዐ ፡ ለእገሪክሙ ፡ (ምሳ፪ ፡ ፱ ። ፬ ፡ ፲፩ ። ፱ ፡ ፲፪ ። ዕብ፲፪ ፡ ፲፫) ።

ከሪም ፤ ሞት ፤ (ከረመ ፡ ይከርም ፡ ይክርም ። ዕብ ፡ ካራም ። ዐረ ፡ ከሩመ) ፤ ወይን ፡ መትከል ፤ የተተከለውን ፡ ማገልገል ። መዝነም ፡ መፍሰስ ፤ ክረምት ፡ መኾን ፤ የወራት ፡ የጊዜ ። መክረም ፤ ክረምትን ፡ ማለፍ ፤ ማሳለፍ ፤ ብዙ ፡ ዘመን ፡ መኖር ፤ መቈየት ። ወውእቱ ፡ መርሶ ፡ ኢይደሉ ፡ ይክርሙ ፡ ውስቴቱ ፡ ክረምተ ። ሐመር ፡ ዘክረመት ፡ በይእቲ ፡ ደሴት ። አጥባዕኩ ፡ እክርም ፡ ህየ ። እመ ፡ ከረመ ፡

ትሰትዮ ፡ በትፍሥሕት ፡ (ግብጽ፯ ፡ ፲፱ ። ፳፫ ፡ ፲፭ ። ቲቶ፫ ፡ ፲፪ ። ሚራ፱ ፡ ፲) ።

ከራሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚከርም ፡ የከረመ ፡ የኖረ ፤ ያምና ፡ የኻች ፡ ዓምና ፡ የወዲያኛው ፤ የብዙ ፡ ዓመት ። **እክል ፡ ከራሚ ። ትበ ልዑ ፡ ከራሜ ፡ ወከራሜ ፡ ከራሚ ። ወይን ፡ ከራሚ ፡ ዐርክ ፡ ዘቀዳሚ ። እስመ ፡ በመከራ ፡ ወተድላ ፡ ይፌ ጽምዎ ፡ ለዐድሜ ፡ ዘይስእል ፡ ማየ ፡ ወዘያተርፍ ፡ ከራሜ ፡** (ዘሌ፳፭ ፡ ፳፱ ። ፳፮ ፡ ፲ ። አዋል ። ቅኔ) ።

ከርም ፤ (ብ ፡ አክራም ። ዐረብ ። ዕብ ፡ ኬሬም) ፤ የወይን ፡ በታ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን ፡ ሐረግ ፡ ወይን ። **ደወለ ፡ ዐይኑ ፡ ከርም ። አስተጋብኡ ፡ ዕፀወ ፡ ከርም ፡ ወአንደዱ ፡ እሳተ ፡** (ሉቃ ፡ ፭ ፡ ፴፱ ። ስንክ ፡ ነሐ፲ ። ሐም፭) ። ዐይነ ፡ ከርም ፡ ትርፍ ፡ አብነት ፡ ነው ፤ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ በጽርእና ፡ ባረብ ፡ አይገኝም ።

ክረምት ፤ ክረም ፤ (ብ ፡ ክራማት) ፤ በቁም ፤ ዝናም ፤ የዝናም ፡ ወራት ፡ በጸደይና ፡ በመፀው ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ክፍለ ፡ ዓመት ፡ ከሠኔ ፡ ፳፭ ፡ እስከ ፡ መስከረም ፡ ፳፭ ። **ያስተዴሉ ፡ ክረምተ ፡ ለምድር ፡ ዘያበቍል ፡ ማዕረ ፡ ውስተ ፡ አድባር ። ቀስተ ፡ ደመና ፡ ዘክረምት ። ዝናመ ፡ ክረምት ። በክረምት ፡ ወበሐጋይ ። ክረምት ፡ ወመፀው ፡** (ድጓ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ኢዮ፴፮ ፡ ፳ ። ዘካ፲፬ ፡ ፰ ። ኩፉ ፡ ፪) ። በክረምት ፡ ፈንታ ፡ አክራም ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ ከንትሮስን ፡ እይ ።

—፤ ዓመት ፡ ዘመን ፤ ዕድሜ ። **ዕጐልት ፡ እንተ ፡ ሠለስቱ ፡ ክረምታ ። ወየአክል ፡ ሠላሳ ፡ ክረምቱ ። በሠላሳ ፡ ክረምት ። ዘአብዝኀ ፡ ክራማተ ። ሰብዓ ፡ ክራማት ፡** (ኢሳ፲፭ ፡ ፭ ። ሉቃ፪ ፡ ፵፪ ። ቅዳ ፡ ዲዮ ። ኢዮ ፴፪ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፹፱) ። በክራማት ፡ ፈንታ ፡ አክራም ፡ ይላል ፤ የክረምና ፡ የከርም ፡ ብዙ ፡ ነው ፡ (ስንክ ፡ መስ፭ ። ጥር፯ ። አርጋ ፡ ፭) ።

አክረመ ፤ አዘነመ ፤ አከረመ ፡ አኖረ ። **ያክርም ፡ በበ ፡ ዓመት ፡** (ግብ፲፬ ፡ ፲፯) ። አክርማ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ እርጋሄን ፡ እይ ።

ምክራም ፤ መከረሚያ ፡ ማከረሚያ ፤ የክረምት ፡ በታ ፡ ሙቀት ፡ ያለው ፤ ቈላ ፡ የምድር ፡ ቤት ። **ቤተ ፡ ምክራም ፡ ወቤተ ፡ ሐጋይ ። ወንጉሥ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ምክራም ። ወገብሩ ፡ ህየ ፡ ምክራመ ፡** (ዓሞ፫ ፡ ፲፭ ። ኤር፴፫ ፡ ፳፪ ። ታሪ ፡ ነገ) ።

መስከረም ፤ (መስ ፡ ከረም ። መዝከረም) ፤ በቁሙ ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፡ ቀዳማይ ፤ የወርና ፡ ያመት ፡ መዠመሪያ ፡ በግብጽና ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቍጥር ። ጥንትም ፡ ከሥጋዌ ፡ በፊት ፡ ለዓለም ፡ ኹሉ ፡ መዠመሪያ ፡ ወር ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ በአይሁድ ፡ ዐውዳመት ፡ በበዓለ ፡ መጥቅ ፡ ይታወቃል ፤ አታኒምን ፡ እይ ። መስከመሮ ፡ መጥቶ ፡ በከረም ፡ ላይ ፡ ወድቋል ፤ ስለዚህ ፡ መስየ ፡ ክረምት ፡ ምሴተ ፡ ክረምት ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ፤ ምስጢሩ ፡ ፀአትና ፡ መሰስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የክረምት ፡ ማፍ ፡ መከተቻ ፡ የመፀው ፡ መባቻ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። በዓመት ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ መቅድመ ፡ አውራኅ ፡ ርእስ ፡ ክራማት ፡ ያሰኛል ፤ ይኸውም ፡ መንና ፡ ስን ፡ እየ ብቻቸው ፡ ነጣጥሎ ፡ መቅድምና ፡ ርእስ ፡ ብሎ ፡ ነው ። ፱ኛም ፤ ዝና ፡ ስ ፡ በጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ይዋረሳሉና ፡ (መሐዘ ፡ ሚዜ ፡ ሚስት ፤ ኀበዘ ፡ ኀቡዝ ፡ ኅብስት) ፡ የዘከረ ፡ መስም ፡ መዝከርና ፡ ከረም ፤ ተጋጥመው ፤ መዝከረ ፡ ከረም ፡ በመባል ፡ ፈንታ ፡ አንዱን ፡ ከረ ፡ ጐርደ ፡ መዝከረም ፡ መዝከረ ፡ ዓም ፡ እንደ ፡ መባል ፡ ኹሉ ፤ ዝ ፡ ስስ ፡ ተለውጦ ፡ መስከረም ፡ ተብሏል ፤ ያመት ፡ ማስቢያ ፡ መታሰቢያ ፤ ወይም ፡ ዐውደ ፡ ዓመት ፡ ማለት ፡ ነው ። **ውእቱ ፡ ርእሰ ፡ ዓመት ፡ ዘግብጽ ፡ ወኢትዮጵያ ። አመ ፡ ዐሡሩ ፡ ለመስከረም ፡** (ስንክ ፡ መስ፭ ፡ ፲) ።

ከርሜል ፤ (ዕብ ፡ ከርሜል) ፤ ዕርሻ ፡ ወዠድ ፡ የእክልና ፡ የተክል ፡ በታ ፡ ወፍራም ፡ መሬት ፤ በያመቱ ፡ ፍሬ ፡ የሚሰጥ ፡ የማያቋርጥ ። ስመ ፡ ሀገር ፡ በይሁዳ ፡ ክፍል ፡ ያለች ፡ (ኢያ፲፭ ፡ ፶፭) ፤ ወይም ፡ መላይቱ ፡ ምድረ ፡ እስራኤል ፡ (ኤር፪ ፡ ፯) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ችፍርግ ፡ ይሉታል ፤ ምስክር ፡ የለውም ። ከና ፡ ቀ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በከ ፡ ፈንታ ፡ ቀ ፡ ይላልና ፡ ቀርሜሎስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ።

ኰርናዕ ፤—ከርን ፤—ከሪዕ ፡ ከርዐ ።

ከሪሥ ፤ ሦት ፤ (ከረሠ ፡ ይከርሥ ፡ ይክርሥ) ፤ መክተት ፡ ማግባት ፤ ማኖር ፡ ማስቀመጥ ፤ በታ ፡ ማሲያዝ ። ወንበሩን ፡ ኰርሲ ፡ እንዲል ፡ (ዐረብ) ።

ከርሥ ፤ (ሣት ። ዕብ ፡ ክሬሽ ። ሱር ፡ ክሬስ ፤ ሆድ ። ዐረ ፡ ኪርሽ ፤ ጨጓራ) ፤ በቁሙ ፤ ሆድ ፤ ውስጥ ፤ የመብል ፡ ቋት ፡ የምግብ ፡ ስልቻ ፤ የንዋያት ፡ ውስጥ ፡ መዝገብ ፡ መክተቻ ። **ዙሉ ፡ እክል ፡ ይትበላዕ ፡ ወይወርድ ፡ ውስተ ፡ ከርሥ ። መብልዕኒ ፡ ለከርሥ ፡ ወከርሥኒ ፡ ለመብልዕ ፡** (ሚራ፴፯ ፡ ፳፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፲፫) ። ከርሠ ፡ ታቦት ፡ ከርሠ ፡ ምሥዕ ፡ ከርሠ ፡ ሐመር ፡ ቢል ፡ ውስጥ ፡ ማለት ፡ ነው ። ማሕፀን ፡ ሰፋድል ፤ የፅንስ ፡ የሽል ፡ በታ ። **ከርሠ ፡ እም ። ፍሬ ፡ ከርሥ ። ብፁዓት ፡ ከርሣት ፡ እለ ፡ ጸራሆሙ ፡** (መክ፭ ፡ ፲፬ ። ኩፉ ፡ ፳፫ ። ስንክ ፡ ጥር፫) ።

—፤ ሰውነት ፡ ነፍስ ፤ ውሳጣዊ ፡ ሕዋስ ፤ አንዠት ። **መንፈስ ፡ ርቱዐ ፡ ሐድስ ፡ ውስተ ፡ ከርሥየ ። ከርሥየኒ ፡ ተሀውከት ፡ ላቲ ፡ ወኀሠሠታ ። ከርሥየ ፡ ከርሥየ ፡ ወሥርወ ፡ ልብየ ፡** (መዝ ፡ ፶ ። ሚራ፶፩ ፡ ፳፭ ። ኤር፬ ፡ ፲፱) ። ቀርብንና ፡ ውስጥን ፡ ተመልከት ።

ከሪዕ ፤ ዖት ፤ (ከርዐ ፡ ይከርዕ ፡ ይክራዕ ። ዕብ ፡ ካራዕ) ፤ መስገድ ፡ መንበርከክ ፤ ጕልበትን ፡ ማጠፍ ።

ከርዕ ፤ ከርዓ ፤ (ብ ፡ ክራዕ ፤ ክርዓት ። ዕብ ፡ ኬሬዕ ። ሱር ፡ ከርዓ ። ዐረ ፡ ኩራዕ) ፤ ጕልበት ፡ የእግር ፡ ማጠፊያ ፡ መታጠፊያ ፤ ከጕልበት ፡ እስከ ፡ ቍርጭምጭሚት ፡ ያለው ፡ ክፍል ።

ክርናዕ ፤ ኵርናዕ ፤ (ዓት) ፤ ክርን ፤ የእጅ ፡ ጕልበት ፡ ማጠፊያው ፡ ሹሉ ፤ ወይም ፡ መካከሉ ፡ ከክርን ፡ እስከ ፡ መዳፍ ፡ ባንድነት ። **ኵርናዐ ፡ እደ ። ውስተ ፡ ኵርናዓቲሃ ፡** (ሕዝ፲፫ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ መጋ፳) ። በመንጋጋ ፡ ፈንታ ፡ ጥረስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኵርናዓት ፡ ይባል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፮) ።

ኰርዐ ፤ (ቀርዐ) ፤ መታ ፡ ቈረመ ፤ ከረና ፡ ኰረኰመ ፤ ደሰቀ ፡ ጐሰመ ፤ የዘንግና ፡ የክርን ፡ የኵርኵም ፡ የቡጢ ፡ የጡጫ ፡ አመታት ። የክርንም ፡ አገዳ ፡ ቀላል ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በዕብራይስጥ ፡ ቃኔ ፡ ይባላል ፤ ኀለት ፡ ማለት ፡ ነው ። **እለ ፡ ይኰርዕዎሙ ፡ ለዕቤራት ፡ ወለዕጓለ ፡ ማውታ ። ይኰርዑ ፡ አርእስተ ፡ ነዳያን ። ወይኰርዕዎ ፡ ርእሶ ፡ በኀለት ፡** (ሚል፫ ፡ ፭ ። ዓሞ፪ ፡ ፯ ። ማቴ፳፯ ፡ ፴) ።

ኰርዐ ፤ በቁሙ ፤ ኰራ ፡ ታበየ ፤ ተቈነነ ፡ ተጓደደ ። (ተረት) ፤ ባሪያ ፡ ሲኰራ ፡ መድኀኒቱ ፡ ዱላ ። ለቤትም ፡ ጣራ ፡ ለባጥ ፡ ለመዋቅር ፡ ይነገራል ። (ግጥም ፡ በቴዎ ፡ ጊዜ ፤ ኀይለ ፡ መለኮት ፡ ራስ ፡ ዐሊን ፡ ከደራው ፡ ባላባት ፡ ከዋቁ ፡ ዳቦ ፡ እጅ ፡ ስላወጧቸው) ፤ ኰርቶ ፡ የነበረው ፡ የነዋቁ ፡ ጣራ ፡ ኀይሉ ፡ ቢወጣበት ፡ ለመግ ፡ አስ ፡ ደራ ።

ተኰርዐ ፤ ተመታ ፤ ተቈረመ ። **ወንትኰራዕ ። በበትረ ፡ ኀለት ፡ ተኰራዕከ ፡** (፩ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፲፩ ። ቅዳ ፡ ያዕ) ።

ኵሩዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ርዕት) ፤ የኰራ ፡ ኵሩ ፤ ትቢተኛ ። በቡጢ ፡ በኵርኵም ፡ የተመታ ። **ቅንወ ፡ እእዳው ፡ ወእግር ፡ ስቁለ ፡ አይሁድ ፡ ክርስቶስ ፤ ርጉዘ ፡ ገቦ ፡ ወኵሩዐ ፡ ርእስ ፡** (ደራሲ) ።

ኵርዐት ፤ በቁሙ ፤ መኰራት ፡ መታበይ ፡ መቈነን ፤ ኵራት ፡ ትዕቢት ። **ኵርዐቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ ዓሞን ፡** (ሶፎ፪ ፡ ፰) ።

— ፤ መኰራት ፤ ራስን ፡ መመታት ። (ግጥም) ፤ የየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ኵርዐቱ ፡ ባባቱ ፡ ነወይ ፡ በናቱ ፤ በናቱ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ክብነቱ ፡ በቀር ፡ ምን ፡ አለው ፡ ባባቱ ። **ዘመልታሕትከ ፡ ጽፍዐት ፡ ወዘርእስከ ፡ ኵርዐት ፡** (ስንክ ፡ ታኅ፳፯) ።

ኽረጺት ፤ (ዐረ ፡ ኁርጽ) ፤ ከረጢት ፤ ኪስ ፡ ቍናማት ፤ የገንዘብ ፡ መያዣ ። **አምሳለ ፡ ኽረጺት ፡** (ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፳፭) ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ሐረጸ ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ ክፍልን ፡ ክፍልነትን ፡ ያሳያል ፤ ሐሪጽን ፡ እይ ።

ክሪር ፤ ሮት ፤ (ከረ ፤ ከረረ ፡ ይከርር ፡ ይክርር) ፤ መክረር ፡ መድረቅ ፤ ክራራ ፡ ደረቅ ፡ መኾን ፤ በድንገት ፡ መሞት ። ክር ፡ ክራር ፡ ማለት ፤ ክርክረም ፡ ሳይቀር ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

አክረረ ፤ አከረረ ፤ አስከረረ ፤ አደረቀ ፡ በድንገት ፡ ገደለ ። (ግጥም ፤ ድኻ ፡ ገበሬ ፡ በራስ ፡ ዐሊ ፡ ጊዜ) ፤ ዐርሼ ፡ በበላኹ ፡ በቀንጃ ፡ በሬዬ ፤ የዘንድሮን ፡ ዐሊ ፡ አክርሞት ፡ ጌታዬ ። ኦ ፡ ሞት ፡ እግዚእየ ፡ አክርሮ ፡ ለዐሊ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ክሪር ፤ (ዕብ ፡ አፌቅ) ፤ የወንዝ ፡ ውሃ ፡ ፈሳሽ ፤ የፈሳሹ ፡ ቦታ ፡ ደንጊያው ፡ አለቱ ፤ አሸዋው ፡ ኵረቱ ፤ ውሃ ፡ የሚመታው ፡ በላዩ ፡ የሚኼድበት ፤ ፈሳሹ ፡ ባሕሩ ፡ ወይም ፡ ጕርፉ ፡ ያለበስውና ፡ የሸፈነው ፡ ታችኛው ፡ ውስጡ ። ክራራ ፡ ደረቅ ፤ ንቁጽ ፡ ይቡስ ፤ ከውሃ ፡ ጋር ፡ ሲኖር ፡ የማይርስ ፡ የማይለሰልስ ፡ ማለት ፡ ነው ። ክሪር ፡ ከኮራ ፡ አፌቅም ፡ ከፊቀን ፡ ይስማማል ፤ ከወረንና ፡ ኮራን ፡ እይ ። **ለክሪር ፡ ወለቈላት ፡** (ሕዝ፫ ፡ ፮ ። ፴፮ ፡ ፬ ፡ ፮) ። ክሪር ፡ ባለው ፡ ደግሞ ፡ አፍላግ ፡ አንቅዕት ፡ ይላል ።

ክርስ ፤—ሆድ ፡ ውስጥ ፤—ክርሥ ።

ኪራስ ፤ (ጽር ፡ ኽሪሲዉ) ፤ ወርቅ ። **ኪራስ ፡ ትዕሪን ።** ትዕሪን ፡ ኪራስ ፤ የወርቅ ፡ ቀለበት ፤ ሽልማትና ፡ ጌጥ ፤ ባለዕንቍ ፡ ፈርጥ ፡ (ስንክ ፡ የካ፱) ።

ኰራሲ ፤ (ጽር ፡ ኻርሲት ። ዕብ ፡ ሐርሲት) ፤ ሸክላ ፡ የሸክላ ፡ ዕቃ ፤ ወይም ፡ ያልተሠራው ፡ ዐፈር ፡ መሬት ፡ ጭቃ ፤ የገል ፡ ስባሪ ፡ ደቄት ። **አንቀጸ ፡ ኰራሲ ፡** (ኤር፲፱ ፡ ፪) ።

ክርሴምቶን ፤ (ጽር ፡ ኽሪሶሊቶስ) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፡ (ሕዝ፳፰ ፡ ፲፫) ። ክርሴምቶን ፡ ባለው ፡ ክርስቲሎቤ ፡ ይላል ፤ በጽርእ ፡ ኹለቱም ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ኽሪሶሊቶስ ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ ተርሴስ ፡ ነው ፤ ሕብሩም ፡ ሕብረ ፡ ማይ ። የግእዝ ፡ መላሽ ፡ ግን ፡ ፪ ፡ አድርጎታል ።

ክርስቲሎቤ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ወምስሌሁ ፡ አሐዱ ። **ማርያም ፡ ዕንቍየ ፡ ክርስቲሎቤ ፡** (ደራሲ ። ራእ፳፩ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ግን፰) ።

ክርስቶስ ፤ (ጽር ፡ ኽሪስቶስ) ፤ የሹመት ፡ ስም ፤ የተቀባ ፡ ቅቡዕ ፤ እንደ ፡ አሮንና ፡ እንደ ፡ ዳዊት ፡ ተመርጦ ፡ ተቀብቶ ፡ የተሾመና ፡ የነገሠ ። መቀባትም ፡ ለሦስት ፡ ሹመት ፡ ነው ፤ ክህንና ፡ ንጉሥ ፡ ነቢይ ፡ ለመኾን ። እሊህን ፡ ሦስቱን ፡ የሚሾም ፡ ሰው ፡ መዠመሪያ ፡ ከሕዝብ ፡ ይመረጣል ፤ ፪ኛ ፡ ከካህን ፡ ከነቢይ ፡ በተቀደሰ ፡ ዘይት ፡ ይቀባል ፤ በተቀባም ፡ ጊዜ ፡ የሹመቱን ፡ ሥራ ፡ የሚያስፈጽም ፡ ሀብት ፡ ሥልጣንና ፡ ችሎት ፡ ያድርበታል ፤ ይህ ፡ ለኹሉ ፡ ነው ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፯ ። ዘሌ፱ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፲፩—፲፫ ። ፫ነገ ፡ ፩ ፡ ፴፱) ። ለጌታችን ፡ ለመድኀኒታችን ፡ ለሥግው ፡ ቃል ፡ ግን ፡ ቀቢውና ፡ ሿሚው ፡ ፈጣሪ ፡ እንጂ ፡ ምድራዊ ፡ ፍጡር ፡ ስላልኾነ ፡ ግዙፍ ፡ ቅባት ፡ የለውምና ፤ በዘይቱ ፡ ፈንታ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕ ፡ ይባልለታል ። **ኢየሱስ ፡ ዘእምናዝሬት ፡ ዘቀብዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወኀይለ ፡** (ግብ፲ ፡ ፴፰) ። ከሕዝብ ፡ እንደ ፡ መመረጥ ፡ የኛን ፡ ባሕርይ ፡ ነሥቶ ፤ ናሁ ፡ ቍልዔየ ፡ ዘኀረይኩ ። ወአልዐልኩ ፡ ኅሩይየ ፡ እምሕዝብየ ፡ መባል ፡ ነው ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፹፰) ። ተቀብቶ ፡ እንደ ፡ መሾም ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ ተቀብሎ ፡ ካህን ፡ ንጉሥ ፡ ነቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ መኾን ፤ ክርስቶስ ፡ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ ምሉእ ፡ ጸጋ ፡ ቀዳሜ ፡ ጸጋ ፡ በኵረ ፡ ልደት ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ መባል ፡ ነው ፡ (ኢሳ

፲፩ ፡ ፪) ። የሱስ ፡ ዐማኑኤል ፡ በተዋሕዶ ፡ የወጣለት ፡ የተ ጸውዖ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ክርስቶስም ፡ የተቀብዖ ፡ ስም ፡ ነው ። በባሕርዩ ፡ ቅባትና ፡ ሹመት ፡ ፪ኛ ፡ ልደት ፡ የማ ይሻ ፡ ቃል ፤ ዳግመኛ ፡ መወለድ ፡ ስለሚሹ ፡ ስላዳምና ፡ ስለ ፡ ሔዋን ፡ ልጆች ፤ ዮም ፡ ወለድኩከ ፡ ተብሎ ፡ በኹረ ፡ ልደትና ፡ በኹረ ፡ ስም ፡ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ ይኾን ፡ ዘንድ ፤ ያው ፡ ግን ፡ በወልድነቱ ፡ ውሉድ ፤ በቅቡዕነቱ ፡ ቅቡዓን ፡ ክርስቲያን ፡ ለማሰኘት ፤ ሰው ፡ ኹኖ ፡ ቢቀባ ፡ ክርስቶስ ፡ ተብሏል ፡ (ዳን፱ ፡ ፳፭ ። ማቴ፩ ፡ ፲፮) ። ኢይጽሕቅ ፡ ቅብዐተ ፡ በህላዌሁ ፤ አላ ፡ በሥምረቱ ፡ ተሠገዎ ፡ ነሥአ ፡ ቅብዐተ ። እስመ ፡ በዘተሰብአ ፡ ተቀብዐ ፡ (ቄር) ። ወተሰምየ ፡ ክርስቶስሀ ፡ በእንተ ፡ ዘተቀብዐ ፡ ምስ ሌነ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ ዳዊት ፡ ዘይቤ ፡ በእ ንተ ፡ ክርስቶስ ፤ አፍቀርከ ፡ ጽድቀ ፡ ወዐመፃ ፡ ጸላ እከ ፤ በእንተ ፡ ዝ ፡ ቀብዐከ ፡ እግዚ ፡ አምላክከ ፡ በዘ ይት ፡ ፍሥሓ ፡ እምሡሎሙ ፡ እሊኣከ ፡ እለ ፡ እሙ ንቱ ፡ ሱቱፋኒከ ፤ ወለሊሁ ፡ ውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ቄር) ። ዘይተ ፡ ፍሥሓ ፡ ያለውን ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ብሎ ፡ ተረጕመው ፤ ሀብትነትና ፡ ቅብዕነት ፡ የርሱ ፡ ነውና ። መንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ ዐሎ ፡ ብለው ፡ ወልድ ፡ ቅ ብዕ ፡ የሚሉ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፤ የተሰብአንና ፡ የተቀብዐን ፡ ምስጢር ፡ እንዳውጣኪ ፡ ቀላቅለው ፡ ደባልቀው ፤ ክርስ ቶስ ፡ ማለት ፡ ከ፪ ፡ አካል ፡ ፩ ፡ አካል ፤ ከ፪ ፡ ባሕርይ ፡ ፩ ፡ ባሕርይ ፡ የኾነ ፤ በተዋሕዶ ፡ የከበረ ፡ ዋሕድ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ብለው ፤ ተቀብዐን ፡ ተዋሐደ ፡ እያሉ ፡ አለቋንቋው ፡ አለንባቡ ፤ አለስልቱ ፡ አላገባቡ ፡ ይፈቱታል ፤ ቀብዐንና ፡ ዋሐደን ፡ ተመልከት ። ሥግው ፡ ቃል ፡ ቢሥግውነቱ ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ አልተቀባም ፤ ሀብታተ ፡ መንፈስን ፡ አ ልተመላም ፤ ጸጋ ፡ አልተቀበለም ፤ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕነት ፡ ክህነትና ፡ መንግሥት ፡ አልተሾመም ፤ የሰው ነት ፡ ክብር ፡ አልከበረም ፡ ማለት ፤ ሐሰትነቱ ፡ ሰማዩም ፡ ሰማይ ፤ ምድሩም ፡ ምድር ፡ አይደል ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ያለ ፡ ነውና ፤ እሊህንም ፡ ስሞሰ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኢያእ መሩ ፡ ወዘኢይደሉ ፡ ይሜህሩ ። እለሰ ፡ የአምኑ ፡ ር ቱዐ ፡ ይሜህሩ ፡ ከመ ፡ በሥጋሁ ፡ ተቀብዐ ። እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሂል ፡ ቅቡዕ ፡ ብሂል ። ወእፎ ፡ ይሰመይ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘኢተቀብዐ ፡ ብሎ ፡ ቅዱስ ፡ ቄርሎስ ፡ ነቅ ፏቸዋል ፤ ሐዋርያውም ፡ ዘልፏቸዋል ፡ (፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፳፪) ። በብሉይ ፡ በሐዲስ ፡ በሊቃውንት ፡ ዘይት ፡ ዘይትን ፡ ተ ቀባ ፡ እንዳይባል ፡ ኹሉ ፤ ወልድም ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ቅ ብዕ ፡ ኹኖ ፡ ወልድን ፡ ተቀባ ፡ አልተባለምና ፤ ወልድ ፡ ቅብዕ ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ንስጥሮስ ፡ ባህል ፡ ተዋሕዶን ፡ ኅድረት ፤ ወልድ ፡ ዋሕድን ፡ ኹለት ፡ አሰኝቶ ፤ ክርስቶስ ፡ መባልን ፡ ለሥጋ ፡ ብቻ ፡ አከናንቦ ፡ ሰጥቶ ፡ ቃልን ፡ ክር ስቶስ ፡ ከመባል ፡ ከመሲሕነት ፡ ያወጣዋል ። ቅብዕና ፡ ቅ ቡዕ ፡ ኅዳሪና ፡ ማኅደር ፤ ጥሬና ፡ ቅጽል ፤ መንፈስና ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በስምና ፡ በግብር ፡ የተለዩ ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ቃሎች ፤ ፪ ፡ ልዩ ፡ አካሎች ፡ ናቸውና ፤ እንኳን ፡ በግእዝ ፡ በማንም ፡ ቋንቋ ፡ አንድ ፡ ሊባሉ ፡ ባንድ ፡ ስም ፡ ሊጠሩ ፡ አይቻልም ፤ አፍንጫ ፡ እንደ ፡ መላስ ፡ ወይም ፡ ባንዲት ፡ ቆብ ፡ ውስጥ ፡ ፪ ፡ ራስ ፡ እንደ ፡ ማግባት ፡ ነው ። ወልድ ፡ በተዋሕዶ ፡ ፩ ፡ አካል ፡ ፩ ፡ ልጅ ፤ ፍጹም ፡ አምላክና ፡ ፍ ጹም ፡ ሰው ፡ ኹኖ ፡ በቀባዒነት ፡ ከአብ ፡ ጋራ ፤ በተቀባ ዒነት ፡ ከኛ ፡ ጋራ ፡ ፩ነት ፡ ስላለው ፡ ቀባዒና ፡ ቅቡዕ ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕ ፡ አይባ ልም ፤ አብ ፡ ቅብዕ ፡ እንዳይባል ።

ክርስቶስ ፡

ክርስቶሳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የክርስቶስ ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ ወገን ፡ ደቀ ፡ መዝሙር ፤ የክርስቶስ ፡ ገንዘብ ፡ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። ሰብከት ፡ ክ ርስቶሳዊት ። ንጉሣውያን ፡ ወአኮ ፡ ክርስቶሳውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፵፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ክርስቲያን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ጥሙቅ ፤ ቅ ቡዕ ፡ ቅቡዓዊ ፤ መሲሓዊ ። ላንድም ፡ ለብዙም ፡ ይኾ ናል ፤ እንደ ፡ ሰብእ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ። ተሰምዩ ፡ አርድእት ፡ ክርስቲያነ ። ወኮኑ ፡ አበዊሁ ፡ ክርስቲያነ ፡ (ግብ፲፩ ፡ ፳፮ ። ስንክ ፡ ኅሐ፳) ።

ቤተ ፡ ክርስቲያን ፤ (ብ ፡ አብያተ ፡ ክር ስቲያናት) ፤ በቁሙ ፤ ቤት ፡ ክሲያን ፤ የምእመናን ፡ መሰብሰቢያ ። ቤተ ፡ ክርስቲያንሰ ፡ ቤተ ፡ ጸሎት ፡ ይ እቲ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፩) ።

—፤ የክርስቶስ ፡ መንጋ ፡ ጉባኤ ፡ ማኅበር ፤ ሕዝበ ፡ ክር ስቲያን ። ከኒሳን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። ንግራ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። ሰብዑ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፩ ። ማቴ፲፰ ፡ ፲፯ ። ራእ፩ ፡ ፬) ።

ክርስቲያናዊ ፤ (ዊት) ፤ ክርስትና ፡ ያለው ፤ የክርስቲያን ፡ ወገን ። አንሰ ፡ አረማዊ ፡ እንዘ ፡ ክርስቲ ያናዊ ፡ በስም ። ብእሲት ፡ ክርስቲያናዊት ፡ (ቅኔ ። ስ ንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።

ክርስቱን ፤ የክረስተን ፤ ክርስቲያን ፡ የኾነ ፤ ጥ ሙቅ ። ዘይሜህር ፡ አሐደ ፡ ገጸ ፡ ኢጥሙቅ ፡ ወኢቅ ቡዐ ፡ ወኢክርስቱን ፡ ውእቱ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ክርስትና ፤ በቁሙ ፤ ክርስቲያንነት ። ዘተሐ በየ ፡ ውሉዶን ፡ በክርስትና ። ወአጥመቅዎ ፡ ጥም ቀተ ፡ ክርስትና ። ክሕደ ፡ ክርስትናሁ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፭ ። ጥር፮) ።

ክርስጵራስስ ፤ (ጽር ፡ ኽሪሶፕራሶስ) ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ቅጠልማ ፡ ዕንቍ ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፳) ።

ከረተ ፤ (ቀረፀ ። ዕብ ፡ ካራት) ፤ ቈረጠ ፡ ከ ተከተ ፤ አፈፈ ፡ ቀረጠፈ ። ከካ ፡ ገረደፈ ፤ ከረተፈ ፤ ክርት ፡ ሽርንክት ፡ አደረገ ፤ የደቄት ።

ክርታስ ፧ (ሳት ፨ ጽር ፡ ኻርቲስ) ፧ በቁሙ ፧ ክርት ፡ ክርታ ፡ ወረቀት ፡ የሚቈረጥና ፡ የሚታፈፍ ፡ ቍርጥ ፡ ነገር ፡ የሚጣፍበት ፡ ነደው ፡ ወይም ፡ የተጣፈበት ፧ ወረቀን ፡ እይ ። ንሣእ ፡ ክርታሰ ፡ ወጸሐፍ ፡ ሖሎ ። አምጽአ ፡ ክርታሰ ፡ ወማየ ፡ ሕመት ። ጦማረ ፡ ክርታስ ። እሉ ፡ ክርታሳት ፡ (ቀሌ ። ተረ ፡ ባሮ ። ኢሳ፰ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ጥር፲፯) ። ተጠውመ ፡ ከመ ፡ ክርታስ ። አብጽሐ ፡ ለነ ፡ ክርታሰ ፡ መጽሐፍክሙ ። ኢታርእዮሙ ፡ ዘንተ ፡ ክርታሰ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡ ለከ ። ወጸሐፉ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ ሠለስቱ ፡ ክርታሳት ፡ ንኡሳት ፡ (ራእ፮ ፡ ፲፬ ። ተረ ፡ ቄር፲፭ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ሚያ፫) ።

ክርተሰ ፧ ክረተሰ ፧ በክርታስ ፡ ላይ ፡ ጣፈ ፧ ማለ ፡ መሰለ ፡ ነደፈ ፡ በገረ ፡ አነሣ ፧ የመልክ ፡ የጥፈት ። ለካእኮ ፡ በመልክአ ፡ ጽሕፈት ፡ ወክርተስኮ ፡ በክርታ■ ፡ (አዋል) ።

ኵራፒታ ፧ (ጽር ፡ ግራፊዲ) ፧ መጣፊያ ፡ ብርዕ ፡ ወይም ፡ ቀለም ፡ መቅቢያ ፡ በጫፉ ፡ ጭራ ፡ ጭረት ፡ ያለው ። ክርታ ፡ ስሌዳ ፡ ብለውም ፡ የሚፈቱ ፡ አሉ ፧ ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ሻሻር ፡ ይላል ፧ ቀይ ፡ ቀለም ፡ ማለት ፡ ነው ። አርኣያ ፡ ከለዳውያን ፡ ሥዑላን ፡ በኵራፒታ ፡ (ሕዝ፳፫ ፡ ፲፬) ።

ከሲብ ፧ ቦት ፧ (ከሰበ ፡ ይከስብ ፡ ይክሰብ) ፧ መክሰብ ፡ ማትረፍ ፧ ትርፍ ፡ ጥቅም ፡ ማግኘት ፧ በሥራ ፡ (ትግሬ ፡ ወዐረብ) ።

ከሰበ ፧ (ይከ ፡ ይክስ) ፧ ቈረጠ ፡ ሸለተ ፡ ከረከመ ፧ ገዘረ ፧ ትርፉን ፡ ገላ ፧ የጠጕር ፡ የጥፍር ፡ የዋሻላ ። ትክስቡ ፡ ቍልፈተክሙ ፧ ከሰበ ፡ ሥጋሁ ። ከመ ፡ ይክስቡ ፡ ውሉደሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭ ። ፲፮ ። ፳) ።

አክሰበ ፧ አስቈረጠ ፧ አስገዘረ ። ለአክስቦ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተከስበ ፧ ተገዘረ ፧ ተከረከመ ። ዘኢተከስበ ፡ ሥጋ ፡ ነፍስቱ ። ኢኀፈረ ፡ ከሚተ ፡ ዕርቃን ፡ ለተከስቦ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ክሱብ ፧ (ባ፡ን ፡ ባት ፡ ስብት) ፧ የተገዘረ ፡ ግዙር ። ዘኢኮነ ፡ ክሱበ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭) ።

ክስበት ፧ መግዘር ፧ መገዘር ፡ ግዝረት ። ወእልቦ ፡ ክስበተ ፡ መዋዕል ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭) ።

መክስብ ፧ ሸንኰፍ ፡ ዋሸላ ፧ ቍልፈት ፡ ከተማ ፡ ነፍስት ፧ በምላጭ ፡ ተቈርጦ ፡ የሚወድቀው ፡ ትርፉ ። ወገዘረ ፡ ሥጋ ፡ መክስቦሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭) ።

ክሳድ ፧—ዐንገት ፧—ከሥዶ ፡ ከሠደ ።

ኰሲሕ ፧ ሖት ፧ (ኰስሐ ፡ ይኰስሕ ፡ ይኵሳሕ) ፧ መኰሳት ፧ ማራት ፡ መቅዘን ። በረዘንና ፡ ዘበለን ፡ እይ ። ፋሲካ ፡ ዘቦቱ ፡ በሊዐየ ፡ እኵስሕ ፧ ወሰትይየ ፡ እሠይን ፧ ዳእሙ ፡ እውዕል ፡ ፋሲካ ፡ ሰማያዌ ፡ ዘአልቦቱ ፡ ኰስሕ ፡ ወኢሥንት ። ተሀውከ ፡ ክርሦ ፡ ለአርዮስ ፧ ወሖረ ፡ ኀበ ፡ ሙፃአ ፡ ኰስሕ ፡ ከመ ፡ ይኰሳሕ ፡ ወወፅአ ፡ አማዑቱ ፡ (አዋል ። ስንክ ፡ ነሐ፲፰) ። ከሳ ፡ ኰሰሰ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በኰስሐ ፡ ፈንታ ፡ አኰስሐ ፡ ይላል ፧ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አኰስሑ ፡ እልኩ ፡ አዕዋፍ ፡ ውዑየ ፡ ውስተ ፡ አዕይንትየ ። ከመ ፡ መዝበር ፡ ዘኰሉ ፡ ያኵስሕ ፡ ውስቴቱ ። ነበረ ፡ ከመ ፡ ያኰስሕ ፡ (ጦቢ፪ ፡ ፲ ። ኤር፲፱ ፡ ፲፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ኰስሕ ፧ በቁሙ ፡ ኰስ ፧ ዐር ፡ ዐይነ ፡ ምድር ፡ ፋንድያ ፡ ከሆድ ፡ የሚወጣ ፡ የምግብ ፡ ሐሠር ። ከመ ፡ ይብልዑ ፡ ኰስሖሙ ። ኰስሐ ፡ ርግብ ። ኰስሐ ፡ አፍራስ ፡ ወእንስሳ ፡ (ኢሳ፴፮ ፡ ፲፪ ። ፬ነገ ፡ ፮ ፡ ፳፭ ። ዮሴፍ) ።

ምኵሳሕ ፧ መኰሻ ፡ ኰስ ፡ መጣያ ፡ ዐዘቅት ፡ ዕዳሪ ። ዐጺደ ፡ ምኵሳሕ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አኰስሐ ፧ አስኰሳ ፧ አሳራ ፡ አስቀዘነ ።

ከሰየ ፧ (ዕብ ፡ ኬሳህ) ፧ ሸፈነ ፡ ጋረደ ፡ አለበሰ ።

መከሴና ፧ (ዕብ ፡ ምከሴ) ፧ መሸፈኛ ፡ መጋረጃ ፡ ልብስ ። ወገብሩ ፡ ሕዝብ ፡ መከሴና ፡ ለምሥዋዕ ፡ ዘሐነጹ ፡ (ዮሴፍ) ።

ሜክሱት ፧ (ዕብ ፡ ምኩሶት) ፧ የተሸፈኑ ፡ የተዘጉ ፡ የተደፈኑ ፧ መስኮቶች ፡ (ሕዝ፵፩ ፡ ፲፮) ።

ኰሰየ ፧ (የኰስሐ ፡ መንቲያ) ፧ ኳሸ ፧ ኰሸት ፡ ቃል ፡ አወጣ ፧ ፈጥሮ ፡ አስመስሎ ፡ ተናገረ ፧ የቅኔ ፡ የግጥም ፡ የተረት ፡ የጨዎች ። እገሌ ፡ ኳሽ ፡ ነው ፧ ኰሸት ፡ ቅኔ ፡ እንዲሉ ።

—፧ ለየ ፡ ነጠለ ፡ ከፋፈለ ፧ አጠፋ ፡ አበላሸ ፧ ነቀፈ ፡ ካደ ። ንከፍሎ ፡ ወንኰስዮ ፡ ለዐማኑኤል ፡ እምህላዌሁ ፡ ዘውእቱ ፡ ሕይወት ። እለሰ ፡ ይብሉ ፡ አኮ ፡ ቃል ፡ ዘኮነ ፡ ሥጋ ፡ ወኢተወልደ ፡ በሥጋ ፡ እምብእሲት ፡ ይኰስይዋ ፡ ለአሚን ። እመሰ ፡ ኰሰይነ ፡ ልደቶ ፡ ዘከማነ ። ኰሰይኪ ፡ ለሃይማኖት ፡ (ቄር ፡ እስት ። ጸላ ። ተረ) ።

—፧ ዐበረ ፡ ተባበረ ፧ ተዛመደ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ኾነ ፧ በስም ፡ በግብር ፡ በርስት ፡ በነገድ ። ቅሩቡ ፡ ዘይኰስዮ ፧ ወእመኒ ፡ አልቦ ፡ ዘይኰስዮ ፡ (ዘሌ፳፭ ፡ ፳፭ ፡ ፳፮) ። ኰሰየ ፡ በቤዘወ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ፧ (ዘይኰስዮ) ፡ የሚቤዠው ፡ ዘመድ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ተኰስየ ፧ ተለየ ፡ ተነጠለ ፧ ጠፋ ፡ ተበላሸ ፧ ተነቀፈ ። እስመ ፡ ኢንትዌከፍ ፡ ዘይክል ፡ ተኰስዮ ። በቍዕ ፡ ወመፍቀሬ ፡ ሰብእ ፡ ዘኢይትኰሰይ ፡ (ቄር ፡ እስት ። ተረ) ።

ኰስየት ፧ መለየት ፡ መክፈል ፧ መከፈል ። ወኰስየት ፡ ዘቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

መኰሲ ፡ ሲ[illegible] ፧ (ብ ፡ መኰስያት ፧ አው ፡ መኳስይ) ፧ ምክ[illegible] ፧ የስም ፡ ተባባሪ ፧ ስም ፡

ዐበር ፡ ሶፍያ ፡ አንጌቤናይት ፡ እስመ ፡ አነ ፡ መዘሲሃ ። ዳንኤል ፡ ብፁዕ ፡ መዘሴ ፡ ዳንኤል ፡ ነቢይ ። ወካልእስ ፡ በመዘሴ ፡ ወልድ ፡ ተሰምየ ፡ ወልደ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳ ፡ ታኅ፳ ፡ ቄር) ።

መኰሰየ ፤ **ተመኰሰየ** ፤ (**ኰሰየ**) ፤ ሞከሸ ፤ ተሞከሸ ፤ ሞክሼ ፡ ኾነ ፤ በስም ፡ ተባበረ ። ተመዘሰዩ ፡ መልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ወኢያሱ ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡ በጸዊረ ፡ ስም ፤ ወአኮ ፡ በአማን ። ሰላም ፡ ለሱስንዮስ ፡ በምግባር ፡ ወተሰምዮ ፡ ለዕጓለ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሱሲ ፡ ዘተመዘሰዮ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ሐም፳፩) ።

አመኰሰየ ፡ (**ያመኰሲ ፡ ያመኵሲ**) ፤ አሞከሸ ፤ ሞክሼ ፡ አደረገ ።

ኰስኰሰ ፤ (**ዲ.ቃ ፡ ወይም ፡ ተቀ ፡ ግ**) ፤ ሻከረ ፤ ኰሰኰሰ ። ዝንጕርጕር ፡ ኾነ ።

ኰሰኰስ ፤ (**ብ ፡ ኰሳኵስ ፤ ሳን**) ፤ ዝንጕርጕር ፤ ጠቃጠቆ ። ዘኵስኵስ ፡ ሕብሩ ፤ ወዘኢኮነ ፡ ኵስኵስ ። ወበገዐተ ፡ ላባ ፡ ድንግል ፤ ዘኢተአምር ፡ ተውሳከ ፡ ወለደት ፡ ኵሳዙስ ፡ ሰብአ ፡ ወአምሳለ ። አምሳለ ፡ ወርቅ ፡ ይገብሩ ፡ ለኪ ፡ ኵሳዙስ ፡ ዘብሩር ። አፍራስ ፡ ኵሳዙሳን ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፴፪ ፡ ፴፫ ። ቅኔ ። ማሕ፩ ፡ ፲፩ ። ዘካ፩ ፡ ፰) ።

ኰስኰስት ፤ (**ብ ፡ ኰሳኵሳት**) ፤ በቁሙ ፤ ጡታም ፡ መንቀል ፡ ገንቦ ፡ እንስራ ፡ ማድጋ ፤ ዝንጕርጕርነት ፡ ያለው ። ሲያዩት ፡ ደስ ፡ እንዲያሰኝ ፡ ቀለም ፡ እየቀቡ ፡ ሳይደርቅም ፡ በርጥቡ ፡ ሐረግ ፡ እየጣሉ ፡ ያስጌጡታልና ፤ ኰስኰስት ፡ ያሰኘው ፡ ሕብሩ ፡ ነው ። ቀና ፡ ከ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በቁ ፡ ፈንታ ፡ ኰ ፡ ይላል ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ቁሳቍስን ፡ እይ ።

ኰስኰስት ፡

ኰስኰስ ፤ (**ትግ ፡ ሐበ**) ፤ ኰሸኰሸ ፤ ያፍንጫ ፡ ዐጥንት ፤ ሹሉ ፡ እንደ ፡ ጡት ፡ ያለው ።

ከስከሰ ፤ (**ዕብ ፡ ካሽኬሽ**) ፤ ከሰከሰ ፤ ሰባበረ ፡ ከፋፈለ ፡ (ዐማርኛ) ።

ካሴል ፤ (**ዕብ ፡ ኪ.ስሌው ። ጽር ፡ ኻስሌው**) ፤ የዕብራውያን ፡ ፱ኛ ፡ ወር ፤ ታኅሣሥ ፡ (ዘካ፯ ፡ ፩) ።

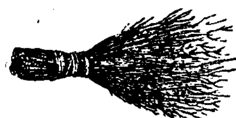
ኬሴላ ፤ (**ዕብ ፡ ክሲ.ል**) ፤ ጉቡኣን ፤ ከዋክብት ፤ አንድነት ፡ ያላቸው ። ኬሴላ ፡ ባለው ፡ ሴኬላ ፡ ይላል ፡ የተዛወረ ፡ ነው ፤ ሰከሰን ፡ እይ ፡ (ዓሞ፭ ፡ ፰) ።

ኰሰረ ፤ (**ዕብ ፡ ካሼር**) ፤ አማረ ፡ ተከናወነ ፤ ንጹሕ ፡ ጽሩይ ፡ ኾነ ።

ኰስተረ ፤ (**ስሯ ፡ ግ**) ፤ ኰሰተረ ፤ ጠረገ ፡ ጥሩ ፡ አደረገ ፤ ሰበሰበ ፡ ለማፈሥ ፤ ቄረጠ ፡ ቈጠቈጠ ። ኵስትሩ ፡ መካነ ፡ ገልገታ ። ቀዲሐ ፡ ማየ ፡ ወኰስትሮ ፡ ዘስሐ ፡ አፍራስ ። አዘዘ ፡ ይኵስትሩ ፡ ዐውደ ፡ ሀገር ። ዘሎ ፡ ዕፀ ፡ ዘያስተሓምሙ ፡ ቦቱ ፡ ወይዋሕይዎ ፡ እንዘ ፡ ይኵስትሩ ፡ ዐውዶ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲ ። ጥቅ፱ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ድ፳) ።

ኰስታሪ ፤ **መኰስትር** ፤ የሚጠርግ ፡ የሚያጠራ ፤ ጠራጊ ። ኵስታሪተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (አዋል) ።

ምኵስታር ፤ (**ራት**) ፤ መጥረጊያ ፡ መጠራረጊያ ፡ የጕድፍ ፡ መጣሪያ ። ወይልሕሱ ፡ ምኵስታረ ፡ ቤት ፡ (አዋል) ።

ምኵስታር ፡

ተኰስተረ ፤ ተጠረገ ፤ ተጠራረገ ፤ ተቈጠቈጠ ። ቤት ፡ ዘኢተኰስተረ ። እስመ ፡ በቀሣት ፡ ይትኰስተሩ ፡ በእደ ፡ መስተገብራን ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ድ፲፪) ።

ኵስቱር ፤ (**ራን ፡ ራት ፡ ትርት**) ፤ የተጠረገ ፡ ጥርግ ፡ ጥሩ ፡ (ሉቃ፲፩ ፡ ፳፭) ።

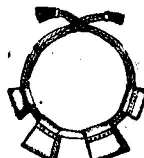
ኵስታር ፤ (**ራት**) ፤ ጥራጊ ፤ ጕድፍ ። የጢፍ ፡ ትርኳሽ ፤ ኵስታሪ ።

ከተበ ፤ (**ዐረ ። ሱር ፡ ክታብ ። ዕብ ፡ ክታብ**) ፤ በቁሙ ፤ ጣፈ ፡ ጻፈ ። አጋባ ፡ አራከበ ፤ ተባቱን ፡ ከንስት ፡ ደዌውን ፡ ከጥዑይ ፤ የተክል ፡ የፈንጣጣ ።

ከታቢ ፤ (**ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ተብት**) ፤ በቁሙ ፤ የሚጥፍ ፡ ጣፊ ። ከታብያን ፡ (ስንክ ፡ የካ፰) ።

ክታብ ፡ (**ባት**) ፤ መጽሐፍ ፤ መልእክት ፤ ደብዳቤ ፡ ጦማር ። ተብህለ ፡ በክታበ ፡ ዐረቢ ። ዘየሐውር ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ዘእንበለ ፡ የአዝዞ ፡ ዘይሠይሞ ፡ በቃሉ ፡ ወበክታቡ ። ጸሐፈ ፡ ሎቱ ፡ ክታበ ፡ በእዴሁ ፤ ከመ ፡ ይትአዘዙ ፡ ሎቱ ፡ ኵሎሙ ፡ መኳንንት ። ክታበ ፡ መልእክት ፡ (አዋል ። ፍ ፡ ነ ፡ ፩ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ የካ፱ ። መስ፯) ።

—፤ በቁሙ ፤ የጠንቋዮች ፡ ጥፈት ፡ አስጠንቋዮች ፡ የሚያንገቱት ፤ ዐሸን ፡ ክታብ ፤ የደረት ፡ መጣፍ ። (ተረት) ፤ ማተብና ፡ ዐንገት ፤ ክታብና ፡ ደረት ። እለ ፡ ይጽሕፉ ፡ ክታባተ ፡ በምክንያተ ፡ ፈውስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፩) ።

ክታብ ፡

ከቶሊክ ፤ (**ጽር ፡ ካቶሊክ**) ፤ የቤተ ፡ ክሲያን ፡ ስም ፤ ኵላዊ ፤ ዘኵሉ ፡ እንተ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ።

ከቶሊክ፤(ጽር፡ ካቶሊኮስ)፤ ካቶሊካዊ፤ የካቶሊክ። ሃይማኖት፡ ካቶሊካ፤ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት። ወያከብርዎ፡ በስም፡ ዐቢይ፡ ዘካቶሊካ፤ ዘውእቱ፡ ስመ፡ ሊቃናት፡(አትና፡ አዋል። ፍ፡ ነ፡ ፬)።

ከተመ፤(ኀተመ፤ ከተበ)፤ ዘጋ፡ አሸገ፡ ዐተመ፤ እንዳይከፈት። አመለከተ፡ ምልክት፡ ጣፈ፡ አደረገ፤ በቀለም፡ በተኰስ፡ ወይም፡ በመብጣት፡ እንደ፡ ሣይንቶች፤ ተድባበ፡ ማርያም፡ ለማለት፡ ተን፡ ብቻ፡ በየቀኝ፡ ክንዳቸው፡ ይበጣሉ፡(ሉእ፲፫፡ ፲፮፡ ፲፯)። በቁሙ፤ ከተማ፡ ሠራ፤ መዲና፡ አደረገ።

ተከትመ፤ ተከተበ፤ ተጠቈረ፡ ተበጣ፡ ተተኰሰ። ዘይትሜሰል፡ በአርኣያ፡ ዘኢካነ፡ አርኣያሁ፡ ከመ፡ ካህን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባሰ፡ ሐራ፡(ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፲፬)።

ክትመት፤ ምልክት፤ መለዮ። ትሕትና፡ ውእቱ፡ ክትመተ፡ ሐራዊ፡ ክርስቶስ፡(ፊልክ፡ ፻፶፬)።

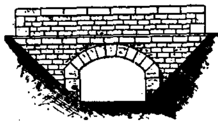
ከተማ፤(ማት)፤ ጫፍ፡ ራስ፤ ዳርቻ፡ ጽንፍ፤ መጨረሻ። ከተማ፡ ነፍስት። ከተማ፡ በትሩ። ከተማሁ፡ ለደብር። ጕጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት። አዕይንቲሁ፡ ለእብድ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡(ዘፍ ፲፯፡ ፲፩። ፵፯፡ ፀ፩። ዘፀ፲፱፡ ፳። ፊልክ፡ ፩። ምሳ ፲፯፡ ፳፬)።

—፤ የፍሬ፡ በኵራት፡ ቀዳምያት። ከተማ፡ ዐውድክ፡(ዘፀ፳፪፡ ፳፱)።

—፤ በቁሙ፤ የንጉሥ፡ መዲና፡ መናገሻ፤ የአህጉር፡ ራስ።(ተረት)፤ የድኻ፡ ልጅ፡ ባውድማ፤ የመኰንን፡ ልጅ፡ በከተማ። ሰብአ፡ ከተማ። ወገብሩ፡ ከተማ፡ በሀየ፡(ታሪ፡ ነገ)።

ከተማዊ፤ የከተማ፡ የመዲና፤ ከተምኛ።

ተንከተም፤(ታንኳ)፤ መሸጋገሪያ፡ ድልድይ፤ በታላቅ፡ ወንዝ፡ ላይ፡ የሚጋደም፡ ጫፍና፡ ጫፉ፡ ከማይ፡ እስከ፡ ማይ፡ የሚገጥም፤ ዕንጨትና፡ ብረት፡ ግንብ፤ ነ፡ ስሯጽ፡ ነው። ወገብረ፡ ተንከተመ፡ ዲበ፡

ተንከተም፡

ባሕር። ተበትከተ፡ ተንከተም፡ ዘውስተ፡ ባሕር። ማርያም፡ ተንከተመ፡ ዙሉ፡ ስእለታት፡(ስንክ፡ መጋ፳፰። ነሐ፲፱። ግንዘ)።

ከታን፤(ዕብ፡ ኪታን። ሱር፡ ኬታና። ዐረ፡ ከታን)፤ ተልባ፡ የተልባ፡ እግር፡ ፈትል፡ ልብስ። ለቢሰ፡ ከታን። ልብሰ፡ ከታን። መዋጥሐ፡ ከታን፡(ፈላስ፡ ገጽ፳። አፈ፡ ተ፳፰። ደራሲ)።

ከቲፍ፤ ፎት፤(ከተፈ፡ ይከትፍ፡ ይከትፍ። ዕብ፡ ካፉት)፤ ማሰር፡ ማጣመር፤ ማስተላለፍ፡ ማቈላለፍ፤ የእጅና፡ የጣት፡ እስራት፡ ወይም፡ ያለማሰርት፡ በጸሎት፡ ጊዜ፤ ለግር፡ ተወፎችም፡ ይኾናል። በቁሙ፤ መክተፍ፡ መከሸን፤ የሥጋ፡ የሽንኵርት። ድንገት፡ መድረስ፤ ከተፍ፡ ማለት፡(ዐማርኛ)። ክልተ ፈን፡ እይ፤ የዚህ፡ ስሯጽ፡ ነው።

ተከትፈ፤ ታሰረ፡ ተጣመረ፤ ተኰረኰመ። ተከተፈ።

ክቱፍ፤(ፋን፡ ፋት፡ ትፍት)፤ የታሰረ፡ እስር። በሐብለ፡ ማእሰር፡ ክቱፍ፡(ደራሲ)።

ኩትፊት፤(ታት)፤ ማሰር፤ መታሰር፡ አስተሳሰር፤ እስራት። ኩትፊተ፡ እደዊሁ፡ ክልኤቱ። ውስተ፡ ኅሳር፡ ዘኩትፊታተ፡ መስቀል፡(ፈ፡ መ፡ ፴፭፡ ፩። ፊልክ)።

መክተፍ፤(ትግ፡ ሐብ)፤ መትከፍ፡ ትክሻ፡ ጫንቃ። መክተፊያ፤ መከሸኛ።

ከተረ፤(ቀተረ)፤ በቁሙ፤ ዘጋ፡ አቆመ፤ አገደ፡ ከለከለ። ከተረ፡ መዐት፡(ጥበ፲፰፡ ፳፭)።

—፤ ከበበ፡ ዐጠረ፤ ዙሪያውን፡ ያዘ። ቀተረን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው።(ተረት)፤ ባጤ፡ ሞት፡ የተከተረ፡ በስለት፡ የተመተረ።

ከታሪ፤(ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ተርት)፤ በቁሙ፤ ከባቢ፡ ወንበዴ። ኽልተ፡ ኽተርቲ፡(ትግሪኛ፡ ማቴ፳፯፡ ፴፰)።

ከታር፤ ከታሪት፤(ጽር፡ ኽታር፤ ኽታሮት። ዕብ፡ ኪቴሬት፤ ብ፡ ከታሮት)፤ የዐምድ፡ ጕልላት፤ እንደ፡ ዘውድ፡ ያለ። ባለብሎዮች፡ ግን፡ ዋልታ፡ ገበታ፡ ይሉታል፡(፩ነገ፡ ፳፭፡ ፲፯። ፪ዜና፡ ፬፡ ፲፪፡ ፲፫)።

—፤ ኩታሬ፡ ታናሽ፡ ልጅ፡ ከጨዎታና፡ ከንጀራ፡ በቀር፡ ሌላ፡ የማይሻ፤ ሰደቃ፡ የሚያቅፍ፡ የሚከብ።

ከቲት፤ ቶት፤(ከተ፡ ይከትት፡ ይከትት። ዕብ፡ ካት)፤ መክትከት፡ ማድቀቅ፤ መውቃት፡ ማምረት፤ መሰብሰብ፡ መክተት፤ ያዝመራ። የከቲትን፡ እይ፤ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

ለ ፤ ፲፪ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ለውይ ፤ ላዊ ። ቍጥሩ ፡ ሠላሳ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ (ለ—፴) ሠላሳ ፡ ይባላል ።

ለ ፤ (ደቂቅ ፡ አገ) ፤ በቁም ፡ ቀሪ ፤ የ ፤ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፤ የዘርፍ ፡ ደፊ ፤ ተጠቃሽ ፡ ን ፤ ክ ፡ ተ ፤ ወደ ፤ አዳማቂ ፤ ተቀባይ ፤ አቀብሎ ፡ ሸሽ ፤ ላይ ፡ በ ፤ ስለ ፤ በ ፡ ይኾናል ። ልየ ፡ ሊተ ፤ ለከ ፤ ለኪ ፤ ሎ ፡ ሎቱ ፤ ላ ፡ ላቲ ። ለነ ፤ ለክሙ ፤ ለክን ፤ ሎሙ ፡ ሎቶሙ ፤ ሎን ፡ ሎቶን ፡ እያለ ፤ እንደ ፡ በ ፡ ይዘረዝራል ። ለአበዊነ ፡ ለአብርሃም ፡ ወለዘርዑ ፤ በቁም ፡ ቀሪ ። ለእግዚአብሔር ፡ ምድር ፡ በምልኣ ፤ የ ። ሐማቱ ፡ ለስምዖን ፤ ዘርፍ ፡ አያያዥ ። ለኖኅ ፡ ሐመሩ ፡ ለአሮን ፡ በትሩ ፤ ደፊ ። ኀድጋ ፡ ለመፅት ፡ ወግድፉ ፡ ለቊጥዓ ፤ ተጠቃሽ ፡ ን ። ተከፍለ ፡ ለክልኤ ፤ ተሠጠ ፡ ለክልኤ ፤ ክ ፡ ተ ። ኢትበል ፡ ለየማን ፤ ወኢለፀጋም ፤ ወደ ። ለእመ ፡ ርኅበ ፡ ጸላኢከ ፤ ለኀበ ፡ ለማያት ፤ አዳማቂ ። ስብሐት ፡ ለእግዚ ። ሖሉ ፡ ለአምላክ ፤ ማስሪያ ፡ ስጭ ፤ ወይም ፡ አቀባይ ። ይደሉ ፤ ይትከሀል ፡ አለበት ፤ ምስጢሩ ፡ ከየና ፡ ከበቁም ፡ ቀሪነት ፡ ይገባል ። ለይትጋባእ ፡ ማይ ፤ ለታውፀእ ፡ ባሕር ፤ አቀብሎ ፡ ሸሽ ። የዚህም ፡ ምስጢር ፡ አዳማቂ ፡ ካለው ፡ ይገባል ። ወአምጽአ ፡ ረኀበ ፡ ለብሔር ፤ በምድር ፡ ላይ ። ኢትጸሊ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ፤ ስለ ። ለ ፡ ላዕልና ፡ በአንተ ፡ መኾኑ ፡ በመላሾች ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ፍችው ፡ ኹኖ ፡ አይደለም ፤ ጽርኡም ፡ ዕብራይስጡም ፡ ላዕለ ፡ ምድር ፤ በአንተ ፡ ዝ ፡ ሕዝብ ፡ ያሉትን ፡ ለብሔር ፡ ለሕዝብ ፡ እያሉ ፡ አላገባቡ ፡ ጥፈውታል ። ንባር ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፤ ወሎቱ ፡ ብእሲት ፡ ወውሉድ ፡ እያለ ፡ ይዘረዝራል ፤ በ ፡ ቦቱ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሊተ ፡ ለከ ፡ ያለውም ፡ በዚህ ፡ ኹሉ ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ፤ ሊተ ፡ ለኔ ፡ የኔ ፡ እኔን ፡ ወደኔ ፤ ልኝ ፡ አለኝ ፡ አለልኝ ፡ ያሰኛል ። ሊተ ፡ ወሀብከኒ ፤ ሊተ ፡ ውእቱ ፤ ስምዑኒ ፡ ሊተ ፤ አምጽኡ ፡ ሊተ ፤ ወይ ፡ ልየ ፤ ሰይ ፡ ልየ ፤ ወይ ፡ ሊተ ፤ አሌ ፡ ሊተ ፤ ሊተ ፡ ዐርክ ፡ ምእመን ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ዝናም ፡ ለመጺእ ፡ ቢል ፡ ሊመጣ ፡ ያሰኛል ፤ የለ ፡ ስልትና ፡ አፈታት ፡ በመጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ ብዙ ፡ ነው ። (ዕርጀ፩ ፡ ቍ፶፲፫ ። ዕር፲፩ ፡ ቍ፶፫) ።

ልኢክ ፤ ኮት ፤ (ለአከ ፡ ይልእክ ፡ ይልአክ) ። መላክ ፡ መስደድ ። ደገመ ፡ ልኢከ ፡ ኀቤሁ ። ለአከ ፡ መጻሕፍተ ፡ ወተናብልተ ፡ ወአምኃ ፡ ኀበ ፡ ሕዝቅያስ ። አመ ፡ ለአኩ ፡ ኀቤሁ ፡ አይሁድ ። ለአከ ፡ ወነሥኣ ፡ (፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፩ ። ኢሳ፴፱ ፡ ፩ ። ዮሐ፩ ፡ ፲፱ ። ዘፍ፳ ፡ ፪) ።

ለአኪ ፤ (ኪት ፡ ክያን ፡ ያት) ፤ የሚልክ ፡ ላኪ ፤ ሰዳጅ ።

ተልእከ ፤ ተላከ ፤ አገለገለ ። ተልኢከሙ ፡ ኀቤሁ ። ተንሥአት ፡ ወተልእከቶሙ ። ወተልእኩ ፡ ውስተ ፡ ደብተራሁ ፡ (ቀኖ ። ማር፩ ፡ ፴፩ ። ሢራ፳፬ ፡ ፲) ።

ተለአኪ ፤ የሚላክ ፡ ተላኪ ፤ አገልጋይ ። ተለአክያን ፡ ለምሥዋዕ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፳) ።

ልኡክ ፤ (ካን ፡ ካት ፡ እክት) ፤ የተላከ ፡ መልክተኛ ፤ አገልጋይ ። ልኡክ ፡ እግዚእነ ። ግብረ ፡ ልኡካን ፡ (፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፩ ። ግብ ፡ ፩) ።

ላእክ ፤ (ክት ፡ ካን ፡ ካት) ፤ መልክተኛ ፡ አገልጋይ ፡ ሎሌ ። አብድስ ፡ ይሬሲ ፡ ርእሶ ፡ ላእከ ። ላእካነ ፡ እግዚ ፡ (ምሳ፲ ፡ ፱ ። ሮሜ፲፫ ፡ ፱) ።

ላእክት ፤ ገረድ ፤ ደንገጥር ። ወሀበት ፡ ላእክታ ፡ ለያዕቆብ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፰) ።

መልእክት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፡ መልክት ፤ ደብዳቤ ፡ ክታብ ። ወበጽሐ ፡ መልእክት ፡ ኀበ ፡ መልአከ ፡ ሰጺራ ። በዘተርፉ ፡ መልእክታቲሁ ፡ (ግብ፳፩ ፡ ፴፩ ። አፈ ፡ ድ፴፱) ።

መልአክ ፤ (ብ ፡ መላእክት ። ዐረ ፡ መልአክ ። ሱር ፡ ማልአካ ። ዕብ ፡ ማልአኽ) ፤ በቁሙ ፡ የግዜር ፡ መልክተኛ ፡ ሰማያዊ ፡ ረቂቅ ፤ የእሑድ ፡ ፍጥረት ። ወአስተርአዮ ፡ መልአክ ፡ እምሰማይ ። ፈነወ ፡ መልአኮ ፡ ወአድኀነኒ ። ተሰዓ ፡ ወተስዐቱ ፡ ነገደ ፡ መላእክት ፡ (ሉቃ፳፪ ፡ ፵፫ ። ግብ፲፪ ፡ ፲፩ ። ግንዘ) ።

መልአክ ፡

—፤ አለቃ ፡ ሹም ፡ አበጋዝ ፤ ተሹሞ ፡ ከንጉሥ ፡ የተላከ ። መልአከ ፡ አሕዛብ ። ወንትልዎ ፡ ለፍጹም ፡ መልአክነ ። መላእክት ፡ ረዋጽያን ። ነገሥተ ፡ ምድር ፡ ወመላእክትኒ ። ዘያወፅእ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለመላእክት ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፲፩ ። ዕብ፲፪ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፪ ። ፸፭) ። ልኢክና ፡ መልአክ ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም) ፤ ይድረስ ፡ አይድረስ ፡ ምን ፡ ዐውቃለኹ ፤ መላኩን ፡ ልኬዋለኹ ።

መልአከ ፤ አው ፡ ተመልአከ ፤ አለቃ ፡ ኾነ ፤ ተሾመ ። ከመ ፡ ትትመልአክ ፡ ለነ ። ተመልአክ ፡ ለነ ፡ አንተ ። ወተመልአከ ፡ አቤሜሌክ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ። ተመልአኩ ፡ ካህናት ፡ ላዕለ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ (ዘኍ፲፮ ፡ ፲፫ ። መሳ፰ ፡ ፳፪ ። ፱ ፡ ፳፪ ። ክብ ፡ ነገ፲፯) ።

አመልአከ ፤ አለቃ ፡ ሾመ ፤ አለቃ ፡ አደረገ ፤ መልአክ ፡ አበኛ ። መልአከ ፡ ፀሐይ ፤ መልአከ ፡ ብርሃን ፤ መልአከ ፡ ገነት ፡ እንዲሉ ።

መልአክና ፤ ምልእክና ፤ አለቅነት ፤ መልአክነት ፤ መልአክ ፡ መኾን ፤ መባል ። ኢይወፅእ ፡ ምስፍና ፡ ወምልክና ፡ እምአባሉ ፡ ባለው ፡ ምልእክና ፡ ይላል ፡ (ዘፍ፵፱ ፡ ፲) ።

ልሒፍ ፤ ፎት ፤ (ለአፈ ፡ ይልእፍ ፡ ይልአፍ ። ዐረ ፡ ላፈ ፡ ለአፈ) ፤ መላፍ ፡ መማግ ፤ የሙቅ ፡ ያጥሚት ። መብላት ፡ መዋጥ ፡ መሰልቀጥ ፤ የጥሕሎ ፡ የፍትፍት ።

ላእፍ ፤ ለስላሳ ፡ ምግብ ፤ የላመ ፡ የጣመ ፤ ዋጡኝ ፡ ዋጡኝ ፡ የሚል ። ወሶበ ፡ ተፍእማ ፡ ለላእፌ ፡ ትስብእቱ ፡ ረከበ ፡ መቃጥነ ፡ መለኮት ፡ ዘይሰቍር ፡ አንቀሮ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ። ባለመጣፎች ፡ ግን ፡ ወላፍ ፡ ትል ፡ ይሉታል ።

ሊባ ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ኔጌብ ፤ ዳሮም ። ዐረ ፡ ጅኑብ) ፤ የማእዝን ፡ ስም ፤ ንኡስ ፡ ማእዝን ፤ ደቡብ ፤ ከዚያውም ፡ የደቡብ ፡ ምሥራቅ ፤ በደቡብና ፡ በምሥራቅ ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ የባሕር ፡ ቅይዩና ፡ አንጻር ። ሰሜን ፡ ወሊባ ፡ ወባሕር ፡ ወጽባሕ ። ውስተ ፡ ሊባ ፡ ወጰራልያ ። ወከነ ፡ ደወሎሙ ፡ እምነ ፡ ሊባ ፡ እስከ ፡ አሐዱ ፡ ኀብር ፡ (ኩፋ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፩ ፡ ፯ ። ፴፫ ፡ ፳፫ ። ኢያ፲፭ ፡ ፪) ። በሊባ ፡ ፈንታ ፡ ሊቦስ ፡ ይላል ፤ ደቡባዊ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ለቢብ ፤ ቦት ፤ (ለበ ፡ ይለብብ ፡ ይልብብ) ፤ መለበብ ፤ ልባብ ፡ ማግባት ፤ ሐስለን ፡ እይ ። መገረም ፡ መጨመት ፤ ልበ ፡ ቅን ፡ መኾን ፤ እንደ ፡ ተገራ ፡ ከብት ።

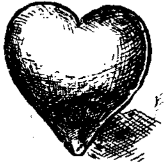
ልቡብ ፤ (ባን ፤ ባት ፡ ብብት) ፤ ልበ ፡ ቅን ፤ ገር ፡ ልዝብ ፤ ገራም ፡ ጭምት ። ምስለ ፡ ዖኅ ፡ ልቡብ ፡ ወዙሎሙ ፡ የዋሃን ። ወአሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ኮነ ፡ ልቡበ ፡ ፍጹመ ፡ ወየዋሀ ። ወይኤምሮሙ ፡ ፍኖተ ፡ ለልቡባን ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። ፊልክ ፡ ፳፯ ። መዝ ፡ ፳፬) ።

ልቡባዊ ፤ የልብ ፡ የውስጥ ፤ ውሳጣዊ ። ንጸውዖ ፡ ለእግዚእነ ፡ ለረድኤት ፡ በፀውዖት ፡ ልቡባዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፺፲) ።

ልብብና ፤ ልበ ፡ ቅንነት ፤ ገርነት ፡ ገራምነት ፡ (ፊልክ ፡ ፺፺፬) ።

ልባብ ፤ (ብ ፡ ልባበት) ፤ በቁሙ ፤ ፉሎ ፤ ሐሳልን ፡ እይ ፡ (ዐማርኛ) ።

ልብ ፤ (ብ ፡ አልባብ ። ዕብ ፡ ሌብ ፤ ሌባብ ። ሱር ፡ ሊባእ ። ዐረ ፡ ሉብ) ፤ በቁሙ ፤ የታወቀ ፡ ሕዋስ ፤ ከንዋያተ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ በሕያው ፡ ፍጥረት ፡ ውስጥ ፡ በየደረቱ ፡ የሚገኝ ፤ የደም ፡ መሰብሰቢያ ፤ ደም ፡ ከርሱ ፡ እየመነጨ ፡ ወደ ፡ ገላ ፡ ኹሉ ፡ የሚናኝበት ፡ የሚሠራጭበት ፤ ውስጥ ፡ ውሳጣዊ ፡ ገላ ፡ የሐሳብ ፡ የፈቃድ ፡ የውቀት ፡ ምንጭ ፤ ወይም ፡ ከልብ ፡ የሚወጣ ፡ ሐሳብ ፡ ፈቃድ ፡ ዕውቀት ። ልብ ፡ እንተ ፡ ትወልድ ፡ ኀሊና ፡ እኩየ ። ዘክልኤ ፡ ልቡ ። ወገብአ ፡ ልቡ ። ለምንት ፡ ትኄልዩ ፡ እኩየ ፡ በአልባቢክሙ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፲፰ ። ያዕ፩ ፡ ፰ ። ሉቃ፲ ፡ ፴፭ ። ማቴ፱ ፡ ፬) ። ልበ ፡ ምድር ፤ ልበ ፡ ባሕር ፡ ቢል ፤ ውስጥ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ልብ ፡

ልበ ፡ እብን ፤ ጥኑ ፡ ጨካኝ ፤ ፈዘዛ ፤ ድፍን ፡ ደረቅ ፡ (ሕዝ፲፩ ፡ ፲፱) ።

ልበ ፡ አንስት ፤ ደካማ ፡ ሕጹጽ ፤ ፈሪ ፡ ብቡ ፡ (አዋል) ።

ልበ ፡ አርዌ ፤ ቍጡ ፡ ብስጩ ፤ የደመ ፡ ነፍስ ፡ ዕውቀት ፡ ያለው ፡ (ዳን፬ ፡ ፲፫) ።

ልበ ፡ ሥጋ ፤ ልሕሉሕ ፡ ርኅሩኅ ፤ ገር ፡ የዋህ ፡ (ሕዝ፲፩ ፡ ፲፱) ።

ልበ ፡ ፀበርት ፤ (ዕብ ፡ ሉላብ) ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፡ ሙሽራ ፤ ከውስጡ ፡ ከልቡ ፡ የሚወጣ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፳፪) ።

ልበ ፡ ሰብእ ፤ አስተዋይ ፡ ተመልካች ፤ የነፍስ ፡ ዕውቀት ፡ ያለው ፡ (ዳን፯ ፡ ፬) ።

ልበ ፡ ወበልብ ፤ (ዕብ ፡ ብሌብ ፡ ዋሌብ) ፤ በልብ ፡ ወልብ ፤ ፪ ፡ ልብ ፤ ፪ ፡ ሐሳብ ፡ (መዝ ፡ ፲፩) ። ልብ ፡ በነገር ፡ ኹሉ ፡ እየተናበበ ፡ እንደ ፡ ዘርፉ ፡ ስልት ፡ ይፈታል ፤ ለዳቦም ፡ ሳይቀር ፡ ውስጥ ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። (ተረት) ፤ በገዛ ፡ ዳቦዬ ፡ ልብ ፡ ልቡን ፡ ዐጣኹት ።

ልባዊ ፤ (ዊት) ፤ የልብ ፡ የውስጥ ፤ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ፡ ኅቡእ ። ብያኔ ፡ ልባዊ ። ስፍጠታተ ፡ ሰይጣን ፡ ልባዊት ። ጸሎት ፡ ልባዊት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፬ ። ፻፳፩) ።

ለበወ ፤ (ዲቃ ፡ ግ ። ለበበ ፤ ወ ፡ የበ ፡ ለውጥ ፡ ነው) ፤ ለበመ ፤ ልባም ፡ ኾነ ። ልብ ፡ አደረገ ፤ አስተዋለ ፤ ዐወቀ ፡ ተረዳ ፤ ጠነቀቀ ። ለበየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፤ መንቲያ ፡ ነው ። ለቡ ፡ ዘትሬኢ ። ወዘአልቦ ፡ ልብ ፡ ኢይሌብዎ ፡ ለዝንቱ ። ለበውኩ ፡ ዘትቤ ። ንለቡ ፡ ገቢረ ፡ ዕለተ ፡ ፋሲካ ፡ (ዳን፱ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፺፩ ። ቄር ፡ ጸላ ። ዲድ ፡ ፴) ።

ለባዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ልባም ፤ ልብ ፡ አድራጊ ፤ ተመልካች ፡ አስተዋይ ፤ ብልኅ ፡ ዐዋቂ ፡ ጠንቃቂ ። ኵሉ ፡ ለባዊ ፡ ይረክባ ፡ ለጥበብ ። ፍጥረት ፡ ለባዊት ፡ ወሥጋዊት ። ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ለባውያነ ፡ ወንቁሃነ ። መናፍስት ፡ ለባውያት ፡ (ሚራ፲፰ ፡ ፳፰ ። ግንዘ ። ዮሴፍ ። ጥበ፯ ፡ ፳፫) ።

ልብው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ቡት) ፤ ልበኛ ፡ ልባም ፡ ዐዋቂ ፤ ልብ ፡ ያደረገ ፡ ያስተዋለ ። ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ወልብው ። ንጉሥ ፡ ልብው ። ዘምሩ ፡ ልበወ ። ምሁራን ፡ ወልብዋን ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፴፫ ። ጥበ፯ ፡ ፳፮ ። ፩ዜና ፡ ፳፭ ፡ ፯) ።

ልብውና ፤ ልባምነት ፤ አስተዋይነት ።

ልባዌ ፤ ልብ ፡ ማድረግ ፤ ማስተዋል ። ዕውቀት ፡ የልብ ፡ አስተያየት ። ቅዱሳን ፡ ሲበቁ ፡ ከሚያገኟቸው ፡ ካሥሩ ፡ ማዕርጋት ፡ ኀጽሕ ፡ አንዱ ፡ ልባዌ ፡ ይባላል ፤ ስማቸውና ፡ ተራቸው ፡ ቍጥራቸውም ፡ ይህ ፡ ነው ። የንጽሐ ፡ሥጋ ፡ መዓርግ ፤ ጽማዌ ፤ ልባዌ ፤ ጣዕመ ፡ ዝማሬ ። የንጽሐ ፡ ነፍስ ፡ መዓርግ ፤ አንብዕ ፤ ኵነኔ ፤ ፍቅር ፤ ሑሰት ። የንጽሐ ፡ ልብ ፡ መዓርግ ፤ ንጻሬ ፡ መላእክት ፤ ተሰጥሞ ፤ ከዊን ፡ እሳት ። ለነዚሁ ፡ ደግሞ ፡ ብዙ ፡ ዘርፎችና ፡ ቅጥዮች ፡ አሏቸው ፡ (አረጋ ፡ መልዓ፰) ። እምእቡድ ፡ ኅበ ፡ ልባዌ ። በአጽባዕተ ፡ ጥበብ ፡ ወልባዌ ። ልባዌሁ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። ደራሲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፬ ፡ ፩) ።

ለብዎ ፤ ገዝኒ ፡ ከማሁ ። ለብዎ ፡ ወአእምሮ ፡ (ምሳ፪ ፡ ፯) ።

ልቡና ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ዕውቀት ፡ ሐሳብ ፤ ማስተዋል ። ልቡና ፡ ረሰየተከ ፡ መካና ። ጸግወነ ፡ ጥበበ ፡ ወኀይለ ፡ ልበ ፡ ወልቡና ። ወሀቦሙ ፡ እግዚ ፡ ጥበበ ፡ ወአእምሮ ፡ ወልቡና ፡ በዙሉ ፡ መጽሐፍ ። ኢይበጽሕዎ ፡ ልቡናት ፡ (ድጓ ። ቅዳ ። ዳን፩ ፡ ፲፯ ። ያዕ ፡ ዘእል) ። ልብ ፡ ልቡና ፡ አእምሮ ፡ እሊህ ፡ ሦስቱ ፡ ባይን ፡ ይመስላሉ ፤ ልብ ፡ በጥቍሩ ፤ ልቡና ፡ በብሌኑ ፤ አእምሮ ፡ በብርሃኑ ። ወይም ፡ ልብ ፡ በነጩ ፤ ልቡና ፡ በጥቍሩ ፤ አእምሮ ፡ በብሌኑ ፡ ይመስላል ። ኵሊትና ፡ ልብም ፡ ከናላ ፡ ጋራ ፡ በሚዛን ፡ ይመስላሉና ፤ ናላን ፡ ተመልከት ።

አለበወ ፤ አለበመ ፤ ልብ ፡ አስደረገ ፤ አሳሰበ ፡ አስታወቀ ፤ አስተማረ ። ፍኖተ ፡ ጽድቅከ ፡ አለብወኒ ። ዕፀ ፡ እንተ ፡ ታሌቡ ፡ ሠናየ ፡ ወእኩየ ። ኣሌብወከ ፡ ዘሀለወከ ፡ ትንብብ ። ከመ ፡ ያለብዎሙ ፡ ለእስራኤል ፡ (መዝ ፡ ፪፲፰ ። ዘፍ፪ ፡ ፱ ። ዘፀ፬ ፡ ፲፪ ። ሚራ ፵፭ ፡ ፲፯) ።

መለብው ፤ (ዋን) ፤ **አለባዊ** ፤ የሚያለብም ፤ አስተዋቂ ፡ አስረጅ ። መለብው ። ሐዋርያት ፡ መምህራኒከሙ ፡ ወመለብዋኒከሙ ፡ (ዮሴፍ ። ቄስጠ) ።

ተለበወ ፤ ታወቀ ፤ ተረዳ ። ወሰማያዊሰ ፡ ብእሲ ፡ ይትሌቦ ፡ ክርስቶስ ፡ (ቄር ፡ ጳላ) ። ተለበመ ፤ ተዘጋጀ ፡ ተሰናዳ ። የመሢዕትን ፡ ደቂት ፡ ልብም ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ለብሐ ፤ (ዐረ ፡ ለበከ) ፤ ቀላቀለ ፡ ደባለቀ ፤ የዕቃ ። ለወሰ ፡ አበካ ፤ ሠራ ፤ የጭቃ ። ለሐኰን ፡ እይ ።

ለብሕ ፤ ቅልቅል ፤ ድብልቅ ፤ ጭቃ ።

ለብሓ ፤ ሸክላ ፡ ከተቦካ ፡ ጭቃ ፡ የሚሠራ ። ንዋየ ፡ ለብሓ ፡ (መዝ ፡ ፪) ።

ለብሓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሸክላ ፡ ወገን ፤ የሸክላ ፡ ዐይነት ፡ ዕቃ ። ሸክለኛ ፡ ሸክላ ፡ ሠሪ ፤ ጠቢብ ። ገራህተ ፡ ለብሓዊ ። እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ለብሓውያን ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፯ ። ፩ዜና ፡ ፬ ፡ ፳፫ ። ሮሜ ፱ ፡ ፳፩) ።

ለቢጥ ፤ ጦት ፤ (ለበጠ ፡ ይለብጥ ፡ ይልብጥ ። ዐረ ፡ ለበደ ፤ ላጠ ። ዕብ ፡ ላጥ) ፤ መለበጥ ፡ ማስጌጥ ፤ ማልበስ ፡ መሸፈን ፤ መምረግ ፡ መለሰን ፤ በወርቅ ፡ በጨርቅ ፡ በጭቃ ፡ በኖራ ። ገለወን ፡ እይ ። ብእሲ ፡ ዘይክል ፡ ለቢጠ ፡ ወርቀ ፡ ወብሩረ ። ወለበጠ ፡ እንተ ፡ ውስጡ ፡ በወርቅ ፡ ጽሩይ ። ወንጌላተ ፡ ለቢጦ ፡ በወርቅ ፡ ወበብሩር ፡ (፪ዜና ፡ ፪ ፡ ፯ ። ፫ ፡ ፬ ። ገድ ፡ ዘሚ) ። መሠንበጥ ፤ ማላገጥ ፡ ለበጥ ፡ ማውጣት ፡ (ዐማርኛ) ።

ለባጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የሚለብጥ ፡ ለባጭ ።

አልበጠ ፤ አስለበጠ ፤ አሸፈነ ። ወአልበጦ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፡ በወርቅ ፡ ጽሩይ ፡ (፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፯—፲ ። ፱ ፡ ፲፯) ። አጽንዐ ፡ ጸወናቲሁ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አልበጠ ፡ መዛግብቲሁ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (፪ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፲፩) ።

ተለብጠ ፤ ተለበጠ ፤ ተሸፈነ ። ከመ ፡ ወርቅ ፡ ዘተለብጠ ፡ ዲበ ፡ እብነ ፡ ያክንት ፡ (አርጋ) ።

ልቡጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ብጥ) ፤ የተለበጠ ፤ ልብጥ ፡ ሽፍን ። ልቡጥ ፡ በወርቅ ፡ ወእቡር ፡ በወርቅ ። ልቡጣን ፡ ወቅቡዓን ፡ በወርቅ ። ደሙ ፡ ልቡጥ ፡ ውስቴቱ ። ልቡጥ ፡ በቅድስና ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፳ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፰ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፩) ።

ልብጠት ፤ መለበጥ ፤ (ጥለ) መለበጥ ፤ አለባበጥ ፤ ልበጣ ፡ ልባጥ ፡ ልብጣት ።

ለቢጦን ፤ (ቅብጥ ፡ ሊቢቱ) ፤ ዐጭር ፡ ቀሚስ ፤ እጅጌው ፡ እስከ ፡ ክርን ፡ የሚደርስ ፡ እጀ ፡ ቄራጣ ፡ እንደ ፡ ኪታ ፡ ያለ ፡ የመነኰሴ ፡ ልብስ ። ለቢጦን ፡ ዘሠዐ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ።

ለበየ ፤ (የለበወ ፡ መንቲያ) ፤ ልበ ፡ ቢስ ፡ ኾነ ፡ ዘነጋ ፤ ተሳሳተ ፤ ተደናገረ ፤ ጸየፈ ፡ ኰለተፈ ፤ የቃል ፡ ያንደበት ። እመ ፡ እሌቢ ፡ ውስተ ፡ ነገራትየ ፡ ስረዩ ፡ ሊተ ፤ እስመ ፡ እለ ፡ ይነግሩ ፡ እምአፉሆሙ ፡ ድንቀተ ፡ ወኢቀደሙ ፡ ጽሒፈ ፡ የጊ ፡ ይሌብዩ ፡ ወኢይክሉ ፡ ለብዎ ፡ ወነገረ ፡ አሰርግዎ ፡ (ተረ ፡ ቄር) ።

ለባዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ ልበ ፡ ኢ ፤ ልበ ፡ ቢስ ፡ ደፋር ፤ አፉ ፡ እንዳመጣ ፡ የሚናገር ።

ልቡይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቢት) ፤ ልቡና ፡ የሌለው ፤ ዝንጉዕ ፡ ስሑት ፤ ግብዝ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ። እነግር ፡ ከመ ፡ ልቡይ ፡ ወህጉል ፡ ከፊል ፡ ለክልኤ ፡ ወረስዮ ፡ በዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ሰብአ ፡ ወአምላከ ፡ (ቄር ፡ እስት) ።
—፤ ሐሰት ፡ ስሕተት ፡ ጸያፍ ፤ ከስሑታን ፡ አፍ ፡ የሚወጣ ፡ ክንቱ ። እቡስ ፡ ወልቡየ ፡ ጠብዐ ። ልቡይኬ ፡

ይእዜ ፡ ንቤ ፡ ወዕቁፍ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ አሚን ። ይብሉ ፡ ንኤብስ ፡ ዐቢየ ፡ እመ ፡ ንቤ ፡ ሐመ ፡ ቃል ፤ ወሡሉ ፡ ክብረ ፡ ምስጢር ፡ ልቡየ ፡ ንሬሲ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አለበየ ፤ (**ያሌቢ ፡ ያለቢ**) ፤ አሳሳተ ፡ አጠፋ ፡ አበላሸ ፤ ከንቱ ፡ አደረገ ። እመኒ ፡ ይትቈጥዑ ፡ ዕልዋን ፡ እለ ፡ ያሌብይዋ ፡ ለሃይማኖት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ። አለበየ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስተላበየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወዝስ ፡ ዘይብሉ ፡ ደዌ ፡ አይሁድ ፡ ወአረሚ ፡ ዘያስተላብዩ ፡ ፍኖተ ፡ መስቀል ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ለቢን ፤ **ኖት** ፤ (**ለበነ ፡ ይለብን ፡ ይልብን ። ዕብ ፡ ላበን**) ፤ ማንጣት ፡ ነጭ ፡ ማድረግ ፤ ማጠብ ፡ ማጥራት ። መጥበስ ፡ መተኰስ ፤ ማጠን ፡ ማጤስ ፤ የብረት ፡ የሸክላ ፡ የዕጣን ። ስጊንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ልብን ፡ ኔ ፤ (**ዕብ ፡ ሊብኔ ። ዐረ ፡ ሉብነ**) ፤ ነጭሎ ፤ ነጭ ፡ ዛፍ ፡ ቅጠሉም ፡ ቅርፍቱም ፡ ነጭ ፡ የኾነ ። በትረ ፡ ልብን ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፴፯ ። ኢዮ፵ ፡ ፲፯) ።

ልብን ፤ (**ዕብ ፡ ልቦና ፤ ሔልብና ። ዐረ ፡ ሉብን**) ፤ ነጭ ፡ ዕጣን ፤ ልባንጃ ፡ ሽቱ ፤ ከርቤ ፤ ከወተታም ፡ ዕንጨት ፡ የሚወጣ ። ማየ ፡ ልብን ፡ (ኩፋ ፡ ፲፮ ። ዘፀ፴ ፡ ፴፬ ። ማሕ፩ ፡ ፲፫) ። በልብን ፡ ፈንታ ፡ ሊባኖስ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኤር፲፯ ፡ ፳፮) ።

ሊባኖስ ፤ (**ጽር ። ዕብ ፡ ልባኖን**) ፤ ስመ ፡ አድባር ፡ ነዋኃን ፡ እለ ፡ በሰሜና ፡ ለከንዓን ። ደጋ ፡ ጮቄ ፡ ታላላቅ ፡ ተራራ ፡ ገመገም ፤ ከዐቢይ ፡ ባሕር ፡ በመለስ ፡ ከሲዶን ፡ እስከ ፡ ኤርሞን ፡ ተያይዞ ፡ በሶርያና ፡ በምድረ ፡ እስራኤል ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ ዛፋም ፡ ዕንጨታም ፡ ዱሩም ፡ ደናም ፤ የተራሮቹ ፡ ራስ ፡ ሰማይ ፡ ጠቀስ ፡ ውርጭና ፡ በረዶ ፡ እንደ ፡ ሻሽ ፡ ሸፍኖት ፡ የሚኖር ። ፍችው ፡ ቢሒት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነጪ ፡ ነጮ ፤ ወይም ፡ ነጣም ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፹፭ ። ማሕ፫ ፡ ፱ ። ኢሳ፵ ፡ ፲፮) ።

— ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ሶርያዊ ፡ አንጾኪያዊ ፡ ቅዱስ ፤ ከተሰዐቱ ፡ ቅዱሳን ፡ በፊት ፡ የመጣ ፤ ደብረ ፡ ዐስቦን ፡ በስሙ ፡ ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ያሰኘ ። ፪ኛ ፡ ስሙ ፡ መጣዕ ፤ ፫ኛ ፡ ስሙ ፡ ይስሪን ፡ ይባላል ፡ (ስንክ ፡ ጥር፫ ። ድጓ ። ፊልክ ፡ ፩) ።

ለበን ፤ (**ዐማርኛ**) ፤ ለንቦጭ ፤ ታችኛ ፡ ከንፈር ። ለበናም ፡ እንዲሉ ፤ በዐረብ ፡ ግን ፡ ርጎ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ላበን ፤ (**ዕብ**) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ጸዐዳ ፡ ጽዕድው ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፫) ።

ሉባር ፤ የተራራ ፡ ስም ፤ ታላቅ ፡ ረዥም ፡ ተራራ ፤ ሐመረ ፡ ኖኅ ፡ የቆመችበት ። ወሖረት ፡ ታቦት ፡ ወአዕረፈት ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ ሉባር ፡ አሐዱ ፡ እምአድባረ ፡ አራራት ፡ (ኩፋ ፡ ፭ ። ዘፍ፰ ፡ ፬) ።

ሊቤርጢኖን ፤ (**ጽር ፡ ሊቤርቲኖን**) ፤ ግዑዛን ፤ ነጾች ፡ ነጻዎች ፤ ነጻነት ፡ ያላቸው ። ቃሉ ፡ የሮማይስጥ ፡ ነው ፤ ሊቤርታስ ፡ ከማለት ፡ ወጥቷል ፤ ይኸውም ፡ (ግዕዛን) ፡ ነጻነት ፡ ማለት ፡ ነው ። ከክርስቶስ ፡ በፊት ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ተማርከው ፡ ተሽጠው ፡ የነበሩ ፡ አይሁድ ፡ ከሮም ፡ ባርነት ፡ ነጻ ፡ ስለ ፡ ወጡ ፤ ከሌሎች ፡ አይሁድ ፡ ተለይተው ፡ ሊቤርቲኖሩም ፡ ተብለዋል ። ምሡራብ ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ሊቤርጢኖን ፡ (ግብ፮ ፡ ፱) ።

ለቢስ ፤ **ሶት** ፤ (**ለብሰ ፡ ይለብስ ፡ ይልበስ ። ዕብ ፡ ላባሽ ፤ ላቤሽ ። ሱር ፡ ልቤሽ ። ዐረ ፡ ለቢሰ**) ፤ መልበስ ፡ መከደን ፤ በልብስ ፡ ውስጥ ፡ መኾን ፡ መጐናጠፍ ። (ተረት) ፤ ካልበሉ ፡ ሬሳ ፤ ካለበሱ ፡ እንስሳ ። እንዘ ፡ ሠቀ ፡ ይለብሱ ። ወይለብሱ ፡ ብሩሀ ፡ ወንጹሐ ፡ (ራእ፲፩ ፡ ፫ ። ፲፭ ፡ ፮) ። በለብሰ ፡ ፈንታ ፡ ተለብሰ ፡ ተላበሰ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተለበሲ ፡ አልባሲኪ ። አኮ ፡ በተለብሶ ፡ አልባስ ፡ ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ፡ (ሩትኛ ፡ ፫ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፫) ። ወተላበሰ ፡ ንጉሠ ፡ እስራኤል ። ይፈቅዱ ፡ ያንሶስዉ ፡ ተላቢሶሙ ። ይመጽኡ ፡ ተላቢሶሙ ፡ አልባሰ ፡ አባግዕ ፡ (፪ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፳፱ ። ማር፲፪ ፡ ፴፰ ። ሉቃ፳ ፡ ፵፮ ። ቀሌ) ።

ለባሲ ፤ (**ሲት ፡ ስያን ፡ ያት**) ፤ የሚለብስ ፤ ለባሽ ። ለባሴ ፡ አምላክ ። ለባሲተ ፡ ሞገስ ፡ ወግርማ ። ለባስያነ ፡ መስቀል ፡ (አረጋ ፡ ድጓ ። ደራሲ ። ቅዳ) ።

አልበሰ ፤ አለበሰ ፤ ከደነ ፡ ሸፈነ ። ኣሰብሶ ፡ አልባሲከ ። አልበስከኒ ፡ ማእሰ ። አልበሱ ፡ ምሥዋዐ ፡ ሠቀ ፡ (ኢሳ፷፪ ፡ ፳፩ ። ኢዮ፲ ፡ ፲፩ ። ዮዲ፬ ፡ ፲፩) ። አስለበሰ ፤ አስከደነ ። አስደራቢ ።

ተለብሰ ፤ ተለበሰ ፤ ልብስ ፡ ኾነ ።

ልቡስ ፤ (**ሳን ፡ ሳት ፡ ብስት**) ፤ የለበሰ ፡ የተከደነ ፤ ሽፍን ። እንዘ ፡ ልቡስ ፡ አልባሰ ፡ መንግሥት ። ካህናት ፡ ቆሙ ፡ ልቡሳኒሆሙ ። ይእቲ ፡ ሥዕል ፡ ትመስል ፡ ልብስተ ፡ ሥጋ ፡ (አስቴ፰ ፡ ፲፭ ። ዕዝ፫ ፡ ፲ ። ታምር) ።

— ፤ የተለበሰ ፤ ልብስ ፡ ውራጅ ። ዝንቱ ፡ ልብስ ፡ ልቡስ ፤ ወአኮ ፡ ሐዲስ ፡ (ዘረፋ) ።

ልብሰት ፤ መልበስ ፤ መለበስ ፤ አለባበስ ፡ ልብስነት ። እምልብሰቱ ፡ ለበብእ ፡ ወሑረቱ ። ለብሰ ፡ ዐማኑኤል ፡ ልብሰተ ፡ ሥጋ ፡ (ሢራ፲፱ ፡ ፴ ። ቅዳ) ። በልብስ ፡ ፈንታ ፡ ልብሰት ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ግሩም ፡ በልብሰቱ ፡ (ኢሳ፷፫ ፡ ፩) ።

ልብስ ፤ (**ብ ፡ አልባስ ፤ ሳት**) ፤ በቁሙ ፤ የገላ ፡ መከደኛ ፡ መሸፈኛ ፤ በየስሙና ፡ በየመልኩ ፤ ታላቁም ፡ ታናሹም ፤ ድንኳንና ፡ መጋረጃ ፡ ሳይቀር ። ልብስ ፡ ንጹሕ ። አልባሰ ፡ ወርቅ ፡ (ራእ፫ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፵፬) ።

መልበስ ፤ **መልበስት** ፤ (**ብ ፡ መላብስ ፡ ት**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ልብስ ። አፈ ፡ መልበስየ ። ኅባኔ ፡ መልበሱ ። መልበስተ ፡ እንግድዓ ። ዘመልበስቱ ፡ መዛግብተ ፡ ብርሃን ። ወመላብሲሆሙ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፲፰ ። መዝ ፡ ፻፴፪ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፬ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፬) ።

ተላበሰ ፤ (**ተደራራጊ**) ፤ በቁሙ ፤ ተለባበሰ ፤ ርስ ፡ በርሱ ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ አደግድግ ፡ ሲል ፡ ተላበስ ፡ ይላል ፤ መላበስ ፡ የካህናት ፤ መታጠቅ ፡ ማሸንፈጥ ፡ የሕዝብ ፡ የሰራዊት ።

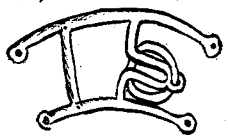
ለቤሳት፤(ጽር፡ሌቢሲ)፤ ጽህርት፥ የብረት፡ ድስት፤ በገ፡ ፈጅ፡ ወይም፡ ላመ፡ ፈጅ፡ (፪ዜና፡ ፴፭፡ ፲፫)።

ሌጌዎን፤(ጽርእ)፤ ሰራዊት፤ ሜፍራ።የጦር፡ አበጋዝ፤ የሜፍራ፡ አለቃ። ስድስቱ፡ ሺሕ፡ ሜፍራ፡ ከና ለቃው፡ አንድ፡ ሌጌዎን፡ ይባላል፡ (ማቴ፳፮፡ ፶፫። ማ ር፭፡ ፱። ሉቃ፰፡ ፴)።

ሎግዮን፤ ሎግዮ፤ (ጽር፡ ሎጊዎን። ዕብ፡ ሖሼን)፤ ሴዴርያ፥ የደረት፡ ልብስ፤ ከአልባሰ፡ ክህነት፡ አንዱ። ልብሰ፡ሎግዮን። ከመ፡ልብሰ፡ክህነት፡ሎግዮ፡(ዘፀ፴፱፡ ፲፭፡ ፲፱፡ ፳፪። ደራሲ)። ባማርኛ፡ መልክም፡ ነገር፡ ሲታይ፡ ወሼን፡ ወሸኔ፥ ውሽን፡ ማለት፥ ሖሼን፡ ከማለት፡ የመጣ፡ ነው።

ለጕም፤ ሞት፤ (ለጐመ፡ ይለጕም፡ ይልጕም። ዕብ፡ ላጋም)፤ መለጐም፤ማጕረምረም፥ በአፍ፡ መወተፍ፤ አፍን፡ መዝጋት፡ ዝም፡ ማሰኘት፥ መከልከል፡መግታት።ንኅንቃ፡ለነፍስነ፡ወንለጕማ፡ ከመ፡ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ። ለከናፍር፡ እለ፡ነበባ፡ስብሐታተ፡አርመሞን፡ሞት፡ወለጕሞን፡በል ጓም፡ዘኢይትበተክ። ልጕም፡ልሳነከ፡ከመ፡ኢት ተክዝ፡ድኅረ። ለጐመ፡ ሰማየ፡ ከመ፡ ኢየሀብ፡ ዝ ናሞ፡(አፈ፡ ተ፴፩። ግንዘ። ፈላስ። አርጋ)። በለጐመ፡ ፈንታ፡አልጐመ፡ ይላል፤ስሕተት፡ነው። ዘኢያለጕሞ፡ ለልሳኑ። በንጽሕ፡ አልጐሙ፡ ሥጋሆሙ፡ (ያዕ፩፡ ፳፮። ተረ፡ ቄር፲፱)። ለገመ፥ ልግም፥ ልግመኛ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ፈአመን፡ እይ።

ልጓም፤ (ማት፤ አልጓም። ዐረ፡ ሊጃም። ሱር፡ ሉግማ። ዕብ፡ ልጊማ)፤ ጕርሻ፥ ባፍ፡ የሚመላ፥ አንዳፍ፥ አንድ፡ ቢጆ። በቁሙ፤ ቀለበታም፡ ብረት፤ በእንስሳት፡ አፍ፡ የሚጐረሥ። ለአፍራ ስ፡ንወዲ፡ሎቶን፡ልጓመ፡ውስተ፡አፉሆን። ይፈ ትሕ፡ልጓማተ፡ጽኑዓን። በአልጓሚሁ፡(ያዕ፫፡ ፫። ሔኖ፵፯፡ ፬። ቄር)።

ልጓም፡

አልጐመ፤ አስለጐመ፥ አስጐረሠ፤ ዝም፡ አሰኘ፡ አፍ፡ አሲያዘ። ባማርኛ፡ ግን፡ ዐጕል፡ አንቀጽ፡ ነው፤ ዝም፡ አለ፡ ያሰኛል። አልጕም፤ ከፉ፡ ዝምተኛ።

ተለጕመ፤ ተለጐመ፥ ተዘጋ፤ ዝም፡ አለ፥ ተገታ። ናሁ፡ተለጕመ፡ዜማ፡መሰንቆ፡ጥዑም። ተለጕሞ፡ልሳን። ይትለጐም፡ጸላኢ፡(ግንዘ። አፈ፡ ተ፳፬። ማር፡ ይሥ፳፡ ፪)።

ለገነ፤ አበከ፤ ጋገረ፤ አገነፋ።

ለግን፤(ጽር፡ላጋኖን)፤ ዕንጕቻ፤እንደ፡ ጣቢታ፡ ያለ፡ ሥሥ፡ ረቂቅ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ አን ባሻ፡ ይሉታል፡ (ዘሌ፪፡ ፬)።

ልግነት፤ ገንፎ፡መንከኮ፤እንቀት፡አጥሚት።

ልጕን፤(ሱር፡ልጊና፤ላጊና። ጽር፡ ላጊኖስ)፤ ለገን፡ ዋዲያት፤ ማድጋ፡ ምንቸት፤ መንቀል፡ ኰስኰስት። ገንዐ፡ወልጕነ፡(ገድ፡ ተክ)።

ለግርዮን፤(ጽር፡ሊጊሪዮን፤ የዕንቍ፡ ስም፤ ሕብሩ፡ ጥቍር፡ ደባባ፤ ደምማ፤ ወይም፡ ደመ ርጽማ፡ (ዘፀ፳፰፡ ፲፱። ፴፱፡ ፲፱)። ያከንትን፡ እይ።

ልግት፤—ጐግዮ፡መተሜታ፤—ወለገ።

ለጐተ፤ (ዲቃ፡ ግ፤ ልገት፡ ወሊግ)፤ ሰፋ፤ ጥልቅ፡ ኾነ፤ ጐታ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። ለገተ፥ ደቀነ፡ አቀረበ፤ ወይም፡ ተለገተ፤ ለመከተት፡ ለመቀበል።

ልጐት፤(ታት። ዐረ፡ ሉጀት)፤ ቀላይ፥ ጥልቅ፡ ዕመቅ፤ የባሕር፡ የወንዝ፥ የጕድጓድ፡ የዐዘቅት። ያስጥምዎ፡ውስተ፡ልጐተ፡ባሕር።ልጕታተ፡አብ ሕርት። ልጕታተ፡ ምድር፡ ይሜጡ፡ ሎሙ፡ ንዋ ዮሙ፡ ወልጐተ፡ ምድሮሙ፡ (ማቴ፲፰፡ ፮። ኩፉ፡ ፪። ስንክ፡ ጥቅ፳፫። ኅዳ፲፫)።

ልድ፤ልደት፤—ወሊድ፡ወለደ።

ላህ፤—ልቅሶ፤—ላሕዎ፡ላሐወ።

ልሂብ፤ ቦት፤ (ልህበ፡ ይልህብ፡ ይልሀብ። ዐረ፡ ለሂበ። ዕብ፡ ላሀብ)፤ መንደድ፡ መቃጠል፤ መንበልበል፤ መሞቅ፡ መተኰስ፤ መላብ፡ መውዛት፤ ለብ፡ ማለት። ወእምዝ፡ ልህበ፡ ልህበተ፡ እምኔሁ፡(መቅ፡ ወን)።

ልሁብ፤(ባን፡ ባት፡ ህብት)፤ የተቃጠለ፤ የጋለ፡ የጋመ፤ የሞቀ፡ ሙቅ። የላበ፡ የወዛ፤ ለብ፡ ያለ። ኮነ፡ልሁበ፡ ውስተ፡አፍቅሮተ፡እግዚ። ዐራተ፡ኀ ጺን፡ልሁብ፡(ፊልክ፡ ፹፬። ስንክ፡ ታኅ፱)።

ላህብ፤(ባት)፤ ነበልባል፥ ወላፈን፤ ሙቀት፤ ትኵሳት፥ ለብታ፤ ላብ፡ ላበት፡ ወዝ፤ መከራ፡ ሜንቅ። ላ ህበ፡ነድ። ላህበ፡እሳት። ላህበ፡ፀሓይ። ላህበ፡መዓ ልት። ወሶበ፡ፈትሖ፡እማእሰሪሁ፡ወጠፍአ፡ላህቡ፡ ቆመ፡ቅድመ፡እግዚእነ፡እንዘ፡ይገርር፡(ጥበ፲፯፡ ፲፰። ሔኖ። ኢሳ፵፱፡ ፲። ኤር፵፫፡ ፴። መቅ፡ ወን)።

አልህበ፤ አነደደ፥ አቃጠለ፤ አሞቀ፡ አተኰሰ፤ አላበ፡ አወዛ። ለተጋብኦ፡ብዙኅ፡በቍዔት፤ወውእቱ፡ ዘያልህቦ፡ ለእሳተ፡ ፍቅር። አልሀበ፡ እቶነ። አልህ ቦቶ፡ ፀሓይ፡ ርእሶ፡ ለዮናስ፡(አፈ፡ ተ፲፱። አዋል። ስንክ፡ መስ፳፭)።

ልህደ፤—ተቀማጠለ፤—ልሕደ።

ላህዮ፤ ዮት፤ (ላህየ፡ ይላሂ፡ ይላሂ። ዐረ፡ ለሃ፤ ለሂየ)፤ መጫወት፥ ማጫዎት፤ ጨዎታ፡ ማድረግ፤ በእጅ፡ በቃል። ማጸናናት፤ አይዞኽ፡ አይዞኽ፡

ማለት ። ኀጥአት ፡ ዘይላህያ ። ወአልቦ ፡ ዘይላህየኒ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፲፯ ፡ ፳፩) ። በላህየ ፡ ፈንታ ፡ አልሆየ ፡ ተለሆየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዐራትየኑ ፡ እንጋ ፡ ይናዝዘኒ ፤ ወያላህየኒኑ ፡ ምስካይየ ። እስመ ፡ ዮጊ ፡ ይትለሀይ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፲፫ ። ፫፻ ፡ ፲፰ ፡ ፳፯) ።

ተላህየ ፤ (ተደራጊና ፡ ተደራራጊ) ፤ ተጫወተ ፤ ተጫዋወተ ። ወአንዝኩ ፡ እትላሀይ ፡ ምስሌሆን ። ከመ ፡ ዘይትላሀይ ። አ ፡ ድንግል ፡ አክ ፡ በተላሆየ ፡ ዘልህቀ ፡ ከመ ፡ አዋልደ ፡ ዕብራውያን ። ተላህዮሰ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ተላህዮ ፡ በዕፀ ፡ ወእንዚራ ፡ ወአርጋኖን ፤ ወተረፈ ፡ ንዋያተ ፡ ማሕሌት ፡ ዘተውኔት ፡ ሕሩም ፡ ውእቱ ፡ (ሄርማ ። ገድ ፡ ተክ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፯) ። ዝሙት ፡ ወተላህዮት ። ለእመ ፡ ተረክበት ፡ ብእሲት ፡ ምስለ ፡ ካልእታ ፡ ይትላሀያ ፡ በበይናቲሆን ፡ (ሲጳፉ ፡ ሲጋጩ) ። ለእመ ፡ ተላህየ ፡ ካህን ፡ በነፍስተ ፡ ሥጋሁ ፡ (ገድ ፡ አዳ ። ቄድር) ።

ተላሃዪ ፤ ተጫዋች ፡ ተጨዋዋች ፤ ጨዋተኛ ፤ ጨዋታ ፡ ዐዋቂ ። በካሪ ፡ ወተላሃዩ ፡ ወነፋኒ ፡ እንዚራ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፩) ።

ተላህያ ፤ ተላህዮታ ፤ ተከውሶታ ፡ ወተሀውኮታ ፤ ሞገዳ ፡ ወማዕበላ ፡ (መዝ ፡ ፹፰) ።

ትልሂት ፤ ጨዋታ ፡ ጫውውት ፤ ዝሙት ፡ የፍትወት ፡ ሥራ ። ትልሂት ፡ በነፍስተ ፡ ሥጋሁ ፡ (ቄድር) ። ተላህያም ፡ ጥሬ ፡ ዘር ፡ ኹኖ ፡ በትልሂት ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ።

አስተላህየ ፤ (አስደራጊና ፡ አደራራጊ) ፤ አስጫወተ ፤ አጫዋወተ ። እልኩ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤየ ፡ ወያስተላህያኒ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፹፩) ።

መስተላህይ ፤ የሚጫዋወት ፤ ተጫዋዋች ። የሚያጫዋውት ፤ አጫዋዋች ።

ልህየ ፤—ወዘ ፡ አማረ ፤—ልሕይ ፡ ልሕየ ።

ልህኵት ፤—ሸክላ ፤—ልሒኵ ፡ ለሐኰ ።

ላህልሀ ፤—ራሰ ፡ ለመሸቀ ፤—ላሕልሐ ።

ላህልሀ ፤—ላላ ፡ ረገበ ፤—ላኅልኀ ።

ልህመ ፤—ላመ ፡ ጸና ፡ በሰ ፤—ልሕመ ።

ላህም ፤—በቊሙ ፡ ላም ፤—ልሕመ ።

ልሂቅ ፤ ቆት ፤ (ልህቀ ፡ ይልህቅ ፡ ይልሀቅ ። ዕብ ፡ ላህቅ ፤ ሰበሰበ) ፤ ማደግ ፡ መጐልመስ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ማድረስ ። ብእሲና ፡ ዕብየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ነገሮች ፡ ናቸው ። ልህቀ ፡ ሕፃን ፡ ወነደገ ፡ ጥበ ። እስከ ፡ አመ ፡ ይልህቅ ፡ ወልድየ ፡ ሴሎ ። አይድዐት ፡ አስቴር ፡ ለንጉሥ ፡ ከመ ፡ በቤቱ ፡ ልህቀት ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፰ ። ፴፰ ፡ ፲፩ ። አስቴ፰ ፡ ፩) ።

—፤ መላቅ ፡ መብለጥ ፡ ታላቅ ፡ መኾን ፤ በኀይል ፡ በመጠን ፤ በብዛት ፡ በዘመን ። እኁሆሙ ፡ ዘይልህቅ ። እኀትክን ፡ እንተ ፡ ትልህቅ ። ለሀቀ ፡ ወብዝኁ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፵፮ ። ኩፋ ፡ ፯) ።

—፤ ማርጀት ፡ መሸምገል ፤ አሮጌ ፡ መኾን ። አብርሃምሰ ፡ ወሳራ ፡ ልህቁ ፡ ጥቀ ፡ ወነለፈ ፡ መዋዕሊሆሙ ፡ (ዘፍ ፲፰ ፡ ፲፩ ። ፳፬ ፡ ፩ ። ፳፯ ፡ ፩) ። በልህቀ ፡ ፈንታ ፡ ተልህቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እለ ፡ ይትለሀቁ ፡ እምኔሆሙ ፡ (፩ጴጥ ፡ ፭ ፡ ፩ ። ኪዳ) ።

ልሂቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ህቅት) ፤ አሮጌ ፡ ሽማግሌ ፤ ታላቅ ። ኢይትረከብ ፡ ልሂቅ ፡ ውስተ ፡ ቤትከ ። ልሂቃን ፡ ወልሂቃት ፡ (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፴፪ ። ዘካ፰ ፡ ፬) ።

—፤ ቄስ ፡ ካህን ፤ መስፍን ፤ መኰንን ። ላዕለ ፡ ልሂቅ ፡ ኢትስማዕ ፡ ውዴተ ። ልሂቃኒ ፡ መንግሥቱ ። እምውሉደ ፡ ልሂቃኒ ፡ ሀገረ ፡ ሮሜ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ መስ፱ ። ፲፯) ።

ላህቅ ፤ (ቃን) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ወሰበ ፡ ሞአሙ ፡ ለጸላእቱ ፡ ገብረ ፡ ብልጣሶር ፡ ምሳሐ ፡ ዐቢየ ፡ ለላህቃኒ ፡ መንግሥቱ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፺፯) ።

ሊቅ ፤ (ቀት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ በቊሙ ፤ አለቃ ፡ ታላቅ ፤ አባት ፡ ጌታ ፤ መምህር ፤ ሹም ፤ አሮጌ ፡ ሽማግሌ ። (ተረት) ፡ ከሊቅ ፡ እስከ ፡ ደቂቅ ። ልሂቅና ፡ ሊቅ ፡ ልዩነቱ ፡ ሂን ፡ በመጕረድ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ምስጢሩና ፡ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ሌቀ ፡ ይለይቅ ፡ ብለው ፡ ይገባሉ ። ወዘሰ ፡ ብዉሕ ፡ ለሊቅ ፤ ዘውእቱ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ። ሊቀት ። ሊቃነ ፡ አሪት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩ ። ስንክ ፡ ኀዳ፲፯ ። ሉቃ፩ ፡ ፲፯) ።

ሊቃን ፤ ሊቃናት ፤ ሊቃውንት ፤ (ልሂቃን ፡ ናት) ፤ አለቆች ፤ ሹማምቶች ፤ መምራኖች ፤ ሽማግሎች ። ሊቃነ ፡ ሕዝብ ። ሰብዓ ፡ ሊቃናት ። መንበረ ፡ ሊቃውንት ። ሊቃናትኒ ፡ ወመሓዛት ፡ (ዘፀ፲፰ ፡ ፲፱ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፻፮ ። ፻፵፰) ።

ሊቅና ፤ (ልህቅና) ፤ ሊቅነት ፤ አለቅነት ፤ ልቅና ፡ ሹመት ፤ እርጅና ። ሢመተ ፡ ሊቅና ፡ ዘካህናት ። ለሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ሊቅናሁ ፡ ላዕለ ፡ መሲሓውያን ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

ሊቃኖስ ፤ ከተስዐቱ ፡ ቅዱሳን ፡ አንዱ ፤ ወይም ፡ ሊባኖስ ። ባና ፡ ቃ ፡ ተወራርሰዋል ።

ልህቀት ፤ ማደግ ፡ እድገት ፤ አስተዳደግ ። በእንተ ፡ ልደቱ ፡ ወልህቀቱ ፡ በበ ፡ ሕቅ ፡ ወሕማማቲሁ ፡ ወሞቱ ። ልህቀቱ ፡ በበ ፡ ሕቅ ፡ እስከ ፡ ወርዘወ ። ተወከፈ ፡ እሙነ ፡ ልህቀተ ፡ ዘበበ ፡ ሕቅ ፡ (አፈ ፡ ድ፩ ። አርጋ ። ሃይ ፡ አበ) ።

—፤ ማርጀት ፡ መላቅ ፤ እርጅና ፤ ላቂያ ፡ ልቅና ፤ ብኵርና ። ረከበት ፡ ወልደ ፡ በልህቀቲሃ ። አግብእ ፡ ሊተ ፡ ልህቀተከ ፡ ዘቅድመ ፡ ልደት ፡ (ሉቃ፩ ፡ ፴፮ ። ኩፋ ፡ ፳፱) ።

ልህቃን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ እድገት ፡ እድጊያ ፤ እድግ ። አየ ፡ ልህቃኒ ፡ ልህቀ ። ዘትስብእት ፡ ውእቱ ፡ ልህቃን ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

—፤ እርጅና ፤ የድሜ ፡ ብዛት ። ውስተ ፡ ልህቃኒ ፡ ዓመታቲሁ ፡ (ፊልክ) ።

—፤ ላቂያ ፡ ልቅና ፤ ብሖርና ። ወሀብኩ ፡ ልህቃንየ ፡ ለያዕቆብ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፮) ።

ልህቅና ፤ ልቅና ፤ እርግና ፤ ብሖርና ፡ ታላቅ ነት ። በልህቅናሁ ፡ አብደ ። ነጸሮ ፡ በናእሰ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ወልህቅናሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፴፮ ፡ ፴፯) ።

አልሀቀ ፤ አላቀ ፡ አሳደገ ፤ ታላቅ ፡ አደረገ ። ውሉደ ፡ ወለድኩ ፡ ወአልሀቁ ። ቀላይ ፡ አልሀቆ ። እስመ ፡ ኪያከ ፡ አልሀቀ ፡ እግዚ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፪ ። ሕዝ ፴፩ ፡ ፬ ። ዳን፩ ፡ ፶) ።

—፤ አስረጀ ፡ አሸመገለ ፤ ዕድሜ ፡ ሰጠ ። ወይእዜኒ ፡ አልሀቀኒ ፡ እግዚእ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ (ኢያ፲፬ ፡ ፲) ።

አልሃቂ ፤ መልሀቂ ፤ መልሀቅ) ፤ የሚያ ልቅ ፤ አሳዳጊ ።

መልሀቅ ፤ (ብ ፡ መላህቅት ፤ ታት) ፤ ሊቅ ፡ ታላቅ ፡ የሚበልጥ ፤ አለቃ ፡ ሹም ፤ አሮጌ ፡ ሽማ ግሌ ። መላህቅተ ፡ ሕዝብ ። ኢይፍታሕ ፡ ሕዝባዊ ፡ ወኢመላህቅት ፤ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ሥዩማነ ፡ ቤተ ፡ ክር ። ደናግል ፡ ወመበለታት ፡ ወመላህቅታት ፡ (ባል ቴቶች) ፡ ይቁማ ፡ ቅድመ ፡ ሖሎን ፡ አንስት ፡ (ዘፀ፲፯ ፡ ፭ ። ዲድ፲ ። ፲፬) ። መልህቅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተ ባብራል ፤ ለሴት ፡ ሲነገር ፡ ቅ ፡ ይጠብቃል ።

ተልህቀ ፤ (ይትለሀቅ) ፤ ተላቀ ፡ ተበለጠ፤ ላቂያና ፡ ብልጫ ፡ ፀጣ ፤ አነሰ ።

ተላሀቀ ፤ (ይትላሀቅ) ፤ ተላላቀ ፡ ተበላለጠ ፤ እኔ ፡ እበልጥ ፡ ተባባለ ።

አስተላሀቀ ፤ አላላቀ ፤ አበላለጠ ።

መልሀቅ ፤—በቁሙ ፤—ለሐቀ ።

ልህሰ ፤ (ልሒስ ፡ ለሐስ) ፤ ኬደ ፡ ተጠረገ ፤ ጠፋ ፡ ታጣ ። መሔወኒ ፡ እንተ ፡ ሖሰሄ ፡ ወእልህስ ። ወይልህስ ፡ እመንበሩ ። ትፍህቅ ፡ ነፍስየ ፡ ወትል ህስ ፡ (ኢዮ፲፱ ፡ ፲ ። ፳፯ ፡ ፳፩ ። ፴ ፡ ፲፭) ።

ለሀሰ ፤—ላሰ ፡ ላላሰ ፤—ለሐሰ ።

ለሆሳስ ፤—ሹክሹክታ ፤—ለኆሰ ።

ላዊ ፤—የፊደል ፡ ስም ፡ ለ ፤—ለወየ ።

ሌዊ ፤—የሰው ፡ ስም ፤—ለየወ ።

ለወወ ፤ (ለወየ ፤ ዐለወ) ፤ ጠመመ ፡ ጠነነ፤ ልበ ፡ ክፉ ፡ ኾነ ፤ ደፈረ ፡ ተኩረ ፤ በክፉ ፡ አየ ። ከለወ የና ፡ ከዐለወ ፡ ክኹለቱ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ።

ለዋው ፤ ጠማማ ፡ ክፉ ፤ ደፋር ፡ ተኪር ፤ ዕቡየ ፡ ዐይን ፤ ገጸ ፡ ቢስ ። እኩይ ፡ ወለዋው ። ሐራውያ ፡ ሐቅል ፡ ለዋው ። ከመ ፡ ለዋው ፡ ይመስል ፡ ገጹ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፫ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፰ ። ሄርማ ፡ ገ፳፯) ።

ሎዘ ፤ (ዕብ ፡ ላዝ ፡ ያሉዝ) ፤ ከመንገድ ፡ ወጣ ፤ ራቀ ። ምስጢሩ ፡ የለወወ ፡ ነው ፤ ክፋትና ፡ ጥመት ፡ ያሳያል ።

ለውዝ ፤ (ዕብ ፡ ሉዝ ። ሱር ፡ ሉዛ ። ዐረ ፡ ሎዝ) ። በቁሙ ፤ ስመ ፡ ዕፅ ። ክርካዕን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ገውዝ ፡ ወለውዝ ። እመ ፡ ተክልከ ፡ በለሰ ፡ ቦኑ ፡ ይበቍል ፡ ለከ ፡ ለውዝ ፡ (ሆሴ ፱ ፡ ፲፫ ። መቃ ፡ ገ፩) ።

ለውዝ ፡

ሎዛ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ለውዛም ፡ የለውዝ ፡ ቦታ ፤ በኤፍሬም ፡ ዕፃ ፡ ውስጥ ፡ ያለች ፤ ይችውም ፡ ቤቴል ፡ ናት ፡ (ዘፍ፳፰ ፡ ፲፱) ።

ሎዛን ፤ (ዐረ ፡ ላዝን) ፤ ዕጣን ፤ ሙጫ ፡ ከለ ውዝ ፡ ወይም ፡ ከሌላ ፡ ዕንጨት ፡ የሚገኝ ። ከርቤ ፡ ወሜዓ ፡ ወሎዛን ፡ (ስንክ ፡ ሐም፰) ።

ሎሐ ፤ (ዕብ ፡ ላዌሕ) ፤ ላገ ፡ ጠረበ ፡ አለዘበ፤ ፋቀ ፡ ራመመ ፤ የንጨት ፡ የቁርበት ፡ የደንጊያ ፡ የብረት ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ጣፈ ፡ ይላሉ ።

ለውሕ ፤ (ሓት ። ዕብ ፡ ሉዋሕ ። ሱር ፡ ሉሓ ። ዐረ ፡ ሉሕ) ፤ ሉሕ ፤ ሰሌዳ ፡ ዝርግ ፡ ሥሥ ፡ ጠፍጣፋ ፤ ጠርብ ፡ ሳንቃ ፡ ስደቃ ፤ ብራና ፡ ወረቀት ፤ የመ ጽሐፍ ፡ ገበታ ፡ ጽሌ ፡ ጽላት ። ዕፀ ፡ ለውሕ ። አሐቲ ፡ ለውሕ ፡ እምዕፀወ ፡ ሐመር ፡ (ክብ ፡ ነገ፶፮ ። ስንክ ፡ ጥር፲፬) ።

ለዋሕቅ ፤ (ዐረብ) ፤ ጳግሜን ፡ (አቡሻ ፡ ፰) ። እንስይን ፡ እይ ።

ሎጠ ፡ (ወለጠ ። ዕብ ፡ ላጥ ፡ ያሉጥ) ፤ ሸፈነ ፡ አለበሰ ፤ አጐናጠፈ ። ለወጠ ፡ ለዋወጠ ፤ የልብስ ፡ የመልክ ። ወለጠን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ሎጥ ፤ መሉጣ ፡ ሜላት ፤ መጐናጠፊያ ፡ የላይ ፡ ልብስ ፤ ዐጽፍ ፡ ግልባጭ ። የሰው ፡ ስም ፤ ወልደ ፡ እኍሁ ፡ ለአብርሃም ። ወሎጥሰ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ አንቀጸ ፡ ሰዶም ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፩) ።

ሎጣዊ ፤ ሎጥማ ፤ የሎጥ ፡ ዐይነት ። የሎጥ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፤ በግብር ፡ የሎጥን ፡ ጋብቾች ፡ የሰዶምን ፡ ሰ ዎች ፡ የሚመስል ። ሎጣውያን ፡ ዘውእቶሙ ፡ እለ ፡ ይዜምዉ ፡ ተባዕተ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፵ ፡ ፫ ፡ ፩) ።

ለወየ ፤ (ዐረ ፡ ለወይ) ፤ ጠወየ ፤ ጠመጠመ ፡ ጠቀለለ ፤ ፈተለ ፡ አከረረ ፤ ቀለሰ ፤ አጐበጠ ፤ ቈለመመ ። ጠወየን ፡ ተመልከት ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ርሱ ፡ ነው ፤ ለ ፡ በጠ ፡ ፈንታ ፡ ገብቷል ።

ላዊ፤ ላውይ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ለ፤ የአልፍ ፡ ፲፪ኛ ። ጠማማ ፡ ቈልማማ ፡ ጐባጣ ፡ ቅልስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጠማምነቱም ፡ በኹሉ ፡ ነው ።

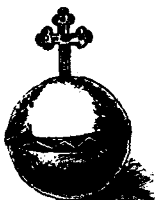
ምልዋይ፤ መጠምጠሚያ ፤ ጥምጥም ፡ ራስ ፡ ማሰሪያ ፡ መሸፈኛ ።

ለይ፤ ፈትል ፤ ልብስ ፤ ቀይ ፡ ቀለም ፡ የገባ ። አሰረት ፡ ለየ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ። እመሂ ፡ ሰበስኪ ፡ ለየ ፡ (ዘፍ፴፰ ፡ ፳፰ ። ኤር፬ ፡ ፴) ።

—፤ ቀይ ፡ ቀለም ፤ ከጥቍርና ፡ ከነጭ ፡ ከብጫ ፡ ልዩነት ፡ ያለው ፤ የፈትልና ፡ የልብስ ፡ መንከሪያ ። ሕብረ ፡ ለይ ። ፈትሉ ፡ ዘለይ ። ከለሜዳ ፡ ዘለይ ፡ (ዩዜና ፡ ፪ ፡ ፯ ። ሚራ፵፩ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፯ ፡ ፳፱) ።

ሎልዎ ፤ ዎት ፤ (ሎለወ ፤ ለውለወ ፡ ይሎሉ ፡ ይሎሉ) ፤ መውለብለብ ፤ ማውለብለብ ፤ ማቃጠል ፡ መለብለብ ፤ የምላስ ፡ የእሳት ። ሰውሰወ ፡ ከይሲ ፡ ልሳኖ ። ወትሎሉ ፡ ክቡተ ፡ ፍጥረተነ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ገድ ፡ ተክ ። ያዕ፫ ፡ ፮) ። በሎለወ ፡ ፈንታ ፡ አሎለወ ፡ አለውለወ ፡ ይላል ፤ ግስነቱ ፡ ዐጕልና ፡ ገቢር ፡ ነውና ፤ አያሰኝም ። ለውላዋ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ሉል፤ (ዐረ ፡ ሉእሉእ) ፤ በቁሙ ፤ ዕንቍ ፡ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ባሕርይ ፡ ከሰደፍ ፡ የሚገኝ ፤ ነገሥታት ፡ እንደ ፡ ሎሚና ፡ እንደንቍላል ፡ የሚጨብጡት ። በሉሉ ፡ በዘውዱ ፡ እንዲሉ ። ብሕረንና ፡ ቆቅሐን ፡ ዐንቀን ፡ እይ ፤ (አርጋ) ።

ሉል ፡

ሎሚ፤ ሎሚን፤ (ብ ፡ ለዋሚን፤ አው ፡ ሎሚናት ። ዕብ ፡ ሊሞን ። ሱር ፡ ሊሙን ። ዐረ ፡ ለይሙን) ፤ በቁሙ ፤ የታወቀ ፡ ዕፅ ፡ እሾኽም ፤ መዐዛው ፡ ጥፍጥ ፡ ፍሬው ፡ የሚመጠጥ ፤ መጣጣ ፡ ሖምጣጣ ። ዘሩ ፡ ለምለመ ፡ ነው ፤ ሎሚ ፡ ያማርኛ ፤ ሎ

ሎሚን ፡

ሚን ፡ የግእዝ ፤ በትግሪኛ ፡ ግን ፡ ሎሚ ፤ ዮም ፡ ማለት ፡ ነው ። ማየ ፡ ሎሚ ፤ ወይመትሩ ፡ ሎሚነ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ሉጺት ፤—ቡሓ ፡ መላጣ ፤—ላጸየ ።

ሌውቄን ፤ (ጽር ፡ ሌፍኪ) ፤ ዕፀ ፡ ዘይት ፤ ወይራ ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፱ ። ሌዊቄን ፡ ኤሌዊቄን ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ለዊስ፤ ሶት፤ (ሎሰ ፡ ይለውስ ፡ ይሉስ ። ዕብ ፡ ሉሽ ። ሱር ፡ ላሽ ። ዐረ ፡ ላሰ) ፤ መለወስ ፡ ማቡካት ፤ መፈትፈት ፤ ማጨማለቅ ። ለፈጸን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ነሥአት ፡ ሐሪጸ ፡ ወሎሰት ። ለዊሰሙ ፡ ያምጽእዎ ። ሎሰ ፡ ጽቡረ ፡ ልምሉመ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፳፬ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፰ ። ዘሌ፮ ፡ ፲፱ ። ጥበ ፲፭ ፡ ፯) ።

ተሎሰ ፤ ተቦካ ፤ ተለወሰ ። ናእት ፡ ዘኢተሎሰ ፡ በብሒእ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ልዉስ ፤ የተለወሰ ፤ የተቦካ ፡ የታሸ ። ልዉስ ፡ በቅብዕ ። ሐሪጽ ፡ ልዉስ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፪ ። ሆሴ፯ ፡ ፬ ። ኩፋ ፡ ፮) ።

ተላወሰ ፤ በቁሙ ፤ ተለዋወሰ ፡ ተንቀሳቀሰ ፡ ታወከ ፡ ተነሣሣ ። እስመ ፡ ትትላወስ ፡ ኀሊናሆሙ ፡ (ምሳ ፳፯ ፡ ፲) ።

ሉሲፌር ፤ (ሮማይ) ፤ የዲያብሎስ ፡ ስም ፤ ከሽፍትነት ፡ በፊት ፡ የነበረው ። ጸዋሬ ፡ ብርሀ ፤ ፍድፉደ ፡ ብርሀ ፤ ቤዝ ፡ ብሩህ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ቤዝን ፡ እይ ፡ (ኢሳ፲፬ ፡ ፲፪) ። በትቢቱና ፡ በሹሩቱ ፡ ብዛት ፡ ሳጥናኤል ፡ ከኾነ ፡ በኋላ ፡ ስሙና ፡ ብርሃናው ፡ ኮከብነቱ ፡ ለዳግማይ ፡ አዳም ፡ ተሰጥቷል ፡ (ዘኍ፳፬ ፡ ፲፯ ። ማቴ፪ ፡ ፪ ። ፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፱) ።

ሌዋታን፤ (ዕብ ፡ ሊውያታን) ፤ የባሕር ፡ አውሬ ፡ እንስሳ ፤ ዘንዶ ፡ ታላቅ ፡ ዓሣ ፤ ማናቸውም ። እንስት ፡ ዐንበሪ ፡ ምድርን ፡ እንደ ፡ ዝናር ፡ እንደ ፡ ጋን ፡ ሰንበር ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ቀለበት ፡ እንዳንባር ፡ ዙሪ ፡ ተጠምጥማ ፡ ዐቅፋ ፡ የያዘች ፡ የብሂሞት ፡ ዘውግ ፡ ጣምራው ፡ ኹለተኛው ፤ ዘሩ ፡ ለወየ ፡ ነው ፤ ሌዋ ፡ ዐቃፊ ፡ ተጠምጣሚ ፤ ታን ፡ ዘንዶ ፡ ወይም ፡ ወርድና ፡ ቁመት ፡ ግዘፈ ፡ ምድር ። በተገናኝ ፡ የምድር ፡ መታጠቂያ ፡ ቅናት ፡ መቀነት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ብሄሞትንና ፡ ዐንበሪን ፡ እይ ። ወዐቀብከ ፡ ደእተ ፡ አሚረ ፡ ክልኤተ ፡ እንስሳ ፤ ወሰመይካሁ ፡ ለአሐዱ ፡ ብሄሞት ፡ ወለካልኡ ፡ ሌዋታን ። ወፈለጥከሙ ፡ በበይናቲሆሙ ፤ እስመ ፡ ኢይክል ፡ ዝኩ ፡ ሳብዕተ ፡ እድ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ማየ ፡ ናጌብ ፡ ጸዊሮቶሙ ፤ ወወሀብካሁ ፡ ለብሄሞት ፡ አሐደ ፡ እደ ፡ የብስ ፡ ወለሌዋታን ፡ ሳብዕተ ፡ እዴሁ ፡ ለርጡብ ፡ (ሱቱዕገ ፡ ፮ ፡ ፵፱—፶፪) ።

ሌዎጴጤርያ ፤ (ጽር ፡ ሌዎፔትሪያ) ፤ ልሙጽ ፡ ደንጊያ ፤ ሰፊ ፡ ዝርግ ፡ ንጥፍ ፡ (ሕዝ፳፱ ፡ ፯ ፡ ፰) ።

ለዚዝ ፤ ዞት ፤ (ለዘ ፡ ይለዝዝ ፡ ይልዝዝ) ፤ መልዘዝ ፤ መራስ ፡ መለስለስ ። ሐለዚዝን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። ለዛ ፡ ላዛ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ምስጢሩም ፡ ጣዕምና ፡ ውበት ፡ ለስላስነት ፡ ነው ፤ ለዛ ፡

የነገር ፡ ላዝ ፡ የጠጕር ፤ ላሑጫ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ለዛ ፡ ቢስ ፤ ክቾ ፡ ደረቅ ፡ ጭንጫ ፡ ዐልጫ ።

ልሕደ ፤ (ልሔየ) ፤ ለደለደ ፤ ወፈረ ፤ የተልባ ፡ ያብሽ ፡ የምራቅ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አማረ ፡ ወየዘረ ፤ ተደላደለ ፡ ተቀማጠለ ። አሻረተ ፡ ጠነቈለ ፤ በሾኽ ፡ በን ቅፋት ፡ በድምፀ ፡ አራዊት ፤ በማናቸውም ።

ለሓዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚያሻ ርት ፡ ሻርተኛ ፤ ጠንቋይ ። ለሓዲ ፡ በትእምርት ፡ ወ ዘይትኣመር ፡ በንቅወተ ፡ አርዌ ፡ (ቄስጠ ፡ ፲፫) ።

ልሑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ሕድ) ፤ የለደለደ ፡ ወ ፍራም ። ድልድል ፡ ቅምጥል ፤ ሥራና ፡ መከራ ፡ የማይ ችል ። ኢትሰመዩ ፡ እንከ ፡ ልሕደ ፡ ወሥብሕተ ። አ ንቲ ፡ ልሕድ ፡ (ኢሳ፵፯ ፡ ፩ ፡ ፰ ። ሚክ፩ ፡ ፲፮) ።

ላሕዎ ፤ **ዎት** ፤ (ላሐወ ፡ ይላሑ ። ዐረ ፡ ናሐ ። ዕብ ፡ ናሃሀ ። ሱር ፡ ንሃአ) ፤ ማልቀስ ፡ ማ ዘን ፤ ማሞሽ ፡ መጮኽ ፡ መንሰቅሰቅ ። ጊዜ ፡ ለላሕዎ ፤ ወጊዜ ፡ ለዘፈን ። ወላሐዉ ፡ ሕዝብ ። እለ ፡ ይላሕ ውዋ ፡ ለጽዮን ። ላሑ ፡ ምስለ ፡ ዘይላሑ ፡ (መክ፫ ፡ ፬ ። ፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፰፩ ፡ ፫ ። ሚራ፯ ፡ ፴፬) ።

ልሕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሑት) ፤ ያዘነ ፡ ያለ ቀሰ ፤ እንባ ፡ የፈላበት ፡ ሐዘን ፡ የመላበት ። ለልሕዋን ፡ ይናዝዞሙ ፡ (ኪዳ) ።

ላሕ ፤ (ብ ፡ ላሓት) ፤ ልቅሶ ፤ ሐዘን ። ቤተ ፡ ላሕ ። አልባሰ ፡ ላሕ ። መዋዕለ ፡ ላሕ ። ገብሩ ፡ ላሐ ። ዝንቱ ፡ ሠለስቱ ፡ ላሕ ፡ (ሚራ፳፪ ፡ ፯ ። ፪ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፪ ። ዘፍ፶ ፡ ፬ ፡ ፲ ። ኩፋ) ።

ላሓዊ ፤ (ላሐወ) ፤ የሚያለቅስ ፡ የሚያዝን ፤ አልቃሽ ፡ ዐዛኝ ።

ላሓዊ ፤ (ላሕ) ፤ ልቅሶኛ ፡ ሐዘንተኛ ፤ የልቅሶ ፡ ሰው ፤ እንባም ።

አልሐወ ፤ **አላሐወ** ፤ አሳዘነ ፤ አስለቀሰ ። ሣቀይዋ ፡ ወአልሐውዋ ፡ (ራእ፲፰ ፡ ፯) ።

ልሒሕ ፤ **ሐት** ፤ (ለሕሐ ፡ ይለሕሕ ፡ ይ ልሐሕ ። ዕብ ፡ ሌሐ ። ሱር ፡ ላሕላሕ) ፤ መርጠብ ፡ መለዘብ ፤ መራስ ፡ መለስለስ ፤ የገላ ፡ የንጨት ፡ የቍርበት ።

አልሕሐ ፤ (ሱር ፡ ላሕሌሕ) ፤ አራሰ ፡ አረ ጠበ ፤ አለዘበ ። እፍ ፡ እፍ ፡ እንትፍ ፡ እንትፍ ፤ ወይም ፡ እፍፍ ፡ እንትፍትፍ ፡ አለ ፤ ለማብረድ ፡ ለማንደድ ። ዘ ያልሕሓ ፡ ለትዝኅርቱ ፡ ያነድዳ ፡ ለእሳት ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፲፩) ።

ላሕልሐ ፤ (ለሕሐ ። ሱር ፡ ሂትላሕላሕ) ፤ ራሰ ፡ ረጠበ ፤ ልሕሉሕ ፡ ኾነ ፤ ሎክ ፡ ሎክ ፡ አለ ፡ በሰለ ፤ የፍሬ ፡ የዕበጥ ። ዘይሜህር ፡ ወኢይገብር ፡ ይመስል ፡ ገብላ ፡ ዘውስቴቱ ፡ ማይ ፤ እምኔሁ ፡ ይሰትዩ ፡ ብዙ ኃን ፡ ወይትነፀቡ ፤ ወቦቱ ፡ ይላሐልሕ ፡ ግብር ፤ ወለ ሊሁሰ ፡ ኢይሰቲ ፡ ወኢይነጽሕኒ ፡ እምርስሐታቲሁ ፤ ወኢይላሐልሕሂ ፡ (ፊልክ ፡ ፺፱) ።

ልሕሉሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ልሕት) ፤ በ ቁሙ ፤ የራሰ ፡ ርጥብ ፤ ለስላሳ ፡ ልዝብ ። አብበሎ ፡ ኅ ቡረ ፡ ወገብሮ ፡ ልሕሉሐ ፡ ወአፍአሞ ፡ ለከይሲ ፡ (ዳን ፲፫ ፡ ፳፮) ።

ላሕልሐ ፤—ላላ ፡ ረገበ ፤—ላኅልኀ ።

ላሐየ ፤—ተጫወተ ፡ አጫወተ ፤—ላ ህዮ ፡ ላሀየ ።

ልሕይ ፤ **ዮት** ፤ (ልሕየ ፡ ይልሒ ፡ ይል ሐይ ። ዐረ ፡ ላሐ ። ሱር ፡ ልሓአ) ፤ መውዛት ፡ መቅለጥለጥ ፤ ማማር ፡ ማሸብረቅ ። እስመ ፡ ትልሒ ፡ ይእቲ ፡ በሥን ፡ እምፀሓይ ። ሰላም ፡ ለገጽኪ ፡ ዘ ጥቀ ፡ ይልሒ ፡ (ጥበ፯ ፡ ፳፱ ። ደራሲ) ።

ተልሕየ ፤ ተጌጠ ፤ ተሸለመ ፤ ተኳለ ፡ ተቀባ ፤ ለማማር ፡ መልክ ፡ ለመጨመር ። ወአንዚ ፡ አይሁድ ፡ በዝ ፡ በዓል ፡ ይትለሐዩ ፡ በአዕጹቀ ፡ በቀልት ። ወኅሩ ያን ፡ በቅድሜሁ ፡ ይትለሐዩ ፡ ከመ ፡ ብርሃነ ፡ እሳት ፡ (ዮሴፍ ። ሔኖ፴፱ ፡ ፯) ።

ልሑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሒት) ፤ በቁሙ ፤ ወዛም ፡ ደመ ፡ ግቡ ፤ ያማረ ፡ ያጌጠ ፤ ውብ ፡ ግሩም ፤ መልከ ፡ መልካም ። ብእሲ ፡ ልሑይ ። ወኮኑ ፡ ልሑ ያነ ፡ በብርሃነ ፡ ዐቢይ ፡ (ዮሴፍ ። አቡሻ) ። በልሑይ ፡ ፈንታ ፡ ለሓዪ ፡ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ላሕይ ፡ ይላል ፤ የጣፈና ፡ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ገጽከ ፡ ላሕይ ። ላሕይ ፡ አዕይንቲሁ ። ላሕይ ፡ ጥቀ ፡ ራእያ ። ሶስና ፡ ላሕይት ፡ ጥቀ ። ደናግል ፡ ላሕያት ፡ (ማሕ፪ ፡ ፲፬ ። ፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፪ ። ኩፋ ፡ ፳፰ ። ዳን፩ ፡ ፴፩ ። ዓሞ፰ ፡ ፲፫) ።

ላሕይ ፤ (ያት) ፤ ገጽ ፡ ፊት ፤ በገጽ ፡ ላይ ፡ ያ ለው ፡ መልክ ፡ ውበት ፤ ወዝ ፡ ደም ፡ ግባት ፤ ግርማ ፡ ሞገስ ። ኢታድሉ ፡ ለሰብእ ፡ እንበይነ ፡ ላሕዩ ። ኢያ ስሕትከ ፡ ላሕያ ፡ ለብእሲት ። ተደሙ ፡ እምነ ፡ ሥና ፡ ወላሕየ ፡ ገጻ ። ላሕያ ፡ ጼወዋ ፡ ለነፍሱ ፡ (ሚራ፲፩ ፡ ፪ ። ፳፭ ፡ ፳፩ ። ዮዲ፲ ፡ ፳፫ ። ፲፯ ፡ ፲፩) ።

ልሒኵ ፤ **ኮት** ፤ (ለሐኰ ፡ ይልሕኵ ፡ ይልሐኵ ። ዕብ ፡ ላሐኽ ፤ ላሰ ። ያጻር ፤ ሠራ) ፤ መሥራት ፡ መፍጠር ፤ መሣል ፡ መቅረጽ ፤ የጭቃ ፡ የማ ዕደን ። ይልሕኮ ፡ እምውስተ ፡ ውእቱ ፡ ጽቡር ፡ አ ምላከ ። በአርኣያሁ ፡ ለሐኰነ ። እደዊከ ፡ ገብራኒ ፡ ወለሐኳኒ ። ንልሕኮ ፡ ውስተ ፡ አልባቢነ ፡ ተዘክሮ ፡ እግዚ ፡ ወፈሪሀ ፡ ስሙ ፡ (ጥበ፲፭ ፡ ፰ ። መቃ ፡ ገ፳፪ ። መዝ ፡ ፻፲፰ ። አፈ ፡ ተ፳፯) ።

ለሓኪ ፤ (ኪት ፡ ኪያን ፡ ያት) ፤ የሚሠራ ፡ ሠሪ ፤ ፈጣሪ ። ይብሎኑ ፡ ልሕኵት ፡ ለለሓኪሁ ። ለ ሓኪ ፡ ወፈጣሪ ፡ (ኢሳ፳፱ ፡ ፲፮ ። አፈ ፡ ድ፪) ።

አልሐኰ ፤ አሠራ ፤ አስፈጠረ ።

ተልሕኰ ፤ ተሠራ ፤ ተፈጠረ ። ዘተልሕኩ ፡ ቅድመ ። እምድር ፡ ተልሕኩ ፡ ብእሲ ። ተልሕኮተ ፡ ሥጋ ፡ ቀደመ ፡ እምንፍንተ ፡ ነፍስ ። ዛቲ ፡ ነፍስ ፡

እንተ ፡ ተልሕኰት ፡ በአምሳሊከ ፡ (ጥበ፯ ፡ ፩ ። ኪዳ ። ማር ፡ ይሥ፳፰ ፡ ፬ ። ግንዘ) ።

ልሑኵ ፤ (ኳን ፡ ኳት ፡ ሕኵት) ፤ የተሠራ ፡ የተፈጠረ ፤ ሥር ፡ ፍጡር ።

ልሕኵት ፤ (ታት) ፤ የተሠራች ፤ የተፈጠረች ። ሸክላ ፤ ሥጋ ፤ ሰው ፤ ያሙስና ፡ ያርብ ፡ ፍጥረት ። ልሕኵት ፡ ዘቦቱ ፡ አብሰልዎ ። ልሕኵት ፡ ንጽሕት ። ልሕኵተ ፡ እግዚአብሔር ። ክዐወ ፡ ደሞ ፡ በሥምረቱ ፡ ላዕለ ፡ ልሕኵቱ ፡ (ዘሌ፯ ፡ ፳፩ ። ውዳ ፡ ማርያ ። መቃ ፡ ገ፳፪ ። ቅዳ) ። ልኵንትንና ፡ ልኵትንትን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ላሕለሐ ፤—ራሰ ፡ ረጠበ ፤—ልሒሕ ፡ ለሕሐ ።

ላሕለሐ ፤—ላላ ፡ ረገበ ፤—ላኅልኅ ።

ልሕመ ፤ (ዕብ ፡ ላሐም ፤ በላ ፥ ወጋ ። ሱር ፡ ልሓም ፤ ላሰ ። ዐረ ፡ ለሂመ ፤ በላ ፥ አኘመጠ) ፤ ላመ ፡ ደከመ ፤ ለዘበ ፡ ለሰለሰ ፤ የደቄት ፡ የዐይን ፡ የጠጕር ፡ የቈርበት ። ቀጥቅጥ ፡ ወሕርጽ ፡ እስከ ፡ ይልሕም ፡ (መ ፡ ፈ) ።

—፤ ጸና ፤ ባሰ ። ሰብእሰ ፡ እኩይ ፤ ወአርዌ ፡ ምድር ፡ ይልሕሞ ፡ እከየ ፡ (ቄር) ።

ልሑም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ሕምት) ፤ የላመ ፡ የለዘበ ፤ ልም ፡ ልዝብ ፤ የከፋ ፡ የባሰ ።

አልሐመ ፤ አላመ ፤ አስላመ ፤ ሰለመንና ፡ አስለመን ፡ እይ ።

—፤ አጸና ፡ አባሰ ። አልሐሙ ፡ በእንተ ፡ ተጸብኦቱ ፡ ክቡተ ፡ ወገሃደ ። በእንተ ፡ ዝኬ ፡ ያልሕሙ ፡ ሰይጣናት ፡ ተጸብኦቶሙ ። አልቦ ፡ ዘበቍዓ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘአልሐማ ፡ (ፊልክ ፡ ፳ ። ፸ ። ማርያ ፡ ፳፯) ።

ልሔም ፤ (ማት ። ዕብ ፡ ሌሔም) ፤ ኅብስት ፡ እንጀራ ፤ ከላመ ፡ ከለዘበ ፡ ደቄት ፡ የሚሠራ ፤ ሲበሉት ፡ የሚልም ፡ የሚጥም ። ኤፍራታ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ (ዘፍ፴፭ ፡ ፲፱) ። ወአምጽኡ ፡ ልሔሞሙ ።

ልሔምት ፤ (ታት) ፤ ሌማት ፡ መሶብ ፤ የንጀራ ፡ መዝገብ ።

ላሕም ፤ (ብ ፡ አልሕምት ። ዕብ ፡ ልሖም ፤ ሥጋ ። ዐረ ፡ ለሕም ፤ ሥጋ) ፤ በቁሙ ፤ ላም ፡ ቁም ፤ የቀንድ ፡ ከብት ፤ የላም ፡ መንጋ ፤ የቤት ፡ እንስሳ ፡ ታርዶ ፡ የሚበላ ፤ ታልቦ ፡ የሚጠጣ ፤ ተጠምዶ ፡ የሚያርስ ። ለዱር ፡ እንስሳትም ፡ ለጐሽ ፡ ላጋዘን ፡ ይነገራል ፤ ላሕም ፡ ያንድነት ፡ ስም ፡ ነው ፤ ተባቱም ፡ እንስቱም ፤ ታላቁም ፡ ታናሹም ፡ ላም ፡ ይባላል ። ዘይቤው ፤ ሥጋማ ፡ ሥጋም ፤ ተዋጊ ፡ ቀንዳም ፤ በላተኛ ፡ ሆዳም ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የጠጕሩን ፡ ልመት ፡ የጠባዩንም ፡ ልዝብነት ፡ ገርነቱን ፡ ገራምነቱን ፡ ጨምሮ ፡ ያሳያል ። ላሕም ፡ አእመረ ፡ ዘአጥረዮ ። ላሕም ፡ ወለደት ፡ በግዐ ። አባግዐ ፡ ወአልሕምተ ። አልሕምት ፡ ኢይመክና ። አልሕምተ ፡ ገዳም ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፫ ። ዮሴፍ ። መዝ ፡ ፰ ። ኢዮ፵፩ ፡ ፲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፬ ፡ ፪) ። ቁም ፡ ማለት ፡ ደግሞ ፤ ቀዋሚ ፡ ቅዉም ፡ ቁም ፡ ነገራም ፤ ደግ ፡ ደገኛ ፡ ማለት ፡ ነው ። (ሙሾ ፤ ፪ ፡ ሴቶች ፡ ስላ፩ ፡ ወንድማቸው) ፤ ፵ ፡ ቁም ፡ ከናውራው ፡ ሰጥተው ፡ ቢድሩት ፤ እሸቴ ፡ ቀጸላ ፡ ይበላል ፡ አንዠት ። መቼ ፡ አየሽውና ፡ አንችም ፡ እንደ ፡ ሌላ ፤ የት ፡ አንዠት ፡ ይበላል ፡ እሸቴ ፡ ቀጸላ ።

ላሕም ፤ የባሕር ፡ ጐሽ ፡ እንደ ፡ ዲኖ ፡ ያለ ። ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ላሕም ፡ ዘይወፅእ ፡ እምአሐዱ ፡ ባሕር ፡ ጽዩእ ፡ በሀገረ ፡ ከሬክ ፤ ወይቤሉ ፡ እስመ ፡ የዐርግ ፡ አሐዱ ፡ ላሕም ፡ በበ ፡ ዓመት ፡ ወሰበ ፡ የሐውር ፡ በሐይቀ ፡ ባሕር ፡ ይትከፈል ፡ ወይከውን ፡ ፒሳ ፡ ወይሠይጥዎ ፡ ለሰብአ ፡ አፍሪጊያ ፡ ይቀብዑ ፡ ኪያሁ ፡ ቦቱ ፡ አሕማሮሙ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፳፪) ።

ለሓማ ፤ (ዐረብ) ፤ በቁሙ ፡ የማዕደናት ፡ መጣብቅ ።

ለሐፈ ፤ (ዐረ ፡ ለሂፈ) ፤ ዐዘነ ፡ ተከዘ ፤ ተጨነቀ ፡ ዐሰበ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በለሐፈ ፡ ፈንታ ፡ ተልሕፈ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ውስተ ፡ ዘኢኮነ ፡ ትካዝከ ፡ ኢትትለሐፍ ፡ (ሢራ፲፩ ፡ ፱) ።

አልሐፈ ፤ **አስተልሐፈ** ፤ አሳዘነ ፤ አስጨነቀ ። ዘኅቡእሰ ፡ ኢያስተልሕፍከ ፡ (ሢራ፫ ፡ ፳፪) ።

ተልሓፍ ፤ ሐዘን ፤ ጭንቅ ። ወምንት ፡ ተልሓፍየ ፡ ለዘአፍኣ ፡ እኂንኖ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፲፪) ።

ለሐጸ ፤ (ዕብ ፡ ላሐጽ ፤ ለተመ ፡ አጣበቀ) ፤ ላጠ ፡ መለጠ ፤ ቀረፈ ፡ ገፈፈ ። ሥረዊሁ ፡ ይረምፁ ፡ በእሳት ፡ ወይልሕጹ ፡ (መ ፡ ፈ ። ዘፍ፴ ፡ ፴፯) ።

ተልሕጸ ፤ ተላጠ ፤ ተመለጠ ። ገጹ ፡ ወሥጋሁ ፡ ተልሕጸ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ልሑጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ሕጽት) ፤ የተላጠ ፤ የተመለጠ ። ስልብ ፡ ጕማዳ ።

ልሕጽ ፤ (ጻት) ፤ ልጥ ፡ ቅርፍት ፤ ጭረት ። (ተረት) ፤ የሺ ፡ ፍልጥ ፡ ማሰሪያው ፡ ልጥ ። ልሕጸ ፡ አዕዋም ። ልብሱ ፡ ለአባ ፡ ሙሴ ፡ እምልሕጸ ፡ ሆሳዕና ፡ ወቈጽሉ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፲ ። መስ፪) ።

ልሕቀ ፤—ላቀ ፡ አደገ ፤—ልሂቅ ፡ ልህቀ ።

ለሐቀ ፤ (ዐረ ፡ ለሒቀ) ፤ ለጠቀ ፡ አጣበቀ ፤ አጣብቆ ፡ ያዘ ።

መልሕቅ ፤ (ቃት ፤ መላሕቅ) ፤ በቁሙ ፤ የመርከብ ፡ ልጓም ፡ እንዳይኼድ ፡ እንዳይናወጥ ፡ የሚገታው ፤ እንዳልጋ ፡ እግር ፡ አራት ፡ ኹኖ ፡ ፪ቱ ፡ በፊት ፡ ፪ቱ ፡ በኋላ ፡ ባራቱ ፡ ማእዝን ፡ የሚወርድ ፤ ታላቅ ፡ ዘናና ፡ ብረት ፡ የጐዳ ፡ በሬ ፡ ቀንድ ፡ የሚመስል ። ላትሮንስም ፡ ብረት ፡ ለድብልብሉ ፡ ይነገራል ። ወረድኩ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ከመ ፡ መልሕቅ ፡ ታሕተ ። አውረዱ ፡ አርባ

ዐተ ፡ መልሕቃተ ። ወመትኑ ፡ መላሕቀ ፡ (ዮና፪ ፡ ፯ ። ግብ፳፯ ፡ ፳፱ ፡ ፵ ። አፈ ፡ ድ፲፩) ።

መልሕቅ ፡

—፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ። አንክሮመስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ይቤ ፡ (ኤጲፋንዮስ) ፡ በውስተ ፡ መጽሐፉ ፡ ዘይሰመይ ፡ መልሕቅ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ልሕሰ ፤—ጠፋ ፡ ቃጣ ፤—ልሀሰ ።

ለሐሰ ፤ (ዐረ ፡ ለሒሰ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ላሓኽ) ፤ ላሰ ፡ ቀመሰ ፤ በላ ፡ ጠጣ ፡ ምላሱን ፡ አንቀሳቀሰ ፤ ጠረገ ፡ አበሰ ። ከለባት ፡ ይልሕሱ ፡ ቍስሊሁ ። ለሐሱ ፡ ከለባት ፡ ደሞ ። እሳት ፡ በልዐት ፡ መሥዋዕቶ ፡ ወለሐሰት ፡ መሬቶሂ ። ኢትልሐስ ፡ መጻብኅተ ፡ (ሉቃ፲፮ ፡ ፳፩ ። ፫ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፱ ። ፲፰ ፡ ፴፰ ። ሢራ ፡ ፴፱ ፡ ፲፱) ።

—፤ መጠጠ ፡ መጠመጠ ። በከመ ፡ ይልሕስ ፡ ጽሙእ ፡ ወይሰቲ ፡ እምነ ፡ ዙሉ ፡ ማይ ፡ (ሢራ ፡ ፳፮ ፡ ፲፪) ።

—፤ ደረቀ ፡ ኰበተ ፤ ላሸ ፡ ዛገ ። ይልሕስ ፡ ልሳኖሙ ፡ በጽምእ ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፯) ።

—፤ አሰላ ፡ አሾለ ፤ አሾተለ ፤ ለመላስ ፡ ለማልመጥ ፡ ወይም ፡ በነገር ፡ ለመጕነጥ ፤ ምስጢሩ ፡ የለኈሰ ፡ ነው ። ከልብ ፡ ጥቀ ፡ ኢይልሕሰሙ ፡ በልሳኑ ። አልቦ ፡ ዘለሐሰሙ ፡ በልሳኑ ። ከልብ ፡ ኢይልሕስ ፡ ልሳኖ ፡ በቅድሜከ ፤ አሳባቂ ፡ ነገረ ፡ ሠሪ ፡ (ዘፀ፲፩ ፡ ፯ ። ኢያ፲ ፡ ፳፩ ። ዮዲ፲፩ ፡ ፲፱) ።

ምልሓስ ፤ ምላስ ፤ ልሳን ፡ አንደበት ፤ መላሻ ፡ መቅመሻ ፡ መናገሪያ ። ለስላሳ ፡ ልስልስ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። (ተረት) ፤ በለምለም ፡ ምላሱ ፤ በሠላሳ ፡ ጥርሱ ።

ልኅደ ፤—ለደለደ ፤—ልሕደ ።

ላኅልኀ ፤—ራሰ ፡ ረጠበ ፤—ለሐሐ ፡ ለሕሐ ።

ላኅልኀ ፤ (ራኅርኀ) ፤ ላላ ፡ ረገበ ፤ የገመድ ፡ የአውታር ፡ የኅሊና ። ንትዐቀብ ፡ ከመ ፡ ኢይላኅልኅ ፡ መዝርዐ ፡ ሐመርነ ፡ በአፍቅሮ ፡ ውሉድ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፱) ። ላዕልዐንና ፡ ራኅርኅን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ልኁሉኅ ፤ (ኃን ፡ ኃት ፡ ልኅት) ፤ የላላ ፡ የረገበ ፤ ልል ። ሶበ ፡ ይከውን ፡ አውታረ ፡ መሰንቆ ፡ ልኁሉኅ ፡ ይጠፍእ ፡ ቃናሁ ፡ እመ ፡ ኢተስሕበ ፡ ዘከመ ፡ ይደሉ ። እሉ ፡ አንትሙ ፡ ከኑ ፡ ልኁሉኃነ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፶፱) ።

ልኅላኄ ፤ መላላት ፡ መርገብ ፤ መድከም ፡ መዛል ፤ መስነፍ ፡ መዝለፍለፍ ። በእንተ ፡ ልኅላኄ ፡ ኅሊናሁ ፡ ወአኮሰ ፡ በእንተ ፡ ድካመ ፡ ሥጋሁ ። እምሀኬት ፡ ወልኅላኄ ፡ አባል ። ልኅላኄ ፡ ኀፍረተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለብእሲ ፡ (ፊልክ ፡ ፪ ። ፶፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፬ ፡ ፩) ።

ልኅልኅና ፤ ልልነት ፡ ደካምነት ፤ ስንፍና ። ወደቈርር ፡ እንከ ፡ ርስነ ፡ ጥብዐቶሙ ፡ በእንተ ፡ ልኅልኅናሆሙ ። ዝኬ ፡ ውእቱ ፡ ልኅልኅና ፡ ወአኮ ፡ ተቃትሎት ፡ (ፊልክ ፡ ፬ ። ፸፩) ።

አላኅልኀ ፤ አላላ ፡ አረገበ ፤ አሰነፈ ። ያላኅልኆ ፡ ለፈቃድ ፡ ወለኅሊና ፡ (ማር ፡ ይሥ፫ ፡ ፲፱) ።

ለኈሰ ፤ (ልሒስ ፡ ለሐሰ ። ዕብ ፡ ላሐሽ) ፤ ለኰሰ ፡ አቃጠለ ፤ ሹክ ፡ አለ ፡ በጕሮሮ ፡ ነገረ ። ሾከከ ፤ ተንሿከከ ፤ በጕሮሮ ፡ ለመንገር ፡ ወይም ፡ ለመስማት ፤ እንደ ፡ ቅኔ ፡ መሪ ፡ እንደ ፡ ተመሪ ። ዘሩ ፡ ልሒስ ፡ ነው ፤ አከኼዱና ፡ መንገዱ ፡ ስቈረን ፡ ይመስላል ።

አልኈሰ ፤ አልኈሰሰ ፤ አሾከሾከ ፤ ሹክ ፡ ሹክ ፡ አለ ፤ መላልሶ ፡ አብዝቶ ። አብሠራ ፡ ገብርኤል ፡ ለማርያም ፡ አልኈሲሶ ፡ በእዝና ፡ ወይቤላ ፤ ትወልዲ ፡ ወልደ ። ሙባኡ ፡ ለቃል ፡ እዝና ፡ ርኅው ፤ ወሙፃኡ ፡ ማሕፀና ፡ ዕጹው ፡ (መዋሥ ። ቅኔ) ።

—፤ ደገመ ፡ ደጋገመ ፤ አልከሰከሰ ፡ አውተፈተፈ ፤ ቃሉን ፡ ሳያስማ ፡ ምላሱን ፡ ከንፈሩን ፡ በማንቀሳቀስ ፤ የጸሎት ፡ የአስማት ። (ተረት) ፤ ዳዊት ፡ በሹክሹክታ ፤ ሳታት ፡ በጋጋታ ።

ተልኈሰሰ ፤ ተሾከሾከ ፤ ሰውዮው ፡ ሹክሹክታ ፡ ሰማ ፤ ወይም ፡ ሹክሹክታው ፡ በጕሮሮ ፡ ተሰማ ። በእንተ ፡ ዝሙት ፡ ዘተልኈሰሱ ፡ (ማር ፡ ይሥ፳) ። ተደገመ ፡ ተልከሰከሰ ፤ አስማቱ ፡ ጸሎቱ ።

ተልኊሰሰ ፤ ተሾከሾከ ፤ ርስ ፡ በርሱ ። ዘተልኊሰሱ ፡ በእዝን ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፫) ። አብነቱ ፡ ግን ፤ ዘኒ ፡ አልኈሰስክሙ ፡ ነው ።

ለኈሳስ ፤ ሹክታ ፡ ሹክሹክታ ፤ ምስጢር ፡ ቀስታ ። ይትናገሩ ፡ በለኈሳስ ። አርአዮሙ ፡ በለኈሳስ ፡ መጻሕፍቲሁ ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፯ ። አስቴ፫ ፡ ፲፱) ።

—፤ ድጋም ፡ ኅቡእ ፡ ንባብ ፡ ጽራሐ ፡ ልብ ፡ ኅሊና ፡ ልብ ፡ ጸሎት ፡ ነፍስ ። አልቦ ፡ ማኅለቅት ፡ ቅኔ ፡ በልዑል ፡ ዜማ ፡ ዘእንበለ ፡ በለኈሳስ ። ወዓዲ ፡ በል ፡ በለኈሳስ ፡ እግዚኦ ፡ መሐረነ ፡ ምእተ ፡ ጊዜ ። ንጸመም ፡ ዐውደተ ፡ ልሳን ፡ ከመ ፡ ዘኢይሰምዕ ፡ ወነአምር ፡ ለኈሳሰ ፡ ልብ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፩ ። ቄድር ። ቅዳ ፡ ግሩ) ። አልኆሰሰ ፤ ለኆሳስ ፡ እያለ ፡ በሳብዕ ፡ ይጥፋል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ግስነቱ ፡ እንዳስቈቀወና ፡ እንዳስቈረረ ፡ ቅጥይ ፡ ተቀጥላ ፡ ነውና ፤ ቈቀወንና ፡ ቈረን ፡ እይ ።

ሎጣዊ ፤—ሰዶማዊ ፤—ሎጥ ፡ ለወጠ ።

ለጥሐ ፤ (ዕብ ፡ ላጣህ ፤ ሰደበ ፡ ረገመ) ፤ ለጥ ፡ አለ ፤ እጅ ፡ ነሣ ፡ ተገዛ ፡ ገበረ ፤ ተኛ ፡ ተጋደመ ፡ ተዘረጋ ። ለጥ ፡ ይበሉ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ለጢን ፤ ኖት ፤ (ለጠነ ፡ ይለጥን ፡ ይልጥን) ፤ ማመልጠን ፤ ማስተዛዘል ፤ መቀባበል ፤ መመላለስ ፤ መሪና ፡ ተመሪ ፡ ወይም ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ በመኾን ፤ የዜማ ፡ የንባብ ። መላልሶ ፡ ማመስገን ፤ መለመን ፤ መለማመጥ ፡ ማቈላመጥ ። አንጠየንና ፡ አስተብቍዐን ፡ በንጠየና ፡ በበቍዐ ፡ ተራ ፡ ተመልከት ።

ምልጣን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ የዜማ ፡ ምልልስ ፤ ፊት ፡ መሪና ፡ ተመሪ ፤ ቀጥሎ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ አንሾች ፡ የሚሉት ፤ ይልቁንም ፡ ባ፩ቱ ፡ ዐቢይት ፡ በዓላት ፡ በልደት ፡ በጥምቀት ፡ በትንሣኤና ፡ በዕርገት ፡ በደብረ ፡ ታቦር ፡ (ድጓ) ።

ሊጦን ፤ (ጽር ፡ ሊታኒያ) ፤ መስተብቍዕ ፤ ልመና ፡ ምልጃ ፤ ዝብዘባ ፡ ቍልምጫ ። **ሊጦን ፡ ዘሰኑይ ፤ ወካዕበ ፡ ናስተበቍዕ ፡ (ቅዳ) ።**

ልጥር ፤ (ጽር ፡ ሊትራ ። ሱር ፡ ወዕብ ፡ ሊጥራ ። ዐረ ፡ ረጥል) ፤ የሚዛን ፡ ስም ፤ የታወቀ ፡ ሚዛን ፡ ነጥር ፤ ፲፪ ፡ ወቄት ፡ የሚያነሣ ፡ በዱሮ ፡ ሒሳብ ። **ነሥአት ፡ ዕፍረተ ፡ ልጥረ ። ምእተ ፡ ልጥረ ። ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ልጥረ ፡ ወርቅ ፡** (ዮሐ ፲፪ ፡ ፫ ። ፲፱ ፡ ፴፱ ። አፈ ፡ ተ፰) ።

ለይ ፤ — ፈትል ፡ ቀይ ፡ ልብስ ፤ — ለወየ ።

ላይዳ ፤ — በቁሙ ፤ ላሜዳ ፤ — ለመደ ።

ሌዊ ፤ (ዕብ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ፫ኛው ፡ የያዕቆብ ፡ ልጅ ። ተላዊ ፤ መትልው ፤ ልጹቅ ፤ መስተላጽቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ ፳፱ ፡ ፴፬ ። ኵፉ ። ፴፭) ።

ሌዋዊ ፤ (ውያን) ፤ የሌዊ ፡ ወገን ፤ ካህን ፡ (ሉቃ ፲ ፡ ፴፪ ። ግብ ፬ ፡ ፴፮) ።

ሌዋውያን ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ፫ኛው ፡ ብሔረ ፡ ኦሪት ፤ የሌዋውያንን ፡ ሕግና ፡ ሥርዐት ፡ የሚናገር ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ ዋይቅራእ ፡ ይባላል ፤ ጸውዐ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ወጸውዖ ፡ እግዚ ፡ ለሙሴ ፡ ያለውን ፡ መዠመሪያን ፡ ቃል ፡ ያሳያል ።

ሌዌን ፤ (ዕብ ፡ ዊሎን) ፤ ስመ ፡ ኃምስ ፡ ሰማይ ። ኢዮር ፡ ወይም ፡ ጠፈር ፤ ፭ኛነቱ ፡ ከላይ ፡ ወደ ታች ፡ ነው ፡ (አዋል) ። ሰማይንና ፡ ምጽናዓትን ፡ እይ ።

ሌልዮ ፤ ዮት ፤ (ሌለየ ፡ ይሌሊ ። ለፈየ ፤ ፈለየ) ፤ መለየት ፤ መነጠል ፤ መነጣጠል ። **ይሌሊ ፡ ሥርወ ፡ እመሌሊት ። ኢፈለጠ ፡ ወኢሌለየ ። ሌለዮሙ ፡ ለሰራዊት ። ይሌሊ ፡ አዕርክተ ፡** (ዕብ ፬ ፡ ፲፪ ። ፫ሚ፫ ፡ ፳፫ ። ፪ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲ ። ምሳ ፲፯ ፡ ፳፰) ።

ሌለየ ፤ ሌሊት ፡ ተነሣ ፤ ነቃ ፡ ተጋ ፡ ማለደ ፤ ለሥራ ፡ ለመንገድ ። ለለንና ፡ ለልን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘሮች ፡ ናቸው ።

ተሌለየ ፤ ተለየ ፤ ተለያየ ። **ተሌለይ ፡ እምኔየ ። ናሁ ፡ እትሌለይ ፡ እምዝሉሙ ፡ አዝማድየ ። እፎ ፡ ተሌለዩ ፡** (ዘፍ ፲፫ ፡ ፱ ። ግንዘ ። ሔኖ ፳፫ ፡ ፲፬) ።

ሊሉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሊት) ፤ የተለየ ፤ የተለያየ ፤ ልዩ ፤ ልይዩ ። **ሊሉይ ፡ እምነ ፡ ብእሲቱ ። ተኀኅዎ ፡ አሐዱ ፡ ነፍስ ፡ ውእቱ ፡ በሥጋ ፡ ፍሉጥ ፡ ወሊሉይ ። ሊሉየ ፡ መልክእ ፡ ወአካል ፡** (ስንክ ። ፈላስ ፡ ገ፲፫ ። ደራሲ) ።

ሊላይ ፤ ልየታ ፤ ልዩነት ፤ መለዮ ። **ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡ ወሊላይ ፡** (መጽ ፡ ምስ) ።

መሌሊት ፤ (ብ ፡ መለያልይ ፡ ያት) ፤ ሕዋስ ፤ ብልት ፤ አባል ፤ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያለው ፡ የሥጋ ዕጽቅ ፤ በየስሙና ፡ በየክፍሉ ፡ በየማውዱ ፤ ሥር ፡ ኹማት ፡ እስኪት ። **ገመዱ ፡ መሌሊቶሙ ፡ ከመ ፡ ሥጋ ። ትጠብሖ ፡ በበ ፡ መሌሊቱ ። መለያልየ ፡ አዕፅምቲሃ ። መሌሊተ ፡ ሐቋሁ ። መለያልያት ፡ ኅቡረ ። ውብከ ፡ መለያልይ ፡ ዝኩ ፡ ዘታስተሐቅሮ ፡** (ሚክ ፫ ፡ ፫ ። ዘፀ ፳፱ ፡ ፲፯ ። መሳ ፲፱ ፡ ፳፱ ። ዳን ፭ ፡ ፮ ። አፈ ፡ ተ፳ ። ፩ቆሮ ፲፪ ፡ ፳፪ — ፳፬) ።

ሌሊት ፤ (ብ ፡ ለያልይ ። ዕብ ፡ ላይል ፤ ላይላ ። ሱር ፡ ሌልያ ። ዐረ ፡ ለይል ፤ ለይለት) ፤ በቁሙ ፤ ሌት ፡ ሊሉይ ፡ እመዓልት ፤ ጨለማ ፤ የጨለማ ፡ ጊዜ ፡ ከሠርክ ፡ እስከ ፡ ነግህ ፤ ከማታ ፡ እስከ ፡ ጧት ፤ ከኮከብና ፡ ከጨረቃ ፡ በቀር ፡ ፀሓይ ፡ የማይታይበት ፤ የዮም ፡ እኩሌታ ፡ መንፈቀ ፡ ዕለት ፤ ፲፪ ፡ ሰዓት ፡ (ዘፍ ፩ ፡ ፭ ። መዝ ፻፫ ፡ ፳፩) ። **መዓልተ ፡ ወሌሊተ ። ወአርብዓ ፡ ለያልየ ፡** (ኢሳ ፳፩ ፡ ፲፪ ። ማቴ ፬ ፡ ፪) ።

ሊሊት ፤ (ዕብ) ፤ የሌቶፍ ፤ ከቀን ፡ አዕዋፍ ፡ የተለየች ፡ ዐይጥማ ። ወይም ፡ ጉጋ ፡ ጉጉት ፤ ፊተ ፡ ክብ ፡ ድመትማ ፤ የቀን ፡ ዳፍንታም ፡ የሌት ፡ ዐይናማ ። ሰሊሊት ፡ ፈንታ ፡ ሌሎ ፡ ይላል ፤ ሌሊቶ ፡ ሌሊት ፡ ቀኑ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

ሊሊት ፡

— ፤ ግብረ ፡ አጋንንት ፤ ጥንቈላ ፡ ሟርት ፤ ስርቆት ፡ ዝሙት ፤ ጨለማ ፡ ለብሶ ፡ የሚሠሩት ፡ ማናቸውም ፡ ክፉ ፡ ሥራ ፡ ኹሉ ፡ (ዮሐ ፫ ፡ ፲፱ ፡ ፳) ።

አሌለየ ፤ (አስለየ ፡ አስነጠለ ፤ አለያየ) ። ሌሊት ፡ አስነሣ ፤ አነቃ ፡ አተጋ ፤ አማለደ ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። **ያሌሊ ፡ በጸሎት ። አሌለያ ፡ ገዩሠ ። አሌልዮ ፡ ጸሎት ። አሌለየ ፡ እምሀየ ፡ በነግህ ፡ ወአጽዐነ ፡ አድጎ ። በጽባሕ ፡ ተንሥአ ፡ ወአሌለየ ፡ ጥቀ ፡** (ሉቃ ፮ ፡ ፲፪ ። ፳፱ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፲፱ ። ኵፉ ፡ ፲፰ ። ማር ፩ ፡ ፴፭) ።

ለከ ፤ — ላንተ ፤ — ለ ።

ለኪእ ፤ አት ፤ (ለክአ ፡ ይለክእ ፡ ይልክእ ። ዐረ ፡ ለኪየ ፤ ቀነወ) ፤ መለካት ። መላከክ ፤ መቅባት ፤ መለጠፍ ፡ ማጣበቅ ፤ መቀርቀር ፡ መቸንከር ፤ በሙጫ ፡ በምስማር ። **አምጽአ ፡ ቅንዋተ ፡ ኀጺን ፡ ወለክአ ፡ ውስተ ፡ ብረኪሁ ፡** (ስንክ ፡ ጥር ፳) ።

ለክአ ፤ ጣፈ ፡ ፀተመ ፤ ሣለ ፡ መሰለ ፤ መልክ ፡ አወጣ ፤ በቀለም ፡ በቅርጽ ። **ለካእክዎ ፡ ውስተ ፡ መጽ**

ሐፍ ። ወይልክእ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፍ ። ለክእ ፡ ዝክሮ ፡ (ሚራ፴፱ ፡ ፴፪ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፳፫ ። ስንክ) ።

ለካኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚለክ ፤ የሚላክክ ፤ ጣፊ ፡ ለጣፊ ፤ ሠዓሊ ።

አልክእ ፤ አስለክ ፤ አስጣፈ ፡ አሳተመ ። እመ ፡ ነታዕክሙ ፡ አልካእክሙ ፡ ለክሙ ፡ ዝንጓጌ ፡ ህልወ ፡ (ዮሴፍ) ።

ተለክእ ፤ ተለክ ፤ ተሰፈረ ። ተጣበቀ ፤ ተቀረቀረ ፤ ተቸነከረ ። ወተለክአት ፡ ሐመር ፡ ማእከለ ፡ አእባን ፡ ልዑላት ። እስከ ፡ ተለክአ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ። አእጋሪክ ፡ በቅንዋት ፡ እለ ፡ ተለክኡ ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፵፩ ። ዮሴፍ ። ደራሲ) ።

—፤ ተጣፈ ፡ ታተመ ፤ ተቀረጸ ። ተለክአ ፡ ዲበ ደቅን ፡ ዘማኅበረ ፡ ነቢያት ። ዲናር ፡ ዘተለክአ ፡ በስሙ ፡ ለቄሳር ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ልኩእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ክእት) ፤ የተለከ ፤ የተላከከ ። የተጣበቀ ፤ የተቸነከረ ። ወልኩእ ፡ ዲበ ፡ መሳክዊሃ ፡ ስሌዳ ፡ መጽሔት ። መልክአ ፡ ሥጋሁ ፡ ልኩእ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ (አዋል ። ስንክ ፡ ጥር፳፯) ።

—፤ የታተመ ፤ የተጻፈ ። ጽሑፍ ፡ ተዝካር ፡ ውስቴቱ ፡ ወልኩእ ፡ በአምጣነ ፡ ኍልቆሙ ። ናሁ ፡ ልኩእ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ፋርስ ፡ ወሜዶን ፡ ለተዝካር ። ወነገሩ ፡ ዘተርፈ ፡ ልኩእ ፡ በመጽሐፉ ፡ (ሚራ፵፩ ፡ ፲፩ ። አስቴ፲ ፡ ፪ ። ዮሴፍ) ።

ልክአት ፤ መለከት ፤ መጣፍ ፡ ማተም ፤ መታተም ፡ (አርጋ) ።

መልክእ ፤ (ኣት) ፤ በቁሙ ፤ መልክ ፡ ገጽ ፡ የፊት ፡ ቅርጽ ፤ ሥዕል ፡ ምስል ፤ ልክ ፡ ያለው ፡ በልክ ፡ የተሠራ ። ዘመኑ ፡ መልክኡ ፡ ወመጽሐፉ ። መልክአ ፡ ዲናር ፡ ይዌልጡ ። መልክአ ፡ ገጹ ፡ ለኤልያብ ። እመ ፡ በጽሑ ፡ መልክኣት ፡ ተርእዩ ፡ በልቡና ፡ (ማቴ፳፪ ፡ ፳ ። ቄር ። ቅዳ ፡ ጎር ። ፊላስ) ።

—፤ አካል ፡ ቁመት ፡ የአካል ፡ ህላዌ ፤ ገላ ፡ ሕዋስ ፡ ከእግር ፡ እስከ ፡ ራስ ። አርኣያ ፡ መልክእክ ። ገጽ ፡ ወመልክእ ። እሙንቱ ፡ ሠለስቱ ፡ አካላት ፡ ፍጹማነ ፡ መልክእ ፡ ወገጽ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፳፭ ። ሃይ ፡ አበ፯ ፡ ፲፩) ። እግዚ ፡ አክበሮ ፡ ለሰብእ ፡ በአስተማስሎ ፡ ሥነ ፡ መልክእ ፡ ሰብአዊ ፡ እምዘመደ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ። እንዘ ፡ ውእቱ ፡ ፍጹመ ፡ መልክእ ፤ በከመ ፡ ፈጠሮ ፡ እግዚ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፭ ። ፴፫ ፡ ፱) ።

—፤ የድርሰት ፡ ስም ፤ የመልክ ፡ ውዳሴና ፡ መዝሙር ፤ ከራስ ፡ ጠጕር ፡ እስከ ፡ እግር ፡ ጥፍር ፡ የሚቈጥር ። መልክአ ፡ ኢየሱስ ።

ምልክእ ፤ መለኪያ ፡ ልክ ፤ ማተሚያ ፡ ማጣበቂያ ።

ተላክአ ፤ ተለካከ ። ተጋጠመ ፡ ተያያዘ ፡ ተጣመረ ። ይትላካእ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ እኁሁ ፤ ወይጣበቁ ፡ ወኢይትፋትሑ ፡ (ኢዮ፵፩ ፡ ፰) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ ግን ፡ ያስተላክእ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ ይትላከእ ፡ ያለውን ፡ ይጣበቁ ፡ ብሎ ፡ ተርጕሞታል ።

አስተላክአ ፤ አላከ ፡ አለካከ ፤ አገጣጠመ ።

ለከወ ፤ (ከበወ ። ዐረ ፡ ከለ ፤ ደከመ) ፤ ፈዘዘ ፤ በዘ ፤ ደነገዘ ፤ የዐይን ፡ የአእምሮ ። ወብርሃነ ፡ አዕይንትየኒ ፡ ለከወኒ ፡ (መዝ ፡ ፴፯) ።

አልከወ ፤ አፈዘዘ ። አልከወኒ ፡ ወጸለለኒ ፡ አዕይንትየ ፡ (ኢዮ፲፯ ፡ ፲) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ያበልጎ ፡ ብየ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ይላል ፤ ማፍጠጥና ፡ ማጕረጥ ፡ ያሳያል ።

ላኵዮ ፤ ዮት ፤ (ላኰየ ፡ ይላኵ) ፤ መለጐም ፤ መጓጐጥ ፡ መተንኰስ ።

ተላኰየ ፤ ተለጐመ ፤ ተላጐጠ ፡ ተጣላ ፤ ተዘባዘበ ፡ ተወዛገበ ፤ ተሟገተ ፡ ተከራከረ ። ኢትትላኰይ ፡ ምስለ ፡ ብእሲ ፡ ነባቢ ። ትትላኰዩኒ ፡ ወኢተንፍሩ ። ወተላኰይዎሙ ፡ ለዐበይቶሙ ። ኢትትላኰይ ፡ በግብር ፡ ዘኢይበቍዕ ፡ (ሚራ፰ ፡ ፫ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፫ ። ነሐ፲፫ ፡ ፲፯ ። ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፲፬) ።

ላኳ ፤ (አው ፡ ላኬ) ፤ ጠብ ፡ ክርክር ፤ ንዝንዝ ፡ ጭቅጭቅ ፤ ስድብ ። ማእከለ ፡ ላኳ ፡ ወላኳ ። ለደም ፡ ይቀድሞ ፡ ላኳ ፡ ወጋእዝ ። ላኳሆሙ ፡ ለአብዳን ፤ ያጸምም ፡ እዝነ ። አብድ ፡ እምከመ ፡ ሰትየ ፡ ያበዝኃ ፡ ላኳ ፡ (ዘዳ፲፯ ፡ ፰ ። ሚራ፳፪ ፡ ፳፬ ። ፳፯ ፡ ፲፬ ። ፴፬ ፡ ፲) ።

ለኰመ ፤ (ዐረ ፡ ለከመ) ፤ መታ ፡ ደሰቀ ፤ ጐሰመ ፡ ኰረኰመ ፤ ገፋ ፡ ገጨ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በለኰመ ፡ ፈንታ ፡ አልኰመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወግበር ፡ ስግደታተ ፡ ምስለ ፡ አልዞሞት ፡ ርእስ ፡ ወእንግርግሮተ ፡ ገጽ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲) ።

(ጥ) **ለከመ** ፤ (ይሌክም ፡ ይለክም) ፤ ለፈለፈ ፤ አሳበቀ ። ሳበ ፡ ጨመረ ፤ ከነገር ፡ አገባ ፡ (ዐማርኛ) ።

ልኵንት ፤—**ልሕኵት** ፤—**ልኵትንት** ።

ለክዐ ፤—ለካ ፡ ጣፈ ፤—**ለኪእ ፡ ለክአ** ።

ለኪፍ ፤ ፎት ፤ (ለከፈ ፡ ይለክፍ ፡ ይልክፍ) ፤ መልከፍ ፤ (መለኰፍ) ፡ በጥቂቱ ፡ መንካት ፤ መድረስ ፡ መቅመስ ፤ ማግኘት ። ኢይለክፍዎ ፡ በአጽባዕቶሙ ። እመ ፡ ኢለከፎ ፡ በበትሩ ። ከመ ፡ ኢይልክፉ ፡ አረፍተ ፡ ቤት ። ርእሳ ፡ ትለክፍ ፡ ሰማየ ። ወኢለከፎሙ ፡ ሥቃይ ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፬ ። አስቴ፬ ፡ ፲፩ ። ሕዝ፵፩ ፡ ፮ ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ጥበ፫ ፡ ፩) ።

አልከፈ ፤ አስከፈ ፤ አቀመሰ ። አስለከፈ ፡ አስነካ ። አልከፈኒ ፡ ውስተ ፡ አፉየ ፡ ወይቤለኒ ፤ ናሁ ፡ ለከፈከ ፡ ዝንቱ ፡ ከናፍሪከ ፡ (ኢሳ፮ ፡ ፯) ።

ተለክፈ ፤ ተለከፈ ፤ ተነካ ። እግዚ ፡ ዘኢይትለከፍ ። እሳት ፡ ዘኢይትለከፍ ፡ (ድጓ ። ቅዳ) ።

ልኩፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ክፍት) ፤ የተለከፈ ፤ የተነካ ፡ ንክ ። ኢልኩፋን ፡ ለግብተ ፡ አጻብዕ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ልክፈት ፤ መንካት ፤ መንካት ። አንካክ ፡ ንኪት ፡ ልክፊያ ፡ ቅምሻ ።

ተላከፈ ፤ በቁሙ ፤ ተቃመሰ ። ተለካከፈ ፡ ተን ካካ ፤ ተጋጠመ ፡ ተገናኘ ። ክነፊሆሙ ፡ ስሩሓን ፡ ወርቡ ባን ፤ ወይትላከፉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፲፫) ።

ልኵትንት ፤ ልኵንት ፤ (ለሐኰ ፡ ል ሒኰ) ፤ ልሕኵት ፤ ልጕን ፤ የሸክላ ፡ ዕቃ ፡ የዘይት ፡ ማ ሰሮ ፡ ገንቦ ፡ ማድጋ ። ልሖንትኪኒ ፡ ዘቅብዕ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፪ ፡ ፲፬ ፡ ፲፯ ። ፬ነገ ፡ ፬ ፡ ፪) ። ልኵንትና ፡ ልኵ ትንት ፡ በልሕኵት ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አንዳንዱ ፡ መጣፍ ፡ ልሕኵት ፡ ይላል ።

(ጥ) **ለለ ፤ (ሌለየ)** ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ፤ በበንና ፡ ዘዘን ፡ የመሰለ ። ከተጸውዖ ፡ ስም ፡ በቀር ፡ በብትን ፡ ኹሉ ፤ ዘርዝ ሮም ፡ ሳይዘረዝርም ፡ እየገባ ፡ እየ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ይ ኾናል ፤ በቁም ፡ ቀሪንትም ፡ አለው ። ለለ ፡ ዕለቱ ፤ ለለ ፡ ርእሱ ፤ እየለቱ ፡ እየራሱ ፤ እየለት ፡ እየለቱ ፤ እየራስ ፡ እየ ራሱ ። ለለ ፡ አሐዱ ፤ እያንዳንዱ ፡ ለያንዳንዱ ። አንዱም ፡ አንዱም ፤ ላንዱም ፡ ላንዱም ። በበ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ለለ ፡ ይላል ፤ የመላሸና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ምዕረ ፡ ለለ ፡ ዓመት ። ይበክዩ ፡ ለለ ፡ ዓሙ ። ወለለ ፡ በዓል ።

ለለ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፤ አመንና ፡ እንዘን ፡ የመ ሰለ ፤ በኀላፊና ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ። ለለ ፡ ተናገርኩ ፡ አዐወዩ ፡ በግፍዕ ። በተናገርኹ ፡ ጊዜ ፤ ስናገር ፡ ስናገር ፡ (ኤር፳ ፡ ፰) ። ወለለ ፡ ወለዳ ፡ ተባዕተ ፡ ቅትላሁ ፤ ወ ንድ ፡ ወንድ ፡ ሲወልዱ ፤ በወለዱ ፡ ጊዜ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፫ ፡ ፪) ። ለለ ፡ ይወፅኡ ፡ ውስተ ፡ ጸብእ ። ወኮኑ ፡ ለለ ፡ ይሰምዑ ፡ ነገሮ ፡ ያፈደፍዱ ፡ ግዘፈ ፡ (አቡሻ ፡ ፱ ። ዮ ሴፍ) ። (ዕር፳፩ ፡ ቊ፱፲፫) ።

ለል ፤ ርስ ፡ ራስ ፡ የራስ ፡ ቅል ፤ ባለቤት ፤ አካል ። የተገብሮ ፡ ዐጸፋ ፡ እየኾነ ፡ እንደ ፡ ውእቱና ፡ እንደ ፡ ኪያ ፡ እስካሥር ፡ መደብ ፡ ይረባል ።

ለልየ ፤ (ሊከ ፡ ኪ ፡ ሁ ፡ ሃ) ፤ እኔ ፡ ቅሌ ፤ ራሴ ፡ ባለቤቴ ። ለልየ ፡ በእዴየ ፡ (ድጓ) ።

ለሊነ ፤ (ክሙ ፡ ክን ፡ ሆሙ ፡ ሆን) ፤ እኛ ፡ ቅላችን ፤ ራሳችን ፡ ባለቤታችን ። ለሊነ ፡ ሰማዕነ ፡ ወጠ የቅነ ። ዘለሊነ ፡ ነአምር ፡ አባሁ ፡ ወእሞ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፵፪ ። ፮ ፡ ፵፪) ።

ላማ ፤ (ዕብ) ፤ ለምንት ፤ ለምን ፡ ስለ ፡ ምን ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፵፮ ። ቅዳ ፡ አት) ።

ለምአ ፤—ለማ ፡ በራ ፤—ለምዐ ።

ለሚድ ፤ ዶት ፤ (ለመደ ፡ ይለምድ ፡ ይ ልምድ ። ዕብ ፡ ላማድ ። ዐረ ፡ ለመደ ። ሱር ፡ ል ማድ ፤ ተማረ) ፤ መልመድ ፤ ማወቅ ፡ መውደድ ፤ ለ ማዳ ፡ ቤት ፡ ሰብ ፡ መኾን ፤ ማዘውተር ። ዘኢትለምዱ ፡ ይበጽሐክሙ ። ደም ፡ ዘይለምዳ ፡ አንስት ። እሙ ንቱ ፡ ይለምዱ ፡ ቤተ ፡ (፩ጴጥ ፡ ፬ ፡ ፲፪ ። ዲድ ፡ ፴፫ ። ስንክ ፡ መስ፳፰ ። ታኅ፯ ። ፊልጵ፬ ፡ ፲፪) ።

—፤ መማር ፡ ልማድ ፡ ማድረግ ፤ ፊደል ፡ መቊጠር ፡ ዕውቀት ፡ መጨመር ፤ በማየት ፡ በመስማት ፡ በንቢብ ፡ በገቢር ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከመልመድ ፡ አይወጣም ። «ማጥራት ፡ ማበጠር ፤ የምርት ፡ የነገር» ። ልሳኖሙ ፡ ለ መደ ፡ ተናግሮ ፡ ሐሰት ። ከመ ፡ ኢይልምዱ ፡ ፀሪፈ ። ዘከመ ፡ ይለምዱ ፡ ብዙኃን ። እለ ፡ ቀቲለ ፡ ለመዱ ። እስመ ፡ ኢለመዱ ፡ አፍራሲሁ ፡ ተጻብኦ ፡ ምስለ ፡ መ ስተጽዕናነ ፡ ነጌያት ። ኢለመደ ፡ ከመ ፡ ይፃእ ፡ እም በአቱ ፡ (ኤር፱ ፡ ፭ ። ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፳ ። ዕብ፲ ፡ ፳፭ ። ም ሳ፩ ፡ ፲፰ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፶፲፭) ። በለመደ ፡ ፈንታ ፡ አልመደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እለ ፡ ያለምዱ ፡ ዝ ሙተ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፪ ። ማቴ፳፯ ፡ ፲፭) ።

አልመደ ፤ አለመደ ፤ አስለመደ ፤ አስተማረ ፡ አ ሳወቀ ። ኢታልምዶ ፡ መሐላ ፡ ለአፉከ ። አብ ፡ ወወ ልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ያለምዱ ። አልምዳ ፡ ለነ ፍስከ ፡ ትዕግሥተ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ መከራት ፡ (ሢራ ፳፫ ፡ ፱ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ፈላስ ፡ ፳፯) ። በለመደና ፡ በልማድ ፡ ፈንታ ፡ አልመደ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ዘከመ ፡ ያለምድ ፡ (ዘኍ፳፬ ፡ ፩ ። ማር፲ ፡ ፩ ። ኪዳ) ። በአልመደም ፡ ፈንታ ፡ ለመደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ንሕነሰ ፡ ኢንለምድ ፡ ወኢቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፲፯) ።

ተለምደ ፤ ተለመደ ፤ ታወቀ ፡ ተጠና ፤ ልማድ ፡ ኾነ ፤ ትምርቱ ፡ ሥራው ።

ልሙድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ምድ) ፤ የለመደ ፡ ለ ማዳ ፤ ምሁር ፡ ሊቅ ። እስመ ፡ ላህበ ፡ ነድ ፡ ኮነ ፡ ልሙደ ፡ ከመ ፡ ኢያውዒ ፡ እንስሳ ። እስመ ፡ ኢኮንኩ ፡ ልሙደ ። ብእሲ ፡ ልሙደ ፡ ሥላቅ ። እመ ፡ ኮነ ፡ ልሙደ ፡ በሰ ኪር ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፰ ። ፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፴፱ ። ሢራ፳፫ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ።

—፤ የተለመደ ፤ የታወቀ ፡ ዕውቅ ። ካልእ ፡ ረድእ ፡ ዘ ልሙድ ፡ በኀበ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ (ዮሐ፲፰ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ልማድ ፤ (ዳት) ፤ በቁሙ ፤ ልምድ ፡ ዐመል ፡ የተለመደ ፡ ግብር ። ኢኮነ ፡ ሎቱ ፡ ልማድ ፡ እምቅድመ ፡ ዝንቱ ። ኢትኅድግ ፡ ልማደከ ። ወልማደሙ ፡ ለሕ ዝብ ፡ የዐርጉ ፡ መልዕልተ ፡ ደብር ። እኩያነ ፡ ልማድ ፡ ወግዕዝ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፩ ፡ ፪ ። ዮሴፍ ። ቀሌ ። ሮሜ፩ ፡ ፳፱) ።

—፤ ትምርት ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ። ወላዲተ ፡ አምላክ ፡ ኮነት ፡ ልማደ ። ሀለዉ ፡ እለ ፡ በልማደ ፡ አማልክት ። በእንተ ፡ ሥነ ፡ ልማዳቲሁ ። በከመ ፡ ልማዶሙ ፡ (ቄር ። ፩ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መስ፰) ። አል ብን ፡ ልማድ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ኢንለምድ ፡ ይላል ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፲፯) ።

ልማድ ፤ የግስ ፡ ተውሳክ ፤ በቀዳማይ ፡ አንቀጽ ፡ እየገባ ፡ አራቱን ፡ አዕማድ ፡ የሚለይና ፡ የሚያስለይ ፡ ተ ጨማሪ ፡ ፊደል ። እሊሁም ፡ ፬ ፡ ናቸው ፡ አ ፡ አን ፤ ተ ፡ አስተ ። አገባባቸውን ፡ በየቦታቸው ፡ እይ ።

ላሜዳ ፤ በቁሙ ፤ ላይዳ ፡ ታላቅ ፡ የንጨት ፡ መ ንካ ፡ ያውድማ ፡ መሣሪያ ፤ ንደው ፡ ተበራይቶ ፡ ከተመ

ሸን ፡ በኋላ ፡ ምርቱን ፡ ከግርድና ፡ ከብቅ ፡ የሚለዩበት ። ላዳንም ፡ ይህን ፡ ይመስላል ።

ላሜድ ፤ (ዕብ ። ጽር ፡ ላምዳ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ለ ፤ የአሌፍ ፡ ፲፪ኛ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፹፱—፺፮ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፪ ። ፪ ፡ ፲፪ ። ፫ ፡ ፴፫ ። ፬ ፡ ፲፪) ። ፍችው ፡ ትምርት ፡ ወይም ፡ ምሁር ፡ ማለት ፡ ነው ።

ለምድ ፤ በቁሙ ፤ ደበሎ ፡ የደበሎ ፡ ዐይነት ፤ የወታደሮች ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ። እንቀልባ ፡ ነት ፤ የልጅ ፡ ማዘያ ። (ተረት) ፤ የታዘለ ፡ በለምድ ፤ የተረገዘ ፡ በሆድ ።

ተላመደ ፤ በቁሙ ፤ ተለማመደ ፤ ተዋወቀ ።

ተልሚድ ፤ (ዕብ ፡ ታልሚድ ። ሱር ፡ ታልሚዳ ። ዐረ ፡ ተልሚዝ-ድ) ። ተማሪ ፤ ደቀ ፡ መዝሙር ። ዘነገሮ ፡ ጴጥሮስ ፡ ለቀሌምንጦስ ፡ ተልሚዱ ፡ (ቀሌ ። ስንክ ፡ ሐም፳) ።

ለምለመ ፤ (ሐመለ ፤ አሕመልመለ ። ዕብ ፡ ላብሌብ) ፤ ለመለመ ፡ ረጠበ ፤ ቅጠል ፡ አወጣ ። እምከመ ፡ ለምለመ ፡ አዕጹቂሃ ፡፡ ከመ ፡ ይለምልሙ ፡ ዕፀው ፡ (ማር፲፫ ፡ ፳፰ ። ተረ ፡ ባሮ) ።

—፤ ራሰ ፡ ለዘበ ፡ ለሰለሰ ፤ ልሕሉሐ ፡ ኾነ ። ከመ ፡ እብን ፡ ዘኢይለመልም ፡፡ አእባን ፡ እንዘ ፡ ይለመልሙ ፡ ከመ ፡ ሠምዕ ፡፡ ኢትለመልም ፡ አልባቢሆሙ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ገድ ፡ ላሊ ። ዮሴፍ) ።

ልምሉም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ልምት) ፤ የለመለመ ፤ የረጠበ ፤ የለሰለሰ ፤ ልሕሉሕ ፡ ርጥብ ፤ ደካማ ፤ ለስላሳ ፡ ልዝብ ። ዕፀ ፡ ልምልምት ፡ እንተ ፡ ኢትውዒ ፡፡ ይወየ ፡ ወፈተወ ፡ ኀብስተ ፡ ልምሉመ ፡፡ ናላ ፡ ልምሉም ፡ ውእቱ ፡ በግዕዘ ፡ ጠባይዕ ፡፡ ሎሰ ፡ ጽቡረ ፡ ልምሉመ ፡፡ ፈውሳት ፡ ልምሉማት ፡፡ ዐቃቤ ፡ አንቀጸ ፡ ምኔት ፡ ይኩን ፡ ልምሉመ ፡ ቃል ፡ ለርሑቃን ፡ ወለቅሩባን ፡ ወትሑተ ፡ ጥቀ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፺፴ ። አፈ ፡ ተ፩ ። ጥበ፲፩ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

ልምላሜ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ መለምለም ፡ መለስለስ ፤ አለሳለስ ፡ ልስላሴ ፤ ርጥበት ፡ ርጥብነት ፤ ለምለምነት ። ውስተ ፡ ገነቱ ፡ ይየብስ ፡ ልምላሜሁ ፡፡ ልምላሜ ፡ ኅብስት ፡፡ ልምላሜ ፡ መባልዕት ፡ (ኢዮ፲፰ ፡ ፲፮ ። ቅዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

ለምለም ፤ (ብ ፡ ለማልም ። ዕብ ፡ ሊብሉብ) ፤ በቁሙ ፤ ሐመልማል ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፤ ቅጠል ፡ ዐጽቅ ፤ ለባልብ ፡ ውልብልቢት ፤ ጫፍ ፡ ሙሽራ ። ወመተሮ ፡ ኀበ ፡ ለምለሙ ፡፡ ርእሶ ፡ አንደየ ፡ ለምለመ ፡ ዕፀ ፡ ተሴሰየ ፤ ጠለ ፡ ገዳም ፡ ሰትየ ፡፡ ሲሳይከ ፡ ለምለመ ፡ ዕፀ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፬ ። ድጓ ። መዋሥ) ።

አለምለመ ፤ አለመለመ ፡ አረጠበ ፤ አለሰለሰ ፡ አለዘበ ። ያለመልሞ ፡ ለሥጋሁ ፡ ከመ ፡ ዘሕፃን ፡፡ ወአለምለመት ፡ ነገራ ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ሠኔ፴) ።

መለምልም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚያለመልም ፤ አለምላሚ ። የለመለመ ፡ ለምለም ፤ ለስላሳ ፡ ርጥብ ፤ ጥሉላት ፡ የብሎት ፡ ምግብ ። ወሕሎ ፡ መለምልመ ፡ (ኪዳ) ።

ለምንት ፤—ለምን ፤—ሚ ፡ ምንት ።

ለምዐ ፤ (ለሚዕ ። ዐረ ፡ ለመዐ) ፤ ለማ ፡ ለም ፡ ኾነ ፤ ያገር ። ጠራ ፡ በራ ፡ ቀላጭ ፡ አለ ፤ አማረ ፡ ተከናወነ ፤ የብርሃን ፡ የማዕደን ፡ የመልክ ፡ የግብር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በለምዐ ፡ ፈንታ ፡ ተለምዐ ፡ ተላምዐ ፡ ይላል ፤ አያለኝም ። በእደ ፡ ኬንያሁ ፡ ይት(ለ)ላማዕ ፡ ግብሩ ፡ (ሚራ፱ ፡ ፲፯) ።

ልሙዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ምዕት) ፤ የለማ ፡ ለም ፤ ንጹሕ ፡ ብሩህ ፡ ጽሩይ ።

ለመጸ ፤ (ለሐጸ ፤ መለጠ) ፤ ለመጠ ፤ ለምጣም ፡ ኾነ ። ለዘበ ፡ ለሰለሰ ። እብን ፡ ይለምጽ ፡ እማይ ፡ (ኢዮ፲፬ ፡ ፲፱ ። ገድ ፡ አዳ ፡ ገ፲፯) ።

—፤ ለመጠ ፡ ለማመጠ ፤ ዐረቀ ፤ ለማስተካከል ፡ ወይም ፡ ለማጣ ፡ ጉባጣ ፡ ለማድረግ ።

አልመጸ ፤ አለመጠ ፤ አላመጠ ። ለምጣም ፡ አደረገ ፤ አለዘበ ፡ አለሰለሰ ። መደመደ ፡ ደለደለ ፤ አስተካከለ ። ከመ ፡ ያልምጹ ፡ ጕጻጕጸ ፡ (ዮሴፍ) ።

ተለምጸ ፤ ተለመጠ ፤ ተላመጠ ፤ ተለማመጠ ።

ልሙጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ምጽት) ፤ ለምጻም ፤ በራ ። የለዘበ ፡ ልዝብ ፡ ለስላሳ ፡ ልሙጥ ፤ ቀጥ ፡ ያለ ፡ የተካከለ ፤ ዐባጣ ፡ ጉባጣ ፡ ሸካራ ፡ የሌለው ። ኵሖሕ ፡ ልሙጽ ፡፡ ፍናወ ፡ ጽድቅ ፡ ልሙጻት ፡፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ልምጽት ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፱ ። ምሳ፱ ፡ ፳ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ለምጽ ፤ (ዕብ ፡ ጻራዓት ። ዐረ ፡ በረጽ) ፤ በቁሙ ፡ ለምጥ ፤ የቈርበት ፡ ደዌ ፡ የቍምጥና ፡ ወገን ፤ የተላጠ ፡ የተመለጠ ፡ ዕንጨት ፡ የሚያስመስል ። ሠረጸ ፡ ለምጽ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡፡ ወነበረ ፡ ውስተ ፡ ለምጽ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ሞተ ፡፡ ናሁ ፡ ኀደገ ፡ ሕብረ ፡ ለምጹ ፡ ለዘለምጽ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲፱ ፡ ፳፩ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፫) ።

ለምጻዊ ፤ ለምጣም ፤ ለምጥ ፡ የወጣበት ። (ግጥም) ፤ አትቀጣኝ ፡ እንደኾን ፡ በቍርጥ ፡ ፍርድኽ ፤ ያለምጣም ፡ ምኒልክ ፡ ብዬ ፡ ልስደብኽ ፤ (የዓለም ፡ ጣዕም) ።

ለነ ፤—ለኛ ፡ የኛ ፡ እኛን ፤—ለ—ኑ ፡ ለከ ።

ለንጽ ፤ ለንጼዎን ፤ (ጽር ፡ ሌንቲዎን) ፤ የሥራ ፡ ልብስ ፤ መከፈ ፡ ማጠቆ ። ከፈየን ፡ እይ ፤ ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ዝናር ፡ ይሉታል ። መከፈ ፡ ለንጽ ፤ መዝመዘ ፡ በለንጽ ፡፡ ነሥአ ፡ ለንጼዎ ፡ ወኀፀበ ፡ እግረ ፡ አርዳኢሁ ፡ (ዮሐ፲፫ ፡ ፬ ፡ ፭ ። መዋሥ) ። መከፈና ፡ ለንጽ ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ናቸው ፤ መከፈ ፡ ብቻ ፡ ይበቃ ፡ ነበረ ፡ ለንጽ ፡ እንዲያው ፡ በከንቱ ፡ ተጨምሯል ፤ ኮሬ ፡ ሙራዱን ፡ እይ ፤ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ።

ለንጻኔ ፤ ላምጼኔ ፤ (ጽር ፡ ላምፒኒ ። ዕብ ፡ ማዕጋል) ፤ ሠረገላ ፤ ወይም ፡ ሰፈር ፡ የሰፈር ፡ ቦታ ፤ ሰራዊት ፡ ንጉሡን ፡ ከበ ፡ የሚሰፍርበት ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዐልጋ ፡ ድንኳን ፡ ይሉታል ፡ (፩ነገ ፡ ፳፮ ፡ ፭ ፡ ፯) ።

ለንጻስ፤(ጽር፡ላምፒስ። ዕብ፡ላፒድ)፤ የእሳት፡ ላንቃ፡ ነበልባል፡ ምላሱ፡ ውልብልቢቱ፤ ወይም፡ ችቦ፡ ፋና፡ ቀንዲል። ብርሃን፡ ዘለንጻስ። ሞጣሕተ፡ ሡራኄ፡ ለንጻስ፡ (ዘፀ፳፡ ፲፰። ደራሲ)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ግእዝ፡ መስሏቸው፤ ለንጸስ፡ አበራ፡ ለበሰ፡ ብለው፡ ይገሱታል፤ ምስክር፡ የለውም።

ለዐከ፤—ላከ፡ ሰደደ፤—ልኢክ፡ለአከ።

ልዒል፤ ሎት፤ (ለዐለ፡ ይሌ(ል)ዕል፡ ይልዐል። ዕብ፡ ወዐረ፡ ዐላ)፤ ላይ፡ ላይ፡ ማለት፤ ከፍ፡ ከፍ፡ አፈፍ፡ አፈፍ፡ ማለት፤ መነሣት፡ ማረግ፡ ወደ፡ ላይ፡ መውጣት፤ መርዘም፡ መብለጥ፤ መክበር፡ ልዕልና፡ ማግኘት፤ በላይ፡ መኾን፤ ደየበን፡ እይ። አልቦ፡ ባዕድ፡ ዘይሌዕል፡ እምኔሁ። እንዘ፡ ለሊሁ፡ ይልዕል፡ እምሰማይ። አጽባእ፡ ዕጽብት፡ ዘትልዕል፡ እምኀይሉ። በእንተ፡ አውስቦ፡ ራብዕ፡ ወዘይልዕል፡ እምኔሃ። ዝንቱሰ፡ ራእይ፡ ይሌዕል፡ ፈድፋደ፡ እምጠባይዕ፡ (አፈ፡ ድ፲፩። ተ፲፯። ፊልክ፡ ፻፵። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፱። አረጋ፡ መልዓ፱። ማር፡ ይሥ፩፡ ፲፩)። ዳግመኛም፤ ላዕሎ፡ ላዐለ፡ ይላዕል፡ ብሎ፡ እንደ፡ ላሐወ፡ በባረከ፡ ቤት፡ ሊገስስ፡ ይቻላል። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በለዐለ፡ ፈንታ፡ ተልዕለ፡ ተለዐለ፡ ይላል፤ ባለቅኔዎችም፡ በዚሁ፡ አኳኼድ፡ ይገሱታል፤ ፍጹም፡ ስሕተት፡ ነው። ተለዐለ፡ ማይ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ ነዋኃት። ተለዐለት፡ ታቦት፡ እምነ፡ ምድር። ከመ፡ ዕፀ፡ ቄድሮስ፡ ተለዐልኩ። ተልዒልየ፡ ተትሕትኩ። ወተለዐለ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብእ፡ በልቡናሁ፡ ወበጥበቡ፡ (ኩፋ፡ ፭። ዘፍ፯፡ ፲፯። ሢራ፳፬፡ ፲፫። መዝ፡ ፹፯። ስንክ፡ ጥቅ፯)።

ለዒሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት)፤ ላይ፡ ላይ፡ የሚል፡ ከፍ፡ ከፍ፡ ባይ፤ ወደ፡ ላይ፡ የሚያርግ፤ የሚወጣ፡ ወጣት።

ልዑል፤ (ላን፡ ላት፡ ዕልት)፤ በቁሙ፤ ከፍ፡ ያለ፡ የበለጠ፤ በላይ፡ ያለ፡ ታላቅ፤ ረዥም፡ ምጡቅ። ልዑል፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ ኵሉ። አእምር፡ ሚ፡ መጠን፡ ልዑል፡ እምኔከ፡ ደመና። ሰማይ፡ ልዑል። መንበር፡ ልዑል፡ (መዝ፡ ፺፰። ኢዮ፴፭፡ ፭። ምሳ፳፭፡ ፫። ኢሳ፮፡ ፩)።

ሉዓሌ፤ ልዕልና፤ ከፍታ፡ ምጥቀት፡ ርዝመት። ሉዓሌ፡ ዐቢይ። ያእምር፡ ሉዓሌሁ፡ ለሰማይ፡ (መክ፲፡ ፯። ቅዳ፡ ሕር)።

—፤ ላይ፡ ጫፍ፡ መጨረሻ፤ ደርብ፡ ሰገነት። ዘወረወ፡ ነፍሶ፡ እመልዕልተ፡ ሉዓሌ፡ ይመውት። ውስተ፡ ሉዓሌ፡ (ዮሴፍ። አፈ፡ ድ፩)።

ሉዓላዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ልዕልና፡ ያለው፤ ላይኛ፡ ከፍተኛ፤ የላይ፡ የሰማይ። መሐላ፡ ሉዓላዊ፡ ወማእከላዊ፡ ወዘይቴሕት፡ እምኔሆሙ። ኤስኬዴሬያት፡ ሉዓላውያት። ኀይላት፡ ሉዓላውያን። ረድኤት፡ ሉዓላዊት፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፱፡ ፭። ሕዝ፵፱፡ ፭። አፈ፡ ድ፫። ተ፲፱)። ሉዓላዊ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ላዕላዊ፡ እንደ፡ ማለት፡ ልዑላዊ፡ ወመትሕታዊ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው፡ (ፊልክ፡ ፻፳፭)።

ልዕልና፤ በቁሙ፤ ልዑልነት፡ ታላቅነት፤ ከፍታ፡ ምጥቀት፡ ርዝመት። ልዕልና፡ መዝራዕትከ። የኀስር፡ ልዕልና፡ ዕጓለ፡ መሕያው። የአምር፡ ኀይለ፡ ልዕልና፡ ሰማያት። ገነትሰ፡ በእንተ፡ ልዕልናሁ፡ እምድር፡ ይሰመይ፡ ሰማየ። ልዕልናሁ፡ ለውእቱ፡ ሰማይ፡ ከመ፡ እምድር፡ ለምጽናዕ፡ (ዘዳ፫፡ ፳፬። ኢሳ፱፡ ፲፩። ሢራ፲፯፡ ፴፱። ፊልክ፡ ፯። ዕር፡ ኢሳ፯፡ ፲፰)።

ላዕል፤(ላት)፤ ላይ፡ ላይኛ፤ መጨረሻ፡ ጫፍ፤ ቁመት። ላዕል፡ ወታሕት፡ (ቅዳ። ኤፌ፫፡ ፲፰)። ሲናበብና፡ ሲዘረዘር፡ አገባቦችም፡ ሲጫኑት፡ እንዳወራረዱ፡ ይፈታል፤ ስልቱ፡ ብዙ፡ ነው።

ላዕለ፤ በላይ፤ ወደ፡ ላይ። አንበሮ፡ ላዕለ። ትኤጽሩ፡ ላዕለ፡ (አስቴ፫፡ ፩። ኢሳ፰፡ ፳፩)። ተጽዕነ፡ ላዕለ፡ ኪሩቤል። መጽአ፡ ሞት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ (መዝ፡ ፲፯። ሮሜ፭፡ ፲፪)። ሲዘረዝርም፤ በጥሬነቱ፡ ላዕሉ፡ ላ፡ ልከ፡ ኪ፡ ልየ፤ ሎሙ፡ ን፡ ልከሙ፡ ን፡ ልን፤ እያለ፡ በዘመድነት፡ ይረባል። ፪ኛም፡ ደቂቅ፡ አገባብ፡ ስለ፡ ኾነ፡ እንደ፡ ዲበ፤ ላዕሌሁ፡ ሃ፡ እያለ፡ በባዕድ፡ ይዘምታል፡ (ዕር፳፩፡ ቍ፻፱)።

ላዕሉ፤ ላይ፤ ላዩ፡ ላይኛው፤ በላይ፡ ያለው። ዘወረደ፡ እምላዕሉ። በሰማይ፡ በላዕሉ። ኅሡ፡ ዘላዕሉ፡ (ድጓ። ዮኤ፫፡ ፫። ቆላ፫፡ ፩)።

ላዕላይ፡ ዊ፤(ዪት፡ ሊት፤ ዊት)፤ የላይ፡ ላይኛ፤ ታላቅ። ላዕላይ፡ ማኅደር። ላዕላይ፡ ቀመር። ሀገር፡ ታሕታዩት፡ ወላዕላዩት። ላዕላይ፡ ደወለ፡ ግብጽ፡ (ቀሌ። መር፡ ዕጪ። ፩ዜና፡ ፯፡ ፳፬። ጦቢ፰፡ ፫)።

አልዐለ፤ አነሣ፤ አስነሣ፤ ከፍ፡ ከፍ፡ አደረገ፤ ወደ፡ ላይ፡ አወጣ፡ አሳረገ፤ አላቀ፡ አበለጠ፤ አከበረ፡ አገነነ፤ አመሰገነ። ኣሌዕል፡ እደውየ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ ልዑል። ዘያሌዕለኒ፡ እምአናቅጸ፡ ሞት። ኣሌዕለከ፡ ንጉሥየ፡ ወአምላኪየ፡ (ዘፍ፲፬፡ ፳፪። መዝ፡ ፱። ፻፵፬)። ፈነወ፡ ሰፍሐ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አልዐለ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። የገ፡ ያሌዕል፡ እዴሁ፡ ወይነሥእ። አልዐለ፡ እዴሁ፡ ወነሥአ፡ መጥባሕተ፡ (ዘፍ፫፡ ፳፪። ፳፱፡ ፲። ፩ነገ፡ ፲፬፡ ፳፯። ፳፪፡ ፲፯)። ዳግመኛም፡ በአልዐለ፡ ፈንታ፡ አስተል(ለ)ዐለ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው፤ ከዚያው፡ ካድራጊነት፡ አይወጣም። ናስተልዕል፡ ዕበየ፡ ወንነግር፡ ግብሮ፡ (አፈ፡ ተ፳፰)።

አልዓሊ፤ መልዐሊ፤ መልዕል፤(ልት፡ ላን፡ ላት)፤ የሚያነሣ፤ ከፍ፡ ከፍ፡ የሚያደርግ፤ የሚያሳድግ፤ አሳራጊ። እግዚአብሔር፡ መልዐሌ፡ ትሑታን። ክብርየ፡ ወመልዐለ፡ ርእስየ፡ (መቃ፡ ገ፲፯። መዝ፡ ፫)። በመልዕል፡ ፈንታ፡ ምልዓል፡ ይላል፤ አያስኼም፡ (አርጋ)።

መልዕልት፤(ታት)፤ መውጫ፡ መረጋገጫ፡ ዕርከን፤ መሰላል። ወመልዕልቴሁ፡ ገጸ፡ ጽባሕ፡ (ሕዝ፵፫፡ ፲፯)።

—፤ ላይ ፤ በላይ ። ላዕልና ፡ ዲበን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወጽልመት ፡ መልዕልተ ፡ ቀላይ ። ለዘ ወረደ ፡ እመልዕልት ። አልቦ ፡ ዘይትማሰለነ ፤ እስመ ፡ መልዕልተ ፡ አምሳል ፡ ንሕነ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፪ ። ድጓ ፡ ቀሌ) ።

ተልዕለ ፤ ተለዐለ ፤ ልዒል ፤ ልዒሎት ፤ ለ ዐለ ።

ተላዐለ ፤ ተናሣ ፡ ተነሣሣ ፤ ተከባበረ ፤ ተበላ ለጠ ፤ እኔ ፡ እበልጥ ፤ እኔ ፡ እበልጥ ፡ ተባባለ ። ማእዝና ፡ ራብዕ ፡ ከለመለየት ፡ የተነሣ ፡ በተላዐለና ፡ በለዐለ ፡ ፈንታ ፡ ተለዐለ ፡ ይላል ፤ የመምርና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

አስተላዐለ ፤ አናሣ ፡ አጣጣን ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አ ዳረገ ። አስተላዕል ፡ ምስሌሁ ፡ (ዘዳ፳፪ ፡ ፩) ።

ለዓለም ፤—ድንት ፤—ለ ፡ ዓለም ፤ ዐ ልሞ ፡ ዐለመ ።

ላዕልዐ ፤ (ላኀልኀ) ፤ ለነበደ ፤ ኰለተፈ ፡ ድዳ ፡ ኾነ ። (ተረት) ፤ አፈ ፡ ድዳ ፡ ቀንደ ፡ ጐዳ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተላዕልዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እንዘ ፡ ይትላዐላዕ ፡ በልሳን ፡ ወይድሕክ ፡ በነቢብ ፡ ፊደላት ፡ (አፈ ፡ ተ፳፯ ። ያዕ ፡ ዘእል) ።

ላዕላዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት) ፤ ድዳ ፡ ለፍዳዳ ፡ ለንባዳ ፡ ኰልታፋ ፤ ክቡደ ፡ ልሳን ። ጸያፍ ፡ ወላዕላዐ ፡ ልሳን ፡ አነ ። ለበሃማን ፡ ወለጸያፋን ፡ ወለላዕላዓን ፡ ረሰዮሙ ፡ ይትናገሩ ፡ ርቱዐ ፡ (ዘፀ፬ ፡ ፲ ። ቀሌ ። ኪዳ ። ያዕ ፡ ዘ እል) ።

ልዒት ፤ ቶት ፤ (ለዐተ ፡ ይልዕት ፡ ይል ዐት) ፤ መላት ፤ ላት ፡ ማውጣት ። መትከል ፡ ማግባት ፤ ማዋደድ ፡ መስካት ፤ ማስማማት ፤ ዕንጨትን ፡ ከብረት ፤ ብረትን ፡ ከንጨት ።

ለዐት ፤ እው ፡ ላዓት ፤ በቁሙ ፡ ላት ፤ የበግ ፡ ኸራት ። ቅጠል ፡ የበግ ፡ ላት ፡ የሚባል ። ውላጋ ፡ እጀታ ፤ የሰይፍ ፡ የካራ ፡ የንፍጥ ። ወአብአ ፡ ሎቱ ፡ እስከ ፡ ላዓታ ፡ (መሳ፫ ፡ ፳፪) ።

ለዐት ፡

ለፈየ ፤ (ፈለየ ፡ ጠ ፤ ሴለየ) ፤ ለየ ፡ ከፈለ ፤ ኹለት ፡ አደረገ ። ኢትልፍይዎ ፡ ለአሐዱ ፡ ክርስቶስ ፤ ወኢትረስይዎ ፡ ለወልድ ፡ ለፌ ፡ ወለሥጋ ፡ ዘነሥአ ፡ ለፌ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ። ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ አለ ፤ ተገላመጠ ።

ለፌ ፤ (ጽር ፡ ፖዬ) ፤ ወዲህ ፡ ወደዚህ ፤ ወ ዲያ ፡ ወደዚያ ፤ የጊዜ ፡ የቦታ ። ለፌ ፡ እማርያም ። ለፌ ፡ እምጥምቀት ፤ የጊዜ ። እምለፌሂ ፡ ወእምለ ፌሂ ። ነጸረ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፤ የቦታ ፡ (አፈ ፡ ተ፮ ። መጽ ፡ ምስ ። ፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፪ ፡ ፲፪) ። ዝየንና ፡ ከሣን ፡ ተመልከት ።

ለፈፍ ፤ ፎት ፤ (ለፈ ፤ ለፈፈ ፡ ይለፍፍ ፡ ይልፍፍ ። ዕብ ፡ ላፌፍ ። ሱር ፡ ላፍ ። ዐረ ፡ ለፈ) ፤ መለፈፍ ፤ መሸፈን ፤ መጠቅለል ። መልፈፍ ፡ መ ለፍለፍ ፤ መስበክ ፡ ዐዋጅ ፡ መንገር ። (ተረት) ፤ የሹም ፡ ስነፍ ፡ አይለፍ ፡ አይለፈልፍ ። ባፍ ፡ ይጠፋ ፡ በለፈለፉ ። መልፋት ፡ መድከም ፤ የቈርበት ፡ የጕልበት ።

ለፋፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ፈፍት) ፤ በቁሙ ፤ የሚለፍ ፡ የሚለፈልፍ ፡ ሰባኪ ፤ ጠቅላይ ። ባለ ቅኔዎች ፡ ግን ፡ ለፈፈ ፡ ጻፈ ፤ ለፋፊ ፡ ጣፊ ፡ ይላሉ ።

ልፋፍ ፤ (ዐረ ፡ ሊፋፈት) ፤ መለፈፊያ ፤ መ ሸፈኛ ፡ ሠርመዲ ። አምጽአ ፡ ልፋፈ ፡ ከመ ፡ ይክድን ፡ አዕይንቲሁ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፯) ።

—፤ የጠንቋይ ፡ ክታብ ፤ ጠልሰም ፡ ዐይነ ፡ ጥላ ፤ እንደ ፡ ፊደል ፡ የሚጠቀለል ። የጠንቋይም ፡ ባይኾን ፡ የሚጠቀ ለል ፡ ክኾነ ፡ ማናቸውም ፡ ጥፈት ፡ ልፋፍ ፡ ይባላል ፤ ል ፋፈ ፡ ጽድቅ ፡ እንዲሉ ።

ልፋፈ ፡ ጽድቅ ፤ መንፈሳዊ ፡ ክታብ ፤ የደ ረት ፡ መጣፍ ፤ ማንበቡና ፡ መሸከሙ ፡ ብቻ ፡ የሚያጸ ድቅ ፤ ኋላም ፡ ሲሞቱ ፡ ዐብሮ ፡ የሚቀበር ። መንፈሳዊ ነቱ ፡ በአፍኣ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በውስጡ ፡ ብዙ ፡ ጸያፍ ፡ ቃል ፡ ሐሰትና ፡ ስሕተት ፡ አለበት ። ከሐሰቱም ፡ አንዱ ፤ እግዜር ፡ እንዳሠርቱ ፡ ቃላት ፡ በጁ ፡ ጣፈኝ ፡ ይላል ። ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ግብዞችና ፡ አታላዮች ፡ ፈልሰ ፈው ፡ ያወጡት ፤ አርድእት ፤ ባርቶስ ፤ ኅቡእ ፡ ስም ፡ የሚ ሉት ፡ ልፋፍ ፡ አለ ።

መልፋፍ ፤ (ዐረ) ፤ የተሸፈነ ፡ የተጠቀለለ ፤ ሽፍን ፡ ጐመን ፡ ኰርንባ ፤ ጭብጠና ፡ ኰብ ፡ ራስ ፡ የሚ መስል ፤ ቶሎ ፡ የሚበስል ።

ለፍለፈ ፤ በቁሙ ፤ ለፈለፈ ፡ ቀባጠረ ፤ ነገር ፡ አበዛ ፡ (ዐማርኛ) ።

ለፈጸ ፤ (ፈለጸ ። ሎሰ) ፤ ለፈጠ ፡ ለወሰ ፤ ዐሸ ፡ አበቀ ፡ አበሰበሰ ፤ የደቄት ፡ የበሶ ። ከፈለጸና ፡ ከሎሰ ፡ ከኹለቱ ፡ ሥር ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ተለፍጸ ፤ ተለፈጠ ፤ ታሸ ፡ ታበቀ ፡ ተለወሰ ። ሊጥ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ልፋጽ ፤ የተለፈጠ ፡ ልፍጥ ፤ የታሸ ፡ የታበቀ ፡ ልዉስ ፤ ፍጹም ፡ ሊጥ ፡ ቀጭን ፡ ብጥብጥ ፡ ያይደለ ፡ እን ፍርፍር ። ልፋጽ ፡ በቅብዕ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፱) ።

ልፍጸት ፤ ልፋጽነት ፤ እንፍርፍርነት ፡ (መ፡ፈ) ።

ለፈቀ ፤ (ትግ ፡ ሐባ ፡ ለፍቀ ፤ ሰፋ ፡ ጠ ቀመ) ፤ ነበዘ ፤ አጥብቆ ፡ ያዘ ፤ ቀለመ ፡ ቢያጥቡ ፡ አይ ጠራ ፡ ኾነ ፤ የደም ፡ የቀለም ፡ የርስሐት ። በተነስሖቱኒ ፡ ኢተሰርየ ፡ ሎቱ ፡ ንጢአቱ ፤ እስመ ፡ ደመ ፡ መለኮት ፡ ዘለፈቀ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ላጽዮ ፤ ዮት ፤ (ላጸየ ፡ ይላጺ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ጋላሕ ። ዐረ ፡ ማሰ) ፤ መላጨት ፡ መለጣ ጨት ፤ ጠጕርን ፡ ከሥጋ ፡ መለየት ፤ ከሥሩ ፡ መቍረጥ ፡

መጋጠጥ፤ ቈርበቱ፡ እስኪታይ፡ እስኪገለጥ። ላጸየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ። ላጸዮሙ፡ መንፈቀ፡ ጽሕሞሙ። ርእሰ፡ ኢይላጺ፡ (ኢዮ፩፡፳። ፩ዜና፡ ፲፱፡፬። ዘሌ፳፩፡፲)።

አላጸየ፤ አስተላጸየ፤ አስላጨ።

ተላጸየ፤ ተላጨ፤ ተለማጨ፡ (ዘሌ፲፫፡ ፴፫። ፲፬፡ ፳፡ ፱። ሚክ፩፡ ፲፮)። ተላጸየ፡ ርእሶ። ለትትላጸይ፡ ወእመ፡ አኮ፡ ለትትቀረፅ፡ (ግብ፲፰፡ ፲፰። ፩ቆሮ፡ ፲፩፡ ፮)።

ሉጺይ፤ ልጺይ፤ (ያን፡ ያት፡ ጺት)፤ የተላጨ፡ ልጩ። ልጺያን፡ አጽሓሚሆሙ። እስመ፡ ከመ፡ ሉጺት፡ ይእቲ፡ (ኤር፵፰፡ ፴። ፩ቆሮ፡ ፲፩፡ ፭)።

መላጺ፤ (ጽያት)፤ መላጫ፡ መቍረጫ፤ ምላጭ፡ ሰንጢ፤ ሰይፍ፡ ካራ፤ ስለታም፡ ብረት፡ (ኢሳ፯፡ ፳። መዝ፡ ፶፩። ዘኍ፮፡ ፭)። መላጺ፡ ኢሰከፈኒ፡ ርእስየ፤ እስመ፡ ናዝራዊ፡ አነ። ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጺ። ከመ፡ መላጺ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ (መሳ፲፮፡ ፲፯። ዲድ፡ ፲። ሚራ፳፩፡ ፫)።

መላጺ፡

ለጽለጸ፤ (ዐረብ)፤ ተናወጠ፡ ተውለበለበ፤ ወዲያ፡ ወዲህ፡ ላይ፡ ታች፡ ደፋ፡ ቀና፡ አለ፤ ተቅመደመደ፤ የሚዛን፡ የልሳኑና፡ የስሓኑ፤ ለከይሲም፡ ይኾናል። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ መዘነ፡ ብለው፡ ይፈታሉ። ለጠለጠ፡ ልጥልጥ፡ አደረገ፤ በልክ፡ በሚዛን፡ (ዐማርኛ)። ዘሩ፡ ለጺጽ፡ ነው።

ለጽሊጽ፤ የሚዛን፡ ምላስ፤ ውልብልቢት፡ ላንሴታ፤ ማእከል፡ ኹኖ፡ ግራና፡ ቀኙን፡ የሚያስተካክል። ከመ፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡ ፍትሐ፡ እግዚ፡ (ምሳ፲፮፡ ፲፩። ጥበ፲፩፡ ፳፫)። አንዳንዱ፡ መጽሐፍ፡ በለጽሊጽ፡ ፈንታ፡ ለጽላጺ፡ እንደ፡ ማለት፡ ልጽላጼ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው።

ለጽሊጽ፡

ለጺጽ፤ (ለጸ፤ ለጸጸ)፤ መለጠጥ፤ (ጥለ) መለጠጥ፤ ለጣጭ፡ ተለጣጭ፡ ልጥጥ፡ መኾን።

ለጺቅ፤ ቆት፤ (ለጸቀ፡ ይለጽቅ፡ ይልጽቅ። ዐረ፡ ለጺቀ፤ ለዚቀ፤ ለሲቀ)፤ መለጠቅ፡ መጣበቅ፡ መጠጋት፤ ልክክ፡ ልስቅ፡ ማለት፡ መስማማት። እንዘ፡ ይለጽቅ። እስከ፡ ለጸቀ፡ ማእሰ፡ ሥጋሁ፡ ዲበ፡ ዐፅሙ። ጠግዐ፡ ወለጸቀ፡ ምስለ፡ መንበሩ፡ (ዘፀ፳፯፡ ፳፰። ስንክ፡ መስ፲፱። ግን፮)።

—፤ መቅረብ፡ መድረስ፤ ለመያዝ፡ ለመንካት። እስከ፡ እሙንቱ፡ ይለጽቁ፡ ኀበ፡ ቀቢጸ፡ ተስፋ፡ (ማር፡ ይሥ፬፡ ፩)። ብዙው፡ መጽሐፍ፡ ግን፡ በጽሐ፡ ቀርበ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ለጸቀ፡ እንደ፡ ማለት፡ አልጸቀ፡ ይላል፤ የመላሽና፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። አልጸቀት፡ ለወሊድ። አልጸቀት፡ ሖሳዕክሙ። አልጸቀ፡ ዘያጸድቀኒ። አልጸቀት፡ ነፍሱ፡ ለመዊት። አልጸቀት፡ ዕለተ፡ እግዚ። አልጺቆ፡ ኢየሩሳሌም፡ (ኢሳ፶፯፡ ፲፯። ፵፩፡ ፳፩። ፱፡ ፳። ኢዮ፴፫፡ ፳፪። ዮኤ፩፡ ፲፭። ማር፲፩፡ ፩)።

አልጸቀ፤ አለጠቀ፤ አስለጠቀ። አስጠጋ፤ አቀረበ። ታለጽቆሙ፡ ለርሑቃን፡ (ቅዳ፡ ዮሐ)። ዳግመኛም፡ አብጽሐ፡ አቅረበ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አልጸቀ፡ አስተልጸቀ፡ እንደ፡ ማለት፡ ኹሉ፤ ባደራራጊ፡ አስተላጸቀ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። በተቃርቦ፡ አስተላጸቀ፡ ለርእሱ፡ ካልአ፡ ብእሴ። ተዓርከ፡ ከመ፡ ዝ፡ ውእቱ፤ ዘየአምኖ፡ ለፍቁሩ፡ ወያስተላጽቆ፡ በፍሥሓ፡ ወኢይትዔበይ፡ ላዕሌሁ። እለ፡ ያስተላጽቁ፡ ሰንበታተ፡ ሐሰት። እመ፡ አስተላጸቅሙ፡ ወአዝለፍክሙ፡ ኀልዮ፡ (ቄር፡ ጸላ። ፈላስ፡ ገ፲፭። ዓሞ፮፡ ፫። አፈ፡ ድ፴፫)።

ተላጸቀ፤ ተላጠቀ፡ ተለጣጠፈ፤ ተጣጋ፡ ተያያዘ፤ ተጣመረ፤ ተቃረበ። እለ፡ ይትላጸቃ፡ በበይናቲሆን። ነፍስ፡ እንተ፡ ትትላጸቅ፡ ምስለ፡ እግዚ። እመ፡ ቦ፡ ብእሲ፡ ዘተላጸቀ፡ ወሰከበ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ በእሎን፡ መዋዕል። ተላጽቆተ፡ ስኢል፡ (ዘፀ፳፰፡ ፯። አፈ፡ ተ፳፰። ፈ፡ መ፡ ፲፡ ፫። አፈ፡ ተ፳፯)። በቀርበና፡ በለጸቀም፡ ፈንታ፡ ተላጸቀ፡ ይላል። ሶበ፡ ይትላጸቆ፡ ብእሲ፡ ወየሐውር፡ በገቦሁ፡ ይረግዞ። ይትላጸቅ፡ ረድእ፡ ለመምህሩ። ጎኑ፡ ዘይትላጸቅ፡ (ዮሴፍ። ቄር፡ ጸላ። ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

ልጹቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ጽቅት)፤ የለጠቀ፡ የቀረበ፤ የተጠጋ፡ የገጠመ፤ የተያያዘ፡ ፅሙር። አዘዘ፡ ጡጦስ፡ ያንኅሉ፡ መካነ፡ ልጹቀ፡ ቍድስ። አግዋር፡ እለ፡ ልጹቃን። እመ፡ ኮነት፡ ነፍስ፡ ልጽቅተ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ (ዮሴፍ። ፍ፡ ነ፡ ፴፯። አፈ፡ ተ፳፯)።

ልጽቀት፤ መለጠቅ፡ መጣበቅ፤ ልጥቅ፡ ማለት፡ እንደ፡ ድጕስ። ቅርበት፡ አው፡ ልጽቀት፡ (ቄር፡ ጸላ)።

ለጽቅ፤ ማጣበቂያ፡ መጣብቅ፤ ሙጫ፡ ሙቅ።

ልጽቅ፤ (ብ፡ ልጸቅ)፤ ሳንቃ፡ መዝጊያ፤ ወይም፡ የቤት፡ ታዛይ፡ ጕርጅ፡ ጓዳ። ሞኀት፡ ውሳጥያት፡ እለ፡ ያበውኣ፡ ውስተ፡ ልጽቀ፡ ቤት፡ (፪ዜና፡ ፬፡ ፳፪)።

ላጽቂት፤ (ዕብ፡ ልጣአ)፤ ሸለሊት፤ እንሽላሊት፤ የገበሎ፡ ዐይነት። ወይም፡ ሣሬት፡ ሸረሪት። ላጽቂት፡ ዘበእደዊሁ፡ የሐውር፡ (ምሳ፴፡ ፳፰)።

ላጽቂት፡

አስተላጸቀ፤ አላጠቀ፤ አጣጋ፥ አቃረበ። ዛቲ፥ መጽሐፍ፥ አስተላጸቂት፥ ርሑቃን። በአስተላጽቆ፥ (ፈላስ። ስንክ፥ ሠኔ፲፪)።

ሊቅ፤—በቁሙ፥ አሮጌ፤—ልሂቅ፥ ልህቀ።

ሊቃአንስጢ፤ (ጽር፥ ሊከዎኒስቲ)፤ ስመ፥ ሀገር፤ በቱርክ፥ አገር፥ ውስጥ፥ ከዚያውም፥ በፍርግያ፥ ክፍል፥ ያለች፥ ታላቅ፥ መዲና፥ (ግብ፲፬፥ ፲፩)።

ለቂድ፤ ዶት፤ (ለቀደ፥ ይለቅድ፥ ይልቅድ። ዕብ፥ ላከድ)፤ መያዝ፥ እጅ፥ ማድረግ፤ ፈልጎ፥ ማግኘት፤ ይዞ፥ ማሳየት። ዘይሌቅድ፥ ብዕለ፥ እንበለ፥ ንዋይ፤ ወግርማ፥ እንበለ፥ ሚመት፤ ወኀይለ፥ እንበለ፥ ዐደው፥ (ፈላስ፥ ገ፹፮)።

ለቀደ፤ ለቈደ፥ አሰረ፤ የምላስ። ለገደ፥ ዘጋ፤ የጕረሮ።

ለቅዳ፤ በቁሙ፤ ቅምሖ፥ ያንቃር፥ የጕረሮ፥ የምላስ፥ በሽታ፤ ሕበጥ። ቅምሖ፥ የቀምሖ፥ ዘር፥ ነው።

ለቅሀ፤—አለቃ፥ አበደረ፤—ለቅሐ፥ ለቅሐ።

ለቀወ፤ ለቀየ፤ (በቂው፥ በቀወ)፤ ለቀቀ፥ አላቀቀ፤ አዛጋ፥ አፋሸገ፤ ከፈተ፥ ፈታ፤ የአፍ፥ የቍልፍ። መኑ፥ ክልአክሙ፥ አርምሞ፤ መኑ፥ ለቀዎ፥ ለአፋክሙ፥ ከመ፥ ትንብቡ፥ ዘንተ፤ መኑ፥ አገበረክሙ፥ ለተናግሮ፥ (መጽ፥ ምስ)። ወና፥ የ፥ ተወራራሾች፥ ስለ፥ ኸኑ፥ በዘረወ፥ ፈንታ፥ ዘረየ፥ እንዲል፤ በለቀወም፥ ፈንታ፥ ለቀየ፥ ይላል፤ ሥሩና፥ ምንጩ፥ በቀወ፥ ነው። ጕድጕደ፤ ወሶበ፥ አልቦ፥ ዘያወሥእ፥ ለቀየ፥ ወቦአ፥ ውስተ፥ ጽርሕ፥ (ዮዲ፲፬፥ ፲፭)።

ለቀወ፤ አቀጠለ፥ ቅጥይ፥ አወጣ፤ የማር፥ የቅጠል፥ የማሽላ።

ለቆ፤ (ዕብ፥ ሌቄሽ)፤ በቁሙ፥ ደኃራዊ፥ ማር፤ ዳግማይ፥ ቡቃያ፥ ቅጥይ፤ ከቈረጣና፥ ከጨዳ፥ በኋላ፥ በገፍና፥ በብላጊ፥ ዝናም፥ የሚበቅል፥ (ዐማርኛ)።

ለቆታ፤ (ትግሬኛ)፤ አቅማዳ፥ ስልቻ፤ አፋም፥ አፈ፥ ስፊ፥ ማለት፥ ነው። አቅማዳፍ፥ ስልቻፍ፥ እንዲሉ።

ለቅሐ፤ ሐት፤ (ለቅሐ፥ ይሌቅሕ፥ ይለቅሕ። ዕብ፥ ላቃሕ፤ ወሰደ)፤ ማለቃት፤ ማበደር፥ መስጠት፤ ማስተማር፤ ትርፍ፥ ለማግኘት፤ ኋላ፥ ለመቀበል። በደረንና፥ ተበድረን፥ እይ። እመ፥ ለቃሕከ፥ ብሩረ፥ ለነዳይ። ኢትለቅሖ፥ ለዘይብዕለከ። ብዙኃን፥ እለ፥ ኢይሌቅሑ። ወዘኢለቅሐ፥ ወርቀ፥ በርደ፥ (ዘፀ፳፪፥ ፳፬። ሢራ፰፥ ፳፪። ፳፱፥ ፯። መዝ፥ ፲፬)።

ለቃሒ፤ (ሒት፥ ሕያን፥ ያት)፤ የሚያለቃ፥ አለቂ፤ አበዳሪ። ወለእመ፥ ንለፈ፥ ይደልዎ፥ ለለቃሒ፥ ከመ፥ ይምልክ፥ ዘአኀዘ። በቍዔተ፥ ለቃሒ፥ (ፍ፥ ነ፥ ፳፯)።

አለቅሐ፤ አስለቃ፥ አስበደረ፤ ከልቆ፥ ከብድር፥ አገባ።

ተለቅሐ፤ ተለቃ፥ ተበደረ፤ ወሰደ፥ ተቀበለ፤ የገንዘብ፥ የትምርት። እፈዲ፥ እሎንተ፥ ዘተለቃሕኩ፤ ትምርት፥ (አረጋ፥ መልፀ፰)። ዘይትሌቃሕ፥ ከመ፥ ዘይሌቅሕ። ኢትትለቃሕ፥ እንዘ፥ ነዳይ፥ አንተ። ዘይትሌቃሕ፥ ሥርናየ፥ ውስተ፥ ክምሩ፥ (ኢሳ፳፬፥ ፪። ሢራ፲፰፥ ፴፫። ምሳ፳፥ ፬)። ዐለፈ፥ ተሰጠ፤ ተሰሜ፥ ኾነ፥ ገንዘቡ፥ ከበዳሪ፥ ወደ፥ ተበዳሪ።

ተለቃሒ፤ ልቆኛ፤ ተማሪ፥ ተበዳሪ። ለቃሒ፥ ወተለቃሒ፥ (ምሳ፳፱፥ ፲፫)።

ልቁሕ፤ (ሓን፥ ሓት፥ ቅሕት)፤ የተለቃ፥ የተበደረ፥ ተቀባይ፤ ወይም፥ ተሰሜ።

ልቃሕ፤ (ሓት)፤ ልቆ፥ ብድር፥ ዕዳ። ዘየሐንጽ፥ ቤቶ፥ በንዋየ፥ ልቃሕ። ምጽዋትሰ፥ ልቃሕ፥ አምላካዊት። ወልቃሕሰ፥ ይደሉ፥ ከመ፥ ይኩን፥ በአኀዝ፥ አው፥ በትሕቢት፥ (ሢራ፳፩፥ ፰። ፍ፥ ነ፥ ፲፮። ፳፯)።

ልቃሔ፤ (ሕያት)፤ ማበደር፤ መበደር፤ አበዳደር፥ ብድሩ፤ ልቆ፥ የብድር፥ ሥራ። እስመ፥ አፍቅሮቱ፥ በላዕሌከ፥ ልቃሔ። ፍትሐ፥ ልቃሕያት፥ (ማር፥ ይሥ፴፫፥ ፫። ፍ፥ ነ፥ ፴፱)።

ለቀየ፤—ለቀቀ፥ ከፈተ፤—ለቀወ።

ለቅለቀ፤ (ለቂቅ፤ ለቀ)፤ ለቀለቀ፥ ቀባ፤ መረገ፥ ዘጋ፥ ደፈነ፤ የቤት፥ የዐዘቅት፥ ያውድማ፥ የጉቅ፥ የሥንጥቅ። ኢገብአ፥ ውስቴቶሙ፥ ማይ፥ ወለቅለቅ ዎሙ፥ በዐረር፥ (አዋል፥ ትርጓሜ። ኤር፪፥ ፲፫)። ዐጠበ፥ አጠራ፤ የልብስ።

ልቅላቄ፤ መለቅለቅ፤ አለቃለቅ፥ ልቅለቃ፤ ልቅልቃት፤ መጨረሻ፥ ዕጥበት።

ለቀመ፤ (ዐረ፥ ለቀጠ። ዕብ፥ ላቃጥ)፤ በቁሙ፤ ሰበሰበ፥ አከማቸ፥ (ዐማርኛ)።

ለቀሠ፤—ዐዘነ፥ አለቀሰ፤—ለቀሰ።

ለቂቅ፤ ቆት፤ (ለቀ፤ ለቀቀ፥ ይለቅቅ፥ ይልቅቅ። ለቀወ፥ በቀወ። ዕብ፥ ላቃቅ፤ ላቅሌቅ፤ ላሰ፥ ሞለቀቀ)፤ መልቀቅ፤ መክፈት። መተው፥ መስደድ፥ (ዐማርኛ)።

ለቀቀ፤ (ዐረ፥ ለቀ። ዕብ፥ ላቃሀ)፤ መታ፥ ጸፋ፤ ገረፈ። አዘዘ፥ ይልቅቅዎ፥ ወይኅምይዎ፥ ውስተ፥ ዘነበ፥ ፈረስ፥ ወያዑድዎ፥ ውስተ፥ ሀገር፥ (ስንክ፥ ሠኔ፲፱)። ፪ኛም፥ አስረው፥ ይተዉት፥ ዘንድ፥ ያስኛል።

ለቀሰ፤ (ትግ፥ ለቅሰ። ዐረ፥ ለቂሰ)፤ ዐዘነ፥ ተጨነቀ፤ አለቀሰ፥ እንባ፥ አፈሰሰ። ዕብራይስጡ፥ ግን፥ ላቂሽ፥ ብሎ፥ ለቀመ፥ ቃረመ፥ ሰበሰበ፥ ይላልና፤ በዚህ፥ ዘይቤ፥ ሲፈቱት፥ ልቅሶኛ፥ መጥራትን፥ አልቃሹኝ፥ ማለትን፥ ያሳያል፤ በከየን፥ እይ።

አልቀሰ፤ አስለቀሰ፤ አሳዘነ። ባማርኛ፥ ግን፥ አድራጊ፥ ነው።

ተለቅሰ፤ ተለቀሰ፤ ልቅሶው፡ ሐዘንተኛው ፡ ተለቀሰለት፤ ሟቹ ።

ተላቀሰ፤ በቁሙ፤ ተለቃቀሰ፡ ተዛዘነ ።

አስተላቀሰ፤ አላቀሰ፤ አለቃቀሰ፡ አስተዛዘነ ። ስሕልት፡ ሰይፍከ፡ ብእሲ፡ ልዑል፤ (የተሳለች፡ ሰይፍኽ፡ ታላቅሰው)፡ ለሰብአ፡ ሞረት፡ ወመርሕ፡ ቤቴ፡ ለምኃ፡ ኢየሱስ፡ መስተጋድል፡ (ቀጠፋ፡ ቅኔ) ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በናዘዘ፡ ፈንታ፡ አስተላቀሰ፡ እንደ፡ ማለት፡ አላቀሰ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ። ወብዙኃን፡ እምነ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ሖሩ፡ ኀበ፡ ማርያ፡ ወማርታ፡ ከመ፡ ያላቅስዎን፡ በእንተ፡ እኁሆን፡ (ዮሐ ፲፩፡ ፲፱) ።

ለሮን፤ (ጽር፡ ላሮስ ። ሮማይ፡ ላሩስ ። ዕብ፡ ሻሓፍ)፤ የወፍ፡ ስም፤ ድምፁና፡ መልኩ፡ ደስ፡ የሚያሰኝ፤ ደረቱ፡ ብጫቴ፡ ወርቅማ፡ (ዘሌ፲፩፡ ፲፯ ። ዘዳ፲፬፡ ፲፭)፡ ባለብሉዮች፡ ግን፡ ይብራ፡ የባሕር፡ አሞራ፡ ይሉታል ።

ለሮን፡

ለሮስ፡ (ዕብ፡ ላሮስ)፤ ለማራስ፡ ለማረስረስ፤ ለማበቅ፡ ለማበስበስ፤ ለማርጠብ፡ ለመለወስ፤ ለማፈርፈር፡ ለመለፈጥ ። ዘሩ፡ ራሰሰ፡ ራሰ፡ ያሩስ፡ ነውና፤ ርሕሰንና፡ አርሐሰን፡ ለፈጸን፡ እይ፡ (ሕዝ፵፯፡ ፲፱) ። ዳግመኛም፤ ለሮስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ለለዊስ፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው ።

ሎሰ፤—ለወሰ፡ አበካ፤—ለዊስ ።

ለሰደ፤ (ዐረ፡ ለሰደ)፤ ጠባ፡ መጠጠ፤ ጨመቀ፡ አፈረጠ፤ የጡት፡ የፍሬ ። ረጋ፡ ጸና፤ የወተት፡ የማር፡ የፈሳሽ ።

ለስድ፤ (ዕብ፡ ልሳድ)፤ ጭማቂ፡ ውጤት፡ (ደም፡ ወተት)፤ ዕትብት፡ አሰድ፡ እንግዴ፡ ልጅ ። ለስታ፡ ለጋ፡ ትኵስ፡ ቅቤ፤ ከረጋ፡ ወተት፡ የሚወጣ፤ ዝብድን፡ እይ ። ሕልብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስደ፡ (ምሳ፴፡ ፴፫) ።

ለስሐ፤ (ለትሐ)፤ ለፈጨቀ፤ አፋን፡ ምላሱን፡ አጮኸ፤ እንጯ፡ እንጯ፡ አለ ። ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትሜጽር፡ (ሚራ፵፱፡ ፲፯) ። ለስሐና፡ ለትሐ፡ የልሒስ፡ ዘር፡ ናቸው ።

—፤ ላሸ፡ ዐለጠ፤ ዐልጫ፡ ኾነ፡ ጣዕም፡ ዐጣ፤ ከዚህ፡ የተነሣ፡ ተናቀ፡ ተጠላ፡ ተንቀፈ፤ የምግብ፡ ያንደበት፡ የነገር ። ወእመሰ፡ ጼው፡ ለስሐ፡ በምንት፡ ይቄስም፡፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፡ ይለስሕ፡ አምሳል፡፡ ከመ፡ ኢትልሳሕ፡ በእበድከ፡፡ ለስሐ፡ ኀይልየ፡ ወደከመ፡ በጸሎትከ፡ (ማቴ፭፡ ፲፫ ። ሚራ፳፡ ፳ ። ፳፫፡ ፲፱ ። ገድ፡ ተክ) ።

ልሱሕ፤ (ሓን፡ ሓት፡ ስሕት)፤ የላሸ፡ ያለጠ፡ ዐልጫ፤ ሕጹጽ፡ ምኑን ። ልሱሕ፡ ነገሮሙ፡ ለአብዳን ። ጼው፡ ዘአጥዐም፡ ለልሱሕ ። ልሱሐ፡ ኀይል፡ (ሚራ፳፡ ፳፱ ። ቅዳ፡ ዮሐ ። ገድ፡ ኪሮ) ።

ልስሐት፤ መላሸት፡ ማለጥ፤ ዐልጫ፡ መኾን፡ ዐልጫነት፤ አለመጣፈጥ ። ልስሐት፡ ጼው፡ ግዱፍ ። ልስሐተ፡ ልሳንየ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፲፱ ። ደራሲ) ።

አልስሐ፤ አላሸ፡ ዐልጫ፡ አደረገ፤ አደከመ፡ አስነፈ፤ አሰናቀ፡ አስነቀፈ ። አልስሐ፡ ሕምዘ፡ ዘከዐወ፡ ቀታሊ፡፡ በሃይማኖተ፡ ዚኣሁ፡ አልስሐ፡ ዙሉ፡ መዋቅሕቲሁ፡፡ ወዘሰ፡ ይኑብብ፡ በከመ፡ ረከበ፡ ያለስሕ፡ ርእሶ፤ ወአልቦ፡ ሞገስ፡ ለቃሉ፡፡ ያለስሓ፡ ለምክሮሙ፡ (ግንዘ ። ድጓ ። ሚራ፳፱ ። ኢሳ፵፱፡ ፳፭) ።

ለስኖ፤ ኖት፤ (ለሰነ፡ ይሌስን፡ ይለስን)፤ መለሰን፡ መምረግ፤ ምርግን፡ ማስተካከል፤ ምላስ፡ የላሰው፡ ማስመሰል፤ የጭቃ ። ገብስሰን፡ እይ፡ (ዐማርኛ) ።

ለሰነ፤ (ዕብ፡ ላሼን)፤ ለፈለፈ፡ ቀባጠረ፤ አፈቸለ፡ ተናገረ፤ ፊት፡ ለፊት ። ነገር፡ ሠራ፡ አሳበቀ፤ ባንደበት፡ ወይም፡ በወረቀት ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በለሰነ፡ ፈንታ፡ ተለሰነ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ። ዘእንበለ፡ ጥበብ፡ ይትሌሰኑ፡ (ቄር፡ ጸላ) ። ለዐለን፡ እይ፤ ይህም፡ እንደዚያ፡ ነው ።

ለሳኒ፤ መለስን፤ ለፍላፊ፡ አሳባቂ፡ ምላሰኛ፤ ለሳኝ ።

ተለሰነ፤ በቁሙ፤ ተመረገ፤ ጭቃው፡ ቤቱ ።

ልሱን፤ (ናን፡ ናት፡ ስንት)፤ የተለሰነ፡ ልስን፤ ምርግ ።

ልሳን፤ (ናት ። ዕብ፡ ላሾን ። ሱር፡ ሊሽና ። ዐረ፡ ሊሳን)፤ በቁሙ፤ ምላስ፡ አንደበት፤ የአፍ፡ ውስጥ፡ ሕዋስ፡ የመብል፡ የነገር፡ መሣሪያ፡ (ያዕ፫፡ ፩፡ ፯ ። ሚራ፳፰፡ ፲፭፡ ፲፱፡ ፳፯ ። መዝ፡ ፩ ። ፲፭) ። በርሱ፡ መሣሪያነት፡ የሚነገር፡ ቃልና፡ ቋንቋም፡ ክርሱ፡ ስም፡ ነሥቶ፡ ልሳን፡ ይባላል ። ዘክልኤ፡ ልሳኑ፡፡ ልሳነ፡ ጥዑም፡፡ ጥዑመ፡ ልሳን፤ ቃል፡ ነገር፡ (ሚራ፮፡ ፩ ። ፵፡ ፳፩ ። ድጓ) ። ሕዝብ፡ ዘኢተአምር፡ ልሳኖሙ፡፡ እለ፡ ካልእ፡ ልሳኖሙ፡፡ በካልእ፡ ልሳን፡ ይትናገሩ፡፡ ሰብዓ፡ ወክልኤቱ፡ ልሳናት፤ ዘሴም፡ ዕሥርቱ፡ ወሰብዐቱ፤ ዘካም፡ ሠላሳ፤ ዘያፌት፡ ዕሥራ፡ ወኀምስቱ፡ (ኤር፭፡ ፲፭ ። ሕዝ፫፡ ፯ ። ማር፲፮፡ ፲፯ ። ትርጓ፡ ፊደ) ።

ልሳን፡

ልሳን፡ እንተ፡ ወርቅ፤ የወርቅ፡ ገንዘብ፡ በልሳን፡ አምሳል፡ የተሠራ፡ (ኢያ፯፡ ፳፩) ።

ልሳን፡ እሳት፤ የእሳት፡ ላንቃ፡ ነበልባል፡ (ሐዋ፲፱፡ ፱) ።

ልሳነ ፡ ባሕር ፤ የባሕር ፡ ጫፍ ፤ ሾለቅ ፡ አምጥሙጦ ፡ ወደ ፡ የብስ ፡ ማኸል ፡ የሚገባ ፡ (ኩፋ ፡ ፯) ። ወደ ፡ ባሕርም ፡ የሚገባ ፡ ወንዝ ፡ ልሳን ፡ ይባላል ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፲፭) ።

ልሳናዊ ፤ ነዊን ፡ ልሳን ፤ ምላሰኛ ፡ ለፍላፊ ፡ አሳባቂ ፤ ወይም ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋቂ ።

ልሳነ ፡ ወርቅ ፤ ጽሩየ ፡ ቃል ፤ ነባቤ ፡ ቃል ፡ ጽሩይ ፤ እንደበተ ፡ ጥሩ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፱) ።

ልሳነ ፡ መድሎት ፤ የሚዛን ፡ ቀንበር ፡ ጋድሙ ፤ ወይም ፡ ላንቤታው ፡ (ጥበ፲፩ ፡ ፳፫) ።

ልሳነ ፡ ዕፍረት ፤ ምዑዝ ፡ ቃል ፤ ነገሩ ፡ እንደ ፡ ሽቱ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፫) ።

ልሳነ ፡ ሰብእ ፤ የድርሰት ፡ ስም ፤ መልክአ ፡ ልሳን ፤ የልሳንን ፡ ጠባይ ፡ የሚናገር ።

ሊተ ፤—ለኔ ፡ የኔ ፡ እኔን ፤—ለ ።

ለትሐ ፤ (ለስሐ) ፤ ጐረሠ ፡ አላመጠ ፤ ተጐነጨ ፡ ትጕመጠመጠ ፤ ጕንጩን ፡ ነፋ ፡ አሳበጠ ። ከተተ ፡ አገባ ፤ ልብስን ፡ በማጥን ፡ ወይም ፡ ሰውነትን ፡ በልብስ ፡ በቀሚስ ። መክተትና ፡ ማግባት ፡ ከመጕረሥና ፡ ከመጐንጨት ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ፤ ምስጢሩ ፡ አንድ ፡ ነው ። ለትሐና ፡ ለስሐም ፡ አንው ፡ ናቸው ።

ለታሒ ፤ መልትሒ ፡ ሒ ፤ የሚጐርሥ ፡ የሚጐነጭ ፤ ከታች ፡ አላማጭ ።

አልትሐ ፤ አጐረሠ ፤ አስጐረሠ ፡ አስጐነጨ ፤ አስከተተ ፡ አስገባ ።

እልታሕ ፤ (ሓት ። ዕብ ፡ ሜልታሓ) ፤ የልብስ ፡ ማጥን ፤ ወይም ፡ የክት ፡ ልብስ ፡ የጋን ፡ ሸማ ፡ በማጥን ፡ በጋን ፡ የሚከትት ። ሥረ ፡ ወጥ ፡ ልብስ ፡ ያልተሰፋ ፡ ትት ፡ ጥልፍ ፤ መርፌና ፡ መቀስ ፤ ያልዘረበት ፡ የሴቶች ፡ ሥራ ። እልታሐ ፡ መንፈስ ፡ ተዐጽፈ ። ወክዳኑሂ ፡ እልታሕ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፱ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፫) ።

መልታሕት ፤ (ብ ፡ መላትሕ ። ዕብ ፡ ማልታዓ ፤ ብ ፡ ማልታዖት) ፤ መንጋጋ ፡ ጕንጭ ፡ ፊት ፡ የግራ ፡ የቀኝ ፡ (ማቴ፭ ፡ ፴፱ ። ኢሳ፶ ፡ ፮ ። ፫ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፳፬) ። ሰላም ፡ ለመላትሒከ ፡ ተጸፍዖ ፡ ዘኢነፈራ ፡ (ደራሲ) ።

መልትሐ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ መለታ ፤ እጁን ፡ ባፉና ፡ በጕንጩ ፡ አኖረ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመልትሐ ፡ ፈንታ ፡ ተመላትሖ ፡ ይላል ። ትኔጽሩኒ ፡ ወታነክሩ ፡ ወትትመላተሑ ፡ በእደዊክሙ ፡ (ኢዮ፳፩ ፡ ፭) ።

አመልትሐ ፤ ፊት ፡ አስመለሰ ፤ አሳፈረ ፤ ወይም ፡ በጥፊ ፡ አስመታ ።

ተመላትሐ ፤ ጕንጮቹን ፡ ያዘ ፤ ፊቶቹን ፡ ጸፋ ፡ በ፪ ፡ እጁ ፤ የሐዘን ፡ የአንክሮ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ አገና ፡ ተጣፋ ፡ ይሉታል ፤ በጥፊ ፡ ተማታ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ፡ አገና ፡ አያሰኝም ፤ እውነተኛ ፡ ፍችው ፡ ጕንጭንና ፡ ፊትን ፡ አይለቅም ።

ለተመ ፤ (ዐረ ፡ ለተመ ፤ ቀጠቀጠ) ፤ በቁሙ ፤ መታ ፡ ገጨ ፤ ወገጠ ፡ ፈተገ ፤ ጎፅበ ፡ ጕርደ ፡ አወጣ ፤ ዐሸ ፡ አበቀ ፤ የቈሎ ፡ የሽት ፤ ለደቄትም ፡ ይኾናል ፤ ስፈጸን ፡ እይ ። መለትም ፡ ከበግና ፡ ከፍየል ፡ ውጊያ ፡ የመጣ ፡ ነው ።

ተለትመ ፤ ተለተመ ፤ ጎፅበ ፡ ጕርደ ፡ ወጣ ፤ ታሸ ፡ ታበቀ ።

ልቱም ፤ የተለተመ ፤ ውግጥ ፡ ፍትግ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፵ ። ዘሌ፪ ፡ ፲፬) ። ሐሪጽ ፡ ልቱም ፤ ታጥቦ ፡ ተፈትጎ ፡ የተፈጨ ፤ ስንዳሌ ፡ (፫ነገ ፡ ፬ ፡ ፳፪) ።

ሊቶስጥሮስ ፤ (ጽር ፡ ሊቶስትሮቶስ) ፤ የቦታ ፡ ስም ፤ ጸፍጸፍ ፡ ማለት ፡ ነው ። መካን ፡ ዘስሙ ፡ ሊትስጥሮስ ፡ (ዮሐ፲፫ ፡ ፲፫) ። ፪ኛም ፤ ሊቶሶርቶን ፤ ሊቶስትሮቶን ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፫) ።

ለትቶ ፤ ቶት ፤ (ለተተ ፡ ይሌትት ፡ ይለትት ። ላዕልዐ ። ዐረ ፡ ለትለተ) ፤ መለተት ፤ መኰልተፍ ፡ መኰላተፍ ፤ ለታታ ፡ መኾን ፤ ያንደበት ። ለትቶ ፡ የሕፃናት ፡ ነው ፤ ከልተፈንና ፡ ላዕልዐን ፡ እይ ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በለተተ ፡ ፈንታ ፡ ተለተተ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወዝንቱ ፡ ሕፃን ፡ ቦ ፡ አመ ፡ ይትሌተት ፡ በገዐዘ ፡ ሕፃናት ፤ ወቦ ፡ አመ ፡ ይነብብ ፡ በነገር ፡ ጽኑዕ ፡ ከመ ፡ ወሬዛ ፡ ዘዕሥራ ፡ ዓመት ። እንዘ ፡ ይትሌተት ፡ ልሳኑ ፡ በሥርዐተ ፡ ደቂቅ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ መለክለክ ፡ ማለክለክ ፤ ምላስን ፡ መጕልጐል ፤ ውሃን ፡ በምላስ ፡ ማንካ ፡ መጨለፍ ፡ መጠጣት ፤ የውሻ ፡ የድመት ፡ የአራዊት ፡ (ገድ ፡ አዳ) ። መድከም ፡ መልፋት ፡ መታከት ፤ የኀይል ፡ የጕልበት ፡ (ዐማርኛ) ።

ለታት ፤ (ለታቲ ፡ ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ ለታታ ፡ ኰልታፋ ፤ ክቡደ ፡ ልሳን ፡ አፈ ፡ ድዳ ፤ አጥርቶ ፡ የማይናገር ። ወለታት ፡ ውእቱ ፡ ሙሴ ፡ (ተረ ፡ ቄር፪) ።

—፤ ለክላኪ ፤ አለክላኪ ፤ በምላሱ ፡ ውሃ ፡ የሚልስ ፡ የሚጠጣ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ልቱት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ትት) ፤ የለተተ ፤ ድኩመ ፡ ልሳን ፡ ድዳ ፡ ለንባዳ ፤ ወይም ፡ በጭራሽ ፡ መናገር ፡ የማይችል ፡ በሃም ። አስተርአየ ፡ መድኅኒነ ፡ ከመ ፡ ያርትዕ ፡ ልሳነ ፡ ልቱተ ፡ ወያኑጽ ፡ ሐንካሰ ፡ (መዋሥ) ።

ልታቴ ፤ ልተት ፤ ልቱትነት ፤ ድካም ፡ ልስላሴ ።

ልት ፤ በቁሙ ፤ የቅጠል ፡ ስም ፡ የደጋን ፡ መሻገሪ ፡ ደካማ ፡ ለስላሳ ፡ የወጥ ፡ ቅጠል ። (ግጥም) ፤ የዚህ ፡ ቤት ፡ ሴቶች ፡ አትቅበጡ ፤ ልቶጡ ፡ ናችኹ ፡ ልቶጡ ፡ (ልት ፡ ወጡ) ። ቍስልም ፡ ሲለግምና ፡ ሲያቀብር ፡ ልት ፡ ቀጥቅጦ ፡ ቢያስሩበት ፡ ቶሎ ፡ ነፍርቆ ፡ ይሽራል ።

መ ፤ ፲፫ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በ አበገደ ፤ ስሙ ፡ ማይ ፤ ቍጥሩ ፡ አርባ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ (መ—፵) አርብዓ ፡ ይባላል ።

መ ፤ የቃል ፡ አጕላማሽ ፤ አጋናኝና ፡ አዳማቂ ። መድረሻ ፡ እየኾነ ፡ በአንቀጽ ፡ ሳይቀር ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። መኑመ ፤ ምንትኑመ ፤ እስኩመ ፤ እፎመ ። ውእቱመ ፡ (ርሑማ) ፤ ካልእመ ፤ ባዕድመ ። መጽአመ ፡ ዘይመጽእ ። ፍችው ፡ ራብዕ ፡ ማድረግ ፤ ወይም ፡ ራብዕ ፡ መኾን ፡ ነው ፤ ሳይፈታም ፡ አዳማቂ ፡ ኹኖ ፡ ይቀራል ። (ዕርጅ ፡ ቍ፲፩) ።

መ ፤ ባዕድ ፡ ዘር ። በዘመድ ፡ ዘር ፡ ላይ ፡ እየተ ጨመረ ፡ መነሻ ፡ ይኾናል ፤ ግእዙ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ተነገረ ፡ ካዕቡ ፡ ራብዑ ፤ ሳድሱ ፡ ሳብዑ ፡ አይቀሩም ። ይህም ፡ ሰፈነ ፡ መስፍን ፤ ወደየ ፡ ሙዳይ ፤ ሐበ ፡ ማሕየብ ፤ ኀለፈ ፡ ምኅላፍ ፤ ወፀፈ ፡ ሞፀፍ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ሙና ፡ ሞ ፡ ጕራጆች ፡ ናቸው ፤ በወ ፡ ከሚ ነሣ ፡ ከወ ፡ ግስ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አይገኙም ።

ሙ ፤ የወንዶች ፡ አብዢ ፡ ምእላድ ፤ በሩቆችና ፡ በቅርቦች ፡ ዝርዝር ፡ የሚገባ ። ለሊሆሙ ፡ ለሊክሙ ፤ ሎሙ ፡ ለክሙ ፤ ጸውዖሙ ፡ ጸውዐክሙ ።

ሚ ፤ (ዕብ ፡ ሚ ፤ ማ ፤ ሜ) ፤ የጥያቄና ፡ የ ምርመራ ፤ የአንክሮ ፡ አገባብ ። ማ ፡ ማን ፤ ምን ፡ ምን ድር ። ሚ ፡ የዐቢ ፡ እምረኀብ ፡ ወሚ ፡ ያሐምም ፡ እምነ ፡ ቍር ። ምንት ፡ አነ ፡ ወሚ ፡ ዘመድየ ። ሚ ፡ ትርጓሜሁ ፡ ለቃል ፡ (አፈ ፡ ተ፹፰ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፲፬ ። ፊ ልክ ፡ ፷፩) ።

—፤ ምንኛ ፤ ምን ፡ ያኽል ፤ ስንት ። ሚ ፡ አዳም ። ሚ ፡ ብዝኁ ። ሚ ፡ መጠን ፡ (ማሕ፬ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፫ ። ቅዳ) ። ሚ ፡ ወሚ ፡ ቢል ፤ ምንና ፡ ምን ፤ ማንና ፡ ማን ፡ ያሰ ኛል ። በጠጠትና ፡ በምኞት ፡ ላይ ፡ ሲወድቅ ፡ ምነው ፡ ይኾናል ። ሚ ፡ እሞትነ ፡ በግብጽ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ሶበ ፡ ሞትነ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፫) ። (ዕርጅ ፡ ቍ፲፩) ።

ሞአ፤—አሸነፈ፤—መዊእ፤ መዊአት ።

መአደ፤—መከረ፤—ምዒድ ፡ መዐደ ።

መአደ ፤ (ዐረ ፡ ማድ ። ዕብ ፡ ማዳድ) ፤ ሰፈረ ፡ ከነዳ ፤ አስተካከለ ፤ ወርዱን ፡ ቁመቱን ፤ የሕንጻ ፡ የንጨት ፡ የቦታ ፡ የመሬት ።

ማእድ ፤ (ዳት ። ዐረ ፡ ማይዳ ፤ ማይ ደት) ፤ በቁሙ ፤ ማድ ፡ ገበታ ፤ ሰደቃ ፡ አውራጅ ፤ የም ግብ ፡ ማቅረቢያ ፤ መብሊያ ፡ መጠጫ ፤ ወይም ፡ መሼጫ ፡ መለወጫ ፤ ሰፊ ፡ ዝርግ ፡ ሞላላ ፤ ወርዳም ፡ ቁመታም ፤ ወይም ፡ ክብ ፡ እንዳውድማ ፡ ያለ ፡ እግራም ። አስተዳ ለወት ፡ ዘዚአሃ ፡ ማእደ ። ማእደ ፡ መኳንንት ። ኢበ ልዐት ፡ አመትከ ፡ እማእደ ፡ ሐማ ። ወገፍትዐ ፡ ማ እዳቲሆሙ ፡ ለመወልጣን ፡ (ምሳ፱ ፡ ፪ ። ፳፫ ፡ ፩ ። አስቴ፬ ፡ ፲፯ ። ማቴ፳፩ ፡ ፲፪ ። ፳፭ ፡ ፳፯) ።

—፤ ምሥዋዕ ፡ መንበር ፤ የግዜር ፡ ማእድ ፡ ዕጣንና ፡ ቍር ባን ፡ ማቅረቢያ ። ማእደ ፡ ክህነት ፡ ዘሥሩዕ ፡ ቅድ ሜከ ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ) ። ማእዳት ፡ ዘምሥያም ፡ (፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፮ ። ኩፋ ፡ ፴፩ ። ሚል፩ ፡ ፯) ።

—፤ ምሳ ፤ ድግስ ፤ መብልና ፡ መጠጥ ፡ እንጀራና ፡ ወጥ ። ወገብረ ፡ ማእደ ፡ ዐቢየ ። ባርክ ፡ ማእድ ። ጸሎተ ፡ ማእድ ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፰ ። ግብ፳ ፡ ፯ ። ሥር ፡ ጳኵ) ።

ማእዜ ፤ (ዕብ ፡ ማታይ ። ሱር ፡ ኤም ታይ ። ዐረ ፡ መተ) ፤ የጊዜና ፡ የጥያቄ ፡ አገባብ ፤ መቼ ፡ ምን ፡ ጊዜ ፤ በምን ፡ ሰዓት ። ለ ፡ እም ፡ እስከ ፡ ይስማሙታል ። ኖሎቄኑ ፡ አውራኒሁ ፡ ማእዜ ፡ ይት ወለድ ። ማእዜ ፡ እበጽሕ ። ለአይ ፡ ወለማእዜ ፡ መዋዕል ። ዘኢይብልዎ ፡ እማእዜ ። እስከ ፡ ማእ ዜኑ ፡ ትላሕዎ ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፵ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ቅዳ ፡ ኤጺ ። ፩ነገ ፡ ፲፯) ። ኢ ፡ ወኢ ፡ ትርጓሜ ፤ ኢ ፡ ትርአስ ፡ ሲኾኑት ፡ መቼም ፡ መች ፡ ከቶ ፡ ይኾናል ። ኢማ እዜ ፡ ኢኮኑ ፡ ሕያዋነ ። ወኢማእዜ ። ኢለከፎን ፡ ፀ ሓይ ፡ ማእዜኒ ፡ (መቃ ፡ ገ፩ ። ቄር ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፮) ።

ማእዝን ፤—በቁሙ ፤—አዚን ፡ አዘነ ።

መአከ ፤ (የመሀከ ፡ ዋርሳ) ፤ ተቈጣ ፤ ዛተ ፡ ገላመጠ ፤ ቃጣ ፡ ሰነዘረ ፤ አስፈራራ ፤ በቃል ፡ በበትር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመአከ ፡ ፈንታ ፡ ተምእከ ፡ ተመአከ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወዓዲ ፡ አፍርሆ ፡ እንዘ ፡ ይት ሜአክ ። ኢኮነ ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ እግዚ ፡ ዘይትሜአክ ፡ ወኢኮነ ፡ ከመ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡ ዘይትቈየም ። ወ ይትሜአክ ፡ ጼሳው ፡ ያዕቆብሀ ፡ በእንተ ፡ በረከት ፡ ዘባ ረከ ፡ አቡሁ ፡ (ዮሴፍ ። ዮዲ፰ ፡ ፲፯ ። ኩፋ ፡ ፳፯) ።

ምኡክ ፤ (ክን ፡ ክት ፡ እክት) ፤ ቍጡ ፤ ዐ ይነ ፡ ደረቅ ፤ አፍጣጭ ፡ ገላማጭ ። ርኩስ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ምኡክ ፡ ዐይን ። ኅብአኒ ፡ እምልሳን ፡ ድሩክ ፡ ወእ ምዐይን ፡ ምኡክ ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ኅዳ፩) ።

ምእከት ፤ መቈጣት ፡ መዛት ፤ መቃጣት ፡ ማስ ፈራራት ።

ትምእከት ፤ ቍጣ ፡ ዛቻ ፤ ፍጥጫ ፡ ግልምጫ ፤ ጕራ ፡ ፍከራ ፤ በትር ፡ ሰንዘራ ። ያሐዝን ፡ ትምእከት ፡ ልበ ፡ ጠቢባን ። ኢያደንገፃ ፡ ትምእክቱ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፲ ። ዮሴፍ) ።

መአክዋ፤—ምግብ፡ ቀለብ፤—አኪል፡ አከለ ።

ማእከል ፤—መካከል ፤—አኪል ፡ አ ከለ ።

መአነ፤ (ዐረ ፡ መአ ። ዕብ ፡ ማኤን፤ እ ንቢ ፡ አለ)፤ ዘረጋ ፡ አሰፋ ፤ ሰፌ ፡ አደረገ ፤ የቦታ ፡ የሕ ንጻ ። እንደ ፡ ዕብራይስጡ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ ዘጋ ፡ ከለከለ ፡ ያሰኛል ።

ማእን ፤ ስፋት ፤ ወርድ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ መማቻ ፡ መታኰሻ ፡ ቅጥር ፡ ይሉታል ። ወገብረ ፡ ቆመ ፡ አረፍቱ ፡ ሰብዓ ፡ በእመት ፤ ወማእኖ ፡ ዘኍምሳ ፡ በእ መት ፡ (ዮዲ፩ ፡ ፪) ።

ምእኖ ፤ አው ፡ ማእኖ ፤ ዐዘባ ፡ ጫቃ ፤ ማጥ ፡ ረግረግ ። አሕርው ፡ ዘውስተ ፡ ጽቡረ ፡ ማእኖ ፡ ያንገረግሩ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሜኤፌሳይም ፤ (ዕብ ፡ ሜይ ፡ አፍሳ ይም ፤ ጥቂት ፡ ውሆች ፡ ጫማ ፡ የሚያስብሱ ፡ እስከ ፡ ቍርጭምጭሚት ፡ የሚደርሱ ፡ ወንዙ ፡ ባይ ፡ ኙና ፡ ከ ማነሳቸው ፡ የተነሣ ፡ እያሉ ፡ የሉም ፡ የሚባሉ ፡ (ሕዝ ፵፯ ፡ ፫) ።

ምእር ፤—አንድ ፡ ጊዜ ፤—ምዕር ።

መአሰ ፤ (ዕብ ፡ ማኣስ ፤ ናቀ ፡ ነቀፈ) ፤ ገፈፈ ፡ አስራቈተ ፤ ቈርበት ፡ አወጣ ። ማሰ ፡ ቈፈረ ፤ አጐ ደጐደ ። ማሳ ፡ ማሽ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ማእስ ፤ (ብ ፡ አምእስት) ፤ በቁሙ ፤ ማስ ፡ ቈርበት ፤ ጠፍር ፡ ቈዳ ፡ አጎዛ ። ማእሰ ፡ በግዕ ፡ ሐሩይ ። ማእሰ ፡ ዘባኑ ። ኢይቅንቱ ፡ ማእሰ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፭ ። ኢዮ፵ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፵፬ ፡ ፲፰) ። ትመሥጥዎሙ ፡ አም እስቲሆሙ ፡ እምላዕሌሆሙ ። በልዑ ፡ አምእስተ ፡ ሠረገላቲሆሙ ፡ ወማእሰ ፡ ቀቀበ ፡ አስይፍቲሆሙ ፡ (ሚክ፫ ፡ ፪ ። ዮሴፍ ። ዘፍ፳፯ ፡ ፲፯) ።

መአተ ፤ (መዐት ፡ ብዛት ፤ ምኢዕ ፡ መዕዐ) ፤ በዛ ፡ ፈደፈደ ፤ ዐሥር ፡ ዕጥፍ ፡ ወይም ፡ መቶ ፡ ኾነ ፡ መቶ ፡ ተባለ ።

አምአተ ፤ አበዛ ፤ ዐሥሩን ፡ መቶ ፤ ወይም ፡ መቶውን ፡ ሺሕ ፡ አደረገ ። አምአተ ፡ ወአመክዐበ ፡ (ድጓ ። ሉቃ፰ ፡ ፰) ።

ምእት ፤ (ዕብ ፡ ሜአ ። ሱር ፡ ማአ ። ዐረ ፡ ሚአት) ፤ የቍጥር ፡ ስም ፡ መቶ ፤ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ወይም ፡ መቶ ፡ ጊዜ ፡ አንድ ። ምእት ፡ ክረምት ። ምእት ፡ አባግዕ ። ኀረዩ ፡ ምእተ ፡ ብእሴ ፡ (ሚራ፲፰ ፡ ፱ ። ዘፍ፴፫ ፡ ፲፱ ። ዮዲ፲ ፡ ፲፯) ። ከክልኤቱ ፡ እስከ ፡ እ ልፍ ፡ ተስዓ ፡ ወተስዐቱ ፡ ምእት ፡ እያለ ፡ በቅጽል ፡ ይ ዘምታል ።

አምአት ፤ (ታት) ፤ መቶዎች ፤ ዐሥር ፡ መቶ ፡ ወይም ፡ መቶ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ አንድ ፡ ሺሕ ። ይ ገብር ፡ ማህሰ ፡ ለአምአት ፡ ወለአእላፍ ። መላእክተ ፡ አምአት ፡ (ኩፋ ፡ ፳፫ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፩) ።

አምኢታት ፤ መቶ ፡ ጊዜ ፡ መቶ ፤ ዐሥር ፡ ሺሕ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ እልፍ ።

መብእስ ፤—ወጥ ፡ ገብ ፡ ድንጕር ፤—ብ ኢስ ፡ ብእሰ ።

ሚበዝኁ ፤ የቅኔ ፡ ስም ፤ በ፫ኛው ፡ መዝሙር ፡ የሚገባ ፡ ፫ ፡ ቤት ፡ ያለው ።

መበለ ፤ (ዐበለ ፤ ማዕበል) ፤ ጌታየ ፡ ሠለ ጠነ ፤ ደፈረ ። በሐዘ ፡ እንዘ ፡ ይሜብል ፡ ላዕለ ፡ መር ዒት ። ገብር ፡ ጠቢብ ፡ ይሜብል ፡ አጋዕዝተ ፡ አብዳነ ። ወብእሲትሰ ፡ ትምህር ፡ ኢናበውሕ ፤ ወኢትመብል ፡ ላዕለ ፡ ብእሲ ፡ (ምሳ፳፱ ፡ ፳፯ ። ፲፯ ፡ ፪ ። ፩ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፲፪) ።

አመበለ ፤ አሠለጠነ ፤ ሾመ ፡ ወከለ ። ወአመ በሎ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ፡ ቤቱ ፡ (ኩፋ ፡ ፵) ።

መብልዕ ፤—መብል ፡ ምግብ ፤—በ ሊዕ ፡ በልዐ ።

መበለት ፤—በቁሙ ፡ ድኻ ፡ ሴት ፤—በ ልቶ ፡ በለተ ።

ሙባኒም ፤-ቅዉማን ፡ ርቱዓን ፤-መው ።

መብዐል ፤—መክደኛ ፤—ብዒል ፡ ብ ዕለ ።

መግ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ ፍ ትሐ ፡ ነገሥት ። መግ ፡ ዘውእቱ ፡ ነገሥት ፡ ራብዕ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

መግበ ፤ ቦት ፤ (መገበ ፡ ይሜግብ ፡ ይ መግብ) ፤ መመገብ ፡ መቀለብ ፤ ማብላት ፡ ማጠጣት ፤ ምግብ ፡ መስጠት ፡ (ዐማርኛ) ። መጠበቅ ፡ መከናከን ፤ መከበብ ፡ ስመጠበቅ ። ይሜግቡ ፡ በጽድቅ ፡ መንበሮ ። ኢይክል ፡ ሠሪዐ ፡ መንግሥት ፡ ወመግቦታ ። ዘይሜ ግብ ፡ ንዋዬ ፡ ለድኅትምት ። ይሜግብዋ ፡ ወየዐው ድዋ ። ማህል ፡ ይሜግቦሙ ። ይሜግብ ፡ ሕዝቦ ፡ (ም ሳ፳ ፡ ፳፰ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፴፭ ። ፪፳፱ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲) ።

—**፤** መምራት ፡ ማስተማር ፤ በሥራት ፡ ማስኬድ ። ም ስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከመጠበቅ ፡ ይገባል ። ነፍስ ፡ እስ ርት ፡ በሥጋ ፡ ከመ ፡ ትመግቦ ፡ ወትሥራዕ ፡ ሕይወቶ ። ይሜግባ ፡ ለሐመር ፡ (ዮሴፍ ። መጽ ፡ ምስ) ።

መጋቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ገብት ፤ በቁሙ ፤ የሚመግብ ፡ የሚጠብቅ ፤ ጠባቂ ፡ ሹም ፤ አዛዥ ፡ ቤታባት ፤ ምስለኔ ፡ እንደራሴ ፤ ወኪል ፡ ሞግዚት ፤ መሪ ፡ አስተማሪ ። መጋቤ ፡ ቤተ ፡ ንጉሥ ። መጋቤ ፡ ሀገር ። መጋብያነ ፡ ሕግ ። መጋቤ ፡ ኵሉ ። መጋቢት ፡ (ኢሳ ፳፪ ፡ ፲፭ ። ሮሜ፲፯ ፡ ፳፫ ። ዳን፲፩ ፡ ፳፪ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ መጋ፳፯) ። መገብተ ፡ አብያተ ፡ ንጉሥ ። ተሠይሙ ፡ መገብተ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ጥሪቱ ። መገብተ ፡ ምኵራብ ፡ (ዕዝ፰ ፡ ፳፱ ። ፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፴፱ ። ግብ፱ ፡ ፩) ።

ምግብ፤ በቁሙ፤ ቀለብ፡ መብል፡ መጠጥ፡ እንጀራና፡ ወጥ። ማርያም፡ ሀብኒ፡ ምግበ፡ ዕለት፤ እስመ፡ ተማሕፀንኩ፡ አንሰ፡ በዘዚአኪ፡ ስደት፡ (ቅኔ)።
—፤ ጥበቃ፡ ሹመት፡ የሹመት፡ ሥራ፡ አስተዳደር። መገቦሙ፡ ምግበ፡ እኩየ። ዘሀለወት፡ ታሕተ፡ ምግቡ። ከመ፡ ይፈጽም፡ ምግቦ። ትሰዐር፡ እምግብከ። በምግቡ፡ ለቈስጠንጢኖስ፡ (አፈ፡ ድ፴፱። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፫። ተረ፡ ባሮ። ኢሳ፳፪፡ ፲፱። ስንክ፡ መስ፳፩። ሉቃ ፲፮፡ ፪—፱)።

አመገበ፤ አስመገበ፤ አስጠበቀ፡ ዐደራ፡ ሰጠ፤ ሾመ፡ አሠለጠነ፤ መጋቢ፡ አደረገ። መጋቢ፡ ዘአመገብዎ። እግዚ፡ አመገበከ፡ ትቅትል፡ ወታሕዩ። አሜግቦ፡ ምግበከ። ኢታመግብ፡ ነኪረ፡ ላዕለ፡ ቤትከ፡ (ፈ፡ መ፡ ፭፡ ፲፱። መቃ፡ ገ፫። ኢሳ፳፪፡ ፳፩። ሚራ፳፡ ፳፫)።

ተመገበ፤ በቁሙ፤ በላ፡ ጠጣ፡ ተቀለበ፤ ተጠበቀ፤ ተሾመ። ነፍስ፡ እንተ፡ ትትሜገብ፡ በመንፈስ፡ አምላካዊት። ተመገበ፡ ቦቱ። እለ፡ ይትሜገብዎ፡ ግብረ፡ መወልጣን፡ (አፈ፡ ተ፴፱። ፍ፡ ነ፡ ፵። ፈ፡ መ፡ ፲፱)።

ምጉብ፤ (ባን፡ ባት፡ ግብት)፤ የተመገበ፤ የተጠበቀ፤ የተሾመ። ወውእቱሰ፡ ምጉብ፡ በኀይለ፡ አምላኩ፡ (ገድ፡ ኪሮ)።

ምግብና፤ መጋቢነት፤ ጥበቃ፡ ሹመት። በእንተ፡ ምግብና፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴)። ምግብ፡ ምግብና፡ ወይም፡ ምጋቤ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ምግበት፡ ይላል፤ ቤቱ፡ የቀደሰ፡ ነውና፡ አያሰኝም። ሥልጣነ፡ ምግበትነ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፫)።

መጋቢት፤ በቁሙ፤ ስመ፡ ወርኅ፡ ሳብዕት፡ እመስከረም፤ የመዓልትና፡ የሌሊት፡ ምግብና፡ እንደ፡ መስከረም፡ ትክክል፡ የሚኾንባት፡ ወርኅ፡ ዕሪና፡ ማለት፡ ነው። እስመ፡ ይዔሪ፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ አመ፡ ዕሥራ፡ ወኀሙሱ፡ ለወርኃ፡ መጋቢት፡ (ዲድ፡ ፴)። ክያ፡ ዐምበት፡ ያለው፡ የዱሮውን፡ ነው፤ ዛሬ፡ ግን፡ በደቃይቅ፡ ቊጥር፡ ፱፡ ቀን፡ ወደ፡ ታች፡ ወርዷ፡ አመ፡ ዕሥራ፡ ወአሚሩ፡ ኹኗል። በኛም፡ ብተት፡ አመ፡ ዐሡሩ፡ ወሠሉሱ፤ ወይም፡ ወረቡዑ፡ ይኾናል።

ሞገድ፤—በቁሙ፡ ማዕበል፤—ወጊድ፡ ወገደ።

መግዌ፤—ጥራዝ፡ የመጣፍ፡ ነዶ፤—ጎግዎ፡ ጎገወ።

መግዝእ፤—ገኛ፡ ፍሪዳ፤—ገዚእ፡ ገዝአ።

ምጕሕያ፤—ዐረም፡ ቋያ፤—ጎሐየ።

ምጕጣይ፤—መኳጐጫ፤—ጎጥይ፡ ጎጠየ።

ምጕያይ፤—መሸሻ፡ መጠጊያ፤—ጎይይ፡ ጎየ።

መግለ፤ አው፡ መገለ፤ (ዐረ፡ መጀለ። ዕብ፡ ማጌል)፤ መግል፡ ያዘ፤ ዐበጠ። መገለ፤ ፈረጠ። ጸልዐ፡ ዘይመግል፡ (ኢሳ፩፡ ፮)።

አምገለ፤ አመገለ፡ አፈረጠ። ያመግል፡ (መ፡ ፈ)።

መግል፤ (ብ፡ አምግልት)፤ በቁሙ፤ ክበጠ፡ ከቍስለ፡ ገላ፡ የሚፈስ፡ ነጭ፡ እድፍ። ለእመ፡ ኮነ፡ ቍስል፡ ዕሙቀ፡ ወምሉአ፡ መግል፡ (ፍ፡ ነ፡ ፭። ስንክ፡ ኅሐ፫)። ቍስለ፡ መቅሠፍት፡ ይገብር፡ አምግልተ፡ (ሚራ፳፰፡ ፲፯)።

መገን፤ (ብ፡ አምጋን። ዕብ፡ ማጌን)፤ ጋሻ፡ አግሬ። በዳዊት፡ ጋሻ፡ አምሳል፡ የተሠራ፡ የአይሁድ፡ ንሻን፤ ማኅተመ፡ ሰሎሞን። የኢትዮጵያም፡ ሽልማትና፡ ትእምርተ፡ መንግሥት፡ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ምጕንጻ፤—ጎረንጎሬ፤—ገነጸ።

መጐጸ፤ (ደጐጸ፡ መድጐጽ)፤ ተቈጣ፡ ዘለፈ፤ ነጠበ፡ ነቀፈ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመጕጸ፡ ፈንታ፡ አመጕጸ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ሊቃናተ፡ ኢታመጕጽ። ዘይመጕጽ፡ ሊቃናተ፡ (፩ጢሞ፡ ፭፡ ፩። ቀሌ)።

አመጐጸ፤ (ያሜጕጽ፡ ያመጕጽ)፤ አስቈጣ፤ አስነቀፈ። አስደራጊ፡ ነው፤ ቦኛ፡ አካል፡ ያሳያል።

መጕረጽ፤—ማጕርጥ፤—ጎሪጽ፡ ጎረጸ።

ሞገስ፤—በለሟልነት፤—ወጊስ፡ ወገሰ።

ሞገት፤—ሞገድ፤—ወጊድ፡ ወገደ።

መድ፤ ቦኛ፡ ክፍል፡ ፍትሐ፡ ነገሥት። መድ፡ ዘውእቱ፡ ነገሥት፡ ሣልስ፡ (ፍ፡ ነ፡ መቅ)። በቁሙ፡ የወፍጮ፡ ግልገል፡ (ዐማርኛ)።

መደብ፤—በቁሙ፡ ዕርከን፤—ደይቦ፡ ደየበ።

መድበል፤—ክምቹ፤—ደቢል፡ ደበለ።

መድበራ፤—ዱር፡ በረሓ፤—ደቢር፡ ደበረ+ደብር።

ማድጋ፤—በቁሙ፡ እንስራ፤—ደጊግ፡ ደገ።

መደደ፤ መደ፤ (ትግ፡ ወዐረ)፤ ዘረጋ፤ መደመደ፡ አስተካከለ፤ ያውድማ፡ የቤት። ሜዳ፡ መደዳ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። መአደን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

ማድዮ፤ (ዕብ፡ ማድ፤ ማድያው። ጽር፡ ማንዲያስ)፤ የላይ፡ ልብስ፤ የክብር፡ ልብስ፤ ነገሥታት፡ መኳንንት፡ እጀጠባቦውም፡ የሚለብሱት። ዮና፡ ው፡ ዝርዝሮች፡ የቀሙ፤ ልብሰ፡ ዕበዩ፡ እንደ፡

ማለት ። ወሀቦ ፡ ዐጽፈ ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ወማድዮሂ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፭) ። ባለብሉዮች ፡ ማን ፡ ጩፋ ፡ ይሉታል ። ፪ኛ ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ጽርኡ ፡ ቃል ፡ በማድዮ ፡ ፈንታ ፡ መንድያ ፡ ይላል ፤ ይህንንም ፡ የጦር ፡ ልብስ ፡ እንደ ፡ ፀሐየ ፡ ፊሳ ፡ ያለ ፤ ዘየሀይድ ፡ ዐይን ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ።

ማዳይ ። ምድያም ፤ ስመ ፡ ነገድ ፡ (ዘፍ ፲ ፡ ፪ ። ፳፭ ፡ ፪) ።

መዲና ፤—በቁሙ ፡ ከተማ ፤—ደይኖ ፡ ደየነ ።

ምዳቀ ፤—ምዳቋ ፤—ደቂሕ ፡ ደቅሐ ።

መደረ ፤ (ይመድር ፡ ይምድር ። ዐረ ፡ መዲረ) ፤ ሰፋ ፤ ረዘመ ፤ ወፈረ ። ስፋት ፡ የወርድ ፡ ርዝማን ፡ የቁመት ፡ ወፍር ፡ የወል ፡ የመካከል ። ብሕረን ፡ ተመልከት ፡ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፤ ብሕረ ፡ የባሕር ፡ መደረ ፡ የየብስ ።

መደረ ፤ (ዐረ ፡ ረከዘ) ፤ በቁሙ ፤ ወጋ ፡ ቸከለ ፤ ምድር ፡ ያዘ ፡ ተመረኰዘ ፤ ከምድር ፡ ወረደ ፡ ተጠጋ ፤ የብስ ፡ ረገጠ ፤ የቀዛፊና ፡ የመርከብ ፡ የባለታንኳ ።

ምድር ፤ (ብ ፡ ምድራት ፤ አምዳር ፤ አምዳራት ፥ ሮት) ፤ በቁሙ ፤ ሰፊ ፡ ዝርግ ፤ ረዥም ፡ ወርዳም ፡ ቁመታም ፤ ደንዳና ፡ ወፍራም ፤ ከነባሕሩና ፡ ከነየብሱ ፡ ከነጕተናው ፡ ከነልብሱ ፡ ባንድነት ። ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ። ገባሬ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ። በማይ ፡ ወምድር ፡ የኀልፍ ፡ (ቅዳ) ።

—፤ የብስ ፡ የባሕር ፡ ርቦ ፤ ከየብስ ፡ የተፈጠሩ ፡ የዐርብ ፡ ፍጥረቶች ፡ የሚኖሩበት ። ወሰመየ ፡ ለየብስ ፡ ምድረ ፡ ወለምእላደ ፡ ማይ ፡ ባሕረ ። ለታብቍል ፡ ምድር ፡ ሐመልማለ ፡ ሣዕር ። ለታውፅእ ፡ ምድር ፡ ዘመደ ፡ እንስሳ ፡ ወአራዊት ፡ (ዘፍ ፩ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ። ፳፬) ።

—፤ የቦታ ፡ የርስት ፡ የመንግሥት ፡ ክፍል ፤ ሀገር ፡ ብሔር ፡ አውራጃ ፡ መንደር ፡ ከተማ ፡ ገጠር ፡ በሕዝብ ፡ በነገድ ፡ በገመድ ፡ በቀላድ ፡ የተለየ ፤ ከነሕዝቡ ፡ ከነባለቤቱ ። ዡሉ ፡ ምድር ። ምድራት ፡ ርሒባት ። አድባር ፡ ወአምዳር ። ውሳንያተ ፡ አምዳር ። ይበውእ ፡ ውስተ ፡ አምዳራት ። ወዘረውክዎሙ ፡ በአምዳሮት ፡ (ዮዲ ፲፩ ፡ ፲፯ ። ፩ዜና ፡ ፬ ፡ ፵ ። ዘዳ፲፩ ፡ ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። ዳን፲፩ ፡ ፵ ። ሕዝ፲፩ ፡ ፲፯) ።

—፤ የሰው ፡ ባሕርይ ፤ ሥጋ ፡ ዐፈር ፡ መሬት ። ዘምድረ ፡ ለብሰ ፡ (ኪዳ) ። ምድረ ፡ ግብ ፡ ምድረ ፡ ባሕር ፡ ቢል ፤ ታሕት ፡ ውስጥ ፡ ልብ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዳን፯ ፡ ፳፬ ። ኢዮ ፴፰ ፡ ፲፯) ።

ምድራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የምድር ፡ ከምድር ፡ የተገኘ ፡ በምድር ፡ የሚኖር ። ወልደ ፡ ምድራዊ ። ሥጋ ፡ መሬት ፡ ምድራዊ ። ንጉሥ ፡ ምድራዊ ። ሕይወት ፡ ኀላፊት ፡ ምድራዊት ፡ (ጥበ፯ ፡ ፩ ። ዮሐ፫ ። ፊልክ ፡ ፻፺፪ ። መቃ) ።

መድረወ ፤ ከምድር ፡ አገባ ፤ ከተተ ፡ ቀበረ ፤ ፈጸመ ፡ ጨረሰ ፤ አከናወነ ፤ ያዝመራ ፡ የሥራ ። ገመረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

አመድረወ ፤ ከምድር ፡ አስገባ ፤ አስከተተ ።

እምድሩ ፤ አከቶ ፡ ፈጽሞ ፡ ጭራሽ ፤ ከንዱ ፡ ዘንዱ ። ገሙራን ፡ እይ ። አመ ፡ እምድሩ ፡ ትኩሲ ፡ ሐማማት ፡ ትክሕድ ፡ ትስብእት ፡ (ተረ ፡ ቄር፩) ።

ምህወ ፤ (ይምሁ ፡ ይምህው ፤ ምሂው ። መስወ ፤ መሰወ) ፤ ቀሓ ፡ ቀለጠ ፤ ውሃ ፡ ኾነ ፤ ዛለ ፡ ደከመ ፡ ወዛ ፡ (ዘፀ፲፯ ፡ ፳፩) ። ሥጋሁ ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ ምህወ ። ባሕር ፡ እንተ ፡ ኢተዐዱ ፡ እምወሰና ፡ ወምድርኒ ፡ እንተ ፡ ኢትምሁ ፡ እምዝብጠተ ፡ መዋግዲሃ ። ይምሁ ፡ ወይትመሰው ፡ ሡሉ ፡ አባል ፡ (ስንክ ። አትና ። ግንዘ) ። ማይ ፡ ውሃ ፡ ማለት ፡ ኹለቱም ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። በምህወ ፡ ፈንታ ፡ ተምህወ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ትትመሀው ፡ አባሉ ፡ (ግንዘ) ።

አምህወ ፤ አቃቃ ፡ አቀለጠ ፤ ውሃ ፡ አደረገ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፭) ።

ማህው ፤ (ብ ፡ ማህዋት ፤ አምሃው ። ዐረ ፡ መሃት) ፤ የብርሌና ፡ የብርጭቆ ፡ የቅዛዝ ፡ የመስታዮት ፡ ጭቃ ፡ ዐፈሩ ፡ ደንጊያው ፡ እንደ ፡ ኖራ ፡ ፈልቶና ፡ ቀልጦ ፡ የሚሠራ ፤ ወይም ፡ የተሠራው ። መስተገብራነ ፡ ማህው ። አምጽኡ ፡ ሎሙ ፡ እምህየ ፡ ሕምዘ ፡ በማህው ። ጽዋዐ ፡ ማህው ። እለ ፡ ይሰትዩ ፡ ወይነ ፡ በማህው ፡ ወቢረሌ ። ማህው ፡ ለእመ ፡ ተሰብረ ፡ አልቦ ፡ ዘያስተጣግዖ ፡ ዘእንበለ ፡ ገባዕሁ ። ስባራተ ፡ ማህው ፡ በሊኃት ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፩ ። ዮሴፍ ። አርጋ ። ዓሞ፮ ፡ ፮ ። ያዕ ፡ ዘእል ። ሚራ፵፫ ፡ ፲፱) ።

ማህው ፡

መሀከ ፤ ምህከ ፤ (መሐረ ፤ ምሕረ) ፤ ራራ ፡ ዐዘነ ፡ ማረ ፤ ይቅር ፡ አለ ። ኢመሀከተኪ ፡ ዐይን ። ወልደ ፡ ጥቀ ፡ ኢምህከ ፡ እምኔነ ። አንተሰ ፡ ትምህክ ፡ ሐምሐመ ። መሀክ ፡ ሕዝበከ ። መሀኩ ፡ ሊተ ፡ ወልድየ ። ዘእንበለ ፡ ምሂክ ። ምሂኮትየ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፭ ። ሮሜ፰ ፡ ፴፪ ። ዮና፬ ፡ ፲ ። ዮኤ፪ ፡ ፲፯ ። ፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፭ ። ስንክ ። አርጋ) ።

—፤ ገመገመ ፡ ሣሣ ፡ ቈጠበ ። ዘይምህክ ፡ በትሮ ። ዘይምህክ ፡ ነገረ ። ኢትምሀኩ ፡ ገሥጸቶሙ ፡ (ምሳ፲፫ ፡ ፳፬ ። ኢዮ፵፪ ፡ ፫ ። ዲድ ፡ ፳፪) ።

—፤ አዳነ ፡ ተቤዠ ፤ ጠበቀ ። ይምህክ ፡ ነፍሰ ፡ እሞት ። እምእደ ፡ ሳኦል ፡ መሀከ ። ወእምነኪር ፡ መሀክ ፡ ለገብርከ ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፲፰ ። አርጋ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፲፰) ።

መሃኪ፤(ኪት፡ ክያን፡ ያት)፤ የሚራራ፤ መሐሪ፡ ዐዛኝ፤ ይቅር፡ ባይ፤ አዳኝ፡ ፈዋሽ ። ሕብ፡ መሃኪ፡ ዘይምህክ፡ ወልዶ ። እግዚ፡ መሃኪክ፡ (አፈ፡ ተ፱ ። ዘፀ፲፩፡ ፳፯) ።

ተምህከ፤ ተማረ፡ ይቅር፡ ተባለ፤ ይቅርታ፡ አገኘ ።

ምሁክ፤(ከን፡ ካት፡ ህክት)፤ የተማረ፤ ይቅርታ፡ ያገኘ ።

ምህከት፤ መራራት፤ ይቅር፡ ማለት ። ይቅር፡ መባል፤ ይቅርታ፡ ማግኘት ። ይቅርታ፡ ስርየት፤ ርኅራኄ ። ምህከት፡ ወምሕረት፡ (ዮሴፍ) ።

ማህከወ፤(ተቀ፡ ግ ። መህክ)፤ አስፈራ፤ አስደነገጠ ።

ተማህከወ፤ ፈራ፡ ደነገጠ፤ ከው፡ ክቶ፡ አለ ። ወሶበ፡ ይወዲ፡ ዲቤክሙ፡ ቃሉ፡ እኩኑ፡ ትትማህከዉ፡ ወትፈርሁ፤ ወዘሉሙ፡ ብርሃናት፡ ይትሀወኩ፡ በፍርሀት፡ ዐቢይ ። ወምድር፡ ዙላ፡ ትትማሀከው፡ ወትርዕድ፡ ወትጌጉእ፡ (ሔኖ፻፪፡ ፩፡ ፪) ።

ምህላ፤—ልመና፡ ምልጃ፤—ምሒል፡ መሐለ ።

ማሄለክ፤(ዕብ፡ ማሃላኽ)፤ መኼጃ፡ መመላለሻ፤ መንገድ፡ ወልወል፡ (ሕዝ፵፪፡ ፬) ።

መህን፤—ፈገፈገ፤—ምሒን፡ መሐነ ።

መህና፤—እጅ፡ መንሻ፤—መሐና ።

ሜሄኑህ፤(ዕብ፡ ሜሄናህ)፤ እምኔሆን፡ (ሕዝ፵፪፡ ፩) ።

ምሂር፤ሮት፤(መሀረ፡ ይሜህር፡ ይምህር ። ዕብ፡ ማህር፤ ፈጠነ፡ ቸኰለ)፤ መማር፤ መምህር፡ መኾን፡ መምራት፡ ማሳየት፤ መምከር፡ ማስተማር፤ ማልመድ፡ ማስለመድ ። መሀሮ፡ አቡሁ፡ መጽሐፈ ። ዘሰ፡ ይሜህር፡ ወይገብር ። ትሜህር፡ እገሪሃ፡ ሐዊረ፡ (ኩፋ፡ ፯ ። ማቴ፭፡ ፲፱ ። ዘዳ፳፰፡ ፶፯) ።
—፤ መቅጣት፡ መገረፍ፤ መቁጣት፡ መገለፍ ። መሀሮ፡ ወልደከ ። መሀረኒ፡ እግዚእ ። ገሥጸ፡ ወመሀረ፡ (ምሳ፳፱፡ ፲፯ ። ኤር፲፡ ፳፬ ። ሚራ፯፡ ፳፫) ። መርሐን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው ።

መሃሪ፤(ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ሀርት)፤ በቁሙ፡ ማሪ፡ መሪ፤ መካሪ፡ አስተማሪ ።

መምህር፤(ርት፡ ራን፡ ራት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ በቁሙ፡ መምር፡ የትምርት፡ አባት ። ሊሕዱ፡ ውእቱ፡ መምህርክሙ ። መምህርት፡ ይእቲ ። መምህራነ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (ማቴ፳፫፡ ፰ ። ስንክ፡ ሐምሌ፳፭ ። ጎዳ፳፱) ። ውርወት፡ ድቀት፡ ፍርሀት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መምሀረ፡ ሕግ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (መዝ፱፡ ፳፩) ።

ማህር፤(ብ፡ አምሀርት)፤ ዝኒ፡ ዓዲ፡ ከማሁ ። አእላፍ፡ አምህርት፡ (፩ቆሮ፡ ፬፡ ፲፭) ።

አምህረ፤ አስማረ፡ አስተማረ፤ ለመምህር፡ ሰጠ፡ ከተማሪ፡ ቤት፡ አገባ ።

ተምህረ፤ ተማረ፤ ለመደ ። ተምህረ፡ መጽሐፈ ። ተምህረ፡ መሚጠ ። እስከ፡ ይትሜሀሩ፡ ብዙኃን፡ (ኩፋ፡ ፱ ። ሕዝ፲፱፡ ፫ ። ዳን፲፪፡ ፬) ። ነበበ፡ ኀለየ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተምህረ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው ። ኢትትመሀር፡ ነፍስየ፡ ኀጢአተ ። ልበ፡ ጻድቃን፡ ይትሜሀር፡ ሃይማኖተ ። እስመ፡ ሐሰተ፡ ይትሜሀር፡ ልቦሙ፡ (ኢዮ፳፯፡ ፬ ። ምሳ፲፭፡ ፳፰ ። ፳፬፡ ፪) ።

ተመሃሪ፤ ተማሪ፡ ረድእ፡ ደቀ፡ መዝሙር ። ተመሃርያን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲) ።

ምሁር፤(ራን፡ ራት፡ ሀርት)፤ በቁሙ፤ የተማረ፡ ትምርት፡ የጠገበ፤ ዐዋቂ፡ ሊቅ፤ ልባም፡ አስተዋይ ። ምሁር፡ በሡሉ፡ ጥበብ ። ምሁራን፡ በኀበ፡ እግዚ ። ነገሩ፡ ኢኮነ፡ ከመ፡ ምሁር ። ብእሲ፡ ምሁር፡ (ቀሌ ። ኢሳ፶፬፡ ፲፫ ። ኢዮ፴፬፡ ፴፭ ። ሚራ፴፭፡ ፬) ።

ተምሃር፤ ትምርት፤ ልማድ ። ሕግክ፡ ተምሃርየ፡ ውእቱ ። እስመ፡ እኩይ፡ ተምሃሩ፡ (መዝ፡ ፻፲፰ ። ሄርማ፡ ገ፴፬) ።

ትምህርት፤(ታት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ በቁሙ፡ ትምርት፤ ዕውቀት፤ ድርሳን፡ ምዕዳን ። ወልድ፡ ዘእንበለ፡ ትምህርት ። ነፍሳት፡ እለ፡ አልቦን፡ ትምህርት ። በትምህርታቲሁ ። ትምህርታት፡ ወተግሣጻት፡ (ምሳ፲፯፡ ፳፩ ። ጥበ፲፯፡ ፩ ። ቄር ። ስንክ፡ መስ፳) ። ልማድና፡ ባህል፡ ይኾናል፤ ምስጢሩ፡ ያው፡ ትምርት፡ ነው ።

ማህረከ፤(ይማህርክ፡ ይማህርክ፤ ተቀ፡ ግ፤ ወይም፡ የመህክ፡ ስረጅ)፤ ማረከ፡ ዘረፈ፡ ወሰደ፡ ነዳ፤ ወደ፡ ርሱ፡ ሳበ፡ አቀረበ፤ በትምርት፡ በታምራት፤ ወይም፡ በጦርነት ። ይማህርክሙ፡ ለጽኑዓን ። ማህረኩ፡ ወቀተሉ፡ ደቀከ ። ወማህረከ፡ እንስሳሆሙ ። ማህረክዎሙ፡ ምህርካ፡ ብዙኀ፡ (ኢሳ፶፫፡ ፲፪ ። ኢዮ፩፡ ፲፯ ። ዮዲ፪፡ ፳፫ ። ፪ዜና፡ ፲፬፡ ፲፫) ።

አማህረከ፤(ያማህርክ)፤ አስማረከ፤ አዘረፈ ።

ተማህረከ፤(ይትማህረክ)፤ ተማረከ፤ ተዘረፈ፡ (ወይም፡ ተመራረከ፤ ተዛረፈ) ። አስዋር፡ እለ፡ ተማህረኩ ። እስመ፡ ተማህረከ፡ አባግዕየ፡ (ኢሳ፭፡ ፲፯ ። ሕዝ፴፬፡ ፰) ።

ምህርክ፤(ካት)፤ ምህሩክ፤ የተማረከ፡ ምርኮ፤ ምርኮኛ ። ዴዋ፡ ወምህርካ ። ተካፈልኒ፡ ምህርካ ። እንዘ፡ ትሰመይ፡ መምህረ፡ ወካቶሊካ፤ አባእክ፡ ሉቀ፡ ለክርስቶስ፡ ምህርካ፡ (ዘጉ፴፩፡ ፲፩ ። መዝ፡ ፳፯ ። ስንክ፡ ግንቦ፳) ።

ምህርክና፤ ምርኮኝነት፤ ምርኮ፡ መኾን ። በምህርክ፡ ፈንታ፡ ምህርክና፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (፪ዜና፡ ፳፰፡ ፭፡ ፰፡ ፲፫) ።

አስተማህረከ፤ አማረከ፤ አመራረከ ። እንደ፡ አማህረከም፡ ባስደራጊነት፡ ይፈታል ።

መዊእ ፤ አት ፤ (ሞአ ፡ ይመውእ ፡ ይማእ) ፤ ማሸነፍ ፤ መርታት ፤ ድል ፡ መንሣት ። ትእምርተ ፡ መዊእ ። ወይን ፡ ይመውእ ፤ አንበሳ ፡ ይመውኣ ። ሞአ ፡ ለሞት ፡ ወተንሥአ ። ሞእክምዎ ፡ ለእኩይ ፡ (ኢፌ ፡ ተ፳ ። ዕገዞ ፡ ፲ ። ድጓ ። ፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፫) ።

መዋኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ ያሸነፈ ፡ የሚያሸንፍ ፤ አሸናፊ ። ሰላም ፡ ለከ ፡ አባዲር ፡ መዋኢ ። ወኢሞአ ፡ በኀይሉ ፡ መዋኢት ። በእንተ ፡ በማዕፃት ፡ መዋእያን ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፰ ። መቅ ፡ ወን ። ቅዳ) ።

አሞአ ፤ ድል ፡ አስነሣ ፤ አጸና ፡ አበረታ ፤ አሠለጠነ ። ኢያመውአ ፡ ሶበ ፡ ይትዋቀሥ ፡ (አርጋ ፡ ፩) ። ዘአሞአ ፡ እግዚ ፡ ላዕለ ፡ ካልኡ ። ከመ ፡ ታሙአ ፡ ለዘፈቀድከ ። ውእቱ ፡ ያመውአከ ፡ በጸራ ፡ ወበመንግሥቱ ፡ (ዮሴፍ) ።

ተሞአ ፤ (ይትመዋእ) ፤ ተሸነፈ ፤ ድል ፡ ኾነ ፤ ተረታ ። ሞት ፡ ተሞአ ። ወሶበሂ ፡ ይትዋቀሥ ፡ ይፀእ ፡ ተመዊአ ፡ (ድጓ ። መገ ፡ ፶፰) ። በተሞአ ፡ ፈንታ ፡ ተመውአ ፡ ይላል ፤ በስብሐና ፡ በቀደሰ ፡ መንገድ ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ አያስኬም ። ተመውአ ፡ ቀትል ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ (፪ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፴፬) ።

ምዉእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ውእት) ፤ የተሸነፈ ፤ ድል ፡ የኾነ ፤ የተረታ ። ትከውን ፡ ምዉአ ፡ ሎቱ ። ሕገ ፡ ጸብእ ፡ ወመዊእ ፡ ትሬስዮሙ ፡ ለምዉኣን ፡ አግብርተ ፡ ለመዋእያን ፡ (ፈላስ ፡ ገ፴፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፩) ።

ሙአት ፤ ማሸነፍ ፤ መሸነፍ ፤ አሸናፊነት ፤ ድል ፡ ርታታ ። እፎ ፡ ትኄልዩ ፡ አንትሙ ፡ ሙአቶሙ ። እምድኅረ ፡ ሙአተ ፡ ሖሎሙ ፡ በይጠናኖት ። እምኀቤከ ፡ ሙአት ። ተሰጥመ ፡ ሞት ፡ ውስተ ፡ ሙአት ፡ (ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፴፱ ። ዕገ፱ ፡ ፶፱ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፶፬) ።

ምዋኤ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ብጡል ፡ እምዋኤክሙ ፡ (አዋል) ።

ምሕማእ ፤ (ኣት) ፤ ማሸነፊያ ፡ ድል ፡ መንሻ ፤ መርቻ ፡ መረቻ ።

ሙብኒም ፤ (ዕብ ፡ ሙክኒም) ፤ ቅዉማን ፤ ርቱዓን ፤ ወይም ፡ ቅልብሶች ፡ ቅንፎች ፡ ማለት ፡ ነው ። በዕብራይስጡ ፡ በና ፡ ከ ፡ (ቤት ፡ ካፍ) ፡ ይማስላሉና ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ተሳስቶ ፡ ሙከ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሙብ ፡ ብሎታል ። ወከናፍሪሆሙ ፡ አሐዱ ፡ ጥፍሐ ፡ ሙብ(ከ)ኒም ፡ እንተ ፡ ውስጥ ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፵፫) ።

ሞገስ ፤—ውድ ፡ ውዴታ ፤—ወጊስ ፡ ወገሰ ።

ሙዝ ፤ (ብ ፡ አሕማዝ ፤ አምዋዝ ። ፀረ ፡ መውዝ ። ሱር ፡ ሙዛ) ፤ በቁሙ ፤ የታወቀ ፡ ተክል ፡ የንሰትና ፡ የኮባ ፡ የጉናጉና ፡ ወገን ፤ ፍሬው ፡ ጥፍጥ ፡ (አዋል) ።

ሙዝ ፡

ሞጣሕት ፤—በቁሙ ፤—ወጥሐ ፡ ወጥሐ ።

ሕማል ፤ (ዕብ ፡ ሙል) ፤ ትይዩ ፡ አንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ፤ አኳያ ፡ እኩያ ፡ አምሳያ ። ወዳጅን ፡ ባለሕማል ፡ እንዲሉ ፤ በዐረብ ፡ ግን ፡ ማል ፡ ብሎ ፡ ገንዘብ ፡ ይላል ።

መዊጽ ፤ ጸት ፤ (ሞጸ ፡ ይመውጽ ፡ ይሙጽ ። ዐረ ፡ ማጸ) ፤ መሕጠጥ ፡ መፋቅ ፤ የጥርስ ። መፈግፈግ ፡ መወልወል ፤ መጥረግ ፡ ማጥራት ፤ የድፍ ፡ የጕድፍ ። መካስ ፡ ካሳ ፡ መስጠት ፤ ቂምን ፡ በቀልን ፡ በካሳ ፡ ማጥፋት ። (ተረት) ፤ ሲታረቁ ፡ ከሶ ፤ ሲጸድቁ ፡ መንሾሶ ።

መዋጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚሕጭ ፡ ሕጪ ፤ ካሽ ፡ ካሳ ፡ ሰጪ ።

አሞጸ ፤ አስካሰ ፤ ካሳ ፡ አሰጠ ።

ተሞጸ ፤ ተመውጸ ፤ ተሕጨ ፤ ተካሰ ።

ምዉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ውጽት) ፤ የተሕጨ ፡ የተካሰ ።

ተማወጸ ፤ ተካካሰ ፤ ተራረቀ ።

አስተማወጸ ፤ አካካሰ ፤ አስተራረቀ ። ለዘተጻዐለ ፡ ያስተማውጽዎ ፡ (ሢራ፳፯ ፡ ፳፩) ።

ሞጻ ፤ (ጻት) ፤ ካሳ ፤ የበደል ፡ ዋጋ ፤ ሜጠ ፡ ደም ፡ መሥዕተ ፡ ኀጢአት ፡ (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፫ ፡ ፬ ፡ ፰ ፡ ፲፯) ። መሕጫ ፡ መፋቂያ ፤ ርጥብ ፡ ዕንጨት ፡ ወይም ፡ ጭራ ።

ሞጽ ፤ (ዕብ) ፤ ትቢዮ ፡ እብቅ ፤ ቂንድ ፡ እድፍ ፡ ጕድፍ ፡ ደቃቅ ፡ ነገር ።

ሙጽ ፤ ሙጭ ፤ ቂላፋ ፡ በትር ፡ የጤፍና ፡ የግሽላ ፡ መውቂያ ። ቂላፋም ፡ ባይኾን ፡ ማናቸውም ፡ የራቻ ፡ መውቂያ ፡ ሙጭ ፡ ይባላል ።

ሙጽ ፡

ሙጻእ ፤—መውጫ ፡ ቀዳዳ ፤—ወፂአ ፡ ወፅአ ።

መዊቅ ፤ ቆት ፤ (ሞቀ ፡ ይመውቅ ፡ ይሙቅ ። ሐመ ፤ ረስን) ፤ መሞቅ ፤ መተኰስ ፡ መቃጠል ፡ መንሣት ፡ ማግኘት ፤ ከፀሐይ ፡ ከእሳት ፤ ከልብስ ።

ከደዌ፤ ማቅ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ደመቀን፡ እ.ዩ። ሰበ፡ ሞቀ፡ ፀሓይ። ወእምከመ፡ ሞቀ፡ ፀሓይ፡ ይ ምሁ። ሐወዘኒ፡ እስመ፡ ሞቁ። ትትከደኑ፡ ወኢ ትመውቁ። እምፀምረ፡ አባግዐየ፡ ሞቀ፡ መታክፍ ቲሆሙ፡ (፩ነገ፡ ፲፩፡ ፱። ዘፀ፲፮፡ ፳፩። ኢሳ፵፬፡ ፲፮። ሐጌ፩፡ ፮። ኢዮ፴፩፡ ፳)። በሞቀ፡ ፈንታ፡ ተማወቀ፡ ይላል፤ አያሰኝም፡ (ኢሳ፵፬፡ ፲፮)።

ምዉቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ውቅት)፤ የሞቀ፤ ሙቅ፡ ትኩስ። ለከሰ፡ ምዉቅ፡ ውእቱ፡ አልባሲከ። ምዉቅ፡ ከመ፡ እሳት። ኅብስት፡ ምዉቅ። ማይ፡ ምዉቅ። ዐዚዝ፡ ወምዉቅ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ (ኢዮ፴፯፡ ፲፯። ሔኖ፲፱፡ ፲፫። ፩ነገ፡ ፳፩፡ ፮። ስንክ፡ የካ፲፩። ራእ፫፡ ፲፭። ቀሌ)።

ሙቀት፤ በቁሙ፤ መሞቅ፡ አሻሻቅ፤ ትኩሳት፡ ትኩስነት። እስከ፡ ሙቀተ፡ ፀሓይ። ሙቀተ፡ ሐሩር። እንዘ፡ ሀሎ፡ ሙቀት፡ ላዕሌሁ። አስሐትያ፡ ዘአልቦ፡ ሙቀት፡ (ነሐ፯፡ ፫። ሔኖ፡ ፬። ቅዳ። ቀሌ)።

ሞቅ፤ ሙቀት፤ ትኩሳት፡ (ሔኖ፸፭፡ ፬፡ ፯)። ነፋስ፡ ሞቅ። እሳተ፡ መለኮት፡ ዘይቈድስ፡ ነፍስ፡ ወያጥዒ፡ ሞቀ፡ (ሔኖ፸፯፡ ፭፡ ፯። ደራሲ)።

አሞቀ፤ በቁሙ፤ አተኰሰ። (አስሞቀ፡ አስተ ኰሰ)። እሳት፡ ያመውቅ፡ ለኀጺን። አሐቲ፡ ኖኅት፡ ታመውቅ፡ ሞቀ። ያመውቆ፡ ፀሓይ፡ ለውእቱ፡ ዕፄ፡ ወይከውን፡ ያፌ። አሙቅ፡ ላሕምቶ፡ (ቁር፡ ጸላ። ሔኖ፸፭፡ ፯። ዲድ፡ ፳፭። ሚራ፴፰፡ ፲፯)። በአሞቀ፡ ፈንታ፡ አስተማወቀ፡ ይላል፤ አድራጊነት፡ ካደራራጊነት፡ ያሳያል። ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ። አስተማወቅዎ፡ እስትንፋስ፡ አድግ፡ ወላሕም፡ (፫ነገ፡ ፩፡ ፪። ቅዳ፡ ሕር)።

ተማወቀ፤ ተሞሞቀ። እስመ፡ እመ፡ ኖሙ፡ ክልኤሆሙ፡ ይትማወቁ፤ ወአሐዱሰ፡ እፎ፡ ይት ማወቅ፡ (መክ፬፡ ፲፩)።

አስተማወቀ፤ አሞቀ፤ አሞሞቀ። በዝየ፡ ያስተማውቅ፡ እደሁ፡ ካህን፡ ላዕለ፡ ማዕጠንት። እንዘ፡ ያስተማውቆሙ፡ በሠሉ፡ ምዕዳን፡ (ቅዳ። ገድ፡ ኪሮ)።

መዊት፤ ቶት፤ (ሞተ፡ ይመውት፡ ይ ሙት። ዕብ፡ ሜት። ሱር፡ ሚት። ዐረ፡ ማተ)፤ መሞት፡ መለየት፤ በነፍስ፡ ከሥጋ፡ በሥጋ፡ ከነፍስ፡ መራቅ፤ እየብቻ፡ መኾን፤ መድረቅ፡ መፍረስ፡ መበስበስ፤ መነቀል፡ መፍለስ፤ መጥፋት፡ መታጣት። ሐዩውኒ፡ ወመዊትኒ። ሞተ፡ ዐማኑኤል፡ ከመ፡ ሞተ፡ ዚኣነ፡ ዘውእቱ፡ ተፈልጦተ፡ ነፍስ፡ እምሥጋ። ሞትነ፡ እምኀጢአት። ወሙት፡ እምፍትወታቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም። እመ፡ ሞተ፡ አዕጹቂሁ። እለ፡ ካዕበ፡ ሞታ፡ ወተሠረዋ። ሞተት፡ ኅሊና፡ እምኔሁ፡ (ሚራ ፲፩፡ ፲፱። ሃይ፡ አበ። ሮሜ፯፡ ፱። ፊልክ፡ ፫። ኢዮ፲፱፡ ፳። ይሁ፡ ፲፪። ቄድር)።

መዋቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሞተ፡ የሚሞት፡ ሟች፤ ሥጋዊ፡ ሰው። አንተ፡ መዋቲ፡ ዘከመ፡ ዕፅናከ፡ ምስሌነ፤ ወአንተ፡ ኢመዋቲ፡ ዘ ከመ፡ ዕፅናከ፡ ምስለ፡ አብ። እመ፡ ኮነ፡ መዋቲ፡ ካህነ። ተናገሮ፡ በልሳነ፡ መዋቲ፡ (ሃይ፡ አበ። ፍ፡ ነ፡ ፳፱። ቀሉ)።

ምዉት፤ ሙት፤ (ታን፡ ታት፡ ውት)፤ በቁሙ፤ የሞተ፡ የተለየ፤ ሬሳ፡ በድን፡ አስከሬን። ምዉተ፡ ትካት። ምዉታን፡ በኀጢአት። በእንተ፡ ሙታን። ምውት፡ ይእቲ፡ ለሊሃ። (ሰቈ፫፡ ፯። ኤፌ፪፡ ፩። ፍ፡ ነ፡ ፳፪። ያዕ፪፡ ፲፯)።

ሙተት፤ መሞት፤ አማወት። ይሬእዩ፡ ሙ ተተ፡ ጻድቅ። ወሙተቶሂ፡ ምኑነ። በእንተ፡ ሙተቱ፡ ለብልጣሶር፡ (ጥበ፬፡ ፲፯። ፭፡ ፬። ዮሴፍ)።

ሞት፤ በቁሙ፤ የሥጋዊና፡ የደማዊ፡ ሕይ ወት፡ ፍጻሜ፤ በአዳም፡ ኀጢአት፡ የመጣ፡ ጠባይዓዊ፡ ፅዳ፤ ባሕርያዊ፡ ፍዳ። (ግጥም)፤ ከጕዣምና፡ ከዳሞት፡ ማን፡ ይበልጣለ፡ በስፋት፤ ተዉት፡ አየነው፡ ለየነው፡ ታላቁ፡ ዳሞት፡ ነው። መኑ፡ ሰብእ፡ ዘየሐዩ፡ ወኢይ ሬእዮ፡ ለሞት። ወሞተ፡ መብዝኅቶሙኒ፡ እስመ፡ ይከውን፡ በፍናው፡ ብዙኃት። ሞተ፡ ግብት። ሞት፡ ጠባይዓዊ፤ ሞተ፡ ፈቃድ። እግዚአብሔርሰ፡ ኢገ ብረ፡ ሞተ፡ ወኢይሔድሞ፡ ህጕሎሙ፡ ለሕያዋን። ኮ ነኖሙ፡ ሞት፡ እምአዳም፡ እስከ፡ ሙሴ፡ ለእለሂ፡ ኢአበሱ፡ ከመ፡ አበሳሁ፡ ለአዳም፡ (መዝ፡ ፹፰። ፊ ልክ። ፍ፡ ነ፡ ፶። ፊላስ። ጥበ፩፡ ፲፫። ሮሜ፭፡ ፲፬)።

ማውታ፤ ሙት፡ በከት፡ ሳያርዱት፡ ታሞ፡ ወይም፡ ገደል፡ ገብቶ፡ የሞተ፡ የከብት፡ ሬሳ። ማውታ፡ ወደም፡ ወብትክ። ዘረሠሰ፡ በበሊዐ፡ ማውታ። ጽ ዩእ፡ ሥጋ፡ ማውታ፡ (ቀሌ። ፈ፡ መ፡ ፮፡ ፬። ዲድ፡ ፮)። ለሰው፡ ሬሳም፡ ይኾናል። ዕጓለ፡ ማውታ፤ የሙት፡ ልድ። በደከታም፡ ፈንታ፡ ዕጓለ፡ ማውታ፡ ይላል፤ የት ርጓሜ፡ ቃል፡ ነው። አብ፡ ለዕጓለ፡ ማውታ። ኅደ ገኒ፡ አቡየ፡ ዕጓለ፡ ማውታ። ኢየኀድገክሙ፡ ዕጓለ፡ ማውታ፡ ትኩኑ፡ (መዝ፡ ፷፯። ጦቢ፩፡ ፰። ዮሐ፲፬፡ ፲፰)። ማውቻ፡ ደካማ፡ ኵሳሳ፡ ዐቅመ፡ ቢስ፡ (ዐማርኛ)።

ማውትና፤ ሙትነት፡ በከትነት፤ ደካምነት። በእንተ፡ ዕጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡ (ዮሴፍ)።

ምሟት፤ ምምዋት፤ መሞቻ፤ በታ። ምሟቲሁ፡ ለዖዝ፡ (፪ነገ፡ ፮፡ ፰)።

አሞተ፤ ገደለ፤ አጠፋ፤ ለየ። አሙተኒ፡ ወኢ ታሙቶ። ለአሙቶቱ፡ ወለቀቲሎቱ። አሙትዋ፡ ለነ ፍስክሙ፡ እምሠሉ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ (ዮሴፍ። ኵፋ፡ ፴፫። ቀሌ)።

መዝበር፤—ፍራሽ፤—ዘቢር፡ ዘበረ።

መዘገ፤ (ዐረ፡ መዘጀ፤ አጋጨ። ዕብ፡ ማዘግ፤ ቀዳ፡ ቀላቀለ)፤ አስቀና፤ አፈካከረ። በማ ሕዘ፡ ዚአክሙ፡ ምዝጉ፡ ሠልክሙ፡ (፪ቆሮ፡ ፱፡ ፪)።

—፤ ነጠቀ፡ መነጠቀ፤ ነቀለ፡ ሳበ፤ በኀይል፡ ወሰደ። ጸሎቱ፡ ለኤልያስ፡ ሰማየ፡ መዘገ። ረድኤትከ፡ ወለተ፡ ከለባት፡ መዘገ፡ (ድጓ። ስንክ፡ ታኅ፲፪)። መሠጠንና፡ መጠቀን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው።

መዝጐል፤—ዘጐልማ፤—ዘጐል፡ ዘጐለ።

መዝገን፤ ምዝጋና፤—ዘጌን፡ ዘገነ።

መዚዝ፤ ዘት፤ (መዘ፤ መዘዘ፡ ይመዝዝ፡ ይምዝዝ)፤ መምዘዝ፡ መንቀል፤ መንጠቅ፤ የሰይፍ፡ የዱላ፤ ለሥርም፡ ይኸናል፤ መልጎን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። መዝመዘም፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

መዘዝ፤ ክፉ፡ ነገር፡ ያንደሰት፡ መርዝ፡ ሰይፍና፡ ዱላ፡ የሚያማዝዝ፡ (በማርኛ)።

ምዙዛት፤ (ዕብራ)፤ ራግዛት፤ የግራና፡ የቀኝ፡ መቃኖች። አንዲቱን፡ ምዙዛ፡ ይላታል፤ ኹሉም፡ የቤት፡ አንቀጽ፡ ነው፡ (ሕዝ፵፭፡ ፳፩)።

መዝሐ፤ (ዐረ፡ መዘሐ)፤ ተላፈ፡ ተዳፈ፤ ተቃበጠ፡ ተቀማጠለ። መሐዘንና፡ ሕንቀቀን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመዝሐ፡ ፈንታ፡ አስተማዝሐ፡ ይላል፤ አያሰኝም። እምከመ፡ አስተማዘሕከ፡ ለወልድከ፡ (ሢራ፴፡ ፱)።

ምዙሕ፤ (ሓን፡ ሓት፡ ዝሕት)፤ ድል ድል፡ ቅምጥል፤ ቀለጤ፡ ቀበጥ፤ ቅብጥብጥ። ከረየ፡ ጽጋብ፡ ለምዙሕ፡ (ዘዳ፴፪፡ ፲፭)። መጽሐፍ፡ ግን፡ በምዙሕ፡ ፈንታ፡ ምንዙሕ፡ ይላል፤ ባለቅኔዎችም፡ መንዝሐ፡ ብለው፡ ይገሳሉ፤ ነዝሀና፡ መዝሐ፡ ተዛንቆን፡ ከነዝሀ፡ መስም፡ ከምንዝህ፡ መጥቷል።

መዛሕም፤ (ዐረ፡ መዛሒም)፤ ጽፉቅ፡ ጽፍቀት፡ ማለት፡ ነው፤ የሰውን፡ ብዛት፡ የበታን፡ ጥበት፡ መላፋትንና፡ መፋተግንም፡ ያሳያል፡ (ስንክ፡ ሠኔ፲፱)።

ምዝላል፤—መሎጊያ፤—ዘሊል፡ ዘለ።

መዝመዘ፤ (መዚዝ፡ መዘ። ዕብ፡ ማዝሜዝ)፤ መዘመዘ፤ ዐሸ፡ አለፋ፡ አለሰለሰ፤ ዐደፈ፡ ወለወለ፡ (ዮሐ፲፭፡ ፪። ፲፪፡ ፫። ፲፫፡ ፭)። ይመዝምዝዎሙ፡ እምጸበለ፡ ቤት። መዝመዙ፡ ሥጋሆሙ፡ በአጽርቅት፡ (ተረ፡ ኤር፲፪። ስንክ፡ ኅዳ፩። ታኅ፲፱)።

ተመዝመዘ፤ ተመዘመዘ፤ ታሸ፡ ተወለወለ። በከመ፡ ይትመዘመዝ፡ ጻሕል። እለ፡ ተመዝመዙ፡ በዐጌ፡ (፱ነገ፡ ፳፩፡ ፲፫። ኪዳ። አርጋ)።

ምዝሙዝ፤ የተመዘመዘ፡ ምዝምዝ፤ የታሸ፡ የተወለወለ፤ ጥሩ፡ ደረቅ።

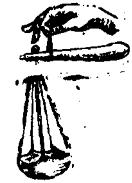
መዝሙር፤—ምስጋና፡ በገና፤—ዘምሮ፡ ዘመረ።

መዝኖ፤ ኖት፤ (መዘነ፡ ይሜዝን፡ ይመዝን። ዐረ፡ ወዘነ። ዕብ፡ አዜን)፤ መመዘን፡ መለካት፤ ነገርን፡ መምከር፤ በሚዛን፡ ዕውቀት፡ ማንጸጸር፤ ደለወን፡ እይ። መዝኖት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫)።

ተመዝነ፤ በቁሙ፤ ተለካ፡ ከሚዛን፡ ገባ። ዘይሰፈር፡ ወዘይትሜዘን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፰)።

ምዙን፤ (ናን፡ ናት፡ ዝንት)፤ የተመዘነ፡ የተለካ፤ ምዝን፡ ምእዙን። እዝንና፡ ማእዘንን፡ በአዘነ፡ ተራ፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ሚዛን፤ (ዐረ፡ አልሚዛን)፤ በቁሙ፤ መድሎት፡ መመዘኛ፡ ልክ። ዘይሰርቅ፡ በሚዛን። እለ፡ ይዒምፁ፡ በሚዛን፡ (ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፯። ፳፯፡ ፫። መቃ፡ ፯፲)።

ሚዛን።

—፤ የኮከብ፡ ስም፤ መልኩ፡ ሚዛን፡ የሚመስል፡ የመስከረም፡ ኮከብ። ከፀሐይ፡ ጋራ፡ ፴፡ ዕለት፡ ፲፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል፡ (አቡሻ፡ ፱)። ሚዛን፡ ያሰኘው፡ መልኩ፡ ብቻ፡ አይደለም፤ ግብሩም፡ ተጨምሯል፤ በርሱ፡ ምግብና፡ ውስጥ፡ በመስከረም፡ ባ፲፭ኛ፡ ቀን፡ መዓልትና፡ ሌሊት፡ ይተካከላሉ።

መዘረ፤ (መዚር፤ ሚሰ፤ ዐጸረ)፤ ጠመቀ፡ ዘለለ፤ ዐሸ፡ አማሰለ፤ በጠበጠ፡ ጣለ፤ የድፍድፍ፡ የማር። መጸረን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው፤ መዘረ፡ የጅ፡ የመጻፍ፡ መጸረ፡ ያፍ።

መዛሬ፤ (ሬት፡ ርያን፡ ያት፤ ዘርት)፤ የጠመቀ፡ የሚጠምቅ፡ ጠማቂ፡ ጠላ፡ ቤት፡ ጠጅ፡ ቤት፤ መሸት፡ መሸተኛ፤ ቀጅ፡ ጂ፡ አሳላፊ። መዛርያን፡ ወመዛርያት። ሊቀ፡ መዘርት፡ (መክ፪፡ ፰። ኩፋ፡ ፴፱)።

ምዝር፤ (ዐረ፡ ሚዝር፡ መዘር)፤ ዝልል፡ ጥሩ፡ ጠላ፡ ከእኸል፡ ከጌሾ፡ የሚሠራ፤ ዐረቂ፡ ጠጅ፡ የሚያሰክር፡ መጠጥ፡ (ገድ፡ ተክ)።

መዝራዕት፤—ክንድ፡ ጡንቻ፤—ዘሪዕ፡ ዘርዐ።

ማዙሮት፤ (ጽር። ዕብ፡ ማዛሎት)፤ መናዝል፤ ከዋክብት፡ መገብተ፡ አውራኀ፤ የቀድሞ፡ ሰዎች፡ በየወሩ፡ የሚያመልኳቸው፡ ዛሬም፡ ጠንቋዮች፡ ለየሰዉ፡ የሚያድሏቸው፤ ነዛለን፡ እይ፡ (፬ነገ፡ ፳፫፡ ፭)።

መዝስጢ፤ (ጽር፡ ሜጊስቲ)፤ የልዕልና፡ የክበሬታ፡ ስም፤ ልዑል፡ ዐቢይ፡ ክቡር፡ ራስ፡ ቢቶደድ፡ ይህን፡ የመሰለ፡ (አቡሻ፡ ፰)። ሦሜጋ፡ እንዲል፡ ታላቅ፡ ያ፡ ሲል።

ምሕወ፤—ሜሜ፡ ቀለጠ፤—ምህወ።

መሐወ፤ (ዕብ፡ መሓህ። ዐረ፡ መሓ)፤ አጠፋ፡ ደመሰሰ፡ በውሃ፡ በምራቅ፤ የርስሐት፡ የጥፋት።

ምህወና ፡ መሐወ ፡ መሰወ ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ ፩ ፡ ዘር ፡ ናቸው ።

መሐወ ፤ ነቀለ ፡ መዘዘ ፤ ከሥሩ ፡ አፈለሰ ፤ ቀጨ ፡ ዐሸ ፤ ያታከልት ፡ የሸት ። እግዚ ፡ ይተክል ፡ ወይምሑ ። መሐወኒ ፡ እንተ ፡ ዙሰሄ ። ይየብስ ፡ ዘእንበለ ፡ ይምሐውዎ ። እኀዘ ፡ ይምሐዉ ፡ ሠዊተ ። ወመሐዋ ፡ በእዴሁ ፤ (ቀሌ ። ኢዮ ፲፱ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፶፳፰ ። ማቴ ፲፱ ፡ ፩ ። ስንክ) ።

መሓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ሐውት) ፤ የሚያጠፋ ፤ ነቃይ ፡ አጥፊ ።

ተምሕወ ፤ ጠፋ ፡ ተደመሰሰ ፤ ተነቀለ ። ወይትመሐዉ ፡ ምግባራቲከሙ ። ሥርወ ፡ ጻድቃን ፡ ኢይትመሐው ። ማዕር ፡ ዘተምሕወ ። ይቀድም ፡ ተምሒዎ ፡ እምነ ፡ ዙሉ ፡ ማዕር ፤ (ሕዝ፯ ፡ ፯ ። ምሳ ፲፪ ፡ ፫ ። ሄርማ ፡ ገ፶፱ ። ሢራ፵ ፡ ፲፯) ።

ምሕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሒት) ፤ የጠፋ ፡ የተነቀለ ፤ ጥፉ ፡ ንቁል ።

መሐዘ ፤ (ምዒዝ ፡ ምዕዘ) ፤ ጕለመሰ ፤ ጐበዘ ፡ አደገ ፤ ሚዝት ፡ ፈለገ ፤ ወሸመ ፡ ውሽማ ፡ ያዘ ። ሚዜ ፡ ሚዝ(ስ)ት ፤ ሚያገዝያ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

መሓዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት) ፤ ደጕባ ፡ ጕልማሳ ፡ ጐበዝ ፤ ውሽማ ፡ የሰው ፡ ሴት ፡ የሚሰርቅ ፡ የሚያማግጥ ። ሊቃናትኒ ፡ ወመሓዛት ። ተንሥኡ ፡ መሓዛት ። ወመሓዝሰ ፡ በንዴተ ፡ አእምሮ ፡ ሀጕለ ፡ ነፍሱ ፡ ይገብር ። ብእሲት ፡ እንተ ፡ ተኀድግ ፡ ምታ ፡ ወትወልድ ፡ ወራሴ ፡ እምዲበ ፡ መሓዛ ። መሓዛንኪ ፡ እለ ፡ ይሰክቡ ፡ ምስሌኪ ፤ (መዝ ፡ ፻፵፰ ። ግብ፭ ፡ ፮ ። ምሳ፮ ፡ ፴፪ ። ሢራ፳፫ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፫) ።

መሓዝ ፤ ጕልማስነት ፡ ልጅነት ፤ ዐፍላ ፡ ጕብዝና ፡ ቍንጅና ። ተሐራሚት ፡ እምወይን ፡ መሓዛ ፡ ወእምእክለ ፡ ውርዙት ፤ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፱) ።

ተማሐዘ ፤ (ይትማሐዝ) ፤ ተጕላመሰ ፤ ተጻራ ፡ ተቃበጠ ፤ ተዋዛ ፡ ተጫወተ ። ይትማሐዛ ፡ መራዕዊከሙ ፤ (ሆሴ፱ ፡ ፲፫ ፡ ፲፬) ። ኢትትማሐዝ ፡ ምስለ ፡ ብእሲት ። ኢትትማሐዝ ፡ ምስለ ፡ መኳንንት ። ዘይትማሐዝ ፡ ምስለ ፡ ጸላእቱ ፡ ይፈቅድ ፡ ከሚተ ፡ ኀጢአቱ ፤ እስመ ፡ ተማሕዞሰ ፡ መራኍት ፡ ተጻልኦ ፡ ለጸላእቱ ፤ (ፈላስ ፡ ገ፶፭ ። ፳፫ ። ፳) ። ዋዛ ፡ ለቁም ፡ ነገር ፡ ብላቴን ፡ ጌታው ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ማሕየብ ፤—መቅጃ ፤—ሐዩብ ፡ ሔበ ።

መሐከ ፤—ራራ ፡ ዐዘነ ፤—ምሂክ ፡ መሀከ ።

መሐለ ፤ (ብሂል ፡ ብህለ ። ዐረ ፡ በሀለ) ፤ ማለ ፡ ተረገመ ፤ ተፈጠመ ፤ ነገርን ፡ ለማጽደቅ ፡ ለማጽናት ። ኢትምሐሉ ፡ ግሙራ ። እለ ፡ ይምሕሉ ፡ በጽድቅ ፡ አው ፡ በሐሰት ። መሐልኩ ፡ ሰርእስየ ። ዘብዙኀ ፡ ይምሕል ፤ (ማቴ፭ ፡ ፴፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፪ ። ኤር ፳፪ ፡ ፭ ። ሢራ፳፯ ፡ ፲፬) ። ተሳለ ፤ ብፅዐት ፡ ገባ ፤ ውል ፡ አደረገ ። በፅዐንና ፡ ኪደን ፡ ብህለን ፡ ተመልከት ።

መሓሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የማለ ፤ የሚምል ፤ ማይ ፡ ማለኛ ። ብእሲ ፡ መሓሊ ። ለእመ ፡ አእመረ ፡ መሓሊ ። ሐሳዊ ፡ ወመሓሊ ፡ በሐሰት ፤ (ሢራ፳፫ ፡ ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፭ ። ቀሌ) ።

መሐላ ፤ በቁሙ ፡ ማላ ፤ ፍጥም ፤ የውል ፡ ነገር ፡ ማጽደቂያ ፤ በፈጣሪ ፡ ወይም ፡ በፍጡር ፡ ስም ፡ በሚወዱትና ፡ በሚያከብሩት ፡ ነገር ፡ የሚደረግ ። መሐላ ፡ በሐሰት ። መሐላ ፡ ጽድቅ ። ከመ ፡ አቅም ፡ መሐላየ ፤ (ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። ኤር፲፩ ፡ ፭) ።

—፤ ስለት ፡ ብፅዐት ፤ ወይም ፡ የስለትና ፡ የብፅዐት ፡ ቃል ፤ ውል ፡ ኪዳን ። በመሐላሆሙ ፡ ለማርደያም ፡ ወለወልዳ ፤ (ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

አምሐለ ፤ አማለ ፤ አስማለ ፤ አማጠነ ። አምሐሎ ፡ በደመ ፡ አቤል ፡ ከመ ። አምሐሎሙ ፡ በእንተ ፡ አዕፅምቲሁ ። አምሕለከ ፡ በእግዚ ፡ ከመ ፡ ኢትማቅየኒ ። ይከውን ፡ ጌጋዩ ፡ ላዕለ ፡ ዘአምሐሎ ፤ (ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፵፯ ። ማርቆ ፡ ፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫) ።

ተምሕለ ፤ ተማለ ፤ ተማለበት ።

ተማሐለ ፤ ተማማለ ፤ ተፈጣጠመ ፤ ቃል ፡ ኪዳን ፡ ተጋባ ። ተማሐልነ ፡ ክልኤነ ። ተማሐልነ ፡ ምስለ ፡ ሲኦል ። ዐደው ፡ እለ ፡ ተማሐልከ ፤ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፵፪ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፲፭ ። ዓብድ ፡ ፯) ።

ተማሕለለ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ተማለለ ፤ ለመነ ፡ ማለደ ፤ አቤት ፡ አቤት ፡ አለ ፤ መሐላና ፡ ኪዳን ፡ በማሳሰብ ። ይትማሐለል ፡ አሮን ፡ በደበ ፡ አቅርንቲሁ ። እንዘ ፡ ይትማሐለል ፡ ቅድመ ፡ እግዚ ፡ በእንተ ፡ አበሳ ። ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይትማሐለል ። ኀበ ፡ መኑ ፡ እትማሐለል ፤ (ዘፀ፴ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፵፩ ። ማቴ፲፯ ፡ ፲፬ ። አርጋ) ።

ምሕላ ፤ **ምሕላል** ፤ በቁሙ ፤ ልመና ፡ ምልጃ ፤ የማኅበር ፡ የሕዝብ ፡ ጸሎት ፡ እግዚኦታ ። እመኒ ፡ አብዛኅከሙ ፡ ምሕላከሙ ። ቀድሱ ፡ ጾመ ፡ ወሰብኩ ፡ ምሕላ ። በዙሉ ፡ ምሕላ ፡ ወበዙሉ ፡ ጸሎት ። ተወከፍ ፡ ምሕላነ ፤ (ኢሳ፩ ፡ ፲፭ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፬ ። ፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፴፰ ። ድጓ) ። መሐለ ፡ ከብህለ ፡ የወጣ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተማህለለ ፡ ምህላ ፡ እያለ ፡ በሆይ ፡ ፀ ፡ ይጥፋል ፤ ገንዘቡ ፡ አይደለም ።

ማሕሌት ፤—በቁሙ ፡ ምስጋና ፤—ሐልይ ፡ ሐለየ ።

ምሒን ፤ ኖት ፤ (መሐኑ ፡ ይምሕን ፡ ይምሐን ። ዐረ ፡ መሐነ) ፤ መፈግፈግ ፤ ማሸት ፡ ማልፋት ፤ ማለስለስ ፤ የቈርበት ፤ ለልብስና ፡ ለፈትልም ፡ ይኾናል ። መስጠት ፡ ማስረከብ ፡ እንሆ ፡ ማለት ።

መሓን ፤ ማሻ ፡ ማልፊያ ፤ ወይም ፡ አልፊ ፡ ዐሻታ ፤ ዐራቢ ። ማእሰ ፡ በግዕ ፡ ሐሩይ ፡ ግቡረ ፡ መሓን ፤ (ዘፀ፴፭ ፡ ፯ ፡ ፳፫) ።

ምሕን ፤ በቁሙ ፤ መን ፡ የሽማ ፡ መሥሪያ ፤ ርስ ፡ በርሱ ፡ የሚፋተግ ፡ የሚፈጋፈግ ። አነመን ፡ እይ ።

ወምሕኑሂ ፡ ዘእምላዕሉ ፡ ጽላሎተ ፡ እግዚ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ተረ ፡ ቈር) ።

ምሕን ፡

መሐና ፤(ዕብ ፡ ሚንሓህ) ፤ እጅ ፡ መንሻ ፡ በረከት ፤ የፍቅር ፡ ስጦታ ። ንሣእ ፡ መሐና ። ወአብአ ፡ ሎቱ ፡ መሐና ፡ (፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፰ ። ፲፯ ፡ ፫ ፡ ፬ ። ፰ ፡ ፲፪) ።

ማሕፈድ ፤—ግንብ ፤—ኀፌድ ፡ ኀፈደ ።

ማሕፈር ፤—ወዳጅ ፤—ኀፌር ፡ ኀፍረ ።

መሐጸ ፤(ምሒጽ ። ዐረ ፡ መሐጸ ። ዕብ ፡ ማሐጽ) ፤ መታ ፤ ፈለጠ ፡ ቈረጠ ፤ ሰበረ ፡ አደቀቀ ፤ ገደለ ፡ አጠፋ ። የይፋት ፡ እስላም ፡ መታ ፡ አስመታ ፡ ሲል ፡ ማጠ ፡ አስማጠ ፡ ይላል ። ፪ኛም ፡ ግእዙ ፡ አሐርጸሙ ፡ ከመ ፡ ጸበል ፡ ባለው ፤ ዕብራይስጡ ፡ ኤምሐጼም ፡ ከዓፋር ፡ እንዲል ፡ (መዝ ፲፯) ። ከመ ፡ ይምሐጸሙ ፡ በሰይፍ ። መሐጸሙ ፡ ወቀተሎሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፳ና ፡ ፵፰) ።

መሓጺ ፤(ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚመታ ፡ ተማች ፤ ፈላጭ ፡ ቈራጭ ፤ ገዳይ ፡ አጥፊ ። ለሆሎፎርኒስ ፡ ግብተ ፡ በሰይፈ ፡ ዮዲት ፡ መሓጺሁ ፡ (ደራሲ) ።

ማሕጼ ፤ ማጤ ፡ ምሣር ፡ መቍረጫ ፡ መፍለጫ ፤ መምቻ ፡ መከትከቻ ፡ (መዝ ፡ ፸፫ ፡ ፮ ። ማቴ ፫ ፡ ፲ ። ፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፳ ፡ ፯) ።

ማሕጼ ፡

ተምሕጸ ፤ ተመታ ፡ ተቈረጠ ፤ ሞተ ፡ ጠፋ ።

ምሑጽ ፤(ጻን ፡ ጻት ፡ ሕጽት) ፤ የተመታ ፡ የተቈረጠ ፤ የሞተ ፡ የጠፋ ። ወትከውን ፡ ምሑጸ ፡ በምርዓየ ፡ አዕይንቲከ ፡ (ዘዳ፳፰ ፡ ፴፬) ። ዕብራይስጡ ፡ ማን ፡ ምሹጋዕ ፡ ይላል ፤ እብድ ፡ እንቡዝ ፡ ቅብዝብዝ ፡ ማለት ፡ ነው ። ባለብሉዮችም ፡ ዐይንን ፡ ተከትለው ፤ ዕውር ፡ ጨምጫማ ፡ ይሉታል ፤ ፪ኛም ፡ ምሕጸ ፡ ሸሸ ፡ ብለው ፡ ምሑጽ ፡ የሸሸ ፡ ይላሉ ። ዘይቤው ፡ አይደለም ። ፫ኛም ፡ በምሑጽ ፡ ፈንታ ፡ ምሑስ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ከመ ፡ አይሁድ ፡ ምሑሳን ፡ (ሲኖዶ) ።

ምሕጻት ፤ መምታት ፡ መቍረጥ ፤ መመታት ፡ መቈረጥ ፤ ሞት ፡ ጥፋት ። ኢመጽአሙ ፡ መቅሠፍት ፡ ለቀቲል ፡ ወለምሕጻት ፡ (ኩፋ ፡ ፵፬) ።

ምሕጸ ፤ መሐጸ ፤—አማጠ ፡ ተጨነቀ ፤—ምኂዕ ፡ መኀፀ ።

ማሕጸን ፤ – በቁሙ ፡ ማጠን ፤—ሐፂን ፡ ሐፀነ ።

መሐረ ፤—አስተማረ ፤—ምሂር ፡ መሀረ ።

ምሒር ፤ ሮት ፤ (ምሕረ ፤ መሐረ ፡ ይምሕር ፡ ይምሐር ። ዕብ ፡ ማሐል ፤ ራሐም ። ሱር ፡ ርሔም ። ዐረ ፡ ረሒመ) ፤ መማር ፡ ይቅር ፡ ማለት ፤ ዕዳን ፡ በደልን ፡ መተው ። ለዘሂ ፡ መሐርክዎ ፡ እምሕሮ ። መፍትው ፡ አንተሂ ፡ ትምሐር ፡ ቢጸከ ፡ በከመ ፡ አነ ፡ መሐርኩከ ። አሐዱ ፡ ዘመሐሮ ፡ መንፈቀ ፡ ዕዳሁ ፡ (ሮሜ፱ ፡ ፲፭ ። ማቴ፲፰ ፡ ፴፫ ። ሉ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፲፩) ።

—፤ መውደድ ፡ ማፍቀር ፤ ከፍቅር ፡ የተነሣ ፡ ማዘን ፡ መራራት ፤ መስጠት ፡ መመጽወት ። በከመ ፡ ይምሕር ፡ አብ ፡ ውሉዶ ፡ ከማሁ ፡ ይምሕሮሙ ፡ እግዚ ፡ ለእለ ፡ ይፈርህዎ ። ሶበ ፡ መጽወትነ ፡ ወመሐርነ ። ርእዮ ፡ ወምሕሮ ። ደቂቅ ፡ ዘምሕሮ ፡ እግዚ ፡ ለገብርከ ። በምሒረ ፡ ነዳይ ፡ (መዝ ፡ ፻፪ ። አፈ ፡ ተ፴፬ ። ሉቃ፲ ፡ ፴፫ ። ዘፍ፴፫ ፡ ፭ ። ዳን፬ ፡ ፳፬) ። በምሕረ ፡ ፈንታ ፡ አስተምሐረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ነጽር ፡ ላዕሌየ ፡ ወአስተምሕረኒ ። አስተምሕር ፡ ሕማሞሙ ፡ ለዘመድነ ፡ (ጦቢ፫ ፡ ፲፭ ። ዮዲ፯ ፡ ፲፱) ።

መሓሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚምር ፡ ማሪ ፤ ይቅር ፡ ባይ ፡ ዐዛኝ ፡ ርኅሩኅ ፤ ሰጭ ፡ መጺች ፤ ለጋስ ፡ ሰው ፡ ወዳጅ ። መሓሬ ፡ ብዙኃን ፡ እምዕዳ ። መሓሪ ፡ ለዕጓለ ፡ መሕያው ። ዐይንከ ፡ መሓሪት ። ወኩኑ ፡ መሓርያነ ፡ ቢጽክሙ ። አንስት ፡ መሓርያት ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። ኀዳ፲፬ ። አርጋ ። ኤፌ፬ ፡ ፴፪ ። ሰቈ፬ ፡ ፲) ። መሐርና ፡ መዓር ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም ፤ ልጅ ፡ ኢያሱ ፡ በተያዙ ፡ ጊዜ ፡ ታስረው ፡ ከነበሩት ፡ ሰዎቻቸው ፡ አንዱ) ፤ ጠጅም ፡ አልቀመስነ ፡ ከተለየናችኹ ፤ አውራው ፡ ከተያዘ ፡ ማሩን ፡ እባካችኹ ።

አምሐረ ፤ አስማረ ፤ ይቅር ፡ አሰኘ ። አራራ ፤ አሳዘነ ። ያምሕሩኒ ፡ እሉ ፡ አሕዛብ ። ወአምሐርዎ ፡ ለኢየሱስ ፡ (ማቴ፲፭ ፡ ፴፪ ። ፰ ፡ ፴፬ ። ማር፰ ፡ ፪) ።

ተምሕረ ፤ ተማረ ፡ ይቅር ፡ ተባለ ፤ ይቅርታ ፡ አገኘ ። ዘይምሕር ፡ ይትመሐር ። ብፁዓን ፡ መሓርያን ፤ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይትመሐሩ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፭ ። ማቴ፭ ፡ ፯) ።

ምሑር ፤(ራን ፡ ራት ፡ ሕርት) ፤ የተማረ ፤ ይቅር ፡ የተባለ ። ኢኮንክሙ ፡ ምሑራነ ፡ (፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲) ።

ምሕረት ፤(ታት) ፤ በቁሙ ፤ ይቅር ፡ ማለት ፡ መባል ። ይቅርታ ፡ ቸርነት ፤ ርኅራኄ ፡ ፍቅር ፡ ምጺት ። እለ ፡ ትፈርህዎ ፡ ለእግዚ ፡ ጽንሕዋ ፡ ለምሕረቱ ፤ እስመ ፡ በከመ ፡ ዕበዩ ፡ ከማሁ ፡ ዕበየ ፡ ምሕረቱ ። አበ ፡ ምሕረታት ። የዐጹ ፡ ምሕረቶ ። እለ ፡ አልቦሙ ፡ ምሕረት ። ምሕረተ ፡ ነዳያን ፡ (ሢራ፪ ፡ ፯ ፡ ፳፫ ። ኪዳ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ሮሜ ፡ ፩ ፡ ፴፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪) ።

—፤ ልብ ፡ ሆድ ፡ አንዠት ፤ የርኅራኄ ፡ ምንጭ ። ተፈሥሐ ፡ ምሕረቱ ፡ ወልቡ ፡ ላዕሌሁ ። ምሕረትየ ፡ ይ

ባርከከ። አሕዘኑ፡ ምሕረተ፡ አቡሆሙ፡ (ኩፋ፡ ፳፪። ፳፭። ፴፬)።

ምሕረት፤ (ዕብ፡ ሬሔም፤ ራሓም)፤ ማሕፀን፡ እፊ፡ ማሕፀን፤ የፅንስ፡ የሽል፡ ቦታ። ምስ ጢሩ፡ ከሆድ፡ ይገባል። ኅቡረ፡ ተዘራዕነ፡ በውስተ፡ ከርሥኪ፡ ወኅቡረ፡ ወፃእነ፡ እምሕረትኪ፡ (ኩፋ፡ ፳፭)።

አስተምሐረ፤ ለመነ፡ ማለደ፤ አማለደ፡ አስ ማረ፤ ማረኝ፡ ማርልኝ፡ አለ። አስተምሕር፡ ለነ፡ ሚ ካኤል። ሰአሉ፡ ለነ፡ አስተምሕሩ፡ ለነ፡ (መሥዋ። ድጓ)።

አስተማሐረ፤ አማማረ፡ አላመነ፤ አመላለደ፡ አስተዛዘነ። ተፋቅሮ፡ ያስተማሕር፡ (፩ቆሮ፡ ፲፫፡ ፬)።

መስተምሕር፤ ማሕር፤ (ርት፡ ራን፡ ራት)፤ የሚያስምር፡ የሚያማልድ፡ አማላጅ፤ አስተዛ ዛኝ። ኦ፡ መስተምሕርት፡ አስተምሕሪ፡ ኀበ፡ ወል ድኪ፡ (ቅዳ)።

ማሕረከ፤—ማረከ፤—ምሂር፡ መሀረ፡ ማሀረከ።

መሐረም፤—ያረበች፡ መዠመሪያ፡ ወር፤—ሐረመ።

መሐስዕ፤—ጠቦት፤—ሐሲዕ፡ ሐስዐ።

ማኅደፍ፤—ማደፊያ፡ መወልወያ፤—ኅ ድፎ፡ ኅደፈ።

ማኅፈድ፤—ማንብ፤—ኀፊድ፡ ኀፈደ።

ማኅፈር፤—እሙን፡ ወዳጅ፤—ኀፊር፡ ኀፍረ።

ምኂፅ፤ ፆት፤ (መኀፀ፡ ይምኅፅ፤ ይም ኅፅ። ዐረ፡ መኂፀ)፤ ማማጥ፡ መጨነቅ፤ በምጥ፡ መያዝ፤ ለመውለድ፤ የሆድን፡ ለማውጣት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በምኅፀ፡ ፈንታ፡ እንዳማርኛው፡ አምኀፀ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ጊዜ፡ ታምኅፀ፡ ትኬልሕ፡ (አዋል)።

ምኅፅ፤ ምጥ፡ ጭንቅ፤ እሕታ። ሐመመን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው። (ተረት)፤ ምጡን፡ ርሺው፤ ልጁን፡ አንሺው። የልጅ፡ ደፋር፡ ምጥ፡ ለናቷ፡ ታስተምር።

አምኀፀ፤ አስማጠ፡ አስጨነቀ፤ እሕ፡ አሰኘ።

ማኅፅ፤ ማጥ፡ ረግረግ፤ አረንቋ፡ የሚያሰ(ስ) ምጥ፡ የሚያስጨንቅ።

ማጣ፤ (ዕብ፡ ሚጣ)፤ ዐልጋ፡ ዙፋን። እ ግረ፡ ማጣ፡ (ድጓ። መዋሥ)።

መጥበስ፤—መጥበሻ፤—ጠቢስ፡ ጠ በሰ።

መጥዎ፤ ዎት፤ (መጠወ፡ ይሜጡ፡ ይ መጡ። ሰጠወ፤ ወሀበ፡ ወከፈ፡ ወፈየ። ዐረ፡ አዕጣ)፤ መመጥወት፤ ምጽዋት፡ መስጠት፡ ማደል፤ ማ ጉረሥ፡ ማቀበል፤ ማሳለፍ፡ ማቅረብ፤ ማሲያዝ፡ ማስ ጨበጥ፡ ማስረከብ። ዘመጠወ፡ ርእሶ፡ በእንቲአነ። መ ጠዎ፡ ቍርባነ። ከመ፡ ይመጥውዋ፡ ጽዋዐ። መጥ ወኒ፡ እሜጥወከ፡ (ቲቶ፪፡ ፲፬። ቀሌ። ራእ፲፯፡ ፲፱። አዋል)።

መጣዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚሰጥ፡ የሚያድል፡ የሚያቀብል፤ በአፍ፡ በእጅ። መጣዌ፡ አ ፊት፡ (መጽ፡ ምስ)።

ተመጠወ፤ ተሰጠ፤ ተሰጠው፤ ተቀበለ፤ ተመጠ ወተ፡ ምጺተኛ፡ ኾነ። ተመጠዋ፡ እምነ፡ ያማኑ፤ ወ ሰበ፡ ተመጠዋ። ዘይትሜጠ፡ ቍርባነ፡ ምዕረ፡ በበ፡ ዓመት። ተመጠው፡ እምኃየ፡ እምእዴየ፡ (ራእ፭፡ ፯፡ ፰። እፌ፡ ተ፲፯። ዘፍ፴፫፡ ፲)።

ተመጣዊ፤ የሚሰጥ፡ ተሰጭ። ተቀባይ፡ ተመጥ ዋች። ሙሴ፡ ተመጣዌ፡ አሪት። ተመጣዌ፡ ቍር ባን። ተመጣዌ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ (መጽ፡ ምስ። ፈ፡ መ፡ ፳፮፡ ፰። ደራሲ)።

ምጥው፤ (ውት፡ ጡት፤ ዋን፡ ዋት)፤ የተሰጠ፤ የተሰጠው፤ ተሰጭ፡ ገንዘብ፡ ወይም፡ ተቀባይ፡ ሰው። ሶበ፡ ነጸረ፡ ርእሶ፡ ምጥወ፡ ለሐሱ፡ መከራ፡ (ፈ፡ መ፡ ፬፡ ፩)።

ምጣዌ፤ አሰጣጥ፤ አቀባበል፤ ስጦታ፡ ምጺት።

መጥለውዝ፤—መጥረቢያ፤—ጸለወ፡ መጽለውዝ።

መጢማ፤—ጢቆሽ፤—ጠሚዕ፡ ጠ ምዐ።

መጥኖ፤ ኖት፤ (መጠነ፡ ይሜጥን፡ ይ መጥን። መአደ)፤ መመጠን፡ መለካት፤ መስፈር፡ መከንዳት፤ ልክ፡ ማወቅ፡ መገመት፤ ይኽን፡ ያኽል፡ ማለት፤ መወሰን፡ ማስተካከል። ዐቀመንና፡ ወሰነን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንደር፡ ናቸው። ይሜጥንዋ፡ በሐብለ፡ መስፈርት። ወመጠነ፡ ርሕበ፡ ሕንጻ፡ አሐደ፡ ኅ ለተ። አሜሃ፡ ይሜጥን፡ ድካመ፡ ዚኣሁ። ይፈቅድ፡ ይትአመንዎ፡ ወአከ፡ ከመ፡ ይመጥንዎ፤ ወእስመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ለኅሊና፡ ይመጥን፡ ባሕርየ፡ ዚኣሁ፡ (ኢሳ፵፱፡ ፲፭። ሕዝ፵፡ ፭። ማር፡ ይሥ፯፡ ፭። እፌ፡ ድ፳፪)።

መጣኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት)፤ የሚመጥን፡ መጣኝ፤ ሰፋሪ፡ ልክ፡ ዐዋቂ። ወኢኅሊና፡ መጣንያን፡ (ያዕ፡ ዘእል)።

መጠን፤ (ብ፡ አምጣን፤ ናት)፤ በቍሙ፤ ልክ፡ ስፍር፡ ቍጥር፤ ሚዛን፡ ገመድ፤ ዐቅም፡ ማዕርግ። መጠኑ፡ ለረድእ፡ ከመ፡ ሊቁ። ለእሳትሰ፡ ቦቱ፡ መ ጠን። ወዙሉ፡ ክብር፡ ኢመጠና። ክቡራተ፡ መጠን፡ (ማቴ፲፡ ፳፭። ቅዳ። ምሳ፰፡ ፲፭። ማር፡ ይሥ፮፡ ፬)። መኑ፡ ሠርዐ፡ አምጣኒሃ። በከመ፡ አምጣኒሁ፡ ለ ዝኩ። ወእሉ፡ አምጣናተ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ (ኢዮ፴፰፡ ፭። ሕዝ፵፡ ፳፱። ፵፫፡ ፲፫)። ፈትል፡ ሐብል፡

በማለት ፡ ፈንታ ፡ አምጣን ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ እንጂ ፡ ዘይቤው ፡ አይደለም ። ሰሐበ ፡ አምጣነ ። አምጣን ፡ ዘየዐውዶ ፡ (ሰቈ፪ ፡ ፷ ። ኤር፶፪ ፡ ፳፩) ።

መጠን ፤ አምጣን ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፤ የ ፡ እንደ ፡ ያኽል ፤ ጊዜ ፡ ዘመን ፤ ሳ ፡ ይኾናል ፤ ጊዜና ፡ ሳ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ነው ። መጠነ ፡ ገብረ ፡ ላቲ ፡ ለነፍስየ ። ተአምር ፡ መጠነ ፡ ተልእከኒ ። መጠነ ፡ ብክ ፡ የ ፡ (መዝ ፡ ፳፭) ። ፈለግየ ፡ ከነኒ ፡ መጠነ ፡ ባሕር ። ሊትሬሊኑ ፡ መጠነ ፡ ይበልዕ ፡ ወይሰቲ ። ወአምጣነ ፡ ገፍዐት ፡ ወሣቀየት ፤ ኸማሁ ፤ እንደ ፡ (ሚራ፳፬ ፡ ፴፩ ። ዳን፲፫ ፡ ፯ ። ራእ፲፰ ፡ ፯) ። ሚ ፡ መጠን ፡ ኑኃ ፡ ወሚ ፡ መጠን ፡ ርሕባ ። መጠነ ፡ አሐቲ ፡ ሰዓት ። መጠነ ፡ ዝ ፡ መዋዕል ፤ ያኽል ፡ (ዘካ፪ ፡ ፪ ። ዳን፱ ፡ ፲፯ ። አስቴ፪ ፡ ፲፪) ። አምጣነ ፡ ትበልዕዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ኅብስት ። አምጣነ ፡ ሕያው ፡ ውእቱ ። አምጣነሰ ፡ ሕፃን ፡ ውእቱ ፡ ወራሲ ። አምጣነ ፡ ሀሎ ፡ መርዓዊ ፡ ምስሌሆሙ ፤ ጊዜ ፡ ሳለ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፳፮ ። ሮሜ፯ ፡ ፩ ። ገላ፬ ፡ ፩ ። ማቴ፱ ፡ ፲፭) ። አምጣን ፡ ለብቻው ፡ ተለይቶ ፡ እንደ ፡ እስመ ፡ ና ፡ ስለ ፡ ይኾናል ። እፈርህ ፡ ሞተ ፤ አምጣነ ፡ ደወይኩ ፤ ታምሚያለኹና ፡ ስለ ። መጠንና ፡ አምጣን ፡ ስፍር ፡ ቍጥር ፡ ሲኾኑ ፡ ውስጠ ፡ ብዙኀት ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ ይገባሉ ፤ ልክና ፡ ሚዛን ፡ ሲኾኑ ፡ ግን ፡ ውስጠ ፡ ብዙኀት ፡ አያሳዩም ። አምጣን ፡ የመጠን ፡ ብዝኅ ፡ ነው ፤ አምሳል ፡ የምስል ፡ ብዝኅ ፡ እንደ ፡ ኾነ ። አምጣንና ፡ አምሳል ፡ ላንድ ፡ መንገሩ ፡ በልማድ ፡ እንጂ ፡ በሰዋስው ፡ ሕግ ፡ አይደለም ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቍ፸፪) ።

ተመጠነ ፤ በቍሙ ፤ ተለካ ፡ ተመዘነ ፤ ከልክ ፡ ገባ ። ዘይትሜጠን ፡ በእመት ። ክቡደ ፡ ብዕሉ ፡ ዘኢይትሜጠን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ምጡን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ጥንት) ፤ የተመጠነ ፡ የተለካ ፤ ምጥን ፡ ልከኛ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ምጣኔ ፤ (ገቢር ፡ ወተገ) ፤ መመጠን ፡ መለካት ፤ አመጣጠን ፡ አለካክ ፤ ምጠና ፡ ግምገማ ፤ ልክ ፡ መጠን ፡ ስፍር ፡ ቍጥር ፤ የወርድ ፡ የቁመት ፡ የስፋት ። ወእምነ ፡ ምጣኔ ፡ ልቡና ። አምጽአ ፡ ሥርዐተ ፡ ምጣኔ ፡ እምርሑቅ ። ሄሮድስ ፡ አስተናደፈ ፡ መሠረታቲሁ ፤ ኑኆ ፡ ወግድሞ ፡ በምጣኔ ፡ ቀዳማዊ ። ይሬስዩ ፡ ዐድሜ ፡ ወርኆሙ ፡ በምጣኔ ፡ ምሕዋረ ፡ ፀሓይ ፡ ውስተ ፡ አሐቲ ፡ ኖኅት ። ውፁኣን ፡ እምጣኔ ፡ (ፊልክ ፡ ፺ ። አፈ ፡ ድ፰ ። ዮሴፍ ። አቡሻ ፡ ፲፪ ። አዋል) ።

መጠንጢን ፤ መጠንኛ ፤ ታናሽ ፡ ልክ ፡ መተንተኛ ፤ ወይም ፡ ጢንጦ ፡ የክፍል ፡ ክፍል ፡ ሚሶ ፡ ርቢት ፡ ዐምሾ ፡ ትሙን ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ (ሄርማ) ።

መጠቀ ፤ (መጢቅ ። ዐርገ ፡ ለዐለ ፤ ኖኀ) ፤ በቍሙ ፤ ምድር ፡ ለቀቀ ፡ ከምድር ፡ ራቀ ፤ ረዘመ ። ምድር ፡ መልቀቅ ፡ ያሞራ ፡ የወፍ ፤ መርዘም ፡ የሕንጻ ፡ የዛፍ ።

መጠቀ ፤ (መዘገ ፤ መሠጠ) ፤ ነጠቀ ፡ መንጠቀ ፤ ከፍ ፡ አደረገ ፡ አነሣ ፤ ሳበ ፡ ጐተተ ፤ አዳኝ ፡ አወጣ ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከፊተኛው ፡ ይገባል ። ከመ ፡ ኢይረድ ፡ ታሕቲተ ፡ ምጥቅኒ ፡ ላዕለ ። እምግበ ፡ ሙስና ፡ ምጥቀኒ ፡ (ደራሲ) ። እግዚ ፡ መጠቀኒ ። ዘይመጥቃ ፡ ወያሌዕላ ። ይመጥቅ ፡ እምነ ፡ ዝንቱ ፡ መከራ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፰ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፱ ። ማር ፡ ይሥ፲፪ ፡ ፪) ።

መጣቂ ፤ መምጠቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ የሚነጥቅ ፤ ነጣቂ ።

አምጠቀ ፤ አመጠቀ ፡ አረዘመ ፤ አስመጠቀ ፡ አስረዘመ ፤ ምጡቅ ፡ ረዥም ፡ አደረገ ፤ ወይም ፡ አስደረገ ። አብድ ፡ ሶበ ፡ የሐንጽ ፡ ቤቶ ፡ ያመጥቅ ፡ ሕንጻሁ ፡ እምእግዋሪሁ ፡ ከመ ፡ ይትመካሕ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፵፬) ።

ተመጥቀ ፤ ተነጠቀ ፡ ተመነጠቀ ፤ ወደ ፡ ላይ ፡ ተሳበ ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አለ ። ዘተመጥቀ ፡ በደመና ፡ ሰማይ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፪) ።

ምጡቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ጥቅት) ፤ በቍሙ ፤ የመጠቀ ፡ ከምድር ፡ የራቀ ፤ ከፍተኛ ፡ ረዥም ፤ ሩቅ ፡ ረቂቅ ። እግዚ ፡ ዘዲበ ፡ ልዑል ፡ ወምጡቅ ፡ የኀድር ። መንበር ፡ ልዑል ፡ ወምጡቅ ። ሰማይ ፡ ምጡቅ ፤ ደመና ፡ ምጡቅ ። ምጡቃነ ፡ ስረት ፡ (ቄድር ። ቁር ። አዋል) ።

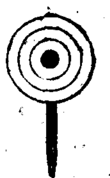
ምጥቀት ፤ ምጡቅነት ፡ ርዝማን ፡ ርዝመት ፤ ዘለግታ ፡ ቁመት ።

ምጥቅ ፤ ርቀት ፡ አራራቅ ፤ ልዕልና ፡ ከፍታ ። ምጥቆሙ ፡ ለአየራት ፡ (አርጋ) ።

መምጠቅ ፤ (ቅት) ፤ ኵረጀ ፡ ቍናማት ፡ የግልገል ፡ ስልቻ ፤ ወይም ፡ ከነት ፡ ከቈርበት ፡ የሚሠራ ፡ የረኞች ፡ ኰረዳ ፤ ወንጭፍና ፡ ደንጊያ ፡ ሌላም ፡ ነገር ፡ የሚከቱበት ። ኀረየ ፡ ኃምስተ ፡ አእባነ ፡ እምውስተ ፡ ፈለግ ፡ ወወደየ ፡ ውስተ ፡ መምጠቂሁ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፵) ።

መጠቀ ፤—ጣፈጠ ፡ ጥፍጥ ፡ ኾነ ፤—መተቀ ።

መጠራ ፤ (ዕብ ፡ ማጣራ) ፤ ማንጠሪያ ፡ ማንጣጠሪያ ፡ የቀስተኛና ፡ የነፍጠኛ ፡ ዐላማ ፡ ወይም ፡ ይላማ ፤ ፍላጻው ፡ ዐረሩ ፡ ሲነድፍ ፡ ሲተኰስ ፡ የሚያርፍበት ፤ እንደ ፡ ጊጤ ፡ ያለ ፡ በሩቅ ፡ በአንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ የቆመ ፡ የተተከለ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ ትክሻ ፡ ብራኳ ፡ መጋፊያ ፡ ይሉታል ። እነድፍ ፡ አሕጻ ፡ ኀበ ፡ መጠራ ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፳ ። ሰቈ፫ ፡ ፲፪ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፲፪) ።

መጠራ ።

መጠር፤ (ዐረ ። ዕብ፡ ማጣር ። ሱር፡ ምጣር)፤ ዝናብ፡ የውሃ፡ ሕንባብ፡ ነጠብጣብ፤ ከላይ፡ ከአየር፡ ከቀስተ፡ ደመና፡ የሚነደፍ፡ የሚወነጨፍ ።

ሜጥራ፤(ጽር፡ ሚትራ ። ዕብ፡ ኔዜር)፤ የተቀደሰ፡ አክሊል፡ ዘውድ፤ ሥራውና፡ ጌጡ፡ ከነገሥታት፡ ዘውድ፡ የተለየ፤ ቀድሞ፡ በብሉይ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ዛሬም፡ በሐዲስ፡ ሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ የሚለብሱት ። ኢያዜርን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (ዘፀ፳፰፡ ፴፱፡ ፴፰) ። በዕብራይስጥ፡ ግን፡ ምዕ፴፱፡ ቍ፴ና፡ ፴፮፡ ነው፤ ዐማርኛውን፡ እይ ።

ሙጥራን፤ (ዐረብ)፤ ጳጳስ፡ ሜጥራ፡ የሚለብስ ።

መጥሮጶሊስ፤ (ጽር፡ ሚትሮፖሊስ)፤ እመ፡ አህጉር፤ ታላቅ፡ መዲና፡ ከተማ፡ መናገሻ ። ዮሐንስ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ዘቍስጥንጥንያ፡ መጥሮጶሊስ፡ (ራእ፡ ፩) ።

መጥሮጶሊስ፤(ጽር፡ ሚትሮፖሊቲስ)፤ ዐቢይ፡ ጳጳስ፡ ወይም፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ በታላቅ፡ መዲና፡ የተሾመ ። መጥሮጶሊስ፡ ዘውእቱ፡ ጳጳስ፡ (ሲኖደ ። ፍ፡ ነ፡ ፱) ።

ሚጠት፤–መመለስ፤–መዪጥ፡ ሜጠ ።

ማይ፤ (ብ፡ ማያት ። ዕብ፡ ማይም ። ሱር፡ ማያእ ። ዐረ፡ ማእ)፤ በቁሙ፡ ውሃ፡ የታወቀ፡ ፈሳሽ፡ ከምድር፡ ሆድ፡ የሚፈልቅ፡ የሚወጣ፤ በባሕር፡ በየብስ፡ በጕድጓድ፡ በዐዘቅት፡ በአፍላግ፡ በአንቅዕት፡ በኹሉ፡ የሚገኝ፤ ለባሕርዩና፡ ለባሕርያነቱ፡ የተለየ፡ ሕብር፡ ጣዕምና፡ መዐዛ፡ የሌለው፡ ጽሩይ፡ ንጹሕ፡ ቈሪር፡ ካራቱ፡ ባሕርያት፡ አንዱ፤ በርጥበቱ፡ ከመሬት፡ በጽርየቱ፡ ከእሳት፡ በቍረቱ፡ ከነፋስ፡ የሚስማማ፤ ለሚጠጣው፡ ኹሉ፡ ልምላሜ፡ የሚሰጥ፡ የሚያቀዘቅዝ፡ የሚያረካ፡ ባሕርያዊ፡ መጠጥ፡ ዝናም፡ ጠል ። ዘይቤው፡ ምህው፡ ማለት፡ ነው፤ ምህወን፡ እይ ። ማይ፡ ብዙኅ ። አንቅዕተ፡ ማያቲሆሙ ። ማያተ፡ አፍላግ ። ኢትስተይ፡ ማየ፡ ዕራቀ ። ስቀለ፡ አመ፡ ርእዩከ፡ አርዳኢከ፡ ኮኑ፡ መዐዛ፡ ማይ፡ (ኢሳ፲፩፡ ፱ ። ዮዲ፯፡ ፲፪ ። ቅዳ ። ፩ጢሞ፡ ፭፡ ፳፫ ። ቅኔ) ። ማይ፡ መሪር፡ ጥዑም፡ ምዉቅ፡ ቢል፤ ምሬቱና፡ ጣዕሙ፡ ሙቀቱ፡ ከመሬት፡ እንጂ፡ ከባሕርዩ፡ አይደለም ። ከሥጋ፡ ባሕርይም፡ የሚወጣ፡ እንብ፡ ደም፡ ዘር፡ ሌላውም፡ ኹሉ፡ ማይ፡ ይባላል፤ ፈሳሽ፡ ማለት፡ ነው ። ይውሕዝ፡ አንብዕ፡ ከመ፡ ማይ ። ከዐጢ፡ ደሞሙ፡ ከመ፡ ማይ ። ወእንዘ፡ ማይ፡ ውእቱ፡ ታረግዕ፡ በጥበብከ፡ (ቅዳ፡ ያዕ ። መዝ፡ ፸፰ ። ቅዳ፡ አት) ። ስመ፡ ፊደል፡ መ፤ የአልፍ፡ ፲፫ኛ ።

ማያዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ውህማ፤ ውሃም፡ ውሃማ፤ የውሃ ። ጠባይዕ፡ ማያዊ፤ ነፋሳዊ፡ መሬታዊ፡ እሳታዊ፡ (ፈላስ፡ ገ፲፯) ።

ሚዜ፤ (ትግ፡ ማዛይ ። ዕብ፡ ሚይ፡ ዜ፤ መኑ፡ ዝ)፤ በቁሙ፤ ዐማርኛ ። ዐርክ፡ መርዓዊ፤ ግልገል፡ ሙሽራ፤ የመርዓዊ፡ አሳሳች፡ እኩያው፡ አምሳያው፤ ከማሳሳቱም፡ የተነሣ፡ የመርዓት፡ ወገኖች፡ መኑ፡ ዝንቱ፡ ብለው፡ የሚያደንቁት፡ የሚጠይቁት፡ (ዮሐ፩፡ ፲፱ ። ፫፡ ፳፱) ።

ሚዝት፤ በቁሙ፤ ሴት፡ ሙሽራ፡ የመርዓዊ፡ ጣምራ፡ ሚዝ(ስ)ቱ ። መሐዘን፡ እይ፤ የሚዜና፡ የሚዝት፡ ሥር፡ መሠረት፡ ርሱ፡ ነው ። አንዳንድ፡ ሰዎች፡ ግን፡ ስን፡ ተከትለው፡ ሚስት፡ ማለት፡ የሜስ፡ ዘር፡ ነው፡ ይላሉና፤ በኅብዝ(ስ)ት፡ ንባብ፡ ይረታሉ ።

ሚያዝያ፤ በቁሙ፡ ማዚያ፤ ስመ፡ ወርኅ፡ ሳምን፡ እመስከረም፤ የሚዛዝትና፡ የሙሽሮች፡ ወር፡ መኑ፡ መኑ፡ የሚባሉበት፡ (መዝ፡ ፳፫ ። ኪዳ) ። በግንቦት፡ ወር፡ ከጥንት፡ ዠምሮ፡ ባገራችን፡ ልማድ፡ ጋብቻና፡ ሰርግ፡ የለምና፤ ሚያዝያን፡ የሚዛዝት፡ ወር፡ ማለት፡ ስለዚህ፡ ነው ። ግንቦት፡ ግን፡ የዘር፡ የቡዳ፡ የደበል፡ እንሣ፡ ወር፡ ይባላል፤ ይኸውም፡ የመባቻው፡ ለት፡ በሚሠራው፡ ሥራ፡ ይታወቃል፤ አቢብንና፡ ኔምንን፡ እይ ። በወርኀ፡ ሚያዝያ ። በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ ብሩህ፡ ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡ (ዘፀ፴፱፡ ፲፰ ። ዲድ፡ ፳፱) ።

መዪጥ፤ ጦት፤ (ሜጠ፡ ይመይጥ፡ ይሚጥ ። ሦጠ፤ ሜሰ፤ ወለጠ)፤ መመለስ፡ መቀለስ፤ ማዞር ። ኢትሚጥ፡ ገጸከ፡ እምኔየ ። ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ ። ሚጥ፡ ሎቱ፡ ካልእታሂ፡ (ጦቢ፫፡ ፮ ። ኤር፪፡ ፳፯ ። ማቴ፭፡ ፴፱) ።

—፤ መለወጥ፡ መገልበጥ፤ ሌላ፡ ማድረግ፤ የባሕርይ፡ የግብር ። ኢትሚጥ፡ ብፅዐተከ ። ኢትሚጥ፡ ፍትሐ ። እመሂ፡ መከርክሙ፡ ምክረ፡ ይመይጦ፡ እግዚ ። ዘሜጦ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ ። ሚጦ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ ከመ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡ (ሚራ፯፡ ፲፱ ። ዘፀ ፳፫፡ ፯ ። ኢሳ፰፡ ፲ ። ሚራ፴፱፡ ፴፫ ። ቅዳ) ። ይመውእ፡ ያደክም፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ይመይጥ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፀ፲፯፡ ፲፫) ።

መያጢ፤ (ጢት፡ ጥያን፡ ያት)፤ የመለሰ፡ የሚለውጥ፤ መላሽ፡ ለዋጭ፤ ገልባጭ ። መያጢሃ፡ ለነፍስ ። መያጢሆሙ፡ ለፂውዋን ። መያጤ፡ልሳን፡ (ኪዳ ። ሃይ፡ አበ ። ምሳ፲፯፡ ፳) ።

አሜጠ፤(ያመይጥ፡ ያሚጥ)፤ አስመለሰ፤ አስለወጠ ።

ተመይጠ፤ ተመለሰ፤ ታጠፈ፡ ተቀለሰ፤ ዞረ፡ ተገለበጠ ። ተመየጡ፡ ኀቤየ፡ ወእትመየጥ፡ ኀቤክሙ ። ተመየጥ፡ ድኅሬከ ። ከመ፡ ኢትትመየጥ፡ እምገቦከ፡ ኀበ፡ ገቦከ፡ (ዘካ፩፡ ፫ ። ቀሌ ። ሕዝ፩፡ ፳) ።

—፤ ተለወጠ፤ ሌላ፡ ኾነ ። ተመይጠ፡ ልቡ፡ ለፈርዖን ። ይትመየጥ፡ ቈላቲሃ፡ ወይከውን፡ ፒሳ ። ይመስሎሙ፡ ከመ፡ ህላዌ፡ ቃል፡ ተመይጠ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ሥጋ ። እስመ፡ ኅብስት፡ ይትመየጥ፡ ለከዊነ፡ ሥጋሁ፡ (ዘፀ፲፬፡ ፭ ። ኢሳ፴፱፡ ፱ ። ቄር ። መጽ፡ ምስ) ።

ተመያየጠ፤ (የተመይጠ፡ ድርብ)፤ ተመላለሰ፤ ተዛወረ፡ ተገላበጠ፤ ተለዋወጠ ። ማእከለ፡ አሠረ፡ ጽ

ድቅ፡ እትመያየጥ፡፡ እንዘ፡ ይትመያየጥ፡ በዐራቱ፡፡ ሕማመ፡ ፈፀንት፡ ዘይትመያየጥ፡ በበ፡ ራብዕት፤ እስመ፡ ግብር፡ ዘልፈ፡ ይትመያየጥ፡ ወይትዌለጥ፡ (ምሳ፰፡ ፳፡ ፍ፡ ን፡ ፵፯፡ ዮሴፍ)።

ተማየጠ፤ ተማለሰ፡ ተላወጠ፤ ተዛወረ።

ተመያጠ፤ ተማያጠ፤ የተመ (ማ)ለሰ፤ የሚለወጥ፡ ተለዋጭ፤ ተመላሽ፡ ተመላላሽ። ተመያጥ ያን፡ ኀበ፡ እግዚ። ባሕታውያን፡ ተመያጥያን፡ ለኀበ፡ ዓለም። አንበ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምአርድእ ቲክሙ፡ ወተመ(ማ)ያጢ፡ ለነገርክሙ፡ (ፊልክ፡ ፫ና፡ ፳፡ ዮሴፍ)።

ምዩጥ፤ (ጣን፤ ጣት፡ ይጥ)፤ የተመለሰ፤ የተማለሰ፤ ምልስ፡ ልውጥ። ምዩጠ፡ ገጽ፡ እምስእ ለትየ። እስመ፡ ምዩጥ፡ ገጸሙ። ሰብእ፡ ምዩጣን፡ ኀቤከ፡ (አርጋ፡ ፫፡ ሄርማ፡ ገ፲፯፡ ዮሴፍ)።

ሚጠት፤ (ታት)፤ መመለስ፤ መዞር። እሬ ስያ፡ ኀቡረ፡ ለሚጠቶሙ። ሚጠተ፡ ብርሃናት፡ በሰማይ። እምቅድመ፡ ሚጠታት፡ ዘብርሃናት። በሚጠተ፡ ገጹ፡ እግዚ፡ እምኔነ፡ (ሚክ፪፡ ፲፪። ሔኖ፸፪፡ ፮። ቅዳ፡ ዲዮ። ዮሴፍ)።

—፤ መለወጥ፤ ውላጤ። ሚጠተ፡ የአምኑ፡ ላዕሌሁ፡ ለዘኢየአምር፡ ሚጠተ። ዘእንበለ፡ ሚጠት፡ (ቄር። ቅዳ)።

—፤ መልስ፡ ምላሽ፡ የጥያቄና፡ የወረቀት። ሰ.ድ፡ መ ጽሐፈ፡ ኀበ፡ ንጉሠ፡ ምዕራብ፤ ወለእመ፡ ነሣእከ፡ ሚጠተ፡ እምኔሁ፡ ተመየጥ፡ ኀቤየ፡ (ዮሴፍ)።

ምያጤ፤ ሙያጤ፤ (መዊጥ፡ ሞጠ፡ ይመውጥ፡ ይሙጥ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መመለስ፤ ምለሳ። መለወጥ፤ መለዋወጥ፡ መዛወር። ወና፡ የ፡ ተወ ራራቾች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ በምያጤ፡ ፈንታ፡ ሙያጤ፡ ይላል። ዘእንበለ፡ ሙያጤ። ሙያጤ፡ ልደት። ሙያጤ፡ መዋዕል፡ ወተፋልሶ፡ ጊዜያት፡ (መጽ፡ ምስ። ጥበ፯፡ ፲፰። ፲፱፡ ፳፯)።

ሚጣን፤ ዝኒ፡ ዓዲ፡ ከማሁ፤ መለወጥ፡ ልው ጥነት። ጽዱቅ፡ ወክቡር፡ ነገረ፡ እግዚ፤ ወአልቦ፡ ወኢምንትኒ፡ ሚጣን፡ በኀበ፡ ኢለ፡ ቦሙ፡ አእምሮ፡ (መቃ፡ ገ፲)።

ተምያጥ፤ መመላለስ፤ ምልልስ፤ ተለዋዋጭ፡ ተገላባጭ፡ መኾን፤ እንደ፡ ኅሥሥት። የተምያጥና፡ የተ ውላጥ፡ ምስጢር፡ ጥቂት፡ ይለያያል። ተውላጥ፡ እንደ፡ ብእሲት፡ ሎጥ፡ እንደ፡ ማየ፡ ቃና፡ ተለውጠ፡ አለመመ ለስ፡ ነው። ተምያጥ፡ ግን፡ እንደ፡ ማየ፡ ግብጽ፡ እ ንደ፡ በትረ፡ ሙሴ፡ መመላለስ፡ ነው። ተምያጠ፡ ወተውላጠ፡ ህላውያት። ዘእንበለ፡ ተምያጥ፡ ወ ኢተውላጥ፡ (ሃይ፡ አበ። ስንክ፡ ኅዳ፲፯። አርጋ፡ ፭ና፡ ፯)።

መስተመይጥ፤ (ተመይጠ፡ ተመያ የጠ)፤ ተመያጢ፤ የተመለሰ፡ የሚመለስ፡ ምልስ፤ ገር፡ የዋህ፡ ኅዳጌ፡ በቀል። ብዙኅ፡ ማህል፡ ወመስተመ ይጥ፡ ላዕለ፡ ጌጋዮሙ፡ (፪ዜና፡ ፴፫። ነቢ፡ ፯)።

መስተማይጥ፤ (ተማየጠ፡ አስተማ የጠ)፤ ተማያጢ፤ አስተማያጢ፤ የተማለሰ፤ የሚያማ ልስ፤ ተማላሽ፡ አማላሽ።

ሚል፤ (ላቲን)፤ የመንገድ፡ ስፍር፡ በቁመት፤ ሺሕ፡ ርምጃ፤ ሺሕ፡ መትር፡ ወይም፡ ፪፡ ሺሕ፡ ክንድ፡ ማለት፡ ነው፤ ፭፡ ምዕራፍ፡ እንደ፡ ማለት። ርምጃ፡ የዱሮ፤ መትር፡ የዛሬ፡ ነው። (ሚልዮን፤ ሺ፡ ጊዜ፡ ሺ፤ መቶ፡ ፱፻)። የወሰኑም፡ ደንጊያ፡ በሺሕ፡ በሺሑ፡ መ ትር፡ የሚቆመው፡ ሚል፡ ይባላል።

ሜም፤ (ዕብ)፤ ስመ፡ ፊደል፡ መ፤ ማይ፡ ማያት፡ ማለት፡ ነው። ደምፁ፡ ወተሐምኑ፡ ማያቲሆሙ፡ ባለው፤ ዕብራይስጡ፡ ዬሄሙ፡ የሕምሩ፡ ሜማው፡ እን ዲል፡ (መዝ፡ ፵፭)። ሜም፡ ጥቀ፡ አፍቀርኩ፡ ሕገከ፡ (መዝ፡ ፻፲፰፡ ፺፯—፻፬። ሰቈ፩፡ ፲፫። ፪፡ ፲፫። ፫፡ ፵፫። ፬፡ ፲፫)።

ሜመየ፤ (ምህወ፤ የመመ)፤ ውሃ፡ ኾነ፤ ሟሟ፡ ቀለጠ፤ ውሃ፡ መሰለ፡ ውሃ፡ ውሃ፡ አለ። ባሌ ቅኔዎች፡ ግን፡ ለየ፡ ለያየ፡ ይሉታል፤ ምስክር፡ የለውም።

መዪን፤ ኖት፤ (ሜነ፡ ይመይን፡ ይ ሚን። ዐረ፡ ማነ)፤ አው፡

መይኖ፤ ኖት፤ (መየነ፡ ይሜይን፡ ይ መይን። መነየ)፤ መተንኰል፡ መጠበብ፤ ማወቅ፡ መራቀቅ፤ ለግብር፡ ለነገር፡ መልክ፡ ማውጣት፡ ምሳሌ፡ መስጠት። መክዳት፡ መዋሸት፡ ማበል፤ ማታለል፡ መሸ ንገል። መተንኰል፡ ለክፋም፡ ለበጎም፡ ይኾናል፤ ማእ ከላዊ፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመየነ፡ ፈንታ፡ እንዳ ማርኛው፡ ተመየነ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፤ ተ፡ አለበ ታው፡ ገብቷል። ቦ፡ ሰብእ፡ ዘበዙሉ፡ ይትሜየን፡ ወ ብዙኅ፡ የአምር። ተመይኖ፡ ግብር፤ ተተንኰለ፡ ተጠ በበ፡ (ሢራ፴፯፡ ፲፱። ፊላስ፡ ገ፲፯)። ይትሜየኑ፡ ወይ ገብሩ፡ ትምይንተ። ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትሜየን፡ ላ ዕለ፡ ዳንኤል። ተመየኖሙ፡ ከመ፡ ይቅትሎሙ። በብዙኅ፡ ተመይኖ። እለ፡ ይትሜየንዎ፡ ለቃለ፡ እ ግዚ፤ ከዱ፡ ሸነገሉ፡ (ኤር፱፡ ፯። ዳን፮፡ ፲፯። ፪ነገ፡ ፲፡ ፲፱። አስቴ፰፡ ፲፫። ቀሌ)።

አመየነ፤ አስተመየነ፤ አስተንኰለ፤ ተን ኰል፡ አስተማረ።

ተመየነ፤ ተታለለ፡ ተሸነገለ፤ ተንኰል፡ ተው ራበት።

ተመያኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት)፤ ተታላይ፡ ተሸንጋይ፤ ተላላ። ልማዱ፡ ግን፡ መያኒ፡ እንደ፡ ማለት፤ የሚተንኰል፤ ተንኰለኛ፤ ሸንጋይ፡ አታላይ። ትምይ ንተ፡ ሐበቶሙ፡ ለተመያንያን፡ (አቡሻ፡ ፵፯)።

መስተመይን፤ (ንት፡ ናን፡ ናት። መ መይን)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፡ (፪ቆሮ፡ ፲፪፡ ፲፮። ሮሜ፩፡ ፳፱። አፈ፡ ድ፴፫)።

ምዩን ፤ የተታለለ፣ የተሸነገለ፤ ተላላ፣ ሸንግል፤ ሌሎች፣ ያታለሉት፣ የተተነኰሉት ። እስመ ፡ ውስተ ፡ ምይንት ፡ ነፍስ ፡ ኢትበውእ ፡ ጥበብ ፡ (ጥበ፩ ፣ ፬) ።

ምያኔ ፤ መተንኰል ፤ መተናኰል ፤ ተንኰለኝነት፣ ትንኰላ፣ ሽንገላ ። ምያኔ ፡ ወጕሕሉት ፡ (አዋል) ።

ሚን ፤ ክዳት፣ ክፋት፣ ተንኰል ፤ ክፉ፣ ምክር፣ ሽንገላ፣ (ፑሊቲክ) ። ቅንአት ፡ ወቃሕው ፡ ወሚን ። ሰይጣን ፡ ስብሐት ፡ ብጡል ፡ ብዙኅ ፡ ሚን ፡ ወእከይ ፡ (ፊልክ ፣ ፶፯) ። አይቴ ፡ ሀሎ ፡ ኀይልከ ፡ ወሚንከ ፡ ዘትገብሮ ፡ በላዕለ ፡ ሰብእ ፡ (ገድ ፣ ተክ) ።

ትምይንት ፤ ዝኒ፣ ከማሁ ። ኢንሑር ፡ በትምይንት ። እለ ፡ የሐውሩ ፡ በትምይንት ። ወአእመረ ፡ ትምይንቶሙ ፡ (፪ቆሮ ፣ ፬ ፣ ፪ ። ፪ተሰ ፣ ፫ ፣ ፯ ። ሉቃ፳ ፣ ፳፫) ።

ተምያን ፤ ተንኰል ፤ ውሸት ፤ ግብዝነት ። ተቀትለ ፡ በተምያን ፡ ነገር ፡ ወተኃሕልዎ ፡ (ዮሴፍ) ።

—፤ ግብዝ፣ ቅልቅል ፤ ጥሩ፣ ጠንካራ፣ ያይደለ፣ የተንኰልና፣ የማታለል፣ ሥራ ፤ ያንጥረኛ፣ የመሸተኛ፣ የሌላውም፣ ኹሉ ። ወርቅ ፡ ጽሩይ ፡ ወፍቱን ፡ ዘኢኮነ ፡ ተምያን ። ወርቅክሙ ፡ ተምያን ። ብሩረ ፡ ተምያን ። መዳልወ ፡ ተምያን ። ጽሩይ ፡ ውእቱ ። ዘእንበለ ፡ ተምያን ፡ (፩ዜና ፣ ፳፰ ፣ ፲፰ ። ኢሳ፩ ፣ ፳፪ ። ምሳ፳፯ ፣ ፲፫ ። ሚክ፯ ፣ ፲፩ ። ቅዳ ፣ ጎር) ።

ሜዐ ፤ (መዩዕ ። ዐረ ፣ መዐ ፣ ማዐ ፤ ደከመ ፣ ፈሰሰ) ፤ ቀለጠ፣ ውሃ፣ ኾነ ፤ ነጠረ፣ ተጣፈጠ ። ምህወንና፣ መስወን፣ ጸዐጠን፣ እይ ፤ የዚህ፣ ጎሮች፣ ናቸው ።

ሚዓ ፤ **ሜዓ** ፤ (ብ ፣ ሜዓት ፤ አምያዕ) ፤ ጥሩ፣ ሽቱ፣ የነጠረ፣ የቀለጠ፣ የተጣፈጠ ። ከርቤ ፡ ሰሊክ ፡ ሚዓ ። ማርያም ፡ ገነተ ፡ ሚዓ ፡ ወሰሊክ ። ስኂን ፡ ወሚዓ ፡ ወሰሊኖት ፡ (ገድ ፣ አዳ ። ስንክ ፣ ጥቅ ፳፩ ። አርጋ ፣ ፯) ።

መዩስ ፤ **ሶት** ፤ (ሜሰ ፣ ይመይስ ፣ ይሚስ ፤ ሜጠ ። ዐረ ፣ ማሰ) ፤ መመሸት ፤ መለወስ፣ ማሸት ፤ መበጥበጥ፣ ማማሰል ፤ መጠጀት፣ መዘለል ፤ የወይን፣ የማር፣ የድፍድፍ፣ የቡሖ ። ማዘንበል፣ ማስጐንበስ ፤ መመለስ ፤ የጋን፣ የመስኖ ፤ ለሐሳብና፣ ለልብም፣ ይኾናል ። መለሰን፣ እይ ፤ የዚህ፣ ጎር፣ ነው ።

መያሲ ፤ (ሲት ፣ ስያን ፣ ያት) ፤ መሻች፣ መሸተኛ ፤ የሚጠጅ፣ የሚጠምቅ፣ የሚዘልል ፤ በጥባጭ፣ ዐረቂ፣ አውጭ ። እለ ፡ ይገይሡ ፡ በጽባሕ ፡ ቤተ ፡ መያሲ ። ወኢይጸድቅ ፡ መያሲ ፡ እምዐመፃ ። መያስያን ፡ እለ ፡ ይቶስሑ ፡ ማየ ፡ በወይን ። ሰብሰ ፡ ልብሰ ፡ መያስያን ፡ (ኢሳ፭ ፣ ፲፩ ። ሢራ፳፮ ፣ ፳፱ ። ፈ ፣ መ ፣ ፳፯ ፣ ፪ ። ዮሴፍ) ። መይሳ ፤ መላሽ፣ አስመላሽ ።

አሜሰ ፤ (ያመይስ ፣ ያሚስ) ፤ አስመሸተ፣ አስጠጀ ፤ አስመለሰ ።

ተመይሰ ፤ ተመሸተ ፤ ተጠጀ፣ ተጣለ፣ ተዘለለ ። ተዘነበለ ፤ ተመለሰ ። ከመ ፡ ውሒዝ ፡ ማይ ፡ ከማሁ ፡ ልበ ፡ ንጉሥ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ እግዚ ፤ ኀበ ፡ ፈቀደ ፡ ህየ ፡ ይመይሳ(ጣ) ፤ ወህየ ፡ ትትመየስ ፡ (ምሳ፳፩ ፣ ፩) ።

ምዩስ ፤ (ሳን ፣ ሳት ፣ ይስት) ፤ የተጠጀ፣ የተጣለ ፤ የተዘነበለ፣ ዝንብል፣ ምልስ ።

ሜስ ፤ (ብ ፣ አምያስ) ፤ መሸታ ፤ ጠጅ፣ ዐረቂ ፤ የወይን፣ የማር፣ የሌላውም፣ ኹሉ ፤ የሚያሰክር፣ መጠጥ ። ስታየ ፡ ሜሰ ፡ ወይን ። ኢይስቲ ፡ ወይነ ፡ ወሜሰ ። ጻዕፈ ፡ ወይን ፡ ወሜስ ፡ ወምዝር ። አምያስ ፡ ዘግቡር ፡ በእሳት ። ወኢምንትኒ ፡ እምዘመደ ፡ አምያስ ፡ ዘአጣእጥእዎ ፡ በመዓር ፡ አው ፡ በሶከር ፡ (ቀሌ ። ሉቃ፩ ፣ ፲፭ ። ገድ ፣ ተክ ። አብጥ ፣ ፪ ። ፈ ፣ መ ፣ ፳፯ ፣ ፩) ።

ሚሻሑ ፤ (ዕብ ፣ ሜይ ፣ ሳሑ) ፤ ሚ ፡ ማይ ፤ ሻሑ ፡ ሳሑ ፡ ዋነተኛ ፤ በተገናኝ፣ ማየ፣ ሐማሲ ። እግረኛ፣ የማይደፍረው ፤ ዋነተኛ፣ የሚሻገረው፣ ዕሙቅ፣ ጥልቅ፣ ማለት፣ ነው፣ (ሕዝ፵፯ ፣ ፭) ።

ሚሶር ፤ (ዕብ ፣ ሚሾር) ፤ ሜዳ ፤ ለጥ፣ ቀጥ፣ ያለ፣ የተከከለ ፤ እንዳውድማ፣ ያለ ፤ ርቱዕ፣ ማለት፣ ነው ። (ተረት) ፤ ስፊ፣ ሜዳ፣ እንደ፣ ወግዳ፣ (ኢያ፲፫ ፣ ፲፮) ።

መክ ፤ የመጽሐፍ፣ ስም ፤ ፪ኛው፣ ክፍል፣ ፍትሐ፣ ነገሥት ። መ ፡ መለክ ፤ ክ ፡ ክልእ፣ ወይም፣ ክልኤት፣ ከማለት፣ መጥቶ፣ ፩፣ ስም፣ ኹኗል ። ዳግመኛም፣ በዕብራይስጥ፣ ፊደል፣ ቤትና፣ ክፍ፣ (በ ፣ ክ)፣ እንደ፣ ፯ና፣ እንደ፣ ፯፣ ይማስላሉና ፤ ዳግምና፣ ክልእ፣ ለማለት፣ ሙብ፣ በማለት፣ ፈንታ፣ መክ፣ ማለት፣ ስሕተት፣ ነው፣ ብለው፣ የሚፈቱ፣ አሉ ። መክ ፡ ዘውእቱ ፡ ነገሥት ፡ ዳግም ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ መቅ) ። መግና፣ መጅም፣ (ገ ፣ ደ)፣ ዐረቡ፣ ጋሜልን፣ ጂም፣ እያለ፣ አጠራሩን፣ ስለ፣ ለወጠው፣ በዚህ፣ ምክንያት፣ ተዛውረው፣ አለቦታቸው፣ ተጥፈዋል ፤ ፍቻቸውን፣ በየቦታቸው፣ እይ ።

ሚካኤል ፤ (ዕብ) ፤ የመልአክ፣ ስም ፤ ሊቀ፣ መላእክት ፤ ሚ ፡ መኑ ፤ ካ ፡ ከመ ፤ ኤል ፡ አምላክ ፤ በተገናኝ፣ መኑ፣ ከመ፣ አምላክ፣ ማለት፣ ነው ። ሚክያስ፣ (ጽር ። ዕብ ፣ ሚክህ)፣ ማለት፣ መኑ፣ ከመ፣ እግዚአብሔር፣ ማለት፣ እንደ፣ ኾነ፣ (ሔኖ ። ዳን ፣ ፲፪ ፣ ፩ ። ይሁ ፣ ፱ ። ራእ፲፪ ፣ ፯) ።

ሚካኤል፣

መከሐ፤ሐት፤(መከሐ፡ይሜክሕ፡ይመክሕ)፤ መመካት፤ መታበይ፡ መኰራት፤ መክበር፡ መከበር፤ ክቡር፡ ምስጉን፡ ተከባሪ፡ መኾን፤ እኔ፡ እገሌ፡ ማለት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመየን፡ ፈንታ፡ ተመየን፡ እንዲል፡ በመክሐም፡ ፈንታ፡ ተመክሐ፡ ይላል፤ ተ፡ ያማርኛ፡ ነው፡ አያስኝም። ትትሜካሕ፡ በማእከለ፡ አሕዛብ። መኑ፡ ተመክሐ፡ ከማከ። ወይትሜካሕ፡ ከመ፡ እግዚአብሔር፡ አቡሁ። ኢትትመክሑ፡ በቅትለትየ፡ (ሢራ፳፱፡ ፩። ጥበ፯፡ ፲፮። ዮሴፍ)።

መከሒ፤ መከሕ፤ የሚመካ፤ ትምክሕተኛ፡ ኵሩ፤ ተከባሪ። ኢይ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ብእሲ፡ መካሕ፡ (ኢሳ፳፫፡ ፩)።

አመክሐ፤አስተመክሐ፤ አስመካ፤ አስከበረ፤ አኰራ፡ አስታበየ። አልበሶ፡ ወአስተመክሖ፡ በዙሉ። አንስት፡ ኢይልበሳ፡ ወርቀ፡ ዘተገብረ፡ በልብስ፡ ዘያስተሜክሕ፡ (ሢራ፵፭፡ ፰። ፍ፡ ነ፡ ፳፫)።

መምክሕ፤መመክሕ፤ መመኪያ፤ የሚያስመካ፡ አስመኪ፤ አስከባሪ። ከመ፡ ኢይበሉኒ፡ ፀር፡ አይቴኑ፡ መምክሑ፡ (አይቴኑመ፡ ምክሑ)፡ (ደራሲ)።

ተመክሐ፤ ተመካበት፡ ተከበረበት፤ መመኪያ፡ መከበሪያ፡ ኾነ፤ ለሌላው።

ምኩሕ፡(ሓን፡ሓት፡ክሕት)፤ በቁሙ፤ መክሕ፤ የተመካ፡ ትምክሕተኛ፤ ተመኪና፡ አስመኪ፡ መመኪያ፡ የኾነ፤ ክቡር፡ ምስጉን። አልባስ፡ ክህነት፡ ምኩሕ። አልባስ፡ክቡራት፡ወምኩሓት፡(ስንክ፡ ጥቅ፲።ኦሪ፡ ተ፳፰)።

ምክሕ፤ መመኪያ፤ ትምክሕት፤ ክብር፡ ምስጋና፤ ሞገስ፡ ልዕልና፤ ጌጥ፡ ሽልማት፤ የሚያስመካ፡ ነገር፡ ማናቸውም፡ ኹሉ። ኢይከውነክ፡ ምክሐ። በፍርሀተ፡እግዚ፡ ይኩን፡ ምክሕከ። ምክሖሙ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ። ይከውኖ፡ ምክሐ፡ በንበ፡ ማኅፈሩ። አክሊለ፡ ምክሕ፡ (ሢራ፫፡ ፲። ፺፡ ፲፯። ፳፭፡ ፺። ፴፡ ፱። ሕዝ፲፯፡ ፲፱)።

ትምክሕት፤ በቁሙ፤ መመኪያ፡ ክብር፤ ተመካሒነት፤ ትዕቢት፡ ኵራት። ትምክሕቶሙ፡ ለረሲዓን፡ ትጠፍእ። ተኀፈርክሙ፡ በትምክሕትክሙ። ዙላ፡ትምክሕት፡ እንተ፡ ከመ፡ ዝ፡እኪት፡ ይእቲ፡ (ምሳ፲፩፡ ፯። ኤር፲፱፡ ፲፫። ያዕ፬፡ ፲፯)።

(ጥ) **መኰየ፤(ይሜኵ፡ ይመኵ፤ መኵዮ፤ የመክሐ፡ ቅጥይ። ዐረ፡ መቀይ፤ መቃ፤ ዐቀበ)፤** መከተ፤ ጠበቀ፤ ጋሻኛ፡ ዘበኛ፡ ኾነ። ተአዘዝኩ፡ እፈኑ፡ ሰብአ፡ አፍራስ፡ ወእግር፡ እለ፡ ያድኅንዑ፡ ብሔረ፡ ወይሜዙዩ፡ እምነ፡ ፀርነ። አሕዛብ፡ እለ፡ ይሜዙዩ፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ይሁዳ፡ (፩ዕዝ፡ ፩፡ ፳፱። ፰፡ ፶፩)። ምክተ፡ ስንጋ፤ ሙክት፡ አደረገ፡ (ዐማርኛ)።

ሚክሎል፤—ፍጹም፡ጌጥ፤—ከልሎ፡ከለለ።

መክሊት፤—የሚዝን፡ ዐዋቂ፤—ከልይ፡ ከለየ።

መኪና፤—በቁሙ፡ መዘውር፤—ከዩን፡ ኬነ፡ ኬነወ።

መከን፤—በታ፡ሰፈር፤—ከዊን፡ ከነ።

መኪን፤ኖት፤(መከነ፤ አው፡ መክነ፡ ይመክን፡ ይምክን)፤ መምከን፤ መካን፡ መኾን፤ አለመውለድ፡ አለማፍራት፤ ወይም፡ ወልዶ፡ መቅበር፡ ልጅ፡ ማጣት፤ መጨንገፍ፡ ማሶረድ፤ አብቦ፡ መቅረት። ርእየት፡ልያ፡ከመ፡ መከነት። አንስት፡ ይመክና። ትመክን፡ ብሔረ፡ ሃይማኖት። አልሕምቲሆሙ፡ ኢይመክና፡ (ኩፋ፡ ፳፰። ፩ነገ፡ ፪፡ ፬። ሱቱ፡ ዕዝ፫፡ ፪። ኢዮ፳፩፡ ፲)። በመክንና፡ በመክን፡ ፈንታ፡ ተመክነ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው።

(ጥ) **መከን፤ (ናት)፤** በቁሙ፤ የማየ(ዶ) ልጅ፤ የማያ(ታ) ፈራ፤ መሲና። ወሰራብ፡ መካን፡ ይእቲ፡ ወኢትወልድ። እስመ፡ መካን፡ ይእቲ፡ ኤልሳቤጥ። ብፁዓት፡ መካናት፡ እለ፡ ኢወለዳ፡ (ዘፍ፲፩፡ ፴። ሉቃ፩፡ ፯። ፳፫፡ ፳፱)።

ምክነት፤ መምከን፤ መካንነት። ምክነትሰ፡ ኢተውህበ፡ ለብእሲት፡ (ሔኖ)።

አምክነ፤ አመክነ፤ መካን፡ አደረገ፡ መውለድ፡ ከለከለ፤ ወይም፡ ልጅ፡ አሳጣ፡ ሾተላይ፡ ኾነ። አምክነትኪ፡ መጥባሕት። በከመ፡ አምከነትን፡ ኲናትከ፡ ለአንስት፡ከማሁ፡ትምክን፡እምከ። ወኢትደግም፡ እንከ፡ አምክኖቶሙ፡ (ሰቈ፩፡ ፳። ፩ነገ፡ ፲፭፡ ፴፫። ሕዝ፴፮፡ ፲፱)።

መምክን፤ ክኒ፤ መምከኛ፤ የሚያመክን፡ አምካኝ። መምክኒተ፡ ሕዝብ፡ (ሕዝ፴፮፡ ፲፱)።

ማኹን፤ (ቅብጥ)፤ ስመ፡ ወርኅ፤ ታኅሣሥ፤ ግንቦት። ኪያህክንና፡ በሸንስን፡ እይ፤ ለኹለቱ፡ ወሮች፡ ፪፡ ፪፡ ስም፡ አላቸው፡ (አቡሻ፡ ፳)።

መክኑን፤—ኅቡእ፤—ከኒን፡ ከነ፤ እልመ።

ሜከኖት፤ (ጽር። ዕብ፡ ምኮኖት)፤ ድጋፎች፤ ተሸካሞች፡ መሠረቶች፤ ወይም፡ ስከተቶች፡ ጕልቾች። አንዲቱን፡ ምኮና፡ ይላል፤ ኹሉም፡ የቤት፡ አንቀጽ፡ ነው። ለለ፡ አሐቲ፡ ሜከኖት፡ አሐዱ፡ ኬጥሮጋውሉስ፤ ወከማሁ፡ ለዐሠርቱ፡ ሜከኖት፡ (፫ነገ፡ ፯፡ ፴፰)።

ምክዕቢት፤—ዕጥፍ፡ ድርብ፤—ክዒብ፡ ከዐበ።

መክፌ፤—ማበሻ፡ ማጠቆ፤—ከፈየ።

መክፈልት፤ዕድል፡ፈንታ፤—ከፊል፡ከፈለ።

መኪ.ር፤ ሮት፤ (መከረ፡ ይመክር፡ ይምክር። ዐረ፡ መከረ፤ አታለለ። ዕብ፡ ማክር፤ ሼጠ)፤ መምከር፤ ማሰብ፡ ማውጣት፡ ማውረድ፤ ሐሳብን፡ ማሻሻል፡ መምረጥ፡ ማበላለጥ፤ መወሰን፡ መቍረጥ፤ ለማድረግ፡ ለመተው። ምክሩ፡ ምክረ፡ ዘንገብር። ምንተ፡ መከረ፡ እግዚ፡ ላዕለ፡ ግብጽ። ምክር፡ እምውስተ፡ ሕዝብ፡ ዕደው፡ ጻድቃን፤ ምረጥ፡ (፪ነገ፡ ፲፯፡ ፸። ኢሳ፲፱፡ ፲፪። ዘፀ፲፰፡ ፳፩)።

—፤ መስጠት፡ ማቅረብ፤ የምክር፡ የገንዘብ፤ ማስተማር፡ ማመልከት፡ ለሌላው፤ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ከመምከር፡ ይገባል፤ መጽሐፍ፡ ግን፡ በመከረ፡ ፈንታ፡ አምከረ፡ ተማከረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። መኑ፡ ከመ፡ ዝ፡ አምከረ፡ ላዕለ፡ ጢሮስ። መኑ፡ መማክርቲሁ፡ ዘአምከሮ። ዙሉ፡ መምክር፡ ያመክር፡ ምክረ። ንዒ፡ አምክርኪ፡ ምክረ። እንዘ፡ ያመክርዎ፡ በግዐ፡ ከመ፡ ካህን፤ ወሐሊበ፡ ከመ፡ ሕፃን፤ ወርቀ፡ ከመ፡ ንጉሥ፡ ወዕጣነ፡ ከመ፡ አምላክ፡ (ኢሳ፳፫፡ ፰። ፵፡ ፲፫። ሢራ፴፯፡ ፯። ፫ነገ፡ ፩፡ ፲፪። አዋል)። ተማከሩ፡ ምክረ፡ እኩየ፡ ላዕሌከ። መኑ፡ ተማከሮ፡ (ኢሳ፯፡ ፭። ሮሜ፲፩፡ ፴፬)።

መከሪ፤ መምከሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚመክር፡ መካር። አስተዋይ፡ ምክር፡ ዐዋቂ፤ አማካሪ። ልበ፡ መካርያን። ኅሊና፡ መካርያን። ልብ፡ መካሪት። መምከሪሁ፡ ለንጉሥ። መምከሬ፡ ሠናይ፡ (ምሳ፲፩፡ ፳፪። ቅዳ፡ ኤጲ። ምሳ፳፬፡ ፮። ፩ዜና፡ ፳፯፡ ፴፫። ዲድ)።

መምክር፤ (ርት፡ ራን፡ ራት፤ መማክርት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። እሙ፡ ኮነት፡ መምክረ። እስመ፡ መምክርት፡ ይእቲ። መማክርቲሁ፡ ለዳዊት፡ (፪ዜና፡ ፳፪፡ ፫። ጥበ፰፡ ፱። ፪ነገ፡ ፲፭፡ ፲፪)።

አምከረ፤ አስመከረ፤ ምክሩ፡ አለ፡ ሰሞታ፡ ነገረ። መምከሪና፡ መምክር፡ ከዚህም፡ ይወጣሉና፤ እንደዚህ፡ ደግሞ፡ ባስደራጊነት፡ ይፈታሉ።

ተመክረ፤ ተመከረ፤ ምክር፡ ሰማ፡ ተቀበለ።

ምኩር፤ (ራን፡ ራት፡ ክርት)፤ የተመከረ፤ ዕድሜና፡ መጣፍ፡ መከራ፡ ወይም፡ ባልንጀራ፡ የመከረው።

ምክር፤ (ራት)፤ በቁሙ፤ ቍርጥ፡ ሐሳብ፡ ፈቃድ፤ ትምርት፡ ዕውቀት፤ ምስጢር፡ ኅቡእ፡ ነገር። መንፈሰ፡ ኀይል፡ ወምክር። ኢኮነ፡ ምክርየ፡ ከመ፡ ምክርክሙ። ኅበ፡ ክልኤቱ፡ ምክራት። ምክሮሙ፡ ለሊቃውንት። ዘያወፅእ፡ ምክረ፡ ቢጹ፡ (ኢሳ፲፩፡ ፪። ፶፭፡ ፰። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፪። ኢዮ፲፪፡ ፰። ሢራ፲፫፡ ፲፪)።

ተማከረ፤ በቁሙ፤ ተመካከረ፤ ምክር፡ አዋጣ፡ አሻሻለ። ኢትትማከር፡ ምስለ፡ አብድ። ወጸቢሖ፡ ተማከሩ፤ ወተማከሮሙ፡ (ሢራ፰፡ ፲፯። ማቴ፳፯፡ ፩፡ ፯)።

አስተማከረ፤ አማከረ፤ አመካከረ፤ ተማከሩ፡ አለ፤ ምክር፡ አካፈለ።

(ጥ) **መከሮ፤ ሮት፤ (መከረ፡ ይሜክር፡ ይመክር። ነሰወ፤ ፈተነ)፤** መሞከር፤ መፈተን፤ መመርመር፡ ማስጨነቅ፤ ጠባዩንና፡ ምስጢሩን፡ ለማወቅ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመከረ፡ ፈንታ፡ አመከረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። በእሳት፡ ያሜክርዎ፡ ለወርቅ። በብዙኅ፡ ነገር፡ ያሜክረከ። አመክሮሙ፡ ለአግብርቲከ፡ ዐሠረ፡ መዋዕለ። ወቀርበ፡ ዘያሜክሮ፡ (ሢራ፪፡ ፭። ፲፫፡ ፲፩። ዳን፩፡ ፲፪። ማቴ፬፡ ፫)።

አመከረ፤ አስሞከረ፤ አስፈተነ።

ተመከረ፤ ተሞከረ፤ ተፈተነ፡ ተመረመረ። መኑ፡ ተመከረ፡ ቦቱ፡ ወኢስሕተ። ተመከሩ፡ በማዕት፡ ከመ፡ ወርቅ፡ በእሳት። ተመኪሮ፡ ይነሥእ፡ አክሊለ። እምኅበ፡ ዲያብሎስ፡ ተመከረ፡ (ሢራ፴፩፡ ፲። መዋሥ። ያዕ፩፡ ፲፪—፲፬። ቅዳ፡ ዲዮ)።

ምኩር፤ የተሞከረ፡ ሙከር፤ ፍቱን። ምኩር፡ በዙሉ፡ (ዕብ፬፡ ፲፭። ዲድ፡ ፱። ፍ፡ ነ፡ ፲)።

መከራ፤ (ራት)፤ በቁሙ፤ ፈተና፡ ጭንቅ። እብነ፡ መከራ። መከራሆሙ፡ ለወርቅ፡ ወለብሩር፡ ርስነት። መናስው፡ ወመከራት። መከራተ፡ በይጣናት፡ (ሢራ፮፡ ፳፩። ምሳ፳፯፡ ፳፩። አፈ፡ ተ፪። ፊልክ፡ ፳፮)።

መከር፤ በቁሙ፤ የእክልና፡ የተክል፡ አዝመራ፤ ምድር፡ ለገበሬ፡ የምትሰጠው፡ ፍሬ፤ ተዘርቶ፡ እስኪታጨድ፡ እስኪመረትና፡ እስኪከተት፡ እንደ፡ ሰማዕታት፡ ብዙ፡ መከራ፡ ያለበት፡ (ዐማርኛ)።

ሜኪ.ር፤ (ቅብጥ፡ ሜኺ.ር)፤ ስሙ፡ ወርኅ፤ የካቲት፡ (አቡሻ)።

መከርከር፤—ወፍጮ፤—ከርከረ።

መኩሴ፤—ሞክሼ፤—ኰሰየ።

መከሴና፤ ሜክሱት፤—መሸፈኛ፤—ከሰየ።

(ጥ) **መልአ፤—ያዘ፡ ዝ'መረ፤—መልየ፡ መልዐ።**

መሊእ፤ አት፤ (መልአ፡ ይመልእ፡ ይምላእ። ዕብ፡ ማሌእ። ሱር፡ ምላእ። ዐረ፡ መለአ፤ መሊአ)፤ ዐጕልና፡ ገቢር፤ «ኀዕለና፡ ውስተ፡ በ፡ ግእዝ፡ ይስማሙታል»። መምላት፤ መንተርፈፍ፡ ጢም፡ ማለት፤ ማደር፡ መከተት፤ የጎዳሪ፡ (ማር፬፡ ፴፯። ሉቃ፩፡ ፲፭። ፬፡ ፩። ዮሐ፲፪፡ ፫)።

—፤ መመላት፤ በውስጥና፡ በሆድ፡ እስከፍ፡ እስከ፡ ከንፈር፡ መያዝ፤ ጕደሎ፡ አለመኾን፤ የማኅደር። መልአት፡ ምድር፡ ደመ፤ ወመልአት፡ ሀገር፡ ዐመፃ። ይመልእ፡ ወይነ፡ ዙሉ፡ ዝቅ። ኢይመልእ፡ ዐይኑ፡ ብዕለ። መልአ፡ ደመና፡ ዝናመ፡ (ሕዝ፱፡ ፱። ኤር፲፫፡ ፲፪። መክ፬፡ ፰። ፲፩፡ ፫)።

—፤ መምላት ፤ እስከ ፡ ልኩ ፡ መድረስ ፤ ማለቅ ፡ መፈጸም ፤ መተካከል ፤ አለማነስና ፡ አለመጕደል ፤ ምሉእ ፡ ፍጹም ፡ ትክክል ፡ መኾን ፤ የስፍር ፡ የቍጥር ፡ የሥራ ፡ የስፍራ ። አመ ፡ መልአት ፡ ዓመት ። መልአ ፡ ጽሕፈተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ። ኵሉ ፡ ማዕምቅ ፡ ይምላእ ፡ (ኤር፶፩ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ። ኢሳ፵ ፡ ፬) ።

—፤ መብዛት ፡ መርባት ፤ መበርከት ፡ መትረፍ ፤ ዐያሌ ፡ እጅግ ፡ ብዙ ፡ መኾን ፡ ከልክ ፡ ማለፍ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፴ ። ፵፯ ፡ ፳፯ ። ፵፰ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፩ ፡ ፯ ፡ ፳) ። እስከዚህ ፡ ዐጕል ፡ ነው ።

—፤ ማግባት ፤ መጨመር ፡ አብዝቶ ፡ መክተት ፤ ኀዳሪውን ፡ በማኅደር ፡ መምላት ፤ ገቢር ። መልአ ፡ አሕስሊሆሙ ፡ ሥርናየ ። ምልእዎንኬ ፡ ለእላ ፡ መሳብክት ፡ ማየ ። መልእዎ ፡ ደመ ፡ ለዝንቱ ፡ ቤት ። ከመ ፡ ናእክ ፡ መላእካሁ ፡ ለብሩር ፡ (ኩፋ ፡ ፵፪ ። ዮሐ፪ ፡ ፯ ። ኤር ፲፱ ፡ ፬ ። ሚራ፵፯ ፡ ፲፰) ።

መላኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የመላ ፡ የሚመላ ፤ መዪ ፡ ተመዪ ። መላኤ ፡ ንትጋ ። መላኤ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። አርጋ ፡ ፭) ። በመላኢ ፡ ፈንታ ፡ መምልእ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። መምልአ ፡ ዐሥር ፡ (አዋል) ።

ተመልአ ፤ ተመላ ፤ ጠገበ ፡ ውስጡ ፡ ኹሉ ፡ ያዘ ፤ ተመላበት ፡ በዝቶ ፡ ዐደረበት ፤ ኀዳሪው ። ተመልአት ፡ ደብተራ ፡ ስብሐተ ፡ እግዚ ። ኢየሱ ፡ ተመልአ ፡ መንፈስ ፡ ጥበብ ። ተመልአት ፡ አየር ፡ እምነ ፡ መላእክት ፡ (ዘፀ፵ ፡ ፴፫ ። ዘዳ፴፬ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፯) ።

ምሉእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ልእት) ፤ የመላ ፤ የተመላ ፤ ምሉ ፡ ፍጹም ፡ ትክክል ። ወርኅ ፡ ምሉአ ፡ ብርሃን ። ዐደው ፡ ምሉኣነ ፡ ጥበብ ። አኮ ፡ በምልእት ፡ ልብ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፮ ። ፪ዜና ፡ ፳፭ ፡ ፪) ።

ምልአት ፤ መምላት ፤ መመላት ፤ አመላል ፡ ምሉነት ፤ ምላት ፡ ፍጻሜ ። ወሰለ ፡ ምልአቱ ፡ ለኵሉ ። ምልአተ ፡ ክርሥ ፡ ዘእንበለ ፡ ዐቅም ። ወለምልአተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ቄድር ። መቃ ፡ ገ፳፱ ። ቅዳ) ።

ምልእ ፤ ምላት ፤ ምሉ ፡ ፍጹም ፡ ክፍል ፤ ልክኛ ፡ ሕጸጽና ፡ ተውሳክ ፡ የሌለው ። ንሥኡ ፡ ምልአ ፡ እደዊክሙ ፡ ሐመደ ። ምልአ ፡ ሕፍኑ ። ምልአ ፡ ቤት ፡ ወርቀ ፡ እመ ፡ ወሀበኒ ። ኵሉ ፡ ዓለም ፡ በምልኡ ፡ (ዘፀ፱ ፡ ፰ ። ዘሌ፪ ፡ ፪ ። ዘኍ፳፪ ፡ ፲፰ ። መዝ ፡ ፵፱) ።

መልአክ ፤—በቁሙ ፡ ፥ መላክ ፤—ልኢክ ፡ ለአከ ።

ሚ(ም)ልኤል ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፡ ዐቢይ ፤ መጋቤ ፡ ጸደይ ፡ (ሔኖ) ።

መለገ ፤ (ዕብ ፡ ማላግ ፤ ነጨ ፡ መለጠ) ፤ ማለገ ፡ ምልግልግ ፡ አለ ፤ ማላጋ ፡ ኾነ ፡ የፈሳሽ ፤ ለሰውም ፡ ይኾናል ። ታገሠ ፤ ቻለ ።

መልጉ ፤ (ብ ፡ መላግው) ፤ ማላጋ ፤ ምልግልግ ። ዕጉሥ ፡ ታጋሽ ፡ ትዕግሥተኛ ፤ ቻይ ፡ ልበ ፡ ሰፊ ፡ (ሲኖዶ ፡ ገ፫፻፺፱) ።

መለኀሰ ፤ (ጽር ፡ ማላኮስ) ፤ ለምለም ፤ ለስላሳ ፡ ዝልፍልፍ ፡ የሚል ፡ የሚተጣጠፍ ፤ የለፋ ፡ ወይም ፡ የራሰ ፡ ርጥብ ፡ ትኩስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፫) ።

(ጥ) **መልሐ** ፤ ሐት ፤ (መልሐ ፡ ይሜልሕ ፡ ይመልሕ ። ዐረ ፡ መለሐ ። ዕብ ፡ ማላሕ ። ሱር ፡ ምላሕ) ፤ ማጨውየት ፤ ጨው ፡ ማውጣት ፡ ውሃውን ፡ ጨው ፡ ማድረግ ፤ ወይም ፡ ጨው ፡ መጨመር ፤ በጨው ፡ ማጣፈጥ ፡ ማጀል ፤ የምግብ ፡ የሕፃን ፡ የሥጋ ፡ የዓሣ ፡ የቍርበት ። መቍረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ተመልሐ ፤ ተጨወየ ፤ ጨው ፡ ኾነ ፤ በጨው ፡ ተጣፈጠ ። ኵሉ ፡ በጼው ፡ ይትሜላሕ ፡ (ቀሌ ። ስንክ ፡ ሐምሌ ። ማር፱ ፡ ፵፱ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፬) ።

ማልሕ ፤ (ፀረ ፡ ማሊሕ) ፤ ጨዋም ፡ ጨው ፡ ጨው ፡ የሚል ፡ የጨው ፡ ውሃ ። ባሕረ ፡ ማልሕ ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ። ባሕረ ፡ ጼው ፡ ማለት ፡ ነው ።

ምልሕ ፤ ምልሓ ፤ (ዐረ ፡ ሚልሕ) ፤ ጨው ፤ ጨውነት ። አልቦሙ ፡ ምክር ፡ ወኢለብዎ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ አልቦሙ ፡ ምልሕ ፡ ወኢሃይማኖት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፳፰) ። ባለብሉዮችም ፡ ከሃይማኖት ፡ ስለ ፡ ተጫፈረ ፡ ምግባር ፡ ይሉታል ፤ ባለቅኔዎችም ፡ መልሐ ፡ ምግባር ፡ ሠራ ፡ ብለው ፡ ይገቡታል ።

ሞሎሕ ፤—ስመ ፡ ጣዖት ፤—ሞሎኽ ፡ መሊክ ፡ መለከ ።

መልሕቅ ፤—በቁሙ ፤—ለሐቀ ።

መሊኅ ፤ ኖት ፤ (መልኀ ፡ ይመልኅ ፡ ይምላኅ ። ዐረ ፡ መለኀ) ፤ መንቀል ፡ መምዘዝ ፤ ማፍለስ ፡ ማውጣት ፤ ማጥፋት ፡ ማራቅ ፡ በታ ፡ ማስለቀቅ ፤ ነቀለንና ፡ ሠረወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ጊዜ ፡ ለተኪል ፡ ወጊዜ ፡ ለመሊኅ ፡ ዘተከሉ ። ሰይፎ ፡ ይመልኅ ። እመልኖሙ ፡ እምድሮሙ ። ከመ ፡ ይምላኅ ፡ እምኔሆሙ ፡ ዘተ ፡ ልማደ ፡ እኪተ ፡ (መክ፫ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፯ ። ኤር፲፪ ፡ ፲፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፪ ፡ ፭) ። ባልሐ ፡ እውፅአ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መልኀ ፡ ይላል ፤ የጣፊና ፡ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያስኬድም ። እግዚ ፡ መልኖሙ ፡ እምቅኔ ፡ መሬር ፡ (ሲኖዶ) ።

መላኂ ፤ (ኂት ፡ ኃያን ፡ ያት) ፤ የሚነቅል ፡ የሚመዝ ፤ ነቃይ ፡ መዛዥ ። ሳቦር ፡ ወልደ ፡ ሐርመዝ ፡ ዘይሰመይ ፡ መላኄ ፡ መትከፍት ፤ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ሶበ ፡ ይመውእ ፡ ለካልእ ፡ ንጉሥ ፡ የአስሮ ፡ ወይመልኅ ፡ መታክፍቲሁ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፲፱) ።

አምልኀ ፤ አስነቀለ ፤ አስመዘዘ ።

ተመልኀ ፤ ተነቀለ ፤ ተመዘዘ ። ወበንይለ ፡ ነፋስ ፡ ይትመላኅ ። እምቅድመ ፡ ይትመልኁ ፡ መባርቅት ። ሰይፍ ፡ እንተ ፡ ተመልኀት ፡ (ጥበ፩ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ አፈ ። ሕዝ፳፩ ፡ ፳፰) ። ታረመ ፡ ተነጨ ፡ ተመለጠ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ መንቀል ፡ ነው ። ተመልኀ ፡ ክነፊሃ ። ይበኪ ፡ እስከ ፡ ተመልኁ ፡ ሥዕርተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ (ዳን፯ ፡ ፬ ። ፊልክ ፡ ፶፭) ።

ምሉኅ፤ (ኃን፡ ኃት፡ ልኅት)፤ የተነቀለ፡ የተመዘዘ፤ ንቁል ። ሰይፍ፡ ምሉኅ፡ ውስተ፡ እዴሁ ። ምሉኅ፡ አጽፋር ። ሕዝብ፡ ትሑታን፡ ወምሉኃን ። ከመ፡ ዐቃብ፡ ምልኅት፡ (ዘኍ፳፪፡ ፳፫ ። ስንክ፡ የካ ፲፫ ። ኢሳ፲፰፡ ፯ ። ፪ነገ፡ ፳፫፡ ፮) ።

ምልኅት፤ መምዘዝ፤ መንቀል፤ አነቃቀል፡ ነቀላ ።

ተማልኀ፤ ተማዘዘ፤ የሰይፍ፡ የበትር ።

አስተማልኀ፤ አማዘዘ፤ አናቀለ ። ወይን፡ ያስተማልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡ (ዕዝ፫፡ ፳፩) ።

መለጠ፤ (መሊጥ ። ዐረ፡ መሊጠ ። ዕብ፡ ማራጥ ። ሱር፡ ምራጥ)፤ በቁሙ፤ ላጠ፡ ቀረፈ፡ ገጠበ፤ ነጨ፡ ላጨ፤ የቁርበት፡ የጠጕር ። ለሐጸ ንና፡ ቀረፈን፡ ነጸየን፡ እይ ። መለጠቶ፡ እግሮ፡ ለበ ለዓም፡ (ዘኍ፳፪፡ ፳፭) ። ሞለጨ፡ ሙልጭ፡ አለ፤ አመ ለጠ ። ሞለጠ፡ ሞላጣ፡ ኾነ፤ ከመላጥና፡ ከመመለጥ፡ ብዛት ።

አምለጠ((ዕብ፡ ሂማሌጥ)፤ አስመለጠ፤ አመለጠ፤ አዳነ፡ አወጣ፤ ራሱን፡ ወይም፡ ሌላውን፤ ሙልጭልጭ፡ ከማለት፡ የተነሣ ። መሠጠን፡ እይ ።

ተመልጠ፤ ተመለጠ፡ ተመላለጠ፡ ምልጥልጥ፡ አለ፤ ተላጠ ፡ ተገጠበ ። ተመልጠ፡ ርእሱ ። ወተመ ልጠ፡ ዙሉ፡ መትከፍት፡ (ዘሌ፲፫፡ ፵፡ ፵፩ ። ሕዝ ፳፱፡ ፲፰) ።

ምሉጥ፤ (ጣን፡ ጣት፡ ልጥ)፤ የተመለጠ፤ ምልጥ፡ መላጣ፤ በራ፡ ቡሓ፤ ገጣባ፡ ንክ፤ የዳነ፡ ያመ ለጠ፤ ሙላጭ፡ ሞላጣ ።

ጸምላጥ፤ ጨምጫማ፡ በልጣጣ፤ ማዝ፡ የያ ዘው፡ ዐይን፤ ቅንድቡ፡ የተመለጠ፡ የተገለበጠ፤ በው ስጡ፡ የጉሽ፡ ጠጕር፡ የሚወጣበት ። ጸ፡ ከነጸየና፡ ከ ለሐጸ፡ መጥቶ፡ ተደርቧል ። ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ ። ጸምላጠ፡ ዐይን፡ (ዘሌ፳፩፡ ፳ ። ቀሌ) ።

መሊጥ፤ ዐጥፍ፡ ሌጦ፡ ዘብድው፤ ጠጕር፡ የሌለው፡ የላይ፡ ልብስ ። እስከ፡ ኢኀደጉ፡ መሊጦሁ፡ (ገድ፡ ኪሮ) ።

መሊጦን፤ (ዕብ፡ ሜሌጥ፤ ምሰሶ፡ በላ፤ ጋድም፡ ሠረገላ)፤ የኪሩቤል፡ ስም፤ ከርባዕቱ፡ አን ስሳ፡ አንዱ ። ዐምዳዊ፡ ዘዐምድ፡ ማለት፡ ነው፤ መላጥ ነት፡ ሳይቀር፡ ተሸከሚነትን፡ ያሳያል ። በራ፡ መራ፡ መሊጦን፡ (መዋሥ) ።

ምልጣን፤—በቁሙ፤—ለጢን፡ለጠነ።

መለየ፤ (ሌለየ፤ መሰወ)፤ መላ፡ መታ፤ በ መላ፡ ዐወቀ፤ መለኛ፡ ኾነ ። (ተረት)፤ ክጕል፡ ጥንቁላ፡ የሰው፡ ልጅ፡ መላ ። አፈረሰ፤ ፈታ፡ ለያየ፡ አውለቀለቀ ። አሻሻ፡ አቀለጠ፡ አፈሰሰ፤ ምስጢሩ፡ ከማፍረስ፡ ይገ ባል ። ግስነቱ፡ ከመሰወና፡ ከሌለየ፡ የተደቀለ፡ ስለ፡ ኾነ፡ የኹለቱንም፡ ስልት፡ ያሳያል ። ፪ኛም፡ በመሳዊ፡ ፈንታ፡ መላዪ፤ በመላዪ፡ ፈንታ፡ መሳዊ፡ ይባል ።

መላዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤ መለኛ፤ መላ፡ ዐዋቂ ። የሚያፈርስ፡ የሚለያይ፤ አቅላጭ፡ አፍ ሳሽ ። መላዩ(ሳዊ)፡ ኀዳውንት፡ አድማስ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፲፱) ።

መሊክ፤ ከት፤ (መለከ፡ ይመልክ፡ ይ ምልክ ። ዐረ፡ መለከ ። ዕብ፡ ማላኽ ። ሱር፡ ምላኽ)፤ መምለክ፤ ማሸነፍ፡ መግዛት፡ መያዝ፤ መ ውረስ፡ ገንዘብ፡ ማድረግ ። ዘይመልክ፡ ሀገረ ። እለ፡ ይመልክዋ፡ ለየብስ ። ዮሐናን፡ ወእሊኣሁ፡ ተጸወኑ፡ ኀበ፡ ቍድስ፡ ወመለክዋ ። ለዛቲ፡ ምድር፡ ከመ፡ ይምልክዋ፡ ለዓለም ። ይሁቡ፡ ዙሎ፡ ዘይመልኩ፡ ለነዳያን፡ (ምሳ፲፯፡ ፴፪ ። ሔኖ፷፪፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ዘፍ ፵፰፡ ፬ ። አፈ፡ ተ፲፫) ።

—፤ መንገሥ፡ መሠልጠን፤ ጌታ፡ ዳኛ፡ ሠሪ፡ ቀጪ፡ መሪ፡ ጠባቂ፡ መኾን ። ይመልኮ፡ እበድ ። መለከ፡ ላዕሌነ፡ ሀኬት ። ዘየዐቢ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ይምልክ፡ መዓልተ ። አንበ፡ ኢይመልክ፡ ለክሙ፡ ዕወልድየኒ፤ እግዚ፡ ይመልክ፡ ለክሙ ። መለከ፡ እምታሕቴሁ፡ ለንጉሥ፡ (ምሳ፲፰፡ ፪ ። አፈ፡ ድ፳፬ ። ዘፍ፩፡ ፲፮ ። መ ሳ፰፡ ፳፫ ። አዋል) ። ዘይክል፡ ዘይእኅዝ፡ እግዚአ፡ በ ማለት፡ ፈንታ፡ ዘዙሎ፡ ይመልክ፡ ይባል፤ አያሰኝም፡ (ኢዮ፲፭፡ ፳፭ ። ሚል፩፡ ፬ ። ዘካ፩፡ ፫) ።

መላኪ፤ (ኪት፡ ክያን፡ ያት)፤ የመለከ፡ የሚመልክ፤ ገዢ፡ ሠራዊ፡ መጋቢ፤ ነጋሚ፡ ወራሲ፤ ባ ለቤት፡ ጌታ፤ ባለሙሉ፡ ሥልጣን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፪ ። ፴፩፡ ፴፯ ። አፈ፡ ተ፲፪) ። እግዚ፡ መላኬ፡ ነፍሳቲነ፡ ወፈጣሪሃ፡ ውስተ፡ ሥጋነ ። እግዚ፡ መላኬ፡ ሰማ ያት፡ ወምድር ። ክርስቶስ፡ መላኬ፡ ዙሉ፡ አጽናፍ ። በዙረ፡ መላኪ፡ (ዮሴፍ ። መቃ፡ ፫፲ ። ስንክ፡ መስ፪ ። ድጓ) ።

መለክ፤ አው፡ መልክ፤ (ብ፡ መለካን፤ አው፡ አምላክ፤ አማልክት ። ዐረ፡ መሊክ ። ዕብ፡ ሜሌኽ ። ሱር፡ ማልክ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የመለከ፡ መላኪ፤ ንጉሥ፡ ባለዘውድ ። መለክ፡ ሰገድ ። መልክ፡ ጼዴቅ፡ (ታሪ፡ ነገ ። ዕብ፯፡ ፩፡ ፪) ።

መለካዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ ንጉ ሣዊ፤ የንጉሥ፡ ወገን፤ ንጉሥ፡ የሾመው፡ ራስ፡ ደጃ ዝማች፤ ባለንቢልታ፡ ባለመለከት፤ መልከኛ፡ ከኢደሬ፡ እስከ፡ ንጉሥ፡ ያለው፡ ሹም፡ ኹሉ ። የጉባኤ፡ ስም፡ ማኅበረ፡ ኬልቄዶን፤ ንጉሥ፡ ያቆመው፡ የሰበሰበው፤ የንጉሡን፡ ፈቃድ፡ የሚፈጽም ። ወበስመ፡ ንጉሥ፡ ሰመዮሙ፡ መለካውያነ፤ ፈጻምያነ፡ ፈቃደ፡ ን ጉሥ፡ ብሂል ። ወተርጕምዎ፡ ኀበ፡ ዐረቢ፡ መለካ ውያን፡ ወንስጥሮሳውያን፡ (ፈሀረ ። ፍ፡ ነ፡ መቅ) ።

አምለከ፤ አስመለከ፤ አስገዛ፤ አስደራጊ ። አነ ገሠ፡ አጌተየ፡ አሠለጠነ፤ ሌላውን፡ በሌላ፡ ወይም፡ በ ራሱ፤ አድራጊ ። ኢያኳንንዎሙ፡ ወኢያመልክዎሙ፡ (ሚራ፴፰፡ ፴፫) ።

—፤ አመለከ ፣ አምላክ ፡ አደረገ ፣ አምላኬ ፡ አምላኬ ፡ አለ ፤ ፈጣሪውን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። እስመ ፡ ጽሑፍ ፡ ለእግዚ ፡ አምላክከ ፡ ትስግድ ፡ ወኪያሁ ፡ ባሕቲቶ ፡ ታምልክ ። ከመ ፡ ታምልኩ ፡ ዕፀ ፡ ወእብነ ። እለ ፡ ያመልኩ ፡ ጣዖተ ፡ (ማቴ፬ ፡ ፲ ። ሕዝ፳ ፡ ፴፪ ። ራእ፳፪ ፡ ፲፭) ።

—፤ አከበረ ፡ አመሰገነ ፤ የአምላክ ፡ ወገን ፡ አደረገ ። ሀለዉ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፤ ለዕፀኑ ፡ ታመልኩ ፡ ወለዕፀኑ ፡ በዓለ ፡ ትገብሩ ፡ ኢቀደሶኑ ፡ ደሙ ፡ ክቡር ፡ ለዕፀ ፡ መስቀል ፡ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ንሕነ ፡ ናመልክ ፤ ናከብሮ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ድጓ) ።

አምልክ ፤ በቁሙ ፤ ሃይማኖት ፤ ማምለክ ፡ ማስመለክ ፤ አምላክ ፡ ማድረግ ። አትናቴዎስ ፡ ስሙ ፡ ይ ፡ በሥነ ፡ አምልኮ ፡ (ቄር ፡ እስት) ።

መምለኪ ፤ ያመለከ ፤ የሚያመልክ ፡ የሚያስመልክ ፤ አምላኪ ፡ አስመላኪ ። መምለኬ ፡ እግዚ ። መምለክያነ ፡ ጣዖት ፡ (ቄድር ። ስንክ) ። ባሕታዊ ፡ መናኒ ፡ መነኵሴ ፤ ፈቃደ ፡ ሥጋውን ፡ የሚገዛ ፤ ነፍሱን ፡ ለግዜር ፡ ሥጋውን ፡ ለማኅበር ፡ የሚያስገዛ ። መምለኪ ፡ ፍጹም ፡ መምለኪ ፡ ማእከላዊ ፤ መምለኪ ፡ ወጣኒ ፡ (ፊልክ ፡ ፱) ።

አምላክ ፤ (ብ ፡ አማልክት) ፤ በቁሙ ፤ ፈጣሪ ፡ ገዥ ፡ ፈራጅ ፤ ዳኛ ፡ ሠሪ ፡ ቀጭ ፡ ፈላጭ ፡ ቈራጭ ፤ መልአክ ፤ ጣዖት ። አምላክ ፡ የመለከ ፡ ብዢ ፡ ሲኾን ፡ ላንድ ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ መነገሩ ፡ በልማድ ፡ አፈታት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በሰዋስው ፡ ሕግ ፡ አይደለም ፤ አማልክትም ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ኤሎሂን ፡ እይ ። እወ ፡ እግዚእ ፡ አምላክ ፡ ኵሉ ። ወአምላክ ፡ ዓለም ። አምላኪየ ፡ ወአምላክክሙ ። ረሰይኩከ ፡ አምላከ ፡ ለፈርዖን ። ከሞስ ፡ አምላክከ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ሔኖ፩ ፡ ፫ ። ዮሐ፳ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፯ ፡ ፩ ። መሳ፲፩ ፡ ፳፬) ። አምላክ ፡ አማልክት ። ማኅበረ ፡ አማልክት ፤ አንበ ፡ እቤ ፡ አማልክት ፡ አንትሙ ። ይሰድዎ ፡ ኀበ ፡ አማልክት ። ኢትትልዉ ፡ አማልክተ ፡ (መዝ ፡ ፹፩ ። ፹፩ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፯ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፬) ።

አምላክና ፤ አምላክነት ፤ አምላክ ፡ መኾን ። አንበየ ፡ ለአዳም ፡ አምላክና ። ንብሎ ፡ ሰብአ ፡ በሰብእናሁ ፡ ወአምላክ ፡ በአምላክናሁ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፫ ። ሃይ ፡ አበ) ።

አምላካዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የአምላክ ፤ ወገን ፡ ገንዘብ ፤ አምላካማ ፤ አምላካም ፡ ባላምላክ ። ፈቃድ ፡ አምላካዊ ። ጳውሎስ ፡ አምላካዊ ። ኀደጉ ፡ ጽዋዔሆሙ ፡ አምላካዊተ ። መጻሕፍት ፡ አምላካውያት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፩ ። ፲ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፪) ።

ተመልከ ፤ ተመለከ ፤ ተገዛ ። ዘኢይትመለክ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱ ፡ ፫) ።

—፤ አምላክ ፡ ኾነ ፤ አምላክ ፡ ተባለ ። በተመልከ ፡ ፈንታ ፡ ተአምለከ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አምላክ ፡ ዘተሰብአ ፤ ዐጓለ ፡ መሕያው ፡ ዘተአምለከ ። ለይሰባሕ ፡ ስሙ ፡ ለእግዚ ፡ ስቡሕ ፤ ወይትአምለክ ፡ ስሙ ፡ ለእግዚ ፡ አምላክ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ምሉክ ፤ (ካን ፡ ካት ፡ ካት) ፤ የተመለከ ፡ ምልክ ፤ የተገዛ ፡ ግዝ ፤ እጅ ፡ ዐደር ። ከመ ፡ ይኩን ፡ ምሉከ ፡ ለተአማኒ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱ ፡ ፫) ።

—፤ የመለከ ፤ የነገሠ ፡ ንጉሥ ፤ ሥሉጥ ፡ ሥልጡን ፤ ባለሥሉ ፡ ሥልጣን ። በትእዛዞሙ ፡ ለምሉካን ፡ ነገሥት ። ዛቲ ፡ ክብርት ፡ ወምልክት ፡ ማኅበረ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፱ ። ፫) ።

ምልከት ፤ መምለክ ፡ መግዛት ፤ መመለክ ። መገዛት ፡ አገዛዝ ፤ አምላክ ፡ መኾን ። ምልክ ፡ ግዛት ፤ ርስት ፡ ጕልት ፤ ድርሻ ፡ ይዞታ ። እመ ፡ አገበርዎ ፡ ከመ ፡ ይትዐሰብ ፡ ምልከተ ፡ ካልኡ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፩) ።

ምልክና ፤ መልከኛነት ፤ ገዥነት ፡ ጌትነት ፡ ሹመት ፡ አገዛዝ ፡ ግዛት ፡ ጥበቃ ። ቅንየትከ ፡ ወምልክናከ ፡ ኵሉ ። ፈጠርነ ፡ ዓለመ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ምልክናነ ፡ ወዕበየ ፡ ኀይልነ ። ዘታሕተ ፡ ምልክናሁ ። አሰስሎተ ፡ ምልክናሁ ፡ (ጥበ፲ ፡ ፲፱ ። ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

ትምልክት ፤ ተገዥነት ፤ አገዛዝ ፡ ጭቈና ። አውፃእከሙ ፡ ለእስራኤል ፡ እምትምልክተ ፡ ፈርዖን ፡ (ዲድ ፡ ፴፰) ።

ምልክ ፤ በቁሙ ፤ ምሉክ ፡ ግዝ ፤ ርስት ፡ ቦታ ፤ የተያዘ ፡ የተረዘዘ ፡ እጅ ፡ ዐደር ።

ምልክኤል ፤ (ምሉከ ፡ ኤል) ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፡ ዐቢይ ፡ መጋቤ ፡ መፀው ፡ ከሬቱ ፡ መራሕያን ፡ አንዱ ፡ (ሔኖ ፡ ፳፱) ።

መለኮት ፤ (ዐረ ፡ መለኩት ። ዕብ ፡ ማልኩት ። ሱር ፡ ማልኩታ) ፤ ግዛት ፡ መንግሥት ፡ ሥልጣን ። ውስተ ፡ ኵሉ ፡ በሓውርት ፡ መለኮቱ ። መለኮትከ ፡ ወመንግሥትከ ፡ ይነብር ፡ ለዓለም ፡ (መዝ ፡ ፻፪ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፪) ።

መለኮት ፡ (ዕብ ፡ ኤል ፤ ኤሎሃ ። ሱር ፡ ኤላሃ ። ዐረ ፡ አላህ) ፤ በቁሙ ፤ ልዩ ፡ ክቡር ፡ ስም ፤ ከፈጣሪ ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ፍጡር ፡ የማይጠራበት ፡ እንደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያለ ። የባሕርይ ፡ አምላክ ፤ ባሕርያዊ ፡ ንጉሥ ፤ ጥንትና ፡ ፍጻሜ ፡ የሌለው ፡ ዘላለማዊ ፡ ገዥ ፤ ገባሬ ፡ ኵሉ ፡ መላኬ ፡ ኵሉ ፡ ምሉእ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከባሕርይ ፡ ከግብር ፡ የሚወጣ ፡ ባሕርያዊ ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፡ የአካልን ፡ ባለቤትነት ፡ ልኩንና ፡ መልኩን ፡ ግብሩንም ፡ እንደ ፡ መስታዮት ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያሳያል ። መለኮት ፡ ስም ፡ ዘአልቦ ፡ ብዕድና ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፭) ። አኮ ፡ ዘቦቱ ፡ ለመኮት ፡ ክበብ ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወወርኅ ፡ ወዐቅም ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፤ አላ ፡ ምሉእ ፡ ውእቱ ፡ በኵሉሂ ፤ ወመለኮትሰ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ (ቅዳ ሕር) ። ስለ ፡ ሥጋዌም ፤ ወተወልደ ፡ መለኮት ፡ በሥጋ ። ክቡር ፡ አንተ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ወክቡር ፡ ዘቀደሰከ ፡ ደመ ፡ መለኮት ፡ ቃል ። መልዕልተ ፡ ዝንቱ ፡ መስቀል ፡ አመ ፡ ሞተ ፡ መለኮት ፡ በትስብእቱ ። እስመ ፡ እምንእስከ ፡ ልዮን ፡ መፍቀሬ ፡ ነገር ፡ አንተ ፤ ከፈ

ልክ ፡ ኀበ ፡ ክልኤ ፡ ሥግወ ፡ መለኮተ ፡ ቢል ፤ ፍችው ፡ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አንዱን ፡ አካል ፡ ብቻ ፡ ያሳያል ።

መለኮት ፤ (ዕብ ፡ ኤላሁት ። ዐረ ፡ ላሁት ። ጽር ፡ ቲዎቲስ ። ሮማይ ፡ ዲዊኒታስ) ፤ አምላክነት ፤ ፈጣሪነት ፤ አምላክ ፡ መኾን ፡ ፈጣሪ ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ የአምላክ ፡ ባሕርይ ፡ ጠባዩ ፡ ኹንታው ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴን ፡ የሚያዋሕድ ፡ የሚያስተባብር ፡ አንድ ፡ አምላክ ፡ የሚያሰኝ ። ፈጥሮ ፡ መግዛትና ፡ መፍጠር ፡ ማስገኘት ፡ የባሕርያቸው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ብሕርያቸው ፡ በግብር ፡ ስሙ ፡ መለኮት ፡ ይባላል ፤ እንትና ፡ መኾንም ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ትርጓሜያቸው ፡ ባሕርይ ፡ ከማለት ፡ ይገባል ። ምስጢራተ ፡ መለኮትከ ። ኢይደሉኬ ፡ ናስተማስል ፡ መለኮቶ ። ይሜለሱ ፡ በአካላት ፡ ወይትዋሐዱ ፡ በመለኮት ። መለኮትኒ ፡ ይትዐወቅ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ያነብር ፡ ቅድስተ ፡ ሥላሴ ፡ (ጥበ፲፱ ፡ ፩ ። ግብ፲፯ ፡ ፳፱ ። ሃይ ፡ አበ) ። ዳግመኛም ፤ ያካልና ፡ የግብር ፡ የስም ፡ መሠረት ፡ ያንድነትና ፡ የሦስትነት ፡ የነገር ፡ ኹሉ ፡ ጥንት ፡ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከዚህ ፡ ካንዱ ፡ ባሕርይ ፡ አንድ ፡ ስም ፡ ነሥተው ፡ ሦስቱ ፡ ኹሉ ፡ ህላዌ ፡ ህላዌ ፡ እንዲባሉ ፡ መለኮት ፡ መለኮት ፡ ይባላሉ ፤ አምላክ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምስጢሩ ፡ ከ፪ኛው ፡ ፍች ፡ ይገባል ። ቦሙ ፡ አአምን ፡ ወእትአመን ፡ ከመ ፡ እሙንቱ ፡ መለኮት ፡ ወህላዌ ፡ ወእሙን ፡ እብል ፡ ከመ ፡ እሙንቱ ፡ መለኮት ፤ ወለለ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ እምአካላተ ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴ ፡ ያበጽሕ ፡ ፍጹመ ፡ መለኮተ ፡ ምስለ ፡ ዘዚኣሁ ፡ አካል ፡ ወስም ፤ ወዝኒ ፡ ዘመለኮት ፡ ዚኣሁ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ባስ ፡ ጾክ) ። ሦስተኛም ፤ አካላት ፡ ከባሕርያቸው ፡ ከመለኮት ፡ ስምን ፡ የሚነሡ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ሊቃውንት ፡ ኹሉ ፡ በየድርሰናቸው ፡ አካል ፡ ሲሉ ፡ መለኮት ፡ ይላሉ ። ወአልቦ ፡ ንውሥ ፡ ውስተ ፡ መለኮቱ ፤ አላ ፡ ሥላሴ ፡ ፍጽምት ። እስመ ፡ ሠለስቱ ፡ ኍልቈ ፡ መለኮቱ ። ትሥልስተ ፡ መለኮት ፡ (ተረ ፡ ቄር ፡ ኤጲ ፲፯ ። ሳዊ፲፱ ። መጽ ፡ ምስ) ። «ማስረጃ ፤ ወልድ ፡ በተለየ ፡ አካሉ ፡ ሰው ፡ በኾነ ፡ ጊዜ ፡ ባሕርዩም ፡ ሰው ፡ ኹኗል ፡ ፩ ፡ ባሕርይ ፡ ወልድ ፡ ቅብ ፡ ለማለት ፡ ቅድስት ፡ ሥላሴን ፡ የብዕልና ፡ የባሕርይ ፡ አንድነት ፡ በሌላቸው ፡ በ፫ ፡ ባለጠጎች ፡ መስለው ፡ ፫ ፡ አካል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ፫ ፡ መለኮት ፡ ፫ ፡ ልዩ ፡ አማልክት ፡ በለሚሉ ፡ ስለ ፡ ሐዲስ ፡ ካሮች ፤ ባህልና ፡ አፈታት ። ሥሩ ፡ አንድ ፡ ለኾነ ፡ ባንድ ፡ በቀል ፡ ዛፍ ፡ ከላይ ፡ ሦስት ፡ አዕጹቅ ፡ ቢኖሩት ፡ ሥሩና ፡ ጕንዱ ፡ ወይም ፡ ዛፍነቱ ፡ በአዕጹቅ ፡ ምክንያት ፡ ሦስት ፡ ሊባልና ፡ ከሦስት ፡ ሊከፈል ፡ እንዳይቻል ። ፪ኛም ፡ ባንድ ፡ ምንጭ ፡ ውሃ ፡ ከታች ፡ ሦስት ፡ መትረብ ፡ ቢኖረው ፡ ውሃው ፡ በሦስት ፡ መትረብ ፡ ተከፍሎ ፡ ቢኼድ ፡ ነቁ ፡ በመትረቦቹ ፡ ምክንያት ፡ ሦስት ፡ ሊባልና ፡ ከሦስት ፡ ሊከፈል ፡ እንዳይቻል ፤ መለኮትም ፡ ለሦስቱ ፡ አካላት ፡ እንደ ፡ ሥር ፡ እንደ ፡ ነቅ ፡ ነውና ፤ በአሐዱነቱ ፡ አካላትን ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ ቢያሰኝ ፡ እንጂ ፡ አካላት ፡ በሦስትነታቸው ፡ እሱን ፡ አንዱን ፡ ነቅ ፡ ሦስት ፡ መለኮት ፡ ሊያሰኙት ፡ ከሦስት ፡ ሊካፈሉት ፡ አይቻልም ። እኍዘን ፡ በፀምረተ ፡ አሐዱ ፡ መለኮት ፤ ዘውእቱ ፡ አሐዱ ፡ ብርሃን ፡ ዘይሠርቅ ፡ እምኔሁ ፡ ሥላሴ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ አግና) ። አካላትን ፡ በባሕርያቸው ፡ በመለኮት ፡ አሐዱ ፡ ማለት ፤ መለኮትን ፡ እንደ ፡ ቢዘኖች ፡ ባህል ፡ ዐጥፎ ፡ መልሶ ፡ በአካል ፡ ሠወስት ፡ አያሰኝም ፤ ፩ነቱ ፡ ይከለክላል ። ሦስት ፡ ዐጽቅ ፡ ያለው ፡ ዛፍ ፡ ባለሦስት ፡ ዐጽቅ ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፡ ጕንዱ ፡ በዐጽቅ ፡ ሠወስት ፡ እንዳይባል ፤ ሦስት ፡ መትረብ ፡ ያለው ፡ ምንጭ ፡ ስለሦስት ፡ መትረብ ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፡ ነቁ ፡ በመትረብ ፡ ሠወስት ፡ እንዳይባል ፤ መለኮትም ፡ ለሦስቱ ፡ አካላት ፡ ጕንዳቸው ፡ ነቃቸው ፡ አስተጋባኢያቸው ፡ ነውና ፤ ባሕርይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ባለሦስት ፡ አካል ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፡ በአካል ፡ ሠወስት ፡ አይባልም ፤ ከአሐዱ ፡ በቀር ፡ ሠለስቱ ፡ አይነካውም ፤ አይቀርበውም ፤ ቅጽል ፡ አይኾነውም ። እመሰ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ መለኮት ፡ ተዋሕዶቶሙ ፡ ውእቱ ፡ መለኮት ፡ ለአብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፤ ወበዝንቱ ፡ አእመርነ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ መለኮት ፡ ዘቦቱ ፡ ሠለስቱ ፡ አካላት ። ንሕነሰ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ንሰግድ ፡ ለአሐዱ ፡ አምላክ ፡ ባሕቲቱ ፤ ወንትአመን ፡ በአሐዱ ፡ መለኮት ፡ ዘሠለስቱ ፡ አካላት ፤ ወኢንበውእ ፡ ኀበ ፡ ክፍለ ፡ መለኮት ፡ ወመንግሥት ፤ ወሶበሂ ፡ ንሬሲ ፡ ቅድስተ ፡ ሥላሴ ፡ ፍሉጣነ ፡ መለኮት ፡ ዘከመ ፡ አካላቲሆሙ ፡ ንትአመን ፡ እምነተ ፡ ሰይጣናዌ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ አትና ። ዲዮና ፡ ጾክ) ። የባሕርይንና ፡ የህላዌን ፡ የጠባይዕን ፡ ፍች ፡ በየቦታው ፡ እይ ።

መለኮታዊ ፤ በቁሙ ፤ ባሕርያዊ ፡ አምላክነት ፡ ያለው ፡ የአምላክ ፡ የመለኮት ። መለኮታዊ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘለብሰ ፡ ትስብእተ ። ዝንቱ ፡ ኅብስት ፡ መለኮታዊ ። ትምህርታት ፡ መለኮታውያት ፡ (ስንክ ። አርጋ ። ቅዳ ። ቄር) ።

መለከት ፤ በቁሙ ፤ የመንግሥትና ፡ የሹመት ፡ ምልክት ፤ ነገሥታት ፡ መኳንንት ፡ የሚያስነፉት ። ቡቅንና ፡ መጥቅዕን ፡ እይ ፤ ቀንዳ ፡ መለከት ፡ እንዲሉ ።

መለከት ።

መልከተ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ አመለከተ ፡ አሳየ ፤ ምልክት ፡ ጣፈ ፡ አደረገ ። መለከት ፡ ነፋ ፤ አስሞኘ ።

ተመልከተ ፤ ተመለከተ ፤ ባለምልክት ፡ ኾነ ፡ ለራሱ ። ጠበቀ ፡ አስተዋለ ፤ ሌላውን ። ወበእንተ ፡ ብዝኃ ፡ በዋእያን ፡ ወወፃእያን ፡ ኀደገ ፡ ተመልክቶቶሙ ፤ ከመ ፡ ኢያእምር ፡ እኩያነ ፡ እምኔሆሙ ፡ (ፊልክ ፡ ፸፯) ።

ምልክት ፤ በቁሙ ፤ የዜማ ፡ የንባብ ፤ የትርጓሜ ፡ የስም ፡ የቍጥር ፤ በፊደል ፡ በነቍጣ ፡ የሚደረግ ። ወጠኑ ፡ አውፅአ ፡ ምልክት ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ። ድኅን ፡ እይ ።

ሞሎክ፤(ጽር፡ሞሎኽ። ዕብ፡ሞሌኽ)፤ ፕደቂቀ ፡ ዓሞን ፡ ጣዖት ፡ እስራኤል ፡ ያመልኩት ፡ የነበረ ፤ ፊቱ ፡ የጥጃ ፡ እጁና ፡ ግንዱ ፡ የሰው ፤ እጆቹ ፡ ሕፃን ፡ ለመቀበል ፡ የተዘረጉ ፤ በስተፊቱና ፡ በአንጻሩ ፡ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡ ወገን ፡ በሰባቱ ፡ ሰማያት ፡ አምሳል ፡ ፯ ፡ ቅጥርና ፡ ፯ ፡ ደጃፍ ፡ ያለው ። መላኪ ፡ መሪ ፡ ጠባቂ ፡ ንጉሥ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘሌ፲፰ ፡ ፳፩ ። ፳ ፡ ፪ ፡ ፬ ። ግብ፯ ፡ ፵፫) ። ያምልኮቱም ፡ ሥራት ፤ ስንዳሌና ፡ ዘይት ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፩ኛው ፡ በር ፤ ርግብና ፡ ዋኖስ ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፪ኛው ፤ በግ ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፫ኛው ፤ ፍየል ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፬ኛው ፤ ጥጃ ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፭ኛው ፤ በሬ ፡ ለሚያቀርብ ፡ ፮ኛው ፡ ይከፈትለታል ፤ ልጁን ፡ ለሚያቀርብ ፡ ግን ፡ ፯ቱ ፡ ኹሉ ፡ ተከፍቶለት ፡ ለጣዖቱ ፡ እጅ ፡ በጅ ፡ ይሰጣል ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ካህናቱ ፡ ሕፃኑን ፡ ከሞሎኽ ፡ እጆች ፡ ተቀብለው ፡ በ፪ ፡ ወገን ፡ እሳት ፡ ያነዱና ፡ ከማኽል ፡ አግብተው ፡ ተወክፍ ፡ ለን ፡ እያሉ ፡ ያሳልፉታል ፤ ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ ሐተታና ፡ ታሪክ ፡ በጣፌጥና ፡ በገሃነም ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

መሎኬ ፤ (ጽር ፡ ማላኺ ፤ ሞሎኺ ። ዐረ ፡ ምሉኅያ ፤ ምሉኅዩት) ፤ ሙሉክዬ ፤ ጥሩ ፡ ሐምል ፡ የወጥ ፡ ቅጠል ፤ ለግላጋ ፡ ጠውላጋ ፤ እንደ ፡ ልትና ፡ እንደ ፡ ሳማ ፡ የሚማልግ ፡ የሚምለገለግ ፤ ለንጉሥ ፡ የሚገባ ፡ የንጉሥ ፡ ወጥ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ባንዱራውን ፡ ያቡን ፡ ወጥ ፡ እንዲሉት ። እንዳረቡ ፡ ግን ፡ በመልኑ ፡ ዘይብ ፡ ሲፈቱት ፡ የሚነቀልና ፡ የሚላስስ ፡ ያሰኛል ። ወይጸመሒ ፡ ከመ ፡ መሎኬ ፡ በውስተ ፡ ሐኖር ። ውዕየ ፡ በነደ ፡ ቃሉ ፡ ከመ ፡ እርየተ ፡ ሐምለ ፡ መሎኬ ፡ (ኢዮ ፴፬ ፡ ፳፬ ። ስንክ ፡ የካ፲፫ ። መጽ ፡ ምስ) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሐመድማደ ፡ ይሉታል ፤ ፍችው ፡ አይደለም ።

መልክአ ፤—መልክ ፡ ፊት ፤—ለኪአ ፡ ለክአ ።

ምልክኤል ፤—ምልክ ፡ ኤል ፤—መሊክ ፡ መለከ ።

መለለ ፤ (ዕብ ፡ ማላል ፤ ዐሸ ፡ ፈለፈለ ፤ ሳበ ፡ መዘዘ ፤ አለ ፡ ተናገረ ፡ ቃል ፡ አወጣ) ፤ ገቢርና ፡ ፀጕል ፤ መለመለ ፡ ላጠ ፡ ላገ ፡ መለሎ ፡ አደረገ ፤ ዐረቀ ፡ አስተካከለ ። መለል ፡ አለ ፤ ረዘመ ፡ መለሎ ፡ ኾነ ፤ የንጨት ፡ የፈትል ፡ ለሰውም ፡ ይኾናል ። (የስድብ ፡ ግጥም) ፤ እየው ፡ መለል ፡ ብሎ ፡ የወንዝ ፡ ዳር ፡ ጕሎ ፤ ቂል ፡ ነው ፡ የዝም ፡ ብሎ ። ሰላላ ፡ መላላ ፡ ድርና ፡ ማግ ፡ ፈትላ ፡ ሸማኔ ፡ አስቸገረች ፡ ወይዘሮ ፡ ወንዲላ ። ሜላትን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

መላልኤል ፤ (ዕብ ፡ ማሃላልኤል) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ፭ኛው ፡ ትውልድ ፡ ከአዳም ፤ ቀዳማዊ ፡ በዅረ ፡ አምላክ ፡ ስብሐተ ፡ አምላክ ፤ ዘይሴብሕ ፡ አምላከ ፡ (ዘፍ፭ ፡ ፲፪) ።

መለምልም ፤—ለስላሳ ፡ ርጥብ ፤—ለምለመ ።

መለንስ ፤ (ጽር ፡ ሜላንሲዖን) ፤ ጥቍር ፡ ከሙን ፡ ኑግ ፡ የሚመስል ፡ (ኢ ፳፰ ፡ ፳፭ ፡ ፳፯) ።

—፤ ኑግ ፡ መጭ ፡ የከሙን ፡ ዐይነት ። ቅብዐ ፡ መለንስ ፤ ኀብስተ ፡ መለንስ ፤ ቅባኑግ ፡ የኑግ ፡ ልጥልጥ ፡ ቂጣ ፡ ጭፍቆ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ፡ ከሙንን ፡ እይ ።

ሜላንትራ ፤—ጸፍጸፍ ፤—ሜላትራ ።

(ላ) **መልዐ ፤—መላ ፡ ተመላ ፤—መሊአ ፡ መልአ ።**

(ጥ) **መልዖ ፤ ዖት ፤ (መልዐ ፡ ይሜልዕ ፡ ይመልዕ ። ዐረ ፡ መለዐ) ፤** መንገድ ፡ መዠመር ፤ መምራት ፤ ፈጥኖ ፡ መነሣት ፡ እግርን ፡ መንቀል ፤ በችኰላ ፡ መኼድ ፡ መራመድ ። መልዐ ፡ ንሑር ። መልዐ ፡ ፍኖተከ ። ቅድሜየ ፡ እሜልዐ ፡ ወድኅሬየ ፡ እዴግን ። ደመ ፡ ትዝምድክን ፡ እምትካት ፡ ዘመንግሥት ፡ ወይሜልዕኒ ፡ ዘእምይእዜ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፯ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ መስ፲ ። ፊልጽ፫ ፡ ፲፬ ። ቄር) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ በመልዐ ፡ ፈንታ ፡ አምልዐ ፡ አመልዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ገብኡ ፡ ድኅሬሆሙ ፡ ወኢያመልዑ ፡ ቅድሜሆሙ ። ርቱዓን ፡ የሐውሩ ፡ ቦቱ ፡ ወያሜልዑ ፡ ቅድመ ። ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ አመልዐ ፡ ቅድመ ፡ ወዐርገ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ (ኤር፯ ፡ ፳፬ ። ሚክ፪ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ሉቃ ፡ ፲፱ ፡ ፳፰) ።

አመልዐ ፤ አስኬደ ፤ አስቸኰለ ፡ አንሣሣ ።

ተማልዐ ፤ ተማላ ፡ ወሰደ ፤ ይዞ ፡ ኼደ ። ዲያብሎስ ፡ ተማልያሙ ፡ ለአዳም ፡ ወለሔዋን ፡ ውስተ ፡ ስሕተተ ፡ ዚኣሁ ፡ እንዘ ፡ የኀይጦሙ ። ወእምኔሆሙ ፡ ተዐቀቡ ፡ ከመ ፡ ኢይትማልዑክሙ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ። ተማልዒ ፡ ሲተ ፡ ምስሌኪ ፡ ፍተ ፡ ኀብስት ፡ (መቃ ፡ ገ፳ ። ቀሌ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፩) ።

አስተማልዐ ፤ አዋሰደ ፡ አወሳሰደ ፤ አናዳ ፡ አካኼደ ። ማእዜ ፡ ይሠርቅ ፡ ወርኅ ፡ ንምላዕ ፡ ወናስተማልዕ ፡ (ዓሞ፰ ፡ ፭) ።

መላጺ ፤—ምላጭ ፤—ላጽዮ ፡ ላጸየ ።

መለጸ ፤ (መሊጽ ። ዕብ ፡ ማሎጽ ፤ ሂማሌጽ) ፤ ጣፈጠ ፤ እጅ ፡ አስመጠጠ ፤ ላመ ፡ ጣመ ፤ ደስ ፡ አሰኘ ፤ የምግብ ፡ ያንደበት ፡ የቃል ። ጥዑመ ፡ ልሳን ፡ እንዲሉ ። ለመጸን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ምላጺ ፤ ጼ ፤ (ብ ፡ ምላጽያን ። ዕብ ፡ ሜሊጽ ፤ አምጃር) ፤ የንብ ፡ እንጀራ ፡ ስፈፉ ፡ ጠቃጠቆው ፤ ወይም ፡ ቀፎው ፡ ማኅው ፡ የንቡ ፡ መዝገብ ። ወለላውንም ፡ ያሳያል ። ኅበ ፡ ምላጽያኒሁ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ (አዋል ። ገድ ፡ ላሊ) ። በምላጺ ፡ ፈንታ ፡ የላጸየ ፡ ዘር ፡ መስሎት ፡ መላጺ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

መለቀ ፤ (መሊቅ ። ዕብ ፡ ማላቅ) ፤ ቈረጠ ፡ ቀጨ ፡ ነጨ ፤ የራስና ፡ ያንገት ፡ የጠጕር ። ለሣርና ፡ ለንጨት ፡ ለሸትም ፡ ይኾናል ። መለጠን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ሜላቅ ፤ (ቃት) ፤ ቅርጫት ፤ ታናሽ ፡ አሰፈ ሬድ ፤ ወይም ፡ እንቅብ ፡ ጕርዝኝ ። ቦ ፡ ዘይፀፍር ፡ ሜላቃተ ፡ እለ ፡ እሙንቱ ፡ አስፈሬዳት ፡ ደቃቃት ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ።

መሊስ ፤ ሶት ፤ (መለሰ ፡ ይመልስ ፡ ይ ምልስ) ፤ መመለስ ፤ መለወጥ ፤ የቃል ፡ የነገር ፡ ለውሃና ፡ ለእግርም ፡ ይኸናል ። ወመለሱ ፡ ቃሎሙ ፡ (ግብ ፳፰ ፡ ፯) ።

—፤ መመላለስ ፡ መደጋገም ፤ እየመላለሱ ፡ መወልወል ፡ መስንገል ፤ መሞረድ ፡ መሳል ፤ የግብር ። ሰይፎ ፡ ይመ ልስ ፡ (መዝ ፡ ፯) ።

—፤ መፍለቅ ፡ ማንጸብረቅ ፤ መንበግበግ ፡ መብራት ፡ መ ጽደል ፤ ከውልወላና ፡ ከስንገላ ፡ ብዛት ። ኩናት ፡ ዘይ መልስ ። ሰይፍ ፡ ተንሥኢ ፡ ወምልሲ ። እንተ ፡ ትዌ ጥን ፡ ከመ ፡ ትብራህ ፡ ወትምልስ ፡ (ናሖ ፫ ። ሕዝ ፳፩ ፡ ፳፰ ። ፊልክ ፡ ፺፯) ።

አምለሰ ፤ አስመለሰ ፤ ቋቅ ፡ አሰኘ ፡ አስተፋ ፡ አ ስቀረሸ ።

ተመልሰ ፤ ተመለሰ ፤ ተወለወለ ፡ ተሰነገለ ።

ምሉስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ልስት) ፤ የተመለሰ ፡ ምልስ ፤ ቅልስ ። የተሳለ ፡ የተሰነገለ ፤ ብሩህ ፡ ጽዱል ፡ መ ፍርህ ፡ ዘያንበለብል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በምሉስ ፡ ፈንታ ፡ ሜሎስ ፡ ይላል ። ወይትፌኖ ፡ ሜሎስ ፡ ሰይፈ ፡ እሳት ። ነጽከ ፡ ሜሎስ ፤ እሳት ፡ ዘይነድድ ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ ። ቄር ። ዘ ፍሮ ፡ ፳፱) ።

ሜሎስ ፤ (ጽርእ) ፤ ዜማ ፡ ተስጦ ፡ ያዜማ ፡ ምስጋና ፤ ግሬና ፡ ቀኝ ፡ የሚመላለስ ። እሳታዊ ፡ ዕንቍ ፡ የሚበርቅ ፡ የሚያንጸበርቅ ። ክርሡ ፡ ወእንግድዓሁ ፡ ዘዕንቈ ፡ ኢያስጲድ ፡ ወሰርዲዮ ፤ ከማዱ ፡ ብርሃን ፡ ዘ ለንጻስ ፤ ገጹ ፡ ዘሜሎስ ፡ ወአዕይንቲሁ ፡ ዘጳዝዮን ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መልስ ፤ በቁሙ ፡ ስጣዌ ፡ ቃል ፤ ምላሽ ፡ የጥ ያቄ ፡ ፍሬ ።

ተምላስ ፤ በቁሙ ፤ ምላሽ ፡ ትፋት ፡ ቅርሻት ፤ ባፍ ፡ ገብቶ ፡ ባፍ ፡ የሚወጣ ።

ተመላለሰ ፤ (የተመልሰ ፡ ድርብ) ፤ በቁሙ ፡ ዘረ ፡ ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ አለ ፡ የእግር ። ባሕታዊ ፡ እኩይ ፡ ዘይ ትመላለስ ፡ ውስተ ፡ አድዋል ፡ (ፊልክ ፡ ፳) ። አንሶሰ ወ ፡ እይ ።

ተማለሰ ፤ በቁሙ ፤ ተመላለሰ ፤ የገጽ ፡ የቃል ።

አስተማለሰ ፤ አማለሰ ፤ አመላለሰ ፡ (አይራራገ) ።

ሜላት ፤ (መለለ ፤ ለትሐ ። ዕብ ፡ ሚ ላት) ፤ ጥሩ ፡ ፀምር ፤ ጥሩ ፡ ሐር ፤ ጥሩ ፡ የክት ፡ ልብስ ፡ ግምጃ ፤ ከፀምር ፡ ከሐር ፡ ከክታን ፡ ከጥጥ ፡ የሚሠራ ። ስምንቱ ፡ ከመለለና ፡ ከለትሐ ፡ የተደቀለ ፡ ነው ፤ ሜላት ፡ ጽርየቱን ፡ ንጣቱን ፤ ግምጃ ፡ ቀለሙን ፡ ዐይነቱን ፡ ያሳ ያል ፤ እልታሕን ፡ እይ ፡ (ዘፍ ፵፩ ፡ ፵፪ ። ዘፀ ፳፰ ፡ ፱ ። ሉቃ ፲፯ ፡ ፲፱) ።

መልታሕት ፤—ጕንጭ ፡ ፊት ፤—ሌ ትሐ ።

ሜላትራ ፤ ሮን ፤ (ጽርእ) ፤ ጸፍጸፍ ፡ ብ ላጥ ፤ በቤት ፡ ዙሪያ ፡ የሚሠራ ፡ ጌጥ ፤ እንደ ፡ ዐምድና ፡ እንደ ፡ ዝናር ፡ ያለ ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፤ ወይም ፡ የኋላ ፡ ቅ ጥል ፡ ልብጣት ፡ ልባጥ ። ዳግመኛም ፡ ጌጥነቱን ፡ ሲያይ ፡ በክታር ፡ ፈንታ ፡ ሜላትራ ፡ ይላል ፤ ባለብሉዮችም ፡ ጸፍ ጸፍና ፡ ልባጥ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መደብ ፤ ልዝብ ፡ ጠርብ ፡ ይሉታል ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፱ ፡ ፵፩) ። ሰሎሞን ፡ አስተቀጸላ ፡ ለመቅደስ ፡ በሜላትሮን ፡ (አርጋ) ። ንባቡም ፡ ምስጢ ሩም ፡ ከሜላት ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ።

መልጸጸን ፤ (ዕብ ፡ ማልፖን ፤ ምላፕ ፖን) ፤ ዱባ ፡ የባር ፡ ቅል ፤ ታላቅ ፡ ክብ ፤ ወይም ፡ ሞ ላላ ፡ ሳይቀቀል ፡ የማይበላ ፤ ዐይነቱ ፡ ብጫ ። (ተረት) ፤ ዱባና ፡ ቅል ፡ ዐብሮ ፡ ይበቅል ፤ አበላሉ ፡ እየቅል ።

መልጸጸን ፤ (ጽር ፡ ፖፖናስ ። ዕብ ፡ አ ባጢሕ) ፤ በጢሕ ፤ ብርጭቅ ፡ የዱባ ፡ ዐይነት ፤ ጥሬው ፡ የሚበላ ፡ የማይቀቀል ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ጕመን ፡ ይሉ ታል ፤ በጢሕን ፡ እይ ። መልጸጸን ፡ ወስጕርንድ ፡ (ዘኍ ፲፩ ፡ ፭) ።

ሚመ ፤ (ሚ ፤ መ) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ የማሻሻ ልና ፡ የማማረጥ ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ። ወይ ፡ ወይስ ። ሚና ፡ መ ፡ ተጋጥመው ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ኹነዋል ፤ አውንና ፡ ዮ ጊን ፡ ሚንና ፡ መን ፡ እይ ። እምሰማይኑ ፡ ወሚመ ፡ እምሰብእ ። ምንት ፡ እምኄየሰሙ ፡ ለእለ ፡ ተፈ ጥሩ ፤ ሚመ ፡ ተፈጥሮ ፡ ወሚመ ፡ ኢተፈጥሮ ። አ የኬ ፡ ዘወለደት ፡ ድንግል ፤ ሚመ ፡ ትሰብእተ ፡ ወ ሚመ ፡ መለኮተ ፡ (ማቴ ፳፩ ፡ ፳፭ ። ቄር ፡ እስት) ። (ዕር ፳ ፡ ቍ ፶፩) ።

ሜም ፤—ስመ ፡ ፊደል ፡ ዕብራዊ ፡ መ—መየም ።

ምምባሬ ፤ (ጽር ፡ ማምብሬ ። ዕብ ፡ ማምሬ) ፤ የመረ ፡ ጥሬ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የአብርሃም ፡ ወዳጅ ፡ ባለቃል ፡ ኪዳን ፤ ሽፍታ ፡ እንቢተኛ ፡ አሳዛኝ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መረንና ፡ አምረረን ፡ እይ ። መሪርና ፡ ኑ ቢር ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፡ መምረሪ ፡ መምርር ፤ ወይም ፡ ማ ምሬ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምምባሬ ፡ ምንባሬ ፡ ር ፡ ማለት ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘፍ ፲፬ ፡ ፲፫ ፡ ፳፱ ። ፲፰ ፡ ፩ ። ቅዳ ፡ ጎር) ።

ሜመየ ፤—ወኽየ ፡ ውሃ ፡ ኸነ ፤—መይ መየ ።

ማሞን ፤ (ጽር ፡ ማሞና) ፤ ገንዘብ ፤ ጥሪት ፡ ብዕል ። ጣዖት ፡ አሸንጕሊት ፡ ከወርቅና ፡ ከብር ፡ የተሠራ ፡ (ማቴ ፮ ፡ ፳፬) ፡ ወለንዋይ ፡ ባለው ፡ ወለማሞን ፡ ይላል ። ሕፃናትን ፡ ማሞ ፡ ማሚት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ይመስላል ።

መምዐ ፤ (መዒዕ ፡ ሜዐ ። ምዒው ፡ መ ዐወ) ፤ ፈራ ፡ ደነገጠ ፡ ከልብ ፡ ካንጀት ፤ ታወከ ፡ ተሸ

ብረ ፤ ሸሸ ፡ ደነበረ ። ከመዐወና ፡ ከሜዐ ፡ ከኹለቱ ፡ የተ ደቀለ ፡ ነው ። መምዑ ፡ ወጕዩ ። መምዑ ፡ መሰፍንት ፡ ሌዶም ። ኢትፍርሁ ፡ ወኢትመምዑ ። ይሜምዑ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምእት ፡ እምድምፀ ፡ አሐዱ ፡ (ዮዲ ፲፩ ፡ ፫ ። ዘፀ ፲፭ ፡ ፲፭ ። ዘዳ ፳ ፡ ፫ ። ኢሳ ፴ ፡ ፲፯) ።

ምሙዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ምዕት) ፤ የታወከ ፡ የተሸበረ ፤ ፈሪ ፡ ድንጉጥ ።

ምማዔ ፤ መሸበር ፡ መታወክ ፤ ሽብር ፡ ሁከት ። ፍርሀት ፡ ወምማዔ ። እንበለ ፡ ምማዔ ፡ (ስንክ ፡ ጥር ፲፫ ። ሐምኝ ። ነሐ፳፱) ።

ምምዓ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሽብር ፡ ሁከት ፡ ጭንቅ ። ዕለተ ፡ ምምዓ ፡ ወሙስና ። ረዓድ ፡ ወምምዓ ፡ (ሶፎ ፩ ፡ ፲፭ ። ኤር ፲፭ ፡ ፰) ።

አመምዐ ፤ አሸበረ ፤ አስጨነቀ ። እፎ ፡ ትስዕረ ፡ ዘያሜምዕ ፡ (ኢሳ ፲፱ ፡ ፱) ።

መምዕ ፤ የሚያሸብር ፡ አሸባሪ ፤ ማሸበሪያ ። ኢእበድኑ ፡ ወኢመምዕ ፡ ዝንቱ ፡ ዘይነግሩ ፡ (ቄር ፡ እስት ፡ ፺፲) ።

መምዕል ፤—ወንጀለኛ ፤—ምዒል ፡ መዐለ ።

መመተ ፤ (መምቶ ። ዕብ ፡ ሁሜም) ፤ ጕደለ ፡ አነሰ ፤ ሕጹጽ ፡ ጎሰር ፡ ነውረኛ ፡ ኾነ ፤ የመልክ ፡ የሕዋስ ፡ የጠባይ ፡ የግብር ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ እንደ ፡ መምዐ ፡ ተሸበረ ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ፤ ከጥሬው ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ፤ ጎርነቱ ፡ የመምዐ ፡ ነው ።

ምማቴ ፤ (ዕብ ፡ ወዐረ ፡ ሙም ። ሱር ፡ ሙማ) ፤ ሕጸጽ ፡ ሕጹጽነት ፤ ነውረ ፡ ሥጋ ፡ የሕዋሳት ፡ መጕደል ፤ ወይም ፡ አለመተካከል ፤ ዐንካሳ ፡ ጠንባሳ ፡ ወንካራ ፡ ሸውራራ ፡ ደፍጣጣ ፡ ገጣጣ ፡ ድንክ ፡ ጕባጣ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፴) ።

—፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ፡ የጠባይ ፡ ክፋት ፤ ዐመለ ፡ ታናሽ ፡ መኾን ። በእንተ ፡ ዘውስቴቶሙ ፡ ምማቴ ፡ ወጽነት ፡ ወውኅደተ ፡ አእምሮ ፡ ወድካመ ፡ ጠባይዕ ፡ ወብዝኀ ፡ ሕማማት ፡ (ፊልክ ፡ ፺፭) ።

መኑ ፤ (ሱር ፡ ማኑ ። ዐረ ፡ ሚን ፤ መን) ፤ መ ፡ ኑ ፤ መ ፡ ማ ፡ ማን ፤ ኑ ፡ ነው ፤ በተገናኝ ፡ ማነው ። በጥያቄነት ፡ ላይ ፡ ስምና ፡ አንቀጽ ፡ ኹኖ ፡ አካልን ፡ ሌላ ውንም ፡ ግብር ፡ ያሳያል ፤ መና ፡ ሚ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ኹነው ፡ ከኑ ፡ ጋራ ፡ ገጥመዋል ፤ የሦስቱንም ፡ ፍች ፡ በየቦታው ፡ እይ ። አንዳንድ ፡ መምህራን ፡ መጥበቁን ፡ ሲያዩ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ያለበት ፡ መስሏቸው ፡ የመነን ፡ ዘር ፡ ነው ፡ ይላሉ ። መኑ ፡ የዐቢ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያትኑ ፡ ወሚመ ፡ ገነት ። መኑ ፡ ወመኑ ፡ አንትሙ ። መኑ ፡ ስሙ ፡ ወመኑ ፡ ስመ ፡ አቡሁ ፡ (ቀሌ ። ዘፀ ፲ ፡ ፰ ። ቅዳ ፡ አፈ) ። መኑና ፡ ምንት ፡ በወንድና ፡ በሴት ፡ ሲለዩ ፡ መኑ ፡ የወንድ ፡ ምንት ፡ የሴት ፡ ይኾናል ። ሲበዙና ፡ ሲዘረዘሩም ፡ መኑ ፡ ምኖት ፡ ምኑ ፡ ምኖቱ ፤ ምንት ፡ ምንታት ፡ ምንቱ ፡ ምንታቲሁ ፡ ያሰኛሉ ። መጻሕፍትና ፡ መምህራን ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ አብዝተው ፡ በርባታ ፡ አልጠነቀቁትም ።

መኒ ፤ **መኒሃ** ፤ ማን ፤ ማንን ። መኒ ፡ እፌኑ ። መኒ ፡ ትብል ፡ ርእሰከ ። መኒሃ ፡ ትሳተፉ ፡ በቅድሳት ፡ (ኢሳ ፮ ፡ ፰ ። ዮሐ ፰ ፡ ፳፱ ። ኪዳ) ።

ምንት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ጥያቄና ፡ የጥያቄ ፡ ስም ፤ የባሕርይንና ፡ የግብርን ፡ የተጸውዖን ፡ ስም ፡ የሚያስጠይቅ ፡ የሚያስመረምር ፤ ስም ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። (ማንኛ ፡ ማናት) ፤ ምን ፡ ምንድር ፡ ን ፤ ምኖች ፡ ምን ድሮ(ኖ)ች ። ምንት ፡ አነ ። ምንት ፡ ሕዝብከ ። ምንትከ ፡ እሙንቱ ። ምንት ፡ ብየ ፡ ምስሌኪ ። ምንት ፡ ዕፁ ፡ በኀበ ፡ ረከብክሙ ፡ (ኢዮ ፯ ፡ ፳፱ ። ዮና ፩ ፡ ፰ ። ዘፍ፴፫ ፡ ፭ ። ዮሐ ፪ ፡ ፬ ። ዳን ፩ ፡ ፶፰) ። ሂ ፡ ኒ ፡ ትራስ ፡ ሲኾኑት ፡ ምንም ፡ ምን ፡ አንዳች ፡ ከቶ ፡ ያሰኛል ። ባለ ቤት ፡ ሲኖር ፡ ቅጽል ፡ ሳይኖር ፡ በቂ ፡ ይኾናል ። ኢታ ንሥኡ ፡ ምንተኒ ፡ ጸረ ። ምንትኒ ፡ ሐሰት ። ኢነን ድግ ፡ ወኢምንተኒ ፡ (ኤር ፡ ፲፯ ፡ ፳፩ ። ምሳ፳፱ ፡ ፳፫ ። ዘፀ ፲ ፡ ፳፮) ። መንተወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ኢምንት ፤ በቁሙ ፡ ባዶ ፡ የሌለ ፡ ያልነበረ ፡ ያልተፈጠረ ፤ ወይም ፡ የተናቀ ፡ ከንቱ ፡ ብላሽ ፡ እያለ ፡ መኖሩ ፡ የማይታሰብ ። ወ ፡ በር ፡ ክፉችና ፡ አዳማቂ ፡ ይ ኾንለታል ። ሰፍሖ ፡ ሰመስዕ ፡ ዲበ ፡ ወኢምንት ። ከመ ፡ ወኢምንት ፡ እሙንቱ ፡ (ኢዮ፳፮ ፡ ፯ ። ኢሳ፵ ፡ ፲፭) ።

መና ፤ (ጽር ፡ ማና ። ዕብ ፡ ማን) ፤ በቁሙ ፤ መኖ ፡ ምግብ ፡ ሰማያዊ ፡ ቀለብ ፤ እግዜር ፡ ለእስራኤል ፡ ፵ ፡ ዘመን ፡ ምሉ ፡ ዕለት ፡ ዕለት ፡ ከሰማይ ፡ ጕተራው ፡ እያወጣ ፡ በሙሴ ፡ በመጋቢው ፡ እጅ ፡ እንደ ፡ ገዳም ፡ ንፍሮ ፡ ይሰፍረውና ፡ ይቈንነው ፡ ያድለው ፡ የነበር ፡ የድ ንብላል ፡ ዐይነት ፡ (ዘፀ ፲፮ ፡ ፲፭ ፡ ፴፩ ። መዝ ፡ ፸፯) ። ሙጫ ፡ እንደ ፡ ደሮ ፡ ማር ፡ ያለ ፤ በሲና ፡ በረሓ ፡ ከሚ በቅሉ ፡ ዕንጨቶች ፡ የሚገኝ ። የኹለቱም ፡ ፍች ፡ ሚ ፡ ምንት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ እንግድነቱን ፡ ሐዲስ ፡ ምግብነ ቱን ፡ ባሌላ ፡ በታ ፡ አለመገኘቱን ፡ ያሳያል ።

ማኒ ፤ (ጽር ። ሱር ፡ ምኔእ ፡ ምናሀ ። ዕብ ፡ ማናሀ) ፤ ሰፈረ ፡ ቈጠረ ፡ ፈጸመ ፡ (ዳን፭ ፡ ፳፯) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ መስፈሪያ ፡ ድርገ ፡ ይሉታል ። ዐይን የሂ ፡ ሶበ ፡ ተሰፍረ ፡ በጽልመተ ፡ ሌሊት ፡ ማኒ ፡ እስከ ፡ ሌዶምያስ ፡ ሀገርየ ፡ መኑ ፡ ይመርሐኒ ፡ (የውር ፡ ቅኔ) ።

ማኒ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ፩ኛው ፡ በዘመን ፡ ብሉይ ፡ የነበረ ፡ ይሁዲ ፡ ፍጹም ፡ ከሓዲ ፤ ሠራዊ ፡ መጋቢ ፡ ፈጣሪ ፡ የለም ፡ የሚል ፡ የፍራማሶኖች ፡ አባት ። እልፍ ፡ ዐላውያን ፤ ማኒስ ፡ ከነ ፡ የዐብዮሙ ፡ (ቅኔ) ። ፪ኛው ፡ በዘመን ፡ ሐዲስ ፡ የተነሣ ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነን ፡ ምትሀት ፡ ጽላሎት ፡ የሚል ፡ (ቄር ፡ እስት) ።

መንገለ ፤ **መንግል** ፤—ወደ፡ጌጥ ፤—ነገለ ።

መንገን፤(ብ፡ መናግንት። ጽር፡ ማጋኖን። ሱር፡ ማንጋኖን። ዐረ፡ መንገኑን)፤ መዘውር፡ መኪና፤ የመዘውሩ፡ ውስጥ፡ ጥርሱና፡ ሆዱ። ወገብረ፡ ሠረገላተ፡ እለ፡ በመንገን፡ ይነድፉ፡ ከመ፡ ይኩና፡ መልዕልተ፡ ማኅፈድ፡ ወማእዝን፡ ወይነድፉ፡ በሐጽ፡ ወበእብን። መንገነ፡ ሶበ፡ ነጸረ፡ ቅዱስ፡ ጊዮርጊስ፡ ለስምዐ፡ መዊት፡ ጥሕረ። መናግንት፡ ኅጺን፡(፪ዜና፡ ፳፮፡ ፲፭። ድጓ። ገድ፡ ኪሮ)። —፤ አሽከላ፡ ወጥመድ፤ ተንኰል፡ ክፉ፡ ምክር። መናግንት፡ ሰይጣን፡(ኤፌ፮፡ ፲፩። ዲድ፡ ፲፫ና፡ ፲፱። ሄርማ፡ ገ፳፰። ግንዘ)። ከንቱ፡ በከ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መንገን፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡(፩ዜና፡ ፳፩፡ ፳፱)።

መንገነ፤አው፡አመንገነ፤ ዘወረ፤ መኪና፡ አስኬደ። አጠመደ፡ ወጥመድ፡ አኖረ።

ተመንገነ፤ ተዘወረ፡ ተጠመደ፤ መኪናው፡ ወጥመዱ። ተተንኰለ፤ ተንኰል፡ ሠራ፡ አታለለ፤ ሰውዮው። ኢበክሁት፡ ወኢበተመንግኖ፤ ወተመንገነት፡ ኤልዛቤል፡ ለቀቲሎቱ። እለ፡ ይትመነገኑ፡ በጕሕሎቶሙ፡(ፍ፡ ነ፡ ፵፱፡ ፱። ኤፌ፬፡ ፲፬)።

መንገኒቅ፤(ዐረ። ሱር፡ ማንጋኒቃ)፤ የዱሮ፡ መድፍ፡ የመዘውር፡ ወንጭፍ፡ እንዳንደርቢ፡ ብዙ፡ ታላላቅ፡ ደንጊያ፡ አርቆ፡ የሚጥል፡ የሚወረውር። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ነፍጥ፡ ጠመንጃ፡ ሽጕጥ፡ ይሉታል፡ (ታሪ፡ ነገ)። መንገኒቅ፡ ባለው፡ አብዝቶ፡ መናግዚቅ፡ ይላል፤ ወሠርዐ፡ ሰብአ፡ ፋርስ፡ መናግዚቀ፡ ዘውእቱ፡ መዋግረ፡ እብን፡(ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፪፻፳)።

መንግሥት፤—በቁሙ፤—ነጊሥ፡ ነግሠ።

ምንዳቤ፤—በቁሙ፡ጭንቅ፤—ነዲብ፡ ነደበ።

መንዲያ፤(ጽር፡ ማንዲያስ። ዕብ፡ ማድ)፤ ክቡር፡ ልብስ። የማድዮን፡ ፍቾ፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡(፩ነገ፡ ፲፰፡ ፬)።

መንዲል፤—በቁሙ፤—ነዲል፡ነደለ።

ምንሃር፤—መስኖ፤—ንሂር፡ነሀረ።

መንዝ፤ ስመ፡ ሀገር፤ የሺዋ፡ ክፍል። መኑ፡ ዝ፡ ማለት፡ ነው። መንዜ፤ መን፡ ዚ፡(ትግሪኛ)። ፪ኛም፡ መንዝህ፡ መንዝሃዊ፡ ብሎ፡ በንዝህ፡ ዘይቤ፡ ሲፈቱት፡ ከምንዝህ፡ ጋራ፡ ይስማማልና፤ ነዝሀን፡ እይ።

ምንዙዝ፤—የተሣቀየ፤—ንዚዝ፡ነዘ።

ምንዛሕ፤—ምዛሕ፤—መዝሐ።

መንዝር፤-አመንዝራ፤-ነዚር፡ ነዘረ።

ሙናሕ፤—ማረፊያ፤—ነዊኅ፡ ኖኅ።

መንጢጥ፤—የወፍ፡ ስም፤—ነጢጥ፡ ነጠ።

ማንጦን፤(ጽር፡ ፕኔፍማቶን)፤ የተሳሳተ፡ ክፉስ፡ ስም፤ መንፈስ፡ ማለት፡ ነው። አግያስ፡ ማንጦን፡(አጊዮስ፡ ፕኔፍማቶስ)፤ ቅዱስ፡ መንፈስ፡(ቅዳ)።

መንጠፍት፤—ማጥሪያ፤—ነጢፍ፡ ነጠፈ።

መነየ፤(ይመኒ፡ ይምኒ፡ መንይ። ዕብ፡ ማናዕ። ዐረ፡ መነዐ)፤ ለየ፡ ከለለ፡ ወሰነ፤ ዐጠረ፡ ቀጠረ፤ ዙሪያዉን፡ ዘጋ፡ ከለከለ፤ የገዳም፡ የቤት፡ ከሲያን።

ምኔት፤(ታት)፤ ገዳም፤ ልዩ፡ ክል፡ ክልክል፡ የመነኮሳት፡ ሀገርና፡ መንደር፡ ከንቤተ፡ ክሲያኑ። ሐነጸ፡ ምኔተ፡ ወአስተጋብአ፡ አኀወ። ምኔታተ፡ መነኮሳት። ሊቀ፡ ምኔት። አበ፡ ምኔት። እመ፡ ምኔት፡(ፊልክ፡ ፩። ገድ፡ ተክ። ፍ፡ ነ፡ ፲)።

መንዮ፤ዮት፤(መነየ፡ይሜኒ፡ይመኒ)፤ መመኘት፡ ምኞት፡ ማድረግ፤ መሻት፡ መፈለግ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመነየ፡ ፈንታ፡ ተመነየ፡ ይላል፤ አድራጊውን፡ በተደራጊ፤ እያስኘም።

አመነየ፤ አስመኘ፡ አስጐመዠ። ኪያሁ፡ አመነየት፡ ወአነበየት። ዘያሜኒ፡ ዙሉ፡ ወያስተሴፋ፡(ቅዳ፡ እት። ደራሲ)።

ተመነየ፤ ምኞት፡ ኾነ፤ ታሰበ፡ ተከጀለ፤ ተሻ፡ ተፈለገ። ልማዱ፡ ግን፡

ተመነየ፤(ዐረ፡ ተመነ። መነየ)፤ ተመኘ፡ ሻ፡ ፈለገ፤ ወደደ፡ ለመነ። ተመነየ፡ ይርአይ፡ ዕለትየ፤ ርእየሂ፡ ወተፈሥሐ። ብሔር፡ እንተ፡ ትትሜነይ፡ ነፍስክሙ። አብጻሕክዎ፡ ኀበ፡ ዘተመነየ፤ ጸልኡ፡ ሕይወተ፡ ወተመነዩ፡ መዊተ። ከመ፡ ይትመነይ፡ እምኔሁ፡ ዘፈቀደ፡(ዮሐ፰፡ ፶፮። ኤር፳፪፡ ፳፯። ዮሴፍ። ስንክ፡ ታኅ፳)።

ተምኔት፤(ታት)፤ ምኞት፡ፈቃድ፤ ልመና፡ (መዝ፡ ፲፱። ኢዮ፳፪፡ ፳፯)። አነ፡ እሁበከ፡ ተምኔተ፡ ልብከ። ረከቡ፡ ተምኔቶሙ፡ ብነ፡(ቀሌ። ዮሴፍ)።

መንከ፤—በቁሙ፤—ነክይ፡ ነከየ።

መንኮብ፤—አውራ፡ ጣት፤—ነኪብ፡ ነከበ።

መንከክት፤—እንዝርት፤—ኮክዎ፡ ከከወ።

መንከስ፤—መንከሻ፡ ጥርስ፤—ነኪስ፡ ነከሰ።

መነኮስ፤(ስት፡ ሳን፡ ሳት። ጽር፡ ሞናኽስ። ትግ፡ ሐባ፡ ሙንኩስ፤ ነዳይ)፤ መነኵሴ፡ መናኝ፤ ድኻ፡ ለማኝ፤ ከዓለም፡ ከዘመድ፡ ከሕዝብ፡ ከገንዘብ፡ የተለየ። መጻሕፍትና፡ መምራን፡ ግን፡ ወንድና፡ ሴቱን፡ አይለዩትም። መነኮስ፡ ባሕታዊ። መነኮሳት፡ ገዳማውያን። መነኮሳተ፡ ምኔት። ወኮነት፡ መነኮስ፡(ስንክ፡ መስ፲፫፡ ፲፰። ፍ፡ ነ፡ ፲። አዋል)።

መነኮስ፡

መነከሳዊ፤ ዪ፡ ይ፤ (ውያን፡ ይያን)፤ የመነኰሴ፡ ወገን፤ የገዳም፡ ሰው፡ ገና፡ ቆብ፡ ያልጫነ፡ ረድ፡ አመክሬ፤ አናኮ፡ ደጕብ፡ ወይም፡ ቆብ፡ የጫነ፡ ተራ፡ መነኰሴ፤ ብቻውን፡ የሚኖር፡ ባተሌ፡ ድንግል።

መነከሳዊት፤ (ዪት፡ ውያት፡ ይያት)፤ መነኮስት፤ መነኰሲት፡ የሴት፡ መናኝ፤ መበለት፡ ባሕታዊት፡ (ፈ፡ መ፡ ፮፡ ፱። ቄድር። ገ፳፪)። በእንተ፡ መነከሳይያት፡ ወመበለታት። እልፍ፡ ባሕታውያን፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡ መነከሳይያት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲። ፊልክ፡ ፴፯)።

መንኰሰ፤(ትግ፡ ሐባ፡ መንከሰ፤ነድየ)፤ መነኰሰ፤ አስኬማ፡ ለበሰ፡ ቃል፡ ኪዳን፡ ገባ፤ ደኸየ፡ ድኻ፡ ኾነ። ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ። ይመንኵስ፡ በፈቃደ፡ ርእሱ። ለእመ፡ መንኰሱ፡ ክልኤሆሙ። ይሑር፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወይመንኵስ፡(ፈ፡ መ፡ ፳፡ ፪። ፲፪፡ ፱፡ ፳። ስንክ፡ መስ፲፱)።

አመንኰሰ፤ አመነኰሰ፤ አስኬማ፡ አለበሰ። ሰሐሉቶ፡ ከመ፡ ያመንኵሳ፡ (ስንክ፡ ታኅ፲። ሚያ፲፩)።

ምንኵስና፤ በቁሙ፡ መነኰሴነት፤ መነኰሴ፡ መኾን። ኢይፀአ፡ እምንኵስና። በጊዜ፡ ምንኵስና ሆሙ። እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ። ሥርዐተ፡ ምንኵስና። ለብሰት፡ አልባሰ፡ ምንኵስና፡(ፈ፡ መ፡ ፳፡ ፪። ፲፪፡ ፱። ፍ፡ ነ፡ ፲። ፊልክ፡ ፩። ስንክ፡ ጥቅ፩)።

ምንኵስናዊ፤ የምንኵስና፡ ግብር፤ አናዎር። ሕይወት፡ ምንኵስናዊት፡(ፍ፡ ነ፡ ፶፪)።

መኒን፤ኖት፤ (መነ፤ መነነ፡ ይመንን፡ ይምንን)፤ ማነስ፡ መጕደል፤ መቅጠን፡ መመንመን፡ መናኛ፡ ሞኝ፡ መኾን፤ የትምርት፡ የውቀት፡ የገላ፡ የናላ። ቅጥነት፡ ለፈትልም፡ ይኾናል፤ መነን፡ ድር፡ እንዲሉ።

መንኖ፤ኖት፤ (መነነ፡ ይሜንን፡ ይመንን)፤ መመንን፤ መናቅ፡ መጥላት፤ ማኰስሰ፡ ማርከስ፤ መንቀፍ፡ ማጸየፍ፤ መክድ፡ መጣል፡ ከሕጹጽነቱ፡ የተነሣ። ሕጹጽነት፡ ለመናኙም፡ ለተመናኙም፡ ይኾናል። ~~ጼሳው፡ መነነ፡ ቀደሙ፡ ተወልዶ። ይሜንኑ፡ እኩየ፤~~ ወየኅሪ፡ ሠናየ። መንኖ፡ መነንከነ። እግዚ፡ መነኖሙ፡ (ኩፋ፡ ፳፱። ኢሳ፯፡ ፲፭። ሰቈ፭፡ ፳፪። ኤር፯፡ ፴)። መስፈር፡ መቍጠር፡ መመዘን፤ ሰቅሎን፡ ምናን፡ ምናኑን፡ መክሊት፡ ማድረግ፤ የገንዘብ። ማኒን፡ ተመልከት፤ ከዚሀ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

መናኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚንቅ፡ ናቂ፡ መናኝ። መናኒተ፡ ዓለም። መናኔ፡ ዓለም። ልብሰ፡ መናንያን፡(ስንክ፡ ኅዳ፲፯፡ ፲፱። ፍ፡ ነ፡ ፲፡ ፯)።

አመነነ፤ አስመነነ፤ አስናቀ። ዘያሜንን፡ ውይነ፡(ስንክ፡ ጥር፲፩)።

ተመነነ፤ ተናቀ፤ ተነቀፈ፡ ተጠላ፡ ረከሰ። እምጽቡር፡ ይትሜነን፡ ንብረቱ። ተትሕትኩ፡ ወተመነንኩ። አፈ፡ አብዳን፡ ይትሜነን፡(ጥበ፲፭፡ ፲። መዝ ፹፯። ምሳ፲፪፡ ፰)።

ምኑን፤(ናን፡ ናት፡ ንንት)፤ የተናቀ፤ የተጠላ፡ የረከሰ፡ ከንቱ። ወራእዩ፡ ምኑን። ምኑነ፡ ረሲይክሙ፡ ትእዛዝየ። ምኑናነ፡ ኮነ፡ በኀቤሁ፡(ኢሳ፶፫፡ ፫። ምሳ፩፡ ፳፭። ጥበ፪፡ ፲፪)።

ምናኔ፤ በቁሙ፤ (ላ፡ ጥ) መመነን፡ መናቅ፤ ምንና፡ ንቀት፡ አናናቅ። ወሎቱ፡ ምናኔ። ርኵስ፡ ውምናኔ። እመ፡ ሖረ፡ በትምይንት፡ ወምናኔ፡ (ምሳ ፲፰፡ ፲፫። ኩፋ፡ ፳፩። ዲድ፡ ፬)።

ምናን፤ (ብ፡ ምናናት። ጽር፡ ምና። ዐረ፡ መናን። ዕብ፡ ማኔ። ሱር፡ ማንያ)፤ በቁሙ፤ የሚዛንና፡ የገንዘብ፡ ስም፤ አንዱ፡ ምናን፡ ፶፡ ሰቅል፡ ነው፤ ፰ው፡ ምናን፡ ፩፡ መክሊት፡ ይኾናል፤ የመክሊትን፡ ፍች፡ እይ፡ (ሕዝ፵፭፡ ፲፪። ፪ነገ፡ ፲፡ ፲፯። ሉቃ፲፱፡ ፲፫)። እሁበከ፡ ሠለስተ፡ ምእተ፡ ምናናቲ፡ ወርቅ፤ ወድልወቱ፡ ሠለስቱ፡ ምእት፡ ምናናት፡(ዮሴፍ)።

መነን፤ (ዐማርኛ)፤ የሴት፡ ልጅ፡ ስም፤ ቀጭን፡ ፈታይ፡ ባለሙያ፤ ወይም፡ መልክ፡ መልካም፡ ትክክል፡ ፍጽምት፡ ሕጸጽ፡ የሌለባት፡ ማለት፡ ነው፤ እግዝእትን፡ እይ፡ (ገዝአ፡ እግዝእ)።

መንፈስ፤—በቁሙ፤—ነፈስ፡ ነፍሰ።

መንጸፍ፤—ምንጣፍ፤—ነጺፍ፡ነጸፈ።

መናረት፤—ማብሪያ፤—ነዊር፡ ኖረ፡ ነወረ።

መንሱት፤—ፈተና፤—ነሲው፡ ነሰወ።

ምንት፤—ምን፡ ምንድር፤—መኑ፡ መ፡ ኑ።

መነተ፤ (ይመንት፡ ይምንት፤ ጥያቄ)፤ ምን፡ ኾነ፡ ምን፡ ተባለ፤ ምን፡ አ(ተ)ደረገ።

መንተወ፤ (ተቀ፡ ግ፤ ምላሽ)፤ መነታ፤ መንታ፡ ኾነ፤ መንታ፡ ወለደ። ኢመንተወ፡ በግዳዌ፡ ወኢተወለከ፡ በህላዌ። ዡሎን፡ እለ፡ ይመነትዋ፡ (መጽ፡ ምስ። ማሕ፱፡ ፪። ፯፡ ፮)። አንዳንድ፡ መጣፍ፡ በመንተወ፡ ፈንታ፡ ተመንተወ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው።

ምንትው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ቱት)፤ የመነታ፡ መንታ፡ የኾነ፤ መንታ፡ የወለደ። ምንትወ፡ ልደት። ምንትዋት፡(ደራሲ። ገድ፡ ተክ)።

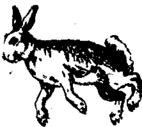
ምንታዌ፤ መንታነት፤ ኹለትነት። ተዋሕዶ፡ ያግሕሥ፡ ዡነኔሁ፡ ለምንታዌ። ኅጡአ፡ ምንታዌ፡ ክርስቶስ፡(ሃይ፡ አበ። ደራሲ)። ማመንታት፤ ኹለት፡ ልብ፡ መኾን።

ምንትውና፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መንታነት።

መንታ፤ (ብ፡ መናትው)፤ በቁሙ፤ ኹ ለት፡ ጥንድ፡ ዘውግ፤ የተካከለ፡ የተመሳሰለ። መንታ፡ ሀለወ፡ ውስተ፡ ከርሣ። ከመ፡ ክልኤ፡ ዕጐለ፡ መንታ፡ ዘወይጠል። እንተ፡ ወለደት፡ መንታ። ወለደ፡ እ ምርብቃ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ፡ መናትወ፡ (ዘፍ፴፰፡ ፳፯። ማሕ፬፡ ፳። ፍ፡ ነ፡ ፵፩፡ ፫። መጽ፡ ምስ)።

አመንተወ፤ አመነታ፤ አስመነታ፡ መንታ፡ አሶለደ።

መንተሌ፡ ሊ፤ (ሊት)፤ ጥንቸል፤ የጥን ቸል፡ ወገን። ፈልፈል፡ ወመንተሌ። መንተሊት፡ ተ ቃሐወት፡ ምስለ፡ ምድር፡ እንዘ፡ ትብል፤ እበ ጽሕ፡ ኀበ፡ ኢህሎኪ፡ አንቲ፡ (ፍካሬ፡ እየ። ገድ፡ ፊል፡ ገ፪፻፵፫)።

መንተሌ፡

መሠግር፤—አጥማጅ፤—ሠጊር፡ ሠገረ።

መሢሕ፤—በቁሙ፡ ቅቡዕ፤—መሲሕ፡ መስሐ።

መሢጥ፤ ጠት፤ (መሠጠ፡ ይመሥጥ፡ ይምሥጥ። መለጠ፤ መዘገ፤ መጠቀ)፤ መን ጠቅ፤ መቀማት፡ በኀይል፡ መውሰድ፤ መዝረፍ፡ መግ ፈፍ። ትምህረ፡ መሢጠ። መሠጡ፡ ኖላዌ፡ ምስለ፡ መርዔቱ። ትመሥጥዎሙ፡ አምእስቲሆሙ፡ እምላ ዕሌሆሙ፡ (ሕዝ፲፱፡ ፫። ኢዮ፳፬፡ ፪። ሚክ፫፡ ፪)።

—፤ ሸሸ፡ ሮጠ፤ ዳኘ፡ ወጣ፡ አመለጠ፤ እንዳይያዝ፡ ወይም፡ ነጥቆ፡ እንደ፡ በቅሎ። መንጠቅ፡ ፪፡ ያሳያል፤ ራስን፡ ገንዘብን፡ ከሌላው፡ እጅ፤ መጽሐፍ፡ ግን፡ በመ ሠጠ፡ ፈንታ፡ አምሠጠ፡ ይላል፤ ግስነቱ፡ ገቢርና፡ ዐ ጕል፡ ነውና፤ አያስኼም። አምሠጡ፡ ውስተ፡ ጽዮን። ወይጠል፡ ዘያመሥጥ። አምሠጠ፡ በፈረስ፡ ረዋጺ። እመ፡ ቦ፡ ዘአምሠጠክሙ። ከመ፡ ትክሀሉ፡ አም ሥጦ፡ (ኢሳ፲፫፡ ፲፬። ፫ነገ፡ ፳፡ ፳። ፬ነገ፡ ፲፡ ፳፬። ሉቃ፳፩፡ ፴፮)።

መሣጢ፤ (ጢት፡ ጥያን፡ ያት፤ ሠጥ)፤ የነጠቀ፡ የሚነጥቅ፤ ነጣቂ፡ ቀማኛ። አንበሳ፡ መሣጢ። ተዙላ፡ መሣጢ። አራዊት፡ መሣጥያን። ተዙላት፡ መሠጥ፡ (ዮሴፍ። ቀሌ። ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፬። ማቴ፯፡ ፲፭)።

አምሠጠ፤ አስነጠቀ፤ አስቀማ፡ አሶሰደ፤ የያዘ ውን፡ ወይም፡ ራሱን።

ተመሥጠ፤ ተመሠጠ፤ ተነጠቀ፡ ተቀማ፤ ተ ማረከ፡ ተዘረፈ፤ ጠፋ፡ ታጣ። ተመሠጥኩ፡ በነኵር ኳረ፡ ነፋሳት። ንትመሠጥ፡ በደመና። ኢትትመ ሠጥ፡ በቀራንብቲሃ። ተመሥጠ፡ ንዋም፡ እምአዕ ይንቲሆሙ፡ (ሔኖ፶፪፡ ፩። ፩ተሰ፡ ፬፡ ፲፯። ምሳ፮፡ ፳፭። ፬፡ ፲፯)።

ምሡጥ፤ (ጣን፡ ጣት፡ ሥጥ)፤ የተመ ሠጠ፤ የተነጠቀ። ምሡጠ፡ ልብ፡ ወኅሊና። ንሕ ነሰ፡ በዐይነ፡ ሃይማኖት፡ ምሡጥ፡ ፍጹመ፡ ሥጋ ዌከ፡ ንሬኢ፡ እምውስጥ፡ (ስንክ፡ ግንቦት። ደራሲ)።

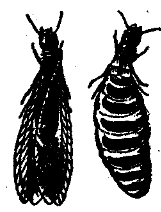
ምሥጠት፤ መንጠቅ፡ መነጠቅ፡ አነጣጠቅ፤ ንጥቂያ፡ ቅሚያ፤ ሽሽት፡ ሩጫ። አይድኃሙ፡ ፍኖት፡ አስትሮብሎስ፡ ወምሥጠቶ፡ መንግሥተ፡ ዘልሂቅ፡ እኍሁ። ያፈጥን፡ ፍጻሜ፡ ኀልፈተ፡ ምሥጠቶሙ፡ (ዮሴፍ። ጥበ፲፱፡ ፲፬)።

ተማሠጠ፤ ተናጠቀ፡ ተነጣጠቀ፤ ተቃማ፡ ተሻማ፡ (መዝ፡ ፵፫። ፹፰። ኢሳ፵፪፡ ፳፬። ሆሴ፲፫፡ ፰)። ከነ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፤ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡ (ዮሴፍ)።

መምሠጥ፤ (ብ፡ መማሥጥ)፤ መንጠ ቂያ፡ መንጠቆ፤ መጥሥሥ፡ ሜንጦ። የድንኳን፡ ቍ ልፍ፤ ቀለበት፡ ዘለበት፤ ወይም፡ በየጠርዙና፡ በየመጋጠ ሚያው፡ ያለው፡ ብስ፡ ነዳላ፡ ማያያዥው፡ ገመዱና፡ ቍ ልፉ፡ የሚገባበት። ኖጻድን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ወግበር፡ መምሠጠ፡ ዘሕብረ፡ ያክንት፤ ን ምሳ፡ መማሥጠ። መማሥጠ፡ መናሥግት፡ (ዘፀ፳፮፡ ፬፡ ፳፡ ፳፱)። ገመዱና፡ ፈትሉም፡ መምሠጥ፡ ይባላል።

ምምሣጥ፤ (ጣት)፤ መቀሚያ፤ የቅሚያ፡ በታ።

ምሥጥ፤ በቁሙ፤ ነጭ፡ የቁላ፡ ተባይ፡ የጕን ዳን፡ ዐይነት፤ ውስጥ፡ ውስጡን፡ የሚኼድ፡ መሣጢ፤ የከፉ፡ ምሳሌ። እገሌ፡ ምሥጥ፡ ነው፡ እንዲሉ። (ተረት)፤ ጕራጌና፡ ምሥጥ፡ ወደ፡ ውስጥ።

ምሥጥ፡

ምሥጢር፤—በቁሙ፤—ሰጢር፡ ሰጠረ።

መሥኰዐ፤—መስኳ፡ አመስኳ፤—ሰኰዐ፤ መስከ።

መሥዔ፤—መንሽ፤—ሥዕይ፡ ሠዐየ።

መሠረት፤—በቁሙ፤—ሣርሮ፡ ሣረረ።

ሜዓ፤—ጥሩ፡ ሽቱ፤—መዪዕ፡ ሜዐ።

ማዕበል፤—በቁሙ፤ ብልጭታ፤—ዐበለ።

ማዔጌላህ ፤ (ዕብ ፡ ማዕጋላህ ፤ ማዕጋል) ፤ የሠረገላ ፡ መንገድ ፥ የሰራዊት ፡ ሰፈር ፤ ክቢ ፡ ከባቢ ፥ መከበቢያ ። ወበጽሐ ፡ ውስተ ፡ ማዔጌላህ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳) ።

ማዕድ ፤—ማድ ፡ ሰደቃ ፤—መአደ ፤ ማእድ ።

ምዒድ ፤ ዶት ፤ (መዐደ ፤ አው ፡ ምዕደ ፡ ይምዕድ ፡ ይምዐድ ። ዕብ ፡ ያዐድ ፤ መከረ ። ሀምዔድ ፡ አሰናከለ) ፤ መምከር ፡ ማስተማር ፤ አብዝቶ ፡ መላልሶ ፡ ምክር ፡ መስጠት ፤ ክፉውን ፡ ምክር ፡ በምክር ፡ መለወጥ ፤ ማፍረስ ፡ ማሰናከል ። መከረ ፡ ለክፉም ፡ ለበጎም ፡ ይኾናል ፤ መዐደ ፡ ግን ፡ ለበጎ ፡ ብቻ ፡ ነው ። መዐድዎ ፡ ለዘጌገየ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ኪያሃ ፡ ፍኖተ ። ይምዐድዎሙ ፡ ወይግበሩ ፡ ንስሓ ። እግዚ ፡ መዐዶ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ኢይዕልዎ ። መዐደኒ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ። ምሂር ፡ ወምዒድ ፡ (ቅዳ ፡ አት ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ። ዮሴፍ ። ገድ ፡ ተክ ። አርጋ) ።

መዓዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚመክር ፡ መካሪ ፤ መጣፍ ፡ አስሚ ። ንሣእ ፡ መዓዴ ። መዓድያኒሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፱ ። ፻፶፩ ። ሥር ፡ ጳኰ) ።

ተምዕደ ፤ ተማረ ፤ ተመከረ ፤ ምክር ፡ ሰማ ፡ ተቀበለ ። ይትመዐዱ ፡ ወይጠናቀቁ ፡ በእንተ ፡ ግብራ ፡ ለቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክር ፡ (ቀሌ) ።

ምዑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ዕድ) ፤ የተማረ ፥ የተመከረ ፤ ምክር ፡ የገባው ።

ምዕደት ፤ መምከር ፡ መመከር ፡ አመካከር ፤ መካሪነት ፥ ተመካሪነት ።

ተማዐደ ፤ ተማከረ ፡ ተመካከረ ። ተማዐዱ ፡ በበይናቲክሙ ። ከንቱ ፡ ዘተማዐዱ ፡ (ኪዳ ። ኢሳ ፴ ፡ ፯) ።

ምዕዳን ፤ (ናት) ፤ ምክር ፡ ተግሣጽ ፤ ስብከት ፡ ትምርት ፤ መንፈሳዊ ፡ ጨዎት ። ሰሚዐ ፡ ነገረ ፡ ምዕዳን ። ቃለ ፡ ምዕዳን ። ምዕዳኒ ፡ ጽድቅክሙ ፡ በሊኅ ። ኢይመይጦን ፡ ለአልባቢክሙ ፡ ምዕዳን ፡ እምግዘፊሆን ። መጻሕፍተ ፡ ምዕዳናት ፡ (ፊልክ ፡ ፵፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፯ ። ዮሴፍ ። ገድ ፡ ኪሮ ። አፈ ፡ ድ፲) ።

ማዕደን ፤ (ብ ፡ መዓድን ፤ አው ፡ ማዕደናት) ፤ በቁሙ ፤ የብረት ፡ ወገን ፡ የሚጠበስና ፡ የሚቀልጥ ፡ የሚቀጠቀጥ ፤ ከወርቅ ፡ እስከ ፡ ርሳስ ፡ ፯ ፡ ዐይነትና ፡ ፯ ፡ ስም ፡ ያለው ።

መዓድናት ፤ የብዙ ፡ ብዙ ። ንጽሕፍ ፡ ነገረ ፡ ኅጻውንት ፡ ወመዓድናት ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

መዐወ ፤ (ሜዐ ። ሜመየ ፤ ምህወ) ፤ ረጠበ ፡ ራሰ ፤ ለዘበ ፡ ለሰለሰ ፤ ላመ ፡ ጣመ ። ሰፈረ ፤ በታ ፡ ያዘ ። ጋላም ፡ ጣፈጠ ፡ ሲል ፡ ሚዐዌ ፡ ይላል ፤ ከመላም ፡ ከመጣም ፡ ይስማማል ።

አምዐወ ፤ አረጠበ ፡ አራሰ ፤ አለሰለሰ ። አገባ ፡ ከተተ ፤ ሰፍራ ፡ አሲያዘ ።

ማዕው ፤ ማዑት ፤ (ብ ፡ አማዑት ። ዕብ ፡ ሜዒም ፤ ሜዖት ። ሱር ፡ ምዓያ ። ዐረ ፡ መዕይ ፤ ብ ፡ አምዓእ) ፤ አንዠት ፤ ሆድ ፥ የሆድ ፡ ዕቃ ፡ የመብል ፡ መጣሪያ ፤ ከንዠት ፡ ጋራ ፡ ዐብሮ ፡ ተያይዞና ፡ ተገንዞ ፡ ያለው ፡ ንዋየ ፡ ውስጥ ። ማዕውና ፡ ማዑት ፡ ስላልተለመዱ ፡ አማዑት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ሰብእ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ኹኖ ፡ ላንድም ፡ ይነገራል ። እስከ ፡ ይወፅእ ፡ አማዑትከ ። ቦአት ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ ውስተ ፡ አማዑቱ ። ሥብሕ ፡ ዘውስተ ፡ አማዑቱ ። ሕማመ ፡ አማዑት ። እምብካየሙ ፡ ይትመሰዉ ፡ አማዑቲክ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፭ ። መገ ፡ ፲፰ ። ዘሌ፬ ፡ ፰ ። ግብ፳፰ ፡ ፰ ። ሚራ፴ ፡ ፯) ። የብዙ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ አማዕዋት ፡ ያሰኛል ፡ (ዘፍ ፵፫ ፡ ፴) ።

ማዮን ፤ (ዕብራ) ፤ ቤት ፡ ቦታ ፤ የቤት ፡ ማእዝን ፥ ግራና ፡ ቀኝ ፤ ጕን ፡ ጥግ ፥ አጠገብ ፡ ስብሳብ ።

ምዕዋን ፤ (ናት) ፤ ሰሜን ፥ ግራ ፤ የደቡብ ፡ አንጻር ። መንገለ ፡ ምዕዋን ። መንጸረ ፡ ምዕዋን ፡ (ዘፀ ፳፮ ፡ ፴፭ ። ፳፯ ፡ ፲፩) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ መስዕ ፡ ይሉታል ፤ የመስዕን ፡ ፍች ፡ እይ ። ዳግመኛም ፡ በደቡብ ፡ ፈንታ ፡ ምዕዋን ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ገጸ ፡ ምዕዋን ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፲፰) ።

ምዒዝ ፤ ዘት ፤ (ምዕዘ ፡ ይምዕዝ ፡ ይምዐዝ) ፤ መሸተት ፤ መልካም ፡ ሽታ ፡ መስጠት ፤ ላፍንጫ ፡ መጣፈጥ ፥ ጥሩ ፡ ሽቱ ፡ መኾን ። ዘይምዕዝ ፡ እምዝሉ ፡ መዐዛ ። ጽጌ ፡ ዘሠናየ ፡ መዐዛ ፡ ይምዕዝ ። ቤተ ፡ ክር ፡ እንተ ፡ ትምዕዝ ፡ ቀዐ ፡ ጽጌ ፡ ዘዕፀ ፡ ወይን ፡ (ሔኖ፳፬ ፡ ፬ ። አንቀ ፡ ብር ። ተረ ፡ ቄር ፡ ኤጲ፲፯) ። ዐዘዘን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ፤ በመዐዛው ፡ የዕዝገ ፡ ምስጢር ፡ አለበት ።

መዓዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት) ፤ የሚሸት ፡ ሽታች ፤ ምዑዝ ፡ ባሕርይ ፥ ዕዙዝ ፡ መዐዛ ።

አምዐዘ ፤ አማዘ ፥ አሸተተ ፤ ሽቱ ፡ ቀባ ፤ ረጨ ፡ ረበረበ ፤ ቀመመ ፡ አጣፈጠ ። ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትሰድድ ፡ ፃዔ ፡ ከመ ፡ ኢያማስኑ ፡ አልባሲሃ ፡ ወታምዕዞሙ ፡ በአፈዋት ። አምዐዝዎ ፡ ለኖኅ ፡ ወቀበርዎ ። ሐዋርያት ፡ አምዐዙ ፡ ዙሎ ፡ ዓለመ ። አምዐዝኒ ፡ (አፈ ፡ ተ፳ ። አቡሻ ፡ ፵፯ ። ቀሌ ። ቅዳ) ።

ተምዕዘ ፤ ተሸተተ ፤ ተጣፈጠ ፡ ተቀመመ ፥ ተነጠረ ፤ ሽቱው ። ሽቱ ፡ ተቀባ ፡ ዘገበ ፤ ተረጨ ፡ ተረበረበ ፤ ሰውዮው ፡ ወይም ፡ ልብሱ ። ዘተሰርገወት ፡ በርኄተ ፡ ወርቅ ፡ ወተምዕዘት ፡ አፈዋተ ። በዊአ ፡ ቤተ ፡ ብሰኔ ፡ ወተምዕዘ ፡ በዕፍረት ። በመዐዛሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ተምዕዙ ፡ ሐዋርያት ። ከመ ፡ እትመዐዝ ፡ በጼና ፡ አልባስኪ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፬ ፡ ፳ ። አቡሻ ፡ ፶ ። ቀሌ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ምዑዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ዕዝት) ፤ የሸተተ ፤ የተሸተተ ፤ የጣፈጠ ፥ የተጣፈጠ ። ሽቱ ፡ የተቀባ ፥ ቅቡዕ ።

ዕፍረት፡ ምዑዝ። ዘምዑዝ፡ ጼናሁ። ጽጌ፡ ገነት፡ ምዕዝት። ዕፀዊሃ፡ ምዑዛን፡ (ቅዳ ። ዮሴፍ ። ፈላስ ። ድጓ) ። ሐዋዝ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ሠዘንቱ፡ ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (ምሳ፲፪፡ ፲፩)፡ በዕብራይስጥ፡ ግን፡ ዝንቱና፡ ምዑዝ፡ የለም፤ ለመትልወ፡ ወይን፡ ያለውም፡ (ምራዴፍ፡ ፊቂም)፡ ዘይደግን፡ ክንቶ፡ ነው፡ እንጂ፡ ወይን፡ አያሰኝም ።

መዐዝ፤ (ዛት)፤ በቁሙ፡ ሽታ፤ ሽቱ፡ ሽቶ ። ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ ከመ፡ ቀናንሞ ። መዐዛ፡ ሠናይ ። መዐዛ፡ እኩይ። ዕፀወ፡ መዐዛ። ኢተቀብዐት፡ መዐዛት፡ (ሚራ፳፬፡ ፲፭ ። ዘሌ፩፡ ፱ ። መጽ፡ ምስ ። ሔኖ ፳፬፡ ፫ ። መቃ፡ ፲፩)። መዐዛ፡ ማይ፤ ሰትይ፡ ረውይ፡ ጠል፡ (ኢዮ፲፬፡ ፱) ።

ምዕዛር፤—የብርሃን፡ ጮራ፤—ዐዚር፡ ዐዘረ ።

መዐከ፤—ተቈጣ፤ ጨከነ፤—ምኢክ፡ መአከ ።

ማዕከክ፤—ድስት፡ ማሰሮ፤—ዐኪክ፡ ዐከከ ።

ማዕከል፤—መከከል፤—አኪል፡ አከለ፡ ማእከል ።

መዐለ፤ (ይምዕል፡ ይምዐል፡ ምዒል ። ዕብ፡ ማዐል)፤ ታበየ፤ ወንጀለ፡ ከደ፡ ከዳ፡ ዐበለ ። መሐለን፡ እይ፡ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው፤ መአከ፡ የመሀከ፡ ወንድም፡ እንደ፡ ሾነ ።

መዓሊ፤ መምዐሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት)፤ የሚታበይ፡ ወንጀለኛ፤ ዐባይ፡ ከሐዲ፡ ከዳተኛ፡ (ስንክ፡ ታኅ፲፱ ። ነሐ፳፭) ።

መምዕል፤ (ልት፡ ላን፡ ላት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ ። አይቴ፡ ሀለዉ፡ ነገሥት፡ መምዕላን፡ ወመዋእያን። መምዕላን፡ ነገሥት፡ (ግንዘ ። ቀሌ) ። ለዐለንና፡ ዐለወን፡ ዐለየን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው፤ ባለቅኔዎች፡ ግን፡ በመዐለ፡ ፈንታ፡ መስሙን፡ መምዐለ፡ ብለው፡ ይገሉታል፤ የተሳሳተ፡ ነው ።

አምዐለ፤ አሶንጀለ፤ አስከደ፡ አስከዳ ።

ማዕሌት፤—ወንጀል፡ ዐመፅ፤—ዐለየ ።

መዓልት፤—በቁሙ፡ ቀን፤—ውዒል፡ ወዐለ ።

ማዕምቅ፤—ጥልቅ፡ ዕዘቅት፤—ዐሚቅ፡ ዐመቀ ።

ማዕኖ፤—ዐዘበ፡ ጭቃ፤—ምኢን፡ መአነ ።

ማዕነፍ፤—የሥልስ፡ ወጭት፤—አኒፍ፡ አነፈ ።

ማዕነቅ፤—ቡላል፤—ዐኒቅ፡ ዐነቀ ።

መዐንስብ፤—ሟርተኛ፤—ዐሰበ፤ ዐንሰበ ።

ምዒዕ፤ ዖት፤ (መዕዐ፡ ይምዕዕ፡ ይምዐዕ ። መዐወ፤ ማዑት)፤ መቈጣት፡ መበሳጨት፤ ማዘን፡ መናደድ፤ ከልብ፡ ካንገት ። ምዒውና፡ ምዒዕ፡ ሉቱፋን፡ ናቸው ። (ተረት)፤ ካንገት፡ ካዘኑ፡ እንባ፡ አይጠፋም ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመዕዐ፡ ፈንታ፡ ተምዐ፡ ተምዕዐ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ። ባለቅኔዎችም፡ ተምዐን፡ ተቈጣ፡ ተምዕዐን፡ ተበሳጨ፡ ብለው፡ ብቻ፡ ብቻውን፡ ይገሉታል ። ተምዐ፡ እግዚ፡ ዐቢየ፡ መዐተ። ሰበ፡ ትትመዐዕ፡ ተዘከር፡ ዕለተ፡ ምትክ። ወሰበ፡ አነ፡ ተማዐኩ፡ ኅደጠ። ተምዒዖክ፡ (ኢሳ፭፡ ፳፭ ። ሚራ፲፰ ። ፳፱ ። ዘካ፩፡ ፲፭ ። መዝ፡ ፳፮) ።

ምዑዕ፤ (ዓን፡ ዓት፡ ዕዕት)፤ የተቈጣ፡ ቍጡ፡ ብስጩ፤ ተናዳጅ፡ ጠበኛ ። መፍትው፡ ትትዐገሥዎሙ፡ ለምዑዓን። ወገብረ፡ ሰላመ፡ ማእከለ፡ ምዑዓን፡ (ዲድ፡ ፲ ። ፊልክ፡ ፶፭) ።

መዐት፤ አው፡ መዓት፤ በቁሙ፤ መቈጣት፡ መበሳጨት ። ማት፡ ቍጣ፡ ተግሣጽ፤ ብስጭት፤ ንደት፡ ጩኸት ። ኢይቈርር፡ መዓትየ፡ ላዕለ፡ ፀርየ። ወነዳይስ፡ ኢይሰምዕ፡ መዐተ። በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ። መዐትኒ፡ ወቍጥዓኒ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡ (ኢሳ፩፡ ፳፱ ። ምሳ፲፫፡ ፰ ። ፊ፡ መ፡ ፳፭ ። ሚራ፳፯፡ ፴) ።

—፤ ብዛት፤ ብዙኅነት፤ እጅግነት ። (ግጥም፤ መርድ፡ አምኃየስ፡ ወጥ፡ ቤታቸውን፡ አሽከሬቸው፡ ሲሳለማት፡ አይተው)፤ ዓሣ፡ የምቲዙ፡ መረብ፡ የያዛችኹ፡ ያጣማት፡ ያጣማት፡ እኔ፡ ላሳያችኹ ። ወሀቡ፡ ህየ፡ መዓተ፡ ቍርባኖሙ፡ (ሕዝ፳፡ ፳፰) ።

አምዐዐ፤ አስቈጣ፡ አበሳጨ፤ አሳዘነ፡ አናደደ፤ አስጮኸ፡ አስወገዘ ። ዙሉ፡ ዘያምዕዕ፡ እጓሁ፡ በኩንቱ። ኣቀንእዎ፡ ወኣምዕዕዎ። እንተ፡ አምዐዐቶሙ፡ ለነገሥት፡ (ማቴ፭፡ ፳፪ ። ሮሜ፲፡ ፲፱ ። ኢሳ፳፫፡ ፲፩) ። በአድክሞ፡ ፈንታ፡ አምዕዐ፡ ይላል፡ (ሚል፪፡ ፲፯) ።

ተማዕዐ፤ ተጣላ፡ ተቋጣ፤ ተበሳጨ ። ተማዕዑ፡ ወተፋለጡ፡ (ግብ፲፭፡ ፴፱) ።

ትምዕዕት፤ ቍጣ፡ ብስጭት፤ ብስጩነት ። ትምዕዐት፡ ፍጥረታዊት፡ (ፊልክ፡ ፻፵፭) ።

አስተማዕዐ፤ አጣላ፡ አጋጨ፤ አቋጣ፡ አበሳጫጨ ። ኢያስተማዕዑ፡ (፩ቆሮ፡ ፲፫፡ ፭) ።

ምዒር፤ ሮት፤ (ምዕረ፤ መዐረ፡ ይምዕር፡ ይምዐር ። ዐረ፡ መረ)፤ ፈጥኖ፡ ማለፍ፤ መር፡ ቸር፡ ማለት፡ ፩፡ ጊዜ፡ ብቻ፤ ለማለፍና፡ ለመሻገር ። መጣፈጥ፡ መምተቅ፤ ጥፍጥ፡ መኾን፡ ለጊዜው፤ አፍን፡ ዐልፎ፡ ከጉረሮ፡ እስኪወርድ ። ምስጢሩ፡ ጊዜን፡ አይለቅም ። መርዐዓ፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው ።

ምዕር፤ (ብ፡ ምዕራት፤ የብ፡ ብ፡ ምዕራታት ። ዐረ፡ መረት)፤ ፩፡ ጊዜ፡ ፊት፡ መገ—

መሪያ ፤ ጥቂት ፡ ጊዜ ፤ ደቂቃ ፡ ቅጽበት ፤ ቶሎ ፡ አኹን ፤ ድንገት ፡ ወዲያው ። ምዕረ ፡ ለለ ፡ ዓመት ። ንጠይቅ ፡ ምዕረ ። ምዕረ ፡ ወካዕበ ። ብላዕ ፡ ወስተይ ፡ ምዕረ ፡ ወተፈሣሕ ። ኵሉ ፡ ፍጡን ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ለእንተ ፡ ምዕር ። ተንባእ ፡ ኀዳጠ ፡ ምዕረ ። ወይከውን ፡ በጊዜሃ ፡ ለምዕር ። ይጠብ ፡ ምዕረ ፤ አኹን ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፲ ። ዮዲ፰ ፡ ፰ ። ቲቶ፫ ፡ ፲ ። ጦቢ፯ ፡ ፲ ። ሢራ፲፰ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፳፯ ፡ ፰ ። ፳፱ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፯) ። በበ ፡ ምዕር ። ምዕራተ ፡ ብዙኃተ ። ምዕራትት ፡ (ኢያ፯ ፡ ፫ ። ፊ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፲ ። ፊልክ ፡ ፹፰) ።

መዓር ፤ (ዕብ ፡ ያዓር ፤ ድባሽ) ፤ በቁሙ ፤ ማር ፡ የሚጣፍጥ ፡ እጅ ፡ የሚያስመጥጥ ፤ የንህብ ፡ ሥራ ። ምንት ፡ ይጥዕም ፡ ዕመዓር ። ዐገቱኒ ፡ ከመ ፡ ንህብ ፡ መዓረ ፡ (መሳ፰ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፻፲፯) ።

መዓረ ፡ ገዳም ፤ የ(ቀብ)ማኅ ፡ ማር ፡ በዱር ፡ በገደል ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ፡ (ማቴ፫ ፡ ፱) ።

መዓረ ፡ ግራ ፤ የንጀራ ፡ መዓር ፤ እንጀራነት ፡ ያለው ፤ ወይም ግራ ፡ መዓር ፤ የማር ፡ እንጀራ ። መዓር ፤ ወለላው ፤ ግራ ፡ እንጀራው ፡ ግግሩ ፡ ዐይኑ ፡ ጠቃጠቆው ፤ ሰፈፉ ፡ ሠሙ ፡ የነጠረው ፡ የተጋገረው ፤ ሲቀልጥ ፡ ወለላ ፡ መስሎ ፡ የሚፈስው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሙጫ ፡ አደሮማል ፡ ብለው ፡ ይጨምሩበታል ፤ ግራን ፡ እይ ። ወይትመሰዉ ፡ ከመ ፡ መዓረ ፡ ግራ ። በከመ ፡ መዓረ ፡ ግራ ፡ የንትም ፡ ሰብእ ፡ በማኅተመ ፡ ወርቅ ፡ (ሔኖ፭ ፡ ፯ ። ቄር) ።

መዓረ ፡ ዕፅ ፤ ሙጫ ፤ የደሮ ፡ ማር ፤ ወይም ፡ አደሮማል ፡ ከንጨት ፡ የሚገኝ ።

መዓረ ፡ ጸደና ፤ የጣዝማ ፡ ማር ፡ ከምድር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ (ማር፩ ፡ ፮) ።

መዐርዒር ፤ መዓራዊ ፤ የሚጣፍጥ ፡ ጣፋጭ ፡ ጥፍጥ ፤ ማር ፡ ማር ፡ የሚል ፡ የማር ፡ ወገን ። መሬር ፡ ወመዐርዒር ። ማየ ፡ ሰርቅ ፡ መዐርዒረ ፡ ስተይ ። ነገረ ፡ ገድሉ ፡ መዐርዒር ፡ ለተናግሮ ፡ (ሔኖ ። ምሳ፱ ፡ ፲፯ ። ድጓ ። ማሕ፰ ፡ ፲፯) ።

ምዕርዕርና ፤ ማርነት ፡ ጥፍጥነት ፤ ማር ፡ ማር ፡ ማለት ፡ መጣፈጥ ። ጣዕመ ፡ ምዕርዕርናከ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፳፩) ።

አምዐረ ፤ አምዐርዐረ ፤ አጣፈጠ ፡ አጠፋፈጠ ፤ ማር ፡ አደረገ ፡ ማር ፡ አላሰ ፡ በማር ፡ ለወሰ ። እንተ ፡ ለጊዜሃ ፡ ታመዐርዕሮ ። ከመ ፡ ኢያምዐርዕር ፡ ጕርዔከ ፡ (ምሳ፭ ፡ ፫ ። ፳፱ ፡ ፲፫) ። አንዳንድ ፡ መጣፍ ፡ አመርዐረ ፡ ብሎ ፡ ምርዕርና ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

ማዕስ ፤—ማስ ፡ ቈርበት ፤—መአሰ ፡ ማእስ ።

መዐስብ ፤—ፈት ፡ ብቸኛ ፤—ዐሰበ ።

መዐት ፤—በቁሙ ፡ ቍጣ ፤—ምዒዕ ፡ መዕዐ ።

ማዕተብ ፤—ምልክት ፤—ዐቲብ ፡ ዐተበ ።

ምዕትዝላ ፤ (ዐረ ፡ እልመተዚለት) ፤ ሊሎያን ፤ ፍሊጣን ። በባህል ፡ በትምርት ፡ ከፈሪሳውያን ፡ ተለይተው ፡ ለብቻቸው ፡ ማኅበር ፡ ያቆሙ ፡ ከስምንቱ ፡ ክፍል ፡ ቤተ ፡ አይሁድ ፡ አንዱ ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ እልመተዝዕላን ፡ ይሏቸዋል ፡ (ዮሴፍ ፡ ገ፫፪) ።

መዐትም ፤—ቍጡ ፡ ክፉ ፤—ዐተመ ።

ሞፍጥ ፤—መተኰሻ ፤—ወፌጥ ፡ ወፈጠ ።

ሞፈር ፤—በቁሙ ፤—ወፊር ፡ ወፈረ ።

ሜፊቲ ፤ (ዕብ ፡ ሚፊ(ፔ)ቲ) ፤ ሜ ፡ እም ፡ ፊቲ ፡ ሞኝ ፡ የዋህ ፤ ሕጹጸ ፡ እእምሮ ፡ ስሑት ፤ ፈታዊ ። እምብእሲ ፡ ኸጌ ፡ ወሜፊቲ ፡ (ሕዝ፵፭ ፡ ፰) ።

መጺእ ፤ አት ፤ (መጽአ ፡ ይመጽእ ፡ ይምጻእ ። ዕብ ፡ ማጻእ ። ሱር ፡ ምጻእ ፤ ረከበ) ፤ መምጣት ፤ መገኘት ፡ መኾን ። ዘመጽአ ፡ ወካዕበ ፡ ይመጽእ ። እምአይቴ ፡ መጻእነ ፡ ወመኑ ፡ ፈጠረነ ። ወመጽአ ፡ ረኀብ ፡ ውስተ ፡ ብሔር ፡ (ውዳ ፡ ማር፪ ። አክሲማ ። ሩት፩ ፡ ፩) ።

መጻኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚመጣ ፡ የሚገኝ ፤ መጪ ፡ ኋኝ ፤ መጤ ፡ መጣተኛ ። ንዋየ ፡ መጻኢ ፡ ዓለም ። ኀሊናት ፡ ወጠባይዓት ፡ ወመጻእያት ፡ ዘውስጥ ፡ (ደራሲ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። አፈ ፡ ድ፲) ።

ምጹእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ጽእት) ፤ የመጣ ፤ የተገኘ ፡ የኾነ ፤ መጥቶ ፡ ያለ ።

ምጽአት ፤ መምጣት ፤ አመጣጥ ። አሐቲ ፡ ይእቲ ፡ ምጽአቱ ፡ ለኵሉ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። በምጽአትየ ፡ ካዕበ ፡ ኀቤክሙ ። ሠናይ ፡ ምጽአትከ ፡ (ጥበ፯ ፡ ፮ ። ፊልጵ፩ ፡ ፳፯ ። ገድ ፡ ተክ) ።

—፤ በቁሙ ፡ ምጣት ፤ ድንገተኛ ፡ ነገር ፤ አደጋ ፡ መቅሠፍት ፡ ራብ ፡ ችጋር ፡ (ዐማርኛ) ። ምጣት ፡ ያምጣብኽ ፡ እንዲሉ ።

ምጽአታዊ ፤ የምጽአት ። ምጣታም ፡ ምጣተኛ ፡ ሆዳም ፡ (ዐማርኛ) ።

አምጽአ ፤ አመጣ ፤ አስመጣ ፤ አስገኘ ። ኣመጽእ ፡ እኪተ ፡ እምደቡብ ። በእንተ ፡ ዘፈጠረነ ፡ ወአምጽአነ ፡ (ኤር፬ ፡ ፮ ። አፈ ፡ ድ፱) ። በአምጽአ ፡ ፈንታ ፡ አስተማጽአ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እመጻሕፍትሙ ፡ ዘይበቍዕ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ አስተማጺእየ ፡ ምዝማረ ፡ (ቄር ፡ እስት) ። ዳግመኛም ፡ አንሥአ ፡ ፈነወ ፡ ረሰየ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አምጽአ ፡ ይላል ፤ ምስክሩን ፡ በተራው ፡ እይ ። ኣመጽእ ፡ ላዕሌከ ፡ እኪተ ፡ እምነ ፡ ቤትከ ። አምጽአ ፡ ነፋሰ ። ታመጽእ ፡ ጽልመተ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፩ ። ዮናፅ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፻፫) ።

አምጻኢ ፤ መምጽኢ ፤ እ ፤ የሚያመጣ ፡ አምጭ ፤ አስመጭ ፤ አስገኝ ። አምጻኤ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ። መምጽ(ኤ)አ ፡ ምስጢር ፡ (ፈላስ ። ቄር) ።

ምምጻእ፤ (እት)፤ መምጫ፤ መገኛ፡ ቦታ። ወምምጻአ፡ አፍራሲሁ፡ እምድረ፡ ግብጽ። ይወፅኡ፡ አርባዕቱ፡ ዕደው፡ ወኢይትአመር፡ ምምጻአሙ፡ (፪ዜና፡ ፩፡ ፲፯። ፱፡ ፳፰። ሳቤላ)።

ተማጽአ፤ ተማጣ፡ ተመጣጣ፤ ተሳሳበ፡ ተጓተተ።

አስተማጽአ፤ አማጣ፡ አመጣጣ፤ አናዳ፡ አማጭ፡ ኾነ፤ በእግር፡ በነገር። ወልድየ፡ ኢትደመር፡ ለአስተማጽኦ፡ ብእሲት፡ (ፈላስ)።

መጽአሞ፤—ድምፅ፡ ጩኸት፤—ጽኢም፡ ጸአመ።

ምጽዋት፤—በቁሙ፤—ጸዊት፡ ጸተ።

መጽሔት፤—መስታዮት፤—ጸሐየ።

መጽለው፤—ጠወለገ፤—ጸሊው፡ ጸለወ፡ መጽልው።

መጺጽ፤ ጸት፤ (መጸ፡ ይመጽጽ፤ ይምጽጽ። ዕብ፡ ማጻጽ። ሱር፡ ማጽ። ዐረ፡ መጸ)፤ መምጠጥ፡ መመጥመጥ፤ መጥባት፡ በከንፈር፡ መሳብ፤ በውስጡ፡ ያለውን፡ መጠጣት፡ መጕንጨት። ስትየ፡ ብሎ፡ ጠጣ፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። መፀን፡ እዩ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

መጸረ፤ ዐኘከ፡ አላመጠ፡ አመሰኳ፡ ቈረጠመ፡ በጥርስ፤ ለመምጠጥ፡ ወይም፡ ለመዋጥ፤ ያገዳ፡ የምግብ። መጸና፡ መጸረ፡ ፩፡ ዘር፡ ናቸው፤ ጸና፡ ረ፡ ስለ፡ ተዋረሱ፡ መንታ፡ ኹነዋል። ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትሜጽር። እለ፡ ሥርወ፡ ዕፀ፡ ይሜጽሩ፡ እምዐቢይ፡ ረኃብ። እስከ፡ ይሜጽሩ፡ ልሳናቲሆሙ፡ (ሢራ፴፬፡ ፲፯። ኢዮ፴፡ ፬። ራእ፲፮፡ ፲)።

መጸር፤—መሸከሚያ፤—ጸዊር፡ ጸረ።

መጽርይ፤—ጥሩ፡ አበበ፤—ጸርይ፡ ጸርየ።

መፃጉዕ፤—በቁሙ፡ ጉባጣ፤—ፀጊዕ፡ ፀግዐ።

መፀወ፤ (ጸገየ፤ ጼነወ፤ መጠወ)፤ አበበ፡ አበባ፡ ያዘ፤ አረገዘ፡ ደበደበ፤ ለማፍራትና፡ ለመውለድ፡ ለመዘርዘር። ምስጢሩ፡ መዐዛ፡ መስጠት፤ እንቡጥና፡ ፍሬ፡ ማሳየት፡ ነው፤ ከጥሬው፡ በቀር፡ እንቀጹ፡ አይገኝም።

መፀው፤ የክፍለ፡ ዓመት፡ ስም፤ ያመት፡ ርበ፡ ወይም፡ ሩብ፡ ጸአ—፺፩፡ ቀን፡ ከመስከረም፡ ፳፮፡ እስከ፡ ታኅሣሥ፡ ፳፯። ወርኅ፡ ጽጌ፡ ዘመነ፡ ጽጌ፡ ማለት፡ ነው። ክረምት፡ ወመፀው፡ ማእረር፡ ወሐጋይ። ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸደየ፡ ወመፀወ። ይሁበነ፡ ዝናመ፡ ተወን፡ ወመፀው፡ (ኩፋ፡ ፪። ዮኤ፪፡ ፳፫። ኤር፭፡ ፳፬)።

መፀ፤ መፀፀ፤ መጠጠ፤ ሐመጠጠ፤ መጣጣ፡ ኾነ፡ ያበባው፡ ፍሬ፡ ቃሪያው። (የገና፡ ስድብ)፤ ሳይነኩኝ፡ አልነካም፡ ሲነኩኝ፡ አልሸሽም፤ እኮማጠጣለኹ፡ እንደ፡ ቃሪያ፡ ኰሽም። ቦካ፤ በሰለ፤ ሻከከ፡ ተንደረከከ፤ የርሾና፡ የመጠጥ፡ የፍሬ፤ መብሰል፡ ለኹሉ፡ ይኾናል።

መፂፅ፤ (ፃን፡ ፃት፡ ፃዕ)፤ መጣጣ፡ ሖምጣጣ፤ ቃሪያ፡ እንጭጭ፡ ጨርቋ፤ ወይም፡ የቦካ፡ የበሰለ፡ ብስል። ቃሪያንና፡ ብስልን፡ መሖምጠጥ፡ ያገናኛቸዋል። ብሒእ፡ ወመፂፀ። ተሰባት፡ መሪራን፡ ወመፂፃን። ወይፈሪ፡ ፍሬ፡ መፂፀ፤ ብስል፡ (ቅዳ፡ አፈ። ቄር፡ ጸላ። ኢሳ፲፰፡ ፭)።

ምፀት፤ መጣጥነት፤ መጣጣ፡ ሖምጣጣ፡ መኾን። በቁሙ፤ የተሣልቆ፡ ቃል፡ ሰሚውን፡ የሚያሥቅና፡ የሚያስደንቅ፤ ተቀባዩን፡ ግን፡ የሚያሳዝን፡ የሚያኮማጥጥ፡ ልውጥና፡ ግልብጥ፡ አነጋገር። ጋን፡ ታረደ፡ ሙክት፡ ተዘንበለ፤ ጊዮርጊስ፡ ሊቀ፡ መላእክት፤ ሚካኤል፡ ሊቀ፡ ሰማዕታት፤ ይህን፡ የመሰለ። ለዳዊት፡ ውሬዛ፡ ፋሲለደስ፤ ፈረሱ፡ ቀዋሚ፡ ከመ፡ ነፋስ፡ ወፈረሰ፡ ፀሩ፡ ረዋጺ፡ ከመ፡ ኢይድማስ፡ (ቅኔ)።

መፄፂት፤ (ዕብ፡ ተሓሽ። ዐረ፡ ቱኅሽ)፤ ያውሬ፡ ስም፤ አንድ፡ ዐይነት፡ አውሬ፡ እንደ፡ ተሦላና፡ እንደ፡ ነብር፡ ያለ፡ ነጣቂ፤ ጠጕረ፡ ልም፡ ቈርበተ፡ መልካም። መጣጤ፡ ሖምጣጤ፡ ማለት፡ ነው፤ ስሙ፡ የጠባዩን፡ ክፋት፡ ያሳያል፤ ተሓሽ፡ ያለውም፡ በሖስ፡ ዘይቤ፡ ሲፈቱት፤ ተሐዋሲ፡ ቀበጥ፡ ቅብጥብጥ፡ ያሰኛል። ቈርበቱ፡ እጅግ፡ ያማረ፡ የከበረ፡ ጥኑ፡ ጠንካራ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ሙሴ፡ ለድንኳኑና፡ ለመሣሪያ፡ ኹሉ፡ ልብስና፡ ክዳን፡ አድርጎታል፤ የግእዝ፡ ኦሪት፡ መፄፂት፡ ማእሰ፡ መፄፂት፡ የሚለው፡ ኹሉ፡ ይህን፡ አውሬ፡ ነው። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ሰማያዊ፤ ጥቍር፡ ይሉታል፡ (ዘፀ፳፭፡ ፭፡ ፳፫። ፴፱፡ ፲፰። ዘኍ፬፡ ፩፡ ፳—፲፬፡ ፳፭)።

መፄፂት፡

ሞቀ፤—በቁሙ፤—መዊቅ፡ ቆት።

ሞቅሐ፤—አሰረ፤—ወቂሕ፡ ወቅሐ።

መቃይጽ፤—የጭን፡ ብረት፤—ቀይጽ።

መቅለድ፤—ዳካ፡ ኵስኵስት፤—ቀለደ።

መቍዐል፤—ሥብ፡ ጮማ፡ ወረሞ፤—ቈዐለ።

ማቂፌም፤ (ዕብራ)፤ የሚያቅፉ፡ የሚከቡ፤ ዙሪያዎች። ዘሩ፡ ሐቀፈ፡ ነው፡ (፫ነገ፡ ፯፡ ፳፬)።

መቅፀት ፤-ድስት ፤-ቀፂው ፡ ቀፀወ ።

መቀቀ ፤(መቂቅ ፡ መቀ። ዕብ፡ ማቆቅ፡ ሂሞቅ) ፤ ማቀቀ ፤ ማቅ ፡ ለበሰ ፡ ባለመከራ ፡ ኸን ፤ ቀለጠ ፡ ሖሖ ፤ አነሰ ፡ ኰሰሰ ፤ አረጀ ፡ ተበላሸ ። ጣጣ ፡ እንጣጣ ፤ የጕረሮ ። ወመቀቀ ፡ ጕርዔሁ ፡ (ታም ፡ ማር ፡ የክ፲፮) ።

መቈረ ፤ (ይሜቍር ፡ ይመቍር ፤ መቍሮ ። ዐረ ፡ መቀረ) ፤ ዐጀለ ፡ ነከረ ፡ ዘፈዘፈ ፡ አጣፈጠ ፡ በጨው ፡ በመጣጣ ፤ የዓሣ ፡ የዘይት ፡ የቃሪያ ፡ የልፍት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ተመቈረ ፤ ታጀለ ፡ ተነከረ ፤ ተጣፈጠ ።

ምቁር ፤(ራን ፡ ራት ፡ ቍርት) ፤ የታጀለ ፡ የተነከረ ፡ የተዘፈዘፈ ። ምቁረ ፡ ኤልያስ ፡ (ምቁር ፡ ኤልያስ) ፤ የተጣፈጠ ፡ ዘይቶን ፡ የወይራ ፡ ፍሬ ፡ (ሥር ፡ ጳኾ) ።

መቍሰ ፤ ሰት ፤ (መቈሰ ፡ ይሜቍስ ፡ ይመቍስ) ፤ መቍረጥ ፤ መለየት ፡ ማጥፋት ። መቀስ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። (ተረት) ፤ ቀስ ፡ በመቀስ ። ይሜቍሶ ፡ እግዚ ፡ እምሀብቱ ፡ እንተ ፡ አሰፈወ ፡ ለኄራን ፡ ሥዩማን ፡ ቤተ ፡ ክር ፡ (ቀሌ ። መቃ ፡ ገ፳) ።

—፤ ማበል ፡ መክዳት ፤ ቃልን ፡ መለወጥ ። ኢይሜቍስ ፡ እግዚ ፡ ዘወፅአ ፡ እምአፉሁ ። ኢይሜቍሰከ ፡ (መዋሥ ። ሄርማ ፡ ገ፴፮) ።

መቋሲ ፤ መመቍስ ፤ የሚቈርጥ ፡ የሚለይ ፡ አጥፊ ፤ ዐባይ ፡ ዋሾ ፡ ቀጣፊ ።

ተመቈሰ ፤ ተቈረጠ ፡ ተለየ ፤ ተከለከለ ፡ ዐጣ ፡ ተቸገረ ። ዙሎ ፡ ዘሰአላ ፡ አዕይንትየ ፡ ኢተመቈስኩ ። ስእለተ ፡ ዚኣነ ፡ አብአ ፡ ኀበ ፡ አቡሁ ፡ ምእመን ፡ ወኢይትሜቈስ ፡ (መክ፪ ፡ ፲ ። ተረ ፡ ቈር፲፰) ።

ማር ፤ ማሬ ፤ (ሱር) ፤ እግዚእ ፤ ጌታ ። ለግዜርም ፡ ለሰውም ፡ ይነገራል ፤ በምንቱ ፡ ግን ፡ ያምላክ ፡ ነው ። ማር ፡ ኤፍሬም ፡ ሶርያዊ ፡ ማሬ ፡ ያዕቆብ ፡ ዘሰሩግ ፡ ቢል ፤ የኔታ ፡ (የኔ ፡ ጌታ) ፡ እገሌ ፤ ጌታዬ ፡ እገሌ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ሃይ ፡ አበ) ። ማርታም ፡ ማለት ፡ እንደዚሁ ፡ እግዝእት ፡ እመቤት ፡ ማለት ፡ ነው ።

ማራን ፤ ማራና ፤ እግዚእነ ፡ ጌታችን ። በምራን ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ የሚማርን ፡ ማራኝ ፡ የሚያስር ፡ የሚያቈራኝ ፡ ኹሉን ፡ የሚዳኝ ፤ ሰው ፡ አይፈሬ ፡ መልአክ ፡ አያፍሬ ፡ የፍርድ ፡ ገበሬ ፡ ያሰኛል ። (ማቴ፲፫ ፡ ፬ ፡ ፴፪—፵፬) ።

ማራን ፡ አታ ፤ (እግዚእ ፡ መጽአ) ፤ የሐዲስ ፡ መላሽ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፮ ፡ ፳፪) ፡ እስከ ፡ ምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ያለውን ፡ የቄርሎስ ፡ መላሽ ፡ እንደ ፡ ጽርኡና ፡ እንዳረቡ ፡ ሐዲስ ፡ ማራን ፡ አታ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ፩ ፡ ቃል ፡ አድርገ ፡ መራናታ ፡ ይላል ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ባለሊቃውንትም ፡ ሳይቀሩ ፡ የቄርሎስ ፡ ቃል ፡ መስሏቸው ፡ ለርሱ ፡ ሰጥተው ፡ ይፈቻሉ ፤ ፍችውንም ፡ መቅረዚ ፡ መብራቷ ፡ ይሉታል ። ባለቅኔዎችም ፡ መረን ፡ አበራ ፡ ብለው ፡ ይገሉታል ፤ የኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ያማርኛውን ፡ ሐዲስና ፡ መናረትን ፡ እይ ፤ ነዊር ፡ ኖረ ፡ (ዕብ፱ ፡ ፪) ።

ማሬ ፤ የኪሩቤል ፡ ስም ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ እግዚእ ፤ እግዚኣዊ ፡ ዘእግዚእ ። ምስጢሩ ፡ ገጸ ፡ ሰብእን ፡ ያያል ፤ መደበኛው ፡ ርሱ ፡ ነውና ። በራ ፡ ማራ ፡ (መዋሥ) ።

ሞራእ ፤—ግልድም ፥ ሞራ ፤—ወሬእ ፡ ወርእ ።

መረብ ፤—በረሐ ፥ ወጥመድ ፤—ረቢብ ፡ ረበ ፤ ረበበ ።

መሬግ ፤ ጎት ፤ (መረገ ፡ ይመርግ ፡ ይምርግ ። ዕብ ፡ ማራግ ፤ ነቀለ ፡ አፈለሰ ። ማራሕ ፤ መረገ ፡ ለሰነ) ፤ መምረግ ፤ መለጠፍ ፡ መለሰን ፤ መዝጋት ፡ መድፈን ፤ መቅባት ፡ መለቅለቅ ፤ የጭቃ ፡ የበት ፡ የኖራ ፡ የሺሜንት ። ይመርግዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፤ ወእምድኅረ ፡ መረግዎ ። ጽቡር ፡ በዘይመርጉ ፡ ቦቱ ። ወትመርጎ ፡ መሬተ ፡ ጸዐዳ ፡ (ዘሌ፲፬ ፡ ፵፪ ፡ ፵፫ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ዘዳ፳፫ ፡ ፪ ፡ ፬) ።

አምረገ ፤ አስመረገ ፤ አስለሰነ ፡ አስቀባ ፡ አስለቀለቀ ።

ተመርገ ፤ ተመረገ ፤ ተለሰነ ፡ ተለቀለቀ ።

ምሩግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ርግት) ፤ የተመረገ ፡ ምርግ ፤ ልስን ፡ ልቅልቅ ። ቤት ፡ ምሩግ ። ይረክቡ ፡ ምሩገ ፡ (ምሳ፳፩ ፡ ፱ ። ማቴ፲፪ ፡ ፵፬) ።

ምረግ ፤ (ጋት ፡ አምራግ) ፤ ምርግ ፡ ምርጊት ፤ ልስናት ፡ ልቅልቃት ። ከመ ፡ ምረገ ፡ አረፍት ። አይቴመ ፡ ምረግ ፡ ዘመረግሙ ። ምረገ ፡ ኖጻ ፡ ውስተ ፡ አረፍት ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፳፱ ። ሕዝ፲፫ ፡ ፲፪ ። ሚራ፳፪ ፡ ፲፯ ። ዳን፭ ፡ ፭) ።

መርገገ ፤ መረገገ ፡ ጐመዘዘ ፤ መርጋጋ ፡ ኾነ ፡ አፍ ፡ ያዘ ፡ እንደ ፡ ጭቃ ፡ (በማርኛ) ።

መረግድ ፤—በቁሙ ፤ ርግዶ ፤—ረገደ ፡ ፀ ።

መረግድ ፤ ዘመረግድ ፡ (ጽር ፡ ስማራግዶስ ። ዕብ ፡ ባሬቄት ፤ ዝማርጋድ ። ሱር ፡ ዝማርግዳ ። ዐረ ፡ ዘበርጀድ ፤ ዙሙሩድ) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ሕብሩ ፡ ሐመልሚል ፤ ወይም ፡ የባሕር ፡ ውሃ ፡ የሚመስል ፤ የሚበርቅ ፡ የሚያብረቀርቅ ። በዐረቡ ፡ ዘበርጀድና ፡ ዙሙሩድ ፡ ልዩዎች ፡ ናቸው ፤ ዘበርጀድ ፡ ቶርሴስና ፡ ክርስቲሎቤ ፡ ክርሴምቶን ፡ ካለው ፡ ይሰማማል ። እብነ ፡ ዘሕብረ ፡ መረግድ ። ይመስል ፡ ሕብሩ ፡ ከመ ፡ መረግድ ። ወንዋአ ፡ ክልኤ ፡ እብነ ፡ መረግድ ፡ (አስቴ፩ ፡ ፮ ። ራእ፬ ፡ ፫ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፱ ፡ ፲፰) ። ወገብሩ ፡ ዙሎ ፡ እብነ ፡ ዘመረግድ ። ወራውሬ ፡ ወዘመረግድ ። ወራብዕት ፡ በዘመረግድ ፡ (ዘፀ፴፮ ፡ ፲፫ ፡ ፲፮ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፱) ።

ምርጐዝ፤—በቁሙ፤—ረጌዝ፡ረገዘ።

መርግሕ፤—መርግ፤—ረግሐ።

መርዶ፤ዶት፤(መረደ፡ይሜርድ፡ይመርድ። ዕብ፡ ማራድ። ሱር፡ ምራድ። ዐረ፡ መሩደ)፤ መሞረድ። መሸፈት፡ ማመፕ፤ መውረር፡ መዝረፍ፡ ማሸበር። መረደ፡ ሀገሮሙ፡ ለሳምራውያን፡ ወአንኀለ፡ መቅደሶሙ፡(ዮሴፍ)።

—፤ መጠብጠብ፡ መሮጥ፡ መገሥገሥ፡ ቶሎ፡ ቶሎ፡ መኼድ፡ ቸኵሎ፡ መራመድ። ዘይሜርድ፡ፍኖተ። መረዱ፡ይዴግንዎሙ። ውስተ፡አርእስተ፡አድባር፡ ይሜርዱ። ለእመ፡ መረድነ፡ ባዕሌሆሙ፡ (መዝ፡ ፲፰። ጥበ፲፱፡ ፪። ዮኤ፪፡ ፩። ዘፍ፴፫፡ ፲፫)። ሮደንና፡ ደገነን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው።

መራዲ፤(ዲት)፡አው፡መራድ፤(ያን፡ ያት)፤ የመረደ፡ መራጅ፤ ሽፍታ፡ ወራሪ፤ ጠብጣቢ፡ ገሥጋሽ፤ ሰራዊት፡ ጭፍራ፡ የጦር፡ ሕዝብ፡ ዘማች። ፈኖከ፡ መራደ፡ትንንያ፡ይቅድሙ፡ ተዓይኒከ። በእንቲአከሙ፡እፌኑ፡ባቢሎን፡መራደ። ወበአሎ፡ለፍምፍምዮስ፡ ከመ፡ ይፌኑ፡ሎቱ፡መራደ፡ መርድአ፡ባዕለ፡እኍሁ፡ (ጥበ፲፪፡ ፰። ኢሳ፵፫፡ ፲፬። ዮሴፍ)። ሀጕል፡ ቀትል፡ መዐት፡ ስደት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መራድ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። መራደ፡ረቢዓን። እለ፡ ይትቃተሉ፡ ውስተ፡መራድ። ወፀቀበ፡ መራደ። እንሥኡ፡ መራደ፡ (ምሳ፫፡ ፳፩። ዮኤ፪፡ ፩። ዓሞ፩፡ ፲፩። ግብ፲፫፡ ፵)።

መሬድ፤የሚሞርድ፡ ሞራጅ፤ ሰው፡ ወይም፡ ሞረድ፤ መራጃ፡ ታላቅ፡ መደሻ። የዕቡይ፡ ሞረድ፡ እንዲሉ። በረደንና፡ በርደደን፡ እይ። መና፡ በ፡ ይዋረሳሉ፤ ዝናም፡ ብ።

ተመረደ፤ተሞረደ፤ ተወረረ።

ምሩድ፤(ዳን፡ ዳት፡ ርድ)፤ የተሞረደ፡ ሙርድ፤ የተወረረ፡ የተዘረፈ።

መርድ፤ የከበሬታ፡ ስም፤ ከራሶች፡ በላይ፡ ከንጉሦች፡ በታች፡ መካከለኛ፤ የሺዋ፡ ባላልጋ፤ ወይም፡ ፀልጋ፡ ወራሽ፡ የንጋሢ፡ ዘር፡ የሚጠራበት። መርድ፡ አምኃየስ፤ መርድ፡ ኀይሌ፡ እንዲሉ።

መርደደ፤(ተቀ፡ግ)፤ ደፈረ፡ ጨከነ፤ ተጋ፡ ፈጠነ።

ምርዱድ፤ ደፋር፡ ጨካኝ፤ ትጉ፡ ፈጣን፤ ሥራዉን፡ መንገዱን፡ የማያቆም፡ የማያቋርጥ፡ (ሄርማ፡ ገጺና፡ ፲)።

መሬሐ፤ሐት፤(መርሐ፡ይመርሕ፡ይምራሕ። ዕብ፡ ማራሕ፤ቀብ፡ መረገ፡ ዐሸ)፤ መምራት፤ ፊት፡ ፊት፡ መኼድ፤ መሳብ፡ መውሰድ፤ የመንገድ፡ የትምርት፡ የዜማ፡ የጸሎት። መረየን፡ እይ፤ የዚህ፡ ማንቲያ፡ ነው። መሪሕ፡ ይመርሖሙ። መልአከ፡ ዘይመርሐኒ። እለ፡ ይመርሑ፡ ወእለ፡ ይተልዉ። ዘመርሐነ፡ ውስተ፡ብሔረ፡በድው፡(፴ነገ፡ ፱፡ ፳። ዕር፡ ኢሳ፷፡ ፲፮። ማር፲፩፡ ፱። ኤር፪፡ ፮)።

—፤ ማሳየት፡ ማስረዳት፤ መግለጥ፡ ማስረገጥ፤ የነገር፡ የምስጢር። ወይመርሕ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ቃሉ፡ ለልዑል። ተወክፎተ፡ ሠያጢ፡ ዐረቦ፡እምእደ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠዩጥ፡ወተሣይጦ፡(ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፩። ፴፫)። በመርሐ፡ ፈንታ፡ አምርሐ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። አንተ፡ አምራሕከ፡ ጽድቀ፡ ወነጢአተ፡ወፈለጥከ፡ብርሃነ፡ወጽልመተ፡እኩየ፡ወሠናየ፡(ኪዳ)።

መርሕ፤ መራሒ፤(ብ፡ አምርሕት)፤ የሚመራ፡ መሪ፤ መምር፡ አብነት። አንተ፡ መርሖሙ፡ ለዕዉራን። ኤጲስቆጶስ፡ ውእቱ፡ መርሖሙ፡ ለሕዝብ። አንትሙሂ፡ መርሐ፡ ኩንዎሙ። እስመ፡ ውእቱ፡ መርሕ፡ ውስተ፡ ጥበብ፡(ሮሜ፪፡ ፲፱። ዲድ፡ ፱። ኪዳ። ጥበ፯፡ ፲፭)። ንተሉ፡ አምርሕተ፡ ሠናይ፡ ፍኖት። ዕዉራን፡አምርሕተ፡ዕዉራን፡(ቅዳ፡ ሕር። ማቴ፲፭፡ ፲፬። ፳፫፡ ፲፮፡ ፳፱)።

መራሒ፤(ሒት፡ ሕያን፡ ያት፤ ሕት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መሪ፡ አስተማሪ። መራሔ፡ ሕይወት። መራሔ፡ሖሉ፡እኩይ። ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ መራሒተ፡ ልቡና፡ ይእቲ። መራሕያነ፡ ብርሃን፡ (ኪዳ። ቀሌ። ፊላስ። ቅዳ፡ መስተ)።

መራሕያን፤ የርባታ፡ መደቦች፤ ዐሥሩ፡ ሰራዊት፤አነ፡አንተ፡ቲ፤ውእቱ፡ ይእቲ፤ንሕነ፡አንትሙ፡ ን፤ ውእቶሙ፡ ን። ቀተልኩ፡ ከ፡ ኪ፡ ለ፡ ለት፤ ቀተልነ፡ ክሙ፡ ን፡ ሉ፡ ላ። የውእቱንና፡ የሆን፡ አፈታት፡ እይ።

አምርሐ፤ አመራ፡ አስመራ፤ መሪ፡ ሰጠ፡ ለተመሪ።

ተመርሐ፤ ተመራ፤ ተከተለ። ተመራሕነ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ጸጋሁ። ተመሪሐነኬ፡ ውስተ፡ ጽድቅ። ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዛዙ። ይደልወነ፡ ከመ፡ ንትመራሕ፡ በምግባራቲሆሙ፡ ወንትመሰል፡ ቦሙ፡ (ሮሜ፭፡ ፪። ቄር። ፊልክ። ዮሴፍ)።

ምሩሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ርሕት)፤ የተመራ፤ ተመሪ፡ ተማሪ፡ ተከታይ።

ምርሐት፤ መምራት፤ መመራት፤ መሪነት፡ ተመሪነት፤ አመራር፡ ምራት፡ ምሪት። ዘወሀቦ፡ ጥበበ፡ ምርሐት፡(ፊልክ፡ ፻፱)።

መሪኅ፤(ዐረ፡ እልምሪኅ)፤ ኮከብ፡ የኮከብ፡ ስም፤ የፀሓይን፡ ብርሃን፡ ከሚነሡ፡ ከስምንቱ፡ ዐበይት፡ ከዋክብት፡ አንዱ።

መረጠ፡ (ዕብ፡ ማራጥ)፤ ባለ፡ ሰነገለ፤ ነጨ፡ ነቀለ። በቁሙ፡ ለዩ፡ ሾመ፡ አከበረ። (ተረት)፤ ከንጩት፡ መርጦ፡ ለታቦት፤ ከሰው፡ መርጦ፡ ለሹመት። ሙርጥ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

መርጡር ፡ ል ፤ (ጽር ፡ ማርቲሪዮን ፤ ማርቲሪዩ ። ዕብ ፡ ዔዱት ። ሱር ፡ ሳሀዱታ ። ዐረ ፡ ሽሀደት) ፤ ኦሪት ፡ ሕግ ፤ ጽላት ፤ ስምዕ ። ታቦት ፡ ዘመርጡር ፡ ል ፡ (ዘፀ ፳፭ ፡ ፳፪ ። ፳፮ ፡ ፴፫) ። መካነ ፡ መርጡል ። በቅድመ ፡ መርጡል ፡ (፪ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፮ ። ዘፀ ፲፮ ፡ ፴፬) ።

ማርቲሬ ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ሄዒድ ። ዐረ ፡ ሽሂደ) ፤ ስምዐ ፡ መሰከረ ፤ ስማዕት ፡ ኾነ ፡ (ዮሐ፭ ፡ ፲፭) ።

መርጡል ፤ (ዕብ ፡ ሞዔድ ። ሱር ፡ ዚምና ። ዐረ ፡ እሊጅቲማዕ) ፤ ዕድሜ ፡ የበዓልና ፡ የቀጠሮ ፡ ቀን ፤ የጉባኤ ፡ ቦታ ፡ ዐውደ ፡ ስምዕ ፡ ሕዝብ ፡ ለጸሎትና ፡ ለመሢዕት ፡ ወይም ፡ ለክርክርና ፡ ለሙግት ፡ ለዘፈን ፡ ለጨዎት ፡ ለምስክርነት ፡ የሚሰበሰብበት ። ደብተራ ፡ ዘመርጡል ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፬ ፡ ፲ ። ፴ ፡ ፲፰ ። ፳፮ ፡ ፴፮) ። በዕብራይስጡ ፡ ዔዱትና ፡ ሞዔድ ፡ ልዩ ፡ ሲኾን ፡ ጽርኡ ፡ አንድ ፡ አድርጎታል ። ባለቅኔዎችም ፡ መርጡልን ፡ ተራዳ ፡ ድንኳን ፡ አዳራሽ ፡ ይሉታል ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ዘመርጡል ፡ ያለውን ፡ ዘዘመን ፡ ዘብዑድ ፡ ዘስምዕ ፡ ይሉታል ። አዳራሽ ፡ ከተባለ ፡ ዘንድ ፡ መቅደስ ፡ ቤተ ፡ ክር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መርጡል ፡ ይላል ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፭ና ፡ ፳፭) ። እምኔታት ፡ በውስተ ፡ አሐቲ ፡ መርጡል ፡ (ስንክ ፡ ጥር፩ና ፡ ፲፪ ። ገድ ፡ ተክ) ። መርጡለ ፡ ማርያም ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስ ፡ በመልዕልተ ፡ ድማኅ ፡ ዘበቈለት ፡ (ቅኔ) ።

መርጡላዊ ፤ ኦሪታዊ ፡ ዘኦሪት ፤ ስምዓዊ ፡ ዘስምዕ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መረየ ፤ (መርይ ። ዕብ ፡ ያሞር ፤ ሄሚር) ፤ ለወጠ ፡ ቀየረ ፤ አስተላለፈ ፡ አሠገረ ፤ የብተት ፡ የቀን ፡ የጊዜ ፡ የዘመን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመረየ ፡ ፈንታ ፡ አሜረየ ፡ አምረየ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ዛቲ ፡ ዕለት ፡ አሜረየት ፤ እንዘ ፡ ታመሪ ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡ ገ፪፻፳፭) ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ መሪሕ ፡ ነው ።

ምርያ ፤ ሠግር ፤ የሱባዔ ፡ ቍጥር ፤ ዐውደ ፡ ፅለት ፡ ፮ ፡ ቀን ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የአውራኅንና ፡ ያመታትን ፡ ብተትና ፡ በዓል ፡ ከቀን ፡ ወደ ፡ ቀን ፡ የሚያሻግር ፡ የሚያዘዋውር ። ዕለተ ፡ ምርያ ፡ ዘያጠውዮን ፡ ለመዋዕለ ፡ ዓመታት ፡ ወያዐውዶን ፡ እምዝ ፡ ውስተ ፡ ዝ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ። ከፅንሰት ፡ እስከ ፡ ልደት ፡ ያለውም ፡ ደጊታችን ፡ መዋዕለ ፡ ፅንስ ፡ ፱ ፡ ወር ፡ ከ፭ ፡ ቀን ፡ የም ፡ ወለድኩክ ፡ የተባለበት ፡ ሐዲስና ፡ ለሐዲሱ ፡ ዘመን ፡ ሠግር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንደዚሁ ፡ ምርያ ፡ ይባላል ፤ ዕለት ፡ ጎሪት ፡ ዕለተ ፡ መድኅኒት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፩ ፡ ፭ ፡ ፮ ፡ ፰) ።

ማረየ ፤ (ይማሪ ፤ ማርዮ) ፤ ሻረተ ፡ አሻረተ ፤ ጠነቈለ ፡ ወር ፡ አንደለ ፤ በፊደል ፡ ቍጥር ፡ በግድፈት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በማረየ ፡ ፈንታ ፡ ተመርየ ፡ ተማረየ ፡ ተማረተ ፡ ይላል ፡ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያስኝም ። ለተመርዮ ፡ ወለተሰግሎ ። ዘያሰግል ፡ ወዘይትሜረይ ። ዘይትማረይ ፡ ወዘያበውእሙ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ለማርያን ። ኵሉ ፡ ተማርዮ ፡ እምንደለ ፡ አጋንንት ፡ ወኵሉ ፡ ተነብዮ ፡ እምንደለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ብእሲት ፡ ዘትትማረት ፡ አው ፡ ለካልእታ ፡ ትብል ፡ ትትማረት ፡ በእንተ ፡ ፍቅረ ፡ ምታ ፤ አው ፡ በእንተ ፡ ፍቅረ ፡ ካልእ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭ ። ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭ ። መጽ ፡ ምስ ። ሲኖድ) ።

ማራዪ ፤ ማሪ ፤ ማሬ ፤ (ዪት ፡ ሪት ፤ ርያን ፡ ያት ፤ ረይት) ፤ የሚያሻርት ፡ የሚጠነቍል ፤ ማርተኛ ፡ ጠንቋይ ፤ ነቢየ ፡ ሐሰት ፡ ካህነ ፡ ጣዖት ። ጲጥፋራ ፡ ማሪ ፡ ዘሀገረ ፡ ሔልዩ ። የትር ፡ ማሬ ፡ ምድያም ። ወአምጽኡ ፡ ማሬ ፡ ዘድዮስ ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፵፭ ። ስፀ፪ ፡ ፲፮ ። ግብ፲፱ ፡ ፲፫) ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘሐተተ ፡ ማሪተ ። ማርያን ፡ ወሰብአ ፡ ሰገል ። ውእቱ ፡ ይገብር ፡ ግብረ ፡ ሥራይ ፡ ወዘማርያት ፡ (ቀሌ ። ዳን፮ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፴፫ ፡ ፮) ። በማረይት ፡ ፈንታ ፡ ማሪታት ፡ ይላል ፤ አያስኝም ፤ ማረይት ፡ ቅጽልነቱ ፡ መድበል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ብዙዎቹን ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ ያስተባብራል ፤ ማሪታት ፡ ግን ፡ ለሴቶች ፡ ብቻ ፡ ነው ። ሐሳውያን ፡ ማሪታት ፡ (ቄር ፡ ገ፩) ።

አማረየ ፤ አስተማረየ ፤ አስጠነቈለ ፤ አስሻረተ ፡ ማርተኛ ፡ ጠየቀ ። አናገረ ፡ አስለፈለፈ ፤ ሻርተኛ ፡ አደረገ ። ሰይጣን ፡ ይጼዕን ፡ በሰብእ ፡ ለአስተማርዮ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ። ማረየ ፡ የባረከ ፡ ቤት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አስተማረየ ፡ ከአማረየ ፡ ተለይቶ ፡ ባደራራጊነት ፡ ሲፈታ ፤ አጠናቈለ ፡ አጠንቋቈለ ፡ አሞራረተ ፡ ያሰኛል ።

ተማረየ ፤ ተሻረተ ፡ ተጠነቈለ ፤ ሻርቱ ፡ ጥንቈላው ፡ ተደረገ ። ተደራራጊ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ተሞራረተ ፡ ተጠናቈለ ፡ ተጠንቋቈለ ፡ ያሰኛል ።

ማርያም ፤—መራረ ፡ መዋዕል ፤—መሪር ፡ መረ ።

መርመሬ ፤—ኰፊዳ ፡ ኰረጆ ፤—ረመለ ፡ መርመሌ ።

መርመር ፤ (ዐረ) ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ፤ እብነ ፡ በረድ ። አዕማደ ፡ መርመር ፡ (ስንክ ፡ ታኅ) ።

ሜሮን ፤ (ጽር ፡ ሚሮን) ፤ የከርቤ ፡ ሽቱ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ያልተቀደሰ ፡ ማንም ፡ የሚቀባው ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ መሪር ፡ መረ ፡ ነው ። ዕጣኑ ፡ ወሜሮኑ ፡ (ራእ ፲፰ ፡ ፲፫) ።

—፤ በቊሙ ፡ ቅብዐ ፡ ቅዱስ ፡ የተባረከ ፡ ሽቱ ፤ ጳጳሳት ፡ ከበለሳንና ፡ ከዕፀው ፡ ዕጣን ፡ ከአስጳዱቆስ ፡ ከሌላም ፡ ከብዙ ፡ ዐይነት ፡ ሽቱ ፡ የሚያወጡት ። መደበኛው ፡ ግን ፡ በለሳን ፡ ነው ፤ ፍችውን ፡ በቦታው ፡ ተመልከት ። በሊሳኑ ፡ ከነ ፡ ሀፌ ፡ ሥጋሁ ፡ በቍቡ ፤ ሜሮነ ፡ ቅብዐ ፡ ዘይቄድስ ፡ ኵሎ ፡ ለትእምርት ፡ በኀቤነ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ ሀሎ ። ወይኄትም ፡ ኪያሃ ፡ በሜሮን ፤ እስመ ፡ ማኅተመ ፡ እግዚ ፡ ውእቱ ፡ (ደራ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፩) ።

መራናታ፤—ጌታ፡መጣ፤—ማር፡ማሪ፡ማራን።

መራናት፤—ማብሪያ፤—ነዊር፡ኖረ፡መኖረት።

መርሠሠ፤—ዳሰሰ፡ዳበሰ፤—መርሰሰ።

መሪዕ፤ዖት፤(መርዐ፡ይመርዕ፡ይምራዕ። ዕብ፡ማራእ)፤ መጕምዠት፣ መሻፈድ፣ መድራት፣ መዳራት፤ የንስት ። መዝለል፣ መከመር፤ መስረር፣ መውጣት፣ ፊጥ፣ ማለት፤ የተባት ። ንባቡም፣ ምስጢሩም፣ ምዒር፣ ምዕረ፣ ከለው፣ የወጣ፣ ነው፤ መዐረንና፣ ፈሐለን፣ እይ ። ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፤ አው፡ብእሲ፡ዘይመርዕ፡በደቂቅ። እመ፡ቦ፡ብእሲት፡ዘትመርዕ፡በሥጋሃ።እመ፡ቦ፡ብእሲ፡ዘያፈቅር፡ደቂቀ፡ከመ፡ይምራዕ፡ቦሙ፡(ቄድር) ። ኰነነ፣ ደየነ፣ በማለት፣ ፈንታ፣ መርዐ፣ ይባል፤ ስሕተት፣ ነው ። መራዕኪዮን፡ለአኃትኪ፡(ሕዝ ፲፮፣ ፶፪) ። አንዳንድ፣ መጽሐፍ፣ በመርዐ፣ ፈንታ፣ ተመርዐ፣ ይላል፤ አያሰኝም ። ዘይረክስ፡በተመርዖ፡ውስተ፡ፍትወት።እስመ፡ይትመራዕ፡ነፍስቶሙ፡(መጽ፣ ቄስጠ ። ሄርማ፣ ገ፲፮) ።

ምሩዕ፤(ዓን፡ዓት፡ርዕት)፤ የሻፈደ፣ ጕምዠ፤ ሴሰኛ፣ ድራተኛ፤ ዘማዊ ። ምሩዐ፡በፍትወተ፡ፍቱ።ምርዕት፡ይእቲ።በመይዋ፡ምርዕተ፡(ቀኖኒቅ ። ምሳ፮፣ ፲፩ ። ቄድር) ።

ምርዐት፤ መጕምዠት፤ መዳራት፣ መቃበጥ፤ መቈናጠጥ፤ በውስጥ፣ በአፍኣ፣ መታወክ፣ መቅበጥበጥ ። ዝሙት፡ወምርዐት።ፈቲው፣ ምርዐት፡ወዝሙት።ገብረ፡ዝሙተ፡ወምርዐተ፡(ኩፋ፣ ፳፩ ። ኪዳ፣ ገ፱ ። ፈ፣ መ፣ ፮፣ ፲፩) ።

ምርዕ፤ምርዓ፤ምርዓት፤(ታት)፤ ሴሰን፣ ድራት፤ እንስሳዊ፣ ጭዎት፤ ልፊያ፣ ቍልመማ፤ የዝሙት፣ ዋዜማ። እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዓት።ርኵስ፡ወምርዓት።ዘኢያስተዋድይዎሙ፡በምርዓት፡(ቀሌ ። ገላ፭፣ ፲፱ ። ቲቶ፩፣ ፮) ።

መርዓ፡ት፡ዊ፤—ሰርግ፤ሙሽራ፤—ረዐወ።

መርዔት፤—መንጋ፤—ርዕይ፡ረዐየ።

መረቅ፤—በቁሙ፤—ወረቀ፡ምራቅ።

መርቄ፤—ቄላ፡በረሓ፤—ረቅይ፡ረቀየ።

ሜሩቃዕ፤(ዕብ፡ራቃዕ፤ ዘረጋ፡አሣሣ፤ ምሩቃዕ)፤ ሥሥ፣ ረቂቅ፤ ዝርግ፣ ጠፍጣፋ፤ ልብስን፣ ዕንጨትን፣ ለማስጌጥና፣ ለመለበጥ፣ እንደ፣ ቅጠል፣ ኹኖ፣ የተሠራ ። ባለብሉዮች፣ ግን፣ ጽርየት፣ ንጣት፣ ይሉታል ። ብሩር፡ሜሩቃዕ፡(ኤር፲፣ ፱) ።

መሪር፤ሮት፤(መረ፤መረረ፡ይመርር፡ይምርር። ዕብ፤ማራር። ሱር፡ማር። ዐረ፡መረ)፤ መምረር፤ መጕፍነን፤ ከጣፋጣና፣ ከሖምጣጣ፣ ልዩ፣ ከፉ፣ መኾን፤ የጣዕም፣ የጠባይ ። ይመርር፡ጣዕሙ፡ለመዓር፡በዕጕሥታር ። ዘይመርር፡እምሐሞት።ለትምረራ፡ለከርሥከ።ወይመርሮሙ፡ምግባሩ፡ለጽድቅ፡(ሄርማ፣ ገ፴ ። ምሳ፭፣ ፬ ። ራእ፲፣ ፱ ። ቀሌ) ።

—፤ ማዘን፣ መትከንከን፤ መቈጣት፣ መበሳጨት፤ ዕርር፣ ምርር፣ ማለት ። መሪረ፡መረርኩ። መረረተኒ፡ነፍስየ፡እምኔክን።ወምንትኑ፡ዘመደ፡መዋቲ፡ከመ፡ትምርር፡በእንቲኣሁ፡(ሰቈ፩፣ ፳ ። ሩት፩፣ ፲፫ ። ሱቱ፣ ዕዝ፰፣ ፵) ። መር፣ ማለት፣ መኖር፤ ዘሎ፣ ማለፍ ። መረመርና፣ መረመረ፣ ማለት፣ የዚህ፣ ዘር፣ ነው ።

መሪር፤(ራን፡ራት፡ራር)፤ በቁሙ፤ መራራ፣ ከፉ፤ ቍጡ፣ ብስጩ፤ ዐመፀኛ ። እለ፡ይብልዎ፡ለጥዑም፡መሪረ፡ወለመሪር፡ጥዑመ።መሪረ፡ከነ፡ሜስ።ይኄይስ፡መዊት፡እመራር፡ሕይወት።ትውልድ፡ዕሉት፡ወመራር።መሪራነ፡ነፍስ።ሕዝብ፡መሪራን።ቤት፡መሪራን፡(ኢሳ፭፣ ፳ ። ፳፬፣ ፱ ። ሚራ፴፣ ፲፯ ። መዝ፣ ፸፯ ። መሳ፲፰፣ ፳፭ ። ዕን፩፣ ፮ ። ሕዝ፪፣ ፭) ።

ምሩር፤(ራን፡ራት፡ርርት)፤ የመረረ፤ የተመረረ፤ ያዘነ፣ የተከፋ ። ለምንት፡ወሀብኮሙ፡ብርሃነ፡ለምሩራን።ከማሁ፡ለምሩራን፡(ኢዮ፫፣ ፳ ። መዝ፣ ፸፯) ።

ምረት፤ በቁሙ፤ መምረር፣ ማዘን፤ አመራረር፣ መራርነት፣ ከፋት ። ምረተ፡ሕምዝየ። በምረተ፡ነፍሱ። አእመረ፡ምረቶሙ፡(ሰቈ፫፣ ፳ ። ሢራ፬፣ ፯ ። ኩፋ፣ ፩) ። ሬት፣ ማለት፣ ከዚህ፣ የወጣ፣ ነው ።

ምረር፤(ራት)፤ በቁሙ፤ ምረት፣ መራርነት፤ ሐዘን፣ መከራ፣ ቍጣ ። ምረሩ፡ለማይ። ምረሩ፡ለሞት።እከሥት፡ምረረ፡ነፍስየ።እለ፡ተዐገሁ፡ምረራተ፡ብዙኃተ፡(ራእ፰፣ ፲፩ ። መቃ፣ ገ፲፱ ። ኢዮ፯፣ ፲፩ ። አፈ፣ ድ፴፩) ።

ምረር፤(ዕብ፡ምሬራ። ሱር፡ምሪራ። ዐረ፡መራረት)፤ መሪር፣ መራራ፤ በጠባዩ፣ ምረት፣ መራርነት፣ ያለው፤ ሐሞት፣ ከርቤ፣ ሬት፣ ኮሶ፣ የመሰለው፣ ኹሉ፤ መደበኛው፣ ግን፣ ሐሞት፣ ነው ። ጥዕምኩ፡ዕጕሥታረ፡ወዠሎ፡ምረራተ፤ወኢረከብኩ፡ዘይመርር፡እምንዴት፡(ፈላስ፣ ገ፳፭) ። አንዳንድ፣ መጣፍ፣ በምረር፣ ፈንታ፣ መሪር፣ እንደ፣ ማለት፣ ምረት፣ ይላል፣ (ዘዳ፴፱፣ ፲፰ ። ጥበ፰፣ ፲፮) ።

ማራ፤(ዕብ፡ማራህ፤ ማራታ)፤ የቦታ፣ ስም፣ መራራ፣ ውሃ፣ ያለበት ። ኢረከቡ፡ማየ፡ከመ፡ይስተዩ፡በማራ። ወገዐዙ፡እምነ፡ማራ፡(ዘፀ፲፭፣ ፳፫ ። ዘኍ፴፫፣ ፱) ። ዳግመኛም፣ በማራ፣ ፈንታ፣ ምረት፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው ።

አምረረ፤ አመረረ፤ አስመረረ፣ አሳዘነ፣ አስቈጣ ። ወበሕምዘ፡መቅሠፍት፡ጳስከራዊ፡አም

ረኑ፡ መዓረ፡ ዘባኑ፡ ለኤርምያስ፡ ንህብ። አምረራ፡ ለነፍስየ። እስመ፡ አምረሩከ፡ እግዚኦ። ወእለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ሰምዑ፡ ወአምረርዎ፡ (ቅኔ። ኢዮ፳፯፡ ፪። መዝ፡ ፭። ዕብ፫፡ ፲፮)።

አመራር ፤ መራራ፡ የደጋ፡ ዕንጨት፤ ወይም፡ ቀላዎ፡ ውስጠ፡ ክፍት።

ማርያም ፤ (ዕብ፡ ሚርያም) ፤ ነቢይት፡ የሙሴና፡ የአሮን፡ እኅት፡ (ዘፀ፲፭፡ ፳)። ቃሉ፡ ፪፡ ነው፡ ማር፡ ሚር፡ ፩፡ ሕግን፤ መራራ፡ መራር። ያም፡ ዮም፡ ዕለት፡ ዘመን፡ መዋዕል፤ በተገናኝ፡ ምርርተ፡ ዮም፡ ወይም፡ መራረ፡ መዋዕል፡ ዘመሪር፡ መዋዕሊሃ። ዘመኗ፡ ዘመን፡ ልደቷ፡ ማሩር፡ የተባለው፡ ማሉል፡ ፈርዖን፡ በእስራኤል፡ ላይ፡ ክፉ፡ ምክር፡ መክሮ፡ ወንድ፡ ወንዱ፡ ለሞት፡ ሴት፡ ሴቱ፡ ለትሎት፡ ብሎ፡ መራራ፡ ዐዋጅ፡ ያስነገረበት፤ እስራኤልም፡ ዕርር፡ ምርር፡ ብለው፡ ያዘኑበት፡ ያለቀሱበት፡ የሐዘን፡ የመከራ፡ ወራት፡ ስለ፡ ኾነ፡ አባት፡ እናቷ፤ ዘበመዋዕሊሃ፡ አምረሩ፡ ግብጽ፡ ሕይወተ፡ እስራኤል፡ ሲሉ፡ እንደዚህ፡ ያለ፡ ስም፡ ሰጥተዋታል፡ (ዘፀ፩፡ ፰—፲፯)። ፪ኛም፤ ኮከብ፡ ዐቢይ፡ ወረደ፡ እምሰማይ፡ ወስሙ፡ ለውእቱ፡ ኮከብ፡ ዕጕሥታር፡ ይላልና፡ (ራእ፰፡ ፲፡ ፲፩)። ማር፡ ሚር፡ ሬቶ፡ ሐሞቶ፡ የሚባል፡ ኮከብ፤ ያም፡ ባሕር፡ ይኾናል፤ ያም፡ ሱፍ፡ እንዲል፡ ባሕረ፡ ኤርትራ፡ ሲል፡ (ዕብራ)። በተገናኝ፡ ኮከበ፡ ባሕር፤ መራሒት፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ማለት፡ ነው። ባሕርም፡ የዘመን፡ ምሳሌ፡ ነውና፡ የባሕሩና፡ የኮከቡ፡ ስም፡ ጣዕም፡ ምረት፡ ስለ፡ ኾነ፡ ምስጢሩ፡ ከዚያው፡ ከፊተኛው፡ ይገባል፤ የመርሕ፡ ዕዉር፡ አርእስት፡ ጉልቄ፡ ዘመን፡ ሲል፡ ሐሳበ፡ ባሕር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ባሕረ፡ ሐሳብ፡ እንዲል። ስላዲሱም፡ ዘመን፡ ቡራኬ፡ እንኳን፡ ከዘመን፡ ወደ፡ ዘመን፡ አሻገረኽ፡ ማለት፡ ዘመንን፡ በባሕርና፡ በወንዝ፡ መስሎ፡ ነው፤ መመሳሰል፡ የጋራ፡ ነውና፡ (ሕዝ፳፯፡ ፪—፭)። በፈርዖን፡ ዐዋጅ፡ ከባሕር፡ ከጀጀባ፡ ሥር፡ ለሚወድቁ፡ ለእስራኤል፡ ልጆች፤ ናሁ፡ ወልድ፡ ይትወለድ፡ ለነ፤ ቤዛ፡ ወመድኅን፡ እምግብጽ፡ ያወፅአነ፡ እያለች፡ በደረቅ፡ ትንቢቷ፡ እንደ፡ ኮክብ፡ የምታበራ፡ ኋላም፡ በኤርትራ፡ ከበሮዋን፡ ነጥቃ፡ ሰብሕዎ፡ እያለች፡ የምትቀኝቅን፡ የምትመራ፡ ነቢዪት፡ ማሕሌታዊት፡ ልዕልተ፡ ቃል፡ አርኣያ፡ ድንግል፡ ስለ፡ ኾነች፡ አስቀድሞ፡ ይህ፡ ሉዓላዊ፡ ስም፡ ኮከበ፡ ባሕርነት፡ ተሰጥቷታል፤ ትንቢቷም፡ በኢይሁድ፡ ኩፋሌ፡ ይገኛል። ኖትያዊ፡ ይኔጽር፡ ኀበ፡ ከዋክብት፡ (እለ፡ ሰሜን)፡ አመ፡ የሐውር፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ዘከመ፡ ይመርሖ፡ ወያከይዶ፡ ለሐመሩ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ መርሶ፡ (ማር፡ ይሥ፳፰)። ማርያም፡ ብሎ፡ ዘበዕብራይስጢ፡ ሚርያም፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ማሪሃም፡ ማለት፡ የተሳሳተ፡ ነው፡ (አርጋ። ታምረ፡ ማር)። በዚህም፡ ስም፡ ብዙ፡ ሴቶች፡ ተጠርተውበታል፤ እስከዚህ፡ ሠምና፡ ብሉይ፡ ነው። ለወርቁና፡ ለሐዲሱ፡ ግን፡ የኮከብ፡ ልጅ፡ ኮከብ፡ ነውና፡ በርሷ፡ ኮክብነት፡ የርሱን፡ ኮከብነት፡ መናገር፡ ነው፡ (ዘኍ፳፬፡ ፲፯። ፪ጴጥ፡ ፩፡ ፲፱)። ብሊት፡ ማርያም፡ የብሉይ፡ ኪዳን፡ ጥንት፡ እንደ፡ ኾነች፡ ሐዳስ፡ ማርያምም፡ የሐዲስ፡ ኪዳን፡ ጥንት፡ ናትና፤ አስቀድሞ፡ በማርያም፡ ዘመን፡ የኾነው፡ ግፍና፡ መከራ፡ ድንቅ፡ ሥራ፡ ኹሉ፡ ኋላ፡ በድንግል፡ ማርያም፡ ለሚኾነው፡ አምሳል፡ መርገፍ፡ ኹኖ፡ ተጥፏል፡ (ዕብ፲፡ ፩)። ማርያሞች፡ እንዲንጻጸሩ፡ ፈርዖንና፡ ሄሮድስ፡ ሙሴና፡ ክርስቶስ፡ ንሴብሖና፡ ታዐብዮ፡ ይነጻጸራሉ፡ (ዘፀ፲፭፡ ፩—፳፩። ሉቃ፩፡ ፵፮—፶፭)። ብሊት፡ ማርያም፡ በልደተ፡ ሥጋ፡ እኅተ፡ ሙሴ፡ እንደ፡ ተባለች፡ ሐዳስ፡ ማርያምም፡ ለሥግው፡ ቃል፡ ልጇ፡ በልደተ፡ ነፍስ፡ እኅት፡ ትባላለች። ማስተባበር፡ ልማዱ፡ እንጂ፡ ነው፤ ድንግልናን፡ ከወሊድ፡ እንዳስተባበረች፡ እኅትነትንም፡ ከናትነት፡ አስተባብራለች፤ በስንበት፡ ላይ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ እንዲሉ። ይኸውም፡ ዮም፡ ወለድኩከ፡ በተባለበት፡ በበኵርነቱ፡ በግብር፡ ልደቱ፡ ነውና፤ የበኵርን፡ ፍች፡ እይ። የጕንደሩም፡ ሊቅ፡ አዋልደ፡ ሎጥን፡ ከኡሪት፡ ጠቅሶ፡ በሚበዝኍ፡ ቅኔው፡ እንዲህ፡ ይላል፡ (ዘፀ፲፱፡ ፴፯—፴፰)። በዘርዐ፡ አቡሆን፡ ከና፡ አኀተ፡ ውሉዶን፡ አኀት፡ አመ፡ ወርኀ፡ ሕጻጽ፡ ወንትጋ፤ ለከሰ፡ አምላክ፡ ክርስቶስ፡ ቀዳሜ፡ ጸጋ፡ ወለተ፡ ሐና፡ ጠባብ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ እኅትከ፡ እንዘ፡ እምከ፡ በሥጋ።

ማርያም፡

መርስ ፤—ወደብ፤—ረሲው፡ ረሰወ።

መሪስ ፤ (መረሰ፤ ዐረ። ዕብ፡ ማራስ) ፤ መንከር፡ መዘፍዘፍ፡ ማጀል፤ በጨው፡ በውሃ፡ በቅጠል፡ ለማራስ፡ ለማበስበስ።

ተመርሰ ፤ ተነከረ፡ ተዘፈዘፈ፤ በሰበሰ፡ ገማ፡ ተበላሸ፡ ዘጼኣ፡ ወተመርሰ፡ እምአባላት፡ ይትመተራ፤ ወሲሲተ፡ ዕፄ፡ ይከውና፡ (ተረ፡ ቄር፯)።

መርሰሰ ፤ (ተቀ፡ ግ) ፤ ዳሰሰ፡ ዳበሰ፡ ነካ፡ ዐሻሸ፡ የተነከረውን። ሻ፡ ፈለገ፡ ተም፡ ተም፡ አለ፤ ተደናበረ። ወትገብእ፡ ትመርስስ፡ መዓልተ፡ ዘከመ፡ ይመረስስ፡ ዕዉር፡ በውስተ፡ ጽልመት፡ (ዘዳ፳፰፡ ፳፱)። በመርሰሰ፡ ፈንታ፡ አመርሰሰ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ወያመረስሱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ ከመ፡ ዕዉር።

ያመረስሱ፡ቀትረ፡ከመ፡ሌሊት፡(ኢሳ፶፱፡፲። ኢዮ፳፡፲፱)። ከዚህ፡ ይልቅ፡ ደግሞ፡ ፊደል፡ አዛውሮ፡ ረምሰሰ፡ አረምሰሰ፡ ይላል፤ ቀሐመንና፡ ዕጉሥታ(ዕጉትማ)ርን፡ እይ። ታረመስስ፡ዲበ፡አባላቲከ፡(አረጋ፡ ድ፯)።

መርሰስ፤ ዳሰሳ፤ ዳበሳ። ዐዉር፡ውእቱ፡ዘ ዒሐውር፡በመርሰስ፡(፪ጴጥ፡፩፡፱)።

ምርስኔ፤ (ጽር፡ሚርሲኒ)፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፤ ባርሰነት፡ ወይም፡ አደስ። አዲሽምን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው። ዕፀ፡ጲቅሶን፡ወምርስኔ፡(ኢሳ፵፩፡፲፱። ኩፋ፡፳፩)።

ማሬት፤—**ማርተኛ**፤—**መረየ፡ማረየ**።

መሪት፤ **ቶት**፤ (**መረተ፡ይመርት፡ይምርት**)፤ መምረት፤ ከገለባና፡ ከአበቅ፡ መለየት፡ እንዳፈር፡ መቈለል። መመረት፡ መዛግ፤ ዐፈር፡ መሬት፡ መኾን፡ ወዳፈርነት፡ መመለስ፤ የማዕደናትና፡ የሥጋ፡ ዋንጨት።

አምረተ፤ አመረተ፤ አስመረተ፡ አዛገ።

ምርት፤ በቁሙ፤ የመረተ፡ የተመረተ፡ ባውድማ፡ መከከል፡ የተሾመ፡ የተሸለመ፡ ቍልል፡ ጥሩ፡ እኽል።

መሬት፤ በቁሙ፤ ዐፈር፡ ትቢያ፡ ዐመድ፡ እንደ፡ምርት፡የሚዛቅ፡የሚታፈሥ፤የብስ፡ገራህት፡ጓል፡ ጕሊት፡ መኰላ፡ የምድር፡ ገላ፡ የሚረጥብ፡ የሚደርቅ፡ የሚፈርስ፡ የሚደቅ፤ ካራቱ፡ ባሕርያት፡ አንዱ፤ ጽልመትና፡ ውዕየት፡ ርጥበት፡ ያለው፤ በጽልመቱ፡ ከነፋስ፡ በውዕየቱ፡ ከእሳት፡ በርጥበቱ፡ ከውሃ፡ የሚስማማ። ኩኵሕ፡ኀበ፡ አልቦ፡መሬት። ወደዩ፡መሬተ፡ዲበ፡ ርእሶሙ። መሬት፡አንተ፡ ወትገብእ፡ ውስተ፡መሬት። እለ፡ ይነውሙ፡ ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ (ማቴ፲፫፡፭። ስቈ፪፡፲። ዘፍ፫፡፲፱። ዳን፲፪፡፪)። ጽቡር፡ ኖራ፡ ድኆስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መሬት፡ ይላል። ሕብያተ፡መሬት። መሬት፡ጸዐዳ። መሬተ፡ምድር፡ (ኢዮ፱፡፲፱። ዘዳ፳፯፡፪። መዝ፡፻፫)።

መሬታዊ፤ በቁሙ፤ ምድራዊ፡ ግዙፍ፤ ከፈር፡ ከመሬት፡ የተገኘ፡ ሸክላ፡ ፈራሽ፡ በሰባሽ። በከመ፡ ዝኩ፡ መሬታዊ፡ ከማሁ፡ መሬታውያን፡ (፩ቆሮ፡ ፲፭፡ ፵፰)።

መሶብ፤—**በቁሙ**፤—**ሰዊብ፡ሶበ፡ሰወበ**።

ማሴጌሬት፤—**ሰንበር**፤—**ሠገረ**።

ማሴው፤ (**ጽር፡ሜሶ**)፤ ማእከል፤ ማእከላይ። ሕንቀጸ፡ማሴው፡(ኤር፴፱፡፫)። መስጴጦምያን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

መሲው፤ **ዎት**፤ (**መስወ**፤ **መሰወ፡ይመሱ፡ይምሱ። መለየ፡አምሀወ**)፤ ማቅለጥ፡ ማፍሰስ፤ውሃ፡ማድረግ፤ማጥፋት፡ማፍረስ፤የረጋውን። ከመ፡ይመስዎ፡ፀሓይ፡ለበረድ። ነደ፡እሳት፡ይመስዋ፡ለነፍሱ። መቅሠፍት፡ይመስዎሙ። ዘነቱ፡ማይ፡ይምሱ፡ሠሎ፡አባላተኪ፡(ሢራ፫፡፲፭። ፴፰፡፳፰። ፳፯፡፳፱። ፍ፡ነ፡፳፱፡፯)። ኢከላእኩ፡ ኢያጽለምኩ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ኢመሰውኩ፡ ዐይነ፡ ዕቤር፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፤ ባለብሉዮች፡ ግን፡ አላስለቀስኩም፡ ብለው፡ ይፈቱታል፡ (ኢዮ፴፩፡ ፲፮)።

መሳዊ፤ (**ዊት፡ውያን፡ያት**)፤ የሚያቀልጥ፡ አቅላጭ፡ አጥፊ፡ (ስንክ፡ ኅዳ)።

ተመስወ፤ ቀለጠ፡ ሟሟ፤ ዛለ፡ ደከመ፤ ጠፋ፡ ፈሰሰ። ከመ፡ይትመሰ፡መዓረ፡ግራ፡እምገጸ፡እሳት። ተመስወት፡ነፍስየ፡ወኀጣእኩ፡ኀይለ። ወይትመሰዋ፡አዕይንተ፡ረሲዓን፡(ኢሳ፳፱፡፪። ዳን፲፡፲፫። ኢዮ፲፩፡፳)።

ምስው፤ (**ዋን፡ዋት፡ሱት**)፤ የቀለጠ፡ የዛለ፡ የደከመ፡ የፈሰሰ። አብራኪ፡ምስዋት፡(አፈ፡ ድ፴)። ዕዉስ፡ ሐንካስ፡ ማለት፡ ነው፡ (ዕብ፲፪፡፲፪)።

ትምስውና፤ ዝለት፡ ድካም፤ ዝልፍልፍነት፡ (ፊልክ፡ ፪፻፩)።

መሲሕ፤ **ሐት**፤ (**መስሐ፡ይመስሕ፡ይምሳሕ። ዕብ፡ማሻሕ። ሱር፡ምሻሕ። ዐረ፡መሰሐ**፤ **ቀበ**)፤ መቅባት፤ቅባት፡መጨመር፤ በቅባት፡ ማሸት፡ ማጣፈጥ። ዘቀብዖ፡ ባለው፡ ዘመስሖ፡ እንዲል፡ (ግብ፲፡ ፴፰)።

—፤ መምሳት፤ ምሳ፡ መብላት። (ተረት)፤ ታልመሱ፡ አያነሡ። እምድኅረ፡ሕኅለቀ፡መሲሐ። ወቦኡ፡ ንጉሥ፡ ወሐማ፡ ይምስሑ፡ ምስለ፡ ንግሥት። ንዑ፡ንምሳሕ። ወእምድኅረ፡መስሑ፡(፫ነገ፡፩፡ ፵፩። አስቴ፯፡፩። ዮሐ፳፩፡፲፪፡፲፭)።

መሳሒ፤ (**ሒት፡ሕያን፡ያት**፤ **ሕት**)፤ የመሳ፡ የሚመሳ፤ ምሳ፡ በል፤ ቀቢ።

አምስሐ፤ አመሳ፤ ምሳ፡ አበላ። ሕእምር፡ ሠሎ፡ዘአምስሐከ፡ቢጸከ። ወአምስሐ፡መኳንንቲሁ፡(ሢራ፴፱፡፲፭። ማር፮፡፳፩)።

ተመስሐ፤ ተቀባ። ተመሳ፤ ተበላ፡ምሳ፡ ኾነ፤ ምግቡ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ምሱሕ፤ የመሳ፤ ምሳ፡ የበላ። የተመሳ፡ የተበላ። የተቀባ፡ ቅቡዕ።

ምሳሕ፤ (**ሓት**)፤ ምሳ፡ የቀን፡ ምግብ፡ ድግስ፡ በቀትር፡ በተሲያት፡ የሚበላ፤ እንጀራው፡ ወዛም፡ ወጡ፡ ቅባታም። ምስጢሩ፡ ቅባትን፡ አይለቅም። ገብሩ፡ሎቱ፡ምሳሐ። እስከ፡ጊዜ፡ ምሳሕ። ሕው፡ እምድኅረ፡ምሳሕ። በውስተ፡ምሳሓት፡(፪ነገ፡፫፡ ፳። ፳፱፡፲፭። ሥር፡ ጳኵ። ማቴ፳፫፡፯)።

ምስሕ፤ ምስ፡ ዳረጎት፤ ጕርሻ፡ ቅምሻ፤ ለዘር፡ ለጋኔን፡ ለቡዳ፡ የሚሰጥ፡ የሚፈንጠቅ። ለበትርና፡ ለጥፊም፡ ይኾናል፤ ምሱን፡ ሰጠው፡ እንዲሉ።

መሲሕ፤ (ሓን)፤ ዐረ። ዕብ፡ ማሺያሕ። ሱር፡ ምሺሓ)፤ በቁሙ፤ ምሱሕ፡ የተቀባ፡ ቅቡዕ፤ ለሹመትና፡ ለምግብነት፡ የተዘጋጀ፤ ንጉሥ፡ ካህን፡ ወይም፡ ነቢይ፤ ሲቀባ፡ ሀብታተ፡ መንፈስ፡ የመሉበት። የክርስቶስን፡ ፍች፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው። ለመሲሒየ፡ ቂሮስ። ኢትግስሱ፡ መሲሓንየ። መኑ፡ ውእቱ፡ ሐሳዊ፡ ዘእንበለ፡ ዘይክሕድ፡ ወይብል፤ እስመ፡ ኢየሱስ፡ ኢኮነ፡ መሲሐ፤ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ሐሳዌ፡ መሲሕ፡ (ኢሳ፵፭፡ ፩። መዝ፡ ፻፬። ፩ዮሐ፡ ፪፡ ፳፪)። መሲሕ፡ ማለት፡ በሦስቱ፡ ቋንቋች፡ በዐረብ፡ በሱርስት፡ በዕብራይስጥ፡ ቅቡዕነት፡ ብቻ፡ ያሳያል፤ በግእዝ፡ ግን፡ ቅቡዕነትን፡ መደብ፡ አድርጎ፡ ምሳሕነትንም፡ ከንጊዜው፡ ከኖቀራረቡ፡ ያሳያል፡ (ዮሐ፡ ፲፱፡ ፲፬። ማቴ፡ ፳፮፡ ፵፮፡ ፵፯)።

መሲሓዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የመሲሕ፤ በመሲሕ፡ የሚያምን፡ መሲሕን፡ የመሳ፡ ክርስቲያን። ሕግ፡ መሲሓዊት። በዓላት፡ መሲሓውያት። ሕዝብ፡ መሲሓውያን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፩። ፳፫። አቡሻ። ስንክ፡ መስ፴)።

መሲሕና፤ መሲሕነት፤ መሲሕ፡ መኾን።

ሞሳሕ፤—ስመ፡ ነገድ፤—መሰከ፡ ሞሳኽ።

ምስሓግ፤—ምሳግ፤—ስሒግ፡ ሰሐገ።

መሰጠ፤—ነጠቀ፤—መሢጥ፡ መሠጠ።

መስጦ፤ እልመስጦ፤ (ጽር፡ ፒስቲስ)፤ እምነት፤ ሃይማኖት። እልመስጦ፡ አግያ፤ ወይእቲ፡ ሃይማኖት፡ ቅድስት፡ እንተ፡ መሀሮሙ፡ እግዚእነ፡ (ሃይ፡ አበ፭)። እል፡ የዐረብ፡ ተውሳክ፡ ነው፤ መስጦ፡ አግያ፡ ያለውን፡ ሃይማኖት፡ ቅድስት፡ ብሎ፡ ተረጕመው፤ መምህራን፡ ግን፡ እልም፡ ትምርት፤ ስጦ፡ ምልአተ፡ ንባብ፤ አግያ፡ ኅቡእ፡ ብለው፤ ሌላም፡ ብዙ፡ አፈታት፡ ያፈቱታል። እንተ፡ መሀሮሙ፡ ያለውንም፡ አንቀጸ፡ ምኅላፍ፡ ብሎታል፤ የፊት፡ በር፡ ቀዳማይ፡ አንቀጽ፡ ማለት፡ ነው።

ምስጢር፤—በቁሙ፤—ሰጢር፡ ሰጠረ።

መስይ፤ ዮት፤ (መስየ፤ መሰየ፡ ይመሲ፡ ይምሰይ፤ ይምሲ)፤ መምሸት፤ መሥረክ፡ ሠርክ፡ ማታ፡ መኾን፤ የጊዜ። እፎ፡ እንጋ፡ ይመሲ። እምከመ፡ መስየ። ዘኅበ፡ መስዮ፡ ይበይት። እስመ፡ መስየነ፡ ብሔር። ይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ (ዘዳ፳፫፡ ፲፪። ማቴ፲፬፡ ፪። ሚራ፴፯፡ ፴፩። ገድ፡ ተክ። መዝ፡ ፻፫)።

ምሴት፤ (ዐረ፡ መሳ። ዕብ፡ ኤሜሽ)፤ ምሽት፡ ማታ፤ ከሠርክ፡ እስከ፡ ንዋም። ምሴተ፡ ኀሙስ፡ ለጸቢሐ፡ ዐርብ። በምሴት፡ ይደምፅ፡ ብካይ። በዐሡሩ፡ ወሰቡዑ፡ ምሴት። ደመና፡ ምሴት፡ (ቅዳ፡ ኤጲ። መዝ፡ ፳፱። ኩፋ፡ ፳፫። ምሳ፲፯፡ ፲፭)።

አምሰየ፤ አመሸ፤ አስመሸ፡ እስከ፡ ማታ፡ ቈየ፤ አስቈየ። ተጊሀ፡ ወአምስዮ፡ (ማቴ፳፭፡ ፲፪)።

ማስያስ፤ (ዕብ፡ ማሺያሕ)፤ መሲሕ፡ ምሱሕ፤ ቅቡዕ። ማስያስ፡ ዘይሰመይ፡ ክርስቶስ። ማስያስ፡ ናይናን፡ (ስንክ፡ ጥር፳። ግብ፡ ሕማ)።

መሲክ፤ ከት፤ (መሰከ፡ ይመስክ፡ ይምስክ። ዕብ፡ ማሻኽ። ዐረ፡ መሰከ)፤ መያዝ፡ መጨበጥ፤ መሳብ፡ መጐተት፤ መለጠጥ፡ መዘርጋት፤ ለመንደፍ፡ የቀስት፡ የፍላጻ። ምስክ፡ አባ፡ ቀስተከ፡ ወፈኑ፡ ሐጸከ። ወሰቀ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ። እስመ፡ መሰኩከ፡ መንገሌየ፡ (ኩፋ፡ ፴፫። ፬ነገ፡ ፱፡ ፳፬። ዘካ፱፡ ፲፫)። ወሰቀ፡ ማለብ፡ መደገንን፤ መሰከ፡ አስማምቶ፡ ይዞ፡ መሳብ፡ መንደፍን፡ ያሳያል፤ ነገር፡ ግን፡ ኹሉም፡ በኹሉ፡ አለ፤ ይወራረሳሉ። ወስቅ፡ ቀስተከ፡ ወምስክ፡ አሕጻከ፡ (፬ነገ፡ ፲፫፡ ፲፯)።

መሰከ፤ አመሸከ፡ እምሸከ፡ አደረገ፤ ቈረጠ፡ ዐጨደ። ነጨ፡ ጋጠ፡ አመሰኳ፤ ሰኰዐን፡ እይ። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ አቀጠነ፡ ይሉታል፤ መሰከ፡ መሰከ፡ ማሽንክ፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው።

ምስክ፤ (ፋርስ፡ ሙሽክ። ዐረ፡ ሚስክ። ሱር፡ ሙሳክ። ዕብ፡ ሙሻቅ። ጽር፡ ሞስኮስ)። የሽቱ፡ አውሬ፤ ዝባድ፡ ወይም፡ እንደ፡ ዝባድ፡ ያለ፡ ሌላ። ጥሩ፡ ሽቱ፡ ከዚያው፡ ካውሬው፡ ገላ፡ የሚገኝ። ምስክ፡ ዘውስተ፡ ቢረሌ። ጼናሁ፡ ይምዕዝ፡ እምስክ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፬። አረጋ፡ ድ፲፫)።

ሞሳኽ፤ (ጽር፡ ሜሴኽ። ዕብ፡ ሜሼኽ)፤ ስመ፡ ነገድ፤ ከሰባቱ፡ ደቂቀ፡ ያፌት፡ አንዱ፡ ፮ኛው፤ የመስኮቦች፡ አባት፡ (ዘፍ፲፡ ፪። ፩ዜና፡ ፩፡ ፭። ሕዝ፴፰፡ ፪)። ሳቢ፡ ጐታች፡ መሪ፤ ወይም፡ የታደመ፡ የተቀጠረ፡ ዕድመኛ፡ ባለቀጠሮ፡ ማለት፡ ነው፤ ጎግ፡ ማጎግን፡ እይ፡ (ሕዝ፴፰፡ ፪—፲፡ ፲፯—፲፱)።

ምስኪን፤—በቁሙ፤—ሰኪን፡ ሰከነ።

መስከረም፤—የወር፡ ስም፤—ከሪም፡ ከረመ።

መስኮት፤—በቁሙ፤—ሰኪው፡ ሰከወ።

መሲል፤ ሎት፤ (መሰለ፡ ይመስል፡ ይምስል። ዕብ፡ ማሻል። ሱር፡ ምታል። ዐረ፡ መሰ(ተ)ለ)፤ መምሰል፤ መስሎ፡ መታየት፡ ባሕርይ፡ ሳይለወጥ፡ ሌላ፡ መባል፤ በውነት፡ ወይም፡ በሐሰት፡ ያውም፡ በመልክና፡ በግብር፡ በነገር፡ ብቻ። ይመስሎ፡ ዝንቱ፡ ወልድ፡ ለጦቢት። አርዌ፡ ዘይመስል፡ ድበ። ወይመስሎሙ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ። ነገርየ፡ ይመስል፡ ሐሰተ። እመኒ፡ ኅዳጠ፡ ወሀበከ፡ ብዙኀ፡ ይመስሎ። ቦ፡ ፍናው፡ ዘይመስላሁ፡ ለብእሲ፡ ርቱዓተ፡ (ጦቢ፲፡ ፱። ዳን፯፡ ፭። ሉቃ፫፡ ፳፫። ኢዮ፮፡ ፫። ሚራ፳፡ ፲፱። ምሳ፲፮፡ ፳፭)። በመሰለ፡ ፈንታ፡ ተመሰለ፡ ተማሰለ፡

ይባል ፤ ስሕተት ፣ ነው ። ተመሰለ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ። ተመሰሉ ፡ ኪያየ ፡ በከመ ፡ አነ ፡ እትሜሰሎ ። መነ ፡ ትትሜሰል ፡ (ፊልጵ፪ ፣ ፯ ። ፩ቆሮ ፣ ፲፩ ፣ ፩ ። ሕዝ፴፩ ፣ ፪) ። ከመ ፡ ዘኢይትማሰል ፡ ገጽ ፡ ገጸ ። ይትማሰሎሙ ፡ ለገባርያነ ፡ ብርት ። መኑ ፡ ይትማሰሎ ፡ ለጣዕመ ፡ ዚኣሁ ፡ (ምሳ፳፯ ፣ ፲፱ ። ጥበ፲፭ ፣ ፱ ። ቀሌ) ። አርእስቱ ፣ የቀተለና ፣ የቀደሰ ፣ ቤት ፣ ነው ፤ ስለዚህ ፣ በመላላትና ፣ በመጥበቅ ፣ በቱሱሕንት ፣ ይገሰሳል ።

መሰሎ ፤ **ሎት** ፤ **(መሰለ ፣ ይሜስል ፣ ይመስል)** ፤ መመሰል ፣ መተረት ፤ ነገርን ፣ ከነገር ፣ ማስጠጋት ፤ ማመሳሰልና ፣ ማነጻጸር ፤ በቃል ። መስል ፡ ምሳሌ ። እሜስል ፡ ባዕሌክሙ ፡ አምሳለ ። ውስተ ፡ መስሎ ፡ ነገር ፡ ኢይሄልዉ ። ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡ ወመሀሮሙ ፡ (ሕዝ፲፯ ፣ ፪ ። መሳ፲፱ ፣ ፲፪ ። ሚራ፴፰ ፣ ፴፫ ። ሉቃ፲፱ ፣ ፯) ።

—፤ መሣል ፣ መንደፍ ፣ መበገር ፣ መልክ ፣ ማውጣት ፤ በቀለም ፣ በርሳስ ። ምስል ፣ ማፍሰስ ፣ ጣዖት ፣ መሥራት ፤ ማንጠጥ ፣ መቅረጥ ፤ የሸክላ ፣ የማዕደን ፣ የዕፅ ፣ የቀርን ፤ ምንም ፣ ስልቱ ፣ ቢለይ ፣ ምስጢሩ ፣ ከዚያው ፣ ከመሰሎ ፣ አይወጣም ። ገብሮ ፡ ወመሰሎ ። ይሜስል ፡ ጽቡረ ፡ በእደዊሁ ። ገለፎ ፡ ወመሰሎ ፡ በአምሳለ ፡ ሰብእ ፡ (ኢሳ፵ ፣ ፲፱ ። ፴፰ ፣ ፴ ። ጥበ፲፫ ፣ ፲፫) ። ዳግመኛም ፣ በመስለ ፣ ፈንታ ፣ አስተማሰለ ፣ ይባል ፤ አያሰኝም ። በመኑ ፡ ታስተማስልዎ ፡ ለእግዚ ። በመኑ ፡ አስተማስላ ፡ ለዛቲ ፡ ትውልድ ። አው ፡ አስተማሰሎ ፡ በእንስሳ ። ከመ ፡ ታመክሮ ፡ በአስተማስሎ ፡ (ኢሳ፵ ፣ ፲፰ ። ማቴ ፲፩ ፣ ፲፮ ። ጥበ፲፫ ፣ ፲፱ ። ፪ዜና ፣ ፱ ፣ ፩) ። ሐቀረንና ፣ ዐገሠን ፣ እይ ፤ ይህም ፣ እንደዚያ ፣ ነው ።

(ባ፣ጥ) **መሳሊ** ፤ **መምሰሊ** ፤ **(ሊት ፣ ልያን ፣ ያት)** ፤ የሚመስል ፣ መሳይ ፣ ተራች ፤ ሠዓሊ ፣ ምስል ፣ አፍሳሽ ። ምድር ፤ መምሰሊተ ፡ ሕማምየ ። ኩኑ ፡ መምሰልያነ ፡ እግዚ ። መምሰሌ ፡ ርጢን ፡ (ጥበ፮ ፣ ፫ ። ቄር ፣ ጸሎ ። አዋል) ። በመሳሊና ፣ በመምሰሊ ፣ ፈንታ ፣ ተመሳሊ ፣ ይባል ፤ አያሰኝም ። አፍቅሮተ ፡ ሰብእ ፡ ተመሳሊት ፡ ለአፍቅሮተ ፡ እግዚ ። ተመሳልያነ ፡ ቦሙ ፡ ውስተ ፡ ምግባራቲሆሙ ። ይኩኑ ፡ ተመሳልያነ ፡ በምግባራቲሁ ። ተመሳሌ ፡ ንሉስ ፡ ቀርን ። ተመሳሌ ፡ አባ ፡ ይስሪን ፡ (ፊልክ ፣ ፻፲፱ ። ፻፹፱ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፳ ፣ ፲፭ ። ጥበ ፣ ጠቢ ። ደራሲ) ።

መመስል ፤ **(ልት ፣ ላን ፣ ላት)** ፤ ተራች ፤ ምስል ፣ አፍሳሽ ።

አምሰለ ፤ አመሰለ ፤ አስመሰለ ። ብዕልክሙ ፡ ያመስለክሙ ፡ ጻድቃነ ። ከመ ፡ ዘእምካልእ ፡ ሕዝብ ፡ ያመስሉኒ ። ዐርከ ፡ አምሰልዎ ። እንዘ ፡ ታመስሉኒ ፡ ኤርምያስሀ ፡ (ሔኖ፺፯ ፣ ፱ ። ኢዮ፲፱ ፣ ፲፭ ። ጥበ፩ ፣ ፲፮ ። ተረ ፣ ባሮ) ። ፪ኛም ፣ በመሰለና ፣ በሐሰበ ፣ ፈንታ ፣ አምሰለ ፣ ይባል ፤ ስሕተት ፣ ነው ። ያመስል ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ያፈቅረኒ ። ወአምሰላ ፡ ዔሊ ፡ ከመ ፡ ስክርት ፡ (ዮሴፍ ። ፩ነገ ፣ ፩ ፣ ፲፫) ።

ተመሰለ ፤ በቁሙ ፤ ሠሙ ፣ በወርቅ ፣ ወርቁ ፣ በሠም ፤ ምሳሌው ፣ ተረቱ ፣ ተነገረ ፤ ሥዕሉ ፣ ምስሉ ፣ ጣዖቱ ፣ ተሠራ ። ሸሉ ፡ ዘይትዌበይ ፡ ይትሜሰል ፡ በሰይጣን ። ዘእንዘ ፡ ቦ ፡ ንዋይ ፡ ይትሜሰል ፡ ከመ ፡ ነዳይ ። ሰይጣን ፡ ይትሜሰል ፡ በሸሉ ፡ አራዊት ። ወዳራኒ ፡ ውእቱ ፡ ዘተመሰለ ፡ በበግዕ ፡ (ፈ ፣ መ ፣ ፫ ፣ ፩ ። አፈ ፣ ተ፲፩ ። ቀሌ ። ዮሴፍ) ። ተመሰለ ፣ ብሎ ፣ ከመና ፣ በ ፣ ከልተከተሉት ፣ ተደራጊ ፣ አይኾንም ፤ ግእዝም ፣ ቢሰብ ፣ አድራጊ ፣ ኹኖ ፣ ከመሰለ ፣ መንገድ ፣ ይገባና ፣ ተ ፣ ጸያፍ ፣ ይኾናል ። ዳግመኛም ፣ በኮነ ፣ ፈንታ ፤ ተመሰልኪ ፡ ብእሲተ ፡ ዘማ ። ተመሰለ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ። ወተመሰለ ፡ ሙሴ ፡ ከመ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ይባል ፣ (ሕዝ፲፮ ፣ ፴፪ ። ፊልጵ፪ ፣ ፯ ። ቀሌ) ። ይህ ፣ ኹሉ ፣ የጣፊና ፣ የመላሽ ፣ ስሕተት ፣ ነው ።

(ባ፣ጥ) **ምሱል** ፤ **(ላን ፣ ላት ፣ ስልት)** ፤ የመሰለ ፤ የተመሰለ ፤ ዕንስ ፣ ሽል ፣ (ዘፀ፳፩ ፣ ፳፫) ።

ምሳሌ ፤ **(ልያት)** ፤ በቁሙ ፤ ማስረጃ ፣ አንጻር ፣ ተረት ፤ ፍሬ ፣ ነገር ። ናመጽእ ፡ ምሳሌ ፡ ላዕለ ፡ ዝንቱ ። ዝ ፡ ምሳሌ ፡ ይውኅድ ፡ እምአማን ። ምሳልያተ ፡ ሰሎሞን ። ወኮኑ ፡ ብየ ፡ ሠለስቱ ፡ ምሳልያት ፡ (አፈ ፣ ተ፪ ። ቄር ፣ ጸሎ ። ምሳ ፣ ፩ ። ሔኖ) ።

መምሰ(ስ)ል ፤ መሰል ፣ አካል ፤ አምሳያ ፣ እኩያ ፤ ሱታፌ ፣ አንጻር ። አልባቲ ፡ መምሰል ፡ እምእንስት ። ሀገር ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ መምሰል ። እስመ ፡ መምስልከ ፡ ውእቱ ፡ (ዮሴፍ ። መዋሥ ። ኩፋ ፣ ፴፰) ። ቅድም ፣ ጥቃ ፣ በማለት ፣ ፈንታ ፣ መንጻር ፣ እንደ ፣ ማለት ፣ መምሰል ፣ ይባላል ፣ (መክ፯ ፣ ፲፱) ።

ምስል ፤ **(ብ ፣ ምሰል ፤ ምስላት ፤ አምሳል ፣ ላት)** ፤ በቁሙ ፤ ጣዖት ፣ መታሰቢያ ፤ ግልፎ ፣ ቅርጽ ፣ ተመሳሳይ ፣ መልክ ፣ ያለው ፤ የነገር ፣ ምሳሌ ፣ ተረት ፣ ዕንቈቅልኽ ። ምስል ፡ ዐቢይ ፡ ርእሱ ፡ ዘወርቅ ። ግነዩ ፡ ወስግዱ ፡ ለምስል ። ምሰሊሆሙ ፡ ትሰብሩ ። ወሰበረ ፡ ምስላቲሆሙ ። እሜኑ ፡ ግልፎከ ፡ ወአምሳሊከ ። አምሳላተ ፡ እንስሳ ። ልበ ፡ ጠቢብ ፡ ይፌክር አምሳለ ። ይፈትን ፡ ሰርጐ ፡ ምስል ፡ (ዳን፪ ፣ ፴፩ ። ፫ ፣ ፳ ። ዘፀ፴፱ ፣ ፲፫ ። ዮዲ፫ ፣ ፰ ። ሚክ፭ ፣ ፲፪ ። ጥበ ፲፫ ፣ ፲ ። ሚራ፫ ፣ ፳፱ ። መክ፲፪ ፣ ፱) ።

አምሳል ፤ መልኮች ፣ ዐይነቶች ፣ ባንድ ፣ አካልና ፣ ባንድ ፣ ገላ ፣ ያሉ ፣ የብዙ ፣ ሕዋሳት ፣ አርኣያዎች ። በአምሳለ ፡ ዚኣሁ ፡ ገብሮሙ ። ተመሰለ ፡ በአምሳለ ፡ ንስር ። በበ ፡ ዘመዶሙ ፡ ወበበ ፡ አምሳሎሙ ። አነ ፡ ሰይጣን ፡ እትሜሰል ፡ በሸሉ ፡ አምሳል ፡ (ሚራ፲፯ ፣ ፫ ። ተረ ፣ ባሮ ። ኩፋ ፣ ፫ ። ቀሌ) ። ባለቅኔዎች ፣ ማን ፣ ሊካድ ፣ የማይቻል ፣ ብዙንቱን ፣ ከደው ፣ ዐቢይና ፣ ንኡስ ፣ አገባብ ፣ እያሉ ፣ በከመ ፣ ዘይቤ ፣ ይፈቱታል ፤ እውነተኛ ፣ የመጽሐፍ ፣ ምስክር ፣ የለውም ።

ምስለ ፤ **(ደቂቅ ፣ አገ)** ፤ ከ—ጋራ ፤ ዐብሮ ፣ ከነ ፣ ቸልታ ፣ ሲ ፤ እንደ ። ኢታማስን ፡ ጻድቃነ ፡ ምስለ ፡ ኃጥኣን ። መጽአ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወው

ሉዱ ፤ ከነ ። ሰረረ ፡ ንስር ፡ ምስለ ፡ መጽሐፍ ። ተለ ውዋ ፡ ዐደው ፡ ምስለ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅሎሙ ፤ ይዘው ። በጽባሕ ፡ ምስለ ፡ ትንሣኤ ፡ ፀሓይ ፤ ሲ ። አበስነ ፡ ም ስለ ፡ አበዊነ ። ወኢተቀሥፉ ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ፤ እንደ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፳፫ ። አዋል ። ተረ ፡ ባሮ ። ዮዲ፲፭ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፻፭ ። ፸፪) ። ምስሌሁ ፡ ሃ ፡ ከ ፡ ኪ ፡ የ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ ኀበ ፡ በኃምስ ፡ ይዘረዝራል ። በወ ፡ ፈንታ ፡ ምስለ ፡ ይ ላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኣፈልበከ ፡ ለከ ፡ ምስለ ፡ አን ዊከ ፡ (ኤር፳ ፡ ፱) ። (ዕር፳፭ ፡ ቍ፻፲፱) ።

ምስሌሁ ፤ ከርሱ ፡ ጋራ ፤ እንደ ፡ ርሱ ። ምስሉ ፡ ሥዕሉ ፤ መልኩ ።

ተማሰለ ፤ በቊሙ ፤ ተመሳሰለ ፡ ተነጻጸረ ። ኢይ ትማሰላ ፡ ወርቅ ። ወኢይትማሰል ፡ ምስለ ፡ ባዕድ ፡ ንብረቱ ፡ (ኢዮ፳፰ ፡ ፲፯ ። ጥበ፪ ፡ ፲፭) ። ለወጥም ፡ ይኾ ናል ።

አስተማሰለ ፤ አማሰለ ፤ አመሳሰለ ፡ አነጻጸረ ። ምስጢሩ ፡ ማድረግና ፡ ማደራረግ ፡ ነው ፤ ባድራጊነቱ ፡ ከመዠመሪያው ፡ ዐምድ ፡ ይደረባል ። ረድኡ ፡ ለሊቀ ፡ ምኔት ፡ ይኩን ፡ አስተማሳሌ ፡ ግብረ ፡ ኤልሳዕ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

መስልም ፤—እስላም ፤—ሰሊም ፡ ሰ ለመ ።

መስም ፤—ባዕድ ፡ ዘር ፤—ሰምይ ፡ ሰመየ ።

መስኖ ፤—በቊሙ ፤—ሰኒው ፡ ሰነወ ።

ማስኖ ፤ ኖት ፤ (ማሰነ ፡ ይማስን ፡ ይማ ስን ። መንሰወ ፤ ነሰወ ። ዕብ ፡ ናሻም ፤ ሕቅ ፡ አለ) ፤ መማሰን ፤ መድከም ፡ መልፋት ፡ (ዐማርኛ) ። መጥፋት ፡ መሞት ፡ መበላሸት ፤ መፍረስ ፡ መበስበስ ። ማ ሕፀንት ፡ ዘማስነት ፡ ማስኖ ፡ ፍጥረታዊ ። ዘማስነ ፡ ልቡ ። ወርቅ ፡ ዘይማስን ። ለብስ ፡ ሥጋ ፡ ዘይማስን ፡ ወረሰየ ፡ ዘኢይማስን ። ይማስን ፡ ቤቶሙ ፡ ለዕቡ ያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። ፴፪ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፯ ። ቅዳ ። ሚራ፳፩ ፡ ፱) ።

ማሳኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ ማሳኝ ፤ የሚ ጠፋ ፡ ጠፊ ፤ ፈራሽ ፡ በስባሽ ። መብልዕ ፡ ማሳኒ ። ጥሪት ፡ ማሳኒ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ጥቅ፴) ።

ሙሱን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ስንት) ፤ የማስነ ፤ ጥፉ ፡ መጥፎ ፡ ብልሹ ፤ ግም ፡ ድፍርስ ። ዐጽቀ ፡ በለስ ፡ ሙሱን ፡ ጥቀ ። ሙሱናነ ፡ ልብ ። ማይ ፡ ሙሱን ። ሙሱነ ፡ ይሰትዩ ፡ (ኤር፳፱ ፡ ፪ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፰ ። መጽ ፡ ምስ ። ሕዝ፱ ፡ ፲፯) ።

ሙስና ፤ (ናት) ፤ ጥፉነት ፡ ጥፋት ፤ መፍረስ ፡ መበስበስ ፤ መከራ ፡ መቅሠፍት ። ሙስናሃ ፡ ለነነዌ ። ተዘከሮ ፡ ለሞት ፡ ወለሙስና ። ወተጋብኡ ፡ አርባ ዕቱ ፡ ሙስናት ፤ ዘውእቶሙ ፡ ቀትል ፡ ወዋዕይ ፡ ወጸ ብእ ፡ ወረኀብ ፡ (ጦቢ፲፬ ፡ ፲፭ ። ሚራ፲፰ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

የንጨት ፡ ስም ፡ ፩ ፡ ዐይነት ፡ ዕንጨት ፤ ቅርፍቱን ፡ ድ ቍሶ ፡ በበሶ ፡ ሲበሉት ፡ ኮሶ ፡ የሚያመክን ፡ የትግሮች ፡ መዳኒት ።

መሲና ፤ (ናት) ፤ በቊሙ ፤ የማቶልድ ፡ ኩ ብት ፡ መክን ፡ መስንት ፡ ማሕፀን ።

አማሰነ ፤ በቊሙ ፤ አጠፋ ፡ አስጠፋ ፡ አበላሸ ። ሞት ፡ ዘዙሉ ፡ ያማስን ። በአማስኖ ፡ ናላሁ ። እንስ ሳት ፡ አማሳንያን ። አማሳኒሃ ፡ ለነፍስ ፡ (ሔኖ፳፱ ፡ ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፪ ። ፵፯ ። ቅዳ ፡ ያዕ) ።

መስዕ ፤ (ዐረ ፡ ሚስዕ) ፤ የማእዝን ፡ ስም ፤ ንኡስ ፡ ማእዝን ፤ በሰሜንና ፡ በምሥራቅ ፡ መካከል ፡ ያለ ፤ የሰሜን ፡ ምሥራቅ ፤ የአዜብ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ። አፋዛዥ ። ባርክ ፡ መስዐ ፡ ወአዜበ ፡ (ቅዳ) ። ማእዝን ነቱ ፡ የሰሜን ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ሰሜንም ፡ በርሱ ፡ ስም ፡ መስዕ ፡ ይባላል ። እብሎ ፡ ለመስዕ ። ሰፍሖ ፡ ለመስዕ ፡ ዲበ ፡ ወኢምንት ። ገቦ ፡ መስዕ ። ንጉሠ ፡ መስዕ ፡ (ኢሳ፵፫ ፡ ፮ ። ኢዮ፳፮ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፵፯ ። ዳን፲፩ ፡ ፯) ። ኹለተኛም ፡ በመላሾች ፡ ስሕተት ፤ ምሥራቅን ፡ አዜብ ፤ ደቡብን ፡ ጽላሎትን ፡ መስዕ ፡ ይላል ። አንሥእ ፡ አዜበ ፡ እምሰማይ ፤ ወአምጽአ ፡ መስዐ ፡ በኀይሉ ። ዘይመ ይጦ ፡ ለብርሃን ፡ መንገለ ፡ መስዕ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ዓሞ፭ ፡ ፰) ።

መስፍሕ ፤—መስፍ ፤—ሰፊሕ ፡ ሰፍሐ ።

መስፈርስ ፤—የበሽታ ፡ ስም ፤—አሱ ፋር ።

መስፌቶም ፤ (ጽር ፡ ሞስፌታም ። ዕብ ፡ ሚሽፋታይም) ፤ ከንፈሮች ፤ ዳር ፡ ደንበ ሮች ። ለምንት ፡ ትነብር ፡ ማእከለ ፡ መስፌቶም ፡ (ምሳ፭ ፡ ፲፯) ።

ምሱቅ ፤—ጥርብ ፤—ነሲቅ ፡ ነሰቀ ፡ ን ሱቅ ።

መስቄ ፤—ማጠጫ ፤—ሰቅይ ፡ ሰቀየ ።

መስቀል ፤—በቊሙ ፤—ሰቂል ፡ ሰቀለ ።

መስቄሎን ፤ (ጽር ፡ ሜስካሎን) ፤ የሸ ማኔ ፡ ዕንጨት ፡ መጠቅለያው ፤ ደልዳላ ፡ ወፍራም ፡ ምእ ዙን ፡ ራሳም ፤ አራት ፡ ብስ ፡ ያለው ። ወዕፀ ፡ ኲናቱ ፡ ከመ ፡ መስቄሎነ ፡ አነምት ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፯) ።

መስቀር ፤—ታቦተ ፡ ኖኅ ፤—ሰቂር ፡ ሰቄረ ።

ማሰረ ፤ (ዕብ ፡ ማሳር) ፤ እጅ ፡ በጅ ፡ ሰጠ ፤ አስጨበጠ ፤ አሲያዘ ፡ አስረከበ ። ሙሽራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ በሕግ ፡ የተሰጠ ፡ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፡ ወጣት ፡ ማ ለት ፡ ነው ፤ ለሰሌንና ፡ ለኮባም ፡ ይኾናል ።

ምስራ ፤ ማሱራ ፤ (ቅብጥ ፡ ሜሱሪ) ፤ የወር ፡ ስም ፤ ነሐሴ ፡ (አቡሻ) ።

(ጥስ) **ምስር** ፤ በቊሙ ፤ ብርስን ፡ (መ ፡ ፈ) ።

(ላስ) **ምስር ፤(ዐረ ፡ ሚጽር ፤ መጽር) ፤** በቁሙ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ግብጥ ፡ የሚጽራይም ፡ ክፍል ፡ ሚጽር ። ሊጣፍ ፡ የሚገባው ፡ በጻዴ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በሳት ፡ ስ ፡ አይደለም ። ደወለ ፡ ምስር ። ማዕልቃ ፡ ዘምስር ።

ምሳር ፤—በቁሙ ፤—ወሥሮ ፡ ወሠረ ፡ ሞሠር ።

መሰረት ፤—በቁሙ ፤—ሣርሮ ፡ ሣረረ ።

መስቴ ፤—መጠጥ ፡ ጣ ፤—ሰትይ ፡ ሰትየ ።

መስተአድ ፤(ጽር ፡ ሜስታኣል) ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፤ ገበገ ፡ የአልባሳትና ፡ የንዋያት ፡ ሹም ፡ ጠባቂ ፡ (፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፳፪) ።

መስቴማ ፤(ዕብ ፡ ማስጤማህ ፤ ሳጣም) ፤ ጠብ ፡ ጥል ፤ ቂም ፡ በቀል ፡ ጠላትነት ፤ ወቀሣ ፡ ክስሳ ። ጠላት ፡ ጠበኛ ፤ ከሳሽ ፡ አሳጭ ፡ ሰይጣን ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ የመየን ፡ ዘር ፡ መስሏቸው ፤ ተመያኒ ፡ መስተመይን ፡ ይሉታል ፡ (ኩፋ ፡ ፲ ። ፲፯ ። ፲፰) ።

መሽተሪ ፤(ዐረ ፡ አልሙሽተሪ) ፤ ኮከብ ፤ የኮከብ ፡ ስም ፡ (አፈ ፡ ተ፳፯) ።

መስጴጦምያ ፤(ጽር ፡ ሜሶፖታሚያ) ፤ ማእከለ ፡ አፍላግ ፤ ሜሶ ፡ ማእከል ፤ ፖታሚያ ፡ አፍላግ ፤ ጤግሮስና ፡ ኤፍራጥስ ፡ (ግብ፪ ፡ ፱ ። ፯ ፡ ፪) ።

ምት ፤—ባል ፡ ወንድ ፤—መቲህ ፡ መትሀ ።

መታግር ፤—ገመድ ፡ አውታር ፤—ተጊር ፡ ተገረ ።

መቲሀ ፤ ሆት ፤(መትሀ ፡ ይመትሀ ፤ ይምታሀ ። ዐረ ፡ መቲሀ) ፤ መሳት ፤ ማሳት ፡ ምትሀት ፡ ማድረግ ፡ ማሳየት ። እለ ፡ ይመትሁ ፡ (አርጋ) ። መምታት ፡ መማታት ፤ ያለሌ ፡ የበትር ፡ የቸነፈር ። መሣሣት ፡ መንፈግ ፤ የሆዳም ።

መታሂ ፤ (ሂት ፡ ሀያን ፡ ያት) ፤ ስሑት ፡ መስሒቲ ፤ ምታታም ፡ ምታተኛ ። ተማች ፡ አጥቂ ፤ አለሌ ፡ ዱለኛ ። ሥሡ ፡ ንፉግ ፤ ሆዳም ፡ በላተኛ ። ኢትደረር ፡ ምስለ ፡ ብእሲ ፡ መታሂ ፡ (ምሳ፳፫ ፡ ፯) ።

መትሀ ፤ (ሃት) ፤ ምትሀት ፤ ምትሀትነት ፤ ሳይኾኑ ፡ መስሎ ፡ መታየት ። እስመ ፡ መልአክ ፡ ዘበመትሀ ፡ (ሐኪም ፡ መስሎ) ፡ ሠጠጠ ፡ ከርሦ ፡ ለፈላሲ ፡ ወአርአየ ፡ ሕማመ ፡ ልቡ ፤ ወአግብኦ ፡ በከመ ፡ ሀሎ ። ተርእየ ፡ ሎሙ ፡ ሰይጣናት ፡ ዘበመትሀ ፡ መንክር ፡ (ምድርን ፡ እንደ ፡ ሰፌድ ፡ እያንቀረቀቡ) ። ፈቃድ ፡ ዘይወልድ ፡ መትሀ ፡ (ፊልክ ፡ ፳፩ና ፡ ፳፱ ። ማር ፡ ይሥ፲፱ ፡ ፪) ።

አምትሀ ፤ አስመታ ፤ ምትሀት ፡ አስደረገ ።

ተመትሀ ፤ ተመታ ፡ ተጠቃ ፤ ምትሀት ፡ ኾነ ፤ ታባ ፡ ታይቶ ፡ ጠፋ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተመትሀተ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ገድ ፡ አዳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ምቱህ ፤(ሃን ፡ ሃት ፡ ትሀት) ፤ የተመታ ፤ ምትሀት ፡ የኾነ ።

ምትሀት ፤ (ታት) ፤ መምታት ፤ መመታት ፤ አመታት ። ምታት ፡ ምች ፤ ቸነፈር ፤ በትሩና ፡ መቸው ፡ የማይታይ ፡ ኀቡእ ፡ ረቂቅ ፡ ሕማም ፡ መቅሠፍት ፡ (፪ነገ ፡ ፳፬ ፡ ፲፭—፲፯ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፳፱ ፡ ፴) ።

—፤ በቁሙ ፤ ሳይኾን ፡ የኾነ ፡ መስሎ ፡ ግዘፍ ፡ ነሥቶ ፡ መልክ ፡ ገዝቶ ፡ የሚታይ ፡ ነገር ፤ እንደ ፡ ሕልምና ፡ እንደ ፡ ጥላ ፡ እንደ ፡ ስኒማ ፡ ያለ ፤ ሰይጣናዊ ፡ ሐሰት ፤ ወይም ፡ መልአካዊ ፡ እውነት ። ራእየ ፡ ምትሀት ፡ ፀዋግ ። ምትሀተ ፡ አሕላም ። ምትሀት ፡ ዓለማዊ ። ምትሀተ ፡ ዐይን ። እለ ፡ ምትሀተ ፡ የአምኑ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፩ ። ፲፰ ፡ ፲፯ ። አፈ ፡ ተ፳፰ ። ዕን፪ ፡ ፲፰ ። ቄር) ። ይቤሉ ፡ አኀው ፤ እስመ ፡ ሠለስቱ ፡ ሰይጣናት ፡ ቦኡ ፡ ኀበ ፡ ማር ፡ ወቅሪስ ፡ በአምሳለ ፡ ሠለስቱ ፡ ቀሳውስት ፡ (አርዮስና ፡ ንስጥሮስ ፡ መቅደንዮስ) ፡ ወተዋቀሡ ፡ ምስሌሁ ። ወመላእክትኒ ፡ ሖሩ ፡ በአምሳለ ፡ ዓለማውያን ፡ ኀበ ፡ ሊቀ ፡ በኣታት ፡ በእንተ ፡ በዓለ ፡ አስፈሬዳት ፡ ውኖዳ ፤ ወኮኑ ፡ ይሰግዱ ፡ ለመስቀል ፡ ወይኤምኅዎ ፡ ወይጼልዩ ። ቦኑ ፡ ኮነ ፡ ውእቱ ፡ ጥዩቀ ፤ አው ፡ አልቦ ። ይቤ ፡ መተርጕም ፤ ወመላእክትሰ ፡ ኮኑ ፡ ይሰግዱ ፡ ወይኤምኁ ፡ ወይጼልዩ ፡ በርእሶሙ ፤ በከመ ፡ ይጼልያ ፡ ወይኤምኃ ፡ ወይሰግዳ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ለፍጹማን ፡ ምስለ ፡ ሥጋቲሆሙ ። ወሰይጣናትሰ ፡ ኮኑ ፡ ይገብሩ ፡ ውእተ ፡ በምትሀታቲሆሙ ፡ ሕስውት ፤ እስመ ፡ አልቦሙ ፡ ሥልጣን ፡ ለሰይጣናት ፡ ከመ ፡ ይግበሩ ፡ ምትሀተ ፡ ዘበአማን ፡ ዘእምጠባይዕ ፡ በከመ ፡ ይገብሩ ፡ መላእክት ፡ (ፊልክ ፡ ፴፫) ።

ምትሀታዊ ፤ ምትሀታም ፤ የምትሀት ፡ ሥራ ፤ ኀላፊ ፡ ጠፊ ፡ አታላይ ። (አ ፡ አንስት) ፡ ኅድጋ ፡ ስርጋዌ ፡ ወፍኖተ ፡ ምትሀታዌ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፰) ።

ምት ፤(ብ ፡ አምታት ። ዕብ ፡ ማታህ ፤ ምቲም) ፤ ባል ፡ ዕጮኛ ፤ ሚስት ፡ ያለችው ፡ ወንድ ፡ ጕልማሳ ። ሥሡ ፡ ንፉግ ፡ ቀናኢ ፡ ተማች ፡ ማለት ፡ ነው ። (ተረት) ፤ ንጉሥ ፡ በመንግሥቱ ፡ ጕልማሳ ፡ በሚስቱ ። በሽንጎ ፡ ቢረታ ፡ ከቤት ፡ ሚስቱን ፡ መታ ። ርእሳ ፡ ለብእሲት ፡ ምታ ። ምትኪ ፡ ዘንእስኪ ። እንተ ፡ ባቲ ፡ ምት ። አንትንኒ ፡ አንስት ፡ ተኰነና ፡ ለአምታቲክን ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፫ ። ኤር፫ ፡ ፬ ። ኢሳ፶፬ ፡ ፩ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፩) ።

መትከል ፤—ሡላብ ፤—ተኪል ፡ ተከለ ።

መትከፍ ፤—ትከሻ ፡ ጫንቃ ፤—ተከፈ ።

መተነ ፤(ከሠደ ። ዐረ ፡ መተነ ፤ ረዘመ) ፤ ተሳበ ፡ ተገተረ ፤ ጸና ፡ ጠነከረ ፡ ዠመተ ።

መተነ ፤ (ዕብ ፡ ማታን ፡ ይምቶን) ፤ ለዘበ ፤ ራስ ፡ ረጠበ ።

መትን ፤ (ብ ፡ አምትንት) ፤ ኸርማት ፡ ክሥዳ ። ክብዙ ፡ በቀር ፡ ባንድ ፡ አይገኝም ። የአስር ፡ በአ

ሥራው ፡ ወያጸንዕ ፡ በአምትንት ። ነፍስ ፡ እስርት ፡ በሥጋ ፤ ወሙቅሕት ፡ በዕፀም ፡ ወአምትንት ፡ ወአሥራው ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ ። ዮሴፍ) ።

መተቀ ፤ (መቲቅ ። ዕብ ፡ ማታቅ) ፤ ጣፈጠ ፡ ጥፍጥ ፡ ኾነ ፤ ማር ፡ ማር ፡ አለ ፡ ደስ ፡ አሰኘ ፤ ያታክልት ፡ ያገዳ ፡ የፍሬ ፤ ለወሬም ፡ ይኾናል ።

ምቱቅ ፤ ጥዑም ፡ ጥፍጥ ፤ መዐርዒር ፤ ላይኀና ፡ ለጕሮም ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ ነገር ፡ ምቱቅ ፡ ይባላል ። ዘእምልደቱ ፡ ዕዉረ ፡ አሕየወ ፤ ወምቱቀ ፡ ብርሃነ ፡ አብቈለ ፡ ሎቱ ፡ ወሡሎሙ ፡ አንከሩ ፡ (ቄር ፡ እስት) ።

ምትቀት ፤ መጣፈጥ ፤ ጥፍጥነት ። ይቤልዋ ፡ ዕፀው ፡ ለበለስ ፡ ንዒ ፡ ንግሢ ፡ ላዕሌነ ፤ ወትቤሎሙ ፡ በለስ ፡ እኅድግኑ ፡ ምትቀትየ ፡ ወፍሬየ ፡ ቡሩከ ፡ ወእንግሥ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀው ፡ (መሳ፱ ፡ ፲ ፡ ፲፩) ። መጻሕፍት ፡ ግን ፡ በጣፎች ፡ ስሕተት ፡ ያነንም ፡ ይኸንም ፡ ምጡቅ ፡ ምጥቀት ፡ ይላሉ ፤ መምህራንም ፡ ሥሩን ፡ ስላላገኙት ፡ በምጡቅ ፡ ዘይቤ ፡ ይፈቱታል ።

መቲር ፤ ሮት ፤ (መተረ ፡ ይመትር ፡ ይምትር ። ዕብ ፡ ባታር) ፤ መምተር ፤ መቍረጥ ፡ መቈራረጥ ፡ መበጠስ ፤ መለየት ፡ መሻር ፤ ጨርሶ ፡ ማጥፋት ። እመትር ፡ ርእሰከ ፡ እምኔከ ። ወመተራ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ክፍለ ። መቲረ ፡ ሥርው ። ምትራ ፡ እምኔከ ። ይመትርዎ ፡ እመዓርጊሃ ፡ ለቤተ ፡ ክር ። ክልአታት ፡ ወመቲሮታት ፡ እምነ ። መተረ ፡ እግዚ ፡ እምእስራኤል ፡ ርእሰ ፡ ወዘነበ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፵፯ ። መሳ፲፱ ፡ ፳፱ ። ሔኖ፯ ፡ ፩ ። ሚራ፳፩ ፡ ፳፯ ። ቀሌ ። ፊልክ ፡ ፶፩ ። ኢሳ፱ ፡ ፲፱) ። በቀጥቀጠና ፡ በረሰየ ፡ ፈንታ ፡ መተረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኢሳ፪ ፡ ፬ ፡ ሚክ፬ ፡ ፫) ።

መታሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ተርት) ፤ በቁሙ ፤ የሚመትር ፤ ቈራጭ ፡ በጣሽ ። ሰይፍ ፡ መታሪ ። መታርያነ ፡ ሥርዋት ፡ (ጥበ፩ ፡ ፳፩ ። አቡሻ ፡ ፶ ። ሔኖ፷ ፡ ፫ ። ፳፩ ፡ ፯) ።

መተሬ ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ቅጠል ፡ ፍሬው ፡ እንደ ፡ ሙስና ፡ ኮሶ ፡ የሚያመክን ።

መምተርት ፤ መምተሪያ ፤ መቍረጫ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፬ ፡ ፳፩ ። ሔኖ፳፩ ፡ ፯) ።

አምተረ ፤ አስመተረ ፤ አስቈረጠ ። አስቀረ ፤ አስታጐለ ፤ አቋረጠ ። ሄሮድስ ፡ ለዮሐንስ ፡ ርእሶ ፡ አምተረ ። ታመትርኑ ፡ ዕጣና ፡ ለገበዝ ፡ (መዋሥ) ።

ተመትረ ፤ ተመተረ ፡ ተቈረጠ ፤ ተለየ ፡ ተሻረ ፤ ተጨርሶ ፡ ጠፋ ። ተመትሩ ፡ አርእስቲሆሙ ። ሊተ ፡ ሠላሳ ፡ ዓመት ፡ እምዘተመተርኩ ፡ እመፃምርትየ ። ለይትመተር ፡ እመዓርጊሁ ። ኢይትመተር ፡ ብእሲ ፡ (ቀሌ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ፊ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፩ ። ኤር፴፫ ፡ ፵፯) ።

ምቱር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ትርት) ፤ የተመተረ ፤ የተቈረጠ ፡ ቍርጥ ፤ የተሻረ ፡ ሽር ። ምቱረ ፡ እድ ። ምቱራን ፡ በሰይፍ ፡ አምሳለ ፡ ዕፀው ። ምቱርኑ ፡ ዝ ፡ ነገር ። ምቱር ፡ እመዓርጊሁ ፡ (ማር፱ ፡ ፵፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፱ ። ኪዳ ። ቀሌ) ።

ምትረት ፤ መቍ(ቈ)ረጥ ፤ አቈራረጥ ፡ ቈረጣ ፡ ቍርጠት ። ምትረተ ፡ ርእስ ። ምትረተ ፡ ተስፋ ። ምትረተ ፡ ኀሊና ፡ (አዋል ። ፊልክ ፡ ፶፬ ። ስንክ ፡ ጥቅ፩) ። በስብረትና ፡ በንሥተት ፡ ፈንታ ፡ ምትረት ፡ ይላል ፡ ጥፋት ፡ ማለት ፡ ነው ። ምትረተ ፡ ፆዛ ። ምትረተ ፡ ዋራሲን ፡ (፩ዜና ፡ ፲፫ ፡ ፲፩ ። ፲፬ ፡ ፲፩) ።

ምታር ፤ (ራት) ፤ ምታሪ ፡ ቍራጭ ፤ ብጣሽ ፡ ክፍል ። መተሩ ፡ ሥጋሃ ፡ በበ ፡ ምታር ። ወመተርዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ኀበ ፡ ሠለስቱ ፡ ምታራት ። ምታር ፡ ዐቢይ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፱ና ፡ ፳፱ ። ዮሴፍ) ። ምታሮ ፡ የሥጋ ፡ ንፍሮ ፤ ዝግን ፡ ሥቅሥቆ ።

መትር ፤ (ብ ፡ አምታር) ፤ የልክ ፡ ስም ፤ ኹለቱን ፡ ክንድ ፡ አንድ ፡ የሚያደርግ ፡ በትር ፡ ወይም ፡ ዘንግ ፤ በተረን ፡ እይ ። ማተረ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ሻ ፡ ፈለገ ፡ ጕበኘ ፡ ቈጠረ ፡ ገመተ ፡ ማለት ፡ ነው ።

መትር ፡

መተርእስ ፤—የራስጌ ፡ ሰይፍ ፤—ርኢስ ፤ ርእሰ ።

ሜትራይቁይ ፤ የጭፍራ ፡ ስም ። ጋላትን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ነ ፤ ፲፬ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ነሐስ ፡ ቍጥሩ ፡ ፶ምሳ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ (ነ—፶)ኀምሳ ፡ ይባላል ።

ነ ፤ ነባር ፡ አንቀጽ ፤ የ ፡ (ሀ ፡ ወ) ፡ መሪና ፡ በር ፡ ከፋች ፡ እየኾነው ፡ እንደ ፡ በና ፡ እንደ ፡ ለ ፡ ባሥር ፡ መደብ ፡ ይዘረዘራል ። ነየ ፤ (ነየከ ፡ ነየኪ ፡ ነያ ፡ ነዮ ፤ ናሁ ፡ ነው ፡ ነዋ) ፤ ነኝ ፡ እንሆኝ ፤ ከዚህ ፡ አለኹ ። ነ ፡ መኖርንና ፡ መኾንን ፤ የ ፡ በታንና ፡ የተጠሪን ፡ አካል ፡ ያሳያል ፤ የጥሪ ፡ ተሰጦ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ወይ ፡ አቤት ፡ እሜት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ አሆ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ (ዘፍ፳፪ ፡ ፩ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፱ ። ግብ፱ ፡ ፲) ። ነዮና ፡ ናሁ ፡ ነው ፡ ነዋ ፡ ፩ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ነው ፡ ላማርኛ ፡ ብቻ ፡ ተሰጥቷል ፤ ፍቻቸውን ፡ በየቦታቸው ፡ እይ ። ነየ ፡ አነ ፡ ወደቂቅ ። ነያ ፡ ብእሲትከ ። ነያ ፡ እምከ ። ነዮ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፲፪ ፡ ፲፱ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ሠኔ፪) ። ነየነ ፤ (ነሙ ፡ ነን ፡ ዮሙ ፡ ዮን) ፤ ነን ፡ ነን ፤ እንሆን ፡ ከዚህ ፡ አለን ። ነየነ ፡ ንሕነ ፡ አግብርቲከ ። ነዮሙ ፡ እምከ ፡ ወአኀዊከ ። ነዮን ፡ ጽሑፋት ፡ (ኩፉ ፡ ፵፫ ። ማር፫ ፡ ፴፪ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፳፱) ።

ኑ ፤ የእስከና ፡ የእም ፡ በር ፡ ከፋች ፡ ወይም ፡ መሪ ። እምሥራቀ ፡ ፀሓይ ፡ እስከነ ፡ ዐረብ ። እምነ ፡ መኑ ፡ ፀነስከ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፪ ። ነገረ ፡ ማር) ። ሲዘረዝር ፡ ግን ፡ እስከኔሁ ፤ እምኔሁ ፡ እያለ ፡ ግእዝነቱን ፡ እንደ ፡ ኀበና ፡ እንደ ፡ ምስለ ፡ ወደ ፡ ኃምስነት ፡ ይለውጣል ።

ኑ ፤ የንሕነ ፡ ዝርዝር ፤ አቅራቢና ፡ ጠቃሽ ። ለሊነ ፤ ኀቤነ ፤ ምስሌነ ፤ ከማነ ። ሥርወ ፡ ትንቢት ፡ ለንሕነ ፡ ብቻ ፤ ሳድሱም ፡ ን ፡ ሳይቀር ። ሐዮነ ፡ ነሐዩ ፤ ሞትነ ፡ ንመውት ።

ኑ ፤ (ሁ) ፤ ጥያቄና ፡ አንክሮ ፡ የሁ ፡ መንቲያ ፤ ፍችው ፡ ን ። ዘንተኑ ፡ ገበርከ ። ዳኅንኑ ፡ አቡከሙ ፤ እወ ፡ ዳኅን ። አንተኑ ፡ ዘይመጽእ ። ዘወድቀ ፡ ኢይትነሣእኑ ። ዘኖመሰ ፡ ኢይነቅህኑ ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፫ ። ፵፫ ፡ ፳፯ ። ማቴ፲፩ ፡ ፫ ። ኤር፰ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፵) ። መ ፡ ሲጨመርበት ፡ በጥያቄነት ፡ ላይ ፡ ነው ፡ ይኾናል ፤ መኑን ፡ ተመልከት ።

ኒ ፤ (ወ ፡ ሂ) ፤ ቀዌ ፤ ም ፡ ደግሞ ፡ ኹኖ ፤ ስንኳ ፡ ግን ። ዘበሰማይኒ ፡ ወዘበምድርኒ ። እመ ፡ ኢደገመ ፡ ለሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ ለክሙኒ ፡ የኀድግ ፡ አቡክሙ ። በቃልከኒ ፡ ወበምግባርከኒ ፡ አክብሮ ፡ ለአቡከ ። ወሚካኤልኒ ፡ ሊቀ ፡ (ጸሎ ፡ ሃይ ። ማቴ፯ ፡ ፲፬ ። ሚራ፫ ፡ ፰ ። ይሁ ፡ ፱) ። የወንና ፡ የሂን ፡ አፈታት ፡ እይ ።

ኒ ፤ የአነ ፡ ዝርዝር ፡ ወይም ፡ ጠቃሽ ፤ ፍችው ፡ ኝ ። ኀፀበኒ ፡ ወአንጽሐኒ ። ቀተለኒ ፤ ገደለኝ ፤ ገደለልኝ ፡ ገደለብኝ ፡ (ልኝ ፡ የበን ፤ ብኝ ፡ የከፉ) ።

ና ፤ የጥሬና ፡ የስም ፡ ምእላድ ፤ ፍችው ፡ እንትና ፡ መኾን ፤ ምስጢሩ ፡ ባሕርይ ፤ ወይም ፡ የባሕርይ ፡ ኹነታ ፡ አኳኾን ። ቅድም ፡ ቅድምና ፤ ሰብእ ፡ ሰብእና ። ወልድ ፡ ወልድና ፤ ልጅነት ፡ ልጅ ፡ መኾን ፡ ያስኛል ።

ኔ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ እንት ። አሐቲኔ ፤ አንድነት ። አሐቲን ፡ እይ ፤ ከአሐቲ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ አይገኝም ።

ን ፤ አብዝ ፡ ምእላድ ፤ ፍችው ፡ ዎች ። ኪሩብ ፡ ኪሩቤን ፤ ሱራፊ ፡ ሱራፌን ፤ ኪሩቦች ፡ ሱራፎች ። ጻድቅ ፡ ቃን ፤ ኃጥእ ፡ ኣን ። ንጹሕ ፡ ሓን ፤ ቅዱስ ፡ ሳን ፡ እያለ ፡ በወንድ ፡ አንቀጽ ፡ ኹሉ ፡ ይገባል ፤ የአንና ፡ የያን ፡ የትን ፡ አፈታት ፡ እይ ። የጥሬ ፡ ምእላድ ፡ ሲኾን ፡ ግን ፡ ጌጥነት ፡ እንጂ ፡ አብዝኀነት ፡ የለውም ። በርሀ ፡ ብርሃን ፤ በፅዐ ፡ ብፅዓን ፤ ግዕዘ ፡ ግዕዛን ፤ ፈረቀ ፡ ፍርቃን ፤ ቀረበ ፡ ቍርባን ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ኔአ ፤—ቀረበ ፡ ተዘጋጀ ፤—ነየአ ።

ንኢድ ፤ ዶት ፤ (ንእደ ፡ ይንእድ ፡ ይንአድ ። ዐረ ፡ ነሀደ) ፤ ማክበር ፡ ማመስገን ፤ ማላቅ ፡ ማድነቅ ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ማድረግ ። ለሊከ ፡ ትንእድ ፡ ርእሰከ ። ይንእዱ ፡ ርእሶሙ ፡ ከመ ፡ ጠቢባን ፡ እሙንቱ ። ርቱዐ ፡ ንንአዶሙ ፡ ለእልክቱ ። ለነዳይ ፡ ይንእድዎ ፡ በጥበቢሁ ፡ (ዮሐ፰ ፡ ፲፫ ። ሄርማ ፡ ገ፺፱ ። አፈ ፡ ተ፪ ። ሢራ፲ ፡ ፴) ። በንእደ ፡ ፈንታ ፡ አንአደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አከ ፡ በአንእዶ ፡ አቡከ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፫) ።

ነአዲ ፤ መንእድ ፤ የሚያከብር ፤ አመስጋኝ ።

አንአደ ፤ አስከበረ ፤ አስመሰገነ ።

ተንእደ ፤ ከበረ ፡ ተመሰገነ ፤ ተደነቀ ። ኢይኩን ፡ አሐዱሂ ፡ ቀሲስ ፡ ዘኢተንእደ ፡ በስምዐ ፡ ኀምስቱ ፡ ዐደው ። ዘተንእዱ ፡ በበ ፡ አስማቲሆሙ ። ሥዕርት ፡ ርእስኪ ፡ ዘተንእደ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፪ ። ደራሲ) ።

ንኡድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፤ እድ ፡ ድት) ፤ የከበረ ፡ ምስጉን ፤ ድንቅ ።

ንእደት ፤ መክበር ፡ ማክበር ፡ ማመስገን ፤ ክብር ፡ ምስጋና ። ኀሚያ ፡ ክብረ ፡ ወንእደተ ፡ በእንተ ፡ ንጽሑ ፡ (ቀኖ ፡ ስርድ ፡ ፲፩) ።

ንእከ ፤ (ዕብ ፡ አናሕ ፤ ናአቅ) ፤ አናኸ ፡ አቃሰተ ፤ ጮኸ ፡ ተንሰቀሰቀ ፤ ከሩኅ ፡ ከሸክም ፡ ከደዌ ፡ ከሥቃይ ፡ ከሐዘን ፡ ከብካይ ፡ የተነሣ ። ንህከን ፡ እይ ፤

የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ይንእኩ ፡ ዲቤክሙ ፡ (ሔኖ ፺፯ ፡ ፪) ።

ነአከ ፤ ዐየረ ፡ ከለሰ ፡ ቀላቀለ ፤ ማዕደንን ፡ ከማ ዕደን ።

ናእክ ፤ ናኽ ፡ ቃታ ፤ ክቡድ ፡ ሐዘን ፤ መራራ ፡ ጩኸት ። ኀደገኒ ፡ ውስተ ፡ ናእክ ። ሕማመ ፡ ልብ ፡ ወገዐር ፡ ወናእክ ። እምብዙኅ ፡ ናእክ ፡ (ኢዮ ፴ ፡ ፳፪ ። መስተ ። ደራሲ) ።

ናእክ ፤ (ዕብ ፡ አናኽ ። ሱር ፡ አንክ ። ዐረ ፡ አኑክ) ፤ ዐረር ፡ ጥቍር ፡ ርሳስ ፡ የርሳስ ፡ ደን ጊያ ፡ ከባድ ፤ ዕይር ፡ ቅልቅል ። እብነ ፡ ናእክ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ። ብርት ፡ ወናእክ ። ዐረር ፡ ወናእክ ። ወኣቤ ስል ፡ ዡሎ ፡ ናእክኪ ፡ (ዘካ ፭ ፡ ፮ ። ሕዝ፳፪ ፡ ፲፰ ። ዘኍ ፴፩ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፩ ፡ ፳፭) ።

—፤ ዘሕል ፡ ዝገት ፡ እድፍ ። ንጽሕ ፡ ዘእንበለ ፡ ናእክ ፡ ወደነስ ፡ (ደራሲ) ።

ናእክ ፤ (ዕብ ፡ ብዲል) ፤ ነጭ ፡ ርሳስ ፡ ቀ ላል ፡ ለማዕደናት ፡ ኹሉ ፡ መጣብቅ ፡ የሚኾን ፡ የሚያነ ጣና ፡ የሚያጠራ ፡ ብር ፡ የሚያስመስል ። የርሳስ ፡ ዐይነት ፤ ታኒካ ፡ ቈርቈሮ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ዘገብካሁ ፡ ለወ ርቅ ፡ ከመ ፡ ዐረር ፤ ወከመ ፡ ናእክ ፡ መሳእካሁ ፡ ለብ ሩር ፡ (ሢራ ፡ ፵፯ ፡ ፲፰) ።

ንኤጼል ፤ (ዕብ ፡ ኔእጻል) ፤ ተለየ ፤ ልዩ ፡ ኾነ ፤ በሥራ ፡ በልክ ፡ (ሕዝ፵፪ ፡ ፯) ።

ንኢስ ፤ ሰት ፤ (ንእሰ ፡ ይንእስ ፡ ይን አስ ። አኒስ ፡ አነሰ) ፤ ማነስ ፡ መጕደል ፡ ትንሽ ፡ መ ኾን ። ዘይንእስ ፡ ብርሃን ። ዘይንእሶ ፡ የዐብዮ ። ንእ ሰት ፡ መንፈስነ ። ዡላ ፡ እኪት ፡ ትንእስ ፡ እምእኪት ፡ ብእሲት ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፲፮ ። ማቴ፲፩ ፡ ፲፩ ። ሔኖ ። ሢራ፳፭ ፡ ፳፮) ። በንእሰ ፡ ፈንታ ፡ ተንእሰ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እሰ ፡ ይትነአሱ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፬) ። አኒስን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ንኡስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ እስት) ፤ ያነሰ ፤ ታናሽ ፡ ትንሽ ። ሕፃን ፡ ንኡስ ። ቁናጽል ፡ ንኡሳን ። ንኡሳት ፡ መበለታት ። ነያ ፡ ድንግል ፡ ንእስት ፡ በአካል ፡ (ኢሳ ፲፩ ፡ ፰ ። ማሕ፪ ፡ ፲፩ ። ዲድ ፡ ፲፬ ። ድጓ) ። በዐረብ ፡ ግን ፡ እኩሌታ ፡ መንፈቅ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ነኣስ ፤ ያነሰች ፡ ትንሽ ፤ አንስተኛ ። ነኣስ ፡ መ ርዒት ። ንህብ ፡ እንዘ ፡ በአካል ፡ ነኣስ ። ወለት ፡ ነኣስ ። (ሉቃ፲፪ ፡ ፴፪ ። ድጓ ። ፬ነገ ፡ ፭ ፡ ፪) ።

ንስቲት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ንእስት ፡ ትንሽ ፡ ጥ ቂት ። ሀገር ፡ ንስቲት ። ሕፃን ፡ ንስቲት ። በግዐት ፡ ን ስቲት ። ንስቲተ ፡ ክመ ፡ ተርፈሙ ። ንስቲተ ፡ ኀሊ ፍየ ፡ እምኔሆሙ ። አሥረቀ ፡ ንስቲተ ፡ መለኮቶ ። ኀ ሊፈ ፡ በበ ፡ ንስቲት ፡ (መክ፱ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፯ ። ፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፫ ። ዘፀ፲፯ ፡ ፱ ። ማሕ፫ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ግብ ፲፰ ፡ ፳፫) ።

ንእስ ፤ ንእስና ፤ ማነስ ፤ ታናሽነት ፡ ሕፃንነት ፡ ጕልማስነት ። እምንእስየ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ። ኀጢአተ ፡ ንእስየ ። ብእሲተ ፡ ንእስክ ፡ (መዝ ፡ ፸ ። ኢዮ፲፫ ፡ ፳፯ ። ምሳ፭ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ጥር፲፭) ።

ናእስ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ታናሽነት ፡ እንሻ ፤ ሕጻጽ ፡ ቅለት ። በእንተ ፡ ራሕበ ፡ ብሔር ፡ ወናእስ ፡ ዚኣሃ ። አው ፡ በናእስ ፡ ልብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳ ። ቅዳ) ።

አንአሰ ፤ አሳነሰ ፤ አዋረደ ፡ ታናሽ ፡ አደረገ ። አኮ ፡ ከመ ፡ ዘንክሕድ ፡ ወዘናንእስ ። ወለእመኒ ፡ አ ንአስኮ ፡ ፀቢይ ፡ ውእቱ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘያንእስ ፡ አካለ ፡ ወልድ ፡ በእንተ ፡ ተሠግዎቱ ፡ (ኪዳ ። ፈላስ ። ያዕ ፡ ዘ እል) ። በአንአሰ ፡ ፈንታ ፡ አስተንአሰ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ቦኑ ፡ እምኔነ ፡ ዘያስተንእሶ ፡ ለወልድ ፡ እምኂሩተ ፡ አብ ። እንዘ ፡ ታስተንእስ ፡ ርእሰከ ። ያ ስተንእስ ፡ ሲሳዮ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። አፈ ፡ ተ፴ ። አረጋ ፡ ፭) ።

አንአሲ ፤ መንአሲ ፡ እስ ፤ የሚያሳንስ ፡ አሳ ናሽ ፤ አቃላይ ፡ አዋራጅ ።

መንእስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ ያነሰ ፡ ታ ናሽ ፤ አንስተኛ ፡ ሕጹጽ ። አነ ፡ ጴጥሮስ ፡ መንእስ ፡ በ ሥጋ ፡ ወዐዚዝ ፡ በመንፈስ ። ደቂቅክሙ ፡ መንእሳን ፡ (ቀሌ ። ክብ ፡ ነገ) ።

ተናአሰ ፤ ተናነሰ ፤ እንስንስ ፡ አለ ። የንእስ ፡ ድርብ ።

አስተናአሰ ፤ አስተናነሰ ። የአንአሰ ፡ ድርብ ።

ናእት ፤—ቂጣ ፤—ነዩእ ፡ ኔአ ።

ንቤ ፤—እንላለን ፤—ቤልነ ፡ ብህልነ ።

ነቢብ ፤ ቦት ፤ (ነበ ፤ ነበበ ፡ ይነብብ ፡ ይ ንብብ ። ዐረ ፡ ነበ ፤ ነብነበ) ፤ መንበብ ፤ መጮኽ ። ከበሮው ፡ ይነባል ፡ እንዲሉ ። ከመ ፡ ርግብ ፡ እነብብ ። ኢነቀዉ ፡ ወኢነበቡ ፡ (ኢሳ፴፰ ፡ ፲፬ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፯) ።

—፤ መናገር ፡ መቀባጠር ፤ መድገም ፡ ማነብነብ ። መቀ ባጠርና ፡ ማነብነብ ፡ የክፉ ፡ ናቸው ፤ ነበየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ነቢበ ፡ ብዙኀ ፡ ነገር ። ሶበ ፡ አኀለቀ ፡ ነቢበ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ። ንብብ ፡ ለእመ ፡ አብሖክ ። አ ፉሁ ፡ ለእግዚ ፡ ነበበ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፴፯ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፭ ፡ ፮ ። ሢራ፴፭ ፡ ፯ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፫) ። በነበበና ፡ በሰ ብሐ ፡ ፈንታ ፡ አንበበ ፡ ተናበበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወአንበበት ፡ ዮዲት ፡ በዛቲ ፡ ስብሐት ። ኣነብብ ፡ ለስ ምክ ። መንፈሰ ፡ እግዚ ፡ ይትናበብ ፡ በላዕሌክ ። ወይ ትናበብ ፡ በእሳት ። ኢይደሉ ፡ ለባሕታዊ ፡ ተናብቦ ፡ ቃል ፡ ስርግው ፡ (ዮዲ፲፯ ፡ ፩ ። ኢሳ፳፩ ፡ ፩ ። መቃ ፡ ገ፳፩ ። ሳታት ፡ ፊልክ) ።

ነቢብ ፤ (ጥሬ ፡ ዘር) ፤ ንባብ ፡ ጩኸት ፡ ነገር ፤ ለፈፋ ፡ ልፍለፋ ፡ ድጋም ። ዕለት ፡ ለዕለት ፡ ትጐሥዕ ፡ ነቢበ ። ከመ ፡ ትጽደቅ ፡ በነቢብከ ። ዐቃቤ ፡ ነቢብ ። ለዘያበዝኅ ፡ ነቢበ ፡ ይትቈጥዕዎ ፡ (መዝ ፡ ፲፰ና ፡ ፶ ። ግብ፳፬ ፡ ፩ ። ሢራ፳ ፡ ፰) ።

ነባቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የ ሚነብ ፡ የሚጮኽ ፤ ተናጋሪ ፡ ቀባጣሪ ፤ አፈኛ ፡ ምላሰኛ ፤ ለፋፊ ፡ ለፍላፊ ። ብእሲ ፡ ነባቢ ። ነፍስ ፡ ነባቢት ። ል

ብን፡ ነባቢት፡ ዘታወፅእ፡ ቃለ። ነባብያነ፡ ሐሰት፡ (መዝ፡ ፻፴፱። ቅዳ። ፊላስ። ፩ጢሞ፡ ፬፡ ፪)።

አንበበ፤ አነበበ፡ አስነበበ፤ አስሞኸ፡ አናገረ። ክመ፡ ይዘምሩ፡ ወያንብቡ። ያነብቡ፡ ደቂቀ፡ አሮን፡ ወይነፍኁ፡ በቀርነ፡ ዝብጦ። ስእኑ፡ አንብቦታ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ። ለበሃማን፡ ያነብቦሙ። ዘአንበበ ክሙ፡ ሶቤሃ፡ ንቡ፡ (፩ዜና፡ ፳፡ ፴፩። ሚሌ፵፡ ፲፯። ዳንሺ፡ ፰። ማርጄ፡ ፴፩። ፲፫፡ ፲፩)።

አንበቢ፤ በቁሙ፤ አናጋሪ፡ አስጨኺ፤ አስነባቢ። በቀኍጽት፡ አንባቢ፡ ወሰማዒ። አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ (ፊልክ። አዋል)።

ተነበ፤ ተነበበ፡ ተደገመ፤ ተነገረ፡ ተሞኸ፡ ተዜመ። መጽሐፍ፡ ዘተነበ፡ ቅድመ፡ ንጉሥ። በእንተ፡ ጸሎት፡ ዘይትነበብ፡ ዲበ፡ ማይ። ዘኢይትነበብ፡ ኅቡእ። እምነግህ፡ ይትነበብ፡ ቅድሳቱ፡ (፪ዜና፡ ፴፪፡ ፳፱። ዲድ፡ ፵። መዝ፡ ፶። ሚሌ፵፯፡ ፲)።

ንቡብ፤ (ባን፡ ባት፡ ብብት)፤ የነበበ፡ የተነበበ፡ የተነገረ።

ንቡብ፤ (ዕብ፡ ናቡብ)፤ ውስጠ፡ ክፍት፤ ባዶ፡ ፍልፍል፤ የሚነፋና፡ የሚመታ፡ ንዋየ፡ ማሕሌት፤ እንቢልታ፡ ዋሽንት፡ ቱልቱላ፡ ቀንደ፡ መለከት፤ ከበሮ፡ ነጋሪት።

ንበት፤ መንበብ፤ መነበብ፤ አነባበብ፤ ንባብ። ጽንዐ፡ ንበቱ፤ ተሊወ፡ ንበቱ። በመትልወ፡ ንበቱ፡ (መቅ፡ ወን። ሄርማ)።

ንባብ፤ በቁሙ፤ ነገር፡ ቃል፤ ጨዋታ። ንባብኪ፡ አዳም። ንባበ፡ እግዚ። ተወከፍ፡ ንባበ፡ ዚአየ። በአብዝኆ፡ ንባቦሙ፡ (ማሕ፱፡ ፫። ኩፋ፡ ፰። ምሳ፱፡ ፲፫። ማቴ፮፡ ፯)። በፍጻሜ፡ ፈንታ፡ ንባብ፡ ይላል፡ (መክ፲፱፡ ፲፫)።

ምንባብ፤ (ባት)፤ ማንበቢያ፡ የንባብ፡ ቦታ። ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ እቱተ፡ ሕቀ፡ እምሥዋዕ። መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡ (ኪዳ። ቅዳ)።

—፤ የንባብ፡ መጽሐፍ። ግጽው፡ ስንክሳር፤ ገድል፡ ታምር፤ በየውስጡ፡ ያለው፡ ምዕራፉ፡ ክፍሉ። ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኃ፡ ሠኔ። አርእስተ፡ ምንባብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ሙታን፡ (ስንክ፡ ሠኔ፴። ግንዘ)።

ተናበበ፤ በቁሙ፤ ተነጋገረ። መላእክት፡ ተናበቡ፡ ምስለ፡ አይሁድ። ኢይትናበቡ፡ በበይናቲሆሙ፡ በነገረ፡ ሥላቅ፡ ወኀፍረት፡ (አፈ፡ ድ፩። ፍ፡ ነ፡ ፲)።

አስተናበበ፤ አናበበ፤ አነጋገረ፤ አዛረፈ፡ ዘርፍና፡ ባለቤት፡ አደረገ፤ መጽሐፍን፡ ከመጽሐፍ፡ ሰውን፡ ከሰው፤ ስምን፡ ከስም።

ነበዘ፤ (ይነብዝ፡ ይንብዝ፤ ነቢዝ)፤ በቁሙ፤ ሰረቀ፡ ወሰደ፤ አጠፋ፡ አበላሸ፤ የሌባ፡ የደዌ፡ (ዐማርኛ)።

አንበዘ፤ አስነበዘ፤ አሶሰደ፡ ልብ፡ አሳጣ፡ አቅበዘበዘ። ተነበዘ፡ ተቅበዘበዘ፤ ዕውቀቱ፡ ጕልበቱ፡ አነሰ፡ ጐደለ፡ ተከፈለ፤ ተሰፋ፡ ቈረጠ። አንበዘ፡ ልቡ። ያንብዝ፡ አብድ፡ እስከ፡ ይነግር፡ ቃለ፡ ዘሰምዐ። አንበዙ፡ ሶበ፡ ርኅቡ። አንበዙ፡ እምሥቃይ። አንበዘት፡ ነፍስየ፡ በላዕሌየ። አንበዘት፡ ነፍሶሙ፤ እስመ፡ ዐገትዎሙ፡ (ገድ፡ ተክ። ሚሌ፲፱፡ ፲፩። መሳ፰፡ ፱። ፲፡ ፲፯። ሰቈ፫፡ ፳። ዮዲ፯፡ ፲፱)። መጣፍ፡ ግን፡ ዐንበዘ፡ የዐነብዝ፡ ዕንቡዝ፡ ዕንባዜ፡ እያለ፡ በዐይን፡ ይዋፋል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፤ ነዘረንና፡ አንዘረን፡ እይ።

እንቡዝ፤ (ዛን፡ ዛት፡ ብዝት)፤ በቁሙ፤ ልቡ፡ የጠፋ፤ የተነበዘ፡ ነባዛ፤ ንብዝ፡ ቅብዝብዝ፤ ሰካር፡ እብድ። ሰብእ፡ እንቡዛን። ብእሲት፡ እንብዝት። እንቡዛነ፡ ልብ፡ ወድንቁዋነ፡ እዝን፡ (ኢሳ፳፩፡ ፩። ፶፱፡ ፯። መጽ፡ ምስ)። ዕንቍ፡ ወይም፡ ለይቶ፡ ብሎር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ እንቡዝ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፤ ዝሉፍን፡ እይ፡ (ኢዮ፳፰፡ ፲፰)።

እንባዜ፤ መ(ን)ነብዝ፤ መቅበዝበዝ፡ ድካም፡ ሕጸጽ፡ ስካር፡ እብደት፡ ልብ፡ ማጣት። ሕማመ፡ እንባዜሃ። እንባዜ፡ ነፍስ። እንባዜ፡ ስካር። እንባዜ፡ ልብ። ጠበ፡ እምእንባዜሁ፡ (ኪዳ። መዝ፡ ፶፱። መጽ፡ ምስ። ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፲። ገድ፡ ተክ)።

እንብዝና፤ ልበ፡ ቢስነት፤ ጭንቀት፡ ጭበት። እንብዝና፡ ነፍሶሙ፡ (ዘፀ፮፡ ፱)። ድንባዝን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጥሬ፡ ነው፤ ድሕንጻ፡ የሐነጸ፡ ጥሬ፡ እንደ፡ ኾነ።

ነቢሕ፤ ሖት፤ (ነብሐ፡ ይነብሕ፡ ይንባሕ። ዕብ፡ ናባሕ። ሱር፡ ንባሕ። ዐረ፡ ነበሐ)፤ መጮኸ፤ ቡሕ፡ ቡሕ፡ ማለት፤ የውሻ፡ የጕንፋናም። ይነብሕ፡ ከመ፡ ከልብ፡ (ገድ፡ ተክ)።

አንብሐ፤ አጮኸ፤ አስጮኸ። ጕንባሕን፡ እይ፤ የዚህ፡ ዘር፡ ነው፤ ግንባር፡ የነበረ፡ ዘር፡ እንደ፡ ኾነ።

አንበሕብሐ፤ አው፡ አንበሐብሐ፤ አንቧቧ፤ ተንቧቧ፡ ተንፏፏ፡ ተንቧቧ፤ የፈላሽ፡ ውሃ። እምቅድመ፡ ያንበሕብሑ፡ ወሓይዝተ፡ አፍላግ። ወሓይዝት፡ እለ፡ ያንበሕብሑ፡ (ቅዳ፡ አፈ። መጽ፡ ምስ)።

መንበሕብሒ፤ አው፡ ምንባሕብሕ፤ (ሓት)፤ የሚንቧቧ፡ የገደል፡ ውሃ፡ ሿሿቴ፡ ፏፏቴ፤ ጕርፍ፡ ማዕበል፤ ተወርውሮ፡ ከደንጊያ፡ ላይ፡ ሲያርፍ፡ ወይም፡ ርስ፡ በርሱ፡ ሲዋጋ፡ ሲላለፍ፡ ሲጋጭ፡ ሲተላለፍ፡ ብዙ፡ የሚጮኹ፡ ከሩቅ፡ የሚሰማ። ድምፀ፡ ምንባሕብሓተ፡ ማይ፡ ዘየሐውር፡ በኀይል። ውሒዝ፡ ዐቢይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ እምውስተ፡ ምንባሕብሓት። ጸራቅሊጦስ፡ መንበሕብሓተ፡ ጥምቀትነ። ክርስቶስ፡ አምላኪየ፡ ወተስፋየ፤ ወዐፀ፡ መስቀሉ፡ በትረ፡ ሃይማኖትየ፤ ወርግዘተ፡ ገቦሁ፡ መንበ

ሐብሓተ ፡ ጥምቀትየ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፯ ። ኢሳ፲፯ ፡ ፲፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ነብሕ ፤ አው ፡ ንባሕ ፤ የውሻ ፡ ጩኸት ፤ እጪጪኸ ።

ነበሕባሕ ፤ የውሃ ፡ ጩኸት ፡ ድምጡ ፡ ተመ ማው ።

ነበጠ ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ ናባጥ) ፤ ፈላ ፡ ገን ፈለ ፤ በዝቶ ፡ ወጣ ፡ በቀለ ፤ ያንበጣ ፡ ያሽን ፡ የጉንዳን ፡ የቡቃያ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

አንበጠ ፤ አፈላ ፡ አወጣ ፤ አበቀለ ።

እንቡጥ ፤ በቁሙ ፤ ያበባ ፡ እኽል ፡ ዛላ ፡ ከን ፍሬው ።

አንበጣ ፤ (ብ ፡ አናብጥ) ፤ በቁሙ ፤ ከም ድር ፡ የሚፈላ ፡ ፪ ፡ እግርና ፡ ፬ ፡ ክንፍ ፡ ያለው ፤ ጥማር ፡ የቅጠል ፡ ያዝመራ ፡ ጠላት ። ይቤ ፡ ወመጽአ ፡ አንበጣ ። ወራእየሙ ፡ ለእልክቱ ፡ አናብጥ ፡ (መዝ ፡ ፻፬ ። ራእ ፡ ፱ ፡ ፯) ።

አንበጣ ፡

ነበየ ፤ (ይኔቢ ፡ ይነቢ ፤ ነብዮ ። ነቢብ ፡ ነበ ፡ ነበበ) ፤ ነባ ፡ ተነባ ፡ ነቢይ ፡ ኾነ ፡ ትንቢት ፡ ተና ገረ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በነበየ ፡ ፈንታ ፡ ተነበየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወፈጺሞ ፡ ተነብዮ ። በከመ ፡ ተነበየ ፡ ሔኖክ ። ተነበይ ፡ ለነ ። ተነበየ ፡ በትንቢት ፡ መለኮታ ዊት ። ብእሲ ፡ ተነባዩ ፡ (፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፫ ። ይሁ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፳፪ ፡ ፷፬ ። ስንክ ፡ የካ፲፭ ። ዮሴፍ) ።

ነባዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ። አው ፡ ነ ቢይ ፡ ይት ፡ ያን ፡ ያት ። ዕብ ፡ ናቤአ ። ሱር ፡ ንቢያ ። ዐረ ፡ ነቢይ) ፤ በቁሙ ፤ የሚተነባ ፡ ተንቢ ፡ ነባቢ ፤ መንፈስ ፡ ትንቢት ፡ ያደረበት ፡ ራእይ ፡ የሚያይ ፡ ትንቢት ፡ የሚናገር ፤ ሰባኪ ፡ መምህር ። ነቢየ ፡ ያነሥእ ፡ ለክሙ ፡ እምአንዊክሙ ። ኢኮንኩ ፡ ነቢየ ፡ ወኢወ ልደ ፡ ነቢይ ። ሶበሁ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ እምኢያእመ ረኑ ፡ ምንት ፡ ብእሲታ ፡ (ዘዳ፲፰ ፡ ፲፭ ። ዓሞ፯ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፯ ፡ ፴፱) ። ብእሲት ፡ ነቢይት ። ሐልዳና ፡ ነቢይት ። ሐና ፡ ነቢይት ። ዜብላ ፡ ነቢይተ ፡ ዚኣሆሙ ፡ ለዐል ዋን ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፫ ። ፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፪ ፡ ፴፮ ። ዲድ ፡ ፳፭) ።

ነቢያዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የነቢይ ፡ ወገን ፡ ነቢይ ፤ ረድ ፡ ደቀ ፡ መዝሙር ፤ ሀብተ ፡ ነቢይ ፡ የተሰጠው ፡ እንደ ፡ ኢያሱና ፡ እንደ ፡ ኤልሳዕ ፡ ያለ ። ማ ርያም ፡ ነቢያዊት ። ቤቴነዋ ፡ ነቢያዊት ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ኅዳ፪) ።

ነቢያን ፤ (ያት ። ዕብ ፡ ንቢኢም) ፤ በ ቁሙ ፤ ነቢያቶች ። ያን ፡ የወንዶች ፡ ያት ፡ የሴቶች ፡ ነው ፤ ያ ፡ በጣም ፡ ይጠብቃል ፤ ይኸውም ፡ ዐቢይ ፡ ያን ፡ ያት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ሳይለይ ፡ የሴቶቹን ፡ ለወንዶች ፡ ሰጥቶ ፡ ያንኑም ፡ አላ ልቶ ፡ በነቢያን ፡ ፈንታ ፡ ነቢያት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕ ተት ፡ ነው ። ሹሎሙ ፡ ነቢያት ፡ እለ ፡ እምአመ ፡ ሳሙ ኤል ። ወቦቱ ፡ ሐሳውያነ ፡ ነቢያት ። እስመ ፡ መን ፈሰ ፡ ነቢያት ፡ ይትኤዘዝ ፡ ለነቢያት ። ዐሠርቱ ፡ ወ ክልኤቱ ፡ ነቢያት ፡ (ግብ፫ ፡ ፳፬ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፩ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፴፪ ። ሢራ፵፱ ፡ ፲) ። ዳግመኛም ፤ ዜና ፡ መዋዕል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ነቢያት ፡ ኖብያት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ (ነቢ)ኖብያቲሆሙ ፡ ለነገ ሥት ፡ ይሁዳ ። መጽሐፈ ፡ (ኖብ)ነቢያት ፡ መዋዕሊ ሆሙ ፡ ለነገሥት ፡ ይሁዳ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፳፱ ። ፲፭ ፡ ፯) ።

አነበየ ፤ አስነበየ ፡ አስተነባ ፤ ትንቢት ፡ አናገረ ፤ ነቢይ ፡ አደረገ ። ኪያሁ ፡ አመነየት ፡ ወአነበየት ፡ (ቅዳ ፡ አትና) ።

ተነበየ ፤ ተተነባ ፡ ተነገረ ፤ ትንቢቱ ፡ ከነቢዩ ፡ አፍ ፡ ወጣ ፡ ተሰማ ።

ንቡይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቢት) ፤ የተተነባ ፤ የተነ ገረ ፡ ንግር ።

ትንቢት ፤ (ብ ፡ ትንቢታት ፤ አው ፡ ትን ባያት) ፤ በቁሙ ፤ ራእይ ፡ ንግር ፡ ገና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የ ሚመጣ ፡ ነገር ፤ አስቀድሞ ፡ የሚታይና ፡ የሚገለጥ ፡ ከ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ የሚሰጥ ። መንፈስ ፡ ትንቢት ። ወይነ ግሩ ፡ በትንቢቶሙ ። ሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ ትንቢተ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፩ ። ሢራ፵፬ ፡ ፫ ። ፪ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፰) ። በእንተ ፡ እላ ፡ ራእያት ፡ ወትንቢታት ። እንዘ ፡ ታነብቡ ፡ ወትጼ ልዩ ፡ እምነ ፡ መዝሙራት ፡ ወትንቢታት ፡ ወአራት ። እግዚ ፡ ፈጸመ ፡ ትንባያተ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፲፩ ፡ ፵፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱ ። ደራሲ) ።

ናበለ ፤ (ዕብ ፡ ናባል ፤ አረጀ ፡ ደረቀ ፡ ተ ለየ ፡ ተነጠለ) ፤ በቁሙ ፤ ሞኸ ፡ ተመመ ፤ የጉርፍ ፡ የማዕበል ።

ኔባል ፤ (ዕብ ፡ ኔቤል) ፤ የማስ ፡ ፊቀን ፤ ቀር በታ ፡ ርኰት ፡ ራዎት ። ዝቅን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አ ንድ ፡ ነው ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ገንቦ ፡ ፀፍሻት ፡ ይሉ ታል ። በመስፈርተ ፡ ኔባል ፡ ወይነ ፡ (፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፬ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፩ ። ሆሴ፫ ፡ ፪ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ናብል ፤ ናብሊስ ፤ (ሳት ። ዕብ ፡ ኔቤል ። ጽር ፡ ናብሌስ) ፤ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ ፀቈዳ ፡ የተጠፈረ ፡ የክራርና ፡ የበገና ፡ የነጋሪት ፡ ዐይነት ። ስሙ ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፡ ዐይነቱ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ፳ና ፡ ፯ ፡ ይኾናል ። በላም ፡ ለቃልኪ ፡ እምድምፀ ፡ ናብሊስ ፡ አዳም ፡ (ደራሲ ። ፪ነገ ፡ ፯ ፡ ፭ ። ፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፳፯ ። ፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፩) ።

ነቢዕ ፤ ዖት ፤ (ነብዐ ፡ ይነብዕ ፡ ይንባዕ ። ዕብ ፡ ናባዕ ። ሱር ፡ ንባዕ ። ዐረ ፡ ነበዐ) ፤ መን

ባት፤ መመንጨት፤ መፍለቅ፡ መፈልፈል፤ መፍሰስ፡ መገንፈል፤ የውሃ፡ የእንባ።

አንብዐ፤ አነባ፡ አለቀሰ፤ አፈለቀ፡ አፈሰሰ። አ ንብዐ፡ እመ፡ ርእኩ፡ ሰብአ፡ ሕሙመ። አንብዐ፡ ታን ብዕ፡ ዐይንየ። ያነብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡ (ኢዮ፴፡ ፳፭። ዮሴፍ። ኤር፱፡ ፲፰)።

—፤ አስነባ፤ አስለቀሰ። ዐይንየ፡ ያነብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡ (ሚራ፲፪፡ ፲፮)።

አንብዕ፤ (ብ፡ **አናብዕ**)፤ እንባ፡ እንባ፡ የ ልቅሶ፡ ፍሬ፡ የሐዘን፡ ጠበል፡ ካይን፡ የሚፈልቅ፡ የ ሚፈስፍል፤ የሚፈላ፡ የሚገነፍል። እንባ፡ ፪፡ ወገን፡ ነው፤ አንብዐ፡ ሥጋ፤ አንብዐ፡ ጸጋ፤ ወይም፡ ሥጋዊና፡ መንፈሳዊ። ፈልፈለ፡ አንብዕ። ይውሕዝ፡ አንብዕ፡ ከመ፡ ማየ፡ ክረምት። ዘደጐጸ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ። በአንብዕ፡ ውዑይ። ነገር፡ በእንተ፡ ፍል ጠተ፡ አናብዕ። እስመ፡ አንብዐ፡ አእሩግ፡ ፍጹማን፡ ሁብት፡ እምግዚ፡ በጸጋ፤ ወኢኮነት፡ እምፍጥረት፡ (ኤር፱፡ ፩። ቅዳ፡ ያዕ። ሚራ፴፪፡ ፲፱። አፈ፡ ተ፴፩። ማር፡ ይሥ፱። ፈልክ፡ ፳፯)።

አንበ፤ በቁሙ፤ ኮሬ፡ ኸሬ፡ እንብ፡ እንብ፡ የሚል፡ የጩው፡ ዐፈር፤ ወይም፡ ውሃ። መጽሐፍ፡ ግን፡ ኀምበ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ዐዘቅተ፡ ናጥ ራን፡ ዘውእቱ፡ ኀምበ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፲፫)።

ነበጽራው፤ (**ዕብ፡ በጸሬት**፤ **ባጻር፥ከ በበ፡ አስጨነቀ፡ ውሃ፡ ነሣ**)፤ ውኀደተ፡ ዝናም፤ ሕጸጸ፡ ማይ፤ ሕጻጸ፡ ሲሳይ፤ ጭንቅ፡ ጥብ፡ ዐጻባ፤ ን ዳድ፡ ትኩሳት፡ ወባ። በነበጽራው፡ ፈንታ፡ ነበርዓው፡ ይላል፤ የቅምጥ፡ እንቅልፍ፡ ማለት፡ ነው፡ (ኩፋ፡ ፳፫)።

ነቢር፤ **ሮት**፤ (**ነበረ**፤ **አው፡ ነብረ፡ ይነ ብር፡ ይን(ብ)በር**)፤ ሀልዎ፤ መኖር፡ መቈየት፡ መዘ ግየት። ኢይትበደር፡ ብዕል፡ እምነቢረ፡ ጥዑይ። ነ በረ፡ ሀየ፡ አሐደ፡ ወርኀ። እስመ፡ መጠነ፡ ዝ፡ መዋ ዕል፡ ይነብራ፡ እንዘ፡ ይትኄረስ፡ (ሚራ፴፩፡ ፬። ዮዲ፡ ፲። አስቴ፪፡ ፲፪)።

—፤ መቀመጥ፤ ጉብ፡ ጉች፡ ቍጭ፡ ዘርፈጥ፡ ማለት፤ በምድር፡ ላይና፡ በወንበር፡ ላይ፡ ማረፍ፡ መተጣጠፍ። ንበሪ፡ ውስተ፡ ምድር። ነበረ፡ ዲበ፡ መንበር። ነቢረ፡ ፍጽም፡ በውስተ፡ አዕዋዳት። ነበሩ፡ ዐውደ፡ ለኵን ኖቱ፡ (ኢሳ፵፯፡ ፩። ፩ነገ፡ ፳፰፡ ፳፫። ማቴ፳፫፡ ፮። ቅዳ፡ ግሩ)። ተጽሕፈ፡ ተነግረ፡ ተብህለ፡ በማለት፡ ፈ ንታ፡ ነበረ፡ ይላል። ነበረ፡ ውስተ፡ ቀኖና፡ ዘነገሥት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፪)።

ነባሪ፤ (**ሪት፡ ርያን፡ ያት**፤ **በርት**)፤ በ ቁሙ፤ የሚኖር፡ ኗሪ፡ ነዋሪ፡ ነባር፡ ተቀማጭ። ማኅ ደር፡ ነባሪ። ነበርተ፡ ዐውድ፡ (ግንዘ፡ አዋል)።

—፤ ቤተ፡ ሰብ፤ ባሪያ፡ የቤት፡ ውልድ፤ አሽከር፡ ወታ ደር፡ ሎሌ። ነባሪከ፡ ዘይትቀነይ፡ ለከ። ወሜመ፡ ዳ ዊት፡ ነባሬ፡ ውስተ፡ ሶርያ። ነባሪ፡ ወእግዓዚ፡ (ሚራ፱፡ ፱። ፪ነገ፡ ፰፡ ፮። ገላ፫፡ ፳፰)።

ንቡር፤ (**ራን፡ ራት፡ ብርት**)፤ ያለ፡ የኖረ፡ የነበረ፤ የተቀመጠ፡ ቅምጥ፤ ጽሑፍ። ትዜኑር፡ ንቡ ረከ፡ ውስተ፡ ቤትከ። ልማድ፡ ንብርት። ዘንቡር፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ አንቀጽ፡ (፬ነገ፡ ፲፬፡ ፲። መቅ፡ ወን። ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

ንቡረ፡ እድ፤ እጁን፡ የጫነ፡ ያኖረ፤ ወይም፡ እጅ፡ የተጫነበት፡ በሹመትና፡ በቡራኬ፡ ጊዜ። ያኮስ ምን፡ አለቃ፡ ንብሪድ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ በአ ንብሮተ፡ እድ፡ የተሾመና፡ የሚሾም፡ ጳጳስ፡ ሊቀ፡ ጳ ጳስ፡ ማለት፡ ነው። አ፡ አበዊነ፡ ንቡራነ፡ እድ፡ ሥዩ ማን፡ እለ፡ መትልዋነ፡ ሐዋርያት፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

ንብረት፤ በቁሙ፤ መኖር፡ መቀመጥ፡ አቀማ መጥ፤ ኗሪነት፡ አኗዎር፡ ኑሮ። ኀላፊ፡ ውእቱ፡ ንብ ረተ፡ ዝ፡ ዓለም። ንብረተ፡ ከዋክብት። ንብረተ፡ ነፍ ስየ፡ ወሥጋየ፡ በእዴሁ፡ እኁዝ። እምንብረቱ፡ ላ ዕለ፡ መንበር። ንብረተ፡ መናቅዕትኪ። ናሁ፡ ንብረታ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ ሠናይት፡ (፩ቆሮ፡ ፯፡ ፴፩። ጥበ፯፡ ፲፱። ስንክ፡ ኅዳ፯። ፈልክ፡ ፲፭። ማሕ፯፡ ፪። ፬ነገ፡ ፪፡ ፲፱)።

ኑባሬ፤ (**ርያት**)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አኗዎር፡ ኑሮ፤ አቀማመጥ። ተዘምዶ፡ ዘኑባሬ። ሥነ፡ ሥርዐቶሙ፡ ወኑባሬሆሙ። ማእከለ፡ እንስሳ፡ ኑባሬ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፶፪፡ ፫። ድጓ። ስንክ፡ ኅዳ፫)።

ነባር፤ (**ራት**)፤ በቁሙ፤ ብቸኛ፡ ቃል፡ የግስ፡ ፪ኛ፡ ክፍል፤ አንቀጽና፡ ስም፡ አገባብ።

ግንባር፤ በቁሙ፤ ፍጽምን፡ እይ። ገ፡ ከገጽ፡ የመጣ፡ ነው።

ገንበረ፤ ገነበረ፡ አገነበረ፤ ባዕድ፡ ኾነ።

አንበረ፤ አኖረ፡ አስቀመጠ፤ አቈየ፡ አዘገየ። ታነብሮ፡ ዲበ፡ ገሐፍት። ያነብሮሙ፡ ለነገሥት፡ ዲበ፡ መናብርት። አብ፡ እግዚእ፡ ኵሉ፡ እምአባግዒሁ፡ አ ሐደ፡ ሔልያስሀ፡ አንበረ፡ ለሞት፡ እንግዳ፡ ዘይመ ጽእ፡ ድኅረ፡ (ዘፀ፳፱፡ ፫። ኢዮ፲፪፡ ፲፰። ቅኔ)።

—፤ ጣፈ፡ ደረሰ፤ ጥፎ፡ አኖረ። አንባርያነ፡ ቃል። እመ፡ ቦ፡ ዘነሥአ፡ እመጻሕፍተ፡ ሐሰት፡ እንተ፡ አ ንበርዋ፡ ከሓድያን፡ ወአብአ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ክር፡ (ፍ፡ ነ፡ መቅ፡ ፪)።

አንብሮ፡ እድ፤ የቡራኬ፡ ጸሎት፡ ከቍርባን፡ በኋላ፡ ሕዝቡን፡ ሲያሰናብት፡ ቄስ፡ የሚደግመው። ይ ኸውም፡ በየቅዳሴው፡ ጫፍ፡ ባ፲፬ቱ፡ ኹሉ፡ ይገኛል።

መንበር፤ (**ብ፡ መናብርት**)፤ በቁሙ፤ ወ ንበር፡ ግርንቡድ፤ መኖሪያ፡ ማረፊያ፡ መቀመጫ፤ ዙ ፋን፡ አትሮንስ፤ ድንክ፡ አረፍት፡ መደብ፤ ለመቀመጫ፡ የተለየ፡ ከፍ፡ ያለ፡ በታ። ወናሁ፡ መንበር፡ ውስተ፡ ሰማይ። ወበዐውዱ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ዕሥራ፡ ወአርባዕቱ፡ መናብርት። መናብርተ፡ ቤተ፡ ዳዊት። መንበረ፡ ቀሳውስት፡ (ራእ፬፡ ፪፡ ፬። መዝ፡ ፻፳፩። ቢኖድ)።

—፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ መልአክ ፤ የኪሩብ ፡ ወገን ፡ ኪሩብ ፡ ጾዋሬ ፡ መንበር ። መናብርት ፡ ወንደላት ፡ (ቅዳ ፡ ባስ) ።

መንበር ፡

ምንባር ፤ (ራት) ፤ መኖሪያ ፡ መቀመጫ ፤ ቦታ ፡ ስፍራ ፤ ጉባኤ ፡ ሸንጎ ፡ አደባባይ ። እግዚ ፡ ዘተናገረ ፡ ምስለ ፡ አቡነ ፡ አብርሃም ፡ በላዕለ ፡ ዕፀ ፡ ምንባር ። ኵሎሙ ፡ ይበሊ ፡ በውስተ ፡ ምንባሩ ። ኢይትሐወስ ፡ እንከ ፡ እምንባሩ ። ምንባራተ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅል ። ሄሮድስ ፡ በንእሱ ፡ የሐውር ፡ ኀበ ፡ ምንባረ ፡ ማእምራን ፡ ከመ ፡ ይትመሀር ፡ እምኔሆሙ ፡ (ቅዳ ፡ ጎር ። ኢዮ ፲፱ ፡ ፲፰ ። ኢሳ ፶፯ ፡ ፯ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፳፯ ። ዮሴፍ) ። በምንባር ፡ ፈንታ ፡ መንበር ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። መንበረ ፡ መስተማልቃን ፡ (መዝ ፡ ፩) ።

መንበርት ፤ (ታት) ፤ ንብረት ፤ አኗኗር ፡ ኑሮ ። እምነግሀ ፡ እስከ ፡ ሠርክ ፡ ትትዐሎ ፡ መንበርት ፡ (ሚራ ፲፰ ፡ ፳፯) ።

—፤ ዕድሜ ፤ ዘመን ፡ መዋዕል ። እመኒ ፡ ዮነ ፡ መንበርቶሙ ፡ (ጥበ፫ ፡ ፲፯) ።

—፤ ጥሪት ፡ ገንዘብ ፤ ምግብ ፡ (ሉቃ ፰ ፡ ፲፬ ። ፩ዮሐ ፪ ፡ ፲፮ ። ፫ ፡ ፲፯ ። ማር ፲፪ ፡ ፵፬ ። ዲድ ፡ ፲፬) ። ተሀየያ ፡ ለመንበርትከ ፡ ሥጋዊት ፡ ወአስተሐምም ፡ ለመንበርትከ ፡ መንፈሳዊት ፡ (ፊልክ ፡ ፸፯) ።

ተናበረ ፤ ተነባበረ ፤ ተቀማመጠ ፤ ንብብር ፡ ኾነ ። አነባበሮ ፡ እንዲሉ ።

አስተናበረ ፤ በቁሙ ፤ አነባበረ ፤ አቀማመጠ ፤ አበጀ ፡ አዘጋጀ ፡ አሰናዳ ፤ ሰደረ ፡ ደረደረ ። አስተናበረ ፡ ዕፀወ ። ቅዳሕ ፡ ወይኖ ፡ ወአስተናብር ። አስተናበረ ፡ አድባረ ፡ ወአውግረ ። አበው ፡ አስተናበሩ ፡ ቀኖና ሆሙ ። ወአስተናበረ ፡ ምዕራፋተ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፴፫ ። ዳን፲፫ ፡ ፲ ። ቅዳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፫ ። አቡሻ ፡ ፪) ።

ነበርፃው ፤ የቅምጥ ፡ እንቅልፍ ፡ እንጕልቻ ። ፃው ፡ የብፃው ፡ ክፉይ ፡ ነው ፤ በፀወን ፡ እይ ። በነበርፃው ፡ ፈንታ ፡ ነበጽራው ፡ ይላል ፤ ፍችውን ፡ በቦታው ፡ ተመልከት ። ነበርጻው ፡ ተብሎ ፡ በጸደይ ፡ ሲጣፍ ፡ ግን ፡ የበረጸ ፡ ዘር ፡ ነውና ፡ ለምጥን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ቡሕነትንና ፡ ቋቍሻን ፡ ያሳያል ፡ (ኩፋ ፡ ፳፫) ።

ነበስባስ ፤—ያይን ፡ አገላለጥ ፤—በስበሰ ።

ንብቲራ ፤ (ጽር ፡ ኒፒቲር) ፤ የማጠቢያና ፡ የመታጠቢያ ፡ ዕቃ ፤ ለገን ፡ ዋዲያት ፡ ኵስኵስት ፤ ሰንና ፡ ብርት ። ንብቲራ ፡ ዘውስቴታ ፡ ማይ ፡ (ዮሐ ፲፫ ፡ ፭ ። ፊልክ ፡ ፻፴፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ሐም ፰) ።

ነጌ ፤—ዝኖን ፤—ነግሀ ፡ ነገየ ።

ነጕአ ፤—መታ ፡ ገጨ ፤—ነጕዐ ።

ነገበ ፤ (ዕብ ፡ ናጋብ) ፤ ደረቀ ፤ ፈረሰ ፤ ተፈታ ፤ የቦታ ።

አንገበ ፤ አነገበ ፤ ተሸከመ ፤ በጕኑ ፡ በትከሻው ። አቃሰተ ፤ በሸክም ፡ ብዛት ።

ናጌብ ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ኔጌብ) ፤ ደቡብ ፤ ደቡባዊ ፡ ቦታ ፡ የብስ ፡ ሜዳ ፡ ቈላ ፡ በረሓ ፡ ምድረ ፡ በዳ ፤ የምድረ ፡ እስራኤል ፡ ዳርቻ ፡ የብንያምና ፡ የይሁዳ ፡ ክፍል ፡ ከቃዴስ ፡ በርኔ ፡ የሚዋሰን ፤ ቃዴስ ፡ በርኔም ፡ ሳይቀር ። አዜብን ፡ እይ ፡ (ኢያ ፲፪ ፡ ፰ ። ሕዝ ፳ ፡ ፵፮ ፡ ፵፯ ። ፳፩ ፡ ፬ ። ኤር ፲፫ ፡ ፲፱) ። ውቅያኖስ ፤ ግብ ፡ ማይ ፡ ምግባእ ፡ ማይ ፡ ውሆችን ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ ርሱ ፡ የሚስብ ፡ የሚሰበስብ ፤ የሚሸከምና ፡ የሚያነግብ ፡ ማለት ፡ ነው ። ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ ለይትጋባእ ፡ ማይ ፡ ካለው ፡ ይስማማል ፤ ገብአና ፡ ጋብአን ፡ ገበበን ፡ እይ ፤ ምስጢሩም ፡ ጕድጓድነትና ፡ ቈላነት ፡ ነው ። ወአመ ፡ ኀሙስ ፡ ትቤሎ ፡ ለዝኩ ፡ ማየ ፡ ናጌብ ፡ ከመ ፡ ያውፅእ ፡ አዕዋፈ ፡ ወዓሣተ ። እምቅድመ ፡ ይዕምቅ ፡ ማየ ፡ ናጌብ ። አውፅአሙ ፡ ለዘመደ ፡ አዕዋፍ ፡ እማየ ፡ ናጌብ ፡ (ሉቱ ፡ ዕዝ፬ ፡ ፶፬ ፡ ፶፰ ። መጽ ፡ ምስ ፡ ገ፳፯ ። ፷፯) ።

ነጎጋው ፤—መባከን ፤—ጎግዎ ፡ ጎገወ ።

ነጊድ ፤ ዶት ፤ (ነገደ ፡ ይነግድ ፡ ይንግድ ። ሱር ፡ ናጋድ ፡ ይንጎድ ፤ መራ ፡ ወሰደ ፤ ፈሰሰ ፡ ወረደ) ፤ ርቆ ፡ መኼድ ፤ መንጕድ ፤ መነገድ ፤ የብሱን ፡ ዞሮ ፡ ባሕሩን ፡ ተሻግሮ ፡ መሼጥ ፡ መለወጥ ፡ ማትረፍ ። ኢይክል ፡ ነጊደ ። እለ ፡ ይነግዱ ፡ በባሕር ፡ ወበየብስ ። ወዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ይንግድ ፡ ምስሌሆሙ ። ጸባሕት ፡ እምኀበ ፡ እለ ፡ ይነግዱ ። ነገደ ፡ በመክሊት ፡ (ኩፋ ፡ ፴፭ ። ኪዳ ። ዮና ፩ ፡ ፫ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፯) ።

ነጋዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚኼድ ፡ ኼያጅ ፤ የሚነግድ ፡ ነጋጅ ፤ ነጋዴ ፡ መንገደኛ ። ውሉደ ፡ ብእሲ ፡ ነጋዲ ። ርእዮ ፡ ለዝክቱ ፡ ብእሲ ፡ ነጋዲ ። ወናሁ ፡ ነጋድያን ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። መሳ ፲፱ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፳፯) ።

ንግደት ፤ መኼድ ፤ መነገድ ፤ እንግድነት ። ንግደትከ ፡ ወእትወትከ ። ንግደተ ፡ ኢየሩሳሌም ። ወይኩን ፡ ንግደቱ ፡ ኀቤከ ፡ ዘእንበለ ፡ ፍርሀት ፡ (መዝ ፡ ፻፳ ። ገድ ፡ ተክ ። ግንዘ) ።

ንግድ ፤ በቁሙ ፤ የገበያ ፡ ሥራ ፤ ገበያ ። ሲእመ ፡ ሖረ ፡ ውስተ ፡ ንግድ ፤ አው ፡ ውስተ ፡ ብሔር ፡ ርሑቅ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ የካ፯) ።

ንግድና ፤ ንግድ ፤ ነጋዴነት ፤ እንግድነት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፱) ።

ነግድ፤(ዳን)፤ እንግዳ፡መንገደኛ፡ዐድሮ፡ ኸያጅ። አፍቅሮ፡ነግድ። ተቀብሎ፡ነግድ። ወነግ ዳን፡አንትሙ፡እምሥርዐተ፡ተስፋ። ፍቅረ፡ነግ ዳን፡(ሮሜ፲፪፡፲፫። ዕብ፲፫፡፪። ኤፌ፪፡፲፱። ስንክ፡ ጥቅ፳፩)።

መንግድ፤ የሚነግድ፤ነጋዴ። መኼኛ፡መን ገኛ፤መንገድ፡ገንዘብ። በዘኮነ፡መንግደ፡ይገብሩ፡ (መስተ)።

መንገድ፤ በቁሙ፤ጥርጊያ፡ጐዳና፡መኼኛ፡ መንጐኛ። ኢትሑሩ፡መንገደ። ኢጼሐ፡መንገደ። ወበመንገድሂ፡እትመነደብ፡ዘልፈ። ጥቃ፡መን ገድ፡(ኤር፳፮፡፳፭። ፲፡፳፫። ፪ቆሮ፡፲፩፡፳፮። ማቴ፳፡፴)።

—፤ አካኼድ፡ጕዞ፡ርምጃ፤የመንገድ፡ሥራ። ምስለ፡ መስተኀይል፡ኢትኅበር፡መንገደ። ምሬጸ፡ብ እሲ፡እንተ፡ይእቲ፡መንገደ፡ቀዳም። ጸሎተ፡መ ንገደ፡ሰማይ፡(ሚራ፰፡፲፭። ግብ፩፡፲፪። ግንዘ)።

—፤ ንግድ፤የንግድ፡ሥራ፡ችርቻሮ። ስእነ፡ከመ፡ ይሴሲ፡እሞ፡እመሂ፡በመንገድ፡ወእመሂ፡በግ ብር፡ዘይገብሩ፡ሰብአ፡ዓለም፡(ቀሌ)።

አንገደ፤ አስኼደ፤አስነገደ። ጠማማ፡ሲሉ፡ አንጋዳ፡ማለት፡ከዚህ፡ወጥቷል።

ተነግደ፤ ተነገደ፤ንግዱ፡ተደረገ፡(መንገዱ፡ ተኼደ፡ታለፈ፡ተረገጠ)። በመጽአ፡ፈንታ፡ተነግደ፡ይ ላል፤ስሕተት፡ነው። ሥራዊ፡ረሲዓን፡ይትነገድ፡እ ምርሑቅ፡(ምሳ፳፩፡፯)።

ተናገደ፤ በቁሙ፡ተነጋገደ፤ተመላለሰ፡አገር፡ ላገር፡ዞረ፤እንግዳ፡ኾነ፡በንግድ፡በስደት። ሥርዐተ፡ ተናግዶ፡ወረባሕ። ሠየጥ፡እለ፡ይትናገዱ፡ወያመ ጽኡ፡ሎቱ። ምጽዋት፡ተናግዶ፡አምላካዊት። ተና ግዶቱ፡ለአብርሃም። እለ፡ይትናገዱ፡አኀው፡(ፍ፡ ነ፡መቅ። ፪ዜና፡፱፡፲፬። ፍ፡ነ፡፲፯። ቅዳ፡ሕር። ቀኖ፡፴፱)።

አእንገደ፤ (የአንገደ፡ድርብ)፡አስተናገደ፤እ ንግዳ፡አሳደረ፡ተቀበለ። ወበእንቲኣሃ፡አእንገዱ፡ሰ ብእ፡መላእክተ፡እንዘ፡ኢየአምሩ፡(አፈ፡ድ፴፪)።

ተአንገደ፤ (የተናገደ፡ድርብ)፡ተስተናገደ፤እ ንግዳ፡ኾነ፡እንግድነት፡ኼደ፡ተሰደደ። እለ፡ሖሩ፡ ወተአንገዱ። ጥበብ፡ዐርክ፡ይእቲ፡በውስተ፡ተአ ንግዶ። ተአንገደ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡(ቅዳ። ፈላስ። ሃይ፡አበ፪)።

እንግዳ፤(ብ፡አናግድ)፤ በቁሙ፤ነግድ፡ መንገደኛ፡ስደተኛ፤መጤ፡ባይተዋር። ዝ፡እንግዳ፡ አምአይቴ፡ዘመጽአ። ማኅደረ፡እንግዳ። መቃብረ፡ እንግዳ። ዑቀኒ፡እስመ፡እንግዳ፡አነ፡(ድጓ። ቀኖ፡ ኒቅ፳፯። ማቴ፳፯፡፯። ሩት፪፡፲)። ጸሊአ፡አናግድ። አክብሮ፡አናግድ፡(ጥበ፲፱፡፲፫። ፈላስ)።

«እንግድዓ፤—ደረት፤—ጕዲዕ፡ጕ ድዐ»።

ነገድ፤(ብ፡አንጋድ። ዕብ፡ኔኬድ። ዐረ፡ነጅል)፤ በቁሙ፤ወገን፡ያንድ፡አባት፡ዘር፤ ልጅ፡የልጅ፡ልጅ፡ዘመድ፡ተወላጅ፤እንደ፡ንህብና፡ እንደ፡ንግድ፡ገንዘብ፡እየበዛ፡እየተራባ፡አውራ፡እ ያበጀ፡የሚኼድ። ቤትንና፡በትርን፡እይ፤ከዚህ፡ጋራ፡ አንድ፡ነው። ወተፈልጡ፡በበ፡ነገዶሙ። አንጋደ፡ እስራኤል፡(ኢያ፳፡፲፯። ሕዝ፵፯፡፳፩)። ሰራዊትና፡ ቤተ፡ሰብም፡ላለቃውና፡ለጌታው፡እንደ፡ልጅ፡ነ ውና፤ነገድ፡ይባላል፤አለቆችም፡ላለቆቻቸው፡ነገድ፡ ይባላሉ፤ወገን፡አለቃ፡ማለት፡ነው። ኀዲጎ፡ተስዓ፡ወ ተስዐተ፡ነገደ። ሰራዊተ፡ሚካኤል፡በበ፡ነገዶሙ፡ (ድጓ። ቅዳ፡ያዕ)። በአንጋድ፡ፈንታ፡አናግድ፡ይላል፤ የጣፊ፡ስሕተት፡ነው። ሕጹጻነ፡አናግድ። አናግደ፡ ሲሞን፡መሠርይ፤አናግደ፡መቅዶንዮስ፡(ገድ፡አዳ። ፈ፡መ፡፳፯፡፯)።

ነጕድጓድ፤—በቁሙ፤—ጕድጕደ፡ አን።

ነጊሀ፤ሆት፤(ነግሀ፡ይነግህ፡ይንጋህ። ዕብ፡ናጋህ። ሱር፡ንጋህ። አው፡ነግዬ፡ነ ገየ። ነጊው፡ነገወ)፤ መንጋት፤መብራት፡ጧት፡ መኾን። ማእዜ፡ይነግህ፡(ምሳ፳፫፡፴፭)።

ነግህ፤ በቁሙ፤ንጋት፡የጧት፡ብርሃን፤ጧት፡ ማለዳ፤ፀሓይ፡ሲወጣ፡ከንሕና፡ከጽባሕ፡በኋላ፡ከሠ ለስት፡በፊት፡ያለ፡ጊዜ፤ቀዳማይ፡ሰዓተ፡መዓልት። በበ፡ነግህ። እምነግህ፡እስከ፡ሠርክ። ነግሀ፡በጽባሕ፡ (ዘፀ፲፮፡፳፩። ፲፰፡፲፫። ኩፋ፡፵፪)። ጌሠምን፡ነገ፡ ማለት፡ዐማርኛው፡ከዚህ፡ወጥቷል።

አንግሀ፤(አሌለየ)፤ አነጋ፡ማለደ፡ተጋ፤ሌ ሊት፡ተነሣ። ሖሩ፡በኑኀ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ላዕለ፡ ቂሳርያ። ወአንግሀ፡ጥቀ፡ሐዊረ። ለምንት፡አንጋ ህከ፡ገዪሠ፡ዝየ። ያንግሁ፡ሌሊተ፡(ዮሴፍ። ማር ፲፮፡፪። ሄርማ። ኪዳ)። አስነጋ፡አስማለደ፤ማለዳ፡ አስነሣ፡(አስደራጊ)።

ነጌ፤(ብ፡ነግያት፤ነግይ፡ነገየ)፤ ዝኆን፤ በእስያና፡በአፍሪቃ፡ቈላ፡በዝቶ፡የሚገኝ፡ታላቅ፡ አውሬ፡ከአራዊት፡ኹሉ፡የሚበልጥ፤ጨናማ፡ዕድሚ ያም፡እንደ፡ርኩምና፡እንደ፡ቍራ፡እስከ፡፪፻፡ ዓመት፡ከዚያም፡የሚበልጥ፡የሚኖር፡ባላራት፡እግር፡ ባለረዥም፡ኵንቢ፡ቊርበተ፡ወፍራም፡ጥርሰ፡ረዥም፤ ብዙ፡ጕልበት፡ዕውቀትና፡ብልኀት፡ማስተዋል፡ያ ለው፤ሣርና፡ቅጠል፡ዕንጨት፡የሚበላ፤ኹለት፡ጥ ርሶቹ፡ቀንድ፡የሚመስሉና፡ቀንድ፡የሚባሉ፡ወፍራ ሞች፡ረዣዥሞች፤በብዙ፡ዋጋ፡የሚሼጡ፡እንደ፡ ቀንድ፡የሚነጠጡ፡ቤትን፡ንዋያትን፡የሚያስጌጡ። ፍችው፡ነግሃዊ፤ሰላማዊ። ነግሃዊ፤እንዳራዊት፡ሌት፡

አለመውጣቱን ፥ እንደ ፡ ሰው ፡ ከሠርክ ፡ እስከ ፡ ነግህ ፡ መከተቱን ፥ በነግህ ፡ መውጣቱን ፡ ያሳያል ። ሰላማዊ ፤ ክሰው ፡ ከእንስሳ ፡ አለመጣላቱን ፥ ካልነኩት ፡ አለመንካቱን ፥ ሰው ፡ መውደዱን ፡ ቶሎ ፡ መልመዱን ፤ ከለመደም ፡ ወዲያ ፡ እንደ ፡ ቤት ፡ እንስሳ ፡ ታዛዥና ፡ ተገዥ ፡ አገልጋይ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡

ነጌ ፡

ህንዳውያን ፡ እንዳህያና ፡ እንደ ፡ ገመል ፡ እንደ ፡ ፈረስ ፡ በቅሎ ፡ ይጭኑታል ። ሌላም ፡ ብዙ ፡ ሥራ ፡ ያሠሩታል ፤ ይልቁንም ፡ በጦርነት ፡ ጊዜ ። ዝኆን ፡ ማለት ፡ ደግሞ ፡ ዝጉን ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ህድአቱን ፡ ህዱእንቱን ፡ እንዳባት ፡ በሬ ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ ዝኅንን ፡ እይ ። ጋሎች ፡ ስላምታ ፡ ሲሰጡ ፥ ነጌ ፡ ነጋያ ፤ ስም ፡ ሲያወጡ ፥ ነገዎ ፡ የሚሉት ፤ ዐማሮችም ፡ ንጋቱ ፡ ንጋቷ ፡ የሚሉት ፡ ከዚህ ፡ ይስማማል ። ቀርነ ፡ ነጌ ። ማኅፈድ ፡ ዘቀርነ ፡ ነጌ ። ሕብያት ፡ ዘቀርነ ፡ ነጌ ። ወወፅአ ፡ ኀቤሁ ፡ ንጉሠ ፡ ህንድ ፡ ምስለ ፡ ብዙኃን ፡ ነጌያት ። ወገብረ ፡ ነጌያተ ፡ ብርት ፤ ወተቃተሉ ፡ ነጌያት ፡ ምስለ ፡ ነጌያት ፡ (ማሕ፩ ፡ ፲፱ ። ፮ ፡ ፱ ። ዓሞ፫ ፡ ፲፭ ። ዮሴፍ ። ዜና ፡ እስክ) ።

ነጎት ፤ (ነጊው ፡ ነገወ ። ትግ ፡ ሐባ ፡ ኑጎት) ፤ የዝኆን ፡ ሾንቢ ፡ መጣሪያው ፥ እንደ ፡ ዘንድ ፡ የሚስብ ፡ የሚጠልፍ ፥ ኹሉን ፡ ወዳፉ ፡ እየሳበ ፡ የሚያቀርብበት ። ሲበዛ ፡ ነጎታት ፥ ወይም ፡ ነገዋት ፡ ያሰኛል ።

ኑጎት ፡

ነጊል ፤ ሎት ፤ (ነገለ ፡ ይነግል ፡ ይንግል) ፤ መንገል ፤ መፍለስ ፡ መንቀል ። መገለጥ ፡ መታየት ፤ ማጌጥ ፡ መሸለም ፤ ለመታየት ። ገለየን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

መንገል ፤ መታያ ፡ መተያያ ፥ አንጻር ፡ አፋዛዥ ፥ አቅጣጫ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፤ የቦታ ። ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ ኀበ ፥ ወደ ፥ ወገን ፥ አጠገብ ፥ ዘንድ ፥ ቅጽል ፡ ይኾናል ። መንገለ ፡ ምሥራቅ ። እኅትየ ፡ ይእቲ ፡ እመንገለ ፡ አቡየ ። ኢታቅም ፡ መንገሌከ ፡ (ደቂቅ) ። አልቦ ፡ ማኅተት ፡ መንገለ ፡ ተንጥአ ፡ ሠምዐ ፡ ወዘይት ። መንገለ ፡ ፊለሱ ። መንገለ ፡ ተግሕሠ ። መንገለ ፡ ትፈቅድ ፡ ፍና ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳ ። ግንቦ) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፤ ባወራረድ ፡ ፍች ፡ በ ፡ በስተ ፡ ረገድ ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩ ፡ ከዘንድና ፡ ከወገን ፡ ካጠገብ ፡ ይገባል ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቀ፫) ።

መንግለ ፤ (ዐማርኛ) ፤ መነገለ ፤ አነገለ ፥ ነቀለ ፡ አፈለሰ ።

መንግል ፤ የሚታይ ፡ ገላ ፤ ፊት ፡ ዐንገት ፡ ደረት ፥ ራስ ፡ ጠጕር ፡ እጅ ፡ እግር ። እስመ ፡ ትወድዩ ፡ ሥነ ፡ ላዕሌክሙ ፡ አንትሙ ፡ ዕደው ፡ ፈድፋደ ፡ እምአንስት ፤ ወሕብረ ፡ ፈድፋደ ፡ እምድንግል ፡ በመንግል ፡ (ሔኖ ፡ ፹፯) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጌጥና ፡ ሽልማት ፡ ይሉታል ።

ንግማጢስጤ ፤ (ጽር ፡ ኤኒግማቲስቴ ። ዕብ ፡ ሞሽሊም) ፤ መሐደምት ፤ ተራቾች ፡ ተረተኞች ፡ ባለምሳሌዎች ፡ (ዘኍ፳፩ ፡ ፳፯) ። ባለብሉይና ፡ ባለቅኔ ፡ ወግ ፡ ታሪክ ፡ ይሉታል ።

ነጊሥ ፤ ሦት ፤ (ነግሠ ፤ አው ፡ ነገሠ ፡ ይነግሥ ፡ ይንግሥ ። ዕብ ፡ ናጋሽ ፤ ገፋ ፡ አዳፋ ። ዐረ ፡ ነጀ(ገ)ሸ ፤ ነዳ ፡ አባረረ) ፤ መንገሥ ፥ መምለክ ፤ በመንበረ ፡ መንግሥት ፡ መቀመጥ ፤ መሠልጠን ፡ ጌታ ፡ መኾን ። መለከን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። እምቅድመ ፡ ይንግሥ ፡ ተንባላት ፡ በግብጽ ። እግዚ ፡ ነግሠ ። አመ ፡ ነግሠ ፡ በሱሳ ። እመ ፡ ገብር ፡ ነግሠ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳ ። መዝ ፡ ፺፪ ። አስቴ፩ ፡ ፪ ። መክ፬ ፡ ፲፬) ።

ነጋሢ ፤ (ሢት ፡ ሥያን ፡ ያት ፤ ገሥት ፡ ታት ። ዐረ ፡ እነጃሺ ። ዕብ ፡ ኖጌሽ ፤ ግፈኛ) ፤ በቁሙ ፤ የነገሠ ፡ ንጉሥ ፡ ነጋሽ ። ጌታ ፡ አለቃ ፡ አውራ ፤ የሕዝብ ፡ ቀንድ ። አበ ፡ ነጋሢ ። ወልደ ፡ ነጋሢ ። ነገሥት ፡ አበውኪ ፡ ወነጋሥያት ፡ ሐፃንያትኪ ። ነገሥታት ፡ አሕስም ፡ (፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፳፱ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፯ ። ድጓ ። ታሪ ፡ ነገ) ። ኢይትዐበይ ፡ ረድእ ፡ ላዕለ ፡ መምህሩ ፥ ወኢወዓሊ ፡ ላዕለ ፡ ነጋሚ ። ነገሥተ ፡ በራዊት ። ነገሥተ ፡ አሕማር ፤ ጌታ ፡ አለቃ ፡ (ዲድ ፡ ፩ ። ዘኍ፴፩ ፡ ፵፰ ። ሔኖ ፡ ፷፱) ።

ንጉሥ ፤ (ሣን ፡ ሣት ፡ ግሥት ፤ ታት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፡ ሐፄ ፡ ባለዘውድ ። ሹም ፡ አለቃ ። ንጉሥ ፡ ዐቢይ ። ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ (ኢሳ፴፯ ፡ ፲፫ ። ዳን፪ ፡ ፴፯) ። እስመ ፡ ዘሤሞ ፡ ንጉሥ ፡ ንጉሥ ፡ ውእቱ ። ሄሮድስ ፡ ንጉሠ ፡ ገሊላ ።

ንጉሣዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ መለካዊ ፤ የንጉሥ ። ግብር ፡ ንጉሣዊ ። አርእያ ፡ ንጉሣዊ ። ንጉሣውያን ፡ (አፈ ፡ ድ፳፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ንግሥት ፤ በቁሙ ፤ ባባቷ ፡ ፈንታ ፡ የነገሠች ፤ እንደ ፡ ማክዳና ፡ እንደ ፡ ህንደኬ ፥ እንደ ፡ ዘውዲቱና ፡ እንደ ፡ ቢክቶርያ ፡ ያለች ፡ ባለሙሉ ፡ ሥልጣን ። ንግሥተ ፡ ሣባእ ። ንግሥት ፡ ኢትዮጵያ ። ንግሥታተ ፡ ፋርስ ፡ (፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፩ ። ግብ፰ ፡ ፳፯ ። መቃ ፡ ገ፲፩) ።

—፤ የንጉሥ ፡ ሚስት ፡ እቴጌ ፥ ባሏ ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ያነገሣት ። እሌኒ ፡ ንግሥት ። አስጢን ፡ ንግሥት ። ንግሥታት ፡ ወዕቁባት ። ወትቀውም ፡ ንግሥት ፡ በየማንከ ፡ (ድጓ ። አስቴ፩ ፡ ፱ ። ማሕ፮ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፵፬) ።

ንግሥ ፤ መንገሥ ፡ አነጋገሥ ፤ ንጉሥነት ፡ መንግሥት ። ዜና ፡ ንግሡ ፡ ሳዕለ ፡ ዮናናውያን ። ወኮነ ፡ ንግሡ ፡ ለኢዮሳፍጥ ፡ በሰላም ። መኑ ፡ የአምር ፡ በዝንቱ ፡ መዋዕል ፡ ንግሥኪ ። በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ንግሡ ፡ ለዳዊት ። ሶበ ፡ ጸንዐ ፡ ንግሡ ፡ (ዮሴፍ ። ፪ዜና ፡ ፳ ፡ ፴ ። አስቴ፪ ፡ ፲፱ ። ፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፴ ። ዮሴፍ) ።

መንግሥት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መንገሻ ፡ መሠልጠኛ ፡ ጌታ ፡ መኾኛ ፡ ግዛት ፤ ያው ፡ ግን ፡ ካንድ ፡ ንጉሥ ፡ በታች ፡ ያለ ፡ ባንድ ፡ ሕግ ፡ ጸንቶ ፡ የሚኖር ፡ አገርና ፡ ሕዝብ ፤ በውስጡ ፡ ብዙ ፡ ታላላቅ ፡ ክፍል ፡ ሰፋፊ ፡ አህጉር ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገድ ፡ ያለበት ፡ ማኅበረ ፡ ንጉሥ ፡ መርዔተ ፡ ንጉሥ ፡ እረኛውን ፡ መርጦ ፡ የሚያነግሥ ። መንግሥት ፡ ትትፋለስ ፡ እምሕዝብ ፡ ለሕዝብ ። ኵላ ፡ መንግሥት ፡ ዘትትናፈቅ ፡ በበይናቲሃ ። ለኵሉ ፡ መንግሥታተ ፡ ምድር ። መንግሥታት ፡ ዐበይት ፡ (ሚራ፲ ፡ ፳ ። ማቴ፲፪ ፡ ፳፭ ። ዘዳ፳፰ ፡ ፳፭ ። ፴፭ ፡ ፰) ።

—፤ የንጉሥ ፡ ማዕርግ ፡ ክብር ፡ ሥልጣን ፡ ጌትነት ፤ የሕዝብና ፡ የሰራዊት ፡ ብዛት ፡ ኅብረት ፡ አንድነት ፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ። ፀረፍክሙ ፡ ላዕለ ፡ መንግሥትየ ። ወመንግሥታኒ ፡ የሀብ ፡ ንጉሥ ፡ ለካልእት ፡ ብእሲት ። አስቴር ፡ ሰኀፌ ፡ መንግሥትነ ። መንግሥት ፡ እንተ ፡ ኢጸውዐት ፡ ስመከ ። ቅድመኒ ፡ መንግሥተ ፡ ምድር ፡ ወመንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ ድኅረ ፡ ኢለዘሮጸ ፡ ወኢለዘበደረ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። አስቴ፩ ፡ ፲፱ ። ፲፮ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፸፰ ። ቅኔ) ። እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ፡ ሀሎ ፡ እግዚ ፡ በመንግሥቱ ፡ (ባንድነቱ) ፤ እግዚ ፡ በትሥልስቱ ፡ (በሦስትነቱ) ፤ እግዚ ፡ በመለኮቱ ፡ (በምልእቱና ፡ በስፋቱ) ። እምቅድመ ፡ ኀሕ ፡ ወጽባሕ ፡ ወእምቅድመ ፡ መዓልት ፡ ወሌሊት ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠሩ ፡ መላእክት ፡ ሀሎ ፡ እግዚ ፡ በመንግሥቱ ፡ (በሥልጣኑ ፡ በጌትነቱ) ። የመንግሥት ፡ አፈታት ፡ እንደ ፡ መለኮት ፡ ባለብዙ ፡ ስልት ፡ ነው ፡ (ቅዳ ፡ ዲዮ) ።

አንገሠ ፤ አነገሠ ፡ አስነገሠ ፤ ሾመ ፡ አሠለጠነ ። አንግሥ ፡ ሎሙ ፡ ንጉሠ ። ይምሥጥዎ ፡ ወያንግሥዎ ። ዘአንገሥኩክ ፡ ላዕሌሆሙ ። አንገሠቶ ፡ ኀጢአት ፡ ለሞት ፡ (፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፳፪ ። ዮሐ፮ ፡ ፲፭ ። ፪ዜና ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ሮሜ፭ ፡ ፲፯) ።

ተናገሠ ፤ በቁሙ ፤ ተነጋገሠ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ ወይም ፡ በዘመን ። ንግሥተ ፡ አዜብ ፡ ትትናገሥ ፡ ለዳዊት ፡ አሐደ ፡ ዓመተ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ። ክብረ ፡ ነገሥቱ ፡ ግን ፡ ፳፱ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

አስተናገሠ ፤ አናገሠ ፡ አነጋገሠ ፤ አሜፈረ ፡ አዛመነ ፡ በቍጥር ፡ በታሪክ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፩ ። ፲፯ ፡ ፩ ። ፲፰ ፡ ፩) ።

ነግሥ ፤ በቁሙ ፤ የድርሰት ፡ መጽሐፍ ፡ እግዜር ፡ ነግሥ ፡ እንደ ፡ ስንክሳር ፡ ካመት ፡ እስካመት ፡ የተሠራ ፡ በማሕሌት ፡ ጊዜ ፡ የሚባል ።

ነኰዐ ፤ (ይነኵዕ ፡ ይንኳዕ ፤ ነኰዕ ። ዕብ ፡ ናጋዕ ፤ ነካ ፡ ገጨ) ፤ ነጓ ፡ ጦኸ ፡ ዷ ፡ ጓ ፡ ኳ ፡ አለ ፤ ሲማታና ፡ ሲጋጭ ። ወለቀ ፡ ተናጋ ፡ ተሰበረ ፡ ተቀለጠመ ፤ ያገዳ ፡ ያጥንት ።

አንኰዐ ፤ አነጓ ፡ አጦኸ ፡ አስጦኸ ፤ አናጋ ፡ ሰበረ ፡ ቀለጠመ ። ይበልዕ ፡ ሥጋ ፡ ዘሠብሐ ፡ ወያነኵዕ ፡ አገዳሆን ። የሐርጽ ፡ ወያነኵዕ ፤ ወዘተርፈ ፡ ይከይድ ፡ በእግሩ ፡ (ዘካ፲፩ ፡ ፲፮ ። መቃ ፡ ገ፲፮) ። በአንኰዐ ፡ ፈንታ ፡ አስተናኰዐ ፡ ይላል ፤ አያስኬም ። መሬር ፡ ንጽሐ ፡ ሥጋ ፡ ለዘማዊ ፡ እስመ ፡ ያስተናኵዕ ፡ ፍትወተ ፡ ዝሙት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

እንኰዕ ፤ (ብ ፡ እናኰዕ) ፤ አንጓ ፤ አገዳ ፡ ቅልጥም ፡ ዐጥቅ ። ባንጓው ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ የቅልጥሙ ፡ ፍሬ ፡ ሥቡ ፡ ቅባቱ ፡ አንጎሉ ። አዕፅምቲሁ ፡ ይመልእ ፡ እንኰዐ ። ወይትከዐው ፡ እንኰዑ ። ዝሙት ፡ ዘይትገበር ፡ ውስተ ፡ እንኰዕክሙ ። ትበልዑ ፡ እንኰዓ ፡ ለምድር ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፳፬ ። ፳፩ ፡ ፳፬ ። ያዕ፬ ፡ ፩ ። ዘፍ፵፭ ፡ ፲፰ ። መገ ፡ ፳፪) ።

ነጊፍ ፤ ፎት ፤ (ነገፈ ፡ ይነግፍ ፡ ይንግፍ ። ዕብ ፡ ናጋፍ) ፤ መንገፍ ፡ ማንገፍገፍ ፤ መምታት ፡ ማርገፍ ፡ ማራገፍ ፤ ርግፍ ፡ አርጎ ፡ መተው ፤ መጣል ፡ ማሽቀንጠር ። ንግፉ ፡ ጸበለ ፡ እገሪክሙ ። ነገፍኩ ፡ ጽንፈ ፡ ልብስየ ፡ ወእቤ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ለይንግፎ ። ዕፀ ፡ ጠርቤንቶስ ፡ ዘነገፈት ፡ ቈጽላ ። ንግፍ ፡ ላሕከ ። ነገፎሙ ፡ ለግብጽ ፡ ማእከለ ፡ ባሕር ፡ (ማቴ፲ ፡ ፲፬ ። ነሐ፭ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፩ ፡ ፴ ። ሚራ፴፰ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፳፯) ። በነገፈ ፡ ፈንታ ፡ ተናገፈ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተናገፊ ፡ ጸበለኪ ፡ (ኢሳ፶፪ ፡ ፪) ።

አንገፈ ፤ አስረገፈ ፤ አስተወ ፡ አስጣለ ፡ አዳነ ። ናሁ ፡ አነ ፡ አነግፈክሙ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅልክሙ ። አንገፍዎ ፡ ላሐ ። በከመ ፡ ያነግፍ ፡ ኖላዊ ፡ እምአፈ ፡ አንበሳ ፡ እግረ ። ያነግፈኪ ፡ እምእደ ፡ ፀርኪ ። አንግፍኒ ፡ በትንባሌ ፡ እምብካይ ፡ ወወይሌ ፡ (ኤር፳፩ ፡ ፬ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፳፯ ። ዓሞ፫ ፡ ፲፪ ። ሚክ፬ ፡ ፲ ። ደራ ሲ) ።

አንጋፊ ፤ መንገፊ ፤ የሚያስረግፍ ፤ የሚያስጥል ፡ የሚያስተው ፡ የሚያስረሳ ። መንገፌ ፡ ሐዘን ። መንገፊ ፡ ለላሕየ ፡ (ዮሴፍ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ተነግፈ ፤ ተነገፈ ፤ ተንገፈገፈ ። ረገፈ ፤ ደረቀ ፡ ወደቀ ። ቈጽል ፡ ዘይትነገፍ ፡ እምነፋስ ። ዘቀዳሚ ፡ ይትነገፍ ፡ ወዘደኃሪ ፡ ይሠርጽ ። ዕፀው ፡ ዘኢይትነገፉ ፡ (ኢዮ፲፫ ፡ ፳፭ ። ሚራ፲፬ ፡ ፲፰ ። ሔኖ ፡ ፫) ።

ንጉፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ግፍት) ፤ የተነገፈ ፡ የረገፈ ፤ የወደቀ ። ንጉፈ ፡ ለይኩን ። ከመ ፡ ጽጌ ፡ ንጉፍ ፡ (ነሐ፭ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፪) ። ንእስ ፡ ውርዙት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ንጉፋን ፡ ይላል ፡ (መዝ ፡ ፻፳፮) ።

ንጋፍ ፤ (ፋት) ፤ ርጋፊ ፤ ትቢያ ፡ ብናኝ ፡ ጕድፍ ። ንጋፍ ፡ ዘያመጽእ ፡ ነፋስ ፡ (ኢሳ፳፱ ፡ ፭) ።

ተናገፈ ፤ ተራገፈ ፡ ተረጋገፈ ፤ ተለያየ ። ተናገፉ ፡ ለመዋቲት ፡ ሕይወት ። ሕይወተ ፡ ዓለም ፡ በተናግፎ ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፲፬ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ ታኅ፩) ።

ነጌር ፤ ሮት ፤ (ነገረ ፤ ይነግር ፡ ይንግር ። ዕብ ፡ ናጎር ፤ ሂናጌር ፥ ፈሰሰ ፡ ወረደ ። ናጌር ፤ ጠረበ ፡ ላገ) ፤ መንገር ፤ መስበክ ፡ ማስተማር ፡ ማውራት ፡ ማብሠር ፤ ነገርን ፡ ሳያቋርጡ ፡ እንደ ፡ ውሃና ፡ እንደ ፡ ገዝናም ፡ ማፍሰስ ፡ ማውረድ ፡ ማንጐድጐድ ፤ ሐሳብን ፡ ምስጢርን ፡ በቃል ፡ መግለጥ ፡ በ(?)ባብ ፡ ማስጌጥ ፤ መልክ ፡ እያወጡ ፡ ምሳሌ ፡ እየሰጡ ፡ ማነጣጠን ፡ መቅረጥ ፤ እንደ ፡ ቅኔ ። ኢትኅፈር ፡ ነጊረ ፡ ጌጋይከ ። መኑ ፡ ይክል ፡ ነጊረ ፡ ምሕረቱ ፡ ጥንቁቀ ። ዘአቅደመ ፡ ነጊረ ፡ በአፈ ፡ ነቢያት ። ለምንት ፡ ትነግር ፡ ሕግየ ። ፈሪህየ ፡ ከመ ፡ እንግርክሙ ፡ ዘእኄሊ ፡ (ሢራ ፴፩ ፡ ፳፯ ። ፲፭ ፡ ፭ ። ሮሜ ፩ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፵፱ ። ኢዮ ፴፪ ፡ ፯) ። በነገረ ፡ ፈንታ ፡ ተናገረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ጎርጎርዮስ ፡ ተናጋሬ ፡ መለኮት ። ነፍስ ፡ ተናጋሪት ። ሠሉ ፡ ክርስቲያናዊ ፡ ነባቢ ፡ ወተናጋሪ ። ተናጋርያን ፡ ፀሩዐ ፡ (ስንክ ፡ ጥር ፴ ። ቄር ። ቄድር ። ኪዳ) ።

ነጋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚነግር ፡ የሚያወራ ፡ የሚጮኽ ፡ የሚተም ፡ የሚነብ ፡ ነባቢ ። ወሬ ፡ ነጋሪ ፤ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ፤ ባለነጋሪት ፡ እንዲሉ ። ዜነ ወንና ፡ ነበበን ፡ እይ ።

መንግር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ጩኺ ፤ ለፋፊ ፤ ነጋሪ ። (መንገሪያ ፡ ያዋጅ ፡ መጣሪያ ፤ ደበሎ ፡ ነጋሪት) ። ኢበሐላምያን ፡ ወኢበመንግራን ፡ (፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፯) ።

አንገረ ፤ አናገረ ፡ አስለፈለፈ ፤ አስነገረ ፤ አሶራ ፡ አስለፈፈ ፡ አስተነባ ። በነገረ ፡ ፈንታ ፡ ተናገረ ፡ እንዲል ፤ በአንገረም ፡ ፈንታ ፡ አስተንገረ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ አስተናገረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። መንፈስ ፡ እግዚ ፡ ዘያስተናግረኒ ። አስተናገረ ፡ በሃማኑ ። አስተናገሩ ፡ ምዉተ ፡ (ኢዮ ፳፯ ፡ ፫ ። ቢኖዶ ። መጽ ፡ ምስ) ። ወትትና ፡ ቅቤን ፡ አንገረ ፡ አንጐረ ፡ እንገር ፡ ንጕር ፡ ግራ ፡ እንጀራ ፡ ሙጌራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ምስጢሩ ፡ መፍሰስና ፡ መቅለጥ ፡ መርጋት ፡ መጋገር ፡ ነው ፤ ግራን ፡ ተመልከት ። ሊጥ ፡ አፍሳሽ ፡ ወጭት ፡ ጠባሽ ፡ እንዲሉ ።

ተነግረ ፤ ተነገረ ፡ ተወራ ፡ ተባለ ፡ ተተነባ ። በቀኖና ፡ ዘተነግረ ፡ ቀዳሚ ። በከመ ፡ ተነግረ ። ዝንቱ ፡ ባህል ፡ ቀደመ ፡ ተነግሮ ፡ (ቀሌ ። ኪዳ ። አፈ ፡ ድ፩) ።

ንጉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ግርት) ፤ የተነገረ ፡ የተወራ ፡ የተባለ ፡ ንግር ። ማርያም ፡ ንግርት ፡ በነቢያት ፡ (መቅ ፡ ታሥ) ።

ነገር ፤ (ራት ፤ አንጋር) ፤ በቁሙ ፤ ቃል ፡ ንባብ ፡ ወሬ ፡ የቃል ፡ ፍሬ ፡ ከድምፅ ፡ ጋራ ፡ የሚሰማ ፡ በጥፈት ፡ ባንደበት ፡ የሚገለጥ ፡ ከልብና ፡ ከአፍ ፡ የሚወጣ ፡ ከፉውም ፡ በጎውም ፡ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። በብዙኀ ፡ ነገር ። ጸሐፍ ፡ ሠሎ ፡ ነገረ ፡ ፍጥረት ። ካህናት ፡ ይዕቀቡ ፡ ነገራተ ፡ እግዚ ፡ (ዕብ፩ ፡ ፩ ። ኩፋ ፡ ፪ ። ቀሌ ። አፈ ፡ ድ፲) ።

—፤ ቋንቋ ፤ ልሳን ። እመኒ ፡ አእመርኩ ፡ ነገረ ፡ ሰብእ ፡ ወመላእክት ። ይነብባ ፡ በነገረ ፡ ከነዓን ። ዘይሜህሮ ፡ ለያፍ ፡ ነገረ ፡ ሰብእ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፩ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፲፰ ። ቀሌ) ።

ተናገረ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ተነጋገረ ፡ ተባባለ ፤ ተጨዋወተ ፡ ተወያየ ። ኢይኩን ፡ ተናግሮ ፡ እንዘ ፡ ይበልዑ ። ኢትትናገር ፡ ምስለ ፡ ብእሲት ፡ በዘታቀንእ ። ተናገረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ምስጢረ ፡ ምክሩ ። ኢተናገሩ ፡ በቤ ይናቲሆሙ ፡ ዘውስተ ፡ ልቦሙ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ ። ሢራ ፴፯ ፡ ፲፩ ። ዮሐ፪ ፡ ፪ ። ዳን፩ ፡ ፲) ።

አስተናገረ ፤ (አደራራጊ) ፤ አነጋገረ ፤ አጨዋወተ ።

አስተናግር ፤ (አስተንገረ) ፤ በቁሙ ፤ አብሾ ፡ ዕፀ ፡ ፋርስ ፡ (ጫት ፤ መጠጥ) ፡ የሚያሳብድ ፡ የሚያስለፈልፍ ፡ ርጥብ ፡ ደረቁን ፡ የሚያናግር ፡ የሚያስቀባጥር ፡ (ዐማርኛ) ።

መስተናግር ፤ የሚነጋገር ፡ የሚያነጋግር ፤ አማላጅ ፡ አምጃር ፤ ጠበቃ ፡ ወባት ፤ ነገረ ፡ ፈጅ ፡ የነገር ፡ አባት ። ይኩን ፡ መስተናግረ ፡ ምስሌከ ። ዐርከ ፡ መሀይምናን ፡ መስተናግር ፡ ለጻድቃን ፡ (ኪዳ) ።

ኔጌር ፤ ኔጎር ፤ (ጽር ፡ ኒጌር) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ጥቍር ፡ ጠቋራ ፤ ወይም ፡ ነ(ጋ)ጃር ፡ ዐናጢ ፡ ጠራቢ ። ስምዖን ፡ ዘተሰምየ ፡ ኔጎር ፡ (ግብ፲፫ ፡ ፩) ።

ናግራን ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ብሔረ ፡ ዐረብ ፡ በየመን ፡ ውስጥ ፡ ያለች ፡ መዲና ፡ ዛሬ ፡ ስንዓ ፡ የሚሊት ፤ ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ በጥንት ፡ ስብከቱ ፡ ገብቶ ፡ ያስተማራት ፡ (ገላ፩ ፡ ፲፯—፲፰) ። ኋላም ፡ ባምስተኛው ፡ (ሴክል) ፡ መቶ ፡ ፊንሐስ ፡ አይሁዳዊ ፡ ተንሥቶ ፡ ብዙ ፡ እልፍ ፡ ሕዝቢን ፡ ስማዕታቷንና ፡ ሊቃውንቷን ፡ ፈጅቶ ፡ ቢያጠፋትና ፡ ቢያቃጥላት ፡ ሐፄ ፡ ካሌብ ፡ ከዚህ ፡ ተሻግረው ፡ ርሱን ፡ ድል ፡ ነሥተው ፡ አባረው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መልሰው ፡ ዐድሰው ፡ ሠርተዋታል ፡ (ድጓ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፯ ። ገድ ናግ ። ታሪ ፡ ነገ) ።

ነገርጋር ፤—የጋኔን ፡ ጥሎሽ ፤—ገሪር ፡ ገረ ።

ነጐርጓር ፤—ጕርምርምታ ፤—ጐርጐረ ።

ነገስት ፤—ንጉሦች ፤—ነጊሥ ፡ ነግሠ ፡ ነጋሢ ።

ነጎት ፤—ኰንቢ ፤—ነግሀ ፡ ነገወ ፡ የ ።

ነድ ፤—በቁሙ ፤—ነዲድ ፡ ነደ ።

ነዲእ ፤ አት ፤ (ነድአ ፡ ይነድእ ፡ ይንዳእ ። ዕብ ፡ ናዴሀ ፤ አራቀ ፡ አሰገደ ፡ ወገዘ) ፤ መንዳት ፤ መውሰድ ፡ መሸኘት ፡ ማጀብ ፡ መከተል ፡ ማድረስ ። ይንድኡ ፡ እንስሳሆሙ ። እለ ፡ ይነድኡ ፡ መርዔተ ፡ ዘኢኮነ ፡ ሎሙ ። ወነድእዋ ፡ ምስለ ፡ ወለታ ። ይነድእ ፡ ቃለ ፡ ኀበ ፡ ሥርዐ ። ለሠሉ ፡ ዕለቱ ፡ ይነድእ ፡ (ዘፀ ፲፬ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱ ። ዮዲ ፲ ፡ ፲፯ ። አፈ ፡ ድ፴፫ ። ሢራ፴፱ ፡ ፴፱) ። ከዚህ ፡ ወደዚያ ፡ መናድ ፡ መፈንቀል ፡

ማንከባለል ፤ ወይም ፡ ከዚያ ፡ ወደዚህ ፡ እየገፉና ፡ እየ ነዱ ፡ ማምጣት ፡ ማቅረብ ። ከመ ፡ ይንዳእ ፡ ኀበ ፡ ነፍስ ፡ (ማር ፡ ይሥ ፲፩) ።

ነዳኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት ፡ እት ። ዕብ ፡ ኖጌሽ ፤ ኖግሽም) ፤ የሚነዳ ፡ ነጂ ፤ አስቸኳይ ፡ የሚያሮጥ ፡ የሚያጣድፍ ፡ (አረኛ ፡ ሹም ፡ ሌባ ፡ ዘራፊ) ። ነዳእተ ፡ ገባር ። ነዳእቶሙ ፡ ያጔጕዕዎሙ ፡ (ዘፀ ፡ ፭ ። ፩ ፡ ፲፫) ።

ተነድአ ፤ ተነዳ ፤ ተነድቶ ፡ ኼደ ። ሖሩ ፡ ዘይትነዳእ ፡ በበትር ። ወበንደለ ፡ ነፋስ ፡ ይትነደኣ ። ቦ ፡ እለ ፡ በፍትወተ ፡ ዝሙት ፡ ይትነድኡ ፡ (ዘሌ ፳፮ ፡ ፴፮ ። ያዕ ፡ ፬ ። ተረ ፡ ቄር ፲፱) ።

ንዱእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ድእት) ፤ የተነዳ ፡ ንድ ፤ ተነጅ ፡ ተነድቶ ፡ ኺያጅ ።

ንድአት ፤ መንዳት ፡ መነዳት ፡ አንዳድ ፤ ነድቶ ፡ መውሰድ ፡ ተነድቶ ፡ መኼድ ።

ናዳ ፤ ናደት ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ መርግ ። ረግሐን ፡ እይ ።

ተናድአ ፤ ተናዳ ፡ ተነዳዳ ፤ ተያይዞ ፡ ኼደ ፡ ነጕደ ።

አስተናድአ ፤ አናዳ ፡ አነዳዳ ፤ አዋሰደ ። ያስተናድኡ ፡ ዘስርቅ ፡ (ዲድ ፡ ፩ ። ሕዝ ፲፰ ፡ ፲፫ ፡ ፲፯) ።

መስተናድእ ፤ (እት ፡ ኣን ፡ ኣት) ፤ የሚያናዳ ፡ አናጅ ፤ መናጃ ። ሱቱፋነ ፡ ሰረቅት ፡ መስተናድኣን ፡ (ኢሳ ፩ ፡ ፳፫) ።

መንዳእ ፤ **አው ፡ መንዳእታ** ፤ የደረትና ፡ የትከሻ ፡ ደዌ ፤ የሚያጕብጥና ፡ የሚቀልስ ፡ የሚተረክስ ።

ምንዳእ ፤ (ኣት) ፤ መንጃ ፡ መነጃ ፡ በትር ፡ ጅራፍ ፡ መንገድ ። በቁሙ ፡ ምንዳ ፤ የረኛ ፡ ዋጋ ፡ ደመወዝ ፤ ኖል ፡ ዐሰበ ፡ ኖላዊ ፤ ለገበሬም ፡ ይኾናል ፤ ሲያርስ ፡ በሮች ፡ እየነዳ ፡ ነውና ።

ምንዳኣዊ ፤ ምንደኛ ፡ ባለምንዳ ፤ እረኛ ፡ ሎሌ ፡ በሰጡኝ ፡ ዐርስ ።

ነደበ ፤ (ነዲብ ። ዕብ ፡ ናዳብ ፤ ዐሰበ ፡ ቈረጠ ፡ ለማድረግ) ፤ ጨነቀ ፡ ጠበበ ፤ ጭንቅ ፡ ጥብ ፡ ኾነ ፤ የቦታ ፡ የመንገድ ፡ የሕማም ፡ የግዞት ፡ የጊዜ ፡ የወራት ።

ምንዳቤ ፤ (ያት) ፤ ጭንቅ ፡ ጥብ ፤ ዐጸባ ፡ ችግር ፤ መከራ ፡ ሥቃይ ። ሀሎኩ ፡ ምስሌሁ ፡ አመ ፡ ምንዳቤሁ ። ዕለተ ፡ ሕማም ፡ ወምንዳቤ ። ተዳፈቁ ፡ ቦቱ ፡ ምንዳቤያት ፡ ብዙኀት ፡ (መዝ ፡ ፺ ። ሶፎ ፩ ፡ ፲፭ ። ኢፈ ፡ ድ፳፯) ።

መንደበ ፤ መነደበ ፤ ዐረደ ፡ ጐደበ ፤ ጕነደበ ፡ ቈረጠ ፤ የመሬት ፡ የዛፍ ። ሰረቀ ፡ ቀማ ፡ ደበደበ ፤ አስጨነቀ ፡ አስጠበበ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመንደበ ፡ ፈንታ ፡ አመንደበ ፡ ይላል ፤ እያስኼም ። ኣመነ ድቦሙ ፡ ወኢይክሉ ፡ ቀዊመ ። ያመነድብ ፡ ነፍሳተ ። ሶበ ፡ አመንደብዎ ፡ ፀሩ ፡ (መዝ ፡ ፲፯ ። ምሳ፲፱ ፡ ፲፫ ። ሚራ፵፯ ፡ ፲፯) ።

መንደቤ ፤ ምንዳቤ ፤ የምንዳቤ ፡ ቦታ ፡ የሚያስጨንቅ ፡ የሚያስጠብብ ፤ ወንበዴያም ። ፀረብ ፡ የጭንቅ ፡ የመከራ ፡ በር ፡ ሲል ፡ ባብ ፡ እልመንደብ ፡ እንዲል ። ይኸውም ፡ በኦቦክና ፡ በዓደን ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ባሕር ፡ ነው ፤ ቀድሞ ፡ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ከእስክንድር ፡ በፊት ፡ እንደ ፡ ስዮስ ፡ ካናል ፡ ከፍሪቃ ፡ ወደ ፡ እስያ ፡ ከፍ፡ሎ ፡ በእግር ፡ የሚያሳልፍ ፡ የብስ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ።

አመንደበ ፤ አስመነደበ ፡ አስቈረጠ ፤ አስመታ ፡ አስደበደበ ።

ተመንደበ ፤ ተመነደበ ፤ ተጨነቀ ፡ ተጠበበ ። ተመንደብኩ ፡ እምዙለሄ ። ይትመነደቡ ፡ ከመ ፡ ዘ ይመውት ። ዘብዙኀ ፡ ተመንደበ ፡ ብዙኀ ፡ ይትሜየን ፡ (፪ነገ ፡ ፳፬ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፶፱ ፡ ፲ ። ሚራ፴፩ ፡ ፲፩) ።

ምንዱብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ድብት) ፤ በቁሙ ፡ የቱጨነቀ ፡ የተጠበበ ፤ ከቱያዘበት ፡ ጭንቅ ፡ መውጫ ፡ ማምለጫ ፡ ያጣ ፡ ድኻ ፡ ችጕር ። ሖሩ ፡ ምንዱብ ። ምንዱብ ፡ ይትብር ። ረዳኤ ፡ ምንዱባን ። ነፍስ ፡ ምንድብት ፡ ወጽውቅት ፡ (፩ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፪ ። ሚራ፴፯ ፡ ፴ ። ቅዳ ፡ መስተ) ።

ናዲብ ፤ **ዐሚናዲብ** ፤ (ሰብ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ፀሚ ፡ ሕዝቤ ፡ ወገኔ ። ናዳብ ፡ ፈቃደኛ ፡ ቅን ፡ ቸር ፤ በፈቃዱ ፡ ለግዜር ፡ አምኃና ፡ መሥዋዕት ፡ የሚሰጥ ፤ ከሥር ፡ እንድ ፡ አውጥቶ ፡ ደግሞ ፡ ከዘጠኙ ፡ የሚያወጣ ፡ (፩ዜና ፡ ፮ ፡ ፲ ፡ ፳፱) ።

ነዲድ ፤ **ዶት** ፤ (ንደ ፤ ነደደ ፡ ይነድድ ፡ ይንድድ ። ዕብ ፡ ናዳድ ፤ ተናደ ፡ ሸሸ ፡ ዘለለ ፡ ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ አለ ፡ ታወከ ፤ የፍርሀት ፡ የቍጣ) ፤ መንደድ ፡ መናደድ ፡ መቃጠል ፡ በግ ፡ ቱግ ፡ ቧ ፡ ማለት ፤ የእሳት ፡ የመዐት ፡ የፍቅር ። እመ ፡ ነፋኅካሃ ፡ ለፍሕም ፡ ትነድድ ። ይነድድ ፡ መዐቱ ። ይነድድ ፡ ፍቅሩ ፡ ከመ ፡ እሳት ። ነዱ ፡ በፍቅወቶሙ ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፯ ። ሚራ፱ ፡ ፰ ። ሮሜ፩ ፡ ፳፯) ።

ነዳዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ ነዳድ ፡ የሚነድ ፡ የሚቃጠል ፤ ነዳጅ ፡ ተቃጣይ ። አፍሓመ ፡ እሳት ፡ ነዳዲ ። ንባበ ፡ ግዘኒ ፡ ሰማይ ፡ እምልሳንከ ፡ ነዳዲ ። ማኅቶት ፡ ነዳዲ ። ፍትወት ፡ ነዳዲት ፡ (ስንክ ፡ መስ፯ ። ታኅ፯ ፡ ፳፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፩) ።

ንዱድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ድድት) ፤ የነደደ ፡ የተቃጠለ ፤ ሙቅ ፡ ትኩስ ፤ ቍጡ ፡ ተናዳጅ ። ኩን ፡ ንዱደ ፡ በእሳተ ፡ መንፈስ ፡ ከመ ፡ ትውዕይ ፡ ለፍትወት ፡ እኪት ። ንዱዳነ ፡ ልብ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፪) ።

ንደት ፤ መንደድ ፡ መናደድ ፡ መቃጠል ፤ መቈጣት ፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ። ከመ ፡ ንደተ ፡ እሳት ። ይቈርር ፡ ዘውስተ ፡ ልቡ ፡ ንደት ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፲፯ ። ዮሴፍ) ።

ነድ ፤ በቁሙ ፡ ነዲድ ፡ ነበልባል ፡ ላንቃ ፤ የእሳት ፡ ልሳን ፡ ወላፈን ። በኢምጣነ ፡ ዐፀ ፡ ለእሳት ፡ የዐቢ ፡

ኝዱ። ቃሉ፡ ከመ፡ ነድ፡ ያውዒ። አዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ኝደ፡ እሳት፡(ሚራ፳፰ ፡ ፲ ። ዓ፰ ፡ ፩ ። ራእ፩ ፡ ፲፬) ።

ንዳድ ፤ በቁሙ ፤ ወባ ፡ አሶ ፡ የቈላ ፡ በሽታ ፡ የሚያሞቅ ፡ የሚያተኵስ ፤ አሰወን ፡ እይ ። ሕማመ፡ ን ዳድ፡(መ ፡ ፈ) ።

አንደደ ፤ አነደደ ፡ አስነደደ ፡ አቃጠለ ፤ ለኰሰ ፡ አያያዘ ። ወያነድዱሙ፡ ወይን። ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ብአንድዶ። ነበልባል፡ ዘአንደድክሙ፡(ኢሳ፩ ፡ ፲፩ ። ዓ ፡ ፲፯ ። ፶ ፡ ፲፩) ። እንደድ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ እሳት ፡ የማዕደናትን ፡ ዘሕል ፡ እንዲያሶግድና ፡ እንዲያ ጠራ ፡ ርሱም ፡ መንጽሔ ፡ አልባስ ፡ ነውና ፤ ምስጢሩ ፡ ይህን ፡ ያሳያል ።

መንድድ ፤ (ብ ፡ መናድድ) ፤ ማናደጃ ፡ ማቀጣጠያ ፤ ቅባትነትና ፡ መጣብቅነት ፡ ያለው ፡ እሳትን ፡ የሚያገን ፡ የሚያስቈጣ ፤ እንደ ፡ ጋዝ ፡ እንደ ፡ ዝፍት ፡ ያለ ። አዘዘ፡ ያንድዱ፡ እቶነ፡ ወይደዩ፡ ውስቴቱ፡ መናግንተ፡ ጽህርት፡ ወመፍልሕተ፡ እሳት ፤ ፒሳ፡ ወፓፒራ፡ ወሥብሐ፡ ወመዓረ፡ ግራ፡ ወአስፈሊጠ፡ ወክብሪተ፡ ወዘሎ፡ መናድደ፡ ጽህርት፡(መቃ ፡ ፲፱) ።

ምንዳድ ፤ መንደጃ ፡ ማንደጃ ፤ የእሳት ፡ ቦታ ፡ እቶን ፡ ምድጃ ። ወደይዎሙ ፡ ውስተ ፡ ምንዳደ ፡ እሳት ፡ ወአውዐይዎሙ ። ኢይደልዎ ፡ ለአሐዱ ፡ ከመ፡ ይግበር፡ እቶነ፡ አው፡ ምንዳደ፡ ብለኔ፡ ኀበ፡ ገቦ፡ ሐጹር ፡ በዘይነክዮ ፡ እሳቱ፡(ስንክ ፡ ኀዳ፳፱ ። ታኅ፰ ። የካ፲፫ ። ሠኔ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ።

ተናደደ ፤ በቁሙ ፤ ተያያዘ ፡ ተቀጣጠለ ፡ ተቃ ቃቀ ። ትትናደድ፡ ሐኍረ፡ አፍቅሮ፡ ውስተ፡ ነፍሱ። ወትቄርር፡ ተናድዶቶሙ፡(ፈልክ ፡ ፺፯ ። ፳) ።

ነድሐ ፤ (ዕብ ፡ ናዳሕ) ፤ በኀይል ፡ ገፋ ፤ ገፈ ተረ ። ወጋ ፡ ደደቀ ፡ አናፈረ ፤ አነግ ፡ አጓነ ፤ የበሬ ፡ የ ጐሽ ። ወነድሖ፡ ላሕም ፡(፱ነገ ፡ ፯ ፡ ፯) ፡ ነፅጎን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ነድይ ፤ ዮት ፤ (ነድየ ፤ አው ፡ ነደየ ፡ ይነዲ ፡ ይንደይ ፡ ዲ) ፤ መንደይ ፡ መደኽየት ፤ ነዳይ ፡ ድኻ ፡ መኾን ። ነድይኒ ፡ ወብዒልኒ ። ከመ ፡ ነዲይየ ፡ ኢይስርቅ ። ቦኑ ፡ ሁሎሙ ፡ ይነድዩ ፡ በሀኬቶሙ ። ዘነድየ፡ በጊዜሁ ፡ ይብዕል ፡ ወዘብዕለ ፡ በጊዜሁ ፡ ይነዲ ፡ (ሚራ፲፩ ፡ ፲፬ ። ምሳ፳፱ ፡ ፴፱ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ድጓ) ።

ነዳይ ፤ (ይት ፡ ያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፡ ድኻ ፡ ችጋረኛ ፡ አይቶ ፡ ዐጣ ፡ ዘዋሪ ፡ ቀላዋጭ ። ብፁዕ ፡ ዘይ ሌቡ ፡ ላዕለ ፡ ነዳይ ። ብእሲት ፡ ነዳይት ። ነዳያን ፡ በ መንፈስ ፡(መዝ ፡ ፵ ። ማር፲፪ ፡ ፵፫ ። ማቴ፭ ፡ ፫) ።

ንዱይ ፤ (ዲት ፡ ድይት) ፤ የደኸየ ፡ የተቸ ገረ ፡ ችጉር ፡ ወራዳ ። ኮነ ፡ ንዱየ ፡ በእንተ ፡ ዝ ፡ ብዕልነ ። ንዱይ ፡ ወድኩም ፡ ሥርዐት ፡(ቄር) ።

ንድየት ፤ **ንዴት** ፤ መደኽየት ፤ ድኽነት ፡ ችጋር ፡ ዕጦት ፤ ኀሳር ፡ ውርደት ። ኢተሀበኒ ፡ ብዕለ ፡ ወንዴተ ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ ንዴት ፡ ዘእንበለ ፡ ክዊነ ፡ ሰብእ ። ንዴተሰ ፡ ወትሕትና ፡ እንቲኣሁ ፡ ንብል ፡ በ ተሰምዮ ፡ ሐዋርያ ፡ ወሊቀ ፡ ካህናት ።

አንደየ ፤ አደኸየ ፡ አስቸገረ ፤ አዋረደ ። አንደየ ፡ ርእሶ ፡ እንዘ ፡ ባዕል ። እግዚ ፡ ያነዲ ፡ ወያብዕል ። ዘ ርክዮቶሙ ፡ ወአንድዮቶሙ ። አፍቅሮ ፡ ንዋይ ፡ ውእቱ ፡ አንዳዩሁ ፡ ለብእሲ ፡(፪ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፱ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፯ ። ፈልክ ፡ ፻፵፩ ። ፈላስ) ።

ነዲል ፤ ሎት ፤ (ነደለ ፡ ይነድል ፡ ይን ድል) ፤ መንደል ፤ መብሳት ፡ መሸንቈር ።

ተነድለ ፤ ተነደለ ፡ ተበሳ ፡ ተሸነቈረ ፤ ነዳላ ፡ ኾነ ።

ንዱል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ድልት) ፤ የተነደለ ፤ ብስ ፡ ነዳላ ፡ ሽንቍር ።

ንድለት ፤ (ታት) ፤ መንደል ፡ መነደል ፡ አ ነዳደል ፡ ንድሎሽ ። ዋሻ ፡ ፍርኵታ ፤ ሠንጣቃ ፡ ብስ ፡ ነዳላ ፡ ፪ ፡ ደጃፍ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ዋልድባው ፡ ደብር ፡ እንደ ፡ ሰቋር ፡ ያለ ። ንድለታተ ፡ ምድር ፡ ወንቅዐ ታተ ፡ ኰኵሕ ፡(ሔኖ፺፯ ፡ ፪) ።

መንደል ፤ መንደያ ፤ መብሻ ፡ መሸንቈሪያ ።

መንደለ ፤ (ዲቃ ፡ ግ) ፤ መነደለ ፤ ዐጠበ ፡ አ ጠራ ፡ ወለወለ ፡ አደረቀ ፤ የወጭት ፡ የገላ ።

መንዲል ፤ (ላት ፤ መናዲል) ፤ በቁሙ ፤ መመንደያ ፡ ማጠቢያ ፡ ማበሻ ፡ መወልወያ ፡ ጨርቅ ፡ ቍራጭ ፡ ታላቅ ፡ ማረሚያ ፤ የሥራ ፡ ልብስ ፡ ፎጣ ። መ ክፌንና ፡ ለንጽን ፡ እይ ። ቀነተ ፡ መንዲለ ፡ ወኀፀበ ፡ እግረ ፡ አርዳኢሁ ። ትኩን ፡ ላዕለ ፡ መታክፍቲሆሙ ፡ መንዲል ፡ ስፍሕት ። ይልበስ ፡ ካህን ፡ መንዲለ ፡ ዘ ቦቱ ፡ ትእምርተ ፡ መስቀል ። ገብርኤል ፡ ዘጸዳለ ፡ ብርሃን ፡ መንዲሉ ። መንዲላት ፡(መጽ ፡ ምስ ። ፈ ፡ መ ፡ ፵፩ ፡ ፳ ። ደራሲ ። ስንክ ፡ ግን፳፩) ።

ነድዐ ፤—ነዳ ፡ ወሰደ ፤—ነዲአ ፡ ነድአ ።

ነዲፍ ፤ ፎት ፤ (ነደፈ ፡ ይነድፍ ፡ ይን ድፍ ። ዐረ ፡ ነደፈ ፡ አጠራ ፤ ነዲፍ ፡ ጥሩ ። ዕብ ፡ ናዳፍ ፤ አዘራ ፡ አነፈሰ) ፤ መንደፍ ፤ መጠ ዝጠዝ ፤ የደጋን ፡ የጥጥ ፡ የንብና ፡ የተርብ ፡ የባብና ፡ የጊ ንጥ ። ነደፉክሙ ፡ ከመ ፡ ንህብ ። ነደፉ ፡ አፍራስ ። ብእሲት ፡ ትትሜሰል ፡ በዐቅራብ ፡ ዘይነድፍ ፡ ሰብአ ፡(ዘዳ፩ ፡ ፵፬ ። ስንክ ፡ ጥር፲፰ ። ፈላስ ፡ ገ፲፯ ። ራእ፱ ፡ ፭) ።

—፤ መወርወር ፤ መውጋት ፤ የቀስት ፡ የፍላጻ ። ኢይነ ድፍ ፡ ውስቴታ ፡ ሐጸ። ነዲፍ ፡ በይምን ፡ ወበፀግም። ነዲፈ ፡ ቀስት ፤ ውርወራ ፡(ኢሳ፴፯ ፡ ፴፫ ። ፩ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፱) ። ንድፍ ፡ ጸላኤ ። ኢትትሀከዩ ፡ ነዲፎታ። ነደፈኒ ፡ ሡልያትየ ፡ በአሕዳሁ ፡(ኵፋ ፡ ፴፰ ። ኤር፳፯ ፡ ፳፱ ። ሰቈ፫ ፡ ፲፫) ።

—፤ መበገር ፡ ማመልከት ፡ መሣል ፡ ሐረግ ፡ መጣል ፤ ያናጢ ፡ የገንቢ ፡ የጣፊ ፡ ያንጥረኛ ።

ነዳፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ደፍት) ፤ በቁሙ ፤ የሚነድፍ ፡ ወርዋሪ ፡ ወጊ ፡ ባለቀስት ። ሐጸ ፡ መስተቃትል ፡ ነዳፊ ። ረከብዎ ፡ ነዳፍያን ፡ በነዲፍ ። ወፃፍያን ፡ ወነደፍተ ፡ ሐጽ ፡ (ኤር፶፯ ፡ ፱ ። ፩ዜና ፡ ፲ ፡ ፫ ። ፪ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፳) ።

ምንዳፍ ፤ (ፋት) ፤ መንደፊያ ፤ መወርወሪያ ፡ ቦታ ፡ ፍላጻው ፡ ተነድፎ ፡ የሚያርፍበት ። መጠነ ፡ አሐቲ ፡ ምንዳፊ ፡ ሐጽ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፳፩ ፡ ፲፮) ።

አንደፈ ፤ አስነደፈ ፤ አሶጋ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳፭) ።

ተነድፈ ፤ ተነደፈ ፤ ተወረወረ ፤ ተወጋ ። ይጌጕእ ፡ ዘተነድፈ ፡ ይምላኅ ፡ ሐጸ ። ሀየል ፡ ዘተነድፈ ፡ ወተሀይጸ ፡ ክብዶ ። ተነዲፎሙ ፡ በፍቅራ ። አውፅአኒ ፡ እምውስተ ፡ ቀትል ፡ እስመ ፡ ተነደፍኩ ፡ (ሚራ ፲፱ ፡ ፲፪ ። ምሳ፯ ፡ ፳፫ ። ዮሴፍ ። ፫ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፴፬ ። ማሕ፪ ፡ ፭) ።

ንዱፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ድፍት) ፤ የተነደፈ ፡ ንድፍ ፤ የተወጋ ፡ ውጋ ። ንዱፍ ፡ በሐጽ ። ንድፍት ፡ አነ ፡ በፍቅሩ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፭ ። ማሕ፭ ፡ ፰) ።

ንድፍት ፤ የበቅሎ ፡ በሽታ ፡ ቆሎ ፡ የሚገድል ።

ንድፈት ፤ መንደፍ ፤ መነደፍ ፤ አነዳደፍ ፡ አወጋግ ፤ ነደፉ ፡ ውጊያ ። ውግታት ፤ ቍስል ። ሐመ ፡ ፈድፋደ ፡ እምንድፈት ። ሀሰወ ፡ ይትፌወስ ፡ ንድፈቶ ፡ ኀበ ፡ ነደፍዎ ፡ ሶርያ ፡ (፩ነገ ፡ ፴፩ ፡ ፫ ። ፬ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፭) ።

ተናደፈ ፤ ተወራወረ ፤ ተዋጋ ፤ ተቋሰለ ። ተመዩጠክ ፡ መንጸረ ፡ ትትናደፈነ ፡ ለእለ ፡ ሞእነ ፡ ወበአሕዳ ፡ ቅንአትከ ፡ ትፈቱ ፡ ታቍስሊነ ፡ (ተረ ፡ ቄር፷) ።

አስተናደፈ ፤ አናደፈ ፤ አስማማ ፡ አመሳሰለ ፡ አስተካከለ ፤ ሕንጻውን ፡ ከንድፉ ፡ ከቢጋሩ ፡ ጋራ ። አንኀለ ፡ ሄሮድስ ፡ መቅደሰ ፡ እስከ ፡ መሠረቱ ፤ ወአስተናደፈ ፡ መሠረታቲሁ ፡ በምጣኔ ፡ ሕንጻ ፡ ቀዳማዊ ፡ (ዮሴፍ) ። በማረረና ፡ በመሥረተ ፡ ፈንታ ፡ አስተናደፍኩ ፡ መሠረተ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ፡ (፩ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲) ።

ነዲቅ ፤ ቆት ፤ (ነደቀ ፡ ይነድቅ ፡ ይንድቅ ። ሐነጸ ፤ ጠቀመ ፤ ኀፈደ) ፤ መንደቅ ፤ መሥራት ፤ መመሥረት ፤ በመሠረት ፡ ላይ ፡ መናስ ፡ መጥቀም ፤ መገንባት ፡ ማጋጠም ፤ ደንጊዩን ፡ በኖራ ፡ በጭቃ ፡ ማዛመድ ፡ ማዋሐድ ። ነደቃ ፡ ለይእቲ ፡ ዐፀም ፤ ወረበያ ፡ ብእሲተ ። ነደቃ ፡ ለነነዌ ። ንንድቅ ፡ ሀገረ ፡ ወማኅፈደ ። ኈደጉ ፡ ነዲቆታ ፡ ለሀገር ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፳፪ ። ፲ ፡ ፲፩ ። ፲፩ ፡ ፬ ፡ ፰) ። መብሳት ፤ መንደል ።

ነዳቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት ፤ ደቅት) ፤ በቁሙ ፤ የሚነድቅ ፡ የሚንስ ፡ ገንቢ ፤ የመሐንድዝ ፡ በታች ። እንተ ፡ አንተ ፡ ሰሊክ ፡ ኬንያሃ ፡ ወነዳቂሃ ። እብን ፡ ዘመነንዋ ፡ ነደቅት ። ነደቅተ ፡ አረፍት ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። መዝ ፡ ፻፲፯ ። ፩ዜና ፡ ፲፬ ፡ ፩) ።

ተነድቀ ፤ ተነደቀ ፤ ተገነባ ፤ ታነጠ ፡ ተሠራ ። ኬብሮን ፡ ተነድቀት ። ሰበ ፡ ተነድቃ ፡ እልኩ ፡ አእባን ። ደብር ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ተነድቀት ፡ ሀገሮሙ ፡ (ዘኍ ፲፫ ፡ ፳፪ ። ሄርማ ፡ ገ፳፫ ። ሉቃ፬ ፡ ፳፱) ።

ንዱቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ድቅት) ፤ የተነደቀ ፤ የተገነባ ፡ ግንብ ። እንበለ ፡ ንዱቅ ፡ ቤት ፡ ወእንበለ ፡ ሕኑጽ ፡ ማኅደር ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፰ ። ዘኍ፳፩ ፡ ፳) ።

ንድቀት ፤ መን(ነ)ደቅ ፤ አሠራር ፡ አነዳደቅ ፤ ንድቂያ ። ንድቀት ፡ ወመጋብርት ፡ ለማኅደር ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፳፰) ።

ንድቅ ፤ (ቃት) ፤ በቁሙ ፤ በመሠረት ፡ ላይ ፡ የሚሠራ ፡ ሥራ ፡ ግንብ ፡ ናስ ፤ የቤት ፡ የቅጥር ። አሚንስ ፡ መሠረት ፡ ይእቲ ፡ ወካልኣኒሃ ፡ ሕንጻ ፡ ወንድቅ ። ይትሐነጽ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ በንድቅ ፡ ክቡር ። ንድቁ ፡ ወእበኒሁ ። ከመ ፡ ንድቀ ፡ ክረምት ። ንድቅ ፡ ጽኑዕ ፡ ዘቦቱ ፡ ቅጽር ። ኈድቀ ፡ ማኅፈድ ፡ (አፈ ፡ ወር ። ጦቢ፲፱ ፡ ፭ ። ማር፲፫ ፡ ፩ ። ሚራ፳፭ ፡ ፰ ። መቃ ፡ ገ፳፬ ። ዮሴፍ) ።

መንደቅ ፤ (ብ ፡ መናድቅ) ፤ ዐራዳ ፡ ሠንጣቃ ፤ ብስ ፡ ሽንቍር ፡ ነዳላ ፤ የተራራ ፡ የንጨት ፡ የደንጊያ ፡ የሸክላ ፤ ወይም ፡ የሌላ ። አቤቦን ፡ ዘቦ ፡ መንደቅ ። ዘይፌኑ ፡ እስኪቶ ፡ ውስተ ፡ መንደቅ ። ወያወስብ ፡ ምድረ ፡ ነዲቆ ፡ (ዘዳ፬ ፡ ፵፱ ። ሲኖዶ ። ታምር) ። አንዳንድ ፡ መጽሐፍ ፡ በመንደቅ ፡ ፈንታ ፡ መንድቅ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ።

ናሁ ፤ (ና ፡ ነዮ ፡ ነዋ ። ዕብ ፡ ሄን ፤ ሂኔህ ። ዐረ ፡ ኢና) ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ የቅርብ ፡ ያጠገብ ፤ ያጸፋ ፡ የጨበጣ ፡ ቃል ፤ አኹን ፡ ቶሎ ፡ እንሆ ፡ ይኸው ፤ ይኸውና ። የነን ፡ አፈታት ፡ እይ ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ርሱ ፡ ነው ። ናሁ ፡ ነዐርግ ፡ ኢየሩሳሌም ። ወናሁ ፡ ሳድስ ፡ ዝንቱ ፡ ወርኃ ። ናሁ ፡ ይመጽእ ፡ በደመና ፡ ሰማይ ፡ (ማር፲ ፡ ፴፫ ። ሉቃ፩ ፡ ፴፮ ። ራእ፩ ፡ ፯) ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ በሊቃውንት ፡ ውስጥ ፡ ፍችው ፡ እንደ ፡ እስመ ፡ ና ፡ ይኾናል ። ወሥጋሂ ፡ እምድኅረ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ኮነ ፡ ዘኢይማስን ፡ ወዘኢይመውት ፤ ናሁ ፡ ኮነ ፡ አሐደ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ አትና) ። ዳግመኛም ፤ ሚ ፡ ምንት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ናሁ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ናሁ ፡ ሠናይ ፡ ወናሁ ፡ አዳም ፡ (መዝ ፡ ፻፴፪) ። ደግሞም ፤ ነያ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ናሁ ፡ አመትከ ። ናሁ ፡ ድንግል ። ወናሁ ፡ ኤልሳቤጥኒ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ርኢ ፡ ጽዮንሃ ፡ ባለውም ፡ ናሁ ፡ ጽዮን ፡ ይላል ፡ (ኢሳ፴፫ ፡ ፳) ።

ንሂብ ፤ ቦት ፤ (ነሀበ ፡ ይንህብ ፡ ይንሀብ ። ወሀበ ። ዐነገ) ፤ መናብ ፤ መሥራት ፡ መቀጥቀጥ ፤ ማፍሰስ ፡ ማቅለጥ ፤ የወርቅ ፡ የብር ፡ የማዕደናት ፡ ኹሉ ። ይንሀቡ ፡ ቍሙ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅል ። ሰአለቶ ፡ ከመ ፡ ይንሀብ ፡ ላቲ ፡ አዕኑገ ፡ ለአእዛኒሃ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ሐም፲) ።

—፤ ማነብ ፤ ንቦች ፡ ማርባት ፤ የንብ ፡ ጠባይ ፡ ማወቅ ፤ ያናቢ ። መቅሠም ፡ መምጠጥ ፤ ማጣም ፡ ማጣፈጥ ፤ የን

ህብ ። የሥራውን ፡ ስልት ፡ መለየት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ምስ ብኢሩ ፡ ከመሥራት ፡ አይወጣም ።

ነሃቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ሀብት) ፤ ባለጅ ፤ ብረት ፡ ሠሪ ፤ ቀጥቃጭ ፡ ብር ፡ አፍሳሽ ፤ አንጥ ረኛ ፡ ጃን ፡ ሸላሚ ፡ (አናቢ ፤ ቀማሚ) ። ናሃቤ ፡ ሣጺን ። ነሀብተ ፡ ብሩር ፡ ወወርቅ ። ናሃቤ ፡ ምስል ፡ (፳ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፲፱ ። ጥበ፲፭ ፡ ፱ ። ፍ ፡ ን ፡ ፳፫) ።

ምንሃብ ፤ (ባት) ፤ መሥሪያ ፡ ከውር ፡ አጐደ ፡ ምድጃ ፤ ወይም ፡ መሣሪያ ፡ ፋብሪቃ ። ነሃቢ ፡ ዘይነብር ፡ ኀበ ፡ ምንሃብ ። ጢስ ፡ ምንሃብ ። ዘከመ ፡ ያስተማኔ ፡ ምብዓሉ ፡ ወምንሃቦ ። ክመ ፡ እሳት ፡ ምንሃብ ፡ ዘአ ርስንዎ ፡ በብዙኅ ፡ ምብኋሕ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፰ ። አ ርጋ ፡ ፫) ።

አንሀበ ፤ አስናበ ፤ አሠራ ፡ አስቀጠቀጠ ። ማ ሕረስክሙ ፡ አንሀቡ ፡ ለመጥባሕት ፡ ወማዕጺደ ክሙ ፡ አግብኡ ፡ ረምሐ ። ኵናት ፡ ዘሎቱ ፡ አንሀቡ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ተንህበ ፤ ተናበ ፤ ተሠራ ፡ ተቀጠቀጠ ፤ ፈሰሰ ፡ ቀሰጠ ።

ንሁብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ሀብት) ፤ የተናበ ፡ የተ ሠራ ፤ ፍስ ፡ ቅጥቅጥ ።

ንህበት ፤ መሥራት ፡ መሠራት ፡ አሠራር ፤ ሥራ ፡ ቅጥቀጣ ። ንዋየ ፡ ንህበት ፡ አው ፡ ልብስ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፵) ።

ንህብ ፤ (ብ ፡ አንሃብ ፤ አንህብት ። ዐረ ፡ ኑብ ፤ ነሕል ። ዕብ ፡ ድቦራህ) ፤ በቁሙ ፡ ንብ ፡ ያበባ ፡ ዝንብ ፡ ጽጌያትን ፡ ኹሉ ፡ የምትቀሥም ፡ የማር ፡ የሰፈፍ ፡ ዐበዛ ፡ ወይም ፡ አንጥረኛ ። ሑር ፡ ኀበ ፡ ንህብ ፡ ወአእምር ፡ ከመ ፡ መስተገብርት ፡ ይእቲ ። እም ዙሉ ፡ አዕዋፍ ፡ ትንእስ ፡ ንህብ ። ፀንስ ፡ እንበለ ፡ ሩ ካቤ ፡ ክመ ፡ ንህብ ፡ ዘእምቃለ ፡ ንባብ ። አንሃብስ ፡ ይፀንሳ ፡ በምዕር ፡ ሶበ ፡ አንዘረት ፡ ንግሥትን ፤ ወታ ንዝር ፡ እግዝእትን ፡ ለአንህብት ፡ (ምሳ፮ ፡ ፰ ። ሚራ ፲፩ ፡ ፫ ። ቅዳ ፡ ሕር ። አዋል) ።

ንህብ ፡

ናህብ ፤ (ባት) ፤ ድንጋግ ፤ ወደብ ፡ ገደብ ፤ ውሃ ፡ ያረደው ፡ የጐደበው ፡ በውስጡ ፡ ጣዝማና ፡ ማኝ ፡ የሚገኝበት ። የወንዝ ፡ ዳር ፡ ሰብል ፡ ንቦች ፡ የሚቀሥሙት ፤ ወይም ፡ የውሃው ፡ ጐርፍ ፡ ማዕበል ፡ ሞገድ ፡ ጠራርቶ ፡ የሚወስድ ። እምናህበ ፡ ፈለግ ፡ (ኢሳ፳፯ ፡ ፲፪) ።

ነሀገ ፤ (ዕብ ፡ ናሀግ ። ዐረ ፡ ነሀጀ ፡ ገ) ፤ ንዳ ፡ አስማራ ፤ ወሰደ ፡ መራ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በነሀገ ፡ ፈንታ ፡ አንሀገ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሄርማ ፡ ገ፶፮) ። ንህክና ፡ መሀክ ፡ የዚህ ፡ ንሮች ፡ ናቸው ።

ንህይ ፤ ዮት ፤ (ንህየ ፤ አው ፡ ነሀየ ፡ ይ ንሂ ፡ ይንህይ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ናሕ) ፤ ማረፍ ፡ መርጋት ፡ መጸናናት ፤ እፎይ ፡ ማለት ፤ ከሐዘን ፡ ከሁከት ፡ ከመከራ ፡ ወይም ፡ ከሥራ ። ይንሀዩ ፡ ትኩዛን ። ወት ንሀይ ፡ ነፍስ ፡ እምአበሳሃ ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። ግሩ) ።

ነሃዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ ያረፈ ፤ የሚ ያርፍ ፡ ዐራፊ ፤ እፎይ ፡ ባይ ።

ንሁይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሂት) ፤ ያረፈ ፡ የረጋ ፤ እሀ ፡ እፎይ ፡ ያለ ። ከመ ፡ ያዕርፍ ፡ ነፍሶሙ ፡ ንሁየ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ናህይ ፤ ፍጹም ፡ ዕረፍት ፡ እፎይታ ፤ ከሀድአት ፡ በቀር ፡ ሁከት ፡ የሌለበት ። ሀባ ፡ ናህየ ፡ ወዕረፍተ ፡ ለ ዛቲ ፡ ነፍስ ። አልብየ ፡ ናህይ ። ወለእለሂ ፡ ይላሕዉ ፡ ናህየ ፡ ወዕረፍተ ፡ ጸጉ ፡ (ግንዘ ። ቀሌ ። ቅዳ ፡ መስተ) ።

አንሀየ ፤ አሳረፈ ፡ ዕረፍት ፡ ሰጠ ፤ እፎይ ፡ አ ሰኘ ። አንሂ ፡ ሎሙ ፤ አንሂ ፡ ለዙላ ፡ ነፍስ ፡ ፀብስት ። ሕልቦ ፡ ዘያንህየኒ ፡ አንህዮ ፡ (ቅዳ ። ሰቈ፭ ፡ ፳፭ ። አ ርጋ ፡ ፭) ።

መንህዪ ፤ መንህይ ፤ መናህይ) ፤ የሚያሳ ርፍ ፤ አሳራፊ ፡ ዕረፍት ፡ ሰጪ ፡ አይዞኽ ፡ ባይ ፡ አጸናኝ ፡ አስተዛዛኝ ። መንሂት ፡ ለስራሕየ ። መናህየ ፡ ወመና ዝዘ ፡ ለሰብአሙ ፡ ከዊነከ ፤ መንፈስ ፡ ናዛዜ ፡ ወመና ህየ ፡ ለሰብአሙ ፡ ፈኑ ፡ (አርጋ ፡ ፩ ። ግንዘ) ።

ንህክ ፤ (ንሂክ ። ንእክ) ፤ ዐዘነ ፡ ተከዘ ፡ ዐ ሰበ ፡ ተወዘወዘ ፡ እህህ ፡ አለ ። አልብክሙ ፡ ንሂክ ፡ እ ምኔነ ፤ አላ ፡ ንህክሙ ፡ በልብክሙ ። ከመ ፡ በፍሥሓ ፡ ይግበርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ወኢይንህኩ ። ከርሥየ ፡ ንህከት ፡ ለትካዘ ፡ ዝ ፡ ዓለም ፡ (፪ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፲፱ ። ዕብ፲፫ ፡ ፲፯ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ናህክ ፤ ሐዘን ፡ ልቅሶ ፤ ሐሳብ ፡ እህህታ ። እ ስመ ፡ ብዙኅ ፡ ናህክየ ። ኀልቀ ፡ እንከ ፡ ሕማም ፡ ወ ትካዝ ፡ ወናህክ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፲፩) ። ሀና ፡ አ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በናህክ ፡ ፈንታ ፡ ናእክ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ፤ ንእክን ፡ እይ ።

አንሀከ ፤ አሳዘነ ፡ አስተከዘ ። ሰላም ፡ ለከር ሥከ ፡ ምንዳቤ ፡ ረኃብ ፡ ዘኢያንሀከ ፡ (ደራሲ) ።

ነሀረ ፤ ንህረ ፤ (ዕብ ፡ ናሀር) ፤ ፈሰሰ ፡ ወረደ ፤ ፍረ ፡ ዘለለ ፡ ሮጠ ።

ነሃር ፤ ፈሳሽ ፡ ወንዝ ፡ ኽረት ፡ ፈለግ ፡ ባለብዙ ፡ ውሃ ። ሲያበዛ ፡ ንሃሪም ፡ ንሃሮት ፡ ይላል ። ግእዙ ፡ ውስተ ፡ አፍላገ ፡ ባቢሎን ፡ ባለው ፤ ዕብራይስጡ ፡ ዐል ፡ ንሃሮት ፡ ባቤል ፡ እንዲል ፡ (መዝ ፡ ፻፴፮) ።

ምንሃር ፤ መንሀር ፤ መስኖ ፡ የመስኖ ፡ ውሃ ፡ ከወንዝ ፡ ተከፍሎ ፡ በቦይ ፡ በመትረብ ፡ ወደ ፡ ተክል ፡ ወደርሻ ፡ የሚገባ ። ወከመ ፡ ምንሃር ፡ ቦእኩ ፡ ውስተ ፡ ገነት ። ሰላም ፡ ለከሣድከ ፡ ዘተመሰለ ፡ ምንሃረ ፡ በ

ሕንቅፆ፡ ሐሊብ፡ ወማይ፡ ሕመ፡ በመጥባሕት፡ ተመትረ፡(ሚራ፳፱፡ ፴። ደራሲ)።

—፤ አፅጅ፡ እንግዴ፡ ሥጋ፡ ልጅ፡ ከማሕፀን፡ በወጣ፡ ጊዜ፡ ከደምና፡ ከዛሕል፡ ከርስሐት፡ ጋራ፡ ዐብሮ፡ የሚወርድ። ሰይልን፡ ተመልከት።

ንህረ፤—አንኳረረ፤—ንኂር፡ ንኅረ።

ነዋ፤ (ነ፡ ነዮ፡ ናሁ፤ ነው)፤ እንሆ፤ ይኸው፡ ይኸውና። ናሁን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ነዋ፡ ንጉሥኪ። ነዋ፡ በግዑ። ነዋ፡ ወልድኪ። ነዋ፡ ወንጌለ፡ መንግሥት። ነዋ፡ ዝየ፤ ወነዋ፡ ከሃ። ነወየና፡ ንዋይ፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ኖብያት፤—ዜና፡ መዋዕል፤—ነበየ።

ነዊኅ፤ ኖኅ፤ (ኖኀ፡ ይነውኅ፡ ይናኅ፤ አው፡ ይንዋኅ፤ ይኗኅ፤ ይኑኅ። ዕብ፡ ኑዋሕ። ዐረ፡ ነሐ። ሱር፡ ናሕ፤ ንህየ)፤ ማረፍ፡ መትረፍ፡ መቅረት፡ በታ፡ መያዝ፤ መስፋት፡ መንሰራፋት፡ ጧ፡ ዟ፡ ብሎ፡ መዘርጋት። ይምዳእ፡ መንፈስከ፡ ሕያው፡ ወቅዱስ፤ ይረድ፡ ወይንበር፡ ይኅድር፡ ወይኑኅ። ኢያረምም፡ ወኢይነውኅ፡ (ቅዳ፡ ዮሐ። ሱቱ፡ ዕዝ ፱፡ ፵፮። መጽ፡ ምስ)።

—፤ መርዘም፤ መብዛት፡ መፈድፈድ፤ የቁመት፡ የቍጥር። ኖኅኩ፡ ከመ፡ በቀልት። ኖኀ፡ አዕጹቅየ። ከመ፡ ይኑኅ፡ መዋዕሊክሙ። እመኒ፡ ኖኀ፡ መንበርቶሙ፡ ውስተ፡ ምድር። ኖኀ፡ እምሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ጌጋይየ። ወይነውኅ፡ እምአርዝ፡ ፍሬሁ፡ (ሚራ፳፱፡ ፲፬፡ ፲፮። ዘዳ፲፡ ፵። ጥበ፫፡ ፲፮። መዝ፡ ፴፯። ፹፩)። በኖኀ፡ ፈንታ፡ ተነውኀ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ከመ፡ ፍጹመ፡ ይኩን፡ ኀሊናሁ፡ እንዘ፡ ለዙሉ፡ ሰብእ፡ ይትኔዋኅ፡(ኪዳ)።

ምንዋኅ፤ አው፡ ምኗኅ፤ ሙናኅ፤ (ዕብ፡ ሙናሕ)፤ ማረፊያ፡ መጠጊያ፤ ስብሳብ፡ የቤት፡ ዙሪያ፡ (ሕዝ፵፩፡ ፲፩)።

(ጥ፡ ዊ) ነዊኅ፤ (ኃን፤ ነዋኅ፡ ኃት)፤ ረዥም፡ ታላቅ፡ ምጡቅ፤ ሰፊ፡ ብዙ፡ እጅግ፡ ሩቅ። ነዊኅ፡ የወንድ፡ ነዋኅ፡ የሴት፡ ነው፤ ጠቢብ፡ ጠባብ፡ ዐቢይ፡ ዐባይ፡ እንደ፡ ማለት። ወኮነ፡ ነዊኀ፡ በቆሙ። አሕባል፡ ነዊኃን። ነዊኀ፡ መንፈስ። አድባር፡ ነዋኃት። ለነዋኅ፡ መዋዕል። እስከ፡ ነዋኅ፡ ብሔር። እስመ፡ ነዋኅ፡ ኀበ፡ አምሠጥከ፡ (ሰንክ፡ ግንጀ። ሔኖ፳፩፡ ፩። አፈ፡ ተ፴፱። መዝ፡ ፺፬። ፳። ሚክ፱፡ ፫። ሚራ፳፪፡ ፳)።

ኑኀት፤ መርዘም፤ አረዛዘም፤ ርዝመት፡ ረዥምነት። ይትዓረይ፡ ቦቱ፡ ሌሊት፡ ምስለ፡ መዓልት፡ በኑኀት፡ ወበኅጽረት፡(አቡሻ፡ ፲፱)።

ኑኅ፤ (ኑኃት፤ አንዋኅ)፤ ርዝማን፡ ርዝመት፡ ሞላልነት፡ ምጥቀት፡ ርሕቀት፤ ብዛት፡ ስፋት። ኢይትዐወቅ፡ ኑኃ፡ ወግድማ፡ ወኢቆማ። ወይከውን፡ ኑኃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ ከመ፡ ሰብዐቱ፡ ዓመት። እርሐይ፡ ኑኖ፡ ለሰማይ። ስማዕ፡ ጸሎቶሙ፡ ውስተ፡ ኑኀ፡ ሰማይ። ሚ፡ መጠን፡ ኑኁ፡ ትዕግሥቱ፡ ለእግዚ፡ (ቀሌ። ሱቱ፡ ዕዝ፳፡ ፲፮)። ጸሎ፡ ምና። ግንዘ። መጽ፡ ምስ)። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ በ፡ ቢወድቅበት፡ ሳይወድቅበትም፡ ኵሉ፡ ይኾናል። አንሰ፡ እቤ፡ በኑኀ፡ መዋዕልየ። በኑኀ፡ ዕለት። በኑኀ፡ ሌሊት። ኑኁ፡ ሠለስቱ፡ ዕለት።

ኖኅ፤ (ዘፍ፭፡ ፳፱)፤ የሰው፡ ስም፡ ወልደ፡ ላሜኽ፤ ዕረፍት፡ ተረፍ። ርሱ፡ ከነልጆቹ፡ ከሰብእ፡ ትካት፡ መከራና፡ ጥፋት፡ የሚያርፍ፡ የሚተርፍ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ቅድማያቱ፡ ሔኖክ፡ ገና፡ ሲወለድ፡ አስቀድሞ፡ በትንቢት፡ መጽሐፉ፡ ሰይሞታል። እምድኅረ፡ መዋዕል፡ ነሥአ፡ ወልድየ፡ ማቱሳላ፡ ለወልዱ፡ ላሜኽ፡ ብእሲተ፡ ወፀንሰት፡ እምኔሁ፡ ወወለደት፡ ወልደ። . . . ወሶበ፡ ተንሥአ፡ እምእዴሃ፡ ለመወልዲት፡ ከሠተ፡ አፉሁ፡ ወተናገረ፡ ለእግዚአ፡ ጽድቅ። ወፈርሀ፡ ላሜኽ፡ አቡሁ፡ እምኔሁ፤ ወጐየ፡ ወመጽአ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ማቱሳላ፡ ወይቤሎ፡ አነ፡ ወለድኩ፡ ወልደ፡ ውሉጠ። ኢኮነ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ አላ፡ ይመስል፡ ደቂቀ፡ መላእክተ፡ሰማይ፡ ወፍጥረቱ፡ ካልእት፡ ወኢኮነ፡ ከማነ፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ እገረ፡ ፀሓይ፡ ወገጹ፡ ስቡሕ። ወይመስለኒ፡ ከመ፡ ኢኮነ፡ እምኔየ፡ አላ፡ እመላእክት፡ ውእቱ፤ ወእፈርህ፡ ከመ፡ ኢይትገበር፡ መንክር፡ በመዋዕሊሁ፡ ዲበ፡ ምድር። ወይእዜኒ፡ እስእል፡ እምኔቤከ፡ ከመ፡ ትሑር፡ ኀበ፡ ሔኖክ፡ አቡነ፡ ወትስማዕ፡ እምኔቤሁ፡ አማነ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ምስለ፡ መላእክት፡ ንብረቱ። ወሶበ፡ ሰምዐ፡ ማቱሳላ፡ ነገረ፡ ወልዱ፡ መጽአ፡ ኀቤየ፡ . . . ወይቤለኒ፡ በእንተ፡ ዳሕቅ፡ ዐቢይ፡ መጻእኩ፡ ኀቤከ፡ ወበእንተ፡ ራእይ፡ ዕጹብ፡ . . . ። ወአውሣእኩ፡ አነ፡ ሔኖክ፡ ወእቤሎ፡ ይሔድስ፡ እግዚ፡ ሐዲሳተ፡ ዲበ፡ ምድር፤ ወዘንተ፡ ወዳእኩ፡ ወርኢኩ፡ በራእይ፡ ወአይዳዕኩ፤ . . . ። ወዝ፡ ወልድ፡ ዘተወልደ፡ ለክሙ፡ ውእቱ፡ ይተርፍ፡ ዲበ፡ ምድር፤ ወሠለስቱ፡ ደቂቁ፡ ይድኅኑ፡ ምስሌሁ፡ ሶበ፡ ይመውቱ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ በዲበ፡ ምድር፡ . . . ። ወይእዜኒ፡ አይድዕ፡ ለወልድከ፡ ላሜኽ፡ እስመ፡ ዘተወልደ፡ ወልዱ፡ ውእቱ፡ በጽድቅ፤ ወጸውዕ፡ ስሞ፡ ኖኅ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ይከውን፡ ለክሙ፡ ተረፈ፡ (ሔኖ፡ ፺)። ፪ኛም፤ በተረፍነት፡ ላይ፡ ነዊኅ፡ ዕድሜ፡ ዘርዕ፡ ዘነዋኅ፡ የሐዩ፡ ማለትን፡ ያሳያል። ወሐይወ፡ ኖኅ፡ እምድኅረ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ሠለስተ፡ ምእተ፡ ወኀምሳ፡ ዓመተ፤ ወኮነ፡ ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ ለኖኅ፡ ተስዐቱ፡ ምእት፡ ወኀምሳ፡ ዓመት፡ ወሞተ፡ (ዘፍ፱፡ ፳፰፡ ፳፱)። ታላቅ፡ ዝናም፡ ደግሞ፡ ኖኅ፡ ይባላል፡ (ዐማርኛ)።

አንኀ፤ አኖኀ፤ (ያነውኅ፡ ያንኅ፤ ያኑኅ)፤ አሳረፈ፤ አተረፈ። አሰፋ፡ አበዛ፤ አረዘመ፡ አስረዘመ፡ አሳደገ፤ ዘረጋ፡ ላከ፡ ሰደደ። ኣነውኅ፡ መንፈስየ፡ ላዕሌሆሙ። ትዕግሥት፡ ወአንኖ፡ መንፈስ። አንኅ፡ ነገረ። ኣነውኖ፡ ለዕፀ፡ ኀጺር። ኢታንኅ፡ ሥዕርተከ፤ አላ፡ ቅርጽ። አንኅ፡ እዴከ፡ ወአውፅእ፡ ሎቱ፤ አንኅ፡

ኀቤሁ፡ ምርጕዘከ፤ ወኢታንኆ፡ ሎቱ፡ እዴከ፡ (ስንክ፡ ጳጕ፫። አፈ፡ ተ፴። ግብ፳፡ ፰። ሕዝ፲፯፡ ፳፱። ዲድ፡ ፩። ፊልክ፡ ፱፲፫)። ያርሕቆ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ያነውኆ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ኢሳ፮፡ ፲፱)።

ተናውኀ፤ ተራረፈ፤ ተራዘመ፡ ተባዛ፡ ተጋነነ። ወበጊዜ፡ ተናውኆታ፡ የሀድእ፡ ልብ። ገሥጽ፡ ሰዐርከከ፡ እንበለ፡ ይትናዋኆ፡ መዐት፡ (ማር፡ ይሥ፲፯፡ ፫። ሚራ፲፱፡ ፲፯)።

ኖጠ፤(ዕብ፡ ናጥ)፤ናጠ፡ አናወጠ፤ ወይም፡ ተናጠ፡ ተናወጠ፤ ዘረ፡ ባከነ፡ ወዲያ፡ ወዲህ፡ አለ። ኖትንና፡ ኖትያን፡ እይ።

ነወየ፤(ነውይ፡ ነዋ)፤ ገነዘበ፤ ገንዘብ፡ አገኘ፡ ገንዘብ፡ አደረገ፤ ወይም፡ ተገንዘበ፡ ገንዘብ፡ ኾነ፡ ተሰጠ፡ ታደለ፡ ነዋ፡ ተባለ። ተሸለመ፤ አጌጠ፡ ተጌጠ።

ንዋይ፤(ብ፡ ንዋያት። ዕብ፡ ኖይ፤ ርሱይ፡ ስርግው)፤ በቁሙ፡ ገንዘብ፡ ጥሪት፡ ቅርስ፡ ወርቅ፡ ብር፡ ከብት። ንዋየ፡ ዝ፡ ዓለም። ንዋየ፡ ልቃሕ። ንዋየ፡ ማሕፀንት፡ (ማቴ፮፡ ፳፱። ሚራ፳፩፡ ፰። ኅ፩፡ ፲፱)።

—፤ የቤት፡ ዕቃ፡ መሣሪያ፡ ከሣር፡ ከንጨት፡ ከማዕደን፡ ከብረት፡ ከሸቃ፡ ከቍርበት፡ ከሌላውም፡ ኹሉ፡ የሚሠራ፤ በየስሙና፡ በያይነቱ፡ መልክ፡ ጌጥ፡ ያለው። ንዋይ፡ ኅሩይ። ንዋየ፡ ቤተ፡ እግዚ። ንዋየ፡ ማእድ፡ (ግብ፱፡ ፲፭። ዳን፩፡ ፪። ስንክ፡ ግን፲፯)።

ንዋየ፡ ጐሚእ፤ የሸንበቆ፡ ታንኳ፡ ፍልኳ፡ (ኢሳ፲፰፡ ፪)።

ንዋየ፡ ወርቅ፤ የወርቅ፡ ገንዘብ፡ ወይም፡ መሣሪያ።

ንዋየ፡ ውስጥ፤ የሆድ፡ ዕቃ፤ አንጀት፡ ጕበት፡ ጨጓራ፡ ሌላውም፡ ኹሉ።

ንዋየ፡ ሐቅል፤ የበዳ፡ ጸብት፡ የስልፍ፡ ዕቃ፡ መሣሪያ።

ንዋየ፡ ለብሐ፤ ሸክላ፡ የሸክላ፡ ዐይነት፡ ዕቃ፡ የሚሰበር። ንዋየ፡ ማእስ፡ ንዋየ፡ ዕፅ፡ ቢል፤ ከቍርበት፡ ከንጨት፡ የተሠራ፡ ማለት፡ ነው። ንዋየ፡ ተውኔት፡ ንዋየ፡ ማሕሌት፡ ቢል፡ ግን፤ የዘፈን፡ ዕቃ፡ ለዘፈን፡ ተብሎ፡ የተሠራ፡ እያስኘ፡ ባለቤትንትን፡ ያሳያል።

ነዌ፤ ንዋያም፡ ገንዘባም፡ ባለብዙ፡ ገንዘብ፤ ዘወትር፡ የሚያጌጥ፡ የሚሸለም። ወይም፡ በሟራሽ፡ ኖኅ፡ ማለት፡ ነው፤ ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ ጽርእና፡ ላቲን፡ ኖኅ፡ ሲሉ፡ ኖኤ፡ እንደ፡ ማለት፡ ኖዬ፡ ይላሉ፤ ኖኅን፡ እይ። ወሀሎ፡ አሐዱ፡ ባዕል፡ ዘስሙ፡ ነዌ፡ (ግንዘ። ሉቃ፲፮፡ ፲፱)። የግእዝ፡ ወንጌል፡ ዘስሙ፡ ነዌ፡ የሚለው፡ ግን፡ መተርጕማን፡ ከግንዘት፡ ወስደው፡ ያገቡት፡ ነው፡ እንጂ፡ የጽርእ፡ አብነት፡ አይደለም።

ኖልዎ፤ ዎት፤(ኖለወ፡ ይኖሉ። ዕብ፡ ናዌል)፤ ማረን፡ እረኛ፡ መኾን፤ መጠበቅ፡ መንዳት፡ ማሰምረት፤ ማስቸኰል፡ ማጣደፍ፤ ማሮጥ፡ ማስሮጥ፡ ቶሎ፡ ቶሎ፡ ማስኬድ፤ የከብት፡ የባቡር፡ የሠረገላ። ረዐየን፡ እይ።

ኖላዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት፤ ሎት፤ነዋልው)፤ የሚጠብቅ፡ ጠባቂ፤ መሪ፡ ነጂ፡ እረኛ፤ ንጉሥ፡ ጳጳስ። ኖላዌ፡ አባግዐ። ወጸውዐ፡ ሰብዓ፡ ኖላውያነ። ኖሎተ፡ እንስሳ። ወወፅኡ፡ ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነዋልው፡ (ዘፍ፴፡ ፪። ሔኖ፡ ፹፱። ዘኍ፴፪፡ ፱። ገድ፡ ተክ)። በኖለወና፡ በኖላዊ፡ ፈንታ፡ ተኖለወ፡ ተኖላዊ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ሌሊተ፡ ተኖልዎሙ። ምሕረትከ፡ ይትኖልወኒ። በተኖልዎ፡ ወአስተሐምሞ። አንበ፡ ኮንኩ፡ አዐቅበከ፡ ወእትኖልወከ፡ እምዘየኀሥሥ፡ ሥራዌከ። ተኖላዊሆሙ፡ ለጸላእተ፡ ክርስቶስ። ምጽዋት፡ ተኖላዊት፡ ይእቲ፡ ለገባሪሃ፡ (ቅዳ፡ ያዕ። ቄድር። አፈ፡ ተ፴፫። ዮሴፍ። አብጥ፡ ፵፱። አፈ፡ ተ፴፪)።

ተኖለወ፤ ተጠበቀ፤ ተነዳ፡ ተሰማራ።

ኑልው፤(ዋን፡ ዋት፡ ሉት)፤ የተጠበቀ፡ ጥብቅ፤ ባለረኛ።

ኖል፤(ዐረ)፤ ዐሰበ፡ ኖላዊ፤ የባቡር፡ ከራይ፡ ሰውን፡ ከነጓዙ፡ ሰብስቦ፡ ጠብቆ፡ ተሸክሞ፡ የመውሰዱና፡ የመንዳቱ፡ ዋጋ።

ናላ፤ ኑልው፤ በቁሙ፡ አንጎል፡ የራስ፡ ቅል፡ ፍሬ፤ ፈላስፎች፡ ነቅዐ፡ ዘርዕ፡ መካነ፡ አእምሮ፡ የሚሉት። ሄጸ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ ወረከቦ፡ ናላሁ። እስከ፡ ይውሕዝ፡ ናላሁ፡ እምአንፉ። ናላ፡ ልምሉም፡ ውእቱ፡ በግዕዘ፡ ጠባይዕ፤ በእንተ፡ ዝ፡ ሐነጸ፡ ፈጣሪሁ፡ ክበበ፡ ዐፅም፡ ከመ፡ እንተ፡ እብን፡ በዲበ፡ ናላ፡ ዘይከውን፡ ጸወነ፡ ወምጽላለ፡ ወአስተጻንዖ፡ ከመ፡ ኢይስቁር። ይቤልዎ፡ ለሰሎሞን፡ አይቴ፡ መካኑ፡ ልቡና፤ ይቤ፡ በናላ። ዝንጉዕ፡ በአማስኖ፡ ናላሁ፡ (ሚራ፵፯፡ ፱። ስንክ፡ ግን፲፱። አፈ፡ ተ፭። ፈላስፍ፡ ነ፡ ፵፪)። ድማኅ፡ ርእስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ናላ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። ሖሩ፡ ይቅብርዋ፡ ወኢረከቡ፡ ዘእንበለ፡ ናላሃ፡ (፬ነገ፡ ፱፡ ፴፭)።

ነዊም፤ ሞት፤(ኖመ፡ ይነውም፡ ይኑም። ዕብ፡ ኑም። ሱር፡ ናም። ዐረ፡ ናመ)፤ መተኛት፡ ማንቀላፋት፤ መጋደም፡ ማረፍ፡ መሞት። ኢንኑም፡ አላ፡ ንንቃህ። ያፈቅሩ፡ ነዊመ። ከመ፡ ይኑሙ፡ ንዋመ፡ ዘለዓለም። በእንተ፡ እሉ፡ ኖሙ፡ (፩ተሰ፡ ፭፡ ፮። ኢሳ፶፮፡ ፲። ኤር፳፰፡ ፴፱። ቅዳ)። በኖመ፡ ፈንታ፡ ነወመ፡ ተነወመ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (ኤር፳፫፡ ፴፩)።

ነዋሚ፤(ሚት፡ ምያን፡ ያት)፤ የተኛ፡ የሚተኛ፡ እንቅልፋም፤ ሰነፍ። ሖሩ፡ ነዋሚ። ሰሙዮሙ፡ ለምዉታን፡ ነዋምያነ፤ እስመ፡ ይትነሥኡ፡ (ምሳ፳፫፡ ፳፩። ግንዘ)።

ንዉም፤(ማን፡ ማት፡ ውምት)፤ የተኛ፡ እንቅልፍ፡ የወሰደው፤ ያረፈ፡ የሞተ፡ ምዉት፡ (ማሕ፭፡

፱ ። ፩ተሰ ፡ ፭ ፡ ፲ ። ፊልክ ፡ ፯፰) ። እስመ ፡ ሰብአ ፡ አይሁድ ፡ ኮኑ ፡ ንዉማነ ፡ በእንተ ፡ ድካምሙ ፡ ወረኃብሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

ንዋም ፤ እንቅልፍ ፡ ሽልብታ ፡ መኝታ ፤ ሞት ፡ ፍጹም ፡ ዕረፍት ። እንቅሆ ፡ እምዐቢይ ፡ ንዋም ፡ ለዘ ይነውም ። ንዋመ ፡ ሞት ። ይቤ ፡ ጠቢብ ፡ ሞት ፡ ንዋም ፡ ነዊኅ ፡ ወንዋምሰ ፡ ሞት ፡ ኅዳጥ ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፯ ። ዮሐ፲፩ ፡ ፫ ። ግንዘ) ።

አኖመ ፤ አተኛ ፡ አስተኛ ፡ እንቅልፍ ፡ አሶሰደ ፤ አሳደረ ። ምንት ፡ ያነውመከ ። አኖሞሙ ፡ ለሹሎሙ ፡ ነገሥት ። አኑም ፡ ውስቴትየ ፡ አፍቅሮተከ ። አኑመነ ፡ በሰላም ፡ (ዮና፩ ፡ ፮ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፲፰ ። ማር ፡ ይሥ፲፱ ፡ ፱ ። ድጓ) ። አነመን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፤ አቀመ ፡ የአቆመ ፡ ተውላጥ ፡ እንደ ፡ ኾነ ።

ኖን ፤ (ዕብ ፡ ኑን) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ን ፤ የአሌፍ ፡ ፲፬ኛ ። ፍችው ፡ በሱርስት ፡ ረዥም ፡ ዓሣ ፡ አባብ ፡ የሚመስል ፡ የባብ ፡ ዐይነት ። ነሐስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። ኖን ፡ (ኔር) ማኅቶት ፡ ለእግርየ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፻፭—፻፲፪ ። ሰቈ፩ ፡ ፲፬ ። ፱ ፡ ፲፱ ። ፫ ፡ ፴፱ ። ፬ ፡ ፲፬) ። ባለዳዊቶች ፡ ግን ፡ ስመ ፡ አምላክ ፡ ብለው ፡ ፍችውን ፡ ንጉሥ ፡ ይሉታል ።

ኔዎን ፤ (ጽር ፡ ኔዖን) ፤ መፀው ፤ የጽጌ ፡ የፍሬ ፡ የልምላሜ ፡ ወራት ፤ በእስያና ፡ በኤውሮፓ ። ይኸውም ፡ ሚያዝያና ፡ ግንቦት ፡ ነው ፤ አቢብንና ፡ መፀውን ፡ እይ ። ከመ ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፡ በወርኀ ፡ ኔዎን ፡ (ሚራ፶ ፡ ፰ ። ፳፱ ፡ ፳፭) ።

ኖጻ ፤—ላበ ፤—ነጽይ ፡ ነጸየ ።

ነዊር ፤ ሮት ፤ (ኖረ ፤ ነወረ ፡ ይነውር ፡ ይኑር) ፤ መኖር ፡ መቀመጥ ፤ ወይም ፡ ነወር ፡ ማለት ፡ መናር ፡ ከቅምጥ ፡ መነሣት ፡ (ዐማርኛ) ። መብራት ፡ መቃጠል ፤ ወይም ፡ ማብራት ፡ መለኰስ ፡ ማቃጠል ፤ ኖራ ፡ ማውጣት ፡ (ዐረብ) ። መነወር ፡ ነውር ፡ ጸያፍ ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ መባል ፤ የግብር ፡ የነገር ።

አንወረ ፤ አነወረ ፤ አስነወረ ፤ ነቀፈ ፡ አጸየፈ ፤ አስነቀፈ ፡ ነውረኛ ፡ አሰኘ ። ኢትሕሚ ፡ ወኢታንውር ። ለምንት ፡ ያነውር ፡ አረጋዊ ፡ ሰብሖታን ፡ እለ ፡ ያነውኑ ፡ ሥዐርተ ። መተረ ፡ እዝኖ ፡ እስከ ፡ አንወሮ ። ወአንወርከ ፡ ክብረከ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፵ ። ዮሴፍ ። ሚራ፵፯ ፡ ፳ ። ፱ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፫ ። ፰ ፡ ፳) ። አኖረ ፡ አስኖረ ።

ተነውረ ፤ ተነወረ ፡ ነውረኛ ፡ ኾነ ፤ ተነቀፈ ፡ ተሰደበ ። ይትነወሩ ፡ እምከመ ፡ ነትዑ ። የኀስሩ ፡ ወይትነወሩ ፡ (ፊልክ ፡ ፬ ። ፴፩) ።

ንዉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ውርት) ፤ የተነወረ ፡ የተነቀፈ ፤ ነውረኛ ፡ ነውራም ። ማእደ ፡ እግዚ ፡ ንዉር ፡ ውእቱ ፡ (ሚል፩ ፡ ፯ ፡ ፲፪) ።

ነውር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ሕጸጽ ፡ ገመና ፤ ነውረኛነት ፤ የመልክ ፡ የሕዋስ ፡ የግብር ። ምማቴን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። አልብኪ ፡ ነውር ፡ ወኢምንትኒ ፡ ላዕሌኪ ። ወራዙት ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ነውር ። ይገብር ፡ ለከ ፡ ነውረ ፡ በዘአልብከ ። ነውር ፡ ውእቱ ፡ ዘከመ ፡ ሰራቂ ፡ ወጕያዩ ፡ ወዘይሠይን ፡ ላዕለ ፡ መንጸፉ ። አብዕልተ ፡ ነውራት ። ርሒቀ ፡ እምሡሉ ፡ ነውራት ፡ (ማሕ፬ ፡ ፯ ። ዳን፩ ፡ ፬ ። ሚራ፲፩ ፡ ፴፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፫ ። ፳ ፡ ፭) ።

ኖራ ፤ በቁሙ ፤ ነጭ ፡ ብሩህ ፡ ጽሑድ ፡ የደንጊያ ፡ ዐመድ ።

ኑር ፤ (ዐረ ፡ ወሱር ። ዕብ ፡ ኔር) ፤ ብርሃን ፡ ጸዳል ፤ እሳት ፡ ፋና ። ብርሃን ፡ ዘእምብርሃን ፡ ባለው ፡ ዐረቡ ፡ ኑር ፡ ምኑር ፡ እንዲል ፡ (ጸሎ ፡ ሃይ) ።

መናረት ፤ (ዐረ ። ሱር ፡ ምናርታ ። ዕብ ፡ ምኖራ) ፤ ምንዋር ፤ ማብሪያ ፡ መቅረዝ ፤ የፋና ፡ የቀንዲል ፡ ማኖሪያ ፡ የሚሰቀል ፡ ወይም ፡ የሚተከል ፡ ተቅዋም ። ወገብረ ፡ መናረተ ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፲፫ ። ፵ ፡ ፬ ፡ ፳፱) ። ዳግመኛም ፡ በመናረት ፡ ፈንታ ፡ አዛውሮ ፡ መራናት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ወዲበ ፡ መራናት ፡ አኅትዉ ፡ (ዘሌ፳፬ ፡ ፬ ። ዘኍ፫ ፡ ፴፩ ። ፰ ፡ ፱—፬ ። ዕብ፱ ፡ ፱ ። ድጓ) ።

ኖት ፤ አው ፡ ኖታ ፤ (ላቲን) ፤ በቁሙ ፡ የባንክ ፡ ወረቀት ፤ ህየንተ ፡ ብሩር ፡ ወወርቅ ። ፍችው ፡ ማስቢያ ፡ ማስታወሻ ፡ ምልክት ፤ ዘሩ ፡ ነዊጥ ፡ ኖጠ ፡ ነው ፡ ጠና ፡ ታ ፡ ተወራርሰዋል ፤ ኖጠን ፡ እይ ። ምስጢሩም ፡ ካንዱ ፡ ወዳንዱ ፡ ማለፍ ፡ ነው ። በንክ ፡ ደግሞ ፡ በጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ የሰራፎች ፡ (መንዛሮች) ፡ ማእድ ፡ የገንዘብ ፡ ሰደቃ ፡ ይባላል ፡ (ማቴ፳፩ ፡ ፲፪ ። ዮሐ፪ ፡ ፲፭) ።

ኖትያ ፤ ኖትያዊ ፤ (ብ ፡ ነዋትያን ፤ አው ፡ ኖትያት ። ጽር ፡ ናውቲስ ። ዐረ ፡ ኑቲይ) ፤ መርከበኛ ፡ ባለመርከብ ፤ የመርከብ ፡ አገልጋይ ፡ መሪ ፡ ቀዛፊ ፤ ቋትለኛ ። ተመትሮ ፡ ማዕበለ ፡ ደም ፡ እንተ ፡ ኢፈርሀ ፡ ልብከ ፡ ገብረ ፡ መርዓዊ ፡ ኖትያ ። ኖትያዊ ፡ ይኤጽር ፡ ኀበ ፡ ከዋክብት ። ፈነወ ፡ ኪራም ፡ በሐመር ፡ ዕደወ ፡ ኖትያተ ፡ እለ ፡ የአምሩ ፡ ባሕረ ። ወፈርሁ ፡ ኖትያት ፡ (ቅኔ ። ማር ፡ ይሥ ። ፫ነገ ፡ ፱ ፡ ፳፯ ። ዮና፩ ፡ ፭) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ኖተወ ፡ ዋኘ ፡ ይሉና ፡ ኖትያን ፡ ከዚህ ፡ ያወጣሉ ፤ ፍችውንም ፡ ዋነተኛ ፡ ብለው ፡ ይተዉታል ።

ነዚህ ፤ ሆት ፤ (ነዝሀ ፡ ይነዝህ ፡ ይንዛብ ። ዕብ ፡ ናዝሀ ፤ ተረጨ) ፤ መንዛት ፤ መርጨት ፡ ማፍሰስ ፤ መበተን ፡ መፈንጠቅ ፤ መረብረብ ፡ መነስነስ ። ትነዝህኒ ፡ በአዛብ ፡ ወእነጽሕ ። እነዝሀክሙ ፡ በማይ ፡ ንጹሕ ። ነዝሀ ፡ ደመ ፡ ወወይነ ። ይነሥእ ፡ ደመ ፡ ላሕም ፡ ወጠሊ ፡ ምስለ ፡ ማይ ፡ ወይነዝህ ፡ (መዝ ፡ ፶ ። ሕዝ፴፮ ፡ ፳፭ ። ኩፋ ፡ ፮ ። ዕብ፱ ፡ ፲፱ ፡ ፳፩) ።

ነዛሂ ፤ (ሂት ፡ ህያን ፡ ያት) ፤ የሚነዛ ፡ የሚረጭ ፤ ነገር ፡ ረጪ ። ጭብጥ ፡ ያዥ ፡ ውርድ ፡ ነዥ ፡ እንዲሉ ።

አንዝሀ ፤ አስነዛ ፡ አስረጨ ፤ አስበተን ፡ አስፈነጠቀ ።

ተነዝሀ ፤ ተንዛ ፡ ተረጨ ፤ ተበተነ ፡ ተፈነጠቀ ። ተነዝሀ ፡ ደማ ፡ ኀበ ፡ አረፍት ። ተነዝሀ ፡ ደሞሙ ፡ ውስተ ፡ አልባስየ ። ደም ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ተነዝሃ ፡ ነፍሳቲነ ፡ (፬ነገ ፡ ፱ ፡ ፴፫ ። ኢሳ፷፫ ፡ ፫ ። አፈ ፡ ድ፳፯) ። በተነዝሀ ፡ ፈንታ ፡ አንገዝሀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኢያንዝሀ ፡ ላዕሌሁ ፡ ማየ ፡ ምንዛህ ፡ (ዘኍ፲፱ ፡ ፲፫) ።

ንዙህ ፤ (ሃን ፡ ሃት ፡ ዝህት) ፤ የተነዛ ፡ የተረጨ ፤ የተረጨበት ። ልብስ ፡ ዘንዙህ ፡ በደም ፡ (ራእ፲፱ ፡ ፲፫ ። አፈ ፡ ድ፲፯ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ንዝሀት ፤ መርጨት ፤ መረጨት ፡ አረጫጭ ። ንዝሀተ ፡ ደም ፡ (ዕብ፲፪ ፡ ፳፬ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፪ ። ዲድ ፡ ፩) ። በቁሙ ፡ ንዛት ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፡ የሚረጭ ፡ የሚበተን ።

ምንዛህ ፤ (ሃት) ፤ መርጫ ፤ መረጫ ። ምንዛህ ፡ ደም ። ማየ ፡ ምንዛህ ፡ (አርጋ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ነዘሀሊል ፤—ንዝህላል ፤—ዛህለለ ።

ነዚዝ ፤ ዞት ፤ (ነዘ ፤ ነዘዘ ፡ ይነዝዝ ፡ ይንዝዝ ። ሐዘዘ) ፤ ማንዘዝ ፤ ትን ፡ ማለት ፡ ባፍንጫ ፡ መውጣት ።

ነዝነዘ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ነዘነዘ ፤ ወዘወዘ ፡ ማቀየ ፡ ነዘረ ፤ የቍስል ፡ የነገር ።

ተነዝነዘ ፤ በቁሙ ፡ ተነዘነዘ ፡ ተማቀየ ። በእኩይ ፡ እንዘ ፡ ይትነዘነዝ ፡ (ኪዳ) ።

መንዝዝ ፤ የሚያነዝዝ ፤ ንዛዥ ፡ ትንታ ። ነዝናዛ ፡ ችኮ ፡ መንቻካ ።

መንዘዘ ፤ መነቸከ ፤ ችክ ፡ ምንችክ ፡ አለ ፤ መንቻካ ፡ ኾነ ።

አመንዘዘ ፤ አመነቸከ ፤ አጥብቆ ፡ ያዘ ፡ አስጨነቀ ፡ አስቸገረ ፤ በነገር ። ያቴክዝዎ ፡ ወያመነዝዝዎ ። ወበከንቱ ፡ አመንዘዝዋ ፡ ለነፍስየ ። አንዙ ፡ ያመንዝዝዎ ፡ ወይትቀየምዎ ፡ (ሚራ፳፭ ፡ ፲፰ ። መገ ፡ ፴፬ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፶፫) ።

ተመንዘዘ ፤ ተመነቸከ ፤ ተጨነቀ ፡ ተቸገረ ፤ በጽኑ ፡ ተያዘ ።

ምንዙዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ዝዝት) ፤ የተጨነቀ ፤ በጥኑ ፡ መከራ ፡ የተያዘ ፤ የተጠላ ፡ የተንቀፈ ። ይድኅኑ ፡ ምንዱባን ፡ ወያዕርፉ ፡ ምንዙዛን ። ወኅሩያኒ ፡ ምንዙዛን ፡ በቅድሚሆሙ ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። ኪዳ) ።

ናዘዘ ፤ (ይናዝዝ ፤ ናዝዞ) ፤ በቁሙ ፤ አጸናና ፡ አረጋጋ ፤ አይዞኽ ፡ አለ ፡ ተስፋ ፡ ሰጠ ፤ በምክር ፡ በነገር ፡ ደስ ፡ አሰኘ ። ኅጣእኩ ፡ ዘይናዝዘኒ ። ኢይናዝዝዎሙ ፡ በእንተ ፡ ዘሞተ ። ናዘዝካሁ ፡ ለልበ ፡ አመትከ ። ወአልቦ ፡ ዘይናዝዞሙ ፡ (መዝ ፡ ፷፰ ። ኤር፲፮ ፡ ፯ ። ሩት፪ ፡ ፲፫ ። መክ፬ ፡ ፩) ።

ናዛዚ ፤ (ዚት ፡ ዝያን ፡ ያት) ፤ የሚናዝዝ ፤ ናዛዥ ፡ አረጋጊ ፡ ጸጥ ፡ አድራጊ ። ናዛዚ ፡ ወመናህይ ። ናዛዜ ፡ ሕዙናን ። ናዛዚትየ ፡ እምሕዘን ፡ (ግንዘ ። ድጓ ። ደራሲ) ።

መናዝዝ ፤ (ዝዝት ፤ ዝዚት ፡ ዛን ፡ ዛት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መናህይ ፡ ወመናዝዝ ። መናዝዛን ፡ ለእኪት ። መናዝዚት ፡ (ግንዘ ። ኢዮ፲፮ ፡ ፪ ። አርጋ) ።

ተናዘዘ ፤ በቁሙ ፤ ንስሓ ፡ ገባ ። ተጸናና ፡ ተረጋጋ ፤ ሐዘኑን ፡ ተወ ፡ ተደሰተ ። ሶበ ፡ ይላሕዉ ፡ ይትናዘዙ ፡ ብየ ። ወይትናዘዛ ፡ ክልኤሆን ፡ እምቃለ ፡ መጻሕፍት ። አላ ፡ ይትናዘዙ ፡ ምስሌሁ ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፳፭ ። ነገረ ፡ ማር ። ስንክ ፡ ጳጕ፩) ።

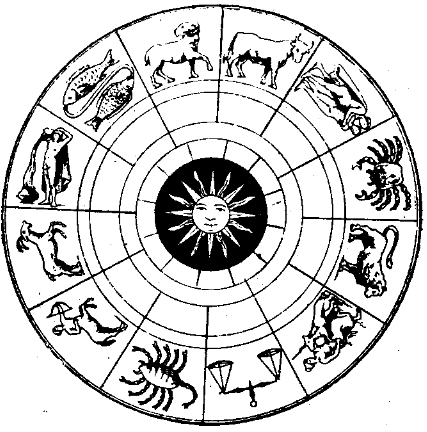
ኑዛዜ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ (ላ ፡ ጥ ፡ ና) ፡ መናዘዝ ፡ ማ(መ)ረጋጋት ፡ ርጋታ ፤ የልቡና ፡ ዕረፍት ። መጽሐፈ ፡ ኑዛዜ ። ናዘዝከ ፡ ኑዛዜ ፡ መንፈሳዊተ ። ሠናየ ፡ ኑዛዜ ፡ ትናዝዘኒ ፡ (አዋል ። ግንዘ ። ኩፋ ፡ ፴፯) ።

ነዝሐ ፤—ነዛ ፡ ረጨ ፤—ነዚህ ፡ ነዝሀ ።

ነዝኀ ፤ አንዝኀ ፤ (ዝኅነ ፥ አዝኀነ ፤ ዝኂን) ፤ በአዝኀነ ፡ ፈንታ ፡ አንዝኀ ፡ ይላልና ፤ ዝኀነን ፡ ተመልከት ። ጸጋ ፡ እንተ ፡ ታነዝኅ ። ከመ ፡ ያንዝኅ ፡ አኃተ ።

ነዘለ ፤ (ነዚል ። ዐረ ፡ ናዚለ ። ዕብ ፡ ናዛል) ፤ ፈሰሰ ፡ ወረደ ፤ ወደ ፡ ታች ፡ ኼደ ፡ ተቈለቈለ ። እንዝል ፡ እንዲል ፤ ውረድ ፡ ሲል ፡ (ዐረብ) ።

መናዝል ፤ (ዕብ ፡ ምዚሎት ፤ ማዛሮት) ፤ ፲፪ቱ ፡ ወር ፡ ኮከቦች ፤ ከእልሐመል ፡ እስከ ፡ ሑት ፡ ያሉ ፤ በእንስሳት ፡ ስም ፡ የሚጠሩ ፡ መገብተ ፡ አውራኀ ። ሐሳበ ፡ መናዝል ፤ ስም ፡ ወስመ ፡ እም ፡ (የጥንቈላ ፡ መጣፍ) ።

መናዝል ፡

መንዘለ ፤ ከበደ ፡ መነዘለ ፤ ደፋ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ አለ ፤ የሚዛን ፡ (ዐማርኛ) ።

ነዝነዘ ፤—በቁሙ ፤—ነዚዝ ፡ ነዘ ።

ነዝዐ ፤ (ነዚዕ ። ዐረ ፡ ነዘዐ ። ዕብ ፡ ናሣዕ ፤ ናዛሕ) ፤ ነቀለ ፤ መዘዘ ፡ አፈለሰ ፤ ከበቀለበት ፡ ከተተከለበት ፡ አነሣ ፡ ወሰደ ። ቀማ ፡ ነጠቀ ፡ (ትግ ፡ ሐባ) ።

ወነዝዐ፡ መትከለ፡ እምነ፡ አረፍት፡ (መሳ፲፯፡ ፲፬)። በነዝዐ፡ ፈንታ፡ ነጥዐ፡ አንጥዐ፡ ይላል፡ የተሳሳተ፡ ነው፤ ነጥዐ፡ የዕብራይስጥ፡ እንጂ፡ የግእዝ፡ አይደለም፤ ፍችም፡ ተክለ፡ ዘራ፡ ማለት፡ ነው። እስመ፡ ያነጥዖ፡ ለልብስ፡ (ማቴ፱፡ ፲፯)።

ነዘፈ፤ (ነዚፍ። ዐረ፡ ነዘፈ፤ ዘለለ፡ ፈነጨ)፤ ወነዘፈ፡ አወነዘፈ፤ ለበሰ፡ አጣፋ፤ ቀኝ፡ ክንዱን፡ አወጣ፤ የስላሞችና፡ የገረዶች፡ የደንገጥሮች፡ አለባበስ።

ነዚፉ፤ ሸታ፤ ነጠላ፡ የሸታ፡ እኩሌታ፡ የሚጣፋ፡ የሚወነዘፍ።

ተነዝፈ፤ ተጣፋ፡ ተወነዘፈ፤ ነዚፋው፡ ልብሱ። ተነጽፈ፡ ተገድፈ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተነዝፈ፡ ይላል፤ የጣፈ፡ ስሕተት፡ ነው። ተነግፈ፡ ወተነዝፈ፡ (ናሆ፪፡ ፲)። ዕብራይስጡ፡ ግን፡ ቡቃህ፡ ይላል፤ ባዶ፡ ባድማ፡ ማለት፡ ነው።

ነዚር፤ሮት፤(ነዘረ፡ ይኔዝር፡ ይንዝር)፤ መንዘር፤ መንከስ፡ መቀርጨጭ፤ መዘብተር፡ መበታተን፤ በጥርስ፡ መቃወም፡ መንደፍ፤ መውጋት፡ ጠቅ፡ ማድረግ፤ በመርዝ፡ መጤቅ፤ ለሽመልና፡ ለዱላም፡ ይኾናል። ለነገንና፡ ነሰክን፡ እይ። እንዘ፡ ይኔዝሩ፡ በስነኒሆሙ። እለ፡ ይኔዝርዎሙ፡ (ሔኖ፺፯፡ ፩። ሚክ፫፡ ፭)። መናዝር፡ መዘዘን፤ ማመንዘር፡ መቀንዘር። ድምቱ፡ ናዘረ፡ እንዲሉ።

ናዛሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ የሚነዝር፡ የሚናገር፤ ነዛር፡ ናዜፉ፡ ዳሞትራ፡ ጊንጥ፤ ተናካሽ፡ ነዳፊ፤ መርዛም፡ ጥርሳም። ነዛር፡ እባብ፡ እንዲሉ፡ (ዘኍ፳፩፡ ፮)።

ነዝር፤ ንዝሮ፤ ንዝሪያ፡ አንዛዘር፤ የደምና፡ የዘር፡ የመግል፡ ቃንዛ፤ አውጡኝ፡ አውጡኝ፡ አፍርጡኝ፡ የሚል። ነበር፡ አንሳሰር፤ የነበርና፡ የፍቅታት፡ ደም፤ በሥንጥር፡ ኀጕጠው፡ ነድፈውና፡ ጋርጠው፡ በምላጭ፡ ፈቅተው፡ ወይም፡ ቈርተው፡ ከፍንጫ፡ ከግንባር፡ የሚያፈሱት። ነስረን፡ እይ፤ ዘና፡ ስ፡ ይቀረሳሉ።

ተነዝረ፤ ተነከሰ፤ ተነደፈ። እንዘ፡ ይትነተፍ፡ ወይትኔዘር፡ (ኪዳ)።

መንዚር፤ (ራን። ዕብ፡ ማምዜር። ሱር፡ ማምዚራ)፤ ማንዘራሽ፡ ዲቃላ፤ ያመንዝራ፡ ልጅ፡ አመንዝራ፤ ሴሰኛ፡ ቅንዝረኛ። ሑር፡ ደቤሆሙ፡ ለመንዚራን፡ ወለምኑናን፡ ወዴበ፡ ውሉደ፡ ዘማ፡ (ሔኖ፲፡ ፱)።

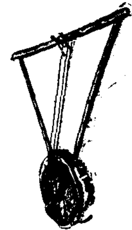
መንዘረ፤ (ዘረወ)፤ መነዘረ፡ በተነ፤ ለወጠ፡ ሸረፈ፤ ወርቅን፡ ለብር፡ ብርን፡ ላሞሌ፡ ለመሐልቅ።

ነዘረ፤ (ሱር፡ ንዛር፤ ደወለ፡ መታ፤ አቃጠለ)፤ ጮኸ፡ ከለለ፤ ናረ፡ ተመመ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በነዘረ፡ ፈንታ፡ አንዘረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ሶበ፡ አንዘረት፤ ወታነዝር፡ እግዝእትን፡ ለአንህብት። ከመ፡ ቃለ፡ አርጋኖን፡ አንዛሪ፡ (አዋል። ግንዘ)።

አንዘረ፤ አንዘረ፤ አስንዘረ፤ መታ፡ ነፋ፤ ደረደረ፡ አስጮኸ። ዘፈነ፡ አዘመረ፤ ቀንቀነ፡ ዐብሮ፡ ጮኸ። አንዘርነ፡ ለክሙ፡ ወኢዘፈንክሙ። ያነዝሩ፡ ወይሴ ነቅዉ። ዳዊት፡ ያነዝር፡ በእንዚራ። ቡበዐዛ፡ ያነዝሩ። አይቴ፡ ሀሎ፡ ልሳንከ፡ አንዛሪ፡ (ማቴ፲፩፡ ፲፯። ኢዮ፳፩፡ ፲፪። ፪ነገ፡ ፮፡ ፲፭። ፩ዜና፡ ፳፭፡ ፫፡ ፭። ግንዘ)። መጽሐፍ፡ ግን፡ አንዘረ፡ ያነዝር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ፀንዘረ፡ የፀነዝር፡ ፅንዚራ፡ መፀንዝር፡ እያለ፡ በፀይን፡ ይጥፋል፤ የስሕተት፡ ስሕተት፡ ነው።

አንዛሪ፤ መአንዝር፤ (ርት፡ ራን፡ ራት)፤ ፈታይ፡ ባለእንዝርት፤ ባለመሰንቆ፡ ባለክራር፤ ዘፋኝ፡ አዝማሪ፡ በገና፡ ደርዳሪ። ፈያታዊ፡ መአንዝር። ፊልሞን፡ መአንዝር። ተዋናዩት፡ አው፡ መአንዝርት፡ አው፡ ዘፋኒት፡ (ፊልክ፡ ፵፪። ስንክ፡ የካ፳። መስ፲፰)።

እንዚራ፤ (ራት)፤ ንዋየ፡ ማሕሌት፤ የሚነፋ፡ የሚመታ፡ የሚደረደር፤ ክራር፡ በገና፡ ሙዚቃ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። በከበሮ፡ ወበእንዚራ። እንዚራሁ፡ ለበሸርኪ። እለ፡ ይነፍኁ፡ እንዚራተ፡ (ኢሳ፭፡ ፲፪። ሳታት። ፍ፡ ነ፡ ፳፫)።

እንዚራ፡

እንዝርት፤ በቁሙ፤ የፈትል፡ መሣሪያ፡ መፍተያ፡ ማንዠሪያ፤ መንኮክት፡ ባለ፫፡ ዐይነት፤ ዘንጉ፡ ከሽመልና፡ ከቀርከሐ፡ ራሱ፡ ከቀንድ፡ ወይም፡ ከወፍራም፡ ቅል፡ ቋንጣው፡ ከቀጭን፡ ሽቦ፡ የሚሠራ።

እንዝርት፡

ናዝረ፤(ናዝሮ። ዕብ፡ ናዛር)፤ ተሳለ፡ ብፅዐት፡ ገባ፤ የብፅዐት፡ ልጅ፡ ኾነ፤ ከሕዝብ፡ ተለየ፡ በፈቃዱ፤ ወይም፡ ከባት፡ ከናቱ፡ ለግዜር፡ ተሰጠ፤ በንጽሕና፡ በቅድስና፡ በትሕርምት፡ በተባሕትዎ፡ ለመኖር፤ እንደ፡ የፍታሔ፡ ልጅ፡ (መሳ፲፩፡ ፴፡ ፴፩፡ ፴፱—፵)። በፅዐን፡ እይ።

ናዛሪ፤ ንዙር፤ (ዕብ፡ ናዚር። ሱር፡ ንዚራ። ዐረ፡ ነዚር። ጽር፡ አጊዎስ)፤ የተሳለ፤ ብፅዐት፡ የገባ፤ የብፅዐት፡ ልጅ፤ ብፁዕ፡ ቅዱስ፤ ጠጕሩን፡ ምላጭና፡ መቀስ፡ የማይነካው። መጽሐፍ፡ ግን፡ ናዛሪ፡ ንዙር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ናዝራዊ፡ ይላል፤ የመ

ኅሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (መሳ፲፫ ፡ ፭ ፡ ፯ ። ፲፯ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ መጋ፴) ። የብፅዐትም ፡ ሥራ ፡ ፪ ፡ ወገን ፡ ነው ፤ ፩ኛው ፡ ፍጻሜና ፡ ክፊል ፡ የሌለው ፤ ፪ኛው ፡ ፍጻሜ ፡ ያለው ፡ ነው ፡ (፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፲፩ ። ዘኍ፮ ፡ ፪—፭ ፡ ፲፰) ። ናዚር ፡ ማለት ፡ ደግሞ ፡ በዕብራይስጡ ፡ ከብፅዐት ፡ ልጅ ፡ ሌላ ፡ ፪ ፡ ልዩ ፡ ነገር ፡ ያሳያል ፤ ፩ኛው ፡ የሕዝብ ፡ አለቃ ፡ ንጉሥ ፡ ባለዘውድ ፤ ፪ኛው ፡ ዐጽቁ ፡ በመቀስ ፡ ያልተቈረጠ ፡ ያልተቈጠቈጠ ፡ ቅጠላም ፡ ሐረግ ፡ የወይን ፡ ጕንድ ።

ናዝሬት ፤ (ጽር ፡ ናዛሬት ። ዕብ ፡ ንጸሬት ። ዐረ ፡ ናጺረት) ፤ በቁሙ ፡ ስመ ፡ ሀገር ፡ ታናሽ ፡ ከተማ ፡ ከገሊላ ፡ አውራጃ ፡ በዛብሎን ፡ ክፍል ፡ ከንዲት ፡ ተራራ ፡ ላይ ፡ የተሠራች ፡ ደብረ ፡ ታቦርና ፡ ቅፍርናሖም ፡ የሚያማክሏት ፤ የቀድሞ ፡ ሰዎቿ ፡ እጅግ ፡ የተናቁ ፡ የተዋረዱ ፤ ኋላም ፡ ጌታችን ፡ የሱስ ፡ የተፀነሰባት ፡ ያደገባትና ፡ የኖረባት ። ዘይቤው ፡ ምንንት ፡ ኅስርት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ስሟን ፡ እንደ ፡ ብፅዐት ፡ ልጆች ፡ በኅሱርነት ፡ ከሚኖሩ ፡ ከሕዝቧ ፡ ወርሳለች ። ውእቱ ፡ አሚረ ፡ ይሰምይዋ ፡ ለናዝሬት ፡ በስመ ፡ ኅሳር ። ይትከሀልኑ ፡ ይፃእ ፡ ኄር ፡ እምናዝሬት ። ኅሥሥ ፡ ከመ ፡ እምገሊላ ፡ ኢይትነሣእ ፡ ነቢይ ፡ (ትር ፡ ወን ። ዮሐ፩ ፡ ፵፯ ፡ ፵፯ ። ፯ ፡ ፶፪) ።

ናዝራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ። ጽር ፡ ናዞሬዎስ ። ዕብ ፡ ናጽሪ) ፤ ናዝሬታዊ ፡ የናዝሬት ፤ በናዝሬት ፡ የሚኖር ፡ ከናዝሬት ፡ የወጣ ፤ ምኑን ፡ ኅሱር ፡ ወልደ ፡ ናዝሬት ፡ ብእሴ ፡ ናዝሬት ። ከመ ፡ ናዝራዊ ፡ ይሰመይ ፡ ወልድየ ። ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ። ምኑን ፡ በኀበ ፡ ሰብእ ፡ ወትሑት ፡ በውስተ ፡ ሕዝብ ፡ (ማቴ፪ ፡ ፳፫ ። ማር፲ ፡ ፵፯ ። መዝ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፶፫ ፡ ፫) ። በዕብራይስጥ ፡ ግን ፡ ንጻሬት ፡ የነጸረ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ናጻር ፡ ብሎ ፡ ጠበቀ ፡ ሰወረ ፡ ይልና ፡ ኔጼር ፡ ንጻሬት ፡ ተክል ፡ ሐመልማል ፡ ዐጽቅ ፡ ልምሉም ፡ ይላል ። ናዝራዊን ፡ ደግሞ ፡ በዚህ ፡ አወራረድ ፡ ቢፈቱት ፡ ቸር ፡ እረኛ ፡ ያዳም ፡ ፪ኛ ፡ እንደ ፡ መኾኑ ፡ ጥበቃውን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ይህን ፡ ቃል ፡ ያሳያል ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፪ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፩ ። ኤር፳፫ ፡ ፭ ። ፴፫ ፡ ፲፭ ። ዘካ፫ ፡ ፰ ። ፮ ፡ ፲፪) ። ናዝሬትንም ፡ የተክል ፡ ቦታ ፡ ገነት ፡ ያሰኛል ። እንደ ፡ ፊተኛውም ፡ በንዑርና ፡ በናዚር ፡ ዘይቤ ፡ ቢፈቱት ፡ የብፅዐቱ ፡ ሥራ ፡ ንጽሕናውና ፡ ቅድስናው ፡ ብሕትውናው ፡ ሳይቀር ፡ እግዜር ፡ እንደ ፡ መልከ ፡ ጼዴቅ ፡ በመንፈሱ ፡ ቀብቶ ፡ የሾመውና ፡ የተከለው ፡ ንጉሥ ፡ ካህን ፡ ጕንደ ፡ ወይን ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፡ (ግብ፲ ፡ ፴፰ ። መዝ ፡ ፪ ፡ ፯ ። ፻፱ ፡ ፬ ። ዮሐ፲፭ ፡ ፩) ። ምእመናንም ፡ ከዐጽቆቹ ፡ ከሐዋርያት ፡ ዠምሮ ፡ በናዝራዊው ፡ መሲሕ ፡ ስላመኑ ፡ በአይሁድ ፡ ቋንቋ ፡ በዕብራይስጥ ፡ ኖጽሪም ፡ ይባላሉ ፤ ናዝራውያን ፡ ናዝሬታውያን ፡ ማለት ፡ ነው ። ሕዝበ ፡ ናዝራውያን ። ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ አምላኮሙ ፡ ለናዝራውያን ፡ (ግብ፳፬ ፡ ፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ናሕብ ፤—ድንጋግ ፤—ንሒብ ፡ ነሀበ ፡ ናሀብ ።

ናሕክ ፤—ሐዘን ፡ ልቅሶ ፤—ንሀክ ።

ንሕለ ፤—ፈረሰ ፡ ተናደ ፤—ንኂል ፡ ንኀለ ።

ናሖም ፤ (ዕብ ፡ ናሑም) ፤ የሰው ፡ ስም ፡ ነቢይ ፡ ከ፲፪ቱ ፡ ደቂቀ ፡ ነቢያት ፡ አንዱ ፤ ናዛዚ ፡ መናገዝዝ ፡ ወይም ፡ ኑዛዜ ፡ ዕረፍት ፡ ሀድአት ። ነሐምያም ፡ ማለት ፡ ዘሩና ፡ ፍችው ፡ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ዕፀ ፡ ሕይወት ፡ ፈዋሲተ ፡ ቍስሉ ፡ ለናሖም ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ናሖ፫ ፡ ፲፱) ። ቅፍርናሖም ፤ (ዕብ ፡ ክፋር ፡ ናሑም) ፤ ሀገረ ፡ ኑዛዜ ፡ ወዕረፍት ፤ ከፈረን ፡ እይ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲፫) ።

ንሕነ ፤ (ዕብ ፡ ናሕኑ ፤ አኑ ፤ አናሕኑ ። ሱር ፡ አናሕና ። ዐረ ፡ ነሕኑ) ፤ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ቃል ፤ የአነ ፡ ብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ የሚያስተባብር ፤ የአንትሙና ፡ የአንትን ፡ አንጻር ፡ ከብዙዎች ፡ አንዱ ፡ ስለ ፡ ራሱና ፡ ስለ ፡ ሕዝቡ ፡ የሚናገረው ። ፍችው ፡ እኛ ፡ ራሳችን ፡ ቅላችን ፡ ባለቤታችን ፤ ነን ፡ ነን ፤ አለን ፡ ነበርን ። አነንና ፡ ነን ፡ ውእቱን ፡ ተመልከት ። ንሕነሰ ፡ ንሰብክ ፡ ክርስቶስሀ ። ንሕነ ፡ ጠፈር ፡ ወንሕነ ፡ መሠረት ፡ (፩ቆሮ ፡ ፪ ፡ ፳፫ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ናሕንሐ ፤ (ዲ ፡ ቃ ፡ ግ) ፤ ናና ፡ በዛ ፡ ከልክ ፡ ዐለፈ ፡ ተረፈ ፡ ትርፍርፍ ፡ አለ ፤ ታወከ ፡ ፈላ ፡ ገነፈለ ፤ የባሕር ፡ የፈሳሽ ፡ ነገር ። ዛሕዝሐንና ፡ ነክነከን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በናሕንሐ ፡ ፈንታ ፡ ተናሕንሐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይትናሐናሕ ፡ ወኢይክል ፡ (ኤር፭ ፡ ፳፪) ።

ንሕኑሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ንሕት) ፤ የናና ፡ የበዛ ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ የተረፈ ፤ እልፍ ፡ ትርፍ ፡ ጭማሪ ፡ ያለው ። መስፈርት ፡ ንሕኑሕ ፡ (ሉቃ፮ ፡ ፴፰) ።

ንሕናሔ ፤ መብዛት ፡ መትረፍረፍ ፡ ከልክ ፡ ማለፍ ፤ ብዛት ፡ ብዙነት ።

አናሕንሐ ፤ አናና ፡ አበዛ ፤ አተረፈ ፡ አትረፈረፈ ፤ የጥጋብ ፡ የስፍር ።

ንሒስ ፤ ሶት ፤ (ነሐሰ ፡ ይንሕስ ፡ ይንሐስ ። ዕብ ፡ ናሔሽ) ፤ አባብ ፡ መኾን ፡ ከይሲ ፡ መባል ፤ በስምና ፡ በግብር ፡ ወይም ፡ በባሕርይ ፤ እንደ ፡ በትረ ፡ሙሴ ፡ ተለውጦ ። መጠንቈል ፡ ማሟረት ፤ በድምፀ ፡ ብርት ፡ በድምፀ ፡ አራዊት ፡ ወይም ፡ ባሾክሿኪ ።

ንሒሳ ፤ ንሒስ ፤ ሟርት ፡ ጥንቈላ ። ስመ ፡ ሀገር ፤ ኒቅያ ፡ ወይም ፡ ሌላ ። ኮከበ ፡ ንሒሳ ፡ (ደራሲ ። ያቦ ፡ ገድል) ።

ነሐስ ፤ (ዕብ ፡ ናሓሽ ፤ አባብ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ነ ፡ የአልፍ ፡ ፲፬ኛ ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ። ዘይቤው ፡ እባብ ፤ ሽቦ ፡ ማለትንም ፡ ያሳያል ፤ ከይሲንና ፡ ኖንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ።

እባብ ፡ ያስኘውም ፡ መልኩና ፡ ቅርጡ ፡ ነው ፤ በጽርእና ፡ በላቲን ፡ ሳይቀር ፡ በፊደላት ፡ ኹሉ ፡ እባብ ፡ ይመስላል ።

ነሐሰ፤(ይንሕስ፡ይንሐስ)፤ናስ ፡ መደበ ፤ ንሓስን ፡ መዳብን ፤ ወይም ፡ ናስን ፡ ግንብን ፡ መደብን ፡ ሠራ ፡ ገነባ ። (ሙሾ ፡ ጕዣሚት ፤ ባሏ ፡ ውሽማዋን ፡ ገድሎ ፡ መደቡን ፡ አፍርሶ ፡ ቈፍሮና ፡ ቀብሮ ፡ በላዩ ፡ ሐዲስ ፡ መደብ ፡ ስለ ፡ ሠራበት)፤ሞጣ ፡ ቀራንዮ ፡ ጽላሎና ፡ ጕንጅ ፤ ረ ፡ ሰውናሰው ፡ ሰውናሰው ፡ እንጅ ። (የባልዮው ፡ መልስ)፤ ቋቃውም ፡ አይቡካ ፡ እንደ ፡ ፈረሰው ፤ ናሰው ፡ ብለሽ ፡ ላኪ ፡ እንድጨርሰው ፡ (ሌላውን ፡ ደግሞ) ። ነፈደንና ፡ ነደቀን ፡ ጠቀመን ፡ እይ ።

ንሓስ፤(ዕብ፡ንሖሼት።ሱር፡ንሓሻ። ዐረ፡ኑሓስ)፤በቁሙ ፤ መዳብ ፡ ብርት ፡ ዐይነቱ ፡ ቀይ ፡ ወይም ፡ ብጫ ፡ የብር ፡ ምክትል ፡ ዕቃ ፡ መሣሪያ ፡ ገንዘብ ፡ የሚኾን ፡ እንደ ፡ ወርቅ ፡ እንደ ፡ ብር ፡ የሚያትሙት ። መጣፍ ፡ ግን ፡ በንሓስ ፡ ፈንታ ፡ ናሕስ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። መወልጣን ፡ እለ ፡ ይቶስሑ ፡ ላዕለ ፡ ወርቅ ፡ ብሩረ ፤ አው ፡ ናሕሰ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፪) ።

ናሕስ፤(ብ፡እንሕስት)፤ ናስ ፡ ግንብ ፤ መደብ ። ይዴቅስ ፡ እንዘ ፡ ቅዉም ፡ ውእቱ ፡ ወታሕተ ፡ እዴሁ ፡ ናሕስ ፡ ዘያሰምክ ፡ ቦቱ ፡ (ስንክ ፡ የካ፱) ።
—፤ ደርብ ፡ ሰገነት ፤ ተሥላስ ፡ መረባ ፤ ፪ኛና ፡ ፫ኛ ፡ ፬ኛ ፡ ቤት ፡ ወደ ፡ ላይ ። የግንብ ፡ ጣራ ፡ ባጥ ፡ ጠፈር ፡ መዋቅር ፡ ቅስት ፡ ዕቅድ ፡ በስተላይ ፡ ያለው ፤ ዐፈር ፡ መሬት ፡ ኖራ ፡ ሽሚንት ፡ ወይም ፡ ሣርና ፡ ገል ፡ ቈርቈሮና ፡ ርሳስ ፡ የሚከድኑት ፡ እስከ ፡ ቀንጮው ፡ እስከ ፡ ጕልላቱ ፡ (ግብ፲ ፡ ፱። ማቴ፳፬ ፡ ፲፯ ። ሉቃ፲፯ ፡ ፴፩) ። ዐርጉ ፡ ውስተ ፡ ናሕስ ፡ ማኅፈድ ። ናሕስ ፡ ንሡት ። ማዕረ ፡ እንሕስት ። እለ ፡ ይሰግዱ ፡ በእንሕስት ፡ (መሳ፱ ፡ ፵፩ ። ምሳ ፳፭ ፡ ፳፬ ። መዝ ፡ ፻፳፰ ። ሶፎ፩ ፡ ፭) ። የልብስ ፡ ዘርፍ ፤ ጫፍ ፡ ክፈፍ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፴) ። ጸናጽላት ፡ ወርቅ ፡ የዐውዶ ፡ ለናሕስ ፡ መልበስት ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

ነሐሴ ፤ በቁሙ ፡ ናሴ ፤ መጨረሻ ፡ ወር ፡ የመስከረም ፡ ፲፪ኛ ። ውእቱ ፡ ጾም ፤ ወጥንቱ ፡ ቀዳሚ ፡ ነሐሴ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭) ።

ናሕሰየ፤(ተቀ ፡ ግ ። ዐረ ፡ ነሲ? ። ሱር ፡ ንሻእ ። ዕብ ፡ ናሳህ)፤ ረሳ ፡ ዘነጋ ፤ ቸል ፡ አለ ። ረስዐንና ፡ ዘንግዐን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አናሕሰየ፤ይቅር ፡ አለ ፡ ናቀ ፡ አቀለለ ፤ ቂምን ፡ ቡቀልን ፡ ፅዳ ፡ በደልን ፡ ተወ ፡ ማረ ፡ አሳለፈ ። ኢይደግም ፡ እንከ ፡ አናሕስዮ ፡ ሎሙ ። አናሕሰይኮ ፡ ለመሲሕከ ። ለዘትፈቅዱ ፡ አናሕስዮ ፡ አናሕስዩ ፡ ሎሙ ። ስረይ ፡ ሎቱ ፡ ወአናሕሲ ። አናሕሲ ፡ አበሳሆሙ ፡ (ዓሞ፯ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፹፰ ። ቀሌ ። ግንዘ ። ቅዳ) ። ነስሐ ፤ ትሕትና ፡ ልብ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አናሕሰየ ፡ ዲበ ፡ እኪት ። ተናሕስዮ ፡ ርእስ ፡ ይላል ፡ (፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፭ ። ቀላ፪ ፡ ፲፰) ።

አናሕሰየ፤(አስደራጊ)፤ ይቅር ፡ አስኝ ፤ አስናቀ ፡ አስረሳ ፤ አስተወ ፡ አስማረ ።

ኖኀ፤—ረዘመ ፡ በዛ ፤—ነዊኅ ፡ ኖት ።

ንኂል፤ሎት፤(ንኅለ፤አው ፡ ነኅለ ፡ ይንኅል ፡ ይንኀል ። ዕብ ፡ ናሐል ፤ ወረሰ ፡ ያዘ)፤ መፍረስ ፡ መናድ ፤ መርከስ ፡ መዋረድ ፤ ባድ ፡ ባድማ ፡ መኾን ። ከመ ፡ ሀገር ፡ ዘንኅለ ፡ ጥቅማ ። እምቅድመ ፡ ይንኀል ፡ ዝ ፡ ቅጽር ፡ ማልሳይ ። ንኅለ ፡ ጠፈር ፡ ላዕሌሁ ። እስመ ፡ ንኅለ ፡ ሀገረ ፡ መቅደስከ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፳፰ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፹፩ ። ኢሳ፷፬ ፡ ፲) ። በንኅለ ፡ ፈንታ ፡ ወድቀ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ተንኅለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተንኅለ ፡ ምታር ፡ ዐቢይ ። ቅጽር ፡ ዘተንኅለ ፡ (ዮሴፍ) ። ወእምዝ ፡ ተንኅለት ፡ ወበድወት ፡ (ስንክ ፡ የካ፩) ።

ንኊል፤(ላን ፡ ላት ፡ ኅልት)፤ የፈረሰ ፡ የተናደ ፤ ባድ ፡ ባድማ ፤ ወይም ፡ ሊፈርስና ፡ ሊናድ ፡ የቀረበ ፡ ያረገዘ ፡ ያዘበዘበ ። ከመ ፡ ጥቅም ፡ ዘባቤል ፡ ረስዩ ፡ ንኊለ ። አረፋት ፡ ንኊላት ። ከመ ፡ አረፍት ፡ ጽንንት ፡ ወከመ ፡ ጥቅም ፡ ንኊል ፡ (ደራሲ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፷፩) ።

ንኅለት ፤ መፍረስ ፤ አፈራረስ ፡ ፍርሻ ፡ ፍራሽ ፤ ነዳላ ፡ ብስ ። ንኅለተ ፡ ቅጽር ። ከመ ፡ ያርሕቡ ፡ ውእተ ፡ ንኅለተ ፡ (ዮሴፍ) ።

አንኀለ ፤ አፈረሰ ፡ አስፈረሰ ፤ ናደ ፡ አስናደ ። ኦ ፡ ዘአንኀልከ ፡ ጥቅማ ፡ ለኢየሪኮ ። አብያተ ፡ ጸዓልያን ፡ ያንኅል ፡ እግዚ ። ፈቀደ ፡ ጢጦስ ፡ ይሑር ፡ ኀበ ፡ ቅጽር ፡ ከመ ፡ ያንኅሎ ፡ (ቅዳ ። ምሳ፲፭ ፡ ፳፭ ። ዮሴፍ) ።

አንኃሊ ፤ መንኀሊ ፥ ኅል ፤ የሚያፈርስ ፡ የሚንድ ፤ አፍራሽ ፡ አስፈራሽ ። ወይም ፡ ማፍረሻ ፡ ማስፈረሻ ፡ ነገር ፡ መሣሪያ ።

ምንኃል ፤ (ላት) ፤ መፍረሻ ፤ ማፍረሻ ። ወማኅፈደኒ ፡ ያንኅል ፡ በምንኃሊሁ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፱) ።

ተናኀለ ፤ ተፋረሰ ፡ ተፈራረሰ ፤ የዋጋ ፡ የውል ።

ንኂር ፤ ሮት ፤ (ንኅረ ፡ ይንኅር ፡ ይንኀር ። ዐረ ፡ ነኀረ ። ዕብ ፡ ናሐር ። ሱር ፡ ንሓር) ፤ ማኰረፍ ፤ መቈጣት ፡ አፍንጫን ፡ መንፋት ፤ ማንኰራፋት ፤ የጠብ ። ማንኳረፍ ፡ ማላዘን ፤ እ˜ደ ፡ ታረደ ፡ ክብት ፡ መኾን ፤ የንቅልፋም ፡ የፍሪዳ ። ኖመ ፡ ወንኅረ ፡ (ዮና፩ ፡ ፭) ። አነፈን ፡ እይ ።

ናኅር ፤ ኵርፊያ ፤ እንኰርፊያ ፤ ጩኸት ፡ ያለው ፡ ትንፋሽ ፡ ያፍንጫና ፡ የጕረሮ ፡ ድምፅ ። መናኂር ፡ እንዲል ፡ አፍንጫ ፡ ሲል ፡ (ዐረብ) ።

ነኃር፤ምንኃር፤—ወንዝ ፡ መስኖ ፤—ኑሀረ ።

ነጢብ፤ቦት፤(ነጥበ፤ነጠበ ፡ ይነጥብ ፡ ይንጥብ ። ዕብ ፡ ናጣፍ ። ሱር ፡ ንጣፍ)፤ መንጠብ ፤ ጠብ ፡ ኮለል ፡ ማለት ፤ ተጠቅልሎ ፡ ሕንባብ ፡ መስሎ ፡ መውረድ ፤ የውሃ ፡ የዝናም ፡ የላበት ፡ የደም ።

ማየ፡ መቍረርሂ፡ ኢይንጥብ፡ እምአፍ። ተክዕወ፡ ወነጥበ፡ ደሙ። መጽለወ፡ ሥጋሁ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ ምድር፡ ይቡስ፤ ወአሐተ፡ ዕለተ፡ ከዐዉ፡ ላዕሌሁ፡ ምልአ፡ ኮራ፡ ማየ፤ ወኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኆ፡ ይብሰተ፡ ሥጋሁ፡ (ፍ፣ ነ፣ ፲፫ ። ስንክ፣ ጥቅ፲፱ ። መስ፳፯) ።

ነጥበ፤ ነጠበ፣ ሰደበ፣ ነቀፈ፤ ተቈጣ፣ ዘለፈ፣ (ዐማርኛ) ። መጕጸን፣ እይ ።

ነጥብ፤ ጠብታ፤ የፈሳሽ፣ ቅንጣት፣ ከብላላ፣ ጠቅላላ ። ነጥበ፡ ማይ ። ነጥበ፡ ጠል፡ (ፈ፣ መ፣ ፲፱፣ ፲ ። ጥበ፲፭፣ ፳፫) ።

—፤ በቁሙ፤ የንባብ፣ ወሰን፣ የቃል፣ መለያ፣ ታላቅ፣ ምልክት፤ ንኡስ፣ ምዕራፍ፣ ባለ፱፣ ነቍጣ፣ ፬ቱ፣ ጥቍር፣ ፭ቱ፣ ቀይ ። ፍቅደ፡ ነጥብ፡ በዓላተ፡ ወልድ፡ ቅዱሳን፡ ተሰዐቱ፡ (ቅኔ) ። ቀዩም፣ ቢቀር፣ መደበኛው፣ ጥቍሩ፣ ነውና፤ አራቱ፣ ብቻ፣ ነጥብ፣ ይባላል ። ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፋለስ ። ወይእቲ፡ ነጥብ፡ ነጥበ፡ ዕፉና፡ (አቡሻ፣ ፴፯) ። በነጥብ፣ ፈንታ፣ ንጥበት፣ ይላል ። ኢይትዔረይ፡ ንጥበተ፡ ተድላሃ፡ አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልኣ ። ንጥበተ፡ ደሙ፡ (አፈ፣ ተ ፳፰ ። መጽ፣ ምስ) ።

አንጠበ፤ አነጠበ፣ አስነጠበ፤ ጠብ፣ አደረገ፣ አስደረገ ።

ንጥበት፤ መንጠብ፤ ማንጠብ፣ አነጣጠብ፣ ነጠባ፣ ንጥቢያ፤ ጠብታ ።

ምንጣብ፤ መንጠቢያ፤ ማንጠቢያ ።

አንጠብጠበ፤ አንጠበ(ባ)ጠበ፤ ጠብ፣ ጠብ፣ አደረገ፣ አንጠፈጠፈ ። ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ ። ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ ። ትሬእየኑ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእምባእስ ። ወሰማይኒ፡ አንጠብጠበ፡ መሳ፭፣ ፱ ። ስንክ፣ ሠኔ፳፱ ። ተረ፣ ቈር፰ ። መዝ፣ ፳፯) ።

—፤ ተንጠበ(ባ)ጠበ፤ ጠብ፣ ጠብ፣ አለ፣ ፈሰሰ፣ ተንጠፈጠፈ፣ (መዝ፣ ፷፭ ። ፪ነገ፣ ፳፭፣ ፲) ። ወኢያንጠበጥብ፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም ። ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቍራ፡ ለእብን፡ (፪ዜና፣ ፲፪፣ ፯ ። ኤርማ፣ ገ፵፱) ፣ ጸፍጸፈንና፣ አንጻፍጻፈን፣ እይ ።

ነጠብጣብ፤ ጠብቶች፣ ጠብታዎች፤ ነጥቦች፣ ነጠብጣቦች፤ ጠፈጠሮች ። ነጠብጣበ፡ ዝናም ። ሐንበባተ፡ ነጠብጣብ ። ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ (ኢዮ፴፮፣ ፳፯ ። ፴፰፣ ፳፰ ። ኢሳ፵፣ ፲፭) ። ዳግመኛም፣ በነጥብ፣ ፈንታ፣ ነጠብጣብ፣ እያለ፣ ያንዱን፣ በብዙ፣ ይጥፋል፤ ስሕተት፣ ነው ። ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ማየ፡ ባሕር ። አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ ። ዘንተ፡ ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቈር፡ ውስተ፡ ማሕፀን ። ነጠብጣብ፡ ልምልምት፡ (ሢራ፲፰፣ ፲ ። ቀሌ ። ዲድ፣ ፴፰ ። ማር፣ ይሥ፳፰) ።

—፤ ዕይር፣ ቅልቅል፣ ዐይነት፤ ኰሰኰስ፣ ዝንጕርጕር፤ ቱሱሕ፣ ሕብር፤ የማዕደን፣ የደንጊያ፣ የጠጕር ። ደብረ፡ ወርቅ፡ ወደብረ፡ ነጠብጣብ፡ (ሔኖ፶፪፣ ፪) ።

ነጠ፤ (ይነጥጥ፣ ይንጥጥ፤ ነጢጥ ። ዐረ፣ ነጠ)፤ ዘለለ፣ ፈነጨ፤ ባጥ፣ እንጣጥ፣ ፈናጥ፣ አለ ። አነጠነጠ፣ ተቍነጠነጠ፤ ርግብኛ፣ ሮኽ፤ የሕፃን፣ የጨቅላ ። ዐነጠ፤ አነጠጠ፣ አንጣጭ፣ ኾነ ።

መንጢጥ፤ (ጣት፤ አው፣ መናጢጥ)፤ ዋኖስ፣ ቡላል፤ ርግብ፣ የርግብ፣ ወገን፣ መሣዕት፣ የሚኾን፣ አነጥናጭ፣ ወፍ ። ነሥአ፡ መንጢጠ፡ ወዕጕለ፡ ርግብ ። ያፈ፡ መንጢጥ፡ ዘኢነባቢ፡ ይትገሐሥ፡ እምአውስቦ፡ ዳግማዊ ። ያፈ፡ ነበልባል፡ ጽዕድው፡ እስምየከ፡ መንጢጠ ። መንጢጣት፡ (ኩፋ፣ ፮ ። ፍ፣ ነ፣ ፳፱ ። ደራሲ ። ስንክ፣ ሠኔ፲፪) ።

ነጠየ፤ (ይነጢ፣ ይንጢ)፤ ናጠ፣ ገፋ፤ ወዘወዘ፤ የወተት፣ የጥና ። ዐጣ፣ ነጣ፤ መናጢ፣ ኾነ ።

አንጠየ፤ አስናጠ፤ አስገፋ፣ አሶዘወዘ ። ዘበዘበ፣ ነዘነዘ፤ አስጨነቀ፣ አስቸገረ፤ በነገር፣ በልመና ። አመንዘዘን፣ እይ፤ የዚህ፣ ጎር፣ ነው፣ (ሉቃ፲፭፣ ፯ ። ፲፰፣ ፭ ። ገላ፮፣ ፲፯) ። ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ ። አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ያብልዎ ። ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፤ እስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ ። ዘያነጥዮሙ፡ በኵሉ፡ (ዓሞ፯፣ ፲፯ ። ዮሴፍ ። ቀሌ ። መቃ፣ ገ፪) ።

አንጣዪ፤ **መንጠዪ**፤ (ዪት፣ ይያን፣ ያት)፤ የሚዘበዝብ፤ ዘብዛባ፣ ነዝናዛ፤ ችኮ፣ መንቻካ፣ መናጢ ። በእንተ፡ ፍርፋራተ፡ ኅብዝት፡ ትሰምዮ፡ አንጣዩ፡ ለእጕለ ። መንጠዩ፡ አንተ፡ (አፈ፣ ተ፲፭ ። ሄርማ፣ ገ፶፭) ።

መንጥይ፤ (ያን)፤ ዝኒ፣ ከማሁ፤ ወዓዲ ። መዘብዘቢያ፤ ምክንያት ።

መንጥያዊ፤ (ዊት፣ ውያን፣ ያት)፤ ዝኒ፣ ዓዲ፣ ከማሁ ። የችኮ፣ የዘብዛባ፣ ወገን፤ ጕስጓሽ፣ አንሣሽ፤ አገባሪ፣ አስቸጋሪ፤ አስቸኳይ፣ በሉ፣ በሉ፣ ባይ ። ወሰበ፡ ተመውአ፡ እምውስተ፡ መዓርጋት፡ መንጥያውያት፤ አድርጉን፣ አድርጉን፣ ከሚሉ፣ ከታላላቁ፣ ጎጣውእ፣ (ፊልክ፣ ፶) ።

ነጢፍ፤ ፎት፤ (ነጠፈ፣ ይነጥፍ፣ ይንጥፍ ። ዕብ፣ ናጣፍ፤ ዘቃቅ)፤ ማጥራት፤ ማፍሰስ፣ መክለስ፤ ማንጠር፣ ማቅለጥ፤ ለማጥራት ። እለ፡ ጻጹተ፡ ትነጥፉ ። ወይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ ። ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ (ማቴ፳፫፣ ፳፬ ። ሚል፫፣ ፫ ። ስንክ፣ ግን፪) ። መከረንና፣ ፈተንን፣ እይ ።

አንጠፈ፤ አስነጠረ፤ አስኰላ ።

ተነጥፈ፤ ጠራ፣ ነጠረ፤ ተኰላ፣ ጥሩ፣ ኾነ ። ኢዮብ፡ ተፈትነ፡ ወተነጥፈ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ (አርጋ፣ ፫) ።

ንጡፍ፤ (ፉን፣ ፋት፣ ጥፍት)፤ ምኩር፣ ፍቱን፤ የጠራ፣ ጥሩ፤ ጠፍ፣ ያለ ። ወርቅ፡ ንጡፍ ። ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ ። ወይን፡ ንጡፍ፡ (ዕዝ፪፣ ፳፱ ። ድጓ ። አብጥ፣ ፪) ።

መንጠፍት ፤ ወንጠፍት ፡ የወንፊት ፡ ዐይነት ፤ ማጥሪያ ፡ ማጥለያ ፡ መጥመቂያ ፤ ማንጠፍጠፊያ ፡ ጠፍ ፡ ማድረጊያ ። ውስተ ፡ መንጠፍት ፡ ይጠሕል ፡ ሐሠር ፡ (ሚራጅ፮ ፡ ፬) ።

መንጠፍት ፡

ነጠቀ ፤ (ዕብ ፡ ናታቅ ፤ ነቀለ) ፤ በቁሙ ፤ ቀማ ፡ በኀይል ፡ ወሰደ ፡ (ዐማርኛ) ። መጠቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ነጢር ፤ **ሮት** ፤ (ነጥረ ፤ ነጠረ ፡ ይነጥር ፡ ይንጥር ። ዐረ ፡ ወዕብ ፡ ናጣር ፤ ጠበቀ) ፤ መንጠር ፡ መነጠር ፤ መቅለጥ ፡ መፍሰስ ፤ የቅቤ ፡ የማዕደን ፡ ለነገርና ፡ ለኪስም ፡ ይኾናል ። መበለጭ ፡ ብልጭ ፡ ማለት ፤ መፈንዳት ። ነጥረ ፡ እሳት ፡ ነፍጥ ፡ እምነጊደት ፡ ብርት ፡፡ መብረቅ ፡ ዘይነጥር ፡ (ዮሴፍ ። ጥበ ፡ ጠቢ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ንጥር ፤ (ራት ፤ እንጥር) ፤ በቁሙ ፤ ንጡር ፡ የነጠረ ፡ የተነጠረ ፤ የጠራ ፡ የበራ ፡ የተጠበቀ ፤ ወርቅ ፡ ብር ። ንጥር ፡ ቅቤ ፡ እንዲሉ ። ነሥአ ፡ ዲናረ ፡ ወርቅ ፡ እምንጥረ ፡ አበዊሁ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲) ።

—፤ ብልጭታ ፡ ብራቅ ፡ ነጸብራቅ ፡ ጓታ ፡ ፍንዳታ ። ንጥር ፡ ዘእመብረቀ ፡ ስብሐት ፡ አይኅአ ፡፡ ንጥረ ፡ እሳት ፡፡ እንጥረ ፡ መብርቅት ፡፡ ሞቱ ፡ በንጥረ ፡ መሬት ፡ ወሐመድ ፡ (አርጋ ። ዮሴፍ ። ጠማር ። አዋል) ። ልጥርን ፡ ንጥር ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

እንጠረ ፤ አነጠረ ፡ አስነጠረ ፤ አፈሰሰ ፡ አቀለጠ ፤ አጠራ ።

እንጣሪ ፤ በቁሙ ፤ እንጥረኛ ፡ ብር ፡ አፍሳሽ ፤ ጃን ፡ ሸላሚ ።

እንጣሪያ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የሥንቆ ፡ ቅጠል ፡ ከማሽላ ፡ ውስጥ ፡ የሚበቅል ፡ ማላጋ ፤ እንደ ፡ ሰርዶ ፡ ግድም ፡ የሚኼድ ፡ የሚዘረጋ ። (ተረት) ፤ እንጣሪያ ፡ ላንጣሪያ ፡ ቢደጋገፍ ፡ ተያይዞ ፡ ዘፍ ።

ናጥራን ፤ **ናጥሮን** ፤ (ዐረ ፡ ነጥሩን ። ዕብ ፡ ኔቴር) ፤ የደንጊያ ፡ ስም ፤ ከጨው ፡ መካከል ፡ የሚገኝ ፡ ሽካራና ፡ ዐይናማ ፤ በውሃ ፡ የሚቀልጥ ፡ የሚሟሟ ፤ እንደ ፡ ሳሙና ፡ ልብስ ፡ የሚያሳጥብ ፡ እድፍ ፡ የሚያጠራ ፤ ለጋዝ ፡ መብራትና ፡ ለኤሌትሪክ ፡ ብርሌ ፡ ብርጭቆ ፡ የሚኾን ። ዐዘቅተ ፡ ናጥራን ፡፡ ቀሲስ ፡ ዘደብረ ፡ ናጥሮን ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፲፰) ። ይኸውም ፡ ዐዘቅት ፡ እስቄጥስ ፡ አጠገብ ፡ ይገኛል ።

ነየ ፤ የነ ፡ ዝርዝር ፤ እንሆኝ ። ነ ፡ እንደ ፡ በና ፡ እንደ ፡ ለ ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፡ የሀወን ፡ በር ፡ ከፋች ፡ አድርጎ ፡ እንዴት ፡ እንዲረባ ፡ በመዠመሪያው ፡ ነ ፡ ተመልከት ፤ ከዚያ ፡ ተጥፏል ።

ነዩእ ፤ (ኔአ ፡ ይነይእ ፡ ይኒእ) ፤ መቅረብ ፡ መዘጋጀት ፤ ለመብሰል ።

ኒእ ፤ **አው ፡ ንያእ** ፤ (ዐረ ፡ ወዕብ ፡ ናእ) ፤ ያልበሰለ ፡ ርጥብ ፤ ሥጋ ፡ ሽክላ ፡ ሊጥ ።

ናእት ፤ በቁሙ ፡ ቂጣ ፤ ብርኰታ ፡ ርሚጦ ፡ ጥረሾ ፤ ሊጡ ፡ ሳይቦካና ፡ ርሾ ፡ ሳይገባበት ፡ ወዲያው ፡ ተለውሶ ፡ የሚጋገር ። ናእተ ፡ ትበልዑ ፡፡ ኅብስተ ፡ ናእት ፡፡ በዓለ ፡ ናእት ፡፡ ናእት ፡ አንትሙ ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፰ ። ፳፱ ፡ ፪ ። ዘሌ፳፫ ፡ ፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፯) ።

ኒል ፤ (ዐረ) ፤ በቁሙ ፤ ህንዳዊ ፡ ቀለም ፤ ልብሰ ፡ ማርያም ፤ ከንድ ፡ ዐይነት ፡ ዕንጨት ፡ የሚወጣ ፡ ሕብሩ ፡ ሰማያዊ ፤ ዘረቀንና ፡ አዝረቅን ፡ ዐለለን ፡ እይ ። (ስንክ ፡ ሐም፰ ። ኅዳ፳፩) ።

ኒሉስ ፤ (ዕብራ) ፤ ፈለገ ፡ ኒል ፤ ግዮን ፡ ኤፌሶን ፡ ነጭ ፡ አባይና ፡ ጥቍር ፡ አባይ ፤ ውሃቸው ፡ ነጭ ፡ ኒል ፡ ጥቍር ፡ ኒል ፡ የሚመስል ።

ናዩን ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ናዒም) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የደብረ ፡ ታቦር ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ። ሠናይት ፡ መስተፍሥሒት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ሉቃ፯ ፡ ፲፪) ።

ናይናን ፤ (ቅብጥ ፡ ናይ ፡ ናን) ፤ መሐር ፡ ኪያነ ፤ መሐረነ ፡ (ግብ ፡ ሕማ) ።

ነይሩዝ ፤ (ዐረ ፡ ኒሩዝ ፤ ኑሩዝ) ፤ የፋርስ ፡ ዐውደ ፡ ዓመት ፤ የመስከረም ፡ መባቻ ። ወረሰዩ ፡ ነይሩዘሙ ፡ ዘውእቱ ፡ ቀዳሚ ፡ ዓመቶሙ ፡ በሠርቀ ፡ ቶውት ፡ (አቡሻ ፡ ፳) ።

ኔስ ፤ (ዕብ) ፤ ተራዳ ፤ ረዥም ፡ ምጡቅ ፡ ያላማ ፡ ሰንደቅ ፡ የባንዲራ ፡ ዕንጨት ፤ የመርከብ ፡ ምሰሶ ።

ኔሳን ፤ (ሱር ፡ ወዕብ ፡ ኒሳን ። ጽር ፡ ኔዎን) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ ሚያዝያ ። ቀድሞ ፡ በዕብራይስጥ ፡ አቢብ ፡ የሚባለው ፡ ከባቢሎን ፡ ምርኮ ፡ በኋላ ፡ ኔሳን ፡ ተብሏል ፤ ምልክታም ፡ ባለምልክት ፡ ባለታምራት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፪ኛም ፡ ፀአትንና ፡ ሽሽትን ፡ ፈተናን ፡ ያሳያል ። ንሻን ፡ ማለት ፡ ደግሞ ፡ ከኔሳን ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ነሰሰና ፡ ነሰወ ፡ ናቸው ። ኔሳን ፡ ዘውእቱ ፡ ሚያዝያ ፡፡ ዐቀብ ፡ ወርኀ ፡ ኔሳን ፤ እስመ ፡ በወርኀ ፡ ኔሳን ፡ ወፃእከ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ (ተረ ፡ ባሮ ። ዘዳ፲፮ ፡ ፩) ።

ኔስታሊ ፤ (ጽር ፡ ኔስታን ። ዕብ ፡ ንሑሽታን) ፤ የንሓስ ፡ እባብ ፤ ሙሴ ፡ በአርዌ ፡ ምድር ፡ አምሳል ፡ የሠራው ። ነሐስን ፡ እይ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፬) ። በኔስ ፡ ዘይቤ ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፡ ኔስታሊን ፡ ታሌ ፡ ኔስ ፤ በዕብራይስጥም ፡ ታሉይ ፡ ዐል ፡ ሀኔስ ፡ ያሰኛል ። ታሊ ፡

ኔስታሊ ፡

ታሉይ ፡ ስቁል ፤ ኔስ ፡ ተራዳ ፤ በተገናኝ ፡ ስቁለ ፡ ኔስ ፡ ዘ ስቁል ፡ ዲበ ፡ ኔስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ተለወን ፡ ከንቍራኛው ፡ እይ ፡ (ዘኍ፳፩ ፡ ፰ ፡ ፱ ። ዮሐ፫ ፡ ፲፬) ።

ነከበ ፤(ነኪ.ብ ፡ ዐረ ፡ ነከበ) ፤ አስጐነበሰ ፤ ፀጠፈ ፡ ሳበ ፡ ሰበሰበ ፤ የዐጽቅና ፡ የክንፍ ፡ የእጅና ፡ የእግር ፡ የሾንቢ ፤ ለጎሊናም ፡ ይኾናል ።

መንኮብ ፤ መንኮብያ ፤(ያት) ፤ ዐጽቅ ፡ ክንፍ ፤ እጅና ፡ እግር ፤ አውራ ፡ ጣት ፡ (ሾንቢ) ። አሰረቶ ፡ መንኮብያቲሁ ። ዘይበትክ ፡ ማእሰረ ፡ ኀጢአት ፡ መንኮብያቲሁ ፡ ተአሰረ ። እገሪሁ ፡ ጸፋሕት ፤ መንኮብያቲሁ ፡ ጽንጽዋት ። ዕተብ ፡ ገጸከ ፡ በዘይተልዎ ፡ ለመንኮብያ ። መንኮብያቲሁ ፡ ጠበወ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፳ ፡ ፲፪ ። ቄር ። ኪዳ ። ሲኖዶ ። ደራሲ) ።

ነከይ ፤ ዮት ፤ (ነከየ ፡ ይነኪ. ፡ ይንኪ. ፡ ዐረ ፡ ነከዐ ፤ ነከይ ፡ ዕብ ፡ ናካህ ፡ ሱር ፡ ንካእ) ፤ መንካት ፡ መጕዳት ፤ መስበር ፡ ማጕደል ። ነከዐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፱ ። ፷፭ ፡ ፳፭ ። ማር፲፮ ፡ ፲፰ ። ሉቃ፬ ፡ ፴፭ ። ፲ ፡ ፲፱) ። አናብስት ፡ ኢነከይዎሙ ። እልቦ ፡ ዘይነክየኒ ፡ ለእመ ፡ ወሀብክዎ ፡ መንፈቀ ፡ (አቡሻ ፡ ፶ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፪) ።

ነካዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚነካ ፤ የሚጐዳ ። ደዌ ፡ ሥጋ ፡ ፍጥረታዊት ፡ ነካዪት ። ረኀብ ፡ ወጽምእ ፡ ነካይያን ፡ (ገድ ፡ ኪሮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፬) ።

አንከየ ፤ አስነካ ፡ አስጐዳ ፤ ጕዳት ፡ አመጣ ። ኢያነክየኒ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፰) ። በሐንከ ፡ ፈንታ ፡ ሐንከየ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ አንከየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እመ ፡ አንከይኩ ፡ እምሲሳይከ ፡ ወአፍአምኩ ፡ ለነዳይ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፲) ።

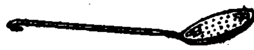
ተነክየ ፤ ተነካ ፡ ተጐዳ ፤ ጐደለ ፡ ታጐለ ። ኢተነክየ ፡ ወኢምንተኒ ። አልቦ ፡ ዘትትነከይ ፡ አንተ ፡ በእበደ ፡ ዚአሁ ። ወኢይትነከይ ፡ መለኮቱ ። ፈርሀ ፡ ከመ ፡ ኢትፀራዕ ፡ አው ፡ ከመ ፡ ኢትትነከይ ፡ ተፀምዶ ፡ (ዳንኤ ፡ ፳፫ ። ሚራ፳፪ ፡ ፲፫ ። ቄር ፡ ጸላ ። ፊልክ ፡ ፲፭) ።

ንኩይ ፤ የተነካ ፡ ንክ ፤ ስባሪ ፡ ዐንካሳ ፡ ጐደሎ ፡ (ፊልክ) ።

ንክየት ፤ መንካት ፡ መንካት ፤ አንካክ ፤ ንኪት ፡ ጕዳት ፡ ጥፋት ። ዘእንበለ ፡ ንክየት ፡ እመንገሌሁ ። ዘያመጽእ ፡ ንክየተ ፡ ካልኡ ። ዘወደየ ፡ እሳተ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ አው ፡ በሐቅል ፡ እንዘ ፡ የኀሥሥ ፡ ንክየተ ፡ ሰብአ ፡ ዚአሃ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፭ ። ፴፯ ። ፶ ፡ ፯) ።

ንካይ ፤ ንኪት ፡ ጕዳት ፤ ስብራት ። እምንካይ ፡ ወእምበቍዔት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፸፪) ።

መንካ ፤ (ካት) ፤ በቁሙ ፤ ማንካ ፡ የመብል ፡ የመወጥ ፡ መማሪያ ፡ ዕርፈ ፡ መስቀል ። ወረቢይ ፡ ኅሬቱ ፡ ወንጽሕተ ፡ ለዛቲ ፡ መንካ ፡ (ሥር ፡ ቅዳ) ።

መንካ ፡

ነከላል ፤—አዘሬቴ ፤—ከለለ ፡ አን ።

ነክነከ ፤ (ተቀ ፡ ግ ፤ ነከየ) ፤ ነክነከ ፤ ነቀነቀ ፡ ወዘወዘ ፤ ለመንቀል ፡ ለመፈንቀል ። ነሥቱ ፡ አናቅጺሃ ፡ ወነክነኩ ፡ አዕማዲሃ ። ረከቡ ፡ ርእሰ ፡ ምዉት ፡ ወነክነኩ ፡ አባ ፡ ሲኖዳ ፡ በበትሩ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተንሥእ ፡ ኦ ፡ ምዉት ። አጋንንት ፡ እኩያን ፡ እለ ፡ ይሰርሩ ፡ በነፋሳት ፡ ወይነክንኩ ፡ ነፍሳተ ፡ እምሥጋ ፡ ግብተ ። ይነክንኩ ፡ ለጽዋዕ ፡ በትእምርተ ፡ መስቀል ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፭ ። ግንዘ ። ቅዳ) ።

ነክናኪ. ፤ የሚነቀንቅ ፤ ወዝዋዥ ፡ ነቅናቂ ። ክና ፡ ቀ ፡ ይዋረሳሉ ።

ተነክነከ ፤ ተነቀ(ቃ)ነቀ ፤ ተወዘ(ዛ)ወዘ ፡ ተናጠ ፡ ተናወጠ ። ዐምደ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘኢይትነከነክ ፡ እምኀይለ ፡ ነፋሳት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ንክኑክ ፤ የተናጋ ፤ የተነቃነቀ ።

ንክናኬ ፤(ላ ፡ ጥ ፡ ነ) መነቅነቅ ፤ አነቃነቅ ፡ ንቅንቃ ፤ ውዝወዛ ። አዕማድ ፡ እለ ፡ ኢይጸንኑ ፡ በንክናኬ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ነከዐ ፤(ዐረ ፡ ነከዐ) ፤ ነከየ ፤ ነካ ፡ ጐዳ ፡ ጐነጠ ። ዘሩ ፡ ነከይ ፡ ነው ፤ የ ፡ በዐ ፡ ተለውጧል ።

አንኰዕ ፤ (ብ ፡ አናኵዕ) ፤ አንኮ ፡ አናኮ ፡ ደጐባ ፤ ኰብኰባ ፤ ችግኝ ፡ ፌንጣ ፤ ግልገል ፡ አንበጣ ፡ የሚዘል ፡ የሚፈናጠር ። የገዳም ፡ ረድ ፡ አመካሪ ፡ ዕንጨት ፡ ሰባሪ ። አንኮ ፡ በተለይ ፡ ዝንጀሮ ፡ ይኾናል ፤ አንኮ ፡ በር ፡ እንዲሉ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአንኰዕ ፡ ፈንታ ፡ አናኰዕ ፡ ይላል ፤ አንኰዕና ፡ አንበጣ ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ናቸው ፤ አናኰዕ ፡ ግን ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ከአናብጥ ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ። ወወሀበ ፡ ለአናኵዕ ፡ ፍሬሆሙ ። አናኵዕ ፡ ወአንበጣ ። ይበልዖ ፡ አናኵዕ ፡ ለርስቶሙ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፳፰ ። ሆሴ፩ ፡ ፯) ።

ኒከዑ ፤(ጽር ፡ ኒከዖ ፡ ዕብ ፡ ንከ) ፤ ንኩይ ፡ ንኩዕ ፡ ንካ ፡ ስባሪ ፡ ዐንካሳ ። ፈርዖን ፡ ኒካዑ ፡ (፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፳፱) ።

ኔኪ.ፉር ፤ (ከፈረ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ይቅር ፡ ባይ ፡ ጎዳጌ ፡ በቀል ፡ (ማር ፡ ይሥ ፡ መቅ) ። ከፈረን ፡ እይ ፤ በነ ፡ ምክንያት ፡ ወደዚህ ፡ መጥቷል ።

ንከፈት ፤—ነቀፋ፥ንቅፈት—፤ነቀፈ ።

ነኪ.ር ፤ ሮት ፤ (ነከረ ፡ ይነክር ፡ ይንክር ፡ ዐረ ፡ ወሱር ፡ ዕብ ፡ ናኬር ፤ ከደ ፡ ከዳ) ፤ መንከር ፡ መዝፈቅ ፡ ከውሃ ፡ ማግባት ፡ (ዐማርኛ) ። መለየት ፡ ባዕድ ፡ ማድረግ ፤ እንደ ፡ ሥጋና ፡ እንደ ፡ ቈርበት ። መግረም ፡ መድነቅ ፤ ዕጹብ ፡ ድንቅ ፡ መኾን ፤ የክፉ ፡ የበጎ ።

ነኪ.ር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ርት ፡ ከር) ፤ ልዩ ፡ ሌላ ፤ ባዕድ ። ብእሲ ፡ ነኪር ። ሕዝብ ፡ ነኪራን ። አንስት ፡ ነኪራት ። ብእሲት ፡ ነኪርት ፡ (ዘዳ፲፯ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፲፰ ፡ ፪ ። ነሐ፲ ፡ ፲ ። ምሳ፯ ፡ ፭) ።

—፤ ግሩም ፡ ድንቅ ፤ ጉድ ፡ ብርቅ ፡ ልውጥ ። በሕይወቱ ፡ ገብረ ፡ ነኪረ ። ነኪር ፡ ነገሩ ፡ በእንቲአከ ። ወነ

ካር ፡ ይእቲ ፡ ለአዕይንቲነ ፡ (ሚራሟ፰ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፻፳ ። ፻፲፯) ።

ነኪራዊ ፤ እብድ ፤ ባዕድ ፥ አፍኣዊ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ ፲፩ ፡ ፲፱) ። ብእሲት ፡ ነኪራዊት ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ) ።

ነከራ ፤ ድንቅ ፥ ታምር ፤ ድንቅነት ፡ ልዩነት ፤ ድንቂያ ፡ ላቂያ ፡ ብልጫ ። ቅቡዕ ፡ በቅብዐተ ፡ ነከራ ። በነከራ ፡ ተወልደ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ። ሚጠተ ፡ ብርሃናት ፡ ነከራ ። በቃለ ፡ ማሕሌት ፡ ዘነከራ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ፳፩ ። ጥር፲፱) ።

አንከረ ፤ አስለየ ፤ ልዩ ፡ አስደረገ ። አንከረ ፥ አስነከረ ፤ አደነቀ ፥ አስደነቀ ። አንከርዎ ፡ ዐቢይት ። አንከርኩ ፡ ዘንተ ፡ ራእየ ። ኢታንክር ፡ እምዝንቱ ። ወዝኒ ፡ አኮ ፡ ለአንክሮ ፡ (ኢዮ፲፰ ፡ ፳ ። ዳን፰ ፡ ፳፯ ። አፈ ፡ ተ፲፯ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፲፬) ። በአንከረ ፡ ፈንታ ፡ አስተንከረ ፡ ቢል ፡ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ።

አንካሪ ፤ መንከሪ ፤ መንክር ፤ የሚያደንቅ ፥ የሚያስደንቅ ፤ አድናቂ ፥ አስደናቂ ።

መንክር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ድንቅ ፥ ታምር ፤ ልውጥ ፡ ነገር ፤ የሚደንቅ ፡ የሚያስደንቅ ፡ መደነቂያ ። ገበርከ ፡ መንክረ ፡ ግብረ ። ናሁ ፡ እግዚ ፡ ይገብር ፡ መንክረ ። መንክርት ፡ ልደት ። ጎርጎርዮስ ፡ ገባሬ ፡ መንክራት ፡ (ኢሳ፳፭ ፡ ፩ ። ፳፱ ፡ ፲፩ ። መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ኅዳር፳፩) ።

መንክራዊ ፤ (ዊት) ፤ ታምራታም ፥ ባለታምራት ፤ አስደናቂ ። ጎርጎርዮስ ፡ መንክራዊ ። ቅድስተ ፡ ቅዱሳን ፡ ክነት ፡ መንክራዊተ ። ዕንቍ ፡ መንክራዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፱ ። አፈ ፡ ድ፴፱ ። አዋል) ።

ተነከረ ፤ ተነከረ ፤ ተዘፈቀ ። ተለየ ፤ ተደነቀ ፡ ተመሰገነ ። ተነክሩ ፡ ኃጥኣን ፡ እማሕፀን ። ተነከርኩ ፡ በአዕይንተ ፡ ኀያላን ። ይትነከር ፡ እምኀበ ፡ መላእክት ፡ (መዝ ፡ ፶፯ ። ጥበ፰ ፡ ፲፩ ። አርጋ ፡ ፫) ። ተደነቀ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ አድናቂነትንም ፡ ያሳያል ፤ ለግእዙ ፡ ግን ፡ አይስማማም ።

ንኩር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ክርት) ፤ የተነከረ ፤ ልዩ ፡ ድንቅ ፥ ውብ ፡ ምስጉን ። ወንኩር ፡ ሥነ ፡ ላሕዩ ፤ ብርሃን ፡ ንኩር ። ንክርት ፡ ክብር ፡ (ዮሴፍ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

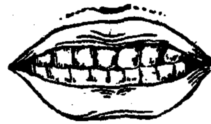
ተናከረ ፤ ተለየ ፡ ተለያየ ፤ ተላቀቀ ፡ ተፈራቀቀ ፤ እየብቻው ፡ ኾነ ፤ ተካዳ ፡ ቲካካደ ። ተናከራ ፡ ለዛቲ ፡ ዓለም ። ተናከርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቤት ። ተናክሮ ፡ እትናክሮሙ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፩ ። ኤር፲፱ ፡ ፬ ። ሆሴ፩ ፡ ፯) ። ተዳነቀ ፥ ተደናነቀ ፤ ርስ ፡ በርሱ ።

አስተናከረ ፤ አናከረ ፡ አነካከረ ። አለያየ ፤ አዳነቀ ፡ አደናነቀ ። አንከረ ፡ ማድረግንና ፡ ማስደረግን ፡ ፪ቱን ፡ እንዲያሳይ ፥ አስተናከረም ፡ ማድረግን ፡ ጨምሮ ፡ ያሳያል ፤ አዳነቀ ፡ ማለት ፡ ገቢር ፡ ነውና ፤ አስተጋብሮም ፡ ይኾናል ። ያስተናክሩ ፡ ሥነ ፡ ባህሎሙ ። ዘአስተናከራ ፡ ለመለኮተ ፡ ወልድ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ነኰርኳር ፤—ግልብጥብጦሽ ፤—ኰርኰረ ።

ነከሰ ፤ (ዐማርኛ ። ሱር ፡ ንካስ) ፤ በቁሙ ፤ ነከሰ ፥ ነካከሰ ፤ ንክስ ፡ አደረገ ፥ በጥርሱ ፡ ያዘ ፤ ጋጠ ፡ ገመጠ ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ናካሽ ፡ ብሎ ፡ ዐረመ ፡ ነቀሰ ፡ ይላል ፤ ጣትን ፡ እንጂ ፡ ጥርስን ፡ አያሳይም ።

መንከስ ፤ መንከሻ ፤ የፊት ፡ ጥርስ ፡ ክራንቻ ፡ መንጋጋ ። ዐፅመ ፡ መንከስ ፡ (መሳ፲፭ ፡ ፲፬—፲፯) ። ተዐቀቡ ፡ እምልሳናቲክሙ ፤ እስመ ፡ ተቃትሎቱ ፡ ለብእሲ ፡ ማእከለ ፡ መንከሱ ፡ ውእቱ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፴፭) ። ነሰከን ፡ እይ ፤ ሱርስቱ ፡ ንካስ ፡ ያለውን ፡ ዕብራይስጡ ፡ ናሻኽ ፡ ይላል ፤ ግእዝ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ፪ቱም ፡ ነከሰ ፡ ነሰከ ፡ ይላል ።

መንከስ ፡

ናላ ፤—በቁሙ ፡ አንጎል ፤—ኖለወ ።

ኖለወ ፤—ጠበቀ ፤—ነውለወ ።

ኔሎቄ ፤ መሎኬ ። የተሳሳተ ፡ ነው ፤ መለከን ፡ እይ ። ዕፀ ፡ ሐዲስ ፡ ኔሎቄ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳር፳፱) ።

ኖመ ፤—ተኛ ፤—ነዊም ፡ ኖመ ።

ነመረ ፤ (ይኔምር ፡ ይነምር ። ዕብ ፡ ናሜር) ፤ በቁሙ ፤ አዝጐረጐረ ፤ ተዝጐረጐረ ፡ ዝንጕርጕር ፡ ኾነ ፥ ዐይነቱ ፡ መልኩ ፤ ሓበረን ፡ እይ ። ጣፈ ፡ ቈጠረ ፡ አመለከተ ፤ በፊደል ፡ በአኃዝ ፡ በነቍጣ ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ማዝጐርጐር ፡ ነው ።

ነምር ፤ (ብ ፡ አንማር ፤ አናምርት ። ዕብ ፡ ናሜር ። ዐረ ፡ ነሚር ። ሱር ፡ ኒምራ) ፤ በቁሙ ፤ ነብር ፥ ሕንብርቡር ፥ ዝንጕርጕር ፤ ነጣቂ ፡ አውሬ ፡ የፍየል ፡ ጠላት ። ይዌልጥኑ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ማእሶ ፡ ወነምር ፡ ሕንብርብሬሁ ። የዐርፍ ፡ ነምር ፡ ምስለ ፡ ጠሊ ። አድባረ ፡ አናምርት ፡ (ኤር፲፫ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፮ ። ማሕ፬ ፡ ፰) ።

አናምርት ።

ነምራዊ ፤ ነብርማ ፥ የነብር ፡ ዐይነት ፡ ወገን ፤ ቀጫኔ ። ነብራም ፡ ባለነብር ፤ የነብር ፡ ቦታ ፥ ወይም ፡ ጌታ ። ስሳ ፡ አናብስት ፡ ግሩማን ፡ ወስሳ ፡ አናምርት ፡ ስለ ፡ ሠርቅ ፡ ይትለአኩክ ፡ ዘልፈ ፡ በብዙኅ ፡ ዳሕቅ ፡ (ደራሲ) ።

ንምራ ፤ አው ፡ ንምሮ ፤ (ላቲን ፡ ኑሜሩስ ፤ ኑሜሮ) ፤ ቍጥር ፤ የቍጥር ፡ ምልክት ፤ አኃዝ ፡ ፊደል ፡ ነቍጣ ፡ ነጥብ ፡ ነጠብጣብ ፡ . . . ።

ኖን ፤—ስመ ፡ ፊደል ፡ ነ ፤—ነወነ ።

ነነዌ ፤ (ዕብ ፡ ኒንዌ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የአሶር ፡ መዲና ። ውቢቱ ፡ ውቢት ፡ ዐባይ ፡ ልዕልት ፡ ቀዳሚት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፲፩ ። ዮና፫ ፡ ፫) ።

ነሢእ ፤ አት ፤ (ነሥአ ፡ ይነሥእ ፡ ይንሣእ ። ዕብ ፡ ናሣእ) ፤ መንሣት ፡ መቀበል ፤ ገንዘብ ፡ ማድረግ ። ንሥኡ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ። ብፁዕ ፡ ዘይሁብ ፡ እምዘይነሥእ ። ነሢአሰ ፡ ይትበሀል ፡ በእንተ ፡ ፀቅመ ፡ ትስብእቱ ፡ (ዮሐ፳ ፡ ፳፪ ። ግብ ፡ ፳ ፡ ፴፭ ። ሃይ ፡ አበ) ። የመንሣት ፡ ምስጢር ፡ ፪ ፡ ነው ፤ ከሰጭው ፡ እጅ ፡ በክፍል ፡ መቀበልና ፡ ከተቀባዩ ፡ እጅ ፡ መልሶ ፡ መውሰድ ፤ ወይም ፡ ሰጠኹ ፡ ካሉ ፡ በኋላ ፡ መክዳት ። (ተረት) ፤ የሰጠ ፡ ቢነሣ ፡ የለበት ፡ ወቀሣ ። መክልክልና ፡ እንቢታም ፤ ነሢእ ፡ ይባላል ። (ግጥም ፡ ስለ ፡ አይሁድ) ፤ እኒህ ፡ ሥሡ ፡ ረ ፡ እኒህ ፡ ሥሡ ፤ ለዝናብ ፡ ጌታ ፡ ውሃ ፡ ነሡ ።

ነሥአ ፤ ያዘ ፡ አነሣ ፡ ተሸከመ ፤ ወሰደ ፡ ይዞ ፡ ኼደ ። ነሥአ ፡ በእደዊሁ ፡ እሳተ ፡ ወመጥባሕተ ። ይነሥእሙ ፡ ፍርሀት ፡ ወረዓድ ። ንሥኡ ፡ ትእምርተ ፡ ለሕዝብ ። ንሥኡ ፡ አርዑትየ ፡ ላዕሌክሙ ። ነሥአ ፡ ዲያብሎስ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ። ነሥአሙ ፡ ኢየሱስ ፡ (ኩፋ ፡ ፳ ። ሔኖ፭ ፡ ፭ ። ኢሳ፷፪ ፡ ፲ ። ማቴ፲፭ ፡ ፳፱ ። ፬ ፡ ፭ ። ፲፯ ፡ ፩) ።

ነሥአ ፤ አወሣ ፤ አሞሸ ፡ ቈዘመ ፤ ገሣ ፡ ቃሉን ፡ አነሣ ። ጕሥዐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ትነሥእ ፡ በአፉክ ፡ ሥርዐትየ ። ንሥኢ ፡ ሰቈቃወ ፡ በከናፍርኪ ። ንሣእ ፡ ሰቈቃወ ፡ ላዕለ ፡ (መዝ ፡ ፵፱ ። ኤር ፡ ፯ ፡ ፳፱ ። ሕዝ፲፱ ፡ ፩) ።

—፤ መረጠ ፤ መርጦ ፡ ወሰደ ፡ አቀረበ ፤ ለሹመት ፡ ለባለሟልነት ። (ይቤ ፡ ንስጥሮስ) ፡ ኢኮነ ፡ ሥጋ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ቃል ፤ አላ ፡ ነሥአ ፡ ሰብአ ፡ (ቄር ፡ እስት) ። በነሥአ ፡ ፈንታ ፡ አንሥአ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። እብነ ፡ መከራ ፡ ሶበ ፡ ያነሥእዎ ። ኢታንሥእ ፡ ክቡደ ። አንሥኢ ፡ መንፈስ ፡ ማእከለ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፳፩ ። ፲፫ ፡ ፪ ። ሕዝ፰ ፡ ፫) ።

ነሣኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚነሣ ፡ የሚያነሣ ፤ ነሺ ፡ አንሺ ፤ ተቀባይ ፡ ያዥ ፡ ተሸካሚ ፡ ወሳጅ ። ነሣኤ ፡ ዋሕስ ። ነሣኤ ፡ አክሊል ። ነሣኤ ፡ ሠሉ ። ትኩነኒ ፡ እምየ ፡ መቃብርየ ፡ ወማሕፀና ፡ ነሣኢትየ ። ነሣኢ ፡ ዘኢያገብእ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። ስንክ ፡ የካ፳፭ ። ታኅ፲፰ ። ኤር፳ ፡ ፲፰ ። ግንዘ) ። ነሢአ ፡ ገጽ ፡ ነሣኤ ፡ ገጽ ፡ ቢል ፡ (ዲድ ፡ ፬ ። ቅዳ) ፡ ዘይቤው ፡ መንሣት ፡ መቀበል ፤ ምስጢሩ ፡ አድላዊነትና ፡ ግብዝነት ፡ ነው ፡ (፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፯) ።

አንሥአ ፤ አነሣ ፡ አቀና ፤ አስነሣ ። አንሥአት ፡ ገጻ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ። አንሥአ ፡ እገሪሁ ፡ ወሖረ ። አንሥእሙ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ለፋርስ ። ንጉሥሙ ፡ ዘአንሥኦ ፡ ሎሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፭ ። ፳፯ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፲፯ ። ኤር ፴ ፡ ፯) ። በአንሥአ ፡ ፈንታ ፡ አስተናሥአ ፡ መኳንንት ። ያስተናሥእ ፡ ጽልአ ፡ ወሀከከ ፡ ይላል ፤ አስተናሥአን ፡ እይ ።

አንሣኢ ፤ መንሥኢ ፤ የሚያነሣ ፡ የሚያስነሣ ፤ አንሺ ፡ አስነሺ ። መንሥኤ ፡ ነዳያን ፡ እምድር ። መንሥኤ ፡ ውዱቃን ። መንሥኢሆሙ ፡ ለምዉታን ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፳፰ ። መቃ ፡ ገ፲፯ ። ግንዘ) ።

ምንሣእ ፤ መንሾ ፡ መነሾ ፤ መውሰጃ ፡ መቀበያ ። ጕብ ፡ ማማለጃ ። አሌ ፡ ሎሙ ፡ ለመደልዋን ፡ እለ ፡ ያጸድቅዎ ፡ ለኃጥእ ፡ በእንተ ፡ ምንሣእ ፡ (ኪዳ) ።

ተነሥአ ፤ ተወሰደ ፤ ተመረጠ ። አመ ፡ ይትነሣእ ፡ እምኔሆሙ ። ለዘተነሥአ ፡ እምኔሁ ፡ ብእሲ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲፭ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ተንሥአ ፤ ተነሣ ፡ ነቃ ፤ ቦቃ ፡ ለቀቀ ፤ አፍ ፡ አፈፍ ፡ በድረግ ፡ አለ ፡ ቆመ ፤ በእግር ፡ በነገር ። ተንሥአ ፡ ከመ ፡ ዘንቃህ ፡ እምንዋም ። ኢይክል ፡ ተንሥአ ፡ ቅድሜከ ። እለ ፡ ይትነሥኡ ፡ ላዕሌየ ። እመሰ ፡ ይክሕዱ ፡ ምስጢረ ፡ ትሥጉት ፡ ይትነሥእዎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፴፭ ። ኢዮ፳፯ ፡ ፯ ። ቄር ፡ ጸላ) ። ነቅሀንና ፡ ቆመን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ።

ንሡእ ፤ (አን ፡ ኣት ፡ ሥእት) ፤ የተነሣ ፡ የተወሰደ ፤ ምርጥ ፡ ምልምል ።

ንሥአት ፤ መንሣት ፡ መነሣት ፤ አነሣሥ ፡ አቀባበል ፡ ቅበላ ። ቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ከመ ፡ ይከውን ፡ ንሥአተ ፡ መንፈስ ፡ ሕይወት ፡ ውስተ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ለሕፃናት ፡ እምንፍኀተ ፡ መንፈሱ ፡ ለእግዚ ። ንሥአተ ፡ ቅዱስ ፡ ምስጢር ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቅዳ ፡ ሐዋ ። ዮሐ) ።

ትንሣኤ ፤ በቁሙ ፤ መንሣት ፡ አነሣሥ ፡ መውጣት ፡ ብቅ ፡ ማለት ፤ መታደስ ፡ መብቀል ፤ ሐዲስ ፡ ሕይወት ። ትንሣኤ ፡ ፀር ። ትንሣኤ ፡ ፈያት ። ትንሣኤ ፡ መዋግድ ። ትንሣኤ ፡ ፀሓይ ። ትንሣኤ ፡ ሙታን ። ትንሣኤሁ ፡ ገብረ ፡ በሰንበት ፡ (ቅዳ ። ኪዳ ። መጽ ፡ ምስ ። ኩፋ ፡ ፫ ። ማቴ፳፪ ፡ ፳፫ ። ድጓ) ።

ትንሣኤ ፡

ተናሥአ ፤ ተናሣ ፡ ተነሣሣ ፤ ተቃወመ ፡ ተቋቋመ ። ጽኑዕ ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይትናሥእዎ ፡ ነገሥት

(ቅዳ ፡ ኤጲ) ። በተንሥኦ ፡ ፈንታ ፡ ተናሥኦ ፡ ይላል ፤ የተ ደራጊ ፡ ተደራራጊ ፡ ነው ፤ ተፋለሰ ፡ እንደ ፡ ማለት ።

አስተናሥአ ፤ አናሣ ፤ አንሣሣ ፡ አወከ ። አድራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ነው ፤ ባድራጊነቱ ፡ የአንሥኦ ፡ ድርብ ። ጸላኢተ ፡ ያስተናሥእ ። ረድኤቱ ፡ ወአስተናሥኦቱ ። ዝንቱ ፡ ግብር ፡ አስተናሥኣ ፡ ለይእቲ ፡ ብእሲት ። ያስተናሥእ ፡ ኀሊና ፡ ወየሀውክ ፡ (ኢሳ፱ ፡ ፲፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፮ ። አፈ ፡ ድ፳፮ ። ፈላስ ፡ ገ፺፮) ።

መስተናሥእ ፤ (እት ፡ አን ፡ አት) ፤ አስተናሣኢ ፤ የሚያናሣ ፡ የሚያንሣሣ ፤ አንሣሽ ፡ ጐስጓሽ ። ሥርዑ ፡ መስተናሥኣነ ፡ ለግብረ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ (አቡሻ ፡ ፳) ።

ነሠገ ፤ (ነሢግ ። ዕብ ፡ ናሣግ ፤ ተመለሰ) ፤ ሰነገ ፤ ቈለፈ ፡ ወረወረ ፤ የመዝጊያ ። የሐውር ፡ በዓለ ፡ ቤት ፡ ነሢጎ ፡ ወቀቲሮ ። አንቀጸ ፡ ዝናም ፡ ኤልያስ ፡ ነሠገ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፮ ፡ ፮ ። ድጓ) ። ነትገን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ተነሥገ ፤ ተሰነገ ፤ ተዘጋ ፡ ተቈለፈ ።

ንሡግ ፤ (ጋን ፡ ጋት ፡ ሥግት) ፤ የተሰነገ ፡ ስንግ ፤ የተቈለፈ ፡ ዝግ ። ረኪብነ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ንሡገ ፡ ወቅቱረ ፡ (ግብ፭ ፡ ፳፫) ።

መንሠግ ፤ (ግ ፡ መናሥግት) ፤ መሰነጊያ ፡ ሰናግ ፤ መወርወሪያ ፡ መቈለፊያ ፡ ቍልፍ ። እደ ፡ መንሠግ ። ወመንሠግ ፡ ዘማእከለ ፡ ዐምድ ። እመ ፡ ወደይከ ፡ ማዕጾ ፡ ወመንሠገ ፡ ላዕለ ፡ አፉከ ። አቀመ ፡ ኆኅተ ፡ ወገብረ ፡ መናሥግተ ። መዓጹት ፡ ወመናሥግት ፡ (ማሕ፭ ፡ ፭ ። ዘፀ፳፮ ፡ ፳፰ ። ሚራ፳፰ ፡ ፳፭ ። ዓ፱ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፲) ።

—፤ በር ፡ ደጃፍ ፤ መዝጊያ ፡ ማኅተም ። ይሞቅሐከ ፡ ወይወስደከ ፡ ውስተ ፡ መንሠገ ፡ ሲኦል ። ዘድንግል ፡ መናሥግተ ፡ ኢያርኀዎ ፡ (ቀሌ ። ድጓ) ።

ነሠወ ፤—ፈተነ ፤—ነሲው ፡ ነሰወ ።

ኔሣን ፤—የወር ፡ ስም ፤—ኔስ ፡ ኔሳን ።

ነሥነሠ ፤—ነሰነሰ ፤—ነሲስ ፡ ነሰ ፤ ነሰነሰ ።

ነሢት ፤ ቶት ፤ (ነሠተ ፡ ይነሥት ፡ ይንሥት ። ዕብ ፡ ናታሽ ፤ ናታጽ ፥ ነቀለ ፡ አፈረሰ ። ናሻት ፤ ደረቀ ፥ ፈረሰ ፡ ተናደ) ፤ ማፍረስ ፡ መስበር ፤ መናድ ፡ መቈፈር ፤ መንቀል ፡ መፈንቀል ፤ መገልበጥ ፡ ገፍቶ ፡ መጣል ። ጊዜ ፡ ለነሢት ። እመ ፡ ነሠተ ፡ መኑ ፡ የሐንጽ ። ነሠቱ ፡ በኀጺን ፡ አቅርንተ ፡ ምሥዋዒከ ። እነሥት ፡ ጸቈና ። ነሠተ ፡ አህጉረ ። ነሠተ ፡ መናብርቲሆሙ ፡ ለመላእክት ፡ (መክ፫ ፡ ፫ ። ኢዮ፲፪ ፡ ፲፬ ። ዮዲ፱ ፡ ፰ ። ኢሳ፭ ፡ ፭ ። ፲፬ ፡ ፲፯ ። ሚራ፲ ፡ ፲፬) ። ፈትሐ ፡ ሰዐረ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ነሠተ ፡ ይላል ፡ (ግብ ፲፱ ፡ ፴፱ ፡ ፵) ።

ነሣቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚያፈርስ ፡ አፍራሽ ፤ ነቃይ ፡ ፈንቃይ ፤ አጥፊ ፡ ገዳይ ። ነሣቲሃ ፡ ለሐግ ። ሳዊሮስ ፡ ዐልዋኒ ፡ በሰይፈ ፡ ሃይማኖት ፡ ነሣቲ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ታኅ፲) ።

አንሠተ ፤ አነሠተ ፤ አስነሠተ ። እንስት ፡ ማስት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፡ (ጕራጌ) ።

ተነሥተ ፤ (ተነሠተ ፡ ተንቀለ ፤ እንስቱ) ፡ ፈረሰ ፡ ፈራረሰ ። ተነሥተ ፡ መቅደስ ። ከመ ፡ ሀለዋ ፡ ትትነሠት ። ወኢይትነሠት ፡ እንከ ፡ (ሉቃ ፡ ዕዝ፲ ፡ ፳፰ ። ጦቢ፲፬ ፡ ፬ ። ኤር፴፰ ፡ ፵) ።

ንሡት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ሥት) ፤ የፈረሰ ፡ የተፈታ ፤ ፍራሽ ፡ ጠፍ ፡ ባድማ ። ናሕስ ፡ ንሡት ። ወረከብዎ ፡ ንሡተ ፡ ለምሥዋዐ ። ተሐንጸት ፡ አረፍታ ፡ ወኢተርፈ ፡ ንሡት ፡ ላዕሌሃ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፳፱ ። መሳ፮ ፡ ፳፰ ። ነሐ፮ ፡ ፩) ። ግሑሥ ፡ ርሑቅ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ንሡት ፡ ኮንኔክ ፡ ይላል ።

ንሥቶት ፤ መፍረስ ፤ ማፍረስ ፡ አፈራረስ ፤ ፍርሻ ፡ ፍራሽ ። እስከ ፡ ንሥተተ ፡ መቅደስ ፡ ዳግም ። ንሥተተ ፡ ሥርዐተ ፡ ሰብሳብ ። ንሥተተ ፡ ዚኣሁ ፡ (ዮሴፍ ። ጥበ፲፬ ፡ ፳፮ ። ማር ፡ ይሥ፲፪ ፡ ፪) ።

ናሥታ ፤ መጋቢያ ፤ የፍርድ ፡ ቃል ፡ በይግባኝ ፡ የሚፈርስ ፡ የሚገሰስ ። አስትዓ ፤ እጅ ፡ መንሻ ፡ ግብር ፤ ወይም ፡ ስፍር ፡ ቍጥር ፤ ስትዐን ፡ እይ ። ወሜመ ፡ ውስተ ፡ መንግሥቱ ፡ ምእተ ፡ ወዐሥራ ፡ መሳፍንተ ፤ ወሠለስቱ ፡ ይትሌዐሉ ፡ እምኔሆሙ ፡ ከመ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ያግብኡ ፡ ናሥታ ፡ (ዳን፮ ፡ ፩ ፡ ፪) ።

ኔሥታሊ ፤—የበግ ፡ ምስል ፤—ኔስ ፡ ኔሳን ።

ነዐ ፤—ና ፡ ምጣ ፤—ነዐወ ።

ንዕደ ፤—አከበረ ፤—ንኢድ ፡ ንእደ ።

ነዐወ ፤ (ንዒው ። ዕብ ፡ ናዕ ፤ ናወዘ ፡ ተቅበዘበዘ) ፤ ዐደነ ፡ ከደነ ፡ ገባ ፤ ሸ ፡ ፈለገ ፤ አደባ ፡ ሸመቀ ፤ ወጥመድ ፡ አኖረ ፤ ለመያዝ ፡ ለመግደል ። ጠራ ፡ ና ፡ ወደዚህ ፡ አለ ፤ ሳበ ፡ አቀረበ ፤ በቃል ፡ በፉጨት ። ዓእሐቅለ ፡ ወነዐው ፡ ሊተ ። ንዒወ ፡ ነዐዉኒ ፡ ፀርየ ፡ ከመ ፡ ዖፍ ። ዘይነዐው ፡ ክብረ ፡ እምኀበ ፡ ሰብእ ። ይጸንሕ ፡ ወይነዐው ። ከመ ፡ ይንዐወነ ፡ መንገሌሁ ፡ (ዘፍ፳፯ ፡ ፫ ። ሰቈ፫ ፡ ፶፪ ። ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፱ ። አፈ ፡ ድ፭) ።

ነዓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ዐውት) ፤ የሚያድን ፤ ዐዳኝ ፡ ፈላጊ ። ለምንት ፡ ኮንከ ፡ ነዓዌ ፡ አራዊት ። መሥገርት ፡ ነዓዊት ። እለ ፡ ይነዐዉ ፡ ነዐውት ፡ (ገድ ፡ ተክ ። መዝ ፡ ፺ ። ሆሴ፭ ፡ ፪) ።

ተነዐወ ፤ ታደነ ፤ ተያዘ ፡ ከወጥመድ ፡ ገባ ። መዋኢ ፡ ተሞአ ፡ ወነዓዊ ፡ ተነዐወ ። ይትነዐዉ ፡ እመንገለ ፡ ሐዘን ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ማር ፡ ይሥ፪ ፡ ፲፭) ። ተጠራ ፡ ና ፡ ወደዚህ ፡ ተባለ ፤ ተሳበ ፡ ቀረበ ፤ ተጠርቶ ፡ መጣ ።

ንዑው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዑት ፤ ዕውት) ፤ የታደነ ፡ የተያዘ ፤ ዕድን ።

ንዕወት ፤ ማደን ፡ መታደን ፤ አስተዳደን ፡ ዕደና ፡ ዐደን ። አራዊት ፡ መሣጥያን ፡ እለ ፡ ኢይሜንዩ ፡

ለንዕወት ። መካነ ፡ ንዕወት ። ዘይሜህር ፡ ንዕወተ ፤ ሰው ፡ ቀትለ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፬ ። ፵፯ ። ቄሲጠ) ።

ናዕዌ ፤ ንዓዌ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐደን ። ወመ ጽአ ፡ ዔሳው ፡ እምንዓዌሁ ። ንሣእ ፡ ንዋየ ፡ ናዕዌከ ። ዘነዐወ ፡ ናዕዌ ፡ ወቀተለ ፡ አርዌ ፡ (ዘፍ፳፯ ፡ ፴ ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ዘሌ፲፯ ፡ ፲፫) ።

ምንዓው ፤ ማደኛ ፡ መታደኛ ፤ ደን ፡ ዱር ፡ በ ረሓ ። ምንዓወ ፡ ሀየላት ፡ (፩ነገ ፡ ፳፬ ፡ ፫) ።

ነዐ ፤ (ንዑ ፡ ንዒ ፡ ንዓ) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ ላራቱ ፡ ሰራዊት ፡ ለቅርቦች ፡ ብቻ ። ና ፡ ምጣ ፤ ቅረብ ። ነዐ ፡ ኀቤየ ። ንዑ ፡ ትልዉኒ ። ንዒ ፡ ዝየ ፡ ወብልዒ ። ንዓ ፡ ትርአያ ፡ መካኖ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፵፬ ። ማቴ፬ ፡ ፲፱ ። ሩት፪ ፡ ፲፬ ። ማቴ፳፰ ፡ ፮) ። የወሀበን ፡ ትእዛዝ ፡ ሀብ ፡ (ቡ ፡ ቢ ፡ ባ)ን ፡ እይ ፤ ይኸም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። ኀላፊ ውና ፡ ትንቢቱ ፡ ዘንዱ ፤ ተነዐውከ ፡ (ክሙ ፡ ኪ ፡ ክን) ፤ ትትነዐው ፡ (ዉ ፡ ዊ ፡ ዋ) ፡ ሲኾን ፤ ትእዛዙን ፡ ተነዐው ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ትንና ፡ ወን ፡ ጕርደ ፡ ነዐ ፡ (ንዑ ፡ ዒ ፡ ዓ) ፡ ይላል ። ዐመሎች ፡ (እዐ ፡ ሀሖን ፡ ወየ) ፡ ያሉት ፡ ግስ ፡ መጕረድና ፡ መዋጥ ፡ መንገድ ፡ መለወጥ ፡ ሕጉ ፡ ነው ።

ነዐለ ፤ (ይንዕል ፡ ይንዐል ፤ ንዒል ። ዐረ ፡ ወዕብ) ፤ ተጫማ ፤ ጫማ ፡ ለበሰ ፡ ቄለፈ ፡ ዘጋ ።

ነዓል ፤ አው ፡ ናዕል ፤ ጫማ ፡ መጫሚያ ፤ የግር ፡ ልብስ ፡ የሚወልቅ ።

ንዑልት ፤ (ትግ ፡ ሐበ ፡ ነዕልት ። ዕብ ፡ ይበማ ፤ ይቤሜት ፤ ምራት) ፤ የተጫማች ፡ ባለ ጫማ ፤ ጫማ ፡ የምትፈታ ፡ የምታወልቅ ፤ አይት ፤ የወን ድም ፡ ሚስት ፡ ዋርሳ ፤ ባሏ ፡ ሳይወልድላት ፡ ቢሞት ፡ ወንድሙ ፡ የቅርብ ፡ ዘመዱ ፡ የሚወርሳት ። አልወርስም ፡ ቢላት ፡ ግን ፡ በኦሪቱ ፡ ሥርዐት ፡ ጫማውን ፡ ከግሩ ፡ ታ ወልቅበታለች ፡ በፊቱም ፡ ትተፋበታለች ፤ ንዑልት ፡ ያሰ ኛት ፡ ይህ ፡ ጫማ ፡ ማውለቅ ፡ ነው ። ይቤሎ ፡ ይሁዳ ፡ ለ አውናን ፡ ወልዱ ፤ ባእ ፡ ኀበ ፡ ብእሲተ ፡ እኁከ ፡ ወረ ስያ ፡ ንዑልተከ ፡ ወአንሥእ ፡ ዘርአ ፡ ለእኁከ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፩ ። ዘዳ፳፭ ፡ ፭—፲ ። ሩት፬ ፡ ፯ ፡ ፰) ።

ንዕስ ፤—አነሰ ፤—ንኢስ ፡ ንእስ ።

ናዕት ፤—ቂጣ ፤—ነዩእ ፡ ኔአ ፡ ናእት ።

ነፍገ ፤ አው ፡ ነፈገ ፤ በቁሙ ፤ ሣሣ ፡ ሠሠተ ፡ ቤስ ፤ ንፉግ ፡ ኾነ ።

ንፍገት ፤ በቁሙ ፡ ሥሥት ፡ ቢስነት ። ንፍገት ፡ ለነዳይ ፡ ወውሂብ ፡ ለባዕል ፡ (መጽ ፡ ኑዛ) ። ደንጸወ ንና ፡ ቈቀየን ፡ መትሀን ፡ እይ ።

ተነፍገ ፤ ተንፈገ ፤ (ፈጊግ ፡ ፈገ ፡ ፈገገ) ፤ ተነፈገ ፤ ገማ ፡ ከረፋ ፡ ትንፋጋም ፡ ኾነ ።

ናፌድም ፤—ውዱቃን ፤—ናፌሊም ፡ ናፈለ ።

ነፍኀ ፤ (ዐረ ፡ ነፈኀ ። ዕብ ፡ ናፋሕ ። ሱር ፡ ንፋሕ) ፤ ነፋ ፤ ቀበጠጠ ፡ አሳበጠ ፤ የደዌ ፡ የት ንፋሽ ። ዝንቱ ፡ ማይ ፡ ይነፍኅ ፡ ኵሎ ፡ ሥጋሃ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፮ ። ዘኍ፭ ፡ ፳፯) ።

—፤ አነፋ ፡ አናፋ ፡ ጮኸ ፡ አስጮኸ ፡ በትንፋሽ ፤ የመለ ከት ፡ አነፈን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ንፍኁ ፡ ቀርነ ። ይነፍኅ ፡ በቀርን ፡ ዐቢይ ፡ (ሆሴ፭ ፡ ፰ ። ኢሳ፳፯ ፡ ፲፫) ።

—፤ እፍ ፡ አለ ፡ ተነፈሰ ፤ ትንፋሽ ፡ አወጣ ፤ ለመምላትና ፡ ለማሳደር ፡ ለመንፋት ፡ ለማንደድ ፡ ወይም ፡ ለማራቅ ፡ ለ ማሶገድ ፤ የእፍ ፡ የወናፍ ። እመ ፡ ነፋኅካሃ ፡ ለፍሕም ፡ ትነድድ ። ነፍኆ ፡ ላዕሌሆሙ ። እመ ፡ ኢረከቡ ፡ ማየ ፡ ይንፍኁ ፡ እደዊሆሙ ። አባእክሙ ፡ ቤተ ፡ ወነፋኅክ ዎ ፡ (ሢራ፳፰ ፡ ፲፪ ። ዮሐ፳ ፡ ፳፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፬ ። ሐጌ፩ ፡ ፱) ።

—፤ ነፈሰ ፡ ነፋፈሰ ፡ ሽው ፡ ሽው ፡ አለ ፤ የአየር ፡ የነፋስ ፤ ነፍስን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ይነፍኅ ፡ ነ ፋስ ፡ ጽባሓዊ ። ነፍኁ ፡ ነፋሳት ። ተንሥእ ፡ ሰሜን ፡ ወ ነዐ ፡ ደቡብ ፡ ወንፋኅ ፡ ገነትየ ፡ (ሢራ፵፫ ፡ ፲፯ ። ማቴ፯ ፡ ፳፯ ። ማሕ፬ ፡ ፲፮) ።

ነፋኂ ፤ (ኂት ፡ ኅያን ፡ ያት ፤ ኅት) ፤ የሚ ነፋ ፡ ነፊ ፤ መቾ ፡ አጋፋች ። ነፋኄ ፡ ቀርን ። ነፋኄ ፡ እ ንዚራ ፡ ወተውኔት ፡ (ነሐ፬ ፡ ፲፰ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፩) ።

ምንፋኅ ፤ (ኃት) ፤ መነፊያ ፡ ማናፊያ ፡ እፍ ፡ እፍ ፡ መባያ ፤ እፍ ፡ ወናፍ ፡ ትንፋሽ ።

አንፍኀ ፤ አስነፋ ፤ አስመታ ። ወአንፍኀ ፡ ቀርነ ፡ ኢዮአብ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፮ ። ፰ ፡ ፩) ።

—፤ አነፈሰ ፤ ነፋስ ፡ አመጣ ፤ እፍ ፡ እፍ ፡ አሰኘ ፤ አስነ ፈሰ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአንፍኀ ፡ ፈንታ ፡ ነፍኀ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ይነፍኅ ፡ መንፈሶ ፡ (መዝ ፡ ፻፵፯) ።

ተንፍኀ ፤ ተነፋ ፤ ዐበጠ ፡ ታበየ ፤ ተቈጣ ፡ አኰ ረፈ ። ዘተነፍኀ ፡ ከርሡ ። እንዘ ፡ ትትነፋኅ ፡ ላዕሌነ ። ተነፍኆ ፡ ልብ ፡ (መ ፡ ፈ ። ተረ ፡ ቄር፰ ። ዮሴፍ) ።

—፤ ተነፋ ፤ ተመታ ፡ ጮኸ ። ኢየአምን ፡ እስከ ፡ ይትነ ፋኅ ፡ ቀርን ። ወይትነፋኅ ፡ ቀርን ፡ ሠለስተ ፡ ጊዜ ፡ በአፈ ፡ ሚካኤል ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፳፬ ። ቀሌ) ።

—፤ ተነፈሰ ፡ እፍ ፡ እፍ ፡ ተባለ ፡ ነፋስና ፡ ትንፋሽ ፡ ተ ቀበለ ። ተተነፈሰ ፡ ትንፋሹ ፤ ተተነፈሰበት ፡ ተቀባዩ ። ተነ ፍኀ ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈሰ ፡ እግዚ ፡ (መቃ ፡ ገ፰) ።

ንፉኅ ፤ (ኃን ፡ ኃት ፡ ፍኃት) ፤ የተነፋ ፡ ያ በጠ ፤ ዕቡይ ፡ ኵሩ ። ሥዕለ ፡ ነጌያት ፡ ዘብርት ፡ ንፉኅ ። ዕቡየ ፡ ዐይን ፡ ወንፉኅ ፡ ልብ ፡ (ዮሴፍ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ንፍኀት ፤ መነፋት ፡ መነፋት ፤ አነፋፍ ፡ ንፋት ፤ ንፍፊት ፡ ዕብጠት ። መንፈስ ፡ መተንፈስ ፤ እፍ ፡ ማለት ፡ እፍታ ፡ ትንፋሽ ፤ ጸጋ ፡ ሀብት ። በይኃዕ ፡ ንፍኀተ ፡ ቀርን ። ፈትለ ፡ ማሬት ፡ ኢይክል ፡ ተዐግሦ ፡ ንፍኀተ ፡ ነፋስ ። ወዓዲ ፡ አክበሮ ፡ በንፍኀቱ ። ተውህቦ ፡ ንፍ ኀተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ንፍኀተ ፡ እስትንፋስ ፡ አ ፉሁ ። ወነሥአ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ንፍኀተ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፶፪ ። አፈ ፡ ተ፴፱ ፡ መቅ ፡ ወን ። ቀሌ ። አርጋ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ሐምሌ) ።

ነፍጥ ፡ (ዕብ ፡ ኔፍጥ) ፤ ጋዝ ፤ የጋዝ ፡ ዐይነት ፤ ከምድር ፡ የሚወጣ ፡ የምድር ፡ ቅባት ፤ የሚቃጠልና ፡ የሚበራ ፡ ፈሳሽ ። ዐይን ፡ ዘታነቅዕ ፡ ነፍጠ ፤ ወነፍጥኒ ፡ ይወፅእ ፡ ባዕለ ፡ ገጺ ፡ ማይ ፡ (ዮሴፍ) ።

—፤ በቁሙ ፤ ጠመንጃ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፤ በቀስትና ፡ በፍላጻ ፡ ፈንታ ፡ የገባ ፤ ብዙ ፡ ስምና ፡ ዐይነት ፡ ያለው ፤ ጪኺ ፡ ፈጣን ፡ እሳታም ። ወነደፍዎ ፡ ለግራኝ ፡ በነፍጥ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ። ያፍንጫ ፡ ዝሕል ፤ ንፍጥ ፤ ምስጢሩ ፡ ፈሳሽነት ፡ ነው ። (ስድብና ፡ ተረት) ፤ ንፍጣም ፤ የንፍጥ ፡ ዋንጫ ። አላዋቂ ፡ ሳሚ ፡ ንፍጥ ፡ ይለቀልቃል ።

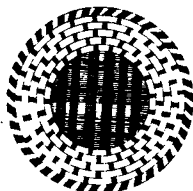
ነፍጥ ፡

ነፈጠ ፤ ጋዝ ፡ አወጣ ፤ ተኰሰ ፡ አቃጠለ ፤ እንፍ ፡ አለ ፤ ተናፈጠ ።

ነፈየ ፤ (ነፍይ ። ዕብ ፡ ናፋህ) ፤ ነፋ ፤ አንዘረዘረ ፤ ነቀነቀ ፡ አዘረ ፡ ወዘወዘ ። ዘርዘረን ፡ እይ ፡ (መ ፡ ፈ) ። ነፈየና ፡ ነፍን ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም ፤ ደብተራ ፡ ሚስቱ ፡ ተቈጥታ ፡ ስላኰረፈች) ፤ እንደ ፡ ሰው ፡ ገርድፋ ፡ መች ፡ ትተወዋለች ፤ ተነፋች ፡ ደስታ ፡ ትሠልቀዋለች ።

ነፋዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚነፋ ፡ ነፊ ፤ አጥሪ ፡ አንዘርዛሪ ።

መንፌ ፤ (ያት ፡ ያታት) ፤ መንፊያ ፡ ማጥሪያ ፡ ማንዘርዘሪያ ፤ ወንፊት ፡ ወንጠፍት ። ይጸውር ፡ ማየ ፡ በመንፌ ። ዐቂሩ ፡ ማየ ፡ በመንፌ ፡ ወኢተክዕወ ፡ ማይ ። ወይሠይጥ ፡ መንፌያታተ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። መጽ ፡ ምስ ። ፊልክ ፡ ፻፹፱) ።

መንፌ ፡

ናፈለ ፤ (ናፍሎ ። ዕብ ፡ ናፋል) ፤ ወደቀ ፤ ተወረወረ ፤ ወረደ ፡ ተጣለ ፤ ተምዘገዘገ ፤ በፈቃዱ ፤ የትቢትና ፡ የጥጋብ ፡ እንደ ፡ ዲያብሎስ ።

ናፌል ፤ (ጽር ፡ ናፌሊም ። ዕብ ፡ ናፌል ፤ ንፈሊም) ፤ ናፋሊ ፡ ንፉል ፤ የወደቀ ፡ ውዱቅ ፤ ዔናቃዊ ፡ ረዐይታዊ ፤ ጋኔን ። ም ፡ አብገር ፡ ነው ፤ ውዱቃን ፡ ያሰኛል ፤ በናፌልም ፡ ፈንታ ፡ ናፌዲ(ድ)ም ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ፪ ፡ ቃል ፡ መስሏቸው ፡ ናፌድምን ፡ ኀያላን ፤ ናፌልን ፡ ድኩም ፡ ይሉታል ፤ ዔናቅን ፡ እይ ፡ (ራእ፲፪ ፡ ፱) ። ወወሰዱ ፡ ውሉደ ፡ ናፌድመ ፤ ወዙሎሙ ፡ ኢይትማሰሉ ፤ ወይበልዕ ፡ አሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ካልኦ ፤ ያርብሕ ፡ በልያ ፡ ለናፌል ፡ ወናፌል ፡ ለኤልዩ ፡ (ኩፋ ፡ ፯) ።

ነፍነፈ ፤ (ዲ ፡ ቃ ፡ ግ ። ነፌፍ ፡ ነፈ ፡ ነፈፈ) ፤ ነፈነፈ ፤ አብዝቶ ፡ በላ ፤ ነጨ ፡ ጋጠ ፤ የንስሳና ፡ ያውሬ ፡ የሆዳም ፡ (ዐማርኛ) ። አካፋ ፤ ወረደ ፤ ተረጨ ፡ በነነ ፤ የውሃ ፤ ከዝናም ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ በጉም ፡ ጊዜ ። ወዝናምሂ ፡ ኢነፍነፈ ፡ እንከ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ኢለከፎ ፡ ዝናም ፡ ዘነፍነፈ ፡ (ዘፀ፱ ፡ ፴፫ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፱) ። አነፈን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ነፍኒፍ ፤ ካፊያ ፡ የጉም ፡ ሸንት ፤ የዝናም ፡ ተረፍ ፤ ቅሬታው ፡ ጭላጩ ፤ ልዝብ ፡ ዝናም ። ያርሕሶሙ ፡ ነፍኒፍ ፡ ወጠለ ፡ ገዳም ። ነፍኒፈ ፡ ሌሊት ። ወረደ ፡ ጠል ፡ ከመ ፡ ነፍኒፈ ፡ ዝናም ። ኀሊፎ ፡ ዝናም ፡ ተርፈ ፡ ነፍኒፍ ። ወይከውን ፡ በነፍኒፎሙ ፡ ለዝንቱ ፡ ሕዝብ ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፳ ። ማሕ፭ ፡ ፪ ። ገድ ፡ ተክ ። ሱቱ ፡ ዕዝ ፡ ፪ ። ሚክ፪ ፡ ፲፩) ።

ነፌፍ ፤ (ነፈ ፤ ነፈፈ ፡ ይነፍፍ ፡ ይንፍፍ ። ዕብ ፡ ናፌፍ) ፤ ማረም ፤ መኰትኰት ። ነፋፋ ፡ መኾን ፤ ሞኝነት ፡ ነፋፍነት ። ለፈፈን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ነፍጸ ፤ አው ፡ ነፈጸ ፤ (ነፌጽ ። ዕብ ፡ ናፉጽ) ፤ ሸሸ ፡ ራቀ ፤ ኰበለለ ፤ ጠፋ ፡ ታጣ ፤ በነነ ፡ ተዘራ ፤ ተበተነ ። ነፍጸ ፡ ንዋም ፡ እምአዕይንትየ ። ነፍጸ ፡ ሕዝብ ። አይቴ ፡ ትነፍጹ ። ነፍጸ ፡ እምገጸ ፡ ሰብእ ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፵ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፭ ። ሔኖ ። ስንክ ፡ ሚያ፲) ።

ነፋጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚሸሽ ፡ ሸሺታ ፤ ኰብላይ ፤ ፈርጣጭ ። ገብአ ፡ እምኀበ ፡ ኮነ ፡ ነፋጼ ። ኢያትረፈ ፡ ነፋጼ ፡ ለዝክር ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፭ ። ሚያ፲ ። ዘዳ፫ ፡ ፯) ።

አንፈጸ ፤ አሸሸ ፡ አራቀ ፤ አባረረ ፡ በተነ ። ወአንፈጸ ፡ እግዚ ፡ ንዋመ ፡ እምኔሁ ። ሰደዶሙ ፡ ወአንፈጸሙ ። ብርሃኑ ፡ ያነፍጸሙ ፡ ለአጋንንት ፡ (አስቴ፯ ፡ ፩ ። ጥበ፲፯ ፡ ፲ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

—፤ አዘራ ፤ አነፈሰ ። ሜጠት ፡ ገጻ ፡ ወአንፈጸት ፡ በአጻብዒሃ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ። ሐንፈጸን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ድርብ ፡ ነው ፤ አን ፡ ሐ ፡ ከማለት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ልዩነት ፡ የለውም ፤ ነቀወንና ፡ ሰንቀወን ፡ ይመስላል ።

ነፈቅ ፤ (ነፈቀ ፡ ይነፍቅ ፡ ይንፍቅ ። ዐረ ፡ ነፌቀ ። ሱር ፡ ንፋቅ ፤ ወጣ ፡ ተለየ ፡ ከቍጥር ፡ ከንድነት) ፤ መንፈቅ ፤ መሠንጠቅ ፤ አስተካክሎ ፡ መክፈል ፡ መለየት ። ሠጠቀንና ፡ ፈረቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ወነፈቀ ፡ ለሕዝብ ፡ ዘምስሌሁ ። ዘነፈቃ ፡ ለባሕረ ፡ ኤርትራ ፡ ወከፈላ ። ተዋሕዶ ፡ አምላክ ፡ ወሰብእ ፡ ለክልኤ ፡ ነፈቀ ። ወነፈቀን ፡ እማእከል ፡ (ዘፀ፴፪ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፻፴፭ ፡ ስንክ ፡ መስ፯ ። ኩፋ ፡ ፲፱) ። በነፈቀ ፡ ፈንታ ፡ ናፈቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ናፋቄ ፡ መንግሥት ፤ ዘይናፍቅ ፡ መን

ግሥት ፡ እምደቂቀ ፡ ሴም ። ዕድወ ፡ ደም ፡ ኢይና ፍቁ ፡ መዋዕሊሆሙ ፡ (ክብ ፡ ነገ ፡ ፺፩ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፶፬) ።

ነፋቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ የሚነፍቅ ፡ የሚከፍል ፤ ክፋይ ፡ ሠንጣቂ ።

አንፈቀ ፤ አስነፈቀ ፡ አስከፈለ ፤ መንፈቅ ፡ አሰኘ ።

ተነፍቀ ፤ ተነፈቀ ፤ ተለየ ፡ ተከፈለ ። ይትነፈቅ ፡ እስራኤል ፡ ለክልኤ ። ተነፍቀት ፡ ሥዕርታ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፳፱ ። ዮዲ ፡ ፲ ፡ ፫) ። በተነፍቀ ፡ ፈንታ ፡ ተናፈቀ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ቦኑ ፡ ተናፈቀ ፡ ክርስቶስ ። ተናፈቀ ፡ ልቦሙ ። ኢይትናፈቁ ፡ እንከ ፡ ለክልኤ ። ተናፈቀ ፡ ምክናኒክ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፲፫ ። ሆሴ ፲ ፡ ፪ ። ሕዝ፴፯ ፡ ፳፪ ። ሚራ፵፯ ፡ ፳፩) ።

ንፉቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ፍቅት) ፤ የተከፈለ ፡ ክፉል ፤ ፍሩቅ ፡ ሥጡቅ ። መንግሥቱ ፡ ንፉቅ ። እን ስሳ ፡ ዘንፉቅ ፡ ሰኰናሁ ፡ (ዳን፪ ፡ ፵፩ ። ዘሌ፲፩ ፡ ፫—፯) ።

ንፍቀት ፤ መክፈል ፡ መከፈል ፤ አከፋፈል ፡ ክ ፈላ ፡ ክፍያ ፤ ክፉልነት ።

ነፍቅ ፤ (ቃት) ፤ ቃሬዛ ፡ የሬሳ ፡ ዐልጋ ፤ ሣ ጥን ፡ ታንኳ ፡ መርከብ ፡ ሞላላ ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ። ቀርበ ፡ ወአኀዘ ፡ ነፍቆ ። ሞተ ፡ ዮሴፍ ፡ ወሤምዎ ፡ በነፍቅ ። ነሥአት ፡ እሙ ፡ ነፍቀ ፤ ወሶበ ፡ ርእየታ ፡ ለይእቲ ፡ ነፍቅ ። ቦአ ፡ ኖኅ ፡ ውስተ ፡ ነፍቀ ፡ ታቦት ፡ (ሉቃ፯ ፡ ፲፬ ። ዘፍ፶ ፡ ፳፯ ። ዘፀ፪ ፡ ፫ ፡ ፭ ። ማቴ፳፬ ፡ ፴፰) ። ነፍ ቅና ፡ ታቦት ፡ ኹለቱ ፡ አንድ ፡ ሲኾን ፡ እንደ ፡ መክፈ ፡ ለንጽ ፡ ተደርቧል ።

ነፍቅ ፤ (ዕብ ፡ ጋዲሽ) ፤ መቃብር ፤ የመቃ ብር ፡ ዐፈር ፡ የደንጊያ ፡ ክምር ፤ ጕብ ፡ አጕበር ፡ ጣራ ፡ በመቃብር ፡ ላይ ፡ የሚሠራ ። ውእቱ ፡ ይትጌህ ፡ ውስተ ፡ ነፍቁ ። ወገብሩ ፡ ሎቱ ፡ ነፍቀ ፡ (ኢዮ፳፩ ፡ ፴፪ ። ኢያ፰ ፡ ፳፱) ።

ንፍቃ ፤ **አው ፡ ንፍቅ** ፤ እኩል ፡ እኩሌታ ፤ ግማሽ ፡ አላድ ፤ ንኡስ ፡ ክፍል ፡ መንፈቅ ። እመት ፡ ወን ፍቃ ። እምንፍቃሃ ፡ ለዲድርክም ። እስከ ፡ ንፍቀ ፡ ሌሊት ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፲፯ ። ፴ ፡ ፲፭ ። ግብ፳ ፡ ፯) ። ተወ ራጅ ፤ ምክትል ። ንፍቀ(ቅ) ፡ ዲያቆን ። ንፍቀ(ቅ) ፡ ካ ህን ። ንፍቅ ፡ ቀሲስ ፡ (ቅዳ) ።

መንፈቅ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፤ እኩሌታ ፡ ግማሽ ። መንፈቀ ፡ ነገደ ፡ ምናሴ ። መንፈቀ ፡ ዓመት ። መንፈቀ ፡ ወርኅ ፡ (ዘኍ፴፪ ፡ ፴፫ ። ዳን፯ ፡ ፳፭ ። ኩፉ ፡ ፲፬) ።

ተናፈቀ ፤ ተለያየ ፡ ተከፋፈለ ። ወፀኡ ፡ ተና ፈቀሙ ፡ ውስተ ፡ መርብዕተ ፡ ማኅፈድ ። መንግ ሥት ፡ እንተ ፡ ትትናፈቅ ፡ በበይናቲሃ ፡ (ኩፉ ፡ ፴፰ ። ማቴ፲፪ ፡ ፳፭) ።

ናፈቀ ፤ (ይናፍቅ ፤ ናፍቆ) ፤ በቁሙ ፤ ወ ደደ ፡ ተመኘ ፤ ሻ ፡ ፈለገ ፤ ተጠማ ። ጠረጠረ ፤ ተጠራጠረ ፡ እመነታ ፡ ኹለት ፡ ልብ ፡ ኾነ ፤ ተገበዘ ። እንዘ ፡ ንናፍቅ ፡ እመ ፡ ውእቱኒ ። ተአመነ ፡ ወኢናፈቀ ። ልብ ፡ ዘይና ፍቅ ። ናፍቆ ፡ ወተሓምዮ ። ናፍቆት ፡ (ኪዳ ። ሮሜ ፬ ፡ ፲፱ ። ሢራ፪ ፡ ፲፪ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፩ ። ሄርማ ፡ ገ፲፯) ።

ናፋቂ ፤ በቁሙ ፤ (ዐማርኛ) ። ጠርጣሪ ፤ ተጠ ራጣሪ ፤ የሚጠራጠር ። ኢትኩን ፡ ናፋቄ ፡ አላ ፡ እመን ፡ (ዮሐ፳ ፡ ፳፯) ። ምስጢሩ ፡ የነፈቀ ፡ ነው ፤ ፈጽሞ ፡ አለ ማመንና ፡ ጨርሶ ፡ አለመካድ ።

አናፈቀ ፤ በቁሙ ፤ አስናፈቀ ፤ አነፋፈቀ ። አስ ጠረጠረ ፤ አጠራጠረ ። አናፈቆ ፡ እንከ ፡ ወአህጕልካሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፯) ።

መናፍቅ ፤ (ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ ናፋቂ ፡ አናፋቂ ፤ የሚጠራጠር ፡ የሚያጠራጥር ፤ ጠርጣሪ ፡ አጠ ራጣሪ ፤ ሃይማኖቱ ፡ ሕጹጽ ፡ የኾነ ፡ ምሉእና ፡ ፍጹም ፡ ትክክል ፡ ያይደለ ፤ መንፈቁን ፡ አምኖ ፡ መንፈቁን ፡ የሚ ክድ ። ዕልዋን ፡ ወመናፍቃን ። በእንተ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ ሕግነ ፡ እመናፍቃን ፡ (ቀሌ ። ሲኖ ፡) ።

ተናፈቀ ፤ በቁሙ ፤ ተሻ ፡ ተፈለገ ። ተጠረጠረ ፤ ተጠራጠረ ፡ (ተነፋፈቀ) ።

ኑፉቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ፍቅት) ፤ የተናፈቀ ፤ ተናፋቂ ። የተጠረጠረ ፤ ተጠርጣሪ ። መናፍቅ ፡ ተጠራ ጣሪ ፡ ልቡ ፡ ሐሳቡ ፡ ኹለት ፡ የኾነ ። ልብ ፡ እኩይ ፡ ወ ኑፉቅ ። ኑፉቀ ፡ ሃይማኖት ። ኢትኩኑ ፡ ኑፉቃነ ፡ (ዕብ፫ ፡ ፲፪ ። መጽ ፡ ምስ ። ፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፲፬) ። ናፈቀ ፡ የነፈቀ ፡ ዘር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በኑፉቅ ፡ ፈንታ ፡ ንፉቅ ፡ ይላል ፤ የባ ረከ ፡ ቤት ፡ ነውና ፡ አያሰኝም ። ውሂበከ ፡ ኢትናፍቅ ፤ እስመ ፡ ንፉቅ ፡ እምእግዚ ፡ ይርሕቅ ። ንፉቃነ ፡ ሃይ ማኖት ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፰) ።

ኑፉቄ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ መክፈል ፡ መክ ፈል ፤ ክፍያ ፡ አከፋፈል ። ጥርጥር ፡ ጥርጠራ ፤ ምንታዌ ። ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ወብዕድና ። እለ ፡ እንበለ ፡ ኑፋቄ ። ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ልብ ፡ አመንክሙ ፡ ብየ ፡ (ቄር ። ኪዳ) ።

ነፈረ ፤ (ነፌር ። ሱር ፡ ንፉር ። ዐረ ፡ ፋረ) ፤ በቁሙ ፤ እጅግ ፡ ሞቀ ፡ ፈላ ፡ ገነፈለ ፤ የውሃ ። ኣነብራ ፡ ዲበ ፡ አፍሓም ፡ እስከ ፡ ይነፍር ፡ (ሕዝ፳፬ ፡ ፲፩) ። ተቈጣ ፡ ጠብ ፡ ፈለገ ፤ አገሣ ፡ ወገሸ ፡ አገረገረ ፤ የበሬ ።

አንፈረ ፤ አነፈረ ፤ አስነፈረ ፤ ቀቀለ ፤ አስቀቀለ ፡ (መ ፡ ፈ) ። አንፋሮ ፡ አደረገ ። አናፈረ ፤ በቀንዱ ፡ ቈፈረ ፤ ለመዋጋት ። ጠበኛን ፡ ሰው ፡ በቀንዱ ፡ ዐፈር ፡ ይዟል ፡ እንዲሉት ።

ተነፍረ ፤ ተነፈረ ፤ ተቀቀለ ። ቸነፈር ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ንፉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ፍርት) ፤ የነፈረ ፡ ን ፍር ፤ ሙቅ ፡ ፍል ፤ ማየ ፡ አይኅ ። የተነፈረ ፡ የተቀቀለ ፡ ቅቅል ፤ ከንፍር ፡ ውሃ ፡ የገባ ።

ነፍር ፤ ንፍሮ ፤ እንግርግብ ፡ አንፌላ ።

ተናፈረ ፤ ተነፋፈረ ፤ ተዘዘተ ።

ነፈርዓጽ ፤—ዝላይ ፡ መርታ ፤—ፈርዐጸ ።

ነፍሰ ፤ አው ፡ ነፈሰ ፤ (ይነፍስ ፡ ይንፈስ ፤ ይንፍስ ። ዕብ ፡ ናፎሽ) ፤ ነፈሰ ፤ ሽው ፡ ሽው ፡ አለ ። ነፍንን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። አርባዕቱ ፡ ነፋሳት ፡ ነፍሱ ። ነፋሳት ፡ ይነፍሱ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ነፍኑ ፡ ይነፍኑ ፡ የሚልም ፡ ይገኛል ፡ (ዳን፯ ፡ ፪ ። ሔኖ፳፯ ፡ ፩) ።

—፤ ዐረፈ ፡ ተንፈሰ ፤ እፍ ፡ እህ ፡ እፎይ ፡ አለ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በነፍሰ ፡ ፈንታ ፡ አንፈሰ ፤ አስተንፈሰ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። አራዊት ፡ ዘያንፍሱ ፡ እሳተ ፡ ዘይነፍኅ ፡ ወይልህብ ። ዐቢየ ፡ ግብረ ፡ ፈጸምከ ፡ ወአንፈስከ ። በእብሬትኪ ፡ አንፈሱ ፡ ሕዝበ ፡ ኢትዮጵያ ። ፈጸመ ፡ ስምዖ ፡ ወተከለለ ፤ ወአንፈሰ ፡ እምዝ ፡ ዓለም ፡ (ጥበ፲፩ ፡ ፲፱ ። ሢራ፯ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፪ ። መጽ ፡ ምስ) ። እስከ ፡ ሶበ ፡ ያስተነፍስ ፡ ዕለት ። ከመ ፡ ያስተንፍስ ፡ ወልደ ፡ አመትከ ፡ (ማሕ፪ ፡ ፲፯ ። ፬ ፡ ፯ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፲፪) ።

ነፍስ ፤ (ሳት) ፤ ብቁሙ ፤ ረቂቅ ፡ አካል ፡ የሥጋ ፡ ሕይወት ፡ የሥጋ ፡ ባለቤት ፤ ነባቢት ፡ ለባዊት ። ሀለወት ፡ ነፍሱ ፡ በላዕሌሁ ። አልጸቀት ፡ ትፃእ ፡ ነፍሳ ። ትግባእ ፡ ነፍሱ ፡ ላዕሌሁ ። ነፍስ ፡ ነባቢት ። ትረክቡ ፡ ክፍለ ፡ ምስለ ፡ ነፍሳተ ፡ ጻድቃን ። እስመ ፡ ክልኤቲ ፡ ነፍሳት ፡ ሀለዋ ፡ ኀበ ፡ ሰብእ ፤ አሐቲ ፡ መንፈሰ ፡ ሕይወት ፡ ዘወፅአት ፡ እምአፉሁ ፡ ለእግዚ ፡ ወኢትኄለቍ ፡ ምስለ ፡ ጠባይዕ ፡ ወኢትመውትኒ ፤ ወአሐቲሰ ፡ ደመ ፡ ነፍስት ፡ ይእቲ ፡ እምጠባይዕ ፤ ወይእቲሰ ፡ መዋቲት ፡ (ግብ፳ ፡ ፲ ። ዘፍ፴፭ ፡ ፲፰ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፩ ። ቅዳ ፡ አፈ ። ዲድ ፡ ፴፬ ። አርጋ) ።

—፤ ትንፋሽ ፡ እስትንፋስ ፤ ሕቅታ ። አምጣነ ፡ ሕያው ፡ አንተ ፡ ወሀለወት ፡ ነፍስከ ። ነፍሱኒ ፡ ፍሕም ፡ ይእቲ ። እስከ ፡ ነፍስ ፡ ደኃሪት ፡ (ሢራ፴ ፡ ፳፱ ። ኢዮ፵፩ ፡ ፲፫ ። ቅዳ) ።

—፤ ልብ ፤ ልቡና ። ኵሉ ፡ ነፍስ ፡ ይደነግፅ ። በኵሉ ፡ ነፍስከ ፡ አክብሮ ፡ ለአቡከ ። ወአቅም ፡ ምክረ ፡ ነፍስከ ፡ (ኢሳ፲፫ ፡ ፯ ። ሢራ፯ ፡ ፳፯ ። ፴፯ ፡ ፲፫) ።

—፤ ሰው ፤ ሰውነት ። ወተወሰኩ ፡ ሠላሳ ፡ ምእት ፡ ነፍስ ። ዕቀቡ ፡ ነፍሰክሙ ። የኀሥሥዋ ፡ ለነፍሰ ፡ ዝ ፡ ሕፃን ፡ (ግብ፪ ፡ ፵፩ ። ዘዳ፬ ፡ ፲፭ ። ማቴ፪ ፡ ፳) ።

—፤ ሕያው ፡ ፍጥረት ፡ ትንፋሽና ፡ ደመ ፡ ነፍስ ፡ ያለው ፡ የሚላወስ ፡ ትንቀሳቃሽ ። ኵሉ ፡ ነፍስ ፡ ይሴብሖ ፡ ለእግዚ ፡ (መዝ ፡ ፻፶) ።

ነፍሳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፡ የነፍስ ፡ የልብ ፤ መንፈሳዊ ። ሕማም ፡ ነፍሳዊት ። ይደልዎ ፡ ኵነኔ ፡ ነፍሳዊ ፡ ወሥጋዊ ። ተደምሮ ፡ ዘመድ ፡ ይትከፈል ፡ ኀበ ፡ ክልኤ ፡ ክፍል ፡ ነፍሳዊ ፡ ወሥጋዊ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፺፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴ ፡ ፩ ። ፳ ፡ ፪) ።

ነፍስት ፤ (ታት) ፤ ሰውነት ፤ ሥጋ ፡ ገላ ፡ ሕዋስ ፤ አካል ፡ ብልት ፡ መልክ ፡ ፊት ፤ ሆድ ፡ አባለ ፡ ዘርዕ ። እንዘ ፡ ከመ ፡ ቢድን ፡ ነፍስቶሙ ። እመኒ ፡ ትቤ ፡ እግር ፡ ኢኮንኩ ፡ እምውስተ ፡ ነፍስት ። ርኢ ፡ ነፍስተነ ፡ ወነፍስቶሙ ፡ ለደቂ ፡ እለ ፡ ይሴሰዩ ፡ እማእደ ፡ ንጉሥ ። ኢይክበድከ ፡ ነፍስትከ ። ትገዝሩ ፡ ከተማ ፡ ነፍስትክሙ ፡ (ዕብ፲፩ ፡ ፲፪ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፲፭ ። ዳን፩ ፡ ፲፫ ። ሢራ፴፩ ፡ ፲፱ ። ዘፍ፲፯ ፡ ፲፩) ።

ነፋስ ፤ (ሳት) ፤ በቁሙ ፡ አየር ፤ ረቂቅ ፡ ርጉዕ ፡ ህዉክ ፤ ከሰማይ ፡ በታች ፡ በኅዋ ፡ በምድር ፡ ባራቱ ፡ ማእዝን ፡ በኹሉ ፡ የመላ ፤ በገዛ ፡ ኀይሉ ፡ የሚታወክና ፡ የሚናወጥ ፡ ሌላውንም ፡ ኹሉ ፡ የሚያናውጥ ፤ የሚያገዝፍ ፡ የሚያረዝም ፡ የሚያሳድግ ፤ ሕይወትና ፡ ጤና ፡ የሚሰጥ ፡ ከራቱ ፡ ባሕርያት ፡ አንዱ ፤ ጽልመትና ፡ ይብሰት ፡ ቍረት ፡ ያለው ፤ በጽልመቱ ፡ ከመሬት ፤ በይብሰቱ ፡ ከእሳት ፤ በቍረቱ ፡ ከውሃ ፡ የሚስማማ ። ረበቦ ፡ ለሰማይ ፡ ከመ ፡ ሠቅ ፤ ወበነፋስ ፡ ፀመዶ ። ይዌስን ፡ ቡኖዳ ፡ ወይዔምድ ፡ በነፋስ ። ጠባይዕ ፡ ነፋሳዊ ። መሬት ፡ ቍሩሕ ፡ በእሳት ፡ ወነፋስ ፡ ወማይ ፡ (ሞቃ ፡ ገ፲ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ፈላስ ። ቀሌ) ። ወርኢኩ ፡ አርባዕተ ፡ ነፋሳተ ፡ እለ ፡ ይጸውርዋ ፡ ለምድር ፡ ወለጽንዐ ፡ ሰማይ ፤ ወርኢኩ ፡ ከመ ፡ ነፋሳት ፡ ይረብብዋ ፡ ለልዕልና ፡ ሰማይ ፤ ወእሙንቱ ፡ ይቀውሙ ፡ ማእከለ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ። ወበአጽናፈ ፡ ምድር ፡ ርኢኩ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ኆዋኅወ ፡ ርኅዋተ ፡ እለ ፡ እምኔሆሙ ፡ ይወፅኡ ፡ ነፋሳት ፡ ወይነፍኑ ፤ ወበአርባዕቱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ይወፅኡ ፡ ነፋሳተ ፡ በረከት ፡ ወሰላም ፤ ወእምእልኩ ፡ ሰመንቱ ፡ ይወፅኡ ፡ ነፋሳተ ፡ መቅሠፍት ፡ (ሔኖ ፡ ፲፰ና ፡ ፸፮ ፡ ክፍል) ።

—፤ ማእዝን ፤ የማእዝን ፡ በታ ። ያስተጋብእዎሙ ፡ ለኅሩያኒሁ ፡ እምአርባዕቱ ፡ ነፋሳት ፡ (ማር፲፫ ፡ ፳፯) ። ትንፋሽ ፤ ላበት ፡ እንፋሎት ፡ ወሬ ፤ ከአፍ ፡ ከገላ ፡ የሚወጣ ።

አንፈሰ ፤ አነፈሰ ፤ አስነፈሰ ፡ እፍ ፡ እፍ ፡ አሰኘ ። አሳረፈ ፡ አስተነፈሰ ፤ ደስ ፡ አሰኘ ። አስተብቍዖ ፡ ለሕፃን ፡ ከመ ፡ ያንፍሶ ፡ እምዝ ፡ ዓለም ። አንፈስክምዎ ፡ ለእግዚ ። አንፍሶ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፳፱ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

መንፈስ ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ወዐረ ፡ ሩሕ) ፤ ረቂቅ ፡ ነገር ፤ ትንፋሽ ፡ እፍታ ፤ ነፋስ ። በመንፈሰ ፡ ከናፍሪሁ ። ይሁቦሙ ፡ መንፈሰ ፡ ለሕዝብ ። መንፈስ ፡ ኀበ ፡ ፈቀደ ፡ ይነፍኅ ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፬ ። ፵፪ ፡ ፭ ። ዮሐ፫ ፡ ፰) ።

—፤ ነፍስ ፡ መልአክ ፤ ሰይጣን ፡ ምትሀት ። ወፅአት ፡ መንፈሱ ፡ ሶቤሃ ። ኵሉ ፡ መንፈስ ፡ ዘይትለአክ ። መንፈስ ፡ እኩይ ። ወመሰሎሙ ፡ ከመ ፡ ዘመንፈሰ ፡ ይሬእዩ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፶ ። ኩፋ ፡ ፪ ። ጦቢ፮ ፡ ፰ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፴፯) ።

—፤ ሰው ፤ ሰውነት ፡ ገጽ ፡ መልክ ፤ ልብ ፡ ልቡና ፡ ዕውቀት ፡ ትዕግሥት ። ኵሉ ፡ መንፈስ ፡ ዘያዐቅብ ፡ ዘቦአ ፡ ውስተ ፡ ግብጽ ፡ ሰብዓ ፡ መንፈስ ። መንፈስ ፡ መራዕ

ይከ ። ሐመት ፡ መንፈስየ ፡ ጥቃ ። እሁብመ ፡ መን ፈስ ፡ ሐዲስ ። አንጎ ፡ መንፈሰከ ፡ ላዕሌየ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፱ ። ምሳ፳፯ ፡ ፳፫ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፲፪ ፡ ፰ ። ሕዝ፲፩ ፡ ፲፱ ። ፊ ልክ) ።

—፤ መምር ፡ ትምርት ፤ ፈቃድ ፡ ምክር ፡ ሐሳብ ፤ ሥል ጣን ፡ ባሕርይ ። ሲዙብ ፡ መንፈስ ፡ ኢትእመንዋ ። እ ስመ ፡ መንፈሱ ፡ ይእቲ ፡ ሥምረቱ ። አይቴኑ ፡ አሐ ውር ፡ እመንፈስከ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፬ ፡ ፩ ። ትር ፡ ወን ። መዝ ፻፴፰) ።

—፤ በቁሙ ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ባሕርያዊ ፡ አካላዊ ፡ ሕ ይወት ፤ እንደ ፡ ነፍስ ፡ ፍጡር ፡ እንደ ፡ ነፋስ ፡ ዝርው ፡ ያይደለ ፡ የሥላሴ ፡ ሦስተኛ ፡ አካል ፤ ከአብ ፡ የሚሠርጽ ፡ ከወልድ ፡ የሚነሣ ፡ ለሰው ፡ ለመላእክት ፡ ጸጋ ፡ ሀብት ፡ ኁቃ ፡ የሚሰጥ ። ወመንፈስ ፡ እግዚ ፡ ይጼልል ፡ መል ዕልተ ፡ ማይ ። ወየዐርፍ ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈሰ ፡ እግዚ ። ሀብተከ ፡ ሠናይ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፪ ። ኢሳ ፲፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ቄር) ። የመንፈስ ፡ አፈታት ፡ ምንም ፡ ስ ልቱና ፡ ዐማርኛው ፡ ቢስፋ ፡ ዘይቤው ፡ ረቂቅ ፡ ርቀት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ለረቂቃን ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። እስመ ፡ እግዚ ፡ መንፈስ ፡ ውእቱ ። አኮኑ ፡ ዙሎሙ ፡ መላእክት ፡ መን ፈስ ፡ እሙንቱ ። ለመንፈስሰ ፡ አልቦቱ ፡ ሥጋ ፡ ወዐ ፅም ፡ (ዮሐ፬ ፡ ፳፬ ። ዕብ፩ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፴፱) ።

መናፍስት ፤ አው ፡ መንፈሳት ፤ ነፍሳት ፡ ነፋሳት ፤ መላእክት ፡ ሰይጣናት ። እግዚአ ፡ መናፍስት ። መንፈሳቲሆሙ ፡ ለእለ ፡ ሞቱ ። መናፍስት ፡ ንጹ ሓት ፡ ለፀውያት ፡ ወቀጢናት ። መናፍስት ፡ ርኩሳን ፡ (ሔኖ ። ጥበ፯ ፡ ፳፫ ። ማቴ፲ ፡ ፩) ።

መንፈሳዊ ፤ በቁሙ ፤ የነፍስ ፡ የመንፈስ ፡ የመ ልአክ ። ፍትሕ ፡ መንፈሳዊ ። ዙኔ ፡ መንፈሳዊ ። ማ ሕሌት ፡ መንፈሳዊት ፡ (፩ ፡ መ ፡ ፱ ፡ ፪ ። ፲፱ ፡ ፫ ። ፴፪ ፡ ፯) ። ረቂቅ ፤ ንጹሕ ፡ ቅዱስ ፤ ለነፍሱ ፡ ያደረ ፤ የግዜር ፡ ወገን ። አርባዕቱ ፡ እንስሳ ፡ መንፈሳውያን ። አዋልድ ፡ መንፈ ሳውያት ፡ (ቅዳ ። ፊ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፩) ።

አስተንፈሰ ፤ ተነፈሰ ፤ እፍ ፡ አለ ፡ ትንፋሽ ፡ አወጣ ፤ ተናገረ ። እግዚ ፡ ዘአስተንፈሰ ፡ ቦቱ ፡ ነፍሰ ። መጻሕፍተ ፡ ሐሰት ፡ ዘአስተንፈሰ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ አፉሆሙ ፡ (ጥበ፲፭ ፡ ፲፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ ጸነፈነፈ ፤ ሳበ ፡ ማገ ፡ አሸተተ ። አስተንፈሰ ፡ ወአጼ ነወ ። ከመ ፡ ይክሀል ፡ አጼንዎ ፡ ዘያስተነፍስ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ቀሌም) ።

እስትንፋስ ፤ በቁሙ ፤ ነፍስ ፡ ትንፋሽ ፡ ሕ ቅታ ። እስትንፋሱ ፡ ሀለወት ፡ ላዕሌሁ ። እስትንፋሰ ፡ አፉሁ ። እስከ ፡ እስትንፋስ ፡ ደኃሪት ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፯ ፡ ፲፩ ። መዋ ፡ ፴፪ ። ቅዳ) ። ረቂቅ ፡ ነገር ፤ ጥልቅ ፡ ምስ ጢር ። እነግረክሙ ፡ እስትንፋስ ፡ ቃልየ ፡ (ምሳ፩ ፡ ፳፫) ።

ነጸብራቅ ፤—ብልጭታ ፤—በረቀ ፡ ጸ ብረቀ ።

ነጽሐ ፤ (ነጺሕ ። ጥሂር ፡ ጠሀረ) ፤ ነጻ ፡ ነጣ ፡ ነጫ ፡ ኾነ ። ታጠበ ፡ ጠሩ ፤ ታደሰ ፡ ከርስሐት ፡ ተ ለየ ። ጠሀረን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። መኑ ፡ ይነጽሕ ፡ እምርስሐት ። ኢትክል ፡ ምድር ፡ ነጺሐ ፡ እምደም ። ንጽሑ ፡ ወወልጡ ፡ አልባሲክሙ ፡ (ኢ ዮ፲፬ ፡ ፬ ። ኩፋ ፡ ፳፩ ። ፴፩) ።

ነጺሒ ፤ ንጹሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ጽሕት) ፤ የነጻ ፡ የጠራ ፤ በቁሙ ፡ ጥሩ ፡ ነጭ ፡ ብሩህ ። ዘንጹሕ ፡ ልቡ ፡ ወንጹሕ ፡ እደዊሁ ። ብፁዓን ፡ ንጹሓነ ፡ ልብ ። ወይለብሱ ፡ ንጹሐ ። ሕያዋት ፡ ወንጹሓት ። ንጽ ሕት ፡ ወብርህት ፡ (መዝ ፡ ፳፫ ። ማቴ፭ ፡ ፰ ። ራእ፲፭ ፡ ፯ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፬ ። ውዳ ፡ ማር) ።

ንጽሐት ፤ መንጻት ፡ አነጻጽ ፤ ንጹሕነት ፡ ን ጣት ፡ ጥራት ። አልቦ ፡ ክቡር ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ከመ ፡ ንጽሐተ ፡ ልብ ፡ (ፊልክ ፡ ፲፭) ።

ንጽሕ ፤ ንጽሕና ፡ ጥራት ፡ ጥሩነት ፤ ከዝሙት ፡ ከርስሐት ፡ መራቅ ፡ መጠበቅ ። ንጽሐ ፡ ነፍስ ፡ ወአኮ ፡ ን ጽሐ ፡ ሥጋ ። ደገብእ ፡ ለከ ፡ ንጽሐከ ። በሃይማኖት ፡ ወበንጽሕ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ኢዮ፳፪ ፡ ፳፭ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲፪) ።

ንጽሕና ፤ በቁሙ ፤ ንጹሕነት ፡ ንጹሕ ፡ መ ኾን ። ይኄይስ ፡ ንጽሕና ፡ ምስለ ፡ ንዴት ፡ እምብዕል ፡ ምስለ ፡ ዝሙት ። ናጥፊ ፡ እንከ ፡ ትሕትና ፡ ምስለ ፡ ንጽሕና ፡ (ፊላስ ። ቅዳ) ።

አንጽሐ ፤ አነጻ ፡ አጠራ ፤ ንጹሕ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። አንጻሕኩ ፡ እደውየ ። ትክል ፡ አንጽሖትየ ። በአንጽሖ ፡ ርእሶን ፡ እምዝሙት ፡ (ኢዮ፱ ፡ ፴ ። ማቴ፰ ፡ ፪ ። ፩ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፱) ። በአንጽሐ ፡ ፈንታ ፡ አስተናጽሐ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ያሜክርዎ ፡ ወያስተናጽሕዎ ፡ እ ምአበሳሁ ። ወአስተናጽሐ ፡ ርስሐተ ፡ ሰኳንዊሆሙ ። ከመ ፡ ታስተናጽሕ ፡ ቀሚመ ። ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ዘያ ስተናጽሕ ፡ ሦከ ፡ እምገራህቱ ፡ (ክብ ፡ ነገ ። መጽ ፡ ምስ ። ዘዳ፳፱ ፡ ፳ ። ዲድ ፡ ፴፱) ።

አንጻሒ ፤ መንጽሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚያነጻ ፡ የሚያጠራ ፡ አጥሪ ። ማይ ፡ መን ጽሒ ፡ ዚአነ ። ሥጋ ፡ ወደም ፡ መንጽሒ ፡ ኀጢአት ። ንስሓ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ መንጽሒቶሙ ፡ ለኃጥአን ፡ (ኪዳ ። ስንክ ፡ መጋ፲፱ ። ፊልክ ፡ ፻፳፯) ።

መንጽሕ ፤ ምንጻሕ ፤ (ሓት) ፤ መንጫ ፡ ማ ንጫ ፤ ማጠቢያ ፡ መታጠቢያ ።

ተናጽሐ ፤ ተናጻ ፡ ተጣጠበ ፤ ርስ ፡ በርሱ ፡ ወ ይም ፡ በገዛ ፡ እጁ ። ተናጻሕ ፡ እምኀጣይኢከ ፡ (ሄ ርማ ፡ ገ፳) ።

አስተናጽሐ ፤ አናጻ ፡ አጣራ ፤ አጠቃቀመ ።

መስተናጽሕ ፤ የሚያናጻ ፡ የሚያበክ ፤ ጥሩ ፡ ርሻ ።

ነጽሐ ፤—ጣለ ፡ እንከባለለ ፤—ነፅን ።

ነጽይ፤ ዮት፤ (ነጸየ፡ ይነጺ፡ ይንጺ ። ዕብ፡ ናጸህ ። ሱር፡ ንጻእ ። ዐረ፡ ነጻእ) ፤ መነጨት፤ መንቀል፡ መምለጥ፤ መጋጥ፡ መግመጥ ። ነጸይኩ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ወጽሕምየ ። ለምንት፡ ይነጽዩ፡ ሥዕርተ፡ ርእሶሙ ። ኢይንጺ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ (ዕዝ፱፡ ፫ ። አፈ፡ ተ፱ ። ፍ፡ ነ፡ ፳፱ ። ፵፭) ።

አንጸየ፤ አስነጨ፤ አጋጠ፡ አስጋጠ ።

አንጼዋ፤ (ብ፡ አናጹት) ፤ ዐይጥ፡ ታናሽ፡ አውሬ፡ አፈ፡ ሹል፡ ጥርሱ፡ ስል፡ የሚግጥ፡ የሚቈርጥ፡ አጥፊ፤ በዱር፡ በቤት፡ በቈላ፡ በደጋ፡ የሚገኝ ። ለእመ፡ አማሰነ፡ አንጼዋ፡ ምንተኒ ። አውፅእት፡ ምድሮሙ፡ አናጹተ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፮ ። ፩ነገ፡ ፮፡ ፭) ።

አንጼዋ፤

ተነጽየ፤ ተነጨ፤ ተነቀለ ። ዲዮስቆሮስ፡ ቀናኢ፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ ዘተመልኀ፡ ጥረሲሁ፡ ወተነጽየ፡ መብዝኅተ፡ ጽሕሙ፡ (ስንክ፡ መስ፯) ።

ንጹይ፤ (ያን፡ ያት፡ ጺት) ፤ የተነጨ፡ የተነማጨ ። ንጹይ፡ ጽሕሙ ።

ንጽየት፤ መንጨት፤ መነጨት፡ አንጣጭ፡ ንጭታት ።

ንጻይ፤ ንጼ፤ አው፡ ኖጺ፤ (ዕብ፡ ኖጻህ) ፤ ላባ፡ ጭገር፤ የደሮ፡ የአዕዋፍ፡ ጠጕር፤ የሚነጭ፡ የሚነቀል ። ምሉእ፡ ኖጺ፡ ዘሎቱ፡ ኵሳዜስ ። ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ፡ ወምሉእ፡ ኖጻቲሁ፡ (ሕዝ፲፯፡ ፫፡ ፯) ። ኖጻቲሁ፡ ባለው፡ ጽፈሪሁ፡ ይላል፤ የመላሹና፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው ።

ኖጺ፤

ተናጸየ፤ ተናጨ፤ ተነማጨ ። ተነማነጨ፤ ናጫ፡ ነጭናጫ፡ ኸነ፤ ጠባዩ ።

አስተናጸየ፤ አናጨ፡ አነማጨ፤ አነማነጨ፡ አበሳጨ ።

ነጸለ፤ (ንጺል ። ዕብ፡ ናጻል ። ዐረ፡ ነጸለ) ፤ ነጠለ፡ ለየ፤ መነጠል፡ አጓን፡ አወጣ፡ አስጠለ፤ አወለቀ፡ አለለቀቀ፡ ከመዘዘ፡ ከፍንጅ፡ ከጠላት፡ እጅ ። ጽንጽለን፡ እይ፡ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው፤ ነቀወ፡ ብሎ፡ ተነቀወ፡ እንደ፡ ማለት ።

ተነጽለ፤ ተነጠለ፤ ተለየ፡ ወለቀ ። እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማሕጼሁ፡ ወወድቀ፡ ውስቴቱ፡ ማይ፡ (፩ነገ፡ ፮፡ ፩) ።

ንጹል፤ (ላን፡ ላት፡ ጽልት) ፤ የተነጠለ፤ ልዩ፡ ውልቅ፡ ንቁል ።

ንጻል፤ (ላት) ፤ ንጣይ፡ ነጠላ፤ የጸናጽል፡ ሻኵራ፡ አንዳንዲቱ፡ ቀጠል ።

ነጺፍ፤ ፎት፤ (ነጸፈ፡ ይነጽፍ፡ ይንጽፍ ። ዕብ፡ ያጻዕ) ፤ መንጠፍ፡ መዘርጋት፡ መጐዝጐዝ፡ መንሰንስ፡ ማመቻቸት ። ጸፍጸፈን፡ እይ፤ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው ። ነጸፉ፡ አልባሲሆሙ ። ዘርጤ፡ ተ፡ ነጸፍኩ ። ሀየ፡ ነጸፍኩ፡ ምስካቢኪ ። ንነጽፍ፡ ሎቱ፡ ዐራተ ። ሠቀ፡ ወሐመደ፡ ነጸፉ፡ ሎሙ፡ (ማቴ፳፩፡ ፰ ። ምሳ፯፡ ፲፯ ። ኢሳ፶፯፡ ፯ ። ፪ነገ፡ ፬፡ ፲ ። አስቴ፬፡ ፫) ። በነጸፈ፡ ፈንታ፡ አንጸፈ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ። አንጽፎ፡ ሐመደ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ (ፍ፡ ነ፡ ፵፯) ።

ነጻፊ፤ መንጸፊ፤ (ፊት፡ ፍያን፡ ያት) ፤ የሚያነጥፍ፡ አንጣፊ፤ ጐዝጓዥ ።

አንጸፈ፤ አስነጠፈ፤ አጐዘጐዘ ።

አንጻፊ፤ መንጸፊ፡ ጽፍ፤ የሚያስነጥፍ፤ አስነጣፊ፡ አስጐዝጓዥ ።

ተነጽፈ፤ ተነጠፈ፡ ተዘረጋ፤ ተጐዘጐዘ ። ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈ፡ ምስካብየ ። ነበ፡ ተነጽፈ፡ ዕረፍት ። ተነጽፈ፡ ምስጣን፡ በጽርሔከ፡ (ኢዮ፲፯፡ ፲፫ ። ቀሌ ። ኢሳ፲፬፡ ፲፩) ። ተጸንፍ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተነጽፈ፡ ይላል፡ (ዮዲ፱፡ ፫) ።

ንጹፍ፤ (ፋን፡ ፋት፡ ጽፍት) ፤ የተነጠፈ፡ የተጐዘጐዘ፤ የተደፈጸፈ ። ቡታውንና፡ ምንጣፉን፡ ኹለቱንም፡ ባንድነት፡ ያሳያል ። ፍኖተ፡ ሆሳዕና፡ ንጹፍ፡ በአሥዋክ ። ጽርሕ፡ ንጹፍ፡ ወርቡደ ። ምስካብ፡ ንጹፍ ። ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር ። ውስጡ፡ ንጹፍ፡ በእብነ፡ ስምፔር፡ (ምሳ፲፭፡ ፲፱ ። ማር፲፬፡ ፲፭ ። ስንክ፡ መጋ፳፡ ወመቃ፡ ገ፫ ። ማሕ፫፡ ፲) ።

ነጽፍ፤ (ፋት፡ አንጽፍት) ፤ ገበር፡ ገላነክ፤ ውሳጣዊ፡ ልብስ፡ ከግምጃ፡ ካጋፊ፡ የሚሰፋ ። ወደዩ፡ ሎቱ፡ ነጽፈ፡ ዘደርከኖ፡ (ዘፀ፴፯፡ ፲፱) ።

መንጸፍ፤ ምንጻፍ፤ (ፋት፡ መናጽፍ) ፤ ምንጣፍ፡ ዐልጋ፤ ማንጠፊያ፡ መንጠፊያ፡ በታ፡ መኝታ ። ነጸፈ፡ ሠናየ፡ መንጸፈ ። ይሰክቡ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ መንጸፍ ። መንጸፈ፡ ድንግልናሃ ። እሞሙ፡ ይእቲ፡ ምድር፡ እምትካት፤ ወይእዜሰ፡ ኮነት፡ መንጸፈ፡ ለእብድንቲሆሙ ። ዐራታት፡ ወመንጸፋት ። ሠረገላት፡ ወመናጽፍ፡ መናጽፍ፡ (አፈ፡ ተ፳፩ ። ስንክ፡ መስ፲፱ ። ዘዳ፳፱ ። ፲፭ ። ማኅ፡ ፍ፡ ነ፡ ፲፯ ። አፈ፡ ተ፱) ።

—፤ ዐዘቅት፡ ጕድጓድ፤ ታች፡ የታች፡ ታች፤ እግርጌ፡ መረጋገጫ፡ መጠቃጠቂያ፤ አንጦርጦስ ። ወይቀ፡ ዲያ

ብሎስ ፡ እምኑን ፡ አርደም ፡ ውስተ ፡ መንጸፈ ፡ ደይን ፡ በእንተ ፡ ትዕቢቱ ፡ ወኮነ ፡ መንጸፈ ፡ ለዙሉ ፤ ወተመነነ ፡ እምቅዱሳን ፡ መላእክት ። ደቂቀ ፡ ገሃነም ፡ ኮኑ ፡ ምጥዋነ ፡ ለምንጻፈ ፡ ደይን ፡ (ቀሌ ። መጽ ፡ ምስ) ።

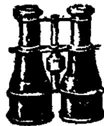
መንጸፍት፤-የራስ፡ልብስ፡ጌጥ፤-መጽነፍት፤ጸነፈ።

ነጽፈ፤—ነጠፈ ፡ ደረቀ ፤—ነጺፍ ፡ ነፅፈ ።

ነጽሮ፤ሮት፤(ነጸረ፡ይኔጽር፡ይነጽር። ዕብ፡ናጻር። ሱር፡ንጣር። ዐረ፡ነዘረ)፤ተዙሮ ፡ ማየት ፡ ማስተዋል ፡ መመርመር ፤ መጠበቅ ፡ መመልከት ፤ የዐይን ፡ የልብ ። ስእንኩ ፡ ነጽሮ ፡ ኀበ ፡ እጓዚ ፡ ሰማየ ። ንባበ ፡ ዚኣየ ፡ ነጽር ። ነጽሩ ፡ ነፍሰክሙ ። ሰአልዎ ፡ ያስተጋብእ ፡ ማኅበረ ፡ ከመ ፡ ይነጽሩ ፡ በእንተ ፡ ክሕደቶሙ ፡ ለእሉ ፡ ሠለስቱ ፡ ከሓድያን ፡ (ኢሳ፴፰ ፡ ፲፬ ። ምሳ፲ ፡ ፳ ። ኪዳ ። ስንክ ፡ የካ፩) ።

ነጻሪ፤(ሪት፡ርያን፡ያት)፤የሚያይ ፡ የሚመለከት ፡ አስተዋይ ፤ ጠባቂ ፡ ተመልካች ፤ ተኳር ፡ ዐይናማ ፡ ልባም ። ረኣዩ ፡ ኀቡኣተ ፡ ወነጻሬ ፡ ነገር ። ዐይን ፡ ነጻሪት ፡ ትፀውር ። ይገብር ፡ ብዙኀ ፡ ግብረ ፡ በዘይት ፌሥሑ ፡ ነጻርያን ፡ (ቅዳ ፡ ጎር ። ግንዘ ። አፈ ፡ ተ፲፯) ።

መነጽር፤(ርት፡ራን፡ራት)፤ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ነጻሪ ። በቁሙ ፤ ማያ ፡ መመልከቻ ፡ የዐይን ፡ ቤዛ ፡ ብርሃኑን ፡ ብሌኑን ፡ የሚጠብቅ ፡ አጉልቶ ፡ የሚያሳይ ፡ ታናሹ ፤ ወይም ፡ ታላቁ ፡ አርበጣላብ ።

መነጽር ፡

አነጸረ፤አው፡አንጸረ፤አሳየ ፡ አመለከተ ፤ በጣት ፡ ባንደበት ። አንጸረ ፡ ወይቤ ፡ ንሥኡ ፡ ስትዩ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

—፤ ፊቱን ፡ መለሰ ፤ አቀና ፡ አመራ ፤ ለመኼድ ። አንጸሩ ፡ መንገለ ፡ ሰዶም ። ኀበ ፡ አንጸረ ፡ ቀዳማዊ ፡ የሐውሩ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፲፮ ። ድጓ) ።

አንጻሪ፤መንጽር፡መነጽር፤የሚያሳይ ፤ አመልካች ፡ ጠቋሚ ።

አንጻር፤(ራት)፤ በቁሙ ፤ አኳያ ፡ አቅጣጫ ፡ አፍዛዥ ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ ትይዩ ፤ ፊት ፡ ገጽ ። አንጻረ ፡ ኢየሩሳሌም ። ኀደረ ፡ አንጻረ ፡ ኬብሮን ። አንበሮሙ ፡ አንጻራቲሆሙ ፡ በበ ፡ ገጾሙ ። ሚጢ ፡ አዕይንተኪ ፡ እምአንጻርየ ፡ (ዳንኤ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፲፱ና ፡ ፲፯ ። ማሕ፮ ፡ ፭) ።

መንጸር፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አንጻር ። ንሑር ፡ እንተ ፡ መንጸር ። ኢሖረ ፡ መንጸረ ። ዝንቱ ፡ መንጸረ ፡ ዝንቱ ። መንጸረ ፡ ሙዳየ ፡ ምጽት ። ዘይቀውም ፡ መንጸረ ፡ (ዘፍ፴፫ ፡ ፲፪ ። ዘኊ፳፪ ፡ ፭ ። ኩፋ ፡ ፳ ። ማር ፲፪ ፡ ፵፩ ። ፲፭ ፡ ፴፱) ።

መንጸረ፤ ገሃደ ፤ ታይቶ ፡ ተገልጦ ፡ ግልጥ ፡ ኹኖ ፤ በግልጥ ፡ ፊት ፡ ለፊት ። አስተርአየ ፡ መንጸረ ። አውሥአሙ ፡ መንጸረ ። መንጸረኬ ፡ አበሳ ፡ ውእቱ ፡ ክፊል ፡ ለክልኤ ፡ (ቄር) ። ኢሖረ ፡ መንጸረ ፡ ቅድሜሁ ፡ ዘኊ፳፪ ፡ ፭) ። መንጠረ ፡ መንጨረ ፤ ገላለጠ ፡ (ፀማርኛ) ። መንጠር ፡ ምንጭር ፡ ምንጭራም ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ምንጽርና፤ አንጻርነት ፤ ተንጻጻሪነት ፡ ወደረኛነት ፡ ባላጋራነት ። ወንሕነኒ ፡ ንትመየጦሙ ፡ በተስእሎ ፡ ውስተ ፡ ምንጽርና ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ተነጽረ፤ ታየ ፡ ተገለጠ ፤ ጕላ ፡ ተረዳ ፡ ግልጥ ፡ ኾነ ።

ንጹር፤(ራን፡ራት፡ጽርት)፤ የታየ ፡ የጕላ ፡ ግልጥ ።

ንጻሬ፤(ርያት)፤ማየት ፡ መታየት ፤ አስተያየት ፤ ንጸራ ፡ የዐይን ፡ ሥራ ። ዘእንበለ ፡ ፈቲው ፡ በንጻሬ ። ሠናየ ፡ ንጻሬ ። ልደተ ፡ ንጻሬ ፡ እምዐይን ። ንጻሬ ፡ አዕይንት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ። አዋል ። ያዕ ፡ ዘእል ። ደራሲ) ።

—፤ ዐይን ፡ ብሌን ፤ የሚያይ ፡ ነጻሪ ። ንጻሬ ፡ ዘይሬኢ ፡ እምርሑቅ ፡ ተንትመ ። ከሠተ ፡ ንጻሬየ ። ፈታሒ ፡ ይኩን ፡ ድኅኑ ፡ ምስማዕ ፡ ወንጻሬ ። አልዕል ፡ ንጻሬከ ፡ ወልበከ ፡ ኀበ ፡ ሰማይ ፡ (ግንዘ ። አፈ ፡ ድ፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፩ ። ፊልክ ፡ ፻፲) ።

ተናጸረ፤ ተያየ ፡ ተንጻጸረ ፤ ተመሳሰለ ። ወእምዝ ፡ ተናጸሩ ፡ ንጉሥ ፡ ወመገብቱ ፡ በበይናቲሆሙ ። ወተናጸሩ ፡ ገጸ ፡ በገጽ ። አንቀጸ ፡ ዐጸድ ፡ ውሳጢ ፡ ይትናጸር ፡ ምስለ ፡ አንቀጽ ፡ ሰሜናዊ ። ሲናስ ፡ ደብር ፡ ይእቲ ፡ በብሔረ ፡ ዐረብ ፡ ወትትናጸር ፡ ምስለ ፡ ኢየሩሳሌም ። ቃሎሙ ፡ ጽዱቅ ፡ ዘኢይትናጸሮ ፡ ሐሳዌ ፡ ወጽልሑት ፡ (ዕዝ፬ ፡ ፴፫ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ሕዝ፵ ፡ ፳፫ ። ገላ፬ ፡ ፳፭ ። አዋል) ።

አስተናጸረ፤ አስተያየ ፤ አናጸረ ፡ አንጻጸረ ።

ነጸረ፤—ለየ ፡ ነጠለ ፤—ነጺር ፡ ነፀረ ።

ነጸራር፤—አዘራቴ፤—ፆረረ ።

ነፀወ፤(ነፂው ። በፀወ፤ነቅጸ)፤ ደረቀ ፡ ከረረ ፤ ኳ ፡ ክው ፡ ክሽልል ፡ አለ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በንፀወ ፡ ፈንታ ፡ አንፀወ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። በጽባሕ ፡ ይሠርጽ ፤ ወሠርከሰ ፡ ይወድቅ ፡ የቢሶ ፡ ወአንፂዎ ፡ (መዝ ፡ ፹፱) ።

አንፀወ፤ አደረቀ ፡ አከረረ ፤ አስደረቀ ።

ነፅሐ፤—ነጣ ፡ ነጻ ፤—ነጽሐ ።

ነፅኀ፤(ዕብ፡ ናጣሽ)፤ ጣለ ፡ አንከባለለ ፡ ከምድር ፡ ፈጨ ፡ አንቈጠቈጠ ፤ አፈረጠ ፡ ፈጠፈጠ ፤ ሰበረ ። ዕጕልት ፡ ሶበ ፡ ነፀኀዋ ፡ ለጠቢሕ ፡ ወለደት ፡ ከማዕ ። ወይነፀኁኪ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ይነፀኁ ፡ ውሉዶሙ ፡

በቅድሜሆሙ ። ይነፅኑ ፡ አንቀቅሖሆሙ ። ይነፀኖሙ ፡ ውስተ ፡ ኵዙሕ ። ወነፀኑ ፡ ዝክተ ፡ መሳብክተ ፡ (ዮሴፍ ፡ ኢሳ፫ ፡ ፳፯ ፡ ፲፫ ፡ ፲፯ ፡ ፳፰ ፡ ፯ ፡ መገ ፡ ፺፬፯ ፡ መሳ፯ ፡ ፲፬ ፡ ፳) ።

ነፅን ፤ (ዕብ ፡ ናጺሕ) ፤ ድል ፡ ነሣ ፤ አሸነፈ ፡ አዋረደ ፤ አጠቃ ፡ ገዛ ፡ ረገጠ ፡ ምድር ፡ አስጋጠ ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ። እነፀኖሙ ፡ በኵናት ። ትነፀኖሙ ፡ ለአህጉር ፡ ጽኑዓት ። ከመ ፡ ኢይንፀኖሙ ፡ አሕዛብ ። ነፀኃ ፡ እግዚ ፡ ለወለት ፡ ድንግል ፡ (ኤር ፲፬ ፡ ፯ ፡ ኢሳ፳፯ ፡ ፳ ፡ ዮኤ፪ ፡ ፲፯ ፡ ሰቈ፩ ፡ ፲፭) ።

አንፅን ፤ አስጣለ ፤ ጣለው ፡ አለ ።

ተነፅን ፤ ተጣለ ፡ ተወረወረ ፤ ወደቀ ፡ ተዋረደ ። ተነፀንት ፡ ሰሊሃ ፡ እመካን ፡ ልዑል ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ከመ ፡ ትሙት ፡ ወኢሞተት ። ረከቦ ፡ ለአቡሁ ፡ ተነፂኖ ፡ (ዮሴፍ) ። ዲበ ፡ ምድር ፡ ትትነፃኅ ። ወመብዝኃቶሙ ፡ ተነፀኑ ፡ በገዳም ። አሜሃ ፡ ተነፀነ ፡ አበ ፡ ሕፃን ፡ ወሰገደ ፡ ታሕተ ፡ እግረ ፡ አባ ፡ ዘይኑን ፡ (ኪዳ ፡ ፩ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፭ ፡ ስንክ ፡ የካ፫) ።

ንፁኅ ፤ (ኃን ፡ ኃት ፡ ፅኅት) ፤ የተጣለ ፤ ውዱቅ ።

ንፅንት ፤ ተጥሎ ፡ መውደቅ ፤ መንቃት ፡ መሠንጠቅ ፤ ወይም ፡ ጥሎ ፡ መስበር ፡ ማድቀቅ ፤ ጥሎሽ ፡ አጣጣል ፡ ስብራት ። ይቀሥፎ ፡ ለዐቢይ ፡ ቤት ፡ በድቀት ፡ ወለንኡስ ፡ ቤት ፡ በንፀንት ፡ (ዓሞ፮ ፡ ፲፩) ።

ነፀፈ ፤—ዘረጋ ፡ አነጠፈ ፤—ነጺፍ ፡ ነጸፈ ።

ነፂፍ ፤ ፎት ፤ (ነፅፈ ፡ ይነፅፍ ፡ ይንፅፍ ። ዐረ ፡ ነሸፈ ፤ ነፀበ) ፤ መንጠፍ ፡ መድረቅ ፤ ማለቅ ፡ መሥረግ ፤ ምጥጥ ፡ ማለት ፤ የፈሳሽ ። ፈልፈል ፡ ዘኢይነፀፍ ። ፈለግ ፡ ይነፀፍ ፡ ወይየብስ ። ይነፀፍ ፡ ማየ ፡ ዮርዳኖስ ። ከመ ፡ ኢይንፀፉ ፡ ዐዘቃቲከ ፡ (አርጋ ፡ ፩ ፡ ኢዮ፲፬ ፡ ፲፩ ፡ ኢያ፫ ፡ ፲፫ ፡ ምሳ፱ ፡ ፳፩) ።

ንፁፍ ፤ (ፉን ፡ ፉት ፡ ፅፍት) ፤ የነጠፈ ፡ የደረቀ ፤ ምጥጥ ፡ ያለ ፤ ደረቅ ። ክረዩ ፡ ሎሙ ፡ ዐዘቅተ ፡ ንፁፈ ። ዐዘቅት ፡ ንፅፍት ፡ (ኤር፪ ፡ ፲፫ ፡ ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፯) ።

አንፀፈ ፤ አደረቀ ፤ አስደረቀ ። ያነፅፍ ፡ እግዚ ፡ ባሕረ ፡ ግብጽ ። አንፀፍኩ ፡ ማየ ። ያነፅፍ ፡ ዐዘቃቲሁ ። ያነፅፎሙ ፡ ለዙሉ ፡ አፍላግ ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፲፭ ፡ ፴፯ ፡ ፳፭ ፡ ሆሴ፲፫ ፡ ፲፭ ፡ ናሖ፩ ፡ ፬) ።

ነፀፍፀፍ ፤—ጠፈጠፍ ፤—ጸፈ ፡ ጸፍጸፈ ።

ነፀረ ፤—አየ ፡ አስተዋለ ፤—ነጽሮ ፡ ነጸረ ።

ነፂር ፤ ሮት ፤ (ነፀረ ፡ ይኔፅር ፡ ይንፅር ። ሠጸረ) ፤ መለየት ፤ መከፈል ፡ መሠንጠቅ ። ነፀር ። ነፂረ ፡ እኔፀራ ፡ ለመንግሥትከ ፡ እምነ ፡ እዴከ ። ለፀኑሳት ፡ ነፀሮን ፡ (ቀዳ ፡ ፫ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፲፩ ፡ ፴፩ ፡ ፪ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯) ። በነፀን ፡ ፈንታ ፡ ነፀረ ፡ ይላል ፤ የተፃሳተ ፡ ነው ። ትኔፀር ፡ ሕፃናቲሆሙ ፡ (፬ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፪) ።

ነየራር ፤—የራስ ፡ በሽታ ፤—የረረ ።

ነቂብ ፤ በት ፤ (ነቀበ ፡ ይነቅብ ፡ ይንቅብ ፤ ነቈረ ። ዕብ ፡ ናቃብ ፤ ናቃር) ፤ መውጋት ፡ መብሳት ፡ መንደል ፡ መፈልፈል ፡ መሰርሰር ። መለየት ፡ ማራቅ ፤ ማውጣት ፡ ማፀለቀቅ ፤ ፍልፋዩን ፡ ከውስጥ ፡ ከቦታው ። ማስፋት ፡ ማስፋፋት ፤ ስፊ ፡ ማድረግ ፤ መንቀብ ፡ እንቅብ ፡ መስፋት ።

አንቀበ ፤ አስነቀበ ፤ እንቅብ ፡ አሰፋ ፤ በእንቅብ ፡ ሰፈረ ፡ አሰፈረ ።

ተነቅበ ፤ ተነቀበ ፤ ተወጋ ፡ ተበሳ ፤ ተነደለ ። ተለየ ፡ ራቀ ፤ ወጣ ፡ ለቀቀ ፤ በታውን ። ሰላም ፡ ለፀአተ ፡ ነፍስኪ ፡ በመዐዛ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተነቅበ ፤ መሰንቆ ፡ ማሕሌት ፡ ሐዋዝ ፡ ከመ ፡ ያሰርር ፡ አልባበ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፩) ። በተንቅበ ፡ ፈንታ ፡ ነቀበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ ዳግመኛም ፡ በተንቅበ ፡ ፈንታ ፡ ተቈአ ፡ ይላል ፤ እንደ ፡ ተንቅበ ፡ አያጠግብም ። ነቀበተኒ ፡ ነፍስየ ፡ እእምኔሃ ፤ በከመ ፡ ነቀበታ ፡ ነፍስየ ፡ ለእኅታ ፡ (ሕዝ ፳፫ ፡ ፲፰) ።

ንቁብ ፤ (በን ፡ በት ፡ ቅብት) ፤ የተበሳ ፡ የተነደለ ፤ ብስ ፡ ነዳላ ፡ ፍልፍል ፡ ሽንቍር ። የተሰፋ ፡ ስፍ ፤ ስፊ ፡ እንቅብ ፡ አፍ ።

ንቈባ ፤ (ዕብራ) ፤ ንቅብት ፤ ሴት ፡ እንስት ፤ ቈብ ። ንቃቢት ፡ የምትሰፋ ፡ የምትታታ ።

ንቅበት ፤ (ታት ። ዐረ ፡ ኑቅበት) ፤ የሥራ ፡ ልብስ ፤ ዐጭር ፡ ቀሚስ ፡ ጌጥነት ፡ ያለው ። ድግ ፡ መቀነት ፡ ዝናር ፡ የሴቶች ፡ ሥራ ፤ እንደ ፡ ወንፊት ፡ የተበሳሳ ፡ ትት ፡ ዘርፋም ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ጁኅ ፡ ጀባ ፡ ይሉታል ። ሰንዱናተ ፡ ገብረት ፡ ወጸገወቶ ፡ ሰምታ ፡ ወንቅበታተ ፡ ለከነናውያን ፡ (ምሳ፴፬ ፡ ፴፪ ፡ ዲድ ፡ ፫) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ሰንዱን ፡ ትገብር ፡ ወትሠይጥ ፡ ወመቅነተ ፡ ትሁብ ፡ ለከነዓናዊ ፡ ይላል ፤ ለነጋዴ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ምሳ፴፩ ፡ ፳፬) ።

ነቂሀ ፤ ሆት ፤ (ነቅሀ ፡ ይነቅህ ፡ ይንቃህ ። ዐረ ፡ ነቂሀ ። ዕብ ፡ ያቃጽ) ፤ መንቃት ፡ ብንን ፡ ማለት ፤ ከእንቅልፍና ፡ ከሞት ፡ መመለስ ፤ ዐይንን ፡ መክፈት ፤ መንሣት ፡ መትጋት ፡ መቀቀር ፤ ለማየት ፡ ለመስማት ። ኖመ ፡ ባዕል ፡ ወአልቦ ፡ ነቂሀ ። ነቅሀ ፡ እምንዋሙ ። ወአንተሰ ፡ ንቃህ ፡ ወጥብብ ፡ በዙሉ ። ሶበ ፡ ሰምዐት ፡ ቃሎ ፡ ነቅሀት ፡ በልባ ። ለእመ ፡ ነበርከ ፡ ምስለ ፡ ማእምራን ፡ ትጋህኬ ፡ ወንቃህ ፡ ከመ ፡ ትስማዕ ፡ ቃሎሙ ፡ (ኢዮ፳፯ ፡ ፲፱ ፡ ዘፍ፳፰ ፡ ፲፮ ፡ ፪ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፭ ፡ ስንክ ፡ ሐም፭ ፡ ፈላስ) ።

—፤ መዳን ፡ መፈወስ ፤ ማምለጥ ፡ መውጣት ። እመ ፡ ነቅሀ ፡ እምደዌሁ ፡ ዘቀብጸ ፡ እምኔሃ ፡ ተስፋ ፡ ፈውስ ። ይንቅሁ ፡ እመሥገርተ ፡ ሰይጣን ፤ እስመ ፡ ወድአ ፡ አሥገሮሙ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፳ ፡ ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፳፮) ።

ነቃሒ ፤ (ሒት ፡ ህያን ፡ ያት) ፤ የነቃ ፡ የሚነቃ ፡ ንቅ ። ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ለባውያነ ፡ ወነቃህያነ ፡ (ዮሴፍ) ። በነቃሒ ፡ ፈንታ ፡ ንቁሃዊ ፡ ይላል ፡ (ፊልክ) ።

ንቁህ ፤ (ሃን ፡ ሃት ፡ ቅህት) ፤ የነቃ ፡ ንቁ ፤ ትጉህ ፡ ልባም ፡ አስተዋይ ። ውእቱ ፡ እንዘ ፡ ንቁህ ። አነ ፡ ነዉ.ም ፡ ወልብየ ፡ ንቅህት ። ይኩና ፡ አዕይንቲከ ፡ ንቁሃተ ። ልቡ ፡ ንቁህ ፡ ለርእየ ፡ ኀጣይአ ። ንቁሃነ ፡ ኩኑ ፡ ወኢትትሀከዩ ፡ ለንስሓ ፡ (ቄድር ። ማሕ፳ ፡ ፪ ። ፪ዜና ፡ ፮ ፡ ፵ ። ፊልክ ፡ ፻፵፰ ። ቀሌ) ።

ንቅሀት ፤ መንቃት ፡ አነቃቅ ፤ ንቃት ፡ ትጋት ፤ ንቅነት ። ኑኝ ፡ ንቅሀትከ ፡ ወኢስኪቦትከ ። እምድኅረ ፡ ንቅሀተ ፡ ሌሊት ። ሀሉ ፡ ወትረ ፡ በንቅሀት ፡ ወተፀቅቦ ፡ እንዘ ፡ ትጸንሕ ፡ ምጽአተ ፡ ቀትል ። ይቁሙ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በህድአት ፡ ወበንጽሕ ፡ ወበንቅሀት ፡ ዐቢይ ፡ ለሰሚዐ ፡ ነገረ ፡ እግዚ ፡ (ፈላስ ። ዮዲ ፡ ፲፪ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ተ፳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪) ።

ንቃህ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ከመ ፡ ዘንቃህ ፡ እምንዋም ፡ (መዝ ፡ ፸፪ና ፡ ፸፯) ።

አንቅሀ ፤ አነቃ ፡ አነቃቃ ፤ ቀሰቀሰ ፡ አስነሣ ፤ አተጋ ፡ አነሣሣ ። አንቅሆ ፡ እምዐቢይ ፡ ንዋም ፡ ለዘይነውም ። እለ ፡ ያነቅሁ ፡ ምዉተ ። ከመ ፡ ያንቅህ ፡ ልቦሙ ። ከመ ፡ አንቅህክሙ ፡ በዘክሮ ፡ (ሚራ፹፪ ፡ ፯ ። ፩ነገ ፡ ፹፰ ፡ ፫ ፡ ፯ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። ፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፫) ።

አንቃሂ ፤ መንቅሂ ፡ ህ ፤ የሚያነቃ ፡ የሚያስነሣ ፤ አንቂ ፡ አስነሽ ። መንቅሂ ፡ ሙታን ። መንቅህያነ ፡ ምዉት ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯ ። ዲድ ፡ ፲፫) ።

ምንቃህ ፤ (ሃት) ፤ መንቂያ ፤ ማንቂያ ።

ነቂው ፤ ዎት ፤ (ነቀወ ፡ ይነቁ ፡ ይንቁ ። ዐረ ፡ ነቀ ፤ ነሀቀ ። ዕብ ፡ ናሀቅ) ፤ አፍን ፡ ከፍቶ ፡ መጮኽ ፡ መንጐር ፤ ማግሣት ፡ ማናፋት ፤ መትመም ፡ መክለል ፤ በታላቅ ፡ ቃል ፡ መጥራት ፤ ታላቅ ፡ ድምጥ ፡ መስጠት ። በቀወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ፤ ስንቀወም ፡ የአንቀወ ፡ ድርብ ፡ ይባላል ። ነቀወ ፡ ከመ ፡ ሐራውያ ፡ ገዳም ፡ በመዐት ። ይነቅዉ ፡ አራዊተ ፡ ገዳም ። ዘእንበለ ፡ ይንቁ ፡ ዶርሆ ። ይነቁ ፡ ተዥላ ፡ ወይጼውዕ ፡ አብያጺሁ ፡ ለቀቲለ ፡ እንስሳ ። እብነኒ ፡ ትነቁ ። ብርት ፡ ዘይነቁ ። ግብር ፡ ዘአልቦ ፡ ነፍስ ፡ ይነቁ ፡ (መቃ ፡ ገ፪ ። ሶፎ፪ ፡ ፲፬ ። ማቴ፳፮ ፡ ፴፬ ። ሥር ፡ ጳኰ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፫ ፡ ፰ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፩ ። ፲፬ ፡ ፯) ።

ነቃዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ቀውት) ፤ የሚጮኽ ፡ ጪኺ ፤ ድምጣም ። ሰላም ፡ ለከ ፡ ነቃዌ ፡ መጽሐፍ ፡ ማዕነቅ ፡ ፊቅጦር ። ዶርሆ ፡ ነቃዊ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ ፡ ፲፰ና ፡ ፳፯) ።

ንቀው ፡ (ዋን ፡ ዋት ፡ ቁት ፤ ቅውት) ፤ የጮኸ ፡ ጪኺ ፤ የተጮኸ ፤ የተጮኸበት ።

ንቅወት ፤ መጮኽ ፡ አጪጪኽ ፤ ጩኸት ። ጊዜ ፡ ንቅወተ ፡ ዶርሆ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፫) ።

ንቃው ፤ ጩኸት ፡ ጥሪ ፤ ታላቅ ፡ ድምጥ ። ንቃወ ፡ አዕዋፍ ፡ ወአራዊት ። ንቃወ ፡ አፍራስ ። ንቃወ ፡ ዜማ ፡ ንህብ ፡ (መቃ ፡ ገ፹፪ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ሚያ፲፯) ።

አንቀወ ፤ አስጮኸ ፤ ደወለ ፡ መታ ። ስንቀወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ነቂዝ ፤ ዘት ፤ (ነቅዘ ፤ ነቀዘ ፡ ይነቅዝ ፡ ይንቅዝ ። ዕብ ፡ ናቆዝ ፤ ሀቄዝ ፤ በጣ ፡ ዐገመ) ፤ መንቀዝ ፤ መጠንጠን ፡ ማርጀት ፤ መሻገት ፡ መበላሸት ። ዕፀ ፡ ዘኢይነቅዝ ። ብዕልክሙኒ ፡ ነቅዘ ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፳ ። ያዕ፭ ፡ ፪) ። ጸንጸንንና ፡ ቈንቈንን ፡ እይ ።

ንቁዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ቅዝት) ፤ የነቀዘ ፡ የጠነጠነ ፡ የሻገተ ፡ ሻጋታ ። ዘይዘርዕ ፡ ሥርናየ ፡ ንቁዘ ። ወኅብስቲ ፡ ሥንቆሙኒ ፡ ይቡስ ፡ ወንቁዝ ፡ (አረጋ ። ኢያ፱ ፡ ፭) ።

ነቀዝ ፤ (ዛት ፤ አንቃዝ) ፤ በቁሙ ፤ ታናሽ ፡ ትል ፡ ዕንጨትን ፡ እኽልን ፡ ድልብን ፡ የሚያበላሽ ፤ የሚበሳሳ ፡ የሚበላ ፤ ከዚያው ፡ ከውስጡ ፡ የሚፈላ ፤ ይልቁንም ፡ ከስንዴ ፡ ከገብስ ፡ ከማሽላ ። ከመ ፡ ቍንቍኔ ፡ ለልብስ ፡ ወነቀዝ ፡ ለዕፀ ። ኀበ ፡ ኢይከርዮ ፡ ሰራቂ ፡ ወኢያማስኖ ፡ ነቀዝ ። ብእሲት ፡ ወውሉድ ፡ ነቀዙ ፡ ለንዋይ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፱ ። ፊልክ ። ፈላስ) ።

ነቈጠ ፤ አው ፤ ነቍጠ ፤ (ዐረ ፡ ነቀጠ ። ዕብ ፡ ናቃድ) ፤ ነጠበ ፤ ጠብ ፡ አለ ። ነጥበን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አንቈጠ ፤ አነቈጠ ፤ አስነቈጠ ፤ ነቍጣ ፡ አደረገ ።

አንቈጥቈጠ ፤ አንቈጠቈጠ ፤ ሸለመ ፡ አስጌጠ ፤ ተንቈጠቈጠ ፤ ከቀለም ፡ በልብስ ። ስላውዳመት ፡ በዓል ፡ ግጫና ፡ አበባ ፡ ይዞ ፡ እንቍጣጣሽ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ምስጢሩ ፡ የምሥራች ፡ ነው ፤ ኀሰፈ ፡ ክረምት ፡ ቆመ ፡ በረከት ፡ ተሰርገወት ፡ ምድር ፡ በሥነ ፡ ጽጌያት ፡ እያሰኘ ፡ ርግበ ፡ ኖኅን ፡ ያሳስባል ።

ነቍጥ ፤ (ጣት ። ዐረ ፡ ኑቅጠት ። ዕብ ፡ ንቁዳ ። ሱር ፡ ኑቅዘ) ፤ በቁሙ ፡ ነቍጣ ፡ አንዲት ፡ ወይም ፡ ኹለት ፡ ጠብታ (፡) የነጥብ ፡ እኩሌታ ፤ ታናሽ ፡ ምልክት ፡ የቃል ፡ መለያ ፤ ጌጥነትና ፡ ወሰንነት ፡ ያለው ፡ በያንዳንዱ ፡ ኅርመት ፡ በየስኩ ፡ በየማጥኑ ፡ የሚገባ ። ጥንታዊው ፡ ያሮጌው ፡ ግእዝ ፡ ነቍጥ ፡ እንደ ፡ የውጣ ፡ ዘንግ (I) ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ዜማ ፡ ይዘት ፡ አንድ ፡ ቅንጣት ፡ ብቻ (.) ነበረ ፤ ዘንጉና ፡ አንዱ ፡ ቀርቶ ፡ ኹለት ፡ የኾነ ፡ በኋላ ፡ ዘመን ፡ ነው ። ቃልከ ፡ ነቍጥ ፡ እንዘ ፡ ክልኤቲ ፡ ልሳንከ ፡ አሐቲ ፡ ይእቲ ፡ (ቅኔ) ።

ነቀጥቃጥ ፤—በሽታ ፤—ቀጥቀጠ ፤ እን ።

ነቈጥሩ ፤ (ሮማይ ፡ ኔክታር ። ዕብ ፡ ቅጦሬት ፤ ዕጣን) ፤ ጥሩ ፡ ጥፍጥ ፤ የተነጠረ ፡ ሽቱ ፡ መጠጥ ፤ ንቦች ፡ የሚቀሥሙት ፡ ደበባ ፡ ውሃ ። ያሽቱ ፡ ዕንጨት ፡ የዕጣን ፡ ዛፍ ፡ ደምና ፡ ሙጫ ፡ ወለላ ፡ ያለው ።

ወይወፅእ ፡ ማይ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡ ነቄጥሩ ፡ ዘልሙ ፡ ሳፊራ ፡ ወክልበኒ ፡ (ሔኖ፴፩ ፡ ፩) ።

ነቀለ ፤ (ነቂል ። ዐረ ፡ ነቀለ ፤ ፈለሰ) ፤ በቁሙ ፤ መዘዘ ፡ አወጣ ፡ መነገለ ፡ አፈለሰ ፤ ከበቀለበት ፡ ከተተከለበት ፡ ከለበት ፡ ቦታ ፡ ከሥሩ ። ፈንቀለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ። ቅሥሩ ፡ ወትንቅል ፤ ትንሥት ፡ ወትሕንጽ ። ነቀለ ፡ እምዐፅመ ፡ ገቦሁ ፡ አሐደ ። አውረድዎ ፡ እመስቀል ፡ ነቂሎሙ ፡ ቅንዋተ ። ንቅል ፡ ሊተ ፡ ሦክ ፡ ኃጢአት ። ነቀለ ፡ ደብረ ፡ ወተከለ ፡ ደብረ ፡ (ተረ ፡ ቄር ፡ ፮ ። ኤር፩ ፡ ፲ ። ሲኖዶ ። ስንክ ፡ ነሐ፩ ። ኅዳ፲ ። ታኅ፯) ።

ተንቅለ ፤ ተነቀለ ፤ ተመዘዘ ። በእንተ ፡ ዘተነቅለ ፡ ዐፅመ ፡ ገቦሁ ፡ (ቅዳ ፡ ቄር) ።

ነቀልቃል ፤—ንውጽውጽታ ፤—ቀልቀለ ፤ እኁ ።

ነቂዕ ፤ ዖት ፤ (ነቅዐ ፡ ይነቅዕ ፡ ይንቃዕ ። ዐረ ፡ ነቀዐ ። ዕብ ፡ ናቃዕ ፤ ተለየ ፡ ራቀ ። ናቃቅ) ፤ መንቃት ፡ መሠንጠቅ ፤ መፈንዳት ፡ ጢ ፡ ማለት ፤ መተርተር ፤ መለየት ፡ መከፈል ። ይነቅዕ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ። ቀነቅዐ ፡ ኩኵሕ ። ለይንቃዕ ፡ ምሥዋዕ ። ኅብስት ፡ ዘተርፈ ፡ እምትማልም ፡ አው ፡ ዘነቅዐ ። አጽደፍዎሙ ፡ እምርእሰ ፡ ቀልቀል ፡ ወኰሎሙ ፡ ነቅዑ ፡ (ዘካ፲፬ ፡ ፬ ። ኢሳ፵፰ ፡ ፳፩ ። ፫ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፳፭ ፡ ፲፪) ።

—፤ መውጣት ፡ መፍለቅ ፤ መመንጨት ፡ መፍሰስ ። ከዚያው ፡ ከንቁ ፡ ከሥንጥቁ ። ነቅዐ ፡ ማይ ፡ በውስተ ፡ በድው ። ወነቅዐ ፡ ሎሙ ፡ ፈለግ ፡ እምእብን ። ምክሩ ፡ ይነቅዕ ፡ ከመ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ (ኢሳ፴፭ ፡ ፯ ። ዮሴፍ ። ሢራ፳፩ ፡ ፲፫) ። በሐብጠ ፡ ፈንታ ፡ ነቅዐ ፡ ይባላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። እገሪሆሙ ፡ ኢነቅዓ ፡ (ነሐ፱ ፡ ፳፩) ።

ንቁዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ቅዕት) ፤ የነቃ ፡ ንቅ ፡ ሥንጥቅ ፤ ምንጫም ፡ ውሃማ ። ጸድፍ ፡ ብሔሩ ፡ ወንቁዕ ፡ ምድሩ ፡ እምነ ፡ ማያት ፡ (ሄርማ) ። በንቁዝ ፡ ፈንታ ፡ ንቁዕ ፡ ይባላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዕፀ ፡ ንቁዕ ፡ ወጽንጹን ፡ (ኩፋ ፡ ፳፩) ።

ንቅዐት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ንቂቅ) ፤ መንቃት ፡ መሠንጠቅ ፤ እንቃቅ ፤ ንቃቃት ፡ ንቅ ፡ ሠንጣቃ ፡ ሥንጥቅ ። ንቅዐተ ፡ ምድር ፡ ዕሙቅ ። ንቅዐታተ ፡ ኰኵሕ ። ለእመ ፡ ቦ ፡ ንቅፀት ፡ ውስተ ፡ ኅብስት ። ዝንቱ ፡ ንቅዐት ፡ (ሔኖ፲፰ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፪ ፡ ፲፱ ። ቄድር ። ስንክ ፡ ግን፳፰) ። ነቅዐና ፡ ንቅዐት ፡ ከነቅሀና ፡ ከንቅሀት ፡ ጋራ ፡ ባማርኛ ፡ እንዲተባበሩ ፡ በምስጢርም ፡ ይገራበታሉ ።

ነቅዕ ፤ (ብ ፡ አንቅዕት ፡ ታት) ፤ በቁሙ ፡ ንቅ ፡ ሥንጥቅ ። ምንጭ ፡ ዐይን ፡ ማይ ፤ ታናናሽ ፡ ወንዝ ። ነቅዐ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ። ንስቲት ፡ ነቅዐ ፡ ማይ ፡ እንተ ፡ ከነት ፡ ፈለገ ። ዘይፌኑ ፡ አንቅዕተ ፡ ውስተ ፡ ቈላት ። ወተዐጽዉ ፡ አንቅዕተ ፡ ቀላይ ። ወነዋ ፡ አንቅዕታት ፡ ተርኅዉ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (ኤር፪ ፡ ፲፫ ። አስቴ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፻፫ ። ዘፍ፰ ፡ ፪ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፫) ። በምዕቃል ፡ ፈንታ ፡ ነቅዕ ፡ ይባላል ፤ አያሰኝም ። ሐነጸ ፡ አንቅዕተ ፡ ማያት ፡ (ሚራ፶ ፡ ፫) ።

አንቅዐ ፤ አነቃ ፡ ሠነጠቀ ፤ ለየ ፡ ከፈለ ። ይመትሮሙ ፡ ወያነቅዖሙ ። ተአዘዘ ፡ ያንቅዐከ ፡ እማእከልከ ። አንቅዕዎን ፡ ለፀኑሳት ። ዐውሎ ፡ ኀያል ፡ ያነቅዓ ፡ (ጥበ፬ ፡ ፲፱ ። ዳንኤ ፡ ፶፭ ። ዓሞ፩ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፲፫ ፡ ፲፩) ።

—፤ አመነጨ ፤ አፈለቀ ፡ አወጣ ፡ አስገኘ ። ኣነቅዐ ፡ አፍላገ ፡ ውስተ ፡ አድባር ። ዐዘቃተ ፡ ምድር ፡ አንቅዑ ፡ ማያተ ፡ ብዙኀ ። ዐይን ፡ ዘታነቅዕ ፡ ነፍጠ ። ዘአንቅዓ ፡ ለጥበብ ፡ እምልቡ ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፰ ። ኣቡሻ ፡ ፵፯ ። ዮሴፍ ። ሚራ፶ ፡ ፳፯) ። ሐቀፈ ፡ አንቆቅሖ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አንቅዐ ፡ ይባላል ፤ አያሰኝም ። አንቆቅሖ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ያነቅዑ ፡ (ኢሳ፶፱ ፡ ፭) ።

አንቃዒ ፤ መንቅዒ ፡ ዕ ፤ ት ፤ የሚያነቃ ፤ አንቂ ፤ ሠንጣቂ ፡ አፍላቂ ። መንቅዒት ፡ ለእንተ ፡ ይሰተይ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

መንቅዕት ፤ (ብ ፡ መናቅዕ ፡ ት) ፤ ንቅ ፤ ሥንጥቅ ፡ ንቃቃት ። በመንቅዐተ ፡ ደብር ፡ (መቃ ፡ ገ፳፭) ።

—፤ ማውድ ፡ ዳሌ ፡ የወገብና ፡ የጭን ፡ መጋጠሚያ ፡ ወይም ፡ መለያያ ። በይፉ ፡ ዲበ ፡ መንቅዐቱ ። ንብረተ ፡ መናቅዕትኪ ፡ (ማሕ፫ ፡ ፰ ። ፯ ፡ ፪) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ መታጠቂያ ፡ መቀነቻ ፡ ወገብ ፡ ብብት ፡ ላት ፡ ይሉታል ። ፪ኛም ፡ በቍየጽ ፡ ፈንታ ፡ መናቅዕ ፡ ይባላል ፤ አያሰኝም ። እምሐቌ ፡ እስከ ፡ መናቅዕ ። ሥብሕ ፡ ዘዲበ ፡ መናቅዕ ፡ ወከብድ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፴፰ ። ኩፋ ፡ ፳፩) ።

—፤ ተቃዋሚ ፤ ተቃራኒ ፡ ተፃራሪ ። መናቅዕቲሃ ፡ ለእኪት ፡ ሠናይት ፤ ወመናቅዕቲሁ ፡ ለሞት ፡ ሕይወት ፤ ከማሁ ፡ መናቅዕቲሃ ፡ ለጽድቅ ፡ ኀጢአት ፡ (ሢራ፴፯ ፡ ፲፬) ። መንቅዕታ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ያንዱን ፡ በብዙ ፡ መናቅዕቲሃ ፡ ማለት ፡ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ነቀፈ ፤ (ነቂፍ ፤ ነጊፍ ፡ ነገፈ ። ዕብ ፡ ናቃፍ ፤ ናጋፍ ። ዐረ ፡ ነቀፈ) ፤ በቁሙ ፤ አጸየፈ ፡ ዐነቀፈ ፡ ዕንቅፋት ፡ ኾነ ፤ መታ ፡ አረገፈ ፤ ላጠ ፡ ቀረፈ ። ኢትንቅፉ ፡ ግድፈቶ ። ወነቀፈ ፡ ቅርፍተ ፡ ዕፀ ፡ ወወገረ ፡ ህየ ፡ (አዋል ። ፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፯) ። ቀረፈንና ፡ ዐቀፈን ፡ ነገፈን ፡ እይ ፤ ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ነጊፍ ፡ ሲኾን ፡ ቀና ፡ ገ ፡ ተወራርሰዋል ።

አንቀፈ ፤ አስነቀፈ ፤ ዕንቅፋት ፡ አስመታ ።

ተንቅፈ ፤ ተነቀፈ ፤ ተመታ ፡ ተላጠ ፡ ተቀረፈ ።

ንቁፍ ፤ (ፉን ፡ ፉት ፡ ቅፍት) ፤ በቁሙ ፤ የተነቀፈ ፡ ነውረኛ ፡ ስዱብ ፤ የተላጠ ፡ የተመለጠ ። ወትሬስዮሙ ፡ ንቁፋነ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፫) ።

ንቅፈት ፤ መንቀፍ ፤ መነቀፍ ፤ እንቃቀፍ ፤ ነቀፋ ፡ ነቀፌታ ። ሰቈራር ፡ ወንቅፈት ፡ ወግማኔ ። ምእመን ፡ ወጠቢብ ፡ ዘርሑቅ ፡ እምንቅፈት ፡ ወድኑን ፡ እምነውር ፡ (ኩፋ ፡ ፵፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፩) ።

ንቅጸ፤ (ነቂጽ ። ዐረ፡ ነቀጸ፤ ነቀሰ+አ ጕደለ)፤ ደረቀ፡ ከረረ፤ ነቃ፡ ተሠነጠቀ፡ ክፍት፡ ኾነ፤ ከዚህ፡ የተነሣ፡ አነሰ፡ ቀሰለ፡ ጐደለ፤ ዋጋው፡ ሚዛኑ ። ነቅጸ፡ ከመ፡ ማዕር፡ አዕፅምትየ ። ነቅጸ፡ አቡነ፡ በሐዘን፡ ለመዊት፡ (መዝ፡ ፻፩ ። ኩፋ፡ ፵፫) ። ነፀወንና፡ የብስን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው ።

ንቁጽ፤ (ጻን፡ ጻት፡ ቅጽት)፤ በቁሙ፤ የደረቀ፡ ደረቅ፤ ሕጹጽ ። ንቁጸ፡ ወሕሩጸ፡ ይሰውሱ፡ በመዓር ። ዘይምህክ፡ እውሥአ፡ ቃል፡ ንቁጽ፡ ማእምር፡ (መ፡ ፈ ። ምሳ፲፯፡ ፳፯) ።

ንቅጸት፤ መድረቅ፤ ድርቅና፡ ሕጸጽ ።

ነቅጽ፤ ድርቅ፤ ነቅ፡ ሥንጥቅ፤ ክፍት፡ ባይ ።

አንቀጸ፤ አደረቀ፤ አጐደለ፡ አሳነሰ፤ አነቃ፡ ሠነጠቀ፡ ክፍት፡ አደረገ፤ ለየ፡ ከፈለ ። አጸና፡ አበረታ፤ ምስጢሩ፡ ከማድረቅ፡ ይገባል ።

አንቀጽ፤ (ብ፡ አናቅጽ)፤ በር፡ ደጃፍ፤ መውጫ፡ መግቢያ፤ ክፍት፡ ጐደሎ፡ ቦታ ። ኆኅትን፡ እይ፤ ኆኅው፡ ኆወ ። ጸባብ፡ አንቀጽ ። ረሓብ፡ አንቀጽ ። አናቅጺሃ፡ ለወለተ፡ ጽዮን፡ (ማቴ፯፡ ፲፫፡ ፲፬ ። መዝ፡ ፱) ።

—፤ የመጽሐፍ፡ ክፍል፤ ምዕራፍ ። አንቀጽ፡ ቀዳማዊ፡ በእንተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን ። እምአናኅኩ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፩ ። አፈ፡ ተ፴፪) ።

—፤ ዘማች፡ ቃል፡ የነገር፡ ማሰሪያ፡ ከዘር፡ ከነባር፡ የሚገኝ፤ ኀላፊና፡ ትንቢት፡ ትእዛዝ፡ የሚለዩበት፤ ከፈለ፡ ከፈለ፡ ይከፍል፡ ይክፍል፤ ቦ፡ ሎ፡ አኮ፡ ይህን፡ የመሰለ ።

—፤ የዜማ፡ ሥረይ፤ ብዙ፡ ድርብና፡ ዐመል፡ ያለው ። አንቀጽ፡ ሃሌታ፡ (ድጓ) ።

—፤ በረኛ፡ አጋፋሪ፤ ጭፍራ፡ ወታደር፡ ሰራዊት ። አናቅጺ፡ ሲኦል፡ ኢይኄይልዋ፡ (ማቴ፲፮፡ ፲፰) ።

ነቀወ፤ (ነቌረ፡ ይነቀውር፡ ይንቀውር ። ዕብ፡ ናቃር ። ሱር፡ ንቃር ። ዐረ፡ ነቀረ)፤ መንቈር፤ መጠቅጠቅ፤ መጫር፡ መቈፈር ። ሰቈረንና፡ ወቀረን፡ ዐቈረን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው፤ ጥንቁርም፡ የነቌረ፡ ዘር፡ ነው ።

ነቌረ፤ ወጣ፡ ጠፋ፤ ፈረጠ፡ ፈሰሰ፤ ጐደጐደ፡ ገበጣ፡ መሰለ ። ዐይኑ፡ ዘየማን፡ ነቈረ፡ ይነቈር ። ዐይንከ፡ እንተ፡ ነቈረት፡ (ዘካ፲፩፡ ፲፯ ። አዋል) ።

ንቁር፤ (ራን፡ ራት፡ ቊርት)፤ የወጣ፡ የጠፋ፡ የፈረጠ፡ የፈሰሰ ። ዘንቁር፡ ዐይኑ ። ንቁረ፡ ዐይን፡ ወምቱረ፡ እዝን፡ (ቀኖና ። አዋል) ።

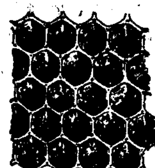
ነቋር፤ በቁሙ፤ አንድ፡ ዐይና፤ ዐይኑ፡ የወጣ፡ ገበጣ፡ ዐይን ። ታመጽኡ፡ ነቋረ፡ ለመሥዋዕትየ፡ (ሚል፩፡ ፰ ። ማቴ፲፰፡ ፱ ። ማር፱፡ ፵፯) ።

አንቈረ፤ አነቈረ፤ አስነቈረ፡ አስቈፈረ ። አወጣ፡ ጨለጠ፡ አነቀረ፤ አጠፋ፡ አስጠፋ፡ አሳወረ ። አንቈረቶሙ፡ እከዮሙ ። አው፡ አንቈረ፡ ዐይኖ፡ (ጥበ፪፡ ፳፩ ። ገድ፡ ተክ) ።

አንቀር፤ አንቃር፡ እንጥል፡ የላይኛው፡ ክፍል፤ የጕረሮ፡ ደጃፍ ። መቃጥን፡ ዘይሰቀውር፡ አንቀሮ፡ (መጽ፡ ምስ) ። ሕንቅርትንና፡ ጎንቅርትን፡ እይ፤ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው፤ አፀና፡ ሀሖን፡ ተወራራሾች፡ ስለ፡ ኾኑ፡ ወደዚያ፡ ኼዱ ።

እንቁር፤ እንቁራ፤ ጥንግ፡ ዕሩር፡ (ዐማርኛ) ።

እንቌራ፤ የንብ፡ እንጀራ፡ ጠቃጠቆው፡ ክፍቱ፡ ዐይኑ፡ ሰፈፉ፤ ዕጩና፡ ጐመጩ፡ ወለላው፡ የሚታቈርበት፡ አንዳንዱ፡ ጕድጓድ ። እንቈራ፡ ዘይትወለድ፡ ቦቱ፡ ንህብ፤ ወጸቃውዕ፡ ይትዐቈር፡ ቦቱ፡ (ጥፊ፡ ሰዋ ። አርጋ፡ ፩) ።

እንቌራ፡

እንቌራ፤ (ጽር፡ አንኪራ)፤ አንቀውራ፤ ስመ፡ ሀገር ። ቴዎዶጦስ፡ ዘእንቌራ፡ (ተረ፡ ቄር) ።

መንቌር፡ (ዕብ፡ ማቆር)፤ የአዕዋፍ፡ ሾንቢ፤ ያፋቸው፡ መጕጥ፡ በጥርስና፡ በከንፈር፡ ቦታ፡ የበቀለው፡ መውጊያቸውና፡ ማንቈሪያቸው፡ መጠቅጠቂያቸው፤ እንደ፡ ጥፍርና፡ እንደ፡ ማጕርጥ፡ የሰላ፡ የሾለ፡ ያሾተለ ። በቁሙ፡ የሽፍታ፡ ቀንበር፡ ረዥም፡ ባላ፤ ፀንገቱን፡ እንደ፡ ወይፈን፡ ጠምደው፡ በሥሩ፡ ይዘው፡ እየገፉና፡ እያዳፉ፡ የሚያመጡበት ።

መንቌር፡

ማንቀውርት፤ በቁሙ፤ ያንገትና፡ ያገጭ፡ መገናኛ፡ ጕጡ፡ (ዐማርኛ) ።

ንቅሪስ፤ ነቀርሳ፡ ምሽሮ፤ ፈንጣጣ፡ ቂጥኝ ።

ነቀሰ፤ (ዐረ፡ ነጂሰ)፤ አደፈ፤ ረከሰ፤ እድፋም፡ ጕድፋም፡ ንቃሻም፡ ኾነ ። ነቃቀሰ፤ ኀቃሽ፡ አወጣ ። አጠቈረ፡ በሾኽ፡ በቀለም ። ኀተመን፡ እይ፤ ንቅሳት፡ እንዲሉ፤ ጥቀውራት፡ ሲሉ ። በቁሙ፤ ቀነሰ፡ አሳነሰ፤ የዋጋ፤ ነቅጸን፡ እይ ።

አንቀሰ፤ አሳደፈ፡ አረከሰ፤ አጨማለቀ ። አስነቀሰ፤ አስጠቈረ ።

እንቃስ፤ ዐዘባ፡ ጭቃ፡ ጭቅቅት፤ እድፍ፡ ጕድፍ፡ ንቃሽ ። ይጐብእ፡ ከልብ፡ ዲበ፡ ቅያኡ፤ ወሐራውያኒ፡ ተኀፂባ፡ ዲበ፡ እንቃሳ፡ (ቄር፡ ጸላ ። ፪ጴጥ፡ ፪፡ ፳፪) ።

ነቀተ፤ (ነቂት)፤ በቁሙ፤ ነከተ፡ ደቀቀ፡ እንቀት፡ ኾነ ።

አንቀተ፤ አንቀተ፡ አንከተ፤ አስንቀተ።

እንቀት፤ በቁሙ፤ የገብስ፡ ክክ፡ የበሶ፡ ደቄት፡ ክርቱ፡ እንደ፡ ሩዝ፡ ያለው። እንቀት፡ አንቅቼ፡ ገንፎ፡ አገንፍቼ፡ እንዲሉ፡ (ዐማርኛ)።

ንቆት፡ ታ፤ ኒቆታ፤ (ጽር፡ ኔኽታ። ዕብ፡ ንከት)፤ ጥሩ፡ ሽቱ፡ የነጠረ፡ የተጣፈጠ፤ ከቅባ ታም፡ ዕንጨት፡ የሚወጣ፤ ወይም፡ የሽቱ፡ ቅመም፡ የጢስ፡ ዕንጨት፡ የንክተ፡ ንካታ፡ ደቃቅ፤ ንቁት፡ የን ቀተ። የሐኪም፡ መድኀኒት፤ እንደ፡ ሽቱ፡ የተቀመመ፡ የተበጀ፡ የተዘጋጀ፤ የኖረ፡ ድልብ፡ የቈየ፡ የዘገየ፡ መ ዝገብ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ የቃ፡ ቤት፡ የሥዕል፡ ቤት፡ ይሉታል። ወአርአዮሙ፡ ቤተ፡ ኒቆታሁ፡ (፬ነገ፡ ፳፡ ፲፫። ኢሳ፴፱፡ ፪)።

ናቀት፤ (ዐረ። ዕብ፡ ሜኒቆት)፤ የግመል፡ ጥገቶች፡ እመጫቶች፤ የሚያጠቡ፡ የሚታለቡ። አንዲ ቱን፡ ናቅ፡ ኑቅ፡ ይላል፡ (ዘፍ፴፪፡ ፲፭)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ የግመል፡ ጊደር፡ ይሉታል።

ናርኤል፤ ስመ፡ ኮከብ፡ ዐቢይ፤ መጋቤ፡ ክረ ምት። ናር፡ እሳት፡ ብርሃን፤ ኤል፡ አምላክ፤ በተገናኝ፡ ብርሃነ፡ አምላክ፡ (ሔኖክ)።

ናርዱ፤ ናርድ፤ (ዕብ፡ ኔርድ)፤ የሽቱ፡ ስም፤ አንድ፡ ዐይነት፡ ሽቱ፡ ቅጠሉ፡ ቡቃያው፡ ታና ናሽ፡ (ማር፡ ፲፬፡ ፫። ዮሐ፲፪፡ ፫)። ናርጅ፡ የንጨት፡ ሙዳይ፤ የታነጠ፡ የተነጠጠ፡ የተሸለመ፡ የተጌጠ፡ ወ ሎዬ፡ ሥራ፡ የሽቱና፡ የቅቤ፡ ማኖሪያ። ስሙን፡ ከሽ ቱው፡ ወስዷል።

ናርዶስ፤ (ጽር። ዐረ፡ ናርዲኒ። ዕብ፡ ናርዲኖን)፤ ናርዳዊ፡ ዘናርዱ፤ የናርዱ፡ ሽቱ፡ መ ረቁ፡ ቅባቱ፡ የነጠረው፡ የተጣፈጠው። ከመ፡ ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዐድዒድ፡ (አርጋ፡ ፪። ማሕ፩፡ ፲፪። ፬፡ ፲፫። ኩፋ፡ ፲፮)። ስማፉግደስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ናር ደስ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፤ መረግድን፡ እይ። ዘግ ቡር፡ በናርዶስ፡ (ድጓ)።

ናርደስ፡

ነስአ፤—ወሰደ፡ ተቀበለ፤—ነሣኢ፡ ነ ሥአ።

ናሴብ፤—ዘበኛ፤—ናስየብ)።

ነሲው፤ ዎት፤ (ነሰወ፡ ይነሱ፡ ይንሱ። ዕብ፡ ኒሳሀ። ሱር፡ ናሴይ)፤ መፈተን፤ መመር መር፡ መሞከር፤ ጠባዩን፡ ትምርቱን፡ ዕውቀቱን፡ እም ነቱን፡ ዐቅሙን፡ ለማወቅ።

ነሳዊ፤ መንስው፤ የሚፈትን፡ ፈታኝ፤ መር ማሪ፡ ሞካሪ።

መንሰወ፤ (ነሰወ)፤ ፈተነ፡ መረመረ፤ አስ ጨነቀ፡ ጐዳ፡ አጠፋ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በመንሰወ፡ ፈንታ፡ አመንሰወ፡ ይላል፤ አያስኬድም። ይመክሩ፡ ቢ ቍጽር፡ ያመንስዉኒ። መንሱተ፡ ከመ፡ ያመንስዎ፡ (መዝ፡ ፸፬። ፪ዜና፡ ፺፡ ፳፪)።

አመንሰወ፤ (አንሰወ)፤ አስፈተነ፤ አስሞ ከረ፤ አስጠፋ።

ተመንሰወ፤ (ተነሰወ)፤ ተፈተነ፡ ተመረ መረ፤ ተጨነቀ፡ ተማቀየ፤ ጠፋ፡ ተጐዳ፤ ድል፡ ኾነ። ኢየኀድገክሙ፡ ትትመንሰዉ። ኃጥእ፡ ይትመነሶ፡ በሕቢት። ኢትትመንሰዉ፡ በፍትወት፡ (፩ቆሮ፡ ፲፡ ፲፫። ሢራ፳፱፡ ፳፱። ፩ተሰ፡ ፬፡ ፩)።

ምንስው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ሱት)፤ የተፈተነ፡ ፍቱን፤ ደካማ፡ ክፉ፡ ጥፉ። ይሬስዮ፡ ለመስተጋ ድል፡ ምንስወ። ከመ፡ ምንስዋን። ነፍስ፡ ምን ሱት። ጸላእትየ፡ ምንስዋን፡ (ፊልክ፡ ፸፱። ፪ቆሮ፡ ፮፡ ፱። ዘዳ፳፰፡ ፷፩። መዝ፡ ፲፯።

ምንሳዌ፤ መጥፋት፤ አጠፋፍ፤ ፈተና፡ ጥፋት፡ ጕዳት። አሰረ፡ ከመ፡ በግዐ፡ ዘአልቦ፡ ምንሳዌ፤ መራ ዕየ፡ ደብር፡ ዘይቀትል፡ አርዌ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፳)።

መንሱት፤ (ብ፡ መናስው። ዕብ፡ ኒሳዮን)፤ ታላቅ፡ ፈተና፤ ፍጹም፡ መከራ፤ ያልታሰበ፡ አደጋ። ኢታብአነ፡ ውስተ፡ መንሱት። ጸልዩ፡ ከመ፡ ኢትባኡ፡ ውስተ፡ መንሱት። መንሱት፡ በባሕር፡ ወ በየብስ። ወተዐገሡ፡ መናስወ፡ ሰይጣናዊተ። መና ስወ፡ ዓለም፡ (ማቴ፮፡ ፲፪። ፳፮፡ ፵፩። ዮሴፍ። ፊልክ፡ ፫። አርጋ)። ዕቅፍት፡ መሥገርት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መን ሱት፡ ይላል፡ (ማቴ፲፰፡ ፯)።

ተመናሰወ፤ ተፋተነ፡ ተፈታተነ፤ ተሟከረ፡ ተጣፋ።

ነስሐ፤ (ይኔስሕ፡ ይነስሕ፤ ነስሖ። ዕብ፡ ናሳሕ፤ ነቀለ)፤ ንስሓ፡ ገባ፤ ዐዘነ፤ ተጠጠተ፡ ተመ ለሰ፤ ክፉ፡ ዐመሉን፡ ተወ፡ ጠባዩን፡ ለወጠ። እስከ፡ ይኔስሕ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ። ነስሑ፡ እምፍኖትሙ፡ እኩይ፤ ወእግዚአብሔርኒ፡ ነስሐ፡ እምዘነበበ። ነስሕ፡ አበሳከ፡ (ፈ፡ መ፡ ፯፡ ፪። ዮናß፡ ፲። ሢራ ፲፯፡ ፳፩)። በነስሐ፡ ፈንታ፡ ተነስሐ፡ ተናስሐ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው። ተነሳሕያን። ገብኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአውሰቡ፤ ወእምድኅረ፡ ውእቱ፡ ተና ስሑ፡ ወነስሑ፡ (ፊልክ)። ተነስሑ፡ እስመ፡ ቀርበት። ተነሲሖ፡ (ማቴ፬፡ ፲፯። ኪዳ)።

ነሳሒ፤ (ሒት፡ ሕያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ ንስሓ፡ ገቢ፤ ተጸጻች፡ ተመላሽ፡ ራሱን፡ በራሱ፡ ወይም፡ በቄስ፡ የሚወቅሥ፡ የሚከስ፡ በደሉን፡ የሚያፈስ። ይ ቁም፡ ምስለ፡ ነሳሕያን፡ (ፈ፡ መ፡ ፬፡ ፪። ዲድ። አፈ፡ ተ፴፩)።

ንሱሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ስሕት)፤ ንስሓ፣ የገባ፤ ያዘነ፣ የተጠጠተ፤ ከክፋቱ፣ የተመለሰ። ውእቱ፡ ንሡሕ፡ በእንተ፡ ኀጣይኢሁ። መብልዐ፡ ለንሡሕ፡ ልቡ፡ ዘእንበለ፡ ኅብስት፡ ወጼው፡ (ፊልክ፡ ፻፸፩። ቀሌ)። ቍጡ፣ ብስጩ፤ የጠላውን፣ ሥራ፣ መልሶ፣ የሚወድ፣ (፪ጴጥ፡ ፪፡ ፳፩፡ ፳፪)። ወይም፣ ተስፋ፣ ቈርጦ፣ ራሱን፣ የሚገድል፣ የሚጐዳ፤ እንደ፣ ይሁዳ። ኢትኩን፡ ንሡሐ፡ ላዕለ፡ ዘኀለፈ፡ ግብር፡ (ቀሌ)።

ንሳሔ፤(ሕያት)፤ መንስሕ፣ ንስሓ፣ መግባት፤ ጥጠታ፣ ምለሳ፤ ንስሓ፣ አገባብ፣ አመላለስ፤ ንሱሕነት፣ (መጽ፣ ምስ)።

ንስሓ፤(ሓት)፤ በቁሙ፣ ሐዘን፣ ጸጸት፣ ቍጭት፣ ምላሽ፤ መቀጮ፣ ቅጣት፣ ቀኖና፣ የኀጢአት፣ ካሳ። እምድኅረ፡ ሞት፡ አልቦ፡ ንስሓ። መፍትው፡ ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ተመይጡ። ንስሓ፡ ፍጽምት። ሀብዎ፡ ንስሓ፡ ተስዐተ፡ ሱባዔ፡ በኅብስት፡ ወማይ፡ እስከ፡ ተስዐቱ፡ ሰዓት፡ (ዲድ፡ ፶ና፡ ፮። ፈ፡ መ፡ ፮፡ ፲፫። ቀሌ)። በመሥገርት፣ ፈንታ፣ ንስሓ፣ ይላል፣ (ምሳ፳፡ ፳፩)።

አንስሐ፤ አሳዘነ፣ አስቈጨ፤ አስጠጠተ። ኢያኔስሐኒ፡ (፪ቆሮ፡ ፯፡ ፰)።

ነሲኅ፤ ኆት፤(ነስኀ፡ ይነስኅ፡ ይንሳኅ)፤ መከርፋት፤ መቀርናት፣ መግማት፣ መበሽቀጥ፤ ከደዌ፣ ከርስሐት፣ የተነሣ። ነጽሖን፣ እይ፤ የዚህ፣ አፍራሽ፣ ነው።

ንስኀት፤ ከርፋት፣ ቅርናት፤ ግማት፣ ክፉ፣ ሽታ፣ የሚጐፈንን፣ የሚያስቅቅ። እሬኢ፡ ንስኀተ፡ ሥጋየ፡ ከመ፡ ብኂባኄ፡ አንበሳ። ወየዐርግ፡ ንስኀቱ፡ (ኢዮ፮፡ ፯። ዮኤ፪፡ ፳)።

ነሰየ፤(ዐረ፡ ነሲየ)፤ ረሳ፣ ዘነጋ፤ ከልቡ፣ አጠፋ። ናሕሰየ፣ ከነሐሰና፣ ከነሰየ፣ ከኹለቱ፣ ሥር፣ የወጣ፣ ነው፤ ንሒስን፣ እይ።

ናሴብ፤(ዕብ፡ ንጺብ)፤ ወታደር፣ ጭፍራ፣ ዘበኛ፤ ከተማ፣ ጠባቂ፤ ሹም። ምስጢሩ፣ መቆም፣ ነው፤ ፀምድና፣ ሐውልትም፣ ያሳያል። ህየ፡ ሀሎ፡ ናሴብ፡ ኢሎፍላዊ፡ (፩ነገ፡ ፲፡ ፭)።

ነሲክ፤ ኮት፤(ነሰከ፡ ይነስክ፡ ይንስክ። ዕብ፡ ናሻኽ። ሱር፡ ንካስ)፤ መንከስ፤ በጥርስ፣ መያዝ፣ መውጋት፣ ማሳመም፤ መንጨት፣ መበጨቅ፣ መዘብተር፤ መጋጥ፣ መግመጥ፣ ማልገጥገጥ። አሕቲ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ነሰከታ፡ ውስተ፡ ልባ፡ ወአሕቲ፡ ውስተ፡ ገቦሃ። ከመ፡ ኢይንስክ፡ ሰኰና፡ እገርየ። ይንስክዎ፡ (ስንክ፣ ነሐ፲፩። ኅዳ፳። ዮሴፍ)።

ነሳኪ፤ መንስክ፤ የሚነክስ፣ ነካሽ።

መንሰክ፤(ብ፡ መናስክ)፤ መንከሻ፤ መንጋጋ፣ ክራንቻ፣ ጥርስ።

ተነስከ፤ ተነከሰ። ዘእምአርዌ፡ ምድር፡ ተነስከ፡ (ስንክ፣ መስ፳። ዘኍ፳፩፡ ፰)።

ንሱክ፤(ካን፡ ካት፡ ስክት)፤ የተነከሰ፤ በጥርስ፣ የተወጋ፣ የቈሰለ።

ንስከት፤ መንከስ፤ መነከስ፣ አነካከስ፣ ንክሻ። ኀልቁ፡ በንስከተ፡ አራዊተ፡ ምድር። ንስከተ፡ አንበጣ፡ ወጽንጽንያ። መካነ፡ ንስከት፡ (ጥበ፲፮፡ ፭፡ ፱። መ፡ ፈ)።

ተናሰከ፤ ተናከሰ፣ ተነካከሰ፣ ተባላ። አኀዙ፡ ይትናሰኩ፡ በበይናቲሆሙ። ትትባልዑ፡ ወትትናሰኩ፡ (ሔኖ፹፱፡ ፲፩። ገላ፭፡ ፲፭)።

አስተናሰከ፤ አናከሰ፤ አባላ፣ አጣላ። ከመ፡ ያስተናስኮሙ፡ ለደቂቃ፡ (መጽ፣ ምስ)።

ኔሳን፤—የወር፡ ስም፡ ሚያዝያ፤—ነየሰ።

ነስነሰ፤(ተቀ፡ ግ። ነሲስ፡ ነሰ)፤ ነሰነሰ፤ ረጨ፣ በተነ፣ ፈነጠቀ፤ አዘነመ፣ አረበረበ፤ አጠጣ፣ አረካ። ሥሩና፣ ምንጩ፣ ነሲስ፣ ነው፤ ለኹራትና፣ ለጭራም፣ ይኾናል። ነስነስኩ፡ ምስካብየ፡ መጽርየ። ይነስንሱ፡ ጽድቀ፡ ደመናት። ነስነሱ፡ ላዕሌሁ፡ ብዙኀተ፡ ዕፍረታተ። ነስነሳ፡ ማየ። በእንተ፡ ማያተ፡ አፍላግ፡ ከመ፡ ያዐርግ፡ ማያተ፡ ወይነስንሶ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ለጽሙኣን። ዘነስነስከ፡ ምሕረተከ፡ በመዋዕለ፡ ሙሴ፡ ከማሁ፡ ነስንስ፡ ምሕረተከ፡ ላዕሌነ፡ (ምሳ፯፡ ፲፯። ኢሳ፵፭፡ ፰። ስንክ፣ ነሐ፳፱። ሄርማ። ቄድር)። ሮሐን፣ እይ፤ የዚህ፣ ጎር፣ ነው።

ነስናሲ፤ መነስንስ፤ የሚነሰንስ፣ ነስናሽ፤ ጭራ፣ ያዥ፣ ባለጭራ።

መነሳንስት፤(ሳት)፤ በቁሙ፣ መነሳንስ፤ መራውሕ፣ የሐር፣ ፈትል፣ እንደ፣ ጭራ፣ ኹኖ፣ የተሠራ፣ የተቈነነ፣ ባለወርቅ፣ እጀታ። በዛቲ፡ ዕለት፡ አዕረፈ፡ አባ፡ ኖብ፡ በዓለ፡ መነሳንስት፡ ዘወርቅ፤ ሰላም፡ ለኖብ፡ መነሳንስቲሁ፡ ዘወርቅ፤ ሰዳዴ፡ አራዊት፡ ደቃቅ። ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ነጋሚ፤ ወመነሳንስትኒ፡ ዘሐፊር፡ ገብሩ፡ ሎቱ፡ (ስንክ፣ የካ፭። ገድ፣ ኪሮ)።

መነሳንስት፣

ተነስነሰ፤ ተነሰነሰ፤ ተረጨ፣ ተረበረበ፤ ሽቱው፣ በልብስ፤ ልብሱ፣ በሽቱ።

ንስኑስ፤ የተነሰነሰ፤ የተረጨ፣ በት። መዐዛ፡ ጽጌ፡ ውስቴታ፡ ንስኑስ፡ (ድጓ)።

ነሲቅ፤ ቆት፤(ነሰቀ፡ ይነስቅ፡ ይንስቅ። ዐረ፡ ነሰቀ። ዕብ፡ ናሻቅ፤ ሳመ)፤ መስደር፣ መደርደር፤ ማስተካከፍ፣ መግጠም፣ ማሳሳም፤ መጥረብ፣

መውቀር፣ ማንጥ፣ መቅረጥ፤ የደንጊያ፣ የንጨት። ነሰከ ኘና፣ ወሰቀን፣ እይ፤ የዚህ፣ ጎር፣ ናቸው።

ተነሰቀ፤ ተሰደረ፣ ተደረደረ፤ ተላለፈ፣ ተጋጠመ።

ንሱቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ሰቅት)፤ የተጠረበ፣ የተወቀረ፤ የታነጠ፣ የተቀረጠ፤ ስድር፣ ድርድር። ዘቆሙ፡ ስሳ፡ በእመት፡ ወንድቁ፡ በእብን፡ ንሱቅ፡ (ዕዝ፳፡ ፳፱)። በንሱቅ፣ ፈንታ፣ ምሱቅ፣ ውሱቅ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው።

ንሰቀት፤ መግጠም፣ ማጋጠም፤ የከንፈር፣ የጠርዝ።

ነሰረ፤ (ዕብ፡ ናሻር)፤ ነሰረ፤ ወረደ፣ ወደቀ፣ ተወረወረ፤ በፈቃዱ።

ንሰር፤ (ብ፡ አንሰርት። ዕብ፡ ኔሼር። ሱር፡ ኒሽራ። ዐረ፡ ኒስር)፤ በቁሙ፤ ታላቅ፣ ነጣቂ፣ አሞራ፣ ርቆ፣ መጥቆ፣ የሚኼድ፤ ዐይን፣ ጥሩ። ዮሐንስ፡ በራዕ፡ ንጉሠ፡ አዕዋፍ፡ ንስር። አ፡ ንስር፡ ዘእሙር፡ በብርሃኑ፡ አዕይንቲከ። ዝኩአ፡ ንስር፡ ዐቢይ። ንስር፡ ኔኪፉር፡ (ሰንክ፣ የካ፴። ተረ፣ ባሮ። ሕዝ፲፯፣ ፫። ማር፣ ይሥ። ማቴ፳፬፣ ፳፰)።

ንስር፡

ነስር፤ በቁሙ፤ ነዝር፣ ያፍንጫ፣ ደም፤ ነዝረን፣ እይ። የበሰለ፣ ፍሬና፣ ቅጠል፤ ሳይነኩት፣ የሚወርድ፣ የሚወድቅ።

አንሰረ፤ አነሰረ፤ አስነሰረ፤ ንስር፣ አደረገ፤ ንሰር፣ አሰኘ።

ተአንሰረ፤ ንሰር፣ ኾነ፤ ንስር፣ ተባለ። ተአንሰሮትየ፡ (አዋል)።

ኔስራ፤ (ጽር፡ ኔሳራን። ዕብ፡ ኔዕጻር። ዐረ፡ መሕጹረን)፤ ደጀ፣ ጠኒ፤ ከሰው፣ ተለይቶ፣ ብቻውን፤ የቀረ፤ ለጸሎት፣ ለመሟዕት። ወሀሎ፡ ህየ፡ ኔስራ፡ ቅድመ፡ እግዚ። ሕጹረ፣ ዕጉተ፣ ክሉአ፣ ጽኑሐ፣ ማለት፣ ነው፣ (፩ነገ፣ ፳፩፣ ፯)። ባለብሉዮች፣ ግን፣ በታ፣ ሰጉን፣ ይሉታል።

ንስራኒ፤ (ዐረ፡ ንጽራኒ። ዕብ፡ ኖጽሪ)፤ ክርስቲያናዊ፣ በናዝ(ጽ)ራዊው፣ መሲሕ፣ በየሱስ፣ ያመነ፤ ናዝሬትን፣ እይ። ንስራኒ፡ ክኑ፡ ስምዐ፡ (አዋል)። በንሰር፣ ዘይቤ፣ ሲፈቱት፣ ግን፣ ንስራዊ፣ ዘንስር፣ ያሰኛል።

ነሲስ፤ ሶት፤ (ነሰ፤ ነሰሰ፣ ይነስስ፣ ይንስስ። ዕብ፡ ኖሴስ፤ ሂትኖሴስ)፤ ማጌጥ፣ መጌጥ፤ መኰነስነስ፤ ነስ፣ ነስ፣ ማለት፤ መወዘወዝ፣ መንቀሳቀስ። ሶሰወኛ፣ አንሶሰወን፣ እይ፤ የዚህ፣ ጎር፣ ነው። ማመልከት፤ ታምራት፣ ምልክት፣ ማድረግ። ኔሳንን፣ እይ፤ የዚህ፣ ዘር፣ ነው።

ነሶሳው፤—ምልልስ፤—ሶሰወ።

ናስታ፤—መጋቢያ፤—ነሠተ፡ ናሥታ።

ኔስታሊ፤—የንሓስ፣ አባብ፤—ኔስ፣ ነየሰ።

(ጥት) **ነት**፤ (ቅብጥ፡ ናት)፤ ቀይ፣ ቀለም፤ የቀይ፣ ቀለም፣ ዛፍ፤ ፍሬው፣ ቅጠሉ፣ ቀይ፣ ቀለም፣ የሚኾን። በቁሙ፤ ነትዕ፣ ቀይ፣ ቈርበት፣ ዐረብ፣ አንቀልባ፤ በነት፣ ቀለም፣ የተነከረ፤ ቀይ፣ ቀለም፣ የገባ፤ ልብስ፣ ፈትል። ኳኳን፣ እይ፤ ከዚህ፣ ጋራ፣ አንድ፣ ነው፣ (ዘፀ፳፭፣ ፱። ፳፮፣ ፩፣ ፴፩። ፳፰፣ ፭፣ ፰፣ ፲፭)።

ነቲግ፤ ጎት፤ (ነትገ፡ ይነትግ፡ ይንትግ። ወተገ፤ ነሠገ)፤ መንተግ፤ ተግ፣ ማለት፣ መቆም፣ መገታት፤ መቈረጥ፣ መቅረት፤ ማነስ፣ መጕደል፣ መቅለል፤ ጥቂት፣ መኾን። ወተገንና፣ ነሠገን፣ እይ፤ የዚህ፣ ጎሮች፣ ናቸው። ርቱዐ፡ ይንትጉ፡ እለ፡ የሀውኩክሙ። ነትገ፡ ማይ። ኢነትገ፡ አንብዐየ። ለዘነትገ፡ ትክቶሃ። መዋዕል፡ አኅዙ፡ ይንትጉ፡ እምዐሠርቱ፡ ወተሰዐቱ፡ ኢየቤልዩ። እምውስቴቶሙ፡ ኢይትከሀል፡ ነቲግ፡ (ገላ፭፣ ፲፪። ዘፍ፰፣ ፰። ግብ፳፣ ፴፩። መ፣ ፈ። ኩፋ፣ ፳፫። መክ፫፣ ፲፬)። በነትገ፣ ፈንታ፣ ተነትገ፣ ይላል፤ የጣፊ፣ ስሕተት፣ ነው፣ (ዘፍ፰፣ ፩፣ ፭፣ ፯፣ ፲፩)።

ንቱግ፤ (ጋን፡ ጋት፡ ትግት)፤ ያነሰ፣ የጐደለ፤ ጕደሎ፣ ሕጹጽ። ኢንቱግ፡ ወኢብዑድ፡ እምህላዌሁ። ደለወከ፡ እግዚ፡ ወረከበከ፡ ሕጹጸ፡ ወንቱገ። ኩኑ፡ ምሉኣነ፡ ወአኮ፡ ንቱጋነ፡ (መጽ፣ ምስ። ዮሴፍ። ግንዘ)።

ንትገት፤ ማነስ፣ መጕደል፤ አጕዳደል፣ ጕድለት፣ ጕደሎነት፤ ሕጸጽ፣ ጕዳይ፣ (ሲኖዶ)።

ኑታጌ፤ ዝኒ፣ ከማሁ። ኢይትሌዐሉ፡ በፍድፋዴ፣ ወኢየሐጽጹ፡ በኑታጌ። ኢሀሎ፡ ኑታጌ፡ ስብሐት፡ ላዕለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ። ይሜህር፡ ኑታጌ፡ እምጠባይዕ፡ (መጽ፣ ምስ። ያዕ፣ ዘእል)።

—፤ መቅረት፤ መታጐል። በላም፡ ለቁመቱ፡ ዘአልቦ፡ ኑታጌ፡ እስከ፡ ተመሰለ፡ እግሩ፡ ከመ፡ እግረ፡ ነጌ፡ (ሰንክ፣ የካ፳፭)።

ንትግ፤ ንትጋ፤ (ብ፡ ንትጋት)፤ ሕጸጽ፣ ጕዳይ፣ ቅሬታ። ከመ፡ ይምላእ፡ ስብሐቲሁ፡ ውስተ፡ ንትገ፡ ዚኣከ። ወልድ፡ መላኤ፡ ንትጋ። አፍቅርኒ፡ እንበለ፡ ንትጋ። ንትጋት፡ (መቃ፣ ገ፳፫። ጥበ፣ ጠቢ። ደራሲ። ፊልክ። ፪ቆሮ፣ ፰፣ ፲፬)።

አንተገ፤ አሳነሰ፣ አጐደለ፤ አስቀረ፣ አስታጐለ፤ ቈረጠ፣ አቋረጠ፤ አቆመ። ያነትጉ፡ ወይዌስኩ። ኢታ

ንትግ ፡ እምኔሁ ፡ ቃለ ። አንትጉ ፡ ሐኒጸ ፡ ሀገር ። ኢያንትጉ ፡ እንዘ ፡ ይሴብሑ ፡ (ኪዳ ። ኤርም ፡ ፪ ። ኩፋ ፡ ፲ ። ኪዳ) ።

ትንታግ ፤ (ጋት) ፤ በቁሙ ፤ ክፋይ ፡ ትኳሽ ፡ ትርኳሽ ፤ ባንድ ፡ ወገኑ ፡ እሳት ፡ የበላው ፡ ያጕደለው ፡ የእሳት ፡ ትራፊ ፡ ዕንጨት ። ከመ ፡ ትንታግ ፡ ዘአውፅእዎ ፡ እምእሳት ። ትንታገ ፡ እሳት ። በብዝኃ ፡ ትንታጉ ፡ ለእሳት ፡ ይበዝኃ ፡ ፍሕሙ ። ትንታጋት ፡ ዕፀው ፡ እለ ፡ ይጠይሱ ፡ (ዘካ ፡ ፪ ። ዓሞ ፡ ፲፩ ። ሚራ ፲፭ ፡ ፴፪ ። ኢሳ፯ ፡ ፬) ።

ተንተገ ፤ ተተገ ፤ ተኰሰ ፡ ለኰሰ ፡ ቈሰቈሰ ፡ ተረኰሰ ፤ በክፋይ ፡ መቃ ። ተቈጣ ፡ ቱግ ፡ ትንትግ ፡ አለ ፡ ተቃጠለ ፤ እሳቱ ፡ ወይም ፡ ሰዉ ።

ኖትያ ፤—መርከበኛ ፤—ነወተ ።

ነቲን ፤ (ነተነ ፡ ይነትን ፡ ይንትን ። ዕብ ፡ ናታን) ፤ መስጠት ፡ ማበርከት ፤ ማሲያዝ ፡ ማስጨበጥ ፡ ማስረከብ ፤ ዋጋን ፡ ዕዳን ፡ ጨርሶ ፡ መክፈል ። መተንን ፡ እይ ።

ተንትነ ፤ ተሰጠ ፤ ተናኘ ፡ ተሰጭ ፡ ኾነ ።

ተንተነ ፤—ተፍገመገመ ፤—ተኒን ፡ ተነ ።

ናታኒም ፤ (ጽር ፡ ናቲንም ። ዕብ ፡ ንቲኒም) ፤ ንቱናን ፤ ውሁባን ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ የተሰጡ ፡ የግዜር ፡ አገልጋዮች ፤ እስራኤል ፡ ያይደሉ ፡ አሕዛብ ፡ የገባዖን ፡ ሰዎች ፡ (ኢያ፱ ፡ ፳፪ ፡ ፳፫ ፡ ፳፯) ። በናታኒም ፡ ፈንታ ፡ ንቱናን ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፡ ናቴኒም ፡ ናታናውያን ፡ ናቲናውያን ፡ ናትናውያን ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዕዝ፪ ፡ ፸ ። ፯ ፡ ፯ ። ፰ ፡ ፲፯ ፡ ፳) ። ናታናውያን ፡ ማለት ፡ ግን ፡ የናታን ፡ ወገኖች ፡ ያሰኛል ፡ (፪ነገ ፡ ፯ ፡ ፪) ።

አስተንተነ ፤ አስተነነተ ፤ ይህ ፡ ለዚህ ፡ አለ ፤ ዐሰበ ፡ ተጋ ፡ ተወዘወዘ ፡ በሐሳብ ፡ ተያዘ ፤ ለመስጠት ፡ ለመርዳት ፡ ለማገልገል ። በርክ ፡ ደበ ፡ እለ ፡ ያስተነትኑ ፡ በዕጣን ፡ ወቍርባን ። ለተልእኮ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘጽሕቀ ፡ ወዘአስተንተነ ። እንዘ ፡ ያስተነትኑ ፡ ኵነቶሙ ፡ ዘንሰፈ ፡ ወሰዘኒ ፡ ይመጽእ ፡ (ቅዳ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፰ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

—፤ አሳሰበ ፤ አተጋ ፡ አገበረ ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። እለ ፡ ይገብሩ ፡ ትርፍተ ፡ በሥጋቲሆሙ ፡ ባሕቲቶ ፡ ወኢያስተንትኑ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ ተጋድሎተ ፡ ኅሊናት ፡ ኢይበጽሑ ፡ ኀበ ፡ ንጽሐ ፡ ልብ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፹፯) ።

ነቲዕ ፤ ዖት ፤ (ነትዐ ፡ ይነትዕ ፡ ይንታዕ ። ዕብ ፡ ናቶዕ ፡ ሂናቴዕ ፤ ከሥሩ ፡ ፈለሰ ፡ ተነቀለ) ፤ መሸሽ ፡ መሮጥ ፤ መኰብለል ፤ ለማምለጥ ። ከመ ፡ ዘይነትዕ ፡ በውስተ ፡ ቀትል ። ነትዑ ፡ እምቅድመ ፡ ገጽነ ። ወይነትዕ ፡ ሰብእ ፡ ይእቲ ፡ ብሔር ፡ (ሚራ፴ ፡ ፯ ። ኢያ፯ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፲፬) ። መተከል ፡ መዘርጋት ፤ የድንኳን ፡ የጥላ ። መቅላት ፡ ንት ፡ መኾን ፡ ቀይ ፡ ቀለም ፡ መግባት ፤ የቈርበት ።

አንትዐ ፤ አሸሸ ፡ አሸነፈ ፤ ነዳ ፡ አባረረ ። ሕዱ ፡ ያነትያሙ ፡ ለፀሠርቱ ፡ ምእት ። አንትዐ ፡ አፅራረ ። አንትዕዎሙ ፡ ወቀስውዎሙ ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፴ ። አፈ ፡ ተጽ ። ዮሴፍ) ። ተከለ ፡ ዘረጋ ፤ ወጠረ ፡ ገተረ ። አቀላ ፡ ዘኸነነ ፡ አንተ ፡ ንት ፡ አገባ ።

ንትዕ ፤ (ብ ፡ አንትዕት) ፤ ሽሽት ፤ ሩጫ ፡ ኰብለላ ። በቁሙ ፡ ንት ፡ ቀይ ፡ ቈርበት ፤ የድንኳን ፡ ልብስ ። አንትዕት ፡ ዘማእሰ ፡ በገዐ ፡ (ዘፀ፴፱ ፡ ፲፰) ።

ነተፈ ፤ (ነቲፍ ። ነቀፈ ፤ ነጸየ ፤ በጸለ) ፤ አነተበ ፤ ነገጨ ፡ በጨቀ ፤ ቈረጠ ፡ በጠሰ ፤ ቀማ ፡ መነተፈ ። እለ ፡ ይነትፉ ፡ በመዋባሕት ፡ ልሳኖሙ ፡ ሥጋ ፡ ቢጸሙ ። ዘማእሰረ ፡ ኀጢአት ፡ ይነትፍ ፡ ተአስረ ፡ በአጽርቅት ። ወለአዕዋፍሰ ፡ ኢነተፎን ፡ (ሥር ፡ ጸሎ ። መጽ ፡ ምስ ። ኩፋ ፡ ፲፱) ።

ተነተፈ ፤ ነተበ ፤ ተነገጨ ፡ ተበጨቀ ፡ ተበጫጨቀ ። አብድ ፡ ኢይማየጥ ፡ አማእኒ ፡ እስከ ፡ ይትነተፍ ፡ እገሪሁ ። ወተነተፈ ፡ ሥጋሆሙ ፡ (ፈላስ ፡ ገፃ ። ስንክ ፡ ሐምሌ) ።

ንቱፍ ፤ (ፉን ፡ ፋት ፡ ትፍት) ፤ የነተበ ፡ ንትብ ፤ የተነገጨ ፡ የተበጨቀ ፤ ቍርጥርጥ ፡ ብጥስጥስ ።

ንትፈት ፤ መነጨት ፤ መነጨት ፤ እንጫጭ ፡ አቈራረጥ ፤ ቈረጣ ፡ ብጠሳ ፤ ንጥቂያ ፡ ቅሚያ ፤ ንጭታት ። ንትፈተ ፡ ሥጋሁ ፡ በንጺን ፡ (ስንክ ፡ መጋ፯) ።

ንታፌ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ወንታፌ ፡ ሎቱ ። ብዕል ፡ ይትሀጐል ፡ በንታፌ ፡ እኩይ ፡ (መክ፪ ፡ ፳፫ ። ፭ ፡ ፲፫) ።

ነትረ ፤ (ነቲር ። ዕብ ፡ ናታር ፤ ዘለለ ፡ ታወከ) ፤ ነተረ ፤ ጐረጠ ፡ በሰለ ፤ የጠላ ፡ የወጥ ። ነተረን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ንቱር ፤ (ላቲን ፡ ናቱር ፡ ራ ፤ በሕርይ ፡ ጠባይ ፡ ፍጥረት) ፤ የነተረ ፡ የጐረጠ ፤ ጥሩ ፡ ብርቱ ።

ናቱሪም ፤ (ዕብ ፡ ታኑሪም) ፤ እቶኖች ፤ ቤተ ፡ ልሔሞች ፡ የማድ ፡ ቤቶች ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ አንባሻ ፡ ይሉታል ። ማኅፈደ ፡ ናቱሪም ፡ (ነሐ፫ ፡ ፲፩) ።

ሠ

ሠ ፤ ፲፭ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ሠውት ፤ ቍጥሩ ፡ ስሳ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ (ሠ—፷) ስሳ ፤ ወይም ፡ ሥልሳ ፡ ይባላል ፤ ሠለስንና ፡ ሰደስን ፡ እይ ። ጸሐፍት ፡ ግን ፡ ንጉሠ ፡ የሚጣፍ ፡ በርሱ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ስሙን ፡ ንጉሥ ፡ ይሉታል ። በዐረብና ፡ በዕብራይስጥ ፡ አንዱ ፡ ጎርመት ፡ ፊደል ፡ ሠ ፡ በነቍጣ ፡ ምክንያት ፡ ሲን ፡ ሺን ፡ እንዲባል ፡ በጥንታዊም ፡ ግእዝ ፡ ስና ፡ ሸ ፡ የሚባል ፡ ይህ ፡ ሠውቱ ፡ ሠ ፡ እንጂ ፡ ሳቱ ፡ ሰ ፡ አይደለም ። ሳቱ ፡ ሰ ፡ ግን ፡ እንደ ፡ ሳምኬት ፡ ሰ ፡ በስምና ፡ በመልክ ፡ ተለይቶ ፡ ተራውና ፡ ቍጥሩ ፡ ሳይፋለስ ፡ ስሳንቱን ፡ ሳይለቅ ፡ ሰ ፡ ብቻ ፡ ኹኖ ፡ ሰ ፡ ከመባል ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ሠውት ፡ ሠ ፡ ሸ ፡ መባል ፡ የለውም ፤ አልነበረውም ። ፪ ፡ ዐይነት ፡ ሠ ፡ ሰ ፡ በግእዝ ፡ በሱርስት ፡ በዕብራይስጥ ፡ እንጂ ፡ በዐረብ ፡ የለም ፤ ጻዴ ፡ ግን ፡ ሳድ ፡ እየተባለ ፡ እንደ ፡ ሰ ፡ ይጠራል ፤ ለሠና ፡ ለጸ ፡ ከመልክ ፡ በቀር ፡ የድምጥ ፡ ልዩነት ፡ የላቸውም ። ሸ ፡ ደግሞ ፡ በቅብጥ ፡ እንጂ ፡ በጽርእ ፡ አይገኝም ፤ ከግእዝም ፡ ጽርኣዊው ፡ ሰላማ ፡ መጻሕፍትን ፡ ከጽርእ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ ሲመልስ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ አውጥቶት ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በግእዝ ፡ ቃላት ፡ ውስጥ ፡ መጣፉና ፡ መነገሩ ፡ ቀርቷል ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ዕብራይስጥና ፡ ዐረብ ፡ ሱርስትም ፡ ሸ ፡ የሚሉትን ፤ ይልቁንም ፡ ዐረብ ፡ በሺን ፡ የሚጥፈውን ፤ ዲልማን ፡ ለይቶ ፡ በሠውት ፡ ጥፎታል ። (ዐረብ) ፡ ሻዐ ፡ ሸሐጸ ፡ ሸረበ ፡ ሸረዐ ፡ ሸረጸ ፡ ሸረቀ ፡ ነገሸ ። ሤበ ፡ ሥሐጸ ፡ ሠረበ ፡ ሠርዐ ፡ ሠረጸ ፡ ሠረቀ ፡ ነግሠ ። የሳቱ ፡ ሰን ፡ ፍች ፡ እይ ።

ሥኢብ ፤ በት ፤ (ሥእበ ፤ ሠአበ ፡ ይሥእብ ፡ ይሥአብ ። ሱር ፡ ወዕብ ፡ ሣኤብ) ፤ ማደፍ ፤ መርከስ ፤ የሩክቤ ፡ የሕልመ ፡ ሌሊት ፡ የገቢስ ፡ በድን ። ወሰእመ ፡ ሐለመ ፡ ኤጺስቀጾስ ፡ አንስተ ፡ ኢይቅረብ ፡ ወኢይትከነስሂ ፤ ወእኮ ፡ ዘሥእበ ፡ እሳ ፡ በአንተ ፡ ክብረ ፡ ምሥዋዕ ፡ (ኪዳ ፡ ገ፲) ።

ተሣአበ ፤ ተዳደፈ ፤ ተራከሰ ፡ ተረካከሰ ።

ሥኡብ ፤ (በን ፡ ባት ፡ እብት) ፤ ያደፈ ፡ የተዳደፈ ፤ እድፋም ፡ ርኩስ ፡ (ዘሌ፲፭ ፡ ፲፯ ። ፲፰ ፡ ፴፪ ። ሐጌ፪ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፴፪) ። ቤትኩ ፡ ሥኡብየ ። እመ ፡ ቦ ፡ ሥኡብ ፡ ወዘኢኮነ ፡ ንጹሐ ። ርኩስ ፡ ወሥኡብ ፡ ውእቱ ። ሥኡባነ ፡ ነፍስ ፡ (መቢ፪ ፡ ፱ ። ቅዳ ። ቀሌ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ሥእበት ፤ (ታት) ፤ ማደፍ ፡ መርከስ ፤ ርኵሰት ፡ ርስሐት ፤ እድፍ ። ዘኢኮነ ፡ ንጹሐ ፡ እምነ ፡ ሥእበቱ ፡ ዘሌሊት ። አልቦቱ ፡ ሥእበት ። ዘበሥእበት ፡ (ዘዳ፳፫ ፡ ፲፩ ። ዕብ፲፫ ፡ ፬ ። ቀሌ) ።

ሥእነ ፤—ሳነ ፡ ተሳነ ፤—ስኢን ፡ ስእነ ።

ሥእነ ፤ ሠአነ ፤ (ሰንአ ። ዕብ ፡ ሳአን) ፤ ተጫማ ፤ ለበሰ ፤ እግሩን ፡ ከመጫሚያ ፡ ስካ ፡ አገባ ፡ አዋደደ ፡ አስማማ ። ስንአን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሥእነ ፡ ፈንታ ፡ ተሥእነ ፡ ተሠአነ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ቱሥእነት ፡ አሣእኒሃ ። ተሠአን ፡ አሣኢኒከ ። ተሥኢነክሙ ፡ ኀይለ ፡ ወንጌል ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፬ ። ግብ፲፪ ፡ ፰ ። ኤፌ፮ ፡ ፲፭) ።

አሥአነ ፤ አስተሥ(ሠ)አነ ፤ አጫማ ፤ ጫማ ፡ አለበሰ ፤ አስለበሰ ። አልበስዎሙ ፡ ወአሥአንዎሙ ፡ እምበርበረ ፡ ዚኣሆሙ ። አግበረ ፡ ሎቱ ፡ አሣእነ ፡ ዘንጺን ፡ ወአስተሥአንዎ ፡ ለቅዱስ ። ገብሩ ፡ ሎቱ ፡ ቅትራተ ፡ ዘብርት ፡ ወአስተሠአንዎ ፡ እስከ ፡ ባረረ ፡ ቅትራት ፡ ውስተ ፡ እገሪሁ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፭ ። ድጓ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፱) ።

ተሥእነ ፤ ተለበሰ ፤ ተሰካ ፡ ገባ ፡ ተዋደደ ፤ ጫማው ።

ተሣአነ ፤ ተሳካ ፤ ተስማማ ፤ ተዋደደ ፤ ጫማውና ፡ እግሩ ።

ሥኡን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ እንት) ፤ የተጫማ ፤ ጫማ ፡ የለበሰ ፤ ወይም ፡ የተለበሰ ። ሥኡናን ፡ እገሪሆሙ ፡ ወግልቡባን ፡ አርእዕቲሆሙ ፡ (ታምረ ፡ ማር) ።

ሣእን ፤ (ን ፡ አሣእን ። ዕብ ፡ ስአን ። ሱር ፡ ሴናእ) ፤ ጫማ ፤ መጫሚያ ፤ የውስጥ ፡ እግር ፡ ቤዛ ፤ ክፍት ፡ ወይም ፡ ኩፍ ። ፈትሒ ፡ ሣእኖ ። ከመ ፡ ይሑርዎ ፡ በአሣእን ። ዘእንበለ ፡ አሣእን ። ፍታሕ ፡ አሣእኒከ ። ቶታኒ ፡ አሣእኒ ፡ (ሩት፬ ፡ ፯ ። ኢሳ፲፭ ፡ ፲፭ ። ፳ ፡ ፪ ። ዘፀ፫ ፡ ፭ ። ማር፩ ፡ ፯) ።

ሣእን ፡

ሠብአ ፤—ሰው ፤—ሰቢእ ፡ ሰብአ ።

ሠብ ፤ ሠበበ ፤ (ሠቢብ ። ዕብ ፡ ሸቤብ ፤ ሻቤብ) ፤ ወጋ ፡ በሳ ፤ አሳለፈ ። ሰበረ ፡ አጐበጠ ፤ ጠመዘዘ ። ሽባ ፡ ሸቦ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ።

ሠብሠበ ፤ (ሰብሰበ ፡ ወሰብሰበ ። ዕብ ፡ ሻብሼብ) ፤ ታጠረ ፡ ተከበበ ፤ ተቀዳጀ ፤ በዐጽቅ ፡ በሐረግ ፤ የሥራ ፡ የጌጥ ። ሸበሸበ ፡ አሸበሸበ ፤ ሽብሽቦ ፡ ሽብሸባ ፡ አደረገ ፤ የስፈት ፡ የማሕሌት ። ሰበበንና ፡ ወሰበን ፡ እይ ።

ሠብሣብ ፤ (ባት ። ጽር ፡ ቅርጋኒ ። ፀረ ፡ ዘንቢል ። ዕብ ፡ ሳል) ፤ ታላቅ ፡ ቅርጫት ፡ አፊ ፡ ሰፊ ፤ የጐታ ፡ ዐይነት ፡ ከዐጽቅ ፡ ከሐረግ ፡ የተሠራ ። ወአውረዱኒ ፡ በሠብሣብ ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ እምአረፍት ፡ (፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፴፫) ።

ሠብሣብ ፤—ጋብቻ ፡ ግቢ ፤—ወሰበ ፡ ሰብሳብ ።

(ጥ) **ሠብሐ ፤**—አመሰገነ ፤—ሰብሐ ፡ ሰብሐ ።

ሠቢሕ ፤ ሖት ፤ (ሠብሐ ፡ ይሡብሕ ፡ ይሥባሕ ። ትግ ፡ ሐባ ፡ ሸብሐ) ፤ መሥባት ፡ መወፈር ፤ መደንደን ፡ ሮማ ፡ መኾን ። ይሠብሕ ፡ መራዕይከ ። ሠብሐ ፡ ወገዝፈ ፡ ወርሕበ ። ዘሠብሐ ፡ ትጠብሐ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፳፫ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፴፬ ፡ ፫) ።

ሥቡሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ብሓት) ፤ የሠባ ፡ የወፈረ ፤ ወፍራም ፡ ደንዳና ። ከመ ፡ ዘእምሥቡሕ ። ሥቡሓኒሆሙ ። ልሕድ ፡ ወሥብሕቸ ፡ (መዝ ፡ ፷፪ ። ዘፍ፬ ፡ ፬ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፩) ።

ሥብሐት ፤ መሥባት ፡ ሥባት ፤ ሥብነት ፡ አሠባብ ፡ አወፋፈር ፡ ወፍር ፡ ድንዳኔ ።

ሥብሕ ፤ (ሓት) ፤ ሥብ ፡ ሮማ ፡ ሞራ ፤ ትርፍ ፡ ነጭ ፡ ሥጋ ፡ ላት ። ወፍር ፡ ድንዳኔ ። ለመሥዋዕት ፡ የሚቀርብ ፡ ጥሩ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ፡ ሥብሕ ፡ ይባላል ። ዘአንበለ ፡ ይጤስ ፡ ሥብሕ ። ሥብሕ ፡ ክርሦ ፡ ወሥብሐ ፡ ሖሊቱ ። ሥብሐ ፡ ሥርናይ ፡ (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፭ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፹) ።

አሥብሐ ፤ አሠባ ፤ አወፈረ ፡ አገዘፈ ። አሥብሕ ፡ መሥዋዕተከ ። ዕፁሙ ፡ አሥብሐ ፡ መክፈልቶ ። ወአሥብሐ ፡ ኪያሃ ። አሠንየ ፡ ሥጋ ፡ ወአሥብሖቶ ፡ (ሚራ፴፫ ፡ ፲፩ ። ዕንባ ፡ ፲፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፭ ። አፈ ፡ ተ፲፰) ።

አሥባሒ ፤ መሥብሒ ፡ ሒ ፤ የሚያሠባ ፤ አሥቢ ፡ ቀላቢ ።

ምሥባሕ ፤ (ሓት) ፤ መሥቢያ ፡ ማሥቢያ ፡ ማድለቢያ ።

መሥብሕት ፤ (ብ ፡ መሣብሕት) ፤ ሥብ ፡ ሮማ ፤ የሥጋ ፡ ክፍል ፡ መክፈልት ፡ ዕድል ፡ መቍነን ፤ ለዳቦና ፡ ለፍሬም ፡ ይኾናል ። እለ ፡ ትበልዑ ፡ መሣብሕተ ፡ መሥዋዕቶሙ ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፴፰) ።

ሠበጠ ፤ (ሠቢጥ ፤ ፀበጠ ፡ ተፀብጠ) ፤ ቀረበ ፡ ተዘጋጀ ፤ ዝግጁ ፡ ኾነ ፤ ለመብላትና ፡ ለመበላት ፡ የሰውና ፡ የምግብ ። ፈንታውን ፡ ያዘ ፡ ተረከበ ፤ እጅ ፡ አደረገ ፡ ለመቀበል ፡ ለመጕረሥ ። ፀበጠንና ፡ ኔአን ፡ እይ ።

አሥበጠ ፤ (ትግ ፡ ሐባ ፡ የብጠ ፤ ቀለተ) ፤ አቀረበ ፡ አስታረበ ፤ ጋበዘ ፡ አጕረሠ ፤ አሲያዘ ፡ አስበበተ ፤ ሥንቅ ፡ ሰጠ ፤ አስቋጠረ ። አልብየ ፡ ዘአሠብጦ ። ወያሠብጦሙ ፡ ለዕሙፃን ፡ (ሉቃ፲፩ ፡ ፮ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

ሥባጥ ፤ ሥበጥ ፤ ሽባጥ ፡ ሽብልቅ ፤ ሠላጤ ፡ ወሸመጥ ፡ (ፀማርኛ) ። ጕርሻ ፡ ምግብ ፤ የበዐል ፡ የትዝጋጀ ፤ ወይም ፡ ገንዘብ ፡ የገንዘብ ፡ ሥንቅ ፤ የምግብ ፡ መግገ ። ሥበጠ ፡ መብልዕ ። ኤልያስ ፡ በልዐ ፡ ሥበጠ ፡ ኅብስት ፡ ዘወሀበ ፡ መልአከ ፡ እግዚ ፤ ወሖረ ፡ በኀይሉ ፡ ውእቱ ፡ እክል ፡ አርብዓ ፡ መዓልተ ፡ ወአርብዓ ፡ ሌሊተ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሣባጥ ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ወዐረ ፡ ሸባጥ) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ የዕብራውያን ፡ ፲፩ኛ ፡ ወር ፡ የካቲት ፡ (ዘካ፩ ፡ ፯) ።

ሠበከ ፤—አስተማረ ፤—ሰቢክ ፡ ሰበከ ።

ሠበከ ፤—ሠራ ፡ ጠፈጠፈ ፤—ሰብኮ ፡ ሰበከ ።

ሠብል ፤—በቁሙ ፤—ሰቢል ፡ ሰብለ ።

ሠበን ፤—በቁሙ ÷ ነጭ ፡ ልብስ ፤—ሰብን ።

ሣቤቅ ፤—ጽፍቅ ፡ ዱር ፡ ዐጽቅ ፡ ሐረግ ፤—ሰቢቅ ፡ ሰበቀ ።

ሠበረ ፤—በቁሙ ፤—ሰቢር ፡ ሰበረ ።

ሠጊው ፤ ዎት ፤ (ሠገወ ፡ ይሠጉ ፡ ይሥጉ ። ዕብ ፡ ሣጋሀ) ፤ **አው ፡ ሠግዎ ፡ ዎት ፤** (ሠገወ ፡ ይሤጉ ፡ ይሠጉ) ፤ መብቀል ፡ ማደግ ፤ መግዘፍ ፡ መግነን ፤ መጽናት ፡ መበርታት ፤ መብዛት ፡ መርባት ። መሥጋት ፡ ማሰብ ፡ መፍራት ፡ ሥጉ ፡ መኾን ፤ ረገበንን ፡ እይ ።

ሥጋ ፤ (ብ ፡ ሥጋው ፤ ዋት ፤ ሥጋት) ፤ በቁሙ ፤ ግዙፍ ፡ ልሕኵሕ ፡ ደማም ፡ ደመ ፡ ነፍሳም ፤ የሕያዋን ፡ ገላ ፡ የኀሙስና ፡ የዐርብ ፡ ፍጥረት ፤ ባጥንትና ፡ ነሥር ፡ በዥማት ፡ የጸና ። ለማግሰኞም ፡ ፍጥረት ፡ ይበገራል ፤ ደመወንን ፡ እይ ። አምላክ ፡ ለኵሉ ፡ ዘሥጋ ። እደመስስ ፡ ኵሎ ፡ ዘሥጋ ። እስመ ፡ ሥጋ ፡ እሙንቱ ፡ (ኤር፴፪ ፡ ፳፯ ። ዘፍ፮ ፡ ፲፯ ። ኩፋ ፡ ፭) ።

—፤ ሰው ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ የአዳም ፡ ዘር ፤ በሥጋነቱ ፡ ላይ ፡ ነፍስ ፡ ያለችው ፡ ነባቢና ፡ ቀዋሚ ፡ ፍጥረት ፤ አካሉ ፡ ገላው ፡ እንደ ፡ ዐምድ ፡ የቆመ ፡ እንደንስሳት ፡ ያልተጋደመ ፤ ከሞተም ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ግንድና ፡ እንደ ፡ ሌላው ፡ ነገድ ፡ ወድቆና ፡ ተጋድሞ ፡ ፈርሶ ፡ በስብሶ ፡ የማይቀር ፡ ረቆ ፡ ታድሶ ፡ የሚነሣ ። እሰውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ ። ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኮነ ፤ ወኀደረ ፡ ላዕሌነ ። ዘይሔድስ ፡ ሥጋነ ፡ ትሑተ ፡ ወይሬስዮ ፡ አምሳለ ፡ ሥጋ ፡ ስብሐቲሁ ፡ (ዮኤ፫ ፡ ፩ ። ዮሐ፩ ፡ ፲፬ ። ፊልጵ፫ ፡ ፳፩) ።

—፤ ወገን ፡ ነገድ ፡ የቅርብ ፡ ዘመድ ፡ ልጅ ፡ ሚስት ። (ተረት) ፤ የሥጋ ፡ ቍራጭ ፡ ያጥንት ፡ ፍላጭ ። ሰብእ ፡ ወሥጋሁ ። አሐዱ ፡ ሥጋ ፡ ንሕነ ፡ በክርስቶስ ። ይኩኑ ፡ ክልኤሆሙ ፡ አሐደ ፡ ሥጋ ፡ (ዘሌ፲፰ ፡ ፮ ። ሮሜ፲፪ ፡ ፭ ። ፩ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፲፮) ።

—፤ ሬሳ ፡ በድን ፡ አስከሬን ፡ ነፍስ ፡ የተለየችው ፡ የሞተ ፡ የታረደ ። ግድፍ ፡ ሥጋየ ፡ ላዕለ ፡ ሥጋቲሆሙ ። እላ

ንቱ፡ሥጋት፡ኢይቢታ፡ደበ፡ መሰቅሊሆን፡። ይትጋ ብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ ጸበል ። ሥጋ፡ዘመሥ ዋዕት ። ዐቃቤ፡ሥጋ፡(ዮሴፍ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፴፮ ። ቀሌ ። ሕዝቅ፳፩ ፡ ፵፫ ። ፩ነገ ፡ ፳፰ ፤ ፪) ።

—፤ ግዘፍ፤ ግዙፍነት ። እስመ፡አኮ፡አምሳለ፡ኅጺን፡ ዘይትሜሰል፡በሥለንታሁ፡ትስብእት፤አላ፡በሥጋ፡ ባሕቲቱ፤(ሃይ ፡ አበ) ።

ሥጋዊ ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሥጋ ፡ ሥጋማ ፡ ሥጋም ፡ ግዙፍ ። ሰነኔ ፡ ዝሙት ፡ ሥጋዊ ፡ ወመንፈሳዊ ። አበው ፡ ሥጋውያን ። ኀጣ ውእ፡ሥጋውያት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰ ። አፈ ፡ ድ፷፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፪)። በጋሜች ፡ ሥጉያ ፡ ሥጋ፡ ሽያጭ ፡ ባለሥጋ፤ ሥጋ ፡ ቤት ፡ ሥጋ ፡ መልከኛ ።

አሥገወ ፤ አሠገወ ፤ አስተሠገወ ፤ አገዘፈ፤ አጕላ ። ሶበ፡ ይፈቅድ ፡ ሰብእ ፡ ይከሥት ፡ ነገረ ፡ ኅሊናሁ ፡ ያሠግዎ ፡ በልሳኑ ፡ (ያዕ ፡ ዘእል) ።

ተሠግወ፤ተሠገወ፤ ሥጋ ፡ ኾነ ፡ ሥጋ ፡ ለበሰ ፤ ጕላ ፡ ገዘፈ ። ተሠግዎቱ ፡ ለወልድ ። ቃል ፡ ሶበ ፡ ይሜጎ ፡ በልሳን ። ተሠጊዎ ፡ ነሥአ ፡ ቅብዐተ ። እ መኒ፡ዘአልቦሙ፡ልብ፡ኢይሌብዉ፡ዘ፡ሠሎ፡ልብ፡ ለዘቦቱ፡ብሂለ፡ተሠገወ፡ የአክሎ፡ (አርጋ ፡ ፭ ። ያዕ ፡ ዘእል ። ቄር ። ቅኔ) ።

ሥግው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጕት)፤ ሥጋ ፡ የ ኾነ ፤ ሥጋ ፡ የለበሰ ፤ ሥጋማ ፡ ግዙፍ ። እስመ ፡ እግዚ ፡ ሥግው ፡ ውእቱ ። አብ ፡ ዘኢሥግው ፡ (ቄር ፡ ጳላ ። አፈ ፡ ድ፳) ።

ሥጋዌ ፤ ሥጋነት ፤ ሥግና ፡ ሥጋ ፡ መኾን ፤ የሥጋ ፡ ባሕርይ ፤ መወፈር ፡ መግዘፍ ። ምስጢረ ፡ ሥ ጋዌ ። ዓመተ ፡ ሥጋዌ ። ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ፍጹመ ፡ ትስብእት ፡ ወሥጋዌ ፡ (ደራሲ) ። በሥጋ ፡ ፈንታ ፡ ሥ ጋዌ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። ም ስለ ፡ ሥጋዌ ፡ ዘነሥአ ፡ እምኔሃ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

ትሥጉት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሥጋነት ፡ ሰውነት ፤ ሰው ፡ መኾን ፡ ሥጋ ፡ መልበስ ። ወእምቅድመ ፡ ትሥ ጉት ፡ አልቦ ፡ ዘይሰምዮ ፡ ለቃለ ፡ እግዚ ፡ ክርስቶስ ። በእንተ ፡ ትሥጉቱ ፡ ለመድኅኒነ ። አሚን ፡ በትሥጉተ ፡ ወልድ ፡ (ቄር ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፰ ። አርጋ ፡ ፪) ።

መሥግው ፤ መሠግው ፤ ሠጋዊ ፡ (ሠገወ)። አሥጋዊ ፡ (አሥገወ) ።

ምሥጋው ፤ መሥጊያ ። መሠጊያ ፤ ሰው ፡ መ ኾኛ ፡ ሥጋ ፡ መልበሻ ። መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቀደሳ ፡ ለ ወለተ ፡ ሥጋውያን ፡ ከመ ፡ ትኩን ፡ ምሥጋወ ፡ ለአ ምላክ ፡ ሠሉ ፡ ዘሥጋ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሠገል ፤—ጥንቈላ ፤—ሰጊል ፡ ሰገለ ።
ሠግላ ፤—ሾላ ፤—ሰጊል ፡ ሰገለ ።
ሠገም ፤—ገብስ ፤—ሰጊም ፡ ሰገመ ።
ሠገኖ ፤—ሰጐን ፤—ሰገኖ ፡ ሰገነ ።

ሠጐዐ ፤—ሳግ ፡ ሰነገ ፤—ሰጐዕ ፡ ሰጐዐ ።

ሠጊር ፤ ሮት ፤ (ሠግረ ፡ ይሠግር ፡ ይ ሥግር ። ዕብ ፡ ሻጋር) ፤ መሥገር ፤ ቶሎ ፡ ቶሎ ፡ መኼድ ፡ ሯል ፡ ሯል ፡ ድቅ ፡ ድቅ ፡ ማለት ፤ የበቅሎ ፡ የሕፃን ። መቸገር ፡ ቸግር ፡ ማለት ፤ መራመድ ፡ እያለፉ ፡ መርገጥ ፤ ሖረኅና ፡ ሄደን ፡ ኬደን ፡ እይ ። ወሶበ ፡ ሠ ግረ ፡ ምዕረ ፡ ወካዕበ ። ወሖረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይሠግር ። ክህለ ፡ ሠጊረ ፡ ዘእንበለ ፡ በትር ። ወበዘ ላነ ፡ ባሕር ፡ ይሠግር ፤ ሐዊሮ ፡ ወሠጊሮ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፴፱ ። ግብ፫ ፡ ፰ ። ቀሌ ። ተረ ፡ ቄር) ።

ሠጋሪ ፤ ሠጋር ፤ በቁሙ ፤ ኺያጅ ፡ ተራማጅ ።

ተሣገረ ፤ ተሣገረ ፤ ተሠጋገረ ። ተሸጋገረ ፤ ተረ ማመደ ።

ሥግረት ፤ መሥገር ፤ ሥግሪያ ። መሸገር ፡ መራ መድ ፤ አረማመድ ፡ እርምጃ ፤ አካኼድ ፡ እግር ፡ አንሣሥ ። ኀሠቈ ፡ ሠሎ ፡ ሥግረትየ ፡ (ኢዮ፴፩ ፡ ፬) ።

ምሥጋር ፤ (ራት) ፤ መሥ(ሸ)ገሪያ ፡ መራ መጃ ፤ እርምጃ ። ዘይረውጽ ፡ ኢይኔጽር ፡ ኀበ ፡ ምሥ ጋሪሁ ። ዘኢይክል ፡ ይትሐወስ ፡ ወኢየሐውር ፡ አ ሐተ ፡ ምሥጋረ ። ወኢምሥጋረ ፡ እግር ፡ (አፈ ፡ ድ፯ ። ጥበ፲፫ ፡ ፲፰ ። ዘዳ፪ ፡ ፭) ።

አሥገረ ፤ አሠገረ ፤ አሻገረ ፡ አራመደ ፡ አሳለፈ ፤ የቀን ፡ የብተት ፤ አዳርን ፡ እይ ። ወለለ ፡ ሠለስቱ ፡ ዓም ፡ ያሠግሩ ፡ አሐደ ፡ ወርኀ ፡ ወትከውኖሙ ፡ ይእቲ ፡ ዓመት ፡ ዐሠርተ ፡ ወሠለስተ ፡ ወርኀ ፡ (አቡሻ ፡ ፫) ።

አሥጋሪ ፤ (ሪት) ፤ መሥገሪ÷ግር ፤ የሚ ያሠግር ፤ የሚያሻግር ። ወትሰመይ ፡ ይእቲ ፡ ዓመት ፡ አሥጋሪተ ፡ ወርኅ ፡ (አቡሻ ፡ ፴) ።

ሠግር ፤ በቁሙ ፤ የዕለት ፡ የብተት ፡ ሥግሪያ ፡ እርምጃ ፤ የጨረቃ ፡ ወር ፡ መተላለፍ ፤ ወይም ፡ ትርፍ ፡ ፍድፋጅ ። ይገብሩ ፡ ሠግረ ፡ አሐደ ፡ ወርኀ ፡ ለለ ፡ ሠ ለስቱ ፡ ዓመት ። በራብዕት ፡ ዓመት ፡ ይገብሩ ፡ ሠግረ ፡ አሐዱ ፡ ዕለተ ፤ ወይሰምይዋ ፡ ለወርኅ ፡ ሠግር ፡ ጳጕ ሜን ፤ ወትከውን ፡ ይእቲ ፡ ዓመት ፡ ሠግረ ፡ (አቡሻ ፡ ፪) ።

ሠግራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሠ ግር ፡ ሠግራም ፤ ሠግር ፡ ያለበት ፡ ባለሠግር ። ዓመተ ፡ ፀሓይ ፡ ሠግራዊት ፡ (አቡሻ ፡ ፲፯) ።

ሠገረ ፤ (ዕብ ፡ ሳጋር ፤ ሳከር) ፤ ሸጐረ ፡ ዘጋ ፡ ቈለፈ ፤ የመዝጊያ ፡ የቅናት ። ጕተተ ፡ አሰረ ፤ ከሐ ብስ ፡ አገባ ። አጠመደ ፡ ወጥመድ ፡ አኖረ ፤ በወጥመድ ፡ ያዘ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሠገረ ፡ ፈንታ ፡ አሥገረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አሥግሩ ፡ ለነ ፡ ቈናጽለ ። አሥጋሬ ፡ ዖፍ ። ያሠግሩ ፡ ሰብአ ። ከመ ፡ ኢታሥግርከ ፡ በማ ሕሌታ ። አሥግረኒ ፡ እምባሕረ ፡ እሳት ፡ (ማሕ፪ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፱ ። ኢሳ፳ ፡ ፲፭ ። ሚራ፱ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ መጋ፱) ።

ሠጋሪ ፤ መሠግር ፤ (ራን) ፤ ዝኒ ፡ ሸንፊ ፤ የሚያጠምድ ፡ አጥማጅ ፤ ወጥመድ ፡ ዘረ ፡ ግግ ፡ ወጋሪ ።

መሥግር ፡ ጴጥሮስ ፡ አመ ፡ አሥገረ ። እስመ ፡ መሠግራን ፡ እሙንቱ ፡ (ቅኔ ። ማቴ፬ ፡ ፲፰ ። ማርኆ ፡ ፲፯) ።

መሥገርት፤ (ታት፤ መማግር፤ ርት)፤ መጥመድ፤ ክባቢ ፡ ጦር ፡ ክፉ ፡ ነገር፤ መያዣ ፡ ማሰሪያ፤ የግዞት ፡ ቤት ፡ ሐብስ ፡ ወህኒ፤ በደለኛ ፡ ታስሮ ፡ ተዘግቶ ፡ የሚቀመጥበት ። መሥገርት ፡ ለአዕዋፍ ። ትወርድ ፡ እግሩ ፡ ውስተ ፡ መሥገርት ። መሥገርታተ ፡ ሰይጣን ። ብትክ ፡ እምኔነ ፡ መማግረ ፡ ዘአስተዳለዎ ፡ አሥጋሪ ። መማግርት ፡ (ምሳ፩ ፡ ፲፯ ። ኢዮ፲፰ ፡ ፰ ። ፊልፀ ። ግንዘ ። አፈ ፡ ተ፴፬) ።

ማሤጌሬት፤ (ዕብ ፡ ሚስጌሬት)፤ ሰንበር ፡ ዝናር፤ እንደ ፡ ወጥመድና ፡ እንደ ፡ ማገር ፡ ዙሮ ፡ የሚገጥም ፡ የሕንጻ ፡ ጌጥ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፴፩) ።

አሥገረ፤ አስጠመደ ፡ በወጥመድ ፡ አሲያዘ፤ አሳሰረ ።

ተሠግረ፤ ተጠመደ፤ ከወጥመድ ፡ ገባ ፡ ተያዘ ፡ ታሰረ፤ ተዘጋ ። ዘሠርፀ ፡ መሥገርተ ፡ ውእቱ ፡ ይሠገር ፡ ቦቱ ። ይሠገሩ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ። ኢትሠገር ፡ በአዕይንቲሃ ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፳፮ ። ኤር፭ ፡ ፲፩ ። ምሳ፮ ፡ ፳፭) ።

ሥጉር፤ (ራን ፡ ራት ፡ ግርት)፤ ከወጥመድ ፡ የገባ ፡ የተያዘ፤ የተዘጋ ፡ ዝግ፤ የተዘጋበት ፡ የተሸጐረበት ።

ሥግረት፤ መዝጋት፤ መዘጋት ፡ ዝግነት፤ አያያዝ ፡ አከባበብ ።

ሠገር፤ (ራት)፤ ወታደር፤ የሐብስ ፡ ዘበኛ፤ እስሮች ፡ እንዳይወጡ ፡ እንዳያመልጡ ፡ በሩን ፡ ዘግቶ ፡ ሸጕሮ ፡ የሚጠብቅ ። ተካፈሉ ፡ አልባሲሁ ፡ ሐራ ፡ ሠገራት ። ንሥኡ ፡ ሠገራተ ፡ (ድጓ ። ማቴ፳፯ ፡ ፳፭) ።

ሠገራዊ፤ ሠገራታዊ፤ የዘበኛ ፡ ወገን ፡ በረኛ ፡ እስር ፡ ጠባቂ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፱ ። መጋ፯) ።

ሠገራ፤ በቁሙ፤ ዐዘቅት ፡ ኵስሕ፤ ሰው ፡ ሲገባበት ፡ የሚዘጋና ፡ የሚሸጕር ።

ሣህበበ፤ (ሠዪብ ፡ ሤበ ። ፀረ ፡ ሸሂበ)፤ ሸገተ ፡ ተበላሸ፤ ዐመድማ ፡ ቅጠልማ ፡ ኾነ ። ሤበን ፡ እይ ፡ አባቱ ፡ ርሱ ፡ ነው፤ ከቅጽሉ ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ።

ሥህቡብ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ብብት)፤ የሸገተ ፡ ሸጋታ፤ ብልሹ ፡ ዐመድማ ። ኀብስት ፡ ሥህቡብ ፡ ወንቁዝ ፡ (ኢያ፱ ፡ ፭ ። ኢዮ፰ ፡ ፲፯) ።

ሥሒል፤ (ሠሀለ ፡ ይሥሀል ፡ ይሥሀል ። ዐረ ፡ ሠሁለ)፤ አው ፡

ሣህሎ፤ (ሣህለ ፡ ይሣህል)፤ መስፋት ፡ መዘርጋት፤ ቀጥ ፡ ለጥ ፡ ማለት ፡ መተካከል፤ መለዘብ ፡ መለስለስ ፡ እንደ ፡ ነትና ፡ እንደ ፡ መሳል ፡ መኾን ። ማዘን ፡ መራራት፤ ይቅር ፡ ማለት ፡ መታረቅ፤ ቂምን ፡ ድርቅናን ፡ ከክራንቅን ፡ መተው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በማህሉ ፡ ፈንታ ፡ ተሠሃለ ፡ ተማህለ ፡ ይላል፤ አያሰኝም ። ተህማለኒ ፡ እግዚኦ ። ይክል ፡ ተማህሎ ። ወለዘሂ ፡ ተማህልክዎ ፡ እማህሎ ፡ (መዝ ፡ ፶ ። ሚራ፲፯ ፡ ፲፩ ። ሮሜ፱ ፡ ፲፭) ። መንገዱ ፡ የቀተለና ፡ የባረከ ፡ ነው ።

ሣሃሊ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት)፤ ልበ ፡ ስፊ ፡ ነገር ፡ ዐላፊ፤ ይቅር ፡ ባይ ፡ ዐዛኝ ፡ ርሩ ። ሥሂል ፡ ሠሀሉ ፡ ባለው ፡ በቀተለ ፡ ቤት ፡ ግን፤ ሠሃሊ ፡ ሠሀልት ፡ ያሰኛል ።

ተሣህለ፤ ይቅር ፡ ተባለ፤ ተማረ ፡ ይቅርታ ፡ አገኘ ። ይቅር ፡ ተባባለ፤ ተራረቀ ። ልማዱ ፡ ግን ፡ ይቅር ፡ አለ ፡ ነው ።

ሥሁል፤ (ላን ፡ ላት ፡ ህልት)፤ ይቅር ፡ የተባለ ፡ ይቅርታ ፡ ያገኘ፤ የተማረ ። ዕደው ፡ ሥሁላን ። ኢሥህልት ፡ (ሚራ፵፱ ፡ ፲ ። ሆሴ፩ ፡ ፮ ። ፪ ፡ ፫) ።

ሣህል፤ (ላት)፤ ይቅርታ ፡ ርኅራኄ ፡ ምሕረት፤ ዕርቅ ፡ ፍቅር ። ኢይክውን ፡ ማህል ፡ ላዕሌሆሙ ። አልቦ ፡ ማህል ፡ ለዘያወፅእ ፡ ምክረ ፡ ቢጹ ። ዘበእንቲአሁ ፡ ረከብነ ፡ ማህሎ ፡ (ሔኖ፩ ፡ ፰ ። ሚራ፲፫ ፡ ፲፱ ። ሮሜ፭ ፡ ፲፭) ። ኅደት ፡ ኅሳር ፡ ሕርትምና ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ማህል ፡ ይላል፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፲፱) ። ፪ኛም ፡ ጽርኡ ፡ ምክንያት ፡ ያለውን ፡ ማህል ፡ ይላል፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ምግብ ፡ ይሉታል ፡ (ሚራ፵፱ ፡ ፲፯) ። እስመ ፡ ይኄይስ ፡ እምሐዪው ፡ ማህልከ ፡ ያለውንም ፡ በሕይወት ፡ አንጻር ፡ ሞት ፡ ይሉታል ፡ (መዝ ፡ ፷፪) ።

ምሥሃል፤ (ዕብ ፡ ከፖሬት ። ጽር ፡ ይላስቲሪዎን)፤ ይቅር ፡ መባያ ፡ ማስተስረያ፤ ይቅርታ ፡ ስርየት ፡ ማግኛ፤ የታቦተ ፡ ሙሴ ፡ መክደኛ ፡ ልባጥ ፡ መሸፈኛ ፡ ፪ቱ ፡ ኪሩቤል ፡ የተሣሉበት ። አጉበር ፡ መጋረጃ ፡ የምኋዕ ፡ የመንበር ፡ ያልጋ ፡ የዙፋን ። ወገብረ ፡ ምሥሃለ ፡ መልዕልተ ፡ ታቦት ፡ እምወርቅ ፡ ንጹሕ ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፭—፰ ። ዕብ፱ ፡ ፭) ። ኀጢአት ፡ ጣዖት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምሥሃል ፡ ይላል፤ ስሕተት ፡ ነው ። ምሥሃለ ፡ ሰማርያ ፡ (ዓሞ፰ ፡ ፲፬) ።

አሥህለ፤ አስተሥህለ፤ (ሠህለ)፤ ይቅር ፡ አሰኘ፤ አስማረ ።

አሣህለ፤ አስተሣህለ፤ (ሣህለ)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ፤ ወዲዱ ። ይቅር ፡ አባባለ፤ አስተራረቀ ፡ አስማማ ፡ (አደራረገ) ።

መስተሣህል፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት)፤ መሥሀሊ ፡ መሥሀል፤ ይቅር ፡ ባይ ፡ ይቅር ፡ የሚል ፡ ገር ፡ ኀዳጌ ፡ በቀል ። ስምዩኒ ፡ መሓሪ ፡ ወመስተሣህል ፡ (ዘፀ፴፬ ፡ ፮ ። መዝ ፡ ፹፭) ። ይቅር ፡ የሚያሰኝ፤ አስማሪ ፡ አስታራቂ ። አደራረጊም ፡ ይኾናል ።

ሠሀለ፤—ሳለ ፡ አሰላ፤—ስሒል ፡ ስሐለ ።

ሠሀነ፤—ሞቀ፤—ስኂን ፡ ሰኀነ ።

ሠሀቀ፤—ሣቀ፤—ሥሒቅ ፡ ሠሐቀ ።

ሣህር፤ (ብ ፡ አሥሀርት ። ሱር ፡ ሣህራ ።

ፀረ ፡ ሸህር) ፤ ሠርቀ ፡ ወርኅ ፥ ልደተ ፡ ወርኅ ፤ የጨረቃ ፡ ወር ፡ መባቻ ፥ ጨረቃ ፡ የምትበቅልበት ፡ ቀን ። በበዓላቲክሙ ፡ ወበአሥህርቲክሙ ፡ (ዘኍ፲ ፡ ፲ ። ኢሳ፩ ፡ ፲፫ ። ሆሴ፪ ፡ ፲፬ ። ቆላ፪ ፡ ፲፮) ።

ሥህተ ፤—ሳተ ፤—ስሒት ፡ ስሕተ ።

ሠህተ ፤—ዐረፈ ፡ ዕረፍት ፡ አገኘ ፤—ሥኂት ፡ ሠኅተ ።

ሠዊጥ ፤ ጦት ፤ (ሦጠ ፡ ይሠውጥ ፡ ይሡጥ ። ወሰጠ ፤ ሶጠ ፤ ሠጠየ) ፤ መመለስ ፡ መቀለስ ፤ መልሶ ፡ ማምጣት ፡ ማግባት ፥ ቀድሞ ፡ ወደ ፡ ወጣበት ፡ ወደ ፡ ነበረበት ። እሠውጦሙ ፡ ውስተ ፡ ዛ ፡ ምድር ። አመ ፡ ማልስት ፡ ዕለት ፡ ሦጣ ፡ ለነፍሱ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ። ብዉሕ ፡ ሎቱ ፡ ሠዊጠ ፡ መንፈስ ፡ ኅበ ፡ ማኅፈደ ፡ ሥጋሁ ፡ (ኤር፳፬ ፡ ፯ ። ቅዳ ፡ አፈ ። መጽ ፡ ምስ) ። በሦጠ ፡ ፈንታ ፡ አሦጠ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወአሦጡ ፡ ቀሣውቲሆሙ ፡ ዕራቀ ። ወርቀ ፡ ሐሦጥነ ፡ እምድረ ፡ ከነዓን ። አሡጥ ፡ ለካልእከ ፡ (ኤር፲፬ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፵፫ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፩) ።

ሠዋጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፤ ሠወጥ) ፤ የሚመልስ ፤ መላሽ ፡ ቀላሽ ።

አሦጠ ፤ አስመለሰ ፥ አስቀለሰ ፤ አግባ ፡ መልስ ፡ አለ ።

ተሠውጠ ፤ ተመለሰ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ፡ አለ ፤ ፊቱን ፡ አዞረ ፥ ተመልሶ ፡ መጣ ። እሠወጥ ፡ ወአሐውር ፡ ቤትየ ። ይሠወጥ ፡ ብሔሮ ። ይሠወጡ ፡ እሙንቱ ፡ ኅቤከ ፡ (ሆሴ፭ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፯—፱ ። ኤር፲፭ ፡ ፲፱) ።

ሥዉጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ውጥ) ፤ የተመለሰ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ።

ሡጠት ፤ መመለስ ፤ አመላለስ ፡ ምለሳ ፤ ምልስነት ።

አንሦጠጠ ፤ (ዲቃ ፡ ግ ፤ ከሠዊጥና ፡ ከሡጢጥ ፡ የወጣ) ፤ ተስቀጠጠ ፥ ስቅጥጥ ፡ አለ ፤ ገላው ፡ ተቈጣ ፥ ጠጕሩ ፡ ቆመ ፡ ተንጨፈረረ ፤ እንደ ፡ ዣርትና ፡ እንደ ፡ ደሮ ፡ እንደ ፡ ነብር ፡ እንደ ፡ ግስላ ። አንሦጠጠኒ ፡ ሖለንታየ ። ወአንሦጠጠኒ ፡ ሥዕርትየ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፪ና ፡ ፯ ። ኢዮ፬ ፡ ፲፭ ። ኤር፪ ፡ ፲፪ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፫ ፡ ፳፪ ። ገድ ፡ ተክ) ።

—፤ አስቀጠጠ ፥ ስቅጥጥ ፡ አደረገ ፤ አቆመ ፡ አንጨፈረረ ። ድምፀ ፡ ቃል ፡ ልዑል ፡ ዘያንሦጠጥ ፡ ድምፀ ፡ ነባቢ ። ነገሩ ፡ ለዘብዙኅ ፡ ይምሕል ፡ ያንሦጠጥ ፡ ሥዕርተ ። አንሦጠጦ ፡ ለሥዕርትየ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፱ ። ሢራ፳፯ ፡ ፲፬ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ነሦጣጥ ፤ መደንገጥ ፥ መስቀጠጥ ፤ ስቅጠጣ ፥ ስቅጥጥታ ፤ ኅፍረት ፡ ፍርሀት ። ድንጋጼ ፡ ወነሦጣጥ ፡ (ኤር፭ ፡ ፴) ።

ሦጠ ፤—ጨመረ ፤—ሰዊጥ ፡ ሶጠ ።

ሠውጥ ፤—ጅራፍ ፤—ሰዉጠ ።

ሠውዩ ፤ ዮት ፤ (ሠወየ ፡ ይሠዊ ፡ ይሥወይ ። ዐረ ፡ ሸወይ ፤ ጠበሰ ። ዕብ ፡ ሻዌህ ፤ መሰለ ፡ ተካከለ ፤ አማረ ፡ ተዋበ ፡ ተወደደ) ፤ መሸት ፥ መጕምራት ፤ መብሰል ፤ ሰብለን ፡ እይ ። አመ ፡ ይሠዊ ፡ ሥርናይ ፡ (ኢ.ያ፫ ፡ ፲፭ ። ያዕ፭ ፡ ፯ ። መጽ ፡ ምስ) ። በሠወየ ፡ ፈንታ ፡ አሥወየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፯) ።

ሠዋዩ ፤ ሥዉይ ፤ የሸተ ፡ የበሰለ ፤ ነፍስ ፡ ያዋለ ።

ሥውየት ፤ መሸት ፥ መብሰል ፤ አሻሻት ፡ አበሳሰል ፤ እሸትነት ። ሰብዐቱ ፡ ሰብል ፡ ዘሠዊት ፡ ሠረጹ ፡ እምአሐዱ ፡ ብርዕ ፤ ወንኩር ፡ ሥውየቶሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

ሠዊት ፤ (ዕብ ፡ ሸበሌት) ፤ እሸት ፡ ጕምር ፤ ዛላ ፡ ዘለላ ፡ እንቡጥ ፤ ታሽቶ ፡ ተፈልፍሎ ፡ የሚበላ ፤ የእክልና ፡ የተክል ። ወናሁ ፡ ሰብዐቱ ፡ ሠዊት ። ወአንዘ ፡ ይምሕዉ ፡ ሠዊተ ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፭—፯ ። ማቴ፲፪ ፡ ፩) ። ሦታ ፡ ወጣት ፥ ጕበዝ ፡ ጕልማሳ ፥ ልጅ ፡ እግር ። እሸቱ ፥ ውብ ፡ እሸት ፡ እንዲሉ ። በሾር ፡ በሾራት ፡ ቀዳምያት ፡ ማእረር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሠዊት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አመ ፡ ዕለተ ፡ ሠዊት ፡ (ዘኍ፳፰ ፡ ፳፮ ። ዘዳ፳፫ ፡ ፳፭ ። መላ፲፭ ፡ ፭) ።

ሠውት ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ሠ ፤ ሠዊት ፡ ሠዒት ፤ ሠወስት ፡ ራስ ፥ ሦስት ፡ ዛላ ፥ ባለሦስት ፡ ጣት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መሥሜ ፡ እንደ ፡ ማለት ። ከሠለስና ፥ ከሠፀየ ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ፤ በዕብራይስጥም ፡ እንደዚሁ ፡ ሦስት ፡ ጣት ፥ አለው ።

አሥወየ ፤ አሸተ ፥ እሸት ፡ አደረገ ፤ እሸት ፡ አበላ ። አሠየ ፡ አስጕመዠ ፤ ብሎኝ ፡ ብሎኚ ፡ አለ ፤ እሸቱ ፡ ፍሬው ፥ እንደ ፡ ዕፀ ፡ ገነት ፤ ሐሠየን ፡ እይ ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፮) ።

ሠዊክ ፤ ከት ፤ (ሦከ ፡ ይሠውክ ፡ ይሡክ ። ዕብ ፡ ሳኽ ፡ ያሱኽ ፤ ወደየ ፤ መሰሐ) ፤ መውጋት ፥ ጠቅ ፡ ማድረግ ፤ ማሳመም ። እሾኽ ፡ ማብቀል ፤ እሾኽ ፡ መባል ፤ እሾኻም ፡ ሸውከኛ ፡ መኾን ።

ሦክ ፤ (ብ ፡ አሥዋክ ። ዕብ ፡ ሶክ ፥ ሱካ ፤ ዐጽቅ ። ዐረ ፡ ሸውክ ፥ ሸውከት) ፤ ሾኽ ፡ እሾኽ ፡ የሾኽ ፡ ዛፍ ። ወገዐኒ ፡ ሦክ ። አክሊለ ፡ ዘሦክ ። ይቀሥሙሁ ፡ እምአሥዋክ ፡ አስካለ ፡ (መዝ ፡ ፴፩ ። ማር፲፭ ፡ ፲፫ ። ማቴ፯ ፡ ፲፮) ።

ሦከዊ ፡ ይ ፤ የሾኽ ፡ ዐይነት ፥ ወገን ፤ እሾኻም ፥ ሹክ ። ሹላፍ ፡ እሾኻፍ ፤ ሸውከኛ ፡ አሻዋኪ ፥ ሾካካ ።

ሠዊን ፤ ኖት ፤ (ሦነ ፤ ሠወነ ፡ ይሤውን ፡ ይሡን) ፤ ማልገግ ፥ መቈበር ፥ ማዝረብረብ ፤ ልጋጋም ፡ ቈበራም ፡ መኾን ፥ ሐረፋት ፡ መድፈቅ ። ሐረፈንና ፡ ሜንን ፡ እይ ። ይሤውኑ ፡ በአፉሆሙ ፡ (አዋል) ።

ሠወን ፤ ልጋግ ፡ ቈበር ፤ ሐረፋ ፡ የአፍ ፡ ዛሕል ።

አሥወነ ፤ አስለገገ ፤ ቈበር ፥ አስደፈቀ ። አሥወና ፡ ለብእሲት ። ወያሤውኖ ፡ (ስንክ ፡ መስ፩ ። ማር፱ ፡ ፲፰ ፡ ፳ ። ሉቃ፱ ፡ ፴፱) ።

ምሥዋን ፤ (ብ ፡ መሣውን ፤ ምሥዋናት) ፤ ማልገጊያ ፡ መትፊያ ፤ ልጋግ ፡ መጣጃ ፡ መቀበያ ፤ የድዉይ ፡ (አዋል) ።

ምሥዋን ፡

ሠዊዕ ፤ ዖት ፤ (ሦዐ ፡ ይሠውዕ ፡ ይሡዕ ፤ ይሣዕ ፤ ይሧዕ ፤ ይሥዋዕ ። ዕብ ፡ ሻዌዐ ፤ ጨኸ ፡ ጠራ ። ዐረ ፡ ሸወይ ፤ ጠበሰ) ፤ መሠዋት ፡ መሥዋዕትና ፡ ጸሎት ፡ ማቅረብ ፤ ማረድ ፡ መግደል ፡ ማንደድ ፡ ማቃጠል ፤ ማሳረር ፡ ማጤስ ፡ መጥበስ ፡ ማንጠስጠስ ፤ ለማሳረግ ፤ ሰረፈን ፡ እይ ። ለሠዊዕ ፡ መሥዋዕተ ፤ ዘአምጽአ ፡ ለሠዊዕ ። ዐርገ ፡ ከመ ፡ ይሡዕ ። ወሦዐ ፡ መሥዋዕተ ። ሡዕ ፡ ለእግዚ ፡ መሥዋዕተ ፡ ስብሐት ፡ (ዘሌ፩ ፡ ፫ ፡ ፬ ። ፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፳፩ ። ዘፍ፵፮ ፡ ፩) ።

ሠዋዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት ፤ ዕት) ፤ የሚሠዋ ፡ አቃጣይ ፡ ዐጣኝ ፡ የምሥዋዕ ፡ አገልጋይ ። አብርሃም ፡ አቅረበ ፡ ወልዶ ፡ ወኢሦዖ ፡ ወተዐሰየ ፡ ዕሴተ ፡ ሠዋዒ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፬) ። ካህን ፡ ካህናት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሠዋዒ ፡ ሠዋዕት ፡ ይባል ፡ (ዘፀ፲፰ ፡ ፩ ። ፲፱ ፡ ፳፪ ፡ ፳፬ ። ፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፲፫) ።

ሣውዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ካህን ፡ የሚጠብስ ፡ የሚያጤስ ፡ (ኩፋ ፡ ፴ ፡ ፵ ፡ ፵፬) ። በትረ ፡ ሌዋዊ ፡ ሣውዕ ። ሚካኤል ፡ ሣውዕ ፡ (ደራሲ) ።

ምሧዕ ፤ ምሥዋዕ ፤ (ዓት) ፤ በቁሙ ፤ መሠዊያ ፡ መሥዋዕት ፡ ማቅረቢያ ፤ ማረጃ ፡ ማንደጃ ፡ ቦታ ፡ ምድጃ ፡ የብሉይ ። ነደቀ ፡ ኖኅ ፡ ምሧዐ ፡ ወአዕረገ ፡ ቍርባነ ፡ ዲበ ፡ ምሥዋዕ ። ጸርሐ ፡ ወይቤ ። ምሧዕ ፡ ምሧዕ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚ ። ወይትነሠቱ ፡ ምሥዋዐቲክሙ ፡ (ዘፍ፰ ፡ ፳ ። ፫ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፪ ። ሕዝ፮ ፡ ፬) ።

—፤ መንበረ ፡ ታቦት ፤ ጽሌ ፡ ጽላት ፤ የሐዲስ ። ያንብሩ ፡ ዲበ ፡ ምሧዕ ፡ ወንጌለ ፡ ዮሐንስ ፤ ወሰእመ ፡ ተሰብረ ፡ ምሧዕ ፡ አው ፡ ፈለሰ ፡ ይቀድሱ ፡ ዳግመ ። ክልኤቱ ፡ ምሧዓት ፡ አሐዱ ፡ ዘያፈልስዎ ፡ እመካን ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፬ ፡ ፪) ።

ተሦዐ ፤ ተሠዋ ፡ ታረደ ፡ ነደደ ፡ ጤሰ ፡ ተጠበሰ ። ክርስቶስ ፡ ዘተሦዐ ፡ በምዕር ። እስመ ፡ ለሊሁ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወለሊሁ ፡ ካህን ፡ ወለሊሁ ፡ ተሠዋዒ ። ተሠውዖቱ ። ሥጋከ ፡ ለለ ፡ ጊዜ ፡ ይሠዋዕ ፡ (አፈ ፡ ድ፲፰ ፡ ፲፯ ። ጸ፳ ። ደራሲ) ።

ሥዉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ውዕት) ፤ የተሠዋ ፡ መሥዋዕት ፡ የኾነ ።

ሡዐት ፤ (ሳ ፐ ፡ ሠዋ) መሠዋት ፤ መሥዋዕት ፡ መኾን ፡ መሥዋዕትነት ። ሥምረተ ፡ አብ ፡ በሡዐተ ፡ ወልዱ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መሥዋዕት ፤ (ብ ፡ መሣውዕ ፤ ዕት) ፤ ምሥዋዕ ፡ መሠዊያ ፡ ቦታ ። ወግበር ፡ ላቲ ፡ ቀጸላ ፡ ለመሥዋዕት ። ቤተ ፡ መሥዋዕት ፤ ገበዋተ ፡ መሥዋዕት ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፫ ፡ ፳—፯) ።

—፤ ማረጃ ፡ ወቅለምት ፤ ማንደጃ ፡ ማቃጠያ ፡ እሳት ። ወአምጽኡ ፡ ማሬ ፡ ዘድያሰ ፡ ምስለ ፡ አልሕምት ፡ ወመሣውዕ ፡ (ግብ፲፬ ፡ ፲፫) ። የጽርኡ ፡ አብነት ፡ ግን ፡ ወአክሊላት ፡ ይባል ።

—፤ በቁሙ ፤ መንፈሳዊ ፡ አምኃ ፡ ሕርድ ፡ ቍርባን ፡ የእንስሳት ፤ ያዝርዕትና ፡ ያትክልት ፡ የስንዴ ፡ የወይን ፡ የዘይት ፡ የዕጣን ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ ፍጡር ፡ ለፈጣሪው ፡ ከጸሎትና ፡ ከምስጋና ፡ ጋራ ፡ የሚያቀርበው ፡ የሚያቃጥለው ። መሥዋዕተ ፡ ፋሲካሁ ። መሥዋዕት ፡ ዘልዉስ ፡ በቅብዕ ። መሥዋዕተ ፡ ወቍርባነ ፡ ኢፈቀድኩ ። ኅብስተ ፡ መሥዋዕት ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፳፯ ። ኩፋ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፴፰ ። ማር፪ ፡ ፳፮) ። ከመ ፡ ያምጽኡ ፡ መሣውዒሆሙ ፡ ዅሉ ፡ ዘይሠውዑ ። ወበሕቱ ፡ ይትሀወኩ ፡ መሣውዕት ፡ (ዘሌ፲፯ ፡ ፭ ። ዳን፰ ፡ ፲፩) ።

ሡዕ ፤ (ብ ፡ ሥዋዕ) ፤ ማቀጣጠያ ፤ ጭራሮ ፡ ገለባ ፡ ኵበት ፤ ጢፍ ፡ ጋዝ ፡ ክብሪት ፤ የተልባ ፡ እግር ፡ ፈትል ፡ የፋኖስ ፡ ቋድ ፡ ከጋዝ ፡ የሚዋሐድ ፡ ዐብሮ ፡ የሚነድ ። ሡዐ ፡ ዘይጠይስ ፡ ኢያጠፍእ ። ወጠፍኡ ፡ ከመ ፡ ሐመድ ፡ ሡዕ ። ይልበሱ ፡ ሰቢጦነ ፡ ዘሡዕ ፡ (ኢሳ፵፪ ፡ ፫ ። ማቴ ፡ ፲፯ ። ሥር ፡ ጸሎ) ።

ሡዕ ፤ (ሦዕከ ፡ ትሠውዕ ፡ ትሡዕ) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ ስላንድ ፡ የቅርብ ፡ ወንድ ። ሠዋ ፡ መሥዋዕት ፡ አቅርብ ። ሡዕ ፡ ሊተ ፡ ወልደከ ፡ (ዘፍ፳፪ ፡ ፪) ።

ሠውር ፤—ከከብ ፤—ተውር ፡ ቶር ።

ሠውት ፤—ስመ ፡ ፊደል ፤—ሠወየ ።

ሠዝይ ፤ ዮት ፤ (ሠዘየ ፡ ይሜዚ ፡ ይሥዚ ። ዐረ ፡ ሸዘ ፤ ሸዘአ) ፤ መለየት ፡ መነጠል ፤ መከልከል ፤ ማድላት ። እንዘ ፡ ትሜዚ ። ኢይሜዚ ፡ እንበይነ ፡ ንዴቱ ፡ ለነዳይ ። ምሕረተ ፡ ነዳያን ፡ እለቡ ፡ ዘእንበለ ፡ እሥዚ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ሲኖ ፡ ፲፪ ። ሚራ፴፪ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ መጋ፲፪) ።

ተሠዝየ ፤ ተለየ ፡ ተነጠለ ፤ ተወገዘ ፡ ከማኅበር ፡ ካንድነት ፡ ከጉባኤ ፡ ወጣ ። እለ ፡ ተሠዝዩ ፡ ለዘበፀግ ፡ ይሜህር ፡ ወለዘተስዕረ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ሲኖ) ።

ሠሐገ ፤—ጮኸ ፡ አሞሸ ፡ ሳገ ፤—ስሒግ ፡ ሰሐገ ።

ሥሕወ ፤—ተሳበ ፤—ስሒው ፡ ስሕወ ።

ሠሐጠ ፤—ነካ ፡ ጫረ ፤ ቈነጠጠ ፤—ስሒጥ ፡ ሰሐጠ ።

ሥሕከ ፤—ሻከረ ፤—ስሒክ ፡ ስሕከ ።

ሠሐለ ፤—ራራ ፡ ይቅር ፡ አለ ፤—ሥሂል ፡ ሠሀለ ።

ሠሐለ ፤—ሳለ ፡ ሰነገለ ፤—ስሒል ፡ ሰሐለ ።

ሠሐነ ፤—ሞቀ ፡ ተኰሰ ፤—ስኂን ፡ ሰኀነ ።

ሥሒጽ ፤ ጾት ፤ (ሥሕጸ ፡ ይሥሕጽ ፡ ይሥሐጽ ። ዐረ ፡ ሸሐጸ ። ዕብ ፡ ሻሔጽ) ፤ መታበይ ፡ መኵራት ፤ መድፈር ፡ አላቅሙ ፡ መናገር ፤ መስደብ ፡ ማዋረድ ፤ መናቅ ፡ መማለቅ ። ከሰው ፡ ነገር ፡ መግባት ፤ ጥልቅ ፡ ማለት ፤ እንደ ፡ ወገሜት ፡ ዝንብ ። ስሐጠንና ፡ ሠጠጠን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ይሥሕጹ ፡ ዘእንበለ ፡ ዐቅም ። እለ ፡ እንበለ ፡ ጥበብ ፡ ሥሕጹ ፡ ላዕለ ፡ ትሥጉተ ፡ መድኅኒነ ። ለምንት ፡ ይሥሕጹ ፡ ላዕለ ፡ ስብሐተ ፡ መለኮት ፡ (ቄር ፡ ጳላ ፤ ተረ) ።

ሠሓጺ ፤ ሥሑጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ሕጽት) ፤ ደፋር ፡ ዕቡይ ፤ አላጋጭ ፡ አሽሟጣጭ ፡ ተሳዳቢ ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፭ ። ሮሜ፩ ፡ ፴ ። ፪ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፫) ። መኳንንተ ፡ ሥሑጽ ። ዕልዋን ፡ ወጽልሕዋን ፡ ወሥሑጻን ። ልሳን ፡ ሥሕጽት ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱ ። ቀሌ ። ቄር) ።

ሥሕጸት ፤ (ታት) ፤ መናቅ ፡ ማቃለል ፤ ትዕቢት ፡ ድፍረት ፤ ቅለት ፡ ጠለቅላቅነት ፤ የስድብ ፡ ኀይለ ፡ ቃል ። ቃለ ፡ ሥሕጸታት ፡ ያወፅእ ፡ እምአፋሁ ። ወበዘያነጽሕ ፡ ርእሶ ፡ እምሥሕጸታት ፡ ዘሰምዐ ። ሥሕጸታት ፡ ላዕለ ፡ ክርስቶስ ፡ (ቄር ፡ እስት ። ጳላ) ።

ሥሒቅ ፤ ቆት ፤ (ሠሐቀ ፡ ይሥሕቅ ፡ ይሥሐቅ ። ዕብ ፡ ሣሐቅ ፤ ጻሐቅ ። ዐረ ፡ ፀሒከ) ፤ መሣቅ ፡ መፍካት ፤ ማሽካካት ፡ ከንፈርን ፡ መስቅጠጥ ፡ ጥርስን ፡ መግለጥ ፤ ከደስታና ፡ ከጨዎታ ፡ ብዛት ፡ ከማየት ፡ ከመስማት ፡ የተነሣ ። ብፁዓን ፡ እለ ፡ ይበክዩ ፡ ይእዜ ፤ እስመ ፡ ይሥሕቁ ። አሌ ፡ ለክሙ ፡ እለ ፡ ትሥሕቁ ፡ ይእዜ ፤ እስመ ፡ ትበክዩ ። ኢትሥሐቁ ፡ ሎቱ ፡ (ሉቃ፮ ፡ ፳፩ ፡ ፳፭ ። ሢራ፴ ፡ ፲) ።

ሠሓቂ ፤ ሥሑቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ሕቅት) ፤ የሚሥቅ ፡ ሣቂ ፤ የሣቀ ፡ ሣቃም ።

ሠሐቅ ፤ (አው ፡ ሣሕቅ ፤ ሥሓቅ ፡ ሥሐቅ) ፤ በቁሙ ፤ ሣቅ ፡ ሥቆሽ ፤ አሣሣቅ ። መሪር ፡ ሠሐቅየ ፡ ዘእሥሕቅ ። ወለሠሐቅክሙ ፡ ሚጥዎ ፡ ውስተ ፡ ላሕ ። እምሑረቱ ፡ ወእምሠሐቁ ፡ ይትዐወቅ ፡ ግዕዙ ፡ (ኤር፳ ፡ ፰ ። ያዕ፬ ፡ ፱ ። ሢራ፲፱ ፡ ፴) ።

አሥሐቀ ፤ አሣቀ ፤ ደስ ፡ አሰኘ ። ምንት ፡ አሥሐቃ ፡ ለሳራ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፲፫) ።

መሥሐቂ ፤ (ሕቅ ፡ ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ የሚሥቅ ፡ ሣቂ ፤ የሚያሥቅ ፡ አሣቂ ፤ አጫዋች ፡ ቀላጅ ፡ ቧልተኛ ፤ ዘፋኝ ፡ አዝማሪ ። መካነ ፡ መሥሕቃን ፡ (ቢኖይ) ።

ምሥሓቅ ፤ (ቃት) ፤ መሣቂያ ፤ መጨዋቻ ፤ ትያትሮን ። ሕገ ፡ ምሥሓቅ ፡ (አዋል) ።

ሥሕተ ፤—ሳተ ፤—ስሒት ፡ ስሕተ ።

ሥኂት ፤ ቶት ፤ (ሥኀተ ፡ ይሥኅት ፡ ይሥኅት ፤ አው ፡ ሠኀተ ፡ ይሤኅት ፡ ይሥኀት ። ዐረ ፡ ሠከተ ። ዕብ ፡ ሣከት ። ሱር ፡ ሥከት) ፤ መሠከት ፤ ዝም ፡ ዕከም ፡ ጸጥ ፡ ሠክ ፡ ሹክክ ፡ ማለት ፤ ለመስማትና ፡ ለማድመጥ ፤ ለጕስን ፡ እይ ። ማረፍ ፡ ዕረፍት ፡ ማግኘት ፤ ከመከራ ። እሥኅት ፡ እምሕምዝ ። ከመ ፡ ታዕርፍ ፡ ምድር ፡ ወትሥኅት ፡ እምጽሉ ፡ ሕማም ። ይሥኅታ ፡ ምድረ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ፡ ፈድፋደ ፡ እምይእቲ ፡ ሀገር ፡ (ኢዮ፲፫ ፡ ፲፫ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፩ ፡ ፵፯ ። ማቴ፲ ፡ ፲፭) ። በሥኅተ ፡ ፈንታ ፡ ተሥኅተ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ወበዝየኒ ፡ ኢትሥኅትኩ ፡ (ጸሎ ፡ ምና) ።

ሠኃቲ ፤ ሥኁት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ኅት) ፤ የሠከተ ፤ ያረፈ ፡ ዐራፊ ፤ ዕረፍት ፡ ያገኘ ፤ ዝም ፡ ዕከም ፡ ያለ ፡ ጸጥተኛ ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፳፱) ።

ሣኅት ፤ ዕረፍት ፤ ኅድአት ፤ ረድኤት ። ይረክባ ፡ ሣኅተ ። እሁበሙ ፡ ሣኅተ ፡ ንስቲተ ፡ ለመድኅኒት ፡ (ማቴ፳፮ ፡ ፲፯ ። ማር፮ ፡ ፲፭ ። ሉቃ፳፪ ፡ ፯ ። ፪ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፯) ።

አሥኀተ ፤ (ያሤኅት) ፤ አሳረፈ ፤ ዕረፍት ፡ ሰጠ ፡ መከራ ፡ አቀለለ ፤ ተወ ፡ ይቅር ፡ አለ ። ኦዝዜ ፡ ነገር ክሙ ፡ ኢያሤኅተኒ ። እስከ ፡ ማእዜኑ ፡ ኢታሤኅተኒ ። ወአንተኒ ፡ ዮም ፡ ኅድግ ፡ ወአሥኅት ፡ እምክበደ ፡ ቅኔ ፡ አቡከ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፲፯ ። ፯ ፡ ፲፱ ። ፪ዜና ፡ ፲ ፡ ፬) ። በአሥኀተ ፡ ፈንታ ፡ ሥኀተ ፡ ሠኀተ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ሥኀተኒ ፡ ከመ ፡ አዕርፍ ። ኢይሥኅቶሙ ። ጾረት ፡ ክቡደ ፡ ወኢሠኀትዋ ። ሠኀተነ ፡ እምቅኔነ ። አንተ ፡ አምላክነ ፡ ሠኀትከነ ፡ እምኃጢአትነ ፡ (መዝ ፡ ፴፰ ። ኢሳ፱ ፡ ፱ ። ሰቈ፭ ፡ ፱ ። ዕዝ፱ ፡ ፰ ፡ ፲፫) ።

አሥኃቲ ፤ መሥኅቲ ፤ ኅት ፤ የሚያሳርፍ ፡ አሳራፊ ፤ ዕረፍት ፡ ሰጪ ።

ሠጠወ ፤—ሰጠ ፤ መለሰ ፤—ሰጢው ፡ ሰጠወ ።

ሠጥሐ ፤—አሰጣ ፡ ዘረጋ ፤—ሰጢሕ ፡ ሰጥሐ ።

ሠጢጥ ፤ ጦት ፤ (ሠጠ ፤ ሠጠጠ ፡ ይሠጥጥ ፡ ይሥጥጥ ። ዕብ ፡ ሻጥ ፤ ቀዘፈ) ፤ ሠጠጥ ፡ ማድረግ ፡ መቅደድ ፤ መሠንጠቅ ፡ መሠንጠር ፤ መለየት ፡ መክፈል ። ሠጠቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ሠጠጠ ፡ አልባሲሁ ። ኢትሥጥጥ ፡ ልብሰተ ፡ ሥጋዌሁ ። እሠጥጥ ፡ መጽሐፈ ፡ ኀጣውኢከ ። ሠጠጠ ፡ ከርሣ ። ሠጠጣ ፡ ለመንግሥትከ ፡ (ማቴ፳፮ ፡ ፷፭ ። ተረ ፡ ቄር ። ስንክ ፡ ሐም፳ ። ዮሴፍ ። ፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፳፰) ። ሢጥ ፡ ሢጢጥ ፡ ማድረግ ፤ ማንሢያጠጥ ። ማሾጠጥ ፤ ሾጣጣ ፡ ማድረግ ።

ሠጣጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የሚቀድ ፡ ቀዳጅ ፤ ሠንጣቂ ።

ተሠጠ ፤ ተቀደደ ፤ ተሠነጠቀ ፡ ተተረተረ ። ኢይሠጠጥ ፡ ደመናሁ ፡ በታሕቴሁ ። ወተሠጠ ፡ መን

ጦላዕተ ፡ ምሥራብ ፡ (ኢዮ፴፯ ፡ ፰ ። ማቴ፳፯ ፡ ፶፩) ።

ሥጡጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ጥጥ) ፤ የተቀደደ ፤ ቀዳዳ ፥ ሠንጣቃ ፥ ክፍት ። ሥጡጥ ፡ አልባሲሁ ። ሥጡጥ ፡ መታክፉ ፡ በሰይፍ ። ዝቅ ፡ ሥጡጥ ። ይለብስ ፡ ሥጡጠ ፡ ወአጽርቅተ ፡ ሖሱ ፡ ነዋሚ ፡ (፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ጥር፲ ። ኢያ፱ ፡ ፬ ። ምሳ፳፫ ፡ ፳፩) ፥ የሾጠጠ ፥ ሾጣጣ ፤ ሞጥሟጣ ።

ሥጠት ፤ (ታት) ፤ (መቅደድ ፤ መቀደድ ፥ አቀዳደድ ፥ ቀዳድነት ፤ ቅድ ፥ ሥንጥቅ ። ሥጠተ ፡ ልብስ ፡ ብሉይ ፤ ወይከውን ፡ ሥጠቱ ፡ ዐቢየ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲፮) ።

ሠጥይ ፤ ዮት ፤ (ሠጠየ ፡ ይሠጢ ፡ ይሥጢ ። ዕብ ፡ ሣጣህ ። ሱር ፡ ሥጣእ) ፤ መጽነን ፥ መሳብ ፥ መዘንበል ፤ ማድላት ፥ ማጋደል ። መለወጥ ፥ ማበድ ፤ ከሕግ ፥ ከመንገድ ፥ መውጣት ። ባለመጽሐፎች ፥ ግን ፥ አሰጣ ፥ ዘረጋ ፥ ብለው ፥ በስጥሖ ፥ ዘይቤ ፥ ይፈቱታል ። ኢይትቀነያ ፡ ለስቴ ፡ ወኢይሠጢያ ፡ ውስተ ፡ ስካር ፡ (ቲቶ፪ ፡ ፫) ። ብዙው ፥ መጽሐፍ ፥ ደግሞ ፥ በሠጠየ ፥ ፈንታ ፥ ተሠጥየ ፥ ይላል ፤ አያስኝም ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘተፈግዐ ፡ ወተሠጥየ ፤ ዘይፌግዕ ፡ ወይሠጠይ ። ብዙኃን ፡ እለ ፡ ተሠጥዩ ፡ ልቦሙ ፡ በእንተ ፡ አንስት ። ተመስወ ፡ ልቦሙ ፡ ወተሠጥዩ ፡ (ሄርማ ። ፩ዕዝ ፡ ፬ ፡ ፳፯ ። ኢያ፳ ፡ ፩) ።

ሥጡይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ጢት) ፤ የጸነነ ፥ የተሳበ ፤ የተለወጠ ፥ (ሄርማ) ።

ሥጥየት ፤ እብደት ፤ ስካር ፤ ጥጋብ ፤ የእብደትና ፥ የስካር ፥ የጥጋብ ፥ ሥራ ። ስክረተ ፡ ወሥጥየተ ፡ (፩ጴጥ ፡ ፬ ፡ ፫) ።

ሠጠመ ፤-በቁሙ ፤-ሰጢም ፡ ሰጠመ ።

ሠጠቀ ፤ (ሠጢቅ ። ሠጠጠ ። ዕብ ፡ ሳዳቅ ። ሱር ፡ ስዳቅ ። ዐረ ፡ ጸደዐ) ፤ ሠነጠቀ ፤ ፈለጠ ፥ ተረተረ ፤ ቀደደ ፥ ዐረሰ ፤ ለየ ፥ ከፈለ ፤ በቁመት ፥ እንዳክርማ ፥ እንደ ፥ ቈጠማ ። ኢሳይያስ ፡ ዘሠጠቅዎ ፡ ለክልኤ ፡ ክፍል ፡ በምሠርተ ፡ ዕፀ ። መሠርይ ፡ ተናገረ ፡ ላዕለ ፡ ከይሲ ፡ ወሠጠቆ ፡ ለክልኤ ። መባርቅት ፡ እለ ፡ ይሠጥቁ ፡ ኅብያተ ። ወይሠጥቅ ፡ ምድረ ፡ አፍላግ ። ሠጠቁ ፡ ትዕይንተ ፡ ኢሎፍሊ ፡ (መጽ ፥ ምስ ። ስንክ ፥ ሠኔ፳ ። ዮሴፍ ። ዕን፫ ፥ ፱ ። ፪ነገ ፥ ፳፫ ፥ ፲፮) ።

ተሠጥቀ ፤ ተሠነጠቀ ፥ ተተረተረ ፤ ነቃ ፥ ፈነዳ ፥ ተቀደደ ፥ ተከፈለ ። ጸዋልዕት ፡ ተሠጥቁ ። ተሠጥቀ ፡ ገቦሁ ። ተሠጥቀ ፡ ሖሱ ፡ ቀላይ ። ሕዝብ ፡ ዘተሠጥቀ ፡ ሎሙ ፡ ባሕር ። ነፋስ ፡ ተሠጥቀ ፡ በሐጽ ፡ (ቀሌ ። ግብ፩ ፥ ፲፰ ። ዘፍ፯ ፥ ፲፩ ። ዮሴፍ ። ጥበ፭ ፥ ፲፪) ።

ሥጡቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ጥቅት) ፤ የተሠነጠቀ ፤ ሥንጥቅ ፥ ሠንጣቃ ፥ ቀዳዳ ፥ ሥጡቅ ፡ ጽፍሩ ፡ እማእከሉ ። ምብኣሐ ፡ ነሃቢ ፡ ሥጡቅ ፡ (ሥጡጥ) ፡ (ዘሌ፲፩ ፥ ፫ ። ኢዮ፴፪ ፥ ፲፱) ።

ሥጥቀት ፤ (ላጥ ፥ ሠ) መሠንጠቅ ፤ መቀደድ ፥ ሠንጣቅነት ፤ ሥንጥቃት ፥ ንቃቃት ። ሥጥቀተ ፡ ገቦ ፡ በመጥባሕት ። እንተ ፡ ሥጥቀተ ፡ አረፍት ። ከመ ፡ ሥጥቀተ ፡ ፈለግ ፤ ውስተ ፡ መሬት ፡ (ስንክ ፥ ሠኔ፳፯ ። አቡሻ ፥ ፶ ። ኢዮ፳፰ ፥ ፬) ።

ሠይአ ፤—ከንቱ ፡ ሥራ ፤—ሰይአ ።

ሠዪብ ፤ በት ፤ (ሤበ ፡ ይሠይብ ፡ ይሢብ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሣብ ። ዐረ ፡ ሻበ) ፤ መሸበት ፤ ማርጀት ፤ መጨበር ፥ ነጭ ፥ ጠጕር ፥ ማውጣት ። መሻገት ፤ መበላሸት ። ማህበን ፥ እይ ፤ የዚህ ፥ ዲቃላ ፥ ነው ።

(ጥ) **ሠያብ ፤ ሥዩብ ፤** የሸበተ ፥ ሽበታም ፤ አሮጌ ፥ ሽማግሌ ፤ ሻጋታ ፥ ብልሹ ።

ሢበት ፤ ሽበት ፤ ነጭ ፡ ጠጕር ፥ የርጅና ፥ አበባ ፤ እርጅና ፥ ሽምግልና ። በቈሉ ፡ ሢበቱ ። ሢበተ ፡ ልሂቅ ። ቅድመ ፡ ዘሢበት ፡ ተንሥእ ። ይደልዋ ፡ ኰንኖ ፡ ለሢበትከ ። ዘየሐፅኖ ፡ ለሢበትኪ ፡ (ሆሴ፯ ፥ ፱ ። ጥበ፬ ፥ ፲ ። ዘሌ፲፱ ፥ ፴፪ ። ሢራ፳፭ ፥ ፬ ። ሩት፬ ፥ ፲፭) ።

አሤበ ፤ አው ፡ አሥየበ ፡ አሸበተ ፤ አስረጀ ። አሻገተ ፤ አስደራጊም ፥ ይኾናል ።

ሠዩጥ ፤ ጦት ፤ (ሤጠ ፡ ይሠይጥ ፡ ይሢጥ ። ቅብጥ ፡ ሸት ፤ ንግድ) ፤ መሼጥ ፥ መለወጥ ፤ መቸርቸር ፥ መሸቀጥ ፤ መስጠት ፤ መቀበል ፥ ከገዢ ። ነገደ ፥ የሩቅ ፥ ሤጠ ፥ የቅርብ ፥ የመደብር ። ሠዩጥ ፡ ወተሣይጦ ። ዘሤጠ ፡ ብሖርናሁ ፡ (ራእ፲፫ ፥ ፲፯ ። ዕብ ፲፪ ፥ ፲፯) ። በሤጠ ፥ ፈንታ ፥ አሥየጠ ፥ ይላል ፤ የጣፊ ፥ ስሕተት ፥ ነው ። አሢጠኒ ፡ ኪያሁ ፡ በሤጥ ፡ (፩ዜና ፥ ፳፩ ፥ ፳፪) ።

ሠያጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፤ የጥ) ፤ የሼጠ ፥ የሚሼጥ ፥ ሻያጭ ፤ ዐጣሪ ፥ ነጋዴ ፥ ቸርቻሪ ፥ ሸቃጭ ። ሠያጢ ፡ ወተሣያጢ ። ይሁዳ ፡ ሠያጤ ፡ እግዚኡ ። ሠየጠ ፡ አሕዛብ ፡ ተፋጸዩኪ ። ሠየጥኪ ፡ በነፍስ ፡ ሰብእ ፡ (ፍ ፥ ነ ፥ ፴፫ ። መጽ ፥ ምስ ። ሕዝ፳፯ ፥ ፴፮ ። ራእ፲፰ ፥ ፫) ።

ሤጥ ፤ (ጣት) ፤ ሽያጭ ፥ ዋጋ ፤ ገንዘብ ፥ ገዢ ፥ ለሻያጭ ፥ የሚሰጠው ። ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ። ዘእንበለ ፡ ሤጥ ። ወሀቦ ፡ ሤጦ ፡ ለውእቱ ፡ መካን ። ሤጠ ፡ ዚአሁ ። ሤጠ ፡ ግንዘት ፡ (ኢዮ፴፩ ፥ ፳፬ ፥ መዝ ፥ ፵፫ ። ፩ዜና ፥ ፳፩ ፥ ፳፭ ። ፍ ፥ ነ ፥ ፳፯ ። ፵፪) ።

ምሥያጥ ፤ (ጣት) ፤ መሼጫ ፥ መሸቀጫ ፥ ገባያ ፥ ሱቅ ፥ መደብር ። ሰብአ ፡ ምሥያጥ ። ሀየ ፡ ይገብሩ ፡ ምሥያጠ ። ተፀርዐ ፡ ሤጥ ፡ ወምሥያጥ ። ዘቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ትመስል ፡ ምሥያጠ ፤ ወሖሎ ፡ ዘንሰይከ ፡ ትረክብ ፡ ውስቴታ ። ተኣምኖ ፡ በውስተ ፡ ምሥያጣት ፡ (አፈ ፥ ድ፩ ። ነሐ፲፫ ፥ ፳ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ። ማቴ፳፫ ፥ ፯) ።

ምሥያጣዊ ፤ ገባያኛ ፥ ገባያተኛ ፤ የገባያ ፥ ሰው ፥ ዐጣሪ ፥ ነጋዴ ። ምሥያጣዊ ፡ ዘእንበለ ፡ ንዋይ ፡ (መጽ ፥ ምስ) ።

አሤጠ ፤ አው ፡ አሥየጠ ፤ አሼጠ ፤ አገበረ ፡ አስገደደ ፤ ለመሼጥ ። ተአመነ ፡ ከመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሥየጠ ፡ በሤጥ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፩) ።

ተሠይጠ ፤ ተሼጠ ፡ ተለወጠ ፤ ተገዛ ፡ ተዋጀ ፤ ዐለፈ ፡ ተሰጠ ፤ ለባለዋጋ ። ተሠይጠ ፡ ዮሴፍ ፡ ወኮነ ፡ ገብረ ። ጥበብ ፡ ኢትሠየጥ ፡ በወርቀ ፡ አፊር ። ይሠየጥኑ ፡ ክቡር ፡ ለሠላሳ ፡ ብሩር ፡ (መዝ ፡ ፻፬ ። ኢዮ ፳፰ ፡ ፲፯ ። ድጓ) ።

ሥዩጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ይጥ) ፤ የተሼጠ ፡ የተዋጀ ፤ ውጁ ፡ መሼጠ ። አንሰ ፡ ሥዩጥ ፡ ለኀጢአት ። ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ነውር ፡ በሥዩጥ ፡ (ሮሜ ፯ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፯) ።

ሢጠት ፤ (ላጥ ፡ ሼ) መሼጥ ፡ አሻሻጥ ፡ ሽጦሽ ። ይሁዳ ፡ መከረ ፡ ለሢጠተ ፡ እግዚእ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተሣየጠ ፤ ተሻሻጠ ፤ ተገበያየ ፡ ተወጃጀ ፤ ርስ ፡ በርሱ ። ዋጀ ፡ ገዛ ፡ ተቀበለ ፤ ከሻያጭ ፡ እጅ ። ተሣየጠ ፡ ብሎ ፡ ዋጀ ፡ ገዛ ፡ ማለት ፡ መላሽና ፡ ጣፊ ፡ በገዝአ ፡ ፈንታ ፡ ስላገቡት ፡ እንጂ ፡ ፍችው ፡ ኹሉ ፡ አይደለም ፤ ፍችውስ ፡ የመዠመሪያው ፡ ነው ። ዘይሠይጥ ፡ ከመ ፡ ዘይሣየጥ ። በእንተ ፡ ተሣይጦ ፡ ወሠዪጥ ። በሤጥ ፡ ብዙኅ ፡ እሣየጠከ ። ዘተሣየጠ ፡ ወዘሤጠ ፡ (ኢሳ፳፬ ፡ ፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፳፬ ። ሕዝ፯ ፡ ፲፪) ።

ተሣያጢ ፤ የተሻሻጠ ፤ የተወጃጀ ። (ገዛኢ) ፡ የሚገዛ ፡ ገዥ ፤ ዋጋ ፡ ሰጪ ። ሠያጢ ፡ ወተሣያጢ ። ሠያጢ ፡ ይሁዳ ፡ ወተሣያጢ ፡ ቀያፋ ። ፍቅረ ፡ ሢመት ፡ አፆረት ፡ አዐይንተ ፡ ልቡ ፡ ለተሣያጢ ። ተሣያጤ ፡ ሥጋ ፡ ሐኖት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ። ሲኖዶ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፩ ። ምሳ፳፫ ፡ ፳) ።

አስተሣየጠ ፤ አሻሻጠ ፡ አሻጠረ ፤ አገበያየ ፡ አዋጀ ፡ አወጃጀ ።

መስተሣይጥ ፤ የሚያሻሽጥ ፡ አሻሻጭ ፤ ተሻሻጭ ። የሚገዛ ፡ ገዥ ።

ሠዪም ፤ ሞት ፤ (ሤመ ፡ ይሠይም ፡ ይሢም ። ዕብ ፡ ሢም ። ሱር ፡ ሣም ። ዐረ ፡ ሣመ ፤ አኖረ) ፤ መሾም ፡ መሸለም ፤ ማሠልጠን ፤ መቀደስ ፡ ማክበር ። እሠይመከ ፡ ውስተ ፡ ዙሉ ፡ ምድር ። ሤሞ ፡ ለዮሴፍ ፡ ዲበ ፡ ዙሉ ፡ ንዋዩ ። አንትሙ ፡ ጳጳሳት ፡ ኢትሢሙ ፡ ዙሎ ፡ ዘረከብክሙ ። ሶበ ፡ ትሠይሞ ፡ ለጻሕል ፡ ወለጽዋዕ ፡ (ዘፍ፵፩ ፡ ፵፩ ። ኩፉ ፡ ፴፱ ። ቀሌ ። ሥር ፡ ቅዳ) ።

—፤ ማስቀመጥ ፡ ማኖር ፤ መምላት ፡ ማሳደር ፤ ማቅረብ ፡ ማዘጋጀት ፤ የምግብ ፡ የልብስ ፡ ለትንባኾም ፡ ሳይቀር ፡ ለጠላ ፡ ለምርት ፡ ይነገራል ። ህየ ፡ ይሠየማ ። ወሤሞ ፡ ህየ ። ሤመ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ መንፈሶ ፡ ቅዱሰ ። ሤመ ፡ ውስቴቱ ፡ ምስጢራተ ፡ ብፁዓን ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ ። ዘፍ፪ ፡ ፰ ። ኢሳ፷፫ ፡ ፲፩ ። ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፲፫) ።

ሠያሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ የሚሾም ፡ ሿሚ ፤ አስቀማጭ ፡ አኗሪ ። ሠያሜ ፡ ካህናት ። ሠያሜ ፡ ሕግ ፡ (ሲኖዶ ። ድጓ ። አፈ ፡ ድ፴፪) ።

አሥየመ ፤ አሤመ ፤ አሾመ ፤ ሹመት ፡ አሰጠ ።

ተሠይመ ፤ ተሾመ ፡ ተቀመጠ ፤ ቀረበ ፡ ተዘጋጀ ። ተሠየምኩ ፡ ንጉሠ ፡ በላዕሌሆሙ ። ተሠይመ ፡ ማሕጼ ፡ ዲበ ፡ ሥርወ ፡ ዕፀው ፡ (መዝ ፡ ፪ ። ማቴ፫ ፡ ፲) ። ኮነ ፡ ተሰምየ ፡ ተጸውዐ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተሠይመ ፡ ይላል ፤ የሐላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዘሎቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ ዐዋዴ ። ጳውሎስ ፡ ዘተሠይመ ፡ ሐዋርያሁ ፡ (ቆላ፩ ፡ ፳፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፩) ።

ሥዩም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ይምት) ፤ የተሾመ ፡ ሹም ፤ ንቡር ፡ ድልው ፤ ቅምጥ ፡ ዝግጁ ። ሥዩማነ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ። ኤጲስቆጶሳት ፡ ወባዕዳን ፡ ሥዩማን ። በእንተ ፡ ተስፋክሙ ፡ ዘሥዩም ፡ በሰማያት ። እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ሥዩም ፡ ለድቀቶሙ ፡ ወለተንሥኦቶሙ ፡ (ግብ፲፪ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፯ ። ቆላ፩ ፡ ፭ ። ሉቃ፪ ፡ ፴፬) ።

ሢመት ፤ (ታት) ፤ መሾም ፤ ሿሚ ፡ ወይም ፡ ተሿሚ ፡ መኾን ፡ ሹምነት ፤ አሿሿም ። ሹመት ፤ ሥልጣን ፤ ማዕርግ ። ጸሎተ ፡ ሢመት ። ከመ ፡ ኢይንሣእ ፡ ሢመተከ ። በመዋዕለ ፡ ሢመትከ ። ይሰዐር ፡ እምሢመቱ ። ሢመተ ፡ ክህነት ። አቀምክዎሙ ፡ በበ ፡ ሢመቶሙ ። ሢመታት ፡ ወሥልጣናት ፡ (ኪዳ ። ሚራ፲፪ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ግን፲፪ ። ቀሌ ። ቅዳ ። ነሐ፲፫ ፡ ፲፩ ። ዲድ) ።

መሥየምት ፤ (ብ ፡ መሣይምት ፤ መሾሚያ ፤ ማኖሪያ ፡ ማስቀመጫ ፡ መከተቻ ፤ ጋን ፡ ሣጥን ፡ ጕታ ፤ ቅርጫት ፡ ጋዘና ፡ እንቅብ ፡ አገልግል ፡ መሶብ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። በድነ ፡ ሕፃን ፡ በውስተ ፡ መሥየምት ፡ (ስንክ ፡ የካ፫ ። ማርኝ ፡ ፵፫ ። ሉቃ፬ ፡ ፲፯) ።

ምሥያም ፤ (ማት) ፤ መሿሚያ ፤ መኖሪያ ፡ ማኖሪያ ፤ ቦታ ፡ ስፍራ ። እለ ፡ ይትቀነዩ ፡ በውስተ ፡ ምሥያሞሙ ። ምሥያመ ፡ አስሐትያ ። መዝገበ ፡ ረድኤት ። ወምሥያመ ፡ ትፍሥሕት ፡ (፩ዜና ፡ ፳፭ ፡ ፩ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፳፪ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ። በመሥየምት ፡ ፈንታ ፡ ምሥያም ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ። ኅብስተ ፡ ምሥያም ። ማእዳት ፡ ዘምሥያም ። ዕጣነ ፡ ምሥያም ። ኅብስት ፡ እሙ ፡ ለሕፃን ፡ ውስተ ፡ ምሥያም ፡ ወሰቀለቶ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀ ፡ በለስ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፫ ፡ ፳፱ ። ፳፰ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፲፫ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ ግን፲፭ ። ሠኔ፲፱) ።

ተሣየመ ፤ ተሿሿመ ፤ ርስ ፡ በርሱ ።

አስተሣየመ ፤ አሿሿመ ፤ አቀማመጠ ።

መስተሣይም ፤ የሚሿሿም ፤ ተሿሿሚ ። የሚያሿሹም ፤ አሿሿሚ ።

ሤመት ፤ አው ፡ ሠይመት ፤ (ሤመ) ፤ ሸመተ ፤ እኽል ፡ ገዛ ።

ተሠይመት ፤ (ተሠይመ) ፤ ተሸመተ ፡ ተገዛ ፤ እኽሉ ። ሾመየ ፡ ሠለጠነ ፤ ከበረ ፡ ተሾመ ፡ ሹም ፡ ኾነ ፤ በገዛ ፡ እጁ ፡ የሾመውና ፡ የመረጠው ፡ ያከበረው ፡ ሳይኖር ፡ (ዕብ፭ ፡ ፬ ፡ ፭) ። መምህራን ፡ ግን ፡ ቀና ፡ ተመቀኘ ፡ ይሉታል ፤ ዘይቤው ፡ አይደለም ። አኮ ፡ ተሠይሚተነ ፡ ዲበ ፡ ብእሲ ፡ ዘንትናገር ፤ እስመ ፡ መፍትው ፡ ንሕዝን ፤ እስመ ፡ እኍ ፡ ማሰነ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፩) ።

ሠዪን ፤ ኖት ፤ (ሤኒ፡ ይሠይን፡ ይሢን ። ዐረ፡ ሻነ ፤ አሳደፈ ። ዕብ፡ ሀሽቴን፡ ሸነ) ፤ መሸኘት ፤ ሸኝታ፡ መኽን ። መሸን፡ መሸናት ፤ ማውጣት፡ ማፍሰስ ፤ ፊር፡ ዥረር፡ ጭርቅ፡ ማድረግ ። ዘይሠይን፡ ላዕለ፡ መንጸፉ ። ዘይሠይን፡ ማየ ። በሊዕየ፡ እኩስሕ፡ ወሰትይየ፡ እሠይን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፫ ። ቄድር ። ፈላስ) ።

ሠያን ፤ ሠያኒ ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት ፤ የንት) ፤ የሚሸኝ ፤ ሸኝታ ። የሸነ፡ የሚሸን ፤ ሸኝ፡ ሸንታም ፤ ሸንት፡ የማይቋጥር ፤ ፈሪ ።

ሥንት ፤ (ዕብ፡ ሻይን ፤ ሽታን) ፤ ሽንት ፤ የሽንት፡ ውሃ፡ ፈሳሽ፡ የመጠጥ፡ ሐሠር፡ ከሆድ፡ የሚወጣ ። እኂዘ፡ ሥንት ። ይስተዩ፡ ሥንቶሙ፡ (ፈላስ፡ ገ፴፯ ። ኢሳ፴፮፡ ፲፪ ። ፬ነገ፡ ፲፰፡ ፳፯) ። ባማርኛ፡ ግን፡ የቍጥር፡ ጥያቄ፡ ይኾናል ፤ ስንት፡ በቁሙ፡ ምን፡ ያኽል ። ስፍንና፡ እስፍንቱን፡ እይ ።

መሥየንት ፤ (ዐረ፡ መሸነት) ፤ ፊኛ፡ የሽንት፡ ቋት፡ ከረጢትና መታቈሪያው ።

ሤርዮ ፤ ዮት ፤ (ሤረየ፡ ይሤሪ፡ ይሤሪ) ፤ ማሤር ፤ ሤራ፡ መቍረጥ ፤ ስክተተንና፡ ተስካተየን፡ እይ ። ማለል፡ ማቅለም ፤ ቀለም፡ ማግባት ፤ መንከር፡ ማራስ፡ ማጥለቅ፡ መዝፈቅ ። ቀብዖ፡ በሕፖሬ፡ ወሤረዮ ። ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ወሤረዮ ። ፀምር፡ ዘተጠምዐ፡ በሤርዮ ። ሤርዩዮን፡ ለመላትሕኪ፡ በአንብዕ፡ (ጥዐ፲፫፡ ፲፬ ። ፍ፡ ነ፡ ፴፭ ። መጽ፡ ምስ ። ማር፡ ይሥ፲፫) ።

ሤራዪ ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት ፤ ረይት) ፤ የሚያሤር ፤ ሤረኛ፡ ዐድመኛ ። የሚያልል፡ ዐላይ ፤ ቀለም፡ አግቢ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፮) ።

ተሤረየ ፤ ተሤረ ፤ ተሤረበት ። ታለለ፡ ቀለም፡ ገባ ፤ ተነከረ ። ዅሉ፡ ክዳንየ፡ ተሤረየ ። ከመ፡ ይሤረያ፡ እገሪከ፡ በደም ። ተሤረየ፡ ሥጋሁ፡ እምጠለ፡ ሰማይ ። ግብር፡ ዘበተሤርዮ፡ ይዌልጥ፡ ኅብሮሙ ። እምድኅረ፡ ተሤረያ፡ ነፍሳቲነ፡ በምግባረ፡ ኀጢአት፡ (ኢሳ፷፫፡ ፫ ። መዝ፡ ፷፯ ። ዳን፬፡ ፴ ። ጥበ፲፭፡ ፬ ። አፈ፡ ተ፲፪) ።

ሢሩይ ፤ (ያን፡ ያት፡ ሪት ፤ ርይት) ፤ የታለለ፡ ቀለም፡ የገባ ፤ ያደፈ፡ የተዥለፈለፈ ። ሢሩያነ፡ በምሕረትከ፡ አንጽሕ፡ (ኪዳ) ።

ሥርየት ፤ ማለል ፤ መታለል ፤ መነከር፡ ማደፍ፡ (ዘፀ፳፭፡ ፭ ። ፴፫፡ ፳፫) ።

ሢራይ ፤ (ያት ። ሱር፡ ሺራኽ) ፤ ጥሩ፡ ልብስ ፤ ሐር ፤ ፀምር፡ ከታን ፤ ቀለም፡ የገባ፡ የታለለ ። አልባሲሆን፡ ዘሜላት፡ ወሢራይ ። ግልቡባን፡ በሢራያት፡ (ኢሳ፫፡ ፳፩—፳፫ ። መጽ፡ ምስ) ። በሢራይ፡ ፈንታ፡ ሢርዮን፡ ሢራ፡ ይላል ፤ ፍችው፡ ፩፡ ነው፡ (ገድ፡ አዳ ። ፍ፡ ነ፡ ፵፫፡ ፲፪) ። ሤራ፡ ዐድማ ፤ ክፉ፡ ዱለት ።

ሠርዮ ፤ ቀለም፡ ስባቅ ፤ ማናቸውም፡ ዐይነት ። ሠርዮ፡ ምስለ፡ ፀምር፡ (ቄር) ።

ሠከረ ፤ (ሠኪር ። ዕብ፡ ሣካር) ፤ ተከራየ ፤ በቍርጥ፡ ገዛ፡ ተዋዋለ ፤ የከብት፡ የጕልበት፡ የመማሪያ ። ዐስበንና፡ ዐስየን፡ እይ ፤ አሽከር፡ ማለት ፤ ከዚህ፡ ወጥቷል ። ሻከረ ፤ ሸከሬ፡ ኾነ፡ (ዐማርኛ) ።

ተሠክረ ፤ ተገዛ ፤ ለክራይ፡ ተሰጠ ።

ሥኩር ፤ (ራን፡ ራት፡ ክርት) ፤ የተገዛ፡ ግዙ ፤ የተከራየ፡ የክራይ ። መላጺ፡ ሥክርት፡ (ኢሳ፯፡ ፳) ። ምላጭ፡ የተባለች፡ ሰይፍ፡ ናት፡ (ሕዝ፭፡ ፩) ። የሻከረ፡ ሸከሬ ።

ሠከረ ፤—ሰከረ ፤—ሰኪር፡ ሰከረ ።

ሠለበ ፤—ገፈፈ ፤—ሰሊብ፡ ሰለበ ።

ሠሌዳ ፤—በቁሙ ፤—ሰለደ ።

ሠሊጥ ፤ ጦት ፤ (ሠለጠ፡ ይሠልጥ፡ ይሠልጥ ። ዕብ፡ ሻላጥ ። ሱር፡ ሽላጥ ። ዐረ፡ ሠሊጠ) ፤ የጠፈረ፡ ስርዌ ። መሠልጠን ፤ ጌታ፡ መኾን ፤ ማየል፡ መበርታት ፤ ኀይል፡ ከሂል ፤ መብት፡ ማግኘት ፤ እንደ፡ ወደዱ፡ ለማድረግ ። ዐበይትሙ፡ ይሠልጡ፡ ላዕሌሆሙ ። ወአልቦ፡ ዘእሬሲ፡ ይሠለጥ፡ በላዕሌየ፡ መኑሂ፡ (ማቴ፳፡ ፳፭ ። ፩ቆሮ፡ ፯፡ ፲፪) ፡ በሠለጠ፡ ፈንታ፡ ተሠልጠ፡ ተሠለጠ፡ ተሠልጠነ፡ ይላል ፤ ስሕተት፡ ነው ። አግብርት፡ ተሠልጡ፡ ላዕሌነ ። ወሶበ፡ ርእዩ፡ ከመ፡ ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ተሠልጠት፡ ላዕለ፡ ብዙኃን ። ዘይሤለጥ፡ በመንፈሱ ። ለዘይሤለጥ፡ ላዕሌከ ። ተሠለጥከ፡ በሥጋከ፡ (ሰቈ፭፡ ፰ ። ፈ፡ መ፡ ፲፫ ። ምሳ፲፯፡ ፴፪ ። መክ፲፡ ፬ ። ሢራ፵፯፡ ፲፱) ።

ሠላጢ ፤ መሠልጥ ፤ ሥሉጥ ፤ (ጣን፡ ጣት፡ ልጥ) ፤ በቁሙ ፤ የሠለጠነ፡ ሥልጡን፡ ሠልጣና ፤ ሥልጣኔ፡ ያለው፡ ሥልጣን፡ የተሰጠው ። ሥሉጥ፡ ውእቱ፡ በዘፈቀደ ። ንጉሥ፡ ሥሉጥ ። ርእዩ፡ ከመ፡ ዅሉ፡ ሥሉጥ፡ ይሕየውሂ፡ ወይእመንሂ ። አንትሙ፡ ሥሉጣን፡ ላዕለ፡ ዅሉ፡ አሕዛብ፡ (ዮዲ፰፡ ፲፭ ። መክ፰፡ ፬ ። ኪዳ ። ዲድ፡ ፯ ። ራእ፲፭፡ ፯) ።

አሥለጠ ፤ አው፡ አሠለጠ ፤ አሠለጠነ ፤ ሾመ፡ አነገሠ ፤ ሥልጣን፡ ሰጠ ። አሥለጦ፡ ከመ፡ ይብላዕ ። ወኢያሥለጦ ። ርድአኒ፡ ለወጢኖቱ፡ ወአሠልጥኒ፡ ካዕበ፡ ለፈጽሞቱ፡ (ማር፡ ይሥ፳፱፡ ፩ ። መክ፮፡ ፪ ። አርጋ) ።

አሠለጥ ፤ (ዐማርኛ) ፤ የቤት፡ ውልድ ፤ ቤት፡ አባት፡ አሠልጣኝ ።

አሠልጠነ ፤ ዝኒ፡ ከማሁ ፤ የአሥለጠ፡ ድርብ ። ዲበ፡ ዝ፡ ዅሉ፡ አሠልጠኖ ። እግዚ፡ አሠልጠኖሙ፡ ለሮም፡ በዝ፡ አዝማን፡ (ኩፋ፡ ፪ ። ዮሴፍ ። አርጋ፡ ፩ ። ቅዳ) ።

ሥልጣኔ ፤ በቁሙ ፤ መሠልጠን፡ ማሠልጠን ፤ አሠለጣጠን፡ ሥልጥንና ፤ ሥልጡንነት፡ ጠፍተኛነት ፤ በሥራ፡ በነገር ።

ሥልጣን ፤(ናት) ፤ በቁሙ ፤ ችሎት ፡ መብት ፤ ሹመት ፡ ጌትነት ። ለሕይወት ፡ ወለሞት ፡ ሥልጣን ፡ ብከ ። ከመ ፡ ዘሥልጣን ፡ ቦ ። ወሀቦሙ ፡ ሥልጣነ ። መኳንንት ፡ ወእለ ፡ በሥልጣናት ፡ (ጥበ፲፮ ፡ ፲፫ ። ማቴ፯ ፡ ፳፱ ። ፲ ፡ ፩ ። ቅዳ ፡ ኪዳ) ።

—፤ ገዥ ፡ አለቃ ፤ ንጉሥ ፡ መልአክ ። ሥልጣናት ፡ ሰማይ ። ሥልጣናት ፡ ወዙሉ ፡ ኀይል ። መናብርት ፡ ወሥልጣናት ፡ (ሔኖ፹፰ ፡ ፰ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፳፪ ። ዲድ) ።

ሥልጣን ፤ (ብ ፡ ሠላጢን) ፤ ሹል ፡ ስል ፡ መውጊያ ፤ የንጨት ፡ የብረት ፤ ሽብዳ ፡ ዐንክሴ ፡ ምኙራጥ ። ሠላጡ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ።

ሥልጣናዊ ፤ ንጉሣዊ ፤ የንጉሥ ፡ የጳጳስ ፡ ወገን ፤ ሥልጣን ፡ ያለው ፡ ባለሙሉ ፡ ሥልጣን ። የሹመት ፡ ሥራ ፡ ዳኝነት ። አቅሞተ ፡ ውሳንያት ፡ ሥልጣናውያት ፡ ዘፍትሕ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱) ።

ሠለጠ ፤—ፈጸመ ፡ ጨረሰ ፤—ሰልጦ ፡ ሰለጠ ።

ሠሊክ ፤—ሽቱ ፤—ሰሊኅ ፡ ኆት ።

ሠለለ ፤—በቁሙ ፤—ሰሊል ፡ ሰለ ፤ ሰለለ ።

ሠለመ ፤-በቁሙ ፤ ሰላምታ ፡ ሰጠ ፤-ሰሊም ፡ ሰለመ ።

ሠለሠ ፤—ሦስት ፡ አደረገ ፤—ሠልሶ ፡ ሠለሰ ።

ሠለፈ ፤—በቁሙ ፤—ሰሊፍ ፡ ሰለፈ ።

ሠሊቅ ፤ ቆት ፤ (ሠለቀ ፡ ይሠልቅ ፡ ይሥልቅ) ፤ መሠለቅ ፤ ማላም ፡ ማድቀቅ ።

ሠለቀ ፤ (ዕብ ፡ ቃሌስ) ፤ ዘበተ ፡ አፌዘ ፡ አላገጠ ፤ በነገር ፡ መታ ፡ ሠለቀ ፤ ተሣለቀ ። ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ ጤፍ ፡ ደቂቅ ፡ ልዝብነትና ፡ ስስላስነት ፡ ነው ፤ ሣቅና ፡ ጨዎት ፡ ስላለበት ።

ሠለቀ ፤ (ዕብ ፡ ሳሌቅ) ፤ ላጠ ፡ መለጠ ፡ ሸለቀቀ ፤ ገፈፈ ፡ አነሣ ፡ አራቀ ። ሽልቋቋ ፡ ሽለቆ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

አሥለቀ ፤ አሠለቀ ፤ አዘበተ ፤ አስላጠ ፡ አስመለጠ ።

ተሠልቀ ፤ ተሠለቀ ፤ መሣለቂያ ፡ ኾነ ፤ በስድብ ፡ ተላጠ ።

ተሣለቀ ፤ (ተደራራጊ) ፤ በቁሙ ፤ ተሠላለቀ ፡ ተዘባበተ ፤ ተጫወተ ፡ ርስ ፡ በርሱ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ አድራጊነትም ፡ ስላለው ፡ በሠለቀ ፡ ፈንታ ፡ እንደማርኛው ፡ ተሣለቀ ፡ ይላል ፤ አብዝቶ ፡ መላልሶ ፡ ለማለት ፤ ምስለና ፡ ላዕለ ፡ በ ፡ ይስማሙታል ። ኢትሣለቅ ፡ ምስለ ፡ አብድ ። ኢይሣለቅ ፡ ግሙራ ፡ ምስለ ፡ ሕፃናት ፡ ወኢይዘፍን ። ተሣሊቆሙ ፡ ላዕሌሁ ፡ ስለብዎ ። ኀለየ ፡ ሄሮድስ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይሣለቅ ፡ ቦቱ ፡ (ሢራ፰ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ጥር፳፱ ። ማቴ፳፯ ፡ ፴፩ ። ዮሴፍ) ።

አስተሣለቀ ፤ አሣለቀ ፤ አዘባበተ ፡ አጨዋወተ ።

መስተሣልቅ ፤ (ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ የሚሣለቅ ፤ የሚያሣልቅ ፤ አላጋጭ ፡ ተሣላቂ ። መስተሣልቅ ፡ ውእቱ ፡ ላዕለ ፡ ሰብእ ። ወመስተሣልቃን ፡ ይኴንንዎሙ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፱ ፡ ፪ ። ኢሳ፫ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፩) ።

ሥላቅ ፤(ቃት) ፤ በቁሙ ፤ ሣቅ ፡ ጨዎት ፤ ስግጥ ፡ ቧልት ፤ ዋዛ ፡ ፈዛዛ ፤ ዘበት ፡ ዘበታ ፡ ወዘበሬታ ። ነገረ ፡ ሥላቅ ። ሠሐቀ ፡ ወሥላቀ ፡ ከንክዎሙ ፡ (ሢራ ፳፫ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፯) ።

ሥልቅ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በግዳይ ፡ የምትባል ፡ የባቢሎን ፡ ክፍል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

ሠልሰ ፤ ሶት ፤ (ሠለሰ ፡ ይሤልስ ፡ ይሠልስ ። ዕብ ፡ ሻሌሽ) ፤ መሠለስ ፤ ሦስት ፡ ማድረግ ፡ ከሦስት ፡ መክፈል ፡ ሦስት ፡ ማለት ። ይቤሎሙ ፡ ሠልሱ ፡ ወሠልሱ ። ንሤልስ ፡ ለከ ፡ ዘንተ ፡ ስብሐተ ። ለዋሕድ ፡ አምላክ ፡ እንዘ ፡ በአካል ፡ ይሤልስ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፴፬ ። ኪዳ ። ስንክ ፡ ግን፳፯) ።

ሠላሲ ፤ (ሲት ፡ስያን ፡ ያት) ፤ የሠለሰ ፡ የሚሠልስ ፤ ሠላሽ ፡ ሦስት ፡ አድራጊ ።

አሠለሰ ፤ በቁሙ ፤ አሠገረ ፤ ሦስት ፡ አስደረገ ፤ ሦስት ፡ አስኘ ።

መሠልስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ የሚሠልስ ፤ የሚያሠልስ ፡ አሠላሽ ።

ተሠለሰ ፤ ተሦሰተ ፤ ሦስት ፡ ኾነ ፡ ፫ ፡ ተባለ ፡ ፫ኛ ፡ ኾነ ። እግዚ ፡ ዘይሤለስ ፡ በአካሉ ። በከመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ይነብር ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስሂ ፡ ይሤለስ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ስብሐቲሁ ፡ (ደራሲ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ሥሉስ ፤(ሳን ፡ ሳት ፡ ልስት) ፤ በቁሙ ፤ የተሠለሰ ፡ ሦስት ፡ የኾነ ፤ ሦስቲዮ ፡ ሥሉሴ ። ፈትል ፡ ሥሉስ ። ቅዱስ ፡ ሥሉስ ። ሥሉስ ፡ አካል ፡ (መክ፬ ፡ ፲፪ ። ኪዳ ። ደራሲ) ።

ሥላሴ ፤ መሠለስ ፤ ሥለሳ ። ሦስትነት ፤ ሦስት ፡ መኾን ። ንበ ፡ ሀለዉ ፡ ሠለስቱ ፡ ኤጲስቆጶሳት ፡ ይቄድሶ ፡ እግዚእነ ፡ ለሥላሴሆሙ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ። በቁሙ ፤ የአካላት ፡ ስም ፤ ሦስቶች ፤ ሦስቶ ፡ ሦስቲዮ ፡ ሦስት ፡ ብቻ ፤ ተውሳክና ፡ ሕጸጽ ፡ የሌለው ፡ ዘላለማዊ ፡ ሦስት ። ባንድም ፡ በብዙም ፡ በወንድም ፡ በሴትም ፡ ይነገራል ። ዓዲ ፡ ናቄርብ ፡ ለከ ፡ ዘንተ ፡ አኰቴተ ፡ ዘለዓለም ፡ ሥላሴ ። አሰብጢኒ ፡ ሥላሴ ፡ ቀትለ ፡ መስተቃትል ፡ መጽሐፍ ። ሥላሴ ፡ እንተ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ሀለወት ፡ ወኢኮነት ፡ በመዋዕል ፡ (ቅዳ ፡ ኪዳ ። ደራሲ ። ተረ ፡ ቄር፲፱) ።

ሥላሴ ፡

ትሥልስት ፤ ሦስትነት ፤ ሦስቲዮ ፡ ጕንጕን ፡ ኽርብ ፤ ሦስት ፡ እጅ ። ተዋሕዶትከኒ ፡ ኢይትነገር ፡ ወትሥልስትከኒ ፡ ኢይትሌቦ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘይፈልጦ ፡ ለእግዚ ፡ እምትሥልስቱ ፡ ውጉዘ ፡ ለይኩን ። ትርብዕት ፡ ርቡዓን ፡ ኪሩቤል ፡ ወትሥልስተ ፡ አምላክ ፡ ዋሕድ ፡ (አረጋ ፡ ድ፳፪ ። ያዕ ፡ ዘእል ። ደራሲ ። ቅዳ ፡ ዲዮ) ።

ተሥላስ ፤ (ሳት) ፤ የደርብ ፡ ደርብ ፡ ፫ኛ ፡ ክፍል ፤ ሰገነት ፡ መልዕልተ ፡ መልዕልት ። እምተሥላሰ ፡ ቤታ ። አኖኅዎ ፡ ጥቀ ፡ ሐኒጾሙ ፡ መልዕልቴሁ ፡ ተሥላሰ ፡ ልዑለ ፡ እምዕፀ ። ጸድፈ ፡ እምተሥላስ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፯ ። ዮሴፍ ። ግብ፳ ፡ ፱) ።

ሠላስ ፤ የቍጥር ፡ ስም ፡ ሦስት ፤ በኹለትና ፡ ባራት ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፤ ፫ ፡ ጊዜ ፡ አንድ ። ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ፤ መደቡ ፡ ግን ፡ የሴት ፡ ብቻ ፡ ነው ። ሠላስ ፡ አኃቲሆሙ ፡ ምስሌሆሙ ። ወሀሎ ፡ ህየ ፡ ሠላስ ፡ መራዕየ ፡ አባግዕ ። ሠላስ ፡ መዋዕል ። በእንተ ፡ ሠላስ ፡ ኃጢአቶሙ ። ሠላስ ፡ አርዳኢሁ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፬ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፪ ። ፵ ፡ ፲፪ ። ዓሞ፩ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፩) ።

ሠለስ(ት)ቱ ፤ ሦስት ፤ ሦስቱ ፡ ሦስተኛው ። ሠለስቱ ፡ አቅርንት ። በእሉ ፡ ሠለስቱ ። እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ሠለስቱ ፡ (ዳን፯ ፡ ፰ ። ሚራ፳፯ ፡ ፳፰ ። ሃይ ፡ አበ) ።

ሠለስት ፤ የዜማ ፡ ቃል ፡ ትምርት ፤ ሦስተኛ ፡ ክፍል ፡ ከውዳሴ ፡ ማርያም ።

ሠሉስ ፤ የዕለት ፡ ስምና ፡ ቅጽል ፤ ማግሰኞ ፡ ማግስተ ፡ ሰኞ ፤ የሰኞ ፡ ማግስት ፡ የእሑድ ፡ ሣልስት ፤ በሰኞና ፡ በረቡ ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ዕለት ። ቅጽልም ፡ ሲኾን ፡ ሦስት ፡ ሦስተኛ ፡ ያሰኛል ። ምሕዋረ ፡ ሠሉስ ፡ ዕለት ። እስከ ፡ ሠሉስ ፡ መዋዕል ። በሠሉስ ፡ ዕለት ፡ ትንሥአ ። ሠሉስየ ፡ ዮም ፡ (ዮዲ፪ ፡ ፳፩ ። አስቴ፬ ፡ ፲፮ ። ዮሐ፪ ፡ ፲፱ ። ፩ነገ ፡ ፴ ፡ ፲፫) ። ሲበዛም ፡ ሠሉሳት ፡ ያሰኛል ።

ሣልስ ፤ (ስት) ፤ ሦስተኛ ፤ ሦስት ፡ በስቲያ ፡ ወዲያ ። ናሁ ፡ ሣልሶሙ ፡ ዮም ፡ እንዘ ፡ ይጸንሑኒ ። እመ ፡ ሣልስት ፡ ዕለት ፡ ከብካብ ፡ ኮነ ። እስከ ፡ ሣልስ ፡ ወራብዕ ፡ ትውልድ ። ትማልመኒ ፡ ወሣልስተኒ ፡ (ማር፰ ፡ ፪ ። ዮሐ፪ ፡ ፩ ። ዘፀ፳ ፡ ፭ ። ፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፪) ።

ሣልሳዊ ፤ አው ፡ ሣልሳይ ፤ (ዊት ፡ ዪት ፡ ሲት) ፤ ሦስተኛ ፤ ከሦስት ፡ አንድ ፡ ሢሶ ። በሣልሳዊ ፡ ልደት ፡ እምአቡሁ ፤ ሀለወኒ ፡ ተዘምዶ ፡ ምስሌሁ ። በእንተ ፡ ተዋስቦ ፡ ሣልሲት ። ሣልሲተ ፡ ኢን ፡ (ቅኔ ። ፈ ፡ መ ፡ ፭ ፡ ፯ ። ሕዝ፵፯ ፡ ፲፬) ።

ሣልሲት ፤ የቍጥር ፡ መደብ ፤ የኬክሮስ ፡ ፫ኛ ። አንዱ ፡ ሣልሲት ፡ ፳ ፡ ራብዒት ፡ ይኾናል ፤ ኬክሮስን ፡ እይ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ።

ሥልስ ፤ ሦስት ፡ ጊዜ ፤ ሦስት ፡ እጅ ፤ ሦስት ክፍል ፡ ሦስት ፡ ብቻ ። ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ ሥልሰ ። ትክሕደኒ ፡ ሥልሰ ። ዘዘርዐ ፡ ሰድሰ ፡ ያአቱ ፡ ሥልሰ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፵፩ ። ማር፲፬ ፡ ፸፪ ። ኢሳ፭ ፡ ፲) ። በቁሙ ፡ እሳት ፡ ያልነካው ፡ መባያ ፤ እንደ ፡ ሰላጣ ፡ ያለ ፡ ሹሮና ፡ ድልኽ ፡ ቅባኑግ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ ሦስትነት ፡ ያለው ፡ (ዐማርኛ) ።

አሥልስት ፤ ሥልሶች ፤ ሦስት ፡ እጆች ፤ ክፍሎች ፡ ጊዜዎች ። ሠለስተ ፡ አሥልስተ ፡ ዲናር ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፪) ።

መሥለስ ፤ (ብ ፡ መሣልስ) ፤ መሠለሻ ፤ ሦስት ፡ ማድረጊያ ፡ ከሦስት ፡ መክፈያ ፤ ወይም ፡ ሦስቱን ፡ እጅ ፡ አንድ ፡ የሚያደርግ ፤ ሚዛን ፡ መስፈርት ፡ የሥልስ ፡ ወጭት ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፮ ። ማቴ፲፫ ፡ ፴፫ ። ሉቃ፲፫ ፡ ፳፩) ።

መሥልስት ፤ ሦስት ፡ ወገን ፤ ሦስት ፡ ክፍል ፤ ታላቅ ፡ ሠረገላ ፡ ሦስት ፡ ፈረሶች ፡ የሚስቡት ። ወትክፍል ፡ ደወለ ፡ ምድርከ ፡ መሥልስተ ። መስተጽዕናን ፡ በመሥልስት ፡ (ዘዳ፲፱ ፡ ፫ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፬) ። ሲዘረዘርና ፡ ሲናበብ ፡ ግን ፡ ሦስተኛ ፡ ያሰኛል ። ወመሥልስታ ፡ ለፀሓይ ፡ ያውዕዮሙ ፡ ለአድባር ፡ (ሢራ፵፫ ፡ ፬) ። ሙቀቷ ፡ ቀትሯ ፡ በጋዋ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሦስተኛነቱም ፡ ከክበብ ፡ ከጸዳል ፤ ከነግህ ፡ ከሠለስት ፤ ከክረምት ፡ ከመፀው ፡ ይባላል ።

ምሥልስት ፤ (ዕብ ፡ ምሹላሾት) ፤ ሣልሳውያት ፤ ሦስተኞች ፡ ሦስተኛ ፡ ክፍሎች ፤ ደርቦች ፡ ተሥላሶች ። እስመ ፡ ምሥልስት ፡ እማንቱ ፡ (ሕዝ፵፪ ፡ ፮) ።

ሠላሳ ፤ (ዕብ ፡ ሽሎሽም) ፤ በቁሙ ፤ የአኃዝና ፡ የቍጥር ፡ ስም ፡ (ለ—፴) ፫ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፡ ወይም ፡ ፲ ፡ ጊዜ ፡ ሦስት ። መዋዕለ ፡ ላሕ ፡ ለሙት ፡ የሚለቀስበት ። (ተረት) ፤ በሠላሳ ፡ እግርኽን ፡ አታንሣ ፤ ባርባ በረኽ ፡ ግባ ። ኢየዐርግ ፡ እምሠላሳ ፡ ወኢይወርድ ፡ እምሠላሳ ፤ ወትረ ፡ ይከውን ፡ ሠላሳ ፡ (መር ፡ ዕጤ) ።

ሣሉሲም ፤ (ዕብ ፡ ሻሊሺም) ፤ ኀያላን ፡ ያርብሓን ፤ አለቆች ፡ የጦር ፡ ሰዎች ፤ ሦስተኛ ፡ ማዕርግ ፡ ያላቸው ፤ ወይም ፡ ኀይላቸው ፡ ሦስቲዮ ፡ የኾነ ፡ የተጕንጕን ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሢሶ ፡ ይሉታል ። ርእሰ ፡ ሣሉሲም ፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፲፰) ።

ሥልሳ ፤ (ስሳ ፡ ስድሳ ፤ ሰደሰ) ፤ ፪ ፡ ሠላሳ ፤ ወይም ፡ ፫ ፡ ኻያ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሥላት ፤—ለግጥ ፡ ፊዝ ፤—ሰልቶ ፡ ሰለተ ።

ሠመከ፤—ተጠጋ፤—ሰሚክ፡ ሰመክ።

ሠመነ፤—ስምንት፡ አደረገ፤—ሰምኖ፡ ሰመነ።

ሠምዐ ፤—ሰማ፡ መሰከረ ፤—ሰሚዕ፡ ሰምዐ።

ሠምዕ ፤ (ዓት ። ዐረ፡ ሽመዕ) ፤ ሠም፤ ጧፍ፡ የማር፡ ሰፈፍ፤ ንጥሩ፡ ግግሩ፤ ልጥልጡ፡ ነጋ ሪቱ፤ ፋናው፡ መብራቱ። ለእመ፡ ሰረቀ፡ ምንተኒ፡ እ ምንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፤ አው፡ ሠምዐ፡ አው፡ ዘይት ። ነደ፡ ከመ፡ ሠምዕ ። መኃትው፡ ብሩሃት፡ ወሠምዓት፡ ንጹሓት፡ (ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፮። ግንዘ። አፈ፡ ተ፩)።

ሠምዐ ፤ ሠም፡ ኾነ፡ ጦፈ፤ ቀለጠ፡ ነጠረ። ረጋ፡ ጸና፡ ተጋገረ።

ሠምረ ፤—አፈራ፡ በጀ ፤—ሰሚር፡ ሰምረ።

ሠሚር ፤ ሮት ፤ (ሠምረ፡ ይሠምር፡ ይሥመር። ዕብ፡ ሻማር፤ ጠበቀ) ፤ መሥመር፤ መውደድ፡ ቍርጥ፡ ፈቃድ፡ ማድረግ፤ እሺ፡ በጎ፡ ይኹን፡ ሠመርኹ፡ ማለት፤ ልመናን፡ ነገርን፡ ወደ፡ መቀበል። እመ፡ ሠምረ፡ እግዚ ። ሥመር፡ እግዚኦ፡ ከመ፡ ታ ድኅነኒ ። ዘትጸልእ፡ ለርእስከ፡ ጽላእ፡ ለካልእከ፤ ወሥመር፡ ለሰብእ፡ ዘትሠምሮ፡ ለርእስከ ። ነዋ፡ ሠምረ፡ በዝንቱ፡ እምድኅረ፡ በአልዎ፡ ሎቱ ። መሥ ዋዕተ፡ አቤል፡ ዘሠምረ፡ (ያዕ፩፡ ፲፭። መዝ፡ ፴፱። ፈላስ። ፍ፡ ነ፡ ፩። ድጓ)።

ሠማሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት) ፤ የሚሠምር፤ የሚወድ፡ ወዳጅ። ንሕነ፡ ኵልነ፡ መዋትያን፡ ዘጸላ ኢኒ፡ እምኔነ፡ ወሠማሪ፡ (ግንዘ)።

አሥመረ ፤ ሠመርኩ፡ አሰኘ፡ አዖደደ፤ አስ ፈቀደ። አገለገለ፤ ደስ፡ አሰኘ። አሥመሮ፡ ሔኖክ፡ ለእግዚ ። ኦ፡ ንጉሥ፡ ያሥምርከ፡ ምክርየ ። ኢያ ሠምሮ፡ ለጻድቅ፡ እኩይ፡ ምንትኒ፡ (ዘፍ፭፡ ፳፬። ዳን፬፡ ፳፬። ምሳ፲፪፡ ፳፩)። አሠመረ፡ አስነበረ፤ ሠራ፡ ቀጸ፤ የብሩና፡ የድጕስ፡ የኅብስተ፡ መሢዕት።

መሥመሪ ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት) ፤ የሚ ያሠምር፤ ደስ፡ የሚያሰኝ፡ አገልጋይ። መሥመሬ፡ እ ግዚ ። ይከውኑ፡ መሥመርያነ፡ ኀቤሁ ። መሥመ ሪተ፡ ቅዱሳን፡ (ጥበ፩፡ ፲። ዮሴፍ። አዋል)።

ተሠምረ ፤ ተሠመረ፤ ተዘጋጀ። ተወደደ፡ ተ ፈቀደ።

ሥሙር ፤ (ራን፡ ራት፡ ምርት) ፤ የተሠ መረ፤ የተወደደ፡ ውብ፡ መልካም። ሥሙር፡ ወኅ ሩይ ። ሥሙር፡ ለንጉሥ ። ዐጽቀ፡ በለስ፡ ሥሙር፤ ጥቀ ። ምድር፡ ሥምርት፡ (ሮሜ፲፪፡ ፩። ምሳ፲፬፡ ፫። ኤር፳፬፡ ፪። ሚል፫፡ ፲፪)።

ሥምረት ፤ (ታት) ፤ መውደድ፤ መወደድ፤ አወዳደድ፡ ውድነት፤ እሺታ፡ ውዴታ፤ ውድ፡ ቍርጥ፡ ፈቃድ። ገበርኩ፡ ቅድሜከ፡ ሥምረተከ ። ሥምረቱ፡ ለአምላክነ፡ ላዕሌነ ። እንበለ፡ ፈቃዱ፡ አው፡ በሥም ረተ፡ ልባ ። ከመ፡ ይኩን፡ ቦቱ፡ ሥምረት፡ (ኢሳ፴፰፡ ፫። ባሮ፩፡ ፩። ፈ፡ መ፡ ፳፡ ፲፫። ፍ፡ ነ፡ ፳፩፡ ፪)።

ተሣመረ ፤ ተዋደደ፡ ተስማማ፤ ተባበረ፡ አንድ፡ ፈቃድ፡ ኾነ። ኢይኩን፡ ተዋስቦ፡ ዘእንበለ፡ በተሣም ሮቶሙ፡ ለክልኤሆሙ ። ወተሣመሩ፡ በምክረ፡ ዚ አሁ ። ተሣሚረነ፡ ምስለ፡ አካኪዮስ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፩። ፪ዜና፡ ፴፪፡ ፫። ተረ፡ ቄር፲፭)።

መሥመር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ፤ ማሥመሪያ፡ ቀጥ፡ ያለ፡ የተካከለ፡ ዘንግ፡ አራት፡ ገጽ፡ ያለው፤ ወ ይም፡ ጠፍጣፋ፡ ባለኹለት፡ ገጽ። መሥመር፡ የወደቀ በት፡ የተጋደመበት፤ ወስፌው፡ ርሳሱ፡ የኼደበት፡ መ ዝሪያው፡ ትልሙ፡ (አቡሻ፡ ፵፮)። የመሥመር፡ አሠ ራር፡ ጥበቡ፡ የመጣ፡ ከሙገዝ፡ ቅጠልና፡ ከንሰት፡ ከ ኮባ፡ ከጕናጕና፡ ነው፡ ይባላል።

ሠመርመር ፤ መወደድ፡ ያለው፡ ንስር፡ ቀ ይና፡ ጥቍር፡ ያንበጣ፡ ፀር። ዖፍ፡ ዘይሰመይ፡ ሠ መርመር፡ ዘባኑ፡ ጸሊም፤ ክርሡ፡ ወእገሪሁ፡ ቀ ይሕ፡ . . . ወሶበ፡ ይመጽእ፡ አንበጣ፡ ውስተ፡ ሀ ገረ፡ ዐዘም፡ ይመጽኡ፡ እሙንቱ፡ አዕዋፍ፡ ሠመር መር፡ ወይቀትልዎሙ፡ ለእሙንቱ፡ አናብጥ፡ ወያ ሀጕልዎሙ፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፳፩)።

ሠንአ፤—ገጠመ፡ ተስማማ፤—ሰኒአ፡ ሰንአ።

(ጥን) **ሠንዮ፤ ዮት፤ (ሠነየ፡ ይሤኒ፡ ይሠኒ። ዐረ፡ ሠነዐ፤ ሐሡነ። ዕብ፡ ሻናህ፤ መልኩን፡ ለወጠ፤ ሌላ፡ ኾነ) ፤** ማማር፤ መዋብ፤ ሐዲስ፡ መ ልክ፡ ማውጣት፤ ጥሩ፡ ውብ፡ ደመ፡ ግቡ፡ መኾን፤ በመልክና፡ በጌጥ፡ ደስ፡ መሰኘት። ሠባሕኪ፡ ወሠነ ይኪ፡ ጥቀ፡ ፈድፋደ ። ሕሥምት፡ እንተ፡ ሠነየት ። ይሤኒ፡ ላሕዩ ። ሠነየት፡ ራእዮሙ፡ (ሕዝ፲፮፡ ፲፫። ማሕ፯፡ ፯። አርጋ፡ ፩። መዝ፡ ፵፬። ዳን፩፡ ፲፭። መሳ፲፭፡ ፪)።

—፤ መብለጥ፤ መሻል፤ ደግ፡ ደኅና፡ መልካም፡ መኾን፤ የጠባይ። ቦ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ትሤኒ፡ እምብእሲት ። ዘይሤኒ፡ ወይነ ። ይሠርሕክሙ፡ በእንተ፡ ትሤኒ ። በእከየ፡ ገጽ፡ ይሤኒ፡ ልብ፡ (ሢራ፴፯፡ ፳፯። ዮሐ፪፡ ፲። ጦቢ፯፡ ፲፩። መክ፯፡ ፬)።

ተሠነየ ፤ ተጌጠ፡ ተሸለመ፤ ተበጃጀ፤ ለማማር። ወይእቲሰ፡ ተሠነየት፡ በኵሉ ። ተሠነየት፡ ጥቀ ። ለ ምንት፡ ኢትሰረገው፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወ ኢትሤነይ፡ (አስቴ፡ ፭። ዮዲ፲፡ ፬። ፲፪፡ ፲፭። ፩ነገ፡ ፱፡ ፴። አፈ፡ ተ፳፰)።

ሥኑይ ፤ ያማረ፡ የተዋበ፡ ውብ። ሥኑይ፡ ወ ርጉፍ፡ በሜላት ። ወከመ፡ ዝ፡ ቤቱ፡ ሥኑይ፡ ወአ

ዳም ፡፡ ወሚመትክሙኒ ፡ ድልው ፡ ወሥኑይ ፡ (አስቴ ፩ ፡ ፯ ፡፡ መቃ ፡ ገ፫ ፡፡ ቄር ፡ ፩) ፡፡ በሥኑይ ፡ ፈንታ ፡ መሠንይ ፡ ይባላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፡፡ መሠንየ ፡ እንስሳ ፡፡ መሠንየ ፡ ማእሰር ፡፡ መሠንየ ፡ ቃለ ፡ ትንቢት ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፱ ፡፡ ሚራ፳፪ ፡ ፲፯ ፡፡ አርጋ ፡ ፭) ፡፡

ሠናይ ፤ (ይት ፡ ያን ፡ ያት) ፤ መልካም ፤ ውብ ፤ ደግ ፡ በጎ ፤ ቅን ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ የመልክ ፡ የጠባይ ፡፡ ሠናይ ፡ ለርእይ ፡፡ ሠናይት ፡ በራእይኪ ፡፡ ምግባር ፡ ሠናይ ፡፡ ሠናይት ፡ ለሠናያን ፡ ተፈጥረት ፡፡ ሠናይ ፡ ልብ ፡፡ መክፈልት ፡ ሠናይ ፡፡ ዐስብ ፡ ሠናይ ፡፡ ዜና ፡ ሠናይ ፡፡ ቃል ፡ ሠናይ ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፱ ፡፡ ዮዲ፲፩ ፡ ፳፫ ፡፡ ማቴ፭ ፡ ፲፯ ፡፡ ሚራ፴፱ ፡ ፳፱ ፡፡ ሉቃ፰ ፡ ፲፭ ፡፡ ፲ ፡ ፵፪ ፡፡ መክ፱ ፡ ፱ ፡፡ ሮሜ፲ ፡ ፲፭ ፡፡ መዝ ፡ ፵፬) ፡፡ ሠናይ ፡ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ እየኾነ ፡ እንዳወራረዱ ፡ በብዙ ፡ ዐማርኛ ፡ ይፈታል ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ከመልካምነት ፡ አይወጣም ፡፡ ውስተ ፡ እዴሆሙ ፡ ሀለወት ፡ ሠናይቶሙ ፡ ቢል ፤ ብዕል ፡ በረከት ፡ ድልብ ፡ ገንዘብ ፡ ያሰኛል ፡ (ኢዮ፳፩ ፡ ፲፯) ፡፡

ምሥናይ ፤ ማማሪያ ፤ መዋቢያ ፤ መልካም ፡ ቦታ ፤ ምቹ ፡ ስፍራ ፡፡ ጌሴም ፡ ምሥናይሃ ፡ ለምድረ ፡ ግብጽ ፡፡ ንበር ፡ ዝየ ፡ ውስተ ፡ ምሥናይ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፭ ፡፡ ያዕ፪ ፡ ፫) ፡፡

ሠኔ ፤ (ቅብጥ ፡ ፓዎኒ ፡፡ ዕብ ፡ ሲዋን) ፤ የወር ፡ ስም ፤ ዐሥረኛ ፡ ወር ፤ በግብጽና ፡ በኢትዮጵያ ፡፡ ሠናየ ፡ ዘርዕ ፤ ወርኀ ፡ ዘርዕ ፡ ሠናይ ፡ ማለት ፡ ነው ፡፡ (ተረት) ፤ ለሞኝ ፡ ሠኔ ፡ በጋው ፡ መስከረም ፡ ክረምቱ ፡፡ ጋኣም ፡ ዘር ፡ ሲል ፡ ሠኚ ፡ ይላል ፡፡

ሥን ፤ (ናት) ፤ መልክ ፤ ውበት ፤ ደም ፡ ግባት ፤ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ጥራት ፤ ጥዳት ፤ ጠፍታ ፡፡ በሥንከ ፡ ወበላሕይከ ፡፡ ሥነ ፡ ስብሐቲሁ ፡፡ ሥነ ፡ ዜና ፡ ዘለዓለም ፡፡ ሥና ፡ ለብእሲት ፡፡ ኢትዘንግር ፡ በሥነ ፡ አልባሲከ ፡ (መዝ ፡ ፵፬ ፡፡ ፵፱ ፡፡ ሚራ፱ ፡ ፰ ፡፡ ፲፩ ፡ ፱) ፡፡

ሥን ፤ መልካምነት ፤ ደግነት ፤ በጎነት ፡፡ ሥነ ፡ ምግባሩ ፡፡ ሥነ ፡ ግዕዙ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፲፭ ፡፡ ያዕ፫ ፡ ፲፫) ፡፡

ሥን ፤ ፍጥረት ፤ አዝርዕት ፡ አትክልት ፤ እንስሳት ፡ አራዊት ፡፡ ምስጢሩ ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፡ ካለው ፡ ይገባል ፡፡ እሳት ፡ እኀለቀ ፡ ሥነ ፡ ገዳም ፡፡ ወሥነ ፡ ገዳምኒ ፡ ኅቤየ ፡ ሀሎ ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፲፱ና ፡ ፳ ፡፡ መዝ ፡ ፵፱) ፡፡

አሠነየ ፤ አሳመረ ፤ አስማመረ ፡ አስጌጠ ፤ አበጀ ፤ አዘጋጀ ፤ መልካም ፡ አደረገ ፡፡ ኢያሠነይኩ ፡ ጽሒፈ ፡፡ አሠነየ ፡ ሥዕርተ ፡ ርእሱ ፡ ወጽሕሞ ፡፡ ከመ ፡ ያሠኒ ፡ ሎቱ ፡ አማእኒሁ ፡፡ ያሤንዩ ፡ መሥዋዕቶ ፡ ለልዑል ፡፡ ለንጹሕኒ ፡ ወለዐቢይኒ ፡ አሠኒ ፡ ግዕዝከ ፡ ወቃልከ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ ፡፡ ዮሴፍ ፡፡ አቡሻ ፡ ፶ ፡፡ ሚራ፶ ፡ ፲፱ ፡፡ ፳፱ ፡ ፳፫) ፡፡ በአሠነየ ፡ ፈንታ ፡ አስተ(ሠ)ማነየ ፡ ይባላል ፤ አያሰኝም ፡፡ ከመ ፡ ያስተማኒ ፡ ምብዓሎ ፡፡ ወታስተማንዩ ፡ ዝኅሮሙ ፡ ለጻድቃን ፡፡ መስተሠንይ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፰ ፡፡ ማቴ፳፫ ፡ ፳፱ ፡፡ ማር፩ ፡ ፲፱ ፡፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ፡፡

መሠንይ ፤ የሚያሳምር ፤ የሚያበጅ ፤ አስጊያጭ ፡፡ መሠንያነ ፡ ሐተታ ፡ (አዋል) ፡፡

ሠኑይ ፤—ኹለት ፤—ሰንይ ፡ ሰኒየ ፡፡

ሠነነ ፤—አሾለ ፤—ሰኒን ፡ ሰነነ ፡፡

ሠኒቅ ፤ ቆት ፤ (ሠነቀ ፡ ይሠንቅ ፡ ይሥንቅ ፡፡ ዐረ ፡ ሸነቀ ፤ ዐነቀ ፡፡ ሱር ፡ ሥናቅ ፤ ዐጣ ፡ ተቸገረ) ፤ መሠነቅ ፤ ሥንቅ ፡ መያዝ ፤ መውሰድ ፤ ለመንገድ ፡ የሚኾንን ፡ ነገር ፡ ማከት ፤ ማሰናዳት ፡፡ ኢሠነቀ ፡ እምንዋይከ ፡ ዘእንበለ ፡ መግነዝ ፡ (ግንዘ ፡፡ ኢያ፱ ፡ ፪ ፡፡ ማር፱ ፡ ፰) ፡፡

ሥንቅ ፤ በቁሙ ፤ የመንገድ ፡ መጓሪያ ፤ ልብስ ፡ ምግብ ፤ ገንዘብ ፡፡ ወአስተዳለወ ፡ ሥንቀ ፡ ለፍኖት ፡፡ ወሀቦ ፡ ክልኤተ ፡ ምእተ ፡ መካልየ ፡ ወርቅ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሥንቀ ፡ ለፍኖት ፡፡ ቍርባን ፡ ቅዱስ ፡ ሥንቀ ፡ ነፍስ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፪ ፡፡ ጦቢ፭ ፡ ፲፯ ፡፡ ታሪ ፡ ነገ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፭) ፡፡

አሥነቀ ፤ (ጥሠ) አሠነቀ ፤ ሥንቅ ፡ ሰጠ ፤ አሲያዘ ፡፡ ሥንቀ ፡ ታሠንቆ ፡፡ ወአሥነቀ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብኡ ፡፡ አሥነቁነ ፡ (ዘዳ፲፭ ፡ ፲፬ ፡፡ ዮዲ፪ ፡ ፲፰ ፡፡ ግብ፳፰ ፡ ፲) ፡፡

መሥነቂ ፤ (ንቅ) ፤ ሥንቅ ፡ የሚያሲዝ ፤ የሚሰጥ ፡፡

መሥነቅ ፤ (ቅት) ፤ ሥንቅ ፡ መያዣ ፤ መቋጠሪያ ፤ መክተቻ ፤ አቅማዳ ፡ ኪስ ፡ ከረጢት ፡፡ ዘአልቦቱ ፡ መሥነቀ ፡ ኅብስት ፡፡ መሥነቅት ፡ አሐቲ ፡ ትኩነነ ፡ (መጽ ፡ ምስ ፡፡ ምሳ፩ ፡ ፲፬) ፡፡

መሣንቅ ፤ (ቅት) ፤ የሥንቅ ፡ መያዦች ፤ አቅማዶች ፡፡ አምጽአ ፡ ዝኩ ፡ መሣንቀ ፡ በማኅተሞን ፡፡ ወጾሩ ፡ መሣንቀ ፡ ብሉየ ፡፡ መሣንቂነ ፡ (ጦቢ፱ ፡ ፭ ፡፡ ኢያ፱ ፡ ፬ ፡፡ ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፯) ፡፡ መሣንቅ ፡ ብሎ ፡ ዝኩ ፤ ብሉየ ፡ ማለት ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ ዘእንበለ ፡ ይቁም ፡ አድባር ፡ (መዝ ፡ ፹፱) ፡፡

ሠሥዮ ፤ ዮት ፤ (ሠሥዐ ፡ ይሤሥዕ ፡ ይሠሥዕ ፡፡ ዐረ ፡ ሸሠዐ) ፤ መሣሣት ፤ መራራቅ ፤ ዘር ፡ ዘር ፡ ማለት ፤ የቡቃያ ፡ የዘር ፤ ያታክልት ፡ የጠጕር ፡፡

—፤ መሣሣት ፡ መርቀቅ ፤ ሥሥ ፡ ረቂቅ ፡ መኾን ፡ (ዐማርኛ) ፡፡

—፤ መሠሠት ፡ መንፈግ ፤ ሆዳም ፡ ሥሥታም ፡ መኾን ፡፡ ኢትሠሥዕ ፡ ለኵሉ ፡ መብልዕ ፡፡ ካህናት ፡ ዘሠሥዐት ፡ ነፍሰሙ ፡ በረኀብ ፡ ርኩስ ፡፡ ይሤሥዑ ፡ ለበሊዕ ፡ (ሚራ፴፯ ፡ ፳፱ ፡፡ ቀኖ ፡ ኒቅ ፡፡ ዲድ ፡ ፯ ፡፡ ፪ተሰ ፡ ፫ ፡ ፯) ፡፡

ሥሡዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ሥዕት) ፤ የሣሣ ፤ ሥሡ ፤ ሆዳም ፤ ሥሥታም ፡፡ ብእሲ ፡ ሥሡዕ ፡ ዘኢይጸግብ ፡፡ ሥሡዐ ፡ ልብ ፡፡ ሥሡዓን ፡ በላዕያን ፡ (ሚራ፴፱ ፡ ፳ ፡፡ መዝ ፡ ፶ ፡፡ መቃ) ፡፡

ሥሣዔ ፤ መሣሣት ፤ መሠሠት ፤ ሥሥ ፡ ሥሡ ፡ መኾን ፤ ሥሥት ፤ ሥሡነት ፡፡

ሥሥዕት ፤ በቁሙ ፤ ሥሥት ፤ ንፍገት ፡ ሆዳምነት ፡፡ እመ ፡ ኢይፈደፍድ ፡ ሥሥዕትከ ፡፡ ምርዓት ፡ ወዝሙት ፡ ወሥሥዕት ፡፡ ያበዝኆ ፡ ለጉብጥ ፡ ሥሥ

ዕት ፤ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ቀተሎሙ ፡ ሥሥዕት ፡ (አፈ ፡ ተ፫ ። ቀሌ ። ሚራ፴፮ ፡ ፴፭ ፡ ፴፩) ።

አሠሥዐ ፤ አሣሣ ፤ አሠሠተ ፤ ሆዳም ፡ ሥሥታም ፡ አደረገ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ሥዕይ ፤ ዮት ፤ (ሥዕየ ፤ ሠዐየ ፡ ይሥዒ ፡ ይሥዐይ) ፤ ማዝራት ፤ መበተን ፤ መመሸን ፤ የምርት ። ማጥፋት ፤ ማባከን ፤ የገንዘብ ። ከመ ፡ ነፋስ ፡ ይሥዕዮሙ ። እለ ፡ ጼና ፡ ጢስ ፡ ፍጉግ ፡ ይሥዕዩ ። ትስድዶሙ ፡ በቃልከ ፡ ወትሥዕዮሙ ፡ በመንፈስ ፡ ኀይልከ ፡ (ጥበ፭ ፡ ፳፬ ። ፲፩ ፡ ፲፱ና ፡ ፳፩) ።

መሥዔ ፤ (ብ ፡ መሣዕይ) ፤ ማዝሪያ ፤ መበተኛ ፤ መንሽ ፤ ወይም ፡ መሽን ፤ ላይዳ ። መሥዒሆሙ ፡ ለረቢዓን ፤ ንጉሥ ፡ ጠቢብ ። ዘመሥዒ ፡ ውስተ ፡ እደሁ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፳፮ ። ማቴ፫ ፡ ፲፪) ።

መሥዔ ፡

መሥዕ ፤—በቁሙ ፤—መስዕ ።

ሠዐለ ፤—ለመነ ፤—ስኢል ፡ ሰአለ ።

ሠዐለ ፤—ሳለ ፤—ሰዐለ ።

ሥዒል ፤ ሎት ፤ (ሠዐለ ፡ ይሥዕል ፡ ይሥዐል ። ዕብ ፡ ያጻር ። ዐረ ፡ ጸወረ) ፤ መሣል ፤ ማስመሰል ፤ መንደፍ ፡ መበገር ። መፍጠር ፤ ማስገኘት ፤ መቅረጽ ። ንሣእ ፡ ግንፋለ ፡ ወሠዐል ፡ ውስቴቱ ፡ ሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ። ናሁ ፡ በእደውየ ፡ ሠዐልኩ ፡ አረፋቲኪ ። አዘዘ ፡ ይግበሩ ፡ ጻሕለ ፡ ዘወርቅ ፡ ወይሥዐሉ ፡ ላዕሌሁ ፡ ሥዕለ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ በምልኣ ። ለዛቲ ፡ ሥዕል ፡ ሠዐላ ፡ ሉቃስ ፡ ወንጌላዊ ፤ ሣለ ፡ (ሕዝ፬ ፡ ፩ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፲፭ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መስ፲) ። ዘይሥዕሎሙ ፡ ለሕፃናት ፡ በውስተ ፡ ማሕፀን ። እግዚ ፡ ፈጠረ ፡ ሥጋክሙ ፡ ወመንፈስክሙ ፤ ወሠዐለ ክሙ ፡ በክሂሎቱ ፡ (ድጓ ። ዮሴፍ) ።

ሠዓሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚሥል ፤ የሚፈጥር ፤ ሣይ ፡ ሣዪ ፤ ፈጣሪ ። ሠዓሊና ፡ እንዝ ፡ እሬኢ ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም ፤ ሚስቱን ፡ ሠዓሊ ፡ የቀማው) ፤ ባላየው ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ተኝቼ ፡ ሌሊት ፤ ሚስቴን ፡ ሳይ ፡ በወሰዳት ። (የሠዓሊው ፡ መልስ) ፤ እንቅልፋምነትኽን ፡ ይልቅ ፡ እኔ ፡ ዐውቃለኹ ፤ ብሥል ፡ ሰው ፡ እንጂ ፡ ነኝ ፡ ምን ፡ መስዬኽ ፡ አለኹ ። ሠዓሌ ፡ ሕፃናት ፡ (ቅዳ ። ድጓ) ።

አሥዐለ ፤ አሣለ ፤ ሥዕል ፡ አሠራ ። ሄሮድስ ፡ አሥዐለ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ሥዕሎ ፤ ወሥዕለ ፡ ዠሎሙ ፡ ነገሥት ፡ እለ ፡ ሞአሙ ። በእደ ፡ ማርያም ፡ አሥዐለ ፡ ሥዕለ ፡ ማርያም ፡ ወሥዕለ ፡ ኢየሱስ ፡ በእደ ፡ አፍርንጅ ፡ (ዮሴፍ ። ታሪ ፡ ነገ) ።

መሥዕል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚሥል ፤ የሚያሥል ፤ ሣይ ፡ አሣይ ። መሥዕለ ፡ ሕፃናት ። መሥዕል ፡ ዘትያጥሮን ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አዋል) ።

ተሥዕለ ፤ ተሣለ ፤ ተቀረጸ ፤ ተፈጠረ ። አሠረ ፡ እደሁ ፡ ውስተ ፡ ኵሎሕ ፡ ተሥዕለ ። ከመ ፡ ዘተሥዕለ ፡ በእደ ፡ ኬንያ ። በአርኣያ ፡ እግዚ ፡ ተሥዕለ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ። ተሥዕለ ፡ በማሕፀነ ፡ ሙላድ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ሥዑል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ዕልት) ፤ የተሣለ ፤ የተቀረጸ ፤ የተፈጠረ ፡ ፍጡር ። ሥዑል ፡ ዲበ ፡ አረፍት ። ታስተርእዮሙ ፡ ሥዕልታ ። ሀየ ፡ ሀሎ ፡ መልክአ ፡ ገጹ ፡ ሥዑል ። እለ ፡ ሥዑላን ፡ በነደ ፡ እሳት ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፲ ። ጥበ፲ ፡ ፲፯ ። ቅዳ ። ሳታት) ።

ሥዕል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ መልክ ፤ የመልክ ፡ ጥላ ፤ አምሳል ፤ ንድፍ ፡ ቢጋር ፤ በውሃ ፡ በመጽሔት ፤ በጥልፍ ፡ በስፌት ፤ ወይም ፡ በቀለም ፡ በወረቀት ፡ ገዝፎ ፡ ተጥፎ ፤ ከጽቡር ፡ ከእብን ፡ ከዕፅ ፡ ከማዕደን ፡ ታንጦ ፡ ተቀርጦ ፤ ተሸልሞ ፡ አጊጦ ፡ የሚታይ ፤ የሚዳሰስ ፡ ነገር ። ሥዕለ ፡ ኪሩብ ። ሥዕለ ፡ ቤት ። ሥዕለ ፡ ጣዖት ። ሥዕላት ፡ ወምስላት ። ይረቅሙ ፡ ሥዕላ ፡ ዲበ ፡ አልባሲሆሙ ። አስተርአየ ፡ በአየረ ፡ ሰማይ ፡ ሥዕለ ፡ መስተጽዕናን ፡ በአፍራስ ፡ እሳት ፡ (፪ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፵፫ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። አፈ ፡ ድ፲፱ ። ዮሴፍ) ።

ሣዕሥዐ ፤—ተባ ፡ ቀለጠፈ ፤—ወሚእ ፡ ወሥእ ፤ ሣእሣእ ።

ሥዒዕ ፤ ዖት ፤ (ሠዕዐ ፡ ይሥዕዕ ፡ ይሥዐዕ ። ዐረ ፡ ሸዐ ፤ ነቃ ፤ ተበተነ) ፤ መግፈፍ ፤ መቅረፍ ፤ ማብነን ፡ መበተን ፤ ለማጥራት ፡ ለመግለጥ ፤ የዐይን ፡ የብሌን ። ሠዐየን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ተሥዕዐ ፤ ተገፈፈ ፤ በነነ ፤ ተበተነ ። ተሥዐዐ ፡ እምአዕይንቲሁ ፡ ከመ ፡ ዘሣሬት ። ወተሥዐዐ ፡ እምብንተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ዝኩ ፡ ጢስ ፡ (ግብ፱ ፡ ፲፰ ። ጦቢ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ መስ፲፮) ።

ሥዓዕ ፤ ግፋፊ ፤ ግልፋፊ ፤ ብናኝ ፤ ርጋፊ ። ወድቀ ፡ እምነ ፡ ምጋሁ ፡ ሥዓዐ ፡ ቅርፍት ፡ (አዋል) ።

ሠዐረ ፤—ሻረ ፤—ስዒር ፡ ሰዐረ ።

ሥዒር ፤ ሮት ፤ (ሥዕረ ፡ ይሥዕር ፡ ይሥዐር ። ዕብ ፡ ሣዐር ፡ ራደ ፡ ታወከ) ፤ መብቀል ፤ ቡቃያ ፡ መኾን ፤ መለምለም ፤ ማደግ ። እምነ ፡ ዝናም ፡ ይሥዕር ፡ ሐመልማል ፡ (፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፬) ።

—፤ መሸር ፡ መዳን ፤ መፈወስ ፡ መታደስ ፤ ባለጤና ፡ መኾን ፤ የቍስል ፡ የደዌ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሥዑር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ዕርት) ፤ የሻረ ፤ የዳነ ። የበቀለ ፤ የለመለመ ፡ ለምለም ፤ ሣርማ ፡ ሣራም ፤ ምቹ ፡ ቦታ ። ብሔር ፡ ሥዑር ። መካን ፡ ሥዑር ፡ (መዝ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፫ ። ግንዘ) ። በሥዑር ፡ ፈንታ ፡ መሥዕር ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ።

ሥዕርት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ሤዓር ፤ ሣዐር ። ሱር ፡ ሣዕራ ፤ ሥዓርታ ። ዐረ ፡ ሸዕር ፤ ሸዕ

ረት)፤ ጠጕር፤ የሥጋ፡ ማር፤ ቀጫጭን፡ ደቃቅ፤ በቈርበቱ፡ ላይ፡ በዝቶ፡ ጽፍቅ፡ ኹኖ፡ የሚበቅል፤ ራስን፡ ገላን፡ የሚሸፍን፤ የሚያሞቅ፡ የሚያደምቅ፤ ጋማ፡ ጭራ። በዝን፡ ሥዕርትኪ። ወኢአሐቲ፡ ሥዕርትነ። ሥዕርት፡ ቀጣን፡ (ሕዝ፲፮፡ ፯። ዲድ፡ ፳፭። ፲፫፡ ፴)።

መሥዕርት፤ ሚደ፤ የጠጕር፡ መሣሪያ፤ ማበጠሪያ። ብርኵማ፡ የንጨት፡ ትራስ። የግንብ፡ ልባጥ፤ ጥግ፡ ጌጥ፡ (ማሕ፭፡ ፲፮)።

መሥዕርት፡

መሣዕርት፤ ሚዶች፤ ብርኵማዎች።

ሣዕር፤ ማር፤ ቡቃያ፤ የብር፡ ያገዳ፡ እኽል፤ የሚታጨድ፡ ኹሉ፤ ገለባ፡ ቈሸሸ፤ ድርቋ፡ ድርቆሽ፤ ነፋስ፡ የሚወስደው። ወብዙኅ፡ ሣዕሩ፡ ለውእቱ፡ መካን። ሣዕረ፡ ምድር። ሣዕር፡ ዘያነሥእ፡ ነፋስ፡ (ዮሐ፮፡ ፲። ዘፀ፲፡ ፲፪። ኢዮ፲፫፡ ፳፭)።

ሣዕር፡

—፤ የስፌት፡ ዕቃ፤ ማለቢያ፡ ቈጆ፡ ጮጮ። የውሃ፡ የወተት፡ የማር፡ የቅቤ፡ ስልቻ፤ ጠጕሩ፡ ያልተነጨ፡ ያልተመለጠ፡ ቀርበታ። ሣዕረ፡ ማይ። ሣዕረ፡ ሐሊብ፡ (ዘፍ፳፩፡ ፲፬፡ ፲፭፡ ፲፱። መሳ፬፡ ፲፱)።

አሥዕርት፤ ማሮች፤ ቡቃዮች፤ የምድር፡ ጠጕሮች፡ (አፈ፡ ተ፳፯)።

ሣዕሮ፤ (ትግሬ)፤ ወገርት፤ ቅጠሉ፡ ማር፡ የሚመስል።

ሥዕር፤ ሥዕርና፤ (ዕብ፡ ሥዖራ። ዐረ፡ ሸዒር)፤ ገብስ፤ የገብስ፡ ዐይነት፡ ኹሉ፤ ጠመዥ፡ ሌላውም።

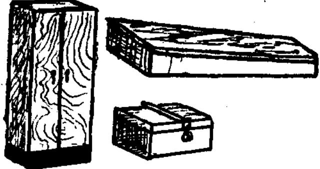
ሥርናይ፤ (ያት)፤ ስንዴ፤ የስንዴ፡ ወገን፤ ዐጃ። አመ፡ ማእረረ፡ ሥርናይ። እክለ፡ ሥርናይ። ኀጠተ፡ ሥርናይ። ሥርናያት፡ (ዮዲ፪፡ ፳፯። ሚራ፴፱፡ ፳፯። ዮሐ፲፪፡ ፳፬። ስንክ፡ ጥር፳፱)።

ሥርናይ፡

ሠፈረ፤—በቁሙ፤—ሰፈር፡ ሰፈረ።

ሣጹን፤ (ናት። ዐረ፡ ሸጹነት። ዕብ፡ ጺንጼኔት፤ የሸክላ፡ ዕቃ)፤ ሣጥን፤ የልብስ፡ የገንዘብ፡ የሬሳ፡ መክተቻ፤ ማኖሪያ፤ የንጨት፡ የብረት። እምወርቀ፡ መባእ፡ ዘሣጹን። ገብረት፡ ክልኤተ፡ ሣጹነ፡ ከመ፡ ሣጹነ፡ ምጢታን፡ ወቦአት፡ ውስተ፡ አሐዱ፤ ወወልዳ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ ካልኡ፡ (ፈ፡ መ፲፯፡ ፩። ዮሴፍ)።

ሣጹን፡

ሠጺር፤ ሮት፤ (ሠጸረ፡ ይሤጽር፡ ይሥጽር። ዐረ፡ ሸጸረ፤ ወጋ፡ በሳ። ሸጠረ፡ ከፈለ)፤ መሠንጠር፤ መሠንጠቅ፤ መክፈል፡ መፍለጥ፤ በቁመት። የጸዐለ፡ ቤት፡ ነው። ዘይሤጽር፡ ዕፀወ። ምሣር፡ ዘይሤጽር፡ (መክ፲፡ ፱። ዲድ፡ ፲)።

ተሠጽረ፤ ተሠነጠረ፤ ተሠነጠቀ፤ ተፈለጠ። ተሠጽረ፡ ጕንደ፡ ጣዖት፡ (መጽ፡ ምስ)።

ሥጹር፤ (ራን፡ ራት፡ ጽርት)፤ የተሠነጠረ፤ የተከፈለ፤ የተሠነጠቀ። ሥጹር፡ ለክልኤ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ሥጻር፤ (ራት)፤ ሥንጣሪ፡ ሥንጥር፤ ሥንጣቂ። ሥጻረ፡ ዕፀ፡ (ገድ፡ ተክ)።

ሠቅ፤—ማቅ፤—ሠቂቅ፡ ሠቀ።

ሦቀ፤—ደገፈ፤—ሰዊቅ፡ ሶቀ።

ሠቀየ፤—አጠጣ፤—ሰቅይ፡ ሰቀየ።

ሣቅዮ፤ ዮት፤ (ሣቀየ፡ ይሣቂ። ዐረ፡ ሸቂየ፤ ተጨነቀ)፤ መሣቀይ፤ ማስጨነቅ፤ ማስጠበብ፤ ባለመከራ፡ ማድረግ። እለ፡ ይሣቅዩኒ። ሣቀይዋ፡ ወአልሐውዋ፡ (መዝ፡ ፫። ራእ፲፰፡ ፯)።

ሣቃዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤ የሚሣቅይ፤ መከራ፡ የሚያሳይ፤ አስጨናቂ። ሣቃዩተ፡ አህጉር፡ (፩ዕዝ፡ ፪፡ ፳፪)።

መሥቄ፤ መሣቀያ፤ መውጊያ፤ መጠቈሚያ፤ ሹል፡ ዕንጨት፤ ምስማር። ተግሣጽ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ መሥቄ፡ ለነፍስ፡ (ፍ፡ ነ)።

ተሣቀየ፤ በቁሙ፤ ሥቃይ፡ ተቀበለ፤ ተጨነቀ፤ ባለመከራ፡ ኾነ። ውስተ፡ ሱኔ፡ ደይን፡ ተሣቀዩ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ (መቃ፡ ገ፳፪። መሳ፲፡ ፱። ዕብ፲፫፡ ፫)።

ሥቁይ፤ (ያን፡ ያት፡ ቅይት)፤ የተሣቀየ፤ የተጨነቀ፤ ሥቃይ፡ የጸናበት። ወትከውን፡ ጽዑረ፡ ወሥቁየ፡ በሱሉ፡ መዋዕል፡ (ዘዳ፳፰፡ ፴፫)።

ሥቃይ፤ (ያት)፤ በቁሙ፤ ጭንቅ፤ መከራ፤ መቅሠፍት፤ ግፍ፡ ቅጣት። ኣበዝኆ፡ ለሕማምኪ፡ ወለሥቃይኪ። ወሣቀዮ፡ ለፈርዖን፡ ዐቢየ፡ ሥቃየ።

ይትኄገልዎሙ፤ ወይቀንይዎሙ፡ በሥቃይ ። ሥቃ ያተ፡ ሹነኔ፡(ዘፍ፴፡ ፲፯ ። ፲፱፡ ፲፯ ። ዘፀ፭፡ ፲፫፡ ፲፱ ። አፈ፡ ድ፯) ።

ሣቅዕ፤ የምድር፡ ማእዝን፤ አንዲት፡ ክፍል፡ ምድር ። እስመ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ ኢነበሩ፡ ውስተ፡ ሹላ፡ ምድር፤ ዳእሙ፡ ውስተ፡ ሣቅዐ፡ ዘውእቱ፡ ማእዘንት ። ውስተ፡ ሹሉ፡ ሣቅዐ፡(ግብ፡ ሐማ፡ ገ፶ ፱ ። ፶፭) ።

ሠቂቅ፤ ቆት፤(ሠቀ፡ ይሠቅቅ፡ ይሥ ቅቅ ። ዕብ፡ ሣከህ)፤ ማልበስ፤ መክደን፤ መሸፈን ። መሠቀቅ፤ ማሠቀቅ ።

ሠቅ፤ (ቃት ። ዕብ፡ ሣቅ ። ሱር፡ ሣ ቃእ ። ቅብጥ፡ ሦክ)፤ በቁሙ፤ ማቅ፤ ጒራጅ፤ ምንጣፍ፤ ከፀምር፡ የሚሠራ፡ ሸካራ፤ የሚኰሰኵስ፤ የሚያሠቅቅ፤ በሐዘን፡ ጊዜ፡ የሚለብሱት፤ የሚያሸር ጡት ። ታላቅ፡ ኪስ፤ ከረጢት፤ የማቅ፡ ዐይበት፤ ዳውላ ። ጡብለልዎ፡ በሠቅ ። ቍሰሊሆሙ፡ መዝመዞ፡ በ ሠቅ ። አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቀ ። ቅንቲ፡ ሠቀ ። እግዚ፡ ረበቦ፡ ከመ፡ ሠቅ፡ ለተባዕታይ፡ ማይ ። ወገ ብረ፡ ሠቃተ፡ ምሉአ፡ ኖዳ፡(ስንክ፡ መስ፭ ። ኅዳ፭ ። ዮዲ፱፡ ፲ ። ኢሳ፫፡ ፳፬ ። መቃ፡ ገ፳፭ ። ስንክ፡ መጋ፳) ።

ሠቅሠቀ፤(ዕብ፡ ሣበኽ ። ዐረ፡ ሸበከ)፤ ሸከሸከ፤ ሠራ፤ ታታ፤ በሳሳ፤ የማቅ፡ የመግለብ፡ የወን ፊት፡ ያይን፡ ርግብ፡ ሥራ ። ከጥሬው፡ በቀር፡ አንቀጹ፡ አይገኝም ።

ተሠቅሠቀ፤ ተሸከሸከ፤ ተታታ፤ ተበሳሳ፡ ተን ዳደለ፤ ሸከሸከ፡ ኾነ፤ ሥራው ።

ሥቅሡቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ሥቅት)፤ የተበሳሳ፤ የተንዳደለ ። መሳክዊሁ፡ ሥቅሡቅ፡ እስከ፡ መልዕልት ። ወመሳክው፡ ሠናያን፡ ወሥቅሡቃን፡ (፫ነገ፡ ፯፡ ፮ ። ገድ፡ ላሊ) ።

ሠቅሠቅ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የተበሳሳ፤ መግለብ፡ ዐይን፡ ርግብ ። በሥቅሡቅ፡ ፈንታ፡ ሠቅሠቅ፡ ይላል ። ወግበር፡ መጥበስቶ፡ ሠቅሠቀ፡ ከመ፡ መሥገርት፡ ዓሣ፡ ዘብርት ። እንተ፡ ሠቅሠቅ፡ ትሬኢ፡(ዘፀ፳፯፡ ፬ ። መሳ፭፡ ፳፰) ።

ሠር፤—ቁመት፤—ሰሪር፡ ሰረረ ።

ሦር፤—በሬ፤—ሰውሮ፡ ሰወረ፡ ሶር ።

ሠረበ፤—ፈሰሰ፡ ጐረፈ፤—ሰሪብ፡ ሰረበ ።

ሠሪብ፤ በት፤(ሠረበ፡ ይሠርብ፡ ይሥ ርብ ። ዐረ፡ ሸረበ)፤ መማግ፤ መጠጣት፤ መሳብ፡ መምጠጥ ። ይሠርብ፡ ደምየ ። ይሠርባ፡ ለንጢ አት፡ ከመ፡ ስታይ ። ወሠሪቦ፡ ብሒአ፡(ኢዮ፮፡ ፬ ። ፲፭፡ ፲፮ ። ዮሐ፲፱፡ ፴) ።

ሠርብ፤ መጠጥ፤ የተበጀ፡ የተዘጋጀ ። መጽ ሐፍ፡ ግን፡ በሠርብ፡ ፈንታ፡ አሥራብ፡ ይላል፤ ያን ዱን፡ በብዙ ። አሥራበ፡ ወይን፡ አሥራበ፡ ሶከር፡ (አ ብጥ፡ ፫ ። አርጋ፡ ፩) ።

ሠራብ፤(ዐረ፡ ሸራብ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ ። እመ፡ አዕረገ፡ ህየንተ፡ አሥራበ፡ ወይን፤ ሠራበ፡ ሦ ክር፡(አብጥ፡ ፫) ።

መሥረብ፤ መሳቢያ፤ መምጠጫ፤ ውስጠ፡ ክፍት፤ እንደ፡ ላስቲክ፤ እንደ፡ ዋገምት፤ እንደ፡ ው ኃርሞ፡(እንደ፡ ዘነዘና)፡ ያለ፤ የመጠጥ፡ የትንባኾ፤ ለው ሃም፡ ይኾናል ። ወመሥረበ፡ ማይሂ፡ ተሰዓ፡ ወአ ሐዱ፡(ታሪ፡ አኵ) ። መሸረብ፡ መትረብ ።

ምሥራብ፤ መጠጫ፤ ብርሌ፡ ዋንጫ፤ የመ ስለው፡ ኹሉ ። ሰላም፡ ለሰፍነግ፤ ሉብሒአ፡ ሐሞት፡ ምሥራቡ፡ (ስንክ፡ መስ፲፱) ። ለበታም፡ ይኾናል ።

ሣራብ፤(ዕብራ)፤ ሳማ፡ ደቢ፤ ናጫ፤ አለብ ላቢት፤ ሲያበዛ፡ ሣራቢም፡ ይላል ። እስመ፡ ሣራቢም፡ ወአሥዋክ፡ ምስሌከ፡(ሕዝ፪፡ ፮) ።

ሠርጐ፤—ጌጥ፤—ሰረገ፤ ሰርገወ ።

ሠርግ፤(ዐረ፡ ሸርግ)፤ መስኖ፤ የመስኖ፡ ውሃ፤ ቦዩ፡ መትረቡ፤ ታናሽ፡ ወንዝ፤ ኵሬ፡ ዐዘቅት ።

አሥራግ፤ መስኖዎች ። ዲበ፡ አሥራጊሆሙ፡ (ዘፀ፯፡ ፲፱ ። ፰፡ ፭) ።

ሠረገ፤ በቁሙ፤ ወደ፡ ውስጥ፡ ገባ፤ ተሥረገ ረገ፡ (ዐማርኛ) ።

ሠርገል፤(ዕብ፡ ሳርጌል)፤ መሥመር፤ ማሥመሪያ፤ አራት፡ ገጽ፡ ያለው፤ ቀጥ፡ ያለ፤ የተካከለ፡ ዐጭር፡ ዘንግ ።

ሠርገለ፤ አጋደመ፤ መሥመር፡ ጣለ፤ አሠ መረ፤ በርሳስ፡ በቀለም፡ በወስፌ፡ ነደፈ፡ በገረ፤ አሰን በረ፤ የወረቀትና፡ የብራና ።

ሠረገላ፤(ላት)፤ ጋድም፤ የቤት፡ የቤተ፡ ክ ሲያን፡ ያፉ፡ ወይም፡ ምሰሶው፡ ዋልታ፡ ገበታ፡ ተሸ ክሞ፡ የሚቆምበት፡ ተጋዳሚ፡ መሥመራዊ፡ ዕንጨት ። ወገብረ፡ ዐበይተ፡ ማኅፈዳተ፡ እምዕፀ፤ ወታሕ ቴሁ፡ ሠረገላ፡(ዮሴፍ) ።

ሠረገላ፤ የመንኰራኵር፡ ዘንግ፤ ተጋዳሚው፡ ተሸካሚው፡ ብረት፤ መንኰራኵሩ፡ እንደ፡ እንዝርት፡ ራስ፡ በኹለት፡ ወገን፡ የሚሰካበት፤ የሚዋደድበት ። ከ ርሱ፡ ጋድምነት፡ የተነሣ፡ ላዩም፡ ታቹም፤ መላው፡ ኹ ለንተናው፤ ፈረሶች፡ የሚስቡት፡ ኹሉ፡ ሠረገላ፡ ይባ ላል ። ፪ኛም፡ የኼደበት፡ መንገድ፤ መሥመር፡ መም ስሉ፡ የስሙን፡ ምስጢር፡ ያስረዳል ። ሠረገላ፡ ሠናይ ። ቡብዙኅ፡ ሠረገላየ ። ሰብአ፡ ሠረገላት ። በሠረገላ፡ ይረውጹ፡(ኢሳ፳፱፡ ፲፰ ። ፴፱፡ ፳፱ ። ዮዲ፯፡ ፳ ። ድ፫) ። በመንኰራኵርም፡ ፈንታ፡ ሠረገላ፡ ይላል ። ቃለ፡ ነጐ ድጓድከ፡ በሠረገላት፡(መዝ፡ ፸፯) ።

ሠረገላዊ፤ ባለሠረገላ፤ ነጂ፤ ተቀማጭ ። ሠ ረገላዊ፡ ዘእንበለ፡ ድርዐ፡ ኀጺን፤ ፈረሳዊ፡ ዘእንበለ፡ ሹያንው፡(መጽ፡ ምስ) ።

ሠረገላ፡

(ሀ) **ሠሬው፤ ዎች፤** (ሠረወ፡ ይሠሩ፡ ይሥሩ)፤ **አው፡ ሠርዎ፤ ዎች፤** (ሠረወ፡ ይሜሩ፡ ይሠሩ። ዕብ፡ ሻሬሽ)፤ መንቀል፤ ከሥር፡ ማፍለስ፤ ጨርሶ፡ ማጥፋት፤ መደምሰስ። ትሥሩ፡ ወትትክል። ይሜሩ፡ መሠረቶ። ንዑ፡ ንሥርዎሙ፡ እምሕዝብ፡ (ኤር፩፡ ፲። ሚራ፫፡ ፲። መዝ፡ ፹፱)።

—፤ ሥር፡ መስደድ፤ ሥር፡ መያዝ፤ ሥራም፡ መኾን፤ መጽደቅ፤ ካፈር፡ ከመሬት፡ መሰማማት፤ የዛፍ፡ የተክል፡ የቡቃያ።

(ሀሞ) **ሠራዊ፤** (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚነቅል፤ የሚያጠፋ፤ ንቃይ፡ አጥፊ።

ሠርዌ፤ (ራዊት። ሱር፡ ሣሬታ)፤ ጉንድ፡ ከሥር፡ የሚወጣ፤ ዐምድ፡ ምሰሶ፤ ወጋግራ፤ የቤት፡ ዕንጨት፤ የድልድይ፡ ጋድም፤ መሸጋገሪያ፡ የመርከብ፡ ምሰሶ፤ ደንቀል። ንግዝም፡ ሠርዌ። ወናሁ፡ ሠርዌ። ታሕተ፡ ሠርዌ፡ ቤትከ። ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት። ሠርዌ፡ ትንከተም። ሠርዌ፡ ሐመር፡ (፪ነገ፡ ፯፡ ፪። ማቴ፯፡ ፬። ሚራ፳፬፡ ፳፱። ፪ዜና፡ ፳፬፡ ፲፭። ፪ነገ፡ ፳፫፡ ፳፮። አርጋ)።

ሠርዌ፤ ጥራቢ፤ ጥራጊ፤ ጉድፍ፤ ጭራሮ። ከመ፡ ሠርዌ፡ ይውዕዩ፡ (ተረ፡ ኤር)።

ሠርዌ፤ ሉሕ፤ ጠርብ፤ ዝርግ፡ ጠፍጣፋ፡ ዕንጨት፤ ሳንቃ። መስመክተ፡ ሠርዌሁ። ሠራዊተ፡ ዐጼድ፡ (ዘፀ፳፯፡ ፲፯። ፴፱፡ ፳)።

—፤ የሸማኔ፡ ዕቃ፤ መጠቅለያው። ሠርዌ፡ አነምት፡ (፩ዜና፡ ፲፩፡ ፳፱)።

ሥርው፤ (ዕብ፡ ሾሬሽ። ሱር፡ ሸርሻ። ዐረ፡ ሢር)፤ ሥር፤ ኹማት። ወደየ፡ ሥርወ። አኀዘ፡ ሥርወ። ዘንጹን፡ ሥርወ፡ ክማድክ። ይሴሲ፡ ሥርወ፡ እመሴሲት፡ (ሉቃ፡ ዕገዛ፡ ፳፯። ኩፋ፡ ፴፯። ኢሳ፵፰፡ ፱። ዕብ፱፡ ፲፪)። ሥርውና፡ ኹማት፡ ልዩ፡ ሲኾን፤ በመትን፡ ፈንታ፡ ሥርው፡ ይባል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው።

ሥረው፤ ሥሮች፤ ኹማቶች። ይየብስ፡ ሥረዊሁ። እንተ፡ በምድር፡ ሥረዊሃ፡ (ኢዮ፲፰፡ ፲፮። ሆሴ፱፡ ፲፮)።

አሥራው፤ ዝኒ፡ ከማሁ። አዕፅምት፡ ወአሥራው። ደዌ፡ አደግደገ፡ ሥጋሁ፤ ወተዐውቀ፡ አሥራወ፡ እንግድዓሁ፡ (ተረ፡ ቄር። ዮሴፍ)።

ሥርው፤ መዠመሪያ፤ መነሻ፤ መውጫ፤ መብቀያ። ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ፡ (ሚራ፩፡ ፳። ጥበ፲፭፡ ፫። ፩ጢሞ፡ ፮፡ ፲)።

—፤ የትንቢት፡ መነሻ፤ ትንቢት፡ አንቀጽ፡ የሚነሣባቸው፡ ፊደላት፤ የተአን። የ፡ ለ፫፡ መደብ፤ ተ፡ ሳ፩፤ አ፡ ለአነ፤ ነ፡ ለንሕነ፡ አሥራወ፡ ትንቢት፡ ይባላሉ፤ የይቤ ኀና፡ የየራሳቸውን፡ አፈታት፡ ተመልከት።

ሥርው፤ ዘር፤ የትውልድ፡ ምንጭ፤ ሐረግ። ሥርወ፡ እሴይ። ሥርወ፡ ዳዊት። ወአንተሰ፡ እምነ፡ ዐቢይ፡ ሥርው። ሥርውኪ፡ ወዘመድኪ፡ (ኢሳ፲፩፡ ፩ና፡ ፲። ራእ፭፡ ፭። ጦቢ፭፡ ፲፱። ሕዝ፲፮፡ ፫)።

ሥርው፤ መዠመሪያ፡ መጽሐፍ፤ ሐዲስ፡ የወጣ፤ የተፈጠረ፤ ረቂቅ፤ መዝገብ፤ ቅዱስ፡ መጽሐፍ፤ ብሉይ፡ ሐዲስ። መጽሐፈ፡ ሥርው፡ (ዮሴፍ። ፍ፡ ነ፡ ፶፩)።

ሥርወ፡ ሕሩም፤ የኹልዳ፡ ኹማት፡ (ዘፍ ፴፱፡ ፴፫)።

ተሠርወ፤ ተሠረወ፤ ተነቀለ፤ ጠፋ። ከመ፡ ይሠረዉ፡ ለዓለመ፡ ዓለም። ረሲዓን፡ እምሥርዎሙ፡ እምድር፡ ይሜረዉ። ለትሠሮ፡ ይእቲ፡ ነፍስ፡ እምእስራኤል፡ (መዝ፡ ፺፩። ምሳ፲፩፡ ፯። ዘፀ ፲፪፡ ፲፭)።

ተሠርወ፤ ተተከለ፤ ተመሠረተ፡ ሥር፡ መሠረት፡ ኾነ። ወተሠርዉ፡ ሹሎሙ፡ በሃይማኖት፡ (ገድ፡ ተክ)።

ሥርው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ሩት)፤ የተነቀለ፡ ንቁል፤ የጠፋ፡ ጥፉ፤ የተተከለ፤ ሥር፡ የያዘ፤ የሰደደ።

(ጥ) **ሥራዌ፤** መንቀል፤ መነቀል፤ አንቃቀል፤ ነቀላ፤ ጥፋት፤ ጉዳት፤ መቅሠፍት። የኀሥሥ፡ ሥራዌከ፡ (ዮሴፍ። ጥበ፩፡ ፲፪። ምሳ፳፩፡ ፯። ኩፋ፡ ፳፱)።

ሠርዌ፤—አለቃ፤ ጭፍራ፤ —ሰሬው፡ ሰረወ፤ ሰርዌ።

ሣሮን፤ (ዕብ፡ ሻሮን)፤ ስመ፡ ሀገር፤ የባሕር፡ የወንዝ፡ ዳር፤ ሜዳ፡ ረባዳ፤ ከኢዮጴ፡ እስከ፡ ቀርሜሎስ፡ ያለ፤ በምሥራቅም፡ ከዮርዳኖስ፡ ማዶ፡ ሮቤልና፡ ጋድ፡ የወረሱት፡ (ኢሳ፴፫፡ ፱። ፩ዜና፡ ፭፡ ፲፮)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ችፍርግ፡ ታናሽ፡ ዛፍ፡ ይሉታል፤ ፍችው፡ አይደለም።

ሥርዋጽ፤—ሽብልቅ፤—ስርዋጽ።

ሠሬዝ፤ ዘች፤ (ሠረዘ፡ ይሠርዝ፡ ይሥርዝ)፤ መሠረዝ፤ ማጠር፤ የተጣፈን፡ ቃል፡ ስሕተት፡ ስለ፡ ኾነ፡ ቀለም፡ ማልበስ፤ ወይም፡ በላዩ፡ እንደ፡ መሥመር፡ ማሳለፍ፤ ማጋደም።

ሠረዝ፤ ዐጥር፤ የስሕተት፡ ምልክት፤ ከማንበብና፡ ከመነበብ፡ የሚከለክል።

ሠረዝ፤ የቅኔ፡ መንገድ፡ ስም፤ ኹለት፡ አርእስት፡ ያለው፤ ንባቡም፡ ምስጢሩም፡ በዋዌ፡ እየተጣፈረ፡ የሚኼድ። እምከዊነ፡ ካህን፡ ይኄይስ፡ ከዊነ፡ ኖላዊ፤ ወኀለ፡ እንስሳ፡ ትትቢደር፡ እምቤተ፡ መቅደስ፡ ዐባይ፤ እስመ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ክነት፡ ቤተ፡

ፌያታይ፤ ወበባዕለ፡ ኖሎት፡ ኢሀለወ፡ ባዕለ፡ ካህናት፡ ዘሀሎ፡ እከይ፤ ይህን፡ የመሰለ። ይህ፡ ነጠላ፡ ነው፤ ድርብ፡ ሲኾን፡ አርእስቱ፡ ሦስት፡ ይኾናል። አስተብፅዑ፡ ነፍስተ፡ ዓሣ፡ ኢየሱስ፡ ወጴጥሮስ፡ ወኑፋኤል፤ ባሕረ፡ ጥብርያዶስ፡ አኮኑ፡ አመ፡ ኢየሱስ፡ ወፈረ፡ በኀዳጥ፡ ዓሣ፡ አጽገበ፡ ማኅበረ፤ ወእምከርሠ፡ ዓሣ፡ አውፅአ፡ ጸባሕተ፡ ቄሳር፡ ዲናረ፡ መሠግር፡ ጴጥሮስ፡ አመ፡ አሥገረ፤ ኑፋኤልኒ፡ ሥራየ፡ በዘአእመረ፡ በዓሣሁ፡ አሕየወ፡ ዕዉረ።

ሠረዝ፤ ማእከላዊ፡ ነቍጥ፡ ኹለት፡ ዐይነት፡ ያለው፡ ነጠላና፡ ድርብ፤ የቃል፡ መክፈያ፤ የምስጢር፡ መለያ፤ ከ(።)ነጥብ፡ የሚያንስ፡ የነጥብ፡ እኩሌታ፡ ከ(፡) ነቍጥ፡ የሚበልጥ፤ ኹለተኛና፡ ሦስተኛ፡ የጥፈት፡ ምልክት። ነጠላ፡ ሠረዝ፤ ወይም ፤ ። ድርብ፡ ሠረዝ፤ ። ሲመኝ፡ እንደ፡ አኃዝ፡ ቀይ፡ ይጨመራል፤ ሳይመኝ፡ ይቀራል። ነጠላ፡ ሠ፡ ልዩ፡ ልዩነት፡ ባለው፡ በማይጣፈር፡ ቃል፡ በስም፡ ይገባል። ቦ፡ ዘምእት፡ ወቦ፡ ዘስሳ፡ ወቦ፡ ዘሠላሳ። ወናሁ፡ እነግረክሙ፡ ዘትብሉ፡ በበይናቲክሙ፡ አነ፡ ዘጳውሎስ፡ ወአነ፡ ዘአጵሎስ፡ ወአነ፡ ዘኬፋ፡ ወአነ፡ ዘክርስቶስ። ድርብ፡ ሠ፡ ባስረጅና፡ በተመሳሳይ፡ ቃልይ፡ ይገባል። ንበር፡ ማእከሌነ፤ እስመ፡ ኪያከ፡ አልሀቀ፡ እግዚ። እስመ፡ ከመ፡ ዝ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፤ አነ፡ ኣሀጉል፡ ጥበበ፡ ሆሙ፡ ለጠቢባን፤ ወእሜንን፡ ምክሮሙ፡ ለመካርያን። መኑ፡ እንከ፡ ጠቢብ፤ ወመኑ፡ እንከ፡ ጸሓፊ፤ ወመኑ፡ ዘየኀሥሥ፡ ለዝ፡ ዓለም፤ አኮኑ፡ አእበደ፡ እግዚ፡ ለጥበበ፡ ዝ፡ ዓለም።

(ጥ) **ሠርሐ፤ ሖት፤ (ሠርሐ፡ ይሤርሕ፡ ይሠርሕ። ዐረ፡ ሸረሐ፤ ከሠተ)፤** ማበጀት፤ ማሳመር፤ ማቅናት፤ ማስላት፡ ማሳካት፤ ማከናወን፤ ማስናበት። ሠርሐ፡ ምግባሮሙ፡ በእደ፡ ነቢዩ። ይሤርሕ፡ እግዚ፡ ፍናዊሁ። ይሤርሐከ፡ በሖሉ፡ ግብርከ። ዘእንበለ፡ ይትፈጸም፡ ፀርገተ፡ ቍርባን፡ ወበረከተ፡ ካህን፤ ወሠርሖት። እምቅድመ፡ ሠርሖቱ፡ (ጥበ፲፭፡ ፭። ኩፋ፡ ፳፯። ጦቢ፬፡ ፲፱። ፍ፡ ነ፡ ፲፱ና፡ ፲፫። ዘኍ፭፡ ፳፫—፳፯)። በሠርሖት፡ ፈንታ፡ ሥርሐት፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ንቀድም፡ በረድኤተ፡ እግዚ፡ ወበሥነ፡ ሥርሐቱ፡ (ያዕ፡ ዘእል)።

ተሠርሐ፤ (ዕብ፡ ጻላሕ። ሱር፡ ጽላሕ። ዐረ፡ ጸለሐ)፤ ተበጀ፤ ተዘጋጀ፤ ተከናወነ፤ ሰላ፡ ተሳላ፤ ተሳካ፤ ተስናበተ። ወልድየ፡ ተሠራሕ። ተሠርሐ፡ ሕዝብ፡ በኵሉ። ትሤራሕ፡ በኵሉ፡ ፍኖትከ፡ (ኩፋ፡ ፴፭። መዝ፡ ፵፬። ፪ዜና፡ ፴፪፡ ፴። ጦቢ፬፡ ፮)።

ሥሩሕ፤ (ሓን፡ ሓት፡ ርሕት)፤ ያማረ፡ የበጀ፤ የቀና፡ የሰላ፤ የተከናወነ። ከመ፡ ሥሩሐ፡ ይኩን፡ ፍኖትከ። ለገባሬ፡ ሠናይ፡ ኵሉ፡ ፍናዊሁ፡ ሥሩሕ፡ (ጦቢ፬፡ ፲፱። ፈላስ)።

ሥራሕ፤—ድካም፤—ሰራሕ፡ ሰርሐ።

ሠርኖ፤ ኖት፤ (ሠርነ፡ ይሤርን። ዐረ፡ ሸረነ። ዕብ፡ ዛራሕ)፤ መብራት፤ መጽደል፤ መሸብረቅ፤ መፍለቅ፡ ማንጸብረቅ፤ መንደድ፡ መቃጠል፤ ቦግ፡ ማለት።

ሥሩን፤ (ኃን፡ ኃት፡ ናት)፤ የበራ፤ ብሩህ፤ ጽዱል።

ሡራኄ፤ (ኄያት)፤ መብራት፤ ብርሃን፤ ጸዳል፤ ክብር፤ ጌጥ። ወሡራኄ፡ እግዚ፡ ተርእየ፡ በደመና። ለክብር፡ ወለሡራኄ። በርሀ፡ ገጹ፡ በሡራኄ፡ መለኮት። ሡራኄ፡ ወጸዳል፡ (ዘፀ፲፮፡ ፲። ፷፫፡ ፱። ገድ፡ ተክ። መጽ፡ ምስ)።

ሣርን፤ (ኃት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ወአርአያ፡ ሣርኑ፡ ለእግዚ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡ (ዘፀ፳፬፡ ፲፯)።

ሠርዮ፤ ዮት፤ (ሠረየ፡ ይሤሪ፡ ይሠሪ)፤ መሠረይ፤ ሥራይ፡ ማድረግ፤ አስማት፡ መድገም፤ መጠንቈል፡ ማሻረት፤ ምትሀት፡ ማሳየት፤ የከፋ። እንዘ፡ ይሤርይ፡ መሠርይ፡ ጠቢብ። አንትሙ፡ መሰግላን፡ ዘትሤርዩ፡ ሀገረ፡ (መዝ፡ ፶፯። ስንክ፡ ሐም፲፭)።

—፤ ማዳን፡ መፈወስ፤ መድኀኒት፡ ማድረግ፤ ለማዳን። ውእቱ፡ አቍሰለነ፡ ወይሤርየነ። ሥረይ፡ ላቲ፡ ለነፍስየ፡ (ሆሴ፯፡ ፩። መዝ፡ ፵)።

ሠራዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤ ሥራይ፡ የሚያደርግ፤ ሥራየኛ፤ አስማታም፤ መድኀኒታም።

መሠርይ፤ (ዪት፡ ይት፡ ያን፡ ያት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መሠሪ፤ ጠንቋይ፤ ሻርተኛ፤ ምትሀታም። ሲሞን፡ መሠርይ። ጠባብ፡ ይእቲ፡ ወመሠርይት። ኢዮሎስ፡ ሊቀ፡ መሠርያን፡ (ግብ፰፡ ፱። ዮሴፍ። ቀሌ)።

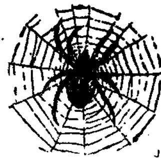
መሥሬ፤ መሥርይ፤ መጽሐፈ፡ መድኀኒት፤ የጠንቋይ፤ ወይም፡ የሐኪም። መሥሬ፡ ውሉድ፡ (ስንክ)።

ሥራይ፤ (ያት)፤ መድኀኒት፤ የሚዋጥ፡ የሚላመጥ፤ የሚጠጣ፡ የሚቀባ። ሥራይ፡ ዘቀብዕዎ። ይጠይዕዎ፡ ሥራየ። ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ (ጥበ፲፯፡ ፲፪። ኢሳ፩፡ ፮። ሚራ፲፡ ፲)።

—፤ ጥንቈላ፤ ሻርት፤ ምትሀት። ዘሥራይ፡ ብእሲሁ። እለ፡ ሥራይ። ሰብአ፡ ሥራይ። መጽሐፈ፡ ሥራያት፡ (ግብ፰፡ ፱። ራእ፳፪፡ ፲፭። ዘፀ፱፡ ፲፩። ፈ፡ መ፡ ፲፭)።

(ሳ) **ሠረየ፤** ፈተለ፤ አቀጠነ፤ አሾረ፤ አንሻረረ፡ እንዝርቱን።

ሣሬት፤ (ርያት)፤ ሸረሪት፤ ፈታይ፡ አቅጣኝ። ዘሣሬት፡ ውእቱ፡ ተመይኖ፡ ግብር። ፈትለ፡ ሣሬት፡ እንመተ፡ ሣሬት። ለሣሬት፡ ፈትለ፡ እዱ፡ እምነ፡ ዕርቃን፡ ኢያትረፎ፡ (ፈላስ። አፈ፡ ተጓ፱። ቅኔ)።

ሣሬት፡

ሥርየት፤—በቁሙ፤—ሰርይ፡ ሰረየ።

ሠረከ፤(ዐረ፡ ሸረከ)፤ አዋሰበ፤ ጐነጐነ፤ አሰረ፤ ዐዘበ፤ የቶታን፡ የጫማ፤ የወጥመድ። አሠመረ፤ አስነበረ፤ የሚር፡ የብራና። ኹለተኛውን፡ ሠረቀን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው፤ ከ፡ ለቀ፡ ተለውጦ፡ ወደዚያ፡ ኺዷል።

ሚራክ፤(ካት። ዐረ፡ ሺራክ። ዕብ፡ ሥሮኽ)፤ ሚር፤ ማዘቢያ፤ ቶታን። መሥመር፡ ወስፌው፡ ርሳሱ፡ ቀለሙ፡ ያለፈበት፤ ንድፉ፤ ስንበሩ፤ የቆመው፡ የተጋደመው፤ ወይም፡ ቀለም፡ የሚወድቅበት፡ ተለላው፡ መዛሬያው። ወለለ፡ ኍልቌ፡ አኃዙ፡ ቦቱ፡ አኃዝ፡ ዘበሚራኩ፤ ዘይኤምር፡ ውስተ፡ አይ። አእሚረክ፡ አኃዝ፡ ኍልቌ፡ ዘበሚራኩ፡(መቅ፡ ወን)።

ሚራክ፤ የጸሎት፡ የመዝሙር፡ ክፍል፤ ቃሉ፡ በመሥመር፡ በመሥመር፡ የተለየ፤ የሚያዜሙት፡ የሚያስተዛዝሉት፤ እንደ፡ ዳዊት፡ ያለ። (መጽ፡ ምስ። ሄርማ)።

ሚራክ፤ የሰው፡ ስም። ጥበበ፡ ኢያሱ፡ ወልደ፡ ሚራክ። ወኮኑ፡ በመዋዕሊሁ፡ ለሰሎሞን፡ እምነቢያት፡ናታን፡ወአኪያ፤ ወሊቀ፡ካህናት፡ሳዶቅ። ወኮነ፡ሊቀ፡ሐራሁ፡ ኢያሱ፡ ወልደ፡ሚራክ፡ ወውእቱ፡ ዘአስተጋብኦሙ፡ ለመጻሕፍተ፡ ሰሎሞን፡ ወረሰዮሙ፡ ቅምስተ፡ መጻሕፍተ፤ ወእሉ፡ እሙንቱ፡ ምሳልያት፡ ወተግሣጽ፡ ወጥበብ፡ ወጉባኤ፡ ወማሕልየ፡ መሓልይ፤ ወለኢያሱ፡ ሊቀ፡ ሐራሁ፡ አሐዱ፡ መጽሐፍ፡ ዘዐቢይ፡ ቦቱ፡ ምሉእ፡ እምጥበብ፡ ወዕንቌ፡ ባሕርይ፡ ነገር፡(ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፹)።

ሠርክ፤(ዐረ፡ ሸሪክ፡ ሸርክ፤ ሱቱፍ)፤ በቁሙ፤ ማታ፡ ምሽት፤ ከ፲፩፡ ሰዓት፡ እስከ፡ ቀዳማይ፡ ሰዓተ፡ ሌሊት፤ የመዓልት፡ ጫፍ፡ መጨረሻ፡ መሰናበቻ፤ የሌሊት፡ መባቻ፤ ሱቱፈ፡ ጽልመት። ዐርብን፡ ተመልከት። መሥዋዕተ፡ ሠርክ። እምነግህ፡ እስከ፡ ሠርክ። ፍና፡ ሠርክ። በበ፡ ሠርክ። ሠርከ፡ ሠርከ፡ ትበልዕ። ሠርከ፡ ሠርከ፡ ይደሬሩ፡(መዝ፡ ፻፵። ዮዲ፪፡ ፯። ዘሌ፯፡ ፲፫። ፪ዜና፡ ፲፫፡ ፲፩። ዮዲ፲፪፡ ፱። ሉቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፵፯)።

አሥረከ፤ ወዘመ፤ ዋዜማ፡ ቆመ፤ የሠርክ፡ ጸሎት፡ አቀረበ። ያሠርክ፡ በጸሎት፡(ቄድር)።

ሠሪም፤ሞት፤(ሠረመ፡ ይሠርም፡ ይሥርም)፤ ማረግረግ፤ መቅለጥ፤ መሳብ፡ መዋጥ፤ ማስጠም፡ ማስመጥ፤ የመሬት፡ የውሃ።

ሠርም፡(ዐረ፡ ሸርም)፤ ረግረግ፤ ማጥ፤ የሚያጠልቅ፡ የሚያስምጥ፤ ያዘባ፡ የጭቃ፡ ጕድጓድ፡ ዐዘቅት። ለእለ፡ ውስተ፡ ሠርም፡ ይትመነደቡ፡ መድኃኒ። ዕመቀ፡ ሠርመ፡ ኀጢአት። ረዳኢ፡ ለእለ፡ ውስተ፡ ሠርም፡(ኪዳ። ቀሌ። ድጓ)።

አሥራም፤ ረግረጎች፤ ጥልቆች። እሞገደ፡ አሥራም፡(አርጋ። ቄር)።

ተሠርመ፤ ተዋጠ፤ ሰጠመ፤ ዘቀጠ፤ ከረግረግ፡ ገባ። ወኢተሠርሙ፡ ውስተ፡ ባሕር፡(መቃ)።

ሥርናይ፤—ስንዴ፤—ሥዒር፡ ሥዕረ።

ሠሪዕ፤ ዖት፤(ሠርዐ፡ ይሠርዕ፡ ይሥራዕ። ዐረ፡ ሸረዐ። ዕብ፡ ሣራዕ)፤ መሥራት፤ ማድረግ፤ ማበጀት፤ ማዘጋጀት፤ መምረጥ፤ ማቅረብ፤ መዘርጋት፤ መሰደር፡ መደርደር፤ የሥራ፡ የማእድ፡ የወጥመድ፤ የሕዝብ፡ የሰራዊት። ሥርዑ፡ ማእደ። ዘሠርዐ፡ መሥገርተ። ብዙኀ፡ ሠርዑ፡ ውስቴቱ። ይሠርዖሙ፡ ለአሕዛብ። ሠርዐ፡ ሰራዊቶ። ኪያሆሙ፡ ሠርዐ፡(ዘፀ፳፯፡ ፴፩። ሚራ፳፯፡ ፳፯። ፴፬፡ ፲፪። ኢዮ፲፪፡ ፳፫። ዮሴፍ። ሮሜ፰፡ ፳፱)። ዘርዐንና፡ መዝርዕን፡ ተመልከት፤ ዘ፡ በሠ፡ ተለውጧል።

—፤ ማዘዝ፤ መወሰን፤ መጣፍ፤ ማኖር፤ የሕግ፡ የሥርዐት። ስንክሳር፡ ዘሠርዑ፡ አበዊነ። ያሬድ፡ ሠርዐ፡ ማሕሌተ፡ ለለ፡ ዘመኑ። ሠራዕኩ፡ ኖኀ፡ ወሰነ፡ ለባሕር፤ አንበርኩ፡ ረሰይኩ፡ ብሂል፡(ስንክ፡ መጋ፩። ግን፲፩)።

ሠራዒ፤(ዒት፡ ዕያን፡ ያት)፤ የሚሠራ፤ የሚያዝ፤ የሚጥፍ፤ የሚወስን። እግዚ፡ ሠራዒሃ፡ ለሰንበት። ሠራዒ፡ ጳውሎስ። ሠራዕያነ፡ ሕጋቲሃ፡ ለቤተ፡ ክር፡(ቀሌ። ቄር። ቅዳ፡ ግሩ)።

ተሠርዐ፤ ተሠራ፤ ተበጀ፤ ተዘጋጀ፤ ተሰናዳ፤ ተጣፈ፡ ተወሰነ፤ ታገገ፡ ተደነገገ። አኮ፡ ለጻድቃን፡ ዘይሠራዕ፡ ሕግ። በከመ፡ ተሠርዐ፡ በእንቲአሁ። እስመ፡ ለዐሠርቱ፡ ክፍል፡ ወመንፈቅ፡ ተሠርዐ፡ ዓለም፡(፩ጢሞ፡ ፩፡ ፱። ሉቃ፳፪፡ ፳፪። ሉቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፱)። ተሰምየ፡ ተብህለ፡ ተጸውዐ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ተሠርዐ፡ ይላል፤ ተባለ፡ ማለት፡ ነው። ወተሠርዐ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ በኀይል፡ ቅብዐ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡(ቄር)።

ሥሩዕ፤(ዓን፡ ዓት፡ ርዕት)፤ የተሠራ፤ የተበጀ፤ የተዘጋጀ፤ የቀረበ፡ የተጣፈ፡ የተወሰነ፤ የቆመ፡ የተተከለ። ጽጌ፡ ረዳ፡ ሥሩዕ። ማእድ፡ ሥሩዕ። ሥሩዕ፡ ወዕቁም። ወሥሩዕ፡ ከመ፡ ወርኅ፡ ለዓለም፡(አስቴ፩፡ ፮። ሕዝ፵፫፡ ፵፩። ፩ቆሮ፡ ፲፬፡ ፵። መዝ፡ ፹፰)።

—፤ የተመረጠ፤ የተሾመ፤ ኅሩይ፡ ሥዩም፤ ጽዉዕ። ሥሩዕ፡ ጴጥሮስ፤ ሥሩዕ፡ ጳውሎስ፡(ቄር)።

ሥርዐት፤(ታት)፤ መሥራት፤ መሠራት፤ አሠራር፤ ሥራት፤ ደንብ፤ አገባብ፤ ሕግ፡ ትእዛዝ፤ ዐዋጅ፡ ፍርድ፡ ልማድ፤ የሥራ፡ መንገድ። መኰንን፡ ለባዊ፡ ይገብር፡ ሥርዐተ። ዐቃቤ፡ ሥርዐት። ሥርዐተ፡ ዲያቆን፡ ዐቀበ፡ ወኢተዐደወ። ንሕነ፡ ወለጥነ፡ ሥርዐተ። ንሥተተ፡ ሥርዐተ፡ ሰብሳብ። ሥርዐተ፡ ምሥዋዕ። ሥርዐተ፡ አውራኅ። ሥርዐተ፡ አበ፡ ጳኵሚስ፡(ሚራ፲፯፡ ፳፯። ፩ዜና፡ ፲፰፡ ፲፭። መዋሥ። አፈ፡ ተ፰። ጥበ፲፱፡ ፳፯። ዕብ፱፡ ፩። ኩፋ፡ ፬። ሥር፡ ጳኵ)።

— ፤ መኖር ፤ አኖዎር ፤ ኑሮ ። ይኄይስ ፡ ሥርዐት ፡ ብሕትውና ፡ እምሥርዐት ፡ ማኅበር ። ቦ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ያስተካብዱ ፡ ሥርዐተ ፡ ንዴት ፡ (ፊልክ ፣ ፩ ። አፈ ፣ ተ፲፰) ።

(ጥ) **ሥራዕ ፤ (ዓት ። ዐረ ፡ ሺራዕ) ፤** የመርከብ ፣ ሸራ ፤ መጋረጃ ፤ መዝርዕ ። አውረዱ ፡ ሥራዐ ። ወሰቀሉ ፡ ሥራዐ ፡ ዘይንእስ ። ሐመር ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ሥራዓት ፡ (ግብጽ፯ ፣ ፲፯ ፣ ፵ ። ማር ፣ ይሥ፱ ፣ ፪) ። በመልሕቅ ፣ ፈንታ ፣ ሥራዕ ፤ ሥራዓት ፣ ይላል ፤ የመላሽ ፣ ስሕተት ፣ ነው ። ወአልዐሉ ፡ ሥራዓተ ፡ (ግብጽ፯ ፣ ፲፫) ።

ሠሪጽ ፤ ጾት ፤ (ሠረጸ ፡ ይሠርጽ ፡ ይሥርጽ ። ዕብ ፡ ሻራጽ) ፤ መፍላት ፤ መውጣት ፤ መብቀል ፤ ሥር ፣ መስደድ ፤ መለምለም ፤ ማፈጥፈጥ ፤ የተሐዋስያን ፣ የአዝርዕት ፣ የአትክልት ። ለታውዕእ ፣ ባሕር ፣ ባለው ፤ ዕብራይስጡ ፣ ይሸርጹ ፣ ሀማዬም ፣ እንዲል ፣ (ዘፍ፩ ፣ ፳) ። ውእተ ፡ ጊዜ ፡ ሠረጸ ፤ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዕመቅ ፡ ለመሬቱ ። ይሠርጽ ፡ ሥርዎሙ ። ዕፀው ፡ ሠረጹ ። በትር ፡ ትሠርጽ ። እምሥርወ ፡ እሴይ ፡ ሠሪጻ ፡ (ማቴ፲፫ ፣ ፭ ። መዝ ፣ ፹፱ ። ኢሳ፴፯ ፣ ፴፩ ። ሉቃ ፳፩ ፣ ፴ ። ዘኍ፲፯ ፣ ፰ ። ድጓ) ።

ሠሪጽ ፤ መሥረጽ ፤ አሥራጺውን ፣ አኽሎ ፤ በባሕርይ ፣ በመልክ ፣ መስሎ ፣ ተካክሎ ፤ ከአሥራጺው ፣ አካል ፣ መውጣት ፣ መገኘት ፤ ያው ፣ ግን ፣ ተድኅሮ ፣ ተመትሮ ፤ የባሕርይ ፣ ተከፍሎ ፣ ሳይኖር ። ወወበኩ ፡ ላዕለ ፡ ሃይማኖት ፡ ዘሠርዑ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ዐሠርቱ ፡ ወሰመንቱ ፡ (፫፻ ፡ ፲ወ፰) ፡ ወይቤሉ ፡ ወነአምን ፡ በበመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘሠረጸ ፡ እምአብ ፡ እስከ ፡ ተፍጻሜታ ። ወእሎንቱ ፡ አበው ፡ ምእት ፡ ወኀምሳ ፡ አውገዙ ፡ ኵሎ ፡ ዘይዌስክ ፡ እምድኅረ ፡ ዝ ፡ ላዕለ ፡ ሃይማኖት ፡ አው ፡ ያሐጽጽ ፡ እምኔሃ ። ወነአምን ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘሠረጸ ፡ እምአብ ። ከመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሠረጸ ፡ እምአብ ፤ ወነሥአ ፡ እምወልድ ። ወሞገስ ፡ ኢይሠርጽ ፡ ዘእንበለ ፡ እምኀበ ፡ ምግባራት ፡ ሠናያት ፡ (ጊ ፣ ወ ፣ ሐ ፣ ገ፻፹፱ ። ጸሎ ፣ ሃይ ። ያዕ ፣ ዘእል ። ማር ፣ ይሥ፳ ፣ ፭) ። በሠረጸ ፣ ፈንታ ፣ ወፅአ ፣ ይላል ፤ ፍችው ፣ ፩ ፣ ነው ። ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይዜኑ ፡ ዘከመ ፡ ወፅአ ፡ እምአብ ፤ ወዘከመ ፡ ነሥአ ፡ እምወልድ ፡ (ቅዳ ፣ ግሩ) ።

ሠራጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚሠርጽ ፤ የሚወጣ ፤ ወጪ ። መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሠራጺ ፤ ወኢአሥራጺ ። ከዊነ ፡ ሠራጺ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ባሕቲቱ ፡ (አትና ። ያዕ ፣ ዘእል) ። መሥረጽ ፣ ግብሩ ፤ ሠራጺ ፣ አካሉ ፤ ሠራጺነት ፣ ከዊነ ፣ ሠራጺ ፣ የአካሉ ፣ ባሕርይ ፤ ወይም ፣ ህላዌ ፣ ይባላል ፤ የህላዌን ፣ ፍች ፣ ተመልከት ። እንትና ፣ ከዊን ፣ አንድ ፣ ወገን ፣ ነው ።

ሥሩጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ርጽት) ፤ የሠረጸ ፤ የወጣ ፤ የበቀለ ፤ የለመለመ ፤ ለምለም ፣ ጨፌ ፤ መስክ ። ወተርእየት ፡ ማይ ፡ እምዘቀዲሙ ፡ ርግዕተ ፤ ወሥርጽት ፡ ምድር ፡ ይብስት ፡ (ጥበ፲፱ ፣ ፯) ።

ሥርጸት ፤ መሥረጽ ፤ መውጣት ፤ መብቀል ፤ አበቃቀል ፤ ቡቃያነት ፣ (መጽ ፣ ምስ) ።

ሠርጽ ፤ (ጻት ። ዕብ ፡ ሼሬጽ ፤ ተሐዋሲ) ፤ ቡቃያ ፤ ዐዲስ ፣ ወጣት ፤ ለጋ ፣ ቀንበጥ ፤ ሙሽራ ፣ ጫፍ ፤ ውልብልቢት ። ዘርዕ ፡ ምስለ ፡ ሠርጽ ። ሠርጽነ ፡ ዘእንበለ ፡ ይጸምሒ ። ሠርጸ ፡ ሊባኖስ ። ሠርጸ ፡ ገዳም ። ዘሠናይ ፡ ሠርጹ ፡ ወጽሩቅ ፡ ቈጽሉ ፡ (ዓሞ፱ ፣ ፲፫ ። ጥበ፪ ፣ ፰ ። ሚራ፵ ፣ ፳ ። ሕዝ፲፯ ፣ ፯ ። ፴፩ ፣ ፫) ። ሠርጸ ፣ ጢስ ፣ ቢል ፣ ዐምደ ፣ ጢስ ፣ ማለት ፣ ነው ፤ ዐምደ ፣ ደመና ፣ እንደ ፣ ማለት ፣ (ማሕ፫ ፣ ፮) ።

አሥረጸ ፤ አበቀለ ፤ አስበቀለ ፤ አወጣ ፤ አስገኘ ። ያሠርጽ ፡ ሣዕረ ፡ ለእንስሳ ። ኣሠርጽ ፡ ለዳዊት ፡ ሠርጸ ፡ ጽድቅ ። ዘአሥረጸ ፡ ልብ ፡ ኪያሆን ፡ (መቃ ። ኤር፵ ፣ ፲፭ ። ፍ ፣ ነ ፣ መቅ) ።

ሠሪቅ ፤ ቆት ፤ (ሠረቀ ፡ ይሠርቅ ፡ ይሥርቅ ። ዐረ ፡ ሸረቀ ። ዕብ ፡ ዛራሕ ። ሱር ፡ ድናሕ) ፤ መነሣት ፤ መውጣት ፤ ብቅ ፣ ማለት ፤ መብቀል ፣ መወለድ ፤ መብራት ፣ መታየት ፣ መገለጥ ፤ የፀሓይ ፣ የጨረቃ ። እምከመ ፡ ሠረቀ ፡ ፀሓይ ፡ የአትዉ ። ብርሃን ፡ ዐቢይ ፡ ሠረቀ ፡ ላዕሌሆሙ ። እገብር ፡ ሐዲሰ ፡ ዘይእዜ ፡ ይሠርቅ ። ሠረቀ ፡ በሥጋ ። ትሬእዮሙ ፡ እንዘ ፡ ይሠርቁ ፡ (መዝ ፣ ፻፫ ። ኢሳ፱ ፣ ፪ ። ፵፫ ፣ ፲፱ ። ኤፍ ። አረጋ ፣ ድ፩) ።

—፤ መባት ፤ መግባት ፤ መዠመር ፤ የወር ፣ ያመት ። ታኅሣሥ ፡ ለእመ ፡ ሠረቀ ፡ በሠሉስ ። በክልኤቱ ፡ ዓመት ፡ መንግሥቱ ፡ ሠረቀ ፡ መስከረም ፡ በዕለተ ፡ ሰኑይ ፡ (ሥር ፣ ድጓ ። ታሪ ፣ ነገ) ።

ሥርቀት ፤ መውጣት ፤ አወጣጥ ፤ መታየት ። ሥርቀተ ፡ ፀሓይ ። ሥርቀተ ፡ ከዋክብት ። ሥርቀተ ፡ ቤዝ ፡ (ዮሴፍ ። ጥበ፲ ፣ ፲፯ ። ገድ ፣ ተክ) ።

ሠርቅ ፤ መውጫ ፤ መገለጫ ፤ ምሥራቅ ። መንገለ ፡ ሠርቀ ፡ ፀሓይ ። ደብረ ፡ ዘይት ፡ ዘሀለወት ፡ በሠርቀ ፡ ኢየሩሳሌም ። በከመ ፡ ይርሕቅ ፡ ሠርቅ ፡ እምዐረብ ፡ (ዘፍ፳፭ ፣ ፮ ። ዮሴፍ ። መዝ ፣ ፻፪) ።

ሠርቅ ፤ መባቻ ፤ የወር ፣ መዠመሪያ ፤ ልደተ ፣ ወርኅ ፤ መብቀያዋ ፣ መወለጃዋ ፤ ወር ፤ ቀን ። ጌሠም ፡ ሠርቀ ፡ ወርኅ ። ሠርቀ ፡ ወርኅክሙ ። ዕለተ ፡ ሠርቅ ። አመ ፡ ርእሰ ፡ ሠርቅ ። በኀሙስ ፡ ሠርቅ ። በዐሡር ፡ ሠርቅ ፡ (፩ነገ ፣ ፳፭ ፣ ፭ ። ኢሳ፩ ፣ ፲፬ ። መዝ ፣ ፹ ። ዘፀ ፵ ፣ ፪ ። ሕዝ፩ ፣ ፩ ። ኤር፶ ፣ ፱) ።

ሠርቃዊ ፤ የጨረቃ ፣ ወር ። ወርኅ ፡ ሠርቃዊ ፡ (አቡሻ ፣ ፴፫) ።

ሠርቃዊ ፤ (ዕብ ፡ ቄዴም) ፤ ምሥራቅ ፤ ምሥራቃዊ ። ደብር ፡ ሠርቃዊ ፡ (ዘፍ፲ ፣ ፴) ።

ሠረቃዊ ፤ (ዕብ ፡ ጼማሕ) ፤ ሠርጽ ፤ ቡቃያ ፣ ለጋ ፣ ወጣት ፤ ገና ፣ የሚያድግ ። ገብርየ ፡ ሠረቃዊ ። ናሁ ፡ ብእሲ ፡ ሠረቃዊ ፡ ስሙ ፤ ወይሠርቅ ፡ (ዘካ፫ ፣ ፰ ። ፮ ፣ ፲፪) ።

ምሥራቅ፤ (ቃት)፤ በቁሙ፤ የፀሓይ፡ መውጫ፤ መገለጫ፤ ማእዝን፤ ሀገር፤ የምዕራብ፡ ትይዩና፡ አንጻር። እምሥራቅ፡ ፀሓይ፡ እስከ፡ ዐረብ። ነገሥት፡ እለ፡ እምነ፡ ምሥራቀ፡ ፀሓይ። ምሥራቃት፡ (መዝ፡ ፻፲፪። ራእ፲፮፡ ፲፪። አቡሻ፡ ፵፯)።

ምሥራቃዊ፤ የምሥራቅ። ቴዎድሮስ፡ ምሥራቃዊ። ምሥራቃውያን፡ (ስንክ፡ ጥር፲፪። ፍ፡ ነ፡ ፱)።

አሥረቀ፤ አወጣ፤ አበቀለ፤ አበራ፤ ገለጠ፤ ብልጭ፡ አደረገ። እስመ፡ ውእቱ፡ ያሠርቅ፡ ፀሓየ። ያሠርቅ፡ እግዚ፡ ጽድቀ፡ ወሐሤተ። አሥረቀ፡ ንስቲተ፡ መለኮቶ፡ (ማቴ፭፡ ፵፭። ኢሳ፷፩፡ ፲፩። ቅዳ)። አሠረቀ፡ አባተ።

አሥረቀ፤ ማለደ፡ አማለደ፤ አዘወተረ፤ የጧት፡ መዝሙር፡ ስብሐተ፡ ነግህ፡ ማቅረብ። በአጽዋም፡ ለእመ፡ ሀሎ፡ አሥርቆት። አርያም፡ ዘአሥርቆት፡ (ሥር፡ ድጓ)።

ሠረቀ፤ (ዐረ፡ ሸረከ)፤ አሰረ፡ ቋጠረ፤ አዋሰበ፡ ጉንጉን። ሠረከን፡ ተመልከት።

ሥርቅ፤ ሸምቀቆ፤ ገመድ፤ ወጥመድ። ቀቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቈጽለ፡ አሥርቅ፡ (በቈጽለ፡ ሥርቅ)፤ ቈጽል፡ ልጡ፡ ገመዱ፤ ሥርቆ፡ ውሉ፡ ሸምቀቆው፡ (ሚራ ፲፩፡ ፴)።

ሜሬቅ፤ (ዕብ፡ ሦሬቅ። ጽር፡ ሶሬክ)፤ ጥሩ፡ ወይን፤ ዘረ፡ መልካም፤ አስካሉ፡ ሕንባቡ፡ ታላላቅ፤ ጣዕሙ፡ ምቱቅ፡ የኾነ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ስመ፡ ሀገር፤ የወይን፡ ቦታ፡ ይሉታል። ተክልኩኪ፡ ሜሬቀ። ወይን፡ ኅሩይ፡ ዘሜሬቅ። መረ፡ ወይን፡ ዘሜሬቅ፡ (ኤር፪፡ ፳፩። ኢሳ፭፡ ፪። ደራሲ)።

ሥርቅ፤—ስርቆት፤—ሰሪቅ፡ ሰረቀ።

ሠረረ፤—በረረ፡ መጠቀ፤—ሰሪር፡ ሰረረ)፤

ሣርሮ፤ ሮት፤ (ሣረረ፡ ይሣርር። ዕብ፡ ሸራር፤ ነግሠ፤ ኀየለ። ያሣድ)፤ መመሥረት፤ አጥልቆ፡ ቈፍሮ፡ መሠረት፡ መጣል፤ ማቆም፡ መትከል፤ ከዚያ፡ በኋላ፡ መንደቅ፤ መሥራት፤ መናስ፡ መገንባት። አቅደምከ፡ ሣርሮታ፡ ለምድር። ሣረሩ፡ ቤተ፡ (መዝ፡ ፻፩። ሐጌ፪፡ ፲፱)።

ሣራሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ የሚመሠርት፤ መሥራች፤ ሠሪ፡ ፈጣሪ። ሣራሪሃ፡ ለምድር፤ ሣራሪሃ፡ ለነፍስ፡ (ኪዳ)።

ተሣረረ፤ ተመሠረተ፤ ተሠራ፤ ታነጸ። እስመ፡ ዲበ፡ ኩኲሕ፡ ተሣረረ። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘተሣረረት፡ (ማቴ፯፡ ፳፭። ዲድ፡ ፳። ቀላ፪፡ ፯)።

ሡሩር፤ ሥሩር፤ የተመሠረተ፤ የተሠራ፡ የተፈጠረ። እስመ፡ ሰብእ፡ ሡሩር፡ እምነፍስ፡ ወሥጋ። ሥሩራት፡ ዲበ፡ መንበረ፡ ወርቅ፡ (ፊልክ። ማሕ፭፡ ፲፭)።

ሡራሬ፤ ሥራ፤ አሠራር። ሕንጼሃ፡ ወሡራሬሃ፡ ለአዳም፡ (ድጓ)።

መሠረት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ የሕንጻ፡ ሥር፤ መብቀያ፡ (፩ቆሮ፡ ፫—፲፪። ሉቃ፮፡ ፵፰። መዝ፡ ፹፰)።

መሥረተ፤ (ሣረረ)፤ መሠረተ፤ አጸና፤ ሠራ። መጽሐፍ፡ ግን፡ አመሥረተ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። አመሥረታ፡ ለፍቅር። አመሥርተኒ፡ ዲበ፡ መሠረተ፡ ወርቅ፡ (ማር፡ ይሥ፪፡ ፱። አርጋ)።

አመሥረተ፤ አስመሠረተ፤ መሠረት፡ አስጣለ።

ተመሥረተ፤ (ተሣረረ)፤ ተመሠረተ፤ መሠረት፡ ኾነ፤ ታነጸ፡ ተሠራ፤ ጸና። ዓዲሁ፡ ኢተመሥረተ፡ (ሃይማኖትክሙ)፤ እስመ፡ ዘይትመሠረት፡ ይደልዎ፡ ይኩን፡ ጽኑዐ፡ (አፈ፡ ድ፱)።

ሣሬት፤—ሸረሪት፤—ሠረየ።

ሠተረ፤—ዘረጋ፤—ሰቲር፡ ሰተረ።

ሠቲር፤ ሮት፤ (ሠተረ፡ ይሠትር፡ ይሥትር። ዕብ፡ ሣታር። ዐረ፡ ሸተረ)፤ መሠንጠር፤ መቅደድ፤ መሠንጠቅ፤ መክፈል፤ መቍረጥ፡ መበጠስ፡ መቈንጸል፤ መግረፍ፡ መግጠብ፡ ማቍሰል። ለገብር፡ እኩይ፡ ሥትሮ፡ ገበዋቲሁ። አዘዘ፡ ይሥትርዎሙ፡ እስከ፡ ያስተርኢ፡ ንዋየ፡ ውስጦሙ። አዘዘ፡ ይስቅልዋ፡ በሥዕርታ፡ ወይሥትርዋ፡ ሠለስተ፡ ሰዓተ፡ (ሚራ ፵፪፡ ፭። ዲድ፡ ፳፪። መቃ። ስንክ፡ ጥቅ፡ ፳ና፡ ፲፰፡ ፳፭)። ዘትርን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ዘር፡ ነው።

ተሠትረ፤ ተሠነጠረ፤ ተገረፈ፤ ተገጠበ።

ሥቱር፤ (ራን፡ ራት፡ ትርት)፤ የተሠነጠረ፤ ግርፍ፤ ገጣባ።

ሥትረት፤ መቅደድ፤ መቀደድ፤ አቀዳደድ፤ ግርፋት፤ ቍስል፤ ሰንበር።

መሥትር፡ ትር፤ (ሣትር)፤ መሠንጠሪያ፤ መቅደጃ፤ የብረት፡ መግረፊያ፤ ጫፉ፡ የሚቈርጥ፡ የሚከትፍ። መሥትረ፡ ኀጺን። መሣትረ፡ ዘኀጺን። ሠጠቁ፡ ማእሰ፡ ሥጋሆሙ፡ በመጥባሕት፡ ዘኀጺን፡ (ስንክ፡ ሚያ፱። ታኅ፯)።

መሥትር፤ (ዐረብ)፤ ማሥመሪያ፤ ተጋዳሚው፤ ዕንጨት፤ ወይም፡ ብረት። ሚድ፡ ማበጠሪያ።

ሠትር፤ መሥመር፤ ወስፌ፡ ርሳስ፡ ቀለም፡ ያለፈበት፤ ሰንበሩ፡ ንድፉ፡ ቢጋሩ።

ዐ ፤ ዐሥራ፣ ስድስተኛ፣ ፊደል፤ በግእዝ፣ አልፍ፣ ቤት፣ በአበገደ፤ ስሙ፣ ዐይን፤ ቍጥሩ፣ ሰባ፤ እኅዝ፣ ሲ ኾን፣ ፀ፣ ሰብዓ፣ ይባላል።

ዒ ፤ (**አራም**) ፤ ስሙ፣ ፊደል፤ ዐይን፣ ፀ። በ ዐረብ፣ በግእዝ፣ በዕብራይስጥ፣ ዐይን፣ የሚባለው፤ በ አራም፣ ቋንቋ፣ ዒ፣ ይባላል። ዒ፡ገበርከ፡ፍትሐ፡ወ ጽድቀ፡(መዝ፻፲፰፣ ፻፳፩። ሰቈ፩፣ ፲፮። ፪፣ ፲፮። ፫፣ ፵፱። ፬፣ ፲፮)።

ዖ ፤ (**ጽር**፣ **ዖሚጋ**) ፤ ስሙ፣ ፊደል፣ ደኃ ራዊ፤ ታላቅ፣ ዖ፣ የሚባል፣ እንደ፣ ታው፣ ያለ፣ የፊደ ላት፣ ጽርእ፣ መጨረሻና፣ መደምደሚያ፤ የአልፋ፣ ትይ ዩና፣ አንጻር፣ የደኃራዊነት፣ አምሳል፣ (ራእ፩፣ ፰። ፳፩፣ ፮። ፳፪፣ ፲፫)። ባለቅኔዎች፣ ግን፣ ስሙ፣ አምላክ፣ ይሉታል።

ዐብደ ፤—**ሰነፈ** ፤—**አቢድ**፣ **አብደ**።

ዐብድ ፤ (**ዐረ**። **ዕብ**፣ **ዒቤድ**) ፤ አገልጋይ፤ ሎሌ፤ ባሪያ፤ የተገዛ፣ የተማረከ። ዑብድ፡እልመሲሕ። ዑብድ፡ናጎ፡(ዳንኤ፣ ፯)።

ዐቢጥ ፤ **ጦት** ፤ (**ዐበጠ**፣ **የዐብጥ**፣ **ይዕ ብጥ**። **ዕብ**፣ **ዐቤጥ**) ፤ ማስናከል፤ ማስተጓጐል፤ ከመንገድ፣ ማውጣት፤ በግድ፣ መያዝ፤ መሳብ፣ መጐ ተት፤ መግፋት፣ ማዳፋት። ወለዘሂ፡ዐበጠከ፡አሐደ፡ ምዕራፈ፡ሑር፡ምስሌሁ፡ክልኤተ። ዐበጥዎ፡ለስ ምዖን፡ከመ፡ይጹር፡መስቀሎ፡(ማቴ፭፣ ፵፩። ፳፯፣ ፴፪። ማር፲፭፣ ፳፩። ሉቃ፣ ፳፮። ድጓ)።

ዐበየ ፤—**እንቢ**፣ **አለ** ፤—**አብይ**፣ **አበየ**።

ዐብይ ፤ **ዮት** ፤ (**ዐብየ**፣ **የዐቢ**፣ **ይዕበይ**። **ዕብ**፣ **ዐባህ**። **ሱር**፣ **ዐብያእ**) ፤ መወፈር፤ መግ ዘፍ፤ መደንደን። ማደግ፣ መብለጥ፤ ታላቅ፣ መኾን። መክበር፣ መግነን፤ ከፍ፣ ከፍ፣ ማለት፤ ማየል፣ መጽ ናት፣ መበርታት። መብዛት፣ መፈድፈድ፤ መመንዘል፣ መክበድ። ዐብየ፡በጥበብ፡ወበጸጋ። እስመ፡አብ፡ የዐብየኒ። ዐብየ፡መርዶኬዎስ። ዐብየ፡ወተለዐለ፡ ከመ፡አርዝ። ዐብየ፡ማዕበለ፡ባሕር። ወዐብየ፡ ረኃብ፡ጥቀ። ዐብየ፡ገዓሮሙ፤ ዐብየት፡ኀጢአ ቶሙ፡(ሉቃ፪፣ ፶፪። ዮሐ፲፬፣ ፳፰። አስቴ፱፣ ፳፩። መዝ፣ ፺፩። ዮናን፩፣ ፬። ዘፍ፵፯፣ ፲፫። ፲፰፣ ፲፫። ፲፰፣ ፳)።

ዐቢይ ፤ (**ያን**፣ **ያት**፣ **ባይ**) ፤ ታላቅ፤ ገናና፤ ብርቱ፤ ብዙ፤ ፍጹም። ዐቢይ፡እግዚአብሔር፡ወዐ ቢይ፡ኀይሉ። ተአምራት፡ዐቢያን፡ወስቡሓን። አፉሁ፡ይነብብ፡ዐቢያተ። ሀገር፡ዐባይ። ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡(መዝ፣ ፻፵፮። ሔኖ፵፮፣ ፬። ዳንኤ፣ ፰። ዮናኔ፣ ፪። ግብ፳፯፣ ፳፰)።

ዐበይት ፤ ታላቆች፣ ታላላቆች፤ አለቆች፤ ሽማ ግሎች። ብርሃናት፡ዐበይት። ዐበይት፡መዋቅሕት። ዐበይት፡ሱባኤ። ዐበይተ፡ነገድክሙ፡(ዘፍ፩፣ ፲፮። ራእ፳፣ ፩። ሚራ፳፣ ፩። ዘዳ፳፱፣ ፱)።

ዕበይ ፤ (**ያት**) ፤ ልዕልና፣ ከፍታ፤ ብልጫ፤ ክብር፤ ታላቅነት፤ ገናንነት፤ ብዛት፤ ጽናት። ለዕበይ፡ ወለክብር። አንቲ፡ውእቱ፡ዕበዮሙ፡ለእስራኤል። በከመ፡ዕበዩሁ፡ከማሁ፡ዕበየ፡ምሕረቱ። ዕበየ፡ ኀይሉ፡(ኩፋ፣ ፪። ዮዲ፲፭፣ ፱። ሚራ፪፣ ፲፰። ኤፌ፩፣ ፲፱)።

አዕበየ ፤ አሳደገ፤ ከፍ፣ አደረገ፤ አላቀ፤ አበ ለጠ፤ አከበረ፤ አገነነ፤ አኰራ፣ አጓደደ፣ አስታበየ። አበዛ፣ አጸና። ጥበብ፡አዕበየቶሙ፡ለደቂቃ። አዕበዮ፡እ ግዚ፡ለሰሎሞን። ኢታዕቢ፡ርእሰከ። ታዐብዮ፡እ ምነ፡ቢጹ። አዕበየ፡ምግባረ። መጠነ፡አዕበየ፡ አፉሁ፡(ሚራ፬፣ ፲፩። ፩ዜና፣ ፳፱፣ ፳፭። ሚራ፩፣ ፴። ፲፩፣ ፩። መክ፪፣ ፱። ዮዲ፮፣ ፲፯)። በአዕበየ፣ ፈንታ፣ አስተዐበየ፣ ይላል፣ እንዳማርኛው፤ አያስኼም። ዘአስተ ዐበይክሙ፡በኀጢአትክሙ። አእምሮስ፡ያስተዔቢ። ወኢያስተዔቢ፡ልበ፡(፩ቆሮ፣ ፰፣ ፩። ፲፫፣ ፬። ገድ፣ ኪሮ)።

(ጥ) **ተዐበየ** ፤ ታበየ፤ ትቢተኛ፣ ኾነ፤ ኰራ፣ ተጓ ደደ፤ ተነፋ፣ ዐበጠ፤ ልቡ፣ ሐሳቡ። ለምንት፡ይትዔ በይ፡መሬት፡ወሐመድ። ኢትትዐበይ፡በመዋዕሊ፡ ተጽናስከ። ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንእስ፡ባዕለ፡ዐ ቢይ። ዲያቆናት፡ኢይትዐበዩ፡ለተልእኮ፡ጽንሳን። ተዐባዩ፡ባዕለ፡ነዳያን። እስመ፡ተዐበየ፡ልብከ፡ (ሚራ፲፣ ፱ና፣ ፳፯። ቀሌ። ዲድ፣ ፲፯። ፍ፣ ነ፣ ፲፯። ሕዝ፳፰፣ ፪)።

ዕቡይ ፤ (**ያን**፣ **ያት**፣ **ቢት**) ፤ በቁሙ፤ ትቢ ተኛ፤ ኩሩ፤ ልቡ፣ ያበጠ፣ የተነፋ። ዕቡየ፡ልብ። ዕቡየ፡ መንፈስ። ዕቡየ፡ዐይን፡(ምሳ፲፱፣ ፲፱። መክ፯፣ ፰። መዝ፣ ፻)።

ትዕቢት ፤ በቁሙ፤ ትቢት፤ ትቢተኛነት፤ ኩ ራት፤ የልብ፣ እድገት፣ ከፍታ። ኀበ፡ሀለወት፡ትዕ ቢት፡ህየ፡ሀሎ፡ኀሳር። ትዕቢትሰ፡ጥንተ፡ኀጢ አት፡ይእቲ፡ዘቦአት፡ውስተ፡ፍጥረት፤ እስመ፡ ባቲ፡ወድቀ፡ሰይጣን። ትዕቢተ፡ልቦሙ። ዑቅ፡ ኢትንብብ፡ነገረ፡ትዕቢት፡(ጦቢ፬፣ ፲፫። ፈ፣ መ፣ ፫፣ ፩። ሚራ፫፣ ፳፱። ፴፩፣ ፲፱)።

(ሳ) **ተዓበየ** ፤ ተበላለጠ፤ ተላላቀ፤ ተወዳደረ፤ እኔ፣ እበልጥ፣ እኔ፣ እበልጥ፣ ተባባለ።

አስተዓበየ ፤ አበላለጠ ፤ አላላቀ ፤ አመዘዘን ። ወአስተዓበየ ፡ አምጣነ ፡ ይፈድዮ ፡ ለወልደ ፡ እግዚ ፤ ከመ ፡ ሰማይ ፡ ወዘውስቴቱ ፤ ወምድር ፡ ወዘዲቤሃ ፡ (መቅ ፡ ወን) ።

(ተ) **ዐብሎ ፤ ሎት ፤ (ዐበለ ፡ ይዔብል ፡ የዐብል) ፤** መሥሬት ፤ መሣሪያ ፡ ማውጫ ፤ ፊት ፡ ጉጠቱን ፡ መደሻውን ፤ ቀጥሎ ፡ ሌላውን ፤ የብረት ። የተሠራውን ፡ ማደስ ፡ ማሾል ፤ መወልወል ፡ መስንገል ። መበለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ማዕበል ፤ (ልት ። ዐረ ፡ ሚዕበለት) ፤ የብረት ፡ መሣሪያ ፤ ማረሻ ፡ ማጭድ ፤ ፍላጻ ፡ ጦር ፤ ሰይፍ ፡ ሳንጃ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ይፋቶች ፡ ሰይፉን ፡ ዐበሌ ፡ እንዲሉት ። ማዕበሉ ። ማዕበለ ፡ ኀጺን ፤ ማዕበል ፡ በሊኅ ፡ ልሳኖሙ ። ትወፅእ ፡ ማዕበልት ፡ ከመ ፡ መብረቅ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፳፩ ። ፪ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፩ ። ኤር፲፱ ፡ ፰ ። ዘካ፱ ፡ ፲፬ ። ዕንባ ፡ ፲፩) ። የብዕለን ፡ ጥሬ ፡ ምብዓልን ፡ ተመልከት ።

መዓብል ፤ (ልት) ፤ መሣሪያዎች ፤ ፍላጻች ፤ ሰይፎች ፤ ሾተሎች ። በመዓብል ፡ ፈንታ ፡ ማዕበል ፡ ይባል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። እሙንቱሰ ፡ ማዕበል ፡ ያሰጥሙ ፡ (መዝ ፡ ፶፱ ፡ ፳፩) ። ያሰጥሙ ፡ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ በጽርእና ፡ በዕብራይስጥ ፡ የለም ።

(ሳ) **ዐበለ ፤ (ዕብ ፡ ያበል) ፤** ፈሰሰ ፡ ወረደ ፤ ጋለበ ፡ ኼደ ፤ ታወከ ፡ ተናጠ ፤ ተደረጠ ፤ የጉርፍ ፡ የባሕር ። ጉርፉ ፡ ይናብላል ፤ ውሃው ፡ ማር ፡ ይበላል ፡ እንዲሉ ።

ማዕበል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ የውሃ ፡ ሁከት ፤ ሞገድ ፤ ፈረሰኛ ፤ ጉርፍ ፤ የሚወስድ ፡ የሚያሰጥም ፤ የሚያማታ ፡ የሚያንገላታ ። ወደፈኖሙ ፡ ማዕበል ። ማዕበለ ፡ ባሕር ። ማዕበል ፡ ዐቢይ ። ማዕበለ ፡ ማይ ። ማዕበላት ፡ ውሒዛት ፡ መናፍስት ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፭ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፴ ። ዮና፩ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፳፯ ፡ ፲፱ ። ኪዳ) ።

አማዕበለ ፤ ማዕበል ፡ አስነሣ ፤ አወከ ፡ ደረጠ ፤ አናወጠ ፤ አጕረፈ ፤ የነፋስ ።

—፤ መላ ፤ ተማላ ፤ ወሰደ ፤ ይዞ ፡ ኼደ ። ገፋ ፡ አዳፋ ፤ ለጋ ፡ አማታ ፤ አንገላታ ፤ የማዕበል ። ይፈቅድ ፡ ኅሊናየ ፡ ይጽብት ፡ ዕመቀ ፡ አብሕርት ፤ ወያማዕብሎ ፡ መዋግድ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ዐበቀ ፤—ዕከከ ፤—አበቀ ።

ዐቢር ፤ ሮት ፤ (ዐብረ ፡ የዐብር ፡ ይዕበር ። ዕብ ፡ ዐበር) ፤ ማለፍ ፤ መኼድ ፤ መሻገር ፤ የበታ ፡ የዘመን ። ማርጀት ፡ መድረቅ ፤ መምከን ፤ ርጥበት ፡ ልምላሜ ፡ ማጣት ፤ ድርቅ ፡ በጋ ፡ በና ፡ መኾን ። ዐብረ ፡ ዙሉ ፡ ወፍር ፡ ዘውስተ ፡ ገዳም ። ዙሉ ፡ ይየብስ ፡ ወየዐብር ። ኢየዐብር ፡ ወይነክሙ ። ዓመታት ፡ አንዙ ፡ ይዕበሩ ፡ (ኤር፳፫ ፡ ፲ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፯ ። ሚልዮ ፡ ፲፩ ። ኩፋ ፡ ፲፩) ።

ዕቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ የደረቀ ፤ ደረቅ ። ሐምለ ፡ ቅብዕ ፡ ዕቡር ። ቀጢናን ፡ ወዕቡራን ፡ (ኢሳ፶፩ ፡ ፰ ። ዘፍ፵፩ ፡ ፳፫ ፡ ፯ ፡ ፳፯) ።

ዐበር ፤ ድርቀት ፤ ድርቅ ፤ በጋ ፡ በና ፤ ችጋር ፤ ቀጠና ፤ ከዝናም ፡ ዕጦት ፡ የተነሣ ። ዐቢር ፡ ዐቢራ ፡ ማስት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ዐባረ ፡ ዝናም ። በዓመተ ፡ ዐበር ። ቀሠፍኩክሙ ፡ በዐበር ፡ (ኤር፲፬ ፡ ፩ ። ፲፯ ፡ ፰ ። ሐጌ፪ ፡ ፲፯) ።

አዕበረ ፤ አሳለፈ ፤ አሻገረ ። አደረቀ ፡ አመከነ ።

ዕቤር ፤ (ራት) ፤ ባልቴት ፤ ዕድሜዋ ፡ ከምሳ ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፤ ፈጽማ ፡ ያረጠች ፤ የመውለድ ፡ ተስፋ ፡ የቈረጠች ፤ ሙቀት ፡ ልምላሜ ፡ የተለያት ። ደራቂቻ ፡ ባልቴት ፡ እንዲሉ ። ወለእመ ፡ ኀረይከ ፡ ዕቤረ ፤ ኅረይ ፡ እንተ ፡ ስሳ ፡ ክረምታ ። መሐደምት ፡ ዕቤራት ። ወመኩንኖን ፡ ለዕቤራት ፡ (፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፱ ። ፱ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፳፯) ።

ዕቤራዊ ፤ (ራይ) ፤ ሽማግሌ ፤ የባልቴት ፡ ባል ፤ ሚስቱ ፡ እኩያው ፡ የኾነች ፤ ወይም ፡ የምትበልጠው ።

ዕቤራዊት ፤ (ይት) ፤ አሮጊት ፤ ባልቴት ። እምከ ፡ ዕቤራዊት ። መአንዝርት ፡ ዕቤራይት ፡ (ሔኖ ፴፪ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

ዔበር ፤ (ዕብ ፡ ዔቤር) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የሴም ፡ ፳፫ ፡ ትውልድ ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፫ ፡ ፴፭) ።

ዕብራዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የዔበር ፡ ዘር ፤ ወገን ፤ ከልጅ ፡ ልጆቹ ፡ አንዱ ። ዕብራዊ ፡ ዘእም ዕብራውያን ። አኮ ፡ ከመ ፡ አንስት ፡ ግብጽ ፤ ዕብራውያት ፡ (ፊልጵ፫ ፡ ፭ ። ዘፀ፩ ፡ ፲፱) ።

ዕብራዊት ፤ (ጽር ፡ እንድሪያ) ፤ ወንዲላ ፤ ደረቅ ፡ ብርቱ ፤ ልባም ፤ ወንዲት ፡ ዐጅሪት ፡ የምትባል ፡ (ሚራጅ ፡ ፱) ። ግእዝ ፡ ግን ፡ በዕብራዊት ፡ ፈንታ ፡ ብዕራዊት ፡ ይላል ፤ ብዕረን ፡ ተመልከት ።

ዕብራይስጥ ፤ ጢ ፤ (ጽር ፡ ሄብራዪስቲ) ፤ የዔበር ፡ ቋንቋ ፤ እስራኤል ፡ የሚናገሩበት ፤ ኦሪት ፡ ነቢያት ፡ መዝመራ ፡ የተጣፉበት ፤ የብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ምንጭ ፤ የዑርስት ፡ የዐረብ ፡ የግእዝ ፡ ወንድም ። ኢት ንግረኒ ፡ ዕብራይስጠ ። ጽሑፋት ፡ በዕብራይስጥ ። ወጸርሐ ፡ በነገረ ፡ ዕብራይስጢ ፡ (ኢሳ፴፯ ፡ ፲፩ ። ኩፋ ፡ ፲፱ ። ዩሐና ፡ ፴፱ ፡ ፲፯) ።

ዕብሬት ፤—ፈረቃ ፡ ተራ ፤—ብርዮ ፡ ባረየ ፤ እብሬት ።

ዐጉል ፤ (ዕብ ፡ ዓጎል) ፤ በቁሙ ፤ ዐጉል ፤ ክብ ፤ እንክብል ፤ ድንብልብል ፤ ቅርጽ ፡ ገጽ ፡ ማእዝን ፡ የሌለው ፤ የኳስ ፡ የዲስ ፡ ዐይነት ። ክክብ ፡ አይገባ ፡ እንዲሉ ። እብን ፡ ዘመነንዋ ፡ ነደቅት ፡ (መዝ ፡ ፻፲፯) ።

ዐግዋል ፤ (ላት) ፤ አስከል ፤ ዘለላ ፤ ሕንባቡ ፡ ፍሬው ፡ ክብ ፡ እንክብል ፡ የኾነ ። ይሁብዎ ፡ ፍሬሁ ፡ በበ ፡ ጊዜሁ ፡ ባለው ፤ በበ ፡ ዐግዋሊሁ ፡ ይላል ፡ (ማቴ ፳፩ ፡ ፵፩) ።

ዐጌ ፤ (ግያት) ፤ ተልባ ፤ የተልባ ፡ እግር ። ሐብሰ ፡ ዐጌ ። ልብሰ ፡ ዐጌ ። ልብስ ፡ ዘትአንመ ፡ በፀምር ፡ ወበዐጌ ። ወለብበት ፡ አልባስ ፡ ዐግያት ፡ (ሕዝ ፡ ፫ ። ዘሌ ፡ ፫ ። ዘዳ፳፪ ፡ ፲፩ ። ዮዲ፲፯ ፡ ፰) ።

ዕገሌ ፤—እከሌ ፤—እገሌ ።

ዐጌል ፤ ሎት ፤ (ዐገለ ፡ የዐግል ፡ ይዕግል) ፤ ማደስ ፤ መሥራት ፤ መስደር ፡ መደርደር ፤ መቈለል ፡ መከመር ፤ የደንጊያ ፡ የንጨት ። አዘዘ ፡ ቊርስ ፡ በእንተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ከመ ፡ ይትሐነጽ ። ወይዕግልዎ ፡ እንተ ፡ ሠለስቱ ፡ ዐግለ ፡ እብን ፤ ወእንተ ፡ አሐቲ ፡ ዐግለ ፡ ዕፀ ፡ (፩ዕዝ ፡ ፮ ፡ ፳፭ ፡ ፱) ።

—፤ መውለድ ፡ መፈልፈል ፤ የልጅ ፡ የንቊላል ። ማገል ፤ መንቀል ፡ መትከል ፤ መቊረጥ ፡ መቈጥቈጥ ፤ መከተብ ፡ ማራከብ ፤ ማረም ፡ መኰትኰት ፡ ዐፈር ፡ ማስታቀፍ ፤ ያታክልት ። ተክል ፡ ዐጋይ ፡ እንዲሉ ።

ዐግል ፤ (ዕብ ፡ ጊል ፡ ጋል) ፤ የደንጊያ ፡ ክምር ፤ ቊልል ፤ ስድር ፡ ድርድር ። ያታክልት ፡ ረድፍ ፡ የዘፋ ፡ ተራ ፤ ቃዳው ፡ ተለላው ፡ መደቡ ። ጓል ፡ ጕሊት መኰላ ፡ የረጋ ፡ መሬት ፡ ፍንቅሉ ።

ዕጕል ፤ (ዕብ ፡ ዔጌል ። ሱር ፡ ዔግላእ ። ዐረ ፡ ዒጊል) ፤ ልጅ ፤ ጥጃ ፡ እንቦሳ ፤ ግልገል ፤ ጫጩት ፤ ቡችላ ፤ ውርንጭላ ፤ ያትክልት ፡ ፍል ፤ ግልግል ፡ ችግኝ ። ምስጢሩ ፡ ለጋ ፡ ወጣት ፤ ርጥብ ፡ ጨቅላ ፤ ቡቃያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ላላደገ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ዕጕለ ፡ አልሕምት ። ዕጕለ ፡ መራዕይ ። ዕጕለ ፡ አዕዋፍ ። ዕጕለ ፡ አናብስት ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፬ ። ጸ፳ ፡ ፶፩ ። ኢዮ፩ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፺፫) ።

ዕጐል ፤ ልጆች ፤ እንቦሶች ፤ ግልገሎች ፤ ጫጩቶች ፤ ቡችሎች ። ወኃደገ ፡ ዕጕሊሁ ፡ ውሉደ ፡ ንኡሳን ። ይትሐፀኑ ፡ ዕጕሊሆሙ ። ከመ ፡ ርግብ ፡ ምስለ ፡ ዕጕሊሃ ፡ (መቃ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፯ ። ፰ ፡ ፰) ።

ዕጐልት ፤ (ላት) ፤ ጊደር ፤ ያደገች ፤ የተጠቃች ፡ በካር ። ካዕሴ ፡ ዕጕልት ። ቀብዐ ፡ ዕጕልት ። ዕጕልተ ፡ ባሳን ። ዕጕላት ፡ እምዕጕሎን ፡ (ዕብ ፡ ፱ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፬ ። ዓሞ፬ ፡ ፩ ። ፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፯ ። ደራሲ) ።

ዕጓል ፤ ልጅ ፤ ወይፈን ፤ ደቦል ፤ ጠቦት ፤ ጡት ፡ የተወ ፡ ያደገ ፤ ራሱን ፡ የቻለ ። ኀትልያ ፡ ርእየት ፡ ከመ ፡ ሞተ ፡ ዕጓላ ። ዕጓለ ፡ ላሕም ፡ ሥቡሕ ። ይሁዳ ፡ ዕጓለ ፡ አንበሳ ። ዕጓለ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡ (፪ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲ ። ፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፳፬ ። ዘፍ፵፱ ፡ ፱ ። ኢሳ፴ ፡ ፮) ።

ዕጓለ ፡ ማውታ ፤ የሙት ፡ ልጅ ፤ ለወንድም ፡ ለሴትም ፡ ይከታል ። ጓለይ ፡ እንዲል ፡ ትግሬ ። ኢየኀድገክሙ ፡ ትኩኑ ፡ ዕጓለ ፡ ማውታ ፡ (ዮሐ፲፬ ፡ ፲፰) ።

ዕጓለ ፡ መሕያው ፤ (ምሕያው) ፤ አዳም ፤ የአዳም ፡ ልጅ ፡ ሰው ። መሕያውን ፡ እይ ። ዕጓል ፡ ልጅ ፤ መ ፡ መሬት ፤ ሕያው ፡ ፈጣሪ ። ሕያው ፡ ከመሬት ፡ ያስገኘው ፤ ከምድር ፡ የወለደው ፡ የምድር ፡ ልጅ ፤ ምድር ፡ እናቱ ፡ ሕያው ፡ አባቱ ። አዳም ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ሉቃ፫ ፡ ፴፰) ። የአዳምን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ መሕያው ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይላል ፤ እም ፡ ሔዋን ፤ ዕጓልና ፡ ሕያው ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ሰው ፤ የሔዋን ፡ ልጅ ፡ ማለት ፡ ነው ። እስመ ፡ ይእቲ ፡ እመ ፡ ዅሉ ፡ ሕያው ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፳) ። እመን ፡ ለአዳም ፤ ሕያውን ፡ ለሔዋን ፡ ሰጥቶ ፡ ቢፈቱት ፡ ግን ፡ አዳምን ፡ የሔዋን ፡ መገኛ ፤ እናቷ ፡ ወላጇ ፡ ያሰኛል ፤ ዕጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፤ የአዳም ፡ ልጅ ፤ ሰው ። ይህ ፡ ኹሉ ፡ መላሾች ፡ ያበጁት ፡ የቀጣጠሉት ፡ ነው ፤ ጽርኡ ፡ አንስሮፖስ ፡ ይላል ፤ ሰው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዕብራይስጡም ፡ አዳም ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ ዕጓል ፡ አይልም ፤ ስንኳን ፡ የዘርፍ ፡ ዘርፍ ፡ አንድ ፡ ዘርፍ ፡ የለውም ። ሦስተኛ ፡ ደግሞ ፡ ጕርደ ፡ አሳጥሮ ፡ እምሔው ፡ ይላል ። ዕጓለ ፡ እምሔው ፤ ያያት ፡ የሚታ ፡ ልጅ ፤ አባቱና ፡ አያቱ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ እናቱም ፡ ታላቅ ፡ እኅቱ ፡ የኾነች ፡ ያሰኛል ። ያያት ፡ የሚታ ፡ ልጅ ፡ የሚባል ፡ እንደ ፡ ሞአብ ፡ እንደ ፡ ዓሞን ፡ ያለ ፤ እናቱ ፡ ከባቷ ፡ ወልዳ ፡ ልጅ ፡ ወንድሜ ፡ ብላ ፡ የምትጠራው ፡ የልጅ ፡ ወንድም ፡ ነው ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፴፯—፴፰) ። ሎጥ ፡ ከሴቶች ፡ ልጆቹ ፡ ከኹለቱም ፡ ኹለት ፡ ወንዶች ፡ ወልደ ፡ ለልጅ ፡ ልጆቹ ፡ አባትና ፡ አያት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ጌታም ፡ እንደ ፡ ኹለት ፡ ሴቶች ፡ መዠመሪያ ፡ ሰማይና ፡ ምድርን ፡ ኹለቱን ፡ ፈጥሮ ፤ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ከሰማይ ፡ ሰማያውያንን ፤ ከምድር ፡ መሬታውያንን ፡ ስላስገኘ ፤ ለፍጥረቱ ፡ እንዳባት ፡ እንዳያት ፡ ነውና ፤ እምሔው ፡ ማለት ፡ ይህንን ፡ ያሳያል ። በምሳሌም ፡ ደሮ ፡ ለልጆቿ ፡ አያት ፡ ንች ፡ ይባላል ፤ ርሱም ፡ ራሱ ፡ ባለቤቱ ፡ ባባትነቱ ፡ ላይ ፡ አያትነቱን ፡ ለማስታወቅ ፤ ልዑል ፡ ራሱን ፡ በንስር ፡ በደርሆ ፡ መስሎታል ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፫ ፡ ፴፯) ።

ዕጓለ ፡ መሕያዊ ፤ ሰብኣዊ ፤ አዳማዊ ፤ ምድራዊ ፤ መሬታዊ ። ፍጥረት ፡ ዕጓለ ፡ መሕያዊ ፤ በከመ ፡ ምግባረ ፡ መላእክት ፡ መንፈሳውያን ፡ ይትሌዐል ፡ እምግባረ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፩፭ ፡ ፫) ።

ዐግሎ ፤ ሎት ፤ (ዐገለ ፡ ይዔግል ፡ የዐግል ። ዐረ ፡ ዐጊለ) ፤ መፍጠን ፡ መቀልጠፍ ፤ መቀማት ፡ መመንተፍ ፤ መበደል ፡ መግፋት ፡ መታገል ፡ ማጥቃት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐገለ ፡ ፈንታ ፡ ተዐገለ ፡ ይላል ፤ በገበረ ፡ ፈንታ ፡ ተገበረ ፡ እንዲል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ለእመ ፡ ተዐገለ ፡ ልብሰ ። ዘይትዔገል ፡ ነዳየ ። ይትዔገሎ ፡ ባዕል ፡ ለነዳይ ። ተዐገለ ፡ ለነሚአ ፡ መንግሥት ፡ እምእኑሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፰ ። ምሳ፲፱ ፡ ፴፩ ። ሢራ፲፫ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ) ።

ዐጋሊ ፤ (ተዐጋሊ) ፤ የሚቀማ ፡ ቀሚ ፤ ቀማኛ ፤ በደለኛ ። ንጉሥ ፡ ነዳየ ፡ አእምሮ ፡ ጸባሕተ ፡ ዐቢየ ፡ ተዐጋሌ ፡ ይከውን ፡ (ምሳ፳፰ ፡ ፲፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፰) ።

አዐገለ ፤ አስተዐገለ ፤ አስቀማ ፤ አስበደለ ፤ ግፍ ፡ አሠራ ።

መዐግል ፤ መስተዐግል ፤ የሚቀማ ፤ የሚያስቀማ ፤ አስቀሚ ፤ ቀማኛ ። ርኩስ ፡ ወመስተዐግል ።

እምብዝኆሙ ፡ ለመስተዐግላን ፡ የዐወይዉ ፡ ወይገፅኑ ፡ (ኤፌ፩ ፡ ፩ ። ኢዮ፴ ፡ ፱) ።

ተዐገለ ፤ (ተደራጊ) ፤ ተቀማ ፤ ተነጠቀ ፤ ተገፋ ፤ ተበደለ ።

ዕጉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ግልት) ፤ የተቀማ ፤ የተነጠቀ ፤ የጠፋ ፤ የተሰረቀ ። ያግብኡ ፡ ንዋየ ፡ ዕጉል ፡ እምተዐጋሊ ፡ ዘለንታሁ ። ለእመ ፡ ተወለጠ ፡ ዐይኑ ፡ ዕጉል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፩) ።

ትዕግልት ፤ በቁሙ ፤ ትግል ። ቅሚያ ፤ ስርቆት ፤ ግፍ ፡ በደል ። ወይኑ ፡ ትዕግልት ። ዘይትዔገል ፡ ትዕግልተ ፡ እኩየ ። ዘሉ ፡ ትዕግልት ፡ ውስቴታ ፡ (ዓሞ፪ ፡ ፫ ። ዕን፪ ፡ ፱ ። ኤር፮ ፡ ፮) ።

ተዓገለ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ታገለ ፤ ተጋገለ ፤ ተቃማ ፡ ተናጠቀ ፤ ተሳረቀ ። (ግጥም) ፤ እግዜር ፡ ከኔ ፡ ጋራ ፡ እንታገል ፡ አለኝ ፤ ሬ ፡ እንደ ፡ ፈጥሮ ፡ ሊጥለኝ ፤ አለመጣሉም ፡ ታውቋል ፤ በያዕቆብ ፡ ትግል ፡ (ዘፍ፴፪ ፡ ፳፬—፳፱) ።

አስተዓገለ ፤ (አደራራጊ) ፤ አስተጋገለ ፤ አቀማማ ፤ አንጣጠቀ ።

መስተዓግል ፤ የሚያቀማማ ፤ የቀማኛ ፡ ዐጋዥ ፡ ረዳት ፤ ዐብሮ ፡ የሚሰርቅ ፡ የሚቀማ ።

(ጥ) **ዐግሦ ፤ ሦት ፤ (ዐገሠ ፡ ይዔግሥ ፡ የዐግሥ ። ዐረ ፡ ዐጀሰ) ፤** ማስታገሥ ፤ ማቆም ፡ መግታት ፤ ማቈየት ፡ ማሰንበት ፤ ማስቀረት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐገሠ ፡ ፈንታ ፡ አስተዐገሠ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፤ ፈሥሐን ፡ እይ ። እሞን ፡ ታስተዔግሦን ፡ ወትብሎን ፡ ጽንዓ ። አቡሃ ፡ ኮነ ፡ ያስተዔግማ ። ተስፋ ፡ ያጸንዕ ፡ ወያስተዔግሥ ፡ (ስንክ ፡ መስ ፡ ጊና ፡ ፲፫ ። አፈ ፡ ድ፲) ።

ዐጋሢ ፤ (መዐግሥ ፤ መስተዐግሥ) ፤ የሚያስታግሥ ፤ አስታጋሽ ፤ አስቻይ ።

ተዐገሠ ፤ ታገሠ ፤ ተገታ ፤ ቈየ ፤ ጠበቀ ፤ ደጅ ፡ ጠና ፤ ቻለ ፡ ተሸከመ ። ደናግል ፡ ወመዓስብ ፡ ይትዐገሣ ፤ ወእመሰ ፡ ኢክህላ ፡ ተዐግሦ ፡ ለያውስባ ። ተዐገሡ ፡ ዓዲ ፡ ኅሙሰ ፡ መዋዕለ ። ዘይትዔገሦ ፡ ለእግዚ ። እለ ፡ ይትዔገሡ ፡ ሐዘናተ ፡ ወጻዕቃተ ፡ (ቀሌ ። ዮዲ፯ ፡ ፴ ። ሚራ፳፫ ፡ ፩ ። ማር ፡ ይሥ፲፫) ።

—፤ ተቻለ ፡ የሚቻል ፡ ተቻይ ፡ ኾነ ፤ መከራው ፡ ሸክሙ ።

ተዐጋሢ ፤ (ሢት ፡ ሥያን ፡ ያት) ፤ የሚታገሥ ፤ ታጋሽ ፤ ቻይ ፤ ልበ ፡ ሰፊ ፡ ነገር ፡ ዐላፊ ። ተዐጋሢ ፡ እምፀርፊት ። ኩኑ ፡ ጽኑዓነ ፡ ወኅያላነ ፡ ወተዐጋሥያነ ፡ ወማእምራነ ። ተዐጋሥያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፴) ።

ዕጉሥ ፤ (ሣን ፡ ሣት ፡ ግሥት) ፤ በቁሙ ፤ የታገሠ ፤ ቻይ ፤ ትዕግሥተኛ ። ዕጉሥ ፡ ዘእንበለ ፡ መዐት ። መምህር ፡ የዋህ ፡ ወዕጉሥ ። ጉንደዩ ፡ ዕጉሣኒሆሙ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ዲድ ፡ ፮ ። ስንክ ፡ መጋ፲፫) ።

መስተዐግሥ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ይኄይስ ፡ መስተዐግሥ ። ነፍስ ፡ መስተዐግሥት ። በእንተ ፡ መስተዐግማን ፡ (መክ፯ ፡ ፱ ። ሚራ፳፯ ፡ ፲፩ ። ኪዳ) ።

ትዕግሥት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መታገሥ ፤ መቈየት ፤ ታጋሽነት ፤ አንኆ ፡ መንፈስ ። ሰማዕክሙ ፡ ትዕግሥቶ ፡ ለኢዮብ ። ዘይሴተዮ ፡ ለትዕግሥት ፡ ከመ ፡ ማይ ። ዕድሜ ፡ ዘትዕግሥት ። በእንተ ፡ ትዕግሥታተ ፡ ነፍሳት ፡ ናስተበቍዕ ፡ (ያዕ፭ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵ ። ኪዳ) ።

ተዓገሠ ፤ ተጋገሠ ፡ ተቻቻለ ፤ ርስ ፡ በርሱ ።

አስተዓገሠ ፤ አቻቻለ ፡ አስተጋገሠ ፤ መዠመሪያውን ፡ ዐግሦን ፡ ተመልከት ። እሞን ፡ ታስተዔግሦን ፤ ወትብሎን ፡ ጽንዓ ፡ (ስንክ ፡ መስ፯) ።

መስተዓግሥ ፤ የሚያቻችል ፤ የሚያስተጋግሥ ፤ አቻቻይ ።

ዕጕሥታር ፤—ሬት ፤—ዕጉትማር ፡ ዐገተ ።

ዐጊት ፤ ቶት ፤ (ዐገተ ፡ የዐግት ፡ ይዕግት) ፤ ማገት ፤ ዋስን ፡ መያዝ ፤ ማሰር ። መክበብ ፡ ማጠር ፤ መወሰን ፤ ዙሪያውን ፡ መዝጋት ፤ መግጠም ፡ የከፉ ፡ የበጎ ። ዐገቱኒ ፡ ከመ ፡ ንህብ ፡ መዓረ ። ናሁ ፡ ማይ ፡ ዐገተኪ ። ዕግትዎ ፡ ለንጉሥ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፯ ። ናሖ፫ ፡ ፲፬ ። ፬ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፫) ።

አዕገተ ፤ አሳገተ ፤ አስከበበ ፤ አሳጠረ ፤ ወጥመድ ፡ አኖረ ።

ማዕገት ፤ ከባቢ ፡ ጦር ፤ ደበቅ ፡ ሰራዊት ፤ ወጥመድ ፤ አሽከላ ። አንበሩ ፡ ማዕገተ ። ወማዕገቶሙ ፡ ለእስራኤል ። ወይሠገር ፡ በማዕገትየ ፡ (መሳ፱ ፡ ፳፭ ። ፳ ፡ ፴፫ ። ሕዝ፲፪ ፡ ፲፫) ።

—፤ ዕርድ ፤ ምሽግ ፤ አንባ ፤ ከተማ ፤ መከበቢያ ፤ መከበቢያ ፤ የተወሰነ ፡ ቦታ ። ይትከወቡ ፡ በውስተ ፡ ማዕገቶሙ ። ወእማዕገት ፡ ከሃከ ፡ ውእቱ ፡ መለኮት ፡ (ሚክ፯ ፡ ፲፯ ። ቄር) ።

ተዐግተ ፤ ታገተ ፤ ተያዘ ፡ ታሰረ ። ተከበበ ፤ ተዘጋ ፤ ታጠረ ። ተዐግተት ፡ ሀገር ። ዝንቱ ፡ መዓር ፡ ተዐግተ ፡ በንህብ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፪) ።

ዕጉት ፡ (ታን ፡ ታት ፡ ግት) ፤ የታገተ ፤ የታሰረ ፡ የተከበበ ። እስመ ፡ አነ ፡ ዕጉት ፡ በዝንቱ ፡ሞቅሕ ። ዕጉት ፡ ውስተ ፡ አረፋቲሃ ፡ (ግብ፳፰ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፶፭) ።

ዕጉትማር ፤ (ዕጉት ፡ ማዕር ፤ ሥዕረ) ፤ ቃጫ ፤ ሬት ፡ የሬት ፡ ወገን ፤ መራራ ፡ ክፉ ፡ ቅጠል ፡ ሽቱና ፡ መድኀኒት ፡ የሚኾን ። ዕዉደ ፡ ዐጽቅ ፡ ክቡበ ፡ ቈጽል ፡ ማለት ፡ ነው ። በተረትም ፡ አቀማመጡ ፡ ሰውኛ ፤ ጥርሱ ፡ ማሜድኛ ፡ ይባላል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀሐመ ፡ ፈንታ ፡ ቀምሐ ፡ እንዲል ፡ በዕጉትም ፡ ፈንታ ፡ ዕጕሥት ፡ ይላል ። በከመ ፡ ያማስኖ ፡ ዕጕሥታር ፡ ለጣዕመ ፡ መዓር ፤ ከማሁ ፡ ያማስኖ ፡ ግዕዝ ፡ እኩይ ፡ ለምግባረ ፡ ሠናይ ። ደመ ፡ ዕጕሥታር ። ማየ ፡ ዕጕሥታር ፡ (ፈላስ ። መጽ ፡ ምስ ። ኤር፳፫ ፡ ፲፭ ። ራእ፰ ፡ ፲፩) ።

ዕጕትማር ፡

ዕግተት ፤ መክበብ ፤ መከበብ ፤ አከባበብ ፤ ከበባ ። ወሶበ ፡ ጸንዐ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ዕግተት ፡ ወፀኡ ፡ በሌሊት ። ሰእመ ፡ አእመረ ፡ ገብር ፡ ዕግተተ ፡ በእንተ ፡ ሀዩደተ ፡ እግዝእቱ ፡ ወኢረድኣ ፡ ያውዕይዎ ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰) ።

ዐድ ፤ (ዕብራ) ፤ ዘልፈ ፤ ለዓለም ፤ ፍጻሜ ፡ የሌለው ፡ ጊዜ ፡ ዘመን ። ይነግሥ ፡ እግዚ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ ወዐድ ። አንዳንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ወዓዲ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፲፰) ።

ዓዲ ፤—ዳግመኛ ፤—ዐድይ ፡ ዐደየ ።

ዕዳ ፤—በቁሙ ፤—ዐድይ ፡ ዐደየ ።

ዕድ ፤—እጅ ፤—አዲው ፡ አደወ ።

ዕድ ፤—ወንድ ፤—ዐዲው ፡ ዐደወ ፤

ዐዲድ ፤ (ዐደ ፤ ዐደደ ፡ የዐድድ ፡ ይዕድድ ። ዐረ ፡ ዐደ ፤ ቈጠረ) ፤ ማራቅ ፡ ማሶገድ ፡ ማዋረድ ፤ በፊትና ፡ በቀኝ ፡ የነበረውን ፡ ወደ ፡ ጐን ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ወደ ፡ ግራ ፡ ማድረግ ። ብርሃን ፡ ዘዐ(ሰ)ደዶ ፡ ለጽልመት ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ) ። ያዐደደ ፡ ፍች ፡ ስለ ፡ ታጣ ፡ ዐደደ ፡ ወደ ፡ ሰደደ ፡ ተለውጧል ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ።

ዕደድ ፤ ኅሳር ፡ ውርደት ፤ ጕስቍልና ፡ ኀዴት ። ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ እንተ ፡ አፍቀረ ፡ ዕደደ ፤ እምኅየሶ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ ፤ ያግብእከ ፡ ጊዜ ፡ ፈቀደ ፡ (ደራሲ) ። ብዙው ፡ መጣፍ ፡ ግን ፡ በዕደድ ፡ ፈንታ ፡ እበድ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ዐደዳ ፡ ዲደን ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ዐደዳ ፡ ንዝንዝ ፡ ውዝግብ ፡ ጭቅጭቅ ፤ ዲደን ፡ ኀይለኛ ፡ ነፋስ ፡ ነው ።

ዐዲው ፤ ዎት ፤ (ዐደወ ፡ የዐዱ ፡ ይዕዱ ። ዕብ ፡ ዐዳህ ። ሱር ፡ ዐዳእ ። ዐረ ፡ ዐደአ) ፤ መሻገር ፤ ማለፍ ፤ መዝለል ፡ መራመድ ፤ ዐልፎ ፡ ዘሎ ፡ ተራምዶ ፡ መኼድ ። መብዛት ፡ መትረፍ ፤ ከልክ ፡ ማለፍ ፤ መተላለፍ ። እመኒ ፡ ዐዶከ ፡ ማየ ። ዐድዊ ፡ ፈለገ ። ዐደወ ፡ እሞት ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ። ወዐዲዎን ፡ እምተዓይን ። እስከ ፡ ዐደዉ ፡ እምደማስቆ ። ዘብዙኅ ፡ እመስፈርት ፡ የዐዱ ፡ (ኢሳ፵፫ ፡ ፪ ። ፵፯ ፡ ፪ ። ዮሐ፭ ፡ ፳፬ ። ዮዲ፲፫ ፡ ፲ ። ፲፭ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ መስ፳፰) ። በዐደወ ፡ ፈንታ ፡ ተዐደወ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ በተደራጊ ፤ የስሕተት ፡ መንገድ ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። እትዐደዋ ፡ ለአረፍት ። ዘይትዐዶ ፡ ወሰነ ። ድንጊ ፡ ወንትዐዶኪ ። ጸሎተ ፡ ነዳይ ፡ ትትዐዶ ፡ እምደመና ። ኢትዐደዊ ፡ እምወሰንኪ ፡ (መዝ ፡ ፲፯ ። ሆሴ፭ ፡ ፲ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፳፫ ። ሢራ፴፫ ፡ ፳፭ ። ቅዳ) ። ቃዕደወንና ፡ አንቃዕደወን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ስንቀወ ፡ የንቀወ ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ኾነ ።

ዐዳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚሻገር ፤ ተሻጋሪ ፤ ዐላፊ ፡ ተላላፊ ። በዐዳዊ ፡ ፈንታ ፡ ተዐዳዊ ፡ ይላል ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ፤ የግእዝ ፡ አይደለም ። ተዐዳዌ ፡ ትእዛዝ ። ተዐዳዌ ፡ ሕግ ። ተዐዳዊተ ፡ ሕግ ፡ (መቃ ። ጥበ፫ ፡ ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፭) ።

ምዕዳው ፤ (ዋት) ፤ መሻገሪያ ፤ ሜዳ ፡ መልክ ፤ ድልድይ ፤ ታንኳ ። ሕልብየ ፡ ምዕዳው ፡ ዘእንበለ ፡ በተንከተመ ፡ ሃይማኖት ። ማርያም ፡ ምዕዳው ፡ እምሠርም ፤ ዘጽድቅ ፡ ተንከተም ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ) ።

አዕደወ ፤ አሻገረ ፤ አሳለፈ ። አዕድዎ ፡ አዕደዎሙ ፡ ገብርከ ። አዕደዎቶሙ ፡ ባሕረ ፡ መፍርሀ ። ወአዕደወኒ ፡ ውስተ ፡ ማይ ፡ (ኢያ፯ ፡ ፯ ። ጥበ፲ ፡ ፲፰ ። ሕዝ፵፯ ፡ ፫) ።

ማዕዶ ፤ ማዕዶት) ፤ ማዶ ፤ አሻገር ፡ ከወንዝ ፡ ወዲያ ፡ ወይም ፡ ወዲህ ፡ ያለ ፡ ቦታ ፤ ትይዩ ፡ አንጻር ፤ ፊት ፡ ለፊት ፤ አቅጣጫ ፡ አፍዛዥ ። የፋሲካ ፡ ስም ። ማዕዶተ ፡ ዮርዳኖስ ። ነገሥት ፡ እለ ፡ ማዕዶተ ፡ ባሕር ። ወበጺሖ ፡ ማዕዶተ ። ዋዜማ ፡ ዘማዕዶት ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፳፫ ። ኤር፴፪ ፡ ፳ ። ማቴ፰ ፡ ፳፰ ። ድጓ) ።

መዓድው ፤ ማዶዎች ፤ አሻገሮች ፤ ወንዝና ፡ ባሕር ፡ የለያቸው ፤ የከፈላቸው ።

ተዐድወ ፤ ታለፈ ፤ ተዘለለ ፤ ወንዙ ፡ ሕጉ ፡ ትእዛዙ ።

ዕድው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዱት) ፤ የታለፈ ፡ የተዘለለ ፤ ሌሎች ፡ ያለፉት ፤ የተሻገሩት ።

ዕድው ፤ ያለፈ ፤ የተሻገረ ፤ ወንዝን ፡ ሕግን ፡ ዐልፎ ፡ ተሻግሮ ፡ የኼደ ።

ዕድው ፤ (ጥሬ ። ዐረ ፡ ዐዱው) ፤ ወደረኛ ፤ ባለጋራ ፤ ደመኛ ፤ ጠላት ። ይከውነከ ፡ ዕድወ ። ዘኢከነ ፡ ምስሌየ ፡ ዕድውየ ፡ ውእቱ ። ሰእመ ፡ ረከብኩ ፡ ዕድዋኒሃ ፡ ለሃይማኖት ። ዕድዋኒነ ፡ (ሢራ፮ ፡ ፲፪ ። ማቴ፲፪ ፡ ፴ ። ተረ ፡ ኤር ። ቈር) ።

ዕድወት ፤ መሻገር ፤ ማለፍ ፤ መታለፍ ፤ መተላለፍ ፤ ዕልፈት ፡ ዐለፈታ ፤ እልፍ ፡ ትርፍ ። ዕድወተ ፡ ቀዳማይ ፡ ብእሲ ፤ ዕድወቱ ፡ ለአዳም ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ዕድ ፤ (ብ ፡ ዕደው) ፤ ወንድ ፡ ተባት ፤ ብእሲ ። ዕድ ፡ ወአንስት ። ዕደው ፡ ጠቢባን ። ዕደወ ፡ ስም ፡ (ቅዳ ። ሢራ፴፮ ፡ ፳፰ ። ዘፍ፮ ፡ ፬) ።

ዕዳው ፤ (ዋት) ፤ መንታ ፡ መንገድ ፤ ምስቅል ፡ መንገድ ። ኀበ ፡ ዕዳዎት ፡ (ማር፲፩ ፡ ፬) ።

ተዓደወ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ተሸጋገረ ፤ ተላለፈ ፤ ርስ ፡ በርሱ ።

አስተዓደወ፤ አሸጋገረ፤ አስተላለፈ።

ምስትዕዳው፤ መሸጋገሪያ፡ መተላለፊያ፤ ማሸጋገሪያ፡ ማስተላለፊያ።

ዕዳው፤—ጕድፍ፤—አዲው፡ አደወ።

ዐድይ፤ዮት፤(ዐደየ፡ የዐዲ፡ ይዕዲ። ዐረ፡ ዐደይ)፤ መክፈል፤ ብድርን፡ መመለስ፤ የክፉ፡ የበጎ።

ዐዳዪ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤የሚከፍል፤ ከፋይ።

ዕዳ፤ በቁሙ፤ ብድር፤ ልቅ፤የብድር፡ ገንዘብ። ኀደገ፡ ሎቱ፡ ዕዳሁ። ለመኑ፡ እፈዲ፡ ዕዳ። አግብአ፡ አኀዘ፡ ዕዳሁ። ንቅንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳነ፡ (ማቴ፲፰፡ ፳፯። ኢሳ፶፡ ፮። ሕዝ፲፰፡ ፯። ዓሞ፰፡ ፮)።

ዕዳ፤ በደል፤ኀጢአት፡ ክፋት፤ መቀጮ፡ ቅጣት። አልቦ፡ ላዕሌሁ፡ ዕዳ። ዳእሙ፡ ይጸንዕ፡ ዕዳሃ፡ ለዘቲ፡ ኀጢአት። ሶበ፡ ኢስተይክሙ፡ ዝናመ፡ ትምህርት፡ እምኢኮነክሙ፡ ዕዳ፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፱፡ ፬ና፡ ፲፫። አፈ፡ ድ፲)።

ዕዳዊ፤ ባለዳ፤ አበዳሪ፤ ወይም፡ ተበዳሪ። ነገረ፡ ዕዳውያን፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፯)።

ዐደይ፤ (ትግ፡ ሐበ)፤ ሹጥ፡ የሆድ፡ ትል፤ ኮሶ፡ የሚባል። በቁሙ፡ ብሟቴ፡ አበባ። (ግጥም)፤ ዐደይ፡ ዐደይ፡ የመስከረም፤ ሱስንዮስ፡ ንጉሠ፡ ሮም።

ዓዲ፤ (ዕብ፡ ዖድ)፤ ንኡስ፡ አገባብ፤ ገና፤ ደግሞ፤ ዳግመኛ፤ አኹን፤ እንጂ፤ ዋዌ፡ ም፡ ይኾናል። እንጂ፡ ም፡ ሲኾን፡ ዐቢይ፡ አገባብ፡ ነው፤ ዳግመኛነቱን፡ ግን፡ አይለቅም። ዓዲ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜሁ። ተዐገሡ፡ ዓዲ፡ ኅሙስ፡ መዋዕለ። እስከ፡ ዓዲሁ። ዓዲ፡ ሊተኒ፡ (ዮሐ፯፡ ፰። ዮዲ፰፡ ፴። አፈ፡ ድ፬። ፊልጵ፪፡ ፳፯)። ዓዲየ፤ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፤ዓዲነ፡ እያለ፡ እስካሥር፡ ይዘረዝራል። ዋዌ፡ ሲኾን፤ ሄሮድስ፡ ወጲላጦስ፡ ተንሥኡ፡ ቅድመ፡ እንበለ፡ ፍትሕ፡ ላዕለ፡ አቡሁ፡ ቀባዒ፡ ወላዕለ፡ ወልዱ፡ ቅቡዕ፤ከማሆሙ፡ ዓዲ፡ ተንሥኡ፡ በግፍዕ። ዓዲ፡ ኢታንክርዋ፡ ለዘትመጽእ፡ ኀቤነ፤ መከራ፡ ዘሃይማኖት፡ እስመ፡ ፍዳ፡ ዕሴት፡ አንዊነ፡ (ቅኔ)። (ዕር፲፱፡ ቍ፹፪)።

ዓዶት፤ (ትግ፡ ሐበ። ዕብ፡ ዳት)፤ ሕግ፡ ሥርዐት፤ የአበው፡ ትውፊት፤ ልማደ፡ ሀገር፡ (ማር፯፡ ፫)። ሐማሴኖች፡ እናቴ፡ ሲሉ፡ ዓደይ፤ ጋሎችም፡ ዓደቶ፡ የሚሉት፡ ከዚህ፡ ይስማማል።

ዐደለ፤ በቁሙ፤ ሰጠ፡ አሳለፈ፡ (ዐማርኛ)። ከፈለን፡ ተመልከት።

ዐድል፤(ዐረ፡ ፍርድ። ዕብ፡ ኵቶኔት)፤ ኪታ፤ ጥብቆ፤ ለስላሳ፡ የውስጥ፡ ልብስ፤ ዐጭር፡ የገላ፡ ቀሚስ፤ ኰታ፡ መጐናጠፊያ፤ ልግም፡ በገላ፤ የክት፡ ሸማ፤ ኮት፤ ጀባ፡ ካባ፤ የሚደረብ።

አዕዳል፤ (ዕብ፡ ካትኖት። ጽር፡ ኺቶኔስ)፤ ኪቶች፤ ቀሚሶች፤ ኮቶች፤ ኰታዎች። ወገብረ፡ ሎሙ፡ አዕዳለ፡ ማእስ፤ ወአልበሶሙ፡ (ዘፍ፫፡ ፳፩)። ማእስ፡ የሚያሞቅ፡ የሚለሰልስ፤ ጠጕራም፡ የደበሎ፡ ቀሚስ፡ ማለት፡ ነው፤ ትርጓሜ፡ ኦሪት፡ የጥንቸል፡ ቈርበት፡ ነው፡ ይላል። አልበሶሙ፡ ማለት፤ ልብሱ፡ ሳይቀር፡ ፍርዱንም፡ ያሳያል፤ ፍርድ፡ ልበስ፡ እንዲሉ።

ዐደመ፤—ቀላ፡ አማረ፤—አዲም፡ አደመ።

(ጥ) **ዐድሞ፤ሞት፤(ዐደመ፡ ይዔድም፡ የዐድም። ዐረ፡ ዐደ። ዕብ፡ ያዓድ)**፤ ማደም፤ መቅጠር፤ ጊዜ፡ መወሰን፤ ቀን፡ መስጠት፤ ለሰርግ፡ ለጉባኤ፤ ለኹሉ። ሰብዓ፡ ሰንበታተ፡ ዐድሞሙ፡ ለሕዝብከ። አኮኑ፡ ዐደምኩ፡ ዕድሜ። ወአስተብቍዖ፡ ከመ፡ የዐድሞ፡ እስከ፡ ሠሉስ፡ ዕለት። እዔድመክሙ፡ ኅዳጠ፡ መዋዕለ፡ (ዳን፱፡ ፳፬። ፯፡ ፲፪። ፪፡ ፲፮። ታሪ)።

ተዐደመ፤ ታደመ፤ ተቀጠረ፤ ተወሰነ። በመዋዕል፡ ዘተዐደመ። ዐስብ፡ ዘተዐደመት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፪። ፴፮)።

ዕዱም፤(ማን፡ ማት፡ ድምት)፤የታደመ፤ የተቀጠረ፤ ዕድመኛ።

ዕድሜ፤(ያት)፤ በቁሙ፤ ቀጠሮ፤ የተወሰነ፡ ጊዜ፤ ዘመን፡ ወራት፤ የሳምንት፡ የወር፡ ያመት፡ በዓል። ሄሮድያኖስ፡ የአምር፡ ዕድሜሁ። ኢንልቀ፡ ዕድሜሁ፡ ለራእይ። ዕድሜ፡ ሐዘን። በበዓላት፡ ወበዕድሜያት፡ (ኤር፰፡ ፯። ዳን፰፡ ፲፱። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፪። ሕዝ፵፮፡ ፲፩)።

ተዓደመ፤ ተቃጠረ፤ ተቀጣጠረ፤ ተዋዋለ፤ ተስማማ። ተዓደሙ፡ እስከ፡ ሠርቀ፡ ወርኅ፤ ይግበሩ፡ ከመ፡ ዝ። በከመ፡ ተደመርከ፡ ወተዓደምከ፡ ምስለ፡ አካዝያስ፡ (፩ዕዝ፡ ፱፡ ፲፯። ፪ዜና፡ ፳፡ ፴፯)።

ዐደነ፤ በቁሙ፤ ሻ፡ ፈለገ፡ (ዐማርኛ)።

ዔዴን፤ (ዕብራ)፤ ምቹ፡ ቦታ፤ ወፍራም፡ ሥብ፡ መሬት፤ አሻል፡ ፋልማ። ከቦታው፡ የሚገኝ፡ ፍጹም፡ ተድላ፤ ጣዕም፡ ሥን፡ መዐዛ፤ ቈጽል፡ ልምላሜ። ወተከለ፡ እግዚ፡ አምላክ፡ ገነተ፡ በዔዴን፡ እምቅድም፤ ወሤሞ፡ ህየ፡ ለአዳም፡ ዘለሐኮ፡ (ዘፍ፪፡ ፰)። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ ኤድም፡ ኤደም፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው። ኤደምን፡ ተመልከት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ምሥራቅ፡ ይሉታል። ምሥራቅ፡ የሚባል፡ ቅድም፡ ነው፡ እንጂ፡ ዔዴን፡ አይደለም።

ዐሀ፤—አዩ፤—አሀ።

ዓው፤ ጭን፤ የጭን፡ ራስ፤ መብቀያው፤ ከሆድ፡ ጋራ፡ የተያያዘው፤ ማጠፊያው፡ ማውዱ። ሥርው፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ዓወ፡ እግሩ፡ (ዘፍ፴፪፡ ፴፪)።

ዐዊግ፤ጎት፤(ዖገ፡ የዐውግ፡ ይዑግ። ዐረ፡ ዐዊገ)፤ መጥመም፤ መጕበጥ፤ መወላገድ፤ ጠማማ፡ ቈልማማ፤ ዐንካሳ፡ ወንካራ፤ ጠንባሳ፡ ሸውራራ፡ መኾን፤ አለመተካከል፤ የሕዋስ።

ተዐወገ፤(ይትዔወግ)፤አላገጠ፤አለመጠ፤ ተማለቀ፤አፉን፡ ከንፈሩን፡ በማጣመም፤ ዐይኑን፡ በማ

ጨንቈር ፡ በማሳወር ፤ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ነገር ። ወተዐዊ ኆሙ ፡ አይሁድ ፡ በክርስቶስ ። ተዐዊኆሙ ፡ ይነግሩ ፡ (ቄር ፡ እስት ። ጳላ) ።

ዖገ ፤ (**ዕብ ፡ ዓግ ፡ ያዑግ**) ፤ ጋገረ ፤ ዐነኰተ ፤ ክብ ፡ አደረገ ፤ የሊጡን ፡ ቅርጥ ።

ተዐውገ ፤ ተጋገረ ፤ ተነኰተ ፤ ተጠቤተ ።

ዑጋት ፤ ዕንኰቻ ፤ ሥሥ ፤ ክብ ፤ የጣቢታ ፡ ዐይነት ። ዑጋተ ፡ ሰገም ፡ (ሕዝ፬ ፡ ፲፪) ።

ዐዊድ ፤ **ዶት** ፤ (**ዖደ ፡ የዐውድ ፡ ይዑድ ። ዕብ ፡ ዒዌድ ። ዐረ ፡ ዓደ**) ፤ መዞር ፤ መሽከርከር ፤ መገላበጥ ፤ ለራሱ ። ማወድ ፤ በዙሪያ ፡ መኼድ ፤ መመላለስ ፤ ማጠር ፡ መከበብ ፤ ዙሮ ፡ መግጠም ። አገር ፡ ላገር ፡ መንደር ፡ ለመንደር ፡ መዞር ፤ ለማየት ፤ ለመስማት ፤ የሹትን ፡ ለማግኘት ። ማወጅ ፤ እየዞሩ ፡ መልፈፍ ፤ ዐዋጅ ፡ መንገር ፤ ስማ ፡ ስማ ፡ ማለት ። ባዩት ፡ በሰሙት ፡ ምስክር ፡ መኾን ፤ ተጠርቶ ፡ መመስከር ፤ ወይም ፡ ታሪክ ፡ ጥፎ ፡ ማኖር ። ከመ ፡ መንኮክት ፡ እንተ ፡ ተዐውድ ። ወለለ ፡ ዖድዎ ፡ ለውእቱ ፡ መንበር ። ከመ ፡ ቀስተ ፡ ደመና ፡ የዐውዶ ፡ ሡራኄ ። ዖድኩ ፡ እንዘ ፡ እኄሥሣ ። ዖደ ፡ ዐዋዲ ። የዐውድ ፡ ይንግር ፡ ለከ ፡ ዘወሀበከ ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፭ ። መክ፳፯ ፡ ፲፬ ። ቅዳ ። ሳታ ። ጥበ፰ ፡ ፲፰ ። መክ፯ ፡ ፳፭ ። ዘፍ፵፩ ፡ ፵፫ ። ሚራ፰ ፡ ፲፭) ።

ዐዋዲ ፤ (**ዲት ፡ ድያን ፡ ያት**) ፤ የሚዞር ፡ ዘዋሪ ፤ ለፋፊ ፡ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ። ብእሲት ፡ ዐዋዲት ፡ ዘኢትከይድን ፡ ኀፍረታ ። ቃለ ፡ ዐዋዲ ። ሐዋርያ ፡ ወዐዋዲ ፡ (ፈላስ ። ዮሐ፭ ፡ ፳፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፯) ።

ዐዋድ ፤ ዐዋጅ ፤ ለሕዝብ ፡ የሚነገር ፡ የንጉሥ ፡ ሕግና ፡ ደንብ ፡ ውሳኔ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐዋድ ፡ ፈንታ ፡ ዐዋጅ ፡ ይላል ። ወአንገረ ፡ ዐዋጀ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ።

አዖደ ፤ አዞረ ፤ አሳወደ ፤ ዐዋጅ ፡ አስነገረ ። ያዐውድ ፡ መንኰራኵሪሁ ። ከመ ፡ ያዑድ ፡ ዐዋዴ ፡ ቅድሜሁ ። አዖደ ፡ ውስተ ፡ መርሕበ ፡ ሀገር ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፱ ። ዮሴፍ ። አስቴ፯ ፡ ፲፭) ።

ተዐውደ ፤ ታወደ ፤ ተዞረ ፤ ዐዋጅ ፡ ተነገረ ። በዖደ ፡ ፈንታ ፡ ተዐውደ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። አከኑ ፡ ፍጡነ ፡ ይረውጽ ፡ ፀሓይ ፤ ተዐዊዶ ፡ ሰማየ ፡ (፭ዕዝ ፡ ፬ ፡ ፴፬) ።

ዕዉድ ፤ **ዕውድ** ፤ የታወደ ፤ የተከበበ ፤ ክብ ፤ የታሰረ ፡ የተጠመጠመ ፤ ጥምጥም ። ጽጌ ፡ ደንጐላ ፡ ዘዕዉድ ፡ በአሥዋክ ። ይኩን ፡ ቀሚስ ፡ ስፉየ ፡ ወዕዉደ ፤ መዝርዐ ፡ ቀሚስ ፡ ይኩኑ ፡ ዕውዳነ ። ፈቃድ ፡ ዕውድ ፡ በምግባር ። ዕውድ ፡ በሜላት ፡ ውስተ ፡ አሕባለ ፡ ቢሶስ ፡ (አዋል ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፭ ፡ ፭ ። አፈ ፡ ተ፲፯ ። አስቴ፩ ፡ ፮) ።

ዑደት ፤ (**ታት**) ፤ በቁሙ ፤ መዞር ፤ አዟዟር ፤ ዙረት ። ዑደተ ፡ ሆሳዕና ። ዑደተ ፡ ፀሓይ ። ዘእንበለ ፡ ይግበር ፡ ዑደታተ ፡ ከዋክብት ፡ ለአዝማን ፡ (ቅዳ ። አቡሻ ፡ ፴፯ ። መቃ) ። በዑደት ፡ ፈንታ ፡ ዕዋዴ ፡ ይላል ፤ አንድ ፡ ነው ። ሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ዕዋዴሁ ፡ (አቡሻ ፡ ፲፫) ።

ዐውድ ፤ ዙሪያ ፤ ክበብ ፤ ከበር ፡ እስከ ፡ በር ፤ ከመት ፡ እስከመት ፡ ያለ ። ለታጠረ ፡ ለተወሰነ ፡ ክበብ ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። ወበዐውዱ ፡ ለውእቱ ፡ መንበር ። ይቀውሙ ፡ ዐውዶ ። ዐውደ ፡ ፀሓይ ፤ ዐውደ ፡ ወርኅ ። ዐውደ ፡ ዓመት ፡ (ራእ፬ ፡ ፬ ። ኢሳ፯ ፡ ፪ ። አቡሻ ፡ ፳፫ ። ድጓ) ።

ዐውደ ፡ አበቅቴ ፤ ፲፱ ፡ ዓመት ፤ በዚህ ፡ ጨረቃና ፡ ፀሓይ ፡ መንገዳቸውን ፡ እየፈጸሙ ፡ ተራክበ ፡ ያደርጉበታል ።

ዐውደ ፡ ወርኅ ፤ ሠላሳ ፡ ቀን ፤ ከ(ልደታ)መባቻ ፡ እስከ ፡ መባቻ ።

ዐውደ ፡ ወርኅ ፤ የጨረቃ ፡ ዐውዳመት ፡ ፫፻፶፬ ፡ ቀን ።

ዐውደ ፡ ማኅተም ፤ ፹፬ ፡ ዓመት ። ማኅተምን ፡ ተመልከት ።

ዐውደ ፡ ነገሥት ፤ የጥንቈላ ፡ መጽሐፍ ፤ ፲፬ ፡ ክብ ፡ ሰንጠረዥ ፡ ያለው ፤ ያቡሻህርና ፡ የመርሐ ፡ ዕዉር ፡ ወደረኛ ። በየሰንጠረዡ ፡ ፲፬ ፡ ነገር ፡ አለበት ፤ ትምርቱን ፡ ግን ፡ ከጥቂት ፡ ሰዎች ፡ በቀር ፡ ኹሉ ፡ አያውቀውም ፤ መጣፉም ፡ በጠንቋይ ፡ ኹሉ ፡ ዘንድ ፡ አይገኝም ።

ዐውደ ፡ ዕለት ፤ ሰባት ፡ ቀን ፤ ከእሑድ ፡ እስከ ፡ ቀዳም ።

ዐውደ ፡ ዓመት ፤ የፀሓይ ፡ ዐውዳመት ፤ ፫፻፷፭ ፡ ዕለት ፤ ከሩብ ።

ዐውደ ፡ ፀሓይ ፤ ፳፰ ፡ ዓመት ፤ በዚህ ፡ ዕለት ፡ ወንጌላዊ ፡ ይገናኙበታል ፤ ዕለቱ ፡ ረቡዕ ፤ ወንጌላዊው ፡ ማቴዎስ ።

ዐውደ ፡ ቀመር ፤ ፭፻፴፪ ፡ ዓመት ፤ በዚህ ፡ ዕለት ፡ ወንጌላዊ ፡ አበቅቴ ፡ ይገናኙበታል ፤ ዕለቱ ፡ ሠሉስ ፤ ወንጌላዊው ፡ ማቴዎስ ፤ አበቅቴው ፡ አልቦ ፡ ነው ። ይህ ፡ ኹሉ ፡ ቃል ፡ የመርሐ ፡ ዕዉር ፡ ነው ።

ዐውድ ፤ ዐውድማ ፤ ሸንጎ ፤ ጉባኤ ፤ አደባባይ ። ዐውደ ፡ እክል ። ዐውደ ፡ ማእረር ። አምጽእዎ ፡ ኀበ ፡ ዐውድ ። ንጉሥት ፡ ዐውደ ፡ (ሩትር ፡ ፪ ። ዳን፪ ፡ ፴፭ ። ግብ፲፰ ፡ ፲፪ ። ፲፱ ፡ ፴፱) ።

አዕዋድ ፤ (**ዳት**) ፤ ዙሪያዎች ፤ ዐውድሞች ፤ ሸንጎዎች ። አውራጆች ፤ ቀበሌዎች ። ያገብኡክሙ ፡ ውስተ ፡ አዕዋድ ። ነቢረ ፡ ፍጽም ፡ በውስተ ፡ አዕዋዳት ። ምኔታት ፡ ዘአዕዋደ ፡ እለእስክንድርያ ፡ (ማቴ ፲ ፡ ፲፯ ። ፳፫ ፡ ፯ ። ፊልክ ፡ ፲፰) ።

ምዕዋድ ፤ (**ዳት**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዙሪያ ፡ ክበብ ። መክበቢያ ፤ መከበቢያ ፤ መዞሪያ ፡ ማወጃ ፡ በታ ፤ ወይም ፡ መዝሙር ፡ እያወዱ ፡ የሚዘምሩት ። ምዕዋደ ፡ ቅጽራ ፡ እምአንቀጽ ፡ ለአንቀጽ ። ሠናይ ፡ ምዕዋደ ፡ ቀስት ። ወአዖደኒ ፡ ውስቴቶሙ ፡ ምዕዋዳተ ። መዝ

ሙር ፡ ዘምዕዋድ ፡ (ዮናፎ ፡ ፫ ። ጥበ፳ ፡ ፳፪ ። ሕዝ፴፯ ፡ ፪ ። ድጓ) ።

ዑድ ፤ (ዐረብ) ፤ የሬት ፡ ዕንጨት ፤ ሽታው ፡ የሚያውድ ፤ ከሩቅ ፡ የሚሸት ። ቀናንሞስ ፡ ወሰሊኖት ፡ ወዑድ ፡ (ዲድ ፡ ፳፭ ። መጽ ፡ አዳር ፡ ፭ ፡ ፯) ። ዐልውን ፡ ተመልከት ።

ዑድር ፤ (ዐረብ) ፤ ምክንያት ፤ ሰበብ ፤ ሐሳብ ፤ የነገር ፡ ማፍረሻ ፤ ራስን ፡ ከበደል ፡ ለማንጻት ። ነገሮ ፡ ዑድሮ ፡ ወተወክፎ ፡ ፍምፍምዮስ ። አልብክሙ ፡ ዑድር ። ኢሊተ ፡ ዑድር ፡ ለሕይወትክሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

ዐውየወ ፤ (ዐረ ፡ ዐወይ ። ሱር ፡ ዐዋአ) ፤ ጮኸ ፤ ቡታ ፡ ሰደደ ፤ ዋይ ፡ ዋይ ፡ አለ ። ዐውየወ ፡ በሕቁ ። የዐወይዉ ፡ እምብዝኅ ፡ መስተዐግላን ። ወዐውየወት ፡ በሕማማ ። አንዘኩ ፡ እብኪ ፡ ወአዐውዩ ፡ (ዮዲ፲፪ ፡ ፲፯ ። ኢዮ፴፭ ፡ ፱ ። ኢሳ፳፯ ፡ ፲፯ ። ሔኖ፹፱ ፡ ፳፱) ።

አዐውየወ ፤ አስጮኸ ፤ አስጨነቀ ፤ አስለቀሰ ። እንዘ ፡ ታገዕሩ ፡ ወታዐወይዉ ፡ ነዳየ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፱) ።

ዐውያ ፤ (ያት) ፤ ጩኸት ፤ ቡታ ፡ እሪታ ፤ ልቅሶ ፡ ዋይታ ። ጊዜ ፡ ዐውያከ ። ዐውያተ ፡ ነዳያን ። ዐውየወት ፡ ዐውያተ ፡ ዐቢይተ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፱ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፳፰ ። ሔኖ፹፭ ፡ ፮) ።

ዐዌት ፤ (ትግሬ) ፤ ድል ፤ አሸናፊነት ፤ አስጨኺነት ።

ዐውከከ ፤—አስጨነቀ ፤—ወከከ ፤ አውከከ ።

ዐውሎ ፤ (ታት ። ሱር ፡ ዑላታአ ፤ ዐላታአ ። ዕብ ፡ ዐልዖል) ፤ በቁሙ ፤ ጥቅል ፡ ነፋስ ፤ ጠሮ ፤ ሾርፌት ፤ የትቢያ ፡ ማዕበል ፡ የሚያስነሣ ፤ ቤት ፡ የሚያናውጥ ፡ የሚገለብጥ ፤ ተግባ ፡ ከዝናብ ፡ በፊት ፡ የሚነፍስ ። ነፋስ ፡ የሚያስነሣው ፡ ማዕበል ፡ ሞገድ ፡ የባሕር ፡ ሁከት ። ከመ ፡ ጸበል ፡ ዘይነሥኦ ፡ ዐውሎ ። ዐውሎ ፡ ኀያል ፡ ያነቅዓ ። ዐውሎ ፡ ማይ ። ተንሥኡ ፡ ላዕሌየ ፡ ዐውሎታት ፤ ወመዋግድ ፡ ተሰዐሉ ፡ ላዕሌየ ፡ (ኢዮ፳፩ ፡ ፲፰ ። ሕዝ፲፫ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፷፰ ። ፊልክ ፡ ፳፰) ።

ዕዋል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ዑል ፤ ዐይር) ፤ ዕጓል ፤ ታናሽ ፡ ልጅ ፤ ሕፃን ፤ ግልገል ፤ ውርንጫ ። ዕዋል ፡ ዕጓለ ፡ እድግት ። ትረክቡ ፡ እድግተ ፡ ወዕዋለ ፡ (ዘካ፱ ፡ ፱ ። ማቴ፳፩ ፡ ፪) ።

ዕዋል ፡

ዐዊም ፤ ሞት ፤ (ዖመ ፡ የዐውም ፡ ይዑም ። ዐረ ፡ ዐመ ፤ ቀመ ። ዕብ ፡ ዑብ) ፤ መሸፈን ፤ ማልበስ ፤ ማጨለም ፤ የዛፍ ፡ የቅጠል ፤ የጉም ። ከጥሬው ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ።

ዖም ፤ ለምለም ፤ ሣር ፡ ቅጠል ፡ ግጫ ፡ ሽንበቆ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፤ ምድር ፡ የሚያለብስ ፡ የሚሸፍን ። ጽፍቅ ፡ ዱር ፤ ደን ፡ ወማ ፡ ማካ ፤ ታላላቅ ፡ ዛፍ ፡ ክንፋም ፡ ቅጠላም ። ሡሉ ፡ ዖመ ፡ ብርዕ ፡ ወኅሰት ። ይበቍል ፡ ዖም ፡ ውስተ ፡ በድው ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፮ ። ፴፭ ፡ ፯) ። ሡሉ ፡ ዖም ፡ ጽፉቅ ። ታሕተ ፡ ሡሉ ፡ ዖም ፡ ዘቦ ፡ ጽላሎት ። ዖመ ፡ ባሳን ፡ (፬ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፬ ። ኤር፪ ፡ ፳ ። ዘካ፲፩ ፡ ፪) ።

ዖማት ፤ ለምለሞች ፤ ዱሮች ፤ ዛፎች ። ዕፀው ፡ እለ ፡ ይፈርዩ ፡ ወዖማት ፡ (ኩፋ ፡ ፪) ።

አዕዋም ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ነዋኀት ፡ አዕዋም ። ውስተ ፡ አዕዋሚሃ ፡ (ኢሳ፴፯ ፡ ፳፬ ። ኤር፳፩ ፡ ፲፬) ።

ዐዊፍ ፤ ፎት ፤ (ዖፈ ፡ የዐውፍ ፡ ይዑፍ ። ዕብ ፡ ዐፍ ፡ ያዑፍ) ፤ አፈፍ ፡ ወፈፍ ፡ በርደግ ፡ ማለት ፤ ክንፍን ፡ መዘርጋት ፤ ብር ፡ ቱር ፡ ማለት ፤ መብረር ፡ መስረር ፤ እንደ ፡ ደመና ፡ በአየር ፡ መኼድ ፤ መክነፍ ። ወፈፍተኛ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ዖፍ ፤ (ዕብ ፡ ዖፍ ። ሱር ፡ ዓውፋ) ፤ በቁሙ ፤ ወፍ ፡ ባለክንፍ ፤ የሚበር ፡ የሚሰር ፤ ታናሹም ፡ ታላቁም ፤ ያንድነት ፡ ስም ፡ ነው ። ዖፍ ፡ ዘይሰርር ። ከመ ፡ ዖፍ ፡ አፍርኅቲሃ ፡ ዘትሴውር ፡ በክንፉ ፡ (ኢሳ፴፩ ፡ ፭ ። ደራሲ) ።

ዖፍ ፤ (ትግሬ) ፤ አንበሳ ፤ ዕጓለ ፡ አንበሳ ።

አዕዋፍ ፤ (ፋት) ፤ ወፎች ፤ በራሮች ። ነጽሩ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ። እምሡሉ ፡ አዕዋፍ ፡ ትንእስ ፡ ንህብ ። ዘወገሮን ፡ ለአዕዋፍ ፡ (ማቴ፮ ፡ ፳፮ ። ሢራ፲፩ ፡ ፫ ። ፳፪ ፡ ፳) ።

አዕዋፍ ፡

ዐዊቅ ፤ ቆት ፤ (ዖቀ ፡ የዐውቅ ፡ ይዑቅ ። ዕብ ፡ ዑቅ ፤ ሣቀየ ፤ አሳመመ) ፤ ማወቅ ፤ ማስተዋል ፤ ምስጢሩ ፡ ጥበቃ ፡ ጥንቀቃ ፡ ነው ። ዑቅ ፡ ትእዛዘ ፡ ወግበር ። ዑቅዎሙ ፡ ልከለባት ። ዑቅ ፡ ዘንተ ፡ ከመ ፡ ኢታግብእ ፡ ለወልድየ ። ዑቅኬ ፡ ኢያስሕቱ ክሙ ። ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፩ ። ፊልጵ፫ ፡ ፪ ። ማቴ፳፬ ፡ ፬ ። ማር፲፫ ፡ ፱) ።

አዖቀ ፤ አሳወቀ ፤ አስታወቀ ፤ ገለጠ ፤ አስረዳ ። ነገርከ ፡ ያዐውቀከ ። ናሁ ፡ አዖቅክሙ ፡ ከመ ፡ ኢይፌ

ቅድ ፡ ንሥቶት ፡ ወአያቅ ፡ ዐልወቶሙ ። ኢያያቅ ፡ ፍ ድፋዴ ፡ ክብሮሙ ፡ (ማር፲፱ ፡ ፰ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ድ፩) ።

ተዐውቀ ፤ ታወቀ ፤ ተረዳ ፤ ጐላ ፡ ተገለጠ ። ይትዐወቅ ፡ እምርሑቅ ፡ ዘይክል ፡ ነቢበ ። ሕልመ ፡ ሌሊት ፡ ዘኢይትዐወቅ ። ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ጽድቅ ። ተዐውቀ ፡ እግዚ ፡ በይሁዳ ። ዘተዐውቀ ፡ አበሳሁ ፡ በ ውስተ ፡ ፍትሕ ፡ (ሚራ፰፩ ፡ ፯ ። ኢዮ፰ ፡ ፰ ። ሚክ፮ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፸፭ ። ዲድ ፡ ፲) ።

ዕዉቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ውቅት) ፤ የታወቀ ፤ የተረዳ ፤ ዕውቅ ፤ ግልጥ ። አኮ ፡ ዴበ ፡ ሚመታት ፡ ዕዉ ቃት ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፱) ።

ዑቀት ፤ ማወቅ ፤ መታወቅ ፤ አስተዋወቅ ፤ ዕ ውቅነት ፤ ዕውቀት ፡ ዕውቂያ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፴፫) ።

ዐውቅ ፤ (ቃን) ፤ ዐውቂያ ፤ የሚያውቁት ፤ ም ስጢር ፡ የሚነግሩት ፤ ወዳጅ ፤ ባልንጀራ ። ዐውቅየ ። ወከመ ፡ ዐውቃንየ ፡ ከንኩ ፡ በማእከሎሙ ፡ (መዝ ፡ ፺፱ ። አረጋ ፡ ድ፳፩) ።

ተዓወቀ ፤ ተዋወቀ ፤ ተላመደ ፤ ተወዳጀ ፡ ተዛ መደ ።

አስተዓወቀ ፤ አስተዋወቀ ፤ አላመደ ፤ አለማ መደ ።

ዐዊር ፤ ሮት ፤ (ያረ ፡ የዐውር ፡ ይዑር ። ዕብ ፡ ዐዌር ። ሱር ፡ ዓዋር ። ዐረ ፡ ዐዊረ ፤ ዐ ወረ ፤ ነቈረ) ፤ መታወር ፤ ዕውር ፡ መኾን ፤ ከማየት ፡ መከልከል ፤ መደናበር ፤ ዐይን ፡ ፈሶ ፡ ፈርጦ ፡ ገበጣ ፡ መ በሎ ፤ ተደፍኖ ፡ ተጨፍኖ ፤ ወይም ፡ ፈጦ ፡ ጕርጦ ፤ ፈዞ ፡ በልዞ ። እቀሥፍ ፡ ሹሎ ፡ አፍራሰ ፡ አሕዛብ ፡ በዐዊር ። ያኑ ፡ አግብርተ ፡ እግዚ ። ያራኒ ፡ አዕይንትየ ፡ እምአን ብዕ ። ትዐውር ፡ ወኢትሬኢ ፡ ፀሓየ ። አዕይንት ፡ ነዳር ያት ፡ የዐውራ ፡ (ዘካ፲፪ ፡ ፬ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፲፱ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፯ ። ግብ፲፫ ፡ ፲፩ ። ግንዘ) ።

ዐዋር ፤ (ዐረብ) ፤ ዕውር ፤ ጠንባሳ ፤ ዐይኑ ፡ የ ጠፋ ፤ የፈሰሰ ፤ የዐዊር ፡ ምስጢር ፡ ከብርሃኑ ፡ ይልቅ ፡ ዐይኑ ፡ ብሌኑ ፡ ከወጣ ፡ በኋላ ፤ ባደውን ፡ ያለ ፡ ጕድጓ ድና ፡ ቈርበት ፡ ያሳያል ።

ዐዋውርት ፤ ዕውሮች ፤ ዕውራኖች ። መርሐ ፡ ዐዋውርት ፡ (ገድ ፡ ዘሚ) ።

ዕዉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ውርት) ፤ በቁሙ ፤ የታወረ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ ለዐዋር ። ዝ ፡ ቀትል ፡ በመጥባ ሕት ፡ ተሰምየ ፡ ሞት ፡ ዕዉር ። ዕዉራን ፡ ይሬእዩ ። ብእሲ ፡ ዘዕውርት ፡ አሐቲ ፡ ዐይኑ ፡ (ዮሴፍ ። ማቴ ፲፩ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ሐም፲፩) ።

(ላ) **ዕወር ፤** መታወር ፤ ዕውርነት ። ይቀሥፈከ ፡ በ ድቀት ፡ ወበዕወር ፡ (ዘዳ፳፰ ፡ ፳፰) ።

ዑረት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዕውርነት ። በእኪት ፡ ዑረት ፡ ልቡ ። ዑረት ፡ ልብ ፡ የአኪ ፡ እምዑረት ፡ ዐ ይን ፡ (ዲድ ፡ ፱ ። ሲኖ ዶ ። ማር፫ ፡ ፭ ። ሮሜ ፡ ፲፩ ፡ ፳፭) ።

አዕወረ ፤ አዖረ ፡ (ያዐውር ፡ ያዑር) ፤ ዐወረ ፤ አሳወረ ፤ ዐይን ፡ አወጣ ፤ አሶጣ ፡ ዕውር ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። ወአዕይንቲሁ ፡ ለሴዴቅያስ ፡ አዖረ ። አዑ ሮሙ ፡ አዕይንቲሆሙ ፡ ወአዖሮሙ ። ሕልያን ፡ ያዐ ውር ፡ ዐዕይንተ ፡ (ኤር፵፮ ፡ ፯ ። ፬ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፰ ። ዘፀ ፳፫ ፡ ፰) ።

ዕዉር ፡

ተዐወረ ፤ (ይትዔወር) ፤ ዐይኑን ፡ ጨፈነ ፤ ቸል ፡ አለ ፤ ናቀ ፤ ዕውር ፡ መሰለ ፤ አያየ ፡ እንዳላየ ፡ ኾነ ፤ ደፈረ ። ይትዔወር ፡ ነፍሶ ። ይትዔወር ፡ ቢጾ ። ኅፍ ረት ፡ ተዐውሮቱ ፡ ለቢጽከ ። ኢይባእ ፡ ውስተ ፡ ምሥ ዋዕ ፤ ወእመሰ ፡ ተዐወረ ፡ ከመ ፡ ይባእ ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፰ ። ፳፱ ፡ ፲፱ ። ፵፩ ፡ ፳፩ ። ቀሌ) ።

ተዐዋሪ ፤ ቸል ፡ ባይ ፤ ቸልተኛ ። አይቴ ፡ ለተ ናስሎ ፡ ተዐዋርያን ፡ (ግንዘ) ።

ትዕውርት ፤ ቸልታ ፤ ቸልተኛነት ፤ ንቀት ፤ ድ ፍረት ።

ዐውስት ፤—እሞራ ፤—አውስት ።

ዐዊት ፤—ስመ ፡ ሀገር ፤—አዊት ።

ዐዘበ ፤—ፈሰሰ ፤—ዐዚብ ፡ ዐዘበ ።

ዐዘበ ፤ (ዕብ ፡ [ዐዘብ]) ፤ አዳነ ፤ ዐገዘ ፡ ረዳ ፤ አናጣ ፤ የሸከም ። ነጸርኩ ፡ እመ ፡ ቦ ፡ ዘይዔዝበኒ ፡ ሰ ብእ ፡ ወአልቦ ፡ (ሚራ፺፭ ፡ ፯ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፭) ።

—፤ ተወ ፡ ጣለ ፡ ወረወረ ። ሰበቀን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ዐዛብ ፤ በቁሙ ፤ የቦክ ፡ እበት ፡ ፍግ ፡ ፋንድያ ፤ ወደርሽ ፡ የሚጣል ።

ዐዘዘ ፤—በቁሙ ፤—አዝዘ ፡ አዘዘ ።

ዐገዘ ፤ ዘት ፤ (ዐዘዘ ፡ ይዔዝዝ ፡ የዐ ዝዝ ። ዐረ ፡ ዐዘ ። ዕብ ፡ ዐዛዝ) ፤ መጽናት ፤ መበ ርታት ፤ መጠንከር ፤ መሠልጠን ። ማጽናት ፤ ማበርታት ፤ ልብን ፡ ሰውነትን ። ከመ ፡ የዐዝዝ ፡ ወየኀይል ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ወዐዘዘ ፡ ላዕለ ፡ ትዕይንት ፡ ግብጽ ። ዐዝዝ ፡ ለነ ። ዘይዔዝዝ ፡ ትፍሥሕት ፡ (ሔኖ፺፪ ፡ ፱ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፳፬ ። ቅዳ ። መዝ ፡ ፵፯) ። አዘዘን ፡ ተመልከት ።

ዐዚዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ዛዝ) ፤ ጥኑ ፡ ብርቱ ፡ ጠ ንካራ ፤ ልባም ። መንፈስ ፡ ዐዚዝ ። ነገሥት ፡ ዐዚዛን ። ብእሲት ፡ ዐዛዝ ፡ (መዝ ፡ ፺ ። ሔኖ፹፰ ፡ ፭ ። ምሳ፲፪ ፡ ፬) ። ዐዞ ፡ ዐዛውንት ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዕዙዝ ፤ (ዝዝት) ፤ የጠና ፡ የበረታ ፤ ብርቱ ፡ ጠንካራ ፤ የማይፈርስ ። **ዕዙዝ ፡ መንግሥት ። ጐዩ ፡ ውስተ ፡ ዕዙዝ ፡ ደብር ። ወበረድስ ፡ ብዙኅ ፡ ጥቀ ፡ ወዕዙዝ ፡** (ቅዳ ። መቃ ። ዘፀ፱ ፡ ፳፬) ።

ዕዘዝ ፤ ጥናት ፡ ብርታት ፡ ጥንካሬ ፡ ኀይል ፤ ሥልጣን ፡ ክብር ፡ ልዕልና ። **ዕዘዘ ፡ መዝራዕትከ ። ቶማስ ፡ ዘአርአየ ፡ ዕዘዘ ። ሞት ፡ በዕዘዝ ፡ ይኄይስ ፡ እምሐዩው ፡ በንሳር ። ዕዘዝክሙ ፡ ወሰርጕ ፡ ክብርክሙ ። ንስሩ ፡ እምድኅረ ፡ ዕዘዝ ። እመ ፡ አውዐይኩ ፡ ለመቅደስ ፡ ይትአተት ፡ ዕዘዘሙ ፡** (ጥበ፲፩ ፡ ፳፪ ። ስንክ ፡ የካ፪ ። ዮሴፍ) ።

አስዐዘዘ ፤ አስያዘዘ ፤ አፈዘዘ ፤ አደነዘዘ ። **አስከሮ ፡ ወአስያዘዘ ። ወአስያዘዘ ፡ ጺኮ ፡** (ስንክ ፡ የካ፪ ። ንሐ፳፰ ። ዘፍ፴፪ ፡ ፴፩ና ፡ ፴፪) ።

—፤ አስቈጣ ፤ አስፈዘዘ ፤ አሳዘነ ፤ አሳፈረ ፤ አስቀጠጠ ። **ልሳን ፡ ኅቡእ ፡ ያስያዝዝ ፡ ገጸ ፡** (ምሳ፳፭ ፡ ፳፫) ።

—፤ ተከተለ ፤ ሻ ፡ ፈለገ ፤ አፈንፈነ ። **ዘያስያዝዝ ፡ ነገረ ፡ ኢይድኅን ፡** (ምሳ፲፱ ፡ ፯) ።

መስያዝዝ ፤ የሚያፈዝ ፤ የሚያደነዝዝ ፤ አፍዝ ፤ አደንግዝ ። **ወይን ፡ መስያዝዝ ፡** (አርጋ ፡ ፬) ። አፍዝ ፡ አደንግዝ ፡ የዓሣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ መጠኗና ፡ መልኳ ፡ ታናሽ ፡ ኹና ፡ ግርማዋ ፡ የሚያስደነግጥ ፤ ሲይዟት ፡ እጅ ፡ የምታፈዝ ፡ ሲበሏት ፡ የምታደነግዝ ፡ ዓሣ ፡ ወጋሮች ፡ ለይተው ፡ የሚያውቋት ፡ ከወንዝ ፡ ዓሣ ፡ ኹሉ ፡ የተለየች ፡ መርዛም ፡ ዓሣ ፡ አለች ፡ ይባላል ።

ሰያዛዝ ፤ መፍዘዝ ፤ መስለል ፤ ድንዛዜ ፤ የኹ ማት ፡ ደዌ ፤ የበሽታ ፡ ጠንከ ። ቍጣ ፡ ሐዘን ፡ ኀፍረት ፤ ስቅጥጥታ ። **ሕማም ፡ ወሰያዝዝ ፡** (ኩፋ ፡ ፳፫) ።

ዐዛል ፤— ብርቱ ፤—አዛል ።

ዕዝል ፤ (ሕዝል ፤ ሐዘለ) ፤ የዜማ ፡ ስም ፤ ፪ኛ ፡ ዜማ ። **ሠለስቱ ፡ ዜማ ፤ ዘውእቱ ፡ ግእዝ ፡ ወዕዝል ፡ ወአራራይ ፡** (ስንክ ፡ ግን፲፩) ።

ዕዝል ፤ (ላት) ፤ መዝሙር ፤ የመዝሙር ፡ ስም ፤ ዜማው ፡ ዕዝል ፡ የኾነ ፤ በዕዝል ፡ ዜማ ፡ የሚያዜሙት ። **ዕዝል ፡ ዘነግህ ፤ ዕዝል ፡ ዘማርያም ፤ ህየንተ ፡ ዕዝል ፡ ዘነግህ ፡ ግእዝ ። ዕዝል ፡ ዘሙታን ፡** (ድጓ ። ግንዘ) ።

ዐዥም ፤ (ዐረ ፡ ዐጀም) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ፋርስ ፤ የፋርስ ፡ ሕዝብ ፡ (አቡሻ) ። ሀገሪትን ፡ ተመልከት ።

ዕዝን ፤—ዠሮ ፤—አዚን ፡ አዘነ ።

ዐዚቅ ፤ ቆት ፤ (ዐዘቀ ፡ የዐዝቅ ፡ ይዕዝቅ ። ዐረ ፡ ዐዘቀ ። ዕብ ፡ ዓዜቅ) ፤ መፋር ፤ መቈፈር ፤ መብሳት ፡ መስርሰር ፤ ማጕድጐድ ፡ ማጥለቅ ፤ ማዘቅ ፤ ዝቅ ፡ ማድረግ ፤ የሖሬ ፡ የጕድጓድ ።

ዐዘቅት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ጕድጓድ ፡ ሖሬ ። **ከመ ፡ ዐዘቅት ፡ ዘኢይነፀፍ ፡ ማዩ ። ዐዘቅት ፡ ንፀፍት ። ወውስተ ፡ ዐዘቅታት ፡** (ኢሳ፶፰ ፡ ፲፩ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፯) ።

ዐዘቃት ፤ ዐዘቅቶች ፤ ጕድጓዶች ። **ኵሉ ፡ ዐዘቃት ፡ ዘከረዩ ፡ ደቀ ፡ አብርሃም ፡** (ዘፍ፳፮ ፡ ፲፭) ።

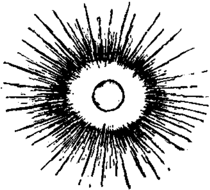
ዐዚር ፤ ሮት ፤ (ዐዘረ ፡ የዐዝር ፡ ይዕዝር ። ዕብ ፡ ዐዛር ፤ ረዳ ፡ ዐገዘ) ፤ መበተን ፤ መዘርዘር ፤ መርጨት ፤ መፈንጠቅ ።

ተዐዝረ ፤ ተበተነ ፤ ተዘራ ፡ ተረጨ ፤ ተሠራጨ ፤ ተናኘ ፡ ተወራኘ ፤ የጮራ ፡ የጭፍራ ። **ወተዐዝሩ ፡ ላዕሌሁ ፡** (መሳ፲፭ ፡ ፱) ።

ምዕዛር ፤ (ራት) ፤ የብርሃን ፡ ወንፊት ፤ ብርሃን ፡ የሚነዛበት ፤ ብሱ ፡ ንዳላው ። **ወክነፊሁ ፡ ዘምዕዛረ ፡ ፀሓይ ፡** (መጽ ፡ ምስ) ። ያቡሻህር ፡ የመርሐ ፡ ዕውር ፡ የሒሳብና ፡ የቍጥር ፡ መምራን ፡ ለፀሓይ ፡ ፳፻፲፭ ፤ ለጨረቃ ፡ ፻፩ ፡ ምዕዛር ፡ አላቸው ፡ ይላሉ ። «የትርጓሜያቸውም ፡ ምክንያት ፤ ንባቡ ፡ ምስጢሩ ፤ ሥሩ ፡ አነጋገሩ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፲፮) ። ሙሴ ፤ **ወገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ክልኤተ ፡ ብርሃናተ ፡ ዐቢይተ ፤ ዘየዐቢ ፡ ብርሃን ፡ ከመ ፡ ይምልክ ፡ መዓልተ ፤ ወዘይንእስ ፡ ብርሃን ፡ ከመ ፡ ይምልክ ፡ ሌሊተ ፤ ምስለ ፡ ከዋክብት ፡** ያለውን ። ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፤ **ካልእ ፡ ክብሩ ፡ ለፀሓይ ፤ ወካልእ ፡ ክብሩ ፡ ለወርኅ ፤ ወካልእ ፡ ክብሮሙ ፡ ለከዋክብት ፡** ብሎ ፡ ነገረን ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፵፩) ። ሊቃውንትም ፡ በቅዳሴያቸው ፤ **ወአመ ፡ ፈጠረ ፡ ፀሓየ ፡ ወወርኀ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ያብርሁ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ዘጸልም ፤ አላ ፡ ጸገ ዎሙ ፡ ንስቲተ ፡ እምዘዚአሁ ፡ ብርሃን ፤ መጠነ ፡ ኅጠተ ፡ ሥርናይ ፤ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ አብርሁ ፡ ዲበ ፡ ሰብእ ፡** ብለው ፡ አስተማሩን ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ። ይህንንም ፡ መጠነ ፡ ኅጠተ ፡ ሥርናይ ፡ የተባለውን ፡ ብርሃን ፤ ከሺሕ ፡ መጠን ፡ ይከፍሉታል ። ከዚህም ፡ ከሺሑ ፡ ፳፻፲፭ቱ ፡ ለፀሓይ ፡ ይደርሳታል ፡ በምዕዛሯ ፡ ልክ ፤ ፬፻፩ ፡ ይተርፋል ። ከዚህ ፡ ደግሞ ፡ ፻፩ቱ ፡ ለጨረቃ ፤ ፻ው ፡ ለከዋክብት ፤ ፻ው ፡ ለደመናት ፤ ፻ው ፡ ለቀላያት ፡ ይደርሳቸዋል ። ይህም ፡ ለፀሓይ ፡ የሚደርሳት ፡ ፳፻፲፭ቱ ፡ በ፯፰ ፡ ቢቀምሩት ፡ ፺ ፡ ክፍል ፡ ኹኖ ፡ ፭ ፡ ይተርፋል ፤ ይህም ፡ ፺ቱ ፡ ክፍል ፡ ከነግህ ፡ እስከ ፡ ቀትር ፡ በየሰዓቱ ፡ ይሰጣታል ። እንዲህ ፡ ማለት ፡ የምዕዛሯን ፡ መከፈት ፡ መዘጋት ፡ መናገር ፡ ነው ፤ ፺ቱ ፡ ምዕዛሮች ፡ ግን ፡ መቼም ፡ መች ፡ አይዘጉም ። ከ፯ ፡ ሰዓት ፡ በኋላ ፡ ፺፰ቱ ፡ ይዘጋል ፤ እስከ ፡ ፯ ፡ ሰዓት ፡ ኹሉም ፡ ፈጽሞ ፡ ይዘጋል ። ባንድ ፡ ዕለት ፡ ስድስት ፡ ተውሳክ ፤ ስድስት ፡ ሕጸጽ ፡ አላት ። ለጨረቃ ፡ ይደርሳታል ፡ ያል ነው ፡ ፻፩ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፲፭ ፡ ሱባዔ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ ከዕለተ ፡ ሠርቅ ፡ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ገሀሀ ፡ በየዕለቱ ፡ ይሰጣታል ። ከ፲፭ ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ በየዕለቱ ፡ ፯ ፡ ፯ ፡ እጅ ፡ ይነሣታል ፤ እስከ፲፭ ፡ ቀን ። እንዲህ ፡ ማለት ፡ የምዕዛሯን ፡ መከፈት ፡ መዘጋት ፡ መናገር ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ከአፍኣ ፡ የሚሰጣት ፡ ሌላ ፡ ብርሃን ፡ አለ ፡ ማለት ፡ አይደለም ። ለፀሓይ ፡ ምዕዛር ፡ እንዳላት ፤ ለጨረቃም ፡ አላት ፡ ብለው ፡ ይተረጕማሉ» ።

ምዕዛር ፤ (ዕብ ፡ አሐር) ፤ ድኅር ፤ ኋላ ፡ ዠርባ ። **ትሬኢ ፡ ምዕዛርየ ፤ ወገጽየሰ ፡ ኢያስተርኢ ፡ ለከ ፡** (ዘፀ፴፫ ፡ ፳፫) ።

ማዕዘር ፤ ብርሃን ፤ የጮራ ፡ እግር ፤ ቀርኑ ፤ ጦሩ ፤ የሚዋጋው ። እንተ ፡ ሠረቀ ፡ ማዕዘኑ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳) ።

ማዕዘር ፡

መዓዝር ፤ ብርሃኖች ፤ የብርሃን ፡ ቀርኖች ። መዓዝረ ፡ ፀሓይ ፤ መዓዝረ ፡ ስብሐት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተማዕዘረ ፤ በራ ፤ ብርሃን ፡ ኾነ ፤ ፈለቀ ፤ አን ጸበረቀ ። እስመ ፡ በሠራኄ ፡ ገጹ ፡ ለጰራቅሊጦስ ፡ ተ ማዕዘኑ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ዐዜራህ ፤ (ዕብ ፡ ዐዛራህ) ፤ የምሥዋዕ ፡ ዕርከን ፤ የሕንጻው ፡ ዝናር ፤ ዙሪያውን ፡ የሚከብ ፡ መ ደብ ፡ (ሕዝ፵፫ ፡ ፲፬) ።

ዐጢን ፤ ኖት ፤ (ዐጠነ ፡ የዐጥን ፡ ይዕ ጥን ። ዕብ ፡ ቃጣር ፤ ቀተረ) ፤ ማጠን ፤ ማጤስ ፤ ማ ብነን ፤ በጢስ ፡ ማፈን ፤ መሥዋዕት ፡ መሠዋት ፤ ማንደድ ፡ ማቃጠል ። ዐጢነ ፡ ዕጣን ። ከመ ፡ ይዕጥን ፡ ዕጣነ ። ሥዑ ፡ ወዐጠኑ ፡ ለአጋንንት ። ሶበ ፡ ኀደግዎ ፡ ዐጢነ ፡ ለንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ (ኩፋ ፡ ፶ ። ፪ዜና ፡ ፪ ፡ ፬ ። ኢሳ፷፭ ፡ ፫ ። ኤር፵፭ ፡ ፲፰) ።

ዐጣኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚያጥን ፤ የሚያጤስ ፤ ዐጣኝ ።

ዐጠንት ፤ ዐጣኞች ። ካህናት ፡ ሰማይ ፡ ቅዉ ማን ፡ በዕበይ ፤ ዐጠንተ ፡ መንበሩ ፡ ለአዶናይ ፡ (ሳታ) ።

ምዕጣን ፤ ማጠኛ ፤ ማጤሻ ፤ ቦታ ። ምሥዋዕ ፡ ዘምዕጣን ፡ (ዘሌ፬ ፡ ፯) ።

ማዕጠንት ፡ (ታት) ፤ ማጠኛ ፤ ማጤሻ ፤ ጥና ። ማዕጠንተ ፡ ወርቅ ። ወማዕጠንታቲሃ ፡ (ራእ ፰ ፡ ፫ ። ዘኍ፬ ፡ ፲፬) ።

ማዕጠንት ፡

ተዐጥነ ፤ ታጠነ ፤ ተጤሰ ። ዐጠኑት ፡ ዐጤሱ ለት ።

ዕጥነት ፤ ማጠን ፤ መታጠን ፤ አስተጣጠን ። ይዕጥን ፡ ውስቴቱ ፡ ዕጥነተ ፡ ዘዘልፍ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፰) ።

ዕጥነት ፤ ሽታ ፤ መዐዛ ። ዕጥነታ ፡ ከርቤ ፡ ወ ስኂን ፡ እምኵሉ ፡ ጸበለ ፡ አፈው ፡ (ማሕ፫ ፡ ፯) ።

ዕጣን ፤ (ናት) ፤ በቁሙ ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ቅ መም ፤ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ የተበጀ ፡ የተዘጋጀ ፤ መሥዋዕት ፡ ቍርባን ፡ የሚኾን ፡ የሚጤስ ፡ የሚታጠን ። ገበርተ ፡ ዕ ጣን ፡ ወአፈው ። ጸሎተ ፡ ዕጣን ። ሰዓተ ፡ ዕጣን ። ምሥ ዋዕ ፡ ዘዕጣን ። ዕጣን ፡ ቅድው ፡ (፩ዜና ፡ ፱ ፡ ፴ ። ቅዳ ። ሉቃ፩ ፡ ፲ ። ዘሌ፴ ፡ ፩ ። ፴፭—፴፯) ።

ዕጣነ ፡ ሞገር ፤ ቅኔ ፤ የቅኔ ፡ ስም ፤ ከዕጣንና ፡ ከቍርባን ፡ በኋላ ፡ የሚቀኙት ፡ (መጽ ፡ ቅኔ) ።

ዐጢፍ ፤ ፎት ፤ (ዐጠፈ ፡ የዐጥፍ ፡ ይ ዕጥፍ ። ዐረ ፡ ዐጠፈ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ዐጣፍ) ፤ መሥራት ፤ ማጠፍ ፤ መጠቅለል ፤ ማልበስ ፡ መሸፈን ፡ ማጕናጠፍ ፤ መጠቅለያውን ፤ የሸማኔ ። ዐጸፈን ፡ ተመል ከት ፤ የዚህ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ነው ።

ተዐጥፈ ፤ ተሠራ ፤ ታጠፈ ፤ ተጠቀለለ ፤ ዝ ሓው ፡ ልብሱ ።

ዕጡፍ ፤ የተሠራ ፤ የታጠፈ ፤ የተጠቀለለ ፤ መ ዘራዝር ፡ የገባ ። ከመ ፡ ዕጡፈ ፡ ፀምር ፡ ዘአልጸቀ ፡ ይ ግምድዎ ፡ (ኢሳ፴፰ ፡ ፲፪) ።

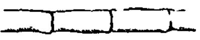
ዐጥፍ ፤ በቁሙ ፤ የተሠራ ፡ ልብስ ። ሠርዌ ፡ ዐጥፍ ፡ ዘመዐስቃን ፡ (፪ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፱) ።

ዐጢቅ ፤ ቆት ፤ (ዐጠቀ ፡ የዐጥቅ ፡ ይዕ ጥቅ) ፤ መታጠቅ ፤ መቀነት ፤ ወገብን ፡ ማሰር ፡ ማጥበቅ ፤ ማሸረጥ ፡ ማሸንፈጥ ፤ ማገልደም ። ዕጥቆ ፡ ውስተ ፡ ሐ ቌክ ። እለ ፡ የዐጥቁ ፡ ቅናተ ፡ መንግሥት ። ገብሩ ፡ ሎሙ ፡ ሞራአ ፡ ዘየዐጥቁ ፡ (ኤር፲፫ ፡ ፩—፪ ። አፈ ፡ ተ፳ ። ቀሌ) ።

ዐጣቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ የታጠቀ ፡ የሚታጠቅ ፤ ታጣቂ ። ለሐቌክ ፡ ሰላም ፡ ቅናተ ፡ ል ቡና ፡ ዐጣቂ ፡ (ደራሲ) ።

ዕጠቅ ፤ መታጠቅ ፤ አስተጣጠቅ ፤ ትጥቅ ፤ ማ ጠቆ ። ወዕጠቆሙ ፡ ይፈትሑ ፡ ሐራ ፡ (ደራሲ) ።

ዐጥቅ ፤ በቁሙ ፤ ያገዳና ፡ የቀልጥም ፡ ወሰን ፡ መገናኛው ፤ እንደ ፡ ትጥቅ ፡ ያለው ። ዐጥቅ ፡ የለሽ ፡ እን ዲሉ ፤ ወሰን ፡ የለሽ ፡ ሲሉ ።

ዐጥቅ ፡

አዕጠቀ ፤ አስታጠቀ ። አዕጥቀኒ ፡ ኀይላቲ ከሙ ፡ ወአቅንቶኒ ፡ ለጸብእ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፬) ።

ዐጣርድ ፤ (ዐረ ፡ ዐጣሪድ) ፤ ኮከብ ፤ የኮ ከብ ፡ ስም ፡ ወይም ፡ ሥዕሉ ፡ ምስሉ ፤ ስብአ ፡ ልስጥራን ፡ የሚያመልኩት ። ሄርሜንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡

አንድ፡ነው። ወሰመይዎ፡ ለአሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ መሸተሪ፡ ወለካልኡ፡ ዐጣርድ፡ (አፈ፡ ተ፳፮። ግብ፲፱፡ ፲፱)።

ዐጢስ፤ ሰት፤ (ዐጠሰ፡ የዐጥስ፡ ይዕጥስ። ዐረብ። ዕብ፡ ዐጣሽ)፤ ማንጠስ፤ ድንገት፡ ባፍና፡ ባፍንጫ፡ መጮኽ፤ መተንፈስ፤ ከጕንፋን፡ ወይም፡ ከከፉ፡ ሽታ፡ የተነሣ። ማፋሸግ፡ ማላቀቅ፡ ማዛጋት፤ አፍን፡ መክፈት፤ ዋሻ፡ ማስመሰል።

ዕጠስ፤ ዕንጥስታ፤ ንጥሻ፤ ፍሽጊያ፤ ክፍት፡ አፍንት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ቅንድብ፡ ይሉታል። በዕጠሱ፡ ይበርቅ፡ ብርሃን። ዕጠስ፡ ወሀኬት፡ (ኢዮ፵፩፡ ፱። አፈ፡ ተ፳፯)።

ዐይ፤—ምን፤—አይ።

ዐይግ፤ (ጋት)፤ ኵሬ፤ የውሃ፡ መቋሚያ፤ መጠራቀሚያ፤ ጕድጓዳ፡ በታ፤ ዐውደ፡ ማይ፤ ጉባኤ፡ ማይ፤ ታናሽ፡ ባሕር። በአሐቲ፡ ዐይግ፡ ማይ፤ ወውእቱ፡ ዐይግ፡ ማይ፡ ተሠጠ፡ (ሔኖ፹፱፡ ፳፫፡ ፳፱—፳፮)።

አዕያግ፤ (ጋት)፤ ኵሬዎች፤ የውሃ፡ መቋሞች። አዕያጊሆሙ። አዕያጋተ፡ ማይ። ዝናም፡ መልአ፡ ኵሎ፡ አዕያጋተ፡ ዘሀሎ፡ ኀቤሆሙ፡ (ዘፀ፯፡ ፲፱። ዘሌ፲፩፡ ፴፮። ዮሴፍ)።

ዐይግን፤ (ዕብ፡ አጋን። ሱር፡ አጋና። ዐረ፡ ኢጋንት)፤ ጣሳ፤ ፍንጃል፤ ኵባያ፤ ዳካ፤ ለገን። ቈጆ፤ ማለቢያ፤ የስሬት፡ ዕቃ፤ ደም፡ ተቀብቶ፡ እንደ፡ ሸክላና፡ እንደ፡ ፍንጃል፡ ያለ፤ ውሃ፡ የሚይዝ፡ የሚቋጥር። ዐይግን፡ ፀፂይ። ወመልአ፡ ዐይግነ፡ (መሳ፮፡ ፴፰። ፮፡ ፴፰)።

ዐይጋን፤ ኵባዮች፤ ፍንጃሎች፤ የሸክላ፡ ጥዎች፤ እጀታ፡ ጕሮ፡ ያላቸው። አርባዕቱ፡ ምእት፡ ዐይጋነ፡ ወይን፡ (ገድ፡ አዳ)። ጋን፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ይስማማል፤ ገንዕን፡ ተመልከት።

ዐይጥ፤ (ዕብራ፡ ዐይጥማ፡ አሞራ)፤ በቁሙ፤ የሌት፡ ወፍ፤ ነገደ፡ እንጄዋ።

ዐየየ፤—መሰለ፤—አይይ፡ አየየ።

ዐይይ፤ ዮት፤ (ዐየየ፡ የዐይይ፡ ይዕየይ፡ ይዕይይ። ዐረ፡ ዐዪየ)፤ መሳት፤ መሳሳት፤ ከመንገድ፡ መውጣት፤ መዞር፡ መባከን፤ ፈልጎ፡ ማጣት። ወየዐይይ፡ እንተ፡ በዙለሄ። በአይ፡ ፍና፡ እስመ፡ ዐየይኩ፡ (ቅዳ፡ ሕር። ቄር፡ ጸላ)።

ዕዩይ፤ (ያን፡ ያት፡ ይይት)፤ ራሱ፡ የዞረ፤ እንቡዝ፤ ባካና። አ፡ ዘእንበለ፡ ልብ፡ ዕዩይ፡ ኢለቦከ፡ ምስጢረ። ዘእምባሕር፡ ወእሞት፡ ዕዩይ። ዕዩያነ፡ ኀሊና፡ (ተረ፡ ቄር። አፈ፡ ተ፱)።

ዐዪል፤ ሎት፤ (ዔለ፡ የዐይል፡ ይዒል። ዕብ፡ ዐላህ)፤ ላይ፡ ላዩን፡ መዞር፤ መባከን፡ መብረር፤ ማውተት፡ መንከርተት፤ ያሞራ፡ የወፍ። ርቆ፡ መኼድ፤ ጋራ፡ ዙሮ፡ ወንዝ፡ ተሻግሮ፡ መሸሽ፡ መሰደድ። ወደ፡ ዱር፡ ወደ፡ በረሓ፡ ወደ፡ ጋራ፡ ወደ፡ ተራራ፡ መውጣት፡ መሰምረት፤ መናወዝ፡ መቃበዝ፡ ጕባውን፡ ተሬውን፡ ዋሻውን፡ ጕሬውን፡ መዕለል፡ መጕብኘት፤ የዐዳኝ፡ የመናኝ። አዐይል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ከመ፡ ዖፍ። እንዘ፡ የዐይል፡ አድባረ፡ ወአውግረ። በውስተ፡ በድው፡ ኀበ፡ ዒልክሙ፡ በበ፡ መራዕይክሙ። ንዒል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ ወግበበ፡ ምድር፡ (መዝ፡ ፲። ስንክ፡ ታኅ፲። ሆሴ፲፫፡ ፩—፮። ድጓ)። በዔለ፡ ፈንታ፡ ተዐየለ፡ ይላል፤ ኢያስኝም። አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትዐየል፡ ውስተ፡ በድው፡ (ስንክ፡ ጥር፳፱)።

ዐያል፤ (ሊ፡ ሊት)፤ የሚዞር፤ ዘዋሪ፤ ቅብዝብዝ። እንዘ፡ ዐያለ፡ የሐውሩ። ከመ፡ ንህብ፡ ዐያሊት፡ ከማሁ፡ አባ፡ ዮሐኒ፡ ዘዔለ፡ (ሄርማ። ገድ፡ አዳ። ድጓ)።

ዒለት፤ መዞር፤ ዙረት፡ አዟዟር።

አዔለ፤ አዞረ፤አባከነ፤አንከረተተ። አዔሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም። አዒልዎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ (ዘኍ፴፪፡ ፲፫። ኢዮ፲፪፡ ፳፬። ስንክ፡ መጋ፲፭)።

ዔላ፤ (ላት)፤ ዐዘቅተ፡ ማይ፤ የውሃ፡ ጕድጓድ፤ መከማቻ፡ መጠራቀሚያ። ዒላ፡ ዘውእቱ፡ ምእላደ፡ ማይ፤.....ያመጽኡ፡ ሎሙ፡ ማየ፡ ወይመልእዎ፡ በዒላት፡ (ታምረ፡ ማር)።

ዐያም፤ (ዕብራ)፤ ብርቱ፡ ጠንካራ፤ ዐያሌ፡ ብዙ፤ የሕዝብ፡ የመንጋ።

ምዕያም፤ (ማት)፤ በረት፤ ጎል፤ ምስሓግ፤ ብዙ፡ መንጋ፡ የሚያድርበት፤ የሚመሰግበት። አይቴ፡ ኀለፈት፡ እምዕያማ፡ ማርያም፡ ጣዕዋ፡ (ደራሲ። ሔኖ፹፮፡ ፱)።

ዔመ፤ አፈገ፤ መሰገ፤ አገባ፤ አጕረ።

ዐየነ፤—ተከባከበ፤—አይኖ፡ አየነ።

ዐይን፤ (ዕብ፡ ዐዪን። ዐረ፡ ዐይን። ሱር፡ ዐይና)፤ በቁሙ፤ የማየት፡ ሕዋስ፤ ማያ፡ መመልከቻ። ማኅቶቱ፡ ለሥጋ፤ ውእቱ፡ ዐይንከ። ይትረአዩ፡ ዐይነ፡ በዐይን፡ (ማቴ፮፡ ፳፪። ኤር፴፱፡ ፬)።

ዐይን፡

አዕይንት፤ ዐይኖች፤ የሥጋ፡ መብራቶች። ይኔጽራ፡ አዕይንቲሁ። ጠፍአ፡ አዕይንቲነ፡ (ኢሳ፲፯፡ ፯። ሰቈ፬፡ ፲፯)።

ዐይን፤ ሰብአ፡ ዐይን፤ ሰላይ፤ ጕበኛ፤ መልከተኛ። ወፈነወ፡ ዳዊት፡ አዕይንተ። አኮኑ፡ አዕይንት፡ እሙንቱ። ፈኑ፡ ዕደወ፡ ሰብአ፡ ዐይን፡ (፩ነገ፡ ፳፮፡ ፬። ፪ነገ፡ ፲፡ ፫። ፍ፡ ነ፡ ፭)።

ዐይን ፤ ዐይነት ፤ መልክ ፤ ሕብር ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ ፡ ትይዩ ፡ አንጻር ፤ ዐይን ፡ የሚያየው ፡ የሚያርፍበት ።

ዐይን ፤ ዐይነታ ፤ ዋና ፤ ጭንሬታ ። እመ ፡ ኢተ ረከበ ፡ ዐይኑ ፡ ያገብእ ፡ አምሳሊሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

—፤ የሚዘን ፡ ምላስ ፤ ውልብልቢት ፤ ላንሴታ ። እንተ ፡ ታገብእ ፡ ዐይነ ፡ መዳልው ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፲፭) ።

—፤ ብስ ፤ ነዳላ ፤ ሽንቍር ፤ ፍልፍል ፤ የገበጣ ፡ የስፌፍ ፡ ዐይነት ፤ ሽከራ ፤ ጠቃጠቆ ። የመርፌ ፡ ዐይን ፤ ገበጣ ፡ ዐ ይን ፤ ዐይናማ ፡ ደንጊያ ፡ እንዲሉ ።

ዐይነ ፤ ማኅተም ፤ የማኅተም ፡ ዐይነት ፤ በ ማኅተም ፡ ላይ ፡ የተሣለ ፡ የተቀረጸ ፡ መልክ ፤ ወይም ፡ የታተመ ፡ የማኅተም ፡ ቅድ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲፩ና ፡ ፳፩) ።

ዐይነ ፤ ወርቅ ፤ የወፍ ፡ በሽታ ፤ ዐይንን ፡ ጥ ፍርን ፡ ሽንትን ፡ ሰውነትን ፡ ብጫ ፡ የሚያደርግ ፤ ወርቅ ፡ የሚያስመስል ። የክፉ ፡ ዐይን ፡ ደዌ ፤ አስተያየቱ ፡ እንደ ፡ ጦር ፡ ኹኖ ፡ የሚወጋ ። ተዘከር ፡ ከመ ፡ እኩይ ፡ ዐይነ ፡ ሰብእ ። ነጸሩ ፡ በመዐት ፡ ወመጽለወት ፡ (ሢራ፴፩ ፡ ፲፫ ። አስቴ፩ ፡ ፩—፪) ።

ዐይን ፤ ምንጭ ፤ ውሃው ፡ እንደ ፡ እንባ ፡ ኹኖ ፡ ሲወጣ ፡ ሲፈልቅ ፡ የሚታይበት ። ይትከሀልኑ ፡ ይፃእ ፡ እምአሐዱ ፡ ዐይን ፡ ማይ ፡ መፃር ፡ ወማይ ፡ ጥዑም ። ወሀለዉ ፡ ህየ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ዐ ይን ። አቀመ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ለተከዚ ፡ (ያዕ፫ ፡ ፲፩ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፳፯ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፫ ፡ ፵፱ ። ድጓ) ።

ዐይነ ፡ ምድር ፤ ጕድጓድ ፤ ዐዘቅተ ፡ ኰስሕ ፤ የጕድጓድ ፡ ምንጭ ፤ ውሃው ፡ ከውስጥ ፡ ከመሬት ፡ የሚ ፈልቅ ፤ እንዳዲስ ፡ አበባ ፡ ያለ ።

(ጥ) **ዐየነ ፤ (ዕብ ፡ ዐዬን)** ፤ ዐይናማ ፡ ኾነ ፤ ዐይን ፡ አወጣ ። ምንጭ ፡ ፈለገ ፤ በታ ፡ ሰለለ ፤ ጐበኘ ፤ ለሰፈር ። ዐይኑን ፡ ጣለ ፤ ትክ ፡ ብሎ ፡ አየ ፤ አስተዋለ ። አጥልቆ ፡ ዐሰበ ፤ መረመረ ፤ ፈተሸ ፤ ቀመለ ፤ የነገር ። ገ መተ ፤ ገመገመ ፤ ይህን ፡ ያኽል ፡ አለ ፤ የዋጋ ፡ የከሳ ። በዕጹብ ፡ እመ ፡ ዐየነ ፤ ንረክብ ፡ ምግባረ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ። የዐይኑ ፡ ሎሙ ፡ ዘይሁብዎሙ ፡ (ጥበ፱ ፡ ፲፱ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፳ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፴፩ ። ፪ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፲፪) ። በዐ የነ ፡ ፈንታ ፡ ተዐየነ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። እንዘ ፡ ይት ዔየዮ ፡ ዘልፌ ፡ እመ ፡ ይፈርህ ፡ ወይጸንዕ ፤ በጽኑዕ ፡ ይትዔየነኒ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ። ርእየን ፡ ተመልከት ።

ዐየነ ፤ (ትግሬ) ፤ አበደ ፤ እብድ ፡ ኾነ ፤ ልቡ ፡ ጠፋ ።

ተዐየነ ፤ ተጐበኘ ፤ ተሰለለ ፤ ተመረመረ ፤ ም ንጩ ፡ በታው ። ተገመገመ ፤ ዋጋው ።

ተዐየነ ፤ ከተመ ፤ ምንጭ ፡ ይዞ ፡ ሰፈረ ፤ ጐዠ ፡ ሠራ ፤ ድንኳን ፡ ተከለ ፤ ሕዝቡ ። እለ ፡ ይቀድሙ ፡ ተዐይኖ ። ወተዐየኑ ፡ ውስተ ፡ አቤኔዜር ፡ (ዘኍ፪ ፡ ፫ ። ፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፩) ።

—፤ ከበበ ፤ ዐጠረ ፤ ዙሪያውን ፡ ያዘ ፤ በዙሪያ ፡ ሰፈረ ። ሶበ ፡ ዮን ፡ ተዐይኖ ፡ ላዕለ ፡ ሀገር ። ወተዐየና ፡ ለሀገር ፡ ወዐገታ ። ወይትዐየኑኪ ፡ (ዮሴፍ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፵፫) ።

ዕዩን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ይንት) ፤ የተጐበኘ ፤ የተመረመረ ፤ የተገመገመ ፤ የተመረጠ ፡ የተለቀመ ፤ ም ርጥ ። ዕጣን ፡ ዕዩን ፡ ዘድቁቅ ፡ (ዘሌ፲፮ ፡ ፲፪) ።

ትዕይንት ፤ (ታት) ፤ ሰፈር ፤ ከተማ ፤ መን ደር ፤ ብዙ ፡ ድንኳን ፤ ጐዠ ፡ ቤት ፤ ዳስ ፡ በረት ። ቀርበ ፡ ሙሴ ፡ ኀበ ፡ ትዕይንት ፤ ወቀመ ፡ ውስተ ፡ አንቀጸ ፡ ትዕ ይንት ፡ (ዘፀ፴፪ ፡ ፲፱ና ፡ ፳፮) ።

—፤ ሰራዊት ፡ ጭፍራ ፤ ጓዝ ፡ ወገን ፤ ሕዝብ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ። ጉባኤ ፡ ማኅበር ፡ ሸንጎ ፤ የሰው ፡ መንጋ ፤ ባንድነት ፡ የሚ ሰፍር ፡ የሚንጋጋ ። መንግሥትን ፡ ተመልከት ። ወሰበለ ፡ መልአከ ፡ እግዚ ፡ ዘየሐውር ፡ ቅድመ ፡ ትዕይንቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ። ወትዕይንቶሙሰ ፡ ለኢሎፍሊ ፡ ተዐየኑ ፡ ፈለገ ። ትዕይንቶሙ ፡ ለእለ ፡ ቀሬ ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፲፱—፳ ። ፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፲፭ ። ሚራ፵፭ ፡ ፲፰) ።

ተዓይን ፤ ሰፈሮች ፤ ድንኳኖች ፤ ከተሞች ። ሰራዊቶች ፤ ጭፍሮች ፤ ማኅበሮች ። ተዓይኒሆሙ ፡ ለኤ ዶምያስ ። እምዝሉ ፡ ተዓይኒሁ ፡ ለያዕቆብ ። ወር እየ ፡ ያዕቆብ ፡ ተዓይነ ፡ እግዚ ። እመኒ ፡ ጸብአኒ ፡ ተዓ ይን ። ተዓይነ ፡ ክርስቶስ ፡ (መዝ ፡ ፹፪ና ፡ ፹፯ ። ዘፍ ፴፪ ፡ ፩—፪ ። መዝ ፡ ፳፯ ። ስንክ ፡ ሐም፲፪) ።

ተዓየነ ፤ ተሳፈረ ፤ ተሰፋፈረ ፤ ጐን ፡ ለጐን ፡ ወይም ፡ ፊት ፡ ለፊት ።

(ጥ) **ዐይሮ ፤ ሮት ፤ (ዐየረ ፡ ይዔይር ፡ የዐ ይር ። ዐረ ፡ ዐየረ ። ዕብ ፡ ሔሬፍ)** ፤ ማየር ፡ መቀላቀል ፤ የማዕደናት ። መስደብ ፡ ማዋረድ ፤ መገደር ፡ መላገድ ፤ መናቅ ፡ ማቅለል ፤ አሳልፎ ፡ መስጠት ፤ ራስን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። ሕዝብ ፡ ዘዐየረ ፡ ነፍሶ ፡ ለሞት ፡ (መሳ፭ ፡ ፲፰) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐየረ ፡ ፈንታ ፡ ተዐ የረ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ በተደራጊ ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ኢይትዐየር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፤ አ ፡ ዕዉር ፡ አ ፡ ጽሙም ፡ አ ፡ ሐጺጽ ፡ አ ፡ ገብር ፡ አ ፡ ፀጋማዊ ፡ አ ፡ ሀካይ ፤ ወዘ ተርፉ ፡ ትዕይርታተ ። ጸሐፈ ፡ እንዘ ፡ ይትዔየሮ ፡ ለእ ግዚ ። ወእመሰ ፡ ቦ ፡ ዘተዐየሩክሙ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ። ዘይትዔየር ፡ በክብረ ፡ ርእሱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፲፯ ። ፩ጴጥ ፡ ፬ ፡ ፲፬ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ተዐየረ ፤ (ተደራጊ) ፤ ተሰደበ ፤ ተዋረደ ፤ ተናቀ ፤ ተጠቃ ፤ ተግዳሮት ፡ ሰማ ።

ዕዩር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ይርት) ፤ የተሰደበ ፤ ስዱብ ፤ ወራዳ ፤ ጥቁ ። ንከውን ፡ ዕዩራነ ፡ (ዮዲ፰ ፡ ፳፪) ።

ትዕይርት ፤ (ታት) ፤ ስድብ ፤ ውርደት ፤ ስ ግድ ፤ ተግዳሮት ፤ ጡር ፡ መስቃ ። ትዕይርተ ፡ ይከ ውዎ ። ከመ ፡ ኢይስማዕ ፡ ትዕይርተ ። ትዕይርቱ ፡ ለ ክርስቶስ ። እንዘ ፡ ንጸውር ፡ ትዕይርቶ ፡ (ጦቢ፫ ፡ ፱ና ፡ ፲፫ ። ዕብ፲፩ ፡ ፳፯ ። ፲፫ ፡ ፲፫) ።

ዕይር ፤ በቁሙ ፤ ቅልቅል ፡ ድብልቅ ፤ የታየረ ።

ዔር ፤ (ዕብ ፡ ዒር) ፤ ጠባቂ ፡ መልአክ ። ምስ ጢሩ ፡ ግን ፤ ነሣቲ ፡ ደያኒ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወናሁ ፡ ዔር ፡ ቅዱስ ፡ (ዳን፬ ፡ ፲) ።

ዔረግ፤(ዕብ፡ ሄሬግ፤ የሰይፍ፡ ሞት። ዐረ፡ ሐርግ)፤ ወጥመድ፤ አሽክላ፤ ያውሬ፡ መያዣ። እስመ፡ ፍቅረ፡ ወይን፡ ተብህለ፡ ለሰይጣን፡ ዔረጉ፡ (ደራሲ)።

ዔረግ፤(ዕብ፡ ክሉብ)፤ ቀፎ፤ ቅርጫት፤ የአዕዋፍ፡ ቤት፤ ከቀጫጭን፡ ሐረግ፡ ወይም፡ ከሽቦ፡ የተሠራ፤ ሐረግን፡ ተመልከት። ከመ፡ ዔረግ፡ ዘምሉእ፡ አዕዋፈ፡(ኤር፭፡ ፳፯)። በፍሬ፡ ፈንታ፡ ዔረግ፤ በዔረግ፡ ፈንታ፡ ሙዳይ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው። ሙዳየ፡ ዔረግ፡(ዓሞ፰፡ ፩—፪)። ዕብራይስጡ፡ ግን፤ ክሉብ፡ ቃይጽ፡ ይላል፤ የበጋ፡ ቅርጫት፡ ማለት፡ ነው፤ ፍሬ፡ የተመላ፡ ማለትን፡ ያሳያል። ባለብሉዮች፡ ግን፡ በለው፡ ሰይፍ፤ ጸብታ፡ ፃግታ፡ ይሉታል፤ የበጻ፡ ጸብት፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ማለት፡ ነው። ዳግመኛም፡ ሙዳየ፡ ዔረግ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ቈረጽ፡ ይቈርጽ፡ ይላል፤ ይህን፡ ደግሞ፡ መቀስ፡ ይሉታል፤ ንባቡም፡ ፍችውም፡ አልተ ሳከም።

ዐኪው፤ ዎት፤(ዐከወ፡ የዐኵ፡ ይዕኵ)፤ መከልከል፤ ማስቀረት፤ እንዳይገባ፡ ማድረግ።

ታዕካ፤(ካት)፤ የንጉሥ፡ ቤት፤ ቤተ፡ መንግሥት፤ አዳራሽ፡ ታላቅ፡ ከፍተኛ፤ ከፍ፡ ባለ፡ ቦታ፡ የተሠራ፤ ግቢ፤ ሰፈር፤ ክልካይ፡ አስከልካይ፡ ዘበኛ፡ አጋፋሪ፡ ያለበት። ታዕካ፡ ንጉሥ። ጸግዎ፡ ሰላመ፡ ለንጉሥ፤ ለታዕካሁ፡ ወለሰራዊቱ። ቈስጠንጢኖስ፡ ታዕካ፡ ንበ፡ ዘሐነጸ፡ ሎቱ። ማርያም፡ ታዕካ፡ በምድር፡ ወታዕካ፡ በሰማይ፤ ታዕካ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡(አቡሻ፡ ፶። ቅዳ። ስንክ፡ ጥር፳፯። ድጓ። መቃ)።

ዐኵት፤(ዕብ፡ ዐሮብ)፤ ክልካይ፡ አጋፋሪ፤ የበር፡ መቅሠፍት። ተባይ፤ ተናካሽ፡ ፍጥረት፤ በየስሙና፡ በየመልኩ፤ የሚነድፍ፡ የሚቈነጥጥ፤ የሚያቈስል፡ የሚያሳብጥ፤ የሚያሳክክ፡ የሚያንገበግብ፤ ተርብ፡ የውሻ፡ ንብ፤ የበሬ፡ የበረሓ፡ ዝንብ፤ ትንኝ፡ ቅማል፤ ቍንጫ፡ ትኋን፤ ዘመሚት፡ ጕንዳን፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ፈነወ፡ ዐኰተ፡ ወበልዖሙ፡(መዝ፡ ፸፯ና፡ ፶፬። ጥበ፲፱፡ ፲)።

ዐኮ፤—አይዶለም፤—አኪው፡ አከወ፤ አኮ።

ዐከየ፤—ከፉ፤—አክይ፡ አከየ።

ዐኪክ፤ ከት፤(ዐከከ፡ የዐክክ፡ ይዕክክ)፤ መጥገብ፤ መጠገብ፤ መሰልቸት፤ ዕክክ፡ ማለት። ብዙ፡ ውሃ፡ መያዝ፤ እስከፍ፡ እስከ፡ ክንፈር፡ መንተርፈፍ፡ መምላት፤ የጋን፡ የማድጋ፡ (ዮሐ፪፡ ፯)።

ማዕክክ፤(ዕብ፡ ኪዮር)፤ ድስት፤ ማሰሮ፡ ምንቸት፤ የሚጣድ። ገንቦ፡ ማድጋ፤ እንስራ፡ ጋን፡ ዝንግሪር፤ ዋዲያት፡ ለገን፤ ማጠቢያ፡ መታጠቢያ፤ የውሃ፡ ዕቃ፡ ኹሉ፤ ክብንት፡ ያለው። ጣሳ፡ ኰባያ፡ ዋንጫ፡ ጽዋዕ፡ ሳይቀር፡ መቅጃውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል። ኬጥሮጋ ውሎስን፤ ንብቲራን፡ መቅለድን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ዘገብረ፡ ማዕክክ፡ ብርት፤ ወገብሮ፡ ለውእቱ፡ ማዕከክ፡ ከመ፡ ይትኀፀቡ፡ ውስቴቱ። ሕንብርትኪ፡ ከመ፡ ማዕከክ፤ ጽዋ፡ (ዘፀ፴፰፡ ፳፯—፳፰። ማሕ፯፡ ፫)።

መዓክክት፤ ታላላቅ፡ ድስቶች፤ ጋኖች፤ መታጠቢያዎች። ወመዓክክቲ፡(፪ነገ፡ ፰፡ ፰)።

ዐከለ፤—በላ፤በቃ፤—አኪል፡ አከለ።

ዐልጎ፤ ጎት፤(ዐለገ፡ ይዔልግ፡ የዐልግ። ዐረ፡ ዐለጀ)፤ ማሸነፍ፤ መጣል፤ ድል፡ መንሣት፤ በላይ፡ መኾን፤ የትግል፡ የውጊያ። መሻጠጥ፤ መጋጠጥ፤ ከሥሩ፡ መቍረጥ፤ የኀፍረት። ትግሬ፡ ግን፡ ዐለገ፡ ብሎ፡ ሰወረ፡ ደበቀ፡ ይላል፤ ምስጢሩ፡ ኀፍረት፡ ነው።

ዕልገት፤ ማሸነፍ፤ መጣል፤ መግደል፤ መስለብ፤ መግፈፍ። የድል፡ ምልክት፤ ምርኮ፡ ሰለባ፡ የደም፡ ሽማ፤ ትምክሕት፤ ድንፋታ፤ ልዕልና፡ ከፍታ፤ ቅርርት፡ ፍክራ፤ የኀርግንነት፡ ሥራ። ዕልገተ፡ ቈላፉን። ዘብዙኀ፡ ዕልገቱ። ወሎቱሰ፡ አግብኡ፡ ሎቱ፡ ዕልገቶ፡ በእልፍ። በመጥባሕትከ፡ ዕልገትከ። ያነብሮሙ፡ በዕልገቶሙ፡ መልዕልተ፡(፩ነገ፡ ፲፰፡ ፳፭። ፪ነገ፡ ፳፫። ሚራ፵፯፡ ፮። ዘዳ፴፫፡ ፳፱። ኢዮ፴፮፡ ፯)።

ዐልጋ፤ በቁሙ፤ መተኛ፤ ትእምርተ፡ ክብር።

ዐልጌን፤ ተራዳ፤ ረዥም፡ ዕንጨት፤ የሰው፡ መስቀያ። አዘዘ፡ አርያኖስ፡ ከመ፡ ይስቅልዎ፡ በዐልጌን፡ ወይንድፍዎ፡ በአሕጻ፤ ወአልቦ፡ ዘለከፎ፡(ስንክ፡ የካ፳)።

ዐለደ፤—አከማቸ፤—አልዶ፡ አለደ።

ዐሊው፤ ዎት፤(ዐለወ፡ የዐሉ፡ ይዕሉ፤ ዐለየ። ዕብ፡ ዐዌል። ሱር፡ ዑል። ዐረ፡ ዓል)፤ መቀበል፤ ማስተጋባት፤ የሰሙትን፡ ዜማ፡ መልሶ፡ መጮኽ፤ መናገር። የገደል፡ የተራራ፤ የተመሬ፡ የደብተራ። ድምፀ፡ ቃል፡ ዘአድባር፡ መፍርሃን፡ እስ፡ ያወሥኡ፡ ወየዐልዉ፡ ድምፀ፡ በበይናቲሆሙ። ወእኮ፡ ይባቤ፡ አድባር፡(ጥበ፲፯፡ ፲፰። ሕዝ፯፡ ፯)።

—፤ መወንጀል፡ መበደል፤ ልብን፡ ሐሳብን፡ ወደ፡ ክፉ፡ መመለስ፤ ውልን፡ መሐላን፡ ቃል፡ ኪዳንን፡ ማፍረስ፤ መሸፈት፡ መሸፈጥ፡ መክዳት፡ መካድ፤ ዐሎ፡ ማለት። ይህ፡ ኹሉ፡ የወንጀል፡ ስልት፡ ነው። ዘዐለወ፡ በወግዝ። ዐለዉ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ኢየኀልዩ። ዐለዉ፡ ሕገከ። ዐለዉ፡ ኪዳንየ። ዐለወ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል፡ እምቤተ፡ ዳዊት። ዐለወቶ፡ ለምታ። ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ ባቢሎን። ኵልክሙ፡ ተዐልዉኒ፡(፩ዜና፡ ፪፡ ፯። ኢሳ፶፱፡ ፲፭። ዳን፯፡ ፲፩። ሆሴ፰፡ ፩። ፪ዜና፡ ፲፡ ፲፱። ሚራ፳፫፡ ፳፫። ኤር፶፪፡ ፫። ማቴ፳፯፡ ፴፩)።

—፤ ምክርን፡ ትምርትን፤ መልክን፡ ጠባይን፡ መለወጥ፤ መገልበጥ። ዐልዋ፡ እግዚአ፡ ለምክሩ። ይፈቅዱ፡ ይዕልዉ፡ ትምህርቶ። እከዩሃ፡ የዐልዎ፡ ለራእያ፡(፪ነገ፡ ፲፭፡ ፴፩። ገላ፩፡ ፯። ሚራ፳፩፡ ፲፯)።

ዐሊው ፤ መፈጸም ፣ መምላት ፤ መተው ፤ የ ሥራ ፣ የሹመት ። መቅዳት ፣ መገልበጥ ፤ መተርጐም ፣ መመለስ ፤ ከመጽሐፍ ፣ ወደ ፣ መጽሐፍ ፤ ከቋንቋ ፣ ወደ ፣ ቋንቋ ። መጽሐፍ ፣ ግን ፣ በዐለወ ፣ ፈንታ ፣ ኹሉንም ፣ አዕለወ ፣ ይላል ፤ አድራጊውን ፣ ባስደራጊ ፣ አንቀጽ ፣ **እለ ፡ አዕለዉ ፡ ምግቦሙ ፡ በንጽሕ ። አዕሉ ፡ እንከሰ ፡ ወን ትኅሉብ ፡ ምግበከ ፡** (ቅዳ ፣ ዮሐ ። ሉቃ፲፯ ፣ ፱) ። **አን በበ ፡ ዘውስቴታ ፡ ወአዕለዋ ። ፈነውነ ፡ ለከ ፡ አዕሊወነ ። ሀብኒ ፡ መጽሐፈ ፡ ከመ ፡ ኣዕልዎ ፤** ቀዳ ። **አስተሐ መመ ፡ አዕልወቶ ። አዕለዋ ፡ እምልሳነ ፡ ጽርእ ፡ ኀበ ፡ ልሳነ ፡ ዐረቢ ። ወዘአዕለዋ ፡ ሕጹጽ ፡ ወኀጥእ ፡** (ኩፋ ፣ ፰ ። ተረ ፣ ቄር ። ሄርማ ። ፊልክ ። አፈ ፣ ወር ። ፍ ፣ ነ) ።

ዐላዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ወንጀለኛ ፤ እንቢተኛ ፤ ሽፍታ ፤ ለዋጭ ፤ ገልባጭ ፤ መላሽ ። **ዐላዌ ፡ ነጋሢ ። ወአእመሮ ፡ ከመ ፡ ዐላዊ ። ዐላውያነ ፡ ጽድቅ ፡** (ዮሐ፲፱ ፣ ፲፪ ። ቲቶ፫ ፣ ፲፩ ። ሮሜ፪ ፣ ፰) ። በዐላዊ ፣ ፈ ንታ ፣ አዕላዊ ፣ ይላል ፤ የተሳሳተ ፣ ነው ። **ወአዕላዊሁኒ ፡** (ፍ ፣ ነ) ።

አዕለወ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስወንጀለ ፤ አስከዳ ፤ አስካደ ፣ ዐሎ ፣ አስኘ ፣ አስለወጠ ። **ዘአዕለዎሙ ፡ ለሕ ዝብ ፡ በምክሩ ። ያዐልዎሙ ፡ ለሕዝብነ ። ሶበ ፡ አዕለ ውዎ ፡ ለሃይማኖት ፡** (ሚራ፵፯ ፣ ፳፫ ። ሉቃ፳፫ ፣ ፪ ። ክብ ፣ ነገ) ።

—፤ አስፈጸመ ፤ አስተወ ። አስቀዳ ፤ አስመለሰ ። ምስክሩን ፣ በዐሊው ፣ ተራ ፣ ተመልከት ።

አዕላዊ ፤ የሚያስክድ ፤ የሚያስከዳ ። የሚያስተ ረጕም ፣ የሚያስቀዳ ።

ተዐልወ ፤ ተከዳ ፤ ተካደ ፤ ተጣለ ። **አመ ፡ ይ ትዐለዉ ፡ ሰብእ ፡ ኅያላን ፡** (መክ፲፪ ፣ ፫) ።

—፤ ተለወጠ ፤ ሌላ ፣ ኾነ ። **እምነግሀ ፡ እስከ ፡ ሠርክ ፡ ትትዐለው ፡ መንበርት ፡** (ሚራ፲፰ ፣ ፳፮) ።

—፤ ተቀበለ ፤ የሀብት ፣ የትምርት ። **ወተዐልዉ ፡ ነቢያት ፡ እምኔሁ ። ትምህርት ፡ ዘመሀርኩክሙ ፤ ዘከመ ፡ ተ ዐሎክሙ ፡** (ሚራ፵፰ ፣ ፰ ። ፩ቆሮ ፣ ፲፭ ፣ ፩) ።

—፤ ተቀዳ ፤ ተመለሰ ፤ ተተረጐመ ። **እምነ ፡ ዐረቢ ፡ ለ ግእዝ ፡ መጻሕፍት ፡ ተዐልዋ ። ወመክብበ ፡ መጻሕ ፍትሰ ፡ ዘብሉይ ፡ ተዐልዋ ፡ እምዕብራይስጢ ፡ ኀበ ፡ ግእዝ ፡** (ስንክ ፣ ነሐ፳ ። መጽ ፣ ምስ) ። የግእዝ ፣ ብሉ ያት ፣ በዘመነ ፣ ብሉይ ፣ ከዕብራይስጥ ፣ ተቀድተዋል ፣ ማ ለት ፤ ሳይከከና ፣ ሳይበከ ፤ ሳይጋገር ፣ ምጣድ ፣ ሳይነካ ፤ እምኀበ ፣ አልበ ፣ የተገኘ ፣ የሕልም ፣ እንጀራ ፣ ነው ፤ ት ምርት ፣ ቀስቅሶት ፣ ከንዋመ ፣ ሀኬት ፣ ለነቃው ፣ ለዛሬ ፣ ዘመን ፣ ልጅ ፣ አያጠግብም ።

ዕልው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሉት) ፤ የወንጀለ ፤ ዐመፀኛ ፤ ክፉ ፤ ጠማማ ፤ ልውጥ ፤ ከሓዲ ። **ንጉሥ ፡ ዕ ልው ። ትውልድ ፡ ዕሉት ። ለዕልዋን ፡ ዕልወ ፡ ፍኖት ፡ ይፌኑ ፡ ሎሙ ። ዕልዋነ ፡ ሃይማኖት ። ዕልዋን ፡ ወመ ናፍቃን ፡** (ስንክ ፣ መጋ፰ ። መዝ ፣ ፸፯ ። ምሳ፳፩ ፣ ፰ ። ዲድ ፣ ፴፫ ። ቀሌ) ።

ዕልወት ፤ (ታት) ፤ መወንጀል ፤ መለወጥ ፤ ወንጀል ፤ ዐመፅ ፤ ክዳት ፤ እንቢታ ፤ እደጋ ፣ ጥፋት ። **እ ስመ ፡ ዕልወተ ፡ ሕግ ፡ ውእቱ ፡ ዝ ፡ ግብር ። አዝማነ ፡ ዕልወታት ። ንትሉ ፡ በዕልወትነ ። ትበጽሖሙ ፡ ዕልወ ቶሙ ። እምኀበ ፡ እግዚ ፡ ኮነት ፡ ዕልወት ፡ አኪዝያስ ፡** (ዲድ ፣ ፲፭ ። ስንክ ፣ ነሐ፳ ። ኤር፲፰ ፣ ፲፪ ። ኢዮ፳፩ ፣ ፲፯ ። ፪ዜና ፣ ፳፪ ፣ ፯) ።

—፤ መቅጃ ፤ መዝገብ ፤ ረቂቅ ፤ መዠመሪያ ፣ የወጣ ፣ መጽሐፍ ። ወይም ፣ ቅጅ ፤ ግልባጭ ፤ ከዚያው ፣ ከም ንጭ ፣ የተቀዳ ፤ የቅጅ ፣ ቅጅ ፣ ያይደለ ። **ሀሎ ፡ ኀቤነ ፡ ዕልወቱ ፡ ለውእቱ ፡ መጽሐፍ ፡** (ተረ ፣ ቄር፲፭) ።

ዐልው ፤ ዓልዋ ፤ (ጽር ፤ አልዎይ ። ሱር ፡ ዐልዋይ ። ዕብ ፡ አሃል ። ዐረ ፡ ዑድ) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፣ ስም ፤ ዋግራ ፤ ሬት ። **ከርቤ ፡ ወዐልው ። ዕፀው ፡ ዘዓልዋ ፡** (ማሕ፬ ፣ ፲፬ ። ሔኖ፴፩ ፣ ፪ ። ዮሐ ፲፱ ፣ ፴፱) ።

ዐለየ ፤ (ዐለወ) ፤ ወንጀለ ፤ ሸፈተ ፤ ዐሌ ፣ አለ ፤ እንቢ ፣ አለ ፤ ጠመመ ፤ ለገመ ። ወና ፣ የ ፣ ተወራራሾች ፣ ስለ ፣ ኾኑ ፣ በዐለወ ፣ ፈንታ ፣ ዐለየ ፣ ይላል ። **ዐለዩ ፡ ወ ሚጡ ፡ ልቦሙ ፡** (ግብ፯ ፣ ፴፱) ።

ዕሉይ ፤ ወንጀለኛ ፤ ክፉ ፣ ወስላታ ። **አ ፡ አ ብድ ፡ ወዕሉየ ፡ ኅሊና ፡** (መቃ) ።

ማዕሌት ፤ ወንጀል ፤ ግፍ ፣ በደል ፤ አሉታ ፤ እ ንቢታ ፤ ኀጢአት ፤ ክፋት ። **ማዕሌተ ፡ ሀገር ። በማዕሌ ቶሙ ፡ ዘዐለዉከ ። መልአከ ፡ ማዕሌት ። ከመ ፡ ይኅ በር ፡ ማዕሌቶሙ ። ማዕሌተ ፡ ይገብር ፡ ላዕሌከ ፡ ዓ ሞጽ ፡** (ሚራ፳፯ ፣ ፭ ። ዳን፱ ፣ ፯ ። ፫ነገ ፣ ፲፩ ፣ ፲፱ ። ሆ ሴ፯ ፣ ፱ ። ዓሞ፯ ፣ ፲፩) ።

ተማዕለየ ፤ (ዲ ፡ ቃ ፡ ግ) ፤ ዐለየ ፤ ዐለወ ፤ ወ ንጀለ ። **ተማዕለዩ ፡ ሎቱ ፤ ሖሩ ፡ ይትማዕለይዎሙ ፡** (መቃ) ።

መምዕላይ ፤ ወንጀለኛ ፤ ሽፍታ ፤ ወያኔ ፣ አረ መኔ ፣ ክፉ ፣ ጨካኝ ። **ንጉሥ ፡ ዘእንበለ ፡ ሕግ ፡ ኢን ጉሥ ፡ ውእቱ ፤ አላ ፡ መምዕላይ ። ሰበርከ ፡ ስነኒሁ ፡ ለመምዕላይ ፡ ንጉሠ ፡ ገሃነም ፡** (መጽ ፣ አዳር ፣ ፶ ። ግ ንዘ) ። መዐለን ፣ ተመልከት ፤ የዚህ ፣ ወንድም ፣ ነው ።

ዐልሎ ፤ ሎት ፤ (ዐለለ ፡ ይዔልል ፡ የዐ ልል ። ዕብ ፡ ዐላል ፤ ጽኑ ፡ ሥራ ፡ ሠራ) ፤ ማለል ፤ ዐለላ ፣ ቀለም ፣ ማግባት ፤ መንከር ። **አዘዘ ፡ ከመ ፡ ኢይልበሱ ፡ ክርስቲያን ፡ ወአይሁዳውያን ፡ ልብሰ ፡ ጸዐዳ ፡ ግሙራ ፤ አላ ፡ የዐልሉ ፡ ልብሶሙ ፡ በኒል ፡** (ስንክ ፣ ኅዳ፳፩) ።

—፤ መውገዝ ፤ መለየት ፤ ሕርም ፣ ማለት ፤ ለገዳም ፣ ለ ቤተ ፣ ክሲያን ፣ ጕልት ፣ መጕለት ። **እምዘዐለልዎ ። አ ዐልሎ ፡ ሎቱ ፡ ወለአህጉሪሁ ፡** (ዘሌ፲፱ ፣ ፵፯ ። ዘኍ ፳፩ ፣ ፪—፫) ።

ተዐለለ ፤ (ተዐለ) ፤ ታለለ ፤ ተለየ ፤ ተጕለተ ። **እጼሊ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እትዐለል ፡ እምክርስቶስ ፡** (ሮ ሜ፱ ፣ ፫) ።

ዕሉል፤(ላን፡ላት፡ልልት)፤ የተለየ፤ልዩ፤ ውጉዝ፤ ብቸኛ ። ይኩን፡ዕሉለ ። ይሰመዩ፡ፈሪሳው ያን፡ ወትርጓሜሁ፡ ለዝ፡ስም፡ ዕሉላን፡(ዮሴፍ)።

—፤ የታለለ፤ ቀለም፡ የገባ ። አልባስ፡ ምሥዋዕ፡ ይኩኑ፡ጽዕድዋነ፤ወአኮ፡ዕሉላነ፡በዘዘ፡ዚኣሁ፡ሕብራት፡(ፈ፡መ፡፴፩፡፩)።

ማዕለል፤ ዐለላ፤ ማለያ፤ ቀለም፤ ብዙ፡ ዐይነት፡ ያለው ። ኢትሠአን፡አማኢነ፡ዕሉለ፡በማዕለል፤ ወኢሕልቀተ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አዲብዲክ፡(ፍ፡ነ፡፲፭)።

ማዕለልት፤ ጕልት፤ገንዘብ፤ምሎ፡ተፈጥሞ፡ ሕርም፡ ይኹንብኝ፡ብሎ፡የሰጡት ። ወሰመዩ፡ስሞ፡ ለውእቱ፡መካን፡ማዕለልት፡(ዘኍ፳፩፡፫)።

ዐልሞ፤ ሞት፤(ዐለመ፡ ይዔልም፡ የዐልም፤ ዐረብ)፤ ማለም፤ ማመልከት፤ ስምን፡ መጣፍ፡ ማተም፤ መፈረም ። በቅድመ፡እለ፡ቀሙ፡ወዐለሙ፡ውስተ፡ይእቲ፡ መጽሐፍ፡(ኤር፴፱፡፲፱)።

—፤ ማስተማር፤ መስበክ፤ መንገር ። አበው፡ ናሁ፡ ዐለሙ፤ወሰመዩ፡ትሕትና፡በአስማት፡ ሠናያት፡ወትእምርት፡ትርፍት፡(ፊልክ፡፪፶፱)።

መዐልም፤(ዐረ፡ሙዐሊም)፤ መምህር፤ ሰባኪ፤ አስተማሪ፤ ሊቅ፡(አዋል)።

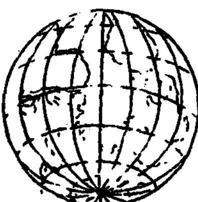
ተዐለመ፤ ተመለከተ፤ ባለምልክት፡ ኾነ ። ተጣፈ፡ ተነገረ፤ ትምርቱ ። ተማረ፤ ትምርት፡ ገባው፤ መዐልም፡ ኾነ፤ ሰውየው ።

ዐላማ፤(ትግሬ፡ዐለመት)፤ በቁሙ፤ ምልክት፤ ባንዲራ ። ሰንደቅን፡ ተመልከት፡(ዐማርኛ)።

ተዐልመ፤(ዕብ፡ሄዓሌም)፤ ዕልም፡ አለ፤ ታባ፡ ተሰወረ፤ ከመታየትና፡ ከመታወቅ ።

ዕሉም፤ ዕልም፡ ያለ፤ ኅቡእ፡ ረቂቅ፤ ስዉር፡ ድብቅ ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በዕሉም፡ ፈንታ፡ ዓለም፡ ይላል ። ወዓለምነሂ፡ ውስተ፡ ብርሃነ፡ ገጽከ፡(መዝ፡፹፱)።

ዓለም፤(ዕብ፡ ቴቤል ። ዐረ፡ መስኩነት)፤ በቁሙ፤ ዓለመ፡ ሰብእ፤ ሰው፡የሚኖርበት፡ ምድር፡ መሬት፤ የአዳም፡ ክፍል፤ የልጆቹ፡ በታ ። ለእግዚ፡ ምድር፡በምልኣ፤ዓለምኒ፡ወዙሉሙ፡እለ፡

ዓለም፡

ይነብሩ፡ውስቴታ፡(መዝ፡፳፫ ። ኢሳ፲፱፡፲፯ ። ፴፱፡፩ ። ኩፋ፡፩)።

ዓለም፤(ማት)፤ ዐረብ ። ዕብ፡ ዖላም ። ሱር፡ ዓላም)፤ ጊዜ፤ ዘመን፤ ትውልድ፤ ያለፈ፤ ቅድም፤ ጥንት፤ ትካት፤ ወይም፡ ወደ፡ ፊት፡ የሚመጣ፡ ወራት፤ ወትር፤ ዘልፍ፤ ድንት፤ መቼም፡ መች፤ የሰው፡ ዕድሜ፤ መዋዕለ፡ሕይወት ። በከመ፡ መዋዕለ፡ዓለም ። ወለዓለምኒ፡ ቀደምት ። ከነ፡ አርኣያ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ይነስሑ ። ነቢያት፡እለ፡እምዓለም፡(ሚክ፯፡፲፬ ። ፪ጴጥ፡፪፡፭ ። ሚሬ፵፱፡፲፯ ። ግብ፫፡፳፩)።

—፤ ፍጥረት፤ ዘመደ፡ ፍጥረት፤ እግዜር፡ ከእሑድ፡ እስከ፡ ዐርብ፡ የፈጠረው፤ ሰማይ፡ ከነዜጋው፤ ምድር፡ ከነመንጋው ። ወይም፡ ሰማይ፡ ከነግሡ፡ ከነደመናው፤ ምድር፡ ከነልብሱ፡ ከነጕተናው ። እምፍጥረተ፡ ዓለም ። እምቅድመ፡ዓለም ። ሰማያት፡ወምድር፤ምስለ፡ዙሉ፡ዓለሞሙ፡(ኢዮ፫፡፲፰ ። ቅዳ፡ዲዮ ። ግሩ)።

—፤ ሰው፤ የሰው፡ ነገድ፤ ነፍስ፡ ያለቸው፡ ሥጋ ። ወፀአ፡ ትእዛዝ፡ ከመ፡ ይጸሐፍ፡ዙሉ፡ዓለም ። ዓለምኒ፡ቦቱ፡ኮነ፤ ወዓለምሰ፡ ኢያእመሮ ። ዝንቱ፡ዓለም፡(ሉቃ፪፡፩ ። ዮሐ፩፡፲ ። ሮሜ፭፡፩)።

—፤ ከተማ፡ መዲና፤ ሹመት፡ ብዕል፤ ሥጋዊ፡ አኗዋር ። ነበረ፡ውስተ፡ዓለም፡ እምቅድመ፡ ይመንኵስ፤ዕሥራ፡ዓመተ ። ፈለሱ፡ ገዳመ፡ወመነኑ፡ ዓለመ፡(ስንክ፡ ሐምሌ ። ቀሌ)።

ዓለማዊ፤ የዓለም፤ ዓለመኛ፤ ዘመናይ፤ ሥጋዊ፤ ሕዝባዊ፤ ካህን፡ መነኰሴ፡ ያይደለ ። ብዕል፡ ዓለማዊት ። ደብተራ፡ዓለማዊ ። ግብራት፡ ዓለማውያት ። እመሂ፡ ካህን፡ወእመሂ፡ዓለማዊ፡(ፈ፡መ፡፲፰፡፩ ። አፈ፡ ድ፲፩ ። ፊልክ፡፫ ። ቀሌ)።

ገዘ፡ዓለም፤ በታ፤ዘመን፤ ዓለመ፡ ሥጋ፤ ሰው፡ እስከ፡ ሞትና፡ እስከ፡ ምጽአት፡ የሚኖርበት ።

ዓለም፡ ዘይመጽእ፤ ዓለመ፡ነፍስ፤ ከሞትና፡ ከኅልፈት፡ በኋላ፡ የሚመጣው ። ኢበዝ፡ ዓለም፤ ወኢበዘይመጽእ፡(ማቴ፲፪፡፴፪)።

ለዓለም፤(ዕብ፡ ልዖላም)፤ ለወትሮ፤ ለዘላለም ። ለዝሉፉ፤ ዘልፈ፤ ወትረ፤ በኵሉ፡ ጊዜ፤ በኵሉ፡ ዘመን ። ፍጻሜ፡ ላለውም፡ ለሌለውም፡ ኹሉ፡ ይነገራል፤ እንደ፡ እስከ፡ ነው ። ፍጻሜ፡ ላለው፡ ሲነገር፤ ምድርሰ፡ ለዓለም፡ትቀውም ። ኢይትሀወክ፡ ለዓለም፤ እነብር፡ቤተከ፡ለዓለም፡ ይላል፡(መክ፩፡፬ ። መዝ፡ ፷፬)። ፍጻሜ፡ ለሌለው፡ ሲነገር፤ቦኑ፡ለዓለም፡አሐዩ ። ቦኑ፡ለዓለም፡ ይነብር፡መዐቱ ። አኮ፡ለዓለም፡ዘእትመዐዕ ። ወይነግሥ፡ለቤተ፡ ያዕቆብ፡ለዓለም፡(ኢዮ፯፡፲፮ ። ኤር፫፡፭ ። ኢሳ፶፯፡፲፮ ። ሉቃ፩፡፴፫)።

—፤ አካቶ፤ ፈጽሞ፤ በውነት፤ መቼም፡ መች ። አንስ፡ ኢየዐልወከ፡ ግሙራ፡ ባለው፤ ለዓለም፤ እንዲል፡(ማቴ፳፮፡፴፫)። ኢይትሀወክ፡ ለዓለም፡ ያለውም፡ እንደዚህ፡ ሊፈታ፡ ይቻላል ።

ለዓለመ፡ ዓለም፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ለዘላለም ። ይህ፡ ግን፡ ዕጥፍ፡ ድርብ፡ ቃል፡ ስለ፡ ኾነ፤ ተለ

ይቶ ፡ ፍጻሜ ፡ ለሌለው ፤ ለማይጨረስ ፡ ይነገራል ። ኢይጠፍእ ፡ ለዝሉፉ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ። ወደምሰስከ ፡ ስሞሙ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ። መንበርከ ፡ እግዚኦ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ (ሚራ፹፱ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፱ና ፡ ፵) ።

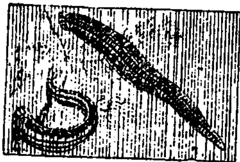
ዘለዓለም ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፡ ዘላለም ፤ ለወትሮ ፡ የሚኖር ፤ ኅልፈት ፡ ፍጻሜ ፡ የሌለው ። እግዚአብሔር ፡ ዘለዓለም ። መንግሥቱ ፡ ዘለዓለም ። ሠናኔ ፡ ዘለዓለም ፤ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ (ቅዳ ። ዳንኤ ፡ ፩፫ ። ፲፱ ፡ ፱ ። ማቴ፳፱ ፡ ፵፮) ።

ዘለዓለማዊ ፤ የዘላለም ፤ ቀዋሚ ፡ ነዋሪ ፤ ኀላፊ ፡ ያይደለ ። ምጽላላቲሆሙ ፡ ዘለዓለማዊት ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ።

እስከ ፡ ለዓለም ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ እስከና ፡ ለ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ የሚመጣን ፡ ጊዜ ፡ ያሳያሉ ። እስከ ፡ ዘላለም ፤ እስከ ፡ ወትሮው ፤ እስከ ፡ መቼም ፡ መች ። እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ፡ አንተ ፡ ክመ ፡ (መዝ ፡ ፹፱ ። ቅዳ ፡ ዲዮ) ።

ዐላሞት ፤ (ዕብራ) ፤ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፤ የበገና ፡ ስም ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ በገና ፤ ባለስድስት ፡ አውታር ። ላዕለ ፡ ዐላሞት ፡ (፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፳) ።

ዐለቅት ፤ (ዕብ ፡ ዐሉቃህ ። ሱር ፡ ዓላቅታእ ። ዐረ ፡ ዐለቀት) ፤ ዐልቅት ፤ የትል ፡ ዐይነት ፤ ከውሃ ፡ ከረግረግ ፡ የሚገኝ ፤ የሚነክስ ፡ የሚጣበቅ ፤ ከያዘ ፡ የማይለቅ ፤ ደም ፡ የሚመጥ ፡ የሚመጠምጥ ፤ ውጋት ፡ ቍርጥማት ፡ ያለበት ፡ ሰው ፡ እንዳጋሚና ፡ እንደ ፡ ዋጋምት ፡ የሚሻው ፡ የሚያስፈልገው ። ለዐለቅት ፡ ባቲ ፡ ሠላስ ፡ አዋልድ ፡ (ምሳ፴ ፡ ፲፭) ።

ዐለቅት ፡

ዐለስ ፤ (ዐረብ) ፤ ዐኝ ፤ የስንዴ ፡ ዐይነት ፤ ፍሬው ፡ ቀጫጭን ፤ ቅንጣቱ ፡ ቀጠጠ ፡ እንደሚባል ፡ ማሽላ ፡ በያንዳንዱ ፡ ቂንድ ፡ መንታነት ፡ ያለው ። ጣዕሙና ፡ መልኩ ፡ የስንዴ ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ መጽሐፍ ፡ በሥርናይ ፡ ፈንታ ፡ ዐለስ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሉቃ፳፱ ፡ ፴፩ ። ዲድ ፡ ፴፩) ። ሕንፈጽን ፡ ተመልከት ።

ዓም ፤ (ዐረብ) ፤ ዓመት ፤ ዘመን ፤ ብዙ ፡ ቀን ፡ የዕለታት ፡ ድምር ፤ ዐውዳቸውና ፡ ቀመራቸው ፤ ፫፻፷፭ ፡ ዕለት ፡ ከዕለት ፡ ርቦ ፤ በውስጡ ፡ አራት ፡ ክፍሎች ፤ ዐሥራ ፡ ኹለት ፡ ወሮች ፡ ያሉት ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ዐመመ ፡ ነው ፤ በአልፍ ፡ ሲጣፍ ፡ ግን ፡ እመምና ፡ ገዝም ፡ ያሳያል ። በውእቱ ፡ ሳብዕ ፡ ዓም ። በሣልስ ፡ ዓም ፡ እምዘነግሠ ። በዙሉ ፡ ዓም ፡ ወዓመት ። ዓም ፡ እምዓም ። ዓመ ፡ ከመ ፡ ዮም ። እመ ፡ ትፈሪ ፡ ለዓሙ ፡ (ዘሌ፳፭ ፡ ፳ ። አስቴ፩ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፺ና ፡ ፴፱ ። ዘፍ፲፰ ፡ ፲ ። ሉቃ ፲፫ ፡ ፬) ።

ዓመት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። በቀዳሚ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ። ትመውት ፡ በዝንቱ ፡ ዓመት ። ምእት ፡ ወኀምሳ ፡ ዓመት ፡ ሎቱ ። ዓመታተ ፡ ብዙኀ ፡ ሐይወ ። ኍልቈ ፡ ዓመታቲከ ፡ (ዳን፺ ፡ ፩ ። ኤር፴፩ ፡ ፲፮ ። ጦቢ፲፱ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፳፩) ።

ዓመተ ፡ ዓለም ፤ ከጥንት ፡ ከፍጥረት ፡ ከአዳም ፡ ዠምሮ ፡ ያለው ፡ ዘመን ።

ዓመተ ፡ ሥጋዌ ፤ ቃል ፡ ሥጋ ፡ ኹኖ ፡ ከተወለደበት ፤ ዓለም ፡ በሐዲስ ፡ ተፈጥሮ ፡ ከተፈጠረበት ፤ ከዳግማይ ፡ አዳም ፡ ከክርስቶስ ፡ ወዲህ ፡ ያለው ፡ ዘመን ።

ዓመተ ፡ ምሕረት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የይቅርታ ፡ ዘመን ፤ ዘመነ ፡ ሥጋዌ ።

ዐምበር ፤—ሽቱ ፤—ዐንበር ።

(ጥ) **ዐምዶ** ፤ ዶት ፤ (ዐመደ ፡ ይዔምድ ፡ የዐምድ ። ዕብ ፡ ዐማድ ፤ ቆመ ፡ ቀጥ ፡ አለ) ፤ መደገፍ ፤ ማስደገፍ ፤ ማቆም ፡ ማጽናት ፤ ማሸራሸት ፤ እንዳይወድቅ ፡ እንዳይነቃነቅ ፡ ማድረግ ። ረበቦ ፡ ከመ ፡ ሠቅ ፡ ወበነፋስ ፡ ዐመዶ ፤ በኪኑ ፡ ዐመዶ ፡ ለሰማይ ፡ በነፋስ ። ይዌስን ፡ ቦኖዳ ፡ ወይዔምድ ፡ በነፋስ ። ዘዐመድካ ፡ ለምድር ፡ በሥላሴከ ፡ (መቃ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ድጓ) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ፈጠረ ፡ ብለው ፡ ይጨምሩበታል ።

ዐማዲ ፤ የሚደግፍ ፤ ደጋፊ ፤ የሚያቆም ፡ የሚያጸና ። ዐማዴ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ (ሊጦን) ።

ዐምድ ፤ (ዕብ ፡ ዐሙድ ። ሱር ፡ ዓሙዳእ ። ዐረ ፡ ዐሙድ ፤ ዒማድ) ፤ በቁሙ ፤ ዋና ፤ ቀዋሚ ፤ ተሸካሚ ፤ ድጋፍ ፤ ባላ ፤ ምሰሶ ፡ ወጋግራ ፤ ተራዳ ፤ ቅልጥም ፡ አገዳ ፤ ጣያት ፤ ሐውልት ፤ የመጽሐፍ ፡ ገጽ ። ዐምደ ፡ ኀጺን ። ዐምደ ፡ ሰኖባር ። ዐምደ ፡ ሐመር ። ዐምደ ፡ ጾም ፤ ዘውእቱ ፡ አርብዓ ፡ ዕለት ። ዐምዳ ፡ ወአብራዊሃ ። ዐምደ ፡ ሀገረ ፡ ፀሓይ ፡ (ኤር፩ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ሐም ፡ ፩ና ፡ ፳፱ ። አቡሻ ፡ ፳፺ ። ዘፀ፳፭ ፡ ፴፩ ። ኤር፵ ፡ ፲፫) ። ሉሕ ፡ ጠርብ ፡ ሳንቃ ፡ ሰሌዳ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐምድ ፡ ይላል ፤ ቀዋሚነቱን ፡ ሲያይ ፡ (ዘፀ፳፮ ፡ ፳፫—፳፱) ።

አዕማድ ፤ ዐምዶች ፤ ድጋፎች ፤ ቋሞች ፡ ተሸካሞች ፤ የእግር ፡ አገዶች ። አዕማደ ፡ ዘንድቅ ፡ ወአዕማደ ፡ ዘእብን ። አዕማደ ፡ ወርቅ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ። ጸጸሳት ፡ ኄራን ፡ ዘይብልዎሙ ፡ አዕማድ ። አዕማደ ፡ እግር ፡ (ሥር ፡ አኵ ። ሚራ፳፯ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ጥር፯ ። ፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፯) ።

—፤ የግስ ፡ ነገዶች ፤ ወይም ፡ ጸዋትወ ፡ ግስ ። እሊሁም ፡ አድራጊ ፡ አስደራጊ ፡ ተደራጊ ፡ ተደራራጊ ፡ አደራራጊ ፡ ናቸው ፤ ቀተለን ፡ ተመልከት ።

ዐምዳዊ፤ዘዐምድ፤ የዐምድ፡ሰው፤እንደ፡ ዐምድ፡ ቋሞ፤ በዐምድ፡ ራስ፡ ላይ፡ ማማ፡ ሠርቶ፤ ወይም፡ ከምዱ፡ ጋር፡ ታስሮ፡ ተቈራኝቶ፡ የሚኖር። ስምዖን፡ዐምዳዊ። አጋቶን፡ዘዐምድ፡(ፊልክ፡፵፮። ስንክ፡መስ፲፱)።

ምዕማድ፤(ዳት፤መዓምድ)፤ ማቆሚያ፤ የዐምድ፡ እግር፤ ስክተት፤ መሠረት። ሰመንቱ፡ አዕማድ፤ወምዕማዶሙኒ፡ዘብሩር፡ዐሥርቱ፡ወስድስቱ፤ወሰለ፡አሐዱ፡ዐምድ፡በበ፡ ክልኤ፡ ምዕማዲሁ። ወበእንተ፡ዝ፡ ፈቀደ፡ ያስተዳንዕ፡ ምዕማዲሁ፡(ዘፀ፴፯፡፳፭። አፈ፡ድ፫)።

ዐምሐራ፤—ዐማራ፤—ዐመመ።

ዐመ፤ዐመመ፤(ዐረ፡ዓመ። ዕብ፡ዐሜም)፤ ጠቈረ፡ ጨለመ፤አደፈ፡ ጐደፈ፤ ደፈረሰ። በዛ፡ ጸና፡ በረታ፤ ጌመን፡ እይ።

ዐም፤(ዕብ)፤ ሕዝብ፡ ነገድ፤ ብዙ፡ ሰው። ቋንቋውና፡ ሕጉ፡ ግዛቱ፡ መንግሥቱ፡ አንድ፡ የኾነ፤ ጉባኤ፡ ሰብእ፡ ማኅበረ፡ ሰብእ።

ዐምሐራ፤(ዐም፡ ሐራ)፤ ዐማራ፤ ጨዋ፡ ሕዝብ፤ ነጻነት፡ ያለው፡ ባለነጻ፤ ግዑዝ፡ አግዓዚ። ሐረረን፡ ተመልከት። ወኮነ፡በምድረ፡ዐምሐራ፡(ገድ፡ ተክ)።

ዐምሐራይ፡ ዊ፤ ያማራ፡ ወገን፤ ልሳን፡ ቋንቋ፤ ዐማርኛ፤ ከዐረብና፡ ከዕብራይስጥ፡ ከግእዝ፡ ከአራም፡ የወጣ።

ዐምዓም፤(ዐረ፡ ዐም፤ ጅም፤ ቀምቃም፤ ድፍርስ፡ ግም፡ እድፍ፡ ውሃ)፤ ውሃማ፡ ቦታ፤ ማጥ፤ ረግረግ፤ ጭቃው፡ የሚውጥ፤ የሚያሰምጥ። ጽቡረ፡ዐምዓም። አውፅአኒ፡እምውስተ፡ዐዘቅት፡ዐምዓም። ዐምዓሙሰ፡ወዐዘቅቱ። ዐምዓመ፡ ኀጢአት፡(ኢሳ፲፱፡፳፫። መዝ፡፴፱። ባሮክ። ሕዝ፵፯፡፲፩። ግንዘ)።

ዐማኑኤል፤(ጽር፡ ሄማኑኢል። ዕብ፡ ዒማኑኤል)፤ የሥግው፡ ቃል፡ ስም፤ በኩነት፡ በተዋሕዶ፡ የተሰጠው። ዒማኑ፡ ምስሌነ፤ ኤል፡ አምላክ፤ በተገናኝ፡ አምላክ፡ ምስሌነ፤ ወይም፡ ምስሌነ፡ አምላክ። አምላክ፡ ከኛ፡ ጋራ፡(ማቴ፩፡፳፫። ኢሳ፯፡፲፬)። ሊቃውንት፡ ግን፡ አምላክ፡ ወሰብእ፡ ብለው፡ የምስጢር፡ አፈታት፡ ይፈቱታል። ዐማኑኤል፡ ዘበትርጓሜሁ፡አምላክ፡ወሰብእ፤እስመ፡ውእቱ፡አምላክ፡ በመለኮቱ፤ ወሰብእ፡ በትስብእቱ፡ ዘነሥአ። ወዝ፡ ስም፡ዘውእቱ፡ ዐማኑኤል፡ ዐቢይ፡ጥቀ፡ ወኢይደሉ፡ ፈሊጦቱ፤ወውእቱ፡ ዘበአማን፡ ምስጢር፡ ለጽንዐ፡ሃይማኖት፡(ሃይ፡ አበ፡ ጎርጎ፡ ዘኑ። ሳዊ፡ ዘአን)። ኢየሱስን፡ ተመልከት።

ዐምዓም፤—ረግረግ፤—ዐመመ።

ዐምፆ፤ ፆት፤(ዐመፀ፡ ይዔምዕ፡ የዐምፅ። ዕብ፡ ሐማስ፤ ሐሜጽ)፤ ማመፅ፤ መሸፈት፤ መበደል፤ ክፉ፡ መኾን፤ ግፍ፡ መሥራት፤ መሰረቅ፡ መቀማት። ኢዐመፅነ፡ኪዳነከ። ይዔምፁ፡እግዚ። ወዐመፅክሙ፡ዐስቦሙ፡(መዝ፡፵፫። ሮሜ፫፡፳፭። ያዕ፭፡፬)።

ዐማፂ፤(ፂት፡ ፅያን፡ ያት)፤ ዐመጠኛ፤ በደለኛ፤ ክፉ፤ ዋሾ። ዐማፂ፡ ወጽልሕው። ዐማፅያነ፡ጸላእኩ፡(መዝ፡፻፲፫። ፻፲፰)።

መዐምፅ፤(ፅት፡ ፃን፡ ፃት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ኢትኩን፡መዐምፀ፡(ዘፀ፳፫፡፩። ምሳ፲፱፡፳፰)።

ዐመፃ፤ ዐመጥ፤በደል፤ግፍ፤ኀጢአት፡ ክፋት፤ ውሸት። ዐመፃ፡ወፅአት፡እመዛግብቲሃ። ልህቀት፡ዐመፃ፡ዲበ፡ምድር። ገበርት፡ዐመፃ፡(ሔኖ። ኩፋ። መዝ፭፻፡፭)።

ተዐመፀ፤ ተገፋ፤ተበደለ፤ግፍ፡ ተቀበለ። ይትዔመፀ፡ከመ፡ሐሳዊ፡(ተረ፡ ቄር)።

ዕሙፅ፤(ፃን፡ ፃት፡ ምፅት)፤ የተገፋ፤የተበደለ። ዘከዐወ፡ ደመ፡ዐማፂ፡ላዕለ፡ ደመ፡ዕሙፅ። ዕሙፃን፡(ዮሴፍ። ፊልክ፡፫)።

ተዓመፀ፤ ተጋፋ፤ተገፋፋ፤ተጣላ፤ግፍ፡ተሣራ፤ ተበዳደለ። ለምንት፡ ትትዓመፁ፡ በበይናቲክሙ። ኅፍረት፡ ተዓምፆ፡ ምስለ፡ ዐርክከ፡(ግብ፯፡፳፮። ሢራ፵፩፡፲፰)።

አስተዐመፀ፤(አዐመፀ)፤ አሳመጠ፤ አሸፈተ፤ ግፍ፡ አሠራ።

አስተዓመፀ፤ አባደለ፤አበዳደለ፤አጋፋ፤ግፍ፡ አሣራ።

ዐሚቅ፤ ቆት፤(ዐመቀ፡ የዐምቅ፡ ይዕምቅ። ዕብ፡ ዐማቅ። ዐረ፡ ዐሙቀ)፤ መታመቅ፤ ዕሙቅ፡ መኾን፤ መጐድጐድ፤ መጥለቅ፤ መሰወር፡ መራቅ፤ ከመታየትና፡ ከመታወቅ። እስከ፡ የዐምቅ፡ ምድሩ፡ከመ፡ግብ። የዐምቅ፡እምነ፡ቀላይ፡ ምክሩ። እምቅድመ፡ ይዕምቁ፡ ቀላያት። እምቅድመ፡ ይዕምቅ፡ ባሕር፡(ገድ፡ ተክ። ሢራ፳፬፡፳፱። ቅዳ፡ አፈ። መጽ፡ ምስ)።

ዕሙቅ፤(ቃን፡ ቃት፡ ምቅት)፤ በቊሙ፤ የጠለቀ፤ ጥልቅ፤ ወደ፡ ቻች፡ የራቀ፡ ሩቅ፤ኅቡእ፡ ረቂቅ፤ የማይታይ፡ የማይታወቅ፤ ጨለማ፡ ውድቅት። በማይ፡ ልዑል፡ ወምድር፡ ዕሙቅ። ቈላ፡ዕሙቅ። ግብ፡ዕሙቅ። ቀላይ፡ዕሙቅ። ይከሥት፡ ዕሙቃተ፡እምጽልመት። ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ። ዘዕሙቅ፡ ከናፍሪሁ። ሌሊተ፡ዕሙቀ፡(ምሳ፳፭፡፫። ሔኖ፳፯፡፫። መዝ፡ ፷፰። ኢዮ፲፪፡፳፪። ኢሳ፳፱፡፲፭። ሕዝቅ፡ ፳። ኪዳ)።

ዕመቅ፤(ቃት)፤ ጥልቀት፤ ጥልቅነት፤ አጠላለቅ፤ ጥልቅ። ዕመቀ፡ቀላይ። ዕመቃቲሆሙ፡ ለአብሕርት። ዕመቀ፡ ምስጢር። አ፡ ዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡(ኢዮ፲፮፡፰። ቅዳ፡ ሕር። ቄር። ሮሜ፲፩፡፴፫)።

ማዕምቅ ፤ ት ፤ (ቃት) ፤ ጥልቅ ፡ በታ ፤ ጕድጓድ ፤ ዐዘቅት ፤ የምድር ፡ ቤት ፤ ገደል ፤ ዋሻ ፡ ቈላ ፤ መቀራቅርት ፤ ዘብጥ ፡ ዘቅዛቃ ፡ ወዳቃ ። ማዕምቀ ፡ ባሕር ። ማዕምቅቲሃ ፡ ለምድር ። ወአውደቆ ፡ ውስተ ፡ ማዕምቅ ። ዡሉ ፡ ማዕምቅ ፡ ይምላእ ፡ (መዝ ፡ ፷፰ ። ኵፋ ፡ ፩ ። ራእ፷ ፡ ፫ ። ኢሳ፵ ፡ ፬ ። ባሮ፩ ፡ ፯) ።

መዓምቅ ፤ ት ፤ ጥልቆች ፤ ጕድጓዶች ፤ መዓምቅተ ፡ ሲኦል ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፲፪) ።

አዕመቀ ፤ አጠለቀ ፤ አስጠለቀ ፤ ጥልቅ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። አዕምቁ ፡ ለክሙ ፡ ኅበ ፡ ትነብሩ ። ጥቀ ፡ አዕመቀ ፡ ከርየ ፡ ግብ ። ኢይክል ፡ አዕሚቆ ፡ ኀልዮ ፡ (ኤር ፵፱ ፡ ፱ ። ፴ ፡ ፰ ። ሉቃ፮ ፡ ፵፰ ። ቅዳ ፡ አፈ ። ዮሐ ። ግሩ) ። አዕምቅ ፡ (አሙቅ) ፡ ላሕዎቶ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፲፯) ።

ተዓመቀ ፤ ተዐማመቀ ፤ ተማመቀ ፤ ተናነቀ ፤ ተጣቈነ ፤ ተጋፋ ፡ ታገለ ፤ ለመጣል ፡ ለማውደቅ ፤ በታች ፡ ለማድረግ ። ኢትትዐማመቅ ፡ ምስለ ፡ ሰይጣናት ፤ ደረት ፡ ለደረት ፡ አትጋፋ ፡ (ፊልክ ፡ ፳) ።

ዓመት ፤—በቁሙ ፤—ዓም ።

ዐንበዘ ፤—ተነበዘ ፤—ነበዘ ፤ አንበዘ ።

ዐንበሪ ፤ ር ፤ (ዕብ ፡ ዳግ ፤ ታኒን ፤ ሊዉያታን) ፤ ታላቅ ፡ ዓሣ ፤ እንደ ፡ ዘንዶ ፡ ያለ ። ዐንበሪ ፡ ዐቢይ ። ዐንበሬ ፡ ባሕር ። ዐንበሪ ፡ አንስቲያዊት ፡ ዘስማ ፡ ሌዋታን ። ይባርክዎ ፡ ዐንበር ፡ ወዡሉ ፡ ዘይትሐወስ ፡ ውስተ ፡ ማይ ፡ (ዮና፪ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፻፬ ። ሔኖ፷ ፡ ፯ ። ጸሎ ፡ ፫ ፡ ደቂ) ። ስምንቱ ፡ ከዐበረና ፡ ከነበረ ፡ ከኹለቱ ፡ የተዳቀለ ፡ ነው ፤ ምስጢሩም ፡ ታላቅነትና ፡ ነባርነት ፡ ነው ፤ አንባ ፡ እንደ ፡ ማለት ።

ዐንበሪ ፡ አንስቲያዊት ፡

ዐናብርት ፤ ዐንበሪዎች ፤ ታላላቅ ፤ ዓሦች ፤ ብሄሞትና ፡ ሌዋታን ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፳፩ ። ኵፋ ፡ ፪ ። ኢዮ፱ ፡ ፲፫) ። ብሄሞትን ፡ ተመልከት ።

ዐንበር ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ ዐንባር) ፤ የሽቱ ፡ ጭቃ ፤ ሲፈጭ ፡ ሲደቈስ ፡ ወይም ፡ በእሳት ፡ ሲጤስ ፡ ሽታው ፡ የሚገን ፡ የሚጣፍጥ ። በዐንበር ፡ ፈንታ ፡ ዐምበር ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (ዮሴፍ) ።

ዐንበሳ ፤—በቁሙ ፤—አንበሳ ፤ በስበሰ ።

ዐኒግ ፤ ጎት ፤ (ዐነገ ፡ የዐንግ ፡ ይዕንግ ። ዐረ ፡ ሐነጀ) ፤ መሥራት ፤ መጠምዘዝ ፤ ማጕበጥ ፤ የቀለበት ። ማንገት ፤ ማሰር ፡ ማንጠልጠል ፤ የጌጥ ፡ የክታብ ።

ዐንግ ፤ (ዕብ ፡ ኔዜም ። ጽር ፡ ሄኖቲያ) ፤ ጕትቻ ፤ ቀለበት ፤ ንጽ ፡ መንደልት ፤ ያፍንጫ ፡ ወይም ፡ የጆሮ ፡ ጌጥ ፤ ንጽ ፡ ያፍንጫ ፤ መንደልት ፡ የጆሮ ።

አዕኑግ ፤ ጕትቾች ፤ ቀለበቶች ፤ ንጾች ፤ መንደልቶች ፡ (ዘፍ፳፬ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፫ ፡ ፳ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፲፪) ።

ዐንግ ፡

ዐንገት ፤ (ዐረ ፡ ዑንጉግ) ፤ በቁሙ ፡ ክሳድ ፤ ማንገቻ ፤ የጌጥ ፡ የሽልማት ፡ ማሰሪያ ።

ዐንጉግ ፤ ዐንገታም ፤ ዐንገተ ፡ ወፍራም ። የባሕር ፡ አውሬ ፤ አርጃኖ ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፴) ።

ዐናጉግ ፤ የባሕር ፡ አራዊት ፤ አርጃኖች ፡ (መቃ ፡ ገ፲፪) ።

ዐንጐጕ ፤ (ጓት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዐንጐጓት ፡ ወብሔ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ዐንጉግ ፡

ዕንጐት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ዱዳኢም ። ዐረ ፡ ሉፋሕ ። ጽር ፡ ማንድራጎሬ) ፤ ዕንጐችት ፤ የሽቱ ፡ ቅጠል ፡ ሽቱነት ፡ ያለው ። ዕንጐችት ፡ ፪ ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ታላቅና ፡ ታናሽ ። ኮልን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ትርንጎ ፡ ይሉታል ። በገነቶሙ ፡ ዕንጐታት ፡ ተረክቡ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ ፳፰ ። ማሕ፯ ፡ ፲፬ ። ዘፍ፴ ፡ ፲፬) ።

ዕንዚራ ፤—የዘፈን ፡ ዕቃ ፤—ነዘረ ፡ እንዚራ ።

ዐንዘረ ፤—አስጮኸ ፤—ነዘረ ፡ አንዘረ ።

ዐኒን ፤ (ዐረብ) ፤ አባለ ፡ ዘርዕ ፤ ደካማ ፡ ኰሳሳ ፤ የታሸ ፡ የተኰላሸ ፤ ፍሬው ፡ የወጣ ፤ ወይም ፡ ያበጠ ፡ የተነፋ ፤ ደዌ ፡ ያደረበት ። ዘይትበሀል ፡ እልዐኒን ፤ ዘውእቱ ፡ ኅፍረት ፡ ሥጋ ፡ ንኡስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፩) ።

ዕንፎራ ። (ጽር ፡ አናፎራ) ፤ አኰቴት ፤ ኅብስተ ፡ መሥዋዕት ። ጸሎተ ፡ ዕንፎራ ፡ (ቅዳ) ።

ዐንፀወ ፤—ደረቀ ፤—ነፀወ ፡ አንፀወ ።

ዐንጼዋ ፤—ዐይጥ ፤—ነጽይ ፡ ነጸየ ፤ አንጼዋ ።

ዐኒቅ ፤ ቆት ፤ (ዐነቀ ፡ የዐንቅ ፡ ይዕንቅ ። ዕብ ፡ ዐናቅ ። ዐረ ፡ ዐነቀ) ፤ መክበብ ፤ ማጠር ፤ ዐንገትን ፡ በጌጥ ፤ ማሰር ፡ ማንገት ፤ ባንገት ፡ መሸከም ፤ ማንጠልጠል ። መርዘም ፤ መብለጥ ። ዕንቈ ፡ ውስተ ፡ ክ

ማድከ። ብፁዕ ፡ ዘጸሮ ፡ ወዘዐነቀ ፡ በከማዱ ፡ ለዝ ንቱ፡ጸሎት። ሰላም፡ለከማድኪ፡ ቃማ፡ንጽሕ፡ዘ ዐነቀ፡(ምሳ፫ ፡ ፫ ። ግንዘ ። ደራሲ) ። በዐንቀ ፡ ፈንታ ፡ ተ ዐንቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወ ርቅ፡(አዋል) ።

አዕነቀ ፤ አሸከመ ፤ ጫነ ፤ አስነገተ ፤ አሳሰረ ። አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ። ኣዐንቀ፡ባዝግና፡ ወርቅ፡ውስተ፡ክማዱ ። አዕነቅዋ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ (፫ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፩ ። ዳንኤ ፡ ፮ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ዕንቍ ፤ ክቡር ፡ ደንጊያ ፤ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ያ ለው ፤ ያንገት ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ተሰክቶ ፡ ባንገት ፡ የሚ ታሰር ፤ የሚሰደር ፡ የሚደረደር ። ህየ፡ሀሎ፡ዕንቍ፡ዘ የኀቱ፡ወዕንቍ፡ሐመልሚል ። እማንቱ፡ዕንቊ፡ባ ሕርያት፡ክቡራት ። ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜ ላት ። ዕንቊ፡ኢያሰጺ ድ፡(ዘፍ፪ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ሚያ፳ ። አርጋ ። ራእ፬ ፡ ፫) ።

አዕናቍ ፤ ዕንቆች ፤ የከበሩ ፡ ደንጎች ። ሰሐባ፡ ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡(ኢዮ፳፰ ፡ ፲፰) ።

ማዕነቅ ፤ ቀኖስ ፤ ቡላል ፤ የርግብ ፡ ዐይነት ፡ ወፍ ፤ ዐንገቷ ፡ ሐር ፡ የታሰረበት ፡ የሚመስል ፡ (ዘፍ፲፭ ፡ ፱ ። ማሕ፩ ፡ ፲) ።

መዓንቅ ፤ ቀኖቮች ፤ ቡላሎች ። ያመጽእ፡ ክልኤተ፡መዓንቀ፡(ዘሌ፭ ፡ ፯) ።

ዓናቅ ፤ **ዔናቅ** ፤ ረዐይታዊ ፤ ኀያል ፡ ሐርበኛ ፤ እጅግ ፡ ብርቱ ፤ መለሎ ፡ ረዥም ፡ ወርዳም ፡ ቁመታም ፤ መጠኑ ፡ ከሰው ፡ ልክ ፡ ያለፈ ። ርኢነ፡ትውልዶ፡ለዔ ናቅ ። ወኮነ፡ ቅድሜሆሙ፡ ከመ፡ አናብጥ፡ (ዘኍ ፲፫ ፡ ፳፰ ፡ ፴፫) ። ናፊልን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ።

ዕንቈራ ፤—**የማር ፡ ሰፈፍ** ፤—**ነቀ ር ፡ ነቈረ** ፤ **እንቈራ** ።

ዐንሰበ ፤ **(ዐሰበ** ፤ **ሐሰበ)** ፤ ነሲብ ፡ ጣለ ፤ ገመተ ፤ አሻረተ ። ስሯጽ ፡ ግስ ፡ ነው ፤ ዐሰበን ፡ ተመል ከት ።

መዐንስብ ፤ **(ብት ፡ ባን ፡ ባት)** ፤ ሻር ተኛ ፤ መለኛ ፤ በነሲብ ፡ በግምት ፡ የሚናገር ። መዐንስበ፡ አራዊት፡ ወእመ፡ አኮ፡ ዐቃቢሆሙ ። ማርያን፡ ወ መዐንስባን፡(ኪዳ ። ዲድ ፡ ፲፫) ።

ዕንሰራ ፤ **(ዕብ ፡ ዐጺራ)** ፤ የሕዝብ ፡ ስብ ሰባ ፤ ጉባኤ ፤ ዐቢይ ፡ በዓል ፤ በዓለ ፡ ሠዊት ፤ በዓለ ፡ ኀ ምሳ ፤ ጰራቅሊጦስ ። በዓለ፡ዕንበራ፡(ዮሴፍ) ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ዐጸረ ፡ ነው ፤ ከንሰረም ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ።

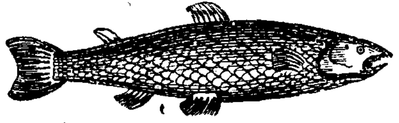
ዐንሰር ፤ **(ዐረ ፡ ዑንጹር)** ፤ የፍጥረት ፡ ጠ ባይ ፡ ባሕርይ ።

ዐናስር ፤ **(ዐረ ፡ ዐናጺሩ)** ፤ ህላውያት ፤ አ ሥራወ ፡ ፍጥረት ፤ አራቱ ፡ ባሕርያት ። ደንገፀ፡ ኵሉ፡ ዐናስረ፡ፍጥረት ፤ ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡ ፍጡራን፡ (ሃይ ፡ አበ ። ገድ ፡ አዳ) ። መተርጕማን ፡ ግን ፡ አለቆች ፡ ይሉታል ።

ዐናት ፤ **(ትግ ፡ ወዐም)** ፤ በቁሙ ፤ ማኽል ፡ ራስ ፤ የናላ ፡ ርግብግቢት ።

ዐናቶት ፤ **(ዕብራ)** ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ስጣዊ ፡ (ኤር፩ ፡ ፩) ።

ዓሣ ፤ **ት** ፤ **(ዕብ ፡ ዓሽ ። ዐረ ፡ ዑሸት** ፤ **ዕዊ)** ፤ በቁሙ ፤ የባሕር ፡ እንስሳ ፡ መልኩና ፡ ነገዱ ፡ የተ ለየ ። የስሙ ፡ ምስጢር ፡ እንደ ፡ ትልና ፡ እንደ ፡ ከይሲ ፡ አለእግር ፡ መኼድ ፡ በልብ ፡ መሳብ ፡ ነው ፤ ዋነተኛነትም ፡ አለፀት ። እገሌ ፡ ዓሣ ፡ ነው ፡ እንዲሉ ። በከመ፡ዓሣ፡ ሶበ፡ወፅአ፡እማይ፡ይመውት፡ፍጡነ ። ዓሣተ፡ባ ሕር፡ወአዕዋፈ፡ሰማይ፡(ፊልክ ፡ ፳፩ ። ዘፍ፩ ፡ ፳፮) ።

ዓሣ ፡

ዐሠየ ፤—**ዋጋ ፡ ሰጠ** ፤—**ዐስይ ፡ ዐሰየ** ።

ዐሠቀ ፤—**ሠራ** ፤—**ዐስቆ ፡ ዐሰቀ** ።

ዐሠር ፤—**ፍለጋ** ፤—**አሠረ** ።

ዐሥሮ ፤ **ሮት** ፤ **(ዐሠረ ፡ ይዔሥር ፡ የ ዐሥር ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ዐሣር ። ዐረ ፡ ዐሸረ)** ፤ ዐሥር ፡ ማድረግ ፤ ዐሥራት ፡ ማውጣት ፤ ካሥር ፡ አንድ ፡ መስጠት ፤ ወይም ፡ መቀበል ፤ መውሰድ ። ዐሠረ፡እም ኵሉ ፤ ከመ፡የዐሥር ፤ ለዐሥሮ ። ፈጸምከ፡ዐሥሮተ፡ ኵሉ፡ዐሥራት ። ዐሥራተ፡ይዔሥር፡(ኩፋ ፡ ፴፫ ። ዘዳ ፳፮ ፡ ፲፪ ። መቃ) ።

—፤ መዋራት ፤ ኑልኝ ፡ ማለት ፤ ማደም ፤ መቅጠር ፤ ዐ ዋጅ ፡ መንገር ፤ ሕዝብን ፡ ሰራዊትን ፡ መሰብሰብ ፤ ማከብ ። በልዎሙ፡ለእለ፡ዐሠርናሆሙ ። ገብረ፡ምሳሐ፡ዐ ቢየ፡ወዐሠሮሙ ፡ ለብዙኃን ። ዐሥሩ፡ጾብአ፡(ማ ቴ፳፪ ፡ ፬ና ፡ ፰ ። ሉቃ፲፬ ፡ ፲፮—፲፯ ። ዮኤ፫ ፡ ፱) ።

አዐሠረ ፤ ዐሥር ፡ አስደረገ ፤ ዐሥራት ፡ አሶጣ ፤ ግብር ፡ ቀረጥ ፡ አስከፈለ ። ወአዕዲደ፡ወፍርክሙ፡ያ ዔሥረክሙ፡(፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፯) ።

ተዐ(ሥ)ሠረ ፤ ተጠራ ፤ ታደመ ፤ ተቀጠረ ። እለ፡ተዐሥሩ፡ለመርዓ ። እለ፡ ተዐሠሩ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡(ስንክ ፡ ጥቅ፲፬ ። ማቴ፳፪ ፡ ፫) ።

ዕሡር ፤ የተጠራ ፤ ዕድመኛ ፡ (ስንክ ፡ የካ፳) ።

ዐሡር ፤ ቀጠሮ ፤ የቀጠሮ ፡ ቀን ፤ ጊዜ ፡ ሰዓት ። ሶበ፡በጽሐ፡ዐሡር፡(ሉቃ፲፬ ፡ ፲፯) ።

ተዐሠረ ፤ ዐሥር ፡ ኾነ ፤ ዐሥር ፡ ተባለ ፤ ከ ሥር ፡ ተከፈለ ፤ ዐሥራት ፡ ወጣለት ፤ ታሸረ ።

ዐሥሩ ፤ (የቤት) ፡ ዐሥር ፡ (የ ፡ ፲) ፤ የቍጥር ፡ ስም ፤ መዠመሪያ ፡ ቀመር ፤ ያንድ ፡ ቤት ፡ ፍጻሜ ፤ የዘ ጠኝ ፡ ተከታይ ፤ በዘጠኝና ፡ በካያ ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ቍ ጥር ፤ ካንድ ፡ እስከ ፡ ዘጠኝ ፡ ያሉትን ፡ አኃዞች ፡ በመጫ

ፈርና ፡ በመናበብ ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ድረስ ፡ የሚዘምት ። ሩ ፡ አርቲክል ፡ ኹኖ ፡ በቁሙ ፡ ይፈታል ። ያበስላ ፡ ዐሥሩ ፡ አንስት ፡ ኅብስተክሙ ፡ በአሐዱ ፡ እቶን ። ዐሥሩ ፡ መካልየ ፡ ብሩር ። ዐሥሮን ፡ ቃላት ። ዐሥሮን ፡ ደናግል ። ዐሥሩ ፡ ወአሐቲ ፡ (ዘሌ፳፯ ፡ ፳፯ ። ጦቢ፩ ፡ ፳ ። መጽ ፡ ምስ ። ማቴ፳፭ ፡ ፩ ። ራእ፳፩ ፡ ፳) ።

ዐሠርቱ ፤ ት ፤ (የወንድ) ፡ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐሥር ፤ ዐሥሩ ፤ ዐሥረኛው ፤ ቱ ፡ አርቲክል ፡ ነው ። አመ ፡ ተርፉ ፡ ዐሠርቱ ። ዐሠርቱ ፡ ወአሐዱ ። ዐሠርቱ ፡ ምእት ። ዐሠርቲሆሙ ፡ (ዓሞ፮ ፡ ፱ ። ዘካ፩ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፺፱ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፫) ።

ዐሡር ፤ ዐሥር ፤ ዐሥረኛ ፤ የዕለት ፡ ቅጽል ። እምድኅረ ፡ ዐሡር ፡ ዕለት ። በዐሡር ፡ ሠርቅ ። ዐሡረ ፡ ወረቡዐ ፡ መዋዕለ ። ዐሡረ ፡ ዕለተ ። ጾመ ፡ ዐሡር ፡ (ኤር፵፪ ፡ ፯ ። ፶፪ ፡ ፱ ። ጦቢ፰ ፡ ፲፱ ። ዳን፩ ፡ ፲፪ ። ዘካ፰ ፡ ፲፱) ።

ዕሥር ፤ ዐሥር ፤ የጊዜ ፡ ቅጽል ። ዕሥር ፡ ወኅምስ ፡ በእመት ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፲፬) ።

ዕሥራ ፤ ካያ ፡ ኻያ ፤ (ክ ፡ ፳) ፤ ኹለት ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ወይም ፡ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ ኹለት ፤ ከዕበተ ፡ የድ ፤ ምክዕቢተ ፡ የውጣ ። ዕሥራ ፡ በእመት ። ዕሥራ ፡ ሰቅል ። ምእት ፡ ወዕሥራ ፡ (ዘካ፭ ፡ ፪ ። ሕዝ፱ ፡ ፲ ። ግብ፩ ፡ ፲፭ ። ራእ፱ ፡ ፱) ።

ዓሥር ፤ ዐሥረኛ ። በዓሥር ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ። በዓሥር ፡ ወኃምስ ፡ ዓመት ። ወዓሥሮሙ ፡ እነግር ፡ (ኤር፴፱ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፲ ። ሚራ፳፭ ፡ ፯) ።

ዓሥራይ ፤ (ዊ ፡ ሪት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐሥረኛ ። በዓሥራይ ፡ ወርኅ ፡ (ሕዝ፴፫ ፡ ፳፩) ።

ዓ(ዐ)ሥራት ፤ በቁሙ ፤ ዐሥረኛ ፤ እጅ ፤ ከፍል ፤ ካሥር ፡ አንድ ፤ ቀረጥ ፤ ግብር ። ወሀቦ ፡ ዓሥራተ ፡ እድ ። ዓሥራታ ፡ ለኢን ። ዓሥራቱ ፡ ለዓሥራት ። ዓሥራቲሁ ፡ ለባት ፡ (ዘፍ፲፬ ፡ ፳ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፵ ። ዘኍ፲፰ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፵፭ ፡ ፲፬) ።

ትዕሥርት ፤ ዐሥርነት ፤ ዐሥር ፡ ዕጥፍ ፤ ዐሥረኛ ፡ ክፍል ፤ ያሥር ፡ ቤት ፤ ባሥር ፡ ባሥር ፡ የሚበዛ ፡ ቍጥር ፤ ካሥር ፡ እስከ ፡ ዘጠና ፡ ያለው ። ረከበ ፡ ትዕሥርተ ፡ እምዝቱ ። ወይከውኑ ፡ ትዕሥርተ ። አእላፍ ፡ ወአምኣት ፡ ወትዕሥርት ፡ ወአሐዳት ፡ (ዳን፩ ፡ ፳ ። ኢሳ፮ ፡ ፲፫ ። አቡሻ ፡ ፲፭) ።

ዐፈየ ፤ (ትግ ። ዐረ) ፤ ዳነ ፡ ተፈወሰ ፤ ጤና ፡ አገኘ ፤ ባለጤና ፡ ኾነ ።

ዐፊር ፤ ሮት ፤ (ዐፈረ ፡ የዐፍር ፡ ይዕፍር ። ዕብ ፡ ከፋር ። ሱር ፡ ዐፋር) ፤ መሸፈን ፡ ማልበስ ፤ መቅባት ፡ መለቅለቅ ። ከፈረን ፡ ተመልከት ።

ዕፍረት ፤ (ታት) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ መረቅ ፤ ቅባት ፤ የነጠረ ፤ የተጣፈጠ ። ዕፍረት ፡ ምዑዝ ። ዕፍረት ፡ ቅድው ። ቅብዐ ፡ ዕፍረት ። መቅድመ ፡ ዕፍረታት ፡ (ጥበ፪ ፡ ፯ ። ዓሞ፮ ፡ ፯ ። አስቴ፪ ፡ ፲፪ ። ማሕ፬ ፡ ፲፬) ።

ማዕፈርት ፤ (ሱር ፡ ማዕፍራእ ፤ ኩፋር ። ዕብ ፡ ሚጽኔፌት) ፤ የራስ ፡ ልብስ ፤ መሸፈኛ ፤ ቆብ ፤ ሾሬት ፤ መጠምጠሚያ ። ማኅፈሪትን ፡ ተመልከት ። ቲወዲ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ማዕፈርቶሙ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፱) ።

ዐፈር ፤ (ዕብ ፡ ዐፋር ። ሱር ፡ ዐፍራ) ፤ በቁሙ ፤ መሬት ፡ ትቢያ ፡ ዐቧራ ፡ (መ ፡ ፈ) ። የመሬትን ፡ ፍች ፡ እይ ። (ግጥም) ፤ ከቤተ ፡ ከሲያን ፡ ኃሮ ፡ ጥቂት ፡ ጥጥ ፡ ቢኖረኝ ፤ ለልብስኽ ፡ አታስብ ፡ ዐፈራለኹ ፡ አለኝ ።

ዕጸ ፤—**ዕጣ** ፤—**ዐፀወ** ፤ **ዕፃ** ።

ዐጺብ ፤ ቦት ፤ (ዐጸበ ፡ የዐጽብ ፡ ይዕጽብ ። ዕብ ፡ ዐጻብ) ፤ ዐጸባ ፡ መኾን ፤ መጭነቅ ፤ መክበድ ፤ መባስ ፤ መክፋት ፤ የጊዜ ፡ የሥራ ፡ የመከራ ። ለምንት ፡ ትኄልዩ ፡ ዘየዐጽብ ። ኢይዕጽብከ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ። ወዐጸቦ ፡ ለሐማን ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፳፯ ። ፪ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፳፭ ። ዮሴፍ) ።

—፤ መጨነቅ ፤ መክበድ ፤ መደንቅ ፤ በሥራ ፡ በመከራ ። ዐጸበት ፡ ሶበ ፡ ትወልድ ። ሶበ ፡ የዐጽብ ፡ ሙሴ ፡ ያወርድ ፡ እዴሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፪ ። ዘፀ፲፯ ፡ ፲፩) ። በዐጸበ ፡ ፈንታ ፡ ተዐጽበ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ተዐጽቡ ፡ ምስሌኒ ። ተዐጽበ ፡ ዕጽበተ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱ ። መቅ ፡ ወን) ።

ዕጹብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ጽብት) ፤ የጨነቀ ፤ ጭንቅ ፤ አስቸጋሪ ፤ ጽኑ ፤ ከቡድ ፤ ቃለ ፡ አንክሮ ፤ ድንቅ ። እፎ ፡ ዕጹብ ። ዕጽብት ፡ ለገቢር ። ትእዛዝ ፡ ዕጹብ ። ግብር ፡ ዕጹብ ። ዕጹብ ፡ ቀሊል ፡ ለከ ። ዕጹብ ፤ ይመስሎ ፡ ዝንቱ ፡ ወልድ ፡ ለጦቢት ። ዕጹብ ፡ ለዐይን ፡ ሥን ፡ ጽዕዱቱ ፡ (ማር፲ ፡ ፲፱ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ዳን፪ ፡ ፲፭ ። ዘፀ፭ ፡ ፲፬ ። ድጓ ። ጦቢ፯ ፡ ፪ ። ሚራ፵፫ ፡ ፲፰) ።

ዕጸብ ፤ (ባት) ፤ ጭንቀት ፤ ጭንቅ ፤ ጽናት ፤ መከራ ፤ ወጥመድ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘክሕደ ፡ በእንተ ፡ ንዴት ፡ ወዕጹብ ። ዕጸበ ፡ ግብሮሙ ። ረስዮ ፡ ለዕጸብየ ፡ ቀሊለ ። ዕጸቢሁ ፡ ለሞት ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፫ ። ዘፀ፮ ፡ ፱ ። ጥበ ፡ ጠቢ ። ፪ነገ ፡ ፳፪ ፡ ፮) ።

ዕጽበት ፤ (ታት) ፤ መጨነቅ ፤ ጭንቀት ፤ ጭንቅነት ፤ ጭንቅ ። በእንተ ፡ ዕጽበተ ፡ ህድአት ። ዕጽበተ ፡ ተቃትሎ ፡ (ፊልክ ፡ ፫ ፡ ፺፯) ።

ዐጸባ ፤ (ባት) ፤ ጭንቅ ፤ መከራ ፤ ችጋር ፤ ቀጠና ፤ ዕጦት ፤ ድኽነት ። ፍቁር ፡ አማናዊ ፡ ይትአመር ፡ በጊዜ ፡ ዐጸባ ። ሶበ ፡ ረከቦሙ ፡ ዐጸባ ። ንግደት ፡ ርሕቅት ፡ እንተ ፡ ኮነት ፡ በእንተ ፡ ዐጸባ ፡ (ትእ ፡ ጴጥ ። ጥበ፲፯ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፫) ። በዐጸባ ፡ ፈንታ ፡ ዕጽብና ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዕጽብና ፡ ዐቢይ ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ገዳም ። ዕጽብናተ ፡ ገዳም ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ጥር ፡ ፲፯) ።

ዐጸብጺብ ፤ የጭንቅ ፡ ጭንቅ ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ጭንቅ ፤ ቍርጥ ፡ ነገር ፤ ትእዛዝ ፤ በኹለት ፡ ወገን ፡ የሚያስጨንቅ ፤ ቢያደርጉትም ፡ ባያደርጉትም ፡ ጕዳት ፡ ያለበት ። ተናገረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ዐጸብጺበ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፪) ።

አዕጸበ ፤ አስጨነቀ ፤ አባሰ ፤ አጸና ፣ አበረታ ። ወለዘፈቀደ ፡ ያዐጽብ ። አዕጸቡ ፡ ተቃትሎ ፡ (ሮሜ፱ ፡ ፲፰ ። ፊልክ) ።

አስተዐጸበ ፤ አከበደ ፤ አገነነ ፤ አስተባበሰ ፤ አደነቀ ፤ ዕጹብ ፣ ዕጹብ ፣ አለ ፤ የከፋ ፣ የበጎ ። አስተዐጸቡ ፡ ሮም ፡ ዘገብሩ ፡ አይሁድ ። ኢያስተዐጸበ ፡ ንትፈተ ፡ ሥጋሁ ። አፍቅሩ ፡ ነግደ ፡ እንዘ ፡ ኢታስተዐጽቡ ፤ የከፋ ፣ (ዮሴፍ ። ስንክ ፣ መጋ፳ ። ፩ጴጥ ፣ ፱ ፣ ፱) ። ከመ ፡ ይትናጸሩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወያስተዐጽቡ ፡ ፍጥረቶሙ ። ነበሩ ፡ እንዘ ፡ ያስተዐጽቡ ፡ ግብረ ፡ እግዚ ። ኣነክር ፡ ወኣስተዐጽብ ፡ እምኔክሙ ፤ የበጎ ፣ (ቀሌ ። ገድ ፣ ተክ ። አቡሻ ፣ ፳) ።

ዐጺድ ፤ ዶት ፤ (ዐጸደ ፡ የዐጽድ ፡ ይዕጽድ ። ዕብ ፡ ዐጻድ ፤ ገዘመ ። ሱር ፤ ዐረ ፡ ሐጻድ) ፤ ማጨድ ፤ መቍረጥ ፤ መቈጥቈጥ ፤ ያዝመራ ፣ የማር ፣ የቅጠል ። መክፈል ፤ መወሰን ፤ የቦታ ፣ የርስት ፤ የዘመን ። ማእረር ፡ በጽሐ ፡ ለዐጺድ ። ዘየዐጽድኒ ፡ ይነሥእ ፡ ዐስቦ ። ዕጽድ ፡ ማዕረ ፡ (፩ነገ ፣ ፲፫ ፣ ፳፩ ። ዮሐ፬ ፣ ፴፯ ። ምሳ፳፯ ፣ ፳፱) ። ጸደየን ፣ ተመልከት ፤ የዚህ ፣ ዘር ፣ ነው ።

ዐጻዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚያጭድ ፤ ዐጫጅ ፤ ቈራጭ ፤ ከፋይ ፣ ወሳኝ ።

(ጥጸ) **ዐጸድ** ፤ የሚያጭዱ ፤ ዐጫጆች ። ወበጊዜ ፡ ማእረር ፡ እብሎሙ ፡ ለዐጺድ ፤ ወዐጺድኒ ፡ መላእክት ፡ እሙንቱ ፡ (ማቴ፲፫ ፣ ፴ና ፣ ፴፱ ። ያዕ፭ ፣ ፬) ።

ማዕጸድ ፤ (ዕብ ፡ ማዓጻድ ፤ ገዝሞ ፤ መጥረቢያ ፤ መላጊያ) ፤ ማጭድ ፤ ማጨጃ ፤ መቍረጫ ። ማዕጺድ ፡ በሲኖ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ (ራእ፲፬ ፣ ፲፬—፲፱) ።

ማዕጸድ ፣

መዓጽድ ፤ ማጭዶች ። ይመትሩ ፡ ሖያን ዊሆሙ ፡ ለመዓጽድ ፡ (ኢሳ፪ ፣ ፬) ።

ተዐጽደ ፤ ታጨደ ፤ ተቈረጠ ፤ ተከፈለ ፤ ተወሰነ ። እመ ፡ ኢተዐጽደ ፡ ዘተዘርዐ ። ወተዐጽደት ፡ ምድር ፡ (ሉቃ ፣ ዕገዛ፪ ፣ ፳፯ ። ራእ፲፬ ፣ ፲፯ ። ያዕ፭ ፣ ፯) ።

ዕጹድ ፤ የታጨደ ፤ ዕጭድ ፤ ነደ ፤ ቃርሚያ ፤ ምድሩንም ፣ እኽሉንም ፣ ያሳያል ።

ዐጸድ ፤ ቦታ ፤ ወልወል ፤ ደጅ ፣ ምድምድ ፤ ርስት ፤ ወዠድ ፤ የምድር ፣ ክፍል ፤ ያንዳንድ ፣ ሰው ፣ ዕድል ፤ ፈንታው ፣ ድርሻው ፤ በዙሪያው ፣ ዐጥር ፣ ቅጥር ፣ ወሰን ፣ ደንበር ፣ ያለው ፤ የዝሪት ፣ ያታክልት ፣ ስፍራ ፤ የሰው ፣ የእንስሳት ፣ ሰፈር ፤ ቤት ፣ በረት ፣ ያለበት ፣ ገጠር ፣ መንደር ። ቦቱ ፡ ዐዘቅት ፡ ውስተ ፡ ዐጺድ ። ወሜጡ ፡ ዐጸዶሙ ። ዐጸደ ፡ ወይን ፤ ዐጸደ ፡ ሐምል ። ዐጸደ ፡ ዘይት ። ዝ ፡ ዓለም ፡ ውእቱ ፡ ዐጸደ ፡ ገቢር ፡ ወዘይመጽእ ፡ ዐጸደ ፡ ዕሴት ፤ ዓለምኒ ፡ ዐጸደ ፡ ጻማ ፡ ወድካም ፤ ወዘይመጽእኒ ፡ ዐጸደ ፡ ፍግዓ ፡ ወዕረፍት ፡ (፪ነገ ፣ ፲፯ ፣ ፲፰ ። ግብ፩ ፣ ፩ ። መክ፪ ፣ ፬—፭ ። ዘዳ፳ ፣ ፲፭ ። ዮሴፍ) ። በቦታው ፣ ላይ ፣ የሚበቅለውም ፣ ዛፍ ፣ ዐጸድ ፤ ይባላል ። ዐጸደ ፣ ቤተ ፣ ክሲያን ፤ ዐጸዳም ፣ እንዲሉ ። (ተረት) ፤ ዐጸድ ፣ የሌለው ፣ ደብር ፤ ጽሕም ፣ የሌለው ፣ መምር ።

አዕጻድ ፤ (ዳት) ፤ ቦቶች ፤ ወዠዶች ፤ ገጠሮች ። አዕጻዳቲሆሙ ፡ ለኖሎት ። ተስዑ ፡ አህጉር ፡ ወአዕጻዳቲሆን ፡ (ማሕ፩ ፣ ፯ ። ኢያ፲፩ ፣ ፴፪ ። ማቴ፲ ፣ ፲፩) ።

ዐጺው ፤ ዎት ፤ (ዐጸወ ፡ የዐጹ ፡ ይዕጹ ። ዕብ ፡ ዐጻህ) ፤ መዝጋት ፤ መግጠም ፤ መቈለፍ ፣ ማተም ፤ ማገድ ፣ መከልከል ፤ እንዳይወጣ ፣ እንዳይገባ ፣ ማድረግ ፤ ማጠር ፣ መቅጠር ፤ ማሰር ፣ ማጋዝ ፤ መድፈን ፣ መምረግ ፤ መደበቅ ፣ ማሥረግ ። ዕጹ ፡ ኖኅተከ ። አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ዐጺዎታ ። ዐጸወ ፡ ላዕሌሁ ። እመ ፡ ዐጸወ ፡ ላዕለ ፡ ሰብእ ፡ መኑ ፡ ያርኁ ። የዐጹ ፡ ምሕረቶ ፡ እምኔሁ ። ዕጽዎ ፡ ለዝ ፡ ነገር ፤ ወኅትም ፡ መጽሐፎ ፡ (ኢሳ፳፪ ፣ ፳ ። ራእ፫ ፣ ፰ ። ፳ ፣ ፫ ። ኢዮ፲፪ ፣ ፲፬ ። ዮሐ፫ ፣ ፲፯ ። ዳን፲፪ ፣ ፬) ።

ዐጻዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚዘጋ ፤ ዘጊ ፤ በረኛ ። ዐጻዊኒ ፡ ያርኅዎ ። አመት ፡ ዐጻዊት ። ዐጻውያነ ፡ ኆዋኅው ፡ (ዮሐ፲ ፣ ፫ ። ፲፰ ፣ ፲፯) ።

ዐጸውት ፤ ዘጎች ፤ ዘጊዎች ፤ በረኞች ። ዐጸውት ፡ ሲኦል ፡ (ኢዮ፴፰ ፣ ፲፯) ።

ማዕጾ ፤ መዝጊያ ፤ ሳንቃ ። ከመ ፡ ማዕጾ ፡ እንተ ፡ ተዐውድ ። ድርሖሖተ ፡ ማዕጾ ። ወማዕጾ ፡ ዘዐቅም ፡ (ምሳ፳፯ ፣ ፲፬ ። ዘካ፲፪ ፣ ፪ ። መዝ ፣ ፻፵) ።

—፤ ዐጥር ፣ ቅጥር ፣ ሽምጥ ። ሰበረ ፡ ማዕጾ ፡ ወጕየ ። ንግበር ፡ ላቲ ፡ ማዕጾ ፡ ዘቈድሮስ ፡ (ኩፋ ፣ ፴፱ ። ማሕ፰ ፣ ፱) ።

መዓጽው ፤ (ጹት ፡ ጽዋት) ፤ መዝጎች ፤ ሳንቆች ። በበ ፡ ክልኤ ፡ መዓጽዊሁ ። መዓጹት ፡ ወመናሥግት ። መዓጹት ፡ ዘቅድመ ፡ ገጹ ፡ (ሕዝ፵፩ ፣ ፳፱ ። ኢዮ፴፰ ፣ ፲ ። ፵፩ ፣ ፭) ።

ተዐጽወ ፤ ተዘጋ ፤ ዝግ ፣ ኾነ ፤ ተዘጋበት ። ተዐጽዉ ፡ አብያት ። ተዐጽዉ ፡ አህጉር ። ባእ ፡ ተዐጸው ፡ ማእከለ ፡ ቤትከ ። ወሶበ ፡ ተዐጽዉ ፡ ክልኤሆሙ ፡ (ኢሳ፳፬ ፣ ፲ ። ኤር፲፫ ፣ ፲፱ ። ሕዝ፫ ፣ ፳፬ ። ጦቢ፰ ፣ ፬) ።

ዕጽው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጹት) ፤ የተዘጋ ፤ ዝግ ፤ ኅቡእ ። ናሁ ፡ ዕጽው ፡ ኆኅተ ፡ ገነት ። መስቴማ ፡ እሱር ፡ ወዕጽው ። ዕጽው ፡ ወኅቱም ፡ ነገሩ ፡ (ዳን፩ ፣ ፳ ። ኩፋ ፣ ፵፰ ። ዳን፲፪ ፣ ፰) ።

ዕጽወት ፤ መዝጋት ፤ መዘጋት ፤ አዘጋግ ፤ ዝግነት ። መዋዕለ ፡ ዕጽወትከ ፡ (ሕዝ፬ ፣ ፰) ።

ዐጽም ፤—በቁሙ ፤—ዐፅም ።

ዐጺፍ ፤ ፎት ፤ (ዐጸፈ ፡ የዐጽፍ ፡ ይዕ

ጽፍ ። ዐጠፈ) ፤ ማጠፍ ፤ መደረብ ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ማድረግ ። መልበስ ፡ መጐናጠፍ ። ብፅዕት ፡ ነፍስ ፡ እንተ ፡ እምቅድመ ፡ ትዕጽፍ ፡ አብራኪሃ ፡ በውስተ ፡ ጸሎት ፡ ይሠርቅ ፡ ላዕሌሃ ፡ ጸዳል ። ወዕጽፍ ፡ ሳድስተ ፡ ሠቀ ፡ (አረጋ ፡ ድ፴፪ ። ዘፀ፳፯ ፡ ፱) ።

ዐጻፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ጸፍት) ፤ የሚያጥፍ ፡ ዐጣፊ ፤ ተጐናጣፊ ። ዐጸፍተ ፡ ብርሃናት ፡ (ኪዳ) ።

ተዐጽፈ ፤ ታጠፈ ፤ ተደረበ ፤ ልብሱ ። ለበሰ ፤ ተጐናጠፈ ፤ ሰዉ ። ተዐጸፍኬ ፡ ልብሰከ ። ልብስ ፡ ቀጢን ፡ ዘይትዐጸፍ ፡ ካህን ። ትትዐጸፍ ፡ አልባሲሃ ። ንትዐጸፍኬ ፡ አ ፡ አኀውየ ፡ በዝንቱ ፡ (ግብ፲፪ ፡ ፰ ። ሚራ፶ ፡ ፪ ። ዮዲ፲ ፡ ፯ ። አፈ ፡ ተ፴፱) ።

ዕጹፍ ፤ **ዑጹፍ** ፤ የታጠፈ ፤ ዕጥፍ ፤ ድርብ ፤ ዱብል ። ቢሶስ ፡ ዕጹፍ ፡ ወነት ፡ ዕጹፍ ። እስመ ፡ ዕጹፍ ፡ ውእቱ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፩ ። ኢዮ፲፩ ፡ ፯) ።

—፤ የለበሰ ፤ ያጣፋ ፤ የደረበ ፤ ያጌጠ ፤ የተጐናጠፈ ። ዑጹፍ ፡ ወስርግው ። ዑጽፍት ፡ ወሑብርት ፡ (አፈ ፡ ተ፴፪ ። መዝ ፡ ፵፱) ።

ዑጻፌ ፤ ማጠፍ ፤ መታጠፍ ፤ አስተጣጠፍ ፤ ዕጥፈት ፤ ዐጠፋ ። መልበስ ፤ መደረብ ። ዐጽፍ ፤ መደረቢያ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳፩) ።

ዐጽፍ ፤ (ፋት) ፤ በቁሙ ፤ መጐናጠፊያ ፤ መደረቢያ ፤ የላይ ፡ ልብስ ፤ ካባ ፤ በርኖስ ፤ ኩታ ፡ ጋቢ ፤ ጃኖ ፤ ድርብ ፤ ቋሬ ፤ ልግም ፡ በገላ ፤ የሌት ፡ ልብስ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ልብስየ ፡ ወዐጽፍየ ። ወዳዊትኒ ፡ ቅኑት ፡ በዐጽፍ ፡ ዘዕጹብ ፡ ሤጡ ። ዘዐጽፈ ፡ ትጕሃን ፡ ዐጽፉ ። ሰላም ፡ ለበርሶማ ፡ ትርሲተ ፡ ዓለም ፡ ዘገደፈ ፤ እስከ ፡ ኢያጥረየ ፡ ዐጽፈ ፡ (ዕዝ፱ ፡ ፫ ። ፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፳፯ ። ስንክ ፡ ጥር፲፯ ። ጳጕ፩) ።

አዕጽፍት ፤ ዐጽፎች ፤ መጐናጠፊያዎች ። ወልቡሳን ፡ አዕጽፍተ ፡ (፪ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፱) ።

ማዕጸፍ ፤ (ፍት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዐጽፍ ። ሲያበዛ ፡ መዓጽፍት ፡ ይላል ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ዐጺቅ ፤ **ቆት** ፤ (**ዐጸቀ ፡ የዐጽቅ ፡ ይዕጽቅ ። ዕብ ፡ ያጺቅ ፤ ጨመረ ፡ አፈሰሰ ፤ የውሃ**) ፤ ማጕምጕም ፤ ማፈጥፈጥ ፤ መብቀል ፤ መከበብ ፤ ዙሪያውን ፡ መውኀክ ፤ ማደግ ፡ መርዘም ፤ ቁመት ፡ መጨመር ፤ የቅጠል ፡ የዛፍ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐጸቀ ፡ ፈንታ ፡ አዕጸቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሄርማ ፡ ገ፶) ።

ዐጽቅ ፤ በቁሙ ፤ ቅጥይ ፤ ክንፍ ፤ ጫፍ ፡ ቅርንጫፍ ፤ ውልብልቢት ። ለኵሉ ፡ ዐጽቅ ፡ ዘኢይፈሪ ። ኢሥርዎሙ ፡ ወኢዐጽቆሙ ፡ (ዮሐ፲፭ ፡ ፪ ። ሚል፫ ፡ ፲፱) ።

—፤ ፍሬ ፤ ሕንባብ ፤ ዛላ ፤ ዘለላ ። ንማእ ፡ ዐጽቀ ፡ በለስ ። ምእት ፡ ዐጽቀ ፡ ዘቢብ ። ቈላተ ፡ ዐጽቅ ፡ (ኢሳ፴፰ ፡ ፳፩ ። ፪ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፩ ። ዘኁ፲፫ ፡ ፳፫ ። ዘዳ፩ ፡ ፳፬) ።

—፤ ዙሪያ ፤ ክበብ ፤ ዐጥር ፡ ቅጥር ፤ ዛኒጋባ ፤ የቤት ፡ ቅጥይ ። ዐጽቀ ፡ ዐጺድ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፳) ።

አዕጹቅ ፤ (ቃት) ፤ ቅጥዮች ፤ ጫፎች ፤ ፍሬዎች ። አዕጹቂሃ ፡ ኢይፈርዩ ። ኖኅ ፡ አዕጹቅየ ። ክልኤ ፡ አዕጹቀ ፡ በለስ ። አዕጹቃተ ፡ ወይን ፡ (ሚራ፳፫ ፡ ፳፭ ። ፳፱ ፡ ፲፯ ። ኤር፳፱ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መስ፩) ። አዕጹቀ ፡ ተቀዋም ፡ ቢል ፡ አገዶች ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ ከዚያው ፡ ከዐጽቅነቱ ፡ አይወጣም ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፲፱—፲፭) ።

ዐጽሮ ፤ **ሮት** ፤ (**ዐጸረ ፡ ይዔጽር ፡ የዐጽር ። ዐረ ፡ ዐጸረ ። ሱር ፡ ዐጻር**) ፤ መጥመቅ ፤ መጭመቅ ፤ ማሸት ፡ መርገጥ ፤ ማፍተልተል ፡ ማፍረጥረጥ ፤ መዘለል ፤ የወይን ፡ የዘይት ፡ የድፍድፍ ፤ የልብስ ፤ ለሰውም ፡ ይኾናል ። ሶበ ፡ የዐጽርዋ ፡ ትገብር ፡ ደመ ፡ አስካል ። አስተርከቡ ፡ ወዐጸሩ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ። ለእመ ፡ ዐጸርከ ፡ አንፈከ ፡ ይወፅእ ፡ ደም ። ዐጸሮ ፡ ለውእቱ ፡ ፀምር ። አብእዎ ፡ ውስተ ፡ ምስካበ ፡ ንጹን ፡ ወዐጸርዎ ፡ (መቃ ፡ ገ፰ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፱ ። ምሳ ፳፱ ፡ ፴፰ ። መሳ፮ ፡ ፴፰ ። ስንክ ፡ ግን፲፱) ።

ዐጻሪ ፤ የሚጠምቅ ፤ ጠማቂ ። ንጉሥ ፡ ከሓዲ ፡ ዐጻሬ ፡ ሰማዕታት ፡ በምክያድ ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

ተዐጽረ ፤ ተጠመቀ ፤ ተዘለለ ። ዘተዐጽረ ፡ እምአስካለ ፡ ወይን ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩ ። መቃ) ።

ዐጺር ፤ የተጠመቀ ፤ ጥማቂ ፤ ውጤት ። ኢይሰቲ ፡ እንከ ፡ እምዝንቱ ፡ ዐጺረ ፡ ፍሬ ፡ ወይን ፤ እስከ ፡ አመ ፡ እሰትዮ ፡ ሐዲሰ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፳፱) ።

ዐፅ ፤—**ምድረ ፡ በዳ** ፤—**ዐፂዕ ፡ ዐፀፀ** ።

ዐፀደ ፤—**ዐጨደ** ፤—**ዐጺድ ፡ ዐጸደ** ።

ዐፀወ ፤ (**ዐጸወ**) ፤ በረታ ፤ ጠጠረ ፤ ጠነከረ ። ዕፃ ፡ ጣለ ፤ አወጣ ። ዐፀፀን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ዕፅ ፤ (**ዕብ ፡ ዔፅ**) ፤ ጥኑ ፤ ጠንካራ ፤ ዕንጨት ፤ ዛፍ ፤ ባለብዙ ፡ ክንፍ ፤ ዐይነቱና ፡ ስሙ ፡ ሽታውና ፡ ጣዕሙ ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡ ያለው ፤ ለሥራና ፡ ለመሣሪያ ፡ ኹሉ ፡ የሚፈለግ ፤ ፍሬው ፡ የሚበላ ፤ የማይበላ ። ለታብቍል ፡ ምድር ፡ ሐመልማለ ፡ ሣዕር ፡ ዘይዘራዕ ፡ ዘርዑ ፤ ወዕፀ ፡ መፍርየ ፡ ዘይገብር ፡ ፍሬ ፡ በበ ፡ ዘመዱ ። ዕፀ ፡ ሕይወት ። ታሕተ ፡ ዕፀ ። ኀበ ፡ አልቦ ፡ ዕፀ ። እስመ ፡ እምፍሬሁ ፡ ይትዐወቅ ፡ ዕፀ ። ዕፀ ፡ ወይን ። ዕፀ ፡ ዘይት ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፲፩ ። ፪ ፡ ፱ ። ፲፰ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፻፪ ። ማቴ፲፪ ፡ ፴፫ ። ሕዝ፲፭ ፡ ፪ ። ሚራ፳፱ ፡ ፲፱) ።

ዕፀ ፡ ፋርስ ፤ ፋርሳዊ ፡ ቅጠል ፤ ከፋርስ ፡ የመጣ ፤ ነገረን ፡ ተመልከት ።

ዕፀው ፤ (**ዋት**) ፤ ዕንጨቶች ፤ ዛፎች ። ዕፀው ፡ ዘይፈርዩ ። ዕፀወ ፡ ዖም ። ዕፀወ ፡ ገዳም ። ወጣሕከ ፡ ዕፀወ ፡ ዲበ ፡ እሳት ፡ (መክ፪ ፡ ፭ ። ኤር፫ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፲፫ ። ሚራ፰ ፡ ፫) ።

ዕፅ ፤ ዕፃ ፤ ዕጣ ፤ የንጨት ፡ የወረቀት ፤ የጠጠር ፤ ምልክት ፡ ያለው ፤ ስም ፡ የተጣፈበት ። ዕጣው ፡ የወደቀበት ፡ ክፍል ፤ ድርሻ ፤ ዕድል ፡ ፈንታ ። ዘቲ ፡ መክፈልት ፡ ወፅአት በዕፁ ፡ ለሴም ። ወወረደ ፡ ዕፁ ፡

ላዕለ ፡ ዐሡሩ ፡ ወረቡዑ ፡ ለሠርቀ ፡ አዳር ። እስመ ፡ ሎሙ ፡ ረከቦሙ ፡ ዕፀ ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። እስቴ፫ ፡ ፯ ። ፩ዜና ፡ ፮ ፡ ፶፩ ። ዘሌ፲፮ ፡ ፰—፲) ።

ዕፃ ፤ በቁሙ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መክፈልት ፡ ዘ ኢወፅአ ፡ በዕፃሁ ። ወረደ ፡ ዕፃ ፡ ላዕለ ፡ ዮናስ ። ወበ ጽሐ ፡ ዕፃ ፡ ዲበ ፡ ማትያስ ፡ (ኩፋ ፡ ፱ ። ዮና፩ ፡ ፯ ። ግብ፩ ፡ ፳፮) ።

ዕፀት ፤ ዕንጨትነት ፤ ዕንጨት ፤ የንጨት ፡ ወ ገን ፤ ቍጥቋጦ ፤ ጭራሮ ፤ ጭፍጫፊ ፤ ዝንጣፊ ፤ እሾኽም ፤ ቅጠላም ፤ ታናናሽ ፡ ቀጫጭን ፤ በጣም ፡ የማያድግ ፤ ዛፍ ፡ የማይኾን ፤ እንደ ፡ እንፏጮ ፡ ያለ ። እምዕፀት ፡ ይነ ድድ ፡ እሳት ፤ ወዕፀታ ፡ ኢትውዒ ። ዕፀት ፡ ልምል ምት ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፪—፬ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፱) ።

—፤ ዛፍ ፤ የዛፍ ፡ ወገን ፡ ኹሉ ፤ ታላላቅ ፡ ወፍራም ፤ ረዣዥም ። ቅኑብ ፡ ዕፀት ፡ ነዋኅ ፡ (ዘዳ፲፩ ፡ ፴) ። ዕብራ ይስጡ ፡ ግን ፤ (ዔሎኔይ ፡ ሞሬ) ፡ ዕፀወ ፡ ሞሬ ፡ ይላል ፡ (ዘፍ፲፪ ፡ ፮) ።

ዕፀታት ፤ (ዕፃት) ፤ ዛፎች ፤ ዕንጨቶች ፤ ዕጣ ዎች ። ውስተ ፡ ዕፀታት ። ዕፃት ፡ (ራእ፯ ፡ ፩ና ፡ ፫ ። ሄርማ ፡ ገ፶) ።

ተዓፀወ ፤ ዕፃ ፡ ተጣጣለ ፤ ተካፈለ ። ንዑ ፡ ንት ዓፀው ፤ ወተዓፀዉ ። መፍትው ፡ ከመ ፡ ንትዓፀው ፡ በበ ፡ ክልኤ ፡ እምኔነ ፤ ወዘወፅአ ፡ ቦቱ ፡ ዕፃ ፡ ለቀ ቲል ፤ ይቅትል ፡ ካልኦ ። ወተዓፀዉ ፡ ዲበ ፡ ዐራዝየ ፡ (ዮና፩ ፡ ፯ ። ዮሴፍ ። መዝ ፡ ፳፩) ።

ዑፃዌ ፤ ዕፃ ፡ መጣጣል ፤ ዕፃ ። መጽሐፈ ፡ ዑ ፃዌ ። በጽሖ ፡ በዑፃዌ ። አንበሩ ፡ ዑፃዌ ፡ (ኩፋ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ሚያ፫ ። አርጋ ፡ ፩) ።

አስተዓፀወ ፤ ዕፃ ፡ አጣጣለ ። ዕፀው ፡ ዘቦቱ ፡ ያስተዓፅ ። ወአስተዓፀወ ፡ ዕለተ ፡ እምዕለት ፡ ወወ ርኀ ፡ እምወርኅ ፡ (ዘሌ፲፮ ፡ ፰ ። አስቴ፫ ፡ ፯) ።

ዐፅይ ፤ ዮት ፤ (ዐፀየ ፡ የዐፂ ፡ ይዕፂ ። ዕብ ፡ ቱሎዕ) ፤ መትላት ፤ ትል ፡ ማውጣት ። ዐፀየ ፡ ወጼአ ። ይጸይኡ ፡ ወየዐፅዩ ። ዘበጦ ፡ መልአከ ፡ እ ግዚ ፡ ለአግሪጳስ ፡ ወዐፀየ ፡ ወሞተ ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፳ ። ኤር ፲፭ ፡ ፫ ። ዮሴፍ ። ግብ፲፪ ፡ ፳፫) ።

ዕፄ ፤ ያት ፤ (ዕብ ፡ ቶላዕ) ፤ ትል ፤ ብል ፤ ነቀዝ ፤ ተምች ፤ ፌንጣ ፡ ችግኝ ፡ ግንደ ፡ ቊርቍር ፤ የመ ሰለው ፡ ኹሉ ። ይፌኑ ፡ እሳተ ፡ ወዕፄ ፡ ውስተ ፡ ሥጋ ሆሙ ። ብልዐተ ፡ ዕፄ ። ከመ ፡ ዕፄ ፡ ለዕፀ ። በልዑ ፡ ኅጠተ ፡ ወዕፄ ፡ ዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ ሠስሐ ፡ አፍራስ ። ዘአትረፈ ፡ ዕፄ ፡ በልዐ ፡ አንበጣ ። ዕፄ ፡ ሶበ ፡ ይበ

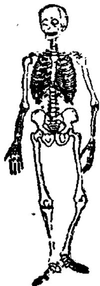

ዕፄ ፡

ውእ ፡ በእዝን ፡ (ዮዲ፲፮ ፡ ፲፯ ። ኢዮ፱ ፡ ፲፱ ። ምሳ፲፪ ፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ዮኤ፩ ፡ ፬ ። መ ፡ ፈ) ።

ዐፂም ፤ ሞት ፤ (ዐፀመ ፡ የዐፅም ፡ ይዕ ፅም ። ዕብ ፡ ዐጻም) ፤ መጥናት ፤ መበርታት ፤ ዐጥ ንት ፡ መኾን ።

ዐፅም ፤ (ዕብ ፡ ዔጼም ። ዐረ ፡ ዐጥም) ፤ በቁሙ ፤ ዐጥንት ፤ የሕዋሳት ፡ ክፍል ፤ በ ሰው ፡ በእንስሳ ፡ ገላ ፡ የሚገኝ ፤ የሥጋና ፡ የደም ፡ መሠረት ፤ ደረቅ ፡ ጠንካራ ፤ የተ ላጠ ፡ ዕንጨት ፡ የሚመስል ፤ ዕንጨትማ ። በየክፍሉ ፡ ብዙ ፡ ስም ፡ ያለው ። ዛቲ ፡ ዐፀም ፡ እምዐፀምየ ። ኢትስብሩ ፡ ዐ ፀሞ ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፳፫ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፵፮) ።

ዐፅም ፡

አዕፅምት ፤ ዐጥንቶች ፤ የገላ ፡ ክፍሎች ። ዙሉ ፡ አዕፀምት ፤ የብሱ ፡ አ ዕፀምቲነ ፡ (ሕዝ፴፯ ፡ ፲፩) ።

ዐፂዕ ፤ ዖት ፤ (ዐፀ ፤ ዐፀፀ ፡ የዐፅፅ ፡ ይዕ ፅፅ ። ዐፀወ) ፤ መፈታት ፤ ዱር ፡ ደን ፡ ዕንጨታም ፡ መኾን ፤ ያገር ፡ የመንደር ።

(ጥ) **ዐፅ ፤ (ዓፅ)** ፤ ዱር ፡ በረሓ ፤ ባደ ፡ ባድማ ፤ ጫካ ፡ ወማ ፡ የአራዊት ፡ ስፍራ ። ከመ ፡ ኢትኩን ፡ ም ድር ፡ ዐፀ ። ኮነት ፡ በድወ ፡ ወዐፀ ። በብሔረ ፡ ዐፀ ። ዐፀ ፡ ይእቲ ፡ እምሰብእ ፡ ወእምእንስሳ ፡ (ዘፀ፳፫ ፡ ፳፱ ። መቃ ፡ ገ፲፫ ። ኤር፪ ፡ ፮ ። ፴፱ ፡ ፵፫) ።

ዐቂብ ፤ ቦት ፤ (ዐቀበ ፡ የዐቅብ ፡ ይዕ ቀብ ። ዕብ ፡ ዐቃብ ፤ አደበ) ፤ መጠበቅ ፤ መከ ልከል ፤ ጠንቅቆ ፡ ማየት ፡ መመልከት ፡ መጕብኘት ፤ ማቈ የት ፡ ማዘግየት ። ለወለትከ ፡ አጽንዕ ፡ ዐቂቦታ ። የዐ ቅብ ፡ ገነተ ፡ እምአዕዋፍ ። ከመ ፡ ትዕቀቡ ፡ ዕጓለ ፡ ማውታ ። አብድ ፡ ኢይክል ፡ ዐቂበ ፡ ነገር ፡ ዘሰምዐ ፡ (ሲራ፳፮ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፫ ። ያዕ፩ ፡ ፳፯ ። ሲራ፰ ፡ ፲፯) ።

ዐቃቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ቀብት) ፤ የሚጠብቅ ፤ ጠባቂ ፤ ተመልካች ፤ ከልካይ ። ቦኑ ፡ ዐቃ ቢሁ ፡ አነ ፡ ለእኁየ ። ብእሲት ፡ ኡርማሚት ፡ ወዐቃ ቢተ ፡ ልሳን ። ካህናት ፡ ዐቃብያነ ፡ ሕጉ ፡ ለእግዚ ። ሊቀ ፡ ዐቀብተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ (ዘፍ፬ ፡ ፱ ። ፈላስ ። ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፴፱) ። በዐቃቢ ፡ ፈንታ ፡ ዑቃቤ ፤ ተዐቃቢ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አዘዝከ ፡ ዑቃቤ ፡ ላዕሌየ ። ኮነ ፡ ተዐቃቤ ፡ ለሕገ ፡ እግዚ ፡ (ኢዮ፯ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ መጋ፲፱ ።

ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፤ ሐኪም ፤ ባለመድኀኒት ፤ መድኀኒቱን ፡ ጠብቆ ፡ ጠንቅቆ ፤ አጣፍጦ ፡ ቀምሞ ፡ ለሐ ኪም ፡ የሚሼጥ ። ሕሙማን ፡ ይፈቅድዎ ፡ ለዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ (ማቴ፰ ፡ ፴፭) ።

ማዕቀብ ፤ (ቅብ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ ለዐቃቢ ፤ ዘበኛ ፤ ወታደር ፤ እረኛ ፤ ጠባቂ ። ማረፊያ ፡ መጠበቂያ ፡ ቦታ ። እቀውም ፡ ውስተ ፡ ማዕቀብየ ፡ (ዕን፪ ፡ ፩) ።

መዓቅብ ፤ ብት ፤ ዘበኞች ፤ ጠባቆች ። ረከ ብዋ ፡ መዓቅበ ፡ ፋርስ ። መዓቅብት ፡ እለ ፡ የዐቅቡ ፡

ሀገረ ። ከመ ፡ መዓቅበ ፡ ሐቅል ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፲፩ ። ማሕ፫ ፡ ፫ ። ኤር፱ ፡ ፲፮) ።

አዕቀበ ፤ አስጠበቀ ፤ ዘበኛ ፡ አቆመ ፤ ዐደራ ፡ አለ ፤ ሰጠ ፤ አኖረ ። ወአዕቀበ ፡ አህጉሪሆሙ ። የዐቅቡ ፡ ሕገ ፤ እስመ ፡ ህርቃኖስ ፡ አዕቀቦሙ ፡ ዘንተ ። ዘአዕቀቦ ፡ ንጉሥ ። አዕቀብክዎ ፡ ለጋብኤል ፡ ዐሥርተ ፡ መክሊየ ፡ ብሩር ። ለዘአዕቀብዎ ፡ ብዙኅ ፤ ይትኃሠሥዎ ፡ ብዙኀ ፡ (ዮዲ፫ ፡ ፮ ። ዮሴፍ ። ኤር፴፱ ፡ ፫ ። ጦቢ ፩ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፮) ።

ማዕቀቢ ፤ አስጠባቂ ፤ ዐደራ ፡ አኗሪ ። ካዕበተ ፡ ይፈዲ ፡ ለማዕቀቢሁ ፡ (ዘፀ፳፪ ፡ ፱) ።

አማዕቀበ ፤ (አዕቀበ) ፤ አስጠበቀ ፤ ዐደራ ፡ አለ ፤ አማጠነ ። ብእሲት ፡ ዘአማዕቀብዎ ። ብእሲ ፡ ዘአማዕቀቡ ፡ ኪያሁ ። አማዕቀቦሙ ፡ በክርስቶስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፲፱ ። ፲፪ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መስ፱) ።

ምዕቅብና ፤ ዐደራ ፤ ጥበቃ ፤ ምጥንታ ። በእንተ ፡ ምዕቅብና ፡ ንዋይ ። ወይእቲ ፡ እኅተ ፡ አቡየ ፡ በምዕቅብና ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፳፱ ። ፳፱ ፡ ፱) ።

ተዐቅበ ፤ ተጠበቀ ፤ ተጠነቀቀ ፤ ተከለከለ ፤ ራቀ ። ተዐቀብ ፡ እምነ ፡ እኩይ ። ተዐቀብ ፡ ኢያስሕትከ ። ይትዐቀቡ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ዝሙት ፡ ወርኵስ ፡ (ሚራ፲፩ ፡ ፴፫ ። ፲፫ ፡ ፰ ። ኵፋ ፡ ፳) ።

ተዐቃቢ ፤ ተጠባቂ ፤ ተጠንቃቂ ፤ ጠንቃቃ ። ዮሐንስ ፡ ተዐቃቢ ፤ ሦስት ፡ አምላክ ፡ የሚል ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ኪራ) ።

ዕቁብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ቅብት) ፤ የተጠበቀ ፤ የተጠነቀቀ ፤ ጥብቅ ፤ ጥንቁቅ ፤ ንቡር ፤ ድልው ። መዝገብ ፡ ዕቁብ ፡ ለውሉዳ ። ዕቁበ ፡ ይትናገር ። ዘዕቁብ ፡ በቃሉ ። ዘዕቁብ ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ። ብእሲት ፡ ዕቅብት ፡ ለብእሲ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፪ ። ምሳ፳፩ ፡ ፳፳ ። ቀሌ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፱—፩ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፳) ።

ዕቅብት ፤ (ታት ። ዕቁበት) ፤ ቁባት ፤ ምልምል ፤ ሥራ ፡ ቤት ፤ ገረድ ፤ ሚስትንት ፡ የሌላት ። ብእሲት ፡ ዕቅብት ። ዕቅብታት ። አንስት ፡ ዕቁባት ፡ (መሳ ፲፱ ፡ ፩ ። ዮሴፍ ። ፪ነገ ፡ ፩ ፡ ፲፫) ።

ሀቅበት ፤ (ላጥ) መጠበቅ ፤ አጠባበቅ ፤ ጥበቃ ። እንዘ ፡ የዐቅቡ ፡ ዕቅበተ ፡ ማኅደር ። መሀረክሙ ፡ ትእዛዛቲሁ ፡ ወዕቅበተ ፡ ሃይማኖቱ ። ጸልዩ ፡ በእንተ ፡ ማኅበርነ ፡ ወዕቅበተ ፡ ለዙልነ ፡ (፩ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ ። ሥር ፡ ቅዳ) ።

ዑቃቤ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መጠበቅ ፤ ጥበቃ ፤ ጥንቃቄ ። ዑቃቤ ፡ ሕግ ። ዑቃቤ ፡ ሰንበት ። ዑቃቤ ፡ ጥንቅቅ ፤ ሰብአ ፡ ዑቃቤ ። በዐቢይ ፡ ዑቃቤ ፡ (አርጋ ። መጽ ፡ ምስ ። አቡሻ ፡ ፫ ። ቀሌ) ።

—፤ ውቃቢ ፤ መንፈስ ፤ መልአክ ፤ ቆሌ ፤ በሰው ፡ ያደረ ፡ ሀብት ፤ ግርማ ፤ ሞገስ ፤ ቀልብ ፤ ለዛ ፤ ጣዕም ፤ ውበት ፤ ደም ፡ ግባት ። ባማርኛ ፡ ለክፉም ፡ ለበጎም ፡ ይነገራል ፤ ቆሌ ፡ በጭራሽ ፡ የክፉ ፡ ነው ፤ ውቃቤ ፡ ቢስ ፤ ቆሊያም ፤ ቆሌ ፡ ቢስ ፤ ቀልበ ፡ ቢስ ፤ ክፉ ። ውቃቢያም ፤ ቀልባም ፤ በርስዎ ፡ ውቃቢ ፤ በጎ ። (ተረት) ፤ ሐሰት ፡ ቢናገሩ ፡ ውቃቢ ፡ ይርቃል ።

ተዓቀበ ፤ ተጠባበቀ ። ከመ ፡ ይትራድኡ ፡ ኅቡረ ፡ በባሕር ፡ ወበየብስ ፡ ወይትዓቀቡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

አስተዐቀበ ፤ (አዕቀበ) ፤ አስጠበቀ ፤ አስጠነቀቀ ፤ ተጠበቁ ፡ ተጠንቀቁ ፡ አለ ። ወታስተዐቅቦሙ ፡ እምኔየ ። አእምር ፡ ከመ ፡ እግዚ ፡ አስተዐቀበ ፡ እምበዓለ ፡ ዕዳ ፡ (ሕዝ፴፫ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

አስተዓቀበ ፤ (አደራረጊ) ፤ አጠባበቀ ፤ ተጠባበቁ ፡ አለ ።

ዐቀብ ፤ (ዕብ ፡ ዐቆብ ። ዐረ ፡ ዐቀበት) ፤ በቁሙ ፤ ዳገት ፤ ዐቀበት ፤ ቍልቍለት ፤ የተራራ ፡ መንገድ ፤ ጠማማ ፤ ሰያፍ ፡ ቀጥታ ፡ የሌለው ፤ ግድምና ፡ ሽቅብ ፡ የሚወስድ ፤ መውጫ ፡ መውረጃ ። በውስተ ፡ ዐቀባ ፡ ለሉዊት ። አህጉር ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ዐቀብ ። ወዐርጋ ፡ ዐቀበ ፡ ቤጤሌዋ ። ዐቀበ ፡ ኖዳ ። ሙራደ ፡ ዐቀብ ፡ (ኢሳ፲፭ ፡ ፭ ። ዮዲ፮ ፡ ፯ ። ፲፫ ፡ ፲ ። ሚራ፳፭ ፡ ፳ ። ሉቃ ፲፱ ፡ ፴፯) ።

ዐቃብ ፤ (ዕብ ፡ ዐቅበ ፤ ሽንገላ ፤ ክሕደት ፤ ጠማምነት) ፤ እሾኽ ፤ አሜከላ ፤ ኵሸሽላ ፤ ታናሽ ፡ ዐረም ፤ ዐቃቅማ ፡ ኵርንችት ፤ እሾኻም ። ከመ ፡ ዐቃብ ፡ ምልኅት ፤ ከማሁ ፡ ኵሎሙ ፡ (፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፮) ።

ዐቀባት ፤ እሾኾች ። እከይድ ፡ ሥጋክሙ ፡ ምስለ ፡ ዐቀባት ፡ (መሳ፰ ፡ ፯ና ፡ ፲፮) ።

ዐቂድ ፤ ዶት ፤ (ዐቀደ ፡ የዐቅድ ፡ ይዕቅድ ። ዕብ ፡ ዐቃድ) ፤ መቀየድ ፤ መኰድኰድ ፤ እግር ፡ ተወርቾ ፡ ማሰር ፤ መቀፍደድ ፤ የፍሪዳ ። በቁሙ ፡ ማቀድ ፤ ማስጐብደድ ፤ መቀሰት ፤ እንደ ፡ ደጋን ፡ ማጕበጥ ፤ የሕንጻ ፡ የግንብ ። ማዋቀር ፤ መማገር ፤ መሠመር ፤ የጣራ ፡ የባጥ ።

ተዐቅደ ፤ ታቀደ ፤ ተቀየደ ፤ ተኰደኰደ ።

ዕቁድ ፤ የታቀደ ፤ የተቀየደ ፤ ቅይድ ። ዕቁደ ፡ እግር ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፲፯) ።

ዕቀድ ፤ እስራት ፤ ማገር ። መታሰር ፤ መቀየድ ።

ዐቅድ ፤ የሥራ ፡ መልክ ፤ አሠራር ፤ ውቅር ። ዐቅዶን ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

ማዕቅድ ፤ ዐቃድ ፤ ቀስተ ፡ ደመና ፤ ጕበን ፤ ጣራ ፤ ባጥ ፤ መዋቅር ። ሲያበዛ ፡ መዓቅድ ፡ ይላል ። አልቦ ፡ ጠፈር ፡ ለመዓቅዶን ፤ ወአልቦ ፡ ማዕር ፡ ለመክደኖን ፤ ኢይፈቅድ ፡ አሕባለ ፡ ለመዓቅዶን ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

ዐቂል ፤ ሎት ፤ (ዐቀለ ፡ የዐቅል ፡ ይዕቅል ። ዕብ ፡ ዐቈል ፤ ከበ+ከበበ) ፤ ማጕድጐድ ፤ ማጥለቅ ፤ ዙሪያውን ፡ መዝጋት ፤ መግንባት ። በሙሰጡ ፡ ውሣን ፡ መሰብሰብ ፤ ማከማቸት ፤ ማጠራቀም ፡ መምላት ። ዐቀለ ፡ ብሂል ፡ ይነገግ ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

ምዕቃል ፤(ላት) ፤ ኵሬ ፤ የውሃ ፡ መቋሚያ ፤ መጠራቀሚያ ፤ ባታክልት ፡ ውስጥ ፤ በቦይ ፡ በቦምባ ፡ ማፍ ፤ ወይም ፡ በዱር ፡ በበረሓ ፡ ያለ ፤ ታናሽ ፡ ባሕር ፤ መዋኛ ፡ መታጠቢያ ። ሐነጸ ፡ ምዕቃለ ፡ ማይ ። ለእመ ፡ አብሐከ ፡ አሐዱ ፡ ከመ ፡ ታስቲ ፡ እምዕቃለ ፡ ዚኣሁ ። ዙሉ ፡ ምዕቃላተ ፡ (ሢራ፵፰ ፡ ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ኩፋ ፡ ፱ ። መክ፪ ፡ ፮ ። ማሕ፭ ፡ ፲፱ ። ፯ ፡ ፭) ።

ዐቅል ፤(ዐረብ) ፤ ጥልቅ ፡ ጠባይዓዊ ፡ ዕውቀት ፤ ጥበብ ፤ ብልኀት ። አንደፊር ፡ አበ ፡ ሄሮድስ ፤ ቦ ፡ ውስቴቱ ፡ ምክር ፡ ወዐቅል ፡ (ዮሴፍ) ።

(ጥ) **ዐቅሞ ፤ ሞት ፤ (ዐቀመ ፤ ይዔቅም ፡ የዐቅም ። ዐረ ፡ ዐቀመ ፤ አመከነ ። ዕብ ፡ ዐቈም ፤ አጣመመ)** ፤ መያዝ ፡ ማሰር ፤ ማቈየት ፡ ማስቀረት ። ወዐቀመ ፡ ስምያንሀ ፡ ባሕቲቶ ፡ (ኩፋ ፡ ፵፱) ።

—፤ መቍረጥ ፤ መፈጸም ፤ መጨረስ ። ይዔቅም ፡ ቃሎ ፡ (መዝ ፡ ፺፲፭) ።

—፤ መለካት ፤ መመጠን ፤ መደንገግ ፤ መወሰን ። ጥዑይ ፡ ንዋሙ ፡ ለዘይዔቅማ ፡ ለከርሡ ። በመስፈርት ፡ ዘዐቀመ ፡ ለነ ፡ እግዚ ። ባሕረ ፡ ዐቀመ ፡ ከመ ፡ ኢትትዐደው ፡ እምዐቅማ ፡ (ሢራ፴፱ ፡ ፳ ። ፪ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፲፫ ። ኪዳ) ።

ዐቃሚ ፤ የሚወስን ፡ ወሳኝ ፤ ቈራጭ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፰) ።

ዐቅም ፤ ወሰን ፡ ደንበር ፤ ልክ ፡ መጠን ፤ ፍጻሜ ። አልቦ ፡ ዐቅም ፡ ለስፍሐ ፡ መንግሥቱ ። ስትየ ፡ ወይን ፡ ዘእንበለ ፡ ዐቅም ። አኮ ፡ ለዝ ፡ ሕግ ፡ ዐቅመ ፡ መዋዕል ። አልቦ ፡ ዐቅም ፡ ለመለኮትከ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፮ ። አርጋ ፡ ፱) ።

ተዐቅመ ፤ ተወሰነ ፤ ተገታ ። ኢይትዔቀም ፡ ባሕረ ፡ ጸጋኪ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፳፩) ።

ዕቁም ፤(ማን ፡ ማት ፡ ቅምት) ፤ የተወሰነ ፤ የተቈረጠ ፤ የተለየ ፡ የተመረጠ ፤ የተመደበ ፤ የተዘጋጀ ። ዙሉ ፡ ሥኑዕ ፡ ወዕቁመ ፡ ወውሱነ ፡ ግበሩ ። በሥምረት ፡ ዕቁም ። ሕዝብ ፡ ዘዕቁም ፡ እምዙሎሙ ፡ እለ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ሀሎ ፡ ዕረፍት ፡ ኅበ ፡ ይበውኡ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥኑዕ ፡ ወዕቁም ። ዕቁም ፡ በዙሉ ፡ ምግባር ፡ ከመ ፡ የኀሊ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፲፱ ፡ ፵ ። ኪዳ ። ኩፋ ፡ ፲፱ ። አፈ ፡ ድኀ ። ዘፀ፴፩ ፡ ፫) ።

ዕቃሜ ፤ ውሳኔ ፤ ሥርዐት ፤ ጠፍታ ፤ ክትነት ። ሥርዐት ፡ አንው ፡ ወዕቃሜ ። ዕቃሜ ፡ እለ ፡ ይትለአክዎ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፭) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ መዓማድ ፡ ይላል ፤ ምቅዋም ፡ ቁመት ፡ ማለት ፡ ነው ። በዕቃሜ ፡ ፈንታ ፡ ዕቅመት ፡ ይላል ፤ አያስኝም ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ዐቍን ፤ ኖት ፤ (ዐቈነ ፡ የዐቍን ፡ ይዕቍን ። ዐረ ፡ ሐቀነ ፤ ዐጀነ) ፤ ማርጋት ፤ መግፋት ፡ መናጥ ፤ ቅቤ ፡ ማውጣት ፤ ማቡካት ፡ ማምጠጥ ፤ የወተት ፡ ያይብ ።

ዕቋን ፤ ለጋ ፡ ቅቤ ፤ አንቋሊት ፤ ርጎ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፰ ። ምሳ፳ ፡ ፳፭) ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ያስትዮሙ ፡ ሐሊበ ፡ ወመዓረ ፡ ወዕቋነ ፡ እስከ ፡ ለምለመ ፡ ጕርዔሆሙ ፡ ወአማፀውቶሙ ፡ (ዮሴፍ) ።

ዐቂፍ ፤ ፎት ፤ (ዐቀፈ ፡ የዐቅፍ ፡ ይዕቅፍ ። ዐረ ፡ ዐቀፈ ፤ አጐበጠ) ፤ ማንቀፍ ፤ ዕንቅፋት ፡ መኾን ፤ ማሰናከል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐቀፈ ፡ ፈንታ ፡ አዕቀፈ ፡ ተዓቀፈ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ኢያዐቅፊከ ፡ እብነ ፡ ዕቅፍት ። አዕቀፊኒ ፡ ሰይጣን ። ከመ ፡ ኢያዕቅፍ ፡ ትምህርቶ ፡ ለክርስቶስ ። ዝኑ ፡ ያዐቅፈክሙ ። ተንሥአ ፡ መልአክ ፡ ይትዓቀፎ ፤ ወፃእኩ ፡ እትዓቀፍክ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፲፬ ። ፩ተሰ ፡ ፱ ፡ ፲፰ ። ገላ፭ ፡ ፯ ። ዮሐ፮ ፡ ፷፩ ። ዘኍ፳፪ ፡ ፳፱ና ፡ ፴) ።

ዐቃፊ ፤(ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት) ፤ የሚያንቅፍ ፤ ዐንቃፊ ፤ አሰናካይ ።

አዕቀፈ ፤ አስነቀፈ ፤ ዐነቀፈ ፡ አሰናከለ ፤ ዕንቅፋት ፡ አኖረ ።

ማዕቀፍ ፤(ቅፍ ፤ ቅፍት) ፤ ዕንቅፋት ፤ መሰናከል ፤ ወጥመድ ። ሲያበዛ ፡ መዓቅፍ ፡ ይላል ። ፍኖት ፡ መጽያሕት ፡ ዘእንበለ ፡ ማዕቀፍ ። እስመ ፡ ማዕቀፍየ ፡ ሊተ ። ወእማዕቀፎሙ ። ያመጽኡ ፡ ማዕቅፍተ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ማቴ፲፯ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፺፵ ። ኢሳ፳፱ ፡ ፳፩) ።

ተዐቅፈ ፤ ተነቀፈ ፤ ዕንቅፋት ፡ መታው ፤ አገኘው ፤ ተሰናከለ ። ዘእንበለ ፡ ይትዐቀፉ ፡ እገሪክሙ ። ከመ ፡ ኢትትዐቀፍ ፡ በእብን ፡ እግርከ ። ይትዐቀፉ ፡ ደቂቅ ፡ በልሂቅ ። ኢይትዐቀፍ ፡ በኀጢአት ፡ (ኤር፲፫ ፡ ፲፮ ። መዝ ፡ ፺ ። ኢሳ፫ ፡ ፭ ። ሢራ፳፫ ፡ ፲፱) ።

ዕቁፍ ፤(ፋን ፡ ፋት ፡ ቅፍት) ፤ የተነቀፈ ፤ የተሰናከለ ፤ ዕንቅፋት ፡ ያገኘው ፤ ወረዳ ። ንከውን ፡ ዕቁፋነ ፡ ወዕዩራነ ፡ በቅድመ ፡ እለ ፡ ያጠርዩነ ፡ (ዮዲ፰ ፡ ፳፱) ።

ዕቅፍት ፤(ታት) ፤ ዕንቅፋት ፤ መሰናከል ፤ ወጥመድ ፤ እክል ። ኢትደይ ፡ ዕቅፍተ ፡ ቅድመ ፡ ዕዉር ። የዐቅበከ ፡ እምዕቅፍት ። እብነ ፡ ዕቅፍት ። ትከውኖ ፡ ዕቅፍተ ፡ (ዘሌ፲፱ ፡ ፲፬ ። ሢራ፴፭ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፰ ፡ ፲፬ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፩) ።

ተዓቀፈ ፤ ተነቃቀፈ ፤ ተሰነካከለ ። ኢትትዓቀፉ ፡ በትሕዝብት ፡ (ገድ ፡ ዮሐ ፡ ክማ) ።

ዐቂጽ ፤ ጾት ፤ (ዐቀጸ ፡ የዐቅጽ ፡ ይዕቅጽ ። ዐቀደ ፤ ዐቀፈ) ፤ መሰንከል ፤ መሸንከፍ ፤ እግርን ፡ መያዝ ፤ ማሰር ፡ መጥለፍ ፤ መዘርጠጥ ፤ ማንቀፍ ። ዐቂጸ ፡ ዐቀጽኩኒ ፡ ወሶትየ ። ሰይጣን ፡ ይዔቅጽ ፡ በስዉር ፡ (መሳ፲፭ ፡ ፴፭ ። ፊልክ ፡ ፶) ። በዐቀጸ ፡ ፈንታ ፡ አዕቀጸ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አዕቀጸ ፡ ለይሥሐቅ ። ዙሉ ፡ እኍ ፡ አዕቅጾ ፡ ያዐቅጽ ። አዕቅጾትሙ ፡ እምፍኖት ፡ ጽድቅ ። በውስተ ፡ ከርሥ ፡ አዕቀጾ ፡ ለእኁሁ ፡ (ዘፍ፳፯ ፡ ፴ ። ኤር፱ ፡ ፬ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ሆሴ፲፪ ፡ ፫) ።

አዕቀጸ ፤ አሰነከለ ፤ አሳሰረ ፤ አስቀየደ ።

ተዐቅጸ ፤ ተስን(ና)ከለ ፤ እግሩ ፡ ታሰረ ፡ ተቀየደ ። ኅሩኑ ፡ ንቁሃነ ፡ ወኢትትዐቀጹ ፡ በምንትኒ ። እሙን ቱሰ ፡ ተዐቅጹ ፡ ወወድቁ ፡ (ዮሴፍ ። መዝ ፡ ፲፱) ።

ዕቅጸት ፤ መሰንከል ፤ መሰናከል ፤ ሰንከላ ። ዕ ቅጸቶሙ ፡ ለረሲዓን ፡ (ምሳ፲፩ ፡ ፫) ።

ዐቃቂር ፤—ቅመሞች ፤—ዐቃር ።

ዐቈረ ፤ ሮት ፤ (ዐቌረ ፡ የዐቈር ፡ ይዕ ቍር ። ዕብ ፡ ዐቃር ፤ ነቀለ) ፤ ማቈር ፤ መቋጠር ፤ ማኖር ፡ መከተት ፤ መሸጐጥ ፤ መታቀፍ ። የዐቈሮ ፡ ለ ማይ ፡ በደመናሁ ። ወአሰርዎ ፡ ዐቈሮሙ ፡ ሖሎ ፡ ወርቀ ። መኑ ፡ የዐቍር ፡ እሳተ ፡ ውስተ ፡ ሕፅኑ ፡ (ኢ ዮ፳፮ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲ ። ምሳ፮ ፡ ፳፯) ።

ተዐቍረ ፤ ታቈረ ፤ ተቋጠረ ፤ ተፀነሰ ፤ ተወሰነ ። ፈጠርከ ፡ በንስቲት ፡ ነጠብጣበ ፡ ዘርዕ ፡ ዘይትዐቌር ፡ ውስተ ፡ ማሕፀን ። በእንተ ፡ ተዐቍሮ ፡ ዘርዕ ፡ በማ ሕፀና ። ተፀንሰ ፡ በከርሥ ፡ እንዘ ፡ ኢይትዐቌር ፡ (ዲድ ፡ ፴፰ ። አፈ ፡ ድ፳፫ ። ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

ዕቍር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ቍርት) ፤ የታቈረ ፤ የተቋጠረ ፤ ቍጥር ። ዕቍር ፡ በአልባሲሆሙ ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፴፬) ።

ዕቈር ፤ (ብ ፡ ዕቌር) ፤ ቋጠሮ ፤ ቍጥራት ፤ የዐጽቅ ፡ ያበባ ፡ ችቦ ፤ ማቈሪያ ፤ መቋጠሪያ ፤ ጨርቅ ፤ ከ ረጢት ፤ ማድጋ ። ዕቈረ ፡ ማየ ፡ ልብን ። ዕቈረ ፡ ወ ርቅ ። ዕቈር ፡ ስቁር ። ወርቀሙ ፡ በዕቌሪሆሙ ፡ (ማ ሕ፩ ፡ ፲፫ ። ድጓ ። ምሳ፯ ፡ ፳ ። ዘፍ፵፪ ፡ ፳፯ና ፡ ፴፭ ። ሐጌ፩ ፡ ፮ ። ኩፋ ፡ ፵፱) ።

ዐቃር ፤ (ሱር ፡ ዐቃራ ። ዐረ ፡ ዐቃር) ፤ ቅመም ፤ ጥርቅም ፤ የሽቱ ፤ የመድኀኒት ፤ የሌላውም ፡ ኹሉ ።

ዐቃቂር ፤ በቁሙ ፤ ቅመሞች ፤ ጥርቅሞች ፤ ባ ንድነት ፡ የሚጣፈጡ ። ዐቃቂረ ፡ ፈውስ ። በከመ ፡ ይት ረከብ ፡ በውስተ ፡ ፈውስ ፡ ብዙኅ ፡ ዐቃቂር ፡ ሠናያት ፤ ወእሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ይኄይል ፡ ለገቢረ ፡ ፈውስ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፱ ። አፈ ፡ ተ፱) ። ወመጽኡ ፡ ገባርያነ ፡ ዐቂ ቃር ፡ ወአምጽኡ ፡ መከሊተ ፡ ዐረር ፡ ወገንዐ ፡ ዐቢየ ፡ ዘብርት ፡ ወሰብዐተ ፡ ልጥረ ፡ ቅብዕ ፡ ዘሰሊጥ ፤ ወደ መሩ ፡ ውስቴቱ ፡ ሥብሐ ፡ ወመዓረ ፡ ግራ ፡ ወቅብዐ ፡ ላሕም ፡ ወዐቃቂረ ፡ ብዙኀ ፡ ዘያነድዶ ፡ ለላህበ ፡ እ ሳት ፤ ዘምስለ ፡ ቃር ፡ ወፒሳ ፡ ወተይ ፡ ወቅጥራን ፡ ወ ሰብዐተ ፡ ልጥረ ፡ እምነ ፡ ቀልፎንያ ፡ ወልካ ፡ ወቀሰ ምጤዳ ፡ ወሰጣጽዮን ፡ ወዕፀወ ፡ ብዙኀ ፤ ወአም ጽኡ ፡ ዐቃቂረ ፡ ዘአብሰልዎ ፡ ወአምሀውዎ ፡ ውስተ ፡ ገንዕ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌና ፡ ፲፭) ።

ዐቅራብ ፤—እንሰሳት ፤—ቀረብ ፤ አ ቅራብ ።

ዐቅራብ ፤ (ዕብ ፡ ዐቅራብ ። ሱር ፡ ዓቅ ርባ ። ዐረ ፡ ዐቅረብ) ፤ ጊንጥ ፤ መርዘም ፤ ኹራ ታም ፤ ክፉ ፤ በኹራቱ ፡ ጫፍ ፡ የሚነድፍ ፤ መርዙ ፡ የሚ ማቅይ ። ዘይፀብጥ ፡ ዐቅራበ ። ዐቅራብ ፡ ሶበ ፡ ይነ ድፍ ፡ ሰብአ ፤ ዘነሰ ፡ ዐቅራብ ። ዐቅራቡኒ ፡ ይሁቦ ፡ (ሢ ራ፳፮ ፡ ፯ ። ራእ፱ ፡ ፭ና ፡ ፲ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፲፪) ።

ዐቅራብ ፡

—፤ እሾኻም ፡ ዕንጨት ፡ እንዳጣጥ ፡ እንደ ፡ ዝንኪላ ፡ ያለ ፤ በወጋ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ጊንጥ ፡ መርዝ ፡ የሚያሳ ምም ።

ዐቃርብት ፤ ጊንጦች ፤ እሾኾች ። ወሀብከኒ ፡ ሥልጣነ ፡ ከመ ፡ ንኪድ ፡ ክይሴ ፡ ወዐቃርብተ ። ማእ ከለ ፡ ዐቃርብት ፡ ትነብር ። እቀሥፈክሙ ፡ በዐቃር ብት ፡ (ቅዳ ። ሕዝ፪ ፡ ፯ ። ፫ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፬) ።

ዐቅረብ ፤ (ዐረ ፡ እልዐቅረብ) ፤ ኮከብ ፤ የኮከብ ፡ ስም ፤ መልኩ ፡ ጊንጥ ፡ የሚመስል ። ኮከብን ቱም ፡ የጥቅምት ፡ ነው ፤ ከፀሓይ ፡ ጋራ ፡ ፳፱ ፡ ዕለት ፡ ፵ ፡ ኬክሮስ ፡ ይመግባል ፡ (አቡሻ) ።

ዔር ፤—ጠባቂ ፡ መልአክ ፤—ዐየረ ።

ዐሬብ ፤ ቦት ፤ (ዐርበ ፡ የዐርብ ፡ ይዕ ርብ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ዐራብ ። ዐረ ፡ ዐረበ) ፤ መምሸት ፤ ሠርክ ፡ መኾን ፤ መጡረድ ፡ መዘቅዘቅ ፤ መግ ባት ፡ መጥለቅ ፤ የፀሓይ ። እስከ ፡ የዐርብ ፡ ፀሓይ ፤ ወ ሶበ ፡ ዐርበ ፡ ፀሓይ ። ዘእንበለ ፡ ይዕርብ ፡ ፀሓይ ፡ (ጦቢ፪ ፡ ፱ና ፡ ፯ ። ኤፌ፬ ፡ ፳፮) ።

—፤ መነገድ ፤ መሼጥ ፡ መለወጥ ፤ መተካት ፤ ሸቀጥን ፡ ከ ገር ፡ ወዳገር ፡ ማውጣት ፡ ማግባት ፤ መውሰድ ፡ ማምጣት ።

ዕርበት ፤ ምሽት ፤ የፀሓይ ፡ ግባት ። እስከ ፡ ዕርበተ ፡ ፀሓይ ፡ (ዘፀ፲፯ ፡ ፲፪) ።

አዕረበ ፤ አስመሸ ፤ ፀሓይ ፡ ኑገባ ። ኢታዕርብ ፡ ፀሓየ ፡ በሰንበት ፡ እንዘ ፡ ትጸውም ፡ (ሲኖዶ) ።

ዐረብ ፤ ምዕራብ ፤ ዐቢይ ፡ ማእዝን ፤ የምሥ ራቅ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ፤ የፀሓይ ፡ መግቢያ ፡ መጥለቂያ ፤ መዘቅዘቂያ ። እምሥራቀ ፡ ፀሓይ ፡ እስከነ ፡ ዐረብ ፡ (መዝ ፡ ፵፱ና ፡ ፻፪ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፭ ። ማቴ፳፬ ፡ ፳፯) ።

ምዕራብ ፤ (ዕብ ፡ ማዐራብ) ፤ ዝኒ ፡ ከ ማሁ ፤ በቁሙ ። ፀሓይኒ ፡ አእመረ ፡ ምዕራቢሁ ። ምዕ ራበ ፡ ፀሓይ ። ከከበ ፡ ምዕራብ ፡ (መዝ ፡ ፻፫ ። ኢሳ፱ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ የካ፪) ።

ዐረብ ፤ (ዕብ ፡ ዐራበ) ፤ ሜዳ ፤ ምድረ ፡ በዳ ፤ ግር ፡ ዕንጨት ፡ የሌለው ፤ የዮርዳኖስ ፡ ማዶ ፡ መ ረዳ ፤ ከጥብርያደስ ፡ እስከ ፡ ባሕረ ፡ ጨው ፡ ያለ ፡ በረሓ ። መንገለ ፡ ዐረበ ፡ ለሞአብ ፡ (ዘኍ፳፪ ፡ ፩ ። ዘዳ፩ ፡ ፩ ። ኢያ፭ ፡ ፲ ። ዮዲ፩ ፡ ፯) ።

ዐረብ ፤ (ዕብ ፡ ዔሬብ) ፤ ሠርክ ፤ ምሴት ፤ ማታ ፤ ድግዝታ ፤ ጭልምልምታ ፤ የመዓልት ፡ ማፍ ፤ የሌሊት ፡ ሥር ፡ መዠመሪያ ፤ ሰው ፡ እስኪከተት ፡ ዥብ ፡ እስኪያኰተኵት ፡ ያለው ፡ ጊዜ ። ተሾላተ ፡ ዐረብ ፡ እለ ፡ ኢያበይቱ ፡ ለነግህ ፡ (ሶፎ፫ ፡ ፫ ። ዕንቅ ፡ ፰ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፱) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፤ ዝኤቤይ ፡ ዔሬብ ፡ ይላል ፤ የማታ ፡ ዥቦች ፡ ማለት ፡ ነው ።

ዐርብ ፤ (ዕብ ፡ ዐሮቤት ። ሱር ፡ ዐሩብታ) ፤ ስመ ፡ ዕለት ፤ ስድስተኛ ፡ ቀን ፤ በንሙስና ፡ በቀዳም ፡ መካከል ፡ ያለ ። የፍጥረት ፡ የሥራ ፡ የመና ፡ ፍጻሜ ፤ መከተቻ ፤ ድራረ ፡ ሰንበት ፤ ዋዜማ ፡ ቅበላ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወከነ ፡ ሳድስተ ፡ ዕለተ ። አመ ፡ ዕለተ ፡ ዐርብ ። ወበሳኒታ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ እምድኅረ ፡ ዐርብ ። ዕለተ ፡ ዐርብሰ ፡ ወሰንበት ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፴፩ ። ዘፀ ፲፮ ፡ ፳፭ ፡ ፳፱ ። ማቴ፳፯ ፡ ፷፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭) ።

ዐረብ ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ የነገድና ፡ የቋንቋ ፡ ስም ። ብሔረ ፡ ዐረብ ። ተተርጐመ ፡ እምልሳነ ፡ ቅብጢ ፡ ለዐረብ ፡ (ገላ፬ ፡ ፳፭ ። ሃይ ፡ አበ፩) ።

ዐረቢ ፤ ዐረብኛ ፤ የዐረብ ፡ ቋንቋ ፤ የግእዝና ፡ የዕብራይስጥ ፡ የሱርስት ፡ ወንድም ። ወእምዐረቢ ፡ ለግእዝ ። ልሳነ ፡ ቅብጢ ፡ ወዐረቢ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ስንክ ፡ መስ፲ ። ታኅ፳፱) ።

ዐረባዊ ፤ የዐረብ ፡ ወገን ። መጽኡ ፡ ዐረባውያን ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፱) ።

—፤ ምዕራባዊ ፤ ዘምዕራብ ። ነፋስ ፡ ዐረባዊ ፡ (ሚራ፵፫ ፡ ፲፯ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፫) ።

ዐረቦን ፤ (ዕብ ፡ ዔራቦን) ፤ በቁሙ ፤ መያዥ ፤ ፊልማ ፤ መዠመሪያ ፤ የስጦታ ፡ ድራር ፡ የጸጋ ፡ ዋዜማ ፤ ከብዙውና ፡ ከፍጹሙ ፡ ከታላቁ ፡ ዋጋ ፡ በፊት ፡ የሚሰጡት ፤ የሚቀበሉት ። ወሀበነ ፡ ዐረቦነ ፡ መንፈስ ። ዘውእቱ ፡ ዐረቦነ ፡ ርስትነ ። ዐረቦን ፡ ዘፍኅረት ፡ (፪ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፳፪ ። ፭ ፡ ፭ ። ኤፌ፩ ፡ ፲፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። ፵፫) ።

ማዕረብት ፤ (ዕብ ፡ ማዐራብ) ፤ መናገሻ ፤ ገበያ ፤ መደብር ። የንግድ ፡ ዕቃ ፤ ሸቀጥ ። ነጋድያን ፡ ሠየጥ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ማዕረብት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ተርሴስ ፡ እሙንቱ ፡ ማዕረብትኪ ። አራም ፡ ማዕረብትኪ ፡ (ሕዝ፳፯ ፡ ፲፪ና ፡ ፲፯) ።

ዐራቦት ፤ (ጽርእ ። ዕብ ፡ ዐራበ) ፤ ሜዳ ፤ በረሓ ። ዐረቦን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ወፅኡ ፡ እንተ ፡ ዐራቦት ፡ (፬ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፭) ።

ዐርቦት ፤ (ዕብራ) ፤ ኩሓ ፡ ቻባሓ ፤ ወንዝ ፡ እድምቅ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ቄዳር ፡ ዘስሙ ፡ ዐርቦት ፡ (ኩፉ ፡ ፳፩) ።

ዐሪግ ፤ ኅት ፤ (ዐርገ ፡ የዐርግ ፡ ይዕርግ ። ዕብ ፡ ዐራግ ፤ ፈተወ) ፤ ማረግ ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ማለት ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ መውጣት ። ለዐሉን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ነው ። ርቶዐ ፡ የዐርግ ፡ እምነ ፡ ምድር ። ፀርገ ፡ ናሕስ ። ዐርገ ፡ ደብረ ። ዐርገ ፡ ሰማየ ፡ (፳ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፲፬ ። ግብ፲ ፡ ፱ ። ሉቃ፲ ፡ ፳፰ ። ፳፬ ፡ ፶፩) ።

—፤ መንቃት ፤ መንሣት ፤ መታሰብ ፤ መውጣት ፡ መውረድ ፤ መብቀል ፤ የኅሊና ፡ የዐጽቅ ። ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡ ዘኢተኀልየ ፡ ወኢዐርገ ። ዐርገ ፡ ዲበ ፡ ኅሊናሁ ፡ ከመ ፡ ይግበር ። ለምንት ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፡ ኅሊና ፡ የዐርግ ፡ ውስተ ፡ ልብክሙ ። ትወፅእ ፡ በትር ፡ እምሥርወ ፡ እሴይ ፡ ወየዐርግ ፡ ዐጽቅ ፡ እምጕንዱ ፡ (መስተ ። ፪ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፬ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፴፰ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፩) ።

—፤ በመጽሐፍ ፡ በልብ ፡ መጣፍ ፤ መቈጠር ፤ ከቍጥር ፡ መግባት ፤ የክፉ ፡ የበጎ ። ኢየዐርግ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ። ወኀጢአት ፡ ተዐርግ ፡ በእንቲኣሁ ፡ ውስተ ፡ መጻሕፍት ፡ (ኩፉ ፡ ፴፯ና ፡ ፴፱) ።

ዐራጊ ፤ የሚያርግ ፤ የሚወጣ ። ኤልያስ ፡ ፀራጌ ፡ ሰማያት ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፩) ።

ዕሩግ ፤ ያረገ ፤ ልዑል ፤ ሥሙር ፡ ውኩፍ ። ወይኩን ፡ ለሹልነ ፡ ዕሩገ ፡ ወፈውሰ ፡ (ሥር ፡ ቅዳ) ።

ዕርገት ፤ ማረግ ፤ መውጣት ፤ አወጣጥ ። ወተፈጺሞ ፡ መዋዕለ ፡ ዕርገቱ ። ዕርገቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ። ዐርገ ፡ ከመ ፡ ያለቡ ፡ ዕርገተ ፡ ጻድቃን ፡ (ሉቃ፱ ፡ ፶፩ ። ቀሌ ። መቅ ፡ ወን) ።

—፤ በቁሙ ፤ ዐቢይ ፡ በዓል ፤ የትንሣኤ ፡ አርባ ፤ ኀሙስ ፡ ቀን ፡ የሚውል ፤ ዐቃቦች ፡ የሚዘከሩት ። (ተረት) ፤ ባመት ፡ እንደርገት ። ዋዜማ ፡ ዘዕርገት ። ወዕርገቱ ፡ ዮም ፡ ሰማያተ ፡ (ድጓ) ።

ዕርገት ፡

—፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ የብሉይ ፡ አዋልድ ፤ ኢሳይያስ ፡ ስለ ፡ ሥጋው ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ሔኖክ ፡ በተመሥጦ ፡ ያየው ፡ ጕልሕ ፡ ራእይ ፤ ደረቅ ፡ ትንቢት ። ዕርገተ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ (ገጽ ፡ ፩) ።

ዕርገተ ፡ ዕጣን ፤ ማዕጠንትን ፡ በመሥዋዕቱ ፡ ላይ ፡ ሦስት ፡ ጊዜ ፡ ማዞር ፤ ኹለተኛም ፡ ጢሱን ፡ ታፍኖ ፡ መሥዋዕቱን ፡ በእጅ ፡ ማጠን ። ይንሣእ ፡ ካህን ፡ ማዕጠንተ ፡ ወያዑድ ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ ምሥዋዕ ። በዝየ ፡ ዕርገተ ፡ ዕጣን ፤ ወይዕጥን ፡ በእዴሁ ፡ (ቅዳ) ።

ዕርገተ ፡ ቍርባን ፤ ቍርባንን ፡ ተቀብሎ ፡ መስጠት ፤ ማቀበል ። ወኢይፃእ ፡ አሐዱሂ ፡ እምቤተ ፡ ክር ፡ ዘእንበለ ፡ በግብር ፡ ፅጹብ ፤ እምድኅረ ፡ ተነበ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፤ ዘእንበለ ፡ ይትፌጸም ፡ ዕርገተ ፡ ቍርባን ፡ ወበረከተ ፡ ካህን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪) ። ይህም ፡ ዕርገት ፡ ተቀባዮቹን ፡ ስማያት ፡ ያሰኛል ፤ ምስጢሩ ፡ ያው ፡ ነው ።

አዕረገ ፤ አሳረገ ፤ ወደ ፡ ላይ ፡ አወጣ ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አደረገ ። አይቴ ፡ ታፀርገኒ ። አዕረጎሙ ፡ ደብረ ፡ ንዋን ። አዕረግዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ። ወሶበ ፡ መልአት ፡ አዕረግዋ ፡ ውስተ ፡ ሐይቅ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ ። ማር፲ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፰ ። ማቴ፲፫ ፡ ፵፰) ።

—፤ አቀረበ ፤ ሰጠ ፤ አበረከተ ፤ የመሥዋዕት ፡ የጸሎት ፡ የምስጋና ። አዕረገ ፡ ለይሥሐቅ ፡ ወልዱ ፡ ውስተ ፡ ምሥዋዕ ። እለ ፡ ያዐርጉ ፡ ጸሎቶሙ ፡ ለቅዱሳን ። ኪያከ ፡ ይሴብሑ ፤ ወለከ ፡ ያፀርጉ ፡ ስብሐተ ፡ (ያዕ፪ ፡ ፳፩ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፲፭ ። መዋሥ) ።

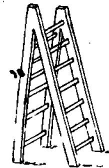
ማዕርግ ፤ መዓርግ ፤ (ጋት) ፤ ማረጊያ ፤ መውጫ ፤ መረጋገጫ ፤ መሰላል ፤ ዕርከን ፤ ደረጃ ፤ እንደ ፡ ጣት ፡ መቶዳደምና ፡ መከታተል ፡ መበላለጥ ፡ ያለው ፤ ውስጠ ፡ ብዙ ፤ ሥራው ፡ የመሥመር ፡ ዐይነት ፤ ርስ ፡ በርሱ ፡ የተያያዘ ፤ ደረገን ፡ ተመልከት ። ማዕርግ ፡ ትክልት ፡ ውስተ ፡ ምድር ። መዓርግ ፡ ዘያወርድ ፡ እምሀገረ ፡ ዳዊት ። መዓርገ ፡ ምሥዋዕ ። ዐሠርቱ ፡ መዓርጋት ፡ (ኩፋ ፡ ፳፯ ። ነሐ፫ ፡ ፲፭ ። ሚሊ፺ ፡ ፲፭ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፱—፲፩) ። ለፀሓይና ፡ ለጨረቃም ፡ መንገድ ፡ ይነገራል ። ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ወስሳ ፡ መዓርጋት ፤ ለአሐቲ ፡ ኆኅት ፡ ሠላሳ ፡ መዓርግ ፡ ዕኑያን ፡ (አቡሻ ፡ ፬) ። በመድረክ ፡ ፈንታ ፡ ማዕርግ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ማዕርገ ፡ ዳኅን ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፳) ።

—፤ በቁሙ ፤ ሹመት ፤ ክብር ፤ ሥልጣን ፤ ከኣደሬ ፡ እስከ ፡ ንጉሥ ፤ ከአናጕንስጢስ ፡ እስከ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ያለ ። ወተጋብኡ ፡ ለህርቃኖስ ፡ መዓርገ ፡ መንግሥት ፡ ወመዓርገ ፡ ክህነት ። ይትመተር ፡ እማዕርጊሁ ። አቡሲናርዮስ ፡ ተአመነ ፡ ከመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ የሐጽጽ ፡ እምአብ ፡ ወወልድ ፡ በማዕርገ ፡ አምላክና ፡ (ዮሴፍ ። ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፩) ።

—፤ ክፍል ፤ ወገን ፤ ተራ ፤ ረድፍ ። ወካዕበ ፡ ሠርዐ ፡ ፍድፋዴ ፡ ባሕታውያን ፡ ውስተ ፡ ሠለስቱ ፡ መዓርጋት ። ስፉይ ፡ በሠላስ ፡ መዓርገ ፡ ስፍየት ፡ (ፊልክ ፡ ፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፳) ።

ምዕራግ ፤ (ጋት) ፤ ዳገት ፤ ዐቀበት ፤ የተራራ ፡ መንገድ ፤ ሽቅብ ፡ የሚወስድ ። ምዕራገ ፡ ሀገር ። እንተ ፡ ምዕራጋት ። እስመ ፡ አልቦ ፡ ምዕራግ ፡ ለአድባሪ ሆሙ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፰ ። ፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፲፯ ። ዮዲ፯ ፡ ፲) ።

—፤ ታላቅ ፡ መሰላል ፤ በለሦስት ፡ ባላራት ፡ እግር ፤ ብቻውን ፡ የሚቆም ። አ ፡ ምዕራግ ፡ እምድር ፡ እስከ ፡ ሰማይ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ምዕራግ ፡

ዔረግ ፤—ወጥመድ ፤—ዐየረ ።

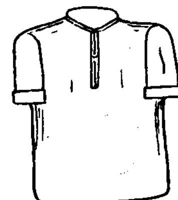
ዐርዝ ፤—ዛፍ ፤—አርዝ ።

ዐሪዝ ፤ ዘት ፤ (ዐረዘ ፡ የዐርዝ ፡ ይዕርዝ ። አው ፤ ዐርዘ ፡ ይዔርዝ) ፤ ማልበስ ፤ ልብስ ፡ መስጠት ። ይሴስያ ፡ ወይዔርዛ ። ይዔርዙኒ ፡ አልባስየ ፡ ወመዋጥሕየ ። አውፅአ ፡ ሎሙ ፡ ዘይዔርዞሙ ። አልባስ ፡ ወክዳናት ፡ ዘዐረዘቶን ፡ ዶርቃስ ፡ (ቀሌ ። ሆሴ፪ ፡ ፯ ። ፩ነገ ፡ ፲ ፡ ፳፪ ። ግብ፱ ፡ ፴፱) ።

ተዐረዘ ፤ ለበሰ ፤ ልብስ ፡ አገኘ ፤ ተቀበለ ። ልብሰ ፡ ዚኣነ ፡ ንትዔረዝ ። ሀበኒ ፡ ዘእበይት ፡ ወእትዔረዝ ። ተፀሪዞ ፡ ሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ (ኢሳ፬ ፡ ፩ ። ቀሌ ። አርጋ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፩) ።

(ጥ) **ዕሩዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ርዝት)** ፤ የለበሰ ፤ ልቡስ ። ሖሎሙ ፡ እሊኣሃ ፡ ዕሩዛን ፡ እሙንቱ ፡ (ምሳ ፳፱ ፡ ፴፱ ። ዲድ ፡ ፫) ።

(ሳ) **ዐራዝ ፤ (ዛት)** ፤ ልብስ ፤ የውስጥ ፡ ቀሚስ ፤ ገላ ፡ ነክ ። ሲሳየነ ፡ ወዐራዘነ ። ተካፈሉ ፡ አልባስየ ፡ ወተዓፀዉ ፡ ዲበ ፡ ዐራዝየ ። አባ ፡ ሙሴ ፡ ረሰየ ፡ ቈጽለ ፡ ሆሳዕና ፡ ዐራዘ ። አልባስ ፡ ወዐራዛት ፡ (፩ጢሞ ፡ ፯ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፳፩ ። ስንክ ፡ መስ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፯) ።

ዐራዝ ፡

ትዕርዝት ፤ ጥብቆ ፤ ቀሚስ ፤ የሚጠለቅ ፡ የሚቈለፍ ። እስመ ፡ ኮነት ፡ ትዕርዝቱ ፡ ኅልቅተ ። ኮነ ፡ ትዕርዝቶሙ ፡ እምአምእስተ ፡ አባግዕ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፯ና ፡ ፹፱) ።

ዐረዘ ፤ (ዕብ ፡ ሄራዜ) ፤ በቁሙ ፤ ከሳ ፤ ቀጠነ ፤ መነመነ ፤ ሰለሰለ ፤ አነሰ ፤ ኰሰሰ ፤ ማግ ። እንጀራ ፡ ዐርዚል ፤ ወጥ ፡ ዐርዚል ፤ ጨምሩ ፡ እንዲሉ ። ግስነቱ ፡ ያማርኛ ፡ እንጂ ፤ የግእዝ ፡ አይደለም ።

ተዐርዘ ፤ ታረዘ ፤ ዕርዝተኛ ፡ ኾነ ፤ ተራቈተ ፤ ልብስ ፡ ምግብ ፡ ዐጣ ፤ ተቸገረ ።

ዕርዝና ፤ (ዕብ ፡ ራዘን) ፤ ክሳት ፤ ቅጥነት ፤ ቀጠና ፤ ዕርዝታ ፤ ችጋር ፤ ዕጦት ፤ ድኽነት ። (ተረት) ፤ በርግዝና ፡ ላይ ፡ ዕርዝና ።

ዐረየ ፤—ለቀመ ፤—አርይ ፡ አረየ ።

ዐርይ ፤ (ዐረየ ፡ ይዔሪ ፡ ይዕሪ) ፤ ገቢርና ፡ ፀጕል ። መደልደል ፤ ማስተካከል ፤ ቀጥ ፡ ለጥ ፡ ማድረግ ። ጸሐቱ ፡ ፍኖቶ ፡ ወዐርዩ ፡ መጽያሕቶ ። ከመ ፡ ተዐርዩ ፡ ልበ ። ዐርዮ ፡ ግዕዝ ። እስመ ፡ ኮነ ፡ ዐርዮ ፡ በማእከሎሙ ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፫ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፰ ። ሄርማ ። ኵፋ ፡ ፴፯) ።

—፤ መምሰል ፤ መተካከል ፤ ትክክል ፡ መኾን ። እስመ ፡ መልክእ ፡ ይዔሪ ፡ ለመልክኡ ፤ ወአርኣያ ፡ ለአርኣያሁ ። ይምሳእ ፡ ኵሉ ፡ ማዕምቅ ፡ ወይዕሪ ፡ ምድር ። ወይዕሪ ፡ ፍኖት ፡ መብእስ ። እስከ ፡ ይልህቅ ፡ ወይዔሪ ፡ ጽሕምክሙ ። ይዔሪ ፡ መዓልት ፡ ወሌሊት ፡ ጾመ ፡ ዕሥራ ፡ ወኀሙሱ ፡ ለመጋቢት ። ኵሉ ፡ ዐረየ ፡ ወኅቡረ ፡ ዐለወ ፡ (ባሮ፩ ፡ ፯ ። ሉቃ፫ ፡ ፭ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፴ ። መዝ ፡ ፲፫) ።

—፤ ማበር ፤ መተባበር ፤ መስማማት ፤ አንድ ፡ መኾን ። ተማከሩ ፡ ኅቡረ ፡ ወዐረዩ ። ኢይዔርዩ ፡ ለስምዐ ፡ ሠናይ ። ወምስለ ፡ ብሉይ ፡ ኢየዐሪ ፡ (መዝ ፡ ፹፪ ። ኪዳ ። ሉቃ፭ ፡ ፴፮) ።

ዕሩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሪት) ፤ የተካከለ ፤ የተመሳሰለ ፤ ትክክል ፤ አንድ ፡ ፀይንት ። አእመረ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ አርድእት ። ዘዕሩይ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በመለኮቱ ። መፍትው ፡ ለነ ፡ ንመጽውት ፡ ባዕለ ፡ ኵሉ ፡ በዕሩይ ፡ እንዘ ፡ ኢንሌሊ ፡ ጽኑሳነ ። ዕሩየ ፡ ተጸልአ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ረሲዕ ፡ ወርስዓኑ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፯ ። ቅዳ ። አፈ ፡ ተ፲ ። ጥበ፲፱ ፡ ፱) ።

ዕርየት ፤ መተካከል ፤ እኩያ ፡ አምሳያ ፡ መኾን ። ኢይከውን ፡ ድልወ ፡ ዕርየት ፡ ምስለ ፡ ባሕታውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፫) ።

ዕሩይ ፤ እኩያ ፤ መሰል ፤ አምሳያ ። ወከመ ፡ ዕሩይሁ ፡ ለቀዳማይ ፡ ነገር ፡ ንሌብዎ ፡ ለዝንቱኒ ፡ (ቄር) ።

ዕሪና ፤ መተካከል ፤ አንድነት ፤ ትክክልነት ፤ አለመበላለጥ ። ዘኢየአምን ፡ በአካላተ ፡ ሥሉስ ፤ አው ፡ ዘኢየአምን ፡ ዕሪናሆሙ ፡ በባሕርይ ፡ ወበአምላክና ። ሕዘዘ ፡ አክብሮቶሙ ፡ በዕሪና ። እፎ ፡ ትከውን ፡ ክብር ፡ በዕሪና ። ለይረቡ ፡ በዕሪና ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፯ ። ዮሴፍ ። አፈ ፡ ድ፴፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱ ፡ ፬) ።

ትዕሪና ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ትዕሪና ፡ ዕበያት ፡ (አቡሻ ፡ ፴፯) ።

ትዕሪን ፤ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ የወርቅ ፡ የብር ፡ መማሪያ ፡ ሥራው ፡ ከምሳሌው ፡ የተካከለ ። ኪራስን ፡ እይ ።

አዕረየ ፤ አዐረየ ፤ አዔረየ ፤ (ዐረየ ፤ ገቢር) ፤ አሳከለ ፤ አስመሰለ ፤ ወይም ፡ አስተካከለ ፤ አመሳሰለ ፤ ኹሉም ፡ አድራጊ ፡ ነው ። አዔረየ ፡ እንደ ፡ አሜረየ ፡ በጸያፍ ፡ ገብቷል ፤ አያስኼም ። ያዔሪ ፡ ርእሶ ፡ ምስለ ፡ እግዚ ። ጳውሎስ ፡ አዔረየ ፡ ርእሶ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ። አዔረዮ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ (ዮሐ፭ ፡ ፲፰ ። አፈ ፡ ድ፩ ። ፪) ።

አስተዐረየ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። አስተዐረይ ኩሙ ፡ ምስሌነ ። ያስተዔርዮ ፡ ለአብ ፡ በወልዱ ፡ (ማቴ፳ ፡ ፲፪ ። አፈ ፡ ድ፱) ።

ተዐረየ ፤ (ዐረየ ፤ ተገብሮ) ፤ ተካከለ ፤ ተመሳሰለ ። በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ይትዔረይ ፡ መዓልት ፡ ምስለ ፡ ሌሊት ። አልቦ ፡ ዘይትዔረዮ ፡ ለቅንአት ። ወኢይትዔረዮ ፡ ዕፀ ፡ ቄጽርስስ ፡ (ሔኖ፸፪ ፡ ፰ ። ምሳ፳፯ ፡ ፬ ። ሕዝ፴፩ ፡ ፰) ። ኹለተኛም ፤ ታከለ ፤ ተመሰለ ፤ ሌላው ፡ እኩያው ፡ አከለው ፡ መሰለው ፡ ያሰኛል ፤ መተካከል ፡ የጋራ ፡ ነውና ።

መዐርይ ፤ (ዕሩይ) ፤ ትክክል ፤ እኩያ ፤ አምሳያ ። በኀሊናሰ ፡ ኮኑ ፡ መዐርያነ ። ዘይሜህር ፡ ዘእንበለ ፡ ይስአሎ ፤ መዐርይ ፡ ውእቱ ፡ ምስለ ፡ ዘይዜልፎ ። አንተ ፡ መሲሑ ፡ ወመዐርዩ ፡ ለእግዚ ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ፪፻፳፱ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፱) ።

አማዕረየ ፤ (አዕረየ) ፤ አስተካከለ ፤ አበጃጀ ፤ አዘጋጀ ። እወ ፡ እግዚኦ ፡ ፍታሕ ፡ ወአግዕዝ ፤ ቀድስ ፡ ወአምዕዝ ፤ አንጽሕ ፡ ወአጽዕ ፤ አሠኒ ፡ ወአማዕሪ ፤ እሎንተ ፡ አግብርቲከ ፡ ወአእማቲከ ፡ (ግንዘ) ።

ዖርያ ፤—ሠናይት ፤—አርያ ።

ዐሪክ ፡ ኮት ፤ (ዐረከ ፡ የዐርክ ፡ ይዕርክ ። ዕብ ፡ ዐራኽ) ፤ መሰደር ፤ መደርደር ፤ ማንጣጠር ፤ በያምሳያውና ፡ በያኳያው ፡ ማኖር ፤ ፊት ፡ ለፊት ፤ ጐን ፡ ለጐን ፤ ወይም ፡ ላይና ፡ ታች ።

ተዓረከ ፤ ተወዳጀ ፤ ተዛመደ ፤ ተቀናጀ ፤ ተጣመደ ፤ ተባበረ ፡ ተመሳሰለ ፤ በመልክ ፡ በግብር ። እመ ፡ ትትዓረክ ፡ ዐርከ ፤ ተዓረክ ፡ በመዋዕለ ፡ ተጽናስክ ። ዘተዓረከ ፡ ለዕቡይ ፡ ይከውን ፡ ከማሁ ። በአይቴ ፡ ይትዓረክ ፡ መቅፁት ፡ ምስለ ፡ ጽህርት ፡ ተኵላ ፡ ምስለ ፡ በግዕ ፡ (ሢራ፮ ፡ ፯ ። ፲፫ ፡ ፩—፱ ፤ ፲፯) ።

ዐርክ ፤ ዓርክ ፤ (ክት ፡ ካን ፡ ክት) ፤ ወዳጅ ፤ ባለሟል ፤ ባልንጀራ ፤ ዐብሮ ፡ አደግ ፤ እኩያ ፡ አምሳያ ፤ ጓደኛ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፤ ሎሌ ፡ ገረድ ፤ መንፈሳዊ ፡ ዘመድ ፤ የጡት ፡ ያደራ ፡ የክርስትና ፡ ልጅ ፤ አበ ፡ ልጅ ። አብርሃም ፡ ዐርከ ፡ እግዚ ። ዐርክ ፡ ምእመን ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ዐርክ ፡ ምስለ ፡ ዐርኩ ። ዐርካነ ፡ እግዚእ ። ዐርካት ፡ ዘጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ (ኩፋ ፡ ፲፱ ። ሢራ፮ ፡ ፱ ። ቄድር ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፰) ።

አዕርክት ፤ ወዳጆች ፤ ባልንጀሮች ። ብዙኃን ፡ ይኩኑከ ፡ አዕርክተ ። ጸላእትኒ ፡ አዕርክተ ፡ ይኩኑ ። ህየንተ ፡ አዕርክቲሁ ፡ (ሢራ፮ ፡ ፯ ። ምሳ፲፩ ፡ ፳፰ ። ዮሐ፲፭ ፡ ፲፫) ።

አስተዓረከ ፤ አወዳጀ ፤ አዛመደ ፤ አመሳሰለ ፤ አስተካከለ ። መኑ ፡ ያስተዓርኮ ፡ ለነዳይ ፡ ምስለ ፡ ባዕል ፡ (ሢራ፲፫ ፡ ፲፰) ።

ዐርኬ ፤ የስንክሳር ፡ መርገፍ ፤ ምስጢሩ ፡ ያነኑ ፡ እናቱን ፡ የሚመስል ።

ዐርሞን ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ኤላጤን ።

እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። አክዋል ፡ ዘዐርሞን ፡ (መቃ ፡ ፫፫ ። ድጓ) ።

ዐሪሥ ፤ (ዐረ ፡ ዐሪሽ ። ዕብ ፡ ዐሪሥ) ፤ የወይን ፡ ዳስ ፤ የዳስ ፡ ዐይነት ፡ ድንኳን ። ወገብረ ፡ ላቲ ፡ ዐሪሠ ፡ ውስተ ፡ ናሕሰ ፡ ቤት ፡ (ዮዲ፰ ፡ ፭) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጕጕ ፤ ምግባል ፡ ቦታ ፤ የጾም ፡ በኣት ፡ ይሉታል ።

ዐሪፍ ፤ ፎት ፤ (ዐረፈ ፡ የዐርፍ ፡ ይዕርፍ ። ዕብ ፡ ራፋህ ፤ ደከመ ፡ ዛለ ፡ ዐረፈ ። ዐረ ፡ ረፉ ፤ አሳረፈ) ፤ ማረፍ ፤ መተንፈስ ፤ ጸጥ ፡ ማለት ፤ አለመታወክ ፤ ቦታ ፡ ይዞ ፡ መቆም ፡ መቀመጥ ፤ መደገፍ ፡ መተኛት ፤ መሞት ፡ ማንቀላፋት ፤ ሀድአንና ፡ ንህየን ፡ ተመልከት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በዐረፈ ፡ ፈንታ ፡ አዕረፈ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። አዕረፈ ፡ እምኵሉ ፡ ግብሩ ። ከመ ፡ ያዕርፉ ፡ እምጻማሆሙ ። እኑብብ ፡ ከመ ፡ ኣዕርፍ ። አዕረፈት ፡ ምድር ፡ እምነ ፡ ቀትል ። አዕረፈት ፡ ታቦት ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ ሉባር ። ኑሙ ፡ ወአዕርፉ ። ወአዕረፈ ፡ ምስለ ፡ አበዊሁ ። አንዊክሙ ፡ እለ ፡ አዕረፉ ፡ በሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፪ ። ራእ፲፬ ፡ ፲፫ ። ኢዮ፴፪ ፡ ፳ ። ኢያ፲፩ ፡ ፳፫ ። ኩፋ ፡ ፭ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵፭ ። ሚራ፵፯ ፡ ፳፫ ። ዲድ ፡ ፴፬) ።

ዕሩፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ርፍት) ፤ ያረፈ ፤ ጸጥ ፡ ያለ ፤ የረጋ ። ዕሩፈ ፡ ይነብር ። ከመ ፡ ይኩን ፡ ልብየ ፡ ዕሩፈ ፡ በላዕሌክሙ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፬ ። ፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፺፩) ።

ዕረፍት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ ማረፍ ፤ ዕርፈት ፤ ሞት ። መካነ ፡ ዕረፍት ። ንባእ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ። ሠለስቱ ፡ ዕረፍታት ። ሶበ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ዕረፍቱ ፡ ለአዳም ፡ (ሉቱ ፡ ዕዝ፯ ፡ ፩ ። ዕብ፬ ፡ ፩ ፡ ፫ ። አፈ ፡ ድ፮) ።

አዕረፈ ፤ አሳረፈ ፤ ዕረፍት ፡ ሰጠ ፤ ቦታ ፡ አዘጋጀ ። ያረውጸን ፡ ወኢያዐርፎን ። አዕርፉ ፡ ለነፍስየ ። ያዐርፉ ፡ ለእሙ ። ወአዕረፈ ፡ ሊተ ፡ ፈጣሪየ ፡ መንበርየ ፡ (ሄርማ ። ፈልሞ ፡ ፳ ። ሚራ፫ ፡ ፯ ። ጽ፱ ፡ ፰) ።

ምዕራፍ ፤ (ፋት) ፤ ማረፊያ ፤ ማሳረፊያ ፤ መኖሪያ ፤ መቀመጫ ፤ ቦታ ፡ ሰፈር ። ወይከውን ፡ ክቡረ ፡ ምዕራፊሁ ። ይእኅዝ ፡ ጽድቅ ፡ ምዕራፈ ። ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ምዕራፍየ ። ከመ ፡ ንኩን ፡ ምዕራፈ ፡ ስሙ ፡ ለሥሉስ ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፲ ። ፴፪ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፻፴፩ ። ቀሌ ። ዘጕ፲ ፡ ፴፫) ።

—፤ ገበዋተ ፡ መንበር ፤ ከንድ ፡ የሚያርፍበት ፤ የሚደገፍበት ። ክልኤቱ ፡ ምዕራፈ ፡ መዛርዕ ፡ (፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፰) ።

ምዕራፍ ፤ (ጽር ፡ ስታዲዎን ። ዕብ ፡ ሪስ) ፤ የምድር ፡ ልክ ፤ የርሕቀት ፡ መስፈሪያ ፤ ፍላጻ ፡ ተንድፎ ፡ ደንጊያ ፡ ተወንጭፎ ፡ የሚያርፍበት ፤ የፈረስ ፡ አፍታ ፡ የጕልማሳ ፡ ሩጫ ፤ እስኪደክመው ፡ ቃታ ፡ እስኪይዘው ፡ የሚሮጥበት ፤ ሴትና ፡ ወንድ ፡ የሚለይበት ። በመትር ፡ ፫፻፶ ፤ በክንድ ፡ ፫፻፹፰ ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ ፤ ፬፻ ፡ ክንድ ፡ የሚሉም ፡ አሉ ። ሀገር ፡ እንተ ፡ ርሕቅት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ መጠነ ፡ ስሳ ፡ ምዕራፍ ። መጠነ ፡ ዕሥራ ፡ ወኀምስቱ ፡ ምዕራፍ ፡ አው ፡ ሠላሳ ፡ (ሉቃ፳፬ ፡ ፲፫ ። ዮሐ፮ ፡ ፲፱ ። ፲፩ ፡ ፲፰ ። ራእ፲፬ ፡ ፳) ።

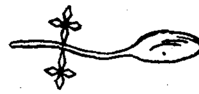
ምዕራፍ ፤ (ጽር ፡ ሚሊዮን ። ዕብ ፡ ሚል) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ታላቅ ፡ መስፈሪያ ፤ ዐይነ ፡ ገመድ ፤ ሺሕ ፡ መትር ፤ ወይም ፡ ኹለት ፡ ሺሕ ፡ ክንድ ። ወለዘሂ ፡ ዐበጠከ ፡ አሐደ ፡ ምዕራፈ ፤ ሑር ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤተ ። መጠነ ፡ ክልኤቱ ፡ ምዕራፍ ። ወመጠነ ፡ ውእቱ ፡ ቅጽር ፡ አርብዓ ፡ ወኀምስቱ ፡ ምዕራፍ ። ወኮነት ፡ በኣቱ ፡ ርሕቅተ ፡ መጠነ ፡ ዐሠርቱ ፡ ምዕራፍ ፡ (ማቴ፭ ፡ ፵፩ ። ገድ ፡ ተክ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፶፭) ።

ምዕራፍ ፤ (ዕብ ፡ ፌሬቅ) ፤ የመጽሐፍ ፡ ክፍል ፤ አንቀጽ ፤ በውስጡ ፡ ብዙ ፡ ቃል ፡ ያለበት ። ኢትሌቡ ፡ እሎንተ ፡ ምዕራፋተ ። ወከመ ፡ ዝ ፡ ገብረ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ ምዕራፋት ፡ (አፈ ፡ ተ፬ ። ድ፰) ። ከነጥብ ፡ እስከ ፡ ነጥብ ፡ ያለውም ፡ ።=። አንዳንዱ ፡ ቍጥር ፡ ንኡስ ፡ ምዕራፍ ፤ ሠረዝ ፡ ደግሞ ፡ ፤ የንኡስ ፡ ንኡስ ፡ ይባላል ።

ምዕራፌት ፤ (ምዕፋሪት ፤ ማዕፈሪት ፤ ዐፌረ) ፤ ሐሜለት ፤ በርኖስ ፤ የላይ ፡ ልብስ ። ኤልሳዕ ፡ ሶበ ፡ ወረወ ፡ ላዕሌሁ ፡ ምዕራፌቶ ፡ ኤልያስ ፡ ኀደገ ፡ ዓለመ ፡ ወተለዎ ፡ (ፊልክ ፡ ፭ ። ፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፫) ። ዕራፊ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ዐረፈ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ዐራፍ ፤ ፈሰሰ ፤ ወረደ ፤ ነጠበ ፤ መልቶ) ፤ ቀዳ ፤ ጨለፈ ፤ ጠለቀ ።

ዕርፍ ፤ መቅጃ ፤ መጨለፊያ ፤ ማንካ ፤ ጭልፋ ። የዕጣን ፡ የቍርባን ፡ መሣሪያ ፤ ጌታ ፡ የተወጋበት ፡ የጦር ፡ ምሳሌ ፤ ትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ያለበት ። ግበር ፡ እደከ ፡ ላዕለ ፡ ዛቲ ፡ ዕርፈ ፡ መስቀል ፡ ለሠሪዐ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ። ዲያቆን ፡ ኢያጥምቅ ፡ ወኢያቅርብ ፡ በእዴሁ ፤ ዘእንበለ ፡ እምጽዋዕ ፡ በዕርፈ ፡ መስቀል ። ዕርፍ ፡ ማንካው ፤ መስቀል ፡ መያዣው ፡ (ሥር ፡ ቅዳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፪) ።

ዕርፈ ፡ መስቀል ፡

ዕርፍ ፤ በቁሙ ፤ የማረሻ ፡ እጀታ ፤ ዐራሽ ፡ የሚይዘው ፤ ድጕርን ፡ ተመልከት ። ዘያጸንዕ ፡ ዕርፎ ። አልቦ ፡ ዘይእኅዝ ፡ ዕርፈ ፡ ወየሐርስ ፡ ድኅሪተ ። ውሂበ ፡ ዕርፍ ፡ ለጕሕላዊ ። እለ ፡ ሐረስዋ ፡ ለምድር ፡ በዕርፈ ፡ መስቀልከ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፭ ። ሉቃ፱ ፡ ፷፪ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ኩፋ ፡ ፲፩) ።

አዕራፍ ፤ ዕርፈ ፡ መስቀሎች ፤ ዕርፎች ።

ዐረፍት ፤-ግድግዳ ፤-አረፈ ፡ አረፍት ።

ዐሪቅ ፤ ቆት ፤ (ዐርቀ ፡ የዐርቅ ፡ ይዕ

ርቅ ። ዕብ ፡ ዐራህ ። ዐረ ፡ ዐሪየ) ፤ መራቄት ፤ መገፈፍ ፡ መገለጥ ፤ ባደ ፡ መኾን ፤ ብቻ ፡ መቅረት ። ዐረቁ ፡ ወአልበስክሙኒ ። ዝቃተ ፡ ወይንኒ ፡ ዐርቀ ፡ ወበልየ ። ዐርቀ ፡ ሖሉ ፡ አህጉር ። ዐርቀት ፡ እንተ ፡ ሰብዐቱ ፡ ወለደት ፡ (ማቴ፳፭ ፡ ፴፮ ። ኢያ፱ ፡ ፲፭ ። ኤር፲ ፡ ፳፱ ። ፲፭ ፡ ፱) ። በዐርቀ ፡ ፈንታ ፡ ተዐርቀ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ። ትሰክሪ ፡ ወትትዐረቂ ። ቀሲስ ፡ ለእመ ፡ ሰክረ ፡ ወተዐርቀ ፡ አባሉ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ። ተዐርቁ ፡ እምሥናያት ፡ ዘተውህቦሙ ። ተዐርቀት ፡ ሀገር ፡ እምነ ፡ ዕደው ። ከዋክብት ፡ እምዕበየ ፡ ብርሃኖሙ ፡ ተዐርቁ ፡ (ሰቈ፱ ፡ ፳፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፭ ። አፈ ፡ ድ፳፪ ። ዮሴፍ ። ቅዳ ፡ ጎር) ። መላብ ፡ መውዛት ፤ ዐረቂ ፡ ማውጣት ።

ዐረቅ ፤ **(ዐረብ)** ፤ ወዝ ፤ ላበት ፤ የደም ፡ ዐረቂ ። የሚያሰክር ፡ መጠጥ ፤ ከበለስ ፡ ከወይን ፡ ከሌላም ፡ አትክልት ፡ የሚወጣ ፤ ወዳጁን ፡ ገዳይ ፡ ጠላቱን ፡ ፈሪ ፡ ሸያጩን ፡ አከባሪ ።

ዕሩቅ ፤ **(ቃን ፡ ቃት ፡ ርቅት)** ፤ የተራቈተ ፤ የተገለጠ ፤ የታረዘ ፤ የተገፈፈ ፤ ግንዱን ፡ መለመላውን ፡ የኾነ ። ዕሩቅ ፡ ወዕዉር ። ኢይኩን ፡ ዕሩቀ ፡ አባል ፡ ቅድመ ፡ መኑሂ ። ወልብስየኒ ፡ ለዕሩቃን ። ኮኑ ፡ ዕሩቃነ ፡ እምጸጋ ፡ ዘላዕሌሆሙ ፡ (ራእ፫ ፡ ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፫ ። ጦቢ፩ ፡ ፲፯ ። ቀሌ) ።

—፤ ባደ ፤ ወና ፤ ብላሽ ፤ ከንቱ ። መሰብክት ፡ ዕሩቃት ። ከርሥ ፡ ዕርቅት ፡ ኢትወልድ ፡ ፍትወተ ። በእንተ ፡ ስብሐት ፡ ዕሩቅ ፡ (መሳ፯ ፡ ፲፯ ። አፈ ፡ ተ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፵) ።

ዕራቅ ፤ **(ዕብ ፡ ሪቅ)** ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዕራቆት ፤ ግንድ ፡ መለመላ ፤ ባደ ፤ ብቻ ፤ ልብስ ፡ ጭማሪ ፡ አልባ ። ዕራቅየ ፡ ወፃእኩ ፡ እምከርሠ ፡ እምየ ፤ ወዕራቅየ ፡ እገብእ ፡ ህየ ። ሑር ፡ ዕራቀከ ፡ ዘእንበለ ፡ አሣእን ። ወአሥጡ ፡ ቀሣውቲሆሙ ፡ ዕራቆ ። ዘዕራቁ ፡ ለእለ ፡ ዕራቆሙ ። ኢትስተይ ፡ ማየ ፡ ዕራቆ ። ተጠምቀ ፡ በማይ ፡ ዕራቁ ። ጳውሎስ ፡ ሰሚሳጢ ፡ ይቤ ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ሰብእ ፡ ዕራቁ ፤ ብቻ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፳ ፡ ፪ ። ኤር፲፬ ፡ ፫ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፳ ፡ ፳፭ ። ፩ጢሞ ፡ ፭ ፡ ፳፫ ። መጽ ፡ ምስ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ። ኢምንት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዕራቅ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ አንድ ፡ ነው ። ሰቀላ ፡ ለምድር ፡ ዲበ ፡ ዕራቃ ፡ (ኢዮ፳፮ ፡ ፯) ።

ዕርቃን ፤ በቁሙ ፤ ዕራቆት ፤ ዕራቆትነት ። ባደነት ፤ ንጽሕና ። (ግጥም) ፤ እኔ ፡ ድኻ ፡ መስሎኝ ፡ ዕርቃኑን ፡ ባየው ፤ ርሱስ ፡ ጌታ ፡ ኑሯል ፡ የተሰቀለው ። ሀበኒ ፡ እኪድን ፡ ዕርቃኖ ፡ በልብስ ፡ ለዘከደነ ፡ ዕርቃንየ ፡ በዮርዳኖስ ፡ (ድጓ) ። ከመ ፡ ይኩን ፡ ሎቱ ፡ ዕርቃን ፡ ለገቢረ ፡ ሖሉ ፡ ትእዛዛት ። ዕርቃኖሙ ፡ ለሕፃናት ፡ እምኀሊናት ፡ ሕሥምት ፡ (ፊልክ ፡ ፵፬ ። ፪፻፴፭) ።

—፤ ብልት ፤ የወንድ ፡ የሴት ፡ ኀፍረት ፤ አባለ ፡ ዘርዕ ፤ አፈ ፡ ማሕፀን ። ወኢርእዩ ፡ ዕርቃነ ፡ አቡሆሙ ። ከመ ፡ ትክድን ፡ ዕርቃነከ ። ኢይደሉ ፡ ከመ ፡ ይነጽር ፡ ብእሲ ፡ ዕርቃነ ፡ ብእሲት ፡ (ዘፍ፱ ፡ ፳፫ ። ራእ፫ ፡ ፲፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፫) ።

ዕርቅና ፤ ዕራቆትነት ፤ ዕርዝታ ። በረኃብ ፡ ወጽምእ ፡ ወበዕርቅና ፡ (ዘዳ፳፰ ፡ ፵፰) ።

አዕረቀ ፤ አስራቈተ ፤ ገፈፈ ፤ ባደ ፡ አደረገ ። አዘዘ ፡ ያዕርቅዎ ፡ አልባሲሁ ። ኢታዕርቀ ፡ እግዚኦ ፡ ለእጓላ ፡ እገሌ ፡ እምልብሰ ፡ ጥምቀት ። እቤሎሙ ፡ ያዕርቁ ፡ ሖሎ ፡ መዛግብተ ፡ (ስንክ ፡ የካ፱ ። ግንዘ ። ፪ዕዝ ፡ ፲፫ ፡ ፱) ።

ዐረቀ ፤ **(ዕብ ፡ ዐራቅ)** ፤ በቁሙ ፤ (ጥረ) ዐረቀ ፤ አጕበጠ ፤ አጠመመ ፤ ቀለሰ ፡ አስጐነበሰ ፤ ቀናውን ፤ የሙጭ ፡ የደጋን ፡ የክዘራ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አቀና ፤ አረታ ፤ ቀጥ ፡ ለጥ ፡ አደረገ ፤ አስተካከለ ፤ ጐባጣውን ። ሰፈረ ፡ መጠነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐረቀ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፭) ።

—፤ አስታረቀ ፤ አስማማ ፤ ዑቁ ፡ ፍጡነ ፡ ዕርቅዎሙ ፡ ወግበሩ ፡ ሰላመ ፡ ማእከሎሙ ። ወዐረቀ ፡ ትዝምዱ ፡ ሰብእ ፡ ምስለ ፡ እግዚ ፡ ሊቀ ፡ ካህናቲሁ ፡ ለአብ ። ፍቅረ ፡ ለነ ፡ ንበ ፡ አቡከ ፡ ገበርከ ፤ ወዐረቀ ፡ ማእከሌነ ። ዕርቅ ፡ ወአርትዕ ፡ ሖሎ ፡ ጠዋየ ፡ (ዲድ ፡ ፲፭ ። ፴፫ ። ኪዳ ። ኢሳ፵፰ ፡ ፮) ።

ዐራቂ ፤ የሚያርቅ ፤ የሚያስታርቅ ፤ አስታራቂ ። ዐራቂ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ይዕርቅ ። ዐራቄ ፡ ኪዳን ፡ ሐዲስ ። ከዊነ ፡ ዐራቂ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፫ና ፡ ፴፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፪) ።

ዐራቅይና ፤ ዐራቂነት ፤ አስታራቂነት ። በዐራቅይናሁ ፡ ለሊቀ ፡ ካህናት ። በእደዊሆሙ ፡ ወበዐራቅይናሆሙ ፡ (አፈ ፡ ድ፴፫ ። ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፭) ።

ተዐርቀ ፤ ታረቀ ፤ ጐበጠ ፤ ቀና ፡ ረታ ፤ ዕንጨቱ ።

ተዓረቀ ፤ ታረቀ ፤ ተራረቀ ፤ ተስማማ ፤ አንድ ፡ ልብ ፡ ኾነ ። (ተረት) ፤ ሲታጠቡ ፡ ከክንድ ፤ ሲታረቁ ፡ ከሆድ ። ኢይትዓረቅ ፡ በብዙኅ ፡ ሀብት ። ይትዓረቅ ፡ ምስለ ፡ ቢጹ ። ለእመ ፡ አበየት ፡ ተዓርቆ ፡ ምስለ ፡ ምታ ፡ (ምሳ፮ ፡ ፴፭ ። ዲድ ፡ ፲፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፪) ።

ዕርቅ ፤ በቁሙ ፤ ሰላም ፤ መታረቅ ፤ መስማማት ፤ ስምምነት ። እስከ ፡ ይገብሩ ፡ ዕርቀ ፡ በበይናቲሆሙ ። እመ ፡ ገብረ ፡ ዕርቀ ፡ ነሣኤ ፡ ዋሕስ ፡ ምስለ ፡ በዓለ ፡ ዕዳ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፩ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯) ።

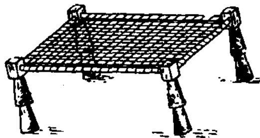
ዕርቃና ፤ ዕርቅነት ፤ ስምምነት ። ሰላም ፡ ወዕርቃና ፡ ወተሰናእዎ ፡ (ቀኖ ፡ ስርድ ፡ ፲፬) ።

አስተዓረቀ ፤ አስተራረቀ ፤ አስማማ ። እለ ፡ ያስተሳልሙ ፡ ወያስተዓርቁ ፡ (ቀሌ) ።

ዐረር ፤ **(ሐረር ፤ ሐረረ ። ዕብ ፡ ዖፌሬት ። ሱር ፡ አባራ ። ዐረ ፡ ረጻጽ)** ፤ በቁሙ ፤ ርሳስ ፤ የማዕደናት ፡ ወገን ፤ ጥቍር ፤ ከባድ ፤ ልሕሉሕነት ፡ ያለው ፤ ከቀለሕ ፡ ጋራ ፡ የሚጠየት ። ዘሩ ፡ ሐሪር ፡ ነው ፤ ሐ ፡ ለዐ ፡ ተለውጧል ፤ ናእከን ፡ ተመልከት ። ተሰጥሙ ፡ ከመ ፡ ዐረር ፡ ውስተ ፡ ማይ ። መክሊተ ፡ ዐረር ። ምንት ፡ ይከብድ ፡ እምነ ፡ ዐረር ፡ (ዘፀ፲፭ ፡ ፲ ። ዘካ፭ ፡ ፯ ። ሢራ፳፪ ፡ ፲፬) ።

ዐሪስ ፤—**ዳሰ ፡ ወይን** ፤—**ዐሪሥ** ።

ዐራት፤ ታት፤(ዕብ፡ ሚጣ፤ ዔሬሥ። ሱር፡ ዓርሣ)፤ ዐልጋ፤ መተኛ፤ መጋደሚያ፤ ቁጥ፤ የሬሳ፡ ማንሻ፤ አራት፡ እግር፡ ያለው። አርባዕቱን፡ አ ራት፡ ማለት፡ ዐማርኛው፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ዐራት፡ ዘወርቅ፡ ስርጉው፡ በባሕርይ፡፡ ዐራት፡ ንጹን፡፡ ዐ ራት፡ ሕማም፡፡ ዐራታት፡(ዮሴፍ። ስንክ፡ ግንጀ፱። መዝ፡ ፵። ፪ነገ፡ ፲፯፡ ፳፰። ማርቈ፡ ፶፭)።

ዐራት፡

ዐስቦ፤ ቦት፤(ዐሰበ፡ ይዔስብ፡ የዐስብ። ዐረ፡ ዐሰፈ)፤ ዐስብ፡ ክራይ፡ መስጠት፤ የጕልበት፡ ዋጋ፡ መክፈል። መክራየት፤ መዋዋል፤ መስማማት፤ በ ቍርጥ፡ መግዛት። ዐሰበኒ፡ ወኮንክዎ፡ ካህነ፡፡ ወዐሰ ብዎ፡ ለሶርያ፡፡ ዐሰቡ፡ ሰብአ፡ ላዕሌየ፡፡ ተዐስብዎ፡ ለነሃቢ፡(መሳ፲፰፡ ፱። ፪ነገ፡ ፲፡ ፮። ፪ዕዝ፡ ፮፡ ፲፱። ኢሳ፵፮፡ ፮)። በዐሰበ፡ ፈንታ፡ ተዐሰበ፡ ይላል፤ የተሳ ሳተ፡ ነው። ተዐስብኩ፡ ሊተ፡ በዐሥርቱ፡ ወኅምስቱ፡ ጠፋልሐ፡ ብሩር፡፡ ዘተዐሰበ፡ ዐጸደ፡ ለሊ፡ ሖረ፡ አ ውራኅ፡ በዲናር፡ ወኢያእመረ፡ ጉልቈ፡ ሖሮን፡ አ ውራኅ፤ ይከውኖ፡ ለተዐሳቢ፡ እምድኅረ፡ አሐዱ፡ ወርኅ፡ ከመ፡ ያብጥል፡ ሥርዐተ፡ ተዐስቦ፡፡ ረከበ፡ ሐመረ፡ ወተዐሰበ፡(ሆሴ፫፡ ፪። ፍ፡ ነ፡ ፴፮። ዮናፅ፡ ፫)።

ዐሳቢ፤ የሚከራይ፤ ደመ፡ ወዝ፡ ሰጪ። በዐ ሳቢ፡ ፈንታ፡ ተዐሳቢ፡ ይላል፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

አዐ(ዕ)ሰበ፤ አከራየ፤ ለክራይ፡ ሰጠ፤ ቤቱን፡ ከብቱን፤ ወይም፡ ጕልበቱን። እመ፡ አገበርዎ፡ ለብ እሲ፡ ከመ፡ ያዐስብ፡ ዘይመልክ፤ አው፡ ይትዐሰብ፡ ምልክተ፡ ካልኡ፡(ፍ፡ ነ፡ ፴፭)። አዐሰበ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አስተዐሰበ፡ ይላል፤ አንድ፡ ወገን፡ ነው። ለእመ፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይሚጥ፡ ክፍለ፡ ዚአሁ፤ አው፡ ያስተ ዐስቦ፡(ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

ተዐ(ስ)ሰበ፤ ተከራየ፤ ክራይ፡ ኾነ፤ ለክራይ፡ ተሰጠ።

ዐሳብ፤ ዕሱብ፤ ምንደኛ፤ ሙያተኛ፤ ደሞ ዘኛ፤ ቶፋ። ዐሳብ፡ ዘለሊ፡ ዕለት፡፡ ወዐሳብስ፡ ይጐ ይይ፡ እስመ፡ ዐሳብ፡ ውእቱ፡፡ ተዐሳቢ፡ ወዐሳብ፡ (ኢዮ፯፡ ፩። ዮሐ፲፡ ፲፫። ፍ፡ ነ፡ ፴፯)።

ዐሳባዊ፤ የክራይ፤ የሙያ፤ ሙያተኛ፤ ባለ ደመ፡ ወዝ። ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አሐዱ፡ እምዐሳባ ውያን፡ ዘሠርከ፡(ደራሲ። ገድ፡ ኪሮ። አፈ፡ ተ፲፱)።

ዐስብ፤ በቁሙ፤ የጕልበት፡ ዋጋ፤ ደመ፡ ወዝ፤ ምንዳ፤ ክራይ፤ ወይም፡ ክርካር። ምንት፡ ውእቱ፡ ዐስብከ፡፡ ሀቦሙ፡ ዐስቦሙ፡፡ ዐስበ፡ ሐመር፡ (ዘፍ ፳፱፡ ፲፭። ማቴ፳፡ ፰። ስንክ፡ ነሐ፴)።

(ሰ) **ዐሰበ፤**(ዕብ፡ ዐዘብ)፤ ተወ፤ ለቀቀ፤ ጣለ፤ የያዘውን፡ የተከራየውን፤ ሚስት፡ ገረድ።

መዐስብ፤(ብት፡ ባን፡ ባት)፤ ፈት፤ ብቸኛ፤ ጋለሞታ፤ ሚስት፡ የሌለችው። መዐስበ፡ ናዝዝ፡፡ መዐ ስበ፡ ሐውጽ፡፡ ረድኤት፡ ለመዐስባን፤ ወኅይለ፡ ትዕ ግሥት፡ ለደናግል፡፡ ዘአውሰበ፡ መዐስብተ፡ (ኪዳ። ቅዳ። አርጋ፡ ፯። ፍ፡ ነ፡ ፱፡ ፩)።

መዐስብ፤ መዐንስብ፤—ሻርተኛ፤—ዐ ንሰበ።

መዓስብ፤ ፈቶች፤ ሚስት፡ የሌላቸው።

መዓስባን፤ (ባት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የብዙ፡ ብዙ። መኳከሳት፡ መዓስባን፡፡ መበለታት፡ ወመዓስ ባት፡(ኪዳ)።

ማዕሰበ፤ (ዐሰበ)፤ ፈት፡ ኾነ፤ ገለሞተ፤ ብ ቻውን፡ ኖረ፤ ሚስቱ፡ ሙታ፤ ወይም፡ በነውር፡ ወጥታ። ሐና፡ ወለተ፡ ፋኑኤል፡ ማዕሰበት፡ ሰማንያ፡ ወአር ባዕተ፡ ክረምተ፡ (ስንክ፡ የካ፳። ኢሳ፶፬፡ ፬)። በማዕ ሰበ፡ ፈንታ፡ ተማዕሰበ፡ ይላል፤ አንድ፡ ወገን፡ ነው። እንዘ፡ ትትማዐሰቢ፡(ኩፋ፡ ፵፩)።

ምዕስብና፤ ግልሙትና፤ ፈትነት፤ ብቻነት። ኢይክሉ፡ ምዕስብና፡፡ ከመ፡ ሕማማተ፡ ዘምዕስ ብና፡ ይጠይቅ፡(ቀኖ፡ ስርድ። ኪዳ። ቄድር)።

(ጥ) **ዐስይ፤ ዮት፤**(ዐሰየ፡ የዐሲ፡ ይዕሲ። ዕብ፡ ዐሳሀ፤ ገብረ)፤ ዋጋ፡ መስጠት፤ ማደል፤ መ ክፈል፤ ብድር፡ መመለስ፤ አብዝቶ፡ አትርፎ፡ ከልክ፡ አሳልፎ። እሺ፡ ማለት። እንዘ፡ ተዐሲ፡ ዕሴተ፡ ሠናየ፡፡ ምንተኑ፡ አዐስዮ፡ ለእግዚ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ ሊተ፡፡ ዕስየ፡ ለገብርከ፡፡ ዘየዐሲ፡ እኩየ፡ ህየንተ፡ ሠ ናይ፡፡ የዐስየከ፡ ቅሥተ፡ ወተስናነ፡ በንዋይከ፡(ቅዳ። መዝ፡ ፻፲፭፡ ፲፰። ምሳ፲፯፡ ፲፫። ሢራ፳፱፡ ፭)።

ዐሳዪ፤ የሚሰጥ፡ ሰጪ፤ ቸር፡ ለጋስ፤ እጀ፡ ሰፊ፤ ዐዳይ፡ አሳላፊ። ወፈጺሞ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ዐሳዪ፡ ሕይወት፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ይትኤዘዙ፡ ሎቱ፡(ዕ ብ፭፡ ፱)።

ተዐስየ፤ ተዐሰየ፤ ተሰጠው፤ ተቀበለ፤ ዋጋ ውን፡ አገኘ። ዋጋው፡ ገንዘቡ፡ ተሰጠ፤ ከሰጭ፡ ወደ፡ ተቀባይ፡ ዐለፈ። ትትዐሰይ፡ አመ፡ የሐይዉ፡ ጻድቃን፡፡ ይትዐሰይ፡ ብዙኀ፡፡ ተዐስየ፡ ምሕረተ፡ በዝንቱ፡፡ ተ ዐስየ፡ ዕሴተ፡ ሠዋዒ፡(ሉቃ፲፬፡ ፲፬። መዝ፡ ፲፰። ቄር። አፈ፡ ተ፴፱)።

ዕሱይ፤ የተቀበለ፤ ዋጋውን፡ ያገኘ።

ዕሴት፤ (ብ፡ ዕስያት)፤ ዋጋ፤ ደመ፡ ወዝ፤ ስጦታ፤ መባእ፤ ምጽዋት፡ (እጅ መንሻ)። ሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡፡ ውእቱኬ፡ ዘይነሥእ፡ ዕሴቶ፡፡ ወዕሴትየኒ፡ ምስ ሌየ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ እፍድዮ፡ ለኵሉ፡ በበ፡ አሐዱ፡ (ማቴ፮፡ ፪። ፩ቆሮ፡ ፫፡ ፲፱። ራእ፳፪፡ ፲፪)።

ትዕሲት፤ ስጦታ፤ አሰጣጥ፤ ጕርሻ፡ በቅሽሽ።

ዐስቆ፤ ቆት፤(ዐሰቀ፡ ይዔስቅ፡ የዐ ስቅ። ዕብ፡ ዐሻቅ፤ ነፈገ፡ ጨበጠ፤ በውድ፡

ሼጠ)፤ መሥራት፤ መታታት፤ መጥለፍ፤ ማቈላለፍ፤ ልብስን፣ በብዙ፣ ዐይነት፣ ፈትል፣ በወርቀ፣ ዘቦ፣ ማስ ጌጥ፤ ማንቈጥቈጥ፤ እንዲያምር፣ እንዲከብር፤ በውድ፣ እንዲሼጥ፣ ማድረግ፤ የስፌ፣ የሸማኔ ፨

ዐሳቂ፤ መዐስቅ፤ ልብስ፣ የሚሠራ፤ ጥበብ፣ ድርብ፣ ሠሪ፤ ሸማኔ፣ ጠላፊ ፨ ሠርዌ፡ ዐጥፍ፡ ዘመ ሐስቃን፡ (፪ነገ፣ ፳፩፣ ፲፱ ፨ ስንክ፣ ታኅ፳፫) ፨

ተዐሰቀ፤ ታሰቀ፤ ተሠራ፤ ተጠለፈ፤ ተኰረኰ ረኰረ ፨

ዕሱቅ፤ የታሰቀ፣ የቀለሰቀ፤ ከክታን፣ ከሐር፣ ዕጥፍ፣ ድርብ፣ ኹኖ፣ የተሠራ ፨ ግብረ፡ ማእነም፡ ዕሱቅ ። ወክዳኑ፡ ለእንቀጸ፡ ዐጸድ፡ ዕሱቅ፡ በደር ክዋ ። ልብሰ፡ ሜላት፡ ዘወርቅ፡ ወመረግድ፡ ወዕ ንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሜጡ፡ ዕሱቅ፡ ውስቴቱ፡ (ዘፀ፳፯፣ ፲፭ ፨ ፴፯፣ ፲፯ ፨ ዮዲ፲፣ ፳፩) ፨

ዐስቅ፤ ጥሩ፣ ግምጃ፤ ክቡር፣ ልብስ፤ ዝንኮ ርኮር፤ ባላራት፣ ሕብር፤ ወርቀ፣ ዘቦ፤ የተጌጠ፣ የተሸ ለመ ፨ ክዳን፡ ዘሕብረ፡ ዐስቅ ። አልባስ፡ ዘተገብረ፡ በዐስቀ፡ ሜላት ። አልባሰ፡ ወርቅ፡ ወአልባሰ፡ ዐስቅ፡ (ዘፍ፴፯፣ ፫ ፨ ሚራ፵፭፣ ፲ ፨ ኢሳ፫፣ ፳፫) ፨

ዕስቁፍ፤—ኤጲስቆጶስ፤—እስቁፍ ፨

ዐሰረ፤—በቁሙ፤—አሲር፣ አሰረ ፨

ዐሰረ፤—ቀጠረ፤—ዐሥሮ፣ ዐሠረ ፨

ዐቲብ፤ በት፤ (ዐተበ፣ የዐትብ፣ ይዕ ትብ፤ ኀተመ)፤ ማተብ፤ መቍረጥ፤ መፈጸም፣ መ ጨረስ ፨ ማተም፤ ማስመስል ፨ ዐተቦ፡ እግዚ ። ዘቦቱ፡ ቀብዖ፡ ወዐተቦ ። ወዐተቡክሙ፡ (ዮሐ፫፣ ፴፫ ፨ ፪ ቆሮ፣ ፩፣ ፳፪ ፨ ኤፌ፩፣ ፲፫ ፨ ፬፣ ፴) ፨

—፤ መባረክ፤ ማማተብ፤ በጣት፣ በመስቀል፤ ፊትን፣ ወይም፣ ሌላውን ፨ ዐተበኒ፡ በትእምርተ፡ መስቀል፤ ወአርስየ፡ ዐቲበ፡ ገጸ ። ይዕትብ፡ አባሎሙ ። ወይዕ ትቦሙ፡ ሥልሰ፡ (ቀሌ ፨ ፍ፣ ን፣ ፫ ፨ ቅዳ) ፨

ተዐትበ፤ ታተበ፤ ተቈረጠ ፨ ተባረከ፤ ታተመ ፨ ሀባ፡ ናህየ፡ ለዛቲ፡ ነፍስ፡ ዘተዐትበት፡ በጥምቀ ትከ፡ ወተቀደሰት፡ በደምከ ። ተዐትበት፡ በዕፀ፡ መ ስቀሉ ። ከመ፡ ይትዐተብ፡ ራእየ፡ ነቢያት፡ (ግንዘ ፨ ድጓ ፨ ዳን፱፣ ፳፬) ፨

ዕቱብ፤ (ኅቱም)፤ የታተበ፤ የተቈረጠ፤ ቍ ርጥ ፨ እስመ፡ ዕቱብ፡ ነገር፡ (ጥበ፪፣ ፭) ፨

—፤ የተባረከ፤ የታተመ ፨ ዕቱባን፡ አንትሙ፡ በቅድስት፡ ጥምቀት ። ምሕላነ፡ ረሲ፡ ዕቱበ፡ (ቀሌ ፨ ደራሲ) ፨

ዕትብት፤ በቁሙ፤ የታተበች፣ የተቈረጠች ፨

ዕትበት፤ ማተብ፤ መታተብ፤ ማማተብ፤ በአ ንብሮተ፣ እድ፣ መባረክ፣ መሾም፤ ወይም፣ ቡራኬን፣ ሹመትን፣ መቀበል ፨ እስመ፡ ዕትበትስ፡ ይከውን፡ ው ስተ፡ ሥዩም፡ በእንተ፡ መልእክት፡ (ፍ፣ ን፣ ፲፣ ፰) ፨

ዑታቤ፤ ዝኒ፣ ከማሁ፤ [illegible] አበራረክ ፨ [illegible]፡ ይደሉ፡ ዘሉ፡ ዑታቤ፡ (መጽ፣ ምስ) ፨

ማዕተብ፤ (ዕብ፣ ሐታም)፤ ኀቲም፣ ቀለ በት፤ ፈርጡ፣ ማኅተም፣ የኾነ ፨ ኀቲምን፣ ተመልከት ፨ ሕልቀተ፡ ማዕተብ ። ከመ፡ ማዕተብ፡ (ሚራ፵፱፣ ፲፩ ፨ ሐጌ፪፣ ፳፪ ፨ ኤር፳፪፣ ፳፬) ፨

—፤ ትእምርተ፣ መስቀል ፨ ዐጽፍ፡ ጸሊም፡ ዘም ሉእ፡ ማዕተበ ። ረሰየ፡ ዐውደ፡ በአቱ፡ ማዕተበ፡ መ ስቀል፡ ዐውዶ፡ (ገድ፣ ዳን ፨ ፊልክ፣ ፳፯) ፨

—፤ በቁሙ፤ ማተብ፤ ምልክት፤ ዕልባት ፨ ማዕተበ፡ ሐሪር፡ ዘሀሎ፡ በከሣዱ ። ወግዝረትስ፡ ማዕተበ፡ ጽ ድቅ ። ማዕተበ፡ (ማኅተማ)፡ ለመጽሐፍየ፡ (ስንክ፣ ሐም፲፱ ፨ ሮሜ፬፣ ፲፩ ፨ ፩ቆሮ፣ ፱፣ ፪) ፨

ማዕተበ፣ ረስን፤ መስቀላዊ፣ የተዡስ፣ ም ልክት፤ ጠባሳ፤ ዕትራት ፨ ቀይ፣ የመስቀል፣ ምልክት፤ ከልብስ፣ ላይ፣ በቀይ፣ ፈትል፣ የሚጣፍ፤ የሚሰፋና፣ የሚጠለፍ፣ (ሥር፣ ጳዥ) ፨

—፤ አብንት፤ ምሳሌ፤ ጠንክ ፨ ኀደገ፡ ለነ፡ ማዕተበ፡ (ድጓ ፨ ፩ጴጥ፣ ፪፣ ፳፩) ፨

ማዕተብ፤ አንባር፤ ማልደያ፤ ቢተዋ፤ ጨፋ፤ የጅቦራ፤ የልክ ፨ ኹሉም፣ የእጅ፣ ጌጥ፣ ነው፤ ቢተዋ፣ ይበልጣል፤ የሚያደርገውም፣ ዐሥር፣ ገዳይ፣ ነው፤ እ ገሌ፣ ቢተዋ፣ መልቷል፣ እንዲሉ ፨ አንብረኒ፡ ከመ፡ ሕልቀት፡ ውስተ፡ ልብከ፤ ወከመ፡ ማዕተብ፡ በመ ዝራዕትከ፡ (ማሕ፰፣ ፯) ፨

አማዕተበ፤ (ዐተበ)፤ አማተበ፤ አመሳቀለ፤ ጣቱን፣ እጁን ፨ አማዕቲሁ፡ በትእምርተ፡ መስቀል ። በጊዜ፣ ቅዳሴ፡ ሶበ፡ ያማዕትብ፡ እደ ፨ አቅረበ፡ ሎቱ፡ ዮሴፍ፡ ክልኤተ፡ ደቂቀ፡ ከመ፡ ይባርኮሙ፤ ወአማዕተበ፡ እደዊሁ፡ ደበ፡ አርእስቲሆሙ፡ (ገድ፣ ተክ ፨ ስንክ፣ ታኅ፲፱ ፨ ነሐ፳፰) ፨

ተማዕተበ፤ (ተዐትበ)፤ ተማተበ፤ ተባረከ፤ ተመሳቀለ ፨ በአምሳለ፡ ከዋክብት፡ በተማዕትቦ፡ (ስ ንክ፣ ኅዳ፰ ፨ ቀሌ) ፨

(ጥ) **ዐትሞ፤ ሞት፤ (ዐተመ፣ ይዔትም፤ የዐትም ፨ ዐረ፣ ዐተበ ፨ ዕብ፣ ዐቶብ፤ በጢስ፣ መታፈን፤ መጨለም)፤** መቈጣት፤ መናደድ፤ እን ደሚጤስ፣ እሳት፣ ቱግ፣ ማለት ፨

መዐትም፤ (ምት፣ ማን፣ ማት)፤ ቍጡ፤ ብስጩ፤ ተናዳጅ ፨ ኢይኩን፡ አሐዱ፡ እምዘመደ፡ ካህናት፡ መዐትመ፡ ወመፍጠኔ፡ መዐት ። ነፍስ፡ መ ዐትም፡ ዘይነድድ፡ ከመ፡ እሳት ። ነባቢት፡ ወመዐ ትምት ። አናብስት፡ መዐትማን፡ (ፈ፣ መ፣ ፳፩፣ ፫ ፨ ሚራ፳፫፣ ፲፯ ፨ ምሳ፳፩፣ ፲፱ ፨ ጥበ፲፩፣ ፲፰) ፨

ዐተር፤ በቁሙ፤ ያበባ፣ እኽል፤ ፍሬው፣ ክብ፤ እንክብል፤ ድብልብል ፨ ዐተረ፡ ወሰጕርንደ ። ብርስነ፡ ወዐተረ ። ዐተር፡ ይቡስ፡ (ገድ፣ ተክ ፨ ሕዝ፬፣ ፱ ፨ ስ ንክ፣ ጥቅ፴) ፨ ባማርኛ፣ ዐተረ፤ ዕትራት፣ ማለት፣ ከ ዚህ፣ የወጣ፣ ነው ፨

ፈ ፤ ዐሥራ ፡ ስባተኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ፈፍ ፤ ቍጥሩ ፡ ስማንያ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ፈ ፡ ፹ ፡ ይባላል ፤ አፈፈን ፡ እይ ።

ፌ ፤ (**ዕብ ፡ ፌእ ። ዐረ ፡ ፈም ። ሱር ፡ ፉም ፤ ፉማእ**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ፲፯ኛ ፡ ፈ ፤ ፍችው ፡ አፍ ፡ ማለት ፡ ነው ። **ፌ ፡ መንክር ፡ ስም ዕከ ፡** (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፻፲፱ ። ሰቈ ፭ ፡ ፲፯ ። ፱ ፡ ፲፯ ። ፫ ፡ ፵፰ ። ፬ ፡ ፲፯) ። በጽርእ ፡ ፒ ፡ ይባላል ፤ ዕብራውያንም ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ፐ ፡ ይሉታል ። አፍ ፡ በሙ ፡ ወኢ ይነቡ ፡ ባለው ፤ (ፌ)ፔ ፡ ላሜም ፡ ውሎእ ፡ ይዳቤሩ ፡ እን ዲል ፡ (ዕብ ፡ መዝ ፡ ፻፲፫ ፡ ፲፫) ።

ፍኢ.ም ፤ ሞት ፤ (ፈአመ ፡ ይፍእም ፡ ይፍአም ። ዐረ ፡ ፈአመ) ፤ ማጕረሥ ፤ ባፍ ፡ መ ወተፍ ፤ መክተት ፤ መደል ፡ ማግባት ፤ ማብላት ፡ ማዋጥ ፤ ቍርሶ ፡ መስጠት ፤ መዘከር ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፈአመ ፡ ፈንታ ፡ አፍአመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። **መብልዐ ፡ መላእክት ፡ አፍአምኮ ፡ ለሕዝብከ ። አፍአሞ ፡ ለከ ይሲ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ። እመ ፡ አንከይከ ፡ እምሲሳየ ፡ ነፍስከ ፡ ወአፍአምኮ ፡ ለነዳይ ። አፍእም ፡ እምይ እቲ ፡ ለነዳይ ፡** (ጥበ ፲፮ ፡ ፳ ። ዳን ፲፫ ፡ ፳፯ ። ኢሳ ፶፰ ፡ ፲ ። ቀሌ) ።

ፈአሚ ፤ የሚያጕርሥ ፡ አጕራሽ ።

አፍአመ ፤ አስጐረሠ ፤ ጕረሥ ፡ አጕርሥ ፡ አለ ፤ አስደራጊ ።

ተፍእመ ፤ ተጐረሠ ፤ ምግቡ ። ጐረሠ ፤ ክፉ ፡ አገባ ። **አበ ፡ አጋቶን ፡ ቴፍእመ ፡ እብነ ፡ ከመ ፡ ኢይት ናገር ፡ ነገረ ፡ ፀሩዐ ። ዘየአክሎ ፡ ለተፍእሞቱ ። ከመ ፡ ኢይትፈአምዎ ፡ ክልኤ ፡ ጊዜ ። አይ ፡ አፍ ፡ ዘይትፈ አም ፡ ዘንተ ፡ ኅብስተ ። ይመሥጡ ፡ ኅብስተ ፡ ወይት ፈአምዎ ፡ እንበለ ፡ አእምሮ ፤ ወእምድኅረ ፡ ዝ ፡ ይ መውቱ ። በተፍእሞ ፡ ሣዕር ፡ ልምሉም ፡** (ስንክ ፡ መስ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፯—፯ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ የክ፲፯) ።

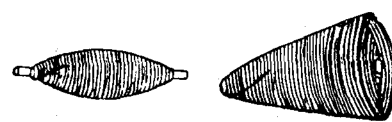
ተፉአመ ፤ ተጓረሠ ፤ ተጐራረሠ ።

ፉእም ፤ ዐንገትጌ ፤ የቀሚስ ፡ አፍ ። **ፉእሙ ፡ ለልብስ ፡** (ዘፀ፴፯ ፡ (ዕብ፴፱) ፡ ፳፫) ።

—፤ ማግ ፤ ግራ ፤ ሸማኔ ፡ ለድር ፡ ወ.ግም ፡ ለዝሐ ፡ የሚ ያጕርሠው ። **ስፍሖ ፡ ገብረ ፡ ዘእምጥንተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለአዳም ፡ ወፉእሙኒ ፡ ሥጋ ፡ ዚአኪ ፡** (ቅዳ ፡ ሕር ። ተረ ፡ ቄር፲፰ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፵፰—፶፰) ።

—፤ ጕርሻ ፤ ዳረጎት ፤ ምጺት ፤ ቍራሽ ፤ አንድ ፡ አፍ ፡ እንጀራ ፤ ቢጃ ፤ እንክብክብ ።

አፍአምት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። **ሄድከ ፡ አፍአ ምቶ ፡ ለርኁብ ። ሄድዎሙ ፡ ለርኁባን ፡ አፍአም ቶሙ ። ወትሰፈወ ፡ የሀብዎ ፡ አፍአምተ ፡** (ኢዮ፳፱ ፡ ፯ ። ፳፬ ፡ ፲ ። ግብ፫ ፡ ፭) ።

ፉእም ፡

ፉእማት ፤ አፍኣም ፤ ጕርሾች ፡ ዳረጎቶች ።

አስተፍአመ ፤ ለመነ ፤ ቀላወጠ ፤ አጕርሡኝ ፡ መጽውቱኝ ፡ አለ ። **ይፍልሱ ፡ ወያስተፍእሙ ፡** (መዝ ፡ ፻፰ ። ኢዮ፳፯ ፡ ፲፬ ። ፴፩ ፡ ፫—፬) ።

አስተፉአመ ፤ አጓረሠ ፤ አጐራረሠ ፤ ተጓረሡ ፡ አለ ።

ፈጊግ ፤ ጎት ፤ (ፈገ ፤ ፈገገ ፡ ይፈግግ ፡ ይፍግግ) ፤ መተንፈግ ፤ መከርፋት ፤ መቀርናት ፤ መግ ማት ፤ መሻገት ፤ መፋግ ፤ ፍግ ፡ መኾን ። ፈርገገን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ። በቁሙ ፡ መፍገግ ፡ መብራት ፤ ወ ገግ ፡ ፈገግ ፡ ማለት ፤ የሰማይ ። ጎሕን ፡ ተመልከት ።

ፍጉግ ፤ የሚከረፋ ፤ ከርፋታም ፤ ሽታው ፡ የሚ ያስቅቅ ። **ጼና ፡ ጢስ ፡ ፍጉግ ። ጢስ ፡ እሳተ ፡ ገሃነም ፡ ፍጉግ ፡ ወጽዩእ ። ቤተ ፡ ጽልመት ፡ ንበ ፡ ሀሎ ፡ ጺ አት ፡ ፍጉግ ። አጼንዎ ፡ ጼና ፡ ፍጉግ ፡** (ጥበ፲፭ ፡ ፲፱ ። ግንዘ ። አፈ ፡ ተ፭ ። ስንክ ፡ መስ፲፱ ። ፈላስ) ።

ፍገግ ፤ ትንፋግ ፤ ክርፋት ፤ ቅርናት ፤ ግማት ፡ ክፉ ፡ ሽታ ። **እምፍገገ ፡ ጺአት ።**

ፈገ ፤ ፈጀ ፡ ጨረሰ ፤ በላ ፤ አቃጠለ ፤ ለበለበ ፡ አንገበገበ ። ፈገፈገ ፤ አፈገፈገ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

(ጥ) **ፍግ** ፤ በቁሙ ፤ ዐዛባ ፤ ኵስሕ ፤ ከሕያዋን ፡ ሆድ ፡ የሚወጣ ፤ ፍጉግ ፡ ጼና ። በፍግ ፡ ፈንታ ፡ ፍዕግ ፡ ይላል ፤ ከማርኛ ፡ የለየኹ ፡ መስሎት ። **ወሶበ ፡ ከዐዉ ፡ ዲቤሃ ፡ ፍዕገ ፡ ጊዜ ፡ ምሴት ፡ ይረክብዎ ፡ በነግህ ፡ ከዊኖ ፡ ሐመደ ፡** (ሥር ፡ አሠ) ።

ፈግዖ ፤ ዖት ፤ (ፈግዐ ፡ ይፌግዕ ፡ ይፈ ግዕ ። ዐረ ፡ ፈኪሀ ። ዕብ ፡ ፉጋዕ ፤ አገኘ ፡ ደረሰ ፡ ነካ ፡ ዳሰሰ) ፤ ፍጹም ፡ ተድላ ፡ ማድረግ ፤ መፍከት ፡ መፈንደቅ ፤ ደስ ፡ ፈቅ ፡ ማለት ፤ ከመብል ፡ ከመጠጥ ፡ ከምቾት ፡ ከብዕል ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ። **በልዑ ፡ ወጸግቡ ፡ ወሠብሑ ፡ ወፈግዑ ፡ በበረከትከ ። ወካ ልእ ፡ ይፌግዕ ፡ በንዋዩ ። ዘኢፈጸመ ፡ ሕይወቶ ፡ በ**

ዲበ፡ ምድር፡ ወኢፈግዐ፡ በሠናያት። እለ፡ ይፌግዑ፡ ውስተ፡ ምስካባቲሆሙ፡ (፪ዕዝ፡ ፱፡ ፳፭። ሚራ፲፱፡ ፱። ግንዘ። ዓሞ፮፡ ፬)። በፈግዐ፡ ፈንታ፡ ተፈግዐ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። እምትደለው፡ ወትት ፈጋዕ፡ በቤት፡ ባዕድ፡ በንዋየ፡ ነኪር። ይትፌሥሑ፡ ወይትሐሠዩ፡ ወይትፌግዑ፡ በተውኔት። ንዑኬ፡ ንትፈጋዕ፡ በዘሀሎ፡ ሠናያት። እለ፡ ይትፌግዑ፡ በብዕሎሙ፡ (ሚራ፳፱፡ ፳፪። ቀሌ። ጥበ፪፡ ፮። ኪዳ)።

ፍጉዕ ፤ የደላው፤ የተመቸው፤ ደስ፡ ፊቅ፡ ያለው፡ (ኪዳ)።

ፈጊዕ ፤ ጥጋብ፤ ስካር። በስታይ፡ ወበፈጊዕ፡ (ሉቃ፳፩፡ ፴፬። ዲድ፡ ፬)።

ፍግዕ ፤ ተድላ፤ ደስታ፤ ምቾት። ኣፈቅሮ፡ ለፍግዕኪ። ወደስከዋ፡ አነ፡ ለሡላ፡ ፍግዕ። ሡሐቀሙ፡ ፍግዐ፡ ኀጢአት፡ (ማሕ፯፡ ፯። መክ፰፡ ፲፭። ሚራ፳፯፡ ፲፫)።

ፍግዓ ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ፍግዓሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ የኀልፍ። ብሔረ፡ ፍሥሓ፡ ወፍግዓ፡ ወተድላ። ፍግዓ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡ (ቀሌ። መክ፪፡ ፰)።

ትፍግዕት ፤ (ታት) ፤ ዝኒ፡ ዓዲ፡ ከማሁ። ትፍግዕት፡ ያማስን፡ ሥጋ፡ ወነፍሰ፡ ኅቡረ። አፍቅሮ፡ ትፍግዕታት። ትፍግዕታተ፡ ሕዋሳት፡ (አፈ፡ ተ፳፱። ፊልክ፡ ፵፱)።

አስተፈግዐ ፤ (አፈግዐ) ፤ አስመቸ፤ ደስ፡ አሰኘ። ዘያስተፌግዕ፡ ልበ፡ (ሚራ፲፱፡ ፭)።

ፈጊር፤ ሮት ፤ (ፈገረ፡ ይፈግር፡ ይፍግር። ዕብ፡ ፋጌር፤ ደከመ። ትግ፡ ሐባ፡ ፈግረ፤ ወጣ) ፤ መፍገር፡ መፍገርገር፤ መፍጨርጨር፤ ለመውጣት። መድከም፡ ማረፍ፡ መሞት፤ ሬሳ፡ መኾን። ወሎዎች፡ ቂጥን፡ ፈጋራ፤ ሐባቦችም፡ ምሥራቅን፡ ምፍጋር፡ የሚሉት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

ፌጎር ፤ (ጽርእ። ዕብ፡ ፍዖር) ፤ ሕገ፡ ጣዖት፤ መካነ፡ ጣዖት፤ ፍችው፡ ከሚት፡ ፈቲሕ፤ ከሚተ፡ ዕርቃን፤ ፈቲሐ፡ አፍ። ብዔል፡ ፌጎር፤ (ዕብራ፤ ባዓል፡ ፍ(ፕ)ዖር) ፤ በዓለ፡ ከሚት፤ እግዚአ፡ ፈቲሕ፤ በዓል፡ ጣዖቱ፡ ነው። ከሚትና፡ ፈቲሕ፤ የአምልኮው፡ ሥርዐት፡ በፊቱ፡ ቁሞ፡ ዕራቍት፡ መጣል፤ አፍን፡ እንዳቅማዳ፡ መክፈት፤ መልቀቅ፡ ማፋሸግ፡ ማዛጋት፤ ዋሻ፡ ማስመሰል፡ ነውና፤ ይህንን፡ ያሳያል፡ (መዝ፡ ፻፭። ዘኍ፳፫፡ ፳፰። ፳፭፡ ፫)።

ፈድይ፤ ዮት ፤ (ፈደየ፡ ይፈዲ፡ ይፍዲ። ዕብ፡ ፋዳህ። ዐረ፡ ፈዳ፤ ቤዘወ) ፤ ፉዳ፡ መክፈል፤ ብድር፡ መመለስ፤ ዋጋ፡ መስጠት። ወኀጢአ፡ ዘይፈዲ። ፍድዩ፡ ዕዳኪ። ፈድዮ፡ ለቃሕ። ወይፈድዮ፡ ለሡሉ፡ በከመ፡ ምግባሩ፡ (ማቴ፲፰፡ ፳፭። ፪ነገ፡ ፬፡ ፯። ፍ፡ ነ፡ ፳፯። ኢዮ፴፬፡ ፲፩)።

ፈዳዪ ፤ የሚከፍል፤ ከፋይ፤ ሰጭ። ፈዳዪ፡ ዕዳ። ፈዳዩሃ፡ ለዛቲ፡ ኀጢአት። መኑ፡ ውእቱ፡ ፈዳዪ፡ ዐስብ፤ አኮኑ፡ እግዚ፡ (አርጋ። ሔኖ፮፡ ፫። ዲድ፡ ፴፭)።

መፍዴ ፤ (ዐረ፡ ፈደት። ዕብ፡ ኬሴፍ) ፤ ጥሩ፡ ብር፤ ወርቅ፤ ገንዘብ፤ የሚያበድሩት፡ የሚከፍሉት። መፍዴ፡ ዘኢኮነ፡ ተምያነ። አመ፡ ይነሥኡ፡ ረባሐ፡ መክሊት፡ መፍዴ፤ እለ፡ ያረብሑ፡ ወርቀሙ፡ በርዴ፡ (ዘፍ፳፫፡ ፲፮። ስንክ፡ ታኅ፫)።

ምፍዳይ ፤ መክፈያ፤ ሚዛን፡ ቍና፡ ሳዳን። ወኀጢአቱ፡ ምፍዳዩ፡ (ተረ፡ ቄር፲፰)።

አፍደየ ፤ አስከፈለ፤ አስመለሰ። ይዝብጥዎሙ፡ ወያፍድይዎሙ፡ (ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፯)።

ተፈድየ ፤ ተከፈለ፤ ተቀበለ። ዮም፡ ለእመ፡ ወሀበክ፡ ኄሠመ፡ ይትፈደየክ። ትትፈደዩ፡ ዕዳክሙ፡ ወትሰክዩ፡ (ሚራ፰፡ ፲፭። ኢሳ፶፰፡ ፫)።

—፤ ተቀጣ፤ ቅጣት፡ ተቀበለ። ይትፈደይ፡ በከመ፡ ገብረ። ተፈድየት፡ እምእደ፡ እግዚ፡ ካዕበተ፡ ኀጢአታ። በእፎ፡ ኢይትፈደይ፡ ወልድ፡ በኀጢአተ፡ አቡሁ፡ (ኢዮ፴፬፡ ፳። ኢሳ፵፡ ፪። ሕዝ፲፰፡ ፲፱። ሉቃ፳፫፡ ፵፩)።

ፍድየት ፤ መክፈል፤ መከፈል፤ አከፋፈል፤ ክፍል፡ ዕድል፡ ዋጋ፡ (ፊልክ፡ ፫)።

ፍዳ ፤ በቁሙ፤ በቀል፤ ዋጋ፤ ብድር፤ ብድራት፤ ፍርድ፤ ቅጣት። ዓመተ፡ ፍዳ፡ ሠነኔሃ፡ ለጽዮን። የዐስየክ፡ ፍጡነ፡ ፍዳ፡ ጽድቅከ። ለምንት፡ ይፈድዩኒ፡ ዘንተ፡ ፍዳ። ይረክቡ፡ ፍዳሆሙ፡ (ኢሳ፴፬፡ ፰። ኢዮ፰፡ ፯። ፪ነገ፡ ፲፱፡ ፴፮። ፪ተሰ፡ ፩፡ ፱)።

ፍዳ ፤ (ዐቢይ፡ አገባብ) ፤ ስለ፤ ሀየንተን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ ፩፡ ነው። ፍዳ፡ ዘተሠይጠ፡ ዮሴፍ፡ ከመ፡ ገብር፤ ኮነ፡ እግዚአ፡ (ዕር፲፱፡ ቍ፰፱)።

ፍዳ ፤ (ደቂቅ፡ አገባብ) ፤ በ፡ ስለ፡ ፈንታ። ይፈዲ፡ መንፈሰ፡ ፍዳ፡ መንፈስ፤ ዐይን፡ ፍዳ፡ ዐይን። ፍዳ፡ ወይን፡ ይሰተይ፡ ማየ፡ ዝናም፡ (ዘፀ፳፩፡ ፳፫—፳፱። ቅኔ)።

ፈዲል፤ ሎት ፤ (ፈደለ፡ ይፈድል፡ ይፍድል። ዕብ፡ ባዳል። ዐረ፡ ፈጸለ) ፤ መለየት፤ መምረጥ፤ ለብቻው፡ ማስቀመጥ፤ የእሸት፡ የዘር፡ የመልካም፡ ነገር። ማመልከት፤ ማለም፤ በርሳስ፡ በቀለም። መፈደል፤ የሌለ፡ ያልነበረ፡ ነገር፡ እምንበ፡ አልቦ፡ ፈጥሮ፡ መጣፍ፤ ወይም፡ መለፍለፍ፤ መዋሸት፡ መቅጠፍ፤ የክፉ። እገሌ፡ ፈድሎ፡ ያወራል፤ ይህ፡ አንተ፡ የፈደልኸው፡ ነው፡ እንዲሉ።

ፊደል ፤ (ላት) ፤ በቁሙ፤ ልዩ፤ ምርጥ፤ ዘር፤ ቀለም። ምልክት፤ አምሳል፤ የድምፅና፡ የቃል፡ መልክ፡ ሥዕል፤ መግለጫ፡ ማስታወቂያ። ዛቲ፡ ፊደል። ሆህያተ፡ ፊደል። ካህን፡ ይኩን፡ ከመ፡ መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ ዘይጽሕፍ፡ ቅድመ፡ ፊደላተ፡ በእደሁ፤ ወእምዝ፡ ይኤዝዞሙ፡ ለሕፃናት፡ ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በ

ሕምሳሊሁ። መምህረ፡ ክነ፡ በበ፡ ደወሉ፤ ፊደላት፡ ዝኑሉቄ፡ ሾሉ፡ (አፈ፡ ተጊ፡ ድጽ። ፈ፡ መ፡ ፪፡ ፲፩። ቅኔ)። ይቤ፡ ትርጓሜ፡ ፊደል፤ ደቂቀ፡ ኖኅ፡ ሠለስቱ፡ ሴም፡ ወካም፡ ወያፌት። እምደቂቀ፡ ሴም፡ ተናገሩ፡ ዕሥራ፡ ወኀምስተ፡ ልሳናተ፤ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ሰመንተ፤ ዘውእቶሙ፡ ዐረቢ፡ ሶርያ፡ አጋዊ፡ (ግእዝ)፡ ዕብራዊ፡ ፋርሳዊ፡ ከለዳዊ፡ ህንዲ፡ ሲኒ። ወእምደቂቀ፡ ካም፡ ተናገሩ፡ ሠላሳ፡ ወክልኤ፡ ልሳናተ፤ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ስድስተ፤ ዘውእቶሙ፡ ቅብጢ፡ ኖቢ፡ ባሻ፡ ቂልቂ፡ ፍልስጢ፡ ቍብሻ። ወእምደቂቀ፡ ያፌት፡ ተናገሩ፡ ዐሠርተ፡ ወኀምስተ፡ ልሳናተ፤ ወጸሐፉ፡ ስድስተ፡ ፊደላተ፤ ዘውእቶሙ፡ ዮናኒ፡ ሮሚ፡ አፍርንጊ፡ ገርማኒ፡ አርመኒ፡ እንድልሽ። ወኮና፡ ሾሎን፡ ልሳናት፡ ሰብዓ፡ ወክልኤቱ፤ እለ፡ ቦሙ፡ ፊደል፡ ዕሥራ፡ እሙንቱ፤ ወእለ፡ አልቦሙ፡ ፊደል፡ ኀምሳ፡ ወክልኤቱ።

ፈደለ ፤ (ዐረ፡ ፈ(ፀ)ደለ) ፤ በዛ፤ ተረፈ፤ ከልክ፡ ዐለፈ። ዘፍዱል፡ ኀጢአቱ፡ (አዋል)።

ፋድል ፤ የሰው፡ ስም፤ ተረፍ፤ ትሩፍ፤ ፍጹም፤ ብዙ፡ ነኽ፡ ትርፌ፡ እንደ፡ ማለት፡ ነው። ወልደ፡ ፋድል፡ (ማር፡ ይሥ፩)።

ፈድፍዶ ፤ **ዶት** ፤ (**ፈድፈደ፡ ይፈደፍድ። ዐረ፡ ፈደ፤ ፈድፈደ፤ ፋደደ፡ ፋዲዲ፡ አለ፤ ሮጠ፡ በረረ**) ፤ መፈድፈድ፤ መብዛት፤ በልጅ፡ መክበር፤ ከስፍር፡ ከቍጥር፤ ከልክ፡ ከመጠን፡ ማለፍ፡ መትረፍ፤ መላቅ፡ መብለጥ፤ መጽናት፡ መበርታት። ፈድፈዱ፡ ወበዝኁ፡ ጥቀ፤ ወከማሁ፡ ይፈደፍዱ። ወኮነ፡ ሾሉ፡ መዋዕለ፡ ትንቢቱ፡ ዕሥራ፡ ዓመት፡ ወዘይፈደፍድ። ተወሰከ፡ ዘመኑ፡ ወፈድፈደ፡ እምነ፡ ኍልቍ። አልቦ፡ ዘእፈደፍደከ፡ አነ። ወንፈድፍድ፡ ውስተ፡ ትሩፋት። ቃለ፡ ንጉሥ፡ ፈድፈደ፡ እምቃለ፡ ኢዮአብ፡ (ኩፋ፡ ፵፯። ስንክ፡ ጥር፲፭። ነሐ፴። ዘፍ፵፭፡ ፵። ማር፡ ይሥ፪፡ ፰። ፩ዜና፡ ፳፩፡ ፬)። በፈድፈደ፡ ፈንታ፡ ተፈድፈደ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ከመ፡ ይትፈድፈድ፡ ውስተ፡ አእምሮ፡ ወጥያቄ፡ (ፊልክ፡ ፻፵፫)።

ፍድፉድ ፤ የበዛ፤ ብዙ፤ ፍጹም፤ ትሩፍ። ትሕምሪከ፡ ዘኑላቋሁ፡ ፍድፉድ። እምብዙኅ፡ ወእምነ፡ ፍድፉድ፡ ገድል። በትሕትና፡ ፍድፉድ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፩። ታኅ፳፯። ፈ፡ መ፡ ፴፪፡ ፰)።

ፍድፋዴ ፤ ብዛት፤ መብዛት፤ አበዛዝ፤ ብልጫ፤ ላቂያ፤ ትርፍ። ፍድፋዴ፡ መዋዕል፤ ፍድፋዴ፡ ሕእምሮ። ፍድፋዴ፡ ክብሩ። በእንተ፡ ተበደኖ፡ ፍድፋዴ፡ ባሕታውያን። ምንት፡ ፍድፋዴሁ፡ ለብብእ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፬። አፈ፡ ድ፩። ፊልክ፡ ፫። መክ፩፡ ፫)።

ፍድፍድና ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ብዙነት፤ ታላቅነት። ፍድፍድና፡ ረባሒ፡ (ፊልክ፡ ፳፫)።

ፈድፋድ ፤ (**ዳት**) ፤ ጽናት፤ ብርታት። ፍድፋጅ፤ ትርፍ፤ ቅሬታ፤ ብልጫ። ወፈድፋደንሰ፡ እምእላ። ወፈድፋዳተኒ። ምንት፡ ፈድፋደሙ፡ እምኔነ። ዘቲ፡ ባሕቲታ፡ ፈድፋደሙ፡ (መዝ፡ ፹፱። ዘኍ፬፡ ፳፯። ሔኖ፶፪፡ ፯። ሄርማ)።

ፈድፋደ ፤ እጅግ፤ በጅግ፤ ይበልጥ፤ ይልቅ፤ እምብዛ። ጥቀን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ወንድም፡ ነው። ተከዘ፡ ፈድፋደ። ወፈርሆ፡ እንክ፡ ፈድፋደ። ጻድቅ፡ ወጠቢብ፡ ፈድፋደ። ኢየሐዩ፡ ፈድፋደ፡ እምእት፡ ወዕሥራ፡ ወኀምስቱ፡ ዓመት። ሀገር፡ ዘሀለዉ፡ ውስቴታ፡ ሰብእ፡ ፈድፋደ፡ እምዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ። ወፈድፋደ፡ ጸንዑ፡ እምቀደምቶሙ፡ (ሉቃ፲፰፡ ፳፫። ፩ነገ፡ ፲፰፡ ፳፬። መክ፯፡ ፲፮። ኩፋ፡ ፴፩። ዮና ፬፡ ፲፩። መዝ፡ ፻፴፰)። ጥቀ፡ ሲጨመርበት፡ አካቶ፡ ፈጽሞ፡ ጭራሽ፡ በጭራሽ፡ ይኾናል። ሠነይኪ፡ ጥቀ፡ ፈድፋደ። ወፈርሁ፡ ጥቀ፡ ፈድፋደ። ወፈድፋደ፡ ጥቀ፡ (ሕዝ፲፮፡ ፲፫። ዮዲ፬፡ ፪። ፩፡ ፲፰)።

አፈድፈደ ፤ አበዛ፤ አበለጠ፤ አጠና፤ አበረታ። ኢታፈድፍድ፡ ምስሌሁ፡ ተናግሮ። አፈድፈድኪ፡ ኀጢአተኪ፡ እምኔሆን። ዳመውኩ፡ ለአፈድፍዶ፡ ፍቅረ፡ አውግስጦስ። ወአፈድፈዱ፡ ጸሊአቶ፡ (ሚራ፲፫፡ ፲፩። ሕዝ፲፯፡ ፶፩። ዮሴፍ። ዘፍ፴፯፡ ፰)።

መፈድፍድ ፤ የሚያበዛ፤ አብዢ። ብዙ፡ እጅግ፤ ዐያሌ። ወመፈድፍዶሙ፡ የዐቅቡ፡ ዕቅበተ፡ ቤተ፡ ሳኦል፡ (፩ዜና፡ ፲፪፡ ፳፱)።

ፍሂቅ ፤ **ቆት** ፤ (**ፈሀቀ፡ ይፍሀቅ፡ ይፍሀቅ። ዐረ፡ ፋቀ፤ ፈአቀ**) ፤ ማፋቅ፤ ሕቅ፡ ሕቅ፡ ማለት፤ ወደ፡ ላይ፡ መተንፈስ፤ የድውይ፤ ለባለጤናም፡ ይኾናል። ትፍሀቅ፡ ነፍስየ፡ ወትልህብ፡ (ኢዮ፴፡ ፲፩)።

ፈሃቂ ፤ የሚያፍቅ፤ አፋቂ፤ ሕቅ፡ ሕቅ፡ ባይ።

ፋሀቅ ፤ **ፈሀቅ** ፤ ፋቅ፤ ሕቅታ፤ ስርቅታ።

ፈሀቀ ፤—**ፋቀ** ፤ **አነጠጠ** ፤—**ፍሒቅ፡ ፈሐቀ**።

ፈሀረ ፤—**ፋረ፡ ቈፈረ** ፤—**ፍሒር፡ ፈሐረ**።

ፈሀረ ፤—**ዐጨ** ፤—**ፍኂር፡ ፈኀረ**።

ፈሀረስት ፤ (**ዐረብ**) ፤ የገጽና፡ የምዕራፍ፡ ማውጫ፤ ምልክት። የሃይማኖተ፡ አበው፡ ታሪክ፤ አኛቀጽ፡ በእንተ፡ እገሌ፡ እያለ፡ ሊቃውንቱን፡ በተራ፡ የሚጥፍ።

ፌዋ ፤—**የበሰበሰ** ፤—**ፈየወ**።

ፈዊዝ ፤ **ዞት** ፤ (**ፎዘ፡ ይፈውዝ፡ ይፉዝ**) ፤ መወልወል፤ መሰንገል፤ እድፉን፡ ዝገቱን፡ መጥረግ፡ መፈግፈግ፤ ማደስ፡ መኰላት፤ ፈጽሞ፡ ማጥራት፤ የወርቅ፡ የብር፡ የማዕደናት፡ (አርጋ፡ ፫ና፡ ፩)።

ፉዝ ፤ (**ዕብ፡ ፉ፡ ፓዝ**) ፤ አፌዝ፤ ቈፋዝ፤

ጥሩ ፡ ወርቅ ፤ የአፈዝን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ወርቅ ፡ ለገንዘብ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ ስምነቱ ፡ አስተጋባኢ ፡ ነው ፤ ፋዝ ፡ ግን ፡ ለወርቅ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ያውም ፡ ለጥሩው ፡ ለመዠመሪያው ። የግእዝ ፡ መላሾች ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡ ይል ቁንም ፡ ከወርቅ ፡ ጋራ ፡ በሚማፈርበት ፤ ዕንቊ ፡ ብለ ውታል ። እምወርቅ ፡ ወእምዕንቍ ፡፡ አክሊለ ፡ ዘእ ምዕንቍ ፡ (መዝ ፡ ፲፰ ። ፳ ። ምሳ፳ ፡ ፲፱) ።

ፋዝ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ (ጥሩ ፡ ወርቅ ፡ ማለት ፡ ይመስላል) ። ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ ኀበ ፡ ፋዝ ፡ ንጉሠ ፡ ህን ደኬ ፤ ወቦቱ ፡ ለፋዝ ፡ ነጌያት ፡ መስተቃትላን ፡ (ዜና ፡ እስ) ።

ፋውሎ ፤ ሎት ፤ (ፋወለ ፡ ይፋውል ፡ ይፋውል) ፤ ማስጠንቈል ፤ ጠንቋይ ፡ መጠየቅ ።

ተፋወለ ፤ ጠንቈለ ፤ አሟረተ ። መሠርይ ፡ ወዘይትፋወል ፡ በፍሬ ፡ ዕፀው ፡ ወዘጕል ፡ ዲበ ፡ ሐ መድ ፡፡ ኢትኩን ፡ እምእለ ፡ የዐቅቡ ፡ ሰዓታተ ፡ ወን ራይያነ ፡ ዕለታት ፤ ወኢረዳዪ ፡ ከዋክብት ፤ ወኢእም እለ ፡ ይትፋወሉ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩ ፡ ፩፻ ፡ ፫) ።

ፋል ፤ (ላት ፡ ትግ ፡ ወዐረ) ፤ ገድ ፤ መላ ፡ ጥንቈላ ፤ ሟርት ፤ በፍሬ ፡ በቅንጣት ፡ በጠጠር ፡ በዛጕል ፡ የሚኾን ፤ ሰውን ፡ ወደ ፡ አምልኮ ፡ ባዕድ ፡ የሚስብ ፡ የሰ ይጣን ፡ ፋሎ ፤ ወይም ፡ ልባብ ፤ ፋሎ ፡ ጋልኛ ፡ ነው ። ፋላ ፡ ፊት ፤ ፋሎ ፡ የፊት ። ቦ ፡ እምኔሆሙ ፡ በብእ ፡ ፋል ፡፡ አጽምዖ ፡ ፋል ፡፡ አሕባም ፡ ወፋላት ፡ ክንቱ ፡ እሙንቱ ፡ ወሐሰት ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ቀሌ ። ፈላስ) ።

ፋላዊ ፤ ፋላም ። ፋልማ ፤ ወፍራም ፡ መሬት ።

ፋል ፤ (ዕብ ፡ ፎል ። ሱር ፡ ፋላእ ። ዐረ ፡ ፋል) ፤ ባቄላ ፤ የባቄላ ፡ ዐይነት ፤ መላው ፡ ያበባ ፡ እ ኽል ፡ ኹሉ ፤ በውስጥ ፡ መንታነት ፡ ያለው ፤ የሚከክ ፡ የሚገመስ ፤ የሚፈለጥ ፡ የሚፈለቀጥ ፤ ቈርበታም ፤ ሟር ታሞች ፡ እንዳሸዋና ፡ እንደ ፡ ጠጠር ፡ እያፈሡ ፡ እየበ ተኑ ፤ እየቃሙ ፡ እየገተሙ ፡ ፋል ፡ የሚያደርጉበት ። ሐ መርን ፡ ተመልከት ፤ ፋል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ፋል ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ፋል ፡ ብሂል ፤ ባቄላ ፡ (ጥሬ ፡ ሰዋ) ። ፋለ ፡ ወብርስነ ፡ (ሕዝ፱ ፡ ፱) ።

ፋውል ፤ ፋላት ፤ ባቄሎች ፡ ያበባ ፡ እኽሎች ።

ፎቀ ፤ (ይፈውቅ ፡ ይፋቅ ። ዕብ ፡ ፋቅ ፡ ያፊቅ) ፤ ዘለለ ፡ ጓነ ፤ ላይ ፡ ላይ ፡ አለ ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከውስጥ ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ ወጣ ፡ ገነፈለ ፤ የፈሳሽ ፤ ያውሬ ። ፌቆ ፡ ፊቆን ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ፎቃንስ ፤ (ብ ፡ ፈዋቅንስ ። ዐረ ፡ ፎቃኒ ፤ ላዕላዊ) ፤ ጕሬዛ ፤ ጠጕራም ፡ ነጭና ፡ ጥቍር ፤ ጭራው ፡ ፍጹም ፡ ነጭ ፤ የጦጣ ፡ ወገን ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ የሚኖር ፤ ከዛፍ ፡ ወደ ፡ ዛፍ ፡ የሚዘል ፡ የሚወረወር ። የጕሬዛ ፡ ዐይነት ፡ ወፍ ፤ ጕሬዝማ ፡ አሞራ ። በፎቃንስ ፡ ፈንታ ፡ ፎንቃስ ፡ ይላል ፤ ከፊንክስ ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ። ፎንቃስ ፡ ወቋዓት ፡ (ሔኖ፹፱ ፡ ፲) ።

ፎቃንስ ፡

ፈውሰ ፤ ሰት ፤ (ፈወሰ ፡ ይፌውስ ፡ ይፈውስ ። ዐረ ፡ ሸፋ) ፤ መፈወስ ፤ ማዳን ፤ ማሻር ፤ መድኀኒት ፡ መስጠት ። ዐቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ፈውሰ ፡ ርእ ሰከ ፡፡ ፈነወኒ ፡ ከመ ፡ እፈውስከ ፡፡ እፌውሰክሙ ፡ ቍስለክሙ ፡፡ ፈወስናሃ ፡ ለባቢሎን ፡ ወኢሐይወት ፡፡ መኑ ፡ ይፌውሰኪ ፡ (ሉቃ፬ ፡ ፳፫ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፲፬ ። ኤ ርሮ ፡ ፭፪ ። ፳፰ ፡ ፱ ። ሰቈ፪ ፡ ፲፫) ።

ፈዋሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፤ የሚፈውስ ፤ ፈዋሽ ፤ ሐኪም ። ፈዋሲሁ ፡ ለልብየ ፡፡ ፈዋሴ ፡ ዱያን ፡ በንፍኑቱ ፡ (ኪዳ ። ደራሲ) ።

መፈውስ ፤ (ስት ፡ ሳን ፡ ሳት) ፤ ዝኒ ፡ ከ ማሁ ። መፈውሰ ፡ ልብ ፡፡ መፈውስ ፤ ልሳን ፤ ዕፀ ፡ ሐ ይወት ፡፡ መፈውሰ ፡ ነፍስ ፡ ወመፈውሰ ፡ ሥጋ ፡፡ ካህ ናትኒ ፡ ለነፍስ ፡ መፈውሳን ፡ (ምሳ፲፱ ፡ ፴ ። ፲፭ ፡ ፬ ። ቅዳ ፡ መስተ ። ተረ ፡ ቄር፩) ።

ምፍዋስ ፤ መካነ ፡ ፈውስ ፤ ቤተ ፡ ድዉያን ፤ ቤተ ፡ ክሲያን ፤ ጠበል ፤ ማዎት ፤ ፍል ፡ ውሃ ። ቦ ፡ እለ ፡ መ ጽኡ ፡ ውስተ ፡ ምፍዋስ ፡ ዘቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡ ከመ ፡ ይስአሉ ፡ ዘእምኀቤከ ፡ ርቅየተ ፡ ወሕይወተ ፡፡ ወቦ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ምጥማቃት ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፱ ። ሊጦን ። ዮሐ፭ ፡ ፪—፱) ።

አፈወሰ ፤ አስፈወሰ ፤ መድኀኒት ፡ አስደረገ ። አፈውሶ ፡ እምሰምዱ ፡ (፬ነገ ፡ ፩ ፡ ፮) ።

ተፈወሰ ፤ በቁሙ ፤ ዳነ ፤ ሻረ ፤ ታከመ ፤ መድ ኀኒት ፡ ተደረገለት ። ወለእለሂ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይትፈ ወሱ ፡ አሕየዎሙ ፡፡ ከመ ፡ ይትፈወስ ፡ እምቍስሉ ፡፡ ተፈወሰ ፡ ውእቱ ፡ ማይ ፡፡ ሀለወ ፡ ይትፌወስ ፡ ንድ ፈቶ ፡፡ እንበለ ፡ ትሕምም ፡ ተፈወስ ፡ (ሉቃ፱ ፡ ፲፩ ። ፪ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፮ ። ፬ነገ ፡ ፪ ፡ ፳፪ ። ፱ ፡ ፲፮ ። ሚራ፲፰ ፡ ፲፱) ።

ፍዉስ ፤ የተፈወሰ ፤ የታከመ ፤ የሻረ ፡ የዳነ ፤ ደኅና ፤ ባለጤና ።

ፍዋሴ ፤ ፈውስ ፡ ማግኘት ፤ መፈወስ ፤ አፈዋ ወስ ፤ ፍወሳ ።

ፈውስ ፤ (ሳት) ፤ በቁሙ ፤ መልካም ፡ መድኀ ኒት ፤ የሚያድን ፡ የሚያሽር ። ለገቢረ ፡ ፈውስ ፡፡ ፍሬሁ ፡ ለሲሳይ ፡ ወቈጽሉ ፡ ለፈውስ ፡፡ አልባቲ ፡ ፈውስ ፡ ለቍስላ ፡፡ ፈውሰ ፡ ደዌሆሙ ፡ (አፈ ፡ ተ፱ ። ሕዝ፵፯ ፡ ፲፪ ። ሚራ፳፩ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፲) ።

—፤ ክፉ ፡ መድኀኒት ፤ የሚያም ፡ የሚገድል ፡ ሥራይ ፡ የሚኾን ። ዘይገብር ፡ ሥራየ ፡ ወሰገለ ፡ ወይሰምዕ ፡ ነገረ ፡ ፈውሳት ፡ ወይትአምን ፡ (ቀሌ) ።

እብነ፡ፈውስ፤ሾል፤ያይን፡መድኀኒት፡(ራእ፫፡፲፰)።
መጽሐፈ፡ፈውስ፤መጽሐፈ፡መድኀኒት፤ሥጋዊ፤ወ ይም፡መንፈሳዊ፤ንስሓ፡ቀኖና፤የቤት፡ክሲያን፡ሥ ርዐት፡ያለበት፤እንደ፡ፍትሐ፡ነገሥት፡ያለ።

ፈውስ፡መንፈሳዊ፤ ዝኒ፡ከማሁ፤የመ ጽሐፍ፡ስም፤የቀኖና፡መጽሐፍ።

ፎተ፤ ፈወተ፤(ዕብ፡ፋታህ)፤ ሳተ፡ከ ሕግ፡ከመንገድ፡ወጣ፤ኄገየን፡እይ።

ፎት፤ፈውት፤(ትግ፡ፋዊታ። ዕብ፡ ፊቱይ)፤ አመንዝራ፡ሴት፤ጋለሞታ፤ስታ፡የምታ ስት፤የምታሳስት።

አፈዋት፤ አመንዝሮች፤የሚያስቱ፡ልብ፡የ ሚሰልቡ፤ሽቱ፡የሚዘግቡ፤አፈኞች፡አፈ፡ዋሾች።አ ፈውን፡ተመልከት።

ፍሕሕት፤(ዕብ፡ፋሕ፡ያፋሕ፤ሐቅ፡ ሐለ)፤ የሞተች፤ነፍሷ፡የወጣ፤ሙት።ይችውም፤ባ ሕረ፡ጼው፡ናት። እምባሕረ፡ፍሕሕት፡እስከ፡ ቤተ፡ሶን፡(ኩፋ፡፳፱)።

ፍሒል፤ ሎት፤(ፈሐለ፡ይፍሕል፡ ይፍሐል። መሐዘ)፤ ማፈል፤መጕልመስ፤መሴ ስን፡መቀንዘር፤መዝለል፡መከመር፤መቈጣት፡መቅ በጥበጥ፡መፈናጠር፤መዳራት፡መቃበጥ፡መቀናጣት፤ አእምሮ፡ማጣት። ፈሐልክሙ፡ከመ፡አልሕምት። ውእቱ፡አርዌ፡ይመጽእ፡እንዘ፡ይፍሕል። ፍሒ ሎትከኒ፡ዐርገ፡ኀቤየ፡(ኤር፳፯፡፲፩። ሄርማ። ፬ ነገ፡፲፱፡፳፰)።

ፈሐል፤(ዐረ፡ፈሕል)፤ ድንጉላ፤አለሌ፤ አውራ።

ፈሓል፤ ፋሕል፤ ዝሙት፤ሴሰን፤ቅንዝር፤ መዐት፤ ዋዕየ፡ፍትወት፤ስካር፤ቍንጣን። ሊቀ፡ፈ ሓል። ፈሓለ፡ዝሙት፤ኢበነፍስተ፡ሥጋ፡ምስለ፡ ፈሓለ፡አንጕዐ፡ዘይክዕው፡እሳተ፡ዲበ፡አባል። ጽጋብ፡ኢይምጽአኒ፡ወፈሓል፡ኢይክርየኒ። ፋ ሕሉ፡ለወይን፡(ቀኖ፡ሐዋ። አርጋ፡፯። ሚራ፳፫፡ ፮። መቃ፡ገ፯)።

ፍሒም፤ሞት፤(ፍሕመ፡ይፍሕም፡ ይፍሐም። ዕብ፡ጋሐል)፤ መፋም፤መጋል፤መ ጋም፤ መርሰን፡እሳት፡መኾን፤ መንደርከክ፤ መብ ሰል፤ የንጨት፡የብረት። መክሰል፤ መጥቈር፤ ጥቀ ርሻ፡መምሰል። በዐረብና፡በትግሬ፡ግን፤ ፈሀመ፡ ብሎ፡ሰማ፡ተረዳ፡ይላል። ምስጢሩ፡ከዚያው፡ይ ገባል፤ምጣዱ፡ሰምቷል፡እንዲሉ፤ግሏል፡ሲሉ።

ፍሕም፤(ዕብ፡ጋሔሌት። ዐረ፡፶ ምር)፤ በቈሙ፤ ፍም፤ እሳታዊ፡ምርት፤ ዝግን፤ በገል፡የሚታፈሥ፤ ከፋይ፤ ትንታግ። እመ፡ነፋኀ ካሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ። ወወፅዩሙ፡ምድረ፡ ረከቡ፡ፍሕመ፡ብቍጸ፡ወዓሣ፡ጥቡስ። አቡየ፡ ወአነ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡እሳት፡ወነበልባል፡ ወፍሕም። ማዕጠንት፡ዘወርቅ፡አንተ፡ጾርኪ፡ ፍሕመ፡እሳት፡(ሢራ፳፰፡፲፪። ዮሐ፳፩፡፱። ቅዳ፡ ግሩ። ኤፍ፡፩)።

ፍሕም፤(ዕብ፡ፌሓም። ሱር፡ፋ ሕማ። ዐረ፡ፈሕም፤ፈሐም)፤ ከሰል፤የእ ሳት፡ትራፊ፤መልሶ፡እሳት፡የሚበላው፤የንጨት፡ የደንጊያ፡ማገዶ።

አፍሓም፤ ፍሞች፤ ከሰሎች። አፍሓመ፡ እሳት፡ቅድሜሁ፤ወወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ዘአ ፍሓም። መፍርህኬ፡አብቅዎ፡ከናፍር፡ለው ሒጠ፡አፍሓም፡ርሱን። አፍሓም፡ዘያንበለ ብል፡(ኤር፵፬፡፳፪—፳፫። ቅዳ፡ቄር። ዳን፯፡፱)።

አፍሐመ፤ አጋለ፤አጋመ፤አፋመ፤አከሰለ፤ ፍሙን፡ከሰል፤ከሰሉን፡ፍም፡አደረገ።

ፈሐቀ፤—ሐቅ፡ሐቅ፡አለ፤—ፍሂቅ፡ ፈሀቀ።

ፍሒቅ፤ ቆት፤(ፈሐቀ፡ይፍሕቅ፤ ይፍሐቅ። ዕብ፡ማሐቅ)፤ መፋቅ፤መፈቅፈቅ፤ መላግ፤ማንጠጥ፤መፈግፈግ፤ማለዘብ። ዘሰረቀ፡ወዘ ፈሐቀ፡ወዘሄደ፡ውጉዘ፡ለይኩን። ፈሐቁ፡ቍስሎ፡ በአጽርቅት፡ጸጕር፡(ባለመጣፍ። ስንክ፡ሐም፲፱)።

ፈሓቂ፤(ቂት፡ቅያን፡ያት፤ፈሐቅት)፤ የሚፍቅ፤ፋቂ፤አንጣጭ፤አለዛቢ። ከመ፡ዘየኀድር፡ ውስተ፡ቤተ፡ፈሓቂ። ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐ ቅት፡(ማር፡ይሥ። ፩ዜና፡፳፪፡፪)።

መፍሐቅ፤ የሚፍቅ፤ፋቂ፤መፋቂያ፡መማ ሪያ። መፍሐቀ፡ገበዋት፡(ስንክ፡ጥር፲፭)።

ምፍሓቅ፤ መፋቂያ፤ማንጠጫ፤ቦታ፡ስፍራ።

ተፍሕቀ፤ ተፋቀ፤ለዘበ፤ተነጠጠ።

ፍሑቅ፤ የተፋቀ፤የተነጠጠ፤ንጥ፡ቅርጽ፤ ልዝብ፤ልሙጽ። ከመ፡ማዕከከ፡ፍሑቅ። እደዊሁ፡ ፍሑቃት፡እለ፡ወርቅ። አጻብዒሁ፡ፍሑቃት፡(ማ ሕ፭፡፲፱። ፯፡፫። ድጓ)። በፍሑቅ፡ፈንታ፡ፍሕቆ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ስሕተት፡ነው። ቅፍለ፡ወርቅ፡ ፍሕቆ። እምወርቅ፡ንጹሕ፡ፍሕቆ፡ግበራ። ብ ሩር፡ዘፍሕቆ፡እሙንቱ፡(ዘፀ፳፭፡፲፰ና፡፴፭። ኤር፲፡፭)።

ፍሕቆ፤ ፍሕቀት፤ ፍቆሽ፤ አፋፋቅ፤ አቀራ ረጥ፤አነጣጠጥ፤ጌጥ፡ቅርጥ።

ፍሒር፤ሮት፤(ፈሐረ፡ይፍሕር፡ይ ፍሐር። ዕብ፡ሐፋር። ዐረ፡ሐፈረ)፤ መፋር፤ መቈፈር፤ ማፋራት፡መፈለግ፤ የጠፋን፡የተቀበረን። እለ፡ይትሜነይዎ፡ለሞት፡ወይፍሕርዎ፡ከመ፡ መድፍን፡(ኢዮ፫፡፳፩)። በቀበረ፡ፈንታ፡ፈሐረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ነው። ወይፍሕርዎሙ፡አሕዛበ፡ ምድር፡(ሕዝ፴፱፡፲፫)።

ፈሓሪ ፤ የሚፍር ፡ የሚቈፍር ፤ ፋሪ ፡ ቈፋሪ ፤ ፋሮ ።

ፈሐረ ፤—ዐጨ ፤—ፍኂር ፡ ፈኀረ ።

ፍሒስ ፤ ሰት ፤ (ፈሐሰ ፡ ይፍሕስ ፡ ይፍሐስ ። ዕብ ፡ ፋሐስ) ፤ ማሸት ፤ ማፍተልተል ፤ ማፍረጥረጥ ፤ ማዋሐድ ፡ ማዛመድ ፤ የቡሖ ፡ የቀለም ። ማቅላት ፤ በቀይ ፡ ቀለም ፡ ማለል ፤ የልብስ ፡ የፈትል ። ብለብሎዮች ፡ ግን ፤ ፈተለ ፡ ገመደ ፡ ጐንጐነ ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ።

ፈሐሰ ፤ (ዐረ ። ትግ ፡ ፈሕሰ ፤ ዐማ ፡ ነቀፈ) ፤ ቈፈረ ፡ መረመረ ፡ አገላበጠ ፤ መላልሶ ፡ ጠየቀ ፤ የዳኛ ፡ የሐኪም ።

ተፍሕሰ ፤ ታሸ ፤ ተዋሐደ ፤ ቀላ ፡ ታለለ ፤ ቀይ ፡ ቀለም ፡ ገባ ፤ ልብሱ ፡ ፈትሉ ።

ፍሑስ ፤ (ዕብ ፡ አርጋማን) ፤ የታለለ ፡ ቀለም ፡ የገባ ። ቀይ ፡ ቀለም ፤ ደባባ ፤ የሮማን ፡ ፍሬ ፡ ዐይነት ፤ ቅላቱ ፡ በጣም ፡ ያልደመቀ ። ወፀፍሮ ፡ ርእሰኪ ፡ ከመ ፡ ሜላት ፡ ፍሑስ ፡ (ማሕ፯ ፡ ፭) ።

ፍሕሶ ፤ (ዕብ ፡ ሻኒ ። ዐረ ፡ ቂርሚዝ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ቀይ ፡ ቀለም ፤ ቀይ ፡ ፈትል ፤ ቀይ ፡ ሐር ። ለይንና ፡ ኳኳን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፭ ፡ ነው ፤ ከመ ፡ ፍሕሶ ፡ ቀይሕ ፡ ከናፍሪሃ ፡ (ማሕ፬ ፡ ፫) ።

—፤ ያበባ ፡ ስም ፤ ፍጹም ፡ ቀይ ፡ አበባ ፤ ጉተናማ ፤ ዐይነቱ ፡ ቅላቱ ፡ ከበባ ፡ ኹሉ ፡ የተለየ ፤ እንድኪ ፡ ሻዊ ፡ የሚመስል ። ቀዮ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ፍኂር ፤ ሮት ፤ (ፈኀረ ፡ ይፍኅር ፡ ይፍኅር ። ዕብ ፡ ማሀር ፤ ዐራስ) ፤ ማጨት ፤ ሴት ፡ ልጅን ፡ መመኘት ፤ መፈለግ ፡ መሻት ፤ ስጡኝ ፡ ማለት ፤ ለሚሰትንት ። (ተረት) ፤ ልጃገረድ ፡ ዐሥር ፡ ያጭሽ ፡ አንድ ፡ ያገባሽ ። እሺ ፡ ካሰኙ ፡ በኋላ ፡ የጋብቻውን ፡ ውል ፡ ማሰር ፡ ማቆም ፤ ቃል ፡ ኪዳን ፡ መግባት ፤ መፈጣጠም ። እፍኅረኪ ፡ ለኪ ፡ ብእሲተ ። ፍኂርሰ ፡ ኪዳን ፡ ውእቱ ፡ ወተስፋ ፡ ዘይቀድም ፡ እምአውስቦ ፡ ወይከውን ፡ በመጽሐፈ ፡ መልእክት ፡ ወዘእንበለ ፡ መጽሐፍ ፡ (ሆሴ፪ ፡ ፳፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፫) ። ሐፀየን ፡ ተመልከት ።

ፈኃሪ ፤ የሚያጭ ፤ ዐጭታ ፤ ዕጮኛ ። ፈኃሪሃ ፡ ለማርያም ። ፈኃሪ ፡ አው ፡ ዘተፍኅረት ። ለእመ ፡ ሞተ ፡ አሐዱ ፡ እምፈኃርያን ፡ ቅድመ ፡ አውስቦቱ ፡ (ማቴ፩ ፡ ፲፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፪ ። ፵፪ ፡ ፫) ።

ተፍኅረ ፤ ታጨ ፤ ተፈለገ ፤ ዕጮኛ ፡ ኾነ ፤ ለግቢ ፡ ተሰጠ ። ድንግል ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ሐፀይት ፤ አው ፡ ተፍኅረት ፡ ለብእሲ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ማቴ፩ ፡ ፲፰ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፯) ።

ፍኁር ፤ የታጨ ፤ ዕጮኛ ፡ የኾነ ። ማርያም ፡ ፍኅርትከ ፡ (ማቴ፩ ፡ ፳) ።

ፍኅረት ፤ ማጨት ፤ መታጨት ፤ አስተማጨት ፤ የጋብቻ ፡ ውል ። በእንተ ፡ ፍኅረት ፡ ወሕጼ ። ዘሐዘነት ፡ በእንተ ፡ ሞተ ፡ ኢትትከላእ ፡ እምፍኅረት ። ፈቲሐ ፡ ፍኅረት ። ዐረቦን ፡ ዘፍኅረት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፫) ።

አፍኅርት ፤—ማጩት ፤—አፍርኅት ፤ ፈርኀ ።

ፈጢን ፤ ኖት ፤ (ፈጠነ ፡ ይፈጥን ፡ ይፍጥን ። የነጠፈ ፡ ግልብጥ) ፤ መፍጠን ፤ መቀልጠፍ ፤ መቸኰል ፤ መጣደፍ ፤ ማረበድ ፤ ቶሎ ፡ ቶሎ ፡ ማለት ፤ ያካኼድ ፡ የሥራ ። ይፈጥን ፡ መብረቅ ፡ በፈቃዱ ። ወበቃሉ ፡ ይፈጥን ፡ ሑረቱ ። ሑበታ ፡ ለጥበብ ፡ ይፈጥን ፡ እምዘሉ ፡ ሑበት ፡ (ሢራ፵፫ ፡ ፩፭ ፡ ፲፫ ። ጥበ፯ ፡ ፳፬) ።

ፈጣን ፤ በቁሙ ፤ ቀልጣፋ ፤ ችኵል ። እምዝኩ ፡ ሞት ፡ ፈጣን ። ፀአቱ ፡ ፈጣን ፡ (አዋል) ።

ፍጡን ፤ የፈጠነ ፤ የቸኰለ ፤ ፈጣን ፤ ችኩል ፤ ቅርብ ፡ ቶሎ ። ይኩን ፡ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ፍጡነ ፡ ለሰሚዕ ፡ ወጕንዱየ ፡ ለነቢብ ። ኵሉ ፡ ፍጡን ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ለእንተ ፡ ምዕር ። መልአከ ፡ ዘፍጡን ፡ ረድኤቱ ። በፍጡን ፡ አው ፡ በዕድሜ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፲፱ ። ሢራ ፲፰ ፡ ፳፮ ። ስንክ ፡ ሠኔ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፯) ።

ፍጡነ ፤ ፈጥኖ ፤ ቸኵሎ ፤ አኹን ፡ ቶሎ ፤ በቶሎ ። ዘፍጡነ ፡ የአምን ፡ ቀሊል ፡ ልቡ ። ፍጡነ ፡ ይርከቡ ፡ ሣህልከ ። እመጽእ ፡ ፍጡነ ። ዘትገብር ፡ እንከ ፡ ፍጡነ ፡ ግበር ፡ (ሢራ፲፱ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፸፰ ። ራእ፳፪ ፡ ፳ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፳፯) ።

ፍጥነት ፤ በቁሙ ፤ መፍጠን ፤ አፈጣጠን ፤ ችኰላ ፤ ቅልጥፍና ፤ ጥድፊያ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፪) ።

አፍጠነ ፤ አፈጠነ ፤ አስፈጠነ ፤ አስቸኰለ ፤ ቶሎ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። አፍጥን ፡ ረዲኦትየ ። ወአፍጠኑ ፡ ረሲዐ ፡ ምግባሩ ። አፍጠነ ፡ ውሂቦታ ፡ ቅብዐ ። ዘኢያፈጥን ፡ እደሁ ፡ ለዘቢጥ ፡ (መዝ ፡ ፷፱ ። ፸፭ ። አስቴ፪ ፡ ፱ ። ፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፫) ። በአፍጠነ ፡ ፈንታ ፡ አስተፋጠነ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። አስተፋጥን ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ። ናስተፋጥን ፡ ከመ ፡ ንባእ ። አስተፋጠኑ ፡ ወአግሐሥ ፡ (፪ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፱ ። ዕብ፬ ፡ ፲፩ ። ዮዲ፲፫ ፡ ፩) ።

መፍጠኒ ፤ የሚያፈጥን ፤ የሚያስፈጥን ፤ አፍጣኝ ፤ አስፈጣኝ ። (ተረት) ፤ አፍጣኝና ፡ አቅጣኝ ፤ ከመዳሮ ፡ እንገናኝ ። መፍጠኔ ፡ መፀት ። ሞት ፡ መፍጠኒ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳፩ ፡ ፫ ። ቄድር) ።

ተፋጠነ ፤ በቁሙ ፤ ተቻኰለ ፤ ተቸኳኰለ ። ኢይትፋጠነኒ ፡ (፪ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፲፱) ።

አስተፋጠነ ፤ አፋጠነ ፤ አፈጣጠነ ፤ አቻኰለ ፤ አቸኳኰለ ፤ እጅ ፡ እግሩን ፡ ሕዋሳቱን ፤ ወይም ፡ ሌላውን ። እግዚአብሔር ፡ አስተፋጠኖ ፡ በሞት ፡ ለገባሬ ፡ ዝንቱ ፡ ግብር ፤ ዘእንበለ ፡ ይብጻሕ ፡ ጊዜሁ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፭ ፡ ፪) ።

መስተፋጥን ፤ ኒ ፤ የሚያፋጥን ፤ የሚፋጠን ። በመስተፋጥኒት ፡ መልእክት ። ወምስለ ፡ ዝ ፡ ኵሉ ፡ ፋ

ጸቱ፡ መስተፋጥኒ። አእጋር፡ መስተፋጥኒት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፱። ገድ፡ ተክ። ግንዘ)።

ፈጢር፤ ሮት፤ (ፈጠረ፡ ይፈጥር፡ ይፍጥር። ዐረ፡ ፈጠረ፤ ፈለጠ፡ ሠነጠቀ። ዕብ፡ ፋጣር፤ ፈታ፡ ከፈተ፤ የማሕፀን)፤ መፍጠር፤ ማስገኘት፤ ካለመኖር፡ ወደ፡ መኖር፡ ማምጣት። ግብር፡ እምግብር፡ መሥራት፤ ማድረግ፤ ማበጀት፤ ማዘጋጀት፤ ዐዲስ፡ ነገር፡ ማውጣት፤ መውለድ። እስመ፡ ፈጠርክዎሙ። ዘእንበለ፡ እፍጥርከ፡ አእመርኩከ። ኢተፈነወት፡ ኀጢአት፡ ዲበ፡ ምድር፤ አላ፡ ሰብእ፡ እምርእሶሙ፡ ፈጠርዋ። ዘፈጠረ፡ እምልቡ። ወይትካሐዱ፡ በቃል፡ ዘለሊሆሙ፡ ፈጠሩ፡ (ዘፍ፳፡ ፯። ኤር፩፡ ፭። ሔኖ። ፫ነገ፡ ፲፪፡ ፴፪። ፱ጴጥ፡ ፪፡ ፫)። ባለቅኔዎች፡ ወደደ፡ ብለው፡ ይፈቱና፡ ምስክሩን፡ ቅኔ፡ ይጠቅሳሉ። ሙሴ፡ ፈጠረ፡ ፈጣሪሁ፤ ወፈጣሪ፡ ፈጠረ፡ ኪያሁ። በመጻሕፍት፡ ውስጥ፡ አይገኝም።

ፈጣሪ፤ በቁሙ፤ አስገኝ፤ አምጪ፤ ሠሪ፤ አድራጊ። ለያማሕፀኑ፡ ነፍሶሙ፡ ኀበ፡ ምእመን፡ ፈጣሪ። ፈጣሬ፡ ሰማያት፡ ወምድር። ፈጣሬ፡ ነገር፡ (፩ጴጥ፡ ፬፡ ፲፱። ዮዲ፲፫፡ ፲፰። ኪዳ)። በተረትም፡ ደሪ፡ ቅኔ፡ ፈጣሪ፤ ነገር፡ ፈጣሪውን፤ እሾኽ፡ ዐጣሪውን፡ ይባላል።

ተፈጥረ፤ ተፈጠረ፤ ተገኘ፤ ተሠራ። እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም። ኵሉ፡ እምነ፡ ምድር፡ ተፈጥረ። ሰንበትሰ፡ ተፈጥረት፡ በእንተ፡ ሰብእ፡ (ቅዳ። ሚራ፵፩፡ ፲። ማር፪፡ ፳፯)።

ፍጡር፤ (ራን፡ ራት፡ ጥርት)፤ በቁሙ፤ የተፈጠረ፤ የተሠራ። አርዮስ፡ ይቤ፡ ወልድ፡ ፍጡር፡ በመለኮቱ። መቅዶንዮስ፡ ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፍጡር። ኢያፍለሰ፡ ፈጣሪ፡ መለኮቶ፡ ለከዊነ፡ ፍጡር፤ ወኢያፍለሰ፡ ትስብእቶ፡ ፍጡረ፡ ለከዊነ፡ ፈጣሪ፡ (መጽ፡ ምስ። ፍ፡ ነ፡ መቅ። ፈ፡ መ፡ ፳፭፡ ፩። ሃይ፡ አበ፡ ጎር)።

ፍጥረት፤ (ታት)፤ መፍጠር፤ መፈጠር፤ አፈጣጠር፤ ፈጠራ፤ ፍጡርነት። ሐዳስ፡ ፍጥረት። እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ (ኵፋ፡ ፩። ሮሜ፩፡ ፳)።

—፤ ጥንት፤ ቅድም፤ ትካት። ኖኅት፡ እለ፡ እምፍጥረት። ወእምፍጥረትሰ፡ (መዝ፡ ፳፫። ማር፲፡ ፮)።

—፤ በቁሙ፤ ከእሑድ፡ እስከ፡ ዐርብ፡ የተሠራ፡ ሥራ። እግዚ፡ ገባሬ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት። አዳም፡ ቀዳሜ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት። ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረታተ፡ (ሃይ፡ አበ። ቅዳ፡ ሕር። ጥበ፩፡ ፮)።

—፤ ባሕርይ፤ ጠባይ። ፍጥረተ፡ አራዊት። በሕገ፡ ፍጥረት። ገብረ፡ ሎሙ፡ ፍጥረተ፡ ሐዳሰ፡ ከመ፡ ኢየአብሱ፡ በኵሉ፡ ፍጥረቶሙ፡ (ያዕ፫፡ ፯። ቅዳ። ኵፋ፡ ፭)።

—፤ ዘር፤ ሥር፤ ምንጭ። ወይእቲ፡ ገቦ፤ ፍጥረታ፡ ለብእሲት። ምድረ፡ ፍጥረቶሙ፡ (ኵፋ፡ ፫)።

—፤ ልደት፤ ትውልድ፤ ወገን፤ ነገድ፤ ያገር፡ ልጅ። ወከመ፡ ዝ፡ ፍጥረቱ፡ ለኖኅ። እስመ፡ ተስእለነ፡ ብእሲ፡ ፍጥረተነ። ፍጥረት፡ ኀሩያን። ፍጥረታተ፡ ሕምዝ። ዘእምነ፡ ፍጥረቱ፡ (ዘፍ፮፡ ፱። ዓ፫፡ ፯። ዘኍ፫፡ ፩። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፱። ቅዳ። ዘሌ፲፮፡ ፳፱)።

—፤ ልብ፡ ወለድ፤ ፈጠራ፤ ሐሳብ። ይፈጥሩ፡ ፍጥረተ፡ ዐቢያተ፡ (ሔኖ)።

ፍጥረታዊ፤ ባሕርያዊ፤ የባሕርይ። ደዌ፡ ሥጋ፡ ፍጥረታዊት። ማስነት፡ ማስኖ፡ ፍጥረታዌ። ሕማማት፡ ፍጥረታውያት፡ (ገድ፡ ኪሮ። ፍ፡ ነ፡ ፳፮። ፊልክ፡ ፲፩)።

ፈጠራ፤ በቁሙ፤ ልብ፡ ወለድ፡ ነገር። መተርጕመ፡ ፈጠራ። ሰብአ፡ ፈጠራ። ይሜህሩ፡ ፈጠራ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፩። መጽ፡ ምስ)።

—፤ ምልክት፤ ንቅሳት፤ ብጥ፤ ተኾስ፤ የጌጥ። ፊትን፡ ጠጕርን፡ መንጨት፤ መላጥ፡ መምለጥ፤ የሐዘን። የጠንቋይ፡ ክታብ፤ ሥራሥር፤ የሚነገት፡ የሚታሰር። ዘይገብር፡ ፈጠራ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ። ኢትፍጥሩ፡ ለክሙ፡ ፈጠራ፡ (ቀሌ። ዘሌ፲፱፡ ፳፰)።

ምፍጣር፤ መፍጠሪያ፤ መፈጠሪያ፤ ቦታ፡ ማሕፀን። ምፍጣረ፡ ጸቃውዕ፡ (አርጋ፡ ፭)።

ፌዋ፤ (ጽር፡ ፌዎስ)፤ የበሰበሰ፤ የቦነቸ፤ የሻገተ፤ ጥቍር። ኢታንብር፡ ኵሎ፡ ዕፀ፡ ንቁዐ፡ ወፌዋ፡ (ኵፋ፡ ፳፩)።

ፍዮአዮስ፤ (ሳን)፤ መናፍቅ፡ ከሓዲ፤ ፈላሻ፡ ይሁዲ፤ ባህሉ፡ ከመጽሐፍ፡ የማይገጥም። ፍዮአዮሳን፡ እለ፡ ይኄልዩ፡ ወይብሉ፡ ከመ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ ብእሲ፡ ውእቱ፡ ወተወልደ፡ ሰፍትወተ፡ ሥጋ፡ በሩካቤ፡ ዮሴፍ፡ ወማርያም፡ (ዲድ፡ ፴፩)።

ፍያል፤ (ላት። ጽር፡ ፊአሊ)፤ ዕቃ፤ መጣሪያ፤ ታላቅ፡ ሰሐን፡ ክብ፡ ዝርግ፡ ጕድጓዳ፤ ጣሳ፡ ጽዋ፡ ኾባያ፡ ፍንጃል። አሐዱ፡ ፍያል፡ ዘብሩር። እመ፡ ውስተ፡ ፍያላት፡ ወጽዋዓት፡ (ዘኍ፯፡ ፲፫። ምሳ፳፫፡ ፴፩)።

ፍያል፤ የእሳት፡ ቦታ፡ ጕድጓድ፤ እሳተ፡ ገሞራ፡ ያለበት፤ እንደ፡ በተሐራ፡ ያለ። የእሳት፡ መጣሪያ፤ ኮከም። የኮከምን፡ ፍች፡ ተመልከት፤ ጽርኡ፡ በኮከም፡ ፈንታ፡ ፍያል፡ ይላል፡ (ኤር፶፪፡ ፲፰)።

ፍየል፤ (ላት)፤ በቁሙ፡ ጠሊ፡ (ዐማርኛ)።

ፌራ፤ (ዕብ፡ ፊር፤ ጕድጓድ፤ ወጥመድ)፤ ቾነፈር፤ ወረድሽኝ። ፌራ፡ ወንዳድ፡ (አዋል)።

ፈይቶ፤ ቶት፤ (ፈየተ፡ ይፌይት፡ ይፈይት። ዕብ፡ ሻላል)፤ መውረር፡ መዝረፍ፤ መቀማት፡ መመንተፍ፤ መስረቅ፡ መቀጠፍ። ለጋድ፡ ፈየትዎ፡ ፈያት፤ ወውእቱሂ፡ ፈየቶሙ፡ (ዘፍ፵፱፡ ፲፱)።

—፤ በቁሙ፤ መፈየት፤ ፊት፡ ፊተኛ፡ መኾን፤ ፊት፡ ለፊት፡ መቆም፤ መግጠም።

(ጥያ) **ፈያት ፤** ዳንደ ፡ ወንበደ ፤ ቀማኛ ፤ ወራሪ ፡ ዘራፊ ፤ ሌባ ፡ ቀጣፊ ። ለሊከ ፡ ቀተልኮ ፤ ወናሁ ፡ ትትዐወቅ ፡ ከመ ፡ ፈያት ፡ አንተ ፡ (ዩ፡ነገ ፡ ፳ ፡ ፵) ።

ፈያታዊ ፤ ይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ወአሐዱ ፡ ፈያታዊ ፡ እምእለ ፡ ተሰቅሉ ፡ (ሉቃ፳፫ ፡ ፴፱) ።

(ላ) **ፈያት ፤** ወንበዶች ፤ ቀማኞች ፤ ሌቦች ። ቦኑ ፡ በኣተ ፡ ፈያት ፡ ውእቱ ፡ ቤትየ ። ወበርባንስ ፡ ሊቀ ፡ ፈያት ። ቦኡ ፡ ፈያት ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወነሥኡ ፡ ንዋየ ፡ (ኤር፯ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፯ ፡ ፲፮ ። ቀሌ) ።

ፈያታውያን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ክልኤቱ ፡ ወራዙት ፡ ፈያታውያን ፡ (ስንክ ፡ ሐም ፡ ፳፭) ።

ምፍያት ፤ መቀሚያ ፤ የወንበደ ፡ ቦታ ። ምፍያተ ፡ አክይስት ፡ (አዋል) ።

ተፈየተ ፤ ተቀማ ፤ ተሰረቀ ። ተፈይቶ ፡ በኀቡእ ፡ (ሲኖዶ) ።

ፍዩት ፤ የተቀማ ፤ የተነጠቀ ፤ የተሰረቀ ።

ፊት ፤ በቁሙ ፤ ገጽ ። ክፍትፍት ፡ ፊቱ ፡ (ዐማርኛ) ።

ፈክሮ ፤ ሮት ፤ (ፈከረ ፡ ይፌክር ፡ ይፈክር ። ዐረ ፡ ፈከረ ፤ ዐሰበ ። ዕብ ፡ ፋከር ፤ ጣለ) ፤ መፈክር ፡ መደንፋት ፤ ሙያን ፡ መናገር ፡ ማውራት ፤ በሙያ ፡ መታበይ ፤ መመካት ፤ ግዳይ ፡ መጣል ፤ ስለባ ፡ መቍጠር ።

ፈከረ ፤ (ዐረ ፡ ፈሰረ ። ዕብ ፡ ፋታር) ፤ ተረጐመ ፤ ፈታ ፤ አፍታታ ፤ ዘረዘረ ፤ ለማስረዳት ፤ የሕልም ፡ የመጽሐፍ ፡ የቋንቋ ። ሐለምነ ፡ ሕልመ ፡ ወኀጣእነ ፡ ዘይፌክር ፡ ለነ ። ወይፌክር ፡ ለነ ፡ መጻሕፍተ ። ዕጹብ ፡ ነገሩ ፡ ወኢይትከሀል ፡ ይፈክርዎ ፡ (ዘፍ፵ ፡ ፰ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፴፪ ። ዕብ፭ ፡ ፲፩) ።

ፈካሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚፈክር ። ተርጓሚ ፤ ፈቺ ። ሳቤላ ፡ ወለተ ፡ ህልቃስ ፡ ፈካሪት ፡ ሕልም ፡ (ስንክ ፡ ጥር፪) ።

መፈክር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መተርጕም ፤ ጠንቋይ ። ልሳን ፡ መፈክርት ፡ ዘትሄኑ ፡ ዘውስተ ፡ ኅሊና ። መፈክራነ ፡ ሕልም ። መፈክር ፡ በሰዓታት ፡ (ፊልክ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፵ ። ዘፍ፵ ፡ ፰ ። ሲኖዶ) ።

ተፈከረ ፤ ተተረጐመ ፤ ተፈታ ፤ ተመረመረ ። ዕጹብ ፡ ዝ ፡ ነገር ፡ ወኢይትፌከር ። ኦ ፡ ዝንቱ ፡ ምስጢር ፡ ዘኢይትፌከር ፡ ወዘኢይትረጐም ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ቅዳ ፡ አፈ) ።

ፍካሬ ፤ (ርያት) ፤ መተርጐም ፤ መፍታት ። ትርጓሜ ፤ አፈታት ፤ ምስጢር ፤ ምሳሌ ፤ ዕውቀት ፤ ትንቢት ። ፍካሬ ፡ ሕልሙ ። ፍካሬ ፡ አምሳል ። ወፍካሬሆሙስ ፡ ለሰብዐቱ ፡ ኮከብ ። ፍካሬ ፡ ዘጻድቃን ፡ ወዘኃጥኣን ። ፍካሬ ፡ ፍጥረተ ፡ እግዚ ። ፍካሬ ፡ ኢየሱስ ፡ (መሳ፯ ፡ ፲፭ ። ሢራ፴፱ ፡ ፫ ። ራእ፩ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፩ ። ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፱ ። አዋል) ።

ፍከሬ ፤ አፈካከር ፤ ድንፋታ ፤ ፍከራ ፤ ግዳይ ፡ ቈጠራ ።

ፍካሬ ፡ ኢየሱስ ፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ እንደ ፡ ታምረ ፡ እየስ ፡ እንዳቡቀለምሲስ ፡ ያለ ፤ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚመጣን ፡ ነገር ፡ የሚያወራ ፤ ትንቢተ ፡ ኢየሱስ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ፊካትም ፤ (ዕብ ፡ ፋኬሀ ፤ ነቅዐ ፡ ውሕዘ) ፤ ታላቅ ፡ ፈሳሽ ፡ ወንዝ ፡ በባሕር ፡ ላይ ፡ የሚያልፍ ፡ የሚጐርፍ ፤ እንዳባይና ፡ እንደ ፡ ጣና ። የውሃ ፡ እናት ፤ ጥቍር ፡ እንዝዝ ፡ የምትመስል ፤ በውሃ ፡ ላይ ፡ እንደንዝርት ፡ ራስ ፡ የምትሾር ፡ የምትሽከረከር ። ከመ ፡ ፊካትም ፡ ዘባሕር ። እምዙሉስ ፡ ዘይብእስ ፡ ፊካትም ፡ ሀለወት ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ቤተ ፡ ዮናስ ፡ (ደራሲ ። ቅኔ) ።

ፊካትም ፡

ፋል ፤—ጥንቌላ ፤—ፋወለ ።

ፈሊግ ፤ ጎት ፤ (ፈለገ ፡ ይፈልግ ፡ ይፍልግ ። ዕብ ፡ ፋላግ ። ዐረ ፡ ፈለጀ) ፤ መከፈል ፤ መሠንጠቅ ፤ መቅደድ ፤ ማጕድጐድ ፤ መፈልፈል ፡ የውሃ ፡ የመሬት ፡ የንጨት ፤ ለሌላም ፡ ይኾናል ። መፈለግ ፤ ፍላጎት ፤ መሻት ፡ መከተል ፡ (ዐማርኛ) ።

ፈለግ ፤ ታላቅ ፡ ወንዝ ፤ ፈሳሽ ፤ ዥማ ፤ መስኖ ፤ በይ ፤ አሠረ ፡ ማይ ፤ ፈፋ ፤ ቈላ ፡ ጕድጓዳ ፤ ሸለቆ ። ፈለገ ፡ ግብጽ ። ፈለገ ፡ አርዝ ። ፈለግ ፡ ዘአንዳረ ፡ ደቡብ ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፲፰ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፲) ።

አፍላግ ፤ (ጋት) ፤ ወንዞች ፤ ፈሳሾች ። አፍላግ ፡ የሐውሩ ፡ ዐውደ ፡ ተከሉ ። ወይዘብጥ ፡ ሰብዐተ ፡ አፍላጋተ ፡ (ሕዝ፴፩ ፡ ፬ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፲፭) ።

ፍሉግ ፤ የተከፈለ ፤ የተፈለፈለ ፤ ፍልፍል ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ እንደ ፡ በምባ ፡ ያለ ። ፍሉገ ፡ ይኩን ፡ ሰሌዳሁ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፰) ።

ፈሊሕ ፤ ሖት ፤ (ፈልሐ ፡ ይፈልሕ ፡ ይፍላሕ ። ዐረ ፡ ፋረ) ፤ መፍላት ፤ መፍለቅለቅ ፡ መዝለል ፤ መገንፈል ፤ የፈሳሽ ። (ተረት) ፤ ተጥዶ ፡ አይፈላ ፤ ተሹሞ ፡ አይበላ ። ወይፍላሕ ፡ በሕቁ ። ፈልሑ ፡ ማያት ፡ ዲበ ፡ ርእሱ ። እምቅድመ ፡ ይፍልሑ ፡ አንቅዕተ ፡ ማያት ፡ (ሕዝ፳፬ ፡ ፭ ። ድጓ ። ቅዳ ፡ አፈ) ።

ፍሉሕ ፤ የፈላ ፤ ፍል ፤ ሙቅ ፤ ንፍር ። ይደይዎ ፡ ውስተ ፡ ጤገን ፡ ፍሉሕ ፡ ምስለ ፡ ዘይት ። ረከቦ ፡ ለውእቱ ፡ ጸብኅ ፡ ፍሉሐ ፡ ወብሱለ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፩ ። ታኅ፲፩) ።

ፍልሐት ፤ መፍላት ፤ አፈላል ፤ ፍላት ። ፍልሐቱ ፡ ለማይ ። ፍልሐተ ፡ ቅብዕ ። ፍልሐተ ፡ ምክሮሙ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ግንቦ ። ቄር) ።

አፍልሐ ፤ አፈላ ፤ አስፈላ ፤ አቀለጠ ። በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ አፍልሖተ ፡ ሜሮን ። ዘአፍልሕዎ ፡ በእሳት ። አዘዘ ፡ ያፍልሑ ፡ ናእከ ፡ ወይክዐዉ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፳፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ጥቅ፭) ።

መፍልሕ ፤ መፍሊያ ፤ ማፍሊያ ፤ ማስፈሊያ ። ሲያበዛ ፡ መፋልሕት ፡ ይላል ። መናግንተ ፡ ጽህርት ፡ ወመፋልሕተ ፡ እሳት ፡ (መቃ ፡ ገ፪) ።

ፈሊጥ ፤ ጦት ፤ (ፈለጠ ፡ ይፈልጥ ፡ ይፍልጥ ። ዕብ ፡ ፋላጥ ፤ አዳነ ፡ አስጣለ ፡ አወጣ) ፤ መፍለጥ ፤ መሠንጠቅ ፤ የንጨት ። መለየት ፤ መነጠል ፤ መክፈል ፤ መምረጥ ፡ ማስገለል ። ዘእግዚ ፡ አስተፃመረ ፡ ሰብእ ፡ ኢይፍልጥ ። ዘፈለጠ ፡ ብእሴ ፡ እምብእሲቱ ። ወይፍልጥ ፡ መንጦላዕት ፡ ውሳጤ ፡ ወቀሠፋየ ። ፈለጦሙ ፡ ለነገደ ፡ ሌዊ ፡ ይጹሩ ፡ ታቦተ ። ወፈለጠ ፡ ዕዝራ ፡ ዕደወ ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፮ ። ሚራ፴፩ ፡ ፳፰ ። ዘዐ፳፯ ፡ ፴፫ ። ዘዳ፲ ፡ ፰ ። ፪ዕዝ ፡ ፱ ፡ ፲፮) ።

—፤ ለይቶ ፡ ማወቅ ፤ መረዳት ፤ ማስተዋል ። ጉርዔ ፡ ይፈልጦ ፡ ለሖሉ ፡ ጣዕመ ፡ እክል ። እዝን ፡ ይፈልጥ ፡ ነገረ ። እለ ፡ ኢፈለጡ ፡ የማኖሙ ፡ ወፀጋሞሙ ። ወትፈልጥ ፡ ዘይኄይስ ፡ (ሢራ፴፯ ፡ ፳፱ ። ኢዮ፲፪ ፡ ፲፩ ። ዮናጀ ፡ ፲፩ ። ሮሜ፪ ፡ ፲፰) ።

አፍለጠ ፤ አስፈለጠ ፤ አስለየ ፡ አስረዳ ፤ አሳወቀ ፡ አስታወቀ ። ለሊሁ ፡ ጳውሎስ ፡ አፍለጠ ፡ ወአርአየ ፡ ከመ ፡ በአምሳሉ ፡ ወበአርኣያ ፡ ክህነቱ ፡ ለክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ መልከ ፡ ጼዴቅ ። አፍለጦሙ ፡ ዮሴፍ ፡ ለአኀዊሁ ፡ በነፍስቱ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ግብ፯ ፡ ፲፫) ።

ተፈልጠ ፤ ተለየ ፤ ተመረጠ ፤ ተበተነ ፤ ታወቀ ። ዘይፈቅድ ፡ ይትፈለጥ ፡ እምአዕርክት ። ዘተጸውዐ ፡ ወተፈልጠ ። ተፈልጡ ፡ አርድእት ፡ እስከ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ይስብኩ ፡ ዜና ፡ ወንጌል ። ባቲ ፡ ይትፈለጥ ፡ መዋዕል ፡ (ምሳ፲፰ ፡ ፩ ። ሮሜ፩ ፡ ፩ ። ቀሌ ። ሢራ፵፫ ፡ ፯) ።

ፍሉጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ልጥ) ፤ የተለየ ፤ ልዩ ፤ ባዕድ ፤ ብቻ ፤ ብቸኛ ። ሕዝብ ፡ ፍሉጥ ፡ እንተ ፡ ባሕቲቱ ። እስመ ፡ መፀዛሁ ፡ ፍሉጥ ። እመ ፡ ሰብእ ፡ ፍሉጥ ፡ ውእቱ ። እስመ ፡ ኢይትማሰል ፡ ምስለ ፡ ባዕድ ፡ ንብረቱ ፡ ወፍሉጥ ፡ ፍኖቱ ፡ (አስቴ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፳፩ ። ቄር ። ጥበ፪ ፡ ፲፭) ።

ፍልጠት ፤ (ጥ ፡ ለ ፡ የ) መለየት ፤ አለያየት ፤ ልዩነት ። ይቴክዙ ፡ ሐዋርያት ፡ በእንተ ፡ ፍልጠታ ፡ እምኔሆሙ ። በእንተ ፡ ፍልጠተ ፡ ዕልዋን ። ፍልጠት ፡ ዘሀሎ ፡ ማእከለ ፡ ፈጣሪ ፡ ወፍጡራን ፡ (ስንክ ፡ ንሐ፲፯ ። ዲድ ፡ ፴፩ ። አፈ ፡ ድ፪) ።

ፍልጣን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መለየት ፤ ልዩነት ፤ መፋታት ፤ ፍች ። እከሥት ፡ ካልአ ፡ ፍልጣነ ፡ ዘማእከለ ፡ አሮን ፡ ወማእከለ ፡ ክርስቶስ ። ዘአልቦ ፡ ፍልጣን ። ከመ ፡ ይኩን ፡ ፍልጣን ፡ ማእከለ ፡ ብእሲ ፡ ወብእሲቲ ፡ (አፈ ፡ ድ፲፫ ። ስንክ ፡ ሐም፲፪ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፲፪) ።

ተፋለጠ ፤ ተለያየ ፤ ተከፋፈለ ። ተማዕዑ ፡ ወተፋለጡ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፡ (ግብ፲፭ ፡ ፴፱ ። ፫ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፯) ።

አስተፋለጠ ፤ (ፈለጠ) ፤ አለያየ ፤ አፋታ ። እምድኅረ ፡ አስተፋለጦሙ ፡ መኰንን ፡ በበይናቲሆሙ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፩) ። ንባቡ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ፍችው ፡ አደራራጊነት ፡ የለውም ፤ አድራጊ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ፈልይ ፤ ዮት ፤ (ፈለየ ፡ ይፈሊ ፡ ይፍሊ ። ዕብ ፡ ፋላህ) ፤ መቅመል ፤ ቅማልን ፡ ከልብስ ፡ ከጠጉር ፡ መፈለግ ፡ መልቀም ። ከፋውን ፡ ከበጎ ፡ መለየት ፡ መነጠል ፤ መምረጥ ፡ ማንጓለል ፤ ማስወገድ ፡ ማስገለል ፡ (ሄርማ ፡ ገ፷፲) ።

ተፈልየ ፤ ተለየ ፤ ተመረጠ ፤ ምራጭ ፡ ኾነ ። (ተረት) ፤ መራጭ ፡ ይወድቃል ፡ ከምራጭ ። በኢተፈልዮ ። እንዘ ፡ አልብኪ ፡ ተፈልዮ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፪ ። ደራሲ) ።

ተፋለየ ፤ ተለያየ ፤ ተከፋፈለ ፤ እየብቻው ፡ ኾነ ። ተጋብኡ ፡ ኀበ ፡ ቊድስ ፡ ሰብእ ፡ ብዙኃን ፡ ወተፋለየ ፡ ነገሮሙ ፡ ወበዝኃ ፡ ቀትል ፡ ማእከሌሆሙ ። ወሶበ ፡ አእመሩ ፡ ሮም ፡ ተፋልዮተ ፡ ነገሮሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ቀርቡ ፡ ኀበ ፡ ቅጽር ። ዐብየ ፡ ክላሕ ፡ ወተሀውከት ፡ ሀገር ፡ በእንተ ፡ ተፋልዮቶሙ ፡ ለሰብእ ፡ (ዮሴፍ) ።

ፈለክ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ፌሌኽ ። ሱር ፡ ፍላኪታ) ፤ ጠፈር ፤ አየር ፤ በአየር ፡ ቤጠፈር ፡ በዙሪያው ፡ ያለ ፡ ክፍል ፤ ዕርከን ፡ ማዕርግ ፤ ምልክት ፤ የፀሓይና ፡ የጨረቃ ፡ ያሥራ ፡ ኹለቱ ፡ ከዋክብት ። ኀዋኀው ፡ ፈለክ ። ቀዳሚ ፡ ኆኅተ ፡ ፈለክ ። ሰብአ ፡ ፈለክ ። ኢትበጽሕ ፡ ኀይሉ ፡ እስከ ፡ ፈለከ ፡ ወርኀ ። ተዐየኒ ፡ ዐውደ ፡ ነፍስየ ፡ እስከ ፡ ሣልሳዊ ፡ ፈለክ ፤ አመ ፡ ተቃወማ ፡ በአየር ፡ ቀናኢ ፡ መልአክ ፡ (አቡሻ ፡ ፫ ። ፬ ። ፳፭ ። አፈ ፡ ድ፪ ። ደራሲ) ።

አፍላክ ፤ አየሮች ፤ የአየር ፡ ክፍሎች ፤ ማዕርጎች ። ወይብሉ ፡ ዘበአፍላክ ፡ (ፊልክ) ።

ፋሌክ ፤ ስማየ ፡ ስማያት ፤ መጨረሻ ፡ ሰማይ ፤ ደርብ ፤ ሰገነት ፤ ተሥላስ ፡ (ቀሌ ። አፈ ፡ ድ፭) ።

ፈልኪንዶስ ፤ (ሮማይ ፡ ፋልኪዲያኑስ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ስለ ፡ ርስትና ፡ ስለ ፡ ገንዘብ ፡ ክፍል ፡ አወራረስን ፡ የጣፈ ፤ ላውራሽ ፡ ለወራሺ ፡ ሕግ ፡ ያወጣ ። ዘይቤው ፡ ፈልኪንደሳዊ ፤ የርሱን ፡ ትእዛዝ ፡ የፈጸመ ፡ የተቀበለ ፡ ማለት ፡ ነው ። እሙንቱሰ ፡ ይሰመዩ ፡ ወራስያነ ፡ ወለሊሁ ፡ ይሰመይ ፡ አውራሴ ፡ ፈልኪንዶስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፲፩) ።

ፈልክስዩስ ፤ (ጽርእ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የመ

ጽሐፍ ፡ ስም ፤ የመነኮሳት ፡ መጽሐፍ ። መፍቀሬ ፡ ንግድ ፡ ተወካፌ ፡ ንግድ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፈሎስ ፡ ወዳጅ ፤ ከሲ ኖስ ፡ ንግድ ።

ፈሊል ፤ ሎት ፤ (ፈለ ፤ ፈለለ ፡ ይፈልል ፡ ይፍልል ። ዕብ ፡ ፉሌል) ፤ መንፋለል ፤ መውረድ ፡ መውደቅ ፤ የጡት ፡ የወተት ። ፈልፈለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ፌላሌምሌሞኒም ፤ (ዕብ ፡ ፍሎኒ ፡ አልሞኒ) ፤ ስውር ፤ ድብቅ ፤ ስሙን ፡ ሳይጠሩ ፡ የሚያወሩት ፡ የሚናገሩት ፤ ትናጋሪ ፡ ብቻ ፡ የሚያውቀው ፡ ሰሚ ፡ የማያውቀው ። ቃሉ ፡ ኹለት ፡ ነው ፤ እንዲህ ፡ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ያሰኛል ፡ (፩ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፪) ።

ፈለመ ፤ (ትግሬ) ፤ ከፈለ ፡ ሠነጠቀ ። በቁሙ ፤ ፈለመ ፡ መዠመሪያ ፡ ወጋ ፡ መታ ፤ ዐረበን ፡ ሰጠ ፤ ዋጋ ፡ ዠመረ ።

ፊልሞን ፤ (ጽር ፡ ፊልሙኒ ። ዕብ ፡ ፉልሞኒ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ እገሌ ፤ እገሌያዊ ፤ የእገሌን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ብሔረ ፡ ፊልሞን ፡ ነንድር ፡ (፪ነገ ፡ ፮ ፡ ፰) ።

ፊልሙንጢ ፤ (ጽር ፡ ፊልሙኒ ። ዕብ ፡ ፉልሞኒ) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ ስሙ ፡ ያልታወቀ ፤ ያልተጠራ ፤ ሌላ ፤ አንድ ፤ ርሱ ፤ ያ ፡ ያኛው ፤ እገሌ ፡ ያሰኛል ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ የመላእክት ፡ ቋንቋ ፡ ይሉታል ። ወይቤ ፡ አሐዱ ፡ ቅዱስ ፡ ለፊልሙንጢ ፡ ዘይነብብ ፡ (ዳን፰ ፡ ፲፫) ።

ፌሎን ፤ (ጽር ፡ ፌሎኒስ) ፤ ሰበን ፤ ሻል ፤ የራስ ፡ ያንገት ፡ የትከሻ ፡ ልብስ ፤ የፊትና ፡ የእጅ ፡ ማደፊያ ፡ መወልወያ ፤ የመጽሐፍ ፡ ልብስ ፡ መሸፈኛ ፡ መጠቅለያ ። ወፌሎንኒ ፡ ዘመጽሐፍ ፡ ተማኅፅ ፡ ምስሌከ ፡ (፪ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲፫) ።

ፈልፈለ ፤ (ፈሊል ፡ ፈለ) ፤ ፈለፈለ ፤ በሳ ፡ ነደለ ፤ ፈልፋይ ፡ ኾነ ፤ የእሸት ፡ የድፍን ፡ ዕንጨት ። መነጨ ፡ ወጣ ፡ ነባ ፡ ፈለቀ ፡ ፈሰሰ ። ይፈለፍል ፡ ነቅዕ ፡ እምቤተ ፡ እግዚ ። ፈለግ ፡ ዘይፈለፍል ። ይፈለፍል ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ጽምእት ፡ (ዮኤ፩ ፡ ፲፰ ። ምሳ፲፰ ፡ ፬ ። ኢሳ፴፭ ፡ ፯) ።

ፈልፈል ፤ ምንጭ ፤ ፈሳሽ ። ፈልፈለ ፡ ማይ ። ፈልፈለ ፡ አንብዕ ። ይነፅፍኑ ፡ ፈልፈለ ፡ ኩዙሕ ፡ (ቀሌ ። ኤር፱ ፡ ፩ ። ፲፰ ፡ ፲፬) ።

ፈልፈል ፤ (ዐረ ፤ ዕብ ፡ ፊል ፤ ዝኆን) ፤ አውራሪሥ ፤ ሐርማዝ ፤ ክውሃ ፡ አጠገብ ፡ የሚኖር ። ረከበ ፡ አርዌ ፡ ዐቢየ ፡ ዘስሙ ፡ ፈልፈል ፡ ዘውእቱ ፡ ሐርማዝ ፡ ብሂል ፡ (አዋል) ። አጽንዕዎ ፡ ፈልፈል ፡ ወመንተሌ ፡ (ፍካሬ ፡ እየ) ።

አፈልፈለ ፤ አመነጨ ፡ አፈለቀ ፤ አፈሰሰ ። ኣፈለፍል ፡ ማእከለ ፡ ገዳም ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፰) ።

ፍልፈል ፤ በቁሙ ፤ ያይጥ ፡ ወገን ፤ ካይጥ ፡ የሚበላልጥ ፤ ልበ ፡ ምድርን ፡ የሚፍር ፡ የሚፈለፍል ፤ ዐፈሩን ፡ እንደ ፡ ምርት ፡ የሚቈልል ፡ (ዐማርኛ) ።

ፍልፍል ፤ (ዐረ ፡ ፊልፊል ። ዕብ ፡ ፊልፌል) ፤ በርበሬ ፤ የበርበሬ ፡ ወገን ፡ በያይነቱ ፤ ቍንዶ ፤ ዱቤ ፤ ሚጥሚጣ ፤ ቡልጌ ፡ ይፋቱ ፡ ሐይቁ ፤ የሚመር ፡ የሚለበልብ ፡ የሚሰንፍጥ ። ደመረ ፡ ጼወ ፡ ምስለ ፡ ግንፋል ፡ ወፍልፍል ፡ ወብሒእ ፡ ወከዐወ ፡ ውስተ ፡ አንፎሙ ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ) ።

ፈሊጽ ፤ ጸት ፤ (ፈለጸ ፡ ይፈልጽ ፡ ይፍልጽ ። ዕብ ፡ ፉላጽ) ፤ መፍለጥ ፤ መሠንጠቅ ፤ መስበር ፡ ማድቀቅ ። ፈለጠን ፡ እይ ፤ ፍላጸ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ለፈጸን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ተፈልጸ ፤ (ዕብ ፡ ሂትፉሌጽ ፤ ደንገፀ ፡ ተሰብረ) ፤ ተፈለጠ ፤ ተሠነጠቀ ፤ ነከተ ፡ ደቀቀ ። እምከመ ፡ ረግዐ ፡ አስሐትያ ፡ ይትፈለጽ ፡ ከመ ፡ ስባራት ፡ ማህው ፡ በሊኃት ፡ (ሢራ፵፫ ፡ ፲፱) ።

ፍልጽ ፤ ፍልጥ ፤ ፍላጭ ፤ ሥንጥር ፤ ሥንባጭ ፤ ስባሪ ፡ ቍራጭ ።

ፈሊቅ ፤ ቆት ፤ (ፈለቀ ፡ ይፈልቅ ፡ ይፍልቅ ። ዐረ ፡ ፈለቀ ፤ አቀለጠ) ፤ መፍለቅ ፤ መፍሰስ ፤ መልቶ ፡ ተርፎ ፡ ከልክ ፡ ዐልፎ ፤ ወይም ፡ ፈልቶ ፡ ገንፍሎ ፡ ተኰረፍርፎ ። መቅበጥ ፤ መቅለጥ ፤ መቀማጠል ፤ ቅልጣን ፡ ማድረግ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፈለቀ ፡ ፈንታ ፡ አፍለቀ ፡ ይላል ። ኮንኪ ፡ ዕሉተ ፡ ወአፍለቂ ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፴፱) ። ይኸውም ፡ መላሽ ፡ የጨመረው ፡ ትርፍ ፡ ቃል ፡ ነው ።

—፤ መፈለቅ ፤ መከርከር ፤ የጥምጥም ፡ የንጨት ።

አፍለቀ ፤ አፈለቀ ፤ አስፈለቀ ፤ አመነጨ ፤ አፈሰሰ ፤ ፍልቅ ፡ አደረገ ፤ የጠበል ፡ የመጠጥ ።

ፈላቅ ፤ (ቃት) ፤ ክምር ፤ ቍልል ፤ የዐሥራት ፡ የመባእ ፡ እኽል ፤ ሕዝብ ፡ ካንድ ፡ በታ ፡ ላይ ፡ የሚያፈሱት ፤ የሚቈልሉት ። ጐታ ፡ ጐተራ ፡ ሪቅ ፡ ድብኝት ፤ ጕርጅ ፤ ዛኒጋባ ፤ የእኽል ፡ ቤት ፤ የዐሥራት ፡ መከተቻ ። አምጽኡ ፡ ዐሥራተ ፤ ወአብኡ ፡ ውገብሩ ፡ ፊላቃተ ። በማልስ ፡ ወርኅ ፡ አኀዙ ፡ ይማርርዎ ፡ ለፊላቃት ፡ ወበሳብዕ ፡ ወርኅ ፡ ተፈጸመ ፡ (፪ዜና ፡ ፴፩ ፡ ፮ና ፡ ፯) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ኹሉንም ፡ ለዐሥራቱ ፡ ብቻ ፡ ይሰጣል ፤ የጐተራን ፡ ሥራ ፡ አያሳይም ።

ፈሊስ ፤ ሶት ፤ (ፈለሰ ፡ ይፈልስ ፡ ይፍልስ ። ዕብ ፡ ፉሌሽ) ፤ መክፈት ፤ መግለጥ ፤ የመዝጊያ ፡ የመጋረጃ ። ፈላስን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጥሬ ፡ ነው ።

—፤ መፍለስ ፤ መንቀል ፤ ካሉበት ፡ ከበቀሉበት ፡ በታ ፡ እግርን ፡ ሥርን ፡ ማንሣት ፡ መንቀል ፤ ወደ ፡ ሌላ ፡ ማለፍ ፡ መኼድ ፡ መሰደድ ፤ ፈላሽ ፡ መኾን ። ፈሊሶ ፡ እምህየ ። ፍልስ ፡ እምዝየ ። ኢትፍልሱ ፡ እምቤት ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ (ማቴ፲፱ ፡ ፱ ። ዮሐ፯ ፡ ፫ ። ሉቃ፲ ፡ ፯) ።

—፤ መዘር ፤ መቅበዝበዝ ። መማረክ ፤ ምርኮ ፣ መኾን ፤ መሞት ፤ መለየት ፣ መጥፋት ። ይፍልሱ ፡ ወያስተፍእሙ ። ይሁዳ ፡ ፈለሰ ፡ ፍጹመ ፡ ፍልሰተ ። አመ ፡ ይፈልስ ፡ እምዝንቱ ፡ ዓለም ። ከመ ፡ የሀሉ ፡ ዝክርከ ፡ እንበለ ፡ ፈሊስ ፡ (መዝ ፣ ፶፰ ። ኤር ፲፫ ፣ ፲፱ ። ዲድ ፣ ፲፯ ። ስንክ ፣ ኅዳ፲፱) ።

—፤ መንፈላሰስ ፤ መንደባለል ፤ መንከባለል ፤ ደብለል ፣ ከብለል ፣ ማለት ፣ (ዐማርኛ) ።

ፈላሲ ፤(ሲት ፣ ስያን ፣ ያት) ፤ የሚፈልስ ፤ ፈላሽ ፤ ፈላሻ ፤ ዘዋሪ ፤ እንግዳ ፤ ምርኮኛ ፤ ስደተኛ ፤ መዋቲ ። ነገድ ፡ ዘፈለሰ ፡ ፈላሲ ፡ ኀቤሁ ። እስመ ፡ ፈላሲ ፡ አነ ፡ ውስተ ፡ ምድር ። ፈላሴ ፡ ይከውን ፡ ዘርዐከ ። ፈላስያነ ፡ ጽዮን ። መዋሥዕት ፡ ዘፈላስያን ፡ (ሕዝቅ፵፯ ፣ ፳፫ ። መዝ ፣ ፻፲፰ ። ኩፋ ፣ ፲፬ ። ባሮ፬ ፣ ፱ ። ግንዘ) ።

—፤ መናኒ ፤ መነኰሴ ፤ ባሕታዊ ፤ ግሑሥ ፤ ብቸኛ ፤ በረሓኛ ። አሐዱ ፡ እምገዳማውያን ፡ ይቤ ፡ ለእኁ ፡ ለእመ ፡ ኮንከ ፡ ዘኢትክል ፡ ከመ ፡ ትኩን ፡ ፈላሴ ፡ ከማነ ፡ ንበር ፡ በበጻትከ ፡ ወብኪ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአትከ ። ኩን ፡ ፈላሴ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ (ፊልክ ፣ ፳፱ና ፣ ፵፰) ።

ፍሉስ ፤ የፈለሰ ፤ ፍልስ ፤ ነቃላ ። ኢይኩን ፡ ፍሉስ ፡ ወኢዘያንጌጊ ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ ፳) ።

ፍልሰት ፤ መፍለስ ፤ መፍረስ ፤ መሰደድ ፤ ተማርኮ ፣ መኼድ ፤ መዘር ፣ መባከን ፤ ወደ ፣ ሌላ ፣ ሕዝብ ፣ መጠጋት ። እሬስያ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ለፍልሰት ። ምድረ ፡ ፍልሰትከ ። እስከ ፡ አመ ፡ ፍልሰት ። እመ ፡ ሞእከ ፡ ፍልሰተ ፡ ኀሊናት ። ፍልሰተ ፡ ሀርቃኖስ ፡ ኀበ ፡ ሰዱቃውያን ፡ (ኤር፱ ፣ ፲፩ ። ኩፋ ፣ ፳፯ ። ማቴ፩ ፣ ፲፱ ። ፊልክ ። ዮሴፍ) ።

—፤ መሞት ፤ መለየት ፤ ማረግ ፣ ወደ ፣ ላይ ፣ መውጣት ፤ ከምድር ፣ ከመቃብር ። ጊዜ ፡ ፍልሰቱ ። ፍልሰት ፡ እምሥጋ ። ፍልሰተ ፡ ሥጋኪ ፡ ኀበ ፡ መካነ ፡ ሕይወት ። ፍልሰተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለቅዱስ ፡ አልዓዛር ፡ (ፊልክ ፣ ፲፯ና ፣ ፺፰ ። ደራሲ ። ስንክ ፣ ጥቅ፳፩) ።

አፍለሰ ፤ አፈለሰ ፤ አስፈለሰ ፤ ነቀለ ፣ አስነቀለ ፤ ማረከ ፣ አስማረከ ፤ አሰደደ ፤ አራቀ ፤ ከገር ፣ አሶጣ ፣ አስለቀቀ ። ወአፈልሰክሙ ፡ ውስተ ፡ ባቢሎን ። ኢይደግም ፡ አፍልሶተ ፡ እግረ ፡ እስራኤል ፡ እምዘቲ ፡ ምድር ። ወአፍለሶ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ (ግብ፯ ፣ ፵፫ ። ፪ዜና ፣ ፴፫ ፣ ፰ ። ኩፋ ፣ ፲፫) ።

—፤ ለወጠ ፤ ገለበጠ ። ፈነቀለ ፤ አንከባለለ ፤ ገፋ ፣ አስፈገፈገ ። አዞረ ፣ አዛወረ ። ያፈልስ ፡ ልበ ፡ የዋሃን ። ያፈልስዋ ፡ ለጸጋ ፡ እግዚ ፡ ውስተ ፡ ዝሙት ። ናሁ ፡ አፍለስኩ ፡ ኰሆሐ ፡ ወጸርኩ ፡ ኖኅ ፡ ወኢረከብኩ ፡ ዘይከብድ ፡ እምነቢር ፡ በቤተ ፡ አብዳን ። ኢታፍልስ ፡ ደወለ ፡ ገራህት ። እስክንድር ፡ አፍለሰ ፡ ጥንተ ፡ ዓመቶሙ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ዘውእቱ ፡ ታስሪን ፡ ቀዳማይ ፡ (ጥበ፬ ፣ ፲፪ ። ይሁ ፣ ፬ ። ፈላስ ። ምሳ፳፫ ፣ ፲ ። አቡሻ ፣ ፴፱) ።

ተፋለሰ ፤(ተገብሮ ፣ ወተጋብሮ ፤ በተገብሮነቱ ፣ የፈለሰ ፣ ድርብ) ፤ በቁሙ ፤ ተዛወረ ፤ ተዘዋወረ ፤ ተገላበጠ ፤ ተለዋወጠ ፤ ተወራረሰ ። እለ ፡ ይትፋለሱ ፡ ውስተ ፡ ገዳማት ። ዘይትፋለስ ፡ ውስተ ፡ ምስካቢሁ ። ተፋልሶተ ፡ ጊዜያት ። ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ እንዘ ፡ ይትፋለስ ፡ እምትውልድ ፡ ውስተ ፡ ትውልድ ፡ በጽሐ ፡ ኀበ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ (አፈ ፣ ድ፳፰ ። ሚራ፳፰ ፣ ፲፰ ። ስንክ ፣ ሚያ፯) ።

አስተፋለሰ ፤(አድራጊና ፣ አደራራጊ ፤ በድራጊነቱ ፣ የአፍለሰ ፣ ድርብ) ፤ አፋለሰ ፤ አፈናቀለ ፤ አዛወረ ፤ አገላበጠ ፤ አሳረገ ፣ ወደ ፣ ላይ ፣ አወጣ ። ዘያስተፋልስ ፡ አእባነ ። ከመ ፡ ያስተፋልሶሙ ፡ በበ ፡ ንስቲት ። ያስተፋልስዎ ፡ ውስተ ፡ መዓርገ ፡ ክህነት ፡ በመዓርግ ፡ እምድኅረ ፡ መዓርግ ፡ በበ ፡ መዓርጉ ፡ (ሚራ፲ ፣ ፱ ። አፈ ፣ ድ፩ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፩) ።

መፍልስ ፤ የሚያፈልስ ፤ አፍላሽ ። የበረሓ ፣ ዐማማ ፤ ሐፊያ ፤ ሲያበዛ ፣ መፋልስ ፣ ይላል ። ከመ ፡ መፍልስ ፡ ዘይመጽእ ፡ ውስተ ፡ ረምሕ ። ሐራውያ ፡ ዘውእቱ ፡ መፍልስ ፡ (ኩፋ ፣ ፴፯ ። አዋል) ።

መፍልስት ፤ ስርቆሽ ፣ በር ፤ መሽለኪያ ። ወፅኣ ፡ እንተ ፡ መፍልስት ። ወቦአ ፡ እንተ ፡ መፍልስት ፡ (ዳን፩ ፣ ፲፰ና ፣ ፳፮ ። ስንክ ፣ መስ፳፰) ። ባለብሉዮች ፣ ግን ፣ ሥርጥ ፣ ጕዳና ፤ ስላች ፣ መንገድ ፣ ይሉታል ።

ፌላስ ፤ (ጽር ፣ ፒላስ) ፤ መዝጊያ ፤ ደጅ ፣ አፍ ። ያልጋ ፣ ልብስ ፤ መጋረጃ ፣ ከዳን ፤ የዙፋን ፣ አጕበር ፤ ዐልጋውን ፣ እንደ ፣ ድንኳን ፣ ኹሉ ፣ ከላይ ፣ እስከ ፣ ታች ፣ የሚሸፍን ። ሆሎፎርኒስ ፡ ይነውም ፡ ውስተ ፡ ምስካቢሁ ፡ ፌላስ ። መፍርህኬ ፡ ነጽሮ ፡ ሐርደቱ ፡ ለመርዓዊሃ ፡ ንጹሕ ፡ በውስተ ፡ ፌላሳሁ ፡ (ዮዲ፲ ፣ ፳፩ ። ቅዳ ፣ ቈር ። ገድ ፣ ተክ) ። አንዳንድ ፣ መጽሐፍ ፣ ግን ፣ ፐ ፣ የፈ ፣ ዲቃላ ፣ ስለ ፣ ኾነ ፣ ፒላስ ፣ ይላል ። ፒላስን ፣ ተመልከት ፤ ከዚህ ፣ ጋራ ፣ ፩ ፣ ነው ።

ፍልስጥኤም ፤ (ዕብ ፣ ፍሊሽቲም) ፤ ፍልስታውያን ፤ የፍሌስት ፣ ሕዝብ ። ፍሌስት ፣ ስመ ፣ ነገድ ፤ ከፋትሩሲምና ፣ ከካስሉሒም ፣ ዘር ፣ የወጣ ፤ እነ ዚህ ፣ ኹለቱ ፣ በሚስዩቻቸው ፣ ላይ ፣ ደይ ፣ እደ ፣ ከ ፣ ኀበ ፣ ዘፈቀድከ ፣ እያሉ ፣ የሚተላለፉ ፣ ስለ ፣ ኾኑ ፣ ነገዳቸውና ፣ ሀገራቸው ፣ ፍሌስት ፣ ተብሏል ፤ እለ ፣ ይትፋለሱ ፣ እም ስካብ ፣ ውስተ ፣ ምስካብ ፣ ማለት ፣ ነው ፤ ኢሎፍሊን ፣ ተመልከት ፤ ከዚህ ፣ ጋራ ፣ አንድ ፣ ነው ፣ (ዘፍ፲ ፣ ፲፬) ።

ፌልሲ ፤ ፌልቲ ፤ የሞፍራ ፣ ስም ፤ ፍልስጥኤማዊ ። ኬልቲ ፡ ወፌልቲ ፡ (፪ነገ ፣ ፳ ፣ ፴፰) ።

ፈላስፋ ፤(ጽር ፣ ፊሎሶፊያ) ፤ መፍቀሬ ፣ ጥበብ ፤ ጥበበኛ ፣ ፀዋቂ ፣ ተራቃቂ ። ላንድም ፣ ለብዙም ፣ ይነገራል ፤ እንደ ፣ ሰብእ ፣ እንደ ፣ ሕዝብ ፣ ውስጠ ፣ ብዙ ፣ ነው ። መጽሐፈ ፡ ፈላስፋ ፡ ጠቢባን ፤ ይቤ ፡ አሐዱ ፡ እምፈላስፋ ። ጠቢባን ፡ ፈላስፋ ፡ ይቤሉ ። ቀደምት ፡ ፈላስፋ ፡ ወጠቢባን ፡ (ፈላስ ። አፈ ፣ ድ፳፱ ። አቡሻ ፣ ፱) ።

ፈሎሰፍ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ፈሎሶፊያ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳) ።

ፈልሰፈ ፤ አው ፡ ተፈልሰፈ ፤ ፈላስፋ ፡ ኾነ ፤ ዐወቀ ፤ ተራቀቀ ። ወከነ ፡ አፍላጦን ፡ ይሜህሮሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ጥበበ ፡ ተፈልስፎ ፡ እንዘ ፡ የሐውር ። ወሖረ ፡ በፍድፋዴ ፡ ውስተ ፡ ተፈልስፎ ፡ እምላካዊ ፡ (ፈላስ ። ማር ፡ ይሥ ፡ መቅ) ።

ፍልሱፍ ፤ የፈለሰፈ ፤ ፈላስፋ ፡ የኾነ ። ይቤ ፡ ሔራቅሊስ ፡ ፍልሱፍ ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ።

ፍልሳፌ ፤ ፍልስፋ ፤ ፍልስፍና ። ምርመራ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ ፈጠራ ፡ (አዋል) ።

ፍልስፍና ፤ በቁሙ ፤ ፈላስፋንት ፡ ፈላስፋ ፡ መኾን ። ጥበብ ፡ ዕውቀት ፡ (አዋል) ።

ፌማ ፤ (ጽር ፡ ፌሚ ። ዕብ ፡ ማሣእ) ፤ ቃል ፤ ባህል ፤ ስገል ፤ ትንቢት ፤ ራእይ ፤ የሚመጣ ፡ ነገር ። ፌማ ፡ ውእቱ ፡ ዘመሀረቶ ፡ እሙ ፡ (ምሳ፴፩ ፡ ፳፱) ።

ፌማ ፤ ስመ ፡ እምላክ ፤ ሥግው ፡ ቃል ፤ ኀያል ፡ ከሃሊ ፤ ማእምር ፡ ጠቢብ ። ለተሊወ ፡ ክርስቶስ ፡ ፌማ ። ሰማዕተ ፡ ፌማ ። በሕፀኑ ፡ ሐቀፋ ፡ ወበእ ፋሁ ፡ ሰዐማ ፡ ኢየሱስ ፡ ፌማ ፡ ለነፍስከ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ ፪ ። ጥቅ ፡ ፴፩ ፡ ፲ ። ታኅ፲፱ ። ድጓ) ።

ፋሚኑት ፤ (ቅብጥ ፡ ፋሜኖት) ፤ የወር ፡ ስም ፤ መጋቢት ። በረምሐትን ፡ ተመልከት ፡ (አቡሻ ፡ ፳) ።

ፍንጋ ፤ (ጽር ፡ ፌርጋጊ) ፤ የተበላሸ ፤ ብልሹ ፤ በስባሳ ፤ ሸጋታ ፤ ግም ። ከረዩ ፡ ዐዘቅተ ፡ በፍንጋ ፡ ወረከቡ ፡ ማየ ፡ ሕያወ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱) ።

ፈንደደ ፤ አፈነደደ ፤ ፋንድያ ፡ ጣለ ፤ ተቀመጠ ።

ፈንደወ ፤ ፈከ ፤ ፈነዳ ፤ የጥጥ ፡ የዕበጥ ፡ የመ ሰለው ፡ ኹሉ ።

ፈንዶት ፤ (ብ ፡ ፈናዱት ፤ ትግሬ) ፤ ቂጥ ፤ ፈንጥጣ ፤ የፋንድያ ፡ መውጫ ፤ መቀመጫ ፡ ብሱ ፡ መደቡ ።

ፍንድ ፤ (ብ ፡ ፈናድው) ፤ በቁሙ ፤ የጥጥ ፡ ቅንጣት ፤ ጥጥ ። ፋንድያ ፡ በጠጥ ።

ፍንዱቅ ፤ (ጽር ፡ ፓንዶኪዮን ። ዐረ ፡ ፋንዱቅ) ፤ ቤተ ፡ ነገድ ፤ (ሖቴል) ፡ የንግዳ ፡ ማረፊያ ፤ መብል ፡ መጠጥ ፡ ዐልጋ ፡ ምንጣፍ ፡ ያለበት ። ሐኖትን ፡ ተመልከት ። ቤተ ፡ ፍንዱቅ ። ወእንዘ ፡ ተሐውር ፡ ውስተ ፡ ፍንዱቅ ፡ ይኩን ፡ ልብከ ፡ ትኩዘ ፡ (ትእ ፡ ጴጥ ፡ ቢኖ ደ ። ሕን ፡ መነኮ ፡ ሃይ ፡ አበ) ። ባማርኛ ፡ ፈንደቀ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ፈንዎ ፤ ዎት ፤ (ፈነወ ፡ ይፌኑ ፡ ይፈኑ ። ዕብ ፡ ፋናህ ። ሱር ፡ ፍናእ ፤ አዘረ ፡ መለሰ ፤ የገጽ ፡ የልብ) ፤ መላክ ፤ መስደድ ። ወፈነዎሙ ፡ በበ ፡ ክልኤቱ ። ዘቀደሶ ፡ አብ ፡ ወፈነዎ ፡ (ሉቃ፲ ፡ ፩ ። ዮሐ፲ ፡ ፴፮) ።

—፤ ማዘዝ ፤ ማምጣት ፤ ማኖር ፡ ማሳደር ። ፈነወ ፡ እግዚ ፡ ሞተ ፡ ላዕለ ፡ ያዕቆብ ። ወይፌኑ ፡ መቅሠፍተ ፡ ላዕሌሆሙ ። ፈኑ ፡ ላዕሌየ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (ኢሳ ፱ ፡ ፰ ። ዘዳ፯ ፡ ፳ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፱) ።

—፤ መዘርጋት ፤ መወርወር ። ፈኑ ፡ እዴከ ፡ ወግስስ ። ፈኑ ፡ አሕጻከ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፲፯) ።

—፤ መፍታት ፤ ነጻ ፡ ማውጣት ፡ ማሶጣት ፤ መልቀቅ ፤ ማሰናበት ፤ መሸኘት ። ፈነውክዋ ፡ ለእምክሙ ። ፈ ነዋ ፡ ወሖረት ። ወእምድኅረ ፡ ዝ ፡ ይፌንወክሙ ። ወሖረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ይፈንዎሙ ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፩ ። ኩፋ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፫ ፡ ፳ ። ዘፍ፲፰ ፡ ፲፮) ። በፈነወ ፡ ፈንታ ፡ አስ ተፋነወ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ከመ ፡ የአዝዝ ፡ ለአስ ተፋንዎ ፡ ኵሉ ፡ ዘተፄወወ ። አስተፋነዎ ፡ ሄሮድስ ፡ እስከ ፡ መካን ፡ ርሑቅ ፡ ወተመይጠ ። ቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ወቤተ ፡ እንዘ ፡ ያስተፋንዎሙ ፡ ለእሙ ፡ ወለ አዝማዲሁ ፡ (ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ነሐ፲፬ ። ግብ፲፯ ፡ ፲፭ ። ፳፭ ፡ ፭) ።

ፈናዊ ፤ የሚልክ ፤ ላኪ ፤ ሰዳጅ ። አ ፡ ፈናዌ ፡ እሳት ፡ ዲበ ፡ አህጉር ፡ ኀምስቱ ። አብ ፡ ፈናዌ ፡ ወ ልድ ። ነአምን ፡ አበ ፡ ፈናዌ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። አፈ ፡ ድ፫ ። ቅዳ ፡ ሕር) ።

ተፈነወ ፤ ተላከ ፤ መጣ ፤ ቀረበ ፤ ተወረወረ ፤ ተሸኘ ። ተፈነወ ፡ ኀቤየ ፡ አሐዱ ፡ እምሱራፌን ። ጸ ሎት ፡ እንተ ፡ ትትፌኖ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መካን ። ወ ለከ ፡ ይትፌኖ ፡ ጸሎት ፡ በኢየሩሳሌም ። ተፈነወ ፡ ኩናት ፡ ኀቤሁ ። ወእምኀቤክሙ ፡ እትፌኖ ፡ ህየ ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፯ ። ፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፳፬ ። አፈ ፡ ተ፭፪ ። ሮሜ፲፭ ፡ ፳፬) ።

ፍንው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ኑት) ፤ የተላከ ፤ ልኡክ ፤ መልክተኛ ። መልአክ ፡ ፍንው ፡ እምኀበ ፡ እ ግዚ ። ፍንው ፡ አንተ ፡ እምኀበ ፡ አቡከ ፡ (ዮሴፍ ። ቅዳ ፡ ያዕ) ።

ፍናዌ ፤ መላክ ፤ (ጥላ) መላክ ፤ አላላክ ፤ ልኮሽ ። ሲናበብ ፡ ግን ፡ የቅጽል ፡ አፈታት ፡ ይፈታል ። ፍናዌ ፡ መልእክት ፡ ቢል ፡ ፍንው ፡ መልእክት ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (አረጋ ። ሃይ ፡ አበ) ።

ፍኖት ፤ (ፍናው ፡ ዋት) ፤ መንገድ ፤ ጐ ዳና ፤ ጥርጊያ ፤ ስላች ፤ ሥርጥ ። አስተዳልዉ ፡ ፍኖቶ ። ዘይጸይሕ ፡ ፍኖተከ ። ፍናው ፡ ርቱዓት ። በእንተ ፡ ፍናዋት ፡ (ማቴ፫ ፡ ፫ ። ፲፩ ፡ ፲ ። ምሳ፪ ፡ ፲፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

—፤ መግቢያ ፡ በር ። ውስተ ፡ ፍኖተ ፡ ባሕር ። ርሒብ ፡ ፍኖት ፡ (ሕዝ፵፯ ፡ ፫ ። ፪ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፩) ።

—፤ አፍኣ ፤ ውጭ ፡ ሜዳ ፤ አደባባይ ፡ መተላለፊያ ፤ ገ ባያ ፡ ሱቅ ። ጥበብ ፡ በፍናው ፡ ትኬልሕ ። በርእሰ ፡ ኵሉ ፡ ፍናዋት ። ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ፍናዋት ። ፍናወ ፡ ሀገር ፡ (ምሳ፩ ፡ ፳ ። ሰቈ፪ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፳ ። ሚራ፱ ፡ ፯) ።

—፤ ሕብር ፤ መልክ ፤ ዐይነት ። ይነቅዕ ፡ ባሕር ፡ ዘክ ልኤ ፡ ፍናዊሁ ፤ ባሕር ፡ ዘብርሃን ፡ ወባሕር ፡ ዘነፋስ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ።

—፤ አካኼድ ፤ አናዎር ፤ ሥራ ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ ልማድ ፡ ትምርት ፤ አምልኮት ። አሜሃ ፡ ይጸድቃ ፡ ፍናዊከ ፡ ወፍናወ ፡ ውሉድከ ። ዕቀብ ፡ ፍናዊሃ ። ወአጽንዐ ፡ ፍናወ ፡ ዳዊት ፡ አቡሁ ። ኢትትመሀሩ ፡ ፍኖተ ፡ አረማውያን ፡ (ኩፋ ፡ ፳፪ ። ሚራ፯ ፡ ፳፯ ። ዓ፰ ፡ ፳፪ ። ኤር፲ ፡ ፪) ።

ፍና ፤ (ናት) ፤ መንገድ ፤ አንጻር ፡ አቅጣጫ ። ጊዜ ፤ ቅድም ። ጊዜ ፡ ሠርክ ፤ ቅድመ ፡ ሠርክ ። ከተሲያት ፡ በኋላ ፤ ከሠርክ ፡ በፊት ፤ ወደ ፡ ማታ ፡ ጊዜ ፤ ሲነፍስ ፤ ጥላ ፡ ሲበርድ ፤ ማታ ። ወሰምዑ ፡ ቃለ ፡ እግዚ ፡ ፍና ፡ ሠርክ ። እስከ ፡ ፍና ፡ ሠርክ ። ወፍና ፡ ሠርክ ፡ ይበርህ ፡ ብርሃን ፡ ፀሓይ ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፭ ። ዘካ፲፬ ፡ ፯) ።

—፤ በረሐ ፤ ባድማ ፤ ስፍራ ፡ ቦታ ፤ ጐን ፡ ወገን ፡ ማእዝን ። ብክዩ ፡ በውስተ ፡ ፍና ፡ በድው ። ዘጽድቅ ፡ ፍና ። ወተሰምየ ፡ ውእቱ ፡ ፍና ፡ መሪረ ። ውስተ ፡ አርባዕቱ ፡ ፍና ፡ (ኤር፱ ፡ ፲ ። አርጋ ፡ ፬ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፳፫ ። ፲፯ ፡ ፯ ። ፳፭ ፡ ፲፫ ። ፳፭ ፡ ፳፯ና ፡ ፴፪ ። ፴ ፡ ፬) ።

—፤ ምክንያት ፤ ሰበብ ። በአይ ፡ ፍና ። በእንተ ፡ ሠላስ ፡ ፍናት ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ፊልክ ፡ ፸) ።

ፈንተወ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ ለየ ፡ ከፈለ ፤ ዐደለ ። ፈንታ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተፋነወ ፤ ተላላከ ፤ ተሸኛኘ ፤ ተሰናበተ ። ወእምዝ ፡ ተፋነውዎ ። አንበ ፡ እትፋነወክሙ ። ሑሩ ፡ ተፋነዎሙ ፡ ለአዝማዲከ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። የካ፫ ። ንሐ፲፬) ።

አስተፋነወ ፤ አላላከ ፤ አሸኛኘ ፤ አሰነባበተ ።

ፋና ፤—ፋኖስ ፤—ፓና ።

ፈንጠረ ፤ (ትግሬ) ፤ ፈነጠረ ፤ አፈናጠረ ፡ አስፈነጠረ ፤ በተነ ፡ በታተነ ፤ ወረወረ ፡ (ዐማርኛ) ።

ፊንክስ ፤ (ጽር ፡ ፊኒክስ) ፤ ያሞራ ፡ ስም ፤ የተረት ፡ አሞራ ፤ የቀድሞ ፡ ሰዎች ፡ አረማውያን ፡ የሚያምኑበት ፡ የሚተርቱበት ፤ በተረቱ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታንን ፡ የሚያስረዳ ። ናሁ ፡ ያሌብዎሙ ፡ ለዕልዋን ፡ ዖፍ ፡ እለ ፡ ይብልዎ ፡ አልቦ ፡ ዘከማሁ ፡ ዘአሐዱ ፡ ፍጥረቱ ፡ ዘስሙ ፡ ፊንክስ ። ወይብሉ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ዖፍ ፡ ከመ ፡ የሐዩ ፡ ኀምስተ ፡ ምእተ ፡ ዓመተ ፡ ወእምዝ ፡ ይወርድ ፡ ውስተ ፡ ግብጽ ፡ ወያመጽእ ፡ ምስሌሁ ፡ ቀናንሞስ ፡ ወሰሊኖተ ፡ ወዑደ ፡ ወይነብር ፡ ውስተ ፡ ሥዕለ ፡ ጣዖት ፡ ዘስሙ ፡ ኤዎን ፡ ወይሬኢ ፡ ውስተ ፡ ምሥራቅ ፡ ወይሰግድ ፡ ለፀሓይ ። ወእምዝ ፡ ይውዒ ፡ ወይከውን ፡ ሐመደ ፡ ወይወፅእ ፡ እምውእቱ ፡ ሐመድ ፡ ንኡስ ፡ አሐዱ ፡ ዕፄ ፡ ወይከውን ፡ ንኡሰ ፡ ዖፈ ፡ ፊንክስ ፤ ወልሂቆ ፡ ይገብእ ፡ ውስተ ፡ ብሔረ ፡ ዐረብ ፡ (ዲድ ፡ ፳፭) ።

ፊንሙ ፤ ፔንሙ ፤ (ጽር ፡ ፕኔፍማቶን) ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ፓንዋማን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ፈኒን ፤ (ፈነ ፤ ፈነነ ፡ ይፈንን ፡ ይፍንን) ፤ መፋነን ፤ መፎነን ፤ ፋኖ ፡ ፉኖ ፡ ፎናና ፡ መኾን ፤ ወይም ፡ ማድረግ ።

ፈንፈነ ፤ (ትግ ፡ ሐበብ) ፤ ጠላ ፡ ነቀፈ ፤ ተጠየፈ ። አስጠየፈ ፤ ነውረኛ ፡ ኾነ ።

ፈናፍንት ፤ በቁሙ ፤ ጕድ ፤ ነውር ፤ ጸያፍ ፤ የሚያስጠላ ፡ የሚያስጠይፍ ።

ፈናፍንታዎ ፤ ፈናፍንታዊ ፤ ም ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ጕደኛ ፤ ጕዳም ፤ ባንድ ፡ ቦታ ፡ የወንድና ፡ የሴት ፡ ምልክት ፡ ያለው ፤ በወንድነቱ ፡ ላይ ፡ ሴትነት ፡ የተጨመረበት ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ለወንዶች ፡ እንደ ፡ ሴት ፡ ለሴቶች ፡ እንደ ፡ ወንድ ፡ መኾን ፡ የሚችል ። ዐጓጕል ፡ ከኹሉ ፡ አለኹ ፡ የሚል ። ፈናፍንታዎ ፡ ውእቱሂ ፡ ዘቦቱ ፡ ኀፍረተ ፡ ተባዕት ፡ ወአንስት ፡ ኅቡረ ፡ በአሐዱ ፡ መካን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፪) ። ይኸውም ፡ በሰው ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ በእንስሳትና ፡ በአራዊት ፡ ኹሉ ፡ ይገኛል ፤ ዥብ ፡ ግን ፡ በጭራሽ ፡ ፈናፍንት ፡ ኹኖ ፡ የቀደመ ፡ ፊጥ ፡ ይልበታል ፡ ይባላል ። (ተረት) ፤ ዥብ ፡ ሊሰር ፡ ኺዶ ፡ ተሰሮ ፡ ገባ ።

ፈንጽጸ ፤ (ፈንጸጸ ፡ ይፈነጽጽ ፡ ይፈንጽጽ) ፤ መፈናጠጥ ፤ መጣበቅ ፤ መለጠፍ ፤ ፊጥ ፡ ማለት ፡ በስተኋላ ። ፊንጥጣ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ፈንጻጻ ፤ ኩፍኝ ፤ ፈንጣጣ ፤ የቍስል ፡ በሽታ ፤ በዐይን ፡ ሳይቀር ፡ በሕዋሳት ፡ ኹሉ ፡ የሚወጣ ፤ የዕከክ ፡ ዐይነት ። በደድን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። እመሂ ፡ ፈንጻጻ ፡ ወእመሂ ፡ ብድብድ ፡ (አዋል) ። ትግሮች ፡ ግን ፡ ቂጥኝ ፡ ሲሉ ፡ ፈንጣጣ ፡ ይላሉ ፤ ዐማሮችም ፡ ባሽሙር ፡ ቂጥኝን ፡ ፈንጣጣ ፡ ይሉታል ፤ እገሊት ፡ ፈንጣጣ ፡ አውጥታለች ፡ እንዲሉ ። ቂጥኝ ፡ ማለት ፡ ቅሉ ፡ ከመፈናጠጥ ፡ የሚመጣ ፡ የቂጥ ፡ የፊንጥጣ ፡ ደዌ ፡ ማለት ፡ ነውና ፤ ፈንጣጣ ፡ መባል ፡ ከኩፍኝ ፡ ይልቅ ፡ ለቂጥኝ ፡ ይስማማል ። ቂጥኝ ፡ የመጣ ፡ ከግራኝ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፤ ያመጡትም ፡ ብርቱ ፡ ጌዞች ፡ ናቸው ፡ ይባላል ፤ ዐይነቱና ፡ ስሙ ፡ ብዙ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዐተሬ ፡ ምስሬ ፤ ማጭዴ ፡ ዝኖኔ ፤ ወንዴ ፡ ሴቴ ፤ ቀሚሴ ፡ ድኺቴ ፤ ይስማ ፡ ስራዊት ፡ ይሉታል ።

ፈንቀለ ፤ (ነቂል ፡ ነቀለ) ፤ ፈነቀለ ፤ ፈነቃቀለ ፤ አስገለለ ፡ ላጠ ፤ ቀረፈ ፤ ቈፈረ ፡ ማስ ፤ ነቀለን ፡ እይ ። ፈነገለ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ቀና ፡ ገ ፡ ይወራረሳሉ ። ተሀውክ ፡ ሖሎ ፡ ዘውስተ ፡ ቤታ ፡ ወትፈነቅል ። ዘፈንቀለ ፡ አጽልዕቲሁ ፡ ወአብአ ፡ አጻብዒሁ ። እለ ፡ ይፈነቅሉ ፡ መቃብረ ፡ (ሉቃ፲፭ ፡ ፰ ። መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ድ፳፱) ።

ፌንቆን ፤ ፊኒቃ ፤ (ጽር ፡ ፊኒከን ፤ ፊኒካ) ፤ ስሌን ፤ ተምር ፤ ዘንባባ ። ወተወርሰ ፡ ሀገረ ፡ ፊንቆን ። ወዲቦራ ፡ ትነብር ፡ ኀበ ፡ ፊኒቃ ፡ (መሳ፫ ፡ ፲፫ ። ፬ ፡ ፭) ።

ፊንቂስ፤(ጽር፡ ፊኒኪስ)፤ ስመ፡ ሀገር፤ ሲ ዶና፤ የሲዶና፡ አውራጃ። ደወለ፡ ፊንቂስ። ፊላስያን፡ እምፊንቂስ፡(ዘፀ፲፮፡ ፴፭። ኢሳ፳፫፡ ፪። ግብ፲፭፡ ፲፱)። ፊንቅያ፡ ፊንቂ፡ ፊኒቆን፡ ይላል፤ ኹሉም፡ አንድ፡ ስም፡ ነው፡ (ግብ፲፭፡ ፫። ፳፩፡ ፪። ኢዮ፵፡ ፳፭)።

ፎንቃስ፤(ጽር፡ ፊኒክስ)፤ ታላቅ፡ አሞራ፤ ጥንበ፡ በላ፤ ግልገል፡ አንሣ፡ (ሔኖክ)።

ፎንቃስ፤—ጐሬዛ፤—ፎቃንስ።

ፈሥሐ፤ ሐት፤ (ፈሥሐ፡ ይፌሥሕ፡ ይፈሥሕ። ዐረ፡ ፈሰሐ፤ ሰፋ፤ ተደሰተ። ዕብ፡ ፋሳሕ፤ ዐደወ፤ ፈሰከ)፤ ማስደሰት፤ ደስ፡ ማሰኘት፤ ማጫዎት፡ መናዘዝ፡ ማረጋጋት። ፈጽሐን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው፤ መጽሐፍ፡ ግን፡ በፈሥሐ፡ ፈንታ፡ አስተፍሥሐ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ወይን፡ ወማሕሌት፡ ያስተፌሥሑ፡ ልበ። አስተፍሥሖሙ፡ ለእለ፡ ይላሕዉ፡(ሚራ፵፡ ፳። ፵፰፡ ፳፱)።

ፈሣሒ፤ መስተፍሥሒ፡ ሒ፤ ደስ፡ የሚ ያሰኝ። ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ። መስተፍ ሥሒ፡ አልባብ፡(ፊላስ። ቄድር። ቅዳ)።

ተፈሥሐ፤ ተደሰተ፤ ደስ፡ አለው፤ ደስ፡ ተ ሰኘ። ተፈሥሐ፡ ወሰትየ። ተፈሥሐ፡ ልቡ። እለ፡ ይ ትፌሥሑ፡ በድቀቱ፡ ለጻድቅ፡(ኩፋ፡ ፯። ሩትሮ፡ ፯። ሚራ፲፡ ፳)።

ፍሡሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ሥሕት)፤ ደስ፡ ያ ለው፤ ደስታ፡ የመላው፤ ብሩህ፤ ቀይሕ። አሠኑ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፤ ገጽ፡ ብሩህ። እንዘ፡ ፍሡሕ፡ ውእቱ፡ ልቡ። ገጽከ፡ ስቡሕ፡ ወፍሡሕ፡ ከመ፡ ወርኅ፡ ዘ ሰሜ፡ ገሀህ። ፍሡሓት፡ እምወይን፡ አዕይንቲሁ፡ (ሚራ፲፫፡ ፲፯። ፴፱፡ ፴፭። ደራሲ። ዘፍ፵፱፡ ፲፪)። ዐ ይኖችን፡ ፍሡሓት፡ እምወይን፡ ማለት፤ ወይን፡ የጠጣ፡ ሰው፡ ልቡን፡ ደስ፡ ሲለው፡ ዐይኑም፡ እንደ፡ ጠጁ፡ ይቀላልና፤ ይህነን፡ ያሳያል።

ፍሥሓ፤ ደስታ፤ ኍዛዜ፤ ሰላም፤ ጤና፤ መል ካም። ነዐ፡ አምክርከ፡ በፍሥሓ። ብላዕ፡ ኅብስተከ፡ በፍሥሓ። ወሀብከኦ፡ ፍሥሓ፡ ጽድቅ። ነገረ፡ ፍ ሥሓ። አልቦ፡ ፍሥሓ፡ ለኃጥኣን። ለዮሐንስ፡ ቄር ሎስ፡ ፍሥሓ። ሐየው፡ በፍሥሓ፡ (መክ፪፡ ፭። ፱፡ ፯። ኢሳ፶፯፡ ፲፰። ዘክ፭፡ ፲፫። ኢሳ፵፰፡ ፳፪። ተረ፡ ቄር፲፭። መኰ፯፡ ፲፬)።

ትፍሥሕት፤ (ታት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ተ ድላ፤ ደስታ፤ ዕረፍት። አልቦ፡ ትፍሥሕት፡ ዘይኄይስ፡ እምሐሤተ፡ ልብ። ወይን፡ ለትፍሥሕት፡ ተፈጥረ። ለብሰት፡ አልባሰ፡ ትፍሥሕታ። ትፍሥሕታተ፡ ሰ ማይ፡(ሚራ፴፡ ፲፯። ፴፱፡ ፳፯። ዮዲ፲፡ ፫። ስንክ፡ ሐምሌ፭)።

ፍሥሕ፤ (ዕብ፡ ፌሳሕ)፤ በዓለ፡ ናእት፤ ስመ፡ መሥዋዕት፤ እስራኤል፡ በሚያዝያ፡ ጨረቃ፡ ባሥራ ምስተኛው፡ ቀን፡ የሚያከብሩትና፡ የሚሠዉት። ፍችው፡ ዐዲው፡ ዕድወት፡ ማዕደት፡ ማለት፡ ነው፤ ፋሲካን፡ ተ መልከት። ወበቀዳሚት፡ ዕለተ፡ ፍሥሕ። አመ፡ ይ ጠብሑ፡ ፍሥሐ። በልዑ፡ ፍሥሐ፤ ወገብሩ፡ በዓለ፡ ናእት፡ ለሰብዐ፡ መዋዕለ፡(ማቴ፳፮፡ ፲፯። ማር፲፬፡ ፳፮። ፩ዕዝ፡ ፮፡ ፳፩—፳፪)።

ፍሥሕት፤(ታት)፤ ጠባብ፡ በር፤ ሥርጥ፡ ዳገት፤ መተላለፊያ፡ ዐንገት። ፍሥሕታተ፡ አድባር። ዐጸዉ፡ ፍሥሕታተ፡ (ዮዲ፬፡ ፯። ፭፡ ፩። ፮፡ ፲፱። ፯፡ ፩)።

—፤ ጕብ፡ ቍሊልታ፤ ተራራ፡ ኩረብታ። ወገብረ፡ ፍ ሥሕተ፡ ዐቢየ፡ ህየ፡ ለስምዕ፤ በእንተ፡ ዝ፡ ተጸውዐ፡ ስሙ፡ ለውእቱ፡ መካን፡ ፍሥሕተ፡ ስምዕ፡(ኩፋ፡ ፳፱)።

—፤ ቤተ፡ ጣዖት፤ ምሥዋዐ፡ ጣዖት። ወይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሕታተ፡ ወያመ፡ ወግልፎ፡ ወይሰግዱ፡ (ኩፋ፡ ፩)። ወግርንና፡ ባማን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ፍዕግ፤—ፍግ፤—ፈጊግ፡ ፈገገ።

ፈዐወ፤ (አፈወ። ዕብ፡ ፋዔሀ)፤ ጮኸ፡ ጠራ፡ አፏጨ፤ አጥብቆ፡ ነፋ፡ ተነፈሰ፡ አቃሰተ፤ ከደ ዌና፡ ከጭንቀ፡ የተነሣ። አፈወንና፡ ገዐረን፡ እይ።

አፍዖት፤ (ዕብ፡ ኤፍዔ። ዐረ፡ አፍ ዐን)፤ እፍኝት፡ እባብ፡ ኩርፋፊያ፡ ዐጭር፡ ኸራት፡ ጕንዳ፤ ትንፋሹና፡ መርዙ፡ ቶሎ፡ የሚናኝ፡ የሚጐዳ። ወፀአት፡ አፍዖት። ሕምዘ፡ አፍዖት። ልሳነ፡ አፍ ዖት፡(ግብ፳፰፡ ፫። ዘዳ፴፪፡ ፴፫። ኢዮ፳፡ ፲፮)።

አፍዖት፡

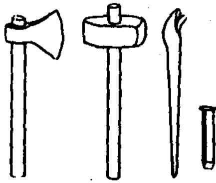
አፍዖታት፤ አፋዕው፤ እፍኝቶች።

ፈፍ፤—ስመ፡ ፊደል፤—አፈፈ።

ፈጺሕ፤ ሐት፤ (ፈጽሐ፡ ይፈጽሕ፡ ይ ፍጻሕ። ዕብ፡ ፋጻሕ። ዐረ፡ ፈፀኀ)፤ መግመስ፤ መቍረስ፤ መፍጨት፡ መከካት፤ መሰበር፡ ማድቀቅ፤ መ ፍለጥ፡ መሠንጠቅ፤ መጥረብ፡ መውቀር። እንተ፡ ት ፈጽሖ፡ ለሠሉ፡ ምድር። ለብርት፡ ከመ፡ እብን፡ ይ ፈጽሕዎ። ኢትንድቅ፡ ፈጺሐከ፡(ኤር፳፯፡ ፳፫። ኢዮ ፳፰፡ ፪። ዘፀ፳፡ ፳፭። ኣርጋ)።

መፍጽሕ፤ (ሕት። መፋጽሕ፤ ሕት)፤ መፍጫ፤ መፍለጫ፤ መቀጥቀጫ፤ መጅ፡ ፋስ፤ መደሻ፤ ድጅኖ፤ ደንጐራ፤ በትረ፡ ቃታን፤ መሮ፤ ሽብልቅ፤ ው ሻል። መፍጽሕ፡ ዘይፈጽሕ፡ ኰሠሐ። በመፍጽሕ፡ ኅጺን፡ ዐፀመ፡ አገሪሁ፡ ቀጥቀጡ። ማሕጼ፡ ወመ

ፍጽሕ ። ብርዐ ፡ ይመስሎ ፡ መፍጽሕ ፡ (ኤር፳፫ ፡ ፳፱ ። ስንክ ፡ ነሐ፳፭ ። መዝ ፡ ፸፫ ። ኢዮ፵፩ ፡ ፳) ።

መፍጽሕ ፡

ተፈጽሐ ፤ ተገመሰ ፤ ተፈለጠ ፤ ተፈነከተ ። ኵሉ ሕ ፡ ኢይትፈጻሕ ፡ በጕድብ ፡ ወበማሕጼ ፡ ከመ ፡ ዕፀው ። በከመ ፡ እብን ፡ አድማስ ፡ ዘኢይትፈጻሕ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ተ፳፪) ።

ፉጽዮ ፤ ዮት ፤ (ፉጸየ ፡ ይፉጺ ። ዕብ ፡ ጻፍጼፍ) ፤ ማፏጨት ፤ በቀጭን ፡ ቃል ፡ መጮኽ ፤ ፊውሺር ፡ ማለት ፤ የትካዜና ፡ የአንክሮ ፤ የጥሪ ፡ ምልክት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፉጸየ ፡ ፈንታ ፡ ተፉጸየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። መንፈስ ፡ ዘይትፉጸይ ። ቃል ፡ ቀጢን ፡ ከመ ፡ ዘይትፉጸይ ። ሠየጠ ፡ አሕዛብ ፡ ተፉጸዩኪ ። አንከረ ፡ ወተፉጸየ ፡ በርደተ ፡ መንፈስ ። ወከማሁ ፡ ዲያቆናትኒ ፡ ይትፉጸዩ ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፯ ። ፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፪ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፴፮ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ቀሌ) ።

ፉጻ ፤ ፉጽ ፤ (ጻት) ፤ ፉጨት ፤ ወፍኛ ፡ እባብኛ ፡ ጩኸት ፤ ቀጭን ፡ ድምፅ ። ከመ ፡ ፉጻ ፡ ቀጢን ። ሶበ ፡ ንሰምዮ ፡ ፉጸ ፡ ቀጢነ ፡ ይትረከብ ፡ በኀበ ፡ ኤልያስ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ማሕ ፡ ፫) ።

ተፉጸየ ፤ ተፏጨ ፤ ተፎማጨ ፤ በፉጨት ፡ ተጣራ ።

ፈጽሞ ፤ ሞት ፤ (ፈጸመ ፡ ይፌጽም ፡ ይፈጽም ። ዕብ ፡ ፉጻም ፤ ሰበረ ፡ ጣለ) ፤ መፈጸም ፤ መፇላት ፤ መጨረስ ፤ ማብቃት ፤ ማከናወን ፤ ፍጹም ፡ ምሉእ ፡ ማድረግ ። መልአኑ ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ኵሎ ፡ መፍቅደክሙ ። ፈጽሙ ፡ መስፈርተ ። ወትፌጽም ፡ እዴሁ ፡ ለአሮን ፡ ወእደ ፡ ውሉዱ ። እደዊሁ ፡ ይፌጽማሁ ፡ (ፊልጵ፬ ፡ ፲፱ ። ማቴ፳፫ ፡ ፴፫ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፱ ። ዘካ፬ ፡ ፱) ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ መላ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቀባ ፡ ይሉታል ፤ ዘይቤው ፡ አይደለም ።

ፈጻሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚጨርስ ፤ ጨራሽ ። እግዚ ፡ ወጣኔ ፡ ኵሉ ፡ ወፈጻሜ ፡ ኵሉ ፡ (ቅዳ) ።

አፈጸመ ፤ አስፈጸመ ፤ አስመላ ፤ አስጨረሰ ። ለአፈጽሞተ ፡ ምግባራት ። ስብሐት ፡ ለእግዚ ፡ ዘአፈጸመኒ ፡ ዘወጠንኩ ፡ በጸጋሁ ፡ ፍድፉድ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ። ሃይ ፡ አበ) ።

መፈጽም ፤ የሚፈጽም ፤ የሚያስፈጽም ፤ ፈጻሚ ፡ አስፈጻሚ ። መፈጽመ ፡ ተስፉ ፡ ለዘአሰፈወ ፡ (ፊላስ ፡ ገ፲፫) ።

ተፈጸመ ፤ በቁሙ ፤ መላ ፤ ተጨረሰ ፤ ዐለቀ ፤ በቃ ፡ ፍጹም ፡ ኾነ ። ከመ ፡ ይትፈጸም ፡ ዘተብህለ ። ኢተፈጸመ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ። እምኢተፈጸመ ፡ ሎሙ ፡ ዝ ። ወበዝንቱ ፡ ትትፌጸም ፡ ተፉቅሮ ፡ (ማቴ፩ ፡ ፳፪ ። ኩፉ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ ። ፩ዮሐ ፡ ፬ ፡ ፲፯) ።

ፍጹም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ጽምት) ፤ በቁሙ ፤ የተፈጸመ ፤ ያለቀ ፤ የተጨረሰ ፤ የመላ ፡ ምሉ ፤ የበቃ ፤ ትክክል ፤ ሕጸጽ ፡ ነውር ፡ የሌለበት ። ወገብረ ፡ ኪራም ፡ ፍጹመ ፡ ኵሎ ፡ ቅኔ ። ወርኅ ፡ ፍጹመ ፡ ብርሃን ። በግዕ ፡ ፍጹም ። ሥርዐት ፡ ፍጹማን ። አንው ፡ ፍጹማን ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲፩ ። አቡሻ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፭ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪) ።

—፤ ጥሩ ፤ ብርቱ ፤ እውነተኛ ፤ ቅልቅል ፡ የሌለው ፤ ግብዝ ፡ ያይደለ ። ወርቅ ፡ ፍጹም ። ብሩር ፡ ፍጹም ፡ (፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፱ ። ኩፉ ፡ ፲፱) ።

ፍጹመ ፤ ፈጽሞ ፤ በፍጹም ፤ ጨርሶ ፤ ጭራሽ ፤ በጭራሽ ። ኢተከሥተ ፡ ሕግ ፡ ፍጹመ ። ይትጋደል ፡ ፍጹመ ። ወማየሰ ፡ ፍጹመ ፡ ኢይበቲ ፡ (ኩፉ ፡ ፴፫ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፫ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ፍጽምና ፤ ፍጹምነት ፤ ምሉነት ። ሶበ ፡ ርእየ ፡ ቅድስናሁ ፡ ወፍጽምናሁ ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፩ ። ፊልክ ፡ ፳፯) ።

ፍጻሜ ፤ በቁሙ ፤ (ላጥ ፡ ፈ) መፈጸም ፤ መፈጸም ፤ አፈጻጸም ፤ ፍጻማ ። መፈጸሚያ ፤ መጨረሻ ፤ ማፍ ፤ ምላት ። እስመ ፡ ኀልየ ፡ ኪያሃ ፡ ፍጻሜ ፡ አእምሮ ። ንበጻሕ ፡ ኀበ ፡ ፍጻሜሁ ። ፍጻሜ ፡ መጠነ ፡ አካል ፡ ዘዐደው ፡ ዕሥራ ፡ ዓመት ፤ ወእመ ፡ አኮ ፡ ዕሥራ ፡ ወኅምስቱ ፡ ዓመት ፤ ወለአንስት ፡ ፀሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ዓመት ፡ ወእመ ፡ አኮ ፡ ፀሠርቱ ፡ ወኀምስቱ ፡ ዓመት ፡ (ጥበ፮ ፡ ፲፯ ። ዕብ፮ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፬ ፡ ፫) ።

ተፍጻም ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መጨረሻ ፤ መደምደሚያ ፤ ምላት ። አመ ፡ ተፍጻመ ፡ ወርኅ ፡ አዕረፈ ። እፎ ፡ ፈቀደ ፡ ኅሊናየ ፡ ለውዳሴኪ ፡ ተፍጻሞ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ ። ደራሲ) ።

ተፍጻሜት ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ። ተፍጻሜተ ፡ ዓመት ። ተፍጻሜተ ፡ ሰማዕት ። ተፍጻሜቱ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ። እስከ ፡ ተፍጻሜቱ ። ወእምተፍጻሜተ ፡ ዚአሁ ፡ ለኵሉ ፡ ይሁብ ፡ (ኩፉ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፱ ። ዕር ፡ ኢሳ፲፩ ፡ ፴፯ ። መክ፫ ፡ ፲፩ ። ተረ ፡ ቄር) ።

ፍጽም ፤ (ማት ። ዕብ ፡ ፉዳሐት ፤ ሜጻሕ) ፤ ግንባር ፤ ፊት ። ሂጽ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ። ከመ ፡ ንዐትብ ፡ ፍጽማቲነ ፡ በአምሳለ ፡ መስቀል ። አነ ፡ አሐውር ፡ ፍጽመ ፡ ቅድሜከ ። ወወፅአ ፡ ይሁዳ ፡ ፍጽመ ፡ (ሚሬ፵፯ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፵፭ ፡ ፪ ። ኩፉ ፡ ፴፰) ።

(ጓ) ፈጊም ፤ ሞት ፤ (ፈፀመ ፡ ይፌፅም ፡ ይፍፅም ። ዕብ ፡ ፉጤም ፤ ቀለበ ፡ አሠበ) ፤ መዝጋት ፤ ማፈን ፤ መድፈን ፤ መወተፍ ፡ መምረግ ። እፌ

ፀም ፡ መንገደ ። ከመ ፡ ይፍፀም ፡ አናቅጺሃ ። ዘ ይፈፀም ፡ እዘኒሁ ። ፈፀመ ፡ አፈ ፡ አናብስት ። አምኃ ፡ ወሕልያን ፡ ይፈፀም ፡ አፉሆሙ ፡ (ሆሴ፪ ፡ ፰ ። ሕዝ ፳፩ ፡ ፳፪ ። ዳን፮ ፡ ፳፪ ። ሚራ፰ ፡ ፳፱) ።

ተፈፅመ ፤ ተዘጋ ፤ ታፈነ ፤ ተደፈነ ፤ ተከለከለ ፤ ምላሽ ፡ ዐጣ ፤ ዝም ፡ አለ ። ተፈፀመ ፡ አንቀፀ ፡ ቀ ላይ ። ተፈፀመ ፡ አፈ ፡ ኵሉ ፡ አራዊት ። እምነቢብ ፡ ይትፈፀም ፡ አፉሁ ፡ ለዐማፂ ። ኀያላን ፡ ይትፈፀሙ ፡ ወኢይነብቡ ፡ (ኩፋ ፡ ፫፣ ፡ ፩ ። ኢዮ፭ ፡ ፲፮ ። ፳፱ ፡ ፱) ።

ፍፁም ፤ የተዘጋ ፤ ዝግ ፤ ዕፍን ፤ ድፍን ። አፍ ፡ ፍፁም ፡ (ሚራ፴ ፡ ፲፰) ።

ፈፂን ፤ ኖት ፤ (ፈፀነ ፡ ይፈፅን ፡ ይፍፅን) ፤ መናደድ ፤ መቈጣት ፤ ማዘን ፤ መታመም ፤ መሞቅ ፤ መ ተኰስ ፤ መርሰን ፤ የወባ ። መቅዘን ፤ ማማጥ ፤ መቀመጥ ። ፈፀነ ፡ በላሒ ፡ ሞቱ ። እመ ፡ ቦ ፡ ከመ ፡ ፈፀነ ፡ በፍ ኖት ። ወረከባ ፡ እንዘ ፡ ትፈፀን ፡ (ኩፋ ፡ ፴፪፣ ፡ ፵፪ ። ማቴ፰ ፡ ፲፬) ።

ፈፃኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት ፤ ፀንት) ፤ ተናዳጅ ፤ ተኳሳ ፤ ንዳዳም ፤ ቅዘናም ።

ፈፀንት ፤ ንዳድ ፤ ወባ ፤ ትኵሳት ፤ እሕታ ፤ ተቅ ማጥ ፤ ሻታ ፤ ቅዘን ። በይእቲ ፡ ንስቲት ፡ ፈፀንት ፡ ሞተ ። ዘይደዊ ፡ በሕማመ ፡ ፈፀንት ። ወእምዝ ፡ አኀዘ ፡ ሕማመ ፡ ፈፀንት ፡ ዘይትመየየጥ ፡ ኀቤሁ ፡ በበ ፡ ራ ብዕት ፡ (መቃ ፡ ገ፫ ። አፈ ፡ ተ፪ ። ዮሴፍ) ።

ፈቅአ ፤—ገመሰ ፤—ፈቂዕ ፡ ፈቅዐ ።

ፈቂድ ፤ ዶት ፤ (ፈቀደ ፡ ይፈቅድ ፡ ይ ፍቅድ ። ዕብ ፡ ፋቃድ) ፤ መፍቀድ ፤ መጐብኘት ፤ መቍጠር ፤ ማሰብ ፡ መገመት ፡ መመርመር ። ኢትኅድግ ፡ ዘልፈ ፡ ፈቂደ ፡ እንስሳከ ። አሐዱ ፡ እምቅዱሳን ፡ ተ ሰዐቱ ፡ እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፳፪ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፰) ።

—፤ መውደድ ፤ መመኘት ፤ መፈለግ ፡ መሻት ። ቦኑ ፡ ፈቂደ ፡ እፈቅድ ፡ ከመ ፡ ይሙት ፡ ኃጥእ ። ኢትፍ ቅድ ፡ ብዙኀ ፡ ውሉደ ። እለ ፡ ኢይፈቅድዎ ፡ ለወ ርቅ ። ብዙኃን ፡ እለ ፡ ፈቀድዋ ፡ (ሕዝ፲፰ ፡ ፳፫ ። ሚ ራ፲፯ ፡ ፩ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፲፯ ። ዮዲ፲፯ ፡ ፳፪) ።

ፈቃዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት ፤ ቀድ) ፤ የሚፈቅድ ፤ የሚወድ ፤ ፈቃጅ ፡ ወዳጅ ፤ ፈላጊ ። እስመ ፡ ፈቃዴ ፡ ምሕረት ፡ ውእቱ ። ኢይኩኑ ፡ ሐማይያነ ፡ ወኢፈቃድያነ ፡ እከይ ፡ ለምእመናን ፡ (ሚክ፯ ፡ ፲፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፯) ።

—፤ ሹም ፤ ጠንቋይ ፡ ኮከብ ፡ ቈጣሪ ። ውስተ ፡ እደዊ ሆሙ ፡ ለፈቀድ ። ለማእምራን ፡ ወለፈቃድያን ፡ (፪ ዜና ፡ ፴፱ ፡ ፲፯ ። ፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፳፱) ።

አፍቀደ ፤ አስፈቀደ ፤ አሶደደ ፤ ፍቀዱልኝ ፡ አለ ። አገበረ ፤ አስገደደ ፤ ግድ ፡ አለ ። ዘአፍቀደ ፡ ሄሮድስ ፡ ለአስተዋስቦ ። ዘአፍቀደኒ ፡ ለቀቲሎትከ ፡ (ዮሴፍ) ። በአፍቀደ ፡ ፈንታ ፡ አስተፋቀደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አስተፋቅድዎሙ ፡ ምስለ ፡ ኀይሎሙ ፡ (ዘኍ፩ ፡ ፫) ።

ተፈቅደ ፤ ተፈቀደ ፤ ተጐበኘ ፤ ተቈጠረ ፤ ተወ ደደ ፤ ተፈለገ ። ሰላም ፡ ለሚልክያስ ፡ እንተ ፡ አድ ምዐ ፡ ተፈቅዶ ፤ ምስለ ፡ ንኡሳን ፡ ነቢያት ። ዘኢይት ፈቀድ ፡ ነገር ። እንተ ፡ ትትፈቀድ ፡ በኵሉ ። ዘይት ፈቀድ ፡ ለነፍስትሙ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፰ ። ሚራ፳፩ ፡ ፲፰ ። ምሳ፯ ፡ ፰ ። ሮሜ፲፭ ፡ ፳፯) ። በተፈቅደ ፡ ፈንታ ፡ ተፋ ቀደ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኵልክሙ ፡ እለ ፡ ተፋቀ ድክሙ ፡ (ዘኍ፲፱ ፡ ፳፱) ።

ፍቁድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ቅድ) ፤ የተፈቀደ ፤ የተወደደ ፤ የተቈጠረ ። በፍቁድ ፡ ፈንታ ፡ ፍቅድ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (ዘኍ፩ ፡ ፵፱) ።

ፍቅድ ፤ (ዳት) ፤ ቍጥር ፤ ድምር ፤ የድምር ፡ አኃዝ ። ፍቅደ ፡ ዐለታተ ፡ ዓመት ። ፍቅደ ፡ ንዋይ ፡ ዘይትወሀብ ። ወኮነ ፡ ፍቅዶሙ ፡ ለእለ ፡ ውስቴ ፡ ሐ መር ፡ ክልኤቱ ፡ ምእት ፡ (አቡሻ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፮ ። ግብ፳፯ ፡ ፴፯) ።

ፈቃድ ፤ (ዳት) ፤ በቁሙ ፤ ትእዛዝ ፤ ውዴታ ፤ እሺታ ፤ ሐሳብ ፤ ምኞት ፤ ፍላጎት ፤ አምሮት ። ገበርነ ፡ ፈቃደ ፡ ሥጋነ ። ግበር ፡ ፈቃዳ ፡ ለእምከ ። በፈቃድ ፡ ወኢበኵርህ ። ፈቃደ ፡ ኀሊናሆሙ ፡ (ኤፌ፪ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፳፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፫ ። ዘፍ፯ ፡ ፩) ።

አፍቃድ ፤ ፈቃደኞች ። እንደ ፡ ድርኡ ፡ ሄርጋብር ቤርሴከታን ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ ግእዝ ፤ መዝገብ ፡ ማዱን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አፍቃደ ፡ አርጋብ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕ ተት ፡ ነው ። አርጋብን ፡ ተመልከት ፡ (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፳፩ ፡ ፲፩) ።

ፈቃዳዊ ፤ ፈቃደኛ ፤ የፈቃድ ። ይሰምዮ ፡ ለስካር ፡ እበደ ፡ ፈቃዳዌ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

መፍቅድ ፤ ቀዲ ፤ የሚወድ ፡ የሚፈቅድ ፤ ወ ዳጅ ፡ ፈቃጅ ። ፈቃዲን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አ ንድ ፡ ነው ።

መፍቅድ ፤ (ዳት) ፤ ግብር ፤ ነገር ፤ ጉዳይ ፤ ባሕርያዊ ፡ ሥራ ፤ በግድ ፡ የሚፈለግ ፤ ለባሕርይ ፡ የሚ ያሻ ፤ ጋብቻ ፡ ምግብ ፡ ልብስ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ወ ሀባ ፡ ኵሎ ፡ መፍቅዳ ፡ ዘበአለቶ ። ይቤሎሙ ፡ አይ ድዑኒ ፡ መፍቅደክሙ ። ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ኵሎ ፡ መፍቅደክሙ ። መፍቅደ ፡ ሥጋሁ ፡ ረከበ ። ቀዳሜ ፡ ኵሉ ፡ መፍቅዱ ፡ ለሰብእ ፡ ማይ ፡ ወእሳት ። ዝንቱ ፡ ላዕለ ፡ ክልኤቱ ፡ መፍቅዳት ፡ (፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፲፪ ። ዮሴፍ ። ፊልጵ፬ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ መጋ፴ ። ሚራ፴፱ ፡ ፳፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱) ።

መፍቅዳዊ ፤ የሚፈልግ ፤ ፈላጊ ። ድኻ ፡ ለ ማኝ ። ያዐርፎሙ ፡ ለመፍቅዳውያን ፡ (ፊልክ ፡ ፪) ።

—፤ የሚፈለግ ፤ ተፈላጊ ። ግብር ፡ መፍቅዳዊት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፪) ።

ተፋቀደ ፤ ተቋጠረ ፤ ተቈጣጠረ ፤ ተጐበኛኘ ፤ ተፈላለገ ፤ ተመራመረ ። ተፋቀዱ ፡ ወአእምሩ ፡ መኑ ፡ ዘሖረ ፡ እምኔክሙ ። ወተፋቀዱ ፡ ሕዝብ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፲፯ ። መሳ፳፩ ፡ ፱) ።

አስተፋቀደ ፤ አፋቀደ ፤ አቋጠረ ፤ አፋለገ ፤ አመራመረ ። አደራራጊ ፡ ነው ።

ፎቃንስ ፤—ጕሬዛ ፤—ፈወቀ ።

ፈቂዕ ፤ ዖት ፤ (ፈቅዐ ፡ ይፈቅዕ ፡ ይፍቃዕ ። ዕብ ፡ ፋቄዕ ። ዐረ ፡ ፈቃአ) ፤ መፍቃት ፤ መግመስ ፤ መሠንጠቅ ፤ መፍለጥ ፡ መክፈል ፤ መምታት ፡ ማቍሰል ፤ መፈንከት ፤ መስበር ። ከመ ፡ ይትክሉ ፡ ምግአ ፡ ኀጺን ፡ ላዕለ ፡ ቅጽረ ፡ ሀይክል ፡ ወይፍቅዑ ፡ ቦቱ ፡ ቅጽረ ። ይፈቅዑ ፡ ገጾ ፡ በአርማሐ ፡ እሳት ። ፈቅዕዎ ፡ ርእሶ ፡ እስከ ፡ ውሕዘ ፡ ደሙ ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ (ዮሴፍ ። ራእ ፡ ማር ። አዋል ። ማሕ፩ ፡ ፯ ። ሉቃ፳ ፡ ፲፪) ።

ተፈቅዐ ፤ ተገመሰ ፤ ተፈነከተ ፤ ቈሰለ ።

ፍቅዐት ፤ (ቃት) ፤ መግመስ ፤ መገመስ ፤ አገማመስ ፤ ግምሳት ፤ ፍቅታት ፤ ስብራት ፤ ቍስል ። ይኄይስ ፡ ፍቅዐት ፡ ዘዐርክ ፡ እምሠናይ ፡ ስዕመት ፡ ዘጸላኢ ። ፍቅዐት ፡ ህየንተ ፡ ፍቅዐት ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፮ ። ዘፀ፳፩ ፡ ፳፭ ። ኢሳ፩ ፡ ፮) ።

ፌቃዕ ፤ (ዕብራ) ፤ ያበባ ፡ ሥዕል ፤ ቅርጽ ፤ አበባነቱ ፡ በጣም ፡ ያልፈካ ፡ ያልፈነዳ ፤ እንደ ፡ ጥጥ ፡ ጓ ፡ ያለ ፤ ሲያበዛ ፡ ፍቃዒም ፡ ይላል ። ወአርዝ ፡ ኀበ ፡ ቤት ፡ ውሳጢ ፡ ግሉፍ ፡ ፍቃዒም ፡ (፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፰) ።

ፈቂቅ ፤ ቆት ፤ (ፈቀ ፡ ይፈቅቅ ፡ ይፍቅቅ ። ዕብ ፡ ፋቃቅ) ፤ ፈቀቅ ፡ ራቅ ፡ ገለል ፡ ማለት ፤ መንፏቀቅ ።

ፈቂር ፤ ሮት ፤ (ፈቀረ ፡ ይፈቅር ፡ ይፍቅር ። ዕብ ፡ ፋቃር) ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ መኾን ፤ ሕግን ፡ መለወጥ ፤ ማፍረስ ፤ መካድ ፤ መተው ። በዐረብ ፡ ግን ፡ ድኻ ፡ ለማኝ ፡ ቢጋች ፡ ማለት ፡ ነው ።

ፈቀረ ፤ (ዕብ ፡ ያቃር) ፤ ከበደ ፤ ተወደደ ፤ ከበረ ፡ የሚዛን ፡ የዋጋ ። ምን ፡ ፈቀረኝ ፡ እንዲሉ ።

አፍቀረ ፤ ወደደ ፤ ተቀበለ ፤ አከበረ ፤ አሶደደ ፤ አስከበረ ። ጊዜ ፡ ለአፍቅሮ ፡ ወጊዜ ፡ ለጸሊእ ። አፍቅሮ ፡ ነግድ ። አፍቅሮ ፡ ለእግዚ ፡ አምላክከ ፤ አፍቅር ፡ ቢጸከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ ። አፍቅሩ ፡ ጸላእተክሙ ። ኢታፍቅርዎ ፡ ለዓለም ፡ (መክ፫ ፡ ፰ ። ሮሜ፲፪ ፡ ፲፫ ። ማቴ፳፪ ፡ ፴፯—፴፰ ። ፭ ፡ ፵፬ ። ፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፭) ።

አፍቃሪ ፤ የሚወድ ፤ የሚያሶድድ ፤ ወዳጅ ፤ አሶዳጅ ። አፍቃሬ ፡ ወናዛዚ ፡ (ግንዘ) ።

መፍቅር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መፍቅረ ፡ ወርቅ ፤ መፍቅራነ ፡ ክብር ፡ ዘዝ ፡ ዓለም ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፫ ፡ ፳፭) ።

መፍቀሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ። መፍቀሬ ፡ ሰብእ ። መፍቀሪተ ፡ ዝሙት ። መፍቀርያነ ፡ ፀመፃ ። አኃት ፡ ክቡራት ፡ ወመፍቀርያተ ፡ እግዚ ፡ (ጥበ፩ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፰ ፡ ፯ ። ሮሜ፪ ፡ ፰ ። ቁር) ።

ተፈቅረ ፤ ተወደደ ፤ ተሳበ ፡ ቀረበ ፤ ባለሟል ፡ ኾነ ። ይትፈቀሩ ፡ በእንቲአሁ ፡ ጽሉኣን ። ኮንኩ ፡ እትፈቀር ፡ በገጸ ፡ እምየ ። ተፈቀር ፡ በኀበ ፡ ብዙኃን ። ፈቀደ ፡ ይግበር ፡ ግብረ ፡ ዘይትፈቀር ፡ ቦቱ ፡ በኀበ ፡ ቄሳር ፡ (ሠቢ፲፫ ፡ ፲ ። ምሳ፬ ፡ ፫ ። ሢራ፬ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

ፍቁር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ቅርት) ፤ የተወደደ ፤ ውድ ፤ ክቡር ፤ መክበር ፡ መወደድ ፡ ያለው ፤ ወዳጅ ፡ ባለሟል ። ኮነ ፡ ፍቁረ ፡ በኀቤሆሙ ። እንተ ፡ ኢኮነት ፡ ፍቅርት ። ፍቁሩ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ። አ ፡ ፍቁረ ፡ ክርስቶስ ፡ ንጉሥ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፯ ። ሆሴ፪ ፡ ፳፭ ። ያዕ፬ ፡ ፬ ። ቁር) ። ፍቁርየ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ማሕ፩ ፡ ፲፫) ።

ፍቅር ፤ (ራት) ፤ በቁሙ ፤ ውዴታ ፤ ይቅርታ ፡ ዕርቅ ፡ ሰላም ፤ የልብ ፡ አንድነት ፤ ስምምነት ፤ ረቂቅ ፡ መጣብቅ ፤ የሐሳብና ፡ የአእምሮ ፡ ሙጫ ። አንደደኒ ፡ ፍቅርከ ። ይነድድ ፡ ፍቅራ ፡ ከመ ፡ እሳት ። ፍቅረ ፡ ቢጽ ። ፍቅረ ፡ እንግዳ ። እስመ ፡ እግዚ ፡ ፍቅር ፡ ውእቱ ፡ (አረጋ ። ሢራ፱ ፡ ፰ ። ዲድ ፡ ፯ ። ኪዳ ። ፩ዮሐ ፡ ፬ ፡ ፰) ።

ተፋቀረ ፤ በቁሙ ፤ ተዋደደ ፤ ተስማማ ፤ አንድ ፡ ኾነ ። ተፋቀሩ ፡ በበይናቲክሙ ። ከመ ፡ ይትፋቀር ፡ ምስለ ፡ ውሉዱ ። ተፋቀር ፡ ምስለ ፡ ብእሲትከ ፡ (ኵፋ ፡ ፴፭ ። ዮሴፍ ። ምሳ፭ ፡ ፲፱) ።

አስተፋቀረ ፤ አፋቀረ ፤ አፈቃቀረ ፤ አዋደደ ፤ አስማማ ። ሰይጣን ፡ ቀንአ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወአስተፋቀራ ፡ ምስሌሁ ፡ አሐዱ ፡ መነኮስ ፡ እስከ ፡ አማሰነት ፡ ድንግልናሃ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፭) ።

መስተፋቅር ፤ የሚያፋቅር ፡ የሚያዋድድ ፤ ክታብ ፡ መድኀኒት ፤ ጠንቋዮች ፡ ለሴቶች ፡ የሚሼጡት ።

ፌቃር ፤ (ራት) ፤ ሞጣሕት ፤ ዝናር ፤ እንደ ፡ ድግ ፡ ያለ ። ዲያቆናት ፡ ኢይቅንቱ ፡ ሐቌሆሙ ፡ በፌቃር ፡ በውስተ ፡ ጸሎት ። ዝናራት ፡ ዘውእቶሙ ፡ ፌቃር ። ወተበትከት ፡ ፌቃሩ ። ረከበ ፡ ኀበ ፡ አንቀጽ ፡ ክልበ ፡ ምዉተ ፡ ወሰሐቦ ፡ በፌቃሩ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፩ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሐም፲፩ ። ነሐ፲፱) ።

—፤ ቍንጪም ፡ ልብስ ፤ ባንገት ፡ የሚጠለቅ ፡ በራስ ፡ የሚደፋ ፡ እንደ ፡ ከባ ፡ እንደ ፡ በርኖስ ፡ ያለ ። ቅናት ፡ ወፌቃር ፡ ዘመስቀል ፡ አምሳሊሆሙ ፡ እስኬማ ። አስሐወ ፡ ሎሙ ፡ ፌቃሮ ፡ ቅድስት ፡ ወመጠዎሙ ፡ ክሣዶ ፡ ክብርት ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፱ ። ድጓ) ።

ፈርገገ ፤ (ፈገ፱ ፤ ር ፡ ስሕጽ ፡ ነው) ፤ ሸረ ፤ ደረቀ ፤ ዐቴረ ፤ ጠባሳ ፡ ኾነ ፤ የቍስል ። ወለእመ ፡ ፈርገገ ፡ ሥጋሁ ፡ ውስተ ፡ ርምጸተ ፡ ቍስሉ ፡ (ዘሌ፲፫ ፡ ፲፰ና ፡ ፳፱) ።

ፈርገግ ፤ ዕትራት ፤ የቍስል ፡ ምልክት ፤ ጠባሳ ፤ ተዥጎ ።

ፈሪድ ፤ ዶት ፤ (ፈረደ ፡ ይፈርድ ፡ ይፍርድ ። ዕብ ፡ ፋራድ) ፤ መፍረድ ፤ መለየት ፤ መነወል ፤ መዘርጋት ።

ፈራዲ፤ የሚፈርድ፡ የሚለይ፤ ፈራጅ፤ ዳኛ።

ተፈርደ፤ ተፈረደ፤ ተለየ፡ ተነጠለ፤ ነጠላ፡ ኾነ።

ፍሩድ፤ የተፈረደ፤ የተለየ፤ የተነጠለ፤ ዝርግ። ክነፊሆሙ፡ ፍሩድ፡ እመልዕልት፡(ሕዝ፩፡ ፲፩)።

ፍርድ፤ በቁሙ፤ የዳኛ፡ ቃል፤ እንደ፡ ሰይፍ፡ የሚለይ፡ የሚነጥል። ድኂኖ፡ እምባሕር፡ ኢኀደጎ፡ ፍርደ፡ እግዚ፡ ከመ፡ ይሕየው፡(ግብ፳፰፡ ፬)።

ተፋረደ፤ በቁሙ፤ ተፈራረደ፤ ተለያየ፤ ተነጣጠለ። አልቦ፡ ፍዳ፡ በዘይትፋረዱ፡ ወይመጽኡ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡(መጽ፡ ምስ)።

ፈርድ፤ ፈርጅ፡ ነጠላ፤ ዕጥፍ፡ ያይደለ።

ፌሬድ፤(ዕብራ)፤ በቅሎ፤ ያህያና፡ የባዝራ፡ ዲቃላ፤ ቀንጃ፡ ነጠላ፤ ከመወለድ፡ በቀር፡ መውለድ፡ የማያውቅ።

ፍሪዳ፤(ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ የሚታረድ፡ ከብት፤ ከመንጋው፡ የለዩት፤ የነጠሉት። (ግጥም)፤ ነፍሴ፡ ለሥጋ፡ ስትማሺ፤ ፍሪዳ፡ መጣልሺ።

ፈሪሀ፤ ሆት፤ (ፈርሀ፡ ይፈርሀ፡ ይፍራህ። ዕብ፡ ፋራህ፤ ፈረየ። ዐረ፡ ፈረ፤ ጕየ)፤ መፍራት፤ ማክበር፡ ማምለክ። መባባት፤ መሥጋት። ፍርህዎ፡ ለእግዚ፡ ፀቢየ፡ ፍርሀተ። ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ። እመኒ፡ ጹብአኒ፡ ተዓይን፡ ኢይፈርሀኒ፡ ልብየ። ፈርሀ፡ ባዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኁሁ። ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲኣሁ፡ ሞተ፡(ዮናጟ፡ ፲፺። ሚራ፭፡ ፳። መዝ፡ ፳፺። ዮሴፍ። ፍ፡ ነ፡ ፫)።

ፈራሂ፤(ሂት፡ ህያን፡ ያት)፤ የሚፈራ፤ ፈሪ፤ አክባሪ። ለፈራሂ፡ እግዚ፡ ይሤኒ፡ ደኃሪቱ፡(ድጓ)።

ፈራህ፤(ህት፡ ሃን፡ ሃት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ፈሪ፤ ፍሩታም፤ ብቡ፤ ሥጉ። ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራህ፡ ከመ፡ ይትመየጥ፡ ኵሉ፡ ፈራህ፡ ልብ። ለምንት፡ ፈራሃን፡ አንትሙ፡(ጥበ፱፡ ፲፬። ዮሴፍ። ማቴ፰፡ ፳፮)።

አፍርሀ፤ አስፈራ፤ አስፈራራ፤ አስከበረ። አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ። ቃለ፡ ፀዓዑ፡ ያፈርሃ፡ ለምድር። ጥበብ፡ ለዘረከባ፡ ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡(ኢዮ፲፫፡ ፲፩። ሢራ፵፫፡ ፲፯። ፲፰፡ ፳፰)። በአፍርሀ፡ ፈንታ፡ አስተፋርሀ፡ ይላል፤ አያስኼም። እፎ፡ ያስተፋርሆ፡ በሞቱ፡(ቄር፡ ጳላ)።

መፍርህ፤(ህት፡ ሃን፡ ሃት)፤ የሚያስፈራ፡ አስፈሪ፤ አስገራሚ። ባሕር፡ መፍርህ። መንበርከ፡ መፍርህ። ወከነት፡ መፍርህተ። መፍርሃን፡(ጥበ፲፡ ፲፰። ቅዳ። ሡቃ። አርጋ፡ ፯)።

መፍርሂ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አስፈሪ።

ተፈርሀ፤ ተፈራ፤ ትፈሪ፡ ኾነ። ዘይትፈራህ፡ በእንቲኣሁ፡ ሞት። ይትፈቀር፡ እስመ፡ መሓሪ፤ ይትፈራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡(ፍ፡ ነ፡ ፲፰። መዋሥ)።

ፍሩህ፤(ሃን፡ ሃት፡ ርህት)፤ የፈራ፤ የተፈራ፤ መፍራት፡ መፈረት፡ ያለው፤ ፈሪ፡ ተፈሪ። ፍሩህከ፡ ንበር፡ እንከ። በእንተ፡ ዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡(ሮሜ፲፩፡ ፳። ፊልክ)።

ፍርሀት፤(ታት)፤ መፍራት፤ መፈራት፤ አምልኮት፤ አፈራር፤ ፈሪነት፤ በቁሙ፡ ፍራት፡ ሥጋት፤ የከፋ፡ የበጎ። ፍርሀተ፡ ሞት። ፊኑ፡ ፍርሀተከ። እወዲ፡ ፍርሀትየ፡ ውስቴ፡ ልቦሙ። ፍርሀታት፡ ወምንዳቤያት፡(ሚራ፵፡ ፭። ፴፫፡ ፪። ኢሳ፵፱፡ ፵። ፊልክ፡ ፵፯)።

ተፋርሀ፤ ተፋራ፤ ተፈራራ።

አስተፋርሀ፤ አፋራ፤ አፈራራ፤ እንዲፋሩ፡ እንዲፈራሩ፡ አደረገ።

ፈርዘዘ፤ ዘት፤ (ፈርዘዘ፡ ይፈረዝዝ፡ ይፈርዝዝ። ዕብ፡ ፋራዝ፤ ዐብየ፡ ልህቀ)፤ ማንፈርዘዝ፤ ደስ፡ ማሰኘት። አበባ፡ ፍሬ፡ መያዝ፤ ማጕምጕም፡ መንጠርዘዝ፤ መደብደብ፡ ማርገዝ፤ ለማበብ፡ ለመውለድ፡ ለመዘርዘር፤ የእክልና፡ የተክል።

ተፈርዘዘ፤ ተንፈረዘዘ፤ ፈካ፡ ፈነዳ፤ ወለደ፡ ዘረዘረ። ይትፈረዘዝ፡ ቍልሕ፡(መክ፲፪፡ ፭። አርጋ፡ ፯)።

—፤ ተደሰተ፤ ደላው፡ ደስ፡ አለው፤ ሣቀ፡ ፈነደቀ፤ አወካ፡ ተሽካካ። አኮ፡ ከመ፡ ንንበር፡ ዘልፈ፡ በሠሐቅ፡ ወተፈርዝዞ። አንበሳ፡ ምኩሕ፡ ልሙድ፡ ደም፡ ለተፈርዝዞ፡(አፈ፡ ተ፲፭። አዋል)።

—፤ ተበተነ፡ ተበታተነ፤ ተዘራ፡ በነነ፤ ጠፋ፡ እንደሌለ፡ ኾነ። ይትፈረዘዝ፡ ከመ፡ ጊሜ፡(ጥበ፪፡ ፬)።

ፍርዙዝ፤ የፈካ፤ የፈነዳ፤ ደስ፡ ያለው፤ ጥጉብ፤ ፈርዛዛ፤ ዝም፡ ዕከም፡ ጸጥ፡ ዳ፡ ያለ። (ተረት)፤ እኽል፡ የያዘ፡ ፈርዛዛ፤ ወርቅ፡ የያዘ፡ ቀበዝባዛ።

ፍርዛዜ፤ መንፈርዘዝ፤ ፍንደቃ፤ ሣቅ፡ ጨዋታ፤ ተድላ፡ ደስታ። ከመ፡ ይንአድዎ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ በስርጋዌ፡ አልባስ፡ ወበብዙኅ፡ ውሂብ፡ ወበዘሪዎቱ፡ ንዋየ፤ ወበእንተ፡ አብዝኆ፡ ፍርዛዜ፡(ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፬)።

ፍርዝ፤ የሰንጠረዥ፡ መንገድ፡ አካኼድ፤ ወይም፡ አሻንጕሊቱ፡ ፈረስ፡ ወታደር፡ የሚሉት። አምሳለ፡ ፍርዝ፡(መር፡ ዕው)።

ፈርሐ፤(ትግ፡ ወዐረ)፤ ተደሰተ፤ ደስ፡ ፈቀ፡ አለው፤ ደስታ፡ መላው።

ፈሪኅ፤(ፈርኀ። ዕብ፡ ፋራሕ)፤ መፍላት፡ መውጣት፤ መብዛት፡ መርባት፤ መርመስመስ፡ መንሻሸት፤ የተሐዋስያን፡ የአዕዋፍ።

ፈርኅ፤(ዐረብ። ዕብ፡ ኤፍሮሕ)፤ ጫጩት፤ ዘረንበ፡ ሲውሲዋ፤ የዶሮ፡ የወፍ፡ ግልገል፤ ታናሽ፡ ሕፃን፡ ወፍ።

አፍርኅት፤(ዐረ፡ አፍሪኅት። ዕብ፡ ኤፍሮሒም)፤ ጫጩቶች፤ የወፍ፡ ገላግልቶች። መጽሐፍ፡ ግን፡ በአፍርኅት፡ ፈንታ፡ አፍኅርት፡ ይላል፤ የ

ተሳሳተ፡ ነው። ፆፍ፡ ምስለ፡ አፍኀርቲሃ። ከመ፡ ይ ለድ፡ አፍኀርተ። ከመ፡ ፆፍ፡ አፍኀርቲሃ፡ ትሴውር፡ በክንፋ፡ (መቃ። ማር፡ ይሥ፳፰፡ ፪። ደራሲ)።

አፍርኅት፡

ፈርይ፤ **ዮት**፤ (**ፈርየ**፤ **ፈረየ፡ ይፌሪ፡ ይፍረይ። ዕብ፡ ፋራህ፤ ፋራሕ። ሱር፡ ፍ ራእ**)፤ መጨብጨብ፤ ማበብ፤ ዐጽቅ፡ አበባ፡ ማውጣት፤ ፍሬን፡ ከመፅነስ፡ የተነማ። ወይፈሪ፡ ከመ፡ ጥቅል፡ ሐዲስ። ይሠርጽ፡ ወይፈሪ፡ እስራኤል። ይፈሪ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ (ኢዮ፲፬፡ ፱። ኢሳ፳፯፡ ፮። ፀ፭፡ ፭)።

—፤ ማፍራት፤ መውለድ፤ መብዛት፡ መርባት፡ መፈድ ፈድ፤ ብዙ፡ ፍሬ፡ መስጠት፡ ማስገኘት። ጻናሕክዎ፡ ይፍረይ፡ አስካለ፡ ወፈረየ፡ አሥዋክ። ፈረየት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ ብዙኀ፡ ሥርናየ። ወኢይፈርዩ፡ አዕጹ ቂሃ። መካን፡ እንተ፡ ፈረየት፡ (ኢሳ፭፡ ፪። ኩፋ፡ ፵። ሚራ፳፫፡ ፳፭። አርጋ፡ ፬)።

—፤ መወፈር፡ መግዘፍ፤ ማበጥ፤ ማፈርጠም፤ ሥጋማ፡ መኾን፤ ለራሱ።

ፈራዪ፤ (**ዪት፡ ይያን፡ ያት**)፤ የሚያብብ፤ የሚያፈራ፤ አፍሪ፤ ፍሬያም፤ ወላድ።

መፍረዪ፤ **መፍርይ**፤ (**ይት፡ ያን**)፤ ዝኒ፡ ከማሁ። መፍርይት፡ ለእንተ፡ ይትበላዕ፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

ፍሩይ፤ (**ያን፡ ያት፡ ራት**)፤ ያበበ፡ ያፈራ፤ ፍሬ፡ የያዘ፤ ፍሬያማ፡ ፍሬያም፤ ዘላው፡ ዘለላው፡ ሕ ንባቡ፡ ፍሬው፤ ወይም፡ ፍሬነቱ፡ ያበጠ፡ ያፈረጠመ፤ ያደገ፡ የተንዠረገገ።

ፍርየት፤ ማበብ፤ ማፍራት፤ ፍሬ፡ መሸከም። ማበጥ፤ ማፈርጠም፤ የፍሬ። ወፈጺሞ፡ ፍርየት፡ (ማ ር፬፡ ፳፱)። መሥዋዕት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ፍርየት፡ ፍሬ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፀ፳፱፡ ፳፭። ፀ፡ ፱። ዘኍ፲፭፡ ፫)።

ፍሬ፤ (**ሬ፡ ርያት**)፤ በቁሙ፤ ሕንባብ፤ ኀ ጠት፤ ዘር፡ ቅንጣት፤ መልዕ፡ ሲዘሩት፡ የሚበቅል። ፍሬ፡ ዘይት። ፍሬ፡ ማዕር። ፍሬ፡ አቅማሕ። ፍሬያት፡ አዝርዕት፡ (ኢዮ፲፭፡ ፴፫። ኢሳ፵፡ ፮። ማሕ፡ ፬። ጥበ ፲፯፡ ፳፱)።

ፍሬ፤ አዝመራ፤ የአዝርዕት፡ የአትክልት፡ የዕፀ ዋት፡ ፍሬ፤ የምድር፡ ፀባባ፡ ወርቅ፡ ዕንቍ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ፍሬያተ፡ ዘበበ፡ ዘመዱ፡ ወበበ፡ ጣዕሙ። ፍሬያተ፡ ምድር፡ (ቀሌ። ኤር፯፡ ፳)።

ፍሬ፤ ልጅ፤ የልጅ፡ ልጅ፤ ዕጓል፤ ከባሕርይ፡ የሚገኝ፡ የሚከፈል። ፍሬ፡ ከርሥከ፡ ወፍሬ፡ ምድ ርከ። አቤል፡ ወሴት፡ ወሔኖክ፡ አርእስተ፡ አበው፡ ምስለ፡ ዙሉ፡ ፍሬሆሙ፡ (ዘዳ፯፡ ፲፫። ቅዳ፡ ግሩ)።

ፍሬ፤ ሥራ፤ ምግባር፡ ትሩፋት፤ የሥራ፡ ዋጋ፤ ደመ፡ ወዝ። ፍሬሃ፡ ለንህብ። ፍሬ፡ ምግባሮሙ። ቦኑ፡ ፍሬ፡ ለጻድቅ። ፍሬ፡ ጻማከ፡ ትሴሰይ፡ (ሚራ ፲፭፡ ፫። ኤር፯፡ ፲፱። መዝ፡ ፶፯። ፻፳፯)።

ፍሬ፤ ቁም፡ ነገር፤ ዋና፤ ዐይነታ። ፍሬ፡ ቅ ዳሴ፤ ፍሬ፡ ሰሞነኛ፡ እንዲሉ።

አፍረየ፤ አሳበበ፤ አስፈራ፤ አዖለደ፤ እንዲያ ብብ፡ እንዲያፈራ፡ አደረገ። ኣፈርዮ፡ ከመ፡ ዘይት፡ ስ ሙር። ያፈሪ፡ ወያሰምር፡ (ሆሴ፲፬፡ ፰። ግብ፲፬፡ ፲፯)።

መፍርያን፤ (**ሱር፡ ማፍርያና**)፤ የሰው፡ ስም፤ የሚያፈራ፤ የሚያስፈራ፤ ፍሬያማ፡ ፍሬያም። እል መፍርያን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ ሠርቅ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፬)።

ፈርተት፤ (**ትግሬ**)፤ ቁስጥ፤ የቍላ፡ ፍሬ። በቁሙ፡ ፍርንትት፤ የብሽሽት፡ ዕበጥ። ሲያበዛ፡ ፈራቲት፡ ይላል።

ፈርከሊሳ፤ (**ዕብ፡ ፋርኪል**)፤ የወይን፡ ዘለላ፡ ከናጽቁ፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፡ ዐጽቅ፡ ከነፍሬው። ማርያም፡ ጽጌ፡ ዘትምዕዚ፡ እምፈርከሊሳ፡ (ደ ራሲ)።

ፈርሙኒ፤ (**ቅብጥ**)፤ የወር፡ ስም፤ ሚያ ዝያ። በርሙዳን፡ ትመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። በርሙዳ፡ ይሰመይ፡ ፈርሙኒ፡ (አቡሻ፡ ፰)።

ፋርን፤ **ፋርና**፤ (**ዐረብ፡ ወዕብራ**)፤ እቶን፤ የማድ፡ ቤት፤ ማብሰያ፡ መጋገሪያ።

ፈርነሰ፤ (**ዕብ፡ ፋርኔስ**)፤ ቀለበ፡ መገበ፤ አበላ፡ አጠገበ፤ አስተኛ፡ አጋደመ፤ ደስ፡ አሰኘ፤ አንፈረ ዘዘ። ፈርዘዘን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ወንድም፡ ነው።

ፈርናሲ፤ (**ዕብ፡ ፋርናስ**)፤ ቀላቢ፡ መጋቢ፤ አዛዥ፤ ቤት፡ አባት፤ ዐበዛ፡ ጋጋሪ፤ አሳሳፊ፤ አስተኚ፤ አንጣፊ።

ተፈርነሰ፤ በቁሙ፤ ተፈረነሰ፤ በላ፡ ጠገበ፤ ተመገበ፤ ተኛ፡ ተጋደመ፤ ደስ፡ አለው፤ ከዚህ፡ የተነማ፡ ልቡ፡ ታበየ፤ ክፉ፡ ፀሰበ። ለእመ፡ መጠውከ፡ ርእ ሰከ፡ ለተፈርነሶ፡ (ምሳ፳፬፡ ፳፯)።

ፍርኑስ፤ ጽጉብ፤ ስኩብ፤ ፍሡሕ፤ ፍርዙዝ። ዐልጋ፤ መኝታ፤ መከነ፡ ስኪብ። ባማርኛ፡ የሰው፡ ስም፡ ይኾናል፤ ወይዘሮ፡ ፍርኑስ፡ እንዲሉ።

ፍርናሴ፤ መፈርነስ። ምግብ፡ ቀለብ፤ መብል፡ መጠጥ፤ ጥጋብ፡ ስካር፤ ተድላ፡ ደስታ።

ፍራንስ፤ ስመ፡ ነገድ፤ የሕዝብና፡ ያገር፡ የመ ዲና፡ ስም፤ ፋ(ፓ)ሪስ፡ ፈረንሳዊ። ዐረቦች፡ ፈረንጅ፡ ይሁዶች፡ ጻርፋት፡ ይሉታል።

ፈርዖን፤ (**ዕብ፡ ፋርዖሀ**)፤ የሰው፡ ስም፤ ግፈኛ፤ ግፍ፡ ሠሪ፤ ሙት፡ አስገባሪ፡ ማለት፡ ነው። ባንድ፡ ሰው፡ መቃብር፡ ፳፻፡ ብር፡ ይቀበል፡ ነበረ፡ ይ

ባላል ። ጥንተ ፡ ስሙ ፡ ሬቅዮን ፡ ነው ፤ ከርሱ ፡ በኋላ ፡ ፈርያን ፡ መባል ፡ ለግብጥ ፡ ንጉሥ ፡ ተሰጥቷል ።

ፈርዐጽ ፤ (ዕብ ፡ ፋርዖሽ) ፤ ቍንጽ ፡ ቍንጸ ፤ ቍንጫ ፡ የሚዘል ፡ የሚፈናጠር ።

ፈርፀጸ ፤ ፀ ፤ አው ፡ አንፈርፀጸ ፤ ዘለለ ፤ ፈነጨ ፤ መር ፡ መር ፤ ፍንጥር ፡ ፍንጥር ፡ አለ ፤ በረቀ ፤ ፈነደቀ ። መጽአ ፡ እንዘ ፡ ያንፈርዕጽ ፡ ከመ ፡ መፍልስ ። ያንፈርዕጹ ፡ አድባር ። እንስሳ ፡ እለ ፡ ያንፈርዕጹ ። ተፈሥሑ ፡ ወአንፈርዕጹ ። አንፈርፀጹ ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ፡ ረኪቦሙ ፡ ሕፃነ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፯ ። ኢሳ፵፭ ፡ ፲፪ ። ጥበ፲፯ ፡ ፲፰ ። ቀሌ ። ድጓ) ።

ፍርዑጽ ፤ እንፍርዑጽ ፤ ደስ ፡ ያለው ፤ ደስታ ፡ የመላው ፤ ያዘለለው ፡ (አርጋ ፡ ፩) ።

ነፈርዓጽ ፤ ዝላይ ፤ መርታ ፤ ተድላ ፤ ደስታ ፤ ሴሰን ፡ ቅንዝር ። ፍሥሓ ፡ ወሐሤት ፡ ወነፈርዓጽ ። እምንደለ ፡ ነፈርዓጻ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፪ ። ራእ፲፰ ፡ ፫) ።

ፈርፈረ ፤ (ፈሪር ፡ ፈረ ። ዕብ ፡ ፋርፌር) ፤ ፈረፈረ ፡ ቈራረሰ ፤ ኰተኰተ ፡ ሰባበረ ፤ አጠቃቀነ ፤ የንጀራ ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ፈሪር ፡ ነው ።

ፍርፋር ፤ (ራት) ፤ ፍርፋሪ ፤ የንጀራ ፡ የዳቦ ፡ ስባሪ ፤ ትራፊ ፤ ቍርስራሽ ። በእንተ ፡ ፍርፋራተ ፡ ኅብስት ፡ (አፈ ፡ ተ፲፩ ። ማቴ፲፭ ፡ ፳፯) ።

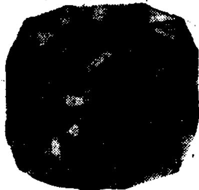
አንፈርፈረ ፤ አንፈረፈረ ፤ ተንፈረፈረ ። አንፈራፈረ ፤ ተንፈራፈረ ፤ ፍር ፡ ፍር ፡ አለ ።

ፍርፍርት ፤ (ታት) ፤ የእሳት ፡ እራት ፤ ጥራብሮ ። ድርጭት ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ወፍ ፡ ከዥግራና ፡ ከቆቅ ፡ የምታንስ ። ሰአሉ ፡ ወመጽአ ፡ ፍርፍርት ። ወሀብኮሙ ፡ መብልዐ ፡ ፍርፍርተ ፡ (መዝ ፡ ፻፬ ። ጥበ፲፯ ፡ ፪ ። ዘፀ፲፮ ፡ ፲፫ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፴፩) ። ድርንቅን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ፍርፍርዮን ፤ (ሮማይ ፡ ፈብሩአሪውስ) ፤ የካቲት ፤ የሮማውያን ፡ ፪ኛ ፡ ወር ፡ (ተረ ፡ ቄርሎ፩) ።

ፈሪጽ ፤ ጾት ፤ (ፈረጸ ፡ ይፈርጽ ፡ ይፍርጽ ። ዕብ ፡ ፋራጽ) ፤ መሰበር ፡ ማፍረጥ ፤ መፈንከት ፡ መፍለጥ ።

ፈርጽ ፤ (ብ ፡ አፍራጽ) ፤ በቁሙ ፤ ፈርጥ ፤ ጌጥ ፤ ክቡር ፡ ደንጊያ ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስባሪ ፤ ፍንካች ፤ በወርቅ ፡ የሚያዝ ፡ የሚለበጥ ። እሰ ፡ ስርግዋን ፡ በአፍራጽ ፡ ወልቡጣን ፡ በቈጽለ ፡ ወርቅ ። ውስተ ፡ ማጹን ፡ ዘእብነ ፡ አፍራጽ ፡ ዘውእቱ ፡ ርኢም ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

ፈርጽ ፡

ፈሪቅ ፤ ቆት ፤ (ፈረቀ ፡ ይፈርቅ ። ዕብ ፡ ፋራቅ ። ሱር ፡ ፍራቅ) ፤ መክፈል ፤ መለየት ። ማዳን ፡ ማስጣል ፤ መታደግ ፤ መቤዠት ፤ ከፍንጅ ፡ ከጠላት ፡ እጅ ፡ ማውጣት ። ትግሬ ፡ ግን ፡ ፈርቀ ፡ ብሎ ፤ በሳ ፡ ነደላ ፡ ይላል ።

ፈራቂ ፤ የሚያድን ፤ የሚቤዥ ፤ ታዳጊ ። ፈራቂ ፡ እምሕማማት ። አምላክነ ፡ ወፈራቂነ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ፪ጴጥ ፡ ፭ ፡ ፮) ።

ፍርቅ ፤ (ቃት) ፤ እኩል ፤ እኩሌታ ፤ መንፈቅ ። ፍርቅ ፡ መዓልቲ ፡ (ትግሪኛ) ።

ፍርቃን ፤ (ዐረ ፡ ወዕብ ፡ ፉርቃን ። ሱር ፡ ፉርቃና) ፤ ድኅነት ፤ መድኀኒት ፤ ትድግና ። መሥዋዕተ ፡ ፍርቃን ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፳፰ ። ፴፱ ፡ ፯ ። ራእ፯ ፡ ፲ ። ፲፱ ፡ ፩) ።

ፉርቃን ፤ የሙሐመድ ፡ መጽሐፍ ፡ ቍርኣን ፤ እስላሞችን ፡ ከክርስቲያኖች ፡ የሚለይ ፡ የሚከፍል ።

አፍረቀ ፤ አስከፈለ ። አፈራረቀ ፤ አከታተለ ።

አፍራቅያ ፤ አፍሪቃ ፤ አንድ ፡ እጅ ፡ የዓለም ፡ ክፍል ፤ ካምስት ፡ አንድ ፤ ኢትዮጵያ ፡ ያለችባት ፡ ዓለም ፤ ዙሪያዋ ፡ ዳር ፡ ደንበሯ ፡ ኹሉ ፡ በባሕር ፡ የታጠረ ፡ የተከበበ ፤ እንደ ፡ ደሴት ፡ ያለች ፤ ሥዕሏና ፡ ምስሏ ፤ ወይም ፡ ቅርጧ ፡ አቀማመጧ ፡ የወይን ፡ ዘለላ ፡ የሚመስል ። ዮም ፡ ትዌድሶ ፡ አፍራቅያ ፡ (ድጓ) ።

ተፈርቀ ፤ ተከፈለ ፤ ዳነ ፡ ተለቀቀ ፤ ወጣ ፤ አመለጠ ።

ፍሩቅ ፤ የተለየ ፤ የተከፈለ ፤ ክፉል ፤ ድኍን ።

ፈርቅ ፤ (ዐረ ። ዕብ ፡ ፌሬቅ) ፤ ልዩነት ፤ ክፍል ፤ ምዕራፍ ፤ የሕዋስ ፡ የመጽሐፍ ። ተራ ፡ ፈረቃ ።

ተፋረቀ ፤ ተካፈለ ፤ ተከፋፈለ ፤ ተፈራረቀ ፤ ተጋገዘ ። ባረየን ፡ ተመልከት ።

ፈሪር ፤ (ፈረ ፡ ይፈርር ፡ ይፍርር) ፤ መፈልፈል ፤ ማሸት ፤ የፍሬ ፡ የቅንጣት ። ፈርፈረን ፡ እይ ።

ፈሩርም ፤ (ጽር ፡ ፋሩሪም ። ዕብ ፡ ፋርዋሪም) ፤ በቶች ፤ የቦታ ፡ ስሞች ፤ የቤት ፡ መቅደስ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፤ የከተማ ፡ ዙሪያ ፤ ማእዝን ። ወይም ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለ ፡ አደባባይ ፤ ምኣግ ፤ ሥረጌ ፤ የጕድፍ ፡ መጣያ ። በፈሩርም ፡ (፪ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲፩) ። አንዱን ፡ ፋርዋር ፡ ይላል ።

ፈሪስ ፤ ሶት ፤ (ፈረሰ ፡ ይፈርስ ፡ ይፍርስ ። ዕብ ፡ ፋራስ ፤ ሰበረ ፡ አፈረሰ) ፤ መጋለብ ፤ መንጐድ ፤ መውጣት ፡ መውረድ ፤ መፍረስ ፡ መናድ ፤ የማዕበል ። መፈታት ፤ ባድማ ፡ መኾን ፤ መለየት ፡ መከፈል ፡ መበታተን ፤ ያገር ፡ የቤት ።

ፍርሰት ፤ መፍረስ ፤ አፈራረስ ፤ ፍርሻ ። የአምር ፡ ግብረ ፡ ፍርሰት ፡ (ሬልክ) ።

አፍረሰ ፤ አፈረሰ ፤ አስፈረሰ ፤ ሻረ ፤ ድል ፡ ነሣ ።

ዘሐነጸ፡ቤተ፡ወያፈርስ ። ሶበ፡ ኢያፍረስኩ፡ ርእ ስየ፡እምኢክህልኩ፡እሕንጻ፡ለነፍስየ ። ያፈርሱ፡ ኀሊናተ፡በይጣናት፡(ፊልክ፡ ፻፳፩ ። ፪፻፳ ። ፴፩) ።

ፈርስ፤ (ዕብ፡ ፌሬሽ)፤ በቁሙ፡ (ዐማ ርኛ) ።

ፈረስ፤ (ብ፡ አፍራስ ። ዕብ፡ ፉራሽ ። ዐረ፡ ፈረስ)፤ በቁሙ፤ የታወቀ፡ የቤት፡ እንስሳ፤ ሯጭ፡ ጋላቢ፤ ሠረገላ፡ ሳቢ፤ ስንጋ፡ ድንጕላ፡ ባዝራ ። እንደ፡ ላሕም፡ ለሴትም፡ ለወንድም፡ ይከታል፤ አይከ ትም፡ ብለው፡ ፈረስት፡ አፍራሳት፡ የሚሉ፡ አሉ፤ ያሰኛ ቸዋል ። ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ይወፅእ፡እኩየ ። ረዋጺ፡ ፈረስ ። መጽአት፡ፈረስ፡ ንጉሥ፡ ወሰችየት፡ እም ኔሁ፡ወፀንሰት፤ ወይእቲኒ፡ ፈረስ፡እንተ፡ፀንሰት፡ ወለደት፡በዕለተ፡ተወልደ፡እስክንድር፡(ሢራ፴፡ ፰ ። ኢሳ፴፡ ፲፮ ። ዜና፡ እስ) ። አፍራስ፡ጸብእ ። ድ ምፀ፡ሠረገላ፡ወአፍራስ ። አፍራስ፡ አእኑስ፡ ወአ ፍራስ፡አትቡዕ፡(ዮናን፡ ፲፡ ፳፯ ። ሚክ፩፡ ፲፫ ። ፪ዜና፡ ፱፡ ፳፭) ።

ፈረስ፡

ፈረሳዊ፤ ፈረሰኛ፤ ባለፈረስ፤ ጋላቢ፤ ማዕበል፡ ሞገድ፡ (ስንክ፡ መስ፲፰) ።

ፈርሰወ፤ (ተቀ፡ ግ ። ዕብ፡ ፋርሴም)፤ አፈርሳታ፡ አወጣ፤ ለየ፡ ገለጠ፡ አስታወቀ፤ የከፋ ። ፈር ሳም፡ ኾነ ።

ፈርሳዊ፤ አፈርሳታ፡ አውጪ ። ፈርሳም፤ ዳውላ፡ ሆድ ።

ፍርሳዌ፤ ፈርሱት፤ አፈርሳታ፤ ያፈርሳታ፡ ሥራ፡ አውጣጭኝ፡ ምርመራ ።

ፈሪሳዊ፤ (ዕብ፡ ፉሩሽ)፤ ዕሉል፡ ባሕታዊ፤ ንጹሕ፡ ድንግል፤ መናኒ፤ ከሰው፡ የተለየ፡ ልዩ ። አነ፡ ፈሪሳዊ፡ወልደ፡ፈሪሳዊ ። አሐዱ፡እምነ፡ፈሪሳው ያን፡(ግብሐ፳፫፡ ፮ ። ዮሐ፫፡ ፩) ። ባለሐዲሶች፡ ግን፡ በፋ ሬስ፡ ፈሪሳውያን፡ ተብለዋል፡ ብለው፡ ይፈታሉ፤ ፋሬስ፡ የጽርእ፡ አጠራር፡ ነው፤ ዕብራይስጡ፡ ፌሬጽ፡ ይለዋል፤ ዘሩና፡ ሥሩ፡ ፈረሰ፡ ነውና፤ ፍቻቸው፡ ጥሩ፡ እውነት፡ አይደለም ።

ፋርስ፤ (ዕብ፡ ፋራስ)፤ ያገርና፡ የነገድ፡ ስም ። ፋርስ፡ወዞሽ፡ወፉጥ፡(ሕዝ፴፰፡ ፭) ።

ፋርሳዊ፤ የፋርስ፡ ሰው፤ በፋርስ፡ የተወለደ ። ቂሮስ፡ፋርሳዊ፡(ዳን፮፡ ፳፰) ።

ፋሬስ፤ (ሱር፡ ፋርሲን)፤ ከፈለ፡ ከፈላ፡ ለመንግሥትከ፤ ወተውህበት፡ ለፋርስ፡ ወሜዶን፡(ዳን፭፡ ፳፯—፳፰) ።

ፈርስክ፤ የፋርስ፡ ቍጥር ። ፈርስክ፡ሐሳበ፡ ፋርስ፡ወሰብአ፡ምሥራቅ፤ ወፈርስክስ፡ብሂል፡አር ባዕቱ፡ምዕራፍ፡(ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፲፭) ።

ፋስ፤—ዕፃ፤—ፈሲስ፡ ፈሰሰ ።

ፈሲው፤ (ፈሰወ፤ ፈስወ ። ዐረ፡ ፈሳ)፤ መፍጀት፤ መንጓጓት፤ የሆድ ። ቱስ፡ ቂቅ፡ ላጥ፡ በር ቀቅ፡ ማለት፡ የፈስ፤ ሸልኮ፡ ንጥቆ፡ እንደ፡ ነፍጥ፡ ባርቆ ። ወይም፡ ኾነ፡ ብሎ፡ መፍሳት፤ በቂጥ፡ በመቀ መጫ፡ መተንፈስ፤ ለመናጻት፤ ጕየጸን፡ እይ ። መቈ ረጥ፡ መፍለጥ፡ መስበር፡ መቀጥቀጥ ። ፋስ፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው ። መቈረጥ፡ ለፈስም፡ ይኾናል፤ (ግ ጥም፡ ድሬ፡ ዳዋ)፤ ሰው፡ ኹሉ፡ ተጣልቶ፡ በፈስ፡ ደመ፡ ወገዝ፡ የማጉስ፡ እያለ፡ ገሮ፡ ሲያያዝ፤ ነጋድ፡ ራስ፡ ድልቢ፡ የፈሱን፡ ነገር፡ ቈመው፡ ተቀምጠው፡ ይቈርጡት፡ ነበር ።

ፈስው፤ ፈሰው፤ ፈስ፤ ታሕታዊ፡ እስትን ፋስ ። አንዳንድ፡ መምህራን፡ የፈወሰ፡ ዘር፡ አድርገው፡ በፈውስ፡ ዘይቤ፡ ይፈቱታል፤ ይኸውም፡ መድኀኒት፡ ማለት፡ ነው ። ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈስው፡ በቤተ፡ክርስቲያን፤ ላዕሌሁ፡ ንምሳ፡ስግደት፡ ወ ሠለስቱ፡ ሰቅል፡ሰንድሮስ፡(ቄድር) ።

ፌስሓ፤ ፌስሓይ፤ ፈሳዊ፤ የፈስ፡ ዐይነት፡ ብስና፤ የኮሶ፡ የኩረፌ፡ ግማት ። ክፉ፡ ሽታ፤ ግማት፤ ክርፋት፤ ቅርናት ። ወያወፅእ፡ፌስሓየ ።

ፋሲካ፤ (ጽር፡ ፓስኻ፤ ፋሴክ ። ዕብ፡ ፌሳሕ)፤ በቁሙ፤ ፍሥሕ፤ የመሥዋዕትና፡ የበዓል፡ ስም፤ ዕድወት፡ ማዕደት፡ ማለት፡ ነው፤ ፍሥሕን፡ ተ መልከት ። ወጠብሑ፡ፋሲካ ። ትበልዕዎ፡በጕጕአ፡ እስመ፡ ፋሲካሁ፡ ለእግዚ ። ፋሲካ፡ አይሁድ ። ዕ ለተ፡ፋሲካ ። በፋሲካ፡ አሪት፡ ኢይግበሩ፡ ፋሲካ፡ ወንጌል፡(ዕዝ፮፡ ፳ ። ዘፀ፲፪፡ ፲፩ ። ዮሐ፪፡ ፲፫ ። ዲድ፡ ፳፱ ። ስንክ፡ መጋ፱) ።

ፊሳሎጎስ፤ (ጽርእ)፤ ነባቤ፡ ባሕርይ፤ የፍ ጥረትን፡ ጠባይ፡ የሚናገር፡ ፍልሱፍ፤ ወይም፡ የፈላ ስፋ፡ መጽሐፍ ።

ፍሱዕ፤ (ዕብ፡ ፌሻዕ፤ ክፉ፡ መጥፎ፡ ሥራ)፤ ፈጣጣ፤ ጕረጥ፤ እንደ፡ ዕሥሥት፡ ዐይን፡ ቂብ፡ ቈበብ፡ ፍጥጥ፡ ያለ ። ልም፡ ደከማ፤ ሸውራራ ። ዐይኑ፡የማናይ፡ ቱሱሕ፡ በደም፤ ወፀጋማይ፡ ፍ ሱዕ፡(ኪዳን) ። በመጀመሪያው፡ ክፍል፡ ፍሱዕ፡ ያለ ውን፤ በኹለተኛው፡ ክፍል፡ ምዉት፡ ይለዋል ።

ፈሲስ፤ ሰት፤ (ፈሰ፤ ፈሰሰ፡ ይፈስስ፡ ይፍስስ ። ሱር፡ ፍሳስ)፤ ዕፃ፡ መጣል፤ ማውጣት፤ በዕፃ፡ መክፈል ። ማፍሰስ፤ መፍሰስ፡ መቅለጥ ።

ፈሳሲ ፤ ፈሰስ ፤ የሚፈስ ፤ ፈሳሽ ፤ ወራጅ ፡ ቀላጭ ። ነቅዐ ፡ ፈሰስ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፰) ።

ተፋሰሰ ፤ ተዓፀወ ፤ ዕፃ ፡ ተጣጣለ ፤ ተሻኰተ ፤ እንሻኰት ፡ አለ ፤ በጣት ። ኢንግምድ ፡ ወኢንሥጥጥ ፤ አላ ፡ ንትፋሰስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ለዘረከቦ ፡ ይርከቦ ፡ (ዮሐ ፲፱ ፡ ፳፬) ።

(ጥ) ፋስ ፤ ዕፃ ፤ የዕፃ ፡ ዕንጨት ፤ ወረቀት ። ሽሾቻ ፤ የጣት ፡ ምልክት ፤ ባንድ ፡ በኹለት ፤ ወይም ፡ በጋት ፡ ባራት ፡ ጣቶች ፡ የሚኾን ። አንዱ ፡ ወስፈ ፤ ኹለቱ ፡ መቀስ ፤ አራቱ ፡ ሰይፍ ፡ ይባላል ፤ ወስፈ ፡ መቀስን ፡ መቀስ ፡ ሰይፍን ፡ ይረታል ። አራተኛ ፡ ደግሞ ፡ ዐምስቱን ፡ ጣቶች ፡ ጠቅሎ ፡ ጩብጦ ፡ ጡጫ ፡ ቡጢ ፡ ሲኾን ፡ ስሙ ፡ መደሻ ፡ ይባላል ፤ ርሱ ፡ ኹሉን ፡ ቢረታ ፡ እንጂ ፡ ሌሎቹ ፡ አይረቱትም ። ተፈጸመ ፡ ብከ ፡ እግዚአ ፡ ቃለ ፡ ዳዊት ፡ ንጉሥ ፤ አመ ፡ ተካፈሉ ፡ በዕፃ ፡ ወፋስ ፤ ልብሰከ ፡ ልብሰ ፡ ሞገስ ፡ (ደራሲ) ።

ፌሲስ ፤ (ጽርእ) ፤ ባሕርይ ፤ ጠባይዕ ። ፌሳሎ ጎስን ፡ እይ ።

ፈቲው ፤ ዎት ፤ (ፈተወ ፡ ይፈቱ ፡ ይፍቱ ። ዕብ ፡ ፋታህ ። ሱር ፡ ፍታእ ። ዐረ ፡ ፈታ) ፤ መመኘት ፤ ማሰብ ፤ መከጀል ፤ አይቶ ፡ መውደድ ፤ በልብ ፡ መቀበል ፤ ያዩትን ፡ የሰሙትን ፡ ነገር ፡ መከተል ፡ መሻት ፤ መሠየት ፡ መጐምጀት ፤ በምኞትና ፡ በምሮት ፡ መያዝ ፤ አማረኝ ፡ ውል ፡ ትዝ ፡ አለኝ ፡ ማለት ። ኢትፍቱ ፡ ብእሲተ ፡ ካልእከ ። ፈተዋ ፡ በነፍሱ ፡ ከመ ፡ ይስክብ ፡ ምስሌሃ ። ዘሉ ፡ ዘርእየ ፡ ለብእሲት ፡ ወፈተዋ ፡ ወድአ ፡ ዘመወ ፡ ባቲ ፡ በልቡ ። ኢፈተውኩ ፡ መሥዋዕተከ ። ኢትፍቱ ፡ ሀልዎ ፡ ምስሌሆሙ ። ፈተወ ፡ ይስተይ ፡ ማየ ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፲፯ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፲፮ ። ማቴ፭ ፡ ፳፰ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፳፬ ። ምሳ፳፬ ፡ ፩ ። ኤፍ ፡ ፩) ።

ፈታዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚመኝ ፤ የሚወድ ፡ ወዳጅ ፤ ጐምጂ ። ዕቡያን ፡ ወፈታውያን ። ፈታውያነ ፡ ጽዕለት ። ኢትኩን ፡ ፈታዌ ፡ (ቀሌ ። ምሳ ፩ ፡ ፳፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩) ።

አፍተወ ፤ አስመኘ ፤ አስጐመዠ ፤ ደስ ፡ አሰኘ ፤ አስወደደ ፤ አስፈለገ ። ኢያፍቱከ ፡ ሥና ፡ ለብእሲተ ፡ ባዕድ ። ኢያፍቱከ ፡ ተድላሆሙ ፡ ለረሲዓን ። ወአፍተዋ ፡ ከመ ፡ ትብላዕ ። ዘያፈትዎሙ ፡ ለመላእክት ፡ ከመ ፡ የሐውጽዎ ፡ (ሢራ፱ ፡ ፰ ፡ ፲፱ ። መቅ ፡ ወን ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፪) ።

ተፈትወ ፤ ተወደደ ፤ በለጠ ፡ ከበረ ። መከፈልት ፡ ዘይትፈቶ ። ወይትፌቶ ፡ እምወርቅ ፡ ወእምዕንቍ ፡ (ጥበ፫ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፲፰) ። ወሰደ ፡ ተማለደ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተፈትወ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ተፈቲዎ ፡ ተፈቲውየ ፡ (ዘፀ፳፱ ፡ ፲፯ ። ዘኍ፲፯ ፡ ፲፭) ።

ፍትው ፤ ያማረ ፤ የተወደደ ፤ ውድ ፡ ክቡር ። ዝከርክሙ ፡ ፍትው ። ፍትወ ፡ ምግባር ፡ (ስንክ ፡ ታኅሣ ፳፰ ። ጥር፲፰) ።

ፍትወት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መመኘት ፤ መውደድ ፤ መወደድ ፤ አወዳደድ ፤ ውዴታ ፤ ጐምጀታ ፤ ፈቃድ ፡ አምሮት ፤ ሐሳብ ፡ ምኞት ፤ ነቅዐ ፡ ኀልዮ ፤ የኀጢአት ፡ ጢስ ፤ ተንታ ፤ ተድላ ፡ ደስታ ። ብእሴ ፡ ፍትወት ፡ አንተ ። ፍትወቱ ፡ ለሥጋ ፡ ወፍትወቱ ፡ ለዐይን ። እለ ፡ ይገብሩ ፡ ፍትወተ ፡ ነፍሶሙ ። ወፍትወትሰ ፡ እምከመ ፡ ፀንሰት ፡ ትወልዳ ፡ ለኀጢአት ። ፍትወታቲሁ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ (ዳን፱ ፡ ፳፫ ። ፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፮ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፱ ። ያዕ፩ ፡ ፲፭ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

ፍትወታዊ ፤ የባሕርይ ፡ ጦር ፤ ዝሙት ። ከመ ፡ ያድክም ፡ ኀይለ ፡ ፍትወታዊተ ፡ (አቡሻ ፡ ፴፰) ።

ፍታው ፤ ፍትወት ፤ ፈቃድ ፤ ምኞት ። እምፈጸምኩ ፡ ፍታውየ ፡ ላዕሌከ ፡ (ዮሴፍ) ።

መፍትው ፤ ፍትው ፤ ያማረ ፤ የተወደደ ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ የሚያስጐመዥ ፤ የሚያስመኝ ፤ የሚያሻ ፡ የሚያስፈልግ ። ዘሉ ፡ ግብሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሠናይ ፡ ወመፍትው ። መፍትው ፡ ለዐይን ፡ ስርጉ ። ወይን ፡ መፍትው ። በአንተ ፡ ምድረ ፡ ሕዝብየ ፡ መፍትው ። አስተዳሎኩ ፡ ለዝንቱ ፡ ሕንጻ ፡ ዘሉ ፡ ዘመፍትው ፡ (ሢራ፴፱ ፡ ፳፱ ። ፵፰ ፡ ፲፱ ። ዓሞ፭ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፴፪ ፡ ፲፱ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፱) ።

— ፤ የተገባ ፤ የሚገባ ፤ አገባብ ፤ ርትዕ ፡ ተድላ ፡ ድልወት ። መፍትው ፡ ያንሶሱ ፡ ቀሲስ ፡ ኀበ ፡ አብያተ ፡ ድዉያን ። መፍትው ፡ ይሕየው ፡ ይስማኤል ፡ ቅድሜከ ። እመ ፡ ገብረ ፡ ዘኢመፍትው ። አኮ ፡ መፍትው ፡ (ኪዳ ። ኩፋ ፡ ፲፭ ። ቀሌ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፯) ።

ፈቲሕ ፤ ሐት ፤ (ፈትሐ ፡ ይፈትሕ ፡ ይፍታሕ ። ዕብ ፡ ፋታሕ ። ሱር ፡ ፍታሕ ። ዐረ ፡ ፈተሐ) ፤ መክፈት ፤ ማለጥ ፤ መዝጊያን ፡ መክደኛን ፡ ማስገለል ፡ ማንሣት ። ፈትሐ ፡ ኪሰ ። ዘሉ ፡ ተባዕት ፡ ዘይፈትሕ ፡ ማሕፀነ ። ፍታሕ ፡ አፉሁ ፡ ወእዘኒሁ ። ፈቲሐከ ፡ እዴከ ። ርጢናት ፡ እለ ፡ ይፈትሓ ፡ ሕብጠቱ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፳፫ ። ኩፋ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፻፫ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫) ።

— ፤ በቁሙ ፤ መፍታት ፤ መተርተር ፤ ማውለቅ ፤ ማሰናበት ፤ መናዘዝ ፡ እፈትሐከ ፡ ማለት ። መኑ ፡ ፈትሐ ፡ ማእሰሮ ። ኢይፈትሑ ፡ ቅናቶሙ ። አንስት ፡ ሰበ ፡ ይጠመቃ ፡ ይፍትሓ ፡ ሥዕርተን ። ፍታሕ ፡ አሣእኒከ ፡ እምእገሪከ ። ፍትሖሙ ፡ ለሕዝብ ። ይእስሩ ፡ ወይፍትሑ ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፭ ። ኢሳ፭ ፡ ፳፯ ። ኪዳ ። ዘፀ፫ ፡ ፭ ። ማቴ፲፱ ፡ ፲፭ ። ቅዳ) ።

— ፤ መሻር ፤ ማፍረስ ። ዘኬ ፡ ፈትሐ ፡ አሐተ ፡ እምእላ ፡ ትእዛዛት ። ከመ ፡ ይፍታሕ ፡ ግብሮ ፡ ለጋኔን ። ፈቲሐ ፡ ፍኖተ ፡ (ማቴ፭ ፡ ፲፱ ። ፩ዮሐ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፱ ፡ ፪) ።

— ፤ መፍረድ ፤ መወሰን ፤ ማዘዝ ። ኢትፍትሑ ፡ በአድልዎ ። ፈትሐ ፡ በሕግ ፡ ብሊት ፡ ከመ ፡ ይምሐል ፡ ብእሲ ፡ በጽድቅ ። ሕግ ፡ ብሊት ፡ ፈትሖት ፡ ከመ ፡ ይቅ

ትሉ፤ወሕግበ፡ሐዳስ፡ኢፈትሐት፡ከመ፡ዝ፡(ፈ፡መ፡፳፪፡፩። ፱፡፪)።

ፈታሒ፤(ሒት፡ ሕያን፡ ያት፤ ሕት)፤ የሚከፍት፤ ከፋች፤ ፈች፤ ፈራጅ። ፈታሒ፡ማሕፀን፡ ሩፋኤል። ፈታሒ፡እሱራን። ፈታሕት፡(ደራሲ። መቃ። ፍ፡ነ፡፵፫)።

መፍትሒ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የሚሽር፤ የሚያፈርስ። ስቴ፡ ሰላም፡ መፍትሒ፡ ሕማምነ፤ ዘውእቱ፡ ደመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። መፍትሒ፡ ሥራይ፡(ተረ፡ ቄር። አዋል)።

መፍትሕ፤(ዐረ፡ ምፍታሕ)፤ መክፈቻ፤ መሻሪያ፤ ማፍረሻ። መፍትሐ፡ሥራይ፡(አዋል)።

አፍትሐ፤ አስከፈተ፤ አስፈረደ። ሰእመ፡ብእሲ፡አፍትሐ፡ደመ፡እምድኅረ፡ቍርባን። ኢያፈትሕዎሙ፡ፍትሐ፡ዝንጓ፡(ቄድር። ሚራ፴፰፡፴፫)።

ተፈትሐ፤ ተከፈተ፤ ተፈታ፤ ቀለጠ፤ ፈረሰ፤ ተለየ፡ተከፈለ። ተፈትሑ፡መዓምቅት። ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡ እምነ፡ መዝራዕቱ። ተፈትሐ፡ማይ፡ዘረገዐ። ወይትፈታሕ፡ ማእሰረ፡ ተዋስቦ። ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡(ሔኖ። መሳ፲፭፡፲፱። ስንክ፡ ሚያ፳፭። ፈ፡መ፡፲፪፡፩። ዳን፭፡፮)። ተፈታሕ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ኤፍታሔ፡ ሕ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፡(ማር፯፡፴፬)።

—፤ ተፈታ፤ ፍትሐት፡ ዘወልድ፡ ተደገመለት፤ ግንዘት፡ መዋሥዕት፡ ደረሰለት፤ ኀጢአቱ፡ ይቅር፡ ተባለለት፤ የተናዛዥ፡ የሙት። ተፈትሐት፡ኀጢአታ። እምዝኒ፡ ኵሉ፡ነገር፡ታሐዝዝኒ፡ይሉኛታ፤አምጣነ፡ካህናት፡ቀተልዋ፡ወተቀብረት፡ሳትፈታ፡(ኢሳ፵፡፪። ቅኔ)።

—፤ ተፈረደ፡(ለት፤ በት)። ታዘዘ፤ ተሠራ። ተፈትሐ፡ ላዕሌሁ፡ ፍትሐ፡ ሞት። ተወሰነ፡ ወተፈትሐ፡ ላእለ፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡(ፍ፡ነ፡፵፱። ፈ፡መ፡፲፡፫)።

ፍቱሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ትሕት)፤ የተከፈተ፡ ክፍት፤ የተፈታ፤ የወለቀ፤ ደስ፡ ያለው፡ ጤናማ። እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ወብሩህ፡ኅሊናሁ። ዘፈታሕከ፡በምድር፡ይከውን፡ ፍቱሐ፡በሰማያት። ፍቱሐ፡ አማእን። ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ። ቦ፡ኀይል፡ወፍቱሕ፡ነፍሱ፡ ሰበሲዐ፡(ቀሌ። ዘዳ፳፭፡፲። ሚራ፲፱። ፵፡፩)።

ፍትሐት፤(ታት)፤ መከፈት፤ መፍታት፡ መፈታት፡ አፈታት፤ ፍታት። (ገዋም)፤ ምን፡ ያሉ፡ ቄስ፡ ናቸው፡ ተዝካር፡ የሰመዱ፤ አስታርቁኝ፡ብላቸው፡ ፍታት፡ ብለው፡ ኼዱ። ፍትሐት፡ዘወልድ፡(ቅዳ)።

—፤ መርታት፤ መትባት፤ ያንደበት። በፍትሐት፡ቃል፡(ዘፀ፲፩፡፩)።

ፍትሕ፤(ሓት፤ አፍታሕ)፤ ፍርድ፤ ሕግ፤ ሥርዐት፡ ደንብ፡ ውሳኔ፤ ዕድር፤ ልማድ፤ የሚገባ፡ ነገር። ኢትሚጥ፡ ፍትሐ፡ነዳይ፡ ወኢተዐምፅ፡በፍትሕ። ፍትሓተ፡ሕገጊሁ። ትግበር፡ ፍትሐ፡ በአፍታሒሆሙ። አንበሩ፡ ፍትሐ፡ለዘሞአ፡በምሳሌሁ፡(ዘፀ፳፫፡፮። ኩፋ፡፱። ፫ነገ፡፲፡፱። ዲድ፡፲። አርጋ፡፪)።

ፍትሐ፡ ነገሥት፤ የፍርድ፡ መጽሐፍ፤ ኹለት፡ ክፍል፤ ፶፩፡ አንቀጽ፡ ያለው፤ ከዚያውም፡ መጀመሪያው፡ ክፍል፡ መንፈሳዊው፡ ፳፪፤ ፪ኛው፡ ክፍል፡ ሥጋዊው፡ ፳፱፡ ነው።

ተፋትሐ፤ ተፋታ፤ ተፍታታ፤ ተለያየ፤ ተላቀቀ፤ ተሻገተ፤ ተፋረደ፡ ተካሰሰ። ይጣበቁ፡ ወኢይትፋትሑ። ኢትትፋታሕ፡ ምስለ፡ ኢጲስቆጶሳት። ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡እለ፡ኢየአምኑ። ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልክ፡(ኢዮ፵፩፡፰። ዲድ፡፱። ፍ፡ነ፡፵፫፡፱። ቀኖና)።

አስተፋትሐ፤ አፋታ፤ አለያየ፤ አሻገተ፤ አፋረደ፡ አፋራረደ።

ፈቲል፤ሎት፤(ፈተለ፡ ይፈትል፡ ይፍትል። ዕብ፡ ፋታል። ሱር፡ ፍታል። ዐረ፡ ፈተለ)፤ መፍተል፤ ማከረር፤ መጠምዘዝ፡ መገመድ፤ መሳብ፡ መምዘዝ። ፈተላሁ፡ለጸጕረ፡ጠሊ። እመታ፡ታጸንዕ፡ ለፈቲል። ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፤ ኢትፍትል፡ወኢትፀፍር፡(ዘፀ፴፭፡፳፮። ምሳ፴፩፡፲፮። ዲድ፡፩)።

ፈታሊ፤(ሊት፡ ልያን፡ ያት)፤ የሚፈትል፤ ፈታይ፡ አከራሪ፡ ገማጅ።

ተፈትለ፤ ተፈተለ፤ ተከረረ። ልብስ፡ ዘኢተፈትለ፡ወኢተአንመ፡ በእደው፡(ሲኖዶ። ሳታ)።

ፍቱል፤(ላን፡ ላት፡ ትልት)፤ የተፈተለ፡ የተገመደ። ቢሶስ፡ፍቱል። ደርከኖ፡ፍቱል። ድምድማሃ፡ ድሉል፡ ወቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡(ዘፀ፳፮፡፴፩። ዘኍ፲፭፡፴፰። ገድ፡ ተክ)።

ፍትለት፤ መፍተል፤ መፈተል፤ አፈታተል፤ ፈተላ፡(ዕር፡ ኢሳ)።

ፈትል፤(ላት)፤ በቁሙ፤ ዝሓ፡ ገራ፤ ወይም፡ ድርና፡ ማግ፤ ክር፤ ገመድ፤ ሽቦ፤ ስልክ። ፈትል፡ሥሉስ፡ፍጡነ፡ ኢይትበተክ። ልብሰት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ፈትሉ። ፈትለ፡ዐጌ። ፈትለ፡ማሬት። ፈትለ፡ብሩር። ፈትለ፡ወርቅ፡ወፈትለ፡ ሜላት፡(መክ፬፡፲፪። ሚራ፵፩፡፲፭። ስንክ፡ ጥቅ፳። አፈ፡ ተ፵፱። ዘፀ፴፭፡፳፭። ደራሲ)።

አፍታል፤(ትልት)፤ ፈትሎች፤ ክሮች። አፍታል። በበ፡አፍትልት፡(ዘፀ፴፯፡፲። አዋል)።

ፍትሎ፤ ፈትል፤ ፍታል፤ ልብስ። ዘሕብረ፡ ያክንት፡ ፍትሎ፡(ዘፀ፳፰፡፴፯)።

ፈቲን፤ኖት፤(ፈተነ፡ ይፈትን፡ ይፍትን። ዐረ፡ ፈተነ። ዕብ፡ ባሐን)፤ መፍተን፤ መሞከር። ማስብ፡ መመርመር። መፈለግ፡ መጕርጐር፡ መበርበር። መጠየቅ፤ መሰለል፤ ጠባዩን፡ መጠንኑ፡ ለማ

ወቅ ። መከረን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። ፈተኑኒ ፡ ወርእዩ ፡ ምግባርየ ። ይፈትን ፡ ልበ ፡ ወኵ ልያተ ። እስኩ ፡ ፍትን ፡ ለሊከ ፡ በልብከ ። ወፈተኑ ፡ ላባ ፡ ኵሎ ፡ ቤታ ፡ ለራሔል ፡ ወኢረከበ ። እንዘ ፡ ይፈ ትን ፡ ንዋዮሙ ። ይፍትንዎ ፡ ሕገገ ። ከመ ፡ ይፍ ትን ፡ ሀገረ ፡ (መዝ ፡ ፳ና ፡ ፺፱ ። ቀሌ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፴፭ ። ኩፋ ፡ ፵፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፫) ።

—፤ መጥበስ ፤ መተኰስ ፤ ማቅለጥ ፡ ማፍሰስ ፤ ማንጠር ፤ መከለስ ፤ ለማጥራት ፡ ለማደስ ። ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ ፊ ተኛው ፡ ነው ፤ ምርመራን ፡ ያሳያል ። አረስዮሙ ፡ ወእ ፈትኖሙ ። ለንዋየ ፡ ለብሓ ፡ እሳት ፡ ይፈትኖ ። ወፈ ትንክኒ ፡ ከመ ፡ ይፈትንዎ ፡ ለብሩር ። ፈተንኒ ፡ ከመ ፡ ወርቅ ፡ (ኤር፱ ፡ ፯ ። ሚራ፳፯ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፷፮ ። ኢዮ ፳፫ ፡ ፲) ።

ፈታኒ ፤ የሚፈትን ፤ ፈታኝ ፤ መርማሪ ። እግዚ ፡ ፈታኔ ፡ አልባብ ። ፈታኔ ፡ ኢዮብ ፡ በደዌ ፡ ወአበቅ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ጥበ ፡ ጠቢ) ።

መፍተኒ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መፍተኔ ፡ አዕር ክት ፡ (ፈላስ) ።

አፍተነ ፤ አስፈተነ ፤ አስመረመረ ፤ ራሱን ፡ ወ ይም ፡ ሌላውን ። አፍትን ፡ ርእሰከ ፡ ለካህን ። ንፍ ረት ፡ ብእሲት ፡ ከመ ፡ ታፍትን ፡ ኀጢአታ ፡ ኀጊደ ፡ ለቅዱስ ፡ ባስልዮስ ፡ (ማር፩ ፡ ፵፬ ። ስንክ ፡ ሐም፲፭) ።

ተፈትነ ፤ ተፈተነ ፤ ተሞከረ ፤ ተመረመረ ፤ ፈ ሰሰ ፡ ቀለጠ ። እለ ፡ ተመከሩ ፡ ወተፈትኑ ። መንፈስ ፡ ሕያው ፡ ወቅዱስ ፡ ዘኢይትፈተን ። ወርቅ ፡ ይትፈ ተን ፡ በምንሃብ ፡ (አፈ ፡ ተ፰ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ጥበ፫ ፡ ፯) ።

ፍቱን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ትንት) ፤ በቁሙ ፤ የተፈተነ ፤ የወጣለት ፤ ጠባዩ ፡ መጠኑ ፡ የታወቀ ። ፍቱን ፡ ወርቅ ። ብሩር ፡ ዘኢኮነ ፡ ፍቱነ ። አረጋዊ ፡ ጽኑዕ ፡ ወፍቱን ። ኀይል ፡ ፍትንት ፡ ትዘልፎሙ ፡ ለአብዳን ፡ (ምሳ፰ ፡ ፲ ። ፳፭ ፡ ፬ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ጥበ፩ ፡ ፫) ።

ፍትንት ፤ መፍተን ፤ መፈተን ፤ አፈታተን ፤ ፈ ተና ፤ ፍቱንነት ።

ፈተና ፤ (ዕብ ፡ ፈቴን ፤ ነዘር ፡ እባብ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፤ መከራ ፤ ሙከራ ። ወኮነ ፡ ላዕ ሌሁ ፡ ፈተና ፡ ዐቢይ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

ተፋተነ ፤ በቁሙ ፤ ተፈታተነ ፤ ተሟከረ ። ዘእ ንበለ ፡ ይትፋተን ፡ ምስለ ፡ እግዚ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

አስተፋተነ ፤ አፋተነ ፤ አፈታተነ ፤ አሟከረ ፤ አሞካከረ ።

ፈትፈተ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ፈተፈተ ። ፈቴት ፡ ፈተ ፤ አው ፡ ፈትቶ ፡ ፈተተ ።

ፈትቶ ፤ ቶት ፤ (ፈተተ ፡ ይፌትት ፡ ይ ፈትት ። ዕብ ፡ ፋታት) ፤ መፈተት ፤ መቍረስ ፤ መ ግመስ ፡ መክፈል ፤ መከፋፈል ፤ መሰባበር ፤ ማጠቃቀን ። ነፋስ ፡ ዘይፌትቶ ፡ ለኵሉ ። ወፈቲቶ ፡ ወሀበ ። እ ንዘ ፡ ይፌትት ፡ ኅብስተ ። ጸሎተ ፡ ፈትቶ ፡ (፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፩ ። ማቴ፲፬ ፡ ፲፱ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፴፭ ። ቅዳ) ።

—፤ መስጠት ፤ ማጕረሥ ፤ ማደራጀት ። ወፈተቶ ፡ ፍተ ፡ ዘዘልፍ ። የሀቦ ፡ ንጉሥ ፡ ብዙኀ ፡ ወይፈትቶ ፡ ዕሴተ ፡ ዘሞአ ። ወፈተቶ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ (ኤር፶፪ ፡ ፴፬ ። ፩ዕዝ ፡ ፫ ፡ ፭ ። አስቴ፩ ፡ ፲፯) ።

ፈታቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚፈ ትት ፤ የሚቈርስ ፤ ቈራሽ ።

ተፈተተ ፤ በቁሙ ፤ ተቈረሰ ፤ ተገመሰ ። ወይ ትፌተት ፡ እብነ ፡ በረድ ። ዝ ፡ ውእቱ ፡ ሥጋየ ፡ ዘበእን ቲአክሙ ፡ ይትፌተት ፡ ለኅድገተ ፡ ኀጢአት ፡ (ሚራ ፵፫ ፡ ፲፭ ። ቅዳ ፡ እግዚ) ።

ፍቱት ፤ የተፈተተ ፤ የተቈራረሰ ፤ ግማሽ ፤ እኩ ሌታ ። ፈንተት ፡ አለ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ፍታቴ ፤ መፈተት ፤ አፈታተት ፤ ፍተታ ፤ ቈረሳ ። በጊዜ ፡ ፍታቴ ፡ ቍርባን ፡ (ስንክ ፡ ጥር፭) ።

(ጥ) ፍት ፤ (ብ ፡ ፍተት ፤ ፍተታት ። ዕብ ፡ ፋት ፤ ፈቲም) ፤ ቍራሽ ፤ ቍርስራሽ ፤ ፍርፋሪ ፡ የን ጀራ ፡ ስባሪ ። ፍት ፡ ጥዑም ፡ ምስለ ፡ ሰላም ። ፍተ ፡ ኅብስት ። አስተጋብኡ ፡ ዘተርፈ ፡ ፍተታተ ። ወያወ ርድ ፡ በረደ ፡ ከመ ፡ ፍተታት ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፩ ። ፳፰ ፡ ፳፩ ። ዮሐ፮ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፻፵፯) ።

—፤ ጕርሻ ፤ ዳረጎት ፤ ከፍላዊ ፡ ስጦታ ፤ መቍነን ፤ ዕ ድል ፡ ፈንታ ። ፍተክሙ ፡ ትነሥኡ ። ፍተ ፡ መንግሥ ትከ ፡ ሀብ ፡ ለባዕድ ። ፍቱ ፡ ለእግዚ ፡ ብእሲት ፡ የዋህ ። በከመ ፡ ነሣእክሙ ፡ ፍቶ ፡ ለእግዚ ፡ (ዳን፪ ፡ ፯ና ፡ ፵፰ ። ሚራ፳፯ ፡ ፲፱ ። ፩ጴጥ ፡ ፬ ፡ ፲) ።

—፤ መብልዕ ፤ ምግብ ፤ ሲሳይ ፡ ዘዘልፍ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ወጥንም ፡ ብቻ ፡ ያሳያል ። ፍተ ፡ ሐምል ፤ የጐመን ፡ ወጥ ፤ ቅርድ ፤ ሥንቆ ፤ ሰላጣ ፤ ቅጠላቅጠል ፡ ያሰኛል ፤ (ምሳ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ጸ

ጸ፤ ዐሥራ፣ ስምንተኛ፣ ፊደል፣ በጥንታዊው፣ ተራ፤ በግእዝ፣ አልፍ፣ ቤት፣ በአበገደ፤ ስሙ፣ ጸደይ፤ ቍጥሩ፣ ዘጠና፤ አኃዝ፣ ሲኾን፣ ጸ፣ ፺፣ ይባላል።

ጼአ፤—ገማ፤ሸተተ፤—ጸዪእ፣ ጼአ።

ጸአጠ፤—ቀመመ + አጣፈጠ፤—ጽዒጥ፣ ጸዐጠ።

ጸአለ፤—ሰደበ፤—ጽዒል፣ ጸዐለ።

ጽኢም፤ ሞት፤ (ጸአመ፣ ይጽእም፣ ይጽአም። ዜመ፣ ይዘይም)፤ መጮኽ፤ ማስተጋባት። ዜመን፣ ተመልከት።

መጽአም፤ ጩኸት፤ የናደት፣ ድምጥ፤ የገደል፣ ማሚቶ፤ ተራራ፣ ገደል፣ ዋሻ፣ እያስተጋባ፣ የሚመልሰው፣ ጩኸት። ወሰምዑ፡ መጽአሞሁ ። ወይዌውዑ፡ ማእከለ፡ መጽአም፡ (ፊልክ። ኢዮ፴፣ ፯)። ዕብራይስጡ፣ ግን፣ ሲሒም፣ ይላል፤ ቍጥቋጦ፣ ማለት፣ ነው።

—፤ ደስክ፤ ቅዠት፤ ምትሀት፤ በእንቅልፍ፣ ልብ፣ የሚታይና፣ የሚደብት፤ የሚማን፣ የሚያስጮኽ፤ የሚያስጨንቅ፤ የሚያስለፈልፍ፤ የአጋንንት፣ መልክ፤ ለሰው፣ የሚታዩበት፣ አርኣያና፣ አምሳል። ወይመልእ፡ ውስተ፡ አብያቲሃ፡ መጽአም፡ (ኢሳ፲፫፣ ፳፩)። ዕብራይስጡ፣ ኦሒም፣ ይላል፤ አሥዋክ፣ አራዊት፣ አዕዋፍ፣ ርኩሳን፣ ብለው፣ ይፈቱታል፤ ያፍ፣ ማለት፣ ከአቡቀለምሲስ፣ ይስማማል፣ (ራእ፲፰፣ ፪)።

ጸአነ፤—ጫነ፤—ጽዒን፣ ጸዐነ።

ጻእጻእ፤—ሚንጋፍ፤—ፃእፃእ፣ ወፅአ።

ጸቢእ፤ አት፤ (ጸብአ፣ ይጸብእ፣ ይጽባእ። ዕብ፣ ጻባእ)፤ አሸከር፣ ወታደር፣ መኾን፤ መፋነን፤ በፈቃድ፣ ወይም፣ በግድ፣ መዝመት፤ ተሰብስቦ፣ ወደ፣ ጦርነት፣ መኼድ፤ ጠብ፣ ማንሣት፤ ማጫር። ፊት፣ ለፊት፣ መግጠም፤ መውጋት፤ መዋጋት፤ ማሸነፍ፤ ማጥፋት፤ መግደል፣ መስየፍ፤ መስለብ፣ መግፈፍ፣ መማረክ፣ መዝረፍ። ሰበከ፡ ሳእል፡ ለዙሉ፡ ሕዝብ፡ ከመ፡ ይጽብኡ፡ ወይረዱ፡ ውስተ፡ ቂዐላ ። ወፅኡ፡ ሕዝብከ፡ ለጸቢአ፡ ተዓይኒ፡ ፀሮሙ ። ይሑር፡ ይጽብአ፡ ለካልእ፡ ንጉሥ፡ (፩ነገ፣ ፳፫፣ ፰። ፪ዜና፣ ፮፣ ፴፬። ሉቃ፲፬፣ ፴፩)።

—፤ መስፈር፤ መከተም፤ ሰፈር፣ ከተማ፣ ማድረግ። ሀገር፡ እንተ፡ ጸብኣ፡ ዳዊት፡ (ኢሳ፳፱፣ ፩)።

ጸባኢ፤ (ኢት፣ እያን፣ ያት)፤ የሚዘምት፤ የሚዋጋ፤ ዘማች፤ ጠበኛ፤ ሐርበኛ። ቃልከ፡ መዋኢ፡ ወጸባኢ ። ሰብእ፡ ጸባእያን፡ (ጥበ፲፰፣ ፲፭። ኤርሟ፩፣ ፱)።

ጸባኢት፤ ሰራዊት፤ ሜፍራ፤ የጦር፣ ሕዝብ፤ ብዙ፣ ወታደር፤ ያርበኛ፣ ጉባኤ፤ የዠግና፣ ማኅበር። ድምፀ፡ ጸባኢት ። ኢበጸባኢት ። ከመ፡ ይትቃተሉ፡ ምስለ፡ ጸባኢት፡ ጽንዐት ። እመኒ፡ ሮዱኒ፡ ጸባኢት፡ (ዘፀ፴፪፣ ፲፯። ሆሴ፩፣ ፯። ዮዲ፩፣ ፳፫። መዝ፣ ፳፯)።

ጸባኦት፤ (ዕብ፣ ጽባኦት፤ ጺብኦት። ጽር፣ ሣባዖት)፤ ዝኒ፣ ከማሁ፤ ሰራዊት። እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ (ኢሳ፩፣ ፳፱። ፪፣ ፲፩። ፭፣ ፯ና፣ ፱። ፮፣ ፫)። ባለብሉዮች፣ ግን፣ እግዚአ፣ ጸባኦት፣ ስላሳለ፤ ለእግዚ፣ ስምና፣ ቅጽል፣ አድርገው፣ አሸናፊ፣ ብለው፣ ይፈቱታል፤ የተሳሳተ፣ ነው፤ ገዝአን፣ ተመልከት። በሥጋዌሁ፡ ለጸባኦት፡ (አርጋ፣ ፱)።

መጽብኢት፤ ዝኒ፣ ዓዲ፣ ከማሁ። መጽብኢቶሙ፡ (፩ዜና፣ ፲፱፣ ፲፩)። ዕብራይስጡ፣ ግን፣ ብክኢም፣ ይላል፤ የቱት፣ ዐይነት፣ ዛፎች፣ ማለት፣ ነው። ቱት፣ ዐጽቃም፣ ቅጠላም፤ የሐር፣ ዛፍ፣ ነው፤ ቅጠሉን፣ የሐር፣ ትሎች፣ ይበሉታል፤ ፍሬውም፣ እንዠሪ፣ ይመስላል።

ምጽባእ፤ (ኣት)፤ መውጊያ፤ መዋጊያ፤ መሳለፊያ። ማደሪያ፤ መሳፈሪያ፤ ጉዠ፣ መሥሪያ፤ ድንኳን፣ መትከያ። ዘይስመይ፡ ምጽባአ፡ ዳዊት፡ (አቡሻ፣ ፵፯)።

ጸብእ፤ ጠብ፤ ጥል፤ ሰልፍ፤ ዘመቻ፤ ውጊት፤ ጦርነት፤ አንባ፣ ጓሮ፤ ክርክር፤ ሙግት። ዘይገብር፡ ጸብአ፡ በዕለተ፡ ሰንበት ። በእንተ፡ ዛቲ፡ ጸብእ ። ወታቀንተኒ፡ ኀይለ፡ በጸብእ ። መድምም፡ አንተ፡ በዙሉ፡ ጸብእከ ። ክብረ፡ ሆሳዕና፡ ነገር፡ ለእመ፡ ተወጥነ፡ አንሥአት፡ ጸብአ፡ ምስለ፡ ሰሎሜ፡ እድግት፤ እንዘ፡ ትብል፡ ኢይኅድር፡ ውስተ፡ ልብኪ፡ ትምክሕት፤ አምጣነ፡ ውእቱ፡ ሀብትኪ፡ ስደት፤ ወእመ፡ ተሐዝሊ፡ ሆሳዕና፡ አዕቀጹኪ፡ አእባን፡ ወዐገቱኪ፡ ፈያት ። ሊተሰ፡ እመ፡ ሐዘልኩ፡ ሆሳዕና፡ ዙሉ፡ ፍጥረት፡ በስብሐት፡ ተቀበሉኒ፡ እእሩግ፡ ወሕፃናት፤ ወትንሥኡ፡ ሊተ፡ አእባነ፡ ርሑቅ፡ ፍኖት፤ እንዘ፡ ይብሉ፡ ሆሳዕና፡ መጽአ፡ በስብሐት፡ (ኩፋ፣ ፶። ኢሳ፳፯፣ ፬። መዝ፣ ፲፯። ዮዲ፲፩፣ ፰። ቅኔ)።

ጸብአት፤ (አጽባእ፤ እት፤ ኣት)፤ ጠቦች፤ ሰልፎች፤ ጦርነቶች። ብዙኀ፡ ደመ፡ ከዐውከ፡ ወዐበይተ፡ ጸብኣተ፡ ገብርከ ። በእንተ፡ አጽባእ፡ ዘዐውዱ ። የኀድጉ፡ አጽባኢሆሙ ። አጽባእት፡ ወድምፀ፡ ጸባኢት ። አጽባእት፡ ብዙኃ፡ (፩ዜና፣ ፳፪፣ ፰። ፫ነገ፣ ፭፣ ፫። ሱቱ፣ ዕዝ፲፫፣ ፴፰። ማር፲፫፣ ፯። አፈ፣ ተ፳፯)።

ተጸብአ ፤ ተወጋ ፤ ቈሰለ ፤ ተዘመተበት ። ትግ ማጽ ፡ ይሬስዮ ፡ ለመስተጋድል ፡ ይጽናዕ ፡ ወኢይትመዋእ ፡ በውስተ ፡ ገድል ፡ ወይጸባእ ፡ በውስተ ፡ ጸብእ ፡ (አፈ ፡ ድ፴) ።

ጽቡእ ፤ (ኣን ፡ ኣት ፡ ብእት) ፤ የተወጋ ፤ ውጋ ፤ የተዘመተበት ። ጽቡእ ፡ ብሔሩ ፡ (ሄርማ) ።

ጽብአት ፤ መውጋት ፤ መወጋት ፤ አወጋግ ፤ ውጋታት ። ዝክርኪ ፡ ኅሊናኪ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ጽብአትኪ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (ኢሳ፶፯ ፡ ፲) ።

ተጻብአ ፤ ተጣላ ፤ ተዋጋ ፤ ተሳለፈ ። ወተጻብእሙ ፡ ውእቱ ፡ አርዌ ። ወይጻብእሙ ፡ ምስለ ፡ በግዑ ። እጻባእ ፡ ኅሊናትየ ። ወትጻብኡኒ ፡ (ሉእ፲፱ ፡ ፯ ። ፲፯ ፡ ፲፬ ። ፊልክ ። ያዕ፬ ፡ ፪) ።

አስተጻብአ ፤ አጣላ ፤ አዋጋ ። ምንት ፡ ያስተጻብአክሙ ፡ እንዘ ፡ አኀው ፡ አንትሙ ፡ (ግብ፯ ፡ ፳፯) ።

አጽባእት ፤—ጣት ፤—አጽባዕት ፤ ጸብዐ ።

ጸቢብ ፤ ቦት ፤ (ጸበ ፤ ጸበበ ፡ ይጸብብ ፡ ይጽብብ ። ዐረ ፡ ፀበ ፤ ጠበቀ) ፤ መጥበብ ፤ ማነስ ፤ ታናሽ ፡ ጠባብ ፡ መኾን ፤ የበታ ። ይጸብበኒ ፡ ብሔር ፤ ወትጸብበዮሙ ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስቴትኪ ። ዘሰማይ ፡ ኢያገምሮ ፤ ኢጸበቦ ፡ ማሕፀነ ፡ ድንግል ። ወቦ ፡ ቅንዋት ፡ አርድእት ፡ እለ ፡ ተመይጡ ፡ እምእሉ ፤ አኳልክ ፡ ማኅደር ፡ ጸበበነ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፲፱ና ፡ ፳ ። ተረ ፡ ቌር፲፰ ። ቅኔ ። ፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፩) ።

—፤ መጨነቅ ፡ መቸገር ፤ ጭንቅ ፡ መኾን ። ሶበ ፡ ጸበበት ፡ ግብር ፡ (ስንክ ፡ መስ፪) ።

ጸቢብ ፤ (ብን ፡ ብት) ፤ የጠበበ ፤ ጠባብ ። መካን ፡ ጸቢብ ። ማዕምቅ ፡ ጸቢብ ። ጸቢበ ፡ እንግድዓ ፡ (ዘኊ፳፪ ፡ ፳፮ ። ሔኖ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጸባብ ፤ (ባት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የጠበበች ፤ ጠባባ ፤ ታናሽ ። እስመ ፡ ጸባብ ፡ ፍናዊሁ ። ዐዘቅት ፡ ጸባብ ። ባሕር ፡ ጸባብ ። ባሑ ፡ እንተ ፡ ጸባብ ፡ አንቀጽ ፡ (ዮዲ፬ ፡ ፯ ። ምሳ፳፫ ፡ ፯ ። ዘክ፲ ፡ ፲፭ ። ማቴ፯ ፡ ፲፫) ።

ጽቡብ ፤ (ብን ፡ ብት ፡ ብብት) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ የጠበበ ፤ የጨነቀ ። የጠበበው ፡ የጨነቀው ፤ የተጠበበ ፡ የተጨነቀ ፤ እስራት ፡ የጠበቀበት ፤ ደዌ ፡ መከራ ፡ ፅዳ ፡ የወደቀበት ። ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ጥዉቃነ ፡ ወጽቡባነ ፡ (ግንዘ) ።

ጽበት ፤ መጥበብ ፡ መጭነቅ ፤ መጠበብ ፡ መጨነቅ ፤ ጥበት ፡ ጭንቀት ፤ ጠባብነት ። ጽበተ ፡ ብሔር ። ጽበተ ፡ ከርሥ ። ጕየ ፡ ኀበ ፡ ሕባ ፡ አሞን ፡ እምጽበተ ፡ ነፍሱ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ፊልክ ፡ ፺፱) ።

አጽበበ ፤ አጠበበ ፤ አስጠበበ ፤ አስጨነቀ ፤ ትዕግሥት ፡ ዐጣ ። ያንብሮ ፡ ውስተ ፡ መርሕብ ፡ ወኢያጽብብ ፡ ላዕሌሁ ። አጽበቡ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ በዐመፃ ። ወያጽብብ ፡ እንግድዓሁ ፡ (ግብ፳፱ ፡ ፳፫ ። ፊልክ ፡ ፹፬ ። አፈ ፡ ድ፳) ።

— ዘጋ ፤ ገጠመ ፤ አሳነሰ ። አጽብቦ ፡ ከናፍር ። አጽብብ ፡ ላዕለ ፡ ኅሊናከ ። ወአጽብብ ፡ ላዕሌከ ፡ እምስትየ ፡ ማይ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ፊልክ ፡ ፺፫ና ፡ ፻፳) ።

መጽብብ ፤ የሚያጠብ ፤ አጥባቢ ። ጠባብ ፤ ታናሽ ፤ ቀጭን ። መጽብበ ፡ ቦእኩ ። ከመ ፡ አባግዕ ፡ ውስተ ፡ መጽብብ ። ወአንተ ፡ መጽብብ ፡ ሙባኢሁ ፡ (ኢዮ፴ ፡ ፳፫ ። ሚክ፪ ፡ ፲፪ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፫ ፡ ፵፬) ።

—፤ አንባ ፡ ኰረብታ ፤ ዕርድ ፡ ምሽግ ፤ ጠላት ፡ የማይደፍረው ። ወነበረ ፡ ዳዊት ፡ ውስተ ፡ መጽብብ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲፬) ።

ጸብሀ ፤—ጠለቀ ፤—ጸቢኅ ፡ ጸብኀ ።

ጸቢሕ ፤ ሖት ፤ (ጸብሐ ፡ ይጸብሕ ፡ ይጽባሕ ። ዐረ ፡ ጸባሕ ፤ ጧት) ፤ መጥባት ፤ መንጋት ፤ ወገግ ፡ ማለት ፤ ጧት ፡ መኾን ። ሶበ ፡ ጸብሐ ። እስከ ፡ ጸብሐ ። እምከመ ፡ ጸብሐ ፡ (ሩት፫ ፡ ፲፫ ። ፩ነገ ፡ ፫ ፡ ፲፭ ። ኢዮ፳፬ ፡ ፲፯) ። ለጸቢሐ ፡ ፀርብ ፤ ሳርብ ፡ አጥቢያ ፤ ንሙስ ፡ ማታ ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ) ። ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፤ በጽባሐ ፡ እሑድ ፤ እሑድ ፡ ጧት ፤ ማለዳ ፡ (ማቴ፳፰ ፡ ፩) ። ወጸቢሖ ፤ እንተ ፡ ጸቢሖ ፤ በነጋ ፡ ጊዜ ፤ ሲነጋ ፤ ሲጠባ ፤ ጧት ፤ ማለዳ ፤ (ግብ፲፪ ፡ ፯ ። ፳፯ ፡ ፴፫) ።

ጽብሐት ፤ መጥባት ፤ መንጋት ፤ ወገግ ፡ ፈገግ ፡ ማለት ። በጽብሐት ፡ ፈንታ ፡ ጸብሐት ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

እንተ ፡ ጽብሐት ፤ በነጋ ፡ ቍጥር ፤ እየነጋ ፤ እየጠባ ፤ ማለዳ ፡ ማለዳ ፤ ነገም ፡ ነገም ፤ ጧት ፡ ጧት ፤ ዕለት ፡ ዕለት ፤ ዘወትር ፤ በየቀኑ ። ወትትናገሮ ፡ ለዮሴፍ ፡ እንተ ፡ ጸብሐት ። እንተ ፡ ጸብሐት ፡ ኢትወልጥ ፡ ዐርከ ። ወእንተ ፡ ጸብሐት ፡ ይበዝኁ ፡ ሕዝብ ፡ (ዘፍ፴፱ ፡ ፲ ። ሢራ፯ ፡ ፲፰ ። ግብ፲፮ ፡ ፭) ።

ጽብሕ ፤ (ሓት) ፤ ጥባት ፤ ንጋት ፤ ወገግታ ፤ ጧት ፤ ማለዳ ፤ ወፍ ፡ ሲጮኽ ። በጊዜ ፡ ጽባሕ ። ሶበ ፡ ኮነ ፡ ጽባሕ ። ኮከበ ፡ ጽባሕ ። በጽባሕ ፡ እቀውም ፡ ቅድሜከ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፲፭ ። ዘፍ፵፬ ፡ ፫ ። ኢዮ፴፰ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፭) ።

—፤ ዕለት ፤ መዓልት ፤ ቀን ። ፈጸሙ ፡ ሎቱ ፡ አርብዓ ፡ ጽባሐ ። ወገብሩ ፡ በአርብዓ ፡ ጽባሕ ፡ (ዘፍ፶ ፡ ፫ ። ዘኊ፲፫ ፡ ፳፭) ።

—፤ ነገታ ፤ ሳኒታ ፤ ማግስት ። ዘትወልድ ፡ ጽባሕ ። ጸመ ፡ ልደት ፡ ወተፍጻሜቱ ፡ ዘጽባሒሁ ፡ ዕለተ ፡ በዓለ ፡ ልደት ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፩ ። አቡሻ ፡ ፴፰) ።

—፤ ምሥራቅ ፤ የንጋት ፡ የወገግታ ፡ በታ ፤ የፀሓይ ፡ መውጫ ፡ መገለጫ ፤ ዐቢይ ፡ ማእዝን ፤ የምዕራብ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ። ብሔረ ፡ ጽባሕ ። ነፋስ ፡ ጽባሕ ። መንገለ ፡ ጽባሕ ። እስመ ፡ ኢእምጽባሕ ፡ ወኢእምዐረብ ። ጽባሓቲሁ ፡ (ኢዮ፮ ፡ ፫ ። ሔኖ፳፯ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፲፭ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፸፬ ። ኩፋ ፡ ፰) ።

ጽባሓዊ ፤ (ሓይ) ፤ የጧት ፡ የማለዳ ፤ ምሥራቃዊ ፡ የምሥራቅ ። ኮከብ ፡ ብርሃን ፡ ጽባሓዊ ። አንቀጸ ፡ ቤት ፡ ጽባሓዊ ። ነፋስ ፡ ጽባሓይ ፡ (ራእ፰፩ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፵፮ ፡ ፩ ። ሔኖ፸፯ ፡ ፩) ።

አጽብሐ ፤ አንጋ ፤ አስነጋ ፤ አማለደ ፤ አስማለደ ። የሰው ፡ ስም ። አብርሀ ፡ ወአጽብሐ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ።

ተጻብሐ ፤ ተሰላለመ ፤ የጧት ፡ ሰላምታ ፡ ተሰጣጠ ፤ ጽባሕከ ፡ ኄር ፡ ወይም ፡ እንደት ፡ ዐደርኽ ፡ ተባባለ ። ወእመ ፡ ቦ ፡ ዘተጻብሐከ ፡ ኢትጻብሖ ፡ (፬ነገ ፡ ፬ ፡ ፳፱) ።

(ጥብ) **ጸብሐ** ፤ ሐት ፤ (ጸብሐ ፡ ይጼብሕ ፡ ይጸብሕ) ፤ መገበር ፤ ማቅረጥ ፤ ግብር ፡ ቀረጥ ፡ መስጠት ። ኵነኑ ፡ ቈሌ ፡ ዘሶርያ ፡ ወጸብሑ ፡ ሎሙ ። ለዘኒ ፡ ጸባሕተ ፡ ጸብሑ ። ከመ ፡ ይጸብሑ ፡ ሰያዕቆብ ፡ (፩ዕዝ ፡ ፪ ፡ ፳፯ ። ሮሜ፲፫ ፡ ፯ ። ኩፋ ፡ ፴፰) ። በጸብሐ ፡ ፈንታ ፡ አጽብሐ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ለእመ ፡ አጽባሕክሙ ፡ ሊተ ፡ ጸባሕተ ፡ (መቃ ፡ ፻፯) ።

ጸባሒ ፤ **መጸብሒ** ፤ የሚገብር ፤ ገባሪ ፤ ግብር ፡ ሰጭ ፤ አቅራጭ ። ኮንዎሙ ፡ መጸብሒ ። ወረሰዮሙ ፡ መጸብሒ ፡ (ኢያ፲፱ ፡ ፵፰ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፳፪ ። መሳ፩ ፡ ፳፰) ።

ጸባሕት ፤ (ሓት) ፤ ግብር ፤ ቀረጥ ፤ ለመንግሥት ፡ የሚገባ ፡ ገንዘብ ፤ ስጦታ ። ወሠርዐ ፡ ጸባሕተ ፡ ላዕሌሆሙ ። የሀቡ ፡ ጸባሕተ ፡ ለፈርዖን ። እለ ፡ ጸባሕተ ፡ ይነሥኡ ። እስመ ፡ ጾም ፡ ጸባሕተ ፡ ሥጋ ፡ ውእቱ ፤ ወጸሎትኒ ፡ ጸባሕተ ፡ ነፍስ ፤ በከመ ፡ ምጽዋት ፡ ጸባሕተ ፡ ንዋይ ፡ (ኩፋ ፡ ፴፱ ። ፬ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፴፱ ። ማቴ ፲፯ ፡ ፳፱ ። አቡሻ ፡ ፴፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭) ።

አጸብሐ ፤ አስገበረ ፤ ግብር ፡ አስከፈለ ፤ ገብሩ ፡ ግብር ፡ አምጡ ፡ አለ ። ወያጼብሕክሙ ፡ ዐሥራተ ፡ እደ ፡ (፩ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፭—፲፯) ።

መጸብሕ ፤ (ሕት ፡ ሓን ፡ ሓት) ፤ የሚያስገብር ፤ አስገባሪ ፤ ቀራጭ ፤ ግብር ፡ ተቀባይ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲—፲፩) ።

መጸብሓዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ማቴዎስ ፡ መጸብሓዊ ፡ (ማቴ፲ ፡ ፫ ። ፲፰ ፡ ፲፯ ። ፳፩ ፡ ፴፩) ።

ምጽባሕ ፤ መገበሪያ ፤ ማስገበሪያ ፤ ግብር ፡ መስጫ ፡ መቀበያ ፤ ቦታ ፡ ጕምሩክ ፡ ገባያ ፤ በር ። እንዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ምጽባሕ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፭ ። ማቴ፱ ፡ ፱) ።

ጸቢኅ ፤ ኆት ፤ (ጸብኀ ፡ ይጸብኅ ፡ ይጽባኅ ። ዐረ ፡ ጠበኀ) ፤ ማወጥ ፤ ማጣፈጥ ፤ ወጥ ፡ መሥራት ፤ መቀቀል ። መጥቀስ ፤ መጥለቅ ፤ መንከር ፡ መዝፈቅ ፤ እንጀራን ፡ በወጥ ፡ በመረቅ ። ወኮነ ፡ ይትጌበር ፡ ዙሉ ፡ ግብረ ፡ ቤት ፡ እስከ ፡ ቀዲሐ ፡ ማይ ፡ ወኵስትሮ ፡ ዙስሕ ፡ ወአንድዶ ፡ እሳት ፤ ወጸቢኅ ፡ ጸብኆ ፡ ወኅቢዘ ፡ ኅብዝ(ስት) ። ዘይጸብኆ ፡ ምስሌየ ። ጸብኅ ፡ ኅብስተ ፡ ወመጠዎ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። ማቴ፳፮ ፡ ፳፫ ። ማር፲፬ ፡ ፳ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፳፯ ። ሩት፪ ፡ ፲፯) ።

ጸባኂ ፤ (ኂት ፡ ኃያን ፡ ያት) ፤ ወጥ ፡ ወሪ ፤ ወጥ ፡ ቤት ፤ ወጥ ፡ አውጭ ፤ አሳላፊ ፤ ጠቃሽ ፤ ጠላቂ ።

ጸብኅ ፤ (ኆት) ፤ ወጥ ፤ የተቀቀለ ፤ የበሰለ ። ጸብኀ ፡ ብርስን ። ተብሲለ ፡ ወጸብኀ ። ኢይብላዕ ፡ ጸብኀ ፡ አላ ፡ ኅብስተ ፡ ይቡሰ ፡ ወጼወ ። ኢበልዐት ፡ ምንተኒ ፡ ጸብኀ ፡ ዘአብሰልዎ ፡ በእሳት ፡ (ኩፋ ፡ ፴፯ ። ገድ ፡ ተክ ። ቄድር ። ስንክ ፡ ጥቅ፩) ።

መጽብኅ ፤ (ኃት) ፤ የወጥ ፡ ዕቃ ፤ መሣሪያ ፤ ድስት ፡ ሳሕን ፡ ጭልፋ ፡ ማማሰያ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ ውስተ ፡ መጽብኅ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፳፫) ።

መጽብኅ፡

መጻብኅ ፤ (ኃት) ፤ ድስቶች ፤ ሳሕኖች ። ኢያጥረየ ፡ ምንተኒ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐዱ ፡ ዐጽፍ ፡ ወሠቅ ፡ ወመጻብኅ ፡ ወምስሓግ ። ኢትኅሥሥ ፡ አጽሕልተ ፡ ወኢትልሕስ ፡ መጻብኅተ ። መጻብኅቲሃ ፡ ወአጽሕልቲሃ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፭ ። ሚራ፴፬ ፡ ፲፱ ። ዘኍ፱ ፡ ፯) ።

ምጽባኅ ፤ (ኆት) ፤ የወጥ ፡ ቤት ፤ ምድጃ ፤ ቦታ ።

ጸበጠ ፤—**ጨበጠ** ፤—**ፀቢጥ** ፡ **ፀበጠ** ።

ጸብይ ፤ ዮት ፤ (ጸበየ ፡ ይጸቢ ፡ ይጽቢ ። ጸበ ፤ ጸወበ ፤ ተጻውበ) ፤ መፍሰስ ፤ መውረድ ፤ መንዠረር ፤ የወተት ፡ የቅባት ። እስከ ፡ ተበጽለ ፡ ሥጋሁ ፡ እመለያልዩሁ ፤ ወአንጕዑ ፡ ይጸቢ ፡ እምአዕፅምቲሁ ፡ (ስንክ ፡ መጋ ፡ ፲፯) ፡ ጸወበንና ፡ ጸበተን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

—፤ መዋኘት ፤ መስፈፍ ፤ በባሕር ፡ ላይ ፡ መኼድ ፤ እየተሳቡ ፡ እየወሰወሱ ፡ ላይ ፡ ላዩን ፡ ማለፍ ፤ መንካፈፍ ። ውእቱ ፡ መስቀር ፡ ይጸቢ ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ (ሔኖ፹፱ ፡ ፯) ።

ጻበ ፤ (ትግሬ) ፤ ወተት ፤ ርጎ ፤ የላም ፡ ልጅ ፡ (፩ኢጥ ፡ ፪ ፡ ፪) ።

ጸቢል ፤ ሎት ፤ (ጸበለ ፡ ይጸብል ፡ ይጽብል ። ዘበለ) ፤ መብነን ፤ ሐመድ ፡ ትቢያ ፡ መኾን ። ማደፍ ፡ መጕደፍ ፤ ዐቧራ ፡ መልበስ ።

ጽቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብልት) ፤ ትቢያ ፡ የኾነ ፤ ትቢያ ፡ የመላበት ፡ የበነነበት ። ትሬእየኒ ፡ ጽቡላኒ ፡ እምቀትል ፡ (ተረ ፡ ቄር፷) ።

ጸበል ፤ (ላት) ፤ ብናኝ ፡ ትቢያ ፡ ዐቧራ ፤ ደቃቅ ፡ ዐፈር ። ንግፋ ፡ ጸበለ ፡ እገሪክሙ ። ይደፍነኒ ፡ ጸበል ፡ እምብዝኀ ፡ አፍራሲሁ ። ተናገፊ ፡ ጸበለኪ ፡ (ማቴ፲ ፡ ፲፬ ። ሕዝ፳፮ ፡ ፲ ። ኢሳ፶፪ ፡ ፪) ። በጸበለ ፡ ፈ

ንታ ፡ ጸብለየ ፡ ተጸብለየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በ ላም ፡ እብል ፡ ኅሊናከ ፡ ጽሩየ ፤ ዘኢረስሐ ፡ ምንተ ፡ ወኢተጸብለየ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፮) ።

ጸቢዕ ፤ ዖት ፤ (ጸብዐ ፡ ይጸብዕ ፡ ይጽ ባዕ ። ዕብ ፡ ጻብዕ ፤ ጠምዐ) ፤ መጣት ፤ ጣትን ፡ ማ ንሣት ፤ መቀሰር ፤ ቅትርት ፡ ማስመሰል ፤ በጣት ፡ መያዝ ፡ መንካት ፤ ማመልከት ፡ መጠንቈል ፤ መሻኰት ። ፈሰስን ፡ ተመልከት ።

አጽባዕት ፤ (ዕብ ፡ ኤጽባዕ ። ሱር ፡ ጼብ ዓአ ። ዐረ ፡ ኢጽበዕ) ፤ ጣት ፤ የእጆችና ፡ የእግሮች ፡ ዐጽቅ ፤ ክምስቱ ፡ ክፍል ፡ አንዱ ። ወፀአት ፡ አጽባዕት ፡ እደ ፡ ሰብእ ። ረቢ ፡ ሰገደ ፡ በመንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ ለ ረቢ ፤ አኮኑ ፡ አጽባዕት ፡ እምነ ፡ አጽባዕት ፡ የዐቢ ፡ (ዳ ንኤ ፡ ፭ ። ቅኔ) ።

አጻብዕ ፤ (ዓት) ፤ ጣቶች ፤ ዐምስቱ ፤ ዐሥሩ ፤ ወይም ፡ ከያው ፡ ኹሉ ። ኣምስቱ ፡ ጣት ፡ ስም ፡ ስም ፡ አላቸው ፤ መዠመሪያው ፡ አውራ ፤ ኹለተኛው ፡ ሌባ ፡ ወ ይም ፡ ማመልከቻ ፤ ማማተቢያና ፡ መባረኪያ ። ዕቱብ ፡ ገጸከ ፡ በዘይትልዎ ፡ ለመንኩብያ ፡ (ሲኖዶ) ። ሦስተ ኛው ፡ ረዥም ፡ ወይም ፡ መካከለኛ ፤ አራተኛው ፡ ተከ ታይ ፡ ወይም ፡ የቀለበት ፡ ጣት ፤ ዐምስተኛው ፡ ታናሽ ፡ ወይም ፡ መጨረሻ ፡ ይባላል ። የነዚህ ፡ ያምስቱ ፡ ስም ፡ ለኹሉ ፡ ይኾናል ። ሰላም ፡ ለአጻብዒከ ፡ አጻብዐ ፡ አ ዳም ፡ ዘተኬነዋ ፡ (ደራሲ) ።

ጸቢር ፤ ሮት ፤ (ጸበረ ፡ ይጸብር ፡ ይጽ ብር ። ዕብ ፡ ጻባር) ፤ መርገጥ ፤ ማላቈጥ ፤ መሰብሰብ ፡ መቈለል ፤ አርባጫ ፡ ኵይሳ ፡ ማስመስል ፤ የጭቃ ። በጸ በረ ፡ ፈንታ ፡ አጽበረ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዕርጊ ፡ ውስተ ፡ ጽቡር ፡ ወአጽብሪ ፡ በሐሠር ፡ (ናሆ፫ ፡ ፲፬) ።

—፤ በግድ ፡ ማሠራት ፤ ረግጦ ፡ መግዛት ። አልቦ ፡ ዘይ ጸብር ፡ ጽቡረ ፡ ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ አባስ ፡ (ሥር ፡ ጸሎ) ።

ተጸብረ ፤ ጨቀየ ፤ ጭቃ ፡ ኾነ ፤ ላቈጠ ፤ ተረ ገጠ ፤ ተቈለለ ።

ጽቡር ፤ የጨቀየ ፤ የላቈጠ ፤ የተቦካ ፡ የተረገጠ ፤ ቊልል ። ጽቡረ ፡ ዐምዓም ። ከመ ፡ ጽቡረ ፡ ለብሓዊ ፡ ዘይከይድ ፡ ጽቡሮ ። ዝንቱስ ፡ ውስጡ ፡ ጽቡር ። ን ዋየ ፡ ጽቡር ፡ (መዝ ፡ ፴፱ ። ኤርሚ ፡ ፳፩ ። ዳን፲፫ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ የካ፴) ። በጸብር ፡ ፈንታ ፡ ጽቡር ፡ ጽቡራዊ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይህ ፡ የጠቀስነው ፡ ኹሉ ፤ ጸብር ፡ እንጂ ፡ ጽቡር ፡ አያሰኝም ። ሥጋ ፡ ጽቡራዊት ፡ (ማር ፡ ይሥ፪ ፡ ፫) ።

ጸብር ፤ ጭቃ ፤ ዐዛባ ። ጸብረ ፡ ግንፋል ። ተን ፂባ ፡ ገብአት ፡ ዲበ ፡ ጸብር ፡ (አዋል ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳፪) ። ጸብር ፡ ባለው ፡ ጺላ ፡ ጺላሃ ፡ ይላል ፤ የጣሬ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ጸብር ፤ (ትግሬ ፡ ወዐረብ) ፤ ሬት ፤ ትዕ ግሥት ።

ጸብረቀ ፤ (በረጸ ፤ በረቀ) ፤ ጸ ፡ ከበረጸ ፡ ወጥቶ ፡ በበረቀ ፡ ላይ ፡ ተደርቧል ፤ ዘሩ ፡ በሬቅ ፡ ነው ፤ የበሬጽንና ፡ የበሬቅን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

አንጸብረቀ ፤ (አብረቀ) ፤ በቁሙ ፤ አንጸበ ረቀ ፤ አብረቀረቀ ፤ በራ ፡ ፈለቀ ፤ ተብለጨለጨ ፤ ቦግ ፡ ቦግ ፡ ብልጭ ፡ ብልጭ ፡ አለ ፤ ታየ ፡ ተገለጠ ፤ ጽሩይ ፡ ኾነ ። ሰ ይፍ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ያንጸበርቅ ፡ ከመ ፡ መብረቅ ። ወለእመኒ ፡ አንጸብረቀ ፡ ወልታ ፡ ንጉሥ ። ዘበላዕሌ ሆን ፡ ያንጸበርቅ ፡ ብዑድ ፡ ሥነ ፡ ላሕይ ። ስኒን ፡ ዘያ ንጸበርቅ ፡ (ዮሴፍ ። ቄር ። ዘፀ፴ ፡ ፴፬) ።

ንጽብሩቅ ፤ (እን) ፤ የጠራ ፤ የበራ ፤ ጽሩይ ። ንጽብሩቀ ፡ ሥን ፡ (አዋል) ።

ንጸብራቅ ፤ (ቃት) ፤ ብልጭታ ፤ ብርሃን ፤ ጸዳል ፤ ጽርየት ። ያስተርኢ ፡ ብርሃኑ ፡ ወንጸብራቁ ፡ ወጸዳሉ ። ኢርኢኩ ፡ ንጸብራቀ ፡ ሐሜት ፡ ውስተ ፡ ገጽከ ፡ (አፈ ፡ ፴፫ ። ፊላስ) ።

ጸበርት ፤—ዐጽቃም ፡ ቅጠላም ፡ ዛፍ ፤ ዝንጣፊ ፤—ፀበርት ።

ጸብሰ ፤—ደከመ ፡ ላላ ፤—ፀቢስ ፡ ፀብሰ ።

ጸቢት ፤ ቶት ፤ (ጸበተ ፡ ይጸብት ፡ ይጽ ብት ። ዕብ ፡ ጻባት ፤ ጠግዐ ፡ ኀብረ) ፤ መዋ ኘት ፤ በባሕር ፡ ላይ ፡ መስፈፍ ፡ መንካፈፍ ፤ መሳብ ፡ መ ጕተት ፤ ጸበየን ፡ ተመልከት ። እሰ ፡ የአምኑ ፡ ጸቢተ ። ወከነ ፡ ጽኑዐ ፡ በተጽዕኖ ፡ አፍራስ ፡ ወጸቢተ ፡ ማይ ። ይፈቅድ ፡ ኅሊናየ ፡ ይጽብት ፡ ዕመቀ ፡ አብሕርቲሁ ። ቀላይ ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይጸብትዎ ፡ ዓማት ። ወዐልኩ ፡ እንዘ ፡ እጸብት ፡ ውስተ ፡ ዕመቀ ፡ ባሕር ። ባሕረ ፡ መጻሕፍት ፡ አመ ፡ ጸበተ ፡ ልሳኑ ፤ ተቃውሞቶ ፡ መዋ ግድ ፡ ስእኑ ፡ (ግብጽ፷ ፡ ፵፫ ። ስንክ ፡ ሐም፲፩ ። ቅዳ ሕር ፤ ኤጲ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯) ።

ጸበቲ ፤ የሚዋኝ ፤ ዋነተኛ ። የዕጨጌ ፡ ሹም ፤ ምስለኔው ፤ እንደ ፡ ራሴው ።

ጸብት ፤ ዋና ፤ ውስወሳ ፤ የውሃ ፡ ላይ ፡ መን ገድ ፡ አካኼድ ። ንዋየ ፡ ሐቅል ።

አጽበተ ፤ አስዋኘ ፤ ቀዘፈ ። ወረውዋ ፡ ው ስተ ፡ ማዕምቀ ፡ ማይ ፡ ዘቦቱ ፡ አራዊት ፤ ወጾርዋ ፡ ወአጽበትዋ ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፡ ወአውፅእዋ ። አጽ በቶ ፡ ለሐመርነ ፡ ውስተ ፡ ቀላየ ፡ ሃይማኖት ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፭ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጸጊብ ፤ ቦት ፤ (ጸግበ ፤ ጸገበ ፡ ይጸግብ ፡ ይጽግብ ። ዘገበ) ፤ መጥገብ ፤ አብዝቶ ፡ መብላት ፤ መከተት ፤ መባልዕትን ፡ እንደ ፡ ማጥን ፡ ኹኖ ፡ መዝገብ ፡ መሰብሰብ ። ዘገበን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ወንድም ፡ ነው ፤ ዘገበ ፡ የገንዘብ ፤ ጸገበ ፡ የምግብ ። ትበልዑ ፡ ወትጸ ግቡ ። ኢትኩን ፡ ከመ ፡ ዘኢይጸግብ ። ወጸጊበሙ ። ዘካርያስ ፡ ጸግበ ፡ እስከ ፡ ከማዱ ፤ ወአትረፈ ፡ ለዮሐ ንስ ፡ ወልዱ ፡ (ዘሌ፳፭ ፡ ፲፱ ። ሢራ፴፱ ፡ ፲፯ ። ዮሐ፮ ፡ ፲፪ ። ቅኔ) ።

—፤ መስልቸት ፤ መጥላት ፤ መሰቀቅ ። ብላዕ ፡ በዐቅም ፡ ከመ ፡ ኢትጽገብ ፡ ወኢትቂእ ። አንብብ ፡ እንዘ ፡ ኢትጸግብ ። ከመ ፡ ኢይጽገብከ ፡ ወኢይጽላእከ ። እንተ ፡ ጸገበት ፡ ሰምታ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፮ ። ማር ፡ ይሥ፭ ፡ ፱ ። ሚራ፳፭ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፲፯ ፡ ፵፭) ።

አጽገበ ፤ አጠገበ ፤ አረካ ፤ አብዝቶ ፡ ሰጠ ። ዘበላዕኩ ፡ ያጸግበኒ ። በክልኤ ፡ ዓሣ ፡ ወበኀምስቱ ፡ ኅብስት ፡ አጽገቦሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ለኀምስ ፡ ምእት ። ወአጽገቦሙ ፡ እምበረከቱ ፡ ለርኁባን ። አጽግቦ ፡ ለርኁብ ፡ እምእክልከ ፡ (ሉቱ ፡ ዕዝ፱ ፡ ፳፰ ። ዝማሬ ። ሉቃ፩ ፡ ፶፫ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፲) ።

ተጸግበ ፤ ተጠገበ ፤ ተሰለቸ ፤ ተጠላ ፤ ተንቀፈ ።

ጽጉብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ግብት) ፤ የጠገበ ፤ ጥጉብ ፤ ሆዱ ፡ የሞላ ፤ የረካ ። ጽጉብ ፡ አነ ፡ መሥዋዕተ ፡ ሐራጊት ። ጽጉባነ ፡ ሐሊብ ። ጽጉባነ ፡ ኵሉ ፡ ዐመፃ ። ጽግብት ፡ ነፍስ ፡ ጸቃውዐ ፡ መዓር ፡ ትሜኒን ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፲፩ ። ሕኖ፶፭ ፡ ፱ ። ሮሜ፩ ፡ ፳፱ ። ምሳ፳፯ ፡ ፯) ።

—፤ የተጠገበ ፤ የተሰለቸ ፤ የተጠላ ።

ጽጋብ ፤ (ባት) ፤ በቁሙ ፤ ጥጋብ ፤ ምልአተ ፡ ከርሥ ። ጽጋብ ፡ ኢይምጽአኒ ። መዋዕለ ፡ ጽጋብ ። እለ ፡ ኢየአምሩ ፡ ጽጋበ ፡ (ሚራ፳፫ ፡ ፯ ። ዘፍ፵፩ ፡ ፳፱ ። ኢሳ፶፮ ፡ ፲፩) ።

ተጻገበ ፤ ተጣገበ ፤ ተሰላቸ ፤ ተሰለቻቸ ።

ጸጕጕ ፤ ጎት ፤ (ጸጐጐ ፡ ይጸጕጕ ፡ ይጽጕጕ ። ዕብ ፡ ያጻእ) ፤ ነጻ ፡ መውጣት ፤ ወይም ፡ ለልጅ ፡ መሰጠት ፤ ልጅን ፡ ተከትሎ ፡ መኼድ ፤ የባሪያ ፡ የሎሌ ። ኢትጸጕጕ ፡ በከመ ፡ ይጸጕጓ ፡ አእማት ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፯) ።

—፤ ከቤት ፡ ወደ ፡ ደጅ ፤ ወደ ፡ ጕዳይ ፡ ወዳደባባይ ፡ መውጣት ፤ የበሽተኛ ፡ የመልክተኛ ። መጨገግ ፤ ጭጋግ ፡ መኾን ፡ ጢስ ፡ መምሰል ።

ጽጕ ፤ (ብ ፡ ጽጕጕ ፤ ጓት) ፤ አፍኣ ፤ ደጅ ፤ ሸንጎ ፡ አደባባይ ፤ መተላለፊያ ። ያንሶሱ ፡ ጽጕ ። ያዱ ፡ ጽጕ ። ወጽጕ ፡ ሀገራ ። ግዱፍ ፡ ውስተ ፡ ጽጕ ፡ ሀገር ። ውስተ ፡ ጽጕጕ ፡ ወምሥያጣት ። እንዘ ፡ የኀልፍ ፡ ጽጕጕ ፡ ረከበ ፡ ብእሴ ፡ ቅቱለ ። ወኢያስሕትከ ፡ ጽጕጕሃ ። በእንተ ፡ ፍናዋት ፡ ወጽጕጓት ፡ ወመራሕብት ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፲፱ ። መክ፲፪ ፡ ፭ ። ራእ፳፩ ፡ ፳፩ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። አፈ ፡ ተ፳፰ ። ስንክ ፡ መስ፲፰ ። ሚራ፱ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

ጽጕ ፤ ሽጕ ፤ ሽግ ፤ ችቦ ፤ ዳቦት ፤ የጭራሮ ፡ የቅጥቅጥ ፤ ፋኖስ ፤ እውጭ ፡ ሲወጡ ፡ የሚያበሩት ። አዘዘ ፡ ያውዕይዎሙ ፡ በመኃትው ፡ ጽጕ ፤ ወይሕርር ፡ ሥጋሆሙ ። ወሖሩ ፡ ህየ ፡ በመኃትው ፡ ጽጕ ፡ (መቃ ፡ ገ፱ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፫) ።

ጽጓጕ ፤ ጽጋግ ፤ በቁሙ ፤ ጭጋግ ፤ ጭጕጕት ።

ጸግዎ ፤ ዎት ፤ (ጸገወ ፡ ይጼጕ ፡ ይጸጕ ። ዕብ ፡ ዛካህ ፤ ነጽሐ ፤ ጸርየ ፤ ጸድቀ) ፤ መስጠት ፤ መለገስ ፤ መመጽወት ፤ መቸር ፤ ማስተማር ፤ ይቅር ፡ ማለት ፤ ስርየት ፡ መስጠት ፤ የሚበቃ ፡ ዋጋ ፡ ካሳ ፡ ሳይፈልጉ ። ለዘሞተ ፡ ኢትኅድግ ፡ ጸግዎ ። ዘለነፍሱ ፡ ይጠውዕ ፡ ለመኑ ፡ ሀለዎ ፡ ይጸጕ ። እስመ ፡ ሠናየ ፡ ጸጋ ፡ እጼግወክሙ ። ጸግዉኒያ ፡ ለዛቲ ፡ አበሳየ ፡ (ሚራ፯ ፡ ፴፫ ። ፲፬ ፡ ፭ ። ምሳ፬ ፡ ፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫) ።

ጸጋዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚሰጥ ፤ ሰጭ ፤ ሰጪ ፤ ለጋስ ፤ ቸር ። ብእሲ ፡ ጸጋዊ ፡ ወመሓሪ ። ለጸጋዊ ፡ ይድኅርዎ ፡ በሥነ ፡ ምግባሩ ። ይኩኑ ፡ ጸጋውያነ ። እዴሁ ፡ ጸጋዊተ ፡ ምጽዋት ፡ (ኩፋ ፡ ፴፯ ። ሚራ፴፱ ፡ ፳፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፯ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ግን፰) ።

መጸግው ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

ተጸገወ ፤ ተሰጠ ፤ ተሰጠው ፤ ተቀበለ ፤ አገኘ ፤ ታደለ ፡ ተመጸወተ ። አእምር ፡ ዘተጸገውከ ። ከመ ፡ ትጸገዉ ፡ ሕይወተ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ። ዘተጸገውኩ ፡ ዘንተ ፡ ኵሉ ፡ እምኔከ ። ተጸገዉ ፡ ዘንተ ፡ ወልደ ። ዘንተ ፡ ኵሉ ፡ ተጸጊዎ ፡ (ዲድ ፡ ፬ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ሠኔ፬ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ጽግው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጕት) ፤ የተሰጠ ፤ የተሰጠው ፤ ሀብታም ፤ ዕድላም ።

ጽጋዌ ፤ መስጠት ፤ መሰጠት ፤ አሰጣጥ ፤ ስጦታ ፤ ልገሳ ፤ ሰጭነት ፤ ለጋስነት ። ኢአመዝገነ ፡ ጽጋዌነ ፡ ላዕሌሁ ። ንመውአከ ፡ በአሠንዮትነ ፡ ወንጼግወከ ፡ ጽጋዌ ። አኮ ፡ በህላዌ ፡ አላ ፡ በጽጋዌ ፡ (ዮሴፍ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጸጋ ፤ (ጋት) ፤ በቁሙ ፤ ሀብት ፤ መልካም ፡ ስጦታ ፤ ዕድል ፡ ፈንታ ፤ ትምርት ፤ ስርየት ፡ ይቅርታ ፤ ብዕል ፡ ክብር ፤ ሕዋስ ፤ ሞገስ ፤ የቸርነት ፡ ሥራ ፡ አለዋጋ ፡ የሚሰጥና ፡ የሚደረግ ። ምሉአ ፡ ጸጋ ፡ ወጽድቅ ። ወእምትረፈ ፡ ዚአሁ ፡ ነሣእነ ፡ ኵልነ ፡ ጸጋ ፡ በዲበ ፡ ጸጋ ። ሰብአ ፡ ጸጋ ። ኢትንሥአኒ ፡ ጸጋየ ፡ ዘእንበለ ፡ እሙት ። ረከብኪ ፡ ጸጋ ። በጸጋ ፡ ዘነሣእክሙ ፡ በጸጋ ፡ ሀቡ ። ወእመ ፡ አኮሰ ፡ ጸጋ ፡ ኢይከውን ፡ ጸጋ ፡ (ዮሐ፩ ፡ ፲፬ና ፡ ፲፮ ። ዮሴፍ ። ኤፍ ፡ ፬ ። ማቴ፲ ፡ ፰ ። ሮሜ፲፩ ፡ ፮) ።

—፤ የሃይማኖት ፡ ስም ፤ ቅባቶች ፡ ለተዋሕዶ ፡ ባህል ፡ ያወጡት ። የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ሊቃውንት ፤ በተዋሕዶ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ የሱስ ፡ ዐማኑኤል ፤ ፍጹም ፡ አምላክና ፡ ፍጹም ፡ ሰብእ ። በቅባት ፡ መሲሕ ፡ ክርስቶስ ፡ ካህንና ፡ ንጉሥ ፤ ነቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ ዳግማይ ፡ አዳም ፤ ቀዳሜ ፡ ጸጋ ፡ በኵረ ፡ ልደት ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ ብለው ፡ በፋሲልና ፡ በዮሐንስ ፡ ዘመን ፡ ኹለት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ረቷቸው ፤ ጠላት ፡ ይቀባል ፡ ጥላት ፡ እንደሚሉት ፡ የንስጥሮስን ፡ ስም ፡ በጸጋ ፡ ሞክሼ ፡ ለመቅባት ፡ ተዋሕዶቹን ፡ ጸጎች ፡ የጸጋ ፡ ልጆች ፡ ይሏቸዋል ።

ተጻገወ ፤ ተሰጣጠ ፤ ተቀባበለ ፤ ተቻቻረ ፤ ይቅር ፡ ተባባለ ፡ (ራእ፲፩ ፡ ፲ ። ኤፌ፬ ፡ ፴፪ ። ቆላ፫ ፡ ፲፫) ።

ጸግይ ፤ ዮት ፤ (ጸገየ ፡ ይጸጊ ፡ ይጽገይ ፤

አው ፡ ጸገየ ፡ ይጸጊ ፡ ይጽጊ) ፤ ማበብ ፤ አበባ ፡ ማውጣት ፤ ማፍራት ። ፈረየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘ ውግ ፡ ነው ። የጸገየና ፡ የጸገወ ፡ ዘሮቻቸው ፡ አንድ ፡ ነው ፤ በወና ፡ በየ ፡ ተለያይቷል ። ይጸጊ ፡ ከርካዕ ። አውያን ፡ ጸገዩ ። ዩ ፡ መስቀል ፡ ጸገየ ። ጽገዩ ፡ ገዳም ። ወከመ ፡ ይጸጊ ፡ ጽጌ ፡ በውስተ ፡ ጠለ ፡ ገዳም ፡ ጽገዩ ፡ (መክ ፲፪ ፡ ፭ ። ማሕ ፡ ፲፫ ። ድጓ ። ሚራ ፡ ፲፫) ።

ጸጋዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚያብብ ፤ አባቢ ፤ አበባ ፡ የሚሰጥ ።

ጽጉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ጊት) ፤ ያበበ ፤ አበባ ፡ የያዘ ፤ የተሸከመ ፤ አበባማ ፤ ባላበበ ። አክሊል ፡ ጽጉይ ። ጽጉያን ፡ ምዑዝ ፡ ረዳ ። ጽጉያን ፡ በረከት ። ክዳን ፡ ጽጉይ ። ትርሲተ ፡ በማይ ፡ ጽጊት ፡ (አርጋ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ መስ ፡ ። ድጓ ። ፪ ፡ ፲፫ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ ታኅ) ።

ጽጌ ፤ (ጌያት ፡ ገያት) ፤ አበባ ፤ የፍሬ ፡ ምል ክት ፤ ውበት ፡ ደም ፡ ግባት ፡ ያለው ። ጽጌየኒ ፡ ፍሬ ፡ ክብር ፡ ወስብሐት ። ጽጌ ፡ ደንጐላት ። ርእዩ ፡ ጽጌ ያተ ፡ ገዳም ። አሰርገካ ፡ ለምድር ፡ በሥነ ፡ ጽገያት ፡ (ሚራ ፡ ፲፯ ። ማሕ ፡ ፪ ። ማቴ ፡ ፷፰ ። ድጓ) ። በ ጽጌ ፡ ፈንታ ፡ ጽጋይ ፡ ጽጋያት ፡ ይላል ፤ የቀድሞ ፡ ልማድ ፡ ነው ። ድሙረ ፡ ጽጋይ ፡ (ዘፀ ፡ ፲፱) ። ርእስ ፡ ወይም ፡ ጽሩይ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ጽጌ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ጽጌ ፡ ከርቤ ፡ (ዘፀ ፡ ፴) ።

ጽጌ ፡

—፤ ያበባ ፡ ምሳሌ ፤ መልክ ፡ ጌጥ ፤ በሽክላ ፡ በንጨት ፡ በደንጊያ ፡ በብረት ፡ የሚቀረጥና ፡ የሚነጠጥ ፤ በጥፈት ፡ በስፌት ፤ በቀለም ፡ በግብረ ፡ ምእናም ፡ የሚሠራ ። ወ ጽጌያቲሃ ፡ እምውስቴታ ፡ ይትገበር ፡ (ዘፀ ፡ ፳፭) ።

—፤ መፀው ፤ ወርኅ ፡ ጽጌ ፤ ዘመነ ፡ ጽጌ ፤ ፵ ፡ ቀን ፤ ከ መስከረም ፡ ፳፮ ፡ እስከ ፡ ኅዳር ፡ ፮ ። ማሕሌተ ፡ ጽጌ ። ዋዜማ ፡ ዘጽጌ ። በንባተ ፡ ዘጽጌያት ፡ (አዋል) ።

አጽገየ ፤ አሳበበ ፤ አበባ ፡ አስመሰለ ፤ ባበባ ፡ አስ ጌጠ ፤ አበባን ፡ ሣለ ፡ ቀረጠ ። ጠቢብተ ፡ እስራኤል ፡ በ ልብሰ ፡ አሮን ፡ ካህን ፡ ደርከኖ ፡ አጽገዩ ፤ ወሮማናተ ፡ ወርቅ ፡ በዐውዱ ፡ አፍረዩ ። አጽገዩ ፡ ሕዝብ ፡ መሀይ ምናን ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ ፳፩ ። ድጓ) ።

ጸጋም ፤—ግራ ፤—ፀጋም ፤ ፀጊም ፡ ፀ ገመ ።

ጽግን ፤ (ዐረ ፡ ድጅን ፤ ድጅም) ፤ ጭጋግ ፤ ጭጋጋም ፤ ጉግም ፤ የቀን ፡ ጨለማ ፡ ያለበት ።

ጽግነት ፤ ታት) ፤ የሌት ፡ ወፍ ፤ የሌት ፡ አሞራ ፤ ሌሊት ፡ የሚያይ ፤ የሚወጣ ፡ (ዘሌ ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዘዳ ፲፬ ፡ ፲፰) ። አክይስት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ጽግነት ፡ ይላል ፤ የ ተሳሳተ ፡ ነው ። ኮንኩ ፡ እኁሆን ፡ ለጽግነት ፡ ወቢጾን ፡ ለአዕዋፍ ፡ (ኢዮ ፡ ፴፱) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ኮንኩ ፡ እኅወ ፡ ለአክይስት ፡ ወቢጸ ፡ ለአዋልደ ፡ ሰገኖ ፡ ይላል ።

ጸግዐ ፤—ተጠጋ ፤—ፀጊዕ ፡ ፀግዐ ።

ጸጕሮ ፤ ሮት ፤ (ጸጕረ ፡ ይጼጕር ፡ ይጸ ጕር) ፤ መጠ(ጠ)ጕር ፤ ጠጕር ፡ ማውጣት ፤ ጠጕራም ፡ ጭገራም ፡ መኾን ።

ጸጓር ፤ (ራን ፡ ራት) ፤ ጠጕራም ፤ ጭገራም ፡ ባለብዙ ፡ ጠጕር ፤ ገላው ፡ እንደንበሳ ፡ ጠጕር ፡ የመላበት ። ወኮነ ፡ አርአያሁ ፡ ለዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ጸጓረ ፡ ዘ ለንታሁ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ ። ዘፍ ፳፭ ፡ ፳፭ ። ፳፯ ፡ ፲፩ ። ኩፋ ፡ ፲፱ ። ፪ነገ ፡ ፩ ፡ ፰) ። ጨጓራ ፤ እባ ፡ ጨጓሬ ፡ ማ ለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ጸጕር ፤ (ዐረ ፡ ሸጀር ፤ ዛፍ) ፤ ጠጕር ፤ ጭ ገር ፤ ጭራ ፤ ጋማ ፤ ባባ ። የገላ ፡ ግር ፤ የሥጋ ፡ ቡቃያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሥጋ ፡ ላለው ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፤ ሥዕር ትን ፡ ተመልከት ። ጸጕረ ፡ ርእስ ። ጸጕረ ፡ ጽሕምክ ። ጸጕረ ፡ ቀራንብቲሁ ። ዡሎ ፡ በግዐ ፡ ዘጸዐዳ ፡ ጸጕሩ ። ጸጕረ ፡ ገመል ። ጸጕረ ፡ ጠምስ ፡ (ሔኖ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ግንቦ ። ዘፍ ፡ ፴ ። ማቴ ፡ ፬ ። መጽ ፡ ቴስ) ።

—፤ ጭረት ፤ የዕፀዋት ፡ ጭገር ፤ ቃጫ ፡ ናጫ ፤ ደቢ ፤ የ መሰለው ፡ ኹሉ ። አባ ፡ ጳውሊ ፡ ኮነ ፡ ይለብስ ፡ ልብሰ ፡ ዘጸጕረ ፡ በቀልት ። አበዊነ ፡ ይለብሱ ፡ አልባሰ ፡ ጸ ጕር ፡ ዘበቀልት ፡ (ስንክ ፡ የካ ። ግንቦ) ።

ጸደይ ፤ (ዐጸደ) ፤ በጨዳ ፤ ያጨዳ ፡ ወራት ፤ ዘ መን ፡ በልግ ፤ በወዲያ ፡ መከር ፡ በወዲህ ፡ በልግ ፡ የሚ ደርስበት ፤ የሚታጨድበት ፤ ወዲያውም ፡ የሚዘራበት ፡ ወርኅ ፡ ዘርዕ ። ክፍለ ፡ ዓመት ፤ ያመት ፡ ርቦ ፤ ፺፩ ፡ ቀን ፤ ወይም ፡ ፫ ፡ ወር ፤ በሐጋይና ፡ በክረምት ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ክፍል ። ያዘንም ፡ ለክሙ ፡ ጸደየ ፡ ወመፀወ ። ዝናመ ፡ ጸደይ ፡ ወመፀው ። እግዚ ፡ ሠርዐ ፡ ጸደየ ፡ ወመፀወ ። ማእከለ ፡ ጸደይ ፡ ወዝናም ፡ (ዮኤ ፡ ፳ ። ዘካ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። ኩፋ ፡ ፴) ።

ጸደያዊ ፤ ወርኅ ፡ ጸደይ ፤ መጋቢት ። በጥንተ ፡ ሐመል ፤ ዘውእቱ ፡ ዕፅና ፡ ጸደያዊ ። ዘይከውን ፡ በ ዘመነ ፡ ተዐርየ ፡ ጸደያዊ ፡ (አቡሻ ፡ ፴ና ፡ ፶) ።

ጸደይ ፤ (ዐረ ፡ ጺድ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፤ ዐሥር ፡ ወታስዕ ፡ ጸ ። መዠመሪያውን ፡ ጸ ፡ ተመልከት ።

ጸዴ ፤ (ዕብራ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ጸ ። ገቦ ፤ ሕፅን ፤ ወይም ፡ ጻድቅ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰) ።

ጸዲል ፤ ሎት ፤ (ጸደለ ፡ ይጸድል ፡ ይጽ ድል ። ዕብ ፡ ጻሀል) ፤ መጽደል ፤ መብራት ፤ ብርሃን ፡ መኾን ። አስተርአየ ፡ ኮከብ ፡ ዐቢይ ፡ ዘጸዳሉ ፡ ብሩህ ፡ ጥቀ ፡ ወቈድስኒ ፡ ይጸድል ፡ በውእቱ ፡ ኮከብ ፡ ከመ ፡

ጸዳለ፡መዓልት። በእንተ፡ምንትኑ፡ ይጸድል፡ገጽከሙ። ትጸድል፡ እምሥነ፡ አርያብ፡(ዮሴፍ። አርጋ፡ ፪)።

ጽዱል፤ (ላን፡ ላት፡ ድልት)፤ የጸደለ፤ የበራ፤ ብሩህ፤ ንጹሕ፤ ጽሩይ። ይበርህ፡በበርሃን፡ጽዱል። ማኅቶት፡ጽዱል። ከዋክብት፡ብሩሃን፡ወጽዱላን። ጽዱላት፡ከመ፡ሉል። ዛቲ፡ ሜላት፡ጽድልት፡ሥን፡(ጥበ፲፯፡ ፲፪። ስንክ፡ ጥር፲፰። ድጓ። አርጋ። አፈ፡ ተ፲፱)።

ጸዳል፤ (ላት)፤ በቁሙ፤ብርሃን፤ውጋጋን፤ብልጭታ፤ ሙራ፡ ጨረር፤ ምዕዛር፤ የብርሃን፡ ቀርን፤ ዐይን፡ የዐይን፡ ብሌን። ቈብር፡ይእቲ፡ወአልባቲ፡ጸዳል። ወጸዳሉኒ፡ ከመ፡ ብርሃን። ጸዳለ፡ መብረቅ። ጸዳለ፡ብርሃን። ጸዳለ፡ ስብሐቲሁ። ወይጸልማ፡እለ፡ይሬእያ፡በጸዳል፡(ዓሞ፭፡ ፳። ዕንቊ፡ ፱ና፡ ፲፩። ጥበ፯፡ ፲። ዕብ፩፡ ፫። አፈ፡ ድ፩። መክ፲፪፡ ፫)። ደመና፤ ቀላይ፤ ሌላውም፡ መልካም፡ የኾነ፡ ጥሩ፡ ነገር፡ ኹሉ፡ ጸዳልና፡ ብርሃን፡ ይባላል። መኑ፡ፈጠሮሙ፡ለፀሓይ፡ወለወርኅ፡ወለከዋክብት፡ወለጸዳላት፡ወለብርሃናት፡(ሲኖ.)።

አጽደለ፤ አበራ፤አስበራ። ጸዳለ፡መብረቅ፡ቅድሜሃ፡አጽደለ። አርያሬስ፡እንተ፡ታጸድል፡ዲበ፡ርእሶሙ። ከመ፡ኢያጽድሉ፡ብርሃኖ፡ለወንጌለ፡ስብሐት። ወያጸድል፡እንተ፡ውስጣ፡ከመ፡ማህው፡(ስንክ፡ ነሐ፲፯። አርጋ፡ ፪። መጽ፡ ምስ። ራእ፳፩፡ ፳፩)።

አጽደልደለ፤ አብረቀረቀ፤አጥበረበረ፤ቦግ፡ቦግ፡ አለ። ወሓይዝት፡ብርሃን፡ወሥን፡እለ፡ያጽደለድሉ፡(መጽ፡ ምስ)።

አስተጻደለ፤ አጉላ፤አስረዳ፤አስታወቀ፤የመነጽር፡ የምሳሌ። ወዝንቱ፡ አስተጻደለ፡ ራእየ፡ ለፍና፡ትስብእት፡(ቄር፡ ጸላ)።

ጸደና፤ (ናት)፤ ጋሻ፤ ማራም፡ ማር። የበረሓ፡ንብ፤ገራም፡ ጭምት፡ የማይናደፍ፤ ማሩና፡ ቤቱ፡ ከምድር፡ውስጥ፡የሚገኝ። ጸጅ፡ ጠጅ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። አንበጣ፡ወመዓረ፡ጸደና፡ተሰሴይከ። መዓረ፡ጸደና፡(ድጓ። ማር፩፡ ፮)።

ጼዴን፤ ጼዴንያ፤ ጣዝማ፤ የጣዝማ፡ ማር። ጼዴን፡ ንህቡ፤ ጼዴንያ፡ ማሩ።

ጼዴንያ፤ ስመ፡ ሀገር፡ (መቅ፡ ታም)።

ጼደነት፤—ዛር+ጋኔን፤—ጸየደነት።

ጸዲፍ፤ ፎት፤ (ጸድፈ፡ ይጸድፍ፡ ይጽደፍ። ዐረ፡ ጸደፈ፤ ከመንገድ፡ ወጣ)፤ መጽደፍ፤ መውደቅ፤ ገደል፡ መግባት፤ ከባሕር፡ መጥለቅ፤ ከላይ፡ ወደ፡ ታች፡ ተወርውሮ፡ መውረድ፡ መንከባለል። ጸድፈ፡ እምተሥላስ። ጸድፉ፡ ውስተ፡ ባሕር። ትጸድፍ፡ውስተ፡ሲኦል፡(ግብ፰፡ ፪። ማር፭፡ ፲፫። ኢሳ፲፬፡ ፲፭)።

—፤ መጣደፍ፤ መቀልጠፍ፤ መቸኰል፡ ማረበድ፤ የሥራ፡ የመንገድ፡ (ዐማርኛ)።

ጽዱፍ፤ (ፋን፡ ፋት፡ ድፍት)፤ የወደቀ፤ ገደል፡ የገባ። የቸኰለ፤ የተጣደፈ፤ ችኩል።

ጽድፈት፤ መውደቅ፤ አወዳደቅ። ጥድፊያ፤ ቅልጠፋ፤ ችኰላ።

ጸድፍ፤ (ብ፡ አጽዳፍ)፤ ገደል፡ ተራራ፤ የተራራ፡ ዡሪያ። ጐድጓድ፤ ዐዘቅት፤ ዕርድ፡ ምሽግ፤ ጕራንጕር፤ ወጥ፡ ገብ፤ ጕጣጕጥ፤ ሥርጥ፡ መንገድ። ወይከውን፡ዐቢየ፡ጸድፈ። ጸድፍ፡ ዐቢይ፡ ይከልአነ። እግዚ፡ አውደቀ፡ ለሰይጣን፡ ውስተ፡ ጸድፈ፡ገሃነም። እስመ፡ጸድፍ፡ብሔሩ፡ወንቅዐ፡ምድሩ። ጸድፍ፡ምዓእታ። አጽዳፍ፡ ወጕዳጕድ፡ (ዘካ፲፬፡ ፬። ሉቃ፲፮፡ ፳፮። ፈ፡ መ፡ ፫፡ ፩። ሄርማ። ሚሊ፡ ፳፩፡ ፵፩። ቅዳ፡ አት)።

አጽደፈ፤ ገፋ፤ ጣለ፤ ወረወረ፤ ገደል፡ አገባ፤ ሰደደ፤ አወረደ። ከመ፡ያጽድፍዎ፡ታሕተ። አጽደፍዎሙ፡እምርእሰ፡ውእቱ፡ቀልቀል። አጽደፍዎ፡ውስተ፡ሲኦል። ወታጸድፎሙ፡ ለአሕዛብ፡ በመዐትከ፡(ሉቃ፬፡ ፳፱። ፪ዜና፡ ፳፭፡ ፲፪። ሕዝ፴፩፡ ፲፰። መዝ፡ ፶፬)።

—፤ አጠደፈ፤አጣደፈ፤አስቸኰለ፤አስሮጠ፡(ዐማርኛ)።

ጸዲቅ፤ ቆት፤ (ጸድቀ፡ ይጸድቅ፡ ይጽደቅ። ዕብ፡ ጻዳቅ። ሱር፡ ዝዳቅ። ዐረ፡ ጸደቀ)፤ መጽደቅ፤ እውነተኛ፡ መኾን፤ መርታት፤ በፍርድ፡ ከሐሰት፡ ከበደል፡ መንጻት፡ መጥራት፤ መብለጥ፡ መሻል። ምስለ፡ጻድቅ፡ትጸድቅ። ከመ፡ ትጽድቅ፡በነቢብከ። ለእመ፡ ይጸድቅ፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይነግር። ኢይክል፡መዐትም፡ወፀማዊ፡ጸዲቀ። ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፃት። ጸድቀት፡ትእማር፡እምኔየ፡(መዝ፡ ፲፯ና፡ ፶። ቄር፡ ጸላ። ሚራ፩፡ ፳፪። ፳፯፡ ፳፱። ዘፍ፴፰፡ ፳፮)።

—፤ መመጸደቅ፤ ጻድቅ፡ ነኝ፡ ማለት፤ በሐሰት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በጸድቀ፡ ፈንታ፡ ተጸድቀ፡ ይላል፤ አያስኝም። እስመ፡ ይጼደቅ፡ ኢዮብ፡ በቅድሜሆሙ። ኢትጸደቅ፡ በቅድመ፡ እግዚ። ትጼደቁ፡ ለዐይነ፡ ሰብእ፡(ኢዮ፴፪፡ ፩። ሚራ፯፡ ፭። ማቴ፳፫፡ ፳፰። ሉቃ፲፯፡ ፲፭)።

ጻድቅ፤ (ቃት፡ ቃን፡ ቃት)፤ በቁሙ፤ እውነተኛ፤ ቅን፤ መልካም፤ ደግ፡ በጎ፤ ንጹሕ፤ ጥሩ። ወዮሴፍስ፡ፈኃሪሃ፡እስመ፡ጻድቅ፡ውእቱ፡(ማቴ፩፡ ፲፱)።

ጽዱቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ድቅት)፤ የጸደቀ፤ የታመነ፡ የተረዳ፤ የቀና፡ የተካከለ። ቃል፡ ጽዱቅ። ዘኢኮነ፡ጽዱቀ። ሃይማኖቱስ፡ ትርፍት፡ ወጽድቅት። ወመዳልዊከኒ፡ርቱዐ፡ወጽዱቀ፡ይኩን፡(ዘፀ፳፫፡ ፰። ቄር። ፈ፡ መ፡ ፫፡ ፯። ዘዳ፳፭፡ ፲፭)።

ጽዱቃዊ፤ እውነተኛ፤ ርግጠኛ፤ የበቃ፤ አመን። ይደልወነ፡ንእመን፡ ዘይትበሀል፡ በእንተ፡

ቅዱሳን፡እምዜናውያን፡ ወጽዱቃውያን፡(ፊልክ፡ ፲፯)።

ጽድቅ፤(ቃት)፤ በቁሙ፤ እውነት፡ ርግጥ፤ ቅንነት፤ የሚገባ፡ ነገር፤ ሕግ፡ ትእዛዝ፤ባሕርያዊ፡ መጽሐፋዊ፡ ሥራ። ዘየሐውር፡ በንጹሕ፡ ወይገብር፡ ጽድቀ፡፡ የዐስየኒ፡እግዚ፡በከመ፡ጽድቅየ፡፡ ኢኮነ፡ ጽድቀ፡ በሊዐ፡ ዘስርቅ፡፡ ወኢያማስነ፡ ምንተኒ፡ እምአምሳለ፡ ጽድቅ፡፡ ኢዐቀብክሙ፡ ዡሎ፡ ጽድቃቲሁ፤አላ፡አግዘፍክሙ፡ክሣደክሙ፡፡ ሀበኒ፡ለዘ አልብየ፡እምጽድቃቲከ፡አሐደ፤በከመ፡ወሀብከ፡ ለመካን፡ ወልደ፡(መዝ፡ ፲፱ና፡ ፲፯። ጦቢ፪፡ ፲፫። ሃይ፡ አበ፡ ኤጲ። ባሮክ። ስንክ፡ ሚያ፲፯)።

አጽደቀ፤ አጸደቀ፤ ጻድቅ፡ አደረገ፤ አመጻ ደቀ፤ ራሱን፡ ወይም፡ ሌላውን። እለ፡ያጸድቁ፡ርእ ሶሙ፡በዝ፡ዓለም፡ኃጥኣን፡እሙንቱ፡በቅድመ፡ እግዚ፡፡ እለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለኃጥእ፡፡ ወአጽድቅ፡ ግፉዐ፡ወምስኪነ፡(ቀሌ። ኢሳ፭፡ ፳፫። መዝ፡ ፹፩)።
—፤ አጸና፤ አበረዳ። ያጸድቅ፡ምክረ፡መላእክቲሁ፡፡ ለአጽድቆተ፡ ቃል፡ ዘነቤ፡(ኢሳ፵፬፡ ፳፮። አቡሻ፡ ፴፩)።

መጽደቂ፤ የሚያጸድቅ፤ አጽዳቂ። ሃይማ ኖተ፡ክርስቶስ፡መጽደቂ፡(ስንክ፡ መጋ፳፱)።

ጽህቀ፤—ወደደ፤—ጽሒቅ፡ ጽሕቀ።

ጸሀር፤(ዕብራ)፤ ፉካ፤ ላዕላይ፡ መስኮት፤ አፈ፡ ድስት፡ የኾነ፤ ጮራ፡ ጨረር፤ ጸዳል፡ ምዕዘር፤ የፀሓይ፡ እግር፡ የሚገባበት።

ጽህርት፤ ድስት፤ ምንቸት፤ አፍላል፡ አፈ፡ ክብ፤ ማብሰያ፤ መቀቀያ። ይእቲ፡ጽህርት፡ወንሕነ፡ ሥጋ፡፡ በክትት፡ ጽህርተ፡፡ ታሕተ፡ ጽህርት፡ (ሕዝ ፲፩፡ ፫። ፳፬፡ ፫። መክ፯፡ ፯)።

ጽህርት፡

ጽህርታት፤ ጻህራት፤ ድስቶች፤ ምንቸ ቶች። ጽህርታት፡ ወኩክማት፡፡ ኩሳዙሳት፡ ወጽህር ታት፡፡ ወይከውና፡ ጻህራት፡ከመ፡ ኩራት፡(ኤር፶፪፡ ፲፰። ማር፯፡ ፰። ዘካ፲፬፡ ፳)።

ጻው፤(ዕብራ)፤ ክፉ፡ ልማድ፤ ትእዛዝ፤ የ ኢዮርብዓም፡ ሕግ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በጻው፡ ፈንታ፡ ጻሕው፡ ይላል፤የተሳሳተ፡ነው። ባለብሉዮችም፡ የዓማ፡ ፀጥንት፤ ምስል፤ ጥርኝ፡ ይሉታል። አንዘ፡ ይትልዉ፡ ጻሕወ፡(ሆሴ፭፡ ፲፩)።

ጼው፤—ጨው፤—ጸየው።

ጻውአ፤—ጠራ፤—ጸውዖ፡ ጸውዐ።

ጸዊብ፤ቦት፤(ጸበ፤ጸወበ፡ይጸውብ፡ ይጹብ። ጸበየ፡አጽበየ)፤ ማፍሰስ፡ መገልበጥ፤ ማንቀር፡ መጨለጥ፤ ባደ፡ ደረቅ፡ ማድረግ። ትበት ዩዮ፡ወትጸውቢዮ፡(ሕዝ፳፫፡ ፴፬)።

ጸውብ፤(ባት)፤ እድፍ፤ እንቃሬ፤ እዝጎ፤ መግል። ወትስቀይ፡ ምድር፡ እምነ፡ ጸውብከ፡ (ሕዝ፴፫፡ ፯። ኢዮ፯፡ ፭)።

ጸጥ፤ (ዕብ፡ ጢጥ። ዐረ፡ ፀዊጠት)፤ ጭቃ፤ ዐዛባ። አንቃህከ፡በድነ፡ሐራውያ፡እምጸጥ፡ (ስንክ፡ ሠኔ፲፭)።

ጸላዕ፤ (ዐረ፡ ጹላዕ። ዕብ፡ ሴላዕ)፤ ቋጥኝ፤ ገምቻ፤ ታላቅ፡ ደንጊያ፤ መርግ፤ ዕርድ፡ ገደል፡ ዋሻ። ኩኵሕን፡ ተመልከት። ከመ፡ እብነ፡ ጸላዐ፡፡ ጸላዐኒ፡ ሐሠረ፡ ይመስሎ፡(ኢዮ፵፭፡ ፲፭። ሚራ፳፪፡ ፩። ድጓ)።

ጸላዕት፤ ጸዋልዕት፤ ዋሾች፤ ዋሻዎች፡ ቋ ጥኞች፤ መርገች፡ ገደሎች። ወጸላዐት፡ ምጕያየን፡ ለግሔ፡፡ ጸላዐት፡ ተሠጥቁ፡፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋል ዕት፡፡ ድምፀ፡ ጸዋልዐት፡ እለ፡ ያንኩረጕሩ፡ በግ ርማ፡(መዝ፡ ፻፫። ቀሌ። ኤር፬፡ ፳፬። ጥበ፲፯፡ ፲፰)።

ጸዊም፤ ሞት፤ (ጸመ፡ ይጸውም፡ ይ ጹም። ዕብ፡ ጻም። ሱር፡ ጻም። ዐረ፡ ጻመ)፤ መጾም፤ ጥሉላትን፡ ፈጽሞ፡ መተው፤ ሰውነትን፡ ከመ ብል፡ ከመጠጥ፡ ከሌላውም፡ ኹሉ፡ ከክፉ፡ ነገር፡ መ ክልከል፡ መጠበቅ። ቦኑ፡ጾመ፡ ዘጾምክሙ፡ሊተ፡፡ ጾምበ፡አኮ፡ ጸዊም፡ እምኅብስት፡ ወማይ፡ ባሕ ቲቱ፡፡ ይጹም፡ልሳንክሙ፡ እምነገረ፡ ውዴት፡፡ ለ እመ፡ ክንከ፡ ዘኢትክል፡ ትጹም፡ እመባልዐት፡ ጹም፡እንከ፡እምኅሊናት፡እኪት፡(ዘካ፯፡ ፭። ፊ መ፡ ፲፡ ፫። ስንክ፡ ታኅ፲፫። ፊልክ፡ ፻፶፵)።

ጸዋሚ፤(ሚት፡ምያን፡ያት)፤ የሚጦም፤ ጧሚ፤ ጦመኛ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፭። አቡሻ፡ ፴፰)።

ጽዉም፤(ማን፡ማት፡ውምት)፤ የጦመ፤ ጦመኛ፤ ጦሙን፤ የዋለ። ተንሣእኩ፡ጽዉምየ፡፡ ይ እቲ፡ጽዉም፡ወኢይብላዕ፡፡እፈንዎሙ፡ጽዉማነ፡ (፩ዕዝ፡ ፰፡ ፫። ሥር፡ ጳኰ። ማቴ፲፭፡ ፴፪)።

ጾም፤ በቁሙ፤ ጦም፤ ምግብ፡ መተው። ጾ ምሰ፡ተከልአተ፡ብእሲ፡እመብልዐ፡በጊዜ፡ዐዉቅ፡፡ ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወጾመ፡ ኀሙስ፡(ፍ፡ ነ፡ ፲፭። ዘካ፰፡ ፲፱። መዝ፡ ፴፱)።

አጽዋም፤(ማት)፤ ጦሞች፤የጦም፡ ቀኖች፤ ወራቶች። አጽዋምሰ፡እለ፡ሥሩዓን፡ ስድስቱ፡እሙ ንቱ፤ጾመ፡አርድእት፤ጾመ፡ረቡዕ፡ወዐርብ፤ጾመ፡ ልደት፤ጾመ፡ዕለተ፡ ዘጽባሒሁ፡ ዕለተ፡ጥምቀት፤ ጾመ፡ አርብዓ፤ ጾመ፡ ሰሙነ፡ ሕማማት፡፡ አጽዋ ማት፡(አቡሻ፡ ፴፰። ስንክ፡ ሠኔ፲፯)።

አጸመ፤ አጦመ፤ አስጦመ፤ አስከለከለ። ያጸ ውም፡አፉሁ፡እምነገረ፡ዘርቅ፡(ስንክ፡ መስ፳፰)።

ጸማዕት ፤ (ታት ። ዐረ ፡ ጸውመዐት) ፤ ዋሻ ፤ በኣት ፤ የመነኰሴ ፡ ቤት ፤ የባሕታዊ ፡ ቦታ ። እለ ፡ ውስተ ፡ ጸማዕት ። ቦኡ ፡ ኀበ ፡ መነከስ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ በጸማዕቱ ። ጸማዕተ ፡ ባሕታዊ ። ወየኀሥሡ ፡ ተዘ ግሖ ፡ ውስተ ፡ ጸማዕታት ፤ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ውስቴታ ፡ ረባሕ ፡ (አርጋ ፡ ፮ ። ፊላስ ። ስንክ ፡ ሚያ፳ ። ፊልክ ፡ ፪፻፵፩) ።

ጸውኖ ፤ ኖት ፤ (ጸወነ ፡ ይጼውን ፡ ይ ጸውን ። ዐረ ፡ ጻን ። ዕብ ፡ ጺና ፤ ጋሻ) ፤ መጠበቅ ፤ ማዳን ፤ መጋረድ ፤ መተገን ፤ ማስጠጋት ፡ ጥግ ፡ ጋሻ ፡ መከታ ፡ መኾን ። ዘበመንፈስ ፡ ለአዳም ፡ ጸወኖ ፡ ወአሕየዎ ፡ (ኪዳ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ተጸወነ ፤ ተጠበቀ ፤ ተጠጋ ፤ ጥግ ፡ ያዘ ፤ ተማ ጠነ ፤ የሙጥኝ ፡ አለ ፤ ደወለ ። ተጸወነ ፡ ህየ ። ተጸወኑ ፡ ውስተ ፡ በኣታት ። ፈለጠ ፡ ስድስተ ፡ አህጉረ ፡ ከመ ፡ ይጸወን ፡ ውስቴቶሙ ፡ ዘሎ ፡ ዘቀተለ ፡ ነፍስ ፡ (ዮ ሴፍ ። ኤር፪ ፡ ፳፱ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፮) ።

—፤ ታጠረ ፡ ተቀጠረ ፤ አንባ ፡ ኾነ ። ተከበበ ፤ ዙሪያው ፡ ተያዘ ። ወተጸወነት ፡ ሀገር ፡ እስከ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአ ሐዱ ፡ ዓመት ፡ (፬ነገ ፡ ፳፬ ፡ ፲ ። ፳፭ ፡ ፩) ።

ጽዉን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ውንት) ፤ የተጠ በቀ ፤ የተጠጋ ፤ የተከበበ ። ጽዉን ፡ አነ ፡ በጸሎትኪ ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

ጸወን ፤ (ናት) ፤ ጥግ ፤ መጠጊያ ፤ አንባ ፤ ዕ ርድ ፤ ምሽግ ፤ ገዳም ። አልቦ ፡ ጸወን ፡ ኀበ ፡ ትጸወን ፡ ኤፍሬም ። ተሰብረ ፡ ጸወንክሙ ። አረፍተ ፡ ጸወ ንከ ። ሀገረ ፡ ጸወናት ፡ (ኢሳ፲፯ ፡ ፫ ። ፳፫ ፡ ፲፭ ። ፳፭ ፡ ፲፪ ። ፪ዜና ፡ ፴፪ ፡ ፩) ። ጽዮንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

አጽዋን ፤ (ናት) ፤ አንቦች ፤ ዕርዶች ፤ ምሽ ጎች ። አጽዋኒሆሙ ፡ ወአድባሪሆሙ ። አጽዋናት ፡ ውስተ ፡ አድባር ። ይነሥት ፡ አጽዋናተ ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፲ ። መሳ፮ ፡ ፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፬) ።

ምጽዋን ፤ (ናት) ፤ መጠጊያ ፤ ማስጠጊያ ፡ ቦታ ፤ ከለላ ፡ መከታ ፡ ያለው ።

ጸውዖ ፤ ዖት ፤ (ጸውዐ ፡ ይጼውዕ ፡ ይ ጸውዕ ። ዕብ ፡ ጻዋሕ ፤ ሾዋዕ ፤ ጮኸ) ፤ መጥ ራት ፤ ናልኝ ፡ ማለት ፤ ስምን ፡ ማውጣት ፡ እገሌ ፡ ብሎ ፤ ሐዲስ ፡ ስም ፡ መስጠት ፤ ማውጣት ፡ መሰየም ። ጸው ዕዎ ፡ ይርድአነ ። ጸውዖ ፡ ኪያሁኒ ፡ ውስተ ፡ በዓል ። ወዘሎ ፡ ዘጸውዐ ፡ ስመ ፡ እግዚ ፡ ይድኅን ። ወበከመ ፡ ጸውዖሙ ፡ ከማሁ ፡ ኮነ ፡ ስሞሙ ። ወጸውዐ ፡ ስሞ ፡ ሮቤል ፡ (ዮዲ፰ ፡ ፲፯ ። ጦቢ፱ ፡ ፪ ። ግብ፪ ፡ ፳፩ ። ኩፋ ፡ ፫ና ፡ ፳፰) ።

ጸዋዒ ፤ የሚጠራ ፤ ጠሪ ፤ ለፋፊ ፤ ዐዋጅ ፡ ነጋሪ ። ጳውሎስ ፡ ጸዋዒ ። እኩን ፡ ጸዋዔ ፡ ሰብእ ፡ ውስተ ፡ አ ምልኮትከ ፡ (ቅዳ ። ዮሴፍ) ።

ተጸውዐ ፤ ተጠራ ፤ ታደመ ፤ ተባለ ። ዘሎቱ ፡ ተጸዋዕከ ። ብፁዓን ፡ እለ ፡ ተጸውዑ ፡ ውስተ ፡ በዓለ ፡ መርዓ ፡ በግዑ ። ተጸውዐ ፡ ስሞሙ ፡ ዐረብ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፮ ፡ ፲፪ ። ራእ፲፱ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፳) ።

ጽዉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ውዕት) ፤ የተጠራ ፤ የተሰየመ ፤ የታደመ ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፮ ። ይሁ ፡ ፩ ። ማቴ፳ ፡ ፲፮) ።

ጽውዓ ፤ ጥሪ ፤ አጠራር ። ለጽውዓ ፡ እግዚአ ብሔር ፡ (ፊልጵ፫ ፡ ፲፬) ።

ጽዋዔ ፤ መጥራት ፤ መጠራት ፤ አጠራር ፤ ጥሪ ፤ ጩኸት ፤ ስም ። ዘጽሑፍ ፡ በእንተ ፡ ጽዋዔ ፡ አሕዛብ ። ኀደጉ ፡ ጽዋዔሆሙ ። በካዕብ ፡ ጽዋዔ ። በጽዋዔሁ ፡ ቅዱስ ። ሠለስቱ ፡ ጽዋዔ ፤ ክርስቲያን ፤ መሲሓው ያን ፤ ናዝራውያን ፡ (ዲድ ፡ ፴፫ ። ፊልክ ፡ ፩ ። ግንዘ ። ፪ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ጸውዕ ፤ (ዓት) ፤ አስማት ፤ የጥንቈላ ፡ ብረት ፡ ሟርተኞች ፡ የሚደግሙትና ፡ የሚመቱት ፡ ሙታንን ፡ ሰይጣንን ፡ የሚጠሩበት ፤ አስጠንቋዮችም ፡ የሚያምኑብ ትና ፡ የሚያመልኩት ፤ የሚማማሉበት ፤ እንደ ፡ ሺዋ ፡ ጋላ ። ዘይገብር ፡ ስብዐ ፡ ወመቅሰመ ፡ በጻውዕ ። እለ ፡ ያነቅሁ ፡ በጻውዕ ። እለ ፡ በጻውዕ ። ዘበጻውዕ ፡ (ቀሌ ። ኢሳ፵፬ ፡ ፳፭ ። ፳ ፡ ፲፱ ። ፲፱ ፡ ፫ ። ፳፭ ፡ ፲፭ ። ዘዳ፲፰ ፡ ፲፩) ።

መጸውዕ ፤ (ዓት) ፤ መረዋ ፤ ቃጭል ፤ ቱል ቱላ ፤ ነጋሪት ፤ መጥቅ ፡ ድወል ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ሶበ ፡ ይመውት ፡ ሰብእ ፡ ትገንዝ ፡ ወታመጽእ ፡ መጥቅዐ ፡ ወመጻውዐ ፡ ወማኅቶተ ፡ ሠለስተ ፡ ወታነሥአ ፡ ለበ ድን ፡ (ግንዘ) ።

ምጽዋዕ ፤ መጥሪያ ፤ መጮኺያ ፤ የእስላም ፡ ጥራሚድ ። የደሴት ፡ ስም ፤ የሐማሴን ፡ በር ።

ተጻውዐ ፤ ተጣራ ፤ ተጠራራ ። ቀላይ ፡ ለቀ ላይ ፡ ተጻውዓ ፡ በቃለ ፡ አስራብ ፡ (መዝ ፡ ፵፩) ።

ጽዋዕ ፤ (ዓት) ፤ በቁሙ ፤ ጥዋ ፡ ኰባያ ፤ ዋ ንጫ ፤ የመጠጥ ፡ መሣሪያ ፤ ከሸክላ ፡ ከንጨት ፡ ከቀርን ፡ ከማዕደን ፡ የሚሠራ ፤ የተጠሩ ፡ ሰዎች ፡ የሚጠጡበት ። ጽዋዐ ፡ ወይን ። ጽዋዐ ፡ ማይ ፡ ቈሪር ። ጽዋዐ ፡ ዘቍ ርባን ። ወኢይምላእ ፡ ጽዋዐ ፡ እስከ ፡ ከንፈሩ ። ጽ ዋዕ ፡ ዘብሩር ። ጽዋዓተ ፡ ወርቅ ፡ (ኪዳ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ጥር፳፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፵፫ ። አስቴ፩ ፡ ፯) ።

ጽዋዕ ፡

—፤ መጠጥ ፤ በጽዋ ፡ ተቀድቶ ፡ የሚሰጥ ። ኢያስትይ ዎሙ ፡ ጽዋዐ ። ወሰተይኩ ፡ ጽዋዐ ። ይኅልፍ ፡ እም ኔየ ፡ ዝንቱ ፡ ጽዋዕ ። ጽዋዐ ፡ ዘወሀበኒ ፡ አቡየ ፡ ኢየኀ ድግ ፡ ዘእንበለ ፡ እስተይ ፡ (ኤር፲፮ ፡ ፯ ። ሉቃ ፡ ዕዝ፲፱ ። ማቴ፳፮ ፡ ፴፱ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፲፩) ። ኮስን ፡ ተመልከት ።

—፤ ፍያል፤ ምንዛሀ፤ ጽንሓሕ ። የፍያልን ፡ ፍቺ ፡ ተመልከት ። ጕጠታት ፡ ሥጋ ፡ ወጽዋዓተ ፡ ወርቅ ። ወገብረ ፡ ካዕበ ፡ ጽዋዓተ ፡ ወርቅ ፡ ምእተ ። ወያጸንዑ ፡ ኵሎሙ ፡ ጽዋዓተ ፡ ዘምሉእ ፡ ዕጣነ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፳ ። ራእ፩ ፡ ፳ ። ፲፩ ፡ ፯ ። ፲፮ ፡ ፩) ።

ጸዊር፤ ሮት፤ (ጸረ ፡ ይጸውር ፡ ይጹር ። ዕብ ፡ ጸዩር፤ ሳበ፤ ጐተተ)፤ መሸከም፤ አንሥቶ ፡ መያዝ፤ መውሰድ፤ ማንገት፤ ማንጠልጠል፤ ማቀፍ፤ ማዘል፤ መፅነስ ፡ ማርገዝ ፡ በሆድ ፡ መቋጠር፤ ማገዝ ፡ መርዳት ፡ መደገፍ ፡ መጦር፤ መታገሥ ፡ መቻል፤ መወሰን ፡ ማግመር ። ይኄይስ ፡ ትጹር ፡ ኖዳ ፡ ወጼወ ። ነሥአ ፡ ደዌነ ፡ ወጾረ ፡ ሕማመነ ። እስእለከ ፡ ከመ ፡ ትጹረኒ ። ዘጾሮ ፡ ወዘሀነቀ ፡ በክሣዱ ። ጾሮ ፡ በሥዕርተ ፡ ርእሱ ፡ ወአብጽሖ ። ጾሮሙ ፡ በእንግድዓሁ ። ጾርኪዮ ፡ በከርሥኪ ። ጹር ፡ ርሥኣኒሁ ፡ ለአቡከ ። ኢትክል ፡ ጸዊሮቶሙ ፡ ለእኩያን ። ኢትክሉ ፡ ጸዊሮቶ ፡ ይእዜ ፡ (ሚራ፳፪ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፶፫ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ነሐ፴ ። ልፋ ፡ ጽድ ። ዳን፲፫ ፡ ፴፩ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፩ ። ኤፍ ፡ ፮ ። ሚራ፫ ፡ ፲፪ ። ራእ፪ ፡ ፪ ። ዮሐ፲፮ ፡ ፲፪) ።

ጸዋሪ፤ (ሪት፤ ርያን ፡ ያት፤ ወርት)፤ የሚጦር ፡ ጧሪ፤ ጠዋሪ ። የሚሸከም፤ ተሸካሚ፤ ያዥ፤ ወሳጅ፤ አምጭ፤ ታጋሽ ። ጸወርተ ፡ ወሳትው ። ጸዋሬ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅሉ ፡ ለኢዮአብ ። ጸዋሬ ፡ ክታብ ። ጸዋሬ ፡ ዜና ። ለውንትዮስ ፡ ጸዋሬ ፡ መቅሠፍት ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፴፱ ። አዋል ። ደራሲ ። ስንክ ፡ ሠኔ፩) ።

(ጥ) **ጸዋር፤** ዝኒ ፡ ከማሁ፤ ገባር፤ ተገዥ፤ ዜጋ ። ከነት ፡ ጸዋረ ፡ (ሰቈ፩ ፡ ፩) ።

ጾር፤ (ብ ፡ አጽዋር)፤ ሸክም፤ ጭነት፤ ቀንበር፤ ዕዳ ፡ ግብር፤ ግፍ ፡ ጡር፤ ተይዞ ፡ የሚኼድ ፡ የሚወሰድ ፡ ነገር ። ጾር ፡ ክቡድ ። ጾረ ፡ ክልኤቱ ፡ አብቅል ። ትገድፍ ፡ ጾሮ ፡ እምላዕለ ፡ ክሣድከ ። አይኒራም ፡ ላዕለ ፡ ጾር ። ኢታንሥኡ ፡ ምንተኒ ፡ ጾረ ፡ (ሚራ፳፩ ፡ ፲፯ ። ፪ነገ ፡ ፭ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፳፯ ፡ ፵ ። ፪ነገ ፡ ፰ ፡ ፳፱ ። ኤር፲፯ ፡ ፳) ።

ጾር፤ ሙራ፤ ጨረር፤ የፀሓይ ፡ እግር፤ ቀርኑ ፡ ምዕዛሩ ።

ጾር፤ በቁሙ፤ ጦር፤ ዘገር፤ ሐርበኞች ፡ የሚሸከሙት ። ኲናትን ፡ ተመልከት ።

ጾር፤ የሰሌን ፡ ሙሽራ፤ ጦር ፡ የሚመስል ። በቀልት ፡ ወጾር ፡ (ስንክ ፡ መጋ፪) ።

መጾር፤ መጽወርት፤ (ብ ፡ መጻውር፤ ርት)፤ መሸከሚያ፤ መቀመጫ፤ ዐልጋ፤ ወንበር፤ መሎጊያ፤ ቀሳጥም፤ ዐንገት፤ ገሮ፤ አጀታ፤ ማንጠልጠያ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መጾረ ፡ ገብረ ፡ ለርእሱ ። ወገበር ፡ መጻውርተ ፡ እምዕፀ ፡ ዘኢይነቅዝ ፡ (ማሕ፫ ፡ ፱ ። ዘፀ ፳፮ ፡ ፳፬ ፡ ፯) ።

አጸረ፤ አሸከመ፤ አሲያዘ፤ ጫነ ። ዘአጾርከኒ ፡ እጸውር ። አጾርዎ ፡ መስቀሎ ። ያጹርዎ ፡ ቀኖና ፡ ዘማውያን ፡ (፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፱ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፳) ።

ተጸውረ፤ ተያዘ፤ ተረገዘ፤ ተጫነ፤ ሸክም ፡ ኾነ ። ተጸውረ ፡ በከርሥ ። እፎ ፡ ጾርኪዮ ፡ ለዘኢይጸወር ፡ ተጸውሮ ። ውስተ ፡ ዕፀ ፡ ተጸዊሮ ፡ (ቅዳ ። ድጓ ። ጥበ፲፱ ፡ ፯) ።

ጽዉር፤ (ራን ፡ ራት ፡ ውርት)፤ የተጫነ፤ የተሸከመ ። ጽዉራኒሆሙ ፡ ይረውጹ ፡ (ዮኤ፪ ፡ ፳) ።

—፤ የተያዘ፤ ሸክም ፡ የኾነ ። ተርእየ ፡ ጽዉረ ፡ ለተወድዮ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ። እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ጽዉር ፡ ውስተ ፡ ኢደዊሁ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። አቡሻ ፡ ፵፯) ።

—፤ ጡረተኛ፤ አሮጌ ፡ ሽማግሌ፤ ድውይ ፡ በሽተኛ፤ ራሱን ፡ የጣለ ።

ጹረት፤ መሸከም፤ ማሸከም፤ አሸካከም፤ ሸከማ ። መጦር፤ አጧጧር፤ ጡረታ ።

ጸውር፤ (ዕብ ፡ ጸዋር)፤ ዐንገት፤ ማንገቻ፤ መሸከሚያ ። ክሣድን ፡ ተመልከት ።

ተጻወረ፤ ተሸካከመ፤ ተቻቻለ፤ ተነባበረ ። ተጻወሩ ፡ በበይናቲሆን፤ በበ ፡ አሐቲ ፡ እብን ፡ ጾራ ፡ ኅቡረ ፡ (ሄርማ) ።

ጻወሰ፤—ለመሸ፤—ያሰ ፡ ፀወሰ ።

ጸዊት፤ ቶት፤ (ጸተ፤ ጻወተ ፡ ይጸውት ፡ ይጹት ። ዕብ ፡ ጸቴት)፤ መጮኽ ፡ መልፈፍ ፡ መንገር ፡ ማስታወቅ፤ ያዋጅ ፡ የትእዛዝ ። መማለድ ፡ አቤት ፡ አቤት ፡ ማለት፤ የልመና ። መጣቅ ፡ መጫወት፤ መንጫጫት፤ የብዙ ፡ ሰው ። መሰደር፤ መደርደር፤ በተራ ፡ ማኖር፤ መናገር ። (ተረት)፤ ነገር ፡ በተርታ፤ ሥጋ ፡ በገበታ ፡

ጸውት፤ (ብ ፡ ጸዋት፤ አጽዋት)፤ ጩኸት፤ ልመና፤ ምልጃ፤ ጸሎት፤ መስተብቍዕ ። ወትብል ፡ ጸዋተ፤ ሠለስቱ ፡ ጸዋት፤ በእንተ ፡ እለ ፡ ይነግዱ፤ በእንተ ፡ እለ ፡ ኖሙ፤ በእንተ ፡ ሰላም ፡ ወጸሎተ ፡ ሃይማኖት ፡ (ግንዘ) ።

—፤ ጨዎት፤ ጨዎታ፤ ጫጫታ፤ የብዙ ፡ ሰው ፡ ድምፅ ፡ (ዐማርኛ) ።

ጾታ፤ (ታት፤ ጸዋትው ። ሱር ፡ ጺውታ፤ ጻውታ፤ ኅብረት ፡ አንድነት ፡ ጉባኤ)፤ ተራ፤ ረድፍ፤ ክፍል፤ ማዕርግ፤ ዐይነት፤ ስልት፤ ወገን፤ ነገድ፤ የቅዳሴ ፡ ጸሎት፤ ኅዝ፤ ከሚ ፡ መጠን ፡ እስከ ፡ አኰቴተ ፡ ቍርባን ፡ ያለው ። አርባዕቱ ፡ ጾታሁ፤ ጾታ ፡ ዘእብን ። ወጾታ ፡ ላእካኒሁ ። ጸዋትወ ፡ መሬር ፡ ወጣዕም ። እፈ ፡ ቱ ፡ እስማዐ ፡ ፀሠርተ ፡ አውታረ ፡ ዜማሆሙ ፡ ወጾታሆሙ ። በበ ፡ ጾታት ፡ ፍሉጣት ። ጸዋትዊሆሙ ፡ ለመላእክት ። ጸዋትወ ፡ ቅዳሴ ፡ (ዘፀ ፳፰ ፡ ፲፯—፳ ። ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፬ ። ደራሲ ። ስንክ ፡ ሐምሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። አርጋ ፡ ፬ ። አዋል) ።

ምጽዋት፤ ምጹት፤ (ታት ። ዕብ ፡ ሚጽዋህ፤ ትእዛዝ ። ሱር ፡ ማጡታእ፤ ልመና ፡ ፍላጎት)፤ በቁሙ ፡ ምጧት ፡ ለድኻ ፡ ለግዜር ፡ የሚሰጥ ፡ ገንዘብ ፡ ስጦታ፤ በብሉይ ፡ በሐዲስ ፡ የታዘዘ ። ሌላ

ውም ፡ የፍቅርና ፡ የርኅራኄ ፡ ሥራ ፡ ምክርን ፡ ርዳታን ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ የግዜር ፡ ትእዛዝ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ምጽዋት ፡ ይባላል ። ስኢለ ፡ ምጽዋት ። ውሂበ ፡ ምጽዋት ። ብዙኀ ፡ ምጽዋት ፡ ገበርኩ ፡ ለአኀውየ ። ሚጡ ፡ ንዋየ ክሙ ፡ ወሀቡ ፡ ምጽዋተ ፡ ለነዳያን ፤ ደዮ ፡ ውስተ ፡ ሙዳየ ፡ ምጽዋት ። ምጽዋታት ፡ (ሚል፲፩ ፡ ፳፩ ። ፲፪ ፡ ፲፩ ። ጦቢ፩ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፮ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፱) ።

መጽወተ ፤ (መጠወ) ፤ ሰጠ ፡ መጠ(ጸ)ወተ ፤ ትእዛዝ ፡ ፈጸመ ። ይምሕሩ ፡ ወይመጽውቱ ። ኢትበል ፡ እምፈተውኩ ፡ ይኩን ፡ ሊተ ፡ ብዙኅ ፡ ንዋይ ፡ ከመ ፡ እመጽውት ፡ ላዕለ ፡ ነዳያን ። ይኩን ፡ መሓሪ ፡ ወመጽዋቴ ፡ (ምሳ፲፫ ፡ ፱ ። አፈ ፡ ተ፫ ። ዲድ ፡ ፱) ።

ተመጽወተ ፤ ተመጠወተ ፤ ምጽዋት ፡ ተቀበለ ፤ ድኻው ። ይትመጸወት ፡ በአንቀጸ ፡ ሀገር ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። ታኅ ፡ ፲) ። ተሰጠ ፡ ዐለፈ ፤ ተናኘ ፡ ታደለ ፤ ገንዘቡ ።

ጽሒብ ፤ ቦት ፤ (ጸሐበ ፡ ይጽሕብ ፡ ይጽሐብ ። ዐረ ፡ ጸዐበ ፤ ዐጸበ) ፤ መድከም ፤ መታከት ፤ መሰልቸት ፤ መሰቀቅ ፤ መቸገር ፡ መጨነቅ ፤ ከዝብዘባ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፤ ነጠየን ፡ ተመልከት ።

አጽሐበ ፤ አደከመ ፤ አሰለቸ ፤ ዘበዘበ ፤ ነዘነዘ ፤ በጠኝ ፡ አድርገልኝ ፡ ብሎ ። አጽሐበ ፡ ነፍሶ ፡ በጾም ፡ ወበጸሎት ። ምንተ ፡ አጽሐብኩከ ። ከመ ፡ ኢያጽሕብዎ ፡ ለንጉሥ ። ኢታጽሕቦ ፡ ወኢትስአሎ ፡ (ስንክ ፡ ግን፲ ። ሚክ፯ ፡ ፫ ። ዳን፯ ፡ ፱ ። ሚል፴፱ ፡ ፴፩) ።

ጻሕብ ፤ ዝብዘባ ፤ ንዝንዛ ፤ ጭቅጭቅ ፤ ሙገት ፤ ድካም ፤ መከራ ። ተዐቀብ ፡ ከመ ፡ ኢያብእከ ፡ ውስተ ፡ ጻሕብ ። በኢፈቂደ ፡ ጻሕብ ። ዕቀብ ፡ ዙሉነ ፡ ዘእንበለ ፡ ጻሕብ ። አዕረፈ ፡ ዮም ፡ እምጻሕቡ ፡ (ሚል፳፱ ፡ ፲፫ ። ፳፱ ፡ ፯ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ ታኅ፱) ።

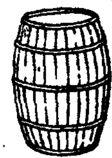
ጻሕብ ፤ (ብት ፤ አጽሕብት) ፤ ሸክላ ፤ የሸክላ ፡ ዕቃ ፤ ከጣባ ፡ እስከ ፡ ዋዲያት ፤ ከጋን ፡ እስከ ፡ ምንቸት ፤ ከጐልላት ፡ እስከ ፡ መግላሊት ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። ፍችው ፡ ደካማ ፤ ድኩም ፡ ማለት ፡ ነው ። የማበ ፡ ፊቀን ፤ ርኩት ፤ ራዎት ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ዝቅንና ፡ ኔባልን ፡ ተመልከት ። ጻሕብ ፡ ስቁር ። ጻሕበ ፡ ማይ ። ወድቀ ፡ ጻሕብ ። ጻሕብ ፡ ዘልሕዙት ። ነሥአት ፡ ክልኤተ ፡ አጽሕብተ ፡ ወይን ፡ (ሚል፳፩ ፡ ፲፱ ። ማር፲፱ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፴ ፡ ፲፱ ። ሕዝ፱ ፡ ፱ ። ፩ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፰) ።

ጽሒድ ፤ ዶት ፤ (ጽሕደ ፡ ይጽሕድ ፡ ይጽሐድ) ፤ መጥዳት ፤ መለዘብ ፤ መለስለስ ፤ ልሙጽ ፡ መኾን ። ወጽሕደ ፡ እምቅብዕ ፡ ነገሩ ፡ (መዝ ፡ ፶፱) ።

ጽሑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ሑድ) ፤ የጠዳ ፡ ጥዱ ፤ ልዝብ ፡ ልሙጽ ፤ ለስላሳ ፤ ልም ፤ ንጹሕ ። እስመ ፡ ጽሑድ ፡ ክርስቶስ ፤ ወመንክር ፡ ጽሕደቱ ፡ ሥጋሁ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

(ጥድ) **ጽሕድ ፤** በርሚል ፤ የንጨት ፡ ጋን ፤ ከለሀበ ፡ ጠርብ ፡ የሚሠራ ፤ የሸክላ ፡ ጋን ፤ ማድጋ ፡ ፊቀን ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፡ ጥልቅ ፡ ልሙጽ ፡ ጕድጓድ ፡ ይላል ።

ጽሕድ ፡ ስቍርት ፡ ዘማዊት ። በጽሕድ ፡ ፈንታ ፡ ጽዕድ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ምሳ፳፫ ፡ ፳፯) ።

(ጥድ) ጽሕድ ፡

ጽሕደት ፤ መለዘብ ፤ አለዛዘብ ፤ ልዝብነት ፤ ልስላሴ ፤ ጥዳት ፤ ንጽሕና ። ከመ ፡ ሜላት ፡ ንጹሕ ፡ ጽሕደተ ፡ ሥጋሃ ፡ ለማርያም ፤ እስመ ፡ ኢበቊለ ፡ ውስቴታ ፡ ሦክ ፡ ንጣውእ ። ጽሕደተ ፡ ሜላት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አርጋ ፡ ፱) ።

አጽሐደ ፤ አጠዳ ፤ አለዘበ ፤ አለሰለሰ ፤ ቀባ ፤ ሾመ ። ርጢናት ፡ እለ ፡ ይፈትሓ ፡ ሕብጠተ ፡ ወያጽሕዳ ፡ ቍስላተ ። ያጽሕደኒ ፡ እምስሕክትየ ። ወአጽሐድከ ፡ በቅብዕ ፡ ርእስየ ። አጽሕዶሙ ፡ እደዊሆሙ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ሚያ፲፮ ። መዝ ፡ ፳፱ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፵፩) ።

ጽሕድ ፤ (ዳት ፤ አጽሓድ) ፤ አርዝ ፤ ጥድ ፡ ዘግባ ፤ የጥድ ፡ የዘግባ ፡ ዐይነት ፤ የሊባኖስ ፡ ዛፍ ፤ መዐዛው ፡ የጠዳ ፤ ሲጠርቡትና ፡ ሲያለዝቡት ፡ ስለት ፡ የሚቀበል ፤ ጽሕደት ፡ የሚስማማው ፤ የማይፍረከረክ ። አርዝን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ ፩ ፡ ነው ። ንግዘም ፡ ሰግላ ፡ ወጽሕደ ። ዕፀ ፡ ጽሕድ ። ፍሬ ፡ ጽሕድ ፡ (ኢሳ፱ ፡ ፲ ። ዘሌ፲፬ ፡ ፬ና ፡ ፮ ። መ ፡ ፈ) ።

ጽሕድ ፡

ጻሕው ፤—ትእዛዝ ፤—ጻው ።

ጽሒው ፤ ዎት ፤ (ጽሕወ ፤ ጸሐወ ፡ ይጽሑ ፡ ይጽሐው ። ሱር ፡ ጻሕዎ ። ዐረ ፡ ጸሒየ ፤ ጸሓ) ፤ መብራት ፤ መጥራት ፤ ብሩ ፡ መኾን ፤ የሰማይ ፡ የዝናም ። አንዘ ፡ ያንጠብጥብ ፡ ዝናም ፡ ወእምዝ ፡ ጽሕወ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፳፱) ።

—፤ መንቃት ፤ መመለስ ፤ መትጋት ፤ ከንቅልፍ ፡ ከስካር ፡ ከሀኬት ። ሶበ ፡ እጽሑ ፡ እምንዋምየ ። ሶበ ፡ ጽሕወ ፡ እምወይኑ ። ንጽሐው ፡ እምንዋመ ፡ ስካር ። ጸሐዉ ፡ እምስካረ ፡ ወይን ። ወጸሐዉ ፡ ለጸሎት ፡ (አርጋ ፡ ፱ ። ዘፍ፱ ፡ ፳፱ ። መጽ ፡ ምስ ። ቄር ፡ ጸላ ። ፩ጴጥ ፡ ፱ ፡ ፯) ።

ጽሕው፤(ዋን፡ ዋት፡ ሒት)፤ የጠራ፤ የፀራ፤ ቍልጭ፡ ያለ። ጽሕው፡ ብሔር። አየር፡ ጽሕወ፡ ኮነ፡(ማቴ፲፮፡ ፪። አፈ፡ ድ፹፪)።

ጸሐየ፤(ዕብ፡ ጻሐሕ)፤ ጸሐወ፤ በራ፤ ጠራ፤ ጽሩይ፡ ኾነ፤ ጽርየቱ፡ መልክ፡ የሚያሳይ፡ እስኪ ኾን፡ ድረስ፤ የውሃ፡ የሸክላ፡ የማዕደን። ጽሕወና፡ ጸሐየ፡ አንድ፡ ዘር፡ ናቸው።

ጸሓይ፤ በቁሙ፡ ፀሓይ። ኹለተኛውን፡ ፀ፡ ተመልከት፤ ሊጣፍ፡ የሚገባው፡ በዚህ፡ ጸ፡ ነበረ፤ ስለ፡ ልማድ፡ ወደ፡ ፀጸ፡ ኼዷል።

መጽሒት፤(ታት፤ መጻሕይ)፤ መስታዮት፡ ንጹሕ፡ ብሩህ፡ ጽሩይ፤ መልክ፡ የሚያሳይ፤ ማይ፡ ስማይ፡ የሚመስል። መጽሒት፡ ዝሕልት። መጽሒት፡ ብርህት። ከመ፡ ዘይሬኢ፡ ፍጥረተ፡ ገጹ፡ በመጽሒት፡(ሢራ፲፪፡ ፲፩። ቀሌ። ያዕ፩፡ ፳፫)።

መጽሒት፡

ጻሕየየ፤(ተቀ፡ ግ)፤ አየ፤ ተመለከተ፤ በመስታዮት፤ በመነጽር። ወንሕነሰ፡ ክሡተ፡ ገጸ፡ ንጻሕይይ፡(ድጓ)። በጻሕየየ፡ ፈንታ፡ ተጻሕየየ፡ ይላል፤ በሕተት፡ ነው። ዘኢተጻሕየይከ፡ በመጽሒተ፡ ገጹ፡ ስኢየቡስ፡(መጽ፡ ምስ)።

—፤ ዐረመ፤ አጠራ፤ የፊቱን፡ ጕድፍ፡ የኆርሱን፡ እድፍ፤ የመጽሐፍን፡ ጸያፍ። ለየ፤ ነቀሰ፤ ቈረጠ፤ ቈጠቈጠ። ጻሕይይ፡ ክርዳደ። ወንጻሕይይ፡ እምኔሃ፡ ለሥዋከ፡ ረቢዓን። እንዘ፡ ትጻሕይዩ፡ እምኔሆሙ፡ ዘሎ፡ ምግባራተ፡ እኩይ፡(ኪዳ። ቀሌ)።

ተጻሕየየ፤ ታረመ፤ ተነቀሰ፤ ተለየ፤ ዐረሙ። ታረመለት፤ ፀረም፡ ጠፋለት፤ እኽሉ፡ ተክሉ፡ መጽሐፉ፤ ባለመስታዮቱ።

ጽሕዩይ፤(ያን፡ ያት፡ ይይት)፤ የታረመ፤ ዐርም፤ እድፍ፡ ጕድፍ፡ ጸያፍ፡ የሌለበት።

ጽሕያይ፤ ዐረም፤ ዐረሞች፤ እድፍ፤ ጕድፍ።

ጸሐለ፤(ጸሊሕ፡ ጸልሐ፤ ጸልሐወ)፤ ጣፈ፤ ቀረጸ፤ በደንጊያ፡ ላይ፤ እንዳሠርቱ፡ ቃላት።

ምጽሓል፤(ዕብ፡ ዔጥ)፤ ብርዕ፤ አፈ፡ ምሣር፤ መጣፊያ፤ መቅረጫ። ባለብሎዮች፡ ግን፡ ስሌዳ፡ ይሉታል። በምጽሓለ፡ ኀጺን፡ ወዐረር፡ እመ፡ ጸሐፎ፡ ውስተ፡ ኰዅሕ፡(ኢዮ፲፱፡ ፳፬)። ብረቱን፡ ብርዕ፤ ርሳሱን፡ ቀለም፡ አድርጎ፡ ማለት፡ ነው።

ጸሕል፤(ዕብ፡ ጻላሐት። ሱር፡ ጽሊሓ)፤ በቁሙ፤ ወጭት፤ ሳሕን፤ ዝርግ፤ ጠፍጣፋ፤ ክብ፡ ወይም፡ ሞላላ። ለጕድጓዳውም፡ ይነገራል። ሀበኒ፡ በጻሕል፡ ርእሶ፡ ለዮሐንስ። እስ፡ ትንፅቡ፡ ጽዋዐ፡ ወጻሕለ። ጻሕለ፡ ፀቢየ፡ ዘወርቅ፡ ንጡፍ፡(ማቴ፲፬፡ ፰። ፳፫፡ ፳፭ና፡ ፳፮። ዮሴፍ)።

ጻሕላት፤(አጽሓል፤ አጽሕል፤ ልት)፤ ጸሕሎች። ጻሕላት፡ ዘብሩር። አጽሕለ፡ ወመዳምሐ። ወአጽሕልት፡ ዕሥራ፡ ወተስዐቱ፡(ስንክ፡ ሠኔ፲፫። ዘፀ፴፰፡ ፲፱። ዕዝ፩፡ ፱)።

ጽሒም፤ ሞት፤(ጸሐመ፡ ይጽሕም፡ ይጽሐም። ዕብ፡ ጻማሕ)፤ መብቀል፤ መውጣት፤ ማደግ፡ መርዘም፤ የሣር፡ የጠጕር፡ የጥርስ፡ የቀንድ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ጸምሐን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው፤ ምስጢራቸው፡ ፩፡ ወገን፡ ቢኾን፡ ንባባቸው፡ በፊደል፡ መዛወር፡ ተለያይቷል፤ መዛወሩም፡ ቀሐመን፡ ቀምሐ፡ ብለው፡ እንደሚገሉት፡ ነው።

ጸሓም፤(ማን፤ ጸሐምት)፤ ጢማም፤ ሪዛም፤ ባለጢም፤ ጢመ፡ ረዥም። ጸሓም፡ ወጸጓር፡(ገድ፡ ፊቅ)።

ጽሕም፤(ማት፤ አጽሓም)፤ በቁሙ፤ ጢም፤ ሪዝ፤ ሸንጕበት፤ ሽፋሽፍት፤ ባገጭ፤ በጕንጭና፡ በጕንጭ፤ በከናፍር፡ ላይ፡ የሚበቅል፡ ጠጕር። ሥዕርተ፡ ጽሕምየ። ወከነ፡ ጽሕሙ፡ ነዊኀ፤ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኅባኔሁ። ልጺያን፡ አጽሓሚሆሙ፡(ዕዝ፱፡ ፫። ስንክ፡ ግንቦ። ኤር፵፰፡ ፴)። ምስጢሩ፤ ከደጉ፡ በኋላ፡ የሚሠርጽ፡ የኋላ፡ ቡቃያ፡ ማለት፡ ነው።

ጽሒፍ፤ ፎት፤(ጸሐፈ፡ ይጽሕፍ፡ ይጽሐፍ። ዐረ፡ ጸሐፈ)፤ መጣፍ፤ ፊደልን፡ ከብራና፡ ከወረቀት፡ ላይ፡ በቀለም፡ መሣል፡ መንደፍ። ስሌዳው፡ የዕፅ፡ የእብን፡ የማዕደን፡ ቢኾን፤ ቀለም፡ የወደቀበትን፡ መቈፈር፡ መፈልፈል፡ ለማስመጥ፤ ወይም፡ ዙሪያውን፡ መንቀስ፡ መቅረጥ፡ ለማሳበጥ፤ እንደ፡ ማኅተም። ማስብ፡ መቍጠር፤ በፊደል፡ በአኃዝ። የተጣፈውን፡ የተቈጠረውን፡ ጠንቅቆ፡ ማወቅ፤ በልቡና፡ ማኖር። ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ። ጸሐፍኩ፡ በእዴየ። ጸሐፎ፡ በጽሌ፡ ልብከ። ወይጽሕፎሙ፡ ሕዛን። ጸሐፊዮ፡ ለዝ፡ ብእሲ፡ ከመ፡ ዘሞተ፡(ሱቱ፡ ዕዝ፲፬፡ ፳፯። ፊልሞ፡ ፲፱። ምሳ፫፡ ፫። ኢሳ፲፡ ፲፱)። ከተበን፡ ተመልከት።

ጸሓፊ፤(ፊት፡ ፍያን፡ ያት፤ ሐፍት)፤ የሚጥፍ፤ ጣፊ፤ ቈጣሪ፤ ሹም፤ ዐዋቂ፡ ብልኅ፡ ጠቢብ። ቀለመ፡ ጸሓፊ። ጸሓፊ፡ በራዊት። ጸሐፍተ፡ መባእ። ዕዝራ፡ ጸሓፊ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ። ጸሓፊ፡ ሀገር። ጸሐፍተ፡ ሀገር፡(መዝ፡ ፵፬። ኢሳ፴፯፡ ፳፪። ዘዳ፲፯፡ ፲፰። ዕዝ፯፡ ፲፩። ማቴ፳፪፡ ፴፭። ሉቃ፲፩፡ ፵፭)።

አጽሐፈ፤ አስጣፈ፤ አስቈጠረ። ለዘጸሐፎ፡ ወለዘአጽሐፎ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ። አጽሐፈ፡ ዘሎ፡ ብሔሮ፡ ከመ፡ የሀቡ፡ ጸባሕተ። ዘአጽሐፉ፡ ሎቱ፡ ትእዛዘ፡(ቀሌ። ፬ነገ፡ ፳፫፡ ፴፭። ፍ፡ ነ፡ ፴፫፡ ፱)።

ተጽሕፈ፤ ተጣፈ፤ ተቈጠረ፤ ተጣፈበት። ተ

ጽሕፈ፤ዐርከ፤እግዚ፤ውስተ፤ጽላተ፤ሰማይ። ለተጽሕፎ፤ሀገረ፤ዳዊት፤ዐርገ። ጽላት፤እለ፤ተጽሕፋ፤በአጻብዒሁ፤ለእግዚ፤(ኩፋ፤ ፲፱ ። ስንክ፤ ታኅሣሥ ። ዘዳ፱፤ ፲)።

ጽሑፍ፤(ፋን፤ፋት፤ሕፍት)፤ የተጣፈ፤ የተቈጠረ። ሖሎ፤ ዘጽሑፍ፤ ውስተ፤ ዝንቱ፤መጽሐፍ። እለ፤ ጽሑፋን፤ በበ፤ አስማቲሆሙ። ጽሑፋት፤ በዕብራይስጥ። መጽሐፍ፤ ጽሕፍት፤(ኤር ፴፩፤ ፲፫ ። ፩ዜና፤ ፱፤ ፵፩ ። ኩፋ፤ ፲፪ ። ራእ፩፤ ፩)። አገባብ፤ ሲወድቅበት፤ባይወድቅበትም፤ ቀዳማይ፤ ቦዝ፤ አንቀጽ፤ ይኾናል ። እስመ፤ ጽሑፍ፤ በከመ፤ ጽሑፍ፤ ቢል፤ እንደ፤ ተጣፈ፤ ተጥፎ፤ እንዳለ ። ጽሑፍ፤ ለእግዚ፤ ትሰግድ፤ ተጥፏል፤ ያሰኛል ።

ጽሕፈት፤(ታት)፤ መጣፍ፤(ጥጣ)መጣፍ፤ አጣጣፍ፤ ጥፈት፤ ቍጥር ። ጽሕፈተ፤ሠናየ፤የአምር። መሃሬ፤ጽሕፈት። ጽሕፈታተ፤እደዊሆሙ፤(ስንክ፤ ኅዳ፱ ። ፈ፤ መ፤ ፪፤ ፲፩ ። ያዕ፤ ዘእል)።

ጻሕፍ፤(ፋት)፤ ጥፈት፤ቍጥር ። ወዝንቱ፤ ጻሕፍ፤ቀዳሚ፤(ሉቃ፪፤ ፪)።

መጽሐፍ፤(ብ፤ መጻሕፍት፤ ታት)፤ በቁሙ፤ መጣፍ፤ በላዩ፤ ቃል፤ ነገር፤ የተጣፈበት፤ ብራና፤ ወረቀት፤ ነደው፤ ባንድነት፤ የታሰረና፤ የተያዘ፤ የተሰፋ፤ የተጠረዘ፤የታፈፈ፤ የተደጐሰ፤ ቅዱስ፤ ክታብ፤ አምላካዊ፤ ንባብ፤ ብሉይ፤ ሐዲስ፤ ሌላውም፤ ኹሉ፤ ደብዳቤ፤ ሳይቀር ። በከመ፤ ይቤ፤ መጽሐፍ። ቅዱሳት፤መጻሕፍት። መጻሕፍታቲሁ፤ወመጻሕፍተ፤አበዊሁ። ይምሀርዎሙ፤መጽሐፈ፤ወነገረ፤ፋርስ። መጽሐፈ፤ መልእክት፤(ዮሐ፳፤ ፴፫ ። ሮሜ፩፤ ፪ ። ኩፋ፤ ፵፩ ። ዳን፩፤ ፬ ። ግብ፱፤ ፪)።

—፤ ወግ፤ ታሪክ፤ ትምርት፤ ዕውቀት፤ ስፍር፤ ቍጥር፤ ተርትሮ፤ ደምሮ፤ የሚጥፉት ። ስማ፤ለዳቤር፤ሀገረ፤መጽሐፍ። አብዝኆ፤መጻሕፍት፤ያዘነግዐ፤ልበ። መጽሐፈ፤ ልደቱ፤ ለኢየሱስ፤(ኢያ፲፭፤ ፲፭ ። ግብ ፴፯፤ ፴፱ ። ማቴ፩፤ ፩)። መጽሐፍ፤ በስምና፤ በግብር፤ እየተናበበ፤ እንዳወራረዱ፤ ይፈታል፤ ምስጢሩ፤ ግን፤ ከመጽሐፍነት፤ አይወጣም ።

ምጽሓፍ፤(ፋት)፤ መጣፊያ፤ መቍጠሪያ፤ መማሪያ፤ የጥፈት፤ የትምርት፤ ቤት ።

ጻሕጻሕ ፤—ፍሳሽ፤ ጠፈጠፍ፤—ወጺሕ፤ ወጽሐ ።

ጽሒቅ፤ ቆት፤(ጽሕቀ፤ ይጽሕቅ፤ ይጽሐቅ ። ዕብ፤ ጻሔቅ፤ ሣቀ ። ሹቅ፤ ፈተወ)፤ መውደድ፤ መመኘት፤ መፈለግ፤ መሻት፤ ማሰብ፤ መትጋት ። ፈተወን፤ ተመልከት፤ የዚህ፤ ከተማ፤ ነው ። ኅሊናሁ፤ ይጽሕቅ፤ ኀበ፤ ምንዙስና። የኀሥሡ፤ ወይጽሕቁ፤ ገጸ፤ ለሰሎሞን። እጽሕቅ፤ለክሙ፤ዘልፈ። ኢንጽሐቅ፤ለግብረ፤ዓለም፤(ስንክ፤ መስ፲፱ ። ፪ዜና፤ ፱፤ ፳፫ ። ፪ጴጥ፤ ፩፤ ፲፪ ። አፈ፤ ተ፳፮)።

ጸሓቂ፤(ቂት፤ ቅያን፤ ያት)፤ የሚወድ፤ የሚተጋ፤ ዐሳቢ ። ጸሓቂ፤በመንፈሱ፤ ወዳማዊ፤በገድሉ። ለባዊ፤ ወጸሓቂ። ፊልጶስ፤ ጸሓቂ፤ውስተ፤ትምህርት። ጸሓቅያን፤ለሠናይ፤(ገድ፤ ተክ ። ኪዳ ። ቄር ። ፍ፤ ነ፤ ፲)።

ጽሑቅ፤(ቃን፤ ቃት፤ ሕቅት)፤ የተጋ፤ ትጉህ፤ ንቁህ ። ጽሑቅ፤ለፍቅር። ጽሕቅተ፤ኩኒ፤ለውሂበ፤መፍቅድየ። ጽሕቅት፤ ለተማህሎ፤(አርጋ፤ ደራሲ)።

ጻሕቅ፤(ቃት)፤ ፈቃድ፤ ሐሳብ፤ ትጋት ። ጻሕቅክሙ፤ላዕለ፤ሰሚዐ። ኢይትሀከይ፤ጻሕቆሙ፤ለእለ፤የኀሥሡ፤ ንስሓ። ይሚጥ፤ ጻሕቃተ፤በአስተዳልዎ፤ዘይትፈቀድ። ጻሕቀ፤ጽድቅ፤(አፈ፤ ድ፱ ። ዲድ፤ ፮ ። ፍ፤ ነ፤ ፴፱፤ ፪ ። ቄር፤ ጸላ)።

አጽሐቀ፤ አስመኘ፤ አስፈለገ፤ አተጋ፤ አሳሰበ፤ አሳዘነ ። ለዝንቱ፤ ብእሲ፤ ኢያጽሐቀ፤ ምርዐውና፤ ዲበ፤ ምድር። ወከመ፤ ዝ፤ አጽሐቀ፤ ኅሊናሁ፤ ለሐዋርያ፤ ወአገበሮ፤ከመ፤ ይጽሐፍ። ላሕምኑ፤ አጽሐቀ፤ ለእግዚ። ወአጽሐቀቶ፤ ለጳውሎስ፤(መዋሥ ። አፈ፤ ወር፤ መቅ ። ፩ቆሮ፤ ፱፤ ፱ ። ግብ፲፮፤ ፲፮)።

ጽሕርት፤—ድስት፤—ጽሀርት ።

ጻሕስ፤—ሽብሽብ፤—ፅሒስ፤ ፀሐሰ ።

ጽኅድ ፤—ጥድ፤ ዛፍ፤—ጽሒድ፤ ጽሕደ ።

ጸጥ፤(ዐረ፤ ጸሀ ። ዕብ፤ ሀስ)፤ በቁሙ፤ ዝም፤ ፀክም፤ ጫ፤ ማለት፤ ጸጥታ፤ ዝምታ፤ ጫታ፤ ርጋታ፤ አለድምፅና፤ አለሁከት፤ መኾን ። ወጸጥ፤ ይብል፤እስመ፤አልቦ፤ድምፅ፤ወቃል፤(ሱቱ፤ ዕዝ፮፤ ፴፱)።

—፤ ትእዛዝ፤ አንቀጽ፤ ዝም፤ በል፤ ዕሽ፤ ዕሻ፤ አርምም፤ ተፈፀም፤ ወህዳእ፤ ብሂል ።

ጸዩአ፤አት፤(ጼአ፤ ይጸይእ፤ ይጺእ ። ዕብ፤ ጼእ፤ ጼአህ፤ ኵስ)፤ መግማት፤ መሽተት፤ መቈነስ፤ መበስበስ፤ እስኪተላ፤ ድረስ ። ወፅአን፤ ተመልከት፤ የዚህ፤ መንቲያ፤ ነው ። ይጸይእ፤ተከዚ። ጼአት፤ምድር። ወድአ፤ ጼአ። ዘይጸይእ፤ አፉሁ። ጼአ፤ቍስሊሁ። ሰብእ፤እምከመ፤ሞተ፤ ይጸይእ። እንዘ፤ሕያው፤ትጸይእ፤ነፍስቱ፤(ዘፀ፯፤ ፲፰ ። ፰፤ ፲ ። ዮሐ፲፩፤ ፴፱ ። መ፤ ፈ ። ዮሴፍ ። ኢዮ፲፱፤ ፲ ። ሚራ ፲፤ ፱)።

ጽዩእ፤(አን፤ አት፤ ይአት)፤ የገማ፤ ግም፤ ግማታም፤ የቈነሰ፤ የበሰበሰ ። ጼና፤ጽዩእ። ደመና፤ ጽዩእ፤ ወጸሊም፤ በረድ። አይሁዳዊ፤ ዕልው፤ ወጽልሕው፤ ወጽዩአ፤ አፍ፤ ወርኩስ፤ ከናፍር። ኀልቃ፤ መዋዕልየ፤ እንዘ፤ ጽዩኣት። ሖሉ፤ ሰብእ፤ ያንሶስዉ፤ ላዕለ፤ አብድንት፤ ወላዕለ፤ ጽዩእ፤ እስከ፤ በልዑ፤ ጽዩአ፤(ግንዘ ። ስንክ፤ መስ፲፰ ። ሲኖዶ ። ኢዮ ፲፯፤ ፲፩ ። ዮሴፍ)።

ጺአት፤ መግማት፤አገማም፤ግምንት፤ግማት፤ ዐይን፡ ምድር፤ እድፍ፡ ርስሐት፡ ዝገት። የዐርግ፡ ጺ አቱ። ይጼኑ፡ ጺአተሙ። መሬት፡ ወሐመድ፡ ወዕፄ፡ ወጺአት። ጼና፡ ጺአቱ። ወርቅ፡ ዘይጸዕ፡ እምጺ አቱ፡ (ዮኤ፪፡ ፳። ኢሳ፴፬፡ ፫። መቃ። መዋሥ። ገድ፡ አዳ። ሄርማ)።

ጺእ፤ ግማት፤ ክፉ፡ ሽታ። ምሉኣ፡ ጺእ፡ ወርሖስ፡ ወትዕገልት፡ (መቃ)።

ጺአት፤—መስከ፤ ጨፈ፤—ጊያት።

ጼደነት፤ (ታት። ዕብ፡ ጼዳኒ፤ ተንኰለኛ፤ አጥማጅ፤ ዐዳኝ)፤ የዱር፡ የበረሓ፡ ዛር፤ ጋኔን። ይትራከቡ፡ ህየ፡ አጋንንት፡ ወጼደነታት፤ ወ ይጸርሑ፡ ሥሉሙ፡ (ኢሳ፴፬፡ ፲፭ና፡ ፲፬)። ሰገሮ፡ በማ ለት፡ ፈንታ፡ ጼደንት፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፤ ባለብሉ ዮች፡ ግን፡ ኹሉንም፡ ሐሰይ፤ ወይም፡ ጌሊ፡ ደንጊያ፡ ልብሱ፡ ይሉታል። አዋልደ፡ ጼደነታት። ይበክዩ፡ ከመ፡ ጼደነታት፡ (ኤር፭፩፡ ፴፱። ሔኖ፲፭፡ ፪)። መጽ አሞንና፡ ጽግንትን፡ ተመልከት።

ጼው፤ (ዐረ፡ ጸዋ። ዕብ፡ ጺያ፤ ደረቅ፡ በረሓ፤ ምድረ፡ በዳ)፤ ጨው፤ ዐሸቦ፡ አሞሌ፤ በቈላ፡ በረሓ፡ ከውሀማ፡ መሬት፡ የሚገኝ፤ በውሃ፡ የሚ ቀልጥ፡ የሚሸሽ፤ መጣጣ፡ ሖምጣጣ፤ መባልዕትን፡ ኹሉ፡ የሚያጣፍጥ፤ ከኹል፡ ገብ፤ በብዙ፡ ወገን፡ የሚ ፈለግ። አንትሙ፡ ጼዉ፡ ለምድር፤ ወእመሰ፡ ጼው፡ ለስሐ፡ በምንት፡ እንከ፡ ይቄስምዎ። ወዘርዐ፡ ውስቴታ፡ ጼወ። ሐውልተ፡ ጼው። ወረሰያ፡ ለም ድር፡ ጼወ። ባሕረ፡ ጼው። ገዳመ፡ ጼው፡ (ማቴ፭፡ ፲፫። ማር፱፡ ፶። መሳ፱፡ ፵፭። ዘፍ፲፱፡ ፳፮። መዝ፡ ፻፯። ኩፉ፡ ፲፫። ስንክ፡ ግንቦ፳፩)።

ጼዋት፤ ጽያው፤ አጽያው፤ ጨዎች፤ ዐ ሸቦዎች፤ አሞሌዎች። ዐሸቦ፡ እንኳሩ፡ ብትን፤ አሞሌ፡ ጥርቡ፡ ምእዙን። (ተረት)፤ ምላጭ፡ ዐበጠ፡ በምን፡ ይ በጡ፤ ጨው፡ ዐለጠ፡ በምን፡ ያጣፍጡ። የመንዙሴ፡ ሎሌ፤ የከረምት፡ አሞሌ። ሐሬ፡ ብሎ፡ ጨዋ፡ ማለት፡ ዐ ማርኛው፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ምስጢሩም፡ የጨው፡ ነው።

ጸዪሕ፤ ሖት፤ (ጼሐ፡ ይጸይሕ፡ ይ ጺሕ። ዕብ፡ ጻሕ፤ ጠራ፤ በራ፤ ነጣ)፤ መጥ ረግ፤ ማስወገድ፤ መደልደል፤ ማስተካከል፤ ማበጀት፡ ማዘጋጀት፤ የመንገድ። ጺሑ፡ ፍኖተ፡ ቅድመ፡ ገጹ። ጺሑ፡ ፍኖተ፡ ለሕዝብ። ኢጼሐ፡ መንገደ። ዘይ ጸይሕ፡ ፍኖተከ፡ (ኢሳ፶፯፡ ፲፬። ፷፪፡ ፲። ኤር፲፡ ፳፫። ማር፩፡ ፪)።

ጸያሒ፤ (ሒት፡ ሕያን፡ ያት)፤ የሚጠ ርግ፤ ጠራጊ። ዮሐንስ፡ ጸያሔ፡ መብእስ፡ (ድጓ)።

ተጼሐ፤ ተጠረገ፤ተደለደለ፤ተበጀ፡ ተዘጋጀ፤ ተከናወነ። ትጸያሕ፡ ፍኖተ፡ ራትዓን። ይጸያሕ፡ ዐ ውዱ፡ ለማኅፈድ። ይጸያሕ፡ ሎቱ፡ ሥሉ፡ ግብር፡ (ኤር፳፯፡ ፯። ሄርማ። አፈ፡ ተ፳፯)።

ጽዩሕ፤ (ሓን፡ ሓት፡ ይሕት)፤ የተጠረገ፤ የተደለደለ፤ የቀና፡ ቅን፤ ትክክል። ፍኖት፡ ጽዩሕ፡ ወርሒብ። ሥሉ፡ ግብር፡ ይከውን፡ ጽዩሐ፡ በኀቤነ። እስመ፡ ትሩፎሙ፡ ጽይሕት፡ ግብር፡ (አፈ፡ ተ፲፱ና፡ ፳፯። ፊልክ፡ ፫)።

ጽያሕ፤ (ሓት)፤ ጥርጊያ፤ አውራ፡ መን ገድ፤ ታላቅ፡ ጐዳና፤ እሾኽ፡ ዕንቅፋት፡ የሌለበት። ጽ ያሐ፡ ንጉሥ፡ (ቁር፡ ጸላ)።

መጽያሕት፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ፍኖተ፡ ጽኑ ዓን፡ መጽያሕት። ይኩን፡ ሥሉ፡ መብእስ፡ መጽያ ሕተ፡ ርቱዐ። ስእኑ፡ ሐዊረ፡ መጽያሕት፡ (ምሳ፲፭፡ ፲፱። ኢሳ፵፡ ፬። ፶፱፡ ፲፬)። ፍኖትን፡ ተመልከት።

ጺም፤ (ዕብ፡ ጺይይ፤ ጼይም)፤ የዱር፤ የበረሓ፡ አራዊት፤ በምድረ፡ በዳ፡ የሚኖሩ። ጺም፡ ምስለ፡ ኢም፡ (ኤር፶፡ ፴፱)። ጺያ፡ ጭው፡ ያለ፡ በ ረሓ፤ ጺይም፡ በረኸኞች። የኢምን፡ ፍች፡ በቦታው፡ ተመልከት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ኢምን፡ ቀኝ፤ ጺምን፡ ግራ፤ የብስ፡ ይሉታል።

ጽዮን፤ (ዕብ፡ ጺዮን)፤ ስመ፡ ሀገር፤ የኢያ ውሴዎን፡ አንባ፤ ዳዊት፡ የያዛት፤ ሀገረ፡ ዳዊት። ፍችው፡ ጸወን፤ ምልክት፡ ማለት፡ ነው፡ (መዝ፡ ፪)።

ጼንዎ፤ ዎት፤ (ጼነወ፡ ይጼኑ፤ ምዕዝ)፤ መሽተት፤ ሽታ፡ መዐዛ፡ መስጠት፤ የክፉ፡ የበጎ። ጺእ፡ ለክፉ፡ ብቻ፤ ጼነወ፡ ለኹሉ፡ ይኾናል። ይጼኑ፡ ጺአ ተሙ። ሶበ፡ ጼነዎ፡ ይጐይይ። ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ጼ ናሁ፡ ለዝክቱ፡ ጋኔን፡ ጐየ፤ የክፉ፡ (ጦቢ፰፡ ፲፰። ፰፡ ፫)። ዘሠናየ፡ ይጼኑ። ዘትጼኑ፡ ቀፀ። ወጼነወ፡ ጼና፡ ምዑዝ፡ ፈድፋደ። ጼነዎ፡ ጼና፡ ዕፍረት፡ (አርጋ፡ ፩። ስንክ፡ ጥቅምና፡ ፳። የካ፩)።

ጼናዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት፤ ጼነውት)፤ የሚሸት፤ የሚገማ፤ ግም፡ ግማታም፤ በሽታጣ። ጨናዊ፡ እንዲል፡ (ትግሬ)።

ጺንው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ኑት፤ ንውት)፤ የሸተተ፤ ሽታው፡ የተለወጠ፤ የገማ፡ የበሸቀጠ።

ጼና፤ (ናት)፤ ሽታ፤ መዐዛ፤ ጠረን። ጼና፡ ሕ ሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ። ንኩን፡ ንጹሓነ፡ እምሥሉ፡ ጼና፡ ኀጢአት። ወአልቦ፡ ባዕሌሆሙ፡ ጼና፡ ዘእሳት። ጼና፡ ተይ። ጼና፡ ዕፍረት። ጥዑም፡ ጼና፡ መዐዛሁ፡ (ግንዘ። ቅዳ። ዳንኤ፡ ፫፳። ሔኖ። ስ ንክ፡ የካ፩። መዋሥ)።

አጼነወ፤ (ዐረ፡ ሸመ)፤ አሸተተ፤ አነፈነፈ። ወአጼነወ፡ እግዚ፡ መዐዛ፡ ሡናየ። ኢአንፎሙ፡ ለአ ጼንዎ፡ ነፋስ። እምርሑቅ፡ ያጼንዎ፡ ለቀትል። ፈ ትል፡ ሶበ፡ ያጼኑ፡ እሳተ፡ (ዘፍ፰፡ ፳፩። ጥበ፲፩፡ ፲፩። ኢዮ፴፱፡ ፳፭። መሳ፲፮፡ ፱)።

አጼንዎ፤ ማሽተት፤ ያፍንጫ፡ ሥራ። ሕዋ ስን፡ ተመልከት።

መጼንው፤ የሚያሸት፤ የሚያነፈንፍ፤ አሽ ታች።

ጼናታም ፤ ጤናዳም ፤ የሚሸት ፤ ሽታማ ፤ ባለ ሽታ ። አዛብ ፡ ወጼናታም ፡ (ሉቃ ፲፩ ፡ ፵፪) ።

ጼናታም ፡

ጸይፎ ፤ ፎት ፤ (ጸየፈ ፡ ይጼይፍ ፡ ይጸይፍ) ፤ (ጥየ) መጸየፍ ፤ ጸያፍ ፡ መኾን ፤ መባል ፤ መንቀፍ ፤ መኰሳተፍ ። የቅኔ ፡ የንገር ፤ የጥፈት ፤ ያንደበት ። ማጸየፍ ፤ መንቀፍ ፤ ጸያፍ ፡ መያዝ ። (ጥጸ) መጸየፍ ፤ መጥላት ።

ጸያፍ ፤ (ፍት ፡ ፉን ፡ ፉት) ፤ በቁሙ ፤ አለስልቱ ፡ አላገባቡ ፡ የተጣፈ ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፤ ኵልታፋ ፤ ረ ፡ ሲሉት ፡ ለ ፡ የሚል ። ጸያፍ ፡ ወላዕላዐ ፡ ልሳን ፡ አነ ። ልሳን ፡ ጸያፍ ። ወአፉየ ፡ ሙሴ ፡ ለእመ ፡ ከነ ፡ ጸያፈ ፤ ጰራቅሊጦስ ፡ አሮን ፡ ይኩነኒ ፡ አፈ ። በሃማን ፡ ወጸያፋን ፡ (ዘፀ ፬ ፡ ፲ ። ፯ ፡ ፩ ። ኢሳ ፴፪ ፡ ፴፬ ። ፴፪ ፡ ፬ ። ደራሲ ። ቀሌ) ።

አጸየፈ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስጠየፈ ፤ አስነቀፈ ፤ ጸያፍ ፡ አሰኘ ።

ጺጽ ፤ (ብ ፡ ጻይጽ ፡ ዕብራ) ፤ አበባ ፤ ን ፡ ድብድብ ፡ በጣም ፡ ያልፈካ ፡ ያልፈነዳ ፤ ወይም ፡ የእሸት ፡ ወለባ ፡ ገለባ ፡ ጥርጣሪ ። አፒልያኖስ ፡ ወሀቦ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ጺጸ ፤ ወይቤሎ ፡ ገር ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ለዝንቱ ፡ ነዳይ ፡ (ስንክ ፡ ሐም ፳) ።

ጸይቆ ፤ ቆት ፤ (ጸየቀ ፡ ይጼይቅ ፡ ይጸይቅ ። ዕብ ፡ ጻቅ ፤ ያጻቅ ፤ ወደየ ፡ ከዐወ) ፤ መጤቅ ፤ መበከል ፤ ጢቅ ፡ ማለት ፤ የመርዝ ፡ የምራቅ ፤ የስድብ ፡ የስብቅ ፤ ከባብ ፡ ከሰይጣን ፡ ከክፉ ፡ ሰው ፡ አፍ ፡ የሚወጣ ፡ (ራእ ፲፪ ፡ ፲፭ ። ኢዮ ፭ ፡ ፲፭ ። ፪ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፵፫ ፡ ፲፮) ።

ጸያቂ ፤ የሚጤቅ ፤ ጤቀኛ ፡ መርዘኛ ፤ መስተዋድይ ፤ ሰብቀኛ ፤ አጥፊ ፤ ቀጣፊ ፤ ተንኰለኛ ። እስመ ፡ ጸያቂ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ አቡሁ ፡ ዲያብሎስ ፡ (መቃ ፡ ገ፲፯ ። ሲኖዶ ። ዮሐ ፰ ፡ ፵፬ ። ዘፍጥ ፡ ፭ ። ፎንገ ፡ ፳፪ ፡ ፲፱—፳፪) ።

ጽያቄ ፤ መጤቅ ፤ ጢቅታ ፤ ምራቅ ፤ መርዝ ፤ ስብቅ ፤ ተንኰል ።

ጸከ ፤ ጸኰ ፤ (ብ ፡ ጸኳት) ፤ ጭን ፤ ሹልዳ ፤ ታፋ ። ነደፍዎ ፡ በሐጽ ፡ ጸከ ። እግዚአብሔር ፡ ተጋደሎ ፡ ወአስያዘዘ ፡ ጸከ ፡ ወሰመየ ፡ እስራኤል ፤ ወበእንተ ፡ ዝ ፡ ኢይበልዑ ፡ አይሁድ ፡ ሥርዋተ ፡ ጸኰ ፡ (፩ነገ ፡ ፴፭ ፡ ፫ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ነሐ፳፰) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ትከሻ ፡ ይሉታል ። ጋላም ፡ ጨኩ ፡ ነቡኤ ፡ ይላል ፡ ትከሻ ፡ ወረደኝ ፡ ሲል ፤ ጨኩና ፡ ማንቃ ፡ ይመሳሰላሉ ፤ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ቍጽን ፡ ተመልከት ።

ጽሌ ፤—የመጣፍ ፡ ገበታ ፤—ጸልዮ ፡ ጸለየ ።

ጸሊእ ፤ አት ፤ (ጸልአ ፡ ይጸልእ ፡ ይጽላእ ። ዕብ ፡ ሳኔእ ። ሱር ፡ ስናእ ። ዐረ ፡ ሸነአ) ፤ መጥላት ፤ መጠየፍ ፤ መቈጣት ፡ መንቀፍ ፤ መቀየም ፡ መናቅ ፤ ልብን ፡ ማራቅ ። ጊዜ ፡ ለጸሊእ ። አፈድፈዱ ፡ ጸሊኦቶ ። ዘትጸልእ ፡ ለርእስከ ፡ ኢትግበር ፡ ዲበ ፡ ቢጽከ ። አፍቀሩ ፡ ዘጸላእክሙ ፡ አነ ። ጣዖተ ፡ ጸልአት ፡ ነፍስየ ፡ (መክ ፫ ፡ ፰ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፰ ። ዲድ ፡ ፩ ። ኢሳ ፳፯ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፳፩) ። ምዝርና ፡ ጸልአ ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም) ፤ ጮማውና ፡ ጠጁ ፡ መልቶ ፡ በቤታቸው ፤ እግዚያሔር ፡ ጠላና ፡ እንጀራ ፡ ነማቸው ።

ጸላኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚጠላ ፡ ጠላት ፤ ምቀኛ ፤ ባለጋራ ፤ ደመኛ ። በእንተ ፡ ጸላኢ ፤ ከመ ፡ ትንሥቶ ፡ ለጸላኢ ። ጸላእያንየ ፡ ወቀናእያንየ ። ጸላእያነ ፡ እግዚ ። አፍቅሩ ፡ ጸላእተክሙ ፡ (መዝ ፡ ፰ ። ዮሴፍ ። ሮሜ ፭ ፡ ፲ ። ማቴ ፭ ፡ ፵፬) ።

ጽልእ ፤ (አት) ፤ ጥል ፡ ጠብ ፤ ቂም ። ፍጹመ ፡ ጽልአ ፡ ጸላእክዎሙ ። በልቦሙ ፡ ይሠይሙ ፡ ጽልአ ። ኅድጋ ፡ ለጽልእ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፰ ። ኤር ፱ ፡ ፰ ። ሚራ፳፰ ፡ ፯) ።

አጽልአ ፤ አስጠላ ፤ አስነቀፈ ፤ አስቀየመ ። አጽላእክሙኒ ፡ በኀበ ፡ ሕሎሙ ። ቦ ፡ ዘያጸልእ ፡ ርእሶ ፡ በብዝኀ ፡ ነቢቡ ። ከመ ፡ ኢታጽልአ ፡ ለቢጽከ ፡ (ዘፍ ፴፬ ፡ ፴ ። ሚራ፳ ፡ ፭ ። ፴፬ ፡ ፲፯) ።

መጽልእ ፤ የሚጠላ ፤ የሚያስጠላ ፤ ተጠይ ፡ አስጠይ ፤ አስቀያሚ ። መጽልእ ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፡ ብእሲ (ሚራ፳ ፡ ፲፭) ።

ተጸልአ ፤ ተጠላ ፤ ተነቀፈ ። ርእየ ፡ ከመ ፡ ትጸላእ ፡ ልያ ። ዘተጸልኡ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ። እስመ ፡ ዕሩየ ፡ ተጸልኡ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፰ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፴፩ ። ምሳ፳፱ ፡ ፴፭ ። ጥበ፲፱ ፡ ፱) ።

ጽሉእ ፤ (አን ፡ አት ፡ ልእት) ፤ የተጠላ ፤ የተነቀፈ ፡ ንቁፍ ። ለእመ ፡ ከነ ፡ ውእቱ ፡ ግብር ፡ ጽሉአ ፡ እምኢገብርዎ ። ጽሉእ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ፡ ትዕቢት ። ትከውኑ ፡ ጽሉኣነ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ (ዮሴፍ ። ሚራ፲ ፡ ፯ ። ማቴ፲ ፡ ፳፪) ።

ጽልአት ፤ መጥላት ፤ መጠላት ፤ አጠላል ፤ ጠላትነት ።

ተጻልአ ፤ ተጣላ ፤ ተጠላላ ፤ ተነቃቀፈ ። ኢትፍቅድ ፡ ተጻልኦ ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ፡ (ምሳ፫ ፡ ፴) ።

አስተጻልአ ፤ አጣላ ፤ አጠላላ ። ዘያስተጻልእ ፡ ብእሴ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ (ቄድር) ።

ጸልእ ፤—ቍስል ፤—ጸሊዕ ፡ ጸልዐ ።

ጸላእ ፤—ቋጥኝ ፤—ጸውልዐ ፤ ጸላዕ ።

ጸሊብ ፤ ቦት ፤ (ጸለበ ፡ ይጸልብ ፡ ይጽልብ ፤ ዐረብ ። ሱር ፡ ጻላብ ። ዕብ ፡ ታላህ) ፤ መስቀል ፤ ማንጠልጠል ፤ በችንካር ፡ በሐብል ፡ የፈያት ፡ የንዋያት ። ኔስታሊንና ፡ ስቀለን ፡ ተመልከት ።

ተጸልበ ፤ ተሰቀለ ፤ ተንጠለጠለ ፤ ከምድር ፡ ከፍ ፡ አለ ። ተጸልበ ፡ ምስለ ፡ ዙሉ ፡ ቤቱ ። ኀበ ፡ ተጸልበ ፡ እግዚእሙ ፡ (አስቴ፰ ፡ ፲፫ ። ራእ፲፩ ፡ ፰) ።

ጽሉብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ልብት) ፤ የተሰቀለ ፡ ስቁል ፤ ቅንው ፡ ቅቱል ።

ጸልበ ፤ (ዐረ ፡ ጸሊብ) ፤ መስቀል ፤ መስቀያ ፤ መሰቀያ ። ሰላም ፡ ለስቅለትከ ፡ መልዕልተ ፡ ቅዱስ ፡ ጸልበ ። ሶበ ፡ ተረክበ ፡ ጸልቦሁ ፡ ለወልድ ። ሥሉጠ ፡ ልደት ፡ ክርስትስ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ እብ ፡ ዘደበ ፡ ጸልበ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፰ ። መጋ፳፯ ። ድጓ ። ቅኔ) ።

መጽለብት ፤ (ታት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ከመ ፡ ትጠቀም ፡ በመጽለብትከ ፡ እማእከለ ፡ መንበርት ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ) ።

ጸልሀወ ፤—ሸነገለ ፤—ጸልሐ ።

ጸሊው ፤ ዎት ፤ (ጸለወ ፡ ይጸሉ ፡ ይጽሉ ። ጸለየ) ፤ መቀቀር ፤ ማቀርቀር ፤ ማዘንበል ፤ የዥሮ ። መስማት ፡ ማድመጥ ፤ መታዘዝ ። ወጽልዉ ፡ እዝነክሙ ፡ ኀበ ፡ ቃለ ፡ አፉየ ። ጸመመት ፡ እዝን ፡ እምጸሊዎቱ ። ሶበ ፡ ኢጸለወ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሥ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። አዋል ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፩) ።

ጽልው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሉት) ፤ የቀቀረ ፤ ያዘነበለ ፤ የንቃ ፡ የተጋ ። ሰላም ፡ ለእእዛኒከ ፡ ጽልዋተ ፡ እለ ፡ ኮና ፤ አምኃ ፡ ነገር ፡ ያብኣ ፡ ለመኩንን ፡ ውስጥ ፡ ኅሊና ። ኢትኩን ፡ ነሣኤ ፡ ገጽ ፡ ወኢጽልወ ፡ ልብ ። እንው ፡ መስተጋድላን ፤ ጽልዋን ፡ ለጸሎት ፡ ዘወትር ፡ (ደራሲ ። ዲድ ፡ ፴፩ ። ቄድር) ።

ጸሎት ፤ በቁሙ ፤ ጸለየ ። ጸልዮና ፡ ጸሊው ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ፤ ወና ፡ የ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ በጸሌት ፡ ፈንታ ፡ ጸሎት ፡ ይላል ፤ ጸለየን ፡ ተመልከት ።

ጸለወ ፤ (ዐረ ፡ ጸላ ። ዕብ ፡ ጻላህ) ፤ ጠበሰ ፤ አበሰለ ፤ በፍም ፡ በነዲድ ። አዘዘ ፡ ይጽልውዎ ፡ ገጸ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ ብሊኔ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።

ጸላዊ ፤ መጽልው ፤ የሚጠብስ ፤ ጠባሽ ፤ አብሳይ ።

መጽለወ ፤ (ዲቃ ፡ ግ ። ዐረ ፡ መዘለ) ፤ ጠወለገ ፤ ደከመ ፡ ዛለ ፤ ዝልፍልፍ ፡ አለ ። ዐፀ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ ኢትመጸሉ ። ፈርሀት ፡ ንግሥት ፡ ወመጽለወት ፡ ወተንተነት ። ወኢይፈቅድ ፡ እፈንዎሙ ፡ ጽዉማነ ፤ ከመ ፡ ኢይመጽልዉ ፡ በፍኖት ፡ (አርጋ ። አስቴ ፡ ፩ ። ማቴ፲፩ ። ፴፪) ፡ በመጽለወ ፡ ፈንታ ፡ ተመጽለወ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይትመጸለዉ ፡ ወይቈጽሩ ፡ ገጾሙ ። ተመጽለዉ ፡ በድንጋጼ ፡ እንዘ ፡ ይደመሙ ፡ ጥቀ ፡ (ማቴ፮ ፡ ፲፮ ። ጥበ፲፯ ፡ ፫) ።

ምጽልው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሉት) ፤ የጠወለገ ፤ ጠውላጋ ፤ ደካማ ፤ ዝልፍልፍ ። ማዕር ፡ ልምሉም ፡ ወአኮ ፡ ምጽልው ። ወነበርነ ፡ ውዱቃኒነ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ሰብእ ፡ ምጽልዋን ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፯ ። ኪዳ ፡ ፩) ።

መጽ(ጥ)ለውዝ ፤ መጥረቢያ ፡ መዘለፊያ ፤ ወይም ፡ ወቅለምት ።

አመጽለወ ፤ አጠወለገ ፤ አሳፈረ ፤ አነወረ ፤ ነቀፈ ፤ አጸየፈ ፤ ሰደበ ። አመጽሉ ፡ ገጸ ፡ ለነሣኢ ፡ ገጽ ፡ (አፈ ፡ ተ፩) ። ይኸውም ፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ነው ፤ ስለ ፡ ሌላ ፡ አይደለም ፡ (ሉቃ፳፱ ፡ ፳፩ ። ግብ፯ ፡ ፶፩—፶፱ ። ፳፫ ፡ ፫) ።

ጸልሐ ፤ (ዕብ ፡ ጻላሕ) ፤ ጣሰ ፤ ሡንጥቆ ፡ ዐለፈ ። አማረ ፤ ተዋበ ፤ ተከናወነ ፤ በመልክ ፡ በግብር ፡ ባነጋገር ።

ጸልሐወ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ሸነገለ ፤ አሞኘ ፤ አታለለ ። ጸልሐዉ ፡ በልሳኖሙ ፡ (መዝ ፡ ፭ ። ቄር) ።

ጸልሓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚሸነግል ፤ ሸንጋይ ፤ አታላይ ፤ ከዳተኛ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጸልሓዊ ፡ ፈንታ ፡ ጽልሕው ፡ ይላል ፤ የጣፊና ፡ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ብእሲ ፡ ዐማዊ ፡ ወጽልሕው ። ኃጥኣን ፡ ወጽልሕዋን ፡ (ዮሴፍ ። ቀሌ) ።

ተጸልሐወ ፤ ተታለለ ፤ ተሸነገለ ፤ ተሞኘ ፤ ተበለጠ ።

ጽልሕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ሑት) ፤ የተሸነገለ ፤ ሸንግል ፤ ሞኝ ፤ ተላላ ፤ ዘላላ ።

ጽልሑት ፤ ሽንገላ ፤ ክዳት ፤ ተንኰል ፤ የፑሊቲክ ፡ ቃል ። ዐመፃ ፡ ወጽልሑት ። ይገብሩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጽልሑተ ። ዘእንበለ ፡ ጽልሑት ፡ ወኢሀኬት ፡ (ዘካ፩ ፡ ፱ ። ዳን፲፩ ፡ ፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴) ።

(ሀ) **ጸለጠ ፤ (ዐረ ፡ ጸለተ) ፤** ጨለጠ ፤ መጠጠ ፤ ባዶ ፡ አደረገ ። ወይጸልጥ ፡ (አዋል) ።

(ሠ) **ጸልዮ ፤ ዮት ፤ (ጸለየ ፡ ይጼሊ ፡ ይጸሊ ። ጸለወ) ፤** መጸለይ ፤ መለመን ፤ መሳል ፤ ማመስገን ፤ ከአምላክ ፡ ጋራ ፡ መነጋገር ። አውተረ ፡ ጸልዮ ። አንትሙሰ ፡ ሶበ ፡ ትጼልዩ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ በሉ ። ጸሎተ ፡ ጸለየ ፡ ለእግዚ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ (ሉቃ፳፱ ፡ ፵፱ ። ማቴ፮ ፡ ፱ ። ኩፋ ፡ ፳፯) ።

ጸላዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚጸልይ ፤ ጸላይ ፤ ጸሎተኛ ። ፈሪሳዊ ፡ ጸላዪ ፡ ወመጸብሓዊ ፡ ጸላዪ ፡ (ፊልክ ፡ ፴፩) ።

መጸልይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ረከቦ ፡ ጽዉመ ፡ ወጽምወ ፡ ወመጸልየ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፴፯) ።

ምጽላይ ፤ (ያት) ፤ መጸለያ ፤ የጸሎት ፡ ቦታ ፤ ቤተ ፡ ክሲያን ፤ ምኵራብ ፤ መስጊድ ። ምጽላየ ፡ መሀይምናን ። ዘይጼሊ ፡ ኀበ ፡ ምጽላየ ፡ አይሁድ ፡ ወአረሚ ፡ (ቅዳ ፡ ጎር ። ቀሌ) ።

ጸሎት ፤ (ታት ። ሱር ፡ ጽሎታ ። ዐረ ፡ ጸላዋት) ፤ በቁሙ ፤ ልመና ፤ ምስጋና ። ጸሎትሰ ፡ ተናግሮተ ፡ ሰብእ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡ ልዑል ፤ እንዘ ፡ የአዙቶ ፡ ወይሴብሖ ፡ ወይትአመን ፡ በእግዚእናሁ ፤ ወበተአምኖ ፡ በአበሳሁ ፡ ወኀሚሥ ፡ እምኔሁ ፡ በዘያሠምሮ ፡ ቦቱ ። ወጸሎትሰ ፡ ዘተአዘዘ ፡ ላዕለ ፡ ኵሎሙ ፡ ምእመናን ፡ በኵሉ ፡ ዕለት ፡ ሰብዐቱ ፡ ጊዜያት ። ቤትየሰ ፡ ቤተ ፡ ጸሎት ። ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ጸሎት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፬ ። ኢሳ፶፮ ፡ ፯ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፰) ።

ጸሎት ፤ (ዕብ ፡ ኔዴር) ፤ ስለት ፤ ብፅዐት ። በፅዐን ፡ ተመልከት ። ጸለይኩ ፡ ጸሎተ ፡ አመ ፡ ጕየይኩ ፡ እምገጸ ፡ ጌሳው ፡ እኁየ ። ጸሎታ ፡ ዘከመ ፡ ነበበት ፡ በከናፍሪሃ ። ወሀቦ ፡ ለልዑል ፡ ጸሎተከ ፡ (ኵፋ ፡ ፴፩ ። ዘኍ፴ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፵፱) ።

ተጸለየ ፤ በቁሙ ፤ ተጸለየለት ፤ ተጸለየበት ፤ ተለመነ ፡ ተመሰገነ ፤ ጸሎት ፡ ምስጋና ፡ ቀረበለት ። ዘአሐደ ፡ ይሰገድ ፡ ወአሐደ ፡ ይሴባሕ ፡ ወአሐደ ፡ ይጼለይ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ጽሉይ ፤ የተጸለየበት ፤ ጸሎት ፡ የደረሰበት ። ዘይት ፡ ጽሉይ ፤ ማየ ፡ ምንዛህ ፡ ጽሉይ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ጽሌ ፤ (ላት) ፤ የጸሎት ፡ መጣፍ ፤ እንደ ፡ ሳታትና ፡ እንደ ፡ ዳዊት ፤ እንደ ፡ ቅዳሴ ፡ ያለ ።

ጽሌ ፤ (ለውሒ ፤ ሰሌዳ) ፤ የመጣፍ ፡ ገበታ ፤ ከመጣፉ ፡ ጋራ ፡ በቶታን ፡ በጥራዝ ፡ በድጕስ ፡ ቈርበት ፡ የሚያያዝ ፤ ከቈርበቱ ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ሐረግ ፤ ሥዕል ፡ መስቀል ፡ የሚሣልበት ፡ የሚታተምበት ፤ ጌጣም ፡ ሽልምልም ።

—፤ ታቦት ፤ የመጽሐፍ ፡ ዐይነት ፤ ሐረጉና ፡ ጌጡ ፡ በመጽሐፍ ፡ ድጕስ ፡ አምሳል ፡ የሚሠራ ፤ በላዩ ፡ ስመ ፡ አምላክና ፡ ዐሠርቱ ፡ ቃላት ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ የሚጣፉበት ፤ መሥዋዕት ፡ የሚሠዋበት ፤ ከዕፅ ፡ ከእብን ፡ በረድ ፡ የሚቀረጽ ። ታቦትን ፡ ተመልከት ። ወአኮ ፡ በጽሌ ፡ ዘእብን ፡ ዘእንበለ ፡ ጽሌ ፡ ልብ ፡ ዘሥጋ ። ወወሀቦ ፡ ለሙሴ ፡ በደብረ ፡ ሲና ፡ ክልኤ ፡ ጽላተ ፡ ሕግ ፡ ጽላተ ፡ ዘእብን ፡ (፪ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ዘፀ፴፩ ፡ ፲፰) ። ጽሌ ፡ ጽላት ፡ ለዕፅና ፡ ለእብን ፡ ለማዕደን ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ለከርታስና ፡ ለብራና ፡ አይኾንም ። ጽላተ ፡ ሰማይ ። ጽላተ ፡ ብርት ፤ ጽላተ ፡ ብሩር ። ጽላተ ፡ ሐመር ፡ (ኵፋ ፡ ፫ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ ግንቦ፩) ። ጽሌ ፡ ላንድ ፤ ጽላት ፡ ለኹለት ፤ ለብዙም ፡ ይኾናል ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ ጽላት ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ ሥራው ፡ በመጽሐፍ ፡ አምሳል ፡ መኾኑን ፡ ያሳያል ፤ አንድ ፡ ቅጠል ፡ ከርታስ ፡ ወይም ፡ ብራና ፡ በኹለት ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ተጣፈበት ፡ ኹለት ፡ ገጽ ፡ እንዲባል ፤ ጽላት ፡ ማለትም ፡ እንደዚህ ፡ ነው ።

ጸለተ ፤ (ዲ ፡ ቃ ፡ ግ) ፤ ጋገረ ፤ ጠፈጠፈ ፤ ኰበት ፡ አስመሰለ ፤ አሣሣ ፤ ሸለመ ፡ ጠቀጠቀ ፤ የቂጣ ፡ የመጠቃ ፡ የጥረሾ ። ሐማሴኖች ፡ ኅኅ ፡ ይሉታል ።

መጸለት ፤ (ዕብ ፡ ማጸት) ፤ ፍጹም ፡ ናእት ፤ ቂጣ ፤ ወዲያው ፡ ተለውሶ ፡ የሚጋገር ፤ የፋሲካ ፡ ምግብ ፤ አይሁድ ፡ እስከ ፡ ሰባት ፡ ቀን ፡ የሚበሉት ። ናእትንና ፡ ፍሥሕን ፡ ተመልከት ። ወቀርበ ፡ በዓለ ፡ መጸለት ፡ ዘስሙ ፡ ፋሲካ ። ወበጽሐት ፡ ዕለተ ፡ መጸለት ፡ አመ ፡ ይጠብሑ ፡ ፍሥሐ ። አስትዓ ፡ ዘመጸለት ፡ (ሉቃ፳፪ ፡ ፩ና ፡ ፯ ። ማር፲፬ ፡ ፩ና ፡ ፲፪ ። ሲኖዶ) ።

(፩) **ጸሊል ፤ ሎት ፤ (ጸለለ ፡ ይጸልል ፡ ይጽልል ። ዕብ ፡ ጻላል ። ዐረ ፡ ጸለ ። ሱር ፡ ጻሊል) ፤** መጥለል ፤ መጥራት ፤ ጥሩ ፡ መኾን ፤ መፍሰስ ፤ መቅለጥ ፤ መንጠር ፤ ለመጥራት ። አድራጊም ፡ ይኾናል ።

—፤ መስፈፍ ፤ መንከፈፍ ፤ መንሳለል ፤ መዋኘት ። ጸለለ ፡ ዝክቱ ፡ ኀጺን ። ጸለለት ፡ ታቦት ፡ ላዕለ ፡ ማይ ። ኢተሠርሙ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፤ አላ ፡ ጸለሉ ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፡ (፬ነገ ፡ ፮ ፡ ፮ ። ዘፍ፯ ፡ ፲፰ ። መቃ ፡ ገ፪) ። ሩፋኤል ፡ መልአከ ፡ ራማ ፡ ባሕረ ፡ ሥጋዌ ፡ አመ ፡ ጸበተ ፡ እንዘ ፡ እምነ ፡ ቈጽል ፡ ይነሥእ ፡ አርኣያ ፡ ወእምነ ፡ ሐመር ፡ አምሳለ ፤ ለባሕረ ፡ ሥጋዌ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጸለለ ። ዕመቀ ፡ ባሕርዩሰ ፡ ይርአይ ፡ ፈጣሬ ፡ አመ ፡ በእንቲኣነ ፡ ክህለ ፤ ወረደ ፡ ታሕተ ፡ ወተቈልቈለ ፤ ከመ ፡ እማእከል ፡ ኢተርፈ ፡ ወኢተለዐለ ፤ አርአየነ ፡ ኖጻሁ ፡ መስቀለ ፡ (ሥላሴ ፡ ቅኔ) ።

—፤ በአየር ፡ በኀዋ ፡ መርበብ ፤ መሰቀል ፤ ረቦ ፡ ተዘርግቶ ፡ መኼድ ፤ ያሞራ ፡ የደመና ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ጸለለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕለ ፡ ማያት ። ወመንፈስ ፡ እግዚ ፡ ይጸልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፡ (ቀሌ ። ዘፍ፩ ፡ ፪) ።

—፤ (ጥጠ) መጠለል ፤ ጥላ ፡ መያዝ ፤ ከጥላ ፡ ማረፍ ፡ መጠጋት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጸለለ ፡ ፈንታ ፡ አጽለለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ያጸልል ፡ ታሕተ ፡ ኵሉ ፡ ዕፀው ። ረከበ ፡ ዕፀ ፡ ጽፍቅተ ፡ ወአጽለለ ። ያጸልሉ ፡ ታሕቴሁ ፡ አራዊተ ፡ ገዳም ፡ (ሚራ፳፮ ፡ ፲፪ ። ተረ ፡ ባሮ ። ዳን፬ ፡ ፱) ።

ጸላሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚጠል ፤ የሚሰፍ ፤ የሚረብ ፡ የሚከንፍ ፤ የሚጠለል ፤ ከጥላ ፡ የሚያርፍ ።

ጽላል ፤ (ላት) ፤ ጥላ ፤ ድባብ ፤ አጕበር ፤ የሚወጠር ፡ የሚገተር ፤ ፀሓይ ፡ የሚከለክል ።

ጽላል ፤

ጽላሎት ፤ (ታት ። ዕብ ፡ ጼል) ፤ በቁሙ ፤ ጥላ ፤ ታች ፤ ከፊፍ ፡ ጨለማ ፤ አርኣያ ፡ አምሳል ፤ የዛፍ ፡ የገደል ፡ የሌላውም ፡ ኹሉ ፤ በፀሓይ ፡ ጊዜ ፡ የሚታይ ፡

የሚለይ፤ ብርሃን ፡ ፀሓይ ፡ የሌለበት ። ጽላሎተ ፡ ዕፀ ። ጽላሎት ፡ አድባር ። ጽላሎቱ ፡ ለአምላክ ፡ በማይ ። እስመ ፡ ጽላሎታ ፡ ይእቲ ፡ አፅት ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ሠናይት ፡ (ሕዝ፮ ፡ ፲፫ ። መሳ፱ ፡ ፴፮ ። መዝ ፡ ፺ ። ዕብ፲ ፡ ፩) ።

—፤ ቤት፤ ድንኳን፤ ማረፊያ ፡ ማደሪያ ። ሕብእ ፡ ኒዳየ ፡ ወአኅድሮ ፡ ውስተ ፡ ጽላሎትከ ። ጽላሎተ ፡ ቤትየ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፲፱፻ ፡ ፻፴፩) ።

ጽላሎተ ፡ ሞት፤ (ዕብ ፡ ጸልማዌት)፤ የሞት ፡ ጥላ፤ ውድቅት፤ ጽኑዕ ፡ ድቅድቅ ፡ ጨለማ፤ ገሃነም ፡ (ኢዮ፫ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፹፮ ። ማቴ፬ ፡ ፲፮) ።

ጸለሎ፤ ጥላት፤ የጥቀርሻ ፡ ዐይነት ። ከመ ፡ ጸለሎ ፡ መቅፀፊት ፡ ያደምዮ ፡ ለገጽ ፡ (አርጋ ፡ ፪ ። ዮኤ፪ ፡ ፮ ። ናሖ፪ ፡ ፲) ።

አጽለለ፤ አጠራ፤ አጠለለ፤ አሰፈፈ ፡ አንጓለለ ። ለኀጺን ፡ ማሕጼ ፡ አጽብሎ ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ (አርጋ ፡ ፬) ።

—፤ አስጠጋ፤ አስጠለለ፤ ከጥላ ፡ አሳረፈ፤ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። ታጽልሉ ፡ ታሕተ ፡ ዕፀ ። መኑ ፡ ያጸልል ። ወአጽለለ ፡ ህየ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፲፬ ። ማቴ፳፭ ፡ ፲፮) ።

ምጽላል፤ (ላት)፤ ማጥለያ፤ ማጥሪያ ። መጠጊያ ፡ ማስጠጊያ፤ ጥላማ ፡ ቦታ፤ የዛፍ ፡ ሥር፤ ዳስ፤ ድንኳን፤ ጐጆ፤ ቤት፤ ማኅደርነት ፡ ያለው ፡ ኹሉ ። ወሕነጸ ፡ ምጽላላተ ፡ ሎቱ ፡ ወለእንስሳቲሁ ። ወይትከሉ ፡ ምጽላሎሙ ። ከመ ፡ ምጽላላተ ፡ ቄዳር ። ለአዕዋፍኒ ፡ ምጽላል ፡ ቦሙ ። ምጽላላቲሆሙ ፡ ዘለዓለማዊት ፡ (ኩፉ ፡ ፲፯ ። ኤር፯ ፡ ፫ ። ማሕ፩ ፡ ፭ ። ማቴ፰ ፡ ፳ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

ምጽላል፤ (ዕብ ፡ ሱኮት)፤ ዳስ፤ ጥላ፤ ከለላ፤ ለበዓል ፡ ለድግስ ፡ የሚሠራ ። የአይሁድ ፡ በዓል፤ በጥቅምት ፡ እኩሌታ ፡ የሚውል ። በምጽላል ፡ ፈንታ ፡ መጸለት ፡ ይባላል፤ የመኣሸና ፡ የጣፋ ፡ በሕታት ፡ ነው ። ከመ ፡ ይንበሩ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ በመጸለት ። ወውእቱ ፡ መቅድመ ፡ ገብረ ፡ በዓለ ፡ መጸለት ። ወቀርበ ፡ በዓለ ፡ መጸለቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ (ዕዝ ፡ ነሐ፰ ፡ ፲፬ ። ኩፉ ፡ ፲፯ ። ዮሐ፯ ፡ ፪) ።

መጸለት፤—ቂጣ፤—ጸለየ ፡ ጽሌ ፡ ጽላት ፡ ጸለተ ።

(ጥ) **ጸልሎ፤ ሎት፤ (ጸለለ ፡ ይጼልል ፡ ይጸልል)፤** መጸለል፤ በላይ ፡ ኹኖ ፡ ማጥላት፤ ጥላ ፡ መኾን፤ ማልበስ ፡ መክደን፤ መሸፈን፤ መከለል ፡ መጋረድ፤ ማጨለም ። ይጼልላ ፡ ደመና ፡ ለደብተራ ። ወአዘዘ ፡ እግዚ ፡ ሐምሐመ ፡ ወበቈለ ፡ ወጸለሎ ፡ መልዕልተ ፡ ርእሱ ፡ ለዮናስ ። ጸለለ ፡ ከመ ፡ ወይን ፡ ማኅደሮ ። አልከወኒ ፡ ወጸለለኒ ፡ አዕይንትየ ። ይጼልሉ ፡ ወይቀትሉ ፡ (ዘኍ፱ ፡ ፲፰ ። ዮና፬ ፡ ፮ ። ሰቈ፪ ፡ ፮ ። ኢዮ፲፮ ፡ ፲ ። ኩፉ ፡ ፱) ።

—፤ እጅን ፡ ክንፍን ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ በስተላይ ፡ መዘርጋት፤ በውስጥ ፡ ማደር፤ መምላት ። ንስፍሕ ፡ ለከ ፡ አእዳወ ፡ መዝራዕት ፡ ወንጼልል ፡ ዲበ ፡ ዝንቱ ፡ መሥዋዕት ። እስመ ፡ ኪሩብ ፡ ጸለሉ ፡ ክነፊሆሙ ፡ መልዕልተ ፡ መካና ፡ ወጸለልዋ ፡ ለታቦት ። ወሰእነ ፡ ሙሴ ፡ በዊእ ፡ ውስተ ፡ ደብተራ፤ እስመ ፡ ጸለለ ፡ ደመና ። ኀይለ ፡ ልዑል ፡ ይጼልለኪ ። ወይጼልል ፡ ዲቤሆሙ ፡ (ቅዳ ፡ ጎር ። ፫ነገ ፡ ፰ ፡ ፯ ። ዘፀ፵ ፡ ፴፬ ። ሉቃ፩ ፡ ፴፭ ። ራእ፯ ፡ ፲፭) ።

ተጸለለ፤ ተጋረደ፤ ተሸፈነ፤ ታወረ ። ተጸለለ ፡ አዕይንትየ ። ወተጸለለ ፡ ልቦሙ ፡ ከመ ፡ ኢያእምርዎ ፡ (ግብ፲፫ ፡ ፲፩ ። ሮ፪ ፡ ፲፩ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ጽሉል፤ (ላን ፡ ላት ፡ ልልት)፤ የተጋረደ፤ የተሸፈነ፤ ሽፍን፤ ድፍን ። ጽሉል ፡ አዕይንቲሆሙ ። ናሁ ፡ ጽሉል ፡ ልቦሙ ፡ ወእዘኒሆሙ ። አብዳን ፡ ወጽሉላነ ፡ ልብ ፡ (ሔኖ ፡ ፹፱ ። ፴፫ ። ኤር፯ ፡ ፲ ። ዲድ ፡ ፱) ።

ጽላሌ፤ መጋረድ፤ (ጥጋ) መጋረጃ፤ አገራረድ፤ ግርደሽ፤ ጨለማ፤ ዕውርነት ። ጽላሌ ፡ ኀይል ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወጽላሌ ፡ ኀበፈ ፡ እምአዕይንተ ፡ ይሥሐቅ ፡ ወርእየ ። ግዝረትስ ፡ ጽላሌ ፡ ልብ ፡ በመንፈስ ። በእበዶሙ ፡ ወበጽላሌ ፡ ልቦሙ ። ጽላሌ ፡ ዐይን ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ኩፉ ፡ ፴፩ ። ሮሜ፪ ፡ ፳፱ ። ኤፌ፬ ፡ ፲፰ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ጸሊም፤ ሞት፤ (ጸልመ ፡ ይጸልም ፡ ይጽልም ። ዕብ ፡ ጼሌም ። ሱር ፡ ጻልማ፤ ጨለማ፤ ሥዕል፤ ምስል)፤ መጨለም፤ መምሸት፤ ውድቅት ፡ ጨለማ ፡ መኾን፤ ጨለማ ፡ መልበስ፤ መጥቈር፤ ጥላት ፡ መምሰል፤ መፍዘዝ፤ ከማየት ፡ መከልከል ። ወድአ ፡ ጸልመ ። እስመ ፡ ጽልመትኒ ፡ ኢይጸልም ፡ በኀቤከ ። ጸልመ ፡ ዙሉ ፡ ዓለም ። ጸልመ ፡ ፀሓይ ። ጸልመ ፡ ገጹ ። ጸልመ ፡ ዐይኑ ። ተጸለለ ፡ ወጸልመ ፡ (ዮሐ፮ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፻፴፰ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵፭ ። ራእ፮ ፡ ፲፪ ። አስቴ፯ ፡ ፰ ። ሰቈ፭ ፡ ፲፯ ። ግብ፲፫ ፡ ፲፩) ።

—፤ መከዳት ፡ መካድ፤ ከዳተኛ ፡ መኾን ። ጠለመን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

(ጥ) **ጸሊም፤ (ማን ፡ ማት ፡ ላም፤ ለምት)፤** ጥቍር፤ ጠቋራ፤ ከሰልማ፤ ቅጽልና ፡ በቂ ፡ ይኾናል ። ዘጽሑፍ ፡ በጸሊም ። አባ ፡ ሙሴ ፡ ጸሊም ። አፍራስ ፡ ጸሊማን ። ጸላም ፡ አነ ። ይመጽእ ፡ ለቢሶ ፡ ጸሊመ ። ለምንትኑ ፡ ለበስከ ፡ ጸሊማተ ፡ (አቡሻ ፡ ፴፫ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፱ ። ዘካ፩ ፡ ፰ ። ማሕ፩ ፡ ፭ ። ዮሴፍ ። ፊላስ) ።

ጽሉም፤ የጨለመ፤ የጠቈረ፤ ጭልም ፡ ያለ፤ የጨለማ ፡ ቦታ ። ጽሉም ፡ ኅሊናሆሙ ። ጽሉመ ፡ ልብስ ። ጽሉማነ ፡ ምድር ፡ (ኤፌ፬ ፡ ፲፰ ። ቀሌ ። መዝ ፡ ፹፫) ።

ጽልመት፤ (ዐረ ፡ ዙልመት ። ዕብ ፡ ሐሼኽ)፤ መጨለም፤ መጥቈር፤ አጨላለም ። ጨለማ፤ ሌሊት፤ የጨረቃ ፡ ጠፍ፤ ወይም ፡ ሠርቅ ። ጥቍረት ፡ ጥቍርነት ። በምስጢር፤ ኀጢአት ፡ ክሕደት፤ ድንቍርና፤ ሐዘን ፡ መከራ ፡ ይኾናል ። ጸልመት ፡ ፀሓይ ፡

ዐበ፡ ርእየት፡ ፈጣሪን፡ ስቁለ፤ ወኮነ፡ መጠነ፡ ጽል መታ፡ እምጊዜ፡ ስድስቱ፡ ሰዓት፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ተስ ዐቱ፡ ሰዓት። ወጽልመት፡ መልዕልተ፡ ቀላይ፤ ወፈ ለጠ፡ እግዚ፡ ማእከለ፡ ብርሃን፡ ወጽልመት፤ ወሰ መዮ፡ ለብርሃን፡ መዓልተ፡ ወለጽልመት፡ ሌሊተ። በካልእ፡ ወርኀ፡ አመ፡ ዐሡሩ፡ ወሰኑዩ፡ ለጽል መት። ቍስል፡ ይእቲ፡ ለልብ፡ ወጽልመት፡ ለገጽ፡ ወሐዘን፡ ለነፍስ፡ ብእሲት፡ እኪት። ወገጹ፡ ዘፍ ፁም፡ በጽልመት፡ (ስንክ፡ መጋቢት ፳፱። ዘፍ፩፡ ፪ና፡ ፬፡ ፭። ፯፡ ፲፭። ፰፡ ፬። ሢራ፳፭፡ ፳፫። ኪዳ)።

አጽለመ፤ አጨለመ፤ ጨለማ፡ አደረገ፤ አጠ ቈረ፤ ከሰል፡ አስመሰለ፤ አጠፋ፡ ለወጠ። ያጸልም፡ መዓ ልተ፡ ከመ፡ ሌሊት። ኣጻልም፡ ደመና፡ ላዕለ፡ ም ድር። እከዩሃ፡ ያጸልሞ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ ለገጻ። ቅንአተ፡ እከይ፡ ያጸልም፡ ሠናያተ። ስካር፡ ያጸልም፡ ልበ። ገልዓት፡ ዘአጽለምዎሙ፡ በፍ ሕም፡ (ዓሞ፭፡ ፰። ዘፍ፬፡ ፲፬። ሢራ፳፭፡ ፲፯። ጥበ፬፡ ፲፪። ቀሌ። ስንክ፡ መጋቢት)።

መጽልም፤ (ምት፡ ማን፡ ማት)፤ የሚ ያጨልም፤ የሚያጠቍር፤ አጥቋሪ።

—፤ የጨለመ፤ የጠቈረ፤ ጽሉም፤ ጸሊም። በውስተ፡ መጽልም፡ መካን። ኢትኅሥሥ፡ ርእየተ፡ ገጽየ፡ እስመ፡ ገጽየ፡ መጽልም፡ ከመ፡ ኀጣውእየ። አንበ፡ መጽልመ፡ ገጽ፡ ወብዙኀ፡ አበሳት፡ (ኩፋ፡ ፭። ስንክ፡ ሐም፲። ታኅ፲፬)።

ጸልመተ፤ (ጽልመት፤ ጸልመ)፤ ጨ ለመ፤ ጠቈረ፤ ደነቈረ። በጸልመ፡ ፈንታ፡ ጸልመተ፡ እ ያለ፡ ይገኛል። ይጸለምቱ፡ በእንተ፡ መንሱት። ትጸ ለምት፡ ነፍሳቲሆሙ። ይጸለምት፡ ልቡ፡ ወይረ ስያ፡ ለእግዚ፡ (ፊልክ፡ ፲፬። ፴፭። ፻፶፯)።

ጽልሙት፤ (ጽሉም)፤ የጨለመ፤ የጠቈረ፤ ጥቍር፤ ጨለማ፡ ጥቍረት፡ የጸናበት። እንዘ፡ ብሩ ሃን፡ ንሕነ፡ ዘኢጽልሙታን። ከዋክብት፡ ጽልሙ ታን። ጽልሙታን፡ ራእይ፡ ሕዝብ። አባ፡ ሙሴ፡ ጽ ልሙት፡ (አፈ፡ ድ፭። ይሁ፡ ፲፫። ራደሲ። ፊልክ፡ ፴፯)።

አጸልመተ፤ (አጽለመ)፤ አጨለመ፤ አጠ ቈረ፤ ጨለማ፡ አለበሰ።

ጸሊዕ፤ ዖት፤ (ጸልዐ፡ ይጸልዕ፡ ይጽ ላዕ። ጸልእ)፤ ማቄም፡ መለገም፤ ማድፈን፤ ማቅ በር፤ ማበጥ፡ መቍሰል፤ መፍረጥ፡ መምገል። ጸምእና፡ ጸምዐ፡ አንድ፡ እንደ፡ ኾኑ፡ ጸልአና፡ ጸልፀም፡ አንድ፡ ዘር፡ ናቸው፤ ዐ፡ በአ፡ መለወጡ፡ የቍስሉን፡ ዐይን፡ አፉንና፡ ፍንጩን፡ ያሳያል።

ጸልዕ፤ (ዐሪ፡ ሰልዐት)፤ ቍስል፤ ዕባጭ፤ የበትር፡ የደዌ፡ የመቅሠፍት። ቾፌ፡ ጭንቍር፤ ዋጣ፡ ቂጥኝ፤ ኩብሽ፤ ንቀርሳ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ጸልዕ፡ ዘ ይመግል። ወበኵሉ፡ ዲበ፡ ጸልዕየ፡ ቍስለ። ወመ ጽአ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጸልዕ፡ እኩይ፡ (ኢሳ፩፡ ፮። መዝ፡ ፴፰። ራእ፲፮፡ ፪)። ምስጢሩ፡ ጽልእን፡ አይለቅም፤ የሚጠላና፡ የሚያስጠላ፤ የሚያስቀይም፤ የሚያስጠይፍ፤ ማለት፡ ነው።

አጽልዕት፤ ቍስሎች፤ መቅሠፍቶች። ኢየ ሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘአጽልዕቲሁ፡ ምስሌሁ፤ ወመስ ቀለ፡ ሞቱ፡ ቅድሜሁ። አጽልዕት፡ ዘይፈልሕ፡ ዲበ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ። ሐማመ፡ አጽልዕቲሆሙ፡ (ደ ራሲ። ዘፀ፱፡ ፱—፲፭። ራእ፲፮፡ ፲፩)።

ጸሎት፤—በቁሙ፤—ጸለወ፤ ጸለየ።

ጸለተ፤—ጋገረ፤—ጸለየ፡ ጽላት።

ጽመ፤—ዝም፡ ብሎ፤—ጸመመ።

ጸመ፤—ጦመ፤—ጸዊም፡ ጸመ።

ጸሚእ፤ አት፤ (ጸምአ፡ ይጸምእ፡ ይ ጽማእ። ዕብ፡ ጻሜእ)፤ መጥማት፤ መጠማት፤ ውሃ፡ መጠጥ፡ መፈለግ፤ መናፈቅ። ጸምዐን፡ ተመል ከት፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው። እለ፡ ጸምኡ፡ ይሑሩ፡ ኀበ፡ ማይ። ዘጸምአ፡ ይምጻእ፡ ኀቤየ፡ ወይስ ተይ። ጸምአት፡ ነፍስየ፡ ኀበ፡ አምላኪየ፡ ሕያው። ነፍስየኒ፡ ከመ፡ ምድረ፡ በድው፡ ጸምአተከ፡ (ኢሳ ፶፭፡ ፩። ዮሐ፯፡ ፴፯። መዝ፡ ፵፩ና፡ ፻፵፪)።

ጽሙእ፤ (አን፡ ኣት፡ ምእት)፤ የተጠማ፤ የናፈቀ። ወበከመ፡ ጽሙእ፡ ዘየሐልም፡ እንዘ፡ ይ ሰቲ፡ ማየ፡ ወነቂሆ፡ ዓዲሃ፡ ጽምእት፡ ነፍሱ። ዘእ ሙንቱ፡ ጽሙኣን፡ እምቃለ፡ እግዚ። ከመ፡ ይትመ ርሐ፡ በቃላቲከ፡ እለ፡ ጽሙኣን፡ ለነጽሮትከ፡ (ኢሳ ፳፱፡ ፰። መጽ፡ ምስ። አረጋ፡ ድ፪)።

ጽምእ፤ (ኣት)፤ ጥም፤ ጥማት፤ የውሃ፡ ዕ ጦት፤ የመጠጥ፡ ችጋር። ጽምአ፡ ማይ። ብሔረ፡ ጽ ምእ። እመውት፡ በጽምእ፡ (ዓሞ፰፡ ፲፩። ዘዳ፴፪፡ ፲። መሳ፲፭፡ ፲፰)።

አጽምአ፤ አስጠማ፤ ውሃ፡ ነሣ፤ ከለከለ፤ ውሃ፡ ውሃ፡ አሰኘ፤ የደዌ፡ የምግብ። አጽማእኳሁ፡ እምስታየ፡ ገነት። አርኀብዎ፡ ወአጽምእዎ፡ (መቃ። ፫ነገ፡ ፳፪፡ ፳፯)።

ምጽማእ፤ መጠሚያ፤ ማስጠሚያ፤ ደረቅ፡ በረሓ። ወረሰየ፡ ምጽማአ፡ ሙሓዘ፡ ማይ፡ (መዝ፡ ፻፮)።

ጸምአ፤—ቀረበ፤ አደመጠ፤—ጸምዐ።

ጸመደ፤—ጠመደ፤—ፀሚድ፡ ፀመደ።

ጸምሀየ፤—ጠወለገ፤—ጸምሐ።

ጻምዎ፤ ዎት፤ (ጻመወ፡ ይጻሙ። ጻመ)፤ መጣመን፤ መድከም፤ መሥራት፤ መጣር፤ መ ትጋት፤ ለሥራ። ጸመንና፡ ደከመን፡ ተመልከት። በከ፡ ጻመውኩ። አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ። ሐም ሐም፡ ዘኢጻመውከ። ጻሙ፡ ለምህሮ፡ (ኢሳ፵፱፡ ፬። ሢራ፳፬፡ ፴፬። ዮና፬፡ ፲። ፪ጢሞ፡ ፭፡ ፰)።

ጺማዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚደ ክም፤ ተግቶ፣ የሚጥር፤ የሚሠራ። ጺማዊ፡ በገድሉ፡ (ገድ፣ ተክ። ስንክ፣ ኅዳ፲፱። መጋ፲፯)።

ጺማዊ፤ (ጺማ፡ ዊ)፤ የድካም፤ ባለድካም፤ ደካማ።

ጺማ፤ (ማት)፤ ጣመን፤ ድካም፤ ሥራ፤ ሥ ቃይ፣ መከራ። ጺማሆሙ፡ ዘእንበለ፡ በቍዕ። ይሴ ሰዩ፡ እምጺማ፡ እደዊሆሙ። የዐርሩ፡ ጺድቃን፡ እ ምጺማ፡ ኃጥኣን። ምግባራቲሁ፡ ወጺማቲሁ፡ (ጥበ ፫፣ ፲፩። ስንክ፣ ጥር፲፯። ሔኖ፶፯፣ ፫። ፊልክ፣ ፹)።

አጺመወ፤ አደከመ፤ አታከተ፤ ሣቀየ፤ መ ከራ፣ አሳየ። ኢታጺምዎ፡ ለሊቅ። አጺመወት፡ ሥጋሃ፡ በተፀምዶ፡ ጾም፡ ወጸሎት። ነበረ፡ በጾም፡ ወበጸ ሎት፡ ወአጺመወ፡ ሥጋሁ፡ ፈድፋደ፡ (ማር፳፡ ፴፭። ስንክ፣ ጥቅ፩። ግን፲፩)።

(ጥ) **ጸምዎ፤ (ጺመወ። ዐረ፡ ጺመተ)፤** መጨ መት፤ ዝም፣ ዕክም፣ ጸጥ፣ ማለት፤ ሕዋሳተ፣ አፍኣን፣ መጠበቅ፤ አለመታወክ፤ ዳተኛ፣ ዝምተኛ፣ መኾን፤ ከማ ስተዋል፣ ጋራ፤ የመንዥሴ። ሀድአን፣ ተመልከት፤ የዚሀ፣ ከተማ፣ ነው።

ጽምው፤ (ውት፡ ዋን፡ ዋት)፤ የረጋ፣ የጨ መተ፤ ጭምት፤ ዝም፣ ዕክም፣ ጸጥ፣ ያለ፤ ዝምተኛ፤ ሀዱእ። ጽምው፡ በቃሉ፡ ወራትዕ፡ በልሳኑ። የዋህ፡ ወጽምው። ውስተ፡ መካን፡ ግሑሥ፡ ወጽምው፤ ጭር፣ ጭ፣ ያለ፣ (ሲኖዶ። ሄርማ። ግንዘ)።

ጽማዌ፤ መጨመት፤ ጭምትነት፤ ዝምታ፤ ጭታ፤ ርጋታ፤ ጸጥታ። ሶበ፡ ይከውን፡ ጽማዌ። ብ እሲ፡ ጠቢብ፡ ያመጽእ፡ ጽማዌ። ሰላም፡ ወጽ ማዌ። ጽማዌ፡ ነፍስ። ወሰደደቶ፡ ውስተ፡ መካነ፡ ጽማዌ፡ (ምሳ፯፣ ፱። ፲፩፣ ፲፱። ፩ዜና፣ ፱፣ ፵። ስንክ፣ ታኅ፳። አፈ፣ ተ፲፱)።

ጽሙና፤ ጭምትነት፤ ድካም፤ ጸጥታ፤ የገዳም፣ ሥርዐት፤ ጾም፣ ትሕርምት፤ ምናኔ፤ ብቸኝነት። ትሜህ ረነ፡ ጽሙና፡ ወትዕግሥተ፡ ወጸሎተ። መፍቀሬ፡ ጽሙና፡ ወጸሎት። ኅሩያን፡ መነኮሳት፡ ዘንብረቶሙ፡ ጽሙና። ፈለሰ፡ ገዳመ፡ ውስተ፡ ጽሙና፡ (ዲድ፣ ፳፱። ስንክ፣ ሚያ፲። ሐም፳፩። ፊልክ፣ ፵)። ጸመ፣ ጸ መወ፤ ጸመወ፤ እሊሀ፣ ፫ቱ፣ ፩፣ ዘር፣ ናቸው።

ጸሚሕ፤ ሖት፤ (ጸምሐ፡ ይጸምሕ፡ ይ ጽማሕ። ዕብ፡ ጸማሕ)፤ መብቀል፤ መውጣት፤ ማደግ፤ የቡቃያ።

ጸምሐየ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ መጽለው፤ ጠወለገ፤ ፈራ፣ ዛለ፤ ተሽመለመለ፤ ተለወጠ፤ መድረቅ፣ ገመረ። የ፣ ጸሐየ፣ ካለው፣ የመጣ፣ ነው። ጸምሐየ፡ ከመ፡ ሐ ምለ፡ መሎኬ፡ በውስተ፡ ሐሩር። ርኢ፡ ከመ፡ ኢጸ ምሐየ፡ በለስ። ደቂቅኪ፡ እለ፡ ጸምሐዩ። ወዘኢ ይጸመሐ። ዘእንበለ፡ ይጸምሐ፡ (ኢዮ፳፱፣ ፳፱። ተረ፣ ባሮ። ኢሳ፶፩፣ ፳። ፩ጴጥ፣ ፩፣ ፱። ጥበ፪፣ ፰)።

በጸምሐየ፣ ፈንታ፣ ተጸምሐየ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው። በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሐየ። ተጸምሐያ፡ በረኃብ፡ አ ንስት። ወሶበሂ፡ ትጸውሙ፡ ኢትጸምሕዩ፡ (ፊልክ፣ ፲፯። ሰቈ፭፣ ፲። ማቴ፮፣ ፲፮)። ኹለተኛም፣ ጸምሐየየ፣ ተጸምሐየየ፣ እያለ፣ ኹለተኛ፣ የ፣ ይጨምራል፤ የጣፊ፣ ስሕተት፣ ነው፣ (ማር፣ ይሥ፲፫፣ ፩)።

ጽምሑይ፤ (ያን፡ ያት፡ ሒት)፤ ምጽ ልው፤ የጠወለገ። ሣዕር፡ ጽምሑይ። ኮነ፡ ገጹ፡ ድ ሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽምሑየ፡ (ሄርማ። ፊልክ፣ ፻፳፱)።

አጸምሐየ፤ አጠወለገ፤ አሳረረ፤ አቃጠለ፤ አ ጠፋ፤ ለወጠ። ላህበ፡ ነድኂ፡ ኢያጸምሐየ፡ ሥጋ፡ እ ንስሳ። ፍርሀተ፡ እግዚ፡ እምከመ፡ ኀደረት፡ ው ስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸመሒ፡ አዕፀ ምቲሁ። ሐሜቶሙ፡ ታጸምሕያ፡ ለሃይማኖቶሙ። ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሐ የት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡ (ጥበ፲፱፣ ፳። ፊልክ፣ ፲፮። ሄርማ። ዮሴፍ)።

ጸምላጥ፤—ጨምጫማ፤—መለጠ።

ጸሚም፤ ሞት፤ (ጸመ፡ ይጸምም፡ ይጽ ምም። ዐረ፡ ጸሚመ)፤ መዘጋት፤ መደፈን፤ መደን ቈር፤ የጆሮ፣ የአፍ። ጸሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይ ስምዑ። ይትመሰው፡ አባሉ፡ ወይጸምም፡ እዝኑ፡ (መቃ፣ ፲፭። ግንዘ)።

—፤ መጥመም፤ መለገም፤ ዝም፣ ቸል፣ ችላ፣ ማለት፤ እያዩ፣ እየሰሙ፣ እንዳለየና፣ እንዳልሰማ፣ መኾን። መ ጽሐፍ፣ ግን፣ ጸመ፣ ጸመመ፣ በማለት፣ ፈንታ፣ ተጽመመ፣ ተጸመመ፣ ይላል፤ አያስኼም። መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸ መሞ። ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘይጼውዕከ። እግ ዚኦ፡ ኢትጸመመኒ፡ ስእለትየ። ይጸመም፡ ከመ፡ ዘ ኢይሰምዕ። እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡ (ሢራ፯፣ ፲። ፵፭፣ ፰። መዝ፣ ፺፰። ቅዳ፣ ግሩ። አስቴ፬፣ ፲፬)።

ጸማም፤ (ምት፡ ማን፡ ማት)፤ ጠማማ፤ ልግመኛ፤ ቸልተኛ፤ ደንቈሮ፣ (ትግሬ)።

ጽሙም፤ (ማን፡ ማት፡ ምምት)፤ ደን ቈሮ፤ ጆሮው፣ የተዘጋ፣ የተደፈነ፤ ዝም፣ ቸል፣ ያለ። ኢትንብብ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ ጽሙም። በሃም፡ ወ ጽሙም። ከመ፡ ጽሙም፡ ዘኢይሰምዕ። ለጽሙ ማን፡ መፈውስ፡ (ዘሌ፲፱፣ ፲፱። ሉቃ፲፩፣ ፲፬። መዝ፣ ፴፯፣ ፶፯። ኪዳ)።

—፤ ደረቅ፤ ጥብቅ። ኵሡሕ፡ ጽሙም፡ (ማር፣ ይሥ ፳፰፣ ፱)።

አጽመመ፤ ዘጋ፤ ደፈነ፤ አደንቈረ። አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ። ዘያጸምም፡ እዘ ኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ። ላኪሆሙ፡ ለአብዳን፡ ያጸምም፡ እዝነ። ድምፀ፡ በፌልያ፡ ያ ጸምም፡ እዘኒሁ፡ (ኢሳ፯፣ ፲። ዲድ፣ ፲፱። ሢራ፳፯፣ ፲፱። ፴፯፣ ፳፰)።

መጽመሚ ፤ ገሮ ፡ የሚደፍን ፤ የሚያስደፍን ፤ ከመስማት ፡ የሚከለክል ። አፍ ፡ የሚያሲዝ ፤ ዝም ፡ የሚ ያሰኝ ። መስም ፡ ቅጽል ፡ ከኹለት ፡ አዕማድ ፡ እንዲወጣ ፡ አስተውል ።

(ጥ) **ጽም** ፤ ድንቍርና ፤ ዝምታ ፤ ጸጥታ ፤ ከንቱ ፤ ብላሽ ፤ ኆስሕ ፤ ዐዘቅተ ፡ ኆስሕ ።

ጽመ ፤ ዝም ፡ ብሎ ፤ በዝምታ ፤ በጸጥታ ። ባሕቲቱ ፡ ይነብር ፡ ጽመ ፡ ውስተ ፡ ምግሓሡ ፡ ጽ ርሑ ። ወጽመ ፡ ይትገደፍ ፡ (መሳ፫ ፡ ፳፱ ። ማቴ፲፩ ፡ ፲፯ ። ማር፯ ፡ ፲፱) ።

ጽሚት ፤ ጽምሚት ፤ ጥመት ፤ ጠማም ነት ፤ ልግም ፤ ቸልታ ። ዝምታ ፤ ቀስታ ፤ ድብቃ ፡ ስወራ ፤ ምስጢራዊ ፡ ሥራ ። ከመ ፡ ይቅትሎ ፡ ለንጹሕ ፡ በጽ ሚት ። ሀብት ፡ ዘበጽሚት ። ዘአስሐቶ ፡ ለልብየ ፡ በጽምሚት ፡ (መዝ ፡ ፱ ። ምሳ፳፩ ፡ ፲፬ ። ኢዮ፴፩ ፡ ፳፯) ።

ጽሚተ ፤ ጽምሚተ ፤ ዝም ፡ ብሎ ፤ ቀስ ፡ መስስ ፡ ብሎ ፤ በቀስታ ፤ ስውሮ ፤ ተሰውሮ ፤ በስውር ፤ በ ምስጢር ፤ በስርቆሽ ፤ በድብቅ ፤ በሹልክታ ፤ በሹክሹክታ ። ማይ ፡ ዘየሐውር ፡ ጽምሚተ ። መከረ ፡ ጽሚተ ፡ ይኅድጋ ። ዐርገ ፡ ጽሚተ ፡ ወአከ ፡ ገሃደ ። አልቦ ፡ ዘተናገርኩ ፡ ጽምሚተ ፡ ወኢምንተኒ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፮ ። ማቴ፩ ፡ ፲፱ ። ዮሐ፯ ፡ ፲ ። ፲፰ ፡ ፳) ።

ጸመተ ፤ ጨመተ ፡ ዝም ፡ አለ ፡ ረጋ ፤ ጭምት ፡ ኾነ ።

ጸመመ ፤—አሰረ ፡ ጠቀለለ ፡ ፈወሰ ፤—ፀ መመ ።

ጸምዐ ፤ (ጸሚአ ፡ ሰሚዕ) ፤ መስማት ፡ ፈለገ ፤ ለሰሚዕ ፡ ቸኰለ ፤ ልሽማ ፡ ልስማ ፡ አለ ። ዘሩ ፡ ጸሚአ ፡ ነው ፤ ዐ ፡ ከሰሚዕ ፡ መጥቶ ፡ በአ ፡ ፈንታ ፡ ገብ ቷል ፤ ምስጢሩ ፡ ጽምእን ፡ አይለቅም ፡ (ዓሞ፰ ፡ ፲፩) ።

አጽምዐ ፤ ቀቀረ ፡ ቀፈረ ፤ አዘንበለ ፤ ገሮውን ፡ ሰጠ ፤ አቀረበ ፤ ለመስማት ። ሰማ ፤ አደመጠ ። አሰማ ፡ አስደመጠ ፤ አስደራጊ ። ጸለወንና ፡ አዘነን ፡ ተመልከት ። አጽምዕ ፡ እዝነከ ፡ ወስምዐኒ ። አጽምዑኒ ፡ ፍትሐ ፡ ከናፍርየ ። አጽማዐኩ ፡ ሕቀ ፡ በእዝንየ ። እዝን ፡ ያጸ ምዕ ፡ ዙሎ ፡ ምሳሌ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፯ ። ኢዮ፲፫ ፡ ፮ ። ሚራ፶፩ ፡ ፲፯ ። ምሳ፲፱ ፡ ፱) ።

አጽማዒ ፤ መጽምዕ ፤ ዒ ፤ የሚያደምጥ ፤ አድማጭ ፤ ሰሚ ፤ አስማታም ፤ ባላሾክሺኪ ። የተማረ ፡ ሊቅ ፤ መጽሐፍ ፡ የሚያሰማ ፤ ተርጓሚ ፡ ሰባኪ ። መጽ ምዒ ፡ ነገር ፡ (ኢሳ፫ ፡ ፫) ።

ጸማዕት ፤—ዋሻ ፡ በአት ፤—ጸወማ ዕት ።

ጸሚቅ ፤ ቆት ፤ (ጸመቀ ፡ ይጸምቅ ፡ ይጽምቅ ። ዕብ ፡ ጻማቅ ፤ ደረቀ) ፤ መጭመቅ ፤ መጥመቅ ፤ ውሃውን ፡ ለማውጣት ፡ ለማድረቅ ። ጠመቀን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ጽሙቂም ፤ (ዕብራ) ፤ ዘቢብ ፤ ደረቅ ፡ የወ ይን ፡ ዘለላ ፤ የበለሰ ፡ ቋንጣ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፲፰) ። ሙዳየ ፡ ዘቢብ ፡ ባለው ፡ ጽሙቂም ፡ እያለ ፡ ይገኛል ፤ ጺሚቅ ፡ አንድ ፤ ጽሙቂም ፡ ብዙ ።

ጸምር ፤—የበግ ፡ የፍየል ፡ ጠጕር ፤—ፀ ምር ።

ጸመተ ፤—ጨመተ ፤—ጸሚም ።

ጸምቶ ፤ ቶት ፤ (ጸመተ ፡ ይጸምት ። ዕብ ፡ ጻማት ፤ አጠፋ) ፤ ማለቅ ፤ መጣመት ፤ ተጨ ርሶ ፡ መጥፋት ።

አጸመተ ፤ አጣመተ ፤ ፈጀ ፡ ጨረሰ ፤ አጠፋ ፡ ደመሰሰ ። ያጸምቶሙ ፡ መጥባሕት ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፳፭) ።

ጸንአ ፤—ጠና ፡ በረታ ፤—ጸኒዕ ፡ ጸንዐ ።

ጽንጕን ፤ (ጸንቀቀ) ፤ ጭቃ ። ከመ ፡ ጽን ጕን ፡ ዘይከይዱ ። ጽንጕነ ፡ ፍኖት ። ጽንጕነ ፡ መር ሕብ ፡ (ሚክ፯ ፡ ፲ ። ዘካ፱ ፡ ፫ ። ፲ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፲፯) ።

ጽንጉፍ ፤ (ነገፈ) ፤ ጥኑ ፤ ከባድ ፤ ጣሎኝ ፡ ጣለኝ ፡ የሚል ፤ ጥንብ ፤ ዐይን ፡ ምድር ፤ ሬሳ ፤ ጭን ጋፍ ፡ ሙቶ ፡ የሚወርድ ፡ የሚወለድ ። ነገፈን ፡ ተመል ከት ፤ አባቱ ፡ ርሱ ፡ ነው ። ክቡድ ፡ እብን ፡ ወጽንጉፍ ፡ ጾረ ፡ ኆጻ ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፫) ።

ጸንገፈ ፤ ጨነገፈ ፤ ጣለ ፤ አሶረደ ።

ጸኒሕ ፤ ሖት ፤ (ጸንሐ ፡ ይጸንሕ ፡ ይጽ ናሕ ። ዕብ ፡ ጻናሕ ፤ ጸነ ፡ ወድቀ ። ቃዌሀ ፤ ቈየ) ፤ ደጅ ፡ መጥናት ፤ መቈየት ፤ መጠበቅ ፤ መታገሥ ፤ ተስፋ ፡ ማድረግ ፤ ማድባት ፡ ማሸመቅ ፤ ማድፈጥ ፤ መዘ ጋጀት ፤ የከፉ ። ጸኒሐ ፡ ጸናሕክዎ ፡ ለእግዚ ። መንግሥ ትከ ፡ ይጸንሐከ ። ዐይነ ፡ ዘማዊ ፡ ይጸንሕ ፡ ጽልመተ ። እስከ ፡ እትመየጥ ፡ መንገሌከ ፡ ጽንሐኒ ፡ ጸኒሐ ፤ እ ስመ ፡ ድኅረ ፡ ሞቱ ፡ ለሰብእ ፡ አልቦቱ ፡ ንስሓ ። ጽን ሕዋ ፡ ለምሕረቱ ። ጽናሕ ፡ ፍሬሃ ፡ ቡሩክ ። ይጸ ንሕ ፡ ወይትኄባእ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ። ይጸንሕ ፡ መቅ ሠፍት ፡ ለእኩያን ፡ (መዝ ፡ ፴፱ ። ዳን፱ ፡ ፳፫ ። ኢዮ ፳፱ ፡ ፲፭ ። ደራሲ ። ሚራ፲ ፡ ፯ ። ፰ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፱) ።

ጸናሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ ደጀ ፡ ጠኝ ፤ ጠባቂ ፤ ሸማቂ ። ጸናሒ ፡ ወመስተዐግሥ ። ጸና ሕያን ፡ ተስፋ ፡ ክቡር ። ጸናሕያን ፡ ፍኖት ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። ስንክ ፡ የካ፳፰ ። ዮሴፍ ። ምሳ፲፱ ፡ ፳፱) ።

ጽኑሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ንሕት) ፤ ያደባ ፤ የ ሸመቀ ፤ የተዘጋጀ ፤ ዝግጁ ። አንበሳ ፡ ዘጽኑሕ ፡ ለመ ሚጥ ። ጽኑሕ ፡ መልአከ ፡ እግዚ ፡ በሰይፍ ፡ ይሥጽ ርከ ። ጽኑሕ ፡ ሎቱ ፡ ኅሳር ፡ ዐጹብ ። ወበከመ ፡ ጽ ኑሕ ፡ ለሰብእ ፡ ምዕረ ፡ መዊት ፡ (መዝ ፡ ፲፮ ። ዳን፩ ፡ ፶፱ ። ኢዮ፲፰ ፡ ፲፪ ። ዕብ፱ ፡ ፳፯) ።

ጽንሐት ፤ መቈየት ፤ መታገሥ ፤ አቈያየት ። ቈይታ ፤ ደጅ ፡ ጥናት ፤ ሽመቃ ።

ጽንሕ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ቈይታ ፤ ሽመቃ ።

አጽንሐ፤ አቈየ፤ አስቈየ፤ ደጀ፡ አስጠና፤ አዘጋጀ። አጽናሕክሙ፡ ወነፃኅክሙ። ሰማዕተ፡ ባልሐ፡ ዐስቦሙ፡ አጽንሐ። ይቤሎሙ፡ ያጽንሑ፡ ሎቱ፡ ሐመረ፡ (መዝ፡ ፷፱። መዋሥ። ማርቆ፡ ፱)።

አጽናሒ፤ መጽንሒ፤ የሚያቈይ፤ የሚያዘጋጅ። አጽናሒ፡ ፍዳ፡ (ጥበ፡ ጠቢ)።

መጽንሕ፤ መጥን፤ መቈያ፤ መስተንግዶ፤ መተያያ። አውገዘ፡ ከመ፡ ኢየሀቡ፡ ግብረ፡ ወመጽንሐ፡ በኀይል፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዶሙ፡ ሰበ፡ የአቱ፡ ንጉሥ፡ (ሥር፡ አኵ)።

ተጽንሐ፤ ተጠባበቀ፤ ተቈያየ። ተጻንሑ፡ ቢጸክሙ፡ (፩ቆሮ፡ ፲፩፡ ፴፫)።

ጸንሕሐ፤ (ተቀ፡ ግ)፤ ጤሰ፡ ነደደ፡ ተቃጠለ፤ ሸተተ፤ መሥዋዕት፡ ኾነ። በጸንሕሐ፡ ፈንታ፡ ተጸንሕሐ፡ ይላል፤ አያሰኝም፤ የጸንሐ፡ ቅጥይ፡ ነው፡ (አርጋ)።

ጽንሓሕ፤ (ሓሒት)፤ የሚቃጠል፡ መሥዋዕት፤ ቍርባን፤ ሥብሕ፤ ዕጣን፤ ጢሱ፡ መዐዛው፤ ምሥዋዑ፡ ጥናው። አዕረገ፡ ጽንሓሐ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ። ወጽንሓሐኒ፡ ኢትሠምር። ጽንሓሐ፡ መሥዋዕት። ተዐጥነ፡ ጽንሓሐ፡ ወተዐውደ፡ ወትጸርሐ። ኣዐርግ፡ ጽንሓሐ፡ ለእግዚ፡ (ኵፋ፡ ፯። መዝ፡ ፶። መዋሥ። ግንዘ። መጽ፡ ምስ)። በጽንሓሕ፡ ፈንታ፡ ጽንሓሒ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፡ (፪ዜና፡ ፯፡ ፯። ፰፡ ፲፪። ፲፫፡ ፲፭)።

አጸንሕሐ፤ ሠዋ፤ መሥዋዕት፡ አቀረበ፤ አጤሰ፤ አቃጠለ፤ አሸተተ። አጸንሕሐ፡ ጽንሓሐ። ለአጸንሕሖ፡ ቍርባን። ወኢኀበ፡ ያጸነሕሑ፡ ዕጣነ፡ (ስንክ፡ ሚያ፳፯። መጽ፡ ምስ። ዳንኤ፡ ፲፱)።

አጸንሓሒ፤ የሚያጤስ፡ የሚያቃጥል፤ አሻታች። ሚካኤል፡ ሣውዕ፡ አጸንሓሒ፡ ሠናይ፡ ጼና፡ መዐዛ፡ (ደራሲ)።

አጽናሕንሐ፤ (የቅጥይ፡ ቅጥይ)፤ ወዘወዘ፤ አወዛወዘ፤ ለማጠን፤ የጥና፡ የማጠንት።

ጸኒን፤ ኖት፤ (ጸነ፡ ይጸንን፡ ይጽንን። ደነነ። ዕብ፡ ጻናን፡ ቈረ)፤ መጽነን፤ መጕንበስ፤ መዘንበል፤ ማድላት፡ ማጋደል፤ ማርገዝ፡ ማዘብዘብ፤ የከብ፡ የግንብ። ኀይለ፡ ሃይማኖት፡ ዘኢይጸንን። ወኀሊና፡ ንጹሐ፡ ዘኢይጸንን፡ ጸግወነ። ሶበ፡ ርእየ፡ ከመ፡ ጸነ፡ ልቡ። ኢትጽንኑ፡ መንገለ፡ ፍኖተ፡ ሕገጋት፡ አፍአዊት። ለእመ፡ ጸነ፡ አረፍት፡ መንገለ፡ ፍኖት፡ (ኪዳ። ስንክ፡ መስከ። ፈ፡ መ፡ ፲፰፡ ፩። ፍ፡ ነ፡ ፴፯)። ጸንጸንን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው። በጸነ፡ ፈንታ፡ አጽንን፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። አጽነነት፡ ታቦት። ታጸንን፡ ምድር፡ (፩ዜና፡ ፲፫፡ ፱። ኢሳ፳፬፡ ፳)።

ጸናኒ፤ (ኒት፡ ንያን፡ ያት)፤ የሚጸን፤ የሚጠም፤ ጠማማ፤ አድላዊ።

ጽኑን፤ (ናን፡ ናት፡ ንንት)፤ የጸነነ፤ የዘነበለ፤ ያረገዘ፡ ያዘበዘበ፤ ሊወድቅ፡ ሊናድ፡ የቀረበ። ከመ፡ አረፍት፡ ጽንንት፡ (መዝ፡ ፷፩)።

ጽንት፤ መጽነን፡ መዘንበል፤ መጥመም፤ መጣመም፤ ጠማምነት። እመ፡ ከነ፡ ጽነቱ፡ መንገለ፡ ሐጼር። ንዐቀብ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ዘእንበለ፡ ጽንት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፴፯። ሃይ፡ አበ)።

ጽናኔ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። በርትዕ፡ ዘእንበለ፡ ጽናኔ፡ (አፈ፡ ተ፴፱። ፍ፡ ነ፡ ፵፩፡ ፱)።

አጽነነ፤ አጠነነ፤ አጠመመ፤ አዘነበለ፤ አስጐንበሰ፤ አዋረደ። አጽንኑ፡ ርእሶ። ሕልያን፡ ያዐውር፡ ወያጸንን፡ ነገረ፡ ርትዕ። መኑ፡ አጽነኖ፡ ለሰማይ፡ ዲበ፡ ምድር። አጽንኒ፡ ቀሡተኪ። አጽንን፡ እዝነከ፡ ለርእየ፡ ሕልመ፡ አቡከ። አጽንኑ፡ እንዘ፡ ኢይዜሮ፡ እምድማሬሁ፡ (ዮሐ፲፱፡ ፴። ዲድ፡ ፱። ኢዮ፴፰፡ ፴፱። ዘፍ፳፱፡ ፲፱። ሔኖ፹፩፡ ፪። ቅዳ፡ አፈ)።

ጸኒዕ፤ ዖት፤ (ጸንዐ፡ ይጸንዕ፡ ይጽናዕ። ዕብ፡ ጻናዕ፤ ታገሠ)፤ መጥናት፤ መጠንከር፤ መበርታት፡ ማየል፤ መድረቅ፡ መክረር፤ ጸንቶ፡ መኖር፤ ቀዋሚ፡ መኾን። ጸንዐ፡ ልቡ። ወጸንዓ፡ እገሪሁ፡ ወሐቌሁ። ጸንዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ ቀትል። ትጸንዕ፡ እምኵሎሙ። ሀገር፡ ትጸንዕ፡ በጥበቢሆሙ፡ ለሊቃውንት። ኢይጸንዕ፡ ቃሉ፡ (ዘፀ፯፡ ፲፫። ግብሮ፡ ፯። ኢሳ፵፱፡ ፳፩። ሕዝ፲፱፡ ፱። ፍ፡ ነ፡ ፵፩፡ ፱)።

—፤ መታወቅ፡ መታመን፤ ርግጥ፡ መኾን። ማደግ፡ መጐልመስ፤ አካለ፡ መጠን፡ ማድረስ። መብዛት፡ መፈድፈድ። መርቀቅ፡ መጥለቅ፡ መጨለም፤ የምስጢር። ናሁ፡ ጸንዐ፡ በኀበ፡ ማእምራን፡ ከመ፡ ቍርባን፡ በጸሎተ፡ ካህን፡ ይከውን፡ ሥጋሁ፡ ለኢየሱስ። ወልድየ፡ ዓዲሁ፡ ደቂቅ፡ ወኢጸንዐ። ሶበ፡ ጸንዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዕግተት። ነዳየ፡ ሃይማኖት፡ ይሁዳ፤ ሜጦ፡ ሰወልድ፡ ሰርጐ፡ አቡሁ፡ ጸፀዳ፤ እስመ፡ ጸንዐ፡ ቦቱ፡ ካሕደ፡ ልብ፡ ዕዳ፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፯፡ ፯። ፩ዜና፡ ፳፱፡ ፩። ዮሴፍ። ቅኔ)። የጸንዐ፡ ዐማርኛ፡ እንደ፡ ኾነ፡ ብዙ፡ ስልት፡ አለው፤ ምስጢሩ፡ ግን፡ ከጽንዕ፡ አይወጣም፤ መንገዱም፡ የሰብሐና፡ የገብረ፡ ነው፤ ሲላላ፡ ገብረን፤ ሲጠብቅ፡ ሰብሐን፡ ይመስላል፤ በሰብሐ፡ መንገድ፡ ሲገሰስ፡ ገቢር፡ እንጂ፡ ተገብሮ፡ አይኾንም፤ ይኸውም፡ ለብቻው፡ ተጥፏል።

ጽኑዕ፤ (ዓን፡ ዓት፡ ንዕት)፤ የጠና፤ ጥኑ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ፤ ጥብቅ፤ ደረቅ፡ ከራራ። እብን፡ ጽኑዕ። ኵኵሕ፡ ጽንዕት። አመ፡ ጽኑዐ፡ ይገብር፡ መሠረታተ፡ ምድር። አጽዋናት፡ ጽኑዓን። አህጉር፡ ጽኑዓት፡ (ጥበ፲፩፡ ፱። ኢሳ፶፩፡ ፩። ምሳ፰፡ ፳፱። ፪ቆሮ፡ ፲፡ ፬። ኵፋ፡ ፲፩)።

—፤ ጨካኝ፤ ዐርበኛ፤ ታላቅ፤ ብዙ። ጽኑዕ፡ ልብ። ጽኑዕ፡ በውስተ፡ ቀትል። ሕዝብ፡ ጽኑዕ፡ (ምሳ፲፯፡ ፳። ሚራ፵፯፡ ፩። ኢሳ፳፡ ፳፱)።

ጽንዐት፤ (ታት)፤ መጥናት፤ መጠንከር፤ ጥናት፤ ጥንካሬ፤ ጭካኔ፤ ብዛት፤ ብርታት፤ ብርቱነት።

ጽንዐተ፡ ልብ። ትክለተ፡ ወጽንዐተ። ሶበ፡ ርእየ፡ ጽንዐተሙ። ጽንዐተ፡ ዝኩ፡ ሥቃይ። ጽንዐተ፡ ቍር፡ (አፈ፡ ድጓ። ቅዳ። ስንክ፡ ኅዳ፳፯። አፈ፡ ድጓ። ግብ ፳፰፡ ፪)።

ጽንዕ፤ (ዓት)፤ ጥናት፤ ብርታት፤ ኀይል፤ ጥንካሬ፤ ጠፈር። ጽንዐ፡ ልብ። በብዝኀ፡ ጽንዑ። ጽንዐ፡ ሰማይ፡ (ማር፲፯፡ ፲፱። መዝ፡ ፻፶። ዘፀ፳፬፡ ፲)።

አጽንዐ፤ አጠና፤ አበረታ፤ አጠነከረ፤ መሠረተ፤ አጠበቀ፡ ጠረነቀ፤ ሳበ፡ ገተረ፤ ዘረጋ፡ አከረረ፤ ያዘ፡ ጨበጠ። አጽንዑ፡ ገጸሙ፡ እምኵሉሙ። አሙ፡ ያጸንዕ፡ መንበሮ፡ ባዕለ፡ ንፋሳት። ወአጽንዐ፡ እገሪሆሙ፡ ውስተ፡ ጕንድ። አጽንዐ፡ አውታረ፡ አርጋኖን። እመታ፡ ታጸንዕ፡ ሰፈቲል። ዘያጸንዕ፡ ሰብዐተ፡ ኮከበ፡ በየማኑ። ወያጸንዑ፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ ፀበርተ፡ (ኤር፭፡ ፫። ምሳ፳፡ ፳፯። ግብ፲፯፡ ፳፱። ዘርዐ፡ ያዕ። ምሳ፳፱፡ ፴፯። ራእ፪፡ ፩። ፯፡ ፱)። ያዘ፡ ጨበጠ፡ ማለት፡ ጣሬና፡ መላሽ፡ በእንዝና፡ በእንዝ፡ ፈንታ፡ ያጸንዕ፡ እያሉ፡ ስለ፡ ጣፉት፡ እንጂ፡ ዘይቤው፡ አይደለም።

—፤ ጠበቀ፤ አጠና፤ ያዘ፤ የሕግ፡ የትምርት። አጽንዐ፡ ዘብከ። አጽንዖ፡ ሃይማኖት። ሶበ፡ ያነብቦ፡ ለመጽሐፍ፡ አሐደ፡ ጊዜ፡ ያጸንዖ፡ (ራእ፫፡ ፲፩። ቅዳ። ስንክ፡ ሐም፫)።

አጽናዒ፤ የሚያጠና፤ አጥኚ፡ (ፈላስ)።

መጽንዕ፤ ዒ፤ መጥኛ፤ ማጥኛ። የሚያጠና፤ መጥኔ፤ አጥኚ፤ ደጋፊ። መጥኔ፡ ይስጥኽ፡ እንዲሉ። ረዳኤ፡ ወዐቃቤ፡ ወመጽንዒ። ኃረይ፡ መዝሙረ፡ መጽንዒ፡ ወመድኅኔ፡ (ግንዘ። ፊልክ፡ ፲፷፫)።

ተጻንዐ፤ (ጸንዐ)፤ ተጣና፤ ተበራታ፡ ተጠናከረ፤ በገዛ፡ እጁ፡ ወይም፡ ርስ፡ በርሱ። ተደራጊና፡ ተደራራጊ፡ ነው፤ እንደ፡ ተባረከ፡ ኹለት፡ ያሳያል። ተደራጊ፡ ሲኾን፡ የጸንዐ፡ ድርብ፡ ነው። ተደራጊም፡ ቢኾን፡ ተደራራጊነት፡ አይቀርም፤ የሕዋሳትን፡ ርስ፡ በርስ፡ ይሻል። ጊዜ፡ ተጻንዖተ፡ ተቃትሎተ፡ በይጣናት፡ ምስሌሆሙ፡ (ፊልክ፡ ፹፩)።

አስተጻንዐ፤ (አጽንዐ)፤ አጣና፤ አበራታ፤ አጠናና፡ አበረታታ፤ አይዞኽ፡ አይዞኽ፡ አለ። አድራጊና፡ አደራራጊ፡ ነው፤ ባድራጊነቱ፡ የአጽንዐ፡ ድርብ። በምስጢር፡ ግን፡ አደራራጊነት፡ አይቀርም። አስተጻንዐ፡ መዝራዕተ፡ ወአቍልቍለ፡ ኵናተ። ፈቀደ፡ ያስተጻንዕ፡ ምዕማዲሁ። ዘንተ፡ ይቤ፡ ከመ፡ ያስተጻንዖሙ። ያስተጻንዑ፡ ፍኖረተ፡ በቅድመ፡ ክልኤቱ፡ ካህናት፡ በአንብሮተ፡ እድ፡ ወበመስቀል፡ ወበሕልቀት፡ (ገድ፡ ተክ። አፈ፡ ድ፫። ፍ፡ ን፡ ፳፱፡ ፫)።

(ጥ) **ጸንዖ፤ ዖት፤ (ጸንዐ፡ ይጼንዕ፡ ይጸንዕ)፤** አጽንዖ፤ ማጥናት፤ ማበርታት፤ ማጠንከር፤ ማደስ፡ መጠገን። ጸንዖሙ፡ ለአኀዊከ። ወአስተርአዮ፡ መልአክ፡ ዘይጼንዖ። ዘይጼንዖ፡ መፍቅደ፡ ብሔር። በዘይጼንዖ፡ ቤደቀ፡ (ሉቃ፳፪፡ ፴፪ና፡ ፵፫። ሚራ፴፰፡ ፴፱። ፱፻፡ ፳፪፡ ፭)።

ጸናዒ፤ (ዒት፡ ዕያን፡ ያት፤ ዕት)፤ አጽናዒ፤ የሚያጠና፤ የሚያበረታ፤ አይዞኽ፡ ባይ፤ ኀያል፤ ዐርበኛ፤ የጦር፡ አለቃ። ምስለ፡ ሠለስቱ፡ ጸናዕት። ዕደው፡ ጸናዕት፡ (፩ዜና፡ ፲፩፡ ፲፱። ፳፭፡ ፩)። ጽኑዓን፡ ኀያላን፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ጸናዕት፡ ይላል፤ አያስኼም። አህጉር፡ ጸናዕት። ዙሉ፡ ሰራዊተ፡ ጸናዕት፡ (፪ዜና፡ ፰፡ ፱። ፩ዜና፡ ፲፱፡ ፰)።

ተጸንዐ፤ ተጠና፤ ተያዘ፤ ከልብ፡ ገባ፤ ተረዳ፤ ትምርቱ፡ ቃለሙ።

ጽኑዕ፤ የተጠና፤ የተለመደ፤ በቃል፡ የተያዘ።

ጽናዔ፤ ማጥናት፤ መጠናት፤ አጠናን፤ ጥናት፤ ጥኑነት። ከመ፡ ያስተርኢ፡ ጽናዔሃ፡ ወአፍቅሮታ፡ (ፊልክ፡ ፻፵)።

ምጽናዕ፤ (ዓት)፤ መጥኛ፤ መጠንከሪያ፤ ማጥኛ፡ ማበርቻ። ሰማይ፤ ጠፈረ፡ ሰማይ፤ ከሀሮስ፡ ጋራ፡ ርስ፡ በርሱ፡ የተጠናና። ሀኖስን፡ ተመልከት። ወበዕለተ፡ ሳኒት፡ ገብረ፡ ምጽናዓተ፡ ማእከለ፡ ማይ። እፎኬ፡ ዘኢንኀሉ፡ ምጽናዓተ፡ ሰማይ። ለዘመጽአ፡ ወልድ፡ በአፈ፡ ነቢያት፡ ተሰቢኮ፤ ከመ፡ ያስተፋኑ፡ ሐራ፡ መልአኮ፡ እስከ፡ ምጽንዓት፡ ኀምስ፡ ሚካኤል፡ ተሰውኮ፡ (ኩፋ፡ ፪። መጽ፡ ምስ። ስንክ፡ ታኅ፲፪)።

ጸኒፍ፤ ፎት፤ (ጸንፈ፡ ይጸንፍ፡ ይጽንፍ። ዕብ፡ ጻናፍ)፤ ማልበስ፤ ማጐናጠፍ፤ ማጠፍ፤ ማፍና፡ ማፉን፡ መግጠም፤ ወይም፡ መጠምጠም፤ መጠቅለል፤ የልብስ፡ የፈትል። ዳርቻ፡ ማፍ፡ መኾን፤ ወደ፡ ዳር፡ መውጣት፤ ዳር፡ ዳር፡ ማለት።

ጸናፊ፤ (ፊት፡ ፍያን፡ ያት)፤ የሚጸንፍ፤ ዳርቻ፡ የሚኾን፤ ጽንፋይ፤ አፍኣዊ፤ ዘአፍኣ። ዐጸድ፡ ጸናፊ። ጸናፊ፡ ጽልመት። ጸናፊት፡ ደብተራ፡ (ራእ፲፩፡ ፪። ማቴ፰፡ ፲፪። ዕብ፱፡ ፯)።

ጽንፈት፤ ዳርቻ፡ መኾን፤ ዳርቻነት። አፍኣ፡ ዕዳሪ፤ ከውስጥ፡ ከቤት፡ ከቅጥር፡ ውጭ። አዘዘ፡ ያውፅእዎ፡ ኀበ፡ ጽንፈተ፡ ጽልመት፡ (ቀኖ፡ ኒቅ፡ ፰፱)።

ጽናፌ፤ ዝኒ፡ ከማሁ። ውስተ፡ ብካይ፡ ወሐቅየ፡ ስነን፡ ወጽናፈ፡ ጽልመት፡ (ቀሌ)።

ጽንፍ፤ (ዐረ፡ ጺንፍ)፤ ማፍ፤ ዘርፍ፤ ዳርቻ፡ ጠረፍ፤ ወደብ፡ ገደብ፤ ወሰን፡ ደንበር። ጽንፈ፡ ልብስ። ጽንፈ፡ ውሒዝ። ጽንፈ፡ ባሕር። ጽንፈ፡ ምድር፡ (ሩት፫፡ ፱። ሚራ፵፡ ፲፮። ፪ዜና፡ ፰፡ ፲፯። ሕኖ፲፰፡ ፭)።

ጽንፍ፤ አጽናፍ፤ ማፎች። ጽንፊሁ፡ ለልብስ። ጽንፈ፡ አልባስ። አጽናፈ፡ ዓለም፤ አጽናፈ፡ ሰማይ። አጽናፈ፡ ምድር። ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ። መላኬ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ (ዘፀ፳፰፡ ፴፱። ዘኍ፲፭፡ ፴፰። መዝ፲፰ና፡ ፱። ቅዳ። ስንክ፡ መስ፱)።

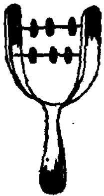
መጽንፍት፤ (ዕብ፡ ሚጽኔፌት)፤ የራስ፡ ልብስ፤ ጌጥ፡ መሸፈኛ፤ ሰበን፤ ጥምጥም፡ ከንቶቡ፤ ክህናት፡ አራት፡ የሚለብሱት፡ (ሕዝ፳፩፡ ፳፮)።

ጸንፈርት፤—ወፈንጠር፤—ፀንፈርት።

ጸንጽሎ፤ ሎት፤(ጸንጸለ፡ ይጸነጽል፡ ይጸንጽል። ዕብ፡ ጺልጼል)፤ መጸንጸል፡ መም ታት፤ ማንሿሿት፤ መደወል፡ ማቃጨል፤ ማቅጨልጨል፤ የማዕደን። ዘሩ፡ ነጸለ፡ ነው።

ጸንጻሊ፤ የሚያቃጭል፡ የሚያንሿሿ፤ ደዋይ፡ አቃማይ፡ (አርጋ፡ ፩)።

ጸንጸል፤(ብ፡ ጸናጽል፤ ላት)፤ ሻሹራ፤ ቃ ጭል፤ በቁሙ፡ ጸናጽል። ወገብሩ፡ ጸናጽለ፡ ዘወርቅ። አርባዕተ፡ ምእተ፡ ጸናጽለ። ጸናጽላተ፡ ብሩር። እ ሰኒ፡ በጸናጽል፡ ወእሰኒ፡ በከበሮ። ጸናጽል፡ ዘሠናይ፡ ቃሉ፡(ዘፀ፴፮፡ ፴፭። ፪ዜና፡ ፱፡ ፲፫። መጽ፡ ምስ። ፩ ዜና፡ ፲፫፡ ፰። መዝ፡ ፻፶)።

ጸንጸል፡

ተጸንጸለ፤ ተመታ፤ ተቃጨለ። አንቲ፡ ተጸን ጻሊ፡(አርጋ፡ ፩)።

ጽንጹል፤ የተመታ፡ የተቃጨለ፤ ቅጭል፡ ቅ ጭል፡ ሿ፡ ሿ፡ የሚል።

ጽንጻሌ፤ መቅጨልጨል፤ መንሿሿት፤ ጸና ጽል፡ አያያዝ፤ አመታት።

ጸንጸነ፤ (ጸኒን፡ ጸኖ)፤ ጠነጠነ፤ ነቀዘ፤ አ ረጀ፡ ተበላሸ፤ ከንቱ፡ ኾነ።

ጽንጹን፤(ናን፡ ናት፡ ጽንት)፤ የጠነጠነ፤ የነቀዘ፤ ያረጀ፡ ያፈጀ፤ የዣገዠ፡ ዥዥ፤ የተበላሸ፡ ብ ልሹ፤ ጥንጣናም፡ ነቀዛም፡ ከንቱ። ብሂልሰ፡ ኢህሎ፡ ቃለ፡ እግዚ፤ ሕስው፡ ወዘጽንጹን፡ ኅሊና፡ ነገር፡ ው እቱ። ያርኢ፡ ጳውሎስ፡ በሡሉ፡ ከመ፡ ክህነት፡ ዘ ኦሪት፡ እንተ፡ በደም፡ ወጢስ፡ ከመ፡ ጽንጽንት፡ ይእቲ፡ ወኢትበቍዕ፤ ወአልባቲ፡ ኀይል፡ ግሙራ፡ (ቄር፡ እስት። ተረ)። ሐሳብ፡ በእንተ፡ ጽንዐት፡ ወጽ ንጽንት፤ ጨፈቃ፡ ፅንጨት፡ የሚቈረጥበት፡ ወራት። በ መስከረም፡ እስከ፡ ዐሥርቱ፡ ወኀምስቱ፡ ጽንዐት፤ ወእምዝ፡ ጽንጽት፤ በጥቅምት፡ እስከ፡ ዐሥራ፡ ወሠለስቱ፡ ጽንዐት፤ ወእምዝ፡ ጽንጽንት፡(መ፡ ፈ)። ከኅዳር፡ እስከ፡ ነሐሴ፡ ላሉትም፡ ወሮች፡ እንደዚሁ፡ ጽንዐትና፡ ጽንጽንት፡ አላቸው።

ጽንጽንያ፤(ያት)፤ ጥንጣን፤ ነቀዝ፤ ዝንብ፡ ትንኝ። ጽንጽንያ፡ ምጢት። በዓለ፡ ጽንጽንያ። ጽ ንጽንያት፡ ንሕሳን፡(መክ፲፡ ፲፭። ፪ነገ፡ ፩፡ ፪። ፍ፡ ነ፡ ፲፪)።

ጸናጺት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ዝንብ፤ የዝንብ፡ (ገን፤ ትንኝ፡ ዐኾት፤ ተቈናጣጭ፡ ፍጥረት። ጻጹትንና ዐኾትን፡ ተመልከት። ይስሕቦ፡ እግዚ፡ ለጸናጺት፡ (ለንህብኒ፡(ኢሳ፯፡ ፲፰። ዘፀ፰፡ ፲፯—፳፯)። በጸናጺት ፈንታ፡ ጻጹት፡ ይላል፤ ፍችው፡ ፩፡ ነው፤ ብቻ፡ ታ ናሽነትን፡ ያሳያል።

ጸንቀቀ፤(ጠንቀቀ)፤ ነከረ፤ ዘፈቀ፤ አጨ ቀየ፡ አጨማለቀ፤ ለወሰ፡ በከለ፤ ፈጽሞ፡ አሳደፈ፤ አዝ ለፈለፈ። ዘብሑ፡ ዳቤላ፡ ጠሊ፡ ወጸንቀቁ፡ ልብሶ ለዮሴፍ፡ በደም፡(ኩፋ፡ ፴፬። ዘፍ፴፯፡ ፴፩)። ዘሩ፡ ጠንቀቀ፡ ነው፤ ጠ፡ ለጸ፡ ተለውጧል፤ ምስጢሩም፡ ፈጽሞ፡ ጠንቅቆ፡ ያሰኛል። ጽንጕን፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል፤ ቀና፡ ገ፡ በብዙ፡ ቦታ፡ ይወራረሳሉ፤ ጸና፡ ጠ፡ እንዲወራረሱ።

ተጸንቀቀ፤ ተነከረ፤ ተጨማለቀ፤ ፈጽሞ፡ አ ደፈ።

ጽንቁቅ፤(ቃን፡ ቃት፡ ቅቅት)፤ የተነ ከረ፤ በርስሐት፡ በደም፡ የተበከለ፤ እድፋም፡ ጨምላቃ፤ ዥልፍልፍ። አመ፡ ከንኪ፡ ዕራቀኪ፡ ወሀሎኪ፡ ጽንቅ ቅት፡ በደምኪ፡(ሕዝ፲፮፡ ፳፪)።

ጽንቃቄ፤ መነከር፡ መዘፈቅ፤ መጨማለቅ። እድፍ፤ ርስሐት፤ ጭቅቅት።

ጸንሰ፤—ፀነሰ፥አረገዘ፤—ፀኒስ፡ ፀንሰ።

(ጥን) **ጸንሰ፤ ሶት፤(ጸነሰ፡ ይጼንስ፡ ይጸንስ)፤** መቸገር፤ ማጣት፤ መደኽየት፤ አይቶ፡ ፀጣ፡ ችጋረኛ፡ መ ኾን፤ መዋረድ፡ መመስከን። ዘሩና፡ ምስጢሩ፡ የፀንሰ፡ ነው፤ ፅንስ፡ እያደገና፡ እየጠና፡ እንዲኼድ፡ የችግሩን፡ ጽ ናት፡ ያሳያል። መጽሐፍ፡ ግን፡ በጸነሰ፡ ፈንታ፡ ተጸነሰ፡ ይላል፤ ተ፡ ያማርኛ፡ ነው፤ የጸነሰ፡ ፍች፡ ተቸገረ፡ ማለት፡ ስለ፡ ኾነ፡ ጸሐፊና፡ መላሽ፡ አላገባቡ፡ ጥፈውታል። እምከመ፡ ተጸነሰ፡ ካልእከ። ይጼነሱ፡ አክለ፡ ወ ማየ። እምይእዜሰ፡ ኢይጼነስ፡ እንከ፡(ዘሌ፳፭፡ ፴፱። ሕዝ፬፡ ፲፯። ሚራ፲፭፡ ፳፱)።

ጽኑስ፤(ሳን፡ ሳት፡ ንስት)፤ የተቸገረ፤ ችጉር፤ አይቶ፡ ፀጣ፤ ችጋረኛ፤ ድኻ፡ ወራዳ፤ ለማኝ፡ ቢጋች፤ ጦም፡ ፀዳፊ፤ ምስኪን። ወኢትትህከይ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ ለጽኑስ። ጽኑሳን፡ እምዙሉ፡ ሠናያት። ወ አልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ጽኑስ፡(ምሳ፫፡ ፳፯። ኢ ዮ፴፡ ፬። ግብ፬፡ ፴፬)። ዘታጼንስ፡ ዘታስተጼንስ፡ በማ ለት፡ ፈንታ፡ ዘጽንሰት፡ ይላል፤ አያሰኝም። ዘጽንሰት፡ ጥቀ፡ አውፅአታ፡(ሬልክ፡ መጨ)።

ጽናሴ፤ መቸገር፡ ማጣት፤ ችግር፡ ዕጦት፤ ድኽነት፡ (ሬልክ)።

ተጽናስ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ችግር፤ ችጋር፡ ቀ ጠና፤ ረኃብ፡ ዕርዝና፤ ፍጹም፡ ድኽነት። ተጽናስከ፡ ይሰድዶሙ፡ ለአፀርከቲከ። ዘይፈቅዱ፡ ለተጽና ሶሙ። ብዕልሰ፡ እመ፡ በጽድቅ፡ ወበኀጢአት፡ ተጽ ናስ፤ አክአብ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ እምኢተጸነሰ፡ ኤልያስ፡ (ሚራ፲፪፡ ፱። ያዕ፪፡ ፲፯። ቅኔ)።

አጼነሰ ፤ አስተጼነሰ ፤ አስቸገረ ፤ ችጋር ፡ አመጣ ፤ ነማ ፡ አሳጣ ። ኢያስተጼንስ ፡ እግዚ ፡ ነፍሰ ፡ ጻድቅተ ። ኢያስተጼንሰሙ ፡ እምበረከቱ ፡ (ምሳ፲ ፡ ፫ ። መቃ ። መዝ ፡ ፹፫) ።

ጼናታም ፤—ጤናዳም ፤—ጼነወ ።

ጸንጺወ ፤ (ጸነፈ ፤ ጸንፈወ) ፤ ጨቈነ ፡ ደፈጠጠ ፤ መታ ፡ ቀጠቀጠ ፤ አጠዘ ፡ ጠመዘዘ ። ከልብስ ፡ ዕጥበትና ፡ ዘፈረ ፡ ልብስን ፡ ከማከረር ፡ ከመፍተል ፡ ከመቋጨት ፡ የመጣ ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ጸነፈን ፡ ተመልከት ። እምንእሱ ፡ አጸንጽዎ ፡ አዕፅምተ ፡ ገበዋቲሁ ። ወያጸነጽዉኒ ፡ አዕፅምትየ ፡ (ሚራ፴ ፡ ፲፪ ። መዝ ፡ ፴፩) ።

- **ተጸንጺወ ፤** ተጨቈነ ፤ ተቀጠቀጠ ፤ ተጠመዘዘ ።

ጽንጽው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጹት) ፤ የተጨቈነ ፤ የተቀጠቀጠ ፤ ቅጥቅጥ ፤ ጠማማ ፡ ቈልማማ ። ዘጽንጽው ፡ ወዘጽቱም ። መንኰብያቲሁ ፡ ጽንጽዋት ፡ (ዘሌ፳፪ ፡ ፳፬ ። ኪዳ) ።

ጸንጸላዕት ፤ የእሳት ፡ እራት ። ወከመ ፡ ጸንጸላዕት ፡ ትወድቁ ፡ ማእከለ ፡ እሳት ፡ (ድር ፡ ሰን) ።

ጽዕብ ፤ ብት ፤ (ዕብ ፡ ጻቡዕ ። ዐረ ፡ ፀቡዕ) ፤ ነጣቂ ፡ አውሬ ፤ የዥብ ፡ የውሻ ፡ ወገን ፤ ማሽ ፡ ፋሪ ፤ መቃብር ፡ ቈፋሪ ፤ ሬሳ ፡ እያወጣ ፡ የሚበላ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ተቈናጣጭ ፡ ዝንብ ፡ ይሉታል ።

ጽዕብ ፡

አጽዓብ ፤ አጽዕብት ፤ ነጣቆች ፡ አራዊት ፤ ማሾች ፡ ሬሳ ፡ አውጭዎች ፤ ከብዙ ፡ በቀር ፡ ባንድ ፡ አይገኝም ። አዝእብተ ፡ ወአክልብተ ፡ ወአጽዕብተ ፡ (ሔኖ ፡ ክ፹) ።

ጽዒድ ፤ ዶት ፤ (ጸዐደ ፡ ይጽዕድ ፡ ይጽዐድ ። ዕብ ፡ ጻዐድ) ፤ አጥብቆ ፡ መኼድ ፡ መራመድ ፤ በኀይል ፡ መርገጥ ፡ እግርን ፡ ማንሣት ፤ መር ፡ መር ፡ አፈፍ ፡ አፈፍ ፡ ማለት ፤ የጕበዝና ፡ የወታደር ፡ የሰልፈኛ ፡ አካኼድ ፡ አረጋገጥ ። ርምጃ ፡ ርግጫ ፡ እንዲል ፡ (ሰልፍ ፡ አስተማሪ) ።

—፤ መጣድ ፡ ማስረር ፤ በሦስት ፡ ጕልቻ ፡ ላይ ፡ ማኖር ። በውስጡ ፡ ያካኼድ ፡ ምስጢር ፡ አለበት ፤ ከጕልቻ ፡ እስከ ፡ ጕልቻ ፡ ያለው ፡ መጠነ ፡ ምሥጋርን ፤ ቢያንስም ፡ መጠነ ፡ ስኵናን ፤ የድስቱና ፡ የምጣዱ ፡ ምጥቀት ፡ በእግር ፡ እንግሥ ፡ ልክ ፡ መኾኑን ፡ ከዚያ ፡ አለመብለጡን ፡ ያሳያል ፤ ቢበልጥም ፡ በመዝለልና ፡ በመፈንጨት ፡ ሎቤ ፡ በመምታት ፡ ይመስላል ።

ጸዓዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚኼድ ፤ የሚጥድ ፡ ጣጅ ። (ተረት) ፤ የቤት ፡ ጣጅ ፤ የዱር ፡ ጠማጅ ።

ተጽዕደ ፤ ተጣደ ፤ ምድር ፡ ለቀቀ ፤ ከጕልቻ ፡ ላቀ ፤ በላይ ፡ ኾነ ፤ ጕልቾች ፡ የሳንሳ ፡ ያዙት ፤ ተሸከሙት ።

ጽዑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ዕድ) ፤ የተጣደ ፡ ተጥዶ ፡ ያለ ፤ የተደላደለ ።

ጽዕደት ፤ መጣድ ፤ (ጥጣ) መጣድ ፤ አጣጣድ ፤ ጥደሽ ፤ በቁሙ ፡ ጥደት ፤ ምጣድ ፤ ዝርግ ፡ ክብ ፤ የሸክላ ፡ የብረት ። ዲያቆናት ፡ ግን ፡ በጽዕደት ፡ ፈንታ ፡ ጽዕዱት ፡ ይሉታል ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

ምጽዓድ ፤ መጣጃ ፤ ምድጃ ፤ ጕልቻ ፤ የምጣድ ፡ ቤት ፤ በቁሙ ፡ ምጣድ ፤ ምንን ፡ (ዐማርኛ) ።

ጻዕደወ ፤ (ትግ ፡ ጸዕደ) ፤ ነጣ ፤ ነጭ ፡ ኾነ ፤ ጠራ ፡ በራ ፤ ንጣቱ ፡ ጥራቱ ፡ ከልክ ፡ ዐለፈ ። ወአልባሲሁኒ ፡ በረቁ ፡ ወጻዕደዉ ፡ ጥቀ ፡ ከመ ፡ በረድ ፡ ዘኢይክል ፡ መሀፒል ፡ አጻዕድዎ ፡ ከማሁ ። ጻዕደዉ ፡ እምበረድ ። ተኀፀበኒ ፡ ወእጻዐዱ ፡ እምበረድ ። ይጻዐዱ ፡ አርእስተ ፡ ደቂቅ ፡ በሚበት ። ወለእመ ፡ ጻዕደወ ፡ ቋዕ ፡ ከመ ፡ ራዛ ፡ (ማር፱ ፡ ፫ ። ሰቈ፬ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፶ ። ኩፋ ፡ ፳፫ና ፡ ፴፯) ።

ጻዕዳዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ የሚነጣ ፤ የሚጠራ ፤ ንጣት ፡ ጥራት ፡ የሚስማማው ። ቢያጥቡ ፡ አይጠራ ፡ እንዲሉ ።

ጽዕድው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዱት) ፤ የነጣ ፤ የጠራ ፤ ኖራ ፡ የመሰለ ። ጽዕድዋን ፡ አርጋብ ። አእዱግ ፡ ጽዕድዋን ። ጽዕዱት ፡ ወብርሀት ። ወጽዕዱት ፡ ይእቲ ፡ ከመ ፡ ባሕርይ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፩ ። መሳ፭ ፡ ፲ ። ማሕ፰ ፡ ፭ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፩) ።

ጽዕዳዌ ፤ (ውያት) ፤ መንጣት ፤ መጥራት ፤ ንጣት ፡ ጥራት ፤ አንጣጥ ፤ ነጭነት ። እግዚአብሔር ፡ አክበረከ ፡ በጽዕዳዌ ፡ ጸጕር ። ጽዕዳዌ ፡ ፀምር ። ጽዕዳዌ ፡ ወልታ ፡ (አፈ ፡ ተጒና ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ መስ፳፱) ። በጽዕዳዌ ፡ ፈንታ ፡ ጻዕዳ ፡ ጽዕዱት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አስተርአየ ፡ ጻዕዳሆን ፡ ለእማንቱ ፡ አብትር ። ዕጹብ ፡ ለዐይን ፡ ሥነ ፡ ጽዕዱቱ ፡ (ዘፍ፴ ፡ ፴፯ ። ሢራ፵፫ ፡ ፲፰) ።

ጸዐዳ ፤ (ዓድው) ፤ ነጭ ፤ ጥሩ ። እኍየሰ ፡ ጸዐዳ ፡ ወቀይሕ ። ልብሱ ፡ ጸዐዳ ፡ ከመ ፡ በረድ ። ዘጸዐዳ ፡ ጸጕሩ ። አፍራስ ፡ ጸዓድው ። አልባስ ፡ ጸዓድው ። አክሊላት ፡ ጸዓድው ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲ ። ዳን፯ ፡ ፱ ። ዘፍ፴ ፡ ፴፱ ። ዘካ፩ ፡ ፰ ። ራእ፬ ፡ ፬ ። አርጋ) ።

ጸዐድዒድ ፤ (ድት ፡ ዳን ፡ ዳት) ፤ ፍጹም ፡ ነጭ ፤ ነጫነጭ ፤ ጸዐዳዊ ፤ ወደ ፡ ነጭነት ፡ የሚያደላ ። ናርዶስ ፡ ዘጸገየ ፡ በጸዐድዒድ ። አ ፡ ጽጌያት ፡ ሥነክሙ ፡ ጸዐድዒደ ፤ እግዚ ፡ ይርአይ ፡ እምሰማይ ፡ ወረደ ። ሕብራት ፡ ጸዐድዒዳን ፡ (አርጋ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ መስ፳፰ ። ፊላስ) ።

አጻዕደወ ፤ አነጣ ፡ አጠራ ፤ ነጭ ፡ አደረገ ። አጻዕድዎ ፡ ከመ ፡ በረድ ። በዘአጻዕደወት ፡ አዕጹቂሃ ። ኢትክል ፡ አጻዕድዎ ፡ አሐተ ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስከ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፲፰ ። ዮኤ፩ ፡ ፯ ። ቢኖ ይ) ።

ጽዒጥ ፤ ጠት ፤ (ጽዕጠ ፤ ጸዐጠ ፡ ይጽዕጥ ፡ ይጽዐጥ ። ዐረ ፡ ሰ ፤ ጸዐጠ) ፤ መቀመም ፡

ማጠፈጥ፤ ማንጠር፣ ማቅለጥ፤ መቅባት፣ መርጨት፣ መረብረብ፤ የሽቱ፣ የመድኀኒት። ዕቍብተ፡ ሥራይ፡ ይጽዕጡ፡ ፈውሰ፡ ለቍሱላን፡ በዘይት፡ ሃይማኖት። ዕፍረት፡ ዘእደ፡ ዮሴፍ፡ ጸዐጠ። እእዳወ፡ ፍቅርኪ፡ በላዕሌየ፡ ይጽዕጣ፤ ዕፍረተ፡ መዐዛ፡ ወቅብዐ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጣ። ጸዐጡ፡ ሥጋየ፡ በከርቤ፡ ወበሰሊክ፤ (መጽ፡ ምስ። ስንክ፡ መጋቢት። ኀሐ፲፯። አቡሻ፡ ፴፯)።

ጸዓጢ፤ የሚቀምም፤ የሚያጣፍጥ፣ አጣፋጭ፤ ሽቱ፣ ሽያጭ።

መጽዕጥ፤ (ጣን፣ ጣት። መጻዕጥ፣ ጣት) ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የሴት፣ ሲኾን፣ ጥ፡ ይጠብቃል። ይነሥእ፡ አዋልዲከሙ፡ ለመጽዕጣት፤ (፩ነገ፡ ፰፡ ፲፫)።

ተጽዕጠ፤ ተቀመመ፤ ተጣፈጠ፤ ተነጠረ፤ ተዘጋጀ። ተቀባ፣ ተረጨ፣ ተረበረበ፤ ሽቱው፣ ሰዉ፣ ልብሱ።

ጽዑጥ፤ (ጣን፣ ጣት፣ ዕጥ) ፤ የተጣፈጠ፤ የተነጠረ፤ ጥሩ፣ ዝግጁ። የተቀባ፣ ቅቡዕ። ዕፍረተ፡ መዐዛ፡ ጽዑጥ። አፈዋተ፡ ርሔ፡ ጽዑጣን፡ ዘይትዐቀብ፡ በቀርን፡ ቅብዐ፡ ዘጽዮን፤ (ስንክ፡ የካ፲። መጽ፡ ምስ)።

(ሉ) ጽዕጥ፤ ጽዒጥ፤ ጥሩ፣ ሽቱ። ጽዒጥ፡ ዘጸዓጢ። ጽዒጥ፡ ወዕጣን፤ (ዘፀ፴፡ ፳፭ና፡ ፴፱። መቃ)።

አጽዐጠ፤ አስቀመመ፤ አስጣፈጠ፤ አስነጠረ፤ ቀምሙ፣ አጣፍጡ፤ አንጥሩ፣ አቅልጡ፣ አለ።

አጽዓጢ፤ መጽዐጢ፤ ዕጥ፤ የሚያስቀምም፤ የሚያስነጥር፤ ሽቱ፣ የሚያስበጅ።

ጽዒል፤ ሎት፤ (ጸዐለ፣ ይጼዕል፣ ይጽዐል። ዕብ፣ ጼኤል፤ እሾኽም፣ የሽቱ፣ ዕንጨት) ፤ መጣል፣ ማጣጣል፤ መስደብ፣ ማርከስ፤ ማዋረድ፣ ማሳነስ፤ ማቃለል፣ ማኰሰስ፤ መንቀፍ፤ ማጸየፍ፤ ቝል፣ አፍ፣ እሾኽ፣ አፍ፣ መኾን፤ መባል። በእንተ፡ ፀሪፍ፡ ወጽዒል። ለእመ፡ አዕበይከ፡ አፉከ፡ ወጸዐልካሁ። እንዘ፡ ይጼዕልዎ፡ ኢጸዐለ። ወይጼዕሉኒ፡ ኵሎሙ፡ ጸላእትየ፤ (ፈ፡ መ፡ ፰። ሢራ፳፪፡ ፳፱። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፳፫። መዝ፡ ፵፩)። ጸልእን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ መንትያ፡ ነው።

ጸዓሊ፤ (ሊት፣ ልያን፣ ያት) ፤ የሚጥል፣ ጣይ፤ የሚሰድብ፤ ሰዳቢ፤ ተሳዳቢ፤ ስድብ፣ ዐዋቂ። ዐቡይ፡ ወጸዓሊ። ብእሲት፡ ጸዓሊት። አብያተ፡ ጸዓልያን፡ ያንኀል፡ እግዚ፤ (ሢራ፳፫፡ ፰። ምሳ፲፭፡ ፳፭። ፳፭፡ ፳፱)። ጸዓሊና፡ ፀሐይ፡ በማርኛ፡ ይተባበራሉ። (ግጥም) ፤ መሽ፣ መሰለኝ፣ ሲጨልም፤ እንደ፣ ቀን፣ ጣይ፣ የለም።

አጽዐለ፤ አሰደበ፤ አስነቀፈ፤ አስናቀ፤ ወልድ፡ አብድ፡ ያጼዕል፡ አባሁ። ወዘኢያጽዐለ፡ እዝማዲሁ። ከመ፡ ኢያጽዕላ፡ ርእሶን። እስመ፡ ተዋርዶ፡ ኢያጼዕል፤ (ምሳ፳፰፡ ፯። መዝ፡ ፲፬። ፩ጢሞ፡ ፭፡ ፲፬። ተረ፡ ቄርሎ)።

መጽዕል፤ (ልት፣ ላን፣ ላት) ፤ የሚሰድብ፤ የሚያሰድብ፤ አሰዳቢ፣ አስነቃፊ። መሰደቢያ፣ ማሰደቢያ።

ተጽዕለ፤ ተጣለ፤ ተሰደበ፤ ተዋረደ። ተጽዕልኩ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ጸላእትየ። ንበርሕ፡ ወንጼዐል። ወተጽዐልክሙ፤ (መዝ፡ ፴። ፩ጢሞ፡ ፬፡ ፲። ዕብ፲፡ ፴፫)።

ጽዑል፤ (ላን፣ ላት፣ ዕልት) ፤ የተጣለ፤ የተሰደበ፤ ስዱብ፤ ነውረኛ፤ ንቁፍ። ዘማ፡ ወጽዕልት፡ ኢያውስቡ፤ (ዘሌ፳፩፡ ፯ና፡ ፲፬። ኢሳ፰፡ ፲፭። ምሳ፳፱፡ ፶፰)።

ጽዕለት፤ (ታት) ፤ መስደብ፤ መሰደብ፤ አሰዳደብ። ስድብ፤ የቃል፣ በትር፤ ቍስሉ፣ የማይሽር። (ቀረት)፤ የባለጌ፣ ንደለ፣ ቃል፤ እንደ፣ ሽመል፣ ይወቃል። እምአፈ፡ አብዳን፡ ትወፅእ፡ በትረ፡ ጽዕለት። ጽዕለተ፡ ብዑላን። ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ፡ ጽዕለት። ክብሩ፡ ለብእሲ፡ ተከልአ፡ እምጽዕለት፤ (ሢራ። መዝ፡ ፻፳፪። ፩ጢሞ፡ ፫፡ ፯። ምሳ፳፡ ፪)። ጥለት፣ ማለት፣ ከዚህ፣ የወጣ፣ ነው።

ተጻዐለ፤ ተሳደበ፤ ተሰዳደበ። ይጻዐሉ፡ ወይትዋገሩ፤ (ግብ፲፱፡ ፩)።

ጸዐመ፤—ፈጮኸ፤—ጽኢም፣ ጸአመ።

ጽዒን፤ ኖት፤ (ጸዐነ፣ ይጽዕን፣ ይጽዐን። ዕብ፣ ጻዐን፤ ተጽዕነ) ፤ መጫን፤ ማሸከም፤ ማሳዘል፤ መጥመድ፤ ማስንገት፣ ሸክምን፣ በተሸካሚ፣ ላይ፣ ማስቀመጥ፣ ማኖር፤ ወይም፣ ከርሱ፣ ጋራ፣ ማቈራኘት፣ ማሰር። እዘዘሙ፡ ይጸዐኑ፡ በውእቱ፡ ንዋይ፡ እክለ፡ ወይጽዐንዎ፡ በሐመር። ለአድግስ፡ ጸዐኖ። ጸዕነ፡ አንስቲያሁ። ጸዐና፡ ለእምከ። ጸዕኑ፡ አእዱጊሆሙ። ጸዕነት፡ አብቅሊያ። ወእጼዕን፡ ሠረገላ፡ ዲበ፡ መሠንየ፡ ከማዴ፤ (ዮሴፍ። ሢራ፴፡ ፳፫። ኩፋ፡ ፳፱፡ ፴፭፡ ፵፫። ሆሴ፲፡ ፲፭)። በጸዐነ፡ ፈንታ፡ አጽዐነ፡ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው። አጽዐኖ፡ ዲበ፡ ፈረስ። ወአጽዐንከ፡ ሰብአ፡ ዲበ፡ አርእስቲነ። ወዲበ፡ ልዑላት፡ ያጼዕኒ፤ (አስቴ፮፡ ፱ና፡ ፲፩። መዝ፡ ፷፭። ዕንባ፡ ፲፱)።

ጸዓኒ፤ (ኒት፣ ንያን፣ ያት፤ ዐንት) ፤ የሚጭን፤ የሚያሸክም፤ ጫኝ፤ አሸካሚ።

መጽዕን፤ (ንት፣ ናን፣ ናት፤ ዐኒ) ፤ የሚጭን፤ ጫኝ። መጫኛ፤ ቅራና፤ ማሸከሚያ።

መጻዕን፤ (ናት) ፤ መጫኛች፤ ቅራኖች፤ የጭነት፣ መጣፊያዎች።

አጽዐነ፤ አስጫነ፤ ጫኑ፤ አሸክሙ፣ አለ። በአጽዐነ፣ ፈንታ፣ አስተጽዐነ፣ ይላል፤ ፍችው፣ ፩፣ ነው።

ተጽዕነ፤ ተጫነ፤ ተቀመጠ፤ ሸክም፣ ኾነ፤ በላይ። ተጫነበት፤ ተሸከመ፤ ተደበለለ፤ ጸዋሪ፣ ኾነ። ተጽዕነ፡ ላዕለ፡ ኪሩቤል። እስመ፡ ተጽዕንከ፡ ዲበ፡ አፍራሲከ። ናሁ፡ ፈረስ፡ ጸዐዳ፡ ወዘይጼዐኖ፡ ቀስተ፡ ያጸንዕ። ተጽዕነ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፤ (መዝ፡ ፲፯። ዕንባ፡ ፫። ራእ፮፡ ፪። ስንክ፡ መስ፲፱)።

ጽዑን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ዕንት) ፤ የተማነ ፤ የተማነበት ፤ ሸክም ፤ ተሸካሚ ። ዘጽዑን ፡ ዲበ ፡ አድግ ። እንዘ ፡ ጽዑን ፡ ምስሌሁ ፡ ዲበ ፡ ፈረስ ። ገመል ፡ ጽዑን ። ጽዑናን ፡ አግማሊሆሙ ፡ አፈዋተ ፡ (ስንክ ፡ የካ፲፩ ። ኅዳ፳፩ ። ሐም፳፭ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፳፭) ።

መስተጽዕን ፤ ተጸዓኒ ፤ የሚማን ፤ ተማኝ ፤ ተቀማጭ ። መስተጽዕነ ፡ ኪሩቤል ። መስተጽዕናነ ፡ አፍራስ ። ኅኑያነ ፡ ወመስተጽዕናነ ፡ በመሥልስት ፡ (አርጋ ፡ ፩ ። ኢዮ፩ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፬) ።

ተጻዐነ ፤ ተጫጫነ ፡ ተሸካከመ ፤ ተነባበረ ፤ አንዱ ፡ ባንዱ ፡ ላይ ።

አስተጻዐነ ፤ አጫጫነ ፡ አሸካከመ ፤ አነባበረ ፤ አደራረበ ።

መስተጻዕን ፤ የሚያጫጭን ፤ የሚያሸካክም ፤ አጫጫኝ ።

ጸዓዕ ፤—ብልጭታ ፤—ፀዓዕ ።

ጻዕፍ ፤ (ዐረ ፡ ጸዕፍ) ፤ ጕሽ ፤ እንቡሽቡሽ ፤ ድፍርስ ፡ ብጥብጥ ፤ ገና ፡ ያልፈላ ፡ ያልበሰለ ፡ መጠጥ ፤ ዐዲስ ፡ ጠጅ ፤ የማር ፡ የወይን ። ጻዕፈ ፡ ጸግቡ ፡ ወሰክሩ ። አልቦ ፡ ዘይሰቲ ፡ ከራሚ ፡ ወይፈቅድ ፡ ጻዕፈ ። ወይሰትዩ ፡ ደሞሙ ፡ ከመ ፡ ጻዕፍ ፡ (ግብ፪ ፡ ፲፫ ። ሉቃ፭ ፡ ፴፱ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፳፮) ።

ጽዒቅ ፤ ቆት ፤ (ጸዐቀ ፡ ይጽዕቅ ፡ ይጽዐቅ ። ዕብ ፡ ጻዐቅ ፤ ጮኸ ፡ ከጭንቅ ፡ የተነሣ) ፤ መጭንቅ ፡ መጥበብ ፤ ጭንቅ ፡ ጥብ ፡ መኾን ፤ የቦታ ፡ የጊዜ ፤ ጸበበንና ፡ ዐጸበን ፡ ተመልከት ። ለትጽዐቆ ፡ ምድር ፡ (አርጋ ፡ ፫) ።

አጽዐቀ ፤ (ጠዊቅ ፡ ጦቀ) ፤ አስጨነቀ ፤ አስጠበበ ፤ አጣበቀ ፡ አጣብቆ ፡ ያዘ ፤ መከራ ፡ አጸና ፡ ማቀየ ፤ አስገደደ ። ኢያገምራ ፡ ርሒበ ፡ ዓለም ፡ ወኢያጽዕቃ ፡ መጽብብ ፡ ዘመቅዐን ። ዘከርሥ ፡ ኢያጽዐቆ ። ሶበ ፡ አጽዐቆ ፡ ምንዳቤ ። እለ ፡ ያጽዕቁ ፡ ላዕለ ፡ ዕቤራት ፡ (አርጋ ፡ ፩ ። ድጓ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪) ።

መጽዕቅ ፤ (ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ የሚያስጨንቅ ፡ አስጨናቂ ። ሕማም ፡ ወጽንዐ ፡ ንዴት ፡ መጽዕቅ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ) ።

ተጽዕቀ ፤ ተጨነቀ ፤ ተጠበበ ፤ በቦታ ፡ በመከራ ። እንዘ ፡ ይጸዐቁ ፡ አሕዱ ፡ ምስለ ፡ ካልኡ ። ባልሖሙ ፡ እምነ ፡ ገዐር ፡ ወተጽዕቆተ ፡ ግብር ፡ ዘነበሩ ፡ ባቲ ፡ (መቃ ። አፈ ፡ ድ፳፯) ።

ጽዑቅ ፤ የጠበበ ፤ ጠባብ ፤ ጭንቅ ። ጽዕቅት ፡ ፍኖት ፡ (ማቴ፯ ፡ ፲፬ ። አፈ ፡ ተ፳፱) ።

—፤ የተጨነቀ ፤ የተጠበበ ፤ መከረኛ ።

ጻዕቅ ፤ (ቃት) ፤ ጭንቅ ፡ ጥብ ፤ ግፊ ፤ ሥቃይ ፡ መከራ ። ብዙኅ ፡ ሰብእ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወኢመካን ፡ ዕሩቅ ፡ ዘእንበለ ፡ ጻዕቀ ፡ ሰብእ ፡ ጽፉቅ ። በዕለተ ፡ ጻዕቆሙ ፡ ወጻሕቦሙ ። ምንዳቤ ፡ ወጻዕቅ ። ሐዘናት ፡ ወጻዕቃተ ፡ (ዮሴፍ ። ሔኖ፵፫ ፡ ፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፪ ፡ ማር ፡ ይሥ፲፫) ።

ተጻዐቀ ፤ ተጫነቀ ፤ ተጣበበ ፤ ተጋፋ ፤ ተነባበረ ፤ ጽፍቅ ፡ ኾነ ። አኮኑ ፡ ይጣወቅ ፡ ሰብእ ፡ ወይጻዐቀከ ፡ (ሉቃ፰ ፡ ፵፭) ።

ተጻዓቂ ፤ የሚጫነቅ ፤ የሚጣበብ ፤ የሚጋፋ ፡ የሚፋተግ ፤ ተጨናናቂ ። መዛሕም ፤ ዘበትርጓሜሁ ፡ ተጻ(ጸ)ዓቂ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ። መዛሕምን ፡ ተመልከት ።

ጽዒር ፤ ሮት ፡ (ጽዕረ ፤ ጸዐረ ፡ ይጽዕር ፡ ይጽዐር ። ሱር ፡ ጻዐር ። ዕብ ፡ ያጻር) ፤ መጣር ፤ መጋር ፤ መፍገርገር ፤ መፍጨርጨር ፤ በፍጹም ፡ ኀይል ፡ በፍጹም ፡ ትጋት ፡ መሥራት ፤ መድከም ፡ መቃተት ፡ ማቃሰት ።

—፤ ማዘን ፡ መተከዝ ፤ በጻዕር ፡ መያዝ ፤ መጨነቅ ፡ መዋለል ፤ ሥቃይ ፡ መቀበል ። እስመ ፡ ጽዕረ ፡ ፈድፋደ ። ወትጼዕረኒ ፡ ልብየ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፰ ። መገ ፡ ፲፱) ። በጽዕረ ፡ ፈንታ ፡ ተጽዕረ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። የጽዕረና ፡ የጸዐረ ፡ ፍች ፡ ተሣቀየ ፡ ተጨነቀ ፡ ማለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ግእዙን ፡ እንዳማርኛው ፡ አስኪዶታል ፤ ጭፍራነቱ ፡ የጥሕረና ፡ የጸዐለ ፡ ነው ። መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘተጽዕረ ፡ ከማየ ። ተጽዕረ ፡ በምንዳቤ ። እስመ ፡ አብ ፡ ይጼዐር ፡ ወይላሕ ። እለ ፡ ይጼዐሩ ፡ በሀየ ፡ (ኢዮ፲፫ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ጥር፲፩ ። ጥበ፲፱ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ተ፩) ።

ጽዑር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ዕርት) ፤ የተጨነቀ ፤ የተሣቀየ ፤ የሚያጥር ፤ የሚጣጣር ፤ ጣር ፡ የያዘው ፤ ለሞት ፡ የቀረበ ፤ ያዘነ ፡ የተከዘ ። ጥቀ ፡ ጽዑር ። ሕሙም ፡ ወጽዑር ። ፊልጶስ ፡ ጽዑረ ፡ ሥጋ ፡ በመቅሠፍት ። ጽዑራነ ፡ ነፍስ ። ይከውኑ ፡ ጽዑራነ ። ኑዛዜ ፡ ወትፍሥሕት ፡ ለጽዑራን ፡ (ማቴ፰ ፡ ፮ ። አፈ ፡ ተ፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፰ ። ኢዮ፫ ፡ ፳ ። ጥበ፪ ፡ ፲፱ ። ማር ፡ ይስ፲፫) ።

ጻዕር ፤ (ራት) ፤ ጣር ፤ ጭንቅ ፤ ሥቃይ ፤ መከራ ፤ ደዌ ፤ ሕማም ፤ የሕማም ፡ ስሜት ፤ የሞት ፡ ዋዜማ ። ጻዕረ ፡ ሞት ። ጻዕረ ፡ ሕማም ። ጻዕረ ፡ ደይን ። ዘቲ ፡ ዐባይ ፡ ጻዕር ። ወርእየ ፡ ኤፍሬም ፡ ለደዌሁ ፡ ወለጻዕሩ ፡ (መገ ፡ ፲፯ ። ዮሴፍ ። ፪ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፬ ። ሔኖ፳፪ ፡ ፲፩ ። ሆሴ፭ ፡ ፲፫) ።

አጽዐረ ፤ አጣረ ፤ አደከመ ፤ አስጣረ ፤ አስጨነቀ ፤ ሣቀየ ፤ መከራ ፡ አሳየ ፤ አስመረረ ፤ አሳዘነ ። አጽዐርዋ ፡ ለነፍሶሙ ። ያጼዕረኒ ፡ ዘያወፅእ ፡ ለነፍስየ ። እስከ ፡ ምንትኑ ፡ ታጼዕርዋ ፡ ለነፍስየ ። እስመ ፡ ጥቀ ፡ ያጽዕሮን ። ወፈቀደ ፡ ያጽዕራ ፡ (ግብ፲፱ ፡ ፪ ። ኢዮ፲፯ ፡ ፩ ። ፲፱ ፡ ፪ ። ሄርማ ። ስንክ ፡ ኅዳ፯) ።

መጽዕር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያጥር ፤ የሚያስቸግር ፤ የሚሣቅይ ፤ አስጨናቂ ። መሣቀያ ፤ ማስጨነቂያ ፤ የሥቃይ ፡ መሣሪያ ።

መጻዕር ፤ (ርት) ፤ የሚሣቅዩ ፤ ሣቃዮች ፤ ሥቃዮች ፤ የሥቃይ ፡ መሣሮች ። አዘዘ ፡ ስደተ ፡ ላዕለ ፡

ኢጺሰቀጸሳት፡ ወመጻዕርተ፡ ዘነኔ፡ ዐጼበ፡ ባዕለ፡ መሀይምናን፡(መጽ፡ ምስ)።

(ጥ) **ጸፌሕ፤(ፉሕት)፤** ካቤላ፤ ገልባጣ፤ ለማጣ፤ ደረታም። ዘሩ፡ ጠፌሕ፡ ነው፤ ጠን፡ ጸ፡ ስለ፡ ወረሰው፡ ወደዚህ፡ መጥቷል። ዘጸፉሕት፡እገሪሁ፡(ኪዳ)።

ጽፍሕ፤—ሰፋት፥ ወርድ፤—ሰፍሕ፡ ሰፍሐ። (ዘፀ፳፭፡ ፲፡ ፲፯፡ ፳፫። ፳፯፡ ፱፡ ፰፡ ፲፰። ፳፯፡ ፭፡ ፲፱፡ ፴)።

ጸፌን፤ኖት፤(ጸፈነ፡ ይጸፍን፡ ይጽፍን። ዐረ፡ ጸፈን። ዕብ፡ ጻፉን)፤ ማፈን፡ መጨፈን፤ መዝጋት፡ መድፈን፤ ድዳ፡ ደንቈሮ፡ ዕውር፡ ማድረግ፤ የጋኔን። መሰወር፡ መደበቅ፤ መክተት፡ ማኖር፤ ለመጠበቅ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በጸፈነ፡ ፈንታ፤ አጽፈነ፡ ይላል፤ ባስደራጊ። ወቦ፡ለዘአጽፈኑ፤ወቦ፡ለዘወርኃዊ፡ረበይዎ፡(መጽ፡ ምስ)።

ተጸፍነ፤ ተጨፈነ፤ ተደበቀ፤ ተከተተ።

ጽፉን፤ የተጨፈነ፤ ጭፍን፤ ጨፋና፡ ዕውር።

ጸፈን፤ጽፍን፤(ዐረ፡ ጹፍን)፤ የውሃ፡ ዕቃ፤ የሸክላ፡ የቈርበት፤ ማድጋ፡ ፊቀን፤ ገንቦ፡ መንቀል፤ ርኩት፡ ራዎት፤ ቀርበታ፤ የመሰለው፡ ኹሉ፤ ጸሕብን፡ተመልከት። ጸፈነ፡ማይ፡(፩ነገ፡ ፳፯፡ ፲፩፡ ፲፪)።

ጽፈን፤ አጽፉን፤ የውሃ፡ ዕቆች።

ጽፍነት፤(ታት። ዐረ፡ ጸፍነት)፤ የሥንቅ፡ እቅማዳ፤ ቍናማት፡ ኰፋዳ፤ ኰረጆ፡ ፈኛ፡ ማፋዳ፤ የገንዘብ፡ መያዣ፤ ኹለንተናው፡ ቈርበት፡ የኾነ። መልአት፡ጽፍነታ፡ጥሕነ። ወወደየቶ፡ ውስተ፡ ጽፍነታ፡ ዘእክል። ወኢጽፍነተ፡(ዮዲ፲፡ ፭። ፲፫፡ ፲፡ ፲፭። ማቴ፲፡ ፲። ማር፮፡ ፰። ሉቃ፱፡ ፫)።

ጻፍናት፤(ዕብራ)፤ ኀቡኣት፤ ዕሙቃት፤ ረቂቃት፤ ምስጢራት፡ ራእይ፡ ወሕልም።

ጻፍናት—ፋዕኔሕ፤ ፋዕኔሐ፡ ጻፍናት፤ ከማቴ፡ ኀቡኣት፡ ብሂል። እስፍንቶፎኔሕን፡ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ጸፌዕ፤ዖት፤(ጸፍዐ፡ ይጸፍዕ፡ ይጽፉዕ። ጠፍሐ)፤ መጽፋት፤ በጥፊ፡ መምታት፤ መጠፍጠፍ፤ ማጮል፤ የከበሮ፡ የፊት፡ ያዘባ፡ የበት፤ ፀፍዕን፡ እይ፤ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ይመይጥ፡ መልታሕቶ፡ ለዘጸፍዖ። ከመ፡ ዘይጸፍዕዎ፡ ሰብእሲ፡ መልታሕቶ። ወይጸፍዕዎ፡ ገጾ። እመ፡ቦ፡ ዘጸፍዐ፡ገጸ፡ዲበ፡ ምዉት፡ እስከ፡ የሐብጥ፡ ሥጋሁ፡ ወይቄስል። አዘዘ፡ ይጽፍዕዎ፡ አፉሁ፡(ሰቈ፫፡ ፴፱። ሆሴ፲፭፡ ፱። ማር፲፬፡ ፷፭። ቄድር። ግብ፳፫፡ ፪)። በጸፍዐ፡ ፈንታ፡ አጽፍዐ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ በሕተት፡ ነው። ናጸፍዖ፡(ስንክ፡ መስ፲፰)።

ተጸፍዐ፤ ተጸፋ፤ በጥፊ፡ ተመታ፤ ሰውዮው፡ ከበሮው። መዝሙሩ፡ በከበሮና፡ በጸናጽል፡ በጠፌሐ፡ እድ፡ ተዜመ፡ ተባለ። ይጸፋዕ፡ወይጼዐል። በእደ፡ ገብር፡ተጸፋዕከ። አንተ፡ አንተ፡ በእንቲአሃ፡ ተጸፋዕከ፡ በውስተ፡ዐውድ፡ከመ፡ታግዕዞ፡(ተረ፡ ቄርጀ። ቅዳ፡ ያዕ። ዮሐ)።

ጽፉዕ፤(ዓን፡ዓት፡ ፍዕት)፤ የተጸፋ፤የተጠፈጠፈ፤ ፊቱ፡ በጥፊ፡ የተመታ።

ጽፍዐት፤(ታት)፤ መጽፋት፤ መጸፋት፤ አጸፋፍ፤ ጽፋት፤ የመዝሙር፡ አባባል። በጥፊ፡ መምታት፤ መመታት፤ አመታት፤ ምት፤ ጥፊ፤ የጥፊ፡ በትር። መዘምር፡ መድኀኔ፡ዓለም፡ ተምህረ፡ጽፍዐተ፤እንዘ፡ በእዴሁ፡ ይእኀዝ፡ ጸናጽለ፡ ኀጺን፡ ቀኖተ። ነዑ፡ ትርአዩ፡ጽፍዐተ፡ መላትሒሁ፡ እምገብር። ጽፍዐተ፡ ወልድኪ፡(ቅኔ። ቅዳ፡ ጎር። ኢሳ፶፡ ፮። አርጋ፡ ፩)።

ጸፍዕ፤—እበት፥ ኵበት፤—ፀፍዕ። ሊጣፍ፡ የሚገባው፡ በዚህ፡ ነበረ፤ ስለ፡ ልማዱ፡ ወደ፡ ፀጸ፡ ኺዷል።

ጸፍጽፎ፤ፎት፤(ጸፍጸፈ፡ ይጸፈጽፍ፡ ይጸፍጽፍ። ነጺፍ፡ ነጸፈ)፤ መጸፍጸፍ፤ ደንጊያን፡ ወይም፡ ሌላውን፡ ከምድር፡ ላይ፡ ማንጠፍ፤ መለጠፍ፤ ምድርን፡ በጠፍጣፋ፡ ድንጋይ፡ መምረግ፡ መለበጥ፤ መሸፈን፡ ማስጌጥ፤ በዝናብ፡ ጊዜ፡ ጭቃ፡ እንዳይኾን፤ ዐፈሩን፡ ጐርፍ፡ እንዳይወስደው፤ ውሃው፡ ወደ፡ ዐዘቅት፡ እንዲገባ። ወጸፍጸፉ፡ ሎቱ፡ ምድረ፡ ፈለግ፡ በብርት፡(ዮሴፍ። ሥር፡ አኵ)።

—፤ መጠፍጠፍ፤ ማጠፍጠፍ፤ ጠፍጣፋ፡ ዝርግ፡ መኾን፤ ማድረግ። መጨፍጨፍ።

አጸፍጸፈ፤ አስጠፈጠፈ፤ አስለበጠ፤ አስነጠፈ።

ተጸፍጸፈ፤ ተነጠፈ፤ ተለጠፈ፤ ተጸፈጸፈ፤ ደንጊያው። ተሸፈነ፡ ተለበጠ፤ ደንጊያ፡ ለበስ።

ጽፍጹፍ፤ የተነጠፈ፤ የተጸፈጸፈ፤ ልቡጥ። ወጽፍጹፍ፡ በእብን፡ ዘሕብረ፡ መረግድ። መካን፡ ጽፍጹፍ፡ በርኳም፡(አስቴ፩፡ ፮። ዮሴፍ)።

ጸፍጸፍ፤ በቁሙ፤ ጥፍጣፍ፤ የደንጊያ፡ ንጣፍ፤ ልባጥ፤ ነጣፋ፡ ጠፍጣፋ፤ ጡብ፡ ደንጊያ። ሲቶስጥሮስ፡ ዘውእቱ፡ጸፍጸፍ። አዘዘ፡ ይኅፀቡ፡ ጸፍጸፎ፡ በማይ። ወጥቀ፡ ሠናይ፡ ጸፍጸፉ። በሌዳ፡ በረድ፡ ጸፍጸፈ፡ ዐውዱ፡(፱ዜና፡ ፯፡ ፫። ዮሴፍ። አስቴ፩፡ ፮። ቅዳ፡ ኤጲ)።

ጸፍጸፌ፤(ዕብ፡ጹፍ፤ጻፍ፤ጻፍጼፍ)፤ አኻጨ፡ ወፍኛ፡ ሙኽ፤ ጺፍ፡ ጺፍ፡ ጭው፡ ጭው፡ አለ። ፈሰሰ፡ ወረደ፤ ተንጠፈጠፈ።

ጻፍጻፉ፤ የዛፍ፡ ስም፤ እንደ፡ ዘማባና፡ እንደ፡ በቀልት፡ ምጥቀት፡ ርዝመት፡ ቀጥታ፡ ያለው፤ በውሃማ፡ መሬት፡ የሚበቅል። ርጥብ፤ ረግረግ፤ ጐርፋም፡ ጠፈጠፋም፡ ቦታ፡(ሕዝ፲፯፡ ፭)።

አንጸፍጸፈ፤ አንጠፈጠፈ፤ ተንጠፈጠፈ፤ ፈሰሰ፡ ጐረፈ። ነጥበን፡ ተመልከት። ታንጸፍጽፍ፡ ዐይንየ፡ ቅድሜሁ። ዓዲ፡ ሐሊቦሙ፡ ያንጸፈጽፉ፤ (ገ

ቢር)። ያንጸፈጽፍ፡መዓር፡እምአድባር ። ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊቦን፡(ኢዮ፲፮፡፰። ዮኤ፫፡፲፰። ዓሞ፱፡፲፫። ሱቱ፡ዕዝ፫፡፮። ተረ፡ባሮ)።

ነጸፍጻፍ፡(ፋት)፤ ጠፈጠፍ፤ ፍሳሽ፤ ፈሳሽ፤ ጠብታ፤ እንጥብጣቢ። ወኮነ፡ሀፉ፡ከመ፡ነጸፍጻፈ፡ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር ። ጻዕደወት፡ምድር፡እምነጸፍጻፈ፡ሐሊብ፡አጥባተ፡እሞሙ ። አምሕለኪ፡ማርያም፡በነጸፍጻፈ፡ደም፡ዘጎልጎታ፡(ሉቃ፳፪፡፵፬። መጽ፡ምስ። አርጋ፡፩። ደራሲ)።

ጸፌቅ፤ ቆት፤(ጸፈቀ፡ይጸፍቅ፡ይጽፍቅ። ዐረ፡ጸፈቀ። ዕብ፡ሳፋቅ፤ ጠፍሐ)፤ መጽፈቅ፤ ጽፍቅ፡ማድረግ፤ ማብዛት፤ ማፈግ፡መቸፈግ። የዘር፡የተክል፡የምሕን፡የዐርብ፤ የመሰለው፡ኹሉ። መጨፈቅ፤ መጀጐል፤ መዝጋት፡መድፈን፤ መወተፍ፡መጠቅጠቅ፤ የይሎ፡የሽምጥ። በጸፈቀ፡ፈንታ፡አጽፈቀ፡ይላል፤ ጸፈቅን፡ሐውልት፡አድርጎ። እስ፡ያጸፍቁ፡ንስሓ፡(ሄርማ)።

አጽፈቀ፤ አስጨፈቀ፤ አስጀጐለ፤ ጽፍቅ፡አስደረገ።

ተጸፍቀ፤ ተጨፈቀ፤ ጭፍቅ፡አለ፤ በዛ፤ ጽፍቅ፡ኾነ፤ ተዘጋ፡ተወተፈ፤ ተጀጐለ። ነዋ፡ተጸፍቁ፡ቦቱ፡ምንዳቤያት፡ብዙኃት ። ማሕፀነ፡ራሔል፡ተጸፍቀ፡(አፈ፡ድ፷፮። ኩፋ፡፳፰)።

ጽፉቅ፤ (ቃን፡ቃት፡ፍቅት)፤ የተጨፈቀ፤ ጽፍቅ፡የኾነ፤ ብዙ፤ ጭፍቅ፤ ጥቅጥቅ፡ያለ፤ የተወሳሰበ። ታሕተ፡ሠሉ፡ያም፡ጽፉቅ፡ዘቦ፡ጽላሎት ። ዕፀ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ ። አዕዋም፡ጽፉቃት፡እስ፡ያጸልሉ ። ወረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡(፫ነገ፡፲፱፡፬። ሚራ፲፱፡፲፰። ጥበ፲፯፡፲፮። ተረ፡ባሮ)።

ጽፉቅ፤ በዝቶ፤ ጽፍቅ፡ኹኖ፤ ተጸፍቆ፤ ተጣንቆ።

ጽፍቀት፤ መጨፈቅ፤(ጥጨ)መጨፈቅ፤ አጨፋፈቅ፤ ጭፈቃ፤ ጨፈቃነት፤ ብዛት፤ ጽፍቅነት።

ተጽፉቅ፤(ቃት)፤ ጽፍቅነት፤ ጨፈቃ፤ ጀጐል፤ ሽምጥ፤ ውታፍ። ይትዐጸው፡ሙላድ፡በተጽፉቀ፡ማሕፀን ። ሥብ፡ወፍር፡(መጽ፡ምስ)።

—፤ ምልአት፤ ምሉነት፤ ልባጥ፡ልብጣት። ዕንቍ፡ዘተጽፉቅ፡ለዐጽፍ፡(ዘፀ፴፭፡፳፮)።

ተጻፈቀ፤ ተጣፈቀ፤ ተጨፋፈቀ፤ ተጠጋጋ። ሕንጻፈቅ፡አባ፡ንትራሐቅ፡ብእሲ፡ብእሲ፡እምካልኡ ። እስመ፡ገብኡ፡ወተጻፈቁ፡ብዙኃን፡ኀቤሁ፡(፪ዕዝ፡፲፬፡፲፱። ፱ዜና፡፲፭፡፱)።

ጸፌር፤ ሮት፤(ጸፈረ፡ይጸፍር፡ይጽፍር)፤ ማጣፈር፤ እንስሳ፡ሲወልድ፡ጥፍሩን፡በጥፍር፡መቍረጥ፤ መከርከም፤ ሰውም፡ይኸናል። ትላጽያ፡ርእሳ፡ወትጸፍራ፡(ዘዳ፳፩፡፲፪)።

—፤ ጥፍራም፡መኾን፤ በጥፍር፡መቧጠጥ፤ መጐፍጨር፤ በቃሪያ፡ጥፌ፡መምታት። ምስጢሩ፡ጥፍሮችን፡ይሻል፤ አጣፍረው፡እንዲሉ። ጥፌው፡ብስል፡ቢኾን፡ግን፡የጣቶችን፡እንደ፡ጠፍር፡መኾን፡ፀለንጋነትን፡ያሳያል።

ተጸፍረ፤ ተጣፈረ፤ ጥፍሩን፡ቈረጠ፡ከረከመ። ኢተጸፍረ፡ወኢተላጸየ፡(፪ነገ፡፲፱፡፳፬)። ዕብራይስጡ፡ግን፤ ወኢገብረ፡ጽሕሞ፡ይላል፤ አላበጀም፡አላዘጋጀም፤ አልነቀሰም፡አላበጠረም፡ማለት፡ነው፤ ከዚህ፡በቀር፡ጥፍር፡መቍረጥን፡ራስ፡መላጨትን፡አያሳይም። ጕጽፈረን፡ተመልከት፤ የዚህ፡ዲቃላ፡ነው።

ጽፉር፤(ራን፡ራት፡ፍርት)፤ የተጣፈረ፤ ጥፍሩን፡የቈረጠ፤ የተቈረጠ።

ጽፍር፤(ዕብ፡ጺፖሬን። ሱር፡ጥፋር፤ ጢፍራ። ዐረ፡ጡፍር)፤ ጥፍር፤ አፍኣዊ፡ዐጥንት፤ የጣቶች፡ቀንድ፤ ነጭ፤ ስለታም። ኢይምትር፡ጽፍሮ ። ጽፍረ፡እደዊከ፡ወእገሪከ፡(ቀሌ። መቃ)።

—፤ ሰኰና፤ ሸኾና፤ ጥቍር፤ ክብ፡ንፍቅ፤ ጽፍቅ፤ የእንስሳት። ዘኢያብቊለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ ። ጽፍረ፡ባሕም ። ዘሥጡቅ፡ጽፍሩ፡(መዝ፡፷፰። ኢሳ፲፫፡፳፬። ዘሌ፲፩፡፫—፯)።

ጽፈር፤ አጽፉር፤ ጽፍራት፤ ጥፍሮች፤ ሰኰኖች፤ ሰኰናዎች። ጽፈሪሁ፡ከመ፡ንስር ። አጽፉረ፡እዴከ፡ዘሕበሪሆን፡ጻዕዳ ። ጽፍራተ፡እደዊሆሙ፡ወእገሪሆሙ፡(ዳን፡፬፡፴። ደራሲ። ስንክ፡ሐምሌና፡፳፩)። ሌላውም፡በጥፍር፡አምሳል፡የተሠራ፡ኹሉ፡ጥፍር፤ ይባላል። አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፉረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝር፡ሥጋሆሙ፡(ስንክ፡ታኅ፲፱)።

አጽፉር፤ (ዐረ፡አጽፈር)፤ የዐይነት፡ስም፤ ብጫ፤ ወይባ፡ዐደይ፡አበባ፡የሚመስል፡ሕብር። አስፋርን፡ተመልከት፤ ከዚህ፡ጋራ፡፩፡ነው። ወአቅየ፡ሐይሐ፡ሕብሮ፡በአጽፉር፡(ጥበ፲፫፡፲፬)።

ጸፈረ፤—ታታ፤ ጐነጐነ፤—ፀፌር፡ፀፈረ።

ጻጹት፤ ታናሽ፡ዝንብ፤ ትንኝ፤ የዝንብ፡የትንኝ፡ማጨት፤ ዘመሚት፤ ቍጫጭ፤ የደሮ፡የወፍ፡ገላግልት። ምስጢሩ፡ታናሽነት፡ነው፤ መንጫጫትንም፡ያሳያል። አሐቲ፡ጻጹት፡ነበከቶ ። እስ፡ጻጹተ፡ትነጥፉ፡ወእለ፡ገመለ፡ትውኅጡ፡(ስንክ፡ግን፳። ማቴ፳፫፡፳፬)። ጻናጺትን፡ተመልከት።

ጻጼ፤—ብል፤ ትል፤—ፃፄ።

ጸቂው፤ ዎት፤ (ጸቀወ፡ይጸቁ፡ይጽቁ። ዐረ፡ጸቀበ)፤ መምታት፤ መትከል፤ መቸከል፤ መቀብቀብ፤ ከምድር፡ማጣበቅ፤ የካስማ፡የችካል። ወጸቀወቶ፡(መሳ፬፡፳፩)። ጺቅ፡ጢቅ፡ማለት፤ መትፋት፤ የንሀብ፤ ጸየቀን፡ተመልከት።

ጸቃውዕ፤ ዓት፤ (ቀውዕ፡ቅያእ)፤ ወለላ፡ማር፤ የማር፡ወለላ፤ የንቦች፡ትፋት፡ከጽጌያ

ትና ፡ ከአዕጹቅ ፡ እየቀሠሙ ፡ በስፈፉ ፡ ዐይን ፡ በየጕድ ጓዱ ፡ የሚተፉትና ፡ የሚመሉት ፤ ፈሳሽ ። ዕ ፡ ከቀፆ ፡ መ ጥቷል ፤ ስለዚህ ፡ ንባቡ ፡ ቀፎዕን ፡ ምስጢሩ ፡ ቅያእን ፡ ይመስላል ። ጸቃውዕ ፡ የብዙ ፡ ነው ፤ ያንድ ፡ ቢኾን ፡ ጸ ቀፅ ፤ ጸቁዕ ፤ ወይም ፡ ጸቂዐት ፡ ያሰኛል ፤ ጸቃውዓት ፡ ግን ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ነው ። ጸቃውዐ ፡ መዓር ። እግዚ ፡ ገብረ ፡ ጸቃውዐ ፡ እምቈጽል ፡ ወጽጌያት ፡ ጥዑ ማን ። ጸቃውዕ ፡ ዘእምነ ፡ እንቁራ ፡ ትትቀዳሕ ። ኢ ያማዕርር ፡ ጕርዔየ ፡ ጸቃውዐ ፡ ዘማ ፡ ኅስርት ፡ (ምሳ ፲፮ ፡ ፳፬ ። ቀሌ ። አርጋ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳፱) ።

ጸቀነ ፤ ኖተ ፤ (ጸቈነ ፡ ይጸቀን ፡ ይጽ ቀን ። ዕብ ፡ ያጻቅ ፤ ጻቁን ፤ ክዕው) ፤ መጠ ቈን ፤ መጠቋቈን ። መካብ ፤ መጀጐል ፤ ማጠር ፡ መቅ ጠር ፤ በቤት ፡ በተክል ፡ ዙሪያ ፡ ፀጥር ፡ ቅጥር ፡ ጥሬ ፡ ካብ ፡ ሽምጥ ፡ መሥራት ። ተከለ ፡ ወይነ ፡ ወጸቈኖ ። እንበለ ፡ ይጽቀን ፡ ጸቈኖ ። ገብሩ ፡ ምሕራማተ ፡ ወጸቈኑ ። ጸቈንኩ ፡ ሎቱ ፡ ጸቈነ ፡ ወአግዘዝኩ ፡ (ማር ፲፪ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መጋ፳፱ ። ፱ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፭ ፡ ፪) ።

ጸቈን ፤ (ናት ፤ አጽቋን) ፤ ካብ ፤ ፀጥር ፤ ቅ ጥር ፤ ጀጐል ፤ ገረገራ ። ሰፈ ፡ ጸቈን ፡ ወሰፈ ፡ ጸቈን ። ዘይነሥት ፡ ጸቈነ ፡ ይነስኮ ፡ አርዌ ፡ ምድር ። ወገብረ ፡ ሎቱ ፡ ጸቈነ ፡ (ዘኍ፳፪ ፡ ፳፬ ። መክ፲ ፡ ፰ ። ማቴ፳፩ ፡ ፴፫) ።

ጸቀን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ የካብ ፡ ደንጊያ ፤ ጥሬ ፡ ካብ ፤ ዐፈር ፡ ቃም ፤ ርስ ፡ በርሱ ፡ የተጠቋቈነ ።

ጽቀንቀን ፤ በካብ ፡ በጕር ፡ የሚኖር ፤ ገበሎ ፤ ጕበና ፤ እንቃቅላ ፤ የእንሽላሊት ፡ ዐይነት ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ፍልፈል ፡ ይሉታል ። አንጼዋ ፡ ወጽቀንቀን ፡ (ዘ ሌ፲፩ ፡ ፳፱) ።

ጽቀንቀን ፡

ጸርአ ፤ (ትግ ፡ ጸር ። ዕብ ፡ ጺርዓ ፤ ን ህብ) ፤ ማኅበረ ፡ ሕዝብ ፤ ጉባኤ ፡ ሕዝብ ፤ እንደ ፡ ንህብ ፡ አውራውን ፡ የሚከብ ፤ ሰልፍ ፡ ዐጀብ ።

ጽርእ ፤ ያገር ፡ የቋንቋ ፡ ስም ፤ ግሪክ ፤ ዮናን ። ፍችው ፡ ኅቡር ፡ እስትጉቡእ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ኩባኒያ ፡ ኮ ምፓኝ ፡ እንደ ፡ ማለት ። አንዳንድ ፡ ኤውሮፖች ፡ ግን ፡ በጥንታዊው ፡ ግእዝ ፡ በሕምያር ፡ ቋንቋ ፡ ምዕራብ ፡ ም ዕራባዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ወቦ ፡ እምብብእ ፡ ጽ ርእ ። ወጽሑፍ ፡ በጽርእ ። ተአምርኑ ፡ ጽርአ ፡ (ዮሐ ፲፪ ፡ ፳ ። ፲፱ ፡ ፳ ። ግብ፳፩ ፡ ፴፯) ። ጽርዕ ፡ ተብሎ ፡ በ ዐይን ፡ ቢጣፍ ፡ ግን ፡ ንጭ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዕብራይስጥ ፡ ጻራዕ ፡ ብሎ ፡ ነጣ ፡ ይላልና ።

ጽራእ ፤ (ዐረ ፡ ኀሩብ ። ሱር ፡ ወዕብ ፡ ሐሩብ) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ እንቡጣም ፤ እንቡጠ ፡ ወፍ ራም ። ሖሞርን ፡ ተመልከት ፡ (ሉቃ፲፭ ፡ ፲፮) ።

ጽራእ ፡

ጸርአ ፤—ቦዘነ ፤—ፀርዐ ።

ጸሪብ ፤ ቦት ፤ (ጸረበ ፡ ይጸርብ ፡ ይጽ ርብ ። ዐረ ፡ ፀረበ ፤ መታ ። ዕብ ፡ ጻራብ ፤ ነደ ፡ ውዕየ) ፤ መጥረብ ፤ መሸለት ፤ መላግ ፤ ዕንጨትን ፡ ማ ነጥ ፡ መቅረጥ ፤ ማስጌጥ ፤ አሳምሮ ፡ መሥራት ። ዘይጸ ርብ ፡ እምውስተ ፡ ዕፀ ። ጸረቦሙ ፡ በምማራተ ፡ ኀ ጺን ። ጸረበ ፡ ሎቱ ፡ መስቀረ ፡ (ዘፀ፴፭ ፡ ፳ ። ፩ዜና ፡ ፳ ፡ ፫ ። ሔኖ፳፱ ፡ ፩) ።

ጸራቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ረብት) ፤ የሚጠርብ ፤ ጠራቢ ፤ ዐናጢ ። ዘገብሮ ፡ ጸራቢ ። ጸረ ብተ ፡ ዕፀው ። ሊቀ ፡ ጸረብት ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፲፱ና ፡ ፳ ። ፩ ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፩ ። ፩ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲) ።

(ጥሬ) ጸራብ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ብእሲ ፡ ጸራብ ፡ (አ ዋል) ።

አጽረበ ፤ አስጠረበ ፤ አሳነጠ ።

ተጸርበ ፤ ተጠረበ ፤ ተጠራረበ ፤ ተላገ ።

ጽሩብ ፤ (ብን ፡ ባት ፡ ርብት) ፤ የተጠረበ ፤ ጥ ርብ ፤ ልዝብ ። ወረከብናሁ ፡ ለበትር ፡ ዘይጌሥጻ ፡ ለ ሮሜ ፤ ጽሩብ ፡ በንባብ ፡ ወቅሩጸ ፡ በትርጓሜ ፡ (ቅኔ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ሳዊ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፩ ። ፬ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፲፪) ።

ጽርበት ፤ መጥረብ ፤ መጠረብ ፤ አጠራረብ ፤ ጠ ረባ ፤ ልንገሽ ፤ በቁሙ ፡ ጥርበት ፤ ጥርብነት ። መሀርዎ ፡ ግብረ ፡ ጽርበት ። ወተምህረ ፡ ግብረ ፡ ጽርበት ፡ ዘም ክያደ ፡ አእባን ፡ ወምሕዋራት ፡ ማይ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ ፳፩ ። ግን፲) ።

ጸርብ ፤ (ብ ፡ አጽራብ) ፤ ጠርብ ፤ ፍልጥ ፤ የ ቤት ፡ ዕንጨት ።

(ጥ) ጽራብ ፤ (ባት) ፤ ጥራቢ ፤ የንጨት ፡ ገለባ ፤ አ ብቅ ። ወድቀ ፡ ቅድሜሁ ፡ ከመ ፡ ጽራባተ ፡ ዕፀ ፡ (ስ ንክ ፡ ጥር፰) ።

መጽረብ ፤ (ብት) ፤ መጥረቢያ ፤ መላጊያ ፤ መ ሸለቻ ። ዘረበን ፤ ተመልከት ።

መጸርብት ፤ መጥረቦች ፤ መጥረቢያዎች ።

ምጽራብ ፤ (ባት) ፤ መጥረቢያ ፡ ቦታ ፤ የጥር በት ፡ ቤት ። ዘያወፅኡ ፡ መሬተ ፡ እምጽራብ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

ጽራግ፤ (ትግሬ)፤ ዐንገትጌ፤ ያንገት፡ ጌጥ፤ ሽልማት፤ ለራስም፡ ይኾናል።

ጽራግ፡ ማሰሬ፤ የንጉሥ፡ አልባሽ፤ መዘይን፡ ንጉሥ፤ ያሽከሮች፡ አለቃ፡ ሻን፡ ሽላሚ። ዘየንን፡ ተመልከት።

ጸሪሕ፤ ሖት፤ (ጸርሐ፡ ይጸርሕ፡ ይጽራሕ። ዕብ፡ ጻራሕ። ዐረ፡ ጸረኀ)፤ መጮኽ፤ መጥራት፤ ማልቀስ፤ ቡታ፡ መስደድ፤ መጸለይ፤ አቤት፡ አቤት፡ ማለት። ጸርሐት፡ በዐቢይ፡ ቃል። እጸርሕ፡ ኪያከ። ጸራሕኩ፡ ጽራሐ፡ መሪረ። እጸርሕ፡ ወአዐወዩ። ሶበ፡ አኅለቀት፡ ጸሪሐ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ (ሉቃ፡ ዕዝ፲፡ ፴፱። ስንክ፡ ነሐ፲፫። ሔኖ፷፭፡ ፭። ሰቈ፫፡ ፰። ዮዲ፲፡ ፩)።

ጽራሕ፤ (ሓት)፤ ጩኸት፤ ጥሪ፡ ልቅሶ። ጽራሕ፡ ወብካይ። ወለቡ፡ ጽራሕየ። ጽራሓት፡ (አስቴ፬፡ ፫። መዝ፡ ፭። ሔኖ፱፡ ፱)።

ጽርሕ፤ (ዐረ፡ ጸርሕ። ዕብ፡ ጽሪሕ)፤ አዳራሽ፤ ታላቅ፡ ቤት፤ ግንብ፤ ምኵራብ፤ ቤት፡ ንጉሥ፤ ቤተ፡ መቅደስ፤ ጥሩ፡ ሰፊ፡ ረዥምም፤ ደርብ፤ ተምሳስ፤ ሰገነት፤ ዕልፍኝ፤ ዋሻ፡ በኣት። ምስጢሩ፡ ጥራትና፡ ምጥቀት፡ ታላቅነት፤ ጩኸትና፡ ማስተጋባት፡ ነው። ጽርሐ፡ መንግሥት። ጽርሐ፡ መቅደስ። ጽርሐ፡ አርያም። ደቀ፡ ጽርሕ። ዐርጉ፡ ጽርሐ። ወውእቱ፡ ያርእየክሙ፡ ጽርሐ፡ ዐቢየ፡ ወንጹፈ፡ ወርቡዕ፡ (ኢሳ ፴፱፡ ፯። ግብ፩፡ ፲፫። ማር፡ ፲፬፡ ፲፭)።

አጽራሕ፤ አጽርሕት፤ አዳራሾች፤ ታላላቅ፡ ቤቶች፤ ደርቦች። አጽራሐ፡ ዴዴያት። ምሥዋዓት፡ ዘውስተ፡ አንሕስት፡ ዘአጽራሐ፡ አካዝ። አጽርሕት፡ (፬ነገ፡ ፳፫፡ ፰ና፡ ፲፪። ስንክ፡ መጋ፳፯)።

ተጽራሕ፤ (ሓት)፤ ደርብ፤ ኹለተኛ፡ ክፍል። ተጽራሕ፡ ወተሥላስ፡ (ዘፍ፯፡ ፲፮)።

ጸርይ፤ ዮት፤ (ጸርየ፡ ይጸሪ፡ ይጽረይ። አው፡ ጸረየ፡ ይጸሪ፡ ይጽሪ)፤ መጥራት፤ መንጣት፤ ጥሩ፡ መኾን፤ ከርስሐት፡ መለየት፤ ወለል፡ ኮለል፡ ማለት። ከመ፡ ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጺአቱ፡ ይጸርዩ፡ ቦቱ። እምከመ፡ ጸርየት፡ ኅሊና፡ (ሄርማ። ፈላስ)።

ጽሩይ፤ (ያን፡ ያት፡ ሪት)፤ የጠራ፤ የበራ፤ ንጹሕ፤ ጥሩ። ፍትዋ፡ እመ፡ ጽሩይ፡ ውእቱ። ብሩር፡ ጽሩይ። ወርቅ፡ ጽሩይ። ወይን፡ ጽሩይ። ማየ፡ ትምህርት፡ ጽሩይ። ልብ፡ ጽሩይ። ኅሊና፡ ጽሪት። ጽሩይ፡ እምነውር፡ (ዘካ፲፭፡ ፲፫። መዝ፡ ፲፭። ቀሌ። ስንክ፡ ሠኔ፳፭። ፍ፡ ነ፡ ፲)።

ጽርየት፤ መጥራት፤ አጠራር፤ ጥራት፡ ጥሩነት። ወአልቦ፡ ተሐምኖ፡ ውስተ፡ ጽርየታ። በእንተ፡ ጽርየተ፡ ንጽሕ። ከመ፡ ይኩን፡ አምልኮትሙ፡ በንጽሕ፡ ወበጽርየት፤ ተግሒሦሙ፡ እምአምልኮ፡ ባዕድ። (አፈ፡ ተጸ፲፫። ጥበ፯፡ ፳፱። ዮሴፍ)።

አጽረየ፤ አጠራ፤ ንጹሕ፡ አደረገ፤ ዐደሰ፡ ኰላ፤ ፈጸመ። ወኢያጸሪ፡ ርስሐት። አጽረይኩክሙ፡ እምኅጢአትክሙ። አጽርዮ፡ ለብሩር፡ ዘኢኮነ፡ ፍቱነ። ከመ፡ ያርስንዎሙ፡ ወያጽርይዎሙ። ለእመ፡ አጽረየ፡ ንስሓሁ፡ በጽኑዕ፡ ውዕየት፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፭። ሕዝ ፴፯፡ ፴፫። ምሳ፳፭፡ ፬። ዳን፲፩፡ ፳፭። ቄድር)።

መጽርይ፤ (ዕብ፡ ከርከም። ዐረ፡ ኩርኩም)፤ የሽቱ፡ ቅጠል፤ ጥሩ፡ ሽቱ፤ አበባው፡ ብጫቴ፤ ዐደይ፡ የሚመስል፤ ሽታው፡ ብርቱ፤ የሚሰንፍጥ። ባለ ብሉዮች፡ ግን፡ ቀጋ፡ ይሉታል። ናርዶስ፡ ወመጽርይ። ነስነስኩ፡ ምስካብየ፡ መጽርየ። ይሰብስ፡ ዘሕብረ፡ መጽርይ፡ (ማሕ፬፡ ፲፬። ምሳ፯፡ ፲፯። ሄርማ)።

ጽርኒ፤ ጥርኝ፡ የዝባድ፡ አውሬ፡ ድመት፡ የምታኽል፤ ድመት፡ የምትመስል፡ ጠረናም፡ ጠረን፡ መልካም፤ ዝባድን፡ እይ።

ጽርኒ፡

ጽርንዕት፤ (ዕብ፡ ጻራዓት፤ ለምጽ)፤ ቋቍቻ፤ ቡሓ፤ ቈረቈር፤ ዕከክ፤ ብግር። ዘቦ፡ ጽርንዕት፡ ላዕሌሁ፡ (ዘሌ፳፩፡ ፳። ፳፪፡ ፳፪)።

ጸራዒት፤ (ዕብ፡ ክሳሊም። ጽር፡ ሚሪዎን)፤ ብሽሽት፤ ጭቅና፤ የኵላሊት፡ ቦታ፤ ዙሪያው፡ አጠገቡ። ሥብሕ፡ ዘውስተ፡ ጸራዒት፡ (ዘሌ፫፡ ፬፡ ፲፡ ፲፭። ፬፡ ፱። ፯፡ ፬)። ጸራዒት፡ ዘውግ፡ ነው፡ የግራና፡ የቀኝ፤ ላንድ፡ ሲኾን፡ ግን፡ ጽርዔ፡ ያሰኛል።

ጽሩፊም፤ (ዕብ፡ ጾርፊም)፤ ብር፡ አፍሳሾች፤ አንጥረኞች፤ ቀጥቃጮች፡ (ነሐ፫፡ ፰)።

ጸሪቅ፤ ቆት፤ (ጸረቀ፡ ይጸርቅ፡ ይጽርቅ። ዐረ፡ ጸረቅ)፤ ማማማት፤ ማርቀቅ፤ መዘርጋት፤ ሥሥ፡ ዝርግ፡ ማድረግ፤ የቂጣ፡ የንሓስ። መጨረቅ፡ ማለቅ፡ ውሃ፡ መምሰል፤ መበጨቅ፡ መበጫጨቅ፤ ጨርቅ፡ ቡራጅ፡ መኾን፤ የልብስ። ከጥሬው፡ በቀር፡ አንቀጹ፡ አይገኝም። ጨረቃ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ጸሪቅ፤ (ቃት፤ ጸራይቅ)፤ የንሓስ፡ ገንዘብ፤ ሥሥ፤ ታናሽ፤ መጨረሻ፤ ወራዳ፤ የተናቀ፤ ስምና፡ መልክ፡ ያልታተመበት፤ የአሶርዮን፡ ሩብ። አንዱ፡ ጸሪቅ፡ ሳንቲምና፡ የሳንቲም፡ ሩብ፡ ይኾናል፤ ሳንቲም፡ መቶኛ፡ ወይም፡ የመቶ፡ አንደኛ፡ ነው። እንተ፡ ረሰይከ፡ እግዚኦ፡ ጸሪቀ፡ መበለት፡ ውኩፈ፤ እምእለ፡ አብኡ፡ ብዑላን፡ ዘተርፈ፡ (ደራሲ)። ክልኤ፡ ጸራይቅ። በክልኤቲ፡ ጸሪቀ፡ አሶርዮን፡ (ማር፲፪፡ ፵፪። ሉቃ፲፪፡ ፮)። ባለሐዲሶች፡ ግን፡ ሽሜ፡ መሐልቅ፤ ኃምስ፡ ደዋኔ፤ ግርሽ፤ የሙርኝ፡ እንጀራ፡ ይሉታል። ሙርኝ፡ ያጤፍ፡ ዐይነት፡ ማር፡ ነው፤ ዳልጋውና፡ ፍሬው፡ ጥቍር፡ ጤፍ፡ ይመስላል።

ጸሪቅ፤ (ዕብ፡ ራቂቅ)፤ ሥሥ፤ ረቂቅ፡ ዕንጉቻ። ለማንን፡ ተመልከት። ጸራይቀ፡ ናእት። ጸራ

ይቀ፡ ኀብዝት ። በበ፡ጸሪቃት፡ ኀብዝተ፡ ጤጉን፡ (ዘፀ፳፱፡ ፪። ፩ዜና፡ ፲፰፡ ፫። ፪ነገ፡ ፮፡ ፲፱)።

ጸርቅ፤(ብ፡ አጽርቅት)፤ ጨርቅ፤የልብስ፡ ፅላቂ፡ ውራጅ፤ ጉራጅ፡ ቍራጭ፡ ዕራፊ። ዘጸርቅ ። ጸርቀ፡ትክቶ ። ይከድን፡ ሥጋሁ፡ በጸርቅ፡ ብሉይ ። ፈሐቁ፡ ቍስሎ፡ በአጽርቅተ፡ጸጕር ። ጠብለልዎ፡ በአጽርቅት፤ ጉራጅ፡ (ማቴ፱፡ ፳፪። ኢሳ፳፱፡ ፮። ስንክ፡ ጥቅ፴፡ ፲፱። ሐም፲። ቅዳ፡ ዮሐ)።

ጸርሰ፤—ጠረሰ፤—ፀሪስ፡ ፀርሰ ።

ጾታ፤—ተራ፡ ረድፍ፤—ጸዊት፡ ጸወተ ።

ጼተሎ፤(ዕብ፡ ጺታ፤ ጺቲት፤ ዲን፡ ክብሪት)፤ የሚያስክር፡ መጠጥ፤ ሰውነትን፡ የሚያነድና፡የሚያቃጥል፤ ርሱም፡ ራሱ፡የሚቃጠል። ዲናዊ፡ ክብሪታዊ፤ ወይም፡ ዲኖ፡ ክብሪቶ፡ ማለት፡ ነው። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ጉሽ፡ ጠጅ፤የማር፡ ጠጅ፡ ይሉታል። አውጻሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ ወጼተሎ፡ (ሚክ፪፡ ፲፩። ሆሴ፰፡ ፬)።

ጸቲም፤ሞት፤(ጸተመ፡ ይጸትም፡ ይጽትም ። ጻመተ፡ አ)፤ መግጨት፤ ማጋጨት፤ መስበር፡ ማድቀቅ፤ መቀጥቀጥ፡ መሰንጋት፤ ማሸት፤ ማኰላሸት። ጸተሞ፡ ያዕቆብ፡ ለጣዖተ፡ ራሔል፡ (መጽ፡ ምስ። ኩፋ፡ ፴፭)።

—፤ ማጥመም፤ ማግደድ፤ ገዳዳ፡ ወልጋዳ፡ መኾን፤ ማድረግ፤ የጠባይ፡ የመልክ።

ተጸትመ፤ ተሰበረ፤ ተቀጠቀጠ፤ ተሰነጋ፤ ተሞከተ።

ጽቱም፤(ማን)፤የተሰበረ፤ ቅጥቅጥ፤ ሰንጋ፤ ሙክት። ዘጽቱም፡ወዘምቱር፡(ዘሌ፳፪፡ ፳፬)።

ጸታም፤ ጥመት፤ ጠማምነት፤ ውልግድግድነት። የኀድግኑ፡ዘይት፡ጸታሞ፡(ኤር፲፫፡ ፳፫)። ዕብራይስጥና፡ ጽርእ፡ ዐረብ፡ ሳይቀር፤ ይዌልጥኑ፡ (ኢትዮጵያዊ)፡ ቱሻዊ፡ ማእሶ፡ ያሉትን፤ የግእዝ፡ መላሽ፡ ዘይት፡ ጸታም፡ ብሎ፡ አለስሙ፡ አለዘይቤው፡ ተርጕሞታል።

ጸጸ፤—ስመ፡ ፊደል፤—ፀጸ ።

ፀ፤ ፲፱ኛ፡ ፊደል፤ በግእዝ፡ አልፍ፡ ቤት፡ በአበገደ፤ የጸደይ፡ ጸ፡ ተወራጅ፤ ወይም፡ ምክትል፤ ኹለተኛ፤ ዲቃላ፤ ተቀጥላ፤ ስሙ፡ ፀጸ፤ በዐረብ፡(ፃዕ)፡ ዳድ፡ ይባላል፤ ፍችውን፡ በቦታው፡ ተመልከት። ፲፱ኛነቱ፡ በተራ፡ ቍጥር፡ ነው፤ በፊደልነት፡ ግን፡ ፲፱ኛው፡ የግእዝ፡ ፊደል፡ ቆፍ፡ ነው፡ እንጂ፤ ፀጸ፡ አይደለም። የጸ፡ ኹለተኛ፡ መባሉም፡ በመልክና፡ በድምጥ፡ በኹለት፡ ወገን፡ ነው፤ የኀርም፡ ኀን፡ ፍች፡ መዠመሪያውን፡ ኀ፡ ተመልከት። ኀ፡ የሐ፡ ዲቃላ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ከሐ፡ ቢደረብ፡ እንጂ፡ ለብቻው፡ እንዳይቈጠር፤ ፀ፡ ደግሞ፡ የጸ፡ ዲቃላ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ከጸ፡ ቢደረብ፡ እንጂ፤ ለብቻው፡ አይቈጠርም፤ እንደ፡ ኻያ፡ ኹለቱ፡ ፊደላት፡ አባትነት፡ መደበኛነት፡ የለውም። በፊደል፡ ቍጥር፡ ግን፡ ከታው፡ በኋላ፡ ከነ፡ ቀጥሎ፡ ሲጣፍ፡ ፀ፡ ፳፰፡ ይባላል። በዐረብ፡ ፊደል፡ የፀ፡ ድምጥ፡ ከጸ፡ ልዩ፡ ሲኾን፡ መልካቸው፡ አንድ፡ ነው፤ ከነቍጣ፡ በቀር፡ ልዩነት፡የለውም፤ በግእዝ፡ግን፡ መልካቸው፡ ልዩ፡ ኹኖ፡ ሳለ፡ ድምጣቸው፡ አንድ፡ ነው፤ የመልክ፡ እንጂ፡ የድምጥ፡ ልዩነት፡ የላቸውም፤ ልዩነታቸውም፡ የጠፋ፡ በኋላ፡ ዘመን፡ ነው። ከፍሬምናጦስ፡ በፊት፡ ግን፡ የፀጸ፡ ፀ፡ ድምጥ፤ ገባሬ፡ ሰማያት፡ ወምድር፤ በከመ፡ በሰማይ፡ ከማሁ፡ በምድር፤ ወምድርኒ፡ ትገብር፡ ፋሲካ፡ እንደሚባለው፡ እንደ፡ ድ፡ አጠራርና፡ ድምጥ፡ ነበረ፡ እንጂ፡ እንደ፡ ጸደይ፡ ጸ፡ አልነበረም፤ ዛሬም፡ በዐረብ፡ እንደ፡ ምድራዊ፡ ድ፡ ይጠራል። በዕብራይስጥም፡ ኹለት፡ ጸ፡ አለ፤ ኹለተኛው፡ ጸ፡ ሳድስ፡ እየኾነ፡ በመጨረሻ፡ ቃል፡ ይገባል፤ ድምፁ፡ ግን፡ አንድ፡ ነው፤ ልዩነት፡የለውም፤ በፊደልም፡ ቍጥር፡ መጨረሻ፡ ኹኖ፡ ፱፻፡ ይባላል። ከዚህ፡ የቀረውን፡ ሐተታ፡ ተመልሰኽ፡ በፊደል፡ ታሪክ፡ ተመልከት።

ፄአ፤—ገማ፡ ሸተተ፤—ጸዪእ፡ ጼአ ።

ፃእፃእ፤—ጭንጋፍ፤—ወፂእ፡ ወፅአ ።

ፀብአ፤—ወጋ፡ አጠፋ፤—ጸቢእ፡ ጸብአ ።

ፀበበ፤—ጠበበ፤—ጸቢብ፡ ጸበበ ።

ፀቢጥ፤ ጦት፤ (ፀበጠ፡ ይፀብጥ፡ ይፅብጥ ። ዐረ፡ ፀበጥ ። ዕብ፡ ጻባጥ)፤ መጨበጥ፤ አጥብቆ፡ መያዝ፤ ከእጅ፡ ውስጥ፡ ማግባት። ዘይፀብጥ፡ ዐቅራበ ። ዘይፀብጥ፡ ጽላሎተ ። በትረከ፡ ፀብጥ፡ በእዴከ ። ቆሙ፡ ኀበ፡ ኆኅተ፡ ቍድስ፡ ወፀበጥዋ፡ (ሚራ፳፯፡ ፲። ፴፭፡ ፪። ዘፀ፲፯፡ ፭። ዮሴፍ)። ሠበጠን፡ እይ፤ የዚህ፡ መንቲያ፡ ነው።

ፀባጢ፤ (ጢት፡ ጥያን፡ ያት)፤ የሚጨብጥ፤ ያዥ፡ ጨባጭ። ፀባጤ፡ ሾሉ፡ (ቅዳ፡ ሕር)። ቈ

ጣቢ ፡ ንፉግ ፤ እጀ ፡ ጥብቅ ። ስጭና ፡ ጨባጭ ፡ እንዲሉ ፡ ቸርና ፡ ቢስ ፡ ሲሉ ።

ተፀብጠ ፤ ተጨበጠ ፡ ተያዘ ።

ፅቡጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ብጥ) ፤ የተያዘ ፤ የተጨበጠ ፤ ጭብጥ ። አስይፍቲሆሙ ፡ ምሉኃን ፡ ወፀቡጣን ፡ በእደዊሆሙ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፳) ።

ፅብጠት ፤ መጨበጥ ፤ (ጥጨ) መጨበጥ ፤ አጨባበጥ ፤ ጨበጣ ፤ ጭበጣ ፤ ጭብጥነት ። እንተ ፡ ትትረከብ ፡ ፅብጠቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፰) ።

ፀብጥ ፤ ጨብጥ ፤ ያመንዝሩ ፡ ደዌ ፤ ከቂጥኝ ፡ የሚብስ ፡ የሚከፋ ። ጭብጥ ፤ የሙግት ፡ የውርርድ ፡ ውል ። (ተረት) ፤ ጭብጥ ፡ ያዥ ፤ ውርድ ፡ ነሽ ።

ፅብን ፤ ፅብጥ ፤ (ብ ፡ ፅበን ፤ አፅባን) ፤ መያዣ ፤ መጨበጫ ፤ እጀታ ፤ ዡሮ ፤ ቀለበት ፤ የማጥን ፡ የመጣሪያ ። ፩ኛው ፡ ቅጥል ፡ ስለ ፡ ቀረ ፡ ጥ ፡ የነበረው ፡ ን ፡ ተብሏል ፡ እንጂ ፡ ዘሩ ፡ ፀቢጥ ፡ ነው ። ፀብን ፡ አርባዕ ፡ ዘወርቅ ፤ በአፅባን ፡ ዘዲበ ፡ ታቦት ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፲፪ና ፡ ፲፭) ።

ፀበረ ፤—ረገጠ ፤—ጸቢር ፡ ጸበረ ።

ፀበርት ፤—ዝንጣፊ ፤—ፀመርት ፤ ፀመረ ።

ፀቢስ ፤ ሶት ፤ (ፀብሰ ፡ ይፀብስ ፡ ይፅብስ ። ፀወሰ) ፤ መድከም ፡ መዛል ፤ መፍራት ፤ መላላት ፤ ማንከስ ፤ ፈሪ ፡ ደካማ ፡ መኾን ። ይፀብሱ ፡ ጽኑዓን ። ኢትፀበስ ፡ በቅድመ ፡ ገጾሙ ፡ (ኢሳ፵ ፡ ፴ ። ዘዳ ፴፩ ፡ ፮) ።

ፅቡስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ብስት) ፤ የደከመ ፡ ድኩም ፤ ልል ፤ ፈሪ ፤ ስንፍ ፤ ዐንካሳ ። ንህብ ፡ በኀይላ ፡ ፀብስት ። እስመ ፡ ኅሊና ፡ ፀቡስ ፡ ምኑነ ፡ ይትበሀል ። ኢትኩን ፡ ፀቡስ ፡ በዙሉ ፡ ዘገበርከ ። እደው ፡ ፀቡሳን ፡ (ምሳ፯ ፡ ፰ ። ጥበ፪ ፡ ፲፭ ። ሢራ፴፱ ፡ ፳፪ ። ኢሳ፴፭ ፡ ፫ ። ዕብ፲፪ ፡ ፲፪) ።

ፅብሰት ፤ መድከም ፤ መስነፍ ፤ ደካምነት ።

ፅበስ ፤ ድካም ፤ ሕማም ፤ ስንፍና ፤ ፍርሀት ። ኣሴስል ፡ ፀበሰ ፡ እምላዕሌክሙ ፡ (ዘፀ፳፫ ፡ ፳፭ ። ፊልክ) ።

አፅበሰ ፤ አደከመ ፤ አዛለ ፤ አስነፈ ፤ ናቀ ፤ አቃለለ ። ሕምዝ ፡ እንተ ፡ ታፀብስ ፡ አባሰ ። አፀበሰ ፡ ኅሊናሁ ፡ በኀይሉ ፡ ወይን ፡ (ዲድ ፡ ፳፭ ። መጽ ፡ ምስ) ። በአፅበሰ ፡ ፈንታ ፡ አስተፅበሰ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። ቀሊልኑ ፡ በኀቤክሙ ፡ አስተፀብሶተ ፡ ሰብእ ፡ ወለእግዚአብሐርኒ ፡ ታስተፀብስዎ ፡ (ኢሳ፯ ፡ ፲፫ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፴፪) ። ዳግመኛም ፡ አፅበሰ ፡ አስተፅበሰ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስተፃበሰ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፤ ፍጹም ፡ ጸያፍ ፡ ነው ፡ (ሉቃ፲፪ ፡ ፴፪) ።

ፀበተ ፤—ዋኘ ፤—ጸቢት ፡ ጸበተ ።

ፀጊም ፤ ሞት ፤ (ፀገመ ፡ ይፀግም ፡ ይፅግም ። ዐረ ፡ ፀጊመ) ፤ መጥመም ፤ መጉበጥ ፤ ጠማማ ፡ መኾን ፤ ወደ ፡ ግራ ፡ መኼድ ፤ መገልበጥ ።

ፀጋም ፤ (ማት ። ፅብ ፡ ስሞል) ፤ ግራ ፡ የቀኝ ፡ አንጻር ፤ እጅ ፤ ጐን ፤ ማእዝን ፤ ሰሜን ፤ ሰሜናዊ ፤ ግራኝ ። ተፈለጥ ፡ የማነ ፡ አው ፡ ፀጋመ ። ልቡ ፡ ለአብድ ፡ ውስተ ፡ ፀጋሙ ። ብእሲ ፡ እመ ፡ ኮነ ፡ ፀጋመ ፡ እድ ፡ (ዘፍ፲፫ ፡ ፱ ። መክ፲ ፡ ፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ፡ ፭) ።

ፀጋማዊ ፤ ይ ፤ የግራ ፤ በግራ ፡ ያለ ፤ ግራኝ ፤ ጠማማ ፤ ጐባጣ ፤ ሰሜናዊ ። ፀጋማዊ ፡ ጥቡ ። ዘቦቱ ፡ ፀጋማይ ፡ የማናዩ ፡ ኮነ ። ዐይኑ ፡ ፀጋማይ ። ዐይን ፡ የማኒት ፡ ወፀጋሚት ፡ (ኩፋ፴፰ ። ኪዳ ። ቀሌ) ።

ፅግም ፤ ግራ ፤ ጐን ፤ እጅ ፤ ቦታ ፡ ስፍራ ፤ የግራ ፡ ግራ ፤ ቅርብ ፡ አጠገብ ። ነዲፍ ፡ በይምን ፡ ወበፀግም ። ማይሰ ፡ ሎሙ ፡ አረፍተ ፡ በይምን ፡ ወአረፍተ ፡ በፀግም ። እኀትኪ ፡ ዘትነብር ፡ በፀግምኪ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፪ ። ዘፀ፲፬ ፡ ፳፱ ። ሕዝ፲፮ ፡ ፵፮) ።

ፅግመት ፤ ጥመት ፤ ጠማምነት ፤ ግራኝነት ።

ፀጊዕ ፤ ዖት ፤ (ፀግዐ ፡ ይፀግዕ ፡ ይፅጋዕ ። ዐረ ፡ ፀገዐ) ፤ ጠጊዕ ፤ መጠጋት ፤ መደገፍ ፤ መንተራስ ፤ ጥግ ፡ ደገፋ ፡ መያዝ ፤ ማግኘት ። ጠግዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፀግዐ ፡ ፈንታ ፡ ፀንግዐ ፡ ተፀንግዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ኀል ፡ ኀበ ፡ ሰከበ ፡ ወተፀንግዐ ፡ (አዋል) ። ጥሬውንም ፡ በምፅጋዕ ፡ ፈንታ ፡ ምፅንጋዕ ፡ ይላል ።

ፀጋዒ ፤ (ዒት ፡ ፅያን ፡ ያት) ፤ የሚጠጋ ፤ ተጠጊ ፤ ተደጋፊ ፤ የሙጥኝ ፡ ባይ ።

ፅጉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ግዕት) ፤ የተጠጋ ፤ የተደገፈ ፤ ጥግ ፡ የያዘ ፤ የተኛ ።

ፅግዕ ፤ ፅጋዕ ፤ (ዓት) ፤ ጥግ ፡ ደገፋ ፤ መጨጊያ ፤ መከዳ ፤ ትራስ ። ወይገብሩ ፡ ፀጋዐ ፡ ለዙሉ ፡ ርእስ ። ወእሠጥጥ ፡ ፀጋዓቲክሙ ፡ (ሕዝ፲፫ ፡ ፲፰ና ፡ ፳፩) ።

አፅግዐ ፤ አስጠጋ ፤ አስደገፈ ፤ አስተኛ ፤ አንተራስ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በአፅግዐ ፡ ፈንታ ፡ አስተፃግዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አንበርዎ ፡ ዲበ ፡ ዐራት ፡ ወአስተፃግዕዎ ፡ በወስድ ፡ ዘሜላት ፡ (ዮሴፍ) ።

ምፅጋዕ ፤ (ዓት) ፤ መጠጊያ ፡ ማረፊያ ፡ ቦታ ፤ ዐልጋ ፡ መኝታ ። ፀንግዐን ፡ ተመልከት ።

መፃጕዕ ፤ (ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት) ፤ ባለብዙ ፡ መጨጊያ ፤ ድውይ ፤ ባልጋ ፡ በምንጣፍ ፡ የወደቀ ፤ የተጨነቀ ፤ የጐበጠ ፤ የተጨበጠ ፤ የሰለለ ፡ የሰለሰለ ፤ መነሣት ፡ መቀመጥ ፤ መዘር ፡ መገላበጥ ፡ የማይችል ፤ ሽባ ፡ ጐባጣ ፤ ተርካሳ ። ትቤ ፡ ዐራት ፡ ጊዜ ፡ ተባርዮ ፡ አልጸቀ ፤ መፃጕዕ ፡ ከማየ ፡ ከመ ፡ ትጹረኒ ፡ ሕቀ ። ወኮነ ፡ መፃጕዐ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ (ቅኔ ። ስንክ ፡ መጋ፪ ። ማቴ፱ ፡ ፳፬ ። ፰ ፡ ፮ ። ፱ ፡ ፪ ። ማር፪ ፡ ፫ ። ሉቃ፭ ፡ ፲፰) ።

ፀዊግ ፤ ጎት ፤ (ፆገ ፡ ይፀውግ ፡ ይፁግ) ፤ አው ፡

(ጥወ) ፀውጎ፤ ጎት፤ (ፀወገ፣ ይፄውግ፣ ይፀውግ)፤ መክፋት፤ መጨከን፤ እንዳውሬ፣ መኾን፤ ልብን፣ ማጥመም፤ ፊትን፣ ማጥቈር፤ ማጭገግ፤ ጭጉጉት፣ ማስመሰል። ዘይፀውግ፡ እለ፡ ይፄውጉ፡ እምኔሁ፤ (ዘዳ፳፩፣ ፩፣ ፪። ማቴ፲፪፣ ፵፭)። በያገና፣ በፀወገ፣ ፈንታ፣ ተፀውገ፣ ተፀወገ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው። እኩያን፡ እለ፡ ይፀወጉ። ዲዮቅልጥያኖስ፡ ቢጸ፡ አራዊት፡ በተፀውጎ፡ (ኵፉ፣ ፲። ስንክ፣ መጋ፰)።

ፀዋግ፤ (ግት፣ ጋን፣ ጋት)፤ ክፉ፣ መጥፎ፤ ጨካኝ፤ ጠማማ። ገብር፡ ፀዋግ። አርዌ፡ ፀዋግ። ፀዋጋን፡ መላእክት። እደው፡ ፀዋጋት፡ (ምሳ፳፱፣ ፲፱። ኵፉ፣ ፴፱። ግንዘ። ሚራ፪፣ ፲፱)።

ፅዉግ፤ ዝኒ፣ ከማሁ። ኀበርነ፡ አውግዘ፡ ፀዉጋተ፡ ወጥሉቃተ፡ ትምህርታተ፡ (ተረ፣ ቄር፲፱)።

ፁገት፤ መክፋት፤ መጨከን፤ አክፋፍ፤ አጨካከን፤ ክፋት፣ ጭካኔ፤ ጥመት፤ ጠማምነት። ፁገተ፡ አንበሳ፡ መንገለ፡ የውሀት፡ አግዐዘ፡ (ስንክ፣ ታኅ፲፪)።

ፁግ፤ (ጋት)፤ ኀጢአት፣ ክፋት፤ ተንኰል፤ ጽንት፤ ጥመት። ዙሉ፡ ምግባረ፡ ፁግ። ስብእ፡ ከኑ፡ እኩያነ፡ በምክረ፡ ፁግ። ኢትግበር፡ ፁገ። እለ፡ ይትመየጡ፡ ውስተ፡ ፁግ፡ (ቀሌ። ኵፉ፣ ፲። ፴፯። መዝ፣ ፻፳፬)።

ፄወወ፤—ማረከ፤—ፀየወወ።

ፀወን፤—ጥግ፤ አንበ፤—ጸወን።

ፆረ፤—ተሸከመ፤—ጾዊር፣ ጾረ።

ፆርሮ፤ ሮት፤ (ፆረረ፣ ይፆርር። ጸዐረ)፤ መጨነቅ፤ ማጣር፤ መጮኽ፣ መዘበር፣ መቀባጠር፤ መታወክ፣ መቅበጥበጥ፣ መንቈራጠጥ፤ መናወዝ፣ መቃበዝ፤ የሥቃይ፣ የደዌ፣ የምጥ፣ የሐዘን። ፀረረን፣ ተመልከት። መጽሐፍ፣ ግን፣ በፆረረ፣ ፈንታ፣ አንፆረረ፣ ይላል። ወሖሎ፡ ሌሊተ፡ ታንፆርር፡ (ኢዮ፪፣ ፱)።

አንፆረረ፤ አንሸዋረረ፤ ተንሸዋረረ፤ ዐይኑ፣ ዘዋራ፣ ሸውራራ፣ ሸንዳራ፣ ኾነ፤ ብጭርቅርቅ፣ ወይም፣ ጭዝርቅርቅ፣ አለ። ምስክር፣ የለውም።

ነፆራር፤ (ዕብ፣ ጺር)፤ ሸውራርነት። ጣር፣ ጋር፣ ሥቃይ፣ ሐዘን፤ ምጥ፤ የጭንቅ፣ ጩኸት። ይዋሕየኒ፡ ነፆራር። አኀዘሙ፡ ፍርሀት፡ ወረዓድ፡ ወድንጋፄ፡ ወነፆራር። አኀዘ፡ ነፆራረ፡ ሐዘን፡ ወኢክህለ፡ ያርምም፡ ወከልሐ፡ (ኢዮ፴፣ ፲፭። ግንዘ። ዮሴፍ)።

ፀዊስ፤ ሶት፤ (ፆሰ፤ ፀወሰ፣ ይፀውስ፣ ይፁስ። ፀብሰ)፤ መለምሸት፤ መሸብየት፤ መክሰል፤ ልምሾ፣ ሽባ፣ ስላላ፣ መኾን።

ፅዉስ፤ (ሳን፣ ሳት፣ ውስት)፤ የለመሸ፣ ልምሹ፤ ሽባ፣ ሰላላ፤ ደካማ። ብእሲ፡ ዘፀዉስ፡ እገሪሁ። ዘፀውስት፡ እዴሁ። ስፍነ፡ ዕደወ፡ ኀያላነ፡ ረበየ፡ ሞት፡ ይትዋነይዎሙ፡ ዕፄያት፡ ፀዉሳት፡ (ግብ፫፣ ፪። ማር፫፣ ፫። ግንዘ)።

አፅወሰ፤ ሽባ፣ አደረገ፤ አካል፣ አጕደለ። እመ፡ ቦ፡ ዘአቍሰለ፡ ዐይኖ፡ ገብሩ፡ ወአፅወሰ፡ (ዘፀ፳፩፣ ፳፮)።

ፃሕብ፤—ዝብዘባ፤ ሸክላ፤—ጽሒብ፣ ጸሐበ።

ፀሓይ፤ (ያት። ጽሕወ፤ ጸሐየ፤ በራ)፤ በቁሙ፤ ጣይ፤ ታላቅ፣ ብርሃን፤ ቀን፣ የሚያበራ። ዘየዐቢ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ይምልክ፡ መዓልተ። ፀሓየ፡ ቀትር። ፀሓይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ (ዘፍ፩፣ ፲፮። ሚራ፴፩፣ ፲፱። ኢዮ፴፩፣ ፳፮)።

ፀሓያዊ፤ የፀሓይ። ዓመት፡ ፀሓያዊ። ዓመቱ፡ ፀሓይ፡ (አቡሻ)።

ፅሒስ፤ ሶት፤ (ፀሐሰ፣ ይፅሕስ፣ ይፅሐስ። ዕብ፣ ዱጽ። ሱር፣ ዳጽ። ዐረ፣ ዶሐጸ)፤ ማሸብሸብ፤ ማርገድ፤ መንኰራደድ፤ መዝለል፣ መጨፈር፣ መደንከር፤ ዳንኪራ፣ መምታት፤ መርገጥ፣ ማስረገጥ፣ መወሳወስ፤ የእግር፣ የጫማ። ይፀሕሱ፡ በእገሪሆሙ፡ ውስተ፡ እሳት፡ (ገድ፣ ተክ)። በፀሐሰ፣ ፈንታ፣ አፅሐሰ፣ ይላል፤ ስሕተት፣ ነው። ያፀሕሳ፡ በእገሪሆን። አፀሕስ፡ በእገሪከ። አፀሐሰት፡ በእገሪሃ፡ ወጠፍሐት፡ በእደዊሃ። ጠፊሓ፡ በአእዳው፡ ወአፀሒሳ፡ በአእጋር፡ (ኢሳ፫፣ ፲፮። ሕዝ፮፣ ፲፩። ድጓ። አርጋ)።

ፃሕስ፤ ሽብሸባ፤ ርግደ፤ መረግድ፣ ረገዳ፤ ዝላይ፣ ጭፈራ፤ ርግጫ፣ ዳንኪራ። (ግጥም፤ ዐፄ፣ ቴ፣ ውርድ፣ ቢነዛ፣ በንደብቴ)፤ በራቂ፣ ራሱን፣ ታጣቂ፤ አረግራጊ፣ አቴና፣ ወጊ፤ ዘፈን፣ ግብሩ፣ ዳንኪራ፣ መጥኑ፤ የጕመን፣ ትል፣ ዕጥፍ፣ ዘርጋ፣ የሚል። ለቋረኞች፣ ደብተራን፣ መስደብ፣ ልማዳቸው፣ ነው፤ ቀድሞም፣ እቴጌ፣ ምንትዋብ፣ ዲያብሎስ፣ ቤት፣ አያውቅምን፣ ብለው፣ የሞኝ፣ አጠያየቅ፣ ጠየቁና፣ አዎን፣ እቴጌ፣ ሆይ፣ ርሱማ፣ መልአክ፣ እንጂ፣ አይደለ፣ በዚህስ፣ አይጠረጠርም፣ ቢሏቸው፤ እንኪያማ፣ ደብተራን፣ ማን፣ ወለደው፣ ልበል፣ የማን፣ ልጅ፣ ልበለው፣ አባቱን፣ ንገሩኝ፣ አሉ፣ ይባላል።

አፅሐሰ፤ (አስደራጊ)፤ ዳንኪራ፣ አስመታ፤ አስጨፈረ፤ ርገጡ፣ ዝለሉ፣ አሸብሽቡ፣ አለ፤ ወይም፣ ርግጫ፣ ሽብሸባ፣ ርግደ፣ አስተማረ፤ እንደነጕኔ፣ መኰንን።

መፅሕስ፤ (ስት፣ ሳን፣ ሳት)፤ አስረጋጭ፤ አሸብሻቢ፤ ዳንኪራ፣ መቺ።

ፄውዎ፤ ዎት፤ (ፄወወ፣ ይፄውው። ዕብ፣ ሻባህ። ሱር፣ ሽባእ። ዐረ፣ ሰባ)፤ መማረክ፤ መዝረፍ፤ መሳብ፣ መጐተት፤ በግድ፣ መውሰድ፣ መንዳት። ፄዊወከ፡ ፄዋ። አኀዙ፡ ይፄውዉ፡ ሀገረ። ፄወወኒ፡ መንገሌሁ፡ (መዝ፣ ፷፯። ኵፉ፣ ፲፭። ሮሜ፯፣ ፳፫)።

ፄዋዊ፤ (ዊት፣ ውያን፣ ያት)፤ የሚማርክ፤ ማራኪ፤ ዘራፊ፤ ወሳጅ።

ቶዌወወ፤ ተማረከ፤ ተወሰደ፤ ፈለሰ። ከመ፡ ኢይዌወዋ፡ እንስቲያሆሙ። ተዌወዉ፡ ሕዝብየ። እስከ፡ ተዌወዉ፡ እምነ፡ ብሔሮሙ፡ (ዮዲ፩፡ ፲፪። ኢሳ፭፡ ፲፫። ሚራ፵፰፡ ፲፭)።

ፂውው፤ (ው፡ት፡ ዋን፡ ዋት)፤ የተማረከ፤ የተዘረፈ፤ የተጋዘ። ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ዘሎ፡ ፂውዋነ፡ ወአግብኦሙ፡ ኀበ፡ ማኅደሪሆሙ። አመት፡ ፂውውት። እስብከ፡ ሎሙ፡ ግዕዛነ፡ ለፂውዋን፡ (ግንዘ። ዘፀ፲፪፡ ፳፱። ሉቃ፬፡ ፲፱)።

ዌዋ፤ ምርኮ፤ ምርኮኛ፤ ግዞተኛ፤ የምርኮ፡ ማኅበር፤ ምርኮነት፤ ምርኮኛነት። ይመይጥ፡ ዌዋ፡ ሕዝብየ። ነሥኡ፡ ብዙኀ፡ ዌዋ። እምሕሮሙ፡ ለዌዋሁ። ወሀሎኩ፡ ማእከለ፡ ዌዋ፡ (ኢሳ፵፭፡ ፲፫። ፪ዜና፡ ፳፰፡ ፲፯። ኤር፴፯፡ ፲፰። ሕዝ፩፡ ፩)።

ፂዋዌ፤ **ዌዋዌ**፤ ምርኮ፤ ማረክ፤ ዘረፋ፤ ስደት፤ ግዞት። እሜጥዎሙ፡ ለፂዋዌ። ወሕቡላንሰ፡ ይከውኑ፡ ለዌዋዌ፡ (ኩፋ፡ ፩። ምሳ፲፪፡ ፳፬)።

ዌዐ፤— ገማ፤ ሸተተ፤—ጸዩአ፡ ጼአ።

ፂዖት፤ (ታት። ዐረ፡ ፀይዐት)፤ መስክ፤ ሠፈ፤ ክልክል፤ ማራም፡ ቅጠላም፡ ስፊ፡ በታ፤ የከብት፡ መሰማሪያ። ከመ፡ ማዕረ፡ ፂዖት፡ ስሙር። አኩብር፡ ፂዖተ፡ ከመ፡ ይብዝኃ፡ መራዕይከ። ፂዖት፡ ሐመልማል። ከመ፡ አባግዐ፡ ውስተ፡ ፂዖት። ረከቡ፡ ፂዖታተ፡ ብዙኀተ፡ ወስሙራተ፡ (ኢዮ፭፡ ፳፭። ምሳ፳፯፡ ፳፯። ጥበ፲፱፡ ፯። ሆሴ፬፡ ፲፮። ፩ዜና፡ ፬፡ ፵)።

ፀከ፤—ሜን፤ ሹልዳ፤—ጸከ።

ፀምዐ፤—ጠማ፡ ተጠማ፤—ጸምአ።

አፅምዐ፤—አደመጠ፥ሰማ፤—ጸምዐ።

ፀሚድ፤ ዶት፤ (ፀመደ፡ ይፀምድ፡ ይፅምድ። ዕብ፡ ጻማድ። ሱር፡ ጽማድ። ዐረ፡ ፀመደ)፤ መግዛት፡ በታች፡ ማድረግ። መጥመድ፤ ማቀናጀት፤ ጥንድ፡ ማድረግ፤ ቀንበር፡ መጫን፤ ከቀንበር፡ ከሠረገላ፡ ማቈራኘት፤ የበሬ፡ የፈረስ። ፀመደከ፡ ብይጣን፡ ከመ፡ አባዕር፡ ወአንበረ፡ አርዑተ፡ ውስተ፡ ክሳድከ። ፀሚደ፡ አርዑት፡ ያደንኖ፡ ለክሳድ። ይፀምዱኒ፡ በአርዑቶሙ፡ ወይቅንዩኒ፡ ለግሙራ፤ ከመ፡ ይፀመዱ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ። አዘዘ፡ ይፅምድዎሙ፡ ለአፍራስ፡ ለሠረገላ፡ (መጽ፡ ምስ። ሚራ፴፡ ፴፭። ስንክ፡ ግን፲፭። ኅዳ፲፰)። ዘመደን፡ ተመልክት፤ የዚህ፡ ጎረ፡ ቤት፡ ነው።

—፤ ማጥመድ፤ በወጥመድ፡ መያዝ። ከመ፡ ይፀምዱ፡ ሰብአ፡ በኅይማኖት፡ (ፊልክ፡ ፺፭)። ወሀበ፡ አቅረበ፡ በግለት፡ ፈንታ፡ ፀመደ፡ አስተፀመደ፡ አስተፃመደ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። (ዘሌ፲፰፡ ፳፩። ፳፡ ፳፱ና፡ ፱)።

ፀማዲ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ የሚጠምድ፤ የሚያጠምድ፤ ጠማጅ፤ አጥማጅ።

አፅመደ፤ አስጠመደ፤ ጥመዱ፡ አጥምዱ፡ አለ፤ በወጥመድ፡ አሲያዘ፤ አሳረሰ። (ተረት)፤ ምንም፡ ቢያስጠምዱ፡ በዘጠና፤ ቤቱን፡ አይስትም፡ ቀጠና።

መፅመ(ም)ድ፤ (ብ፡ መፃምድ)፤ መጥመጃ፤ ማጥመጃ፤ ማስጠመጃ፤ መቀርቀቢያ፤ ማቈራኛ፤ ኹለቱን፡ ነገር፡ አንድ፡ የሚያደርግ፤ ቀንበር፡ ምራን፡ ማነቆ፡ ቅራና፡ መጫኛ፡ ስንሰለት፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ወጥመድ፤ ሸምቀቆ፤ ቀላድ፤ ሽርብ፡ ገመድ፡ ሦስቴዮ። ተአስሮ፡ በመፀመድ። መፃምድ፡ ሐደስት፡ (ኢዮ፴፱፡ ፲። መሳ፲፭፡ ፲፫፡ ፲፬። ፲፯፡ ፲፮፡ ፲፪)።

ተፀምደ፤ ተጠመደ፤ ጥንድ፡ ኾነ፤ ከወጥመድ፡ ከወስኮ፡ ገባ፤ ተያዘ፤ አገለገለ። ተፀምደ፡ ምስሌሁ፡ በአሐዱ፡ አርዑት። ተፀመድ፡ መኳንንቲከ። ዘይፈቅድ፡ ይፀመደኒ፡ (ኩፋ፡ ፴፯። ሚራ፳፫፡ ፲፱። ማር፰፡ ፴፬። ማቴ፲፫፡ ፶፪)።

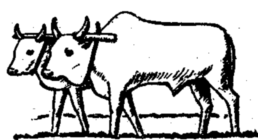
—፤ ነቃ፡ ተጋ፡ እንቅልፍ፡ ዐጣ፤ ወደደ፡ አፈቀረ፤ አዘወተረ፤ ሥራውን፡ አገልግሎቱን። ተፀምዶ፡ ለተድላ፡ ዝ፡ ዓለም፡ ያማስን፡ ነፍሰ። ይፀመዱ፡ ጸሎተ። ይፀመድ፡ ጸሎታተ፡ ወአጽዋመ። ሐና፡ ነቢይት፡ እንተ፡ ተፀምደት፡ ጾመ፡ ወጸሎተ፡ (አፈ፡ ተ፳፰። ግብ፩፡ ፲፬። ፊልክ፡ ፺ና፡ ፶፬)።

ፅሙድ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ምድ)፤ የተጠመደ፤ የተገዛ፤ ትጉህ፤ መናኝ፤ ባሕታዊ። ፅሙዳን፡ ታሕተ፡ አርዑተ፡ ኦሪት። እለ፡ ፅሙዳን፡ ለከርሦሙ። ይኩን፡ ንቁሀ፡ ወፅሙደ፡ ወልብወ። ብፁዕ፡ ጴጥሮስ፡ ፀሙድ። አብ፡ ቅዱስ፡ ወፀሙድ፡ መስተጋድል፤ አባ፡ ሰረባሞን፡ (አርጋ፡ ፭። አፈ፡ ትሽ፱። ፈላስ። ስንክ፡ ጥር፳፭። መጋ፭)።

ፁማዴ፤ መጥመድ፤ መጠመድ፤ አጠማመድ፤ ጠመዳ፤ አገልግሎት፤ ባርነት፡ ቤተ፡ ሰብነት። ወዘኒ፡ ለፁማዴ፡ (፩ዕዝ፡ ፰፡ ፳፯)።

ፀማድ፤ (ውስጠ፡ ብዙ)፤ አገልጋይ፤ ሎሌ፡ አሽከር፤ ቤተ፡ ሰብ፤ ልደ፡ ቤት። እምፀማዱ። አመ፡ ይሔውጽ፡ ፀማደ። ኖላውያን፡ ወፀማዶሙ፡ (ግብ፲፡ ፯። ስንክ፡ ሚያ፯። ሐም፡ ክ፳)።

ፅምድ፤ (ዳት)፤ ጥማድ፤ ጥንድ፤ ኹለት። ፀምደ፡ አልሕምት። ፀምደ፡ ብዕራይ፡ (ኢዮ፭፡ ፫። ፫ነገ፡ ፲፱፡ ፲፱—፳፩። ኢሳ፭፡ ፲። ሉቃ፲፬፡ ፲፱)።

ፅምድ፡

ተፃመደ፤ ተጣመደ፤ ተጠማመደ፤ ተቈራኘ፤ አጣማጅ፡ ወደረኛ፡ ኾነ፤ ተወዳደረ።

አስተፃመደ፤ አጣመደ፤ አጠማመደ፤ ተቈራኙ፡ አለ።

ፀመወ ፤—ጣመነ ፡ ደከመ ፤—ጸምዎ ፡ ጸመወ ።

ፀመወ ፤—ጨመተ ፤ ዝም ፡ አለ ፤—ጸ ምዎ ፡ ጸመወ ።

ፀመመ ፤ (ጸሚም ፡ ጸመ) ፤ ዐከመ ፤ ጠገነ ፤ አሰረ ፡ ሸፈነ ፤ ጠቀለለ ፤ ጠመጠመ ፤ የቍስል ፡ የሰባራ ። ኢፀመምዎ ፡ ከመ ፡ ይትፈወስ ። ኢይፀምምዎ ፡ ወ ኢይቀብዕዎ ፡ (ሕዝ፴ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፩ ፡ ፮) ። ትመልእኑ ፡ ታጸግብኑ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ት(ታ)ፀምምኑ ፡ ነፍሰ ፡ አ ክይስት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፴፱) ።

—፤ አዳነ ፡ ፈወሰ ፡ አሻረ ፤ አደረቀ ፤ አጠና ፡ አበረታ ፤ አ ጨከነ ። ወይፀምም ፡ ሎሙ ፡ ቍስሎሙ ። ፀመመ ፡ ቍስሊሆሙ ። እንበይነ ፡ ነፍስ ፡ ወልድከ ፡ ፀምም ፡ ልበከ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፮ ። መጽ ፡ ምስ ። ሚራ፴ ፡ ፮) ። በፀመመ ፡ ፈንታ ፡ አፅመመ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ጾም ፡ ትፌውስ ፡ ቍስለ ፡ ነፍስ ፡ ወታፀምም ፡ ፍትወተ ፡ ዘሥጋ ። ፈ ውሳት ፡ እለ ፡ ያጥዕያ ፡ ወርጢናት ፡ እለ ፡ ያየብሳ ፤ ወቅብዐ ፡ አፈዋት ፡ እለ ፡ ያፀምማ ፡ ቍስላተ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ። አርጋ ፡ ፫) ።

ፅሙም ፤ የደረቀ ፤ የጠበቀ ፤ ከራራ ፡ ጠንካራ ፤ ጽኑዕ ፤ ኀቱም ። አውፅአ ፡ ሎሙ ፡ ማየ ፡ እምኰዥሕ ፡ ፀሙም ፡ (አፈ ፡ ድ፮) ። ጽሙምን ፡ ተመልከት ፤ ጸመና ፡ ፀመመ ፡ አንድ ፡ ዘር ፡ ናቸው ።

ፆማዕት ፤—ዋሻ ፡ በአት ፤—ጾማዕት ።

(ጥ) ፀምሮ ፤ ሮት ፡ (ፀመረ ፡ ይፄምር ፡ ይፀ ምር ። ዐረ ፡ ሰመረ ። ዕብ ፡ ሳሜር ፤ ቀነወ) ፤ መጨመር ፤ መደረብ ፤ ማጣበቅ ፡ መለጠቅ ፤ ኹለቱን ፡ ነገር ፡ ማጣመር ፡ አንድ ፡ ማድረግ ፤ አጣምሮ ፡ መያዝ ፤ መውጋት ፡ መስፋት ፡ ማሰር ፡ መቸንከር ። ደመረን ፡ ተመ ልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። እፄምሮ ፡ ለዳዊት ፡ ውስተ ፡ አረፍት ። እፀምሮ ፡ በምድር ፡ ምዕረ ። ፀ መረቶ ፡ ምስለ ፡ ምድር ። ኢትፀምር ፡ አሲረ ፡ ክል ኤቲ ፡ ንጣይእ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፩ ። ፳፮ ፡ ፰ ። መሳ፬ ፡ ፳፩ ። ሚራ፯ ፡ ፰) ።

—፤ መሸለት ፡ መቍረጥ ፤ ማጨድ ፡ መቈጥቈጥ ፤ የጠ ጕር ፡ የማር ፡ የቅጠል ፤ ቀረፀን ፡ ተመልከት ።

ፀማሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚጨ ምር ፤ ጨማሪ ፤ አጣባቂ ፤ አንድ ፡ አድራጊ ።

ተፀመረ ፤ ተጨመረ ፤ ተደረበ ፤ ተጣበቀ ፤ ተዋ ሐደ ፤ ፩ ፡ ኾነ ። ተፀመረ ፡ ፀምረት ፡ ህላዌ ፡ (ተረ ፡ ቄር) ።

ፅሙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ምርት) ፤ የተጨ መረ ፤ ጭማሪ ፤ ጭምር ፤ ያበረ ፡ የተባበረ ፤ ፩ ፡ የኾነ ። መልአክ ፡ ዘፅሙር ፡ ምስሌሁ ፡ (አዋል) ። ፅሙረ ፤ ተ ጨምሮ ፡ ፩ ፡ ኹኖ ፡ ባንድነት ፡ (ኤፍ ፡ ፬) ።

ፅማሬ ፤ ፅምረት ፤ መጣመር ፤ መጨመር ፤ አጨማመር ፤ ጭመራ ፤ አንድነት ፤ ተዋሕዶ ። ፀምረተ ፡ ህላዌ ። ፀምረተ ፡ ሥላሴ ። እኍዛን ፡ በፀምረት ፡ (ተረ ፡ ቄር ። አትና) ።

—፤ ሩካቤ ፤ የሩካቤ ፡ ሥራ ። ለእመ ፡ ወረደት ፡ ላዕ ሌከ ፡ በሌሊት ፡ ሕልመ ፡ ፀምረት ፡ ኢትዝክራ ፡ በመ ዓልት ፡ (ፊልክ ፡ ፻፹፭) ።

መፅመር ፤ መፅምር ፤ (ብ ፤ መፃምር) ፤ ዐባሪ ፡ ተባባሪ ፡ ተጫፋሪ ፤ ጓደኛ ፡ ወዳጅ ፡ ባልንጀራ ፤ ዕጮኛ ፡ ባል ፡ ሙሽራ ፤ የብእሲት ፡ ጣምራ ። መጨመ ሪያ ፡ ማጣመሪያ ፤ መጣበቅ ፡ ችንካር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መጣምር ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ኢትኩን ፡ መ ፀመሮ ፡ ለብእሲ ፡ መዐትም ። ምስለ ፡ ፀርከከ ፡ ወመ ፀመርከ ፡ (ምሳ፳፪ ፡ ፳፬ ። አዋል) ። በመፅመር ፡ ፈንታ ፡ መፃምርት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እኁየ ፡ ወመፃም ርትየ ። ይኩን ፡ መፃምርተ ፡ ምስለ ፡ ማኅበረ ፡ ቅ ዱሳን ። ወረስዮ ፡ መፃምርተ ፡ ምስለ ፡ ሰማያው ያን ፡ (ፊልጵ፬ ፡ ፫ ። ግንዘ) ።

መፅ(መ)ምርት ፤ (ብ ፡ መፃምርት) ፤ ሴት ፤ ሚስት ፤ የወንድ ፡ ጣምራ ፤ ኹለተኛ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ያንዱን ፡ በብዙ ፤ መፃምርት ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። እስመ ፡ ሊተ ፡ ሠላሳ ፡ ዓመት ፡ እምአመ ፡ ተመተ ርኩ ፡ እም፤ ፡ መፃምርትየ ። ዘይፈቅድ ፡ ይዘሙ ፡ ምስለ ፡ መፃምርተ ፡ ካልኡ ፡ (ፊልክ ፡ ፫ ። ፴፩) ።

ተፃመረ ፤ ተጋባ ፤ ተጣመረ ፤ ተባበረ ፤ ተጫ ፈረ ፤ ተስማማ ፤ ተዋደደ ፤ አንድ ፡ ኾነ ። ብእሲ ፡ ይፃ መር ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ። እስመ ፡ ትፃመር ፡ ነፍስ ፡ ምስለ ፡ ሰይጣን ፤ ከመ ፡ ተፃምሮታ ፡ ለብእሲት ፡ ምስለ ፡ ብእሲ ። ዘይፃመር ፡ ምስለ ፡ ጠቢብ ፡ (ኵፋ ፡ ፫ ። ፊልክ ፡ ፻፲ ። ምሳ፲፫ ፡ ፳) ።

አስተፃመረ ፤ አጋባ ፤ አጣመረ ፤ አዋደደ ፤ አ ዋሐደ ፤ አንድ ፡ አደረገ ፤ የባልና ፡ የሚስት ። አንቀጹ ፡ የማደራረግ ፡ ነው ፤ ፍችው ፡ ግን ፡ ማድረግ ፡ ኹኖ ፡ ከፀ መረ ፡ ፍች ፡ ይገጥማል ። ዘእግዚ ፡ አስተፃመረ ፡ ሰብእ ፡ ኢይፍልጥ ። ደናግል ፡ ዘኢያስተፃመርዎን ፡ አበ ሆን ፡ ወእሞን ፡ በሕገ ፡ ሰብሳብ ፡ (ማር፲ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

መስተፃምር ፤ (ርት ፤ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያጣምር ፤ የሚያጋባ ፤ አማጭ ፤ ነገር ፡ ቈራጭ ።

ፀማመረ ፤ (የፀመረ ፡ ድርብ) ፤ ጨማ መረ ፤ ደራረበ ። ወእፀማምር ፡ ሰኑየ ፡ ወሰኑየ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲፭) ።

—፤ ሸላለተ ፤ ቈራረጠ ፤ ዐጫጨደ ፡ ቈጣቈጠ ።

ፀምር ፤ (ዕብ ፡ ጼሜር ። ሱር ፡ ጸምራ) ፤ የበግ ፡ ጠጕር ፤ ልም ፡ ልገብ ፡ ጥሩ ፡ ነጭ ፤ ቀጫጭን ፡ ረዣዥም ። የሰው ፡ የእንስሳ ፡ ሥዕርት ፤ እያደገ ፡ የሚሸ ለትና ፡ የሚቈረጥ ፤ ማር ፡ ቅጠል ፡ ዐጽቅ ። ልብስ ፡ ፀምር ፤ ከጠጕር ፡ ተፈትሎ ፡ የሚሠራ ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ መ ስክ ፡ ብዝት ፡ ጠጕር ፡ ነጭ ፡ ሐር ፡ ይሉታል ። እምፀ ምረ ፡ አባግዕየ ፡ ወሥዕርቱ ፡ ከመ ፡ ፀምር ፡ ጸዐዳ ። ትለብሱ ፡ ፀምረ ። ወኢይዕርግ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ፀምር ። ሤጠ ፡ ፀምር ፡ ግብረ ፡ እዱ ፡ (ኢዮ፴፩ ፡ ፳ ። ራእ፩ ፡ ፲፬ ። ሕዝ፴፬ ፡ ፫ ። ዓ፬ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ መጋ፲፰) ። እሴ

ፍሕ ፡ ፀምረ ፡ ያለው ፡ ግን ፡ (መሳ፳ ፡ ፴፯) ፡ ነደውን ፡ ጠጕር ፡ ነው ። ዕብራይስጡ ፡ ቅሩፀ ፡ ፀምረ ፡ ያለውን ፡ የግእዝ ፡ መላሽ ፡ ቅጽሉን ፡ ትቶ ፤ ልብስ ፡ አስመስሎታል ፤ አንቀጹም ፡ ኣቀውም ፡ ኣነብር ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ እሰፍሕ ፡ አይደለም ።

—፤ የታጨደ ፡ መስክ ፤ ዐጽቁ ፡ ቅጠሉ ፡ የተቈረጠ ፡ ጕንድ ፡ ሐረግ ፤ ዝናምና ፡ ጠል ፡ የሚፈልግ ። ወይወርድ ፡ ከመ ፡ ጠል ፡ ውስተ ፡ ፀምር ። ወከመ ፡ ጊሜ ፡ ውስተ ፡ ፀምር ፡ (መዝ ፡ ፸፩ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፪) ።

ፀመርት ፤ (ራት ። ዕብ ፡ ጸሚሬት) ፤ ዐጽቃም ፡ ቅጠላም ፡ ዛፍ ፤ ዘንባባ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የዛፍ ፡ ውልብልቢት ፡ ራስ ፡ ጫፍ ፤ ዐጽቅ ፡ ክንፍ ፤ ቅጣፊ ፡ ዝንጣፊ ፤ ስሌን ፡ የዘንባባ ፡ ቅጠል ፤ ሙሽራው ። ምስጢሩ ፡ ማደግ ፡ መቈረጥ ፡ ሳይቀር ፡ የቅጠሉን ፡ ጣምራነትና ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብነት ፡ ያሳያል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፀመርት ፡ ፈንታ ፡ ፀበርት ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፤ ኀበዘ ፡ ብሎ ፡ በዝ ፡ ፈንታ ፡ ስ ፡ ኀብስት ፡ እንደ ፡ ማለት ። ፀበርተ ፡ ተመርት ፡ ዘበቀልት ። አባ ፡ ዳንኤል ፡ ሁጹፍ ፡ በልብሰ ፡ ፀበርት ። ወግሉፋን ፡ ኪሩቤል ፡ ወፀበራት ፡ (ዮሐ፲፪ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ታኅ፮ ። ሕዝ፵፩ ፡ ፲፰) ።

ፅንብል ፤ (ጠብለለ) ፤ ጫንብላ ፤ የራስ ፡ የግንባር ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ የሚጠመጠም ፡ የሚታሰር ። ሐዲስ ፡ ጥሩ ፡ ልብስ ፤ መጐናጠፊያ ፤ ባለጭል ፡ ሲሾም ፡ ሲሸለም ፡ የሚለብሰው ። ልብሰ ፡ መንግሥት ፡ ዘቦ ፡ አክሊለ ፡ ወርቅ ፡ ወፀንብል ፡ ሚራየ ፡ ሜላት ፡ (አስቴ፰ ፡ ፲፭) ።

ፀንግዐ ፤ (ፀግዐ) ፤ ተጠጋ ፤ አስጠጋ ፤ ራሱን ፤ ተኛ ፡ ተጋደመ ። በፀንግዐ ፡ ፈንታ ፡ ተፀንግዐ ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ፍችውና ፡ ዘሩ ፡ የፀግዐ ፡ ሲኾን ፡ ን ፡ በከንቱ ፡ ገብቷል ፤ ፀግዐን ፡ ተመልከት ። ኀሊ ፡ ኀበ ፡ ተፀንግዐ ፡ (አዋል) ። ባማርኛ ፡ አጠነጋ ፡ ጥንግ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ምፅንጋዕ ፤ (ምዕጋዕ) ፤ መጠጊያ ፡ በታ ፤ ጋጥ ፡ በረት ፤ ግርግም ። ወእደ ፡ አልቦ ፡ አልሕምት ፡ ምፀንጋዕ ፡ ንጹሕ ። ዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ተቀነወ ፡ ወዲበ ፡ ምፀንጋዕ ፡ ተጠብለለ ። ነደቀ ፡ ውስተ ፡ ጸላዕቱ ፡ በአምሳለ ፡ ምፀንጋዕ ፡ (ምሳ፲፬ ፡ ፬ ። ድጓ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ፀንዐ ፤—ጠና ፡ በረታ ፤—ጸኒዕ ፡ ጸንዖ ።

ፀንፈርት ፤ (ፀፈረ ፤ መፅፈርት) ፤ የወፍ ፡ ወጥመድ ፤ ማነቆ ፡ ሽምቀቆ ። ወፈንጠር ፤ የሚያጨናፍር ፤ ደንጊያ ፡ ጠጠር ፡ ብትን ፡ ዐረር ። ከመ ፡ ያመሥጥ ፡ ወይጠል ፡ እምነ ፡ መሥገርት ፡ ገፃፍ ፤ ወከመ ፡ ይድኅን ፡ እምፀንፈርት ፡ ፆፍ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲) ።

ፅንፅንያ ፤—ጥንጣን ፤ ዝንብ ፤—ጸንጸን ።

ፅናሴ ፤ ተፅናስ ፤—ችጋር ፤—ጸንሶ ፡ ጸነሰ ።

ፀኒስ ፤ ሶት ፤ (ፀንሰ ፡ ይፀንስ ፡ ይፅነስ ። ዐረ ፡ ፀኒየ ፤ ወላድ ፡ ኾነ) ፤ መፅነስ ፤ መቋጠር ፤ ማርገዝ ፤ በሆድ ፡ በማሕፀን ፡ መሸከም ፡ መያዝ ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ማበጥ ፡ መንዘርጠጥ ፡ መንጠርዘዝ ፤ እስኪወልዱ ፡ ድረስ ፡ ቀብዳዳ ፡ እንቅብ ፡ ሆድ ፡ መኾን ። ጠነሰሰ ፤ ጥንስስ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ጊዜ ፡ ሰፀኒስ ። ናሁ ፡ ድንግል ፡ ትፀንስ ፡ ወትወልድ ፡ ወልደ ። ዘእንበለ ፡ ትፀንሶ ፡ በከርሥ ። ፀነስነ ፤ ሐመምነ ፡ ወወለድነ ፡ (መክ፫ ፡ ፪ ። ማቴ፩ ፡ ፳፫ ። ሉቃ፪ ፡ ፳፩ ። ኢሳ ፳፮ ፡ ፲፰) ።

—፤ ማሰብ ፤ መመኘት ። በከርሦሙ ፡ ይፀንሱ ፡ ዳዕረ ፡ (ኢዮ፲፭ ፡ ፴፭ ። መዝ ፡ ፯ ። ኢሳ፶፱ ፡ ፬ና ፡ ፲፫) ።

ፀናሲ ፤ (ሲት ፡ ስያን ፡ ያት) ፤ የሚፀንስ ፤ የሚያስብ ፤ ፀናሽ ፡ ዐሳቢ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፬) ።

አፅነሰ ፤ አስፀነሰ ፤ አሲያዘ ፤ አስረገዘ ። ብእሲሰ ፡ ይክል ፡ አፀንሶ ፡ ወአቅሞ ፡ ዘርዐ ፡ እምድኅረ ፡ ሰሳ ፡ ዓመት ። ኢይክል ፡ ተራክቦ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወኢ አፀንሶ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፳ ፡ ፮ ። ፲፪ ፡ ፳ ። ቄድር) ።

ተፀንሰ ፤ ተፀነሰ ፤ ተረገዘ ። ተፀንሰ ፡ በከርሥ ። ዕለተ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ተፀነስክ ። ተፀንሶቱ ፡ እንበለ ፡ ዘርዕ ፡ (ቅዳ ። መጽ ፡ ምስ ። ሃይ ፡ አበ) ።

ፅኑስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ንስት) ፤ የፀነሰ ፤ ያረገዘ ፤ እርጉዝ ። ናሁ ፡ ፀንስት ፡ አንቲ ፡ ወትወልዲ ። አሌ ፡ ሎን ፡ ለፅኑሳት ። ፅኑሳተ ፡ ገለዓድ ፡ (ዘፍ፲፮ ፡ ፲፩ ። ማቴ፳፬ ፡ ፲፱ ። ዓሞ፩ ፡ ፲፫) ።

—፤ የተፀነሰ ፤ የተረገዘ ፤ የሆድ ፡ ውስጥ ፡ ልጅ ። (ተረት) ፤ የታዘለ ፡ በለምድ ፤ የተረገዘ ፡ በሆድ ።

ፅንሰት ፤ መፅነስ ፤ መፀነስ ፤ ፅንስነት ፤ እርጉዝነት ። መዋዕለ ፡ ፀንሰታ ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፴ ። ነሐ፯) ።

ፅንስ ፤ በቁሙ ፤ የማሕፀን ፡ ፍሬ ፤ የልጅ ፡ ቡቃያ ፤ ሽል ፤ እርግዝና ፤ ሐሳብ ፡ ምኞት ። ዘአይኑ ፡ ብእሲ ፡ ዝንቱ ፡ ፅንስ ። ፅንስ ፡ እንበለ ፡ ሩካቤ ። እምቅድመ ፡ ፅንሶን ። ፅንስ ፡ እንዘ ፡ ባቲ ። መዋዕለ ፡ ፅንሳ ፡ ኪያሁ ፡ (ዘፍ፴፰ ፡ ፳፭ ። ቅዳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲ ፡ ፩ ። ዕር ፡ ኢሳ፲፩ ፡ ፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፬) ።

ፀዓዕ ፤ (ዓት) ፤ መብረቅ ፤ ነጐድጓድ ፤ የመብረቅ ፡ ጓታ ፤ ብልጭታ ። ትፌኑ ፡ ፀዓዐ ፡ ወየሐውር ። ቃለ ፡ ፀዓዑ ፡ ያፈርሃ ፡ ለምድር ። መብረቅ ፡ ወነጐድጓድ ፡ ወፀዓዕ ፡ ኀያል ። ክልሒ ፡ ፀዓዓት ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፴፭ ። ሢራ፵፫ ፡ ፲፯ ። ቅዳ ፡ ያዕ ። ደራሲ) ።

ፀዕዐ ፤ (ዕብ ፡ ሻአህ) ፤ ጮኸ ፡ ነጐደ ፤ ፈረሰ ፡ ተናደ ፤ ተመመ ፡ አስገመገመ ፤ በረቀ ፡ ፈለቀ ፡ ብልጭ ፡ አለ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ብልጭታን ፡ ብቻ ፡ ይፈታሉ ።

ፂዖት ፤—መስከ ፤—ፀየዖት ።

ፀፍዐ ፤—በጥፊ ፡ መታ ፤—ጸፊዕ ፡ ጸፍዖ ።

ፅፍዕ ፤ ፀፍዕ ፤ (ጸፍዐ ። ዐረ ፡ ፀፍዕ ። ዕብ ፡ ጻፊዕ) ፤ እበት ፤ ኵበት ፤ ጥፍጥፍ ፡ ዐዛባ ፤ ፈርስ ፤

ፍግ፡ ፀጦፕ፤ ፋንድያ። ወሁብኩከ፡ ፀፍዐ፡ ላሕም፡ ህየንተ፡ ፀፍዐ፡ ሰብእ። ከመ፡ ፀፍዐ፡ ግዱፍ፡ (ሕ ዝ፬፡ ፲፭። ሚራ፳፪፡ ፪)።

ፀፍፀፈ ፤—ጠፈጠፈ ፤—ጸፍጽፎ፡ ጸ ፍጸፈ።

ፀፈቀ ፤—ጨፈቀ ፤—ጸፈቅ፡ ጸፈቀ።

ፀፈረ ፤—ጥፍራም፡ ኾነ ፤—ጸፈር፡ ጸ ፈረ።

(ጥ) **ፀፌር፤ ሮት፤ (ፀፈረ፡ ይፀፍር፡ ይፅ ፍር። ዐረ፡ ፀፈረ)** ፤ መታታት፤ መሥራት፤ መጉን ጉን፤ ማከረር፡ መግመድ፤ መደረብ፡ መሸረብ። ፀፊ ሮቱ፡ ለሥዕርት። ፀፈረት፡ ርእሳ፡ ወተከብበት። ፀ ፊረ፡ ደጓዕሌ። ወፀፈሩ፡ ሐራ፡ አክሊለ፡ ዘሦክ። ል ሳንከ፡ ፀፈራ፡ ለሕብል። ጽልሑተ፡ ይፀፍራ፡ እደ ዊከሙ። እለ፡ ይፀፍርዋ፡ ለምክር፡ (ፍ፡ ነ፡ ፶፭። ዮዲ፡ ፲፯፡ ፰። ስንክ፡ ኅዳ፲፪። ዮሐ፲፱፡ ፪። መዝ ሟ፬፻፡ ፶፯። ኢዮ፰፡ ፲፫)።

—፤ ማበር፤ መጨፈር፤ አንድ፡ ቃል፡ መኾን፤ በዘፈን፡ በምክር፡ (ዐማርኛ)።

—፤ ማጣፈር፤ በዋዊ፡ ማያያዝ፡ ማቈራኘት፤ ኹለቱን፡ ሦስቱን፡ ብዙውን። ሚካኤል፡ ወገብርኤል። አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ። ጴጥሮስ፡ ወዮሐ ንስ፡ ወያዕቆብ፡ ወእንድርያስ፡ ወፊልጶስ፡ ወቶ ማስ፡ (ግብ፩፡ ፲፫)።

ፀፋሪ ፤ **(ሪት፡ ርያን፡ ያት)** ፤ የሚታታ፡ የ ሚሠራ፡ ጕንጓኝ፤ ጨፋሪ፡ ዘፋኝ።

ተፀፍረ ፤ **ተፀፈረ** ፤ ተታታ፤ ተሠራ፤ ተጐን ጐነ፤ ተሸረበ፡ ተደረበ፡ አንድ፡ ኾነ። በተፀፍሮ፡ ሥ ዕርቶን። አክሊለ፡ ስብሐት፡ ዘተፀፍረ። ወዙሉ፡ አ ብድ፡ ዘከመ፡ ዝ፡ ይፀፈር። ተፀፈርነ፡ በህላዌነ፡ እ ምእለ፡ ኢይትአየያ፡ (፩ጴጥ፡ ፫፡ ፫። ኢሳ፳፰፡ ፭። ምሳ፰፡ ፩። ቄር)። በተፀፍረ፡ ፈንታ፡ ተፃፈረ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። አሕባለ፡ ኃጥኣን፡ ተፃፈራ፡ ላዕሌየ፡ (መዝ፡ ፻፲፰)።

ፅፉር ፤ **(ራን፡ ራት፡ ፍርት)** ፤ የተታታ፤ የ ተሠራ፤ ጕንጕን፤ ሽርብ። ሥረዊሁ፡ ፅፉር። ኢትግ ብር፡ ሥዕርተከ፡ ፍቱሐ፡ ወዝርዙረ፡ ወኢፀፉረ። እለ፡ ፀፉራት፡ በኀጢአት፡ (ኢዮ፵፡ ፲፪። ፍ፡ ነ፡ ፲፭። ፪ጢሞ፡ ፫፡ ፯)።

ፅፍረት ፤ መታታት፤ መሥራት፤ መሠራት፤ አ ሠራር፤ ሥራ፤ ስሌን፡ ወንፊት። በእንተ፡ ፀፍረት፡ ዘይጓዕሌ። ለዘኮነ፡ ይፀፍር፡ ፀፍረተ፡ (ፊልክ፡ ፻ ፎና፡ ፻፹፱)።

ፅፍሮ ፤ የጠጕር፡ ሥራ፤ ትት፤ ጕንጕናት፤ ሽ ርባት፤ ሽሩባ፤ ዐይነ፡ ርግብ፤ የራስ፡ የጠጕር፡ ጌጥ፡ ሽ ልማት። ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘተንእደ፡ ፀ ፍሮሁ። ወፀፍሮ፡ ርእስኪ። ሐብለት፡ ዘፀፍሮ፡ (ደ ራሲ። ማሕ፯፡ ፮። ዘፀ፴፭፡ ፶)።

ፅፍሮ፡

—፤ ቍጥራት፤ ቅጥል፤ ቅጥልጥል፤ የጠፍር፡ የገመድ፡ የልጥ፡ የሹጥ፤ በኮሶ፡ ቀን።

አፅፉር ፤ ቅጥሎች፤ ቅጥልጥሎች፤ ሹጦች፡ የሆድ፡ ውስጥ፡ ትሎች። ኀምሳ፡ አፀፋር፡ (ገድ፡ ላሊ)።

መፅፈርት ፤ ወጥመድ፤ ጕንጕን፤ አበታ፡ ገ መድ። መፀፈርተ፡ ሲኦል፡ (ምሳ፱፡ ፲፰)። ዕብራይ ስጡ፡ ግን፡ መዓምቅተ፡ ሲኦል፡ ይላል።

ተፃፈረ ፤ ተጣፈረ፤ ተባበረ፤ በዋዊ። አነ፡ ወ አብ፡ አሐዱ፡ ንሕነ፡ (ዮሐ፲፡ ፴፩)።

አስተፃፈረ ፤ **(ፀፈረ)** ፤ አጣፈረ፤ አጨፋፈረ፤ ሌላውን፡ ከራሱ፤ ራሱን፡ ከሌላ፤ ወይም፡ ሌላውን፡ ከሌላ። አቡየ፡ ወአነ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፤ ፀሓይ፡ ወ ብርሃን፡ ወዋዕይ፡ (ቅዳ፡ ግሩ)።

ፃዕ ፤ **ፃዔ** ፤ **(ዕብ፡ ሳስ። ሱር፡ ሳሳ። ዐረ፡ ሱስ)** ፤ ብል፤ ታናሽ፡ ትል፤ የልብስ፡ የቅጠል። ከመ፡ ልብስ፡ ይበልዩ፡ ወይበልዖሙ፡ ፃዔ። ፃዔ፡ ወቍን ቍኔ። ከመ፡ ብላዐ፡ ፃዔ፡ (ኢሳ፶፡ ፱። ማቴ፮፡ ፲፱፡ ፳። ናሖ፩፡ ፲)።

—፤ ነቀዝ፤ ጥንጣን፤ የዕፅ፡ የእክል። አብትር፡ ከመ፡ ዘፃዔ፡ በልዖሙ፡ (ሄርማ)።

ፃፁት ፤—ታናሽ፡ ዝንብ ፤—ጻጹት።

ፀቈነ ፤—ጨቈነ ፤ ከበ ፤—ጸቀውን፡ ጸ ቈነ።

ፀሪዕ ፤ **ዖት** ፤ **(ፀርዐ፡ ይፀርዕ፡ ይፅራዕ። ዐረ፡ ፀረዐ)** ፤ መታከት፡ መድከም፤ መተኘት፡ መጋ ደም፤ መሰነፍ፡ መበዘን፤ ማረፍ፡ ሥራ፡ ፈት፡ መኾን፤ ሥራን፡ መተው፤ ማቋረጥ፡ ማቆም፤ ማስታጐል። መ ጽሐፍ፡ ግን፡ በፀርዐ፡ ፈንታ፡ አፅርዐ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ ኢያፀርዕ፡ ተግሣጸ። ኢናፀርዕ፡ ቅኔ፡ ግብረ፡ እዴዊነ፡ ወኢንትሀከይ። ከመ፡ ኢያፀ ርዕ፡ ተቀንዮ፡ ቅድመ፡ ሥጋሁ፡ ለአዳም። ወእምዝ፡ አፀርዐ፡ ዘንተ፡ ግብረ፡ (ሢራ፴፡ ፩። ዲድ፡ ፲፫። ቀሌ። ሃይ፡ አበ)።

አፅርዐ ፤ **(አስደራጊ)** ፤ አበዘነ፤ ሥራ፡ አስ ፈታ፤ አስቀረ፡ ከለከለ፤ አስተጓጐለ። ኢየሱስ፡ አፀርዐ፡ ምሒለ። አፀርዐ፡ ትእዛዘ፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፪፡ ፩። አ ቡሻ፡ ፶)።

ተፀርዐ ፤ ተፈታ፤ ቀረ፤ ታጐለ፤ ተቋረጠ፤ ቆመ፤ ጠፋ፡ ተበላሸ፡ ከንቱ፡ ኾነ፤ ሥራው። አውስቦ፡ ይፀ

ራዕ፡ለእመ፡መንኩሱ፡ብእሲ፡ወብእሲት። ወእምቅድመ፡ ይፍጥር፡ መላእክተ፡ ለቅዳሴ፡አኮ፡ ስብሐቲሁ፡ዘተፀርዐ። ወተፀርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡ እምዓለም። ወእምዝ፡ተፀርዐ፡ሕንጻ፡(ፍ፡ነ፡፳፱፡ ፮። ቅዳ፡ግሩ። ዮሴፍ። ዕዝ፱፡፳፱)።

ፅሩዕ ፤ (ዓን፡ዓት፡ርዕት) ፤ የቦዘነ፡ቦዘንተኛ ፤ ታከታ፡ስንፍ፡ሥራ፡ፈት ፤ የተጓጐለ። ኢታንብሮ፡ፀሩዐ። ፀሩዓን፡ጾርሑ። ኢኮንክሙ፡ፀሩዓነ። ፀሩዕ፡ እምነሰሳው፡(ሚራ፴፡፴፯። ዘፀ፭፡፰። ፪ጴጥ፡፩፡፰። ጥበ፲፭፡፲፭)።

—፤ ከንቱ፡ብላሽ ፤ ፈራሽ ፤ ውሽት፡ቧልት ፤ ዋዛ፡ፈዛዛ ፤ ያለፈ፡የቀረ፡የተሻረ ፤ ውጥን፡ዥምር። ምግባር፡ ፀሩዕ፡ዘኢይበቍዕ። ይከውን፡ጻማሆሙ፡ፀሩዐ። ኢይከውን፡ ፀሩዐ፡ሰብሳበ፡ ዚኣሃ። ሕንጻ፡ ነበረ፡ ፀሩዐ፡(አፈ፡ተ፱። ዮሴፍ። ማቴ፲፱፡፴፯። ፈ፡መ፡ ፳፡፲፱። ዕዝ፱፡፳፱)።

ፅርዐት ፤ (ታት) ፤ መታከት፤መቦዘን፤ሥራ፡ መፍታት ፤ መቅረት፡መታጐል ፤ ማስታጐል። ፀርዐት፡ ዐደው። የሀቦ፡ ፀርዐቲሁ። ይግበሩ፡ፈቃደከ፡ዘእንበለ፡ ፀርዐት። ቅዳስያት፡ ዘእንበለ፡ ፀርዐታት፡ (መከ፲፡፲፰። ዘፀ፳፰፡፲፱። ቀሌ። ቅዳ። ስንክ፡መጋ ፳፱)።

—፤ ቦዘን ፤ በዓል ፤ የዕረፍት፡ቀን ፤ ጊዜ ፤ ጉባኤ። በመዋዕለ፡ ፀርዐቱ። ቀድሱ፡ ፀርዐተ፡ ለጣዖት። ጾመኪሙ፡ወፀርዐተክሙ፡(ጥበ፲፫፡፲፫። ፩ነገ፡፲፡፳። ኢሳ፩፡፲፫)።

—፤ ኀጢአት ፤ አምልኮ፡ጣዖት ፤ ከንቱ፡ነገር ፤ ከንቱነት ፤ ምናምንቴነት። ከመ፡ያእምሩ፡ ፀርዐተ፡ሥርዐተ፡ አማልክቲሆሙ። ተከሥተ፡ ፀርዐት፡ ወተንብአ፡ጽድቅ። ዘይዴግን፡ፀርዐተ፡(ዮሴፍ። ምሳ፲፱፡፲፭)።

አፅርዐት ፤ ቦዘኖች፡ሀኬቶች። ይትሜሀራ፡ አፀርዐተ፡(፩ጢሞ፡፭፡፲፫)።

ፅርዕ ፤—ግሬክ ፤ ዮናን ፤—ጽርእ ።

ፀራዒት ፤—ጭቅና ፤—ጸራዒት ።

ፀሪፍ ፤ ፎት ፤ (ፀረፈ፡ ይፀርፍ፡ ይፅርፍ ። ዕብ፡ጻራፍ ፤ ነጠፈ ፤ አኀበረ ። ሐራፍ) ፤ መፅረፍ ፤ መስደብ፡ማዋረድ ፤ ማቃለል ፤ ነውረኛ፡ማድረግ። በእንተ፡ፀሪፍ፡ወጽዒል። ይፀርፉ፡ አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ። ዘይፀርፍ፡ላዕለ፡ካህናት። ፀረፉ፡ በሐሰት፡(ፈ፡መ፡፳። ኢሳ፶፪፡፭። ቀሌ። ፍ፡ነ፡፳፱)።

ፀራፊ ፤ (ፊት፡ፍያን፡ያት ፤ ረፍት) ፤ ሰዳቢ ፤ ተሳዳቢ ፤ አዋራጅ ፤ ስድብ፡ዐዋቂ። ኢያነጽሕ፡ ፀራፌ። ኢትኩኑ፡መዐትማነ፡ ወኢፀራፍያነ፡ ወኢዝኑራነ፡(ጥበ፩፡፮። ዲድ፡፯። ፩ጢሞ፡፩፡፲፫)።

አፅረፈ ፤ አሰደበ ፤ አስነቀፈ ፤ ሰደቡ፡አለ።

ተፀርፈ ፤ ተሰደበ ፤ የስድብ፡ቃል፡ሰማ ፤ ስድብ፡ተቀበለ።

ፅሩፍ ፤ (ፋን፡ፋት፡ርፍት) ፤ የተሰደበ ፤ ስዱብ ፤ ንቁፍ ፤ ነውረኛ። መኑ፡ከመ፡ዝ፡ፀሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት። አ፡ፀሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡(ቄር፡ጸሎ። ቀሌ)። በፀራፊ፡ፈንታ፡ፅሩፍ፡ይላል ፤ ስሕተት፡ነው። ኢትኩኑ፡ፀሩፋነ፡(፪ጢሞ፡፫፡፪)።

ፅርፈት ፤ (ታት) ፤ መስደብ ፤ መሰደብ ፤ አሰዳደብ ፤ ስድብ፡ውርደት። ኢተንበለ፡ ይንብብ፡ ቃለ፡ ፀርፈት። እመ፡ ኮነ፡ቃለ፡ ፀርፈቱ፡እሙነ። ፀርፈታት፡(ይሁ፡፱። ፍ፡ነ፡፳፱። ራእ፲፫፡፩)።

ተፃረፈ ፤ ተሳደበ ፤ ተሰዳደበ ፤ ተደራረገ፡ነው። ባማርኛ፡ግን፡ተሳደበ፡ማለት፡አድራጊም፡ይኾናል። መታ፡ተማታ፡ተማች ፤ እንደ፡ማለት። ኢተፃረፍክሙ፡(አዋል)።

አስተፃረፈ ፤ አሳደበ ፤ አሰዳደበ ፤ አነቃቀፈ።

መስተፃርፍ ፤ የሚያሳድብ ፤ የሚያሰዳድብ ፤ አሳዳቢ ፤ አጣይ።

ፀርቅ ፤—ጨርቅ ፤—ጸሪቅ፡ጸረቀ ።

ፀሪር ፤ ሮት ፤ (ፀረረ፡ይፀርር፡ይፅርር ። ዐረ፡ፀረ ፤ ጕዳ ። ዕብ፡ጻራር) ፤ መፃረር ፤ መጠናወት ፤ ወደረኛ፡መኾን ፤ መበደል ፤ ግፍ፡መሥራት ፤ መክዳት፡መሸፈት ፤ ማመፅ፡ግብር፡መንሣት፡ማቅለጥ። መጽሐፍ፡ግን፡በፀረረ፡ፈንታ፡አፅረረ፡ይላል ፤ የመላሽ፡ስሕተት፡ነው። አፀረሩ፡ በዶም። አፀረሩ፡ሞአብ። አፀረሩ፡ኤዶም፡(ዘፍ፲፬፡፬። ፬ነገ፡፩፡፩። ፰፡ ፳ና፡፳፪)።

—፤ መፀረር ፤ መሰለፍ ፤ ለጦር፡ለውጊያ፡መዘጋጀት።

ፀራሪ ፤ (ሪት፡ርያን፡ያት) ፤ የሚፃረር ፤ ጠላት ፤ ደመኛ። በፀራሪ፡ፈንታ፡ፀራዊ፡ይላል ፤ ፍችው፡፩፡ነው።

ፅሩር ፤ (ራን፡ራት፡ርርት) ፤ የተፃረረ፤የተፀረረ ፤ ዝግጁ ፤ ሰልፈኛ። በቁሙ፡ጥሩር፡የራስ፡ቍር ፤ ድርዕ ፤ የሰልፍ፡ልብስ ፤ የጦር፡መሣሪያ። ጌራንና፡ድርዕን፡ተመልከት። እስመ፡ፀሩራን፡እሙንቱ።

ፀር ፤ በቁሙ ፤ ተፃራሪ ፤ ጠላት ፤ ወደረኛ ፤ ጣውንት ፤ ከዳተኛ ፤ ሽፍታ። መጽሐፍ፡ግን፡በጣፎችና፡በመላሾች፡ስሕተት፡ላንድም፡ለብዙም፡ፀር፡ይላል ፤ አያስኼም። ብቻ፡ለወንድና፡ለሴት፡ይከታል። ከዋሙ፡ ፀሮሙ። ይከውነከ፡ፀረከ። ሶበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ። እንዘ፡ፀሩ፡ ንሕነ፡ ለእግዚ። ሚመት፡ ለዙሉ፡ እንዘ፡ ፀር፡ ይእቲ ፤ መኳንንት፡ ይትጋደሉ፡ ባቲ፡ (ኢሳ፳፫፡፲። ሚራ፴፯፡፱። ዓሞ፡፩። ሮሜ፡፭፡፲። ቅኔ)።

ፀራዊ ፤ (ዊት፡ውያን፡ያት) ፤ ፀራሪ ፤ የጠላት፡ወገን ፤ ጠላት፡ደመኛ። ብእሲ፡ፀራዊ፡ገብረ፡ ዘንተ። ወፀራዊሰ፡ዲያብሎስ፡(ማቴ፡፲፫፡፳፰። ፴፱)።

አፅራር ፤ ፀሮች ፤ ዝግጁ ፡ ጠላቶች ። ዐቀበቶ ፡ እምአፀራሪሁ ። አፀራርየ ፡ እለ ፡ ተንሥኡ ፡ በነገረ ፡ ከንቱ ፡ ወበኩ ፡ (ጥበ ፲ ፡ ፲፪ ። ደራሲ) ።

አፀረረ ፤ አስከዳ ፤ አሸፈተ ፤ አስጠረረ ፤ አሰለፈ ፤ ጥሩር ፡ አለበሰ ፤ አስለበሰ ።

መፀርር ፤ (ብ ፡ መፃርርት) ፤ የሚፃረር ፤ ተፃራሪ ፤ የሚያስጠርር ፤ አስጠራሪ ፤ ጥሩር ፡ አልባሽ ፤ የስልፍ ፡ መምር ። መጣሪያውንም ፡ ያሳያል ።

ተፃረረ ፤ ተጣላ ፡ ተጠላላ ፤ ጠላት ፡ ተኳኳን ፡ ተሰላለፈ ፤ ለመዋጋት ፡ ለመጋደል ። ፍችው ፡ ከፀረረ ፡ ፍች ፡ ይገጥማል ፤ ባማርኛው ፡ የማድረግም ፡ ምስጢር ፡ አለበት ። እለ ፡ ይፃረሩኒ ፡ በከንቱ ። ተፃረርዋ ፡ ዥሎሙ ፡ ፍቁራኒሃ ። አንተ ፡ ተፃረርከሁ ፡ እምትካት ። ቀተለ ፡ ዥሎ ፡ ዘከነ ፡ ይፃረሮ ፡ (መዝ ፡ ፫ ። ሰቈ፩ ፡ ፪ ። መቃ ። ዮሴፍ) ።

ትፅርርት ፤ ፀርነት ፤ ተፃራሪነት ፤ ጠላትነት ፡ (ፊልክ ፡ ፲፩) ።

አስተፃረረ ፤ አጣላ ፤ አጠላላ ፤ አሳለፈ ፡ አሰላለፈ ።

መስተፃርር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያጣላ ፤ አጣይ ። የሚጠላ ፤ ተጣይ ፤ ተቃዋሚ ። ለትማስን ፡ ምክረ ፡ መስተፃርር ። ንጢአት ፡ መስተፃርርት ፡ ለእግዚ ፤ አጣይ ፡ (ግንዝ ። ፊልክ) ። ለመስተፃርራን ፡ አስተሳልምዎሙ ። ኢክኑ ፡ ቃላተ ፡ አበው ፡ መስተፃርራተ ፤ ተጣይ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ። ፊልክ ፡ ፶) ።

ፀሬስ ፤ ሶት ፤ (ፀርሰ ፡ ይፀርስ ፡ ይፅርስ ። ጠርሰ) ፤ መጥረስ ፤ መደንዘዝ ፤ መድከም ፤ መፍዘዝ ፤ መብለዝ ፤ የጥርስ ፡ የስለት ፤ ጠርሰን ፡ ተመልከት ። አበው ፡ በልዑ ፡ ቀፀ ፡ ወአስናነ ፡ ደቂቅ ፡ ፀርሱ ። እሁበክሙ ፡ ትፀርሱ ፡ ስነኒክሙ ፡ (ኤርምያ፩ ፡ ፳፱ ፡ ፴ ። ሕዝ፲፰ ፡ ፪ ። ዓሞ፬ ፡ ፮) ።

አፅረሰ ፤ አጠረሰ ፤ አደነዘ ፤ ጥርስ ፡ ሰበረ ፡ አበለዘ ። ያፀርሰከ ፡ አስናኒከ ፡ (ሚራ፴ ፡ ፲) ።

ፅርስ ፤ (ብ ፡ ፅረስ) ፤ ጥርስ ፤ ክራንቻ ፡ መንጋጋ ። ፀና ፡ ጠ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ፅርስ ፡ ጥርስ ፡ እያለ ፡ በኹሉም ፡ ይገኛል ። ፀርሰ ፡ ወስነ ። ውስተ ፡ ፀረሲሆሙ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፳፯ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፴፫) ።

ፀተመ ፤—ገፈጠ ፡ ሰበረ ፤—ጸቲም ፡ ጸተመ ።

ፀጸ ፤ (ፀጺ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ፀ ፤ ጸ ፡ ጥንተ ፡ ስሙ ፡ ነው ። አጣጣፉም ፡ እንደዚህ ፡ ነበረ ፡ ይባላል ፡ ፀ ፤ ከግእዝ ፡ በፊት ፡ በነበረው ፡ በሳባ ፡ ፊደል ፡ የበ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ ጸ ፡ ይባል ፡ ነበረ ፤ ጸ ፡ የሚያሰኘውም ፡ የከርሡ ፡ ሠረዝ ፡ ነው ፤ ሠረዙ ፡ ሲቀር ፡ በ ፤ ሲጨመር ፡ ፀ ፡ ጸ ፡ ይባል ፡ ነበረ ፡ ይላሉ ። የኋላ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፡ የጸደይ ፡ ምክትል ፡ ሌላ ፡ ነበረና ፤ ያንን ፡ አውጥተው ፡ ይህንን ፡ ሲያገቡ ፡ እንደ ፡ ዐይኑ ፡ ዐ ፡ ክፍቱን ፡ ዘግተው ፤ ኹለተኛ ፡ ፀ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ጥንታዊ ፡ ስሙን ፡ ሳይለቁ ፡ ፀጺ ፡ ብለውታል ፤ ፍችው ፡ ፀሐያዊ ። ዳግመኛም ፡ በፀጺ ፡ ፈንታ ፡ ፀጺ ፡ ይላል ፤ ዕፀ ፡ ጳጦስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ፀ ፡ ከዕፀ ፡ ጺ ፡ ከጳጦስ ፡ መጥቶ ፡ ተገናኝቷል ፤ ንባቡ ፡ እንጂ ፡ ምስጢሩ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ጳጦሳዊ ፡ እሳታዊ ፡ ማለትን ፡ ያሳያል ። ጸሐፍት ፡ ደግሞ ፤ ፀሐይ ፡ ፀ ፡ ይሉታል ። ፀጸ ፡ መባል ፡ በመልክ ፡ ቢኾን ፡ ይህ ፡ የዘሬው ፡ ጺ ፡ የጸዲቃላ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ፈጽሞ ፡ ጸን ፡ ይመስላልና ፤ ለጸደይ ፡ ጸ ፡ ይልቅ ፡ ይገባው ፡ ነበር ።

ቀ

ቀ ፤ ፲፱ኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ቆፍ ፤ ቍጥሩ ፡ መቶ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ቀ ፡ (፻) ምእት ፡ ይባላል ። ዳግመኛም ፡ መቶነቱን ፡ ሳይለቅ ፤ ቈ ፡ ከኈ ፡ በኋላ ፡ ያ፲፻ ፡ አኃዝ ፡ እየኾነ ፡ ስለ ፡ ሺሕ ፡ ይጣፋል ። ይህም ፡ ኈ፱፻ ፤ ቈ፲፻ ፤ እያ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፤ ያቡጊዳን ፡ አኃዝ ፡ ተመልከት ።

ቋእ ፤—ቍራ ፤—ቋዕ ፡ ቀዊዕ ።

ቈአ ፤—ተፋ ፡ ቀረሸ ፤—ቀዩእ ።

ቃቡ ፤—ድርጎ ፤—ቀበወ ።

ቀብአ ፤—ቀባ ፡ ላከከ ፤—ቀቢዕ ፡ ቀብዐ ።

ቀቢው ፤ ዎት ፤ (ቀበወ ፡ ይቀቡ ፡ ይቅቡ) ፤ መንፋት ፤ መቀብተት ፤ ማሳበጥ ። ቀብተትን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ክፊል ፡ ነው ።

ተቀብወ ፤ ተነፋ ፤ ተቀበተተ ፤ ሆዱ ፡ ቂብ ፡ አለ ፤ እንቅብ ፡ መሰለ ፤ የደዌ ፡ የማውቂ ።

ቅብው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ውት ፡ ቡት) ፤ የተነፋ ፤ ንፍ ፤ እንቅብ ፤ ሆድ ፤ ደዌ ፡ የነፋው ፤ ሆዱ ፡ የቀደመው ። ብእሲ ፡ ቅብው ፡ ቅድሜሁ ፡ (ሉቃ፲፬ ፡ ፪) ።

ቃቡ ፤ (ጽር ፡ ካቡ ። ዕብ ፡ ቃብ) ፤ የመስፈሪያ ፡ ስም ፤ ታናሽ ፡ ልክ ፤ ድርጎ ፤ ቍልቢጥ ፤ ቈለምሸሽ ። የኢፍን ፡ ፲፰ኛ ፡ እጅ ፡ የምቲዝ ። ሀሎ ፡ ውስተ ፡ አስፈሬዳ ፡ ኀዳጥ ፡ ሥርናይ ፡ ዘየአክል ፡ መጠነ ፡ መ

ስፈርተ ፡ ቃቡ ። ወራብዕተ ፡ እደሃ ፡ ስመስፈርተ ፡ ቃቡ ፡ ዘስሐ ፡ ርግብ ፡ ኅምስቱ ፡ ብሩር ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ፪ነገ ፡ ፮ ፡ ፳፭) ።

ቃብ ፤ የበግ ፡ ደቂ ፤ ዐንገት ፡ የሚያሳብጥ ፡ (ዐማርኛ) ።

ቅብጥ ፤ ግብጽ ፤ ግብጥ ። የሚጽፉይም ፡ ቋንቋ ፤ ትውልድና ፡ ዘር ፤ ርስትና ፡ ምድር ፤ ምጽ(ስ)ር ።

ቅብጢ ፤ (ዐማርኛ ፡ ቀበጥ) ፤ ግብጻዊ ፤ የግብጥ ፡ ሰው ፤ ቋንቋ ፤ ከጽርእ ፡ ጋራ ፡ የሚቃረብ ። ዛሬ ፡ ግን ፡ ቋንቋነቱ ፡ ጠፍቶ ፡ ፊደሉ ፡ ብቻ ፡ አለ ፤ ያንኑም ፡ ዐረብ ፡ ወርስታል ፤ የሚማረው ፡ የለም ። በእንተ ፡ ብዝኀ ፡ ተደምሮተሙ ፡ ምስለ ፡ ተንባላት ፡ እስመ ፡ ጠፍአ ፡ ልሳኖሙ ፡ ቅብጥ ፡ ዘእምኔሁ ፡ የአምሩ ፡ ጽድቀ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ (ሳዊ ፡ ዘእ) ። ግብጽን ፡ ተመልከት ።

ቀበየ ፤ (ዐረ ፡ ቀበ) ፤ አበጀ ፤ አዘጋጀ ፤ አሰናዳ ።

ተቀብየ ፤ ተዘጋጀ ። ወተቀብየት ፡ ቀትል ፡ (ሕዝ፳፭ ፡ ፲፭) ።

ቀበያወበጠ ፤ (የቢልተኛ ፡ ግስ) ፤ ቀላወጠ ፤ አፋን ፡ ከንፈሩን ፡ ለማመጠ ፤ አቀለማመጠ ፤ ሲበላ ፡ ሲውጥ ፡ ወይም ፡ ሲቀላውጥ ። አቁለጸጸሰ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ምስክር ፡ ሳይኖረው ፡ እንዲያው ፡ በልማድ ፡ ይገበሳል ፤ መምህሩንም ፡ የኗ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ብለው ፡ ከግስ ፡ አርእስት ፡ ይቈጥሩታል ።

ቀቢል ፤ ሎት ፤ (ቀብለ ፡ ይቀብል ፡ ይቅበል ። ነትገ ፤ ሐጸ) ፤ ማነስ ፤ መጕደል ፤ መከፈል ፤ ቅምጥል ፡ ማለት ፤ ከቍጥር ፡ ከምልአት ። ይቀብላ ፡ እምኍልቍ ፡ አውራኂሁ ። ባሕርኒ ፡ ሰበ ፡ ይቀብል ። ትሁብ ፡ ለዘሎ ፡ እንዘ ፡ ኢትቀብል ። አሐዱ ፡ በመለኮት ፡ ዘኢይትከፈል ፤ ምሉእ ፡ በዘለሂ ፡ ዘኢይቀብል ፡ (ኢዮ፲፱ ፡ ፲፭ ። ፳፭ ፡ ፳፭ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

ቅቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብልት) ፤ ያነሰ ፤ የጐደለ ፤ ጐደሎ ፤ ባዶ ። አጽሕብት ፡ ቅቡላን ፡ (ሄርማ) ።

ቅብለት ፤ መጕደል ፤ አጕዳደል ፤ ጐደሎነት ፤ ሕጸጽ ። በቅብለት ፡ ፈንታ ፡ ቅላሌ ፡ ቅባሌ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በእንተ ፡ ስካር ፡ ወቅባሌ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፬) ።

ቃቤላ ፤ ማሽላ ፤ ያገዳ ፡ እኽል ።

(ፐ) **ቀብሎ** ፤ ሎት ፤ (ቀበለ ፡ ይቄብል ፡ ይቀብል ። ዕብ ፡ ቃባል ። ሱር ፡ ቅባል ። ዐረ ፡ ቀበለ ፤ ተቀበለ) ፤ ማቀበል ፡ መስጠት ፤ ማጕረፍ ፡ ማዋጥ ፤ ማሲያዝ ፡ ማስጨበጥ ። በተቀበለ ፡ ፈንታ ፡ ቀበለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘፍ፳፯ ፡ ፵፭) ።

አቀበለ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስቀበለ ፤ አስጠ ።

ተቀበለ ፤ በቁሙ ፤ ወሰደ ፤ እጅ ፡ አደረገ ፤ ያዘ ፡ ጨበጠ ፤ ተረከበ ፤ የሰጡትን ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ርሱ ፡ የመጣውን ፡ የተቃጣውን ። ሰይትቀበል ፡ ቍርባነከ ። ፈኑ ውየ ፡ እትቄበለከ ። ፃእ ፡ ተቀበሎ ፡ ለአካዝ ። ኢትርስዑ ፡ ተቀበሎ ፡ ነግድ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፮ ፡ ፲፬ ። ኩፋ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፯ ፡ ፫ ። ዕብ፲፫ ፡ ፪) ።

—፤ ሰማ ፤ አመነ ፤ ተስፋ ፡ አደረገ ፤ ፈራ ፤ ታገሠ ፡ ይቅር ፡ አለ ። ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ ተወከፈ ፡ ነው ፤ ቅበላን ፡ አይለቅም ። ዘኢተቀበላ ፡ ለመንግሥተ ፡ እግዚ ። ወበየውሀት ፡ ተቀበልዎ ፡ ለቃል ። ከመ ፡ ይትቀበሉ ፡ ለገጽየ ፡ በደኅን ። ተቀበሉ ፡ አበሳየ ፡ (ማር፲ ፡ ፲፭ ። ያዕ፩ ፡ ፳፩ ። ዘፍ፴፪ ፡ ፳፩ ። ዘፀ፲ ፡ ፲፯) ።

—፤ ተሰጠ ፤ ተሰጭ ፡ ኾነ ፤ ተቀበሉት ፤ ከሰጭ ፡ ወደ ፡ ተቀባይ ፡ እጅ ፡ ዐለፈ ፤ ተወሰደ ።

ተቀባሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚቀበል ፤ ተቀባይ ፤ ወሳጅ ። እንተ ፡ ተቀባልያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፮) ።

ቅቡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ብል) ፤ የተቀበለ ፤ የተቀበሉት ፤ ቅብል ፤ ተሰጭ ።

ቀበላ ፤ (ቅባሌ) ፤ ማቀበል ፤ መቀበል ፤ አቀባበል ፤ ቅበላ ፤ ተቀባይነት ። ወፀአ ፡ ለቀበላ ፡ አሳ ። ለቀበላሆሙ ፡ ለኢሎፍሊ ። ለቀበላ ፡ መርዓዊ ፡ (፪ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፪ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፭ ። ማቴ፳፭ ፡ ፮) ።

—፤ ዋዜማ ፤ ድራር ፤ መያዣ ፤ መቀበያ ። ቀበላ ፡ ጾም ፡ (አቡሻ ፡ ፳፯) ።

ተቃበለ ፤ ተቀባበለ ፤ ተሰጣጠ ። ቀበሎ ፤ ቀበሌ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ተቀበለ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተቃበለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተቃበል ፡ ነግደ ፤ ተቃብሎ ፡ ነግድ ፡ (ሄርማ) ።

ቀቢዕ ፤ ዖት ፤ (ቀብዐ ፡ ይቀብዕ ፡ ይቅባዕ ። ዕብ ፡ ቃባዕ ፤ ሐገገ ፤ ዐደመ ፤ መልአ ፤ ሜመ) ፤ መቅባት ፡ መቀባት ፤ መላከክ ፤ መለቅለቅ ፤ ለመሾም ፡ ለማክበር ፡ ለማሳመር ፤ ለመፈወስ ። ቀብዖ ፡ ቅብዐ ፡ ቅድሳት ። ቀብዖ ፡ በሕኍሬ ። ቀብዖ ፡ ወርቀ ፡ ንጹሐ ። ኢትቅብዖ ፡ ዕፍረተ ። ገብረ ፡ ጽቡረ ፡ በምራቁ ፡ ወቀብዖ ፡ አዕይንቲሁ ፡ (ሚራ፴፭ ፡ ፲፭ ። ጥበ፲፫ ፡ ፲፬ ። ፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶፭ ። ዮሐ፱ ፡ ፯) ። ልብሰና ፡ ቀለም ፤ ሽቱና ፡ ተቀቢው ፡ ልዩ ፡ ልዮች ፡ ሰለ ፡ ኾኑ ፡ መጋጠማቸው ፡ ለተዋሕዶ ፡ ምሳሌ ፡ እየኾነ ፡ ይነገራል ። ከመ ፡ ፀምር ፡ ውስተ ፡ ሠርየ ፡ ከማሁ ፡ ተቀቢዖ ፡ ትስብእተ ፡ በመለኮቱ ። ዕፍረትሰ ፡ ሥጋ ፡ ዘአኪ ፡ ወተቀበዓሁ ፡ ቃል ፡ ውእቱ ፡ (ኤጲ ፡ አክሲ ። አርጋ) ። እንዲህ ፡ ያለው ፡ ንባብ ፤ ግስ ፡ ሠም ፡ ለበስ ፡ ይባላል ፤ ክሮች ፡ ግን ፡ ሠሙን ፡ ወርቅ ፡ ምሳሌውን ፡ ጽድቅ ፡ አድርገው ፤ ቀብዐን ፡ አዋሐደ ፤ ተቀብዐን ፡ ተዋሐደ ፡ እያሉ ፤ አለቋንቋው ፡ አለንባቡ ፤ አለስልቱ ፡ አላገባቡ ፤ አላንጻሩ ፡ አለምስጢሩ ፡ ይፈቱታል ። የተቀብዐ ፡ ፍች ፡ ተዋሐደ ፡ ማለት ፡ ከኾነ ፤ ቈርሎስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፤ ኢይጽሕቅ ፡ ቅብዐተ ፡ በህላዌሁ ። ወመለኮቱሰ ፡ ኢይትቀባዕ ፡ ይላሉና ፤ ይህ ፡ ንባብ ፡ ሳይወዱ ፡ በግድ ፡ በባሕርዩ ፡ ተዋሕዶ ፡ አይሻም ፤ መለኮቱ ፡ አይዋሐድም ፤ ያሰ

ኀባቸዋል ፡፡ ተማሪ ፡ ሳይኾኑ ፡ መምህር ፡ መኾን ፡ ኹውነቱን ፡ ሐሰት ፡ ሐሰቱን ፡ እውነት ፡ እያሰኘ ፡ እንዲህ ፡ ፈራሽ ፡ ነገር ፡ ያናግራል ፡፡ የተሰብአንና ፡ የተቀብዐን ፡ ምስጢር ፡ በንኳን ፡ ልቡን ፡ ዠርባውን ፡ አላገኙትም ፤ ቅባቶችም ፡ እንዲሁ ፡ ናቸው ፡፡

ቀባዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚቀባ ፤ ቀቢ ፤ ሠያሚ ፡፡ አብ ፡ ቀባዒ ፤ ወልድ ፡ ተቀባዒ ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅብዕ ፡ (አዕ ፡ ምስ) ፡፡

አቅብዐ ፤ አስቀባ ፤ አስለቀለቀ ፡፡

ተቀብዐ ፤ ተቀባ ፡፡ ተቀብዐት ፡ ገጻ ፡ ዕፍረተ ፡፡ ሳኦል ፡ ተቀብዐ ፡ ለነጊሥ ፡ (ዮዲ ፲፮ ፡ ፯ ፡፡ ቄር) ፡፡

ቅቡዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ብዐት) ፤ የተቀባ ፤ ክርስቶስንና ፡ መሲሕን ፡ ተመልከት ፡፡ ቅቡዕ ፡ በቅብዕ ፡፡ ቅቡዓኒክ ፡፡ ንዋኀወ ፡ ቅቡዓተ ፡ ወርቅ ፡ (ዘሌ ፪ ፡ ፬ ፡፡ ዕንባ ፡ ፲፫ ፡፡ ፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፲) ፡፡

ቅብዐት ፤ መቅባት ፤ መቀባት ፤ አቀባብ ፤ ቅብነት ፤ ቅባት ፡፡ ቅብዐተ ፡ በለሳን ፡፡ በቅብዐተ ፡ ዝንቱ ፡ ዘይት ፡ ቅዱስ ፡ (ኪዳ ፡፡ ዲድ ፡ ፴፱) ፡፡ ቅቡዕ ፡ መሲሕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቅብዐት ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ ይጠፍዕ ፡ ቅብዐት ፡፡ ዝንቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወፍካሬሁ ፡ ቅብዐት ፤ ወገሃደ ፡ ይሰመይ ፡ ቅብዐተ ፤ እስመ ፡ በዘተሰብአ ፡ ተቀብዐ ፡ (ዳንፀ ፡ ፳፯ ፡፡ ቄር ፡ ጸላ) ፡፡

ቅብዐት ፤ የሃይማኖት ፡ ስም ፤ ዕውር ፡ ዘኢየሱስ ፡ ባዔ ፡ ፋሲል ፡ ዘመን ፡ ያወጣው ፤ አዛዥ ፡ ዘድንግል ፡ የካራን ፡ ባህልና ፡ ካራ ፡ መባልን ፡ በሱስንዮስ ፡ ዘመን ፡ እንዳወጣ ፡፡ የቅባት ፡ ባህል ፡ ፫ ፡ ክፍል ፡ ነው ፤ መዠመሪያ ፡ በፋሲል ፡ ዘመን ፡ የተነሡት ፡ እነዘኢየሱስ ፤ መጽሐፍ ፡ እንደየ ፡ ርእሶ ፡ ይላልና ፡ ቃል ፡ በተዋሕዶ ፡ ዜገ ፤ ከሥጋ ፡ ሲዋሐድ ፡ የባሕርይ ፡ ክብሩን ፡ ፀጣ ፡ ለቀቀ ፤ ሲቀባ ፡ ወደ ፡ ጥንተ ፡ ክብሩ ፡ ተመልሶ ፡ በሰውነቱም ፡ ባምላክነቱም ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ በቅባት ፡ የባሕርይ ፡ ልጅ ፡ ኾነ ፡ ብለዋል ፡፡ ምስጢሩ ፡ እንደ ፡ በትረ ፡ ሙሴ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ሚጠትንና ፡ ውላጤን ፡ ባንድነት ፡ ያሳያል ፡፡ ፪ኛ ፡ ባንደኛው ፡ ዮሐንስ ፡ የተነሡ ፡ እናካለ ፡ ክርስቶስ ፤ ዜገ ፡ ማለትን ፡ ነቅፈው ፤ አጸይፈው ፤ መጽሐፍ ፡ እስመ ፡ ተዋሕደ ፡ አእተታ ፡ ለምንታዌ ፡ ይላልና ፤ ሥጋ ፡ በተዋሕዶ ፡ አንድ ፡ አካል ፡ ኾነ ፡ እንጂ ፡ የአምላክነት ፡ ክብር ፡ አላገኘም ፡፡ ሲቀባ ፡ ግን ፡ ክብር ፡ ተላልፎለት ፤ ተፈጥሮ ፡ ተገብሮ ፡ ጠፍቶለት ፤ በቅባት ፡ የባሕርይ ፡ ልጅ ፡ የባሕርይ ፡ አምላክ ፡ ኾነ ፡ ብለዋል ፡፡ ምስጢሩ ፡ መቀባትንና ፡ መለወጥን ፡ ለሥጋ ፡ ብቻ ፡ መስጠት ፡ ነው ፡፡ (ተረት) ፤ አልሸሹም ፡ ዘወር ፡ አሉ ፡፡ ፫ኛ ፡ በቴዎድሮስ ፡ ዘመን ፡ የነበሩት ፡ እናለቃ ፡ ጐሹ ፡ በቅባት ፡ ብቻ ፡ ማለትን ፡ ነቅፈው ፡ መጽሐፍ ፡ በኹለቱም ፡ ኹሉ ፡ በተዋሕዶ ፡ ከበረ ፡ በቅባት ፡ ከበረ ፡ ይላልና ፤ ቅባት ፡ ያለተዋሕዶ ፤ ተዋሕዶም ፡ ያለቅባት ፡ ብቻ ፡ ብቻውን ፡ አያከብርም ፤ በተዋሕዶና ፡ በቅባት ፡ ባንድነት ፡ የአምላክነት ፡ ክብር ፡ ከብሮ ፡ የባሕርይ ፡ ልጅ ፡ ኾነ ፡ ብለዋል ፤ ሦስቱ ፡ ኹሉ ፡ ፍጹም ፡ ውላጤ ፡ ነው ፤ ሥጋን ፡ ከፍጡርነት ፤ ቃልን ፡ ከመሲሕነት ፡ ያወጣል ፡፡ ተቀብዐ ፡ ማለት ፡ ግን ፡ እንቀጹ ፡ የቃል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ካራና ፡ ቅባት ፡ እንደሚሉት ፡ ሥጋ ፡ ከእካለ ፡ ቃል ፡ ያገኘውን ፡ የወረሰውን ፡ ሉዓላዊ ፡ ሥርዐት ፡ የባሕርይ ፡ ክብር ፡ የባሕርይ ፡ ልደት ፡ ወልድዋ ፡ እንተን ፡ ያይደስ ፤ ቄርሎስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ እንደሚሉት ፤ ቃል ፡ በሥጋ ፡ ርስት ፡ በሥጋ ፡ ባሕርይ ፡ እንደ ፡ ሰሎሞን ፡ እንደ ፡ ይሥሐቅ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም ፤ ወልደ ፡ አዳም ፡ ወልደ ፡ ማርያም ፡ በተባለበት ፡ በሰውነቱ ፡ በሰው ፡ ልጅነቱ ፤ ቀዳማይ ፡ አዳም ፡ ያሶለደውን ፡ ሀብት ፡ ከአብ ፡ ተቀብሎ ፡ ዮም ፡ ወለድኩከ ፡ የተባለበትን ፡ ታሕታዊውን ፡ ሥርዐት ፤ ዳግማይ ፡ አዳም ፡ በዅረ ፡ ምእመናን ፡ ንጉሥ ፡ ካህን ፡ የኾነበትን ፤ ነቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ መልአክ ፡ ያሰኘውን ፡ የሰውነቱን ፡ ክብር ፤ ፍጹም ፡ ሀብቱን ፡ ፍጹም ፡ ሹመቱን ፡ የግብር ፡ ልደቱን ፡ ቢያሳይ ፡ እንጂ ፡ የባሕርይ ፡ ልደትን ፡ የአምላክነትን ፡ አያሳይም ፡፡ በብሉይ ፡ በሐዲስ ፡ በሊቃውንት ፡ እንደ ፡ ተጻፈ ፡ እንደ ፡ ተነገረ ፡፡ (መወድስ ፡ ዘክፍለ ፡ ዮሐንስ) ፤ ሃይማኖተ ፡ ቄርሎስ ፡ ኮነት ፡ ግማደተ ፡ አብድ ፤ ወኍልቈ ፡ ተመትሮ ፡ አብዝኅተ ፡ ኀበ ፡ ኢሀሎ ፡ ንጉሥ ፤ ካህነ ፡ ደብረ ፡ ኤፍሬም ፡ ቅድመ ፡ እምዘመተሩ ፡ ነኣስ ፤ ወአመ ፡ ኢዮርብዓም ፡ ለምሳሌ ፡ በእደ ፡ ነቢይ ፡ ዘተሠጠት ፡ ልብስ ፡፡ እንተ ፡ እምዙሉስ ፡ ያጠይስ ፡ ወዘያነድድ ፡ ልቡና ፡ ኢትበሊ ፡ ኤዶምያስ ፤ ተቀብዐ ፡ ቅብዐ ፡ ውላጤ ፡ ሕሩመ ፡ ተውላጥ ፡ ክርስቶስ ፤ ወአኮ ፡ በተቀብዖቱ ፡ በዠረ ፡ ውሉዳ ፡ ለዮርዳኖስ ፡፡ ወእንዘ ፡ ትትናገሪ ፡ ዘንተ ፡ በአድንኖ ፡ ክሣድ ፡ ወርእስ ፤ ከመ ፡ አነ ፡ ሰማዕኩኪ ፡ ኢይሰማዕኪ ፡ ጳውሎስ ፡፡

ቅብዕ ፤ (ዓት) ፤ በቁሙ ፤ ቅቤ ፤ ቅባት ፤ ሽቱ ፤ የሚበላ ፡ የሚቀባ ፤ የሚበራ ፤ ከእንስሳትና ፡ ከዕፀዋት ፡ ከምድር ፡ የሚገኝ ፡ ፈሳሽ ፡፡ ቅብዐ ፡ ዕጐልት ፡፡ ቅብዐ ፡ ዘይት ፡፡ ቅብዐ ፡ ዕፍረት ፡፡ ቅብዐ ፡ ማኅቶት ፡፡ ምንትኒ ፡ እምዘመደ ፡ ቅብዓት ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፬ ፡፡ ዘፀ፳፯ ፡ ፳ ፡፡ አስቴ፪ ፡ ፲፪ ፡፡ አርጋ ፡ ፩ ፡፡ ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩) ፡፡

—፤ ዘይት ፤ ወይራ ፤ የቅባት ፡ ዕንጨት ፡፡ ደብረ ፡ ቅብዕ ፡፡ ዕጸደ ፡ ቅብዕ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፴ ፡፡ ፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፴) ፡፡

ምቅባዕ ፤ (ዓት) ፤ መቅቢያ ፤ መቀቢያ ፤ ቦታ ፡፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ይትቀብዑ ፡ እምቅዱስ ፡ ቅብዕ ፡ በኀበ ፡ ምቅባዕ ፡ (ቄስጠ ፡ ፴፱) ፡፡

ቆብዕ ፤—በቁሙ ፡ ቆብ ፤—ቀወብዕ ፡፡

ቀቢጽ ፤ ጾት ፤ (ቀብጸ ፡ ይቀብጽ ፡ ይቅበጽ ፡፡ ዕብ ፡ ቃባጽ ፤ ሰበሰበ) ፤ መቀበጥ ፡ መቅበጥበጥ ፤ መውደቅ ፡ መደንገጥ ፤ መቸገር ፡ ማጣት ፡ ተስፋ ፡ መቍረጥ ፡፡ ትዐገሡ ፡ ወኢትቅበጹ ፡፡ ቀብጸተኒ ፡ ነፍስየ ፡፡ አቡየ ፡ ወእምየ ፡ ቀብጹኒ ፡ ወኢይቤሉኒ ፡ እንከ ፡ ይርአዩኒ ፡ (ሄርማ ፡፡ መዝ ፡ ፳፯፪ ፡፡ ሶቢ ፲ ፡ ፯) ፡፡ በቀብጸ ፡ ፈንታ ፡ ተቀብጸ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡፡ እስ ፡ ተቀብጹ ፡፡ ኢትትቀበጽ ፡ (ኪዳ ፡፡ ሚራ፳፪ ፡ ፳፪) ፡፡

ቅቡጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ብጽት) ፤ የቀበጠ ፡ ቅብጢ ፡ ቀበጥ ፡፡ ያጣ ፡ የነጣ ፤ ተስፋ ፡ የቈረጠ ፤ አስኝታ ፡

የሌለው ። ስማዕ ፡ ቃሎሙ ፡ ለቅቡጻን ። ሰብእ ፡ ቅቡጻን ። እለ ፡ ቅቡጻን ፡ ተስፋሆሙ ፡ (አስቴ፬ ፡ ፲፯ ። ኢሳ ፳፱ ፡ ፲፱ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፲፫) ።

ቅብጸት ፤ ማጣት ፤ ዕጦት ፤ ተስፋ ፡ መቍረጥ ። ቅብጸተ ፡ ተስፋ ። ቅብጸት ፡ ሰላም ፤ ቅብጸት ፡ ዕድሜ ፤ ቅብጸተ ፡ ሚመት ፡ (ስንክ ፡ የካ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱ ፡ ፪) ።

—፤ መቅስጥ ፤ ቅብጠት ፤ ቅብጥና ፤ ጨምታ ፡ ፍንደቃ ፤ ቅልጣን ።

አቅበጸ ፤ አቀበጠ ፤ አቅበጠበጠ ፤ አስቀበጠ ። ኣሳጣ ፡ ነሣ ፤ ተስፋ ፡ አስቈረጠ ። አቅበጸኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተስፋኪ ። ዘኢያቅበጸክ ፡ ተስፋክ ፡ (ኤር፪ ፡ ፴፯ ። ስንክ ፡ ሐም፳) ።

ቀብቀበ ፤ (ትግሬ) ፤ ሐቀየ ። በቁሙ ፤ ቀበ ቀበ ፤ ቅብቃብ ፡ ተከለ ፤ ቈረቈረ ፡ ቀብ ፡ ቀብ ፡ አደረገ ፤ መላልሶ ፡ መታ ፤ ዐረሰ ፡ አለሰለሰ ፡ (ዐማርኛ) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀብቀበ ፡ ፈንታ ፡ አቀብቀበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ሐራሲ ፡ ያቀድም ፡ አቀብቅቦታ ፡ ወአስተዳል ዎታ ፡ (ግብ ፡ ሕማ) ።

ቅብቅብ ፤ በቁሙ ፤ የለሰለሰ ፡ ዕርሻ ።

ቀብቀሊስ ፤ (ዐረ ፡ እልቀብቀሊስ) ፤ ሊቀ ፡ ጳጳስ ። ርግጡ ፡ አልተገኘም ፡ (ማር ፡ ይሥ) ።

ቀቢር ፤ ሮት ፤ (ቀበረ ፡ ይቀብር ፡ ይቅብር ። ዕብ ፡ ቃበር ። ሱር ፡ ቅባር ። ዐረ ፡ ቀበረ) ፤ መቈፈር ፡ ማጥለቅ ፤ መቅበር ፡ መሰወር ፡ መደበቅ ፤ መከተት ፡ ከጕድጓድ ፡ ማግባት ፤ መዝጋት ፡ መድፈን ፡ በመሬት ፤ የሬሳ ፡ የገንዘብ ። ደፈነን ፡ ተመልከት ። እቅብሮ ፡ ለአቡየ ። ይቅብሩ ፡ ምጢታኒሆሙ ። ወኢያበውሑ ፡ ይቅብርዎሙ ። ወነበሩ ፡ እንዘ ፡ ይቀብሩ ፡ ርእሶሙ ። ወቀበራ ፡ ታሕተ ፡ ዕፀ ፡ ሕይወት ፤ ሰወራ ፡ (ማቴ፰ ፡ ፳፩ ። ራእ፲፩ ፡ ፱ ። አዋል) ።

—፤ ማፈን ፡ መሸፈን ፤ መቆበር ፤ ሟጋግ ፡ መኾን ፤ መብነን ፡ መትነን ፤ የትቢያ ፡ ያቧራ ፡ የጉም ።

ቀባሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ በርት) ፤ በቁሙ ፤ የሚቀብር ፡ ማሽ ፡ ቈፋሪ ። (ተረት) ፤ ቀባሪ ፡ በፈጣሪ ፤ ጠዋሪ ፡ ቀባሪ ።

ቀበር ፤ ቀበሩ ፤ አቀባበር ፤ ግንዛት ፤ አገናነዝ ፤ የሬሳ ፡ ሕግ ፤ ሽቱ ፡ መቅባት ፡ ማጠን ፡ ማጤስ ፤ መፍታት ፡ ማልቀስ ፤ ርግዶ ፡ ሙሾ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ገብሩ ፡ ሎቱ ፡ ሙዓአ ፡ ቀበር ፡ ዐቢየ ፡ ጥቀ ። ወኢገብረ ፡ ሕዝብ ፡ ፀአተ ፡ ቀበረ ፡ ዚኣሁ ፡ በላዕሌሁ ፡ (፪ዜና ፡ ፲፮ ፡ ፲፬ ። ፳፩ ፡ ፲፱) ።

—፤ ሬሳ ፡ በድን ፡ አስከሬን ፤ ሬሳነት ፤ የሬሳ ፡ ጓዝ ፤ ዐጀብ ፤ ልቅሶኛ ፤ ከሬሳው ፡ ጋራ ፡ የሚጓጓዝ ። አ ፡ ዘአማፀቀብከ ፡ ቀበረ ፡ አዳም ፡ ሰመልከ ፡ ጼዴቅ ። ለቀበርየ ፡ ገብረት ። እስመ ፡ ተፀቅቦ ፡ ለዕለተ ፡ ቀበርየ ። ወረከበ ፡ ቀበረ ፡ ዘወልደ ፡ መበለት ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ ። ማቴ፳፮ ፡ ፲፪ ። ማር፲፬ ፡ ፰ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፯ ። ሉቃ፯ ፡ ፲፪) ።

ቀበሮ ፤ በቁሙ ፤ ቍንጽል ፤ እንደ ፡ ሬሳ ፡ በጕድጓድ ፡ የሚኖር ፡ የሚከተት ።

አቅበረ ፤ አስቀበረ ። ታቅብሩኒ ፡ ቢድንየ ፡ (ዘፍ፵፫ ፡ ፰) ።

— ፤ አቀበረ ፤ አቈመ ፤ ለገመ ፤ የቍስል ፡ (ዐማርኛ) ። ኰሕሰን ፡ ተመልከት ።

ተቀብረ ፤ ተቀበረ ፤ ከጕድጓድ ፡ ገባ ፤ ተከተተ ፤ ዐፈር ፡ ለበሰ ። (ሙሾ) ፤ የሺዋ ፡ መኳንንት ፡ እንግዲህ ፡ አትልፉ ፤ ተመዘ ፡ የነበር ፡ ተከተተ ፡ ሰይፉ ። ሐመ ፡ ወሞተ ፡ ወተቀብረ ፡ (ጸሎ ፡ ሃይ) ።

ቅቡር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ብርት) ፤ የተቀበረ ፤ ዐፈር ፡ የለበሰ ። ተቀብረ ፡ ከመ ፡ ያንሥአሙ ፡ ለቅቡራን ፡ (ቅዳ) ።

መቅበር ፤ (ርት) ፤ መቅበሪያ ፤ መቀበሪያ ፤ የሬሳ ፡ ጕድጓድ ። ህየንተ ፡ መቅበርቱ ፡ (ኢሳ፶፫ ፡ ፱) ።

መቃብር ፤ (ራት) ፤ መቅበሪያዎች ፤ መቃብሮች ። መቃብር ፡ ብዙ ፤ መቃብራት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ። መቃብረ ፡ አበዊከ ። መቃብር ፡ ግብሱሳን ። ነቅዐ ፡ ኲሎሕ ፡ ወተከሥቱ ፡ መቃብራት ፡ (ኩፋ ፡ ፴፪ ። ማቴ፳፫ ፡ ፳፯ ። ፳፯ ፡ ፶፪) ። መቅበር ፡ መቅበርት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መቃብር ፡ እያለ ፡ ይጥፋል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። መቃብር ፡ ክሡት ። መቃብረ ፡ ራሔል ። ውስተ ፡ አሐዱ ፡ መቃብር ፡ (ሮሜ፫ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፴፪ ። ጦቢ፬ ፡ ፬) ፡ አንዳንድ ፡ ጕድጓድ ፡ መቃብር ፡ ማለት ፡ ያማርኛ ፡ ነው ፤ የግእዝ ፡ አይደለም ። አንድ ፡ መኳንንት ፡ እንዲሉ ።

ቆባር ፤ (ራት) ፤ ዐቧራ ፡ ትቢያ ፡ በቁም ፡ የሚቀብር ፡ የሚደፍን ፤ እንደ ፡ ስሓራ ፡ በረሐ ፡ በነፋስ ፡ ጊዜ ፡ (ዘዳ፳፰ ፡ ፳፬) ። ሟጋግ ፤ ጉም ፡ ጢስ ፡ ጥቍር ፡ ደመና ፤ የሚያፍን ፡ የሚሸፍን ፤ የሚያጨልም ። ወቆባር ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ። ዕለተ ፡ ጽልመት ፡ ወቆባር ። አድባረ ፡ ቆባራት ፡ እለ ፡ ክረምት ፡ (መዝ ፡ ፲፯ ። ሶፎ ፩ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፴፬ ፡ ፲፪ ። ሔኖ፲፯ ፡ ፯) ። ቆበር ፡ ቆበራም ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ቀብተተ ፤ በቁሙ ፡ ቀበተተ ፤ ነፋ ፡ አሳበጠ ። ቀበወን ፡ እይ ።

ቀጋ ፤ (ጋት) ፤ በቁሙ ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ እሾኻም ፤ አበባው ፡ የሚሸት ፤ ፍሬው ፡ የሚጥም ። (ተረት) ፤ የቤት ፡ ቀጋ ፤ የሚዳ ፡ ዐልጋ ። እንተ ፡ ትበመይ ፡ ባሕረ ፡ ቀጋ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ቃግስት ፤ (ታት) ፤ የባብ ፡ ስም ፤ ክፉ ፡ አባብ ፤ እፍኝት ፤ ጉበና ። ትውልደ ፡ ቃግስት ፡ (ኢሳ፲፬ ፡ ፳፱ ። ምሳ፳፫ ፡ ፴፪) ።

ቃዲ ፤ (ዐረ ፡ ቃዊን ። ዕብ ፡ ቃጺን) ፤ ፈራጅ ፤ ዳኛ ፤ ባለፍትሐ ፡ ነገሥት ፤ ገዥ ፡ መስፍን ፡ (ዐማርኛ) ።

ቀዲድ ፤ ዶት ፤ (ቀደ ፡ ይቀድድ ፡ ይቅድድ ። ዕብ ፡ ቃዴድ) ፤ መቅደድ ፤ መሠንጠቅ ፤ ማረስ ፡ ማመስ ፤ የመሬት ፡ የልብስ ። (ተረት) ፤ ከቀዳዳ ፡

ይሻላል ፡ ጨምዳዳ ። መቃድ ፡ ቅድ ፡ ቃዳ ፡ ቈዳ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ቀድሀ፤—ቀዳ፤—ቀዲሕ ፡ ቀድሐ ።

ቀዲው፤ ዎት፤(ቀደወ ፡ ይቀዱ ፡ ይቅዱ ። ዕብ ፡ ቂዳ፤ ሽቱ፤ ቀረፋ)፤ ማማር፤ መሽተት፤ መጣፈጥ፤ መንጻት ፡ መጥራት፤ ንጹሕ ፡ ብሩህ ፡ ጸዐዳ ፡ መኾን፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ መወደድ ፡ መክበር ። ኢቀደወ ፡ ኅሊናሁ ፡ አላ ፡ ከመ ፡ ዛሕለ ፡ ብርት ፡ ከነ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ቀዳዊ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት፤ ደውት)፤ የሚያምር፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ። አልባስ ፡ ቀደውት ፡ (ሉቃ ፲፭ ፡ ፳፪) ።

ቅድው፤(ዋን ፡ ዋት ፡ ዱት)፤ ያማረ፤ የተዋበ፤ ውብ፤ ምዑዝ ፡ ጥዑም፤ ንጹሕ ፡ ጽሩይ፤ ውድ ፡ ክቡር ። ቦ ፡ ሕሡም ፡ ወቦ ፡ ቅድው ። ዘአርአያከ ፡ ቅድው ። ዕፍረት ፡ ቅድው ። መዓር ፡ ቅድው ። በግዕ ፡ ቅድው ። ልብስ ፡ ቅድው ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ዐርኬ ። ዓሞጽ ፡ ፮ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፯ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፲፱ ። ፩ጢሞ ፡ ፪ ፡ ፱) ።

አቅደወ፤ አሳመረ፤ አስጌጠ፤ አከበረ፤ አላቀ ፡ አበለጠ ። ለህላዌ ፡ ሰብእ ፡ ያቀድዋ ፡ በርእሱ ፡ ወይሬስያ ፡ ሱታፌ ፡ መለኮት ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ቀዲሕ፤ ሐት፤(ቀድሐ ፡ ይቀድሕ ፡ ይቅዳሕ ። ዐረ ፡ ቀደሐ ። ዕብ ፡ ቃዳሕ፤ ነደ ፡ ውዕየ)፤ መቅዳት፤ መጥለቅ፤ መደንበቅ፤ መጨለፍ፤ መጨመር፤ መገልበጥ፤ ማሳለፍ፤ መሰብሰብ ፡ መልቀም ፡ ማጠራቀም ። የፈሳሽ ፡ የቃል ፡ የመጣፍ፤ የእሳት ፡ የመብራት ፡ የጧፍ ። ለቀዲሐ ፡ ማይ ። አለ ፡ ይቀድሕዎ ፡ ለሜስ ። ወይን ፡ ዘቀዳሕኩ ፡ ለክሙ ። መጽሐፈ ፡ ስንክሳር ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ጉባኤ፤ ዘቀድሕዎ ፡ አበዊነ ፡ እምዠሎን ፡ ገድላት ፡ (ኩፋ ፡ ፪ ። ኢሳ፳ ፡ ፳፪ ። ምሳ፱ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ መስ፭) ።

—፤ መብሳት ፡ መንደል ። መታመም ፡ መተኰስ፤ መሳብ ፡ መውዛት፤ ውሃ ፡ መኾን፤ መቅለጥ፤ መቅዘን ።

ቀዳሒ፤(ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት፤ ሕት)፤ የሚቀዳ፤ ቀጂ፤ አሳላፊ ። ሐጣብያነ ፡ ፀፀው ፡ ወቀዳሕያነ ፡ ማይ ። ወቀዳሕትኒ ። ሊቀ ፡ ቀዳሕያን ፡ (መቃ ። ዘፍ ፡ ፲ ፡ ፳ ። ዘፍ፵ ፡ ፭) ።

መቅድሕት፤(ሓት)፤ መቅጃ፤ መጥለቂያ፤ የውሃ ፡ ዕቃ፤ የፍም ፡ መጫሪያ፤ መዛቂያ፤ ማጠኛ ፡ ማጤሻ ። መቅድሕተ ፡ እሳት ፡ ይከው ፡ ላዕሌሆሙ ፡ (ቀሌ ፡ መቃ) ።

መቅድሕ፤(ብ ፡ መቃድሕ)፤ መብሻ፤ መንደያ፤ መስርሰሪያ ። መቅድሐ ፡ እዝን ፡ (ስንክ ፡ ጥር ፲፭) ።

ምቅዳሕ፤(ሓት)፤ መቅጃ፤ መቀጃ፤ ቦታ ፡ ዕቃ ። ምቅዳሐ ፡ ፈውስ ፡ ወፀዘቅተ ፡ በረከት ። ገደብ ፡ ወርቅ ፡ ምቅዳሐ ፡ ስብሐት ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

አቅድሐ፤ አስቀዳ፤ አስገለበጠ ። አተኰሰ ፡ ኰወዘ ፡ አሳበ፤ አስቀመጠ ።

ተቀድሐ፤ ተቀዳ፤ ተገለበጠ ። ማይ ፡ ዘኢተቀድሐ ። መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ዘተቀድሐ ፡ እምሰማንያ ፡ ወአሐዱ ፡ መጻሕፍት ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ግስ) ።

ቅዱሕ፤(ሓን ፡ ሓት ፡ ድሕት)፤ የተቀዳ፤ ቅድ ። ዘቅዱሕ ፡ ውስተ ፡ ጽዋዐ ፡ መዐቱ ፡ (ራእ፲፬ ፡ ፲) ።

ቅድሐት፤ መቅዳት፤ መቀዳት፤ አቀዳድ፤ ቅድነት ። ዘምሉእ ፡ ቅድሐቱ ፡ (መዝ ፡ ፸፬) ።

ቀድሕ፤ ቅድሕ ። (ዐረ ፡ ቀዳሕ)፤ መቅጃ፤ መጠጫ፤ ኵባያ፤ ብርጭቆ፤ ዋንጫ፤ ካቦ፤ ዐቦሬ፤ ሽልም ። ሽጕጥ ፡ ታናሽ ፡ ጠመንዣ፤ ርሳስ ፡ እንዳረቂ ፡ የሚጠጡበት ፡ የሚያጠጡበት ።

አቅዳሕ፤(ሓት)፤ ኵባዮች፤ ብርጭቆች፤ ሽጕጦች ። ይስተዩ ፡ ሥለስተ ፡ አቅዳሐ ፡ ወይን ። ወይስተይ ፡ ሥለስተ ፡ አቅዳሐ ፡ በበዓላተ ፡ እግዚእነ ፡ ባሕቲቱ ፡ (ፊልክ ፡ ፸፱ ። ቄድር) ።

ቀዲም፤ሞት፤(ቀደመ ፡ ይቀድም ፡ ይቅድም ። ዕብ ፡ ቃዳም ። ሱር ፡ ቅዳም ። ዐረ ፡ ቀደመ)፤ መቅደም፤ ፊተኛ፤ መዠመሪያ ፡ መኾን፤ መላቅ ፡ መብለጥ፤ መዠመር ፡ መወጠን ። ሰደም ፡ ይቀድሞ ፡ ላኪ ። ይቀድመኒ ፡ ወሬደ ። እምዥሉ ፡ ዘይቀድም ። ቀደመት ፡ ማርያም ፡ ወትቤ ። ቅድሙ ፡ እምቅዱሳንየ ፡ (ሚራ፳፪ ፡ ፳፱ ። ዮሐ፳ ፡ ፮ ። ያዕ፳ ፡ ፲፪ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፱ ፡ ፯) ።

—፤ ቅድምና፤ በኵርነት ። ቀዲም ፡ ዘከነ ፡ ሎቱ ፡ በውስተ ፡ ርስት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪) ።

ቀዳሚ፤(ሚት ፡ ምያን ፡ ያት፤ ደምት)፤ በቊሙ፤ የሚቀድም፤ የሚበልጥ፤ ታላቅ ፡ ደገኛ፤ ፊተኛ ፡ ዠማሪ ። ቀዳሚ ፡ ወደኃሪ ። ትእዛዝ ፡ ቀዳሚት ። ቀዳሜ ፡ ጸጋ ። ጽላት ፡ ከመ ፡ ቀዳምያት ። አበው ፡ ቀደምት ። ነቢያት ፡ ቀደምት ፡ (ቅዳ ። ማር፲፪ ፡ ፳፰ ። ሊጠ ። ዘፀ፴፬ ፡ ፩ ። ሔኖ ። ዘካ፩ ፡ ፬) ።

ቀዳሚ፤(አገባብ)፤ ቀድሞ፤ ዱሮ፤ ጥንት፤ ፊት፤ መዠመሪያ ። እምቀዲሚ ፡ መዋዕልኪ ። ዘቀዳሚ ፡ ወዘደኃሪ ። ቀዳሚ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለከ ። በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚ ፡ (ዮዲ፰ ፡ ፲፱ ። መዝ ፡ ፻፩ ። ግብ ፡ ፩ ። ዘፍ፩ ፡ ፩) ።

ቀዳም፤ መዠመሪያ፤ ቅዳሜ፤ ሰንበተ ፡ አይሁድ፤ የእሑድ ፡ ምሳሌ ። መንገደ ፡ ቀዳም ። ፪ ፡ ሺሕ ፡ ክንድ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ግብ፩ ፡ ፲፪) ።

ቀዳማዊ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት)፤አው ፡

ቀዳማይ፤(ይያን ፡ ያት ፡ ይት ፡ ዪት)፤ የቀዳም፤ የቅዳሜ ። በቊሙ፤ ፊተኛ፤ የፊት፤ የዱሮ፤ መዠመሪያ፤ ተቀዳሚ፤ ታላቅ ፡ በኵር፤ ግንባር ፡ ቀደም ። መስተጽዕነ ፡ መስቀል ፡ ፈረስ ፡ መድኅኔ ፡ ዓለም ፡ ዘቀዳማይሁ ፡ ጽፍዐት ፡ ወደኃራይሁ ፡ ተቀሥፎ ።

ህርቃኖስ፡ ቀዳማዊ ። ቀዳማየ፡ አውራኅ ። ወተወልደ፡ ውእቱ፡ ቀዳማይ፡ እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ (ቅኔ ። ዮሴፍ ። ዘፀ፲፪፡ ፪ ። ቄር፡ ጸላ) ።

ቀዲሙ፤(አገባብ)፤ ቀድሞ፤ አስቀድሞ፤ ፊት፤ ጥንት፤ ዱሮ፤ መዠመሪያ ። እስ፡ የአምርዎ፡ ቀደሙ ። ቀዲሙ፡ ዜነወነ ። እምቀዲሙ ። ወቀዲሙሰ፡ ኢነገርኩክሙ ። ቀዲሙኒ፡ እምቅድመ፡ ዝ፡ መዋዕል፡ (ኢዮ፴፪፡ ፲፩ ። ኤፍ፡ ፩ ። ዮሐ፩፡ ፪ ። ፲፯፡ ፬ ። ግብ፳፡ ፴፮) ።

ቅድም፤ ፊት፤ ገጽ፤ ቀድሞ፤ ዱሮ፡ ጥንት፤ መዠመሪያ ። እምቅድም፡ ወእምድኅር ። እመንገለ፡ ቅድም ። ዘሀሎ፡ እምቅድም ። እከያቲሁ፡ ዘቅድም፡ (ራእ፬፡ ፮ ። ዘፀ፳፰፡ ፲፬ ። ፩ዮሐ፡ ፩ ። ስንክ፡ ጥቅ፮) ።

ቅድመ፤ ቀድሞ፤ አስቀድሞ፤ በፊት፤ ወደ፡ ፊት፤ ፊት፡ ፊት፤ ሳ ። ቅድመ፡ ጠይቅ ። ቅድመ፡ አውፅእ፡ ሠርዌ፡ እምዐይንከ ። ደኃርት፡ ይከውኑ፡ ቅድመ ። ሑሩ፡ ቅድመ ። እስመ፡ ተሐውር፡ ቅድመ፡ እግዚ፡ (ሚል፲፩፡ ፮ ። ማቴ፯፡ ፭ ። ፲፯፡ ፲ ። ፲፱፡ ፴ ። ዘፀ፴፪፡ ፲፮ ። ሉቃ፩፡ ፸፮) ። ቅድሜየ፡ ከ፡ ኪ፡ ሁ፡ ሃ፡ ፥፡ እያለ፡ ይዘረዝራል ። ሳ፡ ሲኾን፡ እም፡ እያዳመቀው፤ ሳያዳምቀውም፤ በሣልሳይ፡ አንቀጽ፡ ይገባል ። በሰማይኒ፡ ቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ኪሩብ ። እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ (ደራሲ ። ጸሎ፡ ሃይ) ።

ቅድምና፤ ቀዳማዊነት፤ ቅድሚያ፤ ብልጫ፤ ላቂያ፡ ልቅና፤ ብኵርና ። አልቦ፡ ጥንት፡ ለቅድምናከ ። አንዘ፡ የአምር፡ ቅድምናሁ፡ (ፍ፡ ን፡ መቅ ። አፈ፡ ድ፫) ።

አቅደመ፤ አስቀደመ፤ በፊት፡ አደረገ፤ ገሠመረ ። አቅድሙኬ፡ ምጽዋተ፡ ከመ፡ ይኩንክሙ፡ ሥንቀ ። በከመ፡ አቅደምኩ፡ ነገረ ። አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊነ፡ (ቀሌ ። ቄር፡ ጸላ ። ድጓ) ።

አቅዲሙ፤ አስቀድሞ፤ ፊት፤ መዠመሪያ ። አቅዲሙ፡ ነገረ፡ ሙሴ፡ በኦሪት፡ (ድጓ) ።

መቅድም፤ (ብ፡ መቃድም)፤ መዠመሪያ፤ ታላቅ ። መቅድመ፡ ቃሉ፡ ለእግዚ ። መቅድመ፡ ዕፍረታት፡ (ዕብ፳፡ ፲፪ ። ማሕ፬፡ ፲፬) ።

—፤ በቁሙ፤ የመጽሐፍ፡ መግቢያ፤ በር፡ ደጅ፡ አፍ፤ አስቀድሞ፡ የመጽሐፉን፡ ጠባይ፤ የተጣፈበትን፡ ምክንያት፡ ገልጦ፡ የሚናገር፡ የሚያስረዳ ። መቅድመ፡ ወንጌል ። መቅድመ፡ ጳውሎስ ። መቅድመ፡ ጉባኤ ። መቅድመ፡ ተአምር ።

መቅድመ፤ ቀድሞ፤ አስቀድሞ፤ በፊት ። ውእቱ፡ መቅድመ፡ ተቀብረ ። ወውእቱ፡ መቅድመ፡ ገብረ፡ በዓለ፡ መጸለት ። መቅድመ፡ ፈድፋደ፡ (ኩፋ፡ ፬ ። ፲፯ ። ቅዳ፡ ሕር) ።

ተቀድመ፤ ተቀደመ፤ ታለፈ፤ ቅድምናውን፡ ብኵርናውን፡ ጣ፤ እንደ፡ ዔሳው ።

ቅዱም፤ (ማን፡ ማት፡ ድምት)፤ የተቀደመ፤ የታለፈ፤ ቅድምናውን፡ ያጣ ።

ቅድመት፤ መቅደም፤ መቀደም፤ አቀዳደም፤ ቀደማ፤ ቅድሚያ፤ ቀዳማዊነት፤ ሥልጣን ። አልቦ፡ ቅድመት፡ ለህልዎቶሙ ። ወቅድመት፡ ኮነ፡ ዲበ፡ መትከፍቱ ። አሐቲ፡ ቅድመት፡ ወአሐቲ፡ ስፍነት፡ (አዋል ። ኢሳ፱፡ ፮ ። ደራሲ) ።

ተቃደመ፤ ተቀዳደመ፤ ተከታተለ፤ ተጋጠመ፡ ተሰላለፈ፤ ፊት፡ ለፊት ። ተቃደማ፡ ስይጣን፡ ወተራከባ ። ተቃደምዎሙ፡ ወተቃተልዎሙ፡ (ግንዘ ። ፪ነገ፡ ፲፡ ፲) ።

(ጥ) **ቀድሞ፤ ሞት፤ (ቀደመ፡ ይቄድም፤ ይቀድም ። አቅደመ)፤** መቀደም፤ ማስቀደም፤ ቀዳማይ፡ ማድረግ፤ ከቀዳማይ፡ ማግባት፤ ማንጠልጠል ። (ግጥም፤ ዘራፊ፡ የመርቆሬዎስን፡ ጽላት፡ በኮርቻው፡ ራስ፡ በቀዳማይ፡ ሰቅሎ፡ ስለ፡ ወሰደው)፤ ፈረሰኛ፡ አላምንም፡ እኔ፡ ምን፡ ቢኾን፤ ቀደሙት፡ ይሉኛል፡ መርቆሬዎስን ።

ቄዴም፤ (ዕብራ)፤ ቅድም፤ ምሥራቅ ። ደቂቀ፡ ቄዴም፡ (ሕዝ፳፭፡ ፬) ።

ቀዴሚን፤ (ጽር፡ ከዴሚን ። ዕብ፡ ቅዱሚም)፤ አዝማን፡ ቀደምት፤ መዋዕለ፡ ትክት፤ አዕዋደ፡ ቀትል፡ (መሳ፭፡ ፳፩) ።

ቀዲፍ፤ ፎት፤ (ቀደፈ፡ ይቀድፍ፡ ይቅድፍ ። ዐረ፡ ቀዘፈ)፤ መቅዘፍ፤ ባሕርን፡ መቅደድ፤ ታንኳን፡ መርከብን፡ መምራት፡ መውሰድ፤ ማስኬድ ። ኀደፈን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ኀረ፡ ቤት፡ ነው ። እለ፡ ይቀድፉ፡ (ሕዝ፳፯፡ ፱፤ ፳፯፡ ፳፱፤ ፴፩) ።

መቅደፍ፤ (ብ፡ መቃድፍ)፤ መቅዘፊያ፤ ትርክዛ፤ ኀዳፍ ። አኀ፡ ጸራቢ፡ ወነዳቂ፡ ወእገብር፡ መዋፍርተ፡ ወአርዑተ፡ ወመዳልወ፡ ወመንኰራኵረ፡ ወአሕማረ፡ ወመቃድፈ፡ ወታዕካ፡ ነገሥት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፱ ። መጽ፡ ምስ) ። ኹለተኛም፡ መቅደፍት፡ መቃድፍት፡ ይላል፡ በሴት፡ አንቀጽ፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው ።

ቄድር፤ (ዐረ፡ ቀድር፤ እድፍ፡ ርኵስ)፤ ጥምቀተ፡ ዮሐንስ፤ የንስሓ፡ ጥምቀት ። መጽሐፈ፡ ቄድር፡ ዘአንበሩ፡ መምህራን፡ በእንተ፡ ዘክሕደ፡ ሃይማኖቶ፤ አው፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ ምስለ፡ ዘኢያምእመናን፡ አው፡ ተባዕት፡ አው፡ አንስት፤ አው፡ መነኮስ፡ አው፡ መነኮሳይት ።

ቄዳር፤ ስመ፡ ነገድ፤ ዐረባዊ፤ ኹለተኛው፡ የይስማኤል፡ ልጅ፤ ዘላን፡ የዘላኖች፡ አባት፡ (ዘፍ፳፭፡ ፲፫ ። መዝ፡ ፻፲፱ ። ማሕ፩፡ ፭) ።

ቄዳርስ፤ (ጽር፡ ኪዳሪስ)፤ ጥቍር፡ ቆብ፤ ኵፌት፤ መጠምጠሚያ፡ ጥምጥም፤ የካህናት፡ (ዘፀ፳፰፡ ፴፱ ። ዘሌ፰፡ ፲፫ ። ፲፮፡ ፬) ። በቄዳርስ፡ ፈንታ፡ ቄድራን፡ ይላል፡ (ሚል፵፩፡ ፲፪) ።

ቄድሮስ፤ (ጽር፡ ኬድሮስ ። ዕብ፡ ኤሬዝ)፤ አርዝ፤ ስመ፡ አርዝ፤ የሊባኖስ፡ ዛፍ፤ ወፍራም፡ ረዥም፤ ታላቅ፡ ምጡቅ፤ ገናና፡ ባለብዙ፡ ዐጽቅ ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ዋንዛ፡ ይሉታል ። ኅሩይ፡ ከመ፡ ቄድሮስ፡ (ማሕ፭፡ ፲፭ ። ፰፡ ፱ ። ሢራ፳፬፡ ፲፫ ። ፫ነገ፡ ፭፡ ፱ ። ፮፡ ፲፫) ። በቄድሮስ፡ ፈንታ፡ ቄዳር፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው ። ቄዳር፡ ዘስሙ፡ ዐርቦት፡ (ኩፋ፡ ፳፩) ።

ቄድሮስ፤ (ጽር፡ ኬድሮን ። ዕብ፡ ቂድሮን)፤ የቦታ፡ ስም፤ በደብረ፡ ዘይትና፡ በኢየሩሳሌም፡ መካከል፡ ያለ፡ ቈላ፡ ሸለቆ፤ ዛፋም፡ ዘይታም፡ አታክልታም፤ ፀሓይ፡ ቶሎ፡ የማይደርስበት፤ ቢደርስውም፡ ቶሎ፡ የሚያልፈው ። መካን፡ ጽልመት፡ ወጽላሎት፤ ጥላማ፤ ጽልሙት፡ ማለት፡ ነው ። ፈለገ፡ ቄድሮስ ። ማዕዶተ፡ ቄድሮስ፡ ፈለገ፡ አርዝ፡ (፬ነገ፡ ፳፫፡ ፮ ። ዮሐ፲፰፡ ፩) ። በቄድሮን፡ ፈንታ፡ ቄድሮስ፡ ማለት፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው ።

ቀድሰ፤ ሰት፤ (ቀደሰ፡ ይቄድስ፡ ይቀድስ ። ዕብ፡ ቂዳሽ ። ሱር፡ ቃዲሽ ። ዐረ፡ ቀደሰ)፤ መቀደስ፤ መባረክ፡ ማመስገን፤ ማክበር፡ ማግነን፤ ማንጻት፡ ማጥራት፡ መለየት፤ ለእግዜር፡ መስጠት፤ የእግዜር፡ ገንዘብ፡ ማድረግ ። ለቀሲስ፡ ሎቱ፡ አሐዱ፡ ሥልጣን፤ ወውእቱ፡ ከመ፡ ይምሀር፡ ወያጥምቅ፡ ወይቀድስ፡ ወይባርክ፡ ሕዝበ ። ቀድሱ፡ ኵሉ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘሐነጽክምዎሙ፡ ወኅትምዎሙ፡ በማኅተመ፡ እግዚ፡ ዘውእቱ፡ ቅብዐ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ ። ቀድስዎ፡ ለእግዚ ። ባረካ፡ ወቀደሳ ። ያነጽሕ፡ ወይቄድስ፡ እምኵሉ፡ ርኩስ ። እቄድሶሙ፡ ለሕዝብ፡ ሊተ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፯ ። ፈ፡ መ፡ ፳፰፡ ፭ ። ኢሳ፰፡ ፲፫ ። ዘፍ፪፡ ፫ ። ዘሌ፲፯፡ ፲፱ ። ኩፋ፡ ፪) ።

ቀዳሲ፤ (ሲት፡ ስያን፡ ያት)፤ የሚቀድስ፤ ቀዳሽ፡ አክባሪ ። እምላኪ፡ ዘውእቱ፡ ሐዋጺሆሙ፡ ወቀዳሲሆሙ፡ (አቡሻ፡ ፳) ።

አቀደሰ፤ አስቀደሰ፤ አስባረከ፤ አስመሰገነ ።

ተቀደሰ፤ በቁሙ፤ ተባረከ፤ ተመሰገነ፤ ተለየ፤ ተመረጠ፤ ከበረ፤ ተሾመ፤ ነጻ፡ ጥሩ፡ ኾነ ። ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘተቀደሰት ። ሶበ፡ ተቀደስኩ፡ በላዕሌክሙ ። ካህናት፡ እለ፡ ተቀደሱ ። እምከርሠ፡ እሙ፡ ተቀደሰ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ነቢየ ። ትትቄደስ፡ ምድር፡ እምኵሉ፡ አበሳ፡ (ስንክ፡ ሚያ፲፭ ። ሕዝ፴፮፡ ፳፫ ። ዓ፰፡ ፲፭ ። ኩፋ፡ ፬) ።

ቅዱስ፤ (ሳን፡ ሳት፡ ድስት)፤ በቁሙ፤ የተቀደሰ፤ ክቡር፤ ምስጉን፤ ልዩ፡ ምርጥ፤ ንጹሕ፡ ጽሩይ ። ቅዱስ፡ ቅዱሳን፡ ስሙ ። ቅዱሳኒ፡ ልዑል ። መጻሕፍት፡ ቅዱሳት ። ሀገር፡ ቅድስት፡ (ኢሳ፶፯፡ ፲፭ ። ዳን፯፡ ፳፯ ። ሮሜ፩፡ ፪ ። ማቴ፬፡ ፭) ።

ቅድስተ፡ ቅዱሳን፤ (ዕብ፡ ቆዴሽ፡ ቆዳሽም)፤ በቁሙ፤ መቅደስ፡ አሪት፤ መካን፡ ታቦት፤ ባርባው፡ ክንድ፡ ፊት፡ ያለ፡ ኻያው፡ ክንድ፡ (ዕብ፱፡ ፳፭ ። ፲፫፡ ፲፩) ። ዳቤርን፡ ተመልከት ።

ቅዳሴ፤ (ስያት)፤ መቀደስ፤ (ጥቀ) መቀደስ፤ አቀዳደስ፤ ቅደሳ፤ ቡራኬ፤ ምስጋና፤ የቍርባን፡ ጸሎት ። ቅዳሴ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን ። መልአከ፡ ቅዳሴ ። ወእምቅድመ፡ ይፍጥር፡ መላእክተ፡ ለቅዳሴ ። እምድኅረ፡ ፍጻሜ፡ ቅዳሴ፡ ዘምስጢር ። በእንተ፡ ቅዳሴ፤ ናሁ፡ ንቡር፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቅብጣዊት፡ ሠለስቱ፡ ቅዳስያት፤ ዘባስልዮስ፡ ወጎርጎርዮስ፡ ወቄርሎስ፡ (ኩፋ፡ ፪ ። አፈ፡ ተ፲፯ ። ፍ፡ ነ፡ ፲፪) ።

ቅድስና፤ ቅዱስነት፤ ክቡርነት፤ ንጽሕና፤ ክብሬታ ። ኵነነ፡ ሴት፡ ሕዝቦ፡ በጽድቅ፡ ወበንጽሕ፡ ወበቅድስና ። መንፈሰ፡ ቅድስና ። ነኀሥሥ፡ እምነ፡ ቅድስናከ፡ (ቀሌ ። ኪዳ ። ስንክ፡ ጥቅ፲፪) ።

ቅድሳት፤ ቅድስና፤ ክብር፡ ንጽሕ፤ ጸጋ፡ ብፅዓን፤ መሥዋዕት፡ ቍርባን ። ከመ፡ ንርከብ፡ ቅድሳቲሁ ። ፈነውኩ፡ ለቅድሳቲከ፡ ፍቁርየ ። ቅድሳት፡ ለቅዱሳን፤ ቅድሳቶ፡ ነሚአነ፤ ንዋየ፡ ቅድሳት፡ (ዕብ፲፪፡ ፲ ። ተረ፡ ቄር፲፭ ። ቅዳ) ።

ቍድስ፤ (ዐረብ)፤ መቅደስ፤ መካን፡ መቅደስ፤ ኢየሩሳሌም ። ሀገረ፡ ቍድስ፡ (ዮሴፍ) ።

ቃዴስ፤ (ዕብ፡ ቃዴሽ)፤ ሲና፤ ደብረ፡ ሲና፤ የሲና፡ በረሓ፤ ምድረ፡ በዳ፤ ጌታ፡ እስራኤልን፡ የቀደሰበት፤ ርሱም፡ በሕዝቡ፡ አፍ፡ የተቀደሰበት፤ ቅዱሳን፡ ኩኑ፡ እስመ፡ አንሂ፡ ቅዱስ፡ አነ፡ ብሎ፡ ቅዳሴውን፡ ቅድስናውን፡ ፵፡ ዘመን፡ ያስተማረበት ። ምስጢሩ፡ ፀቢይ፡ ወግሩም፡ ማለት፡ ነው፤ ጽኑዕ፡ ማለትም፡ ይስማማዋል ። ወያድለቀልቀ፡ እግዚ፡ ለሐቅለ፡ ቃዴስ፡ (መዝ፡ ፳፰) ።

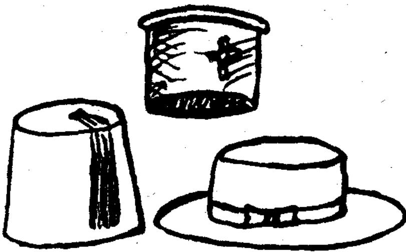
መቅደስ፤ (ብ፡ መቃድስ)፤ በቁሙ፤ መቀደሻ፤ ማመስገኛ፤ መሥዋዕትና፡ ጸሎት፡ ማቅረቢያ፡ የአምልኮት፡ ቤት፤ ሦስት፡ ክፍል፡ ያለው፤ ለብሉዩ፡ ኢላም፡ ሀይከል፡ ዳቤር፡ ወይም፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፤ ለሐዲሱ፡ ቅኔ፡ ማሕሌት፡ ቅድስት፡ መቅደስ፡ ማለት፡ ነው ። ጽርሐ፡ መቅደስ ። ቤተ፡ መቅደስ ። ሀገረ፡ መቅደስከ ። ወያረኵሱ፡ መቃድሲሆሙ፡ (መዝ፡ ፭ ። ኩፋ፡ ፵፱ ። ኢሳ፷፱፡ ፲ ። ሕዝ፵፯፡ ፳፱ ። አፈ፡ ድ፲፯) ። በመቅደስ፡ ፈንታ፡ ምቅዳስ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ዘፀ፳፭፡ ፰ ። ፳፯፡ ፴፫ ። ፳፰፡ ፫) ።

ቃዴስም፤ (ጽር፡ ካዲሲም ። ዕብ፡ ቅዴሽም)፤ አብያተ፡ ጣዖት፤ በቅዱስ፡ ቦታ፡ ላይ፡ ከመቅደስ፡ አጠገብ፡ የተሠሩ፡ የጣዖታት፡ ቤቶች ። ከአምላክ፡ መቅደስ፡ የተለዩ፡ ልዩዎች፡ ማለት፡ ነው ። ወነሠተ፡ አብያተ፡ ቃዴስም፡ (፬ነገ፡ ፳፫፡ ፯) ።

ቄሀልት፤ (ዕብ፡ ቄሄሌት)፤ አፈ፡ ጉባኤ፤ ስለ፡ ጉባኤ፡ በጉባኤ፡ ላይ፡ የሚናገር፤ ሰሎሞን፤ የሰሎሞን፡ መጽሐፍ፡ ፪ኛው፡ ክፍል፡ መክብብ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፪) ።

ቃሀም፤—ገብረ፡ ጕንዳን፤—ቃሕም ።

ቆብዕ ፤ (ዕብ ፡ ቆባዕ ፤ ከባዕ ፤ ሚግባዓ ። ሱር ፡ ቁባዓ ። ዐረ ፡ ቁበት) ፤ የራስ ፡ ልብስ ፤ ጌጥ ፤ ቆብ ፤ ሾፌት ፤ ባርኔጣ ፤ ቦርቦርቲ ፤ ጠርቡሽ ፡ ረዥም ፡ ታላቅ ፤ በራስ ፡ የሚደፉ ። ቁብ ፡ ቂብ ፡ ቆበብ ፡ የሚል ። ቁዳርስንና ፡ ማዕፈርትን ፡ እይ ። ቆብዐ ፡ ውኑት ፡ ዲበ ፡ መታክፍቲሁ ። ነሥአ ፡ ቆብዐ ፡ ወአስኬማ ። ይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ቆብዐ ፡ ሰላም ፤ ንደገኒ ፡ ዴማስ ፡ መነከሰ ፡ ሐልም ፤ ወአፍቀሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ዓለም ፡ (ፊልክ ፡ ፶፮ ። ገድ ፡ ተክ ። ቅኔ) ።

ቆብዕ ፡

ቀዋብዕ ፤ (ቀዋብዕት ፤ ቆብዓት) ፤ ቆቦች ፤ የራስ ፡ ልብሶች ። ሥራዕ ፡ ሎሙ ፡ ቀዋብዐተ ፡ ዘሐልቦ ፡ ዝዕላ ፡ (ሥር ፡ ጳክ) ።

ቀዊል ፤ ሎት ፤ (ቆለ ፤ ቀወለ ፡ ይቀውል ፡ ይቁል ። ዐረ ፡ ቃለ) ፤ ብሂል ፤ ነቢብ ፤ ደሚፅ ፤ ማለት ፡ መናገር ፤ መጮኽ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፤ ማሰማት ። ከጥሬው ፡ በቀር ፡ አንቀጹ ፡ አይገኝም ። ቆሌ ፤ ቀውላላ ፡ ቂል ፤ ቃቂል ፡ ቃጭል ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ቃል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ቆል ። ሱር ፡ ቃላ ። ዐረ ፡ ቃል ፤ ቀውል) ፤ በቁሙ ፤ ፍሬ ፡ ነገር ፤ ድምጥ ፤ ጽራሕ ፤ ክላሕ ፤ ንባሕ ፤ ለጐሳስ ፤ ከጪኺውና ፡ ከተናጋሪው ፡ አፍ ፡ በጕሮሮ ፡ የሚሰማ ፡ ኹሉ ። መጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ። አንሥኡ ፡ ቃለክሙ ። ቃለ ፡ ወሀቡ ፡ ደመናት ፤ ቃለ ፡ ነጐድጓድከ ፡ በሠረገላት ። ቃል ፡ ተሰምዐ ፡ በራማ ፡ (ዳን ፬ ፡ ፳፰ ። ኢሳ ፲፫ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፸፯ ። ኤር ፴፰ ፡ ፲፭) ።

—፤ ሕግ ፤ ትእዛዝ ፤ ትምርት ፤ ዐዋጅ ። ኢይትገሐሡ ፡ እምነ ፡ ቃሉ ። ዐሥሩ ፡ ቃላት ። ቃላተ ፡ እግዚእነ ፡ (ሚ ራ ፲፮ ፡ ፳፰ ። ዘፀ ፴፬ ፡ ፳፰ ። ዘዳ ፬ ፡ ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

—፤ የአካል ፡ ስም ፤ መለኮታዊ ፡ አካል ፤ ወልድ ። ወለዝንቱ ፡ ስም ፡ ዘውእቱ ፡ ቃል ፡ ንሌብዎ ፡ እምሠለስቱ ፡ ቃላት ፤ አተርጋዎን ፡ ብርፎሪክን ፡ አአትሪክን ። ወኢታምስልዎ ፡ ለዝ ፡ ቃል ፡ ከመ ፡ ቃላት ፡ እለ ፡ ዘክርናሆሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ፀዋዌ ፡ ወአካል ። ቃል ፡ ዘኮነ ፡ ሥጋ ፡ በአካሉ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ገር ። ብንያ) ።

ቆሎንያ ፤ (ጽር ፡ ኮሎኒአ) ፤ ግዛት ፤ ቅኝ ፤ አውራጃ ፤ ክፍል ፡ ጭማሬ ፤ ያንድ ፡ ሹም ፡ አገር ፡ (ግብ ፲፮ ፡ ፲፪) ።

ቀዊም ፤ ሞት ፤ (ቆመ ፡ ይቀውም ፡ ይቁም ። ዕብ ፡ ቁም ። ሱር ፡ ቃም ። ዐረ ፡ ቃመ) ፤ መቆም ፤ መነሣት ፤ አፈፍ ፡ በርደግ ፡ ቀጥ ፡ ማለት ፤ እንደ ፡ ዐምድ ፡ መኾን ፤ መጽናት ፡ መበርታት ፡ መሸራሸት ። ቁሙ ፡ ወአጽምዑ ፡ ወንጌለ ። ብዙኃን ፡ ቆሙ ፡ ላዕሌየ ። ቁም ፡ በእግሪከ ። አእጋሪከ ፡ እለ ፡ ጠብዓ ፡ ለቀዊም ፡ (ቅዳ ። መዝ ፡ ፫ ። ሕዝ፪ ፡ ፩ ። ደራሲ) ።

—፤ መገታት ፤ መከልከል ፤ ቁሞ ፡ መቈየት ፤ መጽናት ጸንቶ ፡ መኖር ፤ ቀዋሚ ፡ መኾን ፤ መተካት ፡ መውረስ ፤ ያባትን ፡ ወይም ፡ የሌላውን ፡ ሥራና ፡ ስፍራ ፡ መያዝ ። ቆመ ፡ ዝናም ፡ እምሰማይ ። ቆመ ፡ ውሒዘተ ፡ ደማ ። ቁመኒ ፡ ቁመኒ ፡ በእንተ ፡ እግዚ ። እፎ ፡ ይቀውም ፡ መንግሥቱ ። ወዘሎ ፡ ቦቱ ፡ ቆመ ። ሃይማኖትሰ ፡ ትቀውም ፡ ለዓለም ። ኢይቀውም ፡ ትእዛዙ ። ወኢይቀውም ፡ ዘርዑ ፡ (ዘፍ ፰ ፡ ፪ ። ሉቃ ፰ ፡ ፵፬ ። ገድ ፡ ተክ ። ሉቃ ፲፩ ፡ ፲፰ ። ቆላ ፩ ፡ ፲፯ ። ሚራ ፵ ፡ ፲፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ። ኤር) ። ተወልደ ፡ ተፈጥረ ፡ ተሣረረ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቆመ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዘእንበለ ፡ ትቁም ፡ ምድር ። እንበለ ፡ ይቁሙ ፡ አድባር ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፩ ፡ ፮ ። መዝ ፡ ፹፱) ።

ቀዋሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚቆም ፤ ቋሚ ፤ ጸንቶ ፡ የሚኖር ፤ ጠበቃ ፤ የነገር ፡ አባት ፤ መጋቢ ፤ ሹም ። ሱራፌል ፡ ወኪሩቤል ፡ ቀዋምያን ፡ ዐውደ ፡ መንበሩ ። ጽርሕ ፡ ቀዋሚት ፡ አንተ ፡ ኢትወድቅ ። ቀዋሚ ፡ ይረክብ ፡ ስብሐተ ። ቀዋሚሃ ፡ ለመዐስብ ። ቀዋሚ ፡ ለመበለት ፡ ወለዕጓለ ፡ ማውታ ። ወይርአይ ፡ ሊቀ ፡ ምኔት ፡ እምአንተው ፡ ኀበ ፡ ዘሎቱ ፡ ምግባር ፡ ሠናይ ፤ ወይረስዮ ፡ ቀዋሜ ፡ ላዕለ ፡ ምኔት ፡ ወላዕለ ፡ መዛግብቲሁ ፡ (ግንዘ ። አርጋ ፡ ፫ ። ፪ ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲፩ ። ድጓ ። ኪዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

ቀዋም ፤ ቀዋሚ ፤ ጠንካራ ፤ ቁመታም ፡ ረዥም ። ዙሉ ፡ አረፍት ፡ ቀዋም ፡ (ኢሳ፪ ፡ ፲፭) ።

ቅዉም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ውምት) ፤ የቆመ ፤ የጸና ፤ የተለመደ ፤ የተለየ ። እሙንቱ ፡ ቅዉማን ፡ ላዕለ ፡ ቅጽር ። ወውእቱ ፡ ቅዉም ፡ በኀበ ፡ ግብጻውያን ፡ ወመለካውያን ። ሕኑም ፡ ወቅዉም ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። ቀሌ) ።

ቁመት ፤ መቆም ፤ አቋቋም ፤ በቁሙ ፤ ቀጥታ ፤ ዘለግታ ፤ ምጥቀት ፤ ርዝመት ። ተዘከር ፡ ቁመትየ ፡ ቅድሜከ ። ወይትሀጕል ፡ ቁመቶሙ ፡ በምንዳቤ ፡ (ኤር ፲፰ ፡ ፳ ። ኩፋ ፡ ፳፫) ።

—፤ አኗኗር ፤ ኑሮ ፤ ጽንዐት ፤ ልዩነት ። እለ ፡ ይከውኑ ፡ ውስተ ፡ ቁመት ፡ ፍጽምት ። ሥርዐተ ፡ ቁመተ ፡ ዓለም ። ቁመት ፡ ወሕርመት ፡ (ፊልክ ፡ ፵፩ ። ጥበ፯ ፡ ፲፯ ። ቀሌ) ።

ቆም ፤ (ብ ፡ ቆማት) ፤ ቁመት ፤ ርዝመት ፤ የሕንጻ ፡ የገላ ፡ መጠን ፤ ከምድር ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ ከእግር ፡ እስከ ፡ ራስ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ ያለ ። ወኖኅ ፡ ቆማ ። ኢይትዐወቅ ፡ ኑኃ ፡ ወግድማ ፡ ወኢ

ቆማ ። በአምጣነ ፡ ቆሙ ፡ ለሰብእ ፡ ኀይሉ ። ቆመ ፡ አረፍት ። ወደምስስ ፡ ቆሞሙ ፡ በእደ ፡ ብእሲት ፡ (ሕዝ፲፱ ፡ ፲፩ ። ቀሌ ። ሚራ፳፰ ፡ ፲ ። ዮዲ፩ ፡ ፪ ። ፱ ፡ ፲) ።

ምቅዋም ፤ (ማት) ፤ መቋሚያ ፤ በታ ፡ ስፍራ ፤ ጥግ ፡ ደገፋ ። የመንኰሴ ፡ በትር ፤ (ተረት) ፡ መቃዱን ፡ ታጥቆ ፤ መቋሚያውን ፡ ነጥቆ ። ምቅዋመ ፡ አጣሊ ፡ ር ጉማን ፡ ወምቅዋመ ፡ አባግዐ ፡ ቡሩካን ። ዐጸደ ፡ ምቅዋም ፡ ለካህናት ። በበ ፡ ምቅዋማቲሆሙ ፡ (ግንዘ ። ኪዳ ። ፪ዜና ፡ ፺ ፡ ፺) ።

—፤ ኩሬ ፤ ዐይግ ፤ ምዕቃል ። ምዕራፍ ፡ አንቀጽ ፤ የመጽሐፍ ፡ ክፍል ። ምቅዋመ ፡ ማይ ። ወላዕለ ፡ ሡሉ ፡ ምቅዋም ፡ ኍልቍ ፡ (ዘፀ፺ ፡ ፲፱ ። ሲኖዶ ፡ ገ፩) ።

አቆመ ፤ (ሖረ ፡ አሖረ ፤ አኖመ ፤ አዖቀ ፤ አሮጸ) ፤ በቁሙ ፤ እውነተኛው ፡ ጥርጊያ ፡ ይህ ፡ ነው ።

አቀመ ፤ (በአ ፤ አብአ ። ኖኀ ፡ አንኀ) ፤ አቆመ ፤ አስቆመ ፤ ተከለ ፤ መሠረተ ፤ አጸና ፤ አስነሣ ። አቀመኒ ፡ በእገርየ ። ያቀውም ፡ ደብተራሁ ። መኑ ፡ አቀሞሙ ፡ ለአድባር ። ያቀውም ፡ ቃለ ፡ ገብሩ ። አቅም ፡ ነቢያተ ፡ ለስምከ ፡ (ሕዝ፪ ፡ ፪ ። ኢሳ፲፬ ፡ ፳፩ ። ሣ ፡ ፲፫ ። ሣ፬ ፡ ፳፯ ። ሚራ፴፯ ፡ ፳) ። ቆመ ፡ ብሎ ፡ በአቆመ ፡ ፈንታ ፡ አቀመ ፡ ማለት ፡ የስሕተት ፡ ርባ ፡ ነው ፤ በአና ፡ ኖኀ ፡ አብአ ፡ አንኀ ፡ ቢሉ ፤ ወና ፡ አኀ ፡ ኹለት ፡ ዐመሎች ፡ ስላሉባቸው ፡ ነው ። ቆመ ፡ ግን ፡ ከወ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ድርብ ፡ ዐመል ፡ የለውምና ፤ አቆመ ፡ እንጂ ፡ አቀመ ፡ አያሰኝም ። አቆመና ፡ ዐቀመ ፡ ይሞካሻሉና ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ተሳስቷል ፤ ዐቀመን ፡ እይ ።

—፤ ገታ ፤ መለሰ ፤ ተወ ። አዘዘ ፡ ያቅሙ ፡ ሠረገላሁ ። አቅም ፡ እዴከ ። ወአቀመት ፡ ወሊደ ፡ (ግብ፰ ፡ ፴፰ ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፲፭ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፴፭) ።

ያቁም ፤ (ጽር ፡ ያኹም ። ዕብ ፡ ያኪን) ፤ የዐምድ ፡ ስም ፤ በበለዝ ፡ አንጻር ፡ በስተቀኝ ፡ የቆመ ። ቀዋሚ ፡ ቅዉም ፤ ርቱዕ ፡ ድልው ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በለዝን ፡ እይ ፡ (፫ነገ ፡ ፺ ፡ ፳፩) ።

ተቃወመ ፤ በቁሙ ፤ ተቋቋመ ፤ ተሟገተ ፡ ተከራከረ ፤ ተወዳደረ ፡ ተፈካከረ ። መኑ ፡ ይትቃወማ ፡ ለሡነኤሁ ። አልቦ ፡ ዘይትቃወሞ ፡ ለቃልኪ ። ለእመ ፡ ተቃወሞ ፡ ዲያቆን ፡ ለቀሲስ ። ምስለ ፡ ብርሃን ፡ እንዘ ፡ ትትቃወም ፡ ትትረከብ ፡ ከመ ፡ ቀዳማዊት ፡ ይእቲ ፡ (ኢዮ፱ ፡ ፲፱ ። ዮዲ፰ ፡ ፳፰ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ቅዳ ፡ ኤጲ) ።

ተቃዋሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ ትጣይ ፤ ከሳሽ ፤ ቁሞ ፡ የሚያቆም ፤ የሚቋቋም ። ብእሲት ፡ ተቃዋሚት ። ኵነንከ ፡ ተቃዋምያነ ፡ (ፈላስ ። ጥበ፲፩ ፡ ፱) ።

ቃውም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ የሚቆም ፤ የሚቋ.. ..ም ፤ አለቃ ፤ ጠበቃ ፤ የነገር ፡ አባት ፤ ወይም ፡ ወደረኛ ፤ ከ.. ..ሻ ፡ ባለጋራ ። አነ ፡ ቃውምከ ፡ ወዐ ስብከ ፡ ጥቀ ። ንጉሥ ፡ .. ..ብው ፡ ቃውመ ፡ ሕዝብ ፡ (... ፡ ፲፱ ። ጥበ፺ ፡ ፳፺ ። አ.. ..ገ) ።

ተቅዋም ፤ (ማት) ፤ መቅረዝ ፤ ማብሪያ ፤ የሙብራት ፡ ዕቃ ፤ የቀንዲል ፡ የፋና ፡ ማኖሪያ ፤ የሚቆም ፡ የሚተከል ፡ ወይም ፡ የሚሰቀል ፡ የሚንጠለጠል ፤ ባለብዙ ፡ ዐጽቅ ። ርኢኩ ፡ ተቅዋመ ፡ ማኅቶት ፡ ዘኵለንታሁ ፡ ውርቅ ። ማኅቶት ፡ እንተ ፡ ታበርህ ፡ ዲበ ፡ ተቅዋማ ። ወትገብር ፡ ሊተ ፡ ተቅዋመ ፡ ወርቅ ፡ ጽሩይ ፡ (ዘካ፬ ፡ ፪ ። ሚራ፳፯ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፳፭ ፡ ፴፩) ።

ተቅዋም ፡

አስተቃወመ ፤ አቋቋመ ፤ አሟገተ ፤ አከራከረ ፤ አወዳደረ ፤ አፈካከረ ።

መስተቃውም ፤ የሚቃወም ፤ የሚያቀውም ፤ አቃዋሚ ። መስተቃውማን ፡ (አዋል) ።

ቈማስ ፤ (ዐረ ፡ ቈማሽ) ፤ መዳ ፤ ጣቃ ፤ የልብስ ፡ ነደ ። ቈማሰ ፡ ቀራቢብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፫ ፡ ፳) ።

ቆሞስ ፤ (ሳት ። ዐረብ) ፤ በቁሙ ፤ የማዕርግ ፡ ስም ፤ የኤጲስቆጶስ ፡ ምክትል ፤ ተወራጅ ። (ሙሾ ፡ ስለ ፡ ቈስና ፡ ስለ ፡ ቆሞስ) ፤ እኔን ፡ ፍረድ ፡ ቢለኝ ፡ ሞት ፡ በደለኛ ፡ ነው ፤ ፩ ፡ ቈስ ፡ ለፍታት ፡ ቆሞስ ፡ ቢቀር ፡ ም ነው ። ኤጲስቆጶሳት ፡ ወእልቆምሳት ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ቆመሰ ፤ አው ፡ ተቆመሰ ፤ ቆሞስ ፡ ኾነ ፤ ተባለ ፤ ቈምስና ፡ ተሾመ ፤ ተቀበለ ።

ቈምስና ፤ ቆሞስነት ፤ ቆሞስ ፡ መኾን ፤ የቆሞስ ፡ ማዕርግ ።

ቀዊዕ ፤ ዖት ፤ (ቆዐ ፡ ይቀውዕ ፡ ይቃዕ ፤ ይቅዋዕ) ፤ መዘርዘር ፤ መውለድ ፤ መጨርቋት ፤ ፍሬ ፡ መዠመር ፡ መቋጠር ። የአዝርዕት ፡ የአትክልት ። መልቀም ፡ መቃረም ፤ መቀዋት ፡ መቅሠም ። ቊዐለን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ቀውዕ ፤ ቆዕ ፤ ጨርቋ ፤ እንጭጭ ፤ ቃሪያ ። መከር ፡ አዝመራ ፡ (ትግሬ) ። በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ቀውዐ ። ቆዐ ፡ ትጼኑ ፡ ቆዐ ፡ ጽጌ ፡ ወይን ። አበው ፡ በልዑ ፡ ቆዐ ። ከመ ፡ ቆዐ ፡ ቀምሕ ። ፍሬሆሙ ፡ ቆዐ ፡ ከንቱ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ድጓ ። ሕዝ፲፰ ፡ ፪ ። ሚራ፶፩ ፡ ፲፭ ። ጥበ፬ ፡ ፭) ። ኮልኮልዐንጕት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቆዕ ፡ ይላል ፤ ስሕቶት ፡ ነው ። ቆዐ ፡ ምስለ ፡ ናርዶስ ፡ (ማሕ፬ ፡ ፲፫) ።

—፤ ጨቅላ ፤ ሕፃን ፤ ለጋ ፡ ቀንበጥ ፤ ዝርዝረ ፡ ቀጭ ፡ ዐመደ ፡ ፈጭ ። እንዘ ፡ ቆዑ ፡ ተመሥጠ ፡ ሕፃኑ ፡ (ጥበ፲፬ ፡ ፲፭ ። ምሳ፲፫ ፡ ፪) ።

ቆዓት ፤ ቃውዕ ፤ አቅዋዕ ፤ ጨርቋዎች ፤ ጨቅሎች ፤ ሕፃናት ።

ቋዕ፤(ብ፡ ቋዓት ። ዕብ፡ ዖሬብ ። ዐረ፡ ቍራብ ። ጽር፡ ኰራክስ)፤ ቍራ፤ ጥቍር፡ አሞራ፤ ቀዋዒ፡ የሚቀዋ፡ ቀማሚ፡ ለቃሚ ። ፈነዎ፡ ለቋዕ ። ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ ። ርእዩ፡ ቋዓተ፡ (ዘፍ፰፡ ፯ ። ማሕ፭፡ ፲፩ ። ሉቃ፲፪፡ ፳፬) ። ቍራ፡ ከርኩም፡ ይልቅ፡ እንደ፡ ዝኆን፡ ዕድሚያም፡ ነው፡ ይባላል ። ገላግል ቱም፡ ሲፈለፈሉ፡ እንደ፡ ራዛ፡ ነጫጮች፤ ወይም፡ እንደ፡ ሕጕሬ፡ እንደ፡ በርበሬ፡ ቀያዮች፡ ኹነው፡ ይወጡና፡ በኋላ፡ ሲያድጉ፡ ይጠቍራሉ፤ እናታቸውም፡ ስለ፡ ንጣታቸው፡ ፈርታ፡ ደንግጣ፡ እስኪጠቍሩ፡ ድረስ፡ ከዚያው፡ ጥላቸው፡ ወደ፡ ሌላ፡ ቦታ፡ ትኼዳለች ። የፍጥረቱ፡ አባት፡ እግዜር፡ ግን፡ ፈትፍቶ፡ እንደ፡ ማጕረሥ፡ ከተሐዋስያን፡ ታናናሹን፡ ዝንብና፡ ትንኝ፡ እስ ከፉቸው፡ እያቀረበ፡ ይመግባቸዋል ። ዘይሁቦሙ፡ሲሳዮሙ፡ ለእንስሳ፡ ወለዕጕለ፡ ቋዓት፡ እለ፡ ይጼውዕዎ፡ (መዝ፡ ፻፵፮) ።

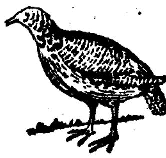
ቋዕ፡

ቆፍ፤(ዕብ)፤ ስመ፡ ፊደል፡ ቀ፤ ዝንጀሮ፡ ማለት፡ ነው፡ (መዝ፡ ፻፲፰፡ ፻፵፭—፻፶፪ ። ሰቈ፩፡ ፲፱ ። ፪፡ ፲፱ ። ፫፡ ፶፭ ። ፬፡ ፲፱) ።

ቆፋዊ፤ ዝንጀሯም፤ ዝንጀሮማ፡ የዝንጀሮ፡ ዐይነት፤ ቆፍቋፋ፡ ሥሡ፡ ንፉግ ።

ቆቀሐ፤ ሐት፤ (ቆቅሐ፡ ይቆቅሕ ። ዐረ፡ ቀውቀ ። ዕብ፡ ቃዕቈዐ)፤ ማሽካካት፤ ማስካካት፤ ቃቃቃ፡ ማለት፤ የደሮ፡ ያሞራ፤ ለመውለድ፡ ዕንቍላል፡ ለመጣል ። ቀሕቅሖን፡ እይ፤ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው ።

ቆቅሕ፤(ሐት ። ዕብ፡ ቁቂያ፤ ቆቅማ፡ ወፍ)፤ እንስት፡ ቆቅ ። ነቀወት፡ ቆቅሕ፡ ወኢወለደት ። መቃርዮስ፡ ዘተሴሰይከ፡ ቆቅሐ፡ (ኤር፲፯፡ ፲፩ ። ስንክ፡ ታኅ፲፫) ።

ቆቅሕ፡

ቆቃሕ፤(ብ፡ ቀዋቅሕ ። ዕብ፡ ቆሬእ)፤ ተባት፡ ቆቅ ። ቆቃሕ፡ ይነቁ፡ ወያስተጋብእ፡ ዘኢወለደ ። ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ (ፊሳሎ ። ኤር፲፯፡ ፲፩) ።

አንቆቅሐ፤(ያንቆቅሕ)፤ አፈራ፡ ወለደ፤ ዕንቍላል፡ ጣለ ። ቋቋ፡ ቀፈቀፈ፡ ፈለፈለ፤ ወይም፡ ተቋቋ፡ ተቀፈቀፈ፡ ተፈለፈለ፤ ዕንቍላሉ፡ ፍሬው፡ ጫጩቱ ።

እንቆቅሖ፤ አንቆቅሖ፤ (ሖት)፤ ዕንቍላል፤ የአዕዋፍ፡ አስኳል፤ ወልደው፡ ከማያጠቡ፡ ከሌሎቹም፡ ፍጥረት፡ የሚገኝ፡ ባሕርያዊ፡ ፍሬ ። ይበልዑ፡ አንቆቅሖ፡ ወግብነተ ። ዖፍ፡ እንተ፡ ተሐቅፍ፡ አንቆቅሖ ። ወይነፅኑ፡ አንቆቅሖሙ ። አንቆቅሖ፡ አርዌ፡ ምድር፡ (ቈድር ። ዲድ፡ ፯ ። ኢሳ፳፰፡ ፯ ። ፶፱፡ ፭) ። እንቆቆ፤ እንቆቅልኽ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል ። ዕንቍላል፡ ማለት፡ ግን፡ ዕንቈ፡ ሉል፡ ማለት፡ ነው፤ ሉል፡ የሚመስል፡ የሉል፡ ዐይነት ። ዕንቍ፡ ከዐነቀ፤ ላል፡ ከሉል፡ መጥቶ፡ ተገናኝቶ፡ አንድ፡ ስም፡ ኹኗል፤ ብሕረንና፡ ዐነቀን፡ ተመልከት ።

ቆራህ፤(ጽር፡ ኰራ)፤ ገነት፤ የታክልት፡ ቦታ ። ቆራሁ፡ ለንጉሥ፡ (ነሐ፫፡ ፲፭) ።

ቆሮስ፤ (ጽር፡ ኰሮስ ። ዕብ፡ ኮር)፤ የመስፈሪያ፡ ስም፤ ዐሥር፡ ኢፍ፡ የሚይዝ፤ ዐሥረ፡ ፈጅ ። ሖሜርን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው ። በመስፈርተ፡ ቆሮስ፡ (ዘሌ፳፯፡ ፲፮ ። ዘኍ፲፩፡ ፴፪ ። ሉቃ፲፮፡ ፯) ።

ቀውስ፤(ዐረብ)፤ ቀስት፤ ደጋን፡ (ገድ፡ አዳ) ።

ቀውስ፤(እልቀውስ)፤ ኮከብ፤ የኮከብ፡ ስም፤ መልኩ፡ ቀስተኛ፡ ባለቀስት፡ የሚመስል ። ኮከብነቱም፡ የኅዳር፡ ነው፤ ከፀሓይ፡ ጋራ፡ ፳፱፡ ዕለት፡ ፳፰፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል፡ (አቡሻ፡ ፬) ።

ቆጽን፤(ናት ። ቆብዕ፡ ዓት)፤ ሆፍ፡ ጫማ፤ ገንባሌ፡ እስከ፡ ጕልበት፡ ድረስ፡ የሚገባ ። ቆጳናቲሁ ። ቆጳናት ። ቆጳናተ፡ ያክንት፡ (ሚራ፵፩፡ ፰ ። አፈ፡ ተ፪ ። አረጋ) ። ጋላ፡ ስንዱ፡ ዝግጁ፡ ልባም፡ ጠፍተኛ፡ ፈጣን፡ ቀልጣፋ፡ ሲል፡ ቆጼ፡ የሚለው፤ ከቆጽን፡ ጋራ፡ ብጣም፡ ይስማማል ።

ቆጽን፡

ቆጸረ፤(ልብ፡ ወለድ፡ ግስ)፤ ቈረጠመ፤ ቈረጣጠመ፤ ፈጨ፡ አንቀጫቀጨ ።

ቆጵሮስ፤(ጽር፡ ኪፕሮስ ። ዕብ፡ ቊፍሮስ ። ዐረ፡ ቁብሩስ)፤ ስመ፡ ሀገር፤ ደሴት፤ ወይናም፡ ዘይታም ። ሴዋዊ፡ ዘምድረ፡ ቆጵሮስ፡ (ግብ፬፡ ፴፮) ።

ቆጵሮስ፤ (ጵር ፡ ክፕሮስ)፤ ፍግ፤ ፈንድያ፤ በጠና፤ ዐዛባ ፡ እበት ፡ ኵበት ። አኣዳስን ፡ እይ ፡ (ሉቃ ፲፱ ፡ ፴፭) ።

ቀዘፈ፤ (ዐረብ)፤ በቂሙ ። ፀረቦች ፡ ዳሌጥን ፡ ንቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ዘ ፡ ይሉታልና ፤ ስለዚህ ፡ ቀዘፈ ፡ ቀደፈ ፡ እያለ ፡ በኹለት ፡ ይጥፋል ። ቀደፈንና ፡ ኀደፈን ፡ እይ ።

ቀሐው፤ ዎት፤ (ቀሐወ ፡ ይቅሑ ፡ ይቅሐው ። ወቅሐ፤ አሰረ)፤ ማየል ፡ መበርታት፤ መንቃት ፡ መትጋት፤ አለኹ ፡ አለኹ ፡ ማለት፤ ማፈል ፡ መገንፈል፤ ዐፍለኛ ፡ መኾን፤ መፈከከር ፡ መወዳደር፤ እኔ ፡ እበልጥ ፡ እኔ ፡ እበልጥ፤ ወይም ፡ እታከል ፡ እታከል ፡ ማለት። በቀሐወ ፡ ፈንታ ፡ ተቀሐወ ፡ ይላል፤ ስሕተት ፡ ነው ።

አቅሐወ፤ አነቃ፤ አተጋ፤ አበረታ፤ አፈካከረ ።

ተቃሐወ፤ ተፈካከረ፤ ተቃወመ ፡ ተወዳደረ፤ ተሻገተ ፡ ተከራከረ ። ይትቃሐዉ ፡ በምግባረ ፡ ትሩፋት ። አላ ፡ ከመ ፡ ይትቃሐዎሙ ፡ ለነሀብተ ፡ ብሩር ። ኢትትቃሐው ፡ ምስለ ፡ ዘይብዕለከ ። ለእመ ፡ ተቃሐወ ፡ በዝንቱ ። ተቃሕዎት ፡ (አፈ ፡ ድጓ፪ ። ጥበ ፲፭ ፡ ፱ ። ሚራጅ ፡ ፪ ። አብጥ ፡ ፱ ። ፊልጵ፩ ፡ ፲፭) ።

ቃሕው፤ (ዎት)፤ ፍክክር፤ ሙግት ፡ ክርክር፤ ንዝንዝ፤ ጭቅጭቅ፤ ሙትቻ፤ ውርርድ ። ቅንአት ፡ ወቃሕው ፡ ወሚን ፡ ወአፍቅሮ ፡ መዊእ ። ፈጸምዋ ፡ ለዐመፃ ፡ በቃሕዎሙ ። ቃሕወ ፡ ገብረ ፡ ምስለ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፮ ። ዘፍ፵፱ ፡ ፳ ። አርጋ ፡ ፱) ።

ቃሕዋ፤ (ዐረብ)፤ ቡና፤ የቡና ፡ ፍሬ፤ ቈልቶ ፡ ፈጭቶ ፡ አፍልቶ ፡ ሲጠጡት ፡ የሚያነቃ ።

ቀሒም፤ ሞት፤ (ቀሐመ ፡ ይቅሕም ፡ ይቅሐም ። ቀምሐ)፤ መቃም፤ መገተም፤ የፍሬ ፡ የበሶ ፡ የፍርፋሪ ። (ግጥም፤ ትግሬ ፡ ስለ ፡ ነጮች)፤ አዒንትም ፡ ዚመስሉ ፡ አዒንት ፡ ደማሙ፤ ስናኖም ፡ ዚመስሉ ፡ ብርስን ፡ ዘቀሐሙ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀሐመ ፡ ፈንታ ፡ ቀምሐ ፡ ይላል፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይቀምሕ ፡ አንበሳ ፡ ሐሠረ ፡ ከመ ፡ ላሕም ። ኢይረክቡ ፡ አልሕምት ፡ ዘይቀምሑ ። ሐመደ ፡ ይቀምሑ ። ሐመደ ፡ ከመ ፡ እክል ፡ ቀማሕኩ ። ይቀምሕ ፡ መሬተ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ። ወይቀምሑ ፡ ሐሪጸ ፡ (ኢሳ ፷፭ ፡ ፳ ። ሰንፎ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፻፩ ። ፺፩ ። አፈ ፡ ድጓ ። ዮሴፍ) ።

ቀሓሚ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት፤ ሐምት)፤ የሚቅም፤ ቃሚ፤ ገታሚ፤ ጥሬ ፡ በል ።

ቃሕም፤ (ማት)፤ አግዝ፤ ገብረ ፡ ጕንዳን፤ ፍሬ ፡ እክልን ፡ እንደ ፡ ገበሬ ፡ የሚዘግብ፤ የሚሰበስብ ። ሑር ፡ ኀበ ፡ ቃሕም ፡ አ ፡ ሀካይ ። ንሬእዮ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ቃሕም ፡ ወዕዔያት ። ዘገበ ፡ መዛግብት ፡ ዘቃሕም ፡ ወተመይዮ ፡ ግብር ፡ ዘማሬት ። ትጋሆሙ ፡ ለፀብስት ፡ ንህብ ፡ ወሀካይ ፡ ቃሕም ፡ (ምሳ፮ ፡ ፮ ። ኦፈ ፡ ተ፲፯ ። ፊላስ ። ስንክ ፡ መስ፳፩) ።

ቃሕም ፡

—፤ ቃሚያ፤ ጕርሻ፤ አንድ ፡ ጊዜ ፡ የሚቃም፤ የሚቋት፤ የሚጕረሥ ። ሖሉ ፡ ይትኀጣእ ፡ እመ ፡ ኀሠሥዎ፤ እምነ ፡ ፍተ ፡ ቃሕም ፡ ኅብስት ፡ እስከ ፡ ነጥበ ፡ ማይ ፡ ቊፅር ፡ (ቅኔ) ።

—፤ ቃም፤ ተረር፤ ፍሬው ፡ የማሽላ ፡ ዐይነት፤ ታሽቶ ፡ የሚቃም ።

አቅሐመ፤ አቃመ፤ አስቃመ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ አቅምሐ ፡ ይላል ። ለአድግከስ ፡ አቅምሖ ። ዘከመ ፡ ያቀምሕ ፡ ብዕራይሁ ። አቅምሐኒ ፡ ሐመደ ፡ (ሚራ፴ ፡ ፴፫ ። ፴፰ ፡ ፳፯ ። ሰቈ፫ ፡ ፲፮) ።

ምቅሓም፤ መቃሚያ፤ ግርግም፤ የእንስሳት ፡ ማእድ፤ ቤት ፡ በረት ፡ ጋጥ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጣፎች ፡ ስሕተት ፡ ምቅማሕ ፡ ይላል ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፫ ። ሰንፎ ፡ ፲፯ ። ሉቃ፲፫ ፡ ፲፭) ።

ቀሕቀሐ፤ ሖት፤ (ቀሕቀሐ ፡ ይቀሐቅሕ ፡ ይቀሕቅሕ ። ዐረ ፡ ቀሕቀሐ ። ሱር ፡ ቃሕቃሕ)፤ መቈርቈር፤ መቀብቀብ፤ መጠብጠብ፤ የስደቃ ፡ የጣት ፡ ለመጥራት፤ ወይም ፡ አገሌ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እሀ ፡ ዕሽ ፡ ማለት፤ በጣት ፡ ማመልከት፤ ውሰድ ፡ አምጣ ፡ ማለት፤ በጸሎት ፡ በማእድ ፡ ጊዜ ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ቆቅሐ ፡ ነው፤ ከቈቍዐም ፡ ጋራ ፡ ይስማማል፤ ዐና ፡ ሐ ፡ ይዋረሳሉ ። ወእመ ፡ ቦ ፡ ዘትፈቅድ ፡ በውስተ ፡ ማእድ ፡ ኢትንብብ፤ ቀሕቅሕ ። አልቦ ፡ ዘይትናገር፤ አላ ፡ ይቀሕቅሑ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ) ።

ቅሕቃሔ፤ ቍርቈራ፤ ጥብጠባ፤ የምልክት ፡ ጥሪ፤ ትእዛዝ ።

ቀጣ፤ (ዕብ ፡ ቃጥ፤ ጥቀ)፤ ታናሽ ፡ የወርቅ ፡ ገንዘብ፤ የወቄት ፡ ኻያኛ ። ተማየጠ ፡ በኀምሳ ፡ ቀጣ ፡ (አዋል) ።

ቀጢብ፤ በት፤ (ቀጠበ ፡ ይቀጥብ ፡ ይቅጥብ ። ዕብ ፡ ቃጣብ)፤ መቋጠብ፤ ማለብ፤ ማመልከት፤ ለመቍረጥ ፡ ለመበጠስ፤ የዝሓ ፡ የልብስ ። መቈጠብ፤ መኰፈግ ። ቀንጠበን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ስርጽ ፡ ነው ።

ቈጢጥ፤ ጦት፤ (ቈጠ፤ ቈጠጠ ፡ ይቈጥጥ ፡ ይቍጥጥ ። ቀጠነ)፤ መቀጨጭ፤ መቅጠን፤ ቀጫጫ ፡ ቀጭን ፡ መኾን፤ መከሳት ፡ መመንመን ። ቀጥቀጠን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው፤ አንቀጥቀጠም ፡ ሳይቀር ።

ቈጢጥ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ጣጥ)፤ ቀጫጫ፤ ከሻዋ፤ ቀጭን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በገዚፍ ፡ ፈንታ ፡ ቈጢጥ ፡ ይላል ። ወኄግሎንሰ ፡ ቊጢጥ ፡ ብእሲ ፡ ውእቱ ፡ ጥቀ ፡ (መሳፍ ፡ ፲፯) ። ቀጠጠ ፡ ቀጠጥና ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ቃሰጠ፤ የማሽላ ፡ ስም ፡ ፍሬው ፡ ቀጫጫ ።

ቄጠጠ፤(ዕብ፡ ቃጻጽ)፤ ቀጠጠ፤ ቈረጠ፡ ቈጠቈጠ፤ የግር፡ የቅጠል። ቍጥቋጠ፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው። በቁሙ፡ ቄጠጠ፤ ቍጣጥ፡ ጣለ፤ ኰሳ።

ቍጠጥ፤ ቀጫጭንነት፤ ቀጭንነት፤ አቀጣጠን፤ ቀጠና፡ ቅጥነት። ቅጠንየ፡ ባለው፡ ቍጠጥየ፡ ይገዝፍ፡ እምሐቌ፡ አቡየ፡ እንዲል፡ (፫ነገ፡ ፲፪፡ ፲)፡ ባለብሉዮች፡ ግን፡ አውራ፡ ጣት፡ ይሉታል።

ቍጣጥ፤ የግልገል፡ በጠጥ፤ ቍጫጭ፤ ጭጫን፤ ታናሽ፡ ፍጥረት።

(ጥ) **ቍጥ፤** ምዝራጥ፤ ዐንካሴ፤ ሽብዳ፤ ጅንፎ፤ በጅንፎነቱ፡ ላይ፡ ምዝራጥነት፡ ያለው። ወረገዘ፡ በቍጠ፡ ኵናቱ፡ (፪ነገ፡ ፪፡ ፳፫)።

አቍጠጠ፤ አቀጠነ፤ አመነመነ፤ አሰለለ። እመ፡ አቍጠጠ፡ ክሣዶ፡ ከመ፡ ሕልቀት፡ (ኢሳ፶፰፡ ፭። ፊልክ)።

ቀጢን፤ኖት፤(ቀጠነ፡ ይቀጥን፡ ይቅጥን። ሱር፡ ቅጢን። ዕብ፡ ቃጠን)፤ መቅጠን፤ ማነስ፤ ቀጭን፡ መኾን።

(ጥጢ) **ቀጢን፤ (ናን፡ ናት፡ ጣን፤ ጠንት)፤** የቀጠነ፤ ቀጭን፤ ሥሥ፤ ረቂቅ። ልብሰ፡ ቀጢን፡ ዘይትዐጸፍ፡ ካህን። ሰብዐቱ፡ ሠዊት፡ ቀጢናን። አስናኒሁ፡ ቀጢናት። በቀጣን፡ ዐይኑ፡ ልብ። በቀጠንት፡ ገብድኩ፡ ምስካብየ። ብእሲ፡ ዘርሱይ፡ በቀጠንት፡ አልባስ፤ እለሰ፡ ቀጠንተ፡ ይለብሱ፡ ውስተ፡ አብያተ፡ ነገሥት፡ ሀለዉ፡ (ሚራ፶፡ ፪። ዘፍ፵፩፡ ፯። ዜና፡ እስ። ቄር፡ ጸላ። ምሳ፡ ፯፡ ፲፯። ማቴ፲፩፡ ፰)።

ቅጥነት፤ በቁሙ፤ መቅጠን፤ አቀጣጠን፤ ቀጭንነት፤ መርቀቅ፤ መራቀቅ። ርሲከኑ፡ ቅጥነተ፡ ልቡ፡ ለሐዋርያ። ቅጥነተ፡ ጥበብ፡ (አፈ፡ ድ፭። ፲፱። ፍ፡ ነ፡ ፵፫)።

ቅጠን፤ ቅጥነት፤ ቀጭንነት፤ ቀጠና። ቅጠንየ፡ ይገዝፍ፡ እምሐቌ፡ አቡየ፡ (፫ነገ፡ ፲፪፡ ፲)።

ቍጥን፤(ዐረ፡ ቁጥን)፤ ጥጥ፤ ሲፈትሉት፡ የሚቀጥን። ጡጥንና፡ ጥጥን፡ ተመልከት። ጠብለላ፡ በቍጥን፡ ወበአልባስ፡ ንጹሕ፡ (ሰንክ፡ መስ፲)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ግምጃ፡ ይሉታል።

አቅጠነ፤ አቀጠነ፤ አስቀጠነ፤ ቀጭን፡ አደረገ፤ አስደረገ፤ አረቀቀ። ያቀጥኖ፡ ለልብ፡ (ማር፡ ይሥ፲፭፡ ፩)።

አቅጣኒ፤ መቅጠኒ፤ የሚያቀጥን፡ የሚያስቀጥን፤ አቅጣኝ፡ አስቀጣኝ። (ተረት)፤ አፍጣኝና፡ አቅጣኝ፡ ከመዳሮ፡ እንገናኝ።

መቅጠን፤(ብ፡ መቃጥን። ዐረ፡ ሚቅጠን)፤ በቁሙ፤ የዓሣ፡ ወጥመድ፤ ቀጭን፡ ሚንጠ፤ መንጠቆ። ይውሩ፡ መቃጥነ፡ መሥገርት፡ አንቃር፡ ውስተ፡ ልጐት፡ ወያውፅአ፡ ዓሣ፡ (ኪዳ። ማቴ፲፯፡ ፳፯)።

ቄጥዖ፤ዖት፤(ቄጥዐ፡ ይቈጥዕ፡ ይቄጥዕ። ዐረ፡ ቀዐጠ። ዕብ፡ ቁጥ፤ናቀ፤ጠላ)፤ መቈጣት፤ መወገሸት፤ ቍጡ፡ ብስጩ፡ መኾን፤ መጥላት፡ መሰልቸት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በቄጥዐ፡ ፈንታ፡ ተቄጥዐ፡ ይላል፤ ተ፡ ያማርኛ፡ ነው። መዕፀን፡ ተመልከት። ኢተቄጥዐ፡ ልቡ። ይትቈጣዕ፡ ዲበ፡ ሰብእ። ኢትትቈጣዕ፡ ነባሪከ። ለዘያበዝኅ፡ ነቢበ፡ ይትቈጥዕዎ፡ (ስቄ፪፡ ፳፪። ፊልክ፡ ፵፰። ሢራ፬፡ ፬። ፳፡ ፰)።

ቍጡዕ፤(ዓን፡ ዓት፡ ጥዕት)፤ የተቈጣ፤ ቍጡ፤ ብስጩ፤ ወፈፍተኛ። ብእሲ፡ ቍጡዕ፡ ለእመ፡ አንሥአሂ፡ ምዉተ፡ ኢትእመንዎ፡ (ፊልክ፡ ፻፵፭። ምሳ፳፯፡ ፬)።

ቍጥዓ፤ ቍጣ፤ ብስጭት፤ ወፈፍታ፤ እብደት። ዕለተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ። መዐትኒ፡ ወቍጥዓ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ። በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡ (ኵፋ፡ ፳፬። ሢራ፳፯፡ ፴። ፈ፡ መ፡ ፳፩)።

ትቍጥዕት፤ ዝኒ፡ ከማሁ። በይጣኒ፡ ዝሙት፡ ወበይጣኒ፡ ትቍጥዐት፡ (ፊልክ፡ ፲፫)።

አስተቍጥዐ፤ አስቈጣ፤ አሳዘነ፤ አበሳጨ፤ አስወገሸ። ፈድፋደ፡ አስተቍጥዐኒ፡ ሕይወቶሙ። ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡ ያስተቈጥዕ፡ (ሢራ፳፭፡ ፪። ፳፯፡ ፲፫)። ኹለተኛም፤ አቈጥዐ፡ ያቈጥዕ፤ አስተቈጥዐ፡ ያስተቈጥዕ፡ ያሰኛል።

ቀጢፍ፤ፎት፤(ቀጠፈ፡ ይቀጥፍ፡ ይቅጥፍ። ዕብ፡ ቃጣፍ)፤ መቅጠፍ፤ መዘንጠፍ፤ መቀንዘፍ፤ መቅጨት፤ መቀንጠስ፤ መሸምጠጥ፤ መቍረጥ፤ መንቀል፡ መላሰስ፤ የቅጠል፡ የሠዊት። ንትፈ ማሕ፡ በዕፀዊሃ፡ ወአኮ፡ ዘንቀጥፍ፡ እምፍሬሃ፡ (ቅዳ፡ አት። ሕዝ፲፯፡ ፱)።

—፤ መዋሸት፤ ነገር፡ ማበላሸት፡ (ዐማርኛ)። ሌብነትንም፡ ያሳያል።

ቀጣፊ፤(ፊት፡ ፍያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የሚቀጥፍ፤ የሚዋሽ፤ ዋሾ፤ ሌባ። ላዩ፡ ጣፊ፡ ውስጡ፡ ቀጣፊ፡ እንዲሉ።

ተቀጥፈ፤ ተቀጠፈ፤ ተቀጨ፤ ባጭር፡ ቀረ፤ አለዕድሜው፡ ሞተ፤ ተቀሠፈ።

ቅጡፍ፤(ፉን፡ ፉት፡ ጥፍት)፤ የተቀጠፈ፤ የተዘነጠፈ፤ የተቈረጠ፡ የተቀጨ።

ቅጥፈት፤ በቁሙ፤ መቅጠፍ፤ መቀጠፍ፤ አቀጣጠፍ፤ ቀጠፋ፤ ውሸት፡ ሀሰት።

(ጥጣ) **ቅጣፍ፤ (ፉት። ዐረብ)፤** ቅጣፊ፤ ዝንጣፊ፤ ቍራጭ፤ ብጣሽ፤ ዛላ፡ ዘለላ፤ ዐጽቅ፡ ሙሽራ። ለቅኔም፡ ይኾናል፤ ቀጠፋ፡ ቅኔ፡ እንዲሉ።

ቀጥቅጦ፤ ጦት፤ (ቀጥቀጠ፡ ይቀጠቅጥ፡ ይቀጥቅጥ። ዕብ፡ ቃጥቄጥ)፤ መቀጥቀጥ፤ መጨፍለቅ፤ መውገጥ፡ ማድቀቅ፤ መላልስ፡ መምታት፤ መሰባበር፤ ማንከት፤ ማጥፋት። ሥሩና፡ ምንጩ፡

ቈጢጥ ፡ ቈጠ ፡ ቈጠጠ ፡ ነው ። ቀጥቅጥ ፡ መዝራዕት ። በመፍጽሐ ፡ ኀጺን ፡ ዐፀመ ፡ እገሪሁ ፡ ቀጥቀጡ ። ቀጥቅጦ ፡ ለፀራዊ ። እግዚ ፡ ይቀጠቅጥ ፡ ጸብአ ። ወቀጥቀጦሙ ፡ እግዚ ፡ ዐቢየ ፡ ቅጥቃጤ ። ንቀጥቅጦ ፡ እምድረ ፡ ሕያዋን ፡ (መዝ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ነሐ፳፭ ። ሚራ ፡ ፴፫ ፡ ፱ ። ዘፀ፲፭ ፡ ፫ ። ኢያ፲ ፡ ፲ ። ኤር፲፭ ፡ ፲፱) ።

ቀጥቃጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የሚቀጠቅጥ ፤ ቀጥቃጭ ፤ አንጥረኛ ።

ተቀጥቀጠ ፤ ተቀጠቀጠ ፤ ደቀቀ ፤ ነከተ ፤ ተሰበረ ፤ ተመታ ፡ ተደበደበ ። መሥገርትሰ ፡ ተቀጥቀጠት ። ይትቀጠቀጥ ፡ ከመ ፡ ዕፀ ፡ ብኍብኍ ። አመኒ ፡ በኀጺን ፡ ኀጺን ፡ ይትቀጠቀጥ ፤ እሳት ፡ ዘይመውቅ ፡ እምተቀጥቅጦ ፡ ኢያመሥጥ ፡ (መዝ ፡ ፻፳፫ ። ኢዮ፳፱ ፡ ፳፭ ። ቅኔ) ።

ቅጥቁጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ቅጥ) ፤ የተቀጠቀጠ ፤ የደቀቀ ፤ ቅጥቅጥ ፤ ደቃቅ ፤ ያዘነ ፡ የተከዘ ። በትረ ፡ ብርዕ ፡ ቅጥቁጥ ። ዘያነሥአ ፡ ለውዱቅ ፡ ወይፌውሶ ፡ ለቅጥቁጥ ። ቅጥቁጠ ፡ ልቡ ። ቅጥቁጣንኪ ፡ (ኢሳ፴፯ ፡ ፮ ። ቀሌ ። አፈ ፡ ተ፴፭ ። ሶፎ፫ ፡ ፲፰) ።

ቅጥቃጤ ፤ ፀቁሙ ፤ መቀጥቀጥ ፤ (ጥቀ) መቀጥቀጥ ፤ አቀጣቀጥ ፤ ቅጥቀጣ ፤ ስብራት ፤ ሐዘን ፤ ትካዜ ። ቅጥቃጤ ፡ ጻሕብ ። ቅጥቃጤ ፡ ነፍስ ። ቅጥቃጤ ፡ ልብ ፡ (ኢሳ፴ ፡ ፲፬ ። ፳፭ ፡ ፲፬ ። ዮሴፍ) ።

አንቀጥቀጠ ፤ አንቀጠቀጠ ፤ ተንቀጠቀጠ ፤ ተንዘፈዘፈ ፤ የደዌ ፡ የብርድ ፡ የፍርሀት ። ዕጥፍ ፡ ዕጥፍ ፡ አለ ፤ ተብረከረከ ፤ የድካም ። ያንቀጠቅጥ ፡ በእንተ ፡ ልምላሜ ፡ እገሪሁ ፡ (ማር ፡ ይሥ፮ ፡ ፪) ።

አንቀጥቃጢ ፤ የሚያንቀጠቅጥ ፤ የሚንቀጠቀጥ ፤ አንቀጥቃጭ ። የዜማ ፡ ምልክት ።

ንቅጥቁጥ ፤ የሚንቀጠቀጥ ፤ ተንቀጥቃጭ ፤ ቀጥቃጣ ፤ እንቅጥቅጣም ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ነቀጥቃጥ ፤ በሽታ ፤ እንቅጥቅጥ ፤ መንዘፍዘፍ ፡ መንቀጥቀጥ ፤ መንጠርጠር ። አዝልፎ ፡ ስካር ፡ ያመጽእ ፡ ነቀጥቃጠ ፡ ወጥፍአተ ፡ ልብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፶ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ቅጥራን ፤ (ዐረ ፡ ቀጥራን) ፤ በቁሙ ፤ የሙጫ ፡ ቅመም ፤ ከዛፍ ፡ የሚገኝ ፡ የሚወጣ ፤ እንደ ፡ ዝፍት ፡ የሚነድ ፡ የሚቃጠል ። አፍልሕዎ ፡ ውስተ ፡ ጻሕል ፡ በዝፍት ፡ ወበቅጥራን ። ቃር ፡ ወፒሳ ፡ ወተይ ፡ ወቅጥራን ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፯ ። ሐም፭) ።

ቀጠራቅጢን ፤ (ጽር ፡ ካታራክቲስ) ፤ የባሕር ፡ ወፍ ፤ እንደ ፡ ዝይ ፡ እንደ ፡ ሶረን ፡ ያለ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ድንቢጥ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፯ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፯) ።

ቅጡሮት ፤ (ዕብራ) ፤ ጢሳሞች ፤ ጠቀራሞች ፤ ጢስና ፡ ጠቀራ ፡ ያለባቸው ፡ ቤቶች ። (ሕዝ፵፯ ፡ ፳፪) ።

ቀዩአ ፤ አት ፤ (ቄአ ፡ ይቀይእ ፡ ይቂአ ። ዕብ ፡ ቃእ ። ዐረ ፡ ቃአ) ፤ ቋቅ ፡ ማለት ፡ ማስታወክ ፤ ማስመለስ ፤ መትፋት ፡ መቀርሸት ፤ ባፍ ፡ የገባውን ፡ መልሶ ፡ ባፍ ፡ ማውጣት ፤ የሰው ፡ ነገር ፡ ትምርት ፡ ምክር ፡ አለመቀበል ። ብላዐ ፡ በዐቅም ፡ ከመ ፡ ኢትቂእ ። ቄአ ፡ እምአፉሁ ፡ ደመ ፡ ብዙኀ ። ቄእከ ፡ ሕምዘ ፡ እምአፉከ ፡ ላዕለ ፡ ሔዋን ። እምከመ ፡ ሰምዐ ፡ ይቀይኦ ፡ ወያገብኦ ፡ ድኅረ ፡ ዘባኑ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፮ ። ዮሴፍ ። መቃ ። ሚራ፳፩ ፡ ፲፭) ።

ቀያኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚተፋ ፤ ትፉታም ፤ ቅርሻታም ።

ቅያእ ፤ ቋቅታ ፤ ምላሽ ፤ ትፋት ፤ ቅርሻት ። ከልብ ፡ ይገብእ ፡ ዲበ ፡ ቅያኡ ፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፲፩) ።

አቄአ ፤ አስተፋ ። አቀይኣ ፡ እምአፉሃ ፡ ዘውኅጠት ፡ (ኤር፳፰ ፡ ፵፬) ።

ተቀይአ ፤ ተተፋ ፤ ወጣ ፤ ተለየ ፤ ተመለሰ ። የተንቅበ ፡ ፍች ፡ መለየት ፡ መውጣት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በተንቅበ ፡ ፈንታ ፡ ተቄአ ፡ ይላል ፤ ምስጢሩ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ሕዝ ፳፫ ፡ ፲፰) ።

ቀዩሐ ፤ ሐት ፤ (ቄሐ ፡ ይቀይሕ ፡ ይቂሕ ። ዕብ ፡ አዳም ፡ የኤዳም) ፤ መቅላት ፤ ቀይ ፡ መኾን ፤ ደም ፡ መምሰል ። ለምንት ፡ ቄሐ ፡ አልባሲከ ። ቄሐ ፡ ከመ ፡ ደም ፡ ውእቱ ፡ ማይ ። ይቀይሕ ፡ እምጽጌ ፡ ረዳ ፡ (ኢሳ፷ ፡ ፲፫ ። ፳፮ ፡ ፪ ። ፬ነገ ፡ ፫ ፡ ፳፪ ። ሔኖ) ።

(ጥዩ) **ቀዩሕ ፤ ቀይሕ ፤ (ሕት ፡ ሓን ፡ ሓት ፡ ያሕ) ፤** ቀይ ፤ እሳት ፡ የሚመስል ። አርዌ ፡ ቀይሕ ። ከመ ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፡ ቀይሕት ። ዕጐልት ፡ ቀያሕ ። አፍራስ ፡ ቀይሓን ። ሕብራት ፡ ቀይሓት ፡ (ራእ፲፯ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ሠኔ፩ ። ዘኍ፲፱ ፡ ፪ ። ዘካ፩ ፡ ፰ ። ፈላስ) ።

ቂሐት ፤ መቅላት ፤ አቀላል ፤ ቅላት ፤ ቀይነት ። እንበይነ ፡ ቂሐተ ፡ ደሞሙ ። ቂሐተ ፡ ተምር ፡ ወጽዕዳዌ ፡ ፀምር ፡ ዘእምፍጥረቶሙ ፡ ውእቱ ፡ ወአከ ፡ ዘተሤረዩ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ተ፲፪) ።

ቅያሔ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ይሰወጥ ፡ ውስተ ፡ ገጽየ ፡ እንተ ፡ ገጽከ ፡ ቅያሔ ፡ (ደራሲ) ።

አቅየሐይሐ ፤ (የቄሐና ፡ የአቄሐ ፡ ድርብ) ፤ ቀላ ፤ ተቅላላ ፤ ቀያቀይ ፡ ኾነ ፤ ወደ ፡ ቀይነት ፡ ተለወጠ ። ያቅየሐይሕ ፡ ሰማይ ። ሕብር ፡ እንተ ፡ ታቅየሐይሕ ፡ (ማቴ፲፮ ፡ ፪ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፳፱ ፡ ፵፱) ።

—፤ አቀላ ፤ አቅላላ ፤ ቀይ ፡ ቀያይ ፡ ቀያቀይ ፡ አደረገ ፤ ቀይ ፡ ቀለም ፡ ቀባ ። አቅየሐይሐ ፡ ሕብሮ ፡ (ጥበ፲፫ ፡ ፲፬) ።

ቀያሕይት ፤ (ዕብ ፡ አዳምዳሜት) ፤ ቀያቀይ ፤ ቀያቴ ፤ ዳማ ፤ ጥቂት ፡ ቀይ ፤ ፈገግ ፡ ያለች ፤ በጣም ፡ ያልፈካች ፡ ያልፈነዳች ፡ የለምጽ ፡ አበባ ፤ ቡቃያ ፡ (ዘሌ ፲፫ ፡ ፳፱ ፡ ፵፱ ። ፲፬ ፡ ፴፯) ።

ቀይጡን ፡ (ዐረብ) ፤ ጓዳ ፤ ጕድጓዳ ፤ ስጋዳዳ ፤ በቤት ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ክፍል ፤ የዕቃ ፡ ማኖሪያ ፤

መስወሪያ፤ የቁም ፡ ማጥን ። ቀይጡኒ ፡ አውታን ፡ ዘው እቱ ፡ ብሂል ፡ ቤተ ፡ ጣዖት ፡ (አቡሻ ፡ ፯) ።

(ጥ) **ቀይሞ፤ ሞት፤ (ቀየመ ፡ ይቄይም ፡ ይቀይም ። ዕብ ፡ ናቃም ። ሱር ፡ ንቃም ። ዐረ ፡ ንቀመ)**፤ መቀየም፤ መበቀል፤ ቂም ፡ በቀል ፡ መያዝ፤ ክፉ ፡ ማሰብ ፡ መመኘት፤ ለክፉ ፡ የክፋቱን ፡ ዋጋ ፡ ለመመለስ ፡ ማድባት ፡ ማሸመቅ፤ ጊዜና ፡ ቦታ ፡ መፈለግ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀየመ ፡ ፈንታ ፡ ተቀየመ ፡ ይላል፤ አያሰኝም፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ እንጂ ፡ የግእዝ ፡ አይደለም ። ቂመኑ ፡ ትትቄየማኒ ። ኢትትቀየም ፡ ቢጸከ ። ተቀያሚ ፡ ወመፍቀሬ ፡ ንዋይ ። ኢኮነ ፡ ከመ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡ ዘይትቄየም ፡ (ዮኤ ፡ ፬ ። ሢራ ፳፰ ፡ ፯ ። ማር ፡ ይሥ፪ ፡ ፲፫ ። ዮዲ ፰ ፡ ፲፮) ። በቀለን ፡ ተመልከት ።

ቀያሚ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት)፤ የሚቀየም፤ ተቀያሚ፤ ቂመኛ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፩) ።

ቅያሜ፤ መቀየም፤ አቀያየም፤ ቅየማ፤ ቂመኛነት ። ፍቅርሰ ፡ ኅጥአተ ፡ ሚነ ፡ ወቅያሜ ፡ (አዋል) ።

ቂም፤ በቁሙ፤ ክፉ ፡ ሐሳብ፤ የልብ ፡ ቍስል ። ቂሙን ፡ ቀረፈብኝ ፡ እንዲሉ ። ልቡ ፡ ዘየአኪ ፡ እምቂመ ፡ ጸላእት ። ቂም ፡ ወቅንአት ። ኩን ፡ ጻድቀ ፡ ወመሓሬ ፡ ዘእንበለ ፡ ጽልሑት ፡ ወቂም ፡ (ሢራ ፳፩ ፡ ፲፰ ። ቀሌ ። ዲድ ፡ ፯) ።

አስተቀየመ፤ አስቀየመ፤ አሳዘነ፤ ክፉ ፡ አሳሰበ ።

መስተቀይም፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት)፤ የሚቀየም፤ የሚያስቀይም፤ ተቀያሚ ፡ አስቀያሚ፤ አሳዛኝ ። መስተቀይም ፡ ወመዐትም ። ኩኑ ፡ ኄራነ ፡ ወሕኩ ፡ መስተቀይማነ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ ። ግንዘ) ።

ተቀየመ፤ ቂም ፡ ተያዘበት፤ ለክፉ ፡ ታሰበ፤ ተመደበ ።

ቄሣር፤ ቂሣርያ፤—የሰው ፡ ያገር ፡ ስም፤—ቄሳር ።

ቄዐ፤—ተፋ ፡ ቀረሸ፤—ቀዩእ ፡ ቄአ ።

ቄፋዝ፤ (ጽር ፡ ኬፋዝ ። ዕብ ፡ ፋዝ)፤ ጥሩ ፡ ወርቅ፤ የኡፋዝ ፡ ወርቅ፤ ኡፋዝ ፡ ከሚባል ፡ ምድር ፡ የሚወጣ ። ፎዘንና ፡ አፌዝን ፡ ተመልከት ። ርእሱ ፡ ወርቀ ፡ ቄፋዝ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፩) ።

ቍይጽ፤ ቍጽ፤ (ሱር ፡ ሹቃ ። ዕብ ፡ ሾቅ ። ዐረ ፡ ሳቅ)፤ ጭን፤ ከጕልበት ፡ እስከ ፡ ሙሓይት ፡ እስከ ፡ ታፋ ፡ ያለው ፡ ክፍል ። ወሰበሩ ፡ ቍይጾ ፡ ለቀዳማዊ ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፴፪) ።

ቍየጽ፤ አቍያጽ፤ ጭኖች ። ቍየጺሁ ፡ አዕማድ ። ዘበጠ ፡ ባዕለ ፡ ቍየጹ ። አልባስ ፡ አቍያጽ ። ቀፊጽኪ ፡ አቍያጺኪ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፭ ። ዮሴፍ ። ዳን፫ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፲፯ ፡ ፳፭) ።

መቃይጽ፤ የሥቃይ ፡ መሣሪያ፤ መንቈር ፡ ዘንጅር፤ የጭን ፡ እግር ፡ ብረት ። ለገብር ፡ እኩይ ፡ ሰውጥ ፡ ወመቃይጽ ፡ (ሢራ፴ ፡ ፴፭) ።

ቃይጽ፤ (ዕብራ)፤ በጋ፤ ወርኀ ፡ ማእረር፤ የሙቀት ፡ ወራት ።

ቄቅሕ፤ ቄቃሕ፤ ጥሩ ፡ ነገር፤ እድፍ ፡ ጕድፍ፤ ንፋሽ ፡ ገለባ ፡ የሌለው፤ ልቅም፤ ፍትግ ፡ ክክ፤ ኅፅቦ፤ የተነፋ ፡ ደቄት ። ቄቅሐ ፡ ሥርናይ ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፬ ። መዝ ፡ ፻፵፯ ። ዮሴፍ ። መቃ) ።

ቄቅሐ፤ አጠራ፤ ጥሩ ፡ አደረገ፤ ዐጠበ ፡ ፈተገ፤ ለቀመ ፡ አበጠረ፤ ከካ ፡ ነፋ፤ ያእከል ።

ቄቅዮ፤ ዮት፤ (ቄቀየ ፡ ይቄቂ)፤ መቀቀት፤ መንቀብቀብ፤ መሠሠት፤ መንፈግ ፡ መቤስ፤ መቈጠብ፤ ገንዘብን ፡ አጥብቆ ፡ መያዝ ፡ መጨበጥ ። ዘይቄቂ ፡ አውፅኦ ፡ እምንዋዩ ፡ ለዘይደሉ፤ ይሁብ ፡ ምክዕቢተ ፡ በከንቱ ። ዘይቄቂ ፡ ለርእሱ ፡ ይዘግብ ፡ ለባዕድ ። ዘቦቱ ፡ ንዋይ ፡ ወይቄቂ ፡ (ፈላስ ። ትእ ፡ ጴጥ ። አፈ ፡ ተ፴፪) ።

ቂቁይ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቅይት)፤ በቁሙ፤ ቅቅታም፤ ቀብቃባ፤ ንፉግ ፡ ቢስ፤ ጨባጭ ። አንዘ ፡ ይዝክሩ ፡ መሓርያነ ፡ ወቂቁያነ ፡ (ስንክ ፡ መስ፳፯) ።

ቂቅየት፤ መቀቀት፤ መንፈግ፤ ቅቅት ፡ ንፍገት፤ ንፉግነት ፡ (ፈላስ) ።

ቄር፤ (ዕብ ፡ ቂር)፤ ስመ ፡ ሀገር ። ወይፄዉ ፡ ቂረ፤ ሕዝቦሙ ፡ ለሶርያ ። ወአፍለሶሙ ፡ ውስተ ፡ ቂር ፡ (ዓሞ፩ ፡ ፭ ። ፬ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፱) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ቄረ ፡ ሕዝቦሙ ፡ ብለው ፡ ያነቡና ፡ ፍችውን ፡ ኀያላን ፡ መኳንንት ፡ ደቦሎች ፡ ይሉታል ። ባለሊቃውንትም፤ ቄርሎስ ፡ ብሂል ፡ ኀያል ፡ ይሉና ፡ ምስክር ፡ ይህን ፡ ይጠቅሳሉ፤ ስሕተት ፡ ነው ።

ቀይስ፤—ቄስ፤—ቀሰሰ ።

ቀየሰ፤ (ትግሬ ፡ ወዐረብ)፤ ለካ፤ ሰፈረ ፡ ገመተ ።

ቄሳር፤ (ጽር ፡ ኬሳር)፤ ስመ ፡ ንጉሥ፤ ፍችው ፡ ሠጣጤ ፡ ከርሥ ። እናቱ ፡ በምጥ ፡ ጊዜ ፡ ሙታ፤ አዋላጆች ፡ ሆዷን ፡ ሠንጥቀው ፡ ስላወጡት ። ሀቡ ፡ ዘቄሳር ፡ ለቄሳር ። ወፅአ ፡ ትእዛዝ ፡ እምኀበ ፡ ቄሳር ፡ ንጉሥ ። ኢኮንከ ፡ ዐርከ ፡ ለቄሳር ፡ (ቀሌ ። ሉቃ፳ ፡ ፳፭ ። ፪ ፡ ፩ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፲፪) ።

ቂሳርያ፤ ስመ ፡ ሀገር፤ ቄሳራዊት፤ ሄሮድስ ፡ ስለ ፡ ቄሳር ፡ ክብር ፡ ከባሕር ፡ አጠገብ ፡ በፍልስጥኤም ፡ የሠራት ። ልጁ ፡ ፊልጶስም ፡ ከሔርሞን ፡ አጠገብ ፡ ሌላ ፡ ኹለተኛ ፡ ከተማ ፡ ሠርቶ ፡ ቂሳርያ ፡ ዘፊልጶስ ፡ አሰኝቷታል ፡ (ግብ፲ ፡ ፩ ። ማር፰ ፡ ፳፯) ።

ቃል፤—በቁሙ፤—ቀዊል ፡ ቀወለ ።

ቀሊብ፤ ቦት፤ (ቀለበ ፡ ይቀልብ ፡ ይቅልብ ። ዐረብ)፤ መቅለብ፤ እያጓኑ ፡ እያነጠሩ ፡ መልሶ ፡ መያዝ ፡ መቀበል፤ መገልበጥ ፡ ማፍሰስ ፡ መከንበል፤ ማሸነፍ ፡ ድል ፡ መንሣት፤ በላይ ፡ መኾን ። ቀለጸን ፡ እይ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ምንት ፡ የዐጽብ ፡

እምዘይቀልብ፡ ብዙኀ፡ አበይፍተ፡ (አፈ፡ ተ፲፮)። ቀለብ፡ ማለት፡ ከቀለበና፡ ከቀለጸ፡ ከ፪ቱ፡ ወጥቷል።

ቁላቤ፤ መቅለብ፤ አቀባለብ፤ ቀለባ፡ ቅልበሽ፤ ገባባጭነት፤ ጕሕሉት፡ ጽልሑት፤ ዋዛ፡ ፈዛዛ። አፈኑ፡ ባዐሌሆሙ፡ ቁባቤ፡ አፍ፡ (ፍካ፡ እየ)።

ቀልብ፤ ሐሳብ፡ ምኞት፤ ውበት፡ ደም፡ ግባት፤ ባለሟልነት፡ መወደድ፡ መከበር፤ አቦ፡ አቦ፡ መባል። ቀልባም፡ ቀልበ፡ ቢስ፡ እንዲሉ።

ቀሊድ፤ (**ቀለደ። ዐረብ**)፤ መቅዳት፤ ማከማቸት፤ የውሃ። መቀለድ፤ ቀልደኛ፡ መኾን። መቀንደብ፤ ቅንድብን፡ መብጣት፡ መፍቃት፤ በላይን፡ በሽታ።

መቅለድ፤ (**ብ፡ መቃልድ**)፤ የውሃ፡ ዕቃ፤ መቅጃ፤ መገልበጫ፤ ለገን፡ ሰንና፡ ብርት፡ ኰለኰለት። ነሥአ፡ ማየ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ መቅለድ፤ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡ (መዋ፡ ዘፀ፴፱፡ ፯)። ንብቲራን፡ እይ።

ቀልድ፤ **ቀላድ**፤ (**ዐማርኛ**)፤ በቁሙ። ቀላጅ፤ ቀባድ፡ ጣይ፡ እንዲሉ።

ቀልደድ፤ ቅንድብ፤ ሽፋል፤ የዐይን፡ ከንፈር፡ ወይም፡ ጕድጓዱ፡ ኰሬው፤ ብርንደው፡ እንደ፡ ውሃ፡ ኹኖ፡ የመላበት። ፀይንኽ፡ ይፍሰስ፡ እንዲሉ። ቀልደደ፡ ዐይን፡ (አርጋ፡ ፱)።

ቀሊው፤ **ዎት**፤ (**ቀለወ፡ ይቀሉ፡ ይቅሉ። ዕብ፡ ቃላሀ። ዐረ፡ ቀላ**)፤ መቈላት፤ ማመስ፤ መጥበስ፤ መለብለብ፤ ማንኳት። ቀሊወከ፡ (መ፡ ፈ)። በቀለወ፡ ፈንታ፡ ቈለወ፡ ይላል፤ ቈ፡ ያማርኛ፤ ነው።

ተቀልወ፤ ተቈላ፤ ተንደገደገ። ተቀሎኩ፡ ወተሀድየ፡ አዕፅምትየ። ትትቀሎ፡ ነፍሱ፡ ውስተ፡ አፍቅሮ፡ እግዚ። ሶበ፡ ለብሰ፡ ባሕታዊ፡ አስኬማ፡ ይነሥእ፡ እምጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ተቀልዎተ፡ መንፈሳዊቶ፡ (ኢዮ፴፡ ፴። ፊልክ፡ ፻፳፭፡ ፳፱)።

ቀልው፤ (**ዋን፡ ዋት፡ ሉት**፤ የተቈላ፡ ቈሎ፤ እንኰቶ፡ ጥብስ፡ (ዘሌ፪፡ ፲፬። ፳፫፡ ፲፬)።

ቈላ፤ (**ብ፡ ቈላት**)፤ በቁሙ፤ ሞቃት፤ የሙቀት፡ በታ፤ ጕድጓዳ፤ ሸለቆ፤ ፀሓያም፡ ሐሩራም። ቈላ፡ ዕሙቅ። እስመ፡ መካነ፡ ብሔሩ፡ ቈላ፡ ውእቱ። ቈላተ፡ ብካይ፡ (ሔኖ። አዋል። መዝ፡ ፹፫)።

ቀላውትሞኖስ፤ (**ጽር፡ ክላፍትሞኖስ**)፤ ብካይ፤ ልቅሶ። ዕብራይስጡ፡ ግን፡ የቴት፡ ዛፍች፡ ይላል፤ ቴት፡ የሐር፡ ዛፍ፡ ነው፡ (፪ሳሙ፡ ፭፡ ፳፫)። ቈላተ፡ ብካይም፡ እንደዚህ፡ ነው። ባካ፡ ብካኢም፡ ዛፍ። ብኪ፡ ቢኪ፡ ልቅሶ፡ ይባላል፤ በዚህ፡ ምክንያት፡ ተሳስቷል።

ቈልዘ፤ **ዞት**፤ (**ቈለዘ፡ ይቈልዝ፡ ይቈልዝ**)፤ መቈረጥ፤ መቈጥቈጥ፤ መጨፍጨፍ፤ መመልመል፡ (አርጋ፡ ፭)።

መቍለዝ፤ መቈጥቈጫ፤ ፋስ፤ መጥረቢያ። ሲበዛ፤ መቋልዝ።

ቆልዝ፤ (**ዛት**)፤ ቍጥቋጦ፤ ቍጥቋጭ፤ ጭፍጫሬ።

ቍልዝም፤ ስመ፡ ሀገር፤ ዘበሶርያ። ሚልኪ፡ ቍልዝማዊ፡ (ስንክ)።

ቍልሕ፤ (**ሓት**)፤ ጓ፤ ጓሚያ፤ ያበባ፡ የጥጥ፡ እንጡጥ፤ ድብድብ፡ እርጕዝ፤ ገና፡ ያልፈካ፡ ያልፈነዳ፤ ያበጠ፡ የሞጠሞጠ፤ ያጕመጕመ፤ ወይም፡ መፍካት፡ መፈንዳት፡ የዥመረ፡ (መክ፲፪፡ ፭። አርጋ፡ ፯)።

—፤ ቍላ፤ ቈለጥ፤ ታችኛው፡ ቅሉ፤ እንጥልጥሉ፤ ፍሬው፡ ዕንቍላሉ፤ የተባትነት፡ ምልክት። እስኪትን፡ እይ። ወዓዲ፡ ይወርድ፡ ዲበ፡ እስኪት፡ ወቍልሕ፡ (አረጋ፡ ድ፯)።

ቀልይ፤ **ዮት**፤ (**ቀለየ፡ ይቀሊ፡ ይቅሊ። ቀለወ**)፤ መጥለቅ፡ መጕድጕድ፤ ዕሙቅ፡ ጥልቅ፡ መኾን። ይቀሊ፡ እምቀላየ፡ ቀላያት፡ ወይትሌዐል፡ እመልዕልተ፡ ሉዓሌ፡ (መጽ፡ ምስ)።

—፤ ጠልቆ፡ ማወቅ፤ መዝለፍ፡ መገሠጽ፤ መውቀሥ፡ መክሰስ፤ መፍረድ፡ መመስከር፤ የልብ፡ የኅሊና። ይቀልየከ፡ ልብከ። ሊተሰ፡ ፈድፋደ፡ ያሐዝነኒ፡ ወያቴክዘኒ፡ ወይቀልየኒ፡ ልብየ፡ (ፎንገ፡ ፪፡ ሜ፱። መቃ፡ ገ፲፱። ሮሜ፪፡ ፲፭። ፩ዮሐ፡ ፫፡ ፳፩)።

ቅሉይ፤ (**ያን፡ ያት፡ ሊት**)፤ የጠለቀ፤ ጥልቅ፤ ዕሙቅ፡ (አርጋ)።

ቀላይ፤ (**ያት**)፤ በቁሙ፤ ጥልቅ፤ ጠሊቅ፤ ዕመቅ፤ የባሕር፡ የፈለግ። ቀላየ፡ ባሕር። ቀላያተ፡ አፍላግ። ቀላያተ፡ ማያት፡ (ኢሳ፶፩፡ ፲። ኢዮ፴፰፡ ፲፭። መዝ፡ ፸፯)።

ቃሊ፤ (**ትግሬ፡ ወዐረብ**)፤ ውድ፡ ክቡር፤ በርካሽ፡ ዋጋ፡ የማይገኝ፡ ዕቃ፡ ጣቃ።

አቅለየ፤ አጠለቀ፤ አስጠለቀ፤ ጥልቅ፡ አደረገ፤ አስደረገ። አስወደደ፤ በውድ፡ ሸጠ።

አቅሌለየ፤ ጠየቀ፡ ቈፈረ፤ አጥብቆ፡ አጥልቆ፡ መረመረ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ አለዛዘበ፡ ይሉታል። ኑዳይ፡ ማእምር፡ ያቅሌልየ፡ (ምሳ፳፰፡ ፲፩)።

ቀሊል፤ **ሎት**፤ (**ቀለ፡ ይቀልል፡ ይቅልል። ዕብ፡ ቃላል። ሱር፡ ቃል። ዐረ፡ ቀለ**)፤ መቅለል፤ ማነስ፤ ከሚዛን፡ ከእንጻር። ቂል፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል። አበሳ፡ ዘኢይቀልል፡ እምዝኩ። ምንት፡ ይቀልል፡ እምብሂል። ትቀልል፡ ቢጾል፡ እምኔሃ፡ (አፈ፡ ተ፳፯። ማቴ፱፡ ፭። ሚሬ፳፰፡ ፳፩)። ቀልቀለን፡ እይ፤ የዚህ፡ ዲቃላ፡ ነው።

—፤ መፍጠን፤ መቀልጠፍ፤ ፈጣን፡ ፈጭ፡ መኾን። ይቀሉ፡ እምንስር። ይቀልል፡ ሩጸቶሙ፡ እምነፋስ። ኅሊና፡ ይቀልል፡ ወይሰርር፡ እምዝሉ፡ ክንፍ፡ (፪ነገ፡ ፩፡ ፳፫። ቀሌ። አፈ፡ ተ፳፱)። በቀለ፡ ፈንታ፡ ተቀ

ሎለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይትቀበሉ ፡ እምንጢአትሙ ። ይትቀበሉ ፡ እምዳዐር ፡ (ሱቱ ፡ ዕዝ፯ ። ኪዳ) ።

ቀሊል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ላል) ፤ በቁሙ ፡ የሚቀል ፤ ቀላል ፤ ክፉፍ ፤ ታናሽ ፡ ጥቂት ። ጾርየ ፡ ቀሊል ። ደለዎ ፡ ወኮነ ፡ ቀሊለ ፡ እምዙሉ ፡ ማያተ ፡ አፍራቅያ ። ቀሊልኑ ፡ በኀቤክሙ ፡ አስተፀብሮተ ፡ ሰብእ ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፴ ። ዮሴፍ ። ኢሳ፯ ፡ ፲፫) ።

—፤ ፈጣን ፤ ቀልጣፋ ፤ ችሎል ። ደመና ፡ ቀሊል ። አኮ ፡ ለቀሊላን ፡ ረዊጽ ። ቀሊላት ፡ እገሪሁ ። ቀላለ ፡ ኮነት ፡ ሕይወትየ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፩ ። መክ፱ ፡ ፲፩ ። ፪ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፰ ። ኢዮ፯ ፡ ፯) ።

ቅለት ፤ በቁሙ ፤ መቅለል ፤ አቀላለል ፤ ቀላልነት ፤ ችኩላ ፤ ፍጥነት ።

አቅለለ ፤ አቀለለ ፤ አስቀለለ ፤ ከፈለ ፡ ቀነሰ ፡ አሳነሰ ፤ ቀላል ፡ አደረገ ። ከመ ፡ ያቅልል ፡ እዴሁ ፡ እምላዕሌክሙ ። አቅለሉ ፡ ሐመሮሙ ። ከመ ፡ ያቅልሉ ፡ ንስሓ ፡ ለእለ ፡ አበሱ ። አቅልል ፡ ለነ ፡ እምነ ፡ ግብርናት ። አቅለልኩ ፡ ዘንተ ፡ ምንዳቤ ፡ በእንተ ፡ ሥምረትከ ፡ (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፭ ። ዮና፩ ፡ ፭ ። ቀሌ ። ፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፬ ። ዮሴፍ) ።

—፤ አፈጠነ ፡ አቀለጠፈ ፤ ፈጣን ፡ አደረገ ። አቅለሉ ፡ ክነፊሆሙ ፡ (ቅዳ ። ሳታት) ።

—፤ ናቀ ፤ አቃለለ ፤ ሰደበ ፡ አዋረደ ፤ አኰሰሰ ። ውሉድ ፡ እለ ፡ ያቅልሉ ፡ አበዊሆሙ ። ዘያቀልል ፡ ማኅበረ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ዘመሀረ ፡ አቅልሎ ፡ ቤተ ፡ ክር ፡ (ቀኖ ፡ ግንግ ፡ ፳ና ፡ ፲፯ ። ኒቅ ፡ ፳፱) ። በአቅለለ ፡ ፈንታ ፡ አስተቃለለ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ ባደራራጊ ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ያስተቃልሉ ፡ ተዋሕሶተ ። ታስተቃልልኑ ፡ ዘንተ ፡ ኀጢአተሙ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘያስተቃልል ፡ ምሥዋዐ ። ኢታስተቃልሎ ፡ ለጸላኢከ ፡ ወበዝንቱ ፡ ትከውን ፡ ምዉአ ፡ ሎቱ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። ሕዝ፳ ፡ ፲፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፱ ፡ ፴ ። ፈላስ) ። የአቅለለ ፡ ፍች ፡ አቃለለ ፡ ማለት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ግእዙን ፡ እንዳማርኛው ፡ አስኪደታል ፤ አስተቅለለ ፡ ቢል ፡ ግን ፡ አድራጊ ፡ ኹኖ ፡ በአቅለለ ፡ መንገድ ፡ ይኼዳል ።

ቀሊም ፤ **ሞት** ፤ **(ቀለመ ፡ ይቀልም ፡ ይቅልም)** ፤ መቅለም ፡ ማቅለም ፡ መጣፍ ፤ ማሳደፍ ፡ መበከል ፤ ከቀለም ፡ ማግባት ፡ መንከር ፤ ማለል ፤ ማግዘፍ ፤ የቃል ፡ የልብስ ። ሀበነ ፡ ከመ ፡ ንጽሐፍ ፡ ወጸግወነ ፡ ከመ ፡ ንቅልም ፡ (አረጋ ፡ ድ፩) ።

ቀላሚ ፤ **(ሚት ፡ ምያን ፡ ያት)** ፤ የሚቀልም ፤ የሚያቀልም ፤ ጣፊ ፡ ከታቢ ፤ ቀለም ፡ አግቢ ።

ተቀልመ ፤ ተቀለመ ፤ ተጣፈ ፤ ከቀለም ፡ ገባ ፤ አደፈ ፡ ተበከለ ፤ ተዥለፈለፈ ።

ቅሉም ፤ **(ማን ፡ ማት ፡ ልምት)** ፤ የተቀለመ ፤ የተጣፈ ፤ ያደፈ ፡ እድፋም ።

ቅልመት ፤ ማደፍ ፤ ማሳደፍ ፤ አስተዳደፍ ፤ እድፍ ፡ እድፈት ፤ እድፋምነት ። ኅፀብ ፡ ዙሉ ፡ ቅልመታ ፡ (አርጋ) ።

ቀለም ፤ **(ማት ፤ አቅላም)** ፤ በቁሙ ፤ ሕብር ፤ ፈሳሽ ፡ ዐይነት ፤ መጣፊያ ፡ ማቅለሚያ ። ጽሑፍ ፡ በቀይሕ ፡ ቀለም ፡ ወበጸሊም ፡ ቀለም ። እንበለ ፡ ቀለም ። ጸሐፍ ፡ ስምየ ፡ በረቀ ፡ መርዓ ፤ ገቢረከ ፡ ፋሲለደስ ፡ ለዘኮንኩ ፡ ኃጥአ ፤ ደመከ ፡ ቀለመ ፡ ወዐፀመከ ፡ ብርዐ ፡ (አቡሻ ፡ ፵፯ ። ስንክ ፡ ታኅ፳፱ ። ድጓ) ።

ቀለም ፤ **(ዐረብ ። ጽር ፡ ከላሞስ ። ዕብ ፡ ቃኔ)** ፤ ብርዕ ፤ የቀለም ፡ መንከ ፤ መጥለቂያ ፡ ከዕፅ ፡ ከኀጺን ፡ የሚሠራ ፤ ወይም ፡ ጸሓፊው ፡ የሚቀርጠው ፡ ውስጠ ፡ ክፍት ፡ መቃ ፡ ሸንበቆ ፡ ቀስተንቻ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ቀለመ ፡ ኀጺን ። ከመ ፡ ቀለመ ፡ ጸሓፊ ። በማየ ፡ ሕመት ፡ ወበቀለም ፡ (ኤር፲፯ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፵፬ ። ፫ዮሐ ፡ ፲፫) ።

ቀለም ፤ **(ዕብ ፡ ቄሤት)** ፤ የቀለም ፡ ቀንድ ፤ ቢልቃጥ ፤ ሙዳየ ፡ ቀለም ። ቀለመ ፡ ጸሓፊ ፡ በሐቌሁ ፡ (ሕዝ፱ ፡ ፪) ።

—፤ መልክአ ፡ ፊደል ፤ የፊደል ፡ ቅንጣት ፤ አንዳንዱ ፡ ኅርመት ። ግእዝ ፡ ቀለም ፡ ሳድስ ፡ ቀለም ፤ ሰባት ፡ ቀለማት ፡ እንዲሉ ፡ (ባላገባቦች) ።

—፤ ትምርት ፤ ዕውቀት ፤ ከመጽሐፍ ፡ ከመምር ፡ የሚገኝ ። (ሙሾ ፤ የተማሪ ፡ እናት ፤ ልጁን ፡ ዳግም ፡ ግራኝ ፡ ቴ ፡ ስላቃጠለባት) ፤ ይማርልኝ ፡ ብዬ ፡ በጌ ፡ ምድር ፡ ሰድጀ ፤ ቀለም ፡ ገባው ፡ አሉ ፡ እሳት ፡ ኾነ ፡ ልጄ ። (የተማሪ ፡ እኅት ፤ ሊቅ ፡ ወንድሟ ፡ ሙቶ ፡ ሲቀበር) ፤ ዐፈር ፡ መልሱ ፡ እንጂ ፡ ደንጊያ ፡ ለምናችኹ ፤ የቀለም ፡ ቀንድ ፡ ነው ፡ ትሰብሩታላችኹ ።

ቀለምጤዳ ፤ **(ጽር ፡ ክሊማቲዳ)** ፤ የወይን ፡ ዕንጨት ፤ ዐጽቁ ፡ ሐረጉ ፤ ተቈርጦ ፡ የወደቀውና ፡ የደረቀው ፡ ጭራሮው ፡ ጭራንፎው ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ቍልቋል ፡ ይሉታል ፡ (ዳንዮ ፡ ፳፱ ። ስንክ ፡ ሐም፭) ። ቀለምጤዳ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አቅላሚደን ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ቀለምጺጽ ፤ **(ጺጸ ፡ ቀለም)** ፤ ጺጽ ፡ ከጻጹት ፡ መጥቷል ። የእሳት ፡ ብራሪ ፤ ፍንጣሪ ። የምጣድ ፡ ቂጥ ፡ እሳት ፤ ብልጭልጭታ ። ጺጽ ፡ እሳቱ ፡ ብልጭታው ፡ ጣጣቴው ፤ ቀለም ፡ ጥላቱ ፡ ሕመቱ ። ቃለ ፡ ቀለምጺጽ ፡ (ጥበ፪ ፡ ፪ ። ፫ ፡ ፯ ። ፲፩ ፡ ፲፱) ።

ቀለምሲስ ፤ ከፊለ ፡ ስም ፤ አቡቀለምሲስ ።

ቅልንብትራ ፤ **(ጽር ፡ ክሊምቢትራ)** ፤ ሆሬ ፤ ምዕቃል ፤ መታጠቢያ ፤ መጠመቂያ ፡ (ዮሐ፭ ፡ ፪) ።

ቂላኖስ ፤ **(ጽር ፡ ፊሎኒስ ። ዐረ ፡ ፊቂ)** ፤ ክቡር ፡ ልብስ ፤ በላይ ፡ የሚደረብ ። ፊሎንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ዐረቦች ፡ ፈንኹለተኛ ፡ ነቍጣ ፡ ጨምረው ፡ ቀ ፡ ይሉታልና ፤ ስለዚህ ፡ ቂላኖስ ፡ ይባል ። ኹለተኛም ፡ በቂላኖስ ፡ ፈንታ ፡ ሄላንሳን ፡ ይላል ። በፍሕ ፡ ቂላኖስ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፤ ወወረደት ፡ ጦማር ፡ ማእከለ ፡ ሄላንሳን ፡ (ጦማ ፡ ሃይ ፡

እበ) ። መምህራን ፡ ግን ፡ ሄላንሳንን ፡ ክቡር ፡ ምንጣፍ ፡ ስርፍ ፡ ወላንሳ ፡ ይሉታል ።

ቀለንቶን ፤ (ጽር ፡ ካሌንዴ) ፤ መባቻ ፤ የወር ፡ መዠመሪያ ፤ ሡርቀ ፡ ወርኅ ። ወበወርኀ ፡ ሮሜ ፡ ቅድመ ፡ ዐሥራ ፡ ወሰመንቱ ፡ ቀለንቶን ፡ (ተረ ፡ ቄር ፳፭) ።

ቀሊዕ ፤ ዖት ፤ (ቀልዐ ፡ ይቀልዕ ፡ ይቅላዕ ። ዐረ ፡ ቀለዐ ። ዕብ ፡ ቃላዕ) ፤ መቅላት ፤ መክላት ፤ መግለጥ ፡ መግፈፍ ፤ ማውለቅ ፤ የልብስ ፡ የመጋረጃ ፤ የመጣፍ ። ኦ ፡ ብእሲት ፡ ለምንት ፡ ትቀልዒ ፡ ግልባቤ ፡ ርእስኪ ፡ እንዘ ፡ ትሥሕቂ ። አዘዘ ፡ ይቅልዑ ፡ ግልባቤ ፡ ገጻ ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይቅላዕ ፡ ልብሶ ። ንፍረት ፡ ቀሊዐ ፡ መጽሐፍ ፡ ለዘኢየአምር ፡ ሆህያተ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፭ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፯ ። ታኅ፲ ። መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ መምታት ፤ መልጋት ፤ ማጠንጋት ፤ ለመወርወር ፤ የኳስ ፡ የጥንግ ።

—፤ ማወንጨፍ ፤ መተኰስ ፤ አርቆ ፡ መጣል ፤ የደንጊያ ፡ ያረር ።

ቀላዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚቀላ ፤ የሚያወልቅ ፤ ገላጭ ፡ ገፋፊ ። እግዚ ፡ ለብርሃነ ፡ ልብየ ፡ ቀላዒ ፡ ግላ ፡ (ጥበ ፡ ጠቢ) ።

መቅልዕ ፤ (ብ ፡ መቃልዕ) ፤ በድል ፡ ነጕድ ፤ ወንጭፍ ፤ ነፍጥ ፡ መድፍ ፤ ዱላ ፡ መንደ ፤ የጥንግ ፡ መልጊያ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ተቀልዐ ፤ ተቀላ ፤ ተገለጠ ። ይትቀላዕ ፡ መንጦላዕት ፡ ዘቅድመ ፡ ገጹ ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ) ።

ቅሉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ልዕት) ፤ የተቀላ ፤ የተገለጠ ፤ ግልጥ ። ብእሲት ፡ ኢትኅድግ ፡ ሥዕርታ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ቅሉዐ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩) ።

ቅልዓ ፤ (ዐረ ፡ ቀልዐት) ፤ ዕርድ ፡ ምሽግ ፤ መታኰሻ ፤ መወራወሪያ ፡ (ዮሴፍ) ።

ቍልዔ ፤ (ዕብ ፡ ቁላእ ፤ ቀላል ፤ ታናሽ ። ናዐር) ፤ ልደ ፡ ቤት ፤ ብላቴና ፤ የቤት ፡ ልጅ ፤ ከቤተ ፡ ሰብ ፡ የተወለደ ፤ ታናሽ ፡ ደቦል ፤ ለጋ ፡ ወጣት ፤ አሽከር ፡ ሎሌ ፡ አገልጋይ ፤ ሲጠሩት ፡ አቤት ፡ ሲልኩት ፡ ወዴት ፡ የሚል ፡ ፈጣን ፡ ቀልጣፋ ፤ እግረ ፡ ቀላል ። ወሀቦ ፡ ለቍልዔሁ ፡ ወአፍጠነ ፡ ገቢሮቶ ። ረድ ፡ አንተ ፡ ወቍልዔከ ። ናሁ ፡ ቍልዔየ ፡ ዘኀረይኩ ። ወተወከፎ ፡ ለእስራኤል ፡ ቍልዔሁ ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፯ ። መሳ፯ ፡ ፲ ። ኢሳ፵፪ ፡ ፩ ። ሉቃ፩ ፡ ፶፬) ።

ቈላዕይ ፤ ው ፤ ብላቴኖች ፤ የቤት ፡ ልጆች ። መጣፍ ፡ ግን ፡ ቍልዔያት ፡ ይላል ፡ (ዮሴፍ) ።

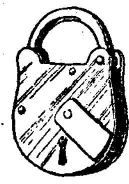
ቍልዔት ፤ (ብ ፡ ቍልዕያት) ፤ ገረድ ፤ ሴት ፡ አሽከር ። አመትከ ፡ ወቍልዔትከ ። እወፅእ ፡ አነ ፡ ምስለ ፡ ቍልዔትየ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፭ ፡ ፵፩ ። ዮዲ ፡ ፲፫ ። ፲ ፡ ፲) ።

ቍልዕውና ፤ ብላቴንነት ፤ የቤት ፡ ልጅነት ፡ ባለሟልነት ፡ (አርጋ ፡ ፯) ።

ቈሊፍ ፤ ፎት ፤ (ቈለፈ ፡ ይቈልፍ ፡ ይቍልፍ ። ሱር ፡ ቅላፍ ። ዕብ ፡ ቃላፍ ። ዐረ ፡ ቀለፈ) ፤ መቅረፍ ፤ መላጥ ፤ መምለጥ ፤ መሸልቀቅ ፤ መግፈፍ ፤ ማሸት ፤ መፈልፈል ፤ የውስጡን ፡ ማውጣት ።

—፤ መቈለፍ ፤ መዝጋት ፤ መግጠም ፡ ማተም ፤ ማንቀላፋት ።

ቍልፍ ፤ (ፋት) ፤ በቍሙ ፤ መቈለፊያ ፤ ባለ መክፈቻ ። እስ ፡ ያርኅዉ ፡ ቍልፈ ፡ ጸሊሖሙ ፡ ጊዜ ፡ የሐውር ፡ በዓለ ፡ ቤት ፡ ቀቲሮ ፡ ወነሚኆ ። እስ ፡ ይሰብሩ ፡ ቍልፋተ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፱) ።

ቍልፍ ፡

ተቈልፈ ፤ ተቈለፈ ፤ በቍልፍ ፡ ተዘጋ ።

ቈላፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት) ፤ የተቈለፈ ፤ ቍልፍ ፤ ቈላፋ ። ያልተገዘረ ፡ ሽፍን ፡ ቍልፈታም ፤ ቈለፈታም ። ወኵሉ ፡ ቈላፍ ፡ ኢይብላዕ ፡ እምኔሁ ። ዐሊገተ ፡ ቈላፋን ፡ (ዘፀ፲፪ ፡ ፵፰ ። ፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፭) ።

ቍልፈት ፤ (ታት) ፤ መቈለፍ ፤ (ጥቈ) መቈለፍ ፡ አቈላለፍ ፤ ቍለፋ ፤ ቍልፍንት ። ቍልፋት ፡ ቈለፈት ፡ ሸንኰፍ ፤ ግልባቤ ፡ ነፍስት ፤ የመሌሊት ፡ ሽፋን ። ቍልፈተ ፡ ነፍስቶሙ ። ግዝረትከ ፡ ቍልፈተ ፡ ትከውነከ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፯ ። ሮሜ፪ ፡ ፳፭—፳፯) ።

አቍለፈ ፤ አስቈለፈ ፤ አስለበጠ ። በአቅፈለ ፡ ፈንታ ፡ አቍለፈ ፡ ይላል ፡ (፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፳፰) ። አቍላፈሁ ፡ ወአቍፋሊሁ ፡ የሚሉት ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ ንባብ ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፡ (ማሕ ፡ ፫) ። ፍችውም ፤ መሳቢያው ፡ መለበቢያው ፤ ትቱ ፡ ወንፊቱ ፡ ገመዱ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዝርገዘሩ ፡ ፀሩትን ፡ ያያል ።

ቀልፎንያ ፤ (ሮማይ ፡ ከሎፎንያ) ፤ ሙጫ ፤ እንደ ፡ ዕጣን ፡ ያለ ፤ የሚሸት ፡ የሚቃጠል ፤ መጣብቅ ፡ የሚኾን ። ቃር ፡ ወጊሳ ፡ ወተይ ፡ ወቅጥራን ፡ ወሰብዐቱ ፡ ልጥር ፡ እምነ ፡ ቀልፎንያ ፡ (ቡንክ ፡ ሐምሯ) ።

ቀልቅሎ ፤ ሎት ፤ (ቀልቀለ ፡ ይቀለቅል ፡ ይቀልቅል ። ዐረብ ። ዕብ ፡ ቂልቃል) ፤ መቀልቀል ፤ መደብለቅ ፡ መደበላለቅ ፤ ማማስል ፡ መነቅነቅ ፤ መናድ ፡ ማፍረስ ፡ ማውለቅለቅ ፤ ማጥፋት ፡ ማበላሸት ።

አንቀልቀለ ፤ አነዋወጠ ፤ ተነዋወጠ ፡ ተነቃነቀ ፤ ተውለቀለቀ ። ስእኑ ፡ አንቀልቅሎቶ ። አብያቲሃ ፡

ዘኢያንቀለቅላ ። ያንቀለቅል ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ። አር ዑተ ፡ ብዕራ ፡ ዘያንቀለቅል ፡ (ሉቃ፳ ፡ ፵፰ ። ኢሳ፴፫ ፡ ፳ ። አፈ ፡ ድ፲፭ ። ሚራ፳፯ ፡ ፯) ።

—፤ ወጣ ፤ ራቀ ፤ ሸሸ ፡ (ዘፀ፳፭ ፡ ፲፭ ። ምሳ፲፯ ፡ ፲፫ ። ማሕ፪ ፡ ፲፯) ።

መንቀልቅል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚያናውጥ ፤ አናዋጭ ፡ ጉስጓሽ ፡ አነሣሽ ። ሥነ ፡ ራእዩ ፡ አንስት ፡ መንቀልቅልት ፡ ለፍትወት ፡ (ፊልክ ፡ ፶፯) ።

ነቀልቃል ፤ (ላት) ፤ ድብልቅልቅ ፤ ሽብር፤ ንውጽውጽታ ፤ ነውጥ ፤ የባሕርይ ፡ ጦር ። ኀይለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እምድኅረ ፡ ተዐቅቦ ፡ ብዝኀት ፡ ለሕዋሳት ፡ ወለነቀልቃላት ፤ ትትወሀብ ፡ ለድልዋን ፡ ላቲ ፡ (ፊልክ ፡ ፲፰) ።

ቈልቈለ ፤ ቈለቈለ ፤ ደፋ ፤ ዘቀዘቀ ፤ ቃጣ ፤ ሰበቀ ፤ ወረወረ ፤ የጦር ፡ የዘገር ። ሶበ ፡ ቈልቈለ ፡ ኲናቶ ፡ ላዕለ ፡ አህጉሪሆሙ ፡ (ሚራ፵፯ ፡ ፪) ። በቈልቈለ ፡ ፈንታ ፡ አቈልቈለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አስተዳንዐ ፡ መዝራዕቶ ፡ ወአቈልቈለ ፡ ኲናቶ ፡ ወረገዘ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ተቈልቈለ ፤ ተቈለቈለ ፤ ተደፋ ፤ ወረደ ፤ ተዘቀዘቀ ። እስመ ፡ ተቈልቈለ ፡ ፀሓይ ፡ (ኤር፮ ፡ ፬ ። ሉቃ፱ ፡ ፲፪ ። ፳፬ ፡ ፳፱) ። ይርሕቅ ፡ ይሴስል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይትቈለቈል ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘካ፲፬ ፡ ፬) ።

ቍልቁል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ቍልት) ፤ ያቈለቈለ ፤ የተቈለቈለ ፤ ወደ ፡ ታች ፡ ያለ ፤ የተዘቀዘቀ ፤ ዝቅዝቅ ። ማይ ፡ ኢይውሕዝ ፡ ቍልቁለ ፤ አላ ፡ ዐቀበ ፡ (ፍካሬ ፡ እየ) ።

ቍልቍለት ፤ መቈልቈል ፤ መውረድ ፡ መዘቅዘቅ ። በቁሙ ፤ ወዳቃ ፡ ዘቅዛቃ ፤ ሲወጡት ፡ ዳገት ፡ ዐቀበት ፡ የሚባል ።

ቍልቍሊት ፤ በቁሙ ፤ ቍልቍል ፤ ዝቅዝቆሽ ፤ የዝቅዝቂት ።

ቍልቍሊተ ፤ ወደ ፡ ታች ፡ ወደ ፡ ምድር ፤ አቈልቍሎ ፤ ተደፍቶ ፡ ተዘቅዝቆ ። ተሰቅለ ፡ ቍልቍሊተ ፡ መልዕልተ ፡ አየር ። ተሰቅለ ፡ ልዑለ ፡ እገሪሁ ፡ ወቍልቍሊተ ፡ ድማኁ ። ወአስተብቍዖሙ ፡ ከመ ፡ ይስቅልዎ ፡ ቍልቍሊተ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ መጋ ፲፱ ። ሐም፭ ። ጥቅ፲) ።

ቀልቀል ፤ (ላት) ፤ ገደል ፤ ተራራ ፤ አንባ ፤ የተራራ ፡ ዙሪያ ። ርእሰ ፡ ቀልቀል ። ከመ ፡ ዘማእከለ ፡ ቀልቀል ፡ ታንሶሱ ። ኢትንበር ፡ ደወለ ፡ ቀልቀል ፡ ምስለ ፡ ጸላኢከ ፡ ከመ ፡ ኢያጽድፍከ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፭ ፡ ፲፪ ። ፲፪ ። ሚራ፱ ፡ ፲፫ ። መጽ ፡ ምስ) ። ቍልቋል ፤ ቈለቈል ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ የቈላ ፡ የቍልቍለት ፡ ዛፍ ፡ ያሰኛል ።

ቀላቊል ፤ (ትግሬ) ፤ ቈላ ፡ ሜዳ ፤ ዘብጥ ፡ ረባዳ ፤ የገደል ፡ ሥር ፤ የተራራ ፡ እግር ።

ቍልቋስ ፤ የንጨት ፡ ስም ፤ በውሃ ፡ ዳር ፡ የሚበቅል ፤ ፍሬው ፡ የሚበላ ፤ እሾኻም ፤ ወተታም ፤ እንደ ፡ ቍልቋል ፡ ቆሎ ፡ የሚጸድቅ ፤ ሥር ፡ የሚሰድ ። ረከቡ ፡ በውእቱ ፡ መካን ፡ ማየ ፡ ጽሩየ ፤ እንዘ ፡ የዐውዶ ፡ ቍልቋስ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

ቀሊስ ፤ ሶት ፤ (ቀለሰ ፡ ይቀልስ ፡ ይቅልስ ። ዕብ ፡ ቃሌስ ፤ ሣቀ ፡ ተሣለቀ) ፤ መቀለስ ፤ ማስጕንበስ ፤ ማረቅ ፤ ማጕበጥ ።

ተቀልሰ ፤ ተቀለሰ ፤ ተጐነበሰ ፤ ታጠፈ ፡ ዞረ ፡ ተመለሰ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ፡ አለ ።

ተቃለሰ ፤ ታገለ ፤ ተያየዘ ፤ ተጠማዘዘ ፤ ተናነቀ ። ይትቃለስ ፡ ምስሌሁ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፱) ።

አስተቃለሰ ፤ አስታገለ ፤ አዋጋ ፤ አመላለሰ ። ዲበ ፡ አርእስተ ፡ አድባር ፡ ለተነ ፡ ጊሜ ፡ ዘያጠይሶ ፤ እንበለ ፡ ረዓም ፡ ዘያግሕሦ ፤ ውስተ ፡ አየራት ፡ ዘያስተቃልሶ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ቀለጸ ፤ ቀልጸጸ ፤ (ዐረ ፡ ቈለብ ። ቀለበ) ፤ ነከሰ ፤ ነደፈ ፤ ዋጠ ፤ ሰለቀጠ ፤ የአከይስት ። ነጠቀ ፤ ወሰደ ፤ ማረ ፡ ጐፈጠረ ፤ ሰበረ ፡ ዘበተረ ፤ የአንበሮት ፡ የአራዊት ። በህየኒ ፡ እኤዝዞ ፡ ለከይሲ ፡ ወይቀልጾሙ ። ወይደይ ዎሙ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፡ ወቀለጽዎሙ ፡ አናብስት ፡ ዘእንበለ ፡ ይብጽሑ ፡ ምድረ ። በዘኢይክሉ ፡ ቀልጽ ጸቶ ፡ መስተቃርናነ ፡ ሠናይ ፡ (ዓሞ፱ ፡ ፫ ። ገድ ፡ ተክ ። መጽ ፡ ምስ ። ቄድር) ።

ቀሚሕ ፤ ሖት ፤ (ቀምሐ ፡ ይቀምሕ ፡ ይቅማሕ ። ሰምረ ፤ ፈረየ) ፤ ማፍራት ፤ መበጀት ፤ ፍሬ ፡ መያዝ ፡ መሸከም ፤ ማንዠርገግ ፤ ያዝመራ ፡ የተክል ። መቀማት ፡ መመንተፍ ፡ መንጠቅ ።

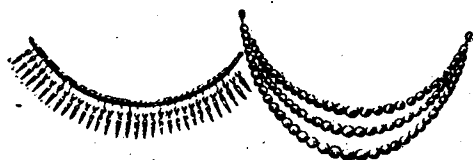
ቀምሕ ፤ (ዐረ ፤ ስንዴ ። ዕብ ፡ ቄማሕ ፤ ዱቄት) ፤ ፍሬ ፡ ቅንጣት ፤ ምርት ፤ ዛላ ፡ ዘለላ ፤ ሕንባብ ፤ በየስሙ ፡ በየነገዱ ፡ የማግሰኛ ፡ ፍጥረት ፡ የሚያፈራው ። ፍጡነ ፡ ትበልዕ ፡ ቀምሓ ። ትጸግቡ ፡ እምነ ፡ ቀምሕየ ። ይትክሉ ፡ ወይነ ፡ ወይበልዑ ፡ ቀምሖ ፡ (ሚራ፮ ፡ ፲፱ ። ፳፬ ፡ ፲፱ ። ኢሳ፳፰ ፡ ፳፩) ።

—፤ ዘርዕ ፤ ተክል ፡ ቅመም ፤ ዛፍ ፡ ዕንጨት ፤ የሚዘራና ፡ የሚተክል ፡ የሚያፈራ ፡ ኹሉ ። ዐቃቢሁ ፡ ለቀምሕ ፡ ይሬኢ ፡ ፍሬሁ ። ዕፀወ ፡ ቀምሕ ። ልገተ ፡ ዐቃቤ ፡ ቀምሕ ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፮ ። ነሐ፱ ፡ ፳፭ ። ኢሳ፩ ፡ ፰) ።

አቅማሕ ፤ (ሓት) ፤ ፍሬዎች ፤ ቅንጣቶች ፤ ቅመሞች ፤ አዝርዕት ፡ አትክልት ፡ ዕፀዋት ። አቅማሐ ፡ አዝርዕት ። አቅማሐ ፡ አትክልት ። አቅማሐ ፡ አፈዋት ። ኵሉ ፡ አቅማሐ ፡ ገዳም ። ትክሉ ፡ አቅማሓተ ። አስተጋብእ ፡ ውስተ ፡ ልብየ ፡ አቅማሓተ ፡ ኵሉ ፡ ጥበብ ፡ (አርጋ ። ዮኤ፩ ፡ ፲፪ ። ኤር፴፯ ፡ ፭ ። ደራሲ ። ራእ፲፰ ፡ ፲፬) ።

ቅምሖ ፤ በቁሙ ፤ የጕረሮ ፡ በሽታ ፤ እንደ ፡ ፍሬ ፡ የሚያብጥ ፡ የሚፈርጥ ።

ቃማ፤(ሱር፡ ምኒክ። ዕብ፡ ርቢድ)፤ ቀምሓዊ፤ዝርግፍ፤የወርቅ፡የብር፡ ደቃ፡ ማርዳ፡ ድሪ፤ ያንገት፡ ጌጥ፡ ሽልማት፤ ባዝግናን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፤ ቃማ፡ ፍሬነቱን፡ ባዝግና፡ ዝግኝ ንቱን፡ ያሳያል። ሰላም፡ ለክሣድኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐነቀ። አስኬማ፡ አምሳለ፡ ባዝግና፡ ወቃማ፡(ደ ራሲ። ዳንኤ፡ ፲፩፡ ፳፱)።

ቃማ፡

ቀምሐ፤—ቃመ፡ ገተመ፤—ቀሐመ።
ምቅማሕ፤—መቃሚያ፤—ምቅሓም።

(ጥ) **ቀምጦ፤ ጦት፤(ቀመጠ፡ ይቄምጥ፡ ይቀምጥ። ዕብ፡ ቃማጥ። ዐረ፡ ቀመጠ። ሱር፡ ቅማጥ)፤** አጥብቆ፡ መያዝ፤ ማሰር፡ መሸን ከፍ፤ ማጠፍ፡ ማጣመር። ማስቀመጥ፡ ማኖር፤ መጐ ቸት፤ ቍጭ፡ ጕች፡ ማድረግ። መቀመጥ፡ መቍረጥ፤ መበጠስ።

ተቀመጠ፤ በቁሙ፤ ቍጭ፡ አለ፤ ጕልበቱን፡ ጭኑን፡ ዐጠፈ፤ ምድር፡ ያዘ፤ ተንዟሯፈጠ። ተቄመጠ፤ ቈማጣ፡ ኾነ። በጽሐ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ወተቀመጠ፡ ኀበ፡ ዴዴ፡ ወበከየ። ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እት ቀመጥ፡(ፊልክ፡ ፳፰። ደራሲ)።

ተቅማጥ፤ በቁሙ፤ ቅዘን፤ ቀጭን፡ ዐይነ፡ ምድር።

(ሳ) **ቅምጥ፤** ያይን፡ ዐር፤ ጭንቅ፤ ዕጦት፤ ችጋር፤ ቍምጥና፡(ዐማርኛ)።

ቀምጠወ፤(ተቀ፡ ግ)፤ አስተካከለ፤ አለሰ ለሰ፤ ቀበቀበ፤ አንቀረቀበ፤ መላልሶ፡ ዐርቶ፡ ጕሉን፡ መኰ ላውን፡ ሰብሮ፡ ከስክሶ። መጽሐፍ፡ ግን፡ አቀምጠወ፡ ይላል፤ አያሰኝም። አኮኑ፡ አቀምጢዎ፡ ገራህት፡ ሶ ቤሃ፡ ይዘርዕ፡(ኢሳ፳፰፡ ፳፭)። ባለብሉዮች፡ ተለመ፡ ይሉታል።

ቀምጠራ፤(ዐረ፡ ቀመጥር። ዕብ፡ ቃምጣር)፤ ማጥን፤ ቍናማት፤ ከረጢት፤ የልብስ፡ የገ ንዘብ። ያስከሬንን፡ ፍቺ፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። በእንተ፡ አስከሬን፡ ወቀምጠራ፡ ዘሙ ዳየ፡ ምጺት። ወከነ፡ ሰራቄ፡ ብፉር፡ ዘውስተ፡ ቀም ጠራ፤ ዘአስከሬነ፡ እግዚእ፡(ዮሐ፲፫፡ ፳፱። መጽ፡ ምስ)።

ቀምጠራት፤ ቀማጥር፤ ማጥኖች፤ ቍና ማቶች። እለ፡ ይትፌሥሑ፡ በብዝኀ፡ ዕንቀሙ፡ ከ ብር፡ ወኪያሁ፡ ዕንቈ፡ የዐቅቡ፡ ውስተ፡ ቀምጠራት፡ ዘጊሖሙ፡ ጽኑዐ፡(ተረ፡ ቄር፷፱)።

ቀሚስ፤(ዐረ፡ ቀሚጽ)፤ በቁሙ፤ የውስጥ፡ የገላ፡ ልብስ፤ ባንገት፡ የሚጠለቅ፤ ታናሽ፡ ወይም፡ ታ ላቅ። እለ፡ ቀሚሰ፡ ይቀጽፁ። ወይለብስ፡ ቀሲስ፡ ልብሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቀሚሰ፡ ወምጣሕተ፡ ወ ፊቃረ፡ ወአክሊለ። ወሶበ፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይልበስ፡ ቀሚሰ፤ ይነጽር፡ ለእመ፡ ኮነ፡ ነዊኀ፡ አው፡ ኀጺረ፡ (ዮሴፍ። ቄድር። ቅዳ)።

ቀማይስ፤(ሳት)፤ ቀሚሶች። ለብሱ፡ ል ብሰ፡ ኀጺነ፡ እምታሕተ፡ ቀማይሳቲሆሙ፡(ዮሴፍ። ገድ፡ አዳ)።

ቀሚል፤ ሉት፤(ቀመለ፡ ይቀምል፡ ይቅምል። ዕብ፡ ቃማል፤ የብሰ፡ መጽለወ)፤ መቅመል፤ መቀማመል፤ መላልሶ፡ ማየት፡ ማገላበጥ። ወይቀምላ፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ ከመ፡ ይቀምል፡ ኖ ላዊ፡ አልባሲሁ። ወረከበት፡ እንዘ፡ ይቀምል፡ ጸ ጕሮ፡(ኤርሚ፡ ፲፱። ገድ፡ ተክ)።

ቅማል፤ ቍማል፤(ላት)፤ በቁሙ፤ የል ብስ፡ የጠጕር፡ ተባይ፤ እጅግ፡ ታናሽ፤ ባለ፮፡ እግር፤ ደም፡ የሚመጥ። በአንቃል፡ ዘውእቱ፡ ቍማል፡(አ ዋል)።

ቅማል፡

ቀምሮ፤ ሮት፤(ቀመረ፡ ይቄምር፡ ይቀምር። ዕብ፡ ቃማር፤ሸፈነ)፤ መቀመር፡ ማዘ ጋጀት፤ መቍጠር፡ ማሰብ፤ መመደብ። መዘርጋት፡ መ ጋረድ፤ መለየት፡ መክፈል፤ በሰፍር፡ በቍጥር፡ ማደላ ደል። ዘዐውደ፡ ፀሓይ፡ ወወርኀ፡ ከመ፡ እንተ፡ መ ጽሔት፡ ቀመረ። እደሁ፡ ለልዑል፡ ይቄምሮ። አኮ፡ በዕፀ፡ ዘትሰውቀን፡ ወትቄምሮን፡(መጽ፡ ምስ። ሚ ራሟ፡ ፲፪። ገድ፡ ላሊ)።

ተቀመረ፤ በቁሙ፤ ተዘጋጀ፤ ተጋረደ፡ ተዘ ረጋ፡ ተቈጠረ፤ ተከፈለ። ይትቄመር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ወየዐውዶ፡ ስብሐቲሁ፡(ሚራሟ፡ ፲፪)።

ቅሙር፤(ራን፡ ራት፡ ምርት)፤ የተቀ መረ፡ ቅምር፤ የተቈጠረ፤ የተከፈለ። ወቅሙር፡ ዐዘ ቅተ፡ ጠፈሩ፡ መሥልስተ፡(ሮንገ፡ ፮፡ ፵፭)።

ቀመር፤(ራት፤ አቅማር)፤ መጋረጃ፡ አ ጕበር፤ ጠፈር፡ መዋቅር፤ ዋልታ፡ ገበታ። ዘሰቀሎ፡ ለ ሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡(ቅዳ። ኢሳ፵፡ ፳፪)

—፤ ክፍል፤ ምዕራፍ፤ ቍጥር፡ ሒሳብ፤ የቍጥር፡ መ ደብ። አቅማር፡ በእንተ፡ አኅብሮ፡ ቃላት፤ ቀመር፡ ቀዳማዊ። አንቲ፡ ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር። ቀ

መረ ፡ ዐረብ ። ዐውደ ፡ ቀመሩ ፡ ለወርኅ ። ናሁ ፡ ኀልቀ ፡ ቀመርየ ፡ ዘተውህቦ ፡ ለአዳም ፡ ፭፻ ፡ ዓመት ፤ (መቅ ፡ ወን ። ውዳ ፡ ማር ። መጽ ፡ ምስ ። አዋል) ።

ቀመር ፤ (ዐረብ) ፤ ጨረቃ ። ዐውደ ፡ ቀመር ፤ የጨረቃ ፡ ዙሪያ ፤ ዐውደ ፡ ወርኅ ፡ ዐውደ ፡ ጨረቃ ፤ ወይም ፡ ዐውደ ፡ አበቅቴ ፡ ማለት ፡ ነው ። የፀውድን ፡ ፍች ፡ እይ ።

ቀመራዊ ፤ ወርኃዊ ፤ ዘወርኅ ። ወርኅ ፡ ቀመራዊ ። ኀልቀ ፡ ቀመራዊ ፡ ወፀሓያዊ ፤ (አቡሻ ፡ ፳ና ፡ ፴፩) ።

መቃምር ፤ የጨዎታ ፡ ስም ፤ ቅልምሽ ፤ ቁጥር ፡ ያለበት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፱) ።

ቄማር ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ጨዎታ ፤ ጥቅምና ፡ ጉዳት ፡ ያለበት ።

ቆሞስ ፤ ቈማስ ፤—በቁሙ ፤ መዳ ፤—ቀውመሰ ።

ቀሚስ ፤—በቁሙ ፤ ቀምየሰ ።

ቀኒአ ፤ አት ፤ (ቀንአ ፡ ይቀንእ ፡ ይቅናእ ። ዐረ ፡ ቀነአ ። ዕብ ፡ ቃኔእ) ፤ መቅናት ፤ መመቅኘት ፤ ማዘን ፡ መቈጣት ፡ መበሳጨት ፤ በሌላው ፡ ዕድልና ፡ ሀብት ። ወይም ፡ እንደ ፡ ርሱ ፡ ለመኾን ፡ መንቃት ፡ መትጋት ፤ ርሱን ፡ አብነት ፡ ማድረግ ፤ ምን ፡ ፈቀረኝ ፡ ማለት ። ኢትቅናእ ፡ ላዕለ ፡ እኩያን ። ተመየጥ ፡ ኀበ ፡ ቃሕም ፡ ወቅናእ ፡ ርእየከ ፡ ፍናዊሁ ። ቅናእ ፡ ለንስሓ ፤ (መዝ ፡ ፴፮ ። ምሳ፳ ፡ ፮ ። ራእ፫ ፡ ፲፱) ።

ቀኒእ ፤ (ረቲእ) ፤ በቁሙ ፤ መቅናት ፤ ቀጥ ፡ ማለት ፤ ቅን ፡ እውነተኛ ፡ መኾን ፤ መመቸት ፡ መፋጠን ፡ መከናወን ፤ የሥራ ። አበያ ፡ ቢቀና ፡ ቤት ፡ ያቀና ፡ እንዲሉ ። ኢትቅንእ ፡ ለመዊት ፤ (ጥበ፩ ፡ ፲፪) ።

ቀናኢ ፤ (ኢ·ት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚቀና ፤ ቀናተኛ ፡ ምቀኛ ። አነ ፡ እግዚ ፡ ቀናኢ ። ስምያን ፡ ቀናኢ ። በዝኑ ፡ ቀናእያኒሁ ። ጸላእያንየ ፡ ወቀናእያንየ ። መበለታት ፡ እኩያት ፡ ቀናእያት ፡ ወመስተዋድያት ፤ (ዘፀ፳ ፡ ፭ ። ሉቃ፮ ፡ ፲፭ ። ፈላስ ። ዮሴፍ ። ዲድ ፡ ፱) ።

ቅንአት ፤ መቅናት ፤ መመቅኘት ። ቅናት ፡ ምቀኝነት ፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ፤ ቀናኢነት ። ቅንአተ ፡ እግዚ ፡ ይገብር ፡ ዘንተ ። በቅንአተ ፡ ዲያብሎስ ፡ መጽአ ፡ ሞት ። በከመ ፡ ከነ ፡ ውስቴቱ ፡ ቅንአት ፡ በሕገ ፡ እሪት ፤ ከማሁ ፡ ተመክዐበ ፡ ውስቴቱ ፡ ቅንአት ፡ በሕገ ፡ ኢየሱስ ፤ (ኢሳ፱ ፡ ፯ ። ጥበ፪ ፡ ፳፬ ። ስንክ ፡ ሐም፭) ። ቅንአትና ፡ የቀናት ፡ ዘር ፡ ቅናት ፡ ባማርኛ ፡ ይተባበራሉ ። (ግጥም) ፤ ባፉ ፡ በጐራደ ፡ ትደነቃላችኹ ፤ ወገብ ፡ ቈርጦ ፡ እሚጥል ፡ ቅናት ፡ ሳለላችኹ ። ለመነዡሴ ፡ ብቻ ፡ ማን ፡ ሰጠው ፡ ቅናቱን ፤ ለዓለማዊ ፡ ነው ፡ የተሠራው ፡ ጥንቱን ። እስራኤል ፡ በጣዖት ፡ ስላመነዘሩ ፤ ፈጣሪም ፡ ታጥቆታል ፡ እንኳን ፡ ሰው ፡ ፍጡሩ ።

ቅንእ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ቅንኡ ፡ ለብእሲ ፡ እምኀበ ፡ ቢጹ ፤ (መክ፬ ፡ ፬) ።

አቅንአ ፤ አቀና ፤ አመራ ፤ አስቀና ፤ ቅናት ፡ አስነሣ ፡ አሳደረ ። ሑር ፡ ወልድየ ፡ ወአቅንእ ፡ ሀገረ ። ወያቀንእ ፡ ለሐዊር ፡ መንገሌሆን ። ኢያቅንእከ ፡ ብዕሎሙ ፡ ለኃጥኣን ። ኢትትናገር ፡ ምስለ ፡ ብእሲት ፡ በዘታቀንእ ፤ (ዜና ፡ ወግ ። ማር ፡ ይሥ፱ ፡ ፭ ። ሢራ፱ ፡ ፩ ። ፴፯ ፡ ፲፩) ።

መቅንእ ፤ መቃንእ ፤ መቃን ፤ መቃኖች ፤ የግራና ፡ የቀኝ ። ራግዛትን ፡ እይ ።

ተቃንአ ፤ ተቃና ፤ ተቀናና ፤ ተፈካከረ ። ትትቃንኡ ፡ ዝንቱ ፡ ምስለ ፡ ዝንቱ ። አሰስልዋ ፡ ለተሓምዮ ፡ ወለተቃንእ ። እስመ ፡ ኀበ ፡ ሀለወ ፡ ተቃንእ ፡ ህየ ፡ ሀሎ ፡ ሀውክ ፤ (ክፋ ፡ ፯ ። ፩ጴጥ ፡ ፱ ፡ ፩ ። ያዕ፫ ፡ ፲፱) ።

አስተቃንአ ፤ አቃና ፤ አቀናና ፤ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ታስተቃንእ ፤ (ሢራ፳፯ ፡ ፯) ።

(ጥ) **ቀንአት ፤ (ዐረ ፡ ቂነት ። ዕብ ፡ ሔልበና ። ጽር ፡ ኻልባኒ) ፤** የሽቱ ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ኩዕፀወ ፡ ዕጣን ፡ አንዱ ፤ በሶርያና ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሚበቅል ፤ (ዘፀ፴ ፡ ፴፬) ።

ቀንአት ፤ (ዐረ ፡ ዑድ ። ዕብ ፡ አሀሎት ። ጽር ፡ ስታክቲ) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ስም ፤ ዕጣን ። ስኂን ፡ ወቀንአት ፡ ወማየ ፡ ልብን ፡ ወሰንበልት ፤ (ክፋ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፵፬ ። ቅዳ) ።

ቈንደየ ፤ (ጐንደየ) ፤ ተጓደደ ፤ ታበየ ፤ ኰራ ፤ ተንጠራራ ፤ ቀንድ ፡ አወጣ ፤ ወይም ፡ ቀንድ ፡ ኾነ ፤ ቀንድ ፡ ተባለ ። ያገር ፡ ቀንድ ፡ እንዲሉ ፡ (መዝ ፡ ፺፴፩ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፱ ። ሕዝ፳፱ ፡ ፳፩) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቈንደየ ፡ ፈንታ ፡ ተቈናደየ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ትትቈናደዩ ፡ ብየ ፡ ወትዘረክዩኒ ፤ (ኢዮ፲፱ ፡ ፭) ። ጐንደየን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ሥር ፡ ነው ።

—፤ ቈነዳ ፤ ዘለለ ፤ ቈነዳ ፡ ቈነዳ ፡ አለ ። የቍጣ ፡ የኵራት ፡ ወይም ፡ የደስታ ።

ተቈናደየ ፤ ተቈናዳ ፤ ተዘለለ ፤ ተቃበጠ ፤ ተዳራ ። ፍሒልን ፡ ይመስላል ።

አስተቈናደየ ፤ አዘለለ ፤ አቃበጠ ፤ አስታበየ ፡ አጓደደ ።

ቀንዲል ፤ (ዐረ ፡ ቂንዲል) ፤ መብራት ፤ ማብሪያ ፤ የዘይት ፡ የሠም ፤ መደበኛው ፡ ግን ፡ ዘይት ፡ ነው ። ለእመ ፡ ኀልቀ ፡ ቅብዐ ፡ ዘይት ፡ እምቀንዲል ። ወኢይቀድሱ ፡ በአሐዱ ፡ ሠምዐ ፡ አላ ፡ በክልኤቱ ፡ በገበዋተ ፡ ምሥዋዕ ፤ አው ፡ በቀንዲል ፡ ህየንተ ፡ ሠለስቱ ፡ ሠምዕ ፤ (መጽ ፡ ምስ ። ሥር ፡ ቅዳ) ። መጽሐፈ ፡ ቀንዲል ፤ መጽሐፈ ፡ ዘይት ፤ ጸሎተ ፡ ዘይት ፡ ቅብዐ ፡ ድውያን ፤ በዘይት ፡ ላይ ፡ የሚነበብ ፡ የሚጸለይ ።

ቀንዲላት ፤ ቀናዲል ፤ ቀንዲሎች ፤ መብራቶች ፤ ማብሪያዎች ፤ (ስንክ ፡ መስ፲ ። ጥር፴) ። ቈንዳላ ፡ ማለት ፡ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ቆንደራጢስ፤(ጽር ፡ ክድራንቲስ)፤ ዋአሶርዮን ፡ ሩብ ፤ ታናሽ ፡ ወራዳ ፤ መጨረሻ ፡ ገንዘብ ። የጸሪቅን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፡ (ማር፲፪ ፡ ፵፪) ።

ቀንዎ፤ዎት፤(ቀነወ ፡ ይቌኑ ፡ ይቀኑ ። ፀመረ)፤ መቸንከር ፤ ማጣመር ፤ በችንከር ፡ ማጣበቅ ፡ መጠረቅ ፤ መጓጕጥ ፡ መጠቅጠቅ ፤ መውጋት ፡ ማቍሰል ፤ መብሳት ፡ መንደል ። ቀኑ ፡ ፍቅረከ ፡ ውስተ ፡ ልብየ ። ቀነዉኒ ፡ እደውየ ፡ ወእገርየ ። በቅንዋቲከ ፡ ቀነውከ ፡ ብሞት ፡ (ያዕ ፡ ዘእል ። መዝ ፡ ፳፩ ። ግንዘ) ።

ቀናዊ፤(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት)፤ የሚቸንክር ፤ የሚጠርቅ ፤ ቸንካሪ ።

ተቀነወ፤ተቸንከረ ፤ ተበሳ ፡ ተነደለ ። እንዘ ፡ ይትቀሠፍ ፡ ወይትቌኖ ፡ በቅንዋት ። ተቀነወ ፡ እደዊሁ ። በቀኖት ፡ ኀጺን ፡ ተቀነወ ፡ እግሩ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፩) ።

ቅንው፤(ዋን ፡ ዋት ፡ ኑት)፤ የተቸንከረ ፤ የተጣመረ ፤ አንድ ፡ የኾነ ። ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ቅንወ ፡ ሕጋር ፡ ወእድ ። እሑድ ፡ እሱር ፡ ወቅንው ፡ በሰንብት ፡ (ደራሲ ። ሲኖደ) ።

ቅናዌ፤ መቸንከር ፤ (ጥቶ) መቸንከር ፤ አቸንካክር ፤ ችንከራ ፤ የችንካር ፡ ውግ ፤ ቍስል ። ቅናዌ ፡ ወርግዘት ፡ ኩናት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ቀኖት፤(ታት)፤ ችንካር ፤ ምስማር ፤ እሾኽ ፡ ጋሬጣ ፤ የብረት ፡ የንጨት ። በቀኖት ፡ ለጽንዐዎ ። አይቴ ፡ ውእቱ ፡ ቀኖትከ ፡ ሞት ። ይከውኑክሙ ፡ መሥገርተ ፡ ወዕቅፍተ ፡ ወቀኖታተ ፡ (ኤር፲ ፡ ፬ ። ሆሴ፲፫ ፡ ፲፬ ። ኢያ፳፫ ፡ ፲፫) ።

ቀኖት ፡

ቅናው፤ቅናዋት፤ ችንካሮች ፤ የችንካር ፡ ቍስሎች ፤ ውግታዎች ። ውስተ ፡ ዘነበሙ ፡ በሙ ፡ ቅናዋት ። ቶማስ ፡ ርእየ ፡ አሠሮሙ ፡ ለቅናዋት ። ርግዘተ ፡ ገቦሁ ፡ ወቅናዋተ ፡ እደዊሁ ። ኀምስቱ ፡ ቅናዋት ፡ (ሩእ፱ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ ሚያ፮ ። ግንዘ ። አዋል) ።

—፤ መስቀል ፡ ነክ ፡ መዝሙር ፤ ምስጢረ ፡ መስቀል ፡ ያለበት ፤ ዐርብና ፡ ረቡ ፡ ቅዳሜ ፡ በሌላውም ፡ ቀን ፡ የሚባል ፤ ክብር ፡ ይእቲ ፡ ቅኔ ፡ (ሥር ፡ ድጓ) ።

ቍንዝዕ፤ ቋንዣ ፤ ባት ። ቃንዛ ፤ የበትር ፡ የቍስል ፡ ስሜት ። ቌንዳላ ፤ ሥዕርት ። ሥሩና ፡ ምንጩ ፡ ንዝዐ ፡ ነው ።

ቈናዝዕ፤(ዐረ ፡ ቈዘዐት ፤ ቈንዙዐት)፤ ብርንን ፤ የራስ ፡ ጠጕር ፡ ሥራ ፤ ነደው ፡ ፈትሎ ፡ ገመዱ ፡ ጕንጕኑ ፡ እንጥልጥሉ ። ቍንጮ ፡ ጋሜ ፡ ሳዱላ ፤ የዙሪያ ፡ ልጭታት ። ቈናዝዒሃ ፡ ፍቱል ። ሰብዑ ፡ ቈናዝዐ ፡ ርእስየ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። መሳ፲፮ ፡ ፲፫) ።

ቈናዝዓት፤ ብርንገዎች ። ኢትግበሩ ፡ ቈናዝዓተ ፡ እምሥዕርተ ፡ ርእስክሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፳፯) ።

ቍንዝዕት፤ ቌንጦ ፤ ሳዱላ ፤ ባለቌንዳላ ፤ ልጃ ፡ ገረድ ፡ ጕበዝ ፡ እንደ ፡ ኾብ ፡ የሚነጥቃት ። ንዝዐን ፡ ተመልከት ።

ቈናዝዕት፤ ቌንጦኾት ፤ ሳዱሎች ፤ ደናግሎች ።

ቀንጠበ፤(ቀጠበ)፤ ቀነጠበ ፤ ቌነጠበ ፤ ቈረጠ ፤ በጠሰ ። ይቀንጥቡ ፡ ድርዖ ፡ (አዋል) ።

ቅንጣብ፤(ባት)፤ ቅንጣቢ ፤ ቍንጣቢ ፤ ቍራጭ ፡ ብጣሽ ፤ ዕራፊ ፤ ቅፋፊ ። ወይእዜሰ ፡ ግማዳተ ፡ አብድ ፡ ወቅንጣባተ ፡ ረሰይክኒ ፡ (ኢዮ፲፮ ፡ ፰) ።

ቀነጠ፤(ዕብ ፡ ቃኖጥ ፤ ሀቅኔጥ)፤ አስጨኸ ፡ አስቌጣ ፤ አስወገሸ ።

ቀንጠወ፤ ቌነጠነ ፤ አስከረ ፤ አቀናጣ ፤ ጤና ፡ ነሣ ፤ ልብ ፡ አሳጣ ፤ አብዝቶ ፡ የበሉት ፡ የጠጡት ።

ቅንጣዌ፤ ቍንጣን ፤ የጥጋብ ፡ ብዛት ፤ የሆዳም ፡ በሽታ ። ለብእሲ ፡ ሥሡዐ ፡ ዘኢይጸግብ ፡ ደዌሁ ፡ ቅንጣዌ ፡ ወገብጥ ። ጽጋብ ፡ ጸዋጌ ፡ ቅንጣዌ ፡ ውእቱ ፤ ወቅንጣዌ ፡ ጸዋጌ ፡ ደዌ ፤ ወደዌ ፡ ጸዋጌ ፡ ሞት ፡ (ሚራ፴፬ ፡ ፳ ። ፈላስ) ። ቌንጥ ፡ መቂናጥ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ቀንጠሰ፤(ቀንጠበ)፤ ቀነጠሰ ፤ ቈረጠ ፡ በጠሰ ፤ ለቀመ ፤ የጕመን ፡ የሥንቆ ። አልበሙ ፡ ዘይበልዑ ፡ ዘእንበለ ፡ ሐምለ ፡ ገዳም ፤ ይቀነጥሱ ፡ እምአድባር ፡ ወይሴሰዩ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ) ።

ቀንጦስጤ፤(ጽር ፡ አከንቲስቴ)፤ ወራውያን ፤ ነዳፍያን ፤ ቀስተኞች ፡ (፩ነገ ፡ ፴፩ ፡ ፫) ።

ቀንይ፤ዮት፤(ቀንየ ፡ ይቀኒ ፡ ይቅነይ ። ዕብ ፡ ቆኔን)፤ ጩኸ ፡ ማልቀስ ፡ መቌዘም ፤ ማሞሽ ፡ መግጠም ፤ ማዜም ፡ ማጕረምረም ፤ መቀንቀን ፡ መዝፈን ፤ መምራት ፡ መቀኘት ፤ መሪ ፡ ቀንቃኝ ፡ ባለቅኔ ፡ መኾን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀንየ ፡ ፈንታ ፡ ተቀንየ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ፤ ተ ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ረከብዎ ፡ ለአባ ፡ ዮሴፍ ፡ እንዘ ፡ ይትቀነይ ፡ ምስለ ፡ አሕዱ ፡ መነኮስ ። ካህናት ፡ ይትቀነዩ ፡ ዘንተ ፡ መዝሙረ ፡ በዜማ ፡ ሐዘንዚን ። ወእምዝ ፡ በል ፡ ወተቀነይ ፡ ሃሌ ፡ ሉያ ። ወእንዘ ፡ ይትቀነይ ፡ በሠለስቱ ፡ ዜማ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፳፫ ። ግንዘ ። ድጓ ። ታምር) ።

ቅኔ፤(ዕብ ፡ ቂና)፤ በቊሙ ፤ ሙሾ ፤ ግጥም ፤ ቅንቀና ፡ ቍዘማ ፤ የፍታት ፡ የልቅሶ ፡ ዜማ ፤ ማሕሌት ፡ ጉማ ። መጽሐፈ ፡ ቅኔ ። አህ ፡ አህ ፡ ለድምፀ ፡ ቅኔ

ሆሙ ፡ ለካህናት ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፤ እስመ ፡ ናሁ ፡ ተለጕመ ፡ ዜማ ፡ መሰንቆ ፡ ጥዑም ፡ በውስተ ፡ መዝሙር ፡ ወጸሎት ፡ (አዋል ። ግንዘ) ።

—፤ የዜማ ፡ የቅኔ ፡ ቦታ ፤ ሦስተኛ ፡ ክፍል ፡ ክመቅደስ ። ቅኔ ፡ ማሕሌት ።

ምቅናይ ፤ (ያት) ፤ የድጓ ፡ ባህል ፤ የምዕራፍ ፡ ቀለም ፡ ባደራረስ ፡ ጊዜ ፡ የሚዜም ፡ የሚዘመም ።

ቃነየ ፤ (ዕብ ፡ ኒጌን) ፤ ቃኘ ፤ ደረደረ ፤ የመዝሙር ፡ የበገና ። ትቃኒ ፡ አውታሪሃ ። ኀበ ፡ አሳፍ ፡ ይቃኒ ፡ ወኀበ ፡ ደቂቀ ፡ ቆሬ ፡ ይሴብሑ ፡ (ናሖ፫ ፡ ፳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ቃና ፤ ዜማ ፤ ድምፅ ፤ የዜማ ፡ ስልት ፤ ጣዕም ፤ አቀናኝ ፤ አቀናቀን ። አውታረ ፡ መሰንቆ ፡ ፍሉጥ ፡ ወሊሉየ ፡ ቃና ። መስፍኒ ፡ ትዕይንት ፤ ቃና ፡ ወኢሥርፀት ፡ (ፈላስ ። አፈ ፡ ድ፴፱) ።

ቃና ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በናዝሬት ፡ አጠገብ ፡ ያለች ፡ (ዮሐ፪ ፡ ፩) ።

ቀንይ ፤ ዮት ፤ (ቀነየ ፡ ይቀኒ ፡ ይቅኒ ። ዕብ ፡ ቃናህ ። ሱር ፡ ቅናእ ። ዐረ ፡ ቀነይ) ፤ መግዛት ፡ መዋጀት ፡ መቤገሮት ፤ መውሰድ ፡ ገንዘብ ፡ ማድረግ ፡ በዋጋ ፤ ጠረየን ፡ ተመልከት ። መፍጠር ፡ መሥራት ፤ መግዛት ፡ መጌትየት ፤ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ጌታ ፡ መኾን ፤ ባግድ ፡ ማሠራት ፡ ማስገበር ፤ ማሳረስ ፡ ማስቈፈር ፤ ባሪያ ፡ ማድረግ ። ውእቱ ፡ ይቀኒኪ ። ወይቀንይዎሙ ፡ አርባዕተ ፡ ምእተ ፡ ዓመተ ። አለ ፡ እኩየ ፡ ቅኔ ፡ ይቀንይዎሙ ። ንቅንዮ ፡ ለነዳይ ፡ በዕዳነ ፡ (ዘፍ፫ ፡ ፲፮ ። ፲፭ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፬ ። ዓሞ፰ ፡ ፮) ።

ቀናዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ነይት) ፤ የሚገዛ ፤ የሚነዳ ፤ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ጌታ ። በዓልከ ፡ ለዅሉ ፡ ገባሪ ፡ ወቀናዪ ፡ ዕረፍት ፡ ውእቱ ። ቀናይያኒሆሙ ። አይቴ ፡ ሀለዉ ፡ ቀነይት ፡ ወቅኑያን ፡ (ድጓ ። መዋሥ ። አፈ ፡ ተ፰፮ ። ግንዘ) ።

አቅነየ ፤ አስገዛ ። አቅነይክሙ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለኀጢአት ፡ (ሮሜ፮ ፡ ፲፱ ። ፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፲፱ ። ፪ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፭) ።

መቅነዪ ፤ የሚገዛ ፤ የሚያስገዛ ፤ ገዥ ፡ አስገዥ ። ለከ ፡ ንትቀነይ ፡ ዘአንተ ፡ መቅነዪ ፡ ለዅሉ ፡ (ቅዳ) ።

ተቀንየ ፤ ተገዛ ፤ አገለገለ ፤ ተገዥ ፡ አገልጋይ ፡ ኾነ ፤ ተሠራ ፡ ተፈጠረ ። ተቀነዩ ፡ ለእግዚ ፡ በፍርሀት ። እስመ ፡ ለከንቱ ፡ ተቀንየ ፡ ዓለም ። ነባሪ ፡ ዘበጽድቅ ፡ ይትቀነይ ፡ ለከ ። ከመ ፡ ይትቀነያ ፡ ለገነት ፡ (መዝ ፡ ፪ ። ሮሜ፰ ፡ ፳ ። ሚራ፮ ፡ ፳ ። ኩፋ ፡ ፫) ።

ቅኑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ኒት) ፤ የተገዛ ፡ ግዝ ፤ ተገዥ ፡ ባሪያ ፤ ፍጡር ፡ ግቡር ። ሥጋ ፡ ቅኑይ ፡ ለኀጢአት ። ነባሪ ፡ ወቅኑይ ። ያግዕዝ ፡ ቅኑያነ ። ሠርዐ ፡ ሰንበተ ፡ ለዕረፍት ፡ ለቅኑያን ፡ (ጥበ፩ ፡ ፬ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፱ ። ፩ጢሞ ፡ ፮ ፡ ፩ ። ፊልክ ፡ ፫ ። ድጓ) ።

ቅንየት ፤ **ቅኔት** ፤ መግዛት ፤ መገዛት ፤ አገዛዝ ፤ ግዛት ፤ ግዙነት ፤ ባርነት ። ወእምቅንየቶሙ ፡ አድኅነክሙ ። እስከ ፡ ትቀንይዋ ፡ ለሀገር ፡ እስመ ፡ ቀርበ ፡ ቅንየታ ። ኢወፅአ ፡ እምእዴሁ ፡ ኀበ ፡ ቅንየተ ፡ ካልኡ ። ለተበርብሮ ፡ ወለቅንየት ፡ (ዘፀ፮ ፡ ፮ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ፳፮ ። አስቴ ፡ ፮ ፡ ፬) ።

—፤ መፍጠር ፤ አፈጣጠር ፤ ፈጠራ ። እስመ ፡ ቅንየትከ ፡ ወምልክናከ ፡ ይሬስየከ ፡ ትማህል ፡ ላዕለ ፡ ዅሉ ፡ (ጥበ፲፪ ፡ ፲፮) ።

ቅኔ ፤ አገዛዝ ፤ ባርነት ። ቅኔ ፡ እኩይ ። በዝን ፡ ቅኔሃ ። አርዑተ ፡ ቅኔ ፡ (ኢሳ፲፬ ፡ ፫ ። ሰቈ፩ ፡ ፫ ። ገላ ፭ ፡ ፩) ።

—፤ ንግድ ፤ ተግባረ ፡ እድ ፤ አገልግሎት ። ቅኔ ፡ እደዊነ ፡ ኢናፅርዕ ። እምቅኔ ፡ እደዊሃ ፡ ትሁብ ፡ ለነዳያን ። ሥርዐተ ፡ ቅኔ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (ዲድ ፡ ፲፫ና ፡ ፬ ። ኪዳ) ። መዓልትን ፡ ቀን ፡ ማለት ። ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ የሥራ ፡ ጊዜ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ምቅናይ ፤ መግገሪ ፤ መገገሪ ፤ ማስገገሪ ፤ ቦታ ፡ ገባያ ። ቤተ ፡ ምቅናይክሙ ፡ (ዘፀ፰ ፡ ፪) ።

መቃኒት ፤ (ታት) ፤ የሥቃይ ፡ መሣሪያ ፤ መቅጫ ፤ ማሸቈጥቈጫ ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። አዘዘ ፡ ሳቦር ፡ ንጉሥ ፡ ያምጽኡ ፡ መቃኒተ ፡ ሥቃይ ፡ ከመ ፡ ያፍርሆ ፡ ለቅዱስ ። አርአዮ ፡ ዅሎ ፡ መቃኒታተ ፡ ሥቃያት ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲ ። መጋ፮) ።

ቅኑም ፤ (ሱር ፡ ቅኑማ ። ዐረ ፡ አቅኑም) ፤ አካል ፤ ህላዌ ፤ ፍጹም ፡ ገጽ ፡ ፍጹም ፡ መልክ ፡ ያለው ፤ እኔ ፡ የሚል ። አካልንና ፡ ጠባይዕን ፡ ህላዌን ፡ ተመልከት ።

አቃኒም ፤ (ማት) ፤ አካላት ፤ አካሎች ፤ አካላቶች ። አቃኒመ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ አስማት ፤ ወአስማትኒ ፡ እሙንቱ ፡ አቃኒም ፤ እስመ ፡ ትርጓሜሁ ፡ ለአቃኒም ፡ አካላት ፡ ጽኑዓን ፡ ቀዋምያን ፡ ፍጹማን ፡ ገጽ ፡ ወመልክእ ፡ ብሂል ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ቀንሞን ፤ (ዕብ ፡ ቂናሞን ። ጽር ፡ ኪናሞን ። ዐረ ፡ ቂርፈት) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ቀረፋ ። በቀንሞን ፡ ፈንታ ፡ ቀንሞስ ፡ ቀናንሞስ ፤ ወይም ፡ ኹሉን ፡ ጕርደ ፡ ቀንሞ ፡ ቀናንሞ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፳፫ ። ራእ፲፰ ፡ ፲፫ ። ማሕ፬ ፡ ፲፬ ። ሔኖ፴ ፡ ፫ ። ፴፪ ፡ ፩) ።

ቍናምት ፤ (ዐረ ፡ ቀነም ፤ በግ ፡ መንጋ) ፤ በቁሙ ፤ ኰረጆ ፡ ኪስ ፡ ከረጢት ፡ አቅማዳ ፤ ቀምጠራ ፤ ተረንተራ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቍናምት ፡ ፈንታ ፡ ቍናማት ፡ ይላል ፡ ያንዱን ፡ በብዙ ። አሐዱ ፡ ቍናማት ፡ ይኩን ፡ ለኵልነ ። አእባነ ፡ ቍናማት ። ኅተምከ ፡ ውስተ ፡ ቍናማቲከ ፡ ጌጋይየ ፡ (ምሳ፩ ፡ ፲፬ ። ፲፮ ፡ ፲፩ ። ኢዮ፲፬ ፡ ፲፯) ።

ቍናማት ፤ ቍናማቶች ፤ የበግ ፡ የፍየል ፡ ስልቾች ።

ቀኖና ፤ (ናት ። ጽር ፡ ካኖን) ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፡ ደንብ ፤ ፍርድ ፡ ቅጣት ። ቀኖና ፡ ብሂል ፡ ሥርዐት ። ቀኖናተ ፡ ነገሥት ። እመ ፡ ቦ ፡ ብእሲ ፡ ዘዘመወ ፡ ም

ስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡ዐሥርቱ፡ወኀም ስቱ፡ዓመት። ዘዘመወ፡ምዕረ፡አሐተ፡ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ቀሊለ፤ወለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕ ሌሁ፡ቀኖና። ወሀቦ፡ቀኖናተ፡ክቡዳተ፡(ፈ፡መ፡ ፩፡፫። ፮፡፮። ስንክ፡ ንሐ፲፩)።

ቀነነ፤ ዐገገ፤ ሠራ፤ ደነባ፤ ሕግ፡ ሥራት፡ ደ ንብ፡ አቆመ፤ ቀኖና፡ ሰጠ። ቀነኑ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ ዝግዐት። እመ፡ቦ፡ዘቀነነ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡(ቢኖ ደ። ቄድር)።

—፤ ቄነነ፤ መቍነን፡ ሰጠ፤ ዐደለ፤ ቈረሰ፡ ከፈለ፤ ተነ ተነ፤ ዘገነ፡ ታፈነ፤ የምግብ።

ተቀነነ፤ ቀኖና፡ ያዘ፤ ተቀበለ። ተቄነነ፤ መ ቍነን፤ አገኘ፤ ታደለ።

ቀንዐ፤—ቀና፤—ቀኒአ፡ ቀንአ።

ቅንፍዝ፤ (ዕብ፡ ቂፎድ። ሱር፡ ቂ ፉዳ። ዐረ፡ ቁንፉድ፡ ዝ)፤ ዣርት፤ እሾኻም፡ አ ውሬ፤ ጠጕሩ፡ እንደ፡ ጋሬጣ፡ እንደ፡ ምስማር፡ ያለ፤ ሽመልመሌ፡ ዐይነት፡ (ኢሳ፲፬፡ ፳፫። ፴፬፡ ፲፩)።

ቅንፍዝ፡

ቅንፍዛት፤ ቀናፍዝ፤ ዣርቶች፤ ጠጕረ፡ ክፉዎች፡ ባለሾኽ፡ ጠጕሮች።

ቀኒጽ፤ ጾት፤ (ቀነጸ፡ ይቀንጽ፡ ይቅ ንጽ)፤ መነሣት፡ መቆም፡ አፈፍ፡ በርደገ፡ ማለት፤ መ ዝለል፤ መፈንጨት፤ መቅበጥ፡ መቈጣት፡ መቀናጣት፤ መር፡ ቸር፡ ባጥ፡ ፈናጥ፡ ማለት፤ መንጠቅ፡ መሸሽ፤ መሮጥ፡ መፈርጠጥ። ቀነጸ፡እምዲበ፡ሠረገላ። ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ወቀተሎ፡በሰይፍ። ቀነጹ፡ላዕለ፡በራዊተ፡ የናናውያን። ቀነጸ፡እምኔሃ፡ወወፅአ። መጽአ፡እ ንዘ፡ይቀንጽ፡(መጽ፡ ምስ። ዮሴፍ። ማሕ፪፡ ፰)።

አቅነጸ፤ አዘለለ፤አስፈነጨ፡አቀናጣ። ፍቅር፡ እንተ፡አቅነጸቶ፡እምዲበ፡ሐመር፡(መጽ፡ ምስ)።

ተቃነጸ፤ ተዛለለ፡ ተፈናጨ፡ ተፎረፈጠ።

አስተቃነጸ፤ አዛለለ፡ አፈናጨ። ፈረስከ፡ዘ ትጼዐና፡እንዘ፡ያስተቃንጽ፡እግሮ፡(ደራሲ)።

ቈንጽ፤ (ጻት)፤ ቍንጫ፤ፈርዐጽ፤የሚዘል፤ የሚፈናጠር፡ (፩ነገ፡ ፳፬፡ ፲፭)።

ቍንጽ፡

—፤ ቍንጮ፤ የቤት፡ የሰው፡ (ዐማርኛ)።

ቈንጽል፤ (ዕብ፡ ሹዓል)፤ ቀበሮ፤ ወ ይም፡ ተኵላ፤ ነጣቂ፡ የበረሓ፡ ውሻ፡ ክፉ፡ ተንኰለኛ፡ የመኳንንትና፡ የሰይጣናት፡ አምሳል። ቀበሮና፡ ተኵላ፡ እንደ፡ ነብና፡ እንደ፡ ጥቍር፡ ዝንጀር፡ ይመሳሰላሉ፤ ዘመዳሞች፡ ናቸው፤ ከጥቍሬው፡ ዝንጀር፡ ነጩው፡ እንዲከፋ፡ ከቀበሮ፡ ተኵላ፡ ይከፋል። ነገዳቸውና፡ ጠ ባያቸው፡ አንድ፡ ስለ፡ ኾነ፡ በተኵላ፡ ፈንታ፡ ቍንጽል፡ ይባል። ሖሩ፡በልዋ፡ለዛቲ፡ቈንጽል። ይበውእኑ፡ አንበሳ፡ውስተ፡ግበ፡ቈንጽል፡ አው፡ ቈንጽል፡ ኀበ፡አንበሳ። ሰይጣንሰ፡ቈንጽል፡ ኅሕባዊ፡(ሉቃ ፲፫፡ ፴፫። አዋል። ቄድር)።

ቍንጽል፡

ቈናጽል፤ ተኵሎች፤ ቀበሮዎች፡ ቀበሬርት። አሥግሩ፡ለነ፡ቈናጽለ፡ንኡሳነ። ወእንዘ፡ሠለስተ፡ ምእተ፡ቈናጽለ። ለቈናጽልኒ፡ገበብ፡ቦሙ፡(ማሕ ፪፡ ፲፭። መሳ፲፭፡ ፬። ማቴ፰፡ ፳)።

ቋንቋ፤ በቁሙ፤ ልሳን፤ የቃል፡ የነገር፡ ስልት፡ (ዐማርኛ)።

ቈንቈኔ፤ ቍንቍን፤ ጥንጣን፤ ግንደ፡ ቈር ቍር፤ ነቀዝ፤ ብል፤ ትል፤ የዕፅና፡ የእክል፡ የልብስ፡ ተባይ። ፃዔ፡ወቈንቈኔ። ከመ፡ብላዕ፡ቈንቈኔ። ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቈንቈኔ፡(ኢሳ፶፩፡ ፰። ማቴ ፰፡ ፲፱። መ፡ ፈ)።

—፤ ቅንቅን፤ የደሮ፡ ቅማል፤ ጤፍ፡ የሚያክል።

ቈንቈነ፤ በቁሙ፤ ነቀዘ፤ ጠነጠነ፤ ተላ፤ አረጀ፤ አፈጀ። ወአልባሲክሙኒ፡ቈንቈነ። ዘኢይበሊ፡ወዘ ኢይማስን፤ ወዘኢይቈነቍን፡(ያዕ፭፡ ፪። ቄድር)።

ቀኒት፤ ቶት፤ (ቀነተ፡ ይቀንት፡ ይቅ ንት። ዐረ፡ ነጠቀ)፤ መቀነት፤ መታጠቅ፤ ወገብን፡ ማፅር፤ ማጥበቅ፤ ማገልደም፡ ማሸረጥ፡ ማሸንፈጥ፤ ማሸንቀጥ፤ በትጥቅ፡ ማጌጥ። ቅንት፡ ሐቌከ፡ከመ፡ ብእሲ። ቅንት፡ሰይፈከ፡ኀያል፡ውስተ፡ሐቌከ። ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቌሃ። ቅንት፡ሰልብሰ፡ዐኀ፡ ወቀነትኩ። ሀየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብለ፡ቅ ንቲ፡(ኢዮ፴፰፡ ፫። መዝ፡ ፵፬። ዮዲ፰፡ ፭። ሄርማ። ኢሳ፫፡ ፱)።

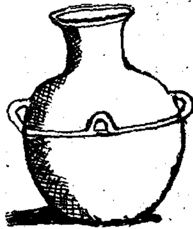
ቀናቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ የሚቀንት፡ የሚያጠብቅ፤ የሚታጠቅ፤ ታጣቂ።

ቅኑት፤ (ታን፡ ታት፡ ንት)፤ የታጠቀ፤ የ ተቀነተ፤ ቅንት፤ ዝግጁ፤ ልባም። ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወ ርቅ። ቅኑታን፡ዐለቅ። ቅኑታን፡ሰይፍት፡(ዳን፲፡ ፭። ሕዝ፳፫፡ ፲፭፡ ፲፭። ኩፋ፡ ፴፯)።

ቅናት ፤ (ታት ፡ ቅናውት) ፤ በቁሙ ፤ መቀነት ፡ መታጠቂያ ፤ ትጥቅ ፤ የወገብ ፡ ማሰሪያ ፤ ቀበቶ ፡ ዝናር ፡ መቀነት ። በቅናቱ ፡ ዘአዲም ። በቅናት ፡ ዘወርቅ ። አልባሰ ፡ ወቅናታተ ። ወኢይፍትሑ ፡ ቅናውቲሆሙ ፡ (ማቴ፲ ፡ ፱ ። ራእ፩ ፡ ፲፫ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፴ ። ኢሳ፭ ፡ ፳፯) ።

አቅነተ ፤ አስቀነተ ፤ አስታጠቀ ፤ አሰለፈ ። ባዕድ ፡ ያቀንተከ ። አቀንተክሙ ፡ ብልባሴ ። ዘያቀንት ፡ ለሰማይ ፡ በደመና ፡ (ዮሐ፳፩ ፡ ፲፰ ። ዓሞ፰ ፡ ፲ ። መዋሥ) ።

ቀሡት ፤ (ዕብ ፡ ቄሣት) ፤ የቀለም ፡ ዕቃ ፤ ቢልቃጥ ፤ ሙዳየ ፡ ቀለም ፤ የገንቦና ፡ የማድጋ ፡ ዐይነት ። ገንቦ ፤ ማድጋ ፤ እንስራ ፤ የውሃ ፡ ዕቃ ፤ ፀባኣ ። ቀሡት ፡ ጸሓፊ ። ቀሡት ፡ ልሕዙት ። ስተይ ፡ ማየ ፡ እምቀሡትከ ፡ (ሕዝ፱ ፡ ፪ ። ኤር፲፱ ፡ ፩ ። ምሳ፭ ፡ ፲፭) ።

ቀሡት ፡

ቀሡታት ፤ **ቀሣውት** ፤ ማድጎች ። ቀሡታተ ፡ ይጽዐን ፡ በአንበሳ ። ቀሣውቲሆሙ ፡ (ደራሲ ። ኤር፲፱ ፡ ፫) ።

ቀሢጥ ፤ **ጦት** ፤ (ቀሠጠ ፡ ይቀሥጥ ፡ ይቅሥጥ ። ዐረ ፡ ቀሸጠ) ፤ መቅሠጥ ፤ ማንሣት ፡ ማንሣሣት ፤ ከፍሎ ፡ መስረቅ ፡ መደበቅ ፤ ማታለል ፡ መቅጠፍ ። ቀሢጠ ፡ ንዋየ ፡ ባዕድ ። ዘይቀሥጥ ፡ እምቤተ ፡ እግዚ ። ቀሠጡ ፡ መንፈቀ ፡ ሤጡ ። ከመ ፡ ትቅሥጠሙ ፡ በተሳልም ፡ ፀሮሙ ፡ (መቃ ። ቀሌ ። ግብ፭ ፡ ፪ ። ዮሴፍ) ።

ቀሣጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት ፤ ሠጥ) ፤ በቁሙ ፤ ሌባ ፡ ቀጣፊ ፤ አታላይ ። በራቂ ፡ ወቀሣጢ ፡ ዘአንበሩ ፡ ብየ ፡ (አዋል) ።

ቄሥጤ ፤ (ዕብ ፡ ቄበህ) ፤ ቁሸት ፤ ሽንፍላ ፤ ጨጓራ ፡ (ዘዳ፲፰ ፡ ፫) ።

ቄሥጤ ፡

ቀሢም ፤ **ሞት** ፤ (ቀሠመ ፡ ይቀሥም ፡ ይቅሥም ። ቀጠፈ) ፤ መቅሠም ፤ መልቀም ፡ መቃረም ፤ መቍረጥ ፡ ማጨድ ፡ መጨርገድ ፤ ማርገፍ ፤ መሰብሰብ ፡ ያታክልት ። በከመ ፡ ይቀሥምዎ ፡ ለዘይት ፡ ከማሁ ፡ ይቀሥምዎሙ ። ከመ ፡ ዘየአርር ፡ ድኅረ ፡ ዘይቀሥም ። ቅሥም ፡ አስካሎ ፡ ለዐጸደ ፡ ወይን ። ቀሠምኒ ፡ ሰከ ፡ ስምዐ ፡ እመጻሕፍት ፡ (ኢሳ፳፬ ፡ ፲፫ ። ሚራ፴ ፡ ፳፭ ። ራእ፲፬ ፡ ፲፱ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ቀሣሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ ሣም ፡ ሠምት) ፤ የሚቀሥም ፡ የሚለቅም ፤ ለቃሚ ፡ ቈራጭ ። አድኅነኒ ፡ እምቀሣሚ ፡ ወይን ፡ አመ ፡ ያሌዕል ፡ ማዕጸዶ ። ሶበ ፡ ቦኡ ፡ ቀሣም ፡ ኅዐሌከ ፡ (ደራሲ ። ዐብድ ፡ ፭) ።

መቅሠም ፤ መልቀሚያ ፤ መቍረጫ ፤ አኘዘ ፡ መቅሠሞ ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፲) ።

አቅሠመ ፤ አስለቀመ ፤ አስቈረጠ ። ወያቀሥምሙ ፡ ቀሥሞ ፡ (፭ነገ ፡ ፰ ፡ ፲፱) ።

ተቀሥመ ፤ ተለቀመ ፤ ተቈረጠ ። እንበለ ፡ ይትቀሠም ፡ ወይን ፡ (ዘኍ፲፫ ፡ ፳) ።

ቅሡም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ሥምት) ፤ የተቀሠመ ፤ የተለቀመ ፤ ልቅም ፤ ቍርጥ ።

ቅሥመት ፤ መልቀም ፡ መቍረጥ ፤ መቈረጥ ፤ አቈራረጥ ፤ ቈረጣ ፡ ለቀማ ። ቅብዐ ፡ ዘይት ፡ ዘቀዳሚ ፡ ቅሥመታ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፳) ።

ቀሥም ፤ (ብ ፡ አቅሣም) ፤ የተክል ፡ መከር ፡ አዝመራ ፤ ፍሬው ፡ የሚለቀምበት ፤ የለቀማና ፡ የቈረጣ ፡ ወራት ። የኅብር ፡ ቀሥም ፡ ምስለ ፡ ማእረር ፡ (ዓሞ፱ ፡ ፲፫ ። ዘሌ፳፯ ፡ ፭ ። መሳ፰ ፡ ፪) ።

—፤ ፍሬ ፤ ሕንባብ ፤ አስካል ፤ ተለቅሞ ፡ ተቈርጦ ፡ ያለ ። በመዋዕለ ፡ ማእረረ ፡ ቀሥም ። አቅሣመ ፡ ዐጸድ ። ይሌፈዉ ፡ ቀሥሞ ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፳፯ ። ሥር ፡ ጸሎ ። ማር ፡ ይሥ፲፭ ፡ ፩) ።

ተቅሣም ፤ (ማት) ፤ ለቀማ ፤ ቈረጣ ፤ አዝመራ ፤ ዐጽቅ ፡ ዘለላ ። ወተቅሣመ ፡ ፍሬሃ ፡ (አርጋ ፡ ፱) ።

ቀሠመ ፤—አጣፈጠ ፤—ቀሰመ ።

አስተቃሠመ ፤—አሻረተ ፤—ቀሰመ ።

ቀሢፍ ፤ **ፎት** ፤ (ቀሠፈ ፡ ይቀሥፍ ፡ ይቅሥፍ ፤ ቀጠፈ ። ዐረ ፡ ቀጸፈ) ፤ መቅሠፍ ፤ መቅጠፍ ፡ መዘንጠፍ ፤ መቍረጥ ፡ መቅጨት ፤ ባጭር ፡ ማስቀረት ፤ የትክል ፡ የሰብል ፡ የሕፃን ። መግፈፍ ፡ መግለጥ ፤ ማስራቆት ፤ ዕራቍት ፡ ማስጣል ፤ ለመግረፍ ።

—፤ መግረፍ ፤ መጠብጠብ ፤ መምታት ፤ መቅጣት ፤ መዝለፍ ፡ መገሠጽ ። ዘይቀሥፍ ፡ ብዕራይሁ ። ይቀሥፎሙ ፡ ለአሕዛብ ። ቀሠፍከኒ ፡ ወተቀሠፍኩ ። እግዚኦ ፡ በመዐትከ ፡ ኢትቅሥፈኒ ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፭ ። ራእ፲፱ ፡ ፲፭ ። ኤር፳ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፯ ። ኢሳ፲፭ ፡ ፱) ።

ቀሣፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት) ፤ የሚገርፍ ፤ ገራፊ ፤ ቀጪ ። ንበ ፡ ቀሣፌሁ ፡ (ኢሳ፱ ፡ ፲፫) ።

አቅሠፈ ፤ አስቀሠፈ ፤ አስገረፈ ፤ አስገረፈ ፤ አስቀጣ ።

ተቀሥፈ ፤ ተቀሠፈ ፤ ተመታ ፡ ተቀጣ ፤ ተገረፈ ። ሐቡል ፡ እንዘ ፡ ይትቀሠፍ ። በተቀሥፎ ፡ ወበተሞቅሖ ። ወኢተቀሥፉ ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ። ተቀሥፈት ፡ ፀሓይ ፤ ተመታች ፡ (ሚራ ፲፱ ፡ ፳፭ ። ፪ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፸፪ ። ራእ ፡ ፲፪) ።

ቅሡፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ሥፍት) ፤ የተቀሠፈ ፤ የተገረፈ ፤ የተመታ ፡ (መዝ ፡ ፸፪ ። ኢሳ፶፫ ፡ ፫ ፡ ፬) ።

ቅሥፈት ፤ (ታት) ፤ መገረፍ ፤ መገረፍ ፤ አገራረፍ ፤ ግርፊያ ፤ ግርፋት ፤ ቍስል ፤ ደዌ ፡ መከራ ። ወኀፀበሙ ፡ እምቅሥፈቶሙ ። በቅሥፈታቲሁ ። ወሐይወ ፡ ኢዮብ ፡ እምድኅረ ፡ ቅሥፈቱ ፡ (ግብ ፲፮ ፡ ፴፫ ። ደራሲ ። ኢዮ ፵፱ ፡ ፲፮) ።

—፤ መውጫ ፤ ውጭ ፤ ዕዳሪ ። ወቅሥፈቱ ፡ ብሒረ ፡ ምድያም ፡ (ክብ ፡ ነገ) ።

መቅሠፍት ፤ (ታት) ፤ መገረፊያ ፤ ጅራፍ ፡ ዐለንጋ ፡ ከዘራ ፡ ጨንገር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መቅሠፍት ፡ ወተግማጽ ። ቍስለ ፡ መቅሠፍት ፡ ይገብር ፡ ሕምግልተ ። ድምፀ ፡ መቅሠፍት ። ወገብረ ፡ መቅሠፍተ ፡ ጥብጣቤ ፡ ዘሐብል ፡ (ሢራ ፳፰ ፡ ፮ ። ፳፰ ፡ ፲፯ ። ናሖ ፡ ፫ ። ዮሐ ፡ ፲፭) ።

—፤ ግርፋት ፤ ቍስል ፤ ሰንበር ፤ በትር ፤ ቅጣት ። መጠውኩ ፡ ዘባንየ ፡ ለመቅሠፍት ። ምንትኑ ፡ ዝ ፡ መቅሠፍት ፡ ዘማእከለ ፡ እደዊከ ። ዘየአምር ፡ ፈቃደ ፡ እግዚኡ ፡ ወኢይገብር ፡ ብዙኀ ፡ መቅሠፍቱ ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፮ ። ዘካ፲፫ ፡ ፮ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፵፯) ።

—፤ በቊጣ ፤ የእግዚር ፡ ዐለንጋ ፤ መቻያ ፤ ፍርድ ፡ ቅጣት ፤ መከራ ፡ ሥጋ ። ዓዲ ፡ አሐተ ፡ መቅሠፍተ ፡ ኣመጽእ ፡ ዲበ ፡ ፈርዖን ፡ ወዲበ ፡ ኵሉ ፡ ግብጽ ። ሰብዐቱ ፡ መላእክት ፡ እለ ፡ ይጸውሩ ፡ ሰብዐተ ፡ መቅሠፍተ ። አርባዕቱ ፡ መቅሠፍት ፡ እኩያት ፡ (ዘፀ፲፩ ፡ ፩ ። ራእ፲፭ ፡ ፩ ። ሕዝ፲፬ ፡ ፳፩) ።

ምቅሣፍ ፤ (ፋት) ፤ መገረፊያ ፤ መገረፊያ ፤ ማስገረፊያ ፡ ቦታ ።

ቀሥፍ ፤ ቅሥፍ ፤ አፍአ ፤ ዕዳሪ ፤ ገጠር ፤ ከከተማ ፡ ውጭ ፡ ያለ ፡ አገር ፤ ከቤት ፡ ውጭ ፡ ያለ ፡ ዐዘቅት ፡ ኵሬሕ ፤ ሜዳ ። ይቁሙ ፡ ቅሥፈ ፡ እቶት ። አይሁድ ፡ እለ ፡ ተዘርዉ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ በሓውርት ፡ ቀሥፍ ። ይኑብር ፡ ጽመ ፡ ቅሥፈ ፡ (ቀሌ ። አስቴ፱ ፡ ፲፱ ። መሳ፫ ፡ ፳፱) ።

ቀሠፋይ ፤ አፍኣዊ ፤ ዘአፍኣ ። ይፍልጥ ፡ መንጦላዕት ፡ ውሳጤ ፡ ወቀሠፋየ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፴፫) ።

ቅማር ፤ (ራት ። ዐረ ፡ ቈሽረት ። ዕብ ፡ ቃሽቈሼት) ፤ ገለፈት ፤ የዓሣ ፡ ቅርፍት ። ዘቦ ፡ ክንፍ ፡ ወቅማር ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፱—፲፪ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ሕዝ፳፱ ፡ ፬) ።

ቀሠት ፤—ማድጋ ፤—ቀሠወ ።

ቀሥት ፤—በቊሙ ፤—ቀስት ።

ቅሥት ፤—ክርክር ፤—ወቀሠ ።

ቋዕ ፤—ቍራ ፤—ቀዊዕ ፡ ቆዐ ።

ቃዕደወ ፤ (ዐደወ ፤ ቀደወ ። ዐረ ፡ ቀዐደ ፤ ተቀመጠ) ፤ አሻግሮ ፡ አየ ፡ ተመለከተ ፤ ዐይኑን ፡ አርቆ ፡ ጣለ ፤ አራመደ ፤ ፊት ፡ ለፊት ፡ ማደ ፡ ለማደ ። ቀ ፡ ከቀደወ ፡ መቆቆ ፡ በዐደወ ፡ ላይ ፡ ተደርቧል ።

አንቃዕደወ ፤ አንጋጠጠ ፤ አሻቀበ ፤ ተንጋጠጠ ፤ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ አየ ፤ ዐይኑን ፡ ሰካ ፤ ጸለየ ፡ ለመነ ። (ተረት) ፤ ከመሮጥ ፤ ማንጋጠጥ ። ይትፈሣሕ ፡ በበርጉ ፡ ሰማያት ፡ ሶበ ፡ ያንቃዕዱ ። ጕዩ ፡ ኀበ ፡ ታቦት ፡ ወአንቃዕደዉ ፡ ኀበ ፡ ኖኅ ፡ ከመ ፡ ይንሥኦሙ ፡ ኀቤሁ ። ላዕለ ፡ ላዕለ ፡ እንዘ ፡ ያንቃዕዱ ፤ በነጽሮ ፡ ተሰብረ ፡ ክሳዱ ። አንቃዕደወ ፡ ሰማየ ፡ ኀቤከ ፡ ኀበ ፡ አቡሁ ። አልዐለ ፡ እደዊሁ ፡ ወአንቃዕደወ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወኅሊናቲሁ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቀሌ ። ቅኔ ። ቅዳ ። ፊልክ ፡ ፳፫) ።

አንቅዕድው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዱት) ፤ ያንጋጠጠ ፤ የተንጋጠጠ ፤ ዐይኑ ፡ ልቡ ፡ የተመሠጠ ፤ ሰማይ ፡ ሰማይ ፡ የሚያይ ፡ (አርጋ) ።

ቈዐለ ፤ (ይቈዕል ፡ ይቈዐል ። ቀዊዕ ፡ ቆዐ) ፤ ሠባ ፡ ወፈረ ፤ ሥጋ ፡ ኾነ ፤ አደገ ፡ አፈረጠመ ።

መቍዐል ፤ (ብ ፡ መቋዕል ፡ ልት ። ዐረ ፡ ሙክል ፤ ሙቅለት) ፤ ሥብ ፡ ወፍር ፡ ሥጋ ። የሠባ ፡ የወፈረ ፡ ያፈረጠመ ፤ ወረሞ ፡ አውላድ ፤ መሐስዕ ። መቍዐለ ፡ ጠሊ ፡ ወላሕም ። እለ ፡ ይሴስዩ ፡ መቋዕለ ። ቍርባናተ ፡ ወመቋዕልተ ፡ (ዘዳ፴፪ ፡ ፲፬ ። ዓሞ፮ ፡ ፬ ። ፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፯) ።

ቅዓን ፤ ኖት ፤ (ቀዐነ ፡ ይቅዕን ፡ ይቅዐን ። ቀነየ) ፤ ማስጨነቅ ፡ ማስጠበብ ፤ ማጣበቅ ። መጨነቅ ፡ መጠበብ ፡ መጣበቅ ፤ የቦታ ።

ተቃዐነ ፤ ተጣነቀ ፤ ተጨናነቀ ፤ ተጣበበ ፡ (ሉቃ፰ ፡ ፵፭) ።

መቅዐን ፤ (ብ ፡ መቃዕን) ፤ የሚያስጨንቅ ፤ የሚያስጠብብ ፤ ጠባብ ። ጭንቅ ፡ ጥብ ፤ አጣብቂኝ ። ፍኖት ፡ እንተ ፡ ትወስድ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፤ ጽዕቅት ፡ ወመቅዐን ፡ ይእቲ ። እስመ ፡ መቅዐን ፡ ወጠዋይ ፡ ምሕዋራ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፱ ። ደራሲ) ።

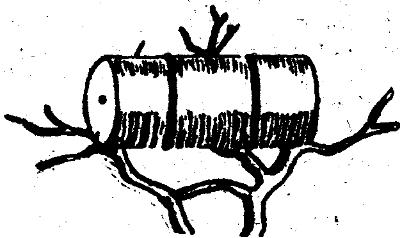
መቅዓን ፤ (ናት) ፤ የሥቃይ ፡ መጣሪያ ፤ የሚያጣብቅ ፤ የሚጠረቅቅ ፤ የሚያጦዝ ፡ የሚጠመዝዝ ። አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ይደይዎ ፡ ውስተ ፡ መቅዓን ፡ እስከ ፡ ይነቅዐ ፡ መለያልዩሁ ፡ ወይጠወይ ፡ ሥጋሁ ፡ በእኩይ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፯) ።

ቃፍ ፤ (ዕብ ፡ ማጣራ) ፤ ጊጤ ፤ ዐላማ ፤ መጋፊያ ፤ ብራኳ ። የመጠራን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ከመ ፡ ቃፍ ፡ (ኢዮ፲፯ ፡ ፲፪) ።

ቃፍ ፤ (ዐረብ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ቀ ። ጋፍ ፤ ወንቃፍ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ቀፋዲት ፤ (ጽር ፡ ኳፋሪ ፡ ዕብ ፡ ክፎፊይ) ፤ ምንዛሀ ፤ ምዝራቅ ፡ የውሃ ፡ የጠበል ፡ መርጫ ፡ ንዝፀንና ፡ ዘረቀን ፡ ተመልከት ፡ (፩ዕዝ ፡ ፳ ፡ ፳፯) ፡ ባለብሉየች ፡ ጻሕል ፡ ጽዋ ፡ ይሉታል) ።

ቀፎ ፤ (ዐረ ፡ ቁፊት ፡ ዕብ ፡ ቁፋህ) ፤ እንቅብ ፡ ቅርጫት ፡ እንገልግል ፤ ከረር ። በቁሙ ፤ የንብቾ ፡ ቤት ፤ ማጥን ፡ ኹለት ፡ አፍ ፡ ያለው ፤ ወይም ፡ ጕድጓድ ፤ ማን ፡ ቀባ ፤ ዕው ፡ ያልሠራው ፤ ንባም ፡ ማሬም ፡ በታ ፡ ዛፍ ። ቀፎ ፡ ዘመዓር ፡ (፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳፭) ።

ቀፎ ፡

ቀፈዋት ፤ ቀፎዎች ። ክልኤ ፡ ቀፈዋተ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ቄፋዝ ፤ (ጽር ፡ ኬፋዝ) ፤ አፈዝ ፤ ጥሩ ፡ ወርቅ ፤ ምዝምዝ ። ርእሱ ፡ ወርቀ ፡ ቄፋዝ ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፩) ። ፎዘን ፡ ተመልከት ።

(ጥፊ) **ቀፈለ** ፤ ሎት ፤ (ቀፈለ ፡ ይቀፍል ፡ ይቅፍል ። ዕብ ፡ ቃፋል) ፤ ማጠፍ ፡ መደረብ ፤ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ማድረግ ፤ መጠምጠም ፤ ማልበስ ፡ መሸፈን ፤ መለበጥ ፡ ማስጌጥ ። በዐረብ ፡ ግን ፡ ቀፈለ ፡ ብሎ ፡ ቈለፈ ፡ ዘጋ ፡ ያሰኛል ። ከመ ፡ ብሩረ ፡ ተምያን ፡ ዘቀፈልዎ ፡ ባዕለ ፡ ንዋየ ፡ ሰብሓ ። ዘቀፈሎን ፡ በብሩር ። ቀፈልየ ፡ በዐረር ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፳፫ ። ዘፀ፴፰ ፡ ፲፱ ። ድር ፡ ሚካ) ።

አቅፈለ ፤ አስለበጠ ፤ አስለበሰ ። እሌኒ ፡ አቅፈለት ፡ (መስቀለ) ፡ በወርቅ ፡ ወበዕንቍ ፡ ክቡር ፡ (ድጓ) ።

ተቀፍለ ፤ ተለበጠ ፤ ተሸለመ ፤ ለበሰ ፡ አጌጠ ። ይትቀፈሉ ፡ ወርቀ ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፳፱ ። ፳፯ ፡ ፲፩) ።

ቅፉል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ፍልት) ፤ የተለበጠ ፤ ልብጥ ። ቅፉለ ፡ ወርቅ ። እለ ፡ ቅፉላን ፡ በብሩር ፡ (አርጋ ፡ ፬ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፪ ። ዘፀ፳፯ ፡ ፴፱ ። ፴፯ ፡ ፬ ፡ ፲፩) ።

ቅፍሎ ፤ (ብ ፡ ቀፋልው ፤ ሉት) ፤ ቅጽለ ፡ ወርቅ ፤ ሥሥ ፡ ረቂቅ ፤ ልብጣት ፤ ቅባት ። ቅፍሎ ፡ ወርቅ ፡ (ዘፀ፴፩ ፡ ፲፰ ። ፴ ፡ ፫ ፡ ፭) ።

መቅፈል ፤ ልት ፤ (ብ ፡ መቃፍልት) ፤ መለበጫ ፤ ልባጥ ፤ ሽልማት ፡ ጌጥ ። ወትገብር ፡ መቃፍልቲሃ ፡ ለታቦት ፡ በወርቅ ፡ ጽሩይ ፡ (ክብ ፡ ነገ) ።

ቀፈፍ ፤ (ቀፈ ፡ ዐረብ ። ሱር ፡ ቃፈፍ ። ዕብ ፡ ቃፋእ) ፤ መርጋት ፤ መጽናት ፤ እንደ ፡ ዳቦና ፡ እንደ ፡ ደንጊያ ፡ መኾን ፤ የፈሳሽ ፡ ነገር ፤ የውሃ ፡ የውርጭ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። መጨከን ፡ ልበ ፡ ደንጊያ ፡ መኾን ፤ እለመፈራት ፡ አለማዘን ፤ መወፈር ፡ መግዘፍ ፡ መታበይ ። በቁሙ ፤ መቅፈፍ ፡ መኮርኮም ፤ ማስተካከል ። (ዐማርኛ) ።

ቀፈት ፤ ማኅቃ ፡ ደንደስ ፤ ጥናት ፤ ድርቅና ፤ ጭካኔ ፤ ትዕቢት ፡ ግዘፍ ፡ ድንዳኔ ። ቀፈቶሙ ፡ ለጽኑ ፡ ዖሙ ። ይወዲ ፡ ርእሶ ፡ ዲበ ፡ ብረኪሁ ፡ ወያደንን ፡ ቀፈቶ ፡ ወያቴሕት ፡ ጎሊናሁ ። ኢያትሐትከ ፡ ቀፈተ ፡ ልብከ ። ቀፈተ ፡ ልብ ፡ ዘሥጋ ፡ (ቄር ። ቄድር ። መቃ ። ቅዳ) ።

ቀፊጽ ፤ ጾት ፤ (ቀፈጸ ፡ ይቀፍጽ ፡ ይቅፍጽ ። ዕብ ፡ ቃፋጽ ፤ ቀነጸ) ፤ መግለጥ ፤ መክፈት ፤ መግፈፍ ፤ ማስፈቂት ። ቀልዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ። ቀፈጽኪ ፡ አቍያጽኪ ። ቀፈጽኪ ፡ ኀፍረተኪ ። መኑ ፡ ይቀፍጽ ፡ ገልባቤ ፡ ገጹ ። ይቀፍጾን ፡ እግዚ ፡ አልባሲሆን ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፳፭ ፡ ፴፯ ። ኢዮ፵፱ ፡ ፬ ። ኢሳ፫ ፡ ፲፯) ።

ቀፋጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚገልጥ ፤ ገላጭ ፡ ገፋፊ ።

ተቀፍጸ ፤ ተገለጠ ፤ ተገፈፈ ፤ ተከፈተ ። ወይትቀፈጽ ፡ ኀፍረቶሙ ፡ ለግብጽ ። ተቀፈጽኪ ፡ እምድኅሬኪ ። ይትቀፈጽ ፡ ሞኅት ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፬ ። ኤር፲፫ ፡ ፳፪ ። ቅዳ) ።

ቅፉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ፍጽት) ፤ የተገለጠ ፤ የተገፈፈ ፤ ግልጥ ፡ ክፍት ፤ ባዶ ።

ቀፊር ፤ ሮት ፤ (ቀፈረ ፡ ይቀፍር ፡ ይቅፍር) ፤ መቈፈር ፡ መፈልፈል ፤ መፈለቅ ፤ መኮርኮር ፤ የመሬት ፡ የንጨት ፤ የደጋን ፡ የሚዛን ። መቀፈር ፡ መቀቀር ፤ ማለብ ፡ መደገን ፤ የዦሮ ፡ የቀስት ፡ የንፍጥ ። መጠየቅ ፡ መመርመር ፤ ትንቢት ፡ መፈለግ ፤ ከነቢይ ፡ ከካህን ።

ቀፈር ፤ **ቅፍር** ፤ ኮርኮር ፤ ፍልቅ ፤ ፍልፍል ፤ የኾርማት ፡ መግቢያ ፡ የንጨት ፡ መጋጠሚያ ። ቀፈረ ፡ ሐጽ ። ቀፈረ ፡ ፀምድ ፡ (ማር፲ ፡ ፳፭ ። ዘፀ፳፯ ፡ ፳፱) ።

መቅፈርት ፤ (ዕብ ፡ ኤፎድ ። ጽር ፡ ሄፖሚዳ) ፤ ልብሰ ፡ ኤፉድ ፤ ከእልባሳ ፡ ከህነት ፡ አንዱ ፤ ትንቢት ፡ ማወቂያ ፤ መጠየቂያ ፡ መመርመሪያ ። አፈደን ፡ ተመልከት ። ትብልያ ፡ ዘመቅፈርት ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፬) ።

ቀፈት ፤—ደንደስ ፤—ቀፈፍ ።

ቀጺብ ፤ ቦት ፤ (ቀጸበ ፡ ይቀጽብ ፡ ይቅጽብ ። ዐረ ፡ ቀጸበ ። ዕብ ፡ ቃጻብ ፤ ቈረጠ ፤ ወሰነ) ፤ መቅጸብ ፤ ዐይንን ፡ መክፈትና ፡ መክደን ። መጥቀስ ፤ በዐይንና ፡ በእጅ ፡ መጥራት ፡ ማመልከት ፤ ከንፈርን ፡ መንከስ ። (ተረት) ፤ ባይን ፡ ጥቅሻ ፡ በከንፈር ፡ ንክሻ ። ይቀጽብ ፡ በዐይን ። ይዋጽብ ፡ በእደዊሁ ። አን

በስብሶ ፡ በቀራንብት ፡ ወቀጺብ ፡ በአዕይንት ፡ ዘእን በለ ፡ ኀፍረት ። ወቀጸባ ፡ ከመ ፡ ታምጽእ ፡ (ምሳ፳ ፡ ፲፫ ። ኪዳ ። ፈ ፡ መ ፡ ፹፩ ፡ ፳ ። ገድ ፡ ተክ) ።

—፤ መመሰል ፤ መተረት ፤ ምሳሌ ፡ መስጠት ። መፍጠን ፤ መቀልጠፍ ፤ ማፈዝ ፡ ማላገጥ ።

ተቃጸበ ፤ ተጣቀሰ ፤ ተጠቃቀሰ ። የሐውራ ፡ እንዘ ፡ ይትቃጸባ ፡ በአዕይንቲሆን ። ዘይትቃጸብ ፡ በ አዕይንቲሁ ። ይሬእዩዎ ፡ ወይትቃጸቡ ፡ ቦቱ ፡ (ኢ. ሳ፫ ፡ ፲፮ ። ምሳ፲ ፡ ፲ ። ጥበ፲ ፡ ፲፰) ።

ቅጽበት ፤ መጥቀስ ፤ መጠቀስ ፤ አጠቃቀስ ፤ ጥ ቅሻ ፤ ንክሻ ። በቁሙ ፤ ፍጥነት ፤ ችኩላ ፤ ቅልጠፋ ፤ ወዲ ያው ፤ ቶሎ ፤ ድንገት ፤ ጥቂት ፡ ሳይቈይ ፡ ሳይዘገይ ። ይ ሔምር ፡ በቅጽበተ ፡ አዒብዕ ። ዘነበበ ፡ በጊዜሁ ፡ ይገ ብሮ ፡ ወዘንለየ ፡ በቅጽበት ፡ ይከውኖ ። በመጠነ ፡ አ ሐቲ ፡ ቅጽበት ። ኢተፈልጠ ፡ መለኮት ፡ እምትስብ እት ፤ ወኢከመ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐይን ። ወበማልስ ፡ ንፍ ኅተ ፡ ቀርን ፡ ይትነሥኡ ፡ ሙታን ፡ ከመ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐ ይን ፡ (ምሳ፳ ፡ ፲፫ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ጥበ፲፰ ፡ ፲፱ ። ሃይ ፡ አበ ። ቅዳ ፡ ያዕ) ።

—፤ ጥቅስ ፤ ምሳሌ ፤ ተረት ፤ አንጻር ። ነገረ ፡ ጠቢባን ፡ በቅጽበት ። ፈክሮ ፡ ቅጽበት ፡ (ምሳ፩ ፡ ፮ ። ጥበ፰ ፡ ፰) ።

ቀጽበ ፤ (ትግ ። ዕብ ፡ ቃጸፍ) ፤ ተቈጣ ፤ ተ ናደደ ፤ ወገሸ ፡ አበደ ፤ ቱግ ፡ አለ ፤ እሳት ፡ ኾነ ።

ቀጸወ ፤—ጣደ ፡ አበሰለ ፤—ቀፀወ ።

ቈጺል ፤ ሎት ፤ (ቈጸለ ፡ ይቈጽል ፡ ይ ቍጽል ። ሐመለ ፤ ለምለመ) ፤ ማቍጸል ፤ ቅ ጠል ፡ ማውጣት ፤ መለምለም ፤ ማቀጠል ፤ ማ፪ፍ፪ፍ ፤ ፀጽቃም ፡ ቅጠላም ፡ መኾን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቈጸለ ፡ ፈንታ ፡ አቍጸለ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (አርጋ ፡ ፩) ።

ቍጹል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ጽልት) ፤ ያ፪ፈ ፪ፈ ፤ ቅጠላም ፤ ባለቅጠል ። ቈጽለ ፡ ዕፀ ፡ ቍጹል ፡ ለ ገቢረ ፡ ምጽላል ፡ (ነሐ፰ ፡ ፲፭) ።

ቈጽል ፤ (ላት ፤ አቍጽል) ፤ ቅጠል ፤ ቅ ጠላቅጠል ፤ የዛፍ ፡ የመጣፍ ፡ የወርቅ ፡ የብር ። ልጥ ፡ ሐረግ ። ከመ ፡ ቈጽለ ፡ ዕፀ ፡ ዘጽሩቅ ፡ ቈጽሉ ። በኀብ ስት ፡ ወማይ ፡ ወቈጽል ። ቈጽለ ፡ ወርቅ ፡ ረቃቅ ። ቈ ጽለ ፡ አሥርቅ ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፲፰ ። ቀሌ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፴፮ ። ሚራ፲፭ ፡ ፴) ።

አቍጸለ ፤ አለመለመ ፤ ዐደሰ ፡ አረጠበ ፤ ፀጽ ቃም ፡ ቅጠላም ፡ አደረገ ። ዐምደ ፡ ቤትየ ፡ ዘአቍጸ ልከ ፡ (ድጓ) ።

ቀጸለ ፤ (ይቈጽል ፡ ይቀጽል ፤ ቀጽሎ) ፤ ቀጠለ ፡ ቀጣጠለ ፤ ጨመረ ፤ የቁመት ፡ የፍሬ ፡ የትምርት ።

አቀጸለ ፤ አስተቀጸለ ፤ አስቀጠለ ። አቀዳ፪ ፤ ማን ፡ አሸከመ ፤ አስጌጠ ፡ ሸለመ ። አክሊለ ፡ ትፍሥሕት ፡ ታስተቈጽለከ ። ትገብር ፡ አክሊላተ ፡ ወታስተቈጽሎ ፡ ለዮሳዕ ። አስተቀጸለ ፡ አረፍተ ፡ በሜላትራ ፡ (ሚራ፮ ፡ ፹፩ ። ዘካ፮ ፡ ፲፩ ። ፫ነገ ፡ ፮ ፡ ፱ ። ፯ ፡ ፵) ።

ተቀጸለ ፤ ተቀጠለ ፤ ተጨመረ ፡ ተቀጥላ ፡ ኾነ ፤ በሰው ፡ ራስ ፡ ላይ ፤ ያበባ ፡ ያክሊል ። ተቀዳ፪ ፤ ሰውየው ፡ በራሱ ፡ ደፋ ፡ ለበሰ ፡ ታሸከመ ፤ ጠመጠመ ። እንዘ ፡ ይ ትቈጸል ፡ አክሊለ ፡ ዘሦክ ። ንትቀጸል ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ። ን ትቀጸል ፡ አሕባለ ፡ ውስተ ፡ አርእስቲነ ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፭ ። ጥበ፪ ፡ ፰ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፴፩) ።

ቅጹል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ጽልት) ፤ የተቀጠለ ፤ ቅጥል ። የተቀዳ፪ ፡ ቅድ፮ ።

ተቅጺል ፤ (ላት) ፤ ተቀጥላ ፤ የንጨት ፡ ዲ ቃላ ።

ቀጸላ ፤ (ላት) ፤ በቁሙ ፤ የራስ ፡ ልብስ ፡ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ታናሹም ፡ ታላቁም ፤ ማናቸውም ፡ ኹሉ ፡ በ የስሙና ፡ በያይነቱ ። ወገሮ ፡ ሥልዕ ፡ ሠርመዲ ፡ ክሎታ ፤ አክሊል ፡ ዘውድ ፡ ሜትራ ፤ ሾፈት ፡ ቆብ ፡ መጠምጠ ሚያ ፤ ጠርቡሽ ፡ ባርኔጣ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ዕጨጌዎ ችና ፡ አበ ፡ ምኔቶች ፡ በቆባቸው ፡ ላይ ፡ የሚለብሱት ፤ የ ሚከናነቡት ፡ ሻሽ ፡ ነጠላ ። ወህየንተ ፡ ዘወርቅ ፡ ቈጸ ላሃ ፤ ብርሐት ፡ ወፀአ ፡ ላዕሌሃ ፤ ወድማኅ ፡ ኢኮነት ፡ ድማኅ ። ወደበ ፡ ርእሶሙ ፡ ቦሙ ፡ ቀጸላ ፡ በአምሳለ ፡ ወርቅ ። ሰብዐቱ ፡ ቀጸላት ። ወተቀጸሊ ፡ ቈጸ ላኪ ፡ ደበ ፡ ርእስኪ ፡ ዘስብሐቲሁ ፡ ቅዱስ ። ቀጸላቲ ሆን ፡ ወባሕርያቲሆን ፡ (ቅኔ ። ራእ፱ ፡ ፯ ። ፲፱ ፡ ፲ ። ባሮ፭ ፡ ፱ ። ኢሳ፫ ፡ ፲፱) ።

ቀጸላ ፤ ቅጽል ፤ በስምና ፡ በግብር ፡ የሚጨመር ፡ ቃል ፤ የአካልንና ፡ የግብርን ፡ አኳኾን ፡ ጠባዩን ፡ መል ኩን ፡ የሚገልጥና ፡ የሚያስረዳ ። ንዋኅ ፡ ሠናይ ፡ ጸዐዳ ፡ እንደ ፡ ማለት ።

ቀጺመት ፤ (ቃት ። ዕብ ፡ ቅጺዓህ ፤ ቃኔ ። ዐረ ፡ ቀጸብ) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ውስጠ ፡ ክፍት ፤ የመቃ ፡ የሸንበቆ ፡ ዐይነት ። ጽጌ ፡ ቀ ጺመት ፡ ወቀናንም ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳፯ ። ዘፀ፴ ፡ ፳፫ ። ማሕ፬ ፡ ፲፬) ።

ቀጺዕ ፤ ዖት ፤ (ቀጽዐ ፡ ይቀጽዕ ፡ ይቅ ጻዕ ። ዕብ ፡ ቃጻዕ ። ዐረ ፡ ቀጠዐ) ፤ መቅጨት መቅጸት ፤ እየለኩ ፡ እያስተካከሉ ፡ መቍረጥ ፡ ማጠፍ ፤ ማጕበጥ ፡ ማረቅ ፤ ማስጐንበስ ፤ ማስጨነቅ ። የማማ ፡ የብራና ፡ የማኅደር ፡ የልብስ ፤ የወገብ ፡ የደጋን ። እለ ፡ ይቀጽዑ ፡ ቀሚሰ ። ቀጽዕዋ ፡ ለነፍስየ ። ይቀጽዕ ፡ ዙሎ ፡ ሐቌ ። ያደነግፁ ፡ ልበ ፡ ወይቀጽዑ ፡ ከመ ፡ ማ ሕምም ፡ (ገድ ፡ አዳ ። መዝ ፡ ፶፮ ። ናሖ፪ ፡ ፲ ። ሚራ ፴፩ ፡ ፭) ።

—፤ ማወቅ ፤ ዐውቆ ፡ መሥራት ፡ መቅጣት ፤ መደልደል ፡ ማስተካከል ፡ መጥረግ ፡ መመድመድ ፤ የሰው ፡ የቦታ ፡ የ መንገድ ። አሠር ፡ ዘቀጻዕነ ። ፍኖትየ ፡ ወአሠርየ ፡ አ ንተ ፡ ቀጻዕከ ። ወቀጻዕከዋ ፡ በጾም ፡ ለነፍስየ ፡ (ኢ. ዮ፩ ፡ ፳፯ ። መዝ ፡ ፻፴፰ ፡ ፫፫) ። ዘቀጻዕነ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዘአቅጻዕነ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ባለብሉዮ ችም ፡ ያዕጋነው ፡ ወግ ፡ ያስተረከነው ፡ ታሪክ ፡ ብለው ፡ ይፈቱታል ።

አቅጽዐ ፤ አስቀጨ ፤ አስቀጣ ፤ አስጉበጠ ።

ተቀጽዐ ፤ ተቀጨ ፤ ተሠራ ፡ ተቀጣ ፤ ጉበጠ ፤ ፈራ ፡ ደነገጠ ። ወትትቀጻዕ ፡ ዘላ ፡ ነፍስ ። አረጋዊ ፡ ዘተቀጽዐ ፡ ዘባኑ ። ተቀጽዑ ፡ ወኢተርፈት ፡ ነፍሶሙ ፡ በላዕሌሆሙ ፡ (ሕዝ፳፮ ፡ ፯ ። አፈ ፡ ተ፳፫ ። ነሐ፯ ፡ ፩ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፰) ።

ቀጻዕ ፤ **ቀጻ** ፤ **(ብ ፡ ቀጻት)** ፤ የእሳት ፡ እራት ፤ ጸባሕርይ ፡ ፈቃዱ ፡ የሚቀጣ ፡ የሚቃጠል ፤ ቅጣት ፡ የሚቀበል ፤ ኋላም ፡ ታድሶ ፡ የሚነሣ ፡ የትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ አምሳል ። ዖፍ ፡ ዘይሰመይ ፡ ቀጻ ፡ (ሃይ ፡ አበ ፡ ኤጲ) ።

ቀጽቀጸ ፤ **(ቀጥቀጠ)** ፤ አንቈጨቈጨ ፡ ፈጨ ፡ ቈረጠመ ፤ ወዘወዘ ፤ አራደ ፡ አንቀጠቀጠ ፤ የደዌ ፡ የሐዘን ፡ የፍርሀት ። በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይቀጸቅጸኒ ፡ ሐቌየ ፡ (ኢሳ፳፩ ፡ ፫) ።

ቅጽቃጼ ፤ **(ቅጥቃጤ)** ፤ መፍጨት ፤ መፈጨት ፤ መወዝወዝ ፤ መቈርጠም ። ቍርጥማት ፤ ቃንዛ ፤ የደዌ ፡ የሐዘን ፡ ስሜት ። ፈውስ ፡ ዘያሴስል ፡ ቅጽቃጼ ፡ ሕማም ፡ (አፈ ፡ ድ፳፩) ።

ቀጺር ፤ **ሮት** ፤ **(ቀጸረ ፡ ይቀጽር ፡ ይቅጽር ። ዐረ ፡ ቀጸረ ። ዕብ ፡ ቃጻር ፤ ዐጨደ ፤ አነሰ)** ፤ መቅጠር ፤ ማጠር ፤ መጀጐል ፤ ማረድ ፡ መመሸግ ፤ በቤት ፡ በከተማ ፡ ዙሪያ ፡ ዐጥር ፡ ቅጥር ፡ መሥራት ፤ መከበብ ፤ ዙሪያውን ፡ መያዝ ። ወቀጸሩ ፡ ላዕለ ፡ ሕሀጉር ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፭) ። ሐጸረን ፡ ተመልከት ።

—፤ ቀጠሮ ፡ ማድረግ ፤ ቀን ፡ መቍረጥ ፤ መወሰን ፡ (ዐማርኛ) ። ዐደመን ፡ እይ ።

ቀጻሪ ፤ **(ሪት ፡ ርያን ፡ ያት ፤ ጻርት)** ፤ የሚያጥር ፡ የሚቀጥር ፡ ቀጣሪ ፤ ቅጥር ፡ ሠሪ ።

አቅጸረ ፤ አስቀጠረ ፤ ቅጥር ፡ አሠራ ፡ አስከበበ ።

ተቀጽረ ፤ ተቀጠረ ፤ ታጠረ ፤ ተከበበ ።

ቅጹር ፤ **(ራን ፡ ራት ፡ ጽርት)** ፤ የታጠረ ፤ የተቀጠረ ። ሀገር ፡ ቅጽርት ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፰) ።

ቅጽር ፤ **(ራት)** ፤ በቁሙ ፤ ቅጥር ፤ ዐጥር ፤ መከበቢያ ፤ የቤት ፡ የከተማ ። ለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ይሕንጽ ፡ ብእሲ ፡ ቅጽረ ፡ ይርሐቅ ፡ እምቢጹ ፡ አሐተ ፡ ምሥጋረ ፡ እግር ። ሀገር ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ቅጽር ። ይጠቅሙ ፡ ለርእሰሙ ፡ ቅጽረ ። ኢያሪኮ ፡ እንተ ፡ የዐውዳ ፡ ሰብዐቱ ፡ ቅጽራት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ዘሌ፳፭ ፡ ፳፱ ። ምሳ፳፰ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፯) ።

ቈጼሩት ፤ **(ዕብ ፡ ቅጹሮት)** ፤ ዐጫጭሮች ፤ ታናናሾች ፤ ጠባቦች ፡ (ሕዝ፵፮ ፡ ፳) ።

ቈጺር ፤ **ሮት** ፤ **(ቈጸረ ፡ ይቈጽር ፡ ይቍጽር ። ዕብ ፡ ቃሻር ፤ ቃጣር ። ሱር ፡ ቅጣር)** ፤ መቋጠር ፤ መቀጠል ፤ አንዱን ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፤ ወይም ፡ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ማሰር ፡ ማቈር ፤ ማጽናት ፡ ማጠንከር ፤ መሰገጥ ፡ መኰፍተር ፡ መጨምደድ ፤ የፊት ። ነሥአ ፡ ዲናረ ፡ ወርቅ ፡ ወቈጸሮ ፡ በጸርቅ ። ቈጸርዎ ፡ በልብሶሙ ። ቈጸሩ ፡ አማዑቶሙ ። ሐብል ፡ መንፈሳዊ ፡ ዘያዐርግ ፡ ልበ ፡ እምድር ፡ ወይቈጽሮ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ። ኢትቍጽሩ ፡ ገጸክሙ ። እፎ ፡ ክመ ፡ ዝ ፡ ይቈጽር ፡ ገጾ ። ትካዝ ፡ ወቈጺረ ፡ ገጽ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ ፲ ። መጽ ፡ ምስ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ። አፈ ፡ ተ፳፱) ።

—፤ ክፉ ፡ ማሰብ ፤ መፅነስ ፤ መተንኰል ፤ ማታለል ፤ መሸንገል ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘቈጸረ ፡ ከመ ፡ ይቅትል ። አንተሰ ፡ ትቈጽር ፡ በዘትትሜጠዋ ፡ ለነፍስየ ። ለመጋቢ ፡ ኢይደልዎ ፡ ከመ ፡ ይቍጽር ፡ ለአመጋቢሁ ፡ ውስተ ፡ ሠዪጥ ፡ ወተማይጦ ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፲፬ ። ፩ነገ ፡ ፳፱ ፡ ፲፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴) ።

—፤ መቍጠር ፤ ቍጥር ፡ ሒሳብ ፡ ማድረግ ፤ አንድ ፡ ኹለት ፡ ሦስት ፡ ማለት ። ኈለቈ ፡ ሐሰበ ፡ አንዘ ፡ ብሎ ፡ ቈጠረ ፡ ማለት ፤ ዐማርኛው ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ቈጻሪ ፤ **(ሪት ፡ ርያን ፡ ያት)** ፤ የሚቈጥር ፤ የሚቋጥር ፤ አሳሪ ፡ ቋጣሪ ፤ ዐሳቢ ፡ ቈጣሪ ።

አቍጸረ ፤ አስቈጠረ ፤ አስቋጠረ ። አስተንኰለ ፤ አሳተ ፡ አባበለ ፤ ሐሰት ፡ ሸንገላ ፡ አስተማረ ። አቍጸሩ ፡ ሎቱ ፡ ዕደወ ። ያቈጽሩ ፡ ሎቱ ፡ ሰማዕተ ፡ ሐሰት ፡ (ግብ፮ ፡ ፲፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ተቈጽረ ፤ ተቈጠረ ፤ ተቋጠረ ፤ ተሰበሰበ ። በከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ንዋየ ፡ ሰብኣ ፡ ዘተሰብረ ፡ እምነ ፡ ዘኢተሰብረ ፡ በተቈጽሮ ፤ ከማሁ ፡ ብእሲኒ ፡ በንባቡ ፡ (ፈላስ) ።

ቍጹር ፤ **(ራን ፡ ራት ፡ ጽርት)** ፤ የታሰረ ፤ የተቋጠረ ፤ ቍጥርጥር ። ቍጹር ፡ ውስተ ፡ አሥዋክ ። እንተ ፡ ቍጽርት ፡ ውስቴታ ። ቍጹረ ፡ ገጽ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፲፯ ። ክብ ፡ ነገ ። ገድ ፡ አዳ) ።

ቍጽረት ፤ መቋጠር ፤ መፅ(ፀ)ነስ ፤ አቈጣጠር ፤ እስራት ፤ ቍጥራት ፤ ቍጥርጥርነት ፡ መጋጠሚያ ። አመ ፡ ሰቡዑ ፡ ለነሐሴ ፡ ቍጽረታ ። መካነ ፡ ቍጽረቱ ። ቍጽረቱ ፡ ከመ ፡ እብነ ፡ ኰኵሕ ። ቍጽረተ ፡ ዐራዙ ፡ (አዋል ። ኢዮ፵፩ ፡ ፯ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፴፩) ።

ቈጻራ ፤ ሽንገላ ፤ ስርቆት ፤ ቅጥፈት ። አግብአ ፡ ሎቱ ፡ ንዋየ ፡ ወሀቦ ፡ ዘእንበለ ፡ ቈጻራ ፡ ወርዲ ፡ (ቀሌ) ።

ቍጽር ፤ **(ራት)** ፤ በቁሙ ፤ ቍጥር ። እስራት ፤ ግርፋት ፤ ዐለንጋ ፡ ጅራፍ ፡ ጢጢ ፡ ሳንባ ፡ ጠለፍ ፤ ክፉ ፡ ምክር ፤ ሽንገላ ፡ ተንኰል ። ኢታጽንዑ ፡ ቍጽረክሙ ። እለ ፡ ይጼብእዎ ፡ በቍጽር ። ይመክሩ ፡ በቍጽር ፡ ያመንስዉኒ ፡ (ኢሳ፳፰ ፡ ፳፪ ። ፴ ፡ ፴፱ ። መዝ ፡ ፴፱ ። ፴፯) ።

ቍጽሮ ፤ ጥልፍ ፤ ግብረ ፡ መርፌ ። መልበስተ ፡ ቍጽሮ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፱) ።

—፤ ቋጠሮ ፤ ቋጨራ ፤ የታሰረ ፡ የማር ፡ የቅጠል ፡ ነዶ ፡ ችቦ ። ቍጣሮ ፡ አቍጣሮ ፤ የመቍጠሪያ ፡ ጸሎት ።

መቍጸርት ፤ ጕንጕን ፡ ሽርባ ፤ ቋድ ፡ ጥብጣብ ፤ የልብስ ፡ ማስጌጫ ፡ መዘምዘሚያ ፤ ዝምዝማት ፤

ቍልፍ ፡ ተከፈለ ። ወመቍጸርቱ ፡ ወርቅ ፡ ዘግቡር ፡ በዕንቍ ፡ (ሚራ ፺፩ ፡ ፲፩) ።

—፤ መቍጠሪያ ፤ መቋጠሪያ ፤ መቈጣጠሪያ ፤ የቍጥር ፡ መሣሪያ ።

ተቋጸረ ፤ ተቋጠረ ፤ ተቈጣጠረ ፤ ተሸናገለ ፤ ተሸነጋገለ ። ዘይከውን ፡ በውስቴቱ ፡ ተቋጽሮ ። ተቋጻር ያን ፡ ምስለ ፡ እሊኣሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴) ።

—፤ ተባበረ ፤ አንድ ፡ ልብ ፡ አንድ ፡ ሐሳብ ፡ ኾነ ፤ ሚሬ ፡ ቈረጠ ፡ ተማማለ ፤ ለመግደል ፡ ለመወንጀል ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተቋጸረ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስተቋጸረ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። አስተቋጸሩ ፡ ሎቱ ፡ በሽብሂ ፡ ማኅበሌት ፡ (፱ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳) ።

አስተቋጸረ ፤ አቋጠረ ፤ አቈጣጠረ ፤ አስተሳሰረ ።

ቀጸጼ ፤ (ቀጸቢ ፤ ቀጸበ) ፤ ገበሎ ፤ ጕበና ፤ እንቃቅላ ፤ የዕምሥምት ፡ ዐይነት ፡ (አዋል) ።

ቀፂው ፤ ዎት ፤ (ቀፀወ ፡ ይቀፁ ፡ ይቅፁ ። ዕብ ፡ ቃጸሀ ፤ ቈረጠ ፡ ለየ) ፤ መጣድ ፡ ማስረር ፤ መቀቀል ፡ ማንፈር ።

መቅፀት ፤ (ታት ፤ መቃፅው) ፤ ሸክላ ፤ ድስት ፡ ምንቸት ፤ ማስሮ ፤ የሸክላ ፡ የብረት ። በአይቴ ፡ ይትዐረክ ፡ መቅፀት ፡ ምስለ ፡ ጽሀርት ። መቅፀተ ፡ ብርት ፡ ዐቢይ ። ብሱል ፡ በመቅፀት ። ምንባሬ ፡ መቅፀት ፡ (ሚራ ፲፫ ፡ ፪ ። ዮሴፍ ። ዘሌ ፯ ፡ ፺ ። ፲፩ ፡ ፴፭) ።

ቀቀበ ፤ (ነቀበ) ፤ ሰገበ ፤ ሰፋ ፤ ሸፈፈ ፡ ደጐሰ ፤ አለበሰ ፤ የሰይፍ ፡ የጐራዴ ፡ የዓንሽ ፡ የጦር ።

ቀቀብ ፤ (ባት ። ዕብ ፡ ንዳን ፤ ታዓር) ፤ ሰገባ ፤ አፎት ፤ ሽፋፍ ፤ ድርቁ ፤ የሰይፍ ፡ ቤት ፤ ማኅደር ። ኣወፅአ ፡ ለመጥባሕትየ ፡ እምኔ ፡ ቀቀባ ። አግብኣ ፡ ለመጥባሕትከ ፡ ውስተ ፡ ቀቀባ ። በልዑ ፡ ማእሰ ፡ ቀቀበ ፡ አስይፍቲሆሙ ፡ (ሕዝ፳፩ ፡ ፫ ፡ ፴ ። መጽ ፡ ምስ ፡ ዮሴፍ) ።

ቈቀወ ፤ ቍቁ ፡ አለ ፡ (ዐማርኛ) ።

አስቈቀወ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ ጮኸ ፡ ዋይ ፡ አለ ፤ የወደደውን ፡ ሰላጣ ፤ እንደ ፡ ሕፃን ፡ ተንሰቀሰቀ ፤ አልቅሶ ፡ አስለቀሰ ፤ አሞሸ ፡ ቈዘመ ፤ ሙሾ ፡ አወጣ ፤ ተቀኘ ፡ ገጠመ ። ቀንየንና ፡ ነቀወን ፡ ሰንቀወን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ። አስቈቅዉ ፡ በቈቃወ ። አስቈቀውነ ፡ ለክሙ ፡ ወኢበከይክሙ ። አንስት ፡ ይበክያሁ ፡ ወያስቈቅዋሁ ፡ ለተሙዝ ። እለ ፡ ይበክዩ ፡ ወያስቈቅዉ ፡ (ሚክ፪ ፡ ፬ ። ማቴ፲፩ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፰ ፡ ፲፬ ። ቀሌ) ።

መስቈቅው ፤ (ቍት ፡ ቅዉት ፤ ዋን ፡ ዋት) ፤ ጮኸ ፡ የሚያለቅስ ፤ አልቃሽ ፡ አስለቃሽ ፤ ገጣሚ ፡ ቀንቃኝ ፤ ሙሾ ፡ አውጭ ፤ ባለሙሾ ። መስቈቅው ፡ ወቍጸር ። ጸውዕዎን ፡ ለመስቈቅዋት ። ኢይደሉ ፡ ተዓስቦተ ፡ ሕሩማት ፡ ዘከመ ፡ መስቈቅዋት ፡ ወሰብአ ፡ ምራይ ፡ (ገድ ፡ አዳ ። ኤር፱ ፡ ፲፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

ሰቈቃው ፤ ጩኸት ፡ ዋይታ ፤ ልቅሶ ፡ ሙሾ ፤ የልቅሶ ፡ ግጥም ፤ ኀይለ ፡ ቃል ። ሰቈቃወ ፡ ኤርምያስ ፡ ነቢይ ። ንሥኢ ፡ ሰቈቃወ ፡ በከናፍርኪ ። ንሣእ ፡ ሰቈቃወ ፡ ላዕለ ፡ መላእክተ ፡ እስራኤል ፡ (ሰቈ ፡ ፩ ። ኤር፯ ፡ ፳፱ ። ሕዝ፲፱ ፡ ፩ ። ማቴ፪ ፡ ፲፰) ።

ቈቅሐ ፤—አጠራ ፤—ቀይቅሐ ።

ቈቀየ ፤—ቀቀተ ፤—ቀይቀየ ።

ቃቂል ፤ ቃጭል ፤ ታናሽ ፡ መረዋ ። ዘሩ ፡ ቀዊል ፡ ነው ።

ቀቀኖ ፤ (ጽር ፡ ኪክኖስ ። ዕብ ፡ ቃአት ፤ ቂቅ ። ሱር ፡ ቃቃአ ። ዐረ ፡ ቁቅ) ፤ ርኩም ፡ (ዘሌ፲፩ ፡ ፲፱ ። ዘዳ፲፬ ፡ ፲፯) ። ጕንባሕንና ፡ አበ ፡ ጕንባሕን ፤ እድገ ፡ መረብን ፡ እይ ። ብዥው ፡ ቀቃንው ፤ በቤት ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፡ ቀቀኑት ፤ ቀቃኑት ፡ ያሰኛል ።

ቀቀኖ ፤

ቈቍዖ ፤ ዖት ፤ (ቈቍዐ ፡ ይቈቍዕ ፡ ይቈቍዕ ። ዕብ ፡ ቃዕቂዕ ፤ ወጋ ፡ በሳ ፡ ነቀለ) ፤ መንቋቋት ፤ ቋ ፡ ቋ ፡ ማለት ፤ ያጥንት ። መጕረብ ፤ ማጕብጕብ ፤ መላጥ ፡ መመለጥ ፤ መብለዝ ፡ መዝጐን ፤ መከክም ፡ መጣመን ፤ የእጅና ፡ የእግር ። መክሳት ፡ መድረቅ ፤ መጣጋት ፤ መጕስቈል ፤ ፊት ፡ መምሰል ፤ የሰውነት ። ይቈቍዕ ፡ ኵሉ ፡ አዕፅምቲሁ ። ቈቍዓ ፡ ወቈስላ ፡ አጻብዒሆሙ ። እፎ ፡ ቈቍዐ ፡ በሐዊረ ፡ ፍኖት ፡ መከየደ ፡ እግርኪ ። ቈቍዐ ፡ ማእሶሙ ፡ ዲበ ፡ አዕፅምቲሆሙ ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፲፱ ። ድር ፡ መድ ። ደራሲ ። ሰቈ፬ ፡ ፰) ።

አቈቍዐ ፤ አንቋቋ ፤ አቈሰለ ፤ አከሳ ፤ አደረቀ ። እከየ ፡ ልቡ ፡ ያቈቍዕ ፡ አዕፅምቲሁ ። ትጋሁ ፡ ሉብዐል ፡ ያቈቍዕ ፡ አዕፅምት ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፱ ። ፴፱ ፡ ፩) ።

ቃቈር ፤ (ራት ። ዕብ ፡ ቁርቁር) ፤ እንቍራሪት ፤ ትል ፡ አሙኝት ፤ ሌሊት ፡ የሚጮኽ ፡ የሚንጫጫ ። ወይነቅዉ ፡ ከመ ፡ ቃቈራት ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ቃር ፤ (ዐረ ፡ ቂር ፤ ቃር) ፤ ሙጫ ፤ የዛፍ ፡ ደም ። ቃር ፡ ወፒሳ ፡ ወተይ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳) ።

ቍር ፤—ብርድ ፤—ቈሪር ፤—ቈረ ።

ቀርአ ፤—ቈረመ ፤ መታ ፤—ቀርዐ ።

ቍርእ ፤—በቁሙ ፡ ቍር ፤—ቍርዕ ።

ቍርአን ፤ የሕግ ፡ መጽሐፍ ፤ መሐመድ ፡ ለወገኖቹ ፡ የጣፈው ፤ ርሱን ፡ ነቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ ብለው ፡ የሚያምኑ ፡ እስላሞች ፡ ከሰማይ ፡ ወርዷል ፡ የሚሉት ። ፍ

ችው ፡ ንባብ ፡ ድጋም ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዋንኛ ፡ ስሙ ፡ ግን ፡ ፋርቃን ፡ ነው ፤ ፈረቀን ፡ እይ ።

ቀረበ ፤ በት ፤ (ቀርበ ፡ ይቀርብ ፡ ይቅረብ ። ዕብ ፡ ቃሬብ ። ሱር ፡ ቅሬብ ። ዐረ ፡ ቀሪበ) ፤ መቅረብ ፤ መጠጋት ፤ መድረስ ፡ መንካት ፤ መለጠቅ ፡ መጣበቅ ፡ ልጥፍ ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ሥጋና ፡ እንደ ፡ ቁርበት ፤ ወዳጅ ፡ ዘመድ ፡ ባለሟል ፡ መኾን ። ቅረብ ፡ ዝየ ። ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ ቀሪበ ፡ ኀቤሁ ። ይቀርቡኒ ፡ በክናፍሪሆሙ ። ቦ ፡ ዘመድ ፡ ዘይቀርብ ፡ እምኔየ ፡ (ሔኖ፲፰ ፡ ፩ ። ሃይ ፡ አበ ። ኢሳ፹፱ ፡ ፲፫ ። ሩትኛ ፡ ፲፪) ።

—፤ መቍረብ ፤ ቍርባን ፡ መቀበል ፤ መሳተፍ ። እለ ፡ ኢትቀርቡ ፡ ፃኡ ። ይባእ ፡ ወይትከነስ ፡ ወይቅረብ ። ይቅረቡ ፡ ቍርባነ ። ቅድመ ፡ ይቅረቡ ፡ ጳጳሳት ፡ ወእምድኅሬሁ ፡ ቀሳውስት ፡ (ኪዳ ። ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፪ ። ቅዳ) ። ቀርበ ፡ ይቀርብ ፡ ይቅረብ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቀረበ ፡ ይቈርብ ፡ ይቅርብ ፡ ይላል ፤ የጸበለና ፡ የገረመ ፡ ቤት ፡ ነው ። እለ ፡ ይቈርቡ ፡ ለእግዚ ። እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይቈርቡ ፡ መሥዋዕተ ። እንዘ ፡ ይቈርብ ። አው ፡ ቀረበ ፡ ቍርባኖሙ ፡ (ዘፀ፲፱ ፡ ፳፪ ። ዘሌ፳፩ ፡ ፮ ፡ ፰ ። ኪዳ ። ቢኖ ደ) ። ዳግመኛም ፡ በቀርበና ፡ በቀረበ ፡ ፈንታ ፡ ተቀረበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ይትቀረብ ፡ ቍርባነ ። እምዘይትቈረብ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፬ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፮) ። ሦስተኛ ፡ ደግሞ ፡ እንዳማርኛው ፡ ቈረበ ፡ አቍረበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያስኸም ። ለምንት ፡ ኢትቈርቢ ፡ ቍርባነ ፡ አፍርንጅ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

ቀራቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ረብት) ፤ የሚቀርብ ፤ የሚጠጋ ፤ ቀራቢ ፤ ቈራቢ ።

ቅሩብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ርብት) ፤ የቀረበ ፤ የቈረበ ፤ ቅርብ ፤ አጠገብ ፤ ዘመድ ፤ ዐጭር ፤ ጥቂት ። እለ ፡ ቅሩባን ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ። ቅሩብ ፡ ውእቱ ፡ ረኪቦታ ። ዘየኀድር ፡ ቅሩበ ፡ ቤታ ። ለቅሩብ ፡ ምናቤ ፡ ምታ ። እስመ ፡ ቅሩብ ፡ ዘመኑ ። ፍሥሓ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ቅሩብ ፡ ወኅዳጥ ፡ (አስቴ፩ ፡ ፲፬ ። ሚራ፶፩ ፡ ፳፮ ። ፲፬ ፡ ፳፬ ። ዮዲ፲፮ ፡ ፳፬ ። ዮሴፍ ። ቀሌ) ።

ቅርበት ፤ መቅረብ ፤ አቀራረብ ፤ ቅርቢያ ፤ ቀረቤታ ፤ ቅርብነት ፡ (ቁር ፡ ጸላ) ።

ቍርበት ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ማእስ ፤ የሥጋ ፡ ልብስ ፤ ሥጋን ፡ ከናጥንቱ ፡ ከኹሮማቱ ፡ ለብስበ ፡ የሚይዝ ፡ የሚገንዝ ።

ቀርብ ፤ (ዕብ ፡ ቈሬብ) ፤ ቀርበታ ፤ ውስጥ ፤ ውሳጣዊ ፤ ሆድ ፤ መኻው ፡ ኹለንተናው ፤ በእግርና ፡ በራስ ፡ መካከል ፡ ያለው ፤ የንዋያተ ፡ ውስጥ ፡ ሣጥን ፡ አቅማዳ ። ግራብን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ቍርባን ፤ (ናት ። ዕብ ፡ ቆርባን ። ሱር ፡ ቍርባና ። ዐረ ፡ ቍርባን) ፤ በቁሙ ፤ መንፈሳዊ ፡ አምኃ ፤ ስለት ፤ መሥዋዕት ፤ መባእ ፤ ለአምላክ ፡ የሚቀርብ ፡ የሚሰጥ ፡ ገንዘብ ፤ ማናቸውም ፡ ኹሉ ። የመሥዋዕትን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። መሥዋዕተ ፡ ወቍርባነ ፡ ኢፈቀድከ ። አምጽኡ ፡ ቍርባኖሙ ፡ ቅድመ ፡ ምሥዋዕ ። መንፈቀ ፡ ለዲድርክም ፡ ቍርባን ፡ ለእግዚ ፡ (መዝ ፡ ፴፱ ። ዘኍ፯ ፡ ፲ ። ዘፀ፴ ፡ ፲፫ ፡ ፲፬) ።

—፤ መሥዋዕተ ፡ ወንጌል ፤ ጥሩ ፡ ስንዴና ፡ ወይን ፤ ከውሃ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ቅይጣሬ ፡ የሌለበት ፤ በቍርባንነቱ ፡ ዕሙቅ ፡ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ፡ ምስጢር ፡ ያለበት ። በእንተ ፡ ሥርዐተ ፡ ቍርባን ። አኰቴተ ፡ ቍርባን ። አርአዮሙ ፡ ሥርዐተ ፡ ምስጢር ፡ ዘቍርባን ። አንቀጽ ፡ በእንተ ፡ ቍርባን ፤ ወኢያዐርጉ ፡ ላዕለ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅብስተ ፡ ሥርናይ ፡ ንጹሕ ፡ ወማየ ፡ ወይን ፡ ንጹሕ ፡ (ኪዳ ። ቅዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

አቅረበ ፤ (ያቀርብ ፡ ያቈርብ) ፤ አቀረበ ፤ አስቀረበ ፤ አስጠጋ ፤ አሳጠረ ። አቅርቦ ፡ መሥዋዕተ ። ናቈርብ ፡ ለከ ፡ ዘንተ ፡ ኅብስተ ፡ ወዘንተ ፡ ጽዋዐ ። አቅረቡ ፡ ሎቱ ፡ አምኃሁ ። ጠይቅ ፡ ዘሎ ፡ ዘአቅረቡ ፡ ለከ ። አቅረብክዎሙ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ፡ ኀቤየ ። ወአቅረብኪ ፡ መዋዕለኪ ፡ (አፈ ፡ ድ፲፬ ። ኩፋ ፡ ፵፪ ። ሚራ ፴፩ ፡ ፲፩ ። ኤር፲፫ ፡ ፲፩ ። ሕዝ፳፪ ፡ ፬) ።

—፤ ማቍረብ ፤ ቍርባን ፡ መስጠት ፤ ማቀበል ። ኢታቅርብዎሙ ። ወያቅርብዎ ፡ ቍርባነ ፡ (ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፬ ፡ ፪) ። በአቅረበ ፡ ፈንታ ፡ አስተቅረበ ፡ ይላል ፤ አንድ ፡ ወገን ፡ ነው ። ዘጠቢብ ፡ በርእሱ ፡ ያስተቈርብ ፡ ርእሶ ፡ (ሚራ፰ ፡ ፲፫) ።

መቅረቢ ፤ ርብ ፤ የሚቀርብ ፤ የሚያቀርብ ፤ የሚያስቀርብ ፤ አቅራቢ ። ሎቱ ፡ ናቈርብ ፡ ዘውእቱ ፡ መቅርብ ፡ (ቅዳ ፡ አት) ።

መቅረብ ፤ (ብት) ፤ ቀራቢ ፤ ዘመድ ፤ ወዳጅ ። አሐዱ ፡ እምአግዋሪሁ ፡ ወመቅረቡ ፡ (ቢኖ ደ) ።

ተቃረበ ፤ በቁሙ ፤ ተቀራረበ ፤ ተጣጋ ፡ ተጠጋጋ ፤ ተሳለፈ ፡ ተስባለፈ ። ኢይትቃረብ ፡ ወኢይኑም ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ። እለ ፡ ይትቃረቡኒ ። እምተራክቦ ፡ ወተሳምኖ ፡ እንዘ ፡ ይትቃረቡ ። እንበለ ፡ ይትቃረቡ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፶፬ ። ቄድር ። ማቴ፩ ፡ ፲፰) ። ቀረበ ፤ ቀርበ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተቃረበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ንፍረት ፡ ተቃርቦ ፡ ለበሲዐ ፡ እክለ ፡ ባዕድ ። አው ፡ ይትቃረብ ፡ ኀበ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፡ (ሚራ፵፩ ፡ ፲፬ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፰) ።

አስተቃረበ ፤ አቃረበ ፤ አቀራረበ ። አሌ ፡ ሎሙ ፡ ለእለ ፡ ያስተቃርቡ ፡ ገራህተ ፡ ምስለ ፡ ገራህት ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፰ ። ዲድ ፡ ፩) ። አቅረበ ፡ አስተቅረበ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስተቃረበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ነሥአ ፡ ብእሴ ፡ ወኪያሁ ፡ አስተቃረቦ ፡ ለርእሱ ፡ (ቁር ፡ ጸላ) ።

ምቅራብ ፤ (ባት) ፤ መቅረቢያ ፤ ማቅረቢያ ፤ መቃረቢያ ፤ አዳራሽ ፡ ወልወል ፤ አይጸየፍ ። ነበሩ ፡ ውስተ ፡ ምቅራቡ ፡ ወአንበብዋ ፡ ለይእቲ ፡ መጽሐፍ ፡ (ዕዝ፫ ፡ ፲፬) ።

ምቅራብ፤(ዕብ፡ ሚልቃሐይም)፤ የቀንዲል፡ መኖቀሻ፤ መኩስተሪያ፤ መቀስ። ጽዋዓት፡ ወምቅራብት፡(፪ዜና፡ ፬፡ ፳፪)።

ቀረብ፤(ብ፡ አቅራብ)፤ የደጋ፡ የቈላ፡ እንቧይ፡ እሾኽም፤ ፍሬው፡ ክብ፡ እንክብል፤ ሎሚ፡ የሚያክክል። ምስክር፡ የለውም፤ ባለሐዲሶች፡ ግን፡(ሉቃ ፲፭፡ ፲፪)፡ ወእመኒ፡ እንቆቅሖ፡ ስእሎ፡ ፀቅራብኑ፡ ይሁብ፡ ያለውን፤ እንቧይ፡ ይሉታል፤ ስሕተት፡ ነው፤ እውነተኛ፡ ፍችው፡ አይደለም። የጽርኡ፡ አብነት፡ ከጽርእም፡ የተቀዳው፡ ኹሉ፤ እመኒ፡ ዓሣ፡ ሰአሎ፡ አርዌ፡ ምድርኑ፡ ይሁቦ፡ ባለው፡ አንጻር፡ ጊንጥ፡ እንደ፡ ማለት፡ በዐይን፡ ፀቅራብኑ፡ ይላል፡ እንጂ፤ እንቧዮች፡ እንደ፡ ማለት፡ በአልፍ፡ አቅራብ፡ አይልም።

ቀራቢብ፤(ዐረብ)፤ ያልተሰፋ፡ ልብስ፤ ፈርጅ፡ መዳ፡ ጣቃ። ቁማስን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው።

ቀርዱ፤ የተፉራ፡ ስም፤ ታላቅ፡ ተራራ፤ ከአራራት፡ ተራሮች፡ አንዱ።

ቀርድ፤ ቅርድ፤(ዐረ፡ ቂርድ)፤ ዝንጀሮ፤ ጫላዳ፤ ነጯው፡ ጥቍሬው፡(ገድ፡ ተክ)።

ቀራዲን፤(ናት)፤ ዝንጀሮች፤ ጫላዶች። ሆባይን፡ ተመልከት።

ቅርዳን፤(ዐረ፡ ጊርደውን)፤ ያይጥ፡ ገመር፤ ታላቅ፡ ዐይጥ፤ ፍልፈል፡(አዋል)።

ቂራዲስ፤(ጽር፡ ኪራዳስ። ዕብ፡ ቂርሔሬስ)፤ ስመ፡ ሀገር፤ የሞአብ፡ ክፍል፤ ከሞአብ፡ አገሮች፡ አንዲቱ። ዐደወ፡ ቂራዲስ፡(ኤርሚ፳፡ ፴፩። ኢሳ፲፮፡ ፲፩)።

ቆራሕ፤—ገነት፤—ቀወራህ።

ቀርሐ፤ ሐት፤(ቀርሐ፡ ይቄርሕ፡ ይቀርሕ። ዕብ፡ ቃራሕ)፤ መንጨት፤ መላጨት፤ መምለጥ፤ የጠጕር። ይቄርሑ፡ ርእሶሙ፡ በእንቲኣኪ፡ ወይቀንቱ፡ ሠቀ፡(ሕዝ፳፯፡ ፴፩)። በርሐን፡ እይ።

—፤ መጨለጥ፤ ማንቀር፤ የውሃ። ጸወበን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ወንድም፡ ነው።

(ጥሬ) **ቀራሕ፤** የሚነጭ፤ የሚጨልጥ፤ ጨላጭ፡ አንቃሪ። ልጩ፤ ነጩ፤ ምልጥ፡ መላጣ፤ በራ፤ ቡሓ።

ቅርሐት፤ ልጭታት፤ ንጭታት፤ በራነት፤ በራ፡ መኾን። እንቃፊ፤ ጫላጭ፡(አዋል)።

ቃርሐ፤(ዲቃ፡ ግ)፤ አቃረ፤ ተኰሰ፤ ፈላ፤ (ዐማርኛ)።

ቃርሕ፤ ቃር፤ ትኵሳት፤ የምግብ፡ አለመስማማት።

ቂራጥ፤(ዐረብ። ጽር፡ ኬራቲዎን)፤ የሚዛን፡ ስም፤ ታናሽ፡ ልክ፤ ክብደቱ፡ አራት፡ የወይራ፡ ፍሬ፡ የሚያኽል፤ ወይም፡ ከዚያ፡ የሚያንስ። የገንዘብ፡ ስም፤ ታናሽ፡ ገንዘብ፤ ፪፡ ሳንቲም፡ ተሩብ፤ ወይም፡ ፪፡ ሳንቲም፡ ብቻ፡ የሚኾን። ጸባሕት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ክርስቲያን፡ ለለ፡ ቂራጥ፡ በበ፡ ዓመት። ብእሲ፡ ዘይወቅር፡ አእባነ፡ በቂራጠ፡ ወርቅ፡ ኵሎ፡ ዕለተ። አስተዋፂኦሙ፡ ዘበበ፡ ክልኤቱ፡ ቂራጥ፡(አቡሻ፡ ፶። ስንክ፡ ግንቦ። ሠኔ፲፭)።

ቅርጥብ፤(ዐረ፡ ቀርፀብ)፤ የሚነክስ፡ የሚገጥ፡ የሚያበላሽ፤ በልዩ፡ የማይጠግብ፤ እንዳይጥ፡ እንደ፡ ምሥጥ፡ ያለ፡ አጥፊ፡ ዘራፊ፡ ሌባ፡ ቀጣፊ። ባለመጽሐፎች፡ ግን፡ ጊንጥ፡ ዳሞትራ፡ ኰሽሽላ፡ ይሉታል። አባ፡ ወቅሪስኒ፡ ሰመዮ፡ አልቅርጥበ፡ እስመ፡ ይነስክ፡ እምዙሉ፡ ገቦ፡(ፊልክ፡ ፶፯)።

ቀርጣሎን፡ ስ፤(ጽር፡ ከርታሎስ። ዕብ፡ ቃርጢል። ሱር፡ ቃርጣላ። ዐረ፡ ቂርጠለት)፤ ቅርጫት፡ የሪቅ፡ የጕታ፡ ዐይነት፤ የወይን፡ መልቀሚያ፤ ዘለላውን፡ በርሱ፡ እየከተቱ፡ የሚጭኑበት፡ የሚሸከሙበት፤ እንደ፡ ስፌት፡ ብዙ፡ ዐይነት፡ ያለው፤ ጕብ፡ መሶብ፡ እንቅብ፡ አገልግል፡ ቅንብቻ፡ የሚመስል። ከፈርንና፡ መሥየምትን፡ አስፈሬድንና፡ ክረቦን፡ እይ። ትነሥእ፡ እምፍሬ፡ ምድር፡ ወትወዲ፡ ውስተ፡ ቀርጣሎን። ወሤሙ፡ አርእስቲሆሙ፡ ውስተ፡ ቀርጣሎስ፡(ዘዳ፳፮፡ ፪፡ ፬። ፬ነገ፡ ፲፡ ፯)።

ቀርይ፤ ዮት፤(ቀረየ፡ ይቀሪ፡ ይቅሪ። ዕብ፡ ቃራእ)፤ ማሸረት፡ መጠንቈል፤ አስማት፡ መድገም፤ ጋኔን፡ አሾክሿኪ፡ መጥራት፤ ቅኔ፡ ተመሪ፡ ከባለቅኔው፡ አፍ፡ እየሰማ፡ እንዲጮኽ፤ ወይም፡ እንዳስተርጓሚ፡ ከሾክሿኪው፡ አፍ፡ እየሰሙ፡ ማውራት፡ መለፍለፍ፡ መቀባጠር። ሰምንት፡ ሰረቅሙ፡ ገይበ፡ ብሩር፡ ዘይሰቲ፡ ወይቀሪ፡ ቦቱ፡ እግዚእየ፡(ዘፍ ፵፬፡ ፭)።

—፤ መቅረት፡ መትረፍ፤ ቀሪ፡ ትርፍ፡ ውዝፍ፡ መኾን፡ (ዐማርኛ)።

ቀራዪ፤(ዪት፡ ይያን፡ ያት)፤ ሻርተኛ፤ አስማት፡ ደጋሚ፤ ጋኔን፡ ጠሪ፤ ባላሾክሿኪ።

አቅረየ፤ አስሻረተ፤ ጋኔን፡ አስጠራ፤ አስማት፡ አስደገመ።

አቃረየ፤ መሥዋዕት፡ ሠዋ፤ አቀረበ፤ አምኃ፡ ሰጠ። የእግዜርን፡ ቃል፡ ከነቢይ፡ ከካህን፡ ለመጠየቅ። ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ለአንድዶ፡ ወኵሉ፡ እንስሳ፡ ለአቃርዮ፡(ኢሳ፵፡ ፲፮)።

ቀርያሲም፤(ጽር፡ ካሪሲም)፤ ጣዖት፤ ስመ፡ ጣዖት፡(፪ዜና፡ ፴፩፡ ፲፱)።

ቀሪም፤ሞት፤(ቀረመ፡ ይቀርም፡ ይቅርም። ዐረ፡ ቀረመ። ዕብ፡ ቃራም፤ ቍርበት፡ ሸፈነ፤ ቍርበታም፡ ኾነ)፤ መቃረም፡ መልቀም፤ ካማጅ፡ የቀረውን፡ የወደቀውን፡ እልፍ፡

እንቡጥ ፡ ዘላ ፡ ዘለላ ፡ መማረር ። ሀብኒ ፡ ክፍልየ ፡ እም ዘቀረምኪ ፤ አኀዘት ፡ ትቅርም ፡ (ድር ፡ ሚክ) ። ብዙው ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀረመ ፡ ፈንታ ፡ ተቀረመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ትትቈረሞሙ ፡ ዘከመ ፡ ተቀረምከ ፡ ኪያየ ። ተቅራመ ፡ ይትቈረምዎሙ ፡ ከመ ፡ ወይን ፡ ለተረፈ ፡ እስራኤል ። ኢትትቀረም ፡ ሕንባባተ ፡ ወይንከ ፡ (ስቈ፭ ፡ ፳፱ ። ኤር፮ ፡ ፱ ። ዘሌ፲፱ ፡ ፲) ።

ቀራሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት ፤ ረምት) ፤ የሚቃርም ፤ ቃራሚ ፤ ለቃሚ ። በቀራሚ ፡ ፈንታ ፡ ተቀራሚ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተቀራሚ ፡ በለስ ፡ አነ ፡ (ዓሞ፯ ፡ ፲፫) ።

ቀርም ፤ (ማት ፤ አቅራም) ፤ በቁሙ ፤ ቃርሚያ ፤ ቅራሚ ፤ ከማጀቱ ፡ የቀረ ፡ ቅሬታ ። (ተረት) ፤ ሰው ፡ እንዳቅሙ ፤ እኽል ፡ እንደ ፡ ቀርሙ ። ወይተርፍ ፡ ቀርሙ ፡ ውስቴቱ ። ዘያስተጋብእ ፡ ቀርመ ፡ በማእረር ፡ (ኢሳ፲፯ ፡ ፮ ። ሚክ፯ ፡ ፩) ። በቀርም ፡ ፈንታ ፡ ቀሪም ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ሠዊት ፡ ዘይወድቅ ፡ እምነ ፡ ቀሪሙ ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፳፱) ።

ተቀርመ ፤ ተቃረመ ፤ ተለቀመ ፤ እልፉ ፡ እንቡጡ ፡ ዛላው ።

ቅሩም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ርምት) ፤ የተቃረመ ፤ የተለቀመ ፤ ቃርሞሽ ።

ተቅራም ፤ (ማት) ፤ ቀርም ፤ ቃርሚያ ። ከመ ፡ ተቅራም ፡ አመ ፡ ቀሥም ። ተቅራመ ፡ ማእረር ። ዐቀብተ ፡ መቃብር ፡ አረሩ ፡ ኅጠተ ፡ ብሩር ፡ ጸዐዳ ፤ ወተቅራመ ፡ ብሩር ፡ መቃብረ ፡ አትረፉ ፡ ለእንግዳ ፡ (ሚክ፯ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ መስ፲፩ ። ቅኔ) ።

ተቃረመ ፤ ተቀራመተ ፤ ተቀረማመተ ፤ የሥጋ ፡ (ዐማርኛ) ።

ተቃራሚ ፤ የሚቀራመት ፤ ተቀራማች ፤ ዐራጅ ፡ በጋማች ።

ቅርመት ፤ መቃረም ፤ (ጥቃ) መቃረም ፤ አቀራረም ፤ ቅርሚያ ፡ ለቀማ ።

—፤ መቀራመት ፤ ቅርምቻ ፤ ቀረመት ፤ ቅርምት ፤ አንዱን ፡ ፍሪዳ ፡ ብዙ ፡ ኹኖ ፡ መግዛት ፡ ማረድ ፤ ሥጋውን ፡ ከፋፍሎ ፡ በዕፃ ፡ መውሰድ ።

ቀርመዝ ፤ (ዐረ ፡ ቂርሚዝ) ፤ ቀይ ፡ ግምጃ ፤ እንድኪ ፡ ጃዊ ። ኳኳን ፡ ተመልከት ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፲፰) ።

ቀርሜሎስ ፤ (ጽር ፡ ከርሚሎን ። ዕብ ፡ ከርሜል) ፤ የተራራ ፡ ስም ፤ ተራራ ፤ በባሕር ፡ ዳር ፡ ያለ ፤ ኤልያስ ፡ የጸለየበት ፡ (፫ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፵፪) ።

ቀሬን ፤ ኖት ፤ (ቀረነ ፡ ይቀርን ፡ ይቅርን ። ዕብ ፡ ቃራን) ፤ (መቀርናት) ፤ ቀንድ ፡ ማብቀል ፡ ማውጣት ፤ ቀንዳም ፡ ቀንደኛ ፡ ባለቀንድ ፡ መኾን ። መውጋት ፡ ማናፈር ፤ በቀንድ ፡ መቈፈር ፤ የበሬ ። ማሰር ፡ ማቈራኘት ፤ ማጣመር ፡ ማቀናጀት ፤ የገበሬ ። ቅራና ፡ ቍራኛ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ። ቀንድ ፡ መምሰል ፤ ቀንድ ፡ መኾን ፤ ቀንድ ፡ መባል ፤ ያገር ፡ ቀንድ ፡ እንዲሉ ። ማየል ፡ መበርታት ፤ መንገሥ ፡ መሠልጠን ፤ በላይ ፡ መኾን ። ቈንደየን ፡ ተመልከት ።

ቀራኒ ፤ መቅርን ፤ (ብ ፡ መቃርንት) ፤ ቀንዳም ፡ የሚወጋ ፡ የሚቃወም ፤ ጠላት ፡ ደመኛ ፡ ወደረኛ ። እስመ ፡ እሉ ፡ እለ ፡ ይነሥኡ ፡ ርዴ ፡ መቃርንቲሁ ፡ ለእግዚ ፡ (ዲድ ፡ ፳፩) ።

ቀርን ፤ (ብ ፡ አቅርንት ። ዕብ ፡ ቄሬን ። ሱር ፡ ቃርና ። ዐረ ፡ ቀርን) ፤ ቀንድ ፤ ጥኑ ፡ ጠንካራ ፡ ደረቅ ፤ እንደ ፡ ዐጽቅ ፡ ኹኖ ፡ በእንስሳት ፡ ራስ ፡ የሚወጣ ፤ የሚያድግ ፡ የሚረዝም ፤ ጠማማ ፡ ቈልማማ ። የቀንድ ፡ መጣሪያ ፤ ቱልቱላ ፡ ዋንጫ ፤ የቀንድ ፡ ዐይነት ፡ ቀንድ ፡ የሚመስል ፤ ቀንዳ ፡ መለከት ፤ የዝኆን ፡ ጥርስ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። አ ፡ ላሕም ፡ ዘኢይትኄየል ፡ በቀርኑ ። ክቡዳነ ፡ አቅርንት ። ንፍኁ ፡ ቀርነ ። ቀርነ ፡ ዝብጦ ። ቀርነ ፡ ነጌ ። ቀርነ ፡ ቅብዕ ። ንፍንተ ፡ ቀርን ። ቃለ ፡ ቀርን ፡ (ቅዳ ። መዝ ፡ ፵፱ ። ፹ ። ፺፮ ። ዓሞ፫ ፡ ፲፭ ። ፩ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፩ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፲፮ ። ኢሳ፲፰ ፡ ፫) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ነጋሪት ፡ ይሉታል ፤ ፍችው ፡ አይደለም ። ኢትንፍኁ ፡ ቀርነ ፡ ዘእንበለ ፡ በሆሳዕና ፡ (ድጓ) ። ጥፍርም ፡ የጣት ፡ ቀንድ ፡ ይባላል ። ሰባም ፡ ለአጽፋረ ፡ እግርኪ ፡ አቅርንተ ፡ አዳብዕ ፡ ዐሠርቱ ፡ (ደራሲ) ።

ቀርን ፡

—፤ ጮራ ፡ ምዕዛር ፡ የፀሐይ ፡ እግር ፤ ለጋ ፡ ጨረቃ ፤ ማእዝን ። ቀርነ ፡ ወርኅ ። እስክንድር ፡ ይሰመይ ፡ ዘክልኤ ፡ አቅርንቲሁ ፤ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ነግሠ ፡ በአቅርንተ ፡ ፀሓይ ፡ እምሥራቂሃ ፡ እስከ ፡ ምዕራቢሃ ፡ (አዋል ። አቡሻ ፡ ፵፰) ።

—፤ ኀይል ፤ ጽንዕ ፤ ሥልጣን ፤ ንጉሥ ፡ መስፍን ። አበቍል ፡ ቀርነ ፡ ለዳዊት ። ወያሌዕል ፡ ቀርነ ፡ መሲሑ ። አንሥአ ፡ ለነ ፡ ቀርነ ፡ መድኀኒት ። ይእቲ ፡ አሚረ ፡ ይበቍል ፡ ቀርን ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ። ተሰብረ ፡ ቀርነ ፡ ሞአብ ፡ (መዝ ፡ ፻፴፩ ። ፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲ ። ሉቃ፩ ፡ ፷፱ ። ሕዝ፳፱ ፡ ፳፩ ። ኤር፵፩ ፡ ፳፭) ። ዘአሐዱ ፡ ቀርኑ ፤ አውራሪሥ ። ቀርነ ፡ ኀብስት ፤ ቍርማሚ ፡ ሾለቅ ፡ (መዝ ፡ ፳፩ ። ሕዝ፲፫ ፡ ፲፱) ።

አቅረነ ፤ አቀረና ፤ ቀንድ ፡ አስመሰለ ፤ ቀንዳም ፡ አደረገ ፤ አስወጋ ።

ተቃረነ ፤ ተዋጋ ፤ ተተማተመ ፤ ተቀራሸመ ፤ ተጣላ ፡ ተቃወመ ፤ ተከራከረ ፤ የሰው ፡ የእንስሳ ። ተገሐሡ ፡

እምዝሉ ፡ ዘይትቃረን ፡ ተቃርኖ ፡ ምስለ ፡ ሕግ ። ቀዳሚ ፡ ዘይትቃረኒክ ፡ ተቃረኒ ፡ ምስሌነ ። ይትቃረኑ ፡ ምስለ ፡ ዝሉ ፡ ሰብእ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫ ። ቀሌ ። ፩ተሰ ፡ ፪ ፡ ፲፭) ።

ተቃራኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ ተዋጊ ፤ ተጣይ ፤ ወደረኛ ፤ ባለጋራ ። ዲያብሎስ ፡ ተቃራኔ ። ዝሉ ፡ ሕሡም ፡ ተቃራኒሁ ፡ ለሠናይ ። እስመ ፡ ፈውሰ ፡ ዝሉ ፡ ኀጢአት ፡ ይደሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ተቃራኔ ፡ ለኀጢአት ። ፀር ፡ ተቃራንያን ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፯ ። ፈላስ ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፫ ። ጥበ፲፰ ፡ ፯) ።

አስተቃረነ ፤ አዋጋ ፤ አጣላ ፤ አከራከረ ፤ አወዳደረ ።

መስተቃርን ፤ (ንት ፡ ናን ፡ ናት) ፤ የሚያጣላ ፤ አጣይ ። የሚጠላ ፤ ተጣይ ፤ ባለጋራ ። ወእመሰ ፡ ተቃወመኒ ፡ መስተቃርን ። ዲያሁ ፡ ለመስተቃርን ። ዘይከውን ፡ መስተቃርነ ፡ ለዝንቱ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፭ ። ማር ፡ ይሥሐ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ መጋ፫) ።

ቀርንብ ፤ (ዐረ ፡ አርንብ ። ሱር ፡ አርንባ ። ዕብ ፡ አርኔቤት) ፤ ጥንቸል ፤ ሥርዋ ፡ እንደ ፡ ቀንድ ፡ የኾነ ፤ ቀንድ ፡ የሚመስል ፤ ረዝሙም ፤ ማር ፡ የምትበላ ፤ የምታመስኲ ፡ ያዝኮ ፡ ወገን ።

ቀርንብ ፤ (ብ ፡ ቀራንብት) ፤ ቅርንው ፤ ቀርናዊ ፤ ምርቅ ፡ ቂንድ ። ቅንድብ ፤ ሽፋሽፍት ፤ ከሽፋል ፡ በታች ፡ ያለው ፡ ያይን ፡ መክደኛ ፤ ከንፈሩ ፡ ላዩና ፡ ታቹ ። ቅንድብ ፡ ቍርበቱ ፡ ላንቃው ፤ ሽፋሽፍቱ ፡ ጠጕሩ ፡ ጠፈቃው ፡ ምርቁ ፡ እንደ ፡ ቀንድ ፡ ኹኖ ፡ የበቀለው ፤ አፍሬው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ያቆተለው ። ቂጽለ ፡ ወብርዐ ፡ ወሐሠረ ፡ ወቀርንበ ፤ ምርቅ ፡ ቂንድ ፡ (መቃ ፡ ፲፭) ። ሰላም ፡ ለቀራንብቲከ ፡ ከመ ፡ ክልኤ ፡ ከንፈ ፡ ኪሩብ ፤ እለ ፡ ይጼልላ ፡ ወትረ ፡ አዕይንቲከ ፡ ዘርግብ ። ጸጕረ ፡ ቀራንብቲሁ ። ነበስባስ ፡ ቀራንብት ። ወቀራንብቲሁኒ ፡ የሐተ ፡ ለዕጓለ ፡ መሕያው ። ቀራንብት ፡ ኀቤሁ ፡ ለዐይን ፡ እንዘ ፡ ቅሩባን ፤ ቀራንብተ ፡ ኢይኔጽር ፡ ዐይነ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ ግንቦ፲፫ ። መጽ ፡ ምስ ። መዝ ፡ ፲ ። ቅኔ) ። ሽፋልም ፡ ከሽፋሽፍት ፡ ጋራ ፡ ባንድነት ፡ ቅንድብ ፡ ይባላል ። ዕብራይስጡ ፡ ከንፈር ፡ ከናፍር ፡ ሲል ፤ ላፋ ፡ ስፋታይም ፡ ስፋቶት ፡ ይላልና ፤ ሽፋሽፍት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ፍችው ፡ ከንፈራዊ ፡ ሥዐርተ ፡ ከንፈር ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ለአፍም ፡ ይኾናል ፤ ጽሕምን ፡ ተመልከት ። ሽፋልም ፡ የዕብራይስጥ ፡ ነው ፤ (ሻፋል) ፡ ፀጒር ፡ ቀጭን ፡ ኰሳሳ ፡ ደከማ ፡ ልም ፡ ልዝብ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ የጠጕሩን ፡ ጠባይ ፡ ባሕርያዊ ፡ ሕጉን ፡ አለማደጉን ፡ ያሳያል ።

ቀርነው ፤ ቀርነለው ፤ ቀርናዊ ፤ ቀርን ፡ ላዊ ፤ ቀንዳም ፡ ቀንደ ፡ ቂልማማ ፤ ላዊን ፡ እይ ።

—፤ ቀርን ፡ ቅብዕ ፡ ወይም ፡ ቅብዐ ፡ ቀርን ። ከሌዊና ፡ ከይሁዳ ፡ ወገን ፡ ካህንና ፡ ንጉሥ ፡ የሚቀቡት ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ሽቱ ፡ ይሉታል ፡ (ጥፊ ፡ ሰዋ) ።

ቀሬናዊ ፤ (ሱር ፡ ቁርያና ። ዐረ ፡ ቀሪይ) ፤ ቍርጩ ፡ ድኻ ፤ ባለጊ ፤ ባላገር ። እፎ ፡ እትለአክ ፡ ለዝንቱ ፡ ቀሬናዊ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲) ።

ቀሬናዊ ፤ (ቀሬን ፤ ቄሬን ፤ ስመ ፡ ሀገር) ፤ የቀሬን ፡ ሰው ፡ አገሩ ፡ ቀሬን ፡ የሚባል ፤ የማብጽ ፡ አውራጃ ፤ የልብያ ፡ ቅርብ ፡ አጠገብ ። ብእሲ ፡ ቀሬናዊ ፡ ዘስሙ ፡ ስምዖን ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፴፪) ።

ቀራንዮ ፤ (ጽር ፡ ክራኒዮ) ፤ ርእሳዊ ፤ ድማኃዊ ፤ መካን ፡ ድማኅ ። ጎልጎታ ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ቀራንዮ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፴፫ ። ማር፲፭ ፡ ፳፪ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፲፯) ። ድማኅንና ፡ ጎልጎታን ፡ እይ ።

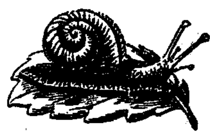
ቀርኔን ፤ ቀሬን ፡ ስመ ፡ ሀገር ። ወእለሂ ፡ እምቀርኔን ፡ (ግብ፪ ፡ ፲) ።

ቄርኔን ፤ ቂሬን ፡ (ጽር ፡ ክሬኒ ። ዕብ ፡ ብሬክ) ፤ ዥሬ ፡ የውሃ ፡ መቋሚያ ፤ ጕድጓዳ ፡ ስፍራ ፡ (፪ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፫ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፳) ።

ቄርኔን ፤ (ጽር ፡ ከሬኒ ። ዕብ ፡ ሐዳሽ) ፤ ሐዲስ ፡ መማሪያ ፤ የጦር ፡ ልብስ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ለይተው ፡ ቋዝመን ፡ ይሉታል ፤ ይኸውም ፡ እንደ ፡ ጩቤ ፡ ያለ ፡ ጋሻዎች ፡ የሚታጠቁት ፡ ታናሽ ፡ ካራ ፡ ነው ፡ (፪ነገ ፡ ፳፩ ፡ ፲፯) ።

ቀርነናእ ፤ (ዕብ ፡ ቅርናን) ፤ ቀንዳም ፡ ትል ፤ ተሳቦ ፤ ዝጕል ፡ ልብሱ ፤ ቀንዱ ፡ ብርንደ ፡ የኾነ ፤ ልሕሉሕ ፤ ልጋጋም ። ሐለዚዝንና ፡ ናእትን ፡ ተመልከት ።

ቈርነናዕ ፤ ናዓት ፤ (ዕብ ፤ ጽፋርዴዕ ። ዐረ ፡ ፀፋዲዕ ። ሱር ፡ ዑርድዓናያ) ፤ ጓጕንቸር ፤ እንቍራሪት ። ጪኺ ፡ አቅራሪ ፡ ጩፋፊ ፡ ነጩሬ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ቃቄርን ፡ እይ ። ይቀይእ ፡ ተከዚ ፡ ቈርነናዓተ ፡ (ዘፀ፰ ፡ ፪—፲፫) ።

ቀርነናእ ፡

ቈርነናዕ ፡

ቀሪዕ ፤ ዖት ፤ (ቀርዐ ፡ ይቀርዕ ፡ ይቅራዕ ። ዐረ ፡ ቀረዐ ። ዕብ ፡ ቃራዕ ፤ ቀደደ) ፤ ኰሪዕ ፤ መቍሬት ፡ መቈረም ፤ መኰርኰም ፡ መምታት ፤ ራስን ፡ በበትር ፡ ቋ ፡ ኳ ፡ ከሽ ፡ ማድረግ ። ኰርዐን ፡ ተመልከት ፡ የዚህ ፡ መንትያ ፡ ነው ።

መቅርዕ ፤ (ብ ፡ መቃርዕ ። ዐረ ፡ ሚቅረዐት) ፤ መቍሪያ ፤ መቈረሚያ ፡ በትር ፤ የራስጌ ፡ ዱላ ፤ ወይም ፡ የራስ ፡ በሽታ ፤ የራስ ፡ ምታት ። በቅሥፈት ፡ መቃርዕ ፡ (አቡሻ ፡ ፶) ።

ቍርዕ ፤ (ዓት) ፤ የራስ ፡ ቍር ፤ በርበርቲ ፤ የብረት ፡ ቆብ ፤ ጌራ ፡ (አዋል) ።

ቀሪፍ፤ ፎት፤ (ቀረፈ፡ ይቀርፍ፡ ይቅርፍ። ዐረ፡ ቀለፈ። ሱር፡ ቅላፍ)፤ መቅረፍ፤ መላጥ። ቈለፈን፡ እይ፤ ስና፡ ረ፡ ተወራርሰዋል፤ ቀረፈ፡ ፀማርኛ፡ ነው። ቀረፈ፡ ሠሎ፡ ቅርፍት። ቅርፍ፡ ጸሕፀ፡ ዘንጢአት፡(ጥበ፲፫፡ ፲፩። ደራሲ)።

ቅራፍ፤ (ፋት)፤ ቅራፊ፤ ልጥ። ሔልባዐ፡ ፈወሰ፡ በጣፀመ፡ ጼው፡ ማየ፡ ኢያሪኮ፡ ሕሙመ፤ ወበቅራፈ፡ ዕፀ፡ አውፀአ፡ ማሕጼ፡ ስጡመ፡(በንከ፡ ጥቅ፳)።

ቅርፍት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ ቅርፊት፤ ልጥ፤ እንቡጥ፤ ቂንድ፤ ገለባ፡ ንፋሽ፤ ቍርበት፡ ጕለፊት። ቅርፍት፡ ዕፀ። ቅርፍት፡ ኅብስት። ቅርፍት፡ ሮማን። ቅርፍት፡ ተርሙስ። ቅርፍት፡ ሥጋ፡(፱ካ፡ ፯፡ ፯። እዋል። ማሕ፱፡ ፫። ስንክ፡ የካ፳፱። ቅዳ፡ ያዕ። ሕዝ፳፱፡ ፬)።

ቋረፈ፤ ቈረፈ፤ ቈራረፈ፤ ቈራረጠ፤ በጣጠሰ። ይቋርፍ፡ አራዊት፡(እዋል)።

ቋርፍ፤ የዋልድባች፡ ምግብ፤ ሥራሥር፤ እንደ፡ ድንችና፡ እንደ፡ ሽንኵርት፡ የሚላጥ፤ የሚቀረፍ።

ቈሪፍ፤ (ዐማርኛ)፤ ጕፈማ፤ ጕፈም፤ ጕሮው፡ ታላላቅ፡ የኾነ፤ ከልክ፡ ያለፈ። ቀርፋፋ፡ ከርፋፋ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው።

ቀሪጽ፤ ጾት፤ (ቀረጸ፡ ይቀርጽ፡ ይቅርጽ። ዐረ፡ ቀረጸ። ዕብ፡ ሐራጽ)፤ መቅረጥ፡ ማነጥ፤ ማንጠጥ፤ ምስል፡ መሥራት፤ መልክ፡ ማውጣት፡ ማስጌጥ፤ መብጣት፡ መክተፍ፡ መተፍተፍ። በዕፀ፡ ብንጺን፡ በስሌዳ፡ እብን፡ መጣፍ፡ መፈደል፤ መንደፍ፡ መፈልፈል፤ ፊደሉን፡ ማስመጥ፡ ወይም፡ ማሳበጥ። ለሠሎሙ፡ አሕዛብ፡ ሀለዎሙ፡ ምግባራት፡ ዘልማድ፡ ዘትሜኒ፡ በንቤሆሙ፤ ወቦ፡ ዘትከውን፡ ኀሳረ፡ በኀበ፡ ካልኣኒሆ፡ ከመ፡ ቀሪጸ፡ ገጽ፡ በኀበ፡ ኢትዮጵያ፡ ወኖባ፤ ወከመ፡ ተላጽዮ፡ ጽሕም፡ በኀበ፡ አፍርንጅ። ወረከበ፡ መጽሐፈ፡ ዘቀረጹ፡ ቀደምት፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡(ፍ፡ ነ፡ ፶፩። ኩፋ፡ ፰)።

ተቀርጸ፤ ተቀረጠ፤ ተነጠጠ፤ ተጣፈ፡ ተነደፈ። ናሁ፡ ተአዘዘ፡ ወተቀርጸ። ወከመ፡ ዝ፡ ተጽሕፈ፡ ወተቀርጸ፡ በእንቲኣሁ። በንበተ፡ አይሁድ፡ እንተ፡ ተቀርጸት፡ በጽላተ፡ በማይ። ወሀበ፡ ሙሴ፡ በሰሌዳተ፡ አብላቅ፡ እለ፡ ተቀርጻ፡ በሆህያተ፡ ዕብራይስጢ፡(ኩፋ፡ ፲፯። ፳፱። መጽ፡ ምስ)።

ቅሩጽ፤ (ጻን፡ ጻት፡ ርጽት)፤ የተቀረጠ፤ የተጣፈ፤ ያበጠ፡ የሰመጠ፤ መልክ፡ ያለው። ወረከብናሁ፡ ለበትር፡ ጽሑበ፡ በንባብ፡ ወቅሩጸ፡ በትርጓሜ፡ (ቅኔ። ሃይ፡ አበ፡ ሳዊ)።

ቅርጸት፤ መቅረጽ፤ መቀረጽ፤ አቀራረጽ፤ ቅርጽ፤ ጥሬት፤ የፊደል፡ መልክ፤ እጅ፡ እግር፤ ኀርመት፡ ቅንጣት። ወጸሐፉ፡ ባፀሌሁ፡ በቅርጸት፡ ማኅተም። የውጣ፡ እንተ፡ አሐቲ፡ ቅርጸታ፡ (ዘፀ፴፯፡ ፴፱። ማቴ፳፡ ፲፰። ቀሌ)።

ቀረፀ፤ (ዐረ፡ ቀረፀ። ሱር፡ ቅራጥ)፤ ቀረጠ፤ ቀረጥ፡ ተቀበለ፡ (ዐማርኛ)። ቈረጠ፤ ሸለተ፤ ላጨ፤ ከረከመ፤ የሕዋስ፡ የጠጕር፡ የጥፍር። ቀረፀ፡ እዝኖ፡ ዘፀጋም። ኢትቅርፀ፡ እምኔከ፡ አባለ፡ ዘርዕ። ኢይደሉ፡ እምድኅረ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፤ ቀሪፀ፡ አጽፋር፡ ወተላጽዮ፡ ጸጕር። ኢይቅርፀ፡ ጽፈሪሁ። ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ ዳእሙ፡ ቅርፀ። ሖረ፡ ኀበ፡ ይቀርፀ፡ አበግዒሁ። ከመ፡ በግዐ፡ ዘኢይነብብ፡ በቅድመ፡ ዘይቀርፆ። እምነ፡ ቀዳሚ፡ ዘቀረፅኩ፡(ፊልክ፡ ፯። ፱፻፴። ቅዳ። ቄድር። ዲድ፡ ፩። ዘፍ፴፩፡ ፲፱። ኢሳ፶፫፡ ፯። ጦቢ፩፡ ፯)።

ቀራፂ፤ (ፂት፡ ፅያን፡ ያት)፤ የሚቈርጥ፤ ቈራጭ፤ ቀራጭ፤ ሸላች፤ ላጭታ። ጸውዐት፡ ቀራፄ፡ ወቀረፀቶ። መላጼ፡ ቀራፂ፡(መሳ፲፮፡ ፲፱። ሕዝ፭፡ ፩)።

አቅረፀ፤ አስቈረጠ፤ አስቀረጠ፤ ቀረጥ፡ አስጠ፡ አስቀበለ። አቀረጠ፤ ቀረጥ፡ ሰጠ።

መቅረፅ፤ (ብ፡ መቃርፅ። ዐረ፡ ሚቅራፅ)፤ መቅረጫት፤ መቍረጫ፤ መላጫ፤ መቀስ፡ ምላጭ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ይቤሎ፡ ሰረድአ፡ ሀበኒ፡ መጥባሕተ፡ አው፡ መቅረፀ፡ ወመተረ፡ ባቲ፡ ልሳኖ፡ (ስንክ፡ ጳጕ፭)። ሙዳየ፡ ዔረግ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መቅረፅ፡ እንደ፡ ማለት፡ ቈረፅ፡ ይቈርፅ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው፡ (ዓሞ፰፡ ፩)።

ተቀርፀ፤ (ተቀረጠ)፤ ተቈረጠ፤ ተሸለተ። እስከ፡ ተቀርፀ፡ ሥጋሁ። መራዕይ፡ እለ፡ ተቀርፃ። ተቀርፆ፡ ሥዕርት። አልቦ፡ ዘይትቀረፀ፡ ርእሶ፡ ዘእንበለ፡ ያእምር፡ አባስ፡(ስንክ፡ ግን፳፰። ማሕ፬፡ ፪። ስንክ፡ ሐም፳፩። ሥር፡ ጳኰ)።

ቅሩፅ፤ (ፃን፡ ፃት፡ ፅት)፤ የተቈረጠ፤ ቍርጥ፡ ሽልት። ድኅረ፡ ወድቀ፡ መልዐልተ፡ ምድር፡ ርእሱ፡ ቅሩፀ። መራዕይ፡ ቅሩፃት፡(ስንክ፡ ሚያ፲፰። ደራሲ)።

ቀረፅ፤ በቁሙ፤ ቀረጥ፤ ነጋዴ፡ ለመንግሥት፡ የሚያቀርጠው፡ ገንዘብ። ስሙ፡ ዕፅ።

ቀርቀር፤ (ዕብ፡ ቃርቆር)፤ ስሙ፡ ሀገር፤ ከዮርዳኖስ፡ ማዶ፡ ያለ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ገዎቻ፡ ቋጥኝ፡ ይሉታል፡ (መሳ፰፡ ፲)።

ቈርቋር፤ ሮት፤ (ቈርቈረ፡ ይቈረቍር፡ ይቈርቍር። ዐረ፡ ቀርቀረ። ዕብ፡ ቃርቄር)፤ መቈርቈር፤ መቀብቀብ፤ የጥሬ፤ ቃሕቅሕን፡ ተመልከት። መሬኸ፡ ማስከከት፤ ቍርቍሩ፡ ማለት፤ የደሮ፡ የንቍራሪት፤ ቃቈርንና፡ ቈርነናፀን፡ እይ፤ ዘሩ፡ ቈሪር፡ ቈረ፡ ነው።

—፤ በቁሙ፡ መቈርቈር፤ መጕርበጥ፡ አለመመቸት፤ ማሳዘን፡ ማስቈጣት። የሐዘንን፡ ፍች፡ ተመልከት። መመ

ሥረት ፤ መዠመር ፤ ለማቅናት ፡ ለመሥራት ፤ ያገር ፡ የከተማ ፡ (ዐማርኛ) ።

ተቈርቈረ ፤ በቁሙ ፤ ተቍረቍረ ፤ ዐዘነ ፤ ተቈጣ ፤ ተናወጠ ፤ ተንቀጠቀጠ ፤ ከሐዘን ፡ ከቍጣ ፡ የተነሣ ። ተመሠረተ ፡ ተዠመረ ፤ ሀገሩ ፡ ከተማው ።

ቍርቁር ፤ የተቈረቈረ ፤ ያዘነ ፡ የተቈጣ ፡ ቍጡ ።

ቍርቍር ፤ ቍርቈራ ፡ ሐዘን ፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ፤ ክርክር ፡ ሙግት ፤ ጩኸት ፡ ፍጅት ። ኢንፌር ፤ ካሕድ ፤ ቍርቍር ፤ መዐት ፤ ሁከት ፡ (ኪዳ) ።

አንቈርቈረ ፤ (ዐማርኛ) ፤ አንቈረቈረ ፤ ተንቈረቈረ ፤ የውሃ ፡ የጥሬ ፤ ለዜማም ፡ ይኾናል ።

ቈርቈሮ ፤ በቁሙ ፤ ጪኺ ፤ ፈሳሽ ።

ቈረቈር ፤ በቁሙ ፤ ነጭ ፡ የራስ ፡ ቋቍቻ ። (ተረት) ፤ በቡሓ ፡ ላይ ፡ ቈረቈር ።

ቀርቂስ ፤ (ዕብ ፡ ቃርቃሽ ፤ ሻኩራ ፡ የቃጭል ፡ ቍላ) ፤ መክን ፤ ተውኔት ፤ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ሥጋዊ ፡ ጨዋታ ፡ ያለበት ። ለእመ ፡ ኮነ ፡ አሐዱ ፡ ዘየሐውር ፡ ኀበ ፡ ቀርቂስ ፤ ለይኅድግ ፡ አው ፡ ለይሰደድ ፡ (መጽ ፡ ቄስ ፡ ፳፯) ።

—፤ ገበጣ ፤ ሰንጠረዥ ። ካህን ፡ ዘአዝለፈ ፡ ተዋንዮ ፡ ቀርቂስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ።

ቀርቂሳዊ ፤ ገበጣ ፡ ዐዋቂ ፤ ተጫዋች ። ቀርቂሳዊ ፡ ዘይትዋነይ ፡ ቀርቂሰ ፡ (መጽ ፡ ቄስ ፡ ፳፱) ።

ቂርቆስ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ሰማዕት ፤ ከነናቱ ፡ እሳት ፡ የገባ ፤ አንጌቤንን ፡ እይ ። ቂርቆስ ፡ ሕንቀቅሖ ፡ ተሠርዐ ፡ ምስለ ፡ እሙ ፡ (ቅኔ ። ስንክ ፡ ጥር ፲፭ ። ሐም ፲፱) ።

ቈሪር ፤ ሮት ፤ (ቈረ ፡ ይቈርር ፡ ይቍርር ። ዕብ ፡ ቃራር ። ሱር ፡ ቃር ። ዐረ ፡ ቀረ) ፤ መቍረር ፤ መብረድ ፤ መቀዝቀዝ ፤ ከሙቀት ፡ መለየት ፤ በረድ ፡ ቀዝቃዛ ፡ መኾን ። ወናሁ ፡ አብርሃም ፡ ቈረ ፡ ከመ ፡ በረድ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፫) ። ተመይጠ ፡ ተፈጸመ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቈረ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። እስከ ፡ ይቈርር ፡ መዐተ ፡ እጉከ ፡ (ዘፍ ፳፯ ፡ ፵፬ ። ኢዮ ፲፩ ፡ ፲፫ ። ኢሳ ፭ ፡ ፳፱ ። ፲ ፡ ፳፭) ።

ቈሪር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ራር) ፤ የቈረረ ፤ የቀዘቀዘ ፤ ቀዝቃዛ ፤ በራዳ ። ነፋስ ፡ ቈሪር ። ማይ ፡ ቈሪር ። ፀሓይ ፡ ጥዒና ፡ ቈሪራን ፡ አዝርዕት ። ቈራር ፡ ወሙስንት ፡ ምክር ፡ (ሚራግ፫ ፡ ፳ ። ምሳ፳፭ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ሐም፲፪ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ቍረት ፤ በቁሙ ፤ መቀዝቀዝ ፤ መብረድ ፤ አቀዛቀዝ ፤ አበራረድ ። ቅዝቃዜ ፤ ብርድ ፤ ቈፈን ። ቍረቲ ፡ ቶሳሔ ፡ ዘርዕ ። ቍረተ ፡ ሥጋሁ ፡ ኢያጥፍኦ ፡ ለእሳተ ፡ መለኮቱ ። ቍረተ ፡ ኅሊና ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፲፪ ፡ ፭ ። ያዕ ፡ ዘእል ። አርጋ ፡ ፱) ።

ቍር ፤ በቁሙ ፤ ብርድ ፤ ቈፈን ፤ ቅዝቃዜ ። ይመውት ፡ በቍር ። ይርዕዱ ፡ በእንተ ፡ ቍር ፤ እስመ ፡ ክረምት ፡ ውእቱ ። ቍር ፡ ወበረድ ። እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ቍራ ፡ ለይእቲ ፡ ሌሊት ፡ (ኢዮ፴፮ ፡ ፲፰ ። ፩ዕዝ ፡ ፱ ፡ ፮ ። ዘካ፲፱ ፡ ፮ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፲፰) ።

አቍረረ ፤ አቀዘቀዘ ፤ አስቀዘቀዘ ፤ አበረደ ፤ አስበረደ ፤ አስታገሠ ። ሰትየ ፡ ማይ ፡ ያቈርር ፡ ላህበ ፡ ጽምእ ። ዝናም ፡ ያቈርሮ ፡ ለመርቄ ። አቍረረ ፡ ሙቀቶ ። አቍርር ፡ መዐተከ ፡ (አፈ ፡ ተ፪ ። ሚራ፲፰ ፡ ፲፯ ። ፊልክ ፡ ፶ ። ዘፀ፴፪ ፡ ፲፪) ።

—፤ አቀረረ ፤ ቀዳ ፤ ጨመረ ፤ አንቈረቈረ ፤ ባፉ ፡ ወይም ፡ በሌላ ። አቍረሩ ፡ ማየ ፡ በመንፈ ፡ ወኢቱክዕወ ፡ ማይ ። ኢያቍርርዎ ፡ ወኢይክዕውዎ ፡ ቍርባኖ ፡ በኀብስት ፡ እምቅድመ ፡ ሠርሖት ፡ (ገድ ፡ ዘሚ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

መቍረሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ የሚያበርድ ፤ አብራጅ ፤ አቀዝቃዥ ።

መቍረር ፤ ርት ፤ ማቍረሪያ ፤ ማብረጃ ፤ ማቀዝቀዣ ፤ ማቅረሪያ ፤ ማንቈርቈሪያ ፤ ኰስኰስት ፤ ጡታም ፡ ብርት ፤ ልሕኵት ። ማየ ፡ መቍረር ፤ የኰስኰስት ፡ ውሃ ፤ የቅዳሴ ፡ ጠበል ። ወማየ ፡ መቍረርኒ ፡ ኢይንጥብ ፡ ምንትኒ ፡ እምአፍ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

አስቈረረ ፤ (ተቀ ፡ ግ) ፤ አስጠየፈ ፤ አሸቈረረ ፤ አስጠያፊ ፡ ኾነ ፤ ለሌላው ። ተጠየፈ ፤ ተሸቈረረ ፤ ተጠያፊ ፡ ኾነ ፤ ጠላ ፡ ተሰቀቀ ፤ እንደ ፡ ርኩስ ፡ አየ ፤ ሌላውን ። ብእሴ ፡ ደም ፡ ወጕሕላዌ ፡ ያስቈርር ፡ እግዚ ። ታስቈርር ፡ ጣዖተ ። ጸሊአቶ ፡ ወአስቈርሮቶ ፡ (መዝ ፡ ፭ ። ሮሜ፪ ፡ ፳፪ ። ዮሴፍ) ።

መስቈርር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ የሚያስጠይፍ ፡ አስጠያፊ ፤ አስቀያሚ ። የሚጠየፍ ፡ ተጠያፊ ፡ ተቀያሚ ፤ ተሰቃቂ ። አሕላማት ፡ መስቈርርት ፤ አስጠያፊ ፡ (ፊልክ ፡ ፻፳፱) ።

ስቍሩር ፤ የተጠላ ፡ የተነቀፈ ፤ የረከሰ ፡ ያስጡየፈ ። የተጠየፈ ፤ ሸቍራራ ፤ ጥይፍተኛ ። አክአብ ፡ ንጉሥ ፡ ወብእሲቱ ፡ ስቍርርት ፤ አስጠያፊ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፯) ።

ሰቈራር ፤ (ቅጽልና ፡ ጥሬ) ፤ የሚያስጠይፍ ፤ የሚያስቅቅ ፤ ከባድ ፤ ግም ፤ ጽሉእ ፤ ርኩስ ፤ ቅጽል ። ጥይፍታ ፤ ስቅቅታ ፤ አልየው ፡ አልሰማው ፡ ማለት ፤ ጥሬ ። ሰቈራረ ፡ ኮንክሙኒ ። ገበርክምዎ ፡ ለጼናነ ፡ ሰቈራረ ። ሰቈራረ ፡ ነፍሱ ። ኢኮነ ፡ ሰቈራረ ፡ ሰብሳብ ፡ ዘበሕግ ፤ ቅጽል ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፲፬ ። ዘፀ፭ ፡ ፳፩ ። ምሳ፯ ፡ ፲፯ ። ዲድ ፡ ፴፫) ። ግስንቱ ፡ ዲቃላና ፡ ቅጥይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ መንገድ ፡ ሊወጣል ፤ መስቈርርና ፡ አስቈራሪ ፤ ሰቈራርና ፡ ስቍሩር ፡ አንዳንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ።

ቃሩራ ፤ (ዐረ ፡ ቃሩረት ። ትግ ፡ ቈራረት) ፤ በቁሙ ፤ ቅዛዝ ፤ ጠርሙዝ ፤ የብርሌ ፡ የብርጭቆ ፡ ዐይነት ፤ ሥራው ፡ ቈሪር ፡ ውሃ ፡ የኾነ ፤ ከብረት ፡ ከልሕኵት ፡ ያይደለ ፡ (ዮሴፍ) ።

ቆሮስ ፤—መስፈሪያ ፤—ቀወሮስ ።

ቅራስያ ፤—(ዐረ ፡ እልቅራስያ) ፤ ፅፅ ፤

ፍሬ ፡ ዕፅ ፤ ፍሬነቱ ፡ እንደ ፡ እንኰይ ፡ ያለ ፤ ታናናሽ ፤ ፀጥነታም ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯) ።

ቀስ ፤—ቄስ ፤—ቀሲስ ፡ ቀሰ ።

ቃስ ፤ (ዐረ ፡ ቂያስ ፤ ልክ ፤ መለኪያ) ፤ ገላ ፤ የገላ ፡ ልብስ ፤ ሱሪ ፡ ቀሚስ ፤ ልከኛ ፤ በልክ ፡ የተብፋ ፤ ረዘሙ ፡ ዐጠረ ፡ የማይሉት ፤ ድርማንቅ ። ልብሰ ፡ ቃስ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፴፱ ። ዘሌ፲፮ ፡ ፬) ።

—፤ የላይ ፡ ልብስ ፤ ጀባ ፡ ካባ ፡ መጐናጠፊያ ። ዘይትሞጣሕ ፡ ቃስ ። አስኬማ ፤ ልብሰ ፡ ቃስ ፡ አኮ ፡ ለአሮን ፡ ሰርጐ ፡ ዘባኑ ፡ (ደራሲ) ።

ቄስጤ ፤—ቄሽት ፡ ጨጓራ ፤—ቀሠጠ ።

ቍስጥ ፤ (ዐረ ፡ ቁስጥ ። ዕብ ፡ ቆሽጥ) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ስም ። ባለቅኔዎች ፡ ቀበርቾ ፡ ይሉታል ። ዝክረ ፡ ስምኪ ፡ ሐዋዝ ፡ እምነ ፡ ከልበኔ ፡ ወቍስጥ ፡ ወእምነ ፡ ሰንበልት ፡ ምዑዝ ፡ (ደራሲ) ።

ቄስያ ፤ ያት ፤ (ዐረ ፡ ቁሽአ ። ዕብ ፡ ቂሹእ) ፤ የቅል ፡ የዱባ ፡ ወገን ፤ ያበሬ ፡ ያንኰሏ ፡ የሽክና ፡ ዐይነት ፤ ሞላላ ፤ ወጥ ፡ የሚኾን ፤ የሚቀቀል ፡ ቶሎ ፡ የሚበስል ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፭) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ቄሽት ፤ የበለስ ፡ ቋንጣ ፡ ይሉታል ።

ቄሲል ፤ ሎት ፤ (ቄስለ ፡ ይቄስል ፡ ይቍሰል ። ዕብ ፡ ካሻል ፡ ተሰናከለ) ፤ መቍሰል ፤ መነካት ፤ መመታት ፤ ቍስለኛ ፡ ቍስላም ፡ መኾን ፤ በደዌ ፡ በበትር ፡ በሥራ ፡ በሐዘን ። አነ ፡ ጠቢብ ፡ ወእፈውሰሙ ፡ ለድዉያን ፡ እለ ፡ ቄስሉ ፡ በደዌ ። ቄሰልኩ ፡ በቤተ ፡ ዐርክየ ። ወናሁ ፡ አበዊነ ፡ ቄስሉ ፡ በኀጺን ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፳ ። ዘካ፲፫ ፡ ፮ ። ፪ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፱) ።

ቍሱል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ስልት) ፤ የቈሰለ ፤ የተነካ ፤ ንክ ፤ ውጋ ፤ ምት ። ቍሱላነ ፡ ልብ ፡ (ኢሳ፶፯ ፡ ፲፭ ። ፳፭ ፡ ፭) ።

ቍስለት ፤ መቍሰል ፤ አቈሳሰል ፤ ቍስልነት ። ድካም ፤ ሐዘን ፤ ጭቅጭቅ ፡ (ዐማርኛ)

ቍስል ፤ (ላት ፤ ቍሰል) ፤ በቁሙ ፤ የተነካ ፡ ገላ ፤ ደዌ ፡ በትር ፡ ያረፈበት ፤ ግርፋት ፡ ውግታት ፤ መከራ ፤ ቂም ፤ ሐዘን ፤ ኀጢአት ። ከመ ፡ ይትፈወስ ፡ እምቍስል ፡ ዘአቍሰልዎ ። ቍስለ ፡ ሕዝቡ ። እመ ፡ ብ ፡ ቍስል ፡ ከመ ፡ ቍስልየ ። ቍስለ ፡ ሞት ፤ (የሚገድል ፤ ለሞት ፡ የሚያበቃ) ። እምዙሉ ፡ ቍስል ፡ የአኪ ፡ ቍስለ ፡ ልብ ። ወቍስለ ፡ አማዑት ፡ (፪ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፮ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፮ ። ሰቈ፭ ፡ ፲፪ ። ራእ፲፫ ፡ ፫ ። ሚራ፳፭ ፡ ፲፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶) ።

አቍሰለ ፤ አቈሰለ ፤ አስቈሰለ ፡ አሳዘነ ። ነደፍዎ ፡ ወአቍሰልዎ ። ትፍሥሕትከ ፡ ያቈስሎሙ ፡ ለጸላእትከ ። አነ ፡ አቍሰልኩ ፡ ነፍስየ ፡ (፪ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፭ ። ሚራ፲፪ ፡ ፳ ። ዮሴፍ) ።

አቍሳሊ ፤ መቍሰሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት) ፤ የሚያቈስል ፤ የሚያስቈስል ፤ አቍሳይ ፤ አስቈሳይ ፤ አሳዛኝ ፡ አስቀያሚ ። ትካዝ ፡ መቍሰሌ ፡ ልብ ፡ ውእቱ ፡ በከመ ፡ ደዌ ፡ ያቈስል ፡ ሥጋ ፡ (ፈላስ) ።

ቀሰመ ፤—ለቀመ ፤—ቀሚም ፡ ቀሠመ ።

(ጥስ) **ቀስሞ ፤ ሞት ፤ (ቀሰመ ፡ ይቄስም ፡ ይቀስም ። አው ፡ ቀሲም ፤ ቀሰመ ፡ ይቀስም ፡ ይቅስም ። ዐረ ፡ ቀሰመ ፤ ከፈለ) ፤** ማጣፈጥ ፡ ማጣፋፈጥ ፤ መመጠን ፤ መቀመም ፤ ሰብሰቦ ፡ ማዋሐድ ፤ ማዘመድ ፤ ለማጣፈጥ ። በምንት ፡ ይቄስምዎ ። ለቀሲመ ፡ ልሳንየ ፡ (ማር፱ ፡ ፵ ። አርጋ) ። ሲጠብቅ ፡ የቀደሰ ፤ ሲላላ ፡ የቀተለ ፡ ቤት ፡ ነው ፤ ስለዚህ ፡ በ፪ ፡ ይኼዳል ።

ቀሳሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ የሚያጣፍጥ ፡ አጣፋጭ ፤ ቀማሚ ፤ ወጥ ፡ ቤት ።

መቅስም ፤ መቅሰም ፤ (ብ ፡ መቃስም ፤ ማት) ፤ ማጣፈጫ ፤ ጨው ፤ ቅመም ፤ እንደ ፡ ማር ፡ ከብዙ ፡ ተቀሥሞ ፡ አንድ ፡ የኾን ፤ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ወጥ ፤ በብዙ ፡ ቅመም ፡ የተሠራ ፤ ሽታውና ፡ ጣዕሙ ፡ ልብ ፡ የሚመሥጥ ፤ እጅ ፡ የሚያስመጥጥ ። ይትዐቀብ ፡ እመቃስማተ ፡ መብልዕ ፡ ወመስቴ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘጥዕመ ፡ ዘኮነ ፡ እመቃስማት ። ይኅድግ ፡ ኵሎ ፡ መቃስማተ ። ኢይብልዑ ፡ መቃስማተ ፡ (ቄድር ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፭) ።

ቀስም ፤ ቅመም ፤ ቀመመን ፤ ጣዕም ፤ ጥፍጥነት ፤ አጠፋፈጥ ፤ የቅመም ፡ የወጥ ። ዘእንበለ ፡ ቀስም ። ወኢይብላዕ ፡ ቀስመ ፡ (ቀሌ ። ቄድር) ።

ተቀስመ ፤ ተቀሰመ ፤ ተጣፈጠ ፤ ተቀመመ ። በምንት ፡ ይትቄሰም ፡ (ማቴ፭ ፡ ፲፫) ።

(ላ ፡ ጥ) **ቅሱም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ስምት) ፤** የተጣፈጠ ፤ ጥፍጥ ፤ ቅምም ። ነገሩ ፡ ቅሱም ፡ በጼው ፡ መሰኮት ። ተግማጽ ፡ ጥዑም ፡ ወዜና ፡ ቅሱም ፡ ከመ ፡ ጼው ። ቅሱም ፡ ማእድ ፡ (ድጓ ። ፈላስ ። ስንክ ፡ ጥር፲) ።

ቅሳሜ ፤ ማጣፈጥ ፤ መጣፈጥ ፤ መቀመም ፤ አቀማመም ፤ ቅመማ ፤ ቅመምነት ። እምጽቡር ፡ ብሒባሒከ ፡ ወእምኔሁ ፡ ቅሳሜነ ፡ (ኢዮ፴፫ ፡ ፮) ።

(ላ) **ቀሰመ ፤ (ዕብ ፡ ቃሰም ። ሱር ፡ ቅሳም) ፤** አሟረተ ፤ ጠነቈለ ፤ ገመተ ፡ መላ ፡ ጣለ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀሰመ ፡ ፈንታ ፡ አስተቃሰመ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ ባደራራጊ ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። በከመ ፡ ሐሰበ ፡ ወአስተቃሰመ ፡ ለአማስኖቶሙ ። አስተቃስሚ ፡ ሊተ ፡ (አስቴ፱ ፡ ፳፬ ። ፩ነገ ፡ ፳፰ ፡ ፰) ።

አቅሰመ ፤ አስተቅሰመ ፤ አስሟረተ ፤ አስጠነቈለ ፤ መላ ፡ አስመታ ፤ ጨሌ ፡ ጠጠር ፡ አስጣለ ።

አቅሳሚ ፤ መቅሰሚ ፤ አስጠንቋይ ፤ ጠንቋይ ፡ ጠያቂ ።

መቅስም ፤ (ምት ፡ ማን ፡ ማት) ፤ ጠንቋይ ፤ ሟርተኛ ፤ መለኛ ፤ ነቢየ ፡ ሐሰት ። በመቅስም ፡ ፈንታ ፡ መስተቃስም ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። መስተቃስማን ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። ቀሌ ። ገድ ፡ ተክ) ። መስተቅስም ፡ ቢል ፡ ግን ፡ አስጠንቋይ ፡ ያሰኛል ፤ ከአስተቅሰመ ፡ ይሰማማል ።

መቅሰምት ፤ (ብ ፡ መቃስምት) ፤ የሕ ርት ፡ መማሪያ ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። ወነሥኡ ፡ መቃ ስምቲሆሙ ፡ ምስሌሆሙ ፡ (ዘኍ ፴፱ ፡ ፯) ።

ምቅሳም ፤ (ማት) ፤ ማሕረቻ ፤ መጠንቈ ያና ፡ ማስጠንቈያ ፤ ቦታ ።

ቀስም ፤ ቅስም ፤ (ማት) ፤ ሕርት ፤ ጥን ቈላ ፤ ነቢብ ፡ ግምት ፤ መላ ፤ ትንቢተ ፡ ሐሰት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በቀስም ፡ ፈንታ ፡ መቅስም ፡ መቅሰም ፡ መቃስም ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። ሰብአ ፡ መቅስም ። በሰዐም ፡ ዘመቅስም ። ሕልም ፡ ወሰ ገል ፡ ወመቃስም ፡ ከንቱ ፡ ኵሉሙ ፡ (፩ነገ ፡ ፮ ፡ ፪ ። ኢያ፲፫ ፡ ፳፪ ። ሢራ፴፩ ፡ ፭) ።

አስተቃሰመ ፤ (አደራረጊ) ፤ አጠናቈለ ፤ አጠንቃቈለ ፤ መላ ፡ አማታ ።

መስተቃስም ፤ የሚያጠናቊል ፤ አጠናቋይ ፤ አጠንቋቋይ ።

ቅስና ፤—ቄስነት ፤—ቀሲስ ፡ ቀሰ ።

ቄስቄስ ፤ (ብ ፡ ቄሳቍስ ፤ ሳት) ፤ የቤት ፡ ዕቃ ፤ ታናናሽ ፤ ሰባራ ፡ ሥንጥር ፤ ደጅ ፡ አፍ ፡ የመለሰው ፡ ማጀት ፡ የጕረሠው ፤ ማናቸውም ፡ ኹሉ ፤ በየስሙና ፡ በያይነቱ ። ኵሉ ፡ ንዋየ ፡ ወቄስቄሰ ፡ ማኅበረኩ ። ውብ ዙኅ ፡ ቄሳቍሳተ ። ወቄሳቍሳቲሁኒ ። ወበህየ ፡ ርኢኩ ፡ ዕፀወ ፡ ኵነኔ ፡ ፈድፋደ ፡ ቄስቄሰ ፡ መዐዛ ፡ (መቃ ። ገድ ፡ ተክ ። ዘፍ፴፩ ፡ ፲፰ ። ሔኖ፳፱ ፡ ፱) ። ቄስቄስ ፤ ቀሰ ቀሰ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ የወጣ ፡ ነው ። ቀና ፡ ክ ፡ ተወራራ ሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፤ በቄሳቍስ ፡ ፈንታ ፡ ኵሳዥስ ፡ ይላል ። ቈራታተ ፡ ወኵሳዝሳተ ፡ ወአጽሕልተ ፡ (ዲድ ፡ ፴፩) ።

ቄሳር ፤—ስመ ፡ ንጉሥ ፤—ቀይሳር ።

ቀሲስ ፤ ሶት ፤ (ቀሰ ፤ ቀሰሰ ፡ ይቀስስ ፡ ይቅስስ ። ዕብ ፡ ቅሻሽ ። ሱር ፡ ቃሽ) ፤ ማር ጀት ፤ መሸምገል ፤ መቈሸሽ ፤ ቈሻሻ ፡ መኾን ፤ ቈሻሻ ፡ መልቀም ፤ ማጋበስ ፡ መሰብሰብ ። መቅሰስ ፤ ካህን ፡ ቄስ ፡ መኾን ፤ ቅስና ፡ መሾም ። ምሥዋዒሆሙ ፡ በኀበ ፡ ቀ ሲሱ ፡ ወዛቅኑ ፡ (ቀኖ ፡ ኒቅ ፡ ፸፱) ።

ቀሲስ ፤ (ዐረ ፡ ቀሲስ ። ሱር ፡ ቃሺሻ) ፤ ቄስ ፤ ካህን ፤ ሽማግሌ ። ቀሲስ ፡ ወዲያቆን ። እምነ ፡ ቀሲስ ፡ (ቅዳ ። ፪ዮሐ ፡ ፩) ።

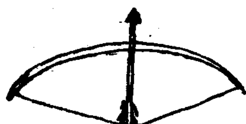
ቀስ ፤ ቀይስ ፤ (ትግ ፡ ቀሽ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ቀሲስ ። አባ ፡ ገሪማ ፡ ቀስ ፡ ዘመደራ ። ወይቤልዎ ፡ ቀስ ፡ ወመኳንንት ፡ ለአባ ፡ ሊባኖስ ። ለእመ ፡ ብረቀ ፡ አክሊሮስ ፡ ዘውእቱ ፡ ቀይስ ፡ ገበዝ ፡ ንዋያተ ፡ ምሥ ዋዕ ፡ (መዋሥ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፯ ፡ ፯) ።

ቀሲሳን ፤ ቀሳውስት ፤ ቄሶች ፤ ቀሳውስ ቶች ። ትሚም ፡ ቀሲሳን ። ይጸውዕ ፡ ቀሳውስተ ፡ (ቲቶ ፩ ፡ ፭ ። ያዕ፭ ፡ ፲፬) ። ኤጲስቆጶስ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቀሲስ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ምስለ ፡ ቀሳ ውስት ፡ ወዲያቆናት ፡ (ፊልጵ፩ ፡ ፩) ።

ቅስና ፤ ቄስነት ፤ ቄስ ፡ መኾን ፤ የቄስ ፡ ማዕ ርግ ፤ የሹመቱ ፡ ስም ። ዘተሠይመ ፡ ሢመተ ፡ ቅስና ። ይነሥእ ፡ ሢመተ ፡ ቅስና ፡ በሕልያን ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፯ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፯ ፡ ፳) ።

አቅሰሰ ፤ አቀሰሰ ፤ አስቀሰሰ ፤ ቅስና ፡ ሾመ ፤ አሾመ ፤ ቄስ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ።

ቀስት ፤ (ዕብ ፡ ቄሼት ። ሱር ፡ ቂሽታ ። ዐረ ፡ ቀውስ) ፤ በቊሙ ፤ ደጋን ፤ ጕባባ ፤ ጕባጣ ፤ የጦር ፡ መሣሪያ ። ቀስት ፡ ጠዋይ ። ቀስተ ፡ ብርት ፤ ቀስተ ፡ ደመና ። ቀስተ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ሆሴ፯ ፡ ፲፮ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ሕዝ፩ ፡ ፳፰ ። ኩፋ ፡ ፮) ።

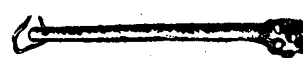

ቀስት ፡

ቀስተወ ፤ ቀስተ ፤ ቀስት ፡ ሠራ ፤ ቀስት ፡ አኵ መሰለ ፤ አጕበጠ ። ዐለበ ፤ ደገነ ፤ ሳበ ፡ ለጠጠ ፤ ነደፈ ፤ ፍላጻውን ፡ በቀስት ። ወቦአ ፡ ወቀስተወ ፡ ፍጽመ ፤ ኢ ዮአብ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፩ ፡ ፯) ።

ቀስታዊ ፤ ቀስት ፡ ሠሪ ፤ ቀስተኛ ፡ ባለቀስት ፤ ነዳፊ ፤ ወርዋሪ ።

ቀስታም ፤ (ማት) ፤ መንደርቆ ፡ በትር ፤ ጕ መድ ፤ ዱላ ፤ ከቀስት ፡ ጋራ ፡ የሚያዝ ። በቀስታመ ፡ ኀ ይሉ ፡ አድከሞ ፡ ለአርዌ ፡ ርኩስ ። በትርከ ፡ ወቀስታ ምከ ። ገሠጽኮ ፡ ለዮናስ ፡ በቀስታመ ፡ ባሕር ፡ (ድጓ ። መዝ ፡ ፳፪ ። ቅኔ) ።

ቀስታም ፡

ቀታ ፤ (ዐረ ፡ ቂሻእ) ፤ ቊስያ ፤ የዱባ ፡ ወገን ። እልቀታ ፡ ወሐምሐም ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯) ።

ቀቲው ፤ ዎት ፤ (ቀተወ ፡ ይቀቱ ፡ ይ ቅቱ ። ዐረ ፡ ወቀተ ፤ ጊዜ ፡ ወሰነ) ፤ መገበር ፤ ግብር ፡ መስጠት ፤ ገባር ፡ ተገዥ ፡ መኾን ። ጋላ ፡ በሬ ፡ ገበሬ ፡ ቢል ፤ ቆቲዮ ፡ ቆቱ ፡ የሚለው ፡ ከዚህ ፡ ይስማ ማል ። መቈታቸት ፤ ቍትቻ ፡ ማድረግ ፤ መወራረድ ፤ የቍትቻን ፡ ዕዳ ፡ ውርርድን ፤ መክፈል ። በቀተወ ፡ ፈንታ ፡ ቀተተ ፡ ይልና ፤ ጥሬውን ፡ ደግሞ ፡ ቀቶት ፡ እንደ ፡ ማ ለት ፡ ቀተት ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ከመ ፡ ይግበር ፡ ቀተተ ፡ ምስሌሁ ። ወእለ ፡ ይበትዩ ፡ በቀተት ፡ (ዳን፲፩ ፡ ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩) ።

ቀቶት ፤ ገባርነት ፤ ግብር ። ቍትቻ ፤ ውርርድ ፤ ውሽንብር ፤ የማጉስ ፡ የቍትቻ ፡ ዕዳ ፤ የውርርድ ፡ ገን ዘብ ። በእንተ ፡ ከመ ፡ ኢመፍትው ፡ ይበትዩ ፡ በቀ ተት ፡ አስተዋዲአሙ ። ወአንበሩ ፡ ቀተተ ፡ በዝንቱ ፡ (ቀኖ ፡ ሎዶ ፡ ፶፩ ። ገድ ፡ ተክ) ።

አቅተወ ፤ አስገበረ ፤ ገባር ፡ አደረገ ፤ አስጨነቀ ። አቈታቸ ፤ አወራረደ ፤ ቍትቻ ፡ አስከፈለ ። ሚጡ ፡ በችረ ፡ እለ ፡ ይትፌደዩ ፡ ወዐለውዎሙ ፡ ለእለ ፡ ያቀትዉ ። እፎ ፡ ተስዕረ ፡ ዘያቀቱ ። አልቦ ፡ ምንትኒ ፡ ዘያቀት ውዎ ፤ አስገበረ ፡ (ኢሳ፲ ፡ ፬ ። ፲፬ ፡ ፬ ። ዘዳ፳፱ ፡ ፳፩) ።

ቀቲል ፤ ሎት ፤ (ቀተለ ፡ ይቀትል ፡ ይቅትል ። ዕብ ፡ ቃጣል ። ሱር ፡ ቅጣል ። ዐረ ፡ ቀተለ) ፤ መግደል ፤ መውጋት ፡ ማቍሰል ፤ መቍረጥ ፤ ማጥፋት ፤ ማድከም ፡ መጕዳት ። ይመክሩ ፡ ለቀቲል ። ቀተለ ፡ ርእሶ ፡ ለሊሁ ። ዕፄ ፡ ቀተሎ ፡ ለዝኩ ፡ ሐም ሐም ። በጾም ፡ ሰብእናሆሙ ፡ ቀተሉ ፡ (ኢሳ፶፱ ፡ ፯ ። ዮሴፍ ። ዮናፀ ፡ ፯ ። ድጓ) ።

ቀታሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ተልት) ፤ የሚገድል ፤ ገዳይ ፤ አጥፊ ። ቀታሌ ፡ ነፍስ ። ኮነተኒ ፡ ቀታሊተ ። ኖሎት ፡ ቀታልያን ። ቀተልተ ፡ አበዊሆሙ ፡ (ሚራ፲፩ ፡ ፳፭ ። ሮሜ፯ ፡ ፲ ። ኤር፳፫ ፡ ፩ ። ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፱) ። በቅቱል ፡ ፈንታ ፡ ቀታሊ ፡ ይባል ፤ በሕተት ፡ ነው ። ኢትግበርዋ ፡ ቀታሊተ ፡ ለምድርክሙ ፡ (ዘኍ፴፭ ፡ ፴፫) ።

ቀትል ፤ (ላት) ፤ ግድያ ፤ ሰልፍ ፤ ውጊት ፤ ጦርነት ። ቀትል ፡ በመጥባሕት ። ገብሩ ፡ ቀትለ ። ጸብእ ፡ ወቀትል ። በሕገ ፡ ቀትል ። ቀትላት ፡ በይጣናት ፡ (ዮሴፍ ። ፩ዜና ፡ ፲ ፡ ፩ ። ያዕ፬ ፡ ፩ ። ዮዲ፯ ፡ ፲፩ ። ፊልክ) ።

መቅትል ፤ ተል ፤ (ብ ፡ መቃትል) ፤ መግደያ ፤ መግሪያ ። ገዳይ ፤ ባለመግሪያ ።

ምቅታል ፤ (ላት) ፤ መግደያ ፤ መገደያ ፤ ማስገደያ ፡ ቦታ ። መልዕልተ ፡ ምቅታል ፡ (፪ነገ ፡ ፭ ፡ ፳) ።

አቅተለ ፤ አስገደለ ፤ አስፈጀ ። በአቅትሎትከ ፡ ጽኑዓኒነ ፡ (ዮሴፍ) ።

ተቀትለ ፤ ተገደለ ፤ ሞተ ፤ ተመታ ፤ ታረደ ፤ ተወጋ ፡ ቈሰለ ፤ ጠፋ ፡ ተበላሸ ፤ ረከሰ ። ረሰይከነ ፡ ለተቀትሎ ። ተቀትለት ፡ ሀገር ። እስመ ፡ ተቀተልከ ። ወተቀትለት ፡ ምድር ፡ በደም ፡ (ጦቢ፫ ፡ ፬ ። ሕዝ፴፫ ፡ ፳፩ ። ራእ፭ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፻፭) ።

ቅቱል ፤ (ላን ፡ ላት ፤ ትልት) ፤ በሰው ፡ እጅ ፡ የሞተ ፡ የተገደለ ፤ የተወጋ ፤ የቈሰለ ፡ ቍስለኛ ፤ ግዳይ ፡ ሬሳ ። ወለእመ ፡ ተረክበ ፡ ቅቱል ፡ በውስተ ፡ ምድር ። ቅቱላን ፡ በኲናት ፡ (ዘዳ፳፩ ፡ ፩ ። ዕዝ፪ ፡ ፲፱) ። ዕጉት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቅቱል ፡ ይባል ፤ በሕተት ፡ ነው ። ሀገር ፡ ትልት ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፯) ።

ቅትለት ፤ (ታት) ፤ መግደል ፤ መገደል ፤ አገዳደል ፤ ግድያ ፤ ትግል ፡ ትግያ ፤ ጦርነት ። ወኢነሰሑ ፡ ዓዲ ፡ እምነ ፡ ቅትለቶሙ ። ዜና ፡ ቅትለቱ ፡ ለአልዓዛር ፡ ካህን ። ስፍጠታተ ፡ ሰይጣን ፡ ልባዊት ፤ ወቅትለታቲሁ ፡ ኅቡኣት ፡ (ራእ፱ ፡ ፳፩ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፱) ።

ተቃተለ ፤ ተጋደለ ፤ ተገዳደለ ፤ ተዋጋ ፤ ተባለፈ ፤ ተጋጠመ ። ይጓልሑ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወይትቃተሉ ። ይትቃተልዎ ፡ ለይሁዳ ። ተቃተሉ ፡ ለመንክስ ፡ ኅሊና ፡ ዝሙት ። ንትቃተል ፡ ክልኤነ ፡ በባሕቲትነ ፡ (ማቴ ፳፬ ፡ ፲ ። ኢሳ፱ ፡ ፳፩ ። ገድ ፡ ዳን ። ፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲) ።

አስተቃተለ ፤ አጋደለ ፤ አገዳደለ ፤ አዋጋ ፡ አጣላ ፤ አፋጀ ፡ አሜረሰ ፤ አስተጣጠቀ ። ብዙኃነ ፡ አዕርክተ ፡ አስተቃተለ ። ከመ ፡ ያስተቃትሎሙ ፡ በኀጺን ፡ ወበረ ንብ ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፲፫ ። ራእ፯ ፡ ፰) ።

መስተቃትል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ የሚጋደል ፤ የሚያጋድል ፤ አጋዳይ ፡ አገዳዳይ ፤ ተጋዳይ ፤ ዐርበኛ ፤ ተዋጊ ፡ ሰልፈኛ ። ብእሲ ፡ መስተቃትል ፡ ወተባዐ ። እዴክ ፡ መስተቃትልት ፡ ወመዋኢት ። ሕዝብ ፡ መስ ተቃትላን ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፳፰ ። ጥበ፲ ፡ ፳ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፬) ።

ምስትቅታል ፤ መገደያ ፤ መገዳደያ ፤ ማገዳ ደያ ፤ ቦታ ።

(ጥ) **ቀትሮ ፤ ሮት ፤ (ቀተረ ፡ ይቄትር ፡ ይቀ ትር ። አው ፡ ቀቲር ፤ ቀተረ ፡ ይቀትር ፡ ይቅ ትር ። ዐረ ፡ ቀተረ) ፤** ማዋደድ ፤ ማዘመድ ፤ መቻን ከር ፤ መቀርቀር ፤ መደንቀር ፤ የነጮት ፡ የብረት ። መዝ ጋት ፡ መቈለፍ ፡ ማጕር ፤ መወርወር ፤ መሸጕር ፤ የመዝ ጊያ ። ፀጸወ ፡ ኖኅተ ፡ ወቀተረ ። ዕጽዉ ፡ ኖኅተ ፡ ወ ቅትሩ ። ወጸአነ ፡ ቀተርነ ፡ ኖኅተ ፡ (መሳ፫ ፡ ፳፫ ። ፪ነገ ፡ ፲፫ ፡ ፲፯ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፯) ።

—፤ በቁሙ ፤ መቀተር ፤ ማሾል ፤ ሹል ፡ ማድረግ ፤ ለማ ዋደድ ። ቀትር ፡ መኸን ፤ የጊዜ ። ወቀቲሮ ፡ ጊዜ ፡ ሰሱ ፡ በዓት ፡ (ሉቃ፳፫ ፡ ፵፬) ።

—፤ ማጠን ፤ ማጤስ ፤ ማሽተት ፡ (ዕብ ፡ ወሱር ፤ ቃጣር ፤ ቅጣር ፤ ቋጠረ ፤ ዐጠነ) ። በእንተ ፡ ዕጣኑ ፡ ለአሮን ፡ እ ንተ ፡ አቍረረ ፡ መዐተ ፡ ሞት ፡ ሶበ ፡ ቀተረ ፡ (አዋል) ።

ቀትር ፤ በቁሙ ፤ መንፈቀ ፡ መዓልት ፤ እኩለ ፡ ቀን ፤ ፮ኛ ፡ ሰዓት ፤ የፀሐይ ፡ አፍሬ ፡ ቀርኍ ፡ ምዕዛሩ ፡ ም ድርን ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ የሚወጋበት ። ይጼልለከ ፡ እም ፀሓዩ ፡ ቀትር ። ቀትረ ፡ መዓልት ። ጊዜ ፡ ቀትር ። ብ ርሃነ ፡ ቀትር ። ጋኔነ ፡ ቀትር ፡ (ሚራ፴፩ ፡ ፲፱ ። ፴፭ ፡ ፲፯ ። ማር፲፭ ፡ ፴፫ ። ኢሳ፲፰ ፡ ፬ ። መዝ ፡ ፺) ።

ተቀትረ ፤ ተቀተረ ፤ ተዘጋ ፤ ተሸጐረ ፤ ተወጋ ፡ ተቻነከረ ። ታጠነ ፡ ጤሰ ፤ ሸተተ ፤ መዓዛ ፡ ኾነ ። ዘበ ዮርዳኖስ ፡ ተጠምቀ ፡ ወዘበመስቀል ፡ ተቀትረ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ቅቱር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ትርት) ፤ የተዘጋ ፡ ዝግ ፤ ሸጕር ፡ ቅርቅር ። ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ዝጉሕ ፡ ወቅ ቱር ፡ (ግብ፭ ፡ ፳፫) ።

ቅታሬ ፤ ቅታር ፤ መጤስ ፤ መሸተት ። ሽቱ ፡ ዕጣን ፤ የተቀመመ ፡ የተጣፈጠ ፤ የደቀቀ ፡ የተወገጠ ። የዕ ጣን ፡ ሽታ ፤ መዐዛ ። ዕጣን ፡ ዘቅታሬ ፡ ደቂቅ ። ዕጣን ፡ ዘካልእ ፡ ቅታሬሁ ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፯ ፡ ፱ ፡ ፴፬—፴፰) ።

ቅትር ፤ (ራት) ፤ ችንካር ፤ ቀኖት ፡ ምስማር ፤ ወስፌ ፡ እፊ ፡ ምዣር ፤ ካስማ ፡ ችካል ፤ ማናቸውም ፡ ሹል ፡ የኾነ ፡ ኹሉ ። ኀጺን ፡ ብዙኅ ፡ ለቅትራት ፡ ኀዋ

ኀው ። ቅንው ፡ በቅትራት ፡ ኀጻውንት ። ቅትራት ፡ ር ሱን ። ከመ ፡ ቅትራት ፡ ለአድግ ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ምስ ። መክ፲፱ ፡ ፲፩ ። ምሳ፳፮ ፡ ፫) ።

ቀተተ ፤—ቄተቸ ፤—ቀተወ ።

ቆጽን ፤—ኵፍ ፡ ጫማ ፤—ቀወጽን ።

ቆጸረ ፤—ቈረጠመ ፤—ቀውጸረ ።

ቆጵሮስ ፤—ስመ ፡ ሀገር ፤ ደሴት ፤—ቀውጵሮስ ።

ቈጵርስስ ፤ (ጵር ፡ ኪፓሪሶስ ። ዕብ ፡ ብሮሽ) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ ጥድ ፤ የጥድ ፡ የዘግባ ፡ ዐይነት ፤ ግንዱ ፡ ነጭ ፤ ደቅማ ፡ የሚመስል ። ቈጵርስስ ፡ ወዠሉ ፡ ዕፀወ ፡ ገዳም ፡ (ኩፋ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፭ ። ፴፩ ፡ ፰) ።

ረ ፤ ኻያኛ ፡ ፊደል ፤ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ርእስ ፤ ቍጥሩ ፡ ኹለት ፡ መቶ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ረ ፡ (፪፻) ክልኤቱ ፡ ምእት ፡ ይባላል ።

ርእይ ፤ ዮት ፤ (ርእየ ፡ ይሬኢ ፡ ይርአይ ። ዕብ ፡ ራአህ ። ዐረ ፡ ረአይ) ፤ ማየት ፡ መመልከት ፤ መትኰር ፤ ማስተዋል ፡ መመርመር ፤ ባይን ፡ መቈፈር ፤ ዐይንን ፡ ልብን ፡ ባንድ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ መጣል ፡ መትከል ፤ አይቶ ፡ ማወቅ ፡ መረዳት ፤ ልኩን ፡ ማግኘት ። ዐየንን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ወንድም ፡ ነው ። መኑ ፡ ይጸግብ ፡ እምርእየ ፡ ሠናይቱ ። ይርአዩ ፡ ዕዉራን ። ርእዩ ፡ እመ ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ ዝ ። ኢትርአያኒ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ጸላም ፡ (ሚራ፵፱ ፡ ፳፱ ። ኢሳ፳፩ ፡ ፩ ። ኤር፪ ፡ ፲ ። ማሕ፩ ፡ ፮) ።

—፤ መስማት ፡ ማድመጥ ፤ ልብ ፡ ማድረግ ። አጽንን ፡ እዝነከ ፡ ለርእየ ፡ ሕልመ ፡ አቡከ ። ወርእየ ፡ ሕልመ ፡ አቡሁ ፡ ገብአ ፡ ማቱሳላ ። ወርእያ ፡ ደንገፀት ፡ እምቃሉ ፡ (ሔኖ ። ሉቃ፩ ፡ ፳፱) ።

—፤ ማሰብ ፡ መመኘት ፤ መገምገም ፡ መገመት ፤ መጠኈቈል ፡ ማሾረት ፤ ትንቢት ፡ መናገር ፤ መላ ፡ መምታት ። ልብየ ፡ ርእየት ፡ ብዙኀ ፡ ጥበበ ። ርኢኩ ፡ ሎቱ ፡ ዐስቦ ፡ ለዝኩ ፡ ወልድ ። ትሬእዩ ፡ በከከበ ፡ ሰማይ ። ነቢያትኪ ፡ ርእዩ ፡ ለኪ ፡ ከንቶ ፡ (መክ፩ ፡ ፲፮ ። መቢ፲፱ ፡ ፩ ። ኢሳ፵፯ ፡ ፲፫ ። ሰቈ፪ ፡ ፲፬) ። ሰማ ፡ ዐሰበ ፡ ገመተ ፡ አሾረተ ፡ ቢል ፤ የማየትን ፡ ስልት ፡ መናገር ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ምስጢሩ ፡ ከማየት ፡ አይወጣም ፤ ለሥራና ፡ ለነገር ፡ ኹሉ ፡ በዐይን ፡ ሥጋ ፡ ወይም ፡ በዐይን ፡ ልብ ፡ የሚታይ ፡ ሕልማዊ ፡ መልክ ፡ አለው ።

ረአዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ አይት) ፤ የሚያይ ፡ የሚያስተውል ፤ የሚጠነቍል ፤ መሠሪ ፡ ኮከብ ፡ ቈጣሪ ፤ ነቢይ ፡ ሐላሚ ፤ ፈታሽ ፡ መርማሪ ። አ ፡ ልብዋን ፡ ረአይያን ፡ ናሁ ፡ እንኰሙ ፡ እኀሌ ፡ ስምዐ ፡ ለዛቲ ፡ ቃል ። ረአይያነ ፡ ከዋክብት ። ረአይተ ፡ ኮከብ ። ረአዩ ፡ ኀቡኣት ። ረበየ ፡ ለወልዱ ፡ ረአዩ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ (ግንዘ ። ሔኖ፰ ፡ ፫ ። ኪዳ ። አርጋ ፡ ፫ ። ዮሴፍ) ።

ረአይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ነቢይ ። ንሑር ፡ ኀበ ፡ ረአይ ፤ እስመ ፡ ይብልዎ ፡ ሕዝብ ፡ ለነቢይ ፡ ረአየ ። ቦኑ ፡ ረአይ ፡ ዝየ ። አይቴ ፡ ቤቱ ፡ ለረአይ ፡ (፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፩ ፡ ፲፰) ።

ራእይ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ ሕልም ፤ ትንቢት ፤ ጥንቈላ ፡ ኮከብ ፡ ቈጠራ ። ራእይ ፡ ዘርእየ ፡ ኢሳይያስ ። እለ ፡ ይሬእዩ ፡ ራእየ ። ኢርእዩ ፡ ራእየ ፡ በኀበ ፡ እግዚ ። ራእየ ፡ ኮከብ ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፩ ። ፴ ፡ ፲፰ ። ሰቈ፪ ፡ ፱ ። ሔኖ፰ ፡ ፫) ። ራእይ ፡ ለንጓፊና ፡ ለመጻኢ ።

—፤ ማየት ፤ አስተያየት ፤ ዐይን ፡ አገላለጥ ። እምራእዩ ፡ ይትዐወቅ ፡ ብእሲ ፡ (ሚራ፲፱ ፡ ፳፱) ።

—፤ መልክ ፤ ፊት ፤ ቅርጽ ፤ ገጽ ፤ ዐይን ፡ የሚያርፍበት ። ተወበጠ ፡ ራእዩ ። እለ ፡ ሠናይ ፡ ራእዮን ። ጸሊም ፡ ከመ ፡ ሕመት ፡ ራእዮሙ ። ገጹ ፡ ከመ ፡ ራእየ ፡ መብረቅ ፡ (ማቴ፲፯ ፡ ፪ ። አስቴ፪ ፡ ፪ ። ሰቈ፬ ፡ ፰ ። ዳን፲ ፡ ፮) ።

አርአየ ፤ አስተርአየ ፤ አሳየ ፤ ገለጠ ፤ አበራ ፤ ነገረ ፤ አስተማረ ፤ አሳወቀ ፤ አስረዳ ። አርአዮሙ ፡ እኪተኒ ፡ ወሠናይተኒ ። ከመ ፡ አርኢ ፡ ኀይልየ ፡ ባዕሌክ ። እግዚ ፡ ያርኢ ፡ ገጾ ፡ ላዕሌክ ። ነገር ፡ ዘአርአይኩክ ። አርእየኒ ፡ ወአእምር ። ምንተ ፡ ይቤሎ ፡ ዘአስተርአዮ ። ዕፀ ፡ ዘያሬኢ ፡ ወያሌቡ ፡ ሠናየ ፡ ወእኩየ ፡ (ሚራ፲፯ ፡ ፮ ። ሮሜ፱ ፡ ፲፫ ። ዘኍ፮ ፡ ፳፮ ። ኤር፲፩ ፡ ፲፮ ። ፴፮ ፡ ፪ ። ሮሜ፲፩ ፡ ፬ ። ዘፍ፪ ፡ ፱) ።

አርአያ ፤ በቁሙ ፤ ሥዕል ፤ አምሳል ፤ ዐይነት ፤ መልክ ፤ አካል ፤ አብነት ፡ መምር ። ንግበር ፡ ሰብአ ፡ በአርኣያነ ። በበ ፡ አርኣያሁ ። አርኣያሁ ፡ ለእግዚ ። ታሜኒ ፡ ገጻ ፡ ወታበረኑ ፡ አርኣያሃ ። ብርሃነ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ወአምሳለ ፡ አርኣያሁ ። ኮነ ፡ አርኣያ ፡ ለዓለም ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ። እስመ ፡ አርኣያየ ፡ ወሀብኩክሙ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፲፪ና ፡ ፳፮ ። ፪ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ጳጕ፭ ። ዕብ፩ ፡ ፫ ። ሚራ፵፬ ፡ ፲፮ ። ዮሐ፲፫ ፡ ፲፭) ።

—፤ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፤ እንደ ። አርኣያ ፡ ይነውም ፡ ዘልፈ ። አርኣያ ፡ ብዙኀ ፡ ዝናም ። አርኣያ ፡ ከመዝ ፡ በረረ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳፩ ። ጥቅ፳፭ ። ደራሲ) ።

ተርእየ ፤ ታየ ፤ ተገለጠ ። ወተርእየት ፡ ማይ ፡ ርግዕተ ። ኢትትረአይ ፡ ቅድሜየ ፡ ዕሩቀከ ። መፍትው ፡ ለአንስት ፡ ይትረአያ ፡ በአርአያ ፡ ህድአት ፡ ወበትሕትና ፡ ፍድፉድ ፤ (ጥበ ፲፱ ፡ ፯ ። ዘፀ ፳፫ ፡ ፲፭ ። ፊ ፡ መ ፡ ፴፱ ፡ ፰) ። በተርእየ ፡ ፈንታ ፡ አስተርአየ ፡ ይላል ፤ የስሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። ገባሬ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ፡ ዘያስተርኢ ፡ ወዘኢያስተርኢ ። አስተርአየ ፡ ዘኢያስተርኢ ፤ እሙነ ፡ ኮነ ፡ አስተርእዮቱ ፡ (ጸሎ ፡ ሃይ ። ድጓ) ። በአርእየ ፡ ቦታ ፡ አስተርአየ ፡ ቢል ፡ ግን ፤ ሥርወ ፡ ቀለሙ ፡ ሳይለ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ርትዕ ፡ እንጂ ፡ ጸያፍ ፡ አይኾንም ፤ ስሕተት ፡ አይባልም ።

ርኡይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ኢት) ፤ የታየ ፡ የተገለጠ ፤ ግልጥ ፤ ጕልሕ ።

ርእየት ፤ ማየት ፤ መታየት ፤ አስተያየት ፤ መልክ ፤ አምሳል ፤ ዐይነት ። እፎ ፡ እክል ፡ ርእየተ ፡ እኪቶሙ ። ተወለጠ ፡ ርእየተ ፡ ገጹ ። ሕዝቅኤል ፡ ዘርእየ ፡ ርእየተ ፡ ስብሐቲሁ ። ይገብሮ ፡ ከመ ፡ ርእየተ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ። ከመ ፡ ርእየተ ፡ እሰቁጥሩ ፡ (አስቴ ፰ ፡ ፯ ። ዳንኤ ፡ ፲፱ ። ሢራ ፵፱ ፡ ፰ ። ኢሳ ፵፱ ፡ ፲፫ ። ሕዝ ፩ ፡ ፱) ።

ምርአይ ፤ (ያት) ፤ ማያ ፤ ማሳያ ፤ መተያ ፤ ቦታ ፤ መስታዮት ፤ መነጽር ። ርእይ ፤ ራእይ ፤ ርእየት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምርኣይ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ምርኣየ ፡ አዕይንቲከ ፡ (ዘዳ ፳፰ ፡ ፴፱) ። ሞራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ፤ ማያ ፡ መጠንቈያ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ሕዝ ፳፩ ፡ ፳፩) ።

ተራአየ ፤ ተያየ ፤ ተማሰለ ፤ ተመሳሰለ ፤ ተነጻጸረ ። ነዐ ፡ ንትራአይ ፡ ገጸ ፡ በገጽ ። የሐውሩ ፡ ክልኤቱ ፡ ኅቡረ ፡ እንዘ ፡ ኢይትራአዩ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፰ ። ዓሞ ፫ ፡ ፫) ።

አስተራአየ ፤ አስተያየ ፤ አነጻጸረ ፡ ፊት ፡ ለፊት ፤ ዐይን ፡ ለዐይን ።

አስተርአየ ፤ (አርአየ) ፤ አሳየ ፤ ገለጠ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ታየ ፡ አሳየ ፡ ብለው ፡ በኹለት ፡ ጾታ ፡ ይፈቱታል ፤ ታየ ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፤ አሳየ ፡ ማለት ፤ እውነት ። ወዘንተሰ ፡ አማነ ፡ ትዌሊ ፡ (ዮሐ ፱ ፡ ፲፰) ።

ረአመ ፤—ሮመ ፤ ነገደ ፤—ርኢም ፡ ረዐመ ።

ርኤም ፤ (ማት ። ዕብ ፡ ርኤም ። ሱር ፡ ርማያ) ፤ ቀንዳም ፤ የበረሓ ፡ እንስሳ ፤ የዋሊያ ፡ ወገን ፤ ቀንደቹ ፡ ጠፍጣፎች ፤ ታላላቆች ፤ ባለብዙ ፡ ዐጽቆች ፡ የኾኑ ፤ ለያንዳንዱ ፡ ፯ ፡ ፰ ፡ ዐጽቅ ፡ ያላቸው ፤ ዐጽቆቻቸው ፡ የእጅ ፡ ጣቶች ፡ የዥላብ ፡ ዕንጨቶች ፡ የሚመስሉ ። የግእዝ ፡ መላሽ ፡ ግን ፡ ርኤም ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሐርማዝ ፡ ሐሪሥ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ዘአሐዱ ፡ ቀርኑ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፳፩ና ፡ ፳፰) ።

ርኤም ፡

ረአሙት ፤ (ዕብ ፡ ራእሞት) ፤ ውስጠ ፡ ብዙ ። ውድ ፡ ክቡር ፡ ዕቃ ፤ ጥሩ ፡ ገንዘብ ፡ ሸቀጥ ፤ በውድ ፡ የሚሸጥ ፡ የሚለወጥ ፤ ወርቅ ፡ ዕንቍ ፡ ዘጺ ፡ ሕቍ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ፡ (ሕዝ ፳፯ ፡ ፲፮) ።

ርኢስ ፤ ሶት ፤ (ርእሰ ፡ ይርእስ ፡ ይርእስ ። ዐረ ፡ ረአሰ) ፤ መራስ ፤ ራስ ፡ መኾን ፤ ራስ ፡ መባል ፤ መሸምገል ፡ መላቅ ፡ መሠልጠን ፤ እንደ ፡ ጕልላት ፡ በላይ ፡ መኾን ። ተለአከ ፡ ለነግድ ፡ ከመ ፡ አብርሃም ፤ ወተተሐት ፡ ለዘትርእስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ከመ ፡ ዳዊት ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። አርጋ ፡ ፩) ። በርእሰ ፡ ፈንታ ፡ ተርእሰ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ኅበ ፡ ይትረአስ ፡ መስቀል ፡ ህየ ፡ መዊእ ። አጽፋር ፡ ዘተርእሳ ፡ ዲበ ፡ መልዕልቴሆን ፡ ለአእዳው ። ዘያጸንዐ ፡ ተርእሶተ ፡ (ተረ ፡ ቄር ፲፩ ። በንክ ። አፈ ፡ ድ፴፬) ።

ርኡስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ እስት) ፤ ራስ ፡ የኾነ ፤ የተሾመ ፤ የሠለጠነ ፤ ንጉሥ ። እግዚ ፡ ሥሉጥ ፡ ወርኡስ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ። እግዚ ፡ ልዑል ፡ ወርኡስ ። ርእሰ ፡ ርኡሳን ፡ መኳንንት ። ርእሰት ፡ አንቲ ፡ (አፈ ፡ ድ፱ ። ሃይ ፡ አበ ። አዋል ። ቅዳ) ።

ራእስ ፤ (ሳን ። ዐረ ፡ ረኢስ) ፤ አለቃ ፤ ሹም ፤ አበ ፡ ማኅበር ፤ ኤጲስቆጶስ ። ራእሳኒሆሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ (አዋል) ። ራእስ ፤ ርእስ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ርኡስ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ርኡሳኒሆሙ ፡ ለኢሎፍሊ ። ርኡሳነ ፡ አእላፍ ። ርኡሳነ ፡ ምእት ፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፲፱ና ፡ ፰ ። ፲፫ ፡ ፩ ። ፳፯ ፡ ፩) ።

ርእስ ፤ (ዕብ ፡ ሮሽ ። ሱር ፡ ሬሻእ ። ዐረ ፡ ረእስ) ፤ በቁሙ ፤ ራስ ፤ መክብበ ፡ ሕዋስ ፤ ከንገት ፡ በላይ ፡ ያለ ፤ ዐናት ፡ ሞንቅላት ፤ የናላ ፡ ቅል ፤ መዠመሪያ ፡ ክፍል ፤ በሥጋዊና ፡ በደማዊ ፡ ኹሉ ። ርእስ ፡ ወዘነብ ። ለሊሁ ፡ ርእስ ፡ ወንሕነ ፡ አባል ። አልቦ ፡ ር

ርእስ ፡

እስ ፡ ዘየአኪ ፡ እምርእሰ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ (ኢሳ ፱ ፡ ፲፬ ። ሢራ ፳፭ ፡ ፲፭ ። አፈ ፡ ድ፯) ።

—፤ ሥዕርት ፤ የራስ ፡ ቡቃያ ፤ ፀምሩ ፡ ጠጕሩ ፤ ባሕር

ያዊ፡ ማዕሩ። ፀፈረት፡ ርእሳ። ወተላጸየ፡ ርእሶ፡ (ዮዲ ፲፮፡ ፪። ግብ ፲፰፡ ፲፰። ዘኁ ፮፡ ፲፱)።

—፤ ጫፍ፤ ቍንጮ፤ መጨረሻ፤ መደምደሚያ፤ የዛፍ፡ የቤት፡ የሕንጻ፡ የተራራ። አርዝ፡ ዘነዋኀ፡ ቆሙ፡ ወይበጽሕ፡ ደመናተ፡ ርእሱ። ማዕርግ፡ ትክልት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወርእሳ፡ ይበጽሕ፡ ሰማየ። ርእሰ፡ ማእዘንተ፡ ምሥራቅ። ሕፅነ፡ ርእሰ፡ ደብር፡ (ሕዝ ፴፩፡ ፫። ኩፋ ፳፯። ሉቃ ፬፡ ፳፱)።

—፤ የፊደል፡ ስም፤ ካያኛ፡ ፊደል፡ ረ። ሬስን፡ ተመልከት።

—፤ ነፍስ፤ ሰውነት፤ ሥጋ፡ ገላ፤ መላው፡ ኹለንተናው፤ ከራስ፡ ጠጕር፡ እስከ፡ እግር፡ ጥፍር፡ ያለው፡ ባንድነት፤ እኔ፡ የሚል፤ አካል፤ ቁመት፤ ርስ፡ ቅል፤ ባለቤት። ሬሳ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው፤ ለልንና፡ ኪያን፡ አካልን፡ ተመልከት። ሰለየ፡ በበሕኩ፡ ርእስየ። እቄድስ፡ ርእስየ። ከመ፡ ያርኅሱ፡ ርእሶሙ። አአምር፡ ርእስየ፡ ከመ፡ መሬት፡ አነ። ኢታዕቢ፡ ርእሰከ። ያገብኡ፡ ርእሶሙ፡ ኀቤከ፡ (ዮሐ ፲፯፡ ፲፱። ፲፯፡ ፲፱። ሮሜ ፩፡ ፳፬። ኢዮ ፵፪፡ ፮። ሚራ ፩፡ ፬። ዮዲ ፪፡ ፲)።

—፤ ሥር፡ መሠረት፤ መዠመሪያ፡ ጥንት፤ መግቢያ፡ መባቻ፤ ንጉሥ፤ በኵር፡ አለቃ። ርእሱ፡ ለነገረ፡ ጥበብ። አነ፡ ርእስ፡ ወማኅለቅት። ርእሰ፡ መጽሐፍ። አመ፡ ርእሰ፡ ሠርቅ። ትሠይመኒ፡ ርእሰ፡ ሕዝብ። ርእሰ፡ ካህናት፤ ርእሰ፡ ዲያቆናት። ጴጥሮስ፡ ርእሰ፡ ሐዋርያት፡ (ሔኖ ፴፯፡ ፪። ራእ ፳፪፡ ፲፫። መዝ ፴፱። ሕዝ ፳፱፡ ፩። መዝ ፲፯። ፍ፡ ነ፡ ፬። ስንክ፡ ነሐ ፲፯)።

አርእስት፤ (ታት)፤ ራሶች፤ ጫፎች፤ መዠመሪያዎች፤ አለቆች። ቀጥቀጥከ፡ አርእስቲሁ፡ ለከይሲ። መካን፡ ዘይመትሩ፡ ውስቴቱ፡ አርእስታተ። አርእስተ፡ ጥቅም። አርእስተ፡ ነገር። አርእስተ፡ ምንባብ። አርእስተ፡ ዐሠርቱ፡ ምእት። አርእስተ፡ መላእክት፡ (መዝ ፸፫። ስንክ፡ ሐም ፳። ምሳ ፬፡ ፳፩። መቅ፡ ወን። ግንዘ። ሔኖ። ኪዳ)።

ርእስና፤ ራስነት፤ ብኵርና፤ አለቅነት። ሠናየ፡ ርእስና። አመ፡ ርእስና፡ (ስንክ፡ ሐም ፲። ነሐ ፲፩)።

አርአሰ፤ ሾመ፡ አላደገ፤ ራስ፡ አደረገ፤ አላቀ፤ አበለጠ፤ በላይ፡ አስቀመጠ። ካህነ፡ እግዚ፡ ዘአርአሶ፡ ህየንቴሁ። ወአርአሶ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ (ፈ፡ መ ፲፯፡ ፩። ኢፌ ፩፡ ፲)።

አርአሰ፤ አንተራስ፤ አቀና፤ ደገፈ፤ የድውይ።

ተርአሰ፤ ተንተራስ፤ ተጠጋ፤ ተደገፈ። መጽሐፍ፡ ግን፡ እንዳማርኛው፡ ተተርአሰ፡ ይላል፤ አያሰኝም። ተተርኢሶ፡ ኖመ። ያዕቆብ፡ ቅዳሴ፡ ተተርአሰ፡ እብነ፡ (ማር ፬፡ ፴፰። ቅኔ)።

ትርአስ፤ (ሳት)፤ ትራስ፤ መከዳ፤ ራስጌ፤ የመከዳ፡ ቦታ፤ የራስ፡ ቦታች፤ ቅርብ፡ አጠገብ። መንገለ፡ ትርአሲሁ። ሖረት፡ ውስተ፡ ምስካቡ፡ መንገለ፡ ትርአሱ። ይነብሩ፡ አሐዱ፡ ትርአሰ፡ ወአሐዱ፡ ትርጋፀ። ረከበ፡ ትርአሶ፡ ኅብስተ፡ (፩ነገ ፳፮፡ ፯። ዮዲ ፲፫፡ ፯። ዮሐ ፳፡ ፲፪። ፫ነገ ፲፱፡ ፯)።

መተርእስት፤ መንተራሻ፤ ማንተራሻ፤ ትራስ፤ ብርኵማ። የራስጌ፡ ሰይፍ፤ ዱላ፡ ሽጕጥ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። መተርእስቱ፡ እንተ፡ በዲቤሃ፡ ያሰምክ። መልእት፡ መተርእስተ፡ ወዘበጠት፡ ክሣደ፡ ወመተረት፡ ርእሶ፡ እምኔሁ፡ (ዮዲ ፲፫፡ ፮ና፡ ፰፡ ፲፮)።

ረቢብ፤ በት፤ (ረበ፤ ረበበ፡ ይረብብ፡ ይርብብ። ዕብ፡ ራባብ። ዐረ፡ ረበ)፤ መብዛት፡ መፈድፈድ፤ መላቅ፡ መብለጥ፡ ማደግ፡ መግነን፤ መጕልበት፡ መሠልጠን፤ እጅግ፡ ብዙ፡ እጅግ፡ ታላቅ፡ መኾን፤ በቍጥር፡ በክብር፡ በጌትነት። ረቢ፡ ረባን፡ ረበዋት፡ አርባብ፡ የዚህ፡ ዘሮች፡ ናቸው።

—፤ መርበብ፤ መዘርጋት፤ መዘረር፤ መሰተር፤ መወጠር፡ መገተር። መነስነስ፡ መረብረብ። ይኩና፡ ኪኑቤን፡ እንዘ፡ ይረብባ፡ ክነፊሆን። ወረበብኩ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ሠቅ። ይረብቡ፡ መሣግረ። አዘዘ፡ ያምጽእ፡ ሐመደ፡ ወረበቦ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ቤት፡ (ዘፀ ፳፭፡ ፳። መዝ ፻፫። ሕዝ ፳፯፡ ፲፬። ዳን ፲፬፡ ፲፬)።

ረባቢ፤ (ቢት፡ ብያን፡ ያት)፤ የሚዘረጋ፡ ዘርጊ፤ ነስናሽ።

መረብ፤ (ዕብ፡ ሚድባር)፤ በረሓ፤ ምድረ፡ በዳ፤ ያደገ፡ የወጥመድ፡ ስፍራ፤ የእንስሳት፡ የአራዊት፡ ወጥመድ፤ አሽክላ። ወኮንኩ፡ ከመ፡ አድግ፡ መረብ፡ ዘገዳም፡ (መዝ ፻፩)።

መረብ፤ (ዕብ፡ ሙራሕ። ዐረ፡ መራእ)፤ የአዕዋፍ፡ ፊኛ፤ ያንገታቸው፡ ኪስ፡ ከረጢት፡ በስተታች፡ በደረት፡ ያለው፤ ጥሬ፡ መቋጠሪያው።

—፤ በቁሙ፤ መረበ፡ የሚባል፡ አሞራ፡ ባለታላቅ፡ ፊኛ፤ መጠኑ፡ የርኩም፡ እግሩ፡ የሽመላ፤ ላባው፡ ክቡር፡ በውድ፡ የሚሼጥ። በቀቀኖ፡ ፈንታ፡ አድግ፡ መረብ፡ እንዲል፡ (መዝ፡ ፻፩)። አድግን፡ እይ።

መርበብት፤ (ብ፡ መራብብት)፤ በቁሙ፤ መረብ፤ መርበብ፤ ያጣ፡ ወጥመድ፤ የሌላውም፡ ኹሉ፤ ወስከምት፤ ማንቆ፡ ሸምቀቆ። ይወድዩ፡ መርበብተ፡ ውስተ፡ ባሕር። ተከለ፡ መርበብተ፡ ከመ፡ ያሥግር፡ ባቲ፡ አራዊተ። መርበብተ፡ ሕይወት፡ (ማቴ ፬፡ ፲፰። ስንክ፡ ሚያ ፲፰። ቅዳ፡ ዮሐ)።

መርበብት፡

አርበበ፤(ሱር፡ራውርበ)፤ አበዛ፤ አረባ፤ አከበረ። ረበበ፤ ቈለለ፡ ከመረ፤ አላቀ፡ ታላቅ፡ አደረገ።

ተረበ፤ ተዘረጋ፤ ተዘረረ። እምቅድመ፡ ይትረበባ፡ ሰማያት፡ (ቅዳ፡ አፈ። ዲዮስ)።

ርቡብ፤(ባን፡ ባት፡ ብብት)፤ የተዘረጋ፤ ዝርግ፤ ሰፋሕ። እደዊሁ፡ ርቡባቲሆን፡ (ዘፀ፲፯፡ ፲፪)።

ርበት፤ መዘርጋት፤ ዝርግነት። ርበተ፡ ደመና፤ ርበተ፡ ገሚ፡ (አርጋ፡ ፩)።

ረብ፤(ዐረብ)፤ ጌታ፤ አግዜር። ሰፊ፡ ታላቅ፤ ብዙ፡ እጅግ። ሲያበዛ፡ ረበዋት፡ አርባብ፡ ይላል።

አርባብ፤ የኪሩቤል፡ ስም፤ ጌቶች፡ አለቆች፤ ደምባሮች። አርባብ፡ ኪሩቤል። ንበር፡ ዲበ፡ ባሬል፡ ወዲበ፡ አርባዕቱ፡ አርባብ፡ (ቀሌ። አርጋ፡ ፫። ማሕ፱፡ ፲፯)።

ረበዋት፤(ዐረ፡ ሪብወት፤ ሩበት። ዕብ፡ ሪበ፤ ርበበ። ሱር፡ ሪቡ)፤ እልፍ፤ ወይም፡ ዐሥር፡ ሺሕ። በዐረብና፡ በዕብራይስጥ፡ በአራም፡ ቋንቋ፡ ግን፡ ዐሥር፡ እልፍ፤ ወይም፡ አእላፍ፡ ይባላል። ተስዐቱ፡ ምእት፡ ረበዋት፤ ፱፻—፻፤ ፱፡ ሚልዮን፡ (ጦማር)።

—፤ እጅግ፡ ብዙ፤ የብዙ፡ ብዙ፤ ብዛቱ፡ እንዳሸዋና፡ እንደ፡ ኮከብ፡ ያለ። አለፈንና፡ ምእልፊትን፡ እይ። ረበዋተ፡ ረበዋት፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ (ቅዳ፡ ያዕ)።

ረቢ፤(ዕብ፡ ራቢ)፤ የከበሬታ፡ ስም፤ ጌታዬ። ጌታ፤ አለቃ፤ ሹም፤ መምር፤ ሊቅ፤ ሽማግሌ፤ ቢ፡ ዝርዝር፡ ነው። ኢትሰመዩ፡ ረቢ። ሰነሁ፡ እንጋ፡ ረቢ። በሓ፡ ረቢ። ወይቤልዎ፡ ረቢ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ሊቅ፡ (ማቴ፳፫፡ ፯። ፳፯፡ ፳፭፡ ማ፱። ዮሐ፩፡ ፴፱)።

ረቡኒ፤(ዕብ፡ ራቡኒ)፤ እግዚእየ፤ አምላኪየ፤ ሊቅየ፤ መምህርየ፡ (ዮሐ፳፡ ፲፮። ማር፲፡ ፶፩)።

ረባን፤(ዕብ፡ ራባን)፤ ስሙ፡ ሊቃናት፤ ጌታ፤ አለቃ፤ መምር፤ መኰንን፡ ወይዘር፡ የነገሥታት፡ ዘር። ጊዮርጊስ፡ ራባን፡ ሰባኬ፡ ትንሣኤሁ፡ ለመድኀን፡ (ድጓ)።

ረበናት፤(ዕብ፡ ራበናን)፤ ጌቶች፡ አለቆች፤ ብልጦች፡ ዐዋቆች፤ ሽማግሎች፤ መምህራን፡ ሊቃውንት፤ ሹማምት። ረበናተ፡ ካህናት። ረበናቲሆሙ፡ ለሕዝብ። ሥርዐተ፡ ረበናት። ረበናተ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ (ኢሳ፴፯፡ ፱። ኤር፲፱፡ ፩። ማር፯፡ ፫። ስንክ፡ ጥር፰። ግንቦ)።

ረቢሕ፤ ሖት፤(ረብሐ፡ ይረብሕ፡ ይርባሕ። ዐረ፡ ረቢሐ። ዕብ፡ ራባሀ። ሱር፡ ርባእ)፤ መርባት፤ መብዛት፤ መውለድ፡ መክበድ፡ መፋፋት፤ መንጋ፡ እንግልጋ፡ መኾን። የሰው፡ የከብት፡ የገንዘብ፤ ለግስም፡ ይኾናል። ምናን፡ ዘበዝኀ፡ ወመክሊት፡ ዘረብሐ፡ (ቅዳ። ሳታ)።

—፤ መርባት፤ መጥቀም፤ ማገልገል፤ ሥራ፡ መያዝ፤ ጕዳይ፡ መምላት። ብእንተ፡ ዙሉ፡ ዘይረብሐክ፡ ወይበቍዐክ። ምንት፡ ይረብሖ፡ ለእመ፡ አንተ፡ አርታዕክ፡ ፍናዊከ። ይሜህሩ፡ በዘይረብሖሙ። ከመ፡ እርብሖ፡ ለክርስቶስ፡ (ሚራ፵፱፡ ፳። ኢዮ፳፱፡ ፫። ቲቶ፩፡ ፲፩። ፊልጵ፫፡ ፰)።

—፤ መግዛት፤ ገንዘብ፡ ማድረግ፤ መኼጥ፤ መነገድ፡ ማትረፍ፤ ትርፍ፡ ጥቅም፡ ማግኘት፡ (ማቴ፲፮፡ ፳፮። ፳፭፡ ፲፯)። ሌጂስቀጵስ፡ ኢያፍቅር፡ ይርባሕ። እመ፡ ረብሑ፤ ትንሣአ፡ ብእሲት፡ መንፈቀ፡ ረባሖሙ። ምንተ፡ ረባሕነ፡ ዘዐቀብነ፡ ትእዛዞ። አንትሙ፡ ትረብሑ፡ በመዊአቶሙ፡ ስመ፡ ክቡረ፡ (ሲኖዶ። ፍ፡ ነ፡ ዓ፱፡ ፫። ሚል፫፡ ፲፬። ዮሴፍ)። በረብሐ፡ ፈንታ፡ ተረብሐ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። እንዘ፡ ኢትትረብሕዎሙ፡ (፩ጴጥ፡ ፭፡ ፪)።

ረባሒ፤(ሒት፡ ሕያን፡ ያት)፤ የሚረባ፤ የሚጠቅም፤ ጠቃሚ። ምጽኢት፡ ተናግዶ፡ አምላካዊት፡ ማእምንት፡ ረባሒት፡ ይእቲ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፲፭)።

አርብሐ፤ አስገዛ፤ አረባ፤ አስረባ፤ አበዛ፤ አስጠቀመ። እግዚአብሔር፡ ዘአርባሕከነ፡ ሡሎ፡ ፍጥረተ፡ ዘዘ፡ ዚአሁ፡ ፍሬ። አርባሕከ፡ ትምክሕተ፡ በርእስከ፡ ወበሰብእከ፡ ኅሳረ፡ ወዝንጓጌ። ሐዘን፡ በእንተ፡ እግዚ፡ ያረብሕ፡ ሕይወተ፤ ወሐዘን፡ በእንተ፡ ዓለም፡ ያረብሕ፡ ሞተ። በሊዕኒ፡ ኢያረብሐነ፡ (ቄስጠ። ዮሴፍ። ፍ፡ ነ፡ ፳፱። ፪ቆሮ፡ ፯፡ ፲)።

ተረብሐ፤ ተገኘ፤ ተወለደ፤ ትርፉ፡ ጥቅሙ፡ ዐራጣው። ዘተረብሐ፡ (ቄር፡ ጸላ)።

ርቡሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ብሕት)፤ የረባ። የበዛ፤ የተረባ፡ የተጠቀመ፤ ብዙ፡ ትርፍ፡ ያገኘ።

ርባሕ፤ ርባ፤ ርባታ፤ የሰዋሰው፡ ትምርት፤ አንዱን፡ ቃል፡ ባሥር፡ ሕዝብ፡ ባሥር፡ ንባብ፡ በዥ፡ መደብ፡ መዘርዘር፡ ማርባት።

ረብሕ፤ ረባሕ፤(ሓት)፤ ብዙ፡ ትርፍ፤ ወለድ፤ ዐራጣ፤ ርቢ፤ ጥቅም፡ ጠቀሜታ። እለ፡ ያፈቅሩ፡ ረባሐ። ፍትወተ፡ ረባሕ። ረባሕ፡ ርኵስት። ኢትት ማከር፡ እንበይነ፡ ረባሕ፡ ምስለ፡ ሠያጢ። ረብሐ፡ ነፍስከ። አይኑ፡ ረባሕ፡ ለነ፡ በቀቲለ፡ ነፍሳቲነ። ፈልፈለ፡ ረባሕ። ረባሓተ፡ ጾም፡ (፩ጢሞ፡ ፫፡ ፰። ጥበ፲፬፡ ፪። ፈ፡ መ፡ ፲፰፡ ፩። ሢራ፴፯፡ ፲፩። ስንክ፡ ታኅ፳፭። ዮሴፍ። ቅዳ። ፍ፡ ነ፡ ፲፭)። በረባሕ፡ ፈንታ፡ ርቡሕ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ርቡሕ፡ ቢተ፡ (ፊልጵ፩፡ ፳፩)።

ረብሓዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚያተርፍ፤ አትራፊ፤ ሸቃጭ፡ ቸርቻሪ፤ አበዳሪ። ነጋዴ፡ ወረብሓዊ፡ (አፈ፡ ተ፲፯)።

ያርብሕ፤(ሓን)፤ ሐርበኛ፤ ኀይለኛ፤ የወንዶች፡ ባል፤ ዝግና፡ ስሙዐ፡ ዜና፤ መጠኑ፡ ቁመቱ፡ ኀይሉና፡ ጕልበቱ፡ ከሰው፡ ልክ፡ ያለፈ፡ የተረፈ፤ እንደ፡ ዔናቅ፡ ልጆች፡ ያለ። ጢጣኖስንና፡ ናፊልን፡ ተመልከት። ኀይለ፡ ያርብሕ። ሥጋ፡ ያርብሕ። በንእሱ፡ ቀተለ፡ ያርብሐ። ከመ፡ ያርብሕ፡ ዘይሜርድ፡ ፍ

ዮት ፡ (ኢሳ ፲ ፡ ፱ ። ሕዝ ፴፱ ፡ ፲፰ ። ሚራ ፵፯ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፶፰) ። ኀያላን ፡ ያርብሖን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እለ ፡ ያር ብሕ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፡ (ዘፍ ፮ ፡ ፱ ። ፲፱ ፡ ፭ ። ዘኍ ፲፫ ፡ ፴፱) ።

ያርብሓዊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዔናቃዊ ፤ የዔናቅ ፡ ወገን ፤ ሐርበኛ ። ወናሁ ፡ ያርብሓዊ ፡ (፭ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፳፫) ።

ተራብሐ ፤ ተራባ ፤ ተባዛ ፤ ተጠቃቀመ ፤ ተገበ ያየ ፤ ተሻሻጠ ። ንትራባሕ ፡ በትግብርት ፡ እክልነ ፡ (ዓ ሞ፰ ፡ ፭) ።

አስተራብሐ ፤ አራባ ፤ አባዛ ፤ አጠቃቀመ ። አስተራብሖ ፡ ንዋይ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፱) ።

መስተራብሕ ፤ (ሒት ፡ ሓን ፡ ሓት) ፤ የሚያራባ ፤ የሚያባዛ ። ወኢመስተራብሒት ፡ (ዲድ ፡ ፲፱) ።

ረብዮ ፤ **ዮት** ፤ (**ረብዐ ፡ ይሬብዕ ፡ ይረ ብዕ ። ዕብ ፡ ራቤዕ**) ፤ አራት ፡ ማድረግ ፤ ካራት ፡ መክፈል ፤ አራት ፡ ማለት ። ዘያማስን ፡ ሥላሴ ፡ ወይሬ ብዕ ፡ ጥምቀተ ፡፡ ዘይሬብዮን ፡ ለክንትሮሳተ ፡ ዓመ ታት ፡ ከመ ፡ ይኩና ፡ ለሐጋይ ፡ ወለክረምት ፡ ለመ ፀው ፡ ወለተወን ፡ (ተረ ፡ ቄር ። መጽ ፡ ምስ) ።

ረባዒ ፤ (**ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት**) ፤ አራት ፡ የሚ ያደርግ ፤ የሚል ፤ የሚከፍል ። ሰብአ ፡ ልዩን ፡ ይሰመዩ ፡ ረባዕያነ ፡ ወአከ ፡ ሠላስያነ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መረብዕ ፤ (**ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ረባዒ ።

መርብዕት ፤ አራት ፡ ጕን ፡ ወገን ፤ ገጽ ፡ ማእ ዝን ፤ ላንድነቱ ፡ አራት ፡ ክፍል ፤ ቅርጽ ፡ ገጽ ፡ ያለው ። እንተ ፡ መርብዕት ፡፡ መርብዕተ ፡ ማኅፈድ ፡፡ መርብ ዕተ ፡ መኣዝኒሃ ፡ ለዓለም ፡ ያንቀለቅል ፡፡ አሠረ ፡ ልቡ ፡ ለብእሲ ፡ መርብዕተ ፡ ያስተርኢ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፴ ። ኩፋ ፡ ፵፰ ። ኪዳ ። ሚራ ፴፯ ፡ ፲፰) ።

ተረብዐ ፤ አራት ፡ ኾነ ፤ አራት ፡ ተባለ ፤ ካራት ፡ ተከፈለ ።

ርቡዕ ፤ (**ዓን ፡ ዓት ፡ ብዕት**) ፤ አራት ፡ የኾነ ፤ አራት ፡ ገጽ ፡ ያለው ፤ ምእዙን ፤ ዕሩየ ፡ ማእዝን ። ርቡ ዓዘ ፡ ገጽ ፡፡ መለኮተ ፡ አምላክ ፡ ኢርቡዕ ፡ አላ ፡ ሥሉስ ፡፡ ኀበ ፡ አርባዕቱ ፡ ርቡዓቲሁ ፡፡ ርብዕተ ፡ ትገብሩ ፡፡ ወ ርብዕት ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ በአምጣነ ፡ ኑኃ ፡ ወግድማ ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ምስ ። ሕዝ፵፫ ፡ ፲፯ ። ፵፰ ፡ ፳ ። ራእ፳፩ ፡ ፲፮) ።

ርባዔ ፤ አራት ፡ መኾን ፤ አራትነት ። ኢኮነ ፡ በ ሥላሴ ፡ ዘነአምን ፡ አላ ፡ በርባዔ ፡፡ እመ ፡ ቦ ፡ ዘያበ ውእ ፡ ርባዔ ፡ ውስተ ፡ ሥላሴ ፡ ውጉዝ ፡ ውእቱ ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፰ ። ያዕ ፡ ዘእል) ።

ሩባዔ ፤ (**ዕያት**) ፤ ሩብነት ፤ ሩብ ፤ ካራት ፡ አ ንድ ፡ (አቡሻ ፡ ፴፯) ።

ትርብዕት ፤ አራትነት ፤ አራት ፡ እጅ ፤ አራት ፡ ቁጥሩ ፤ አራት ፡ ማእዝን ። ትርብዕተ ፡ ርቡዓን ፡ ኪሩ ቤል ፡ ወትሥልስተ ፡ አምላክ ፡ ዋሕድ ፡፡ ወሀበ ፡ ሎቱ ፡ ህየንተ ፡ አሐዱ ፡ ትርብዕተ ፡፡ ውስተ ፡ ትርብዕተ ፡ ዓ ለም ፡፡ በገበዋተ ፡ ጎል ፡ ዘበትርብዕት ፡ (ደራሲ ። ፊ ልክ ፡ ፫ ። ቅዳ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ረቡዕ ፤ የዕለት ፡ ስም ፤ ቍጥር ። አራተኛ ፤ አ ራት ። ጾመ ፡ ረቡዕ ፡፡ አመ ፡ ዕለተ ፡ ዐሡሩ ፡ ወረቡዑ ፡፡ ረቡዐ ፡ መዋዕለ ፡ (ዘካ፰ ፡ ፲፱ ። ዘሌ፳፫ ፡ ፭ ። መሳ ፲፩ ፡ ፵) ።

ራብዕ ፤ (**ዕት**) ፤ አራተኛ ፤ ካራት ፡ አንድ ፤ ሩብ ፤ ርቦ ። ወራብዮሙ ፡ ይብዕል ፡፡ በራብዕት ፡ ዓ መተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለኢዮአቄም ፡፡ ራብዕታ ፡ ለኢን ፡ (ዳን፲፩ ፡ ፪ ። ኤር፳፭ ፡ ፩ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፵) ።

ራብዓዊ ፤ **ይ** ፤ (**ዊት ፤ ዪት ፤ ዒት**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አራተኛ ። ራብዓይ ፡ አርዌ ፡ (ዳን፯ ፡ ፲፱) ።

ራብዒት ፤ የቍጥር ፡ መደብ ፤ የኬክሮስ ፡ አራ ተኛ ፤ አንዱ ፡ ራብዒት ፡ ፰ ፡ ኃምሲት ፡ ይኾናል ፡ (አቡ ሻ ፡ ፲፩) ።

ርብዕ ፤ የጊዜ ፡ ቍጥር ፤ አራት ፤ ለስፍርም ፡ ይ ኾናል ። ርብዐ ፡ ለለ ፡ ዓመት ፡፡ ርብዐ ፡ በእመት ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱ ። ዘፀ፳፯ ፡ ፰) ። በአርባዕቱ ፡ ፈንታ ፡ ርብዕ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ዕሥራ ፡ ወርብዐ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፴) ።

አርባዕ ፤ (የሴቶች) ፡ አራት ። አርባዐ ፡ አዋ ልድ ፡ ደናግል ፡፡ አርባዐ ፡ አህጉር ፡፡ ዘየሐውር ፡ በአ ርባዕ ፡ (ግብ፳፩ ፡ ፱ ። ኢ.ያ፳፩ ፡ ፲፰ ። ዘሌ፲፩ ፡ ፳) ። በ ራብዕ ፡ ፈንታ ፡ አርባዕ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ወበእንተ ፡ አርባዕሰ ፡ (ዓሞ፩ ፡ ፫) ።

አርባዕቱ ፤ **ት** ፤ (የወንዶች) ፡ አራት ፤ አራቱ ፤ አ ራተኛው ። ቱ ፡ አርቲክል ፡ ነው ። አርባዕቱ ፡ መኣዝነ ፡ ዓ ለም ፡፡ አርባዕቱ ፡ ነፋሳት ፡፡ አርባዕቱ ፡ አፍላጋት ፡፡ አርባዕቱ ፡ ጠባይዓት ፡፡ አርባዕቱ ፡ ወንጌላውያን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱) ። በአኃዝ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ እያቀናጀ ፤ ፬ ፡ ፬ቱ ፡ እያለ ፡ ይጥፋል ፤ አይገባም ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ኹለተኛም ፡ አርባዕት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አርባዕቱ ፡ ይ ላል ። አርባዕቱ ፡ እንስሳት ፤ አርባዕቱ ፡ ገጻት ፡፡ አርባ ዕቱ ፡ ምእት ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፭ ፡ ፮ ። ዘፍ፳፫ ፡ ፲፮) ። ከአሐዱ ፡ እስከ ፡ ዐሠርቱ ፡ ያለ ፡ ቍጥር ፤ ኹሉ ፡ እንደዚህ ፡ ነው ፤ በገቢር ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ካዕብነቱን ፡ ግእዝ ፡ ይወርሰዋል ። ይነብሩ ፡ ፈላስያነ ፡ አርባዕተ ፡ ምእተ ፡ ዓመተ ፡፡ ወር ኢኩ ፡ አርባዕተ ፡ አቅርንተ ፡ (ዘፍ፲፭ ፡ ፲፫ ። ዘካ፩ ፡ ፲፰) ።

አርባዕት ፤ የዜማ ፡ ቃል ፡ ትምርት ፤ አራተኛ ፡ ክፍል ፤ ከውዳሴ ፡ ማርያም ፡ (ድጓ) ።

አርብዓ ፤ (**፵** ፤ **መ**) ፤ የቍጥር ፡ ስም ፤ አርባ ፤ አራት ፡ ዐሥር ፡ ወይም ፡ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ አራት ። አርብዓ ፡ መዋዕለ ፡ ወአርብዓ ፡ ለያልየ ፡፡ አርብዓ ፡ ምእት ፡፡ አ ርብዓ ፡ ዓመት ፡ (ማቴ፬ ፡ ፪ ። ፲፭ ፡ ፴፰ ። መዝ ፡ ፺፬) ።

አርብዓዊ ፤ አርባኛ ፤ ካርባ ፡ አንድ ።

ረጊብ ፤ **በት** ፤ (**ረገበ ፡ ይረግብ ፡ ይር ግብ ። ዐረ ፡ ረጀበ**) ፤ መፍራት ፤ መሥጋት ፤ መታ

ወክ ፤ መርገብገብ ፤ መሽቈጥቈጥ ። መርገብ ፡ መላላት ፤ ጽንዕ ፡ ማጣት ፡ (ዐማርኛ) ።

ርግብ ፤ (ብ ፡ አርጋብ) ፤ በቁሙ ፤ የቤት ፡ ወፍ ፤ እንደ ፡ ደሮ ፡ የሚያረቧት ፡ ፈሪ ፡ ሥጉ ፤ ገር ፡ የዋህት ፡ ንጽሕት ፤ ሰላማዊት ። ኩኑ ፡ የዋሃነ ፡ ከመ ፡ ርግብ ። ይወርድ ፡ መንፈስ ፡ በአምሳለ ፡ ርግብ ። ርግብ ፡ ውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፤ ለዘመዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ማኅበረ ፡ አርጋብ ። እለ ፡ ይሠይጡ ፡ አርጋበ ፡ (ማቴ፳ ፡ ፳፮ ። ዮሐ፩ ፡ ፴፪ ። ቅኔ ። ሥር ፡ ጳኾ ። ዮሐ፪ ፡ ፲፬) ።

ርግብ ፡

ረገደ ፤—በቁሙ ፤—ረገፀ ።

ረጊዝ ፤ ዘት ፤ (ረገዘ ፡ ይረግዝ ፡ ይርግዝ ። ዐረ ፡ ረከዘ ፤ ቸከለ ፡ መደረ ። ዕብ ፡ ራጋዝ ፤ ተቈጣ ፡ ወገሸ) ፤ መውጋት ፤ መዘርከት ፤ መደደቅ ፡ መትከል ፤ መብሳት ፡ መንደል ፤ መቸከቸክ ፤ መግደል ። (ተረከዝ ፡ ማለት ፡ የረከዘ ፡ ዘር ፡ ነው) ። ረገዘ ፡ ውስተ ፡ ከርሡ ። እለ ፡ በኲናት ፡ ረገዝዎሙ ። አምጽእዎሙ ፡ ወርግዝዎሙ ፡ በቅድሜየ ፡ (መሳ፫ ፡ ፳፩ ። ኤር፲፭ ፡ ፫ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፳፯) ።

—፤ ዘር ፡ መስጠት ፤ ማስረገዝ ፤ ማጥገብ ፡ ማንጠርዘዝ ፡ (ዐማርኛ) ።

—፤ ይዞ ፡ ማቆም ፤ መግታት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በረገዘ ፡ ፈንታ ፡ አርገዘ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ከመ ፡ ናርግዝ ፡ ሐመረነ ፡ (ግብ፳፯ ፡ ፲፯) ። ሐገዘን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ነው ።

አርገዘ ፤ (ዐማርኛ) ፤ አረገዘ ፤ ተነፋ ፡ ዐበጠ ፤ ተንዘረጠጠ ።

ተረግዘ ፤ ተወጋ ። ነሥአ ፡ ሰይፈ ፡ ወተረግዘ ፡ ለሊሁ ፡ (፩ነገ ፡ ፴፩ ፡ ፬ ፡ ፭ ። ግብ፲፮ ፡ ፳፯) ።

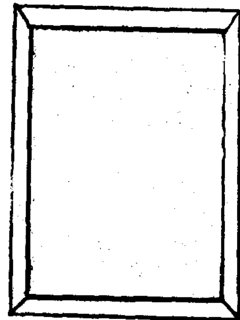
ርጉዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ግዝት) ፤ የተወጋ ፤ ውግ ። ኢየሱስ ፡ ርጉዘ ፡ ገቦ ፡ (ደራሲ) ። ሕሩድ ፡ ጥቡሕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ርጉዝ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በገዐ ፡ ከመ ፡ ዘርጉዝ ፡ (ራእ፭ ፡ ፮) ።

—፤ በቁሙ ፤ ያረገዘ ፤ የተረገዘ ። (ተረት) ፤ የጨነቀው ፡ እርጉዝ ፡ ያገባል ። የታዘለ ፡ በለምድ ፤ የተረገዘ ፡ በሆድ ።

ርግዘት ፤ መውጋት ፤ መወጋት ፤ አወጋግ ፤ ውግታት ፤ ቍስል ፤ ዕትራት ። አርአየኒ ፡ ርግዘተ ፡ ገቦሁ ፡ ዘየማን ፡ (ዲድ ፡ ፴ ። ቅዳ ፡ ማሩ) ። ማርገዝ ፤ መረገዝ ፤ እርግዝና ፡ (ዐማርኛ) ።

ተራገዘ ፤ ተዋጋ ፤ ተዘራከተ ፤ በሰይፍ ፡ ተማታ ፤ ተራረደ ፤ ተቀራደደ ። ይትራገዙ ፡ ውሉደሙ ፡ (ሔኖ፲ ፡ ፲፱ ። ዳን፱ ፡ ፳፮) ።

ራግዝ ፤ ዛት ፤ መቃን ፤ መቃኖች ፤ የግራና ። የቀኝ ፤ ቀንአን ፡ እይ ። ራግዛተ ፡ ሙባእየ ። ሕቅፉ ፡ ራግዛቲሃ ፡ ወኅዋኅዊሃ ። እምደምከሙ ፡ ንዝሁ ፡ ራግዛተ ፡ ኆኅትየ ፡ ቤት ፡ (ምሳ፰ ፡ ፴፬ ። ቀሌ ። ደራሲ ። ዘፀ፲፪ ፡ ፯) ።

ራግዛት ፡

ምርጕዝ ፤ (ብ ፡ መራጕዝ) ፤ በቁሙ ፤ ደጋፋ ፡ በትር ፤ እንደ ፡ ባላና ፡ እንደ ፡ መቃን ፡ ኹኖ ፡ የሚደግፍ ። ምርጕዞሙ ፡ ውስተ ፡ እዴሆሙ ። ምርጕዘ ፡ ጻድቃን ። ምርጕዝ ፡ ለርሥኣንየ ፡ (ዘካ፰ ፡ ፬ ። ኪዳ ። ድጓ) ።

ተመርጐዘ ፤ ተመረ(ኰ)ጐዘ ፤ በትር ፡ ያዘ ፤ ተደገፈ ። ተመርጕዘ ፡ ባቲ ። አእዳዊከ ፡ እለ ፡ ይትመረጐዛ ፡ በትረ ፡ ወርቅ ። ዘእንበለ ፡ በትር ፡ ወተመርጕዞ ። እንዘ ፡ ይትመረጐዙ ፡ ሕገ ፡ ኦሪት ፡ ዘሙሴ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፩ ። ደራሲ ። ቀሌ ። ተረ ፡ ቄር፳፪) ።

ምርጕዝ ፤ (ዛን ፡ ዛት ፡ ጕዝት) ፤ በትር ፡ የያዘ ፤ የተደገፈ ፤ የተመረጐዘ ፤ ባለምርጕዝ ፤ ድውይ ፡ ዐንካሳ ፡ ደካማ ።

ረግሐ ፤ (ትግሬ) ፤ መላ ፡ ተመላ ፤ ምሉእ ፡ ኾነ ፡ ቱደለደለ ፤ የጕድጓድ ፡ የመንገድ ። ረጋ ፡ ጸና ፡ ከረረ ፤ ደነገየ ፤ ድንጋይ ፡ ኾነ ። ረግዐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

መርግሕ ፤ (ሓት ፤ መራግሕ) ፤ መርግ ፤ ቋጥኝ ፤ ናዳ ፡ ናደት ፤ ታላቅ ፡ ደንጊያ ። ወውእቱሂ ፡ መርግሐ ፡ እሳት ፡ ይወድቅ ፡ ዲቤሆሙ ፡ (ራእ ፡ ባሮ) ።

አመርግሐ ፤ ናደ ፡ ፈንቀለ ፤ አንከባለለ ፤ ገፋ ፡ መርግ ፡ ሰደደ ። አመርግሑ ፡ እብነ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ (ዮዲ፯ ፡ ፲፪) ።

ረጊም ፤ ሞት ፤ (ረገመ ፡ ይረግም ፡ ይርግም ። ዕብ ፡ ራጋም ። ሱር ፡ ርጋም ፤ ወገረ ። ዐረ ፡ ረገመ ፤ ዐማ ፡ ነቀፈ) ፤ መርገም ፤ መስደብ ፤ ማሳደፍ ፡ ማርከስ ፤ ማቅለል ፡ ማኰሰስ ፤ ክፉ ፡ መመኘት ፤ ከበረከት ፡ ማውጣት ። ደንኑ ፡ ወኢትርግሙ ። ለምንት ፡ ይረግሞ ፡ ለእግዚእየ ። ዘይዘብጥ ፡ ወይረግም ፡ (ሮሜ፲፪ ፡ ፲፬ ። ፪ነገ ፡ ፲፮ ፡ ፱ ። ሲኖ ደ) ።

ረጋሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚረግም ፤ የሚሰድብ ፤ ሰዳቢ ። ረጋሚ ፡ ሰው ፡ ሰካሪ ፡ (፩ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፲፩) ።

መርገም ፤ (ማት) ፤ በቁሙ ፤ ርግማን ፤ በ ድብ ፤ ክቡድ ፡ ቃል ። መጽአ ፡ መርገም ፡ ላዕሌነ ፡ ወመሐላ ። መሪር ፡ አፉሆሙ ፡ ወምሉእ ፡ መርገመ ። ኢይፃእ ፡ እምአፉሁ ፡ ቃለ ፡ መርገም ። ቡራኬ ፡ ወመርገም ፡ (ዳንኤ ፡ ፲፩ ። ሮሜ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፲፯ ። ያዕ ፡ ፲) ።

ተረግመ ፤ ተረገመ ፤ ተሰደበ ፤ ማለ ፡ ተገዘተ ። ረገምኩ ፡ ወተረገምኩ ። አፍቅሮ ፡ ወኢትትረገም ፡ ላዕሌሁ ። ወእንዘ ፡ ይትረገም ፡ ወይምሕል ፡ (አዋል ። ቀሌ ። ማር፲፬ ፡ ፸፩) ። ተርጕመን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ርጉም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ግምት) ፤ በቁሙ ፤ የተረገመ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ፤ ውጉዝ ። ርጉመ ፡ ይኩን ። እመ ፡ ኢያውፃእክሙ ፡ እምኔክሙ ፡ ዘርጉም ። ሑሩ ፡ ርጉማን ፡ (ሚል፩ ፡ ፲፬ ። ኢያ፯ ፡ ፲፱ ። ማቴ፳፭ ፡ ፵፩) ።

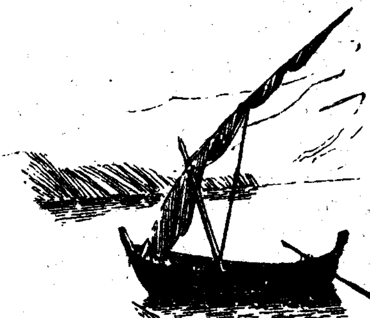
ርግመት ፤ መርገም ፤ መረገም ፤ ርግማን ፤ ር ጉምነት ፡ (ሔኖ፭ ፡ ፮ ፡ ፯) ።

ተራገመ ፤ በቁሙ ፤ ተረጋገመ ፤ ተሳደበ ፤ ተሰ ዳደበ ፤ ተማማለ ። ተራገሙ ፡ ወተማሐሉ ፡ ወቦኡ ፡ ኪዳነ ፡ (ነሐ፲ ፡ ፳፱) ።

ተርጐመ ፤—በቁሙ ፤—ተረጐ ፡ ተ ።

ረጊን ፤ ኖት ፤ (ረገነ ፡ ይረግን ፡ ይር ግን ። ዐረ ፡ ረጀነ ፤ ረኩነ) ፤ አጥብቆ ፡ ማሰር ፤ መ ሳብ ፡ መገተር ፤ ማጥናት ፡ ማጠንከር ፤ የመርከብ ፡ የሸራዕ ። የረገዘን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ቀዘፈ ፡ ይሉታል ። ኵርጕነን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ።

ረግን ፤ **ራግን** ፤ **አው ፡ ራግንት ፡ ናት** ፤ ታንኳ ፤ ፍልኳ ፤ ጀልባ ፤ ታናሽ ፡ መርከብ ። ራግንና ፡ ራ ግናት ፡ እንደ ፡ ራግዛት ፡ የብዙ ፡ ነው ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ረግን ፡ ራግንት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ራግናት ፡ ይላል ፡ (ግብ ፳፯ ፡ ፴ ፡ ፴፪) ። ውስተ ፡ ዘመጠነ ፡ ዝ ፡ ዐበየ ፡ ሠርም ከሙ ፡ ራግናተ ፡ ቃላትየ ፡ እጽሕቅ ፡ አሑር ። ያዐ ድዉ ፡ በድነ ፡ በራግናት ፡ (ተረ ፡ ቄር፬ ። ሥር ፡ ጳዣ) ።

ረግን ፡

—፤ የመርከብ ፡ ገመድ ፤ ሸራ ፤ ከምሰሶው ፡ ጋራ ። ራግ ናቲሃ ፡ ለሐመር ፡ ሑበለ ፡ ሥላሴ ፡ ዘኢይትበተክ ። ዘበራግናተ ፡ ወንጌሉ ፡ ቅዱስ ፡ (አርጋ ፡ ፩ና ፡ ፮) ።

ረጊዕ ፤ ዖት ፤ (ረግዐ ፡ ይረግዕ ፡ ይር ጋዕ ። ዕብ ፡ ራጋዕ) ፤ መርጋት ፤ መጽናት ፤ መግዘፍ ፤ እንደ ፡ ሞቃና ፡ እንደ ፡ ዳቦ ፡ እንደ ፡ ደንጊያ ፡ መኾን ፤ የፈሳሽ ። መጨመት ፡ ዝም ፡ ዕከም ፡ ጸጥ ፡ ማለት ፤ አለ መታወክ ፤ የልብ ፡ የሐሳብ ። ረግዐ ፡ ከመ ፡ ሐሊብ ፡ ል ቦሙ ። ይረግዕ ፡ ከመ ፡ ሠምዕ ። እምከመ ፡ ረግዐ ፡ አስሐትያ ። ይረግዕ ፡ ማይ ፡ ወይከውን ፡ ከመ ፡ እ ብን ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ። ሚራ፵፫ ፡ ፲፱ ። ስንክ ፡ ኅዳ፲፱) ።

ርጉዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ግዕት) ፤ የረጋ ፤ የጠና ፤ የማይፈስ ፤ የማይታወክ ፤ ርጎ ፡ ዐይብ ። ደብር ፡ ርጉዕ ። አድባሪሃ ፡ ርጉዓን ። ነበርኩ ፡ ርጉዐ ፡ በደም ፡ ፀሠ ርተ ፡ አውራኅ ፡ እምዘርዐ ፡ ብእሲ ። በጽሐ ፡ ኀበ ፡ ዐ ቢይ ፡ ፈለግ ፡ ወረከቦ ፡ ርጉዐ ፡ (መዝ ፡ ፷፯ ። ድጓ ። ጥበ፯ ፡ ፪ ። ዮሴፍ) ።

ርግዐት ፤ መርጋት ፤ አረጋግ ፤ ርጋታ ፤ ጸጥታ ፤ ዕረፍት ፤ ሀድአት ፡ ጭምትነት ፡ (አዋል) ።

አርግዐ ፤ አረጋ ፤ አስረጋ ፤ አጸና ። አርጋዐከኒ ፡ ከመ ፡ ግብነት ። የዐቍር ፡ ማየ ፡ በማሕፀን ፡ ወያረ ግዕ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሥጋ ። ናረግዖሙ ፡ ለማያት ፡ በ ውስተ ፡ ደመናት ፡ ወንፈኑ ፡ በረደ ፡ ወአስሐትያ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (ኢዮ፲ ፡ ፲ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ቀሌ) ።

መርግዕ ፤—መርግ ፡ ናደት ፤—ረግሐ ፡ መርግሕ ።

ረጊፍ ፤ ፎት ፤ (ረግፈ ፤ ረገፈ ፡ ይረ ግፍ ፡ ይርግፍ ። ረቀመ ፤ ሰርገወ) ፤ መርገፍ ፤ ማርገፍ ፤ ማውረድ ፤ የፍሬ ፡ የቅጠል ። መሣል ፡ መመ ስል ፤ አምሳል ፡ መርገፍ ፡ መሥራት ፤ አበባና ፡ ፍሬ ፡ ሐ ረግና ፡ ዛፍ ፡ እያስመሰሉ ፡ መበገር ፡ መንደፍ ፤ መታታት ፡ መጥለፍ ፤ በስፌት ፡ በቀለም ፡ ማስጌጥ ።

ርጉፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ግፍት) ፤ የረገፈ ፤ የተነጠፈ ፤ የተሸለመ ፡ የተጌጠ ፤ ዘፋም ፡ ቅጠላም ፤ ል ብስ ፡ ምንጣፍ ፡ ጸፍጸፍ ። ንጹፍ ፡ ወርጉፍ ፡ በሜላት ። ይነውም ፡ ውስተ ፡ ምስካቢሁ ፡ ፊላስ ፡ ዘርጉፍ ፡ በ ልብሰ ፡ ሜላት ፡ (አስቴ፩ ፡ ፮ ። ዮዲ፲ ፡ ፳፭) ።

መርገፍ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ቀጭን ፡ ልብስ ፤ ጥሩ ፡ ግላስ ፤ በብዙ ፡ ዐይነት ፡ ሐር ፡ የተሠራ ፤ የተጠለፈ ፤ ሻሁራ ፡ አጣዋች ። (ግጥም) ፤ አባቶቻችን ፡ ለበቅሏቸው ፤ ኮርቻ ፡ ነበር ፡ ዐሳባቸው ፤ የዛሬ ፡ ልጆች ፡ እጅግ ፡ ኩሩ ፤ ለመርገፉ ፡ ነው ፡ የሚጥሩ ።

ረጊፅ ፤ ፆት ፤ (ረገፀ ፡ ይረግፅ ፡ ይር ግፅ ። ዐረ ፡ ረከፀ ። ዕብ ፡ ራቃድ ። ሱር ፡ ራቄድ) ፤ መርገጥ ፤ ማስረገጥ ፤ ማሸብሸብ ፤ ዳንኪራ ፡ መምታት ፤ መዝለል ፡ መፈንጨት ፤ መርገድ ፡ ማርገድ ፤ መርገድገድ ፤ እስክታ ፡ መውረድ ፤ መወዝወዝ ፡ መቅመ

ድመድ ። አስረጋጭ ፡ እንዲሉ ። ፀሐዩን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ነው ።

—፤ መረጋገጥ ፡ መጠቅጠቅ ፤ ማልፋት ፡ ማበራየት ፤ በር ግጫ ፡ መምታት ፤ መሻለጥ ፤ የጭቃ ፡ የልብስ ፡ የነደ ፡ የቍርበት ፤ ለሰውም ፡ ይኸናል ። ባጥ ፡ ፊናጥ ፡ እንጣጥ ፡ ማለት ፤ ለመርገጥ ፡ የክብት ። ረገፀ ፡ ምድረ ። ረገፅ ፡ ውስተ ፡ ቀኖት ፡ በሊኅ ። ቦ ፡ ለዘረገፆ ፡ ወቦ ፡ ለዘወገሮ ። ረገፆ ፡ በእገሪሁ ፡ ወወድቀ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ወሞተ ። አው ፡ አብቅልተ ፡ ዘይረግፆ ፡ (ቀሌ ። ግብ፪ ፡ ፩ ። ክብ ፡ ነገ ። ስንክ ፡ የካ፲፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፯) ።

ረጋጺ ፤ (ጺት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚረግጥ ፤ ረጋጭ ፤ ረጋጅ ፡ አርጋጅ ።

አርገፀ ፤ (ዐማርኛ) ፤ አስረገጠ ፤ መላልሶ ፡ ጠየቀ ፤ ወይም ፡ ተናገረ ፤ እውነቱን ።

ተረግፀ ፤ ተረገጠ ፤ በርግጫ ፡ ተመታ ፤ ተናቀ ፡ ተጠቀጠቀ ። እውነት ፡ ኾነ ፤ ልኩ ፡ ተገኘ ።

ርጉፅ ፤ (ፃን ፡ ፃት ፡ ግፀት) ፤ የተረገጠ ፤ ርግጥ ፤ እውነት ፤ ድርስ ፤ የነገር ፡ ልክ ።

ርግፀት ፤ መርገጥ ፤ መረገጥ ፤ አረጋገጥ ፤ ር ግጫ ። ኢያንትጉ ፡ እምሐቌሆሙ ፡ ርግፀተ ፤ እስከ ፡ መጠዉ ፡ ነፍሶሙ ፡ ክብርተ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፴) ።

ተራገፀ ፤ ተራገጠ ፤ ተረጋገጠ ፤ በርግጫ ፡ ተ ማታ ። (ተረት) ፤ አህያ ፡ ላህያ ፡ ቢራገጥ ፡ ጥርስ ፡ አይሳበር ።

—፤ ተፈራገጠ ፤ ፍርግጥግጥ ፡ አለ ፤ የጻዕር ፡ (መሳ፪ ፡ ፳፭ ። ፩ ፡ ፳፮ ። አቡሻ ፡ ፵፮) ።

አስተራገፀ ፤ አራገጠ ፤ አፈራገጠ ፤ የጋኔን ። ይነፅኖ ፡ ወያስተራግፆ ፡ (ማር፩ ፡ ፳፮ ። ፱ ፡ ፲፰ ፡ ፳) ።

ትርጋፅ ፤ እግርጌ ፤ የእግር ፡ ቦታ ፤ መዘርጊያ ፤ መረጋገጫ ። ትርኣስ ፡ ወትርጋፀ ። ግበሩ ፡ ሎሙ ፡ ቅ ድመ ፡ በድኖሙ ፡ አርባዕተ ፡ መስቀለ ፤ በትርኣስ ፡ ወበትርጋፀ ፡ በየማን ፡ ወበፀጋም ፡ (ዮሐ፳ ፡ ፲፪ ። ግንዘ) ።

መርገፅ ፤ በቁሙ ፤ መርገጥ ፤ የበሬ ፡ ዕቃ ፡ ስም ፤ የወገል ፡ ወይም ፡ የከርፈስ ፡ ጠፍር ፤ ገበሬ ፡ ድግሩን ፡ ማረሻውን ፡ ከሞፈር ፡ ጋራ ፡ እየረገጠ ፡ የሚያስርበት ።

—፤ ርከብ ፤ የርካብ ፡ ጠፍር ። ተጽዕነ ፡ ላዕለ ፡ ፈረስ ፤ ወበጊዜሃ ፡ ተመትረ ፡ መርገፁ ፡ (ድር ፡ ሚካ) ።

መረግዕ ፤ መረግድ ፤ ርግድ ፤ ረገዳ ፤ ሽብ ሽባ ፤ ውዝወዛ ፤ ዳንኪራ ፡ እስክስታ ፤ ከበሮ ፡ ጭብጨባ ፡ ያለበት ። የፀሐይ ፡ ፀ ፡ አጠራር ፡ በዐረብ ፡ እንደ ፡ ምድ ራዊ ፡ ድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ መረግዕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መረ ግድ ፡ ይላል ። ንኡስ ፡ መረግድ ፤ ፀቢይ ፡ መረግድ ። መ ረግድስ ፡ አምሰለ ፡ ኪደተ ፡ ላሕም ፡ (ገድ ፡ አብርሀ) ።

ምርጋፅ ፤ መርገጫ ፤ መረገጫ ፤ ማስረገጫ ፤ ማርገጃ ፤ ማመርገጃ ፡ ቦታ ።

ረግረግ ፤ (ዐረ ፡ ሪግሪገት) ፤ በቁሙ ፤ ዐ ምዓም ፤ ውሃማ ፡ ቦታ ፤ ሲረግጡት ፡ የሚውጥ ፡ የሚያ ሠርግ ፡ የሚያረገርግ ፤ ፈሳ ፡ ቂጠማ ፡ ያለበት ፡ (ዐማርኛ) ። ከሐረገና ፡ ከመረገ ፡ ከ፪ቱ ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ነው ።

ረግረገ ፤ አ ፤ ተ ፤ ረገረገ ፤ አረገረገ ፤ ተረገ ረገ ። ኹሉም ፡ ዐማርኛ ፡ ነው ።

ረዳ ፤ (ዐረ ፡ ወርድ ። ዕብ ፡ ዌሬድ ። ሱር ፡ ዋርዳ ፤ ሮዳ ። ጽር ፡ ሮዶን) ፤ ያበባ ፡ ዕን ጨት ፤ አበባው ፡ እጅግ ፡ የሚያምር ፤ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፤ ሽታው ፡ የሚጣፍጥ ፤ ልብ ፡ የሚመሥጥ ። ጽጌ ፡ ረዳ ። ንትቀጸል ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ። ማርደም ፡ ድንግል ፡ ምዕ ዝት ፡ እምጽጌ ፡ ረዳ ፡ (ሢራ፳፬ ፡ ፲፬ ። ፶ ፡ ፰ ። ጥበ ፪ ፡ ፰ ። ደራሲ) ።

ረዲእ ፤ አት ፤ (ረድአ ፡ ይረድእ ፡ ይር ዳእ ። ዐረ ፡ ረደአ ። ዕብ ፡ ዓዘር ። ሱር ፡ ዕዘር) ፤ መርዳት ፤ ማገዝ ፤ መደገፍ ፤ ዋስ ፡ ጠበቃ ፡ መኾን ፤ አይ ዞኽ ፡ ማለት ፤ ማጽናት ፡ ማበርታት ፤ ማዳን ፡ መፈወስ ፤ መቤዠት ። ነጽር ፡ ውስተ ፡ ረዲኦትየ ። መጽአ ፡ ይር ድአኒ ። ዘረድአኒ ፡ ትምትሪ ፡ ርእሶ ። እረድኦ ፡ ለ ዛቲ ፡ ሀገር ። መጽአ ፡ ወረድኦሙ ፡ ለእለ ፡ ይትዓገ ሉሙ ፡ ሰይጣን ፡ (መዝ ፡ ፳፩ ። ዳን፲ ፡ ፲፫ ። ዮዲ፲፫ ፡ ፲፰ ። ኢሳ፴፩ ፡ ፩ ። ግብ፲ ፡ ፴፰) ። በረድአ ፡ ፈንታ ፡ አር ድአ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ዘአርድኦ ፡ ለጴጥሮስ ፡ አርድአኒ ፡ ሊተኒ ። በላኬ ፡ ታርድአኒ ። ያቃልሉከ ፡ ወያረድኡከ ። ታረድእ ፡ ምስሌሁ ፡ (ገላ፪ ፡ ፰ ። ሉቃ፲ ፡ ፵ ። ዘፍ፲፰ ፡ ፳፱ ። ፳፫ ፡ ፩) ።

ረዳኢ ፤ መርድኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚረዳ ፤ የሚያግዝ ፤ ዐጋዥ ፡ ረዳት ፤ አይዞኽ ፡ ባይ ። ዘአልቦ ፡ ረዳኢ ። እስመ ፡ ረዳኢቱ ፡ ይእቲ ። ረዳእያን ፡ በቀትል ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፲፪ ። ሢራ፴፯ ፡ ፳፱ ። ፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፩) ። በመርድኢ ፡ ፈንታ ፡ መርዳኢ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። መርዳእያኒሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፫) ።

መርድእ ፤ (እት ፡ አን ፡ አት) ፤ ዝኒ ፡ ከ ማሁ ። ንግበር ፡ ሎቱ ፡ መርድአ ፡ ዘከማሁ ። ኢየኃሥሥ ፡ መርድአ ። እስመ ፡ ዓለም ፡ መርድእ ፡ ውእቱ ፡ ለጻድቃን ፡ (ኩፋ ፡ ፫ ። ቅዳ ፡ ኢ.ጺ. ። ጥበ፲፯ ፡ ፲፯) ። ረድ ኤት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መርድእ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በመርድእ ፡ እግዚአብሔር ። አዘዘ ፡ ይኀድግ ፡ መርድአ ፡ ህርቃኖስ ፡ (ፊልክ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

ረድእ ፤ (እት) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ በቁሙ ፤ አገልጋይ ፤ ተማሪ ፤ ደቀ ፡ መዝሙር ፤ ትምርትን ፡ የሚ ረዳና ፡ የሚያስረዳ ፤ አማኒ ፡ ምእመን ፤ እውነተኛ ፡ ክር ስቲያን ፤ የክርስቶስ ፡ ትምርት ፡ በጣም ፡ የገባው ፤ የተረ ዳው ። ጕንደየ ፡ ረድኡ ፡ ለአባ ፡ ሲሶይ ፡ ዐሠርተ ፡ አ ውራኀ ። ረድእ ፡ ዘያፈቅሮ ፤ ወውእቱ ፡ ረድእ ፡ ዘ ክነ ፡ ሰማዕተ ። ረድእሙ ፡ ለሐዋርያት ። አሐቲ ፡ ረድ እት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ጣቢታ ፡ (ፊልክ ፡ ፵፯ ። ዮሐ፳፩ ፡ ፳፬ ፡ ፳፱ ። ሃይ ፡ አበ ። ግብ፱ ፡ ፴፮) ። ለመደን ፡ እይ ።

አርዳእ ፤ አርድእት ፤ ረደች ፤ ረዳቶች ፤ አ ገልጋዮች ፤ ተማሮች ፤ ደቀ ፡ መዛሙርት ፤ ምእመናን ።

ይቤልዎ፡አርዳኢሁ፤ወይቤሎሙ፡ለቢጹ፡አርዳእ። ሰብዓ፡ ወክልኤቱ፡ አርድእት። ወተሰምዩ፡ አርድ እት፡ ክርስቲያነ፡(ዮሐ፲፭፡ ፲፱፡ ፲፯። ቅዳ። ግብ፲፩፡ ፳፮)። በአግብርት፡ ፈንታ፡ አርድእት፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ወቀሪቦሙ፡አርዳኢሁ፡ለበዓለ፡ገራህት፡(ማ ቴ፲፫፡ ፳፯)።

አርድአ ፤ አረዳ፤ አማጠነ፤ ርዱኝ፡ አለ፤ ረ ዳት፡ ለመነ፤ ቡታ፡ ሰደደ። ነሃቢ፡አርድአ፡ነሀብተ፡ ብሩር፡(ስንክ፡ ጥር፲፭)።

—፤ አስረዳ፤ ረዳት፡ ሰጠ፤ ርዱ፡ አለ፤ አስደራጊ።

—፤ አረዳ፤ አስረዳ፤ ገልጦ፡ ነገረ፤ አድራጊ። ጠየቀን፡ ተመልክት።

አርዳኢ ፤ አርጂ፤ አርጅ፤ አስረጅ።

ተረድአ ፤ ተረዳ፤ ታገዘ፤ ተጠረ፤ ጡረተኛ፡ ኾነ። ዘይትረዳእ፡በመኳንንተ፡ዝ፡ዓለም። እለ፡ ይትረድኡ፡በክልኤ፡ፍና፡(ሲኖ ዶ። ማር፡ ይሥ፯፡፱)።

—፤ ተረዳ፤ የሞት፡ ወሬ፡ ሰማ። ትምርት፡ ገባው፤ ዘ ለቀው፤ ተረዳው፡ (ዐማርኛ)።

—፤ ተረዳ፤ ታወቀ፤ ጕላ፡ ተገለጠ፤ ርግጥ፡ ኾነ፤ ወ ሬው፡ ትምርቱ።

ርዱእ ፤ (ኣን፡ ኣት፡ ድእት)፤ የተረዳ፡ የ ተረዳው፤ ትምርት፡ ነገር፡ የገባው፤ ዐጋዥ፡ ረዳት፡ ያ ለው። ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ርዱእ፡(ምሳ፳፰፡፲፰)።

ርድእት ፤ መርዳት፤ መረዳት፤አረዳድ፤ረዳት ነት፤ ርዳታ፤ ዕገዛ፤ አይዞኽታ። መጽሐፍ፡ ግን፡ ርድ እት፡ ረዲኦት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ረድኤት፡ ይላል፤ አ ያሰኛም። በእንተ፡ ረድኤት፡ ሕሙም። ዘወፅአ፡ ለረድኤትክሙ፡(ግብ፱፡ ፱። ኤር፴፯፡ ፯)።

ረድኤት ፤ በቁሙ፤ርዳታ፤መልካም፡ ሥራ። በረድኤተ፡ኀይሉ። በረድኤተ፡እግዚ፡(መዝ፡ ፻፳። ኤፌ፫፡ ፯። ቈላ፱፡ ፲፱)።

—፤ ረዳት፤ ዐጋዥ፤ ባልንጀራ። እስ፡ መጽኡ፡ ረድ ኤተ፡ ለዳዊት። ረድኤትነ፡ በትምህርት። ወእሉ፡ ዳእሙ፡ ረድኤትየ። ረድኤቱ፡ ዘከማሁ፡ (፩ዜና፡ ፲፱፡ ፴፫። ፩ተሰ፡ ፫፡ ፱። ቈላ፬፡ ፲፩። ዘፍ፱፡ ፳)። ኀይል፡ ጽንዕ፡ ኵኵሕ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ረድኤት፡ ይላል፤ የመ ላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። ወትበሊ፡ ረድኤቶሙ፡ በሲ ኦል፡እምክብሮሙ፡(መዝ፡ ፵፰)።

ተራድአ ፤ ተራዳ፤ ተረዳዳ፤ ተጋገዘ። ተራ ድኡ፡በበይናቲሆሙ። እኍ፡ምስለ፡እኍ፡ዘይት ራዳእ። ትትራድኦ፡ለምታ። ከመ፡ይትራድኡ፡ኅ ቡረ፡በየብስ፡ወበባሕር፤ወከመ፡ኢይትራድኡ፡ዘ ልፈ፡ ፀረ፡ ሮም፡ ላዕሌሆሙ፡ (አስቴ፱፡ ፲፯። ምሳ ፲፰፡ ፲፱። ፳፱፡ ፴። ዮሴፍ)።

አስተራድአ ፤ አራዳ፥ አረዳዳ፤ አስተጋገዘ።

ሬዶን ፤ (ጽር፡ ሬዶን)፤ ሠረገላ። ባለሐዲ ሶች፡ ግን፡ በቅሎ፡ ይሉታል። አፍራስ፡ ወሬዶን፡(ራ እ፲፰፡ ፲፫)።

ረድይ ፤ዮት፤(ረደየ፡ ይረዲ፡ ይርዲ። ዐረ፡ ረደይ፤ አበዘ)፤ ማበደር፡ ማለቃት፤ ባራጣ፡ በወለድ፡ መስጠት።

ረዳዪ ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት፤ ደይት)፤ ባራጣ፡ አበዳሪ፤ ትርፍ፡ ፈላጊ።

ተረድየ ፤ ባራጣ፡ ወሰደ፤ ተበደረ። ወይም፡ ዐራጣውን፡ ተቀበለ፤ አበዳሪ። ኢትትረደይ፡እምኀበ፡ ቢጽከ፡ ኢርዴ፡ ወርቅ፡ወኢርዴ፡ እክል፡ (ዘዳ፳፫፡ ፳፡ ፳፩)።

ተረዳዪ ፤ ተበዳሪ፤ ዐራጣ፡ ከፋይ። ወይም፡ ተቀባይ፤ ባላራጣ።

ርዱይ ፤ (ያን፡ ያት፡ ዲት)፤ የተበደረ፤ ዐ ራጣ፡ ያለበት፤ ልቃኛ።

ርድየት ፤ ባራጣ፡ ማበደር፤ መበደር፤ ተበዳሪ ነት።

ርዴ ፤ ዐራጣ፤ የብድር፡ ወለድ፤ ፍድፋጅ፤ አ ታት፡ እልፍ፤ ትርፍ። ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ። ኢ ኀደጉ፡ነሚአ፡ርዴ። ወዘኢለቅሐ፡ወርቀ፡በርዴ፡ (ዘሌ፳፭፡ ፴፮። ኤር፲፭፡ ፲። መዝ፡ ፲፬)።

ተራደየ ፤ ተበዳደረ፤ ባራጣ፡ በወለድ፡ ተስ ማማ። ኢትትራደዮ፡(ዘፀ፳፪፡ ፳፭)።

ረድፈ ፤ረደፈ፤(ረዲፍ። ዕብ፡ ራዳፍ፤ ዴገነ)፤ ተከተለ፤ ተከታተለ፤ ተራደፈ፤ በሩጫ፡ በተራ።

አርደፈ ፤ አራደፈ፤ አከታተለ።

ረድፍ ፤ በቁሙ፤ ተራ፡ ጾታ፡ ዕርከን፡ ደራጃ።

ራህርህ ፤—ራራ፤—ራኅርኅ።

ረዊድ ፤ ዶት፤ (ሮደ፡ ይረውድ፡ ይ ሩድ። ዐረ፡ ራደ። ዕብ፡ ሩድ፤ ምልስ፡ ቅ ልስ፡ አለ፤ ታወከ፥ ተሸበረ)፤ መዝመት፤ መ ውጋት፤ አደጋ፡ መጣል፤ ማሸነፍ፤ መውረር፡ መዝረፍ፤ መከበብ፡ ከቦ፡ መያዝ፡ ማሰር፤ ቢያመልጥም፡ መከ ተል፡ ማሳደድ፡ ማባረር። ይረውዱ፡ወኢይክልዎሙ። ሮዱ፡ወቀተሉ፡ በይሁዳ። ወኢሎፍሊ፡ በጽሑ፡ ወሮዱ፡አህጉረ። ሮድዎ፡ወሰሐብዎ። ወደፈኖሙ፡ ማይ፡ለእለ፡ሮድዎሙ። እስመ፡ሮዳ፡ጸላኢ፡ለነ ፍስየ፡(ዘክ፲፡ ፩። ፪ዜና፡ ፳፰፡ ፲፰፡ ፲፰። ግብ፰፡ ፲፱። መዝ፡ ፻፩። ፻፵፪)።

ረዋዲ ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ ዘማች፤ አ ጥፊ፤አሸናፊ፤ወራሪ፡ ዘራፊ፤ አባራሪ፤ ዠማና። ረዋዴ፡ በግዕ። ወረዋድያን፡ ኢይክሉ፡ ጸቢኦቶ፡ (አዋል። ድጓ)።

ተሮደ ፤ ተረውደ፤ ተያዘ፤ ተከበበ፤ ተወረረ፡ ተዘረፈ፤ ተዠመተበት።

ርዉድ ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ውድ)፤ የተያዘ፡ የ ተከበበ፤ ድል፡ የኾነ፤ የተማረከ፡ ምርኮ።

ሩደት ፤ መዝመት፤መከበብ፤መከበብ፤ዘመቻ፡ ግሥገሣ፤ ወረራ፡ ዘረፋ፡ (አርጋ፡ ፯)።

ሮዳስ፤ የቀኖት ፡ ስም ፤ ዐምስተኛ ፡ ቀኖት ፤ ኊናተ ፡ ሐራዊ ፤ ወይም ፡ ዐምስተኛው ፡ ስቍረት ፤ ርግ ጃተ ፡ ገበ ። ሮዳስ ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ኃምስ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ። የሮዳስ ፡ ምስጢር ፡ መክበብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ከሳ ደር ፡ ጋራ ፡ ይስማማል ፤ የሳደርን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ።

ሩዝ፤ (ዐረ ፡ ሩዝ ፤ አሩዝ ። ሱር ፡ ሩዛ ። ዕብ ፡ አሬዝ) ፤ በቂመ ፤ ነጭ ፡ ጥሩ ፡ እኽል ፤ የነሬሞች ፡ ምግብ ፤ በእስያና ፡ በኤውሮፓ ፡ በዝቶ ፡ የሚዘራ ፡ የሚ በቅል ፤ ቈላ ፡ ሙቀት ፡ ውሃማ ፡ መሬት ፡ የሚወድ ።

ራዛ፤ ሩዛዊ ፤ ንጣቱ ፡ እንደ ፡ ሩዝ ፡ የኾነ ፤ ሩዝ ፡ የሚመስል ፡ አሞራ ፤ አንጭታ ፤ ሳቢሳ ፤ አንበጣ ፡ በል ፤ ሽመላ ፤ ወይም ፡ ሌላ ። ለእመ ፡ ጻዐደዉ ፡ ቋ ዓት ፡ ከመ ፡ ራዛ ። ተንዒቦ ፡ ይጻዐዱ ፡ እምራዛ ። ን ህብ ፡ ወራዛ ፡ (ኵፉ ፡ ፹፯ ። ስንክ ፡ ኀዳ፳፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩ ፡ ፪) ።

ራዛ ፡

ሮዛ፤ (ሮማይ) ፤ ረዳ ፤ ጽጌ ፡ ረዳ ።

ረዊሕ፤ ሖት ፤ (ሮሐ ፡ ይረውሕ ፡ ይ ሩሕ ። ዕብ ፡ ራዋሕ ። ዐረ ፡ ራሐ ፤ ዐረፈ ፤ ተነፈሰ) ፤ ማራገብ ፤ ማርገብገብ ፤ ማናፈስ ፡ መነስነስ ፤ መርጨት ፤ ማቃጨል ፤ የማርገቢያ ፡ የክንፍ ፡ የምንዛህ ፡ የጭራ ፡ የናብሊስ ፡ የመነሳንስ ። ዲያቆን ፡ ይረውሕ ። ዲያቆናት ፡ የዐውዱ ፡ ወይረውሑ ፡ በመራውሓት ፡ በአምሳለ ፡ አክናፈ ፡ ኪሩቤል ፡ (ኪዳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፪) ።

ረዋሒ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚያራ ግብ ፤ የሚያናፍስ ፤ የሚረጭ ፤ ነስናሽ ፤ አናፋሽ ።

መርውሕ፤ (ሕት ፡ ሓን ፡ ሓት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ አናፋሽ ።

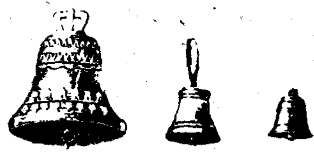
ረውሕ፤ (ዕብ ፡ ወዐረ ፡ ሩሕ) ፤ ነፋስ ፤ እ ስትንፋስ ፤ ነፍስ ፡ መንፈስ ፤ ዕረፍት ፡ ህድአት ። ዕሩፍ ፡ ህዱእ ፡ ወይም ፡ ርዉሕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ረውሕ ፡ ይ ላል ። እንጦንዮስ ፡ ረውሕ ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፩) ።

መረውሕ፤ (ብ ፡ መራውሕ ፤ ሓት ። ዐረ ፡ ሚርወሕ ፤ ሚርወሐት ። ሱር ፡ ማርዋ ሕታ) ፤ ማርገቢያ ፤ ማናፈሻ ፤ መነሳንስ ፤ ጭራ ፤ የጭራ ፡ ዐይነት ፡ ኹሉ ። ይቅሙ ፡ ክልኤቱ ፡ ዲያቆናት ፡ በገበ ዋተ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወየአኀዙ ፡ መራውሓተ ፡ ዘግቡራት ፡ እምግብር ፡ ልሙጽ ፡ ወይስድዱ ፡ ጽንጽንያተ ፡ (ፍ ነ ፡ ፲፪) ።

መረውሕ ፡

መርዋሕት፤ (ታት ። ቅብጥ) ፤ መረዋ ፤ መረዋት ፤ ቃጭል ፤ ታላቅ ፡ ታናሽ ፡ መካከለኛ ፡ በያይነቱ ። መርዋሕት ፡ ዘይሰማዕ ፡ ድምፁ ፡ እስከ ፡ ነዋኅ ፡ (አዋል) ።

መርዋሕት ፡

ምርዋሕ፤ (ሓት) ፤ ምዝራቅ ፤ ምንዛህ ፡ የ ውሃ ፡ መርጫ ፤ መፈንጠቂያ ። ይሰድዎ ፡ ኀበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በመኃትው ፡ ወበመጻውዕት ፡ ወበምር ዋሕ ፡ ወበድባብ ። ወትረቂ ፡ መቃብሪሁ ፡ በማይ ፡ (ግንዘ) ።

ተሮሐ፤ ተራገበ ፤ ተርገበገበ ፤ ተነሰነሰ ፤ ተረጨ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ተሮሐ ፡ ተረውሐ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተራውሐ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ዘተጸፍዐ ፡ መልታሕቱ ፡ ተሰፅለ ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ አቡሁ ፡ እንዘ ፡ ይትራዋሕ ፡ ሎቱ ፡ አክናፈ ፡ እሳት ፡ ዘሐራ ፡ ሰማይ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ረውይ፤ ዮት ፤ (ረወየ ፡ ይረዊ ፡ ይር ወይ ። ዕብ ፡ ራዋህ ። ዐረ ፡ ረዊየ ። ሱር ፡ ር ዊይ) ፤ መርካት ፤ ጠጥቶ ፡ መጥገብ ፤ አብዝቶ ፡ መጠ ጣት ፤ መራስ ፤ ጥምን ፡ ማብረድ ፤ ማራቅ ፡ ማስወገድ ። ትሰትዩ ፡ ወኢትረውዩ ። እለ ፡ ይሰትዩኒ ፡ ኢይረው ዩኒ ። እምከመ ፡ ረወየት ፡ መሬት ። ወይረውዩ ፡ እ ምጠለ ፡ ቤትከ ። ይረውዩ ፡ አድባረ ፡ በድው ፡ (ሐጌ ፩ ፡ ፮ ። ዓሞ፬ ፡ ፰ ። ሚራ፳፬ ፡ ፳፩ ። መቃ ። መዝ ፡ ፴፭ና ፡ ፷፬) ። በረወየ ፡ ፈንታ ፡ ተረወየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ሀሰዉ ፡ እለ ፡ ኢተረወዩ ። ንትረወይ ፡ እምዘመድ ኅን ፡ አንቅዕት ። እለ ፡ ይትሬወዩ ፡ ሕገ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ሚራ፪ ፡ ፲፯) ።

ረዋዪ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚረካ ፤ ረኪ ፤ ብዙ ፡ የሚጠጣ ፤ ጠጭ ።

አርወየ፤ አረካ ፤ አብዝቶ ፡ አጠጣ ፤ አጠገበ ፤ አራስ ፡ አረሰረሰ ፤ አጨቀየ ፤ ነከረ ። ጽዋዕከኒ ፡ ጽኑዕ ፡ ወያረዊ ። ሐወጽካ ፡ ለምድር ፡ ወአርወይካ ፤ አር ውዮ ፡ ለትለሚሃ ። ያረዊ ፡ ነፍሶ ፡ እምቃለ ፡ እግዚ ። ፈትለ ፡ አርዊ ፡ (መዝ ፡ ፳፪ ። ፷፬ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯) ።

መርወይ ፤ (ብ ፡ መራውይ) ፤ የውሃ ፡ ዕቃ ፤ መጠጫ ፤ ማጠጫ ፤ ቅል ፡ መንቀል ። እምብዝኀ ፡ ንዋይ ፡ ጽድቀ ፡ ዘአፍቀርከ ፤ ሐወ ፡ ዘዐቈርከ ፡ በመርወይ ፡ (ድጓ) ።

ተረውየ ፤ ተጠጣ ፤ ተጠገበ ፤ ዝናሙ ፡ ጠሉ ፡ ውሃው ፡ ጠበሉ ።

ርዉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፤ ዊት ፡ ውይት) ፤ የረካ ፡ የጠገበ ፤ የተጠገበ ። ርዉይ ፡ ውእቱ ፡ ዘሉ ፡ ምድር ። ገነት ፡ ርውይት ። ሜስ ፡ ወምዝር ፡ እለ ፡ ርዉያን ፡ ኀበ ፡ ፆኩር ፡ (ዘፍ፲፫ ፡ ፲ ። ኢሳ፶፰ ፡ ፲፩) ።

ርውየት ፤ መርካት ፤ ማርካት ፤ አረካካ ፤ ርካታ ፤ የውሃ ፡ ጥጋብ ።

ሩማ ፤ አው ፡ አሩማ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በይሁዳ ፡ ክፍል ፡ ያለች ፤ የቡኬም ፡ አጠገብ ፡ (፱ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፴፮ ። መሳ፱ ፡ ፵፩) ።

ሮም ፤ ሮሜ ፤ ሮምያ ፤ የመዲና ፡ ስም ፤ የሮማውያን ፡ ከተማ ፤ ሮምሎ ፡ ያቀናት ፡ የቈረቈራት ።

ሮማን ፤ (ናት ። ዕብ ፡ ሪሞን ። ሱር ፡ ሩማና ። ዐረ ፡ ሩማን) ፤ በቁሙ ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ሕንባቡ ፡ ቅርፍቱ ፡ ቀይ ፡ ደባባ ፤ ውስጡ ፡ ጽፍቅ ፤ ፍሬ ፡ የተመላ ፤ ቅንጣቱ ፡ የበቈሎ ፡ ዐይነት ። ታሕተ ፡ ሮማን ። በለስ ፡ ወሮማን ፡ ወዘይት ። ፈረየ ፡ ሮማን ፡ (፩ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፪ ። ሐጌ፪ ፡ ፲፱ ። ማሕ፯ ፡ ፲፭ ። ፮ ፡ ፲፫) ። በሮማን ፡ አምሳል ፡ የተሠራ ፡ ሌላውም ፡ ኹሉ ፡ ስለ ፡ መልኩ ፡ ሮማን ፡ ይባላል ። ሮማን ፡ ዘያክንት ። ሮማነ ፡ ወርቅ ። ወሮማናት ፡ ባዐለ ፡ ከታፊት ፡ (ዘፀ ፳፰ ፡ ፴፫ ፡ ፴፱ ። ኤር፶፪ ፡ ፳፪ ፡ ፳፫) ።

ሮማን ፡

ረዊጽ ፤ ጾት ፤ (ሮጸ ፡ ይረውጽ ፡ ይሩጽ ። ዕብ ፡ ራጽ ። ሱር ፡ ርሄጥ) ፤ መሮጥ ፤ መፈርጠጥ ፤ መሸሽ ፡ መኰብለል ፤ ማምለጥ ፤ መብረር ፡ መክንፍ ፤ መፍጠን ፡ መቀልጠፍ ፤ መቸኰል ፡ መጣደፍ ፤ ቶሎ ፡ ማለፍ ፤ ባክኜ ፡ በሥራ ፡ ፈጣን ፡ መኾን ። አእጋርኪ ፡ እለ ፡ ጻመዋ ፡ በረዊጽ ። ይረውጹ ፡ ከመ ፡ ሀየል ። ወሮጸ ፡ ኀቤሁ ፡ በኀይል ። ሩጹ ፡ ወኢትቁሙ ። ንሩጽ ፡ በትዕግሥት ። ወሮጸ ፡ አብርሃም ፡ ኀበ ፡ ላሕ ፡ (ደራሲ ። ኢሳ ፵፩ ፡ ፯ ። ዳን፰ ፡ ፯ ። ኤር፬ ፡ ፯ ። ዕብ፲፪ ፡ ፩ ። ዘፍ፲፰ ፡ ፯) ። ሰሮጸን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ስንቀው ፡ የነቀው ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ኾነ ።

ረዋጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚሮጥ ፤ ሯጭ ፤ ፈጣን ፤ ቀልጣፋ ። ኢይክል ፡ ረዋጺ ፡ አምሥጦ ። አፍራስ ፡ ረዋጽያን ። ኄር ፡ ረዋጺ ። መላእክት ፡ ረዋጽያን ፡ (ዓሞ፪ ፡ ፲፬ ። ፮ ፡ ፯ ። ምሳ፳፬ ፡ ፵፱ ። ኢሳ፲፰ ፡ ፪) ።

ርዉጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ውጽት) ፤ የሮጠ ፤ የሚሮጥ ፤ ችኩል ፤ ፈጣን ። ለኵሉ ፡ ህላዌ ፡ ርዉጽ ። ውስተ ፡ ሚጠት ፡ በሕቁ ፡ (ቄር) ። ርዉጸ ፤ ሩጦ ፡ ገሥግሦ ፤ ፈጥኖ ፡ ቸኵሎ ፤ እየሮጠ ፡ እየጋለበ ። ይመጽኡ ፡ መላእክት ፡ ርዉጸ ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፲፬) ።

ሩጸት ፤ መሮጥ ፤ አሯሯጥ ። ሩጫ ፡ ፍጥነት ፤ ኀይል ፡ ትሩፋት ፤ መልካም ፡ ሥራ ። ሩጸተ ፡ አፍራስ ። ሩጸተ ፡ እንስሳ ። መጠነ ፡ ሩጸተ ፡ መብርቅት ። እለ ፡ ትጋደሉ ፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡ ወፈጸሙ ፡ ሩጸቶሙ ፡ ወሞቱ ። ሠናየ ፡ ሩጸት ፡ (ኤር፰ ፡ ፲፯ ። ጥበ፲፯ ፡ ፲፰ ። መጽ ። ምክ ። ዲድ ፡ ፳፯ ። አርጋ ፡ ፩) ። በሩጸት ፡ ፈንታ ፡ ምርዋጽ ፡ ይባል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ፈጸምከ ፡ ምርዋጸከ ። ተፈጸመ ፡ ምርዋጺ ። ረበየ ፡ ምርዋጸ ፡ ለምህሮ ፡ ወለገሥጾ ፡ (ግንዘ ። ስንክ ፡ መጋ፳ ። ነሐ፯) ።

አሮጸ ፤ አሮጠ ፤ አስሮጠ ፤ አስቸኰለ ፤ አጣደፈ ፤ ነዳ ፡ አባረረ ። አሮጺ ፡ አፍራሲሆሙ ። ያረውጾ ፡ ጋኔኑ ። ያረውጸሙ ፡ ለሐንካሳን ። ይትራድኡ ፡ ለአርውጾ ፡ ሐመር ፡ (፩ዕዝ ፡ ፪ ፡ ፴ ። ሉቃ፰ ፡ ፳፱ ። ቀሌ ። መጽ ፡ ምክ) ።

መርወጺ ፤ የሚያሮጥ ፤ የሚያስሮጥ ፤ አሯሯጭ ፡ አስሯጭ ፤ ጋላቢ ። መርወጼ ፡ አፍራስ ፡ (ቄስጠ) ።

ምርዋጽ ፤ (ጻት) ፤ መሮጫ ፤ ማስሮጫ ፤ የሩጫ ፡ ቦታ ፤ ሜዳ ፡ ስታታ ። ምርዋጸ ፡ ብእሲ ። ምርዋጸ ፡ ፈረስ ። ሖሩ ፡ ኀበ ፡ ምርዋጻት ፡ (ግብ፩ ፡ ፲፪ ። ዲድ ፡ ፴፫ ። አፈ ፡ ተ፯) ።

ተራወጸ ፤ ተራወጠ ፤ ተሯሯጠ ፤ ተሽቀዳደመ ። እምከመ ፡ መጽአ ፡ ድምፀ ፡ ጸባኢት ፡ የኀድጉ ፡ ኵሎ ፡ ወይትራወጹ ፡ ለቀትል ። ሕፃናት ፡ እለ ፡ ይትራወጹ ፡ ማእከለ ፡ ጉባኤ ። አ ፡ አንስት ፡ ዐቀባ ፡ ውሉደክን ፡ ከመ ፡ ኢይትራወጹ ፡ ዝየ ፡ ወዝየ ፡ (አፈ ፡ ተ፭ና ፡ ፯ ። ቄስጠ ። ማር፱ ፡ ፳፭) ።

ረዋቅ ፤ (ዕብራ ፡ ወዐረ) ፤ ባሕታዊ ፡ ፈላስፋ ፤ ሚስት ፡ የሌለው ፤ ስመ ፡ ጥር ፡ ታላቅ ፤ የፈላስፎች ፡ ሊቅ ።

ረዋቃዊ ፤ ዪ ፤ (ውያን ፤ ይያን ። ዐረ ፡ እሩዋቂዩን) ፤ የረዋቅ ፡ ወገን ፤ ደቀ ፡ መዝሙር ፤ ወይም ፡ ትምርት ፡ ሕግ ፡ ሥርዐት ። ወካልኣን ፡ ይብሙዩ ፡ ረዋቃውያነ ፡ (ግብ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ሮስ ፤—ወንድ ፡ ልጅ ፤—ኀሪስ ፡ ኀረሰ ።

ረዊት ፤ ቶት ፤ (ሮተ ፡ ይረውት ፡ ይሩት ። ዐረ ፡ ረተ ፤ ዐረተ) ፤ መወልወል ፤ መጥረግ ፤ ማሸት ፡ መፈግፈግ ፤ ማጠብ ፡ መፈተግ ፤ ንጹሕ ፡ ጥሩ ፡ ማድረግ ። በማይ ፡ ኢኀፀቡኪ ፡ ወበጼው ፡ ኢሮቱኪ ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፬) ።

ሮጸሊም ፤ (ጽር፡ ሮፖፖሊ። ዕብ፡ ሮክሊም) ፤ ነጋዶች ፤ የንጋዴ፡ ዐጣሮች ፤ አገር፡ ላገር፡ መንደር፡ ለመንደር፡ እየዞሩ፡ ታናናሽ፡ ነገር፡ የሚሼጡ ፤ የሚሸቅጡ፡ (ንሐሮ፡ ፴) ።

ራዛ ፤—ነጭ፡ **አሞራ** ፤—ሩኀ፡ ረወዘ።

ረዚም ፤ **ሞት** ፤ (ረዝመ፡ ይረዝም፡ ይርዘም። ዕብ፡ ራዛም። ሱር፡ ርማዝ። ዐረ፡ ረመዘ) ፤ ቀጺብ ፤ መጥቀስ ፤ ባይን፡ ማመልከት። መርዘም፡ ማደግ፡ መግነን ፤ መክበድ፡ መታበይ፡ መኰራት፡ መቈነን ፤ ራስ፡ መዞር ፤ መስከር፡ እንዑዝ፡ መኾን። በመጥቀስም፡ የመርዘም፡ ምስጢር፡ አለበት ፤ (ተረት) ፤ ቀንዱ፡ ሰማይ፡ ጠቀስ ፤ ጭራው፡ ምድር፡ አበስ። ደመና፡ ጠቅሶ ፤ ከሰበው፡ ደርሶ። እለ፡ ይገፈትዑ፡ ደመናተ፡ (አዋል) ።

ረዛሚ ፤ (ሚት፡ ምያን፡ ያት) ፤ የሚጠቅስ ፤ ጠቃሽ ፤ ረዥም ፤ ትቢተኛ ፤ ሰካር ።

ርዙም ፤ (ማን፡ ማት፡ ዝምት) ፤ የረዘመ ፤ ረዥም ፤ መለሎ ፤ ቁመታም ፤ ምጡቅ። ስኩር ፤ እንዑዝ። በርዙም፡ ፈንታ፡ መርገዝም፡ ይላል ፤ አያስኝም። በአ፡ ኀቤየ፡ ሰይጣን፡ ወረሰየ፡ ከመ፡ መርዝመ፡ ወይን፡ ወአርስየ፡ ዐቲበ፡ ገጻ፡ ወሆከ፡ ኀሊናየ፡ (ቀሌ) ።

ርዝመት ፤ በቁሙ ፤ መርዘም ፤ አረዛዘም ፤ ረዥምነት ፤ ርዝማኔ ፤ ልዕልና ፤ ቁመት፡ (ዐማርኛ) ።

መርዘም ፤ ትዕቢት ፤ ኵራት ፤ ነቀጥቃጥ ፤ እንባዜ ፤ እስክታ ፤ ፃሕስ ፤ ሑሰተ፡ ርእስ። እምስካር፡ ይትወለድ፡ ምርዓት፡ ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፡ ፅርፈት፡ ወትዕቢት፡ ወመሐላ፡ በሐሰት፡ ወኢያሠንዮ፡ በዝንጋዔ፡ ወመርዘመ፡ ርእስ። ቅንአት፡ ወፍትወት፡ አንስት፡ ልበ፡ ጠቢባን፡ ያማስን ፤ ወዓዲ፡ ስካር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘመ፡ ርእስ፡ (ቀሌ) ።

አርዘመ ፤ አረዘመ ፤ አስረዘመ ፤ ረዥም፡ ምጡቅ፡ አደረገ ፤ አስደረገ። ርዝመት፡ ለቁመትም፡ ለሞላልነትም፡ ይነገራል ፤ ምጥቀት፡ ግን፡ ለቁመት፡ ብቻ፡ ነው።

ርሒብ ፤ **ቦት** ፤ (ርሕበ፡ ይርሕብ፡ ይርሐብ። ዕብ፡ ራሐብ። ዐረ፡ ረሒበ) ፤ መስፋት ፤ መዘርጋት ፤ ሰፊ፡ ዝርግ፡ ሜዳ፡ ወርዳም፡ ጕናም፡ መኾን። ርሕበት፡ አረፍት፡ ባቢሎን። ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ። ርሕበ፡ አፉየ። ሠብሐ፡ ወገዝፈ፡ ወርሕበ፡ (ኤርሸ፰፡ ፶፰። ሕዝ፴፩፡ ፯። ፩ነገ፡ ፪፡ ፩። ዘዳ፴፪፡ ፲፭)። በርሕበ፡ ፈንታ፡ ተርሕበ፡ ይላል ፤ ስሕተት፡ ነው። እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኑኀ፡ አየራት። ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ (ቅዳ፡ አፈ። መጽ፡ ምስ። ኤርሸ፡ ፳፪) ።

ርሒብ ፤ (ባን፡ ባት፡ ሕብት ፤ ረሓብ) ፤ ስፉሕ ፤ ሰፊ ፤ ዝርግ ፤ ወርዳም ፤ ጕናም ፤ ወርድ፡ ትልቅ። ምድር፡ ርሒብ። ርሒበ፡ ልብ። ወትእዛዝከሰ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ። ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ። በምሕረቱ፡ ርሒብት። ወምድርሰ፡ ረሓብ። ዛቲ፡ ባሕር፡ ዐባይ፡ ወረሓብ፡ (ኢሳ፴፡ ፱። አፈ፡ ተጸዋና፡ ፸፪። መዝ፡ ፻፲፰፡ ፺፮። ፻፫፡ ፳፭። ዘፍ፴፬፡ ፳። መሳ፲፰፡ ፲) ።

ርሕበት ፤ መስፋት ፤ አሰፋፍ ፤ ሰፊነት ፤ ወርዳምነት ፤ ስፋት ፤ ወርድ። ፈቂዶ፡ ርሕበተ፡ መካን፡ ለጸብእ። ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡ (ዮሴፍ። ፈላስ) ።

ርሕብ ፤ **ራሕብ** ፤ ስፋት ፤ ወርድ ፤ ጕን። ኑኃ፡ ወርሕባ። ርሕበ፡ ምድር። ርሕበ፡ ዓለም፡ ኢያገምራ። ምንትኑ፡ ራሕቡ፡ ወኑኁ። በራሕቡ፡ ለቅሊም። ራሕበ፡ ዘባኑ። ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡ (ዘፍ፲፫፡ ፲፯። ፲፫፡ ፲፯። ኢሬሮ፡ ፲፰። ሰንክ፡ የካ፳። ኢዮ፲፩፡ ፰፯። ምሳ፯፡ ፫) ።

አርሐበ ፤ አሰፋ ፤ ዘረጋ ፤ ሰፊ፡ አደረገ ፤ አበዛ። ለያርሕብ፡ ብሔረ። አርሐበ፡ ለከ፡ ደወለከ። አርሕቢ፡ መታክሊ፡ ዘደብተራኪ። ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንኀሳተ። አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብእሲ፡ እምዳማሁ፡ (ዘፍ፱፡ ፳፯። ዘዳ፴፪፡ ፳። ኢሳ፶፬፡ ፪። ዮሴፍ። ጥበ፲፡ ፲) ።

አርሓቢ ፤ **መርሐቢ** ፤ (ሕብ) ፤ የሚያሰፋ ፤ አስፊ ፤ ሰፊ፡ አድራጊ።

መርሕብ ፤ (ብ፡ መራሕብት) ፤ ሰፊ፡ ቦታ ፤ ሜዳ ፤ ስታታ ፤ ገባያ፡ ጉባይ ፤ አደባባይ። ወአውፅአኒ፡ ውስተ፡ መርሕብ። ነገድር፡ ውስቴ፡ መርሕብ። መኳዝንኒ፡ መራሕብት፡ (መዝ፡ ፲፯። ዘፍ፲፱፡ ፪። ማቴ፮፡ ፭) ።

ርሕበ ፤—ተራበ ፤—ርኅብ፡ ርኅበ።

ርሒይ ፤ **ዮት** ፤ (ርሕየ፡ ይርሒ፡ ይርሐይ። ዕብ፡ ሪያሕ። ሱር፡ ራያሕ። ዐረ፡ ራሐ) ፤ መሽተት ፤ ማሽተት ፤ ማነፍነፍ ፤ ማፈንፈን ፤ ባፍንጫ፡ መሳብ ፤ መማግ።

ረሓዪ ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት) ፤ የሚሸት ፤ የሚያሸት ፤ ሸታች ፤ አሽታች።

ርሔ ፤ (ሕያት) ፤ መልካም፡ ጥሩ፡ ሽታ ፤ የሽቱ፡ መዐዛ ፤ ልብ፡ የሚመሥጥ ፤ ላፍንጫ፡ የሚጥም፡ የሚጣፍጥ። ወጼና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምኵሉ፡ ርሔ፡ አፈው፡ (ቀሌ። አርጋ። መጽ፡ ምስ)። መደብ፡ ወይን፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ርሒ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ፡ ነው። መላትሒሁ፡ ከመ፡ ርሔ፡ አፈው። ኣበትየከ፡ እምርሔ፡ አፈውየ፡ (ማሕ፭፡ ፲፫። ፰፡ ፱) ።

ርሔ ፤ (ዕብ፡ ሬሓን። ዐረ፡ ረይሐን) ፤ ሽቱ ፤ የሽቱ፡ ስም ፤ ሬሓን ፤ ስታናናሽ፡ ሽክላ፡ ዐፈር፡ እየመሉ፡ የሚተክሉት ፤ ጥሩ፡ ሽታ፡ ያለው። ዝክረ፡ ስምኪ፡ ዘይምዕዝ፡ እምርሔ፡ (ደራሲ) ።

ርሒን ፤ **ኖት** ፤ (ረሐነ፡ ይርሕን፡ ይርሐን። ዐረ፡ ረሐለ) ፤ መማስ ፤ ማሸከም ፤ መጕጐዝ

ጕገ፤ የኮርቻ ። ተንሥአ ፡ በጽባሕ ፡ ወረሐነ ፡ አድጎ ። ወረሐኑ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ላዕሌሆን ፡ (ዘፍ፳፪ ፡ ፫ ። ማቴ፳፩ ፡ ፯) ።

ራሕን፤ ኮርቻ ፤ ምቹ ፤ ግላስ ፤ የጭነት ፡ ዕቃ ፤ ጭነት ።

ርሒፅ ፤ ፆት ፤ (ርሕፀ ፡ ይርሕፅ ፡ ይርሐፅ ። ዐረ ፡ ረሐፀ ። ዕብ ፡ ራሐጽ) ፤ ማጠብ ፤ መታጠብ ፤ በውሃ ፡ መነከር ፤ መዘፈቅ ። መውዛት ፡ መላብ ፤ መረስረስ ፡ መርጠብ ፤ መቅለጥ ፤ መቅለጥለጥ ፤ ወፍራም ፡ ቀለጤ ፡ መኾን ። ይርሕፁ ፡ አፍራስ ፡ እምጽንዐ ፡ ኀይሎ ። ረሐፀከኒ ፡ ወለምለምከኒ ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ዘዳ፴፫ ፡ ፶፬) ።

—፤ መታወክ ፤ መደረጥ ፤ መናወጥ ፤ መቈጣት ፤ መወገሸት ፤ መጮኽ ፤ የባሕር ፡ የዘፍ ፡ ከዐውሎ ፡ ነፋስ ፡ የተነሣ ፤ ለሰውም ፡ ይኾናል ። ወርሕፀት ፡ ነፍሱ ፡ ለንጉሠ ፡ ሶርያ ፡ (፬ነገ ፡ ፮ ፡ ፲፩) ።

ርሑፅ ፤ (ፃን ፡ ፃት ፡ ሕፅት ፤ ረሓፅ) ፤ የታጠበ ፤ የላበ ፡ የወዛ ፤ ወዛም ፡ ላበታም ፤ የታወከ ፤ ሀጩከ ፤ ሾሩ ፡ ወፍራም ፡ ቀለጤ ፤ ድልድል ፡ ቅምጥል ። አንተ ፡ ረሓፅኒ ፡ ወአንተኒ ፡ ድክምት ፡ (ዘዳ፴፫ ፡ ፶፯) ።

ራሕፅ፤ ወዝ ፡ ላበት ፤ ከገላ ፡ የሚፈልቅ ፤ የሚመነጭ ። ሁከት ፡ መታወክ ። ይጼውዕ ፡ በጊዜ ፡ ራሕፁ ፡ (ደራሲ) ።

አርሐፀ፤ አወዛ ፤ አስወዛ ፤ አቅለጠለጠ ።

መርሕፅ ፤ መርሐፂ፤ የሚያልብ ፤ የሚያወዛ ፡ የሚያስወዛ ።

ርሒቅ ፤ ቆት ፤ (ርሕቀ ፡ ይርሕቅ ፡ ይርሐቅ ። ዕብ ፡ ራሐቅ ። ሱር ፡ ርሔቅ) ፤ መራቅ ፤ መወገድ ፤ መነጠል ፤ መለየት ፤ መቈረጥ ፤ ተለይቶ ፡ መኼድ ፤ ገለል ፡ ፈቀቅ ፡ ማለት ፤ ብታን ፡ ዘመድን ፡ መተው ፡ መልቀቅ ፤ ባዕድ ፡ መኾን ። ርሕቀ ፡ እምኔየ ፡ ረድኤቱ ። ነዋኅ ፡ ይርሕቁ ፡ እምኔየ ። ረሐቁ ፡ ረሐቁ ፡ ወፃኡ ፡ እምህየ ። ረሐቂ ፡ እምዐመፃ ። እምእግዚ ፡ ይርሕቅ ፡ ልቡ ፡ (ኢዮ፳ ፡ ፲፫ ። ኢሳ፶፪ ፡ ፲፫ ። ፶፱ ፡ ፲፩ ። ፶፱ ፡ ፲፱ ። ኤር፲፯ ፡ ፭) ። በርሕቀ ፡ ፈንታ ፡ ተርሕቀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አለ ፡ ይትረሐቁ ፡ እምእግዚ ፡ አብሔር ፡ (ኢሳ፵፭ ፡ ፳፱) ።

ረሓቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ የሚርቅ ፤ የሚሸሽ ፤ ፈሪ ፤ እንቢተኛ ። ርኩሳን ፡ ወረሓቅያን ፡ እምስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ርሑቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ሕቅት) ፤ የራቀ ፤ የወገደ ፤ ሩቅ ፤ ረዥም ፤ ብዙ ። ርሑቀ ፡ መዐት ። ርሑቅ ፡ ብሔር ። ርሑቅ ፡ ፍኖት ። ጊዜያት ፡ ርሑቃት ፡ (ዘፀ፴፬ ፡ ፮ ። ኢሳ፲፫ ፡ ፭ ። ፩ነገ ፡ ፰፮ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፲፪ ፡ ፳፯) ።

ርሕቀት፤ መራቅ ፤ አራራቅ ፡ ርቀት ፤ ሩቅነት ፤ ብዛት ፤ ርዝመት ። አበስኩ ፡ ላዕለ ፡ ነፍስየ ፡ በሑረትየ ፡ ኀበ ፡ ሮምያ ፡ ወርሕቀትየ ፡ እምህላዌ ፡ ንጉሥ ። ርሕቀተ ፡ ፍኖት ። ርሕቀተ ፡ መዋዕል ፡ (ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፲፱ ። ጥበ፲፱ ፡ ፲፮) ።

ርሕቅ፤ ርቀት ፤ ርቆሽ ፤ አራራቅ ፡ (አርጋ) ።

ርሕቅና፤ ሩቅነት ፤ ርሕቀት ፤ ልዩነት ። ለይእቲ ፡ ኢያፀርዓ ፡ ርሕቅና ፡ ዘመን ። ረከበ ፡ ማእከሌሆሙ ፡ ርሕቅና ፡ ዐቢየ ፡ (ስንክ ፡ ጳጕ፪) ።

አርሐቀ፤ አራቀ ፤ አስራቀ ፡ አሶገደ ፤ ለየ ፤ ቈረጠ ። ከመ ፡ ያርሕቁኒ ፡ እመቅደስየ ። አርሕቅ ፡ መዐተ ፡ እምልብከ ። አርሕቃ ፡ ለሐዘን ፡ እምኔከ ። ጌጋይክሙ ፡ አርሐቀ ፡ ሠናይተ ፡ እምኔክሙ ። አርሐቀኒ ፡ እምሕይወትየ ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፮ ። መክ፲፩ ፡ ፲ ። ሚራ፴፰ ፡ ፳ ። ኤር፭ ፡ ፳፭ ። ኢዮ፴ ፡ ፳፪) ። በአርሐቀ ፡ ፈንታ ፡ አስተርሐቀ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። እፎ ፡ ታስተርሕቆ ፡ ለዘኢይትረሐቅ ። እምደሪበ ፡ ድርሳን ፡ አስተርሐቀ ። ወአስተርሐቅዋ ፡ ለኀጢአቶሙ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ታኅ፰ ። መዝ ፡ ፻፫፰) ።

መርሐቂ ፤ መርሕቅ ፤ (ቅት ፡ ቃን ፡ ቃት) ፤ የሚያርቅ ፤ የሚያሶግድ ፤ አራቂ ። ትሕትና ፡ መርሕቅኒ ፡ ወመድኅንኒ ፡ እመሥገርተ ፡ ሰይጣን ፡ (ፊልክ ፡ ፻፶፪) ። ኹለተኛም ፡ ማራቂያ ፡ ማስራቂያ ፡ ማሶገጃ ፡ ተብሎ ፡ በማድረጊያነት ፡ ይፈታል ።

ተራሐቀ፤ ተራራቀ ፤ ተለያየ ። ጊዜ ፡ ለተራሕቆ ። ኢይትራሐቁ ፡ አሐዱ ፡ እምካልኡ ። ተራሕቆ ፡ እምዓለም ፡ (መክ፫ ፡ ፭ ። ዮኤ፪ ፡ ፰ ። ፊልክ ፡ ፬) ።

አስተራሐቀ፤ አራራቀ ፤ አለያየ ፤ ገላገለ ፤ ከፋፈለ ። ቆመ ፡ ማእከሎሙ ፡ ወአስተራሐቆሙ ። አስተራሕቅዎሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሆሙ ፡ (፩ነገ ፡ ፪ ፡ ፲፭ ። ዳን፭ ፡ ፶፭ ። ዘፍ፴፪ ፡ ፲፯) ።

መስተራሕቅ፤ የሚያራርቅ ፤ የሚራራቅ ፤ ተራራቂ ፡ በመራራቅ ፡ በልዩነት ፡ ያለ ። በበዓላት ፡ አው ፡ በጊዜያት ፡ መስተራሕቃት ፡ (ፊልክ ፡ ፸፱) ።

ርሒስ ፤ ሶት ፤ (ርሕሰ ፡ ይርሕስ ፡ ይርሐስ ፤ ርሕፀ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ራስ ፤ ረጠበ ። ዐረ ፡ ረሸ ፤ ረጨ) ፤ መራስ ፤ መረስረስ ፤ መርጠብ ፡ መለስለስ ፤ መርከት ፤ መለዘብ ፤ ውሃ ፡ መጥገብ ። ይርሕሱ ፡ አድባር ፡ እምደሞሙ ፡ (ኢሳ፴፬ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፯) ።

ርሑስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ሕስት) ፤ የራሰ ፡ የለሰለሰ ፤ ርጥብ ፤ ልሕሉሕ ፤ ውሃ ፡ ጠገብ ። ሰላም ፡ ለርእስኪ ፡ በቅብዐ ፡ ቅዳሴ ፡ ርሑስ ። ምድር ፡ ርሕስት ፡ ወጥልልት ፡ እማይ ፡ ትወልድ ፡ ዕፄያተ ፡ ብዙኀ ። አቅረበ ፡ ኀቤሁ ፡ ኅብስተ ፡ ይቡሰ ፡ ወርሑሰ ፡ በማይ ፡ ወላዕሌሁ ፡ ዘይት ፡ ወጼው ። ሕፍነ ፡ ፀተር ፡ ዘርሑስ ፡ በማይ ፡ (ደራሲ ። አፈ ፡ ተ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፻፴፪ ። ስንክ ፡ ጥቅ፴) ።

አርሐሰ ፤ አራስ ፤ አሰራሰ ፤ ነከረ ፤ አረጠበ ፤ አረከ ፡ አጠገበ ። ያርሕሰሙ ፡ ነፍኒፍ ፡ ወጠለ ፡ ገዳም ። እስከ ፡ ይሙሕዝ ፡ ሀፋ ፡ ከመ ፡ ማየ ፡ ወያርሕስ ፡ ምድረ ፡ ኀበ ፡ ቆመ ። ወበአንብዐየ ፡ አርሐስኩ ፡ ምስካብየ ። (ኢዮ ፴፰ ፡ ፳ ። ገድ ፡ ተክ ። መዝ ፡ ፮ ። ሉቃ ፯ ፡ ፴፰) ።

አርሓሲ ፤ **መርሕስ** ፤ የሚያርስ ፤ የሚያረጥብ ፤ ነካሪ ።

ምርሓስ ፤ ማራሻ ፤ መንከሪያ ፤ ዕቃ ፡ ቦታ ።

ርኅበ ፤—ሰፊ ፡ ኾነ ፤—ርሒብ ፡ ርሕበ ።

ርኂብ ፤ **በት** ፤ **(ርኅበ ፡ ይርኅብ ፡ ይርኅብ ። ዕብ ፡ ራዔብ ፤ ዐረ ፡ ረዐበ ፡ ሰፋ)** ፤ መራብ ፤ በረኀብ ፡ መያዝ ፤ መጠውለግ ፤ ባዶ ፡ ሆድ ፡ መኾን ፤ ምግብ ፡ መፈለግ ፤ ልብላ ፡ ልብላ ፡ ማለት ፤ ለመብል ፡ መሠየት ፤ መጕምዠት ። ወመጽአ ፡ እምሐቅል ፡ ርኂቦ ። ብፁዓን ፡ እለ ፡ ይርኅቡ ፡ ወይጸምኡ ። ርኅብኩ ፡ ወአብላዕክሙኒ ። ተናገራ ፡ ድመት ፡ በልሳኒ ፡ ሰብእ ፡ ወትቤሎ ፡ ምንተ ፡ ትፈቅድ ፡ ወይቤላ ፡ ይርኅበኒ ፤ ወወሀበቶ ፡ ኅብስተ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱ ። ማቴ ፭ ፡ ፮ ። ፳፭ ፡ ፴፭ ። ስንክ ፡ መጋ ፲፮) ። በርኅበ ፡ ፈንታ ፡ ተርኅበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ።

ርኁብ ፤ **(ባን ፡ ባት ፡ ኅብት)** ፤ የተራበ ፤ የተቸገረ ፤ ራብተኛ ፤ ራብ ፡ የያዘው ፤ ምግብ ፡ ያረዘው ። እስመ ፡ ርኁብ ፡ ሀገር ። ርኁባኒሆሙ ። ነፍስ ፡ ርኅብት ፡ (፬ነገ ፡ ፯ ፡ ፬ ። ማር ፰ ፡ ፫ ። ኢሳ ፵፱ ፡ ፲) ።

ረኃብ ፤ **አው ፡ ረኃብ** ፤ በቁሙ ፤ ራብ ፤ የምግብ ፡ ዕጦት ፤ ቀጠና ፤ ችጋር ፡ ባሕርያዊ ፡ ሕማም ፤ ጠባይዓዊ ፡ ሕግ ፡ በግድ ፡ ምግብ ፡ የሚያስፈልግ ። ይጠፍኡ ፡ በረኃብ ። ወአምጽአ ፡ ረኃበ ፡ ለብሔር ። ወተወክፈ ፡ ረኃበ ፡ እስመ ፡ ረኃብሰ ፡ አልቦቱ ፡ ኀጢአት ። ኣመጽእ ፡ ረኃበ ፡ እክል ፡ (ዮዲ ፯ ፡ ፲፬ ። መዝ ፡ ፻፬ ። ሃይ ፡ አበ ። ዓሞ ፰ ፡ ፲) ።

አርኀበ ፤ አስራበ ፤ ምግብ ፡ ነሣ ፤ ረኀብ ፡ አመጣ ። ምግብ ፡ አስፈለገ ፤ ልብላ ፡ ልብላ ፡ አሰኘ ፤ ረኃቡ ። አርኀበከ ፡ ወእምዝ ፡ መና ፡ ሴሰየከ ። አርኅብዎ ፡ ወአጽምእዎ ፡ (ዘዳ ፰ ፡ ፫ ። ፫ነገ ፡ ፳፱ ፡ ፳፯) ።

መርኅብ ፤ የሚያስርብ ፤ አስራቢ ።

ርኂው ፤ **ዎት** ፤ **(ርኅወ ፤ ረኀወ ፡ ይርኁ ፡ ይርኀው ። ርሕበ)** ፤ መከፈት ፡ መስፋት ፤ ክፍት ፡ ሰፊ ፡ ባዶ ፡ መኾን ። ኅዋን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ክፊል ፡ ነው ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በርኅወ ፡ ፈንታ ፡ ተርኅወ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። በዝሉ ፡ ጊዜ ፡ ይትረኀዉ ፡ አናቅጽኪ ። ትርኅው ፡ አስራብ ፡ ሰማይ ። ወከነ ፡ ዝ ፡ ምክንያተ ፡ ተርኅዎታ ፡ ለሀገር ፡ (ኢሳ ፷ ፡ ፲፩ ። ዘፍ ፯ ፡ ፲፩ ። ዮሴፍ) ።

ረኃዊ ፤ **(ዊት ፡ ውያን ፡ ያት)** ፤ የሚከፈት ፤ የሚከፋፈት ፤ ተከፋች ።

ርኁው ፤ **(ዋን ፡ ዋት ፡ ኁት)** ፤ የተከፈተ ፤ ክፍት ፤ ሰፊ ፤ ግልጥ ፤ ባዶ ፤ ኅዋ ። ርኁው ፡ ሞኅትየ ። ይረክብዎ ፡ ርኁወ ። ሞኅት ፡ ርኁት ። መሰክው ፡ ርኁዋት ። ርኁው ፡ ሎሙ ፡ መኳኒ ፡ ትዕግሥትየ ፡ (ኢዮ ፴፩ ፡ ፴፪ ። ዮሴፍ ። ራእ ፫ ፡ ፰ ። ሔኖ ፸፪ ፡ ፮ ። ሱቱ ፡ ዕገዘ ፪ ፡ ፲፪) ።

አርኀወ ፤ ከፈተ ፤ አስከፈተ ፤ ገለጠ ፤ ሰበረ ፡ ድል ፡ አደረገ ። አርኀወት ፡ ሞኅተ ። አርኅዋ ፡ ለታቦት ። አርኀውከ ፡ ሰማየ ። አርኀወ ፡ ሀገረ ፡ (ጦቢ ፰ ፡ ፲፫ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ኢሳ ፴፱ ፡ ፩ ። ዮሴፍ) ።

መርኆ ፤ **(ብ ፡ መራኁት ፤ ታት)** ፤ መክፈቻ ፤ መከፈቻ ፤ ማስከፈቻ ። ነሥኡ ፡ መርኆ ፡ ወአርኀዉ ። እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይእኅዙ ፡ መራኁተ ፡ ቤተ ፡ እግዚ ፡ (መሳፍ ፡ ፫፭ ። ፩ዜና ፡ ፱ ፡ ፳፯) ።

መርኆ ፡

ርኅጸ ፤—ወዛ ፡ ላበ ፤—ርሕፀ ።

ርኅቀ ፤—ራቀ ፡ ወገደ ፤—ርሕቀ ።

ራኅርኆ ፤ **ኆት** ፤ **(ራኅርኀ ፡ ይራኀርኅ ፡ ይራኅርኅ ። ዐረ ፡ ረኀ ፤ ረኅረኀ ። ዕብ ፡ ራካኽ)** ፤ መራራት ፤ መግራት ፤ መለዘብ ፤ መለስለስ ፤ መርጠብ ፡ ልሕሉሕ ፡ መኾን ፤ እንደ ፡ ሳንባና ፡ እንደ ፡ ጕበት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በራኅርኀ ፡ ፈንታ ፡ ተራኅርኀ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ተራኅርኀ ፡ ሎቱ ፡ ወሖረ ፡ ኀቤሁ ። ኢተራኅርኀ ፡ አሐዱሂ ፡ በላዕሌሁ ። ዘአሣኒየ ፡ ግዕዘ ፡ ይጸንዕ ፡ ፍቅሩ ፡ ወይትራኀራኅ ፡ ላዕሌሁ ፡ ልበ ፡ ኵሉ ። ተራኅርኆተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። አዘዝኒ ፡ ንሕነሂ ፡ በእንተ ፡ ተራኅርኆ ፡ ወምሕረት ፡ (ዮሴፍ ። አፈ ፡ ተ፲፩ ። ፈላስ ። ያዕ ፡ ዘእል ። ፈ ፡ መ ፡ ፬ ፡ ፪) ።

ርኅሩኅ ፤ **(ኃን ፡ ኃት ፡ ርኅት)** ፤ በቁሙ ፤ የራራ ፤ የገራ ፤ ገር ፡ ርሩ ፤ ወላላ ፤ ዐዛኝ ፤ መሓሪ ። ዘቦ ፡ ተፋቅሮ ፡ ርኅሩኅ ፡ ወተዐጋሢ ፡ ውእቱ ። መፍቀሬ ፡ ሰብእ ፡ ወርኅሩኅ ። ኮነ ፡ ትሑተ ፡ ወርኅሩኀ ፡ ልብ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ። ጥበ፲፪ ፡ ፲፱ ። ዮሴፍ) ።

ርኅራኄ ፤ በቁሙ ፤ መራራት ፤ ርሩነት ፤ ገርነት ፤ ገራምነት ። ናሁ ፡ ጸንዐ ፡ ርኅራኄነ ፡ ላዕለ ፡ ውሉዶሙ ። ሃይማኖትነ ፡ ሃይማኖተ ፡ ምሕረት ፡ ወማህል ፡ ወርኅራኄ ፡ (ዮሴፍ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፭ ፡ ፫) ።

አራኅርኀ ፤ አራራ ፤ አስራራ ፤ አግራራ ፤ አለዘዘበ ፤ መከረ ፡ አስተማረ ፤ ገር ፡ አደረገ ። ዘቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ታራኅርኅ ፡ ጠባይዒከ ፡ ወታሤኒ ፡ ግዕዘከ ። ከመ ፡ ያራኅርኅ ፡ ልበ ፡ እግዚእ ። ታራኅርኅ ፡ ልቦ ፡ ላዕሌየ ፡ (ፈላስ ። መቃ ። ዮሴፍ) ።

ረጢብ ፤ **በት** ፤ **(ረጥበ ፡ ይረጥብ ፡ ይርጠብ ። ዕብ ፡ ራጣብ ። ሱር ፡ ራጤብ ። ዐረ ፡ ረጢበ)** ፤ መርጠብ ፤ መለምለም ፤ ርጥብ ፡ ውኃማ ፡ መ

ቅን ። ርጥባን ፡ መስጠት ፤ መቀበት ፤ አደጋ ፡ ለወደቀበት ፡ (ዐማርኛ) ።

ርጡብ ፤ (በን ፡ በት ፡ ጥብት) ፤ የረጠበ ፤ ርጥብ ፤ ለጋ ፤ ለምለም ፤ ውሃማ ፤ ደማም ፤ ጭቃ ። ጸሃ ብስ ፡ ዕፀ ፡ ርጡበ ። አነጻ ፡ ባሕም ፡ ርጡብ ። ዕፀመ ፡ ምጋሁ ፡ ተረክበ ፡ ምስለ ፡ ደም ፡ ርጡብ ። መሬት ፡ ርጡብ ፡ እብን ፡ ይቡስ ። ሉብዕተ ፡ እደሁ ፡ ለርጡብ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፳፬ ። ሉቃ፳፫ ፡ ፴፩ ። ገድ ፡ ተክ ። ስንክ ፡ ጥቅ ፮ ። ሠኔ፲፱ ። ሱቱ ፡ ዕገዜ ፡ ፺፱) ።

ርጥበት ፤ በቁሙ ፤ መርጠብ ፤ አረጣጠብ ፤ ርጥብነት ፤ ርጥባን ። ይቡስ ፡ ዕፀ ፡ ዘአልቦ ፡ ርጥበት ። ብከመ ፡ እሳት ፡ ያየብስ ፡ ርጥበተ ፡ ዕፀ ፡ (መቃ ። ፊልክ ፡ ፺) ።

አርጠበ ፤ አረጠበ ፤ አስረጠበ ፤ ርጥብ ፡ አደረገ ። ኣረጥብ ፡ ዕፀ ፡ ይቡሰ ፡ (ሕዝ፲፯ ፡ ፳፬) ።

ተረጥበ ፤ (ዐማርኛ) ፤ ተረጠበ ፤ ተቀበለ ፤ ርጥባን ፡ ቀለብ ፡ አገኘ ።

ርጢን ፤ (ናት ። ጽር ፡ ሬቲኒ ። ዐረ ፡ ራቲን ። ሱር ፡ ሬጢኒ) ፤ ጥሩ ፡ ሙጫ ፤ ዕጣን ፤ የ ዕጣን ፡ ዐይነት ፤ ከታወቁ ፡ ዕንጨቶች ፡ የሚገኝ ። ፈውስ ፤ መድኀኒት ፤ ከሙጫ ፡ ጋራ ፡ የሚቀመም ፤ በሙጫ ፡ ወ ለባ ፡ የሚለወስ ። አልቦኑ ፡ ርጢን ፡ ውስተ ፡ ገለዓድ ። ርጢናት ፡ እምሉማት ፡ ወጽሩያት ፡ (ኤር፰ ፡ ፳፪ ። ፊ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፱ ። ዘፍ፴፯ ፡ ፳፭ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፯) ። ባለቅ ኔዎች ፡ ግን ፡ ረጠን ፡ ብለው ፡ ይገሳሉ ።

ረዪም ፤ ሞት ፤ (ረየመ ፡ ይረይም ፡ ይ ሪም ። ትግ ፡ ሬመ ። ዕብ ፡ ራም) ፤ ልዒል ፤ ዐ ፊግ ፤ ከፍ ፡ ከፍ ፡ ማለት ፤ መርዘም ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ መው ጣት ፤ ማረግ ፤ መራቅ ፡ መምጠቅ ፤ መላቅ ፡ መብለጥ ፤ ለላይ ፡ መቀመጥ ፤ ላይኛ ፡ ራስ ፡ ጫፍ ፡ ጕንጮ ፡ መጨ ረሻ ፡ መኾን ፤ እንደ ፡ ጕልላት ። ለዐለን ፡ ተመልከት ፤ የ ጸሀ ፡ ንረ ፡ ቤት ፡ ነው ።

ሬማ ፤ (ማት ። ዕብ ፡ ራማህ) ፤ ልዕልና ፡ ምጥቀት ፡ ርዝመት ። ከፍ ፡ ያለ ፡ ቦታ ፤ አዳጋ ፡ ቍሊልታ ፤ ተራራ ፡ ኵረብታ ፤ ደርብ ፡ ሰገነት ፤ የተራራ ፡ ላይ ፡ ሜዳ ፤ ስተት ፡ ያለ ፤ የተንጣለለ ። ሐነጽከ ፡ ለከ ፡ ብሔ ፡ ወገበ ርከ ፡ ለከ ፡ ሬማ ፡ ሐነጽከ ፡ ሬማተከ ፡ (ሕዝ፲፮ ፡ ፳፬ ። ፴፭) ።

—፤ ስመ ፡ አህጉር ፤ በብንያምና ፡ በንፍታሌም ፡ ዕፃ ፡ ያሉ ፡ (ኢያ፲፰ ፡ ፳፭ ። ፲፱ ፡ ፴፱ ። ኤር፴፩ ፡ ፲፭ ። ማቴ ፪ ፡ ፲፰) ።

—፤ ስማይ ፤ የሰማይ ፡ ስም ፤ በኢዮርና ፡ በኤረር ፡ መካ ከል ፡ ያለ ፤ ከሦስቱ ፡ ዓለመ ፡ መላእክት ፡ አንዱ ፤ የጠፈር ፡ ሦስተኛ ። በዲኒ ፡ ሀገረከሙ ፡ ሀገረ ፡ ሚልሲት ፡ ሬማ ። ፀሓዩ ፡ ቅዱሳን ፡ ዘሬማ ። ምሕላዩ ፡ ሰማዕ ፡ እም ሬማ ። ገዜ ፡ ዕርገት ፡ ውስተ ፡ ሬማ ፡ (ደራሲ ። አዋል ። ድጓ) ።

አርያም ፤ (ማት) ፤ የራማ ፡ ብዙ ፤ ራማት ፡ አርያም ፡ አንድ ፡ ወገን ፤ አርያማት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ። መጽ ሐፍ ፡ ግን ፡ አርያምን ፡ እንደ ፡ ራማ ፡ ባንድ ፡ ብቻ ፡ አ ድርጎ ፡ ይናገራል ።

—፤ ልዕልና ፤ ምጥቀት ፤ ላዕል ፤ መልዕልት ። ሐነጸ ፡ መ ቅደሶ ፡ በአርያም ። እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ አርያም ። ከመ ፡ ያስርር ፡ ውስተ ፡ አርያም ፡ ዕጉሊሁ ፡ (መዝ ፸፯ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፱ ። ዕን፪ ፡ ፱) ።

—፤ ሰማይ ፤ ሰማየ ፡ ሰማያት ፤ መጨረሻ ፡ ሰማይ ። ዐረገ ፡ ውስተ ፡ አርያም ፡ ጼዊወከ ፡ ጼዋ ። እስከ ፡ ትለብሱ ፡ ኀይለ ፡ እምአርያም ። ወለከ ፡ ንፌኑ ፡ ስኩቴተ ፡ እ ስከ ፡ አርያም ። እምቅድመ ፡ ይሕንጽ ፡ አየራተ ፡ ወ አርያማተ ፡ (መዝ ፡ ፷፯ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፵፱ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

—፤ የድጓ ፡ ቃል ፡ ትምርት ፤ ኹለተኛ ፡ ክፍል ፡ ከውዳሴ ፡ ማርያም ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፩) ።

አርያማዊ ፤ ላዕላዊ ፤ ሰማያዊ ፤ ዘሰማይ ። ፀ ሓየ ፡ ጽድቅ ፡ አርያማዊ ። አርያማዊት ፡ መቅደስ ፡ (ሳታ ። ደራሲ) ።

ረይዮ ፤ ዮት ፤ (ረየዐ ፡ ይሬይዕ ፡ ይረ ይዕ ። ዐረ ፡ ራዐ) ፤ መገራት ፤ መቅጣት ፤ ማስሮጥ ፡ ማስኬድ ፤ ማስተማር ፡ ማስለመድ ፤ ማቅናት ፤ ማሠል ጠን ፡ የከብት ፡ የሰው ። አንዘ ፡ ይረይዮሙ ፡ ለሰማዕ ያን ፡ (አፈ ፡ ድ፲፱) ።

ረያዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት) ፤ የሚገራ ፤ ገሪ ፤ ቀጭ ፡ አስተማሪ ። ረያዔ ፡ አፍራስ ፡ (አዋል) ።

አረየዐ ፤ **አስተረየዐ** ፤ አሰለፈ ፤ አስጠረረ ። ያስተረይዮሙ ፡ ለመስተጋድላኒሁ ፡ (አፈ ፡ ድ፳፭) ።

ተረየዐ ፤ ተገራ ፤ ተማረ ፤ ተሠራ ፡ ተቀጣ ፤ ለ መደ ፤ ገራም ፡ ኾነ ። ፈረስ ፡ ዘኢተረየዐ ። እልክቱ ፡ ኢተረየዑ ፡ ወኢተመከሩ ፡ ወኢያእመኑ ፡ ሠናየ ፡ እ ምነ ፡ እኩይ ። እመሰ ፡ ተረየዐ ፡ ኅሊና ፡ ልብነ ፤ በም ንትኬ ፡ ይትረየዓ ፡ ኅሊናቲነ ፡ (ሚራ፱ ፡ ፰ ። አፈ ፡ ድ፰ ። ተግ፰) ።

ርዩዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ይዕት) ፤ የተገራ ፤ ገር ፤ ገራም ፤ ምሁር ፡ ግሡጽ ፤ ልሙድ ።

ርያዔ ፤ መገራት ፤ መገሬት ፤ አገራር ፤ ግሪ ፤ ግ ራት ፤ ተግሣጽ ፡ ትምርት ፤ ቅጣት ።

ሬስ ፤ (ዕብ ፡ ሬሽ) ፤ ስመ ፡ ፊደል ፤ ዕሥ ራዊ ። ርእስ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ፻፶፫) ። ባማ ርኛ ፡ ግን ፡ ሬሶ ፡ ሬሳ ፡ ማለት ፡ ነው ። የሙት ፡ ዘር ፡ ሊሉ ፡ ወልደ ፡ ሬስ ፡ እንዲሉ ።

ርዥ ፤ ንጉሠ ፡ አዕዋፍ ። ......ወህሎ ፡ አሐዱ ፡ ዖፍ ፡ ዘይሰመይ ፡ ርዥ ፡ በሀገረ ፡ ሲን ፡ ውሳጤ ፤ ተ ብህለ ፡ ከመ ፡ ስበ ፡ ይሰርር ፡ ይከድና ፡ ለሀገር ፡ በክ ንፌሁ ፡ ወይወርድ ፡ ዲበ ፡ ዕጓለ ፡ ነገደት ፡ ይመሥጥ ፡ ወያበልዖሙ ፡ ለውሉዱ ። ወይቤ ፡ አሐዱ ፡ ነጋዲ ፡ ርኢኩ ፡ በአሐዱ ፡ ደሴት ፡ እምደሰያተ ፡ ሲን ፡ ክል

ሔተ ፡ አንቀቅሖ ፡ ከመ ፡ ከልኤቱ ፡ ደባትር ፡ ዐበይት ፡ ዘውእቱ ፡ አንቀቅሖ ፡ ዘርዘ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፹፩) ።

ረኪብ ፤ በት ፤ (ረከበ ፤ ረከበ ፡ ይረክብ ፡ ይርከብ ። ዕብ ፡ ራኪብ ። ሱር ፡ ርኪብ ። ዐረ ፡ ረኪበ) ፤ መስረር ፤ ወደ ፡ ከብት ፡ ላይ ፤ ወደ ፡ ባሑርና ፡ ወደ ፡ መርከብ ፡ መውጣት ፤ መጫን ፡ መቀመጥ ፤ ተቀምጦ ፡ መኼድ ። መዝለል ፡ መከመር ፡ ፈጥ ፡ ማለት ፤ በላይ ፡ መኾን ፤ መታዘል ፤ ማግኘት ፡ መድረስ ፤ መንካት ፡ መያዝ ፡ መዳሰስ ፤ የወንድና ፡ የሴት ፡ የገንዘብ ፤ ሰሌላም ፡ ይኾናል ። ንሥምከዎ ፡ ወኢረከብክዎ ። ደቂቀሙ ፡ ኢይረክቡ ፡ ንዋዮሙ ። ንግእ ፡ ዘይረክበከ ። ለዘረከበ ፡ ይርከቦ ። ረኪበ ፡ መድፍን ። ረከብዎ ፡ ውዱቀ ። ከመ ፡ ዝ ፡ ረከብኩ ፡ ጽሑፈ ፡ ውስተ ፡ መጻሕፍት ፡ (ማሕሮ ፡ ፪ ። ኢዮ፴፩ ፡ ፲፱ ። ማቴ፰ ፡ ፲፱ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፳፱ ። ሚሊ፵ ፡ ፲፰ ። ፩ነገ ፡ ፩ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፳፩) ። ረከብናሆሙ ፡ ይሰክቡ ፡ ኅቡረ ። ረከብናኻ ፡ በዝሙት ፤ ያዘ ፡ (ዳን፩ ፡ ፴፰ ። ዮሐ፰ ፡ ፬) ።

ረከቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት) ፤ የሚሰር ፤ ሰራሪ ፤ የሚያገኝ ፡ አግኚ ። ረካቢሆን ፡ ለኄራት ፡ (ምሳ ፲፯ ፡ ፰) ።

ርኩብ ፤ (ዕማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የኮርቻ ፤ ክንፍ ፤ ወደ ፡ ላይ ፡ መውጫ ፤ መቈናጠጫ ፤ መረጋገጫ ። (ግጥም) ፤ ርካቡ ፡ ምን ፡ አለኝ ፡ ወይስ ፡ ዘለበቱ ፤ እኔን ፡ የገደለኝ ፡ ቅናቱ ፡ ቅናቱ ።

ራኩብት ፤ (ባት ። ዐረ ፡ ረኩበት) ፤ የግመል ፡ ወሳብሪ ፤ ባዝራ ፤ ድንጉላ ፤ ሯጭ ፡ ጋላቢ ። ራኩብ ፡ ባን ፡ የወንድ ፤ ት ፡ የሴት ። ዕደው ፡ እለ ፡ ይጼዐኑ ፡ ራኩብተ ፡ (፩ነገ ፡ ፴ ፡ ፲፯) ።

መርከብ ፤ (ብ ፡ መራኩብ ። ዐረ ፡ መርከብ ። ሱር ፡ ማርከብታ) ፤ በቁሙ ፤ ሐመር ፤ የባሕር ።

መርኩብ ፡ (ዕብ ፡ ሜርካብ) ፤ ሠረገላ ፤ ፈረስ ፡ የሚያሮጠው ፤ ሰው ፡ የሚቀመጠው ።

መራኩብት ፤ (ዕብ ፡ ታኂም) ፤ አክይስት ፤ ግሩማን ፡ አራዊት ፤ የሚሰሩ ፡ የሚወረወሩ ፡ (ኢሳ፲፫ ፡ ፳፪) ።

አርከበ ፤ ጫነ ፤ አስጫነ ፤ አስቀመጠ ፤ አፈናጠጠ ። አስገኘ ፤ አስረከበ ፤ ሰጠ ፤ አስጨበጠ ። ትሕትና ፡ ዘምስለ ፡ ትዕግሥት ፡ ታረክብ ፡ ንጹርያተ ። ብዝኀ ፡ ስታይ ፡ ኢያረክብ ፡ ንደሰ ፡ ወኢያንጥእ ፡ ቍስለ ። ታረክቦሙ ፡ ሕይወተ ፡ (ማር፩ ፡ ፩ ። ሚሊ፴፱ ፡ ፴ ። ሄርማ) ።

ተረክበ ፤ ተረክበ ፤ ተቀበለ ። ተገኘ ፤ ተያዘ ፤ ተመረመረ ። እምአይቴ ፡ ተረክበት ፡ ጥበብ ። ብእሲት ፡ እንተ ፡ ተረክበት ፡ በዝሙት ። ለእመ ፡ ተረክበ ፡ ካህን ፡ በሰሪቅ ። ስጢር ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይረከብዎ ፡ በኅሊና ፡ (ኢዮ፳፰ ፡ ፲፪ ። ዮሐ፰ ፡ ፫ ። ቄድር ። ቅዳ ፡ ኢ.ጺ.) ። ፅ ፡ ሀሎ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ተረክበ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወተረክበ ፡ ለሰሎሞን ፡ አርባዕቱ ፡ ምእት ፡ አፍራስ ፡ (፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፳፭) ።

ተራከበ ፤ ተረካከበ ፤ ተገናኘ ፤ ተጋጠመ ፤ ተሳሳመ ፤ አንድ ፡ ኾነ ። በዕለ ፡ ወነደይ ፡ ይትራከቡ ፡ ኅቡረ ። ተራከቡ ፡ ለቀትል ። ጊዜ ፡ ተራከቦቱ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ። ወይትራከብ ፡ ቃላቲሆሙ ፡ ምስለ ፡ ጽራሕ ፡ ብካየ ፡ ጸላእት ፡ (ምሳ፳፪ ፡ ፪ ። ፳ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፩ ፡ ፪ ። ጥበ፲፰ ፡ ፲) ።

ርኩብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ክብት) ፤ የተገኘ ፤ የተፈጠረ ፤ የተገናኘ ፤ ግንኙ ፤ ኅብብር ። ዮም ፡ ርኩብ ፡ መስቀል ። ወክነፊሆሙ ፡ ስሩሓን ፡ ወርኩባን ፤ እኑዛት ፡ ወርኩባት ፡ (ድጓ ። ፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፲፫ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፴፩) ። በርኩብ ፡ ፈንታ ፡ ርኩባዊ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ግዕዛት ፡ ርኩባውያት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፱) ።

ርክበት ፤ (ታት) ፤ ማግኘት ፤ መገኘት ፤ አገኛኘት ፤ ባሕርያዊ ፡ ሀብት ፤ ዕድል ። ርክበተ ፡ ንዋይ ። ርክበተ ፡ ወልደሙ ። ርክበተ ፡ አዕፀምት ። ዘአስተፋጠነ ፡ ፈውሶተ ፡ ሕማሙ ፡ እምቅድመ ፡ ይስአን ፡ ርክበታተ ፡ መድኀኒታቲሁ ። ኅሊናቲሁ ፡ ወኀይላቲሁ ፡ ወርክበታቲሁ ፡ ዘውስጥ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፪ ፡ ፳ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳፱ ። ጥር፲፱ ። ግንዘ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፩) ።

ረክብ ፤ ማግኛ ፤ መገኛ ፤ መገናኛ ፡ ቀን ፤ በዓል ፤ የትንሣኤ ፡ ፳፭ኛ ፤ የበዓለ ፡ ኀምሳ ፡ እኩሌታ ፡ ረቡ ፡ የሚውል ። ዋዜማ ፡ ዘረክበ ፡ ካህናት ፡ (ድጓ ። ዮሐ፳፩ ፡ ፲፱) ።

ሩካቤ ፤ በቁሙ ፤ መገናኘት ፤ ግንኙነት ። ሩካቤ ፡ ዘበሕግ ። ሩካቤ ፡ ርስሐት ። ለእመ ፡ ረስሐ ፡ በሩካቤ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር ። ቀሌ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፱ ። ጥበ፯ ፡ ፪ ። ዲድ ፡ ፴፩) ።

ምርካብ ፤ (ባት) ፤ ማግኛ ፤ መገኛ ፤ ማስገኛ ፡ ቦታ ። ደመ ፡ ወዝ ፤ ምንዳ ፤ የሙያ ፤ የጕልበት ፡ ዋጋ ፤ ጥቅም ፤ ትርፍ ፤ በሥራ ፡ የሚገኝ ። ዘኢ ፡ የሐርስ ፡ እንዘ ፡ ይሴሴ ፡ ምርካቦ ፡ (፳፬ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፲ ፡ ፲፱ ። ግብ፲፱ ፡ ፴፭) ።

—፤ ሐሳብ ፤ ጥበብ ፤ ነገር ፤ ምስጢር ፤ ከልብ ፡ የሚገኝ ። ምርካብ ፡ ዘልብ ፡ ውፁእ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

አስተርከበ ፤ (የአርከበ ፡ ድርብ) ፤ አቀረበ ፤ አስነካ ። ወአስተርከቡ ፡ ወዐጸሩ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ (ዮሐ፲፱ ፡ ፳፱) ።

—፤ ተወ ፤ ዝም ፡ አለ ፤ ልብ ፡ አደረገ ፤ ነቃ ፡ ተጋ ፡ ተዘጋጀ ። አስተርከቡ ፡ ወአእምሩ ። ዘኢያስተረክቡ ፡ ትርጕሞተ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ። መፍትው ፡ ለነ ፡ ንጻሙ ፡ ወናስተብቍዕ ፡ ወናስተርክብ ፡ በጾም ፡ ወበጸሎት ። ያስተርክብ ፡ ለጸሎት ። አስተርክቦተ ፡ በጸሎት ። እመሰ ፡ ፈቀደ ፡ ሰብእ ፡ አስተርክቦ ፡ ይትዋካሕ ፡ ምስሌሆሙ ፡ (መዝ ፡ ፵፩ ። ቀሌ ። ግንዘ ። ኪዳ ። ቄር) ። በረከበ ፡ ፈንታ ፡ አስተርከበ ፡ ይላል ። ዳግመኛም ፡ ዕሩቅ ፡ ወዘ ፡ በቱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ያስተረክብ ፡ ይላል ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። እስመ ፡ ኢያስተርክቡ ፡ ወመ

ጺሖ ፡ ይረክቦ ፡ እንዘ ፡ ያስተረክብ ፡ እዴወ ፡ (ማርኛ ፡ ፴፩ ። ማቴ፲፪ ፡ ፵፬ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፳፭) ።

እስትርኩብ ፤ ዝግጁ ፤ የነቃ ፤ የተጋ ፤ ትጉህ ፤ ለሥራ ፡ ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚገኝ ። ጻጻስ ፡ ይኩን ፡ እስትርኩብ ፡ ለምሥዋዕ ፡ ወለጸሎት ። ወውእቱ ፡ እስትርኩብ ፡ በጸሎት ፡ ወጾም ፡ (ኪዳ ፡ ቄድር) ።

አስተራክበ ፤ አራከበ ፤ አጋባ ፤ የተከል ። አገናኘ ፡ አጋጠመ ፤ ሰበሰበ ። ወአስተራክቦ ፡ ምስለ ፡ ውሉዱ ። ኀበ ፡ ያስተራክቡ ፡ ክነፊሆሙ ። ወአስተራክብ ፡ ዙሎ ፡ ተዓይኒ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፲፱ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፪ ። ዘሌዋ ፡ ፫) ።

ርኄም ፤ (ዐረ ፡ ሩኃም) ፤ እብነ ፡ በረድ ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ። ንፍቀ ፡ ርኄም ። ዓሕል ፡ ዘእብነ ፡ ርኄም ። ምድሩ ፡ ለቍድስ ፡ ኮነ ፡ ርኄመ ፡ ወደመ ፡ ቅቱላን ፡ ይረግዕ ፡ ላዕለ ፡ ርኄም ፡ ወኢይደየብስ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፮ ። መስ፲ ። ዮሴፍ) ።

ርኩም ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ቀቀኖን ፡ ተመልከት ።

ረኮሰ ፤ ሰት ፤ (ረኵሰ ፡ ይረኵስ ፡ ይርኮስ ። ዕብ ፡ ራካሽ ፤ ግዛ ፡ ሰበሰበ) ፤ መርከስ ፤ መዋረድ ፤ ርካሽ ፤ ረኪስ ፡ መኾን ፤ የዋጋ ። ማደፍ ፤ መጕደፍ ፤ መኰለፍለፍ ፤ መጥፋት ፡ መበላሸት ፤ ነውረኛ ፡ መኾን ። መቅደስየ ፡ ረኵሰ ። ዘኢይበሊ ፡ ወዘኢይረኵስ ። ይረኵሳ ፡ አንስት ፡ (ሕዝ፳፭ ፡ ፫ ። ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፱ ። ዘካ፲፱ ፡ ፪) ።

ርኩስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ኵስት) ፤ በቁሙ ፤ ያደፈ ፡ የጐደፈ ፤ የተነቀፈ ፤ የተዋረደ ፡ የተናቀ ። ርኩስ ፡ ክናፍርየ ። ኢቦአ ፡ ርኩስ ፡ ውስተ ፡ አፉየ ። መዐትኒ ፡ ወቍጥዓ ፡ ርኩሳን ፡ እሙንቱ ። መዋዕል ፡ ርኩሳት ፡ (ኢሳ፮ ፡ ፭ ። ግብ፲ ፡ ፲፬ ። ሢራ፳፺ ፡ ፴ ። ኩፉ ፡ ፺) ።

ርኵሰት ፤ መርከስ ፤ አረካከስ ፤ ርኩስነት ። ርኵሰተ ፡ ዋሊጦስ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ርኵስና ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። በሐረተ ፡ አሕዛብ ፡ ሖሩ ፡ ወበርኵስና ፡ አረሚ ፡ ነበሩ ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፭ ። መጋ፩) ።

ርኵስ ፤ እድፍ ፤ ጕድፍ ፤ ርስሐት ፤ ኀጢአት ፤ ገቢይ ፡ ምዉት ፡ አምልኮ ፡ ጣዖት ፤ ነውር ፡ ገመና ፤ ርክስና ። ትነጽሑ ፡ እምርኵስክሙ ። ጽዋዐ ፡ ወርቅ ፡ ዘምሉእ ፡ ርኵሰ ። እስመ ፡ ኢጸውዐነ ፡ እግዚ ፡ ለርኵስ ፡ (ሕዝ፴፯ ፡ ፳፭ ። ራእ፲፯ ፡ ፬ ። ፩ተሰ ፡ ፬ ፡ ፯) ።

አርኮሰ ፤ አረከሰ ፤ አስረከሰ ፤ አሳደፈ ፤ ሰደበ ፡ ነቀፈ ፤ ርኩስ ፡ አለ ፤ አሰኘ ፤ አሰደበ ፡ አስነቀፈ ፤ ሻረ ፡ አነወረ ፡ አስነወረ ። አርኩስከ ፡ ለውእቱ ፡ ምስካብ ። ኢታርኵሱ ፡ ርእሰክሙ ፡ በዝንቱ ፡ ኵሉ ። አርኩስክሙ ፡ ስምየ ። አርኩሱ ፡ ሰንበታትየ ። አርኩሱ ፡ ድንግለ ፡ (ዘፍ፵፱ ፡ ፬ ። ዘሌ፲፰ ፡ ፳፬ ። ሚል፩ ፡ ፯ ። ሕዝ፳ ፡ ፲፫ ። ዮዲ፱ ፡ ፪) ። በአርኮሰ ፡ ፈንታ ፡ አስተራኰሰ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ያስተራኵስዎ ፡ አሕዛብ ። ዘእግዚ ፡ አንጽሐ ፡ አንተ ፡ ኢታስተራኵስ ። ዘተከልአ ፡ እምተዋስቦ ፡ እንዘ ፡ ያስተራኵስ ። ብእሲት ፡ ዘአስተራኩበት ፡ ምታ ፡ ወከልአተ ፡ ሰኪበ ፡ ምስሌሃ ፡ ትልያ ፡ ከመ ፡ ርኩስ ፡ ውእቱ ፡ ግብረ ፡ ተዋስቦ ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፯ ። ግብ፲ ፡ ፲፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፬ ፡ ፳፫ ፡ ፬) ።

ተራኰሰ ፤ ተራከሰ ፤ ተረካከሰ ፤ ተዳደፈ ። ይትራኰሱ ፡ ወይዜምዉ ፡ (ኩፉ ፡ ፲፮) ።

አስተራኰሰ ፤ አራከሰ ፤ አረካከሰ ፤ አስተዳደፈ ። ዐማርኛው ፡ አድራጊ ፡ ይመስላል ።

ራማ ፤—ሰማይ ፤—ረየመ ።

ረሚሕ ፤ ሖት ፤ (ረምሐ ፡ ይረምሕ ፡ ይርማሕ ። ዐረ ፡ ረመሐ) ፤ መውጋት ፤ መብሳት ፤ መቅደድ ፤ መዘርከት ።

ረምሕ ፤ (ዕብ ፡ ሮማሕ ። ሱር ፡ ሩምሓ ። ዐረ ፡ ሩምሕ) ፤ ሠላጢን ፤ ዘገር ፤ አበታ ፡ ጦር ። ነሥአ ፡ ረምሐ ፡ በእዴሁ ፡ ወረገዞሙ ፡ ለክልኤሆሙ ። ረምሕ ፡ ዘይረግዝ ። ለረጊዘ ፡ አርዌ ፡ በረምሕ ። በረምሕ ፡ መስቀሉ ፡ ረጊዘ ፡ ሰይጣነ ፡ (ዘኍ፳፭ ፡ ፯ ። ኩፉ ፡ ፴፯ ። ደራሲ) ።

አርማሕ ፤ (ሓት) ፤ ዘገሮች ፡ ሠላጢኖች ። እለ ፡ አርማሕ ፡ (፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፳፬) ።

አርማሕ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ጦረኛ ፡ ሐርበኛ ፤ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፤ በሙሐመድ ፡ ዘመን ፡ የነበረ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ።

ረምሓይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ በዘመነ ፡ ብሉይ ፡ የነበረ ፡ ንጉሥ ፤ የሰይፋይ ፡ ልጅ ። ሰይፋይ ፡ ወረምሓይ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ።

ረምይ ፤ ዮት ፤ (ረመየ ፡ ይረሚ ፡ ይርሚ ። ዐረ ፡ ረመይ ። ዕብ ፡ ራማህ ። ሱር ፡ ርማአ) ፤ መጣል ፤ መወርወር ፤ ማሽቀንጠር ። መውጋት ፤ መምታት ፤ ማቍሰል ። ረመየ ፡ ሥዕሎ ፤ ወጋ ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፭) ።

ረማዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ መይት) ፤ የሚጥል ፤ ጣይ ፡ ወርዋሪ ፤ ወጊ ፡ ቸንካሪ ።

ተረምየ ፤ ተጣለ ፤ ተወጋ ፤ ቈሰለ ። መለኮት ፡ ተቀሥፈ ፡ ወኢሐመ ፤ ተቀትለ ፡ ወኢተሰቍረ ፤ ተረግዘ ፡ ወኢተረምየ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ርሙይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሚት ፤ ምይት) ፤ የተጣለ ፤ የቈሰለ ፤ የተወጋ ፡ ውጉ ።

ርምየት ፤ (ታት) ፤ መጣል ፤ መውጋት ፤ ማቍሰል ፤ መወጋት ፡ መቍሰል ። ውግታት ፡ ሰንበር ፡ ቍስል ፤ ዕበጥ ፡ ዕትራት ። ገቢሮ ፡ ገቦ ፡ ሥጋሁ ፡ ወርምየተ ፡ ስቍረተ ፡ ቅንዋቲሁ ። አርእየኒ ፡ ርምየታቲከ ። ከመ ፡ ርምየት ፡ (ቄር ። ሬልክ ፡ ፪፻፷ ። ዘሌ፲፫ ፡ ፪ ፡ ፲ ፡ ፲፰ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ፡ ፳፪ ፡ ፳፫) ።

ሮምያ ፤—ያገር ፡ ስም ፤—ረወመ ።

ረምል ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ሖል) ፤ አሸዋ ፤ ጠጠር ፤ የወንዝ ፡ ደንጊያ ፤ ኰረት ።

ረመለ ፤ አሸዋ ፡ ዘገን ፤ ጠነቈለ ፤ ባሸዋ ፡ አሻረተ ፤ ጠጠር ፡ ጣለ ።

መርመሌ ፤ (ዕብ ፡ ታርሚል ። ሱር ፡ ታርማላ) ፤ መክተቻ ፤ ፊኛ ፡ ከረጢት ፤ ቈርባብቻ ፤ ኰረጆ ፤ ቍናማት ፤ ኩፋዳ ። መምጠቅን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። በመርመሌ ፡ ፈንታ ፡ መርመሬ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ኀምስተ ፡ አእባነ ፡ ልሙጻተ ፡ ወክቡባተ ፡ ጸዊሮ ፡ በመርመሬ ፤ እስመ ፡ ዘክርስቶስ ፡ መርመሬ ፡ እንተ ፡ በምድር ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፤ ወባቲ ፡ አእባን ፡ ክቡራት ፡ (ተረ ፡ ቄርጀ) ።

ረሚም ፤ ሞት ፤ (ረመ ፤ ረመመ ፡ ይረምም ፡ ይርምም ። ዐረ ፡ ረመ ፤ ጠባ ፡ መጠጠ ። ዕብ ፡ ራማም ፤ ረገጠ ፡ አለፋ ፡ ዠለጠ) ፤ መራመም ፤ መፈግፈግ ፤ መዳመጥ ፡ ማጥራት ፤ በደንጊያ ፡ መፈተግ ፤ የብራና ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ጻፈ ፡ ይሉታል ።

—፤ መርመም ፤ ዝም ፡ ጸጥ ፡ ጫ ፡ ማለት ፤ አፍን ፡ ከንፈርን ፡ መግጠም ፡ መዝጋት ፤ ከሁከት ፡ ከነገር ፡ ማረፍ ። ጡት ፡ የጐረሠ ፡ ከመጥባት ፡ በቀር ፡ መናገር ፡ እንዳይችል ፡ እንደዚያ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በረመመ ፡ ፈንታ ፡ አርመመ ፡ አስተራመመ ፡ ይላል ፤ አያስኝም ። ባዕል ፡ ለእመ ፡ ነበበ ፡ ኵሉ ፡ ያረምም ። እንበለ ፡ አርምሞትኪ ። ኵላ ፡ ምድር ፡ ትነብር ፡ ወታረምም ። አርመመ ፡ ባሕር ። አርመመ ፡ ኵሉ ፡ ዘበሰማይ ። እንዘ ፡ ይሴብሖ ፡ ሕፃን ፡ ለእግዚ ፡ መኑ ፡ ያስተራምም ፡ (ሚራ፲፫ ፡ ፳፫ ። ማሕ፩ ፡ ፩ ። ዘካ፪ ፡ ፲፩ ። ዮና፩ ፡ ፲፩ ። ራእ፰ ፡ ፩ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አርመመ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስራመመ ፤ አሰረመመ ፤ ዝም ፡ አሰኘ ፤ ጸጥ ፡ አደረገ ፤ አፍ ፡ አሲያዘ ፡ ዕሻ ፡ ዝም ፡ በሉ ፡ አለ ፤ ዝምታ ፡ አስተማረ ። አርመሞሙ ፡ ለሰብእ ። አርምም ፡ አፉከ ። አ ፡ አፍ ፡ አመ ፡ ያረምመኪ ፡ ሞት ፡ እፎ ፡ ትከውኒ ። ያርምም ፡ ልሳኖ ፡ እምእኪት ። አንተ ፡ ትኄንን ፡ ኀይለ ፡ ባሕር ፡ ወታረምሞ ፡ ሲድምፀ ፡ ማዕበላ ፡ (ዮሴፍ ። ሚራ፴፩ ፡ ፳ ። ግንዘ ። ፩ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፹፰) ። በአርመመ ፡ ፈንታ ፡ አስተራመመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወሌዋውያን ፡ ያስተራምሙ ። አስተራመመ ፡ ሁከታ ፡ ለነፍስ ። ባሕረ ፡ እምነ ፡ ተሀውከ ፡ አስተራመመ ። ወናስተራምሞ ፡ ለዝሉፉ ፡ (ነሐ፰ ፡ ፲፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፲፪ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፭ ። አፈ ፡ ተ፩) ።

አርማሚ ፤ (ሚት ፡ ምያን ፡ ያት) ፤ ዝም ፡ የሚያሰኝ ፤ አፍ ፡ የሚያሲዝ ። ዝም ፡ የሚል ፤ ዝም ፡ ባይ ፤ ዝምተኛ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሚዛን ፤ ዳኛ ፡ ብለው ፡ ይጨምሩበታል ። ካሕደ ፡ የኀድግ ፡ አርማሚ ። እንዘ ፡ ተናጋሬ ፡ አርማሚ ። ብእሲት ፡ አርማሚት ፡ ወዐቃቢተ ፡ ልሳን ፡ (ምሳ፲፰ ፡ ፲፰ ። ፊልክ ፡ ፶፰ ። ፈላስ) ።

መርምም ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። መርምመ ፡ ልሳን ፡ እምጽዋዔከሙ ። እስመ ፡ ጸላእትነ ፡ ሶበ ፡ ርእዩ ፡ ልሳነነ ፡ መርምመ ፡ እምእኪይ ፡ (ግንዘ) ።

መስተራምም ፤ (አርማሚ ፡ መርምም) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ ዝም ፡ የሚያሰኝ ። ዘመስተራምም ፡ በእንቲኣሁ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፩) ።

መርመም ፤ (ብ ፡ መራምም) ፤ መራሙሚያ ፤ ዐይናማ ፡ ደንጊያ ።

አርምሞ ፤ ዝም ፡ ማሰኘት ፤ ዝም ፡ ማለት ። ዝምታ ፤ ዕረፍት ፤ ህድአት ። በአርምሞ ፡ ወበተሐክሞ ። ተናግሮ ፡ ብኑር ፡ ውእቱ ፡ አርምሞሰ ፡ ወርቅ ፡ ይእቲ ፡ (ምሳ፲፯ ፡ ፳፰ ። ፈላስ) ።

ተረመ ፤ ተራመመ ፤ ብራናው ። ዝም ፡ ተባለ ፤ የዝም ፡ ብሎ ፡ ኸነ ፤ ተረሳ ፤ ቀረ ፤ ተደበቀ ፤ በምስጢርነት ። ኢይትረመም ፡ ስምየ ፡ ወስምከ ፡ በታሕተ ፡ ሰማይ ። ትትረመም ፡ መለኮቱ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፩ ። ቄር) ።

ርሙም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ምምት) ፤ ዝም ፡ ያለ ፤ ዝምተኛ ፤ ህዱእ ። እግዚአብሔር ፡ ርሙም ፡ በዑቃቤ ፡ ወኢመስተበቅል ፡ በይዋሄ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ተራመመ ፤ ዝም ፡ ተባባለ ፤ ተፋዘዘ ። (ተረት) ፤ ሰዉም ፡ ዝም ፡ መጣፉም ፡ ዝም ።

አስተራመመ ፤ (አደራራጊ) ፤ ዝም ፡ አሰኛኘ ፤ ገላገለ ፤ እንዳይባባል ፡ አደረገ ።

ሮማን ፤—በቁሙ ፤—ረወማን ።

ራምኖን ፤ (ጽር ፡ ራምኖስ) ፤ እሾኻም ፡ ዕንጨት ፤ ፍሬ ፡ ቢስ ፤ ፍሬው ፡ የማይበላ ፤ ቅጠሉ ፡ የማያጠላ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ደግ ፡ ይሉታል ። ዕፀ ፡ ራምኖን ፡ (መሳ፱ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭) ።

ረሚፅ ፤ ፆት ፤ (ረመፀ ፡ ይረምፅ ፡ ይርምፅ ። ዐረ ፡ ረሚፀ ። ዕብ ፡ ራማጽ) ፤ መረመጥ ፤ መሸጐጥ ፤ ከፍሕም ፡ ውስጥ ፡ ማግባት ፤ ማዳፈን ፡ መቅበር ፤ ብርሃታ ፡ መጋገር ፤ መጥበስ ፡ መተኰስ ፤ መለብለብ ፡ ማቃጠል ፤ መወዘት ። ይረምፁ ፡ በእሳት ፡ (መ ፡ ፈ) ። በረመፀ ፡ ፈንታ ፡ አርመፀ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ታረምፆ ፡ ለሥጋነ ፡ (ያዕ፫ ፡ ፮) ።

ረመፅ ፤ (ዕብ ፡ ሬሜጽ) ፤ በቁሙ ፤ ረመጥ ፤ ደቃቅ ፡ ፍሕም ፤ ትኵስ ፡ ሐመድ ፡ (መ ፡ ፈ) ።

ረምፅ ፤ ርሚጥ ፤ ብርሃታ ፤ ጥብስ ፤ በፍሕም ፡ የሞቀ ፡ የበሰለ ።

ረሚስ ፤ ሶት ፤ (ረምሰ ፡ ይረምስ ፡ ይርመስ ። ዕብ ፡ ራማስ ፤ ረገጠ ። ራማሽ ፤ ኼደ) ፤ መረመስ ፤ መወሸቅ ፤ መንከር ፡ መዝፈቅ ፤ መዘፍዘፍ ፡ ከውሃ ፡ ከጭቃ ፡ ከርጥብ ፡ ነገር ፡ ማግባት ፤ ማቡካት ፡ መለወስ ፤ የዶቄት ። ማርመስመስ ፤ መርመስመስ ፤ የተሐዋስያን ፡ የእጅና ፡ የእግር ።

ረምስ ፤ (ዐረ ፡ ረመስ ። ዕብ ፡ ዶብራ ፤ ራፍሶዳ) ፤ የዕቃ ፡ መርከብ ፡ ታንኳ ፤ በስተላይ ፡ ጥላ ፡ ከለላ ፡ የሌለው ፡ ዝርግ ፤ እንዳውድማ ፡ ያለ ።

ረምስ ፤ (ዕብ ፡ ሬሜሽ) ፤ እሙኋት ፤ ታና ናሽ ፡ ተርመስማሽ ፡ የየብስና ፡ የባሕር ፡ ፍጥረት ።

አርማስ ፤ ታንኮች ፡ የዕቃ ፡ መርከቦች ፤ (እሙኋቶች) ። ናመጽአሙ ፡ ወንገብሮሙ ፡ ከመ ፡ አርማስ ፡ እንተ ፡ ባሕር ፡ (ጀዜና ፡ ፪ ፡ ፲፯ ። ፫ነገ ፡ ፭ ፡ ፱ ። ጥበ፲፱ ፡ ፭ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

—፤ መጽሐፍ ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ውስጠ ፡ ብዙነት ፡ ያለው ፤ ትርጓሜው ፡ የጕላ ፡ የተገለጠ ፤ ፅፍን ፡ ሽፍን ፡ ያይደለ ። ይቤ ፡ በውስቴ ፡ መጽሐፉ ፡ ዘሰመየ ፡ አርማስ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

አርመስመሰ ፤ (ረምሰ ። ዕብ ፡ ራማሽ) ፤ አርመስመሰ ፤ ተርመስመሰ ፤ በጁና ፡ በግሩ ፤ ምስጢሩ ፡ ሐዊርና ፡ ጎሚሥ ፡ ገቢስ ፡ ናቸው ፤ ከረሚስና ፡ ከመሬስ ፡ ከኹለቱ ፡ ዘር ፡ ተደቅሏል ። ወእንዘ ፡ ታርመሰምስ ፡ ጽዮን ፡ ብእሲት ፡ ነባል ፤ በበረት ፡ ለሕጽሎን ፡ ዲሕል ፡ (ቅኔ ። ሲኖዶ) ።

ራምሴ ፤ (ጽር ፡ ራሜሲ ። ዕብ ፡ ራዕምሴስ) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ዮሴፍ ፡ በፈርዖን ፡ ትእዛዝ ፡ ላባቱና ፡ ለወንድሞቹ ፡ የሰጣቸው ፡ (ዘፍ፵፯ ፡ ፲፩) ። የፈረስ ፡ ጋማ ፡ ወይም ፡ ያንገቱ ፡ ጌጥ ፤ ከኹቴው ፡ ጋራ ፡ ታላቅ ፡ ድምጥ ፡ የሚሰጥ ፤ በተገናኝ ፡ ረዓመ ፡ ፈረስ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ማሽክክቱንም ፡ ያሳያል ፤ ረዐመን ፡ እይ ።

ረምሰሰ ፤—ዳሰሰ ፡ ዳበሰ ፤—መርሰሰ ።

ረሚአ ፤ አት ፤ (ረሥአ ፡ ይረሥእ ፡ ይርማእ ። ዕብ ፡ ራዛሀ ። ፀረ ፡ ረዘሐ ፤ ደከመ) ፤ ማርጀት ፤ መሸምገል ፤ መሸበት ፤ መድከም ፡ መታከት ፤ ማነስ ፡ መኰሰስ ። አረገንና ፡ ልሀቀን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ለረሚእ ፡ ፍጡነ ፡፡ ወርዘውኩኒ ፡ ወረማእኩ ፡፡ እስከ ፡ እልህቅ ፡ ወእረሥእ ፡፡ ፈድፋደ ፡ ረሥአ ፡፡ ዘይረሥእ ፡ እምአበውከ ፡፡ እመ ፡ ረሥአ ፡ ሥርዉ ፡ በምድር ፡ (ኩፋ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፸፮ና ፡ ፸ ። ጦቢ ፲፱ ፡ ፫ ። ኢዮ፲፩ ፡ ፲ ። ፲፬ ፡ ፰) ።

ርሡእ ፤ (እን ፡ አት ፡ ሥእት) ፤ ያረጀ ፤ የሸመገለ ፤ አሮጌ ፤ ሽማግሌ ፤ ሽበታም ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፲፯) ።

ርሥአት ፤ ማርጀት ፤ መሸምገል ። እርግና ፤ ሽምግልና ። አብርሃም ፡ ወለደ ፡ በርሥአቱ ፡፡ ኢታስተአክየ ፡ ለሱብእ ፡ በርሥአቱ ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፪ ፡ ፯ ። ሢራ፰ ፡ ፯) ።

ርሥእ ፤ እርግና ፤ ሽምግልና ፤ ሽበት ። በርሥእ ፡ ሠናይ ፡፡ መዋዕለ ፡ ርሥእየ ፡፡ ማሕፀነ ፡ ርሥእ ፡፡ ርሥእ ፡ ወደዌ ፡ (ዘፍ፲፭ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፸ ። ሉቃ ፡ ፅዝ፩ ፡ ፴፯ ። ሬልክ ፡ ፶፪) ።

ርሥእን ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ጸር ፡ ርሥእኒሁ ፡ ለአቡከ ፡፡ እምድኅረ ፡ ርሥእኑ ፡ ወድኅመቱ ፡፡ ታወርዱ ፡ ርሥእንየ ፡ በሐዘን ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ (ሢራ፫ ፡ ፲፪ ። ሬልክ ፡ ፶፪ ። ዘፍ፵፪ ፡ ፴፰) ። ርሡእን ፡ ወይም ፡ አእሩግ ፡ ልሂቃን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ርሥእን ፡ ይባል ፤ የጣሬ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ሑር ፡ ወአስተጋብእ ፡ ርሥእኒሆሙ ፡ ለውሉደ ፡ እስራኤል ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፲፮) ።

ርሥእና ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ እርግና ፤ እርጌንት ፡ (አፈ ፡ ተ፱ና ፡ ፯ ። ስንክ ፡ ነሐ፳፪) ።

አርሥአ ፤ አስረጀ ፤ አሸበተ ፤ አሸመገለ ። ዘእንበለ ፡ ይብጻሕ ፡ ጊዜሁ ፡ ያረሥእ ፡ ትካዝ ፡፡ ብእሲት ፡ ነባቢት ፡ ታረሥእ ፡ ውርዝውና ፡ ምታ ፡ (ሢራ፴ ፡ ፳፬ ። ፈላስ) ።

መርሥእ ፤ ኢ ፤ የሚያስረጅ ፤ እርጅና ፡ የሚሰብ ፡ የሚያመጣ ።

ረሥአ ፤—ረሳ ፡ ዘነጋ ፤—ረሲዕ ፡ ረስዐ ።

ረሥሀ ፤—አደፈ ፤—ረሲሕ ፡ ረስሐ ።

ርዒድ ፤ ዶት ፤ (ርዕደ ፡ ይርዕድ ፡ ይርዐድ ። ዕብ ፡ ራዐድ ። ዐረ ፡ ረዐደ) ፤ መራድ ፤ መንበድበድ ፤ መፍራት ፡ መደንገጥ ፤ መብረክረክ ፡ መንቀጥቀጥ ። ያወሥአከኑ ፡ እንዘ ፡ ይርዕድ ፡፡ ይርዕዱ ፡ አድባር ፡ እምኔከ ፡፡ ርዕደኒ ፡ መንፈስየ ፡፡ ርዕደ ፡ ሙሴ ፡ ወስእነ ፡ ጠይቆቶ ፡ (ኢዮ፴፰ ፡ ፴፱ ። ኢሳ፷፬ ፡ ፩ ። ዳን፯ ፡ ፲፭ ። ድጓ) ።

ርዑድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ዕድ) ፤ የራደ ፤ የተንቀጠቀጠ ፤ ብርክርክ ፤ ፈሪ ፡ ብኩ ። ወኮነ ፡ ርዑደ ፡ ወድንጉፀ ፡ ኵሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወቱ ፡፡ ተንማእኩ ፡ ርዑድየ ፡ (ቀሌ ። ዳን፲ ፡ ፲፩) ።

ረዓድ ፤ በቁሙ ፤ ጥኑ ፡ ፍራት ፤ ብርክ ፤ እንቅጥቅጥ ፤ ከቁም ፡ የሚጥል ፤ ከቅምጥ ፡ የሚፈነቅል ። ኢይቅረብከ ፡ ረዓድ ፡፡ ረዓደ ፡ ብርክ ፡፡ ፍርሀት ፡ ወረዓድ ፡ ወረደ ፡ ላዕሌሁ ፡ (ኢሳ፶፬ ፡ ፲፬ ። ናሖ፪ ፡ ፲ ። ሉቃ፩ ፡ ፲፪) ።

አርዐደ ፤ አራደ ፤ አስፈራ ፤ አናወጠ ፤ አንቀጠቀጠ ፤ አብረከረከ ። አርዐድካ ፡ ለቀላይ ፡፡ ዘበላዕሉ ፡ አንጕድጕደ ፡ ወዘበታሕቱ ፡ አርዐደ ፡ (ሉቱ ፡ ዕዝ፩ ፡ ፲፱ ። ቅዳ ፡ ግሩ) ።

መርዕድ ፤ (ድት ፡ ዳን ፡ ዳት) ፤ የሚያርድ የሚያንቀጠቅጥ ፤ ድምጡና ፡ መልኩ ፡ የሚያስፈራ ። ደብተሪሁ ፡ ዘነድ ፡ ወሠረገላሁ ፡ መርዐድ ፡፡ ንጥረ ፡ መባርቅት ፡ መርዐድ ፡ (ሳታ ። መጽ ፡ ምስ) ።

—፤ ግምጃ ፤ ልብሰ ፡ መንግሥት ፤ አርድ ፡ አንቀጥቅጥ ፡ የሚባል ፤ ጠብደንን ፡ ተመልከት ።

ርዒው ፤ ዎት ፤ (ርዕወ ፤ ረዐወ ፡ ይርዑ ፡ ይርዐው ። ዕብ ፡ ሬዔሀ ፤ ሬዕ ፤ ቢጽ) ፤ መጥመድ ፤ ማቀናጀት ፤ ማጣመር ፤ ማዛወግ ፤ ጥንድ ፡ ማድረግ ።

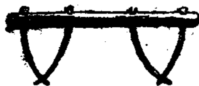
ረዓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት ፤ ፀውት) ፤ የሚጠምድ ፤ የሚያቀናጅ ፤ ጠማጅ ።

መርዕው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ዑት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ጠማጅ ፤ አቀናጅ ።

አርዐወ ፤ አስጠመደ ፤ ጥመዱ ፡ አለ ።

አርዑት ፤ (ዐረ ፡ አርዑወት) ፤ መጥመጃ ፤ መጠመጃ ፤ ማስጠመጃ ፤ ቀንበር ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ አገ

ዛዝ ፤ እግር ፡ ብረት ። አርዑት ፡ ብዕራ ። ትወዲ ፡ አር ዑት ፡ ዲበ ፡ ክሣዱ ። ንሥኡ ፡ አርዑትየ ። አርዑት ፡ ዘ ሠርፀ ፡ ላዕሌሆሙ ። አርዑት ፡ ግብጽ ። አብእ ፡ እገ ሪከ ፡ ውስተ ፡ አርዑታ ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፲፰ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፲ ። ማቴ፲፩ ፡ ፳፱ ፡ ፴ ። ኩፋ ፡ ፴፱፥ ፡ ፵፱ ። ሚራ፮ ፡ ፳፱) ።

አርዑት ፡

መርዐወ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ አጋባ ፤ አዛወገ ፤ ከለለ ፤ ሰረገ ፤ ሞሸረ ፤ ጨጕለ ፤ የጋብቻ ፡ በዓል ፡ አደረገ ።

አመርዐወ ፤ አወየዘረ ፤ አስወየዘረ ፤ ወይዘሮ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ፤ ሸለመ ፡ አስጌጠ ፡ አንቈጠቈጠ ። አመ ርዓዊ ፡ አረፍት ፡ (ሬልክ ፡ ፪፻፳) ።

ተመርዐወ ፤ ተጋባ ፤ ተሞሸረ ፤ ተከለለ ፤ ከሙ ኛው ፡ ጋራ ፡ ተከየደ ፤ በሕግ ፡ ቀንበር ፡ ተጠመደ ፤ ከጫ ጕላ ፡ ገባ ፡ ተዋሐደ ። ጽርሕ ፡ ንጽሕት ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ተመርዐወ ፡ ቃል ። ተመርዐወኒ ። ዘተመርዐዋ ፡ (ተረ ፡ ቁር፲፰ ። መጽ ፡ ምስ ፡ አርጋ) ።

መርዓ ፤ ጋብቻ ፡ ግቢ ፤ ተክሊል ፤ ሰርግ ፤ የደ ስታ ፡ በዓል ። ሰበ ፡ ተፈጸመ ፡ መዋዕለ ፡ መርዓ ። አዕ በየ ፡ ለመርዓ ፡ አስቴር ። ልብሰ ፡ መርዓ ። ቤተ ፡ መ ርዓ ። መርዓ ፡ መንግሥት ። ለመርዓ ፡ ስምከ ፡ ይትገ በር ፡ ኩብኩብ ፡ (አስቴ፩ ፡ ፭ ። ፪ ፡ ፲፰ ። ማቴ፳፪ ፡ ፲፩ ። ኄርማ ። ገድ ፡ ላሊ ። ሰንክ ፡ መጋ፫) ።

መርዓዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ሰርገኛ ፤ ዕድመኛ ። ሙሽራ ፤ ባል ፤ ወንድ ፤ ዐማች ። ደቂቀ ፡ መ ርዓዊ ። መርዓዊ ፡ ሰማያዊ ። ትብሎ ፡ መርዓት ፡ ለመ ርዓዊሃ ። ኢይስክብ ፡ መርዓዊ ፡ ምስለ ፡ ሐማቱ ፡ (ማቴ፱ ፡ ፲፭ ። ቀሌ ። ድጓ ። ቊድር) ።

መራዕው ፤ መርዓውያን ፤ ሙሽሮች ፤ ባሎች ፤ ወንዶች ፤ ዐዲስ ፡ ያገቡ ፤ ዓመት ፡ ያልሞላቸው ።

መርዓት ፤ (ዊት) ፤ ሙሽሪት ፤ ሴት ፡ ሙሽራ ፤ የመርዓዊ ፡ ጣምራ ፤ ልጃገረድ ፤ ምራት ፤ የወንድ ፡ ልጅ ፡ ሚስት ። ዘቦቱ ፡ መርዓት ፡ መርዓዊ ፡ ውእቱ ። ከመ ፡ መርዓት ፡ ስርጕት ፡ ለምታ ። መርዓትኒ ፡ እምሐ ማታ ፡ (ዮሐ፫ ፡ ፳፱ ። ራእ፳፩ ፡ ፪ ። ማቴ፲ ፡ ፴፭) ።

መራዕዋት ፤ መርዓውያት ፤ ሙሽሮች ፤ ልጃ ገረዶች ፤ ምራቶች ። እለ ፡ ውእቶን ፡ መራዕዋተ ፡ ክር ስቶስ ። ከመ ፡ እማንቱ ፡ ይኩና ፡ መርዓውያቲሁ ፡ ለ ክርስቶስ ፡ (ፊ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፲ ። ስንክ ፡ የካ፯) ። መራዕዋት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መራዕው ፡ እያለ ፡ የወንዶቹን ፡ ለሴ ቶች ፡ ያደርጋል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ቅዱሳት ፡ መራዕው ። ክልኤሆን ፡ መራዕዊሃ ፡ (ቄር ። ሩትሽ ፡ ፮ ፡ ፯ ። ሆሴ፬ ፡ ፲፫) ።

ምርዕውና ፤ ሙሽርነት ፤ ጋብቻ ፤ ሰርግ ። ለ ዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ ኢያጽሐቆ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ምርዕ ውና ፡ (መዋሥ) ።

ርዕይ ፤ የ ፡ ት ፤ (ረዐየ ፡ ይርዒ ፡ ይርዐይ ። ዐረ ፡ ረዐይ ። ዕብ ፡ ራዓህ ። ሱር ፡ ርዓእ) ፤ መጠበቅ ፤ ውሎ ፡ መልከም ፡ በታ ፡ መምራት ፤ መከተል ፤ መንዳት ፡ ማሰማራት ፤ መመገብ ፡ ማብላት ። ረዐዩ ፡ ኖ ሎት ፡ ርእሶሙ ፡ ወኢረዐዩ ፡ አባግዕየ ። እርዕዮሙ ፡ ውስተ ፡ አድባረ ፡ እስራኤል ። ረዐይኬ ፡ አባግዕየ ። ረ ዐይኩክ ፡ በውስተ ፡ በድው ። ዘይርዒ ፡ ዘማተ ፡ የሚ ከተል ፡ (ሕዝ፴፬ ፡ ፰ ፡ ፲፫ ። ዮሐ፳፩ ፡ ፲፮ ፡ ፲፯ ። ሆሴ ፲፫ ፡ ፭ ። ምሳ፳፱ ፡ ፫) ።

ረዓዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ዐይት) ፤ ጠባቂ ፤ የሚጠብቅ ፡ ጠባቂ ፤ እረኛ ፤ ዐርበኛ ፤ ዝግናና ።

ረዐይት ፤ (ዕብ ፡ ራዒም ፤ ርፋኢም) ፤ ስብእ ፡ ትኩት ፤ እኩያን ፡ ዐርበኞች ፤ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚባሉ ፤ ኀይላቸውና ፡ መጠናቸው ፡ ክስው ፡ ልክ ፡ ያ ለፈ ፡ የተረፈ ፤ እንደ ፡ ዋድና ፡ እንደ ፡ ዘግበ ፡ ያሉ ፤ ከ ዋድ ፡ ከዘግባም ፡ የሚበልጡ ፡ ከፍ ፡ ከፍ ፡ የሚሉ ፤ ገና ኖች ፡ ረዣዥሞች ። ደቂቀ ፡ ሴት ፡ ያባታቸውን ፡ ሕግ ፡ አፍርሰው ፡ ርኵሳን ፡ ዋሰው ፡ ከቃየል ፡ ልጆች ፡ ቢጋቡ ፡ እንደዚህ ፡ ያሉ ፡ ሕዝብ ፡ ተወልደዋል ፡ (ዘፍ፮ ፡ ፩—፯) ። እማንቱሰ ፡ ፀንሳ ፡ ወወለዳ ፡ ረዐይተ ፡ ዐበይተ ፤ ወቆ ሞሙ ፡ በበ ፡ ፴፻ ፡ በእመት ፤ እሉ ፡ በልዑ ፡ ዡሎ ፡ ጻማ ፡ ሰብእ ፡ እስከ ፡ ስእኑ ፡ ሴሲዮቶሙ ። ወተመ ይጡ ፡ ረዐይት ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ይብልዕዎሙ ፡ ለሰ ብእ ፤ ወወጠኑ ፡ የአብሱ ፡ በአዕዋፍ ፡ ወበአራዊት ፡ ወበዘሖሱ ፡ ዘይትሐወስ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ወበዓሣተ ፡ ባሕር ፤ ወተባልዑ ፡ ሥጋሆሙ ፡ በበይናቲሆሙ ፤ ወ ሰተዩ ፡ ደመ ፡ እምኔሃ ፤ አሜሃ ፡ ሰከየቶሙ ፡ ምድር ፡ ለዐማፅያን ። ማኅበረ ፡ ረዐይት ። ዕቡያን ፡ ረዐይት ፡ (ሔኖ፯ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ምሳ፳፩ ፡ ፲፯ ። ጥበ፲፬ ፡ ፮) ።

ረዐይታዊ ፤ ያርብሕ ፤ ያርብሓዊ ፤ ኀይለኛ ፡ ዝግና ፤ እንደ ፡ ረዐይት ፡ ያለ ፤ ያርብሕን ፡ ተመልከት ። ገልያድ ፡ ረዐይታዊ ። ሶምሶን ፡ ረዐይታዊ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፭ ። የካ፲፪ ። አርጋ ፡ ፱) ። ኀያል ፡ ጽኑዕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ፈዐይታዊ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ረዐይት ፡ ይላል ፤ የ ጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዝንቱ ፡ ቀደሙ ፡ ይኩን ፡ ረዐ ይተ ፡ ወዐበዊ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ (፩ዜና ፡ ፩ ፡ ፲) ።

አርዐየ ፤ አስጠበቀ ፤ ጠባቂ ፡ ሾመ ፤ ጠብቅልኝ ፡ አለ ፤ ዐደራ ፡ ሰጠ ።

ተርዕየ ፤ ተረዐየ ፤ ተጠበቀ ፤ ቈጸማራ ፡ ግር ፡ በላ ፤ ነጨ ፡ ጋጠ ። ይትረዐዩ ፡ ከመ ፡ አስዋር ፡ መካመ ፡ አባግዐ ፡ ሐቅል ። ተዘሩ ፡ ወአባግዐ ፡ ይትረዐዩ ፡ ኅ በረ ። አባሕዝ ፡ እለ ፡ ንጥኡ ፡ ዘይትረዐዩ ። ላሕም ፡ ዘይትረዐይ ፡ ሣዕረ ። ትትረዐይ ፡ ሣዕረ ፡ ከመ ፡ ላ ሕም ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፲፯ ። ፶ ፡ ፳፫ ። ፷፭ ፡ ፳፭ ። ስቁ፩ ፡ ፯ ። መገ ፡ ፲፭ ። ዳን፬ ፡ ፴) ። ለተርዕየ ፡ ፈንታ ፡ ተራዐየ ፡ ይ ላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ይትራዐዩ ፡ ውስተ ፡ ቀርሜሎስ ። ሰሎ ፡ ዘመደ ፡ እንስሳ ፡ ይትራዐየ ፡ ለውእቱ ፡ ማዕር ፤ ይበልዖ ፡ ብሂል ፡ (ሚክ፯ ፡ ፲፬ ። ኄርማ) ።

ርዑይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ዒት) ፤ የተጠበቀ ፤ ጥ ብቅ ፤ የተሰማራ ፤ ግር ፡ የጠገበ ፤ ቅልብ ።

መርዐይ፤ መርዔት፤ መንጋ፤ የእንስሳት፡ ማኅበር፤ ጉባኤ፡ ሸንጎ፡ እንግልጋ፤ በየስሙ፡ በየነገዱ። በኵናሆሙ፡ ለመርዔት። መርዔት፡ አጣሊ። አባግዐ፡ መርዔት። ኢትፍራህ፡ አ፡ ንኡስ፡ መርዔት፡ (ማሕ፩፡ ፯። ፱፡ ፩። ኤር፳፫፡ ፩። ሉቃ፲፪፡ ፴፪)።

መራዕይ፤ ያት፤ መርዔታት፤ መንጎች፤ መንጋዎች፤ የሚነጋጉ። መራዕየ፡ አልሕምት፡ ወመራዕየ፡ አባግዐ። መራዕየ፡ አሕርው። ኖሎት፡ ወመራዕዩሆሙ፡ (ኩፋ፡ ፳። ማር፭፡ ፲፩። ኤር፮፡ ፫)።

—፤ ሰራዊት፤ ወታደር፤ ጭፍራ። መጋቤ፡ መራዕይ፡ (ዘፍ፴፩፡ ፴፱። ፴፯፡ ፴፯)።

ርዒም፤ ሞት፤ (ረዐመ፡ ይርዕም፡ ይርዐም። ዕብ፡ ራዐም። ሱር፡ ርዔም)፤ መጮኽ፡ መንጐድ፤ መትመም፡ ማጕረምረም፤ መድረቅረቅ፤ መቈጣት፤ መገንታት፡ ታላቅ፡ ድምፅ፡ መስጠት። በላም፡ ለጕርዔክ፡ ንቃው፡ ቅዳሴ፡ ዘረዐመ፡ እስከ፡ ይመልእ፡ አርያመ፡ (ደራሲ)።

ረዓም፤ ጩኸት፤ ነጐዳ፤ ጕማ፤ ተመማ፤ የምስጋና፡ ዜማ፡ (ሔኖ፳፡ ፪)። ዘረዓም፡ ወዘሰኍባስ፡ ይሰምዕ። ረዓመ፡ መላእክት፡ (ደራሲ። አዋል)።

ራፋ፤ (ብ፡ ራፋኢን። ዕብ፡ ርፋኢም)፤ ረዐይታዊ፤ ሐርበኛ፡ ዠግና፤ ነዊኅ፡ ቆም፤ የዔናቅ፡ ዘር፡ የናፊል፡ ወገን። ሕዝበ፡ ራፋ፤ ነገደ፡ ራፋ፤ ቤተ፡ ራፋ። ወቀዲሙሰ፡ ይብልዋ፡ ለምድረ፡ ገለዓድ፡ ምድረ፡ ራፋ፤ እስመ፡ ምድረ፡ ራፋኢን፡ ይእቲ። ወትውልደ፡ ራፋይን፡ ረዐይት፡ እለ፡ ዕሥር፡ በእመት፡ ወትስዕ፡ በእመት፡ ወስምን፡ በእመት፡ እስከ፡ ስብዕ፡ በእመት፡ ውእቱ፡ ኑኆሙ። ወማኅደሪሆሙ፡ እምድረ፡ ውሉደ፡ አሞን፡ እስከ፡ ደብረ፡ ኤርሞን፤ ወቤተ፡ መንግሥቶሙ፡ ቀሮናኤም፡ ወአስጣሮት፡ ወኢድራእ፡ ወሚሱር፡ ወቢያን። ወአህጕሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ እምእከየ፡ ምግባሮሙ፤ እስመ፡ ፀዋጋን፡ ጥቀ፡ እሙንቱ፤ ወነደኑ፡ አሞሬዎን፡ ህየንቴሆሙ፡ እኩይ፡ ወኃጥእ፡ (፪ነገ፡ ፳፩፡ ፲፯—፳፪። ኩፋ፡ ፳፱። ዘዳ፪፡ ፳፡ ፳፩)።

ረፈእ፤ አት፤ (ረፍአ፡ ይረፍእ፡ ይርፋእ። ዕብ፡ ራፋእ። ዐረ፡ ረፋእ)፤ ማዳን፡ መፈወስ፤ ማከም፡ መድኀኒት፡ ማድረግ፤ መጠገን፡ ማደስ፤ መስፋት፡ መጥቀም፤ መታታት፡ መጥለፍ፡ ማቈላለፍ። ጊዜ፡ ለሠጢጥ፡ ወጊዜ፡ ለረፊእ፡ (መክ፫፡ ፯)።

ረፋኢ፤ (ኢት፡ እያን፡ ያት፤ እት)፤ የሚያድን፡ የሚፈውስ፤ ፈዋሽ፤ ሰፊ፡ ጠቃሚ፤ ጠጋኝ፡ ዐዳሽ፤ ሐኪም፡ ወጌሻ። ረፋኢሆሙ፡ ለድዉያን፡ (ዮዲ፱፡ ፲፩። ፪ነገ፡ ፳፪፡ ፫)።

ሩፋኤል፤ (ዕብ፡ ርፋኤል)፤ የመልአክ፡ ስም፤ ከጌቱ፡ ሊቃናት፡ አንዱ፤ ፈውስ፡ እምላክ፤ ፈዋሼ፡ እምላክ፤ ዘሥዩም፡ ዲበ፡ ፈውስ፡ ማለት፡ ነው። ሩፋኤል፡ ሥራየ፡ በዘአእመረ፡ በዓማሁ፡ አሕየወ፡ ዕዉረ፡ (ቅኔ። ጦቢ፲፩፡ ፯—፲፪)። ወሰአሐዱ፡ እምኔሁ፡ ይቤ፡ ክመ፡ ንምሀሮ፡ ለኖኅ፡ ሹሎ፡ ፈውሶሙ። ክመ፡ ይፈውስ፡ በዕፀወ፡ ምድር። ወጸሐፈ፡ ኖኅ፡ ሹሎ፡ ትዝምደ፡ ፈውሳት፡ (ኩፋ፡ ፲)።

አርፍአ፤ አስፈወሰ፡ አሳከመ፤ አሰፋ፡ አስጠቀመ።

ተረፍአ፤ ተፈወሰ፤ ተሰፋ፤ ታከመ፤ ተጠቀመ።

ርፉእ፤ (ኣን፡ ኣት፡ ፍእት)፤ የተሰፋ፤ የተጠለፈ፤ ስፍ፤ ጥልፍ።

ርፍአት፤ መስፋት፤ መሰፋት፤ አሰፋፍ፡ ስፌት፤ ጥቅማት። ክዳን፡ ዘአልቦ፡ ርፍአት፡ (ዮሐ፲፱፡ ፳፫)።

ርፍእ፤ (እት)፤ ስፌት፤ ጥልፍ፤ ግብረ፡ መርፌ፤ በስፌት፡ የወጣ፡ ሥዕል፡ ምስል፤ ጥፈት፡ ሐረግ፡ መልክአ፡ ፊደል። አማልክተ፡ ርፍእ። ወአልባሰ፡ ርፍእ፡ ዲበ፡ ርእሶሙ፡ (ሕዝ፲፮፡ ፲፯። ፳፫፡ ፲፭)።

መርፍእ፤ እት፤ (ብ፡ መራፍእት)፤ መርፌ፤ መስፌ፤ የመርፌ፡ ዐይነት፡ ችንካር፡ የብረት፡ አሾኽ። ስቍረተ፡ መርፍእ። ግብረ፡ መርፍእ። ዘበመርፍእ። አዘዘ፡ ይቅንውዋ፡ እደዊሃ፡ ወእገሪሃ፡ በመራፍእት፡ በሊኃት። ዘየኀትም፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ በመርፍእ። ኢትኅትሙ፡ አባሲክሙ፡ በመርፍእ፡ (ማቴ፲፱፡ ፳፬። ዘፀ፳፯፡ ፲፯። ፴፯፡ ፳፩። ስንክ፡ ጥር፴። ቈስጠ፡ ፸፪)።

ምርፋእ፤ (ኣት)፤ መስፊያ፤ ማስፊያ፤ መስፊያ፡ በታ።

ረፈድ፤ ዶት፤ (ረፍደ፡ ይረፍድ፡ ይርፈድ። ዕብ፡ ራፋድ፤ ነጸፈ። ዐረ፡ ረፈደ፤ ረድአ)፤ መርፈድ፤ ረፋድ፡ መኾን፤ የጊዜ።

አርፈደ፤ በቁሙ፤ አረፈደ፤ አስረፈደ፤ አቈየ፡ አዘገየ፤ ጊዜ፡ አሳለፈ፤ ለወጠ፤ የጎሑን፡ በጽባሕ፡ የጽባሑን፡ በነግህ፡ የነግሁን፡ በሠለስት። (ተረት)፤ ገባያ፡ ላርፋጅ፡ ቤት፡ ክሲያን፡ ለማላጅ። አልቦ፡ ዘያመጽእ፡ መብልዐ፡ ድዉያን፡ ውስተ፡ መስኅንተ፡ አኀው፡ ኀበ፡ ያበስሉ፡ ሎሙ፤ አላ፡ ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ለድዉያን፡ እንተ፡ ባሕቲቶሙ፤ ወኢያርፍዱ፡ ውሂቦቶሙ፡ ለእለ፡ ደወዩ፡ (ሥር፡ ጳኰ)። ፈረደንና፡ ረደፈን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎሮች፡ ናቸው።

ሬፋን፤ (ጽርእ። ዕብ፡ ኪዩን)፤ የኮከብ፡ ስም፤ ኮከባዊ፡ ጣዖት፤ መዳቡት፡ በሚሏት፡ ወይም፡ ባጥቢያ፡ ኮከብ፡ አምሳል፡ የተሠራ፡ (ዓሞ፭፡ ፳፮። ግብ፯፡ ፵፫)።

ረፍዐ፤ (ትግሬ፡ ወዐረብ)፤ አነሣ፤ ተሸከመ፤ ብቻውን፡ ወይም፡ የሳንሳ።

ረፈ፤ ረፈፈ፤ (ትግሬ። ዕብ፡ ራፋህ)፤ ደከመ፡ ቻለ፤ ወደቀ፡ አረፈቀ።

ረፈቅ፤ ቆት፤ (ረፈቀ፡ ይረፍቅ፡ ይርፍቅ። ዕብ፡ ራፋቅ። ዐረ፡ ረፈቀ)፤ መርፈቅ፤

መጠጋት፣ መደገፍ፤ እጅን፣ መዳፍን፣ እንደ፣ ብርኵማ፣ መንተራስ፤ ወይም፣ ጕንጭን፣ አገጭን፣ በመዳፍ፣ ባላ፣ ተሸክሞ፣ መያዝ። ረፈቀ፡ ዲበ፡ እንግድዓሁ፤ ተጠጋ፣ (ዮሐ፲፫፣ ፳፭)።

—፤ መቀመጥ፣ ማረፍ፤ ሰደቃን፣ መክበብ፣ ማቀፍ፤ መኰልኰል፤ ለመብል፣ መሰለፍ። ረፈቁ፡ አብባዕ። ምስካብ፡ ዘዲቤሁ፡ ትረፍቅ፡ ሶበ፡ ትመስሕ። ረፈቀ፡ ምስሌሆሙ፡ በድራር፡ ዘዲበ፡ ኪሩቤል፡ ይነብር፡ (ጦቢ፪፣ ፩። ዮዲ፲፪፣ ፲፭። ድጓ። ማቴ፳፮፣ ፳)።

—፤ መድከም፣ ማረፈቅ፤ መተኛት፣ መውደቅ፣ (ዐማርኛ)።

ረፋቂ፤ (ቂት፣ ቅያን፣ ያት)፤ የሚረፍቅ፤ የሚቀመጥ፤ ከባቢ፤ ኰልኲይ፤ ግብረ፣ በላ። ዮሐንስ፡ ረፋቄ፡ ሐፀንከ። ሠርዐ፡ ማእደ፡ ቅድመ፡ ረፋቅያን፡ ከመ፡ ይብልዑ፡ (ደራሲ። ሥር፣ ቅዳ)።

አርፈቀ፤ አስቀመጠ፤ አስጠጋ፤ ስፍራ፣ ሰጠ። አርፍቅዎሙ፡ በበ፡ ኀምሳ። ውስተ፡ ሐፀኑ፡ አንበረከ፤ ዲበ፡ እንግድዓሁ፡ አርፈቀከ። ያረፍቀኒ፡ ውስተ፡ ሐፀኑ፡ ለመርዓዊ፡ (ሉቃ፱፣ ፲፬። ድጓ። መዋሥ)።

—፤ አስረፈቀ፤ ዝም፣ አስኘ፤ አስታገሠ፣ (ዐማርኛ)፤ ምስጢሩ፣ ከዚያው፣ ይገባል።

መርፈቅ፤ መድረክ። ወተሰዐለ፡ መርፈቀ፡ ኆኅት፡ (ኢሳ፮፣ ፬)።

ምርፋቅ፤ (ቃት)፤ መርፈቂያ፤ የሰደቃ፣ ቤት፤ የምግብ፣ ቦታ፤ ዳስ፤ ደጀ፣ ሰላም፤ የመሸታ፣ ቤት። ኢትርፍቅ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ምርፋቅ። ይርፍቁ፡ በበ፡ ምርፋቃቲሆሙ። የሐውር፡ ኀበ፡ ምርፋቃት፡ (ሉቃ፲፬፣ ፯—፲። ማር፮፣ ፴፱። አፈ፣ ተ፴። ቀሌ)።

—፤ ጋሬዳ፤ የቍትቻ፣ ድግስ። ኢይግበሩ፡ ምርፋቀ፡ ለስቴ፡ (ቀኖ፣ ሎዶቅ)።

ረቅይ፤ ዮት፤ (ረቀየ፣ ይረቂ፣ ይርቂ። ዐረ፣ ረቂየ። ዕብ፣ ራቃሕ)፤ ማዘም፣ መሠረይ፤ ፀዚም፣ ማድረግ። በውሃ፣ ላይ፣ መድገም፤ ማንብንብ፤ መጸለይ፣ ማንበብ፤ የአስማት፣ የጸሎት። ደግሞ፣ ክበቁ፣ በኋላ፣ መርጨት፣ መፈንጠቅ፤ መበተን፣ መነስነስ፤ ማፍሰስ፣ መቸለስ። ጽምምት፡ እንተ፡ ኢትሰምዕ፡ ቃለ፡ ዘይረቅያ። ረቃዪ፡ ዘይረቂ። ዘአልቦ፡ ዘይረቅዮ። እለ፡ ይነዝሁ፡ ማየ፡ ረቅዮሙ፡ ላዕሌሁ፤ ደገመው። እለ፡ የዐውዱ፡ ወይረቅዩ፡ ወይጼውዑ፡ (መዝ፶፯። መክ፲፣ ፲፩። ኤር፰፣ ፲፯። ፈ፣ መ፣ ፲፭፣ ፫። ግብ፲፱፣ ፲፫)። ሰሚያሙ፡ ወንጌለ፡ ሖሩ፡ መዋዕለ፡ ያንብሩ፡ እደ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወይርቅይዎሙ፤ ወጥምቀቶሙሰ፡ በመዋዕለ፡ ጳሲካ። ይርቂ፡ ላዕሌሆሙ። ትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ። አምጽኢ፡ ማየ፡ ወርቅዩያ፡ ወተሐዩ፡ (ኪዳ። ቀኖ፣ ኒቅ፳፯። ግንዘ። ገድ፣ ዳን)።

—፤ ማሞቅ፣ ማተኰስ፤ ማላብ፣ ማውዛት፤ ማፍላት፣ ማንጠር፤ ማጥራት፣ ዐረቂ፣ ማውጣት።

ረቃዪ፤ (ዪት፣ ይያን፣ ያት፤ ቀይት)፤ የሚደግም፣ የሚረጭ፤ አስማታም፣ ዐረቂ፣ ዐውጭ፤ ጪ፤ ሽቱ፣ አጣፋጭ። ረቃይያን። መፈክራነ፡ ሕልም፡ ወረቀይት፡ (ኪዳ። ኩፋ፣ ፵)።

ራቅይ፤ ዝኒ፣ ከማሁ። መሠርይ፡ አው፡ ራቅይ፡ (ቄስጠ)።

አርቀየ፤ አስደገመ፤ አስረጨ፤ አስሞቀ፣ አስፈላ፤ አስነጠረ፣ ዐረቂ፣ አሶጣ።

ተረቅየ፤ ተረጨ፤ ተረጨበት። ዲያቆን፡ ያጥምቅ፡ ዘተረቅየ። ይትረቀይ፡ እምካህን፡ (ኪዳ)።

ርቁይ፤ (ያን፣ ያት፣ ቂት)፤ የታዘመ፤ የተደገመበት፤ የተረጨበት። ርቁየ፡ ተስናን፡ (አዋል)።

ርቅየት፤ መድገም፤ ድጋም፤ መድኀኒት፣ ጠበል፣ መርጨት፤ መረጨት፤ አረጫጨት። እለ፡ ይገብሩ፡ ርቅየተ። ጸሎተ፡ ርቅየተ፡ ማይ። ይርቂ፡ ርቅየተ፡ ንጹሰ፡ ክርስቲያን። ከመ፡ ይስአሉ፡ ዘእምነቤከ፡ ርቅየተ፡ ወሕይወተ፡ (ፈ፣ መ፣ ፲፭፣ ፫። ፪ዜና፣ ፴፫፣ ፮። ሲኖዶ። ኪዳ። ሊጦን)።

ምርቃይ፤ መድገሚያ፤ መርጫ፤ የጠበል፣ ቦታ፣ (ኪዳ)።

መርቄ፤ ሙቀት፤ ትኵሳት፤ ሐሩር፤ በጋ፣ ድርቅ። ያጸልል፡ እምነ፡ መርቄ፡ ታሕቴሃ። አኮኑ፡ ዝናም፡ ያቈርሮ፡ ለመርቄ። መንፈስ፡ መርቄ። ዐውሎ፡ መርቄ። ላህብ፡ ወመርቄ፡ (ሚራ፲፬፣ ፳፯። ፲፰፣ ፲፯። ኢሳ፬፣ ፮። ኤር፲፰፣ ፲፯። አርጋ)።

—፤ ቄላ፤ በረሓ፤ ሙቀታም፣ ሐሩራም። ብሔረ፡ መርቄ። ምድረ፡ ካምሰ፡ መርቄ፡ ይእቲ፤ ወምድረ፡ ሴምሰ፡ ኢመርቄ፡ ወኢደደክ፤ አላ፡ ቶስሕት፡ ይእቲ፡ በቍር፡ ወበሞቅ። ይባርክዎ፡ ደደክ፡ ወመርቄ፡ (ሚራ፴፱፣ ፳፮። ኩፋ፣ ፰። ዳን፫፣ ፷፯)።

ረቀመ፤ (ዐረ። ዕብ፣ ራቃም)፤ ሣለ፤ መሰለ፤ ሐረግ፣ ጣለ፤ በጥልፍ፣ በስፌት፤ በግብረ፣ መርፌ። እስከ፡ ሰብአ፡ አዝማና፡ ይረቅሙ፡ ሥዕላ፡ ዲበ፡ አልባሲሆሙ፡ (ዮሴፍ)።

ረቂቅ፤ ቆት፤ (ረቀ፣ ይረቅቅ፤ ይርቅቅ፤ ዐረ። ዕብ፣ ራቃቅ። ሱር፣ ራቅ፤ ወረቀ፤ ሜን)፤ መርቀቅ፤ መሣሣት፤ መቅጠን፤ እንደ፣ ጉም፣ እንደ፣ ጢስ፣ እንደ፣ ነፋስ፣ መኾን፤ ከግዘፍ፣ መራቅ። ባለቅኔዎች፣ ግን፣ ጣፈ፤ ይሉታል።

ረቂቅ፤ (ቃን፣ ቃት፣ ቃቅ)፤ በቁሙ፤ የረቀቀ፣ የሣሣ፤ ሥሥ፤ ቀጭን፣ ደቃቃ፤ ኵሳሳ። መንፈስ፡ ረቂቅ። ይጠበልል፡ በረቂቅ። ቈጽለ፡ ወርቅ፡ ረቃቅ። ረቂቀ፡ ልብ። ረቂቀ፡ አባል። ድግዱግ፡ ወረቂቅ፡ ሥጋሁ፡ (ቅዳ። ዘፍ፲፯፣ ፴፪። ፈላስ። ገድ፣ አዳ። ስንክ፣ ሐም፰)።

(ጥቀ) **ርቀት፤** በቁሙ፤ መርቀቅ፤ መራቀቅ፤ ረቂቅነት፤ ምስጢርነት። ኢሰምዕዎ፡ በእንተ፡ ርቀተ፡ ቃሉ።

ማዕበለ ፡ ርቀት ፡ ንባብ ፡ ዘእንበለ ፡ መጠን ፡ ፃዘፈ ፡ (አፈ ፡ ድሟ፪ ። ቅኔ) ።

አርቀቀ ፤ አረቀቀ ፤ አፀረቀቀ ፤ አማማ ፡ አቀጠነ ፤ አስቀጠነ ፤ ፋቀ ፡ ፈቀፈቀ ፤ ራመመ ።

ረቅ ፤ (ቃት) ፤ ወረቀት ፤ ክርታስ ፤ ብራና ። ጽሒፈ ፡ ውዳሴኪ ፡ እምኢንልቀ ፡ ሶበ ፡ ኮነ ፡ ጥቀ ፤ ዝናመ ፡ ክረምት ፡ ቀለመ ፡ ወሰማይ ፡ ረቀ ፡ (ደራሲ) ። ፪ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፲፫ ፡ ድጓ) ።

ራስ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ርእስ ፤ ስመ ፡ ልዕልና ፤ የንጉሥ ፡ በታች ፡ የመኳንንቶች ፡ በላይ ። ወኀልቀ ፡ ብዙኃን ፡ መኳንንት ፤ ወሞቱ ፡ ራስ ፡ ማሕፀንቱ ፡ ወራስ ፡ ዐምዱ ፡ ወካልኣኒሁ ፡ (ታሪ ፡ ገራኝ) ።

ሬስ ፤—ስመ ፡ ፊደል ፤ ሬሳ ፤—ርእሰ ፤ ረይስ ።

ሮስ ፤—ወንድ ፡ ልጅ ፤—ኀሬስ ፡ ኀረሰ ።

ረሲው ፤ ዎት ፤ (ረሰወ ፡ ይረሱ ፡ ይርሱ ። ዐረ ፡ ረሳ ። ዕብ ፡ ራሴን ፤ ሏበፀ) ፤ መልሕቅ ፡ መጣል ፤ ማቆም ፡ መግታት ፤ ማስጠጋት ፤ መወደብ ፤ ወደ ፡ የብስ ፡ ማቅረብ ፤ የታንኳ ፡ የመርከብ ። በረሰወ ፡ ፈንታ ፡ አርሰወ ፡ አርሰየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። አርሰዩ ፡ ህየ ፡ (ማርጅ ፡ ፶፫) ።

ረሳዊ ፤ መርስው ፤ ወዳቢ ፤ መልሕቅ ፡ ጣይ ፤ ለጓሚ ፡ መርከብ ፡ አቋሚ ።

መርሶ ፤ (ዐረ ፡ ሚርሳት) ፤ መልሕቅ ፤ የመርከብ ፡ ልጓም ። እስመ ፡ መርሶ ፡ ሶበ ፡ ይረስውዎ ፡ ይከልኦ ፡ ለሐመር ፡ ከመ ፡ ኢያንቀልቅል ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ (አፈ ፡ ድ፲፩ ። ዕብ፮ ፡ ፲፱) ።

መርሶ ፡

መርሶ ፤ (ዐረ ፡ ሙርሽን) ፤ ወደብ ፤ የመርከብ ፡ መቆሚያ ፤ ጽንፈ ፡ ባሕር ፡ ከፈረ ፡ ባሕር ፤ የባሕር ፡ ደጃፍ ፡ መውጫና ፡ መግቢያ ፤ ወይም ፡ ዙሪያ ። መርሶ ፡ አሕማር ። መርሖሙ ፡ ሙዳቱ ፡ መርሶ ፡ ኀበ ፡ ፈቀዱ ። መርሶ ፡ ሕይወት ፡ እሙንቱና ፡ (ዘፍ፵፱ ፡ ፲፫ ። መዝ ፡ ፻፮ ። ኪዳ) ።

መራስው ፤ መልሕቆች ፤ ወደቦች ።

መርስ ፤ (ሳት) ፤ እጥቃ ፡ ዝምታ ፤ ፍጹም ፡ ዕረፍት ፤ መርከብ ፡ ከወደብ ፡ ሲቆም ፡ የሚገኘው ። ወይም ፡ የባሕሩ ፡ ዕረፍ ፤ ወደቡ ፡ ገደቡ ። መርስ ፡ ወዛኅን ፡ ጥዑይ ። መካነ ፡ መርስ ፡ ለለ ፡ ዙሉ ። ኅድፈኒ ፡ ውስተ ፡ ዛኅን ፡ ወመርስ ፡ (አፈ ፡ ተ፲፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፳ ። ኅዳ፲) ።

መርሴ ፤ (ትግሬ) ፤ የበር ፡ መዝጊያ ። ሲበዛ ፡ መርሰያት ፤ መራስይ ፡ ያሰኛል ።

ረሲሕ ፤ ሐት ፤ (ረስሐ ፡ ይረስሕ ፡ ይርሳሕ ። ረኾሰ ፤ ረስዐ) ፤ ማደፍ ፤ መጉደፍ ፤ መርከስ ፤ መበደል ፡ ማበስ ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ለበደል ፡ ለፍርድ ፡ መመቸት ፤ ድልው ፡ መኾን ፤ እድፋም ፡ ጉድፋም ፡ ኃጥእ ፡ ኃጥእ ፡ መባል ። ልብሱ ፡ ለእመ ፡ ረስሐ ፡ ኢየኀፅብ ። ልብስ ፡ ዘኢረስሐ ። ለእመ ፡ ረስሐ ፡ በኑካቤ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ። ወለዘረስሐኒ ፡ ያረስሕዎ ። ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለዙኔ ፡ (ፈላስ ። ግንዘ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፬ ፡ ፱ ። ራእ፳፪ ፡ ፲፩ ። ማቴ፭ ፡ ፳፭) ።

—፤ ማበጥ ፡ መጉረብ ፤ መብለዝ ። እገሪክ ፡ ኢረስሓ ፡ (ዘዳ፰ ፡ ፬) ።

ርሱሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ስሕት) ፤ ያደፈ ፤ የረከሰ ፤ እድፋም ፤ በደለኛ ፤ ኀጢአተኛ ። ልብስ ፡ ርሱሕ ። እለ ፡ ገብርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ምግባር ፡ ርሱሕ ። ርሱሓኒ ፡ ኮኑ ፡ ለእለ ፡ ይዘልፍዎሙ ። ርሱሕ ፡ በቀትል ፡ (ያዕ፪ ፡ ፪ ። ዘካ፫ ፡ ፫ ። ቀሌ ። ምሳ፩ ፡ ፳፫ ። ቈጵ ፡ ፲፮) ።

ርስሐት ፤ (ታት) ፤ ማደፍ ፤ መርከስ ። እድፍ ፤ ኀጢአት ፤ ነውር ፡ ገመና ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሥራ ፤ ሁሉን ፡ የሚያስነቅፍና ፡ የሚያስጠይፍ ። ከመ ፡ የኀፅቡ ፡ ርስሐተ ፡ በማይ ። የኀፅብ ፡ ርስሐቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ ጽዮን ። ርስሐት ፡ ርኩስ ። ይርኩብክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ርስሐት ። ርስሐተ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ። ይኩን ፡ ንጹሐ ፡ እምዡሉ ፡ ነውራት ፡ ወርስሐታት ። ርስሐታተ ፡ ኅሊናት ፡ እኪት ፡ (ደራሲ ። ኢሳ፬ ፡ ፬ ። ኵፋ ፡ ፳፪ ። ፪ጴጥ ፡ ፫ ፡ ፲፱ ። ዲድ ፡ ፴፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፩ ፡ ፫ ። ፊልክ ፡ ፶፫) ።

ርስሕ ፤ ርስሓ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ እድፍ ፡ ጉድፍ ፤ ኀጢአት ፡ ክፋት ።

አርስሐ ፤ አሳደፈ ፤ አዥለፈለፈ ፤ እድፋም ፡ ጉድፋም ፡ ነውረኛ ፡ አደረገ ። በፍርድ ። አሌ ፡ ሎቱ ፡ ለዘአርስሐ ፡ ሥጋሁ ፡ በፍትወተ ፡ ዝሙት ። መብዝኅቶሙ ፡ ለሱብእ ፡ ያረስሑ ፡ ነፍሶሙ ። ታረስሕ ፡ አፉከ ፡ በዡስሕ ። አርስሖሙ ፡ ዳንኤል ፡ እምቃሎሙ ። ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ከመ ፡ አርስሕዎ ፡ (ቀሌ ። አፈ ፡ ድ፲፪ ። ተግ፲፯ ። ዳን፩ ፡ ፳፩ ። ማቴ፳፯ ፡ ፫) ።

አርሳሕስሐ ፤ አርስሐስሐ ፤ አጥበቀ ፡ አሳደፈ ፤ አረከሰ ፤ ፈጽሞ ፡ አነወረ ፤ አስነወረ ፤ ወቀሠ ፡ ፈረደ ፡ መዐከረ ፤ ነቀፈ ፡ ዘለፈ ። እንዘ ፡ ኢያርሳሕስሖሙ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ። ወያርስሐስሖሙ ፡ ልቦሙ ። ወእመሰ ፡ ያርስሐስሐኒ ፡ ልብነ ። ኢይትረከብ ፡ በላዕሌሆሙ ፡ ወኢምንትኒ ፡ ዘያርስሐስሖሙ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ እምላክሙ ፡ (ኪዳ ። ሮሜ፪ ፡ ፲፭ ። ፩ዮሐ ፡ ፫ ፡ ፳ ። ቀሌ) ።

ረስዮ ፤ ዮት ፤ (ረሰየ ፡ ይሬሲ ፡ ይረሲ ። ረሰወ ፤ ገብረ ፤ ሤመ ፤ ወደየ) ፤ ማድረግ ፤ መፍጠር ፡ መሥራት ፤ ማሳመር ፡ ማክበር ፤ ማበጀት ፤ ማዘጋጀት ፤ ማናቸውንም ። በረሰየ ፡ ፈንታ ፡ አስተረሰየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። መኑ ፡ ያስተሬሲ ፡ ሀገረ ። አስተረሲ ፡

ሰከማድየ ፡ ባዝግና ፡ ወቃማ ፡ (ሚልክ፯ ፡ ፱ ፡ ስንክ ፡ ነሐ፴) ።

—፤ ማሰር ፡ ማበት ፤ ማግባት ፡ መክተት ፤ ማኖር ፡ ማስቀመጥ ። ረሰዩ ፡ አሕባለ ፡ ውስተ ፡ ክሣዱ ። ረሰይዎ ፡ ውስተ ፡ ባሕመ ፡ ብርት ። ረሰዩ ፡ መኃትወ ፡ እሳት ፡ ውስተ ፡ ገበዋቲሆ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፴ ፡ ፲፯ ፡ የካ፱) ።

—፤ መሾም ፡ መሸለም ፡ ማሠልጠን ፤ ስምንና ፡ ግብርን ፡ ባሕርይን ፡ መለወጥ ፤ ሌላ ፡ ማድረግ ፤ ወይም ፡ ማስመሰል ፡ ማነጻጸር ፤ መቍጠር ። ረሰይኩከ ፡ አምላከ ፡ ለፈርዖን ። ነቢየ ፡ ረሰይኩከ ። ሱባኤ ፡ ዐይን ፡ ረሰይኩከ ። ወበጥበብከ ፡ ረሰይከ ፡ ሱባኤ ፡ ከመ ፡ ይኩንን ፡ ዘእምኀቤከ ፡ ተገብረ ። ወረሰዩ ፡ ሰለ ፡ ዘሎ ፡ ክፍል ፡ ብእሴ ፡ ዘእሙር ፡ በኀይል ፤ ሾመ ፡ (ዘፀ፯ ፡ ፩ ፡ ኤር፩ ፡ ፭ ፡ ሕዝ፫ ፡ ፲፯ ፡ ቀሌ፱ ፡ ፪ ፡ ዮሴፍ) ። ዘይረሲ ፡ ዮሙ ፡ ለመላእክቲሁ ፡ መንፈሰ ። ረሲያ ፡ ለምድር ፡ ጼወ ። ወረሰዮ ፡ ለማይ ፡ ወይነ ። ረስዮ ፡ ከመ ፡ እኁከ ። ወረሰይዎ ፡ ከመ ፡ አብድ ። አልቦ ፡ ዘይረሲዮ ፡ ረምሐ ። ምንተ ፡ ይረሲዩኒ ፡ ሱብአ ፡ (መዝ ፡ ፻፫ ፡ ፻፯ ፡ ቅዳ ፡ ሚራ፴ ፡ ፴፱ ፡ ዮሴፍ ፡ ኢዮ፵፩ ፡ ፲፯ ፡ መዝ ፡ ፶፭) ።

ረሳዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚያደርግ ፤ አድራጊ ፡ ፈጣሪ ፤ ሠያሚ ፡ አንባሪ ።

አርሰየ ፤—ወደበ ፤ አስጠጋ ፤—አርሰወ ፤ ረሰወ ።

አረሰየ ፤ አስተረሰየ ፤ አስደረገ ፤ አሰጠረረ ፤ አስሰፈ ፤ አስታጠቀ ። አስተረሰይኮኑ ፡ ለቀትል ፡ በንዋየ ፡ ሐቅል ። አስተረሰዩ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ፀደወ ፡ ወተቃተሉ ። ለምንት ፡ ታስተሬሲ ፡ አፍራሰ ፡ ውስተ ፡ ብሔረ ፡ ሰንእ ። አስተረሰያ ፡ አንጻረ ፡ መንፈስ ፡ ፀሪፍ ፡ (ኢዮ፴፱ ፡ ፳ ፡ ዘኍ፴፩ ፡ ፫ ፡ ኤር፲፪ ፡ ፭ ፡ ማር ፡ ይሥ፮ ፡ ፰) ።

መረስይ ፤ መስተረስይ ፤ የሚያስጠርር ፤ አስጠራሪ ፤ ዐልፍ ፡ አስተማሪ ።

ተረሰየ ፤ ተደረገ ፤ ለበሰ ፡ አጌጠ ፡ ተሸለመ ፤ ተጠረረ ፡ ታጠቀ ፡ ተሰለፈ ፤ ተዘጋጀ ። ተረሰይኩ ፡ ርትዐ ፡ ከመ ፡ ዐጽፍ ። ተረሳዩት ፡ ክብር ፡ በዑዳፊ ። ዘይትሬሰይ ፡ በሰርጕ ፡ አንስት ። መጽኡ ፡ ተረሰዮሙ ። እለ ፡ ተረሰዩ ፡ ለቀትል ። መኑ ፡ ይትሬሰይ ፡ ለቀትል ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፲፬ ፡ ስንክ ፡ ሐም፳፩ ፡ ቀሌ ፡ ግብ፳፭ ፡ ፳፫ ፡ ዘኍ፴፩ ፡ ፭ ፡ ፩ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፰) ። ትሰምዕ ፡ ትክብር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ትትሬሰይ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ዐይን ፡ እንተ ፡ ርእየተኒ ፡ ትትሬሰየኒ ። ትትሬሰዩ ፡ ቡብዕሎሙ ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፲፩ ፡ ኢሳ፳፩ ፡ ፯) ።

ርሱይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሲት) ፤ የተደረገ ፤ የተወጀ ፡ የተዘጋጀ ፡ ዝግጁ ፤ ያጌጠ ፡ የለበሰ ፤ የተጌጠ ፡ የተሸለመ ፡ ሽልም ፤ የታጠቀ ፡ የተሰለፈ ። ጽርሕ ፡ ርሱይ ። ቤት ፡ ርሱይ ። መንበረ ፡ ወርቅ ፡ ርሱይ ። ብእሲ ፡ ዘርሱይ ፡ በቀጠንት ፡ አልባስ ። ወአዋልዲሆሙኒ ፡ ርሱያት ። የዐቅብ ፡ ኀያል ፡ ዐጸዶ ፡ ርሱየ ፡ በንዋየ ፡ ሐቅል ። ርሱያኒ ፡ ነሐውር ፡ ምስለ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅልነ ፡ (ማር፲፬ ፡ ፲፭ ፡ ምሳ፳፩ ፡ ፳፱ ፡ ቀሌ ፡ ድጓ ፡ መዝ ፡ ፻፵፫ ፡ ሉቃ፲፩ ፡ ፳፩ ፡ ነሐ፱ ፡ ፳፫) ።

ትርሲት ፤ (ታት) ፤ ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ መጣሪያ ፤ የክብር ፡ ልብስ ። ትርሲተ ፡ አብያት ። ትርሲተ ፡ መርዓዊ ፡ ወመርዓት ። እንተ ፡ ባቲ ፡ ትርሲተ ፡ ዝሙት ። ሰሰብዋ ፡ ዙሉ ፡ ትርሲታ ። ቅንቲ ፡ ሐቌኪ ፡ ወልበሲ ፡ ትርሲተ ፡ መንግሥትኪ ፡ (ሚክ፪ ፡ ፱ ፡ ኢሳ፳፩ ፡ ፲ ፡ ምሳ፯ ፡ ፲ ፡ ሰቈ፩ ፡ ፯ ፡ ድጓ) ።

ትርሲት ፤ ልጅነት ፤ የልጅነት ፡ ክብር ፤ ጸጋ ፡ ሀብት ፤ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ አባት ፡ ለልጁ ፡ የሚሰጠው ። ትርሲተ ፡ ወልድ ። እለ ፡ ሎሙ ፡ ትርሲተ ፡ ውሉድ ፡ (ሮሜ፰ ፡ ፲፭ ፡ ፳፫ ፡ ፱ ፡ ፬ ፡ ኤፌ፩ ፡ ፭ ፡ ገላ፬ ፡ ፭) ።

ረሲን ፤ ኖት ፤ (ረስነ ፡ ይረሰን ፡ ይርሰን ። ዕብ ፤ ጋሐል) ፤ መርሰን ፡ መፋም ፤ መጋል ፡ መጋም ፤ መሞቅ ፡ መድመቅ ፤ ከእሳት ፡ መዋሐድ ፡ መመሳሰል ፤ መንደድ ፡ መቃጠል ፤ የማይያዝ ፡ የማይዳሰስ ፡ መኾን ። ለእመ ፡ ረስነት ፡ መቅፀት ። በማያትኒ ፡ ይረስና ። ኢውዕየ ፡ ወኢረስነ ፡ ምንተ ፤ እንዘ ፡ ብሱበል ፡ የዐቍር ፡ እሳተ ። ወበከመ ፡ ኀጺን ፡ አው ፡ ዘይመስሎ ፡ ተራኪቦ ፡ ምስለ ፡ እሳት ፡ ይረስን ፡ ተወኪፎ ፡ ኪያሁ ፡ ወይትማሰል ፡ ምስለ ፡ እሳት ፡ ረሲኖ ፡ (ዮሴፍ ፡ ፬ኤጥ ፡ ፫ ፡ ፲፱ ፡ ስንክ ፡ ታኅ፩ ፡ ቄር ፡ ጸሳ) ።

ርሱን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ስንት) ፤ የጋለ ፡ የጋመ ፤ የነጠረ ፡ የተፈተነ ። ብርት ፡ ርሱን ። ርሱናን ፡ አምሳለ ፡ ላህቡ ፡ ሰብርተ ፡ ሊባኖስ ። ርሱን ፡ ቃልከ ፡ ፈድፋደ ። ብኑር ፡ ርሱን ፡ ልሳን ፡ ጻድቅ ፡ (ዳን፲ ፡ ፯ ፡ ስንክ ፡ የካ፯ ፡ መዝ ፡ ፻፲፰ ፡ ምሳ፲ ፡ ፳) ።

ርስነት ፤ በቁሙ ፤ መጋል ፡ መጋም ፤ መንጠር ፡ መቅለጥ ፤ መፈተን ፡ መጠበስ ። ግለት ፡ ሙቀት ፡ ትኵሳት ። መከራሆሙ ፡ ለወርቅ ፡ ወሰብኑር ፡ ርስነት ። ርስነቱ ፡ ለፍቅር ፡ (ምሳ፳፯ ፡ ፳፩ ፡ አርጋ ፡ ፫) ።

ርስን ፤ ረስን ፤ ግለት ፤ ግመት ፤ ሙቀት ፤ ዋዕይ ፤ ንደት ፤ ተኵስ ፤ ትኵሳት ። በርስነ ፡ ኀጺን ፡ ውዕያ ። ርስነ ፡ መለኮት ፡ ገበሰት ፡ እዴሁ ። ይቈጽር ፡ እንከ ፡ ርስነ ፡ ጥብዐቶሙ ። ማዕተበ ፡ ረስን ፡ (ስንክ ፡ የካ፳፩ ፡ ድጓ ፡ ፊልክ ፡ ፱ ፡ ሥር ፡ ጸሎ) ።

አርሰነ ፤ አጋለ ፡ አጋመ ፤ አስጋለ ፡ አስጋመ ፤ ጠበሰ ፡ ተኰሰ ፤ አሞቀ ፡ አናደደ ፤ አቃጠለ ። አረስኖሙ ፡ ወእፈትኖሙ ። ከመ ፡ ብርት ፡ ዘአርሰንዎ ፡ በእሳት ። አርሰንዎ ፡ ለቅዱስ ፡ በሰናስለ ፡ እሳት ። ያረስን ፡ ልበ ፡ በእንተ ፡ አፍቅሮ ፡ እግዚ ፡ (ኤር፱ ፡ ፯ ፡ ራእ፩ ፡ ፲፭ ፡ ስንክ ፡ ታኅ፰ ፡ ፊልክ ፡ ፩) ።

አርሳኒ ፤ መርሰኒ ፡ ስን ፤ የሚያግል ፤ የሚያግም ፤ የሚጠብስ ፡ የሚተኵስ ፡ (አዋል) ።

አርሳኒ ፤ አርሳንዮስ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ሮማዊ ፡ ቅዱስ ፤ ያስቈጥስ ፡ መነኰሴ ። ዝ ፡ ጽፍዐት ፡ ዘአርሳኒ ፡ (ፊልክ) ።

ረሲዕ ፤ ዖት ፤ (ረስዐ ፡ ይረስዕ ፡ ይርሳዕ ። ዕብ ፡ ራሻዕ ፤ ኀጥአ) ፤ መርሳት ፤ መዘንጋት ፤ ማጣት ፤ ከልብ ፡ ከሐሳብ ፡ ማጥፋት ፤ ችላ ፡ ቸል ፡ ቸለል ፡ ማለት ፤ መተው ፡ መናቅ ፤ አለማውሣት ። ረስዑ ፡ ነሚአ ፡ ኅብስት ። ይረስዕ ፡ ሊተ ፡ ኀጢአትየ ። ይረስዖ ፡ ለዘ ከነ ፡ ይፈቅዶ ። ትደኀ ፡ ለእግዚ ፡ ወረሳዕከ ። ትረስ ዕኑ ፡ ብእሲት ፡ ዕጓላ ፡ (ማቴ፲፮ ፡ ፭ ። ሚራ፳፫ ፡ ፲፰ ። ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፲፩ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፰ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፲፭) ።

ረሲዕ ፤ (ረሲሕ) ፤ መከፋት ፡ መባስ ፡ መጨ ከን ፤ መበደል ፡ መግፋት ፤ በግፍ ፡ ላይ ፡ ግፍ ፡ መሥራት ፤ ከጽድቅ ፡ መራቅ ፤ ግፈኛ ፡ ኃጥእ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ መኾን ፤ እንደ ፡ ፈርዖንና ፡ እንደ ፡ ሄሮድስ ። ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ከመርሳት ፡ ይገባል ። ወበርእየ ፡ አሕላም ፡ ቦሙ ፡ ይረ ስዑ ፡ ወይፈርሁ ፤ ወዙሉ ፡ ግብሮሙ ፡ በሐሰት ፡ ይገ ብሩ ፡ (ሔኖ) ።

ረሲዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ሳዕ) ፤ የሚረሳ ፡ ዝ ንጉ ፤ ግፈኛ ፡ ኃጥእ ፤ ክፉ ፡ መጥፎ ። ረሲዕ ፡ ዘረስዐ ፡ ቃለ ፡ መለኮት ፡ ዘተምህረ ። ዘይጌሥጽ ፡ ለረሲዕ ፡ ያሐይስ ፡ ርእሶ ። ይጉይዩ ፡ ረሲዕ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘይዴግኖ ። ብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘኢሖረ ፡ በምክረ ፡ ረሲ ዓን ፡ (ቀሌ ። ምሳ፱ ፡ ፯ ። ፳፰ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፩) ።

ራስዕ ፤ (ዕት) ፤ የረሳ ፡ የዘነጋ ፡ ዝንጉ ፡ ልበ ፡ ቢስ ፤ ኃጥእ ፤ ሕገ ፡ ወጥ ። ኢኮነ ፡ ራስዐ ፡ ዘሰምዐ ። ከመ ፡ ሶበ ፡ ራስዕ ፡ ይወድቅ ፡ ውስተ ፡ ምንዳቤ ። ኢኮንኩ ፡ ራስዐ ፡ ውስተ ፡ ሕግ ፡ (ያዕ፩ ፡ ፳፭ ። ዲድ ፡ ፫ ። ፩ቆሮ ፡ ፱ ፡ ፳፩) ።

ርስዐት ፤ መርሳት ፤ መዘንጋት ። ርሳታ ፡ ዝን ጋታ ፤ ድንቍርና ፤ ኀጢአት ፡ ክፋት ። ርስዐት ፡ ዕሙቅ ። ወአስሐቶሙ ፡ ርስዐት ። ለዙሉ ፡ ግብር ፡ ቦቱ ፡ መ ከራ ፤ መከራሁ ፡ ለንጽሕ ፡ ዝሙት ፤ መከራሁ ፡ ለጽ ንዕ ፡ ድካም ፤ መከራሁ ፡ ለአእምሮ ፡ ርስዐት ። ል ማደ ፡ እብሰት ፡ ወርስዐት ፡ (ጥበ፲፯ ፡ ፲፩ ። ፲፱ ፡ ፬ ። ፈላስ ። ጥበ፲፬ ፡ ፲፯ ። ሔኖ፺ ፡ ፱) ።

ርስዓን ፤ ዝንጋዔ ፡ እበድ ፤ ኀጢአት ፡ ክፋት ። ረሲዐኒ ፡ ወርስዓኑ ፡ (ጥበ፲፬ ፡ ፱ ። መጽ ፡ ምስ ። ስንክ ፡ ጥቅ፱) ።

ርስዕና ፤ (ናት) ፤ ረሲዕነት ፤ ዝንጋታ ፡ ቸልታ ፤ ኀጢአት ፡ ክፋት ፡ ግፈኝነት ። አሌ ፡ ሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይገ ብሩ ፡ ርስዕናተ ፡ ወነገረ ፡ ሐሰት ፡ ይሴብሑ ፡ ወያከ ብሩ ፡ (ሔኖ፺፱ ፡ ፩) ።

አርስዐ ፤ አስረሳ ፤ አስዘነጋ ፤ አረሳሳ ። አርሳ ዕከሙኒ ፡ ዘእፈቅድ ፡ እበሎ ። ያረስዖ ፡ ለሐዙን ፡ ሐዘኖ ። አርስዓ ፡ ዐቲበ ፡ ርእሳ ። ሐዘና ፡ ለልብ ፡ ያረ ስዕ ፡ ወይን ፡ (ዮሴፍ ። ገድ ፡ ዘሚ ። ቀሌ ። ሚራ፴፱ ፡ ፳፱) ።

—፤ አሳተ ፤ አስካደ ፤ ኀጢአት ፡ አሠራ ። አርስዖ ፡ ም ናሴ ፡ ለይሁዳ ፡ (ዲድ) ።

መርስዒ ፤ ዕ ፤ (ዓን) ፤ የሚያስረሳ ፤ አስረሽ ፤ አረሳሽ ። መርስዔ ፡ ሐዘን ፡ መሪር ። ሐዘን ፡ ወፍ ሥሓ ፡ መርስዓን ፡ (ደራሲ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፱) ።

ተረስዐ ፤ ተረሳ ፡ ተዘነጋ ፤ ጠፋ ፡ ታባ ፡ ተሰወረ ፤ ራቀ ፡ ተለየ ፡ ባዕድ ፡ ኾነ ። ዙሉ ፡ ይትረሳዕ ። ተረስዐኒ ፡ በሊዐ ፡ እክል ። ተረስዐኒ ፡ ነገሩ ። አልቦ ፡ ዘተረስዐከ ። ተረስዐት ፡ እምዙሉ ፡ ቡብአ ። ይትረሳዕ ፡ ልቦሙ ፡ እምጥበብ ፡ (መክ፪ ፡ ፲፮ ። መዝ ፡ ፻፩ ። ዳን፪ ፡ ፭ ፡ ፳ ። ኢሳ፵ ፡ ፳፯ ። ኢዮ፳፰ ፡ ፳፩ ። ሔኖ፺፫ ፡ ፰) ።

ርሱዕ ፤ የተረሳ ፤ የተዘነጋ ። ስሑት ፤ ርሱሕ ፤ ኃጥእ ፡ ኀጢአተኛ ፡ (ሄርማ ፡ ገ፺፩) ።

ርሳስ ፤ (ዐረ ፡ ርጻጽ) ፤ በቁሙ ፤ የጥይት ፡ የጥፊት ። ቀለመ ፡ ርሳስ ፤ መጣፊያ ። ቀለም ፡ ዕንጨቱ ፡ ነው ፤ ባማርኛ ፡ ግን ፡ የርሳስ ፡ ቅጽል ።

ረቲም ፤ ሞት ፤ (ረተመ ፡ ይረትም ፡ ይርትም ። ትግሬ ፡ ረትመ ። ዕብ ፡ ራታም) ፤ መጫን ፡ መጥመድ ፤ የፈረስ ፡ የሠረገላ ። መታመም ፡ በደዌ ፡ መጠመድ ፤ በሽተኛ ፡ መኾን ። ሐርተመን ፡ ተመ ልከት ፤ የዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ነው ፤ ሰንቀወ ፡ የንቀወ ፡ ውሳጅ ፡ እንደ ፡ ኾነ ።

ረቲዕ ፤ ዖት ፤ (ረትዐ ፡ ይረትዕ ፡ ይርታዕ ። ዕብ ፡ ራቶዕ ፤ ርዒድ ፡ ጸኒን) ፤ መርታት ፤ ማሸነፍ ፤ በሙግት ፡ በውጊት ። (ተረት) ፡ ሳይረቱ ፡ አይ በረቱ ። ረታዕከ ፡ ኦ ፡ ካልእየ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

—፤ መቅናት ፤ ቀጥ ፡ ለጥ ፡ ማለት ፤ ቅን ፡ እውነተኛ ፡ መ ኾን ፤ አለመዛባት ፤ ማማር ፡ መበጀት ፡ መከናወን ፤ መጽ ናት ፤ መገባት ፤ የባሕርይ ፡ የግብር ፡ የነገር ። ጸድቃንና ፡ ቀንአን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎሮች ፡ ናቸው ። ጠዋይ ፡ ኢይክል ፡ ረቲዐ ። ይረትዕ ፡ ልሳኑ ፡ በሃም ። ሊተኒ ፡ ረትዐኒ ። ረትዐ ፡ መንግሥቱ ፡ ለፈርዖን ። በእንተ ፡ ጸሎቱ ፡ ይረትዕ ፡ ዓለም ። ወናሁ ፡ ይረትዕ ፡ ሊተ ፡ ተመክሖ ፡ (መክ፩ ፡ ፲፭ ። ኢሳ፴፭ ፡ ፮ ። ሉቃ፩ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፵ ። ስንክ ፡ የካ፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፪ ፡ ፩) ።

ራትዕ ፤ (ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት) ፤ በቁሙ ፤ የረታ ፡ የቀና ፤ ቅን ፤ እውነተኛ ። ብእሲ ፡ ራትዕ ። ጻድቅ ፡ አ ንተ ፡ እግዚኦ ፡ ወራትዕ ። ወለራትዓን ፡ ይደልዎሙ ፡ ክብር ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፩ ። ራእ፲፮ ፡ ፭ ። መዝ ፡ ፴፪) ። በራትዕ ፡ ፈንታ ፡ ርትዕ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፡ (መዝ፲ ፡ ፫) ።

ርቱዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ትዕት) ፤ የቀና ፤ ቀጥ ፡ ያለ ፤ የተካከለ ፤ ዐባጣ ፡ ጐባጣ ፡ ያይደለ ። ርቱዐ ፡ እገሪ ሆሙ ፤ ርቱዓነ ፡ ልብ ። ፍናው ፡ ርቱዓት ። ሃይማ ኖት ፡ ርትዕት ፡ (ሕዝ፩ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፴፭ ። ምሳ፪ ፡ ፲፫ ። ቅዳ) ።

ርቱዕ ፤ (ይደሉ ፤ መፍትው) ፤ ይገባል ፤ የተገባ ፤ የሚገባ ፤ ግቡ ፤ አገባብ ። ርቱዕ ፡ ይትወከፍዎ ። ርቱዕ ፡ ታጥርያ ። አኮ ፡ ርቱዕ ፡ ያስተኣክይዎ ። ር ቱዕ ፡ ትብክዮ ፡ ለዘሞተ ። ርቱዕ ፡ ይሑር ። ርቱዕ ፡ ይሙት ። ኢኮነ ፡ ርቱዐ ፡ ይኅድጎሙ ፡ ንጉሥ ፡ (፩ ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፱ ። ኤር፴፱ ፡ ፯ ። ሚራ፲ ፡ ፳፫ ። ፳፪ ፡ ፲፩ ። ፪ነገ ፡ ፳ ፡ ፫ ። ዮሐ፲፱ ፡ ፯ ። አስቴ፫ ፡ ፰) ። ቆመ ፡ ርቱዐ ፤ ቀጥ ፡ ብሎ ፡ ተሸራሸቶ ። ሖረ ፡ ርቱዐ ፤ ቀንቶ ፡ አቅንቶ ፤

ፊት ፡ ለፊት ። ዘበርቱዕ ፡ ትኳንን ፤ ባገባብ ፡ በሚገባ ፡ በውነት ፡ በቅንነት ።

ርቱዐ ፡ ሃይማኖት ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ታላቅ ፡ መጣፍ ፡ አባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ የጣፉት ፤ ኦርቶዶክሳዊ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ርትዐት ፤ መርታት ፡ ርታታ ። መቅናት ፡ አቀናን ፤ ቅንነት ፤ ቀጥታ ። ይቀልል ፡ ርትዐቱ ። ርትዐተ ፡ ልብ ። ወርትዐተ ፡ መለያልየ ፡ ሥጋ ፡ ይጸንዕ ፡ በበ ፡ ሕቅ ፡ (አፈ ፡ ድ፵፩ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲ ፡ ፮ ። ሃይ ፡ አበ ፡ ቄር) ።

ርትዕ ፤ (ዓት ። ዕብ ፡ ሚሽፋጥ ፤ ኤሜት ፤ ጽዳቃ) ፤ እውነተኛ ፡ ፍርድ ፤ የቀና ፡ የተካከለ ፤ ሐሰትና ፡ ግፍ ፡ የሌለበት ፤ የሚገባ ፡ ሥራ ፤ ሕግ ፡ ትእዛዝ ፤ የተጣፈ ፡ የተወሰነ ፤ (ዘፀ፳፩ ፡ ፩—፴፮) ። ማህል ፡ ወርትዕ ፡ ተራከባ ፤ ርትዐሰ ፡ እምድር ። ፍትሐ ፡ ወርትዕ ፡ ተድላ ፡ መንበሩ ። ይቀንት ፡ ጽድቀ ፡ ወይትዐጸፍ ፡ ርትዐ ። ኢነበብክሙ ፡ ርትዐ ። ወኢንገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ ወለርትዕ ። ሎግዮ ፡ ዘበነገረ ፡ ጽድቀ ፡ ወርትዐ ፡ (መዝ ፡ ፹፬ና ፡ ፹፰ ። ኢሳ፲፩ ፡ ፭ ። ኢዮ፵፱ ፡ ፰ ። ፩ዮሐ ፡ ፩ ፡ ፮ ። ሚራ፵፩ ፡ ፲) ። የጽድቅና ፡ የርትዕ ፡ ፍቻቸው ፡ ስለ ፡ ገጠመ ፡ በጽድቅ ፡ ፈንታ ፡ ርትዕ ፡ በርትዕ ፡ ፈንታ ፡ ጽድቅ ፡ ይላል ፤ ንባብ ፡ እንጂ ፡ ምስጢር ፡ አያፈርስም ፤ ስሕተትነቱ ፡ ጥቂት ፡ ነው ።

አርትዐ ፤ አስረታ ። አቀና ፤ አጠና ፤ አበጀ ፡ አዘጋጀ ፤ ቅን ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። አርታዕከ ፡ ነገረ ። ከመ ፡ ያርትዕ ፡ እገሪነ ። አረትዕ ፡ መንበረ ፡ መንግሥቱ ። እግዚ ፡ አርትዐ ፡ ዓለመ ፡ በጥበቡ ። አርትዕ ፡ ሖሮ ፡ ጠዋየ ። አርትዕ ፡ ልበከ ። አርታዕኩ ፡ ነፍስየ ፡ (ቄር ፡ ጸሎ ። ሉቃ፩ ፡ ፸፱ ። ፩ዜና ፡ ፳፪ ፡ ፲ ። ኤር፲ ፡ ፲፪ ። ኢሳ፵፰ ፡ ፮ ። ሚራ፪ ፡ ፪ ። ፵፩ ፡ ፳) ። በአርትዐ ፡ ፈንታ ፡ አስተራትዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እግዚ ፡ ዘይገብር ፡ ሖሮ ፡ ወያስተራትዕ ። ከመ ፡ ያስተራትዕ ፡ ፍትሐ ፡ ለማኅፈኑ ። ኤልያስ ፡ ይቀድም ፡ መጺአ ፡ ወያስተራትዕ ፡ ሖሮ ። ከመ ፡ ታስተራትዕ ፡ ዘተርፈ ። ናስተራትዕ ፡ ሃይማኖተ ፡ (ዓሞ፭ ፡ ፰ ። ሚራ፲፱ ፡ ፳፭ ። ማቴ ፲፯ ፡ ፲፩ ። ቲቶ፩ ፡ ፭ ። ገድ ፡ ተክ) ።

መርትዒ ፡ ዕ ፤ የሚያቀና ፤ ቅን ፡ የሚያደርግ ። መርትዐ ፡ ጠበብት ፡ (ጥበ፯ ፡ ፲፭) ።

ተረትዐ ፤ ተረታ ፤ ተሸነፈ ፤ ድል ፡ ኾነ ።

ተራትዐ ፤ ተረታታ ፤ ተነጣጠረ ። ተቀናና ፤ ተዘገጃጀ ፤ ተከነዋወነ ፤ ተሳካ ። እስከ ፡ አመ ፡ ይትራትዕ ፡ (ዕብ፱ ፡ ፲) ።

አስተራትዐ ፤ አረታታ ። አቃና ፤ አቀናና ፤ አዘገጃጀ ። ታስተራትዕ ፡ ሖሮ ፡ ነፍስ ። ታስተራትዕ ፡ ምድረ ፡ (ዮዲ፲፭ ፡ ፯ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፰) ።

መስተራትዕ ፤ (ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት) ፤ የሚያቃና ፤ ፈጣን ፡ ቀልጣፋ ፤ ቁመታም ፡ ደረታም ፡ ጎይለኛ ፤ የሜፍራ ፡ አለቃ ፤ ባለወግ ፡ ሜፍራ ፡ ዘበኛ ፤ ያዥ ፡ ጨባጭ ፤ አሳሪ ፡ ቀጭ ፤ ፈላጭ ፡ ቈራጭ ፤ ሰያፊ ፡ ገራፊ ፤ ሰቃይ ፡ ገዳይ ። መስተራትዓነ ፡ ሐራ ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፳፯ ። ማር፲፭ ፡ ፲፮ ። ዲድ ፡ ፳፭ ። መቃ ፡ ገ፱) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በመስተራትዓን ፡ ፈንታ ፡ መስተራትዓት ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ሰ

ሰ ፤ ኻያ ፡ አንደኛ ፡ ፊደል ፡ በግእዝ ፡ አልፍ ፡ ቤት ፡ በአበገደ ፤ ስሙ ፡ ሳት ፤ ሰዓት ፤ ቍጥሩ ፡ ፷፻ ፤ አኃዝ ፡ ሲኾን ፡ ሰ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፤ ሦስት ፡ መቶ ፡ ይባላል ። ሠውት ፡ ሠና ፡ ሳት ፡ ስ ፡ ተዛውረው ፡ ስለ ፡ ተጣፉና ፡ ሳቱ ፡ ሰ ፡ በሠውት ፡ ሠ ፡ በታ ፡ ስለ ፡ ገባ ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ የውጣ ፡ ሠረዝ ፡ ቀርናዊ ፡ ነቍጣ ፡ ሲኾንበት ፡ ሸ ፡ ይባላል ። ከ ፡ በነቍጣ ፡ ምክንያት ፡ ኸ ፡ እንዲባል ፡ ይኸም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ፤ በጥንታዊው ፡ ባሮጌው ፡ ግእዝ ፡ ግን ፡ ሸ ፡ የሚባል ፡ ሠውት ፡ ሠ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ሳቱ ፡ ሰ ፡ አልነበረም ፤ የቀረውን ፡ በሠውት ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ።

ሰ ፤ (አገባብ) ፤ ሳ ፤ ስ ፡ ትቾ ፤ ማ ፤ ና ፡ ግን ፡ ይኾናል ፤ ምስጢሩና ፡ ስልቱ ፡ አፍራሽነት ፡ ነው ። ሳ ፡ ሲኾን ፡ በጥያቄ ፡ ቃል ፡ ይገባል ። ሲቅከሙሰ ፡ ኢይሁብኑ ፡ ጸባሕተ ፤ መምራቻቹሳ ፡ (ማቴ፲፯ ፡ ፳፭) ። ሲከታተል ፡ ግን ፡ ፊተኛው ፡ ስ ፡ ወይም ፡ ትቾ ፤ ኋለኛው ፡ ሳ ፡ ይኾናል ። ጴጥሮስሰ ፡ ነስሐ ፡ በእንተ ፡ ዘክሕደ ፤ ይሁዳሰ ፡ ኢነስሐኑ ። አንተሰ ፡ መጻእከ ፤ እኁከሰ ፡ ተርፈኑ ። ይሁዳሳ ፤ ወንድምኽሳ ። ጥያቄ ፡ በሌለው ፡ ሲገባ ፡ እንዳወራረዱ ፡ ይፈታል ፤ ወልድየሰ ፡ ሞተ ፤ ልጄስ ፡ ሙቷል ፤ ልጄማ ፡ ሙቶ ። ሕያው ፡ ውእቱሰ ፤ ርሱስ ። አንተሰ ፡ አንተ ፡ ከመ ፤ አንተማ ፡ አንተ ፡ ግን ፡ አንተስ ፤ ያሰኛል ። ወእመሰ ፡ ታፈቅሩ ፡ ዘያፈቅረክሙ ፤ የሚወዳችኹንማ ። ና ፡ ሲኾን ፤ ይጽናሕስ ፡ ይትርፍስ ፡ እያለ ፡ በትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ። ትቾና ፡ ስ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ትቾ ፡ ሲኾን ፡ ወ ፡ ሂ ፡ ኒ ፡ ግን ፡ እየኾኑ ፡ ይከተሉታል ። ይህም ፤ ለዕቡያንሰ ፡ ይትቃወሞሙ ፡ ወለትሑታን ፡ ይሁቦሙ ፡ ክብረ ። ቃልስ ፡ ቃለ ፡ ያዕቆብ ፡ ወእደው ፡ ዘዔሳው ። ለአድግስ ፡ አቅሕሞ ፡ ወ

ለገብርኒ ፡ ገሥጾ ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ስትፈታም ፤ ትቢተኞችን ፡ ይቃወማቸዋል ፤ ለትሑታን ፡ ግን ፡ ክብር ፡ ይሰጣቸዋል ፡ በል ። ግን ፡ ሲኾን ፤ አንሰ ፡ እብለክሙ ። አንትሙሰ ፡ ሶበ ፡ ትጼልዩ ። ዘቲሰ ፡ አብአት ፡ ዙሉ ፡ ዘባ ፡ እያለ ፡ በኹሉ ፡ ይገባል ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ሰ ፡ ለማለት ፡ ሰን ፡ አለቦታው ፡ ያስቀድማል ፤ የመላሸና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ በጽርእም ፡ በዕብራይስጥም ፡ አይገኝ ። ይህም ፤ ሰብእሰ ፡ ገጾ ፡ ይሬኢ ፡ ወእግዚአብሔርሰ ፡ ልበ ፡ ይሬኢ ። እሙንቱሰ ፡ ተፀቅጹ ፡ ወወድቁ ፡ ወንሕነሰ ፡ ተንሣእነ ፡ ወረታዕነ ። ቤትየሰ ፡ ቤተ ፡ ጸሎት ፡ ይሰመይ ፡ ወአንትሙሰ ፡ ረሰይክምዎ ፡ በአተ ፡ ፈያት ፡ እያለ ፡ ሌላውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፤ ተምኔትየ ፤ ስእለትየ ። እስመ ፡ እፈቱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፤ ይረትዕሰ ፡ ይርታዕ ፡ ፍኖትየ ። እፈቱሰ ፡ እፍልስ ፡ እያለ ፡ አላገባቡ ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል ፡ (ዕርጅ ፡ ቍ፹፭) ።

ሰ ፤ (ዕብ ፡ ናእ) ፤ ትእምርተ ፡ ስኢል ፡ ዐቢይ ፤ የምልጃ ፡ የልመና ፡ ቃል ፤ እባክኽ ፤ እባክኽ ። ሲገባም ፡ በመጨረሻ ፡ ቃል ፤ በግልባይ ፡ አንቀጽ ፡ ይገባል ፤ ልመናው ፡ እጅግ ፡ ብርቱ ፡ ነው ። የአን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ ነው ። አምላክ ፡ ኅያላን ፡ ተመየጥሰ ። አ ፡ እግዚኦ ፡ አድኅንሰ ፤ ሠርሕሰ ፡ (መዝ ፡ ፸፱ ። ፻፲፰) ። ኹለተኛም ፡ እንደ ፡ ዕብራይስጡ ፡ ነ ፡ ኹኖ ፡ በንሕነ ፡ ዝርዝር ፡ ይፈታል ። ይህም ፤ ተመየጥሰ ፤ ተመየጠነ ፤ ተመየጥ ፡ ለነ ። አድኅንሰ ፤ አድኅነነ ። ሠርሕሰ ፤ ሠርሐነ ፤ ሠርሕ ፡ ለነ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። (ዕርጅ ፡ ቍ፺፱) ።

ሰአበ ፤—ረከሰ ፤—ሠአበ ።

ሰአል ፤ ሎት ፤ (ሰአለ ፡ ይስእል ፡ ይስአል ። ዕብ ፡ ሻአል ። ሱር ፡ ሼእል ። ዐረ ፡ ሰአለ) ፤ መለመን ፤ መፈለግ ፤ መሻት ፤ እባክኽ ፡ ስጠኝ ፡ አድርግልኝ ፡ ማለት ፤ መማለድ ። መጠየቅ ፤ መመርመር ፤ ለማወቅ ፡ ለማግኘት ። ሕይወቱ ፡ ለነዳይ ፡ ስኢለ ፡ ምጽዋት ። ሰአሉ ፡ ወይትወሀበክሙ ፤ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሰአለ ፡ ይነሥእ ፤ ሰአሊ ፡ ለነ ፤ ልመን ፡ (ሢራ ፴፩ ፡ ፳፭ ። ማቴ፯ ፡ ፯) ። ይስእልዎሙ ፡ ለአማልክት ። ሶረት ፡ ትስእል ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ። በእንተ ፡ መኑ ፡ ትስእል ፡ ወትጤይቅ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፫ ። ዘፍ፳፭ ፡ ፳፪ ። ሔኖ፳፩ ፡ ፭) ። ብዙው ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሰአለ ፡ ፈንታ ፡ ተሰእለ ፤ ተሰአለ ፤ ተሰእሎት ፡ ይላል ፤ ባለቅኔዎችም ፡ እንዲሁ ፡ ይላሉ ፤ የስሕተት ፡ ልማድ ፡ ነው ። የግዕ ፡ ርባ ፡ አካኼድ ፡ የአዕማድ ፡ መንገድ ፡ ክአእመረ ፡ ዠምሮ ፡ እንደሚገባው ፡ አልታወቀም ፤ አልተጠነቀቀም ። ወእመሂ ፡ ተሰእልክዎሙ ፡ ኢይሰጠዉኒ ። ተሰአሎ ፡ ለአቡከ ፡ ወይነግረከ ። ተሰእሎት ፡ ዘተሰእልዎ ፡ ካልአን ። ተሰአሎ ፡ እግዚ ፡ ለኢዮብ ፡ (ኢሳ፵፭ ፡ ፳፫ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፯ ። ስንክ ፡ የካ፲ ። ድጓ) ። ስንአለን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ስጕጽ ፡ ነው ።

ሰአሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ አልት) ፤ የሚለምን ፤ የሚጠይቅ ፤ ለማኝ ፡ ጠያቂ ፤ ማኅጅ ። ስአሊተ ፡ ምሕረት ፡ ለኀጥኣን ። ሰአሊት ፡ ሕይወተ ፡ ለነፍሳቲነ ፡ (ግንዘ ። ቅዳ ። ኤፍ ፡ ፭) ።

ሰአልት ፤ ለማኞች ፤ ጠያቆች ፤ መርማሮች ። የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ መጽሐፈ ፡ ስገል ፤ የጥንቈላ ፡ መጽሐፍ ፤ እንዳውደ ፡ ነገሥት ፡ ያለ ።

መስእል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ ጠንቋይ ፤ ጋኔን ፡ ሳቢ ፤ ሙት ፡ ጠሪ ፤ ባለሰአልት ። አስጠንቋይ ፤ ጠንቋይ ፡ ጠያቂ ፡ (ሲኖዶ) ።

ምስአል ፤ (ላት) ፤ መለመኛ ፤ መማለጃ ፤ መጠየቂያ ፡ ቦታ ፤ ቤተ ፡ ክሲያን ። ትኩን ፡ ምስኣለ ፡ ወምስጋደ ፡ ወምስትስሪየ ፡ ኀጢአት ፡ (ቀሌ ። ድጓ ። አርጋ ፡ ፬) ።

አስአለ ፤ አስለመነ ፤ አስጠየቀ ፤ አስማለደ ፡ አማላጅ ፡ ላከ ። ዐቢየ ፡ ነቢየ ፡ ዮሐንስሀ ፡ አስአልነ ፤ ያስተምሕር ፡ በእንቲአነ ፤ ማህልክ ፡ ወትረ ፡ ይብጽሐነ ፡ (መዋሥ) ።

ተስእለ ፤ (ተደራጊ) ፤ ተለመነ ፤ ተጠየቀ ፤ ተመረመረ ፤ ተለማኝ ፡ ተጠያቂ ፡ ኾነ ።

ስኡል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ እልት) ፤ የተለመነ ፤ የተጠየቀ ፤ ልምን ፡ ጥይቅ ።

ስእለት ፤ (ታት) ፤ መለመን ፤ አለማመን ፤ ልመና ፤ ፍላጎት ፤ ምልጃ ፤ ጸሎት ፤ ጥየቃ ። ኀፈርኩ ፡ ስእለቶ ፡ ለንጉሥ ፡ ኀይለ ፡ ወአፍራሀ (ወአፍራሰ) ። ስእለት ፡ ብየ ፡ እንተ ፡ እስእል ፡ እምኔከ ። ምንት ፡ ውእቱ ፡ ስእለትኪ ። ወክነ ፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ስእለት ። አባእኩ ፡ ተዝካረ ፡ ስእለትክሙ ። ወተስእሉኒ ፡ ከመ ፡ አጽሐፍ ፡ ተዝካረ ፡ ስእለት ፡ (ዕዝ፫ ፡ ፳፪ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። አስቴ፯ ፡ ፪ ። ፩ዜና ፡ ፲፫ ፡ ፩ ። ጦቢ፲፪ ፡ ፲፪ ። ሔኖ፲፫ ፡ ፪ ። ፲፱ ፡ ፯) ።

ተስእሎ ፤ ሎት ፤ (ታት) ፤ (ጥ ፡ ለጠ) መለመን ፤ መጠየቅ ፤ ተለማኝ ፡ ተጠያቂ ፡ መኾን ። ልማዱ ፡ ግን ፡ አድራጊነት ፡ ነው ። ክፍል ፡ ቀዳሚ ፤ እምተስእሎታት ፡ ዜናሆሙ ፡ ለአበው ፡ መነኮሳት ፡ (ፊልክ ፡ ፩) ።

ተሳአለ ፤ (ተደራራጊ) ፤ ተለማመነ ፤ ተጠያየቀ ፤ ተመራመረ ፡ (ማቴ፲ ፡ ፲፩) ።

ተሳእሎ ፤ መጠያየቅ ፤ መመራመር ፤ ርስ ፡ በርስ ።

አስተሳአለ ፤ አላመነ ፤ አለማመነ ፤ አጠያየቀ ፤ አሟገተ ፡ አከራከረ ፤ ተጠየቅ ፡ አሰኘ ።

ሰአለ ፤—ሣለ ፡ መሰለ ፤—ሥዒል ፡ ሠዐለ ።

ሰአለ ፤—ሳለ ፡ ሳላም ፡ ኾነ ፤—ሰዐለ ።

ሲኦል ፤ (ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሽኦል) ፤ በቁሙ ፤ ታሕተ ፡ ምድር ፤ ልበ ፡ ምድር ፤ መቃብር ፤ የግዞት ፡ ቦታ ፤ መካነ ፡ ኃጥኣን ፤ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ዐርብ ፡ ነፍሳት ፡ ኹሉ ፡ የነበሩበት ። አክኦ ፡ ክሡት ፡ ሲኦል ፡ በቅድሜሁ ። ም

ትሂ ፡ ወሲኦል ፡ ይቤሉ ። ወኢይኅንኳ ፡ ለነፍስየ ፡ እ ምሲኦል ፡ ታሕቲት ። መራኁተ ፡ ሞት ፡ ወሲኦል ። ሕናቅጸ ፡ ሲኦል ፡ (ኢዮ፴፯ ፡ ፲፯ ። ፴፰ ፡ ፴፱ ። መዝ ፡ ፹፭ ። ራእ፩ ፡ ፲፰ ። ማቴ፲፯ ፡ ፲፰) ።

ሰአመ ፤—ሳመ ፡ ለከፈ ፤—ስዒም ፡ ሰ ዐመ ።

ሲኢን ፤ ኖት ፤ (ስእነ ፡ ይስእን ፡ ይስ ኣን ። ዕብ ፡ ሻኤን ፤ ንሀየ ። ያሼን ፤ ኖመ) ፤ መሳን ፤ መድከም ፤ መታከት ፤ ኀይል ፡ ክሂል ፡ ሥልጣን ፡ ማጣት ፤ አለመቻል ፤ የማይቻለው ፡ መኾን ። ስእኑ ፡ አ ውሥኦቶ ፡ ለኢዮብ ። አናብስት ፡ ስእኑ ፡ ይግስስዎ ። ኀሠሥኩ ፡ አእምር ፡ ወስእንኩ ። ሰእመ ፡ ስእነ ፡ ብ እሲ ፡ በኪበ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ለአቅሞ ፡ ዘርዐ ፤ ወ ዝንቱ ፡ ስኢን ፡ ይከውን ፡ እምሠለስቱ ፡ ምክንያት ። ስኢነነ ፡ ተፀግሦ ፤ (ኢዮ፴፪ ፡ ፫ ። ስንክ ፡ ጳጕ፩ ። ሱቱ ፡ ዕዝ፲፫ ፡ ፰ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ። ፩ተሰ ፡ ፫ ፡ ፩) ።

ተስእነ ፤ ተሳነ ፤ አቃተ ፤ የማይቻል ፡ ኾነ ፤ ች ሎቱ ፡ ታጣ ። እፈቅድ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወይስ ኣነኒ ። ወሶበ ፡ ተስእኖ ፡ ለሕግ ፡ አሪት ፡ (ሮሜ፩ ፡ ፲፱ ። ፰ ፡ ፫) ።

ስኡን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ እንት) ፤ የተሳነው ፤ ችሎት ፡ ያጣ ፤ የማይችል ፤ ደካማ ፡ ሕጹጽ ። ኆጥአ ፡ ወስኡን ፡ ወአብድ ። መሐይምት ፡ ስኡን ። ብርከ ፡ ስኡናን ። ድኳሞሙ ፡ ለስኡናን ፡ (ፊልክ ፡ ፩ ። ቄር ። ኢዮ፬ ፡ ፬ ። ሮሜ፲፭ ፡ ፩) ።

—፤ የሚሳን ፡ የሚያቅት ፤ ተስኖ ፡ የሚቀር ፤ የማይቻል ፡ ሥራ ። ሕልቡ ፡ ስኡን ፡ በኀቤሁ ፡ ለዘኵሉ ፡ ይክል ፡ (ቄር) ።

ስእነት ፤ መድከም ፤ ችሎት ፡ ማጣት ፤ ደካም ነት ፤ ኢከሃሊነት ። ኢክሃት ፡ ምክንያተ ፡ ስእነት ፡ ባዕ ሌሁ ፡ ለነገር ፡ (ቄር ፡ ገ፳፩) ። ዕቅጸቶሙ ፡ ድቀቶሙ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ስእነቶሙ ፡ ይላል ፤ የመላሽና ፡ የጣፊ ፡ ስሕተቶች ፡ ነው ፡ (ኤር፲፰ ፡ ፳፫) ።

ሳእን ፤—ጫማ ፡ መጫሚያ ፤—ሣእን ።

ሳእር ፤—በቁሙ ፡ ሣር ፤—ሥዒር ፡ ሥ ዕረ ።

ሰአረ ፤—ሻረ ፤—ስዒር ፡ ሰዐረ ።

ሰበ ፤—ጊዜ ፤—ሰዊብ ፡ ሰወበ ፤—ሶብ ።

ሰቢአ ፤ አት ፤ (ሰብአ ፡ ይሰብእ ፡ ይስ ብእ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሻባዕ ። ዐረ ፡ ሸቢዐ) ፤ ፈጽሞ ፡ መጥገብ ፤ መርካት ፤ አብዝቶ ፡ ማግኘት ፤ የም ግብ ፡ የገንዘብ ። መዕገስ ፡ ማርገዝ ፤ መንጠርዘዝ ፤ የስ ብልና ፡ የሴት ። ሰብዐን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

አስብአ ፤ አጠገበ ፤ አስረገዘ ።

ሰብእ ፤ (ዕብ ፡ ሸባእ ፤ ሰባእ ፤ ሰመ ፡ ነ ገድ ፤ ሳባ) ፤ ባሕርያዊ ፡ ስም ፤ በቁሙ ፤ ሰው ፤ አዳም ፤ የአዳም ፡ ዘር ፡ ኹሉ ፤ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ያለው ፤ ከነፍስ ፡ ከሥጋ ፡ አንድ ፡ የኾነ ፤ በነፍስ ፡ አካልነት ፡ የቆመ ፡ የተ ፈጸመ ፤ ሥጋ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ነፍስ ፡ ብቻ ፡ ያይደለ ፡ ፍጹመ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ ፤ ፍጹመ ፡ ጸጋ ፡ ምሉአ ፡ ጸጋ ። ንግበር ፡ ሰብአ ፡ በአርአያነ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፳፯ ። ፪ ፡ ፯) ። ስ ምንቱ ፡ ጠቅላይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ለወንድም ፡ ለሴትም ፤ ላ ንድም ፡ ለብዙም ፡ ይነገራል ፤ ውስጠ ፡ ብዙ ፡ ነው ። ይ ህም ፤ አንስ ፡ ዕፄ ፡ ወአኮ ፡ ሰብእ ፤ ምኑን ፡ በኀበ ፡ ሰ ብእ ። ሰብአ ፡ ወእንስሳ ፡ ታድኅን ። እሉ ፡ ሰብእ ፡ ዙሉ ፡ ሰብእ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም ፡ በስምና ፡ በግብር ፡ በነገር ፡ ኹሉ ፡ እየተናበበ ፡ እንዳወ ራረዱ ፡ ይፈታል ።

ሰብአ ፡ ቤት ፤ ቤተ ፡ ሰብ ፤ ዘመድ ፤ ወገን ፡ ነ ገድ ፤ ሎሌ ፡ ገረድ ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፪) ።

ሰብአ ፡ ዐይን ፤ ጕበኛ ፡ ሰላይ ፤ ተመልካች ፤ አስተዋይ ፡ (ሕዝ፫ ፡ ፲፯) ።

ሰብአ ፡ ሐጽ ፡ ወቀስት ፤ ቀስተኞች ፤ ባለ ቀስቶች ፡ (ኢሳ፳፩ ፡ ፲፩) ።

ሰብአ ፡ አፍራስ ፤ ፈረሰኞች ፤ ፈረስ ፡ ዐዋ ቆች ፤ ለጓሞች ፡ ባልደራሶች ፡ (ኤር፬ ፡ ፳፱) ።

ሰብአ ፡ ምሥያጥ ፤ ገባያተኞች ፤ ነጋዶች ፡ ዐ ጣሮች ፤ ባለመደብሮች ፡ (ግብ፲፯ ፡ ፭) ።

ሰብአ ፡ ዜና ፤ ወሬኞች ፤ ወሬያሞች ፤ ወሬ ፡ ነ ጋሮች ፤ ባለምሥራቾች ፤ ታሪክ ፡ ዐዋቆች ፡ (ናሖ፪ ፡ ፩) ።

ሰብአ ፡ አዝያኽ ፤ ኮከበኞች ፡ ኮከብ ፡ ቈጣ ሮች ፤ የኮከብ ፡ ፈላስፎች ፤ ሰብአ ፡ ሰገል ፡ (አቡሻ ፡ ፲፩) ።

ሰብኣዊ ፤ (ዊት) ፤ የሰው ፤ ሰዋም ፡ ባለሰው ፤ ሰውማ ፤ ሰውኛ ፤ በሰው ፡ ያደረ ፡ የተጠጋ ፤ ባሕርያዊ ፤ ጠባ ይዓዊ ። መፍትው ፡ ይሰመይ ፡ ሰብኣዌ ፡ ወአኮ ፡ ሰብአ ፤ እስመ ፡ ዘንደራ ፡ ለናዝሬት ፡ ተሰምየ ፡ ናዝራዌ ፡ ወ ኢተሰምየ ፡ ናዝሬተ ። ግብር ፡ ሰብኣዊ ። አሕጽጽ ፡ አእምሮተከ ፡ ሰብኣዊተ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። አፈ ፡ ድ፴፫ ። ፊ ልክ ፡ ፹፱) ።

ሰብኣት ፤ ሰዎች ፤ ወገኖች ፤ የቅርብ ፡ ዘመ ዶች ። ሰብኣቲሁ ፡ (ዘሌ፳፩ ፡ ፺፰ ፡ ፺፱) ።

ሰብእና ፤ ሰውነት ፤ ሰው ፡ መኾን ፤ የሰው ፡ ባ ሕርይ ፤ አካሉ ፡ ገላው ፤ ኹለንተናው ፤ ኹለመናው ። ሶበ ፡ ተገሀደ ፡ ሰብእናሁ ። ተውህበ ፡ በሰብእናሁ ። በጾም ፡ ወበጸሎት ፡ ሰብእናሆሙ ፡ ቀተሉ ። ሰብእና ፡ ዚአየ ፡ እሙር ፡ (ቀሌ ። ቄር ፡ ጸላ ። ድጓ ። አዋል) ።

ተሰብአ ፤ ተጠገበ ፤ ተረገዘ ፡ ሰው ፡ ኾነ ፤ ሥጋ ፡ ለበሰ ፤ ነፍስንና ፡ ሥጋን ፡ ነሣ ፤ ተዋሐደ ፡ ገንዘብ ፡ አደ ረገ ፤ ሰው ፡ ተባለ ፤ በሰው ፡ ስም ፡ ተጠራ ። ተሠገወ ፡ ወተሰብአ ፡ እምድንግል ። ተሰብአ ፡ እምድንግል ። ተሰብአ ፡ እማርያም ። ውእቱ ፡ ይቤለነ ፡ ከመ ፡ ቃሉ ፡ ይሰባእ ፡ በደኃሪ ፡ መዋዕል ። ሰላየ ፡ በእደየ ፡ ለሐ ዙዋ ፡ ለድንግል ፡ እንተ ፡ እምኔሃ ፡ ተሰባእኩ ። አም ላክ ፡ ተሰባኢ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ (ዲድ ፡ ፲፱ ። ቀሌ ። ድጓ ። ማር ፡ ይሥ) ።

ተሰብአ፤ አት፤ መፀነስ ፡ መረገዝ ። ሰው ፡ መኾን፤ ሥጋ ፡ መልበስ፤ የአዳምን ፡ ባሕርይ ፡ መንሣት ። ተሰብአተከ ፡ እመ ፡ ቦ ፡ ዘያስተሐቅር ፡ መኒኖ ፡ (ደራሲ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ሰቡእ፤ (አን ፡ ኢት ፡ ብእት)፤ ሰው ፡ የኾነ ፤ ልቡስ ፡ ሥጋ ። ሰይጣን ፡ ሥግው ፡ ወጋኔን ፡ ሰቡእ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ትስባኤ፤ ሰው ፡ መኾን፤ ሰውነት፤ የሰውነት ፡ ገላ፤ ባሕርይ ። ሰብእናን ፡ ተመልከት፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ዕሩቀ ፡ እመለኮት ፡ ረሰዩ ፡ ትስባኤ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፱) ።

ትስብእት፤ ዝኒ ፡ ከማሁ፤ ሰውነት፤ ሰው፤ ፍጹም ፡ የሰው ፡ ባሕርይ፤ ሎለንታ ፡ ሰብእ፤ ነፍስና ፡ ሥጋ፤ ወይም ፡ ነፍስ ፡ ያለው ፡ ሥጋ ። ትስብእቱ ፡ ለዋሕድ ። መለኮት ፡ ወትስብእት ፡ (አምላክነትና ፡ ሰውነት፤ አምላክና ፡ ሰው፤ ወይም ፡ ቃልና ፡ ሥጋ) ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘይቤ ፡ አየኬ ፡ ዘወለደት ፡ ድንግል ፡ ሚመ ፡ ትስብእተ ፡ ወሚመ ፡ መለኮተ ። ኢትፍልጥ ፡ ሊተ ፡ እምድኅረ ፡ ተድምርት፤ እስመ ፡ ዘፈለጠ ፡ እንተ ፡ ባሕቲቱ ፡ ብእሴ ፡ ወእንተ ፡ ባሕቲቱ ፡ አምላከ ፡ ቃለ፤ ክልኤተ ፡ ይሬስዮ ፡ ለዐማኑኤል ፡ (ቄር ፡ እስት) ።

ሰቢብ፤ ቦት፤ (ሰበ፤ ሰበበ ፡ ይሰብብ ፡ ይስብብ ። ዕብ ፡ ሳባብ)፤ መዞር፤ ማቀፍ፤ መክበብ፤ ዙሮ ፡ መግጠም፤ መጠምጠም ። መፍሰስ፤ መንዛት፤ መረጨት፤ መሠራጨት፤ የመርዝ ፡ የስራዊት ። ወደኃሪታ ፡ ከመ ፡ ንስከተ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ትሰፍሕ ፡ ወከመ ፡ ዘእምቃግስት ፡ ይሰብቦ ፡ ሕምዙ ፡ (ምሳ ፳፫ ፡ ፴፪) ።

—፤ መሸበብ፤ በሸባ ፡ መያዝ ፡ መሳብ ። መሰበብ፤ ሰበብ ፡ መሻት፤ ምክንያት ፡ መፈለግ፤ በዙሪያ ፡ መኼድ፤ ነገርን ፡ ለማፍረስ ። ሰወበን ፡ ተመልከት፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ሰባቢ፤ ከባቢ ፡ ጦር፤ ዘበኛ ፡ ነጡር፤ ጭፍራ ፡ ወታደር ። ሰባቢ፤ ሰበብ ፡ ፈላጊ፤ ሰበበኛ፤ ሰበባም ።

ሰበብ፤ በቁሙ፤ ምክንያት፤ መነሻ፤ የነገር ፡ ዙሪያ፤ ከርከሬሻ ። (ተረት)፤ በሰበቡ ፡ መምሬ ፡ ተሳቡ ።

—፤ የጥርስ ፡ እድፍ፤ ችክ፤ ግርድ ፡ ሻክላ፤ ኖራ ፡ (ትግሬ) ።

አስባብ፤ ሰበቦች፤ በሰበብ ፡ ባስባብ ፡ እንዲሉ ። ከባቦች፤ ዘበኞች፤ በዙሪያ ፡ ያሉ፤ ኀያላን ፡ ያርብሓን ። ወዐደውስ ፡ እለ ፡ አስባብ ፡ ኵሎሙ ፡ በቅድመ ፡ አብያቲሆሙ ፡ ይቢቱ ፡ ወያጽንዑ ፡ ዐቂበ ። አንቅህዎሙ ፡ ለአስባቢሃ ፡ (ነሐ፯ ፡ ፫ ። ኤር፳፰ ፡ ፲፱) ።

ሰብድዓት፤ (ብ ፡ ሰባድዕት ። ዐረ ፡ ሸብዲዕ፤ ጊንጥ)፤ እፍኝት፤ ክፉ ፡ እባብ ። ትውልደ ፡ ሰባድዕት ፡ (ሉቃ፫ ፡ ፯) ።

—፤ ስመ ፡ ነገድ፤ የሰውና ፡ የአራዊት ፡ መልክ ፡ ያላቸው ። ሖጥፍሑ ፡ ሀገረ ፡ ሰባድዕት ፡ እለ ፡ ገጾሙ ፡ ሰብእ ፡ ወዘነበ ፡ አድግ ፡ ውስተ ፡ ሐቌሆሙ ። ወበጽሐ ፡ እስክንድር ፡ ኀበ ፡ ሰብድዓት ፡ ዘይበልዑ ፡ ሰብአ ፡ ወእንስሳ ፡ ወአራዊተ ፡ ዕፀወ ፡ ወአሥዕርተ፤ እለ ፡ የሐይኩ ፡ እብነ ፡ ወይሰትዩ ፡ እሳተ፤ ብሔሮሙኒ ፡ ጽኑዕ፤ ወቦሙ ፡ አሐቲ ፡ ሙፃእ ፡ መጠነ ፡ ዕሥራ ፡ ወክልኤቱ ፡ በእመት ። ወጸለየ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡ ....ወአስተቃረበ ፡ ሎቱ ፡ ክልኤተ ፡ አድባረ ፡ እለ ፡ ይብልዎሙ ፡ ምድቅሔል ፡ ቅርፍተሬን፤ እስከ ፡ ይተርፍ ፡ ማእከሌሆን ፡ መጠነ ፡ ዕሥራ ፡ ወሠለስቱ ፡ በእመት ፡ ወአንበሮን ፡ ህየ ፡ ሰሐሰይተ ፡ ብርት ፡ ስከመ ፡ ነበሩ ፡ በምድረ ፡ ደቂቀ ፡ ያፌት ፡ ከመ ፡ ኢይፃኡ ፡ ሰብድዓት ፡ ወኢያጥፍኡ ፡ ሰብአ፤ ወይጐየዩ ፡ ሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ቃለ ፡ ቀርን ፡ ወእንዚራ ፡ ወከበሮ ፡ (ክብ ፡ ነገ ። ዜና ፡ እስ ። ራእ፱ ፡ ፩—፲፩) ።

ሰብሐ፤—ሠበ ፡ ወፈረ፤—ሠቢሕ ፡ ሠብሐ ።

(ጥ) **ሰብሐ፤ ሖት፤ (ሰብሐ ፡ ይሴብሕ ፡ ይሰብሕ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሻባሕ ። ዐረ ፡ ሰበሐ)፤** ማመስገን፤ ማወደስ፤ ማክበር ፡ ማግነን፤ በክብርና ፡ በታምራት ፡ መግለጥ፤ ማብራት፤ የክብር ፡ ብርሃን ፡ መስጠት ። ሰብሕዎ ፡ ለእግዚ ፡ ኵልክሙ ፡ አሕዛብ፤ ወይሴብሕዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ሕዝብ ። ሰብሐኒ ፡ በቅድመ ፡ ሊቃውንቲሆሙ ፡ ለእስራኤል ። እመሰ ፡ ሰልየ ፡ ሰባሕኩ ፡ ርእስየ ፡ ኢይበቍዐኒ ፡ ስብሐትየ ። አባ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ከመ ፡ ትሰብሖ ፡ ለወልድከ፤ ወወልድከኒ ፡ ከመ ፡ ይሰብሕከ ። ሰብሖ ፡ ለምሕረትከ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፴ ። ዮሐ፰ ፡ ፶፬ ። ፲፯ ፡ ፩ ። መዝ ፡ ፲፯) ።

ሰባሒ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት)፤ የሚያመስግን፤ አመስጋኝ፤ ቀዳሽ ፡ አወዳሽ ። ይንእስ ፡ ሰባሒ ፡ እምተሰባሒ ። ሰባሕያን ፡ ወመተንብላን ፡ (አዋል ። መዋሥ ። አርጋ ፡ ፪) ።

ተሰብሐ፤ ተመሰገነ፤ ከበረ፤ ተገለጠ፤ በራ ፡ ብሩህ ፡ ኾነ ። ይሴቦሕ ፡ ስምየ ፡ በውስተ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ። ጥቀ ፡ ተሰብሐ ፡ ስምከ ። አመ ፡ ተሰብሐ ፡ ኢየሱስ ። ወተሰብሐ ፡ ሕብረ ፡ ገጹ ፡ (ሚል፩ ፡ ፲፩ ። መዝ ፡ ፰ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፲፯ ። ዘፀ፴፭ ፡ ፳፱) ።

ስቡሕ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ብሕት)፤ የተመሰገነ፤ ምስጉን፤ ክቡር፤ ክቡድ ፡ ልዑል፤ ብሩህ ፡ ጽዱል ። ንሴብሖ ፡ ለእግዚ ፡ ስቡሐ ፡ ዘተሰብሐ ። ቃል ፡ ስቡሕ ። ወስቡሕ ፡ ራእዮሙ ። ዕፀው ፡ ስቡሓን ፡ (ዘፀ ፲፭ ፡ ፩ ። ምሳ፳፭ ፡ ፳፯ ። ሔኖ፳፱ ፡ ፪ ። ፴፪ ፡ ፫) ።

ስባሔ፤ (ሕያት)፤ ማመስገን፤ መመስገን፤ አመስጋገን ። ውዳሴ ፡ ምስጋና፤ ክብር፤ ብርሃን ። አብዝኑ ፡ ስባሔሁ ። ርኢ ፡ ስባሔሆሙ ። ወሀበት ፡ ለእግዚ ፡ አኰቴተ ፡ ወስባሔ ። ዝማርያት ፡ ወስባሕያት ፡ (ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፻፺፩ ። ኩፋ ፡ ፳፩ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፪ ፡ ፯) ።

ስብሐት፤ (ታት)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ፤ ውዳሴ ፡ ምስጋና፤ ክብር ፡ ጌትነት፤ አምላካዊ ፡ ብርሃን፤ ጸዳል ፡ ምዕዛር ። ኢያረሙ ፡ እምስብሐቲነ፤ ስብሐተ ፡ ነግህ ።

ሎቱ፡ ስብሐት ። ወርኢነ፡ ስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ስብ ሐተ፡ ወልድ፡ ዋሕድ ። ወሀብክዎሙ፡ ስብሐተ፡ ዘ ወሀብከኒ ። አክሊለ፡ ስብሐት ። ወስብሐተ፡ እግዚ፡ በረቀ፡ ላዕሌሆሙ ። ወምድር፡ በርሀት፡ እምስብ ሐቲሁ፡ (ቀሌ ። ሮሜ፲፩፡ ፴፮ ። ዮሐ፩፡ ፲፬ ። ፲፯፡ ፳፪ ። ሉቃ፪፡ ፱ ። ሕዝ፵፫፡ ፪ ። ራእ፲፰፡ ፩) ።

ሰበጠ፤—ቀረበ፤ ተዘጋጀ፤—ሠቢጥ፡ ሠበጠ ።

ሳባጥ፤—የወር፡ ስም፤—ሠበጠ፡ ሣ ባጥ ።

ሰቢክ፤ ኮት፤ (ሰበከ፡ ይሰብክ፡ ይስ ብክ፤ ከረዘ ። ዕብ፡ ሳባኽ፤ ሰንሰለ፡ ፀፈረ)፤ መስበክ፤ ማብሠር፤ ማስተማር፤ በታላቅ፡ ቃል፡ መ ጮኽ፡ ማሰማት፤ መልፈፍ፤ መለፍለፍ፤ ዐዋጅ፡ መን ገር፤ ማዜም፡ መዘመር፤ ማውራት፡ መመስከር ። ፈነ ወኒ፡ እስብክ፡ ግዐዛነ፡ ለፂውዋን ። በከመ፡ ሰበኩ፡ ነቢያት ። እፎኑ፡ ይሰምዑ፡ ዘኢሰበኩ፡ ሎሙ፤ ወእ ፎኑ፡ ይሰብኩ፡ እንዘ፡ ኢይትፌነዉ ። ይስብክ፡ ሎቱ፡ ዐዋዲ፡ ውስተ፡ መርሕበ፡ ሀገር ። ይስብክ፡ ዲያቆን፡ ቅድመ፡ ወንጌል፡ እመዝሙረ፡ ዳዊት ። ሰበከ፡ በ ህየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ (ኢሳ፷፩፡ ፩ ። ቀሌ ። ሮሜ፲፡ ፲፬ ። አስቴ፮፡ ፱፡ ፲፩ ። ሥር፡ ቅዳ ። ስንክ፡ መጋ፲፩ ። ሠኔ፳፯) ።

ሰባኪ፤ (ኪት፡ ክያን፡ ያት)፤ በቁሙ፤ የ ሚሰብክ፤ የሚያስተምር፤ ዐዋጅ፡ ነጋሪ ። ከነ፡ ሐዋርያ፡ ወሰባኬ፡ ወንጌል ። ዮሐንስ፡ ሰባኬ፡ ጥምቀት ። በ አፈ፡ ዐሠርቱ፡ ወኅምስቱ፡ ነቢያት፡ ሰባክያን፡ (ዲድ፡ ፲ ። መዋሥ ። ግንዘ ። ፊልክ፡ ፵፩) ።

ምስባክ፤ (ካት)፤ መስበኪያ፡ ቦታ፤ ከፍ፡ ያለ ። ዲያቆን፡ ከወንጌል፡ በፊት፡ የሚያዜመው፡ መዝ ሙር ።

ተሰብከ፤ ተሰበከ፤ ተነገረ ። ወይሰበክ፡ ዝ፡ ወንጌለ፡ መንግሥት ። ዘበነቢያት፡ አቅደመ፡ ተዐ ውቀ፡ ወበሐዋርያት፡ ተሰብከ ። ጥበብ፡ ትሰበክ፡ (ማቴ፳፬፡ ፲፬ ። ኪዳ ። ምሳ፩፡ ፳፩) ።

ስብከት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ መስበክ፤ መስ በክ፤ አሰባበክ፤ ሰበክ፤ ትምርት፤ ዐዋጅ፤ ወሬ፡ ታሪክ ። በነዋኅ፡ ስብከት ። ስብክ፡ ሎሙ፡ በከመ፡ ቀዳሚ፡ ስብከት ። ንስማዕ፡ ስብከተ፡ ትንሣኤሁ ። ስብከት፡ ዘኢየሱስ፡ (ምሳ፱፡ ፫ ። ዮናሮ፡ ፪ ። ዲድ፡ ፲፪ ። ቄር) ።

ስብከተ፡ ጌና፤ በዓለ፡ ስብከት፤ የስብከት፡ እሑድ፤ ከታኅሣሥ፡ ፮፡ እስከ፲፫፡ የሚውል፤ ወደ፡ ጌና፡ ወዳ፲፱፡ የማይወርድ፡ የማይወጣ ። ዋዜማ፡ ዘስ ብከት፡ (ድጓ) ።

ስባክ፤ (ዕብ፡ ስባኽ ። ዐረ፡ ሸበከት)፤ ዐይነ፡ ርግብ፤ የመረብ፡ የመግለብ፡ ዐይነት፡ (፩ነገ፡ ፳፩፡ ፲፯) ። ሳቤቅን፡ ተመልከት፤ የሰበክ፡ ዘር፡ ነው ።

ሰብኮ፤ ኮት፤ (ሰበከ፡ ይሴብክ፡ ይሰ ብክ ። ዕብ፡ ሻፋኽ ። ዐረ፡ ሰፈከ)፤ ማቅለጥ፤ ማፍሰስ፤ መጨፍለቅ፤ እየመቱ፡ እየጠፈጠፉ፡ መሥራት፡ መገብሰስ፤ የማዕደን፡ የሸክላ ። ወሀበት፡ ክልኤተ፡ ምእተ፡ ብሩረ፡ ለዘይሰብክ፡ ወይገብሮ፡ ግልፎ፡ ወሰ በኮ፡ (መሳ፲፯፡ ፬ ። ሕዝ፳፪፡ ፳ ። ሚልኪ፡ ፫) ።

ሰባኪ፤ የሚያቀልጥ፡ የሚያፈስ፤ አቅላጭ፡ አፍ ሳሽ ። ሰባኬ፡ ብሩር፡ (አፈ፡ ተ፩) ።

ተሰበከ፤ ቀለጠ፤ ፈሰሰ፤ ተሠራ ። በከመ፡ ይ ሰበክ፡ ብሩር፤ ትሰበኩ፡ በማእከላ፡ (ሕዝ፳፪፡ ፳፪) ።

ስቡክ፤ (ካን፡ ካት፡ ብካት)፤ የቀለጠ፡ የ ፈሰሰ፡ ፍስ፤ ቅጥቅጥ ። ወገብረ፡ ባሕረ፡ እንተ፡ ብ ብርት፡ ስብክት፡ (፪ዜና፡ ፬፡ ፪ና፡ ፬) ።

ስብኮ፤ (ብ፡ ስብኮዋት)፤ ጣዖት፤ ምስል፤ አቅልጠው፡ አፍስሰው፡ ቀጥቅጠው፡ ገብስሰው፡ የሚሠ ሩት ። ስብኮ፡ ወርቅ፡ ግቡር፡ በአምሳለ፡ ዕፀ ። አማ ልክት፡ ዘስብኮ ። እሜርዎ፡ ለግልፎከ፡ ወለስብኮክ ። ከመ፡ ኢትበል፡ ስብኮየ፡ አዘዘኒ፡ (ዮሴፍ ። ዘሌ፲፱፡ ፬ ። ናሖ፩፡ ፲፬ ። ኢሳ፵፰፡ ፭) ።

መስበክ፤ ት፤ (ብ፡ መሳብክ፤ ት)፤ የሸክላ፡ ዕቃ፤ እንስራ፡ ማድጋ፤ ገንቦ፤ ማሰሮ፡ ምን ቸት ። ይትቀጠቀጥ፡ መስበክት፡ ውስተ፡ ዐዘቅት ። መሳብክተ፡ ማይ፡ (መክ፲፪፡ ፮ ። መዋሥ ። ዮሐ፪፡ ፮፡ ፯ ። መሳ፯፡ ፲፮ ። ፫ነገ፡ ፲፰፡ ፴፬) ።

—፤ የብረት፡ ዕቃ፤ መጣሪያ፤ ወይም፡ ቦታ፤ መጥበሻ፤ ማፍሰሻ፤ ከውር ። ይሰበኩ፡ በመስበኩ ። እለ፡ ሰበ ክዎሙ፡ ለአልሕምት፡ በውስተ፡ መስበክ ። እምነ፡ መሳብክተ፡ ኀጺን ። በመሳብክቲሁ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ በእሳት፡ ፈተኖሙ፡ ለቅዱሳን፡ (፫ነገ፡ ፮፡ ፲፩ ። ፳፡ ፶፩ ። ፪ዜና፡ ፬፡ ፫ ። መዋሥ) ።

ሰቢል፤ ሎት፤ (ሰብለ፡ ይሰብል፡ ይስ ብል ። ዕብ፡ ሳባል፤ ጾረ ። ዐረ፡ ሰቢለ፤ ሰን በለ)፤ ሰብል፡ መኾን፤ መዘርዘር፡ መውለድ፤ መጨር ቆት፤ መሸት፤ ማፍራት፤ ፍሬ፡ መያዝ፡ መሸከም ። ሰ ገም፡ እንበለ፡ ይስብል፡ (ዘፀ፱፡ ፴፩) ።

ሰብል፤ (ላት፤ ዕብ፡ ሽቦሌት ። ሱር፡ ሺብላ ። ዐረ፡ ሰበል)፤ በቁሙ፤ ዝርዝር፤ ወለዳ፤ ጨርቋ፡ ቀጭን፡ እሸት፤ ራስ፡ ዛላ፤ ዘለላ፤ እልፍ፡ ከነም ርቁና፡ ከነቂንዱ፡ (ማር፬፡ ፳፰) ። ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል ። ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ሰብዐቱ፡ ሰብላት፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረጹ፡ እምአሐዱ፡ ብርዕ ። ወሰብሎኒ፡ ይከውን፡ ሠላሳ፡ ኅጠተ፡ (መቃ፡ ገ፲፱ ። ዮሴፍ ። ፊልክ፡ ፬) ።

መስበልት፤ የእሸት፡ ፍሬ፤ ዛላ፤ እልፍ፤ ዝ ሪት፡ አዝመራ ። ዐዘቅት፡ ዘእንበለ፡ ማይ፤ ደመና፡ ዘእንበለ፡ ዝናም፤ ሠዊት፡ ዘእንበለ፡ መስበልት ። አልቦሙ፡ ኅጠት፡ ለመስበልቶሙ ። ሖሩ፡ መስተገ ብረ፡ ገራውህ፡ ሐጹረ፡ አሥዋክ፡ ያዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡ (መጽ፡ ምስ፡ ገ፴፩ ። ፪፻፴፪ ። ፪፻፶)።

ሰንብል፤ (ዐረ፡ ሱንቡለት)፤ እሸት፤ የእሸት፡ ዛላ፤ ንዶ፤ ጥይት። ቀዳሚ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስካለ፡ ወይን፤ ወናሁ፡ ተፀርዐ፡ ሰንብል፡ ወተርፈ፡ ወይን፡ (ፈ፡ መ፡ ፳፮፡ ፪)።

ሰንቢል፤ የመጠጥ፡ እሸት፤ ዝርዝር፡ መጠጥ፤ ጻፅፍ፤ ጉሽ። ግሬዳ፡ ማኅበራዊ፡ ድግስ። እሲ፡ ይተ ልዉ፡ አሠረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡ (ምሳ፳፫፡ ፴)።

ሰንቡል፤ **ሰንበልት**፤ ሰንቡል፤ ጥሩ፡ ሽቱ፤ ናርዶስዊ፤ ከዕፀወ፡ ዕጣን፡ አንዱ፤ ወይም፡ ዘንጉል፤ የባሕር፡ ሽቱ፡ (ዘፀ፴፡ ፴፬)። ከልበኔ፡ ወሰንቡል። ሰንበልት፡ ምዑዝ። ሰንበልት፡ ቅድው፡ (አዋ። ደራሲ። ሔኖ፴፪፡ ፩። ኩፋ፡ ፫ና፡ ፲፯)።

ሰንቡላ፤ (ዐረ፡ እሰንቡለት)፤ ኮከብ፤ የኮከብ፡ ስም፤ ካሥራ፡ ኹለቱ፡ መናዝል፡ አንዱ። ሽቱ፡ የሽቱ፡ ዛላ፡ ሽቷም፡ ማለት፡ ነው፤ ኮከብነቱም፡ የን ሐሴ፡ ነው፤ ከፀሓይ፡ ጋራ፡ ፴፡ ዕለት፡ ፵፪፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል፡ (አቡሻ፡ ፫)።

ሽቦሌት፤ (ዕብራ)፤ ሰብል፤ ዝርዝር፡ እሸት፤ ራስ፡ ዛላ። ወይቤልዎ፡ በል፡ ሽቦሌት፤ ወይቤ፡ ሲቦ ሌት፡ ወኢያርትዐ፡ ነቢበ፡ (መሳ፲፪፡ ፮)። ባለብሉ ዮች፡ ግን፡ ንባቡን፡ ሽሖሌት፡ ይሉና፤ ፍችውን፡ ለባ ሕር፡ ለገደል፡ ያድርጉኝ፡ ማለት፡ ነው፡ ይላሉ፤ የተሳ ሳተ፡ ነው። ሽቦሌት፡ በል፡ ማለት፤ ደቂቀ፡ ኤፍሬም፡ የሸ፡ ጸያፎች፡ ናቸውና፤ ኤፍሬማዊነቱን፡ በገዛ፡ አፉ፡ ለማስመስከር፡ ነው። ሽሖሌት፡ ያሉት፡ ግን፡ ሽሔሌት፡ ነው፤ ፍችውም፡ የሽቱ፡ ቡቃያ፡ ቅጠል፤ የባሕር፡ ዘንጉል፤ ባሕረ፡ ወጥ፡ ሽቱ፤ ሰንበልት፡ ማለት፡ ነው።

ሳቢላኔስ፤ (ዕብ፡ አቢሊን)፤ ስመ፡ ሀገር፡ ሶርያዊ፤ ወይናም፡ በለሳም፡ (ሉቃ፫፡ ፩)።

ሳብላንዮስ፤ (ጽርእ። ዕብ፡ ሳብላኒ)፤ የሰይጣን፡ ስም፤ ክቡደ፡ ጸር፤ ብዙኅ፡ ጸር፤ ዘይጸውር፡ ወዘያጸውር፡ (መቃ፡ ገ፳፪)። ሳብላንዮስ፡ በማለት፡ ፈ ንታ፡ ሰልብልያኖስ፡ ይላል፤ የተሳሳተ፡ ነው። ወትእኅ ዞሙ፡ ቅንአት፡ ከመ፡ ሰልብልያኖስ፡ (ማሕ፩፡ ፩)።

ሰበን፤ (ጽር፡ ሳባኖን። ዕብ፡ ሳብና)፤ ነጭ፡ ጥሩ፡ ልብስ፤ ሰንዱን፤ በኅፅበት፡ ጊዜ፡ ከውሃ፡ ሲወጡ፡ የሚለበስ።

ሰበን፤ (ጽር፡ ሱዳሪዎን። ዕብ፡ ሱ ዳር)፤ ያንገትና፡ የራስ፡ የትከሻ፡ ልብስ፤ ሻል፤ ምጣ ሕት፤ በላይ፡ የሚለበስ፤ ታናሽ፡ ወይም፡ ታላቅ፡ (ሉቃ ፲፱፡ ፳። ዮሐ፲፩፡ ፵፬። ፳፡ ፯። ግብ፲፱፡ ፲፪)።

ሰበን፤ (ናት። ጽር፡ ኪዳሪስ። ዕብ፡ ፍ ኤር፤ ጸኒፍ)፤ የራስ፡ ልብስ፤ ጌጥ፡ ሽልማት፤ ቆብ፡ ጥምጥም፤ መጠምጠሚያ። ደዩ፡ ሰበነ፡ ንጹሐ፡ ዲበ፡ ርእሱ። ሰበን፡ ዘዐገ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ርእሶሙ። ሰ በኖሙ፡ ይኩን፡ ዐሠርተ፡ በእመት፡ (ዘካ፫፡ ፭። ሕዝ ፵፬፡ ፲፰። አቡሻ፡ ፭። ገድ፡ አዳ፡ ገ፶፵፪)። ቈዳርን፡ ተመልከት።

ሰብዖ፤ **ዖት**፤ (ሰብዐ፡ ይሴብዕ፡ ይሰ ብዕ። ዕብ፡ ሻቤዕ)፤ መሰበት፤ ሰባት፡ ማድረግ፤ ከሰባት፡ መክፈል። በስመ፡ አብ፡ ዘይሴብዖን፡ ለዎ ዕዋደ፡ ሰንበታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ ለኩፋሌ፡ መዋዕል፡ ወለፍዳሜ፡ ኢዮቤልዮሳት፡ (መጽ፡ ምስ)። የሞፈርን፡ ቂጥ፡ ከንኹለንተናው፡ ሰበት፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ማረሻና፡ ከርፈስ፡ (ወገል)፡ ጠፍሩና፡ ሞፈሩ፡ ዕርፉና፡ ድግሮቹ፡ ሲደመሩ፡ ፯፡ ናቸውና፤ ሰበት፡ ይ ይህንን፡ ያሳያል።

—፤ ማዘም፤ አስማት፡ መድገም፤ እየመላለሱ፡ ማንበብ፡ ማነብነብ፤ እስከ፡ ፯፡ ጊዜ።

ሰባዒ፤ (ዒት፡ ዕያን፡ ያት)፤ የሚሰብት፤ ሰባቾ፤ ሰባት፡ አድራጊ።

መስበዒ፤ **ብዕ**፡ (ዕት፡ ዓን፡ ዓት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አስማታም፤ ባላስማት። አሜሴራሕ፡ መ ሀረ፡ ዙሉ፡ መስበዕያነ፡ ወመታርያነ፡ ሥርው፡ (ሔ ኖ፰፡ ፫)።

ተሰብዐ፤ ተሰበተ፤ ሰባት፡ ኾነ፤ ተባለ፤ በሰባት፡ ክፍል፡ ተከፈለ። ተሰብዖት፡ (ኩፋ፡ ፩)።

ስቡዕ፤ (ዓን፡ ዓት፡ ብዕት)፤ የተሰበተ፤ ሰባት፡ የኾነ፤ የተባለ፤ ሰባትነት፡ ያለው።

ስባዔ፤ (ዕያት)፤ መሰበት፤ ሰባት፡ ማድረግ፤ ወይም፡ ሰባት፡ መኾን፤ መባል፤ ሰባትነት።

ሰብዑ፤ (ዕብ፡ ሼባዕ። ሱር፡ ሽባዕ። ዐረ፡ ሰብዕ)፤ የሴቶች፡ ድምር፤ ሰባት። ገቢርም፡ ይከታል። ሰብዑ፡ አንስት። ሰብዑ፡ አዋልድ። ሰብዑ፡ እኪያት። ወነሥአ፡ ሰብዑ፡ ኅብስተ፡ (ኢሳ፬፡ ፩። አስቴ ፪፡ ፱። ምሳ፳፮፡ ፳፭። ማቴ፲፭፡ ፴፯። ዘፍ፴፩፡ ፳፫—፴)። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ በወንዶች፡ ድምር፤ ሰብዑ፡ ደቂቅ፡ እያለ፡ ይገኛል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው።

ሰብዐቱ፤ **ት**፤ የወንዶች፡ ድምር፤ (ዘ፡ ፯)፡ ሰባት፤ ሰባቱ፤ ሰባተኛው፤ ሰባተኞቹ። ሰብዐቱ፡ አልሕ ምት። ሰብዐቱ፡ ኖሎት። ሰብዐቱ፡ አዕይንት። ን ድቅ፡ ሲተ፡ ሰብዐተ፡ ምሥዋዓተ፤ ወአስተዳሉ፡ ሰብ ዐተ፡ አልሕምተ፡ ወሰብዐተ፡ አባግዐ፡ (ዘፍ፵፩፡ ፪። ሚክ፭፡ ፬። ዘካ፫፡ ፱። ዘኍ፳፫፡ ፩)።

ሰቡዕ፤ የዕለት፡ ቅጽል፤ ሰባት፤ ሰባተኛ። እም ድኅረ፡ ሰቡዕ፡ መዋዕል። ሰቡዕ፡ መዋዕል። አመ፡ ሰቡዕ። በሰቡዕ፡ ሠርቅ፡ (ዘፍ፯፡ ፲። ዘሌ፲፭፡ ፲፫። ዘካ፯፡ ፭። ባሮ፩፡ ፪)።

ሰቡዑ፤ ሰባቱ፤ ሰባተኛው። አመ፡ ሰቡዑ፡ ለነሐሴ፡ (መቅ፡ ታም)።

ሱባዔ፤ (ዐያት)፤ በቁሙ፤ ሰባት፤ ፍጹም፡ ቍጥር፤ የዕለት፡ የዓመት። ወይከውን፡ ሊምጽአቱ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠለስቱ፡ ምእት፡ ወሠላሳ፡ ወሠ ለስቱ፡ ሱባዔ፡ ዕለታት። በሱባዔ፡ ሳብዕ። ሱባዔ፡ ዓ መታት። ወይዜክር፡ ሱብዐቱ፡ ሱባዔያተ፡ (ተረ፡ ኤር።

ኩፋ፡ ፱)። ስንበትን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ክፍል፡ ነው፤ ን፡ ስለ፡ ገባበት፡ ተለይቷል።

ሱባዔያዊ ፤ የሱባዔ፤ ቀመር፤ ቍጥር፤ ባዕሱ ባዔ፡ (አቡሻ፡ ፴፫)።

ሳብዕ ፤ (ዕት፡ ዓን፡ ዓት) ፤ ሰባተኛ፤ ከሰ ባት፡ አንድ። በሳብዕ፡ ወርኅ ። በሳብዕ፡ ዓመት ። በሳ ብዕት፡ ዕለት ። ሳብዕተ፡ እደሁ፡ ለምድር፡ (ዘሌ፳፫፡ ፳፱። ሕዝ፳፡ ፩። ዘፍ፪፡ ፪። ሱቱ፡ ዕዝ፱፡ ፵፮)።

ሳብዓዊ፡ ይ ፤ (ዊት፡ ዪት፡ ዊት) ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ሰባተኛ፤ ው፤ (ዋ፡ ይቱ)።

ስብዕ ፤ የጊዜና፡ የልክ፡ ቅጽል፤ ሰባት። ስ ብዕ፡ በአመት ። ከማሁ፡ ገብረ፡ እስከ፡ ስብዕ ። ስብዐ፡ ለዕለትየ፡ (ኩፋ፡ ፳፱። ፪ነገ፡ ፱፡ ፴፭። መዝ፡ ፻፲፰)።

ምስብዒት ፤ ሰባት፡ እጅ፤ ሰባት፡ ዕጥፍ፤ ሰ ባት፡ ጊዜ፡ ሰባት፤ መጠ፡ ፵፱። ይፈዲ፡ ምስብዒተ ። ይበርሀ፡ ምስብዒተ፡ እምፀሓይ ። የኀሥሥ፡ ይረ ስዮ፡ ምስብዒተ ። ሰብዐቱ፡ ዓመት፡ ዘምስብዒት፡ (ምሳ፮፡ ፴፩። ቀሌ። ሚራ፯፡ ፲፪። ዘሌ፳፭፡ ፰)።

ትስብዕት ፤ ሰባትንት፤ ሰባተኛንት፤ ሰባት፡ እጅ፤ ሰባት፡ ዕጥፍ። ወበዝን፡ መክፈልተ፡ ብንያም፡ እመክፈልተ፡ ኵሎሙ፡ ትስብዕተ፡ (ኩፋ፡ ፵፫)።

ሰብዓ ፤ የቍጥር፡ ስም፤ በስድሳና፡ በሰማኒያ፡ ማኽል፡ ያለ፤ ሰባ፡ (ዐ፡ ፸)፤ ሰባት፡ ጊዜ፡ ዐሥር፤ ወ ይም፡ ዐሥር፡ ጊዜ፡ ሰባት። ሰብዓ፡ ብእሲ ። ሰብዓ፡ ዓም ። ሰብዓ፡ ክራማት ። ኢይብለከ፡ እስከ፡ ስብዕ፡ አላ፡ እስከ፡ ሰብዓ፡ ወስብዕ ። ሰብዓ፡ ሰንበታት፡ (ሕ ዝ፰፡ ፲፩። ዘካ፩፡ ፲፪። መዝ፡ ፹፱። ማቴ፲፰፡ ፳፪)።

ስብዕ፤ ስብዐት ፤ (ታት። ዕብ፡ ሽቡዓ፤ መሐላ) ፤ ፀዚም፤ ሥራይ፤ አስማት፤ የጠንቋይ፡ ጸ ሎት፤ ፯፡ ፯፡ ጊዜ፡ የሚጣፍ፤ የሚደገም፤ ጨጨ፡ ዠዠ፤ ፉፎን፡ ፉፎን፤ ይህን፡ የመሰለ። ዘይገብር፡ ስብዐ፡ ወመቅሰመ ። አርማሮስ፡ ፈትሐ፡ ስብዐታተ፡ (ቀሌ፡ ገ፱፵፱። ሔኖ፯፡ ፩)።

ሰቢቅ ፤ **ቆት** ፤ (ሰበቀ፡ ይሰብቅ፡ ይስ ብቅ። ሱር፡ ሻበቅ) ፤ መተው፡ መልቀቅ፡ መጣል፤ እንዲሞት፡ እንዲጠፋ፡ ማድረግ። መሰበቅ፤ ማሳበቅ፤ የእጅ፡ የነገር። መጨፈቅ፡ መማገር፤ ማያያዝ፡ ማስተሳ ሰር፤ የዕፅ፡ የሐረግ።

ሰባቂ ፤ (ቂት፡ ቅያን፡ ያት) ፤ በቁሙ፤ የ ሚሰብቅ፤ የሚያሳብቅ፤ ሰብቀኛ፤ ሰብቃም።

ሳቤቅ ፤ (ሱር፡ ሲብቃ) ፤ ረዥም፡ ዐጽቅ፤ ሐረግ፤ ማናቸውም። ሐረግ፡ ፊላ፤ ቧሔ፡ ዐረግ።

ሳቤቅ ፤ (ጽር፡ ሳቤክ። ዕብ፡ ሰባኽ። ሱር፡ ኢላና። ዐረ፡ ዓበት) ፤ ጽፍቅ፡ ዱር፤ ቀጫ ጭን፡ ዕንጨት፡ ሐረግና፡ ዐጽቅ፤ ርስ፡ በርሱ፡ የተሳበቀ፤ የተዋሰበ፤ የተቈላለፈ። ርእዩ፡ በገዐ፡ እኁዝ፡ አቅርን ቲሁ፡ በዕፀ፡ ሳቤቅ፤ ዕፀ፡ ሳቤቅ፡ ብሂል፡ ዕፀ፡ ስርየት፡ መስቀል፡ (ድጓ። ዘፍ፳፪፡ ፲፫)።

ሰበቅታኒ ፤ (ሱር፡ ሽበቅታኒ። ጽር፡ ሳባኽታኒ። ዕብ፡ ዐዛብታኒ) ፤ ኀደገኒ፤ ገደፍከኒ፤ ተውኸኝ፤ ጣልኸኝ። ኦ፡ ወልድ፡ ክላሕ፡ ከመ፡ ዘ ሐመ፡ ወበል፡ ኤልማስ፡ ላማ፡ ሰበቅታኒ፡ (ቅዳ፡ አት። ማቴ፳፯፡ ፵፮። ማር፲፭፡ ፴፬)።

ሰቢር ፤ **ሮት** ፤ (ሰበረ፡ ይሰብር፡ ይስ ብር። ዕብ፡ ሻባር። ሱር፡ ትባር። ዐረ፡ ተ በረ) ፤ መስበር፤ መሰባበር፤ መቀጥቀጥ፤ ማንከት፤ ማ ድቀቅ፤ ማድከም፤ (ድል፡ ማድረግ፤ ማሸነፍ)። እሰ ብር፡ አናቅጸ፡ ብርት ። እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ ። ልሳን፡ ድክምት፡ ትሰብር፡ አዕፅምተ ። ሐዘኑ፡ ለ ልብ፡ ይሰብሮ፡ ለኀይል ። ለምንት፡ ትሰብሩ፡ ል ብየ፡ (ኢሳ፵፭፡ ፪። ፍ፡ ነ፡ ፵፱። ምሳ፳፭፡ ፲፭። ሚራ ፴፰፡ ፲፰። ግብ፳፩፡ ፲፫)። ዘበረን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎረ፡ ቤት፡ ነው።

ሰባሪ ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት) ፤ በቁሙ፤ የሚ ሰብር፤ የሚሰባብር። ክይሲ፡ አው፡ አርዌ፡ ሰባሪ፡ (ፊ ልክ፡ ፻፭)።

መስብር ፤ (ርት፡ ራን፡ ራት) ፤ የሚሰብር፤ ሰባሪ፤ መሰበሪያ። መስብረ፡ ርእስ፤ መስብረ፡ ብረክ፡ (ስንክ፡ ጥር፲፭)።

አስበረ ፤ አሰበረ፤ ሰበሩ፡ አለ፤ ድል፡ አስደረገ። አሸበረ፡ ማለት፡ የዚህ፡ ዘር፡ ነው።

ተሰብረ ፤ ተሰበረ፤ ተሰባበረ፤ ነከተ፡ ነኰተ፤ ተንቈጠቈጠ። ድል፡ ኾነ፡ ተመታ፤ ተሻረ፤ ፈረሰ፡ ተ ናደ፡ ሸሸ። ተሰብረ፡ ጸወንክሙ ። በተሰብሮ፡ ቍጽ ። ተመንደበ፡ ሐመሮሙ፡ ከመ፡ ይሰበር ። ተሰብሩ፡ ሕዝብ፡ በቅድመ፡ ፀሮሙ ። ተሰብሩ፡ ሰብአ፡ ኢት ዮጵያ፡ ወጕዩ ። ወተሰብረ፡ ሰራዊቶሙ፡ (፪ዜና፡ ፯፡ ፳፱። ፲፱፡ ፲፪። ፫ነገ፡ ፳፪፡ ፴፭። ዘፍ፲፱፡ ፲)።

ስቡር ፤ (ራን፡ ራት፡ ብርት) ፤ የተሰበረ፤ ሰባራ፤ ሠንጣቃ፡ ንቅ፤ ንክ። ማዕጾ፡ ስቡር ። ዘስ ቡር፡ እግሩ ። ምስል፡ ስቡር፡ (ኩፋ፡ ፴፱። ዘሌ፳፩፡ ፲፱። መሳ፮፡ ፳፰)። ሐንካስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ስቡር፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። (፪ነገ፡ ፭፡ ፯፡ ፰። ኢዮ፳፱፡ ፲፭። ሉቃ፯፡ ፳፪። ፲፱፡ ፳፩)።

ስብረት ፤ መስበር፤ መሰበር፤ አሰባበር፤ ሰበራ፤ ስብራት፤ ሰባርነት፤ ጕዳት፤ ትሕትና፡ ሐዘን። ሰበራ፡ (ሰ በትር)፡ ክልኤተ፡ ስብረተ፡ ወኮነት፡ ሠለስተ፡ በትረ ። ስብረት፡ ህየንተ፡ ስብረት ። ሀጕል፡ ወኪደት፡ ወስ ብረት፡ እምኀበ፡ እግዚ ። ስብረተ፡ ልብ፡ (ክብ፡ ነገ። ዘሌ፳፬፡ ፳። ኢሳ፳፪፡ ፭። አፈ፡ ተ፴፩)።

ስባር ፤ (ራት) ፤ ሰባሪ፤ ፍላጭ፤ ገል፡ እንክ ትካች። ቍራሽ፡ ብጣሽ፤ ፍንካች። ስባረ፡ ማሕረጽ፡ ስባራተ፡ ማህው፡ በሊኃት ። ስባረ፡ እኄላ፡ ተመ ርት፡ (መሳ፱፡ ፶፫። ሚራ፵፫፡ ፲፱)።

ሰበረ ፤ (ዕብ፡ ሳባር። ዐረ፡ ጸበረ) ፤ ጸንሐ፤ ቈየ፤ ታገሠ፤ ደጅ፡ ጠና።

ሰብር፤ ትዕግሥት፤ ደጅ፡ ጥናት፤ ሬት።

ሶበርት፤ ኮሶ፤ የሆድ፡ ትል፤ ሹጥ፤ ከጠፋ፡ በኋላ፡ እስከ፡ ኹለት፡ ወር፡ የሚቈይ፡ በሦስተኛ፡ ወር፡ የሚታይ። የኮሶ፡ መድኀኒት፡ መራራ፤ የሚዋጥ፡ የሚቃም፡ የሚጠጣ። ለዘአበየ፡ ሶበርት። ሠያጢተ፡ ሶበርት፡ (መ፡ ፈ። ታሪ፡ ቴዎ)።

ሰብሳብ፤—ጋብቻ፡ ግቢ፤—ወሰበ።

ሰጊድ፤ ዶት፤ (ሰገደ፡ ይሰግድ፡ ይስግድ። ዕብ፡ ሳጋድ። ሱር፡ ስጊድ። ዐረ፡ ሰጀደ)፤ መስገድ፤ መዋረድ፤ ማጐንበስ፡ መንበርከክ፤ መደፋት፤ በግንባር፡ መውደቅ፤ ግንባርን፡ ምድር፡ አስነክቶ፡ መሬት፡ ስሞ፡ መመለስ፤ የአምልኮና፡ የአክብሮ። ወይከውን፡ ጸሎት፡ በሰንበት፡ ዘእንበለ፡ ሰጊድ፡ ውስተ፡ ምድር፡ አላ፡ በደኒን፡ ወአትሕቶ፡ ርእስ። ከመ፡ ለስሙ፡ ይስግድ፡ ኵሉ፡ ብርክ። ሰገደ፡ በብረኪሁ። ይሰግዱ፡ በገጸሙ፡ ውስተ፡ ምድር። ሰገደት፡ ታሕተ፡ እገሪሁ። ወሶቤሃ፡ ወድቀ፡ ንጉሥ፡ በገጹ፡ ወሰገደ፡ ለዳንኤል፡ (ቀኖ፡ ኒቅ። ቆላ፩፡ ፲። ፩ዜና፡ ፯፡ ፲፫። ሚራ፶፡ ፲፯። አስቴ፰፡ ፫። ዳን፪፡ ፵፯)።

ሰጋዲ፤ (ዲት፡ ድያን፡ ያት)፤ የሚሰግድ፤ ሰጋጅ። ሰጋዲ፡ ከመ፡ መላእክት። ሰጋድያን፡ ለአምላክ፡ ሰማይ። በአማን፡ ሰጋድያን፡ (ደራሲ። ስንክ፡ መጋ፲፫። ዮሐ፬፡ ፳፫)።

ስጋድ፤ (ትግሬ)፤ ዐንገት፤ ሰጋጅ፡ መስገጃ።

ስጉድ፤ (ዳን፡ ዳት፡ ግድ)፤ የሰገደ፤ የተዋረደ፤ በግንባሩ፡ የተተከለ። ረከቦ፡ እንዘ፡ ስጉድ፡ በገጹ። ስጉድ፡ ውእቱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳። መጋ፲፫)። ቈሐት፤ ቀይሐት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ስጉዳት፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው። ስጉዳት፡ አዕይንቲሁ፡ (ምሳ፳፫፡ ፳፱)።

ስግደት፤ (ታት)፤ በቁሙ፤ አሰጋገድ፤ ስገዳ፤ ስግደሽ፤ መውደቅ፡ መንጣት። ይስግድ፡ ኀምሳ፡ ስግደተ። ምስለ፡ ስግደታት፡ ብዙኃት፡ (ፈ፡ መ፡ ፲፬፡ ፩። ፊልክ፡ ፪፻፯)።

አስገደ፤ አሰገደ፤ አንበረከከ። ሥጋ፡ እንተ፡ ነሥአ፡ እምኔነ፡ አስገደሙ፡ ለመላእክት፡ (አፈ፡ ድ፭)።

መስገዲ፤ የሚያሰግድ፤ አሰጋጅ። መስገዲ፡ ለኵሉ፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

ምስጋድ፤ (ዐረ፡ መስጊድ)፤ መስገጃ፤ ማሰገጃ፤ መቅደስ፡ ኦሪት፤ ቤተ፡ ክሲያን፤ ቤተ፡ ጣዖት። ቤተ፡ ጸሎት፡ እንተ፡ ተተክለት፡ ለምስጋድ። ምስጋደ፡ አማልክት፡ (ድጓ። አርጋ፡ ፩። አብጥ፡ ፳፯)።

ተሰግደ፤ ተሰገደ፤ ተሰገደለት፤ ስግደት፡ አምልኮት፡ ተቀበለ፤ አምላክ፡ ተባለ። እመላእክት፡ ይሰግድ። ለግሙራ፡ ኢይወፅእ፡ እምተሰግዶ፡ እምኔነ፡ ወእምቅዱሳን፡ መላእክት፡ ዋሕድ። አሐዱ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ዘበትስብእቱ፡ ይሰግድ፡ ወበመለኮቱ፡ ይሰገድ፡ (ተረ፡ ቄር፤ እስት)።

ስጋድ፤ (ዕብ፡ ሲግዳ፤ ሻቄድ። ሱር፡ ሺግድታ)፤ የንጨት፡ ስም፤ አንድ፡ ዐይነት፡ ዕንጨት፤ ፍሬው፡ የሚበላ፤ ለውዝ፤ ሰገድ። ዲፍራን፡ ወስጋድ፡ (ኩፋ፡ ፵፭)።

ሸጊህ፤ (ዕብ፡ ሾጌህ)፤ ጊጉይ፤ ስሑት፤ በስሕተት፡ የበደለ፡ (ሕዝ፵፭፡ ፳)።

ሰጊል፤ ሎት፤ (ሰገለ፡ ይሰግል፡ ይስግል። ዕብ፡ ሻጋል፤ ዘመወ። ሳካል፤ ለበወ)፤ መጠንቈል፤ ማሟረት፤ መላ፡ መምታት፤ በመላ፡ ማወቅ፤ መፈልሰፍ፡ መራቀቅ፤ በውነት፡ ወይም፡ በሐሰት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰገለ፡ ፈንታ፡ አስገለ፡ አስተስገለ፡ ተሰግለ፡ ይላል፤ ኹሉም፡ ስሕተት፡ ነው። ያሰግሉ፡ ለኪ፡ ወይኔጽሩ፡ ሰማየ። እለ፡ ያሰግሉ፡ በእሳት፡ ወበማይ፡ ወበአዕዋም፡ ወበአእባን፤ በኮከብ፡ ወበእሳት። ዘያስተሰግል፡ በዖፍ። ተሰግሎ፡ በተኣምረ፡ ሰማይ። ዘይሴገል፡ በበድን፡ ርኩስ፡ (ኢሳ፵፯፡ ፲፫። ቀሌ። ዘዳ፲፰፡ ፲፩። ኩፋ፡ ፲፩። ኪዳ)። መትከል፡ መዝራት፤ ማፍራት። ተከለንና፡ ሰከለን፡ ሰግላን፡ እይ።

አስገለ፤ አስጠንቈለ፤ ጠንቋይ፡ ጠየቀ፤ አስጠየቀ።

ሰገል፤ (ላት)፤ ጥንቈላ፡ ሟርት፤ መላ፡ ግምት፤ ጥበብ፡ ዕውቀት። ሰገለ፡ ይሴአል። በኀይለ፡ ሰገልኪ። ሰገል፡ ውስተ፡ አፈ፡ ንጉሥ። ሰብአ፡ ሰገል፡ (ሆሴ፬፡ ፲፪። ኢሳ፵፯፡ ፱። ምሳ፲፮፡ ፲። ዳን፩፡ ፳)።

ሰገላዊ፤ የጥንቈላ፡ ሰው፤ ጠንቋይ፤ አስጠንቋይ። ሰገላውያን፡ (ስንክ፡ ታኅ፳፱)።

መሰግል፤ (ልት፡ ላን፡ ላት)፤ ጠንቋይ፤ ሟርተኛ፤ ኮከብ፡ ዐዋቂ፤ ፍልሱፍ፤ መለኛ። ሰመርዓተ፡ ፀርነ፡ ሲኦል፡ ኢሳይያስ፡ መሰግላ፡ እመ፡ ተስእለቶ፡ ቅድመ፡ ወጠየቀቶ፡ በቃላ፤ ዘመነ፡ ሥጋዌ፡ ማቴዎስ፡ ያፈርሀኪ፡ ይቤላ፤ ወይትባአሰኪ፡ ደም፡ ዘተክዕወ፡ በመሐላ። መሰግለ፡ ፀሓይ። መሰግላን፡ በአዕዋፍ፡ (ቅኔ። ሲኖዶ። ዲድ፡ ፲፫። ማቴ፪፡ ፩)።

ሰግላ፤ (ዕብ፡ ሺቅማህ። ሱር፡ ሺቅማእ)፤ ሾላ፤ ባንባ፤ ዋርካ፤ የሾላ፡ የበለስ፡ ዐይነት፤ የዱር፡ የበረሓ፡ በለስ። ወትብልዋ፡ ለዛቲ፡ ሰግላ።

ሰግላ፤

ዐርገ ፡ ዲበ ፡ ሰግላ ፡ (ሉቃ ፲፯ ፡ ፯ ። ፲፱ ፡ ፱) ። በሰግላ ፡ ፈንታ ፡ በለስ ፡ በበለስ ፡ ፈንታ ፡ ሰግላ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ቀተለ ፡ ወይኖሙ ፡ በበረድ ፡ ወበለሶሙኒ ፡ በአስሐትያ ። አልቦ ፡ በለስ ፡ በውስተ ፡ ሰግላ ፡ (መዝ ፡ ፸፯ ። ኤር ፰ ፡ ፲፫) ።

ሰጋልው ፤ ሾሎች ፤ የሾላ ፡ ዛፎች ፤ ዕንጨቶች ። ላዕለ ፡ ሰጋልው ። በከመ ፡ ሰጋልው ፡ (፩ዜና ፡ ፳፯ ፡ ፳፱ ። ፪ዜና ፡ ፩ ፡ ፲፭) ።

ሰግላጥ ፤ (ዐረ ፡ ስጂላጥ ። ሱር ፡ ሲግላእ ፤ ሽቱ) ፤ ጥሩ ፡ ልብስ ፤ ዛፉም ፡ ቅጠላም ፤ ባለ ሐረግና ፡ ባላበባ ፤ ሐር ፡ ክታን ። ጥሩ ፡ ሽቱ ፤ የሽቱ ፡ ዕንጨት ፤ ቅጠሉ ፡ አበባው ፡ ሐረጉ ፡ በጥሩ ፡ ልብስ ፡ ላይ ፡ የሚሣል ። አልባሲሆን ፡ ዘሜላት ፡ ወዘሚራይ ፡ ወሰግላጥ ። ኢይትዔረይዎ ፡ ለጼናክሙ ፡ ጥንቁቅ ፤ ሰግላጥ ፡ ዘባሕር ፡ ወጽጌ ፡ ዘሐይቅ ፡ (ኢሳ ፫ ፡ ፳፩—፳፫ ። አርጋ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ጥቅ ፯) ።

ሰጊም ፤ ሞት ፤ (ሰገመ ፡ ይሰግም ፡ ይስግም ። ዕብ ፡ ሻጌም ። ሱር ፡ ሸጋም ። ዐረ ፡ ሰገመ) ፤ ማሰር ፡ ማጣመር ፤ መዝጋት ፡ መግጠም ፤ መቈለፍ ፤ የመዝጊያ ፡ ያንደበት ።

ተሰግመ ፤ ታሰረ ፤ ተዘጋ ፤ ተቈለፈ ፤ ድዳ ፡ ኾነ ፤ ደንቈረ ።

ስጉም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ግምት) ፤ የታሰረ ፤ የተዘጋ ፤ ዝግ ፡ ቊልፍ ፤ ድዳ ፡ ደንቈሮ ። ስጉማን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ስግመት ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። እስመ ፡ ስግመት ፡ እሙንቱ ፡ (ኩፉ ፡ ፲፱) ።

ስግመት ፤ ድዳ ፡ መኾን ፤ መደንቈር ፤ ድዳነት ፤ ድንቊርና ።

ሰገም ፤ ስገም ፤ ገብስ ፤ ምርቃም ፡ የብር ፡ እኽል ፤ ሰውም ፡ እንስሳም ፡ የሚበላው ፤ ቅንጣቱ ፡ ባሠር ፡ የታፈነ ፡ የተሸፈነ ። ማእረረ ፡ ሰገም ፡ መስፈርተ ፡ ሰገም ። ኅብስተ ፡ ሰገም ። ንሣእ ፡ ለከ ፡ ሥርናየ ፡ ወሰገመ ፡ (ሩት ፩ ፡ ፳፪ ። ፪ ፡ ፲፯—፳፫ ። ራእ ፮ ፡ ፮ ። ዮሐ ፮ ፡ ፱ ፡ ፲፫ ። ሕዝ ፬ ፡ ፱

ሰገም ፡

ሰግም ፤ (ዐረ ፡ ሸህም) ፤ ፍላጻ ፤ የቀስት ፡ ጦር ፤ የሚነደፍ ፡ የሚወረወር ፤ ጫፉ ፡ እንደ ፡ ገብስ ፡ ራስ ፡ ያለ ፡ (ገድ ፡ አዳ) ።

ሰገነ ፤ (ዘገነ) ፤ ሸገነ ፡ አማረ ፤ ተሾመ ፡ ተሸለመ ፡ አጌጠ ፤ ከበረ ፡ በለጠ ፡ ምስጉን ፡ ኾነ ።

ሰጋኒ ፤ መስገኒ ፤ ገን ፤ ግን ፤ የሸገነ ፤ ሸገን ፤ ክቡር ፡ ምስጉን ። ዘገነንና ፡ መዝገነን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ መንቲያ ፡ ነው ።

ሰገኖ ፤ (ዕብ ፡ ሱጋ ፤ ታናሽ ፡ ወፍ ። ሳጋን ፤ ሹም ፡ አለቃ) ፤ ስጉን ፤ ታላቅ ፡ አሞራ ፤ ሰጋጋ ፤ ዐንገተ ፡ ረዥም ፤ ጠጕሩና ፡ ዕንቍላሉ ፡ በውድ ፡ የሚሼጥ ፡ ክቡር ። ለወንድም ፡ ለሴትም ፡ ይከታል ፤ እንደ ፡ ደርሆ ፡ ነው ። ዐጸደ ፡ ሰገኖ ፡ (ኢሳ ፴፬ ፡ ፲፫ ። ዘሌ ፲፩ ፡ ፲፯ ። ዘዳ ፲፬ ፡ ፲፮) ። ሲያበዛ ፡ ሰጋንው ፤ ሰገኖታት ፡ ይላል ፤ (ገድ ፡ አዳ) ።

ሰገኖ ፡

ሰገነት ፤ በቍሙ ፤ ተሥላስንና ፡ ገነትን ፡ እይ ፤ (ዐማርኛ) ።

ሰጐዐ ፤ (ሰከዐ) ፤ ሳገ ፡ ሰነገ ፤ በሳ ፤ ነደለ ። ያአትቱ ፡ ይመትሩ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይሰጕዑ ፡ ይላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ይሰጕዑ ፡ እዝነኪ ፡ (ሕዝ ፳፫ ፡ ፳፭) ።

ስጕርድ ፤ (ጽር ፡ ስኮርዶን ። ቅብጥ ፡ ስኮርቶን ። ዕብ ፡ ሐጺር ። ዐረ ፡ ኵረት) ፤ ሽንኵርታዊ ፤ የነጭ ፡ ሽንኵርት ፡ ዐይነት ፤ ሣልሳይ ፡ ሽንኵርት ፡ የሚበላ ፤ ራሱ ፡ እጅግ ፡ የማያኰርት ፤ ቅጠለ ፡ ወርዳም ፡ ረዠዥም ፤ በሀገራችን ፡ የሌለ ። ዛሬ ፡ ግን ፡ ይገኛል ። ዐይነታቸው ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነጩንም ፡ ሽንኵርት ፡ ስጕርድ ፡ ስጕርንድ ፡ እያለ ፡ ይጥፋል ፤ ሶመትን ፡ ተመልከት ፡ (ዘኊ ፲፩ ፡ ፭ ። ገድ ፡ ተክ ። መ ፡ ፈ) ።

ሰዲድ ፤ ዶት ፤ (ሰደደ ፤ ሰደ ፡ ይሰድድ ፡ ይስድድ ። ዕብ ፡ ሻዳድ ። ዐረ ፡ ሸደ) ፤ መስደድ ፤ ማሳደድ ፤ ማብረር ፤ ማውጣት ፤ ማሶጣት ፤ ማሰናበት ፤ መስየት ፤ መላክ ፤ ወስደኽ ፡ ስጥ ፤ ኺደኽ ፡ አምጣ ፡ ተከተል ፡ ማለት ፤ ፈነወን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ይሰድዱክ ፡ እምሰብእ ። ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ሶበ ፡ ይሰድዱክሙ ። እመ ፡ ሰደዳ ፡ ብእሲ ፡ ለብእሲቱ ። አውጊዘክሙ ፡ ስድድዎሙ ። ወሰደደት ፡ ኀቤሃ ፡ ብዙኃ ፡ አምኃ ፡ (ዳን ፬ ፡ ፳፱ ። ማቴ ፭ ፡ ፲፩ ። ኤር ፫ ፡ ፩ ። ቀሌ ። ዮሴፍ) ።

ሰዳዲ ፤ (ዲት ፡ ድያን ፡ ያት) ፤ የሚሰድ ፤ የሚያሳድድ ፤ አባራሪ ። ዝ ፡ አስማት ፡ ሰዳዲሆሙ ፡ ለአ

ጋንንት ። ፋኑኤል ፡ ሰዳዲ ፡ በይጣናት ። ሰዳዲ ፡ ወጸ ዓሊ ፡ (ግንዘ ፡ ደራሲ ፡ ፩ጢሞ ፡ ፩ ፡ ፲፫) ።

መሰደዲ ፤ ገዢ ፡ ከማው ፡ መሲደዲ ፡ ፀር ፡ (አዋል) ።

አሰደደ ፤ አሰደደ ፤ ከገር ፡ አዖጡ ፡ አለ ፤ ባዋጅ ፡ በትእዛዝ ፡ (ግብ፲፰ ፡ ፪) ።

ተሰደ ፤ ተሰደደ ፤ ተበተነ ፤ ተባረረ ፤ ተለየ ፤ ተክ ለክለ ፤ ጠፋ ፡ ታጣ ፡ ዐማፀያን ፡ ይሰደዱ ፡ እምሙስ ቴታ ። ጊሜ ፡ እንተ ፡ ተሰደ ። ይሰደድ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ። ይሰደዱ ፡ እምቍርባን ። ተሰዱ ፡ በዝ ናም ፡ ወበበረድ ፡ (ምሳ፪ ፡ ፳፪ ፡ ጥበ፲ ፡ ፪ ፡ ፈ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፲፫ ፡ ፰ ፡ ፩ ፡ ጥበ፲፮ ፡ ፲፮) ። ፈለሰን ፡ ተመልከት ።

ስዱድ ፤ (ዳን ፡ ዳት ፡ ድድ) ፤ የተለየ ፤ የ ተሰደደ ፤ ስደተኛ ፡ ስዱድ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ። ትስፋሆሙ ፡ ለስዱዳን ፡ (ሲኖዶ ፡ ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫ ፡ ኪዳ) ።

ስደት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መሰደድ ፡ መሰ ደድ ፤ መለየት ፤ በታች ፡ መልቀቅ ፤ ከሀገር ፡ ከዘመድ ፡ መራቅ ፤ መፍለስ ፡ መንቀል ። ስደተ ፡ ኀሊናት ፡ ሕማ ማት ። ይንበሩ ፡ ዘሎ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወቶሙ ፡ በስ ደት ። ምንዳቤ ፡ ወስደት ፡ (ፊልክ ፡ ፶፯ ፡ ፈ ፡ መ ፡ ፮ ፡ ፲፫ ፡ ማቴ፲፫ ፡ ፳፩) ።

ሰድይ ፤ ዮት ፤ (ሰደየ ፡ ይሰዲ ፡ ይስዲ ፡ ትግ ፡ ሰዴ) ፤ ማገዝ ፡ መርዳት ፤ መደገፍ ፡ ማዋናት ፤ አይዞኽ ፡ ማለት ።

ሰዳዪ ፤ ይ ፤ ዐጋዥ ፡ ረዳት ፤ አይዞኽ ፡ ባይ ፤ ተስፋ ፡ የሚሰጥ ፡ የሚያማኽት ።

ሸዳይ ፤ (ዕብራ) ፤ ስመ ፡ አምላክ ፤ ኀያል ፤ ጽኑዕ ፤ ከሃሌ ፡ ኵሉ ፤ ልዑል ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ። ኤል ሸዳይ ፤ (ኤል ፡ ሸዳይ) ፤ አምላክ ፡ ተስፋ ፤ ዘይሴፎ ፡ ኵሉ ፡ ኪ ያሁ ፤ ወዘያስተሴፋ ፡ (ዘፀ፫ ፡ ፲፬ ፡ ፲፭ ፡ ሕዝ፲ ፡ ፭) ።

ሰድይ ፤ ተስፋ ፡ አለኝታ ። አምላካዊ ፡ ቃል ፤ ከፈጣሪ ፡ በቀር ፡ ፍጡር ፡ ሊናገረው ፡ የማይቻል ። ጥ ዑመ ፡ ከናፍር ፡ ክርስቶስ ፡ እንተ ፡ ትነብብ ፡ ሰድየ ፡ (ደራሲ ፡ ዮሐ፲ ፡ ፴፭ ፡ ፲፱ ፡ ፱) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ሰደየ ፡ አማረ ፡ ብለው ፡ ይገቡና ፤ ሰድይን ፡ ያማረ ፡ ይሉ ታል ። ሰዐደንና ፡ ወሳይድን ፡ እይ ።

ሰዶም ፤ (ዕብ ፡ ስዶም) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ ጌታ ፡ በመዐት ፡ ከገለበጣቸው ፡ ከ፭ቱ ፡ አህጉር ፡ አንዲቱ ፤ ታላ ቂቱ ። ሲድ ፡ ኖራ ፤ ም ፡ ዊ ፤ ሰዶም ፡ ሲዳዊት ፤ ዘሲዳ ውያን ፤ ኖራማ ፡ ኖራም ፡ ባለኖራ ፤ የኖራ ፡ አውራጆች ፡ አገር ፤ ዐዘቅተ ፡ ሲድ ፡ ቁላተ ፡ ሲድ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ ፲፫ ፡ ፲ ፡ ፲፱ ፡ ፲) ። ኋላም ፡ ባሕረ ፡ ሌው ፡ ኹሞ ፡ ያሰጠ ማት ፡ ከኖራው ፡ ዐዘቅት ፡ የወጣ ፡ ውሃ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ሰዶማዊ ፤ የሰዶም ፤ ሰዶምማ ፤ አሲዳም ፤ የሰዶ ምን ፡ ሥራ ፡ የሚሠራ ፤ ነውረኛ ፤ ወንዳገረድ ፡ (ቄድር) ።

ሰዴማ ፤ (ዕብ ፡ ሸዴማ ፤ ሸዴፋ) ፤ የሰለተ ፡ የደረቀ ፡ የቢዘዘ ፤ ብርድ ፡ ቀጭ ፡ ዋግ ፡ የመታው ፡ ሰብል ፤ ገራሀት ፡ እክል ፡ ዐጸደ ፡ ተክል ፡ ማዕረ ፡ አንሕስት ፡ ወስ ዴማ ፡ (፪ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳፮) ።

ሰዲሞት ፤ (ጽር ፡ ሳዲሞት ። ዕብ ፡ ሸድ ሞት) ፤ የሰዴማ ፡ ብዥ ፤ አሕቃላት ፡ አሕቁል ፤ ገራውሀ ፡ እክል ፤ አዕጸደ ፡ ተክል ። ሰዲሞተ ፡ ቄድሮን ፡ (፬ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፬) ።

ሰደፍ ፤ (ዐረብ) ፤ የባሕር ፡ እንስሳ ፤ ዕንቍ ፡ የሚወልድ ፤ ዐጥንቱ ፡ እንደ ፡ ቀንድ ፡ እንደ ፡ ዝኆን ፡ ጥርስ ፡ የሚነጠጥና ፡ የሚቀረጥ ፤ መስቀል ፡ መቍጠሪያ ፤ ያንገት ፡ ጌጥ ፡ መጫሪያ ፤ ዝራር ፡ የሚኾን ፤ እስመ ፡ በደፍ ፡ ይወልዶ ፡ ለዕንቍ ፡ ሶበ ፡ ይትዌከፍ ፡ ነ ደሰ ፡ ነፋስ ፡ (ግር ፡ ይሖ፳፰) ።

ሰደፍ ፡

—፤ የንፍጥ ፡ ላት ፤ የጠመንዣ ፡ ዕንጨት ፡ (ዐማርኛ) ።

ሰዲቅ ፤ ቆት ፤ (ሰደቀ ፡ ይሰድቅ ፡ ይስ ድቅ ። ዕብ ፡ ራፋድ) ፤ መዘርጋት ፤ ማንጠፍ ፤ መነ ስነስ ፡ መጕዝጕዝ ፡ ማመቻቸት ፤ የማእድ ፡ ያልጋ ። ማ ጋደም ፡ ማስተኛት ፤ የድውይ ፡ የሕፃን ፡ የሬሳ ። ባለብሉ ዮች ፡ ግን ፡ ቀባ ፡ ዐሸ ፡ አለዘበ ፡ ይሉታል ። ሰደቁኒ ፡ በአከዋል ፡ እስመ ፡ (ሕምምተ ፡ ፍቅር ፡ አነ) ፡ ተኔ ደፍኩ ፡ በፍቅሩ ፡ (ማሕ፪ ፡ ፭) ።

ሰዲቅ ፤ (ዐረ ፡ ሰደከ ፤ ወደየ ። ዕብ ፡ ሳዳቅ ፤ ሠጠቀ) ፤ መጨፍለቅ ፤ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ላይ ፡ ጨምሮ ፡ ኹለት ፡ ሦስቱን ፡ አንድ ፡ ማድረግ ፤ የብ ረት ። መክፈል ፡ መሠንጠቅ ፤ መቶርተር ፡ መፍለጥ ፤ ያክ ርማ ፡ የንጨት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ኵላ ፡ ይሉታል ፤ ደመቀን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

—፤ አብዝቶ ፡ መቅበት ፤ በቅቤ ፡ መለወስ ፡ ማጨማለቅ ፡ (ዐማርኛ) ።

ተሰድቀ ፤ ተጨፈለቀ ፤ ተሠነጠቀ ። ሥላሴ ፡ እንተ ፡ ኢትሰደቅ ፡ ወኢትትፈለጥ ፡ በፀፅና ፡ (ተረ ፡ ቄር፲፱) ። አካሏ ፡ እንደ ፡ ብረት ፡ የማይጨፈለቅ ፡ ባሕ ርይዋ ፡ እንደንጨት ፡ የማይሠነጠቅ ፤ በአካል ፡ አንድ ፡ በባሕርይ ፡ ሦስት ፡ የማትባል ፤ የባሕርይ ፡ ምንታዌ ፡ ያ ካል ፡ ርባዔ ፡ የሌለባት ፡ ማለት ፡ ነው ። አደናይንና ፡ ኤሎ ሄን ፡ መለኮትን ፡ እይ ።

ስዱቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ድቅት) ፤ የተዘረጋ ፡ ዝርግ ፤ ጭፍልቅ ፤ ሥንጥቅ ፤ የተቀባ ፡ ቅቡዕ ። ስዱቅ ፡ በአከዋል ፡ (ድጓ) ።

ሰዴቃ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ማእድ ፡ ገበታ ፤ ጠረጴዛ ፤ አውራጅ ፤ እግር ፡ ያለው ፡ ዝርግ ፤ ሰታታ ።

ሰድቅ፤(ትግሬ፡ ሸድቅ)፤ የአፍ፡ ማእዝን፡ ግራና፡ ቀኙ፡ ማጠፊያው።

ሰዶቅ፤(ዕብ፡ ጻዶቅ)፤ የሰው፡ ስም፤ ጻድቅ፤ እውነተኛ፡(፪ነገ፡ ፲፭፡ ፳፭)። የሰዱቃውያን፡ መምር።

ሰዱቃዊ፤(ውያን። ዕብ፡ ጽዱቂ፤ ጽዱቂም)፤ የሳዶቅ፡ ወገን፤ ተማሪው፡ ደቀ፡ መዝሙሩ፤ ባህሉ፡ ከፈሪሳዊ፡ የተለየ፤ ከኦሪት፡ በቀር፡ ነቢያትን፡ የማይቀበል፤ መልአክ፡ መንፈስ፡ ትንሣኤ፡ የለም፡ የሚል፤ መንፈሳዊን፡ ኹሉ፡ የሚክድ፡(ማቴ፳፪፡ ፳፫። ግብ፳፫፡ ፰)።

ሰዲር፤ ሮት፤(ሰደረ፡ ይሰድር፡ ይስድር። ዕብ፡ ሳዳር)፤ መሰደር፤ መደርደር፤ በተራ፡ ማኖር፤ እንደ፡ ጣት፡ እንደ፡ ደረት፡ ዐጥንት። ሴደርያ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። ዐረከን፡ ተመልከት።

ሳዶር፤ የቀኖት፡ ስም፤ ችንካር፡ ያይደለ፡ ሌላ፡ ዐይነት፤ ደጋን፡ ብረት፤ እንደ፡ ዝናር፡ ኹኖ፡ ከጡቶቹ፡ በታች፡ ሰውነቱን፡ ከዐ፡ ዐቅፎ፡ ደግፎ፡ ከመስቀል፡ ጋራ፡ አንድ፡ የሚያደርግ፤ ወይም፡ ገመድ፡ ፀንሰለት። ሳዶር፤ ዘበትርጓሜሁ፡ ካልእ። ወፈትሑ፡ ሐብለ፡ እምሐቌሁ፡ ዘተአሰረ፡ ቦቱ፡ ምስለ፡ መስቀል፡(መጽ፡ ምስ። ድር፡ ማሕ)። ሳዶር፡ ከሌሉ፡ ባራት፡ ችንካር፡ ብቻ፡ ከመስቀል፡ ተጣብቆ፡ ቀጥ፡ ብሎ፡ መቆም፡ አይቻልምና፤ ካልእ፡ ማለቱ፡ በለዚህ፡ ነው። አላዶርንና፡ ዳናትን፡ አዲራንና፡ ሮዳስን፡ እይ።

ሰድሶ፤ ሶት፤(ሰደሰ፡ ይሴድስ፡ ይሰድስ። ዕብ፡ ሻሼሀ)፤ መሰደስ፤ ስድስት፡ ማድረግ፤ ከስድስት፡ መክፈል።

ሰዳሲ፤(ሲት፡ ስያን፡ ያት)፤ የሚሰድስ፤ ሰዳሽ፤ ስድስት፡ አድራጊ።

ተሰደሰ፤ በቁሙ፤ ስድስት፡ ኾነ፤ ስድስት፡ ተባለ፤ በስድስት፡ ክፍል፡ ተከፈለ።

ስዱስ፤(ሳን፡ ሳት፡ ድስት)፤ የተሰደሰ፤ ስድስት፡ የኾነ፤ የተባለ፤ ከስድስት፡ የተከፈለ።

ስድሱ፤ ስሱ፤(ዕብ፡ ሼሽ። ሱር፡ ሺታ። ዐረ፡ ሲት)፤ የቍጥር፡ ስም፤ የሴቶች፡ ድምር፤ ስድስት፤ ባምስትና፡ በሰባት፡ መካከል፡ ያለ፡ ቍጥር፤ ገቢርም፡ ይከታል፡ እንደ፡ ሰብዑ፡ ነው። ሰዲብዐ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ በበ፡ ስሱ። ናሁ፡ ስሱ፡ ዘይጸልእ፡ እግዚ። ወእምድኅረ፡ ስሱ፡ መዋዕል። ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ ወርኢኩ፡ ስሱ፡ ኀዋኅወ፡ በምሥራቅ፡ ወስሱ፡ ኀዋኅወ፡ በምዕራብ፡(፪ነገ፡ ፳፩፡ ፳። ምሳ፮፡ ፲፮። ማቴ፲፯፡ ፩። ፳፡ ፭። ሔኖ፡ ፶፪)። አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ስለ፡ ጣፊ፡ ስሕተት፤ በወንዶች፡ አንቀጽ፡ እየገባ፡ ተጥፎ፡ ይገኛል።

ስድስቱ፤ ት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ የወንዶች፡ ድምር፤ ወ—ኗ። ስድስቱ፡ ዕደው። ወሰለ፡ አሐዱ፡ በበ፡ ስድስቱ፡ ክነፈሆሙ። ስድስቱ፡ ተወልዱ፡ ሎቱ፡ በኬብሮን፤ ወነግሠ፡ በሀየ፡ ሰብዐተ፡ ዓመተ፡ ወስድስተ፡ አውራኀ። ወሰድኩ፡ ሎቱ፡ ስድስተ፡ ደቂቀ፡(ሕዝ፱፡ ፪። ኢሳ፮፡ ፪። ፩ዜና፡ ፫፡ ፬። ዘፍ፡ ፴፡ ፳)።

ሰዳሴ፤ መሰደስ፤ ሰደሳ፤ ስድስት፡ ማድረግ፤ ስድስት፡ መኾን፡ መባል፤ ስድስትነት።

ትስድስት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ስድስትነት፡ ስድስት፡ መኾን።

ሰዱስ፤ የዕለት፡ ቅጽል፤ ስድስት፤ ስድስተኛ። ሰዱስ፡ ዕለተ፡ ተገበር፡ ግብረከ፡ እስመ፡ በሰዱስ፡ ዕለት፡ ገብረ፡ እግዚ። አኮኑ፡ ሰዱስ፡ መዋዕል፡ ውእቱ፡ በዘትገብሩ። በሰዱሱ፡ ሰጽልመት። ወእመ፡ ሰዱስ፡ ዕለት፡(ዘፀ፳፡ ፲። ሉቃ፲፫፡ ፲፬። ሐጌ፪፡ ፩። ማር፱፡ ፪። ድጓ)።

ስድስ፤ የጊዜና፡ የልክ፡ የስፍር፡ ቅጽል፤ ስድስት። ስድስ፡ ያድኅነከ፡ እመንሱት። ገድሙ፡ ሲድስ፡ በእመት። ዘዘርዐ፡ ስድስ፡ ያአቱ፡ ሥልስ። ወሰፈረ፡ ውስቴቱ፡ ስድስ፡ እክለ፡ ስገም፡(ኢዮ፭፡ ፲፱። ዳን፫፡ ፩። ኢሳ፭፡ ፲። ሩት፫፡ ፲፭)።

ሳድስ፤(ስት፡ ሳን፡ ሳት)፤ የተራ፡ ቅጽል፤ ስድስተኛ፤ ከስድስት፡ አንድ። በሳድስ፡ ዓመት። ወበሳድስ፡ ወርኅ። ወኮነ፡ ሳድስተ፡ ዕለተ። ሳድስተ፡ ኢፍ፡(ሕዝ፰፡ ፩። ሉቃ፩፡ ፳፮። ዘፍ፩፡ ፴፩። ሕዝ፵፭፡ ፲፫)።

ሳድሳዊ፡ ይ፤(ዊት፡ ሲት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ስድስተኛ።

ሳድሲት፤ የቍጥር፡ መደብ፤ ስድስተኛ፡ ክፍል፤ የኃምሲት፡ ስሳኛ። ኬክሮስን፡ እይ።

መስድስት፤ ስድስት፡ ወገን፤ እመም፤ ገዝም፤ ትልም፤ ዙር፤ መሥመር፤ የመሰለው፡ ኹሉ።

ምስድሲት፤ ስድስት፡ ዕጥፍ፤ ሰወ—፴፯። ስድስት፡ እጅ።

ስድሳ፤ ስሳ፤ የቍጥር፡ ስም፤ ባምሳና፡ በሰባ፡ መካከል፡ ያለ፤ ሠ—፰፤ ዐሥር፡ ጊዜ፡ ስድስት፤ ወይም፡ ስድስት፡ ጊዜ፡ ዐሥር። ኑኁ፡ ስሳ፡ በእመት። ስሳ፡ እማንቱ፡ ንግሥታት። ቦ፡ ዘምእት፡ ወቦ፡ ዘስሳ። ኅረይ፡ እንተ፡ ስሳ፡(ዳን፫፡ ፩። ማሕ፮፡ ፰። ማቴ፲፫፡ ፰። ፩ጢሞ፡ ፭፡ ፱)።

ሰዊብ፤ ቦት፤(ሶበ፤ ሰወበ፡ ይሰውብ፡ ይሱብ። ሰበበ)፤ ማዞር፤ መጠምጠም፤ አዙሮ፡ መግጠም፤ ዙሪያ፡ ክብ፡ ማድረግ፤ የማገር፡ የስፌት፤ የመሰለው፡ ኹሉ።

መሶብ፤(ዕብ፡ ሞሻብ፤ ምንባር፡ ቦታ፡ ዕቃ)፤ በቁሙ፤ የዳቦ፡ ማጥን፤ የንጀራ፡ ታቦት፤ አገልግል፡ ሌማት፡ ቅንብቻ፡ ጉብ፤ ሙዳየ፡ ኅብስት። መሶበ፡ ወርቅ፡ እንተ፡ መና። ስፉሕ፡ የማነከ፡ ላዕለ፡ ዛቲ፡ መሶብ። ንሣእ፡ መሶበ፡ ኅብስት፡ ወጻሕበ፡ ወይን፡(ዕብ፱፡ ፬። ቅዳ፡ ጎር)።

መሳውብ፤ መሶቦች፤ አገልግሎች ። ምስጢራቸው ፡ ማጥንንትና ፡ ክብነት ፡ ነው ።

መሶብ ፡ —

ሶብ፤ ሶበ፤ (ዐቢይ ፡ አገባብ፤ እመ)፤ ቢ ፡ ባ ፡ ብ፤ ከ ፡ ካ፤ ጊዜ ። ባ ፡ ካ ፡ መኾኑ ፡ ባሉታ ፡ ላይ ፡ ነው ። ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ሶበ ፡ ይጸልኡክሙ ፡ ወይጼዕሉክሙ ፡ ወያወፅኡ ፡ ስክሙ ፡ ስመ ፡ እኩየ፤ ቢ ። ሶበ ፡ አኮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌነ ። እምንየሶ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ፤ ባ ። ሶበሰ ፡ ታፈቅሩኒ ። ሶበሰ ፡ እምዓለም ፡ አንትሙ፤ ብ ። ሶበ ፡ እምዕጹብ ፡ ይድኅን ፡ ጻድቅ ። ሶበ ፡ እንዘ ፡ ሰብእ ፡ አንተ ፡ ትትቄየም ፡ ሰብአ፤ ክ ። ወሶበ ፡ እንዘ ፡ ዘበምድር ፡ እነግረክሙ ፡ ኢተአምኑኒ፤ ከ ። ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ፤ ጊዜ ። አንዳንድ ፡ ባላገባቦች ፡ ሲ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ ምነው ፡ ይኾናል ፡ ይላሉ፤ ምስክራቸው ፡ አያጠግብም ። ሲ ፡ ሳ ፡ ስ ፡ ያሉት፤ ቢ ፡ ባ ፡ ብ ፡ ካለው ፡ ይገባል ። ምነው ፡ ያሉትም፤ ሚ ፡ እሞትን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሶበ ፡ ሞትነ ፡ ብሎ ፡ ስላገኙት ፡ ነው ። የሚን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ። የሶበ ፡ ምስጢር ፡ ባፈታቱ ፡ ኹሉ ፡ ጊዜን ፡ አይለቅም ፡ (ዕር፲፱ ፡ ቍ፳፯፤ ፳፯) ።

ሶቤ፤ ሶቤሃ፤ ያን ፡ ጊዜ፤ ፈጥኖ፤ ወዲያው፤ ቶሎ ። ረኪቦ ፡ መጽሐፈ ፡ ሶቤ ። ይእተ ፡ ሶቤ ። ወቀትር ፡ ሶቤሃ ። ምዕረ ፡ አውሚአከ፤ ሶቤሃ ፡ ፈጽም ፡ ቃለከ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፮ ። ማቴ፳ ፡ ፳፫ ። ዮሐ፬ ፡ ፮ ። ሚራ፴፩ ፡ ፳) ። ለሶቤሃ፤ እምሶቤሃ፤ እስከ ፡ ሶቤሃ ፡ ቢል ፡ ፍችው ፡ ፩ ፡ ነው ። ሶቤሁ ፡ ሃ ፡ ከ ፡ ኪ ፡ የ፤ ሶቤሆሙ ፡ ን ፡ ክሙ ፡ ን ፡ ነ ፡ እያለ ፡ እንደ ፡ አመ ፡ ይዘረዝራል ።

ሶበርት፤—ከሶ ፡ ሹጥ፤—ሰበረ ።

ሰዊድ፤ (ሶደ ፡ ይሰውድ ፡ ይሱድ ። ዕብ ፡ ሳድ፤ ሣረረ)፤ መጫር፤ መተርከስ፤ መዛቅ ፡ ማፈስ፤ ማንደድ ፡ መቈስቈስ፤ የፍሕም ። መመሥረት፤ መሠረት ፡ መጣል ፡ የሕንጻ ፡ የምክር ።

መስወድ፤ (ብ ፡ መሳውድ)፤ መጫሪያ ፡ መተርከሻ፤ ገል ፡ ብረት ። እግር፤ መሠረት ። መስወደ ፡ እሳት ፡ (ዘፀ፳፯ ፡ ፫ ። ፴፰ ፡ ፳፱ ፡ ፳፫ ። ኤር፶፪ ፡ ፲፱) ። መሳውድት፤ ወይም ፡ አእጋር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መሳውልት ፡ ይላል፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። (ዘፀ፴፱ ፡ ፲ ። ፴፰ ፡ ፳፱) ።

ሳውዳ፤ (ዐረ ፡ ሰውዳኡ)፤ የእሳት ፡ ጠባይ፤ እሳታዊ ፡ ባሕርይ፤ የሚያነድ ፡ የሚያሞቅ ፡ የሚያቃጥል ። ሐዘን ፡ ይትወለድ ፡ እምነ ፡ ሳውዳ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፴፩) ።

ሱዳን፤ ጥቍር፤ ጠቋራ፤ ክሰልማ ፡ መልክ ፡ ሕብር ። የጥቍሮች ፡ የኵሽ ፡ ልጆች ፡ አገር፤ የአፍሪቃ ፡ ክፍል፤ ከግብጽ ፡ ጋራ ፡ የተያያዘ፤ ግዮን ፡ ኤፌሶን ፡ የሚያጠጡት ። በጽርእና ፡ በግእዝ ፡ መጽሐፍም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይባላል፤ ፍችው ፡ ጥቍር ፡ ማለት ፡ ነው ። ጥቍሩን ፡ ቅመም ፡ አበሱድ፤ አበሱዳ ፡ እንዲሉት ፡ (ዐማርኛ) ።

• **ሰውደት፤ (ሐባብ)፤** ለምጽ፤ የእሳት ፡ ብላቶ ፡ ዐመድና ፡ ሊድ ፡ ወይም ፡ ኖራ ፡ የሚመስል ።

ሶጠ፤—መለሰ፤—ሠዊጥ ፡ ሦጠ ።

ሰዊጥ፤ ጦት፤ (ሶጠ ፡ ይሰውጥ ፡ ይሱጥ፤ ወደየ ። ዕብ ፡ ሻጥ ፡ ያሹጥ)፤ መዋኘት፤ መቅዘፍ፤ መሸንቈጥ ፡ መግረፍ፤ ሾጥ ፡ ማድረግ ። መጨመር ፡ ማፍሰስ፤ መሻጥ፤ መሸጐጥ፤ ማዘንበል ፡ መቅዳት ፡ መገልበጥ ። እሰውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ ። ሶጠ ፡ ቅብዐ ፡ ላዕለ ፡ ርእሳ ። ኢትሱጥ ፡ እሳተሙ ፡ ለኃጥኣን ። ሶጠት ፡ ቀሡታ ፡ ውስተ ፡ ምስታይ ። ሶጠ ፡ እምጻሕብ ፡ ውስተ ፡ ጻሕብ ፡ (ግብ፪ ፡ ፲፯ ። ዘፍ፳፰ ፡ ፲፰ ። ሚራ፰ ፡ ፲ ። ዘፍ፳፱ ፡ ፳ ። ኤር፴፭ ፡ ፲፩ ።

—፤ ማዋሐድ፤ አንድ ፡ ማድረግ፤ የበጎ ። መቀላቀል፤ መደባለቅ፤ የክፉ ። ኮነ ፡ ሰብአ ፡ ሰዊጦ ፡ ርእሰ ፡ በዘኢኮነ ፡ ቀዳሚ ። አመ ፡ ሣልስት ፡ ዕለት ፡ ሶጣ ፡ ለነፍሱ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ፡ (ቄር ። ቅዳ ፡ አፈ) ። ሶጠ ፡ ልሳናቲሆሙ፤ ቀላቀለ ፡ (ኩፋ ፡ ፲) ።

ሰዋጢ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት)፤ የሚጨምር ፡ ጨማሪ፤ ቀዛፊ፤ ገራፊ ።

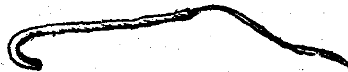
አሶጠ፤ አስጨመረ፤ አስገረፈ ።

ተሰውጠ፤ ተጨመረ፤ ገባ፤ ተዋሐደ፤ ተቀላቀለ ። ይሰወጥ ፡ ማይ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ እምገድ ። ዕፍረት ፡ ዘተሰውጠ ፡ (ማር፱ ፡ ፴፮ ። ማሕ፭ ፡ ፫) ።

ስዉጥ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ውጥ)፤ የተጨመረ፤ የተጨማመረ፤ የተቀላቀለ፤ የተጨመረበት ። መዓር ፡ ስዉጥ ። ከርሥኪ ፡ ስዉጠ ፡ ሥርናይ ፡ (አዋል ። ማሕ፯ ፡ ፫) ።

ሱጠት፤ መጨመር፤ ማዋሐድ ። ተጨማሪ ፡ መኾን ። ሱጠተ ፡ ርእሱ ፡ (ቄር ፡ ጸላ) ።

ሰውጥ፤ (ዕብ ፡ ሾጥ ። ሱር ፡ ሻውጣ ። ዐረ ፡ ሰውጥ)፤ ዐለንጋ፤ ለበቅ፤ መሸንቈጫ፤ ሾጥ ፡ ማድረጊያ ። ከመ ፡ ሰውጥ ፡ ለፈረስ ። ለገብር ፡ እኩይ ፡ ሰውጥ ፡ ወመቃይጽ ፡ (ምሳ፳፮ ፡ ፫ ። ሚራ፴ ፡ ፴፭) ።

ሰውጥ ፡

ሰውጣት፤ አስዋጥ፤ ዐለንጎች፤ መግረፊያዎች ። ይዝብጥዎ ፡ በአስዋጥ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፲፯) ።

መሶጥ ፤ (ብ ፡ መሳውጥ) ፤ ማፍሰሻ ፤ መጨመሪያ ፡ ጡት ፤ ወይም ፡ ጡታም ፡ ዕቃ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጥ ፡ ፈንታ ፡ መሶር ፡ መሳውር ፡ ይላል ። ባለብሉዮችም ፡ የሰወረ ፡ ዘር ፡ መስሏቸው ፤ ማፈኛ ፡ መክደኛ ፡ መግላሊት ፡ መሰወሪያ ፡ ይሉታል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ። ሱብዐቱ ፡ መሳውር ፡ በዘይሰቅይዋ ፡ ለመኀትዊሃ ፡ (ዘካ ፩ ፡ ፪ ። መቃ ፡ ገ፲፰ ። ክብ ፡ ነገ ። ቀሌ ። ድጓ) ።

ሰወየ ፤—በሰለ ፡ ሸተ ፤—ሠወየ ።

ሶከ ፤—እሾኸ ፤—ሦከ ።

ሶከር ፤ (ራት ፤ ሰዋከር) ፤ ሸንኰር ፤ የስኳር ፡ አገዳ ፤ ማር ፡ ማር ፡ ጥንቅሽ ፡ ጥንቅሽ ፡ የሚል ። ስኳር ፤ ያገዳ ፡ ማር ፤ የማር ፡ ወለላ ። ይጥዕም ፡ ቃልየ ፡ እመ ዓር ፡ ወሶከር ። እመዓር ፡ ወሶከር ፡ ጥዕመኒ ፡ ለአፉየ ። ሜስ ፡ ዘአጣእጥእዎ ፡ በሶከር ፡ (ቀሌ ። መዝ ፡ ፻፲፰ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፩) ።

ሶከር ፡

ሶልያና ፤ (ጽር ፡ ሴሊኒ) ፤ ጨረቃ ፤ ድንግል ፡ ማርያም ። ጊዜ ፡ ዕረፍታ ፡ ለሶልያና ፡ (ድጓ) ።

ሶልላ ፤—ዐፈር ፡ ዡረት ፤—ሰሊል ፡ ሰለ ።

ሱላማጢስ ፤—ፍጽምት ፤—ሰሊም ፡ ሰለመ ።

ሶም ፤ ሳውም ፤ (ዕብ ፡ ሾሀም ። ጽር ፡ ሰርድዮን) ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ዕንቍ ፤ ክቡር ፡ ደንጊያ ። እብነ ፡ ሶም ። ቢረሌ ፡ ወሳውም ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፪ ። ዘፀ፳፰ ፡ ፳) ።

ሱም ፤ ሶመት ፤ (ዐረ ፡ ሱም ። ዕብ ፡ ሹሚም ። ሱር ፡ ቱማእ) ፤ ነጭ ፡ ሽንኵርት ፤ ቱማ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ እንኰሮ ፤ እንደ ፡ በርበሬ ፡ ይሉታል ፤ ቀጕርድን ፡ ተመልከት ። በጸለ ፡ ወሶመት ። ስጐርድ ፡ ወሶመት ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፭ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ሶመት ፡

ሰወነ ፤—ቆበረ ፡ አለገገ ፤—ሠዊን ፡ ሡወነ ።

ሶዐ ፤—ሠዋ ፡ አቃጠለ ፤—ሠዊዕ ፡ ሦዐ ።

ሰዊቅ ፤ ቆት ፤ (ሶቀ ፡ ይሰውቅ ፡ ይሱቅ ፤ ዐመደ ። ዕብ ፡ ሾቄቅ ፤ ፈተወ) ፤ መሶቅ ፡ መደገፍ ፤ እንዳይወድቅ ፡ ማድረግ ፤ ደገፈ ፡ መያዝ ፡ መጠበቅ ፤ ማገገዝ ፡ መርዳት ፤ ማጥናት ፡ ማበርታት ፡ አይዞኽ ፡ ማለት ፤ ማቆም ፡ መግታት ። አኮ ፡ በዕፀ ፡ ዘትሰውቆን ። ባዕል ፡ ለእመ ፡ ትንተነ ፡ ይሰውቅዎ ፡ አዕርክቲሁ ። ሶቀነ ፡ ወአብጽሐነ ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ሰዓት ። ሶቀቶ ፡ ረድኤቱ ። ሰበዊቀትየ ፡ ሶበ ፡ እድኅፀ ። ኢያሱ ፡ ወልደ ፡ ነዌ ፡ ሶቀ ፡ ሎሙ ፡ ማየ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወኀለፉ ፡ (ገድ ፡ ላሊ ። ሢራ፲፫ ፡ ፳፩ ። ሊጦን ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፮ ። አርጋ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ሠኔ፳፯) ።

ሰዋቂ ፤ (ቂት ፡ ቅያን ፡ ያት) ፤ የሚደገፍ ፡ ደጋፊ ፤ አይዞኽ ፡ ባይ ። በዋቄ ፡ ትንቱናን ፡ እምደኅፀ ። ኩነኒ ፡ በዋቄ ፡ ወምስማክ ። ምርጕዝ ፡ በዋቄ ፡ አብራኪ ፡ (ደራሲ ። አዋል) ።

ሶቅ ፤ (ዕብ ፡ ሾቅ ። ሱር ፡ ሻቃ ። ዐረ ፡ ሳቅ) ፤ እግር ፡ ባት ፤ ከጕልበት ፡ እስከ ፡ ቍርጭምጭሚት ።

አሶቀ ፤ አስደገፈ ፤ ደጋፊ ፡ ሰጠ ።

ተሰውቀ ፤ ተደገፈ ፤ ተሸራሸ ፤ ከመውደቅ ፡ ዳነ ።

ተሳወቀ ፤ ተደጋገፈ ፤ ተጠናና ፤ አይዞኽ ፡ አይዞኽ ፡ ተባባለ ። እስመ ፡ ይሳወቃ ፡ በበይናቲሆን ፡ ወይዲንግ ፡ በኀይሎን ፡ (ሄርማ ፡ ገ፲፭) ።

ሰዉቅ ፤ (ቃን ፡ ቃት ፡ ውቅ) ፤ የተደገፈ ፡ የተደጋገፈ ፤ ድግፍ ፡ ድግፍግፍ ፤ ንብብር ።

ስዋቅ ፤ (ቃት ፤ አስዋቅ) ፤ ድጋፍ ፤ ደገፋ ፤ ምርጕዝ ፡ ባላ ፡ ወጋግራ ፤ ዐምድ ፡ ምሰሶ ። ኤፍሬም ፡ ስዋቀ ፡ ርእስየ ። ማረራ ፡ ለምድር ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ ወአጽንዓ ፡ ዘእንበለ ፡ ስዋቅ ። ስዋቀ ፡ አጽራሒሃ ። አስዋቅ ፡ (መዝ ፡ ፶፯ ። መቃ ፡ ገ፳፭ ። መጽ ፡ ምስ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

መስወቅ ፤ መሶቅ ፤ (ብ ፡ መሳውቅ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ምክያደ ፡ መሳውቅ ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

መሶቅት ፤ (መሳውቅት) ፤ የቤት ፡ አንቀጽ ። ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ።

መሳውቃት ፤ የብዙ ፡ ብዙ ። ድጋፎች ፤ ደገፋዎች ፡ (፫ነገ ፡ ፲ ፡ ፲፪) ።

ሱቅ ፤ (ዐረብ ። ዕብ ፡ ሹቅ) ፤ መደብር ፡ ገበያ ፡ መሸጫና ፡ መግዣ ፡ ቤት ፡ ቦታ ፤ የከተማ ፡ ውበጥ ፤ የወደዱትና ፡ የፈለጉት ፡ የተመኙት ፡ ኹሉ ፡ የሚገኝበት ።

ሶር ፤ (ብ ፡ አስዋር ። ዕብ ፡ ሾር ፤ ብ ፡ ሽዋሪም) ፤ ተባት ፡ ላም ፤ በሬ ፤ አውሬ ፡ ኵርማ ፤ ሚል ፡

ገች ። ሶር ፡ አሐዱ ፡ እምውስተ ፡ አልሕምት ። ወወ ቁአ ፡ ሶር ፡ ጸዐዳ ። አልሕምት ፡ ብዙኃን ፡ ወአስዋር ፡ ሥቡሓን ። መጋዝእትየ ፡ ወአስዋርየ ፡ (ዘኁ ፳፱ ፡ ፫ ። ሔኖ ፹፰ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፳፩ ፡ ማቴ ፳፪ ፡ ፬) ። ተውርን ፡ ተመ ልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ሶር ፡

ሰውር ፤—የኮከብ ፡ ስም ፤—ተውር ።

ሰውሮ ፤ ሮት ፤ (ሰወረ ፡ ይሴውር ፡ ይሰ ውር ፤ ኀብአ ። ዕብ ፡ ሸዌር ፤ ሸመቀ ፡ አደበ) ፤ መሰወር ፡ መደበቅ ፤ መሸሸግ ፡ ማራቅ ፤ መከለል ፡ መጋ ረድ ፤ ማልበስ ፡ መክደን ፤ መሸፈን ፡ መቅበር ፤ እንዳይ ታይና ፡ እንዳይገኝ ፡ ቢገኝም ፡ እንዳይታወቅ ፡ ማድረግ ፤ ራስን ፡ ሰውንትን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ። ኀብአን ፡ ተመ ልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ኢትሰውር ፡ ሎሙ ፡ ኀጢ አቶሙ ። ሰውሮቶ ፡ ለዐርክየ ፡ ኢየትፍርር ። ወይሴ ውር ፡ ኀፉያኒ ፡ በደመና ። ትፍረተ ፡ መስ[illegible]ሰወ ርከ ፡ በዕርቃኒ ፡ ልብስ ፡ (፪ዕዝ ፡ ፲፱ ፡ ፮ ። ሢራ ፳፪ ፡ ፳፩ ። ቅዳ ፡ ዮሐ ። ቅኔ) ።

ሰዋሪ ፤ (ሪት ፡ ርያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የ ሚሰውር ፤ የሚደብቅ ፤ የሚታደግ ፡ ታዳጊ ። እግዚ ፡ ሰ ዋሪ ፡ ወከዳኒ ። ኀባኢት ፡ መለኮት ፡ ወሰዋሪት ፡ ዘሉ ፡ ኀቢናት ፡ (አዋል ። ቅዳ ፡ ጎር) ።

መሰውር ፤ (ርት ፡ ራን ፡ ራት) ፤ ገዳ ፡ ከ ማሁ ። መክደኛ ፡ ክዳን ። ረዳኢ ፡ ወመሰውር ፡ (ዘዐ ፲፩ ፡ ፱ ። ፳፯ ፡ ፫) ።

ተሰወረ ፤ በቁሙ ፤ ተሸሸገ ፤ ተደበቀ ፤ ራቀ ፡ ረቀቀ ፤ ታባ ፡ ጠፋ ፡ ዐልም ፡ አለ ፤ የማይታይ ፡ የማይገኝ ፡ ኾነ ። ለምንት ፡ ትሴወር ፡ እምኔየ ። ኢይሴወር ፡ እ ምቅድመ ፡ አዕይንትየ ፡ ኀጢአቶሙ ። ወተሰወረ ፡ እምአዕይንቲሆሙ ፡ (ኢዮ ፲፫ ፡ ፳፬ ። ኤር ፲፮ ፡ ፲፯ ። ግብ ፩ ፡ ፱) ።

ስዉር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ውርት) ፤ በቁሙ ፤ ሽሽግ ፡ ድብቅ ፤ ጥልቅ ፡ ረቂቅ ፤ የማይታወቅ ። አኮ ፡ በስ ዉር ። ስዉር ፡ ነገር ። ስዉር ፡ እምኔሆሙ ፡ (ዘኁ ፲፱ ፡ ፫ ። ምሳ ፩ ፡ ፮ ። ሉቃ ፲፰ ፡ [illegible]) ።

ስዋሬ ፤ መሰወር ፡ (ጥሰ) መሰወር ፤ አለመወር ፤ ስውርነት ፤ ስወራ ፡ ድብቃ ። በስዋሬከ ። መካነ ፡ ስዋሬ ፡ (ቅዳ ፡ ዮሐ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ምስዋር ፤ (ራት) ፤ መሰወሪያ ፤ መደበቂያ ፡ ስታ ፤ ጓዳ ፡ ስጋዳ ፤ መቅደስ ፤ መጋረጃ ፤ አንባ ፡ ዋሻ ፤ ዕርድ ፡ ምሽግ ። ይትኀባእ ፡ በምስዋር ፡ ወይትረሰይ ። ወረሰየ ፡ ጽልመተ ፡ ምስዋሮ ። እምድኅረ ፡ አረፍት ፡ ምስዋር ። መንጦላዕተ ፡ ምስዋራቲሁ ፡ ለሕያው ። ዝንቱ ፡ መካን ፡ ኮነኒ ፡ ምስዋረ ፡ ህየንተ ፡ አልባስየ ። ምስዋር ፡ ረድኤት ። ሐገሩ ፡ ወምስዋር ፡ (ጥበ ፲፯ ፡ ፫ ። መዝ ፡ ፲፯ ። ነሐ ፱ ፡ ፲፫ ። ቅዳ ፡ ሕር ። ስንክ ፡ ግን ፳፰ ። ኪዳ ። አፈ ፡ ተ፩) ።

መሶር ፤ (ብ ፡ መሳውር) ፤ መሶጥ ፡ መሳ ውጥ ፤ መጨመሪያ ፤ ማፍሰሻ ፤ ማንቈርቈሪያ ፡ ጡታም ፡ ዕቃ ፡ ማሰሮ ። ሶጠን ፡ ተመልከት ፤ ጠ ፡ በጸሐፊ ፡ ስሕ ተት ፡ ስረ ፡ ተለውጠ ፡ መሳውር ፡ ተብሏል ፤ ምስጢሩ ፡ ግን ፡ የሶጠ ፡ ዘር ፡ ነው ፤ ሰዊጥን ፡ አይለቅም ፡ (ዘካ ፱ ፡ ፱ ። ቀሌ ። ድጓ) ። በሰወረ ፡ አፈታት ፡ ሲፈቱት ፡ ግን ፤ ማፈኛ ፡ መክደኛ ፡ መግላሊት ፡ ያሰኛል ፤ ባለብሉዮችም ፡ እንዲሁ ፡ ይሉታል ።

ሶስዎ ፤ ዎት ፤ (ሶሰወ ፡ ይሶሱ ። ዕብ ፡ ሺሼአ ፤ ሂዳይ) ፤ መሰውሰው ፤ አስተውሎ ፡ መር ገጥ ፤ ቀስ ፡ ብሎ ፡ መኼድ ፡ መራመድ ፤ እያዘገሙ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ መውጣት ፡ መውረድ ፤ የዕርከን ፡ የመ ሰላል ፡ የዳገት ፡ የስገንት ። መሰላል ፡ ዕርከን ፡ መሥራት ፤ ምስሶ ፡ ማቆም ፡ መትከል ።

ሶሳዊ ፡ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ዝግተኛ ፤ አስተውሎ ፡ ኺያጅ ፤ ወጭ ፡ ወራጅ ፤ ሰው ፤ ባለሰዋስው ።

ሶሰው ፤ ሰውሰው ፤ (ብ ፡ ሰዋስው) ፤ መሰላል ፤ ዕርከን ፤ ማዕርግ ፡ ምዕራግ ፡ ደረጃ ፤ መውጫ ፡ መውረጃ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሶሰው ፡ ፈንታ ፡ ሰዋስው ፡ ይልና ፡ በሰዋስው ፡ ፈንታ ፡ ሰዋስዋት ፡ ይላል ፤ ዋት ፡ የብዙ ፡ ብዙ ፡ ነው ። ሶሰውም ፡ ቢኾን ፡ እንደ ፡ ሰው ፡ ነው ፤ ውስጠ ፡ ብዙነትን ፡ ያሳያል ። ይደልዎ ፡ ለአሐዱ ፡ ከመ ፡ ይትከል ፡ ሰዋስወ ፡ በኀበ ፡ ገቦ ፡ አረፍት ፡ ለ እመ ፡ ኮነ ፡ ውእቱ ፡ ዘኢይነኪ ፡ ካልአ ። ተከሉ ፡ ሰዋ ስወ ፡ ወዐርጉ ። አስተናበረ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ሰዋስዋተ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ። ዮሴፍ ። ዘፍ ፳፰ ፡ ፲፪ ። ማር ፡ ይሥ ፹፫) ።

ሰዋስው ፡

ሰዋስው ፤ በቁሙ ፤ የቋንቋ ፡ መጽሐፍ ፤ ግስ ፤ መዝገብ ፡ ቃል ። የቋንቋ ፡ ትምርት ፡ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ ዐዋጅ ፡ አገባብ ፤ አጣጣፉና ፡ አረባቡ ፡ አካኼዱ ፡ አነባቡ ፡ ትእዛዙ ፡ የሚታወቅበት ፤ እንደ ፡ መሰላል ፡ ብዙ ፡ ዕር ከን ፡ ያለው ። መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ። ሎርኩ ፡ ኀበ ፡ ካልእ ፡ መምህረ ፡ ቅኔ ፡ ወሰዋስው ፡ (አዋል) ።

ሰዋስዋዊ ፤ ባለሰዋስው ፤ የሰዋስው ፡ መምር ፤ አገባብ ፡ ፀዋሪ ። የመሰላል ፡ ዐይነት ፤ ዕርከናም ፤ ባለማ ዕርግ ። ጽማዌ ፤ ሰዋስዋዊ ፡ (ማር ፡ ይሥ ፲) ።

አንሶሰወ ፤ አመላለሰ ፤ ተመላለሰ ፤ ኼደ ፡ ተራ መደ ፤ ዞረ ፡ ባከነ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ፡ ወዲያ ፡ ወዲህ ፡ አለ ፤

ታች ፡ ታቹን ፡ አገር ፡ ላገር ፡ መንደር ፡ ለመንደር ። ተላወሰ ፤ ተንቀሳቀሰ ። ኢረከቡ ፡ ማየ ፡ ዘይጸውር ፡ ሐመሮሙ ፡ ወጻመዉ ፡ ወኢተመክንዩ ፡ ከመ ፡ ያንሶስዉ ፤ ሐመረ ፤ አመላለሰ ፡ (በንክ ፡ ታኅ፲) ። አንሶሰውክኑ ፡ ውስተ ፡ አሥረ ፡ ቀላይ ። አንሶሰወ ፡ እስከ ፡ ሰኪሞን ። ቀቢስ ፡ መፍትው ፡ ያንሶሱ ፡ ኀበ ፡ አብያተ ፡ ድዉያን ። ወአልቦ ፡ ዘያንሶሱ ፡ (ኢዮ ፴፰ ፡ ፲፯ ። ኩፋ ፡ ፲፫ ። ኪዳ ። ኤር ፪ ፡ ፲) ።

መንሶስው ፤ (ውት ፡ ሱት ፤ ዋን ፡ ዋት) ፤ የሚያመላልስ ፤ የሚመላለስ ፤ አመላላሽ ፤ ተመላላሽ ።

ነሶሳው ፤ (ዋት) ፤ መመላለስ ፤ ምልልስ ፤ ርቆ ፡ መኼድ ፤ መንቀሳቀስ ። ውስተ ፡ አየራት ፡ ነሶሳዉ ። ዘፍጡን ፡ ነሶሳዉ ። ኢተክህሎ ፡ ለህርቃኖስ ፡ ነሳሶው ፡ በእንተ ፡ ሰንበት ። ዘእንበለ ፡ ነፍስ ፡ ወኢነሶሳው ፡ (ቅዳ ፡ ኤጲ ። ጥበ፮ ፡ ፳፪ ። ዮሴፍ ። ጥበ፲፩ ፡ ፩) ።

እንስሳ ፤ (ሳት) ፤ በቁሙ ፤ የቤት ፡ የዱር ፡ ከብት ፤ ባላራት ፡ እግር ፤ ሣር ፡ ነጭቶ ፡ ውሃ ፡ ተጐንጭቶ ፡ የሚኖር ፤ የሚበላ ፡ የማይበላ ። ለታውፅእ ፡ ምድር ፡ ዘመደ ፡ እንስሳ ። ዙሉ ፡ እንስሳ ፡ ያፈቅር ፡ ዘመዶ ። እንስሳ ፡ ገዳም ። ይባርክዎ ፡ ዙሉ ፡ አራዊት ፡ ወእንስሳ ። አርባዕቱ ፡ እንስሳ ፡ (ዘፍ፩ ፡ ፳፬ ። ሢራ፲፫ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፻፵፰ ። ዳን፫ ፡ ፹፩ ። ሕዝ፩ ፡ ፩) ።

እንስሳዊ ፤ የእንስሳ ፤ በእንስሳ ፡ ጠባይ ፡ ያለ ፡ ሥራ ፤ እንስሰማ ፤ እንሰሰኛ ። ጠባይዕ ፡ እንስሳዊት ። ፍትወት ፡ እንስሳዊት ። ይትልዉ ፡ ፍኖተ ፡ እንስሳዊተ ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፳፪ ፡ ፩ ። ፊላስ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፩ ፡ ፩) ።

አእንሰሰ ፤ እንስሳ ፡ አደረገ ፤ አሞኘ ፡ አታለለ ።

ተአንሰሰ ፤ እንስሳ ፡ ኾነ ፤ ተሞኘ ፤ ከእንስሳት ፡ ማኅበር ፡ ገባ ፤ አንድ ፡ ኾነ ፤ በግብር ። እስ ፡ ይትአነሰሱ ፡ ምስለ ፡ እንስሳ ፡ ዘውእቱ ፡ ዝሙት ። ተአንሰሱ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ። ረሰዩ ፡ ከመ ፡ አርዌ ፡ ገዳም ፤ ገሠጸ ፡ በተአርውዮ ፡ ወአንበሮ ፡ በተአንስሶ ፡ (ዲድ ፡ ፴፫ ። ቀሌ ። መጽ ፡ ምስ) ።

እንሱስ ፤ (ሳን ፡ ሳት ፡ ስስት) ፤ እንስሳ ፡ የኾነ ፤ ሞኝ ፡ አላዋቂ ። ከመ ፡ ኢይኩን ፡ እንሱሰ ፡ በኢልባዌ ፡ ነፍሱ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ መንፈስ ፡ ሕይወት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ሶሳን ፤ (ዕብ ፡ ሾሻን) ፤ አበባ ፤ ያበባ ፡ ዐይነት ፡ ቅርጽ ፡ (ሮሜ ፡ ፯ ፡ ፲፱) ።

ሶስና ፤ ስመ ፡ ብእሲት ፤ አበቡት ፤ አበባ ። ዘአድኀና ፡ ለሶስና ፡ እምእደ ፡ ረበናት ፡ (ድጓ ። ሊጦን ። ዳን) ።

ሰውተል ፤ (ብ ፡ ሰዋትል) ፤ ሾተል ፤ አፋ ፤ ጫቤ ፡ ዱቢት ፤ ፀጭር ፡ ሰይፍ ፤ ሹል ፡ ስለታም ። ሾተልን ፡ ወሰዋትል ፡ ዘእሳት ፡ (አቋል) ።

ሰውተል ፡

ሰዘየ ፤—ለየ ፡ አደላ ፤—ሠዘየ ።

ሰዚር ፤ ሮት ፤ (ሰዘረ ፡ ይሰዝር ፡ ይስዝር ። ጠፍሐ) ፤ መሰንዘር ፤ ሰንዝር ፡ መለካት ፤ መቃጣት ፤ መዘርጋት ። ዘሰማየ ፡ ሰዘረ ፡ ወዘአድባረ ፡ ደለወ ። ሰዘሮ ፡ ለሰማይ ፡ በሕፍኑ ። ዘሰማየ ፡ ሰዘርከ ፡ ወምድረ ፡ ሣረርከ ፡ (አቋል ። ስንክ ፡ ሚያዝ ። ድጓ) ።

ስዝር ፤ (ዕብ ፡ ዜሬት ። ሱር ፡ ዛርታ ። ዐረ ፡ ሽብር) ፤ ስንዝር ፤ ማከል ፡ እጅ ፤ የጋት ፡ ቁመት ፤ ከውራ ፡ ጣት ፡ ጫፍ ፡ እስከ ፡ ታናሹ ፡ ወይም ፡ እስከ ፡ ታላቁ ፡ ጫፍ ። መኑ ፡ ሰፈሮ ፡ ለሰማይ ፡ በሕፍኑ ፡ ወለሰማይኒ ፡ በስዝሩ ። ኑኅ ፡ ስድስ ፡ በእመት ፡ ወስዝር ። ወለሕፃንኒ ፡ አሮን ፡ ቀመተ ፡ ግዙፍ ፡ አካል ፤ ስዝረ ፡ የዐብዮ ፡ ሙሴ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ (ኢሳ ፡ ፵ ፡ ፲፪ ። ፩ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፬ ። ቅኔ) ። ክንድ ፤ ልክ ፡ መጠን ፡ ጋት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ስዝር ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (መሳ፲፫ ፡ ፲፮ ። ፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፵ ፡ ፩) ።

ስሒብ ፤ ቦት ፤ (ሰሐበ ፡ ይስሕብ ፡ ይስሐብ ። ዐረ ፡ ሰሐበ ። ዕብ ፡ ሳሐብ) ፤ መሳብ ፡ መጐተት ፤ መምዘዝ ፡ ማውጣት ፤ ማቅረብ ፡ ማምጣት ፤ መወጠር ፡ መገተር ፡ መለጠጥ ፡ ማስፋት ፤ ማስረዘም ፡ ማብዛት ። ይስሕቡ ፡ አንስቲያሆሙ ። ሰሐብዎ ፡ በመዐት ። እስሕብ ፡ ዙሎ ፡ ኀቤየ ። እለ ፡ ይስሕብዋ ፡ ለኀጢአቶሙ ፡ ከመ ፡ ሐብል ፡ ነዋኅ ። መገሥጽ ፡ ሶበ ፡ ያነውኅ ፡ ነገረ ፡ ወይስሕብ ፡ ቃለ ፡ ያንጐጕ ፡ ሰማዒ ፡ (ኢሳ፲፫ ፡ ፲፯ ። ቅዳ ፡ አፈ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፴፪ ። ኢሳ፭ ፡ ፲፰ ። አፈ ፡ ድርሳ) ።

ሰሓቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ሐብት) ፤ የሚስብ ፡ የሚጐትት ፤ ሳቢ ፡ ጐታች ። ሰሓብያነ ፡ አርዑት ፡ (አፈ ፡ ድርሳ) ።

አስሐበ ፤ አሳበ ፤ አስጐተተ ፤ ሳቡ ፡ ጐትቱ ፡ አለ ።

መስሕብ ፤ (ብት ፡ ባን ፡ ባት) ፤ የሚስብ ፤ የሚያስብ ፤ ሳቢ ፡ አሳቢ ፡ አስጐታች ፤ ማራኪ ፡ አስማራኪ ።

ተስሕበ ፤ ተሳበ ፤ ቀረበ ፤ ተማረከ ፤ ተጐተተ ። ተሰሓቢ ፡ በሐብለ ፡ ፍቅሩ ። ወይሰሐብ ፡ እንከ ፡ በልቡ ። ተሰሕበ ፡ በብእ ፡ በሥነ ፡ ላሕየ ፡ ምግባር ። ጠቢብ ፡ ኢይትአኀዝ ፡ በአፍቅሮቱ ፡ ለሐሳዊ ፡ ወኢይሰሐብ ፡ ሎቱ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ ። ፊልክ ፡ ፵፰ ። ጥበ፲፬ ፡ ፳ ። ፈላስ) ።

ስሑብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ሕብት) ፤ የተሳበ ፤ የተጋደመ ፤ የደነነ ፡ የጸነነ ፤ ዝርግ ። የውጣ ፡ (፲) ዘእንበለ ፡ ጥውየት ፤ ኢድኑኑ ፡ ርእስ ፡ ወኢስሑበ ፡ አእጋር ፡ ከመ ፡ በዕዳን ፡ ሆህያት ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ስሕበት ፤ መሳብ ፤ መጐተት ፤ አሳሳብ ፤ ስበት ፤ ጉተታ ። በእንተ ፡ ስሕበቱ ፡ ለማርቆስ ፡ (አቋል) ።

መስሐብ ፤ (ብ ፡ መሳሕብ) ፤ መሳቢያ ፤ የብረት ፡ መማረያ ፤ ብዙ ፡ ጥርስ ፡ ያለው ፤ ወይም ፡ አንዳ

ካፉ፡ ያለ። ወግብሩ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ኀጺን፡(ስንክ፡ የካ፳፩)።

ምስሓብ፤(ባት)፤ መሳቢያ፤ ማሳቢያ፡ ቦታ፤ ለኮ፡ ገመድ፡ ሰንሰለት። ሐብለ፡ ምስሓብከ፡(አዋል)።

—፤ አሽማት፤ ድጋም፤ የጠንቋይ፡ ጸሎት፤ ዛርና፡ ጋኔን፡ የሚስብ፤ የሚያቀርብ። ምስሐብ፡ ዛር፤ ጋኔን፡ ሳቢ፡ እን ዲሉ፡ (ዐማርኛ)።

ሳሕበበ፤—ሻገተ፤—ሣህበበ።

ስሒግ፤ ጎት፤ (ሰሐገ፡ ይስሕግ፡ ይስ ሐግ፤ ቀነየ። ዕብ፡ ሻአግ)፤ መጮኽ፡ መድረቅ ረቅ፤ ዋይ፡ ብሎ፡ ማልቀስ፤ ማሞሽ፡ መንሰቅሰቅ፤ ከሐ ዘን፡ ከጭንቅ፡ የተነሣ። መሳግ፡ መመስግ፤ ማግባት፡ መጨመር፡ መቀጠል፤ የጣራ፡ የጥላ፡ የስሌን፡ የስፌት፡ የመስለው፡ ኹሉ። መሻከር፡ መቈርቈር፤ መኰስኰስ፡ ማስቀቅ፤ እንዳባ፡ ጨጓሬ፡ መኾን፤ የልብስ፡ የምንጣፍ፡ የጠባይ። መስብሰብ፡ ማፈግ፤ ማስተኛት፡ ማስመስግ፤ የሰው፡ የእንስሳ።

ሰሓጊ፤ (ጊት፡ ግያን፡ ያት፤ ሐግት)፤ የሚጮኽ፤ የሚስግ፤ የሚያፍግ፤ ሸካራ።

ምስሓግ፤ (ጋት፤ መሳሕግት፤ ታት)፤ ሰቈቃው፤ ሙሾ፡ ልቅሶ፡ ዋይታ፤ የልቅሶ፡ ግጥም። ወአ ስቈቀዎ፡ ኤርምያስ፡ ለኢዮስያስ፤ ወይቤሉ፡ ዙሉ፡ ሐለይት፡ ወሐላይያት፡ ምስሓጋቲሆሙ፡ ላዕለ፡ ኢዮስያስ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፤ ወሠርዕዋ፡ ለይ እቲ፡ ምስሓግ፡ በዙሉ፡ እስራኤል፤ ወነያ፡ ጽሑ ፍት፡ ውስተ፡ ምስሓግ፡(፪ዜና፡ ፴፭፡ ፳፭)።

ምስሓግ፤ (ዕብ፡ ሬማህ)፤ ብዙ፡ ትል፤ እንደ፡ ሮማን፡ ፍሬ፡ ጽፍቅ፡ የኾነ፤ ጭግንዝ፡ የፌሳ፡ ጕዝንዝ፤ ስሌን፤ ሣጥን። ተነጸፍከ፡ ምስሓግ፡ በታ ሕቴከ፡(ኢሳ፲፬፡ ፲፩)።

—፤ ምሽግ፤ ምሳግ፡ በረት። የሙሾ፡ የልቅሶ፡ ቦታ፤ ማርገጃ፡ መቃብር፤ የሙት፡ ቤት። ኢትባእ፡ ምስሌ ሆሙ፡ ውስተ፡ ምስሓግ። ትግበር፡ ላቲ፡ ዳስ፡ ኀበ፡ ትነብር፡ ውስተ፡ ምስሓግ፡ ወትረ፡(ኤር፲፮፡ ፭። ኢ ሳ፲፮፡ ፫)።

—፤ ምንጣፍ፡ ዳውዣ፡ ገሣ። ኀሱር፡ ልብስ፤ ኰስኳሳ፤ ሸካራ፡ ከስሌን፡ ጭረት፡ የሚሠራ፤ ተሊስ፤ ማቅ፡ ምን ጣፍ፤ መናኒ፡ መነኵሴ፡ በረኸኛ፡ ሐዘንተኛ፡ የሚለብ ሰው። እኍ፡ ሰባሴ፡ ምስሓግ፡(ፊልክ፡ ፻፴፫)። ምስ ሓግ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መሳግሕት፡ መሳግሕታት፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው፡ (ፊልክ፡ ፻፹፱)።

ስሒው፤ ዎት፤(ስሕወ፡ ይስሑ፡ ይስ ሐው። ዕብ፡ ሳሓህ። ሱር፡ ስሓእ)፤ መሳብ፤ መጕተት፤ እየተሳቡ፡ መኼድ፤ የክይሲ፡ የዋና፡ የጉም፡ የደመና። እምቅድመ፡ ይስሐው፡ ግዘፈ፡ ደመናት፡ (ቅዳ፡ አፈ)።

—፤ ሽ፡ ማለት፡ መበተን፤ መድከም፡ መዛል፤ የልብ፡ የአእምሮ። ስሕወ፡ ልቡ።

ሰሓዊ፤(ዊት፡ ውያን፡ ያት፤ ሐውት)፤ የሚሳብ፡ የሚጐተት፤ ዋንተኛ፤ ጉም፡ መርከብ።

ሳሕው፤ የጉም፡ ሽንት፤ ተን፡ ጊሜ፤ ግዘፈ፡ ደመና፤ የሚጐተት፡ ሽ፡ ብትን፡ የሚል። መንፈስነ፡ ይትከዐው፡ ከመ፡ ሳሕወ፡ ደመና። ጕባኤሆሙ፡ ለፀ ማፀያን፡ ከመ፡ ሳሕወ፡ ደመና፤ ወፍሥሓሆሙ፡ ከመ፡ ፆፍ፡ ሰራፊት። ከመ፡ ሳሕወ፡ ጊሜ፡ በገጸ፡ ምድር፡(ጥበ፪፡ ፫። መቃ፡ ገ፲። አርጋ፡ ፩)።

አስሐወ፤ ሳበ፡ ጐተተ፤ አሳበ፡ አስዋኘ። አወ ለቀ፤ አስወለቀ፤ አስገፈፈ፤ የልብስ። ኢጸንሐ፡ ለአስ ሕዎ፡ ሐመር፡ አላ፡ ቀነጸ፡ እምዲበ፡ ሐመር፡ ወተ ወርወ፡ ውስተ፡ ባሕር። አስሐወ፡ ሎሙ፡ ፊቃሮ፡ ቅድስተ፡ ወመጠዎሙ፡ ክሣዶ፡ ለጋላት፡ (መጽ፡ ምስ። ድጓ)።

ስሒጥ፤ ጦት፤(ሰሐጠ፡ ይስሕጥ፡ ይስ ሐጥ። ሱር፡ ሻሔጥ። ዕብ፡ ሻሔት። ዐረ፡ ሰሐተ)፤ መሻጥ፤ ሻጥ፡ ማድረግ፤ መንካት፤ መጫር፤ መቈንጠጥ፤ መጕዳት፡ መጐንጥ፤ መግደል፡ ማጥፋት፡ ማበላሸት። ኢስሐጥዎ፡ ለዳንኤል። ወኢኀደገ፡ ይስ ሐጦሙ፡ ሰብእ። ኢትስሐጥ፡ ብእሲተ፡ ባዕድ። ኢትስሐጣ፡ ለድንግል። አልቦ፡ ዘይስሕጥ። ናሁ፡ ይእዜ፡ እሙንቱ፡ ሰሐጡነ፡ ወመጽኡ፡ ያውፅኡነ፡ እምርስትነ፡(ዳን፮፡ ፲፰። መዝ፡ ፺፱። ሚራ፱፡ ፫፡ ፩። ፫ነገ፡ ፩፡ ፱። ፪ዜና፡ ፳፡ ፲፩)።

—፤ ማጫር፤ ጠብ፡ መፈለግ፤ መቈስቈስ፡ መቈራቈስ፤ የጦርነት። መኑ፡ ይቀድም፡ ስሒጠ፡ ወመኑ፡ ያስተ ኣኀዝ፡ ቀትለ፡(፫ነገ፡ ፳፡ ፲፬)።

ሰሓጢ፤ (ጢት፡ ጥያን፡ ያት)፤ የሚነካ፤ ጐናጭ፤ ቈንጣጭ። ያገር፡ ስም፤ የምጥዋ፡ አጠገብ።

ተስሕጠ፤ ተነካ፡ ተጐዳ፤ ተጐነጠ፤ ተቈነጠጠ።

ስሑጥ፤(ጣን፡ ጣት፡ ሕጥ)፤ የተነካ፡ ነካ፤ የተጐነጠ፤ የተቈነጠጠ። የተሠራ፡ የተቀጣ፡ በሥራት፡ ያደገ፡ (ዐማርኛ)።

ስሕጠት፤ መቈንጠጥ፤ (ጥቄ) መቈንጠጥ፤ አቈንጣጠጥ፤ ቍንጠጣ፤ ቍንጥጫ፤ ቍንጢጥ።

ሰሐየ፤—ፈሰሰ፡ ቀለጠ፤—ሴሐ፡ ሰ የሐ።

ስሒክ፤ ኮት፤ (ስሕከ፡ ይስሕክ፡ ይስ ሐክ። ዐረ፡ ሐሲከ)፤ መሻከር፤ መቅረፍረፍ፤ መ ቈጣት፡ እንደ፡ ሦክና፡ እንደ፡ ቅርፍት፡ እንዳርጃኖ፡ መኾን፤ የገላ፤ እንዳጼ፡ ፋሲል። (ዘፈን)፤ ከኛ፡ ኺደኽ፡ አገኘኸይ፡ ሌላ፤ አርጃኖ፡ ገላ። ወስሕከ፡ ሥጋየ፡ በን ጢአ፡ ቅብዕ። ትስሕክ፡ እምሣክ፡ ወአሚከላ፤ ወት ጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡ (መዝ፡ ፻፰። መጽ፡ ምስ)።

—፤ መድረቅ፡ መንቃት፤ ማበጥ፡ መዘጋት፤ መስለል፡ መጐርናን፤ የጕረሮ፡ የቃል፤ ከደዌ፡ ከጩኸት፡ የተነሣ።

ስሕከኒ ፡ ጕርዔየ ። ወክልሐ ፡ ጢጦስ ፡ በውእቱ ፡ ዕለት ፡ እስከ ፡ ስሕከ ፡ ጕርዔሁ ፡ (መዝ ፡ ፷፰ ። ዮሴፍ) ።

ስሑክ ፤ (ካን ፡ ካት ፡ ሑክት) ፤ የሻከረ ፤ ሸካራ ፤ ቅርፍርፍ ። ለእመኒ ፡ ኮነ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ይቡሰ ፡ ወስሑከ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፱) ።

ስሕከት ፤ መሻከር ፤ አሻካከር ፤ ሻካሬት ፡ ሻካርነት ።

ሳሕክ ፤ (ካት) ፤ ሰሐ ፤ እንከን ፤ ምማቴ ፤ የገላ ፡ ነውር ፤ ዕከክ ፡ ብግር ፤ ቋቍቻ ፡ ቈረቈር ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ሻካራ ፡ ጸጓር ፡ ቅርፍርፍ ፡ መኾን ። መመቶን ፡ እይ ፤ ባላገር ፡ ግን ፡ ሰሐ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሳካ ፡ ይላል ። ሳካም ፡ የለሽ ፡ እንዲሉ ፡ (የቤት ፡ ልጅ ፡ በግ) ። ሕጽሒድ ፡ በቅብዐከ ፡ ለቍፍስየ ፡ ሳሕካ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ) ።

አስሐከ ፤ አሻከረ ፤ አደረቀ ፤ ሻካራ ፡ ደረቅ ፡ አደረገ ፤ አስደረገ ። ጢስ ፡ ምንሃብ ፡ ያስሕክ ፡ ሥጋሁ ። ሕባላቲሁ ፡ አስሐከ ፡ በጾም ፡ (ሚራ፴፰ ፡ ፳፰ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፫) ።

አስሓኪ ፤ መስሕክ ፤ የሚያሻክር ፤ አሻካሪ ፤ ሻካራ ፡ አድራጊ ፤ አስደራጊ ።

ሳሕል ፤—ይቅርታ ፤—ሣህሎ ፡ ሣህለ ።

ስሒል ፤ ሎት ፤ (ሰሐለ ፡ ይስሕል ፡ ይስሐል ። ዐረ ፡ ሰሐለ ፤ ሰሕገለ) ፤ መሳል ፤ መሰንገል ፤ ማስሳት ፡ ማሾል ፤ መሞረድ ፡ መፈግፈግ ፤ እንዲሰላና ፡ እንዲበላ ፡ እንዲሾል ፡ ማድረግ ። ዘይስሕል ፡ ሰይፈ ፡ ሰቢጾ ፡ ይትቀተል ፡ ቦቱ ፡ ሰሲሁ ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይስሐሉ ፡ ኲናተ ፡ (ፈላስ ። ገድ ፡ ተክ) ።

ሰሓሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ሐልት) ፤ የሚስል ፤ የሚያሾል ፤ ሳይ ፤ አሿይ ።

ተስሕለ ፤ ተሳለ ፤ ተሞረደ ፤ ሾለ ፡ ስለታም ፡ ኾነ ። እመ ፡ ተስሕለት ፡ መዐቱ ፡ (ምሳ፳፱ ፡ ፳፫) ።

ስሑል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ሑልት) ፤ የተሳለ ፤ ስል ፡ ሹል ፤ ስለታም ። ስሑል ፡ ፈድፋደ ፡ እመጥባሕት ። አሕጻከ ፡ ስሑል ፡ (ምሳ፳ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፵፱) ።

ስሕለት ፤ መሳል ፤ (ጥሳ) መሳል ፤ አሳሳል ፤ ስሎሽ ፤ ስልነት ፡ ሹልነት ፤ ስለት ፤ ሹለት ።

ምስሓል ፤ (ላት) ፤ መሳያ ፤ መሳል ፡ ለኲቴ ፤ ልዝብ ፡ ደንጊያ ።

አስሐለ ፤ አሳለ ፤ አስሞረደ ፤ ስል ፡ ሹል ፡ አስደረገ ።

ሳሕለለ ፤ (ቍቀ ፡ ግ) ፤ ደረቀ ፤ ከረረ ፤ እንደ ፡ መሳልና ፡ እንደ ፡ ብረት ፡ ኾነ ።

አንሳሕለለ ፤ (ዲ ቃ ፡ ግ) ፤ ተመሳሰለ ፤ ተመሳሰለ ፤ ምልስ ፡ ቅልስ ፡ አለ ። ስለት ፡ በመሳል ፡ ላይ ፡ ሞረድ ፡ በብረት ፡ ላይ ፡ እንዲመላለስ ፤ እንደዚያ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሰእመ ፡ ርኢከ ፡ ጠቢበ ፡ ፈሥ ፡ ኀቤሁ ፡ ወመድረከ ፡ ቤቱ ፡ ያንሳሕልል ፡ እገሪከ ፡ (ሢራ፮ ፡ ፴፮) ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ አደከሙ ፡ ብለው ፡ ይጨምራሉ ።

ስሕጸ ፤—ደፈረ ፤—ሥሕጸ ።

ሳሕስሐ ፤ ሐት ፤ (ሳሕስሐ ፡ ይሳሐስሕ ፡ ይሳሕስሕ ። ዕብ ፡ ሳሓህ ፤ ዋኘ ፤ ዛዕዛዕ ። ዐረ ፡ ዘዕዘዐ) ፤ መታወክ ፡ መናወጥ ፤ መራድ ፡ መንቀጥቀጥ ፤ መላወስ ፡ መንቀሳቀስ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሳሕስሐ ፡ ፈንታ ፡ አንሳሕስሐ ፤ አንሰሐሰሐ ፡ ይላል ፤ በሶሰወ ፡ ፈንታ ፡ አንሶሰወ ፡ እንዲል ።

ሳሕሳሕ ፤ (ትግሪኛ) ፤ ምናምንቴ ፤ ልክስክስ ፤ ወስዋሳ ። ወድ ፡ ሳሕሳሕ ፡ እንዲል ።

አንሳሕስሐ ፤ አንጣጣ ፤ ቀሰቀሰ ፤ ወዘወዘ ፤ ነቀነቀ ። ተንጣጣ ፤ ተላወሰ ፤ ተንቀሳቀሰ ፤ ተንቃነቀ ፤ ተወሳወሰ ። ነፍስ ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ታንሳሕስሖ ፡ ለሥጋ ። አልቦ ፡ ምንትኒ ፡ ግብር ፡ እምግብራት ፡ ዘያንሳሕስሖሙ ፡ ለከሓድያን ፡ ኀበ ፡ አንክሮ ። አሥንዮትከ ፡ ለአግዓዚ ፡ ያንሳሕስሖ ፡ ለፍዳ ፤ ወአሥንዮትከ ፡ ለቂቁይ ፡ ያንሳሕስሖ ፡ ለተመይጦ ፡ ኀቤከ ፡ ለስኢል ። ተስፋሁ ፡ ለከልብ ፡ ያንሳሕስሕ ፡ ዘነቦ ፡ ወእዘኒሁ ። ሥጋ ፡ ያንሳሕስሕ ፡ ኀበ ፡ ፍትወቱ ፡ ወያስተጥዕም ፡ ለነፍስ ፡ ምግባራተ ፡ ሕሡማተ ። ዘያንሳሕስሕ ፡ ሥጋሁ ፡ በእዴሁ ፡ እመሂ ፡ ተባዕት ፡ አው ፡ አንስት ፤ አንጣጣ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። አፈ ፡ ተ፴፪ ። ፈላስ ፡ ገ፳፱ና ፡ ፸፱ ። ዮሴፍ ። ቄድር) ። ሞተ ፡ ወተገንዘ ፡ ዘእንበለ ፡ እስትንፋስ ፡ ወዘእንበለ ፡ አንሳሕስሖ ። ወአንሳሕስሐ ፡ ሥጋሁ ፡ ለምዉት ። እመ ፡ ከሠትክሙ ፡ ዐሊወ ፡ ሮም ፡ ወአንሳሕሳሕክሙ ። እመ ፡ አርሐቁ ፡ ኀሊናተ ፡ እምቀዳሚሁ ፡ ለአንሳሕስሖትሙ ፤ ተንጣጣ ፡ (ተረ ፡ ቄር ። ቀሌ ። ዮሴፍ ። ፊልክ ፡ ፴፩) ። አንሳሕስሖስ ፡ ዘአርባዕቱ ፡ ጠባይዓት ፤ ሶበ ፡ ያንሳሕስሕ ፡ ደም ፡ በውስተ ፡ ሥጋ ፡ ዘውእቱ ፡ ጠባይዕ ፡ ማያዊ ፤ ይሬኢ ፡ ሰብአ ፡ በንዋሙ ፡ ግብረ ፡ ሠናየ ፡ ወመስተፍሥሒ ፤ ወዓዲ ፡ ይሬኢ ፡ ሕብራተ ፡ ቀይሓተ ፡ ወፀአተ ፡ ደምሂ ። ወሰእመ ፡ አንሳሕስሐ ፡ ሳፍራ ፡ ዘውእቱ ፡ ጠባይዕ ፡ ነፋሳዊ ፤ ይሬኢ ፡ ተጋእዞተ ፡ ወአጽባእተ ፡ ወእሳተ ፡ ወሕብራተ ፡ ብዙኀ ፡ ወመኃትዋተ ፡ ወመባርቅተ ፤ ወይመስሎ ፡ ዓዲ ፡ ከመ ፡ ዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ ብሴኒ ፡ ወውስተ ፡ ፀሓይ ። ወሶበሂ ፡ ያንሳሕስሕ ፡ በልቀም ፡ ዘውእቱ ፡ ጠባይዕ ፡ መሬታዊ ፤ ይሬኢ ፡ አብሕርተ ፡ ወአፍላጋተ ፡ በረደ ፡ ወዝናማተ ፡ ወአስሐትያ ፡ ወሕብራተ ፡ ጸዐድዊዳነ ፡ ወከመ ፡ ዘይሰቲ ፡ ማየ ፡ ይመስሎ ። ወሰእመ ፡ አንሳሕስሐ ፡ ሳውዳ ፡ ዘውእቱ ፡ ጠባይዕ ፡ እሳታዊ ፤ ይሬኢ ፡ ጽልመተ ፡ ወመቃብራተ ፡ ወሙታነ ፡ ወሥርዐተ ፡ ሐዘን ፡ ወለቢሰ ፡ ልብስ ፡ ጸሊም ፤ ወይበውእ ፡ ኀቤሁ ፡ ፍርሀት ፡ ወረዓድ ፤ ተንጣጣ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፲፮) ። ሐስመን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

አንሳሕሳሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚያንጣጣ ፤ ነቅናቂ ፤ አንጣሽ ፤ ተንጣሽ ፡ ተንቀሳቃሽ ። እምከመ ፡ ተገሥጸ ፡ አንሳሕሳሒ ፡ ወኮነ ፡ ፍጹመ ፡ ይትጌሠጻ ፡ ምግባራቲሁ ፡ እለ ፡ ይትገበሩ ፡ በዘያንሳሕስሕ ፡ ዘውእቱ ፡ ሥጋ ፤ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ ንዋየ ፡ መሥቄ ፡ ለነፍስ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

ነሰሕሳሕ ፤ (ሓት) ፤ መንግግት ፤ መንቀሳቀስ ፤ አንግሥ ፤ ተንግሽንት ። ውዝወዛ ፡ ንቅንቃ ፡ ቅስቀሳ ። ከመ ፡ ንዉ ፡ ዘእንበለ ፡ ድምፅ ፡ ወኢነሰሕሳሕ ፡፡ አእምሮ ፡ ወሰሚዐ ፡ ወርእዮ ፡ ወኀሊና ፡ ወነሰሕሳሕ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፰ ። ቀሌ) ።

ስሕተ ፤ ሰሐተ ፤—ዐረፈ ፤—ሥኂት ፡ ሥኀተ ።

ስሒት ፤ ቶት ፤ (ስሕተ ፡ ይስሕት ፡ ይስሐት ፤ ጌገየ ። ዕብ ፡ ሻሔት ። ዐረ ፡ ሰሐተ ፤ ሰሐጠ) ፤ መሳት ፤ አለማግኘት ፤ ወርውሮ ፡ ተዥቦ ። (ተረት) ፤ ተውነት ፡ የሚሻል ፡ ሐሰት ፤ ከመውጋት ፡ የሚሻል ፤ መሳት ። የሀይጺ ፡ ሥዐርተ ፡ ወኢይስሕቱ ፡ (መሳ፳ ፡ ፲፮) ።

—፤ መሳሳት ፡ ከመንገድ ፡ መውጣት ፤ መታለል ፡ መሸንገል ፤ መርሳት ፡ መዘንጋት ፤ ሳያውቁ ፡ መበደል ፤ ክፉ ፡ መሥራት ፤ ወይም ፡ እያወቁ ፡ ማጥፋት ፡ ማበላሸት ፤ አጥፊ ፡ መኾን ፤ ስሕጠን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ስሕቱ ፡ ግብጽ ፡፡ ብእሲ ፡ ዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ሖረ ፡ በፍኖቱ ፡ ወስሕተ ፡፡ ሰስሒት ፡ መኑ ፡ ይሌብዋ ፡፡ ስሕትነ ፡ እምፍኖተ ፡ ጽድቅ ፡፡ ኢይስሕቱ ፡ ወኢይፈልቡ ፡ እምነ ፡ ፀቅሞሙ ፡፡ ይስሕቱ ፡ ሠርቀ ፡ ወሰንበተ ፡፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ስሕቱ ፡ በምነ ፡ ብእሲት ፡፡ ቦ ፡ ዘይስሕት ፡ እንዘ ፡ ኢይፈቅድ ፡ ልቡ ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፫ ። ፶፫ ፡ ፯ ። መዝ ፡ ፲፰ ። ጥበ፩ ፡ ፯ ። ሔኖ፹፫ ፡ ፲ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ሢራ፱ ፡ ፰ ። ፲፱ ፡ ፲፯) ።

ሰሓቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚስት ፤ የሚሳሳት ፤ ሳች ፤ ተሳሳች ። ፀማፅያን ፡ ወሰሓትያን ፡ ወኃጥኣን ፡፡ ሰሓትያን ፡ ወአባሲያን ፡ ንሕነ ፡ (ዲድ ። ቄድር) ።

ተስሕተ ፤ ተሳተ ፤ አመለጠ ፤ ሳይገኝ ፡ ቀረ ፤ ጊጤው ፡ ዐላማው ፡ መንገዱ ፡ ዕውቀቱ ።

ስሑት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ሕት) ፤ የሳተ ፤ የተሳተ ፤ የተሳሳተ ፤ አላዋቂ ። አብድ ፡ ስሑት ፡ ውእቱ ፡ ወጠቢብኒ ፡ ዘይትጌሠጽ ፡ እምካልኣኒሁ ፡፡ ጥበበ ፡ ስሑታን ፡ (ፈላሰ ። ኪዳ) ።

ስሕተት ፤ (ታት) ፤ በቁሙ ፤ መሳት ፤ መሳሳት ፤ አላዋቂነት ፤ መጥፎ ፡ አካኼድና ፡ አነጋገር ፤ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ሥራ ፤ ኀጢአት ፡ ክሕደት ። ፍኖተ ፡ ስሕተት ፡፡ ስሕተትሙ ፡ እምአእምሮ ፡ እግዚ ፡፡ ስሕተተ ፡ ልቦሙ ፡፡ ስሕተተ ፡ አሕዛብ ፡፡ ዘእንበለ ፡ ስሕተት ፡፡ ዘስሕተታት ፡ በጠላ ፡ በትእዛዝከ ፡ (ጥበ፲፪ ፡ ፳፱ ። ፲፪ ፡ ፳፱ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ፯ ። ስንክ ፡ ጳጕ፱ ። ኪዳ) ።

አስሐተ ፤ አሳተ ፤ አሳሳተ ፤ ከመንገድ ፡ አወጣ ፤ አታለለ ፤ አስካደ ፡ ኀጢአት ፡ አሠራ ። ወአስሐትዎሙ ፡ ውስተ ፡ ቢድው ፡ ዘኢኮነ ፡ ፍኖተ ፡፡ ዘያስሕቶ ፡ ፍኖተ ፡ ለዕዉር ፡፡ ወለብዙኃን ፡ አስሐትዎሙ ፡ ትዝኅርትሙ ፡፡ ተሠነየት ፡ ጥቀ ፡ እስከ ፡ ታስሕት ፡ ፀይኖሙ ፡ ለዕደው ፡፡ ዑቁ ፡ አልቦ ፡ ዘያስሕትክሙ ፤ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ ይመጽኡ ፡ በስምየ ፡ ወብዙኃነ ፡ ያስሕቱ ፡፡ ሰሐዋን ፡ እንተ ፡ አስሐታ ፡ ከይሲ ፡ (መዝ ፡ ፻፮ ። ዘዳ፳፯ ፡ ፲፰ ። ሢራ፫ ፡ ፳፬ ። ዮዲ፲ ፡ ፬ ። ማቴ፳፬ ፡ ፬ ፡ ፭ ። ኤፍ ፡ ፶) ።

አስሐተ ፤ (ዕብ ፡ ሂሽሒት) ፤ አጠፋ ፤ አጠፋፋ ፤ ጕዳ ፤ አጥፊ ፡ ኾነ ፤ አበላሸ ።

አስሓቲ ፤ መስሐቲ ፤ ስቶ ፡ የሚያስት ፤ አሳች ፤ አሳሳች ፤ አጥፊ ፤ አስጠፊ ። ሰይጣን ፡ አስሓቲ ፡፡ እንበለ ፡ ያስሕቶ ፡ መስሐቲ ፡ (ቄድር ። ፈ ፡ መ ፡ ፫ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ድ፳፰) ።

መስሕት ፤ (ጥት) ታን ፡ ታት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። የንፍስ ፡ ፀንቅፋት ። ጋኔን ፡ መስሕት ፡፡ ኀይል ፡ መስሕት ፡፡ አጋንንት ፡ መስሕታን ፡፡ መስሕታት ፡ ሰኪልኣን ፡ (ኢሳ፲፱ ፡ ፲፬ ። ፪ተሰ ፡ ፪ ፡ ፲፩ ። ፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፩ ። ዲድ ፡ ፲፬) ። ደብር ፡ መስሕት ፤ የጣዖት ፡ ተራራ ፤ ቤተ ፡ ጣዖት ፡ ምሥዋዐ ፡ ጣዖት ፡ (፬ነገ ፡ ፳፫ ፡ ፲፫) ።

አስሐትያ ፤ (ዕብ ፡ ቂጦር ፤ ጢስ) ፤ ውርጭ ፤ ዐመዳይ ፤ አጥፊ ፤ ውቃያ ፡ የሚያደርቅ ፡ የሚያሳርር ፤ ዋግ ፡ የሚኾን ፤ ከውሃ ፡ ላይ ፡ ሲያርፍ ፡ የሚረጋ ። ከመ ፡ ዝቅ ፡ ውስተ ፡ አስሐትያ ፡፡ እሳት ፡ ወበረድ ፡ ወአስሐትያ ፡፡ ከመ ፡ አስሐትያ ፡ ቀጢን ፡፡ አስሐትያ ፡ ይረግዐ ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡፡ ቀተለ ፡ ወይኖሙ ፡ በበረድ ፡ ወበለስሙኒ ፡ በአስሐትያ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፰ ። ፻፵፰ ። ጥበ፩ ፡ ፲፩ ። ሢራ፵፫ ፡ ፳ ። መዝ ፡ ፸፯) ።

አስሐትያ ፤ (ዕብ ፡ ሼሌግ ፤ በራድ) ፤ ብትን ፡ በረደ ፡ የውርጭ ፡ ዐይነት ፤ ጠጠር ፡ በረዶ ፡ የደንጊያ ፡ ዐይነት ፤ የውሃ ፡ በረዶ ፡ እብነ ፡ በረድ ፤ የረጋ ፡ ውሃ ፡ ሎሕ ፡ ጡብ ፡ የሚያክል ፤ የስኳር ፡ ዐይነት ፤ ከመጠጥ ፡ ገብቶ ፡ የሚያረካ ፡ የሚያቀዘቅዝ ፤ በሚዛን ፡ የሚሼጥ ። ከመ ፡ ፀአተ ፡ አስሐትያ ፡ በጊዜ ፡ ማእረር ፡፡ ወእምከመ ፡ ረግዐ ፡ አስሐትያ ፡ ይትፈለጽ ፡ ከመ ፡ ስባሪት ፡ ማህው ፡ በሊኃት ፡፡ እብነ ፡ አስሐትያ ፡፡ ዝናም ፡ ወአስሐትያ ፡ አጥፍኡ ፡ እሳተ ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፫ ። ሢራ ፡ ፵፫ ፡ ፲፱ ። ሔኖ፳፭ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ ሚያ፴) ።

ስኂን ፤ ኖት ፤ (ሰኅነ ፡ ይስኅን ፡ ይስኀን ። ዐረ ፡ ሰኂነ ። ሱር ፡ ሼሔን) ፤ መሞቅ ፤ መተኩስ ፤ ሙቀት ፡ መንግት ፤ ከፀሓይ ፡ ከእሳት ፡ መቅረብ ። ይነሥኢ ፡ እምውስቴቱ ፡ ወይስኅን ፡፡ ይበቍጺ ፡ አፍሓመ ፡ ወይስኅኑ ፡፡ ከመ ፡ ንስኅን ፡ እምጽንዐተ ፡ ቍር ፡፡ መፀተ ፡ ሥላሴ ፡ ዘኮነ ፡ አረጋዊ ፡ ዕድሜ ፡ ድኅረ ፡ እማየ ፡ አይኅ ፡ ወፅአ ፡ እመ ፡ ኢክህለ ፡ ቍረቱ ፤ በምድረ ፡ ገሞራ ፡ ተረክበ ፡ እንዘ ፡ ይስኅን ፡ እሳተ ፡ (ኢሳ፵፬ ፡ ፲፭ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፲፰ ። ገድ፳፰ ፡ ፪ ። ቅኔ) ።

ስኍን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ኅንት) ፤ የሞቀ ፤ የተኩሰ ፤ ሙቀት ፡ የነግ ፡ ትዠብ ።

ስኂን ፤ ልብን ፤ ልባንጃ ፤ ጥሩ ፡ ነጭ ፡ ዕጣን ፤ የግራር ፡ ሙጫ ፡ የሚመስል ፤ የልብንን ፡ ፍች ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ከርቤ ፡ ወስኂኑ ፡ (ማሕ፫ ፡ ፮ ፡ ፯ ። ዘፀ፴ ፡ ፴፬ ። ዘሌ፪ ፡ ፩) ። ሴቶች ፡ ከእሳት ፡

አግብተው ፡ የሚዋቁትና ፡ የሚያጤሱት ፡ ሌላውም ፡ የ ጢስ ፡ ዕንጨት ፡ ኹሉ ፡ ስኂን ፡ ይባላል ።

አስኀነ ፤ አሞቀ ፡ አተኰሰ ፤ አበሰለ ፤ አነደደ ፡ አጤሰ ፤ ለማብሰል ።

መስኀንት ፤ የማድ ፡ ቤት ፤ ማብሰያ ፡ መቀቀያ ። አልቦ ፡ ዘያመጽእ ፡ መብልዐ ፡ ድዉያን ፡ ውስተ ፡ መስኀንት ፡ አኀው ፡ ሶበ ፡ ያበስሉ ፤ አላ ፡ ይገበሩ ፡ ሎሙ ፡ ለድዉያን ፡ እንተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ (ሥር ፡ ጳዠ) ።

ሰጢው ፤ ዎት ፤ (ሰጠወ ፡ ይሰጡ ፡ ይስጡ) ፤ አው ፡

ሰጥዎ ፤ ዎት ፤ (ሰጠወ ፡ ይሴጡ ፡ ይሰጡ ፤ መጠወ ። ዕብ ፡ ያሸዋ) ፤ መስጠት ፤ ዕንካ ፡ ውሰድ ፡ ማለት ፤ እጅን ፡ መዘርጋት ። መጥራት ፡ መጠየቅ ።

ሰጣዊ ፤ መሰጥው ፤ የሚሰጥ ፡ ሰጪ ፤ ጠሪ ፡ ጠያቂ ፤ መላሽ ፡ ተየካሽ ። ኪያከ ፡ መሰጥወ ፤ ኪያከ ፡ ሰማዒ ፡ (ቅዳ ፡ ግሩ) ።

ተሰጥወ ፤ ተሰጠወ ፤ ተሰጠ ፤ ተሰጠው ፤ ተቀበለ ። ኢይምሰልከ ፡ ዘይሰጠወከ ፡ በአብአ ፡ ፀመዓ ፡፡ ውዴተ ፡ ዘሐሰት ፡ ኢትሰጠው ፡፡ ዘይሰጠወክሙ ፡ እግዚ ፡ በእደዊሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ (ሚራ፴፪ ፡ ፲፭ ። ዘፀ፳፫ ፡ ፩ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፭ ። ፫ዮሐ ፡ ፱) ።

—፤ መለሰ ፤ ተናገረ ፤ ምላሽ ፡ ሰጠ ፤ ታዘዘ ፡ ሰማ ፡ እሺ ፡ በጎ ፡ አለ ። ጸዋዕኩ ፡ ወአልቦ ፡ ዘተሰጥወኒ ፡፡ ኢትሰጥውዎ ፡ ቃለ ፡፡ ይጼውዑኒ ፡ ወእሰጥዎ ፡፡ ኢንፈቅድ ፡ ንሰጠውከ ፡ በዝንቱ ፡ ነገር ፡፡ ብጽሒ ፡ ፍጡነ ፡ ትሰጠዊዮ ፡ ዘይቤ ፡ (ኢሳ፶ ፡ ፪ ። ፴፮ ፡ ፳፩ ። መዝ ፡ ፺ ። ዳን፫ ፡ ፲፯ ። ደራሲ) ። ሰማ ፡ ታዘዘ ፡ እሺ ፡ በጎ ፡ አለ ፡ ማለት ፤ ምስጢሩ ፡ ከተቀበለ ፡ ይገባል ።

ተሰጣዊ ፤ (ዊት ፡ ውያን ፡ ያት) ፤ ጥያቄ ፤ ተቀባይ ፤ ተጠያቂ ፤ ምላሽ ፡ ሰጪ ፤ ተሰጦ ፡ አቅራቢ ። ተሰጣዊ ፡ ስእለታት ፡ (አረጋ ፡ ድ፲፮) ።

ስጥው ፤ (ውት ፡ ዋን ፡ ዋት) ፤ ውኩፍ ፤ የተሰጠ ፤ ተሰጭ ፤ ወይም ፡ ተቀባይ ፤ ውድ ፡ ክቡር ። ይኩን ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡ ለአሮን ፡ ስጥወ ፡፡ ያበውእ ፡ ስጥወ ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፴፰ ። ዘሌ፩ ፡ ፫) ።

ስጣዌ ፤ መስጠት ፤ መሰጠት ፤ አሰጣጥ ፤ ስጦታ ፤ ቅበላ ። ምላሽ ፡ መልስ ፤ አመላለስ ፤ ምለሳ ። ስጣዌ ፡ መልእክት ፡፡ ስጣዌ ፡ ስጣዌያት ፡ (አረጋ ። አዋል) ።

ስጥወት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መስጠት ፤ መመለስ ፤ ምላሽ ፡ ስጦታ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯) ።

ተሰጥዎ ፤ መሰጠት ፡ መቀበል ፤ ተሰጭ ፡ ተቀባይ ፡ ታዳይ ፡ መኾን ። መስማት ፡ መቀበል ፤ ምላሽ ፡ መስጠት ፤ መልስ ፡ መናገር ።

—፤ በቁሙ ፤ ተሰጦ ፤ የቅዳሴ ፡ ጸሎት ፤ ሕዝብ ፡ ለዲያቆን ፡ ለቄስ ፡ የሚመልሱት ፡ ቃል ፤ ተንሥኡና ፡ ሰላም ፡ ሲላቸው ፡ እግዚኦ ፡ ተሣሀለነ ፡ ምስለ ፡ መንፈስከ ፡ ማለት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ። ተሰጦ ፡ ተቀባይ ፡ እንዲሉ ።

ተሳጠወ ፤ ተሻገተ ፤ ተከራከረ ፤ ተጠያየቀ ፤ ተወዳደረ ፤ እሰጥ ፡ እገባ ፡ ተባባለ ፤ በዳኛ ፡ ፊት ። ወይም ፡ ያለዳኛ ፡ በመጽሐፍ ፡ ቃል ፤ እንደ ፡ ቁርሎስ ፡ እንደ ፡ አፃድዮስ ፤ እንደ ፡ አንጦ ፡ እንደ ፡ ፊልክስዩስ ።

አስተሳጠወ ፤ አጠያየቀ ፤ አባባለ ፤ አከራከረ ፡ እንደ ፡ ቈስጠንጢኖስ ።

ሰጢሕ ፤ ሖት ፤ (ሰጥሐ ፡ ይሰጥሕ ፡ ይስጣሕ ። ዐረ ፡ ሰጠሐ ። ዕብ ፡ ሻጣሕ ። ሱር ፡ ሽጣሕ) ፤ ማስጣት ፡ መዘርጋት ፤ መዘረር ፡ መስተር ፤ ለፀሓይ ፡ መስጠት ። ሰጥሑ ፡ ወእደቢሉ ፡፡ ወሰጥሐት ፡ ላዕሌሁ ፡ ፀረቦናተ ፡፡ ይሰጥሕዎሙ ፡ ለፀሓይ ፡ ወሲ ወርኅ ፡ (ዘኍ፲፩ ፡ ፴፪ ። ፪ነገ ፡ ፲፯ ፡ ፲፱ ። ኤርሚ ፡ ፰) ።

ሰጣሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት) ፤ የሚያስጣ ፤ አስጭ ፤ ገላጭ ፡ ገላጋጭ ። አ ፡ ሰጣሒሁ ፡ ለኀቡእ ፡ ወከባቲሁ ፡ ለዘሩ ፡ ክሡት ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

መስጥሕ ፤ (ብ ፡ መሳጥሕ) ፤ ማስጫ ፡ መዘርጊያ ፤ መዘረፊያ ፤ መስተሪያ ፤ መጣፊያ ፡ ቦታ ።

መስጥሕ ፤ ሒ ፤ (ስጣሒ) ፤ የሚያስጣ ፤ የሚዘረጋ ፤ አስጭ ፤ ገላጭ ።

አስጥሐ ፤ (ጥስ) አስጣ ፤ አስገለጠ ፤ አስጡ ፡ ጉለጡ ፡ አለ ።

ተሰጥሐ ፤ ተሰጣ ፡ ተዘረጋ ፤ ተገለጠ ፤ ለፀሓይ ፡ ተሰጠ ። ተነፅን ፡ ወተሰጥሐ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ አብድንት ፡ ይሰጥሓ ፡ ውስተ ፡ ገጸ ፡ ገዳም ፡፡ ትሰጣሕ ፡ ንጢአትነ ፡ ቢይእቲ ፡ ዕለት ፡ (ሄርማ ፡ ገ፳፩ ። መሳ ፡ ፳፩ ። ኤር፱ ፡ ፳፪ ። አፈ ፡ ተ፴፮) ።

ስጡሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ጥሕት) ፤ የተሰጣ ፤ የተገለጠ ፤ ስጥ ፡ ግልጥ ፤ ዝርግ ፡ ሰታታ ፤ ገልባጣ ። እንዘ ፡ ስጡሕ ፡ ልብስ ፡፡ ዳእሙ ፡ ስጡሓን ፡ ውስተ ፡ ገጸ ፡ ምድር ፡ ይከውኑ ፡፡ ወዝሩ ፡ ክሡት ፡ ወስጡሕ ፡ በቅድመ ፡ አዕይንቲሁ ፡፡ እንዘ ፡ ስጡሕ ፡ ልቦሙ ፡ (ሥር ፡ ጳዠ ። ኤር፴፪ ፡ ፲፱ ። ዕብ፪ ፡ ፲፫ ። ፪ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፱) ።

ስጥሐት ፤ ግስጣት ፤ መሰጣት ፤ አሰጣጥ ፤ ስጥነት ፤ ዝርግነት ፤ ግልጥነት ።

ምስጣሕ ፤ (ሓት) ፤ ማስጫ ፤ መስጫ ፤ ቦታ ፡ መጣፊያ ። ምስጣሕ ፡ መሥገርት ፡ (ሕዝ፳፮ ፡ ፲፬) ።

ስጠጠ ፤ —ቀደደ ፤ —ሠጢጥ ፡ ሠጠጠ ።

ስጢጥራ ፤ (ጽር ፡ ስታቲር ። ዕብ ፡ ኢስቲራ) ፤ የገንዘብ ፡ ስም ፤ ፋርሳዊ ፡ ገንዘብ ፤ አራት ፡ ድሪም ። ብር ፡ ሲኾን ፡ ፫ ፡ ፍራንክ ፡ ከ፳፪ ፡ ሳንቲም ። ወርቅ ፡ ሲኾን ፡ ፲፱ ፡ ፍራንክ ፡ ከ፳ ፡ ሳንቲም ፡ (ዲክሲ ፡ ላሩስ) ። ትረክብ ፡ ስጢጥራ ፡፡ ስጢጥራ ፡ ዘይቤ ፡ አርባዕቱ ፡ ድርህም ፡ (ማቴ፲፯ ፡ ፳፯ ። ጥሬ ፡ ስዋ) ። ድርህምንና ፡ ሕፍንን ፡ ተመልከት ።

**ሰጢም፤ ሞት፤(ሰጥመ፡ ይሰጥም፡ ይ
ስጠም። ዐረ፡ ሰጠመ። ዕብ፡ ሳታም፤ ዘጋ)፤**
መዘጋት፡ መደፈን፤ መቀበር፡ መሰወር። መስጠም፡ ከ
ባሕር፡ ከረግረግ፡ መግባት፤ መጥለቅ፤ መሥረግ፤ መዝ
ገጥ፤ መዋጥ፡ መስመጥ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰጥመ፡ ፈ
ንታ፡ ተሰጥመ፡ ይላል፤ አያስኼም፤ ተ፡ ያማርኛ፡ ነው።
እመ፡ ተሰጥሙ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር። ወረዉ፡ ነ
ፍሳቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ ወተሰጥሙ። አልጸ
ቀት፡ ሐመር፡ ለተሰጥሞ። ትሰጠምነ፡ በኀጣው
ኢነ። ተሰጥሞ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ (ዓሞ፱፡ ፫። ዮ
ሴፍ። ስንክ፡ ሚያ፳፩። ሱቱ፡ ዕዝ፮፡ ፵፫። ፈ፡ መ
፲፯፡ ፱)።

ስጡም፤(ማን፡ማት፡ጥምት)፤ የሰጠመ፤
የተሰጠመ፤ ባሕር፡ የዋጠው፡ የሸፈነው፤ ማዕበል፡ ሞ
ገድ፡ የደፈነው። ማሕጼ፡ ስጡም። እለ፡ ስጡማን፡
በግብረ፡ ዓለም። እለ፡ ስጡማን፡ ውስተ፡ ፀምዓመ፡
ኀጢአት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳። አፈ፡ ተ፲፭። ግንዘ)።

ስጥመት፤ በቁሙ፤ መስጠም፤ መሰጠም፤ አ
ሰጣጠም፤ ውሃ፡ መልበስ፤ በውሃ፡ መቀበር። ከመ፡
ብብአ፡ ኖኅ፡ በስጥመት፡ ውስተ፡ ማይ። ድኅኑ፡ እ
ምስጥመት። ዘሞትከ፡ በስጥመተ፡ ማይ። ውዕ
የተ፡ እሳት፡ አው፡ ስጥመተ፡ ሐመር፡ (ፊልክ፡ ፻፸፱።
ስንክ፡ ኅዳ፳፱። ሠኔ፯። ፍ፡ ነ፡ ፵፱)።

አስጠመ፤ አሰጠመ፤ ከባሕር፡ አገባ፡ ጣለ፤
አጠለቀ፤ ደፈነ፡ ቀበረ፤ ዋጠ፡ አሰመጠ፤ አለበሰ። ያሰ
ጥሞን፡ ለኀጣውኢነ። አስጥም፡ ጽንዖሙ። ያሰ
ጥም፡ መራዕየ፡ አሕርው። አስጠሞሙ፡ ወይን።
አፍላግ፡ ኢያሰጥሙከ። ያስጥሞ፡ ሐዝሐዘ፡ ፈ
ለግ። ውሒዝ፡ ዘይደፍና፡ ወያሰጥማ፡ ለምድር፡
(ሚክ፯፡ ፲፱። ዮዲ፱፡ ፳። ቅዳ፡ ዮሐ። ኢሳ፳፰፡ ፯።
ማ፫፡ ፪። ኢዮ፳፭፡ ፴፫። ኤር፳፱፡ ፪)።

መስጥም፤(ምት፡ ማን፡ ማት)፤ የሚያ
ሰጥም፤ የሚያጠልቅ፤ የሚውጥ፡ የሚያሰምጥ። ወረ
ውዎ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ መስጥም። ልሳን፡ መስ
ጥም። ልጉት፡ ዘዝንቱ፡ ሕይወት፡ መስጥም፡ (ስ
ንክ፡ የካ፲፯። መዝ፡ ፶፩። አፈ፡ ተ፳፪)።

መስጠሚ፤ም፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መስጠሚያ፤
ማስጠሚያ። የሚያሰጥም፤ አስጣሚ። በታ፤ አካል።
ማየ፡ አይኅ፡ መስጠሚ፡ ዘርዑ፡ ለቃየል። ዮርዳ
ኖስ፡ መስጥመ፡ አበሳ። ሙሴ፡ ወአሮን፡ መስጥ
ማነ፡ ፈርዖን፡ በኤርትራ፡ ባርቅሂ፡ ወዲቦራ፡ መስ
ጥማነ፡ ወልዱ፡ ሲሳራ፡ በፈለገ፡ ቂሶን፡ (ዘረፋ)።

ሳጥና፤—ሰይጣን፤—ሴጠነ።

ሰጢን፤(ዕብ፡ ሺጣ፤ ሺጢም)፤ የን
ጨት፡ ስም፤ እሾኻም፡ ግራርማ፤ የግራር፡ ዐይነት፤ የማ
ይነቅዝ፡ የማይጠነጥን። መጽሐፍ፡ ግን፡ ዕፀ፡ ሰጢን፡
በማለት፡ ፈንታ፡ ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ ይላል፡ (ዘፀ፳፭፡ ፭፡
፲። ፳፮፡ ፲፭፡ ፳፯፡ ፴፪። ፳፯፡ ፩። ፴፡ ፩)።

ሰጡቃጤ፤(ጽር፡ ስታክቲ። ዕብ፡ ናጣፍ)፤ የሙጫ፡ ሽቱ፤ የሚጤስ፡ የሚታጠን፤ ከታ
ወቂ፡ የሽቱ፡ ዛፎች፡ ከዕፀወ፡ ዕጣን፡ እንደ፡ ማር፡
ወለላ፡ የሚፈስ፡ የሚንጠፈጠፍ፡ (ሚራ፳፱፡ ፲፭)።

**ሰጢር፤ ሮት፤(ሰጠረ፡ ይሰጥር፡ ይስ
ጥር። ትግሬ፡ ሰጥረ። ዕብ፡ ሳታር። ሱር፡
ስታር። ዐረ፡ ሰተረ)፤** መመስጠር፤ ማመስጠር፤
ማርቀቅ፡ ማጥለቅ፤ መሰወር፡ መደበቅ፤ ማልበስ፡ መሸ
ሸግ፤ እንዳይታይ፡ ማድረግ።

ምስጢር፤(ራት። ጽር፡ ሚስቲሪዮን)፤
በቁሙ፤ ስጡር፤ ኅቡእ፡ ስዉር፤ ሽሽግ፡ ነገር፡ ሐሳብና፡
ምክር። በዓላት፡ በጕሣን፡ ወመሥዋዕት፡ በምስ
ጢር። ምስጢረ፡ መንግሥት፡ ሠናይ፡ ለኀቢእ።
ምስጢረ፡ ምክሩ። ዝንቱ፡ ነገር፡ ይኩን፡ በምስ
ጢር፡ (ጥበ፲፬፡ ፲፭። ጦቢ፲፪፡ ፯። ቀሌ)።

—፤ አምላካዊ፡ ግብር፤ መንፈሳዊ፡ ረቂቅ፤ የማይታይ፡
የማይታወቅ፤ የሚታመንና፡ የሚደነቅ፡ ብቻ። አዕማደ፡
ምስጢር። በእንተ፡ ትድምርተ፡ ቃል፡ ዘበምስ
ጢር። ምስጢር፡ ግሩም፡ ምስጢር፡ አምላካዊ።
ሥርዐተ፡ ምስጢር፡ ዘቍርባን። ወይትመጦ፡ እም
ስጢራት፡ ቅዱሳት፡ (ቄር። አፈ፡ ተ፲፯። ቅዳ። ፍ፡
ነ፡ ፩)።

ምስጢራዊ፤ ምስጢራም፡ ምስጢረኛ፡ ባለ
ምስጢር፤ ምስጢር፡ የኾነ፤ የምስጢር፡ ሥራ፤ ኅቡእ፡
ረቂቅ። ተዋሕዶት፡ መለኮት፡ በሥጋ፡ ተዋሕዶ፡ ምስጢራዊ። ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ገብረ፡ ድራረ፡ ምስጢ
ራዊተ፡ (ያዕ፡ ዘእል። አቡሻ፡ ፳፩)።

አመስጠረ፤(ሰጠረ)፤ ምስጢር፡ አደረገ፤
ሰወረ፡ ደበቀ፤ አረቀቀ። ነጽርኬ፡ ዘከመ፡ አመስጠረ፡
እሎንተ፡ በአሐቲ፡ ቃል። አመስጠረ፡ ፍካሬሁ። በአ
መስጥሮ፡ (አፈ፡ ድርና፡ ፳። መጽ፡ ምስ)።

ተመስጠረ፤(ተሰጥረ)፤ ምስጢር፡ ኾነ፤
ተሰወረ፡ ተደበቀ፤ ጠለቀ፡ ረቀቀ። እምልብኒ፡ ተመ
ስጠረ፡ ወእምኅሊናኒ፡ ተሰወረ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ተመሳጠረ፤ በቁሙ፤ ተራቀቀ፤ በስውር፡
በምስጢር፡ ተናገረ፤ ተነጋገረ። ተመሳጠረ፡ ምስሌየ።
እትመሳጠር፡ ምስለ፡ ፍቁራንየ። በተመሳጥሮ፡
እትናገር፡ ምስሌከ፡ (አረጋ፡ መልፀ፪፡ ፵፫)።

ሰጥረጲሎን፤(ጽር፡ ስትሮፒሎስ)፤
የዛፍ፡ ስም፤ አንድ፡ ዐይነት፡ ዛፍ፤ እንደ፡ ጥድ፡ መል
ክም፡ ሽታ፡ ያለው፤ ዕንጨቱ፡ የመሥዋዕት፡ ሙጋድ፡
የሚኾን፡ (ኩፋ፡ ፳፩)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ሽንት፡ ይሉ
ታል።

**ሰጠጵዮን፤(ጽር፡ ስቲፒን። ዐረ፡
አስጡበት)፤** የተልባ፡ እግር፡ ጭረት፤ መናኛው፡
ገለባው፡ ግርዱ፡ ገፈፎው። (ዳንኮ፡ ፳፪። ስንክ፡ ሐም፭)።

ሰይ፤(ወይ፤ አሌ። ዕብ፡ አይ፤ ሆይ)፤
ወዮ፤ ዋይ፤ የሐዘን፡ ቃል፤ ከጭንቅና፡ ከምጥ፡ የተ

ንማ ። ልዩ፤ ሰከ፡ ሎሙ፤ እያለ፡ እንደ፡ ወይና፡ እንደ፡ አሌ፡ በለ፡ ይዘምታል ። ሰይ፡ ልየ፡ ዘርሕቀ፡ ማኅደ ርየ፡ (መዝ፡ ፻፲፱) ።

ሰይል ፤ መከራ፡ መቅሠፍት፤ ፍርድ፡ ቅጣት፤ ጭንቅ፡ ፍርሀት፤ ይብላኝ፡ ወዮልኝ፡ የሚያሰኝ ። ይረ ክቦሙ፡ እምኀበ፡ እግዚ፡ ዲይን፡ ወሰይል፤ ይረ ክብ፡ ሰይለ ። አመ፡ አደንገፀከ፡ ሞት፡ ወሰዓተ፡ ሰ ይል፡ (ቀሌ ። ስንክ፡ ሐም፲፩) ።

ሰይል ፤ (ዐረ፡ ሰሊል ። ዕብ፡ ሽሊል) ፤ ሽል፡ ያደገ፡ ፅንስ፡ በሆድ፡ ውስጥ፡ ያለ፤ በጣም፡ ያል በሰለ፤ ምጡ፡ የሚያስጨንቅ፤ ሰይ፡ ዋይ፡ አሌ፡ የሚ ያሰኝ ። ኀሰየት፡ በነፍሳ፡ ከመ፡ ትቅትል፡ ሰይላ፡ (ቄድር) ።

ሰይል ፤ (ዐረ፡ ሰላን ። ዕብ፡ ሺልያ) ፤ ምንሃር፤ ሽላዊ፤ አሰጅ፤ እንግዴ፡ ሥጋ፤ ከልጅ፡ በኋላ፡ የሚወጣ ።

ሰይእ ፤ (ዐረ፡ ሸይእ ። ዕብ፡ ምኡማ) ፤ አንዳች፤ ጥቂት፤ ምናምን፤ ምንም፡ ምን፤ አክቶ፡ ፈ ጽሞ፤ ካንዱ፡ ዘንዱ ። ምስጢሩ፡ ሕርም፡ ማለት፡ ነው፤ አንዳች፡ ክፉ፡ ነገር፡ እንዳይኾን፡ ክልከላን፡ ምጥን ታን፡ ዐደራን፤ ወይም፡ ችሎት፡ ማጣትን፡ አለመሙቸ ትን፡ ያሳያል፡ (፪ነገ፡ ፲፫፡ ፪ ። ፲፰፡ ፲፫) ።

ሰይእ ፤ (ዕብ፡ ሻውእ) ፤ ከንቱ፤ ብላሽ፤ ውሽት፤ ባዶ፤ ፍሬ፡ ቢስ፤ የማይረባ ።

ሴበ ፤—ሸበተ፤—ሠዪብ፡ ሜበ ።

ሲሃት ፤ (ዐረ፡ ሻሀት) ፤ ለማኝ፤ ምስኪን፤ ቍርጨ፡ ድኻ ። ገዳመ፡ ሲሃት፤ ሙሴ፡ ዘሲሃት፡ (ስንክ፡ መስ፩) ።

ሰዪሕ ፤ ሖት፤ (ሴሐ፡ ይሰይሕ፡ ይ ሲሕ ። ዐረ፡ ሰሐ ። ሱር፡ ሻሕ) ፤ ማፍሰስ፡ ማቅ ለጥ፤ መቀጥቀጥ፤ ወይም፡ መፍሰስ፡ መቅለጥ፤ የማዕደ ናት ። መታመም፤ መሳል፤ መስልሰል፡ መመንመን፤ ድዉይ፡ መኾን ። ከመ፡ ኢይሲሕ፡ ወኢይንበር፡ መ ፃጕዐ፡ ወኢይፀራዕ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (ኪዳ፡ ገ፳) ። ባለቅኔዎች፡ ግን፤ ወገጠ፡ ይሉታል ። ባለብሉዮ ችም፡ በሴሐ፡ ፈንታ፡ ሰሐየ፡ አስሐየ፡ ይሉና፤ ፍችውን፡ አጠፋ፡ አደረቀ፡ ይሉታል ። ያሴሕይዋ፡ ለሕይወ ቶሙ፡ መላእክት፡ (ኢዮ፴፮፡ ፲፬) ።

(ጥያ) **ሰያሕ** ፤ (ሕት፤ ሰያሒ፡ ሒት) ፤ ብር፡ አፍሳሽ፤ ወርቅ፡ አቅላጭ፤ አንጥረኛ፡ ቀጥቃጭ ። ወገ ብረ፡ (ምናሴ)፡ ሰያሕተ፤ ወማርያተ፡ አብዝኀ፡ (ዲድ፡ ፺) ።

ሰያሕ ፤ (ዐረብ) ፤ ቤተ፡ ክሲያን፡ ሳሚ፤ ጠበ ለተኛ፤ ጩኾ፡ የሚዘምር፤ ዘፋኝ፡ እልል፡ ባይ ።

ሲሕ ፤ (ዕብ፡ ሽሔፌት) ፤ የሳንባ፡ ደዌ፤ ታላቅ፡ ሳል፤ ኩብሽ፡ ደዌ፡ ሥጋ፤ የሚያከሳ፡ የሚያጠ ቍር፤ የሚነፋ፡ የሚያሳብጥ፤ የሚያቈስል፡ የሚያሳክክ ። ደዌ፡ ሲሕ፡ (ዘሌ፳፯፡ ፲፯ ። ዘዳ፳፰፡ ፳፪) ።

ስያሕ ፤ (ሓት) ፤ አጕደ፤ ክውር፤ የእሳት፡ ጕ ድጓድ ። ጽዋዕ፤ ጽንሓሕ፤ ለቃቃ፡ አፈ፡ ሰፊ ። ቶስሐት፡ ውስተ፡ ስያሓ፡ ዘዚአሃ፡ ወይነ ። ይሰወጥ፡ በስያ ሖሙ፡ ቃለ፡ ሰላምየ፡ ዝንቱ፤ በአምሳለ፡ ወይን፡ ዘምሉእ፡ ቅድሐቱ፤ ጽዋዕ፡ (ምሳ፱፡ ፪ ። ስንክ፡ ሐም ፲፪) ። ስያሐ፡ ወርቅ ። ስያሐ፡ ዕጣን ። መዐዛ፡ ዕ ጣን፡ ይትቄረብ፡ በስያሐ፡ ወርቅ፡ (ገድ፡ ተክ ። አርጋ፡ ፫ ። መጽ፡ ምስ) ።

ሺሕ ፤ (ሓት፡ ታት፤ ዐማራና፡ ትግሬ) ፤ በቁሙ፤ ሺ፤ ዐሥር፡ መቶ፤ ወይም፡ መቶ፡ ጊዜ፡ ዐሥር ። ከሰላማ፡ በፊት፡ በነበረው፡ ባሮጌው፡ ግእዝ፡ መቶ፡ ብሎ፡ እልፍ፡ ነው፡ እንጂ፡ ሺሕ፡ የለም፤ አለመኖሩም፡ በአኃዙ፡ ተራ፡ ይታወቃል፡ ፻፡ ብሎ፡ ፼፡ በማለቱ ። በት ግሬም፡ ቢኾን፡ እልፍና፡ ሺሕ፡ አንድ፡ ወገን፡ ናቸው፤ እልፍ፡ የሚባለው፡ ያው፡ ሺሑ፡ ነው ። ሺሑን፡ እም ኣት፡ ወይም፡ ፲፻፡ ማለትና፡ ዐሥሩን፡ ሺሕ፡ ፼፡ ማ ለት፡ ከጽርእና፡ ከቅብጥ፡ የመጣ፡ የሐዲስ፡ ግእዝ፡ ልማድ፡ ነው፤ ጥንታዊው፡ ፊደል፡ ያበገደ፡ ተራ፡ ሲፋ ለስ፡ አኃዙም፡ ተፋልሷል ። ካኹን፡ በፊት፡ ለሺሕ፡ ለእ ምኣት፡ እንደሌላው፡ ቍጥር፡ አኃዝ፡ ምልክት፡ አልነ በረውም፤ ዛሬ፡ ግን፡ ባቡጊዳ፡ ሥርዐት፡ ቀ፡ ምእት፡ እንዲባል፡ ቈ፡ ደግሞ፡ ስለ፡ ቀለበቱ፡ አምኣት፡ ይባላል፤ ሺሕ፡ ማለት፡ ነው ። የአንገና፡ የጎን፡ የቀን፡ አፈታት፡ ተመልከት ።

ሺሓት ፤ ዐሥር፡ ሺሕ፤ ወይም፡ መቶ፡ ጊዜ፡ መቶ፤ አንድ፡ እልፍ ።

ሺሓታት ፤ መቶ፡ ሺሕ፤ ወይም፡ ሺ፡ ጊዜ፡ መቶ፤ ዐሥር፡ እልፍ ። እለ፡ አምኑ፡ ኢክኑ፡ ሺሓ ታተ፡ ወኢአእላፋተ፡ አላ፡ አህጉርኒ፡ ወበሓውርት፡ (ፊልክ፡ ፵፩) ።

ሺዋ ፤ ስመ፡ ሀገር፤ ስመ፡ ብእሲት፤ ሽኋ፡ ኹ ሒቱ ። ምስጢሩ፡ ብዛት፡ ብዙኀት፡ ነውና፤ ሺሖ፡ አሸዋ፡ ከማለት፡ ይስማማል ። (ታሪክ)፤ ጥንታዊው፡ የወሎ፡ ባላባት፡ ሴት፡ ልጁን፡ ለግሼው፡ ባላባት፡ ለወንድ፡ ልጁ፡ በሕግ፡ አጋብቷት፡ ስትኖር፡ ከብዙ፡ ዘመን፡ በኋላ፡ ል ጆቿን፡ ይዛ፡ አባቷን፡ ለማየት፡ ወሎ፡ ኼደች ። አባ ቷም፡ በልጆቿ፡ ብዛት፡ ተደንቆ፡ እነዚህ፡ ኹሉ፡ ምም ችሽ፡ ናቸው፡ ቢላት፤ እኩሉ፡ ልጆቼ፡ እኩሉም፡ የልጅ፡ ልጆቼ፡ አለችው ። ልጄ፡ ሺዋ፡ ልጄ፡ ሺዋ፤ ቀድሞም፡ ስድርሽ፡ ሺ፡ ኹኚ፡ ሺ፡ ያድርግሽ፡ ብዬ፡ መርቄሽ፡ ነበረ፤ አኹንም፡ እንደ፡ ምርቃቴ፡ ሺ፡ ስለ፡ ኾንሽ፡ ከንግዲህ፡ ወዲህ፡ ስምሽ፡ ሺዋ፡ ይኹን፡ ሺዋ፡ ብ ዬሻለኹ፡ አላት ። ርሷም፡ እንደ፡ ሳሬ፡ በቡራኬ፡ ላይ፡ ቡራኬ፡ ጨምሬ፡ ሺዋ፡ ተብላ፡ ተመለሰች ። ልጆቿም፡ ሺዎች፡ የሺዋ፡ ልጆች፡ ተብለው፡ በያሀገሩ፡ ቀበትነው፡ መንዝን፡ ተጕለትን፡ ይፋትን፡ ቡልጋን፡ ጠራን፡ መ ርሐ፡ ቤቴን፡ ሌላውንም፡ ኹሉ፡ አቀኑ ። ከግሼ፡ ከዳ ዬር፡ እስከ፡ ዝቋላና፡ እስከ፡ የረር፡ ምሥራቁና፡ ምዕ ራቡም፡ ሳይቀር፡ በርሷ፡ ስም፡ ሺዋ፡ ተብሏል ። (ጥ ጥም፡ ስለ፡ ስገሌ፡ ጦር)፤ ኋለኛው፡ ባላባቱ፡ ዝምድና፡

ቢያፈርሱ ፡ ከወሎ ፡ ገምግመው ፡ ሰገሌ ፡ ሲደርሱ ፤ በቅሎና ፡ መጣሚያ ፡ ስላልነበራቸው ፡ እጬ ፡ ጕድ ፡ እዬ ፡ ጕድ ፡ ያ ፡ (ቪዋ)አሸዋ ፡ ፈጃቸው ። ውሃ ፡ ውሃ ፡ ሲሉ ፡ ከረሞጣው ፡ ላይ ፡ መላእክት ፡ አንሥተው ፡ ወሰዷቸው ፡ ይባ ይ ።

ሴጠነ፤ (ይሴጥን ፡ ይሴጥን ፤ ሴጥኖ ። ዕብ ፡ ሳጣን) ፤ ከሰሰ ፡ አሳጣ ፤ አሳተ ፡ በጦር ፡ በነገር ፡ ተከተለ ።

ሰይጣን፤ (ዐረ ፡ ሽይጣን ። ዕብ ፡ ሳጣን ። ሱር ፡ ሳጣና) ፤ ባለጋራ ፤ ጠላት ፤ ወደረኛ ፤ ከሳሽ ፡ አሳጭ ። በቁሙ ፤ መንፈስ ፡ ርኩስ ፤ ሳጥናኤል ፤ ዲያብሎስ ፤ ርሱ ፡ ራሱ ፤ ወይም ፡ ከሰራዊቱ ፡ አንዱ ። ወአቀመ ፡ አዴርሀ ፡ ሰይጣነ ፡ ላዕለ ፡ ሰሎሞን ። ሑር ፡ እምድኅሬየ ፡ ሰይጣን ። ወሰይጣን ፡ ይቁም ፡ በየማኑ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፲፬ ። ማቴ፲፮ ፡ ፳፫ ። መዝ ፡ ፻፰) ። ወሚካኤልኒ ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፡ አመ ፡ ይትባሀሎ ፡ ለሰይጣን ። ወአርዌሰ ፡ ብሂል ፡ ዘስሙ ፡ ሰይጣን ። ርእክዎ ፡ ለሰይጣን ፡ ወ ድቀ ፡ እምሰማይ ፡ (ይሁ ፡ ፱ ። ራእ፲፪ ፡ ፱ ። ሉቃ፲ ፡ ፲፰) ።

ሰይጣናት፤ ሰያጥንት ፤ ሰይጣኖች ፤ ባለጋ ሮች ። አመረ ፡ ፈያተ ፡ ሰኀበ ፡ ሰይጣናት ። ከመ ፡ ኢ ይኩን ፡ ሲሳየ ፡ ለሰይጣናት ። ሰያጥንትኒ ፡ ይፈርሁ ፡ (ፊልክ ፡ ፰፰ ። አረጋ ፡ ድ፰፱) ።

ሰይጣናዊ፤ የሰይጣን ፡ የባለጋራ ፤ ወገን ፡ ሥራ ። መልአክ ፡ ሰይጣናዊ ። ዝንቱ ፡ ልማድ ፡ ሰይጣናዊ ። ፍትወት ፡ ሰይጣናዊት ። መናስው ፡ ሰይጣናዊት ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፱ ። አፈ ፡ ተ፲፭ ። ፈ ፡ መ ፡ ፲፫ ። ፊልክ ፡ ፫) ።

ተሰይጠነ፤ ሰይጣን ፡ ኾነ፤ ሰይጣን ፡ ተባለ ። ጠከበ ፡ ጽባሕ ፡ ዘተሰይጠነ ፡ በትዕቢቱ ፡ (ማር ፡ ይሥ፪) ።

ስይጣኔ፤ ሰይጣንነት ፤ ሰብቅ ፡ ክስ ፤ የሰይጣን ፡ ሥራ ፤ ክፉ ፡ ሥልጣኔ ።

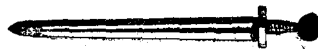
ሳጥና፤ ሰይጣን ። ሳጥናኤል ፤ ሰይጣን ፡ ኤል ፤ ዐረ ፡ አምላክ ፤ ያምላክ ፡ ጠላት ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ሥ ሉጥ ፡ ባለኀይል ፡ ቅሩብ ፡ መንበር ፡ አኃዜ ፡ መንጠላዕት ፡ ይሉታል ፤ የስሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ ምጸት ፡ ይመስላል ። ቤሰዩ ፡ ከመ ፡ መና ፡ ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፡ ብላመክሙ ፡ ዳኅና ፤ እማኅበረ ፡ ያዕሰል ፡ ሙሴና ፡ ስዊሮ ፡ በጥ ዒና ፡ ሁከተ ፡ ለሳጥና ። ሰራዊተ ፡ ሳጥናኤል ፡ (ደራሲ ። ድር ፡ ሚክ ። ቀሌ) ።

ሰይል ፤—መከራ + ሽል ፤—ሰይ ፡ ል ። ሴመ ፤—ሾመ ፤—ሠዪም ፡ ሜመ ። ሴነ ፤—ሸነ ፤—ሠዪን ፡ ሜነ ።

ሰይፎ፤ ፎት ፤ (ሰየፈ ፡ ይሴይፍ ፡ ይሰ ይፍ ። ዕብ ፡ ሳዮፍ) ፤ መሰየፍ ፤ መምታት ፡ መቍረጥ ፤ መቢጠስ ፤ መክፈል ፤ መለየት ። በመዋባሕተ ፡ ሐ ራዊ ፡ በሊኅ ፡ አመ ፡ ሰርእሱ ፡ ሰየፉ ። ፀዓዐ ፡ ኀያል ፡ ዘይሰይፍ ፡ ወይከፍል ። ወእፎኬ ፡ ኢሰየፉክ ፡ አሰይ ፍተ ፡ እሳት ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲ ። ቅዳ ፡ ያዕ ። መጽ ፡ ምል) ።

ሰያፊ ፤ ሰያፍ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ የፍት) ፤ በቁሙ ፤ የሚቈርጥ ፤ የሚበጥስ ፤ ሰይፋም ፡ ሰይፈኛ ፡ ባለሰይፍ ፤ ፈላጭ ፡ ቈራጭ ፡ ባለወግ ። ይቤ ሎሙ ፡ ንጉሥ ፡ ለሰያፍያን ፡ (ማር ፡ ይሥ፴፱ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ መስ፲፰) ።

ሰይፍ ፤ (ዐረ ፡ ሰይፍ ። ሱር ፡ ሳይፉ ። ዕብ ፡ ሳይፍ ፤ ሔሬብ) ፤ በቁሙ ፤ መምቻ ፡ መቍረጫ ፤ መግደያ ፤ የሰልፍ ፡ መሣሪያ ፤ ኹለት ፡ አፍ ፡ ያለው ፤ አፋ ። መተሩ ፡ ክሣዶ ፡ በሰይፍ ። ሰይፍ ፡ ብ ሊኅ ፡ ዘክልኤ ፡ አፉሁ ። ቅንት ፡ ሰይፈከ ፡ (ስንክ ፡ ግን ፳፭ ። ራእ፩ ፡ ፲፮ ። መዝ ፡ ፵፬) ።

ሰይፍ ፡

አስያፍ ፤ አስይፍት ፤ ሰይፎች ። ለበዓለ ፡ አስይፍትኒ ፡ ይረድአሙ ፡ (ፊልክ) ።

ሴሰዮ ፤ ዮት ፤ (ሴሰየ ፡ ይሴሲ ። ዕብ ፡ ሲስ ፤ ተሐሥየ) ፤ መሴሰይ ፤ መመገብ ፤ መቀለብ ፤ ምግብ ፡ መስጠት ፤ ግብር ፡ አግብቶ ፡ ማብላት ፡ ማጠጣት ፤ ደስ ፡ ማሰኘት ። ሴሰይክዎሙ ፡ እክለ ፡ ወማየ ። ከመ ፡ እሴሲክሙ ። ሴሰይኮሙኑ ፡ ለደቂቁ ። ሴሰዮሙ ፡ ለአቡሁ ፡ ወለአኀዊሁ ፡ ወለጥሪቶሙ ፡ ኅባውዘ ። ሖሎ ፡ አሚረ ፡ ይሴስይዎሙ ፡ (ለአናብስት) ፡ ክል ኤተ ፡ ሰብአ ፡ ወክልኤተ ፡ አባግዐ ። አዘዘ ፡ ይሴስይዋ ፡ እምነ ፡ ዘይገብሩ ፡ ሎቱ ፡ ሲሳዮ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፲፫ ። ዘ ፍጥ፭፩ ፡ ፯ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፵፭ ። ዳን፲፫ ፡ ፴፪ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፩) ።

ሴሳዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ሰይት) ፤ የሚሴስይ ፡ የሚመግብ ፤ የሚቀልብ ፤ መጋቢ ፡ ቀላቢ ።

መሴስይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሲት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። አነ ፡ እግዚ ፡ ፈጣሪሁ ፡ ወሰሓኩሁ ፡ መጋቢሁ ፡ ወፀቃቢሁ ፡ ወመሴስዩ ፡ ለዙሉ ፡ ዘሥጋ ። እወ ፡ እግ ዚኦ ፡ መጋቤ ፡ ዙሉ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ መሴስየ ፡ ዙሉ ። መሴሲት ፡ (ቀሌ ። ቅዳ ፡ ዲዮስ ። አርጋ ፡ ፭) ።

ተሴሰየ ፤ በቁሙ ፤ ተመገበ ፤ ተቀበለ ፤ በላ ፡ ጠጣ ፤ ጠገበ ፤ ተደሰተ ። ዘኢይፈቅድ ፡ ይትቀነይ ፡ ኢ ይሴሰይ ። እለ ፡ ይሴሰዩ ፡ እማእደ ፡ ንጉሥ ። አንስት ፡ ይሴሰያ ፡ እምግብረ ፡ እደዊሆን ። ተሴሰዩ ፡ እም ዳማ ፡ እደዊሆሙ ። እምነ ፡ ዘአምጻእኩ ፡ እሴሰይ ፡ (፪ተሰ ፡ ፫ ፡ ፲ ። ዳን፩ ፡ ፲፫ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ጥር፲፯ ። ዮ ዲ፲፪ ፡ ፪ ። መዝ ፡ ፵) ።

ሲሱይ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሲት) ፤ የተሴሰየ ፤ የ ሚቀለብ ፤ ቀልብ ፤ ሲሳያም ፤ ቀለብተኛ ፤ ባለድርጎ ፡ ባለ ቀለብ ።

ሲሳይ ፤ (ያት) ፤ በቁሙ ፤ ምግብ ፡ ቀለብ ፤ ድ ርጎ ፡ መና ፤ መፍቅድ ፡ ዕለት ፡ ቍርስ ፡ ምሳና ፡ እራት ። ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡ ዕለትነ ። ዘኢይረክብ ፡ ሲሳዮ ። እክል ፡

ባሲላይ ። ዘእንበለ ፡ ሲላይ ። ሲላየ ፡ ቋፃት ፡ (ነሐ፩ ፡ ፲፫ ። ሚ.ራ፲ ፡ ፳፯ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፲ ። ኢዮ፳፱ ፡ ፯ ። ፀ፫ ፡ ፵፩) ። ዐስብ ፤ ረባሕ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሲላይ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሉቃ፫ ፡ ፲፬ ። ፲፱ ፡ ፳፫) ።

ሲሲት ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሲላይ ። ወሀብኩክሙ ፡ ሕራዊተ ፡ ለሲሲት ። ልብስ ፡ ወሲሲት ። ሲሲተ ፡ ልብ ፡ ቃላቲሁ ፡ ለእግዚ ፡ (ኩፋ ፡ ፯ ። ፳፱ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

ሲሴት ፤ ዘማች ፡ አሞራ ፤ ተዋጊ ፡ ምግብ ፡ ፈ ላጊ ፤ ወይም ፡ ነጣቂ ፡ አውሬ ፡ ዐድኖ ፡ ፈልጎ ፡ የሚሴስይ ። ሲሴተ ፡ ወአውስተ ። ዕጉለ ፡ ሕናብስት ፡ ይጥሕሩ ፡ ወ ይመሥጡ ፡ ወይስእሉ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡ ሲሳዮሙ ፡ (ሔኖ፹፱ ፡ ፲ ። መዝ ፡ ፻፫) ።

ስያሳ ፤ (ዐረብ) ፤ ፖሊቲክ ፤ የነገር ፡ አካኼድ ።

ሰከአ ፤—ሰካ ፡ ደረደረ ፤—ሰኪዕ ፡ ሰ ክዐ ።

ሰኪብ ፤ ቦት ፤ (ሰከበ ፡ ይሰክብ ፡ ይስ ክብ ። ዕብ ፡ ሻካብ ። ሱር ፡ ሽኬብ) ፤ መተኛት ፤ መጋደም ፤ መሰጣት ፡ መዘርጋት ፤ ዚ ፡ ዘግ ፡ ማለት ፤ ወደ ፡ ቤት ፡ መግባት ፤ ማንቀላፋት ፤ መሞት ፡ መቀበር ። ሰከበ ፡ ሰኪሮ ። ሶበ ፡ ይሰክብ ፡ ዲበ ፡ ምስካቡ ። ዘይሰክብ ፡ ብእሲተ ። ወሰከበ ፡ ምስለ ፡ አበዊሁ ፡ (ኩፋ ፡ ፯ ። ኢዮ፴፫ ፡ ፲፭ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፭ ። አዋል) ።

ሰካቢ ፤ (ቢት ፡ ብያን ፡ ያት ፤ ከብት) ፤ የሚተኛ ፡ የሚጋደም ፤ ሰነፍ ፤ እንቅልፋም ፤ አበያ ፡ ድ ዉይ ፡ ደካማ ።

ስኩብ ፤ (ባን ፡ ባት ፡ ክብት) ፤ የተኛ ፡ የተ ጋደመ ፤ ዝርግ ፤ የሞተ ፤ እንቅልፍ ፡ የወሰደው ። ሕፃን ፡ ስኩብ ፡ ውስተ ፡ ጎል ። ኮነ ፡ ስኩበ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ። ርእዩ ፡ ኀበ ፡ ዝንቱ ፡ እኁ ፡ ዘስኩብ ፡ ማእከሌክሙ ፡ ብሂም ፡ ወጽሙም ። ስኩብ ፡ ኮንኩ ፡ ዐቢተ ፡ መላል ሕል ፡ እምሔውየ ፡ (ሉቃ፪ ፡ ፲፪ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፲፩ ። ግንዘ ። ሔኖ፹፫ ፡ ፫) ።

ስከበት ፤ መኛት ፤ መተኛት ፤ መጋደም ፤ መ ኝታ ፤ አተኛኘት ፤ አዘረጋግ ፡ (አርጋ ፡ ፪) ።

አስከበ ፤ አተኛ ፡ አስተኛ ፤ አጋደመ ፤ አሰጣ ፡ ዘረጋ ። አስከቦ ፡ በኩቡዱ ፡ ላዕለ ፡ ምሥዋዕ ። አስከ ቡኪ ፡ ውስተ ፡ መሬት ። አስከቡቶ ፡ ውስተ ፡ ዐራት ። አስከበቶ ፡ ውስተ ፡ ጎል ። በአረፍተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲ ያን ፡ ታሰክቦ ፡ ለቢድን ። አስከብዎሙ ፡ ለአእናግ ፡ (ዘፍ፳፪ ፡ ፱ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፳፱ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፲፫ ። ሉቃ፪ ፡ ፯ ። ግንዘ ። ስቁ፪ ፡ ፳፩) ።

መሰከቢ ፤ **መስከብ** ፤ የሚያስተኛ ፡ የሚያ ጋድም ፤ አስተኝ ፡ አጋዳሚ ። ማስተኛ ፡ ማጋደሚያ ፤ ም ንጣፍ ፡ ዐልጋ ፡ በታ ።

ምስካብ ፤ (ባት) ፤ መተኛ ፡ መጋደሚያ ፡ በታ ፡ ዐልጋ ፡ ምንጣፍ ፡ መቃብር ፤ የመኝታ ፡ ቤት ፡ ጪ ፡ ዚ ፡ ብሎ ፡ ፊሳ ፡ መስሎ ፡ የሚተኙበት ፡ የሚዘረጉበት ። ሐ ኖት ፤ ቤተ ፡ ዝሙት ። ወነበረ ፡ ዲበ ፡ ምስካቢሁ ። ም ስካበ ፡ ኀጺን ። ወሀብዋ ፡ ምስካባቲሁ ፡ ወዙሉ ፡ ን ዋዮ ። ሀየ ፡ ነጸፍኪ ፡ ምስካበኪ ። ውስተ ፡ ምስካበ ፡ ሲኦል ፡ ይነውሙ ። ምስካቢነ ፡ ዘበሕቁ ፡ (ዘፍ፵፰ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ግን፲፱ ። ዮዲ፲፩ ፡ ፲፩ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፯ ። ኢዮ ፳፩ ፡ ፲፫ ። ማሕ፩ ፡ ፲፮) ።

ሴኬቤቴናሆም ፤ ያልታወቀ ፡ ጥሬ ፤ ባለቅ ኔዎች ፤ ሕቅፍ ፡ ደሮ ፤ የደሮ ፡ እመጫት ፡ ብለው ፡ ይፈ ቱታል ። ሴኬቤቴ ፡ ስከብት ፤ ናሆም ፡ ንዋም ፤ ስከብተ ፡ ንዋም ፡ ማለት ፡ ይመስላል ፤ ፍችውም ፡ እንቅልፍ ፡ ያ ስተኛቸው ፤ የወሰዳቸው ፡ ያሰኛል ።

ሰከወ ፤ (ሱር ፡ ስካእ ። ዕብ ፡ ሳካህ) ፤ አየ ፡ ተመለከተ ፤ ዐይኑን ፡ ላከ ፡ አሾለከ ፤ ሰካ ፤ ትክ ፡ አ ደረገ ።

መስኮት ፤ (ብ ፡ መሳክው) ፤ በቁሙ ፡ ክ ፍት ፤ ታናሽ ፡ ደጅ ፡ አፍ ፤ በግድግዳ ፡ በናስ ፡ በቤት ፡ በ ቅጥር ፡ ግንብ ፡ የሚሠራ ፤ የብርሃን ፡ የነፋስ ፡ መግቢያ ፤ ያይን ፡ መላኪያ ፡ ማሾለኪያ ። ዳንኤል ፡ ዘአርኅወ ፡ መ ስኮተ ፡ ቤቱ ። ሐወጸ ፡ ንጉሥ ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ ወር እየ ፡ ለይሥሐቅ ። ዘይሔውጽ ፡ እንተ ፡ መሳክዊሃ ። መሳክው ፡ ለብርሃን ፤ መሳክው ፡ ለነፋሬ ፡ (ሃይ ፡ አበ ። ዳን፮ ፡ ፲ ። ዘፍ፳፮ ፡ ፰ ። ሢራ፲፬ ፡ ፳፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

አስከወ ፤ አሳየ ፤ አስመለከተ ፤ ማያ ፡ መመል ከቻ ፡ ኾነ ።

እስከ ፤ **እስኩ** ፤ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ። ፍቻቸውን ፡ በአልፍ ፡ ተራ ፡ ተመልከት ።

ሰኬዛ ፤ (ጽር ፡ ስኺዛ) ፤ ፍላጻ ፤ ጕብጫ ፤ ኵል ፡ (፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፳—፳፱ ፤ ፴፮—፴፰) ።

ሰከሕካሕ ፤—ዐይነ ፡ ምድር ፤—ከሕ ክሐ ።

ሰከይ ፤ ዮት ፤ (ሰከየ ፡ ይሰኪ ፡ ይስኪ ። ዐረ ፡ ሸካ ፤ ሸከይ) ፤ መክሰስ ፤ በዳኛ ፡ መያዝ ፤ ማሳ ጣት ፤ ገፈኛ ፡ ወንጀለኛ ፡ ማድረግ ። ትሰክዩ ፡ ወትትዋ ቀሁ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘሰከይዎ ፡ ኀበ ፡ ፈታሒ ። ከመ ፡ ይስክይዎ ፡ ኀበ ፡ ቄሳር ። ይስክይዎሙ ፡ ለአርድእት ፡ በዘሐሰዉ ፡ (ኢሳ፶፰ ፡ ፫ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፱ ። ዮሴፍ ። ቄር ፡ ጸላ) ።

—፤ መሸሽ ፤ መጠጋት ፤ የሙጥኝ ፡ ማለት ፤ ከገዳም ፡ ከ ቤተ ፡ ክሲያን ፡ ገብቶ ፡ መግጠን ፡ መደወል ፡ መጮኽ ፡ መግለል ፤ ለመዳን ። ይሰኪ ፡ ሀየ ፡ ቀታሊ ። ከመ ፡ ይ ስኪ ፡ ሀየ ። ሰከይኩ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ፡ ወሰአልክዎ ። ተ ወከፍ ፡ ዘዙልነ ፡ ሰኪየተ ፡ ወበቍዔተ ። ይሰክዩ ፡ ኀ ቤሁ ፡ (ዘኍ፴፭ ፡ ፲፩ ፡ ፲፭ ። ጥበ፳ ፡ ፳፩ ። ሲጠን ። ቀሌ) ።

ሰካዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ከይት) ፤ የሚከስ ፤ ከሳሽ ፤ ጠላት ፡ ባለጋራ ። ለእመ ፡ ሰከየነ ፡ ሰ ካዩ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፯ ። ፵፫ ፡ ፯) ።

መስከይ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ዝንቱ ፡ ኀብስት ፡ መስከይ ፡ ወመኰንን ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

አስከየ ፤ አስከሰሰ ፤ አስወቀሠ ፤ ከሳሽ ፡ አስነሣ ።

እስኪት ፤ አባለ ፡ ዘርዕ ። ፍችውን ፡ በእስክ ፡ ተመልከት ።

ተሰክየ ፤ ተከሰሰ ፤ ተወቀሠ ፤ በዳኛ ፡ ታያዘ ። ዘባቲ ፡ ንሰኪ ፡ (ቅዳ ፡ ሐር) ።

ስኩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ኪት ፡ ክይት) ፤ የተከሰሰ ፤ የተማጠነ ፤ የሙጥኝ ፡ ያለ ።

ስክየት ፤ መክሰስ ፤ መክሰስ ፤ አክሳሰስ ፤ ክስሻ ፡ ክስ ፤ ምጥንታ ፤ ጩኸት ። ለእመ ፡ ሰክየ ፡ ስክየተ ፡ ዘ ጥዩቅ ። ስክየት ፡ ዲበ ፡ ጸላኢ ። በቃለ ፡ ስክየት ፡ (ፍ ፡ ን ፡ ፵፫ ፡ ፮ ። ቅዳ ፡ ያዕ ። ኪዳ) ።

ምስካይ ፤ (ያት) ፤ መከሰሻ ፤ መከሰሻ ። መ ሸሻ ፡ መጠጊያ ፤ መማጠኛ ፤ የሙጥኝ ፡ መባያ ፤ መደወያ ፤ ገዳም ፡ ደብር ። አህጉር ፡ ዘምስካይ ። ምስካየሙ ፡ ለግፉዓን ። ማርያም ፡ ድንግል ፡ ለነፍስየ ፡ ደብረ ፡ ምስካያ ፡ (ዘኍ ፴፭ ፡ ፮ ፡ ፲፩ ። ድጓ ። ደራሲ) ።

ሳኰየ ፤ **ዮት** ፤ (ሳኵየ ፡ ይሳኵ ። ዕብ ፡ ሻጋህ ። ሱር ፡ ሽጋእ) ፤ መሳት ፤ ከመንገድ ፡ መውጣት ፤ መዘር ፡ መባከን ፡ መንከርተት ፤ ከበረሓ ፡ መግባት ፤ መቅበዝበዝ ፤ አለመንገድ ፡ መኼድ ። ሳኵየት ፡ ውስተ ፡ ገዳም ። እንዘ ፡ የፀይል ፡ ወይሳኵ ። ወሳኵዩ ፡ ው ስተ ፡ ቢድው ። ከመ ፡ አባግዕ ፡ ትሳሕዩ ። ሥልስ ፡ ሳኵ የት ፡ ሐመርየ ፡ (ዘፍ፳፩ ፡ ፲፬ ። ፴፯ ፡ ፲፭ ። መዝ ፡ ፶፮ ። ፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳፭ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፳፭) ። ይሰበር ፡ ይትቀ ጠቀጥ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሳኰየ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ሆሴ፰ ፡ ፮) ።

ስኰየት ፤ መሳሳት ፤ ከመንገድ ፡ መውጣት ። እ ስመ ፡ ተዘከሩ ፡ በስሕየተ ፡ ምግባሮሙ ፡ (ጥበ፲፱ ፡ ፲) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጸሓፊ ፡ ስሕተት ፤ ስክየት ፡ ይላል ። ባ ለብሉዮችም ፡ ማካሰስ ፡ ማማጠን ፡ ብለው ፡ በሰክየ ፡ አ ፈታት ፡ ይፈቱታል ።

ሰኪል ፤ **ሎት** ፤ (ሰከለ ፡ ይሰክል ፡ ይስ ክል ። ተኪል ፡ ተከለ ፤ ሰገለ) ፤ ማበብ ፡ ማፍ ራት ፤ አበባ ፡ መጣል ፡ ፍሬ ፡ መያዝ ፤ መውለድ ፡ መሸ ከም ፤ የወይን ፡ የተምር ። ከመ ፡ ዐጺደ ፡ ወይን ፡ ዘሰ ከለ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

አስካል ፤ (ላት ። ዕብ ፡ ኤሽኮል ። ዐረ ፡ ኢሽካል ። ሱር ፡ አትካላ) ፤ የወይን ፡ ዐጽቅ ፤ ዛላ ፡ ዘለላ ፤ እንደ ፡ ማሽላ ፡ ራስ ፡ ያለው ፡ የሕንባቡ ፡ መውጫ ፡ መወለጃ ፡ ቂንዱ ፡ ቈረቈንዳው ፡ ከፍሬው ፡ ጋራ ፡ (ዘ ፍ፵ ፡ ፲—፲፪) ። ጸናሕከዎ ፡ ለወይንየ ፡ ይፍረይ ፡ አስ ካለ ። አልቦ ፡ አስካል ፡ በውስተ ፡ ወይን ። ወይመ ፡ አስካል ፡ ሰትዩ ፡ ወይነ ። ይቀሥሙሁ ፡ እምአሥዋክ ፡ አስካለ ። አስካለ ፡ በቀልት ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፪ ። ኤር፰ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፴፪ ፡ ፲፱ ፡ ፴፪ ። ማቴ፯ ፡ ፲፯ ። ሔኖ፳፬ ፡ ፬) ። አበ ባና ፡ ፍሬ ፡ ላለው ፡ ለዕንቍላል ፡ ሳይቀር ፡ ለርጉዝና ፡ ለ ድብድብ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ። አስካል ፡ ዘጸገየ ። አስካለ ፡ አእምሮ ፡ አንተ ፡ ታሠርጽ ፡ ጥበበ ። አንቀቅሖ ፡ አስ ካለ ፡ ዶርሆ ፡ (ማሕ፩ ፡ ፲፬ ። አዋል) ።

አስካል ፡

ሴክል ፤ (ሮማይ ፤ ሴኩሉም) ፤ የቀመር ፡ ስም ፤ አስካለ ፡ ዘመን ፤ መቶውን ፡ ዓመት ፡ እንደ ፡ መቶ ፡ ቅንጣት ፡ ሰብስቦ ፡ የያዘ ፡ ምእታዊ ፤ በዓለ ፡ ምእት ። ባጭር ፡ ቃል ፡ ፻ ፡ ዓመት ፡ ማለት ፡ ነው ።

ሴኬሉ ፤ **ሴክሎ** ፤ የታሳሳተ ፡ ስም ፤ ካሴል ፤ ኪስሌው ፤ ታኅሣሥ ፡ (ዕዝ፲፩ ፡ ፩ ። ስንክ ፡ የካ፳) ።

ሰኪም ፤ **ሞት** ፤ (ሰከመ ፡ ይሰክም ፡ ይ ስክም ። ዕብ ፡ ሻከም ፤ ሀሽኬም) ፤ ጸዊር ፤ መሸ ከም ፤ በጫንቃ ፡ በትከሻ ፡ ላይ ፡ መያዝ ፤ ማንሣት ። ተሐዝሉ ፡ በገቦክሙ ፡ ወትሰክሙ ፡ በመታክፍቲ ክሙ ። ረስዮ ፡ ለክሣድየ ፡ ያድንን ፡ ወይስክም ፡ አር ዑተ ፡ ትእዛዝከ ፡ (ሕዝ፴፬ ፡ ፳፩ ። ስንክ ፡ ሠኔ፬) ፡ በሰ ከመ ፡ ፈንታ ፡ ተሰከመ ፡ ተሰክመ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተሰከማ ፡ ለይእቲ ፡ ቀሡት ፡ (ስንክ ፡ ታኅ፲፩ ። መሳ፲፮ ፡ ፫ ። ኢሳ፵፮ ፡ ፯ ። ሚራ፯ ፡ ፳፭ ። ፲፫ ፡ ፪) ።

አስከመ ፤ አሸከመ ፤ አሲያዘ ፤ ጠመደ ፡ ጫነ ፤ አስደበለለ ፤ አስነገተ ። አስከማ ፡ ለአጋር ። ነሥአ ፡ ዕ ፀወ ፡ ወአስከሞ ፡ ለይሥሐቅ ። ያስከምዎ ፡ ለሰብእ ፡ ዲበ ፡ መትከፍቱ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፯ና ፡ ፲፰ ። ማቴ፳፫ ፡ ፬ ። ግብ፲፭ ፡ ፲) ።

መስከም ፤ **ምስካም** ፤ (ዕብ ፡ ሼኬም) ፤ መሸከሚያ ፡ መያዣ ፡ ማንሻ ፤ ምቹ ፤ ጫንቃ ፡ ትከሻ ።

ተሰክመ ፤ ሸከም ፡ ኾነ ፤ በራስ ፡ በጫንቃ ፡ ተ ያዘ ፤ ታዘለ ፡ ተነገተ ፤ ሸከሙ ።

ስኩም ፤ (ማን ፡ ማት ፡ ክምት) ፤ የተሸ ከመ ፤ ተሸካሚ ። ሸከም ፡ የኾነ ፤ የተጫነ ፤ በትከሻ ፡ ላይ ፡ የሚኼድ ፤ ሬሳ ፡ ቀንበር ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ስክመት ፤ መሸከም ፤ ማሸከም ፤ አሸካከም ፤ ሸከማ ፤ ተሸካሚነት ።

ሰክም ፤ (ማት) ፤ ሸከም ፤ ጭነት ፤ ጓዝ ፡ እክት ። ጾረን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ሰክም ፤ (ትግሬ ፡ ሸክም) ፤ አገጭ ፤ ሸንጎ በት ፤ የጽሕም ፡ በታ ፤ ታችኛው ፡ ክፍል ።

ሰኪን ፤ **ኖት** ፤ (ሰከነ ፡ ይሰክን ፡ ይስክን ። ዕብ ፡ ሻከን ። ሱር ፡ ሽኬን ። ዐረ ፡ ሰከነ) ፤

ማረፍ፤ ቦታ፡ መያዝ፤ መኖር፡ መቀመጥ፤ መሸሪሸት። ቦታ፡ መፈለግ፡ መለመን፤ አስጠጉኝ፡ አሳድሩኝ፡ ማለት፤ እንግዳ፡ ድኻ፡ ስደተኛ፡ መኾን፤ ሲዘሩና፡ ሲለምኑ፡ ውሎ፡ የትም፡ ከመሸበት፡ ማደር። ኀድየን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

ምስኪን፤ (ንት፡ ናን፡ ናት። ዕብ፡ ሚስኬን። ሱር፡ ሜስኪና። ዐረ፡ መስኪን)፤ በቁሙ፤ ቍርጩ፡ ድኻ፤ ጦም፡ ዐዳሪ፤ ቤት፡ ንብረት፡ ገንዘብ፡ ርስት፡ መጠጊያ፡ የሌለው፤ ጥገኛ፡ ለማኝ። ብፁዕ፡ ዘይሌቡ፡ ላዕለ፡ ነዳይ፡ ወምስኪን። ግዩር፡ ወምስኪን። ጸውዕ፡ ነዳያነ፡ ወምስኪናነ። ዘለምስኪናን፡ ወሰልሖዋን፡ ይናዝዞሙ፡ (መዝ፡ ፵፩። ቅዳ፡ ቄር። ሉቃ፲፬፡ ፲፫። ኪዳ)።

መስከን፤ ምስኪን፡ ኾነ፤ ዓለምን፡ ገንዘብን፡ ናቀ፤ ተወ። ብፁዕ፡ ዘመስከነ፡ በእንተ፡ ጽድቅ፡ (ራእ፡ ሲኖ)።

ምስኪነት፤ ምስኪንነት፤ ኀዴት፤ ምናኔ። ወምስኪነትየኒ። ኖኅሰ፡ አምሳለ፡ ምስኪነት፡ (ቅዳ። ፊልክ፡ ፪፻፷)።

ሰከና፤ ሰኰና፤ (ብ፡ ሰኳንው)፤ በቁሙ፤ መከየድ፤ ሜማ፤ ውስጥ፡ እግር፤ ከተረከዝ፡ እስካውራ፡ ጣት፡ ያለው፤ ዝርጉ፡ ጠፍጣፋው። ውስጥ፡ እጅም፡ ይኾናል። በኩና፡ እገሪሃ። እንሥእ፡ ሰኩናሁ፡ ላዕሌየ። ዕቀቢ፡ ሰኩናሆሙ። እስመ፡ ጽንፉ፡ ሰኩናሁ፡ ለሰብእ፡ ወከተማሁ፡ ለሰብእ፡ በከመ፡ ሰኩና፡ እዴሁ፡ (፩ነገ፡ ፩፡ ፵፭። መዝ፡ ፺። ዘፍ፫፡ ፲፭። ሉቱ፡ ዕዝ፮፡ ፲)። ለእንስሳት፡ ሲኾን፡ ጥፍር፡ ይባላል። ሰኩና፡ አፍራሲሆሙ። ሰኩና፡ እንስሳ። ዘንፉቅ፡ ሰኩናሁ፡ (ኢሳ፭፡ ፳፰። ሕዝ፵፪፡ ፲፪። ዘሌ፲፩፡ ፫—፯)።

ሰኪኖን፤ (ጽር፡ ስኺኖስ)፤ የዛፍ፡ ስም፤ እንደ፡ ጥድ፡ መልካም፡ ሽታ፡ ያለው። ታሕተ፡ ዕፀ፡ ሰኪኖን። መዐዛሁ፡ ከመ፡ ዘሰኪኖን፡ (ዳን፭፡ ፶፱። ሔኖ፴፡ ፪)።

ሰኪዕ፤ ዖት፤ (ሰከዐ፡ ይሰክዕ፡ ይስካዕ፤ ሰጐዐ። ሱር፡ ሻኬይ)፤ መብሳት፤ መስካት፤ መስካት፤ መደርደር፤ ማግባት፡ ማሳለፍ፤ መቀርቀር፡ መወተፍ፤ የፈትል፡ የመርፌ፡ የደቃ፡ የፈርጥ።

ተሰክዐ፤ ተሰካ፤ ተደረደረ። ዘተሰክዐ፡ በፈትለ፡ ሜላት። አስናኒከ፡ አያተ፡ አዕናቍ፡ እለ፡ ትሰክዓ፡ (አርጋ። ደራሲ)።

ስኩዕ፤ (ዓን፡ ዓት፡ ክዕት)፤ የተሰካ፤ ስኩ፤ ድርድር። ዕንቍ፡ ገቡፍ፡ ወስኩዕ፡ (፫ነገ፡ ፲፡ ፳፪)።

ሰኰዐ፤ (መሰከ)፤ ሳበ፡ ጐተተ፤ አወጣ፡ አገባ፤ ከሆድ፡ ከጕድጓድ። ከካ፤ አመስኳ፡ አመነ(ዘ)ዘኘ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰኰዐ፡ ፈንታ፡ እንዳማርኛው፡ አመሰኰዐ፡ ተመሰኰዐ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። እምዘሉ፡ እንስሳ፡ ዘይትመሰኳዕ፡ ኪያሁ፡ ብልዑ፡ (ዘሌ፲፩፡ ፫—፯። ዘዳ፲፬፡ ፯—፰)። ከዚህስ፡ ይልቅ፡ ትግሬው፡ (ሐባብ)፡ መስከዐ፡ ይላልና፡ ርሱ፡ ይሻላል፤ መሰከን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው።

ሰኳዒ፤ (ዒት፡ ዕያን፡ ያት፤ ዕት)፤ የሚከካ፡ የሚያመሰኳ፤ እንስሳ፤ አግዝ፤ ገብረ፡ ጕንዳን። ቃሕምን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ሰኳዕት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ኀይል፡ (ምሳ፴፩፡ ፳)።

ሰከረ፤—ተከራየ፤—ሠከረ።

ሰኪር፤ ሮት፤ (ሰከረ፡ ይሰክር፡ ይስክር። ዕብ፡ ሻከር። ሱር፡ ሽካር። ዐረ፡ ሰኪረ)፤ መስከር፤ መርካት፡ አብዝቶ፡ መጠጣት፤ ከሐዘን፡ ከቍጣ፡ ከመጠጥ፡ ብዛት፡ የተነሣ፡ እንቡዝ፡ ቅብዝብዝ፡ መኾን፤ አእምሮ፡ ማጣት። ትሰክር፡ ምድር፡ እምደም፤ ኢትስተይ፡ ወይነ፡ ለሰኪር። ኢትስክሩ፡ ወይነ። እስመ፡ ሰክሩ፡ ዘእንበለ፡ ወይን፡ (ኢሳ፴፬፡ ፯። ዮዲ፯፡ ፱። ጦቢ፬፡ ፲፭። ምሳ፳፫፡ ፴፭። ኢሳ፳፰፡ ፩)።

ሰካሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ክርት)፤ የሚሰክር፤ ሰካር፤ መጠጥ፡ ወዳጅ። እኩይ፡ ወይን፡ ለጸዓሊ፡ ወለሰካሪ። ብእሲት፡ ሰካሪት። ይሰቲ፡ ምስለ፡ ሰክርት፡ (ምሳ፳፡ ፩። ሢራ፴፯፡ ፳። ማቴ፳፬፡ ፵፱)። ሰካሪት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ጠባብ፡ እንደ፡ ማለት፡ ሰካር፡ ይላል። እመሂ፡ ዘማዊት፡ ወእመሂ፡ ሰካር፡ (ኪዳ)።

ስኩር፤ (ራን፡ ራት፡ ክርት)፤ የሰከረ፤ ልቡ፡ የጠፋ፤ አብዝቶ፡ የጠጣ፡ የጠገበ። እንዘ፡ ስኩር፡ ውእቱ። ጽጕባን፡ ወስኩራን። ወአምሰላ፡ ዒሊ፡ ከመ፡ ስክርት። ወስክርት፡ ይእቲ፡ እምደሞሙ፡ ለቅዱሳን፡ (ሢራ፴፱፡ ፵፩። ፩ቆሮ፡ ፲፩፡ ፳፩። ፩ነገ፡ ፩፡ ፲፫። ራእ፲፯፡ ፯)።

ስክረት፤ መስከር፤ መጠጥ፡ ማብዛት፤ ስካር፤ ሰካርነት። ስክረት፡ ይከውን፡ ምክንያተ፡ ለመዐት፡ ወለፍትወት፡ (ፊልክ፡ ፸፱። ፩ጴጥ፡ ፬፡ ፫። ገላ፭፡ ፳፩)።

ስካር፤ በቁሙ፤ የመጠጥ፡ ጥጋብ፤ ኖላ፡ የሚያዞር፡ ልብ፡ የሚያጠፋ፤ ሰውነትን፡ የሚያዝል፡ የሚያደክም፤ የሚያስተኛ። እለ፡ ይሰትይዎ፡ ለወይን፡ ለስካር። ነቂሆ፡ ኖኅ፡ እምንዋመ፡ ስካሩ። ብእሲ፡ ሀካይ፡ ዘአፋለቀ፡ ዙሉ፡ ንዋዮ፡ በስካር፡ ወበዝሙት። እመልእሙ፡ ስካረ፡ (ዮኤ፩፡ ፭። ቀሌ። ዲድ፡ ፫። ፍን፡ ፶። ኤር፲፫፡ ፲፫)።

ስክር፤ (ዕብ፡ ሼካር)፤ ዐረቄ፤ ጠጅ፤ የሚያሰክር፡ መጠጥ። ጕሬጌ፡ ጠላ፡ ሲል፡ ሰኸር፡ እንዲል።

አስከረ፤ አሰከረ፤ ልብ፡ አጠፋ፤ አረካ፡ አጠገበ። ስቴ፡ ዘያሰክር። ጽዋዕ፡ ዘያሰክር። ስተዩ፡ ደመ፡ እስከ፡ ያሰክረክሙ። ታሰክሩ፡ በሥላ፡ ምድር። አሰክሮን፡ በደሞሙ፡ ለአሕዛየ፡ (ፍ፡ ነ፡ ፶። ቅዳ፡ ሕር። ሕዝ፴፱ ፲፱። ኤር፳፰፡ ፯። ዘዳ፴፪፡ ፵፪)።

ተሳከረ፤ (ዐማርኛ)፤ በቁሙ፤ ተሳሳተ፤ የተራ፡ የቍጥር።

ሰኰሰ፤ ሶት፤ (ሰኰሰ፡ ይሴኵስ፡ ይሰኵስ። ዕብ፡ ፋግ፤ ሽሕ)፤ ማነስ፡ መጕደል፤ ጥቂት፡ መኾን፤ ወይም፡ በሜራሽ፡ መጥፋት፡ መቅረት፡ መታጕል፤ መፍዘዝ፡ መቀዝቀዝ። ወይሴኵሱ፡ ሕቀ፡ ከመ፡ ይቅብዑ፡ ንጉሠ። ይሴኵስ፡ ፍቅር፡ እምአኃው፡ (ሆሴ፫፡ ፲። ቀሌ። ማቴ፳፬፡ ፲፪። ዲድ፡ ፴፫)።

ሰኰት፤ (ብ፡ አስኳት)፤ ሱቅ፡ አደባባይ፤ መተላለፊያ። ጽጕ፡ ጽጕጕ፡ ማለት፡ ነው፤ ጽጕን፡ ተመልከት። እመ፡ ሀሎ፡ ማእከሌሁ፡ ወማእከለ፡ ቢጹ፡ ሰኰት፡ ወመርሕብ። ሑር፡ ሰኰተ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ርትዕት። በውስተ፡ አስኳቲሃ። አስኳተ፡ ሀገር፡ (ፍትሐ፡ ፴፯። ግብ፱፡ ፲። ኢሳ፲፭፡ ፫። ሉቃ፲፬፡ ፳፩። ማቴ፳፡ ፫)።

ሰኪት፤ ቶት፤ (ሰከተ፡ ይሰክት፡ ይስክት። ሱር፡ ሽከት)፤ መከፈር፤ ከፈር፡ ማድረግ፤ ቦታ፡ መያዝ፤ ማደር፡ ማረፍ።

ሰከተተ፤ ጕለተ፡ ጣደ፤ ተከለ፡ በካ፡ አዋደደ፤ አሰረረ፤ የድስት፡ የምጣድ፡ የዐምድ። ሰክትት፡ ጽሀርተ፡ (ሕዝ፳፬፡ ፭)።

ተሰከተተ፤ ተጣደ፤ ተዋደደ፤ ተተከለ።

ስክቱት፤ የተጕለተ፤ የተጣደ፤ ጕልት።

ስክትት፤ (ታት)፤ ምዕማድ፤ የዐምድ፡ እግር፤ ጕልቻ፡ (ዘፀ፳፯፡ ፲፱—፳፩)። በዕብራይስጥ፡ ግን፡ (ዘፀ፴፯፡ ፳፱—፴፯)።

ሰክተየ፤ (ይሰክቲ፡ ይሰክቲ። ከሰከተና፡ ከሰከየ፡ ከኹለቱ፡ የተዴቀለ)፤ አሳደመ፡ ሜራ፡ አስቈረጠ፤ አማማለ።

ተሰክተየ፤ (ይሰክተይ)፤ ተስማማ፡ ተባበረ፤ ተማማለ፡ ሜራ፡ ቈረጠ፤ አሜረ፡ ክፉ፡ መከረ፤ ዱለቱን፡ ሜራውን፡ በመሐላ፡ አሰረ። ተሰካተዩ፡ በማዕሌቶሙ፤ ወተሰካተዩ፡ ምስለ፡ እለ፡ እምድኅሬሁ፡ (መቃ፡ ፯፲፱። መዝ፡ ፹፪። ግብ፳፫፡ ፲፪፡ ፲፬)።

ሰሊብ፤ ቦት፤ (ሰለበ፡ ይሰልብ፡ ይስልብ። ዐረ፡ ሰለበ። ዕብ፡ ሻላፍ። ሱር፡ ሽላፍ)፤ መበለብ፡ መቍረጥ፤ የሥጋ። ስለባ፡ እንዲሉ፤ ዐለገን፡ ተመልከት። መግፈፍ፡ ማውለቅ፡ ማውጣት፤ የልብስ፡ የቈርበት። መዝረፍ፡ መቀማት፤ መማረክ፡ መንጠቅ፤ የገንዘብ፡ የልብ። እሰልባ፡ አልባሲሃ፡ ወመዋጥሒሃ። ይሰልቡ፡ አልባሰ፡ ዐበቀሙ። ሰሊብዎ፡ አልባሲሁ፤ ገፈፈ፡ (ሆሴ፪፡ ፲፩። ሕዝ፳፮፡ ፲፮። ማቴ፳፯፡ ፴፩)። አዕኑግ፡ ዘሰለቡ። ይሰልቦ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ። ሰለቦ፡ ረምሐ፡ እዴሁ። ሰሊብዎ፡ ኩናቶ። ተሀይድ፡ አዕይንተ፡ ወትሰልብ፡ ልበ፡ (መሳ፰፡ ፳፩። ሉቃ፲፩፡ ፳፪። ፩ዜና፡ ፲፩፡ ፳፫። ሚክ፪፡ ፰። ክብ፡ ነገ)።

ሰላቢ፤ (ቢት፡ ብያን፡ ያት፤ ለብት)፤ በቁሙ፤ የሚሰልብ፤ የሚገፍ፤ ሌባ፡ ቀጣፊ፤ ቀማኛ።

ሰለባ፤ በቁሙ፤ የግዳይ፡ ምልክት፤ የቅሚያ፡ የዘረፋ፡ ገንዘብ፤ ምርኮ።

ተሰልበ፤ ተሰለበ፤ ተገፈፈ፤ ተቀማ፤ ተማረከ። ወኢንፈቅድ፡ ንስሉብ፡ ዘእንበለ፡ ከመ፡ ንልበስ። ተሰልበ፡ መንግሥቱ። ተሰልበ፡ ልብ። ሰትየት፡ ወይን፡ ወሶበ፡ ተሰልበ፡ ልባ፡ እምስካረ፡ ወይን፡ (፪ቆሮ፡ ፭፡ ፬። ቄስጠ። ገድ፡ አዳ። ስንክ፡ ሠኔ፲)።

ስሉብ፤ (በን፡ ባት፡ ልብት)፤ የተሰለበ፤ የተገፈፈ፤ ጕማዳ፡ ስልብ፤ ጃን፡ ደረብ።

ስልብት፤ መሰለብ፤ መሰለብ፤ አሰላለብ፤ ስልቦሽ፤ ገፈፋ፡ ቈረጣ፤ ግዝረት። ስልበተ፡ ነፍስተ፡ ሥጋ፡ (ቆላ፪፡ ፲፩)።

ሰሊብ፤ (ዐረ፡ ጸሊብ። ሱር፡ ጽሊብ)፤ ጸልቦ፤ መስቀል። ጸለበን፡ ተመልከት።

ሰልቢብ፤ ክፉ፡ የባሕር፡ ነፋስ፤ አውራቂስ፤ ማዕበል፡ ሞገድ፡ የሚያስነሣ። ወይእቲ፡ ነፋስ፡ እንተ፡ ስማ፡ ሰልቢባ፡ (ግብ፳፯፡ ፲፬)። ባለቅኔዎች፡ ግን፡ ልክስክስ፡ ይሉታል።

ሰለደ፤ (ሰሊድ። ዕብ፡ ሳላድ)፤ የኋሊት፡ ዘለለ፤ ወደ፡ ኋላ፡ ኼደ፡ አፈገፈገ። በዠርባው፡ ወደቀ፡ ተንጋለለ፡ ተዘረጋ። ሹልዳ፡ ማለት፡ ክሳሰደ፡ ወጥቷል።

ሰሌዳ፤ (ጽር፡ ሴሊዳ)፤ ሉሕ፡ ለውሕ፤ ጽሌ፡ ገበታ፤ ዝርግ፡ ጠፍጣፋ፤ ብራና፡ ወረቀት፤ ጠርብ፡ ሳንቃ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ሰለተንና፡ ሰፈደን፡ ሎሐን፡ እይ፤ የሰሊድ፡ ጎር፡ ናቸው። ሰሌዳ፡ ሥዕል። ሰሌዳ፡ እብን። ሶበ፡ አንበበ፡ ሠለስተ፡ ሰሌዳ። ፍሉግ፡ ይኩን፡ ሰሌዳሁ። ሰሌዳ፡ መጽሐፍ። ሰሌዳ፡ በረድ፡ ጸፍጸፈ፡ ዐውዱ፡ (ስንክ፡ መስ፲። ኤር፲፯፡ ፩። ዓዊ፡ ፳፫። ዘፀ፳፯፡ ፰። አዋል። ቅዳ፡ ኤጲ)። ቀለም፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ሰሌዳ፡ ይላል፤ ስሕተት፡ ነው። ወቀብዖ፡ በሰሌዳ፡ (ኤር፳፪፡ ፲፬)።

ሰሌዳ፤ (ዕብ፡ ሼሌድ፡ ሺሌዳ)፤ ንድፍ፡ ቢጋር፤ ዐጥንትና፡ ቈርበት፤ ቅርጽ፡ ቁመና፡ ሜገፊታ፡ ምልክት።

ሰሌዳት፤ ሰላድው፤ ሰሌዶች፤ ሰሌዳዎች። ሰሌዳተ፡ እብን፡ ዘሕግ። ሰሌዳተ፡ ኀጺን። ሰላድወ፡ ፀፀ፡ (አርጋ። ስንክ፡ ሐምሌ። ግብ፳፯፡ ፵፬)።

ሰሊሖም፤ (ጽር፡ ሲሎአም። ዐረ፡ ሲሉዋም። ዕብ፡ ሺሎዋሕ)፤ ፍንው፤ ፈሳሽ፡ ወራጅ፤ ውስጥ፡ ለውስጥ፡ ኺያጅ፤ መስኖ። ምጥማቃተ፡ ሰሊሖም፡ (ዮሐ፱፡ ፯፡ ፲፩። ሉቃ፲፫፡ ፬)።

ሰሊኖት፤ (ዐረ፡ ሰሊኀት። ዕብ፡ ቅጺዖት። ጽር፡ ክሲያ)፤ ጥሩ፡ ሽቱ፤ የሽቱ፡ ዕንጨት፡ ስም፤ ቀረፋ፡ (መዝ፡ ፵፬። ሕዝ፳፯፡ ፲፱)። በኀበዘ፡ ፈንታ፡ ኮበዘ፡ እንዲል፡ በሰሊኖት፡ ፈንታ፡ ሰሊክ፡ ይላል፤ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፤ አንዳንድ፡ ሰዎች፡ ግን፡

ከሩቅ፡ የሚሸት፡ እያሉ፡ በስልክ፡ ዘይቤ፡ ይፈቱታል። ገነት፡ ሜዓ፡ ወሰሊክ። ከርቤ፡ ወሜዓ፡ ወሰሊክ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳፩። ገድ፡ አዳ። አንቀ፡ ብር)።

ሰለጠ፤—ሠለጠነ፤—ሠሊጥ፡ሠለጠ።

ሰልጠ፤ ጠት፤ (ሰለጠ፡ ይሴልጥ፡ ይሰልጥ፤ ፈጸመ። ዕብ፡ ሻሌም)፤ መጨረስ፤ መፈጸም፤ መምላት፤ ፍጹም፡ ትክክል፡ ማድረግ፤ ሕጸጽን፡ ማጥፋት፤ የሥራ፡ የነገር። ዕዳን፡ ብድርን፡ ጨርሶ፡ መክፈል፡ መስጠት። ዋጋን፡ ገንዘብን፡ ጨርቶ፡ ማግኘት፡ መቀበል፡ መውሰድ፤ ጥቂት፡ ሳይቀር። ሰሊጠሙ፡ ግብሮሙ። ሰፈራ፡ ለመንግሥትከ፡ ወሰለጣ። እሴልጥ፡ መዐትየ፡ ላዕሌሆሙ። ሰለጠ፡ መዊተ፤ ጨረሰ፡ (ሉቃ፱፡ ፴፫። ዳን፭፡ ፳፮። ሕዝ፭፡ ፲፫። ዮሐ፲፱፡ ፴፱)። ሰልጥ፡ ዘትፈዲ። ሰለጡኒ፡ ሖሎ፡ ውስተ፡ ሕፅንየ፤ ከፈለ፡ (ማቴ፲፰፡ ፳፰፡ ፴፬። ኢዮ፲፱፡ ፳፯። ሉቃ፲፱፡ ፶፰፡ ፶፱)። ሰለጡ፡ ዐስቦሙ። ሰለጡ፡ መክፈልቶሙ፤ አገኘ፡ (ማቴ፮፡ ፲፮። ሉቃ፮፡ ፳፱። ዘኍ፴፱፡ ፲፭)። መስለጥ፤ ስላጣ፡ ማበጀት፤ ሽልጦ፡ መጋገር።

ሰላጢ፤ መሰልጥ፤ የሚጨርስ፤ የሚፈጽም፤ ፈጻሚ። ቃለ፡ ነገር፡ መሰልጥ፡ (ስንክ፡ ኅዳ፳፩)።

አሰለጠ፤ አስፈጸመ፤ አስጨረሰ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰለጠ፡ ፈንታ፡ አሰለጠ፡ አሰለጠ፡ ይላል፤ ያድራጊውን፡ ባስደራጊ። ሙብልዕ፡ ኢያሰልጠነ። ወኢያሰለጠት፡ ምንተኒ፡ ኦሪት። እስመ፡ ጸሎተ፡ ጻድቅ፡ ትክል፡ ወታሰልጥ። መሀሮ፡ ለወልድከ፡ ወያሰልጠከ። ምንት፡ ያሰልጥ፡ ደምየ፡ (፳ቆሮ፡ ፰፡ ፰። ዕብ፯፡ ፲፱። ያዕ፭፡ ፲፮። ሢራ፴፡ ፲፫። መዝ፡ ፳፱)።

ተሰለጠ፤ ተሰልጠ፤ ተፈጸመ፤ ተጨረሰ፤ መላ፡ ልክ፡ ኾነ። በዘይሴለጥ፡ ሙስናሃ፡ ለኢየሩሳሌም። ከመ፡ ትሰለጥ፡ ኀጢአት። ከመ፡ ኢይሰለጡ፡ ዘእንበሌነ። ዮም፡ በጽሐ፡ ወተሰልጠ፡ ውስተ፡ እዘኒክሙ፡ (ዳን፱፡ ፪፡ ፳፬። ዕብ፲፩፡ ፵። ሉቃ፬፡ ፳፩)።

ስሉጥ፤ (ጣን፡ ጣት፡ ልጥ)፤ የተጨረሰ፤ ምሉእ፡ ፍጹም። ዓመተ፡ ስሉጠ፡ ስሳ፡ ወሰቡዑ፡ (ስንክ፡ ጥር፰)።

ስላጤ፤ መጨረስ፤ ጭረሳ፤ ጭራሽ። ፍጻሜ፤ ፍጹምነት፤ ልመና፡ ጸሎት፤ ትርፍ፡ ጥቅም። ከመ፡ ይትሀወቅ፡ ስላጤከ። ተወክፈ፡ ስክሙ፡ ስላጤክሙ። ወተወከፍከ፡ ስላጤሆሙ፡ ከመ፡ ትዕስዮሙ፡ ዕስበ፡ ጽድቆሙ። ምንትኑ፡ ስላጤሃ፡ ለግዝረት፡ (፩ጢሞ፡ ፬፡ ፲፭። ፪ቆሮ፡ ፰፡ ፲፮። ቅዳ፡ ዮሐ። ሮሜ፫፡ ፩)።

ሰሊጥ፤ (ዐረ፡ ሰሊጥ)፤ ዘይት፤ ቅባኑግ፤ የዕንጨት፡ ቅባት። ይሴስይዎ፡ ስንዳሌ፡ ብሱል፡ ዘቶሱሕ፡ በማይ፡ ወበቅብዕ፡ ወሰሊጥ፡ ወመዓር፡ ዘንህብ፤ ያበትይዎ፡ ሜስ፡ ወሰሊጠ። ዕብዐቶ፡ ልጥረ፡ ቅብዕ፡ ዘሰሊጥ፡ (ስንክ፡ ጥር፲፰። ሐም፭)።

ሰሊጥ፤ (ዐረ፡ ሱምሱም። ዕብ፡ ሹምሽም)፤ በቁሙ፤ የአዝርዕት፡ ወገን፤ ፍሬው፡ ታናናሽ፤ ታልባ፡ የሚያክክል፤ ዘይታም፤ ቅባታም፤ ቅባኑግ፡ የሚኾን፤ ጥፍጥ። ወፈነወ፡ ዳራ፡ ለእስክንድር፡ ሖዕሶ፡ ወሰሊጠ፡ ወበልዓ፡ እስክንድር፡ ለሰሊጥ፤ ወይቤ፡ በላዕክዋ፡ ለሰሊጥ፡ ጥዕምት፡ ይእቲ፤ ከመ፡ ዝ፡ እበልያሙ፡ ለሰራዊትከ፡ (ዜና፡ እስ)።

ሰሊክ፤—ሽቱ፤—ሰሊኖት።

ስልክ፤ (ዐረብ)፤ በቁሙ፤ ሽቦ።

ሰልክ፤ ሰለከ፤ በቁሙ፤ ኼደ፡ ፖለከ፤ ፑልክ፡ አሉ፡ (ዐማርኛ)።

ሰሊል፤ ሎት፤ (ሰለ፤ ሰለለ፡ ይሰልል፡ ይስልል። ዕብ፡ ሻላል፤ ሳላል)፤ መስለል፤ መስለል፤ ስለል፡ ማለት። መሰላልና፡ ስንሰለ፡ ከዚህ፡ የወጣ፡ ነው። መሸለል፡ ሸለላ፡ ማድረግ፤ የስፌት፡ የቅርርት። መምላት፡ ማስተካከል፤ ለጥ፡ ቀጥ፡ ማድረግ።

ሶልላ፤ (ዕብ)፤ ዐፈር፡ ኵረት፡ ደንጊያ፤ የሕንጻ፡ የድልድል፡ ማስተካከያ። ወከዐው፡ ላዕሌሃ፡ ሶልላ፡ (ሕዝ፬፡ ፪። ፳፩፡ ፳፪)። ሶልላ፡ ባለው፡ መሬድ፡ ይላል፤ የመላሽና፡ የጣፊ፡ ስሕተት፡ ነው፤ አንዳንድ፡ መጣፍ፡ ግን፡ መሬት፡ ይላል።

ሰሊም፤ ሞት፤ (ሰለመ፡ ይሰልም፡ ይስልም። ሱር፡ ሽሌም። ዕብ፡ ሻላም። ዐረ፡ ሰሊመ)፤ መስለም፤ ሰላምታ፡ መስጠት፤ በእጅና፡ ባንገት፡ በቃል፤ ሰላም፡ ለከ፤ በሐ፤ ሐዊሳ፤ እንደት፡ ዋልክ፡ እንደት፡ ዐደርክ፡ ጤና፡ ይስጥኽ፡ ማለት፤ ዕርቅ፡ ፍቅር፡ ማድረግ። መሸለም፡ ማስጌጥ፡ ማንቈጥቈጥ። መስለም፤ እስላም፡ መኾን፤ የሙሐመድን፡ ሕግ፡ መቀበል። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰለመ፡ ፈንታ፡ እንደማርኛው፡ አሰለመ፡ ይላል። እመ፡ ቦ፡ ዘአሰለመ፡ በፈቃዱ፡ ቀኖናሁ፡ ሠለስቱ፡ ዓመት፡ (ቄድር)።

አስለመ፤ (ጥ፡ ስለ) አሰለመ፤ እስላም፡ አደረገ፤ ራሱን፡ ወይም፡ ሌላውን። (ግጥም፡ በራስ፡ ዐሊ፡ ጊዜ)፤ የበጌምድር፡ ደቂት፡ ክፉ፡ ነው፡ ቢያ፡ ሸርን ክት፤ እኛስ፡ አስልመን፡ በላነው፡ ይብላኝ፡ ለቀረ፡ ሰው።

እስላም፤ (ዐረ፡ ኢስላም)፤ በቁሙ፤ የሙሐመድ፡ ወገን፤ በቍርኣን፡ በፉርቃን፡ የሚያምን። ሃይማኖተ፡ እስላም። አመ፡ ነግሡ፡ እስላም፡ (አቡሻ፡ ፶። ስንክ፡ ታኅ፳፫)። ጎንፉን፡ እይ። (ግጥም፤ በጋሎች፡ ዘመን፡ ከጋሎች፡ መጋባት፡ የፈለገ፡ ዐምሐራ)፤ ፍየሎቹን፡ እላንት፡ ከተካፈላችኹ፤ ይችንስ፡ ላም፡ ለኔ፡ ስጡኝ፡ አጣካችኹ።

መስልም፤ (ምት፡ ማን፡ ማት። ዐረ፡ ሙስሊም)፤ ያሰለመ፤ እስላም። ንዒሬኒ፡ ከነ፡ መስልመ። መስልማን፡ (ታምረ፡ ማር። አዋል)።

መስልማዊ፤ (ዊት)፤ የእስላም፤ እስላም፡ የኾነ፤ ያሰለመ። መስልማዊት፡ (ቄድር)።

ተሰለመ፤ ተሳላመ፤ ታገናኘ፤ ተሳሳመ፤ ሰላም፡ ሰላም፡ ተባባለ፤ ተፋቀረ፡ አንድ፡ ኾነ። እምድ

ኀረ ፡ ተሠይመ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ይሳለምዎ ፡ ዙሉ ፡ ሰለ ፡ አሐዱ ። በተሳልሞ ፡ ዚኣሁ ። በሓ ፡ በልዋ ፡ ተሳለምዋ ። ተካየዱ ፡ ለተሳልሞ ፡ ወለተራድኦ ፡ (ሲኖዶ ፡ ቀሌ ፡ ኪዳ ፡ ድጓ ፡ ዮሴፍ) ።

ሱላሜ ፤ መሳለም ፤ ሰላምታ ፤ ፍቅር ፡ ጥዒና ። መዋዕለ ፡ ፍሥሓ ፡ ወሱላሜ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፲፪) ።

ሰላም ፤ (ሱር ፡ ሽላም ። ዕብ ፡ ሻሎም ። ዐረ ፡ ሰላም) ፤ በቁሙ ፤ ፍጹም ፡ ጤና ፡ ዕረፍት ፤ ዕርቅ ፡ ፍቅር ፡ አንድነት ፤ ደኅንነት ፤ ተድላ ፡ ደስታ ፤ ሰላምታ ፤ የቡራኬ ፡ የምርቃት ፡ ቃል ፡ ሰው ፡ ሲገናኝ ፡ ሲለያይ ፡ የሚለው ፡ የሚናገረው ፤ ወይም ፡ የሚጥፈው ። በሰላም ፡ የሐውር ፡ ወበሰላም ፡ ይትመየጥ ። ብዙኀ ፡ ሰላሙ ፡ አድማዕነ ፡ በመዋዕሊከ ። ብፁዓን ፡ ገባርያነ ፡ ሰላም ። ሰላም ፡ በዲበ ፡ ሰላም ። ከመ ፡ ያእምር ፡ ሰላሞሙ ። ሰላሞሙ ፡ ለፀማፅያን ። ያቅርቡ ፡ ሎቱ ፡ ሰላመ ። ሰላመ ፡ ገብርኤል ፡ (ኩፋ ፡ ፳፫ ። ግብ፳፬ ፡ ፫ ። ማቴ፭ ፡ ፱ ። ኢሳ፶፯ ፡ ፲፱ ። ኩፋ ፡ ፴፬ ። መዝ ፡ ፳፱ ። ኪዳ) ።

ሰላማዊ ፤ ፍቅረኛ ፤ ሰላምተኛ ፤ ባለሰላምታ ፤ የሰላም ። እንዘ ፡ ሰላማዊ ፡ አነ ። ትኩን ፡ ምስለ ፡ ዙሉ ፡ ሰላማዊተ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፱ ። ኪዳ) ።

አስተሳለመ ፤ አስታረቀ ፤ አስማማ ፤ አፋቀረ ፤ አንድ ፡ አደረገ ፤ አሳለመ ፤ አገናኘ ። ለመስተፃርራን ፡ አስተሳልምዎሙ ። አስተሳለመ ፡ በመስቀሉ ፡ ዘበሰማይ ፡ ወዘበምድር ። ፈቀደ ፡ እስከንድር ፡ ያስተሳልሞሙ ። ታስተሳልም ፡ ለቢድን ፡ ኀበ ፡ ቻቦት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫ ፡ ፰ ። ቈር ። ዮሴፍ ። ግንዘ) ።

መስተሳልም ፤ የሚያፋቅር ፤ የሚያስታርቅ ፤ አስማሚ ፤ አሳላሚ ። ዐራቄ ፡ ኩሉ ፡ ወመስተሳልመ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፳፮) ።

ሰላማ ፤ መታረቂያና ፡ ማስታረቂያ ፡ ቦታ ፡ ምሥዋዕ ፤ የዕርቅና ፡ የፍቅር ፡ ምልክት ፡ የወንጌል ፡ ዐላማ ፡ መስቀል ፡ ያለበት ፤ ወይም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ መስቀል ። በሰላማ ፡ ወበክቡር ፡ ደም ፡ እንተ ፡ በክርስቶስ ፡ ተገብረ ፡ (ቅዳ ፡ ሐዋ ። ቆላ፩ ፡ ፳) ።

ሰላማ ፤ ሳሌም ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ሰላማዊ ፡ ፍጹም ፤ ብእሴ ፡ ሰላም ። ሐተታውን ፡ በአስማት ፡ ተራ ፡ ተመልከት ።

ሱላማጢስ ፤ (ዕብ ፡ ሹላሚት) ፤ ፍጽምት ፤ ፍጽምተ ፡ ሥን ፤ ፍጽምተ ፡ አሚን ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ሰላማዊት ፡ ወሃቢተ ፡ ሰላም ፡ ይሉታል ፡ (ማሕ፯ ፡ ፩) ። ኹለተኛም ፡ በሱላሚት ፡ ፈንታ ፡ ሱላማጢስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ሰላመ ፡ ሰጣዊት ፡ ይላል ፤ በሕተት ፡ ነው ።

ሲላን ፤ (ዐረ ፡ ሺላን ። ጽር ፡ ሴሊኖን) ፤ ኀንስላል ፤ ፍሬው ፡ የከሙን ፡ ዐይነት ፤ ከዐረቂ ፡ ቅመም ፡ የሚገባ ። ርሔ ፡ ፊሓን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሲላን ፡ ይላል ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፳፫) ።

ሲላን ፡

ሰለፈ ፤ (ዕብ ፡ ሻላፍ ፤ መልኀ) ፤ በቁሙ ፤ ሰለፈ ፡ ተሰለፈ ፤ ተፀረረ ፡ ተዘጋጀ ፤ ፊት ፡ ሰሬት ፡ ቆመ ፤ መዘዘ ፡ ነቀለ ፤ ሰይፉን ፡ ጐራዴውን ።

ሰልፍ ፤ (ቀትል) ፤ በቁሙ ፤ ውጊት ፡ ጦርነት ፤ ሰይፍ ፡ መማዘዝ ፤ መተራረድና ፡ መቀራደድ ፤ መዋጋት ፡ መዘራከት ፤ መታኰስ ፡ መጣበስ ። ወተጻብእዎ ፡ በጽኑዕ ፡ ሰልፍ ፡ (ሥር ፡ አሖ ፤ ታሪ ፡ ነገ) ።

ሰለቀ ፤—አፈዘ ፡ ዘበተ ፤—ሠለቀ ፤ ተሣለቀ ።

ሰልሰለ ፤—አያያዘ ፤—ሰንሰለ ። ሰሊል ፡ ሰለ ።

ሰልፉ ፤ ፉት ፤ (ሰለተ ፡ ይሴልት ፡ ይሰልት ። ዕብ ፡ ሳሌት) ፤ መንፋት ፤ በወንፊት ፡ መለየት ፤ የሐሪጽ ። መጥረብ ፡ መሸለት ፤ መፍለጥ ፡ መሠንጠቅ ፡ መሰባበር ፡ ማድቀቅ ፤ የዕፅ ። በቁሙ ፤ መሰለት ፡ መከደን ፡ ማልበስ ፤ የቤት ፡ የጣራ ። መድረቅ ፡ መቅጠን ፡ ማነስ ፡ መኰሰስ ፤ ወስስ ፡ መኾን ፤ የሰብል ፡ ያገመራ ። መዘበት ፡ ማላገጥ ፡ መሣቅ ፡ መሣለቅ ፤ ማፌዝ ፡ መላጥ ። መሰልቸት ፤ ሰልቹ ፡ መኾን ፤ ሰልቻ ፡ ማውጣት ።

ሰላቲ ፤ (ቲት ፡ ትያን ፡ ያት) ፤ የሚነፋ ፤ የሚሸልት ፤ ሰላች ፤ አላጋጭ ።

ስላት ፤ ዘበት ፤ ለግጥ ፤ ሣቅ ፡ ሥላቅ ፤ ምክንያተ ፡ ትፍሥሕት ። ከመ ፡ ኢትረሲከ ፡ ስላተ ፡ ጸላኢከ ። ኢይከውን ፡ ስላተ ፡ ጸላኢየ ፡ (ሚራ፵፪ ፡ ፲፩ ። ሚክ፯ ፡ ፰ ። መዝ ፡ ፳፱ ፡ ፴፮) ። ሰላች ፤ ቀጭን ፡ መንገድ ፤ ሥርጥ ፡ ማቋረጫ ፤ ለነገርም ፡ ይኾናል ።

ስልት ፤ በቁሙ ፤ የነገር ፡ የምስጢር ፡ አካኼድ ፤ ሰላቹ ፡ ጕዳናው ፤ ረድፉና ፡ ተራው ፤ ልክና ፡ መልኩ ፤ ንባቡ ፡ ሐሳቡ ፤ አጣጣፉ ፡ አነጋገሩ ። ዘጸሐፈ ፡ በክልኤቱ ፡ ስልት ፡ (አዋል) ።

ሰም ፤—በቁሙ ፤—ሰምይ ፡ ሰመየ ።

ሴመ ፤—ሾመ ፤—ሠዪም ፡ ሢመ ።

ሰምአ ፤—ሰማ ፤ መሰከረ ፤—ሰሚዕ ፡ ሰምዐ ።

ሰማዝ ፤ ሸንበቆ ፤ የጕሽ ፡ መቃ ፡ ቀለም ፤ በወንዝ ፡ ዳር ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ የሚበቅል ። ሰማዝ ፡ ወብርዕ ፡ (ኢዮ፵ ፡ ፲፯) ።

ሰማኅ ፤ (ዕብ ፡ ሱማቅ) ፤ ጣፊያ ፤ የጥቍር ፡ ቀይ ፤ ደባባ ። ሰማኅ ፡ ብሂል ፡ ጣፍያ ፡ (ጥፊ ፡ ሰዋ) ።

ሳሜኅ ፤ (ዕብ፡ ሳሜ'ኽ) ፤ የፊደል፡ ስም ፤ ሳምኬት፡ ስ፡ (ስቈ፩፡ ፲፭) ።

ስመጥ ፤ ዠርባ ፤ ሽንጥ ፤ የዠርባ፡ ወንዝ ፤ ወርጓዳው፡ ጐድጓዳው ፤ ከማዠራት፡ እስከ፡ መንበርት፡ ያለው ። ሐቌሁ፡ ምስለ፡ ስመጢሁ፡ (ዘሌ፫፡ ፱) ።

ሰምይ ፤ ዮት ፤ (ሰመየ፡ ይሰሚ፡ ይስሚ ። ዐረ፡ ሰመ) ፤ መሰየም ፤ ስም፡ መስጠት ፤ ስም፡ ማውጣት ፤ በስም፡ መጥራት ፤ እንጌ፡ ማለት ። ጸውዐን፡ ተመልከት ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ነው ። ሰመያ፡ በስመ፡ ወልዱ። ስምዮ፡ ስሞ፡ ኢይዝራኤል። ዘእንበለ፡ ያእምር፡ ሕፃን፡ ሰምየ፡ አቡሁ፡ ወእሙ ። ኢይሰሚ፡ እንከ፡ ስመ፡ እግዚአብሔር። ኢትስምያኒ፡ ኖሔሚን፡ (ዘፍ፬፡ ፲፯ ። ሆሴ፩፡ ፬ ። ኢሳ፰፡ ፬ ። ኤር፳፡ ፱ ። ሩት፩፡ ፳) ።

—፤ መስመይ ፤ ሰማይ፡ ማድረግ ፤ እንደ፡ ሰማይ፡ ማራቅ፡ ማምጠቅ ። ሰመያ፡ ለገነት፡ ሰማየ፡ በልዕልናሃ፡ (ፊልክ፡ ፫) ።

ሰማዪ ፤ (ዪት፡ ይያን፡ ያት ፤ መይት) ፤ የሚሰይም፡ ሰያሚ ፤ ስም፡ አውጭ ፤ ስመኛ ።

አስመየ ፤ አሰየመ ፤ ስም፡ አስጠራ ፤ እንጌ፡ አስኘ ፤ የክፉ፡ የበጎ ። ዕደው፡ እለ፡ አስመዩ፡ በኀይሎሙ፡ (ሚራ፴፱፡ ፬ ። ዓ፱፡ ፫ ። ሕዝ፳፫፡ ፳፫) ።

ተሰምየ ፤ ተሰየመ ፤ ስም፡ ተቀበለ ፤ ተጠራ፡ ስሙ፡ ተነሣ ፤ ተወሣ፡ እንጌ፡ ተባለ ፤ ስመ፡ ጥር፡ ኾነ ። አሕዛብ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ በስምከ። ተሰምየ፡ ስሙ። ወተሰምየ፡ ክርስቶስሀ፡ በእንተ፡ ዘተቀብዐ፡ ምስሌነ፡ ክመ፡ ሰብእ። በምግባር፡ ወበተሰምዮ፡ (ሚራ፸፯፡ ፲፯ ። መክ፯፡ ፲ ። ሃይ፡ አበ፡ ቄር ። ስንክ፡ ሐም ፳፩) ።

(ጥሙ) **ስሙይ** ፤ (ያን፡ ያት፡ ሚት) ፤ የተሰየመ ፤ የተጠራ ፤ ስመ፡ ጥር፡ ገናና ፤ የታወቀ ። ስሙይ፡ በስመ፡ ሚካኤል፡ ሊቀ፡ ኀይለ፡ ሰማይ። ስሙያን፡ ወጽዉዓን፡ በኢየሱስ። ስሙይ፡ በሥነ፡ አምልክ። አሬስዮሙ፡ ስሙያነ፡ በኵሉ፡ ምድር። አበው፡ ክቡራን፡ ወዕደው፡ ስሙያን፡ (ስንክ፡ መጋ፳ ። ይሁ፡ ፩ ። ቄር ። ዘካ፫፡ ፲፱ ። ኢፈ፡ ድ፳፱) ።

ስም ፤ (ብ፡ አስማት ። ዕብ፡ ወሱር፡ ሼም ። ዐረ፡ ኢስም) ፤ በቁሙ ፤ ከባሕርይ፡ ከግብር፡ የሚወጣ ፤ በታንትና፡ አካልነት፡ ህላዌና፡ ሕይወት፡ ያለው፡ ማናቸውም፡ ኹሉ፡ በየክፍሉና፡ በያክሉ፡ በየራስ፡ ቅሉ ፤ በያይነቱና፡ በየመልኩ፡ በየነገዱ ፤ በየዘሩና፡ በያባቱ፡ በየዘመዱ፡ ተለይቶ፡ የሚጠራበት ፤ የሚታወቅበት ። ወሰመዮሙ፡ አዳም፡ ለኵሎሙ፡ በበ፡ አስማቲሆሙ ፤ ወበከመ፡ ጸውዖሙ፡ ከማሁ፡ ኮነ፡ ስሞሙ። አምኖ፡ ቢጸነ፡ በበ፡ አስማቲሆሙ። መኑ፡ ስሙ፡ ወመኑ፡ ስመ፡ አቡሁ፡ (ኩፉ፡ ፫ ። ምሳ፴፱፡ ፴፯)፡ ኹለተኛም፡ ከዘር፡ ከነባር፡ ስለ፡ ወጣ፡ ጥሬ፡ ይባላል ፤ ጥሬ፡ ማለት፡ ደግሞ፡ ዐማርኛው፡ ጥሬ፡ አጠራር፡ ከማለት፡ ይሰማማል ። ጥሬነቱም፡ ስመ፡ ተጸውዖ ፤ ስመ፡ ተቀብዖ፡ ተብሎ፡ በኹለት፡ ፀይነት፡ ይከፈላል ። ስመ፡ ተጸውዖ፡ ፍጥረት፡ ኹሉ፡ ከፈጣሪውና፡ ከጌታው፡ ከአዳም፡ እንደ፡ ተሰየመ ፤ እንዲሁ፡ ደግሞ፡ ከባት፡ ከናት፡ ከጌታ፡ ከቤት፡ ከካህን፡ ከቤተ፡ ክርስቲያን፡ ተሰይሞ፡ የሚጠራበት፡ ነው፡ (ዘፍ፩፡ ፩—፳፯ ። ፪፡ ፲፱፡ ፳) ። ስመ፡ ተቀብዖ፡ ግን፡ ከተጸውዖ፡ ስም፡ በኋላ፡ በሹመት፡ ጊዜ፡ ከቀቢ፡ ከሿሚ፡ የሚሰጥ፡ የማዕርግ፡ ስም፡ ነው ፤ ጳጳስ፡ ቄስ ፤ ንጉሥ፡ ራስ ፤ ይህን፡ የመሰለ ። በሰዋስው፡ ፀዋጅ፡ ቅጽል፡ ባለቤት፡ አክል፡ ስለ፡ ኾነ፡ በስም፡ ተጠግቶ፡ ስም፡ ይባላል፡ እንጂ ፤ ምስጢሩና፡ ሙያው፡ ቅጽልነት፡ ነው ፤ የተቀብዖ፡ ስም፡ ለተጸውዖ፡ ስም፡ ቅጽል፡ እንደ፡ ኾነ ፤ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። የተጸውዖ፡ ስም፡ ለተቀብዖ፡ ስም፡ ተናባቢና፡ ዘርፍ፡ ሲኾን፡ የቅጽል፡ አፈታት፡ ይፈታል ። ይህም፡ ነቢየ፡ ሙሴ ፤ ካህነ፡ አሮን ፤ ንጉሠ፡ ዳዊት፡ ብሎ ፤ ሙሴ፡ የሚባል፡ ነቢይ ፤ አሮን፡ የሚባል፡ ካህን ፤ ዳዊት፡ የሚባል፡ ንጉሥ፡ እያሰኘ ፤ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል ። ክርስቶስ፡ የኢየሱስ፡ ቅጽል፡ እንደ፡ ኾነ፡ አስተውል ፤ ስምነቱና፡ ባለቤትነቱ፡ ኢየሱስ፡ ሲቀር፡ ነው ፤ ሌላውን፡ ኹሉ፡ በዚህ፡ አንጻር፡ እየው ፤ ቅጽል፡ ባይኾን፡ ግን፡ ኢየሱስ፡ ወክርስቶስ፡ ያሰኝ፡ ነበር ። ውስጠ፡ ብዙነት፡ የሌለው፡ ስመ፡ ተጸውዖ፡ (አብርሃም፡ ይሥሐቅ፡ ያዕቆብ)፡ በሙሻ፡ ዘር፡ መንገድ፡ ካልኾነ፡ በራሱ፡ አይበዛም፡ ይላሉ ፤ ይህም፡ አብርሃማን፡ ት፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አብርሃማውያን፡ እያለ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል ። ዳግመኛም፡ መቃርስን፡ ሲያበዛ፡ መቃርሳት፡ ብሎ፡ ይገኛልና ፤ (ይኸውም፡ ብፁዕ ፤ ብፁዓን፡ ማለት፡ ነው) ። ባንዱ፡ ስም፡ ብዙ፡ ሰዎች፡ ከተጠሩበት፡ በዚህ፡ አንጻር፡ አብርሃማት፡ ማለት፡ ይገባል ፤ ስላልተለመደ፡ ነው፡ እንጂ፡ የማይበዛ፡ ስምና፡ ጥሬ፡ አይገኝም ።

ስማዊ ፤ የስም ፤ ስመኛ ፤ ስም፡ አውጭ ፤ ስም፡ ሰጭ ፤ ስማም ፤ ባለስም ፤ ስመ፡ ጥር ። አስማታም፡ ባለ፡ ኅቡእ፡ ስም ፤ አስማት፡ የሚደግም ፤ የሚጥፍና፡ የሚያነግት፡ የሚያስነግት ፤ ስም፡ የሚጠይቅ ፤ በስም፡ የሚያሟርት ፤ ጠንቋይ፡ መሠሪ ፤ ኮከብ፡ ቈጣሪ ።

መስም ፤ ስም፡ የተጣፈበት፡ ዕቃ፡ ጥቅል ። ስም፡ የሚኾን፡ ቅጽል ፤ እንደ፡ ተቀብዖ፡ ስም፡ ያለ ፤ በባዕድ፡ ፊደል፡ የሚነሣ ፤ እግዚእ፡ መስፍን፡ መትርጕም፡ መፈክር ፤ መምህር፡ ማእምር ፤ ይህን፡ የመሰለ፡ ኹሉ ። በባዕድ፡ ዘርም፡ ባይነሣ፡ ስምና፡ ቅጽል፡ የሚኾን፡ ማናቸውም፡ ጥሬ፡ ዘር፡ ኹሉ፡ በየራሱ፡ ስምነት፡ ስላለው ፤ እንደዚሁ፡ መስም፡ ይባላል ፤ ባለቅኔዎች፡ ግን፡ አይሉትም ።

ሰማይ ፤ (ብ፡ ሰማያት ። ዕብ፡ ሻማይም ። ሱር፡ ሼማያእ ። ዐረ፡ ሰማእ) ፤ በቁሙ ፤ ስፉሕ፡ ስጡሕ፡ ዝርግ ፤ ልዑል፡ ምጡቅ ፤ ጠፈር፡ ከራሳችን፡ በላይ፡ ርቆ፡ መጥቆ፡ ኒል፡ መስሎ፡ የሚታይ ፤ የማየት፡ ፍጻሜ፡ ወሰን፡ ደንበር ፤ ከርሱ፡ በላይ፡ ሌላ፡ የማያሳይ፡ ግዙፍ፡ መጋረጃ ፤ የምድር፡ ባጥ ፤ መዋቅር፡

ጣራ፤ ከእሳት፣ ከውሃ፣ የተሠራ፤ በንፋሳት፣ አዕማድ፣ የቆመ፤ ከበላዩ፣ የውቅያኖስ፣ ውሃ፣ ሀኖስ፣ የሰፈረበት፣ ከበታቹ፣ ግዙፋን፣ ብርሃናት፣ እንደ፣ ፋኖስ፣ የተሰቀሉበት። ሰማይ፣ ኹለት፣ ቃል፣ ነው፤ ሰ፣ ማይ፤ ፍችው፣ እሳት፣ ወማይ። ልዑል፣ ምጡቅ፣ መባል፣ የወል፣ ኹኖ፣ ለጠፈርም፣ ለኀይኞችም፣ ሰማያተ፣ ብርሃን፣ ለተባሉት፣ ለሰባቱ፣ ኹሉ፣ ይነገራል፤ እሳት፣ ወማይ፣ ግን፣ ለጠፈር፣ ብቻ፣ ነው። ሰባቱ፣ ሰማያት፣ በዕብራይስጥ፤ ዊሎን፤ ርቂዕ፤ ሸሓቅ፤ ዝቡል፤ ምዖን፤ ምኮን፤ ዓርቦት፣ ይባላሉ። በግእዝም፣ ኤረር፤ ራማ፤ ኢዮር፤ ኢየሩሳሌም፣ ሰማያዊት፤ ሰማይ፣ ውዱድ፤ መንበረ፣ መንግሥት፤ ጽርሐ፣ አርያም፣ ይባላሉ፤ በቀዳሚ፣ ፈጠረ፣ እግዚአብሔር፣ ሰማየ፣ ምድረ፣ መባሉ፣ ጠፈርን፣ ነው፤ ጠፈር፣ ግን፣ ግዙፍ፣ ስለ፣ ኾነ፣ ቍጥሩ፣ ወምድረ፣ ካለው፣ ነው፤ ሰማይ፣ የተባለ፣ ሰኞ፣ ነውና፣ (ዘፍ፩፣ ፮—፱፣ ፲፱—፲፯)፣ ማልስ፡ ሰማይ። ሳብዕ፡ ሰማይ። ተርኅወ፡ ሰማያት፡ ወርኢኩ፡ ራእየ፡ እምላክ። ሰማያት፡ ይነግራ፡ ስብሐተ፡ እግዚ፡ ወግብረ፡ እደዊሁ፡ ያየድዕ፡ ጠፈር። ይሴብሕዎ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ወማይኒ፡ ዘመልዕልተ፡ ሰማያት፡ (፪ቆሮ፣ ፲፪፣ ፪። ዕር፣ ኢ.ሳ፫፣ ፲፫። ሕዝ፩፣ ፩። መዝ፣ ፲፰። ፻፵፰)።

ሰማያዊ፤ (ዊት፣ ውያን፣ ያት)፤ የሰማይ፤ በሰማይ፣ ያለ፤ የሚኖር፤ ከሰማይ፣ የመጣ፤ የሰማይ፣ ሥራ፣ የሚሠራ፤ ሰማያም፤ ሰማይማ፤ የሰማይ፣ ዐይነት፤ ሰማይ፣ የሚመስል። አቡክሙ፡ ሰማያዊ። መርዓዊ፡ ሰማያዊ። ጸጋ፡ ሰማያዊት። በከመ፡ ዝኩ፡ ሰማያዊ፡ ከማሁ፡ ሰማያውያን፡ (ማቴ፭፣ ፵፰። ቀሌ። ቄድር። ፩ቆሮ፣ ፲፭፣ ፵፯—፵፱)።

ሰሚከ፤ከት፤ (ሰመከ፣ ይሰምክ፣ ይስምክ። ዕብ፣ ሳማኽ። ሱር፣ ስማኽ)፤ መጠጋት፣ መደገፍ፤ ጥግ፣ ደገፋ፣ መያዝ፤ ማመን፣ መማጠን፤ ትውክልት፣ ተስፋ፣ ማድረግ፤ የሰው። መናበብ፣ መዘረፍ፤ ዘርፍ፣ ቅጽል፣ መኾን፤ የቃል። መጽሐፍ፣ ግን፣ በሰመከ፣ ፈንታ፣ አስመከ፣ ይላል። ባዕለ፡ እግዚ፡ ያሰምኩ። አስመኩ፡ በስመ፡ እግዚ። አስመኩ፡ በቤተ፡ ክርስቲያን። ቤተ፡ መቅደስ፡ ብነ፡ ያሰምክ። ናሰምክ፡ በዙሉ፡ ግብር፡ ኀበ፡ ረድኤተ፡ እግዚአብሔር። አስመክት፡ ባዕለ፡ ርእሰ፡ ወለታ። ዝኩ፡ ዘያሰምክ፡ ንጉሥ፡ ባዕለ፡ እዴሁ፡ (ሚክ፫፣ ፲፩። ኢ.ሳ፶፣ ፲። ቀሌ። ዮሐ፰፣ ፳፱። ኤፌ፣ ተ፲፪። አስቴ፣ ፩፣ ፩። ፬ነገ፣ ፯፣ ፪)።

ሰማኪ፤ (ኪት፣ ክያን፣ ያት)፤ የሚጠጋ፤ የሚደገፍ፤ ተስፋዊ፤ ተናባቢ።

ስሙክ፤ (ክን፣ ክት፣ ምክት)፤ የተጠጋ፤ የተደገፈ፤ ጥገኛ፤ ባለጥግ።

ስምክት፤ መጠጋት፣ መደገፍ፤ መዋደድ፣ መሳካት፤ አለመውለቅ፤ አለመነቃነቅ። እስመ፡ ስምክተ፣ መሰኮት፡ ዘዲበ፡ ህላዌሁ፡ ሡናይ፡ (ቄር፣ እስት)።

አስመከ፤ አስጠጋ፤ አስደገፈ፤ አንተራሰ። አስምከኒ፡ ባዕሴሆን። አስመከ፡ ርእሶ፡ ውስተ፡ ሙዳየ፡ በለስ። ያሰምክ፡ መዝራዕተ፡ ቦቱ። ለወልደ፡ ዕጓለ፡ መሕያውሰ፡ አልቦ፡ ኀበ፡ ያሰምክ፡ ርእሶ፡ (መሳ፲፯፣ ፳፯። ሩእ፣ ባሮ። ኤር፲፯፣ ፭። ሉቃ፱፣ ፶፰)።

መስመክ፣ ት፤ (ብ፣ መሳምክ፣ ት)፤ ማስጠጊያ፤ አንድ፣ ማድረጊያ፤ ጋድም፤ ቅርቃር፤ ችንካር፣ መወርወሪያ፤ ቍልፍ። መስመክተ፡ ሠርዊሁ፡ (ዘፀ፳፯፣ ፲፯)።

—፤ ጕን፤ ክፍል፣ ማእዝን፣ (ዘፀ፳፮፣ ፲፪፣ ፲፱፣ ፲፱)።

ምስማክ፤ (ክት)፤ መጠጊያ፤ ድጋፍ፤ ዐልጋ፤ መከዳ። ምስማክ፡ ርእስየ። ምስማኩ፡ ዘወርቅ። ውስተ፡ ምስማክ፡ ዘኀበ፡ አረፍት፡ (መዝ፣ ፺፱። ማሕ፫፣ ፲። ፩ነገ፣ ፳፣ ፳፭)።

—፤ ምሰሶ፣ ተራዳ፤ ባላ፣ ማፍ። ዐውደ፡ ምስማኩ፡ ይእቲ። አትርፉ፡ ምስማካቲሃ፡ (ሚራ፵፯፣ ፳፱። ኤር፭፣ ፲)።

ተሳመከ፤ ተጣጋ፣ ተጠጋጋ፤ ተደጋገፈ፤ ተጠናና፤ ተጋጠመ፣ ተባበረ። ተናበበ፣ ተዛረፈ። አዕጻድ፡ ይሳመካ፡ (ዘፀ፳፮፣ ፫፣ ፭፣ ፲፯)።

አስተሳመከ፤ አዋደደ፤ አጋጠመ፤ አስማማ። አናበበ፤ አዛረፈ።

ሰመክ፤ (ዐረብ)፤ ዓሣ፤ ዘመደ፣ ዓሣ።

ሳምኬት፤ (ሱር፣ ሴምካት። ዕብ፣ ሳሜኽ)፤ የፊደል፣ ስም፣ ሰ፤ ፲፭ኛ። ምስማክ፤ ዐጋዥ፣ ረዳት፣ ማለት፣ ነው፣ (መዝ፣ ፻፲፰። ሰቈ፩፣ ፲፭። ፪፣ ፲፭። ፫፣ ፵፱። ፬፣ ፲፭)።

(ጥ) **ሰምኖ፤ ኖት፤** (ሰመነ፣ ይሴምን፣ ይሰምን። ዕብ፣ ሻሜን፤ ሠባ፣ ወፈረ)፤ መሰመን፤ ስምንት፣ ማድረግ፤ ከስምንት፣ መክፈል፣ መተንተን፤ የስፍር፣ የቍጥር፣ የማእዝን። ሽማ፣ መሥራት። መወፈር፣ መሥባት።

ሰማኒ፤ (ኒት፣ ንያን፣ ያት፤ መንት)፤ የሚሰምን፤ ሰማኝ፤ ስምንት፣ አድራጊ። ሸማኔ።

(ሰ) **ሰማኒ፤** (ዕብ፣ ሽሞኔ። ሱር፣ ትማኔ። ዐረ፣ ተማኒ)፤ የሴቶች፣ ድምር፤ ሐ—፰፣ ስምንት። ሰማኒ፡ ክረምቱ። ዐሥሩ፡ ወሰማኒ፡ አንስተ፡ ነሥአ። አርብዓ፡ ወሰማኒ፡ (፪ነገ፣ ፳፪፣ ፩። ፪ዜና፣ ፲፩፣ ፳፩። ዘኍ፴፭፣ ፯)።

ሰማኒቱ፤ ት፤ ዝኒ፣ ከማሁ። መጽሐፍ፣ ለሴቶች፣ ለወንዶች፣ ያደርገዋል፤ ዐዋጁ፣ ግን፣ ለሴቶች፣ ብቻ፣ ነው። በሠላሳ፡ ወሰማኒቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ። ወሰደ፡ ዐሥራ፡ ወሰማኒተ፡ አትቡዐ። ወአትረፈ፡ ሰማኒተ፡ ነፍሳተ፡ እለ፡ ፀቀቡ፡ ቃሎ፡ (፪ዜና፣ ፲፯፣ ፩። ፲፩፣ ፳፩። ቅዳ፣ ግሩ)።

ሰመንቱ፤ ት፤ የወንዶች፣ ድምር፤ ስምንት። ሰመንቱ፡ ሰራዊት። ዐሠርቱ፡ ወሰመንቱ፡ ዕ

ደው ። ትስዓ ፡ ወሰመንቱ ፡ ዓም ፡ (ሚክ፩ ፡ ፱ ። ሉቃ፲፫ ፡ ፬ ፡ ፲፩ ። ፩ነገ ፡ ፱ ፡ ፲፭) ።

ተሰመነ ፤ በቍሙ ፤ ስምንት ፡ ኾነ ፤ ተባለ ።

ስሙን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ምንት) ፤ የሰመነ ፤ ስምንት ፡ የኾነ ፤ የተባለ ።

ስምን ፤ ስምንት ፤ የጊዜ ፡ የልክ ፡ ቅጽል ። ስምን ፡ በአመት ፡ (ኩፋ ፡ ፳፱) ።

ሰሙን ፤ የዕለት ፡ ቅጽል ፤ ሱባዔ ፤ ስምን ፤ ሳምንት ፤ ሰንበት ፤ ሰባት ፡ ቀን ፤ ከእሑድ ፡ እስከ ፡ ቀዳም ። ሰባቱን ፡ ዕለት ፡ ሰሙን ፡ ማለት ፡ ከእሑድ ፡ እስከ ፡ እሑድ ፡ ስምንት ፡ እያሉ ፡ ነው ፤ አለዚያ ፡ ስሕተት ፡ ይኾናል ። ሰሰ ፡ ሰሙኑ ፡ ትነግሥ ፡ ወሰሰ ፡ ሰሙኑ ፡ ትሰፍን ፤ ወሰሰ ፡ ሰሙኑ ፡ ትትቄመር ። አ ፡ ቅድስት ፡ ንዒ ፡ ኀቤነ ፡ ሰሰ ፡ ሰሙኑ ። ሰሙነ ፡ ሕማማት ፡ ወሰሙነ ፡ ፍሥሕ ። ሰሙነ ፡ ሕርቃል ። ኀሙስ ፡ መዋዕለ ፡ ሰሰ ፡ ሰሙን ፡ (ቅዳ ፡ አት ። አቡሻ ፡ ፩ ። ፍ ፡ ን ፡ ፲፭ ። ሲኖዶ) ።

ሰሙን ፤ ስምንተኛ ። አመ ፡ ሰሙን ፡ ዕለት ፡ (ሉቃ፩ ፡ ፶፱ ። ፪ ፡ ፳፩) ። ሰሙንን ፡ ሰባትና ፡ ስምንት ፡ ስምንተኛ ፡ ማለት ፡ ፍችው ፡ ኹሉ ፡ አይደለም ፤ መላሽና ፡ ጣፊ ፡ ሰቡዕ ፡ ሳምን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አለዘይቤው ፡ ሰሙን ፡ እያሉ ፡ ስላገቡት ፡ እንጂ ።

ሳምን ፤ ንት ፤ ስምንተኛ ። በሳምን ፡ ወርኅ ። አመ ፡ ሳምንት ፡ ዕለት ። ሳምኖሙ ፡ ውእቱ ፡ (ዘኍ፩ ፡ ፩ ። ዘሌ፱ ፡ ፩ ። ሉቃ፱ ፡ ፳፰ ። ራእ፲፯ ፡ ፲፩) ።

ሳምናዊ ፡ ይ ፤ (ዊት ፡ ዩት ፡ ኒት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ስምንተኛ ።

ሳምኒት ፤ (ዕብ ፡ ሸሚኒት) ፤ ንዋየ ፡ ማሕሌት ፤ በገና ፡ ክራር ፤ ባለ፰ ፡ አውታር ። በእንተ ፡ ሳምኒት ፡ (መዝ ፡ ፲፩) ።

ሰማንያ ፤ በቍሙ ፤ የቍጥር ፡ ስም ፤ ፈ—፹ ፤ ስምንት ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ወይም ፡ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ ስምንት ፡ (መዝ ፡ ፹፰ ። ማሕ፮ ፡ ፰ ። መሳ፫ ፡ ፴ ። ፴ ፡ ፴፩ ። ሉቃ፪ ፡ ፴፯ ። ፲፯ ፡ ፯) ።

ሰሜን ፤ (ዕብ ፡ ስሞል ። ሱር ፡ ስማል ። ዐረ ፡ ሺማል) ፤ በቍሙ ፤ የማእዝን ፡ ስም ፤ ግራ ፤ የግራ ፡ ማእዝን ፤ የየማን ፡ የቴማን ፡ የደቡብ ፡ የናጌብ ፡ ትይዩና ፡ አንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ፤ በመስዕና ፡ በባሕር ፡ መካከል ፡ ያለ ። ከባሕር ፡ ወይም ፡ ከመስዕ ፡ ተንሥቶ ፡ የኋሊት ፡ ቢቈጥሩ ፡ ሰሜን ፡ ስምንተኛ ፡ ክፍል ፡ ይኾናል ፤ የዘይቤው ፡ ዐይን ፡ ግራንትን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ሳምናይነትን ፡ ያሳያል ። ዲልማን ፡ ግን ፡ ሰሜንና ፡ ቴማን ፡ አንድ ፡ ነው ፡ ብሎ ፤ ጣፊና ፡ መላሽ ፡ ቴማን ፡ ደቡብ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሰሜን ፤ በሰሜን ፡ ፈንታ ፡ ደቡብ ፡ እያሉ ፡ እያገባቡ ፡ የጣፉትን ፡ ምስክር ፡ አድርጎ ፡ ይጠቅሳል ፡ (ኤር፲፯ ፡ ፳፯ ። ዘካ፲፱ ፡ ፱ ። ኢሳ፲፱ ፡ ፴፩) ። ይመጽኡ ፡ እምሥራቅ ፡ ወእምዐራብ ፡ እምሰሜን ፡ ወእምደቡብ ። ተንሥእ ፡ ሰሜን ፡ ወነዐ ፡ ደቡብ ። እመኒ ፡ ደቡብ ፡ ወእመኒ ፡ ሰሜነ ፡ (ሉቃ፲፫ ፡ ፲፱ ። ማሕ፬ ፡ ፲፮ ። መክ፲፩ ፡ ፫ ። ኤር፩ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፩ ፡ ፬) ።

ሰሜናዊ ፤ የሰሜን ፡ ወገን ፤ አጠገብ ፤ በሰሜን ፡ ያለ ፤ ከሰሜን ፡ የመጣ ፤ ወደ ፡ ሰሜን ፡ የሚያይ ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፲፫ ። ሕዝ፵ ፡ ፳፫ ፡ ፵፩ ፡ ፵ ። ፵፩ ፡ ፲፩ ። ፵፯ ፡ ፱ ። ምሳ፳፭ ፡ ፳፫) ።

ሰሜን ፤ (ዐማርኛ) ፤ ያገር ፡ ስም ፤ የጐንደር ፡ ሰሜን ፤ ፍጹም ፡ ደጋ ፤ ጮቄ ፤ እንደ ፡ ሔርሞን ፡ በረዶ ፡ የሚፈላበት ፤ ተራራው ፡ ከተራራ ፡ ኹሉ ፡ የሚበልጥ ። የተራራው ፡ ራስ ፤ ጫፉ ፡ መጨረሻው ፡ በረዶና ፡ ውርጭ ፡ ሰፍሮበት ፡ የሚኖር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አሻግሮና ፡ አሻቅቦ ፡ ሲያዩት ፡ ጕም ፡ ያፈነው ፡ ጭጋግ ፡ የሸፈነው ፡ ይመስላል ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ስሙ ፡ ቧሒት ፡ ይባላል ፤ ጥንተ ፡ ስሙ ፡ ግን ፡ ዳሸን ፡ ነው ። ባለጊዎግራፎች ፡ ቁመቱንና ፡ ከፍታውን ፡ ከባሕር ፡ ላይ ፡ ፬ ፡ ሺሕ ፡ ከ፮ ፡ ሜትር ፡ ነው ፡ ይሉታል ። (ተረት) ፤ ወጥ ፡ ያጣ ፡ ጕመን ፤ አገር ፡ ያጣ ፡ ሰሜን ።

ሳሜን ፤ (ዕብ ፡ ሼሜን) ፤ ሥብ ፡ ሞራ ፡ ጮማ ፤ ቅቤ ፡ ዘይት ፡ ቅባኑግ ፤ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ሳሙን ፤ (ዐረ ፡ ሳቡን) ፤ ሳሙና ፤ የልብስ ፡ የገላ ፡ ማጠቢያ ፡ ማጥሪያ ፤ ከሥብ ፡ ከሞራ ፡ ከዘይት ፡ ካመድ ፡ ከእንዶድ ፡ ከሌላም ፡ ዐይነት ፡ የሚሠራ ፤ ቅመሙ ፡ ስምንትነት ፡ ያለው ።

ሰሚዐ ፤ ዖት ፤ (ሰምዐ ፡ ይሰምዕ ፡ ይስማዕ ። ዕብ ፡ ሻማዕ ። ሱር ፡ ሽማዕ ። ዐረ ፡ ሰሚዐ) ፤ መስማት ፤ ማድመጥ ፤ ማስተዋል ፡ መቀበል ፤ በዦሮ ፡ በልብ ፤ የቃል ፡ የቋንቋ ። ፈተዉ ፡ ይስምዑ ፡ አንትሙ ፡ ዘትሰምዑ ፡ ወኢሰምዑ ። ሰምዑኒ ፡ ቃልየ ፡ እስመ ፡ ተክህለኒ ። አልቦ ፡ ዘይሰምዖ ። ላዕለ ፡ ልሂቅ ፡ ኢትስማዕ ፡ ውዴተ ። ይሰምዖኑ ፡ ጸሎቶ ። ንግረነ ፡ ቡርስተ ፡ እስመ ፡ ንሰምዕ ፡ (ማቴ፲፫ ፡ ፲፯ ። መዝ ፡ ፻፵ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፬ ፡ ፪ ። ኢዮ፳፯ ፡ ፱ ። ኢሳ፴፯ ፡ ፲፩) ።

—፤ መመስከር ፤ ምስክር ፡ መኾን ፤ ያዩትን ፡ የሰሙትን ፡ መንገር ፤ አየኹ ፡ ሰማኹ ፡ ማለት ። ኢትስማዕ ፡ ለቢጽከ ፡ ስምዐ ፡ ሐሰት ። ሰምዕዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአንከርዎ ። ጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ስምዑ ፡ ዘሰምዐ ፡ በእንቲአየ ። መግብረ ፡ ሐዋርያትኒ ፡ ትሰምዕ ፡ ከመ ፡ ወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በአምሳለ ፡ ልሳናተ ፡ እሳት ፡ (ዘፀ፳ ፡ ፲፯ ። ሉቃ፬ ፡ ፳፪ ። ዮሐ፭ ፡ ፴፪ ። ፊልክ ፡ ፶፰) ።

ሰማዒ ፤ (ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት ፡ ዕት) ፤ የሚሰማ ፡ የሚቀበል ፤ ሰሚ ፡ መስካሪ ፤ ምስክር ። ለእለ ፡ በጽድቅ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ሰማዒ ። ሰማዔ ፡ ስብሐተ ፡ ማሕሌት ። ሰማዔ ፡ ስእለተሙ ። እዝነ ፡ ሰማዕያን ። ለሊክሙ ፡ ሰማዕትየ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እግዚ ። አሪት ፡ ወነቢያት ፡ ኮንዎ ፡ ሰማዕተ ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፲፫ ። ፵፱ ፡ ፰ ። ዮሐ፫ ፡ ፳፰ ። ሮሜ፫ ፡ ፳፩) ።

ሰማዕት ፤ (ታት) ፤ በቍሙ ፤ የሚመሰክሩ ፡ መስካሮች ፤ ሰማዕቶች ፤ ሃይማኖታቸውን ፡ መስክረው ፡ በሰማዕትነት ፡ የሚሞቱ ። ሰማዕተ ፡ ሐሰት ። እስጢፋኖስ ፡ ቀዳሜ ፡ ሰማዕት ። በእንተ ፡ ሰማዕታት ፡ መዋ

ዕያን ። ዓመተ ፡ ሰማዕታት ፡ (ማርጀ፱ ፡ ፶፯ ። ቅዳ ። ኦ
ቡሻ) ። ሰማዒ ፡ አንድ ፤ ሰማዕት ፡ ብዙ ፤ ሰማዕታት ፡ የ
ብዙ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ ስምዕ ፡ ስምዓት ፡
ስምዓታት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ሰማዕት ፡ ሰማዕታት ፡ ይ
ላል ፤ የጥሬውን ፡ ለውስጠ ፡ ዘ ፡ ስጥቶ ፤ አያስኼም ፤ አን
ዱን ፡ ሰማዕት ፡ ማለት ፡ ያማርኛ ፡ ነው ። ሰማዕት ፡ ጉ
ጉኢ ። በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ሰማዕተ ፡ ኮነ ። ያምጽኡ ፡ ሰማ
ዕቶሙ ። በእንተ ፡ ፈታሒ ፡ ወሰማዕታት ፡ (ምሳ፲፪ ፡
፲፱ ። ስንክ ፡ ጥር፲፮ ። ኢሳ፵፫ ፡ ፱ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫) ።

አስምዐ ፤ አሰማ ፤ አስደመጠ ፤ አረዳ ፡ አስረዳ ፡
አስታወቀ ፤ አስጠነቀቀ ፤ ስሞታ ፡ ነገረ ፤ አስመሰከረ ። ለጽ
ሙማን ፡ ያሰምዖሙ ። አስምዐኒ ፡ ቃለከ ። በሰማ
ዕት ፡ አስምዐ ፡ ለነ ። አስምዐ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ከመ ፡
ኢየሀቡ ። አስምዐ ፡ ሰብአ ፡ ምእመናን ። ናስምዐ ፡
ለከሙ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ (ማር፯ ፡ ፴፯ ። ማሕ፪ ፡
፲፱ ። ዘፍ፵፫ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፴ ። ኢሳ፷ ፡ ፪ ። ዮዲ፯ ፡ ፳፰) ።
ዳግመኛም ፡ በስምዐ ፡ ፈንታ ፡ አስምዐ ፡ ይላል ፤ ስሕተት ፡
ነው ። እስመ ፡ እግዚ ፡ አስምዐ ፡ ማእከሌከ ፤ ወማእ
ከለ ፡ ብእሲትከ ፡ (ሚል፪ ፡ ፲፬) ።

መስምዕ ፡ (ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት) ፤ የሚያሰማ ፤
አሰሚ ፤ አስሚ ፡ አስመስካሪ ።

ምስማዕ ፤ (ዓት) ፤ መስሚያ ፤ ማስሚያ ፤ የ
ዦሮ ፡ ብሌን ፤ ውስጠኛይቱ ። ውስተ ፡ ምስማዐ ፡ እ
ዝን ። ዝኩ ፡ ቃል ፡ ሶበ ፡ ይደምፅ ፡ በምስማዓቲነ ።
ውስተ ፡ ጹዱቃት ፡ ምስማዓተ ፡ መንግሥት ፡ ኢይሰ
ማዕ ፡ ሥሕጸት ። ኢተሰጥዎ ፡ በምስማዐ ፡ ሥሕጸት ፡
ዘላዕለ ፡ እግዚ ። ድኀኑ ፡ ምስማዕ ፡ ወንጻሬ ፡ (መዝ ፡
፲፯ ። አፈ ፡ ተ፲፯ ። ቄር ፡ ገ፯ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፫) ።

—፤ ቦታ ፤ ሸንጎ ፡ አደባባይ ። እመ ፡ ቦእከ ፡ ውስተ ፡
ምስማዐ ፡ ሰማይ ፡ (አፈ ፡ ተ፳፰) ። ጥቃት ፡ ውርደት ፡
ትሕትና ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ምስማዕ ፡ ይላል ፤ አያስኼም ።
አግብአ ፡ ሎሙ ፡ ኀሲና ፡ ውስተ ፡ ምስማዐ ፡ ክርስቶስ ፡
(ቄር ፡ ጸላ) ።

ተሰምዐ ፤ ተሰማ ፡ ተደመጠ ፤ ታወቀ ፡ ተረዳ ፤
ከዦሮ ፡ ከልብ ፡ ገባ ፤ ተወራ ፡ ተነገረ ፤ ተመሰከረ ፤ ስመ ፡
ጥር ፡ ኾነ ። ተሰምዐ ፡ ዝንቱ ፡ ውስተ ፡ እዝነ ፡ እግዚ ።
ቃለ ፡ ጠቢብ ፡ ይሰማዕ ፡ በውስተ ፡ እንግልጋ ። እ
ስመ ፡ ተሰምዐት ፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡
ዓለም ። ግሙራ ፡ ኢተሰምዐ ፡ ነገር ፡ ዘከመ ፡ ዝ ፡
ላዕለ ፡ ሶስና ። ተሰምዐት ፡ ምድር ፡ ዘይሁዳ ፡ ወኤ
ፍራታ ፡ (ኢሳ፭ ፡ ፱ ። ሚራ፳፭ ፡ ፲፯ ። ሮሜ፩ ፡ ፰ ። ዳን
፩ ፡ ፳፯ ። ቀሌ) ።

ስሙዕ ፤ (ዓን ፡ ዓት ፡ ምዕት) ፤ የሰማ ፤
የመሰከረ ። የተሰማ ፤ የታወቀ ፡ ዕውቅ ፤ ስመ ፡ ጥር ። በር
ባን ፡ ስሙዕ ። ምኔት ፡ ስሙዕ ። ክቡራን ፡ ወስሙ
ዓን ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፲፮ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩ ። አፈ ፡ ድ፳፮) ።

ስምዐት ፤ (ታት) ፤ መስማት ፤ መመስከር ፤
አስማም ፡ አመስካከር ፤ ስሞታ ፡ ምስክሩ ፤ ምስክርነት ።

ስሙዓ ፤ ዓት ፤ (ዕብ ፡ ሽሙዓ) ፤ ዜና ፤
ወሬ ፤ ስም ፡ ግብር ። ወፅአ ፡ ስሙዓቱ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡
ሶርያ ። ወሰምዑ ፡ ከለዳውያን ፡ ስሙዓቶሙ ። እለ ፡
አልቦሙ ፡ ስሙዓት ። ወኮነት ፡ ስሙዓተ ፡ አሕዱ ፡ እ
ምኔሆሙ ፡ እኪተ ፡ (ማቴ፬ ፡ ፳፬ ። ፬ ፡ ፳፮ ። ኤር፵፬ ፡
፳ ። አፈ ፡ ድ፳፮ ። ፊልክ ፡ ፻፳፩) ።

ስምዕ ፤ ስሞታ ፤ ምስክሩ ፤ ምስክር ፤ ምስክር
ነት ። ሰማዕት ፤ ሰማዕትነት ። በከመ ፡ ስምዐ ፡ ዘሰማዐ
ከሙ ። ወንሕነ ፡ ንሰምዕ ፡ ሠናየ ፡ ስምዐ ፡ በላዕ
ሌኪ ። መኑ ፡ የአምነነ ፡ ስምዐነ ። ቂርቆስ ፡ ዘኮነ ፡ ስ
ምዐ ፡ ለክርስቶስ ። ወከመ ፡ ዝ ፡ ፈጸሙ ፡ ስምዖሙ ።
ሕማመ ፡ ስምዕ ፡ (ዕር ፡ ኢሳ፯ ፡ ፪ ። ጦቢ፲ ፡ ፰ ። ኢሳ
፶፫ ፡ ፩ ። መዋሥ ። ስንክ ፡ ታኅ፴ ። አርጋ ፡ ፩) ።

ስምዕ ፤ (ዕብ ፡ ዔዱት) ፤ ሕግ ፡ ትእዛዝ ፤
አምላካዊ ፡ ፍርድ ፡ አገዛዝ ፤ የተጣፈ ፡ የተወሰነ ፤ ጽላት ፡
ዐሠርቱ ፡ ቃላት ፤ እግዜር ፡ ለሙሴ ፡ የሰጠው ። ስምዑ ፡
ለእግዚ ፡ እሙን ። ወእዐቀብ ፡ ስምዐ ፡ አፉከ ። እስመ ፡
ስምዐከ ፡ ለበውኩ ። ቤተ ፡ ስምዕ ። ደብተራ ፡ ስ
ምዕ ፡ (መዝ ፡ ፲፰ ። ፻፲፰ ፡ ፹፰ ፡ ፺፰ ። ፩ዜና ፡ ፯ ፡ ፴፪ ።
ግብ፯ ፡ ፵፬) ።

ስምዓት ፤ (ታት) ፤ ምስክሮች ፤ ጥቅሶች ፤ ቃ
ሎች ፤ ከየመጽሐፉ ፡ ተለቅመው ፡ ተቀሥመው ፡ ባንድ ፡
ምእላድ ፡ የሚጣፉ ፡ እንደ ፡ ቄርሎስ ፡ እንደ ፡ ፍትሐ ፡
ነገሥት ፡ ቃላት ፡ ያሉ ። ንጽሕፍ ፡ ስምዓተ ፡ እመጽ
ሐፈ ፡ ሊቃውንት ። ንፈቅድ ፡ ከመ ፡ ታበይነ ፡ ለነ ፡
ስምዓታተ ፡ (አዋል ። ፊልክ ፡ ፫) ።

(ጥማ) **ሰማዔ** ፤ ስመ ፡ ጥርነት ፤ አቦ ፡ እንጌ ፡ መባል ።
ይቤ ፡ አረጋይ ፡ ኢታውትር ፡ ሰማዔ ፡ እምሰብእ ፡ (ፊ
ልክ ፡ ፪፻፵፪) ።

ተሳምዐ ፤ ተሳማ ፡ ተዳመጠ ፤ ተሰማማ ፡ ተደ
ማመጠ ፤ የቋንቋ ፡ (ዘፍ፲፩ ፡ ፯) ።

አስተሳምዐ ፤ አሰማማ ፡ አደማመጠ ፤ እንዲ
ሰሙ ፡ እንዲዳመጡ ፡ አደረገ ፤ የስልክና ፡ ያምጃር ።

ሰምዕ ፤—ሠም ፡ ጧፍ ፤—ሠምዕ ።

ሰምረ ፤—ወደደ ፡ ፈቀደ ፤—ሠሚር ፡
ሠምረ ።

ሰሚር ፤ ሮት ፤ (ሰምረ ፡ ይሰምር ፡ ይ
ስመር ። ዐረ ፡ ሰመረ) ፤ መስመር ፤ ማማር ፤ ማፍ
ራት ፡ መበጀት ፤ ደስ ፡ ማሰኘት ፤ ያዝመራ ፡ ያታክልት ።
ይፈሪ ፡ ወይሰምር ። በሰብዐቱ ፡ ዓመት ፡ ዘሰምረ ።
እመሂ ፡ ይሰምር ፡ ዘርዖሙ ፡ በቅድሜሆሙ ። ሰ
ምረ ፡ ፍሬሁ ። ወሰምረ ፡ ሎቱ ፡ ተግባሩ ። ከመ ፡ ይ
ስመር ፡ በላዕሌክሙ ፡ ፍሬ ፡ ጽድቅ ፡ (ቆላ፩ ፡ ፮ ፡ ፲ ።
ኩፋ ፡ ፵፪ ። ኢዮ፳፩ ፡ ፰ ። ሉቃ፲፪ ፡ ፲፮ ። ፊልጵ፬ ፡ ፲፯) ።

ስሙር ፤ (ራን ፡ ራት ፡ ምርት) ፤ ያማረ ፡
የበጀ ፤ ያፈራ ፡ ፍሬያም ፤ ወፍራም ። ፍሬ ፡ ገራህት ፡
ስሙር ። ዕፀ ፡ ዘይት ፡ ስሙር ። ከመ ፡ እክለ ፡ ማእ
ረር ፡ ስሙር ። ምድር ፡ ስምርት ። ፂያታት ፡ ስሙ

ራት፡(ኢሳ፶፩፡፲፩። ሆሴ፲፱፡፯። ኢዮ፩፡፳፯። ኩፋ፡ ፳፩። ፩ዜና፡፱፡፵)።

ሰምር፤ ሰመር፤ (ብ፡ ሰምራት፤ አስ ማር)፤ አዝመራ፤ ያዝመራ፡ መበጀት፤ ብጀታ፤ ፍሬ፡ ዛላ፡ ዘለላ፤ እሸት፡ ጉምር፤ ነደ፡ ክምር፤ ምርት፡ ቀ ልል። በሰምረ፡ገራህቱ፤በሰምረ፡ዐጺደ፡ ወይኑ፡ ይፈዲ፤አስማሮ፡ ይፈዲ፡(ዘፀ፳፪፡፱። አርጋ፡፭)።

አስመረ፤ አበጀ፡ አሳመረ፤ አበቀለ፡ አሳደገ፤ ፍሬያም፡ አደረገ። እስከ፡ሶበ፡ያረውያ፡ለምድር፡ ወያበቍል፡ወያሰምር። አስምሮ፡ አዝርዕት። ወአ ስምሮ፡ ለማእረራ። ያሰምር፡ ማእረረ፡ ጽድቅ ክሙ፡(ኢሳ፶፭፡፲። አርጋ፡፩። መዝ፡፷፱። ፪ቆሮ፡ ፱፡፲)።

ስማራግዶስ፤(ጽርእ)፤ ዕንቍ፤ የዕንቍ፡ ስም። መረግድንና፡ ናርደስን፡ እይ።

ሳን፤(ዕብ፡ ሚን፡ ሺን)፤ ስመ፡ ፊደል፡ ኻያ፡ አንደኛ፤ ሠ፤ ሸ። ስን፤ ጥርስ፡ ማለት፡ ነው። ሳን፤መሳእክት፡ሰደዱኒ፡በከንቱ፡(መዝ፡ ፻፲፰፡ ፻ ፷፩—፻፷፰)።

(ጥን) **ስን፤—ጥርስ፤—ሰኒን፡ ሰነነ።**

ሰነአ፤ አተ፤ (ሰንአ፡ ይሰንእ፡ ይስ ናእ። ዕብ፡ ሳናእ፤ ጠላ+ተጣላ)፤ መግጠም፤ መጋጠም፤ መሳካት፤ መስናኘት፤ መስማማት፡ ልክክ፡ ማለት፤ መታረቅ፡ መሰላም፡ መገናኘት፤ ግጥም፡ ስ ምም፡ መኾን፡ አለመጣላት፤ አለመብለጥ፡ አለማፈን ገጥ፤ የግብር፡ የነገር፡ የቅኔ፡ የመኪና፡ የልብስ፡ የማማ፡ ማስሪያ። ምእንነን፡ እይ፤ የዚህ፡ ገር፡ ነው። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰንአ፡ ፈንታ፡ ተሰንአወ፤ ተሰነአወ፡ ይላል፤ ወገ ስን፡ ወቅሐን፡ ነሰወን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ መሰል፡ ናቸው።

ስንእ፤ ሰላም፤ ዕርቅ፡ ፍቅር፡ አንድነት፤ ስም ምነት፤ ወዳጅ፡ ባልንጀራ። ስንኝ፤ ቤት፡ የቅኔ። በብ ሔረ፡ስንእ፡እንተ፡ ትትአመን። ምስሌየ፡ ገበሩ፡ ስንአ። ኢይኩን፡ለከ፡ ስንእ፡ ምስሌሁ። ሰላም፡ ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ። ሰላም፡ ሰመርከ ያኖስ፡ወሰመርቀሬዎስ፡ስንኡ፡(ኤር፲፱፡፩። ፪ነገ፡ ፲፱፡፴፩። ቀሌ። ስንክ፡ ሚያ፱። ጥቅ፳፰)።

ስንእ፤(ብ፡ ስንአን)፤ ስምም፡ ገጥም፤ ቅን፡ ደኅና፡ እውነተኛ፤ ብእሲ፡ ሰላም። እሉ፡ ዕደው፡ ስንኣን፡ እሙንቱ፡ ምስሌነ። እመሰ፡ ስንኣን፡ አን ትሙ። ጸብኡከ፡ ስንኣኒከ፡(ዘፍ፴፬፡፳፩። ፵፪፡፲፱፡ ፴፩፡ ፴፫፡ ፴፬። ዐዐድ፡ ፯)። አንዳንድ፡ መጽሐፍ፡ በስ ንኣን፡ ፈንታ፡ ስንእ፡ ስንእ፡ እያለ፡ የብዙውን፡ ባንድ፡ ይጥፋል። ወዘሰሙ፡ እለ፡ ዐውዱ፡ ስንእ፡ ምስ ሌሁ። ጸውዐ፡ ኀቤሁ፡ ባዕዳነ፡ ብዙኃነ፡ ስንኣሁ፡ (፫ነገ፡ ፱፡ ፳፱። ሱቱ፡ ዕዝ፲፫፡ ፲፯፡ ፵፱)።

ሰንአወ፤(አስንአ)፤ አጋጠመ፡ አስማማ፤ አሳካ፡ አስናኘ፤ አገናኘ።

ተሰናአወ፤(ተሰንአ፤ ተሳንአ)፤ ተስ ማማ፤ ተጋጠመ፤ ተባበረ፤ አንድ፡ ልብ፡ አንድ፡ ሐሳብ፡ ኾነ። ጼወ፡ ርኩሉ፡ ወተሰናአዉ። ተሰናአወ፡ የሰ ፍጥ፡ ምስለ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል። ተሰናእዎ፡ እ ሳት፡ ወማይ፡ በአሐዱ፡ ህላዌ። ተሰናአዉ፡ በዝ፡ ምክር፤ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ ወልጦ፡ መዲሕ ፍት። በእንተ፡ ተሰናእዎተ፡ ክልኤሆሙ፡ ለምን ዙስና። ተሰናአዉ፡ ምስሌሃ፡ ከመ፡ የሀብዋ፡ ንዋየ፡ (ማር፲፬፡፲። ሮሜ፡ ፵፱፡ ፵፩። አርጋ፡ ፱። ዮሴፍ። ፈ መ፡ ፲፱፡ ፫። ስንክ፡ ግንቦ፩)።

ተሰናኣዊ፤(ተሳናኢ)፤ የሚስማማ፡ ተስ ማሚ፤ ተባባሪ። ተሰናኣውያን፡(ፍ፡ ነ፡ ፵፯)።

ስንእው፤(ስኑእ)፤ የተስማማ፤ ስምም፤ ግጥም። ጊዜ፡ኮነት፡ሀገርክሙ፡ ሕንጽተ፡ ወሰራ ዊትክሙ፡ ስንእዋን፡ ወንብረትክሙ፡ ርቱዕ። ስን እወ፡ ምግባር፡ ምስለ፡ስንእዋኒሁ፡(ዮሴፍ። ስንክ፡ ነሐ፳፫)።

ስንኣዌ፤(ስንእ)፤ ሱላሜ፡ ስላም፤ መስማ ማት፤ መጋጠም፤ መገጣጠም፤ ግጥምነት፤ ስምምነት። ተሰናአዉ፡ስንኣዌ። ለሕይወት፡ ኀቡረ፡ በስንኣዌ፡ (ስንክ፡ ጥቅ፲፱። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፱)።

አስተሰናአወ፤ አጋጠመ፤ አገጣጠመ፤ አስ ማማ፤ አስታረቀ፤ አንድ፡ አደረገ። እለ፡ ያስተሰናእዉ፡ ለግብረ፡ዝሙት። አስተሰናእዎሙ፡በበይናቲሆሙ። ይእቲ፡እንተ፡ታስተሰናኦ። መኑ፡ ያስተሰናእዎሙ፡ ለአካልት፡ ምስለ፡ አዝእብት። ወልደ፡ እግዚ፡ አስተሰናአወ፡ አናብስተ፡ ምስለ፡ ዳንኤል፡(ፈ፡ መ፡ ፯፡ ፲፫። አፈ፡ ድ፱። ያዕ፫፡ ፲፯። ሚራ፲፫፡ ፲፰። ቢኖ)።

አስተሰናኣዊ፤ የሚያስማማ፡ የሚያጋጥም፤ አንድ፡ የሚያደርግ፤ አስታራቂ። ልሳን፡ አስተሰናኣ ዊት፡ ይእቲ፡ ማእከለ፡ ዘተዘርወ፡(ፈላስ)።

መስተሰናእው፤ የሚያስማማ፤ የሚስማማ፤ አስማሚ፤ ተስማሚ። ፈቃዶሙ፡ መስተሰናእውት፡ (ፊልክ)።

ሰንአለ፤ (ሰአለ፤ ን፡ ስሬጽ፡ ነው)፤ አሰናበተ፤ ለቀቀ፡ ፈታ፤ ኺድልኝ፡ አለ፤ ለመነ።

ተሰንአለ፤ ተሰናበተ፤ ተፈታ፡ ተለቀቀ፤ የመ ኼድ፡ ትእዛዝ፡ ተቀበለ።

ተሰናአለ፤ ተሰነባበተ፤ ተመራረቀ፤ ከመሳ ላም፡ ጋራ፡ ደኅና፡ ኹን፡ ደኅና፡ ኹን፡ ተባባለ። አ ንዙ፡ ይላሕዉ፡ ወይብክዩ፡ ወይሰናአሉ፡ በበይና ቲሆሙ። ከመ፡ ይሕቅፎሙ፡ ለውሉዱ፡ ወየአምኆሙ፡ ወይሰናአሎሙ። ተሰናአለ፡ ወሳዲተ። ተሰ ናአልዎ፡ በአስተርክቦ፡(ዮሴፍ። ስንክ፡ ሐም፲። ግ ንዘ)።

ስንአሌ፤ መሰናበት፤ መሰነባበት፤ ስንብት፤ የ ስንብት፡ ቃል፤ ቡራኬ፡ ምርቃት።

ሰንቢል ፤ ሰንበልት ፤ ሰንቡላ ፤—ሰብለ ።

ሰንበለ ፤—ዐረብ ፡ ሰቢለ ፤—ሰቢል ፡ ሰብለ ።

ሰንቡዕ ፤ ሰንብዕ ፤ (ነቢዕ ፡ ነብዐ ። ዕብ ፡ ናሻብ ፤ ነፍኀ) ፤ ሳንባ ፤ የልብ ፡ ሥር ፤ የትንፋሽ ፡ ምንጭ ፡ (፩ነገ ፡ ፳፱ ፡ ፴፬ ። ፬ዜና ፡ ፲፰ ፡ ፴፫) ። አይቴ ፤ መከነ ፡ ጽንዐት ፡ መንፈስ ፤ ይቤ ፡ በሰንቡዕ ። ረገዘ ፡ ውስተ ፡ ሰንብዑ ። ወጠቢባንሰ ፡ ይብሉ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተነጽፈ ፡ ሥብሕ ፡ ወሰንቡዕ ፡ በታሕቴሁ ፡ ለልብ ፡ ከመ ፡ ያህድእዎ ፡ ወያስተናፍስዎ ፡ በጊዜ ፡ መዐቱ ፡ እንዘ ፡ ይሜግብዎ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ሰፍነግ ፡ ልምሉም ፡ (ገድ ፡ ተክ ። አፈ ፡ ተ፩) ።

ሽንብራ ፤ በቁሙ ፤ የታወቀ ፡ ያበባ ፡ እኽል ፤ ፍሬው ፡ ቀይና ፡ ጥቍር ፡ ነጭ ። መበለት ፡ እኪት ፡ ባሕረ ፡ ኤርትራ ፤ አስጠመቀ ፡ ለፈርዖን ፡ ሽንብራ ፡ (ቅኔ) ።

ሰኖባር ፤ (ዐረ ፡ ሰነውብር) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፤ የዝግባ ፡ ዐይነት ፡ (ስንክ ፡ ሐም፩) ።

ሰንበት ፤ (ሰብዐ ፤ ሰብዐት ። ዕብ ፡ ሻባት ። ሱር ፡ ሻብታ ። ዐረ ፡ ሰብት) ፤ የዕለት ፡ ስም ፤ ሰባት ፤ ሰባተኛ ፡ ቀን ፤ ሰባተኛ ፡ ዓመት ፡ ማረፊያ ፡ ዕረፍት ፤ ቀዳም ፤ ዓመት ፡ ኅድገት ፤ ሱባዔ ፤ ሳምንት ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፪ ፡ ፫ ። ዘፀ፲፮ ፡ ፳፫—፳፱ ። ፳ ፡ ፰ ። ማቴ፲፪ ፡ ፪ ። ዕብ፬ ፡ ፬ ። ሔኖ፺፩ ፡ ፲፪—፲፯ ። ግብ፲፯ ፡ ፪) ።

ሰናብት ፤ ሰንበታት ፤ ሰንበቶች ፤ ቀዳሞች ፤ ዓመት ፡ ኅድገቶች ፤ በሱባዔ ፡ የሚቈጠሩ ፡ በዓላት ፤ ኢዮቤላት ፤ ሱባዔያት ። ሰንበተ ፡ ሰናብት ። ወሀብክዎሙ ፡ ሰንበታትየ ። ሱብዑ ፡ ሰንበታት ። በዓለ ፡ ሰናብት ። ሰንበታተ ፡ መዋዕል ፡ ኀምሳ ፡ ወክልኤቱ ። ሰንበታተ ፡ ዓመታት ። ሰብዓ ፡ ሰንበታት ፡ (ዘሌ፲፮ ፡ ፴፩ ። ሕዝ፳ ፡ ፲፫ ። ዘዳ፲፮ ፡ ፱ ፡ ፲ ። ኩፋ፯ ፡ ፶ ። ዳን፱ ፡ ፳፬—፳፯) ።

ሰንበት ፡ ቀዳሚት ፤ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፤ ቅዳሜ ፤ የብሉይ ፡ ሰንበት ፤ የእሑድ ፡ ምሳሌ ፤ ዋዜማ ፡ ድሮ ፡ ማኅትው ፤ ኀተወን ፡ ተመልከት ። ኢይደልዎሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ ከመ ፡ ያዕርፉ ፡ ተገብሮ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ ከመ ፡ አይሁድ ፤ አላ ፡ ይትገበሩ ፡ ከመ ፡ ክርስቲያን ። ወኢትትዐቀቡ ፡ ሰንበተ ፡ ከመ ፡ አይሁድ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፱) ።

ሰንበት ፡ እሑድ ፤ እሑድ ፡ የሚባል ፡ ሰንበት ፤ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፤ ዐቢይ ፤ አማናዊ ፡ ሰንበት ፤ ቅዳሜ ፡ በ፱ ፡ ሰዓት ፡ የሚገባ ። ትንሣኤ ፡ ክርስቶስ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ። ትንሣኤሁ ፡ ገብረ ፡ በሰንበት ። ወበእሑድ ፡ ሰንበት ። በከመ ፡ ተፈጸመ ፡ ትማልም ፡ በበሕታ ፡ ከማሁ ፡ ናስተፋንዋ ፡ በፍሥሓ ፡ ከፀአታ ፡ (መዋሥ ። ዲድ ፡ ፴ ። ድጓ ። ማር፲፮ ፡ ፪ ። ሉቃ፳፬ ፡ ፩ ። ቅዳ ፡ አት) ። ወበእሑድ ፡ ሰንበት ፡ ያልቀና ፡ ግባብ ፡ ነው ፤ ቀኖው ፡ ግን ፡ ወበእሑድ ፡ እምሰንበት ፤ ወቀም ፡ ወበእሑድ ፡ ሰንበት ፡ ያሰኛል ። ፍችውም ፡ ከሳምንቱ ፡ ባንደኛው ፡ በመጀመሪያው ፡ ቀን ፤ የተሰቀለበት ፡ ሳምንት ፡ ዐልፎ ፡ ከርሱ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡ ሌላው ፡ ሱባዔ ፡ ኹለተኛው ፡ ሳምንት ፡ ሲጀመር ፡ ማለት ፡ ነው ።

ሰንበታዊ ፤ ሰንበቴ ፤ ሰንበት ፡ ነክ ፤ የሰንበት ፡ መዝሙር ፤ የሱባዔ ፡ ቍጥር ፤ የፊደል ፡ ቀመር ፤ ከግእዝ ፡ እስከ ፡ ሳብዕ ። ፊደላት ፡ ሰንበታውያን ፡ (አዋል) ።

ሰንበተ ፤ ሰነበተ ፡ ቀረ ፡ ቈየ ። ሰንበት ፡ ኾነ ፤ ተባለ ፤ ከበረ ፤ ተሾመ ፡ ተቀደሰ ።

አሰንበተ ፤ አከበረ ፤ አስከበረ ፤ ዐረፈ ፡ አሳረፈ ፤ በዘነ ፤ ሥራ ፡ ተወ ፡ ፈታ ፤ ስለ ፡ በዓል ። አሰንበተ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ። አሰንብቱ ፡ ሰንበታቲክሙ ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፴ ። ዘሌ፳፫ ፡ ፴፪ ። አፈ ፡ ድጓ) ።

ሰንጐጐ ፤ ጐት ፤ (ሰንጐጐ ፡ ይሰነጕጕ ፡ ይሰንጕጕ ፤ ሰኒጕ ፡ ሰነጐ) ፤ መሰነግ ፤ ባፍንጫ ፡ በቀለበት ፡ ማግባት ፤ መስቀል ፡ መትከል ፤ ማጽናት ፡ ማበርታት ፤ የሾላብ ፤ የዘንግ ፡ የመጋረጃ ። መሸንጎት ፤ ሸንጎ ፡ ማድረግ ።

ሰንጐጕ ፤ (ብ ፡ ሰናጕጕ) ፤ ጽኑ ፡ ብርቱ ፡ የማይሰበር ፤ ከንጺን ፡ ከማዕደን ፡ የተሠራ ፡ ዕቃ ። ስናጋ ፡ ስናግ ፤ ሾላብ ፤ የብረት ፡ ዘንግ ። ዘብርት ፡ ሰንጕጕ ። ንዋየ ፡ ብርት ፡ ቅድወ ፡ ወሰናጕጕ ፡ ዘከመ ፡ ወርቅ ፡ (፩ነገ ፡ ፯ ፡ ፴፮ ። ፮ዕዝ ፡ ፰ ፡ ፶፯) ። ወሰንጺናትሰ ፡ ገብርዎሙ ፡ ሰንጕጕ ፡ በዘይሰቅሉ ፡ ቦቱ ፡ መንጠዋልዐ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ሰንጕጕ ፡

ሲናጎግ ፤ (ጽርእ) ፤ ምኵራብ ፤ ቤተ ፡ ጸሎት ፤ መሰብሰቢያ ፤ ከኒሳ ፡ ቤተ ፡ ክሲያን ፤ ጉባኤ ፡ ሸንጎ ፡ አይባባይ ።

ሰንዳሌ ፤ (ጽርእ ፡ ሴሚዳሊስ) ፤ የስንዴ ፡ ደቄት ፤ ታጥቦ ፡ ተፈትጎ ፡ የተፈጨ ፤ ከዚያውም ፡ ኅጹሑና ፡ ጥሩው ፡ መጀመሪያው ፡ ዐይነት ፤ መሥዋዕት ፡ የሚኾነው ። የደቄትን ፡ ከፍልና ፡ ማዕርግ ፡ ሠወስትነቱን ፡ የማያውቁ ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ግን ፡ ስንዴ ፡ ይሉታል ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፮ ። ዘፀ፳፱ ፡ ፪ ። ዘሌ፪ ፡ ፩) ። ኅብስተ ፡ ሰንዳሌ ፡ (ዮዲ፲ ፡ ፭) ።

ሰንደል ፤ (ዐረብ) ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፡ ክቡር ፤ ሕቍ ፤ ጥሩ ፡ ጠንካራ ፡ ምዑዝ ፡ ዐዚዝ ፤ ሠናየ ፡ ጼና ። ወዘሉ ፡ ዕፀው ፡ ክቡራን ፡ ከመ ፡ ዑድ ፡ ወሰንደል ፡ (ኪ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገጽ፫) ።

ሰንዱን ፤ (ናት ። ጽር ፡ ሲንዶን ። ዕብ ፡ ሳዲን) ፤ ጥሩ ፡ ነጭ ፡ ልብስ ፤ በፍታ ፡ ሻሽ ፤ ልብስ ፡ ከታን ፤ መጐናጸፊያ ። ባለብሉዮች ፡ ማግት ፡ ይሉታል ። ወሬዛ ፡ ዘይትዐጸፍ ፡ ሰንዱነ ። የኀፅብ ፡ በወይን ፡

ልብሰ ፡ ወቢደመ ፡ አስካል ፡ ሰንዱኖ ። ኮነ ፡ አናሜ ፡ አልባሳት ፡ ቀጠንት ፡ ወሰንዱናት ፡ ክቡራት ፡ (ማር ፲፬ ፡ ፶፩ ። ዘፍ ፵፬ ፡ ፲፩ ። ስንክ ፡ ግን ፲፬) ።

ሰንደቅ ፤ (ዕብ ፡ ሳንዳቅ ፤ አስገዛሪ ፤ ሕፃንን ፡ በጭኑ ፡ የሚይዝ) ፤ ዐላማ ፡ ባንዲራ ፤ የባንዲራ ፡ ዕንጨት ፡ መስቀያው ፡ ማንጠልጠያው ። ሰን ደቅ ፡ ዐላማ ፡ እንዲሉ ። ኀደገ ፡ ሰንደቀ ፡ ወነጋሪተ ፡ (ታሪ ፡ ነገ) ።

ሰንዶቅ ፡ ወመንዶቅ ፤ የዐረብ ፡ ተረት ፤ ሳን ዱቅ ፡ ወበንዱቅ ፤ ማጥንና ፡ ዲቃላ ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ ማርና ፡ ዕጣን ፡ ይሉታል ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

ሲኖዲቆን ፤—ሲኖዶሳዊ ፤—ሲኖዶስ ።

ሰንደሮስ ፤ ስንድሪስ ፤ (ፋርስ ፡ ሰንደ ሩስ ። ዐረ ፡ ሲንደሩስ) ፤ ሙጫ ፤ የዕጣን ፡ ዐይ ነት ፤ ነጭ ፡ ዕጣን ፤ መልካም ፡ ሽታ ፡ ያለው ። ሰንደ ሮስ ፡ ምስለ ፡ ጽርስቅላ ። ከርቤ ፤ ሚዓ ፤ ሎዛን ፤ ስን ድሪስ ፡ ከሚን ፡ ጥፉሕ ። ሦለስቱ ፡ ሰቅል ፡ ሰንደ ሮስ ፡ (ማሕ ፬ ፡ ፲፫ ። ስንክ ፡ ሐምሌ ። ቄድር) ።

ሲኖዶስ ፤ ሳት ፤ (ጽርእ) ፤ ጉባኤ ፤ ሸንጎ ፤ የጳጳሳትና ፡ የሊቃውንት ፡ ማኅበር ፤ እከባ ፡ ስብሰባ ። መ ጽሐፈ ፡ ሲኖዶስ ፡ ዘጸሐፉ ፡ ሖሎሙ ፡ ጳጳሳት ። ቅድ ስት ፡ እንተ ፡ እምኵሉ ፡ ዓለም ፡ ሲኖዶስ ፡ ጉባኤ ፡ (ዘኤፌሶን) ። ካዕበ ፡ ለለ ፡ ዓመት ፡ ሲኖዶስ ፡ ይትገ በር ። ወለኵሉ ፡ ዘዐለወ ፡ ዘንተ ፡ ሕገ ፡ ሲኖዶስ ፡ ያወ ግዝ ፡ (ተረ ፡ ቄር ፲፱ ። ቀኖ ፡ ፳፳ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፩) ።

—፤ የጉባኤ ፡ መጽሐፍ ፤ ጉባኤ ፡ ጳጳሳት ፡ የጣፈውና ፡ የወሰነው ፡ ያገገው ፡ የደነገገው ፡ ሕግ ፡ ሥርዐት ፤ ቀኖና ፡ ሃይማኖት ። ሲኖዶስ ፡ ዘአበው ፡ ሐዋርያት ፡ ቅዱ ሳን ። ሲኖዶስ ፡ ዘቀሌምንጦስ ። ሲኖዶስ ፡ ዘቅዱስ ፡ ባስልዮስ ። ሲኖዶስ ፡ ዘጉባኤ ፡ ስርድቅ ። ሲኖዶሳት ፡ (ሲኖዶ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ሲኖዲቆን ፤ (ጽር ፡ ሲኖዲከን) ፤ ሲኖዶ ሳዊ ፡ ዘሲኖዶስ ፤ ማኅበራዊ ፡ ጉባኤያዊ ። መተርጉማን ፡ ግን ፡ ቆንሲኖዲ ፡ ብለው ፡ ሊቅ ፡ ወማኅበር ፡ ይሉታል ። መልእክተ ፡ ሲኖዲቆን ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ሰኒው ፤ ዎት ፤ (ሰነወ ፡ ይሰኑ ፡ ይስኑ ። ዐረ ፡ ሰና) ፤ መመሰን ፡ መስኖ ፡ ማውጣት ፤ ውሃን ፡ ገመልና ፡ በፊ ፡ በሚያዞረው ፡ በታላቅ ፡ መዘውር ፡ ከጕ ድጓድ ፡ ከዐዘቅት ፡ እያወጡ ፡ ማፍሰስ ፡ ማጠጣት ፤ ወደ ፡ ቡቃያና ፡ ወዳታክልት ፡ መውሰድ ፡ ማግባት ፤ መሳብ ፡ መጕተት ፤ እንደ ፡ ግብጦች ።

መስኖ ፤ (ብ ፡ መሳንው) ፤ በቁሙ ፤ የቦይ ፡ ውሃ ፡ ወደ ፡ መሬት ፡ ወደ ፡ ወሰዱት ፡ የሚኼድ ። (ተረት) ፤ ማየ ፡ ስሊሖም ፡ ዕጨር ፤ ኅበ ፡ ወሰድዎ ፡ የሐውር ።

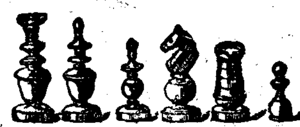
ሰኒሕ ፤ ሖት ፤ (ሰንሐ ፡ ይሰንሕ ፡ ይስ ናሕ ። ዕብ ፡ ሻናህ ፤ ተወለጠ) ፤ መለዘብ ፤ መሻ ለጥ ፤ መመለጥ ፤ መቦሕየት ፤ በራ ፡ መላጣ ፡ መኾን ፤ ነት ፡ ጉበት ፡ መምሰል ፤ የማኸል ፡ ራስ ። በርሐንና ፡ ቀርሐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ናቸው ።

ስኑሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ንሕት) ፤ የለዘበ ፡ የሻለጠ ፤ ሙልጭ ፡ ቍልጭ ፡ ያለ ፤ በራ ፡ መላጣ ።

ስንሐት ፤ መለዘብ ፤ በራ ፡ ቡሓ ፡ መኾን ፤ በራ ነት ። ርእሱ ፡ ዘስንሐት ፡ (ዘሌ ፲፫ ፡ ፵፩—፵፬) ።

ሰንጢ ፡ ሰንጣ ፤—ዐማርኛ ፤—ሰነጸ ።

ሰንጠረዥ ፤ (ፋርስ ፡ ሽትረንክ ። ዐረ ፡ ሺጥረንግ) ፤ በቁሙ ፤ የጨዋታና ፡ የመጫወቻ ፡ ስም ፤ መደቡ ፡ እንደ ፡ ጸፍጸፍ ፡ ያለ ፡ ጥቍርና ፡ ነጭ ፤ መጫወ ቻው ፡ የታነጠ ፡ የተነጠጠ ፡ የተቀረጠ ፡ ዕንጨት ፡ ስድ ስት ፡ ዐይነት ፡ ያለው ፤ ይኸውም ፡ ንጉሥ ፡ ንግሥት ፡ ፊት ፡ አውራሪ ፡ ፈረስ ፡ ግንብ ፡ አሽከር ፡ ይባላል ፤ የጨ ዎታውም ፡ ሐሳብና ፡ ምስጢር ፡ ፍጹም ፡ ጦርነት ፡ ነው ። ካህናት ፡ ኢይትላሀዩ ፡ ግብረ ፡ ሰንጠረዥ ፡ ወገበጣ ፡ ወዙሎ ፡ ዘይመስሎ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፫ ፡ ፯) ።

ሰንጠረዥ ፡

—፤ የቍጥር ፡ መደብ ፤ ቀመራዊ ፡ ቍጥር ፡ በየስልቱና ፡ በየቤቱ ፡ የሚጣፍበት ፡ ገጽ ፤ ያቡሻህር ፡ የመርሐ ፡ ዕዉር ፡ የመቅድመ ፡ ወንጌል ፤ የስእልት ፡ የዐውደ ፡ ነገሥት ፡ የሌላ ውም ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። ሰንጠረዥም ፡ ባለሰንጠረዥ ፡ እንዲሉ ።

ሰነየ ፤ ሰኔ ፤—አማረ ፤—ሠነየ ፡ ሠኔ ።

ሰንዮ ፤ ዮት ፤ (ሰነየ ፡ ይሰኒ ፡ ይስኒ ። ዕብ ፡ ሻናህ ። ሱር ፡ ትናእ ። ዐረ ፡ ሰነይ) ፤ መሰነይ ፤ መኾለት ፡ ኹለት ፡ ማድረግ ፤ ማጠፍ ፡ መደ ረብ ። በመልክ ፡ በባሕርይ ፡ መለወጥ ፤ ሌላ ፡ መኾን ፡ መምሰል ።

ሳንይ ፤ ሳኒት ፤ (ዐረ ፡ ሳኒን) ፤ የዕለት ፡ ቅ ጽል ፤ ኹለተኛ ፤ ከዕብ ፤ ካልኣይ ፡ መዓልት ። በሳኒት ፡ ዕለት ። በሳኒታ ፡ ለቀዳሚት ። እምሳኒተ ፡ ሰንበት ። ለለ ፡ ይጸውብሕ ፡ ሳኒት ፡ (ዘኍ ፯ ፡ ፲፰ ። ዘሌ ፳፫ ፡ ፲፩ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ የካ፳) ።

ሳኒታ ፤ ግዜ ፡ ከማለ ፤ ማግሰት ፤ ነገታ ፡ ነገ ፤ ኹለተኛ ። በሳኒታ ፡ ፋሲካ ። ኢትአምር ፡ ዘትወልድ ፡ ሳኒታ ። ወበሳኒታ ፡ ካዕበ ። በሳኒታ ፡ ዕለት ፡ እምዘቀ ተለ ፡ (ዘኍ ፴፫ ፡ ፫ ። ምሳ ፳ ። ፳፳ ። ዮሐ ፩ ፡ ፴፭ ። ኤር ፵፰ ፡ ፱) ።

ሰኑይ ፤ (ዕብ ፡ ሼኒ) ፤ የዕለት ፡ ስም ፤ ኹለ ተኛ ፤ ኹለት ፤ ሰኞ ፡ የእሑድ ፡ ማግሰት ፤ ሳኒታ ፡ ነገታ ። በሰኑይ ፡ ዕለት ። አመ ፡ ሰኑዩ ፡ ለሠርቅ ። አሐቲ ፡ ዕ ለት ፡ ሰኑየ ፡ መዋዕለ ፡ ክነት ። ነበረ ፡ ሰኑየ ፡ መዋዕለ ። ዘሰኑይ ፤ ዕለተ ፡ ሰኑይ ፡ (ሆሴ ፮ ፡ ፪ ። ፩ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፱ ። ሚራ ፵፯ ፡ ፱ ። ዮሐ ፲፩ ፡ ፮ ። አዋል) ።

ሰንከሩር ፤ (ጽር ፡ ክሪኖን) ፤ አበባ ፤ ጽጌ ፡ ደንጉላ ። ወግልፈት ፡ ባዕሌሃ ፡ አምሳለ ፡ ሰንከሩር ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፭) ። የደንጉላን ፡ ፍቺ ፡ ተመልከት ።

ሰንከሪስ ፤ ሰንከሪሶን ፤ (ጽር ፡ ሲግኽ ሪሶን) ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፤ መሐር ፡ ተማህል ፡ አናሕሲ ፤ ወይም ፡ ቅጽል ፤ መሐሪ ፡ መስተማህል ፡ ኀዳጌ ፡ በቀል ። ሰንከሪሶን ፡ እግዚኦ ፡ እስመ ፡ ሕልቦ ፡ ሰብእ ፡ ዘየሐዩ ፡ እንበለ ፡ ኀጢአት ። አስተምሕር ፡ ለነ ፡ በአልናከ ፤ ዮሐንስ ፡ ሰንከሪስ ፡ (ግንዘ ። መዋሥ) ።

ስንክሳር ፤ (ዐረ ፡ ሲንክሳር ። ጽር ፡ ሲናክሳሪያ) ፤ የመጽሐፍ ፡ ስም ፤ ከመት ፡ እስከመት ፡ የሚነበብ ፡ የቅዱሳን ፡ ዜና ፤ ከየገድላቸው ፡ ባጭር ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡ የተሰበሰበ ፤ እሉድ ፡ ምእላድ ፡ እስትጉቡእ ፡ ማለት ፡ ነው ። ስንክሳር ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ጉባኤ ። ስንክሳር ፡ ወደሳ ፡ ወንእዱ ፡ (ስንክ ፡ መስ፭ ። ፳፫) ።

ሰኒም ፤ ሞት ፤ (ሰነመ ፡ ይሰንም ፡ ይስንም ። ዐረ ፡ ሰኒመ) ፤ መርዘም ፤ ሻኛ ፡ ማውጣት ፤ እንደ ፡ ግመል ፡ መኾን ።

(፩) **ስናም ፤ (ዐረ ፡ ሰናም) ፤** ሻኛ ፤ ጉብል ፤ በዠርባ ፡ በትክሻ ፡ ላይ ፡ የሚወጣ ፤ የድንክ ፡ የጉባጣ ፡ የተርክሳ ። ዘስናም ፡ (ዘሰናም) ፤ ሻኛማ ፡ ባለሻኛ ፡ ጉባጣ ፤ ድንክ ። ባሉብሉዮች ፡ ግን ፡ የሰነነ ፡ ዘር ፡ መስሏቸው ፤ ጥርሳም ፡ ገጣጣ ፡ መልክ ፡ ክፉ ፡ ይሉታል ፡ (ዘሌ፳፩ ፡ ፳ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፲፭) ። ሰስናም ፡ ፈንታ ፡ ስንኣም ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ቀሌ) ።

ሰኒን ፤ ኖት ፤ (ሰነነ ፡ ይሰንን ፡ ይስንን ። ዕብ ፡ ሻናን ። ዐረ ፡ ሰነ) ፤ መሞረድ ፡ መሳል ፤ ማሾል ፤ መዘርዘር ፡ ጥርስ ፡ ማውጣት ፤ ሹል ፡ ስል ፡ ጥርሳም ፡ ማድረግ ፤ የማጭድ ፡ የመጋዝ ፡ የብረት ፡ ኹሉ ። መንከስ ፡ መቀርጠፍ ፡ መዘብተር ፤ በጥርስ ፡ መቃወም ፡ የአራዊት ፤ ነዘረን ፡ እይ ።

ሰናኒ ፤ መስንን ፤ የሚስል ፡ የሚያሾል ፤ ጥርስ ፡ የሚያወጣ ፤ የጥርስ ፡ ሐኪም ፤ ነካሽ ፡ ዘብታሪ ።

ተሰነ ፤ ተሳለ ፡ ተሾለ ፡ ተሞረደ ፤ ጥርሳም ፡ ኾነ ። ተነከሰ ፤ ተዘበተረ ፡ ተጋጠ ፡ ተገመጠ ፡ ተነጨ ።

ስኑን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ንንት ። ዕብ ፡ ሻኑን) ፤ የሾለ ፡ የተሳለ ፤ ጥርስ ፡ ያወጣ ፤ ስል ፡ ሹል ፡ ጥርሳም ፤ የተነከሰ ።

(ጥን) **ስን ፤ (ብ ፡ ስነን ፤ አስናን ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ሼን ። ዐረ ፡ ሲን) ፤** ጥርስ ፤ ክራንቻ ፡ መንጋጋ ። ስን ፡ ቤዛ ፡ ስን ። ሐቀዩ ፡ ስነ፡ሆሙ ። ስነ ፡ አራዊት ፡ ምድር ። ስነ ፡ ሞሥርት ። አስናኒሃ ፡ ጽኑዕ ። ሰላም ፡ ለአስናንኪ ፡ (ማቴ፳ ፡ ፴፱ ። ስቆ፱ ፡ ፲፮ ። ሚራ ፴፱ ፡ ፴ ። ስንክ ፡ ሚያ፴፫ ። ኩፋ ፡ ፴፭ ። ደራሲ) ።

ስን ፡

ተሳነነ ፤ ተባላ ፡ ተናከሰ ፡ ተዘባተረ ፤ ጥርስ ፡ ለጥርስ ፡ ገጠመ ፤ ያራዊት ፡ የመኪና ። ተጣላ ፡ ተሟገተ ፡ ተከራከረ ። ኢትሳነን ፡ ምስለ ፡ መኰንን ። ኢትሳነን ፡ በቅሥት ፡ ጊጉይ ። ብእሲ ፡ ዘይሳነን ፡ ወይትዋቀሥ ። ሖሩ ፡ ለነፍሱ ፡ ይሳነን ፡ (ሢራ፰ ፡ ፲፬ ። ፲፭ ፡ ፱ ። ኤር ፲፩ ፡ ፲ ። ሚክ፯ ፡ ፱) ።

ተስናን ፤ (ናት) ፤ ጠብ ፡ ክርክር ፤ ሙግት ፡ ፍጅት ፤ ንዝንዝ ፡ ጭቅጭቅ ። ዐዘቅተ ፡ ተስናን ። የዐስየከ ፡ ቅሥት ፡ ወተስናን ። እመ ፡ ርኢክሙ ፡ ማእከለ ፡ አኀው ፡ ጋእዘ ፡ ወተስናነ ። ተስናነ ፡ ድሜጥሮስ ፡ (ዘፍ፲፱ ፡ ፮ ። ሢራ፳፱ ፡ ፭ ። ዲድ ፡ ፲ ። ግብ፲፱ ፡ ፴፰) ።

—፤ ፍርድ ፤ ቋንቋ ፤ የነገር ፡ ፀይነት ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ የማይመሳሰል ፡ ተጣይ ። በጉይየ ፡ ተስናን ። ይስሕቡ ክሙ ፡ ውስተ ፡ ተስናናት ። ወዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ቃሎሙ ፡ ወተስናኖሙ ፡ (ቀና ፡ ኒቅ ። ያዕ፪ ፡ ፮ ። ፩ቆሮ ፡ ፲፱ ፡ ፲) ።

አስተሳነነ ፤ አጣላ ፤ አሟገተ ፡ አከራከረ ፤ አፋረደ ። እስከ ፡ ታስተሳንኑ ። አስተሳንኖት ፡ (፩ቆሮ ፡ ፮ ፡ ፮ ። ፊ ፡ መ ፡ ፳፫ ፡ ፯) ።

መስተሳንን ፤ (ንንት ፡ ናን ፡ ናት) ፤ የሚያጣላ ፡ አጣይ ፤ ተጣይ ፡ ፈራጅ ።

ሰንዐወ ፤—አጋጠመ ፤—ሰኒእ ፡ ሰንአ ።

ሰናፌል ፤ (ዐረ ፡ ስርዋል ። ዕብ ፡ ሳርባል) ፤ በቁሙ ፤ ሰፊ ፡ ቡሪ ፤ የእግር ፡ ቀሚስ ፡ ከወገብ ፡ እስከ ፡ ቍርጭምጭሚት ፡ የሚደርስ ፤ የወንዶች ፡ ልባልማ ፤ ድርማንቅ ፡ (አዋል) ።

ሰኒጽ ፤ ጾት ፤ (ሰነጸ ፡ ይሰንጽ ፡ ይስንጽ ። ዕብ ፡ ሻኔጽ ፤ አጣበቀ ፡ አዋደደ) ፤ መሰንጥ ፤ መፋቅ ፡ መፈቅፈቅ ፤ ለማዋደድ ። ማለዘብ ፡ መንቀስ ፤ መሾላት ፤ ማደስ ፤ ማሳመር ፡ ማስጌጥ ፤ የዕፅ ፡ የሸክላ ፡ የብረት ። ሰንጢ ፡ ስንጣ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ። ሰንአወን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ።

ሰናጺ ፤ (ጺት ፡ ጽያን ፡ ያት) ፤ የሚሰነጥ ፡ ሰናጭ ፤ ነቃሽ ፡ አስጊያጭ ።

ተሰንጸ ፤ ተሰነጠ ፤ ተፋቀ ፡ ለዘበ ፤ ተነቀሰ ፡ ተጌጠ ፡ ተዋበ ።

ስኑጽ ፤ (ጻን ፡ ጻት ፡ ንጽት) ፤ የተሰነጠ ፡ ስንጥ ፤ ውብ ፡ ልዝብ ፤ ስምም ። በስኑጽ ፡ ፈንታ ፡ ስንጻት ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ዘ... ፡ ወርቅ ፡ ውስተ ፡ ድደ ፡ ብሩር ፡ ስንጻት ፡ (ምሳ፳፭ ፡ ፲፩) ።

ስንጸት ፤ ስንኣቴ ፤ ስምምነት ፤ አሰናነጥ ፤ ስንጣ ፡ ልዝባ ።

ስንጽ ፤ ሰንጽ ፤ ንቅስ ፡ ንጥ ፤ መልክ ፡ ቅርጥ ፤ ጌጥ ፡ ፈርጥ ፤ የመግሪያ ። ሽንጥ ፡ ሻንጣ ።

ሰንቀወ፤ (ነቀወ፤ ሰ፡ በዕድ)፤ ሰነቃ፤ ሞዘቀ፤ መታ፡ አስጮኸ፤ ደረደረ፡ ከረከረ፤ ከመማሪ ያው፡ ጋሬ፡ ጮኸ፡ አዜመ፤ ዘመረ፡ ገጠመ፤ አጕረመረመ። ያነዝሩ፡ ወይሰነቅዉ። ሠናየ፡ ሰንቅዎ። ከመ፡ ዘይሰነቅ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ላሕ። ሰንቅዉ፡ ሎቱ፡ በመዝሙር፡ (ኢዮ፳፩፡ ፲፪። ኢሳ፳፫፡ ፲፮። ሚራ፳፱፡ ፮። ዮዲ፲፮፡ ፩)። ነቀወን፡ እይ፤ የዚህ፡ ሥር፡ ነው።

ሰንቃዊ፤ (ዊት፡ ውያን፡ ያት)፤ የሚመታ፡ የሚደረድር፤ የሚያስጮኸ፡ የሚጮኸ፡ የሚዘምር። አሳፍ፡ ሰንቃዊ፤ ዳዊት፡ ሰንቃዊ፡ (መጽ፡ ምስ)።

መሰንቅው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ቁት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ አዝማሪ፡ ዘማሪ፤ ዘፋኝ፡ ቀንቃኝ፡ መሪ።

መሰንቆ፤ (ብ፡ መሰናቅው፤ ቁት፡ ንቆታት)፤ በቁሙ፤ ሙዚቃ፤ ዜማ። መሰንቆ፡ ወመዝሙር፡ (ሚራ፵፡ ፳፩)። መሰናቅው። ቃለ፡ መሰናቁት። መሰንቆታት፡ (አርጋ፡ ፫። ቅዳ። ራእ፲፬፡ ፪)። ከበሮ፡ አታሞ፡ ምሥጋር፡ በማለት፡ ፈንታ፡ መሰንቆ፡ ይላል፤ በሕትትት፡ ነው፡ (መዓ፲፩፡ ፴፪። ፳፩፡ ፳፩። ፪ነገ፡ ፮፡ ፲፫)።

መሰንቆ፡

መሰንቃዊ፤ ባለመሰንቆ፤ ዘፋኝ፡ አዝማሪ። ሔትዘዋዕ፡ ምስለ፡ መሰንቃዊት፡ (ሚራ፪፡ ፱። ፈላስ)።

ሙሲቂ፤ (ዐረብ)፤ ሞዛቂ፤ ባለሙዚቃ። ዝ፡ ውእቱ፡ ሠራዕያነ፡ ዜማ፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ፻፲፯)።

ተሰንቀወ፤ ተሰነቃ፤ ተመታ፡ ተደረደረ፤ ተከረከረ። ከመ፡ ይሰንቀው፡ ምዑዝ፡ (አርጋ)።

ስንቃዌ፤ አመታት፤ አደራደር፤ ምት፡ ድርደራ፡ ክርከራ።

ሰንሰሎ፤ ሎት፤ (ሰንሰለ፡ ይሰነስል፡ ይሰንስል። ሰሊል፡ ሰለ፡ ሰልሰለ። ዕብ፡ ሽልሼል)፤ ማሰር፡ መሰቀል፡ ማንጠልጠል፤ ማያያዝ፡ ማቈራኘት፡ ማቈላለፍ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰንሰለ፡ ፈንታ፡ አሰንሰለ፡ ይላል፤ አያሰኝም። በከመ፡ አሰንሰለ፡ ወአስተአኀዘ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ ህላዌ፡ ዚአሁ፡ ምስለ፡ አቡሁ፤ ከማሁ፡ አሰንሰለ፡ ወአስተአኀዘ፡ ጳውሎስ፡ ህላዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ምስለ፡ አብ፡ ወወልድ፡ (መጽ፡ ምስ፡ ፻፲፩)።

ሰንሰሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት፤ ሰልት)፤ የሚያስር፤ የሚያይዝ፤ አሳሪ፡ ሰንሰለት፡ ሠሪ።

ተሰንሰለ፤ ተያዘ፡ ታሰረ፤ ተቈራኘ፤ ከሰንሰለት፡ ገባ።

ተሰናሰለ፤ ተሳሰረ፤ ተቈላለፈ፤ ተያያዘ፤ ተቈረኛኘ፡ ተገጣጠመ። ይሰናሰላ፡ በበይናቲሆን። ናሁኬ፡ ተሰናሰላ፡ ትእዛዛት፡ አሐቲ፡ በአሐቲ። እለ፡ ይዘመዱ፡ ወይሰናሰሉ፡ (ዘፀ፳፮፡ ፫። መጽ፡ ምስ። ፍ፡ ነ፡ ፳፬፡ ፪)።

ስንሱል፤ (ላን፡ ላት፡ ስልት)፡ የተሳሰረ፤ የተቈራኘ፤ ቍርኙ። እሉ፡ ክልኤቱ፡ ግብራት፡ ስንሱላን፡ ወእኁዛን፡ በበይናቲሆሙ፡ (አፈ፡ ተ፳፯)።

ስንሳሌ፤ አስተሳሰር፤ አሰራት፤ ቍራኛነት።

ሰንሰል፤ (ብ፡ ሰናስል፤ ላት። ዕብ፡ ሻርሸራ፤ ሻልሼሌት። ሱር፡ ሺሻልታ። ዐረ፡ ሲልሲለት)፤ ሰንሰለት፡ ባለ፪፡ ፍንጅ፡ ባለ፫፡ ጠገግ፤ ማሰሪያ፡ ማቈራኛ፤ መስቀያ፡ ማንጠልጠያ። ሰናስል፡ ዘኀጺን። አሰሮ፡ በሰናስል። ሰናስለ፡ ወርቅ። እለ፡ ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ፡ በሰናስል፡ (ስንክ፡ ኅዳ፳፪። ገድ፡ ተክ። አፈ፡ ተ፱። ኢዮ፴፯፡ ፰)።

ሰንሰል፤ (ዐማርኛ)፤ ስምዛ፤ የስምዛ፡ ዕንጨት፡ ቅጠል፤ ሥሩ፡ እንደ፡ ሰንሰለት፡ እየተያያዘ፡ የሚዘምት፡ ዐጽቁ፡ የሚቈላለፍ። ሁስጱን፡ ተመልከት።

ሰንሰሬቍ፤ (ቋት። ዕብ፡ ሲሬቆን። ዐረ፡ ሰረቅ)፤ ጥሩ፡ ሐር፤ የሐር፡ ልብስ፡ ዛፋም፡ ቅጠላም፤ አበባ፡ ሐረግ፡ የተሣለበት። ስርጉዋን፡ በጽጌ፡ ሰንሰሬቍ። ሰይ፡ ወሰንሰሬቋት። መዋጥሒሆን፡ ዘሰንሰሬቍ፡ (ስንክ፡ ጥር፲፪። ራእ፲፰፡ ፲፪። ኢሳ፫፡ ፳፫)።

ስናፔ፤ (ጽር፡ ሲናፒ)፤ ሰናፍጭ፤ ቅንጣቱ፡ ታናናሽ፡ አገዳው፡ ታላላቅ፤ ቅጠሉና፡ ፍሬው፡ የሚሰንፍጥ፡ የሚያስለቅስ፤ መራራ፡ ሐምጣጣ፤ መድኀኒት፡ የሚኾን፡ (ማቴ፲፫፡ ፴፩። ፲፯፡ ፳። ማር፬፡ ፴፩)። ወናሁ፡ ፈነውኩ፡ ለከ፡ አነሂ፡ ስናፔ፡ ጠዐማ፤ ወተመጠዋ፡ ዳራ፡ ለስናፔ፡ ወበልዓ፤ ወአንበባ፡ አዕይንቲሁ፤ ወአውፅአ፡ እምአፉሁ፡ ወገደፋ። ወአእመረ፡ በዝንቱ፡ ከመ፡ ሰራዊቱ፡ መሪራን፡ (ዜና፡ እስ)።

ስናፔ፡

ሰንፔር፤ (ጽር፡ ሳፕፊሮስ። ዕብ፡ ሳፊ(ፒ)ር)፤ ዕንቍ፡ የዕንቍ፡ ስም፤ ሕብሩ፡ ቀይ፤ ፍሕም፡ የሚመስል፡ (ዘፀ፳፱፡ ፲። ሕዝ፩፡ ፳፮። ራእ፳፩፡ ፲፱)።

ሰዐደ፤ (ዕብ፡ ሳዐድ) ፤ ዐገዘ፡ ረዳ፡ ደገፈ። ሰደየን፡ እይ።

ሰዐወ፤ (ትግ፡ ሐበ) ፤ ሮጠ፡ ፈረጠጠ፤ ዐ ለፈ፡ ኼደ፤ ተራመደ።

ስዓ፤ ሩጫ፡ ጥድፊያ፡ ችኰላ፤ ያካኼድ።

ሳዕ፤ ሰዐት፤ ሰዓት፤ (ዕብ፡ ወሱር፡ ሻዓ። ዐረ፡ ሳዐት) ፤ ሰዓ፤ ሰዓት፤ ጊዜ፤ የዕለት፡ ፳፬ኛ፡ ክፍል፤ ፷፡ ደቂቃ፤ ከ፳፬ቱ፡ ክፍል፡ አንዱ፤ ዘመን፡ ወራት። የሰዓት፡ መሣሪያ፡ ባላ፲፪፡ ክፍል። እምጊዜ፡ ጽባሕ፡ እስከ፡ ሳዐ፡ ዕለት፡ ይመሲ። በዙሉ፡ ጊዜ፡ ወበዙሉ፡ ሳዕ። ሰዓት፡ ስቅለቱ፡ ስሱ፡ ሳዕ። ሳዐ፡ ሞቱ፡ ርሑቅ። በዙሉ፡ ሰዓት። መጠነ፡ አሐቲ፡ ሰ ዓት። መንፈቀ፡ ሰዓት። በአይ፡ ሰዓት። በስድስቱ፡ ሰዓት፡ (ስንክ፡ ግንቦ፪። አርጋ። መጽ፡ ምስ። ስንክ፡ ኅ ዳ፫። ዘሌ፲፮፡ ፪። ዳን፬፡ ፲፮። ራእ፰፡ ፩። ፫፡ ፫። ዕር፡ ኢሳ፱፡ ፳)። የፊደል፡ ስም፤ ሳት፡ ሰ። ሳትን፡ ተመል ከት፤ ይህ፡ ፪ኛ፡ ስም፡ ነው።

ሰዐታት፤ ሰዓታት፤ ሰዓቶች፤ ጊዜዎች፡ የ ዕለት፡ ክፍሎች፤ ዘመኖች፡ ወራቶች። እለ፡ ያበግሉ፡ ውስተ፡ ሰዐታት፡ ወዕለታት፡ ወለያልይ። እምዕ ለት፡ እኪት፡ ወእምሰዓታተ፡ መንሱት። ለምንት፡ ይረስያን፡ እግዚ፡ ለሰዓታትየ፡ (ቀሌ። ሊጠ። ኢዮ ፳፱፡ ፩)። ሺሑ፡ ዓመት፡ ፩፡ ዕለት፡ ተብሎ፡ ሲቈጠር፡ ግን፡ አንዱ፡ ሰዓት፡ ፵፩፡ ዓመት፡ ከ፰፡ ወር፡ ይኾ ናል። እስመ፡ ዐሠርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡ ከመ፡ አ ሐቲ፡ ዕለት፡ ውስተ፡ ስምዐ፡ ሰማያት፡ (ኩፋ፡ ፬። መዝ፡ ፹፱። ፪ጴጥ፡ ፫፡ ፰)።

ሰዖዘዝ፤—መፍዘዝ፤—ዐዘዘ፡ አስዖ ዘዘ።

ሰዐለ፤—ለመነ፡ ጠየቀ፤—ሰአለ።

ሰዐለ፤—ሣለ፡ ፈጠረ፤—ሠዐለ።

ሰዐለ፤ (ዐረ፡ ሰዐለ) ፤ ሳለ፤ ሳላም፡ ኾነ፤ ኡሁ፡ ኡሁ፡ አለ፤ ዐነጠሰ።

ሰዓል፤ (ሱር፡ ሻዕላ። ዕብ፡ ሺዑል) ፤ ሳል፤ ጕንፋን፤ ንጥሻ፡ ዕንጥስታ። ወለእመ፡ መጽአ፡ ሰዓል፡ ለይሚጥ፡ ገጾ፡ ወይስዐል፡ (አረጋ፡ ድ፲፫)።

ስዒም፤ ሞት፤ (ሰዐመ፡ ይስዕም፡ ይ ስዐም። ዕብ፡ ናሻቅ) ፤ መሳም፤ መሳለም፤ መጨም ጨም፤ በአፍ፡ በከንፈር፡ መንካት፡ መልከፍ። ዘእስ ዕሞ፡ ውእቱ፤ በስዒምኑ፡ ታገብእ። አንዘቶ፡ ወሰዐ መቶ። እስከ፡ ይትሌቃሕ፡ ይስዕመከ፡ ርእሰከ። አ ዘዘ፡ ከመ፡ ይስዐም፡ እግረ፡ አቡሁ። ሖእጋረ፡ ክር ስቶስ፡ ሎቱ፡ እንዘ፡ ትስዕሚ፡ (ሉቃ፳፪፡ ፵፯ና፡ ፷። ምሳ፳፡ ፲፫። ሢራ፳፯፡ ፳። ዮሴፍ። ስንክ፡ ታኅ፳)።

ሰዓሚ፤ (ሚት፡ ምያን፡ ያት፤ ዐምት) ፤ የሚስም፡ ሳሚ። ቤተ፡ ክሲያን፡ ሳሚ፡ እንዲሉ።

ተስዕመ፤ ተሳመ፤ ተጨመጨመ።

ተሳዐመ፤ ተሳሳመ፤ አፍ፡ ላፍ፡ ተገናኘ፤ ከን ፈር፡ ለከንፈር፡ ተጋጠመ። ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወተሳዐሙ። ጽድቅ፡ ወሰላም፡ ተሳዐማ፡ (ስንክ፡ ሚያ፲፰። መዝ፡ ፹፬)።

ስዕመት፤ መሳም፤ (ጥሳ) መሳም፤ መሳሳም፤ አሳሳም፤ ስሞሽ። ስዕመተ፡ አፉሁ። ስዕመተ፡ ጸላኢ። ወሀቦሙ፡ ስዕመተ፡ ትእምርት፡ (ማሕ፩፡ ፪። ምሳ ፳፯፡ ፮። ዲድ፡ ፳፱)።

ስዕነ፤—ተሳነ፤—ስእነ።

ሳዕን፤—ጫማ፤—ሣእን።

ሳዕር፤—ሣር፤—ሣዕር፤ ሦዕረ።

ስዒር፤ ሮት፤ (ሰዐረ፡ ይስዕር፡ ይስ ዐር። ዕብ፡ ሻዐር፤ ከፈተ፡ ዘጋ) ፤ መሻር፤ ማ ዋረድ፤ ማፍረስ፡ መናድ፤ ማሳለፍ፡ መለወጥ፤ ማሸነፍ፡ ድል፡ ማድረግ፤ ማጥፋት፡ መደምሰስ፤ መፍታት፡ ማስ ናበት። ስዒረ፡ ጾም። ሰዐረኒ፡ እምግብየ። ያነብር፡ ነገሥታተ፡ ወይስዕር። ኢመጻእኩ፡ እስዐሮሙ፡ ለኦ ሪት፡ ወለነቢያት። ስዒሮ፡ ሞተ፡ በሥጋ። ሰዐሮ፡ ለ ጣዖት። ንስዐር፡ ዝክሮ፡ እምድር። ወትስዕር፡ ዝክ ሮሙ፡ ኀቡረ። ሰዐሮ፡ ለገብርከ። ሰዐር፡ ሰብአ፡ (ቀሌ። ሉቃ፲፮፡ ፱። ዳን፪፡ ፳፩። ማቴ፭፡ ፲፯። ድጓ። ቅዳ። ምሳ፩፡ ፲፪። መዝ፡ ፱። ሉቃ፪፡ ፳፱። ማር፮፡ ፴፮)። በሰዐረ፡ ፈንታ፡ አሰዐረ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕ ተት፡ ነው፡ (ዘዳ፪፡ ፳፪። ፳፱፡ ፳፯። ኢያ፳፱፡ ፲፪)።

ሰዓሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ዐርት) ፤ የሚሽር፡ ሻሪ፤ አፍራሽ፤ አጥፊ፡ ደምሳሽ። ሰዓሪ፡ ሕግ። ሰዓርያነ፡ ሰንበት። ሰዐርተ፡ ጾም፡ (አዋል)።

አስዐረ፤ አሻረ፤ አስፈረሰ፤ አስጠፋ።

ተስዕረ፤ ተሻረ፡ ፈረሰ፤ ተሰበረ፤ ጠፋ፤ ተፈታ፡ ተለቀቀ። ይሰዐር፡ እምሚመቱ። ይሰፀር፡ ተዋስቦ። ተስዕረ፡ አርዑቶሙ። ባሕርኒ፡ ተስዕረት፡ እንከ። ተስዕርኪ፡ እምደዌኪ፡ (ቀሌ። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡ ፩። ኢ ሳ፱፡ ፬። ራእ፳፩፡ ፩። ሉቃ፲፫፡ ፲፪)።

ስዑር፤ (ራን፡ ራት፡ ዕርት) ፤ የተሻረ፡ ያለፈ፡ የቀረ፤ ሽር፡ ሹር። ስዑር፡ እምክህነት። ስዑር፡ ወውጉዝ፡ (አብጥሊ)። የሹም፡ ሽር። ቀዳም፡ ስዑር፤ ቅዳሜ፡ ሹር፡ (ዐማርኛ)።

ስዕረት፤ መሻር፤ (ጥሻ) መሻር፤ አሻሻር፤ ሻ ረት። ስዕረተ፡ ጾም። ስዕረተ፡ ሞት። ሠመርነ፡ በስ ዕረቱ፡ ለናስጣርዮስ። ስዕረተ፡ ኪዳን፤ ስዕረተ፡ ክ ህነ፡ (ቀሌ። ተረ፡ ቁር። ዮሴፍ)።

ሳዓር፤ (ዕብ፡ ሻዐር) ፤ ታላቅ፡ በር፤ የከ ተማ፡ የቤተ፡ ክሲያን፡ የቅጥር፡ ደጅ፡ አፍ።

ሱዓሪም፤ (ዕብ፡ ሾዓሪም) ፤ ሰዓርያን፤ ሰዐርት፤ በረኞች፡ የሚከፍቱና፡ የሚዘጉ፡ የሚጠብቁ። (ኤር፴፮፡ ፲፯)።

ሳዕስዐ፤ (ዕብ፡ ሻዕሴዐ) ፤ ደሰ፡ አሰኘ፤ ተደ ሰተ፤ ደስ፡ አለው።

እንሳዕስዐ ፤ አፈላ ፡ አገነፈለ ፤ አፍለቀለቀ ። ፈላ ፡ ገነፈለ ፡ ተፍለቀለቀ ። ወያንሳዐስዓ ፡ ለሲኦል ፡ ከመ ፡ ጽህርት ፡ (ኢዮ፵፩ ፡ ፳፫) ።

ሳዕሳዕ ፤—የቃል ፡ ምላሽ ፤—ሣእሣእ ፤ ወሥእ ።

ሰዓት ፤—በቁሙ ፤—ሰዐወ ።

ሳፍ ፤ (ዕብራ) ፤ መድረክ ። ቅድመ ፡ ሳፍ ፡ (ሕዝ፵፩ ፡ ፲፯) ።

ሰፌድ ፤ ሰፈደ ። አው ፡ ሳፍዶ ፤ (ሳፈደ ። ዕብ ፡ ሻፉድ ፤ በሳ ፡ ነደለ) ፤ መሻፈድ ፡ መጉምዠት ፡ መድራት ፤ መንጋለል ፡ መዘርጋት ፡ እንደ ፡ ሰፌድ ፡ መኾን ፤ የእንስት ።

ሰፌድ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ ዝርግ ፤ ሰ ታታ ፡ ስፌት ።

ሰፍደል ፤ (ብ ፡ ሰፉድል) ፤ ሥሥ ፡ ረቂቅ ፡ የሥጋ ፡ ክርታስ ፤ የፅንስና ፡ የሽል ፡ የሕፃን ፡ ልብስ ፤ ልጅ ፡ ሲወለድ ፡ ከማሕፀን ፡ ለብሶት ፡ ተጠቅሎበት ፡ የሚ ወጣ ። ኦ ፡ ዘታወፅኦ ፡ ለሕፃን ፡ እምሕፄ ፡ ብእሲ ፡ ወትፌንዎ ፡ ውስተ ፡ ክርሥ ፡ ብእሲት ፡ ወትጠበ ልሎ ፡ በሰፉድል ፡ ረቂቅ ፤ ወእንዘ ፡ ማይ ፡ ውእቱ ፡ ታረግዖ ፡ በጥቡብከ ፡ ወትነፍኅ ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈሰ ፡ ሕይወት ። ለባሴ ፡ ሰፉድል ፡ (ቅዳ ፡ አት ። አዋል) ።

ሰፍዎ ፤ ዎት ፤ (ሰፈወ ፡ ይሴፉ ፡ ይሰፉ ። ዕብ ፡ ጻፉሀ ፤ ተነበ) ፤ ማማኰት ፤ ተስፋ ፡ መስጠት ፡ በተስፋ ፡ ማጽናት ፤ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚኾነውን ፡ አስቀ ድሞ ፡ መንገር ፡ ማብሠር ፤ አይዞኽ ፡ ማለት ፤ ማስታ መን ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሰፈወ ፡ ፈንታ ፡ አሰፈወ ፡ አስ ተሰፈወ ፡ ይላል ፤ አድራጊውን ፡ ባስደራጊ ፡ አንቀጽ ፤ አያ ሰኻም ። አሰፈዎሙ ፡ ብዙኀ ፡ ንዋየ ። ለእመ ፡ ወሀቡ ፡ ወለእመ ፡ አሰፈዉ ፡ ሊድኅር ። አሰፈውኩሙ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ፡ ሐሰተ ። ብዙኀ ፡ ያስተሴፍወከ ። ቦ ፡ ዘበ ኀፍረት ፡ ያስተሴፍዎ ፡ ለማኅፈሩ ፡ (ዮሴፍ ። ፈ ፡ መ ፡ ፳፭ ፡ ፫ ። ኤርምያ፳ ፡ ፲፭ ። ሚራ፲፫ ፡ ፮ ። ፳ ፡ ፳፫) ። ተፈ የን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ክፋል ፡ ነው ።

ሰፉዊ ፤ መሰፍው ፤ የሚያማኵት ፤ አማ ኪኝ ፤ ተስፋ ፡ ሰጭ ፤ አይዞኽ ፡ ባይ ።

ተሰፈወ ፤ ተስፋ ፡ አደረገ ፤ ታመነ ፤ ባለተስፋ ፡ ኾነ ። እሴፎ ፡ ሕይወትየ ። ምድር ፡ እንተ ፡ ትሴፎ ፡ ዝናመ ። ኪያየ ፡ ይሴፈዉ ፡ አሕዛብ ፡ (ኢዮ፶ ፡ ፱ ። ፳፱ ፡ ፳፫ ። ኢሳ፶፩ ፡ ፭) ።

ስፍው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ፉት) ፤ የታመነ ፡ የተወከለ ፤ በተስፋ ፡ ያለ ፤ ባለተስፋ ።

ተስፉ ፤ (ፉት) ፤ በቁሙ ፤ አለኝታ ፤ እምነት ፤ አገኛለኹ ፡ ማለት ፤ ጸጋ ፡ ሀብት ። ከመ ፡ ያጽንዓ ፡ ለተ ስፉ ፡ አበው ። እለ ፡ ቀብጹ ፡ ተስፉሆሙ ። እመ ፡ ቦ ፡ ተስፉ ፡ ለድኁን ። ኢታስተኀፍረኒ ፡ እምተስፉየ ። ይ ጽንሑ ፡ ተስፉሁ ፡ ለአብ ። እልክቱ ፡ ተስፉት ፡ (ሮሜ ፲፭ ፡ ፰ ። ሚራ፲፯ ፡ ፳፱ ። ቀሌ ። መዝ ፡ ፻፲፰ ። ግብ፩ ፡ ፬ ። አፈ ፡ ድ፳፫) ።

አሰፈወ ፤ አስተሰፈወ ፤ (ሰፈወ) ፤ አስታ መነ ። ንባቡ ፡ አስደራጊ ፤ ፍችው ፡ አድራጊ ። አና ፡ አስተ ፡ አለቦታቸው ፡ ገብተዋል ።

ሰፌሕ ፤ ሖት ፤ (ሰፍሐ ፡ ይሰፍሕ ፡ ይስ ፉሕ ። ዐጕል) ፤ መስፋት ፡ መንሰራፋት ፤ መብዛት ፤ ሰፊ ፡ ዝርግ ፡ መኾን ፡ (ዘፍ፳፰ ፡ ፲፫ ። ምሳ፳፫ ፡ ፴፪ ። ጥበ፯ ፡ ፳፬ ። ፰ ፡ ፩ ። ፫ነገ ፡ ፪ ፡ ፳፭ ። ፬ ፡ ፳፭) ። እም ቅድመ ፡ ይስፍሑ ፡ ደመናት ፡ (ቅዳ) ።

—፤ ማስፋት ፤ መዘርጋት ። ይሰፍሑ ፡ ሾርበታቲ ሆሙ ። እግዚ ፡ ዘሰፍሐ ፡ ሰማየ ። ሰፍሑ ፡ ሠቃቲ ሆሙ ። ሰፍሐት ፡ ማእደ ፡ ቅድሜሆሙ ። ሰፍሑ ፡ እደዊሆሙ ፡ ወነሥኡ ፡ (ማቴ፳፫ ፡ ፭ ። ዘካ፲፪ ፡ ፩ ። ዮዲ፬ ፡ ፲፩ ። ዮሴፍ ። ኩፋ ፡ ፰) ። በሰፍሐ ፡ ፈንታ ፡ አስ ፍሐ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ። አስፊሖሙ ፡ ርእ ሶሙ ፡ ውስተ ፡ አስትቶ ። ያስፍሕ ፡ እግዚ ፡ ለያ ፌት ። አስፍሐ ፡ እግዚ ፡ እደ ፡ ሾርሽ ፡ (ቄር ፡ ጸላ ። ኩፋ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

ተሰፍሐ ፤ ተዘረጋ ፤ ተንሰራፋ ፤ ተነፋ ፡ ዐበጠ ። ተሰፍሐ ፡ እደ ፡ እኩያን ። የማኑ ፡ ለእግዚ ፡ ተሰፍ ሐት ፡ ውስተ ፡ ሾሉ ፡ ምድር ። ተሰፍሐት ፡ ሃይማ ኖት ፡ ርትዕት ፡ ውስተ ፡ ሾሉ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ። ተጠ ምቀ ፡ ውስተ ፡ ዐዘቅተ ፡ ናጥራን ፡ ወተሰፍሐ ፡ ሥ ጋሁ ፡ ወኮነ ፡ ጸሊመ ፡ (ዮሴፍ ። ቀሌ ። ስንክ ፡ ግንቦ ። ጥቅ፲፫) ።

ስፉሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ፍሕት) ፤ የሰፋ ፡ ሰፊ ፤ ዝርግ ፤ ብዙ ። ምድር ፡ ቡርክት ፡ ወስፍሕት ። ክነፊሆሙ ፡ ስፉሓን ። እግዚ ፡ ስፉሐ ፡ ሀብት ፡ (ኩፋ ፡ ፰ ። ፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፲፫ ። ግንዘ) ።

ስፍሐት ፤ መዘርጋት ፤ (ጥዘ) መዘርጋት ፤ አዘ ረጋግ ፤ ዝርግነት ፤ ስፋት ። በስፍሐተ ፡ እዴሁ ፡ ዴበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ። ስፍሐታ ፡ ለማኅደር ፡ (ቀሌ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫) ።

ስፍሕ ፤ ስፋት ፡ ሰፊነት ፤ የወርድ ፡ የጐን ፡ ያ ራቱ ፡ ማእዝን ። ስፍሐ ፡ ብሓውርት ። ስፍሐ ፡ ምድር ። ወይኩን ፡ ስፍሐ ፡ ምጣኔ ፡ ማእከለ ፡ ቤት ፡ ወቤት ፡ ዐሥርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ መክየድ ፡ (ኢሳ፰ ፡ ፰ ። ፅንሰ ፡ ፮ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯ ፡ ፪) ። በስፍሕና ፡ በርሕብ ፡ ፈንታ ፡ ጽፍሕ ፡ ይላል ፤ በጸሊብ ፡ ፈንታ ፡ ሰሊብ ፡ እንዲል ። ጽ ፍሐ ፡ መሠረቱ ፡ ሠላሳ ፡ በእመት ። ጽፍሑ ፡ ዐሥር ፡ በእመት ፡ (ዮዲ፩ ፡ ፪ ። ዘካ፭ ፡ ፪ ። ሕዝ፵፩ ፡ ፯) ።

ምስፉሕ ፤ መዘርጊያ ፤ (ጥዘ) መዘርጊያ ፤ ቦታ ። ምስፉሐ ፡ ወምስትግባኢ ፡ (ቅዳ) ። መጽሐፍ ፡ ግን ፤ ምስፉሕ ፡ ወምስትጉቡእ ፡ ይላል ፤ አያሰኻም ። ዳግመ ኛም ፡ በምስፉሕ ፡ ፈንታ ፡ ምስትስፉሕ ፡ ይላል ፤ ፍችው ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መስፍሕ ፤ (ብ ፡ መሳፍሕ) ፤ በቁሙ ፤ መ ስፍ ፤ የብረት ፡ ማስፊያ ፡ መቀጥቀጫ ፡ ታችኛው ፤ ለመ

ይሻውም ፡ ይኾናል ። አንበረት ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ዲበ ፡ መስፍሕ ፡ ወዘበጦ ፡ ሐራ ። አዘዘ ፡ ያምጽኡ ፡ መስፍሐ ፡ ነሃቢ ፡ ወይስብኩ ፡ ቈየጺሆሙ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳፭) ።

መስፍሕ ፤

ሰፈጥ ፤ ጦት ፤ (ሰፈጠ ፡ ይሰፍጥ ፡ ይስፍጥ ። ዐረ ፡ ሰፉጠ ፤ ለገሰ ። ዕብ ፡ ሸፋጥ ፤ ዳኘ ፡ ፈረደ) ፤ መሸፈጥ ፡ ማበል ፤ ማታለል ፡ መሸንገል ፤ መደለል ፡ ማባበል ፤ ማሞኘት ፡ ማቄል ፤ ማሳት ፡ ከመንገድ ፡ ማውጣት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሰፈጠ ፡ ፈንታ ፡ አሰፈጠ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። አስፍጠኒ ፡ ስምትኪ ። አስፍጣ ፡ ሊተ ፡ ለዛቲ ፡ ብእሲት ። አርዌ ፡ ምድር ፡ አስፈጠትኒ ። ያስፍጦነ ፡ ውስተ ፡ ዘኢንክል ፡ ገቢረ ፡ (መሳ፲፱ ፡ ፲፭ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፲፭ ። ዘፍ፫ ፡ ፲፫ ። ቀሌ) ።

ሰፋጢ ፤ (ጢት ፡ ጥያን ፡ ያት) ፤ የሚሸፍጥ ፤ የሚያታልል ፤ ሸፋጭ ፡ አታላይ ። ይመውእሙ ፡ ጻሕቀ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ወሰፋጢት ፡ ብዕል ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭) ።

ተሰፍጠ ፤ ተታለለ ፤ ተሸነገለ ፤ ተሞኘ ። ሄሮድስ ፡ ተሰፍጠ ፡ በምክንያተ ፡ ዝሙት ። እስመ ፡ ይሰፈጥ ፡ እምሰይጣናት ። ተሰፍጠ ፡ ሰፍትወት ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፱ ። ፊልክ ፡ ፺፵ ። ፺፰፱) ።

ስፉጥ ፤ (ጣን ፡ ጣት ፡ ፍጥ) ፤ የተሞኘ ፤ የታለለ ፤ ተላላ ፤ ድልል ፡ ሽንግል ፤ ስሑት ። አ ፡ ድንግል ፡ አኮ ፡ ወራዙት ፡ ስፉጣን ። ዘናዘዙኪ ፡ (ቅዳ ፡ ሕር) ።

ስፍጠት ፤ መታለል ፤ ማታለል ፤ አታላይነት ፤ ታታላይነት ። ስፍጠተ ፡ ብዕል ። ስፍጠታተ ፡ ሰይጣን ፡ (ማቴ፲፫ ፡ ፳፪ ። ፊልክ ፡ ፱) ።

ምስፋጥ ፤ (ጣት) ፤ ማታለያ ፡ መሸንገያ ፤ ማሳቻ ፡ ማሳሳቻ ።

ሰፍይ ፤ ዮት ፤ (ሰፈየ ፡ ይሰፊ ፡ ይስፊ ፤ ረፍአ ። ዐረ ፡ ሰፈ ፤ ጐነጐነ ። ሸፋ ፤ ፈወሰ) ፤ መስፋት ፡ መጥቀም ፤ ማያያዝ ፡ መሸለል ፤ የልብስ ፡ የጫማ ፡ ያከርማ ። አፈ ፡ ወሰፍየ ፡ አልባስ ። ከመ ፡ ይስፊ ፡ ትታነ ፡ አማእን ። ሰፍየ ፡ አስፈሬዳት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፳፫ ። ስንክ ፡ ኅዳ፳ ። ገድ ፡ ኪሮ) ።

ሰፋዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት) ፤ የሚሰፋ ፡ ሰፊ ፤ ጠጋፊ ። ሰፋዪ ፡ አማእን ፡ (ግብ፱ ፡ ፵፫) ።

መስፌ ፤ (ብ ፡ መሰፍያት ፡ መሳፍይ) ፤ መስፊያ ፡ መጣፍቻ ፤ ወስፌ ፤ መርፌ ፤ የስፌት ፡ መኪና ። እንዘ ፡ ይሰፊ ፡ በመስፌ ፡ ተሠጥቀ ፡ አጻብዒሁ ። ወሰበ ፡ ዘሰ ፡ ዐጺዎታ ፡ ለመስፌ ። ንዋየ ፡ መስፌ ፡ (ስንክ ፡ ሚያ፴ ። ፊልክ ፡ ፺፶፯ ። አዋል) ።

መስፌ ፤

ተሰፍየ ፤ ተሰፋ ፡ ተጠቀመ ፤ ተጋጠመ ፤ ተያያዘ ። ወበዳግም ፡ ንፍንተ ፡ ቀርን ፡ ይሰፈይ ፡ አፅፅምት ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ (ቅዳ ፡ ያዕ) ።

ስፉይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ፊት ፡ ፍይት) ፤ የተሰፋ ፡ ስፍ ፤ ጥልፍ ፤ ግብረ ፡ መርፌ ።

ስፍየት ፤ መስፋት ፤ መሰፋት ፤ አሰፋፍ ፤ ስፍነት ፤ ስፌት ፡ ጥቅማት ፤ የስፌት ፡ ዕቃ ። ስፉይ ፡ በሠላስ ፡ መዓርገ ፡ ስፍየት ፡ (ፊልክ ፡ ፱ ። ፈ ፡ መ ፡ ፴፭ ፡ ፭) ።

ምስፋይ ፤ (ያት) ፤ መስፊያ ፤ መሰፊያ ፤ ማስፊያ ፤ ቦታ ፡ መማሪያ ።

ሴፌላ ፤ ሴፌል ፤ (ጽር ፡ ሴፊላ ። ዕብ ፡ ሽፌላ) ፤ ቈላ ፡ ጕድጓዳ ፤ ዝብጥ ፡ ረባዳ ፤ ዝቅዝቃ ፡ ወዳቃ ፤ ወንዛወንዝ ፡ ሸለቆ ፡ (ግብጽ ፡ ፲፱ ። ፪ዜና ፡ ፳፮ ፡ ፲) ።

ሰፈለ ፤ (ትግሬ) ፤ አቋተ ፤ ደቀነ ፤ ለመፍጨት ፡ ለማድቀቅ ፤ ለመቀጥቀጥ ፤ የደቄት ፡ የብረት ።

ሰፌልያ ፤ መደሻ ፡ መራጃ ፤ መድሐ ፤ አለሎ ፤ ታችኛውንም ፡ ያሳያል ። ነሃቢ ፡ ይዘብጥ ፡ በሰፌልያሁ ። ድምፀ ፡ ሰፌልያ ። ዘበጦ ፡ ነሃቢ ፡ በሰፌልያ ፡ (ኢሳ፵፭ ፡ ፯ ። ኤር፲ ፡ ፱ ። ሚራ፴፰ ፡ ፳፰ ። ያዕ ፡ ዘእል) ። በሰፌልያ ፡ ወበመዝረብ ፡ አባላኒክ ፡ እለ ፡ ተመትሩ ፡ (ደራሲ) ።

ሰፈን ፤ ኖት ፤ (ሰፈነ ፡ ይሰፍን ፡ ይስፍን ። ሰፍሐ ፤ ሰፈፈ) ፤ መስፈን ፤ መስፋት ፡ መብዛት ፤ መምላት ፡ መሸፈን ፤ ምሉእ ፡ ስፉሕ ፡ መኾን ፤ ከኹሉ ፡ መድረስ ፤ እንደ ፡ ነፋስና ፡ እንደ ፡ ብርሃን ። እስመ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢሰፈነ ፡ ስብከቱ ፡ በላዕለ ፡ ኵሉ ። ዑብየ ፡ እከይ ፡ ወሰፈነ ፡ ጽልእ ፤ ሰፈነት ፡ ኵለሄ ፡ እከይ ፡ ወፀመፃ ፡ ወዝሙት ። ሶበ ፡ ሰፈነ ፡ አሚን ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ። ናሁ ፡ ሰፈነት ፡ ወሰፌፈት ፡ እንበለ ፡ ንትጋ ፡ (አፈ ፡ ድ፱ ። ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፵፭ ፡ ፪ ። ደራሲ) ።

—፤ መኾም ፡ መንገሥ ፤ መሠልጠን ፤ በላይ ፡ መኾን ፤ ተሹሞ ፡ መግዛት ፤ ማዘዝ ። መንግሥት ፡ እለ ፡ ይሰፍኑ ፡ ላዕለ ፡ ቅኔ ። ሰፈነ ፡ ላዕለ ፡ ብዙኃን ፡ አሕዛብ ። ሰፈነት ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ድንጋፄ ፡ እንተ ፡ ኢትትሐዘብዋ ። ናሁ ፡ አማርያ ፡ ካህን ፡ ይሰፍነክሙ ። ዘይሰፍን ፡ ምኔት ፡ (፩ዜና ፡ ፳፱ ፡ ፲ ። ዮሴፍ ። ጥበ፲፰ ፡ ፲፯ ። ፪ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፲፩ ። ፊልክ ፡ ፲፯) ።

ሰፋኒ ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት) ፤ የሚገዛ ፡ ገዥ ፤ ጌታ ፤ ንጉሥ ፡ ኣለቃ ። ከነ ፡ ሰፋኔ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ነገሥት ፡ ምድር ። አልቦሙ ፡ ሰፋኒ ፡ (፪ዜና ፡ ፱ ፡ ፳፯ ። ፯ ፡ ፲፰ ። ፲፭ ፡ ፳፱ ። ፲፰ ፡ ፲፯) ። ሐለይት ፡ መስቈቅዋት ፡

ብማለት ፣ ፈንታ ፣ ሰፋንያት ፣ ይላል ፤ ስሕተት ፣ ነው ፣ (፪ ዜና ፣ ፴፩ ፣ ፳፩) ።

—፤ የሚሰፍን ፣ የሚመላ ፤ ስፉ ፣ ምሉእ ። መንግሥቱ ፡ ሰፋኒት ፡ ውስተ ፡ ዙሉ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ፡ (መጽ ፣ ምስ ። ኪዳ) ። በሰፋኒት ፣ ፈንታ ፣ ሰፋን ፣ ይላል ። አርኣያ ፡ ሰሊደት ፡ ሰፋን ፡ (አረጋ) ።

ስፉን ፤ (ናን ፣ ናት ፣ ፍንት) ፤ የሰፈነ ፣ የመላ ፤ ምሉእ ፣ ፍጹም ። ህላዌሁ ፡ ስፉን ። ስፍንት ፡ ከመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ (አዋል ። ቅዳ ፣ አት) ።

ስፍንት ፤ ምላት ፣ ስፋት ፤ ብዛት ፤ ግዛት ፣ ሥልጣን ፤ ጌትነት ።

መስፍን ፤ ት ፤ (ብ ፣ መሳፍን ፤ ት) ፤ በቁሙ ፤ ገዥ ፣ ፈራጅ ፤ የወረዳ ፣ ሹም ፤ ራስ ፣ ደጅ ፣ አዝማች ፤ አበጋዝ ፣ አለቃ ፤ ነገድ ። ሜመ ፡ ሎሙ ፡ መሳፍንተ ። መስፍነ ፡ ሰርያ ። ወይእቲ ፡ መስፍንተ ፡ ለአንስት ። መስፍነ ፡ ኀምሳ ። ዐሥርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ መሳፍንት ፡ (ግብ፲፫ ፣ ፳ ። ሉቃ፪ ፣ ፪ ። ዮዲ፲፭ ፣ ፲፫ ። ኢሳ፫ ፣ ፫ ። ዘፍ፳፭ ፣ ፲፯) ።

ምስፍና ፤ መስፍንነት ፤ ሹመት ፣ ግዛት ፤ ሥልጣን ፤ በትረ ፣ መንግሥት ። አመ ፡ ምስፍና ፡ ባርቅ ። ኢይወፅእ ፡ ምስፍና ፡ እምአባሉ ። እግዚ ፡ አዐበየ ፡ ክብርየ ፡ ወምስፍናየ ፡ ላዕለ ፡ ዙሉ ፡ ዓለም ፡ (ጥበ ፣ ጠቢ ። ዘፍ፵፱ ፣ ፲ ። ዮሴፍ) ።

አስፈነ ፤ አሰፋ ፣ አበዛ ፤ አስፈነ ፣ አሠለጠነ ፣ (አርጋ) ።

ሰፊና ፤ (ዕብራ) ፤ የንፋስ ፣ መርከብ ፣ ባለሸራ ፤ ንፋስ ፣ የሚነዳው ።

ስፍን ፤ (ዕብ ፣ ከማ ። ዐረ ፣ ከም) ፤ ንኡስ ፣ አገባብ ። የስፍር ፣ የቍጥር ፣ የልክ ፣ የመጠን ፣ ጥያቄ ፤ ስንት ፤ ምን ፣ ያኽል ። ሰቡ ፡ ስፍን ፡ ኍልቆሙ ። ስፍን ፡ ብቱ ፡ ዲናራት ፡ ዘለቅሐ ። ስፍን ፡ እምኤጲስቆጶሳት ። ስፍነ ፡ ጊዜ ፡ ዘነትዐ ፡ ምጢእ ፡ ወውእቱ ፡ ተመይጠ ፡ ወክነ ፡ መዋኤ ። ስፍነ ፡ አህጕረ ፡ ጽኑዓነ ፡ አለ ፡ አመዝበሮን ፡ ወስፍነ ፡ አብያተ ፡ አለ ፡ አንኀሎን ፤ ወስፍነ ፡ ዕደወ ፡ ኀያላነ ፡ አለ ፡ ረሰየ ፡ ይትዋነይዎሙ ፡ ዕዌያት ። ተአምር ፡ ስፍነ ፡ ፃገሥተ ፡ ርኩሳነ ፡ አለ ፡ ዐለዉ ፡ (ቀሌ ። አፈ ፣ ተ፲፭ ። ቢኖይ ። ዮሴፍ ። ግንዘ ። ዲድ ፣ ፱) ።

እስፍንቱ ፤ ስንቱ ፣ ስንቶቹ ፤ ስንቶች ፤ ምን ፣ ያኽሎች ። በእስፍንቱ ፡ ፀለታት ። እስፍንቱ ፡ ዓመታት ፡ ዘነበርከ ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ሀገር ። እስፍንተ ፡ ይደልዎ ፡ ለእኍ ፡ ከመ ፡ ይንበር ፡ ውስተ ፡ ማኅበር ። እስፍንተ ፡ ነፍሳተ ፡ ሰብእ ፡ ኀደሰ ፡ ተአምርኪ ፡ ዘመውጠ ፡ (ስንክ ፣ ሐምሌ ። ሬልክ ፣ ፵፩ ። ደራሲ) ።

ሰፍነግ ፤ (ብ ፣ ሰፋንግ ። ጽር ፣ ስፖጎስ ። ዕብ ፣ ስፎግ ። ዐረ ፣ ሰፍንጅ) ፤ በቁሙ ፤ የባሕር ፣ ውቃያ ፣ እንጕዳይ ፤ ለስላሳ ፣ ዐይናማ ፣ የጨንገራ ፣ ዐይነት ፤ ዋገላ ፣ ማጠቢያ ፣ መታጠቢያ ፤ ውሃ ፣ የሚመጥ ፣ የሚያነሣ ። ሰፍነገ ፡ ልምሉም ። ምድር ፡ ተፈጥረት ፡ በአምሳለ ፡ ሰፍነግ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፡ (አፈ ፣ ተ፩ ። ቀሌ ። ማቴ፳፯ ፣ ፵፰ ። ማር፲፭ ፣ ፴፮ ። ዮሐ፲፱ ፣ ፳፱) ።

ሰፈፍ ፤ ፎት ፤ (ሰፈፈ ፣ ይሰፍፍ ፣ ይስፍፍ ፤ ሰፈነ ። ዕብ ፣ ሳፋፍ ። ዐረ ፣ ሰፈ) ፤ መስፈፍ ፣ መንሳፈፍ ፤ መስፋት ፣ መምላት ፣ መንተርፈፍ ፤ መልቶ ፣ መትረፍ ፣ መትረፍረፍ ፤ ከልክ ፣ ማለፍ ፤ የፈሳሽ ። ናሕንሐንና ፣ ዛሕዝሐን ፣ እይ ፤ የዚህ ፣ ጎር ፣ ናቸው ። ወለዝንቱ ፡ ግብር ፡ ናሁ ፡ ንሬእዮ ፡ ዙሉ ፡ ዕለተ ፡ ይሰፍፍ ፡ በውስተ ፡ ዙሉ ፡ ዓለም ። እምከመ ፡ ጸርየ ፡ ልቡና ፡ ወኅሊና ፡ ኢይትዐደው ፡ እምዐቅሙ ፤ ወእምከመ ፡ ሰፈፈት ፡ ፍትወት ፡ ትከውን ፡ ሐጸ ፡ ቀታሌ ። ከመ ፡ ይስፍፋ ፡ መዛግብቲከ ፡ ብዙኀ ፡ ሥርናየ ፡ ወወይነ ፡ ማሕበብትከ ፡ ይስፍፍ ። ከመ ፡ እብነ ፡ ፈለግ ፡ ይሰፍፍ ፡ (አፈ ፣ ተ፳፭ ። ፈላስ ። ምሳ፫ ፣ ፲ ። ኢዮ፳፪ ፣ ፳፱) ።

—፤ ማጥራት ፣ ማጥለል ፤ የጠላ ፣ የጠጅ ፣ የማር ፣ የወተት ።

ስፉፍ ፤ (ፋን ፣ ፋት ፣ ፍፍት) ፤ የሰፈፈ ፤ የመላ ፣ የተረፈ ፤ የጠራ ፣ የጠለለ ። ሳፊ ፣ እንዲል ፣ ጥሩ ፣ ሲል ፣ (ዐረብ) ።

ሰፈፍ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ የማር ፣ ገለባ ፤ የጠላ ፣ ሐሠር ፣ ገፈት ።

ሰፈር ፤ ሮት ፤ (ሰፈረ ፣ ይሰፍር ፣ ይስፍር ። ዕብ ፣ ሳፋር) ፤ መስፈር ፣ መቍጠር ፤ መጣፍ ፣ መነመር ፤ መለካት ፣ መመጠን ፤ ከልክ ፣ ከሚዛን ፣ ከቍና ፣ ከላዳን ፣ ከመዝገብ ፣ ማግባት ፤ ይህን ፣ ያኽል ፣ ማለት ። ስእኑ ፡ ኍልቆተ ፡ ወሰፈረ ፡ እምነ ፡ ብዝኁ ። በመስፈርት ፡ ዘሰፈርከሙ ፡ ይሰፍሩ ፡ ለክሙ ። መኑ ፡ ዘሰፈሮ ፡ ለማይ ፡ በሕፍኑ ። ሰፈራ ፡ እግዚ ፡ ለመንግሥትከ ። ከመ ፡ ይስፍራ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ (ኩፉ ፣ ፵ ። ማቴ፯ ፣ ፪ ። ኢሳ፵ ፣ ፲፪ ። ዳን ፣ ፭ ፣ ፳፱ ። ዘካ፪ ፣ ፪) ።

—፤ መስፈር ፤ በቁሙ ፣ ቦታ ፣ መያዝ ፤ ሲኼዱ ፣ ውሎ ፣ ማረፍ ፤ መጠለል ፤ ድንኳን ፣ መትከል ፤ ለማደር ። ግዐዘ ፡ እምነ ፡ አራራ ፡ ወሰፈረ ፡ ውስተ ፡ ዱቂ ፡ (ታሪ ፣ ነገ) ።

ሰፋሪ ፤ (ሪት ፣ ርያን ፣ ያት) ፤ በቁሙ ፤ የሚሰፍር ፤ የሚቈጥር ፤ ቈጣሪ ፣ ነማሪ ።

አስፈረ ፤ አሰፈረ ፣ አስቈጠረ ፤ ስፈሩ ፣ ቍጠሩ ፣ አለ ። ያሰፍር ፡ ሥርናየ ፡ (ኩፉ ፣ ፵፫) ።

ተሰፍረ ፤ ተሰፈረ ፤ ተለካ ። ኢይሰፈር ፡ ኆጻ ፡ ባሕር ፡ (ኤር፴፫ ፣ ፳፪) ።

ስፉር ፤ (ራን ፣ ራት ፣ ፍርት) ፤ የተሰፈረ ፤ የተለካ ። ኢምጡን ፡ ወኢስፉር ፡ (መጽ ፣ ምስ) ።

ስፍረት ፤ መስፈር ፤ መሰፈር ፤ አሰፋፈር ፤ ስፍሮሽ ፣ ስፈራ ፤ እርምጃ ። እለ ፡ ያሰግሩ ፡ በስፍረተ ፡ እግር ፡ ወበመስፈርተ ፡ እድ ፡ (ቀሌ) ።

ስፍር ፤ በቁሙ ፤ ልክ ፡ መጠን ፤ ይህን ፡ ያክል ፡ የሚባል ፤ አኃዝ ፡ ቍጥር ። የዐረብ ፡ ዜሮ ።

መስፈርት ፤ (ታት ፤ መሳፍር ፡ ት) ፤ መስፈሪያ ፤ መቍጠሪያ ፤ ልክ ፡ መጠን ፡ ሚዛን ። ንግበር ፡ መስፈርተ ፡ ንስቲተ ። መስፈርተ ፡ ኢፍ ። መሳፍር ፡ ክልኤ ። ወሀቦ ፡ ሜጦ ፡ ለውእቱ ፡ መካን ፡ በመስፈርት ፡ ወርቅ ፡ ስድስቱ ፡ ምእት ። ኢይገብሩ ፡ ዐመፃ ፡ በውስተ ፡ ሐሳበ ፡ አውራኅሆሙ ፡ ወኢበመሳፍረ ፡ ሚዛኖሙ ፡ (ዓሞ ፰ ፡ ፭ ። ሩት ፪ ፡ ፲፯ ። ምሳ ፳ ፡ ፲ ። ፩ዜና ፡ ፳፩ ፡ ፳፭ ። መቃ ፡ ገ፲) ።

ሰፈር ፤ በቁሙ ፤ ስፍራ ። ማፍ ፡ ዳርቻ ፡ ዘርፍ ። ዘፈርንና ፡ ዘርፍን ፡ ጽፍርንም ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ።

ምስፋር ፤ (ራት) ፤ መስፈሪያ ፡ መሳፈሪያ ፤ ዕፈር ፡ ስፍራ ፡ ቦታ ፤ ምዕራፍ ።

ስፍራ ፤ (ትግ ፡ ወዐረ) ፤ በቁሙ ፤ ማእድ ፡ ሰደቃ ።

አስፌር ፤ ዓምና ፤ ያለፈው ፡ ዓመት ፤ ስፍሩና ፡ ቍጥሩ ፡ የመላለት ። ምስክር ፡ ሳይኖረው ፡ ባላገባቦች ፡ ይሉታል ፤ አሚርን ፡ ተመልከት ፡ (ደቂቅ ፡ አገባብ) ።

ሳፍራ ፤ (ዐረ ፡ ጸፍራ) ፤ የነፋስ ፡ ባሕርይ ፤ ነፋሳዊ ፡ ጠባይ ። ሳፍራ ፡ ዘውእቱ ፡ ጠባይዐ ፡ ነፋሳዊ ። ፅንስ ፡ ይትወለድ ፡ እምኔይለ ፡ ሳፍራ ። ሀኬት ፡ ይትወለድ ፡ እምነ ፡ ሳፍራ ፡ (ፈላስ ፡ ገ፲፯ ፡ ፴ ፡ ፹፰) ።

ሶፎር ፤ (ጽር ፡ ሶፊር ። ዕብ ፡ አፌር) ፤ የወርቅ ፡ አገር ። አፌርን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። እብነ ፡ ፈለገ ፡ ሶፎር ፡ (ኢዮ፳፱ ፡ ፳፱) ።

ሶፎር ፤ (ጽር ፡ ሳፕፌሮስ ። ዕብ ፡ ሳፊር) ፤ ዕንቍ ፡ የዕንቍ ፡ ስም ። ሰንፔርን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ጣፊና ፡ መላሽ ፡ በሰንፔር ፡ ፈንታ ፡ ሶፎር ፡ እያሉ ፡ ኹለት ፡ ስም ፡ አድርገውታል ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፯ ። የካ፱ ። ድጓ ። አርጋ ፡ ፯) ።

ሰፈርጐል ፤ (ዐረ ፡ ሰፈጃል) ፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም ፤ ፍሬው ፡ ብጫ ፡ የትርንጎ ፡ ዐይነት ፤ መጠኑ ፡ ከትርንጎ ፡ የሚያንስ ፤ ጥፍጥ ፡ (ቄስጠ ፡ ፴፱ ። ቢኖ ይ) ።

ሰፈርጐል ፡

ስፋሪዳ ፤ (ጽር ፡ ስፌሪዲያ) ፤ ክብ ፡ እንክብል ፡ ድንብልብል ፤ እንደ ፡ ኳስ ፡ ያለ ። ስፋሪዳ ፡ ዘኅጹን ፡ እለ ፡ ርሱናት ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳) ።

ሰቅ ፤—በቁሙ ፡ ማቅ ፤—ሠቅ ።

ሳቀየ ፤—በቁሙ ፤—ሣቀየ ።

ሰቅይ ፤ ዮት ፤ (ሰቀየ ፡ ይሰቂ ፡ ይስቂ ። ዐረ ፡ ሰቀይ ። ዕብ ፡ ሻቆህ ። ሱር ፡ ሽቄይ) ፤ ማጠጣት ፡ ማርካት ፤ መጠጥ ፡ መስጠት ፤ መጨመር ። እስቅያ ፡ ለገነት ። ይፈለፍል ፡ ነቅዐ ፡ ወይሰቂ ። ዘይሰቅዮሙ ፡ ለአድባር ። ሰቀየነ ፡ ማየ ። ሰብዐቱ ፡ መሳውር ፡ በዘይሰቅይዎን ፡ ለመኃትዊሃ ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፴፩ ። ዮኤ፫ ፡ ፲፰ ። መዝ ፡ ፻፫ ። አፈ ፡ ድ፺ ። ዘካ፱ ፡ ፱) ።

ሰቃዪ ፤ መስቀዪ ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ቀይት) ፤ የሚያጠጣ ፡ አጠጭ ፡ ጪ ፤ ዐዳይ ፡ ዕጪ ። ሰቃዩ ፡ አትክልት ። ሥሡዓን ፡ በላዕያን ፡ ወሰቃይያን ፡ ወሰካርያን ፡ (አዋል ። መቃ) ።

ተሰቅየ ፤ ተጠጣ ፤ ውሃው ። ጠጣ ፡ ረካ ፡ ጠገበ ። ወምድርሰ ፡ እምነ ፡ ዝናም ፡ ትሰቀይ ፡ ማየ ፡ (ዘዳ፲፩ ፡ ፲፩) ።

ስቁይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ቂት ፡ ቅይት) ፤ የጠጣ ፡ የረካ ፡ የጠገበ ። ስቁይ ፡ እማይ ፡ (ኢዮ፲፭ ፡ ፲፭) ።

ስቅየት ፤ መጠጣት ፡ (ጥጠ) መጠጣት ፤ ማጠጣት ፤ አጠጣጥ ፡ (አርጋ ፡ ፫) ።

መስቄ ፤ (ብ ፡ መሳቅይ) ፤ ማጠጫ ፤ መጠጥ ፡ መስጫ ፤ መቅጃ ፡ መገልበጫ ። የሸማኔ ፡ ዕቃ ፡ መወርወሪያ ፤ ማጉን ፡ ለድር ፡ ወይም ፡ ግራውን ፡ ለዝሓ ፡ የሚያጠጣበት ። ቀናዲለ ፡ ወመሳቅየ ፡ መኃትወ ፡ ወመሳውረ ። ንዋየ ፡ መስቄ ፡ (ክብ ፡ ነገ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ) ።

መስቄ ፡

ምስቃይ ፤ (ያት) ፤ ቦይ ፡ መትረብ ፤ የመስኖ ፡ ውሃ ፡ የሚሳብ ፡ የሚጐተት ። ዘቦቱ ፡ ምስቃይ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ይደልዎ ፡ ለረኪበ ፡ ፍኖት ፡ ኀበ ፡ በዊእ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፴፯) ።

ሰቂል ፤ ሎት ፤ (ሰቀለ ፡ ይሰቅል ፡ ይስቅል ። ዕብ ፡ ሻቃል ። ሱር ፡ ሽቃል ፤ ትቃል ። ዐረ ፡ ተቀለ ፤ ሸቀለ) ፤ መስቀል ፡ ማንጠልጠል ፤ መመዘን ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ማንሣት ፤ ማጓን ። ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወሰቀሎ ። ሰቀላ ፡ ለምድር ፡ ዲበ ፡ ዐራቃ ። ንሕነ ፡ ሰቀልናሁ ፡ ለሰማይ ፡ ዘእንበለ ፡ ፀምድ ። ሰቀለ ፡ መንጠዋልዐ ፡ ዘወርቅ ። መትከል ፡ በዘይሰቅሉ ፡ ቦቱ ፡ ሎሉ ፡ ንዋየ ። ሰቀሉ ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤተ ፡ ፈያተ ። ሰቀልዎ ፡ መልዕልተ ፡ ዕፀ ፡ ነዊኅ ፡ (ኢሳ፵፱ ፡ ፭ ። ኢዮ፳፮ ፡ ፯ ። ቀሌ ። አፈ ፡ ተ፳፭ ። ሕዝ፲፭ ፡ ፫ ። ድጓ ። ያሐ፲፱ ፡ ፲፰ ። ስንክ ፡ መጋ፱) ።

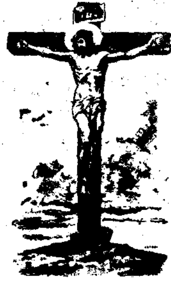
ሰቃሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ ቀልት) ፤ የሚሰቅል ፤ የሚያንጠለጥል ፤ መዛኝ ፡ ሰቃይ ። እይሁድ ፡ ሰቃልያን ፡ (ቀሌ) ።

እስቀለ ፤ አሰቀለ ፤ አስመዘነ ።

ተሰቅለ ፤ ተሰቀለ ፡ ተመዘነ ፤ ተያዘ ፡ ተንጠለጠለ ። ተሰቅለ ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ። ምንትኑ ፡ ዘይሰቀል ፡ ቦቱ ፡ ኀሊናሁ ። ይሰቀሉ ፡ በአጽምዖቶቱ ። በእላ ፡ ክልኤ ፡ ትእዛዛት ፡ ተሰቅሉ ፡ ኦሪት ፡ ወነቢያት ፡ (፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፳፬ ። ፊልክ ፡ ፪፻፬ ። ሉቃ ፲፱ ፡ ፵፰ ። ማቴ ፳፪ ፡ ፵) ።

ስቁል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ቅልት) ፤ የተሰቀለ ፡ የተንጠለጠለ ፤ አንጥልጥል ። ዲበ ፡ ምንት ፡ ስቁል ፡ ሐባቃቲሃ ። ወይከውኑ ፡ ስቁላነ ፡ ቦቱ ። ዘስቁል ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ። ነጸሩ ፡ ጦማረ ፡ ስቁለ ፡ ማእከለ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ። ሕግ ፡ ወነቢያት ፡ ስቅልት ፡ ውስተ ፡ ፍቅረ ፡ እግዚ ፡ ወፍቅረ ፡ ቢጽ ። ተገብሮሙ ፡ ስቁል ፡ በእግዚአ ፡ መናፍስት ። ስቁል ፡ በለጸቢጸ ፡ በቅል ፡ (ኢዮ ፴፰ ፡ ፮ ። ኢሳ ፳፪ ፡ ፳፬ ። ዘዳ ፳፩ ፡ ፳፫ ። መጽ ፡ ጦማ ። ፊልክ ፡ ፻፳፮ ። ሔኖ ፴፰ ፡ ፪) ።

ስቅለት ፤ በቁሙ ፤ መስቀል ፤ መሰቀል ፤ አሰቃቀል ፤ ሰቀላ ፡ ስቅሎሽ ፤ ሰቁልነት ። ስቅለቱ ፡ ለኢየሱስ ። በእንተ ፡ ስቅለትከ ፡ ወሞትከ ፡ (ቀሌ ። ግንዘ) ።

ስቅለት ፡

ሰቀላ ፤ (ብ ፡ ሰቃልው) ፤ በቁሙ ፤ ቤት ፡ ድንኳን ፡ ሞላላ ፡ ዥላላ ፤ ክብና ፡ ምእዙን ፡ ያይደለ ። በአምሳለ ፡ ሰቀላ ። ገበርተ ፡ ሰቀላ ። ቦአ ፡ ውስተ ፡ ሰቀላሁ ፡ ወሰከበ ። ሠለስቱ ፡ ሰቃልው ። በሰቃልው ፡ ወበአጉበር ፡ (ገድ ፡ ተክ ። ግብ ፲፰ ፡ ፫ ። ኩፋ ፡ ፯ ። ማቴ ፲፯ ፡ ፬ ። መቅ ፡ ታም) ።

ሰቅል ፤ ሰቅሎስ ፡ ን ፤ (ጽር ፡ ሲክሎስ ። ዕብ ፡ ሼቄል) ፤ የሚዛን ፡ ደንጊያ ፤ ብረት ፡ ርባስ ፤ ኻያ ፡ አቦሊ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ዲድርክም ፡ የሚያነሣ ። የገንዘብ ፡ ስም ፤ ወርቅ ፡ ብር ፡ እንደ ፡ ዲድርክም ፡ ያለ ፤ እስራኤል ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ የሚሰጡት ፤ አንዱ ፡ ሰቅል ፡ ፪ ፡ ድሪም ፡ ወይም ፡ ፳ ፡ ጌራ ፤ ጌራና ፡ አቦሊ ፡ ሰቅልና ፡ ዲድርክም ፡ ትክክል ፡ ናቸው ፤ ሃው ፡ ሰቅል ፡ ፩ ፡ ምናን ፡ ይኾናል ፡ (ዘፀ፴ ፡ ፳፫ ፡ ፳፬ ። ፴፱ ፡ ፩ ፡ ፪ ። መሳ ፳ ፡ ፳ ። ሕዝ ፬ ፡ ፲ ። ማሕ ፡ ፲፪) ።

መሰቀል ፤ (ዕብ ፡ ሚሽቃል ፤ ሚዛን) ፤ በቁሙ ፤ መስቀያ ፤ መመዘኛ ፤ መስቀያ ፤ መንጠልጠያ ፤ ለሞት ፡ የሚያበቃ ፡ መከራ ። ይጹር ፡ መስቀለ ፡ ሞቱ ። እምነት ፡ ዘመስቀለ ፡ ክርስቶስ ። አስተርእዮቱ ፡ ለመስቀል ። እስመ ፡ ነገረ ፡ መስቀሉስ ፡ እበድ ፡ ውእቱ ፡ በኀበ ፡ ህጉላን ፡ (ማርቆ ፡ ፰፬ ። ስንክ ፡ መስ ፲፯ ። መጋ ፲ ። ፩ቆሮ ፡ ፩ ፡ ፲፰) ።

መስቀላት ፤ **መሳቅል** ፤ መስቀሎች ፤ መከራዎች ፡ (ስንክ ፡ ታኅ ፡ ፲፯ ። መጋ ፲ ። ግንቦ ። ዮሐ ፲፱ ፡ ፴፩) ።

መስቀላዊ ፤ የመስቀል ፡ ወገን ፤ ዐይነት ፤ ምልክት ፤ መስቀልኛ ፡ ማ ፤ ባለመስቀል ፤ መስቀላም ። አምሳክ ፡ መስቀላዊ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

መስቀለ ፤ መስቀል ፡ ኾነ ፤ መስቀል ፡ መሰለ ፤ ተመሳቀለ ።

ምስቁል ፤ (ላን ፡ ላት ፡ ቅልት) ፤ የተመሳቀለ ፤ ምስቅል ፤ መስቀልማ ። ምስቁለ ፡ አእዳው ። ይገብር ፡ መንደለ ፡ ምስቁለ ፡ ላዕለ ፡ መቃክፍቲሁ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፴፮ ፡ ፳ ። ፴፭ ፡ ፳) ።

አመስቀለ ፤ አመሳቀለ ፤ መስቀል ፡ አደረገ ።

ሰቂማ ፤ **ሰቂሞን** ፤ (ጽር ፡ ሲኪማ ። ዕብ ፡ ሽኬም) ፤ ሴኬም ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ ቦታ ፤ ያዕቆብ ፡ ከሴኬም ፡ አባት ፡ ከኤሞር ፡ የገዛት ፤ ኋላም ፡ ለዮሴፍ ፡ የሰጣት ፡ (ዘፍ ፴፫ ፡ ፲፰—፳ ። ግብ ፯ ፡ ፲፮ ። መዝ ፶፱ ፡ ፮) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ምርኮ ፡ ይሉታል ፤ ባለቅኔዎችም ፡ ሰቀመ ፡ ማረከ ፡ ብለው ፡ ይገባሉ ፤ ኹሉም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ኤሞር ፡ የሀገሪቱ ፡ ቀንድ ፡ ዋና ፡ ባላባት ፡ ገዥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ በልጁ ፡ ስም ፡ ሴኬም ፡ አስኘቷታል ። ያዕቆብም ፡ ዳስና ፡ በረት ፡ ስለ ፡ ሠራባት ፡ ሱኮት ፡ ብሏታል ። ሴኬም ፡ ህየ ፡ በዲና ፡ ተሀጉለ ፡ ወበሳራ ፡ አቤሜሌክ ፡ ቂስለ ፡ (ቅኔ ። ዘፍ ፴፬ ፡ ፩—፱) ። የግእዝ ፡ መላሾች ፡ ሴኬምን ፡ ሰቂማ ፡ ስላሉት ፡ ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ ተሳስቷል ፤ ሰቂማና ፡ ሴኬም ፡ ፩ ፡ ስም ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ኹለት ፡ አይደለም ።

ሰቍቍ ፤ **ቆት** ፤ (ሰቄቄ ፡ ይሰቍቍ ፡ ይስቍቍ ። ዕብ ፡ ሻቃቅ ፤ ሹቅ ። ዐረ ፡ ሻቀ) ፤ መፈለግ ፡ መሻት ፤ መመኘት ፡ መጐምጀት ፤ መውደድ ፡ መማማት ፤ ባንድ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ መውደቅ ፤ ልሙትበት ፡ ማለት ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በሰቄቄ ፡ ፈንታ ፡ ተሰቄቄ ፡ ይላል ። ኢተሰቄቁ ፡ ንዋየክሙ ። ንፍረት ፡ ተሰቍቆ ፡ ንዋየ ፡ ባዕድ ። ዘኢይሰቄቆ ፡ ንዋየ ፡ ባዕድ ፡ በዐመፃ ፡ (ግብጽ ፡ ፴፫ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፭ ፡ ፳ ። ቀሌ) ።

ተሰቄ ፤ **ተሰቄቄ** ፤ ተሻ ፡ ተፈለገ ፡ ተወደደ ፤ ገንዘቡ ።

አሰቄቄ ፤ **አስተሰቄቄ** ፤ አሻ ፡ አስፈለገ ፤ አስመኘ ፡ አስጐመዠ ፡ (ገድ ፡ ኪሮ) ።

ሰቄቃው ፤ —ጩኸት ፤ —ቄቀወ ፡ አሰቄቀወ ።

ሰቍር ፤ **ሮት** ፤ (ሰቄረ ፡ ይሰቍር ፡ ይስቍር ፤ ነቄረ ። ዕብ ፡ ዳቃር ፤ ወጋ ፡ ሰነቀረ) ፤ መሸንቈር ፤ መሰርሰር ፡ መብሳት ፡ መንደል ፤ መፋር ፡ መቈፈር ፤ ለመብሳት ። ስሕሳን ፡ ኢይክል ፡ ይስቍሮሙ ፡

ማይ፤ ይሰቍሩ፡ አብያተ ። ኢይሰቍሮ፡ ቀስተ፡ ብርት ። ትሰቍር፡ አንፎ፡ በኅርወት ። ይሰቍር፡ እዝነ፡ ጥይዕተ ። ሰቊረ፡ እዘኒሆሙ፡ (ዮሴፍ ። ኢዮ፶፩፡ ፲፱፡ ፳፩ ። ቅዳ፡ ዮሐ ። ቀሌ) ።

ሰቋሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ቌርት)፤ የሚሸነቍር፡ የሚበሳ፤ ሰርሳሪ፡ ሸንቋሪ ።

መስቌር፤ (ብ፡ መሳቍር)፤ መሸንቈሪያ፤ መብሻ፡ መሰርሰሪያ፤ ወስፌ፡ አሌ፡ ምግር ።

መስቀር፤ (ዕብ፡ ሚሽቃር)፤ የተሳበና፡ የጌሊ፡ ቤት፤ ዘጉሉ፡ ልብሱ፡ መደበቂያውና፡ መሸንቀሪያው ። መርከብ፤ ታቦተ፡ ኖኅ፤ ውስጠ፡ ክፍት፡ ባለ መስኮት፡ ማለት፡ ነው ። ጸረበ፡ ሎቱ፡ መስቀረ፡ ዐቢየ፡ ወነበረ፡ ዲቤሃ፡ ወሠሰለቱ፡ አልሕምት፡ ነበሩ፡ ምስሌሁ፡ በይእቲ፡ መስቀር ። ወውእቱ፡ መስቀር፡ ይጸቢ፡ ዲበ፡ ማይ ። መስቀረ፡ ዕፀ ። እትአመን፡ ብቲ፡ እስመ፡ አርኣያ፡ መስቀር፡ ይእቲ፡ (ገድ፡ አዳ ። ሔኖ፹፱፡ ፩፡ ፮፡ ፰ ። አርጋ፡ ፫ ። ድጓ) ።

አስቌረ፤ አሸንቈረ፤ አስበሳ፡ አበደለ ።

ተሰቍረ፤ ተሸንቈረ፤ ተሰረሰረ፤ ተበሳ፡ ተነደለ ። ተሰቍረ፡ እዱ፡ (ስንክ፡ ኀዳ፳፰) ።

ስቊር፤ (ራን፡ ራት፡ ቍርት)፤ የተሸነቈረ፡ ሸንቍር፡ ብስ፡ ነዳላ፡ ሥንጥቅ ። ጸሐብ፡ ስቊር ። ጽሒድ፡ ስቍርት ። እብን፡ ስቊር፤ (ሚራ፳፩፡ ፲፱ ። ምሳ፳፫፡ ፳፯ ። ስንክ፡ መ፱፩) ።

ስቍረት፤ መሸንቈር፤ መብሳት፤ መበሳት፤ ሕበሳስ፡ ብስ፡ ነዳላ፡ ሸንቍር፤ ሸንቍርነት ። ረከብኩ፡ ስቍረተ፡ ውስተ፡ አረፍት ። ፈነወ፡ እዴሁ፡ እንተ፡ ስቍረት ። ስቍረተ፡ መርፍእ ። ስቍረተ፡ ኵሑሕ ። ሶበ፡ አብአ፡ መራኁተ፡ ውስተ፡ ስቍረቱ፡ ለማዕጾ፡ ተርኅወ፡ ፍጡነ ። ደይ፡ እዴከ፡ ውስተ፡ ስቍረተ፡ እዴየ፤ (ሕዝ፰፡ ፯ ። ማሕ፭፡ ፬ ። ማቴ፲፱፡ ፳፬ ። ዘፀ ፵፫፡ ፳፪ ። ስንክ፡ ሠኔ፲፪ ። ኪዳ) ።

ስቍሩር፤ ሰቊራር፤—የተጠላ፤ የሚያስጠይፍ፤—ቊሪር፡ ቌረ፡ አስቌረረ ።

ሲቃርዮን፤ (ጽር፡ ሲኳሪያን)፤ ዕደወ፡ ደም፤ መጥበሕታውያን፤ ሾተላሞች፤ ባለሾተሎች፡ ሾተል፡ ታጣቆች፤ ሽፍቶች፡ ወንበዶች፡ (ግብ፳፩፡ ፴፰) ። ሲካ፡ የሾተል፡ ስም፡ ስም ።

ሰቆጽዮን፤ (ጽር፡ ስኩፒያን ። ዕብ፡ ሚጽፋ)፤ ስመ፡ ሀገር፤ መሴፋ፤ በብንያም፡ ክፍል፡ ያለች ። ማያ፡ መመልከቻ፡ በር፡ ዐንገት፤ ጉበኛ፡ ዘበኛ፡ የሚቆምበት፡ ማለት፡ ነው፡ (፫ነገ፡ ፲፭፡ ፳፪ ። ኢያ፲፰፡ ፳፮) ። መሴፋ፡ (ሚጽፋ)፡ ተብለው፡ የሚጠሩ፡ ብዙ፡ አገሮች፡ ናቸው፡ (ኢያ፲፭፡ ፴፰ ። መሳ፳፡ ፩ ። ፩ነገ፡ ፯፡ ፭) ።

ሲራ፤—ሚራይ፤—ሜረየ ።

ሰረበ፤—ማገ፤—ሠረበ ።

ሳራብ፤—ሳማ፡ ዶቢ፤—ሣራብ ።

ሰርብ፤ (ትግሬ)፤ ቋንቋ፡ ባት ።

ሰሪብ፤ በት፤ (ሰረበ፡ ይሰርብ፡ ይስርብ ። ዐረ፡ ሰሪበ)፤ መፍሰስ፡ መውረድ፤ መጕረፍ፡ መንኳኳት፤ መንደልደል፡ መንፏፏት፤ መንቧቧት፡ የዝናም፡ የውሃ ። ከጥሬው፡ በቀር፡ አንቀጹ፡ አይገኝም ።

ሰርብ፤ ሰረብ፤ (ብ፡ አስራብ)፤ ፏፏቴ፡ ፏፏቴ፤ የዝናም፡ የገደል፡ የማዕበል፡ ውሃ፤ ምንጭ፡ ዐዘቅት፡ ወንዝ፡ (ቦንቧ)፡ አሸንዳ፤ መስኖ ። አስራበ፡ ሰማይ ። አስራበ፡ ማይ ። አስራበ፡ ቀላይ ። ቃለ፡ ነቢያት፡ ዘይውሕዝ፡ ከመ፡ አስራበ፡ ወርቅ፡ ንጹሕ ። ለእመ፡ አውሐዘ፡ እግዚ፡ አስራበ፡ እክል፡ እምሰማይ፤ (ዘፍ፯፡ ፲፩ ። ጥበ፲፯፡ ፲፯ ። አርጋ፫ ። መዝ፡ ፵፩ ። ፬ነገ፡ ፯፡ ፪) ።

ሰሪግ፤ ጎት፤ (ሰረገ፡ ይሰርግ፡ ይስርግ፤ ሰርገወ ። ዐረ፡ ሰሪጀ ። ዕብ፡ ሳራግ ። ሱር፡ ስራግ)፤ መሥራት፡ መታታት፤ መጥለፍ፡ ማቈላለፍ፤ ሥረ፡ ወጥ፡ ማድረግ፤ የሹራብ፡ የቀሚስ፡ የመርገፍ ። መሰረግ፤ ሰርግ፡ ማድረግ፡ መደገስ፤ የሰርጉን፡ ቤትና፡ የሰርጉን፡ ልብስ፡ መሸለም፡ ማስጌጥ፤ ማንቈጥቈጥ ። ረቀመንና፡ ረገፈን፡ እይ፤ የዚህ፡ ጎር፡ ናቸው ።

ሰራጊ፤ ሰርጋዊ፤ የሚያስጌጥ፡ የሚሸልም፤ አስጊያጭ፡ ሸላሚ፤ ሰርገኛ ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በሰረገና፡ በሰርገወ፡ ፈንታ፡ አሰርገወ፡ ይላል፤ አያሰኝም ። አሰርገወ፡ ዕበየ፡ ለጥበቢሁ ። አሰርገኩኪ፡ ሰርጐ ። አሰርገከ፡ ሰማየ፡ ፀሓየ፡ ወወርኀ ። አሰርገካ፡ ለምድር ። አሰርገዎ፡ ነገረ፤ (ሚራ፵፪፡ ፳፩ ። ሕዝ፲፮፡ ፲፩ ። መዋሥ ። ድጓ ። ተረ፡ ቄር) ።

ሰርግ፤ በቁሙ፤ ከብካብ፤ መርዓ፤ የጋብቻ፡ በዓል፡ ድግስ፤ የሚያጌጡበት፡ የሚሸለሙበት ።

ሰርጎ፤ (ጓት)፤ ጌጥ፡ ሽልማት፡ የሰርግ፡ የበዓል፡ ልብስ፤ መርዓዊና፡ መርዓት፡ ዘመዶቻቸውም፡ የሚለብሱት ። ሰርጐ፡ ወርቅ ። ሰርጐ፡ ያክንት ። ሰርጐ፡ መርዓት ። ትረስዕኑ፡ መርዓት፡ ሰርጓ ። ሰርጐ፡ ቤት ። ሰርጐሃ፡ ለሰማይ ። ሰርጓቲሆሙ፡ ሰርጐ፡ ወርቅ፡ ወብሩር ። ሰርጓተ፡ ሰማይ፡ (ዘፀ፴፪፡ ፪ ። ሚራ ፮፡ ፴ ። ኢሳ፫፡ ፲፰ ። ኤር፫፡ ፴፪ ። ፩ዜና፡ ፳፱፡ ፲፱ ። ዘዳ፲፮፡ ፫ ። መቅ፡ ታም ። ኤር፰፡ ፪) ።

አሰርገወ፤ (አድራጊ)፤ ሰረገ፤ ሰርገወ፤ የሰረገን፡ ፍች፡ ተመልከት ።

አሰርገወ፤ (አስደራጊ)፤ አስጌጠ፡ አሸለመ፤ ሽልማት፡ አሰጠ ።

ተሰርገወ፤ ተጌጠ፤ ተሸለመ፤ ጌጥ፡ ሽልማት፤ ተቀበለ፤ ለበሰ፤ ተፀረረ ። ተሰርገወት፡ አውቃፋተ ። ተሰርገወት፡ አዕኑጊሃ ። ብእሲት፡ ዘተሰርገወት፡ ሰርጓተ፡ ወርቅ፡ ወብሩር ። አኮ፡ በተሰርግዎ፡ ወርቅ፡ ወብሩር ። ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጌያት፡ (ዮዲ፲፡ ፬ ። ሆሴ፪፡ ፲፭ ። ፈ፡ መ፡ ፴፱፡ ፰ ። ጴጥ፡ ፫፡ ፫ ። ቀሌ) ።

ስርግው ፤ (ዋን ፡ ዋት ፡ ጉት) ፤ ያጌጠ ፡ የተጌጠ ፤ የተሸለመ ፡ ሽልም ፤ ሽልምልም ። ስርግው ፡ ን ድቀ ፡ ስርግዋን ፡ በወርቅ ። ርሱያት ፡ ወስርግዋት ። ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ስርጉት ፡ ከመ ፡ መርዓት ፡ (ሉቃ ፳፩ ፡ ፭ ። ኢሳ፴ ፡ ፳፱ ። መዋሥ ። ቀሌ) ።

ስርጋዌ ፤ (ውያት) ፤ ማጌጥ ፤ መጌጥ ፤ አጊ ያጊያጥ ። ጌጥ ፡ ሽልማት ፤ ልብስ ፤ መጎሪያ ። አንስት ፡ ምእመናት ፡ ኢይትመከሓ ፡ በስርጋዌሆን ። ስርጋ ዌሃ ፡ ለሰማይ ። ተዐበዩ ፡ ብነ ፡ በስርጋዌሆሙ ፤ ስር ጋዌሰ ፡ ለአፍራስ ፡ በሙ ፡ (፩ ፡ መ ፡ ጴጥ ፡ ፫ ። ሚ.ራጭ ፡ ፱ ። ቅኔ) ።

ስርግውና ፤ ሽልምነት ፤ ስርጎኝነት ፤ ሙሽር ነት ።

ሰረገላ ፤—በቁሙ ፤—ሠርገለ ።

ሰርዶ ፤ የማር ፡ ስም ፤ ጥሩ ፡ ማር ፤ ትሐግ ።

ሰርድዮን ፤ (ጽር ፡ ሳርዲዮስ ፤ ሳርዲ ዎን ። ዕብ ፡ ሾሀም) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ከ ቡር ፡ ደንጊያ ። ሶምን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። እብነ ፡ ሰርድዮን ። ዕንቈ ፡ ሰርድዮን ። ወሳድ ስት ፡ በሰርድዮን ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲ ። ምሳ፳፰ ፡ ፲፱ ። ራእ ፳፩ ፡ ፳) ።

ሰርዲኖ ፤ (ጽር ፡ ሳርዲኖን ። ዕብ ፡ አ ዴም) ፤ ገዢ ፡ ክማሁ ፤ ዕንቍ ፡ ቀይሕ ፡ (ራእ፬ ፡ ፫) ።

ሰርዶንክስ ፤ (ጽር ፡ ሳርዶኒክስ ። ዕብ ፡ ያህሎም) ፤ ገዢ ፡ ዓዲ ፡ ክማሁ ፤ ዕንቍ ፤ ብርቱ ፡ ጠን ካራ ፤ ሕብሩ ፡ ይህ ፡ የማይባል ፤ ባለመራ ፡ ባለምዕዛር ፡ (ራእ፳፩ ፡ ፳) ።

(ጥሬ) ሰረወ ፤—ነቀለ ፡ አጠፋ ፤—ሠረወ ።

ሰሬው ፤ ዎት ፤ (ሰረወ ፡ ይሰሩ ፡ ይስሩ ። ዕብ ፡ ሳራህ ። ዐረ ፡ ሰረይ) ፤ መዋጋት ፡ መታገል ፤ መበርታት ፡ ማየል ፤ ማሸነፍ ፡ መጣል ፤ ድል ፡ መንሣት ፤ አሸነፈ ፡ መግዛት ።

ሰርዌ ፤ (ብ ፡ ስረው ፤ ሰራዊት ። ዕብ ፡ ጽባእ ፤ ጽባኦት ። ዐረ ፡ ሰሪየት ፤ ብዙ ፡ ፈረ ሰኛ) ፤ ሰራዊት ፤ ጭፍራ ፤ ወታደር ፤ ዘማች ፤ የጦር ፡ ሕዝብ ፤ ሰልፈኛ ። ፋኑ ፡ መልአከ ፡ ሰርዌሁ ። ሶቤሃ ፡ መልአከ ፡ ሰርዌሆሙ ፡ ብእሲ ፡ ጽኑዕ ፡ (ዘኍ፳፩ ፡ ፳፱ ። ፩ዜና ፡ ፲፱ ፡ ፲፰ ። ፋንጅ ፡ ፲፩) ። ንእማን ፡ መል አከ ፡ ስረዊሆሙ ፡ ለሶርያ ፡ (፬ነገ ፡ ፩ ፡ ፩ ። ፳፩ ፡ ፲፱) ። መላእክተ ፡ ሰራዊት ። ሰራዊት ፡ ብዙኃን ፡ ወጽኑዓን ። ሰራዊተ ፡ አሕዛብ ። ሰራዊተ ፡ መላእክት ። ገብር ኤል ፡ ሊቀ ፡ ሰራዊተ ፡ ሰማያት ፡ (እስቴ፭ ፡ ፫ ። ዮኤ፪ ፡ ፭ ። ሕዝቅ ፡ ፳፱ ። ቅዳ ። ስንክ ፡ ሠኔ፲፫) ።

—፤ የሰራዊት ፡ ክፍል ፤ ክቢ ፤ ጕርጥ ፤ በያስጋዙና ፡ በያ ለታው ፡ የሚጎዝ ፡ የሚሰለፍ ፡ (ኢዮ፩ ፡ ፲፯ ። ፩ነገ ፡ ፲፩ ፡ ፲፭ ። መሳ፱ ፡ ፴፬ ፡ ፴፯) ።

ሰርዌ ፤ (ብ ፡ ሰራው ። ዕብ ፡ ሳር ፤ ሱ ሬም) ፤ የጦር ፡ አበጋዝ ፡ አዝማች ፡ አለቃ ፤ ደምባዥ ፡ ጠቅላይ ፤ ገዥ ፡ አዛዥ ።

ሰርጸ ፤ ሰርጸወ ፤ (ረዊጽ ፡ ሮጸ ፡ ሰ ። ዕብ ፡ ራጹጽ) ፤ ሰረጠ ፤ ስርጡጥ ፡ አለ ፤ ወለም ፡ አለ ፤ ዞረ ፤ ወለቀ ፤ ተሰበረ ፤ የሥር ፡ የኸርማት ፡ ያጥንት ፤ ከሩጫ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ። ዐጠ ፡ ጠገን ፤ ሸበለቀ ፡ አሰረ ።

ስርዋጽ ፤ ስሯጽ ፤ (ጺት) ፤ ማጥኛ ፡ መጠ ገኛ ፡ ማጥበቂያ ፤ ሽብልቅ ፡ ውሻል ፤ ስባሪ ፡ ሥንጣሪ ፡ ሥንጣቂ ፡ ሥንባጭ ። ይበውእ ፡ ስርዋጽ ፡ ውስተ ፡ እ ደሁ ፡ ወያቈስሎ ፡ (፬ነገ ፡ ፲፰ ፡ ፳፩ ። ኢሳ፴፮ ፡ ፮) ።

—፤ ማቅኛ ፤ ማክረሻ ፡ ማስታወቂያ ፤ እንደ ፡ ዚቅ ፡ እ ንደ ፡ ሽብልቅ ፡ በነገር ፡ መካከል ፡ የሚገባ ፡ ትርፍ ፡ ቃል ። ስርዋጽ ፤ እምቃሊ ፡ መምህር ፡ ኅሩይ ፡ አባዲሁ ፡ ሲ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፫) ።

—፤ ወለምታ ፤ ውልቃት ፡ ስብራት ፤ ቅጭታት ፤ ጕስምት ፡ (ፀማርኛ) ።

ሰረዘ ፤—በቁሙ ፤—ሠረዘ ።

(ጥር) ሰርሐ ፤—አቀና ፡ አበጀ ፤—ሠርሐ ።

ሰሬሕ ፤ ሖት ፤ (ሰርሐ ፡ ይሰርሕ ፡ ይስ ራሕ ። ዕብ ፡ ጣራሕ) ፤ መስራት ፡ መጣር ፤ መሸ ከም ፡ መደብለል ፤ መድከም ፡ መዛል ፡ ክስራ ፡ ክሸክም ፡ የተነሣ ። ሰሬሐ ፡ ወልታ ፡ ንጹን ። ኢትስራሕ ፡ ሎሙ ። ባሕቲትከ ። እንትኑ ፡ ብዙኀ ፡ ሰርሐት ፡ ለክሙ ። በእ ንተ ፡ እሉ ፡ ይሰርሑ ፡ ከመ ፡ ትባርክ ፡ ፍሬ ፡ ተግባ ሮሙ ። በዘቱ ፡ ስራሕየ ፡ ዘሰራሕኩ ። ትረክብ ፡ ሰፉ ሕከ ፡ (አዋል ። ዘኍ፲፩ ፡ ፲፯ ። ሮሚ፲፮ ፡ ፯ ። ቅዳ ። መ ክ፪ ፡ ፲፱ ። ሚራ፲፫ ፡ ፳፯) ። ሠርዐን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ፤ ሠርዐ ፡ የብልኀት ፤ ሰርሐ ፡ የጕልበት ።

ሰራሒ ፤ (ሒት ፡ ሕያን ፡ ያት ፤ ሕት) ፤ የሚሰራ ፡ የሚጥር ፤ የሚደክም ፡ የሚሸክም ፤ ሰራተኛ ።

ስሩሕ ፤ (ሓን ፡ ሓት ፡ ርሕት) ፤ የጣረ ፡ የ ደከመ ፤ ድኩም ። ስሩሓን ፡ ወክቡዳነ ፡ ጾር ። ስሩሓን ፡ ለገቢረ ፡ ፈቃዱ ፡ (ማቴ፲፩ ፡ ፳፰ ። ዲድ ፡ ፳፮) ።

ስራሕ ፤ (ሓት) ፤ ድካም ፡ ሸክም ፤ ጣር ፡ ጋር ፤ ሐሳብ ፡ ምጥቀ ፤ መከራ ፡ ጭንቅ ፤ ችጋር ። ርኢ ፡ ሕማ ምየ ፡ ወስራሕየ ። ዐበተ ፡ ስራሕ ፡ ወምንዳቤ ። ስ ራሑ ፡ ለመንበርት ። ስራሓቲሁ ፡ ለዝንቱ ፡ ዓለም ። ስራሕ ፡ እኩይ ። በዳማ ፡ ወበስራሕ ፡ (መዝ ፡ ፳፬ ። ሔኖ፵፩ ፡ ፱ ። ፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፯ ። ድጓ ። መክ፩ ፡ ፲፫ ። ፪ቆሮ ፡ ፲፩ ፡ ፳፯) ።

አስርሐ ፤ አሰራ ፤ አደከመ ፤ አሸከመ ፤ አሰለጠ ። ብእሲ ፡ ኃጥእ ፡ ያሰርሖ ፡ ለቢጹ ። አስርሕዎሙ ፡ ለእለ ፡ ለቀሕዎሙ ። አስራሕክሙ ፡ ብዙኀ ፡ በሕግ ። ለምንት ፡ ታሰርሑኒ ፡ (ሚክ፳፰ ፡ ፱ ። ፳፬ ፡ ፬ ። ሚልክ ፳ ። ኢዮ፲፱ ፡ ፳፮) ።

መስርሕ ፤ (ሕት ፡ ሓን ፡ ሓት) ፤ የሚያደክም ፤ አድካሚ ። ምግባራት ፡ መስርሕ(ሓ)ት ፡ (ፊልክ ፡ ፺፰) ።

ሳርሐ ፤—በራ ፤—ሣርኅ ።

ሰርጣን ፤ **ሸርጣን** ፤ (ዐረ ፡ ሰረጣን ። ዕብ ፡ ሳርጣን) ፤ ጕርምጥ ፤ የጕርምጥ ፡ ዐይነት ፤ እግራም ፤ ታናሽ ፡ የውሃ ፡ እንስሳ ። ኮከብ ፤ ከ፲፪ቱ ፡ መናዝል ፡ አንዱ ። ኮከብነቱም ፡ የሠኔ ፡ ነው ፤ ከፀሓይ ፡ ጋራ ፡ ፴፩ ፡ ዕለት ፡ ፳፯ ፡ ኬክሮስ ፡ ይመግባል ፡ (አቡሻ ፡ ፱) ።

ሰርጣን፡

(ጥረ) **ሰረየ** ፤—መዳኒት ፡ ሰጠ ፤—ሠረየ ።

ሰርይ ፤ ዮት ፤ (ሰረየ ፡ ይሰሪ ፡ ይስሪ ። ሱር ፡ ሸራእ ። ዐረ ፡ ሰራእ) ፤ መስረይ ፤ መፍታት ፤ መተው ፡ መልቀቅ ፤ ማንጻት ፡ ማውጣት ፤ ከኀጢአት ፤ ተነድገ ፡ ለከ ፤ ኩን ፡ ፍቱሐ ፤ ይቅር ፡ ለእግዜር ፡ ማለት ፤ ዕዳን ፡ በደልን ፡ ማቅለል ፤ የቂስ ፡ የተበዳይ ። ይሰሪ ፡ ለከ ፡ ኀጢአተከ ። ከመ ፡ እስረይ ፡ ሎሙ ፡ ኀጢአቶሙ ። እግዚ ፡ ሰረየ ፡ በእንተ ፡ እኪት ። ስረይ ፡ ሊተ ፡ ለኃጥእ ፡ እግዚኦ ፡ (ሚራ፳፰ ፡ ፪ ። ኢሳ፴፰ ፡ ፴፬ ። ዘፀ፴፫ ፡ ፲፬ ። ሉቃ፲፰ ፡ ፲፫) ።

ሰራዪ ፤ **መስረዪ** ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት ፤ ረይት) ፤ ይቅር ፡ ባይ ፤ ዕዳን ፡ በደልን ፡ የሚተው ፡ የሚያቀል ፤ ይቅር ፡ የሚል ። መሓሬ ፡ እከውን ፡ ወሰራዪ ፡ ለአበሳሆሙ ። እግዚ ፡ ሰራዪ ፡ ኀጢአትነ ። ሰራይያን ፡ ኀጣውእ ። ቍርባን ፡ ሰራዪ ፡ ኀጢአት ፡ (፪ዜና ፡ ፯ ፡ ፲፬ ። ቅዳ ። ፍ ፡ ን ፡ ፩ ። ፊ ፡ መ ፡ ፳፯ ፡ ፱) ።

አስረየ ፤ **አስተስረየ** ፤ አስተሰረየ ፤ ይቅር ፡ አሰኘ ፤ ይቅርታ ፡ ለመነ ፤ አማለደ ፤ በካሳ ፡ በጸሎት ፡ በመሥዋዕት ። ያስተስሪ ፡ ሎሙ ፡ ካህን ። ካህኒ ፡ ዘያስተሰሪ ፡ ኀጣውአ ፡ ሕዝብ ፡ (ዘሌ፬ ፡ ፳ ። ፱ ፡ ፯ ። ፲፬ ፡ ፯ ፡ ፳ ። ፲፱ ፡ ፲፱ ፡ ፳ ። መጽ ፡ ምስ) ።

መስተስርይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሪት ፡ ርዪት) ፤ የሚያስተሰርይ ፤ አስተስራዪ ፤ አማላጅ ፡ አስታራቂ ። ከመ ፡ ትኩን ፡ መስተስርየ ፡ ኀጢአት ። ገድለ ፡ ሆሙ ፡ ቅዱሳን ፡ መስተስርየ ፡ ኀጢአትየ ። ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መስተስርየ ፡ ዚአሁ ፡ ጌጋይ ፡ (ቀሌ ። መጽ ፡ ምስ ። ደራሲ) ።

ምስትስራይ ፤ (ያት) ፤ ማስተሰረያ ፤ ቦታ ፡ መማሪያ ። ምስአል ፡ ወምስትስራየ ፡ ኀጢአት ፡ (ቀሌ ። መቃ ። ድጓ) ። በምስትስራይ ፡ ፈንታ ፡ ስርየት ፡ ይባል ፤ ስሕተት ፡ ነው ። ወገብሮ ፡ ስርየተ ፡ (ሮሜ፫ ፡ ፳፭) ።

ተሰርየ ፤ ተሰረየ ፤ ተፈታ ፡ ቀለለ ፤ ይቅር ፡ ተባለ ፤ ጠፋ ፡ ተፋቀ ፤ ተደመሰሰ ። ኢትስረይ ፡ ለክሙ ፡ ዛቲ ፡ ኀጢአትክሙ ። በምጽዋት ፡ ይሰረይ ፡ ኀጢአት ። ዘእንበለ ፡ ይትከዐው ፡ ደም ፡ ኢይሰረይ ። ኢተሰርየ ፡ ሎቱ ፡ ኀጢአቱ ፡ (ኢሳ፳፪ ፡ ፲፬ ። ምሳ፲፭ ፡ ፳፯ ። ዕብ፱ ፡ ፳፪ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ስሩይ ፤ (ያን ፡ ያት ፡ ሪት) ፤ የተሰረየ ፤ የተሰረየለት ፤ ስርየት ፡ ያገኘ ።

ስርየት ፤ በቁሙ ፤ መስረይ ፤ መሰረይ ፤ ይቅርታ ፤ ዕርቅ ፡ ፍቅር ። ታቦት ፡ መንበር ። ሰአሉ ፡ ለነ ፡ ስርየተ ፡ ኀጢአት ። ቤተ ፡ ስርያት ፡ (መዋሥ ። ሔኖ ፲፫ ፡ ፮ ። ኩፋ ፡ ፲፩ ። አፈ ፡ ድጓ ። ፩ዜና ፡ ፳፰ ፡ ፲፩) ።

ተሳረየ ፤ ተካካሰ ፤ ተፈረቀ ፤ ይቅር ፡ ተባባለ ።

አስተሳረየ ፤ አካካሰ ፤ አስተራረቀ ፤ ይቅር ፡ አባባለ ፡ (አርጋ) ።

ሰርከ ፤ **ሲራክ** ፤—በቁሙ ፤—ሠረከ ።

ሸሪም ፤ (ዕብራ) ፤ ሐሰይት ፤ መዘምራን ። ሕዋራተ ፡ ሸሪም ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፵፬) ።

ሰርም ፤—ረግረግ ፤—ሠረመ ።

ሰርን ፤ በቁሙ ፤ ያፍንጫ ፡ ዐጥንት ፤ ኰሽኵሽ ፡ (ዐማርኛ) ።

ሳሮን ፤—ስመ ፡ ሀገር ፤—ሣሮን ።

ሰርናይ ፤—ስንዴ ፤—ሥዕረ ።

ሲርኖን ፤ (ጽር ፡ ሲሪኖን) ፤ ሰጕን ፤ ሰገኖ ። አዋልደ ፡ ሲርኖን ፡ (ሚል፩ ፡ ፰) ።

ሴርኒስ ፤ (ጽር ፡ ሲሬኔስ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሰጕን ። ዕጕለ ፡ አዕዋፍ ፡ ወሴርኒስ ፡ (ኢሳ፴፫ ፡ ፳) ።

ሰራፊ ፤ (ዕብ ፡ ጼሬፍ) ፤ አንጥረኛ ፤ ብር ፡ አፍሳሽ ፤ ጃን ፡ ሸላሚ ። ወልደ ፡ ሰራፊ ፡ (ነሐ፫ ፡ ፴፩) ።

ሰሪፍ ፤ ፎት ፤ (ሰረፈ ፡ ይሰርፍ ፡ ይስርፍ ። ዕብ ፡ ሳራፍ) ፤ ማንደድ ፡ ማቃጠል ፡ ማጤስ ፡ ማጠን ፤ የመሥዋዕት ፡ ያቍርባን ፤ የዕፀና ፡ የሣዕር ፡ የሌላውም ፡ ኹሉ ። መብሳት ፡ መንደል ፡ መስርሰር ።

መስረፍ ፤ መብሻ ። መስረፈ ፡ አንፍ ፡ (ስንክ ፡ ጥር፲፩) ።

ሰራፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት ፤ ረፍት) ፤ የሚያነድ ፡ የሚያጤስ ፤ የሚያጥን ፡ ዐጣኝ ።

ሱራፊ ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ መልአክ ፤ ከካህናተ ፡ ሰማይ ፡ አንዱ ። ዘውገ ፡ ሱራፊ ። ሱራፊ ፡ ካህን ፡ ወኪሩብ ፡ ቀሲስ ። አዝዚዮ ፡ ለሱራፊ ፡ ዘሰማይ ፡ ቀሲስ ፡ (ስንክ ፡ ጥቅ፲፯ ። ድጓ ። ደራሲ) ።

ሱራፌን ፤ ል ፡ ም ፤ (ጽር ፡ ሴራፊም ። ዕብ ፡ ስራፊም) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ልዑላን ፡ መላእክት ፤ ሊቃናት ፤ ዐጠንት ፤ ካህናት ፤ የሰማይ ፡ ቀሳውስት ፤ ቀዳሾች ። ሱራፌን ፡ ይቀውሙ ፡ ዐውዶ ። ወተፈነወ ፡ ኀቤየ ፡ አሐዱ ፡ እምሱራፌል ። ኪሩቤም ፡ ወሱራፌም ፡ (ራእ፬ ፡ ፱ ። ኢሳ፮ ፡ ፪ ፡ ፮ ። ቅዳ) ። በን ፡ ፈንታ ፡ ል ፡ ም ፡ ማለት ፡ የጣፉ ፡ ስሕቱት ፡ ነው ፤ አያሰኝም ።

ሴሬቅ፤—ጥሩ፡ወይን፤—ሜሬቅ።

ሰረቀ፤—ወጣ፡ በተ፤—ሠረቀ።

ሰረቅ፤ ቆት፤ (ሰረቀ፡ ይሰርቅ፡ ይስርቅ። ዐረ፡ ሰረቀ። ዕብ፡ ሳራቅ)፤ መስረቅ፤ መደበቅ፤ ሳይታዩ፡ መውሰድ፡ ማንሣት፤ መሳብ፡ መጐተት፤ ማጥፋት፡ ማበላሸት፤ የገንዘብ፡ የነገር። ይኄይስ፡ ሰሪቅ፡ እምሐስዎ። ኀፍረት፡ ሰሪቅ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንት። ዘይሰርቁ፡ በሚዛን። ሰሪቀቶ፡ ወነሥአቶ፡ ሰሪቃ። ሰረቀ፡ ርእሶ። እለ፡ ይሰርቁ፡ ቃልየ፡ (ሚራ፳፡ ፳፭። ፵፩፡ ፲፱። ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፯። ፪ዜና፡ ፳፪፡ ፲፭። አፈ፡ ድ፳፯። ኤር፳፫፡ ፴)። አንዳንድ፡ መጣፍ፡ በሰረቀ፡ ፈንታ፡ አስረቀ፡ ይላል፤ አያስኬድም። እስመ፡ ሃይማኖተ፡ እንተ፡ ተወፈይነ፡ ያሰርቁ፡ (ቄር፡ ጳላ)።

ሰራቂ፤ (ቂት፡ ቅያን፡ ያት፤ ረቅት)፤ በቁሙ፤ የሚሰርቅ፤ የሚደብቅ፤ ሌባ፡ ቀጣፊ። ከመ፡ ኀፍረተ፡ ሰራቂ፡ ሶበ፡ ይእኀዝዎ። ሰረቅተ፡ ሰብእ። ሱቱፋነ፡ ሰረቅት። በእንተ፡ ሠንኔ፡ ሰረቅት፡ (ኤር፪፡ ፳፮። ፩ጢሞ፡ ፩፡ ፲። ኢሳ፩፡ ፳፫። ፍ፡ ነ፡ ፵፱)።

አስረቀ፤ አሰረቀ፤ ሰረቁ፡ አለ፤ ሰርቆት፡ አስተማረ።

ተሰርቀ፤ ተሰረቀ፤ ተደበቀ፤ ጠፋ፡ ኰበለለ፤ ተሰረቀበት፡ ገንዘቡ። ተሰርቀ፡ ንዋዩ፡ እምቤቱ። ዘተሰርቀ፡ ንዋዩ። ማኅደር፡ ዘኢይሰረቅ፡ (ፊልክ፡ ፳፫። አፈ፡ ተ፲፩። ቅዳ፡ ዮሐ)።

ስሩቅ፤ (ቃን፡ ቃት፡ ርቅት)፤ የተሰረቀ፤ የተደበቀ፤ የስርቆት፡ ገንዘብ።

ስርቀት፤ መሰረቅ፤ መሰረቅ፤ አሰራረቅ፤ ስርቆት፤ ሌብነት።

ስርቅ፤ ስርቆት፡ ሽ፤ ስርቂያ፡ ቅጥፊያ፤ የሌባ፡ ሥራ። ስርቅ፡ ወሕብል። ዝሙት፡ ወስርቅ። ነሥአ፡ ዘስርቅ፡ (ጥበ፲፬፡ ፳፭። ማር፯፡ ፳፪። ሕዝ፲፰፡ ፲፫)።

ሰርቅ፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ስርቆት። ማኅየ፡ ሰርቅ። ንዋየ፡ ሰርቅ፡ (ምሳ፱፡ ፲፯። ፈ፡ መ፡ ፲፯፡ ፩)።

ተሳረቀ፤ በቁሙ፤ ተጣፋ፤ ታቀላቀለ፤ ተበላሸ።

አስተሳረቀ፤ አሳረቀ፤ አሰራረቀ፤ አቀላቀለ፤ አደባለቀ። እመሰኬ፡ እሑተ፡ ህላዌ፡ ዘወልድ፡ ንነግር፡ ዘተሰገወ፡ ግብረ፡ ነአምን፡ ቱስሕተ፡ ወኑሣተ፡ ወናስተሳርቅ፡ ህላዌ፡ ትስብእት፡ እንተ፡ በላዕሌሁ፡ (ቄር፡ ጸጓ)።

ሳረረ፤—ሠራ፡ መሠረተ፤—ሣረረ።

ሰሪር፤ ርት፤ [illegible] ይሰርር፡ ይስርር። ዐረ፡ ሳረ። [illegible]ር፤ መለከ)፤ መሰረር፤ በላይ፡ መኾን፤ መከ[illegible]ዘል፤ መስቀል፤ ያለሌ፡ ያውራ፡ የጋላቢ። (ተረት)፤ [illegible] ሰረሩ፡ ግራም፡ ሰረሩ፡ መገናኛው፡ ኮሩ። መርዘም፡ [illegible]ደግ፡ ወደ፡ ላይ፡ መውጣት፤ መንጠራራት፤ የቁመት።

—፤ መዝለል፡ መር፡ ቸር፡ ባጥ፡ እንጣጥ፡ ፊናጥ፡ ማለት፤ መወርወር፤ ያንበሳ፡ የነምር፡ የተራጋጭ፡ ከብት። ትሰርር፡ ላዕሌሆሙ፡ ከመ፡ አንበሳ። ይሰርሩ፡ ከመ፡ ነምር። ሰረረ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዓሣ። ሰረረ፡ ራጉኤል፡ ወሰዐሞ፡ (ሚራ፳፰፡ ፳፫። ዕን፩፡ ፰። ጦቢ፯፡ ፫። ፯፡ ፮)።

—፤ መክንፍ፡ መብረር፤ ወዳየር፡ መውጣት፤ ከምድር፡ መራቅ፡ መምጠቅ፤ ምድርን፡ መተው፡ መልቀቅ፤ ምድር፡ ደኅና፡ ዋይ፡ ማለት፤ የአዕዋፍ። መኑ፡ ይሁበኒ፡ ክንፈ፡ ከመ፡ ርግብ፡ እስርር፡ ወአዕርፍ። ወበክልኤ፡ ክንፍ፡ ይሰሩ። ይሰርራ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ። ሰረረት፡ ታቦተ፡ ኖኅ፡ መልዕልተ፡ ማያት፡ በክነፈ፡ ነፋስ። እምነ፡ ምድር፡ ይሰርር፡ ኅሊናሁ፡ ለጴጥሮስ፡ እስከ፡ ሳብዕ፡ ሰማይ፡ (መዝ፡ ፶፬። ኢሳ፮፡ ፪። ሚራ፵፫፡ ፲፬። ቀሌ)።

ሰራሪ፤ (ሪት፡ ርያን፡ ያት)፤ የሚሰር፡ የሚበር፤ በራሪ፡ ዘላይ። ንስር፡ ሰራሪ። ዖፍ፡ ሰራሪት። ከመ፡ አዕዋፍ፡ ዘይሰርራ፡ ወሰራርያት። አግማል፡ ሰራርያን፡ (ግንዝ። መቃ። ምሳ፴፯፡ ፪። ፍ፡ ነ፡ ፵፯)።

አስረረ፤ በቁሙ፤ በላይ፡ አደረገ፤ ጣደ። (ተረት)፤ ከበሮውን፡ አስረሽ፡ ምቾው። አጠፋ፡ አራቀ፡ አበረረ። ኀልዮ፡ ንዋይ፡ ያሰርር፡ ንዋመ። ያሰርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ ዕጐሊሁ፡ (ሚራ፴፬፡ ፩። ዕን፪፡ ፱)።

ተሰረ፤ ተሰረረ፡ ተወጣበት፤ ተጠቃ፡ በታች፡ ኾነ። (ተረች)፤ ኹብ፡ ሊሰር፡ ኺዶ፡ ተሰሮ፡ ገባ። ተጣደ፤ በጕልቻ፡ ላይ፡ ተቀመጠ። ማሰሮ፡ ማለት፡ ከዚህ፡ ወጥቷል።

ስሩር፤ (ራን፡ ራት፡ ርርት)፤ የተሰረረ፤ የተጠቃ። የሰረረ፤ በላይ፡ የኾነ፤ የታዘለ፡ የተከመረ፤ ያረፈ፡ የሰፈረ፤ የክነፈ፡ የበረረ፤ ብር፡ ብር፡ የሚል፡ ክንፋም፡ እግረ፡ ቀላል። መንፈስ፡ ክርስቶስ፡ ዲቤሁ፡ ስርርት። ስርርት፡ ይእቲ፡ ወምርዕት፡ (ስንክ፡ ጥቅ፳። ምሳ፯፡ ፲፩)።

ስረት፤ መስረር፡ መብረር፡ መወርወር፤ አወራወር፤ ውርወራ። ስረተ፡ ደመናት፤ ተዳድቀተ፡ ስረቱ፡ (መቃ። አርጋ፡ ፩። ጥበ፳፡ ፲፩)።

ስሪር፤ ሰሪር፤ (ዐረብ፡ ወጕራጌ)፤ ዐልጋ፤ ቁጥ፤ ማማ፡ ቁራ፤ የዛፍ፡ ላይ፡ ሰፍራ።

(ጥ)፡ **ስር**፤ ቆም፤ ቁመት፤ ርዝመት፤ ከፍታ፤ የቤት፡ የመርከብ። ወሠላሳ፡ እመት፡ ስራ፡ (ዘፍ፯፡ ፲፩)።

ሰር፤ የሞፈር፡ ቂጥ፤ ሻኛው፡ ጕባባው፡ (ዐማርኛ)።

ሳሪራ፤ የሽቱ፡ ውሃ፤ ጥሩ፡ ሽቱ፡ ልብ፡ የሚመሥጥ፤ ከሩቅ፡ የሚሸት። ነቄጥሩን፡ እይ። ከመ፡ ሳሪራ፡ ወክልበኔ፡ (ሔኖ፴፩፡ ፩)።

ሰረሰር፤ በቁሙ፤ የጀርባ፡ ዐጥንት፡ (ዐማርኛ)።

ሰራሴሮት፤ (ጽር ፡ ሴርሴሮት ። ዕብ ፡ ሻርሸሮት)፤ ሰንሰለት፤ የሰንሰለት ፡ ዐይነት ፡ (፪ዜና ፡ ፫ ፡ ፲፮) ።

ሱርስት፤ (ጽር ፡ ሲሪስቲ ። ዕብ ፡ አራሚት)፤ አራማዊ፤ የአራም ፡ ቋንቋ፤ ታችኛው፤ አሶራውያን ፡ ከለዳውያን ፡ የሚናገሩበት፤ የዐረብ ፡ የግእዝ ፡ የዕብራይስጥ ፡ ወንድም ። ፈኑ ፡ ለነ ፡ እግዚኦ ፡ መንፈሰ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ ነደ ፡ አርአያ ፡ አንበቦሙ ፡ በገዓድ ፡ ለሐዋርያት ፡ ኄራን ፡ ንቡራነ ፡ ኢድ ፡ ያንብቡ ፡ በሱርስት ፡ ወሜድ ። ንግረነ ፡ ሱርስተ ፡ (ደራሲ ። ኢሳ፴፮ ፡ ፲፩) ።

ሳሬት፤—ሸረሪት፤—ሠረየ ።

ሱርትዮን፤ (ዕብ ፡ ሺሩት፤ አገልግሎት ። ምሻሬት፤ አገልጋይ)፤ የኪሩቤል ፡ ስም፤ (ሳረተ፤ ሳራቲ) ፡ ሳራትያን፤ አገልጋዮች፤ የውስጥ ፡ አሽከሮች ። በራ ፡ መራ ፡ መሲጦን ፡ ሱርትዮን ፡ (መዋሥ) ።

ሱርትዮን፤ (ዐረ ፡ ጹራ፤ ጹረት ። ዕብ ፡ ጹራት፤ ሥዕል + አርአያና ፡ አምሳል)፤ የኪሩቤል ፡ ስም ። የሰው ፡ የእንስሳ ፡ የንስር ፡ የአንበሳ ፡ አምሳል ፡ ማለት ፡ ነው ። ግምጃን ፡ ሶራ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል፤ በላዩ ፡ የሚሣለውን ፡ ወፍና ፡ ዛፍ ፡ ያመለክታል፤ ጣምስን ፡ እይ ። በስረት ፡ ዘይቤ ፡ ቢፈቱት ፡ ግን ፡ ገጸ ፡ ንስርን ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ ክንፋቸውን ፡ ብቻ ፡ ያሳያል ።

ስሱ፤ ስሳ፤—ስድስት፡ ስድሳ፤—ሰደሰ ።

ሶሰወ፤—ወጣ ፡ ወረደ፤—ሰውሰወ ።

ሴሰየ፤—በቁሙ፤—ሰይሰየ ።

(ጥ) **ሰስሎ፤ ሎት፤** (ሰሰለ ፡ ይሴስል ፡ ይሰስል ። ሰረረ፤ ኀለፈ)፤ መሸሽ፤ መራቅ ፡ መወገድ፤ መለየት ፡ ተንጥሎ ፡ መኼድ ። ዘኢይሴስል ፡ እምቅድመ ፡ ዐይንከ ። ኢይሴስሉ ፡ ወትረ ፡ እመንበረ ፡ መርዓዊ ። ሰሰለ ፡ ረድኤተ ፡ እግዚ ፡ እምኔሁ ። ሰሰለ ፡ ዮሴፍ ፡ ወሖረ ። ርኢኩ ፡ እበደሙ ፡ ለአብዳን ፡ ወሰስልኩ ፡ (ዘዐ፲፫ ፡ ፲፯ ። መዋሥ ። ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፯ ። ዮሴፍ ። ፈላስ) ።

—፤ ማለፍ ፡ መጥፋት፤ መሻር ፡ መቅረት፤ ከዐታው ፡ መታጣት፤ መልቀቅ ። ወርኢኩ ፡ ሰማየ ፡ ሐዲሰ ፡ ወምድረ ፡ ሐዳሰ፤ እስመ ፡ ሰሰለ ፡ ሰማይ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወምድርኒ ፡ ቀዳሚት ። ይሴስላ ፡ ግብተ ፡ ነፍሰተ ፡ ዐማፅያን ። መሥዋዕት ፡ ይሴስል ፡ ወይሰዐር ። ወእምዝ ፡ ሰሰለ ፡ ጽልመት ፡ ወአስተርአየ ፡ ብርሃን ፡ (ራእ ፳፩ ፡ ፩ ። ፪ኢዮ ፡ ፫ ፡ ፲ ። ምሳ፲፭ ፡ ፱ ። አፈ ፡ ድ፲፰ ፡ ዲድ ፡ ፳፱) ። ሰሰለ ፡ ፈንታ ፡ ተሰሰለ ፡ ይላል፤ ስሕተት ፡ ነው ። ተሰሰልክዎ ፡ አነ ፡ ሰሐናንያ ፡ (ቀሌ) ።

ሰሳሊ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት)፤ የሚሸሽ ፡ የሚርቅ ፡ የሚወገድ፤ ኀላፊ ፡ ጠፊ ።

ሰሱል፤ (ላን ፡ ላት ፡ ሰሉት)፤ የራቀ ፡ የተወገደ፤ ሩቅ ፡ የኼደ፤ ልዩ ፡ ባዕድ ።

ሰሳሌ፤ መራቅ ፡ መወገድ፤ አራራቅ፤ ርቀት ፡ ሽሽት፤ ኅልፈት ፡ ጥፋት፤ መለየት ። ሰሳሌሆሙ ፡ ለሰማይ ፡ ወምድር ። ሰሳሌየ ። በኢሰሳሌ ። ሰሳሌ ፡ ዘኢኣየ ፡ እምኔከሙ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። አፈ ፡ ድ፲፰ ። ጥበ ፡ ጠቢ ። ፪ኤጥ ፡ ፩ ፡ ፲፱) ።

አሰሰለ፤ አራቀ፤ አስራቀ ፡ አስወገደ፤ አጠፋ ፡ አስጠፋ ። አሰሰለት ፡ ሠቀ ። ይቤ ፡ ያሰስሉ ፡ ሖሎ ፡ ሰብአ ፡ እምቅድሜሁ ። አሰስል ፡ ፍትወተ ፡ እምኔየ ። አሴስሎሙ ፡ እማእከለ ፡ ምድር ። ለአሰስሎ ፡ (ዮዲ ፲ ፡ ፫ ። ዘፍ፵፩ ፡ ፩ ። ሚራ፳፫ ፡ ፩ ። ኩፋ ፡ ፩ ። ሔኖ ፡ ፩) ።

አሰሳሊ፤ መሰስል፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት)፤ የሚያርቅ፤ የሚያስርቅ፤ አራቂ ፡ አስራቂ፤ አስወጋጅ ። አሰሳሌ ፡ እከያት ። ጸሎት ፡ መድኀኒት ፡ ውእቱ ፡ ወአሰሳሌ ፡ ሖሉ ፡ ኀጣውእ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። አፈ ፡ ተ፳፯) ።

ሰሲን፤ (ሰሰነ፤ ይሰስን)፤ መሴሰን፤ ባልን ፡ ሚስትን ፡ መካድ፤ ሴላ ፡ መውደድ፤ ፀልፎ ፡ ተርፎ ፡ መኼድ ። ማሻረት ፡ መጠንቈል፤ ጣዖት ፡ ማምለክ ፡ ለሰይጣን ፡ መስገድ ።

ሰሳኒ፤ (ኒት ፡ ንያን ፡ ያት)፤ የሚሴስን፤ ሴሳኝ፤ ሴሰኛ፤ ሻርተኛ፤ መምለኬ ፡ ጣዖት ።

ሰሰን፤ (ናት)፤ ሴሰኝነት፤ ታላቅ ፡ ኀጢአት፤ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ የተረፈ ፡ ዝሙት፤ አምልኮ ፡ ጣዖት ። ዛቲሰ ፡ ኀጢአት ፡ ሰሰን ፡ እኪት ፡ ይእቲ ፡ (፩ነገ ፡ ፲፭ ፡ ፳፫ ። አርጋ ፡ ፬) ።

ሶሳን፤—አበባ፤—ሰውሳን ።

ሳት፤ (ዕብ ፡ ስታው ። ዐረ ፡ ሽታ)፤ ስመ ፡ ፊደል ፡ ፳፩ኛ ፡ ስ ። ክረምት ፡ የዝናም ፡ ወራት ፡ ማለት ፡ ነው ። ጸሐፍት ፡ ግን ፡ ሳት ፡ ስማለት ፡ ፈንታ ፡ እሳት ፡ ይሉታል፤ ጥንተ ፡ ስሙ ፡ ሰን ፡ እንኳ ፡ እን ፡ አይሻምና፤ ሠውት ፡ ሠን ፡ ንጉሥ ፡ እንደሚሉት ፡ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። ፳ኛ ፡ ስሙ ፡ ሰዐት ፡ ይባላል፤ ምስጢሩ ፡ ከዚያው ፡ ይገባል ።

ሰትይ፤ዮት፤ (ሰትየ ፡ ይሰቲ ፡ ይስተይ ። ዕብ ፡ ሻታህ ። ሱር ፡ ሼቲይ)፤ መጠጣት፤ መጐንጨት፤ መጠጥን ፡ በአፍ ፡ መቀበል፤ መሳብ ፡ መጕተት፤ ወደ ፡ ሆድ ፡ ማገባት፤ ፉት ፡ ገጭ ፡ ጕርጕጭ ፡ ማድረግ ። በሊዐ ፡ ወሰትይ ። ንብላዕ ፡ ወንስተይ ። ስተይ ፡ ማየ ፡ እምቀሦትከ ። በኽበ ፡ ይሰትዩ ፡ ወይነ ። ሰትዩ ፡ ምስሌነ ፡ (ሩትኛ ፡ ፫ ። ኢሳ፳፪ ፡ ፲፫ ። ምሳ፭ ፡ ፲፭ ። ሚራ፴፭ ፡ ፭ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፲፯) ።

ሰታዪ፤ (ዪት ፡ ይያን ፡ ያት፤ ተይት)፤ የሚጠጣ ፡ ጠጪ፤ መጠጥ ፡ ወዳጅ ። በላዔ ፡ ሥጋ ፡ ወሰታዬ ፡ ደም ። ኢትኩን ፡ ሰታዬ ። ኢትኩኑ ፡ ሰታይያነ ፡ ብዙኀ ፡ ወይን ፡ (ድጓ ። ምሳ፳፫ ፡ ፳ ። ዲድ ፡ ፯) ።

አስተየ፤ አጠጣ፤ አስጠጣ፤ ጠጡልኝ ፡ አጠጡልኝ ፡ አለ ። ከመ ፡ አስትዮሙ ፡ ለሕዝብየ ። ለዘይሳሑ ፡ አስትዮ ፡ ወይነ ። አዘዘ ፡ ያስትይዎ ፡ እምነ ፡ ወይኑ ። ዘያስትዮ ፡ ለቢጹ ፡ በዘይመውት ፡ (ኢሳ፵፫ ፡ ፳ ። ሚራ፴፱ ፡ ፳፱ ። ዮዲ፲፪ ፡ ፩ ። ዕንባ ፡ ፲፭) ።

አስታዪ፤ መስተዪ፤ የሚያጠጣ፥ የሚያስ ጠጣ፤ አጠጭ፥ አስጠጭ፤ ዐጻይ፥ ሰጭ ።

መስቴ፤ መጠጫ፤ ብርሌ፥ ዋንጫ ። መሸታ፥ መጠጥ፤ ተቀድቶ፥ የሚሰጥ ። መብልዕ ፡ ወመስቴ ። መስቴ ፡ መኰንን ፡ (ቅዳ ። ኪዳ ። ሮሜ፲፬፥ ፲፯ ። ቆላ፪፥ ፲፮) ።

ምስታይ፤ ማጠጫ፤ መጠጫ፥ ቦታ፤ ገንዳ፤ የመሸታ፥ ቤት ። ወሰጠት ፡ ቀሡታ ፡ ፍጡነ ፡ ውስተ ፡ ምስታይ ። ገብላት ፡ ዘምስታየ ፡ ማይ ። ምንባረ ፡ ምስታይ ፡ (ዘፍ፳፬፥ ፳ ። ፴፥ ፴፰ ። ዮሴፍ) ።

ተስትየ፤ ተጠጣ፤ መጠጥ፥ ኾነ ። ዘተበልዐ ፡ ወተስትየ ፡ (ፍ፥ ነ፥ ፶፪ ። ኩፋ፥ ፲ ። ቅዳ) ።

ስቱይ፤ (ያን፥ ያት፥ ቲት፤ ትይት)፤ የተጠጣ ። የጠጣ፤ የረካ፤ መጠጥ፥ የጠገበ ። ኢትገሥጽ ፡ ቢጸከ ፡ እንዘ ፡ ስቱይ ፡ ወይነ ፡ (ሚራ፴፬ ፥ ፴፩) ።

ስትየት፤ መጠጣት፤ አጠጣጥ፤ መጠጥ ። ድ ዉይ ፡ ዘይሔዝዞ ፡ ጠቢብ ፡ ከመ ፡ ይትከላእ ፡ እምነ ዊም ፡ ወስትየት ፡ ወሲሲት ፡ (ፊልክ ፥ ፳) ።

ስቴ፤ ስታይ፤ (ያት)፤ መጠጥ፤ ፈሳሽነት፥ ያለው፥ የሚያረካ፥ የሚያሰክር ። ስቴ ፡ ወእብዝኖቱ ፡ ሙስና ፡ ልቦሙ ፡ ለጠቢባን ። ንዋየ ፡ ስቴ ። ዘወሀበ ፡ ስቴ ፡ ሕምዝ ። ስታይ ፡ ወአንስት ፡ ያስሕታሁ ፡ ለጠ ቢብ ። ዝሙት ፡ ወስታይ ፡ ወስካር ። ዘይሠርባ ፡ ለኀ ጢአት ፡ ከመ ፡ ስታይ ፡ (ሲኖዶ ። ዘሌ፲፭፥ ፴፬ ። ፍ፥ ነ፥ ፵፬ ። ሚራ፲፱፥ ፪ ። ሆሴ፬፥ ፲፩ ። ኢዮ፲፭፥ ፲፮) ።

(ጥ) **ሰት፤** ፊላ፤ ቈጠማ፤ ግራምጣ ። ውስተ ፡ ሰት ፡ ወስማዝ ፡ (ኢዮ፵ ፥ ፲፯) ።

ሰቲዕ፤ ዖት፤ (ሰትዐ፥ ይሰትዕ፥ ይስ ታዕ ። ዕብ፥ ሻታዕ)፤ መፍራት፥ መጠውለግ፤ መ ሽመልመል፥ መድረቅ፤ ከመጠጥ፥ ዕጦት፥ የተነሣ፤ የቡ ቃያ፥ የተክል፥ የምላስ፥ (ኢሳ፵፩፥ ፲፯) ።

—፤ ፈርቶ፥ መገበር፤ መገዛት፤ ግብር፥ እጅ፥ መንሻ፥ መስጠት ።

አስትዐ፤ አስፈራ፤ አስገበረ፤ ግብር፥ አምጡ፥ አለ ።

አስትዓ፤ ግብር፤ እጅ፥ መንሻ፤ በረከት፤ በው ድም፥ በግድም፥ የሚሰጥ ። አስትዓ ፡ መንፈሳዊት ። ናሁ ፡ አስትዓክሙ ። ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ክብሩ ፡ ወአ ስትዓሁ ፡ እምዐበይተ ፡ ሀገር ፡ (ቄር ። ፩ነገ፥ ፴፥ ፳፮ ። ሔኖ፶፫፥ ፩ ። ፪ዜና፥ ፩፥ ፲፮ ። ድጓ) ። ሲበዛ፥ አስትዓት፤ አስታዕ፥ ያሰኛል ።

ሳትፎ፤ ፎት፤ (ሳተፈ፥ ይሳትፍ ። ዕብ፥ ሻታፍ ። ሱር፥ ሻውቴፍ ። ዐረ፥ ሸረከ)፤ ማሳተፍ፤ ማጕረሥ፥ መወተፍ ። መግጠም፥ ማጋጠም፤ ማገናኘት፥ ማስተባበር፤ አንዱን፥ ካንዱ፥ ጋራ፥ ማዛወግ፤ አንድ፥ ማድረግ ። መጽሐፍ፥ ግን፥ በሐቀረ፥ ፈንታ፥ አ ስተሐቀረ፥ እንዲል፤ በሳተፈ፥ ፈንታ፥ አስተሳተፈ፥ ይ ላል፤ አድራጊውን፥ ባደራራጊ ። ታስተሳትፍ ፡ ኀሊና ፡ መንግሥትክሙ ። አስተሳትፈከ ፡ በመንግሥትየ ። ተ ዘምዶ ፡ ሥጋዊ ፡ ያስተሳትፍ ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ። ያስተ ሳትፍዎሙ ፡ እምስጢር ፡ ቅዱስ ፡ (ቄር ። ፊላስ ። ፍ፥ ነ፥ ፶፩ ። ፊ፥ መ፥ ፯፥ ፲፫) ።

ሳታፊ፤ (ፊት፥ ፍያን፥ ያት)፤ የሚያሳ ትፍ፥ አሳታፊ፤ የሚያገናኝ፤ የሚያስተባብር ።

ተሳተፈ፤ በቁሙ፤ ተገናኘ፤ ተባበረ፤ ተዋሐደ፤ አንድ፥ ኾነ፤ በግብር፥ በነገር ። ለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ተሳት ፎታ ፡ ያውስባ ፡ በሰብሳብ ፡ ሕጋዊ ። እመ ፡ ከንኩ ፡ ምስሌክሙ ፡ እምተሳተፍኩክሙ ፡ በዐመፃክሙ ። ወእምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ይሳተፍ ፡ በጸሎት ፡ ባሕቲቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ቍርባን ። ተሳተፍነ ፡ ምስለ ፡ ወልድከ ፡ ወኮነ ፡ አሐደ ፡ ሥጋ ። ወበዝ ፡ ተሳተፍክሙ ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ ከመ ፡ ዝ ፡ ኮኑ ፡ (ፊ፥ መ፥ ፳፥ ፩ ። ዮሴፍ ። ፊ፥ መ፥ ፬፥ ፱ ። ዝማሬ ። ዕብ፲፥ ፴፫) ።

ተሳታፊ፤ የሚሳተፍ፤ የሚተባበር፤ ተባባሪ፤ ተካፋይ ። ተሳታፍያን ፡ ውስቴቱ ፡ (ፍ፥ ነ፥ ፴፯) ።

ሱቱፍ፤ (ፋን፥ ፋት፥ ትፍት)፤ የተሳተፈ፤ የተባበረ፤ አንድ፥ የኾነ፤ ሽሪክ ። ሰላም ፡ ለእራኅከ ፡ መክፈልተ ፡ ሕማማት ፡ ሱቱፍ ። እመ ፡ ቦ ፡ ብእ ሲት ፡ ዘኮነት ፡ ሱትፍተ ፡ ምስለ ፡ ሰይጣን ። ሱቱ ፋነ ፡ በረቅት ። ሱቱፋነ ፡ ጻማ ፡ ወሕማም ። ሱቱፋን ፡ ንሕነ ፡ በበይናቲነ ። ሰላም ፡ ወርትዐ ፡ ሱቱፋነ ፡ ይከ ውኑ ፡ (ደራሲ ። ፊ፥ መ፥ ፳፥ ፲፪ ። ኢሳ፩፥ ፳፫ ። ስንክ፥ ጥር፳፯ ። ፩ዮሐ፥ ፩፥ ፯ ። ሔኖ፲፩፥ ፪) ።

ሱታፌ፤ መሳተፍ፤ መተባበር፤ ማኅበርነት፤ ድ ርገት፤ አንድነት ። ተባባሪ፤ ሽሪክ፥ ጓደኛ፤ ባልንጀራ፤ ማ ኅበረተኛ ። አባ ፡ ጳኵሚስ ፡ አብ ፡ ሱታፌ ፡ መንፈሳው ያን ፡ አስተጋብአ ፡ ብዙኃነ ፡ ሰብአ ፡ ወሐነጸ ፡ አድባ ራተ ፡ ወሠርዐ ፡ ለኵሎሙ ፡ ሱታፌ ፡ በግብረ ፡ እደዊ ሆሙ ፡ ወሲሳዮሙ ። ከመ ፡ አንትሙኒ ፡ ትኩኑ ፡ ሱ ታፌ ፡ ምስሌነ ። አነ ፡ ሱታፌከ ፡ በኵሉ ፡ ግብርከ ። እኁክሙ ፡ ወሱታፌክሙ ። አስቴር ፡ ሱታፌ ፡ መን ግሥትነ ። ለእመ ፡ ተጻብአ ፡ ካህን ፡ ምስለ ፡ ካህን ፡ ሱታፌሁ ፡ (ስንክ፥ ግን፲፭ ። ፩ዮሐ፥ ፩ ፥ ፫ ። ዮሴፍ ። ራእ፩፥ ፱ ። አስቴ፳፥ ፲፫ ። ፍ፥ ነ፥ ፱) ።

ሱታፍ፤ ዝኒ፥ ከማሁ ። ከመ ፡ ንኩን ፡ ሱታፎ ፡ ለጽድቅ ። ሰላም ፡ ለሕፀንኪ ፡ ለጥበበ ፡ ሰማይ ፡ ም ዕራፉ ፤ ዘኢይትረከብ ፡ ሱታፉ ። ጥዑመ ፡ ዜና ፡ ፈዮ ርጊስ ፡ ለሐሊበ ፡ ዕጕልት ፡ ሱታፉ ፡ (፫ዮሐ ፥ ፰ ። ደ ራሲ ። ፩ጴጥ ፥ ፩ ፥ ፭ ። ፩ቆሮ ፥ ፱ ፥ ፳፫) ።

ስትፍና፤ ሱታፌነት፤ ተባባሪነት፤ ሽሪክነት ። አልቦ ፡ ዘረብሐ ፡ እምስትፍና ፡ መለኮት ፡ (ቄር ፥ ጸባ) ።

አስተሳተፈ፤ (ሳተፈ)፤ አሳተፈ፤ አስተባ በረ ። ሳተፈን፥ ተመልከት፤ የባረከ፥ ቤት፥ ተደራጊው፥ ከተደራራጊው፥ እንዲደረብ፥ አደራራጊውም፥ ካድራጊው፥

እንቅጽ፡ ይደረባል። ናፈቀንና፡ ማህለን፡ ማረረን፡ ተመልከት።

መስተሳትፍ፤(ፍት፡ ፋን፡ ፋት)፤ የሚያሳትፍ፡ አሳታፊ፤ የሚሳተፍ፡ ተሳታፊ፤ ሱቱፍ።

ሰተረ፤—ሠነቶረ፤—ሠተረ።

ሰቲር፤ ሮት፤(ሰተረ፡ ይሰትር፡ ይስትር። ዕብ፡ ፋራሽ)፤ መስተር፤ መዘርጋት፡ ማዘጋጀት፤ ማለብ፡ መደገን፤ ሰውሮ፡ ማኖር፤ መሰወር፤ የገመድ፡ የወጥመድ። ሰጠረን፡ ሰፍሐንና፡ ሰጥሐን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ጎር፡ ናቸው። ንብሉ፡ ሲተ፡ መሥገርተ፤ ወሰተሩ፡ አሕባለ፡ መማግር፡(መዝ፡ ፻፵)። መሸተር፡ ማስጌጥ፡(ፀማርኛ)።

ሰታሪ፤(ሪት፡ ርያን፡ ያት፤ ተርት)፤ የሚሰትር፤ የሚዘርር፤ የሚዘረጋ፡ ዘርጊ።

ሰቲት፤ ቶት፤(ሰተ፤ ሰተተ፡ ይሰትት፡ ይስትት። ዕብ፡ ሻታት)፤ መቅናት፡ መንሳተት፤ ስተት፡ ማለት፤ መውደቅ፡ መዘርጋት፤ እንደ፡ ሰበተት፡ እንደ፡ መሠረት፡ መኾን፤ መዋረድ፡ መረገጥ፤ መናቅ።

ስቱት፤(ታን፡ ታት፡ ትት)፤ ሰተት፡ ያለ፤ የቀና፡ የተንሳተተ፤ ዝርግ፡ ወዳቃ፤ የተናቀ፡ የተጠቃ። በሰቱት፡ ፈንታ፡ መሰትት፡ ይላል፤ አያሰኝም። ከመ፡ ኢይኩን፡ እግዚእየ፡ መስትተ፡ ወዘኢይበቍዕ፡(ዮዲ፲፩፡ ፲፩)።

አስተተ፤ አዋረደ፡ አዋደቀ፡ አጣጣለ፤ ናቀ፡ አቃለለ፤ ተወ፡ ቻለ፡ አለ፤ አስታገሠ። አሰ፡ አስተትዎ፡ ለጻድቅ። ዘያስትት፡ ግብረ፡ እግዚ፡ ውእቱኒ፡ ያስትት። ኢታስትት፡ ቃሎ፡ ለአብየር። አስቲተነ፡ ሐይወተ። ኢታስትት፡ ገቢረ፡ ምጽዋት። ኢታስትት፡ ተግባረ፡ እደዊከ፡(ጥበ፫፡ ፲። ምሳ፲፫፡ ፲፫። ዮዲ፲፩፡ ፲። ዕብ፪፡ ፫። ሚራ፯፡ ፲፡ ፲፭)።

መስተቲ፤ መስትት፤(ታን)፤ የሚንቅ፤ የሚያቃልል፤ የሚያስታግል፤ ዕቡይ፤ ህከይ። እመ፡ ገብረ፡ ፀመየ፡ ወከነ፡ ዕቅፍተ፡ ወመስትተ፡ ለእለ፡ ትሥእ፡ ጥምቀተ። ከመ፡ ኢንኩን፡ መስትታነ፡(ሲኖዶ። ዲድ፡ ፱። ፪ዐዝ፡ ፲፪፡ ፲፯)።

ሰጸለከስ፤(ጽር፡ ስፓላክስ። ዕብ፡ ሀቲንሻሜት፤ ጤሌፍ)፤ ፍልፈል፤ ያይጥ፡ ገመር። ሰኩና፤ ጥፍር፤ መዳፍ፡ ውስጥ፡ እግር፤ የእንስሳትና፡ የአራዊት። ለሰውም፡ ይኾናል፤ ኹብ፡ አይበላሽ፡ እንዲሉ፡(ዘሌ፲፩፡ ፴። ፱ነገ፡ ፱፡ ፴፩)። ባለብሉዮች፡ ግን፡ እሥሥት፡ ይሉታል፤ ፍችው፡ አይደለም።

ሰጺራ፤(ጽር፡ ስፒራ)፤ መለዮ፡ ምልክት፤ የባንዲራ፡ ፀይነት፤ በወታደሮች፡ ልብስ፡ ባንገትጌው፡ በእጅጌው፡ የሚደረግ። ሠገራት፡ ሰጺራ፤ ሕዝበ፡ ሰጺራ። ምልክት፡ ያላቸው፤ ምልክታሞች፤ ባለምልክቶች፡(ማር፲፭፡ ፲፮። ዮሐ፲፰፡ ፫። ግብ፲፡ ፩)። ባለሐዲሶች፡ ግን፤ የጭፍራ፡ ስም፡ ብለው፡ ይፈቱታል። ሠገረን፡ ተመልከት።

ሰጺራ፤(ጽር፡ ሳፕፊሬስ። ዕብ፡ ሻፒራ)፤ ስመ፡ ብእሲት፤ ሶፎራዊት፡ ሰንፔራዊት፤ ዕንቍት፡ ውቢት፡ ሉሊት። ባለሐዲሶች፡ ግን፡ ሽቱ፡ ይሉታል፤ ሶፎርን፡ እይ፡(ግብ፭፡ ፩)።

ሲፓራ፤(ዕብ፡ ጺፖራ)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ስመ፡ ብእሲት፤ ያፍ፡ ላሕዩት፤ የመስቀል፡ ወፍ፡(ዘፀ፪፡ ፳፩)።

ተ፤ ደኃራይ፡ ፊደል፤ ኻያ፡ ኹለተኛ፤ መጨረሻና፡ መደምደሚያ፤ በግእዝ፡ አልፍ፡ ቤት፡ በአበገደ፤ ስሙ፡ ታዊ፤ ታው፤ ቍጥሩ፡ አራት፡ መቶ፤ አኃዝ፡ ሲኾን፡ ተ፡ (፬፻) አርባዕቱ፡ ምእት፡ ይባላል።

ተ፤ የርባታ፡ ተውሳከ፤ የመደረግና፡ የመደራረግ፡ ልማድ። ቀተለ፤ ተቀትለ፤ ተቃተለ። ከፈለ፤ ተከፍለ፤ ተካፈለ። ፈለጠ፤ ተፈልጠ፤ ተፋለጠ፤ የመሰለው፡ ኹሉ። ኹለተኛም፤ በ፷፡ ፊደላት፡ (ተደዘጠጸሰ)፡ ከሚነሡ፡ በቀር፤ በግስ፡ ኹሉ፡ ላይ፡ ሰራዊት፡ ለሩቅ፡ ሴትና፡ ላራቱ፡ ቅርቦች፡ የትንቢት፡ እንቀጽ፡ ሥርው፡ ይኾናል። ይህም፤ ቀትለት፡ ልከ፡ ኪ፡ ክሙ፡ ን፡ ብሎ፤ ትቀትል፡ ሊ፡ ሉ፡ ላ፡ እያለ፡ ሌላውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል። ተደዘጠጸሰን፡ መሠረት፡ አድርገው፡ በሚነሡ፡ ግን፡ ሥርውነት፡ የለውም፤ ንቁል፡ ነው። ይህም፤ ተተከለ፡ ይተከል፤ ተደመረ፡ ይደመር፤ ተዘርዐ፡ ይዘራዕ፤ ተጠውመ፡ ይጠወም፤ ተጸውዐ፡ ይጼዋዕ፤ ተሰብሐ፡ ይሴባሕ፡ ማለቱን፡ ያሳያል። ሦስተኛም፤ አብዝርና፡ ምእላድ፡ እየኾነ፡ በመጨረሻ፡ ቃል፡ በዘር፡ በነባር፡ በአርእስትና፡ በሳቢ፡ ዘር፡ ባንዲትና፡ በብዙ፡ ሴት፡ ቅጽል፡ ይገባል። በጥሬ፡ ሲገባ፤ ወሀበ፡ ብሎ፡ ሁበት፤ ሐመየ፡ ሐሜት፤ ፈነወ፡ ፍኖት። በማብዛት፡ ሲገባ፤ ብዕል፡ ብዕላት፤ ገድል፡ ገድላት፤ ኀይል፡ ኀይላት።

በነባር ፡ ሲገባ ፤ ማይ ፡ ማያት ፤ ሰማይ ፡ ሰማያት ፤ ኮከብ ፡ ከዋክብት ፡ ይላል ። በአርእስት ፡ ሲገባ ፤ ቀቲል ፡ ቀቲሎት ፤ ቀዊሞት ፡ ገቢሮት ። በባቢ ፡ ዘር ፡ ሲገባ ፤ ቅትለት ፡ ቁመት ፡ ግብረት ፡ ይላል ። በቤቶች ፡ ቅጽል ፡ ሲገባ ፤ ሳንዲቱ ፡ ቀታሊት ፡ ገባሪት ፡ ሠናይት ፡ ክብርት ፤ ለብዙዎች ፡ ቀታልያት ፡ ገባርያት ፡ ሠናያት ፡ ክቡራት ፤ ይላል ። ትእምርት ፡ ትዕግሥት ፡ ትውክልት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፤ ባዕድ ፡ ከምእላድ ፡ ይባላል ። ተ ፡ ከባዕዶችም ፡ ከምእላዶችም ፡ ይቈጠራል ፤ እንደ ፡ ወ ፡ ከኹል ፡ ገብ ፡ ነው ።

ታኦዶኮስ፤(ጽር ፡ ቴዎቶኮስ)፤ ወላዲተ ፡ አምላክ ፤ እመ ፡ አምላክ ።

ተኣኃ፤—ወንድምነት፤—እኀወ ።

ታእከ፤—አዳራሽ፤—ዐከወ ።

ተአኪያሃ፤(ጽር ፡ ቴዎቶኮስ)፤ ወላዲተ ፡ አምላክ ። ሰመዮ ፡ ሲድርሳኑ ፡ ድርሳነ ፡ ተአኪያሃ ፡ ማርያም ፤ ዘውእቱ ፡ ወላዲተ ፡ አምላክ ፡ ብሂል ፡ (ያዕ ፡ ዘእል) ።

ታኦሎጎስ፤(ጽር ፡ ቴዎሎጉስ)፤ ሎጎስ ፡ ቴዎ ፤ ነባቤ ፡ አምላክ ፤ ነባቤ ፡ መለኮት ። ጎርጎርዮስ ፡ ታኦሎጎስ ፤ ዮሐንስ ፡ ታኦሎጎስ ፡ (ያዕ ፡ ዘእል) ። በታኦሎጎስ ፡ ፈንታ ፡ ቴዎሎጎስ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ኹሉ ፤ እዛውሮ ፡ ቴዎጎሎስ ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፱ ። ስንክ ፡ መስ፱ ። ድጓ) ።

ታኦማኅሲስ፤(ጽር ፡ ቴዎማኽስ)፤ ፀረ ፡ አምላክ ፤ እንደ ፡ ማኒና ፡ እንደ ፡ ፍሬማቶን ፡ ያሉ ፡ ፍጹም ፡ ከሓዲ ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ አርዮስ ፡ እንደ ፡ መቅዶንዮስ ፡ ያሉ ፡ ፍጹም ፡ መናፍቅ ። (ሥላሴ ፡ ቅኔ) ፤ እልፍ ፡ ዐላውያን ፤ ማኒስ ፡ ከነ ፡ የዐብዮሙ ፡ ምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወአብ ፡ እስከ ፡ አኅጥአኒ ፡ ወልደ ፤ እስመ ፡ ምስለ ፡ ባዕድ ፡ ተናገረ ፡ ባዕደ ፤ ወእምዐላውያን ፡ ኀጥአ ፡ ዘይመስሎ ፡ አሐደ ፤ ፀመዓ ፡ ካልአ ፡ ኀበ ፡ ፈቀደ ፤ ሰባልዮስ ፡ በዝ ፡ እስመ ፡ ኢለመደ ፤ ወከመ ፡ ዝ ፡ አርዮስ ፡ ኢክሕደ ። ታኦማኅሲስ ፤ ዘበትርጓሜሁ ፡ ፀረ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ታኦንቶያ፤(ጽርእ)፤ አምላክ ፡ ሐመ ፡ በሀላዌሁ ፤ ቱሳሔ ፡ ውላጤ ፤ አንድ ፡ ባሕርይ ፡ አንድ ፡ ግብር ፡ የሚሉ ፡ የመናፍቃን ፡ ባህል ። ተሳረቀንና ፡ አበተሳረቀን ፡ እይ ፤ ሰረቀ ።

ታኦፊላ፤(ጽር ፡ ቴዎፊሌ)፤ ቴዎፍሎስ ፤ ፍቁረ ፡ አምላክ ፤ መፍቀሬ ፡ አምላክ ፡ (ግብ፩ ፡ ፩) ።

ታኦርያ፤(ጽርእ)፤ ሠናይ ፡ መሠንይ ፤ አው ፡ ዕማያዊ ፤ ብርሃናዊ ። ዘይሰመይ ፡ ታኦርያ ፡ ዘውእቱ ፡ ራእይ ፡ ልቡናዊ ፡ (ማር ፡ ይሥ፩ ፡ ፩) ።

ታኦስ፤(ጽር ፡ ቴዎስ)፤ አምላክ ። ታኦስ ፡ ናይናን ፡ ኦ ፡ አምላክ ፡ መሐረን ፡ (ግብ ፡ ሕማ) ።

ቴአስ፤(ጽርእ)፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ የበታ ፡ ስም ። አንበስተ ፡ እለ ፡ ትመጽእ ፡ እምነ ፡ ቴአስ ፡ ንዓ ፡ (ኢሳ ፳፯ ፡ ፲፭) ። ዕብራይስጡ ፡ ግን ፤ ግእዙ ፡ እምነ ፡ ቴአስ ፡ ንዓ ፡ ባለው ፡ ምኢሮት ፡ ኦታ ፡ ይላል ፤ ያውዕያሃ ፡ ያገድዳሃ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በታንና ፡ አገርን ፡ አያሳይም ።

ታኦስከንድሳውያን፤(ጽርእ)፤ ቀታሊያን ፡ አምላክ ፤ ባምላክነቱ ፡ ታመመ ፡ ሞተ ፡ የሚሉ ፡ (ሃይ ፡ አበ) ።

ትቤ፤—ትላለች፤—ብሂል ።

ትብሴ፤ ትብላይ፤ ትብልያ፤(ሮማይ ። ታቡላ፤ ገበታ ። ዕብ ፡ ሐሼን)፤ ልብስ ፡ ተክህኖ ፤ የደረት ፡ ሳንቃ ፤ ሴደርያ ። ትብልያ ፡ ዘመቅፈርት ። ትብልያ ፡ ዘልብስ ፡ መትከፍት ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፯ ፡ ፰ ። ፴፯ ፡ ፲፱) ። በትብልያ ፡ ፈንታ ፡ ኤፉድ ፤ በኤፉድ ፡ ፈንታ ፡ ትብልያ ፡ ይላል ፤ ፍቾው ፡ እየቅል ፡ ነው ።

ተብያስ፤ ስመ ፡ ሀገር ። አበ ፡ ፊሊጶስ ፡ ተብዮሳዊ ፡ (ፊልክ) ።

ተቤሳ፤ ተቤስ ።(ዕብ ፡ ኢፌር ። ጽር ። ቴላሞን)፤ ግልባቤ ፡ ገጽ ፤ ሠርመዲ ፡ ቀጸላ ፤ የፊት ፡ መሸፈኛ ። ወአሰረ ፡ ተቤሳ ፡ ውስተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ (፫ነገ ፡ ፳ ። ፴፰ ፡ ፵፩) ።

ተቤሳ፤(ዕብ ፡ ኤፌር ። ዐረ ፡ ቲብን)፤ ትቢያ ፡ ዐቢራ ፤ ደቃቅ ፡ ዐፈር ፤ ዐመድ ፤ እብቅ ። ሐራቢ ፡ ትጉህ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘዘለንታሁ ፡ ተመልአ ፡ ቀኖተ ፡ ንጺን ፡ ተቤሳ ፡ (ቅኔ) ።

ተቢዕ፤ ዖት፤(ተብዐ ፡ ይትብዕ ፡ ይትባዕ፤ ጠብዐ ። ዐረ ፡ ተቢዐ፤ ተለወ ። ዕብ ፡ ታባዕ፤ ሻ ፡ ፈለገ)፤ መትባት ፡ መጨከን ፤ ጨካኝ ፡ ቈራጥ ፡ ወንድ ፡ መኾን ፤ መድፈር ፤ አለመፍራት ፡ አለማመንታት ። ጽናዕ ፡ ወትባዕ ። ትብዑ ፡ ወጽንዑ ። ከመ ፡ ኢይትባዕ ፡ ላዕሌክ ፡ (ኢያ፩ ፡ ፯ ። ፲ ፡ ፳፭ ። ሚራ፷ ፡ ፲፩) ። መትባት ፡ ለብረት ፡ ሳንደበት ፡ ይነገራል ። እፉ ፡ የተባ ፡ ነው ፤ ብረቱን ፡ አትባው ፤ ውሃ ፡ ብረት ፡ ያጠናል ፡ እንዲሉ ። የብረት ፡ ትባት ፡ ሥራው ፡ ካለቀለት ፡ በኋላ ፡ በእሳት ፡ ግሞ ፡ ከውሃ ፡ መግባት ፡ ነው ፤ አለዚያ ፡ አይጠነክርም ፡ ይባላል ።

(ተ) **ተብዖ፤ ዖት፤(ተብዐ ፡ ይቴብዕ ፡ ይተብዕ)፤** ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ሲጠብቅ ፡ የስብሐ ፤ ሲላላ ፡ የጉብረ ።

ተባዒ፤(ዒት ፡ ዕያን ፡ ያት፤ ዕት)፤ የሚጨክን ፤ ጨካኝ ፤ ደፋር ፡ ቈራጥ ። ብእሲ ፡ ተባዕ ። ተባዕያን ፡ ምስሌሆሙ ። ዕደው ፡ ስሙያን ፡ ወተባዕት ፡ (ኢሳ፳ ፡ ፰ ። ፴፱ ፡ ፯ ። ፩ዜና ፡ ፲፪ ፡ ፴) ።

ተባዕ፤(ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት)፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ብእሲ ፡ መስተቃትል ፡ ወተባዕ ። ጽኑዕ ፡ ወተባዕ ። ሐራዊ ፡ ተባዕ ። ከመ ፡ ዕደው ፡ ተባዓን ፡ (ሚራ፳፯ ፡ ፳፰ ። ፩ዜና ፡ ፲፭ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ሐም፳፱ ። ዮኤ፪ ፡ ፯) ።

(ላ) **ትቡዕ፤(ብዕት)፤** የተባ ፡ ትብ ፤ ጨካኝ ፤ ቈራጥ ። እመቤ ፡ ጽንዕሙ ፡ ትቡዓኒ ፡ ወጽኑዓኒ ፡ (ዮሴፍ) ።

ትብዐት ፤ መትባት ፤ አተባብ ፤ አጨካከን ፤ ጨ ካኝነት ፤ ወንድነት ። እመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ትክሥቱ ፡ ትብዐ ተክሙ ፡ ወጽንዐትክሙ ፡ ፃኡ ፡ አፍኣ ፡ ሀገር ፡ (ዮሴፍ) ።

ትብዕ ፤ (ዓት) ፤ ትባት ፤ ጭካኔ ፣ ጭከና ፤ ድፍ ረት ፣ ጉብዝና ፤ የወንድነት ፣ ሥራ ። ፈርሁ ፡ ሜዶን ፡ እምነ ፡ ትብዓ ፡ (ዮዲ ፲፮ ፣ ፲ ። ስንክ ፣ መስ፲) ።

ትብዕና ፤ ትብነት ፤ ወንድነት ፤ ጨካኝነት ፤ ጭ ክና ። ብዙኃን ፡ ወኀያላን ፡ በጽንዐ ፡ ወበትብዕና ፡ ወ ብአፍራስ ፡ (፪ዜና ፣ ፲፯ ፣ ፰) ።

ተባዕት ፤ (ብ ፣ አትቡዕ) ፤ በቁሙ ፣ ተባት ፤ ወንድ ፤ አውራ ፤ አለሌ ። ተባዕተ ፡ ወአንስተ ፡ ገብሮሙ ። ወለደት ፡ ተባዕተ ። ዶርሆ ፡ ተባዕት ። አፍራስ ፡ አት ቡዕ ። አባግዕ ፡ አትቡዕ ። ደቂቅ ፡ አትቡዕ ፡ (ዘፍ፩ ፣ ፳፯ ። ኢሳ፷፮ ፣ ፯ ። ፪ዜና ፣ ፱ ፣ ፳፭ ። ፲፯ ፣ ፲፩ ። ፴፩ ፣ ፲፯) ።

ተባዕታዊ ፣ ይ ፤ ወንድ ፤ ወንዳዊ ፤ ወንድማ ፤ ወንዳወንድ ፤ ብርቱ ። ሕፃን ፡ ተባዕታዊ ። ዐንበሬ ፡ ተባ ዕታይ ። መንፈስ ፡ ባሕር ፡ ተባዕታይ ፡ (ፈ ፣ መ ፣ ፳፯ ፣ ፭ ። ሔኖ፷ ፣ ፰ ፣ ፲፯) ።

አትብዐ ፤ አተባ ፤ አስተባ ፤ አጨከነ ፤ አስጨከነ ፤ ወንድ ፣ አደረገ ።

ተታብዐ ፤ ተጨካከነ ፤ ተጸናና ፤ አይዞኽ ፣ አይ ዞኽ ፣ ተባባለ ። ተታቢያሙ ፡ (ዘፍ፴፱ ፣ ፳፭) ።

አስተታብዐ ፤ አጨካከነ ፤ አጸናና ። ለአስተታ ብዖ ፡ በቅድመ ፡ ጸባኢት ፡ (መጽ ፣ ምስ) ።

ታቦር ፤ (ዕብራ) ፤ የተራራ ፣ ስም ፤ ታላቅ ፣ ረ ዥም ፣ ተራራ ፤ በናዝሬት ፣ አጠገብ ፣ በስተምሥራቅ ፣ ያለ ፤ ጌታ ፣ ምስጢረ ፣ መንግሥቱን ፣ ለንቢያት ፣ ለሐዋ ርያት ፣ የገለጸበት ። (መሳ፬ ፣ ፮ ፣ ፲፪ ። መዝ ፣ ፹፰) ። በ ዓለ ፡ ዕርገት ፡ ወበዓለ ፡ ኀምሳ ፡ ወበዓለ ፡ ታቦር ፡ ዘ ቦቱ ፡ ተወለጠ ፡ ወአእመሩ ፡ አርዳኢሁ ፡ ስብሐተ ፡ መለኮቱ ። ወዕደሙ ፡ እምደብር ፡ እምደብረ ፡ ታ ቦር ፡ አዘዞሙ ፡ ኢይንግሩ ፡ ዘርእዩ ፡ በደብር ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይትፌጸም ፡ በዐድሜሁ ፡ (ፍ ፣ ነ ፣ ፲፱ ። ድጓ ፤ ሠለ) ።

ታቦት ፤ (ታት ። ቅብጥ ፣ ቴቢ ። ዕብ ፣ ቴባ ፤ ቴቡታ ። ዐረ ፣ ታቡት) ፤ መርከብ ፤ ማጥን ፤ ሙዳየ ፣ ምጽዋት ፣ ሙዳየ ፣ ምጨት ፣ (ኩፋ ፣ ፭ ። ዘፍ፮ ፣ ፲፱) ። ንፍቀ ፡ ታቦት ፡ (ማቴ፳፬ ፣ ፴፰ ። ፩ጴጥ ፣ ፫ ፣ ፳) ። ወቦበ ፡ ርእዩ ፡ ከመ ፡ ብዙኅ ፡ ወርቀ ፡ ዘተረክበ ፡ ው ስተ ፡ ታቦት ። ገነዘ ፡ ቤተ ፡ ለአዳም ፡ ወአንበሮ ፡ ው ስተ ፡ ታቦት ፡ በምሥራቀ ፡ ገነት ፡ (፬ነገ ፣ ፲፪ ፣ ፲ ። ቀሌ) ። ምስጢሩ ፣ ቦታነትና ፣ ማኅደርነት ፣ ነው ። አንትሙ ፡ ታ ቦት ፡ ለንጉሥ ፡ (፩ጴጥ ፣ ፪ ፣ ፱) ። ባለቅኔዎች ፣ ግን ፣ የ ቤተ ፣ ጥሬ ፣ ነው ፣ ይላሉ ።

ታቦት ፤ (ዕብ ፣ አሮን) ፤ የቁም ፣ ማጥን ፤ ዐ ሠርቱ ፣ ቃላት ፣ የተጣፉባቸው ፣ የኹለቱ ፣ ጽላት ፣ ማኅ ደር ። ታቦት ፡ ዘመርጡል ። ታቦተ ፡ ሕግ ። ታቦተ ፡ እ ግዚአብሔር ። ታቦት ፡ በወርቅ ፡ ልቡጥ ፡ እምዝለፈ ፡ ዘግቡር ፡ እምዕፀ ፡ ዘኢይነቅዝ ፡ (ዘፀ፳፭ ፣ ፲ ። ፴፰ ፣ ፩ ። ዘኍ፲፬ ፣ ፵፬ ። ፩ዜና ፣ ፲፫ ፣ ፫ ። ኤፍ ፣ ፩) ።

ታቦት ፤ መንበር ፣ ምሥዋዕ ፤ በመንበር ፣ ላይ ፣ የሚቀመጥ ፣ ጽላት ። ጸሎት ፤ እምቅድመ ፡ ያልብስ ፡ ታቦተ ። ወይኩን ፡ ታቦት ፡ ዘይፈልስ ፡ እመካን ፡ ው ስተ ፡ መካን ፡ ከመ ፡ እብነ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ (ቅዳ ። ፍ ፣ ነ ፣ ፩) ።

ተቤሳ ፤— ግልባቤ ፤ ጸበል ፤— ተብየሰ ።

ተብሲል ፤— ንፍሮ ፤— በሰለ ።

ተግቢጥ ፤ (ዐረብ) ፤ ሽንት ፣ ቅዘን ። ገብጥ ንና ፣ ተርቢዝን ፣ እይ ።

ተጊህ ፤ ሆት ፤ (ተግሀ ፣ ይተግህ ፣ ይት ጋህ) ፤ መትጋት ፤ መንቃት ፤ መጠበቅ ፣ ማስተዋል ፤ እን ቅልፍን ፣ ሀኬትን ፣ መተው ፤ ማድባት ፣ ማሸመቅ ። ዘይ ተግህ ፡ ውስተ ፡ አናቅጽየ ። ትግሁ ፡ እንከ ። ነምር ፡ ይ ተግህ ፡ ላዕለ ፡ አህጉሪክሙ ፡ (ምሳ፰ ፣ ፴፬ ። ማቴ፳፬ ፣ ፵፪ ። ኤር፭ ፣ ፮) ።

—፤ ማሰብ ፣ ማስተንተን ፤ መውደድ ፣ መፍቀድ ፤ መቸ ኰል ፣ ማረበድ ። እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይተግሁ ፡ ለነፍ ስክሙ ። ይተግህ ፡ ለሠናይትክሙ ። ትግሂ ፡ ለመፍ ቅድየ ፡ በከመ ፡ ትተግህ ፡ እም ፡ ለውሉዳ ። ይተግሁ ፡ በሌሊት ፡ ወበመዓልት ፡ አንብቦ ፡ መጻሕፍት ። እተ ግህ ፡ አነ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ ዘነበብኩ ። ተጋህኩ ፡ ለአፀ ርዖ ፡ ፈቃዱ ፡ (ዕብ፲፫ ፣ ፲፯ ። አፈ ፣ ድ፳፱ ። አርጋ ። ስ ንክ ፣ ኅዳ፳፯ ። ኤር፩ ፣ ፲፪ ። ዮሴፍ) ።

ተጋሂ ፤ (ሂት ፣ ሀያን ፣ ያት) ፤ የሚተጋ ፤ ተጊ ፤ ዐሳቢ ። ጳጳስ ፡ ይኩን ፡ ተጋሄ ። ተጋህያን ፡ ለ ሠሉ ፡ ርሡስ ፡ ወእከይ ፡ (ኪዳ ። ቀሌ) ።

ትጉህ ፤ (ሃን ፣ ሃት ፣ ግህት) ፤ በቁሙ ፤ የ ተጋ ፣ የነቃ ፤ እንቅልፍ ፣ የሌለው ። ትጉህ ፡ ለገቢረ ፡ ሠ ናይ ። ውእቱስ ፡ ትጉህ ፡ ለአሕሥሞትየ ። ትጉሃን ፡ መላእክት ፡ እለ ፡ ኢይነውሙ ። ትግህት ፡ ንህብ ፡ (ዲድ ፣ ፱ ። ዮሴፍ ። መዋሥ ። ስንክ ፣ መስ፳፭) ።

ትግሀት ፤ (ታት) ፤ መትጋት ፤ አተጋግ ፤ ትጉ ህነት ፤ ትጋት ፤ እንቅልፍ ፣ ማጣት ። ሌሊተ ፡ ተኖልዎሙ ፡ ትግሀታተ ፡ ከንቱ ፡ ኢይምጽአሙ ። ቅዱስ ፡ ብሶይ ፡ መዓልተ ፡ ጸሎታተ ፡ ወሌሊተ ፡ ትግሀታተ ፡ ፈጸመ ፡ (ቅዳ ፣ ያዕ ። ድጓ) ።

ትጋህ ፤ (ሃት) ፤ ትጋት ፣ ንቃት ፤ የእንቅልፍ ፣ ዕጦት ፤ ሐሳብ ፣ ፈቃድ ። በጻሕቅ ፡ ብዙኅ ፡ ወበትጋህ ፡ ፍድፉድ ። ኀሠሥዎ ፡ በትጋህ ፡ ዐቢይ ። ወለት ፡ ት ጋህ ፡ ኅቡእ ፡ ይእቲ ፡ ለአቡሃ ። ትጋሁ ፡ ዘከመ ፡ ያቅ ሕም ፡ ብዕራይሁ ። ትጋሆሙ ፡ ለገሥጾትነ ፡ (አፈ ፣ ድ፴፱ ። አቡሻ ፣ ፶ ። ሢራ፵፪ ፣ ፱ ። ፴፰ ፣ ፳፯ ። አፈ ፣ ድ፳፱) ።

አትግሀ ፤ አተጋ ፤ አነቃ ፤ እንቅልፍ ፣ አሳጣ ። አትግሀነ ፡ ለስብሐቲከ ። እፎኑመ ፡ ፈድፋደ ፡ ሕማ

ማተ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ያተግህነ ። ክቡድ ፡ ሕማም ፡ ያተግህ ፡ ወአልቦ ፡ ንዋም ፡ (ስንክ ፡ መስከረም ፭ ። አፈ ፡ ድጓ ። ሚራ፴፱ ፡ ፱) ።

ቴገን ፤ ጤገን ፤ ምጣድ ፤ እቶን ፡ (ዘሌ፯ ፡ ፲፱) ።

ቴጉን ፤ ጤጉን ፤ የበሰለ ፡ የተጋገረ ። ኅብስተ ፡ ቴጉን ፡ (ዘሌ፪ ፡ ፭) ። ጤገንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፤ ሴማውያን ፡ ጠ ፡ የሚሉትን ፡ ያፌታውያን ፡ ተ ፡ ስላሉት ፡ ኹለት ፡ ይመስላል ። ባለብሉዮች ፡ ጕልቻ ፡ ይሉታል ።

ተጊር ፤ ሮት ፤ (ተገረ ፡ ይተግር ፡ ይትግር ። ዐረ ፡ ታጀረ ። ዕብ ፡ ታጌር) ፤ መነገድ ፤ ርቆ ፡ መኼድ ፤ ነጋዴ ፡ መኾን ። መንቀል ፡ መትከል ፤ መሳብ ፡ መገተር ፤ የእግር ፡ የድንኳን ፡ የከስማ ፡ የአውታር ።

መትገር ፡ ት ፤ (ብ ፡ መታግር ፡ ት) ፤ ወተር ፤ አውታር ፤ የድንኳን ፡ ገመድ ። መታክሊሆን ፡ ወመታግሪሆን ። መታግርቲሆን ፡ (ዘኍ፫ ፡ ፴፯ ። ፬ ፡ ፴፪) ።

መታግርት ፤ (ዕብ ፡ ፍቃዲም) ፤ ስንበሮች ፤ ቅርጾች ፡ የታነጡ ፡ የተነጠጡ ፤ ያበጡ ፡ የስመጡ ፤ ፈቅዐን ፡ ተመልከት ። ወመታግርተ ፡ ገብረ ፡ ላቲ ፡ (፫ነገ ፡ ፯ ፡ ፳፬) ።

መታግር ፤ ምሰሶዎች ፤ ወጋግራ ፡ ባላ ፤ ዋልታ ፡ ወረገላ ። ለኅዋኅዊሃ ፡ ወለመሳክዊሃ ፡ ወለመታግሪሃ ፡ ወለአዕማዲሂ ፡ (ገድ ፡ ተክ) ።

ትግሬ ፤ ተጋሪ ፤ (ዐረ ፡ ታጅር ። ዕብ ፡ ታጋር) ፤ ነጋዴ ፡ ዐጣሪ ፤ ሸያጭ ፡ ሸቃጭ ፡ ቸርቻሪ ። የቋንቋ ፡ ስም ፤ ሴማዊ ፡ ግእዛዊ ፡ ቋንቋ ፤ ሐባቦች ፡ የሚናገሩበት ፡ ከዐረብና ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ሱታፌነት ፡ ያለው ። ስመ ፡ ሀገር ፡ በመረብና ፡ በተከዚ ፡ በደንከልና ፡ በባሕን ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ክፍል ።

ትግራይ ፤ ትግሬኛ ፤ የትግሬ ፡ ወገን ፤ በትግሬና ፡ ባማርኛ ፡ ማኸል ፡ ያለ ፡ ቋንቋና ፡ ሕዝብ ፤ ቋንቋነቱ ፡ ካማርኛ ፡ ይልቅ ፡ ለትግሬ ፡ ለግእዝ ፡ የሚቀርብ ።

ቴግሪ ፤ (ጽርእ) ፤ ጤግሮሳዊ ፤ ክፉ ፡ ጨካኝ ፡ ነብር ፤ ጤግሮስን ፡ እይ ። ዲያብሎስም ፡ በተንኰሉና ፡ በመርዛምነቱ ፡ እባብ ፡ እንዲባል ፤ በጨካኝነቱ ፡ ቲግር ፡ ይባላል ፡ (ኣርጋ ፡ ገ፭፩) ። የዕውን ፡ ጠባይ ፡ የሚመረምሩ ፡ ፈላስፎች ፡ የጠፉት ፡ ታሪክ ፡ ግን ፡ ትግሬና ፡ ትግራይ ፡ የሕዝብ ፡ ስም ፡ ሲኾን ፤ ንባቡም ፡ ምስጢሩም ፡ ቲግር ፡ ቴግሪ ፡ ከማለት ፡ የወጣ ፡ የጠባይ ፡ ስም ፡ ነው ፤ የግብር ፡ አይደለም ፡ ይላል ።

ቴግሪ ፡

ቲግራ ፤ (ዕብራ) ፤ ቍጣ ፡ ብስጭት ፤ ወረፍታ ፡ ቅለት ፤ ጠብ ፡ ጠበኛነት ።

ቴዱ ፤ ቴዳ ፤—ግናይ ፡ ትእምርት ፤—ተየዱ ፡ ዳ ።

ተድባብ ፤—ባጥ ፡ ጣራ ፤—ደበበ ።

ቴሀ ፤—ዘረ ፡ ቀላወጠ ፤—ተየሀ ።

ትሄ ፤ (ያት ። ጽር ፡ ቴኤ ፡ ሄ ። ዕብ ፡ ታእ) ፤ ታናሽ ፡ ዕልፍኝ ፤ ዕቃ ፡ ቤት ፤ እንደ ፡ ጕርጅ ፡ እንደ ፡ ጓዳ ፡ ያለ ። ለቂንድና ፡ ለማር ፡ ለፈፍ ፡ ሳይቀር ፡ ቤትነት ፡ ላለው ፡ ክፍል ፡ ለታናናሽ ፡ ኹሉ ፡ ይነገራል ፡ (ሕዝ፵ ፡ ፯ ፡ ፲ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫) ።

ታው ፤ ስመ ፡ ፊደል ፤ ካያ ፡ ኹለተኛ ፡ ተ ፤ ምልክት ፡ ፀላማ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ መስቀል ፡ ትእምርተ ፡ መስቀል ፡ እንደ ፡ ማለት ። ሔትዮትን ፡ እይ ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (መዝ፻፲፰ ፡ ፻፷፱—፻፸፯ ። ስቁ፭ ፡ ፹፱ ። ፱ ፡ ፹፱ ። ፫ ፡ ፷፱ ። ፬ ፡ ፹፱) ።

ታው ፤ (ዐማርኛ ፤ ትእዛዝ ፡ አንቀጽ) ፤ ተው ፤ አትንካ ፤ በቃ ። ምስጢሩ ፡ ደኃራዊነት ፡ ነው ፤ አዳም ፡ የፍጥረት ፡ ፍጻሜ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ታውም ፡ የፊደል ፡ ፍጻሜ ፡ ነውና ፡ መካተቻነቱን ፡ ያሳያል ። (ተረት) ፤ መተው ፡ ነገሬን ፡ ከተተው ።

ተወሀውሀ ፤—በራ ፡ ተመላለሰ ፤—ወሀውሀ ።

ቴዎሎጎስ ፤ ነባቤ ፡ መለኮት ። ታኦሎጎስና ፡ ቴዎሎጎስ ፡ አንድ ፡ ስም ፡ ናቸው ፤ ባለዜማቹና ፡ ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ቴዎሎጎስን ፡ ነዊን ፡ እስኪት ፡ ይሉታል ፤ የታሳሳተ ፡ ነው ።

ቴዎሎጊያ ፤ ሊቅ ፤ መተርጕም ፤ የሊቃውንት ፡ መጽሐፍ ፤ ብሉያትንና ፡ ሐዲሳትን ፡ እየጠቀሰ ፡ የሚፈታ ፤ ምስጢረ ፡ ሥላሴን ፡ ምስጢረ ፡ ሥጋዌን ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ የሚናገር ፤ እንዳፈ ፡ ወርቅ ፡ እንደ ፡ ቄርሎስ ፡ ድርሳን ፡ ያለ ፡ የጉባኤ ፡ መጽሐፍ ፤ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የምታምነው ፡ የምትቀበለው ።

(ጥ) **ቱማ ፤ (ሱር ፡ ቱማእ) ፤** ሶመት ፤ ነጭ ፡ ሽንኩርት ። ኢይበርከ ፡ ባዕለ ፡ በገላ ፡ ወኢላዕለ ፡ በጸል ፤ ወኢላዕለ ፡ ቱማ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፲፯ ። ሲኖዶ) ።

ቶማስ ፤ (ጽር ። ዕብ ፡ ቶማእ) ፤ የሰው ፡ ስም ፤ ካ፲፪ቱ ፡ ሐዋርያት ፡ አንዱ ። መንታ ፤ መንትያ ፡ ኹለትያ ፤ ፀንሶና ፡ ልደቱ ፡ ከወንድም ፡ ጋራ ፡ የኾነ ፡ ብቻውን ፡ ያይደለ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ማቴ፲ ፡ ፫) ።

ቶማስስ ፤ ስመ ፡ ፀሓይ ፤ የኦርያሬስ ፡ ኹለተኛ ። ወአስማቲ ፡ ለፀሓይ ፡ ከመ ፡ ዝ ፤ አሐዱ ፡ ኦርያሬስ ፡ ወካልኡ ፡ ቶማስስ ፡ (ሔኖ፸፰ ፡ ፩) ።

ተወን ፤ በልግ ፤ ዘመነ ፡ በልግ ፡ ጸደይ ፤ የበጋ ፡ የብላጊ ፡ ዝናም ። ዘመነ ፡ ሐጋይ ፡ ወተወን ። ዝናመ ፡ ተወን ፡ ወመፀው ። ተከልአ ፡ ጠል ፡ ወተወን ። ይሁብ ፡ ዝናመ ፡ ተወን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፩ ። ኤር፭ ፡ ፳፬ ። ፫ ፡ ፫ ። ዘካ፲ ፡ ፩ ። ድጓ) ።

ተወነ፤ በስገ፤ ዘንመ፤ በልግ፡ ፑኒ።

ተዋነየ፤—ተጨዋወተ፤—ዋነየ።

ተውር፤(ዐረ፡ሰውር፤ተውር)፤ ስመ፡ ኮከብ፡ ኢሳናዊ፤ ካሥራ፡ ኹለቱ፡ መናዝሎች፡ አንዱ። ፍችው፡ በሬ፡ ማለት፡ ነው፤ ከፀሐይ፡ ጋራ፡ በሚያዝያ፡ ወር፡ ፴፭፡ ዕለት፡ ከ፲፪፡ ኬክሮስ፡ ይመግባል። ሕልተውር፡(አቡሻ)።

ቶራ፤(ዕብራ)፤ ሕግ፡ ፖርዐት፤ ኦሪት፤ ዐሠርቱ፡ ቃላት።

ቶራ፤(ሱር፡ ታውራ፤ ሶር። ዕብ፡ ያሕሙር)፤ በኻር፤ የበረሓ፡ እንስሳ፤ የፌቆና፡ የዋሊያ፡ ወገን፤ ቀንዱ፡ ረዥም፡ ዐጽቃም፡ ባለብዙ፡ ቅጥይ፤ ኻራቱ፡ ዐጭር፡ የሥጋ፡ ዐይነት፤ ወተታም፡ (ዘዳ፲፬፡ ፭)። ወይጠል፡ ወቶራ፡ ወሀየላት። ሐሊብ፡ ቶራ፡(መቃ፡ ገ፭። ስንክ፡ መስ፲፱)።

ቶራ፡

ቶራት፤ ቶሮች፤ ቶራዎች። ቶራት፡ ወአልሕምት፡ ገዳም፡(ፍ፡ ነ፡ ፵፬፡ ፪። ስንክ፡ ግንቦ፳)።

ቶርማን፤(ትግሬ)፤ ጋድም፤ ሠረገላ።

ቶሬን፤(ዕብራ)፤ የመርከብ፡ ምሰሶ፡ ዐምድ፡ ተራዳ፤ የሸራ፡ ያላማ፡ መስቀያ፡ (ኢሳ፴፫፡ ፲፯)።

ቶስሐ፤ ሐት፤ (ቶስሐ፡ ይቶስሕ። ዕብ፡ ታዌስ፤ ሜረየ)፤ መቀላቀል፤ መደባለቅ፤ መበረዝ፤ መጨመር፡ መክለስ፤ የፈላሻ። መያስያንኪ፡ ይትስሑ፡ ማየ፡ ውስተ፡ ወይን። ትስሐ፡ ሐሊበ፡ ወንጌል፡ ምስለ፡ ጸቃውዐ፡ አፅተ። ኅዳጠ፡ ወይነ፡ ቶስሕ። እለ፡ ይቶስሑ፡ ኅዐሰ፡ ወርቅ፡ ብሩረ፡ ሕው፡ ንሓበ፡(ኢሳ፩፡ ፳፪። መጽ፡ ምስ። ፩ጢሞ፡ ፭፡ ፳፫። ፈ፡ መ፡ ፲፱፡ ፪)።

—፤ ማቀደድ፡ ማስማማት፤ መጨማመር። ትስሖ፡ ለነፍስየ። ትተስሕዋ፡ ለጥበብ፡ በንጹሕ፡ ልብ። ትስሐ፡ ውጹሌ፡ ውስተ፡ ገሥጾትሙ፡(፩ቆሮ፡ ፲፪፡ ፳፬። ሄሮማ። አፈ፡ ድ፲)።

ቶሳሒ፤(ሒት፡ ሕያን፡ ያት)፤ የሚቀላቀል፡ የሚጨምር፤ ጨማሪ፡ ደባላቂ።

ተቶሰሐ፤ ተቀሰቀለ፤ ተበረዘ፤ ተጨመረ፤ ተዛነቀ፤ ተደበለቀ። ወይን፡ ዘኢተቶሰሐ፡ ከመ፡ ንጉሥ፡ ዐማፂ፤ ወዘተቶሰሐ፡ ከመ፡ ንጉሥ፡ ራትዐ። ውሒዛት፡ ሊቃኒያ፡ በደም፡ ይትሳሕ። ተቶሰሐ፡ ደሞሙ፡ በደመ፡ መባእ። ወተቶሰሐ፡ አብድንቲ፡ ኅ ህናት፡ ምስለ፡ አብድንቲ፡ ነኪራን፡(ፈላስ። ኪዳ። ዮሴፍ)።

ተቷስሐ፤ተተዋስሐ፤ ተቀላቀለ፤ ተደባለቀ፤ ተበራረዘ፤ ተጨማመረ፤ ተዛነቀ፡ ተዛናነቀ። ከመ፡ ኢይትዋስሑ፡(ቄስጠ፡ ፶፪)።

ቱሱሕ፤(ሓን፡ ሓት፡ ስሕት)፤ የተቀላቀለ፤ ቅልቅል፤ ድብልቅ፤ ዝንጕርጕር፤ አንድ፡ ዐይነት፡ ብቻ፡ ያይደለ። ወይን፡ ምስለ፡ ክርቤ፡ ቱሱሕ። ወትካትበ፡ በማያት፡ ቱሱሕ፡ ምስለ፡ ማይ፡ ወምድርኒ፡ ሀለወት፡ ምስለ፡ ማይ። ሠናይ፡ ዘይረክብ፡ ሰብእ፡ በዝ፡ ዓለም፡ ቱሱሕ፡ በጻማ፡ ወድካም። እስመ፡ ቱስሕት፡ በቍር፡ ወሞቅ፡(ማር፲፭፡ ፳፫። ቀሌ። ዮሴፍ። ክሩ፡ ፰)።

—፤ ተጣይ፡ ርባ፤ ቶማሳዊ፡ ግስ፤ በመጥበቅና፡ በመላላት፡ በመንቃ፡ መንገድ፡ የሚኼድ፤ ሲጠብቅ፡ ቀደሰን፡ ሲላላ፡ ቀተለን፡ የሚመስል።(ማስረጃ)፤ አሚር፤አመረ፡ የአምር፡ ይአምር። መሲል፤ መሰለ፡ ይመስል፡ ይምስል። ተቢዕ፤ ተብዐ፡ ይትብዕ፡ ይትባዕ፤ የቀተለ። አምሮ፡ አመረ፡ ይኤምር፡ የአምር። መስሎ፡ መሰለ፡ ይሜስል፡ ይመስል። ተብዖ፡ ተብዐ፡ ይቴብዕ፡ ይትብዕ፤ የቀደሰ። ይህን፡ የመሰለ፡ ኹሉ።

ቱስሕት፤ የተቀላቀለች፤ ቅልቅል። መቀላቀል፤ ቅልቅልነት፤ ቅልቀላ፡ ድብለቃ። ሞማሪ፡ ተውላክ። እስመ፡ ድኩም፡ ቱስሕተ፡ ነፍስትኪሙ። ትድምርት፡ ዘእንበለ፡ ቱስሕት፡ ወሚጠት። አክራጦን፡ ዘአልቦቱ፡ ቱስሕት። ሐሊብ፡ ነባቢ፡ ዘአልቦቱ፡ ቱስሕት፡(፩ቆሮ፡ ፯፡ ፭። ቄር፡ ጸላ፤ ተረ። ፩ጴጥ፡ ፪፡ ፪)።

ቱሳሔ፤(ሕያት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ መቀላቀል፤ (ጥቀ) መቀላቀል፤ አቀላቀል፤ ቅልቅልነት፤ ቅልቅል፡ መኾን፤ እንደ፡ ማርና፡ እንደ፡ ወተት፤ እንደ፡ ውሃና፡ እንደ፡ መሬት፤ ወይም፡ እንደ፡ ደቂትና፡ እንደ፡ ደቂት። ቅልቀላ፤ ድብለቃ፤ ሞመራ፤ ብረዛ፤ ክለሳ፤ ሞማሪ፡ ተውላክ። ቍረተ፡ ቱሳሔ፡ ዘርዐ። አሕላም፡ ይትወለዱ፡ እምቱሳሕያት፡ ጠባይዓት፡ አርባዕቱ። ሕንባርትክ፡ ሕንብርተ፡ መንፈስ፡ ረቂቅ፡ ዘቱሳሔሁ፡ መብረቅ፡(ፈ፡ መ፡ ፲፪፡ ፭። ፈላስ። ደራሲ)።

ተዋሲማ፤(ዐረ፡ ታሱም፤ ብ፡ ተዋሲም)፤ ጣማ፡ መጣሚያ፤ ወይም፡ የኮከብ፡ ስም፤ ኹለቱ፡ እንደ፡ ማለት፡(አቡሻ፡ ፶)።

ተውት፤(ቅብጥ)፤ ስመ፡ ወርኅ፤ መዠመሪያ፡ ወር፤ መስከረም፡(አቡሻ፡ ፰)።

ቱት፤(ዐረ፡ ወሐብ)፤ የዛፍ፡ ስም፤ ቅጠሉን፡ የሐር፡ ትሎች፡ የሚበሉት፤ ፍሬው፡ ጥፍጥ፡ ያጋም፡ የእንዠሪ፡ ዐይነት፤ ዐጽቃም፡ ቅጠላም።

ተወተ፤ ቃቃ፤ ጕንጕን፤ አዋበበ፤ አበረ፡ ዐዘበ፤ የጥራዝ፡ የድጕሰ፡ የጣግ፡ ያፎት። ሠረዘን፡ እይ፤ የዚሁ፡ መንትያ፡ ነው።

ቶታን፤ (ናት)፤ በቁሙ፤ ማዘቢያ፤ ሚር፡ ጠፍር። ቶታነ፡ አማእን፡ (ዘፍ፲፱፡ ፴፫። መሳ፱፡ ፫። ኢሳ፭፡ ፳፯። ማር፩፡ ፯)።

ተሐግ፤ ትሐግ፤ ለምለም፡ ሣር፤ ስርዶ፤ የስርዶ፡ ዐይነት፡ ጨሌ፤ አበቃቀሉ፡ ችግ፡ ችፍግ፡ ያለ። ከመ፡ አባግዐ፡ ውስተ፡ ተሐግ። በኀዲገ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ተሐግ፡ (ሚል፩፡ ፯። ስንክ፡ ግን፲፰)።

ትሒል፤ ሎት፤ (ትሕለ፡ ይትሕል፡ ይትሐል። ዕብ፡ ታሖል፤ ሀትሔል)፤ መገመር፤ መቅደም፤ ዥማሬ፡ ቀዳማዊ፡ መኾን፤ በሥራ፡ ኹሉ። መዘር፡ መንከርተት፡ ለመቀላወጥ፤ ዘዋሪ፡ ቀላዋጭ፡ መኾን፤ በየድግሱ፡ ቤት፡ ከሰው፡ አስቀድሞ፡ መገኘት። መጽሐፍ፡ ግን፡ በትሕለ፡ ፈንታ፡ ተትሕለ፡ ተታሕለ፡ ይላል፤ አያስኬድም። ወአነሂ፡ አዐውድ፡ ወእተሐል። እለ፡ በተታሕሎ፡ የሐይዉ። ከመ፡ እለ፡ ያንሶስዉ፡ ወይቴሐሉ፡ (ኢዮ፪፡ ፱። ፴፥ ፱። አፈ፡ ተ፲፯)።

ተሓሊ፤ መትሕል፤ (ልት፡ ላን፡ ላት)፤ የሚዘር፡ የሚቀላወጥ፤ ዘዋሪ፡ ቀላዋጭ፤ አውታታ፡ ከርታታ፤ ተለል፡ ተለል፡ የሚል፤ አብድ፡ እንዝህሉል። ወይከውኑ፡ መትሕላነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ። አንሰ፡ ረከብኩ፡ ነገረ፡ እንዘ፡ አነብብ፡ መጻሕፍቲከ፡ ዘፈኖከ፡ ሊተ፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ መትሕላን፡ እለ፡ ኢኮኑ፡ ፍጹማነ፡ ወአልቦሙ፡ አእምሮ፡ ጥዩቀ፡ (ሆሴ፱፡ ፲፯። ሃይ፡ አበ፡ ፀንያ)።

ትሒት፤ ቶት፤ (ተሐተ፡ ይቴሕት፡ ይትሐት)፤ መተቸት፤ ታች፡ ታች፡ ማለት፤ ወደ፡ ታች፡ መውረድ፡ መዋረድ፤ ዝቅ፡ ዝቅ፡ ማለት፤ ትሑት፡ ታሕት፡ ታችኛ፡ ዝቅተኛ፡ መኾን፤ ማነስ፡ ኀኤስ፡ አነ፡ ማለት፡ ከትቢትና፡ ከልዕልና፡ መሸሽ፡ መራቅ፤ ፀቅምን፡ ማወቅ። ሖሩ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡ ወሖሩ፡ ደብር፡ ወወግር፡ ይትሐት፡ (ኢሳ፵፡ ፬። ሉቃ፫፡ ፭)። መጻሕፍትና፡ ባለቅኔዎች፡ ግን፡ በለፀለ፡ ፈንታ፡ ተለፀለ፡ እንዲሉ፡ በትሕተም፡ ፈንታ፡ ተትሕተ፡ ይላሉ፤ አያስኬድም፤ ግስንቱ፡ ወዕአንና፡ መጽእን፡ ጊሠግ፡ ፈለብን፡ የመስለ፡ ዐጕል፡ ነውና፤ እንደ፡ ገቢር፡ ግስ፡ ያመደረግ፡ ልማድ፡ ተገ፡ አይፈልግም። ተትሕትከ፡ ሎቱ። ወእሴት፡ ትትአዘዝ፡ ወትትቴሐት፡ ለምታ። በከመ፡ ወልድ፡ ይቴሐት፡ ለአቡሁ፡ ከማሁ፡ ዲያቆንሂ፡ ይትሐት፡ ለኤጲስቆጶስ። ተትሕተ፡ እስከ፡ ምድር። ተትሕተ፡ እምዐበዩ። ዘይቴሐት፡ እምኔከ፡ (አስቴ፳፡ ፲፫። ዲድ፡ ፫። ፱። ኢሳ፶፯፡ ፲፱። ኩፋ፡ ፳፱። ዳን፲፡ ፴፱)።

ተሓቲ፤ (ቲት፡ ትያን፡ ያት)፤ ታች፡ ታች፡ የሚል፤ የሚዋረድ፤ ተዋራጅ፤ የትቢት፡ ጠላት፡ የትሕትና፡ ወዳጅ።

ትሑት፤ (ታን፡ ታት፡ ሕት)፤ በቁሙ፤ የተዋረደ፤ የተናቀ፤ ወራዳ፡ ታናሽ፤ ድኻ፡ ቤጋ፤ ታዛዥ፡ ተገዥ፡ ፈቃደኛ፤ እሺ፡ በጎ፡ ባይ፤ ዐፋራም፡ ፈሪ። ትሑት፡ ምስለ፡ ዐቢይ። ወራእዩ፡ ምኑን፡ ወትሑት፡ እምዙሉ፡ ሰብእ። ሕዝብ፡ ትሑታን። ከመ፡ ይኩኑ፡ ትሑታነ፡ ወይትአዘዙ። ትሑታነ፡ ልብ። ትሑታነ፡ ገጽ። ወእለ፡ ይደልዎ፡ ለመለኮት፡ ክርስቶስ፡ ንነግር፡ ወትሑታተሰ፡ ለትስብእት፡ አወፈዩነ። ጠበብ፡ ወትሕት፡ (ኩፋ፡ ፴፫። ኢሳ፶፫፡ ፫። ፲፰፡ ፯። ዲድ፡ ፴፪። ዳን፫፡ ፴፱። ሔኖ፵፰፡ ፰። ቄር። ድን)።

ታሕት፡ ቱ፤ (ዕብ፡ ታሐት። ሱር፡ ታሕታ። ዐረ፡ ተሕት)፤ ደቂቅ፡ አገባብ። ታች፤ ምድር፤ እግር፡ ሥር፤ የላዕል፡ የሰማይ፡ የርእስ፡ አንጻር። አኮ፡ ዘቦቱ፡ ለመለኮት፡ ላዕል፡ ወታሕት። በሰማይ፡ በላዕሉ፡ ወበምድር፡ በታሕቱ። አንትሙሰ፡ እምታሕቱ፡ አንትሙ። እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ። ጸውዑ፡ ቢጸክሙ፡ ታሕተ፡ ወይንክሙ። እምታሕተ፡ እደዊሆሙ፡ ለሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ (ቅዳ፡ ሕር። ዮኤ፫፡ ፫። ዮሐ፰፡ ፳፫። ሕዝ፰፡ ፪። ዘካ፫፡ ፲። ፍ፡ ነ፡ ፱)።

ታሕተ፤ በታች፤ ወደ፡ ታች። ንበር፡ ታሕተ። ወረደ፡ ታሕተ። ተወረው፡ ታሕቱ።

ታሕታዊ፡ ይ፤ (ዊት፡ ይት፡ ቲት)፤ የታች፤ ታችኛ፤ መጨረሻ፤ በታች፡ ያለ። ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ የዐቢ። ታሕታይ፡ ማኅደር። ሀገረ፡ ታሕታይተ፡ ወላዕላይተ። ሲኦል፡ ታሕቲት። ግብ፡ ታሕቲት። ቀላይ፡ ታሕቲት፡ (ዜና። ቀሌ። ፩ዜና፡ ፯፡ ፳፬። መገ፡ ፹፩። ሰቈ፫፡ ፶፭። ኩፋ፡ ፭)።

ትሕትና፤ በቁሙ፤ ትሑትነት፤ ዝቅታ፤ ውርደት፤ የልዕልና፡ አንጻር፡ ወደረኛ፤ የትቢት፡ ደመኛ። አ፡ ትሕትና፡ ዘመጠነ፡ ዝ፡ ትሕትና። በትሕትና፡ ረከበ፡ ልዕልና። ኢትእመን፡ ትሕትናሁ፡ (ቅዳ፡ አፈ። መዋሥ። ዮሴፍ)።

አትሐተ፤ አዋረደ፤ ዝቅ፡ አደረገ፤ አሰጐነበሰ። ትዕቢት፡ ብእሲ፡ ያቴሕት። አትሐቱ፡ ርእሶሙ፡ ወሰገዱ። ያቴሕት፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ ለኵናት፡ (ምሳ፳፱፡ ፳፫። ዘፍ፵፫፡ ፳፰። ሢራ፲፪፡ ፲፯)። አርትዐ፡ ሠርሐ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ አትሐተ፡ ይላል፤ የመላሽ፡ ስሕተት፡ ነው፡ (ኢሳ፵፩፡ ፯)።

አትሓቲ፤ መትሐቲ፤ የሚያዋርድ፤ አዋራጅ። ለከ፡ ናቴሕት፡ ዘአንተ፡ መትሐቲ፡ ለዙሉ፡ (ቅዳ፡ ሕር)።

መትሕት፤ (ጥሬና፡ ቅጽል)፤ ታሕት፤ ትሑት። ታች፤ ጕድጓድ፤ ሸለቆ፤ ጥልቅ፡ ዕሙቅ፡ ቢኦል፡ ገሃነም። በመትሕተ፡ ምድር። ውስተ፡ መትሕተ፡ እሳት። ነበረ፡ ውስተ፡ መካን፡ ልዑል፡ ወየሐናኒ፡ ወእሊአሁ፡ ውስተ፡ መካን፡ መትሕት። ባሕር፡ መትሕት፡ (መዝ፡ ፷፪። ሔኖ፲፡ ፳፫። ዮሴፍ)።

መትሕተ፡ ታሕቲት፤ የታች፡ ታች፤ መጨረሻ፡ ታች፤ እንጦርጦስ፡ (ቀሌ)።

መትሕታዊ፤ ታሕታዊ፤ ዘታሕት፤ ታችኛ፤ የታች። ልዑላዊ፡ ወመትሕታዊ፡ (ፊልክ፡ ፻፹፩)።

ታኅሣሥ፤–ወር፤ ከትከታ፤–ኅሠሠ።

ተጥላስ፤ (ሳት። ሮማይ፡ ቲቱሊስ። ዐረ፡ እተጥላሳት)፤ አንቀጽ፤ ምዕራፍ፤ ክፍል፤ መል እክት፤ የጉባኤ፡ የማኅበር፡ መጽሐፍ፤ ቀኖና፤ የመጽሐፍ፡ ስምና፡ አርእስት፤ ማስታወቂያ። ጠስ፡ ዘውእቱ፡ ተጥ ላሳት፡ (ፍ፡ ነ፡ መቅ)። ተጥላስና፡ አብጥሊስ፡ አንድ፡ ስም፡ ነው፤ ኹለት፡ አይደለም፤ አብጥሊስን፡ እይ። ፍካሬ፡ አብጥሊስ፡ አው፡ ተጥላሳት፡ ቀኖና፡ ው እቱ፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡ (ሲኖዶ)። ጽርኡ፡ ከሮማይስጥ፡ ስለ፡ ወሰደው፡ ጽርእ፡ ይባል፡ እንጂ፡ ቃሉ፡ የላቲን፡ ነው።

ተይ፤ (ጽር፡ ቲዮን)፤ ዲን፡ ድኝ፤ ዳኄራ፤ ክብሪት። እሳት፡ ወተይ፡ (መዝ፡ ፲፡ ዘፍ፲፱፡ ፳፬። ራእ፱፡ ፲፯)።

ቴዱ፤ (ዕብ፡ ቶዳ)፤ ቡሩኬ፡ ምስጋና፤ ግናይ፡ አኰቴት። አንቀጸ፡ ቴዱ፡ (፫፡ ነገ)።

ቴዳ፤ (ብ፡ ቴዳት። ጽር፡ ቲታ)፤ የስም፡ ምልክት፤ እስክንድር፡ በእስክንድርያ፡ ቀብሮት፡ በነበ ረው፡ በወርቅ፡ መዝገብ፡ ላይ፡ ተጥፎ፡ አባ፡ ቴዎፍሎስ፡ ያገኘው። መዝገብ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስቴቱ፡ ሠለስቱ፡ ቴዳት። ወተርጕሞሙ፡ ዝንቱ፡ አብ፡ ለሠለስቱ፡ ቴ ዳት፡ ወይቤ፤ አሐዱ፡ ቴዳ፡ ዘቴዎስ፡ ወአሐዱ፡ ዘቴ ዎፍሎስ፡ ወአሐዱ፡ ዘቴዎዶስዮስ፤ ወከፈሎ፡ ለዝ ንቱ፡ መዝገብ፡ ኀበ፡ ሠለስቱ፡ ክፍል፡ (አቡሻ፡ ፶። ስንክ፡ ጥቅ፲፰)።

ቴዳብ፤ ዳቢት፤ ጕን፤ የጕን፡ ሥጋ፤ የጐድን፡ ዘርፍ። ጐድን፡ ተዳቢት፡ እንዲሉ። (ይባቤ)፤ ዲያብሎስ፡ በትቢቱ፡ ተወጋ፡ ዳቢቱ።

ተዩህ፤ ሆት፤ (ቴሀ፡ ይተይሀ፡ ይቲሀ። ዐረ፡ ተሀ። ዕብ፡ ታሀሀ)፤ መዞር፡ መቅላወጥ፤ ከሰው፡ ደጅ፡ መቃመጥ፤ ሲበሉ፡ ማየት፡ ማፍጠጥ፤ እ ንደ፡ ውሻ፡ መኾን። ትሒለን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ገር፡ ነው። (ተረት)፤ አጕንብሶ፡ በላን፡ ተኝተኽ፡ ቀላውጠው።

—፤ ማስር፡ ችፅ፡ ማድረግ፤ የቅጥቅጥ፡ የጭራሮ።

ተያሂ፤ (ሂት፡ ህያን፡ ያት)፤ የሚቀላ ውጥ፡ ቀላዋጭ፤ አፍጣጭ።

ትያህ፤ (ሃት)፤ ዙረት፤ ቅልውጥ፤ ሳይጠሩ፡ መሮጥ፤ ኺዶ፡ ማፍጠጥ።

ቲሃ፤ ችፅ፡ ሸግ፡ ዳፅቅ፡ የጭራሮ፡ መቧራት።

ትያጥራ፤ ትያጥሮን፤ (ጽር፡ ቲአትራ)፤ ስመ፡ ሀገር፡ በታናሽ፡ እስያ፡ ያለች፡ (ራእ፩፡ ፲፩። ፪፡ ፲፰)።

ትያጥሮን፡ (ጽር፡ ቴአትሮን)፤ የማቅ፡ የጨዋታ፡ ቤት፤ ብዙ፡ ዐይነት፡ የጥጋብ፡ ጨዋት፡ ምሳ ሌና፡ ተረት፡ ምትሀትና፡ ውሸት። ዘትያጥሮን። ቤተ፡ ትያጥሮን፡ (ኪዳ። ስንክ፡ ሐምሌ። ታኅ፲፱። መጋ፲፯)።

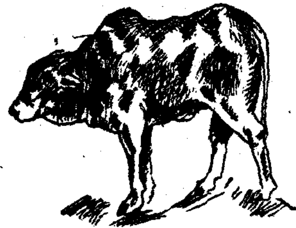
ቴሌም፤ (ጽር፡ ቴሜን። ዕብ፡ አብ)፤ ሓርተኛ፡ ጠንቋይ፤ ዛጕል፡ ጣይ፤ ጋኔን፡ ሳቢ፡ ባላሽክ ሺኪ፤ ምትሀታም፡ መሠሪ፤ ሙት፡ ጠሪ፤ ሬሳ፡ አናጋሪ፤ መንቅሂ፡ ምዉት፤ ክህን፡ ጣዖት። ባለብሉዮች፡ ግን፡ የእባብ፡ ምስል፡ ጣዖት፡ ይሉታል፡ (፬ነገ፡ ፳፫፡ ፳፬)።

ቴማን፤ (ዕብራ)፤ የማእዝን፡ ስም፤ ናጌብ፡ ደቡብ፤ የደቡብ፡ ነፋስ፤ በደቡብ፡ ያለ፡ ሀገርና፡ ሕዝብ፤ የመን፤ መላው፡ የዐረብ፡ አገር። የማንን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ሚም፡ ገጸከ፡ መንገለ፡ ቴማን። እግዚ፡ ይመጽእ፡ እምቴማን፡ (ሕዝ፳፩፡ ፩። ዕንባ፡ ፫)።

—፤ ስመ፡ ነገድ፤ የዔሳው፡ የልጅ፡ ልጅ፤ የኤዶምያስ፡ ሕዝብና፡ መዲና፤ ከዐረቦች፡ ነገድ፡ የተለየ፡ (ዘፍ፴፮፡ ፲፩። ኤርሚ፱፡ ፯። ኢዮ፪፡ ፲፩)።

ቲን፤ ቴና፤—ርሒብ፤ ግዘፍ፤—ተኒን፡ ተነ።

ቴፈን፤ ተይፈን፤ (ዐረ፡ የፈን)፤ ወይፈን፤ ያደገ፡ የደረሰ፤ ከሦስት፡ ዓመት፡ በላይ፡ ያለ፤ የሚያፈ ነፍን፡ የሚንጠላጠል። ሐማሴኖች፡ ዘራብዕ፡ ይሉታል።

ተይፈን፡

ተያፍን፤ ትያፍን፤ ወይፋፍን፤ ወይፈኖች፤ ወይፋፍኖች። ዙሉ፡ ነገሩ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ፤ እስከ፡ ያገርር፡ ትያፍኒሁ። ከመ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ፡ (ሚ ራ፴፰፡ ፳፩፡ ፳፮። ስንክ፡ ግን፲፩)።

(ጥ) **ተክዘ፤ ዘት፤ (ተከዘ፡ ይቴክዝ፡ ይተ ክዝ)፤** መተከዝ፤ መወዝወዝ፤ እህህ፡ ማለት፤ አጥብቆ፡ ማዘን፤ መትከንከን፤ መጨነቅ፡ ማሰብ። ትክዘት፡ ነፍ ስየ፡ እስከ፡ ለሞት። ተከዘ፡ የናስ፡ ዐቢየ፡ ትካዘ። በእሉ፡ ሠለስቱ፡ ተከዚ፡ልብየ። ኢይቴክዝ፡ በእ ንተ፡ ቤቱ። እልቡ፡ ዘይቴክዝ፡ በእንቲኣኪ። ተከዘ፡ እግዚአብሔር፡ ለእለተሙ፤ ፀአበ፡ (ማር፲፬፡ ፴፬። ዮና፬፡ ፩። ሚራ፳፮፡ ፳፰። ምሳ፳፱፡ ፴፱። ኤር፲፩፡ ፩። ስንክ፡ ሚያ፲፱)።

—፤ መፍሰስ፡ መጕረፍ፤ መውረድ፡ መኼድ፤ እስመታ ገድ፤ የውሃ፡ የእንባ፡ የኀሊና።

ትኩዝ፤ (ዛን፡ ዛት፡ ክዛት)፤ ያዘነ፡ የተ ከዘ፤ በጽኑ፡ ሐዘን፡ የተያዘ፤ የሚያስብ፡ የሚጨነቅ፤ ሐሳብና፡ ጭንቅ፡ የያዘው፡ የወዘወዘው። ሕሙም፡ ወትኩዝ። ትኩዝየ፡ አንሶሱ። ወሖረ፡ ትኩዞ። ሕ ዘነ፡ ወትኩዘ፡ ልብ፡ (ሮሜ፱፡ ፪። መዝ፴፮፡ ፮። ማ ር፲፡ ፳፪። ኢፍ፡ ፬)።

ትካዜ፤ (ዝያት)፤ በቁሙ፤ መተክዝ፤ አተካከዝ፤ ትክዛ፤ ሐዘን፡ ጭንቅ፤ ሐሳብ፤ እህህታ።

ትካዝ፤ (ዛት)፤ ጭንቅ፡ ሐሳብ፤ ጕዳይ፡ መፍቅድ፤ ፅጦት፡ ችግር፤ ንግድ፡ ተግባረ፡ እድ። ዘእንበለ፡ ሐዘን፡ ወትካዝ። ብዙኃት፡ እማንቱ፡ ትካዛት፡ ዓለም። ትካዝ፡ ብየ፡ ኀቤከ። ኢትንግር፡ ቅድመ፡ ነኪር፡ ትካዘከ። ምስለ፡ ማእምራን፡ ይኩን፡ ትካዝከ። ዘኢይኄሊ፡ ትካዘ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ (ኢዮ፲፩፡፲፰። አፈ፡ ተ፰። ፫ነገ፡፪፡፲፱። ሢራ፰፡፲፰። ፱፡፲፭። ዲድ፡፫)።

አተከዘ፤ በቁሙ፤ አሳዘነ፡ አስተከዘ፤ አስጨነቀ፤ አሳሰበ። ኢታተክዞ፡ እንዘ፡ ፍሡሕ፡ ውእቱ። ቀሠፍከሙ፡ ወአተከዝኮሙ። ምንተ፡ አተከዝኩከ፡ (ሢራ፴፱፡፴፩። ጥበ፲፩፡፲፱። ሚክ፮፡፫)።

መተክዝ፤ (ዝት፡ ዛን፡ ዛት)፤ የሚያሳዝን፤ የሚያስተክዝ፤ አስተካዥ።

ተከዚ፤ ፈሳሽ፡ ጐርፍ፤ ወራጅ፡ ውሃ፤ ስመ፡ ፈለግ። ገርዎ፡ ውስተ፡ ተከዚ። ተከዜ፡ ግብጽ። ውሒዘ፡ ማይ፡ ዘይወፅእ፡ እምነ፡ ተከዚ። ተከዜ፡ ጤግሮስ። ተከዜ፡ ኤፍራጥስ። አመ፡ ፀሡሩ፡ ወረቡዑ፡ ለሐምሌ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ ገብረ፡ ሎቱ፡ እግዚ፡ ተኣምረ፡ ለንጉሥ፡ ልብነ፡ ድንግል፤ ወዐደዎ፡ ለተከዚ፡ በእግር፡ እምድኅረ፡ ጐቡኣን፡ ሐዋርያት፡ (ዘፀ፩፡፳፪። ፪ዜና፡፯፡፰። ሢራ፳፬፡፴። ጦቢ፮፡፪። ፩ዜና፡፭፡፱። ታሪ፡ ግራ)።

ተኬሳ፤ (ብ፡ ተከይስ)፤ ትክሻ፤ ብራኪ። ወነደፎ፡ ማእከለ፡ ተኪሳሁ። ሳዊሮስ፡ አንበሳ፤ አገዳ፡ ፀልዋን፡ ዘይሰብር፡ ወዘመናፍቃን፡ ተኬሳ። ወይጸውርዎ፡ በተኬሳሆሙ፡ (፪ነገ፡፱፡፳፱። ስንክ፡ የካ፲፱። አረጋ፡ መ፴፮)።

ተኪል፤ ሎት፤ (ተከለ፡ ይተክል፡ ይትክል። ሱር፡ ትካል። ዕብ፡ ሻታል። ዐረ፡ ወከለ፤ ተኪለ)፤ መትከል፤ መቀብቀብ፡ መቸከል፤ የካስማ። ከመሬት፡ መሻጥ፤ መወተፍ፡ መሽጐጥ፤ ማቆም፡ ማጽናት፤ የተክል። ተከሉ፡ ደባትሪሆሙ። ተከለት፡ መትከለ። ተከሉ፡ ወይነ። ትክሉ፡ አቅማሐ፡ (ጥበ፲፩፡፱። መሳ፱፡፳፭። መዝ፻፮። ኤር፴፮፡፭)።

—፤ መክፈል፤ መተካት፤ ምትክ፡ ማቆም፡ መዕጠት፤ የሰው፡ የከብት። ዘበረቀ፡ ላሕመ፡ አው፡ በግዐ፡ ይትክል፡ ህየንቴ፤ አሐዱ፡ ትኅምስተ። እመ፡ ወግአ፡ ላሕም፡ ላሕመ፡ ወሞተ፡ ይትክል፡ ላሕመ፡ ህየንተ፡ ላሕም፡ (ዘፀ፳፪፡፩። ፳፩፡፴፮)።

—፤ መወሰን፡ መቍረጥ፤ ማገግ፡ መደንገግ፤ ሕግ፡ ማቆም። ሥርዐተ፡ ይትክል፡ (ቅዳ፡ ሐዋ)።

—፤ መግፋት፤ መድፋት፡ ማዳፋት፤ መወርወር፡ መገፍተር፤ መጣል፡ በግንባር፡ መቅከል፤ መንዳት፡ መጕስጐስ፡ ማስቸኰል፤ ያጋፋፊ፡ የዘበኛ። መጽሐፍ፡ ግን፡ በተክለ፡ ፈንታ፡ አትክለ፡ ይላል፤ አያስኝም። ነዳይ፡ እመ፡ ተፀቅፈ፡ ያቴክልዎ። ታቴክሉ፡ ነዳየ፡ በውስተ፡ ሞኅት። ያቴክልዎ፡ ለመስቀል። አውፅእዎ፡ እንዘ፡ ያቴክልዎ፡ (ሢራ፲፫፡፳፫። ዓሞ፭፡፲፪። ቄር። ባሮ)።

ተካሊ፤ (ሊት፡ ልያን፡ ያት)፤ የሚተክል፡ ተካይ፤ ተካል፡ ዐጋይ። አቡየ፡ ተካሊሁ፡ (ዮሐ፲፭፡፩)።

አትከለ፤ አስተከለ፤ አስተካ፡ አስከፈለ። አስደፋ፡ አስገፋ፤ አስገፈተረ።

መትከል፤ (ብ፡ መታክል)፤ መትከያ፤ ማስተከያ። ካስማ፤ ችካል፤ ሾካብ፡ መንሾረር፡ የዕቃ፡ መስቀያ፡ የዕንጨት፡ የብረት፡ ምስማር። ነሥአት፡ መትከለ። መትከል፡ በዘይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ ኵሉ፡ ንዋየ። መታክል፡ ወመታግር፡ (መሳ፬፡፳፩። ሕዝ፲፭፡፫። ዘኍ፫፡፴፯)። በመትከል፡ ፈንታ፡ መትከልት፡ መታክልት፡ ይላል፡ በሴት፡ አንቀጽ፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው።

ተተክለ፤ ተተከለ፤ ተቀበቀበ፤ ተሠራ፤ ተመሠረተ፤ ቆመ፤ ተወሰነ። ይእቲ፡ መላጺ፡ ተተክለት፡ ዲበ፡ ክሣዱ፡ ወሞተ። ተመልኂ፡ እምሥርውኪ፡ ወተተከሊ፡ ውስተ፡ ባሕር። ተተክለ፡ ደብተራሁ። ቤተ፡ ጸሎት፡ እንተ፡ ተተክለት፡ ለምስጋድ። ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዐ፡ እንስሳዊት። ተተክለ፡ ብርሃን፡ በአምሳለ፡ ዐምድ። በዘተተክለ፡ ዕድሜ፡ (ገድ፡ ኪሮ። ሉቃ፲፯፡፮። ኩፋ፡፲፫። ድጓ። ፍ፡ ነ፡ ፳፱፡፩። ስንክ፡ የካ፱። ተረ፡ ቄር)።

ትኩል፤ (ላን፡ ላት፡ ክልት)፤ የተተከለ፤ ትክል፤ የቆመ፤ የተሠራ። ትኩል፡ ዕፀ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሐማ። ዕፀ፡ ትክልት፡ ኀበ፡ ሙኃዘ፡ ማይ። ማዕርግ፡ ትክልት፡ ውስተ፡ ምድር። በዓላት፡ ትኩላት። ዲያቆናት፡ ትኩላን፡ ለመልእክተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (አስቴ፯፡፱። መዝ፡፩። ኩፋ፡ ፳፯። አብጥ፡ ፩)።

ትክለት፤ መትከል፤ መተከል፤ አተካከል፤ ትክልነት፡ ተከላ፤ ትክሎሽ። (ቅዳ። አርጋ፡ ፩)። ኢትጸጊ፡ ሥርወ፡ ትክለትከ፡ (መጽ፡ ምስ)።

ተክል፤ (ላት፤ አትክልት)፤ በቁሙ፤ ፍሬያም፡ ዕንጨት፤ ዛፍ፤ ቅመም፤ ቅጠላቅጠል፡ የሚበላ፡ የሚሸተት፤ ገንታዊ፡ ዕፅ፤ ሕግ፡ ሥርዐት። ከመ፡ ትትክሉ፡ ኵሉ፡ ተክለ፡ ወኵሉ፡ ዕፀ። እኩይ፡ ተክል፡ ገብረ፡ ሥርወ፡ ላዕሌሆሙ። ኢበልዐ፡ ፍሬያተ፡ አትክልት። ኵላ፡ ተክል፡ እንተ፡ ኢተከላ፡ አቡየ፡ ትሠረው፡ (ኩፋ፡ ፯። ሢራ፫፡፳፰። ስንክ፡ ግን፲፰። ማቴ፲፭፡፲፫)።

—፤ ችግኝ፤ ፍል፤ የተክል፡ ቡቃያ፤ ግልግል፤ ገና፡ እየፈለሰ፡ የሚተክል፤ ወይም፡ ተተክሎ፡ የጸደቀ፤ ከጽጌ፡ ከፍሬ፡ ያልደረሰ። ልጅ፤ አግኒ፡ ምእመን። ሐዲስ፡ ተክል። ተክለ፡ ስም። ወኢይኩን፡ ዘእምሐዲስ፡ ተክል፡ ከመ፡ ኢይትዐበይ። ተክለ፡ ርትዕ፤ ተክለ፡ ጽድቅ፡ (ኢዮ፲፱፡፱። ሕዝ፴፱፡፳፱። ፩ጢሞ፡ ፫፡፮። ኩፋ፡ ፩ና፡ ፲፮)።

—፤ ምትክ ። ይፍዲ ፡ ላሕመ ፡ ተክለ ፡ ላሕሙ ። ሚም፡ተክሎሙ ። ተወልደ፡ቤት፡ተክለ ፡ አቤል ፡ (ዘፀ፳፩ ፡ ፴፮ ። ፫ነገ ፡ ፳ ፡ ፴፬ ። ዘረፋ) ። ባላገባቦች ፡ ግን ፡ ስለ ፡ ፈንታ ፡ ይሉታል ።

ተኵላ ፤ (ዕብ ፡ ሹዓል ። ሱር ፡ ታዓል ። ዐረ ፡ ሸዕላብ) ፤ በቁሙ ፤ የበረሓ ፡ ውሻ ፤ የቀበሮ ፡ ወንድም ፤ ተንኰለኛ ፡ ርጉም ። የቍንጽልን ፡ ፍች ፡ ተ መልከት ። የግእዝ ፡ መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በተኵላ ፡ ፈንታ ፡ ቍንጽል ፡ እንዲል ፤ በዝእብ ፡ ፈንታ ፡ ተኵላ ፡ ይላል ፤ የመላሽ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ሰበ ፡ ርእየ ፡ ተኵላ ፤ ይመ ሥጦን ፡ ተኵላ ፡ (ዮሐ፲ ፡ ፲፪) ። የዝእብን ፡ አፈታት ፡ ተመልከት ፤ ስለ ፡ ቍንጽል ፡ የጠቀስነው ፡ ቃል ፡ ተኵላ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፤ ስለ ፡ ተኵላም ፡ የጠቀስነውና ፡ ያልጠቀስ ነው ፡ ተኵላ ፡ የሚል ፡ ኹሉ ፡ ዝእብ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በቁሙ ፡ ተኵላ ፡ እንዳይመስልኽ ፡ ያማርኛውን ፡ ቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ እይ ።

ተኵላ ፡

ተኵላት ፤ **ተኳሉት** ፤ ተኵሎች ፡ የበረሓ ፡ ውሾች ። ይትረዐዩ ፡ ተኵላት ፡ ምስለ ፡ አባግዐ ። ከመ ፡ አባግዐ ፡ ማእከለ ፡ ተኳሉት ፡ (ኢሳ፲፩ ፡ ፮ ። ማቴ፲ ፡ ፲፮) ።

ተኵላ ፤ (ዕብ ፡ ሻሓል) ፤ አንበሳ ፤ ስመ ፡ አ ንበሳ ። ላዕለ ፡ ተኵላ ፡ ወከይሲ ፡ ትጼዐን ፡ (መዝ ፡ ፺) ።

ተከፈ ፤ (ዕብ ፡ ካታፍ) ፤ ተሸከመ ፤ ሸክ ምን ፡ በትከሻ ፡ ያዘ ፡ አኖረ ፡ አስቀመጠ ፤ ትከሻውን ፡ ለሸክም ፡ ሰጠ ።

መትከፍ ፡ ት ፤ (ብ ፡ መታክፍ ፡ ት ። ዕብ ፡ ካቴፍ ። ሱር ፡ ካትፋ ። ዐረ ፡ ኪትፍ) ፤ ጫንቃ ፤ የጡንቻ ፡ ራስ ፤ የእጅ ፡ መብቀያ ፤ የደንደስ ፡ ጫፍ ፤ ያንገት ፡ የማዥራት ፡ ግራና ፡ ቀኝ ። ማዥራትም ፡ ከመትከፍ ፡ ጋራ ፡ ጫንቃ ፡ ይባላል ፤ ሐዳፍን ፡ ተመል ከት ። ሰላም ፡ ለመትከፍትከ ፡ ከመ ፡ ልብሰ ፡ ክህ ነት ፡ ሎግዮ ፡ ጊዜ ፡ ፀአተ ፡ ፍትሕ ፡ ዘጾረ ፡ አርዑተ ፡ መስቀል ፡ በቀራንዮ ። ይጸውርዎን ፡ በመትከፍት ። አትሕት ፡ መታክፍቲከ ፡ ወተሰከማ ። ወሀባ ፡ ለአ ጋር ፡ ወአንበረ ፡ ዲበ ፡ መትከፍታ ። ይጼዐን ፡ በመ ታክፉ ፡ (ደራሲ ። ኢሳ፵፱ ፡ ፳፪ ። ሚራ፮ ፡ ፳፭ ። ዘፍ ፳፩ ፡ ፲፬ ። ስንክ ፡ ሐም፳፯) ።

ተኰሰ ፤ (ዐማርኛ) ፤ በቁሙ ፤ አቃጠለ ፤ በእ ሳት ፡ ወይም ፡ በጋለ ፡ ብረት ። ዐደውኒ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይ ተኵሱ ፡ ቤተ ፡ ንግሥት ፡ (ድር ፡ ሚክ ። መ ፡ ፈ) ።

ተኪት ፤ **ቶት** ፤ (ተከተ ፡ ይተክት ፡ ይ ትክት) ፤ መታከት ፤ መድከም ፤ የጕልበት ፡ (ዐማርኛ) ።

—፤ ማለፍ ፡ መቅደም ፤ ኅላፊ ፡ መኾን ፤ መቈየት ፡ መዘ ግየት ፤ የጊዜ ፡ የዘመን ።

—፤ መድማት ፤ ደም ፡ መኾን ፤ ደም ፡ ማየት ፤ በዚሁ ፡ እስከ ፡ ሰባት ፡ ቀን ፡ መቈየት ፤ የሴቶች ። ዘቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ኢትቅረብ ፡ ኀበ ፡ ይወልዱ ፡ ወይተክታ ፡ (አዋል) ።

ትኩት ፤ (ታን ፡ ታት ፡ ትክት) ፤ የታከተ ፤ ታካታ ። ደም ፡ የሚያይ ፤ ደማም ፤ መርገማም ። ኢይ ክል ፡ ተንሥአ ፡ ቅድሜከ ፤ እስመ ፡ ትክት ፡ አነ ። ሰክቡ ፡ ምስለ ፡ ትክት ። ከመ ፡ ርሑስ ፡ ትክት ። ኀራስ ፡ ወት ክት ፡ (ዘፍ፴፩ ፡ ፴፭ ። ሕዝ፳፪ ፡ ፲ ። ፴፮ ፡ ፲፯ ። ቀሌ) ።

ትክቶ ፤ ደም ፤ አደፍ ፤ ግዳጅ ፤ የሴቶች ፡ አበባ ። ኀደጋ ፡ ለሳራ ፡ ትክቶ ፡ አንስት ። መዋዕለ ፡ ትክቶሃ ። ጸርቀ ፡ ትክቶ ። ደመ ፡ ትክቶሆን ፡ (ዘፍ፲፰ ፡ ፲፩ ። ዘሌ ፲፪ ፡ ፪ ። ኢሳ፷፬ ፡ ፪ ። መጽ ፡ ምስ) ።

አትከተ ፤ አታከተ ፤ አሳለፈ ፡ አቈየ ፤ አደማ ፡ ደም ፡ አሳየ ። ያትክት ፡ ወያስተኀልፍ ፡ ዕድሜሁ ፤ አቈየ ፡ (ሚራ፳፱ ፡ ፳፭) ።

ትካት ፤ ዱሮ ፤ ጥንት ፡ ቀድሞ ፤ ያለፈ ፡ የቈየ ፡ ጊዜ ፡ ዘመን ። ኹለተኛም ፤ ትላንት ፡ ከትላንት ፡ በስቲያ ፤ ዓምና ፡ ሐች ፡ ዓምና ፤ የወዲያኛው ፡ ያሰኛል ። በብእ ፡ ትካት ። መዋዕለ ፡ ትካት ። ምትየ ፡ ዘትካት ። እምት ካት ፡ ወእስከ ፡ ለዓለም ። ወስሙሰ ፡ ለውእቱ ፡ ብ ሔር ፡ ትካቲሁ ፡ ሉዝ ። ቀዳሚየ ፡ ቃል ፡ አልብየ ፤ ወ ትካትየ ፡ (ኢዮ፳፪ ፡ ፪ ። ሆሴ፪ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፺፱ ። ዘፍ ፳፰ ፡ ፲፱ ። ዘፀ፬ ፡ ፲) ።

ተላብ ፤ **ተላቤ** ፤ ተልባ ፤ ከታን ። ተላቤ ፡ ዘ ኢነሥኡ ፡ ፍሬሁ ። እመ ፡ ዘራዕከ ፡ ከሙኑ ፡ ተአር ርኑ ፡ ተላቤ ። ተላቤ ፡ ወሰገም ፡ ማሰነ ፡ (ስንክ ፡ ሐም ፭ ። መቃ ፡ ገ፭ ። ዘፀ፱ ፡ ፴፩) ።

ተላቤ ፡

ተሊው ፤ **ዎት** ፤ (ተለወ ፡ ይተሉ ፡ ይ ትሉ ። ዕብ ፡ ታላ ። ሱር ፡ ትላ ፤ ሰቀለ ። ዐረ ፡ ተላ ፤ ተጋ) ፤ መከተል ፡ መምሰል ፤ መውደድ ፤ ተከ ትሎ ፡ መኼድ ፤ ልብን ፡ ሐሳብን ፡ ባንድ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ መስቀል ፡ ማንጠልጠል ፤ ማሰር ፡ ማቈራኘት ፡ ርሱን ፡ መጠበቅ ፤ ተግቶ ፡ ማየት ፡ መመልከት ፤ የሎሌ ፡ የተማሪ ፡ የሕዝብ ። ንዑ ፡ ትልዉኒ ፤ ወተለውዎ ፡ ብዙኃን ፡ አሕ ዛብ ። ሠናይ ፡ ተሊዎቱ ፡ ለእግዚ ። ኀደግነ ፡ ተሊ

ዎቶ፡ለአምላክነ። ይሚሙ፡ህየንቴሁ፡ካልእ፡ዘይተልዎ። ዘይተልዋ፡ለዘማ። ተለወ፡ነፍሱ፡ኀቤሃ፡ጥቀ። እመ፡ተለወ፡ልብየ፡ብእሲተ፡ብእሲ። ተለወት፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡ጣዖት፡(ማቴ፲፡፳፡፳፭። ሚራ፵፮፡፲። ኢሳ፶፱፡፲፫። ፍ፡ነ፡፱። ሚራ፲፱፡፪። ጦቢ፮፡፲፰። ኢዮ፴፩፡፱። ኩፋ፡፲፪)። ዴገን፡ለክፉ፡ብቻ፡ነው፤ ተለወ፡ግን፡ለክፉም፡ለበጎም፡ይኾናል፤ የዴገንን፡ፍች፡ተመልከት። ዴገኖሙ፡ወተለዎሙ። ኢተለውዎሙ፡ድኅሬሆሙ። ሑሩ፡ፍጡነ፡ወትልውዎሙ፤ የክፉ፡(ዘፍ፲፱፡፲፱። ፴፭፡፭። ኢያ፪፡፭)። ተሎ፡ቶሎ፡ማለት፡ከዚህ፡ወጥቷል።

ተላዊ፤(ዊት፡ውያን፡ያት፤ለውት)፤ የሚከተል፤ የሚመስል፤ መሳይ፡ተከታይ፤ ተማሪ፡ተባባሪ፤ ተስማሚ። ተላዊሆሙ፡ለሐዋርያት። ተላውያን፡ለንበ፡ቃሉ። ተለውተ፡አሥሮሙ፡ለተንባላት። ዝንቱ፡ግብር፡ኢኮነ፡ተላዌ፡ለሕግ፡ጠባይዕ፡(ሃይ፡አበ። ፊልክ፡፫። መጽ፡ምስ። አፈ፡ድ፳፯)።

ትልው፤ መትልው፤ (ዋን፡ ዋት፡ ሉት)፤ ዝኒ፡ከማሁ፤ የመሰለ፡የተከተለ፤ ስምም፤ የሚከተል፤ ተከታይ፤ ምክትል። ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሜ፡መትልወ፡ጴጥሮስ። ትኁልቁ፡እምቀዳሚት፡ዕለት፡በበ፡መትልው። ወመትልወ፡ዝንቱ። ስማዕ፡መትልወ፡ዝንቱ። ዝ፡ውእቱ፡ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን። አናጐንስጢስ፡ያንብብ፡ዘንተ፡ወዘመትልው፡ቀሲስ፡(ቀኖ፡ኒቅ። አቡሻ፡፱። አፈ፡ድ፭። ፫። ምሳ፲፪፡፲፭። ኪዳ)።

መትለው፤ልው፤ትሎ፤(ብ፡መታልው)፤ ኋላ፡መጨረሻ፤ ቀጥሎ፤ ተከትሎ፤ ወዲያው። ዘበመትልወ፡በዓለ፡እግዚእ፡ክነ፡በዓልክ። መትልወ፡ሐጋይ። ወመትሎሁ፡ይበል። ለዝ፡መዋኢ፡እንዘ፡ይኔጽር፡አክሊሎ፤ በዕለተ፡ፈለሰ፡አዕረፈ፡መትሎ፡(መዋሥ፤ ድጓ። አዋል። ኪዳ። ስንክ፡ሐም፲፯)።

—፤ ተራ፤ ረድፍ፤ ማዕርግ፤ ተከታታይነት፡ያለው። በበ፡መትልው። ሥዩማን፡በበ፡መትሎሆሙ። ሰላም፡ለአብርሃም፡ወለይሥሐቅ፡በመትሎ፤ ወለሣልሳይ፡ያዕቆብ። ስምዐነ፡አምላክነ፡ወሰላመክ፡ሀበነ፡እስመ፡ወሀብከነ፡ኵሎ፤ ስብሐተ፡ዚኣክ፡ንንግር፡እምትካት፡ዘሀሎ፤ በበ፡መዓርግ፡ወበበ፡መትሎ፡(ሉቃ፩፡፫። ሲኖዶ። ስንክ፡ሚያ፳፰። ደራሲ)።

ትልወት፤ ትሎት፡(ታት)፤ መከተል፤ አከታተል፤ ተከታይነት፤ ክተላ። በትልወተ፡ወልድ። ትልወተ፡ኤጲስቆጶስ፡(አዋል)።

—፤ የቤት፡ልጅ፡ገንዘብ፤ ማጫ፡መዳሪያ፡ከባቷ፡ቤት፡ይዛው፡ነድታው፡አስከትላው፡የምትኼድ። እመ፡ፈቀደ፡ያስተዋስብ፡ወለቶ፡ይሁባ፡ትልወታ፡በአምጣነ፡ክሂሎቱ። ይደሉ፡እንከ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ። ትሎት፡ዘአምጽአት፡ኀቤሁ፡(ፍ፡ነ፡፳፬፡፭፡፫፡፯)።

አትለወ፤ አስከተለ፤ ትልዉኒ፡አለ፤ ተከታይ፡ሰጠ፤ አሶደደ። ከመ፡ኢያትልዉክሙ፡ድኅረ፡አማልክቲሆሙ። አተሉ፡መጥባሕትየ፡ድኅሬሆሙ። ብፁዕ፡ዘኢያትለወ፡ልቦ፡ድኅረ፡ንዋይ፡(፫ነገ፡፲፭፡፪፡፱። ሕዝ፳፡፪፡፲፪። ሚራ፴፱፡፰)።

—፤ ጨመረ፤ ቀጠለ። ወእመሰ፡አትለወ፡አብሶ። ወእምዝ፡አትለወ፡ወይቤ። ወእምዝ፡ታተሉ፡እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ። ዳንኤል፡ዘፈከረ፡ሕልመ፡ንጉሥ፡በቃሉ፤ ወተርጐሞቶ፡ፍጡነ፡ያተሉ፡(ሄርማ። አፈ፡ድ፪። ግንዘ። ስንክ፡መጋ፳፫)።

ተታለወ፤ ተከታተለ፤ ተራደፈ፤ ተከታታይ፡ኾነ። እንዘ፡ይታለዉ፡አሐዱ፡ድኅረ፡አሐዱ። ይታለዎ፡ዝንቱ፡መርገም። መከራ፡ብዙኅ፡እንተ፡ተታለወት። ዘእንበለ፡ቀዲም፡ወተታልዎ፡(ስንክ፡ታኅ፳፫። ዘዳ፳፱፡፲፱። አፈ፡ድ፳፯። አዋል)።

አስተታለወ፤ አከታተለ፤ አራደፈ። እንዘ፡ያስተታልዎን፡ለአሐቲ፡ድኅረ፡አሐቲ። በአስተታልዎ። እለ፡ያስተታልዎሙ፡(ስንክ፡መስ፳። አቡሻ፡፱። ዮዲ፫፡፯)።

መስተታልው፤ የሚያራድፍ፤ የሚያከታትል፤ አከታታይ።

ተሊም፤ ሞት፤(ተለመ፡ይተልም፡ይትልም። ዕብ፡ታሌም)፤ መትለም፤ መሠንጠቅ፤ ዕርሻ፡መዠመር፤ ማረስ፤ በፈር፡ላይ፡ፈር፡እየጨመሩ፡መኼድ፡መመላለስ።

ትልም፤(ዕብ፡ቴሌም፤ትላም። ዐረ፡ተለም)፤ በቁሙ፤ ፈር፤ ስበት፡የኼደበት፡ሥንጥቅ። ትልመ፡ገራውሂክ። ኢትዘራዕ፡ውስተ፡ትልሙ፡ኀጢአት። ኢንደንግፅ፡ወኢናጽንን፡ትልመነ፡(ኢዮ፴፱፡፲። ሚራ፯፡፫። አፈ፡ተ፰)።

ትለም፤ አትላም፤ አትልምት፤ ትልሞች፤ ፈሮች። አርውዮ፡ለትለሚሃ። ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ። አውፅእ፡ሠለስተ፡አትላመ። ሐረሰ፡ሠላሳ፡አትልምተ፡(መዝ፡፷፬። ሚራ፴፰፡፳፮። ገድለ፡ሕፃን፡ሞአ። ስንክ፡ኅዳ፳፭። ሐም፪)።

ቴሌም፤—ማርተኛ፤—ተየሌም።

ተልሚድ፤—ተማሪ፤—ለመደ።

ተላዕ፤(ዓት)፤ ደረት፤ ፍርንባ፤ ከንገት፡እስከ፡ሆድ፡ያለ፡ክፍል፡(ዘፀ፡፳፱፡፳፮፡፳፯። ዘሌ፯፡፴)።

ተልፍዮስ፤(ጽር፡ታልፒዮስ። ዕብ፡ታልፊዮት)፤ የዘበኞች፡ቤት፤ የስልፍ፡መሣሪያ፤ ጋሻ፡ጦር፡ሰይፍ፡ቀስት፡የሚሰቀልበት፡(ማሕ፡፬፡፬)።

ተሙዝ፤(ዕብ፡ታሙዝ። ሱር፡ታሙዝ)፤ ስመ፡ወርኅ፡ራብዕ፤ ሐምሌ። በራብዕ፡ወርኅ፡ዘውእቱ፡ወርኀ፡ተሙዝ፡(ዮሴፍ። መጽ፡ምስ)።

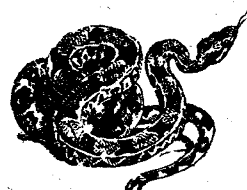
—፤ ስመ ፡ ጣዖት ፤ የአምልኮው ፡ ሥርዐት ፡ ሙሾና ፡ ል ቅሶ ፡ የኾነ ፡ (ሕዝ፰ ፡ ፲፬) ።

ትማልም ፤ (ዕብ ፡ ትሞል ፤ ኤትሞል ። ሱር ፡ ኤትማል) ፤ ትላንት ፤ ዓምና ፤ ያለፈ ፡ ቀን ፡ ጊዜና ፡ ዘመን ። በከመ ፡ ቀተልከ ፡ ትማልም ። ዘትማ ልም ፡ ወዮም ፡ (ዘፀ፪ ፡ ፲፬ ። ዕብ፲፫ ፡ ፰)

ተሚም ፤ ሞት ፤ (ተመ ፡ ይተምም ፡ ይ ትምም ፤ ዐረ ፡ ወትግ ። ዕብ ፡ ታም ፤ ፈጸመ ፤ ተፈጸመ ፤ መላ ፡ ልክ ፡ ኾነ) ፤ መትመም ፤ ፈጽሞ ፡ መጨኽ ፤ መክሰል ፡ ማስገምገም ፤ ማግማት ፡ ማጕረም ረም ፤ የሰማይ ፡ የዝናም ፡ ያታሞ ፡ የነጋሪት ፡ ለሰውም ፡ ይኾናል ። አታሞ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተማም ፤ በቁሙ ፤ ፍጹም ፤ ልክ ፡ ምሉ ፤ ሕ ጸጽ ፡ የሌለበት ።

ተመን ፤ (ዕብ ፡ ታኒን ። ሱር ፡ ታኔን ። ዐረ ፡ ቲኒን) ፤ እባብ ፡ ዘንዶ ፤ አርጃኖ ፤ የባሕር ፡ የየ ብስ ። ተመን ፡ ዐቢይ ። በአምሳለ ፡ ተመን ፡ ወአራ ዊት ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፱ ። ኪዳ ። ገድ ፡ ተክ ። አቡሻ ፡ ፶) ።

ተመን ፡

ተመናት ፤ አትማን ፤ እባቦች ፤ ዘንዶዎች ። ተመናት ፡ ወአናብስት ፡ (ስንክ ፡ ግን፲፱) ።

ቴማን ፤—ደቡብ ፤—ተየማን ።

ተምዐ ፤—ተቈጣ ፡ ዐዘነ ፤—መዐዐ ።

ተመዓኒ ፤ (ዕብ ፡ ቴማኒ) ፤ ቴማናዊ ፤ ደቡ ባዊ ፤ ስመ ፡ ኮከብ ፤ ከሬቱ ፡ ዐበይት ፡ ከዋክብት ፡ አንዱ ፤ ከፀሓይ ፡ ጋራ ፡ ያመት ፡ ርቦ ፡ ፺፩ ፡ ዕለት ፡ የሚመግብ ። ምልክኤል ፡ ዘይሰመይ ፡ ስሙ ፡ ተመዓኒ ፡ ወፀሓየ ፡ ወዙሉ ፡ መዋዕል ፡ ዘበሥልጣኑ ፡ ዚአሁ ፡ ይመልክ ፡ ተስዓ ፡ ወአሐዱ ፡ ዕለት ፡ (ሔኖ ፡ ፹፱) ።

ተምር ፤ ተመርት ፤ (ዐረ ፡ ተምር ። ዕብ ፡ ታማር) ፤ በቁሙ ፤ ስሌን ፡ ዘንባባ ፤ የስሌን ፡ ፍሬ ፤ ሕንባቡ ፡ ዛላው ፡ ዘለላው ፤ የሚበላው ። ወህየ ፡ ማይ ፡ ጥዑም ፡ ወኀለታት ፡ ወበቀልታት ፡ ወተምር ፡ ብዙኅ ። ፍሬ ፡ በለስ ፡ ወተምር ። ቂሐተ ፡ ተምር ፡ ወጽዕዳዌ ፡ ፀምር ። እምኔ ፡ ተመርተ ፡ ቈላ ። በቀ ልተ ፡ ተመርት ። ፀመርተ ፡ ተመርት ፡ ዘበቀልት ፡ (ስ ንክ ፡ ጥር፳፪ ። ሚያ፮ ። አፈ ፡ ተ፲፪ ። ኩፋ ፡ ፳፬ ። ዘጕ ፅሮ ፡ ፱ ። ዮሐ፲፪ ፡ ፲፫) ። ተምር ፡ ተመርት ፡ ፍሬውና ፡ ዛፉ ፤ በቀልት ፡ ግንዱ ፤ ፀመርት ፡ ቅጠሉ ።

ተምር ፡

ተምራት ፤ ተመርታት ፤ ተምሮች ፤ የተ ምር ፡ ፍሬዎች ።

ተሜርጋብ ፤—ሣጥን ፤—ኤርጋብ ።

ቶማስ ፤—የሰው ፡ የፀሓይ ፡ ስም ፤—ተ ወማስ ።

ትንባክ ፤ (ትግ ፡ ወዐረ) ፤ ትንባኾ ፤ የታ ወቀ ፡ ቅጠል ፤ ጢሱና ፡ ደቂቁ ፡ ባፍና ፡ ባፍንጫ ፡ የሚ ጠጣ ፤ የሚጕረሥ ፤ በቅብጠት ፡ በቅንጦት ፡ የሚለመድ ፤ ኹሉ ፡ የማይፈልገው ።

ተንብሎ ፤ ሎት ፤ (ተንበለ ፡ ይተነብል ፡ ይተንብል ፤ ነበ ፤ ነበየ ፤ ብህለ) ፤ መለመን ፤ መጸለይ ፤ መማለድ ፤ ማማለድ ፤ ማላጅ ፡ አማላጅ ፡ መ ኾን ፤ ዕርቅ ፡ ፍቅር ፡ ይቅርታ ፡ መፈለግ ፤ ማረኝ ፡ ማር ልኝ ፡ ማለት ። ወንሕነሰ ፡ ንተነብል ፡ በአምሳለ ፡ ክር ስቶስ ። ዘበእንቲኣሁ ፡ እተነብል ፡ ሙቁሕየ ። ወይ ተነብል ፡ ሎሙ ። ስእሎ ፡ ለጊዮርጊስ ፡ ከመ ፡ ይተን ብል ፡ በእንቲኣሁ ፡ ኀበ ፡ እግዚ ። ማርያም ፡ ትተነ ብል ፡ ለደቂቀ ፡ ዕጓለ ፡ መሕያው ፡ ኀበ ፡ ወልዳ ። ተን ብሊ ፡ በእንቲኣነ ፡ (፪ቆሮ ፡ ፭ ፡ ፳ ። ኤፌ፮ ፡ ፳ ። ዕብ፯ ፡ ፳፭ ። ስንክ ፡ ኀዳ፯ ። ሚያ፳፮ ። ድጓ) ።

ተንባሊ ፤ (ሊት ፡ ልያን ፡ ያት ፤ በልት) ፤ የሚለምን ፡ የሚጸልይ ፤ ማላጅ ፡ አማላጅ ፤ አቈላማጭ ። ምጽዋት ፡ ተንባሊት ፡ ይእቲ ። ማርያም ፡ ተንባ ሊተ ፡ ዙሎሙ ፡ ሕዝብ ፡ (አፈ ፡ ተ፴፪ ። ስንክ ፡ ሚያ፮) ።

መተንብል ፤ (ልት ፡ ላን ፡ ላት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ። ልሳን ፡ መተንብልት ፡ ዘይረክብ ፡ ሰብእ ፡ መፍቅዶ ። ኄራን ፡ መተንብላን ፡ እለ ፡ ይስእሉ ፡ ም ሕረተ ፡ ለውሉደ ፡ ሰብእ ። መተንብላን ፡ ለዙሉ ፡ ሰብእ ። ደናግል ፡ ሠናያት ፡ ወመተንብላት ፡ (ፊላስ ። ድጓ ። ስንክ ። ኀዳ፲፫ ። መዋሥ) ።

ተንበል ፤ በል ፤ (ብ ፡ ተናብል ፤ ልት) ፤ ዝኒ ፡ ዓዲ ፡ ከማሁ ፤ አማላጅ ፤ አስታራቂ ። አኮ ፡ በትን ባል ፡ ወአኮ ፡ በመልአክ ። ይምጽኡ ፡ ተናብልት ፡ እ ምግብጽ ። ፈነዉ ፡ ተናብልተ ፡ ድኅሬሁ ፡ (ኢሳ፷፫ ፡ ፱ ። መዝ ፡ ፷፯ ። ሉቃ፲፱ ፡ ፲፬) ።

ተንበል ፤ (ብ ፡ ተንበላት) ፤ ስመ ፡ ነገድ ፡ እስላማዊ ፤ ከሊፋ ፡ የሙሐመድ ፡ ተከታይ ፤ ተፈናዊ ፡ ፍንው ፡ ማለት ፡ ነው ። ተንባለ ፡ አምላክ ፡ ሊል ፤ ረሱል ፡

ኣኅሁ ፡ እንዲል ፡ (ዐረብ) ። እምቅድመ ፡ ይንግሡ ፡ ተንባላት ፡ በግብጽ ። እምሥጋዌ ፡ እስከ ፡ ተንባላት ፡ ስድስቱ ፡ ምእት ፡ ፀሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ዓመት ። እምሰማዕታት ፡ እስከ ፡ ተንባላት ፡ ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ሠላሳ ፡ ወሰመንቱ ። ሐሳበ ፡ ተንባላት ። ምስለ ፡ ተንባላት ፡ ወአይሁድ ። ለእመ ፡ ዘመወ ፡ ማእምን ፡ አው ፡ ማእምንት ፡ በተንባላት ። ነቢየ ፡ ተንባላት ፡ (ስንክ ፡ ጥር፳ ። መር ፡ ዕው ። አቡሻ ፡ ፱ ። ቄድር ። ገድ ፡ ተክ) ።

ተንባላታዊ ፡ ይ ፤ እስላም ፤ የከሊፋ ፡ ወገን ፤ ሙሐመዳዊ ። ውእቱ ፡ ተንባላታዊ ። ብእሲት ፡ ተንባላታዊት ፡ አው ፡ አረማዊት ። ዘይከውን ፡ ተንባላታየ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፬ ። መጋ፳፯ ። ሲኖ ደ) ።

ትንባሌ ፡ ል ፤ መለመን ፤ አለማመን ፤ ጸሎት ፡ ልመና ፤ ምልጃ ፡ ቍልምጫ ። አንግፍኒ ፡ በትንባሌ ፡ እምብካይ ፡ ወወይሌ ፡ (ደራሲ ። ስንክ ፡ መስ፭ ። ኅዳ፲፱ ። ጥር፴) ።

ትንብልና ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ልመና ፡ ምልጃ ፤ አማላጅነት ። በትንብልናሃ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። በዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ትንብልናከ ። በትንብልና ፡ ማሀልከ ፡ (ሳታት ። ድጓ) ።

ታናክ ፤ ቴናክ ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ዕንጨት ፤ እንደ ፡ ጥድና ፡ እንደ ፡ ወይራ ፡ መልክም ፡ ሽታ ፡ ያለው ፤ ለመሥዋዕት ፡ ሙጋድ ፡ የሚኾን ። ቡራቴ ፡ ወቴናክ ፡ (ኩፋ ፡ ፳፭) ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ጠይ ፡ ይሉታል ።

ተንከራ ፤ ር ፤ (ዐረ ፡ ተንከር ። ዕብ ፡ ፒፐዳ ። ጽር ፡ ቶፓዚዮን) ፤ ጥሩ ፡ ጠንካራ ፡ ዕንቍ ፤ ዐይነቱ ፡ ሐመልሚል ፤ ቅጠልያ ፡ አረንጓዴ ፤ ወይም ፡ ብጫቴ ፤ የወራ ፡ የበሰለ ፡ ቅጠል ፡ የሚመስል ። ወኢይትዔረይ ፡ ተንከራ ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ (ኢዮ፳፰ ፡ ፲፱) ። —፤ ሙሻዘር ፤ የማዕደናት ፡ መጣብቅ ። ጠንከረ ፡ ቸንከረ ፡ ቸንካር ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተንከተም ፤—ታንኳ ፤ ድልድይ ፤—ከተመ ።

ተኒን ፤ ኖት ፤ (ተነ ፡ ይትንን ፡ ይትንን ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ትናን) ፤ መትነን ፤ መብነን ፤ መጤስ ፡ መትጕልጐል ፤ ብኒ ፡ ትን ፡ ማለት ። መስፋት ፡ መዘርጋት ፤ ሰፊ ፡ ወርዳም ፡ ቁመታም ፡ መኾን ።

አትነነ ፤ አተነነ ፤ አበነነ ፤ አጤሰ ፡ አስጤሰ ።

ተን ፤ በቁሙ ፤ ተንታ ፤ ጢስ ፡ ብናኝ ። ዲበ ፡ ቅርሕስት ፡ ቅድባር ፡ ለተነ ፡ ፂግ ፡ ዘየጠብሶ ። ተነ ፡ ጢስ ። ለእሳት ፡ ይቀድሞ ፡ ተነ ፡ ጢሱ ። ዘእንበለ ፡ ይደመር ፡ ለብርሃነ ፡ እሳት ፡ ተኒ ፡ (ሚጽ ፡ ምዕ ። ዮሴፍ ፡ ፲፫ ። ሚራ፳፱ ፡ ፳፱ ። ፊልክ ፡ ፻፶፩) ።

ትን ፤ ቲን ፤ ቴን ፤ ወርድ ፡ ስፋት ፤ ቁመት ፤ ወፍር ። ትኑ ፡ ወርሕቡ ፡ ወቲኑ ፡ (ቀመኅ) ፡ ዕሥራ ፡ በእመት ። ወስዝር ፡ ቴና ፡ (ግዘፋ) ፡ ለይእቲ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ብርት ፡ (፪ዜና ፡ ፬ ፡ ፩ ፡ ፩) ።

(ጥኒ) **ታኒን ፤ (ዕብራ) ፤** ስመ ፡ አራዊት ፡ ዐበይት ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፤ መደበኛው ፡ ግን ፡ ዐዞ ፡ ነው ፤ ለዘንዶና ፡ ላርጃኖም ፡ ይኾናል ፤ ተመንን ፡ እይ ።

ትንንያ ፤ (ዕብ ፡ ዐሮብ) ፤ ትንኝ ፤ ቅማል ፤ ጸጕት ፤ ታናሽ ፡ ተናካሽ ፡ ፍጥረት ። ፀዮትንና ፡ ጸጉትን ፡ ተመልከት ። ሀኮት ፡ ወትንንያ ። በትንንያ ፡ ወበጽንጽንያ ። መራደ ፡ ትንንያ ፡ (መዝ ፡ ፻፬ ። ኩፋ ፡ ፵፰ ። ጥበ፲፱ ፡ ፰) ።

ተንተነ ፤ ተነተነ ፡ ከፋፈለ ፤ ለመስጠት ፡ ለማደል ። ነተነንና ፡ አስተንተነን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ተፍገመገመ ፤ ተንገደገደ ፤ ተወዘወዘ ፤ ተጨነቀ ። ተንተንኩ ፡ ለወዲቅ ። ትተነትን ፡ ከመ ፡ ስኩር ፡ ወትጸንን ። ባዕል ፡ ለእመ ፡ ተንተነ ፡ ይሰውቅዎ ፡ አዕርክቲሁ ። እምቅትለ ፡ ወለተ ፡ ሕዝብየ ፡ ተንተንኩ ። አሐዝን ፡ ለሞትከ ፡ ወእተነትን ፡ ለድክትምናየ ፡ (መዝ ፡ ፻፲፯ ። ኢሳ፳፬ ፡ ፳ ። ሢራ፲፫ ፡ ፳፭ ። ኤር፰ ፡ ፳፩ ። ዮሴፍ) ።

ትንቱን ፤ (ናን ፡ ናት ፡ ትንት) ፤ የተፍገመገመ ፤ የተገፋ ፡ የተደፋ ፤ የተሰናከለ ፤ ሊወድቅ ፡ የቀረበ ። ከመ ፡ ትሱቁኒ ፡ ለትንቱን ። የሀብከ ፡ ለትንቱን ፡ እግዚ ፡ ትንግሌ ፡ (ስንክ ፡ መጋ፳፭ ። ደራሲ) ።

ትንታኔ ፤ መፍገምገም ፤ መንገድገድ ፤ ውዝወዛ ፤ ጭንቅ ፤ እወድቅ ፡ አልወድቅ ፡ ማለት ፤ ጽንት ። ቡቀኒ ፡ ጊዜ ፡ ትንታኔ ። ወበጻሕኩ ፡ ድኅሬሆሙ ፡ ኀበ ፡ ትንታኔ ፡ ወሀጕል ። ወአጽንዐ ፡ እንበለ ፡ ትንታኔ ፡ ሃይማኖተ ፡ ርትዕት ፡ (ስንክ ፡ መጋ፭ ። ዮሴፍ ። ተረ ፡ ቄር፲፭) ።

አተንተነ ፤ አፍገመገመ ፤ ገፋ ፡ አዳፋ ፤ ወዘወዘ ፤ ነቀነቀ ፤ አስጨነቀ ። ብእሲ ፡ ዘያተነትኖ ፡ ስካረ ፡ ወይን ። ሶበ ፡ አተንተኖ ፡ ሰይጣን ፡ ዝሙት ። አትክዘኒ ፡ ወአተንተነኒ ፡ (ኤር፳፫ ፡ ፱ ። ፊልክ ፡ ፯ ። ዮሴፍ) ።

አስተንተነ ፤—ዐሰበ ፡ ተጋ ፤—ነቲን ፡ ነተነ ።

ትንታግ ፤—ክፋይ ፡ ትርኳሽ ፤—ነቲግ ፡ ነትገ ።

ተፈአ ፤ አት ፤ (ተፍአ ፡ ይተፍእ ፡ ይትፋእ ። ዕብ ፡ ቱፍ ። ዐረ ፡ ተፈፈ ፤ ተፈለ) ፤ መትፋት ፤ ምራቅን ፡ እክ ፡ እንትፍ ፡ ጢቅ ፡ ማለት ፤ መቀርሸት ፡ ማስመለስ ። አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይትፍኡ ፡ ምራቀ ። ተፍአት ፡ ቅድመ ፡ ገጽ ። እንዘ ፡ ይተፍእ ፡ ሕምዘ ፡ ኅፀሌኒ ፡ (መጽ ፡ ምስ ። ቀሌ ። ተረ ፡ ቄር) ።

ተፋኢ ፤ (ኢት ፡ እያን ፡ ያት) ፤ የሚተፋ ፤ ትፋታም ፤ ቅርሻታም ። ተፋእያኒ ፡ ሕምዘ ፡ ከይሲ ፡ ወአርዌ ፡ ምድር ፡ (ኪዳ) ።

ትፍአት ፤ መትፋት ፤ አተፋፍ ፤ ትፋት ፤ ምራቅ ። ተፍአ ፡ ትፍአተ ፡ (ዘኍ፲፪ ፡ ፲፬) ።

ትፋእ፤ ትፋት፤ አክታ ። ይመጽአኒ ፡ ትፋእ ፡ ከመ ፡ እቂእ ፡ (አረጋ ፡ መ፤) ።

አትፍአ፤ አስተፋ፤ አስቀረሸ፤ ጢቅ ፡ ጢቅ ፡ አሰኘ ።

ትፋሕ፤(ዕብ፡ታፋዋሕ።ዐረ፡ቱፋሕ)፤ የተክል ፡ ዕንጨት ፡ ስም፤ ፍሬው ፡ ክብ ፡ እንክብል፤ ሥጋማ ፡ ጥፍጥ ። ኮልን ፡ እይ፤ ተና ፡ ጠ ፡ ተወራራሾች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በትፋሕ ፡ ፈንታ ፡ ጥፋሕ ፡ ይላል ፡ (ስንክ ፡ ሐምሌ) ። አዘዘ ፡ ያምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ትፋሐ፤ አነዳ ፡ ትፋሐ ። ወፈነወ ፡ ንጉሥ ፡ ትፋሐ ፡ ለብእሲቱ፤ ወይእቲኒ ፡ ፈነወት ፡ ውእተ ፡ ትፋሐ ፡ ለዩሊኦስ፤ እስመ ፡ ሐሙም ፡ ውእቱ፤ ወሶበ ፡ ሶረ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ የሐውጾ ፡ ርእየ ፡ ለውእቱ ፡ ትፋሕ፤ ወይቤሎ ፡ ሀብኒ ፡ ትፋሐ ፡ ዘፈኖኩ ፡ ለኪ ፡ ወትቤሎ ፡ በላዕክዎ ፡ (ዮሴፍ ። ዮሐ ፡ መደ) ።

ተፋሕ፤(ሐት ። ዐረ ፡ በጣጣ)፤ ድንች፤ ትፋሕማ ፡ የምድር ፡ ትፋሕ፤ ወጥ ፡ የሚኾን ።

ተፈየ፤(ሰፈወ፤ተሰፈወ)፤ አመነ፤ታመነ፤ ተስፋ ፡ አደረገ ። አነ ፡ እትፌ ፡ ከመ ፡ ለእመ ፡ ነበርከ ፡ ውስተ ፡ በአትከ ፡ በስመ ፡ እግዚ፤ ትትረከብ ፡ ውስተ ፡ መካነ ፡ እንጦንዮስ ። ተኀድግኑ ፡ ግብረከ ፡ ወትተፌ ፡ ላዕሌሁ ። እተፌ ፡ ላዕሌክሙ ። በሃይማኖትከ ፡ እስመ ፡ ነፍስየ ፡ ትተፌ ፡ (ፊልክ ፡ ፶፱ ። ኢዮ፴፱ ፡ ፲፩ ። ፪ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፲፭ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፯) ።

ትፌላ፤(ዕብራ)፤ ጸሎት ፡ ልመና ፡ ምሕላ ። ለጸሎት ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ላትፊላ ፡ እንዲል ፡ (ንሐ፲፭ ፡ ፲፯) ።

ተቅዳ፤(ዐረ ፡ ተቅደት ። ዕብ ፡ ጋድ)፤ ድንብላል፤ የድንብላል ፡ ፍሬ፤ ታናናሽ ፡ ድንብልብል፤ ቅመም ፡ የሚኾን ። ድቀቅ ፡ ከመ ፡ ተቅዳ ። ወከመ ፡ ፍሬ ፡ ተቅዳ ፡ (ዘፀ፲፮ ፡ ፲፬ ፡ ፴፩ ። ዘኍ፲፩ ፡ ፯) ።

ተቅዳ፡

ቴቆሔ፤(ዕብ ፡ ትቆዕ)፤ ከመ ፡ ሀገር፤ ዘይታም፤ የዘይት ፡ አገር፤ በይሁዳ ፡ ክፍል ፡ ያለች ፡ (፪ነገ ፡ ፲፬ ፡ ፪ ። ዓሞ፩ ፡ ፩ ። ፪ዜና ፡ ፳ ፡ ፳) ። ባለቅኔዎች ፡ ግን ፡ የፈረስ ፡ አገር ፡ ይሏታል ። በምቅዋመ ፡ አእዱግ ፡ ይቅብኑ ፡ አፍራሰ ፡ ቴቆሔ ፡ (ቅኔ) ።

ተቅዋም ፤—መቅረዝ ፤—ቀዊም ፡ ቆመ ።

ቴቄል፤(ሱር ፡ ትቄል)፤ ሰቀለ፤ ደለወ፤ መዘነ ፡ (ዳን፭ ፡ ፳፯) ።

ትርእስ ፤—ትራስ ፡ ራስጌ፤—ርእሰ ፡ ትርእስ ።

ተርቢዝ፤—አተላ፡ሐሠር፤—ተብሪዝ፤ በረዘ ።

ተርጐመ፤(ዲቃ ፡ ግ፤ ረገመ ፡ ተረገመ ። ዕብ ፡ ወሱር ፡ ታርጌም ። ዐረ ፡ ተርገመ)፤ ተረጐመ፤ ቃልን ፡ በቃል ፡ ለወጠ፤ ገለበጠ፤ መጽሐፍን ፡ ቀዳ ፡ መለሰ፤ ከቋንቋ ፡ ወደ ፡ ቋንቋ ። ወይም ፡ በዚያው ፡ ባንዱ ፡ ቋንቋ፤ አንድም ፡ እያለ ፡ ፈታ ፡ አፍታታ ፡ ዘረዘረ፤ ቁሞ ፡ ሰበከ ፡ አስተማረ፤ ላንዱ ፡ ቅንጣት ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ ፍሬ ፡ ብዙ ፡ ፍካሬ ፡ ሰጠ ። ወከነ ፡ ዮሴፍ ፡ ይተረጕም ፡ ሎሙ ፡ ዘይትናገሮሙ ፡ ጢጦስ ፡ በልሳነ ፡ ሮም ፡ ወያየድዖሙ ፡ በልሳነ ፡ ዕብራውያን ። በእንተ ፡ ተርጕሞቱ ፡ እምልሳነ ፡ ጽርእ ፡ ኀበ ፡ ዐረቢ ። ተርጕሞ ፡ ቃለ ፡ መጻሕፍት ። ተርጕም ፡ ለነ ፡ (ዮሴፍ ። ፍ ፡ ነ ፡ መቅ ። ቀሌ ። ፊልክ ፡ ፴) ።

ተርጓሚ፤(ሚት፡ምያን፡ያት)፤ በቁሙ፤ የሚተረጕም፤ የሚፈታ፤ ፈቺ ፡ አስረጅ ። አኮሰ ፡ ውዳሴ ፡ ለተርጓምያን ፡ (ፊልክ) ።

ትርጕማን፤(ዐረ ፡ ተርጁማን ። ሱር ፡ ታርግማና ። ዕብ ፡ ሜሌጽ)፤ በቁሙ፤ አስተርጓሚ፤ አምጃር፤ አነጋጋሪ፤ ማእከል ፡ ኹኖ ፡ ያንዱን ፡ ቃል ፡ ላንዱ ፡ የሚያሰማ ፡ ኹለት ፡ ቋንቋ ፡ ዐዋቂ፤ አፍ ፡ ጠበቃ ፡ አስታራቂ ። ወእሙንቱሰ ፡ ኢያእመሩ ፡ ከመ ፡ ይሰምዖሙ ፡ ዮሴፍ፤ እስመ ፡ ትርጕማን ፡ ሀሎ ፡ ማእከሎሙ ፡ (ዘፍ፵፪ ፡ ፳፫) ።

አተርጐመ፤ አስተረጐመ፤ አስቀዳ፤ አስገለበጠ፤ አስመለሰ ። ዜናሁ ፡ ለብልማይ ፡ (በጥሊሞስ) ፡ ንጉሥ ፡ ዘከመ ፡ አተርጐመ ፡ አሪተ፤ ዕሥራ ፡ ወአርባዕተ ፡ መጻሕፍተ ፡ እምልሳነ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ኀበ ፡ ልሳነ ፡ ዮናናውያን ፡ (ዮሴፍ) ።

መተርጕም፤(ምት ፡ ማን ፡ ማት ። ዕብ ፡ ምታርጌም)፤ የሚተረጕም፤ የሚያስተረጕም፤ ተርጓሚ፤ አስተርጓሚ፤ ሊቅ ፡ መፈክር፤ ትርጁማን ፡ አምጃር ። አባ ፡ ሰላማ ፡ መተርጕም ። ይቤ ፡ መተርጕም ። ለብዙኃን ፡ እመተርጕማን ። መተርጕመ ፡ አሕላማት ። መተርጕመ ፡ ልሳኖሙ ፡ (ስንክ ፡ ነሐ፳ ። ፊልክ ። ፍ ፡ ነ ፡ ፶፩ ። ፲፩ ። አዋል) ።

ተተርጐመ፤ ተተረጐመ፤ ተቀዳ ፡ ተገለበጠ፤ ተመለሰ ። ተፈታ፤ ምስጢሩ ፡ ታወቀ ፡ ተገለጠ ። ዝቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ተተርጕመት ፡ እምልሳነ ፡ ዐረቢ ፡ ለግእዝ ፡ በአፈ ፡ ዕጓባቀም ፡ ወሚካኤል ፡ ግብጻዊ ። ዘኢያብቁለ ፡ ቀርነ ፡ ወጽፍረ፤ ይተረጐም ፡ ዘአልቦ ፡ ትዕግልት ።

ትርጕም፤(ማን ፡ ማት ፡ ጕምት)፤ በቁሙ፤ የተተረጐመ፤ የተፈታ ።

ትርጓሜ ፤ (ምያት) ፤ ሳቢና ፡ ጥሬ ፡ ዘር ። መተርጕም ፤ (ጥተ) መተርጕም ፤ አተረጓጐም ፤ አቀዳድ ፡ አመሳሰስ ፤ ትርጕማ ፤ አፈታት ፤ ዘይቤ ፡ አወጣጥ ፤ ምስጢር ፡ አገላለጥ ። በቁሙ ፤ ፍች ፤ የንባብ ፡ ፍሬ ፤ ምስጢሩ ፡ ስልቱ ፡ ውስጡ ፡ ሐሳቡ ። ከመ ፡ ዝ ፡ ትርጓሜሁ ፡ እመጽሐፈ ፡ ሶርያ ። በትርጓሜ ፡ መጻሕፍት ፡ ቅዱሳት ። ትርጓሜ ፡ ስሙ ። መምህረ ፡ ትርጓሜ ። ይቤ ፡ ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ በትርጓሜሁ ፡ ዘንተ ፡ ክፍለ ፡ (ኢዮ፵፪ ፡ ፲፰ ። ቀሌ ። ዕብ፯ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲ ። ፍ ፡ ን ፡ ፵፬) ።

ትርያ ፤ (ዐረ ፡ ቱርያ) ፤ ጠራው ፤ ጉቡኣን ፡ ከዋክብት ። ዘገብሮ ፡ ለትርያ ። ኅቡረ ፡ ትክልኑ ፡ ተአኀዛ ፡ ለትርያ ፡ (ኢዮ፱ ፡ ፱ ። ፴፰ ፡ ፴፩) ። ጠራው ፡ ኪማ ፡ ሰኪላ ፤ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ።

ታሪክ ፤ (ካት ። ዐረ ፡ ታእሪክ) ፤ በቁሙ ፤ ያለፈ ፡ የተጣፈ ፡ ወሬ ፤ አንቲካ ፡ ዜና ፤ የዘመን ፡ ቍጥር ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ። ዝንቱ ፡ መጽሐፈ ፡ ታሪክ ። ውስተ ፡ ታሪክ ፡ ጉባኤ ፡ ማልስ ። ወእሙንቱ ፡ ይገብሩ ፡ ክልኤተ ፡ ታሪካተ ፤ ታሪክ ፡ ሥጋዌ ፡ ወታሪክ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። ያዕ ፡ ዘእል ። አቡሻ ፡ ፰) ።

ተረከ ፤ (ዐረ ፡ ተረከ ፤ ኀደገ) ፤ በቁሙ ፡ ታሪክ ፡ ተረከ ፤ ጣፈ ፡ አወራ ። ነተረከ ፡ ነትራካ ፡ ማለት ፡ ከዚህ ፡ ወጥቷል ።

ተርሚን ፤ (ጽር ፡ ራትሚን ። ዕብ ፡ ሮቴም) ፤ ስመ ፡ ዕፅ ፡ ዐቢይ ፤ የዱር ፡ የበረሓ ፡ ዛፍ ፤ ፀጽቃም ፡ ቅጠላም ። ባለብሎዮች ፡ ግን ፡ ክትክታ ፡ ደደሆ ፡ ይሉታል ። ሖረ ፡ ፍኖተ ፡ በድው ፡ ወነበረ ፡ ታሕተ ፡ ዕፀ ፡ ተርሚን ፡ (፫ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፬) ።

ተርሙስ ፤ (ጽር ፡ ቴርሙስ ። ሀረ ፡ ቱርሙስ) ፤ ግብጦ ፤ አዳጉራ ፤ የመኪ ፡ ዐይነት ። ሕባ ፡ ቅፍዕ ፡ ኢይጥዕም ፡ ዘእንበለ ፡ ተርሙስ ፡ መሪር ። ኮነ ፡ ይሴሰይ ፡ ሐሠረ ፡ ተርሙስ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ። ወሶበ ፡ ፈቀደ ፡ ይትጋደል ፡ ነበረ ፡ ሰማንያ ፡ ዕለተ ፡ እንዘ ፡ ይበልዕ ፡ ሐመደ ፡ ምስለ ፡ ተርሙስ ፡ (ስንክ ፡ ኅዳ፰ ። መጋ፲፱ ። የካ፳፱) ።

ቶሬን ፤—ተራዳ ፤—ተውር ።

ተሪፍ ፤ ፎት ፤ (ተርፈ ፤ ተረፈ ፡ ይተርፍ ፡ ይትርፍ ። ዐረ ፡ ተሪፈ ። ዕብ ፡ ያታር ። ሱር ፡ ዩታር) ፤ መትረፍ ፤ መትረፍረፍ ፤ መብዛት ፡ መብለጥ ፤ ከልክ ፡ ማለፍ ፤ ተርፎ ፡ መቅረት ፡ መኖር ፤ መዳን ፡ ማምለጥ ፤ እልፍ ፡ ትርፍ ፡ ቀሪ ፡ ውዝፍ ፡ መኾን ። ኖኅን ፡ ተመልከት ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ሐክሎሙ ፡ ወተርፎሙ ። ወዘተርፈ ፡ እምዝ ፡ ይኩን ፡ ለመልአክ ። አስተጋብኡ ፡ ዘተርፈ ። አልቦ ፡ ዘይተርፍ ፡ እምኔሆሙ ። ትርፍ ፡ ላዕለ ፡ ልማድከ ። ወትተርፍ ፡ ምድሮሙ ፡ በድወ ። እመ ፡ ሞተት ፡ ብእሲት ፡ ወተርፈ ፡ ምታ ፡ (ዘፀ፴፮ ፡ ፯ ። ሕዝ፵፰ ፡ ፳፩ ። ማቴ፲፬ ፡ ፳ ። ኤር፲፩ ፡ ፳፫ ። ፊልክ ፡ ፸፰ ። ኢሳ፯ ፡ ፲፩ ። ፍ ፡ ን ፡ ፵፪ ፡ ፫) ።

ተራፊ ፤ (ፊት ፡ ፍያን ፡ ያት) ፤ በቁሙ ፡ የሚተርፍ ፤ የሚቀር ፤ ቀሪ ፤ ነዋሪ ። ሕዝብ ፡ ተራፍያን ፡ በምድር ። ኵሎሙ ፡ ተራፍያኒ ፡ ይሁዳ ፡ (ኤር፵፯ ፡ ፯ ። ፶ ፡ ፭) ።

ትሩፍ ፤ (ፋን ፡ ፋት ፡ ርፍት) ፤ የቀረ ፡ የተረፈ ፤ ቀሪ ፡ ትርፍ ። በእንተ ፡ ትሩፋን ። እሬስያ ፡ ትርፍተ ። ሕገጋት ፡ ትሩፋት ። ምግባራት ፡ ትሩፋት ፡ (መዝ ፡ ፳ ። ሚክ፪ ፡ ፯ ። ፈ ፡ መ ፡ ፩ ፡ ፩ ። አፈ ፡ ተ፫) ።

—፤ የበለጠ ፤ የተሻለ ፤ ብዙ ፡ ፍጹም ፤ መንፈሳዊ ። ግብር ፡ ትሩፍ ፡ ኢወሊድ ፡ ምስለ ፡ ኂሩት ። አይ ፡ እምኔሆሙ ፡ ዘትሩፍ ። ብእሲ ፡ ኄር ፡ ወጠቢብ ፡ ወትሩፍ ። ትሩፈ ፡ ምግባር ። አብ ፡ ቅዱስ ፡ ወትሩፍ ፡ (ጥበ፬ ፡ ፩ ። ፊልክ ፡ ፺፱ ። ዮሴፍ ። ስንክ ፡ የካ፳ ። ፈ ፡ መ) ።

—፤ መንፈሳዊ ፡ ሥራ ፤ ተውሳክ ፡ ምግባር ፤ በሕግና ፡ በትእዛዝ ፡ ላይ ፡ የሚጨመር ፤ ሰው ፡ በፈቃዱ ፡ ወዶ ፡ የሚሠራው ፤ ካሥር ፡ አንድ ፡ አውጥቶ ፡ ደግሞ ፡ ከዘጠኝ ፡ መስጠት ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ (ማቴ፭ ፡ ፴፱—፵፩) ። ገቢረ ፡ ትሩፋት ። ምግባረ ፡ ትሩፋት ። ተሰምዐ ፡ ዜና ፡ ትሩፋቲሁ ፡ ወአእምሮቱ ፡ ወቅድስናሁ ። አግዐዞሰ ፡ እምግብረ ፡ ትሩፋት ፡ ይእቲ ፡ (ፈ ፡ መ ፡ ፪ ፡ ፪ ። ስንክ ፡ የካ፲፱ ። ጳጉ፩ ። ፍ ፡ ን ፡ ፴፩) ።

ትራፍ ፤ (ፋት) ፤ ትራፊ ፡ ትርፍ ፤ ትርፍራፊ ፤ ብልጫ ፡ ላቂያ ፤ ቅሬታ ፡ ቅሬት ። ኅደጉ ፡ ትራፋቲሆሙ ፡ ለሕፃናቲሆሙ ። ትራፋተ ፡ ነገር ፡ ነዋ ፡ ጽሑፋን ፡ እሙንቱ ። ወናሁመ ፡ ተበየነ ፡ ውስቱ ፡ ቃላተ ፡ እግዚእነ ፡ ትራፈ ፡ ገዳፍያን ፡ መምለኪያን ። ትራፋተ ፡ ነገሥት ። ትራፋተ ፡ ዐውድ ፡ (መዝ ፡ ፲፯ ። ዕር ፡ ኢሳ፪ ፡ ፯ ። ፊልክ ፡ ፫ ። አብጥ ፡ ፴፩ ። መር ፡ ዕዉ) ።

ተረፍ ፤ (ፋት) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ትራፊ ፤ ትርፍ ፡ ቅሬታ ፤ መጨረሻ ። ተረፈ ፡ ቤተ ፡ ይሁዳ ። ዘርዖሙ ፡ ወተረፎሙ ። ዝንቱ ፡ ኅሥሣ ፡ ከመ ፡ ተረፍ ፡ ውእቱ ። እምተረፈ ፡ ልብ ፡ ይነብብ ፡ አፍ ። ተረፈ ፡ ነቢያት ፡ ሱቱኤል ። ተረፈ ፡ ኤርምያስ ። ተረፈ ፡ ቄርሎስ ፡ (ሶፎ፪ ፡ ፯ ። ኢሳ፲፬ ፡ ፳፪ ። አፈ ፡ ድ፳፪ ። ማቴ፲፪ ፡ ፴፬ ። ዮሐ፩ ፡ ፲፯ ። ስንክ ፡ ሐም፯) ።

ተረፍ ፤ (ዕብ ፡ ማሣእ) ፤ ክቡድ ፡ ቃል ፤ ትንቢት ፡ ራእይ ፤ በነቢያት ፡ አፍ ፡ የሚነገር ፤ የፊተኛው ፡ ነቢይ ፡ ተናግሮለት ፡ ከዚያ ፡ የቀረ ፡ የተረፈ ። ተረፈ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ (ሚል፩ ፡ ፩ ። ዕን፩ ፡ ፩ ፡ ፯) ።

አትረፈ ፤ አተረፈ ፤ አዳነ ፡ አስቀረ ፤ ተወ ፤ አበዛ ፡ ትርፍ ፡ አገኘ ። አትረፈ ፡ ለነ ፡ ዘርዐ ። ወአትረፈ ፡ በማኔተ ፡ ነፍሳተ ። እመ ፡ ቦ ፡ ዘሞተ ፡ ወአትረፈ ፡ ውሉደ ። ወታተርፍዎ ፡ ለኵሉ ። እለ ፡ ያተርፍዎ ፡ ለእክል ፡ (ኢሳ፩ ፡ ፱ ። ቅዳ ፡ ግሩ ። ፍ ፡ ን ፡ ፵፪ ። ፪ቆሮ ፡ ፬ ፡ ፰ ። ሉቃ፲፩ ፡ ፲፯) ።

መትርፍ ፤ የሚያተርፍ ፤ አትራፊ ፤ አስቀሪ ። ይከውኑ ፡ መትርፋነ ፡ ውሉዶሙ ፡ (ኩፋ ፡ ፲፭) ።

ተራፊን ፤ (ጽር ፡ ቴራፊን ። ዕብ ፡ ትራፊም) ፤ ጣዖታት ፤ አብያተ ፡ ጣዖት ፤ ሥዕላተ ፡ ጣዖት ፤ የሰው ፡ ምስሎች ፡ አሻንጉሊቶች ፤ የሟርት ፡ መማሪያ ፤ ንዋያተ ፡ ሰገል ፤ የቀድሞ ፡ ሰዎች ፡ የሚያመልኩት ፡ የሚያሟርቱበት ፡ (መሳ፲፯ ፡ ፭ ። ፲፰ ፡ ፲፬ ። ፲፯ ፡ ፰ ። ፩ነገ ፡ ፲፱ ፡ ፳፫ ፡ ፳፬ ። ፩ዜና ፡ ፴፭ ፡ ፲፱ ። ሕዝ፳፩ ፡ ፳፩) ።

ትርሳ ፤ የባሕር ፡ አውሬ ፡ ዝርባው ፡ ጋሻ ፡ የሚመስል ። ወለወልታኒ ፡ ገብርዎ ፡ እምነ ፡ ትርሳ ፡ ዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፤ እስመ ፡ ዘባኑ ፡ ይመስል ፡ ከመ ፡ ወልታ ፡ (ጊ ፡ ወ ፡ ሐ ፡ ገ፷፫) ።

ተርሴስ ፤ (ጽር ፡ ታርሲስ ። ዕብ ፡ ታርሺሽ) ፤ ስመ ፡ ዕንቍ ፤ የብርሌና ፡ የመስታዮት ፡ ዐይነት ፤ እንደ ፡ ውሃ ፡ የሚያጥበረብር ፡ (ማሕ፭ ፡ ፲፬ ። ዳን፲ ፡ ፮ ። ሕዝ፩ ፡ ፲፮) ።

—፤ ስመ ፡ ነገድ ፤ ስመ ፡ ሀገር ፡ (ዘፍ፲ ፡ ፬ ። ዮና፩ ፡ ፫ ። ሕዝ፳፯ ፡ ፲፪) ።

ተስዮ ፤ **ዮት** ፤ (**ተስዐ ፡ ይቴስዕ ፡ ይተስዕ ። ዕብ ፡ ታሼዕ**) ፤ መዘጠን ፤ ዘጠኝ ፡ ማድረግ ፤ ከዘጠኝ ፡ መክፈል ፤ ዘጠኝ ፡ ማለት ። ወይም ፡ ዘጠኝ ፡ መኾን ፡ መባል ፤ ከዘጠኝ ፡ መክፈል ።

ተሳዒ ፤ **መተስዕ** ፤ የሚዘጥን ፡ ዘጣኝ ፤ ዘጠኝ ፡ ባይ ፤ ከዘጠኝ ፡ ከፋይ ።

ትሱዕ ፤ (**ዓን ፡ ዓት ፡ ስዕት**) ፤ የዘጠነ ፡ ዘጠኝ ፡ የኾነ ፤ የተባለ ፤ የተከፈለ ።

ትሳዔ ፤ **ተሱዐት** ፤ መዘጠን ፤ ዘጠኝ ፡ ማድረግ ፤ ዘጠኝ ፡ መኾን ፤ አዘጣጠን ፤ ዝጠና ፡ ዘጠኝነት ።

ተስዑ ፤ የሴቶች ፡ ድምር ፤ (ጠ—፱) ዘጠኝ ። ዕሥራ ፡ ወተስዑ ፡ አህጉር ። ወጊዜ ፡ ተስዑ ፡ ሰዓት ፡ (ኢያ፲፭ ፡ ፴፪ ፡ ፶፬ ፡ ፶፯ ። ፳፩ ፡ ፲፯ ። ማቴ፳ ፡ ፭ ። ፳፯ ፡ ፵፭) ።

ተስዐቱ ፡ **ት** ፤ የወንዶች ፡ ድምር ፤ ዘጠኝ ። ተስዐቱ ፡ ቅዱሳን ። ተስዐቱ ፡ በዓላት ። ተስዐቱ ፡ እሙንቱ ። ኀዳገ ፡ ተስዓ ፡ ወተስዐተ ፡ ነገደ ፡ (ታሪ ፡ ነገ ። ድር ፡ መድ ። ሚራ፳፭ ፡ ፯ ። ድጓ) ።

ተሱዕ ፤ **ተሱዓት** ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘጠኝ ፤ ዘጠንኛ ። ሰላም ፡ እብል ፡ ዐደወ ፡ ተሱዐ ፤ ወአምኣተኒ ፡ ሠላሳ ፡ ወሰብዓ ። እመ ፡ ተሱዑ ፡ ለጽልመት ። ሠርክ ፡ ወሌሊተ ፡ ወጊዜ ፡ ተሱዓት ፡ ሰዓት ፡ (ሰንክ ፡ ሚያ፳፫ ። ሐጌ፪ ፡ ፩ ። ሥር ፡ ጳዡ ። ማቴ፳፯ ፡ ፵፯ ። ግብ፫ ፡ ፩) ።

ትስዕ ፤ የልክ ፡ የጊዜ ፡ ቅጽል ፤ ዘጠኝ ። ትስዐ ፡ በአመት ፡ ኑኃ ። ሰፈረ ፡ ትስዐ ፡ በበ ፡ ትስዐ ፡ ወበበ ፡ ዕሥር ፡ (ዘዳ፫ ፡ ፲፩ ። ዘረፋ) ።

ታስዕ ፤ (**ዕት ፡ ዓን ፡ ዓት**) ፤ ዘጠንኛ ፤ ከዘጠኝ ፡ አንድ ። በታስዐ ፡ ዓመት ። እመ ፡ ፀሡሩ ፡ ወረቡዑ ፡ ለታስዐ ፡ ወርኅ ። ወበታስዐት ፡ ዕለት ፡ (ሕዝ፳፬ ፡ ፩ ። ሐጌ፪ ፡ ፲ ። ዘጉ፯ ፡ ፰) ።

ታስዓዊ ፡ **ይ** ፤ (**ዊት ፡ ዊት**) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዘጠንኛ ፤ ዘጠንኛው ፤ ከዘጠኝ ፡ አንዱ ።

ተስዓ ፤ ዘጠና ፤ (ጸ—፺) ዘጠኝ ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፤ ወይም ፡ ዐሥር ፡ ጊዜ ፡ ዘጠኝ ። ተስዓ ፡ ዓም ፡ ላቲ ። ወኄሊሰ ፡ ወልደ ፡ ተስዓ ፡ ዓም ። ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ወተስዓ ፡ ዕለት ። ተስዓ ፡ ወተስዐቱ ፡ (ዘፍ፲፯ ፡ ፲፯ ፡ ፳፬ ። ፩ነገ ፡ ፬ ፡ ፲፭ ። ሕዝ፬ ፡ ፭ ። ማቴ፲፰ ፡ ፲፪ ፡ ፲፫) ።

ተስፋ ፤—**በቁሙ** ፤—**ሰፍዎ ፡ ሰፈወ ፡ ተሰፈወ** ።

ታስሬ ፤ **ታስሬን** ፤ (**ዕብ ፡ ታሽሬ ። ሱር ፡ ቴሽሬን**) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፡ ሶርያዊ ፤ ጥቅምትና ፡ ኅዳር ። እሊህ ፡ ኹለቱ ፤ ታስሬን ፡ ቀዳማይ ፡ ታስሬን ፡ ደኃራይ ፡ ይባላሉ ። ወበወርኀ ፡ ታስሬ ፡ (ዮሴፍ) ።

ቲቶ ፤ ተውት ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ መስከረም ። ተውትን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ሠርቀ ፡ ቲት ፤ የመስከረም ፡ መባቻ ፡ (መር ፡ ዕዉ) ።

ቲቶ ፤ የሰው ፡ ስም ፤ የጳውሎስ ፡ ረድ ፡ (ገላ፪ ፡ ፩) ።

ቶታን ፤—**በቁሙ** ፤—**ተወተ** ።

ቶጳዝዮን ፤ (**ጽር ፡ ቶፓዚዮን ። ዕብ ፡ ፊ ፡ ፒፕዳ**) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ብጫቴ ። ተንከራን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ፡ (ዘፀ፳፰ ፡ ፲፯) ።

ተራፌን፤(ጽር፡ ቴራፌን። ዕብ፡ ትራፌም)፤ ጣዖታት፤ አብያተ፡ ጣዖት፤ ሥዕላተ፡ ጣዖት፤ የሰው፡ ምስሎች፡ አሻንጉሊቶች፤ የሟርት፡ መማሪያ፤ ንዋያተ፡ ስገል፤ የቀድሞ፡ ሰዎች፡ የሚያመልኩት፡ የሚያሟርቱበት፤ (መሳ፲፯፡ ፭። ፲፰፡ ፲፬። ፲፯፡ ፳። ፩ነገ፡ ፲፱፡ ፲፫። ፪ዜና፡ ፴፭፡ ፲፬። ሕዝ፳፩፡ ፳፩)።

ትርሳ፤ የባሕር፡ አውሬ፡ ዥርባው፡ ጋሻ፡ የሚመስል። ወለወልታኒ፡ ገብርዎ፡ እምነ፡ ትርሳ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ባሕር፤ እስመ፡ ዘባኑ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ወልታ፡ (ጊ፡ ወ፡ ሐ፡ ገ፳፫)።

ተርሴስ፤(ጽር፡ ታርሲስ። ዕብ፡ ታርሺሽ)፤ ስመ፡ ዕንቍ፤ የብርሌና፡ የመስታዮት፡ ዐይነት፤ እንደ፡ ውሃ፡ የሚያጥበረብር፡ (ማሕ፭፡ ፲፬። ዳን፲፡ ፮። ሕዝ፩፡ ፲፮)።

—፤ ስመ፡ ነገድ፤ ስመ፡ ሀገር፡ (ዘፍ፲፡ ፬። ዮና፩፡ ፫። ሕዝ፳፯፡ ፲፪)።

ተስዖ፤ ዖት፤(ተስዐ፡ ይቴስዕ፡ ይተስዕ። ዕብ፡ ታሼዕ)፤ መዘጠን፤ ዘጠኝ፡ ማድረግ፤ ከዘጠኝ፡ መክፈል፤ ዘጠኝ፡ ማለት። ወይም፡ ዘጠኝ፡ መኾን፡ መባል፤ ከዘጠኝ፡ መክፈል።

ተሳዒ፤ መተስዕ፤ የሚዘጥን፡ ዘጣኝ፤ ዘጠኝ፡ ባይ፤ ከዘጠኝ፡ ከፋይ።

ትሱዕ፤(ዓን፡ ዓት፡ ስዕት)፤ የዘጠነ፡ ዘጠኝ፡ የኾነ፤ የተባለ፤ የተከፈለ።

ትሳዔ፤ ተሱዐት፤ መዘጠን፤ ዘጠኝ፡ ማድረግ፤ ዘጠኝ፡ መኾን፤ አዘጣጠን፤ ዝጠና፡ ዘጠኝነት።

ተስዑ፤ የሴቶች፡ ድምር፤ (ጠ—፱) ዘጠኝ። ዕሥራ፡ ወተስዑ፡ አህጉር። ወጊዜ፡ ተስዑ፡ ሰዓት፡ (ኢያ፲፭፡ ፴፪፡ ፶፬፡ ፶፯። ፳፩፡ ፲፯። ማቴ፳፡ ፭። ፳፯፡ ፵፭)።

ተስዐቱ፡ ት፤ የወንዶች፡ ድምር፤ ዘጠኝ። ተስዐቱ፡ ቅዱሳን። ተስዐቱ፡ በዓላት። ተስዐቱ፡ እሙንቱ። ኀደገ፡ ተስዓ፡ ወተስዐተ፡ ነገደ፡ (ታሪ፡ ነገ። ድር፡ መድ። ሚራ፳፭፡ ፯። ድጓ)።

ተሱዕ፤ ተሱዓት፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ዘጠኝ፤ ዘጠንኛ። ሰላም፡ እብል፡ ዕደወ፡ ተሱዐ፤ ወአምኣተኒ፡ ሠላሳ፡ ወሰብዓ። አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት። ሠርክ፡ ወሌሊተ፡ ወጊዜ፡ ተሱዓት፡ ሰዓት፡ (ስንክ፡ ሚያ፳፫። ሐጌ፪፡ ፩። ሥር፡ ጳኰ። ማቴ፳፯፡ ፵፮። ግብ፫፡ ፩)።

ትስዕ፤ የልክ፡ የጊዜ፡ ቅጽል፤ ዘጠኝ። ትስዐ፡ በእመት፡ ኑኃ። ሰፈረ፡ ትስዐ፡ በበ፡ ትስዐ፡ ወበበ፡ ዕሥር፡ (ዘዳ፫፡ ፲፩። ዘረፋ)።

ታስዕ፤(ዕት፡ ዓን፡ ዓት)፤ ዘጠንኛ፤ ከዘጠኝ፡ አንድ። በታስዐ፡ ዓመት። አመ፡ ፀሁኑ፡ ወረቡዑ፡ ለታስዐ፡ ወርኅ። ወበታስዐት፡ ዕለት፡ (ሕዝ፳፬፡ ፩። ሐጌ፪፡ ፲። ዘኍ፯፡ ፷)።

ታስዓዊ፡ ይ፤(ዊት፡ ዊት)፤ ዝኒ፡ ከማሁ፤ ዘጠንኛ፤ ዘጠንኛው፤ ከዘጠኝ፡ አንዱ።

ተስዓ፤ ዘጠና፤ (ጸ—፺) ዘጠኝ፡ ጊዜ፡ ዐሥር፤ ወይም፡ ዐሥር፡ ጊዜ፡ ዘጠኝ። ተስዓ፡ ዓም፡ ላቲ። ወኄሊበ፡ ወልደ፡ ተስዓ፡ ዓም። ሠለስቱ፡ ምእት፡ ወተስዓ፡ ዕለት። ተስዓ፡ ወተስዐቱ፡ (ዘፍ፲፯፡ ፲፯፡ ፳፬። ፩ነገ፡ ፬፡ ፲፭። ሕዝ፬፡ ፭። ማቴ፲፰፡ ፲፪፡ ፲፫)።

ተስፉ፤—በቁሙ፤—ሰፍዎ፡ ሰፈወ፡ ተሰፈወ።

ታስሪ፤ ታስሪን፤(ዕብ፡ ታሽሪ። ሱር፡ ቴሽሪን)፤ ስመ፡ ወርኅ፡ ሶርያዊ፤ ጥቅምትና፡ ኅዳር። እሊህ፡ ኹለቱ፤ ታስሪን፡ ቀዳማይ፡ ታስሪን፡ ደኃራይ፡ ይባላሉ። ወበወርኀ፡ ታስሪ፡ (ዮሴፍ)።

ቲቶ፤ ተውት፤ ስመ፡ ወርኅ፤ መስከረም። ተውትን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው። ሠርቀ ቲት፤ የመስከረም፡ መባቻ፡ (መር፡ ዕዉ.)።

ቲቶ፤ የሰው፡ ስም፤ የጳውሎስ፡ ረድ፡ (ገላ፪፡ ፩)።

ቶታን፤—በቁሙ፤—ተወተ።

ቶጳዝዮን፤(ጽር፡ ቶፓዚዮን። ዕብ፡ ፌ፡ ፒጥዳ)፤ ዕንቍ፤ የዕንቍ፡ ስም፤ ብጫቴ። ትንከራን፡ ተመልከት፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (ዘፀ፳፰፡ ፲፯)።

ጰ፤ ትርፍ፡ ዲቃላ፡ ፊደል፤ በመልክ፡ በተራ፡ ፳፭ኛ፤ መልኩ፡ ከጸ፡ ድምፁ፡ ከበ፡ የተዳቀለ፤ ስሙ፡ ጲት፡ ጰይት፤ ይኸውም፡ ቤት፡ በይት፡ እንደ፡ ማለት፡ ነው። ቍጥሩ፡ ፺፱፤ አጋዝ፡ ሲኾን፡ ጰ፡ ስብዐቱ፡ ምንት፡ ይባላል፤ ያቡጊዳን፡ አጋዝ፡ ተመልከት። የኋላ፡ ሰዎች፡ በራሱ፡ ላይ፡ ነቍጣ፡ ጨምረው፡ ጸን፡ ጰ፡ ብለውታል፤ ከግእዝ፡ በፊት፡ በነበረው፡ በሳባ፡ ፊደል፡ ግን፡ ዲቃልነቱና፡ ድርብነቱ፡ በመልክም፡ በድምፅም፡ የለ፡ ብቻ፡ ነበር፤ የቀድሞ፡ ቅርጹ፡ አሠራረዙ፡ እንዴት፡ እንደ፡ ኾነ፤ ፀንና፡ የፀጰ፡ ፀን፡ ፍች፡ ተመልከት። ጰና፡ ፐ፡ ምንም፡ ኹለት፡ ዐይነት፡ ቢኾኑ፡ በምስጢር፡ አንድ፡ ጎርመት፡ ናቸው፤ ጰ፡ ሲላላ፡ ፐ፤ ፐ፡ ሲጠብቅ፡ ደግሞ፡ ጰ፡ ይባል፡ ነበረ፡ ይባላል። ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ በጰና፡ በፐ፡ የሚጣፍ፡ ቃል፡ ኹሉ፤ በጽርእና፡ በቅብጥ፡ በሮማይስጥ፡ በዕብራይስጥም፡ ፐ፡ ኹኖ፡ ይገኛል። ጰና፡ ፐ፡ ለግእዝ፡ ቋንቋ፡ በውድ፡ እንጂ፡ በግድ፡ አይፈለጉም፤ እነሆ፡ ዐረቦች፡ ጴጥሮስ፡ ጳውሎስ፡ ጲላጦስ፤ ወይም፡ ፔትሮስ፡ ፓውሎስ፡ ፒላቶስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ቡጥሩስ፡ ቡሉስ፡ ቢላጦስ፡ ይላሉና፤ ዕብራውያንም፡ ፌጥሮስ፡ ፎሎስ፡ ፊላጦስ፡ ይላሉና፤ ለግእዝም፡ በጰና፡ በፐ፡ ፈንታ፡ በ፤ ወይም፡ ፈ፡ ይበቃው፡ ነበር። ከጽርእና፡ ከቅብጥ፡ ከሮማይስጥ፡ ቃል፡ የመጣ፡ የውጭ፡ አገር፡ ቋንቋ፡ ያልተተረጐመ፡ ፍጹም፡ ጥሬና፡ ንባር፡ ስም፤ ወይም፡ ኃላፊ፡ ወላሞ፡ ካልኾነ፡ በቀር፡ ለግእዝና፡ ላማርኛ፡ ለትግሬም፡ ለትግሬኛም፡ ቢኾን፡ ጰንና፡ ፐን፡ የሚያስፈልግ፡ ቃል፡ የለም፤ አይገኝም። ከጥንት፡ የነበረ፡ የግእዝ፡ ፊደል፡ አለመኾኑ፡ የኋላ፡ ቅጥል፡ መኾኑ፡ ዲቃልነቱ፡ በዚህ፡ ይታወቃል። ጰ፡ በጋልኛ፡ ተርፏል፤ ፐም፡ በወላምኛ፡ ይገኛል፤ ጋልኛ፡ ግን፡ ሴማዊና፡ ሳባዊ፡ ይመስላል።

ጳጕሜን፤ (ጽር፡ ኤፓጎሜኔ)፤ በቁሙ፤ ጳጉሜ፤ ጭማሪ፡ ተውሳክ፤ ፭፡ ቀን፡ ተረፍ። ኹለተኛም፡ ከዐውደ፡ ወርኅ፡ ስለ፡ ተረፈና፡ ባመት፡ መጨረሻ፡ ስለ፡ ተገኘ፡ ተረፍ፡ ይባላል። ሩቡ፡ ደግሞ፡ ባራተኛ፡ ዓመት፡ ይመላና፡ ፮፡ የነበረው፡ ፯፡ ይባላል፤ ይህም፡ በድስተኛ፡ ጳጉሜ፡ አራቱ፡ ወንጌላውያን፡ በበዓትና፡ በኬክሮስ፡ ካራት፡ አድርገው፡ ስለ፡ ተካፈሉት፤ እንዳምስተኛው፡ ከአበቅቴ፡ ገብቶ፡ አይቈጠርም። ስድስተኛነቱም፡ ላለፈው፡ ለሉቃስ፡ ጳጉሜ፡ ነው፡ እንጂ፤ ገና፡ ወደ፡ ፊት፡ ለሚመጣው፡ ለዮሐንስ፡ ጳጉሜ፡ አይደለምና፤ ዮሐንስም፡ በመስከረም፡ አንድ፡ ባተ፡ እንጂ፡ በጳጉሜ፡ አልባተምና፤ በዮሐንስ፡ ዘመን፡ በዓለ፡ ልደትን፡ በጳጉሜ፡ ምክንያት፡ ማፋለስ፡ ታላቅ፡ ስሕተት፡ ነው። ይህም፡ በሕተት፡ የተገመረ፡ ዛሬ፡ ዐምደ፡ ጽዮን፡ ዘመን፡ ነው። ማውረድና፡ ማፋለስ፡ ከኾነም፡ በልደት፡ ብቻ፡ ምን፡ መጥቷል፤ ኹሉንም፡ ካመት፡ እስካመት፡ መናድ፡ ያስፈልጋል፤ ትንሣኤም፡ ቅዳሜ፡ ይውላል።

ጰደሬ፤ (ጽር፡ ፖዲሬስ)፤ የላይ፡ ልብስ፤ ጥሩ፡ ክቡር፡ በርኖስ፤ ጀባ፡ ካባ፡ መጐናጠፊያ፤ ነገሥታት፡ ካህናት፡ የሚለብሱት። ልብስ፡ እንግድዓ፤ የደረት፡ ልብስ፡ ሳንቃ፤ ከአልባሰ፡ ክህነት፡ አንዱ። ዘይለብስ፡ ጰዴረ። ልብሰ፡ ጰዴር፡ (ሕዝ፱፡ ፪። ሚራ፳፯፡ ፰። ራእ፩፡ ፲፫። ዘፀ፳፰፡ ፯)።

ጳውሎስ፤ (ጽር፡ ፓፍሎስ። ሮማይ፡ ፓውሉስ)፤ ንኡስ፤ ትንሽ።

ጳውቄና፤ (ጽር፡ ፔፍኪና)፤ ዕንጨት፤ ሎሕ፡ ጠርብ፡ የሚኾን፤ የሚታነጥ፡ የሚቀረጥ፤ እንደ፡ ጥድ፡ እንደ፡ ዝግባ፡ ያለ። ባለብሉዮች፡ ግን፡ ለይተው፡ ጥድ፡ ኵሓ፡ ይሉታል፡ (ሮንገ፡ ፩፡ ፱። ፮፡ ፲፩፡ ፴። ፱፡ ፲፭። ፪ዜና፡ ፪፡ ፰)።

ጳዝዮን፤ (ጽር፡ ቶፓዚዎን)፤ ብጫ፡ ዕንቍ፤ ወራውሬ፡ (ዘፀ፳፰፡ ፲፯። ፴፱፡ ፲፯። ሕዝ፳፰፡ ፲፫)። በወራውሬ፡ ፈንታ፡ ጳዝዮን፡ በጳዝዮን፡ ፈንታ፡ ወራውሬ፡ ይላል፡ (ራእ፳፩፡ ፳)።

ጳዝዮን፤ (ዕብ፡ ፓዝ። ጽር፡ ቶፓዚዮን)፤ ፋዝ፤ የአፊዝ፡ ወርቅ፤ ጥሩ፡ ወርቅ። ፎዘን፡ ተመልከት። እምወርቅ፡ ወእምጳዝዮን፡ (መዝ፡ ፻፲፰)።

ጳሒን፤ (ቅብጥ፡ ፓዖኒ)፤ ስመ፡ ወርኅ፤ ሠኔ። በኡናህን፡ እይ፤ ከዚህ፡ ጋራ፡ አንድ፡ ነው፡ (ስንክ፡ ሠኔ፲፱)። ዳግመኛም፡ በጳሒን፡ ፈንታ፡ ጽዮን፡ ይላል፤ ፍችው፡ አንድ፡ ነው፡ (መጽ፡ ምስ)።

ጳጦስ፤ (ጽር፡ ባቶስ)፤ ባጦስ፤ የሾኽ፡ ቍጥቋጦ፤ ሐመልማል። ባጦስንና፡ ባቤቅን፡ ተመልከት። በኀበ፡ ዐፀ፡ ጳጦስ፡ (ሉቃ፡ ዕ፲፯፡ ፫። ማር፲፪፡ ፳፯። ግብ፯፡ ፴፩። ዲድ፡ ፴፯። ድጓ)።

ጴጥያስ፤ ጲጦን፤ (ጽር፡ ፒቲስ፤ ፒቲዩስ)፤ ጥሩ፡ የተከል፡ ዕንጨት፡ ዛፍ፤ ምዑዝ፡ ገናና። ጢጤንን፡ ተመልከት፤ የዚህ፡ ገር፡ ነው። ዐፀ፡ ጴጥያስ፡ (ሕዝ፴፩፡ ፰። ኩፋ፡ ፳፩)።

ጴጥራ፤ (ጽር፡ ፔትራ)፤ ኰኵሕ፤ ንጥፍ፡ ደንጊያ፤ ጭንጫ።

ጴጥሮስ፤ (ጽር፡ ፔትሮስ)፤ ኰኵሓዊ፤ ዘኰኵሕ፤ ብእሴ፡ ኰኵሕ። የግእዝ፡ መሳሽ፡ ግን፡ በጴጥሮስ፡ ፈንታ፡ ኰኵሓዊ፡ እንደ፡ ማለት፡ ኰኵሕ፡ ይ

ላል ፤ የተሳሳተ ፡ ነው ፤ አያሰኝም ። ጴጥሩና ፡ ጴጥሮስ ፡ ልዩ ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ ኵሎሓዊና ፡ ኵሎሕም ፡ ልዩ ፡ ናቸው ። ወኵሎሕስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሃይማኖተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዘተብህለ ፡ በአፈ ፡ ጴጥሮስ ፤ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፤ እስመ ፡ ይቤ ፡ ወዲበ ፡ ዛቲ ፡ ኵሎሕ ፡ አሐንጻ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያንየ ፤ ከመ ፡ ዘይቤ ፡ ወዲበ ፡ ዛቲ ፡ ሃይማኖትከ ፡ (ትር ፡ ወን ። ማቴ ፲፮ ፡ ፲፰ ። ፩ቆሮ ፡ ፫ ፡ ፲—፲፫ ። ፲ ፡ ፬) ።

ጵዮን ፤—ሡኔ ፤—ጷሒን ።

ጳይት ፤ ጴት ፤ ስመ ፡ ፊደል ፤ ጰ ። በዱት ፡ ቤት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ጸና ፡ በ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ። ጰንጠቆስቴ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ ብለውም ፡ የሚፈቱ ፡ አሉ ።

ጳኵምስ ፤ (ቅብጥ ፡ ፓኽን ፤ ፓሾንስ) ፤ ስመ ፡ ወርኅ ፤ ግንቦት ፡ (ስንክ ፡ ሠኔ፲፱) ።

ጳኵሚስ ፤ (ቅብጥ ፡ ፓኹም) ፤ ስመ ፡ ስብእ ፤ ዐቢይ ፡ መነኮስ ፤ የእንጦንስ ፡ ሦስተኛ ፤ እንጦንስ ፡ መቃርስንና ፡ ጳላሞንን ፤ ጳላሞን ፡ ጳኵሚስን ፤ ጳኵሚስ ፡ ቴዎድሮስን ፤ ቴዎድሮስ ፡ አረጋዊ ፡ ዘደብረ ፡ ዳሞን ፡ ይወልዳል ። ጳኵሚስ ፡ ፵ ፡ ዘመን ፡ ምሉ ፡ አበ ፡ ማኅበር ፡ ኹኖ ፡ የኖረ ፡ ነው ። ራእይ ፡ ዘአባ ፡ ጳኵሚስ ። ሥርዐተ ፡ ጳኵሚስ ።

ጳኵሲማ ፤ (ጽር ፡ ፓክሳማስ ። ዕብ ፡ ፓክሳም) ፤ ደረቅ ፡ ዳቦ ፤ ኵርንኵሬት ፤ የለከት ፡ የብስኩት ፡ ዐይነት ፤ እንዳይነቅዝና ፡ እንዳይሻግት ፡ ታምቶ ፡ ተጠብሶ ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ የሚኖር ፡ የመነኮሳት ፡ ምግብ ። ክልኤቱ ፡ አእሩግ ፡ ዐደዉ ፡ ፈለገ ፡ ወነበሩ ፡ ይብልዑ ፤ ወጠምዐ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ጳኵሲማሁ ፤ ወይቤሎ ፡ ካልኡ ፡ ለምንት ፡ ታርሕሳ ፡ ወታስተፌሥሖ ፡ ለልብከ ። በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ ይበልዕ ፡ አሐደ ፡ ጳኵሲማ ። ወይትሜጦ ፡ አሐደ ፡ ጳኵሲማ ፡ እምኀብስት ፡ ወሐምል ፡ (ፊልክ ፡ ፎ፰ ። ስንክ ፡ ታኅ፲፭ ። ፲፯) ።

ጲክሶን ፤ (ጽር ፡ ፒክሶስ) ፤ እፀ ፡ ሻም ፡ ዛፍ ፤ ግራር ፤ የግራር ፡ ዐይነት ። ሰጢንን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ብሔረ ፡ አርዝ ፡ ወዕፀ ፡ ጲቅሶን ፡ (ኢሳ፵፩ ፡ ፲፱) ።

ጳላጢኖስ ፤ (ጽር ፡ ፕላታኖስ) ፤ የዛፍ ፡ ስም ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ዛፍ ፤ ታላቅ ፡ ገናና ፡ እንደ ፡ ዋርካና ፡ እንደ ፡ ዘግባ ፡ ያለ ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ሰይተው ፡ ሾላ ፡ ብሳና ፡ ሰውዝ ፡ ገውዝ ፡ ይሉታል ። ኖኅኩ ፡ ከመ ፡ በቀልት ፤ ወዐበይኩ ፡ ከመ ፡ ጳላጢኖስ ፡ (ሢራ፳፬ ፡ ፲፬) ።

ጲላጦስ ፤ ስመ ፡ ስብእ ።

ጳላሞን ፤ ስመ ፡ ስብእ ።

ጵልንትዩ ፤ (ጽር ፡ ፕሊንቲዩ ። ዕብ ፡ ማልቤን) ፤ የጣዖት ፡ ቦታ ፤ ምሥዋዐ ፡ ጣዖት ፤ ደቂቀ ፡ አሞን ፡ ሞሎኽ ፡ ለሚባል ፡ ጣዖት ፡ ልጆቻቸውን ፡ የሚጠብሱበት ፡ የሚያቃጥሉበት ፤ የሞሎኽን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ባለብሉዮች ፡ ግን ፡ ግዘት ፡ የግዘት ፡ ቤት ፡ ይሉታል ፡ (፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፴፩) ።

ጳልቃን ፤ (ጽር ፡ ፔሌካን) ፤ ርኩም ። ቀቀኖን ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። መምህራን ፡ ግን ፡ የከራድዮንን ፡ ለጳልቃን ፡ ሰጥተው ፡ ይፈቱታል ። ከራድዮንን ፡ እይ ።

ጳሊስ ፤ (ጽር ፡ ፖሊስ) ፤ መዲና ፤ ታላቅ ፡ ከተማ ። ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ስምዖን ፡ ዘእስክንድርያ ፡ ጳሊስ ፡ (ስንክ ፡ ሐም፳፯) ።

ጰንገለ ፤ (ጽር ፡ ኢፓንጌሊን ፤ ገንጸለ) ፤ ቀዳ ፤ መለሰ ፤ ተረጐመ ፤ ገለበጠ ፤ ጣፈ ። አነበበ ፤ አየ ፡ አስተዋለ ፤ ተመለከተ ፤ የመጽሐፍ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በጲንገለ ፡ ፈንታ ፡ እንደ ፡ ጽርኡ ፡ አጳንገለ ፡ ይላል ፤ አያሰኝም ። ዘያጸነግል ፡ መጻሕፍተ ፡ እግዚ ፡ ዘብሉይ ፡ ወዘሐዲስ ። ይደልዎ ፡ ለኤጲስቆጶስ ፡ የኀሊ ፡ ተኃሥሦ ፡ ወአጳንግሎ ፡ መጻሕፍት ፡ በበ ፡ መትልው ። ፈከረ ፡ ሐዲስ ፡ ወአጳንገለ ፡ ብሉየ ። አጳንገለ ፡ ኵሎ ፡ መጻሕፍተ ፡ በነገረ ፡ ብሔሮሙ ፤ መለሰ ፡ (ቀሌ ። ዲድ ፡ ፬ ። ስንክ ፡ ኀዳ፮ ። አዋል) ። ያጸነግሉ ፡ መጻሕፍተ ። ውስተ ፡ ጸሎታቲሆሙ ፡ ወአጳንግሎቶሙ ። ይደሉ ፡ ለውጡናን ፡ ከመ ፡ ያብዝኁ ፡ አጳንግሎ ፡ ውስተ ፡ ትእዛዛት ፡ ወውስተ ፡ ትሩፋት ፤ ተመለከተ ፡ (ሥር ፡ ጳኵ ። ፊልክ ፡ ፎ፫ ። ፻፵፯) ።

ጰንገለ ፤ (ፈንገለ) ፤ ፈነገለ ፤ ፈንጋይ ፡ ኾነ ። ገንጸለን ፡ እይ ።

ጰንጋሊ ፤ መጸንግል ፤ የሚቀዳ ፡ የሚመልስ ፤ አንባቢ ፡ ተመልካች ። መጸንግል ፡ ዘይቤ ፡ ተርጓሚ ፡ ወአንባቤ ፡ መጽሐፍ ፡ በቃል ፡ (ጥሬ ፡ ስዋ) ።

አጸንገለ ፤ (አስደራጊ) ፤ አስቀዳ ፡ አስመለሰ ፤ አስተረጐመ ፤ አሳየ ፡ አስነበበ ፤ አስመለከተ ።

ጵንጋሌ ፤ መቅዳት ፡ መገልበጥ ፤ አገለባበጥ ፤ ግልበጣ ፡ ምለሳ ፤ ንባብ ፡ ምልከታ ።

ጳንጤን ፤ ጳንጦስ ፤ (ጽር ፡ ፖንቶን) ፤ ስመ ፡ ሀገር ፤ በእስያ ፡ ውስጥ ፡ ያለች ፡ (ማቴ፳፯ ፡ ፪ ። ፩ጴጥ ፡ ፩ ፡ ፩) ።

ጰንጠቆስጤ ፤ ቴ ፤ (ጽር ፡ ፔንቲኮስቲ) ፤ በዓለ ፡ ኀምሳ ፤ የፋሲካ ፡ ዐምሳኛ ፤ በዓለ ፡ ሠዊት ፤ ጰራቅሊጦስ ። በዓለ ፡ ጰንጠቆስጤ ፡ ቅድስት ። መዋዕለ ፡ ጰንጠቆስጤ ። ሰላም ፡ ለድሜጥሮስ ፡ ሐጋጌ ፡ አጽዋም ፡ እምስቴ ፤ ወሠራዒ ፡ መብልዐ ፡ በጰንጠቆስቴ ፡ (ጦቢ፪ ፡ ፩ ። ግብ፪ ፡ ፩ ። ፳ ፡ ፲፮ ። ስንክ ፡ ጥቅ፲፪) ።

ጵኒና ፤ (ጽር ፡ ፒኒኑ ። ዕብ ፡ ፍኒኒም) ፤ ዕንቍ ፤ የዕንቍ ፡ ስም ፤ ሰደፍ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ (አስቴ፩ ፡ ፮) ።

ጵርድክይሴ ፤ (ጽር ፡ ፔርዲክስ) ፤ ድርንቅ ፡ የባሕር ፡ ቆቅ ፤ ወይም ፡ ሶረን ፡ (ገድ ፡ ላሊ) ።

ጵርዮን ፤ ኒ ፡ ዮናስ ፤ (ጽር ፡ ፕሪዮን) ፤ የሰው ፡ መጥመድ ፤ መጋዝ ፤ ጥርሳም ፡ ብረት ፤ መኪና ።

የሚቈርጥ ፡ የሚበጣጥስ ። ሰንበሮሙ ፡ ውስተ ፡ ጵር ዮን ፡ (፪ነገ ፡ ፲፪ ፡ ፴፩ ። ዮዲ፫ ፡ ፱) ።

ጰራልያ ፤ (ጽር ፡ ፓራሊዮስ) ፤ የባሕር ፡ ዳር ፤ ጽንፍ ፡ ጠረፍ ፤ ወደብ ፡ ገደብ ፤ አጠገብ ፡ ጎረ ፡ ቤት ። ጰራልያ ፡ ዘምድረ ፡ ከነዓን ። በብሔ ፡ ጰራልያ ፡ (ዘዳ፩ ፡ ፯ ። ኢያ፲፩ ፡ ፫ ። ሕዝ፳፭ ፡ ፲፮) ።

ጳሬኑ ፤ (ጽር ፡ ፓሬኑ) ፤ ጥሩ ፡ ደንጊያ ፤ ፍጹም ፡ ነጭ ፤ የእብነ ፡ በረድ ፡ ዐይነት ። ዕንቍ ፤ የዕ ንቍ ፡ ስም ።

ጵርንስ ፤ (ጽር ፡ ፓሬኒስ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ዕንቍ ፡ (አስቴ፩ ፡ ፯) ።

ጵርፍርዮና ፤ (ጽር ፡ ፖርፌሪዮና) ፤ የባ ሕር ፡ ዶሮ ፤ የማይበላ ፡ (ዘዳ፲፬ ፡ ፲፰) ።

ጰራቅሊጦስ ፤ (ጽር ፡ ፓራክሊቶስ ። ዕብ ፡ ፐራቅሊጥ) ፤ አማላጅ ፡ አስታራቂ ፤ አፍ ፡ ጠበቃ ፤ ትርጁማን ፡ አምጃር ፤ እያጣፈጠ ፡ የሚናገር ፤ ስብ ቅል ፡ ከፉ ፡ ማር ፡ ጠብ ፡ የሚል ። ወእመኒ ፡ ቦ ፡ ዘአ በሰ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ ቶስ ፡ ጻድቅ ። ወአፉየ ፡ ሙሴ ፡ ለእመ ፡ ኮነ ፡ ጸያፌ ፤ ጰራቅሊጦስ ፡ አሮን ፡ ይኩነኒ ፡ አፈ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፩ ። ድራሲ) ።

—፤ ናዛዚ ፡ መጽንዒ ፤ መስተፍሥሒ ፤ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። በዓለ ፡ ኀምሳ ፤ የትንሣኤ ፡ ፀምሳኛ ፡ የዕርገት ፡ ፀሥረኛ ፤ እሑድ ፡ ቀን ፡ የሚውል ። እስእሎ ፡ ለአብ ፡ ይፈኑ ፡ ለክሙ ፡ ጰራቅሊጦስሀ ፡ ካልአ ። ወቡሩክ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ መጽንዒ ፡ ሠልነ ። ዕለተ ፡ ጰራ ቅሊጦስ ፡ ዘውእቱ ፡ ተፍጻሜተ ፡ ኀምሳ ፡ (ዮሐ፲፬ ፡ ፲፮ ። ቅዳ ። አቡሻ ፡ ፴፰) ።

ጵርስፎራ ፤ (ጽር ፡ ፕሮስፎራ) ፤ መባእ ፡ ኅብስት ፤ ስንበቴ ፡ እንደ ፡ ዘቲና ፡ እንደ ፡ ተስፋ ፡ ያለ ፤ ወይም ፡ ኅብስተ ፡ አኰቴት ፤ ምእመናን ፡ የሚያቀርቡት ፡ ቍርባን ። ጵርስፎራ ፡ ዘሰንበት ። ወያብኡ ፡ አርባ ዕተ ፡ ጵርስፎራ ፡ በዕለተ ፡ እሑድ ፡ ወሠለስተ ፡ በካ ልኣን ፡ ዕለታት ፡ (ኪዳ ። ሥር ፡ ቅዳ) ።

ጵርጵግ ፤ (ጽርእ) ፤ ስመ ፡ ብእሲት ፤ መዐ ለት ፤ ኤልያስን ፡ ያስተናገደች ፡ (ሉቃ፬ ፡ ፳፮) ። ይህ ፡ ስም ፡ የተገኘ ፡ ከንቦበሮች ፡ መምህር ፡ ከየኒታ ፡ ወልደ ፡ ሥሉስ ፡ ቃል ፡ ነው ፤ ርሳቸው ፡ ከመምህራቸው ፡ አፍ ፡ ወይም ፡ ከአዋልድ ፡ መጽሐፍ ፡ አግኝተው ፡ እንዲህ ፡ ይሉ ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

ጵሩጳጣ ፤ (ጽር ፡ ፕሮባታ) ፤ አባግዕ ፤ በ ጎች ፤ የበግ ፡ መንጎች ።

ጵሩጳጥቄ ፤ (ጽር ፡ ፕሮባቲኪ) ፤ አባግ ዓዊ ፤ ዘአባግዕ ፤ የበጎች ። አንቀጸ ፡ ጵሩጳጥቄ ፡ (ንሐ፫ ፡ ፩ ፡ ፴፩ ። ዮሐ፭ ፡ ፪) ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ ዘብዙኃን ። ዘፈውስ ፡ ዘበዓል ፡ ይሉታል ።

ጳስጦፎርያ ፤ (ጽር ፡ ፓስቶፎርዮን) ፤ የዕቃ ፡ ቤት ፤ ቤተ ፡ መዛግብት ፡ (ኤር፴፭ ፡ ፬) ።

ጵስጥቂስ ፤ (ጽር ፡ ፒስቲኪስ) ፤ ጥሩ ፡ ሽቱ ፤ ውድ ፡ ክቡር ፡ (ዮሐ፲፪ ፡ ፫) ።

ጳሲካ ፤ (ጽር ፡ ፓስኻ) ፤ ፍሥሕ ፤ ፋሲካ ። ወይገብሩ ፡ ጳሲካ ፡ (ኩፉ ፡ ፵፱ ። ፶) ።

ጳጲራ ፤—ፓፒራ ።

ጳጳስ ፤ (ሳት ። ጽር ፡ ፓፓስ) ፤ ቈስ ፤ ቆ ሞስ ፤ ዐርከ ፡ ኤጲስቆጶስ ። ሢመተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለጳ ጳሳት ፡ (፩ጢሞ ፡ ፬ ፡ ፲፬) ። ቈሱ ፡ ጳጳስ ፡ እንዲባል ፡ ጳ ጳሱ ፡ ደግሞ ፡ ቈስ ፡ ይባላል ፡ (፪ዮሐ ፡ ፩ ። ፊልጵ፩ ፡ ፩) ።

—፤ ኤጲስቆጶስ ፤ ሠያሚ ፡ ቀሳውስት ፡ ወዲያቆናት ። ዘይፈቅድ ፡ ይሠየም ፡ ጳጳሰ ፡ (፩ጢሞ ፡ ፫ ፡ ፩ ። ቲቶ ፩ ፡ ፯ ። ግብ፳ ፡ ፳፰ ። ኪዳ) ። ክልኤቱ ፡ ምእት ፡ ጳጳ ሳት ፡ (ስንክ ፡ መስ፲፪) ።

—፤ በቁሙ ፤ ጳጳስ ፤ መጥሮጶሊስ ፤ የኤጲስቆጶሳት ፡ አ ለቃ ፤ ሺሚ ፤ አዛዥ ። ወለእመ ፡ ሤመ ፡ ጳጳስ ፡ አሐደ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ እምኤጲስቆጶሳት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

ሊቀ ፡ ጳጳስ ፤ በቁሙ ፤ በትረ ፡ ያሬክ ፤ የጳጳሳ ትና ፡ የኤጲስቆጶሳት ፡ አለቃ ፤ ደምሳሽ ። እሊህም ፡ ሦ ስቱ ፡ ሊቃናት ፤ ራስና ፡ ንጉሥ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ናቸው ። ወይርአይ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ በእንተ ፡ ሠሉ ፡ ግብር ፡ ወትእዛዝ ፡ ዘይገብርዎ ፡ ጳጳሳቲሁ ፡ ወኤጲስቆጶሳቲሁ ፡ ውስተ ፡ በሓውርቲሆሙ ፡ ዘተ ሠይሙ ፡ ላዕሌሆን ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

አጰጰሰ ፤ ጳጳስ ፡ አደረገ ፤ ጵጵስና ፡ ሾመ ፤ ጳ ጳስ ፡ አለ ፤ ጳጳስ ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ አሰኘ ። ብውሕ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ያጰጵስ ፡ ጳጳሳተ ፡ በከመ ፡ ያጰጵሱ ፡ ሊቃነ ፡ ጳ ጳሳት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

አጰጳሲ ፤ መጰጵስ ፤ የሚያጰጵስ ፤ አጰጳሽ ፤ ጳጳስ ፡ ሿሚ ፤ ሊቀ ፡ ጳጳስ ።

ተጰጰሰ ፤ በቁሙ ፤ ጳጳስ ፡ ኾነ ፤ ተሾመ ፤ ጳጳስ ፡ ተባለ ። ሰላም ፡ ለጳውሎስ ፡ በቍስጥንጥንያ ፡ ዘተጰ ጰሰ ። እስከ ፡ ተኀርየ ፡ ለተጰጵሶ ፡ (ስንክ ፡ ግንቦ፳፯) ።

ጵጱስ ፤ (ሳን) ፤ የጰጰሰ ፤ የተጰጰሰ ፤ ጳጳስ ፡ የ ኾነ ፤ የተሾመ ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ጵጳሴ ፤ መጰጳስ ፤ አጰጳጰስ ፤ ጳጳስ ፡ መኾን ፤ ጵ ጳሳ ፡ ጳጳስነት ። ሢመተ ፡ ጵጳሴ ፡ (ስንክ ፡ መስ፬) ።

ጵጵስና ፤ ጳጳስነት ፤ ከዊነ ፡ ጳጳስ ፤ የጳጳስ ፡ ማ ዕርግ ። ወሶበ ፡ ተሠይመ ፡ ጵጵስና ፡ ዝንቱ ፡ ዘዝኩር ፡ በስመ ፡ ሊቃናት ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬) ።

ፐ

ፐ ፤ የጸ ፡ ኹለተኛ ፤ ትርፍ ፡ ዲቃላ ፤ ጽርኣዊ ፡ ፊደል ፤ በመልክ ፡ በተራ ፡ ፳፯ኛ ፤ የፈ ፡ ድርብ ፤ ስሙ ፡ ፒ ፤ ፔ ፤ ይኸውም ፡ ፊ ፡ ፌ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ከፈ ፡ ቀጥሎ ፡ መጻፉም ፡ የፈ ፡ ድርብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። ፐ ፡ መባሉ ፡ በግእዝ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ በላቲን ፡ ታውቱ ፡ ይባላል ፤ መጨረሻ ፡ ፊደል ፡ መኾኑም ፡ ተ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ጳን ፡ ጳንጠቆስቴና ፡ ጰራቅሊጦስ ፡ ብለው ፡ የሚፈቱ ፡ ግን ፡ ይህንንም ፡ ፓፕስ ፡ ፐኔፍማቶስ ፡ ይሉታል ፤ ፋፕስ ፡ መንፈስ ፡ ማለት ፡ ነው ። ስማንያ ፡ የምንለው ፡ አኃዝ ፡ (፹) ፡ በጽርእና ፡ በቅብጥ ፡ ፐ ፡ ይባላል ፤ ፈ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዕብራውያንም ፡ ነቍጣ ፡ እየጨመሩ ፡ ፈን ፡ ፐ ፡ ይሉታል ። ፐ ፡ ድርብነቱ ፡ የፈ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ በምንትንትን ፡ ሳይለቅ ፡ የስምንት ፡ መቶ ፡ አኃዝ ፡ ይኾናል ፤ ይህም ፡ ጸ ፡ ፯፻ ፤ ፐ ፡ ፰፻ ፤ ኈ ፡ ፱፻ ፤ ቈ ፡ ፲፻ ፤ አ ፡ እልፍ ፡ እያለ ፡ መኼዱን ፡ ያሳያል ፤ ያቡጊዳን ፡ አኃዝ ፡ ተመልከት ። በዕብራይስጥም ፡ ኹለት ፡ ዐይነት ፡ ፈ ፡ አለ ፡ አባትና ፡ ልጅ ፤ አባቱ ፡ ፹ ፤ ልጁ ፡ ፰፻ ፡ ይባላል ።

ፔካ ፤ (ዕብ ፡ ፑኽ ፤ ሦል ፤ ከቡር ፡ ደንጊያ) ፤ ነጭ ፡ ደንጊያ ፤ እብን ፡ በረድ ። ማርደም ፡ ድንግል ፡ መንበር ፡ ዘእብነ ፡ ፔካ ፡ (ደራሲ ። ሖኖ ፲፰ ፡ ፰) ።

ፒላስ ፡ ሳ ፤ (ጽርእ) ፤ ደጅ ፡ አፍ ፡ በር ፤ አጉበር ። የፊላስን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ፤ ከዚህ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ነው ። ማርደም ፡ ፒላስ ፡ መለኮት ። ይጠብሕ ፡ መርዓዊ ፡ ለምስሐ ፡ መሀይምናን ፡ በውስተ ፡ ፒላሳ ፡ ለመርዓት ። እብአተኪ ፡ ውስተ ፡ ፒላሳሁ ፡ ለወልድ ፡ (አርጋ ፡ ፫ ። መጽ ፡ ምስ) ።

ፒሉፓጼር ፤ የሰው ፡ ስም ፤ መርቆሬዎስ ፡ (ድጓ) ።

ፓና ፤ (ብ ፡ ፓናት ። ጽር ፡ ፓኖስ ፤ ፋኖስ) ፤ ፋና ፤ ፋኖስ ፤ ከውጭ ፡ ሲወጡ ፡ የሚያበሩት ፤ ባለቅዛዝ ፡ ባለመስታዮት ። ዘሩም ፡ ምስጢሩም ፡ የፈነወ ፡ ነው ። አመ ፡ የአንዘከ ፡ መጽኡ ፡ በመኃትወ ፡ ጽጉ ፡ ወፓና ። ወበፓናት ፡ (ደራሲ ። ዮሐ፲፰ ፡ ፫) ።

ፓንዋማንጦን ፤ (ጽር ፡ ፐኔፍማቶን) ፤ መንፈስ ፡ (ቅዱስ) ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ቅዳሴ) ።

ፐንትዮን ፤ (ጽር ፡ ፐሊንቲዮን) ፤ አበቅቴ ፡ ፀሐይ ። መጽሐፍ ፡ ግን ፡ በፐንት ፡ ፈንታ ፡ ጥንት ፡ ይላል ፤ ፐና ፡ ጥ ፡ ተመሳሳዮች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ጥ ፡ በስሕተት ፡ ገብቷል ። መምህራንም ፡ የወጠነ ፡ ዘር ፡ መስሏቸው ፡ ጥንተ ፡ ፀሐይ ፡ ዕለተ ፡ ፀሐይ ፡ እያሉ ፡ በጥንት ፡ ዘይቤ ፡ ይፈቱታል ። ጥንትዮን ፡ ብሂል ፡ ጥንት ፡ ብርሃን ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ፕሬዝቢጤር ፤ (ጽር ፡ ፕሬስቢቴሮስ) ፤ ቆሞስ ፡ ካህን ፡ ቄስ ፤ ወይም ፡ የተሾመበት ፡ በታውና ፡ ደብሩ ፡ ቤቱ ፡ ማኅደሩ ። በፐ ፡ ፈንታ ፡ ጠርዝቤጤር ፡ ጤርዚቤጤር ፡ ይላል ፤ የጣፊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ (መጽ ፡ ምስ) ።

ፒርልዩ ፤ (ጽርእ) ፤ ባለቅኔዎች ፡ ቀንጠፋ ፡ ይሉታል ፤ እንጅ ። ወልድ ፡ ለእመ ፡ ተሰቅለ ፡ ፒርልዩ ፡ (ቅኔ) ።

ፒሳ ፤ (ጽርእ) ፤ ዝፍት ፤ ሙጫ ፤ የሙጫ ፡ ቅጥራን ። አስፈሊጥን ፡ እይ ፤ የዚህ ፡ ጎር ፡ ነው ። ወተቀብዓ ፡ በፒሳ ። ወወደዩ ፡ ውስተ ፡ እሳቱ ፡ ተየ ፡ ወፒሳ ። ዘገበበ ፡ ፒሳ ፡ ይትአኀዝ ፡ ቦቱ ፡ (ዘፍ፮ ፡ ፲፬ ። ዳንኤ ፡ ፫፵፪ ። ሢራ፲፫ ፡ ፩) ።

ፓሳ ፤ (ዕብ ፡ ፓሳሕ ፤ ፔሳሕ) ፤ ፋሲካ ፤ መሥዋዕት ። ዘትወከፍኮ ፡ ለኢዮስያስ ፡ በፓሳ ፡ (አዋል ። ጥበ ፡ ጠቢ) ።

ፓሲካ ፤ (ጽር ፡ ፓስኻ) ፤ ዝኒ ፡ ከማሁ ፤ ፍሥሕ ፤ ፋሲካ ። የፋሲካን ፡ ፍች ፡ ተመልከት ። ጽዋዐ ፡ ፓሲካ ፡ ምሉአ ፡ ድኅረ ፡ በለጥከ ፡ ስትየ ፡ (ደራሲ) ።

ፕስልቴ ፤ (ጽር ፡ ፕሳልቴሪዮን) ፤ መዝሙር ፤ ገናይ ፤ ማሕልይ ፤ የሚያዜሙት ፤ የሚያስተዛዝሉት ፡ ምስጋና ፡ ጸሎት ። ወያንብቡ ፡ እንዘ ፡ መዝሙረ ፡ ወማሕሌተ ፡ አርባዕተ ፤ አሐዱ ፡ ዘሙሴ ፡ ወአሐዱ ፡ ዘሰሎሞን ፡ ወዘሰባዕዳንኒ ፡ ነቢያት ፡ ከመ ፡ ዘፕስልቴ ፤ ወከልኤቱ ፡ ፕስልቴ ፡ (ኪዳ) ።

ፓፒራ ፤ (ጽር ፡ ፓፒሮስ) ፤ መንደዶ ፡ እሳት ፤ የጋዝና ፡ የዝፍት ፡ የኪብሪት ፡ ጠገን ። ኧሳቱወፓፒራ ፡ (መቃ ፡ ገ፪) ። ነደን ፡ ተመልከት ።

ፕፕሬ ፤ (ጽር ፡ ፔፔሪ ። ዐረ ፡ ባበሪ) ፤ በርበሬ ፤ በየመልኩና ፡ በያይነቱ ፤ ይልቁንም ፡ ቍንደው ። ዕፀ ፡ መዐዛ ፡ ወቀናንሞ ፡ ወፕፕሬ ፡ (ሔኖ፴፪ ፡ ፩) ።

ፑርፑራ ፤ ፑርር ፤ (ጽር ፡ ፖርፊራ ። ዕብ ፡ አርጋማን) ፤ የቀለም ፡ ስም ፤ ዝግንን ፡ ቀይ ፡ ቀለም ፤ ደባባ ፤ ቅላቱ ፡ በጣም ፡ ያልደመቀ ። ሠያጢተ ፡ ፑፒራ ፡ (ግብ፲፮ ፡ ፲፬) ። ባለሐዲሶች ፡ ግን ፡ እንደዶ ፡ ይሉታል ።

ፑፒረለይ ፤ (ጽር ፡ ፖርፊራ ፤ ከኪኖስ) ፤ ቀይ ፡ ሐር ፤ ዝግንን ፡ ዐምር ፤ ቀይ ፡ ቀለም ፡ የገባ ፡ የሐር ፡ ፈትል ፤ ጕፍላ ፡ (ዘፀ፴፰ ፡ ፮ ። ዕብ፱ ፡ ፲፱ ። አፈ ፡ ድ፲፯) ። አዝዞ ፡ ሎሙ ፡ ማዕተበ ፡ ረስን ፡ ዘመስቀል ፡ ዘፒፒራ ፡ ውስቴቱ ፡ (ሥር ፡ ጳዙ) ።

የዋና፡ዋና፡ግድፈትና፡ስሕተት፡ማረሚያ።

ገጽ፡	ዐምድ፡	መሥመር፡	ግድፈት፡	የታረመ፡
፯		፲፰	ቋንና፡	ቋንቋና፡
፳፱		፴	በሐዱ፡	በአሐዱ፡
፶፯		፴፩	ይሆን፡	ይኹን፡
፻፱		፳	ተለዋጡ፡	ተለዋጩ፡
፩፻፲፯	፪	፳፫	በሕቲቱ፡	በሕቲቱ፡
፩፻፵፰	፩	፴	በኀ፡	በኀበ፡
፫፻፺፫	፪	፴፯	ገድ፡	ነገድ፡
፫፻፹፫	፪	፲	ተዋሐደ፡	ተወሐደ፡
፬፻፺፯	፩	፲፯	ወጥው ት፡	ወጥውቅት፡
፭፻፳፩	፪	፳፪	ታታለል፡	ትታለል፡
፯፻፱	፩	፳፪	ፍሱ፡	ነፍሱ፡
፯፻፳፱	፩	፳፱	ኑኒት፡	ኒኒት፡